ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AHMED PAŞA DİVANI: TENKİTLİ METİN-BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

Sercan KADAŞ

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ayşe YILDIZ
Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

DOKTORA TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

EKİM 2022

ankara
HBM

AHMED PAŞA DİVANI: TENKİTLİ METİN-BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

Sercan KADAŞ

DOKTORA TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EKİM 2022

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Sercan KADAŞ

7.10.2022

Ahmed Paşa Dîvânı: Tenkitli Metin-Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük

(Doktora Tezi)

Sercan KADAŞ

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Ekim 2022

ÖZET

Ahmed Paşa 15. yüzyıl divan şiirinin zirve şairlerindendir. Kaynaklarda Bursalı olarak tanıtılmasına rağmen Edirne'de doğan sanatçı ömrünün büyük bölümünü geçirdiği Bursa'da vefat etmiştir. Ahmed Paşa eğitimini tamamlayıp Edirne ve Bursa'da kadılık yaptıktan sonra kısa sürede yetenekleriyle dikkat çekerek önce kazaskerliğe atanmış, ardından Fatih Sultan Mehmed'in musahibi, veziri olmuştur. Onun hızlı yükselişi kıskançlığa yol açmış, bir iftira sonucu görevinden azledilmiştir. Bursa'da Sultan Murad ve Emir Sultan vakıflarının mütevelliğini yaptıktan sonra Ankara, Sarayönü ve nihayetinde Bursa'da yöneticilik görevine atanmıştır. Ömrünün sonuna kadar Bursa'daki yöneticilik görevini sürdürmüştür. Ahmed Paşa 902 (1497)'de vefat etmiştir. Ahmed Paşa'nın şiirlerini topladığı tek eseri *Dîvân*'ıdır. *Dîvân*'da mesnevi, kaside, kıta-i kebire, terkibi-i bend, terci-i bend, gazel, tarih, kıt'a, müfred ve matla; Arapça, Farsça manzumeler bulunmaktadır. Ahmed Paşa, Osmanlı sahası divan şiirinin estetik açıdan gelişmesinde önemli bir etkiye sahip olmuştur. Çalışmamızda Ahmed Paşa Divanı'nın tenkitli metninin ve bağlamlı dizin, işlevsel sözlüğünün hazırlanması amaçlanmıştır. *Dîvân*'ın kırk bir nüshası tespit edilerek tamamına ulaşılmış, nüshalar soy ağacı yöntemine göre değerlendirilerek aralarındaki nesep ilişkisi büyük ölçüde ortaya konmuştur. Ayrıca mecmualarda Ahmed Paşa adına kaydedilen şiirler incelenerek *Dîvân*'a girmeyen muhtemel şiirler belirlenmeye çalışılmıştır. Nüshalardaki tek ya da sınırlı tanığı olan şiirler ile mecmualardaki şiirler tenkitli metne dahil edilmemiştir. Nüshalara karışan manzumelerin tespiti için divanlar, nazire mecmuları, tezkireler incelenmiştir. Ahmed Paşa Divanı'nın anlam dünyasını daha iyi ortaya koyabilmek amacıyla TEBDİZ projesinden yararlanarak bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük hazırlanmıştır.

Bilim Kodu	: 31402
Anahtar Kelimeler	: Divan Şiiri, 15. Yüzyıl, Ahmed Paşa, Divan, Bağlamlı Dizin.
Sayfa Adedi	: 3250
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Ayşe YILDIZ; Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

Ahmed Pasha's Divan: Critical Text-Contextual Index and Functional Dictionary

(Ph. D. Thesis)

Sercan KADAŞ

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

October 2022

ABSTRACT

Ahmed Pasha is one of the peak poets of the 15th century divan poetry. Although he is introduced as a Bursa native in the sources, the artist who was born in Edirne passed away in Bursa, where he spent most of his life. After completing his education and working as a judge in Edirne and Bursa, Ahmed Pasha soon attracted attention with his talents and came to the palace of Fatih Sultan Mehmed and became his companion and vizier. His rapid ascent caused jealousy, and he was dismissed from his post as a result of slander. After being the trustee of the Sultan Murad Foundations in Bursa, he was appointed to the managerial position in Ankara, Sarayönü and eventually Bursa. He continued his duty as a manager in Bursa until the end of his life. In the meantime, he established a poetic environment in Bursa with his educational activities. Ahmed Pasha died in 902 (1497). The only work in which Ahmed Pasha collected his poems is his Divan. There are masnavi, qasida, qasida-i kebire, tefibi-i bend, terci-i bend, ghazal, history, kıt'a, curriculum and matlas in the Dîvân. Ahmed Pasha had an important influence on the Ottoman field divan poetry reaching the aesthetic level. He is one of the poets who made divan literature attain a classical appearance with his works that he created by making use of the poetry tradition and the works of the master poets of Iranian literature. Many nazires were written on his works during his lifetime and in the next century, and he became one of the initiators of a nazire era. The critical publication of the Ahmed Pasha Divan was first published in 1966 by Ali Nihat Tarlan. Fifteen copies in Istanbul libraries and Bursa were used in this study. As a result of the relatively easy access to library catalogues today, 41 copies that seem to have been recorded in the name of Ahmed Pasha have been identified and all of them have been reached. In addition, by examining the poems recorded in the name of Ahmed Pasha, especially in the magazines, the influence of Ahmed Pasha and the possible poems that did not enter his Divan were tried to be revealed. In order to better reveal the semantic world of Ahmed Pasha's Divan, a contextual index and functional dictionary have been prepared by making use of the TEBDİZ project.

Science Code	:	31402
Key Words	:	Divan Şiiri, 15. Yüzyıl, Ahmed Paşa, Divan, Bağlamlı Dizin.
Page Number	:	3250
Supervisor	:	Prof. Dr. Ayşe YILDIZ; Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam boyunca bana yol gösteren, karşılaştığım zorlukları aşmamda yardımlarını esirgemeyen, tezimin titiz bir şekilde ortaya çıkmasında bana her zaman yol gösteren saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'a teşekkür ederim. Değerli hocalarım Prof. Dr. Ayşe YILDIZ, Prof. Dr. Fatma Sabiha KUTLAR OĞUZ tez boyunca karşılaştığım sorunların çözümünde ikazlarıyla yol gösterdiler. Çalışmamla yakından ilgilenen hocalarım Prof. Dr. Muhsin MACİT, Prof. Dr. Neslihan İlknur KOÇ KESKİN, Doç. Dr. Abuzer KALYON'a teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET iv
ABSTRACT v
TEŞEKKÜR vi
İÇİNDEKİLER vii
TABLOLARIN LİSTESİ ix
GRAFİKLERİN LİSTESİ x
KISALTMALAR xi
1. GİRİŞ 1
2. AHMED PAŞA 4
2.1. Hayatı 4
2.2. Eserleri 8
2.2.1. Divan 8
2.2.2. Leyla vü Mecnun 8
3. İNCELEME 10
3.1. Etkilendiği Şairler 10
3.2. Ahmed Paşa Divanı'nın Dil ve Üslup Özellikleri 14
3.2.1. Arkaik Sözcükler 14
3.2.3. Kalıp İfadeler (deyim, atasözü, kelâm-ı kibar, dua, beddua) 28
3.2.4. Tamlamalar 44
3.2.4.1. Türkçe Tamlamalar 44
3.2.4.2. Farsça Tamlamalar 50
3.2.4.3. Arapça Tamlamalar 54
3.2.5. Tekrar Grupları 55
4. AHMED PAŞA DİVANI'NIN TENKİTLİ METNİ 81
4.1. Nüsha Tavsifleri 81
4.2. Nüshaların Değerlendirilmesi ve Şecere Tespiti 124
4.3. Mecmualardaki Ahmed Paşa Şiirleri 133
4.4. Tenkitli Metnin Hazırlanmasında İzlenen Yöntem 136

5. SONUÇ 140
KAYNAKLAR 146
AHMED PAŞA DÎVÂNI 176
1. MESNEVİLER 177
2. KASİDELER 192
3. MUSAMMATLAR 294
3.1. TERCİ-İ BENDLER 295
3.2. TERKİB-İ BEND 306
3.3. MURABBAʿ 311
4. GAZELLER 313
5. BAḤR-I TAʿVĪL 566
6. TARİHLER 568
7. MUKATTAAT 580
7.1. KIT'ALAR 581
7.2. NAZMLAR 590
8. MATLALAR VE MÜFREDLER 607
8.1. MATLALAR 608
8.2 MÜFREDLER 613
9. ARAPÇA VE FARSÇA ŞİİRLER 619
9. 1. VE LEHÜ Fʾİ-L ʿARABİYYĀT 620
9. 2. FÂRİSİYYÂT 625
DİVAN NÜSHALARINDAKİ TEK TANIKLI ŞİİRLER 643
DİVAN NÜSHALARINDAKİ ŞÜPHELİ ŞİİRLER 665
MECMULARDAKİ MANZUMELER 670
EKLER 699
EK-1. Sözlük 700
ÖZGEÇMİŞ 3250

TABLOLARIN LİSTESİ

Tablo **Sayfa**

Tablo 1.1. Deyim Tespit Cetveli 29

Tablo 1.2. Atasözü Tespit Cetveli..... 38

Tablo 2.1. Kelâm-ı Kibar Tespit Cetveli 39

Tablo 2.2. Dua İfadesi Tespit Cetveli 41

Tablo 3.1. Ayet Tespit Cetveli 42

Tablo 3.2. Hadis Tespit Cetveli 44

Tablo 3.3. Nüshalardaki Şiirlerin Matla Tablosu..... 146

GRAFİKLERİN LİSTESİ

Grafik **Sayfa**

Tablo 1.1. Kasidelerdeki Kelime Gruplarının Oranı 142

Tablo 1.2. Gazellerdeki Kelime Gruplarının Oranı 143

Tablo 2.1. Kasidelerdeki Tamlamaların Oranı 143

Tablo 2.1. Gazellerdeki Tamlamaların Oranı 144

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	**Açıklamalar**
a.g.e	Adı geçen eser
ASD	Ahmed Sarban Divanı
bkz.	Bakınız
C.	Cilt
CN	Cami'ü'n-Nezâ'ir
Çev.	Çeviren
D.	Divan
Doç.	Doçent
Dr.	Doktor
DAD	Dukakinzade Ahmed Bey Divanı
G.	Gazel
H.	Hicri
Haz.	Hazırlayan
K.	Kaside
Kt.	Kıt'a
Ktp.	Kütüphanesi
Krş.	Karşılaştır
Mf.	Müfred
M.	Mesnevi
Mrb.	Murabba
Mt.	Matla
N.	Nazm
nr.	Numara

ö.	Ölümü
PBM	Pervane Bey Mecmuası
Prof.	Profesör
s.	Sayfa
Tr.	Tarih
Tcb.	Terci-i bend
Tkb.	Terkib-i bend
TDVİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
vr.	Varak
yy.	Yüzyıl

1. GİRİŞ

Divan şiirinin 15. yüzyılda yetişmiş önemli temsilcilerinden Ahmed Paşa'nın şiirlerini topladığı tek eseri olan *Dîvân*'ının tenkitli metnini yeniden hazırlanması ve metinde geçen bütün kelimelerin bağlamlarına göre kazandığı anlamların tespiti için TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinlerinin Bağlamlı Dizini) sisteminde işlenmesi tezimizin ana konusunu teşkil etmektedir.

Tenkitli metin, temelde tarihsel metinlerin taşıdığı hatalardan arındırılarak asıl hâllerine ulaşmayı amaçlar. Metin kritik çalışmalarının yaygınlaşmasında Alman bilim insanı Karl Lachmann'a atfedilen soy ağacı (stemmatik) yöntemin önemli bir etkisi olmuştur. "Tarihsel tashih" olarak da adlandırılan bu yöntemin en yetkin temsilcisi de Paul Maas'tır (Bedir, 2011: 7). Lanchmann'ın bir yazma eserin bütün nüshalarının toplanması ve hatalarına göre gruplandırılarak nüsha ailelerinin oluşturulması fikrine dayanan yöntemini Maas, nesnel bir temele oturtarak geliştirmek istemiştir. Yöntemin terminolojisi büyük ölçüde onun 1927'de hazırlayıp 1949, 1957'de gözden geçirdiği Textkritik adlı çalışması ile oluşmuştur. (Bordalejo, 2011: 55).

Ülkemizdeki divan edebiyatı ürünlerinin bilimsel metin kritiği çalışmaları Cumhuriyet'ten sonra Ali Nihad Tarlan ve öğrencilerinin faaliyetleriyle yaygınlık kazanmıştır. Tarlan'ın Hayali Bey Divanı (1945), Fuzuli Divanı (1950) adlı eserleri, ilk tenkitli neşir örnekleri olarak değerlendirilir (Açıl, 2018: 88; Kılınç, 2017: 57). Bu çalışmalar, yukarıda değinilen Lanchman ya da Maas'ın yazılarında esaslarını verdiği soy ağacı yöntemine göre farklılıklar taşımaktadır. Genellikle İstanbul kütüphanelerinden seçilen nüshaların mukabelesine dayanan, kendine özgü bir yöntemin benimsendiği anlaşılan neşirlerde nüshaların şecerelendirilmesi, tenkitli metnin dışında bırakılan nüshaların olup olmadığı ve tenkidin hangi esaslar üzerine inşa edildiğine dair sorulara cevap bulunamamaktadır. Tarlan, tez çalışmamıza konu ettiğimiz Ahmed Paşa Divanı'nın 1966'da yayımlanan ilk tenkitli neşrinin ön sözünde hangi yöntemi uyguladığına dair açıklama yapmadan Necati Bey Divanı'na göndermede bulunmuştur. Bu çalışma, tenkitli neşirde gelenekselleşen metin tavsifi, nüsha farklarını gösterme, metin tamiri, notlandırma gibi önceki neşirlede uygulanan teknik detayları ihtiva etmektedir. Metin tavsifleri sadece kütüphanlerden elde edilen

verilere bağlı olarak yapılmıştır. Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesindeki nüshanın tavsifine dair herhangi bir bilgi verilmemiştir.

Ahmed Paşa Divanı'nın Tarlan tarafından hazırlanan tenkitli neşrinin üzerinden geçen elli yılı aşkın sürede yazma eser kütüphanelerinin sayıca artması, yeni katalogların hazırlanması ve nüshaların varlığının açığa çıkması, yurt dışındaki yazma eserlerin kopyalarına ulaşmanın kolay hâle gelmesi yeni bir tenkitli metin çalışmasını gerekli kılmıştır. Bu amaçla yurt içi ve yurt dışındaki kütüphanelerin kataloglarının incelenmesi sonucunda Ahmed Paşa Divanı'nın 41 nüshası tespit edilmiştir. Bu nüshaların tamamının tenkitli metinde kullanılması amaçlanmış, 40'ının tam metnine ulaşılmıştır. İngiltere Milli Kütüphanesi 7073 arşiv numaralı *Dîvân* nüshasının kısmî kopyası elde edilmiştir. Tarlan neşrinde *Dîvân*'ın edisyon kritiğinin nasıl yapıldığına dair bir yöntem bilgisi bulunmamaktadır. Ulaşılan yazma eserlerin hususiyetleri ve birbirleriyle olan ilişki ağı da açıkça ortaya konmamıştır. Bu durum, okuyucunun tenkitli metinden istifadesini kısıtlayıcı bir özellik arz etmektedir. Hazırlanan çalışmada öncelikle kütüphane tavsiflerinden de yararlanarak bütün nüshalar detaylı olarak değerlendirilmiş, ihtiva ettikleri manzumeleri de okuyucuya sunan matla dizinleri hazırlanmıştır. Böylece ulaşılabilen nüshaların ortak yönlerinden hareketle soy bilgilerinin varlığının açığa çıkarılması hedeflenmiştir. Soy ağacı yöntemine göre yapılacak tenkidin ilmî bir usûle uygun olarak temellendirilmesine çalışmıştır. Tek tanıklı şiirlerin Ahmedî, Dukakinzade Ahmed Bey, Sarban Ahmed Efendi Divanı'nda bulunup bulunmadığı konusunda incelemeler yapılmış, tenkitli metnin olası karışıklıklardan arındırılması amaçlanmıştır.

Bu çalışmayla çözüme kavuşturulması amaçlanan diğer problem de Ahmed Paşa'nın mecmualarda kalan *Dîvân*'ına girmemiş şiirlerinin olup olmadığıyla ilgilidir. Mecmuaların esas alınmasıyla hazırlanan lisansüstü tez çalışmaları, makaleler ve hakkında çalışma yapılmayan mecmualar incelenerek bu soruya cevap aranmıştır. Nüshalarda örneği tespit edilmeyen manzumelerin hiçbiri *Dîvân* metnine eklenmemiş, tenkitli metinden sonra "Mecmualardaki Manzumeler" başlığında verilmiştir.

Dört bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde tarihî kaynaklardan hareketle Ahmed Paşa'nın hayatı hakkında bilgi verilmiştir. Ardından *Dîvân*'ın biçim ve içerik bakımından incelemesine geçilmiştir. Ahmed Paşa'nın dil ve üslup özelliklerini

belirlemek amacıyla bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmasından elde edilen dil ürünleri tasnif edilerek incelenmiştir.

Üçüncü bölümde ulaşılan *Dîvân* nüshalarının tavsifleri ve soyağacı yöntemine göre tasnifleri bulunmaktadır. Seçilen nüshalardan hareketle hazırlanan Ahmed Paşa Divanı'nın tenkitli metnine yer verilmiştir. *Dîvân* metnine belirlenen kriterlere uymayan şiirler alınmamış, "Şüpheli Şiirler", "Tek Tanıklı Şiirler" başlıklarında verilmiştir.

Çalışmanın ekinde ise Ahmed Paşa Divanı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü yer almaktadır.

2. AHMED PAŞA

2.1. Hayatı[1]

Kaynaklarda 15. yüzyılda, Osmanlı padişahlarından II. Murad, Fatih Sultan Mehmed ve II. Bayezid devirlerinde yaşadığı söylenen Ahmed Paşa'nın doğum tarihi hakkında bir kayıt bulunmamaktadır. Fuat Köprülü, Edirne'de 830/1426'da yaptırılan cami ve imaret vakfiyesinin Ahmed Paşa'nın babası Veliyyüddin Efendi tarafından tanzim edildiğini, babasının memuriyet hayatı hakkındaki kayıtlar düşünüldüğünde bu tarih civarında doğmuş olabileceği çıkarımında bulunur (1978:187).

Ahmed Paşa'nın doğduğu yer hakkında kaynaklarda farklı rivayetler bulunmaktadır. Sehi Bey ve Âşık Çelebi Edirne; Latîfî, Garîbî, Gelibolulu Âli, Riyâzî, İsmail Beliğ ise Bursa'da doğduğunu kaydetmiştir. Faik Reşat Bey Eslaf adlı eserinde herhangi bir belgeye dayanmadan Dimetokalı olduğunu yazmıştır (Tarlan, 1966: VII). Âşık Çelebi, şairin hayatı hakkında bilgi verirken varisi ve amcazadesi olan Edirneli Nazır Çelebi ile bizzat görüştüğünü ifade eder (Kılıç, 2017: 112). Bu bilgiden hareketle Ahmed Paşa'nın da Edirneli olduğu sonucuna ulaşılır. Bunun yanı sıra Edirne'de Mevlana Veliyyüddin adında bir mahalle ve mescidin bulunması Ahmed Paşa'nın Edirne'de doğduğu görüşünü güçlendirmektedir. Şairin Bursalı olarak tanınması ise ömrünün büyük bölümünü bu şehirde geçirmesi ve bu şehirde ölmesinden kaynaklanmaktadır (Karabey, 1992: 3).

Ahmed Paşa'nın soyunun Hz. Muhammed'e dayandığı bilgisi Sehî Bey, Âşık Çelebi, Garîbî tezkirelerinde verilmiştir. 16. Yüzyıl tezkirecilerinden Ahdî, Kanuni Sultan Süleyman Dönemi şairlerinden Safâyî Bey'i tanıtırken şairin Ahmed Paşa ile aynı soydan geldiğini ve seyyid olduğunu kaydeder (Solmaz, 2018: 200). Bir mektubunun unvan bölümünde yer alan, Arapça kaleme aldığı kıt'asındaki "… yaratılmışların en hayırlısı, ceddim, efendim, koruyucum olan Allah'ın elçisine selam olsun."[2] ifadeleri, soyu hakkındaki rivayetleri destekler niteliktedir. Ahmed Paşa'nın babası Mevlana Veliyüddin b. İlyas (ö. 1432), II Murad'ın kazaskerlerindendir. Mevlana Veliyyüddin, yukarıda da ifade edilen Edirne Muradiye Camii ve imaretinin vakfiyesini kaleme almıştır. Sehi Bey, Bursalı Sâfî'nin bir iftira üzerine hapse atıldığını, Kazasker

[1] Bu bölümde tarihî kaynaklardan ulaşılan bilgiler bilgiler özetlenerek sunulacaktır.
[2] Kurnaz, C. (2000). *Osmanlı Şairleri*, Ankara, 17.

Veliyyüddin'e yazdığı bir kaside üzerine affedildiğini bildirmektedir (İsen, 1998: 123). Veliyyüddin şiir sanatıyla da meşgul olmuştur (Karabey, 1992: 3). Ahmed Paşa'nın diğer aile üyeleri hakkında da kaynaklarda bilgiler mevcuttur. Buna göre şairin Ebubekir Çelebi adında bir kardeşi ve Nazır Çelebi adında bir yeğeni vardır. Ahmed Paşa eşsiz ve çocuksuz olarak vefat ettiğinden mirası yeğeni Nazır Çelebi'ye intikal etmiştir (Hızlı, 2010: 33). Ahmed Paşa Divanı'nda şairin kardeşi Ebubekir Çelebi'nin 872/1467-1468'de vefatı üzerine yazdığı Farsça bir tarih manzumesi bulunmaktadır (Tr.8). Ayrıca Rüstem Paşa'nın kâhyalarından Mustafa Çelebi şairin amcazadesidir (Hızlı, a.g.e., 34). Bazı kaynaklar Ahmed Paşa'nın evlenmediğini bildirse de Âşık Çelebi, padişah tarafından Tûtî Kadın adlı cariyesiyle evlendirildiği, bir kızlarının olduğunu ancak yedi sekiz yaşlarında öldüğünü kaydeder (Kılıç, a.g.e., 112).

Şairin eğitim hayatı hakkında kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Babasının hoca olmasından dolayı Edirne'de iyi bir eğitim aldıktan sonra genç yaşlarda Bursa Muradiye Medresesinde müderris olmuş, 855/1451'de Edirne'ye kadı olarak atanmıştır. Bir süre sonra Fatih Sultan Mehmed'in dikkatini çekerek kazaskerliğe yükselmiştir. Ahmed Paşa, İstanbul'a geldikten sonra dönemin âlim ve sanatçılarını sarayda toplayan Fatih'e kasideler sunarak onun dikkatini çekmiş, bu meclislere girme şansı elde etmiştir. Burada hazırcevap, çok yönlü, hoşsohbet kişiliğinden dolayı Fatih'in takdirin takdiri kazanmış, önce musahip sonra da veziri olmuştur (Gibb: 1999, 326; Tarlan, 1966: VII). Ahmed Paşa'nın saray hayatına dair kaynaklarda anekdotlar da yer almaktadır. Buna göre padişah, Fars şair Hafız-ı Şirazî'nin belagatinden bahsederken "Anan ki ḫak-rā be-nazar kimyâ konend"[3] dizesini okuyarak şiirin devamının ne olduğunu sormuş, Ahmed Paşa hiç düşünmeden "Kuhlu'l-cevâhir kadamet tutya konend"[4] cevabını verince padişah sanatçıdaki zarafetin bir neticesi olarak onu saray hocası unvanıyla ödüllendirmiştir (Açıkgöz, 2017: 42; Kurnaz, a.g.e., 18).

İstanbul'un fethi sırasında şairi yanından ayırmayan padişah ordunun maneviyatının yükseltilmesinde ondan yararlanmıştır. Sehi Bey, onun kılı kırk yarmasından ve müdekkik olmasından dolayı "Sipahi Müftüsü" olarak anıldığını ifade etmiştir (Kut, 1990: 112).

[3] "Onlar ki bakmakla toprağı kimya hâline getirirler."
[4] "Senin cevhere benzeyen ayağının tozunu sürme yaparlar."

Ahmed Paşa'nın Fatih'e çok yakın olması ve ondan büyük ilgi görmesi, çevresindeki pek çok kişinin kıskançlığına, iftira ve dedikodusuna yol açmıştır (Tarlan, a.g.e., VIII). Bunun bir sonucu olarak şair, padişah tarafından saraydan ve İstanbul'dan uzaklaştırılmıştır. Tezkire yazarlarının sanatçının gözden düşmesine yol açan olay ve padişahın tutumu hakkındaki rivayetlerinde farklılık görülmektedir. *Olayı* ilk kez aktaran Sehî Bey'e göre hizmetçilerinden birine âşık olduğunu öğrenen padişah, şairi imtihan etmek amacıyla hizmetçinin saçlarını gizleyerek görev yapması emreder. Ahmed Paşa, hizmetindeki oğlanın saçlarını görmeyince "Zülfin gidermiş ol sanem kâfirliğin komaz henüz // Zünnarını kesmez veli dahı müselman olmamış" beytini söyler. Olayı duyan Fatih, Ahmed Paşa'yı öldürmek ister ancak "Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum." sözünün anlamını düşünerek hocasını öldürmekten vazgeçer (İsen, a.g.e., 60). Latîfî'nin tezkiresinde söz konusu olayın detayları, şiirin rivayeti ve uygulanan ceza ile bu cezanın affedilme sebebi yönünden Sehî Bey'den ayrılır. Buna göre hizmetçiyi görünce şair, "Cihan yansun ki ol şem'-i şeker-hand // Yatar ayağında demir bend Lebi Şirazî halvadur satarsa // Deger Mısr u Buhara vü Semerkand" beyitlerini söyler. Olayı duyan padişah Ahmed Paşa'yı Yedikule Zindanları'nda müebbet hapis ile cezalandırır. Şair, üzüntüsünü ve özrünü "kerem" kasidesini yazarak Fatih'e bildirir. Bu kaside, şairin bağışlanmasını sağlar (Canım, 2018: 112-114). Ahmed Paşa'nın "kerem" kasidesinin sunulmasıyla affedildiği rivayeti kabul görerek yaygınlık kazanmıştır. Tarlan'a göre tezkire yazarları kasideyi tetkik etmeden hadiseyi rivayet etmiştir. İlim ve sanata düşkün bir padişah olan Fatih'in şahsî bir meseleden dolayı takdir ettiği vezirini öldürtmeye kadar ileri gitmesi düşünülemez. Padişah ve veziri arasında sebebi bilinmeyen bir olay meydana gelmiş, bu olay sonucunda şair gözden düşerek saraydan uzaklaştırılmıştır (Tarlan, a.g.e., IX). Ahmed Paşa'nın "kerem" kasidesini işlediği bir suçtan dolayı af dilemek amacıyla yazdığı sonucuna ulaşılabilecek ifadeler kasidede bulunmaktadır. Şairin anılan manzumenin yanı sıra *özr-name* niteliği taşıyan farklı manzumeler kaleme alarak padişaha af dileğini ve özrünü ilettiği anlaşılmaktadır.

Ahmed Paşa, saraydan uzaklaştırıldıktan sonra Bursa'da Orhan ve Muradiye Medreseleri ile Emir Sultan Vakfına 30 akçe maaşla mütevelli olarak atanmıştır. Şair, bu görevlerden hoşnut olmamış, padişaha sunduğu bir manzumede görevlerinden affını istemiştir:

“Cihana lutf idersin her cihetden // Halas it ben kulunu bu tevliyetden” (İsen, a.g.e., 61).

Bunun üzerine önce Sultanönü sancağında mutasarrıf olarak görevlendirilmiştir. Kınalızade Hasan Çelebi, şairin mutasarrıflık görevine atanmasını farklı bir rivayeti aktararak açıklar: Ahmed Paşa, Emir Sultan Vakfiyesinde tevliyet görevini sürdürürken onun manevi şahsına sığınarak bir terci-i bend kaleme alır. Bunun üzerine Sultanönü sancağındaki yötecilik görevine atanır (Sungurhan, 2017: 173). Ahmed Paşa yöneticilik görevini Fatih Sultan Mehmed döneminde Tire ve Ankara livalarında mutasarrıf olarak sürdürmüştür. Şair, bir manzumesinde Ankara’daki görevinden ayrılmak istediğini şöyle ifade etmiştir:

“Müzevvirüñ kelimātın benümʾçün itme ḳabūl

Ki dil marİżi helāk oldı ol müzevvereden

İki cihānda seni ġamdan ide ḥaḳ āzād

Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳara’dan” (N.11)

Ahmed Paşa, Fatih’in vefatından sonra tahta geçen II. Bayezid tarafından himaye edilmiş, Bursa sancakbeyliğine atanmıştır. Ömrünün sonuna kadar bu görevini sürdürmüş, 902/1496-1497’de Bursa’da vefat etmiştir. Mezarı Muradiye Camii yakınında kendi yaptırdığı medresenin yanındaki türbede bulunmaktadır. Türbenin kitabesindeki Arapça tarih manzumesi Bursa Mahkemesi kâtip ve nâibi Eflatunoğlu Mehmed tarafından yazılmıştır (Kılıç: a.g.e., 112; Sungurhan, a.g.e, 174; Kurnaz, a.g.e., 100).

2.2. Eserleri

2.2.1. Divan

Ahmed Paşa Divanı'nın tertip tarihi hakkında herhangi bir kayda ulaşılamamıştır. Manzum dibacede Dîvân'ın Sultan Bayezid'in emriyle hazırlandığı ifade edilmiştir. Yine aynı manzumede Dîvân'ın tertibi geciktiği için padişahtan özür dilenmiştir. II. Bayezid'in tahta geçişinin 886/1481 olduğu düşünüldüğünde padişaha sunulan Dîvân'ın 1490'a yakın bir zaman diliminde düzenlendiği sonucuna ulaşılmaktadır.[5]

Ahmed Paşa Divanı'nın eski harflerle basımı yoktur. Darülfünun Edebiyat Medresesi, 1336/1917'de şiirlerinin bir bölümünü *Ahmed Paşa Divanı'ndan Bazı Parçalar* adıyla yayımlamıştır. Tarih-i Ata'nın 5. cildinde divan nüshaları ve mecmualardan derlenen şiirler bulunmaktadır. Cumhuriyet'ten sonra *Dîvân* hakkında yapılan ilk çalışma 1938-1939'da Zeki Davut Pınar tarafından hazırlanan lisans bitirme tezidir. Tahir Olgun, dört nüshayı karşılaştırarak rika hatla hazırladığı *Ahmed Paşa Divanı'nın Nesre Çevrilişi* adlı çalışmasında divandaki şiirleri kimi zaman açıklayıcı notlar da ekleyerek düzyazı hâline getirmiştir. *Dîvân*'daki manzumeler hakkında yapılan ilk tenkitli neşir, M. Kemal Özergin'in 1960'ta yayımlanan "Ahmed Paşa'nın Tarih Manzumeleri" adlı makalesidir. Çalışmada İstanbul kütüphanelerindeki 12 nüshadan yararlanarak 27 tarih manzumesi ve "kasr" kasidesinin son beytinde düşürülen tarihin tenkitli metinlerine yer verilmiştir. Ahmed Paşa Divanı'nın tenkitli neşri Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanmıştır (1966).[6]

2.2.2. Leyla vü Mecnun

Ahmed Paşa'nın Leyla vü Mecnun adlı bir mesnevi kaleme almaya başladığı bilgisini ilk kez Sehi Bey, Heşt Behişt adlı tezkiresinde vermiştir (İsen, 1988: 62). Tezkirede şairin "nazmı dizilmiş inci gibi olan" mesnevi için çok çalıştığı ancak mesnevinin kaybolduğu ve elde bulunmadığı bildirilmektedir. Kut (1989: 112), Alparslan (1987: 16) Sehi Bey'in bu bilgiyi bir yanılgı sonucu verdiğini, eserin de bulunamadığını ifade eder. Sultan Bayezid döneminde yazdığı mesnevileriyle bilinen Behiştî (öl.

[5] Kadaş, S. "Divan (Ahmed)". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-ahmed-pasa. [Erişim Tarihi: 07 Nisan 2022].

[6] Tarlan neşri hakkındaki açıklama ve değerlendirmeler "Tenkitli Metin" bölümünde verilecektir.

917/1511)[7], Leylâ vü Mecnun adlı mesnevisinde Ahmed Paşa'nın söz konusu eseriyle ilgili bilgi vermiştir. Buna göre Ahmed Paşa, Fatih tarafından cezalandırılarak Bursa'ya gönderildikten sonra padişahın kendisine verdiği Leylâ vü Mecnun mesnevisini Türkçe yazılması karşılığında sancak beyliği, yüz bin ve itibarının geri verileceği iletilmiştir. Ahmed Paşa, teklifi kabul etmiş ancak mesneviyi yazmanın zorluğunu fark edince Husrev-i Dehlevî, Câmî ve Nizâmî'den çeviri yapmaya çalışmış, onu da başaramamış, padişaha durumunu binlerce özür dileyerek ifade etmiştir (Aygün, 1999: 399-401; Kutlar Oğuz, 2021).[8]

[7] Demirel, Ş. Behiştî/Bihiştî, Ahmed Sinân Çelebi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/behisti-bihisti-ahmed-sinan-celebi [Erişim Tarihi: 12 Haziran 2022].

[8] Kutlar Oğuz, F. S. "Leylâ vü Mecnun (Ahmed)". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/leyla-vu-mecnun-ahmed-pasa. [Erişim Tarihi: 12 Haziran 2022].

3. İNCELEME

3.1. Etkilendiği Şairler

Ahmed Paşa'nın Fars şiirinden etkilendiği tezi, 15. yüzyılın sonundan itibaren farklı türdeki eserlerde konu edilmiştir. Tacizade Cafer Çelebi, 1493'te hazırladığı Heves-name adlı mesnevisinin "Hasb-ı Hal" bölümünde eserinin kaleme alınma süreci hakkında bilgi verirken bir mecliste karşılaştığı dostunun ağzından önce Şeyhî sonra da Ahmed Paşa'nın şiiri hakkında değerlendirmede bulunur. *Özgün manaya ulaşamamış*, *başkalarının hayaliyle raks eden*, *en büyük meziyeti tercüme olan, esasında şair olmayan* ifadeleri ile iki ismin sanatında gördüğü ortak eksik yönleri eleştirir. Tacizade'nin divan şiirinin -özellikle mesnevi, kaside ve gazelde- iki kurucu şairinden yola çıkarak üzerinde durduğu asıl konunun sanatta özgünlük olduğu anlaşılmaktadır (Atay, 2003: 29).

Anadolu sahasındaki ilk tezkireyi kaleme alan Sehî Bey, eserinde Ahmed Paşa'nın sanatının kaynağı hakkında herhangi bir değerlendirmede bulunmamıştır. Latîfî, şairin Fars şiirinden etkilenme biçimi hakkında değerlendirmeler yapar. Tezkire yazarının dengeli bir tutum benimsediği görülmektedir. Ahmed Paşa, Farsçadaki eser ve divanları bütünüyle inceleyip onlardan yararlanmış, bu edebiyatın manalarını Türkçe ifadeler ile *yeniden yazmıştır*. Ayrıca Tacizade'nin eleştirilerini, alıntıladığı iki beyitle yeniden ele alır. "İnsafla düşünüp doğrusunu söylemek gerekirse az rastlanan bir yeteneğe sahip biridir." ve "Divanında bulunan manaların çoğu Farsça divanlardan seçilip alınmıştır." (İsen, 1999: 107) cümleleri ile Tacizade Cafer Çelebi'nin şiirindeki düşüncelerini kısmen destekler. 16. yüzyılın diğer tezkire yazarları Âşık Çelebi, Garîbî ve Hasan Çelebi konu hakkında herhangi bir değerlendirme yapmamıştır.[9]

Tanzimat yazarlarından Muallim Naci, Osmanlı Şairleri adlı eserinde Ahmed Paşa'nın Fars şiiriyle olan ilişkisini nazım biçimi ve örnek şiirle somutlaştırır. Buna göre bazı araştırmacıların şairin kasidelerinde İran şiirini örnek aldığı görüşünün eksik olduğunu, gazellerinde de Fars şairlerinden tercümeler yaptığını ifade eder ve Hafız-ı Şîrâzî'nin bir beytine *Ahmed Paşa'nın yaptığı tercümeyi* örnek verir:

Āteş ān nis̱t ki şuʿle-i o ḫanded şemʿ

[9] Gelibolulu Mustafa Âlî, Ahmed Paşa'nın şiirlerinde Farsçanın söyleyiş özelliklerinden yararlandığını ifade etmiştir (İsen, 2017: 49).

Āteş ānest ki der hırmen-i pervane zeden

(Alevine mumun güldüğü ateş, ateş değilidir. Ateş odur ki etrafıda dönen kelebeği yaka)

Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle

Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi (G.329/4) (Kurnaz, 2000: 21)

Gibb, Ahmed Paşa'nın Fars şiiriyle ilişkisini divan şiirinin gelişim çizgisini belirlemede bir ölçüt olarak belirler. Ahmed Paşa'nın Fars şiirinden lirik şiirleriyle bilinen Hafız'ı örnek alması, divan şiirinde bir model değişikliğine dolayısıyla yeni bir dönemin başlangıcına öncülük etmesini sağlamıştır. Şairin divan edebiyatındaki yerini tezkirelerden yola çıkarak ifade ettikten sonra "hemen yazdığı her sayfada ve bütünüyle divanında Hafız yankılanmaktadır" (Gibb, 1999: 332) tezini sunar.

Fuat Köprülü, Ahmed Paşa'nın Selman-ı Sâveci, Hâfız, Kemal-i Hocendî, Kâtibî gibi Fars şairlerinin etkisinde kaldığını, anılan şairlerin eserlerinden iktibaslar yaptığını ifade eder. Kendisinden önce eser veren sanatçılara göre taklit, etkilenme ve iktibası başarıyla yapması onun önemli bir şair olduğu gerçeğini engellememelidir (1978: 190-191).

Geçmişten günümüze uzanan çizgide çeşitli eserlerden alıntılanan değerlendirmelere göre Ahmed Paşa, Fars şiirinden edindiği edebi malzemeyi Türkçeye uyarlama konusunda kendisinden önce gelen şairlere göre daha başarılı olmuştur. O, Türk şiir dilinin işlenip gelişerek 16. yüzyılda klasik bir hüviyet kazanmasına zemin hazırlamıştır.

Ahmed Paşa Divanı'nın tenkitli metninde 28 Farsça şiir bulunmaktadır. Bir müfred ve matla, AS1 nüshasında "tazmin" başlığıyla bulunmaktadır:

Siyāh-baḫt-ı men est ān dü çeşm-i ḫ∨āb-ālūde

Fiġān ki baḫt-ı men ez-ḫ∨āb ber-ne-mi̱-ḫi̱zed (25)

Be-dest-i müddaʿi̱ ḥāşā ki ān zülf-i dü tā üfted

Mabādā dāmen-i devlet ki der-dest-i gedā üfted (26)

İlk beytin Hafız-ı Şirâzî, ikincisinin ise Kemal-i Hocendî'nin gazeline nazire olarak yazıldığı değerlendirilmektedir.

Ahmed Paşa'nın Türkçe şiirlerindeki Fars edebiyatı etkisinin tek boyutlu bir araştırma ile tespiti mümkün görünmemektedir. Hem Fars şiirinden belirlenen sanatçılar hem de kendisinden önce ya da aynı dönemde eser veren divan edebiyatı sanatçılarıyla yapılacak mukayeseli araştırma ile söz konusu etkinin sınırları gerçekçi bir biçimde belirlenecektir.[10]

Ahmed Paşa'nın *divan şiirinde* etkilendiği şairlerin tespitinde *nazire mecmuaları* yararlanabilecek kaynaklar arasında yer almaktadır. 16. yüzyılda hazırlanan Pervane Bey Mecmuası'nda Ahmed Paşa'nın 44 şiirinin nazire olduğu kaydedilmiştir. En çok nazire yazdığı şair Şeyhî'dir (8 şiir) (Gıynaş, 2017). Edirneli Nazmî tarafından derlenen Mecma'u-Nezâir'de ise 38 şiirinin nazire olduğu ifade edilmiştir. Bu eserde, Ahmed Paşa'nın en fazla nazire yazdığı şair yine Şeyhî'dir (11 şiir) (Köksal, 2017).

Ahmed Paşa'nın divan şiirinde etkilendiği şairlerin tespiti için başvurulacak diğer kaynak da tezkirelerdir. Latîfî, Ahmed Paşa'nın ünlenen "la'l", "âb", "şikâr", "âfitâb" redifli kasideleri ve "kasr" kasidesinin divanı elde bulunmayan Bursalı Niyâzî'ye yazılmış nazireler olduğunu ifade eder. İki şairin de kasidelerinden alıntıladığı bir beyti örneklendirerek Ahmed Paşa'nın beyit beyit Niyâzî'nin kasidesini örnek alarak şiirini yazdığı düşüncesini dile getirir. Şairin Fatih'e sunduğu ünlü güneş kasidesi ise Sultan Murad Dönemi şairlerinden Atâyî'ye naziredir. (İsen, 1999: 348, 125). Sehi Bey, Melihî maddesinde şairin üstadı olarak söz konusu ismi göstermiştir (İsen, 1997: 127).

Ahmed Paşa'nın etkilendiği şairler arasında üzerinde durulan diğer isim, Ali Şir Nevâyî'dir. İki sanatçının *etkileşimi* hakkındaki ilk rivayet Âşık Çelebi'ye aittir. Tezkire yazarı, Ahmed Paşa'nın âhir ömründe 2. Bayezid'in emriyle kendisine gönderilen 33 gazeline cevap yazdığını bildirmiş, örnek olarak Ali Şir Nevayi'nin "*ãña" redifli* gazelinin matlaı ve Ahmed Paşa'nın bu gazele yazdığı nazirenin makta beytini vermiştir. (Kılıç, 2018: 113). Kınalızade Hasan Çelebi, anılan rivayeti dedesi Mirî Çelebi'ye dayanarak aktarır. Ahmed Paşa'nın şiir yazma üslubunun Ali Şir Nevâyî nazirelerinin etkisiyle güzelleştiğini ve şiirlerinin rağbet bulduğunu ifade eder

[10] Köprülü, tek kaynaktan hareketle verilecek hükümlerin yanlışlığını örneklemek amacıyla Ahmed Paşa'ya isnat edilen "Zihį taṣavvur-ı bāṭıl zihį ḫayāl-i muḥāl) (K.20/18) dizesini verir. Söz konusu dize, Ahmed Paşa'dan önce eser vemiş olan Şeyhî, ondan önce de Fars edebiyatında Mevlana Nizam Yezdî'nin divanında bulunmaktadır (Köprülü, a.g.e., 190).

(Sungurhan, 2017: 171). Ahmed Paşa'nın Nevâyî'ye yazdığı nazirelerden birine nazire mecmualarında da rastlanmaktadır. Pervane Bey Mecmuası (Gıynaş, a.g.e., 1130) ve Cami'ü'n-Nezâ'ir (İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler T 2995)'de Ahmed Paşa'ya ait *Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bi-ḫᵛāb göz // Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā göñül ḫūn-āb göz* matlalı gazel, Nevâyî'nin yazıp gönderdiği bir şiirine karşılık yazıldığı kaydıyla verilmiştir (Gümüş, 2019: 355). Cami'ü'n-Nezâ'ir'de gazelin Fatih Sultan Mehmed zamanında kaleme alındığı bilgisi de yer almaktadır. Böylece nazire mecmualarının sunduğu veriler ile tezkirelerin rivayetlerinin farklılaştığı görülmektedir. Konu hakkındaki iki müstakil çalışma, Sigrid Kleinmichel (1999) ve Yusuf Çetindağ (2002) tarafından hazırlanmıştır. İki araştırmacı da tezkirelerin rivayetlerini destekleyen sonuçlara ulaştıklarını ifade etmiştir. Çetindağ, Ahmed Paşa'nın Nevâyî'nin 34 gazeline 39 nazire yazdığını ifade eder. Araştırmacı, Ahmed Paşa Divanı'nın tenkitli metni ile Nevâyî'nin divanlarını kafiye ve içerik açısından mukayese etmiştir. Kleinmichel ise henüz Türkçeye çevrilmeyen eserinde Kınalızade'nin düşüncesini reddederek Herat ve İstanbul'daki şairlerin kültür, sanat, estetik, şiir konularında alışverişte bulundukları sonucuna ulaşmıştır (Önal, 2015: 31, 32).

Ahmed Paşa'nın Ali Şir Nevâyî'ye yazdığı nazirelerle ilgili tarihî kaynaklarda yalnızca iki şiire ait kayda ulaşılmaktadır. Ahmed Paşa Divan'ının yeni tenkitli metninin sunduğu veriler kullanılarak, nüsha şeceresine başvuralarak iki şair arasındaki etkileşimin yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Ahmed Paşa'dan önce Nevâyî'ye nazireler yazdığı ifade edilen (Çetindağ, a.g.e, 125, 126) Mahmud Paşa, Karamanlı Nizami'ye ait divanlar ile nazire mecmualarının da bu çalışmaya dahil edilmesinin ulaşılan sonuçların güvenilirliğine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

3.2. Ahmed Paşa Divanı'nın Dil ve Üslup Özellikleri

3.2.1. Arkaik Sözcükler

"Konuşulan ve yazılan dilde kullanımdan düşmüş eski söz veya deyim"[11] olarak tanımlanan arkaik ifadeler, dilin tarihi gelişiminin belirlenmesinde önemli işleve sahiptir. Ahmed Paşa Eski Anadolu Türkçesi ile Klasik Osmanlıca arasındaki geçiş döneminde eserlerini kaleme almıştır. Erken dönemde kaleme alındığı değerlendirilen bazı şiirlerinde arkaik ifadelere daha sık rastlanır. Ahmed Paşa Divanı'ndaki arkaik sözcükler ve bu sözcüklerin geçtiği beyitler şunlardır:

ağmak: Çıkmak, yükselmek.

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge *aġ*sa ne ṭañ

Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem (K.15/13)

artuk: Fazla, ziyade. Başka, gayri, maada.

Ne ʿöẕr ider isem *artuḳ* gelür günāhumdan

Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫvāh baña (G.5/7)

Şimdi Mecnūn olmışam der 'ışḳ baḥrinde anuñ

Leylį̇den *artuḳ* görinmez gözüme deyyārdan (G.44/4)

artukluk: Fazilet, üstünlük, kemal.

Yüzüm altunına ġam żarbı şeref virse ne ṭañ

Ḳıymet *artuḳlu*ġıdur sikke-i dį̇nār daḫı (G.302/5)

assı: Fayda, kazanç.

Sį̇m u zer nefʿ eylemez maʿṣūḳ-ı ḫayr olsa dirį̇ġ

Kim ne göz yaşından *aṣṣı* var ne rūy-ı zerdden (G.224/3)

[11] TDK Güncel Türkçe Sözlük, (Çevrimiçi), https://sozluk.gov.tr/[Erişim Tarihi: 05 Nisan 2022].

aylak: Bedava, parasız, ücretsiz.

Ṣatılduġında Yūsuf dartıldı gerçi miske

Sen cāna dartılursın *aylaḳ*sın ol bahāya (G.268/6)

ayruk: Başka, diğer. Artık, bundan sonra.

Ḳamuya bencileyin señ dirįġ ḳamulara

Yig ise ʿālemüñ *ayruḳ*ları ile āh baña (G.5/4).[12]

Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi

Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş (K.8/40).[13]

azırganmak: Az görmek, ehemmiyet vermemek.

Dü cihān niʿmetin *azırġan*a bir mūrçeye

Luṭf ḫ∨ānında yed-i ḳudreti dervįşlerüñ (K.3/9)

bandurmak: Batırmak, bulaştırmak

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehį añmaġ içün

Bārį dāmānuñ ucın *bandur*asın ḳanumuza (G.287/8)

bititmek: Takdir etmek, nasip etmek, (kader) yazmak.

Dil-i ifgārumuzı çün ṭaġıdur kākül-i dost

Yā Rab ol zülfe *bitit* sen bu dil-ifgārluġı (K.17/13)

[12] Bk. (G.292/4), (N.7/3)
[13] Bk. (K.30/30), (G.12/2),

çav: Şöhret, nam.

Çıḳaldan ḥüsnüñüñ illerde *çav*ı

Yürekler yaḳdı ʿışḳ odı alavı (N.32/1)

çeri: Asker.

Biñ Süleymān *çeri*sin maḥv ide bir mūr gibi

Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti derviş̧lerüñ (K.3/7)

çizginmek: Dönmek, dolaşmak

Dāyiren *çizgin*üp iy noḳṭa-dehen beñzemişem

Āheniṉ pāy ile pergāra elümden ne gelür (G.54/2)

dirgürmek: Diriltmek, ihya etmek.

ʿĀşıḳ-ı şūriḍesin gāh öldürüp geh *dirgür*en

Ġamze-i düzdiḍesi-y-ile ḫande-i pinhānıdur (G.35/7)

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine

*Dirgür*ür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesiṃ (G.187/5)

döymek: Dayanmak, tahammül etmek.

Nāz itme ki dil belāya *döy*mez

Biṃārdur ol cefāya *döy*mez (G.114/1)

dürişmek: Sebatla ve gayretle çalışmak, sürekli çaba göstermek.

Ne sengden yaradupdur ḫudā yüregüñi kim

*Düriş*ürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāṣ (G.136/4)

düzetmek: Tanzim, tertip etmek. Yapmak, inşa etmek.

Seḥer ki zühre nevāda *düzet*di perde-i çeng

ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi çāpük ü şeng (K.14/1)

Bir faṣlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ

Rengiŋ varaḳlarıyla *düzet*di kitāb gül (G.176/6)

*Düzet*di ḳalʿa-i polād tiġı İslāma

Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı Fireng (K.14/17)

turak: Yurt, kalınan yer.

Çün çeşme vü puñar periler ṭuraġıdur

Çeşmümden iy nigār-ı periŋ-vār ḳaçma gel (G.180/3)

eglemek: Geciktirmek, vakit geçirmek. Oyalamak, avutmak.

Öldürürem dir imişsin demidür *egle*me gel

Biñ kez öldür beni tek eyleme biŋzārluġı (G.17/6)

Biʾllāh iy ġam *egle*me ḫāk ile yek-sān it beni

Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henūz (G.118/6)

Bir iki gün bu göñül ḫastesin *eglemek* içün

Künc-i ḥasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ (G.170/2)

enek: Çene, çene kemiği.

Hey ḳıyāmet *eñeg*üñ çāhına cān ṭolduġı-yʾçün

Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni (G.325/4)

eyitmek: Söylemek, demek, anlatmak.

Ḳulaġına varup ol zülf-i bi̯-ḳarāruñ *eyit*

Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı (G.328/3)

genez: Kolay.

Belā vü bitmeden Aḥmed *geñez* ḳurtarımaz göñlin

Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskı̯n ile kı̯ni (G.326/7)

gey/key: Çok, gayet, pek, çok. İyi, iyice.

Öldürür ġamzeñ beni sen *gey* ṣaḳın kim cāmeñe

Ḳaṭre-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar (K.28/8)

gözgü: Ayna

Ṭutma āyı̯ne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi

*Gözgü*de ẓāhir olan şekli başardan güniler (G.43/3)

günilemek: Kıskanmak.

Sı̯ne ġamzeñ oḳını cān u cigerden *güniler*

Dı̯de izüñ tozını nūr-ı başardan *güniler* (G.43/1)

göyünmek: Yanmak

*Göyin*ür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni

Ṭutışur ṣubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni (G.308/1)

ırmak: Ayırmak, uzaklaştırmak.

Ḳaddüñi medḥ eylemekden Aḥmed'i menʿ eyleme

Ol ġarı̈bi ṭoġru yoldan *ır*ma yā Hādı̈ʾs-sübül (G.173/8)

ıssı: Sahip, malik.[14]

Aḥmed'e hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād

İy ḫalı̈lüm bu ḳadar gelmedi luṭf *ıssı* şitā (G.4/14)

Ne cemālüñ bigi ben ḥüsn *ıssı* bir sulṭān görem

Ne cefāñı çekemge sen göresin ben ḳul gibi (G.305/3)

igen/iñen: Çok, pek, ziyade.

Didi lebüm sözin *igen* alma zebānuña

Elmasdan ṣaḳın ki bulur inkisār laʿl (K.7/14)

irgürmek: Ulaştırmak, eriştirmek.

Ya *irgür* ben müri̇düñi murāda

Ya göñlümden çıḳar dünyā hevāsın (K.4/11)

kamu: Bütün, hep, her. Herkes.

*Ḳamu*ya bencileyinseñ diri̇ġ *ḳamu*lara

Yig ise ʿālemüñ ayruḳları ile āh baña (K.5/4)

[14] "ıssı" sözcüğü divandaki bütün tanıklarda "sahip, malik" anlamındadır. Sözcüğün bu anlamı TDK Tarama Sözlüğünde bulunmamaktadır.

kimerde: Bazen, ara sıra.

Cigerden ʿāşıḳ āh eyler *kimerde*

Felek farḳına rāh eyler *kimerde* (G.284/1)

odlu: Sıcak, yakıcı.

Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ şemʿ-i murādın

Micmer gibi devrüñde çün *odlu* cigeri var (G.47/7)

öndül: Armağan, hediye, yarış ödülü.

Aldı mehden ḥüsn ʿi̯dinde melāḥat *öñdül*in

Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdi̯züñ senüñ (G.155/4)

örmek/ürmek: Havlamak.

İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen iy raḳi̯b

Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden (G.225/6)

sançmak: Saplamak, batırmak.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere *ṣanç*ar

Hey ol serv-i hevā-baḫşa hevādār olmasun kimse (G.281/2)

saçu: Bazı düğün ve şenliklerde ortaya saçılması âdet olan inci, maden para, şeker, hububat gibi şeyler.

Servüñ ayaġına *ṣaçu* ṣaçmaḳ diler çenār

Kim ellerin pür-güher-i yāsemen ṭutar (G.50/7)

sayrulık: Hastalık.

Virürdi şifā cān u göñül *ṣayrulıġ*ına

Bir loḳma kebāb olsa raḳi̱büñ cigerinden (G.232/6)

sevük: Aşk, sevgi, muhabbet.

Güzellük sende ġāyetde *sevük* bende nihāyetde

Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bāri̱ şehrüñden (G.233/2)

sınuklu: Kırık, mahzun, kırılmış.

Zülfüñ *ṣınuḳlu* ḫāṭırını ṣorsun Aḥmed'üñ

Kim dost vaʿdesi gibi göñli şikestedür (G.71/5)

söyünmek: Sönmek, parlaklığı gitmek.

Fürūġ-ı rāy-ı münı̱rüñle āb-ı tı̱ġuñdan

Uyandı şemʿ-i hidāyet *söyündi* nār-ı żalāl (K.20/9)

tammak: Damlamak, damla damla akmak.

Der mi bu yā dür midür kim zülf laʿl-i cānāndan *ṭamar*

Yā meger şāmi̱ gülāb ebr-i dür-efşāndan *ṭamar* (K.28/1)

tanlamak: Şaşırmak, garip bulmak. Ayıplamak, kınamak.

Gördi elüñde ḫātemüñi *ṭañla*dı ḫıred

Kʾol ebr-i dür-feşāna ḫoş olmış sivār laʿl (K.9/39)

tap: Hemen, derhal. Tamamen, büsbütün.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile

Miskḭni *ṭap* ṣal ayaġa ṣol bir ḫaṭā içün (G.231/2)

tutuk: Yaşmak, peçe, duvak.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya

Dutdı dḭbādan *tutuḳ* geyürdi vālā pḭrehen (G.240/3)

uğru: Hırsız

Ḳatı göñlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe

Gör nice dḭvānedür kim *uġrı*ya ṭaş añdurur (G.66/6)

urunmak: Giyinmek, takınmak.[15]

Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş

Geydi nārencḭ ḳabā *urın*dı nūr-efser güneş (K.7/1)

uşatmak: Ufalatmak, parçalamak.[16]

Zāhid melāmet seng-ile *uşat*ma göñlüm şḭşesin

Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma (G.208/7)

uvak: Kırıntı.

Şol deñlü ṣaçar müşk *uvaġ*ın ceybine reyḥān

Kim nesme-i ʿanberle ṭolar dāmen-i ṣaḥrā (K.31/13)

yasamak: Düzen vermek**,** kurmak, hazırlamak.

Ṭamuyı *yaṣa*yan celālüñ ḥaḳı

[15] (K.7/22), (G.160/2), (G.321/1), (G.322/1)

[16] Bu sözcüğe TDK Derleme Sözlüğü'nde rastlanmamıştır.

Bihişti bezeyen cemālüñ ḥaḳı (M. 4/40)

yastanmak: Yaslanmak

Bostān-ı sarāyuña yüz urmaḳ hevesinden

Ṭopraḳ döşenüp *yaṣtan*ur aḥcārı benefşe (K.29/25)

yavu: Zayi, yitik, kaybolmuş.

Ṣanemā ırmaduġum zülf ü ruḫuñdan gözümi

Ḳarḳaram nā-geh anı *yavu* ḳılam gibi gelür (G.55/6)

yığmak: Esirgemek, mahrum etmek.

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın *yıġma* kim

Ġam bucaġında yatup derdüñle dermānsuz geçer (G.100/7)

yilmek: Koşmak, hızlı yürümek, acele gitmek. Esmek

Gül yüzüñde göreli zülf-i semen-sāy göñül

Ḳuru sevdāda *yil*er bi̱-ser ü bi̱-pāy göñül (Mrb. 1/1)

yunmak: Yıkanmak.

İy dil-i ḥāsid gözüm yaşından olmaduñ sipi̱d

Saña *yunmaḳ* nʾeylesün hindū-yı māder-zādsın (G.244/4)

yoş: Kamaşık, bulanık, zayıf, fersiz.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmed'le raḳi̱büñ çeşmine

Bu ġari̱büñ gözlerin yaş ol itüñ *yoş* eylemiş (G.133/7)

3.2.2. Alışılmamış Bağdaştırma ve Somutlama

Bir anlamsal sapma türü olan *alışılmamış bağdaştırma*, sözcüklerin genellikle alışılmışın dışında, okuru şaşırtacak, yadırgatacak biçimde kullanılmasıdır (Aksan, 2006: 75; Kul, 2008). *Somutlama* ise soyut sözcüklere genellikle benzetme yoluyla somut bir varlık özelliği kazandırılmasıdır. Ahmed Paşa Divanı'nda anılan iki terim de şairin üslubunun belirleyici özellikleri sayılabilecek düzeyde sıklıkla örneklendirilmiştir:

Simetrik yapı, paralel tekrarların dikkat çektiği beyitte övülenin/sevgilinin vasıfları somutlamaya başvurularak ifade edilmiştir. Onun *lütfu* bir *deniz*e, *güzelliği* de bir *maden*e benzetilerek somutlama yapılmıştır.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına

Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pi̱rūze gele (G.289/7)

Sevgiliye kavuşma bir inci tanesine benzetilerek somutlama yapılmıştır. İkinci dizede ona kavuşmanın dünya sevgisinin önünde olduğunu vurgulamak amacıyla *dünya hevesinin mücevher kutusu* anlamındaki Farsça tamlama (dürc-i heves-i cihan) kurulur. *Sevgiliye kavuşma inci tanesi*nin *dünya hevesinin mücevher kutusu*na sığmayacağı ifade edilerek iki tamlamada iki ayrı somutlama yapılır.

İy pāk-güher *dür-i viṣāl*üñ

Dürc-i heves-i cihāna ṣıġmaz (G.115/3)

Âşığın gönlü gam potasında eriyen bir sırça olarak hayal edilir. Gam ve can/gönül somutlama yapılan ifadelerdir. Leff ü neşr sanatıyla ilk dizedeki somutlama yapılan ifadeler ile ikinci dizedeki sözcükler arasında gerekçe ilişkisi kurulur. Buna göre gam potasının hararetini sağlayan sevgilinin güzelliğidir. Sırça gibi eriyen gönül ise dayanamayıp su hâline gelir.

*Ġam pūtesi*nde *cān erid*üp ābgi̱ne-vār

Tāb-ı cemālüñe döyemez olur āb dil (G.182/2)

Aşağıdaki beytin ikinci dizesindeki "Buḫūr-ı bezm-i ḫüsn" ve "būy-ı cān" tamlamalarında somutlama bulunmaktadır. Âşığın gönlünün sevgilinin güzellik meclisinde yanarak koku vermesi istenir.

Lebinden ḫaṭṭını ṣordum didi kim ḫaṭ degüldür bu

Buḫūr-ı bezm-i ḥüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş (G.129/5)

Katre-i haclet (utanma damlası) tamlaması ile hem alışılmamış bağdaştırma hem de somutlama örneği verilmiştir. *Âşık/bülbül övülenin medhini okumaya başlayınca gül renkli yanağından dolayı utanç damlaları döker*:

Söylesem bülbül gibi şeh Bāyezi̱düñ medḥini

Ḳaṭre-i ḫaclet ruḫ-ı gül-berg-i ḫandāndan ṭamar (K.28/11)

Âşığın hevesi sevgilinin kara saçlarının ağına düşünce göz suyunda (gözyaşlarında) hayal balıkları çoğalmıştır. Beyitte "māhiyān-ı ḫayāl" tamlaması ve "heves" somutlaştırılmıştır.

Anuñʾçün oldı ḳara zülfüñ aġına hevesüm

Ki āb-ı di̱dede çoġaldı māhiyān-ı ḫayāl (K.20/39)

Soyut ifadeler organ adlarıyla kullanılarak somutlama yapılır. Alıntılanan beyitteki "cevr eli" tamlaması anılan somutlama biçimine örnek teşkil etmektedir.

Söyler ebrūsı ḳulaġına egilmiş zülfinüñ

Dir ki uzadup *cevr eli*ni fitneler ḳıl dāʾimā (G.1/9)

Bir mersiyeden alıntılanan beytin ikinci dizesinde bulunan "bāġ-ı zamān, būy-ı vefā" tamlamaları ile somutlama yapılmıştır. *Vefa kokusu* anlamındaki "būy-ı vefā" alışılmamış bağdaştırma örneğidir.

Reng-i ʿi̱zārı zerd olup ol lāle-çihrenüñ

*Bāġ-ı zamān*da ḳalmadı *būy-ı vefā* diri̱ġ (N.5/7)

Mutluluk ve *gönül*ün somutlaştırıldığı beyitte baharın -sevgilinin- kokusunun âşığın mutluluk gülünün açılmasını, gönül bülbülünün ötmesini sağladığı ifade edilir.

*Açılup şādi̱ gül*i ötmezdi *göñlüm bülbüli*

Gelmese būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm benüm (G.191/2)

Tenasüp sanatının örneklendiği kasideden alıntılanan beyitte, devlet aya; ululuk göğe, zaafiyet de ay tutulmasına benzetilerek somutlama yapılmıştır. "ḫusūf-ı żaʿf" tamlaması alışılmamış bağdaştırma örneği olarak da değerlendirilebilir.

Yā Rab bu *devlet bedr*ini ḳurtar *ḫusūf-ı żaʿf*dan

ʿ*İzzet gögi*nde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur (K.18/16)

Şairin sanatını sürdürmesinde bir haminin lütfuna olan ihtiyacını vurgulamak üzere kullanılan "dāmān-ı luṭf" ve "luṭfuñ dāmeni" tamlamalarında somutlama bulunmaktadır.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm

Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni (G.292/9)

Beyitte geçen "bezm-i hayal" tamlamasında somutlama örneği vardır. Âşık, sevgilinin *hayal meclisi*nde yanan bir muma benzetilir.

Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ

Şemʿ-veş *bezm-i ḫayāl*üñde yanam gelmez iseñ (G.170/1)

Sevgilinin gamzesinin hayali ok yağmuruna benzetilerek somutlaştırılır.

Tı̱r-bārān ideli cāna ḫayāl-i ġamzeñ

Çeşmümüñ revzenesinde dile peykān dökilür (G.75/8)

Aşk yolunun durağının olmaması ve sevgilinin taşa benzeyen eziyetleri âşığın sabır ayağının kırılmasına yol açmıştır. Beyitteki "sabır ayağının kırılması" ifadesi ile "seng-i cefā" tamlamasında somutlama bulunmaktadır.

Ṣındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı

Rāh-ı ʿışḳuñ maḳām u menzili yoḳ (G.145/2)

Tasavvuf ehlinin rahmeti bahçeye, şairin onların rahmetinden faydalanma ümidi ise bahçeden toplanan güle benzetilir. *Ümit* ve *rahmet,* beyitteki somutlanan sözcüklerdir.

Her *ümı̱düm gülini dirmege* her ṣubḥ umaram

Açıla bāġçe-i raḥmeti derviş̱lerüñ (K.3/12)

Aşkın ata benzetilerek somutlaştırıldığı beyitte âşığın aklı da üzengide takılı kalmış ayağa benzetilir. Sevgilinin saçı hem kırbaç hem de leff ü neşr sanatı yapılarak üzengi ile ilişkilendirilir.

Ḳalursa *ʿaḳlım ayaġı* üzegüde ne ʿaceb

Çün urdı *ʿaşḳ atına* zülfi tāziyāne daḫı (G.312/8)

Ahmed Paşa, Fatih Sultan Mehmed'e sunduğu "kerem" kasidesinde padişahın cömertlik/affetme vasıflarını genellikle Farsça yapıdaki tamlamalarda benzetmelere başvurarak ve *somutlama yaparak* dile getirir. Manzumede memduhun anılan özelliklerinin somutlaştırıldığı otuz iki örnek bulunmaktadır: *muḫiṯ-i keremüñ ḳaṭrası, ʿummān-ı kerem, Bāġ-ı cūd, bārān-ı kerem* (K.15/1), *mihr-i ẕekā, ebr-i ḥayā* (2), *gül-i gülşen-i cūd, lutfı zülāli, gülistān-ı kerem* (6), *ḳulzüm-i cūd* (7), *ḳaṭra-i feyż* (7), *ebr-i dür-efşān-ı kerem* (7), *baḥr-i cūd* (14), *māye-i ʿummān-ı kerem* (14), *giriḫbān-ı kerem* (15), *kān-ı kerem (16), ḫʷān-ı kerem* (17), *(19), nān-ı kerem* (18), *Mihr-i cūd* (19), *nergis-i bostān-ı kerem (20), dāmān-ı kerem (24), şekeristān-ı kerem* (25)*, raḥmet ṣuyı* (28*), Mevc-i iḥsān, ʿummān-ı kerem* (28), *cūduñ bulıdı (29), niṣān-ı kerem (29), Dest-i iḥsān* (32), *bünyād-ı seḫā* (32), *eyvān-ı kerem* (32), *āb-ı seḫā* (34) *nān-ı kerem* (34).

Dîvân'da tespit edilen diğer somutlama örnekleri şöyledir: *künc-i ḥasret* (G.170/2), *nār-ı ḥasret* (G.170/4), *ġam sengi* (G.170/6), *çevgān-ı fitne* (G.166/2), *ḫār-ı cefā* (G.165/7), *metāʿ-ı ʿacz* (G.156/5), *nerd-i ġam* (G.154/7), *ġam kiliḏinüñ dili* (G.145/1)*, naḳd-i cevr, (G.118/4), bād-ı fenā* (Tb. 3/11), *deryā-yı cūd gevheri* (Tb. 4/9), *hücūm-ı leşker-i ġam* (K.2/15), *bārān-ı luṭf* (K.20/32), *metāʿ-ı derd* (K.20/34), *cān naḳdi* (K.20/34), (G.2/5), (G.19/7), *cān ḫırmeni* (G.19/2) *āteş-i ʿışḳ* (G.19/2), *ġam maḳaşı* (K.15/16), *ṣabrum yaḳası* (K.15/24) *ġam ḳafesi* (K.15/25), (G.170/5), *nār-ı ġam* (G.45/5), *tiġ-i hecrān* (G.35/5), *zemheriẕir-i ġam* (G.37/6), *şemʿ-i ḫayāl* (G.52/4), *ġam deñizi* (G.54/3), (G.310/7), *hecrüñ cehennemi* (G.33/5), (286/4), *ḳafes-i ġam* (G.57/9), *dil mülki* (G.34/10), miḥnet kemānı (G.66/3), *maḥabbet tiẕri* (G.66/3), (G.114/10), *ḳuḥl-ı başiret* (G.79/2), *kūh-ı ġam* (G.141/4), *ḥasret ḳılıcı* (G.142/3), (G.181/5), *tennūr-ı ġam* (G.142/4), (G.334/2), *ġam beriyyesi* (G.84/4), *şevḳuñ odı* (G.45/1), (G.98/2), *ġam bucaġı* (G.100/7), *deryā-yı ʿışḳ* (G.115/2), *hevāñ odına yanam* (G.127/5), *mıḳnāṭıs-i hecrān* (G.186/7), āteş-i hecrān (G.217/4), (G.344/2), *ḫayālüñ ayaġı* (G.213/8), cefā bünyādı (G.229/5), *metāʿ-ı ṣabrı daġıt* (G.233/7), *ġam dikeni* (G.237/2), *sipāh-ı ġam* (G.274/2), *ẓulm eli* (G.287/5), (G.47/5), (G.332/7), *dest-i ġam* (G.287/5), ṣabrumuñ raḫtı (G.293/4), *bister-i hecr* (G.293/7), *ġam peykānı* (G.297/5), *lutfuñ etegi* (G.297/8), *ġam mesiẕli* (G.304/9), *ġam gicesi* (G.316/2), *maḥabbet būstānı* (G.323/5), *şarāb-ı ġurūr* (G.343/1), *ʿöẕr yeñi* (Kt.1/18), *dāmen-i ʿafv* (K.17/8), dil gögi (G.106/4), *saʿādet sebze-zārı* (Kt.4/1), *cefā sengi* (Kt.6/3), *ḫayālüñ zevraḳı* (Kt.7/3), *cefā ṭaşı* (N.7/5).

Ahmed Paşa Divanı'nda "dilde var olan kök ve eklerden yeni birleşimlere varmak suretiyle dilde bulunmayan özgün ögelerin türetilmesi"[17] olarak tanımlanan *kelime düzeyindeki sapmalar* da tespit edilmiştir.

Ahmed Paşa; Arapça, Farsça kelimelere Türkçe ekler getirerek türettiği kelimeleri dize sonunda redifi sağlamak, âhengi güçlendirmek amacıyla kullanmıştır: *ẕībā***lanmamak**, *raʿnā***lanmamak**, *mücellā***lanmamak**, ġarrā**lanmamak**, şeydā**lanmamak**, temāşā**lanmamak**, muṭarrā**lanmamak** (G.248).

Bir beyitte geçen "küfri**nsüz**" yukarıdaki açıklamaya uygun olarak türetilmiş bir sözcüktür:

ʿĀşıḳuñ göñli ṣınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst

Zāhidüñ olmaz ṣaçuñ *küfrinsüz* ịmānı dürüst (G.14/1)

Bir beyitte geçen "ayrılınur" sözcüğünde iki edilgenlik eki bir arada kullanılmıştır:

Firāḳ günidür iy gözler imdi ḳan aġlañ

Bilür misüz ki bugün ne kişiden *ayrılın*ur (Mf. 24)

3.2.3. Kalıp İfadeler (deyim, atasözü, kelâm-ı kibar, dua, beddua)

Deyimler

Ahmed Paşa, şiirinin anlatım olanaklarını zenginleştirmek amacıyla deyimlerden ustalıkla yararlanan bir sanatçıdır. Manzumelerinde 179 deyim tespit edilen şairin kendisinden önce eser veren divan edebiyatı sanatçılarına göre deyimleri şiirlerinde daha fazla kullandığı sonucuna ulaşılır.[18] Bu, 15. yüzyıl sanatçılarının Türkçenin söz varlığını divan edebiyatının şiir diline uygun olarak estetik seviyede kullanmalarına bir kanıt teşkil etmesi açısından önemlidir.

Sanatçı, bir gazelin makta beytinde medhiyelerinde gösterdiği hünerin *üstünlüğünü* iki sanatçı ile kıyaslar. Övgülerinin etkisiyle Hüsrev-i Dihlevi'nin *nutkunun tutulduğunu*, Selman'ın *soluğunun kesildiğini* ifade eder. Böylece yakın anlamlı iki deyimden fahriye-kendi sanatının niteliklerini övmek- amacıyla yararlanır:

Her ḳaçan kim Aḥmed ider medḥüñe feṯḥ-i kelām

[17]Aksan, D. (1995). Şiir Dili ve Türk Şiir Dili. Ankara, Engin Yay., Kul, E. (2008). "Şiir Dilinde Sapmalar ve Bir Uygulama. Humanities Sciences , 3 (3) , 373-389.

[18] Şeyhi Divanı'nda 88 beyit tespit edilmiştir (ÖGE, 2001: 12).

Nuṭḳ-ı Ḫusrev ṭutılur enfās-ı Selmān bağlanur (G.103/7)

Şiirlerdeki deyimler günümüzdekine göre farklı bağlamlarda da kullanılmıştır. "Her zaman bulundurmak" anlamındaki *eksik etmemek* deyimi, örnek beyitte bir "bir davranışın sürekli yapılmasını isteme" bağlamındadır:

Eksük itme nāzuñ iy meh kim virilmişdür saña

Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz (G.116/5)

Ahmed Paşa, dilimizde kullanılan kimi deyimlerin anlamını Arapça, Farsça kelime/söz grupları ile kurduğu birleşik fiilerle karşılamıştır:

Arapça isim ve Türkçe arkaik fiille kurulan *başardan güniler* birleşik fiili, dilimizdeki "gözünden kıskanmak" deyimini anlamca karşılamaktadır.

Ṭutma āyi̱ne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi

Gözgüde ẓāhir olan şekli *başardan güniler* (G.43/3)

nefʿ eylemek birleşik fiili, "fayda etmemek" deyiminin anlamını karşılamaktadır.

Si̱m u zer *nefʿ eylemez* maʿşūḳ-ı ḫayr olsa diri̱ğ

Kim ne göz yaşından ışşı var ne rūy-ı zerdden

Farsça bağlama grubu ile kurulan *zi̱r ü zeber ḳılmak* birleşik fiili, "altüst etmek" deyiminin anlamını karşılamaktadır.

Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye

Göñlümi zülfüñ gibi *zi̱r ü zeber ḳıl* dāʾimā

Ahmed Paşa Divanı'nda tespit edilen deyimler ve bulundukları şiirlerle ilgili bilgiler aşağıdaki tabloda bulunmaktadır:

1.	Adını ağzına almamak	(Mf.12), (G.285/3)
2.	Ağız açmak	(M.4/4)
3.	Ağzını açmamak	(G.68/5) (G.67/5)
4.	Ağzına (dillere) düşmek	(G.166/4)
5.	Ağzına sövmek	(G.19/2)
6.	Ağzını öpmek	(G.31/4)

7.	Ağzı var dili yok	(G.146/3)
8.	Ah etmek	(G.25/5)
9.	Ahını almak	(G.12/1)
10.	Ahsen-i takvim	(G.47/7)
11.	Akıl ermek	(M.5/6)
12.	Aklı dağıtmak	(G.183/5)
13.	Aklı gitmek	(G.206/15)
14.	Alakasını kesmek	(G.71/4)
15.	Allah bilir	(G.100/4)
16.	Aman vermemek	(G.68/1)
17.	Ant içmek	(K.27/4), (G.241/8)
18.	Ayağa düşmek	(K.23/32)
19.	Ayağına baş komak	(G.106/4)
20.	Ayağının tozuyla	(G.242/5)
21.	Ayak basmak (kadem basmak)	(G.210/3), (G.218/9) (K.29/1) (G.103/3) (G.105/6) (G.151/5)
22.	Ayağa salmak	(G.232/2)
23.	Bağrını dağlamak	(G.104/3)
24.	Bağrını delmek	(Tcb.1/3/8), (G.43/3)
25.	Bağrı yanmak	(G.311/4)
26.	Baş koymak	(Tcb.2/6/3)
27.	Başına gün doğmak	(K.36/4), (G.153/6), (G.339/2)
28.	Baş tacı etmek	(G.216/11)
29.	Başına vurmak	(G.118/4)
30.	Başını kaldırmamak	(K.11/77)

31.	Baştan ayağa	(G.117/1), (G.194/4), (G.153/2), (G.156/2)
32.	Başı üzre	(G.54/5)
33.	Beka bulmak	(M.4/118)
34.	Bel bağlamak	(K.11/95)
35.	Belini bükmek	(N. 14/3)
36.	Can almak	(G.23/2), (G.76/5), (G.123/3)
37.	Can atmak	(G.11/9), (G.60/7)
38.	Can kulağıyla dinlemek	(K. 25/40)
39.	Can oynamak	(G.351/6)
40.	Can uğurlamak	(G.50/1)
41.	Can üstüne (baş üstüne)	(N.19/2)
42.	Can vermek	(K.2/1, (K.39/4), (G.3/4), (G.277/3)
43.	Can yakmak	(G.5/6), (G.34/1)
44.	Candan sevmek	(G.44/7), (G.1/10)
45.	Can üzre	(G.219/7)
46.	Canı gitmek	(G.239/6)
47.	Canını vermek	(K. 26/3), (G.7/6), (G.46/6), (G.94/1), (G.297/4), (G.306/1)
48.	Canını yakmak	(G.8/6)
49.	Çaresiz kalmak	(G.340/3)
50.	Çok görmek	(Mf.1)
51.	Dem vurmak	(K.11/70), (G.220/7), (G.348/1)
52.	Derd yanmak	(G.288/8)

53.	Devlet güneşi	(G.339/2)
54.	Dil (Gönül) bağlamak	(G.285/2)
55.	Dilini tutmak	(G.167/4)
56.	Dillü dilince	(K.32/4)
57.	Dil uzatmak	(G.4/3), (G.66/5), (G.305/7), (K.38/11)
58.	Diş bilemek	(G.14/5)
59.	Efsun okumak	(G.275/3)
60.	Eksik olmamak	(G.337/5)
61.	El kesmek	(K.28/15)
62.	Eli uzun	(G.78/1)
63.	El uzatmak	(G.6/6), (G.43/**7**), (G.109/5), (G.306/3), (G.309/2)
64.	El vermek	(K.33/21)
65.	Elden çıkmak	(G.116/7)
66.	Elden gitmek	(G.98/1)
67.	Ele girmek	(G.36/8), (G.207/10), (G.232/1), (G.313/8)
68.	Elinden geleni eksik komamak	(G.57/8)
69.	Elinden başka bir iş gelmemek (elümden ne gelir)	(G.54/1-5 redif), (G.57/1-9)
70.	Eline düşmek	(K.9/18)
71.	Eteğini tutmak	(G.42/5)
72.	Eteğini kurtarmak/paçayı kurtarmak	(G.288/5)
73.	Figan etmek	(K.6/72), (G.35/72), (G.39/5), (G.216/3), (G.316/7), (G.338/2), (G.347/5)

74.	Fitne uyarmak	(G.140/7)
75.	Gam yememek	(G.26/5), (G.40/6), (G.232/7)
76.	Gibi gelmek	(G.55/1-8 redif)
77.	Gökten taş yağmak	(G.35/9)
78.	Gökte yıldızı bulunmamak	(G.146/2)
79.	Gönli sınık	(G.20/1)
80.	Gönlü düşmek	(G.216/10)
81.	Gönlü kaymak	(G.20/1)
82.	Gönlünü almak	(G.49/6), (G.57/4), (G.63/1), (G.144/4), (G.251/2), (G.232/2), (G.334/8),
83.	Gönül vermek (gönlünü vermek)	(K.23/53), (G.233/7)
84.	Gönlünü yıkmak	(G.345/7)
85.	Gönül darlığı	(K.28/11)
86.	Göz değmek	(G.12/9)
87.	Göz etmek	(K.31/14)
88.	Göz süzmek	(G.253/1), (G.293/5)
89.	Gözden savmak	(G.305/1)
90.	Gözüne uyku girmemek	(G.203/3)
91.	Gözünü yummamak	(G.12/6)
92.	Gözü aydın olmak	(G.314/1)
93.	Gün gibi ayan olmak	(G.8/1)
94.	Ha deyince	(G.6/1,5)
95.	Haber vermek	(K.23/25), (G.237/2), (Mt.5), (G.33/1-11 redif)
96.	Hadden aşmak	(G.294/6)

97.	Harf atmak	(G.67/1)
98.	Hak ile yeksan olmak	(G.119/6)
99.	Halel vermek	(G.268/4)
100.	Haline ağlamak	(G.140/4) (G.67/6)
101.	Haram etmek	(G.241/2)
102.	Hasta düşmek	(G.315/1), (G.315/3)
103.	Hatır gözlememek	(G.311/6)
104.	Hayır gelmemek	(G.240/8)
105.	Haz almak	(G.138/6)
106.	Helak etmek	(G.6/3)
107.	Helal eylemek	(G.16/3)
108.	Hiçe saymak	(G.196/6)
109.	İçine tasa düşmek	(G.303/5)
110.	İçi yanmak	(G.206/13)
111.	İki eli kanda olmak	(K.22/17)
112.	İyi gün dostu	(G.166/4)
113.	Kaleme almak	(G.277/5)
114.	Kalp kırmak	(G.326/4)
115.	Kan ağlamak	(K.29/22), (K.43/6), (G.108/2) (G.128/5), (G.233/7) (Kt.1), (Kt.22)
116.	Kan dökmek	(K.19/35), (G.75/6), (G.334/3)
117.	Kan gövdeyi götürmek	(G.69/1)
118.	Kan tutmak	(G.93/1)
119.	Kan yutmak	(K.11/82) (K.12/4), (K.6/19) (G.151/1) (G.182/2), (N.11/2)

120.	Kana girmek	(G.187/4)
121.	Kanına susamak	(G.25/8), (G.281/1)
122.	Kanı boynuna düşmek	(G.26/8), (G.74/5)
123.	Kanını içmek	(K.25/11), (G.71/3) (G.134/5)
124.	Kapı kapı dolaşmak	(Kt.1/8)
125.	Kapıdan kovulup bacadan düşmek	(K.8/31)
126.	Kara baht	(K.13/8)
127.	Kaş çatmak	(K.22/28)
128.	Kemer bağlamak	(G.196/6)
129.	Keramet göstermek	(K.12/6)
130.	Kıyamet kopmak (restehiz kopmak)	(G.56/4)
131.	Kıyameti koparmak	(G.318/1), (G.341/4)
132.	Kokusunu almak	(G.56/5)
133.	Kul olmak	(M.4/119), (K.11/15), (G.9/1), (G.78/23), (G.240/8), (G.244/5), (G.311/7)
134.	Kulağına varmak	(G.23/7)
135.	Kulağını bükmek	(G.69/5)
136.	Kurban olmak	(G.71/2), (G.179/2)
137.	Kül olmak	(G.303/2)
138.	Mesken tutmak	(G.51/1)
139.	Misal göstermek	(G.32/2)
140.	Namaza durmak	(G.114/4)
141.	Ne fayda	(G.168/3), (G.286/1-9)
142.	Nutku tutulmak	(G.103/2)

143.	Özür dilemek	(G.213/3)
144.	Rast gelmek	(G.211/4)
145.	Reva görmek	(G.210/4)
146.	Selam olsun (ola)	(G.8/10)
147.	Sevaba girmek	(G.32/4)
148.	Söz açmak	(M.4/56), (K.29/44), (G.192/8), (G.132/4), (G.229/6)
149.	Söz çıkmak	(Mf./36)
150.	Söze gelmek	(G.44/4)
151.	Takat getirmek	(G.3/4)
152.	Toprak olmak	(G.191/5), (G.305/9), (G.320/7), (Kt.5/4)
153.	Telef olmak	(M.4/7), (G.269/7)
154.	Uyku dağıtmak	(Trc.2/4/2)
155.	Ümidini kesmek	(G.301/2)
156.	Var olmak	(M.5/25)
157.	Yaş dökmek	(G.244/8)
158.	Yabana atmak	(G.107/2)
159.	Yanıp yakılmak	(G.266/8)
160.	Yele vermek	(K.28/3), (G.80/2) (G.328/1), (G.316/7)
161.	Yerini (haddini) bilmek	(K.6/20)
162.	Yeridir	(K.6/23), (K.9/23), (G.31/5), (K.33/12), (G.44/2), (G.120/6), (G.152/6), (G.208/2), (G.336/4)
163.	Yol bulmak	(M.4/9)

164.	Yol etmek	(M.4/58)
165.	Yoldan çıkmak	(G.330/6)
166.	Yoluna gelmek	(G.288/5)
167.	Yolunu gözlemek	(G.123/7)
168.	Yüreği kan olmak	(G.92/11)
169.	Yüreğine su serpmek	(K.29/2)
170.	Yüz ağartmak	(G.110/7)
171.	Yüz bulmak	(G.27/5)
172.	Yüz çevirmek	(N.35/3), (G.342/1-8 redif)
173.	Yüz görmek	(G.274/4)
174.	Yüz karası	(G.274/5), (G.346/7)
175.	Yüz sürmek	(K.17/22), (K.14/29) (K22/34) (G.10/5) (G.15/6) (G.29/7) (G.56/2) (G.90/5) (G.158/4) (G.161/7) (G.169/6) (G.170/5) (G.239/2)
176.	Yüzü kızarmak	(G.26/5)
177.	Yüzüne karşı	(G.318/7)
178.	Yüz vurmak	(K.25/24), (K16/38) (K.6/87)
179.	Yüzünü ağartmak	(G.124/7)

Tablo 1.1. Deyim Tespit Cetveli

Atasözleri

Ahmed Paşa Divanı'nda bazı atasözleri örnekleme yoluyla açıkça verilmeyip anlamca hissettirilir. Aşağıdaki beyitte âşığın sevgilinin zülfüne olan aşırı bağlılığı "Denize düşen yılana sarılır." atasözünün ifade ettiği anlamdan yararlanarak ifade edilmiştir:

Ṣarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ

Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı (G.302/7)

Alıntılanan beytin ikinci dizesinde "Düşmanını yenemiyorsan ona hoş görünmeye çalışarak kötülüğünden kendini koru." anlamındaki "Bükemediğin eli öp başına koy." atasözüne işaret edilmiştir:

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin

Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür (G.41/3)

Bir beyitte geçen Farsça tamlama ile kurulan birleşik fiil "temennā-yi muḥāl eyleme" dilimizde kullanılan "Olmayacak duaya amin deme." atasözünü anlamca karşılamaktadır:

Saʿy ile girmez ele çün kīmyā-yı vaṣl-ı dost

ʿĀḳil iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl (G.184/9)

Ahmed Paşa, şiirlerinde Arapça atasözü ya da halk tabirinden yararlanmıştır.[19] Dîvân'da bu nitelikteki üç Arapça ibare tespit edilmiştir:

Âşık, gönlünün sevgilinin saçlarına yönelmesinin olağan karşılanması gerektiği düşüncesini "Cins, cinsine meyleder." anlamındaki Arapça atasözü ile açıklar.

Şol perīşān zülfüñe gönlüm nice meyl itmesün

Çün meŝeldür didiler *el-cinsü ileʾl-cinsi yemīl* (G.185/7)

1.	Adamın adı çıkacağına canı çıksın.	(G.241/5), (G.242/3)
2.	Kendi düşen ağlamaz.	(G.123/7)

[19] Divanlarda kullanılan Arapça atasözleri hakkında araştırma yapan Sayar (2015: 1781-1785)'a göre şairlerin Arap dilinden alıntıladıkları atasözlerini kullanmalarında *nazire geleneği, aruz kalıplarına ve mazmunlara uygunluk, şairlerin aldıkları eğitim* etkili olmuştur.

3.	Yanlış hesap Bağdad'dan döner.	(G.241/4), (G.242/2)
4.	Yerin kulağı var.	(K.23/14)
5.	Sahibini ağırlayan köpeğine kemik verir.	(G.95/3)
6.	el-cinsü ileʾl-cinsi yemi̱l. (Cins cinsine meyleder.)	(G.185/7)
7.	el-ḥarı̱ṣu maḥrūm. (Hırslı kişi mahrumdur.)	(Mf. 17)
8.	Men cerrebeʾl-mücerreb ḫallet bihiʾn-nedāme. (Kişi denenmiş olanı tekrar denerse pişman olur.)	(G.263/5)

Tablo 1.2. Atasözü Tespit Cetveli

Kelam-ı Kibarlar

1.	*Dervi̱şe hemān besdür bir loḳma vü bir ḫırḳa*	Mf.4
2.	*Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen*	(G.241/7)
3.	*Saʿy ile girmez ele çün ki̱myā-yı vaṣl-ı dost* *ʿĀḳil iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl*	(G.184/9)
4.	*Vir ʿışḳa göñül ġam yime ʿāşıḳ mıdur Aḥmed* *Endi̱şe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından*	(G.232/7)
5.	*Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur*	(G.66/5)
6.	*Ḥalvāya heves ḳılan üşenmez megesinden*	(G.236/3)
7.	*Ehl-i kemāl māyil olur istiḳāmete*	(G.259/6)
8.	*Bi̱-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya*	(G.263/11)
9.	*Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri*	(G.324/2)
10.	*manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri*	(G.324/4)

Tablo 2.1. Kelâm-ı Kibar Tespit Cetveli

Dua İfadeleri

Ahmed Paşa Divanı'nda geleneğe uygun olarak kaside, mesnevilerin dua bölümlerinde manzumenin sunulduğu devlet/din büyüğü için iyi dilekler sunularak Allah'a temennide bulunulur:

Nice kim ābuñ ola dolābda ḥükmi revān

Āb-ı tīġuñ ḥākim olsun çarḫ-ı dolāb üstine

Dest-i tīġ-ı bī-ḳarāruñla ḳarār itsün cihān

Nice kim ola ḳarārı ʿālemüñ āb üstine

Pāydār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim

Murġ-ı nuṣret āşyān itdi ol aṭnāb üstine (K.12/38, 39, 40)

Şehryārā *ḥaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini*

ʿİzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur (K.13/46)

Bir ḳadre ir cīḥānda ki çākerlerüñ ola

Sulṭān-ı yem-yemīn ü şehenşāh-ı kān-yesār

Yā Rab çü sözi menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur

Ḫıżr-ı zamāne bigi ola ʿömri bī-şumār

Hem *taḫtı pāydār ola* hem *tācı ser-firāz*

Hem *ḳadri kām-baḫş ola* hem *baḫtı kāmkār* (K.24/36, 37, 38)

Dāʾimā serv-i bülendüñ ser-firāz olsun begüm // Dest-gīrüñ hem Ḫudā-yı bī-niyāz olsun begüm (G.201) matlalı medhiye türündeki gazelin bütün beyitleri dua ifadelerinden oluşmaktadır.

Terkib-i bend nazım biçimiyle kaleme alınan Şehzade Mustafa Mersiyesi'nin son bendi dua ifadelerinden oluşmaktadır: *maḳāmı ravża-i ḫuld-i berįn ola, Ḳabri enįsi ḥaşre degin ḥūr-ı ʿįn ola, Firdevsden mezārına revzenler açılup, Ervāḥ-ı ḳuds ile dün ü gün hem-nişįn ola, Firdevsden mezārına revzenler açılup // Ervāḥ-ı ḳuds ile dün ü gün hem-nişįn ola, Şöyle götür ḥicābını kim zāyir olana // Seng-i mezārı āyine-i ġayb-bįn ola, Dār-ı beḳāda cümle belādan emįn ola , şefįʿi resūl-i emįn ola, Sulṭān-ı ʿāleme ʿivażı bu muṣįbetüñ // Tā ḥaşre dek saʿādet-i dünyā vü dįn ola, Cān-ı cihāndur ol aña yavuz ṣananlaruñ // İki cihānda ḫaṣmı cihān-āferįn ola, Nāṣır livā-yı ʿizzüñe her dem delįl olup // Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿįn ola, Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ // Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemįn ola, Yā Rabbį bir ṭarįḳa sülūk itdür anı kim // Şerḥ-i menāḳıbı şeref-i ʿālemįn ola*

1.	*ḫayr ola*	(G.347/4)
2.	*ʿÖmri çoġ olsun ki*	(G.99/2)
3.	*ṣıḥḥatler olsun*	(G.339/3)
4.	*Ṭur zemįn ṭurdugınca bāḳį*	(K.21/39)
5.	*yig ola günüñ günden*	(G.248/1)
6.	*yiri nūr olsun*	(G.265/7)
7.	*Ḥamdü liʾllāh*	(G.320/6)
8.	*Maʿāzaʾllāh*	(G.323/3)

Tablo 2.2. Dua İfadesi Tespit Cetveli

Beddualar

Beddua ifadeleri, medhiyelerin dua bölümünde övülenin düşmanları için kullanılır. Sultan Bayezid için kaleme alınan bir kasidede düşman ve haset edenler için edilen "başları kesilsin" "yüzü kararsın" beddualaru paralel olarak sıralanmıştır. Şair, bu ifadeleri zülf ve ben ile ilişkilendirerek kullanmıştır:

Kesile başı ʿadūñuñ cihānda niteki zülf

Ḳarara yüzi ḥasūduñ zamānda niteki ḫāl (K.20/51)

İlk dize beddua, ikinci dize dua ifadeleri ile oluşturulmuştur:

Baḫtuñ bahārı ʿömr-i ʿadūñı ḫazān idüp

Dest-i zamāne ʿiḍüñe olsun güher-niŝār (K.24/35)

1.	*Ḥarām ola*	(G.5/1)
2.	*kör olsun*	(G.291/5)
3.	*ʿömri az olsun*	(G.201/2)

Âyetler[20]

1.	*Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥiḍm* (Fetih süresi, 1. ayet)	(M.1/1)
2.	*elif lām miḍm* *(Bakara süresi, 1. ayet)*	(G.34/3)
3.	*cennātu ʿadnin*	(K.17/9)
4.	*ḫayl-i müsevvemiḍn* (Âli İmran süresi, 14. ayet)	(Tcb.1/3/6)
5.	*faʾdḫulūhā ḫālidiḍn*	(K.17/4)
6.	*ʿiẓām-ı remiḍm* (Yasin süresi, 78. ayet)	(G.189/1)
7.	*lā-rayb* *(Bakara süresi, 2. ayet)*	(M.1/3), (M.4/34)
8.	*ḫaleḳaʾl-arḍa veʾs-semāʾi* *(En'am süresi 1. ayet)*	(K.1/27)

[20] Ayetler telmih yoluyla da şiirlere konu edilir. Örneğin, mizah konulu bir kıt'ada Taha suresi 94. ayetten yararlanılmıştır (N.35/3).

9.	*nūrun ʿalā nūr* *(Nur suresi 35. Ayet)*	(K.17/5)
10.	*vemā rameyte* *(Enfal süresi 17. ayet)*	(Tcb.1/3/6)
11.	*Yusebbiḥūne lahu biʾl-ġuduvvi veʾl-āṣāl* *(Nur suresi, 36. ayet)*	(G.18/45)
12.	*küllü şey* (Kassas suresi, 88. ayet)	(G.313/5)
13.	*ḥūr-ı ʿīn* (Duhan suresi, 54. ayet)	(K.17/31), (Tcb.1/3/5), (Tkb.5/1)
14.	*nūn veʾl-ḳalem* (Kalem suresi, 1.ayet)	(G.284/6)
15.	*ẓill-i memdūd* (Vakıa suresi, 30. ayet)	(G.31/2)
16.	*yā leytenī küntü türāb* (Nebe suresi, 40. ayet)	(G.307/5)
17.	*iẕeʾş-şemsü kuvviret* (Tekvir suresi, 1 ayet)	(K.1/30)
18.	*şems-i ḍuḥā*[21] (Şems suresi 1. ayet)	(K.5/6)
19.	*veʾḍ-ḍuḥā* (Duha suresi, 1.ayet)	(G.172/2)
20.	*aḥsen-i taḳvīm* (Tin suresi, 2. ayet)	(G.48/7), (G.228/5)
21.	*ʿayneʾl-yaḳīn* (Tekasür suresi, 7.ayet)	(G.98/7)

Tablo 3.1. Ayet Tespit Cetveli

[21] K.12/12'de *şems-i ḥayā*, bazı nüshalarda *şems-i ḍuḥā* biçiminde bulunmaktadır.

Hadisler

1.	*ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ* (Acluni, *Keşfül Hafa*, 1, 391)	(G.138/3)
2.	*i̱māndan imiş ḥubb-ı vaṭan* (Acluni, *Keşfül Hafa*, 1, 345)	(G.238/5)
3.	*küntü kenz* (Acluni, *Keşfül Hafa*, 2, 132)	(K.5/3)
4.	*lev-lāk* (Acluni, *Keşfül Hafa*, 2, 164)	(M.4/19)
5.	*Ẓill-i Ḥaḳ* (Acluni, *Keşfül Hafa,* 1, 521*;* Suyuti, *Kenzü'l-Ummâl,* 14598)	(K.5/13),(K.8/18), (K.15/4) (K.18/4), (K.24/10), (K.28/11), (M.4/109), (Tr.24/2)
6.	İçinde köpek bulunan eve melek girmez. (Buhârî, *Bed'ü'l-Halk*, 7, 17; Müslim, *Libâs*, 81-84)	(G.18/3)

Tablo 3.2. Hadis Tespit Cetveli

3.2.4. Tamlamalar

3.2.4.1. Türkçe Tamlamalar

Ahmed Paşa, Türk dilinin önemli yapıları olan isim ve sıfat tamlamalarına özellikle gazel, kıt'a, beyitlerinde sıkça yer vermiştir.

a) Türkçe tamlamalardaki sözcükleri manzumenin olanaklarına göre Türkçe sözcüklerden tercih etmiştir. Dibaceden alıntılanan aşağıdaki beytin ilk dizesi bu özelliğe sahip bir zincirleme isim tamlamasından oluşmaktadır:

Gözi yaşlularuñ yüzi ṣuyı-yʾçün

Bu micmerde yanan ciger būyı-yʾçün

b) Ahmed Paşa, dönemin bir dil özelliği olarak belirtili isim tamlamalarında tamlayana eklenen ilgi ekini genellikle kullanmaz:

Şol ḳaṣr kʾanuñ *şemsesi şermi*nden ider şems

Şeb *sāyesi altı*nda gice kendʾözin iḫfā (K.6/11)

Geh *ṣuffası* dḭv*ārı*na cām olmaġa rūşen

Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā (K.6/20)

c) Belirtili ad tamlamalarının bir ögesi sıfat-fiil grubu tarafından nitelenir. Aşağıda alıntılanan örnek beyitteki iki dizede de tamlayan sıfat-fiil grubu tarafından nitelenmiştir:

Ṭamuyı yaṣayan celālüñ ḥaḳı

Bihişti bezeyen cemālüñ ḥaḳı (M. 4/40)

d) Belirtili ad tamlamasının bir ögesi Farsça tamlamadan meydana gelir. İlk beyitte tamlanan, ikincisinde ise tamlayan Farsça tamlamadan oluşmuştur:

Açup dest-i ḳudret kilḭdin dilüñ

Niŝār itdi *naḳd-i ümḭdi*n dilüñ (M.4/66)

*Rumūz-ı küntü kenz*üñ rāzdārı

Emānetdār-ı genc-i Muṣṭafāsın (K.4/3)

e) İsim tamlamalarında tamlayan ya da tamlanan bir sıfat alır. Aşağıdaki örnekte belirtili ad tamlamasında tamlayandan önce işaret sıfatı, tamlanandan önce ise isim tamlaması -*cihān ḫalḳı*- bulunmaktadır:

Zemḭn süfre-i ḫ̌ān-ı iḥsānıdur

Bu ḫ∨ānuñ cihān ḫalḳı *mihmānı*dur (M.4/13)

e) İsim tamlamasının bir unsuru bağlama grubundan oluşur. Verilen örnekte tamlanan bağlama grubundan oluşmuştur:

Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervḭşlerüñ

Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti dervḭşlerüñ (K.5/1)

f) Sıfat tamlamalarında tamlanan Farsça tamlamadan meydana gelir. Kaside ve mesnevilerde bu yapının örneklerine daha sık rastlanmaktadır. İlk örnekte tekrar eden sıfat "bu" ahengin sağlanmasına katkıda bulunan ögelerden biridir:

Bir pūte durur tṙüñe *bu beyżā-i zerṙin*

Bir ḥalḳa durur nṙzeñe *bu çenber-i dü-tā* (K.6/54)

Şiʿrüñ ne ḥaddi var ki ire vaṣf-ı ẕātuña

Kʾ*ol vaḥy-i āsmān* ola *bu siḥr-i müfterā* (K.1/4)

Bu yapıda kurulan tamlamanın diğer örnekleri şöyledir: *ol maẓhar-ı ḫūbān-ı ʿālem* (M.5/10), *Şol ḫān-ı muʿcizāt* (K.1/14*), yedi çarḫ-ı muṭabbaḳ* (K.7/6), *ṭoḳuz ḳubbe-i ʿuzmā* (K.7/6), *bir dāne-i ḫardal* (K.7/8), *Bu ṭāḳ-ı zeberced* (K.7/12), *Şol bāġ-ı cinān* (K.6/13), *dü cihān naḳşı* (K.7/5), *Şol tṙ-i felek* (K.7.16), *bir ḫayme-i vālā* (K.6/43), *Bu maṭlaʿ-ı ġarrā (K.7/74), şol ruḫ-ı zṙbā* (K.7/76), *ol zülf-i semen-sā* (K.7/76), *Şol gedā-yi kemterṙn* (G.2/11).

Ahmed Paşa Divanı'nda yukarıda örnekleri verilen *karma* özellikteki tamlamaların dışında tespit edilen isim, sıfat tamlaması örnekleri şunlardır:

Belirtili İsim Tamlaması: *maḫlūḳuñ aʿlāsı (M.4/16), taʿẓṙmüñ emrin (M.4/31), Ḥaḳuñ raḥmeti (M.4/32), Senüñ nāmuñ (M.4/33), Cihānuñ cefāsı (M.4/63), Sözüm sāzı (M.4/64) naẓmum seḥābı (M.4/67), Senüñ nāmuñ (M.4/89), cehdüñ senüñ (M.4/92), ʿahdüñ senüñ (M.4/92), dilüñ ne ḥāli (M.5/6), Ḳaşuñ miḥrābı (M.5/8), ayaġı ṭopraġı (M.5/10) Yaşın ʿāşıḳlaruñ (M.5/17) Cihānuñ cānı (M.5/25) Şiʿrüñ ḥaddi (K.1/4), Kevneynüñ evveli (K.1/7), şeḳaleynüñ muʿallimi (K.1/7) Vaṣluñ beşāreti (K.1/8) sözüñ nefesi (K.1/8) etegine luṭfuñuñ (K.1/9) yüzüñ ṣuyı (K.1/11) sṙbi mehüñ (K.1/15), eli ādemüñ (K.1/28) rifʿati dervişlerüñ (K.3/1) ʿizzeti dervişlerüñ (K.1/3), ṣanʿati dervişlerüñ (K.3/3), ḳıymeti dervişlerüñ (K.3/5) mizācında bularuñ (K.3/6), ṭṙneti dervişlerüñ (K.3/6), saṭveti dervişlerüñ (K.3/7), ġayreti dervişlerüñ (K.3/11), Aḥmedʾüñ ḥaddi (K.3/12), midḥati dervişlerüñ (K.3/12), ḥayreti dervişlerüñ (K.3/14), Cennetüñ ḳapusı (K.4/1) ḫalveti dervişlerüñ (K.4/1) ḫıdmeti dervişlerüñ (K.4/1) himmeti dervişlerüñ (K.4/3) niʿmeti dervişlerüñ (K.4/4), Ayaġı ṭopraġı (K.4/5) ḥażreti dervişlerüñ, (K.4/5) ʿuzleti dervişlerüñ (K.4/7) zaḥmeti dervişlerüñ (K.4/8) ṣoḥbeti dervişlerüñ (K.4/8) derdümüñ devāsı (K.5/9), bezmüñ ṣafāsı (K.5/10) sāyesi altı (K.6/11) ṣuffası dṙvārı (K.6/20), ḳapuñuñ ḥalḳası (K.7/4), maṭbaḫuñuñ dūdı (K.7/27) çenberi çarḫuñ* (K.7/37), *Çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿası (K.7/53) himmeti miʿyārı (K.7/52) cūdı yemi (K.7/52) Kem çākerinüñ manṣıbı (K.7/49) Tṙġuñ yüzi (K.7/60) āheni nṙzeñ*

(K.7/64) gözüm zevraḳı (K.7/78), *lebüñ būselerin (K.7/80), salṭanatuñ ṭopı (*K.15/13), *hecrüñ beriyyesi (K.23/20), medḥüñ ʿarūsı (K.26/13), ḫulḳuñ güli* (K.29/53), *dilberüñ her ḫandesi* (G.3/6), *ʿārıżuñ ābı* (G.7/3), *ʿāşıḳuñ göñli* (G.14/1), *gülşeninden vaşluñuñ* (G.14/7), *gözümüñ dürci* (G.19/7), *ḳaşlaruñ sevdāsı* (G.34/3), *kimüñ fermānı* (G.35/5), *bülbülüñ zindānı* (G.35/10), *fürḳatüñ gicesi* (G.55/7), *ṣabāḥuñ ṣofrası* (G.61/3), *nālemüñ āhengi* (G.68/7), ḳaşuñ sevdāsı (G.70/2), *cemālüñ çemenleri* (G.71/2), *dostuluġun ḳāʿidesi* (G.92/3), *engübįnüñ iftirāḳı* (G.117/5), *göñlümüñ şehbāzı* (G.128/4), *nergislerüñ ḫayāli* (G.131/4), *zülfüñüñ fitrāki* (G.190/5), *ġayruñ merḥabāsı* (G.206/5), *aġzuñ sırrı* (G.210/2), *sünbülüñ ḳoḫusı* (G.214/1), *dehenüñ rāzı* (G.282/2), *hecrüñ cehennemi* (G.286/4), bārān güni (G.293/5), *cemālüñ ayı* (G.317/2), *bülbülüñ āhı* (G.232/3), (G.316/7), *güzeller şehi* (G.318/5), *ġamzeñüñ cellādı* (G.320/5).

Belirtisiz İsim Tamlaması: *Ḫudā medḥi* (M.4/2), *beşer ṣūreti* (M.5/4), *cān gözi* (M.4/10), *vücūd ehli* (M.4/25), *zemįn ehli* (M.4/26), *cenānlar cinānı* (M.4/27), *cihān maḫreci* (M.4/29), *şefāʿat ṣuyı* (M.4/36), *ʿamel defteri* (M.4/39), *münācāt baḥri* (M.4/45), *cihān bezmi* (M.4/50), *göñül levḥi (M.4/61), irem* bülbüli (M.4/64), *söz ʿarūsı* (M.4/74), *göñül şehri* (M.4/75), *gözlerüm yaşı* (M.4/76), *tevāżuʿ yüzi* (M.4/99), *Ḳarāyin nücūmı* (M.4/105), *cihān ḫalḳı* (M.4/119), *cān bāġı (M.5/2), göz yaşı* (M.5/12), *ḥüsn içi* (M.5/16), *ḥüsn bāġı (M.5/19), ḫaṭṭ zāġı (M.5/20) dil murġı (M.5/21), cemāl āyetleri (M.5/24), Maḥabbet ʿaḳdi* (M.5/24), *murād eli (K.1/10), (K.1/11), ṭañ yeli (K.3/2) her birisi* (K.3/3), *belā müşterįsi* (K.3/3), *ʿışḳ şehri* (K.3/3), *ʿIşḳ gevherleri* (K.3/5), *Luṭf ḥ∨ānı* (K.3/9), (K.4/4), *āşinālıḳ yüzi* (K.3/11), *göñül güzgüsi* (K.3/11), *Lā-mekān ʿarṣası* (K.4/3), *saʿādet güneşi* (K.4/6), *ḳanāʿat genci* (K.4/7), *Ḫıżr seccādesi* (K.5/5)*, Mūsā ʿaṣāsı* (K.5/5), *ḫaḳįḳat burcı* (K.5/7), *dünyā hevāsı* (K.5/11), *Muḥammed ḫaḳḳı* (K.5/13), *fenā vü faḳr ḫarįmi* (K.6/8), *merve ḫaḳı* (K.6/8), *ḥ∨ācet eli (K.7/4), kāfūr ġubārı* (K.7/22), *cinān bāġı* (K.7/33), *saʿd ılduzı* (K.7/44), *cihān milketi* (K.7/47), *aʿyān gözi (K.7/48), ḫarb güni* (K.7/61), *feṭḥ ufuḳı* (K.6/62), *felek ḫinki (K.7/65) ḳader ṣafḥası (K.7/69), bāġ yolı (K.7/71) ḥarem gūşesi* (K.7/82), *Şeh ʿahdi (K.7/83), İslām diyārı (K.7/84), Salṭanat ḫilʿati (K.15/5), cemāl ʿāşıḳı* (K.30/6), *cennet naʿįmi* (K.30/6), *gök naḳşı* (K.31/2), *devlet āftābı* (Tb.3/9), *ḥüsn meydānı* (G.1/10), (G.118/2), *gül mevsimi* (K.29/11), (G.33/8), (G.75/5), (G.83/3), (G.150/1), (G.266/9), ḥüsn dįvānı (G.130/2), *bihişt mįveleri* (G.32/1), *ʿışḳ bāzārı* (G.35/3), dil derdi (G.40/3), *ṭabįʿat bāġbānı* (G.198/5), *cān murġı* (G.207/9), *ḥarem ḫalḳası* (G.211/3), *ʿömr uzunlıġı* (G.211/3), *cān ḳoḫusı* (G.211/1), *devlet libāsı*

(G.254/6), *dil ḫānesi* (G.286/7), *gül ḫırmeni* (G.316/7), *ḥüsn sulṭānı* (G.327/7), *bostān çiçekleri* (G.332/2), *devrān güzelleri* (G.332/7), *dil ṭıflı* (G.30/3), (G.34/3), (G.63/1), (G.168/4).

Zincirleme İsim Tamlaması: *anuñ her birin* (M.4/26), *Gözi yaşlularuñ yüzi ṣuyı* (M.4/41), *ʿİlmüñ kitābı noḳṭası* (K.1/20), *Feyżüñ biḥārı ḳaṭrası* (K.1/20), *ṣaçı reyḥānlarını ḥūrīlerüñ* (K.3/9), *ḥikmet kilīdinüñ dili* (K.5/2), *Şerīʿat farḳınuñ ser-tācı* (K.5/7), *ṣuffasınuñ ṣaḥnı dü kevnüñ* (K.7/15), *anuñ şemsesi şermi* (K.7/10), *Ḳahruñ odınuñ ḳıṭʿası (K.7/54) Luṭfuñ ṣuyınuñ ravżası* (K.7/54), *gün yüzi taḳvīmi* (G.1/1), *ġam kilīdinüñ dili* (G.145/1), *Reyḥān ḫaṭı ḳoḫusı (G.58), melāḥat ṭopınuñ çevgānı* (K.13/1), *ḥüsnüñ bāġınuñ mihmānı* (K.13/8), *yāruñ gözi merdümleri (K.18/14), atuñ ayaġı izi* (K.27/2), şeh ḥaremi ḥürmetini (G.27/8), *luṭfı zülāli ḳaṭrası* (G.34/9), *ḳahrı şirārı şemmesi* (G.34/9), *cān derdmendinüñ ṭabībi* (G.72/3), *derd ehlinüñ dermānı* (G.35/11), gün yüzinüñ üsti (G.51/3), *şevḳına şeh bezminüñ* (G.62/4), *cān derd-mendinüñ ṭabībi* (G.72/3), *ayaġı tozı nigārumuñ* (G.79/2), lebinüñ mantıḳı tesḫīri (G.90/2), *sīneñüñ ṣoffası ṣadrı* (G.97/4), *yāruñ ḳaşı ṭāḳı* (G.117/4), *güzeller şāhınuñ viṣāḳı* (G.117/6), p*āy-būsuñ lezzetinüñ iştiyāḳı* (G.117/9), *melāḥat Mıṣrınuñ taḫtı* (G.118/3), *Aḥmed'üñ sözleri sevdāsı* (G.127/8), *ġamzeñ oḳı yaraları* (G.181/5), *ṣaçuñ zencīrinüñ dīvānesi* (G.199/1), *cemālüñ şemʿinüñ pervānesi* (G.199/1), sözüñ güherleri hevesi (G.203/3), *ʿışḳ meydānı içi* (G.205/3), *cemāli gülşeninüñ gülleri* (G.214/4), *feryādı göñlüm nāyınuñ* (G.215/6), *güzellik taḫtı üsti* (G.222/3), *ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarı* (G.233/7), *viṣālüñ gencinüñ māliḫulyāsı* (G.284/4), *ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni* (G.301/4), *dil ʿābidüñüñ mescidi* (G.315/4), *Rūm ilinüñ erkānı* (G.327/2), *ḫazāyin-i ḥikmet kilīdinüñ dilidür* (Kt.6/4),

Sıfat Tamlaması: *her bereket* (M.1/4), *Bir avuc türāba* (M.4/1), *ol deñiz (M.4/3), bir ḳaṭrası (M.4/3), ol ḳaṭre* (M.4/4), *bir zerre ḫāk (M.4/5), bir żiyāfet* (M.4/15), *hezārān kelām (M.4/30) Bu dergeh* (M.4/38), *birḳaç fużūl* (M.4/37), *böyle reflīʿ* (M.4/38), *bu micmerde yanan ciger bū (M.4/41), bu yıl* (M.4/49), *bu ḫayret (m.4/51), bir söz* (M.4/54), *bu nüh ḫāneḳāh (M.4/56), ol rāḥ (M.4/62), bir sūz* (M.4/64), *ol naġme* (M.4/64), *bu fermān* (M.4/70), *ol ḥüsnüñ evṣāfı (M.4/74), bu miskīn raḳam (M.4/80), ol ḫāme* (M.4/82), *her nā-tüvān* (M.4/83), *bir güher(M.4/84), bir pāye (M.4/87) bir āftāb (M.4/88), bir nerdbān (M.4/93), heft āsumān* (M.4/93), *Bu naḳş* (M.4/96), *ḳırılan gürūh* (M.4/104), *bu ḳarn* (M.4/105), *Bu şiʿr* (M.4/110), *bu kevn ü mekān (M.4/118),*

Bu söz siḥri (M.5/1), *bu perde (M.5/2), bir gün (M.5/3), ayaġı başduġı yir (M.5/5), Bu ḥüsn (M.5/6) ʿaḳl irmedügi aḥvāl (M.5/6) bir meh-liḳā (M.5/7) bu ḥüsn (M.5/9) ol ḫaṭ (m.5/9) bu rāza (M.5/11) bu bezm (M.5/12), bir seng (M.5/13), bu maḫzen (M.5/14), şol deñlü (M.5/15), bu ḫar-gāh (M.5/18), ol gül (M.5/19), bu bāġ* (M.5/19), *ol feryād (M.5/19), miskiṉ resenler* (M.5/20*), bu būstān (M.5/21), ol ḫaṭ (M.5/22), her zamān* (M.5/22*), Bu ḫaṭ (M.5/23), dü ʿālem* (K.1/10), *Bir kez (K.1/10), şol ḥabiṉb (K.1/12), şol çerāġ (K.1/13), Bir barmaġ (K.1/15), bir nūr (K.1/18), şol diṉde* (K.1/24*), ḫāk-i der (K.1/24), bu ḫalḳ (K.1/26), Ol māh (K.1/29), ol şāh* (K.1/29), *ol gün (K.1/30), bir mūr* (K.3/7), *hecrāndaki ḥayrānluġum* (K.3/14), *cümle müştāḳ (K.4/2), bir mūr (K.4/4) ʿazlsüz ʿizzet* (K.4/7), *her bir ṣūret (K.5/1), her müriṉd* (K.5/5), *her ʿamel (K.5/8,) bu dem (K.6/5) bu ḫalḳ (K.6/11) her bāb (K.7/1), bir beyt (K.7/2), bir ʿarş (K.7/2), bir pāye (K.7/6), bir ṭāḳ (K.7/6) iki ḫışt* (K.7/6), *ol ṣuffa (K.7/10) şol ḳaṣr* (K.7/10), *ol ḳaṣr (*K.7/12), *şol ṣuffa (K.7/14), bir gūşesi (K.7/15), Bir fürcesi, Nüh ṭārem (K.7/8), bu kemer (K.7/16), her ṣubḥ* (K.7/18*), Her gice (K.7/18) ol mertebe (K.7/21) her ṣubḥ (K.7/22), Ferrāşlaruñ çalduġı cārūb* (K.7/22), *Bezmüñde yanan şemʿ (K.7/24), her gice* (K.7/24), *(*K.7/27), *şol serv (*K.7/28), *her şeb (K.7/26), ṣuffañdaki serv* (K.7/29), *bu vech* (K.7/29), *ol serv-i dil-ārā* (K.7/30), *bu ḳaṣr ayaġı* (K.7/30), *altun resen* (K.7/35), *her gün* (K.7/40), *bir māh-liḳā* (K.7/42), *devlet yüzi* (K.7/48), *bir ḳaṭra (K.7/52), bir ḥabbe* (K.7/52), *yedi deryā* (K.7/52), *her burc* (K.7/53), *Bir pūte (K.7/54), Bir ḫalḳa (K.7/54), şol sır* (K.7/70), *zerriṉn küleh* (K.7/71*), her meh (K.7/73), ḳanlu yaş* (K.7/78), *āhū göz* (K.7/79), *evvelki sarāy* (K.7/84), *ḫārdan bir ḥavlı* (G.35/11), *ṣınuḳ sāġar* (G.36/4), bir olmayası dirlik (G.79/3), *yılda her gün gül virür bir būstān*, *biñ başlu bir ṣuʿbān* (G.103/5), *on sekiz biñ ʿālem* (G.133/6), *ḳara ṭopraġ* (G.206/2), (K.7/40), (K.15/29), *mestāne gözler* (G.111/5), (G.182/1), (G.142/4), (G.1489), (N.25/1), *leṭāfet ile biten sebze-zār* (G.213/3), *şiriṉn leb* (G.215/1), *yalıñ ayaḳ* (G.215/3), *ṭopṭolu ḳan* (G.218/1), *bir loḳma kebāb* (G.232/6), *gün ṣıfatlu māh* (G.330/3), *şol tāze bedenler* (N.3/3).

3.2.4.2. Farsça Tamlamalar

Ahmed Paşa, şiirlerinde daha çok iki sözcükten oluşan Farsça tamlamaları kullanmıştır. Padişahlara sunulan kasideler ile dinî medhiyelerde üç ya da dört kelimeden oluşan zincirleme Farsça tamlamalara rastlanır:

Hücūm-ı leşker-i ġamdan ḫalāṣ olur Aḥmed

Olur ise aña ġam-ḫ∨ār Şeyḫ Tācuʾd-dīn (K.2/15)

Dilümden açmış idi bezm-i şāhī

Ṭılısm-ı genc-i esrār-ı ilāhī (M.5/4)

Gül-i nāz-perverd-i bostān-ı ḳurb

Çerāġ-ı münīr-i şebistān-ı ḳurb (M.4/18)

Farsça tamlamaların bir ögesi Arapça tamlamadan oluşmaktadır:

Güşe-i *beytüʾl-muḳaddes* ṭāḳ-ı ebrū-yı nigār

Perde-i *beytüʾl-muṭahhar* kākül-i müşkīn-i dost (K.11/5)

Farsça tamlamalardan bazıları, ters çevrilmiş (izafet-i maktu) ya da kesilmiş tamlama (izafet-i maklub) biçimindedir:

Cihān-āferīn (M.4/2), māh-rūy(M.4/75), seyl-āb-vār(M.4/76), Neşāṭ-āver (M.4/79) fürū-māye (M.4/87), ṣāḥib-ḳırān (M.4/105), meh-rikāb (M.4/108), ṣāḥib-kemāl (M.4/114), kīse-perdāz (M.5/14), rūḥ-perver (K.1/6), dil-firīb (.K1/6), dil-rubā (K.1/6) cān-fezā (K.18) rāh-bīn (K.1/22), sefīd-rūy (K.1/25), maʿnī-nümā (K.5/1, cān-baḫş (K.5/4), dil-rubā (K.5/4) ġam-ḫ∨ār (K.6/15), Cārūb-ṣıfat (K.7/23), beste-miyān(K.7/23), Tīz-āb-ṣıfat (K.7/64), Polād-siper (K.7/64), micmere-gerdān (K.7/72)

Ahmed Paşa Divanı'nda tespit edilen Farsça tamlama örnekleri şunlardır:

ʿunvān-ı kelām-ı ḳadīm (M. 1/1), Ḳufl-güşāy-ı der-i raḥmet (M.1/2), Nāme-i lā-raybe (M.1/3), aʿẓam-ı esmā (M.1/3), ḥilyeger-i ḫāk (M.1/7), ġıbṭa-i eflāk (M.1/7) maḳdūr-ı insān (M.4/2), vaṣf-ı ḫudāvend (M.4/4), medḥ-i Yezdān-ı pāk (M.4/5), naʿmā-yı bī-ḥadd (M.4/8), Yezdān-ı Pāk (M.4/12), süfre-i ḫ∨ān-ı iḥsān (M.4/13), ḫ∨ān-ı ʿām

(M.4/15), ḫ∨ān-ı yaġmā (M.4/14), Güşāyende-i çeşm-i biẕiş (M.4/17), diẕbāce-i āferiẕiş (M.4/17), Gül-i nāz-perverd-i bostān-ı ḳurb, Çerāġ-ı münẕir-i şebistān-ı ḳurb (M.4/18), devlet-i taḥt-ı eflāk (M.4/19), ziẕnet-i tāc-ı lev-lāk (M.4/19), Emiẕn-i cenāb-ı muʿallā-yı Ḥaḳ, Mürebbiẕ-i ḫalḳ u mürebbā-yı Ḥaḳ (M.4/20), ġubār-ı reh (M.4/21), Zemiẕn-būs-ı ḳadrüñ (m.4/22), dürc-i dürr-i kirām (M.4/23) nūr-ı diẕdār (M.4/24), ḫüccet-i āsumān (M.4/26), miʿrāc-ı ḳurb (M.4/29), Kiliẕd-i der-i genc-i maḫzūn-ı rāz (M.4/33), Raḳam-sāz-ı mecmūʿa-i ġayb (M.4/34), Mühürdār-ı tevḳiẕʿ-i lā-rayb (M.4/34), āb-ı ḥayāt (M.4/36), ʿarż-ı cemāl (M.4/43) şemʿ-i mihr (M.4/44), Ġam-ı māsivā (M.4/44), Ṭaleb-kār-ı lüʾlüʾ-i iḫlāṣ (M.4/45), Der-i raḥmet (M.4/47), nār-ı ḳahr (M.4/48), çeşm-i dil (m.4/49), ḥicāb-ı ġurūr (M.4/49), Fürūġ-ı suḫan (M.4/52), Şeb-i ġam (M.4/52), şemşiyr-i tiẕz (M.4/54) merd-i şiriẕn-zebān (M.4/57), tecniẕs-i ḫaṭ (M.4/57), envār-ı Ḥaḳ (M.4/59), der-i genc-i esrār-ı Ḥaḳ (M.4/59), rıżā-yı Ḫudāvendgār (M.4/60), jeng-i ġam (M.4/61), rāḥat-engiẕz-i rūḥ (M.4/62), ʿaḳl-ı hüşyār (M.4/63), Niŝār-ı ser-i bezm-i sulṭān (M.4/67), dürr-i būyā (M.4/69), müşk-i gūyā (M.4/69), mecmūʿ-ı diẕvān (M.4/71), ḥūr-ı efkār (M.4/72), bāġ-ı eşʿār (M.4/72), bikr-i fikr (M.4/73), māh-ı ṣāḥib-cemāl (M.4/73), cām-ı ḥüsn (m.4/74) sevdā-yı ʿışḳ (M.4/77), ġavġā-yı ʿışḳ (M.4/77), Gül-i ter (M.4/78), ḫaṭ-ı dil-nevāz (M.4/78), menşūr-ı ʿömr (M.4/78), ʿunvān-ı nāz (M.4/78), Şeb-i ḳadre (M.4/80) dıraḫt-ı ḳalem (M.4/80) zār u dil-ḫasteye (M.4/81), kār-ı dem-beste (M.4/81) ism-i aʿẓam (M.4/82), baḥr-i dil (M.4/84) şehenşāh-ı ʿālīẕ-nijād (M.4/85) Şeh-i kişver-ārā-yı vālā-güher (M.4/86), Ḫudāvend-i şāhiẕ (M.4/86) ḳaṣr-ı ḳadr (M.4/87) Feriẕdūn-ı ferruḫ (M.4/87), müşk-i ter (M.4/89) kān-ı cūd (M.4/90) āb-ı ḥayvān-ı cūd (M.4/90) Zamān-ı amān (M.4/92), ruḫsār-ı ḫurşiyd ü māh (M.4/97), Dem-i ḫulḳ (M.4/98) nesriẕn-i cennet (M.4/98) farḳ-ı eflāk (M.4/99) rāh-ı ḫaşm (M.4/101) Ser-i niẕze (M.4/101), der-i resteḫiẕz (M.4/101), Sipāh-ı ʿadū (m.4/104), baḥr-i ḫūn (M.4/104), mānend-i kūh (M.4/104), piẕrāye-i tāc-ı şāhānesin (M.4/107), ẓill-i Perverdigār (M.4/109), ŝenā-gūy-ı Şeh Bāyeziẕd (M.4/111), ʿarż-ı maḳāl (M.4/114) rāh-ı Ḥaḳ (M.4/116) erzāḳ-ı ḫalḳ (M.4/117), cādū-yı üstād (M.5/1), Diyār-ı rūm (M.5/3), bezm-i şāhiẕ (M.5/4), Ṭılısm-ı genc-i esrār-ı ilāhiẕ (M.5/4) cān-ı ʿālem (M.5/5) maẓhar-ı luṭf-ı ilāhiẕ (M.5/8) cān-ı ʿālem (M.5/10) Diyār-ı yār (M.5/13) ḫāzin-i rāz (M.5/14) pür-dūd-ı siyāh (M.5/15) Bahār-ı ḥüsn (M.5/22) Ruḫ-ı yār (M.5/23), ṭavḳ-ı beşer (K.1/3), mecāl-i nuṭḳ (K.1/3), vaṣf-ı ẕāt (K.1/3), dest ü pāy-ı belāġat (K.1/5), biḥār-ı vaṣf-ı celāl (K.1/5) bāb-ı raḥmet (K.1/6) Sulṭān-ı şerʿ(K.1/7), ḥācib-i dergāh-ı kibriyā (K.1/7), Dest-i mübārek (K.1/9), yed-i beyżā (K.1/11) mecmūʿ-

ı aṣfiyā(K.1/11) Feyż-i naẓa (K.1/12) Ḳındīl-i kāyināt (K.1/13) Dest-i nevāl (K.1/14) Saḳf-ı sarāy-ı ḳadr (K.1/16), naḳḳāş-ı lem-yezel (K.1/16), muḥīṭ-i cūd (K.1/17) kīmyā-yı ʿilm (K.1/17), maḳām-ı ṣıdḳ (K.1/17), maʿdin-i ṣafā (K.1/17), riyāż-ı cennet (K.1/21) ḫaṣāʾiṣ-i ẕāt (K.1/22), deḳāyıḳ-ı şerʿ (K.1/22), āferīniş-i dünyā, (K.1/23) āb-ı lutf (1/25) idüpdür seng-i ḳahr (K.1/25) āyīne-i Ḫudā (K.1/26) Rūy-ı zemīn (K.1/27), ḫāne-i nübüvvet (K.1/28) nūr-ı Muḥammed (K.1/30) Sulṭān-ı rüsül (K.2/1), mücib-i iḥtirām (K.2/2), Faẓl-ı ʿÖmereyn (K.2/3) mesʾele-i kelām (K.2/3) Mehtāb-ı şeb-i ẓalām (K.2/4), vilāyet-i ʿAlī (K.2/5) Perdedār-ı ḥarem-i ḥürmet (K.3/2) Bezm-i firdevs (K.3/4), dem-i raḥmet (K.3/4) Ṣadef-i ten (K.3/5), Bād-ı ḳahr (K.3/7), *çenber-i çarḫ (K.3/8), naẓar-ı heybet (K.3/8) yed-i ḳudret (K.3/9), cārūb-ı der-i ḫalvet (K.3/10), Himmet-i şeyḫ vefā (K.3/10), bāġçe-i raḥmet (K.3/13), Dem-i vuṣlat (K.3/14), āyīne-i ṭalʿat (K.4/2) Ḫāne-i ḫāk-i siyeh (K.4/3), ḫurşiyd-i felek (K.4/5) naẓar-ı şefḳat (K.4/6) künc-i ferāġat (K.4/7) Ehl-i ẓāhir (K.4/8) āb-ı ḥayāt-ı ebedī (K.4/10) ḫāk-i der-i ḫalveti (K.4/10) midḥat-i derviş* (K.4/10), *Emīn-i maḫzen-i sırr-ı Ḫudā (K.5/2) Emānetdār-ı genc-i Muṣṭafā* (K.5/3), *nuṭḳ-ı ʿĪsā* (K.5/4), *ḥüsn-i Yūsuf* (K.5/4), *Yed-i ḳudret (K.5/5) ʿilm-i ledünnī (K.5/6) ser-çeşme-i ʿayn-ı beḳā (K.5/6), şems-i ḍuḥā* (K.5/7) *Nihāl-i sidre (K.5/8) ġam-ı dil (K.5/10), Tīġ-ı āteş-bār-ı rūşen-rūy-ı dīn-ārā*(K.7/46*), kuḥl-ı baṣar (G. 1/3) gülşen-i kūy (G.4/3), ʿaks-i ḥüsn (G.1/8), pür-müşk-i ter (G.1/8), Ḥāl-i Aḥmed (G.1/12), bu dīde-i giryān (G.1/12), zülf-i müşk-efşān (G.1/12), ṭabīb-i laʿl-i yār (G.2/3), Deyr-i ḥüsnüñ naḳşı (G.2/4), büt-i ayyāreler (G.2/4), Dürc-i yāḳūt (G.2/5), ḫaṭ-ı reyḥān (G.2/5), her şeb-i hicrān (G.2/6), āhū-yı dil (G.2/7), Mānī-yi Çīn (G.2/9), naḳş-ı nigāristān (G.2/9), sulṭān-ı ḥabeş (G.2/10)ḫāl-i dost (G.2/10), hindū-yı zülf* (G.2/10), *nām-ı cāvidān* (G.2/10), *Defter-i gül* (G.2/13), *bād-ı ṣubḥ* (G.2/13), *meftūl-ı dil-āvīz* (G.3/3), *bu ġamze-i fettān* (G.3/3), *ḥummā-yı firāḳ (G.4/3), tedbīr-i şitā* (G.4/4), *şerbet-i vaṣl* (G.4/4), *Ḥarīm-i kaʿbe-i kūy* (G.5/1), *fürūġ-ı ḳamer* (G.5/2), *Çerāġ-ı mihr-i ruḫ* (G.5/2), *delīl-i rāh* (G.5/2), *Diyār-ı yār* (G.5/3), *seyr-i sebzezār* (G.5/3), *māh-ı ḥüsn* (G.6/2), *mihr-i ruḫ* (G.6/2), *cennet-i kūy* (G.6/3), *rāh-ı ʿışḳ* (G.6/6), *ḫāk-i rāh (G.6/6), ṭalʿat-i ġarrā* (G.7/1), *şeb-i tīre* (G.7/1), *ḫaṭṭ-ı semen-sā* (G.7/1), *levḥ-i cemāle (G.7/2), leşker-i firʿavn (G.7/3), ḫaṭṭ-ı ġubār* (G.7/3), *nāme-i tezvīr* (G.7/4), *āyet-i ḥaḳ (G.7/4), Firdevs-i cinān (G.7/5), bāġ-ı ruḫ* (G.7/6), (G.12/2), (N.1/4), (G.61/2), (G.142/5), (Kt.6/2), *ḫaṭ-ı zāġ (G.7/6), gülşen-i zībā* (G.7/6), *Āyīne-i ḥüsn* (G.7/7), *ḫilʿat-i ḥüsn (G.8/1), yār-ı ġam* (G.8/4), *ġarḳ-ı ḫūn* (G.8/5), *Cām-ı raḥīḳa* (G.8/7), *misk-i ḫotan* (G.8/7), *müştāḳ-ı şām (G.8/8), düzd-i dil* (G.8/8), *ḥüsn-i*

ḳadd (G.9/2), *Derviş-i ʿışḳ-bāz (G.9/3), Lafẓ-ı kināye (G.9/4), muṣḥaf-ı cemāl (G.9/5), ḳāmet-i raʿnā* (G.10/1), *serv-i ḫoş-bālā* (G.10/1), *sebze-i ter* (G.10/2), *Ḫaṭṭ-ı miskīn* (G.10/5), *ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā (G.10/5), Dāmen-i gül (G.10/6), ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā* (G.10/6), (G.65/2), *reng-i ruḫ (G.10/7) ʿaks-i şarāb (G.10/7), berg-i gül (G.10/7) lāle-i ḫamrā* (G.10/7), *şevḳ-ı zenaḫdān (g.10/8), zencīr-i ġam (G.10/9), Ehl-i İslām (G.11/2), Murġ-ı dest-āmūz (G.11/3), şāh-ı çīn (G.11/4), sulṭān-ı Rūm (G.11/4) nāme-i müşkīn* (G.11/4), *naḳş-ı çīn (G.11/5), berg-i müşk-āgīn* (G.11/5), *ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost (G.11/6), seccāde-i müşkīn (G.11/6), sulṭān-ı Ḥabeş* (G.11/7), *bister-i nesrīn (G.11/7), şāḫ-ı yāsemen (G.11/8), bezm-i çemen (G.11/8) sāʿid-i sīmīn (G.11/8), serv-i nāz (G.11/9), heykel-i zerrīn (G.11/9), sükker-i nāb (G.12/1) , gül-berg-i siyr-āb (G.12/1), rişte-i cāndandur aṭnāb (G.12/2), ʿanber-i nāb (G.12/3), zülf-i pür-ḫam* (G.12/8), *çeşm-i pür-ḫ∨āb (G.12/8), şemʿ-i şeker-leb (G.13/1), ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemāl (G.13/2), ḫūr-ı perī-peyker (G.13/3), levḥ-i müzehebb (G.13/5), Aḥmed-i dil-ḫaste (G.13/7), Tīr-i ġamze (G.14/1), dil-i mecrūḥ (G.14/1), dāmen-i zülf (G.14/2) ʿarūs-ı ḫüsn-i dost (G.14/3), raḳīb-i seng-dil (G.14/5), ḫaṭṭ-ı reyḥān* (G.14/6), *Nāme-i tezvīr (G.14/6), ḳıble-i ehl-i niyāz (G.15/1), āstān-ı but-ı dil-nevāz (G.15/1), serv-i nāza ṭut (G.15/2), Dürc-i güher (G.15/2), ḫātem-i laʿl (G.15/2), ʿömr-i dırāz (G.15/7), Şeh-i aʿẓam (K.5/12) ẓill-i Kibriyā* (K.5/13*), Emīn-i maḫzen-i esrār* (K.6/1), *Bahār-ı ravża-i envār (K.6/1) ḫazāyin-i ḥikmet kilīdi (K.6/2), Emīn-i Aḥmed-i Muḫtār (K.6/2), gülşen-i cennet (K.6/2) Ḥarīm-i kaʿbe-i dil (K.6/4), mürşid-i Ḥaḳ (K.6/4), gülşen-i rāz (K.6/5), nevā-yı Manṭıḳ-ı Ṭayr (K.6/5), zülāl-i feyż* (K.6/6), *Dem-i Mesīḥ* (K.6/7), *ḫulḳ-ı Muḥammedī* (K.6/7), *Ṣafā-yı kaʿbe-i esrār (K.6/8), baḥr-i raḥmet-i ḥaḳ (K.6/9), Nisār-ı gevher-i şeh-vār(K.6/9), ʿālem-i dil ü cān (K.6/10), Binā-yı ʿālem (K.6/10), ṣubḥ-ı ezel (K.6/11), ḫ∨āb-ı ġaflet (K.6/11), Medār-ı ḳubbe-i devvār (K.6/12), nāfe-i tātār (K.6/13), nesīm-i ḫulḳ* (K.6/13), *dil-i bīmār (K.6/14), Hücūm-ı leşker-i ġam (K.2/15), Ṭabīb-i her dil-i bīmār (K.6/7) Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat (K.7/1), ṭāḳ-ı muʿallā (K.7/1) Cennet-i Meʾvā (K.7/1), zāt-ı ʿimā (K.7/3), mesned-i ʿālī (K.7/3), menzil-i maḥmūd (K.7/3), maḳṣad-ı aḳṣā (K.7/3), ʿurve-i vüṣḳā (K.7/4), āyine-i ġayb-nümā (K.7/5) kaʿbe-i ʿulyā (K.7/13), cennet-i meʾvā ḫurmen-i meh (K.7/19) Dolāb-ı felek (K.7/19), (K.7/10), mihr-i felek-ārā (K.7/7), ser-i ḳaṣr (K.7/7) ʿarūs-ı felek (K.7/12) revzen-i zerrīn (K.7/12), sāḥat-i ʿuḳbā (K.7/15), dil-i çarḫ (K.7/16) necm-i semāvā (K.7/18) māh-ı mücellā (K.7/20) ḳubbe-i mīnā (K.7/22), māh-ı muʿallā (K.7/24), Aḳvāl-i muġannī* (K.7/26), *zühre-i zehrā (K.7/26), şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş (K.7/32) nehr-i*

leben (K.7/32), baḥr-i sipihr (K.7/33), *ḥabāb-ı güẕerān (K.7/33), ḥūt-ı felek (K.7/33) çeşme-i ḫurşiyd-i cihān-tāb (K.7/34), cām-ı cihān-bi̱n-i mücellā (K.7/34), Mirʾāt-ı müẕehheb (K.7/35), levḥa-i zerri̱n (K.7/35), āşüfte-i bostān-ı sarāy (K.7/36), burc-ı delvden (K.7/39), ser-i ḳaṣr (K.7/40), mihr-i dil-efrūz (K.7/41) Bālā-yı sarāy (K.7/43), ḳaṣr-ı refi̱ʿ (K.7/43), burc-ı şeref (K.7/44), cemʿ-i ŝüreyyā (K.7/44), māh-ı saʿādet (K.7/45), ḫurşi̱d-i cihān* (K.7/45), *Cemşiyd-i ḳader-ḳadr (K.7/46), feri̱dūn-ı ḳażā-rā (K.7/46), ḫāk-i der* (K.7/48), *Sulṭān-ı salāṭi̱n-i cihān (K.7/46), küḥl-i cevāhir* (K.7/48), *Gerd-i reh* (K.7/48), *di̱de-i bi̱nā* (K.7/48), *kevkebe-i şāh* (K.7/53), *āteş-i dūzaḫ (K.7/54), cennet-i meʾvā* (K.7/54), *ḫancer-i ti̱z* (K.7/56), *semek-i ḫaşm (K.7/56), gürz-i girān (K.7/56) ṣaf-ı heycā* (K.7/56), *ḳāmet-i dilber* (K.7/57), *ḫaṭṭ-ı ṣanem* (K.7/57), *āyine-i ḥüsn (K.7/59) ṭūṭi̱-i nāṭıḳ* (K.7/59), *ebr-i ʿaṭāyā* (K.7/59), *deryā-yı güher-zā (K.7/59), noḳṭa-i zerri̱n* (K.7/60), *dest-i ḳażā* (K.7/60), *āyet-i fetḥ* (K.7/60), *şuʿle-i ti̱ġ (K.7/61), leyle-i ḳamrā* (K.7/61) *Ḫurşi̱d-i ẓafer* (K.7/62), *Ḫūn-ı ciger* (K.7/66), *dil-i ṣubḥ (K.7/66) ,Māh-ı ʿalem* (K.7/67) *burc-ı ḳamer* (K.7/67), *naʿl-i semend (K.7/67), Āhū-yı felek (K.7/66), şi̱r-i livā* (K.7/66) *yed-i beyżā* (K.7/62), *ti̱ġ-ı mücellā* (K.7/63), *si̱ne-i aʿdā (K.7/64), bu tevsen-i gerdūn (K.7/65), şekl-i hilāl* (K.7/65), *ṣubḥ-ı ṣafā (K.7/68), Rūşen-dil (K.7/68) ṭalʿat-i ġarrā* (K.7/68), *Di̱vān-ı ḳażā* (K.7/69), *perde-i ferdā (K.7/70), nergis-i şehlā (K.7/71), ʿanber-i sārā* (K.70/73), *ḳaṣr-ı felek-rifʿat* (K.7/74), *ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā* (K.7/76), *ṣavt-ı ter-āheng* (K.7/74), *ḫaṭṭ-ı ġubār* (K.7/77), *noḳṭa-i ḫāl (*K.7/77), *ġarḳa-i deryā* (K.7/78)*, Ḫıżr-ı ḫaṭ* (K.7/78), *kāse-i ḥamrā (K.7/80), ḳadeḥ-i si̱m (K.7/79), zer-i sürḫ-ı müẕāb* (K.7/79)*, bāde-i ṣahbā* (K.7/79), *Zülf-i siyeh* (K.7/81), *tāb-ı cemāl* (K.7/81), *leyle-i ḳadr* (K.7/81)*, iḳli̱m-i cemāl (K.7/84), şāh-ı muʿallā* (K.7/84)*, mescid-i aḳṣā* (K.7/85), *ḳıble-i ʿulyā* (K.7/86), *Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayāl-i sāye-i Yezdānı̱* (K.13/10), *Tāc-baḫş-ı ser-i sulṭān-ı selāṭi̱n-i cihān* (K.15/3).

3.2.4.3. Arapça Tamlamalar

Ahmed Paşa, Arapça tamlamaları genellikle dinî manzumelerde ve az sayıda kullanmıştır. *Dîvân*'da 34 Arapça tamlama tespit edilmiştir.

Dibacede geçen *muḥi̱ṭüʾl-cihāt* tamlaması, Allah'ın lütuf ve ihsanlarının bir denize benzetildiği dizede "etrafı kuşatan" anlamıyla sıfat olarak kullanılmıştır.

ʿAṭāñ ol deñizdür *muḥi̱ṭüʾl-cihāt*

Ki bir ḳaṭresüdür anuñ kāʿināt (M.4/3)

Aynı manzumedeki *zü'l-minen*, "iyilik ve bağış sahibi" anlamında ve Allah'ın "Kerim" ismine işaretle kullanılan sıfatlardan diğeridir:

ʿAṭāña nihāyet yoġ ey *zü'l-minen*

Yine sensin ancaḳ saña şükr iden (M.4/10)

Şiirlerde, ayetlerden iktibas edilerek kullanılan ifadelerin bazıları da Arapça tamlamadan oluşmuştur: *zātu'l-ʿimād* (M.4/27), *iẕā'ş-şamsu kuvvirat* (K.1/30).

Muhtemelen Sultan Bayezid'i övmek amacıyla yazılan mesnevide *fevḳa's-semā* tamlaması, *"*göğün -yedi kat- üstü*"* anlamıyla kaderin belirlendiği/yazılı olduğu felek katına işaret etmektedir:[22]

Yüzini ḫāk idüp bir meh-liḳāya

Çıḳarup ṭāliʿin *fevḳa's-semā*ya (K.5/7)

Divanda tespit edilen diğer Arapça tamlamalar şunlardır: *beytü'l-ḥarem* (G.30/1), *Ḫayru'l-mürseliṉ* (K.19/49), *meḳāṣimü'l-erzāḳ* (K.20/7), *mefātiḥü'l-āmāl* (K.20/7), *tamāmu'l-ʿayār* (K.7/31), sātirü'l-ʿuyūb (Tb.5/5), *Şaḳḳu'l-ḳamer* (G.30/2), *dāru's-selām* (G.161/5), *dāru'ş-şifā* (G.70/3), (G.119/5), (G.206/12), ʿayne'l-yaḳiṉ (G.81/7), *maḳżiyyü'l-merām* (G.161/9), *hādi'ṉ's-sübül* (G.173/8), *Rūḥu'l-ḳudüs* (G.307/5), *Maʿāẕa'llāh* (G.323/3), *fevḳa'ŝ-ŝüreyyā* (G.201/2), *taḥte'ŝ-ŝerā* (G.201/2), *mezraʿatü'l-ḥıyāż* (K.10/10), *dāru'l-cehl* (K.13/27), *ekremü'l-ḫalḳ* (K.15/26), ʿabiḍü'l-iḥsān (K.15/31), *dāru's-ṣafā* (K.18/5), *Şemsü'ḍ-ḍuḥā* (K.23/18), *yevmü'l-cezā* (Tcb.1/5/1), Ẕü'l-celāl (M.4/43), (G.171/1), (G.241/3), (G.290/1),(Kt.2/1), Müstecābü'd-duʿave (G.246/5), beytü'llāh (G.278/4), ʿalā'l-ḫaḳiḳa (G.330/1), ʿAlā'l-ḫuṣūṣ (Kt.6/2), beytü'l-kemāl (N.30/2).

3.2.5. Tekrar Grupları (ikilemeler, ses tekrarları, yinelemeler, öncelemeler)

İkilemeler

Türkçenin her döneminde belirgin olarak ortya çıkan bir özelliği de ikilemelerin sık kullanılmasıdır (Aksan, a.g.e., 101). Ahmed Paşa, farklı dillerdeki sözcükleri kullanarak oluşturduğu ikilemeleri, şiirleri hem ahenk hem de anlam yönünden güçlendirmek amacıyla kullanmıştır.

[22] Yıldız, A. (2018). "Klasik Türk Şiirinde "Zehri Yedi Tastan Geçmek" Deyiminin Kökeni Üzerine" . *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi* , TEBDİZ ÖZEL SAYISI , 43-50.

Farsçadan dilimize geçen *taze* sözcüğünün yinelenmesiyle kurulan "tāze tāze" ikilemesi bir gazelde redif olarak yer almıştır. İkileme; sevgili/padişah, rakip ve âşığın çeşitli vasıf ve davranışlarının ifadesinde kullanılmıştır:

Ne ḫoşdur meh-liḳālar **tāze tāze**

Kʾide mihr ü vefālar **tāze tāze**

Ne sāyildür yaşum kim işigüñde

Giyer laʿlı̱n ḳabālar **tāze tāze**

Nice ḳan dökmesün gözüm ki aġyār

Urur zaḫm-ı cefālar **tāze tāze** (G.263/1, 3, 5)

Düğüm anlamındaki Farça "girih" ve "dizin" sözcükleriyle kurulan paralel/simetrik ikilemeler, sırasıyla sevgilinin güzellik unsurunun ve âşığın gözyaşlarının sıfatı olarak kullanılmıştır:

Girih girih *resen-i müşk-bār*ı mı añalum

Dizin dizin *güher-i ābdār*ı mı diyelüm (G.213/5)

Ahmed Paşa Divanı'nda aynı sözcüğün yinelenmesiyle oluşan diğer ikilemeler şunlardır:

Ḫayāl-i laʿlüñ ile dāne dāne eşkümden

Dizildi kirpügüm ucında ḫūşe ḫūşe leʾāl (K.20/29)

Ay saña öykündügi-y-içün yüzine geh geh felek

Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhı̱r ide (G.294/5)[23]

[23] K.13/12, K.13/38, G.46/2, G.186/1, G.267/5

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye

Ḥasretden aġlayup yürür uş **zār zār** āb (K.23/5)[24]

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum

Ki ṣala sāyesin ol serv **gāh gāh** baña (G.5/5)

İy ḥūr bir selām ile añduñ çü Aḥmed'i

Dāru'ṣ-selāmdan saña **biñ biñ** selām ola (G.8/10)

Zülfüñ ki bāġbān-ı gülistān-ı ḥüsndür

Avcında **deste deste** gül ü nesteren ṭutar (G.50/4)[25]

Ṣayyād-vār ol āhū-yı müşkḫin-kemendüñ uş

Her laḥẓa itlerine sözi **oş oş**dur (G.69/3)

Maḥşer midür ṣaçuñ ʿaraṣātında ḥüsnüñüñ

Kim anda **ḳalb ḳalb** durur biḫ-ḥisāb dil (G.182/2)

Kirpügüñ **ṣaf ṣaf** ṣıyaldan ḳalbini biḫ-dillerüñ

Ten ḥiṣārında sipāh-ı cān ṭaġılmış dostum (G.200/3)[26]

[24] K.8/56, K.22/28, K.23/5,
[25] G.71/2, G.96/6

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam

Meger libās-ı ḥayātumı **pāre pār**e ḳılam (G.216/1)

Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın

Ol **ḥalḳa ḥalḳa** aşılan zenc̱ir-i müşk-efşānı ṣun (G.243/1)

V̱irān ol ey felek ne bezersin **döne döne**[27]

Bu zer-nigār çāderi Şeh Muṣṭafā ḳanı (Tb. 4/7)

Ḫāk-i süm-i semendüñe olmaġ içün nisār

Maᶜdinde **niçe niçe** çeker intiẓār laᶜl (K.7/33)

Ahmed Paşa Divanı'nda "â, be, tâ, ber" edatlarıyla kurulan Farsça yapılı ikilemeler de bulunmaktadır. Şiirlerde tespit edilen bu yapıdaki ikileme sayısı 25'tir:

Ser-ā-ser zebān oldı şemşiyr-i ṯiz

Ḳaçan ṭaşra çıḳsa ḳopar resteḫ̱iz (M.4/54)[28]

Cān cemālüñsüz **dem-ā-dem** iñler iy ḥūr-ı bihişt

Ṣan ki bülbüldür düşüpdür gül-sitānından ıraḫ (G.28/4)[29]

---

[26] G.109/2
[27] N.4/7
[28] K.11/39, K.14/13
[29] G.114/4, G.320/3, Kt.2/7,

Kūze-i yāḳūt ile pi̯rūze-gūn dolābdan

Çarḫ-ı mi̯nā-rengi si̯m-āb itdi **ser-tā-ser** güneş (K.7/13)[30]

Gülin **ser-be-ser** dürr-i būyā idem

Giyāsın ḳamu müşk-i gūyā idem (M.4/69)[31]

Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ

Dem-be-dem meşmūme-i ʿanber-şemi̯m oynar şemāl (G.174/5)[32]

Cām olursa lebüñe **leb-be-leb** iy āb-ı ḥayāt

Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür (G.75/6)

Maḥşer-i zülfüñ ḥisābın **mū-be-mū** şerḥ eylemiş

Hey ḳıyāmet ḥālet-i nezʿinde zünnār isteyen (G.240/2)

Ḳamer devrinde devlet zülfüñüñdür

Ki olmış māh ile **zānū-be-zānū** (G.253/5)

Ḳapuñda çeşm ber-reh **dest-ber-dest**

Ṭurur devlet ki ide dest-būsi̯ (Kt.5/3)

Ahmed Paşa Divanı'ndaki en yaygın ikileme türü "u, ü, vu, vü" bağlacıyla kurulan kelime gruplarıdır. Şiirlerde 293 örneği bulunan bu yapıdaki ikilemeler şunlardır: *Ten*

[30] K.7/13, G.36/3, G.196/6

[31] Mf.8

[32] G.194/6, G.229/5, G.230/6, G.241/7, G.272/3, 4; Kt.8/1

ü cān (M.4/14), *zemįn ü zamān, kevn ü mekān* (M.4/118), (G.33/6), *çarḫ u zemįn* (M.4/28), *ḥavż u livā* (M.4/35), *arż u semā* (M.4/35), *bį-ʿaḳl u hūş* (M.4/51), *zebān u ziyān* (M.4/57), *cūş u ḫurūş* (M.4/65), *zülf ü ḫāl* (4/73), *pür-güft ü gūy* (M.4/75), *zār u dil-ḫaste* (M.4/81), *dil ü dįde* (M.4/94), *dįn ü devlet* (M.4/95), *ḫulḳ u şefḳat* (M.4/95), *ʿadl ü dād* (M.4/95), *zįr ü zeber* (M.4/106), *ḳarįb ü baʿįd* (M.4/111), (Tb. 2/2) *nāle vü āh* (M.5/15), *ḥurşiyd ü ḳamer* (K.2/1), *dil ü cān* (K.2/10), (K.5/1), (K17/7), (K.21/12), (Tb.4/3), (G.11/2), (G.20/3), (G.40/4), (G.47/3), (G.50/4), (G.52/3), (G.57/2), (G.60/1), (G.62/1), G.73/5), (G.75/1), (G.89/4), (G.93/1), (G.142/1), (G.154/7), (G.163/7), (G.202/7), (G.226/2), (G.266/10), (291/2), (G.321/5), (G.323/3), (G.325/5), (G.326/6), (G.331/1), (G.346/1), (G.347/1), *āb u gil* (K.3/6), *der ü dįvār* (K.2/4), (G.65/5), (G.132/5), (G.180/2), (G.202/3), *tāze vü ḫurrem* (K.7/31), *vālih ü şeydā* (K.7/36), *rūz u şeb* (K.7/37), (K.12/3), (G.74/2), (G.117/8), (G.218/5), (G.288/2), *şeker-ḫande vü gūyā* (K.7/40), *maşrıḳ u maġrib* (K.7/49), *ḫulḳ u seḫāvet* (K.7/50), *luṭf u kerem* (K.7/50), (G.348/3), *faż̧l u hüner* (K.7/50), ʿilm ü şecāʿat (K.7/50), *menzil ü meʾvā* (K.7/82), *ẓulmet ü sevdā* (K.7/83), *zār u zerd* (G.1/11), *fitne vü siḫr* (G.3/3), *berd ü selām* (G.4/5), (Tcb.1/1/3), *ḥadd ü nihāyet* (G.6/6), *bį-ser ü bį-pā* (K.6/30), (Mrb.1/1), (G.10/4), *ʿahd ü peymān* (G.14/1), (G.193/3), (Mf.9), *çeşm ü ebrū* (G.14/3), (G.116/5), (G.253/6), *taḫt u küleh* (G.19/1), *taḫt u tāc* (Tb.4/1), (G.24/7), *berg ü bār* (G.25/4), (K.8/44), (K.24/27), (Kt.4/5), sįm ü zer (G.27/2), (K.8/53), (K.13/16), ġam-gįn ü zār (G.29/9), *kaʿbe vü maʿbed* (G.30/1), *per ü bāl* (G.31/4), (K.20/15), (K.20/40), (G.159/1), (Kt.5/2), *tįr ü kemān* (G.32/2), (G.227/3), *emn ü amān* (G.33/10), (Tb. 5/4), *ʿāşıḳ u maʿşūḳ* (K.31/16), (G.38/5), *ḥüsn ü cemāl* (K.7/10), (K.20/1), (K.52/6), (G.38/7), (G.343/8), (N.13/2), *tįr ü peykān* (G.41/3), (G.118/2), *Bend ü zindān* (G.41/3), *zülf ü zenaḫdān* (G.41/5), (G.127/1), *mektūb u ḫaber* (G.44/3), *cān u ciger* (G.43/1), (G.334/2), *velvele vü efġān* (G.78/7), *ẕevḳ ü ṣafā* (K.22/30), (G.45/6), (G.79/1), Çįn ü Ḫıṭā (G.46/1), *gül ü nesrįn* (G.46/3), bāl ü per (K.27/14), (G.18/1), (G.47/6), (G.93/5), (G.146/5), *ʿārıż u ruḫsār* (G.48/4), *teng ü tār* (G.51/4), *cān u dil* (K.6/93), (K.13/8), (G.37/1), (G.51/5), (G.55/4), (G.63/8), (G.98/1), (G.140/2), (G.146/5), (G.197/2), (G.204/5), (G.256/6), (Mt.18), *Ḳarār u ṣabr* (G.24/3), (G.52/1), *āh u fiġān* (G.55/3), (G.192/1), (G.223/3), *cevr ü cefā* (G.55/4), (G.74/9), (G.79/1), (G.90/7), (G.213/3), (G.308/2), (G.325/1), (G.347/1), *derd ü elem* (K.18/17), (G.55/4), (G.277/7), *şįve vü nāz* (G.56/1), *nāle vü feryād* (G.56/5), (G.149/9), *bį-ser ü sāmān* (G.58/7), (G.75/2), *fitne vü āşūb* (K.25/27), (G.67/3), *mihr ü vefā* (G.72/1), (G.87/1),

(G.263/1), (G.280/3), *piç ü tāb* (G.74/5), leyl ü nehār (K.8/57), (K.22/27), (K.23/33), (G.83/7), (G.266/9), *sünbül ü reyḥān* (G.38/3), (G.61/2), (G.75/3), *nāle vü efġān* (G.108/4), *nāle vü zār* (G.81/5), *ṣubḥ u şām* (K.11/47), (G.109/2), *mihr ü māh* (G.117/5), (G.118/3), (G.245/5), (G.317/1), (Kt.38/1), derd ü belā (G.119/3), (Tb. 2/6), (G.79/1), (G.332/2), *girye vü āh* (G.122/4), *ʿalı̣l ü saḳı̣m* (G.212/5), *bāġ u bustān* (G.122/5), müşk ü ʿanber (K.12/9), (G.128/2), (G.243/8), (G.246/9), *nām u nişān* (G.100/5), *zemı̣n ü āsmān* (G.129/2), sūzān u giryān (G.132/6), ʿavām u ḫavāṣ (G.136/5), *ẕikr ü fikr* (G.149/10), *reng ü būy* (G.176/6), (G.183/1,6), *nāz u ʿitāb* (G.176/6), çāpük ü mevzūn (G.179/2), ʿizz ü vaḳār (G.190/2), *āh u zār* (G.190/6), *defter ü ṭūmār* (G.191/6), *ḫāṣ u ʿām* (G.201/5), derd ü ġam (G.205/2), (G.41/7), (G.100/3), (G.124/1), (G.189/5), (G.244/7), (G.257/1), *medḥ ü ŝenā* (G.206/15), (K.10/8), (K.19/55), (G.253/10), (T.24/1), *ḫār u ḫas* (G.128/3), (G.207/8), (G.226/7), (G.233/3), *firāḳ u ḥasret* (G.214/1), *belā vü miḥnet* (G.214/1), *merd ü zen* (G.77/1), *dün ü gün* (G223/6), (K.22/16), (Tb. 2/12), (G.259/4), (G.346/5), (Kt.5/1), *ṣāf u mücellā* (G.239/9), *mekr ü āl* (G.174/1), (G.241/1), (G.250/3), ḳı̣l ü ḳāl (G.250/1), *mey ü sāḳı̣* (G.255/6), *dürr ü gevher* (K.13/17), (K.19/4), (G.281/3), (Kt.1/4), *defter ü dı̣vān* (K.15/12), (K.16/9), (K.16/18), (G.287/9), *āh u vāh* (G.300/4), (G.330/1), ter ü zı̣bā (G.304/14), *dām u dāne* (G.126/4), (G.312/5), *fitne vü nāz* (G.318/4), *kār u bār* (G.328/1), *kūçek ü büzürg* (G.340/1), *yir ü gök* (Kt.1/17), (Tb. 1/12), (G.90/7), nūr u żiyā (G.287/2), ṣabr u ḳarār (G.59/1), (G.181/6), (G.291/2), *ḫacālet yüzi* (Kt.1/14), *tāc u taḫt* (Kt.4/7), *ṣubḥ u mesā* (G.106/2), (N.5/8), *nāz u niʿam* (N.7/3), *şehd ü şekker* (N.7/4).

Ses Tekrarları

a. Aliterasyon

Ġuṣṣadan bir ḥiṣṣedür Leylı̣ vü Mecnūn ḳıṣṣası

Dostāna naḳl olaldan dāstānı Yūsufuñ (G.164/3)

Aḥmed'i unıtduñ iy şeh kim ḳapuñda yüz sürüp

Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ (G.162/7)

Bi̯-**r**iyāyam **r**āyum oldur kim **r**evā görseñ **r**evān

Rūyuña yā**r**ā **r**evānum **r**āygān ışmarlaram (G.210/4)

Çün **c**ām-ı laʿlüñ **c**ürʿası **c**ānumdur iy sāḳi̯ benüm

Kimdür ki **c**ānın terk ide ʿālemde nām u neng içün (G.225/5)

Cismüñi **c**āmeden ü **c**āmeñi **c**āndan ṣaḳınur

Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler (G.43/1)

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın

Şi̯ri̯n gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi (G.347/4)

Bahār-ı ḥüsn iken **b**āġ-ı ruḫında

Benefşe **b**itmedin **b**ozıldı dirler (N.1/4)

Di**d**üm ḳa**dd**üñ **d**il ü **d**i̯ni müselmānlar gibi ṭoġru

Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri (G.323/4)

Zaḫm-ı ḫadeng-i ġamzesidür merhem-i ciger

Derd ü belāsıdur **d**ile **d**ermān **d**idükleri (G.326/2)

Şol ki **ş**ehr-i ḥüsn içinde **ş**öhre-i āfāḳdur

Mihr-i gerdūn-ı **m**elāḥat **m**eh-liḳā İsḥāḳdur (G.70/1)

Çeşm-i ṣayyādı göñül murġını ṣayd itmek içün

Çi̱n-i zülfinde beñi dāne döker dāmlara (G.255/3)

Gerçi bu dey şiddetinden şāḫı şeyḫ eyler şemāl

Sāḳiyā şol cāmı ṣun kim şeyḫ anuñla şāb olur (G.37/3)

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ

Şāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti (G.319/3)

Çi̱n-i zülfüñden umar nāfe-i ḫoş-būy-ı murād

Bu hevā yolına yıllarla yiler niteki bād (Mrb. 2/1)

Yār oḳından yaralandum iy ecel ṣabr eyle kim

Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henūz (G.114/5)

Beşer ne şerḥ ide bilsün cemālin ol güneşüñ

Ki oldı ẓill-i Ḫudā-yı cemi̱l-i cell ü celāl (K.20/4)

İrdi gülzāra çün havā-yı ṣabā

Ṭoldı bu ṣuffaya ṣafā-yı ṣabā (Trc.2/1/1)

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile

Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış (G.132/8)

Öldürür ġamzeñ beni sen gey ṣaḳın kim cāmeñe

Ḳaṭre-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar (K.28/8)

b. Asonans

Ola şehd-güftār anda ḳalem

Ola kebg-reftār anda ḳalem (M.4/70)

Āstānı kaʿbesidür secdegāh-ı rūḥ-ı ḳuds

Ḫāk-i pāyı cevheridür tūtiyā-yı ḥūr-ı ʿīn (K.17/31)

Bir beyitte "k" ve "a" seslerinin yinelenmesine dayalı ahengin örneği bulunmaktadır. Yinelenen seslerin yer aldığı sözcüklerin "kabaklarımdan akan-katra katra akan" paralel sıralamasının şiirdeki ritmin daha güçlü hissedilmesine sağladığı katkı dikkat çekmektedir:

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan

Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı (G.343/6)

Yinelemeler

Ahmed Paşa şiirlerinde paralel ve simetrik söz yapıları, yinelenen sözcük ve sesleri ahengi sağlamak ve anlamı güçlendirmek için sıklıkla kullanmıştır. Onun şiir üslubunu etraflıca inceleyebilmek amacıyla Ahmed Paşa Divan'ındaki bütün şiirler deyişbilim (stilistik) yönteminden[33] hareketle incelenerek tasnif edilmiş, ulaşılan verilerin bir bölümü aşağıdaki alt başlıklarda verilmiştir.

Kafiye ve redif dışındaki kelimelerin ya da eklerin paralel, simetrik tekrarı Ahmed Paşa'nın şiirlerinde tespit edilen ahengi sağlayan üslup özelliklerinden biridir.

[33] Bu alt başlık hazırlanırken şu kaynaklarda uygulanan yöntemden yararlanılmıştır: Öztekin, Ö. (2002). Divan Şiiri ile Deyişbilim Arasında Yapısal Bir Köprü: Fuzûlî ve Bâkî Divanlarında Yer Alan Biçimbirimsel Yinelemeler . Türkbilig , (3) , 83-105. Öztekin, Ö. (2010). *Çelebizade Asım Divan*. Ankara, Ürün Yay. Dilçin, C. (2004). "Ahmed Paşa'nın Şiirlerinde Paralelizm", İstanbul'un Fethinin 550. Yılı Anı Kitabı, DTCF Yay., Ankara, s. 55-72. Dilçin, C. (2008). Stilistik Açıdan "Öncelemeler" ve Fuzulî'nin Şiirlerinde "Yüklem Öncelemesi" . Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi , 1 (1) , 41-94 . DOI: 10.15247/dev.5.

Ön Yineleme

Sensin ol kim āsmān iḳli̯mine sulṭān iken

Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberi̯n efser güneş

Sensin ol kim ḫilʿat-i fermān-ı ḥükmüñ geymeden

Olmadı zer ti̯ġ ile sulṭān-ı baḥr ü ber güneş

Sensin ol kim şeh-nişi̯n-i bezmgāhuñda müdām

Yā Süleymān taḫtıdur yā cām-ı İskender güneş (K.8/23, 24, 25)

Di̯n ehline ʿināyet-i cāhuñ muʿi̯n ola

Niçe ki teşneye görine sāzkār āb

İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār

Niçe ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb (K.22/53, 54)

Hemi̯şe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt

Hemi̯şe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emsāl (K.20/50)

Ön Yineleme+Ek Yinelemesi

Ol ki gösterdi Mesiḥāya revān-baḫşluġı

Ol ki ögretdi Feri̯dūna cihāndārluġı (K.17/16)

Bağlaç Yinelemesi

Zihį dįn **ü** devlet **zihį** iʿtiḳād

Zihį ḫulḳ **u** şefḳat **zihį** ʿadl ü dād (M.4/94)

Ḫayāl-i devlet idermiş taṣavvurında ʿadūñ

Zihį taṣavvur-ı bāṭıl **zihį** ḫayāl-i muḥāl (K.20/18)

Hem taḫtı pāydār ola **hem** tācı ser-firāz

Hem ḳadri kām-baḫş ola **hem** baḫtı kāmkār (K.24/38)

Geh misk-i teri ḫūşe ḳılur şāh-ı çenāra

Geh ġāliye gįsū düzedür serv-i revāna (G.271/3)

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec

Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri (G.334/4)

Ki āteşden biterdi sünbül**-**i ter

Ki ol sünbüllerin ḫāk itdi yek-ser (M.5/18)

Luṭf **u** kerem **ü** ḫulḳ **u** seḫāvet

Faẕl **u** hüner **ü** ʿilm **ü** şecāʿat (K.7/50)

Ek yinelemesi

Sipāh**uñ** sitāre delįl**üñ** melek

Serį**rüñ** zemį̇n ü sarāy**uñ** felek (M.4/91)

Fürūġ oldı rāy**uñ** dil ü ḍıde**ye**

Penāh old**ı** ʿadl**üñ** sitem-ḍıde**ye** (M.4/94)

Düş**di** dur**dı** ḳoma**dı** yolum**a** gitmeg**e** beni

Egle**di** bir iki gün gülşen-i kūyuñda şehā (G.4/3)

Rūşen yañaġ**uñda** māh-ı mesʿūd

Pinhān dehen**üñde** dürr-i mandūd (G.31/1)

ʿĀbid**ler** işig**inde** göz**i** dür-feşān olup

ʿĀrif**ler** ayaġ**ında** yüz**i** ḫāk-i rāh idi (Tb.3/8)

Art Yineleme

Ḳufl-güşāy-ı der-i raḥmetdür **ol**

İki cihān ehline devletdür **ol** (M.1/2)

Nāme-i lā-raybe çü ṭuġrā **budur**

Ẓann iderem kʾaʿẓam-ı esmā **budur** (M.1/3)

Her bereket kim ḳodı eşyāda **Ḥaḳ**

Anı sebeb eyledi dünyāda **Ḥaḳ** (M.1/4)

Ābı budur ḥilyeger-i ḫāk **iden**

Ḫāki budur ġıbṭa-i eflāk **iden** (M.1/7)

Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol **virür**

Bir avuc türāba cihān ol **virür** (M.4/1)

Ḫudā medḥi maḳdūr-ı insān **degül**

Cihān-āferḫn ögmek āsān **degül** (M.4/2)

Cihād eylemek **oldı** cehd**üñ senüñ**

Zamān-ı amān **oldı** ʿahd**üñ senüñ** (M.4/92)

Şular kim ḳadem farḳ-ı eflāk**e ḳor**

Ḳapuñda tevāżuʿ yüzin ḫāk**e ḳor** (M.4/99)

Ön Yineleme+Art Yineleme

Ola **ş**ehd-güftār **anda ḳalem**

Ola kebg-reftār **anda ḳalem** (M.4/70)

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh **idi**

Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādşāh **idi** (Tb. 3/1)

Hey ne şḫrḫn-kārdur laʿl-i şeker-rḫzüñ **senüñ**

Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvḫzüñ **senüñ** (G.155/1)

Sen olsun ki saña selām **itdi Ḫaḳ**

Senüñle hezārān kelām **itdi Ḫaḳ** (M.1/40)

Ön Yineleme+Ek Yinelemesi+Dize İçi Paralel Sözük Yinelemeleri

Ṣan ki maġrib**dür** ṣaçuñ **kʾanda** ġurūb **eyler** ḳamer

Ṣan ki maṭlaʿ**dur** yaḳan **kʾanda**n ṭulūʿ **eyler** güneş (K.8/52)

Bir ḥabbe **durur** himmet**i** miʿyārın**a** nüh-çarḫ

Bir ḳaṭre **durur** cūd**ı** yemin**de** yedi deryā (K.6/52)

Bir pūte **durur** ṭi̱r**üñe bu** beyżā-i zerri̱n

Bir ḥalḳa **durur** ni̱z**eñe bu** çenber-i dü-tā (K.6/54)

Hi̱ç ir**mez** biline diḳḳat**le** fikr-i mū-ṣikāf

Hi̱ç bul**maz** aġzını ḥikmet**le** ʿaḳl-ı ḫurde-bi̱n (K.7/17)

Sensin ol kim it**di** ḳudret nāme**ñi** ʿunvān-ı nāz

Sensin ol kim ḳıl**dı** devlet nām**uñ** naḳş-ı nigi̱n (K.17/32)

Eyleseñ ʿazm-i sefer feṭḥ ü ẓafer**dür** hem-ʿinān

Eyleseñ meyl-i ḥażar ʿi̱ş ü ṭarab**dur** hem-niş̱i̱n (K.19/40)

Kimse ʿahd**üñde** fiġān **itmez meger** evtār-ı çeng

Kimse ʿadl**üñde** firi̱b **itmez meger** ḫūbān-ı ʿi̱d (K.25/22)

Nice ki gülistān**uñ ola** reng-rez**i** bād

Nice ki bahār**uñ ola** ʿaṭṭār**ı** benefş̱e (K.29/49)

Bu ġamze sāḳį leb**üñden mi oldı** mest-i ġurūr

Bu ṭurra cādū göz**üñden mi oldı** şį̈fte-ḥāl (K.20/26)

Ol māha **nisbet it ne ḳadar var ise** şeref

Ol şāha **nisbet it ne ḳadar var ise** ʿulā (K.1/29)

Ön Yineleme+Dize İçi Paralel Sözcük Yinelemesi

Anuñˀçün itdi çarḫ anı **bu deñlü** muʿteber

Anuñˀçün itdi ḫalḳ aña **bu deñlü** iʿtibār (K.27/3)

Nedür bu ʿadl **ü** diyānet **nedür bu** ḫulḳ **u** kerem

Nedür bu cūd **u** seḫāvet **nedür bu** faẕl **u** kemāl (K.20/11)

Ek Yinelemesi + Art Yineleme

Cān**uma** bālā-**yı** ḳadd**üñden belā eksük degül**

Baş**uma** sevdā**-yı** zülf**üñden hevā eksük degül** (G.178/1)

Ek yinelemesi+Dize İçi Paralel Sözcük Yinelemeleri, Art Yineleme

Zülfüñ **añsam** bezm-i gülşen būy-ı ʿanber**den ṭolar**

Laʿlüñ **añsam** ṣaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevŝer**den ṭolar**

Ek yinelemesi+Dize İçi Paralel Sözcük Yinelemeleri

Teşbį̈h **olurdı** ḫulḳ**uña** ṭut**sa** cihānı müşk

Temṣį̈l **olurdı** keffü**ñe** dök**se** biḥār laʿl (K.9/24)

Dest-i iḥsān**uñ ile** yapıl**a** bünyād-ı seḫā

Pāye-i ḳadr**üñ ile** yucal**a** eyvān-ı kerem (K.15/32)

Luṭf baḥr**inde** ne söz**üñ gibi** gevher bulına

Ḥüsn kānı**nda** ne ḫaṭṭ**uñ gibi** pi̯rūze gele (G.289/7)

Cismü**ñi cāmeden** ü **cāmeñi** cān**dan** ṣaḳınur

Kemerüñ zer**den** ü bil**üñi kemerden** güniler (G.43/1)

ʿAḳl **anda** mühendis**dür ü** devlet **aña** miʿmār

Ḥażm **anda** mübāşir**dür ü** ṭāliʿ **aña** bennā

Āhū**lar olur bunda** per̯i̯-peyker **ü** müşkin

Ṭūṭi̯**ler olur bunda** şeker-ḫande **vü** gūyā (K.6/40)

Nūr-ı ḥüsn**üñ eylesün** ʿulyā ser̯i̯**rin** müsten̯i̯r

Ṭi̯b-i ḫulḳ**uñ eylesün** dünyā sarāy**ın** ʿanber̯i̯n (K.19/60)

Devlet**üñ olsun** muḫalled ṭāliʿ**üñ olsun** saʿi̯d

Dost**uñ olsun** muʿazzez düşman**uñ olsun** meh̯i̯n (K.19/61)

Naẓar **kim itsün aña** luṭf**uñ eylese** iġmāż

Kerem **kim itsün aña** cūd**uñ eylese** ihmāl (K.20/49)

Kesil**e** baş**ı** ʿadūñ**uñ** cihān**da niteki** zülf

Ḳarar**a** yüz**i** ḥasūd**uñ** zamān**da niteki** ḫāl (K.20/51)

Çöz**di** ṣaçı kemend**ini** dil **eyledi** esi̱r

Ḳur**dı** ḳaş**ı** kemān**ını** cān **eyledi** şikār (K.24/4)

ʿAdl**üñde** fiġān it**medi bir kimse meger** ney

Devr**üñde** taʿab çek**medi bir kimse meger** yā (K.6/72)

Bağlaç+Ek Yinelemesi

Geh süheyl**üñ** çeşm**ine** tarf-ı sinān**uñ** çek**di** mi̱l

Geh hilāl**üñ** ḳaş**ına** pi̱ç-i kemend**üñ** ṣal**dı** çi̱n (K.19/44)

Göz**leri** siḥr-āferi̱n **ü** leb**leri** muʿciz-nigār

Ġamze**si** ʿābid-firi̱b **ü** ḫande**si** ʿāşıḳ-güdāz (G.116/2)

Dize/Beyitte Sözcüklerin Yinelenmesi

Şükr niʿmet oldı çü **şükr** ister ol

Saña **şükr**e yā Rabbi kim bula yol (M.1/9)

Lebüm irmez **leb**-i laʿlüñe meger ṭopraġumı

Kūze-ger **kūze** ide aġzuña ol **kūze** gele (G.289/4)

Kej-**rā** ḳaşuñ itdi **rā**y-ı fitne

Ṭoġrusı göñül bu **rā**ya döymez (G.114/3)

Ṣa**çuñ çün çın** seḥer ki **çi̱n** olupdur

Dimāġı sünbülüñ müşki̱n olupdur (G.91/1)

Nāz ider ʿāşıḳlara **nāz** itmege ol serv-i **nāz**

Nāz ḥüsni rāzıdur dḭvāneye açsun mı rāz (G.116/1)

ʿArż it **gül**e **gül** yüzüñi **gül**şende ki görsün

Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var (G.48/4)

Çeşm-i ḫūn-rḭzi ne cādū-yı siyeh-dildür kim

Ḳanmadı **ḳan**um içüp ḳıldı yine **ḳan**a heves (G.127/6)

Yaraladuñ yüregümi **yār** hey

Yār ile **yār** öyle mʾolur var hey (G.319/1)

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur

Bundan **ni$ār** gevher ü andan **ni$ār** āb (K.22/31)

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı

Kūze-ger **kūze** ide aġzuña ol **kūze** gele (G.264/4)

Kıvrımlı Yineleme

Medḥüñ çemeninde bülbül olsam

Biñ ġonca gibi dehānum olsa

Her bir dehenümde ey şeker-leb

Sūsen gibi ṣad zebānum olsa

Yüz biñ luġat olsa her dilümde

Her ḥarfde biñ beyānum olsa

Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda

Her ḫāmede biñ lisānum olsa

Bir şemmesi şerḥin idemezdüm

ʿĀlem ṭolu dāsıtānum olsa (KT.3)

Çarpraz Yinleme

Didi kim ʿ**i̱d ne gündür** didüm iy māh-ı cemāl

Sen **ne gün** kim gelesin ʿ**i̱dümüz** ol **rūza** gele

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var

Cennetüñ **ḫaddüñ** gibi bir lāle-i ḥamrāsı yoḳ (G.144/2)

Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice **maḥv olmaya** kim

Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol **rūza** gele (G.289/ 9,10)

Tevbe vü **peymān**ı ḳoyam ḳoymayam **peymāne**yi

Böyledür **peymāne** ile ʿahd ü **peymān**um benüm (G. 193/3)

Ḫulḳuñ **gül**i dünyā çemenin ide **muʿaṭṭar**

Nice ki **muʿaṭṭar** ḳıla **gül**zārı benefşe (K.29/53)

Öncelemeler

Ahmed Paşa'nın şiirlerindeki dikkat çekici bir üslup özelliği, birbiriyle *tezat* teşkil eden sözcüklerin uyum içinde simetrik olarak kullanmasıdır. Genellikle âşığın, sevgilinin ya da memduhun niteliklerinin vurgulanması amacıyla şairin bu yönteme başvurduğu tespit edilmiştir.

Alıntılanan beyitteki dizelerde geçen sekiz kelimeden beşi tekrar etmektedir. Şair ve övülene ait birbirine tezat teşkil eden *kerem-günah* vasıflarının iki dizenin başında ve sonunda paralel olarak kullanılması ise verilmek istenen mesajı çarpıcı hâle getirmektedir. Yinelenen sözcükler hem metnin ahenginin artırmakta hem de *işlenen hiçbir günahın memduhun kerem sıfatından üstün olamayacağı* düşüncesinin iletilmesine katkı sağlamaktadır:

Ne kerem ola **ki** maġlūb idine **anı günāh**

Ne güneh var **ki** zebūn eyleyimez **anı kerem** (Kt.1/13)

*Nesne öncelemesi*nin örneklendiği aşağıdaki beyitte de tezat teşkil eden ifadeler paralel olarak sıralanmıştır. İnsanın günahsızlığı beyaz, Şeytan'ın günahkârlığı ise siyah renk ile ifade bulmuştur. Hz. Peygamberin lütfu su; kahrı ise taş ile vasıflandırılmıştır:

İnsānı āb-ı luṭf**uñ idüpdür** sefi̱d-rūy

Şeyṭānı seng-i ḳahr**uñ idüpdür** siyeh ḳafā (K.1/25)

Tezat ifadeler, *öncelenen özneler* aracılığıyla ve övülenin savaşçılık vasfının anlatımında kullanılmıştır. Buna göre onun ordusundaki *kılıçlar,* **yeryüzünü şaraba;** *süngüler,* **gökyüzünü sazlığa** döndürmüştür:

Ḳılıçlar zemi̱ni meyistān ider

Süñüler havāyı neyistān ider (M.4/107)

Yukarıdaki beytin devamındaki beyitte ise tezat ifadeler *öncelenen dolaylı tümleçler* aracılığıyla vurgulanmıştır. *Hava-zemin; yaġa-çıḳa* sözcüklerinin paralel ve yinelenerek kullanımı betimlemenin hem ses hem de anlam yönünden güçlenmesine katkı sağlamıştır.

Havādan zemi̱ne yaġa lāleler

Zemi̱nden havāya çıḳa nāleler (M.4/107)

Övülenin tezat vasıfları aynı yapıdaki *tamlama*larla paralel olarak işlenir. Aşağıdaki beyitte *kahr*ı ateş ve cehennem; *lütf*u su ve cennet ile ilişkilendirilmiştir:

Ḳahruñ odınuñ ḳıṭʿasıdur **āteş-i dūzaḫ**

Luṭfuñ şuyınuñ ravżasıdur **cennet-i meʾvā** (K.6/55).[34]

Aşağıdaki beyitte övülenin savaşçılık ve yöneticilik vasıfları öncelenen dolaylı tümleç ve tezat simetrik, paralel sözcükler aracılığıyla ifade edilmiştir. O, savaş meydanına gidince ordusunun tozundan felek siyah olmaktadır. Meclise inince yeryüzü çadırlarla dolmaktadır:

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek

Bezme inseñ çetr ü çāderden sifi̱d olur zemi̱n (K.19/41)

Bütün ifadelerin paralel olarak sıralandığı beyitte ad tamlaması yapısındaki özneler öncelenmiştir. Övülene kavuştuğu için yüce taht, (Osmanlı devleti) sevinçle dolmuş; dünya sarayı, övülenin güzel ahlakının etkisiyle güzel kokular yağdırmıştır.

ʿ**Ulyā seri̱ri** oldı vişālüñle pür-sürūr

Dünyā sarāyı oldı ḫişālüñle müşk-bār (K.27/78)

Felek ve yeryüzünün, övülenin büyüklük ve kudret sıfatları için bir kıyas unsuru olduğu beyitte özne öncelemesi, paralel ve simetrik yinelenen sözcükler, yakın anlamlı ifadeler örneklenmiştir. Felek, övülenin büyüklük sayfasında bir nokta; yeryüzü, kudretinin terazisinde bir miskaldir.

Felek ṣaḥi̱fe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa

Zemi̱n terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl (K.20/6)

Sevgilinin güzellik unsurlarının tezat özellikleri önceleme ile paralel olarak işlenmiştir. Aşağıdaki beyitte sevgilinin yüz ve gözünün nitelikleri bu ilişkiyi ortaya koyacak biçimde sıralanmışır.

Yüzi i̱mān bağışlar **ehl-i küfre**

Gözi islām içinde **rāhzendür** (G.97/2)

[34] Müzeyyel bir gazelde de övülenin tezat vasıfları benzer zincirleme ad tamlamaları ile öncelenerek vurgulanmıştır (G.34/9).

Sevgilinin güzellik unsurları bir beyitte paralel ve simetrik olarak gerekçe ilişkisi ile kullanılmıştır. Aynı yapıdaki Farsça sıfatlar, yinelenen bağlaç ve ekler beyitteki ritmin güçlenmesine katkı sağlayan unsurlardır.

Gözleri siḥr-āferīn ü **lebleri** muʿciz-nigār

Ġamzesi ʿābid-firīb ü **ḫandesi** ʿāşıḳ-güdāz (G.116/2)

Ahmed Paşa, seven-sevilenin niteliklerini farklı görevlerde öncelenen sözcüklerle paralel ve karşıtlık ilişkisi içinde sıklıkla işlemiştir.

Ben an**dan** ir**en** cefā**ya döy**düm

Ol ben**den** ol**an** vefā**ya döy**mez (G.114/8)

Ṣınuḳ ʿahdüñ midür bu **zülf-i pür-ḫam**

Ḳara baḫtum mıdur ol **çeşm-i pür-ḫᵛāb** (G.12/8)

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay

Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut (G.15/5)

Ne bende *şīve-i ṣabr* u **ne sende** *ʿādet-i raḥm*

Ne bende *ṭāḳat-i her* ü **ne sende** *fikr-i viṣāl* (K.20/38)

Âşığın "göz" ve "gönlü", sevgilinin "hayal" ve "ayrılığının" tezat özellikteki tesirlerini yansıtarak, dolaylı tümleç görevinde ve paralel olarak sıralanmıştır. Sevgilinin gözdeki hayali nur üstüne nur iken gönüldeki ayrılığı ateş üstüne ateş koymuştur:

Gözde ḫayāli **nūr**un ʿalā **nūr** idi velī

Dilde firāḳı **nā**r ḳodı **nār**um üstine (K.26/5)

Soru ifadelerinin öncelenerek ve paralel olarak tekrarlanması verilmek istenen mesajın etkili olmasına katkıda bulunur. Aşağıdaki beyitte geçen yakın anlamlı *viran-perişan*

sözcüklerinin paralel kullanımı ile hattın -ayva tüylerinin- güzelliğin dolayısıyla aşkın üzerindeki olumsuz etkisi vurgulanmıştır:

Neden bu ḥüsni vi̯rān **eyler ol ḫaṭ**

Nʾiçün ʿışḳı peri̯şān **eyler ol ḫaṭ** (M.5/9)

Bir beyitte de öncelenen *kim* ve *ne* soru sözcükleriyle şairin/âşığın aşkın sırlarına vâkıf olamadığı, sevgilinin güzelliğine ulaşamadığı düşüncesi vurgulanmıştır:

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem

Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem (M.5/11)

Tamlayan öncelemesinin örneklendiği aşağıdaki beyitte benzer yapıdaki kelime ve kelime grupları paralel olarak sıralanmıştır:

Dest**üñ** muḥi̯t-i cūd **u** dem**üñ** ki̯myā-yı ʿilm

Lafẓ**uñ** maḳām-ı ṣıdk **u** dil**üñ** maʿdin-i ṣafā (K.1/17)

Divanda tamlayan/tamlanan öncelemesinin örneklendiği beyitlerden bazıları şöyledir:

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt

Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defi̯n (K.17/35)

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var

Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḥamrāsı yoḳ (G.144/2)

Şevḳını ruḫlarınuñ şems ü ḳamerden bilüben

Ẕevḳını leblerinüñ şehd ü şekerden ṣorasın (G.236/3)

Aynı yapıdaki söz öbekleri -ad tamlaması, bağlama grubu- paralel olarak beytin başında ve sonunda yer almıştır. Beyitte ayrıca iç kafiye dikkat çekmektedir:

ʿ**İlmüñ kitābı noḳṭası**dur **levḥ ile ḳalem**

Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur **arż ile semā (K.1/20)**

Yüklem öncelemesinin örneklendiği beyitte övülenin fikir ve düşüncedeki ululuğu vurgulanmıştır.

Rāyıdur seyf-i belānuñ defʿine sedd-i sedi̯d

Ti̯ğıdur mülk-i cihānuñ ḥıfẓına ḥışn-ı ḥaṣi̯n

II. Bayezid'in şehzadelerinden Abdullah'ın vefatı üzerine kaleme alınan kıt'adan alıntılanan beyitte, öncelenen yer tamlayıcıları ve paralel olarak sıralanan bağlama grupları aracılığıyla *zamanın acımasızlığı* düşüncesi vurgulanmıştır. Dünya hayatı, görünüşte güzel hakikatde dev; sözde şeker davranışta ise yılan gibidir.

Ṣūretde ḥüsn ü behcet ü **maʿni̯de** di̯vsin

Ḳavlüñde şehd ü şekker ü **fiʿlüñde** mārsın (N.7/4)

Zahid ve âşık öncelenen yer tamlayıcıları ve tezat vasıflarıyla verilir:

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvi̯r ü riyā

ʿĀşıḳa meşreb ṣorarsañ ḥüsn-i ḫūbān-ı ṭarāz (G.114/7)

Şairin hasret ve yalnızlık duygularını terennüm ettiği bir kıtasındaki beyitlerin paralel yapı ve yinelemelerle oluşturulduğu görülmektedir. İlk beyitte dize başına getirilerek öncelenen "ne….ne" bağlacı beyitte sunulmak istenen olumsuz atmosferi vurgulu hâle getirmiştir:

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem

Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

Kıt'anın ikinci beytinde ayrılığın şair/âşıkta yol açtığı fizikî tahribat, dize başına getirilerek öncelenen "del-, bük-" fiilleriyle kurulan yüklemler aracılığıyla dile getirilmiştir:

Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān

Bükdi bilümi çeng gibi fürḳat-i aḥbāb (N.32/2,3)

“Besmele”nin faziletlerinin anlatıldığı birinci mesnevide öncelenen *zamir*ler aracılığıyla düşüncelerin vurgulanması yoluna gidilmiştir. İkinci ve üçüncü beyitte vasıfları sıralanan besmeleye redif yapılan “ol” ve “budur” zamirleriyle işaret edilmiştir:

Ḳufl-güşāy-ı der-i raḥmetdür **ol**

İki cihān ehline devletdür **ol**

Nāme-i lā-raybe çü ṭuġrā **budur**

Ẓann iderem kʾaʿẓam-ı esmā **budur** (M.1/2, 3)

4. AHMED PAŞA DİVANI'NIN TENKİTLİ METNİ

4.1. Nüsha Tavsifleri

Ahmed Paşa Divanı'nın yeni bir tenkitli metnini hazırlamak amacıyla yaptığımız bu çalışmada 27'si yurt içi, 14'ü yurt dışı olmak üzere 41 nüsha tespit edilmiştir. Bu nüshaların tamamının dijital kopyaları temin edilmiştir. Aşağıda Ahmed Paşa Divanı'nın nüshalarının tanıtıcı bilgileri bulunmaktadır.

1-Almanya Milli Kütüphanesi, Ms. or. oct. 2127 (B)

İstinsah Tarihi: h. 13 Şaban 888/ m. 17 Eylül 1483

İstinsah Yeri: Bursa

Müstensih: Mehmed B. Resul (ö. ?)

Boyut: 17x10,5 cm / 11x6,5 cm

Yaprak Sayısı: 125

Satır: 11

Yazı Türü: Nestalik

Kâğıt: Aharlı

Baş: Bāġ-ı behişt ʿaks-i cemāli Muḥammedüñ

ʿArş-ı mecid vaṣf-ı kemāli Muḥammedüñ

Sonu: Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi

Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

Ahmed Paşa Divanı'nın tarihi bilinen en eski nüshasıdır. Nüshanın unvan bölümleri çerçeve içinde, tezhipli ve altın varaklıdır. Sayfalar çift sütunlu, cetvelli; başlıklar altın varaklıdır. Unvan bölümünden önceki sayfaya Divan'ın dibacesi olan mesnevinin son dört beyti ve Dört Halife için kaleme alınan kıt'a sonradan eklenmiştir. Yazı karakterinden beyitlerin müstensih tarafından kaleme alındığı anlaşılmaktadır. 12, 44, 45, 71, 83, 89, 96. yapraklar sonradan eklenmiştir. Bu sayfalardaki manzumelerin Esad Efendi ya da bu nüsha ile yakın özelliklere sahip olan bir kaynaktan yararlanılarak farklı bir kişi tarafından yazıldığı değerlendirilmektedir. 19.a'da *Seḥer ki Zühre nevāda düzetdi perde-i çeng* matlalı 26 beyitlik kasidenin 5 beyti, 19.b'de ise farklı bir

kasidenin başlangıç beyti bulunmaktadır. Buna göre kasidenin 21 beytinin olduğu bir yaprak eksiktir. Kıtalar bölümü, *Sen ol ʿālį-nesebsin kim dilerseñ //Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin* matlalı kıt'anın altıncı beytiyle başlamaktadır (vr. 122a). Muhtemelen bu bölümde de bir yaprak kayıptır.

Nüshanın tertibi; medhiyeler (kaside, terci-i bend, terkib-i bend ve kıt'alar karışık), Arapça ve Farsça manzumeler, gazeller, kıt'alar, beyitler biçimindedir. Sonradan eklenen manzumelerle 13 kaside, 1 terkibi bend, 1 terci-i bend, 1 murabba, 218 gazel, 10 tarih, 29 kıt'a, 22 beyit; 9 Arapça, 14 Farsça şiir bulunmaktadır. İlk manzume, birinci bendi na't niteliğinde olan ve Emir Sultan için kaleme alınan terc-i benddir (3-5. vr.). Nüshanın son bölümünde kıt'a ve müfredlerin arasında tarih manzumeleri (121-122. vr.) ve hezliyat bulunmaktadır (123-124. vr.).

Nüshada dibace, II. Bayezid'in tahta çıkması üzerine düşürelen tarih ve sonradan eklenen kasidelerin dışında II. Bayezid'e sunulan kasideler yer almamaktadır. Bu nitelikleri, nüshanın kaynaklarda belirtildiği gibi II. Bayezid'in emriyle tertip edilerek ona sunulan *Dîvân*'ın ilk hâli olma ihtimalini zayıflatmaktadır.

Nüshanın ilk yaprağında sonradan eklenen sayfanın üzerinde biri güncel olmak üzere iki kütüphane arşiv numarası kaydedilmiştir. İlk kayıtta "1925. 178" yazılıdır. Sayfanın altında Almanya Milli Kütüphanesinin mührü bulunmaktadır. Aynı mühür son yaprakta da yer almaktadır.

2- Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Reisülküttab, Nu. 759. (R)

İstinsah Tarihi: 14 Şaban 899/ 20 Mayıs 1494

İstinsah Yeri: Bursa?

İstinsah Eden: Mehmed B. Resul (ö. ?)

Boyut: 16,5x10 cm / 11,3x6,2 cm

Yaprak Sayısı: 127

Satır: 13

Yazı Türü: İnce Talik

Kâğıt: Abadî

Başı: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥįm

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿi̯ ḫarāb

Ceng maʿmūr ider anı bi̯-direng

Ahmed Paşa hayattayken düzenlenen, tarihi belli en eski ikinci nüshadır. Kahve rengi meşin şemseli ve mıklepli bir ciltteki nüshanın unvan bölümleri çerçeve içinde, tezhipli ve altın varaklıdır. Sayfalar çift sütunlu, cetvelli; şiirlerin tamamında başlıklar altın varaklıdır. İlk üç manzume dışındaki şiirlerde başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Serlevhanın merkezindeki yazı silinmiştir. 1b'de Reisülküttap Mustafa'nın vakıf mührü ve okunamayan iki mühür ile Bağdat Valisi Kethüda Paşa'nın divan kâtibi adına bir temellük kaydı bulunmaktadır.

Ahmed Paşa Divanı'nın tenkitli neşrinde de benimsenen ve yaygınlaşmış şekil özelliklerini taşıyan nüshadaki şiirlerin tertibi; medhiyeler (mesnevi, kaside, terci-i bend, terkib-i bend ve kıt'alar karışık), Arapça ve Farsça manzumeler, gazeller, mukattaat ve müfredat biçimindedir. 4 mesnevi, 17 kaside, 2 terci-i bend, 1 terkibi bend, 1 murabba, 239 gazel, 40 kıt'a, 29 beyit, 17 tarih; 8 Arapça, 15 Farsça manzume yer almaktadır. *Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ* matlalı kıt'a hem methiyeler (vr. 49a-49b) hem de mukattaat bölümüne kaydedilmiştir (vr. 127b).

Mehmet B. Resul'un istinsah ettiği ikinci nüsha da oldukça itinalı hazırlanmıştır. Eserde silinen, kazınan ya da düzeltilen bir ifade bulunmamaktadır. Sadece 14b ve 15a'da iki beyit müstensih tarafından kenara eklenmiştir. Kâtip, ana hatlarıyla Berlin nüshasını esas almakla birlikte farklı bir kaynaktan ulaştığı şiirleri *Dîvân*'a eklemiştir. İlk nüshada eksikliği göze çarpan dibace ve diğer mesneviler bu eserde bulunmaktadır. İlk nüshadan sonraki on bir yıllık zaman diliminde şiirlerde tespit edilen kelime, ifade değişiklikleri genellikle manzumelerin ifade gücünü artırıcı bir özellik taşımaktadır.

Gazeller bölümündeki kimi beyitlerin yan tarafında, cetvelin dışına kırmızı kalemle kısa notlar yazılmıştır. Nüshada özellikle ilk sayfalarda yoğunlaşan, yazı alanın dışında sınırlanan nemden kaynaklı bozulmalar bulunmaktadır.

3- Arif Hikmet Bey Kütüphanesi, 411 (AHB)

İstinsah Tarihi: 900/1495

İstinsah Yeri: Bursa ?

İstinsah Eden: Mehmed B. Resul (ö. ?)

Boyut: 16,5x10 cm / 11,3x6,2 cm

Yaprak Sayısı: 133

Satır: 13

Yazı Türü: Talik

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çüʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Devlet āŝārını bu vech ile ferḫunde görüp

Ehl-i diller didi tārīḫini feṯḥ-i Ḳaraman

Ahmed Paşa hayattayken düzenlenen, tarihi belli son nüshadır. Diğer iki nüshanın müstensihi Mehmed B. Resul tarafından istinsah edilen nüshanın Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesindeki mikrofilm kopyasından yararlanılmıştır. Eser, kütüphanenin mikrofilm listesinde yanlışlıkla "Dîvân-ı Ahmedî" kaydıyla verilmiştir. Serlevha'da "besmele" manzumesinin başlığı olarak "Der Tevḥi̯d-i Bārī̯" yazılmıştır. Zahriyede 3 temellük ve 1205/1794-1795 yılına ait doğum kaydı; Arif Hikmet Bey'e ait mühür ve kütüphane kayıt numaraları bulunmaktadır. Nüshada reddâde ve varak numaraları bulunmamaktadır.

Arif Hikmet Bey nüshasının tertibi büyük ölçüde müstensihin yaklaşık bir yıl önce istinsah ettiği Reisülküttab ile benzer özellik gösterir. Reisülküttabın sonunda yer alan hezliyat bölümü tertipten çıkarılarak yerine kıt'a ve müfredler arasındaki tarih manzumeleri getirilmiştir. *Gözümüñ yaşı revān oldıġı ġamdan ne-y-iki // Yaşımuñ rengi dem urdıġı baḳmadın ne-y-iki* matlalı gazel dışında bir manzume eklenmemiştir. İlk üç manzume başlıklandırılmış, bazı kaside başlıkları değiştirilmiştir. Bu nüshada nemden kaynaklı zaman zaman metinlerin okunmasını engelleyen yoğun bozulmalar gözlenmiştir. Farsça manzumelerin olduğu son sayfa ve Türkçe gazeller bölümünün ilk manzumeleri eksiktir. Muhtemelen birer varak kayıptır. Silinen, kazınan ifade;

derkenara eklenmiş beyit ya da manzume bulunmamaktadır. Rivayetlerde Reisülkütap'tan çok Berlin nüshası ile ortak yön tespit edilmiştir. Müstensih, istinsah sürecinde farklı bir nüsha kullanarak Berlin nüshasındaki eksikleri tamamlama yoluna gitmiştir.

4- Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emiri Efendi, Nu. 9 (AE9)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Yeri: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 17x11 cm / 111,5x6,4 cm

Yaprak Sayısı: 47

Satır: 13

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Başı: Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā

Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

Sonu: Ḫaste oldı yine bu dil-i bi̯-çāre

Āh ol çāre-sāz gelmez mi

İnce, güzel bir talik hatla yazılan nüsha; kahve rengi meşin, şemseli ve köşebentli ciltedir. Mavi zemin üzerine hafif tezhibli serlevhada "Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m" yazıldır. Cetveller tezhipli; şiirler başlıksızdır. Nüsha; 7 kaside, 1 murabba, 1 terci-i bend 112 gazel, 4 kıt'adan oluşmaktadır. "Dervişler" medhiyesi ile *İrdi gülzāra çün havā-yı ṣabā // Ṭoldı bu ṣuffaya ṣafā-yı ṣabā* matlalı terc-i bendin 2 ve 7. bendleri gazeller arasındadır. Ayrıca Fatih Sultan Mehmed'e sunulan "dost" redifli kaside, 7 beyitlik bir gazel olarak bulunmaktadır. Nüshanın başında ve sonunda Molla Câmî, Nimetî, Askerî, Fevrî'ye ait manzumeler yazılıdır (vr. 1; 48b-53a). Zahriyede "Hāẕā Kitāb-ı Di̯vān-ı Ahmed Raḥmetullāh" ve "Di̯vān-ı Ahmed" kayıtları, Ali Emiri Efendi vakfına ait iki mühür; 1a'da Millet Kütüphanesi mührü yer almaktadır.

Nüshanın sonunda bulunan kütüphane notunda, yazıldığı dönemin imlasını taşıdığı için önemli olduğu ve *müellif hattı nüsha* olabileceği ifade edilmiştir. Kayıp yaprağın

bulunmadığı nüshada sadece “dost” kasidesinin başlangıç ifadesinin üzeri müstensih tarafından çizilerek düzeltilen ifade sayfa kenarına yazılmıştır (vr. 16b).

5-Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emiri Efendi, Nu. 10 (AE10)

İstinsah Tarihi: 904/ 1498-1499

İstinsah Yeri: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 17,5x15 cm / 120x6,7 cm

Yaprak Sayısı: 62

Satır: 15

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol

Sāyebān-ı ʿanber altında ḥabeş sulṭānıdur

Sonu: Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi

Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

AE10; kenarları meşin, ortası ebru kaplı, mıklepli bir cilttedir. Cetveller yaldızlı, manzumeler başlıksızdır. Başlangıçta kütüphanenin ismi ve mührü, son sayfada ise “Maḥmūd Fehi̱m” kaydı yazılıdır. Bu isim muhtemelen müstensih tarafından farklı bir hat kullanılarak yazılmıştır. Nüshanın sonunda manzumelerin matla beyitlerinin farklı bir kalemle sıralandığı karşılaştırma notları bulunmaktadır (vr. 64-71).

Ahmed Paşa’nın vefatından 2 yıl sonra istinsah edilen nüshanın baş tarafı eksiktir. Yapraklar dağıldıktan sonra az sayıda kaside, “r” redifli gazeller ile karıştırılarak bir arada verilmiştir (vr. 2a-8a). Gazeller bölümü daha iyi korunmuş ancak Arapça manzume ve tarihlerin tamamı; Farsça manzume, kıt’a ve beyitlerin ise büyük bölümü kayıptır. Nüshada 6 kaside, 1 murabba, 195 gazel, 13 kıt’a, 4 beyit bulunmaktadır. 6 Farsça gazel ve hamdele mesnevisi gazellerden önce sıralanmıştır (vr. 15b-16a). *Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine*, *Āh kim yār bozup ḳāyide-i yarluġı* matlalı medhiyeler, gazeller bölümünde yer almaktadır (vr. 45a-45b, 53b-54a).

Pek çok yaprağı kayıp hâldeki AE10, tertibi ve rivayetleri bakımından Ahmed Paşa hayattayken düzenlen üç nüsha ile -özellikle Berlin nüshasıyla- benzeşir. Müstensih, farklı bir nüsha ile mukabele yapmış, ekleme ve düzeltmeleri sayfa kenarlarına kaydetmiştir (24a, 41b, 48a, 55a, 59a). AE10, eksiklerine rağmen erken dönemde ve oldukça dikkatli istinsah edilmiş bir nüshadır.

6-Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emiri Efendi, Nu. 11 (AE11)

İstinsah Tarihi: Ramazan 906/ Nisan-Mayıs 1501

İstinsah Yeri: -

İstinsah Eden: Yusuf b. Hacı Süleyman (ö. ?)

Boyut: 18x12 cm

Yaprak Sayısı: 46

Satır: 15

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Bağlanup zülfüñe diller düşdi ḫüsnüñ mevcine

K'ideler zencir ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

Sonu: Dil Sikender gibi teşne żāyiʿ ol āb-ı ḥayāt

İsm-i Aḥmed kim irüşmez bu söz idrākler

Ahmed Paşa'nın vefatından 4 yıl sonra istinsah edilen nüshanın baş tarafı ve 44-46. yaprakları eksiktir. (L)'den (Y) kafiyesine kadar 2 medhiye, 1 murabba, 145 gazel, 26 kıta, 24 beyit vardır. Divanın tertibinin medhiyeler, Arapça, Farsça manzumeler, gazeller, kıtalar, beyitler biçiminde olduğu anlaşılmaktadır. Nüshanın sonunda hezliyat yer almaktadır. Kahve rengi meşin bir ciltteki nüshada cetvel ve şiir başlıkları bulunmamaktadır. Nüshanın sonundaki numarasız 3 yaprakta divanî ve nesih hatla farklı şairlere ait şiirler yazılıdır. Silinen, kazınan ya da eklenen ifade; temellük kaydı, mühür bulunmamaktadır. Elde bulunan hâliyle nüshadaki gazellerin sayısı, Ahmed Paşa hayattayken düzenlenen nüshalara göre oldukça fazladır. AE11, Ahmed Paşa'nın ömrünün son döneminde kaleme aldığı şiirlerin erken dönemde *Dîvân*'a alındığı düşüncesinin temellendirilmesini sağlamaktadır.

7-Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emiri Efendi, Nu. 12 (AE12)

İstinsah Tarihi: Zilkade 931 / Ağustos-Eylül 1525

İstinsah Yeri: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 22,9x16 cm

Yaprak Sayısı: 112

Satır: 15

Yazı Türü: Nesih

Kâğıt: Abadî

Baş: Bağlanup zülfüñe diller düşdi ḥüsnüñ mevcine

K'ideler zencir ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

Sonu: Dil Sikender gibi teşne żāyiʿ ol āb-ı ḥayāt

İsm-i Aḥmed kim irüşmez bu söz idrākler

Koyu kahve rengi meşin ve mıklepli, üstü limon küfü renginde kâğıtla kaplı bir cilt içerisinde olan nüsha; cetvelsiz ve tezhipsizdir. Yazı başlıkları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Başta Ali Emiri Kitaplığının mührü basılıdır. Tertibi; medhiyeler, gazeller, kıt'alar, müfredler, Arapça, Farsça manzumeler biçimindedir. 26 kaside, 5 mesnevi, 1 murabba, 268 gazel, 36 kıt'a, 4 beyit, 14 tarih; 6 Farsça, 2 Arapça şiir bulunmaktadır. AE12'de kasideler, harf sırasına göre düzenlenmiştir. Nüshanın son bölümü de diğer nüshalara göre farklılık gösterir. Müstensih daha sonra karşılaştığını düşündüğümüz 1 gazel ve bahariyat ile nüshayı tamamlamıştır. *Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb, Yüz çevürme igen be hey kāfir* matlalı nazm; *Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervişlerüñ, Sen ol āyīne-i nūr-ı hüdāsın, Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ, Āh kim yār bozup ḳāyide i yarluġı* matlalı medhiyeler gazeller arasındadır (vr. 46a; 50b; 77a; 77b, 95b).

AE12'de farklı kaynaklardan ulaşılan gazeller; sayfa kenarlarına zaman zaman yazı alanının dışına taşarak okunmayı güçleştirecek biçimde, temel metinden farklı bir yazı karakteri ile kaydedilmiştir (41, 42a, 43a, 47b, 48a, 52b, 53a, 60, 62, 63, 66, 69, 70, 76, 77, 82, 84, 85, 91, 92, 92, 99, 104). Bu gazellerin çoğu AE11 ve AE13 nüshalarıyla benzeşmektedir. Bunun yanında hiçbir nüshada rastlanmayan bazı şiirler

de üçüncü kişi tarafından yazılmıştır (G.162). Muhtemelen Sultan Bayezid medhiyesi olan 5 numaralı mesnevi ve *Ḳaçan kim nāz ile dilber çıḳa geldi otağından (G.162), Fitne-i devrān imişsin böyle bilmezdüm seni (G.238)* gazeller sadece bu nüshada yer almaktadır. 104b'de sayfa kenarında Bihârî'ye ait bir gazel kaydedilmiştir.

AE12'deki tek tanıklı dört gazel, Ahmed Paşa'ya aidiyeti şüpheli bulunduğundan Divan'ın tenkitli metnine dahil edilmemiştir. Bu şiirlerden üçü Tarlan neşrinde bulunmaktadır. 70a'da sayfa kenarına kaydedilen *Kākül-i dost ṣıdı gönlüñi ben maḥzūnuñ // Dir gören kāsesini Leylį ṣımış Mecnūnuñ* matlalı gazel, Dukakinzade Ahmed Bey (Süzen, 1993: G.157, 246) ve Sarban Ahmed Divanı (Kayabaşı, 1994: G.124, 183)'nda bulunmaktadır. Muhtemelen bir mecmuada "Aḥmed" adına kaydedildiği için alınarak geç dönemde nüshaya eklenen ve Tarlan neşrinde de son beyti tamir edilerek değerlendirilen gazel (APD: G.172, 232-233), tenkitli metinden çıkarılmıştır. 75a'daki *Virbimiş yār ʿāşıḳına selām // Ve ʿaleyküʾs-selāmu veʾl-ikrām* matlalı gazel, Ahmedî Divanı'nın ulaşılabilen bütün nüshalarında bulunmaktadır (Akdoğan, YTY: G.420, 464; Gülüm, 2021: G.524; 1204, 1205). Ahmedî Divanı'nın en eski nüshası olan Hamidiye'de (ist. 840/1436-1437) bulunan bu nedenle de Ahmed Paşa'ya ait olmadığı kesinleşen gazel, muhtemelen mahlas benzerliğinden hareketle kaynak nüshaya alınmıştır. 84a'da sayfa kenarına yazılan *Benefşe ṣaçların ṣalmış gül-i ter üstine sāye // Göñül ḥayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya* matlalı gazel Ahmedî Divanı'nın tenkitli metninde bulunmaktadır (Akdoğan, YTY: G.556, 532; Gülüm, 2021: G.673; 1419). Gazelin dipnotunda Tarlan, vezin düzensizliğinden yola çıkarak Ahmed Paşa'ya ait olmadığını bildirir. Ahmedî Divanı'nın biri hariç ulaşılabilen altı nüshasında da bulunması Ahmed Paşa'ya aidiyetini şüpheli hâle getirdiğinden gazel, tenkitli metne dahil edilmemiştir.

8-İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Nu. T2949 (İÜ2)

İstinsah Tarihi: 936/ 1529-1530

İstinsah Yeri: -

İstinsah Eden: Pir Ahmed b. İskender (ö. ?)

Boyut: 16,5x10,5 cm / 11,2x6,5 cm

Yaprak Sayısı: 136

Satır: 15

Yazı Türü: İnce Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Şol ṣuffa ki zülfin aña cārūb ide Rıḍvān

Süpründisini gözlerine küḥl ide ḥavrā

Sonu: Ḫayme-i sim ki mercān budaġıdur diregi

Yil olup ṣalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

İÜ2, "kasr" kasidesinin 14. beytiyle başlamaktadır. Nüshanın serlevhası bu eksik kasidenin ilk beytinden önce düzenlenmiştir. Ahmed Paşa Divanı'nın yaygın tertibindeki dibace, diğer mesneviler, na't ve 4 halife için yazılan kıt'a bu nüshada bulunmamaktadır. Bu manzumeleri içeren yaprakların kaybolmasından sonra herhangi bir yazı bulunmayan tezhipli serlevha hazırlanmış olmalıdır. Nüshanın tertibi; medhiyeler, gazeller, kıt'alar ve beyitler biçimindedir. Tarih manzumeleri ve Farsça şiirler kıt'alar arasında yer almaktadır. 28 kaside, 2 terci-i bend, 1 terkib-i bend, 1 murabba, 326 gazel, 15 tarih manzumesi, 42 kıt'a, 18 beyit; 7 Farsça şiir ihtiva etmektedir. 7, 8; 58, 59. yapraklar arasında eksiklik vardır. Şiir başlıkları hafif tezhipli, cetveller yaldızlıdır. Cildi yeşil renkli bir kumaşla kaplıdır. Gazeller bölümü de tezhipli ve "Ġazelliyyāt" yazılı serlevha ile başlamaktadır (vr. 38a). 1b'de kitaplık mührü ile darphane kâtiplerinden İsmail Efendi ve Kapıcıbaşı Edhem'in temellük kayıtları bulunmaktadır.

Nüshada silinen, kazınan ya da düzeltilen bir ifade bulunmamaktadır. Sadece 20 ve 94. yapraklarda kenara kafiye sözcükleri eklenmiştir. Ahmed Paşa Divanı'nın en hacimli nüshalarından olan İÜ2; tertibi, şiirlerinin sıralanışı ve rivayetleri bakımından AE11 ve

AE13 nüshaları ile ortak özelliklere sahiptir. Ancak nüshanın çoğaltıldığı kaynak, farklı bir nüshadan daha faydalanarak Ahmed Paşa'nın vefatından önce kaleme aldığı yeni şiirleri ihtiva eden en kapsamlı nüshalardan birine ulaşmıştır. Bu nüshanın kendisinden önce çoğaltılan nüshalardan ayrılan yönü, "kerem" redifli kasidelerdeki rivayetinin farklılığıdır. Müstensihin tasarrufu ile Fatih Sultan Mehmed'e sunulan kerem redifli kıt'a ile Sadrazam Mahmud Paşa'ya sunulduğu düşünülen kerem redifli kaside birleştirilmiştir. Yine şair hayattayken düzenlenen ve yukarıda anılan iki nüshada bulunan hezliyat İÜ2'de yer almamaktadır. Ulaşılan veriler İÜ2 ya da kaynağının Ahmed Paşa'nın yeni şiirlerini en az iki nüshayı karşılaştırarak kaydeden farklı nüsha olduğunu göstermektedir.

9-İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Nu. T773 (İÜ1)

İstinsah Tarihi: Ramazan 988/1580

İstinsah Yeri: Yenice-i Vardar

İstinsah Eden: Abdi B. Şeyh Mahmud

Boyut: 19,3x12 cm/ 12,5x7 cm

Yaprak Sayısı: 114

Satır: 15

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Venedik

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Derdümi meşḳ itmege her dem der ü di̯vāruña

Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengi̯n mā-cerā

Nüshanın başlığında yanlışlıkla "Dîvân-ı Mevlânâ Aḥmedi̯yü's-Sivasi̯" ifadesi bulunmaktadır. Dikdörtgen bakır yaldızlı serlevha silinmiştir. Kahverengi meşin, şemseli bir cilt içerisinde olan nüshanın 1 ve 3. yapraklarının cetvelleri mavi, diğerleri ise kırmızıdır. Şiir başlıklarında kırmızı mürekkep kullanılmıştır. Başta kitaplık mührü basılıdır. Divanın tertibi; medhiyeler, gazeller, Arapça, Farsça manzumeler, tarihler, kıt'alar, müfred ve matlalar biçimindedir. Nüshada 3 mesnevi, 24 kaside, 2 terc-i bend,

1 murabba 270 gazel, 20 tarih, 35 kıt'a, 11 beyit; 2 Arapça, 3 Farsça şiir bulunmaktadır.

Besmele ve hamdele manzumeleri ile başlayan nüshanın sonraki sayfasında Emir Sultan için kaleme alınan terci-i bendin son üç beyti yer almaktadır. Kaybolan yapraklarda manzum dibace ve anılan manzumenin geri kalan bölümü bulunmaktadır. Yine vr. 3a'dan sonra Şeyh Taceddin için kaleme alınan medhiyenin 11, "kasr" kasidesi'nin 19 beytinin olduğu 1 yaprak kayıptır. Bazı sayfalarda nemden kaynaklanan renk değişimi ve bozulmalar vardır. vr. 72a'da kelimelerin üzerine yayılan mürekkep okunmayı güçleştirmektedir.

İÜ1, tertibi bakımından farklılaşmasına rağmen AE12 nüshası ile özellikle rivayetlerde ortak özelliklere sahiptir. İnebey nüshası ile aynı kaynaktan çoğaltılmıştır.

10-Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ayasofya, Nu. 3875 (AS1)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Yeri: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 18x12,5 cm/ 12,5x9 cm

Yaprak Sayısı: 191

Satır: 9

Yazı Türü: Harekeli Nesih

Kâğıt: Aharlı

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̱m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̱m

Sonu: Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter

Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

Ahmed Paşa Divanı'nın harekeli nüshalarından olan AS1, üstü ebrî kaplı ve mıklepli bir cilt içerisindedir. Başlık ve cetvelleri yaldızlıdır. Manzumelerin tamamında başlık bulunmaktadır. 1a'da I. Mahmud'un mührü ile vakfı temsil eden Hariciye Müfettişi Şehzade Ahmed'in mührü basılıdır. Nüshanın tertibi; medhiyeler, Arapça, Farsça

manzumeler, tarihler, gazeller, kıtalar, beyitler biçimindedir. 4 mesnevi, 2 terci-i bend, 1 terkib-i bend, 1 murabba, 20 kaside, 219 gazel, 23 tarih, 41 kıt'a, 28 beyit; 14 Farsça, 9 Arapça şiir bulunmaktadır. Eksik yaprağın bulunmadığı nüshanın özellikle alt bölümünde yoğunlaşan, nemden kaynaklanan bozulmalar gözlenmiştir. Zaman zaman cilt ve kâğıt bütünlüğünün bozulmasına yol açan nem, son bölümde yazılı alana yayılsa da okunmayı engellememektedir. 46a, 48b, 140a, 142b, 148b, 170a'da derkenara müstensih tarafından birer beyit eklenmiştir. Müstensih, zaman zaman kelimeleri silerek düzeltme yoluna da gitmiştir.

AS1; şiirlerinin sıralanışı, tertibi bakımından Ahmed Paşa hayattayken düzenlenen nüshalar ile benzeşir. Ancak rivayetlerde -muhtemelen aynı kâtip tarafından çoğaltılan Bosna nüshası dışında- ulaşılan nüshalardan herhangi biri ile uyum göstermez. Sadece bu nüshada rastlanan bir manzume bulunmaktadır:

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā

Merve ḥaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ kaʿbe-i ṣafā (50b)

11-Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ayasofya, Nu. 3875 (AS2)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Yeri: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 24,5x14,5 cm/ 155x95

Yaprak Sayısı: 146

Satır: 15

Yazı Türü: Nefis Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi

Āhūlar avlamaḳ geñez imiş kemend ile

AS2 istampa yaldızlı, kabartma şemseli ve zencirekli kahverengi bir bir meşin cilt içerisindedir. Cetvelleri yaldızlı, şiirleri ise başlıksızdır. İlk yaprakta gayet ince işlenmiş gül goncası biçimindeki tezhibin üstünde I. Mahmud'un tuğralı mührü, altında vakfiyesi ile Harameyn Evkafı Müfettişi Mustafa Tahir'in mührü vardır. Son iki yaprakta farklı şiirler ve Recep 1070/Mart 1660 tarihli Mustafa adlı bir kişinin vefat kaydı bulunmaktadır. Zahriye sayfası ve serlevhanın tezhibinde kullanılan üslup, nüshanın istinsah edildiği dönem hakkında ipuçları içermektedir. Buna göre eserdeki tezhipler, II. Bayezid döneminin belirgin motif, desen anlayışını yansıtmaktadır (Küpeli, 2007: 356). İlk sayfadaki gonca motifinin orta bölümünde nüshanın hazırlandığı kişiye ithafen yazıldığı değerlendirilen "li-ṣāḥibü's-saʿade ve's-selām" ifadesi yer almaktadır. Serlevha tezhibinin merkezinde "Dı̱vān-ı Aḥmed Paşa" alt bölümünde ise müzehhibin imzası "zehebehū Muḥammed el-Kirmānı̱" ifadesi ile yazılıdır (Küpeli, a.g.e, 367). AS2, anılan nitelikleriyle Dîvân'ın en itinalı hazırlanan nüshalarından biridir.

Nüshanın tertibi; medhiyeler, Arapça, Farsça şiirler, gazeller, kıt'alar ve beyitler biçimindedir. 4 mesnevi, 31 kaside, 2 terci-i bend, 1 terkib-i bend, 1 murabba, 334 gazel, 2 tarih, 44 kıt'a, 34 beyit; 7 Arapça, 23 Farsça şiir ihtiva etmektedir. 53, 79. ve 81. sayfalarda birer yaprak kayıptır. 123b ve 124a'da bazı kelimelerin silinmesine yol açan, sayfaların yarısını kaplayan bir leke vardır. Nüshada sadece 44a'da farklı bir kişi tarafından derkenara eklenen bir beyit bulunmaktadır. Şiirlerde silinen ya da düzeltilen ifade yoktur. Müstensihin zaman zaman kelimelerin yazımında yanlışa düştüğü tespit edilmiştir. Bazı şiirlerde ise ifadenin uygun olmadığı düşünülen yerler boş bırakılmıştır.

AS2, pek çok yönden İÜ2 nüshası ile benzer özelliklere sahiptir. İki nüshanın kaynağı, AE11 ve AE13 ile aynı kolda farklı kaynaktan elde ettiği şiirlerle en hacimli nüshalardan birine ulaşmıştır. Yeni şiirlerde iki nüsha arasında herhangi bir farklılık bulunmazken eski şiirlerde rivayet uyuşmazlıkları görülmektedir. Bu durumun belirgin örneklerinden biri de kerem redifli manzumelerdir. AS2'de Fatih Sultan Mehmed'e sunulan "kerem" redifli kaside ile kıt'a-i kebire birleştirilerek 54 beyitlik tek manzume hâline getirilmiştir (26a-28a).

AS2, gerek muhtevasındaki şiir sayısı gerekse şairin şiirlerini kaleme aldığı döneme yakın süreçte çoğaltılan bir nüsha olması sebebiyle *Dîvân*'ın tenkitli metni oluşturulurken başvurulacak önemli nüshalardan biridir.

12-Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Esad Efendi, Nu. 2605. (E)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 24,5x15,5 cm

Yaprak Sayısı: 70

Satır: 21

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter

Gel ey Ḫali̯lüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

Esad Efendi nüshası; kahverengi, şemseli meşin bir cilt içerisindedir. Sayfalar cetvelsiz, şiir başlıkları kırmızıdır. İlk iki yaprakta Esad Efendi'nin 1257 tarihli temellük kaydı ve vakıf mührü bulunmaktadır. Nüsha, yaprakları dağıldıktan sonra yanlış dikilmiştir. 33. yapraktan sonra tespit edilemeyen miktarda ve sonunda kaybolmuş yapraklar vardır. Tertibi; medhiyeler, Farsça manzumeler, gazeller biçimindedir. Kaybolan yapraklarda tarihler, kıta ve beyitler; Arapça şiirler bulunmaktadır. 4 mesnevi, 22 kaside, 1 terci-i bend, 1 murabba, 232 gazel, 1 nazm, 22 Farsça şiir ihtiva etmektedir. 19a, 26b, 27a, 53a, 64a'daki manzumelere birer beyit eklenmiş; 40b'de bir gazel derkenara kaydedilmiştir. 47b'de bir gazelin sözcükleri büyük ölçüde silinerek okunamaz duruma gelmiştir. Nüshadaki kasideler, harf sıralamasına göre düzenlenmiştir.

Esad Efendi, eksiklerine rağmen divan tertibi ve özellikle de içerdiği şiirlerle dikkat çeken nüshalardan biridir. Ahmed Paşa'nın İÜ2 ve AS2 nüshalarında rastlanan bazı yeni şiirleri ile hiçbir nüshada bulunmayan manzumeler ihtiva etmektedir. Eski

şiirlerde Ahmed Paşa hayattayken hazırlanan nüshalarla -özellikle Reisülküttab ile- uyum içindedir. Buna göre nüsha ya da nüshanın kaynağının en az üç kaynağın şiirlerini birleştirdiği sonucuna ulaşılmaktadır.

13-Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emiri Efendi, Nu. 13 (AE13)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 18x14 cm

Yaprak Sayısı: 84

Satır: 15

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Çün gördi ṭopraġ olduġın ol zülf-i müşk-bār

Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā diriġ

Sonu: Zülfeş be-dām-ı fitne ṣad pi̯ç ü tāb dāde

Ṣayyad-vār çeşmeş ḫod-rā be-ḫ˅āb dāde

Yeşil kâğıtlı bir cilt içindeki AE13, yaprakları dağıldıktan sonra yanlış dikilmiş, yapraklarının pek çoğu kaybolmuş bir nüshadır. Nüshadaki bazı eksik şiirleri tamamlamak amacıyla yakın dönemde 43, 44 ve 46. yapraklar eklenmiş, rika hatla Ahmed Paşa'ya ait şiirler istinsah edilmiştir. 24 kaside, 1 terkib-i bend, 1 terci-i bend, 125 gazel, 19 tarih, 18 kıt'a, 8 Arapça ve 23 Farsça şiir ihtiva etmektedir. Nüshadaki sayfalar cetvelsiz, başlıksızdır. 1b ve 84a'da Ali Emiri Efendi vakıf mührü, Millet Kütüphanesi kayıt numaraları bulunmaktadır.

Nüsha; tertibi, şiirlerin sıralaması ve rivayetleri bakımından büyük ölçüde AE11 ile benzeşir. İki nüsha ortak bir kaynaktan çoğaltılmıştır. Müstensihin oldukça itinalı davrandığı, pek az yerde imla yanlışına düştüğü görülmüştür. Ahmed Paşa'nın yeni şiirlerinin önemli kaynaklarından biri de AE13 olmalıdır. Nüshanın hemen hemen bütün rivayetleri daha kapsamlı nüshalar olan AS2 ve İÜ2'ye aktarılmıştır.

14-Millet Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Emiri Efendi, Nu. 14 (AE14)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 16,5x11,4 cm / 21,8x7,5 cm

Yaprak Sayısı: 43

Satır: 15

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā

Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

Sonu: Ḫaṭṭ-ı lebi tezyīr idügin ṣormaġa Aḥmed

Ḥācib getürüpdür ḳaşı ṭuġrāsı ʿAlīnüñ

Ebrî kaplı bir ciltteki nüshada, cetveller kırmızı; şiirler başlıksızdır. İlk yaprağın üst bölümünde "Muḫtaṣar Divān-ı Veliyüddin-zāde Aḥmed Paşa" yazısı ve altta Emiri Efendi'nin vakıf mührü bulunmaktadır. Nüsha; 7 kaside, 109 gazeli ihtiva etmektedir. 35a'dan sonra -muhtemelern farklı kaynak/kaynaklardan ulaşılan- gazeller harf sırası gözetilmeden kaydedilmiştir. Bu bölümdeki gazellerin altısı ilk bölümde de bulunmaktadır. Karşılaştırmaya ait nüsha farkları zaman zaman gösterilmiş (vr. 6a, 8a, 17b, 38a), eksik beyit ya da ifadeler derkenara eklenmiştir (vr. 7b, 8a, 39a).

15-Topkapı Sarayı Yazma Eser Kütüphanesi, Revan, Nu. 776 (RV)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 27x15/ 15,3x9

Yaprak Sayısı: 120

Satır: 15

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Ṭutalum kim eylemesin ti̯r-i āhumdan ḥaz̲er

İḥtirāz itmez misin ti̯g̲-i zebānumdan benüm

Nüsha, kahverengi meşin bir cilt içindedir. Serlevha, mavi zemin üzerine tezhipli; cetveller, yaldızlı ve laciverttir. Şiirlerde başlık bulunmamaktadır. Tertibi; medhiyeler, tarih manzumeleri, gazeller, kıt'alar, müfred ve matlalar biçimindedir. Nüshanın son bölümünde hezliyat yer almaktadır. Nüshada Arapça ve Farsça manzumeler bulunmamaktadır. 2 mesnevi, 21 kaside, 2 terc-i bend, 1 terkib-i bend, 1 murabba, 276 gazel, 41 kıt'a, 14 matla ve müfred ihtiva etmektedir. Eklenen, silenen ifade ya da kayıp sayfa bulunmamaktadır. Oldukça iyi korunmuş bir nüshadır. Revan nüshası; tertibi, şiir sıralaması, rivayetleri bakımından Ahmed Paşa'nın son dönem şiirlerini içeren AE11, AE13, AS2, Ü2 ile benzeşir. Ancak, anılan nüshalar kadar şiir ihtiva etmez. Hiçbir nüshada rastlanmayan şu şiir bulunmaktadır:

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine

Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine (vr. 119a)

Revan 773, Şah İsmail'in Tebriz'deki Heşt Behişt Sarayı'ndan Topkapı Sarayı'na taşınan kitapları arasında yer alan iki Ahmed Paşa Divanı nüshasından biridir. Söz konusu nüshalar, Osmanlı seçkinleri tarafından Şah İsmail'e hediye olarak gönderilmiştir (Macit, 2017: 273).

16-Topkapı Sarayı Yazma Eser Kütüphanesi, Hazine, Nu. 1096 (H)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 22x12

Yaprak Sayısı: 65

Satır: 19

Yazı Türü: Siyakat

Kâğıt: Abadî

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Ḫaste dil yine oldı bi̯-çāre

Āh ol çāre-sāz gelmez mi

Hazine 1096, Şah İsmail'in Topkapı Sarayı'na taşınan kitapları arasında yer alan Ahmed Paşa Divanı'nın diğer nüshasıdır (Macit, a.g.e: 273). Serlevhası mavi zemin üzerine tezhipli, yalnızca ilk yaprağı yaldız cetvelli, diğer yapraklar cetvelsizdir. Gazel başlıkları kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. İçi beyaz atlas, dışı gümüş renginde ve kabartma işleme nakışlı büyükçe bir cilt içindedir. Başında kitaplığın damgası basılı, ilk yaprak ile sondaki üç yaprakta farklı şiirler yazılıdır.

Nüsha, kabından koptuktan sonra yapraklarının bir bölümü kaybolmuştur. 3 mesnevi, 26 kaside, 1 terkib-i bend, 2 terci-i bend, 1 murabba, 199 gazel, 5 kıt'a ihtiva eden nüshada 34-53. yapraklar arasında sayfa kenarlarına gazeller kaydedilmiştir. *Hazine*, rivayetleri bakımından Ahmed Paşa'nın yeni şiirlerini içeren nüshalarla ortak özelliklere sahiptir.

17-İnebey Yazma Eser Kütüphanesi, Nu. 4289 (İ)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 17x11/ 11,5x6,4 cm

Yaprak Sayısı: 104

Satır: 17

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā

Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

Sonu: Derdümi meşḳ itmege her dem der ü di̯vāruña

Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü reng̱in mā-cerā

Kahverengi meşin bir cilt içindeki nüshanın ilk iki ve son üç yaprağında farklı şiirler ve kütüphane mührü, 108b'de İsmed b. Elhac İbrahim adına temellük kaydı bulunmaktadır. Şiirler cetvelsiz ve başlıksızdır. Nüshanın tertibi; medhiyeler, gazeller, tarihler, mukattaat, beyitler biçimindedir. Tarih manzumeleri dışında Arapça ve Farsça şiir bulunmamaktadır. Nüshada eksik varak yoktur.

İnebey nüshası; 27 kaside, 2 mesnevi, 2 terci-i bend, 1 terkib-i bend, 1 muarabba, 259 gazel, 22 tarih, 32 kıt'a, 11 beyit ihtiva etmektedir. 3 kaside, 2 nazm, 1 kıt'a gazeller bölümüne kaydedilmiştir:

İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur (K.18), *Sen ol āyīne-i nūr-ı hüdāsın (K.4), Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervīşlerüñ* (K.5), *Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ* (Kt. 2), *Ey dehr-i ḫīre-dil ne içün kīnedārsın* (N.7).

988/1580'de istinsah edilen İÜ1 ile aynı kaynaktan çoğaltılmıştır. Müstensih, bir nüsha ile daha mukabele yaparak nüsha farklarını sayfa kenarlarına kaydetmiştir (11a, 11b, 12b, 16b, 19b, 27a, 27b, 44b). Bazı manzumelerde de eksik beyitler eklenmiştir (42a, 48a, 48b, 50a, 51a, 55, 56, 59b, 66b, 68a, 90a, 99b).

18-Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Atıf Efendi, Nu. 2054/1 (ATF)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 28x11,5 cm

Yaprak Sayısı: 93

Satır: 17

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Uş kāse-i niyāz ile geldüm ḳapuña kim

Deryūze-i nevāl-i ʿaṭāñ eyleyem senüñ

Sonu: Ṭutalum Burusa ḳamer-ruḫ imiş

Ki yoġ imiş bedeli zamānede bedeli

Atıf Efendi nüshası, 178 yapraktan oluşan bir divanlar mecmuasının birinci bölümünde yer almaktadır. Mecmuanın başında vakıf mührü basılı; 106-128. yapraklar arasında Karamanlı Nizamî Divanı, 129-178. yapraklar arasında ise Mesihî Divanı yazılıdır (TYDK, 1947: 48, 49). Mecmua kahverengi meşin bir cilttedir. Cetvelsiz ve şiirler başlıksızdır.

Nüshanın baş tarafı ile gazeller bölümünde 70. yapraktan sonra bir hayli eksiklik vardır.[35] 28 kaside, 1 terc-i bend, 1 terkib-i bend, 188 gazel, 17 tarih, 36 kıt'a, 32 beyit; 23 Farsça, 5 Arapça şiir ihtiva etmektedir. Tertibi; medhiyeler, gazeller, Farsça, Arapça şiirler, kıt'alar ve beyitler biçimindedir. Atıf Efendi'nin Ayasofya 3945 ile ortak kaynaktan çoğaltıldığı tespit edilmiştir. Ayasofya 3945'in eksik yapraklarındaki şiirleri bu nüshadan takip etmek mümkündür.

19-Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Carullah Efendi, Nu. 1653 (C)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 16x11,2 cm / 9,7x6,7 cm

Yaprak Sayısı: 39

Satır: 11

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedʾi gel

Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

Sonu: Bu Aḥmed saña ḳuldur saʿādet kim bula idi

Ḳabūl itmeye maʿṣūḳı savaşa diyü ḳorḳaram

Nüsha; ebri kaplı, mıklepli bir cilt içindedir. Yapraklar cetvelli, şiirler başlıksızdır. Carullah Efendi nüshası 41. yapraktan itibaren günümüze yakın bir dönemde eklendiği değerlendirilen bir şiir mecmusı ile aynı cilttedir. 112 gazelden oluşmaktadır. Nüshanın baş tarafı eksiktir. *Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh baña // Ḥarām ola daḥı bir ġayrı secdegāh baña* matlalı gazelin son beytiyle başlamaktadır. Müstensih

[35] Atıf Efendi nüshasında *f, k, l* harfli gazellerin tamamının olduğu yapraklar kayıptır.

bir kaynağa daha başvurmuş, temel nüsha ile farklarını kaydetmiştir (vr. 7b, 8a, 8b, 10b). 22a'da derkenara eklenen "ḳucmışam" redifli şiirin Ahmed-i Rûmî'ye ait olduğu Latîfî tarafından bildirilmiştir (Canım, 2018: 125). Y harfli gazellerden sonra eklenen 2 gazel hiçbir nüshada bulunmamaktadır:

Didüm cānāna dilberler neden dil-nevāz olmaz

Didi kim nāzenin olanda nāz olur niyāz olmaz (vr. 39b)

Müselsel zülfüñe göñlüm dolaşa diyü ḳorḳaram

Başumdan ʿaşḳuñuñ mevci āşiyā diyü ḳorḳaram (vr. 39b)

Carullah Efendi, bir divan nüshasından çok erken dönemde düzenlenmiş gazel mecmuası görünümündedir. Gazellerin rivayetleri zaman zaman Ahmed Paşa'nın son dönem şiirlerini ihtiva eden nüshalarla da benzerlik göstermektedir.

20-Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi, Nu. 3722. (HME)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 19x11,5 cm / 9,7x6,7 cm

Yaprak Sayısı: 94

Satır: 19

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Aharlı

Baş: Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür

Bir avuc türāba cihān ol virür

Sonu: Eyleme ey müddeʿį dildāra sen benden gile

Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

Kahverengi meşin bir cilt içindeki Hacı Mahmud Efendi, Ahmed Paşa Divanı'nın 16. yüzyılda istinsah edilen nüshalarındandır. 97b'de Hamidî mahlaslı bir manzumenin altında 971 yılı yazılıdır.

Nüsha cetvelsiz, şiirlerin çoğu başlıksızdır. Medhiyeler bölümündeki bazı manzumelere farklı bir kişi tarafından rika hattıyla başlık yazılmıştır. 94-98. yapraklarda Sabayî'nin iki gazeli, Acaibü'l-Mahlukat'tan nakledilmiş Arapça bir makale, ilaç tarifi, sahibi belli olmayan beyitler, 1289/1872-1873'te satın alındığına dair Mehmet Ali imzalı bir temellük kaydı bulunmaktadır. Sayfa kenarlarına Ahmed Paşa'ya ait olmayan beyit ve manzumeler eklenmiştir (vr. 27b, 30b, 32a, 39b, 42a, 44a, 48b, 56, 57). 65b-66a arasındaki bir yaprak eksiktir.

Tertibi; medhiyeler, gazeller, kıtalar, tarihler, beyitler biçimindedir. 25 kaside, 1 mesnevi, 1 terci-i bend, 1 murabba, 268 gazel, 35 kıt'a, 39 beyit ihtiva etmektedir. Nüsha; tertibi, şiir sıralaması ve rivayetleri bakımından Ahmed Paşa hayattayken çoğaltılan nüshalarla uyum içindedir. Müstensih, rivayetleri AE11, AE13 ile benzerlik taşıyan bir kaynaktan daha yararlanarak Ahmed Paşa'nın yeni şiirlerini de kaydetmiştir. Nüsha farkları sayfa kenarlarında yazılıdır (13a, 18b, 76b). Müstensih, zaman zaman metinlere müdahale ederek düzeltmeler yapmış; sıkça imla yanlışına düşmüştür.

HME'de yer alan şu gazel, hiçbir nüshada bulunmamaktadır:

Fikrini ḳo gitmegüñ iy yār cānı gitme gel

Raḥm ḳıl boynuña alma bunca ḳanı gitme gel (vr. 60a-60b)

21-Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, İzmir, Nu. 531 (İZM)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 19,5x13,5 / 9,5x9 cm

Yaprak Sayısı: 157

Satır: 11

Yazı Türü: Divanî

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̱m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Yazdı levḥ üzre ḳalem tārīḫini

Ḳayṣer oldı Rūma Sulṭān Bāyezi̯d

Zahriye sayfasında vakıf mühürleriyle farklı şairlere ait Türkçe, Farsça beyitler; hatime sayfasında İzmir Hisar Kütüphanesi mührü bulunmaktadır. Ne zaman hazırlandığına dair bir kaydın bulunmadığı nüsha, oldukça iyi korunmuştur. Tertibi; medhiyeler, gazeller, kıtalar, tarihler, beyitler biçimindedir. 24 kaside, 4 mesnevi, 2 terkib-i bend, 1 terci-i bend, 1 murabba, 302 gazel, 1 bahr-ı tavil, 38 kıt'a, 32 tarih ihtiva etmektedir. Nüsha; tertibi, şiir sıralaması ve rivayetleri bakımından AE11, AE13 ile uyumludur. Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak (2007: 84-97)'ın tanıtıp metnini verdiği "bahr-ı tavil" sadece İzmir nüshasında tespit edilmiştir (vr. 147a-148b).

Hiçbir nüshada rastlanmayan mizahî nazm, sadece sadece bulunmaktadır:

Begüm ʿışḳuñ deñizinde boġılayın yüzer oldum

Maḥalleñüz çöpliginde tü ḳılayın gezer oldum (148a)

22-Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Lala İsmail Paşa, Nu. 422 (LP)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 19x13 cm

Yaprak Sayısı: 89

Satır: 18

Yazı Türü: Siyakat

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Lebi Şi̯rāzi̯ ḥalvādur ṣatarsa

Deger Mıṣr u Buḫārā vü Semerḳand

Etrafı meşin, üstü ebrî kaplı bir cilt içideki Lala İsmail Paşa nüshası;18 kaside, 2 mesnevi, 2 terci-i bend, 1 terkib-i bend, 1 murabba, 273 gazel, 4 kıta ihtiva etmektedir. 23b'den sonra bir sayfa boş bırakılmıştır. 31b'den sonraki boş yaprağa Bâkî'ye ait bir

gazel ve ona yazılan bir nazire kaydedilmiştir. Lala İsmail Paşa'nın rivayetleri ulaşılan hiçbir nüsha ile tam olarak uyumlu değildir. Kaynak nüsha ya da müstensih birden fazla nüshadan faydalanarak kendisinden önce hazırlananlara benzemeyen bağımsız bir nüshaya ulaşmıştır. Aynı manzumelerde hem AS2, İÜ2 hem de İ, İÜ1'in rivayetlerine rastlanabilmektedir. Zaman zaman rivayetlerin birleştirilmesi yoluna gidilmiştir: Örneğin G.55/2'deki iki nüsha grubunun rivayeti birleştirilerek beyitteki ifade tashih edilmiştir:

yil gibi yoluñdan AS2, İÜ2: *ben daḫı bu yolda* İ, İÜ1; *ben daḫı yoluñdan* LP.

Ayrıca sadece AE12, İ, İÜ1'deki "ber-kenār"; AHB'deki "ne-y-iki" redifli gazeller LP'de de kayıtlıdır.

Nüsha, tertibi bakımından da diğer nüshalardan ayrılır. Gazellerden sonra murabba ve terkib-i bend bulunmaktadır (87a-89b). Bu manzumelerden sonra iki kıt'a ile nüsha tamamlanmıştır.

Yapraklar cetvelsiz, şiir başlıkları kırmızıdır. Özellikle ilk yaprakları sararmış ve lekelidir. Zahriyede Derviş Muhammed adına bir temellük kaydı bulunmaktadır.

Kayıp yaprağı bulunmamasına rağmen Lala İsmail Paşa; Arapça, Farsça manzumeler, müfredler ile kıt'aların büyük kısmını ihtiva etmemektedir. Orta bölümdeki boş bırakılan sayfalar da dikkate alındığında tamamlanamamış bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır. Müstensih, kelimelerin yazımında özensiz davranmış; pek çok yerde yanlışa düşmüştür: *ġāleyi: ālemi* LP*; misk: berg* LP*,* vr. 47 (G.63/3, 4)*; ḳurʿa: curʿa LP; micmer: Aḥmed* LP, vr.85 (G.304/1, 5).

Lala İsmail Paşa, sadece Mısır Milli Kütüphanesi, 18'de rastlanan şu gazeli içermektedir:

Sensüz bu göñlümüñ dü cihāndan ferāġı var

Miḥrāb ḳaşlaruñ bigi nāzük ṭaraġı var (LP, vr. 44a)

23-Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Yazma Bağışlar, Nu. 5185 (YB)

İstinsah Tarihi: 963/1555-1556

İstinsah Eden: -

Boyut: 17,5x15 x 11x8 cm

Yaprak Sayısı: 200

Satır: 17

Yazı Türü: Nestalik

Baş: Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür

Bir avuc türāba cihān ol virür

Sonu: Ṭutalum Burusa ḳamer-ruḫ imiş

Ki yoġ imiş bedeli zamānede bedeli

963/1555-1556'da istinsah edilen Yazma Bağışlar, Şeyhî Dîvânı (vr. 126-203) ile aynı ciltte bulunmaktadır. Nüsha, yoğun neme maruz kaldığından pek çok yaprakta yazılar silinmiştir. Mavi bir cetvelle çerçevelenmiş, yaldızlı ve hafif tezhipli serlevhada "Dīvān-ı Aḥmed Paşa" yazılıdır. İlk yapraktaki cetveller yaldızlı; diğer sayfalardakiler kırmızıdır. Müstensih, sık sık eksik beyitleri sayfa kenarlarına kaydetmiştir. Nüsha, rivayetleri bakımından HME ile benzeşir, ortak kaynaktan çoğaltılmıştır. Hatime sayfasından sonraki on iki yaprakta Ahmed Paşa'nın yeni şiirleri kaydedilmiştir (vr. 114-126). Bu şiirlerdeki rivayetler; Atıf Efendi, Ayasofya 3945, İÜ2 nüshaları ile uyumludur.

24-Fransa Milli Kütüphanesi, Turc 143 (P1)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Yeri: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 15,5x10,5 cm

Yaprak Sayısı: 208

Satır: 11

Yazı Türü: Nestalik

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi

Āhūlar avlamaḳ geñez imiş kemendle

Turc 143, yarısı tahrip olmuş kahverengi deri bir cilt içindedir. Yaprakları cetvelsiz, şiirleri başlıksızdır. Tertibi; medhiyeler, gazeller, kı'alar ve müfredler biçimindedir. 18 kaside, 4 mesnevi, 2 terc-i bend, 1 terkib-i bend, 1 murabba, 332 gazel, 31 kıt'a, 26 beyit ihtiva etmektedir. Nüshanın yazılı bölümleri de kapatacak biçimde yanlış ciltlenmesi, şiirlerdeki son sözcüklerin okunmasını engellemektedir. Nüshada eksik yaprak bulunmamaktadır. Zahriyede 28 Mayıs 1878 tarihli kütüphane kaydı, 1b'de Fransa Milli Kütüphanesine ait mühür vardır.

1-8. ile 202-208. yapraklarda Farsça ve Türkçe manzumeler yazılıdır. Kütüphane kataloğunda nüshanın 16. yüzyılda istinsah edildiği kaydedilmiştir. Turc 143, Ahmed Paşa'nın son dönem şiirlerini ihtiva eden; muhtemelen AS2, İÜ2 ve AE13 nüshalarıyla aynı kolda çoğaltılmış iki nüshanın mukabelesiyle oluşturulmuş bir nüshadır. Müstensih, nüsha farklarını ve eksik beyitleri sayfa kenarlarına kaydetmiştir.

25-Fransa Milli Kütüphanesi, Supplement Turc 374 (P2)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 20x13 cm

Yaprak Sayısı: 114

Satır: 15

Yazı Türü: Nestalik

Baş: Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür

Bir avuc türāba cihān ol virür

Sonu: Beñüñ güldür … … nolaydı

… başuñ başuñ … olaydı

Kahverengi deri cillte bulunan nüshanın serlevhası mavi zemin üzerine tezhipli, cetvelleri yaldızlı, şiirleri başlıksızdır. Özenli hazırlanmış, iyi korunmuş bir nüshadır. Kütüphane kataloğunda nüshanın 16. yüzyılda hazırlandığı ifade edilmiştir. Tertibi; medhiyeler, gazeller, kıt'alar, müfredler ve matlalar biçimindedir. 4 mesnevi, 18 kaside, 2 terkib-i bend, 1 terci-i bend, 1 murabba, 273 gazel, 17 tarih, 26 kıt'a, 39 matla ve müfred bulunmaktadır.

Supp. Turc 374, Ahmed Paşa Divanı'nın minyatürlü nüshalarındandır. 66a, 76b, 85a'da figürlerinin yüz bölümleri büyük ölçüde tahrip edilmiş, küçük boyutlarda üç minyatür bulunmaktadır. Minyatürlerin tamamı bulundukları manzumelerin anlamıyla uyumludur. *Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş* matlalı gazelin beyitleri arasında yer alan ilk minyatürde; dış mekânda, sarayın gölgesinde oturan hükümdar, arkasında saray eşrafı, karşısında da şairi temsilen biri nakşedilmiştir. İkinci minyatürde ise *Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel* matlalı gazelin söylemine uygun olarak evinin önünde sevgiliye yakaran şair ve ondan uzaklaşmak üzere olan at üstündeki genç sevgili konu edilmiştir. İlk minyatüre göre çizgiler daha incelikli, teknik açıdan başarılı bir minyatürdür. Son minyatür, âşığın sitemli sözlerle sevgiliye seslendiği *Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden* gazelinde yer almaktadır. Minyatürün şahıs kadrosu 3 kişiden oluşmaktadır. Ayakta âşık/şair, yerde oturur vaziyetteki sevgili/sâkî ve ona yakınlaşmış rakip yeşillikler içindeki bir sohbet meclisinde resmedilmiştir.

Nüsha, AE12 ya da bu nüsha ile ortak özelliklere sahip, henüz ulaşılamayan bir kaynaktan çoğaltılmıştır. 65a'da sayfa kenarına müstensih tarafından eklenen şu iki gazele, sadece Upssala nüshasında rastlanmıştır:[36]

Ḫāṭırum şād olduġın bir laḥẓa dildār istemez

Ḥāṣılı budur ki ḫandān oldıġum yār istemez (vr. 64b)

Benüm bu göñlümi gör kim yine cānānsuz eglenmez

Ne çāre var bu düşvāre ki bu cān ansuz eglenmez (vr. 64b)

[36] İkinci gazel, Dukakinzade Ahmed Beg/Sarban Ahmed Divanı'nda da bulunmaktadır.

26-Fransa Milli Kütüphanesi, Supplement Turc 375 (P3)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Yeri: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 20x11,5 cm

Yaprak Sayısı: 134

Satır: 17

Yazı Türü: Nesih

Baş: Zülf-i kemend-endāz-ı tu ber-meh keşed zenc̱ir-rā

Ber-ḳalb-i ḫūrşi̱d efkened Hindū-yı çeşmet ti̱r-rā

Sonu: Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa

Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

Kahverengi deri bir cillte bulunan nüshada sayfalar cetvelsiz, şiir başlıkları kırmızıdır. Nüsha, yaprakları dağıldıktan sonra yanlış dikilmiştir. Farsça manzumelerle başlamaktadır. İlk sayfanın alt bölümünde hangi varakların karıştırıldığı yazılıdır. Zahriyede 18 Kasım 1882 tarihine ait bir Kütüphane kaydı bulunmaktadır. 1b'de tarihi silinmiş *kitabın bedelsiz olarak devredildiği* yazılmıştır. Kütüphane kaydında nüshanın 16. yüzyılda (1540-1560 yılları arasında) istinsah edildiği ifade edilmiştir.

P3; H ve AS2, İÜ2 ile benzer özellikteki bir nüshanın karşılaştırılması ile hazırlanmıştır. Tertibi; medhiyeler, gazeller, kıt'alar ve beyitler biçimindedir. Nüshada 30 kaside, 2 terkib-i bend, 1 terci-i bend, 1 murabba, 315 gazel, 38 kıt'a, 26 beyit bulunmaktadır.

45a, 65a, 75b, 108a, 125b, 126b, 133b'de sayfa kenarlarına şaire ait olmayan beyitler yazılmıştır. Nüshanın sonunda 127-133'te kime ait olduğu kaydedilmemiş, dinî nitelikteki manzum hikâyeler bulunmaktadır.

Müstensih -muhtemelen istinsah sürecinde esas aldığı Hazine nüshasının yazı özelliğinden dolayı- kelimeleri sıkça yanlış yazmış, okunamayan yerleri düzenleme yoluna gitmiştir. Hiçbir nüshada rastlanmayan iki şiir P3'te bulunmaktadır:

Yā Rab nideyüm varayın dilistānuma

Ol göñlümüñ murādına sevgüli cānuma (vr.107a)

Muḳārin olmayan ol cemāl-i māh baña

Ġam ile rūzum olupdur şeb-i siyāh baña (vr. 107b)

27-Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi, R-867

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 12x6,5 cm

Yaprak Sayısı: 102

Satır: 11

Yazı Türü: Harekeli Nesih

Kâğıt: Abadî

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çüʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Geldi ri̯şüñ nāzuñı az eyle az

Kim yaraşmaz rūy-ı nā-zi̯bāya nāz

Gazi Hüsrev Bey nüshası, Ahmed Paşa Dîvânı'nın harekeli nüshalarındandır. Mavi zemine yaldızlı bir tezhiple oluşturan serlevhanın merkezinde "Di̯vān-ı Aḥmed Paşa" yazılıdır. Cetvel ve başlıklar yaldızlıdır. Nüshanın cildi dağılmış, medhiyeler bölümündeki yaprakların büyük kısmı kaybolmuştur. Nüsha 10 kaside, 3 mesnevi, 1 murabba, 213 gazel, 32 kıta, 15 beyit ihtiva etmektedir. Zahriyede Gazi Hüsrev Bey Kütüphanesi mührü ve silinmiş bir mühür ve temellük kaydı bulunmaktadır. 1b'de eserin "Osmân Şehriyâr Efendi Mektebi Kütüphanesi"ne vakfedildiğine dair rika hat ile yazılmış silik bir not ve altta silinmiş bir mühür vardır.

Nüshanın hattının özelliğinden AS1'in müstensihi tarafından çoğaltıldığı değerlendirilmektedir. AS1'in tertip, şiir sıralaması ve rivayetlerinin büyük bölümünü

Gazi Hüsrev Bey'de görmek mümkündür. Bu nüshadaki kimi ifadelerin AS1'de düzeltilerek değiştirilmesi, nüshanın AS1'den önce düzenlendiğini göstermektedir.

28-Ohri Arşivi, 95 (OA)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 20,8x13,5 cm / 15x8,5

Yaprak Sayısı: 78

Satır: 15

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Fetḥü Zabyāḳ ve kesrü raʾsi Frenk

Żamm-i şüd ey şāh celāli-melik tu-rā

Sonu: Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin

Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskiṇ ile kiṇi

Kahverengi, mıklepli bir deri cilt içindeki Ohri Arşivi nüshasının, yaprakları dağıldıktan sonra yanlış ciltlenmiş, pek çok yaprağı kaybolmuştur. Yapraklar cetvelsiz, şiir başlıkları kırmızıdır. İlk bölümde Arapça tarihler, Farsça gazeller bulunmaktadır. 3. yapraktan sonra medhiyeler bölümü, "kasr" kasidesinin 43. beyti ile başlamaktadır. 31a ve 34a'dan sonraki boş sayfalara farklı hatla Ahmed Paşa'ya ait olmayan şiirler yazılmıştır. 74-77. yapraklar arasında mahlassız gazel ve mesneviler bulunmaktadır. Nüsha; 18 kaside, 2 terc-i bend, 1 terkib-i bend, 1 murabba, 150 gazel, 31 kıt'a, 39 beyit ihtiva etmektedir.

Ohri arşivi, AE11 ile benzer bir kaynaktan çoğaltılmıştır. Nüsha kenarlarına müstensih tarafından eklenen şiirler; rivayetleri bakımından Atıf Efendi, Ayasofya 3945 nüshaları ile ortak özelliklere sahiptir.

29-Milli Kütüphane, 06 Mil Yz A783. (MK1)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 17,5x12,2 / 13,2x7 cm

Yaprak Sayısı: 77

Satır: 17

Yazı Türü: Nestalik

Kâğıt: Abadî

Baş: Bāġ-ı behişt ʿaks-i cemāli Muḥammedüñ

ʿArş-ı mecḭd vaṣf-ı kemāli Muḥammedüñ

Sonu: Hezliye

Zencirekli siyah bir cilt içindeki MK1 nüshasının baş tarafında Hafız'dan beyitler yazılıdır. 31 kaside, 2 mesnevi, 2 terci-i bend, 1 terkib-i bend, 257 gazel, 23 kıta, 19 beyit vardır. Medhiyelerin bir bölümü ve gazeliyatın ilk manzumelerini içeren, tespit edilemeyen miktarda yaprak kaybolmuştur. Manzum dibacenin 30a'daki 25. beytinden sonra r harfli gazeller başlamaktadır.

MK1; tertibi, şiir sıralaması ve rivayetleri bakımından hiçbir nüsha ile tam bir uyum göstermemektedir. Bazı nüshaların da ilk manzumesi olan Emir Sultan medhiyesi ile başlamakta, yaygın şiir sıralamasının aksine Besmele manzumesi, manzum dibace 29a-30b'de bulunmaktadır. Bazı Dîvân nüshalarıyla ortak yönlerinden bazıları ise şöyledir: 23a'da yer alan na'tın beyit sayısı ve rivayetleri Hazine nüshası ile benzeşir. Ancak Hazine'de Kerem Kasidesi, aynı redifli kıt'a-i kebîre ile bir aradayken MK1'de kıt'a-i kebîre bulunmamaktadır. Gazellerdeki bazı rivayetlerde ise AE12, İÜ1, İ nüshalarıyla ortaklıklar vardır:

Miskḭn gönül sevdādadur şol ṭurra-i: *Sevdāya düşmişdür gönül bir sünbül-i MK1, AE12, İ, İÜ1*

MK1, Ahmed Paşa Dîvânı'nın hiçbir nüshası ya da diğer şiir kaynaklarında rastlanmayan 4 kaside, 8 gazel, kıta nazım biçimiyle yazılmış hezliyeyi ihtiva etmektedir. Özellikle medhiyelerin eldeki Ahmed Paşa manzumelerinin üslubu ile

benzerlik taşımadığı tespit edilmiştir. Bu nitelikleri, şiirlere ihtiyatla yaklaşılmasını zorunlu kılmaktadır. Tek tanıklı manzumeler, tenkitli metne dahil edilmeyip çalışmanın sonundaki ilgili başlıkta verilmiştir:

ʿAḳlım rūşen eyledi envār-ı ṣalṭanāt

Virdi ciḥāna nūr-ı żiyā-ı nār ṣaltanāt (24a-24b)

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-ı perverd-i ṭāḳ-ı dil-güşā

Merve ḥaḳıyçün oldı ḳapuñ kāʾbe-i ṣafā (24b-25b)

Ḥaḳ zemistānuñ itdügin iḫfā

Ḳıldı idġām-ı faẓl ile iẓhār (25b-27a)

Mest idi cānları yine cām-ı ṣafā-yı ʿi̯d

Şād olana şādmānlık olur muḳteżā-yı i̯d (27b-28a)

Şol serv-i ḳabā-pūş ki gül pi̯reheni var

Gül nʾola ki gülden daḫı nāzük bedeni var (36a)

Gözüm biñ aġla yüz ol ḫāk-i rāha irişmez

Ser-i gedā ḳadem-i pādişāha irişmez (40b)

Benüm bu göñlüm gör kim yine cānānsuz eglenmez

Nedür çāre bu düşvāre kim bu cān ansuz eglenmez (40b-41a)

Bu ney-i dil olmaz sen dilsitānumsuz

Ḳaçan bulur ḥayāt-ı cism-i ḥayāt-ı cism-i cānānsuz (41a)

İy gözleri āfet-i cān oldum esirgemez misin

Baġrumı ġamzeñ itdi ḳan oldum esirgemez misin (56a)

Eksük eylemişüz ṭoġrusı feryādumızı

Lḭk rām idemedük ol būy-ı şimşādumızı (73a)

Zḭhḭ ḫusrevüñ şḭrḭndür ṭudaġı

Benefşe ṣaçı var nesrin ṭudaġı (73a)

Ḫāṭırum şād olduġın bir laḥẓa dildār istemez

Ḥāṣılı budur ki ḫandān oldıġum yār istemez (73a-73b)

31-Milli Kütüphane, 06 Mil Yz A 6891. (MK2)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 18,2x11 / 13,5x6,5 cm

Yaprak Sayısı: 95

Satır: 15

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Krem nohudî saykallı.

Baş: Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş

Geydi nārencḭ ḳabā urındı nūr-efser güneş

Sonu: Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine

Aġlamaḳdan ḫāne-i çeşmüm ḫarāb oldı yine

Nüsha, tezhipli serlevhalı ve yaldız cetvellidir. Siyah meşin ıstampa, yaldız şemse ve köşebentli cilt içerisindedir. 4 kaside, 320 gazel, 14 kıt'a, 1 beyit ihtiva etmektedir.

Eksik yaprak bulunmamaktadır. Özenli hazırlanmış ve iyi korunmuş nüshalardandır. Rivayetleri, Ahmed Paşa hayatta istinsah edilen nüshalarla benzerlik göstermektedir. Bu nüshalara göre gazellerinin sayısı bakımından daha hacimli olsa da diğer bölümlerdeki manzume sayısı oldukça azdır. Nüshada Arapça, Farsça şiirler ve tarih manzumeleri bulunmamaktadır. MK2'nin aynı gruptaki diğer nüshalara[37] göre geç dönemde istinsah edildiği, gazeller dışındaki manzumelerin seçilerek düzenlenen bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır.

33-Milli Kütüphane, 06 Mil Yz FB 265. (MK3)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 20,5x13 / 12,5x7,5 cm

Yaprak Sayısı: 135

Satır: 15

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: El filigranlı

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çüʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Görinürdi gözinüñ āfet-i cān olacaġı

Sezinürdi boyınuñ serv-i revān olacaġı

Nüsha; şirazesi dağınık, meşin bir cilt içerisindedir. İlk yaprak yaldız cetvelli; diğer yapraklar cetvelsiz ve başlıksızdır. Zahriyenin ilk bölümünde 08.08.1927 tarihli Ahmed Paşa ile ilgili rika hattıyla yazılmış bir bilgilendirme notu bulunmaktadır. Zahriyenin diğer bölümünde ise "Ahmed Efendi-zade'nin vefatı" üzerine düşürülmüş iki tarih (1147/1734-1735); Muḥammed Hamdullah adına temellük kaydı ve aynı kişi adına mühür bulunmaktadır. Sayfanın alt bölümünde Milli Kütüphane mührü ve kütüphaneye ait arşiv numarası bulunmaktadır. 1b'de Necâtî Bey'e ait iki gazel, sonda Bâkî ve Ulvî'ye ait gazeller yazılıdır.

[37] MK2; B, AE10, R, YB, HME nüshları ile ortak grupta bulunmaktadır.

MK3'ün yapraklarının büyük bölümü nemden silinmiş, şiirler okunamayacak duruma gelmiştir. Son yaprakta tek beyti bulunan eksik kıt'adan sondaki yapraklarının kaybolduğu anlaşılmaktadır. Okunabilen manzumelerden nüshanın AE13 ile ortak bir kaynaktan çoğaltıldığı anlaşılmaktadır. Ahmed Paşa'nın son dönem şiirlerini de ihtiva eden bu nüshadan fiziki niteliklerinden dolayı yeterince yararlanılamamıştır.

34-Almanya Milli Kütüphanesi, Diez A oct. 68 (DA)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 12x6,5 cm

Yaprak Sayısı: 90

Satır: 11

Yazı Türü: Talik

Kâğıt: Abadî

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Geldi ri̯şüñ nāzuñı az eyle az

Kim yaraşmaz rūy-ı nā-zi̯bāya nāz

Diez A nüshasının başlığında yanlışlıkla "Aḥmedi̯ Di̯vānı" ifadesi bulunmaktadır. Katalogda da nüsha Ahmedî Dîvânı olarak kaydedilmiştir. vr. 49a, 56a'da eksik yapraklar vardır. Bazı yapraklarda şaire olmayan beyitler yazılıdır. Tertibi; medhiyeler, gazeller, kıt'alar ve müfredler biçimindedir. 30 kaside, 4 mesnevi, 2 terci-i bend, 1 terkib-i bend, 1 murabba, 297 gazel, 34 kıt'a, 16 beyit bulunmaktadır. Nüshanın Ahmed Paşa'nın son dönem şiirlerini ihtiva eden 2 nüshanın karşılaştırılmasıyla düzenlendiği anlaşılmıştır. Kasideler bölümünde rivayetler Hazine nüshasıyla uyumludur. Diğer bölümlerde de AS2 ve Ü2 nüshalarıyla benzerlik göstermektedir.

35-Uppsala Üniversitesi, O Nov. 665 (U)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 17x12 / 14x7,2 cm

Yaprak Sayısı: 90

Satır: 11

Yazı Türü: Nestalik

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Geldi ri̯şüñ nāzuñı az eyle az

Kim yaraşmaz rūy-ı nā-zi̯bāya nāz

Kahverengi deri ciltteki nüshanın baş tarafındaki yapraklar eksiksiktir. Emir Sultan medhiyesinin 2. bendiyle başlamaktadır. Yapraklar sarı cetvelli ve çift sütunlu; şiirler başlıksızdır. Nüshanın tertibi; medhiyeler, gazeller, kıt'alar ve beyitler biçimindedir. 13 kaside, 1 terci-i bend, 1 terkib-i bend, 1 murabba, 198 gazel, 25 kıt'a, 20 beyit bulunmaktadır. Nüshada Sultan Bayezid'e sunulan kasideler, tarih manzumeleri, Arapça, Farsça şiirler bulunmamaktadır.

vr. 83a-83b'de sadece P2 nüshasında rastlanan *Ḥāṭırum şād olduġın bir laḥẓa dildār istemez // Ḥāṣılı budur ki ḫandān oldıġum yār istemez* (G.75) matlalı gazel bulunmaktadır.

vr. 83b-84a'da Sarban Ahmed/Dükakinzade Ahmed Bey Divanı'nda da rastlanan *Benüm bu göñlümi gör kim yine cānānsuz eglenmez // Ne çāre var bu düşvāre ki bu cān ansuz eglenmez* (G.76) redifli gazel bulunmaktadır.

Sayfa kenarlarında farklı şairlere ait beyit, şiirler yazılıdır: vr. 62.b kenarda Karamanlı Nizami'ye ait bir beyit yazılıdır:

"Dil şeb-i hicrānda kūyuñ itlerini yād ider

Yalñızluḳ ḫasteye ġurbetde yoldaş añdurur" (KND, G.24/3)

vr. 118.b kenarda Necāti'ye ait bir beyit kayıtlıdır:

"Beni öldürmege ʿahd eyledüñ ammā güç imiş

Kerem ehline kişi vaʿde ḳaçandur dimege" (NBD, G.450/3)

Hatimeden sonra Hayretî'ye ait *Mey-i nābuñ nice olmayalum ölümlisi biz // Bir iki gün bu fenâ evde anuñ dirisiyüz* matlalı gazel yazılmıştır (vr. 150b).

36-Macaristan Bilimler Akademisi, TÖRÖK O.396 (MB)

İstinsah Tarihi: Ramazan 937/ Nisan 1531

İstinsah Eden: Yakup b. Yahya

Boyut: 16,5x11 / 11x7,5 cm

Yaprak Sayısı: 105

Satır: 13

Yazı Türü: Talik

Baş: Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı

Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

Sonu: Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yusa ḳalem

Almaḳ zebāna nāmeñi düşmez aña henūz

Ahmed Paşa Dîvânı'nın istinsah tarihi belli nüshalarından olan TÖRÖK O.396'nın cildi ve varaklarının bir bölümü kayıptır. Bir kutu içinde muhafaza edilmektedir.

Nüsha, Emir Sultan medhiyesinin dördüncü bendiyle başlamaktadır. Tertibi; medhiyeler, gazeller, tarihler, kıt'alar ve müfredler biçimindedir. 7 kaside, 1 terci-i bend, 273 gazel, 3 tarih manzumesi, 6 kıt'a, 4 müfred bulunmaktadır. Nüsha, rivayetleri bakımından genellikle R. 776 uyumludur. Bazı rivayetlerde İÜ2 ile de benzerlik göstermektedir. Kâtibin anılan iki nüsha ya da bu nüshaların kaynak nüshalarını karşılaştırarak MN'yi tertip ettiği değerlendirilmektedir. Temelde R.776'ya bağlı kalınmış, eksik beyit ya da manzumeler İÜ2 ile tamamlanmıştır.

37-Manchester Üniversitesi John Ryland Kütüphanesi, MS 62 (J)[38]

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 21x14 / 18x9 cm

Yaprak Sayısı: 129

Satır: 17

Yazı Türü: Nestalik

Kâğıt Türü: Aharlı

Baş: : Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̯m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̯m

Sonu: Yine bu cevr ü cefālar bize ne-y-iki

Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna ne-y-iki

Nüsha, çoğunluğu 16. yüzyıl şairine ait on dört divandan oluşan 534 yapraklı bir mecmuanın 5. sırasında (vr. 197b-326a) bulunmaktadır. Mecmua, kahverengi mıklepli ve şemseli deri bir ciltte bulunmaktadır. Zahriyede okunamayan 4 mühür ile Muḥammed Fetḥizāde yazılı bir mühür; Derviş Hulvi adına temellük kaydı bulunmaktadır. Mecmuanın ilk yaprağında tezhipli bir fihrist bulunmaktadır (1b-2a).

Ahmed Paşa Divanı, John Rylands nüshansnın herhangi bir yazının bulunmadığı serlevhası mavi zemin üzerine yaldız tezhipli; sayfaları yaldız cetvelli, şiirleri başlıksızdır. Gazeller bölümü de "Ve'l Ġaẕelliyyāt" yazılı tezhipli serlevha ile başlamaktadır (240b). İlk yaprakta Muhammed Fethizâde adına bir mühür bulunmaktadır. Bunun dışında nüshada herhangi bir not; şiirlerde ekleme ya da düzeltilmiş ifade bulunmamaktadır. Özenle hazırlanmış ve iyi korunmuş bir nüshadır.

Nüshanın tertibi medhiyeler, gazeller, kıtʿalar, beyitler biçimindedir. Nüshada Arapça, Farsça şiirlerle diğer nüshalardaki medhiyeler bölümünde rastlanan kıtaların pek çoğu

[38] Nüshanın bulunduğu divanlar mecmuası hakkında iki makale hazırlanmıştır: Mengi, M. (1977). "Bir Şiir Mecmuası Hakkında" . *Türkoloji Dergisi* , 7 (1) , 0-0 . DOI: 10.1501/Trkol_0000000014; Karavelioğlu, M. A (2011). "John Rylands Kütüphanesi'nde Bulunan Türkçe Yazma Şiir Mecmuaları", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 25 , 179-198. DOI: 10.24058/tki.297

yoktur. 4 mesnevi, 1 terkib-i bend, 2 terci-i bend, 1 muarabba, 318 gazel, 40 kıt'a ve 10 beyitten oluşmaktadır.

Rivayetleri bakımından Atıf Efendi ile ortak özelliklere sahiptir. Anılan nüshadan ya da bu nüsha ile ortak bir kaynaktan istinsah edilmiştir.

38-Mısır Milli Kütüphanesi, 18 (K1)[39]

İstinsah Tarihi: 988/1580

İstinsah Eden: Şuca Şirâzî (ö.?)

Boyut: 30x18 cm

Yaprak Sayısı: 344

Satır: 13

Yazı Türü: Talik

Baş: Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̱m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̱m

Sonu: Ṭutalum Burusa ḳamer-ruḥ̱ imiş

Ki yoġ imiş bedeli zamānede bedeli

Nüsha, bir divan mecmuasındaki Necâtî Bey Divanı'nın sayfa kenarlarına 16. yüzyılın sonlarına doğru Şuca Şirazî tarafından istinsah edilmiştir. Mecmuanın zahriye bölümünde eserin ismi olan "Muṣavver Di̱vān-ı Necāti̱ Bey" istinsah kaydı, okunamayan iki mühür, 1257/1841-1842 yılına ait bir temellük kaydı, alt bölümde Mısır Milli Kütüphanesi arşiv kaydı ve 1928 yılı yazılıdır. Sayfaları cetvelli; şiirleri başlıklı olan mecmuada 28 minyatür yer almaktadır (İlhan, 2021).

M-18 nüshası, tertibi ve rivayetleri bakımından Esad Efendi ve 4. gruptaki AS2, İÜ2 nüshalarıyla benzerlik taşımaktadır. Esad Efendi nüshasının 4. gruptaki bir nüsha ile karşılaştırılmasıyla hazırlanmıştır. Tertibi medhiyeler, kıt'alar, tarihler, Arapça, Farsça şiirler, gazeller, kıtalar, matla ve müfredler biçimindedir. Nüshada 4 mesnevi, 30 kaside, 2 terci-i bend, 1 terkib-i bend, 1 murabba, 316 gazel, 18 tarih, 28 kıt'a, 32 beyit; 8 Arapça, 23 Farsça şiir bulunmaktadır. Müstensih, kaynak nüsha olan Esad

[39] Ahmed Paşa Divanı'nın bu nüshasına ait katalog bilgisi Yazma Eserler Kurumuna ait genel ağ adresinde bulunmamaktadır. Nüshanın temini Araş. Gör. Enes İlhan tarafından sağlanmıştır.

Efendi'ye göre divan tertibi ile şiirlerin sıralamasında değişikliğe gitmiştir. Örneğin kaynak nüshada kasideler son harflerine göre sıralanırken K1'de müstensih manzumeleri sunulan devlet büyüklerine göre yeniden düzenlemiştir. Ayrıca murabba yalnızca bu nüshada gazellerden hemen sonra gelmektedir.

M-18, hiçbir nüshada rastlanmayan 7 şiir (2 kaside, 1 tarih, 2 gazel, 2 beyit) ihtiva etmektedir. Nüshadaki tek tanıklı bir gazel (169b), bazı mecmualarda da tespit edilmiştir.

Yā Rab ṣınuḳ göñüldeki derd ü belā ḥaḳı

Ehl-i vefā götürdügi cevr ü cefā ḥaḳı (10b-11a)

Bihişte beñzedi būy-ı benefşeden bostān

Meşāmı itdi şemi̱m-i şükūfe müşk-efşān (63b-64a)

Vardıġumca ṭapuña ḳapuñı di̱vār eyleme

Ṭatlu cānumdan beni luṭf eyle bi̱-zār eyleme (165b-166a)

Bir yolına cān virmelüce yār ele girse

Bir mihr ü vefā ṣāḥibi dildār ele girse (169b)

Naḳḳaş iremez bābına tā naḳş ide tāri̱ḫ

Zi̱rā yücedür biñ derece üç felekden (68a)

Nāgehān hicrān irişdi Aḥmed'üñ her vaḳtine

Tā-rū-mār itdi ṭaġıtdı ṣan ki ti̱z yazardı (198a)

Yār kūyına çü irdüñ beni terk eyle göñül

Ḫayr içün … bendeler āzād eyle (198b)

39-Mısır Milli Kütüphanesi, 161-M (K2)[40]

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: -

Boyut: 24,5x13,5

Yaprak Sayısı: 169

Satır: 21

Yazı Türü: Talik

Baş: : Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥi̱m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadi̱m

Sonu: Yine bu cevr ü cefā̃lar bize ne-y-iki

Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna ne-y-iki

Nüsha, bir divanlar mecmuasının 159-265. varakları arasında bulunmaktadır. Sayfalar cetvelli, şiirler başlıksızdır. Nüshada herhangi bir kayıt; şiirlerde düzeltme ya da ekleme yoktur. Divanın başlangıcındaki "Besmele" manzumesinden önce ve gazeller bölümünün başlangıcında tezhipli bir serlevha bulunmaktadır.

Tertibi medhiyeler, gazeller, kıtalar ve beyitler biçiminde olan nüshada 4 mesnevi, 27 kaside, 2 terci-i bend, 1 tekib-i bend, 1 murabba, 318 gazel, 32 kıta, 14 beyit bulunmaktadır. "ṭamar", "yarluġı" ve Sultan Bayezid'e sunulan "üstine" redifli medhiyeler gazeller arasında yer almaktadır. M-161 nüshası, rivayetleri yönünden Atıf Efendi ve John Ryland nüshaları ile ortak özelliklere sahiptir. Ahmedî'ye ait gazel *Ala gözüñ ki āl ile cānlar şikār ider // Bir fitnedür ki devr-i ḳamer āşikār* ider bu nüshaya da kaydedilmiştir (vr. 210a).

[40] Nüsha, mikrofilm kaydından yararlanılarak tanıtıldı. İlk sayfalara ulaşılamadığından fizikî özelliklere ilişkin detaylar verilememiştir. Mısır Milli Kütüphanesi, Hidiv Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, 8796/2'de kayıtlı Ahmed Paşa Divanı nüshanın 161-M'nin kütüphanedeki ikinci kaydı olduğu tespit edilmiştir.

40-İngiltere Milli Kütüphanesi, Or 7073 (BL)[41]

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: Ahmed Cavid b. Mustafa (ö. ?)

Boyut: 16,1x12 cm

Yaprak Sayısı: 212

Satır: 9

Yazı Türü: Harekeli Nesih

Nüsha, kütüphane kataloğuna göre 16. yüzyılın ilk yarısında istinsah edilmiştir. Yaldızlı serlevha ile başlayan nüshada şiirler mavi cetvelli ve başlıksızdır. Zahriyede nüshanın Ahmed Cavid bin Mustafa tarafından istinsah edildiğine dair kayıt bulunmaktadır. Ayrıca "British Library" mührü, bir gazel ve altında "Cennet-mekān Oŝmān Aġanıñ kerį̄mesi" yazılıdır.

Nüshanın tertibi; medhiyeler (1b-69a), Arapça, Farsça şiirler (69b-89a), gazeller (89b-186a), kıt'a ve müfretler biçimindedir. Nüshada 5 minyatür bulunmaktadır. Kabe'yi tasvir eden minyatür dışındakiler büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Nüshanın sonunda farklı bir kişi tarafından yazılan Ahmed Paşa'ya ait olmayan şiirler bulunmaktadır (196b-209a).

41-Sermet Çifter Yazma Eser Kütüphanesi, 802/2 (SÇ)

İstinsah Tarihi: -

İstinsah Eden: Fuat Köprülü

Boyut: 23x17

Yaprak Sayısı: 85

Satır: 19

Yazı Türü: Talik

Baş: : Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥį̄m

Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadį̄m

[41] İngiltere Milli Kütüphanesi, Or 7073'ün 20 varaklık bölümü temin edilmiştir. Nüshanın sunulan özellikleri katalog ve ulaşılabilen bölümden yararlanarak hazırlanmıştır.

Sonu: Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter

Gel iy ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

Kahverengi şirazesi dağılmış modern deri ciltteki nüsha, Fuat Köprülü tarafından 20. yüzyılda hazırlanmıştır. Sermet Çifter'in Ahmed Paşa Divanı'nın en geç hazırlanan nüshası olduğu değerlendirilmektedir. Manzumeler, kareli deftere başlıklarda kırmızı kalem kullanılarak ve sayfalar numaralandırılarak özenli bir biçimde kaydedilmiştir. Köprülü, nüshayı hazırlarken Esad Efendi'den yararlanmıştır. Eserde esas alınan nüshadaki eksikleri gidermek amacıyla boş bırakılmış sayfalar bulunmaktadır (vr. 35a, 45a, 62b-64a). 4 mesnevi, 2 terci-i bend, 1 terkibi-i bend, 184 gazel, 21 Farsça manzume ihtiva eden nüshanın tertibi medhiyeler, kıtalar, Farsça şiirler, gazeller biçimindedir.

4.2. Nüshaların Değerlendirilmesi ve Şecere Tespiti

1. GRUP

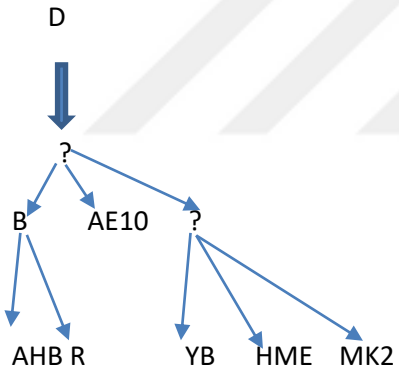

Ahmed Paşa Dîvânı'nın ulaşılabilen en eski tarihli nüshaları bu grupta yer almaktadır. Nüshalar, *Divan*'ın düzenlendiği ilk dönemi temsil etmektedir.

Bu gruptaki nüshaların tertip ve muhteva bakımından ortak yönleri şunlardır:

- *Divan*'daki hiçbir kaside gazeller bölümünde bulunmamaktadır.
- Gazellerden sonra Arapça ve Farsça şiirler yer almaktadır.
- Tarih manzumeleri, kıtalardan sonra gelmektedir.
- Divan'ın sonunda hezliyat bölümü bulunmaktadır.
- "Senüñ" redifli gazel medhiyeler arasındadır.

- *Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervişlerüñ // Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti dervişlerüñ* matlalı dervişler medhiyesi, na't ile Bayezid'e sunulan "āb", "üstine" redifli kasideler bu gruptaki nüshalarda bulunmamaktadır.

Yazma Bağışlar, Hacı Mahmud Efendi nüshalarının kaynağı ortaktır ve söz konusu nüshalar alt grup oluşturmaktadır. Bu nüshaların kaynağı, 4. gruptaki bir nüshadan yararlanarak Ahmed Paşa'nın yeni şiirlerini *Divan*'a eklemiştir. Ayrıca bazı şiirlerin rivayetinde, yararlanılan nüshanın özellikleri benimsenmiştir. Örneğin, "kerem" redifli ıydıye bu nüshalarda bulunmaktadır. Fatih'e sunulan "kerem" kasidesi ve kerem redifli kıt'a-yı kebîre, nüshalarda birleştirilmiş hâli ile bulunmaktadır. Milli Kütüphane 2; rivayetleri, tertibi bakımından bu nüshalarla ortak özelliklere sahip, sadece gazel ve kasidelerden oluşan müntehabat niteliğindeki bir nüshadır.

2. GRUP

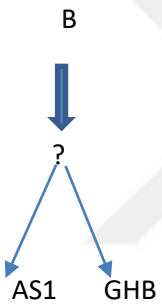

Bu gruptaki nüshalar benzer nazım şekli sıralaması, divan tertibine sahiptir. Gruptaki iki nüsha da harekelidir ve benzer hat özelliğine sahiptir. Kelime tercihleri ve gazel, kaside sayısı bakımından 1. gruba, özellikle AE10 ve B'ye, yaklaşmaktadır. Bu yönüyle *Divan*'ın daha çok düzenlendiği ilk dönemi temsil etmektedir. Sadece bu nüshalarda bulunan manzumeler, tertip ve rivayet farklılığı ayrı bir grup olarak değerlendirilmelerini gerekli kılmaktadır.

Bu grubun rivayetlerinin 1. grupla olan benzerliğinin örneklerinden bazıları şöyledir:

Pertev-i ẕü'l-celāldür nūr-ı cemāli dilberüñ // K'oldı kemāl-i ḫüsn ile ḫüsn-i kemāli dilberüñ (G.171) matlalı *âşıkane* gazel sadece bu grup ve 1. gruptaki nüshalarda bulunmaktadır. Gazelin kafiye sözcüğünün *Muṣṭafa* ile değiştirildiği diğer rivayet ise sadece 4. grupta bulunmaktadır. Bu gruptaki manzumeye eklenen iki beyit gazelin na't özelliği kazanmasını sağlamıştır (G.290).

Diğer nüsha gruplarında (1, 3, 4.) bulunan bazı manzumeler bu gruptaki nüshalarda bulunmamaktadır:

Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ

Ṣemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ (G.170)

Tarih manzumeleri Arapça, Farsça şiirlerle karışık olarak kasidelerden sonra gelmektedir. AS1; tarih, Arapça ve Farsça şiirler bakımından en hacimli nüsha durumundadır.

Hezliyat bölümü, bu gruptaki nüshalarda eksiksiz olarak yer almaktadır.

"Senüñ" redifli gazel, medhiyeler arasında kaside bölümünde; Bayezid'e sunulan "üstine" redifli medhiye, gazeller arasındadır.

3. GRUP

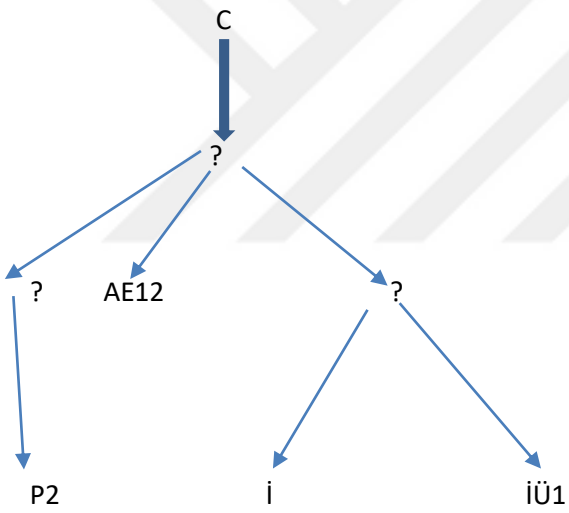

3. nüsha grubu, Ahmed Paşa'nın ölümünden sonra istinsah edilen nüshalardan oluşmaktadır. Kelime tercihleri bakımından 1 ve 2. nüsha gruplarıyla genellikle farklılıklar göstermektedir. Ahmed Paşa'nın son dönem şiirlerinden bazılarını içermesiyle de 4. nüsha grubuna yaklaşmakta, *Dîvân*'ın orta ve sona yakın bir dönemini temsil etmektedir.

Nüshalar; nazım biçimi, tertip sıralaması ve kelime tercihleri bakımından benzer özelliklere sahiptir.

Bazı manzumeler sadece bu gruptaki nüshalarda bulunmaktadır:

Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ

Dilleri zi̱r ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ (G.172)

Divanın ilk bölümünde *İtdi zamāne cānumı benden cüdā diri̱ġ // Bir derde uġradum ki bulınmaz devā diri̱ġ (N.5)* matlalı mersiye dışında nazm/kıt'a yoktur.

Arapça, Farsça şiirler ve tarih manzumeleri, gazellerden sonra gelmektedir.

Hezliyat bölümü bu grupta bulunmamaktadır. Sadece ikisi gazel niteliği taşıdığı için bu bölümde değerlendirilmiştir.

Bazı kaside, kıta ve nazmlar ortak olarak gazeller bölümünde yer almaktadır:

Sen ol āyi̱ne-i nūr-ı Ḫudāsın

Ki her bir ṣūrete maʿni̱-nümāsın (K.4)

Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti derviş̱lerüñ

Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti derviş̱lerüñ (K.5)

İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

Cūd u kerem bürhānısın bürhāna ṣıḥḥat yaraşur (K.18)

Sen ol ʿāli̱-nesebsin kim dilerseñ

Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin (Kt.2)

Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb

Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb (N.8)

"Dost" redifli kaside sadece bu grupta 47 beyitten oluşmaktadır. Bu kasidenin iki beytinin Karamanlı Nizâmî'nin aynı redifli gazelinden alındığı tespit edilmiştir. Diğer gruplarda bulunmayan iki beyit ise şairin "dost" redifli başka bir gazelinden alınmıştır.

Sadece bu gruptaki nüshalarda rastlanan şiirler şunlardır:

Ṣafḥa-i ḫaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār

Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār (G.110)

AE12, sayfa kenarlarına eklenen gazellerle gruptaki diğer nüshalardan ayrılmaktadır. 4. gruptaki AE11 ve tespit edilemeyen bir nüsha ya da mecmuadan elde edilen şiirler, sayfa kenarlarına zaman zaman okunamayacak biçimde kaydedilmiştir. Bu gazellerin bazılarında ifade bozukluğu ve vezinlerinde aksamalar tespit edilmiştir. Şiirlerin tamamı, Tarlan neşrinde Ahmed Paşa'ya ait olmayabileceği notuyla verilmiştir.

İ ve İÜ1; AE12'ye göre daha geç dönemde (16. yy. sonları) ve farklı bir nüshanın karşılaştırılmasıyla istinsah edilmiştir. İ'de karşılaştırma notları bulunmaktadır. Yazıldıkları dönemin imlâ özellikleri zaman zaman esere yansıtılmıştır. Düzeltme ve eklemeler göze çarpmaktadır. İki nüshada da boş bırakılan ifadeler bulunmaktadır: "ṭamar" redifli medhiyenin mahlas beytindeki "Ey Ḫıżr-ḫat" ifadesi iki nüshada da bulunmamaktadır.[42]

İ, İÜ1'de bulunup AE12'de bulunmayan manzumeler şunlardır: "ṭamar" redifli medhiye (K.27), *Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan // Görüñüz ḏi̯vāneyi kim meyl umar cellāddan*, *Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar// Oḫ nice siḥr itdi naḫçi̯r üstine bārān yaġar* (G.74) matlalı gazeller.

Grubun tespit edilemeyen ana nüshasındaki kasideler, genellikle AE9'a bağlı kalınarak oluşturulmuştur.

Ali Nihat Tarlan'ın Ahmed Paşa Dîvânı'nın tenkitli metnini hazırlarken rivayet tercihi ve şiir sıralamalarında genellikle bu grubun nüshalarını esas aldığı tespit edilmiştir.

[42] Bu ifadenin ölçünün bozulmasına yol açtığı düşüncesinden dolayı dize eksik bırakılmıştır.

4. GRUP

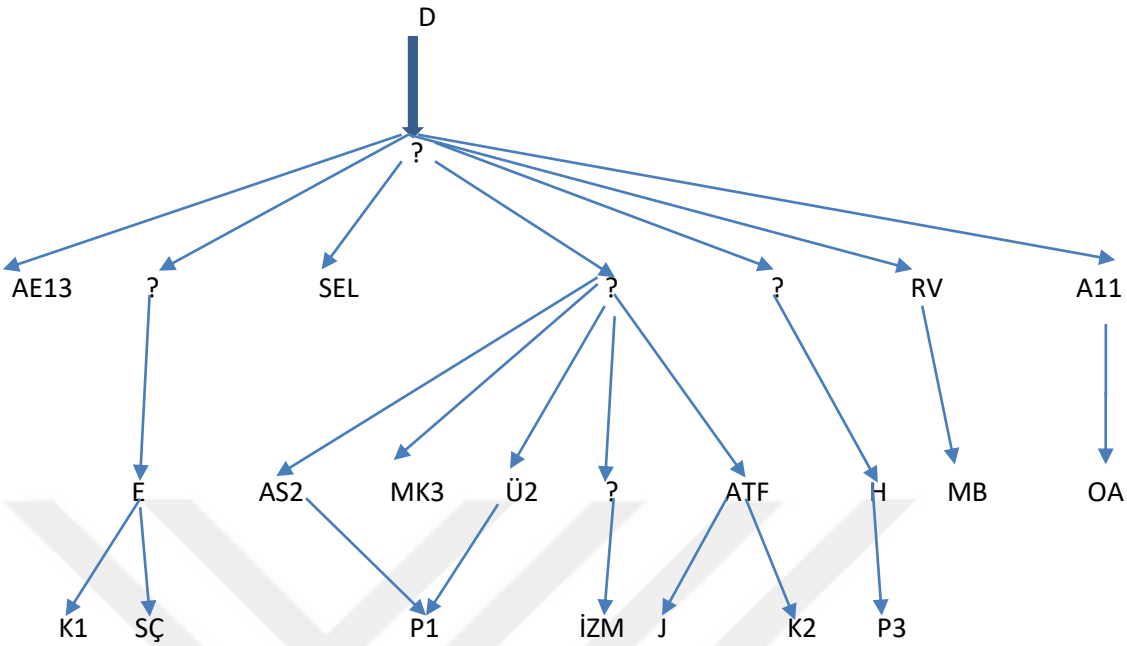

Bu nüsha grubu, kaynaklarda Ahmed Paşa'nın ölümünden kısa bir süre önce yazdığı bildirilen şiirlerini de içeren en kapsamlı nüshadan istinsah edilmiştir.

Grubun ana nüshadan çoğaltılan nüshalarından AE11, AE13 ve SEL'in varaklarının önemli bölümü kayıptır. Bu nüshalar mevcut şiirlere göre değerlendirildiğinde tamamının ortak kelime tercihi, nazım biçimi sıralamasına sahip olduğu görülmüştür.

Yeni kaside ve gazellerde yazıya geçirilme ve istinsah zamanı yakın olduğundan nüsha farkı hemen hemen yoktur.

Kaynaklarda Ahmed Paşa'nın Ali Şir Nevâî'ye yazdığı kaydedilen gazeller bu grupta bulunmaktadır. Gruptaki nüshalarda bulunan manzumelerden bazıları şunlardır:

Yā maṭlaʿaʾl-hidāyāti ġayeteʾl-menā

Yā ṣāḥibeʾş-şafāʿati veʾl-ḥavżi veʾl-livā (K.1)

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ

Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ (K.11)

Ṣaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb

Şāmḭ gül āb gibi olur müşk-bār āb (K.22)

Ey ol ki devlet atına olduġı dem süvār

Pür-ʿanber oldı dāmen-i ṣaḥrā vü kūhsār (K.27)

Yine ʿiḭd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem

Ẕevḳ ü ʿiş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem (K.29)

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh iy dost

Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh iy dost (G.19)

Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i nuʿmāniḭdür

Kʾanı rengḭn eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur (G.35)

Ḫāl-i ebrūsını yāruñ kim göñül mesken ṭutar

Murġdur kim āşyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar (G.51)

Cevr ü cefāsı cānuma luṭf u vefā yiter

Derd ü belāsı göñlüme ẕevḳ ü ṣafā yiter (G.79)

İy ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür

İy yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür (G.81)

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider

Kim beni bir şi̱ve ilʾöldürmege biñ nāz ider (G.87)

Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bi̱-ḫ∨āb göz

Şevḳ-ı laʿlüñden şafaḳ bigi döker ḫūn-āb göz (G.114)

Saʿādet sebzezārında ne ġam ṣoldıysa bir lāle

Gül-i ṣad-berg-i iḳbālüñ cihān ṭurduḳca var olsun (N.4)

Bu grubun ara kol başlarından ikisi diğer gruplardan ve farklı kaynaklardan elde ettikleri şiirlerle öne çıkmakta, çoğaltılan nüshalarla ayrı alt grup olarak değerlendirilmektedir.

4.1. Esad Efendi'nin kaynağı olan nüsha; 1. gruptaki Reisülküttab ile ortak bir nüsha ve bu grubun ana nüshasının karşılaştırılmasıyla oluşturulmuştur. Esad Efendi, bunun yanı sıra farklı bir kaynaktan elde ettiği şiirlerle Reisülküttab ve grubunda bulunan diğer nüshalardan ayrılmaktadır. Kelime tercihinde hem bu grubun hem de 1. grubunun özelliklerini taşımakta, divan tertibi ise sayfalarının tamamı dağılıp yeniden eksik ve yanlış olarak dikilmesinden dolayı tespit edilemese de yeni, hiçbirine benzememektedir. Dîvân'da sahh kayıtları mevcuttur. Na't sadece bu nüshada 30 beyitten oluşmaktadır.

Esad Efendi nühasından çoğaltılan iki nüsha tespit edilmiştir: Mısır Milli Kütüphanesi, 18; Sermet Çifter, 802/2.

4.2. Bu grubun en kalabalık alt grubudur. Grubun çoğaltıldığı nüsha, diğer grupların tamamından ve henüz ulaşılamayan bir kaynaktan yararlanmıştır. AS2 ve İÜ2, grubu temsil eden en hacimli nüshalardır. AS2'nin tezhip sanatına ilişkin yapılan araştırmalar, eserin II. Bayezid döneminde istinsah edildiğini ortaya koymuştur. İÜ2 şairin ölümünde yaklaşık otuz yıl sonra 936/1529'da AS2 ile ortak nüsha kullanılarak

oluşturulmuştur. Her iki müstensih de bazı rivayetlerde farklı kaynaklara başvurmuştur. Grupta, tarihler medhiyelerden sonra gelmektedir. Ardından Arapça, Farsça manzumeler sıralanmıştır. Hezliyat bölümünden sadece iki şiir divanın sonunda yer almaktadır. Bu alt grubun öne çıkan nüshalarından Atıf Efendi, 16-17. yüzyılda hazırlandıkları değerlendirilen Mısır Milli Kütüphanesi, M-161 ve John Rylands, MS 62'nin çoğaltıldığı nüshadır.

Gruptaki kelime tercihinde çeşitlilik gözlenmektedir. Eski tarihli kasidelerde 1 ve 2.; gazellerde 1 ve 3. gruplara daha çok yaklaşılmaktadır.

5. GRUP

Herhangi bir gruba dahil edilemeyen nüshalardır: AE9, AE14, C, LP, MK2, Ö. Sahip oldukları niteliklere göre iki alt grupta değerlendirilmektedir.

1. LP, müstensihin tasarruflarından dolayı herhangi bir gruba dahil edilemeyen, tamamlanmamış bir nüshadır. Nüshanın kaside bölümünde, gazellerden önceki bölümde ve sonunda boş bırakılmış sayfalar bulunmaktadır. Rivayetlerinde hem 1. hem 3. grubun nüshaları ile benzerlik taşıması bu gruplara ait birden fazla nüshanın mukabelesi ile oluştuğunu ifade etmektedir.

MK2; sayfalarının büyük bölümünün kayıp durumda olması, rivayetlerinin farklı nüsha gruplarıyla benzerlik taşımasından dolayı herhangi bir gruba dahil edilememektedir.[43] Yazı karakterinde zaman zaman değişiklik gözlenmesi nüshanın rivayetlerinin ve tek tanıklı şiirlerinin güvenirliğini azaltmaktadır.

2. AE9, AE14, C, Ö nüshaları sadece gazel ve kasidelerden oluşmaktadır. Nüshalarda Fatih Sultan Mehmet adına yazılan birkaç kaside ve diğer gruplara göre oldukça az sayıda gazel bulunmaktadır.

Dört nüsha da "dost" redifli kaside yerine ortak beyitlere sahip yedi beyitten oluşan "dost" redifli bir gazel içermektedir.

"Muṣṭafā" redifli manzume, AE9 ve C nüshalarında elif harfli gazellerin arasında verilmiştir.

[43] Milli Kütüphane 1'in ihtiva ettiği bazı gazellere farklı nüsha ailelerine ait sınırlı sayıda nüshada raslanması nüshanın/kaynak nüshanın birden çok nüshanın mukabelesiyle oluşturulduğu düşünecesini desteklemektedir.

Bu alt gruptaki nüshalar arasında kelime tercihi, şiir sıralaması açısından zaman zaman benzerlikler görülse de aynı nüshadan çoğaltıldıklarına dair bir net bir veri elde edilememiştir.

Ahmed Paşa'nın divanını oldukça geç bir dönemde düzenlemesi, kâtiplerin bazı nüshaları kendi çabalarıyla bir araya getirdikleri şiirlerle oluşturabilecekleri varsayımını akla getirmektedir.

AE9, bu grubun en düzenli ve tam nüshasıdır. 3. grubun ana nüshası, kasideleri genellikle bu nüshaya bağlı kalarak oluşturmuştur. Tarlan neşrinde diğer nüsha gruplarından ayrılan rivayetlerde bu nüshaya başvurulduğu tespit edilmiştir.

4.3. Mecmualardaki Ahmed Paşa Şiirleri

Nazire mecmuaları ve kişisel mecmularda Ahmed Paşa adına kaydedilen şiirler; *Dîvân* nüshaları ile karşılaştırılarak incelenmiştir. Cami'ü'n-Nezâ'ir, Pervane Bey Mecmuası ile kimi kişisel mecmuların nüshalarda bulunmayan *Ahmed Paşa şiirlerini* içerdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Cami'ü'n-Nezâ'ir, *Ahmed Paşa'ya ait* 245 manzumeyi ihtiva etmektedir (Morkoç, 2003). Şairin vefatından yaklaşık yirmi yıl sonra (h. 918/ m.1512-1513) düzenlendiği için diğer mecmualara göre daha güvenilir bir kaynaktır. Ancak tenkitli metinde kullanılan iki nüshanın da müellif hattı olmaması, tasniften sonra eklenen şiirlerin tespit edilmesi, şiirlerdeki tutarsızlıklar (Morkoç, a.g.e., LXXIII), mecmuadaki 24 tek tanıklı şiirin tenkitli metinde değerlendilmesinin önüne geçmektedir.

Cami'ü'n-Nezâ'ir'de Ahmed Paşa'ya ait olduğu belirtilen 4 şiir *Ahmedî Divanı*'nda da bulunmaktadır[44]:

Ol yüz midür yā tāze gülistān mıdur nedür

Ol ṣaç mıdur yā tāzece reyḥān mıdur nedür (Morkoç, G.432: 418, 419 / Ahmedî Dîvânı, G.234)

Gözüñ ḳanumı dökdükde baña muṭlaḳ şehādetdür

Şehi̱d olduġı ʿışḳıla kişiye ḫoş saʿādetdür (Morkoç, G.374: 378 / Ahmedî Dîvânı, G.330)

[44] Ahmedî Divanı'nın gazel sıralamalarında Gülüm (2021)'ün hazırladığı tenkitli metin esas alınmıştır.

Ḫūnį gözüñ cihāna ne ʿayn-i belā durur

Kim ol belāya cān u göñül mübtelā durur (Morkoç, G.561: 518, 519 / Ahmedî Dîvânı, G.278)

Bu göñül irte gice ney bigi uş zār iñiler

Lā-cirem yārdan ayru düşicek yār iñiler (Morkoç, G.681: 602, 603/ Ahmedî Dîvânı, G.238)

Ahmed Paşa'nın aşağıdaki şiirleri de Ahmedî adına kaydedilmiştir. Şiirler, *Dîvân* nüshalarında yaygın olarak bulunmaktadır.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur

Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur (CN, G.339)

Ey kemān-ebrūsına peyveste ḳurbān olduġum

Zülf-i şūrįdeñ ġamındandur perįşān olduġum (CN, G.1615)

Cān u ser terk itmişüzdür gerçi rāh-ı yārda

Düşmişüz ayaḳlara lį̄kin der-i dildārda (CN, G.2061)

Pervane Bey Mecmuası'nda *Ahmed Paşa'ya ait* 115 şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerden 3'ü Sarban Ahmed ve Dukakinzade Ahmed Bey divanlarında da yer almaktadır. Mahlas benzerliği karışıklığa yol açmıştır:

Göñül mülkine ʿuşşākuñ ṣaldı bünyād

Didi bu şehri vįrān ide ol bād (PBM, G. 1385 / DAB, G.21)

ʿĀşıḳ-ı şūrįdeler ʿālemde şāhid-bāz olur

Gördügi kebk-i ḫırāmı ṣayd ider şeh-bāz olur (PBM, G. 1792 / SAD, G.90: 220; DAB, G.44)

Būy-ı ʿanber-sā ki her dem zülf-i pür-çįnden çıḳar

Nāfe-i müşk-i Ḫıtā'dur fi'l-meŝel Çįn'den çıḳar (PBM, G. 1913/ DAB, G.43)

Pervane Bey Mecmuası'nda Ahmed Paşa'ya ait olduğu belirtilen bir gazel, tek tanıklıdır:

Çün vefā gelmez bilürsin merdüm-i mekkārdan

Pes neden yüz döndürem ben ol vefāsuz yārdan (PBM, G.5612)

Kişisel mecmulardan biri içerdiği farklı şiirlerin çokluğu ile dikkat çekmektedir: Millî Kütüphane, Yz. A 8879 (M). Bu mecmuadaki 34 şiir tek tanıklıdır. Farklı şiirlerin art arda sıralanması, içerik ve üslup yönünden Ahmed Paşa Divanı'ındaki şiirlerden ayrılması ve medhiyelerde adları anılan Şeyh Şems ve Tâcî Bey'in Manisa'da yaşamış kişiler olduğunun tespit edilmesi mecmudaki tek tanıklı şiirlerin Ahmed Paşa'ya aidiyetini şüpheli hâle getirmektedir.

Nüshalarda örneği olmayan bazı şiirler hem *mecmua* hem Câmi'ü'n-Nezâ'ir'de yer almaktadır:

Sünbülüñ kim lāle ḫaddüñden gül-i ḫamrā ḳapar

Ṣanuram Firʿavnı Mūsādan yed-i beyżā ḳapar (M, 7a; CN, G.594)

Tā benüm ḳalbümde yaḳdın ey ruḫ-ı gül-nār nār

Nār-ı ʿışkūñla cihānı yaḳdım ey ayyār yār (M, 7b; CN, G.871)

Çün ṣabā saçları sevdāsıyla ḫoş bū getürür

Cānımuñ ʿaḳlın alup gönlüme ḳayġu getürür (M, 8a; CN, 594)

Gözüñ egerçi ʿayn-ı ʿanādan ḫaber virür

Laʿlüñ bu derdmende devādan ḫaber virür (M, 9a-9b; CN, G.549)

Yine dil ıżṭırāba düşmişdür

Bir yüzi āfitāba düşmişdür (M, 12a-12b; CN, G. 291)

Tez ve makalelere konu edilen mecmualarda divan nüshalarında bulunmayan şiirler tespit edilmektedir. Bu nitelikteki şiirlerin pek çoğunun Sarban Ahmed ve Dukakinzade Ahmed Bey divanlarında da olduğu görülmüştür. Ayrıca mecmuaların düzenlenme zamanlarının genellikle kaydedilmemesi, farklı şairlerle karışma ihtimalini artırarak güvenilirliğini düşürmektedir. Bu nedenle hakkında çalışma yapılan mecmulardaki tek tanıklı manzumeler de tenkitli metne dahil edilmemiştir.

4.4. Tenkitli Metnin Hazırlanmasında İzlenen Yöntem

Ahmed Paşa Dîvânı'nın birinci bölümündeki şiirler nazım türlerine göre şöyle sıralanmıştır: Dinî muhtevalı şiirler ve medhiyeler. Mesnevi, kıt'a, kaside, terci-i bend, terkib-i bend ve gazel nazım biçimiyle kaleme alınmış manzumeler nüshaların çoğunda -36 nüshada- karışık olarak yer almaktadır. Bazı nüshalarda medhiye/mersiye özelliği taşıyan beyitler de birinci bölümün sonunda verilmiştir (AS1, AS2, AE13). Sadece on altıncı yüzyılda tertip edildiği değerlendirilen J ve 3. grubun nüshalarının (AE12, İÜ1, İ) tertibinde farklılık görülmektedir. J'nin müstensihi kıt'aları birinci bölümden çıkarmış ancak son bölüme de eklemediğinden nüsha eksik kalmıştır. 3. gruptaki nüshalarda ise dinî muhtevalı şiirlerden sadece "besmele" manzumesi alınmış, diğerleri *Dîvân*'ın tertibinden çıkarılmıştır. Ayrıca diğer nüsha gruplarının ilk bölümünde rastlanan kıt'alar da bu nüshalarda bulunmamaktadır. Hazırladığımız tenkitli metinde *Dîvân*'ın birinci bölümündeki manzumeler, yaygın tertibe ana hatlarıyla uyularak verilmiştir. Buna göre birinci bölümdeki manzumeler; mesneviler, kasideler, musammatlar biçiminde sıralanmıştır. Bazı nüshalarda rastlanan gazeller, kıt'alar ve beyitler bu bölümde değerlendirilmeyerek ilgili bölümlerde verilmiştir. Gazeller, alfabetik düzene uygun biçimde sıralanmış, bu bölümdeki "göñül" redifli murabba musammatlar arasına alınmıştır. Divandaki manzumelerin sıralamasında 4. grubun nüshaları esas alınmıştır. Rivayetler, anlam ve vezin özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

Ahmed Paşa Divanı'nın tenkitli metni, temelde gelenekselleşen soyağacı yöntemine bağlı kalınarak oluşturulmuştur. Ancak bazı rivayetlerin çeşitlilik göstermesi, bu rivayetlerde tenkitli metnin dışında tutulan nüshalara da başvurmanın zorunluluk arz etmesi; kol başı olan nüshalardaki kayıp yapraklar karma bir yöntemin uygulanmasını sağlamıştır. Donuk (2018)'un *çift tetkik* olarak adlandırdığı eklektik yöntem Ahmed Paşa Divanı'nın tenkitli metninde de uygulanmıştır. Böylelikle dışarıda bırakılan

nüshalardaki rivayetler tümden yok sayılmamış, eksik şiirlerin tamamlanmasına çalışılmıştır. Kontrol grubu/yardımcı nüshalar sadece yararlanılan bölüm, beyit ya da manzumelerin aparatlarında belirtilerek okuyucunun rivayetleri daha rahat takip etmelerinin sağlanması amaçlanmıştır.

İmla konusunda nüshalar arasında birlik bulunmamakla birlikte genel olarak Ahmed Paşa hayattayken tertip edilen B, AHB, R ve tarihsiz AS1 nüshasındaki imla benimsenmiştir. Tenkitli metin oluşturulurken imla konusunda benimsenen ilkeler şunlardır:

1. Metnin transkripsiyonunda gelenekselleşmiş çeviri yazı harfleri kullanılmıştır.

2. Türkçe asıllı kelime ve eklerin yazımında Eski Anadolu Türkçesinin imla özellikleri bilgileri verilen nüshalarla esas alınmıştır.

3. Farsça ön ve son ekler kelimeden kısa çizgiyle (-) ayrılmıştır. Dilimize yerleşmiş bazı kelimeler işaret olmadan yazılmıştır.

4. Ayet ve hadisler; Arapça, Farsça ibareler italik olarak gösterilmiştir.

5. Bildirme eki "durur" kendisinden önceki kelimeden ayrı ve yapısı korunarak yazılmıştır.

6. "için", "ile" edatlarının yazımında esas alınan nüshalara uygun bir imla tercih edilmiştir: Kendilerinden önceki sözcükle nüshalarda bitişik yazılmışsa kısa çizgi (-) ile verilmiştir (-için, -ile). Ünlü ile biten bir sözcükle kullanıldıklarında araya getirilen "y" kaynaştırma harfi kısa çizgi işareti ile ayrılmıştır.

7. Farsça sözcüklerdeki vav-ı ma'dule, (ˇ) işareti ile gösterilmiştir.

8. Arapça ve Farsça şiir, beyit ya da ifadeler Türkçe transkripsiyon harfleri ve çevirileri ile tenkitli metinde yer almıştır. Dilimizde yaygınlık kazanmış Arapça, Farsça ifadelerin yazımında ise Türkçedeki söyleyiş özellikleri dikkate alınmıştır.

Nüsha farklarının gösteriminde uygulanan yöntem ise şöyledir:

Bir dizedeki nüsha farkları (/); ikinci dizedeki farklar ise (//) işareti ile gösterilmiştir. Sözcüklerin söylenişinde aruzdan dolayı farklılık varsa dipnotta parantez içinde belirtilmiştir. Nüsha farkı dipnotta gösterilirken önce kabul edilen rivayet, karşısına diğer rivayet alınmıştır. Nüshada bulunmayan beyitleri ifade için nüshadan önce kısa çizgi (-) kullanılmıştır.

Tarlan neşrinde bulunmayan beyit, manzumeler ile yazım, rivayet tercihindeki farklılıklar dipnotta ifade edilmiştir.

Ahmed Paşa Divanı'nın ulaşılabilen nüshalarının büyük bölümünün kaynağı ve hangi nüsha grubu ile ilişkili olduğu ilgili bölümde açıklanmıştır. Ulaşılan veriler ışığında her nüsha ailesini temsil etme niteliğine sahip olan şu nüshalar, tenkitli metnin temelini teşkil etmektedir: AS1, AS2, AE12, İ, R, İÜ1, H, E, Ü2. Seçilen kontrol grubu/yardımcı nüshalar: AE11, AE13, AE14, AHB, AE9, AE10, B, RV, ATF, J, K1, SEL, P1.

R, 1. grubun hemen hemen bütün şiirlerini içeren; rivayetleri bakımından grubun diğer nüshalarını tenkitli metne dahil etmeye gerek bırakmayacak ölçüde tutarlı bir nüshadır. YB, HME, MK1 nüshaları hem şiirlerinin tamamının R'de bulunması hem de rivayetlerinde sıklıkla hataya düşmelerinden dolayı metin tenkidine dahil edilmemiştir. Bu nüshalardaki tek tanıklı manzumeler ilgili başlıkta verilmiştir. AHB nüshasından ise grubun diğer nüshalarında yer almayan "ne-y-iki" redifli gazel bulunduğundan yararlanılmıştır. B, Ahmed Paşa Divanı'nın en erken düzenlenen nüshası olmasına rağmen manzumelerindeki eksikler ve kaybolan yapraklarının geç dönemde hazırlandığı değerlendirilen bir kaynaktan yararlanılarak tamamlanmasından dolayı yardımcı nüshalar arasında değerlendirilmiştir. AE10, varaklarının pek çoğu kayıp olsa da bazı rivayetlerde yararlanılacağından yardımcı nüshalar arasında yer alacaktır.

AS1, Ahmed Paşa Divanı'nın tenkitli metninde kullanılan tek harekeli nüshadır. Şecere tespitinde de ifade edildiği gibi tarihler, Arapça ve Farsça manzumelerin en çok olduğu nüshalardan biri de AS1'dir. Grubun diğer nüshası olan GH, aynı müstensihin daha erken dönemde tertip ettiği bir nüsha olmasına rağmen eksiklerinden dolayı metin tenkidinin dışında tutulmuştur.

*3. grup*tan sadece P2; AE12 ile aynı kaynaktan istinsah edilmesi, AE12'nin bu nüshadaki bütün rivayetleri içermesinden dolayı tenkitli metnin dışında tutulacaktır. Nüshaya sonradan eklenen az sayıda tanığı olan gazeller ilgili başlıkta verilecektir.

Ahmed Paşa Divanı'nın en kalabalık nüsha grubu olan 4'ten AS2, Ü2, H ve E temel nüshalar olarak seçilmiştir. Bu grubun seçilen nüshalarının tamamında eksik yapraklar bulunmaktadır. Eksikleri tamamlamak amacıyla SEL, AE11, AE13, ATF, J, P1, K1, RV yardımcı nüsha olarak seçilmiştir. İZM'den bahr-ı tavili içeren tek nüsha olduğu için yararlanılmıştır. Bu nüshadaki tek tanıklı gazeller ilgili başlıkta verilecektir.

5. gruptan yalnızca Özege nüshasından, rivayetlerinin farklılık taşımaması ve farklı şiir içermemesinden dolayı yararlanılmayacaktır. Bu grupta yer olan Carullah Efendi'de hiçbir nüshada rastlanmayan 4 şiir yer almaktadır. Ahmed-i Rûmî'ye ait bir şiirin müstensih tarafından sayfa kenarına kaydedilmiş olması nüshaya dikkatli yaklaşılmasını gerekli kılmaktadır. Grubun diğer nüshaları AE9, AE14 yardımcı nüshalar/kontrol grubunda değerlendirilecektir.

Hazırladığımız tez çalışmasının Tarlan neşrinden ayrıldığı noktalar ise şöyledir: Ulaşılabilen kırk bir nüshanın tamamı yeniden değerlendirilerek Ahmed Paşa Divanı'nın nüsha aileleri oluşturulmuştur. Neşirde değerlendirilmeyen -çoğu hezliyat bölümünde yer alan- yirmi altı şiir çalışmaya dahil edilerek incelenmiştir. Yayındaki tek tanıklı şiirler divan ve nazire mecmualarıyla karşılaştırılarak incelenmiş, 3 gazele Ahmedî, Ahmed Sarban ve Dukakinzade Ahmed Beg'e ait divanlarında rastlanmıştır. Arapça, Farsça manzumeler ile Türkçe şiirlerde geçen Arapça, Farsça ifadeler ilgili metinlerde transkripsiyon ve çevirileri ile verilmiştir.

5. SONUÇ

Tezimizde Ahmed Paşa Divanı'nın tenkitli metni hazırlanarak eserdeki söz varlığı ortaya konmuştur. Tezin temel çalışma alanlarını teşkil eden tenkitli metin, bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük ile ilgili ulaşılan sonuçlar şöyledir:

Ahmed Paşa Divanı'nın kırk bir nüshası tespit edilmiştir. Bu nüshaların yirmi altısı yurt içi, on beşi yurt dışında bulunmaktadır. Nüshaların tamamının dijital kopyalarına ulaşılmış, detaylıca incelenerek belirlenen kriterlere göre gruplara ayrılmıştır. Buna göre Ahmed Paşa Divanı'nın beş nüsha grubu oluşturulmuş, bu nüsha grupları soy ağacı yöntemine göre değerlendirilerek nüsha şecerelerine ulaşılmıştır. Nüsha gruplarını temsil eden dokuz nüsha seçilmiş, nüsha sayısı fazla olduğundan kontrol grubu oluşturularak toplam yirmi iki nüsha ile tenkitli metin tesis edilmiştir. Ayrıca mecmualar incelenerek nüshalarda bulunmayan, Ahmed Paşa adına kaydedilen manzumeler tespit edilmiştir. Sonuç olarak divan nüshaları ve incelenen mecmualardan *Dîvân*'ın Ali Nihad Tarlan tarafından hazırlanan ilk tenkitli neşrinde bulunmayan 101 manzumeye ulaşılmıştır. Bu manzumeler tek tanıklı ve yaygın bulunan manzumeler diye sınıflandırılmıştır. Tek ya da sınırlı sayıda nüshada rastlanan manzumelerin diğer divan şairlerine ait olup olmadığı ile ilgili araştırma sürecine geçilmiştir. Bu amaçla divanlar, nazire mecmuları, tezkirelerdeki kayıtlar incelenmiştir. Sonuç olarak ilk neşirdeki 3, yeni divan nüshalarındaki 4 manzumenin farklı şairlerin divanlarında yaygın olarak bulunduğu görülmüş; bu nitelikteki şiirler tenkitli metinde kullanılmayarak "Şüpheli Şiirler" alt başlığında değerlendirilmiştir. Şiirleri divan nüshalarına karışan şairler ve şiir sayıları şöyledir: Ahmedî (3 gazel), Sarban Ahmed/Dukakinzade Ahmed Bey (3 gazel), Tacizade Cafer Çelebi (1 gazel), Ahmed-i Rûmî (1 gazel)[45]. Ayrıca ilk kez kullanılan nüshalar ile önceki neşirde bulunan tek ya da az tanığı bulunan şiirler tetkik edilerek "Tek Tanıklı Şiirler" başlığında verilmiştir. Bu özellikteki manzume sayısı 31'tür. Mecmualardaki şiirlerin sıklıkla ad/mahlas benzerliği taşıyan Ahmedî, Ahmed Sarban, Dukakinzade Ahmed Bey ile karıştırıldığının tespiti, güvenirliklerini düşürmektedir. Bu nedenle mecmulardaki tek tanıklı "Ahmed Paşa" şiirlerinin hiçbiri tenkitli metne dahil edilmemiş, çalışmanın sonundaki "Mecmulardaki Şiirler" alt başlığında verilmiştir.

[45] Ahmed-i Rûmî'nin şiirine ait kayıt, Latîfî tarafından aktarılmıştır.

Ahmed Paşa Divanı nüshalarının hiçbirinde müellife dair bir kayda ulaşılamamıştır. Şair hayattayken hazırlanan tarihi belli üç nüshanın kâtibi de Mehmed B. Resul Serâyî'dir. Bursa'da yaşayan, muhtemelen İran kökenli bir hattat ve şair olan Serâyî'nin (Kolunsağ, 2016; Macit, 2022)[46] hazırladığı Berlin (İst. 888/ 1483) ve Reisülküttab (İst. 899/ 1494) nüshalarındaki nazım biçimlerine göre şiir/beyit sayısı dördüncü gruptan seçilen nüshalarla kıyaslanınca şöyle bir sonuç çıkmaktadır:[47]

NÜSHA/NAZIM BİÇİMİ	**KASİDE**		**GAZEL**		**ARAPÇA, FARSÇA Ş.**		**TOPLAM ŞİİR/BEYİT**	
Berlin	**13**	**499**	**218**	**1407**	**23**	**135**	**318**	**2315**
Reisülküttab	**17**	**818**	**239**	**1608**	**23**	**121**	**373**	**3067**
Ayasofya, 3942	31	970	334	2099	20	145	474	3715
İstanbul Ü., 2943	28	898	326	2355	7	12	440	3617
Paris (1)	30	1055	332	2194	-	-	416	3924
Kahire (1)	30	1041	316	2378	31	143	377	3919

Bu verilerden Mehmed B. Resul Serâyî'nin hazırladığı divanların şairin muhtemelen Sultan Bayezid'in tahta geçmesinden sonra kaleme aldığı/dolaşıma giren, yaygınlaşan manzumelerin -özellikle kaside ve gazellerin- büyük bölümünü içermediği sonucuna varılmıştır.

Divan nüshalarında rivayetlerin, beyitlerin ya da manzumelerin birleştirildiği tespit edilmiştir. Daha çok *erken* dönemde yazılan manzumelerde rastlanan bu özelliğin ortaya çıkmasında *Dîvân*'ın şairin şöhretinin yaygınlaşmasından sonra düzenlenmesinin önemli bir etkisinin olduğu değerlendirilmektedir.

Kaynaklarda Ahmed Paşa'nın hayatının son döneminde şiir yazma sürecine yoğunlaştığı kaydı bulunmaktadır. Şairin bu şiirlerinin tamamını bir divan hâline getirip getirmediği bilinmemektedir. Özellikle dördüncü gruptaki kol başı nüshaların muhtemelen "istinsah" sürecinde tahrip edilmiş olması, *Dîvân*'a girmeyen şiirlerin varlığını da gündeme getirmektedir.

[46] Divan tertip eden Mehmed B. Resul Serâyî, Ahmed Paşa'ya nazireler yazmış, muhtemelen onun edebi muhitinde bulunmuştur (Macit, 2022: 629).

[47] Tenkitli metinde kullanılan nüshalardaki nazım biçimi ve toplam şiir sayısı ile ilgili daha detaylı bilgi için bkz. "Tenkitli Metinde Kullanılan Nüshaların Nazım Biçimi/Bölümlere Göre Şiir/Beyit Sayısı"

Ahmed Paşa'nın tezkire, tarih, vefayat-name ve edebiyat tarihlerindeki hayatına ilişkin detaylar hemen hemen birbirinin tekrarı niteliğindedir. Tasnif edilen arşiv belgelerinde hayatına dair bazı bulgular açığa çıksa da ısrarlı çabalarımıza rağmen, özellikle İstanbul'dan ayrıldıktan sonraki görevlerine başlama ve divanın tertip tarihi ile ilgili Ahmed Paşa'nın hayatını aydınlatacak yeni bir belgeye ulaşılamamıştır. Bu nedenle ağırlıklı olarak tarihî kaynaklardan elde edilen veriler "Hayatı" bölümünde özetlenerek verilmiştir.

Ahmed Paşa'nın "dil ve üslubu" ile ilgili araştırma ve çıkarımlar, "İnceleme" bölümünde yer almaktadır. Onun şiir dili, Eski Anadolu Türkçesinden Klasik Osmanlıcaya geçiş döneminin belirgin özelliklerini ihtiva etmektedir. Ahmed Paşa Divanı'nda 183 arkaik sözcük tespit edilmiş, 55 örnek anlamlarıyla sunulmuştur. Bu sözcüklerden bazıları yöresel sözcük olarak "Derleme Sözlüğü"nde de kaydedilmiştir. Özellikle kıt'a, nazm, matla ve müfredlerde Türkçe kelime oranı daha fazladır. Dinî konuda kaleme alınmış kaside, terkib-i bendler ile padişahlara sunulan kasidelerin medhiye bölümlerinde ise Farsça ve Arapça kelime sayısının fazlalığı göze çarpmaktadır. Ahmed Paşa şiirlerinde deyim, atasözü, dua, beddua gibi halk söyleyişlerinden de yararlanmıştır. "Kalıp İfadeler" alt başlığında verilen bu dil unsurlarından en çok deyimlerden yararlanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Manzumelerde 179 deyim, 324 kez kullanılmıştır. Altı gazelin redifi deyimlerle kurulmuştur. Ahmed Paşa'nın şiirlerindeki deyim sayısının kendisinden sonra şöhret bulmuş Necâtî'ye göre az, önceki şairlere göre ise daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Manzumelerdeki kelime gruplarının kaside ve gazel nazım biçimlerine göre kullanılma sıklığı değerlendirildiğinde şu verilere ulaşılmıştır:

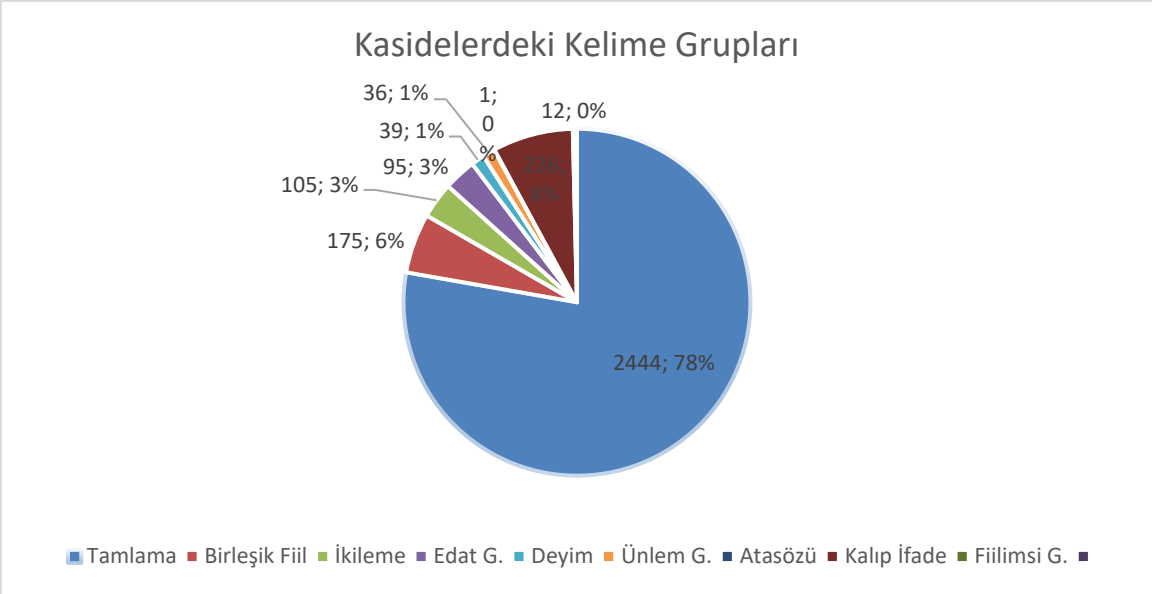

Tablo 1.1. Kasidelerdeki Kelime Gruplarının Oranı

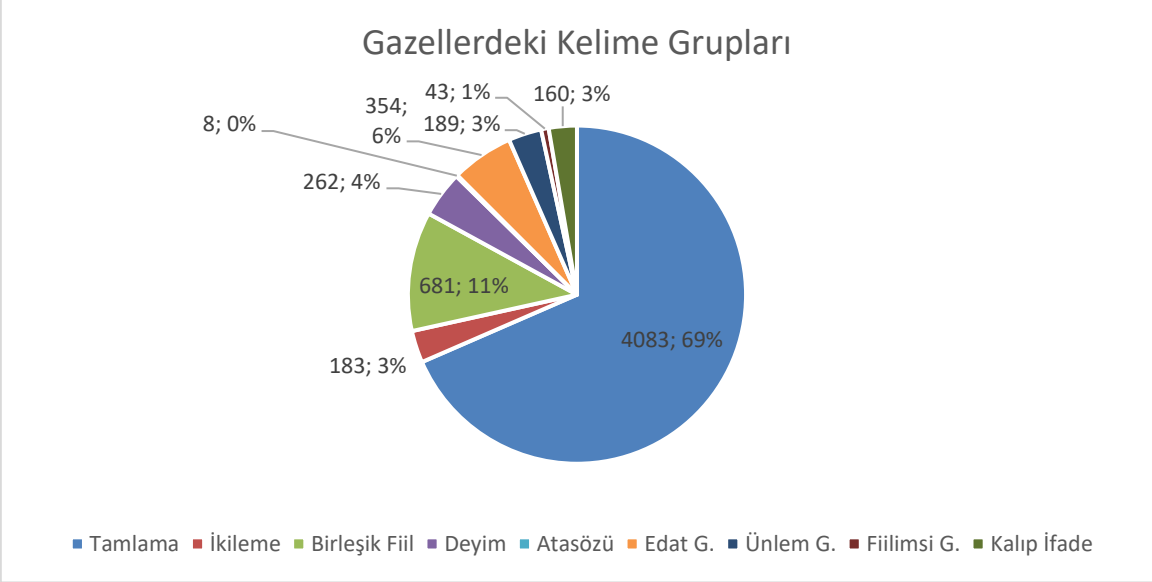

Tablo 1.2. Gazellerdeki Kelime Gruplarının Oranı

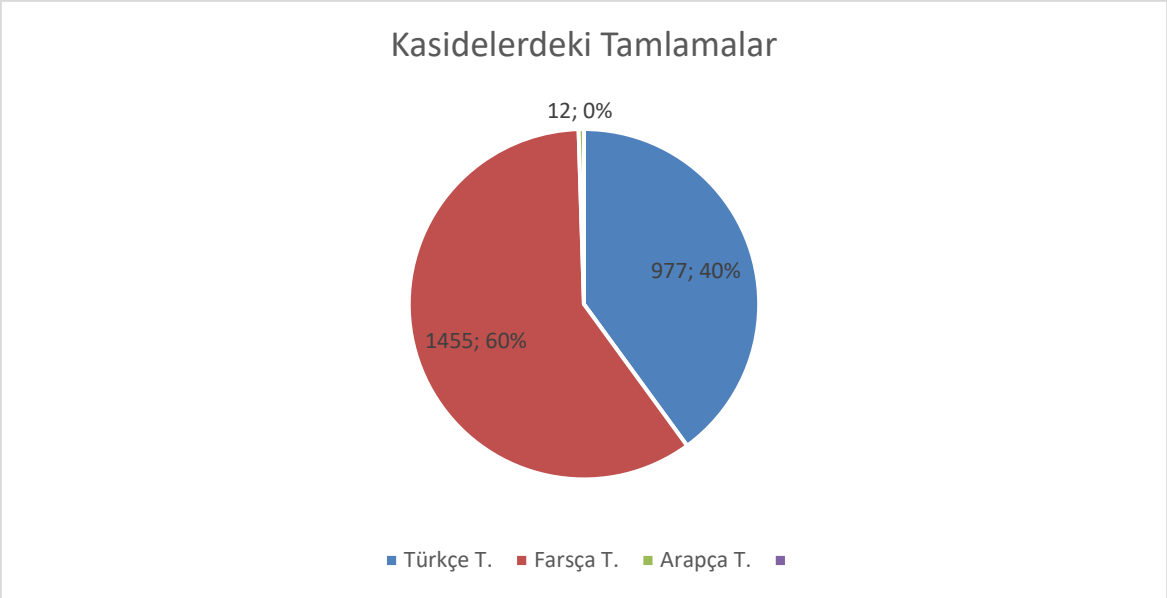

Tablo 2.1. Kasidelerdeki Tamlamaların Oranı

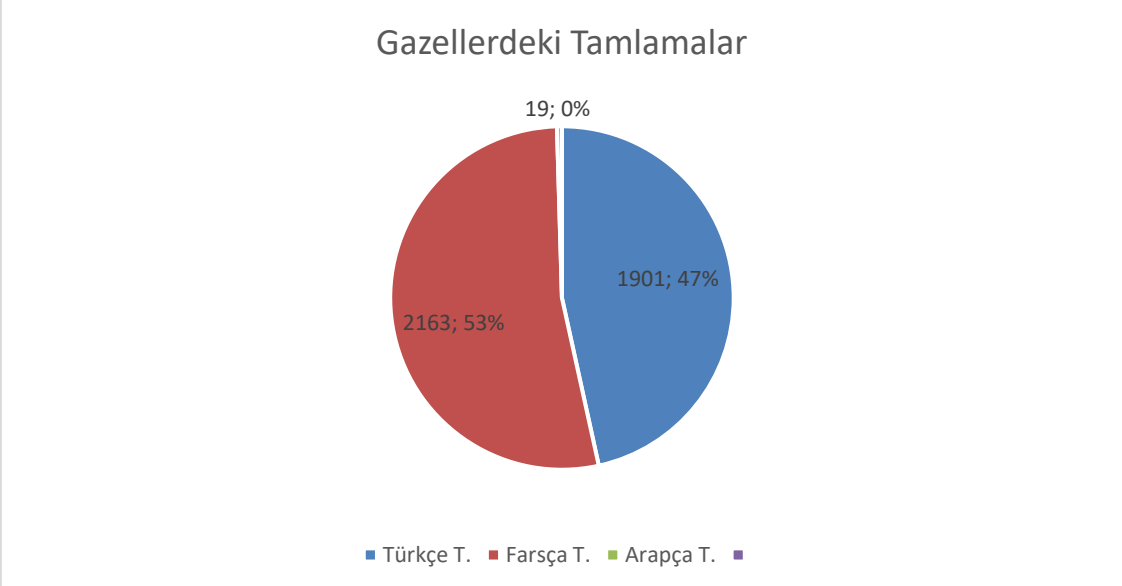

Tablo 2.1. Gazellerdeki Tamlamaların Oranı

Ahmed Paşa, şiirlerinde daha çok tamlamaları kullanmıştır. Kasidelerdeki kelime gruplarının %78'i, gazellerdekilerin ise %69'u tamlamalardan oluşmuştur. Kasidelerde Farsça tamlamalar daha sık tercih edilirken gazellerde Türkçe ve Farsça tamlamalar yakın sıklıkta kullanılmıştır. Arapça tamlamaların kullanım oranı her iki nazım biçiminde de %1'in altında kalmaktadır. Ahenk unsuru olarak da değerlendirilebilecek ikilemelerin kaside ve gazellerdeki kullanım sıklığı eşit orandadır: %3. *Atıf vav*ı ile oluşturulan ikilemeler, %79 oran ile Türkçe ve Farsça yapıdakilere göre daha sık kullanılmıştır.

Ahmed Paşa'nın şiirlerinde tespit edilen belirgin üslup özellikleri ise "somutlamalara başvurma", "yinelemeleri sıklıkla kullanma"dır. Anılan üslup özellikleri hazırladığımız bağlamlı sözlüğün sağladığı verilerden de yararlanılarak inceleme bölümünde örneklendirilmiştir. "Yinelemeler" alt başlığındaki değerlendirmelere göre Ahmed Paşa, *koşut/paralel yineleme* olarak da adlandırılan *redd-i matla*'nın edebiyatımızdaki ilk uygulayıcılarından biridir. Tenkitli metindeki 345. gazelin matla beytinin ilk dizesi, makta beytinin ikinci dizesinde tekrar etmektedir:

"*ʿAhde vefā eyledüñ öyle mi*

Terk-i cefā eyledüñ öyle mi

…….

Aḥmed'i öldüriserin dir idüñ

ʿAhde vefā eyledüñ öyle mi"

Ahmed Paşa Fars edebiyatının bazı şairlerine Farsça nazireler yazmış, bu dildeki eserleri çokça okumuş, motiflerini Türkçeleştirerek kullanmıştır. Şairin bu tutumu yaşadığı dönemden itibaren tartışmalara neden olmuştur. 15. yüzyılda Ahmed Paşa'dan önce yaşayıp şiirler yazarak şöhret bulan Şeyhî de benzer nedenlerle eleştirilmiştir. Ahmed Paşa ve kendisinden önceki divan edebiyatı şairlerinin Fars edebiyatının temsilcileriyle *benzer özellikler taşıyan* şiirleri Türk şiir dilinin gelişim süreciyle birlikte değerlendirilmelidir. Ahmed Paşa'nın Fars edebiyatının etkisiyle şiirlerini kendine özgü bir tarzda yeniden işleyerek yazması yakın dönemde eser yazmış sanatçılardan sıyrılarak bir dönemin "en büyük" şairi olarak anılmasını sağlamıştır.

Hazırlanan tezin Ahmed Paşa'nın şiirlerin asıl hâllerine ulaşma ve üslubunu oluşturan dil unsurlarının tespiti için önemli bir rol üstlendiği düşünülmektedir. Çalışmada öncelikle tenkitli metnin yeniden oluşturulup ardından sözlük ve dizinin hazırlanması; tenkitli metne dahil edilmeyen şiirlerin niteliğiyle de alana yöntem bakımından katkı sağlanması umulmaktadır.

KAYNAKLAR

Abdulkadiroğlu, A. (1999). *İsmail Beliğ Nuhbetü'l-Asar Li zeyi Zübdetü'l-Eş'ar,* Ankara, AKM Yay.

Açıkgöz, N. (2001). *Ahmet Paşa*. İstanbul, Timaş Yay.

Açıl, B., Yazar, S., Turgut, K., Kavak, Ö. (2022). *Tenkitli Neşir Kılavuzu* (Osmanlı Türkçesi metinleri için). İstanbul ; Ankara, İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM); Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Açıl, B. (2018). "Ali Nihad Tarlan'ın Tenkitli Neşir Yöntemi ve Gelişimi". *Hikmet - Akademik Edebiyat Dergisi, Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan Özel Sayısı*, 86-108. DOI: 10.28981/hikmet.500427

Akkuş, M. (1996). "Nef'i Divanı'nın Metin Tenkidi Öncesi Nüshalar Şeceresinin Tespiti Üzerine ", *Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1, 63-90.

Aksan, D. (2006a). *Anlambilim*, Ankara, Engin Yay.

Aksan, D. (2006b). *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Ankara, Engin Yay.

Aksoy, Ö. A. (1971). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1, Atasözler Sözlüğü*, Ankara, TDK Yay.

Aksoy, Ö. A. (1984). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 2, Deyimler Sözlüğü*, Ankara, TDK Yay.

Aksoyak, İ. H. (2007). "Anadolu Sahasındaki İlk Bahr-ı Tavil Ahmed Paşa'nın mıdır?", *Turkish Studies*. 2 (4): 84-97.

Aksoyak, İ. H. (2007). "Kefeli Hüseyin'in Raz-Name Adlı Eserinde Nüsha Ailesi Kurmada İzlenen Yöntem", *Turkish Studies*. 2 (3). 32-39

Aksoyak, İ. H. (2008). "Osmanlı Şairlerinin 'Aruz Tasarrufları' ve Araştırmacıların Gereksiz Müdahaleleri", *Turkish Studies* 3(6): 388-403.

Alparslan, A. (1987). *Ahmet Paşa*, Ankara, KTB Yay.

Ateş, A. (2010). "Metin Tenkidi Hakkında". *Journal of Turkology* , 7 (0) , 253-257.

Bedir, M. (Derl.) (2011). *Stemmatik Tenkitli Metin Neşrinde Soy-Ağacı Yaklaşımı*, İstanbul, Küre Yayınları.

Bilkan, A. F. (1996). “Nabi Divanı’nın Nüsha Şecerelendirilmesi”, *Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 1, 113-116.

Bursalı Mehmed Tâhir (1333). *Osmânlı Müellifleri*. C. II. İstanbul: Matbaa-i Amire.

Canım, R. (2018). *Latîfî Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nuzamâ*. Ankara: KTB Yay.

Cebecioğlu, E. (2009). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. İstanbul: Ağaç Kitabevi Yay.

Çetindağ, Y. (2002). *Ali Şir Nevâî’nin Batı Türkçesi Divan Edebiyatına Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Devellioğlu, F. (2007). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Ak Aydın Kitabevi.

Darülfünun Edebiyat Medresesi (1336*). Bursalı Ahmed Paşa Divanı’ndan Bazı Parçalar*. İstanbul: Darülfünun Matbaası.

Demirel, Ş. BEHİŞTÎ/BİHİŞTÎ, Ahmed Sinân Çelebi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/behisti-bihisti-ahmed-sinan-celebi [Erişim Tarihi: 12 Haziran 2022].

Dilçin, C. (2016). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara, Türk Dil Kurumu Yay.

Dilçin, C. (2004). “Ahmed Paşa’nın Şiirlerinde Paralelizm”, *İstanbul’un Fethinin 550. Yılı Anı Kitabı*, DTCF Yay., Ankara, s. 55-72

Dilçin, C. (2008). Stilistik Açıdan “Öncelemeler” ve Fuzulî’nin Şiirlerinde “Yüklem Öncelemesi” . *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* , 1 (1) , 41-94 . DOI: 10.15247/dev.5.

Donuk, S. (2018). “Fazla Sayıda Yazma Nüshası Bulunan Hacimli Bir Eserin Nüsha Ailesinin ve Tenkitli Metninin Kurulması Hakkında Değerlendirmeler: Künhü’l-Ahbâr Örneği”. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* 10(21), 15-146.

Gıynaş, K. (2017). *Pervane Bey Mecmuası*. Ankara, KTB Yay.

Gibb, E. J. W. (1999). *Osmanlı Şiir Tarihi*. 3 Cilt. (çev. Ali Çavuşoğlu). Ankara, Akçağ Yayınları.

Gülüm, E. (2021). *Ahmedî Dîvânı: İnceleme - Tenkitli Metin - Tıpkıbasım*. Doktora Tezi. Eskişehir: Osmangazi Üniversitesi.

Hüseyin Remzi. (1305). Lûgat-i Remzi, 2 cilt, İstanbul, Hüseyin Remzi Matbaası.

İlaydın, H. (1956). “Kerem Kasideleri". *İstanbul Enstitüsü Dergisi*, 2, 1-18.

İnalcık, H. (2011). *Has Bahçede Ayş u Turab, Nedimler Şairler Mutribler*. İstanbul, Türkiye İş Bankası Yay.

İpekten, H. (2020). *Karamanlı Nizâmî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-265523/karamanli-nizami-divani.html

İsen, M. (1997). *Sehi Bey Tezkiresi Heşt-behişt*. Ankara, Akçağ Yay.

İsen, M. (2017*). Künhü’l-Ahbârın Tezkire Kısmı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı. https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194288/kunhul-ahbarin-tezkire-kismi.html

Kadaş, S. (2022). Ahmed Paşa'nın "Kerem" Redifli Manzumeleri Hakkında . *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi* , 6 (1) , 1-11 . DOI: 10.34083/akaded.1088409

Kadaş, S. "DÎVÂN (AHMED)". Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü, http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-ahmed-pasa. [Erişim Tarihi: 07 Nisan 2022].

Kaplan, F. (2020). “Eleştirinin Eleştirisi: Tâcîzâde Cafer Çelebi’nin Heves-nâme’sindeki Şeyhî ve Ahmed Paşa Eleştirilerine Latîfî’nin Cevabı” . *Söylem Filoloji Dergisi* , 5 (1) , 190-200 . DOI: 10.29110/soylemdergi.727820

Karabey, T. (1992). *Ahmed Paşa (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eseri ve Bazı Şiirlerinin Açıklamaları)*. Erzurum, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yay.

Karabey, T. (2014). AHMED, Veliyyüddîn-zâde Ahmed Paşa, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü. http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmed-veliyyuddinzade-ahmed-pasa [Erişim Tarihi: 12.03.2022]

Kavakçı, Y. Z. (1976). *İslam Araştırmlarında Usûl*. Ankara, Diyanet İşeri Başkanlığı Yay.

Kılıç, F. (2018). *Âşık Çelebi Meşâ’irü’ş-Şu’arâ*. Ankara, KTB Yay.

Kolunsağ, İ. (2016). *Serâyî Dîvânı (Notlandırılmış Metin-İnceleme)*. Doktora Tezi. Ankara: İstanbul Kültür Üniversitesi.

Köksal, M. F. (2009). “Metin Neşrinde Vezinle İlgili Problemler, Bazı Tespit ve Teklifler”. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* , 3 (3) , 63-86 . DOI: 10.15247/dev.33

Köksal, F. (2017). *Mecma‘u’n-Nezâ’ir (İnceleme-Metin)*. Ankara, KTB Yay.

Köksal, F. (2012). "Metin Neşrinin Ana Esasları" . *Türklük Bilimi Araştırmaları*. 179-209 https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16972/177348

Köprülü, M. F. (1978). “Ahmed Paşa”. *İslâm Ansiklopedisi*. C.I. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 187-192.

Köprülü, M. F. (1966). *Edebiyat Araştırmaları*. Ankara: TTK Basımevi.

Kubbealtı Lugatı, http://www.lugatim.com/

Kul, E. (2008). “Şiir Dilinde Sapmalar ve Bir Uygulama” . *Humanities Sciences* , 3 (3) , 373-389 . https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsahuman/issue/19942/213390

Kut, G. (1990). “Bursalı Ahmet Paşa*”. İslâm Ansiklopedisi*. C. II. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 111-112.

Kutlar Oğuz, F. S. ve Öztekin, Ö. (2006). “Divan Şiirinde Çiçeklere Dair”. *Gölbaşı Mogan Gölü Andezit Taşı Centaurea Tchihatcheffii, II. Uluslararası Gölbaşı-Andezit ve Sevgi Çiçeği Festivali, 17-19 Haziran 2005 Gölbaşı-Ankara*. Ankara, Bizim Büro Basımevi, 601-627.

Kutlar Oğuz, F. S. (2017). “Türkçe metin neşirlerindeki Farsça şiirlere dair tespitler, öneriler”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları XII, Metin neşri: problemler, tespitler, öneriler*. İstanbul, Klasik Yay., 132-160.

Kutlar Oğuz, F. S. "Leylâ vü Mecnûn (Ahmed)". *Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü*, http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/leyla-vu-mecnun-ahmed-pasa. [Erişim Tarihi: 12 Haziran 2022].

Levend, A. S. (1984). *Divan Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*. İstanbul, Enderun Yay.

Macit, M. (1994). *Nedîm Dîvânı (İnceleme-Tenkidli Metin)*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Macit, M. (2002). *Divan Şiirinde Ahenk Unsurları*. Ankara: Akçağ Yay.

Macit, M. (2006). “İlk Klâsik Dönem (1453-1600)”, *Türk Edebiyatı Tarihi*. C.II. (ed. Talât S. Halman vd.), Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 21-72.

Macit, M. (2017). “Şah İsmail Ahmet Paşa Divanı’nı Okudu mu?” . *Bilig* , (80) , 265-278 .

Macit, M. (2022). “Türkçenin Bütün Saraylarında Divanı Okunan Şair: Ahmed Paşa”, *Prof. Dr. Nazım Hikmet POLAT’a Armağan* (ed. Doç. Dr. Tayfur Haykın vd.), İstanbul, Türk Edebiyatı Vakfı Yay., 627-636.

Morkoç, Y. (2003). *Eğridirli Hacı Kemal’in Câmi’ü’n-nezâir’i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme)*. Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.

Muallim Naci (2019). *Lûgat-i Nâcî (Osmanlıca-Türkçe Sözlük)*, İstanbul, Beyan Yay.

Olgun, T. *Veliyyüddînoğlu Ahmed Paşa Dîvânı’nın Nesre Çevrilişi*. Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi. F. S. Türkmen. No. 85, 86.

Çelik Önal, P. (2015). *Ali Şir Nevâî’nin Osmanlı Edebiyatı Üzerine Etkisi ve Bu Etkiye Bir Örnek Olarak Ferhad u Şirin Mesnevisi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Bilkent Üniversitesi.

Öntürk, T. (2017). “Ahmed Paşa’nın Yayımlanmış Divanı’nda Yer Almayan Şiirleri”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 121-126. https://doi.org/10.17719/jisr.20175434578

Özergin, M. K. (1960).“Ahmed Paşa'nın Tarih Manzumeleri (855-896/1451-1491)". *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, X: 161-184.

Öztekin, Ö. (2010). *Çelebizade Asım Divan*. Ankara, Ürün Yay.

Pala, İ. (2015). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul, Kapı Yay.

Pakalın, M. Z. (2004). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, Meb Yay.

Pınar, Z. D. (1938). *Bursalı Ahmed Paşa Divanı*. Lisans Tezi. İstanbul, İstanbul Üniversitesi.

Polat, S. (2010). *Metin Tenkidi*. İstanbul, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay.

Poyraz, Y. (2014). "Pervâne Bey Nazire Mecmuası'na Göre Ahmed Paşa'nın Yayımlanmış Divanı'nda Yer Almayan Şiirleri". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29), 700-712. https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/ahmed-pashas-unpublished-poems-in-his-published-divan-according-to-pervane-beys-macmua-of-nazeerah.pdf

Sami, Ş. (2006). *Kamus-ı Türkî*, İstanbul, Çağrı Yay.

Saraç, M. A. Y. (2013). *Klasik Türk Edebiyatı Bilgisi Belagat*. İstanbul, Gökkubbe Yay.

Saraç, M. A. Y. (2015). *Klasik Türk Edebiyatı Biçim-Ölçü-Kafiye*. İstanbul, Gökkubbe Yay.

Sungur, N. (1998). *Tâcî-zâde Cafer Çelebi'nin Heves-nâme'si*: İnceleme-Tenkitli Metin. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.

Sungurhan, A. (2017). *Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiretü'ş-Şu'arâ*. Ankara: KTB Yay.

Şahin, E. S. (2010). "Kaside Vadisinde Ahmed Paşa ve Nef'i". *Bursalı Ahmed Paşa ve Dönemi*. Bursa, Bursa Büyükşehir Belediyesi Yay., 138-149.

Şanlıoğlu, İ. ve Karaoğlu, S. (2013). "Ahmet Paşa'nın Şiirlerinde Ahenk". *Turkish Studies*. 8 (13): 385-410.

Şemseddin Sami. (2011). *Kamus-ı Türkî*. İstanbul, Kapı Yay.

Şentürk, A. (2016). *Osmanlı Divan Şiiri Kılavuzu*. C 1, İstanbul, OSEDAM Yay.

Şentürk, A. (2017). *Osmanlı Divan Şiiri Kılavuzu*. C 2, İstanbul, OSEDAM Yay.

Şentürk, A. (2019). *Osmanlı Divan Şiiri Kılavuzu*. C 3, İstanbul, DBY Yay.

Şentürk, Ahmet Atilla ve A. Kartal (2019). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yay.

Şentürk, A. (2020). *Ahmed Paşa'nın Güneş Kasidesi Üzerine Düşünceler*. İstanbul: Büyüyen Ay Yay.

Tanyeri, M. A. (1999). *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*. Ankara, Akçağ Yay.

Tarlan, A. N. (1963). *Necati Beg Divanı*, İstanbul, MEB Yay.

Tarlan, A. N. (1966). *Ahmed Paşa Divanı*, İstanbul, MEB Yay.

Tarlan, A. N. (1992). *Ahmed Paşa Divanı*, Ankara, Akçağ Yay.

Tayyârzâde Ahmet Atâ (1293). *Târîh-i Atâ*, C. V. İstanbul, Yahya Efendi Matbaası.

Tolasa, H. (2001). *Ahmet Paşa'nın Şiir Dünyası*, Ankara, Akçağ Yay.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri, https://sozluk.gov.tr/

Uludağ, S. (2001). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, Kabalcı Yay.

Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, Multilingual Yay.

Yazır, Elmalılı M. H. (2013). *Kur'an-ı Kerim ve Yüce Meali*, Ankara, Sefa Yay.

Yıldırım, N. (2008). *Fars Mitolojisi Sözlüğü*, İstanbul, Kabalcı Yay.

Yıldız, A. (2018). "Klasik Türk Şiirinde "Zehri Yedi Tastan Geçmek" Deyiminin Kökeni Üzerine" . *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi, TEBDİZ ÖZEL SAYISI*, 43-50. DOI: 10.34083/akaded.489740

Yılmaz, M. (1992). *Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler*. İstanbul, Enderun Yay.

TENKİTLİ METİNDE KULLANILAN NÜSHALARDAKİ ŞİİRLERİN MATLA TABLOSU																			
ŞİİRLER	NÜSHALAR/ŞİİR SIRASI																		
MESNEVİLER	AS1	AS2	E	R	İÜ2	İÜ1	İ	AE12	RV	H	AE9	AE10	AE11	AE13	AE14	P1	K1	B	ATF
Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥīm	1	1	1	1		1	1	1	1	1						1	1		
Ḥamden lehū veʾl-ḥamdü mineʾl-āyehi	2	2	2	2		3	4	2		2						2	2		
el-Ḥamdu li-bāriʾl-berāyā	4	3	4	4		2	3	5				32						2	
Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür	3	4	3	3			2	3	2	3				28		3	3	1	
Beyānda siḥr iden cādū-yı üstād								4											
KASİDELER																			
Yā maṭlaʿa hidāyati yā ġayataʾl-munā		5	4							4						4	4		
Sulṭān-ı rüsül hümāmumuzdur	4	6	5	4					3	5						5	5	2	
ʿArşdan çoḳ yucadur rifʿati dervīşlerüñ	7	9	9	6	5	5	5	25	6	8	7			8		8	8	5	3
Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervīşlerüñ	8	10	10				133			118				9	105	9	9		4
Sen ol āyīne-i nūr-ı hüdāsın	6	11	7	7			161	161		10				10		10	10	4	5
Emīn-i maḫzen-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-dīn	9	8	8	8	4	6	6	27	5	7				7		7	7		2
Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā	11	12	13	9		7	7	11	7	14	1			11	1	11	13		6
Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş	10	13	22	15	2	8	8	12	8	11	2			12	2	12	19		7
Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl	17	14	27	10		9	9	14	9		6			13	5	13	18		8
Ḳındīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı misk	14	15	24	11	6	10	10	17	10		3			14	4	14	21	8	9
Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ			25		142					120						145			
Caʿd-ı zülfüñ kim melāḥat ṭopınuñ çevgānıdur	16	18	20	12	9	16	16	16	13	15		1		17		17	12	11	12
Sāyebān ṭutdı şikūfe sebze vü āb üstine	19	17		13	8	15	15	13	12	13		4		16		16	11	10	11
Gül yüzine şaçdı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost	18	16	16	14	7	17	17	19	11	12				15	10	15	22	9	10

Ey muḫīt-i keremüñ ḳaṭrası ʿummān-ı kerem	12	20		16	11	11	11	15	15	17	5			19	3	19	14	6	14
Seḥer ki zühre nevāda düzetdi perde-i çeng	15	19	20	17	10	18	18	18	14	16	4	2		18		18	20	7	13
Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn	21	22		19	13	20	20	7	16	18		3		20		21	24		16
Şükür ki virdi yine rūzgāra ḥüsn ü cemal	20	23	26	18	14	14	14	9	17	19				23		22	23		17
Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine	171	24	23	20	241	25	25	8	178	20		141	58			243			
Şād ol ey dil ki dilsitān buldun														24		23	30		18
Ursa yüzine ṣubḥ-dem ol gül-ʿiẕār āb		26	14	32		19	19	5	19	22				22		25	28		20
Ṣaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb		25	15		16					21				21		24	29		19
Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār		27		30	17	13	13		20	23				25		26	25		
Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿīd		28	17	31	18	12	12	6	21	24				26		27	26		22
Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe		29		21	19	23	23	20	22	25				27		28	32	12	23
Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş		33		23	23	24	24	21	23	26				29		32	33		24
Āh kim yār bozup ḳāyide i yarluġı	195			25	273	27	27	243	209			176	90		81	275	17	191	
İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur		48	19	29	24		50	48	35	30				44		47	34	16	30
Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem		21			12									31		20			15
Emvāt-ı nebātı yine ol ḥayy-ı tüvānā	24	30	11		20	21	21	29	34	27				42		29	37		25
Sipīde-dem ki ḳadem başdı bāġa bād-ı ḫazān	26					22	22										39		
Ey ol ki devlet atına olduġı dem süvār		34	18		23									30		33	27		29
Der mi bu yā dür midür kim zülf laʿl-i cānándan ṭamar			39		35	28	28		30	88						35			35
MUSAMMATLAR																			
Bāġ-ı bihişt ʿaks-i cemāli Muḥammedüñ	5	7	6	5	3	3	3	23	4	6						6	6	3	1
İrdi gülzāra çün havā-yı ṣabā	25	31	12	22	21	31	31	28	33	28	8			43		30	38		26
Ṭolāb-ı çarḫ dökdügi seyl-i fenā imiş	28	32	73	26	22	29	29	22	37	29				46		31	35		
Gül yüzüñde göreli zülf-i semen-sāy göñül	113			126	177		134	133	141			111	11			178	317	115	183

GAZELLER																			
Gün yüzi taḳvīmine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā	3	1	2	3	1			5	1	1		35		1		1	6	3	1
Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña		2	5		2	1	1			2				2		2	3	4	2
Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña		3	6		3	3	3	7	3	3				3		3	4		3
Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā		4	7		4	9	9	8		4	2			4		4	8	5	4
Ḥarīm-i kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh bana	1	5	1	1	5	4	4	6	2	5		33			101	5	1	1	5
Yā Rab nesiḥri var gözüñüñ kim diyince hā	2	6	3	2	6	7	7	2	4	6	1	34		5	1	6	5	2	6
Gün gibi ʿayān olmaġa ol ṭalʿat-i ġarrā	5	7	4	5	7	8	8	3	5	8		37		6	2	7	7		7
Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola	4	8	174	4	8	5	5	1	207	9		36	88	7	103	8	255		8
Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola		9	175	6	9	6	6	4	208	10		38		8		9	256		9
Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb	7	10	9	8	10	11	11	10	6	11		40	89	10		10	10	8	10
Yine ol şāh-ı cihān ebrūlarına çīn ṣalup		11	11	9	11				7	12				11		11	12		11
Lebüñden leẕẕet ister sükker-i nāb		12	8		12				8	13				12		12	9	6	12
Bu gice kim hem-dem-durur ol şemʿ-i şeker-leb	6	13	10	7	13	10	10	9	9	14		39				13	11	7	13
ʿĀşıḳuñ gönli ṣınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst	13	14	18	15	14	18	18	17	10	19	9	46		13	9	14	19	13	14
İy dil yüzüñi ḳıble-i ehl-i niyāza ṭut	8	15	12	10	15	12	12	11	11	15	4	41		14	3	15	13	9	15
Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam iy dost	10	16	15	12	16	14	14	12	12	20		43		15	6	16	15	11	16
Ya ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ iy dost		17	17		17	15	15	15	13	21				16	5	17	18	10	17
Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler iy dost	9	18	13	11	18	13	13	13	14	18	7	42		17	4	18	14	12	18
Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh iy dost		19	19		19					22				9		19			19
Bu ġamze degül belādur iy dost	11	20	14	13	20	17	17	16	15	16	5	44		18	7	20	16		20
Bu ḫaṭ mı yā sebzezār iy dost	12	21	16	14	21	16	16	14	16	17	6	45		19	8	21	17		21
İtmesün ḫurşiyd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḥŝ		22	21		22	19	19	18	17	23				20		22	20		22
Ṭurra-i cānān elinden el-ġıyāŝ	14	23	20	16	23	20	20	19	18	24		47		21		23	21	14	23
Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı sevdāyī-mizāc	15	24		17	24	21	21	20	19	25		48		22		24	22	15	24

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mi aldı iy nigār ḳadeḥ	16	25		18	25	23	23	22	20	26	10	49		24	11	25	23	16	25
Sāḳį piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ	17	26		19	26	22	22	21	21	27		50		23		26	24	17	26
Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ	18	27		20	27	24	24	23	22	28		51		24		27	26	18	27
Bir nefes kim ten düşe sevgülü cānından ıraḫ		28			28	114	114	115	23	111	57			25	12	28	25		28
İy ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿį̄d		29			29				24					26		29	29	21	29
İy ḥüsn ḫarį̄minde yüzi kaʿbe vü maʿbed	19	30		21	30	25	25	24	25	29	11	52		27	14	30	27	19	30
Rūşen yañaġuñda māʾ-i maʿbūd	20	31		22	31	26	26	25	26	30	12	53		28	13	31	28	20	31
Oldı ṭurunc-ı ġabġabuñ iy sį̄m-ber lezį̄z	21	32		23	32	27	27	26	27	31		54		29		32	30	22	32
Şį̄rį̄n lebüñ ki söylese cāndan ḫaber virür	39	33		64	33				28	70		57		30		33	59		33
Ḥikmetde aġzı mübṭil-i ḳavl-i ḥakį̄mdür	62	34	54	63	34	28	28	28	29	72		30		31		34	55	56	34
Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i nuʿmānį̄dür		35	39		36				31	89						36	40		36
Bu leb-i mey-gūndan özge ne ṣarāb-ı nāb olur		36	46		37			49		84						37	97		37
Serd şeklinden raḳį̄büñ cān u dil bį̄-tāb olur		37			38			52	32	85						38	96		38
Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur		38	22		39				33	86						39	94		39
Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur		39	43		40	75	75	73	34	87					16	40	95		40
Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur	52	40	33	65	41	38	38	35	35	78				32	82	41	54	47	41
Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur	51	42	51	53	42				36	80		21		33		42	53		42
Ġamzeñ elinde tį̄ġını ʿuryān ṭutup durur		43			43					79						43			43
Sį̄ne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler	22	44	23	24	44	65	65	63	37	57	40	55		34	15	44	79		44
Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler															107				
Ṣubḥgāhuñ yaḳasın mihrüñ eli çāk eyler	23	45	26	25	45			53	38	46	28				17	45	77		45
Ol but-ı Çį̄n ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkį̄ni var	30	46	36	30	46	47	47	45	40	36	17			36		46	32	26	46
Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var	24	47	27	26	47	79	79		39	41	22				18	47	31	23	47
Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var	25	48	48	75	48	66	66	64	41	50	32	62		35	40	48	34	65	48
Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür		49			49			277		81					37	49			49

Ġonca lebüñ ṭarāvet-i berg-i semen ṭutar		50		49	50			56	42	49		16			46	50	85	43	50
Ḫāl-i ebrūsını yāruñ kim göñül mesken ṭutar		51	58		51					83						51			51
Ḳarār u ṣabrum alan zülf-i bį-ḳarāruñdur	55	52		56	52	32	32	32	43	73		23				52	43	49	52
Ḳamerden heyʾet-i ruḫsārı yigdür	57	53		58	53	33	33	30	44			25				53	44	51	53
Ḳıldı ʿışḳuñ beni āvāra elümden ne gelür		54	28	27	54				45	40	37				19	54	90	24	54
Ruḫlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür	26	55	41	28	55			52	46	44	26				20	55	92		55
Göñül almaġa yine yār gelür	63	56		52	56			57	48	48	43	19			84	56	93	45	56
Öldürür gözlerüñ iy yār elümden ne gelür	27	57	29	50	57			74	47	39	20	17			47	57	91	44	57
Göñlüm esįr-i çāh-ı zenaḫdān olup gider	29	58		29	58	76	76	68	49	62					21	58	45	25	58
Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider	32	59		32	59	70	70		50	32	13	1			22	59	46	28	59
Yine bį-çāre göñül ḥasret ile yāra gider	48	60		47	60	72	72	70	51	59	42	16			39	60			60
Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar	58	61		59	61	45	45	43	52	75		26				61	75	52	61
Söze gelse laʿl-i dür-bāruñ dil ü cān oynadur	49	62		74	62	34	34	31	53			60				62	52	64	62
Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar	40	63	24	39	63	49	49	47	54	33	14	8			29	63	64	35	63
Āh kʾirdügine ol ṣūḫ-ı sitemkār öpilür		64	25	40	64	36	36	34	55		18	9			30	64	82	36	64
Ne belā-engįzdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör	31	65		31	65			50	56	34	15					65	84	27	65
Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur	35	66	47	35	66	78	78		57	56	39	4			25	66	56	31	66
Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur	36	67	60	36	67	39	39	37	58	61	45	5			26	67	35	32	67
Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür	37	68		37	68	73	73	71	59	60	44	6			27	68	42	33	68
Ḫālüñ meger ki hindū-yı şekker-fürūşdur			57	67	69	43	43	41	60	67						69	50	58	69
Şol ki şehr-i ḥüsn içinde şöhre-i āfāḳdur	42	69	37	41	70	77	77		61	42	23	10			31	70	36	37	70
Ṭūbā boyuña irmedügi-yʾçün şikestedür	65	70		76	71	37	37	36	62			63				71	49	67	71
Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur	64	71	48	75	76	42	42	40	67			62		41		76	41	66	76
Göñül bir dil-rubāya müftetendür		72			77					74					34	77			77
Zülfi meydān-ı cemāl içre ḫoş çevgāndur	33	73		33	78			54	68	47	29	2		42	23	78	37	29	78

Cevr ü cefāsı cānuma luṭf u vefā yiter		74	53					80		51					91		74	38	79
Ser-nāme-i cemālüñe ḳaşuñ nişān çeker	34	75		34		82	82	77	69	63		3		43	24	79	68	30	80
İy ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür		76	44		79					70	46					80			81
Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳı iy Yūsuf-ı kenʿān-ı Mışr	50			51	80	80	80	76	70	64		18		44	83	81	62	45	82
Gördüm yüzüñi idimezem iy nigār ṣabr	38			38	81	67	67	65	71	55	36	7		45	28		61	34	83
Ḳıldum belā-yı ʿışḳ ile ben mübtelā sefer	46			45	82	69	69	67	72	45	27	12		46	36	82	67		84
Āh kim ġamzelerle dilberler	60		32	61	83	41	41	39	73			28		47		83	76	54	85
Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar	56	77	35	57	84			61	74	76		24		48		84	72	51	86
Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider		78			85			79							48	85			87
Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider		79	41		86	71	71	69	75	52	33			49	43	86	48		88
Çekmeyen hecr elemin vaṣl ṣafāsın ne bilür	47	80	52	46	87				76	43	25	13		50	38	87	88		89
Ġamze-i rehzen-i tīġını ʿuryān götürür		81			88			62	77	69	38			51	42	88	58		90
Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur		82			89					68						89			91
Aġladuġumca ben ol ṣūḫ-ı sitemkār güler		83	42		90				78					52	49	90	87		92
Ruḫuñ şemʿi şuʿāʿından dil ü cān u ciger göynür		84			91											91			93
ʿĀşıḳa cennet gerekmez şol ruḫ-ı zībā yiter	43	85		42	92			78	79	58	41	11		53	90	92	73		94
Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar	68	86	59	68	93			59	80					54	45	93	65	59	95
Her ḳaçan kim defter-i ʿışḳuñda dīvān baġlanur		87			94				81	65				55		94	83		96
Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur		88			95					66						95	51		97
Siḥr ile cādū gözüñ her dem ki āle başlar		89		48		81	81	75	82	53	34	15		56	44	96	78	42	98
İy ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyīnedār	54	90	40	55				58	83	82		22		57		97		49	99
Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer	45	91	31	44		48	48	46	84	38	19			59	35	98	71	40	100
Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar		92						55	85					58		99	86		101
Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur		93			96											100			102
Ḥalḳa-i zülfüñ ki ruḫsāruñda ser-gerdān yatur	69	94	55	69	97	46	46	44	86					60		101	89	60	103

Ehl-i diller ṣoḥbet-i cānānda cānın yaḳdılar	28	95	38	70	98	30	30	29	87			56		61		102	80	61	104
Yine dil murġı içün dām-ı belālar düzilür		96			99											103	47		105
Serv-i bālāñ ile başuma belālar niçe bir	53	97		54	100	74	74	72	88	54	35	21		62	41	104	63	48	106
Ruḫı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar	67	98	63	71	101			60	89			58		63		105	66	62	107
Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur	66	99		72	102	40	40	38	90		24	59		64		106	60	63	108
Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür	59			60	72	35	35	33	63	77		27		37		72	57	53	72
Ḫaṭ mı bu yā göñlümüñ tafṣīl-i vaṣf-ı ḫālidür	61		56	62	73	44	44	42	64	71		28		38		73	38	55	73
Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur			45														39		
Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar		100	30	66	74	31	31		65	37		31		39		74	69	57	74
Ṣafḥa-i ḫaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār						29	29	27											
El ursam ser-i zülfüñe dil ü cān dökilür	44		34	43	75	68	68	66	66	35	16			40	33	75	81	39	75
Çeksün müdām nergis-i mestüñ ṣarāb-ı nāz	72	101		79	103	83	83	81	91	91	48	66		65	52	107	98	69	109
Serv-i bülend-ḳāmet ü maʿṣūḳ-ı dil-nevāz	77	101		84	104	91	91	91	92	93		71		66		108	100	74	110
Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez		102			105									67		109	105		111
Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bį-ḫ∨āb göz		103			106			82						68		110	109		112
Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bį-ḫ∨āb göz		104			107				93					69		111	110		113
Nāz ider ʿāşıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz		105			108			85						75		112	99		114
Gözlerüm ʿışḳuñ meyin ṣunmaḳda sāḳįdür henūz		106			109	93	93	92	94					70		113	113		115
Sünbül-i zülf-i kemend-endāzı çevgāndur henūz	74	107		81	110	92	92	94	95			68		71		114	112	71	116
Terk eylemez cefāların ol bį-vefā henūz	75	108		82	111	94	94	93	96			69		72		115	111	72	117
Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz	76	109		83	112	89	89	88	97	90	47	70		73	51	116	107	73	118
Biz kim ol dilsitānsuz olımazuz	78	110		85	113	85	85	87	98			72		74		117	108	75	119
ʿIşḳ vįrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez	80	111		87	114	90	90	90	99			74		77		118	103	77	120
Nāz itme ki dil belāya döymez	79	112		86	115	87	87	86	100			73		76		119	106	76	121
Cān cihāndan geçer ol zülf-i dü-tādan geçmez	73	113		80	116	84	84	83	101			67		78		120	101	70	122

Yanuñda müddeʿį iy cān yaraşmaz	70	114		77	117	86	86	84	102			64		79		121	102	68	123
Rāz-ı dehenüñ beyāna ṣıġmaz	71	115		78	118	88	88	89	103	92	49	65			50	122	104		124
Nʾola olursa göñül zülf ü zenaḫdāna heves	81	116		88	119	95	95	95	104	95		75				123	115	78	125
Yine sevdāyį göñül bir zülfe itmişdür heves		117			120			96	105	94						124	114		126
Bu göñlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş		118		92	121	96	96	97	106	97		80				125	116	81	127
Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş		119	65	93	122	98	98	99	107	99		79				126		82	128
ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş		120	66		123	99	99	101	108	98						127	119	83	129
Bir dil mi ḳalmışdur bu tįr-i ġamzeden ḳan olmamış	82	121	63	89	124	97	97	98	109	96	50	76				128		79	130
Ḥaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş	84	122	64	91	125	101	101	102		100	51	78		80	93	129	120	84	131
Ol ṣanem kim leylį-i zülfin girih-gįr eylemiş	83	123		90	126	100	100	100	110	101	52	77		81	92	130		80	132
Cemālüñ naḳşına aḥsent ü şābāş		124	62		127											131			133
Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ	85	125	67	94	128	102	102	103	111	102		81		82		132	122	85	134
Ṣafā-yı ʿārıżı cennetden itdürür iʿrāż	86	126	68	95	129	103	103	104	112	103		82		83		133	123	86	135
Ġam degül bį-ḫāl olursa ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭ	87	127	69	96	130	104	104	105	113	104		83		84		134	124	87	136
Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḫaẕ	88	128	70	97	131	105	105	106	114	105		84		85		135	125	88	137
Görmedin cān terkin eyler bį-nizāʿ	89	129	71	98	132	106	106	107	115	106		85		86	67	136	126	89	138
Ḫālüñ iy gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ		130	74		133			110		109	53			87		137	127	91	139
Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider dirįġ		131	73	99	134	107	107	108	116	107		86		88	69	138	129		140
Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider dirįġ	90	132	72	100	135	108	108	109	117	108	54			89	68	139	128	90	
Zihį bidāyet-i ḥüsn-i ḫaṭuñ nihāyet-i luṭf	91	133	75	101	136	109	109	111	118	110	55	87		90	70	140	130	92	
Āh kim ġam kilįdinüñ dili yoḳ	92	134	76	102	137	113	113	113	119	115		88		91	102	141		93	
Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ		135	78		138	110	110	112		113	56			92		142			
Piste-lebsin pistede lįkin şeker-güftār yoḳ	93	136	77	103	139	111	111	116	120	112	58	89		94	71	143	131	94	
Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ	94	137	79	104	140	112	112	114	121	114				93		144	132	95	
Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek	109	138	86	121	143			120	122		62	107		95		145	137	111	

Gül mevsimi irişdi mey-i erġavān gerek	106	139	98	118	144	132	132	130	123	125	67	104		96		146	136	108	
ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ		140	95		145			128		131				97		147	144		
Cānı ser-gerdān ider zülf-i perişānuñ senüñ	104	141	89	116	146	129	129	126	124	123				98		148	145	106	
Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ	95	142	97	105	147	127	127	125	125	116	59	91				149	147	96	
Efkār-ı ʿışḳuñ ile dil-efgāruñam senüñ	96	143	81	106	148	120	120		126		68	92		99		150	148	97	
Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ	98	144	102	109	149	128	128	124			65	95		100		151	146	100	
Kamer devrinde ḫaṭṭ-ı dilsitānuñ		145	96		150					127				111		152	150		
Şaribat ḫamruhu havāka va madmaʿī bākī	220	146		238	151	116	116	118						101		153			
İy āftāb-ı ṭalʿatüñe sāyebān ḳaşuñ	105	147	80	117	152			129	127	122	64	103		104		154	143	107	
Murġ-ı cāna tīr-i ġamzeñden per ü bāl eyledüñ		148	100		153	115	115	117	129	129		90		103		155	140		
Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ		149	84		154				128	130				105		156	151		
Mescid-i ḥüsnüñde ʿışḳı çün imām itsem gerek		150	101		155	118	118			128						157	139		
Āyīne-i cāndur ruḫ-ı zībāsı ʿAlīnüñ	100	151	83	111	156	121	121			119	62	97		106	110	158	155	101	
Çerāġ-ı meclis-i cāndur ruḫ-ı zībāsı işḥāḳuñ	99	152	91	110	157	122	122		130	117	60	96		107	109	159	152		
Bāġ-ı cennet mi bu ḥüsn-i dilsitānı yūsufuñ	110	153	87	114	158	126	126	122	131			100		108		160	156	104	
Cān bāġı servidür ḳad-i dil-cūsı Ḳāsımuñ	102	154	90	113	159	123	123			124	66	99		109		161	153	103	
Māha kemende atar ṣaçı hindūsı ḳāsımuñ	101	155	109	112	160	124	124		132			98				162	154	102	
Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā tīr-i ḫadeng	108	156	82	120	161	117	117	119				106		112		163	135	110	
Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük	103	157	92	115	162			123		121	63	101		113		164	138	105	
Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek	97	158	88	107	163	119	119					93		110		165	134	98	
Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ		159	94	108	164	131	131	127		126	69	94		114		166	149	99	
Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ			93			125	125	121									142		
Pertev-i zülʾl-celāldür nūr-ı cemāli dilberüñ	107		85	119								105					141	109	
Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül		160	106	124	165				133					116		167	168		
Hey ala gözlüm bizümle niçe bir bu mekr ü āl		161			166									115		168	157		

Eşk-i çeşmüm şol ḳadar āb itdi yoluñda sebi̱l		162	103		167								8			168	159		
Geh geh ṭutınsa ʿanber-i terden niḳāb gül	112	163	112	123	168	139	139	138	134	133		109	1			169	163	113	
Sebzede sünbülüm var bu zülfe ser-gerdān degül	111	164	110	122	169	140	140	139	135			108	3			170		112	
Cānuma bālā-yı ḳaddüñden belā eksük degül	117	165	107	130	170	137	137	136					4			171	166		
Dil ki gözüñ siḥrine meftūn degül	114	166	109	127	171	141	141	140	136				5			172		116	
Feryād u nālem işidüp iy yār ḳaçma gel	115	167	111	128	172	135	135	134	137	135			6			173	157	117	
Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil	118	168	105	125	173	142	142	141	138			110	7			174	158	114	
Mestāne gözlerüñden olalı ḫarāb dil	116	169	114	129	174	136	136	135	140	134			9			175	162	118	
Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül		170	108		175								2			176	164		
Belābil güş idüp nūş it belābil		171	104	131	176	138	138	137	139	132			10			177	161		
İy cemālüñ maṭlaʿ-ı nūr-ı ṣafā-yı ṣubḥ-dem		172	115		178											179	172	119	
Yüz urup rāh-ı kūyına sürün iy eşk-i ġalṭānum		173	149		179	143	143	142	142				13			180	188		
Her seḥer ol gül-ʿiẕāruñ caʿd-ı zülfinden nesi̱m		174	145	132	180				143	153			15			181			141
Eyyām māh-ı ʿi̱ddür ebrū-nümā ol iy ṣanem		175	117		181				144				14			182	171		142
Yüzüñi görmeyicek şöyle derdnāk oluram		176	148		182					162			16			183	173		143
Ḳanlu yaşum yādgār-ı laʿl-i yārumdur benüm		177	136		183				145	161			17			184	192		144
Göñli nāzükdür mebāda incide derdüm benüm		178	141		184			149		163			18			185	190		145
ʿIşḳ ṭasın çıñradan āh u fiġānumdur benüm	120	179	134	134	185	147	147	147	146	141			19			186	191		
Çāk olupdur dest-i ḥasretden giri̱bānum benüm	119	180	121	133	186	144	144	143	147	148			20		85	188	189		
İy kemān-ebrūsına peyveste ḳurbān olduġum		181	125		187			160		140					100	187			
Cāna yitdi ẓulm ile dād eyle ḳurbān olduġum		182	124		188											189	193		
Zülfüñüñ bendine olaldan giriftār iñlerem		183	130		189			152		149						190			
Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum		184	133		190					159						191			
Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum		185	137		191			157					21			192	194		
Dil ṣaçuñ zenci̱rinüñ di̱vānesidür dostum		186	129		192	151	151			143			22			193	195		

Gün yüzüñde ebr-i müşk-efşān ṭaġılmış dostum	121	187	139	135	193			158	148	136	70		23			194	196		
Dāʾimā serv-i bülendüñ ser-firāz olsun begüm		188	127		194	152	152			154	75					195			
İy ḳapusı penāhum ibrāhīm	122	189	118	136	195	153	153	145	149	144	72		26			196	177	120	
İy burc-ı devletüm güneşi meh-liḳācıġum		190	119		196	155	155			156			24			197	180		
Ser-nāme-i maḥabbeti cānāna yazmışam		191	131		197	157	157	150	150		71		25			198	175		
Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam		192	146		198					139						199	176		
Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm	124	193	122	138	199	148	148	148	151	147		112	28			200	186	122	
İderüz laʿlüñe heves nʾidelüm	127	194	116	141	200	153	153		153	152		115	30			201	182	125	
Bī-dilem dilsitāndan ayrıldum	129	195	120	143	202	155	155		157	142		117	32			202	187	127	
Cemāli naḳşını gördüm nigāra beñzetdüm	126	196	144	140	201	158	158	155	152	155		113	27			203	185	124	
Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram		197	147		203			154								204	178		
Şol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam	125	198	132		208								12			209	169		
Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam		199	138	139	209	157	157	151	158	138		112	33			210	170	123	
Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem		200	123		210											211			
Göñlümi sevdā-yı zülfüñle perīşān isterem		201	140		211					157						212			
Ḫāke zülfüñden irişürse nesīm	128	202	128	142	205	145	145	144	155	146	73	116	34			206	179	126	
Ḥikāyet-i ġam-ı hecrān-ı yārı mı diyelüm	130	203	126	145	206	146	146	146	156	160		119	35			207	181	129	
Firāḳ u ḥasret elinden nigāra yalvaralum	131	204	135	144	207	149	149			158		118	31		98	208	183	128	
Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı gözem	123	205	142	137	204	159	159	156	154	145	74		29			205	174	121	
Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem			143																
Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem								159											
İy göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan	132	206	179	146	212	181	181	180	159		76	120	37		54	213	202	130	
Çü heft iḳlīm-i ḥüsn içre şeh-i keşmīr olasın sen		207	160		213											214	184		
İy fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden	143	208	152	158	214	170	170		160	166	80	132	39			215	208	140	
Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden		209		238		171	171		161	169	84		147		57	333			

Çün dehānuñ sırrını ṣordum mükerrer ġoncadan	138	210	159	152	215	180	180	178			79	126	36			216	198	136	
Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden	139	211	154	153	216	176	176	175	162		86	127	38			217	204	137	
Miskiṉ göñül sevdādadur ṣol ṭurra-i ṣeb-reng içün	136	212	174	150	217	164	164	165	164	171		124	41			219		134	146
Maṭlaʿ-ı nūr-ı tecelliṉ durur ol vech-i ḥasen	137	212	173	151	218	178	178	179	163	167	81	125	40			218	197	135	
Ṣaḳınup laʿl-i dür-bārı yavuz gözden yavuz dilden	135	213	166	149	219	172	172	170	165		82	123	42			220	203	133	147
Cāna kim sevdā-yı zülfüñ ārzūdur nʾeylesün		214	161		220	185	185	186		172	87					221			148
Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün	141	215	169	155	221	177	177	176		168	83	129	45			222	219	139	149
Sen şāhuñ ele girse eger ḫāk-i derinden		216	164		222	179	179	177								223			150
Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bāriṉ şehrüñden	147	217	170	156	223	173	173	171	166		88	130	43			224	207		151
Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından	140	218	176	154	224	175	175	174	167	173		128	44		95	225	205	138	152
Elā yā eyyühāʾs-sāḳiṉ baḳıyyeñ var ise dünden		219	150		225			181		175						226	209		153
Nālemi zemzeme-i murġ-ı seḥerden ṣorasın		220	175		226	183	183	182	168				46		59	227	216		154
Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭoprağa ṣalarsın	134	221	178	148	227	165	165	166	169	164	77	122	47		53	228	211	132	
İyā periṉ nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın	144	222	153	159	228	168	168	169	170			133	48			229	210	142	
ʿĀlem-i ʿışḳa ḳadem baṣ ki temāşā göresin	146	223	168		229	169	169		171		89	135	49			230	215	144	
Cāna ḳılmaz būse-i laʿl-i şeker-bār isteyen	148	224	157	162	230	166	166	167	172			136	50			231	200	145	
Cām-ı ezel sermestiyem sāḳiṉ mey-i raḫşānı ṣun	149	225	158	163	231	163	163	164	174	174		137	52			232	218	146	
Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm melāl itmek neden	133	226	165	147	232	174	174	173	173			121	51		56	233	201		
Kej-naẓardur ḳaşlaruñ yāsına ḳurbān olmayam	145	227	171	160	233	167	167	168	175			134	53		58	234	199	143	
Ben umardum ṣanemā kim beni sen yād idesin		228	155		234								56			235	217		
İy periṉ bu ḫüsn ile beñzer ki ḫūriṉ-zādsın		229	151		235			184					54			236	213		
Nāzdan miṿe getürmiş bir gümüş şimşādsın		230	177		236			183	176				55			237	214		
İsterem ḫüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun		231	163		237								57			238	221		
Ḫudāyā bed-gümānı sen bilürsin	142	232	162	157	238	186	186	187		165	78	132	58			239			
ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende ziṉbālanmasun		233	167		239			188							55	240			

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan						182	182													
Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilālinden			156	164		184	184	185		170	85				94		206			
Gözüñi süzme bi̱mār öldürürsin			172																	
Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan								172									212			
Ḳaçan kim nāz ile dilber çıḳa geldi otaġından																				
ʿİẕāruñ şevḳına giryān olur ṣu	150	234	180	165	240	187	187	189	177	176			59			241	222	147		
Caʿd-ı zülfüñ kim aṣılmış sen dil-ārām üstine	167	235	190	183	242	209	209	214	179			151	61			243	246	166		
Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara		236	208	186	243	204	204	209	180			152				244	234	167		
Cān u ser terk itmişüzdür gerçi rāh-ı yārda		237	189		244			195		180	93				61	245				
Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa	157	238	187	172	245	210	210	216	181			143	62		65	246	246	154		
Ebr aġlamazdı di̱de-i ḫūn-bārum olmasa		239	181		246				182							247	255			
Füsūnger-i ḳalemüm ḳıldı ṣiʿrden tevbe		240	199		247				183				66			248	252			
Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice		241	197		248			194	184				63			249	249			
Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice		242	198		249	188	188	190					64			250	250			
Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek iy cān bu gice	165	243			250	191	191	193	185		98	148	65			251	248	163		
Ne ḫoşdur meh-liḳālar tāze tāze	169	244	209	184	251	198	198	203	199			150	83			252	235	164		
Tābiş-i mey ki ruḫ-ı yār-ı dil-efrūza gele		245	186		252								70			253	240			
Ḳāmetüñ şi̱vesi bir nāza ki ḳāmet getüre		246	200			189	189	191								254	233			
Göster yüzüñi kim ḳameri bi̱-ḳarār ide	170	247	203		253	212	212						67			255	232			
Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsi̱r ide		248	201	185	254				186				68			256	231			
Sāyem żiyā vire-y-idi gün bigi gökde aya	153	249	194	168	255	194	194	198	188			138	71			257	223	150		
Niçe bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzına	154	250	210	169	256	211	211	217	190			139	72			258	244	151	155	
Göñlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna	168	251		187	257	202	202	207	189			153	73			259	225	168	156	
Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna	151	252	207	166	258	195	195	200	192	177	90		74			260	224	148	157	
Cānuma sevdā-yı zülfüñ ārzūdur çāre ne	152	253	188	167					191				76				226	149	158	

Berg-i benefşe sāyebān olmış ḳızıl güllerine		254	185		259	200	200	205	193				77		106	261	243		159
Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete	172	255	182		260	190	190	192	187				69			262	228		160
Baġrumı dāġ-ı ġamuñla lāle-veş ḫūn eyleme	163	256	184	179	261	208	208	213	194	183	95	146	75			263	242	161	
Hey ne cānān imiş bu cān alma		257	211	173	262	199	199	204	195	181		144	80			264	238	155	
Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur cām-ı ceme	160	258	195	176	263	207	207	212	196	185	99		79		60	265	239	158	
Ḳanlu yaşumla yazdum bir iştiyāḳ-nāme	161	259	196	177	264	193	193	197	197				81		62	266	227	159	
Dostum zülfüñ gibi ṣalındı cānum boynuña	156	261	193	171	265	203	203	208	198			142	82		66	267	245	153	
Çün aḳdı göñlüm ṣu gibi serv boylu şāhuma		262	191		266			215	200				78			268	247		
Kemend-i zülfine yāruñ giriftār olmasun kimse	158	263	202	174	267	201	201	206	201	178	91		83			269	254	156	
Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cinändur dimege	164	264	213	180	268	213	213	218	202	179	92	147	84			270	251	162	
Ḫışmını kem (güm) ḳılmasun ol çeşm-i şehlālar bize	159	265	192	175	269	206	206	211	203		96		86			271	237	157	
Cigerden ʿāşıḳ āh eyler kimerde	166	266	204	182	270	196	196	201	204			149	87			272	230	165	
Dil baġlamañ şol āhū-yı müşkin kemend ile		267		239		197	197	202		184	97		148			334			
Bīmār-ı ġamzeñem baña ṣıḥḥat ne fāyide	155	266	184	170	271	192	192	196	205			140	88			273	229	152	
Müddeʿī maḥrem olup meclis-i cānānumuza	162	267	206	178	272	205	205	210	206	181	94	145	89		63	274	236	160	
Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa								199											
Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine									262										
Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulığı	207	268		222	274	241	241	268	210	197	110	187	93			276	282	203	
Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni		269			275								95			278	278		
Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı		270			276			226	211				94			279	284		
Biʾllāh iy but-ḫāne-i ḥüsnüñ but-ı ʿayyāresi		271			277			223	212				96			280	283		
Dil ḫastesi hecrüñ eleminden öle yazdı		272		193	278	265	265	275	213				98			281	291		
Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaṣfuñ şerbeti		272			279								97			282	281		
Lāle-veş her ne giyersem eşküm eyler āl anı		273			280											283	277		

İy meh viṣālüñ ḫ∨ānına bir gice mihmān it beni	200	274	224	215	281	238	238	265	214			181	99			284	275	196	
Ṣaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni	196	275		210	282	240	240	267	215			177	100			285	271	192	
Dostum bį-günāh yaḳma beni	178	276		192	283	257	257	252	216			159	103			286	274	174	
Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni	198	277		213	284	228	228	236	217			179	102			287	272	194	
Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni	218	278		233	285	223	223	231	218			198	101			288	273	214	
Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zį̄bā gibi	206	279		221	286	263	263	272	221	191	103	186	106			289	309	202	
Niçe bir iñledesin derd ile dolāb gibi	209	280		224	287	256	256	251	220			189	105			290	310	209	
Var mı bir ḥüsn āftābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi	190	281		205	288	255	255	250	223			171	108		79	291	311	186	
Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi	205	282		220	289	225	225	232	219			185	104			292	313	201	
Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi	177	283		195	290	227	227	235	222	187	101	161	107			293	314	176	
Dil baṣar baġrın ḳaddüñ hevesin cānı gibi	204	284		219	291	235	235	262	224			184	109			294	312	200	
Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḫı	183	285		198	292	244	244	271	225	190		164	111			295	269	179	
Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı	211	286		226	293	222	222	230	227			191	110		76	296	268	207	
Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi		287			294				228							297			
Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı	203	288		218	295	237	237	264				183	112			298	267	199	
Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi	183	289		199	296			228				165	113		74	299	285	180	
Maḥabbet ḳurʿası İlyāsa düşdi	197	290		212	297	224	224	233	229	193	107	178	114			300	286	193	
Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi		291		236	298	259	259	254								301	287		
İy ṣubḥ-ı ruḫuñ maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhį̄	202	292	216	217	299	260	260	255	230	198	111	182	115			302	262	198	
İy ṭalʿati nūr-ı ṣubḥgāhį̄	201	293	221	216	300	242	242	269	231				116			303	261	197	
Sidre dį̄vāne gibi raḳṣ ura iy serv-i sehį̄	173	294		188	301	262	262	256	232	188	102	155	118			304	263	170	
Yaraladuñ yüregümi yār hey	176	295		191	302	258	258	253	233	201	112	158	117			305	316	208	160
Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā meni		296	219	211	303	234	234	261								306	270		161
Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri	191	297		206	304	253	253		234			172	119		86	307	292	187	162
Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri	192	298		207	305	250	250	246	235			173	120		87	308	293	188	163

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri	194	299		209	306	252	252	248	236			175	121		89	309	294	190	164
Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri	193	300		208	307	251	251	247	237			174	122		88	310	295	189	165
Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni	189	301	228	204	308	226	226	234	238			170	123		78	311	276	185	166
Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni	210	302		225	309	264	264	273	239		106	190	124		73	312	279	206	167
İy güzellikde Yūsuf-ı ŝānī	213	303	223	228	310	217	217	221	240		108	193	126			313	260	209	168
Ṣaçuñ hevāsı yile virdi kār u bārumızı	180	304		196	311	249	249	245	241	194		162	127			314	300	177	169
İy ṣabā depredicek ṭurra-i cānānemüzi	181	305	220	197	312	266	266	274	242	200		163	125			315	301	178	170
Āh kim yār işitmez āhumuzı	215	306	217	229	313	219	219	222	243			194	128			316	299	210	171
Gül yüzüñ bāġ u bār-ı dil ü cāndur çelebī	217	307		232	314	243	243	270	244			197	129			317	264	213	172
Bād-ı āhumdan emīn olmazdı ḥüsnüñ pertevi	188	308		203	321	254	254	249	254			169	142		77		266	184	179
Gülgūn ayaġı al ele iy lāle yüzlü hey	212	309		227	322	233	233	260	250			192	135				315	173	180
Pertev-i żüʾl-celāldür nūr-ı cemāl-i Muṣṭafā		310			315	214	214	219	245		3		130		72	318	259		173
Cāndur ʿalāʾl-ḥaḳīḳa ʿalī cān didükleri	179	311		194	316	246	246	241	246			160	131			319	298	175	174
Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi	199	312		214	317	232	232	259	251			180	136			320	290	195	175
Kirpügi cevr oḳına peykāncı	219	313		234	318	221	221	229	247			199	134			321		215	176
Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki	214	314		231	319	218	218	225	248			196	132			322	308	212	177
Leb-i laʿlīnüñ açup ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri	216	315		230	320	220	220	227	249			195	133			323	296	211	178
Fitneyle ḳāmetüñ ḳoparurdı ḳıyāmeti	175	316		190	323	239	239	266	253	189		157	137			324	280	172	181
Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi	185	317		200	324	216	216	224	252		105	166	138			325	302	181	182
ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı	174	318		189	325	247	247	242	255	202		155	140			326	297	171	183
Dirīġā yār benden yüz çevürdi	187	319		202	326	262	262	257	256	195		168	141			327	289	183	184
Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı	184	320		235	327	245	245	240	261	199		154	145		75	328	305	169	185
Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi	186	321		201	328	248	248	244	258			167	143		80	329	304	182	186
ʿAhde vefā eyledüñ öyle mi		322			329	229	229	237	257	196			139			330	303		187

Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli	208	323		223	330	231	231	258	260	186	100	188	144			331	265	204	188
Yine bu cevr ü cefālar bize cānā ne-y-iki		324			331			239	259	192	104		146			332	306		189
Gözümüñ yaşı revān oldığı ġamdan ne-y-iki						230	230								104		307		
Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstį̄		325				215	215	220											
Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı		326		237		236	236	263									288		
Ḳılur zülfi muʿaṭṭar dest-māli								276											
TARİHLER																			
Çü bünyād oldı bu ḳaṣr-ı muʿallā	23					19	19												
Seyfüdį̄niʾl-lāhi Ṣulṭānüʾl-ġuzāt	5			5	4	8	8	7						5			8	6	5
Ḳalʿatü Ḳosṭanṭıniyye feteḥahā	1			1	6	4	4	5						8			2	1	8
Ḥabbez̄ā buḳʿatun mübārake	2			3	8	6	6							10			7	4	10
Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm						5	5	2											
Hiye buḳʿatun meşḥūne bi-mellāḥ	3			2	7	2	2	4						9			3	2	9
İntiḳaleʾş-Şeyḫ ve Tārį̄ḫuhū	15			15	11									14			12		12
Ebū bekr bin Veliyyüʾd-dį̄n be-cennet reft tārį̄ḫeş	22					20	20												
es-Sinnü’r-remḥü evvelü’s-sānį̄	4			4		7	7	6						4			6	5	4
Ümerā ṣaflarını Āṣaf-ı devrāna ḳoşup	18	2		16	2	17	17	3						2			1		2
Tebārake ḳalatiʾl-melikiʾl kerį̄m	6			6		10	10	9						6			9	7	6
Ḫ∨āstem rāh-ı medḥ-i ḥışn-ı tu-rā	7			7		12	12	11									13	8	14
Kevkebü’l-mecdi kad bedā ve ‘alā	8			8	5	11	11	10						7			10	9	7
Ḥurrime min celāli ṣāhibihį̄	13			13	10	3	3							13			13	3	11
Fetḥü şüd çün ḥişār-ı Āḳçaḥişār	9			9	14	13	13	13						17			14	10	15
Fetḥü Zabyāḳ ve kesrü raʾsi Frenk	10			10	13	14	14	12						16			16		14
Fetḥ Leşrā ḫoş āmed iyn tārį̄ḫ	12			12										19			15		17
Dāne Efrenc dāme ū Durus	11			11	15									18			17		16

Çıḳdı devlet taḫtına Şeh Bāyezīd	19					15	15												
Penāh-ı cihān ān Ferīdūn-ı şān	16																		
Niyyet Cem kerd çü Şeh-i Bāyezīd	17					16	16												
Bārakeʾl-lāhu li-ʿursin saʿidet	14			14	9	9	9							12			11		
Elā yā ḳad benā Derviş Dāvūd	20					18	18	14											
Şöyle ʿālī yapdı Dāruʾl-ḫayrı Sulṭān Bāyezīd		1			1	1	1	1	1					1			5		1
İy deret būse-gāh-i ehl-i bihişt	21																		
Ān şem'e-fürūz-ı ḥarem-i kaʿbe-i esrār					12									15			18		13
Devr-i Şeh Bāyezīd Ḫānda kʾanuñ					3			8						3			4		3
KIT'ALAR																			
Ḳullaruz ḥālümüz añlatmaġa geldük ḳapuya				2					9									2	
Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ	14	2		5				5	2					7		34		24	
Medḥüñ çemeninde bülbül olsam	15	8		4	5	1	1		3					9		44		3	
Saʿādet sebzezārında ne ġam ṣoldıysa bir lāle		11			9											49			
Ṣoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma	19	36		15	37	15	11	19				5	18				8	10	
Ḫāṭır-ı şāʿir ābgine gibi	34	42		32	18	19	17	23	36				21				27	25	
Didüm ki ṭudacıġuñ öpicek		43		18	17	20	19	26	37	3	1	8	23				11	13	
Ṣu istedüm gice sāḳi elüme ṣundı mey-i nāb	20	37		16	38	23	18	25	24	4	3	6	5				9	11	
Perişān olan ister kim ola hem-dem perişāna	31	38			39	30	26	31	31				12				19		
Ṣatardum bugün cānı bir ḥabbeye	27	39		25	40	26	22	28	30				13				16	19	
İyā vezīr-i mükerrem çıḳarma mülküñden	33	9		9	6	29	25	33	6					14					
Ḫudāvendā dün ü gün mihrüñ ile	15	12		7	2	32	28	32	5					10				5	
Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb	12				9	33	29	34	16					2					
Āftāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin		40			41												21		
Gördüm kenār-ı nāmede nāmın nigārumuñ		41			42								16				24		
Göz ü gönlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi				31															
Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫarını	35			33					39				26					26	

Ḫayāl-engiz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb																			
NAZMLAR																			
Sulṭān-ı rüsül hümāmumuzdur	1	1	1	1					1	1			5	18	5	5		1	
Sipās Allāha minnet Ẕüʾl-celāle	10	2		6	1	31	27	30	4					8				4	
Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denį gör	4			3	8	3		4	11	2				16		48			
Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā	2																		
İtdi zamāne cānumı benden cüdā diriġ	3	12			10			1	12					1		50			
Gül-i bāġ-ı saʿādet ṣoldı dirler	5	13			12				14					4					
Ey dehr-i ḫįre-dil ne içün kįnedārsın	6	14			13	4		36	13					3					
Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb	7	15			14	2		2	15					6					
Yazmış ezel kitābına taḳdįr kātibi		5			3				7					11					
ʿAyb itme ḫusrevā ger iderseñ suʾāl-i cev	12	6		8		24	20	24	8					12				6	
Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laʿl pencereden		7			4				10					13					
Bād-pāy ile bir perį-peyker		10			7									15					
Biʾllāh iy serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ		16			15				17					17					
Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum	9	17				34	30	35	18					5					
Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış	12	18		11	20	8	4	11	19			1	1				4	6	
Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter	41	19		12	21	11	7	8	20			2	2				11	7	
Görinürdi gözinüñ āfet-i cān olacaġı	13	20		13	22	14	10	15	22			3	4				16	8	
Eline ʿışḳuñuñ virdümse yaḳa	14	21		14		6	3	7	21			4	3				7	9	
Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl	23	23		21	25	5	2	6	23			11	8				13	15	
Cānı ol zülfeyn-i fettān öldürür	22	24		20	26	17	13	20	26			10	9				24	14	
Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşı ḳızıl güllerle	24	25		22	27	13	9	14	27								19	16	
Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng	39	26		36	28	25	21	29	34								23	29	
Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig	13	27		10	29	22	16	21											
Ṣalın iy serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile		28			30												25		
ʿİd-i ḫüsnüñde ṣalın dilber-i raʿnālar ile		29															26		
Dil mi ḳodı cevrüñ eli delmedük	30	30		28	31	18	14	16	28									22	

Her kʾanuñ deryūze-i ʿışḳuñda şeyʾ liʾllāhı yoḳ	32	31		29	32	21	15	17	29									23	
Her ki ol ḳayġuñ ile şād olmaz	29	32		27	33	28	24	22									18	21	
Cihān yansun kim ol şemʿ-i şeker-ḫand	26	33		24	34	27	23	27	32								15	18	
Gül yüzi nüsḫasıdur defter-i bāġ-ı iremüñ		34			35														
Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭāniḍür		35		17	36	16	12	18	33								21	12	
Çıḳaldan ḥüsnüñüñ illerde çavı	25	44		23	16	9	5	12	38								8	17	
Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme						7	3	9											
Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez	21	22		19	24	10	6	13	25										
İşigüñden iy ḳıble-i mihr ü māh	28	41		26	19	35	32		35								20	20	
Yüz çevürme igen be hey kāfir								3		5									
Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi										6									
Gül yüzüñe öykündi meger kim çemen içre						12	8	10									9		
Nāzı aña şat ki ḫaridār ola	38			35					40				25					28	
Torva umar mı tu saḳaluñdan	36			34									24					27	
Gerçi kim biryāncı Seydi bir gül-i pejmürdedür	40								41										
Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür								1											
Şerḥ idersem ʿuḳde-i zülfüñdeki taʿḳidden								38											
MATLA VE MÜFREDLER																			
Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa	10			5									4				6	5	10
İy ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabiḫ	6	2		19														16	
Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār	1	24		9		7	7						11				16	10	18
Geldi rişüñ nāzuñı az eyle az	16			23									21					18	
Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig								3											
Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñle iy şekker-maḳāl				11															
ʿAraḳ-riz olsa ol serv-i gül-endām	7	6		1					8			1	13				1	1	1
Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum				14															
Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem	18	30		25					13				20						24

Seni ben gülle urmaġ istemezdüm		17															12		
Cihāna cūd idersin her cihetden	3	4		15														12	
Müşk-i Çiṉ dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā içün				12															
Ben incindüm elüñden sen dilümden		18															15		29
Şu gelür ḫānum elüñden yüzüme baḳmayasın								6											
Ela na filisume perẕiḳamu	20					9												22	
Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine		10															28		5
Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme	13	23		7				13					10				14	8	17
Geldi bir nāme ki efsūn okımış ḫāmesine		21						7					9				9		15
Ṭonanup ol but-ı çiṉ aṭlas u dībālar ile		5															3		
Eyleme iy müddeʿi dildāra sen benden gile	19	32		26					10				17				27	19	26
Eger dilden gelen elden geleydi								5											
Ḫayme-i siṉ ki mercān budaġıdur diregi	17	34		24					12				19				30		28
Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı				22									22					17	30
Ḥasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz		1												1					
Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın	5	3		17		5	5											14	
Derdümi meşḳ itmege her dem der ü diṿāruña	21	7		20		8	8		1			3	1				10	20	2
Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd		9																	4
Var ruḫ-ı zerdümden iy eşküm ḫaber vir zülfine		11						10									26		6
Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi	22	13		21					2			4					4	21	8
Ḳumri gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde	8	14		2					3			2	2				2	2	9
Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿimin ʿālemüñ	11	15							5				5				7	6	12
Ḳanı ḳavl ü ḳarār ü ʿahd ü peymānlar unutduñ mı	9			4					4				3				6	4	11
Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi	12	16		6		2	2		6				6				8	7	13
Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabiḇüm oldı ṣariḥ	2	19		10					7				7				18	11	14
Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem	4	20		16									8				11	13	
Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası		22						8									13		16
Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz		25						9					12				17		19

Sāʿid-i şimşüñe zerrin sivār oldı süvār	14	26		8				1	9				14				22	9	20
Tāḳ-ı çarḫuñ naḳşını bāḳi ṣanup aldanma kim		27															19		21
Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını		28															21		22
Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫaṭṭ-ı yār		29						4					15				24		23
Ṭutalum kim eylemezsin ṭır-i āhumdan ḥazer	15	31				3	3		14								31		25
Dil zülf-i siyāhında ġam yimege ḳāniʿdür						4	4												
Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḥālini kim		8						11									20		3
Ṭır-i cefādur andan iren baña iy raḳīb		33		3		1	1		11				18				29	3	27
Cān viren her nefesde biñ ola				18		6	6						16				25	15	
Firāḳ günidür iy gözler imdi ḳan aġlañ																			
Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin veli				13															
Faḳīh-i medrese bilmez nedür kitāb-ı usūl								12											
Var idi bir zerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı		12															23		7
Vefāsı olmayan yāruñ fenāsı								2											
ARAPÇA ŞİİRLER																			
Ẕikrāke şehide lisānı yestelẕü bihi	1	2		2									2	3			2	2	3
Yā men yülāzimühüʾl-ikbāl veʾṣ-ṣeref	2	3		4									4	4			4	4	4
Keenneməʾl-leyletüʾẕ-ẓülemāü veʾṣ-ṣiheb	3	4		5									5	5			5	5	
Melikün fāḳa Ẕüʾl-ḳarneyn ḳadran	4	5		6									6	6			6	6	5
Bekeynā ve ehreknā ʿaleʾl-ḫaddi edmeʾan	5	6		7		3	1						7	7			7	7	
el-Mevtü men yaġnı ve ente veliḥ	6	7		8									8	8			8	8	
Yā men bedā ḳameran min maṭlaʿiʾl-kerem	7			1		1		1					1	1			1	1	1
Yā rāmi ḳalbi bi-sihāmiʾl-lehezāt	8	1		3		2		2					3	2			3	3	2
Zeyyentü semʿi bi-dürriʾl-mantıḳ	9																		
FARSÇA ŞİİRLER																			
İy rāyet-i refīʿ-i tu ber-āsmān-ı dīn	1	2	14	1									14	10			14	1	1
İy gerd-i rehet sürme-i aʿyān u efāżil	2	3	15	2		1		1					15	11			15	2	2
Menem ki meykede-i ʿaşḳ ḫān-ḳāh-ı men est	3	4	1	3				2					2	12			2	3	3

Menem ki çarḥ-ı muʿallaḳ zi-dūd-ı āh-ı men est																			
Pertev-i rūyeş felek-rā sāḥa-i gülzār kerd	5	6	7	4									6	14			6	4	5
Māh-ı men nāgeh çü burḳaʿ dūr ez-ān ruḫsār kerd	4	7	8	5				3					7	15			7	5	6
Ṣad ḥalḳa-i zi-sünbül ber-rūy-ı gül nihādest	6	8	3	6									3	16			3	6	7
Zülf-i kemend-endāz-ı tu ber-meh keşed zenciĝr-rā	7	9		7									1	17			1	7	8
Zebān-ı ḫāme ciger sūzed ez-beyān-ı firāḳ	8	10	9	8				4					10	18			10	8	9
Ṣunʿ-i ezel ki ṣūret-i cān u ten āferiḏ	9	11	6	9				5					9	19			9	9	10
Ḫaṭṭ-ı sebzet ber-gül ez-ʿanber ḥamāyil beste est	10	12	4	10									4	20			4	10	11
Heme ḫ∨āhend cefā-yı tu vü mā ez-heme bih	11	13	11	11									12	21			12	11	12
İy ḳabā-yı nāz u ʿişve rāst ber-bālā-yı tu	12	14	10	12				6					11	22			11	12	13
İy ez-sebeb-i mū-yı tu ber-bād seriĝ çend	13	15	5	13									8	23			8	13	14
Zülfeş be-dām-ı fitne ṣad piç ü tāb dāde	14	16	12	14									13	1			13	14	15
Māh-ı men yek serv ḳadd u lāle ḫadd u ḫar-gehiĝst		5	2										5	13			5		4
Yek rūz der-āmedem be-ḥammām	15	17			2	2							16	2			16		
Türk-i çeşmet dil şikest iy mest-i nāz	16	18			3								22	5			22		16
Bende ez-niʿmet naŝiḫb ü ḳażā	17	19			4								20	3			20		17
Keşţi-i dil geşt dūst keşţi-bān	18	22	18	15									23	6			23		20
Güftemeş ḫaṭ demiḏ güft Aḥmed	19	20	19		6								19	4			19		19
Men ki der bezm-i muḥabbet ṣüʿlehā dārem çü şemʿ	20																		
İy cān şikār-ı ġamze-i şiĝr-efken-i āhū-veşet	21																		
Ser-nigūn keşţiĝst ebrū-yı tu ber-deryā-yı ḥüsn	22																		
Siyāh-baḫt-ı men est ān dü çeşm-i ḫ∨āb-ālūde	23																		
Be-dest-i müddaʿiĝ ḫāṣā ki ān zülf-i dü tā üfted	24	23	17										18	8			18		21
Şikāyet kerdem ez miĝr ü veziĝreş		1	13		1								17	9			17		
Be-şükr-i ānki zi-iḥsān-i kerdigār-i ġaniĝ		21	16		5								21	7			21		18

Tablo 3.3. Nüshalardaki Şiirlerin Matla Tablosu

AHMED PAŞA DÎVÂNI

(TENKİTLİ METİN)

1. MESNEVİLER

1.

Der-Tevḥīd-i Bārī

müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün

- + + - / - + + - / - + -

1. Bi-smiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥīm
Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadīm

2. Ḳufl-güşāy-ı der-i raḥmetdür ol
İki cihān ehline devletdür ol

3. Nāme-i lā-raybe çü ṭuġrā budur
Ẓann iderem kʾaʿẓam-ı esmā budur

4. Her bereket kim ḳodı eşyāda Ḥaḳ
Anı sebeb eyledi dünyāda Ḥaḳ

5. Cismüñe anuñla ḥulūl itdi rūḥ
Anuñ içündür saña bunca fütūḥ

6. Anuñ ile Ādeme feyż oldı cūd
Anuñ içün itdi melekler sücūd

7. Ābı budur ḥilyeger-i ḫāk iden
Ḫāki budur ġıbṭa-i eflāk iden

8. Vird-i zebān it anı sen ber-devām
Ansuz işe başlama kʾolmaz tamām

1. AS1: 2a-2b, AS2: 2a, AE: 2a, E: 2a, H: 2a, İ: 2a, R: 2a, İÜ1: 2a, İÜ2: -
Başlık: AHB
2.raḥmetdür: devletdür H
3. ṭuġrā budur: ṭuġrādur ol E, R // esmā budur: esmādur ol E, R
4. kim: ki E
5. Cismüñe AS1, E, İ, R, İÜ1: Cisme ki AS2, AE, H
8. işe: işe ANT

2.[55]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün

- - + - / - - + - / - - + -

1. Ḥamden lehū veʾl-ḥamdü mineʾl-āyehi
Şükran lehū veʾş-şükrü min naʿmāyehi

2. Ŝummeʾṣ-ṣalātü ʿaleʾl-ḥabi̯biʾl-evveli[57]
Müstekmilüʾd-dünyā bi-di̯niʾl-ekmeli

3.[58]

mefʿūlü mefāʿi̯lün feʿūlün

- - + / + - + / + - -

1. el-Ḥamdu li-bāri̯ʾl-berāyā[59]
Subḥāneke rabbenā teʿālā

2. Nehdi̯ke hadiyyeti's-selām[60]
Yā zübdetü zümreti'l-kirām

4.[61]

Der-Di̯bāce Mi̯-Gūyed[62]

feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl

+ - - / + - - / + - - / + -

1. Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür
Bir avuc türāba cihān ol virür

2. Ḫudā[63] medḥi maḳdūr-ı insān degül
Cihān-āferi̯n ögmek āsān degül

3. ʿAṭāñ[64] ol deñizdür muḥi̯ṭüʾl-cihāt
Ki bir ḳaṭrasıdur anuñ kāyināt

---

2 AS1: 2b, AS2: 2a, AE: 2a, E: 2a, H: 2a, İ: -, R: 2a, İÜ1: -, İÜ2: -

1. *Ona (Allah'a) kendisini bize bildiren işaretler gönderdiği için hamdolsun. Nimetlerinden dolayı da ona şükürler olsun*

[57] *2. Allah'ın sevgili kuluna sonsuz selam olsun. O, eksiksiz olan dinle dünya ehlinin dinini tamamladı*

[58]3 AS1: 84a, AS2: 2b, AE: -, E: -, H: 2a, İ: -, R: 57a, İÜ1: -, İÜ2: -

[59] 1. *Tüm canlıları yaratana hamdolsun. Bizim ulu tanrımız, seni her türlü eksikten tenzih ederim.*

[60] 2. *Seni en güzel bir şekilde hidayete erdirdi. Ey şereflilerin en şereflisi!*

[61]**4 AS1: 2b-9b, AS2: 2b-6b, AE: 2a-4a, E: 2a-5a, H: -, İ: 2a-5b, R: 2b-7a, İÜ1: -, İÜ2: -**

[62]Başlık: AS1

[63]2. Ḫudā: Ḫuẕā AS1, R

[64]3. deñizdür: ẕikrdür AS2

4. Ne miḳdār[65] olam ben de ol ḳaṭreden
Ki vaṣf-ı ḫudāvende açam dehen

5. Beşer[66] ṣūretinde bu bir ẕerre ḫāk
Ne zehre kʾide medḥ-i Yezdān-ı pāk

6. Bedīhī[67] degül mi ne lāzım delīl
Ki eyneʾẕ-ẕelīlü va eyneʾl-Celīl

7. Şerīf aduñ añdum ki bulam şeref
Ki ẕikrüñsüz olmaya ʿömrüm telef

8. Kimem ben ki medḥüñi sevdā ḳılam
Bu naʿmā-yı bī-ḥaddi iḥṣā ḳılam

9. Şükr niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

10. ʿAṭāña[68] nihāyet yoġ ey ẕüʾl-minen
Yine sensin ancaḳ saña şükr iden

11. Göñül[69] cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

12. Ten ü cān[70] yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

13. Zemīn[71] süfre-i ḫ̌ān-ı iḥsānıdur
Bu ḫ̌ānuñ cihān ḫalḳı mihmānıdur

14. Çün[72] ol ḫ̌ān-ı yaġmāya itdüñ ṣalā
Ne bīgāne ḳaldı ne ḫod āşinā

15. Aña[73] bir żiyāfetdür ol ḫ̌ān-ı ʿām
Kʾanuñʾçün yaradıldı ʿālem tamām

---

[65]4. vaṣf: medḥ ANT, İ
[66]5. ẕerre: ḳaṭre R // ide: idem AE
[67]6. ẕelīl AE, AS2, H: türāb AS1, E, İ, R // *Ki zelil nerede, Celil nerede?*
[68]10. yoġ AE, R, AS2 H2: yoḳ AS1, E, İ // ancaḳ: el-ḥaḳ İ
[69]11. gözin: gözüñ ANT // bīnā: zībā İ
[70]12. Yezdān: sulṭān İ
[71]13. ḫ̌ān-ı: ḫ̌ān u AE
[72]14. yaġmāya AS1, AE, İ, R: naʿmāya AS2, AE, H
[73]15. ʿām: tām AE, İ // Kʾanuñçün: Anuñçün AE

16. Muḥammed[74]ki maḫlūḳuñ aʿlāsıdur
Cihān nūr-ı ḥüsni tecellāsıdur

17. Güşāyende-i çeşm-i bi̯nişdür ol
Ki di̯bāce-i āferi̯nişdür ol

18. Gül-i nāz-perverd-i bostān-ı ḳurb
Çerāġ-ı müni̯r-i şebistān-ı ḳurb

19. Teni devlet-i taḥt-ı eflāk olan
Seri zi̯net-i tāc-ı *lev-lāk* olan

20. Emi̯n-i cenāb-ı muʿallā-yı Ḥaḳ
Mürebbi̯-i ḫalḳ u mürebbā-yı Ḥaḳ

21. Zemi̯n[75] ü felekdür ġubār-ı rehüñ
Ezel tā ebeddür temāşā-gehüñ

22. Zemi̯n-būs-ı ḳadrüñ çün İnci̯l ide
Beşer saña ne dille tebci̯l ide

23. Hezārān[76] ṣalāt ü hezārān selām
Saña olsun ey dürc-i dürr-i kirām

24. Muhācirlerüñe[77] ve enṣāruña
Ki ġarḳ oldılar nūr-ı di̯dāruña

25. Daḫı çār yāruña olsun dürūd
Vücūd ehline Ḥaḳdan olduḳca cūd

26. Kʾanuñ her birin eyledüñ bi̯-gümān
Zemi̯n ehline ḥüccet-i āsumān

27. Cenānlar[78] cinānın güşād eyledüñ
İrem bigi z̲ātuʾl-ʿimād eyledüñ

28. Çü naʿleynüñi[79] ʿarşa ḳılduñ ḳari̯n
Sücūd u rükūʿ itdi çarḫ u zemi̯n

---

[74]16. nūr-ı: nūrı AS2, H
[75]21. Zemi̯n ü AS2, E, H: Zemi̯n-i AS1, AE12, R, İ
[76]23. dürc-i dürr E, R: dürr-i dürc AS1, AS2, AE12, H, İ
[77]24. di̯dār: di̯z̲ār AE
[78]27. cinānın: cinānda AS2
[79]28. Sücūd u rükūʿ: Rükūʿ u sücūd ANT, E

29. Cihān maḫrecinden ḫurūc eyledüñ
Ki miʿrāc-ı ḳurbe ʿurūc eyledüñ

30. Sen olsun ki saña selām itdi Ḥaḳ
Senüñle hezārān kelām itdi Ḥaḳ

31. Çü[80] taʿẓīmüñ emrin tamām eyledi
Seni enbiyāya imām eyledi

32. Seferden ki geldüñ getürdüñ hemān
Ḥaḳuñ raḥmetini bize armaġan

33. Kilīd-i der-i genc-i maḫzūn-ı rāz
Senüñ[81] nāmuñ olmışdur ey cān-nevāz

34. Raḳam-sāz-ı mecmūʿa-i ġaybsın
Mühürdār-ı tevḳīʿ-i *lā-raybs*ın

35. Senüñʾçün[82] yaraḳlandı ḥavż u livā
Senüñʾçün yaradıldı arż u semā

36. Senüñʾçün ḳonaḳlandı çün kāyināt
Şefāʿat ṣuyından ṣun āb-ı ḥayāt

37. Ḳonuḳluḳ ḥaḳuñdur ḳonuḳdur resūl
Edebsüzlük itdiyse birḳaç fużūl

38. Bu dergehde[83] kim oldı böyle refīʿ
Muḥammedden özge kim ola şefīʿ

39. Ḫudāyā ʿadedsüz günāh eyledük
ʿAmel defterin rū-siyāh eyledük

40. Ṭamuyı yaṣayan celālüñ ḥaḳı
Bihişti bezeyen cemālüñ ḥaḳı

41. Gözi yaşlularuñ yüzi ṣuyı-yʾçün
Bu micmerde yanan ciger būyı-yʾçün

---

[80]31. taʿẓīmüñ: taʿẓīmüñe R / eyledi: eyledüñ E, R
[81]33. cān-nevāz AS1, AS2, E, R, H: ḫān-ı nāz ANT, AE12, İ
[82]35. ḥavż u: ḥavż-ı AE, İ // yaradıldı: yaraḳlandı R
[83]38. kim oldı böyle: böyle kim oldı AS2, AE, İ

42. Çü ʿafvuña[84] ṭayanduḳ itdük günāh
Yine ʿafvuñ olsun bize ʿöẕr-ḫᵛāh

43. Eger mücrim olmasa ey Ẕüʾl-celāl
Kime[85] ʿafvuñ ideydi ʿarż-ı cemāl

44. Dili şemʿ-i mihrüñle pür nūr ḳıl
Ġam-ı māsivādan bizi dūr ḳıl

45. Münācāt baḥrinde ġavvāṣuñ it
Ṭaleb-kār-ı lüʾlüʾ-i iḫlāṣuñ it

46. İletme cenābuña aʿmā bizi
Açup ʿaybumuz itme rüsvā bizi

47. Çün olduḳ[86] nevālüñle ḫayruʾl-ümem
Der-i raḥmetüñden umaruz kerem

48. Bizi nār-ı ḳahruñdan āzād ḳıl
Maḳāmātumuz cennet-ābād ḳıl

49. Gidüp[87] çeşm-i dilden ḥicāb-ı ġurūr
Bu yıl sözden itmişdi ẕihnüm nüfūr

50. Ki[88] gördüm cihān bezmi bāḳi̇̃ degül
Giden gelmez ayruḳ mülāḳi̇̃ degül

51. Bu[89] ḥayretde bi̇̃-ʿaḳl u hūş oldı dil
Ṭutuldı zebānum ḫāmūş oldı dil

52. Fürūġ-ı suḫandan ferāġ eyledüm
Şeb-i ġamda āhum çerāġ eyledüm

53. Anuñʾçün[90] ṣadef oldı gevher-fürūş
Ki hem yumdı aġzını hem ṭutdı gūş

54. Ser-ā-ser zebān oldı şemşiyr-i ti̇̃z
Ḳaçan ṭaşra çıḳsa ḳopar resteḫi̇̃z

---

[84]42. ṭayanduḳ: dayanduḳ AS1; dayandük AE
[85]43. Eger mücrim: günāhumuz AE
[86]47. nevālüñle AS1, AS2, H: nevāñ ile AE, İ, E
[87]49. gidüp: gider AE, İ / çeşm-i: çeşm ü AS2 // yıl: bed AS2, H / sözden: zihnüm AE, İ, H
[88]50. ki: çün AE
[89]51. ḥayretde: ḥaşretde AE, İ / oldı dil AS1, AS2, H: olmışam AE, E, R, İ
[90]53. ṭutdı: oldı E

55. Ger olmasa söz söylemekde dilḭr
Olur mıydı ṭūṭḭ ḳafesde esḭr

56. Bu olmasa[91] bir söz açaydum ki āh
Ṭutuşup yanaydı bu nüh ḫāneḳāh

57. Zebānuñ[92] ṭut ey merd-i şḭrḭn-zebān
Ki tecnḭs-i ḫaṭdur zebān u ziyān

58. Müdām[93] açma aġzuñ ṣurāḥḭ gibi
Ḥarāma yol itme mübāḥḭ gibi

59. Ki senden ṭulūʿ ide envār-ı Ḥaḳ
Açıla der-i genc-i esrār-ı Ḥaḳ

60. Velḭkin rıżā-yı Ḫudāvendgār
Zebānumı depretdi bḭ-iḫtiyār

61. Getür[94] sāḳḭ bir bāde-i feyż-nāk
Kʾola jeng-i ġamdan göñül levḥi pāk

62. Ṣun[95] ol rāḥı ey rāḥat-engḭz-i rūḥ
Ki ḳalbe ṣafā vire rūḥa fütūḥ

63. İçüp ʿaḳl-ı hüşyārı bḭ-hūş idem
Cihānuñ cefāsın ferāmūş idem

64. Sözüm[96] sāzı bir sūza dem-sāz ola
Kʾirem bülbülinden ḫoş-āvāz ola

65. Ger ol[97] naġmeyi seng gūş eyleye
Semāʿıyla cūş u ḫurūş eyleye

66. Açup[98] dest-i ḳudret kilḭdin dilüñ
Niŝār itdi naḳd-i ümḭdin dilüñ

---

[91]56. açaydum: açardum AS1; diyeydim E // yanaydı AE, E, İ, R: yanardı AS1, AS2, H
[92]57. ṭut: dut AS2, H, İ / şḭrḭn-zebān: şḭr-i jiyān İ
[93]58. açma aġzuñ: aġzuñ açma AS2, H
[94]61. jeng-i: jeng ü AS2
[95]62. rūḥa: cāna R
[96]64. sūza: sözde E
[97]65. ger: ki H / cūş u: ḫoş İ
[98]66. itdi: ide E / ümḭdin: ümḭzin AE

67. Ki naẓmum seḥābın dür-efşān idem
Nisār-ı ser-i bezm-i sulṭān idem[99]

68. Ola Saʿdi̯ bigi sözüm Būstān
Nice būstān belki cādūstān[100]

69. Gülin ser-be-ser dürr-i būyā idem
Giyāsın ḳamu müşk-i gūyā idem[101]

70. Ola şehd-güftār anda ḳalem
Ola kebg-reftār anda ḳalem

71. Bu fermānı çün itdi sulṭānumuz
Ki cemʿ ola mecmūʿ-ı di̯vānumuz[102]

72. Müzeyyen ḳılup ḥūr-ı efkārumı
Bihişt eyledüm bāġ-ı eşʿārumı

73. Dizüp bikr-i fikrüme ḫoş zülf ü ḫāl
Çıḳa geldi bir māh-ı ṣāḥib-cemāl

74. Açup söz ʿarūsı yüzinden niḳāb
Beni cām-ı ḥüsninden itdi ḫarāb[103]

75. Uş ol ḥüsnüñ evṣāfı ey māh-rūy
Göñül şehrin eyledi pür-güft ü gūy[104]

76. Aḳar gözlerüm[105] yaşı seyl-āb-vār
Döner cismüm āb üzre dolāb-vār

77. Yine çıḳdı başuma sevdā-yı ʿışḳ
Yine ṭoldı göñlüme ġavġā-yı ʿışḳ

78. Gül-i terde yazdum ḫaṭ-ı dil-nevāz
Ki menşūr-ı ʿömr ola ʿunvān-ı nāz[106]

---

[99]67. seḥābın: saña ben AS2, AE, İ
[100]68. Nice būstān: Ne būstān ola AE, İ
[101]69. būyā: gūyā H // Giyāsın ḳamu: Libāsın ḳamu AE; Libāsın ḳamunuñ İ / gūyā: būyā H
[102]71. itdi çü: çün itdi AS2, H
[103]74. cām-ı ḥüsninden: cān-ı cennetden İ / ḥüsninden: cennetden AS2
[104]75. Uş: Ög E / evṣāfı: evṣāfın E // şehrin eyledi pür: şi̯ri̯n eyle bir İ
[105]76. dolāb: ṭolāb AE
[106]78. ʿömr: ġamz AE, İ

79. Neşāṭ-āver elfāẓı sāġar gibi
Müferriḥ maʿānim̲i cevher gibi[107]

80. Şeb-i ḳadre döndi bu misḳim̲ raḳam
Sücūd itse ṭañ mı dıraḫt-ı ḳalem[108]

81. Nevāziş ḳılan zār u dil-ḫasteye
Güşāyiş viren kār-ı dem-besteye[109]

82. Kerāmet mi ḳomışdur ol ḫāmede
Yāḫod ism-i aʿẓam mı var nāmede

83. Ki her nā-tüvān kᵓanı ḫᵛānā ola
Açup görmesiyle tüvānā ola

84. Çıḳar baḥr-i dilden yine bir güher
Deger müjdegānim̲i biñ kān-ı zer

85. Elā ey şehenşāh-ı ʿālim̲-nijād
Kerim̲ ü hünermend ü pāk-iʿtiḳād[110]

86. Şeh-i kişver-ārā-yı vālā-güher[111]
Ḫudāvend-i şāhim̲ vü ferheng ü fer

87. Felek ḳaṣr-ı ḳadrüñde bir pāyedür
Ferim̲dūn-ı ferruḫ fürū-māyedür[112]

88. Senüñ bigi kim gördi bir āftāb[113]
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

89. Ḳalem kim geyer müşk-i terden şiʿār[114]
Senüñ nāmuñ ile ider iftiḫār

90. Ne yire ḳadem baṣsañ ey kān-ı cūd
Olur ṭoprāġı āb-ı ḥayvān-ı cūd

---

[107]79. -āver: ura H / sāġar: şāʿir AS2, H
[108]80. misḳim̲ AS2, AE12, E, R: müşgim̲ AS1, H, İ
[109]81. zār u dil-ḫasteye AS2, E, H, R: zār-ı dil-ḫasteye AS1, AE12, İ, ANT
[110]85. ʿālim̲: ʿādil E, İ
[111]86. ferheng ü fer AS2: ferheng-fer
[112]87. Ferim̲dūn-ı: Ferim̲dūn u AE
[113]88. Eli kām-baḫş u dili: Ki ola kām-baḫş-ı dili AE, İ
[114]89. müşg: misk R

91. Sipāhuñ sitāre delīlüñ melek
Serīrüñ zemīn ü sarāyuñ felek

92. Cihād eylemek oldı cehdüñ senüñ[115]
Zamān-ı amān oldı ʿahdüñ senüñ

93. Saña himmetüñ düzdi bir nerdbān
Ki taḫt oldı baḫtuña heft āsumān[116]

94. Fürūġ oldı rāyuñ dil ü dīdeye
Penāh oldı ʿadlüñ sitem-dīdeye

95. Zihī dīn ü devlet zihī iʿtiḳād
Zihī ḫulḳ u şefḳat zihī ʿadl ü dād[117]

96. Ṣunılsa elüñden hilāle berāt[118]
Bu naḳṣından olurdı aña necāt

97. Eger ḫışm ile çarḫa ḳılsañ nigāh[119]
Ola tīre ruḫsār-ı ḫurşiyd ü māh

98. Dem-i ḫulḳuñ eylerse nāra güzer[120]
Cehennemde nesrīn-i cennet biter

99. Şular kim ḳadem farḳ-ı eflāke ḳor
Ḳapuñda tevāżuʿ yüzin ḫāke ḳor

100. Düzildükde oḳ gibi ṣaffuñ dürüst
Meger yay döndüre ḫaṣmuña püşt

101. Kemendüñ ḳomaz rāh-ı ḫaṣma gürīz[121]
Ser-i nīzeñ açar der-i resteḫīz

102. Ḳılıçlar zemīni meyistān ider
Süñüler havāyı neyistān ider

---

[115]92. zamān-ı: ziyāde AE, İ

[116]93. Saña AS1, AS2, H, R: Señüñ AE, E, İ // taḫt: taḥt AE, İ / heft: nüh H

[117]95. iʿtiḳād: ʿadl ü dād AS1, R // ḫulḳ u: ḫulḳ-ı İ / ʿadl ü dād: iʿtiḳād AS1, R

[118]96. elüñden hilāle: hilāle elüñden AE, İ // naḳṣından: naḳṣāndan AE, İ / olurdı aña: aña olurdı AS1

[119]97. Eger AS1, AE, E, İ, R: Ve ger AS2, H, ANT // Olur: Ola İ

[120]98. eylerse: iderse AS1 / nesrīn-i: nesrīn u R

[121]101. rāh-ı ḫaṣma AS1, AS2, AE, H, İ, R: ḫaṣma rāh-ı ANT

103. Havādan zemi̱ne yaġa lāleler[122]
Zemi̱nden havāya çıḳa nāleler

104. Sipāh-ı ʿadūdan ḳırılan gürūh
Yata baḥr-i ḫūn içre mānend-i kūh[123]

105. Ḳarāyin nücūmında var iḳtirān
Kᵓolasın bu ḳarn içre ṣāḥib-ḳırān

106. Ne şeh kim ḳomaya işigüñde[124]ser
Yata ṭopraġ altında zi̱r ü zeber

107. Sen[125] ol dürr-i meknūn-ı yek-dānesin
Ki pi̱rāye-i tāc-ı şāhānesin

108. Ne yazam medi̱ḥüñde ey meh-rikāb
Ġani̱dür çü taʿri̱fden āfitāb

109. İşigüñde ey ẓill-i Perverdigār
Ne gevher ṣaçam kim bula iʿtibār

110. Bu şiʿre şürūʿ eylemekden murād
Budur kim anılduḳca dünyāda ad

111. Diye A**ḥmed** içün ḳari̱b ü baʿi̱d
Ki oldur ŝenā-gūy-ı Şeh Bāyezi̱d

112. Bu nām ile[126]nāmum olup nām-dār
Ḳala ḥaşre dek sözlerüm pāy-dār

113. Çü ʿöẕrüm güneş gibi meşhūrdur
Ger oldıysa teᵓhi̱r maʿẕūrdur

114. Ne sulṭān kᵓola böyle ṣāḥib-kemāl
Tekellüf olur[127]aña ʿarż-ı maḳāl

115. İlāhi̱ vücūdını pāyende ḳıl
Güneş bigi ʿālemde tābende ḳıl

---

[122]103. yaġa AS2, H, R: yaġar AS1, AE, E, İ / çıḳa AS2, H, R: çıḳar AS1, AE, E, İ
[123]104. Yata: Bata AS2, E; Olur AS1
[124]106. ṭopraġ: ṭopraḳ AS1, İ
[125]107. şāhānesin: şehdānesin AE, İ
[126]112. pāydār: yādgār E
[127]114. ki ola: ola E / kemāl: cemāl İ

116. Anı şöyle ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa revān
Ki itsün duʿāsını kerrūbiyān

117. Kefin itdüñ erzāḳ-ı ḫalḳa kefīl[128]
Maḳāmın bülend eyle ʿömrin ṭavīl

118. Beḳā bulduġınca zemīn ü zamān
Ŝebāt itdügince bu kevn ü mekān

119. Ḳul olup cihān ḫalḳı iḥsānına
Muṭīʿ ola yir yüzi fermānına

120. İskender gibi var çü bendeñ hezār
Ḫıżr gibi ʿömrüñ ola bī-şumār

5.[129]

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
+ - - - / + - - - / + - -

1. Beyānda siḥr iden cādū-yı üstād
Bu söz siḥrine şöyle urdı bünyād

2. Ki cān bāġında bir murġ-ı nevā-sāz
Söze bu perdeden itdi ser-āġāz

3. Ki bir gün ʿālemi seyrān iderdüm
Diyār-ı rūmda devrān iderdüm

4. Dilümden açmış idi bezm-i şāhī
Ṭılısm-ı genc-i esrār-ı ilāhī

5. Meger bir server-i ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayaġı başduġı yir cān-ı ʿālem

6. Bu ḥüsn ile dilüñ ne ḥāli vardur
Ki ʿaḳl irmedügi aḥvāli vardur

7. Yüzini ḫāk idüp bir meh-liḳāya
Çıḳarup ṭāliʿin fevḳaʾs-semāya

8. Didi ey maẓhar-ı luṭf-ı ilāhī
Ḳaşuñ miḥrābı cānlar secdegāhı

---

[128] 117. eyle: it ve AE

[129] **5 AS1: -, AS2: -, AE: 6a- 6b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

9. Neden bu ḥüsni vi̯rān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı peri̯şān eyler ol ḫaṭ

10. Didi ol maẓhar-ı ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayaġı ṭopraġıdur cān-ı ʿālem

11. Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

12. Ḳalem bu sırdan oldı ser-büri̯de
Bu ḳıldan çaldı çeng oldı ḫami̯de

13. Diyār-ı yārda bir seng yoḳdur
Ki göz yaşından anda zeng yoḳdur

14. Kili̯d açdı dilümden ḫāzin-i rāz
Ki bu maḫzenden oldum ki̯se-perdāz

15. İder şol deñlü diller nāle vü āh
Ki pür-dūd-ı siyāh olur bu ḫar-gāh

16. Çü ḥüsn içinde ol feryādlardan
Varup siḥr ögrenür üstādlardan

17. Ṣaçından ʿuḳde vü efsūnlar itdi
Yaşın ʿāşıḳlaruñ ceyḥūnlar itdi

18. Ki āteşden biterdi sünbül-i ter
Ki ol sünbüllerin ḫāk itdi yek-ser

19. Ṭılısm itdi ruḫına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

20. Yāḫod ṣaḳınduġından ḥüsn bāġın
Aṣar miski̯n resenler ḫaṭṭ zāġın

21. Ki dil murġı görüp ḫavf ide andan
ʿAlāḳa ḳaṭʿ ide bu būstāndan

22. Bahār-ı ḥüsnüñ ol ḫaṭdur ḫazānı
Ḳadeḥ ṣun ḫoş görelüm her zamānı

23. Bu ḫaṭ evvel leṭāfet gösterürdi
Ruḫ-ı yāra melāḥat gösterürdi

24. Cemāl āyetlerin nesḫ itmek ister
Maḥabbet ʿaḳdini fesḫ itmek ister

25. Cihān-dārā cihān ṭurduḳca var ol
Cihānuñ cānısın sen pāydār ol

26. Felek emrüñe rām olsun hemīşe
Güneş bezmüñe cān olsun hemīşe

2. KASİDELER

1.[130]

Der-Medḥ-i Seyyidü'l-Mürselīn Muḥammed Resūlu'llāh Taʿālā ʿAleyhi[131] ve Sellem*

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yā[132] maṭlaʿa'l-hidāyāti ġayete'l-menā
Yā ṣāḥibe'ş-şafāʿati ve'l-ḥavżi ve'l-livā

2. Min[133] kibriyā'i vaṣfike ḫārat ḳarīḥatī
İftaḥ lisāni ʿabdike yā seyyide'l-verā

3. Heyhāt[134] ḳanı ṭavḳ-ı beşerde mecāl-i nuṭḳ
Ḫālıḳ saña çü birligi ile ider ŝenā

4. Şiʿrüñ ne ḥaddi var ki ire vaṣf-ı z̄ātuña
Kʾol vaḥy-i āsmān ola bu siḥr-i müfterā

5. İnsānda dest ü pāy-ı belāġat ḳaṣīrdür
Olmaz biḥār-ı vaṣf-ı celālüñde āşinā

6. Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

7. Kevneynüñ evveli ṣeḳaleynüñ muʿallimi
Sulṭān-ı şerʿ ü ḥācib-i dergāh-ı kibriyā

8. Vaṣluñ[135] beşāreti ḫaberin söyledi Mesīḥ
Yümninden ol sözüñ nefesi oldı cān-fezā

9. Mūsā[136] yapışduġı-yʾçün etegine luṭfuñuñ
Dest-i mübārekinde ʿaṣā oldı ejdehā

10. Bir kez[137] murād elin kim uzadursa z̄eylüñe
Virür dü ʿāleme yed-i beyżāsı rūşenā

---

[130] **AS1: -, AS2: 6b-7a, AE: -, E: 5a-6a, H: 5b-6a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: - (4-7; 14-23 ve 29, 30. beyitler H ve AS2'de yoktur.)**

[131] *Başlık: E

[132] 1. Ey yaratılmışların ilki ve en şereflisi! Ey şefaat, Kevser havzu ve hamt sancağının sahibi!

[133] 2. Senin yüce özelliklerini anlatmaktan dilim kurudu. Ey yaratılmışların en şereflisi kulunun dilini aç!

[134] 3. (ANT'de 3 ve 27-2 numara ile iki kez verilmiştir.) birligi ile: kendüligiyle E

[135] 8. söyledi: söylemiş E

[136] 9. yapışduġı E: yetişdügi AS2, H

[137] 10. murād E: ümīd AS2, H

11. Ādem[138] ceṟimesine yüzüñ ṣuyıdur şefīᶜ
Senden umar şefāᶜati mecmūᶜ-ı aṣfiyā

12. Sen şol ḥabībsin ki görenler cemālüñi
Feyż-i naẓarla eylediler ḫāki kīmyā

13. Sen şol çerāġsın şeb-i miᶜrāc içinde kim
Ḳındīl-i kāyināta zebānuñ virür żiyā

14. Dest-i nevālüñ ile ṣunulmış nevāledür
Şol ḫān-ı muᶜcizāt ki neşr itdi enbiyā

15. Bir barmaġuñla sībini şaḳḳ eyledüñ mehüñ
Meşy itse daᶜvetüñle şecer ṭañ mıdur şehā

16. Saḳf-ı sarāy-ı ḳadrüñe[139] naḳḳāş-ı lem-yezel
Naḳş eylemiş ki *dāme lekeʾl-ᶜizzi veʾl-ᶜalā*

17. Destüñ muḥīṭ-i cūd u demüñ kīmyā-yı ᶜilm
Lafẓuñ maḳām-ı ṣıdḳ u dilüñ maᶜdin-i ṣafā

18. Sāyeñ düşeydi ṭopraġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

19. *Enteʾl-keṟīmü[140] minke racāʾün mürted*
Enteʾl-emīnü minke amāna mineʾr-redā

20. ᶜİlmüñ kitābı noḳṭasıdur levḥ ile ḳalem
Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur arż ile semā

21. Ādem riyāż-ı cennete cāndan ḥarīṣ ise
Cennet şerīf ravżaña itmişdür ilticā

22. ᶜAḳl olamaz ḫaṣāʾiṣ-i z̄ātuñda rāh-bīn
Fikr olamaz deḳāyıḳ-ı şerᶜüñde rehnümā

23. Dünyā z̄eheb cibāl ile aldayımaz seni
Ey z̄ātuñ āferīniş-i dünyāya kīmyā

24. Engūr yaradılmadan içinde mey gören
Şol dīdedür ki ḫāk-i derüñ itdi tūtiyā

---

[138] 11. aṣfiyā: enbiyā H

[139] 16. … *izzet ve şeref sende her daim var oldu*.

[140] 19. *Sen cömertsin, dinden çıkanın ümidi sendedir. Sen eminsin, düşkün olana yardım sendendir.*

25. İnsānı āb-ı luṭfuñ idüpdür sefi̱d-rūy
Şeyṭānı seng-i ḳahruñ idüpdür siyeh ḳafā

26. Dünyāda ḳadrüñi ḳaçan idrāk ide bu ḫalḳ
Kʾanlar niyām oldı sen āyi̱ne-i Ḫudā

27. Rūy-ı zemi̱nde süddeñi gördi didi ḫıred
Subḥāne[141] *ḫāliḳun ḫaleḳaʾl-arḍa veʾs-semāʾi*

28. Pāk olmamışdı gilden eli Ādemüñ henūz
Sen ḫāne-i nübüvvete olduḳda kedḫudā

29. Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

30. Nūn-ıla beyān olınmış *i̱zeʾş-şemsü kuvviret*
Ol gün güneşde nūr-ı Muḥammed ḳomaz żiyā

2.

Der-Medḥ-i Şeyḫ Tācuʾd-di̱n ʿAleyhiʾr-Raḥme*[142]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün[143]

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Emi̱n-i maḫzen-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-di̱n[144]
Bahār-ı ravża-i envār Şeyḫ Tācuʾd-di̱n

2. Dili ḫazāyin-i ḥikmet kili̱dine miftāḥ
Emi̱n-i Aḥmed-i Muḫtār Şeyḫ Tācuʾd-di̱n[145]

3. Cemāli gülşen-i cennetden ide müstaġni̱[146]
Kime ki ʿarż ide di̱dār Şeyḫ Tācuʾd-di̱n

4. Ḥari̱m-i kaʿbe-i dilde ṣorılsa mürşid-i Ḥaḳ[147]
Çaġıra her der ü di̱vār Şeyḫ Tācuʾd-di̱n

---

141 27. *Yeri ve göğü yaratan her türlü eksikten uzaktır.*

142 **2 AS1: 15b-16a, AS2: 9b-10a, AE: 37b-38a, E: 8a-8b, H: 8a-8b, İ: 8b, R: 11a-11b, İÜ1: 3a-3b (İlk 3 beyit), İÜ2: 7b-8a**

143 *Başlık: E, R

144 1. Emi̱n: Eni̱s İÜ2

145 2. ḫazāyin: ḫazi̱ne E, R

146 3. Bahārı AS2, E, H, R, İÜ2: Cemāli AS1, AE, İ, İÜ1 / ide: ola AS2, E // ʿarż AS2, E, H, R, İÜ2: keşf AS1, AE, İ, İÜ1

147 4. di̱vār: deyyār H

5. Pür oldı gülşen-i rāza nevā-yı Manṭıḳ-ı Ṭayr[148]
Çün oldı bu deme ʿAṭṭār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

6. Nesīm-i luṭfı deminden zülāl-i feyżi ile[149]
Cihānı eyledi gülzār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

7. Dem-i mesīḥ ile ḫulḳ-ı Muḥammedīden olur
Ṭabīb-i her dil-i bīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

8. Fenā vü faḳr ḥarīminde oldı merve ḥaḳı
Ṣafā-yı kaʿbe-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

9. Ya baḥr-i raḥmet-i ḥaḳdur ki luṭfı mevcle ider[150]
Nîsār-ı gevher-i şeh-vār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

10. Ya ʿālem-i dil ü cān yapmaġ içün olmışdur[151]
Binā-yı ʿāleme miʿmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

11. Uyandı ṣubḥ-ı ezelde ki ḫ̬āb-ı ġafletden[152]
Bu ḫalḳı eyleye bīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

12. Mürīd olursañ aña ol kʾirādetin itdi[153]
Medār-ı ḳubbe-i devvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

13. Ḳabūli nāfesin açsa nesīm-i ḫulḳla ider[154]
Cihānı nāfe-i tātār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

14. Belā vü derde giriftārdur dil-i bīmār[155]
Demi durur kʾide tīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

15. Hücūm-ı leşker-i ġamdan ḫalāṣ olur **Aḥmed**
Olur ise aña ġam-ḫ̬ār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

[148] 5. oldı AS1, AE, İ, R: ola AS2, H, E, İÜ2 / rāza: rāz ü E, R // çün AS1, AE, E, İ, R: ki AS2, H; ger İÜ2 / oldı: ola İÜ2
[149] 6. deminden AS1, AE, İ: deminde AS2, E, H, R, İÜ2 / feyż: faż̈l E
[150] 9. Ya AS1, AE, E, İ, R: Ne AS2, H, İÜ2 / luṭfı mevciyle ider: mevc-i luṭf ile ider AE, İ
[151] 10. Ya: Ne H, İÜ2
[152] 11. eyleye AS1, AE, E, İ, R: eyledi AS2, H, İÜ2 / bīdār: bīẕār AE
[153] 12. -AE, İ
[154] 13. -E / açsa: açub R
[155] 14. derde giriftārdur: derd giriftārıdur H, İÜ2 // demidürür ki ide: demidür eylese E

3.

Der-Medḥ-i Şeyḫ Vefā ʿAleyhiʾr-Raḥme*[156]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[157]

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ʿArşdan çoḳ yucadur rifʿati derviş̧lerüñ
Kimse bilmez nicedür ʿizzeti derviş̧lerüñ

2. Ol ḥariṃüñ kim ola maḥremi kim ṭañ yelidür
Perdedār-ı ḥarem-i ḥürmeti derviş̧lerüñ

3. Cān ṣatup her birisi oldı belā müşteriṣi
ʿIşḳ şehrinde budur ṣanʿati derviş̧lerüñ

4. Bezm-i firdevse buḫūr isteyeler ḫākümden[158]
Ravżama irse dem-i raḥmeti derviş̧lerüñ

5. ʿIşḳ gevherleridür ʿaḳl ile idrāk olmaz[159]
Ṣadef-i tende yigin ḳıymeti derviş̧lerüñ

6. Āb u gilden çü mizācında eŝer yoḳ bularuñ
Ne-yʾle yoġrıldı ʿaceb ṭiṇeti derviş̧lerüñ[160]

7. Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti derviş̧lerüñ

8. Ṭutuşa çenber-i çarḫ u eriye ay ve güneş[161]
Göge düşse naẓar-ı heybeti derviş̧lerüñ

9. Dü cihān niʿmetin azırġana bir mūrçeye[162]
Luṭf ḫ̬ānında yed-i ḳudreti derviş̧lerüñ

10. Ördi rıżvān ṣaçı reyḥānlarını ḥūriṣlerüñ[163]
Kʾola cārūb-ı der-i ḫalveti derviş̧lerüñ

---

[156] **3 AS1: 14a-15a, AS2: 10a-10b, AE: 36b-37a, E: 8b, H:8a-8b, İ: 8a-8b, R: 10a-10b, İÜ1: 2b-3a, İÜ2: 8a (İÜ2'de 8-13. beyitlerin olduğu varak eksiktir.)**

[157] *Başlık: E R: Der-Medḥ-i Şeyḫ Vefā, İÜ1: Der-Ṣıfāt-ı Derviş̧ān

[158] 4. ḫākümden: ḫāküden E, R // ravżama: ravżaya E, R

[159] 5. yigin AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: olan AE, İ, İÜ1 / ḳıymeti: himmeti R

[160] 6. Ne-yʾle: Nice İÜ1, İ

[161] 8. -İÜ2 / Ṭutuşa: Dutuşa İÜ1, İ / çenber-i çarḫ AS1, AS2, E, H, R: çenberi çarḫuñ AE, İ, İÜ1

[162] 9. -İÜ2 / azırġana: azırḳana İ, İÜ1 / Luṭf AS2, H, İ, R: Luṭfı AS1, AE, E, İÜ1

[163] 10. -İÜ2 / ḥūriṣlerüñ AS1, İ, R, İÜ1: ḥūrlaruñ AS2, AE, E

11. Āşinālıḳ yüzin açduḳca göñül güzgüsini[164]
Ġayrdan pāk ḳılur ġayreti derv̲işlerüñ

12. Himmet-i Şeyḫ Vefādan meded irmezse diri̲ġ
Aḥmed'üñ ḥaddi degül midḥati derv̲işlerüñ

13. Her ümi̲düm gülini dirmege her ṣubḥ umaram[165]
Açıla bāġçe-i raḥmeti derv̲işlerüñ

14. Ola kʾışlāḥ ide hecrāndaki ḥayrānluġum[166]
Dem-i vuṣlatda olan ḥayreti derv̲işlerüñ

4.

Der-Medḥ-i Vefā-zāde ʿAleyhiʾr-Raḥme[167]

mefāʿi̲lün mefāʿi̲lün feʿūlün[168]

+ - - - / + - - - / + - -

1. Sen ol āyi̲ne-i nūr-ı Ḫudāsın
Ki her bir ṣūrete maʿnı̲-nümāsın

2. Dilüñ ḥikmet kili̲dinüñ dilidür
Emi̲n-i maḫzen-i sırr-ı Ḫudāsın[169]

3. Rumūz-ı *küntü kenz*üñ rāzdārı[170]
Emānetdār-ı genc-i Muṣṭafāsın

4. Senüñdür nuṭḳ-ı ʿI̲sā ḥüsn-i Yūsuf
Ki hem cān-baḫşsın hem dil-rubāsın[171]

5. Yed-i ḳudretle virdüñ her müri̲de
Ḫıżr seccādesin Mūsā ʿaṣāsın

6. Demüñden feyż olur ʿilm-i ledünni̲[172]
Ki sen ser-çeşme-i ʿayn-ı beḳāsın

---

[164] 11. -İÜ2 / yüzin: gözin AS2, H / / açduḳca AS2, E, H, R, İÜ1: açduḳda AS1, AE, İ

[165] 13. -İÜ2 / her AS1, AS2, E, H, R: ben AE, İ, İÜ1 / umaram: oḳuram E

[166] 14. -İÜ2 / hicrāndaki AS2, AE, İ, İÜ1: hicrāndaġı AS1, E, R; hecr itdügi H / ḥayrānluġumı: ḥayrānluġum İ, ANT // ḥayreti: ḥasreti İ, İÜ1

[167] **4 AS1: 13a-13b, AS2: 11a-11b, AE: 77a-77b (gazeller arasında), E: 7b-8a, H: 9a-9b, İ: 77a (gazeller arasında), R: 11a, İÜ1: 80b (gazeller arasında), İÜ2: -**

[168] * Başlık: E, R

[169] 2. Emi̲n-i maḫzen-i sırr-ı Ḫudāsın AS2, AE13, H, E: Emānet-dār-ı genc-i Muṣṭafāsın AS1, AE, İ, R, İÜ1 / maḫzen: maḥrem AS2, H, AE13

[170] 3. -AS1, AE, İ, R, İÜ1 / rāzdārı E: rāzdānı AS2, H

[171] 4. nuṭḳ-ı AS2, E, H, AE13: luṭf-ı AS1, AE12, İ, R, İÜ1

[172] 6. olur: alur ANT

7. Şerīʿat farḳınuñ ser-tācı sensin[173]
Ḥaḳīḳat burcına *şems-i ḍuḥā*sın

8. Nihāyet buldı sende her ʿamel kim[174]
Nihāl-i sidreden sen müntehāsın

9. Devāsın derdüme zaḫmuma merhem
Buyursañ nʾola derdümüñ devāsın

10. Murādum şemʿin uyar kim ġam-ı dil
Mükedder ḳıldı bu bezmüñ ṣafāsın

11. Ya irgür ben müriḏüñi murāda
Ya göñlümden çıḳar dünyā hevāsın

12. Şeh-i aʿẓamsın ey şeh añ beni kim[175]
Unutmaz luṭf ısı şeh gedāsın

13. Muḥammed ḥaḳḳı **Aḥmed** düşdi ḫāke
Elini al ki ẓill-i Kibriyāsın

5.[176]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervişlerüñ
Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti dervişlerüñ[177]

2. Cümle müştāḳlara şāhid-i maḳṣūd yüzin
Gösterür āyine-i ṭalʿati dervişlerüñ

3. Ḫāne-i ḫāk-i siyehden geçüben ḫayme ḳurar
Lā-mekān ʿarṣasına himmeti dervişlerüñ

4. Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḥażarı bir mūra[178]
Luṭf ḫ˅ānın çekicek niʿmeti dervişlerüñ

---

[173] 7. -AS1, AE, İ, R, İÜ1

[174] 8. -AS1, AE, İ, R, İÜ1 / sende E: senden AS2, H

[175] 12, 13. -AS1, AE, İ, R, İÜ1

[176] **5 AS1: 15a-15b, AS2: 10b-11a, AE: 70 (gazeller arasında), E: 8b-9a, H: 8b- 9a, İ: 70a (gazeller arasında), R: -, İÜ1: 72b-73a (gazeller arasında), İÜ2: - (AHB'de "dervişlerüñ" redifli iki medhiyenin beyitleri bir araya getirilmiştir (v. 11b-12a). Nüshada bu methiyenin matla beyti yerine şu beyit bulunmaktadır: *Ululuḳ ister iseñ bunlara ḫıdmet eyle // Yir ü gök ṭapısudur ḫıdmeti dervişlerüñ*)**

[177] 1. Dil ü cān AS2, E, H: Yir ü gök AS1, AE, İ, İÜ1, ANT

[178] 4. ḳurşı: ḳurşa E

5. Ayaġı ṭopraġını tāc ide ḫurşiyd-i felek[179]
Kime bendem dir ise ḥażreti derviş̱lerüñ

6. Kemteri̱n ẕerre ise ola saʿādet güneşi[180]
Kime düşse naẓar-ı şefḳati derviş̱lerüñ

7. Buldılar künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin[181]
ʿAzlsüz ʿizzet imiş ʿuzleti derviş̱lerüñ

8. Ehl-i ẓāhir gözine gerçi elem bigi gelür[182]
Dil ü cān leẕẕetidür zaḥmeti derviş̱lerüñ

9. Umaram ḫāliş ola zer gibi bu ḳalb-i siyāh
Ki̱myādur bilürem ṣoḥbeti derviş̱lerüñ

10. Aḥmed'ā āb-ı ḥayāt-ı ebedi̱ ister iseñ
Gel gör uş ḫāk-i der-i ḫalveti derviş̱lerüñ

11. Bu ŝenā murġı uçarsa ne ʿaceb sidreye dek[183]
Baġludur şehperine midḥat-i derviş̱lerüñ

6.

Der-Medḥ-i Ḳaṣr-ı Sulṭān Muḥemmed ʿAleyhiʾr-Raḥme*[184]

mefʿūlü mefāʿi̱lü mefāʿi̱lü feʿūlün[185]

- - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā[186]
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

2. Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr[187]
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

3. Hem ẕāt-ı ʿimāda işigüñ mesned-i ʿāli̱
Hem menzil-i maḥmūda ḳapuñ maḳṣad-ı aḳṣā

---

179 5. ṭopraġını: tozını AE14 // bendem dir ise ḥażreti: düşse naẓar-ı şefḳati AE14, AH

180 6. -AS1 / ẕerre: bende E

181 7. ferāġatde ḳanāʿat: ḳanāʿatde ferāġat AS2, H // ʿAzlsüz: Ġaraẓsuz İ, İÜ1 / ʿizzet imiş: ʿuzlet imiş E

182 8. -AS1 / Ehl-i ẓāhir: Gerçi ẓālim AS2, H / gerçi: derd ü AS2, H // zaḥmeti: ṣoḥbeti AS2, H

183 11. ŝenā: fenā İ, İÜ1

184 *Başlık: R E: Der-Medḥ-i Sulṭān Muḥammed b. Murād Ḫān, AS1: Ḳaṣi̱de-i Ḳaṣr

185 **6 AS1: 20a-26a, AS2, 11b-15a, AE: 15a-18a, E: 9b-12a, H: 11a-12b (39. beyitten başlamaktadır.), İ: 9a-11b, R: 11b-15b, İÜ1: 3b-5b (20. beyitten başlamaktadır.), İÜ2: 1a-4a (14. beyitten başlamaktadır.)**

186 1. Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā AS1, E, RV, AE13: Ya ḳıble-i ʿāli̱sin ü ya Kaʿbe-i ʿulyā AS2, AE, İ, R

187 2. ʿarş: ferş E (AE13, AE14, RV, LP, MK3)

4. Ḫ̬ācet elin urmaġa ṭavāf içre melāyik
Kaʿbe ḳapuñuñ ḥalḳasıdur ʿurve-i vüṣḳā

5. Ṣan āyine-i ġayb-nümā oldı ruḫ̬āmuñ[188]
Kʾitdi dü cihān naḳşını gün bigi hüveydā

6. Mirḳātuña bir pāye yedi çarḫ̬-ı muṭabbaḳ
Eyvānuña bir ṭāḳ ṭoḳuz ḳubbe-i ʿuzmā

7. Düşmiş yapılurken göge ṣaḥnuñdan iki ḫ̬ışt[189]
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

8. Görür ser-i ḳaṣruñdan iden kimse neẕẕāre
Nüh ṭāremi bir dāne-i ḫ̬ardal gibi ednā

9. Düşüre sipihr üzre külāhını başından[190]
Her kim baḳa çarḫ̬ üstine ṣuffañdan aşaġa

10. Vaṣf itdügüm ol ṣuffa durur kʾişidüp anı
Ḫ̬acletle nihān itmiş özin cennet-i meʾvā

11. Şol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫ̬fā

12. Bu ṭāḳ-ı zebercedden açar revzen-i zerrīn[191]
Kim ide ʿarūs-ı felek ol ḳaṣrı temāşā

13. Şol bāġ-ı cinān kim pür ola ḥūr ile ġılmān
Gūyā ki meleklerle ṭolar kaʿbe-i ʿulyā[192]

14. Şol ṣuffa ki zülfin aña cārūb ide rıżvān
Süpründisini gözlerine küḥl ide ḥavrā

15. Bir gūşesidür ṣuffasınuñ ṣaḥnı dü kevnüñ[193]
Bir fürcesidür ʿarṣasınuñ sāḥat-i ʿuḳbā

---

188 5. Kʾitdi dü: Kim itdi E

189 7. ṣaḥnuñdan AE, E, İ, R: ḳaṣruñdan AS1, AS2 // Olmış birisi meh biri AS2: Kʾolmış biri meh birisi E, R; Olmış biri meh birisi AS1; Kim biri meh olmış biri İ

190 9. ṣuffañdan AS1, AS2, E: ṣaḥnuñdan AE, İ, R

191 12. Bu AS1, AS2, R: bir AE, E, İ

192 13. Şol: Ol E, R; ṣan AS2 / ola: olur AS1, R

193 15. kevnüñ: kevneyn AS1, İ

16. Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı[194]
Şol ṯi̯r-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

17. ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār[195]
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

18. Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi ṣevr ile gerdūn
Her gice ḥaṣā döker idi necm-i semāvā

19. Geh kāhkeşān gāh iledüp ḫırmen-i mehden[196]
Dolāb-ı felek delv ile dökerler aña mā

20. Geh ṣuffası di̯vārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

21. Ḫurşi̯d işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zi̯rā

22. Ferrāşlaruñ çalduġı cārūb ile her ṣubḥ[197]
Kāfūr ġubārıyla ṭolar ḳubbe-i mi̯nā

23. Cārūb-ṣıfat beste-miyān olsa yiridür[198]
Kim yüz süriyüp işigüñi pāk ide Cevzā

24. Bezmüñde yanan şemʿden uyarmaġa ḳındi̯l
Her gice gelür revzenüñe māh-ı muʿallā

25. Nāḥi̯d nevāsından ider bezmüñi maġni̯
Muṭriblerüñ alsa ele ḳānūn ile şeş-tā

26. Aḳvāl-i muġanni̯ñi semāʿ ideli her şeb[199]
Taʿli̯me gelür çengin alup zühre-i zehrā

27. Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevādār[200]
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

---

194 16. kim AS2: ki AS1, AE, E, İ, R / dil-i: yedi AE

195 17. ṭāliʿ: rifʿat AS1, İ; devlet R

196 19. iledüb: iledür E, İ // Dolāb: Ṭolāb AE, İ / dökerler AS2, E, R: dökerdi AS1, AE, İ, ANT

197 22. Kāfūr: Kāfūri̯ AE, İÜ2

198 23. sürüyüp AE, E, İ, R, İÜ1: sürüben AS1, AS2, İÜ2, Rv, AE13 / işigüñi pāk ide AE, E, İ, R, İÜ1: süpürür işigüñi İÜ2, ANT; süpüre işigüñi AS1, AS2 / cevzā: ḥavrā AE

199 26. ideli: itmege AS1, İ, İÜ1

200 27. her gice: ʿillet AS2

28. Şol serv ki dḭvāruña naḳş eyledi naḳḳāş[201]
Teşbḭḥ olınmaġa yarardı aña ṭūbā

29. Ṭūbā eger aşılmasa cennetde nigūnsār[202]
Ṣuffañdaki serv olmasa bu vech ile raʿnā

30. Ol serv-i dil-ārāya hevādār durur āb[203]
Kim düşdi bu ḳaṣr ayaġına bḭ̲-ser ü bḭ̲-pā

31. Şādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem[204]
Şol şu ki sarāyuñda hemḭşe olur icrā

32. Kevŝer mi bu yā şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş[205]
Yā nehr-i leben kʾitdi cinān bāġını isḳā

33. Hem baḥr-i sipihr anda ḥabāb-ı güz̲erāndur[206]
Hem ḥūt-ı felekdür aña dil-teşne vü żamʾā

34. Bu ḥavż mı yā çeşme-i ḫurşiyd-i cihān-tāb
Bu ferş mi yā cām-ı cihān-bḭ̲n-i mücellā

35. Mirʾāt-ı müz̲ehheb aṣar altun resen ile
Ḫurşḭ̲d kʾola levḥa-i zerrḭ̲nüñe hem-tā

36. Dolāb olur āşüfte-i bostān-ı sarāyuñ[207]
Yaşlar döküben nāle ḳılur vālih ü şeydā

37. Şimden girü bozılsa ne ġam çenberi çarḫuñ[208]
Kim bunlar ider rūz u şeb eflāk işin inşā

38. Ṣu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden[209]
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

---

[201] 28. şol: ol E, R

[202] 29. Eger aşılmasa: ḳaçan aşıldı E // bu vech: ifrāt AS1

[203] 30. -AE, İ, İÜ1 / ḳaṣr: serv AS2, İÜ2

[204] 31. ʿömr gibi: ʿömr güni İ // Şol: Ol E, R / Şol şu ki sarāyuñda hemḭşe olur AS1, AS2, E, R, İÜ2: Şol āb-ı revān kim bu sarāy içre ider AE, İ, İÜ1

[205] 32. cinān AS1, AS2, E, R, İÜ2: cihān AE, İ, İÜ1

[206] 33. sipihr: felek AE // teşne vü ẓamʾā: teşne-i ẓamʾā: AS2, İÜ2

[207] 36. Dolāb AS1, AS2, E, R, İÜ2: Ṭolāb AE, İ, İÜ1 / olur AS2, AE, E, R, İÜ2: olup AS1, İ, İÜ1

[208] 37. ne ġam AS1, AS2, R, İÜ2: ne ṭan AE, İ, İÜ1; ne ola: E // rūz u şeb AS1, E, R: ser-be-ser AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2

[209] 38. -AE, İ, İÜ1 / delvden İÜ2, ANT: dilādan AS1, AS2, E, R

39. Ḳaṣruña ḳaçan beñzeye bir mihr ile eflāk[210]
Kim māh-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

40. Āhūlar olur bunda perį̄-peyker ü müşkin
Ṭūṭį̄ler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

41. Her gün ser-i ḳaṣruña çıḳar mihr-i dil-efrūz[211]
Kim şāh-nişį̄nüñi görüp ide temāşā

42. Nā-geh görinür gözine bir māh-liḳā kim[212]
Germ olup ider revzenine kendʾözin ilḳā

43. Bālā-yı sarāyuñda ṭutar ḳaṣr-ı refį̄ʿüñ[213]
Gerdūn-ı berį̄n üstine bir ḫayme-i vālā

44. Tā kim ṭoġa saʿd ılduzı ol burc-ı şerefden
Māh ile muḳārin görine cemʿ-i ŝüreyyā

45. Şol māh-ı saʿādet kim ḳılur ḳaṣruñı menzil[214]
Ḫurşį̄d-i cihāndur ki felek farḳına ḳor pā

46. Sulṭān-ı salāṭį̄n-i cihān **Şāh Muḥammed**[215]
Cemşiyd-i ḳader-ḳadr ü ferį̄dūn-ı ḳażā-rā

47. Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrį̄r
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

48. Ḫāk-i deri aʿyān gözine küḥl-i cevāhir
Gerd-i rehi devlet yüzine dį̄de-i bį̄nā

49. Kem çākerinüñ manṣıbıdur maşrıḳ u maġrib[216]
Kemter ḳulınuñ baḫşişidür milket-i dünyā

50. Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen[217]
Fażl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

---

[210] 39. bir: bu R / mihr E, R, İÜ2: māh AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, ANT // māh-liḳā AE, E, İ, R, İÜ1: mihr-liḳā AS1, AS2, İÜ2, ANT / ṭolu E, R: ṭolar AS1, AS2, H, İÜ2; ṭoludur AE, İ, İÜ1

[211] 41. görüb AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: gezüb AE, İ, İÜ1 // ide AS2, E, H, R: ḳıla AS1, AE, İ, İÜ1, İÜ2

[212] 42. gözine: çeşmine AS1 // revzeneden: revzenüñe AS2; revzenine ANT

[213] 43. Gerdūn: Bu çarḫ E, R / Gerdūn-ı berį̄n AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: Gerdūnlaruñ AE, İ, İÜ1

[214] 45. Şol: Ol E, R / ki AS1 AE, E, İ, H, R, İÜ1: kim AS2, İÜ2, ANT / ḳılur AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: ider AS2, H, İÜ2, ANT / ḳaṣruñı: ṣadruñı: E, R // cihāndur ki: cihān gibi E

[215] 46. ḳadr ü AS1, AS2, İ, İÜ1: ḳadr AE, E, H, R, İÜ2

[216] 49. Kemter: Ednā: E, R / dünyā: dārā E

[217] 50. muḥallā: mücellā İ, İÜ1

51. Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şi̱ri̱n
Kim şi̱r ü şekerlʾitmiş anı dāye murabbā

52. Bir ḥabbe durur himmeti miʿyārına nüh-çarḫ[218]
Bir ḳaṭra durur cūdı yeminde yedi deryā

53. Kevkeb gibi her burc ṭolar kevkebe-i şāh
Çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿasını ger ḳıla yaġmā

54. Bir pūte durur ti̱rüñe bu beyżā-i zerri̱n[219]
Bir ḥalḳa durur ni̱zeñe bu çenber-i dü-tā

55. Ḳahruñ odınuñ ḳıṭʿasıdur āteş-i dūzaḫ[220]
Luṭfuñ ṣuyınuñ ravżasıdur cennet-i meʾvā

56. Geh ḫancer-i ti̱züñle güsiste semek-i ḫaṣm[221]
Geh gürz-i girānuñla şikeste ṣaf-ı heycā

57. Ṭabʿuñ görinür ḳāmet-i dilber gibi mevzūn
Şiʿrüñ oḳınur ḫaṭṭ-ı ṣanem bigi dil-ārā

58. Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫ̬ān ola ger ʿaḳl ise küllī[222]
Bu pi̱r-i ḫired çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

59. Cān āyine-i ḥüsnüñ ile ṭūṭi̱-i nāṭıḳ[223]
Dil ebr-i ʿaṭāyāñ ile deryā-yı güher-zā

60. Ti̱ġuñ yüzine noḳṭa-i zerri̱n ḳodı ḫurşi̱d[224]
Çün dest-i ḳażā āyet-i fetḥ eyledi imlā

61. Gerd-i sipehüñ ẓulmetiyle şuʿle-i ti̱ġuñ[225]
Gösterdi şehā ḫarb günin leyle-i ḳamrā

62. Ḫurşi̱d-i ẓafer ṭāliʿ olur fetḥ ufuḳından[226]
Çün ṣubḥ-ṣıfat keşf ide ti̱ġuñ yed-i beyżā

---

218 52. nüh: bu E // yeminde: yanında E, R; deminde AS2
219 54. beyżā: ravżā İÜ2 // bu: nüh AS2, H, İÜ2
220 55. -AE, İ, İÜ1
221 56. ti̱züñle: ti̱rüñle ANT (Bu beyit sadece AE14 ve HME nüshalarında bulunmaktadır.)
222 58. -R / Bu: Bir İ // çün: ger İÜ1, İ
223 59. güher-zā: güher-zār AS1
224 60. imlā: imżā AE, İ, İÜ1
225 61. -AE, İ, İÜ1
226 62. -AE, İ, İÜ1 / -i ẓafer AS1, AS2, İÜ2: toġar AE, E, İ, R, İÜ1

63. Ḳılur ḳılıcuñ ʿarşda aṣılduġın iʿlām[227]
Ḫurşīd ki çarḫ üzre çeker tīġ-ı mücellā

64. Tīz-āb-ṣıfat çünki deler āheni nīzeñ[228]
Polād-siper olsa ne ġam sīne-i aʿdā

65. Rām oldı bugün rānuña bu tevsen-i gerdūn[229]
Kim şekl-i hilāl urdı felek ḫinkine tamġa

66. Āhū-yı felek gördi seḥer ṣīr-i livāñı
Ḫūn-ı cigerinden dil-i ṣubḥ oldı dem-ālā

67. Māh-ı ʿalemüñ burc-ı ḳamer ḳıldı zemīni
Kim naʿl-i semendüñle hilāl oldı hüveydā

68. Çün ṣubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem[230]
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

69. Dīvān-ı ḳażā içre ḳalem çekdi ʿuṭārid
Ḳılmaġa ḳader ṣafḥasına ḥükmüñi imżā

70. Bugün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen[231]
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

71. ʿAdlüñle yatur mest olıban bāġ yolında
Zerrīn külehiyle giceler nergis-i şehlā

72. ʿAdlüñde fiġān itmedi bir kimse meger ney[232]
Devrüñde taʿab çekmedi bir kimse meger yā

73. Māh olmaġ içün meclisüñe micmere-gerdān[233]
Her meh pür ider kāsesini ʿanber-i sārā

74. Ger ḳaṣr-ı felek-rifʿatüñe ḳıla neẕẕāre[234]
Yoḳ yire göge çıḳduġına utana ʿĪsā

---

[227] 63. Ḫurşīd: Ḫurşīde E, R

[228] 64. nīzeñ AS2, H, R, İÜ2: tīġuñ AS1, AE, E, İ, İÜ1 // ne ġam: ne ṭan AS2 / Pūlād-siper olsa ne ġam sīne-i aʿdā AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: Gösterse nola feṭḥ günin leyle-i ḳamrā AE, İ, İÜ1

[229] 65. bugün: senüñ E, R / rānuña AS1, AE13, RV: emrüñe AS2, AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2; rāyuña E

[230] 68. urur: ura AE, İ, İÜ1 // ne ṭañ: nʾola AS1

[231] 70. Şol: Ol E, R

[232] 72. ʿAhdüñde: ʿAdlüñde ANT // taʿab: cefā AS1

[233] 73. olmaġ içün: olmaġa çün AE; oldığı içün H // meh AS1, R: şeb AE, İ, İÜ1; dem: AS2, E, H, İÜ2

[234] 74. -AS1, -B (R' ye sonradan eklenmiş)

75. Bu maṭlaᶜ-ı ġarrāya düzer ṣavt-ı ter-āheng
Bostān-ı sarāyuñda öten murġ-ı ḫoş-āvā

76. Ey ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā şol ruḫ-ı ẕibā[235]
Hey ḥalḳa-i beytüʾl-ḥarem ol zülf-i semen-sā

77. Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳıdı reyḥān[236]
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

78. Ḫıżr-ı ḫaṭuñ irişmese ḳanlu yaşum ey dost[237]
Ḳılurdı gözüm zevraḳını ġarḳa-i deryā

79. Dökmiş ḳadeḥ-i sīme zer-i sürḫ-ı müẕābı[238]
Sāḳį ki ḫıżāb itmiş elin bāde-i ṣahbā

80. Ḳan yudar ıraḳdan ḳabaġum gibi ṣurāḫį[239]
Alduḳca lebüñ būselerin kāse-i ḥamrā

81. Zülf-i siyehüñden görinür tāb-ı cemālüñ[240]
Ṣan leyle-i ḳadr içre ḳılur nūr tecellā

82. Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ[241]
Kim ḳıldı ḥarem gūşesini menzil ü meʾvā

83. Gįsūlarına tāb virür dost ki yaᶜnį[242]
Şeh ᶜahdi durur bağlu gerek ẓulmet ü sevdā

84. Tįġıyla ṭutar ġamzesi iḳlįm-i cemāli[243]
İslām diyārın nitekim şāh-ı muᶜallā

85. Şāhā ne var oldı ise evvelki sarāyuñ[244]
Ḳudsįlere yüz urmaġ içün mescid-i aḳṣā

86. Çün eyledüñ ol Kaᶜbe-i ᶜālįyi ᶜimāret
Oldı aña taḥvįl bugün ḳıble-i ᶜulyā

---

235 76. ḳıblegeh-i ehl-i AE, E, İ, R, İÜ1: Kaʿbe-i erbāb-ı AS1, AS2, H, İÜ2 / şol: ol E, R
236 77. ġubāruñı görüp AS1, AE, İ, R, İÜ1: ġubāruñ görüben AS2, E, İÜ2, RV
237 78. -İÜ1
238 79. ḫıżāb: ḫıẓāb ANT / itmiş AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: itdi AE, İ, İÜ1
239 80. Ḳan yudar ıraḳdan R: Ḳan döker ıraḳdan AS1, AS2, H İÜ2; Ḳan yaşın aḳıdır E; Ḳan yaş aḳıdır AE, İ / Ḳanlu yaş aḳıdır İÜ1 / ḳabaġum: bu ḳabaġum İ
240 81. -AE, H, İ, İÜ1
241 82. -H / kim: çün AS1
242 83. -H / ʿahdi durur: ʿįdi durur İÜ1; devri durur E
243 84. -H / ṭutar: dutar AS1, İÜ1
244 85. -AE, H, İ, İÜ1

87. Bu yidi ṭabaḳ kāġıd-ı şeffāfını eflāk[245]
Her ṣubḥ ḳılur mühre-i mihr ile mücellā

88. Pergār çeküp ḳavs i ḳuzaḥ defter-i çarḫa[246]
Ḫurşīd-i zer-efşān ider altunla muḥaşşā

89. Gök çiniḭ devātını ḳılur ḥoḳḳa-i çarḫuñ[247]
Her gice şeb-i tīre ṭolu ʿanber-i sārā

90. Sürḫ-āb u sipīd-āb ile ḳılmaġa ʿuṭārid[248]
Ṭāḳ-ı felege ḫāme-i zerrīn ile imlā

91. Şol gevher-i ter-naẓm kʾaña irmedügi-yʾçün[249]
Deryāya düşer ġayret ile lüʾlüʾ-i lālā

92. Şol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ[250]
Ṣuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola şāhā

93. Cān u dil ile niteki bel baġlayup itdüm[251]
Medḥüñ hevesin ḫāme gibi başuma sevdā

94. Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl[252]
Kim yazamadum ŝülŝini bir ḥarfinüñ ammā

95. Düzdüm ṭabaḳ-ı ʿarżda bir silk-i cevāhir[253]
Kim meclisüñe naḳl ola ol ʿıḳd-i ŝüreyyā

96. Bir naẓm kʾaña ṭaña ḳalur rişte-i perviḭn[254]
Bir şiʿr ki ḥayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

97. Ḳanda bula medḥüñ gibi şīrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā

---

[245] 87. -H / şeffāfını AS1, AS2, E, R, İÜ2: zerrīn ki AE, İ; rengīnini İÜ1 / eflāk: eflāküñ İ
[246] 88. -H / muḥaşşā AS1, AS2, R, İÜ2: imżā AE, E, İ, İÜ1
[247] 89. -AE, H, İ, İÜ1 / Gök: Gül AS2
[248] 90. -AE, H, İ, İÜ1 / ḳılmaġa: yazmaġa İÜ2 // ile: ile ider AS2, İÜ2
[249] 91. -H / naẓm kʾaña irmedügi-yʾçün: naẓmuñ ele girmedügi-yʾçün İ
[250] 92. midḥat-i aʿlāñı AS1, AS2, İÜ2: midḥat-ı ʿālīyi ki AE, E, İ, R, İÜ1 / vaṣfında: medḥinde İ, İÜ1 // Ṣuffañdaki: Ṣuffañdaġı AS2, AE
[251] 93. nite ki: niçe ki AS1
[252] 94. siyeh: yine İ // ḥarfinüñ AS1, AS2, E, H, R: ḥarfiñüñ AE, İ, İÜ1
[253] 95. -H / Düzdüm: Dizdüm AS1; Ezdüm İÜ2 // meclisüñe naḳl ola AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: nāḳıl ola meclisüñe AE, İ, İÜ1
[254] 96. -H / rişte: ḫūşe AS1 // luṭfına: lafẓına İÜ2 / Şiʿrā: Şaʿrā ANT

98. İṭnāb-ı kelām itdügüme nükte budur kim[255]
Maḥbūb-ı cihānsın saña maṭlūbdur ışġā

99. Nice ki cihān bāġını göstermege rūşen[256]
Gülzār-ı felekde açılur bu gül-i ẕibā

100. Tā gülşen-i nilūferi zeyn eyleye encüm[257]
Pür-ḳaṭra-i şebnem ola bu sebze-i miṉā

101. Tā bāz-ı sipiḏ-i seḥer açup per-i zerriṉ[258]
Murġ-ı siyeh-i şeb ṭoġura beyżā-i beyżā

102. Baḫtuñ güneşi maşrıḳ-ı devletde münevver[259]
ʿÖmrüñ güli gülzār-ı saʿādetde muṭarrā

103. Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

104. Aṣluñı ser-efrāz idüp ol dāʾim ü bāḳi[260]
Ferʿüñi refiʿ eylesün Allāhu Teʿālā

105. Bünyād-ı sarāyuña budur aḥsen-i tārīḫ
Kim ide mübārek ṭapuña ḥayy-ı tüvānā (855)[261]

---

255 98. -AE, H, İ, İÜ1 / itdügime: itdügine R // Maḥbūb: Maṭlūb AS2, İÜ2

256 99. -H / ḫurrem: rūşen RV, ANT // açılur: açıla AS1, R / bu R: bir AS1, AE, AS2, E, İ, İÜ1, İÜ2 / ẕibā: raʿna E

257 100. -H / zeyn eyleye AE, İ, İÜ1: zerriṉ idüp AS2, R; zerriṉ olup İÜ2 / eyleye: idüp AS1 // pür AS1: bir AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2 / ola bu AS1, AS2, İÜ2: görüne AE, E, R, İ, İÜ1

258 101. -AE, İ, İÜ1 / sipiḏ: sefiḏ AS2, E

259 102. -H / ʿÖmrüñ: Yüzüñ AS1 / güli: güle AS1; güni E

260 104. idüp: ide AS1 / dāʾim ü bāḳi: ḳāʾim ü dāʾim E / dāʾim ü: dāʾim-i AE, İÜ2

261 105. -AS2 / ṭapuña: ṭapuñı R

7.

Der-Medḥ-i Sulṭān Muḥammed Ḫān*[262]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[263]

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş
Geydi nārenciḭ ḳabā urındı nūr-efser güneş

2. Mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ oldı seriḭr-i āsmān[264]
Ṣaçdı piḭrūze ṭabaḳlardan zer ü gevher güneş

3. Ḳufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim[265]
Ḫāk gencin eyleye genciḭne-i cevher güneş

4. Ḳulzüm-i hindüñ baturmaġa gümüş zevraḳların[266]
Bādbān-ı nūr ile ṭonatdı fülk-i zer güneş

5. Dāne-i encüm dirüp meh ḫırmeninde her seḥer
Bāl açup cevlān ider ṭāvūs-ı zerriḭn-per güneş

6. Gūyiyā nūşiḭn-revān-ı ṣubḥdur kim ʿadl içün
Lāciverdiḭ ḳubbeye zenciḭr-i zer aṣar güneş

7. Yā felek Mışrında sulṭān oldı bir Yūsuf-cemāl[267]
Yā Züleyḫādur ṭutar nārenc-i zer-peyker güneş

8. Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün[268]
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberiḭn miʿcer güneş

9. Ḥaḳ budur kim şāh diḭvānın temāşā ḳılmaġa
Düzdi ṭāḳ-ı zer-nigāra laʿlden manẓar güneş

10. Kendünüñ ḥüsn ü cemālin fikr iderken germ olup
Cān diliyle eyledi bu maṭlaʿı ezber güneş

---

[262] **7 AS1: 16b-20a, AS2, 15a-17b, AE: 18a-20b, E: 17b-18a (30. beyitten itibaren), H: 9b-10a (6.-36. beyitler), İ: 11b-13b, R: 24b-27b, İÜ1: 6a-8b, İÜ2: 4a-6a**

[263] *Başlık:İÜ1 R: Medḥ-i Der-Ṣıfāt-ı Āfitāb, AS1: Naẓiḭre-i ʿAtāyiḭ

[264] 2. Piḭrūze: piḭrūzi AS1; piḭrūziḭ İ

[265] 3. dökdi: saçdı R // cevher: gevher AE, İ, İÜ1, İÜ2

[266] 4. Bādbān-ı: Bādbānın AS2, İÜ2 / ṭonatdı: ṭonandı R, RV

[267] 7. Yā felek Mışrında sulṭān oldı bir Yūsuf-cemāl: Yā felek taḫtında sulṭān oldı bir ṣāḥib-cemāl AE, İ, İÜ1 / Mışrında AS2, İÜ2: taḫtında AS1, R // Yā Züleyḫādur ṭutar nārenc-i zer-peyker güneş: Rūz ruḫsārından açdı ʿanberiḭn miʿcer güneş AE, İ, İÜ1

[268] 8. -AS1, AE, İ, İÜ1

11. Ṣubḥ-dem cevlān idüp ṭāvūs-ı zerrin-per güneş[269]
Būstānına sipihrüñ virdi zib ü fer güneş

12. Zinet-i bāġ-ı irem ṭutmaġ içün gülzār-ı ṣubḥ[270]
Eyledi gök sebzezārın pür-gül-i aḥmer güneş

13. Küze-i yāḳūt ile pirüze-gün dolābdan[271]
Çarḫ-ı minā-rengi sim-āb itdi ser-tā-ser güneş

14. Bezm-i ʿişin zührenüñ germ itmege sāḳi-ṣıfat
Ābgün aḳdāḥ içinde gezdürür āzer güneş

15. Geh ḥamām-ı māh-ı tābāna daḳar simin cenāḥ[272]
Geh düzer simurġ-ı çarḫa āteşin şehper güneş

16. Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur[273]
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

17. Ẓill-i Ḥaḳ **Sulṭān Muḥammed Ḫān** ki olmışdur anuñ[274]
İşigi ṭopraġınuñ her zerresi enver güneş

18. Nitekim her dānenüñ ẓımnında mużmerdür şecer[275]
Zerre-i ḫāk-i derinde şöyledür mużmer güneş

19. Pādşāh-ı heft iḳlim-i saʿādetdür kʾanuñ[276]
Ḫāk-i pāyı cevherin idindi tāc-ı ser güneş

20. Bir şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur kʾolur[277]
Bāmına hindū zuḥal dergāhına çāker güneş

21. Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt[278]
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

22. Sensin ol kim āsmān iḳlimine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberin efser güneş

---

269 11. idüp: urup AS2, RV, İÜ2
270 12. ṭutmaġ: dutmaġ İ, İÜ1
271 13. dolābdan: ṭolābdan İ, İÜ1
272 15. daḳar AS1, AS2, RV: ṭaḳar AE, B, İ, H, R, İÜ1, İÜ2
273 16. kez: gün AE, İ, İÜ1
274 17. ki: kim AE
275 18. derinde: derinden R / mużmer: maẓhar AE, R
276 19. tāc-ı ser: tāc-ı zer ANT
277 20. ḳadr ü: ḳadr-i H // dergāhına: eyvānına AE, İ, İÜ1
278 21. çeşm-i: çeşm ü ANT // umar: alur AE, İ, İÜ1

23. Sensin ol kim ḫilʿat-i fermān-ı ḥükmüñ geymeden
Olmadı zer tiġ ile sulṭān-ı baḥr ü ber güneş

24. Sensin ol kim şeh-nişīn-i bezmgāhuñda müdām[279]
Yā Süleymān taḫtıdur yā cām-ı İskender güneş

25. Sāḳī bezmüñ ele cām alduġınca dir ḫıred[280]
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

26. Ey ki bāb-ı rifʿatüñde ḥalḳa-i sīmīn hilāl
Vʾey ki devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde zer çenber güneş

27. Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña[281]
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

28. Ey ki mihrüñden zemīn ü āsmān germ olmaġa[282]
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āzer güneş

29. ʿAhd-i ʿadlüñde yumarlar cümle ılduzlar gözin[283]
Girdügince çeşme-i kāfūra bī-miʾzer güneş

30. Virmese luṭfuñ eli raḥm-ı felekde peveriş[284]
Māder-i eyyāmdan ṭoġmazdı tā maḥşer güneş

31. Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruñ zerresi
Āsmān dūd-ı siyāh olurdı ḫākister güneş

32. Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tiyz-ābı kim
Ḳanda bir ṣu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

33. Mihrüñüñ bāzārına bir vech ile germ oldı kim[285]
Ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer güneş

34. Geh ser-i nīzeñle bozılur sevād-ı rūy-ı māh
Geh ġubār-ı sümm-i esbüñden olur aġber güneş

35. Gūyiyā naʿl-i semendüñdür hilāl-i ʿīd-i feṭḥ
Miḫ-ı aḫterdür ẓafer burcında ne aḫter güneş

---

279 24. umar: senüñ İÜ1
280 25. ḫıred: gören İ
281 27. aña: anuñ AS2, H, Ö, RV, İÜ2 // Ser: Bir AE, İ, İÜ1
282 28. mihrüñden: mihrüñde AS2, İÜ2
283 29. ʿadlüñde: ʿadlüñle AE // ılduzlar: yılduzlar AS1, H, RV
284 30. luṭfuñ: mihrüñ E
285 33. -AE, İ, İÜ1 / Ḳapudan yüz kez ḳovarsañ: Ger ḳovar iseñ ḳapudan AS1 // yüz AS2, İÜ2: biñ E, R

36. ʿÖmr-i ḫaṣmuña şebi-ḫūn itmek içün her gice[286]
Gök geyer şāmi zırıh mehden düzer miġfer güneş

37. Düşmanuñ ḳanın döküp tiġ-ı zer-endūdın siler[287]
Kʾaṭlas-ı gerdūnuñ eyler dāmenin aḥmer güneş

38. ʿİṣmetüñ devrānıdur isminde teʾni ŝ olmaġın[288]
Seyre çıḳduḳca bürinür nūrdan çāder güneş

39. Ḳanḳı iḳlime ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi[289]
Ol diyār içre görinür zerreden kemter güneş

40. Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi[290]
Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

41. Māh-ı rāyāt-ı celālüñden ḫacildür āsmān[291]
Sāye-i şebde ḥayādan gizlenür ekŝer güneş

42. Ḫusrev-i rūy-ı zemin dirsem ne faḫr olsun saña[292]
Kʾāsmān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñ dʾoldı ḫāk-i der güneş

43. Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āftābıyla felek[293]
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

44. Hergiz olmayaydı jenginden küsūfuñ rū-siyāh[294]
Ger ṣıġınsa sāyeñe āyine-i ḫāver güneş

45. Āftāb-ı rāyuña olmaz muḳābil nice kim[295]
ʿArż ide ṭabl u ʿalemle nūrdan leşker güneş

46. Tiġ-ı āteş-bār-ı rūşen-rūy-ı din-ārāyuñuñ[296]
Ḳabżasına māh aḫter yüzine ziver güneş

47. Ger Sikender istese envār-ı rāyuñdan meded
Rāh-ı ẓulmetde olurdı ḫaylına rehber güneş

---

[286] 36. ḫaṣmuña: ḫaṣmuñı RV, İÜ2
[287] 37. döküb: döker AS2, RV, İÜ2
[288] 38. devrānıdur: eyyāmıdur E
[289] 39. görinür: olur bir AS1
[290] 40. tābişi: sāyesi AS1, AE, İ, İÜ1 // ayruḳ: artuḳ AS2, RV, İÜ2 / gevher: cevher AS1, İ, İÜ1
[291] 41. celālüñden: cemālüñden İ, İÜ1
[292] 42. dirsem: olmaḳ E, R / olsun: ola AE, İ, İÜ1 // oldı: ola E, R
[293] 43. bir: pür AE, İ, İÜ1
[294] 44. olmaya idi: olmaz idi B / jenginden: renginden AE, İ, R, İÜ1
[295] 45. ide AE, İ, İÜ1, İÜ2: ider AS1, AS2, E, R, RV
[296] 46. -R / bār: bāz AS2, İ

48. Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭı̱b[297]
Nūr ile mescid ṭolar fı̱ʾl-ḥāl olur minber güneş

49. Baḥr-i cūduñdan felek fülkin cevāhir ṭoldurup[298]
Düzedür şekl-i hilāli̱den gümüş lenger güneş

50. Şāh bezminde ʿamel olmaġa bu ḳavl-i ġarı̱b[299]
İdinüpdür zühre-i zehrāyı ḫınāger güneş

51. Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyi̱ne meh zi̱ver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

52. Ṣan ki maġribdür ṣaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer[300]
Ṣan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

53. Tūṭı̱-i ser-sebzdür kʾāyi̱nede per gösterür[301]
Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ kim olmışdur aña derber güneş

54. Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bāli̱n ḳamer bister güneş

55. Kim ki neẕẕāre ḳıla ḫurşiyde ḫaddüñ var iken
Nāẓıruñ çeşmine ḫışmından ṣoḳar ḫancer güneş

56. Öyküneldi̱n yüzüñe hergiz baḳılmaz yüzine
Bi̱-ḥayādur kʾoldı bu vech ile müstaḥḳar güneş

57. Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i kevŝer güneş

58. Raḳṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerri̱n resenle aṣılup çenber güneş

59. Baḥr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş **ʿAṭāyi̱** kʾoldı dür-perver güneş

60. Göricek yüzüñde zülfüñ ri̱şmānın ṣanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mıṣṭar güneş

---

297 48. aduñı AE, İ, İÜ1: rāyuñı AS1, E, R; nāmuñı AS2, RV, İÜ2

298 49. fülkin: fülki E, R

299 50. ġarı̱b AE, İ, İÜ1: ġazel AS1, AS2, E, R, RV, İÜ2

300 52. kʾanda: anda E, AS2, RV // maṭlaʿdur: maşrıḳdur İÜ2 / kʾandan: andan AE, E, İ, RV, İÜ1

301 53. -AE, İ, İÜ1 / kʾāyi̱nede: āyi̱nede E / per: yüz AS2, İÜ2 // kim: ki AS1, E, R

61. Ḫusrevā medḥ-i żamīrüñ fikr iderdüm dün gice
Ṭāliʿ oldı maşrıḳ-ı endīşeden enver güneş

62. Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redif itmek degül
Pertev-i zihnümden ṣuvarup şāḫını eşʿārumuñ

63. Nūr-ı nehrinden ṣuvarup şāḫını eşʿārumuñ[302]
Gülşenümde aḫter olurdı şikūfe ber güneş

64. Bir naẓar ḳıl **Aḥmed**'e ey nūr-i çeşm-i kāyināt
Kʾāb-ı luṭfuñdan olupdur ebr bigi ter güneş

65. Tā zümürrüd sebzezārında sipihrüñ her seḥer[303]
Sāġar-ı pīrūzeye döker mey-i aṣfar güneş

66. Tā yaza nūrīn ḳalemle çın seḥer naḳḳāş-ı ṣunʿ[304]
Şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḫżar güneş

67. Tā Ŝüreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh[305]
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

68. Çarḫ dürcinde ḳonılan her mūraduñ gevherin[306]
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

69. Yazsun āŝār-ı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile[307]
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mısṭar güneş

70. ʿÖmr-i ḫaṣmuñ defterin ṭūmār-veş dürsün felek[308]
Nice kʾeczāsından eyyāmuñ düzer defter güneş

---

[302] 63. nehrinden AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2; nehrinde E, R: mihrinden AE9, ANT // olurdı: ola idi AE
[303] 65. aşfar AS1, AS2, İ, R, İÜ1, İÜ2: aḥmer AE, B, E
[304] 66. nurın AE, İ, İÜ1, İÜ2: nur-ı AS1, AS2, E, R, RV / çin: her AS1, İ, İÜ1 / ṣunʿ: çīn AE, İ, İÜ1 // ṭāḳ-ı: ṭāḳ u AE
[305] 67. -İÜ2 / gūşvār-ı AS1: gūşvāre AS2, AE, E, İ, R, İÜ1 // örter: urınur AE, İ, İÜ1
[306] 68. -İÜ2 / ḫarc: çarḫ AE, İ, İÜ1
[307] 69. -İ, İÜ1, İÜ2 / ḫayṭ: ḫaṭṭ E / şuʿāʿ ile: şuʿāʿından AE // ḫayṭ-ı şuʿāʿ: ḫayṭüʾş-şuʿāʿ R
[308] 70. -İÜ2 / nice ki: nite ki E / eczāsından AS1, AE, İ, İÜ1: eczāsında AS2, E, R

8.[309]

Der-Medḥ-i Sulṭān Muḥammed Ḫān*[310]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laᶜl[311]
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laᶜl

2. Ḫāl-i ruḫuñ dilümde ḳodı āteş üzre ᶜūd[312]
Dürc-i lebüñ gözümde ḳodı yādgār laᶜl

3. Düşse şafaḳ yerine lebüñ ᶜaksi nā-gehān[313]
Fī̃ʾl-ḥāl ola bu nüh felek-i bī̃-ḳarār laᶜl

4. Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Adını yazsalar ola seng-i mezār laᶜl

5. Ḳıldı ṣaçuñ hevāsına ḳaṭᶜ-ı ᶜalāḳa müşk[314]
İtdi lebüñ ḫayāline terk-i diyār laᶜl

6. Ġam çekmeyince ḳıymeti artar mı ᶜāşıḳuñ[315]
Ḳan yudmayınca buldı mı hī̃ç iᶜtibār laᶜl

7. Demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ[316]
Eşküm cevāhiriyle olur her civār laᶜl

8. Geldüm yetī̃m-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Ṣun būseñ ile sāyilüñe ey nī̃gār laᶜl

9. Sāḳī̃ cihān bezendi zümürrüd bisāṭ ile
Āl itme al elüñe yine lāle-vār laᶜl

10. Deryā-yı laᶜle zevraḳ-ı zer ṣal bu demde kim
Gevher ṣaçar havā bitürür ḫāksār laᶜl

---

[309] **8 AS1: 34b-38a, AS2: 17b-19b, AE: 21b-23a, E: 22b-23a, H: -, İ: 13a-15b, R:15b-17a, İÜ1: 8a-10a, İÜ2:8b-9b (1-37. beyitler bulunmamaktadır.)**

[310] *Başlık: E İÜ1; R: Der-Medḥ-i Sulṭān Muḥammed ʿAleyhiʾr-Raḥme

[311] 1. kim AE, İ, R, İÜ1: ki AS1, AS2, E

[312] 2. ʿūd: laʿl AS2

[313] 3. -AS1 / yirine: yüzine AS2

[314] 5. müşk AS1, R: misk AS2, AE, E, İ, İÜ1

[315] 6. yudmayınca AS2, AE, R: yutmayınca AS1, E, İ, İÜ1 // buldu mı: bula mı AS2

[316] 7. cevāhiriyle AS2, R: cevāhirinden AS1, AE, E, İ, İÜ1 / civār AS2: cidār AS1, E, R; medār AE, İ, İÜ1

11. İtme ten-i żaʿi̯fümi ḳanlu yaşuma ġarḳ[317]
Dizme bir ince iplige ey gül-ʿiẕār laʿl

12. Dür gūşvār aşılsa bünā-gūşuñ üstine[318]
ʿAksiyle ḫaddüñüñ olur ol gūşvār laʿl

13. Ey kān-ı ḥüsne laʿl-i lebinden bahā viren[319]
Bir ḫandeñüñ bahāsı degül ṣad hezār laʿl

14. Didi lebüm sözin igen alma zebānuña[320]
Elmasdan ṣaḳın ki bulur inkisār laʿl

15. Derviş-i ʿışḳ-bāza kerāmet degül mi kim[321]
Bir göz yumup açınca olur her kenār laʿl

16. Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi[322]
Rengi̯n laṭi̯fedür ṭutar aġzında mār laʿl

17. Urduñ cefā ṭaşıyla ṣıduñ çünki göñlümi[323]
Gevher ṣıduñ ʿivaż gerek ey şi̯vekār laʿl

18. Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ[324]
Eşk ü ruḫum ḳapuñda döşer zer-nigār laʿl

19. Nūş eyle cām-ı bādeyi nūşi̯n lebüñle kim
Güş-ı ḳadeḥde zeyn ola bir gūşvār laʿl

20. Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına[325]
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

21. **Sulṭān Muḥammed** ol ki bihişt-i sarāyınuñ[326]
Ṭopraġı cevherinden ider iftiḫār laʿl

---

317 11. İtme AE, E, İ, R, İÜ1: Ḳılma AS1, AS2, RV / yaşuma E, İ, R, İÜ1: yaşumda AS1, AS2, AE, RV
318 12. -AE / ʿAksiyle: Rengiyle AS1, İ / olur AS1, AS2, E, R, RV, İÜ2: ola ANT, İ, İÜ1
319 13. ḫandeñüñ: büseñüñ AS1
320 14. zebānuña: dehānuña İ, İÜ1
321 15. -AE / kenār: diyār E, R // olur her: oluram RV
322 16. laṭi̯fedür: laṭi̯fe ki İÜ1
323 17. -AE / gevher: cevher İ, İÜ1
324 18. -AE, R / Eşk ü ruḫum: Eşk-i ruḫum E, İ, İÜ1 / ṣaḥn-ı: ṣaḥnın E
325 20. Didi ki E, R: Didüm ki: ANT, AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2 / döşersin AS1, AS2, AE, E, R: dökersin ANT, AE, İ, İÜ1 // Didüm E, R: Didi: ANT / gözlerümden E, R, İ: leblerümden AS1, AS2, AE, İÜ2
326 21. bihişt: bihişti̯ AE, AS1

22. Yüz sürdi tācı gūşesine dürr-i şāh-vār[327]
Baş ḳodı taḫtı ayaġına bende-vār laʿl

23. Ḫavfından oldı baḫşişinüñ zerd āftāb[328]
Luṭfından oldı sözlerinüñ şermsār laʿl

24. Teşbīh olurdı ḫulḳuña ṭutsa cihānı müşk[329]
Temŝīl olurdı keffüñe dökse biḥār laʿl

25. Yollarda laʿli şöyle ṣaçarsın faḳīre kim[330]
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

26. Şol şevḳdan ki yazalar alnında aduñı[331]
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehryār laʿl

27. Yüz sürmeseydi sikkeñe bulmazdı zer bahā[332]
Bulmasa nāmuñ olmaz idi nāmdār laʿl

28. İksīr-i ḫāk-i pāyuñı raġbetle öpeli[333]
Oldı ʿaḳīḳ iken leb-i rengīn-i yār laʿl

29. Gevher-feşānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl[334]

30. Cūduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında ṣimār laʿl[335]

31. Alsa giyāh-ı rezmgehüñ ehl-i kīmyā[336]
Eylerdi zer yerine tamāmuʾl-ʿayār laʿl

32. Himmetle kūha bir naẓar eylerse devletüñ[337]
Ṣuyı gülāb ola kemer-i kūhsār laʿl

---

[327] 22. dürr-i şāh-vār AE, İ, İÜ1: şāh-vār-ı dürr AS1, AS2, E, R
[328] 23. Ḫavfından: Ḫavfında: AS2 / baḫşişinüñ: baḫşişiñüñ AS1
[329] 24. ḫulḳuña: zülfüñe E, R / ṭutsa: dutsa İ, İÜ1 / müşk: misk AE, İ, İÜ1 // biḥār: bahār AS2
[330] 25. -AE
[331] 26. -AE / alnında: altında AS2 // yüzün ey şehriyār: yüzüni ey nigār E
[332] 27. -AE / bulmazdı: ṭutmazdı E, R
[333] 28. -AE / öpeli AS2, E, H, R: öpdi kim AS1, İ, İÜ1 // oldı: olur E, R
[334] 29. -AE, E / feşānlıġ: feşānlıḳ AS1 / ideli: eyledi R // dāmenin pür ider: ṭoldurur etegin R
[335] 30. -AE, E / deñizlerinden: deñizlerinde R
[336] 31. -E / giyāh AE, İ, İÜ1: giyā AS1, AS2, R, İÜ2 // Eylerdi: Olurdı AS2
[337] 32. -AE, E / kūha: göke İÜ2 / devletüñ: himmetüñ R // ṣuyı İ, İÜ1: ṣular AS1, AS2, R, İÜ2 / ola: olur AS1

33. Ḫāk-i süm-i semendüñe olmaġ içün niŝār[338]
Maʿdinde niçe niçe çeker intiẓār laʿl

34. ʿAdlüñ güninde ḳoşmasa nā-maḥrem ile baş[339]
Milk-i cihānda olmaz idi sengsār laʿl

35. ʿAhdüñde reng uġurladı laʿl-i nigārdan[340]
Ber-dār olursa uġrı gibi vechi var laʿl

36. Deryāya düşdi cūduñ elinden dür-i ḫoş-āb[341]
Ol ḳorḳudan idindi ḳayadan ḥiṣār laʿl

37. Cūduñdan iḥtiyāṭ ider anuñʾçün olımaz[342]
Dilber lebinde daḫı olan āşkār laʿl

38. Lüʾlüʾ esi̯r olup gelür āḫir dizin dizin[343]
Düşman ḥiṣārı bigi olur tārmār laʿl

39. Gördi elüñde ḫātemüñi ṭañladı ḫıred[344]
Kʾol ebr-i dür-feşāna ḫoş olmış sivār laʿl

40. Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr[345]
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bi̯-şumār laʿl

41. İrseydi Çi̯n diyārına laʿlüñ cevāhiri[346]
Hergiz ḳomazdı leb yerine büt-nigār laʿl

42. Keffüñ muḥi̯ṭi ger vire ebr-i bahāra nem[347]
Yaġmur yerine yaġdura faṣl-ı bahār laʿl

43. Deryāya düşse ḳaṭrası bārān-ı cūduñuñ[348]
Mevc-i miyān güher ola seng-i kenār laʿl

---

[338] 33. -E

[339] 34. -E

[340] 35. -E

[341] 36. -E / ḳorḳudan AS1, AS2, AE, İ: ḳorḫudan R, İÜ1, İÜ2

[342] 37. Bu beyit sadece AE9'da bulunmaktadır.

[343] 38. -E, İÜ2

[344] 39. -E

[345] 40. -E / öykinürmiş ebr AE, İ, R, İÜ1: öykinür seḥāb AS1, AS2, İÜ2 // Kʾebrüñ AE9: Anuñ AS1, AS2, İÜ2; Ebrüñ AE, İ, R, İÜ1

[346] 41. -E / İrseydi AS1, AS2, B, RV: İrişse AE, R, İ, AE9, İÜ1; İreydi İÜ2 / **tozuñ** AS1, AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2, RV: / laʿlüñ AE9, ANT // Hergiz ḳomazdı AE, İ, B, R, İÜ1: Naḳş eylemezdi AS1, AS2, RV, İÜ2 / leb yerine: bütlerine AS1

[347] 42. -E / faṣl-ı bahār: ebr-i bahār R

[348] 43. -AS2, E, İÜ2

44. Eşcārı bir dem itse seḫāñ ebri terbiyet[349]
Bāġ-ı İrem gibi getüre berg ü bār laʿl

45. Aḥcāra düşse pertev-i ḫurşi̯d-i devletüñ[350]
Ferrinden ide her ḥaceri şuʿledār laʿl

46. Reddüñ eli atarsa ʿazi̯z-i cihān iken[351]
Seng-i siyeh gibi ola her yerde ḫār laʿl

47. Bir gün elin ṣunarsa ḳapuñda suʾāl içün[352]
Ferdā-yı ḥaşre dek ṣaça dest-i çenār laʿl

48. Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aṣdı kim[353]
Geh naḳş gevher olur aña geh nigār laʿl

49. Şol deñlü ḫaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan[354]
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

50. Bir cām içürdi cevher-i ti̯ġuñ ʿadūya kim
Her cürʿasından oldı yemi̯n ü yesār laʿl

51. Ḫāk-i rehüñ müferriḥine beñzerem dimiş[355]
Bāzār içinde bulmaġ içün iʿtibār laʿl

52. ʿAyb itme kim bahāsını görmiş terāzūda[356]
Bir saḫt-rūdur ey şeh-i cem-iḳtidār laʿl

53. Yoḳ si̯m ü zer elümde ki ṣaçam ayaġuña[357]
Reng̱i̯n sözümle lā-cerem itdüm niŝār laʿl

54. Gördüm zamāne ḥalḳa be-gūş oldı naẓmuma[358]
Ṭaḳdum ḳulaġına yine bir gūşvār-ı laʿl

55. Şiʿrüm sefi̯nesi iledür her kenāra dür[359]
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

---

[349] 44. -E / Eşcārı AS1, AS2, AE, İÜ2: Eşcāra AE9, İ, R, RV, İÜ1
[350] 45. -E / ḫurşi̯d AS1, AS2, RV, İÜ2: ḳandi̯l AE, AE9, İ, R İÜ1
[351] 46. -E
[352] 47. -E / ḳapuñda: ḳapuña İÜ1
[353] 48. -E / aṣdı AE, İ, R, İÜ1: gerdi AS1, AS2, AE9, RV, İÜ2 // olur: ola R / nigār: kenār İ
[354] 49. -E / Şol: Ol R / ḳorḳudan AS1, AS2, AE, İ: ḳorḫudan R, İÜ1, İÜ2
[355] 51. rehüñ R: derüñ AS1, AS2, AE, AHB, AE9, İ, RV, İÜ1, İÜ2
[356] 52. -E
[357] 53. -E
[358] 54. -E / Ṭaḳdum: Daḳdum AS1, AE, İ, RV, İÜ1
[359] 55. -E / ṭolar: ṭolu R / diyār: diyāra AE

56. Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fi᾽l-meŝel[360]
Ḳan aġlar idi **Aḥmed** içün zār zār laʿl

57. Naẓm eylesem maḳālümi gūş eylese felek[361]
Çeşm-i kevākib aḳıda leyl ü nehār laʿl

58. Var ol nice ki terbiyet-i āftāb ile[362]
Devrān içinde sengi ḳıla rūzgār laʿl

59. Dünyā ḫarācı dürc-i ḫazi̯neñde derc olup[363]
Her gün ḳapuñda ḫarc ola yüz biñ ḳaṭār laʿl

9.

Der-Medḥ-i Sulṭān Muḥammed Ḫān*[364]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün[365]

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ḳındi̯l-i ḫad kim olmış anuñ ri̯şmānı müşk[366]
Bir nūr nārdur kim olupdur duḫānı müşk

2. Meydān-ı ḥüsn-i dostda taḥsi̯n ṣabāya kim[367]
Güy-ı meh-i müni̯re urur ṣavlecān-ı müşk

3. Bir dem ṭaġıtsa zülf-i girih-gi̯rüñi nesi̯m
Gülzār içinde ṣanuram açar dükān-ı müşk

4. Müşki̯n ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz[368]
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

5. Ḫālüñ ki çi̯n-i nāfe-i zülfüñdedür nihān
Güyā ki şāh-dāne durur der-miyān-ı müşk

---

[360] 56. -E / gözleri olsaydı AS1, İ, R, İÜ1: gözleri eger olsa AS2; gözleri olmasaydı AE; gözleri olaydı: AE9, İÜ2 // Ḳan aġlar idi İ, R, İÜ1: Ḳan aġlaya idi AS1, AS2, AE, RV, İÜ2

[361] 57. -E

[362] 58. -E / ḳıla: ḳılur AE, İ, İÜ1

[363] 59. -E

[364] **9 AS1: 34b-38a, AS2: 17b-19b, AE: 21b-23a, E: 22b-23a, H-, İ: 13a-15b, R: 15b-17a, İÜ1: 8a-10a, İÜ2: 9b-10b**

[365] *Başlık:E, İÜ1

[366] 1. Ḳandi̯l-i ḫad kim olmış AE, E, İ, R, İÜ1: Ḳandi̯l-i ḫaddi kʾolmış AS1, AS2, RV, İÜ2 / ḫad: ḫaṭ AE / müşk AS1, B, E, R: misk ANT, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2 // Bir nūr AS2, E, İ, İÜ1, İÜ2: Pür nūr u AS1, B, R

[367] 2. urur AS1, B, E: vurur AS2, AE9, R, RV; düzer AE, İ, İÜ1; virür İÜ2

[368] 4. Müşḫi̯n AS1, AE9, E, T, İÜ2: Miski̯n AE, AS2, B, R, İÜ1 / ḫaṭuñ: ṣaçuñ: AS2, AE9, AE14, AE, E, İÜ2 / sırrumuz İ, İÜ1: ʿışḳımız AS1, AS2, AE, AE9, B, E, R, T // ḳalmaz: olmaz İ, İÜ1 / nihān: nihāni̯ R

6. Sevdā-yı çi̱n-i zülfüñe düşüp ciger yaḳar[369]
Āhū-yı çi̱n anuñ'çün olur baġrı ḳanı müşk

7. Meftūl-ı bend-i zülfüñüñ olmış müvellehi[370]
Kim post-pūş gibi ṭolanur cihānı müşk

8. Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur[371]
Kim ti̱ri ʿanberi̱n durur anuñ kemānı müşk

9. Çeşmümdedür ḫayāl-i ḫaṭuñ ṭañ bu kim dutar[372]
Sebze diyü kenāre-i āb-ı revānı müşk

10. Çöz çi̱n-i zülfüñi ki peri̱şān ola ḳamu[373]
Bār-ı ḳaṭār-ı ġāliye vü kārbān-ı müşk

11. Āḫir hevā-yı zülfüñ ile ḫāk olanlaruñ [374]
Ḳabri giyāhı sünbül olur ḫākdānı müşk

12. Vaṣf-ı lebüñde oldı devātuñ dehānı laʿl[375]
Yād-ı ḫaṭuñla ḫāmenüñ oldı zebānı müşk

13. Bir demde çarḫuñ ide ṭoḳuz ḳalʿasın güşād[376]
Burc-ı ḳamerde zülfi ḳosa nerdbān-ı müşk

14. Cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh mıdur zülfi kim döker[377]
Bāġ-ı cinān yaḳasına bend-i miyānı müşk

15. Yā çetr-i çarḫ-rifʿat-i ẓill-i ẓali̱l-i Ḥaḳ[378]
Ḫurşi̱d-i enver üzre ṭutar sāyebān-ı müşk

16. **Sulṭān Muḥammed İbn-i Murād** ol ki ḫulḳınuñ[379]
Bir şemmesiyle ṭutdı meşām-ı cihānı müşk

---

[369] 6. ciger: yürek AS2, İÜ2
[370] 7. ṭolanur: ṭolaşur AS1
[371] 8. -AS2, İÜ2 / ceng: cüst AE / cūydur: cūdurur İ, İÜ1
[372] 9. -AS1, AS2, B, E, R, RV, İÜ2 / Çeşmümdedür AE, AE9, İÜ1: Çeşmümdeki İ / dutar: ṭutar AE
[373] 10. kārbān: kārvān İ, İÜ1
[374] 11. Beyit, ANT'de bulunmamaktadır.
[375] 12. -AE12, AE9, B, İ, R, İÜ1 / lebünde E: lebünden AS1, AS2, RV, İÜ2
[376] 13. Burc-ı ḳamerde zülfi ḳosa AS1, AS2, İÜ2: Zülfüñ ki māh burcına ḳor E, R; Çün ʿanberi̱n kemendin ide AE, AE9, AE14, İ, İÜ1 / ide: itdi R
[377] 14. şāh mıdur: şāh durur İ / döker: diker AS2
[378] 15. rifʿat-ı: rifʿat u AE9, İÜ1
[379] 16. ṭutdı AS1, AS2, E, İÜ2: dutdı AE, AE9, İ, İÜ1; ṭoldı R

17. Görsün ġubār-ı sümm-i semendin ʿabi̯r añan[380]
Bulsun nesi̯m-i ḫulḳını kim dirse ḳanı müşk

18. Çün āsti̯n-feşān ola ol şehsüvār ider[381]
Pür dāmen-i ḳabāçe-i heft āsmānı müşk

19. Ṭaḳdı devātı bigi ʿadū boynına resen[382]
Çün ṣaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

20. Ney-şekker oldı ġayret-i ḫāmeñle telḫ-ʿayş[383]
Reşk-i ḫaṭuñla ḳaldı siyeh ḫānmān-ı müşk

21. Ne esb-i devletüñle felek ḫinki hem-rikāb
Ne gerd-i ḫayl-i ḥaşmetüñüñ hem-ʿinānı müşk

22. Kilküñ ẕehāb-ı çeşme-i feyż-i ilāh içün[384]
Evrāḳ saṭḥı üstine ḳor nāv-dān-ı müşk

23. ʿAhdüñde oldı ʿāleme ġammāzlıġ ile fāş[385]
Zindān-ı ḥoḳḳa olsa yiridür mekān-ı müşk

24. Fi̯ʾl-cümle ḫāk-i süm-i semendüñedür şebi̯h[386]
ʿİzzetle bulsa ṭañ mı bahā-yı girān müşk

25. Maḫṣūṣdur müferriḥ-i ḫāk-i derüñe kim[387]
Bir yerde vire ḫāṣṣıyyet-i zaʿferānı müşk

26. Müşki̯n ġubār-ı ḫaylüñ ile şimdiden girü[388]
Olur Ḫıṭāya Rūm ilinüñ armaġanı müşk

27. Sen ḫoş-ḫışāli dün gice medḥ itmek istedüm[389]
Geldi redi̯f içün dilüme nā-gehān müşk

---

[380] 17. Görsün AS2, AE9, RV, İÜ2: Bulsun AS1, AE, E, İ, R, İÜ1 / semendin: semendüñ AS1, İÜ1/ añan: elin İ, İÜ1 // Bulsun AS2, AE9, RV, İÜ2: Görsün AS1, AE, E, İ, R, İÜ1 / ḫulḳını: ḫulḳıñı AS1, İÜ1

[381] 18. ider AS1, E, İ, R, İÜ1: olur AS2; ola İÜ2; dār AE

[382] 19. Ṭaḳdı: Daḳdı AS1, AS2, İ, RV // ḳalemüñ AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: feleküñ E, R; ḳamunuñ AE9

[383] 21. devletüñle AS1, AS2, E, R, İÜ2: devletüñe AE, AE9, İ, İÜ1

[384] 22. Kilküñ: Kilki R / feyż: faż̧l E, R

[385] 23. ġammāzlıġ AE, AE9, İ, İÜ1: ġammāzlıḳ AS1, AS2, E, R, RV, İÜ2 // mekān: dükān İÜ2

[386] 24. girān: girānı İÜ1, İÜ2

[387] 25. Bir AS1, AS2, RV, İÜ2: Bu AE, AE9, E, İ, R, İÜ1

[388] 26. Müşgi̯n AS1, AS2, AE9, RV, İÜ2: Miski̯n AE, E, İ, R, İÜ1 / ḫaylüñ AS1, AS2, E, R, RV, İÜ2: ḫaṭṭuñ AE9, İ, İÜ1; ḫaddüñ AE

[389] 27. nā-gehān: nā-gehānı̯ AE9, İÜ2

28. Miskı̱n-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt[390]
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

29. Ḫuld-i ḥarı̱müñüñ ḥaremi ḥürmeti ḥaḳı[391]
Kim ḫāki ter ʿabı̱r durur āstānı müşk

30. Ben defter eyledükce mediḥüñi zülf-i ḥūr[392]
Şı̱rāze örmege düzedür rı̱smān-ı müşk

31. Ḫulḳuñ nesı̱mi ṣoḥbeti teʾŝı̱r idüp ne ṭañ[393]
Enfās-ı ṭayyibemde belürse nişān-ı müşk

32. Gör mūy-ı nāfeyi kʾolalı müşke hem-nişı̱n[394]
ʿAnber-nesı̱m ü ġāliye-bū ider anı müşk

33. Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola[395]
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

34. Tā kim muʿaṭṭar olmaġa bāzār-ı kāyināt
ʿAṭṭār-ı bād-ı ṣubḥ-dem açar dükān-ı müşk

35. Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā[396]
Gül dāmenin aça ve ṭuta būstānı müşk

36. Luṭfuñ nesı̱mi dāmen-i dehri pür eyleyüp[397]
Ḫulḳuñ demiyle ṭoldura ceyb-i cihānı müşk

---

390 28. Miskı̱n AE, İ, İÜ1: Müşgı̱n AS1, AS2, AE9, E, R, RV, İÜ2 // Kim AS1, AE, İ, İÜ1: Tā AS2, E, R, RV, İÜ2

391 29. ter AS1, AS2, E, R, İÜ2: der AE, AE9, İ, İÜ1 / ʿabı̱r durur AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: ʿabı̱rdur ü AS1, B, E, R / āsitānı: ḫākdānı AS2

392 30. eyledükce: itdügümce E, R / mediḥüñi: bu medḥüñi İ // düzedür: düze dürür AS2 / örmege: oldurmege AE

393 31. teʾŝı̱r idüp: teʾŝı̱r ider İ, İÜ1 // Enfās-ı ṭayyibemde: Enfās-ı ṭı̱büm içre İ / belürse AS1, AS2, İÜ2: bulınsa İ, İÜ1; bulursa E, R; olursa AE, AE9

394 32. mūy AS1, AS2, E, R, İÜ2: būy AE, AE9, İ, İÜ1 / miske AE, İ, İÜ1, İÜ2: müşge AS1, AS2, AE9, E, R, RV

395 33. -AS1, AE, RV / Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola: Zülfüñ ġamıyla āḳıbet Aḥmed ölür ise AS2, İÜ2

396 35. ṭuta AS2, E, R, İÜ2: duta AS1, AE, AE9, İ, RV, İÜ1

397 36. demi ile: deminde R

10.[398]

müfteʿilün mefāʿilün müfteʿilün mefāʿilün

- + + - / + - + - / - + + - / + - + -

1. Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

2. Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berįne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

3. Ey ki ʿabįr-i zülfidür siḥr-i mübįni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı göñlümüñ

4. Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

5. Ḳarşu ṭutup cemāline güzgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

6. Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

7. Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āftābını[399]
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

8. Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār[400]
Medḥ ü ŝenā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

9. Tuḥfe gider cemālüñe mįvesi bāġ-ı naẓmumuñ[401]
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

10. Nįl-i nevāli zihnümi Mıṣr-ı feżāyil ideli[402]
Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fenāsı göñlümüñ

11. Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür[403]
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

---

[398] **10 AS1-, AS2: 96a-96b (Gazeller arasında), AE: -, E: 21a-21b, H: 47b-48a (Gazeller arasında), R: -, İ: -, İÜ1: -, İÜ2: 74b-75a (Gazeller arasında)**

[399] 7. ḥayāsı E, H: rıżāsı AS2, İÜ2

[400] 8. göñlüme kim: göñlümüze H

[401] 9. -AS2, İÜ2

[402] 10. Mezraʿatüʾl E, H: Metraʿatüʾl: AS2, İÜ2

[403] 11. -AS2, İÜ2 / artacaġ: azıcaġ E (E'de 11-17. beyitlerin ilk kelimeleri silinmiştir.)

12. Bende-i bi̱-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup[404]
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

13. Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i ŝenāsı göñlümüñ

14. Göñlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i nevāziş itmese[405]
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı göñlümüñ

15. Gördi ki rāh-ı midḥatüñ ʿaḳlı düşürdi ḥayrete[406]
Meyli duʿāña eyledi rāh-nümāsı göñlümüñ

16. Micmer-i dil zamāneyi yine muʿaṭṭar itmege
Düzdi ŝenā buḫūrını ʿıṭr-güşāsı göñlümüñ

17. Var ümi̱düm aña kim dāmen-i ʿafvuñ örtesin[407]
Bi̱-edebāne düşdiyse baʿżı edāsı göñlümüñ

18. Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın **Aḥmed**'i
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası göñlümüñ

11.

Der-Medḥ-i Muḥammed Mi̱-Güyed*[408]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[409]

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.[410] Gül yüzine ṣaçdı ʿanber kākül-i müşki̱n-i dost
İtdi cān bezmin muʿaṭṭar kākül-i müşki̱n-i dost

2. ʿAnberi̱ne daḳmaġ içün bir peri̱nüñ boynına[411]
Baġlamış müşki̱n girihler kākül-i müşki̱n-i dost

---

[404] 12. riyāñ: riyā E / ṭurmayup E: ṭurmadan AS2, H, İÜ2

[405] 14. Göñlüme E: Göñlümi AS2, H, İÜ2

[406] 15. midḥatüñ: medḥünüñ AS2

[407] 17. var: vardur E / örtesin: örte E

[408] **11 AS1: 38a-40b, AS2: 20b-22a, AE: 28a-29b, E: 14b-15b, H: 10b-11a (29. beyitten itibaren), İ: 24b-25a, R: 22b-24b, İÜ1: 20a-22b, İÜ2: 10b-12a**

[409] *Başlık: AS1 E: Der-Medḥ-i Sulṭān Muḥammed Ḫān

[410] 1. Gül yüzine ṣaçdı ʿanber kākül-i müşki̱n-i dost AS1, AS2, E, R, İÜ2: Ṣaçdı kāfūr üzre ʿanber kākül-i miski̱n-i dost AE, İ, İÜ1 / müşki̱n: miski̱n AS2, İÜ2 // İtdi cān bezmin muʿaṭṭar kākül-i müşki̱n-i dost AS1, AS2, E, R, İÜ2: İtdi āfāḳı muʿaṭṭar kākül-i miski̱n-i dost AE, İ, İÜ1

[411] 2. daḳmaġ AS1, AE, İ, İÜ1: ṭutmaġ AS2, İÜ2; deġmek E, R / bir peri̱nüñ boynına AS1, AE, İ, İÜ1, İÜ2: nev-ʿārūs-ı ḥüsnüñe AS2, E, R

3. Bilmezem cādū mıdur kʾāb-ı ʿiẕārında ṭurup[412]
Hergiz itmez dāmenin ter kākül-i müşkiẕn-i dost

4. Āh kim bu ḫaṭ mıdur yā sāye-i zülf-i nigār[413]
Yoḫsa dökmiş misk ü ʿanber kākül-i müşkiẕn-i dost

5. Gūşe-i beytüʾl-muḳaddes ṭāḳ-ı ebrū-yı nigār
Perde-i beytüʾl-muṭahhar kākül-i müşkiẕn-i dost

6. Sāyebān-ı ebr-i raḥmetdür kʾider gülzārda[414]
Āftāb-ı sāye-perver kākül-i müşkiẕn-i dost

7. El uzatmış zülfine yāruñ ṣabā meşşāṭa-vār[415]
Şānesin misk itdi yek-ser kākül-i müşkiẕn-i dost

8. Çāh-ı siẕmiẕn-i zenaḫdānındaki dil düzdine[416]
Ṣundı zenciẕr-i muʿanber kākül-i müşkiẕn-i dost

9. Kāküli ucında ey dil ḫāme-veş ḳan aġla kim[417]
Kaʿl-i terden bula ziẕver kākül-i müşkiẕn-i dost

10. Nār-ı ruḫsārında ol servüñ sürer ʿömr-i dırāz[418]
Beñzer olmışdur semender kākül-i müşkiẕn-i dost

11. Ḥüsn-i firdevsinde ṣalınmaġa ṭūbā ḳaddine[419]
Ḥulle geydürmiş muʿanber kākül-i müşkiẕn-i dost

12. Ḫayme-i sulṭān gibi ḫurşiyd-i tābān üstine[420]
Ḳurdı müşkiẕn sāyebānlar kākül-i müşkiẕn-i dost

13. Sidre ṭāvūsına beñzer müntehā ḳaddüñde kim[421]
Müşk-i terden açdı şehper kākül-i müşkiẕn-i dost

---

412 3. cādū: cāẕū AS1, İ, R / ki āb-ı: āb-ı İÜ1

413 4.misk ü: misk-i AE, İ / misk AE, AS2, İ, İÜ1: müşk AS1, E, R, İÜ2

414 6. Sadece AE'de bulunuyor.

415 7. uzatmış AE, E, İ, R, İÜ1: uzatdı AS1, AS2, İÜ2 // misk AS2, AE, İ, İÜ1: müşk AS1, E, R, RV, İÜ2

416 8. zenaḫdānındaki: zenaḫdānındaġı İ

417 9. ḳan: ḫūn AE // Laʿl-i terden AS1, AS2, E, R, İÜ2: Laʿl ü zerden AE, İ; Laʿl ü dürden İÜ1

418 10. Nār-ı: Tāze İ / servüñ AS1, AS2, E, R, İÜ2: yārüñ AE, İ, İÜ1; nūruñ AS1, RV

419 11. ṣalınmaġa ṭūbā ḳaddine AE, İ, İÜ1: cevlān itmege ṭāvūs-vār AS1, AS2, E, R, RV, İÜ2 // Ḥulle geydürmiş muʿanber AE, İ, İÜ1: Açdı müşgiẕn bāl ü şehper AS1, AS2, E, R, RV, İÜ2

420 12. Ḳurdı AS1, AS2, E, R, RV, İÜ2: Dutdı AE, B, İ, İÜ1 / müşgiẕn AS1, RV, İÜ2: ziẕbā AS2, AE, B, E, İ, R, İÜ1

421 13. Bu beyit sadece AE, İ, İÜ1 nüshalarında bulunmaktadır.

14. Bezmüñe cām-ı mücevher laʿl-i dür-pūş-ı nigār[422]
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

15. Bir felek-rifʿat meliksin kim saña ḳul olmaġa[423]
Urdı māha ʿanber efser kākül-i müşkīn-i dost

16. Bir Süleymān-ḳadr ḫusrevsin ki bezmüñde ṭutar[424]
Elde bir cām-ı Sikender kākül-i müşkīn-i dost

17. Māh mihrüñ ḥalḳasından olsa gerden-keş ide[425]
Şeb kemendin aña çenber kākül-i müşkīn-i dost

18. Nāmeñe ṭuġrā-yı miskīn ḥalḳa-i ebrū-yı yār[426]
Ḫaṭṭuña cīm-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

19. Ḳaṣd-ı ḫaṣmuña kemān çekmiş hilāl-ebrū-yı yār[427]
Aya geydürmiş zırıhlar kākül-i müşkīn-i dost

20. İşigüñ bir kaʿbedür mecmūʿ ḥācāt ehline
Kʾolmış aña ḥalḳa-i der kākül-i müşkīn-i dost

21. Ṭāliʿ-i mesʿūda irmiş devletüñde kʾeylemiş
Māhı bālīn mihri bister kākül-i müşkīn-i dost

22. Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ki bezmüñʾçün ider
Dāmenin pür-verd-i aḥmer kākül-i müşkīn-i dost

23. Gerd-i rāhuñ ʿānberinden eylemişdür gül gibi[428]
Cāmesin yāruñ muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

24. ʿAdlüñi yād itmeyüp uzatduġı-yʾçün ẓulm elin
Ḫāke olmışdur ber-ā-ber kākül-i müşkīn-i dost

25. Bād-ı ʿazmüñden sipāh-ı fitne oldı tārmār[429]
Ol perīşānlıḳda beñzer kākül-i müşkīn-i dost

---

[422] 14. Bezmüñe cām-ı mücevher laʿl-i dür-pūş-ı nigār AE, İ, İÜ1: Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur AS1, AS2, B, E, R, RV, İÜ2

[423] 15. Bir felek-rifʿat meliksin kim saña ḳul olmaġa AE, İ, İÜ1: Ḫusrevā sen şeh nişāna pīşkeş ḳılmaġ içün AS1, AS2, E, RV, İÜ2 çekmek AS1; Sensin ol kim işigüñde pīşkeş çekmek içün R

[424] 16. Bu beyit sadece AE, İ, İÜ1 nüshalarında bulunmaktadır.

[425] 17. Māh AS1, AS2, AE, İÜ2: Māh u E, R; Māha İ, İÜ1 / garden-keş: gerdūn kīn İ, İÜ1 / ide E: ider AS1, AS2, AE, İ, RV, İÜ1 // aña: aya AS2, B, RV, İÜ2

[426] 18. miskīn AS2, AE, İ: müşkīn AS1, E, R, RV, İÜ1, İÜ2 / yār: nigār AS2, İÜ2

[427] 19. Ḳaṣd-ı ḫaṣmuña: Ḳaṣd-ı ḫaṣmuñ ile AS1; Ḳaṣduña ḫaṣmuñ İ / ebrū-yı yār: ebrūlaruñ İÜ2

[428] 23. ʿānberinden AE, E, R: ġayretinden AS2, AE, İ, RV, İÜ1, İÜ2

[429] 25. oldı AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: olur E, R; olmış RV

26. Bu sebebden devr-i eyyāmuñda ber-dār oldı kim[430]
Oldı dil-düzd ü sitemger kākül-i müşkīn-i dost

27. Ḥaḳ budur kim but-perest olmazdı ʿahdüñde senüñ[431]
Ḳılca inṣāf eylese ger kākül-i müşkīn-i dost

28. Ey melek-ḫū ḥüsn firdevsinde şevḳuñdan ḳurar
Sāyebān-ı sünbül-i ter kākül-i müşkīn-i dost

29. Ṭapuña cān u göñül mülkin musaḫḫar ḳılmaġa[432]
Her ṭarafdan çekdi leşker kākül-i müşkīn-i dost

30. Añsa fetḥin sen Muḥammed-āyet ü Ḥaydar-dilüñ[433]
Eylemezdi burc-ı Ḫayber kākül-i müşkīn-i dost

31. Olmaz idi sürmese yüzin yuca dergāhuña
Hem-ser-i serv-i semen-ber kākül-i müşkīn-i dost

32. Şiʿrüñ içün bir muʿanber dil-sitān mecmūʿadur[434]
Ṣūret-i çīnle muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

33. Zīn idüp gülgūn-ı ḥüsni ḳapuña çekmek içün[435]
Urdı naʿl-i misk-i ezfer kākül-i müşkīn-i dost

34. Baş getürmiş ḥāsidüñ ḳaṣdına ejderhā gibi[436]
Ṣan ṣaçar aġzından āzer kākül-i müşkīn-i dost

35. Terk idüp ser-keşligin çün yoluña ser ḳor nᵓola[437]
Ḥüsn iline olsa server kākül-i müşkīn-i dost

36. Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker[438]
Ter gül evrāḳına mıṣṭar kākül-i müşkīn-i dost

37. Defter-i medḥ ü ŝenānuñ örmege şīrāzesin
Rīsmān bükmiş muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

---

[430] 26. dil-düzd ü AS1, AS2, E, R, İÜ2: dil düzdi AS1, İÜ1, İ

[431] 27. kim: ki AS1 / ʿahdüñde: devrüñde B, R, RV

[432] 29. Ṭapuña AS2, E, R, İÜ1, İÜ2: Ḳapuña AS1, AE, İ / ḳılmaġa: itmege B, R // leşker: ʿasker E

[433] 30. fetḥin: medḥin E / Ḫayber: çenber AE

[434] 32. Şiʿrüñ içün AS1, AS2, E, R, İÜ2: Meclisüñde AE, İ, İÜ1

[435] 33. Zīn idüp AS1, AS2, E, R, İÜ2: Ḫüsrevā AE, İ, İÜ1 / ḥüsni: çīni İ / ḳapuña: ṭapuña İÜ1 // misk-i: müşk-i AS1, R müşgīn E

[436] 34. Baş götürmiş: Baş getürmiş ANT / ḳaṣdına: ḳaṣd ile AS1

[437] 35. nola: ne ṭan AS1 // iline: ilinde R

[438] 36. müşgīn AS1, AS2, E, R, İÜ2: miskīn AE, İ, İÜ1 // evrāḳına: eṭrāfına E

38. Ṣan uçar ṭūmār-ı medḥüñde redi̯f olduġı-yʾçün[439]
Kʾaçdıdefterbigiṣadperkākül-i müşki̯n-idost

39. Söz ʿarūsı zülfine naẓmum leʾāli̯ dizdi kim[440]
Silk-i cevherdür ser-ā-ser kākül-i müşki̯n-i dost

40. Li̯k ser-gerdānlıġından baġludur işüm gibi[441]
Ṣan ki ḥālümdür muṣavver kākül-i müşki̯n-i dost

41. Baḫtum añdum gice ḳaldurmadı ḳayġumdan benüm
Başını zānūdan ekŝer kākül-i müşki̯n-i dost

42. Kākül-i dilber dilinden şerḥ iderdüm ḥālümi[442]
Ḳorḳaram kʾola mükedder kākül-i müşki̯n-i dost

43. ʿArż iderdi **Aḥmed'**üñ ḥāl-i peri̯şānın tamām
Fi̯ʾl-meŝel olsa suḫanver kākül-i müşki̯n-i dost

44. Dāmen-i luṭfuñ dutup şād olmışam olsa ne var[443]
ʿĀşıḳ-ı zāra müyesser kākül-i müşki̯n-i dost

45. Perçem-i nuṣretle zeyn olsun celālüñ nitekim[444]
Rūy-ı māha vire zi̯ver kākül-i müşki̯n-i dost

46. Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān[445]
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşki̯n-i dost

47. Ṣubḥ u şām itsün duʿāñı sübḥa-gerdān-ı felek
Tā kʾola dillerde ezber kākül-i müşki̯n-i dost

---

439 38. Ṣan: Ṣan ki AE, İ // Ki açdı: Açdı AS1; Aça RV

440 39. zülfine AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: medhüñe AE, İ, İÜ1 / nazmum AS1, H, RV: nazm-ı AS2, AE, E, İ, R, İÜ1 / leʾāli̯ AS1, AS2, AE, H, İ, RV, İÜ1, İÜ2: cevāhi̯r B, E, R

441 40. -E, R / işüm: baḫtum İÜ1 // ḥālümdür: ḥākimdür İ, İÜ1

442 42. şerḥ AS1, AS2, E, R, İÜ2: vaṣf AE, İ, İÜ1 // Ḳorḳaram: Ḳorḫaram R / ki ola: ola İ, İÜ1 / mükedder: mükerrer İ

443 44. (Bu beyit sadece AE, İ, İÜ1 nüshalarında bulunmaktadır.) olsa ne var İ: olmış gibi AE, İÜ1

444 45. celālüñ: cemālüñ İ, İÜ1 / nice kim AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: nitekim ANT, AS2, H, RV, İÜ2 // māha AS2, H, R, RV, İÜ2: yāra AS1, AE, İ, İÜ1

445 46. cān E, İ, R, İÜ1: ci̯n AS1, AS2, AE12, H, İÜ2

12.

Der-Medḥ-i Sulṭān Muḥammed Ḫān*[446]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[447]

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Sāyebān ṭutdı şikūfe sebze vü āb üstine[448]
Sāḳiyā ṣun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

2. Muṭribüñ gülgūn yüzinde perde-i evtār-ı çeng[449]
Çekdi mıṣṭar ṣafḥa-i ḫurşīd ü mehtāb üstine

3. Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek[450]
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

4. Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt[451]
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

5. Ṭonanup cevlān ider ṣaḥrāda ṭāvūs-ı dıraḫt[452]
Ṣaçılur naṭʿ-ı zemīnüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

6. Her seḥer sulṭān-ı gül bezminde ferrāş-ı ṣabā[453]
Ḫayme-i laʿlīn ḳurar pīrūze aṭnāb üstine

7. ʿĪd-i nevrūzı görüp gül defterinden ʿandelīb[454]
Ḫoş duʿā vü medḥ oḳır şāh-ı ẓafer-yāb üstine

8. Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine[455]
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

9. Ḫālini gördüm lebinde ḥālini ṣordum didi[456]
Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

---

446 *Başlık: İÜ1

447 **12 AS1: 40b-42b, AS2: 22a-23a, AE: 20b, E: -, H: 11a, İ: 22a-23a, R: 21a-22b, İÜ1: 17a-18a, İÜ2: 12a-13b**

448 1. ṭutdı AS2, H, R, İÜ2: dutdı AS1, AE, İ, RV, İÜ1

449 2. ḫurşīd ü AS1, R: ḫurşīd AS2, AE, H, İ, RV, İÜ1, İÜ2

450 3. kim: ki R

451 4. kim: ki İ

452 5. Ṭonanup: Ṭolaşub R (AE9, AHB, B, HME)

453 6. laʿlīn: zerrīn R; laʿlin AS1

454 7. ʿĪd-i AS1, AE, İ, R, İÜ1: ʿĪd u AS2, H, İÜ2 / defterinden: defterinde R

455 8. düşdi: düşmiş R; ḳonmış AS2

456 9. Müşk ü AS2, R, İÜ2: Misk-i AE, İ, İÜ1; Müşk-i AS1, H

10. Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḫırḳa-pūş[457]
Kim ṣalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

11. Laʿlüñe ḳaṣd itdügümce ḫışm ider çeşmüñ baña[458]
Eksük olmaz ṣūriş ü ġavġā mey-i nāb üstine

12. Zülfüñ altında ne hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i siyr-āb üstine

13. Dürc-i ġaybuñ perdesinden sırr-ı cān olurdı fāş[459]
Perdedār olmasa laʿlüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

14. Gün yüzüñde āferiẕn ol ʿanber-i sārāya kim[460]
Müşkden ser-pūş aṣar ḳındiẕl-i mehtāb üstine

15. Çekdi zülfin gūşe-i ebrūsına dilber didi
Yaraşur kaʿbʾörtüsi aṣılsa miḥrāb üstine

16. Cān u tenden geçmeyen ʿışḳuñ libāsın geymesün[461]
Geymeye ḥācẹ olan iḥrāmı eṣvāb üstine

17. Girye vü āhumdan ey dil bād u bārāndur cihān[462]
Oynama cānbāz vār ol zülf-i pür-tāb üstine

18. Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār[463]
Biʾllāh ey serv-i sehiẕ seyr it bu dolāb üstine

19. Küze-i yāḳūtdan kevŝer ṣaçardı āftāb[464]
Reng-i laʿlüñ ʿaksi düşse çarḫ-ı dolāb üstine

20. Cānlara ḳaddüñden indi berḳ-ı ḫaddüñ nitekim[465]
Nūr-ı feṯḥ indi livā-yı şehden aḥzāb üstine

---

457 10. zāhid: yā Rab İÜ2 // ṣalupdur Ḫıżr-veş seccādesin: döşer seccādesin her laḥẓa ol R

458 11. şūriş ü AS1, H, R, İÜ2: şūriş-i AE, İ, İÜ1; şūr u şer-i AS2

459 13. -R / olmasa: olmazsa İÜ1

460 14. -R / Gün AS1, AS2, AE, H, İÜ2: Gül İ, İÜ1 / yüzüñde AE, H, İ, İÜ1: yüzünde AS1, AS2, İÜ2 / zülf-i ʿanber-sāya AS1, AS2, AE, H, İÜ1, İÜ2: ʿanber-i sārāya ANT, İ // müşkden ser-pūş AS1, AS2, H, İÜ2: perde-i miskiẕn AE, İ, İÜ1

461 16. tenden: dilden İ / Geymeye AS1, AS2, H, İÜ2: Geymedi AE, İ, R, İÜ1

462 17. -AS1, AS2, H, R, İÜ2 (H'de bundan sonraki beyitlerin bulunduğu yaprak kayıptır.)

463 18. -AS1, AE, H, İ, İÜ1

464 19. şaça idi AE, İ, R, İÜ2: şaçardı AS1, AS2, İÜ2 // düşse: düşüb AE / dolāb: ṭolāb İ, İÜ1

465 20. Aks-i ḥüsnüñ dillere düşdi boyuñdan nitekim AS1, AS2, B, R, İÜ2: Cānlara ḳaddüñden indi berḳ-ı ḫaddüñ nitekim ANT, AE, İ, İÜ1 // indi AS1, AS2, B, R, İÜ2: irdi AE, İ, İÜ1

21. Ebr-i zülfüñ çetr-i sulṭān bigi ey şāh-ı cemāl[466]
Sāyebānlar ṭutdı ḫurşiyd-i cihān-tāb üstine

22. Sāye-i Yezdān **Muḥammed Ḫān** ki ebr-i şefḳati[467]
Sāyebān-ı ʿizz ü devlet ḳurdı aṣḥāb üstine

23. Berḳ-ı tiġından ol aʿdā üzre āteş yaġduran[468]
Ebr-i cūdından dür-efşān oldı aḥbāb üstine

24. Mekteb-i devletde almış rūḥ-ı ḳudsiden sebaḳ[469]
Maʿrifet dersinde söz ḳor ḳuṭb-ı aḳṭāb üstine

25. Cenneti şol deñlü taʿẓim itdi naḳḳāş-ı ezel[470]
Kim senüñ nām-ı şerifüñ yazdı ebvāb üstine

26. Gördi dināruñdaki elḳābı çeşm-i āftāb[471]
Yüzi zerd oldı ki yazıla ol elḳāb üstine

27. Sen saʿādet burcına hergiz güneş bulmazdı rāh[472]
Yüz sürüp ḳapuñda zer ṣaçmasa bevvāb üstine

28. Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭib
Yazılur feṭḥ āyeti fi'l-ḥāl miḥrāb üstine

29. Bunca kāfir kim müselmān itdi tiguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḥüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

30. Heybetüñden ġaybet idüp bişede yatmazdı şiyr[473]
Rāh-ı tiġuñ uġrasa bir kez eger ġāb üstine

31. Çarḫı yaġmā itseñ ey şeh leşkerüñ ılduz gibi[474]
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

---

466 21. Sāyebānlar: Sāyebānuñ İÜ2 / ṭutdı AE: ḳurdı AS2, R, İÜ2; dutdı AS1, İ, İÜ1

467 22. Sāye-i yezdān Muḥammed Ḫān ki ebr-i şefḳati AS1, AS2, R, İÜ2: Ẓıll-ı Yezdān Ḫān Muḥammed kim nizām-ı ḫalḳ içün AE, İ, İÜ1 // Sāyebān-ı ʿizz ü devlet ḳurdı aṣḥāb üstine AS1, AS2, R, İÜ2: Ḥaḳ vekil itdi anı erzāḳ-ı esbāb üstine AE, İ, İÜ1 esbāb: asḥāb: İÜ1

468 23. yaġduran AS1, AS2, R, İÜ2: yaġdurur AE, İ, İÜ1 // Ebr-i cūdından AS1, AS2, R, İÜ2: Baḥr-ı keffinden AE, İ, İÜ1

469 24. mekteb-i: milket-i İ

470 25. şol AS1, AE, İ, İÜ1: ol AS2, H, R, İÜ2

471 26. zerd: zer R

472 27. sürüp: bulup İÜ1

473 30. Heybetüñden ġaybet idüp: Ġaybet idüp heybetüñden AS1 / bişede AS2, H, R, İÜ2: mişede AS1, AE, İ, İÜ1 // tiġuñ AS2, H, R, İÜ2: tiruñ AS1, AE, İ, İÜ1

474 31. itseñ: ḳılsañ İÜ1 / ılduz AS2, H, İÜ2: yılduz AS1, AE, İ, İÜ1; encüm R

32. Rūy-ı tı̱ġuñda görinen şekl-i zerrı̱n dāyire[475]
ʿAks-i ḫurşiyd-i ẓaferdür düşmiş ol āb üstine

33. Yiridür rāy-ı refı̱ʿüñ gözlese pı̱r-i felek
Kim müneccim meyl ider dāyim suṭur-lāb üstine

34. Ḫusrevā ʿālem nizāmına kefı̱l olup kefüñ
Ḥaḳ vekı̱l itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

35. Midḥatüñ sevdāsın itse **Aḥmed**'i ʿayb itme kim[476]
Cān virür miskı̱n meges gördükce cüllāb üstine

36. İşigüñ ṭopraġına yüz sürdügin maʿzūr ṭut[477]
Çün ḳadı̱mı̱ resmdür tezhı̱b olur bāb üstine

37. Bir ŝenā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

38. Nice kim ābuñ ola dolābda ḥükmi revān[478]
Āb-ı tı̱ġuñ ḥākim olsun çarḫ-ı dolāb üstine

39. Dest-i tı̱ġ-ı bı̱-ḳarāruñla ḳarār itsün cihān[479]
Nice kim ola ḳarārı ʿālemüñ āb üstine

40. Pāydār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim[480]
Murġ-ı nuṣret āşyān itdi ol aṭnāb üstine

---

[475] 32. tı̱ġuñda: tı̱ġuñdan R, İÜ1

[476] 35. gördükce: gördükde AS2

[477] 36. sürdügi AS1, AS2, H, R, İÜ2: sürdügüm AE, İ, İÜ1 / ṭut AS2, AE, H, R, İÜ2: dut AS1, İ, İÜ1 // çün: kim AS1

[478] 38. nice kim AS2, H, R, İÜ2: nite kim AS1, AE, İ, İÜ1 / dolābda AS1, AS2, R, H, İÜ2: ṭolābda AE, İ, İÜ1 // dolāb AS1, AS2, H, R, İÜ2: ṭolāb AE, İ, İÜ1

[479] 39. ḳarāruñla AS2, H, R, İÜ2: ḳarāruñda AE, İ, İÜ1; ḳarāruñdan AS1 / cihān: felek İ, İÜ1 // Nice kim AS2, H, R, İÜ2: Nite kim AE, AS1, İ, İÜ1

[480] 40. ḫıyām: cenāb İ, İÜ1 // nuṣret: devlet AS2 / itdi: itsün AS2, İÜ2

13.

Der-Medḥ-i Sulṭān Muḥammed Ḫān*[481]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[482]

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Caʿd-ı zülfüñ kim melāḥat ṭopınuñ çevgānıdur[483]
Yaraşur yüzüñde kim ḥüsn ü bahā meydānıdur

2. Zülf irem bāġında irmiş ḫūşe-i müşkīn-ʿineb[484]
Ruḫ ḫıṭāyī yapraġ aṣmış Çīn nigāristānıdur

3. Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz[485]
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

4. Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol[486]
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

5. Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i zülfüñdür kʾanuñ[487]
Her ḳılında aṣılan biñ zāhidüñ īmānıdur

6. Ol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi[488]
Rūzgār-ı vaṣl-ı cānānuñ şeb-i hecrānıdur

7. Ḫaṭṭı yazmış dilberüñ çāh-ı zenaḫdānında kim[489]
Bu hezārān Yūsuf-ı Mıṣrīlerüñ zindānıdur

8. Ey ḫayāl-i sāye-i zülfüñ bahār-ı cān u dil
Bülbülüñ ḫoş gör ki ḥüsnüñ bāġınuñ mihmānıdur

9. Vʾey cemālüñ sāyebānı şehper-i Rūḥuʾl-emīn[490]
ʿAks-i ḥüsnüñden cihān yüzi cinān bostānıdur

---

481 *Başlık:E, İÜ1; AS1: Naẓīre-i Şeyḫī

482 **13 AS1: 32a-34b, AS2: 23a-25b, AE: 24b-26a, E: 17a-17b (İlk sekiz beyit bulunmaktadır.), H: 12b-13a (İlk on üç beyit bulunmamaktadır.), R: 19b-21a, İ: 23a-24b, İÜ1: 18b-20a, İÜ2: 13b-15a**

483 1. ḥüsn ü: ḥüsn-i İ, İÜ1

484 2. bāġında AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: bāġından AS2, İÜ2, RV / müşgīn AS1, E, R, İÜ1, İÜ2: miskīn AS2, AE, İ / ʿineb: ġarīb E // yapraġ: yapraḳ İ, İÜ1, İÜ2

485 3. eşkümle: eşk ile İ / cādū: cāẕū AS1, İ, R

486 4. kim: ki E, R

487 5. her AS2, E, R, İÜ2: bir AS1, AE, İ, İÜ1

488 6. Ol AS2, E, R, İÜ2: Şol AS1, AE, İ, İÜ1 / şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi: eyledügi vāʿiẓüñ İ, İÜ1

489 7. Ḫaṭṭı yazmış dilberüñ: Ḫaṭṭını dilberlerüñ İ / yazmış: dönmiş? İÜ1; yazılmış E / kim: gör İ

490 9. Vʾey: Ey İ, İÜ1 / ḥüsnüñden AS2, R, İÜ2: ḫaddüñden ANT, AS1, AE, İ, İÜ1

10. Mülk-i dilden zülf-i kāfir-kişüñ el çeksün kim ol[491]
Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayāl-i sāye-i Yezdānidür

11. Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize[492]
Kim bu ṣafı ṣuffada ʿişʿ ü ṣafā devrānıdur

12. Tāze ḥüsniyyāt oḳır gül defterinden ʿandelīb[493]
Bād-ı ṣubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ-gerdānıdur

13. Ġulġulinden bülbülüñ çāk-i girībān itdi gül[494]
Ḳumrinuñ zārilıġınuñ serv ser-gerdānıdur

14. Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳṣ eyle kim[495]
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

15. Ġonca-i gül meyl ider āyine-i āb üstine[496]
Aġzın açmış ṣan ser-i ṭūṭī-i Hindistānidür

16. Çārsū-yı bāġ içinde şāḫ-ı nergis gūyiyā[497]
Sim ü zerden zeyn olınmış ṣayrafī dükkānıdur

17. Ḳaṭra-i jāleyle şekl-i lāle-i ḥamrāyı gör[498]
Dürr ü gevherden pür olmış kāse-i mercānıdur

18. Ḳaṭre-i şebnem ki düşmişdür gülüñ ruḫsārına
Bülbül-i mestüñ nisār-ı dide-i giryānıdur

19. Şāḫ-ı gülden ġonca aṣılmış dil-i bülbül gibi[499]
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

20. Ṣan ʿaraḳdur gül cüdā düşmiş ruḫından dilberüñ[500]
Yā benefşe sāye-i gisū-yı ser-gerdānıdur

---

[491] 10. ḫayāl-i: ḫayāl u İÜ1 // Yezdānidür: sulṭānidür R

[492] 11. devrānıdur: evānıdur R // ʿişʿ ü ṣafā: ʿişʿ-i ṣafā İ, İÜ1

[493] 12. defterinden: defterinde İ, İÜ1

[494] 13. Ġulġulından AS1, AS2, R, İÜ2: Ġafletinden AE, İÜ1, İ (Kelime, İ'deki haşiyede Ġulġulından olarak düzeltilmiştir.)

[495] 14. raḳṣ: cūş H

[496] 15. Ġonca-i gül: Ġonca vü gül İÜ1 / ider AS2, H, R, İÜ2: idüp AS1, AE, İ, İÜ1 // ser-i: ṣusuz İ, İÜ1 / ṭūṭi: ṭāvūs R

[497] 16. Sim ü zerden: Sim-i zerle İ / zerden AS2, H, R, İÜ2: zerle AS1, AE, İ, İÜ1 / şāḫ-ı: bāġ-ı İÜ1 / olunmış AS1, AE, İ, R, İÜ1: olmış AS2, H, RV, İÜ2

[498] 17. gevherden: gevherle AS2

[499] 19. -İ / gülden: gülde AS1 // çü yiri: ki seyri İÜ1 / çü: ki AS1, AE / āḫir çü yiri: yiri çü āḫir AS2 / dehr: deyr İÜ1

[500] 20. gisū-yı: gisūsı İÜ2 / cüdā: cüzā AE

21. Bāġda bād-ı ṣabāyı gülşen-ārā gösteren
Zülf-i yāruñ şemme-i būy-ı ʿabi̱r-efşānıdur

22. Ḥüsn nevrūzında ʿuşşāḳı muḥayyer eyleyen
Rāsti̱ ol serv-i dil-cūnuñ gül-i ḫandānıdur

23. Dāyimā ʿālem cemālin gül gibi ḫurrem ṭutan[501]
Nev-bahār-ı devlet-i **Sulṭān Muḥammed Ḫāni̱**dur

24. Bir ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur ki rāh-ı ḳadrinüñ[502]
Meslekinde sebʿa-i seyyāre ser-gerdānıdur

25. Bir ẕükā-dildür ki çeşm-i di̱debān-ı āsmān[503]
Her dem idrāk-i kemāl-i rāyınuñ ḥayrānıdur

26. Ol ebā-ʿan-ced Sikender taḫtına sulṭān olan[504]
Ayaġı ṭoprağı Ḫıżruñ çeşme-i ḥayvānıdur

27. Ġāzi̱-i ṣāḥib-ḳırān oldur ki devrinde anuñ[505]
Küfr dāruʾl-cehli şimdi ʿilm şehristānıdur

28. İşigi ṭoprağı iksi̱r-i ḥayātuñ cevheri[506]
Ḫāk-i pāyı menbaʿ-ı luṭf u mürüvvet kānıdur

29. Āftāb-ı salṭanatsın yüri heft iḳli̱me kim[507]
Ti̱ġuñuñ maşrıḳla maġrib tābiʿ-i fermānıdur

30. Merḥabā ey sürme-i aʿyān-ı devlet kim senüñ
Kemteri̱n segbānuña mülk-i cihān erzāndur

31. Ti̱ġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕ̱āb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

---

501 23. Dāyimā ʿālem cemālin gül gibi ḫurrem ṭutan: Gül gibi dünyā yüzin gül ḫurrem ḳılan nevrūz-vār AS1 / ṭutan AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: dutan AE, İ, İÜ1 // Nev-bahār-ı devlet-i Sulṭān: Devlet-i Şeh Bāyezi̱d İbn-i AS1

502 24. Bu: Bir İ, İÜ1 / ḳadr ü: ḳadr-i İ, İÜ1 / rāh AS1, AE, H, İ, İÜ1: rāy AS2, R, RV, İÜ2 / ḳadrinüñ: ḳudretüñ İÜ1, İ // Meslekinde: Silkünüñ bu İ; Milketinde İÜ1

503 25. ẕükā: zeki̱ AS2, İÜ2 / āsumān: āfitāb AS2, İÜ2 // kemāl-i rāyınuñ: kem kemāl-ārāyınuñ AS2, RV / rāyınuñ: rāyetüñ İ, İÜ1

504 26. Ol: Ey AS1 / Sikender: Süleymān İÜ2 //Ayaġı AS2, E, H, R, İÜ2: Ki ayaġı AE, İ, İÜ1; Ayaġuñ AS1

505 27. -AS1

506 28. İşigi AS2, E, H, R, İÜ1, İÜ2: İşigüñ AS1, AE, İ

507 29. yüri heft iḳli̱me kim: Yūsuf-ı iḳli̱me sen İ / kim: sen AE

32. Rūy-ı şemşiyr-i cihān-gīrüñ nedendür sebz-reng[508]
Ṣu yerine içdügi her dem çü düşman ḳanıdur

33. Ṭutmasun mı dāyimā çarḫ-ı felek çīnī siper[509]
Çünki nīzeñden ṣaḳınduġı ser-i keyvānıdur

34. Murġ-ı nuṣret şāḫ-sār-ı rāyetüñde ḫoş-nevā[510]
Esb-i devlet ḫayl-i ʿālem-gīrüñüñ yek-rānıdur

35. Kīse-i āmāl luṭfuñ kāsesinden mümtelī[511]
Ṣufra-i iḥsānuñuñ ḫalḳ-ı cihān mihmānıdur

36. Menziletde ʿumde-i tertīb-i heft eflāk iken[512]
Maʿdiletde zübde-i terkīb-i çār erkānıdur

37. Ḫusrevā sen şol Ferīdūnsın ki ednā bendeñüñ[513]
Ḫāk-i pāyı cevher-i tāc-ı ser-i ḫaḳānīdur

38. Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh **Aḥmed**'üñ elḥānıdur

39. Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim[514]
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḥayrānıdur

40. Pādşāhā şefḳatüñden yir yüzi maʿmūr iken
Dād kim dil kaʿbesi ġam leşkeri yīrānıdur

41. Bāġ içinde tā zümürrüd taḫt ura sulṭān-ı gül[515]
Al sancaḳ ḳalduran tā lāle-i nuʿmānīdür

42. Ḫurrem olsun gül yüzüñ fetḥ ü ẓafer taḫtında kim[516]
ʿİzz ü devlet bāġınuñ tāze gül-i ḫandānıdur

43. Müstedām olsun cihān bāġında cūduñ ebri kim[517]
Faż̇l gülzārı anuñ perverde-i iḥsānıdur

---

[508] 32. sebz AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: sebze AE, İ, İÜ1
[509] 33. Ṭutmasun: Dutmasun İ, İÜ1 // nīzeñden: tīrüñden İ, RV
[510] 34. ḫayl-i: ẓıll-ı R
[511] 35. kāsesinden AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: kāsesinde AE, İ, İÜ1
[512] 36. iken AE, İ, R, İÜ1: olub AS1, AS2, RV, İÜ2
[513] 37. şol AS1, AE, İ, İÜ1: ol AS2, R, RV, İÜ2 // ḫaḳānīdur: ḫaḳāndur ANT
[514] 39. ġamdan: ġamda İ / medḥüñde AS2, H, R, İÜ2: vaṣfıñda AS1, AE, İ, İÜ1
[515] 41. ura: urub A // sancaḳ: şancaḳ AS1
[516] 42. taḫtında: baḫşında AS2
[517] 43. -H / gülzārı AS2, R, İÜ2: bostānı AS1, AE, İ, İÜ1

44. Nice kim her ʿid ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet ḫānıdur

45. Dāyimā ʿizz ü celāl ü nuṣret ü iḳbāl ile[518]
Ḫurrem ol kim ḫaşm ʿid-i devletüñ ḳurbānıdur

46. Şehryārā ḥaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
ʿİzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur

14.

Der-Medḥ-i Sulṭān Muḥammed Ḫān*[519]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün[520]

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Seḥer ki zühre nevāda düzetdi perde-i çeng
ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi çāpük ü şeng

2. Uyandı meşʿale-i ṣubḥ u yandı şemʿi felek[521]
Dirildi çāder-i küḥli ve göçdi leşker-i zeng

3. Cihān cemāli bu müşkin ṭutuḳdan oldı ʿayān[522]
Ṣanasın açdı ruḫ-ı dost ṭurra-i şeb-reng

4. Meger ki bişe-i gerdūnda gördi zerrin şiyr[523]
Ki sebzezār-ı zümürrüdde ḳaçdı simin reng

5. Sipihr çengine zerrin veter daḳar ḫurşiyd[524]
Ki düze muṭrib-i zühre bu şiʿr-i terle tereng

6. Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng[525]
Dilümi ʿūd ḳılup nʾiçün itmeyem āheng

7. Çü zülfi ḥalḳalarından sitāreler görinür[526]
Ṭaña ḳalup ṭaġıdur kendʾözini heft-evreng

---

[518] 45. nuṣret: devlet RV

[519] **14 AS1: 31a-32a, AS2: 25a-26a, AE: 27a-28a, E: 18b-19a, H: 13a-14a, İ: 25b-26b, R: 28b-29b, İÜ1: 21b-22b, İÜ2: 15a-16a**

[520] *Başlık: E

[521] 2. ṣubḥ u AS1, AS2, H, İ, İÜ1, İÜ2: ṣubḥ AE, E, R // Dirildi AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: Dürüldi E, R / zeng: jeng İÜ1

[522] 3. müşkin AS1, E, H, R, İÜ1, İÜ2: miskin AS2, AE, İ

[523] 4. bişe-i gerdūnda gördi AS1, E, H, R, İÜ1, İÜ2: mişe-i gerdūna girdi AE, İ, İÜ1 // ḳaçdı: uçdı B, R

[524] 5. -AE, İ, İÜ1 / veter AS1, AS2, H, İÜ2: ter E, R / daḳar AS1, AS2: ṭaḳar E, H, R, İÜ2 // düze: ṭuta R; ola E

[525] 6. Ġamuñla: Ġamuñda AS1 / ḳılup AS1, E, H, R, İÜ1, İÜ2: idüben AE, İ, İÜ1 // niçün: nice R

[526] 7. ṭaġıdur: unutur İÜ1

8. Ṣan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges[527]
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

9. Diler ki irişe ʿunnāb-ı laʿlüñe zülfüñ[528]
Ki ḫūşe-i ʿinebi̱nden aṣar iki āveng

10. Cemāli gülşeni içre gözi iki āhū[529]
Kenār-ı āb-ı ʿiẕārında zülfi iki neheng

11. Şeker ne kelledür ey ṭūṭi̱ i şeker-güftār[530]
Ki laʿlüñe öykünüp itdi cihān-ı başına teng

12. Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili[531]
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

13. Cefāsı ti̱ġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından[532]
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-ā-ser seng

14. Cemāli mülkini ti̱ġıyla ṭutdı ġamzeleri[533]
Niteki milket-i İslām-ı şāh-ı ferruḫ-yeng

15. Cihān-güşāy u memāliksitān-ı heft iḳli̱m[534]
Muḥammed-āyet ü Yūsuf-cemāl ü ḥaydar-ceng

16. Düzetdi ḳalʿa-i polād ti̱ġı İslāma[535]
Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı Fireng

17. Sen ol hümā-yı şerefsin ki ʿahd-i ʿadlüñde[536]
Ḳılur niş̱i̱men-i şehbāzı āşyāna küleng

18. Ḳażā gibi ne ḳadar ti̱r kʾatasın ḫaşma[537]
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

---

527 8. -AS1, AS2, E, H, R, İÜ2 / engūr u: engūra İ / mūr u: mūra AE

528 9. ki: kim R // ḫūşe-i: kūşe-i E / ʿinebi̱den: ʿinebinden AS2; ġaybdan İ, İÜ1

529 10. -AS1, R / gözi iki āhū: gözi gibi āhū İ

530 11. Ki: Kim İÜ1 / laʿlüñe öykünüp itdi: öykünüp laʿlüñe ider İ

531 12. dili AS1, AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2: dilüñ AS2, E

532 13. Cefāsı AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: Ṣafāsı AS2, H, İÜ2 / çıḳa AS1, AE, H, R, İÜ2: çıḳsa AS2, E, İ, İÜ1 // Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur AS1, AS2, H, İÜ2: Çü ṭutdı ḫūn-ı dille E, R; Ki ṭutdı ḫūn-ı cigerle AE, İ, İÜ1 / anı ser-ā-ser: ser-ā-ser anı H, İÜ2 / yeng: neng İ, İÜ1, İÜ2

533 14. ṭutdı AS2, AE, E, H, R, İÜ2: dutdı AS1, İ, İÜ1

534 15. güşāy u E, İÜ1: güşāy-ı AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2 / āyet ü: āyet-i R

535 16. ḳalʿa-i pūlād ti̱ġı İslāma AS2, E, R, İÜ2: ti̱ġ ile İslāma ḳalʿa-i pūlād AS1, AE, İ, İÜ1

536 17. ʿadlüñde E, R: ʿadlüñle AE, İ, İÜ1; ʿadlüñden AS2, H, İÜ2

537 18. kʾatasın: atasın AS1 // gider: gelür AS1 / biñ E, R: ṣad AS1, AE, İ, İÜ1; yüz AS2, H, İÜ2

19. Ger āheniṉ siper olsa ʿādū-yı sengiṉ-dil[538]
Geçer bu niʒe-i ser-tiʒüñ itmez anda direng

20. Çü ṭoldı ḳubbe-i gerdūn ṣadā-yı naʿrāñ ile[539]
İçine od düşüben raʿd ider ġırıʒv ü ġareng

21. O şehsüvāra ʿinān-giʒr ola dest-i ṣabā[540]
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

22. Muḫadderāt-ı suḫandan çü ʒihnüñ açsa niḳāb[541]
Gerek kʾola müteḥayyir ʿuḳūl-i pür-ferheng

23. Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki bende baḫt-ı siyāham ḳalem şikeste vü deng

24. Çü nüktedān-ı cihāndur şehenşehüñ **Aḥmed**[542]
Sözi uzatma demidür duʿāya ḳıl āheng

25. Nice ki uçura her ṣubḥ murġ-ı zerriṉ-bāl[543]
Bu ābnūs ḳafesden sipihr-i miṉā-reng

26. Şeref göginde sen ol āftāb-ı ʿālem-tāb[544]
ʿUṭārid-i felek ursun ʿadūña tiʒr-i ḫadeng

15.

Der-Medḥ-i Sulṭān Muḥammed Ḫān*[545]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün[546]

remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ey muḥiʒt-i keremüñ ḳaṭrası ʿummān-ı kerem
Bāġ-ı cūd ebr-i kefüñden ṭolu bārān-ı kerem

---

538 19. olsa AS1, AE, E, İ, İÜ1: ola ANT, AS2, H, R, İÜ2 / sengiṉ: āhen İ, İÜ1 // tiʒüñ: tiʒi E, R

539 20. düşüben raʿd: düşüb aʿdā AS2, H / ġırıʒv ü AS1, AS2, H, İÜ1, İÜ2: ġırıʒv-i AE, E, İ, R

540 21. O: Ol AE / ola mı: ola ANT, İ / dest-i: bād-ı İ, İÜ1

541 22. Muḫadderāt: Muḥaddeŝāt AS2; Muḫadderān H, İ / açsa AE, İ, R, İÜ1: aça AS1, AS2, E, H, İÜ2 // kʾola AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: ola AS2, H, İÜ2 / müteḥayyir AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: müḥayyer AE, İ, İÜ1

542 24. -AE, İ, İÜ1

543 25. ābenūs AS1, AS2, AE, İ, İÜ1: ābenūsiʒ E, H, R, İÜ2 / ḳafesden: ḳafeṣden E

544 26. ʿadūña AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: ʿadūya E, H, İÜ2 / tiʒr-i AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: tiʒr ü AS2, H, İÜ2

545 **15 AS1: 26a-27b, AS2: 26a-28a, AE12: 23a-24b, E: -, H: 14a-15b, İ: 16b-18a, R: 27a-28b, İÜ1: 11b-13a, İÜ2: 16a-17b**

546 ***Başlık: İÜ1 AS1: Naʒire-i Şeyḫi

2. Maṭlaʿı ṣubḥ-ı ẓafer mihr-i ẕekā ebr-i ḥayā[547]
Felek-i ʿizz ü ʿalā dāver-i devrānı kerem

3. Tāc-baḫş-ı ser-i sulṭān-ı selāṭı̱n-i cihān[548]
Zı̱net-i taḫt u nigı̱n ḥażret-i sulṭān-ı kerem

4. Ẓill-i Ḥaḳ **Şāh Muḥammed** ki işigi göginüñ[549]
Kemteri̱n ılduzı olur meh-i tābān-ı kerem

5. Ayaġı ṭoprağıdur cevher-i iksi̱r-i ḥayāt
Āstānı tozıdur sürme-i aʿyān-ı kerem

6. Açılur ḥulḳı nesi̱miyle gül-i gülşen-i cūd
Bezenür luṭfı zülāliyle gülistān-ı kerem

7. Baḥr-i aḫżar ne durur ḳulzüm-i cūdında ḥabāb[550]
Ḳaṭra-i feyżi nedür ebr-i dür-efşān-ı kerem

8. Bi̱-ḳıyās olalı iḥsānlaruñ ey ḥüccet-i cūd[551]
Ḳāṭıʿ oldı cedel-i ḫaṣmuñı bürhān-ı kerem

9. Kefi bir demde niŝār itdügi gencüñ ʿöşrin
Ḥaşre dek vezn idemez keffe-i mi̱zān-ı kerem

10. Ne melek-ḫūy meliksin ki dem-i luṭfuñ ile[552]
Kevŝer-i cūd aḳıdur ravża-i rıżvān-ı kerem

11. Ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ ẕāt-ı keri̱müñde kʾolur
Ayaġuñ başduġı yir çeşme-i ḥayvān-ı kerem

12. Bulmasa nām-ı şeri̱füñle şeref nāme-i cūd[553]
Ebter olaydı ḳamu defter ü di̱vān-ı kerem

13. Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

---

[547] 2. mihr-i ẕekā: mihr ü vefā AE // Felek-i izz ü ʿalā AS2, H, İÜ2: Āsumān-ı ʿaẓamet AE, İ, İÜ1; Menbaʿ-ı cūd-ı seḫā R; Menbaʿ-ı baḫr-ı seḫā AS1

[548] 3. taḫt u AS1, H, İ, İÜ1, İÜ2: taḫt-ı AS2, AE, R / olur: oldı İÜ2

[549] 4. göginüñ AS1, AE, R: kevkebinüñ AS2, H, İ, İÜ1, İÜ2

[550] 7. aḫżar ne durur AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2: aḫżardur anuñ AS1, B; ḫażrādur anuñ AS2 // Ḳaṭre-i feyżi nedür AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: Feyżinüñ ḳaṭresidür AS1, R; Ḳaṭre-i feyżi dürür AS2 / dür-efşān: dıraḫşān İÜ2

[551] 8. cedel-i: cedeli R / ḫaṣmuñı: ḫaṣmuñ ey R (Bu ifade H ve İÜ2'ye farklı kalemle eklenmiş.)

[552] 10. Ne: Bir İ, İÜ1 / luṭfuñ ile: ḫulḳuñ ile H

[553] 12. Bulmasa: Bulsa ger İ, İÜ1 // olaydı H, R: olurdı AS1, AS2, İ, İÜ1, İÜ2 / defter ü AS2, R, İÜ2: defter-i AS1, AE, H, İ, İÜ1

14. Baḥr-i cūduñ nice şerḥ ola kʾanuñ reşḥasıdur[554]
Ḥāṣıl-ı kān-ı seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

15. Salṭanat ḫilʿatini ḳaddüñe ḫayyāṭ-ı felek
Rāst biçmese açılmazdı girībān-ı kerem

16. Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile[555]
Ḥarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

17. Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yʾçün[556]
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫˇān-ı kerem

18. Gök tenūrında ḳurı ḳurṣ oḳınur mihr ile māh[557]
Ḫˇān-ı luṭfuñla firāvān olalı nān-ı kerem

19. Kāse-i ḥırṣ ṭoyar süfre-i iḥsānuñdan[558]
Dest-i inʿāmuñ ile ʿām olalı ḫˇān-ı kerem

20. Mihr-i cūduñ çemen-i luṭfa zer-efşān olalı[559]
Gülşen-i dehri bezer nergis-i bostān-ı kerem

21. Būy-ı ḫulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar[560]
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥānı kerem

22. Aḥmed'üñ ġam maḳaşı kesdi dilin şemʿ gibi[561]
Saña rūşen diyemez ḥālini sulṭān-ı kerem

23. Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf[562]
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

---

554 14. reşḥasıdur: şemmesidür İ, İÜ1

555 16. Ne ḳadar AS1, AS2, H, İÜ2: Nerede AE, İ, R, İÜ1 // perākendedür ey kān-ı: perākende ḳılur añı İ, İÜ1

556 17. ṣūretde: ṣūretinde AE / şekline AE, İ, R, İÜ1: şekl ile AE, AS2, H, İÜ2 // ḫān-ı AS1, AE: kān-ı AS2, H, İ, R, İÜ1, İÜ2

557 18. Gök: Gün İÜ2 / luṭfuñla AS1, AS2, İ, R, İÜ1: luṭfuñda AE, H, İÜ2 // nān-ı: ḫˇān-ı İ, İÜ1

558 19. ṭoyar AS1, AS2, AE, R, İÜ1: ṭolar H, İ, İÜ2 / süfre: şofra AE, R / iḥsānuñdan: iḥsānuñla R // ʿām: tamām H / ḫˇān-ı: nān-ı İ, İÜ1

559 20. -AS1, R

560 21. -AS1, R / ḫulḳuñdan: zülfüñden İ, İÜ1 / müşg AS2, H, İÜ2: misk AE, İ, İÜ1

561 22. ġam maḳaşı kesdi dilin AS2, H, İ, İÜ1, İÜ2: kesdi dilin ġam maḳaşı AS1, AE, R // rūşen: lāyıḳ AE / ḥālini: medḥüni AE

562 23. nuṭḳa meger luṭfuñ ile: luṭfuñ ile nuṭḳa meger İÜ2

24. Ḫusrevā pāreledi cevr eli ṣabrum yaḳasın[563]
Dest-gi̯r olsa demidür bana dāmān-ı kerem

25. Midḥatüñ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḥayfdur ṭūṭi̯ye zehr ey şekeristān-ı kerem

26. Ekremüʾl-ḫalḳsın ey vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām[564]
Her leʾi̯müñ sözin işitme budur şān-ı kerem

27. Ḳul ḫaṭā ḳılsa nʾola ʿafv-i şehenşāh ḳanı[565]
Ṭutalum iki elüm ḳanda imiş ḳanı kerem

28. Umaram cürmümi ġarḳ itmege raḥmet ṣuyına[566]
Mevc-i iḥsānuñ ile cūş ide ʿummān-ı kerem

29. Bir ḳara ṭopraġam iḥyā-yı memāt itmek içün[567]
Yaġsa cūduñ bulıdından nʾola ni̯sān-ı kerem

30. Nice kʾiḳli̯m-i mürüvvetde geçe ḥükm-i vefā[568]
Nice kʾeyvān-ı ʿaṭāda ṭura di̯vān-ı kerem

31. Nice kʾinsān ola ʿālemde ʿabi̯düʾl-iḥsān[569]
Nice kim ola cihān tābiʿ-i fermān-ı kerem

32. Dest-i iḥsānuñ ile yapıla bünyād-ı seḫā[570]
Pāye-i ḳadrüñ ile yucala eyvān-ı kerem

33. Nice kim Kaʿbe müsāfirlerini luṭf-ı ilāh[571]
Raḥmeti ḫ˅ānına her sāl ide mihmān-ı kerem

34. ʿI̯d-i ferḫundeñe ḳurbān ide aʿdāñı felek[572]
Sen aḥibbāña buyur āb-ı seḫā nān-ı kerem

---

563 24. pāreledi cevr eli: cevr eli çāk eyledi İÜ2 //olsa: ola R

564 26. Ekremüʾl-ḫalḳsın İ, İÜ1: Ekrem-i ḫalḳsın AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2

565 27. ḳılsa: itse İ, İÜ1 / nola: ne var İÜ1 // Ṭutalum: Dutalum AS1, İÜ1

566 28. Umaram cürmümi ġarḳ itmege raḥmet ṣuyına AE, İ, İÜ1: Gerd-i ġamdan ḳıla baḫtum yüzin iḳbāl eli pāk AS1, AS2, H, R, İÜ2 // Mevc-i: Medḥ-i R / iḥsānuñ ile AE, İ, İÜ1: luṭfundan eger AS1, AS2, H, R, İÜ2

567 29. -AS1, R / Bir İ, İÜ1: Ben AS2, AE, H, İÜ2 // memāt: mevāt AE / ni̯sān-ı: bārān-ı İ, İÜ1

568 30. geçe: geçer R / ḥükm-i: mihr-i AE // ʿaṭāda ṭura di̯vān-ı: ʿaṭāri̯d düze eyvān-ı İ

569 31. -İ, R, İÜ1

570 32. iḥsānuñ AS1, AS2, H, R, İÜ2: inʿāmuñ AE, İ, İÜ1 / bünyād-ı: bünyān-ı AS1 / seḫā: semā İ

571 33. Raḥmeti AS1, AE, İ, İÜ1, İÜ2: Merḥameti AS2, H, R

572 34. ide AS2, H, İÜ1, İÜ2: idüb AS1, AE, İ, R

35. ʿÖmr-i ḫaṣmuñ ire tāriḫ gibi pāyāna[573]
Nāmuñı nāme-i iḳbāl ide ʿunvān-ı kerem

16.[574]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

2. Dest-i cūduñla senüñ ʿām olalı iḥsānuñ
Ḳapuña geldi umar āb-ı seḫā nān-ı kerem

3. Cūduñuñ ḳaṭrasıdur ḳulzüm-i zeḫḫār-ı necāt
Luṭfuñuñ ẕerresidür ebr-i dür-efşān-ı kerem

4. Naẓar-ı merḥametüñ cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āstānuñ tozıdur mihr-i dıraḫşān-ı kerem

5. Yine cūduñla biter verd-i gülistān-ı ʿaṭā
Yine sözüñle olur mīve-i bostān-ı kerem

6. Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl[575]
Ṣulanur luṭfuñ ile yine bu ʿaṭşān-ı kerem

7. Bezenür serv boyuñla yine bu bāġ-ı vücūd
Açılur gül yüzüñ ile gül-i ḫandān-ı kerem

8. Ṭūṭī-i nuṭḳuña lāyıḳ şekeristān-ı maḳāl
Bülbül-i ṭabʿuña lāyıḳ bu gülistān-ı kerem

9. ʿİlmüñ ile oḳınur nüsḫa-i devrān-ı ʿulūm[576]
Adlüñ ile yazılur defter ü dīvān-ı kerem

10. Olmaya ẕāt-ı şerīfüñ gibi bir cism-i laṭīf
Gelmeye rūḥ-ı ʿazīzüñ gibi bir kān-ı kerem

11. Yaʿnī kim āṣaf-ı devrān muʿīn-i fużalā
Kʾayaġı ṭopraġıdur sürme-i aʿyān-ı kerem

---

[573] 35. ʿömr-i ḫaşmuñ: ḫaşmuñ ʿömri İ

[574] 16 AS1: -, AS2: 31a-32a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 17b-19a (ANT'de kasidenin İÜ2'de bulunan kerem redifli kıt'a ile birleştirilmiş rivayeti esas alınmıştır.)

[575] 6. bu: bir İÜ2 // kemāl AE13, MK3, YB: cemāl AS2, ATF, F2, SEL, İÜ2

[576] 9. defter ü: defter-i AE13

12. Maṭlaʿı şems-i ḥayā mecmaʿ-ı envār-ı ʿaṭā[577]
Menbaʿ-ı cūd u seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

13. Merkez-i ṣıdḳ u ṣafā dāyire-i noḳṭa-i cūd
Ḳāṭıʿ-i ḥıḳd u ḥased ḥüccet-i bürhān-ı kerem

14. Ẓulmet-i faḳruñ içinde ḳalana göster yol
Maṭlaʿından ṭoġıcaḳ bu meh-i tābān-ı kerem

15. Ne mesiḫā-dem olursın ki dem-i luṭfuñ ile
Kevŝer-i cān aḳıdur ravża-i rıżvān-ı kerem

16. Yā dehānuñda senüñʾçün ne kerāmet ḳodı ḥaḳ
Teşne-i cūda olur çeşme-i ḥayvān-ı kerem

17. ʿAcebā z̄āt-ı kerı̄müñ ne kerāmet ḳodı kim[578]
Başduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

18. Bu felek yazmasa nüsḫañdan eger nāmesini[579]
Yañlış olaydı ḳamu defter ü dı̄vān-ı kerem

19. Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girı̄bānı kerem

20. Baḥr-i cūduñda ʿaṭā zevraḳına yelken urup
Bād-ı luṭfuñla bugün gezdürür uş anı kerem

21. Ebr-i feyżüñden irer her yaña bārān-ı seḫā
Ḥavż-ı cūduñdan olur ṭopṭolu kı̄z̄ān-ı kerem

22. Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nı̄sān-ı kerem

23. Şemʿ-veş bezm-i kemālüñde yanar rişte-i dil
Nʾola rūşen dir isem medḥüñi sulṭān-ı kerem

24. Nʾola ger yād idesin **Aḥmed**'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

25. Ehl-i fażluñ bilinür ḳadri senüñ ḳapuñda
Ḥażretüñ alsa eline yine mı̄z̄ān-ı kerem

---

577 12. ḥayā AE13, MK3, SEL, YB: duḥā AS2, ATF, F2, İÜ2
578 17. -AE13, MK3
579 18. defter ü: defter-i AE13

26. Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭi̯si çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭi̯yi bir ey şekeristān-ı kerem

27. Niçe kʾiḳli̯m-i mürüvetde geçe ḥükm-i vefā[580]
Niçe kim ṣaḥn-ı ʿaṭāda ṭura di̯vān-ı kerem

28. Şeref aduñla bula nāme-i iḳbāl ü ʿaṭā
Cūduñ ile yazıla defter ü di̯vān-ı kerem

29. Dest-i inʿāmuñ ile yapıla bu ḳaṣr-ı seḫ̯ā[581]
Himmetüñle yucala yine bu eyvān-ı kerem

17.[582]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

\+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Āh kim yār bozup ḳāyide-i yarluġı
Yine resm eyledi bünyād-ı cefākārluġı

2. Gözi cā̱zūluġ ile fitneler uyarmaġ içün[583]
Vardı nāz uyḳusına gör ki bu saḥḥārluġı

3. Būse tiryākin umarken dil-i bi̯mārumuza
Zehr-i ġam virdi ṣaçuñ gör bu siyehkārluġı

4. Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳı bulmazdı necāt[584]
Yetişüp Ḫıżr-ı ḫaṭuñ eylemese yarluġı

5. Ḫoşdur ol ġamzelerüñ ḫastaluġı kim yaraşur
Merdüm-i ẓālimüñ eksilmese bi̯mārluġı

6. Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bi̯zārluġı

---

580 28. ANT'de bulunmamaktadır.

581 29. ANT'de bulunmamaktadır.

582 **17 AS1: 167a-168a, AS2: 132b-133b, AE: 95b-96a, E: -, H: -, İ: 35a-35b, R: 41a-41b, İÜ1: 32b-33a, İÜ2: 111a-111b (AS1, AS2, AE, İÜ2'de gazeller arasında bulunmaktadır.)**

583 2. uyḳusına AE, İ, R, İÜ1: uyḫusına AS1, AS2, İÜ2 / gözle AS1, AS2, R, İÜ1, İÜ2: gör ki ANT, AE, İ / bu saḥḥārluġı AE, AS1, İ, İÜ1: bu mekkārluġı AS2, R, İÜ2

584 4. -AS2, İÜ2

7. Ol ki yoluñda fedā eyledi evvel dil ü cān[585]
Senden ol ṣaḳına mı girü ḳalan varluġı

8. Ey beni şekl ü şemāyille giriftār ḳılan[586]
Düşmedüñ ne bilesin sen bu giriftārluġı

9. Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār[587]
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

10. Gelüñ āvāz-ı ney ü çeng ile mey nūş idelüm
Ṣalalum ʿāleme āvāze-i mey-ḫˇārluġı

11. Öykünerem dir ise ġonca lebüñe ne ʿaceb[588]
Söyledür aġıza ne gelse göñül darluġı

12. Zülfi çengāline dil düzdini ber-dār ider āh[589]
Dilberüñ ancaġ ola bi̯-dile dildārluġı

13. Dil-i ifgārumuzı çün ṭaġıdur kākül-i dost[590]
Yā Rab ol zülfe bitit sen bu dil-ifgārluġı

14. Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle ṣaḳın
Ḳoma ger ʿārif iseñ rāh-ı kem-āzārluġı

15. Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

16. Ol ki gösterdi Mesi̯ḥāya revān-baḫşluġı[591]
Ol ki ögretdi Feri̯dūna cihāndārluġı

17. Ḫusrevā kimi şefi̯ʿ idineyüm ḫışmuña kim[592]
Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

18. Dutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöz̲r yeñin[593]
Dāmen-i ʿafvuñ iderse nˀola settārluġı

---

585 7. ṣaḳına mı AS1, AS2, R, İÜ2: ṭartına mı AE, İ, İÜ1

586 8. -AS1, İÜ2 / bilesin: bilürsin AS2

587 9. bir dem AS2, R, İÜ2: biraz AS1, AE, İ, İÜ1

588 11. aġıza AS1, AS2, R, İÜ2: aġzına AE, İ, İÜ1 / darluġı İ, İÜ1: ṭarluġı AS1, AS2, AE, R, İÜ2

589 12. -AS1 / Zülfi çengāline dil düzdini AS1, AS2, R, İÜ2: Dili çengāl-i ser-zülfine AE, İ, İÜ1 // ancaġ AS1, AS2, R, İÜ2: ancaḳ AE, İ, İÜ1

590 13. -AS1 / bitit: tapıt ANT / bitit sen: daḫı vir İ / dil-ifgārluġı: hevādārluġı İ

591 16. Mesi̯ḥāya revān-baḫşluġı: Süleymāna cihān-baḫşluġı AS1

592 17. idineyüm AS1, R, İÜ2: idineyin AS2, AE, İ, İÜ1

593 18. -AS2 / Dutmışuz AS1, AE, İ, İÜ1: Ṭutmışuz R, İÜ2 / yeñin AS1, AE, R, İÜ2: etegin İ, İÜ1 // ʿafvuñ: lutfuñ R

19. Ḳalem-i ʿafv çek ey sāye-i Ḥaḳ sehvüme kim[594]
Germdür şefḳatüñüñ ʿafve ḫarīdārluġı

18.

Der-ʿİyādet-i Şāh-ı Devrān[595]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün[596]

- - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1. İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna ṣıḥḥat yaraşur

2. Ḥüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden ü ruḫ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

3. Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār[597]
Yazmış kenār-ı cāma kim sen ḫāna ṣıḥḥat yaraşur

4. Her güşede tesbīḥ ider dillü dilince kāyināt[598]
Ẕikri budur kim ḥażret-i sulṭāna ṣıḥḥat yaraşur

5. Baḫt u saʿādet taḫtınuñ erkānın iḥkām itmege[599]
Dāruʾṣ-ṣafāda dāver-i devrāna ṣıḥḥat yaraşur

6. Yeʿcūc-ı ẓulm ü fitnenüñ sedd-i sedīdin çekmege[600]
Ol mefḫar-i İskender-i Yūnāna ṣıḥḥat yaraşur

7. Tedbīr ile leşker ṣıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOsmāna ṣıḥḥat yaraşur

8. Sūʾ-i mizācın ʿālemüñ ḥikmetle ıṣlāḥ itmege[601]
Sen Ḫıżr-dem ʿĪsā-nefes Loḳmāna ṣıḥḥat yaraşur

9. İnsān-ı devlet ʿaynınuñ vech-i münīrüñ nūrıdur
Devlet umūrın görmege insāna ṣıḥḥat yaraşur

---

594 19. Germdür: Demidür İ / ʿafve: lutfe AS1

595 **18 AS1: 57a-57b, AS2: 50b-51a, AE: 52a-53a, E: 16b-17a, H: -, İ: 51b-52a, R: 45a-45b, İÜ1: 51a-51b, İÜ2: 37a-37b**

596 *Başlık: E AS1: Der-ʿİyādet-i Mī-Güyed

597 3. Dār-ı şifādan E, İ, R, İÜ1: Dārüʾş-şifādan AS1, AS2, AE, İÜ2 / ḳapuña: ṭapuña E / buyurmış AS2, E, R, İÜ2: getürmüş AS1, AE, İ, İÜ1

598 4. ider: oḳur AS2

599 5. erkānın AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: aḥkāmın AS2, İÜ2 // Dāruʾṣ-ṣafāda İ, İÜ1: Dār-ı ṣafāda AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2

600 6. Ol mefḫar-ı: ʿĀlemde şol AS1

601 8. itmege AS1, AS2, E, R, İÜ2: eyleyen AE, İ, İÜ1

10. Saʿd-i felek her ṣubḥ-dem fāl-ı saʿādet dutmaġa[602]
Muṣḥaf yüzüñde āyet-i raḥmāna ṣıḥḥat yaraşur

11. Çoḳ çegzinür ki çaġıra yüzüñ göricek āftāb[603]
Ey ẓill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

12. Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterūr[604]
Āyi̯ne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna ṣıḥḥat yaraşur

13. Naẓmuñ zülālidür viren Ḫıżra yine ʿömr-i ebed[605]
Sen āşinā-yı çeşme-i ḥayvāna ṣıḥḥat yaraşur

14. Girmiş ḳaşı miḥrābına yāruñ gözi merdümleri
Ḥācet dilerler kim dil-i cānāna ṣıḥḥat yaraşur

15. Bāġ-ı irem bülbülleri **Aḥmed** gibi gül-bāng ider
Kʾol gül-ʿiẕār-ı ʿandeli̯b-elḥāna ṣıḥḥat yaraşur

16. Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı żaʿfdan
ʿİzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

17. Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

19.

Ḳaṣi̯de Li-Ecli Sulṭān Bāyezi̯d*[606]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[607]

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemi̯n
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i beri̯n

2. Açdı ʿanber ḥoḳḳasın ṣaḥrāda ʿaṭṭār-ı ṣabā[608]
Düzdi rengi̯n cāmesin bostānda bezzāz-ı zemi̯n

---

602 10. dutmaġa AS1, AE, İ, İÜ1: ṭutmaġa AS2, E, R, İÜ2

603 11. ki AS1: kim AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2 / āfitāb AS2, İÜ2: āsumān AS1, AE, E, İ, R, İÜ1 // Ey ẓill-i AS1: Ki ey nūr-ı AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2

604 12. murādın: münı̯rin E // Āyi̯ne-vār AS1, AE: Āyi̯ne-dār AS2, E, İ, R, İÜ1, İÜ2

605 13. (Bu beyit AE, İ, İÜ1' de bulunmaktadır) Ḫıżra yine İ, İÜ1: cān ḫıżrına AE

606 **19 AS1: 45b-48a, AS2: 29a-31a, AE: 9a-11a, E: -, H: 15b-17a, İ: 27b-29b, R: 31b-34a, İÜ1: 24a-26a, İÜ2: 19a-21a**

607 *Başlık: R AS1, İÜ1: Der-Medḥ-i Sulṭān Bāyezi̯d Ḫān

608 2. Açdı: Düzdi R / ḥoḳḳasın AS1, AS2, H, R, İÜ2: ḥoḳḳa-i AE, İ, İÜ1 // Düzdi: Açdı R

3. Micmer-i zerrīnde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

4. Laʿl ü yāḳūt aṣdı mercāna dıraḫt-ı erġavān[609]
Dürr ü gevher daḳdı mīnāya nihāl-i yāsemīn

5. ʿĀleme gösterdi ḥaşruñ şübhesüz bürhānını
Çün nebāt emvātın iḥyā itdi rabbüʾl-ʿālemīn

6. Ḫande-i gülden ṣafā buldı cihān illā ki āb[610]
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ḥazīn

7. Yūsuf-ı gül şevḳı uş Mıṣr-ı çemende eyledi[611]
Pīr-i dünyāyı Züleyḫā-veş cevān-ı nāzenīn

8. Ṣaldı bir naṭʿ-ı münaḳḳaş ṣaḥn-ı ṣaḥrāya ṣabā
Kim anuñ naḳşında ḥayrāndur nigāristān-ı Çīn

9. Naġme-i bülbül yine remz eyledi gülşende kim[612]
Hāzihi *cennātu ʿadnin faʾdḫulūhā ḫālidīn*

10. Sāza düz muṭrib şiʿri diñlesün ol dil-nevāz[613]
Kim bu pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

11. Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn[614]
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

12. Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

13. Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āftāb[615]
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

14. Ceẕbe-i zencīr-i zülfüñden çün abdāl oldılar[616]
Ṣaçların uzatdı sünbül misk geydi postīn

---

[609] 4. daḳdı: ṭaḳdı R, İÜ2
[610] 6. rūd u AS1, H, İÜ2: rūd AE, İ, R; virdİÜ1; sāz AS2 / düzer: ider R
[611] 7. şevḳı uş: şevḳıne İ
[612] 9. yine remz eyledi: budur remz itdügi AS1
[613] 10. şiʿri: sözi AS1, R // gūşına AE, İ, İÜ1: gūşında AS1, AS2, H, R, İÜ2
[614] 11. misk AE, İ, İÜ1: müşk AS1, AS2, H, R, İÜ2 // Ṭaġıdup: Dağıdup AS2 / müşk: misk AE
[615] 13. mekr AE, İ, İÜ1: siḥr AS1, AS2, H, R, İÜ2 // siḥr AE, İ, İÜ1: mekr AS1, AS2, H, R, İÜ2
[616] 14. çün: çü AE, İÜ1 // misk AS2, AE, İ, İÜ1: müşk AS1, H, R, İÜ2

15. Buldı göñlüm baḥr-i eşkümde ḫayāl-i laʿlüñi[617]
Ḫoş müyesser oldı ol ġavvāṣa bu engüşterin

16. Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören[618]
Oldı ḥüsnüñe megesrān şehper-i rūḥuʾl-emin

17. Hiç irmez biline diḳḳatle fikr-i mū-şikāf[619]
Hiç bulmaz aġzını ḥikmetle ʿaḳl-ı ḫurde-bin

18. Ādem alnında eger görse cemālüñ nūrını[620]
Secde emrinde ʿinād itmezdi İblis-i laʿin

19. Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güzer[621]
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüzāruñ ʿanberin

20. ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile[622]
Dilberüñ zevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kin

21. Diñmesün zārilıġı hergiz neyüñ kim dem be-dem[623]
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enin

22. Nāzenindür dāmen-i ṣaḥrāda gül dirmek veli[624]
Nāzenin ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenin

23. Nāzeninsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyinesüz ṭūṭi kelām-ı şekkerin

24. Sebʿa-i seyyāle ṣun sāḳi kʾanuñ bir keşfine[625]
Zāhid-i murtāż irişmez çekse biñ yıl erbaʿin

[617] 15. göñlüm AS1, AS2, H, İÜ2: çeşmüm AE, İ, R, İÜ1 / eşkümde: çeşmümde AS1
[618] 16. ḥüsnüñe: ḥüsnüñden AE, İ; ḥüsnüñde İÜ1
[619] 17. biline AE, İ, İÜ1: bilüñe AS1, AS2, H, R, İÜ2 // aġzını AE, İ, İÜ1: aġzuñı AS1, AS2, H, R, İÜ2 / ḥikmetle: gülmekle R
[620] 18. cemālüñ: cemāli A?
[621] 19. būsın ki: būdur ki H / ne AS2, H, İÜ2: bir AS1, AE, R, İÜ1; bu İ / rehden: rāhdan AS2, H / eylerseñ: itseñ AS2 // Misk ü ʿanberden AE, İ, R, İÜ1: Būy-ı zülfüñden AS1, AS2, H, İÜ2 / Misk ü İÜ1: Misk-i AE, İ; Müşk ü R
[622] 20. derdi: zevḳı AS1
[623] 21. hergiz: her dem AE
[624] 22. ola R: olur AE, AS1, AS2, H, İ, İÜ1, İÜ2 / kʾola yanuñda AS1, AE, İ, R, İÜ1: ki bile ola AS2, H, İÜ2
[625] 24. kʾanuñ: anuñ İ, İÜ1

25. Luṭf-ı ruḫsāruñ ḫaber virdi meger bād-ı bahār[626]
Ol sebebden eksük olmaz ābuñ ebrūsında çiḵin

26. Fitne-i āḫir zamān gösterdi gördüm ḫaṭṭ-ı yār[627]
İlticā itdüm aña kʾoldur penāh-ı milk ü diḵin

27. Ẓill-i Yezdān āftāb-ı taḫt **Sulṭān Bāyeziḵd**[628]
Mehdiḵ-i devr-i zamān u dāver-i rūy-ı zemiḵn

28. Şuʿle-i tiḵġı beyāż-ı ġurre-i ṣubḥ-ı ẓafer[629]
Reşḥa-i kilki sevād-ı sürme-i ʿaynuʾl-yaḳiḵn

29. Ol ki ṭaʿn-ı niḵzesinden ḳan döker çeşm-i zırıh[630]
Deprenür pāy-ı semendinden zemiḵn-i heftümiḵn

30. Rāyıdur seyf-i belānuñ defʿine sedd-i sediḵd[631]
Tiḵġıdur mülk-i cihānuñ ḥıfẓına ḥışn-ı ḥaṣiḵn

31. Āstānı kaʿbesidür secdegāh-ı rūḥ-ı ḳuds
Ḫāk-i pāyı cevheridür tūtiyā-yı ḥūr-ı ʿiḵn

32. Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz[632]
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñ naḳş-ı niḵgin

33. Sensin ol kān-ı seḫā kimi dest-i cūduñdan ḳaçup[633]
Düşdi deryā ḳaʿrına ḳurtulmadı dürr-i ṣemiḵn

34. Sende oldı maṭlaʿ-ı ḫurşiyd-i baḫt ol āstān[634]
Sende oldı menbaʿ-ı baḥr-i kerem ol āsitiḵn

35. Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defiḵn

---

626 25. ḫaber virdi meger: meger virdi ḫaber İÜ1 / bād-ı bahār AE, İ, İÜ1, İÜ2: gülşende bād AS1, AS2, R (H'de bu ifade düzeltilerek diğer varyant yazılmış.) // sebebden AS1, H, R: ḥasedden AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2 / ābuñ AS1, R, H, İÜ1: iki AS2, AE, İ, İÜ2

627 26. oldur: oldı H / penāh-ı: baña AS2 / milk ü H, İÜ2: milk-i AS1, AS2, İ, R, İÜ1

628 27. baḫt AS1, AS2, AE, H, R, İÜ1, İÜ2: taḫt ANT, İ

629 28. tiḵġı: tiḵguñ AS1 // kilki: kilküñ AS1

630 29. -AS1

631 30. seyl-i: seyf-i ANT; sedd-i H, İÜ2

632 32. -H / ḳudret: devlet AS2 / nāz: yār R // ḳıldı AE, İ, İÜ1: itdi AS1, AS2, R, İÜ2 / devlet: ḳudret AS2

633 33. -AS1 / kān-ı AE, İ, İÜ1, İÜ2: cūd-ı AS2, H, R / kim: kimi ANT

634 34. Sende: Senden AS1 / āsitān: āsumān R // baḥr-i AS1, AS2, H, R, İÜ2: luṭf u AE, İ, İÜ1

36. Püşt-i cebbārān-ı ʿālem pest olur açsañ kemān[635]
Dest-i mekkārān-ı devrān süst olur ḳursañ kemi̱n

37. Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk[636]
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūni̱n-dil meger āhū-yı Çi̱n

38. Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten[637]
Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda eni̱n

39. Ṭi̱b-i ḫulḳuñdan ḥikāyet eyledi gülşende bād[638]
Bu feraḥdan göge degdürdi külāhın yāsemi̱n

40. Eyleseñ ʿazm-i sefer feṯḥ ü ẓaferdür hem-ʿinān
Eyleseñ meyl-i ḥażar ʿi̱ş ü ṭarabdur hem-nişi̱n

41. Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek[639]
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifi̱d olur zemi̱n

42. Bu müşebbek ḫayme-i si̱m-āb-gūn-ı bi̱-ṭınāb[640]
Ḳadrüñ ordusında bir perde-serādur kemteri̱n

43. Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şi̱rin ṣabā[641]
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān şiyr-i ġari̱n

44. Geh süheylüñ çeşmine tarf-ı sinānuñ çekdi mi̱l[642]
Geh hilālüñ ḳaşına pi̱ç-i kemendüñ ṣaldı çi̱n

45. Cān-ı ʿāşıḳ bi̱m-i fürḳatde nice lerzān ise[643]
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaşmuñ itseñ aña ki̱n

46. Ḫilʿat-i zerri̱nle germ olmazdı her gün āftāb[644]
Ger ḳomasa her seḥer ḫāk-i cenābuñda cebi̱n

---

635 36. cebbārān: ʿayyārān İÜ1 / açsañ AS2: ḳursañ AS1, AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2 // ḳursañ: açsañ AS1, AS2, AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2

636 37. micmerde: micmerle AS2 / müşk AS1, AS2, R: misk AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

637 38. ḫūbān: maʿşūḳ AS1

638 39. feraḥdan AS1, AS2, H, İÜ2: sebebden AE, İ, R, İÜ1 / degdürdi AS2, AE: dögdürdi (döñdürdi) AS1, H, İ, R, İÜ1, İÜ2

639 41. sifi̱d AE, İ, İÜ1: sipi̱d AS1, AS2, H, R, İÜ2

640 42. Bu: Bir AE // gūn-ı AS1, AS2, H, İÜ1, İÜ2: gündur AE, İ; gūn u R / bi̱-: zer AS1

641 43. deprede AS1, AS2, H, R, İÜ2: depredür AE, İ, İÜ1 // dutup AS1, AE, İ, İÜ1: ṭutup AS2, H, R, İÜ2 / ola AS2, H, R: olur AS1, AE, İ, İÜ1, İÜ2

642 44. -AS1

643 45. bi̱m-i: bi̱m ü AE; vehm-i İ / fürḳatde AS2, H, İ, İÜ2: fürḳatden AS1, AE, R, İÜ1

644 46. Ḫilʿat: Ṭalʿat İÜ1 / her gün H, İÜ2: hergiz AS1, AE, İ, R, İÜ1 (AS2'de bu sözcük yoktur.)

47. Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye[645]
Ḥaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferįn

48. Ey şehenşāh-ı saʿādet-güster ü kişver-güşāy[646]
Vʾey ferįdūn-ı fażįlet-perver ü dāniş-güzįn

49. Sensin ol kim ẓulmet-i ẓulmi götürdüñ aradan
Nitekim defʿi ḍalālet ḳıldı Ḫayruʾl-mürselįn

50. Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazįz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehįn

51. Şol ḳadar virdüñ zemįn mülkin zamān ehline kim[647]
Mużṭaribdür ḫavf-ı cūduñdan senüñ çarḫ-ı berįn

52. Kāse-i luṭfuñ hemān aḥyāya baḫş olmış degül
Mümteliḫdür niʿmetüñden evvelįn ü āḫirįn

53. Gördi devlet kʾefser-i şāhį yaraşmaz ġayruña[648]
Bende-i muḳbil gibi göñlin saña virdi hemįn

54. Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim[649]
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberįn

55. Riḳʿa-i medḥ ü ŝenāñı şöyle yazdum kim anı[650]
Şehperine baġladı heykel diyü Rūḥuʾl-emįn

56. Püşt-i ümmįdüm şikest itdiyse ne ġam rūzgār
Mūmyādur çünki medḥ-i ḫusrev-i mesned-nişįn

57. Nice kim nevrūz ile zįnet bula bāġ-ı cihān[651]
Eylesün ferr-i ruḫuñ eyvānuñı ḫuld-i berįn

58. Gūşe-i ḳadrüñ külāhı irsün ol araya kim[652]
Dest-res bulmasun aña āsmān-ı ber-terįn

---

645 47. -AS1 / siḥr: şerḥ İÜ1

646 48. güster ü AS1, AS2, H, R, İÜ1: güster-i ANT, Ü; bihter AE; mihter-i İ // ferįdūn: cihān-dār AE, İ, İÜ1 / perver ü AS1, R: perver-i AS2, H, İÜ1, İÜ2; dāver-i AE, İ

647 51. ḫavf-ı: ḫān-ı İ, İÜ1

648 53. kʾefser: efser AE, İ / ġayruña AS1, AE, İ, R, İÜ1: ġayrįye AS2, H, İÜ2 // virdi: virmiş R

649 54. gönderdi: getürdi İ // Nāfe-i: Dāmen-i H

650 55. yazdum: yazdı R //diyü: gibi AE

651 57. nevrūz ile AE, İ, R, İÜ1: nevrūzdan AS1, AS2, H, İÜ2 / cihān AE, İ, R, İÜ1: bahār AS1, AS2, H, İÜ2

652 58. -AS1

59. Tā ki nüzhetgāh-ı cān ola ve ḫalvetgāh-ı dil[653]
Rūy-ı ḫūbān-ı Ḫıṭā vü mūy-ı meh-rūyān-ı Çi̯n

60. Nūr-ı ḥüsnüñ eylesün ʿulyā seri̯rin müsteni̯r[654]
Ṭi̯b-i ḫulḳuñ eylesün dünyā sarāyın ʿanberi̯n

61. Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿi̯d[655]
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehi̯n

20.

Der-Medḥ-i Sulṭān Bāyezi̯d Ḫān*[656]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün[657]

\+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Şükür ki virdi yine rūzgāra ḥüsn ü cemāl
Bahār-ı devlet-i **Şeh Bāyezi̯d**-i ferruḫ-fāl

2. Fürūġ-ı devletüñ itdi maż̧i̯ḳ-ı çarḫı müni̯r[658]
Ṣan açdı Yūsuf-ı Mıṣri̯ bu çāh içinde cemāl

3. Hevā-yı Yūsuf-ı baḫtuñla nev-cevān olıban[659]
ʿAcūz-ı dehr Züleyḫā-veş itdi ʿarż-ı cemāl

4. Beşer ne şerḥ ide bilsün cemālin ol güneşüñ[660]
Ki oldı ẓill-i Ḫudā-yı cemi̯l-i cell ü celāl

5. Ṣuvardı bāġ-ı cihān-ı seḫāsı ebri ile
Yemiş yerine cevāhir bitürdi şāḫ-ı nihāl

6. Felek ṣaḥi̯fe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa[661]
Zemi̯n terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl

---

653 59. ḫalvetgāh AS1, AE, İ, R, İÜ1: rāḥatgāh AS2, H, İÜ2 // rūy AS1, AS2, H, İÜ2: zülf AE, İ, R, İÜ1 / mūy-ı AS1, AS2, H, İÜ2: rūy-ı AE, İ, R, İÜ1

654 60. seri̯rin: sarāyın İ

655 61. -AS1 / Dostuñ: Dostlaruñ İ, İÜ1 // Dostuñ: Devletüñ AE / muʿazzez: muḳadder (?) AE, R

656 **20 AS1: 42b-44a, AS2: 31a-33a, AE: 12b-14a, E: 21b-22b, H: 17a-18b, İ: 20a-21b, R: 29b-31b, İÜ1: 15b-17a, İÜ2: 21b-22a (30. beyitten başlamaktadır.)**

657 *Başlık: AS1, E, R, İÜ1

658 2. -R

659 3. -AS1 / ʿAcūz-ı AS2, H, R: ʿArūs-i AE, E, İ, İÜ1

660 4. güneşüñ AS1, AS2, E, H, R: kişinüñ AE, İ, İÜ1 // ki AS1, AS2, E, H, R: kim AE, İ, İÜ1

661 6. ḳadrüñde: cūduñda AS1

7. Zebān-ı ḫāmelerüñdür meḳāṣimüʾl-erzāḳ[662]
Nişān-ı nāmelerüñdür mefātiḥüʾl-āmāl

8. Bulut yemi̱nüñe beñzerdi olmasaydı ʿabūs[663]
Güneş żami̱rüñe beñzerdi görmeseydi zevāl

9. Fürūġ-ı rāy-ı müni̱rüñle āb-ı ti̱ġuñdan
Uyandı şemʿ-i hidāyet söyündi nār-ı żalāl

10. Başuñda tāc-ı saʿādet zihi̱ celāl ü şeref[664]
Elüñde mühr-i ḫilāfet zihi̱ ʿaṭā vü nevāl

11. Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem[665]
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕ̇l u kemāl

12. Nesi̱m-i ḫulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer[666]
ʿAbi̱r olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

13. Ṣalardı sāyesini āsmāna sidre gibi[667]
Dikilse nām-ı bülendüñle yir yüzinde nihāl

14. ʿArūs-ı devletüñ olmazdı mübtelāsı bu ḫalḳ[668]
Sevād-ı dergehüñ olmasa rūy-ı şevkete ḫāl

15. Ser-i mülūke saʿādet baġışladı sāyeñ[669]
Hümā-yı çetr-i hümāyūnuñ açalı per ü bāl

16. Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd[670]
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭraya ne mecāl

---

662 7. Nişān-ı nāmelerüñdür: Zebān-ı ḫāmelerüñdür ANT // Zebān-ı ḫāmelerüñdür: Nişān-ı nāmelerüñdür ANT / meḳāṣimüʾl: meḳāṣim-i AS2

663 8. olmasaydı: olamayaydı AS2

664 10. celāl ü H: celāl-i ANT, AS2, AE, E, İ, R, İÜ1

665 11. ʿadl ü: ʿadl-i AE / ḫulḳ: luṭf AE, İ // seḫāvet: şecāʿat AS1, E / faẕ̇l u: faẕ̇l-i AS1

666 12. āb u: āb-ı AE / eger āb u ḫāke ḳılsa AE, İ, R, İÜ1: idelden bu āb u ḫāke AS1, AS2, H, E // ʿAbi̱r olurdı AE, İ, R, İÜ1: ʿAbi̱re döndi AS1, AS2, H, E / gülāb olurdı AE, İ, R, İÜ1: gülāba döndi AS1, AS2, H, E (R'de farklı bir kalemle düzeltme yapılarak bu varyant yazılmış.)

667 13. ṣalardı: ṣalaydı AS1, AS2 / gibi AS1, AE, İ, R, İÜ1: ṣıfat AS2, E, H // bülendüñle AS1, AS2, H: şeri̱füñle AE, E, İ, R, İÜ1

668 14. -AS1 / ḫāl: dāl E

669 15. -AS1

670 16. -R / Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye AE, İ, İÜ1: Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye AS1, AS2, E, H // Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye AE, İ, İÜ1: Güneş ne dem ki ṭulūʿ ide ẕerreye AS1, AS2, E, H (ne dem ki: ḳaçan ki H)

17. Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim ṣarardı çihre-i zer[671]
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

18. Hilāl nūnını altun ṣuyıyla kātib-i çarḫ
Yazar her ay ki naʿl-i semendüñe ola dāl

19. Ḫayāl-i devlet idermiş taṣavvurında ʿadūñ[672]
Zihį taṣavvur-ı bāṭıl zihį ḫayāl-i muḥāl

20. Sen ol penāh-ı cihānsın ki vaṣf-ı ceyşüñ ider[673]
Firāset ehlini ʿāciz kiyāset ehlini lāl

21. Ne baḥrdür ʿacebā cünd-i bį-şumāruñ kim
ʿAdį̄duhum ka-rimāl[in] favāduhum ka-cibāl

22. Götürdi miġfer-i ḫūnį̄n-i ḫaṣmı nį̄zelerüñ[674]
Miŝāl-i lālesitān oldı rūy-ı ṣaff-ı ḳıtāl

23. Cihāna şöyle zer-efşānlıḳ itdi cūduñ kim[675]
Daḳındı zengį̄-i şeb ayaġına zer ḫalḫāl

24. Düzetdi çengini zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

25. Perį̄ bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫıṣāl[676]
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

26. Bu ġamze sāḳį̄ lebüñden mi oldı mest-i ġurūr[677]
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şį̄fte-ḥāl

27. Gülāle el uzadur kim gül ala yüzüñden
Dil al bülbül-i mestüñe igen itme delāl

28. Çatup ḳara ḳaşuñı itme göñlüm almaġa nāz[678]
Süzüp elā gözüñi itme cānum almaġa āl

---

671 17. ḳapuñda: gözine R
672 19. ʿadūñ: ʿadū E
673 20. ceyşüñ: ḥüsnüñ İ, İÜ1
674 22. ḳıtāl AS1, AS2, E, H: niʿāl AE, İ, R, İÜ1
675 23. efşānlıḳ AS1, İ: efşānlıġ AS2, AE, E, H, R, İÜ1 // Daḳındı: Ṭaḳındı E, H, R; Ṭoḳındı İÜ1 / ayaġına: ayaġında R
676 25. ḫıṣāl: cemāl AS1, AS2
677 26. cādū: cāẕū AS1, İ, R
678 28. itme: ḳılma AS2, H / göñlüm AE, İ, İÜ1: cānum AS1, AS2, E, H, R / nāz: ḳaṣd AS2 // cānum AE, İ, İÜ1: göñlüm AS1, AS2, E, H, R

29. Ḫayāl-i laʿlüñ ile dāne dāne eşkümden
Dizildi kirpügüm ucında ḫūşe ḫūşe leʾāl

30. Maḳāle-i ġam-ı hecrānuñ oḳısam kūha
Ne deñlü seng-dil olursa iñler idi cibāl

31. Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı[679]
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āftāb hilāl

32. Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskiḫn-ḫāl[680]
Ki ṣaldı göñüle fitne düşürdi cāna cidāl

33. Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı baña ḥalāl

34. Metāʿ-ı derdüñe dil virmez idi cān naḳdin[681]
Ger olmasaydı ara yirde gözlerüm dellāl

35. ʿİnān-ı çeşmüñi çek rāh-ı ḥüsnde ey dil[682]
Ṣaḳın kim esb-i naẓardan düşersin eşk-miŝāl

36. Severseñ ol ṣanemi sev ki sāʿidinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitiḫni māl-ā-māl

37. Ṣafā-yı āyine-i ḥüsni virdi ṭūṭiḫye nuṭḳ[683]
Kelām-ı ġonca-i ḫandānı ḳıldı bülbüli lāl

38. Ne bende şiḫve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm[684]
Ne bende ṭāḳat-i her ü ne sende fikr-i viṣāl

39. Anuñʾçün oldı ḳara zülfüñ aġına hevesüm[685]
Ki āb-ı diḫde çoġaldı māhiyān-ı ḫayāl

40. Bu murġ-ı diḫde meger dām-ı zülfüñi görmez[686]
Ki açdı dāne-i ḫālüñ havāsına per ü bāl

---

679 31. ḳorḳaram: ḳorḳarın H / ola: ide AS1

680 32. bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskiḫn-ḫāl AE, AS2, H, İ, İÜ1: ki levḥ-i cemālüñde nice ḫaṭdur bu E, R; kitāb-ı cemālüñde nice ḫaṭdur bu AS1 / miskiḫn: müşgiḫn AS2, H // göñüle: göñlüme E / ḫayāl: cidāl ANT

681 34. virmez idi AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: vire miydi E; virmeseydi R; ṣatmazdı AS1

682 35. Ṣaḳın: Saḳın AS1, AS2 / kim İ, İÜ1: ki AS1, AS2, AE, E, H, R, İÜ2

683 37. ḳılma AE, İ, R, İÜ1: itdi AS1, AS2, E, H, İÜ2

684 38. şiḫve-i: şiḫveye E

685 39. çoġaldı: çoġ oldı H

686 40. görmez AS2, AE, İ, İÜ1: göremez AS1, E, H, R, İÜ2

41. Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ[687]
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

42. Seḥerde rişte-i zerriṉle dikdi derziṯ-i ṣubḥ[688]
Kenār-ı ḫargeh-i sebzüñ için ḳaṭiṯfe-i āl

43. Ki anda ʿişş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt[689]
Sitāre ḫayl ü felek-ḳadr ü āftāb-cemāl

44. Elüñde zevraḳ-ı zerriṉi gördi didi felek[690]
La-ḳad raʾayta ḥilālan yadūru favḳa hilāl

45. Melekler isteyüp anuñ devām-ı devletini
Yusebbiḥūne lahu biʾl-ġuduvvi veʾl-āṣāl

46. Ne cāẕūluḳlar ider gör medāyiḥüñde ḳalem[691]
Ki düzdi āb-ı siyehden niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl

47. Semāʿ-ı naġme-i naẓmumla raḳṣa girse ne ṭañ[692]
Ḳalem ki cām-ı mediḥüñle oldı mest-i maḳāl

48. Ḥavāle eyledi luṭfuña **Aḥmed**'üñ ḫālin[693]
Niẓām-ı ʿālemi düzdükde iẓid-i müteʿāl

49. Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese iġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

50. Hemiṯşe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt
Hemiṯşe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emŝāl

51. Kesile başı ʿadūñuñ cihānda niteki zülf[694]
Ḳarara yüzi ḥasūduñ zamānda niteki ḫāl

---

687 41. şehenşehde: şehenşehdür AS1

688 42. Seḥerde AS1, AS2, E, H, İÜ2: Hemiṯşe AE, İ, R, İÜ1 / dikdi AS1, AS2, E, H, İÜ2: itdi AE, İ, R, İÜ1

689 43. ol: sen İÜ1 // ḳadr ü: ḳadr AE

690 44. felek: melek İ

691 46. cāẕūluḳlar AS1, AE, H, İ: cādūluḳlar AS2, E, İÜ1, İÜ2 // düzdi AS1, H, İ, İÜ1: dizdi AS2, AE, E, R, İÜ2 / ʿiḳd-i: naẓm-ı R

692 47. naẓmumla AE, İ, R, İÜ1: şiʿrümle AS1, AS2, E, H, İÜ2 / girse ne ṭañ AE, İ, R, İÜ1: girdi felek AS2, E, H, İÜ2; ḳalem AS1 // Ḳalem ki AE, E, İ, R, İÜ1: Meger ki AS1, AS2, H, İÜ2 / mediḥüñle AE, E, İ, İÜ1: mediḥüñden AS1, AS2, H, İÜ2

693 48. düzdükde: düzdükce R

694 51. cihānda: zamānda İÜ2 // ḥasūduñ: ʿadūñuñ E, R / zamānda: cihānda İÜ2

21.

Der-Medḥ-i Sulṭān Bāyezi̯d Ḫān*[695]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün[696]

- + - - / + - + - / + + -

1. Şād ol ey dil ki dilsitān bulduñ
Mürde cismüñe tāze cān bulduñ

2. Yaḳasından ṭulūʿ iden ḳameri[697]
Reşk-i ḫurşiyd-i ḫāverān bulduñ

3. Ṭolaşup zülfine aġ alnına kim[698]
Ṭāḳ-ı kisrāya nerdbān bulduñ

4. Cāme-ḫ̬āb içre yārı gördüñ ise
Yirde bir māh-ı āsmān bulduñ

5. Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ kenārında[699]
Yazılu sūre-i duḫān bulduñ

6. Yüzini gördügüñe şükr it kim[700]
Devlet ü baḫt-ı nā-gehān bulduñ

7. Zülf ü ḫaddiyle ṣoḥbet it şeb ü rūz
Ki gülistānda sāyebān bulduñ

8. Ḳaşı devrinde ey müneccim anuñ[701]
Fitne-i āḫirüʾz-zamān bulduñ

9. Yüzi vaṣfında sāz dut bülbül[702]
Ki bahār içre būstān bulduñ

10. Ṣalın ey serv-ḳad ki eşkümden[703]
Yollaruñ bāġ u būstān bulduñ

---

[695] **21 AS1: 48b-50a, AS2: 33a-34a, AE: 11a-12b, E: 19a-20a, H: 18b-19b, İ: 33b-34b, R: 34a-35a, İÜ1: 30b-31b, İÜ2: 22a-23b**

[696] ***Başlık: AE İÜ1: Ḳaṣi̯de-i Der-Medḥ-i Sulṭān Bāyezi̯d

[697] 2. ḫāverān: cāvidān İ, İÜ1

[698] 3. Ṭolaşup zülfine aġ alnına kim: Ḳoma elden kemend-i zülfini kim AS2 / kisrāya E, H, R: si̯mi̯ne AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2 (E'de bu rivayetler iki ayrı beyitte verilmiştir.)

[699] 5. -İÜ1

[700] 6. -AS1

[701] 8. -AS1, R / āḫirüʾz-zamān: āḫirü-i zaman İ, İÜ1

[702] 9. -R / vaṣfında: devrinde AE / dut AE: ṭut AS2, E, H, İÜ2; düzüp İ, İÜ1

[703] 10. -H / ki: kim AS1, R

11. Sil gözüm jeng-i ḫūn ile ḳoma kim
Şemʿ-i ḥüsnüñe şemʿdān bulduñ

12. Ġamzeñ oḳına ey kemān-ebrū[704]
Dil ü cān pūtesin nişān bulduñ

13. Zülfine şöyle düşdüñ ey gönlüm
Ṣanasın ʿömr-i cāvidān bulduñ

14. Micmer-i dilde cān buḫūr it kim
Bezm-i şāh-ı cihāniyān bulduñ

15. Şol Süleymān ki mühri ḫātemini
Kār-fermā-yı ins ü cān bulduñ

16. Kefi şol ebr-i dür-feşāndur kim[705]
Ḳaṭrasın baḥr-i biġ-girān bulduñ

17. Kāse ṣunduḳda sāḳiġ-i keremi
Baḥr-i ʿummānı cürʿadān bulduñ

18. Evc-i rifʿatde murġ-ı himmetinüñ
Cilvegāhını lā-mekān bulduñ

19. Bezm ü rezm içre dest ü tiġın anuñ[706]
Tāc-baḫş u cihānsitān bulduñ

20. Oḳınan minber-i saʿādetde
Ḫuṭbe-i **Bāyezid Ḫān** bulduñ

21. Sensin ol kim sarāy-ı ḳadrüñde[707]
Çarḫı hindū-yı diġebān bulduñ

22. Sensin ol kim żamāyir-i felege[708]
Nevk-i kilküñi tercemān bulduñ

23. Sensin ol şeh-nişān ki ḳullaruñuñ[709]
Eñ kemin şāh-ı kāmrān bulduñ

---

[704] 12. cān: cānı İÜ1 / pūtesin: pür sinān İ, İÜ1
[705] 17. cürʿadān: biġ-girān R
[706] 19. -AE, İ, R, İÜ1
[707] 21. Çarḫı hindū-yı: Çarḫ-ı hindūyı E, H
[708] 22. Nevk-i kilküñi AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: Ḥükme göñlüñi ANT; Nevk-i göñlüñi AE; Çekmege göñlüñi İ (İÜ1'de bu sözcükler geçtiği yer boş bırakılmıştır.)
[709] 23. Eñ kemin: Eksükin İÜ1

24. Bir meleksin ki nüh felek gözine[710]
Sümm-i esbüñi sürmedān bulduñ

25. Her ṭınābında çetr-i rifʿatüñüñ
Ṭāyir-i fetḥe āşyān bulduñ

26. Salṭanat ṭopın ur zamānede kim[711]
Devlet atını zi̯r-i rān bulduñ

27. Yüri gün gibi heft kişvere kim
Nuṣret ü fetḥi hem-ʿinān bulduñ

28. Baḥre daḫı düşerse lüʾlüʾ-vār[712]
Ḫaşm boynında ri̯şmān bulduñ

29. Şemsi ḳapuñda gördi didi felek
Yüzüñi sür ki āstān bulduñ

30. Bilmeseñ ḳadrin **Aḥmed**'üñ ne ʿaceb[713]
Bir güherdür ki rāygān bulduñ

31. Bülbül-i ḫoş-nevā-yı medḥüñdür[714]
Defterin tāze gül-sitān bulduñ

32. Diñle sözin ki naẓmı gevherini[715]
Ḥalḳa-i gūş-ı āsmān bulduñ

33. Ḫusrevā çünki ṣubḥ-ı rāyuñda[716]
Ṣıdḳumı gün gibi ʿayān bulduñ

34. Ḳoma ṭopraḳda **Aḥmed**'i ki anı[717]
Midḥatüñ cevherine kān bulduñ

35. Bunca yıldur ki ṭūṭi̯-i ḳalemin
Ḫānedānuña medḥ-ḫ̬ān bulduñ

---

710 24. meliksin: meleksin ANT

711 26. ur zamānede kim: göge irgürdüñ İ; ur ki meydānda İÜ1

712 28. Baḥre daḫı düşerse lüʾlüʾ-vār AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: Dür gibi baḥre daḫı düşse ʿadūñ AE, İ, İÜ1 // Ḫaşm AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: Ṭavḳ AE, İ, İÜ1

713 30. -AS1, AS2, H, R, İÜ2

714 31. -AS1, R / medḥüñdür: medḥüñden İ, İÜ1

715 32. -AS1, R / Diñle sözin ki AS2, E, H, İÜ2: Dürc-i medḥüñde AE, İ, İÜ1

716 33. rāyuñda: rāyuñdan E

717 34. ki: kim AS2, E, H, İÜ2 / anı: anuñ E // Midḥatüñ: Ḫıdmetüñ R / cevherine: gevherine AE, İ, İÜ1

36. Çün bisāṭ-ı zemı̱nde ʿadlüñ elin[718]
Bāsiṭuʾl-amni vaʾl-amān bulduñ

37. Dü cihān ehlinüñ duʿāsı ile[719]
Şeref ü ʿizz-i cāvidān bulduñ

38. Ḫıżr-veş pāydār-ʿömr ol kim[720]
Baḫt-ı İskender-i zamān bulduñ

39. Ṭur zemı̱n ṭurduġınca bāḳı̱ kim
ʿAvn-i Yezdān-ı müsteʿān bulduñ

22.

Ḳaṣı̱de Der-Ṣıfat-ı Āb*[721]

mefʿūlü fāʿilātün mefāʿı̱lü fāʿilātün[722]

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ursa yüzine ṣubḥ-dem ol gül-ʿiẕār āb
Dı̱dār ce̱besinden olur bı̱-ḳarār āb

2. İster ki ḳara baḫtumı uyara uyḫudan[723]
Anuñʾçün urdı çeşmine ol gül-ʿiẕār āb

3. Rāhuñda çeşm-i ʿāşıḳa göster cemālüñi
Vir ḥac yolında sāyilüñe ey nigār āb

4. Kūyuñda aḳıt eşkümi ey pādşāh-ı ḥüsn
Dinsün getürdi kaʿbeye bir şehryār āb

5. Varma kenār-ı āba ki ḫod-bı̱n ider seni[724]
Gösterdügince ḥüsnüñi āyı̱ne-vār āb

6. Zülfüñ ucında dil ṭaleb eyler ʿiẕāruñı
Ṣan kim şeb evvelinde diler rūzedār āb

7. Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem niŝār āb

---

[718] 36. zemı̱nde AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: zamānda AE, İ, İÜ1

[719] 37. Dü: Bir R / Şeref ü ʿizz-i: Şeref-i ʿizz ü İ, R

[720] 38. Baḫt-ı: Taḫt-ı R

[721] *Başlık: R E: Der Medḥ-i Sulṭān Bāyezı̱d Ḫān

[722] **22 AS1-, AS2: 36a-37b, AE: 6b-8a, E: 12a-13a, H: 21a-22a, İ: 26b-27b, R: 47b-50a, İÜ1: 22b-24a, İÜ2: 27a-28b (1-26. beyitler bulunmamaktadır.)**

[723] 2. uyḫudan AS2, E, R, İÜ1: uyḳudan AE, İ; ḫābdan H

[724] 5. āyı̱ne-vār AS2, E, R, H: ey şehryār AE, İ, İÜ1

8. Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i ḏideden[725]
Şāha şikāyete gidiyor bi-şumār āb

9. Yüzüñe ḳarşu göz yaşını dökdügüm bu kim
Ola ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyi-nedār āb

10. Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi[726]
Olmaz bahār içinde igen bi-ġubār āb

11. Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳi-b
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

12. Beñzer ki şāh işigine sürmiş ʿizārını
Kim ḫāki ʿanberinden olur müşk-bār āb

13. Şeh **Bāyezi-d** ol ki anuñ ti-ġın añıcaḳ
Olur derūn-ı Rüstem ü İsfendiyār āb

14. Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzgāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

15. Diler ki pāyına düşe serv-i sarāyuñuñ[727]
Zenci-re çekseler daḫı ḳılmaz ḳarār āb

16. Ḳaṣd itdi kim söyindüre ḫaṣmuñ ocaġını
Anuñʾçün aḳıdur dün ü gün kūhsār āb

17. Ḫulḳuñ nesi-mi āba eger eylese güzer[728]
Her dem virürdi nighet-i misk-i tātār āb

18. Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fi-ʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

19. Ṣaḥrāda dāne yirine dür-dāneler bite[729]
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

20. Sen şol keri-msin ki girerseñ beriyyeye[730]
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

---

[725] 8. uş AS2, E, H, R: ki uş AE, İ, İÜ1 // Şāha şikāyete gidiyor E, R: Şāha şikāyet ide gider AS2, H; Şāhid şikāyetümde yiter AE, İ, İÜ1

[726] 10. -H / içinde: içre AE

[727] 15. Diler ki AS2, AE, E, H, İ, İÜ1: Beñzer ki E, R // ḳılmaz AS2, E, H, R: itmez AE, İ, İÜ1

[728] 17. -E, R / misk-i İ, İÜ1: misḳin AE müşk AS2, H / tātār AS2, AE, H: nisār İ, İÜ1

[729] 19. bite AS2, AE, H, İ, İÜ1: biter E, R

[730] 20. girerseñ: giderseñ AE // kenār AE, E, İ, R, İÜ1: diyār AS2, H

21. Ẕihnüñ ṣafāsı bir naẓar eylerse terbiyet[731]
Esrār-ı ġaybı yek-ser ide āşkār āb

22. Ḫūn-ı ʿadūdan eyledi tiġuñ zemīni sürḫ[732]
Nevrūzda niteki ider lālezār āb

23. Ḳaṣr-ı bihişt āb ile eylerken iftiḫār[733]
Ḳaṣruña girdüginden ider iftiḫār āb

24. Şāhā ʿarūs-ı ḫāṭırum uyandı uyḫudan[734]
Şīveyle urdı yüzine ol gül-ʿiẕār āb

25. Ḫāmem bu ʿīd-i ekbere ʿīdāne virmege[735]
Ṭoldurdı cām-ı medḥüñe bir şehd-bār āb

26. Bir söze başladı ki anuñ luṭfın itse gūş
Olurdı reşkden güher-i şāh-vār āb

27. ʿAdlüñde ḫalḳı ġarḳ ile itdügi-yʾçün helāk
Sürindi yüzi üstine leyl ü nehār āb

28. Nālān olur mehābet-i tiġuñdan āsmān[736]
Ṭolābı iñledür nitekim zār zār āb

29. ʿAdlüñ zamānesinde ruḫı gibi dilberüñ[737]
Bir yirde āteş ile ḳılupdur ḳarār āb

30. Ẕevḳ ü ṣafāda bir degül āb-ı ḥayāt ile
Gerçi olur cihānda hezārān hezār āb

31. Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur[738]
Bundan niŝār gevher ü andan niŝār āb

32. Bārān-ı luṭfdur dilüme feyż olan kelām[739]
Dünyā içinde gevher olursa ne var āb

---

731 21. -R / ṣafāsı: ṣafāsın AE / terbiyet: ṣāf olup İ ʿāleme İÜ1

732 22. -R / zemīni: yüzini AE // Nevrūzda: Nevrūzdan E nevrūz irüp İ / nite ki: nite kim E / ider: ide E, İÜ1

733 23. iderken: eylerken AE, İÜ1

734 24. uyḫudan: uyḳudan AE, İ // Şīveyle AE, İ, İÜ1: Şöyle ki AS2, E, H; Şīveyle ki R

735 25. Ḫāmem: Cānum İ, İÜ1 / ʿīdāne AE, İ, İÜ1: şükrāne AS2, E, H; ʿīdiye R // ey AS2, E, H: bir ANT, AE, İ, R, İÜ1 / şehr-yār AS2, E, H, R, İÜ1: şehd-vār ANT, AE, İ

736 28. Ṭolābı AE, İ, İÜ1: Dolābı AS2, E, H, R, İÜ2 / zār zār AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: zār u zār E, H, R

737 29. -R

738 31. ebre AS2, E, H, R, İÜ2: behre AE, İ, İÜ1

739 32. luṭfdur AS2, İ, İÜ1: luṭfıdur AE, E, H, R, İÜ2

33. Anuñʾçün itdüm āb redi̱finde medḥüñi[740]
Kim ḫalḳa ʿi̱dde içürem şehd-bār āb

34. Ti̱ġuñ ḳılāʿ-ı düşmanı ḳalʿ itse ṭañ degül[741]
Zi̱rā esāsın itmez olur üstüvār āb

35. Ḥüsn-i rıżāñı şol ḳadar idindi naṣb-ı ʿayn[742]
Kim ḫaṣmuñ içmesün diyü eyler firār āb

36. Rengi̱n sözüm miŝāli ṣuya düşse fi̱ʾl-meŝel
Olurdı ḫāṣṣıyyetde mey-i ḫoş-güvār āb

37. Devr-i zamāne **Aḥmed**'i ḫāk itdi niçe bir[743]
Luṭfuñ elinden içmeye bu ḫāksār āb

38. Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk[744]
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzgār āb

39. Perverde ola niʿmet-i cūduñla ḳullaruñ[745]
Virdükce ḫalḳ-ı ʿāleme perverdgār āb

40. Ti̱ġ-ı cihān-güşāña muṭi̱ʿ olsun āsmān
Olduḳca āsiyā-yı cihāna medār āb

23.[746]

Der Medḥ-i Sulṭān Bāyezi̱d Ḫān

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̱lü fāʿilün[747]

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ṣaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿi̱zār āb
Şāmi̱ gül āb gibi olur müşk-bār āb

2. Ḫaṭṭ-ı ʿi̱zārı mı bu yāḫod ḥüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

---

[740] 33. -AE, İ, R, İÜ1 (Ali Nihad TARLAN, bu beytin Ahmed Paşa'ya ait olamayacağını ifade eder.)
[741] 34. -R
[742] 35. naṣb-ı ʿayn: ḥavż-ı ʿayn İ
[743] 37. Cevr: Devr ANT, AE
[744] 38. āb ile AS2, E, H, İÜ2: ḫākden AE, İ, R, İÜ1 / bitürür AS2, E, H, İÜ2: bitüre AE, İ, R, İÜ1 / dānesini AS2, E, H, İÜ2: niʿmetini AE, İ, R, İÜ1 // çıḳarur AS2, H, İÜ2: çıḳara AE, E, İ, R, İÜ1
[745] 39. -R / ḳullaruñ AE, İ, İÜ1: kāʾināt AS2, E, H, İÜ2
[746] 23 **AS1: -, AS2: 34a-36a, AE: -, E: 13a-14a, H: 19b-21a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 23b-25a**
[747] *Başlık: E

3. Ruḫsāruñ ābı ātеşümi nʾiçün arturur
Teskiṉ iderken āteşi ey gül-ʿiẕār āb

4. Peykān-ı tiṙüñ eylese dilden güẕer ne ṭañ
Çünkim şikeste şīşede ḳılmaz ḳarār āb

5. Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye[748]
Ḥasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

6. Aġladuġumca nāz idüp arturdı sūzumı
Eşkümden özge görmedüm āteş-îmār āb

7. İḥyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Şol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

8. Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

9. Dür gūşvārı aşma bünā-gūşuñ üzre kim[749]
Şerm-i ruḫuñdan olmasun ol gūşvār āb

10. Nā-gāh varup āba nigāh itme kim seni
Meftūn ider cemālüñe āyiṉe-vār āb

11. Bāriṯ naẓar ḳılursañ aña ḫande eyle kim[750]
Görine ṭopṭolu güher-i şāh-vār āb

12. Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemiṉ[751]
Ṣaç ṣuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

13. Vaṣf-ı lebüñde kim añar āb-ı ḥayātı kim[752]
Mey meclisinde olmaz igen ḫoş-güvār āb

14. Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña[753]
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

15. Didi cemālümi göricek kendüden gider[754]
Ḥüsnüñ tecelliṯsinden olur biṯ-ḳarār āb

---

[748] 5. zār zār: zār u zār E
[749] 9. gūş-vārı: gūş-vārın E
[750] 11. -H
[751] 12. kim İÜ2: ki AS2, E, H // şehd-bār: şehd-vār AS2
[752] 13. añar: öger E
[753] 14. ḳaṣruña: kūyuña E
[754] 15. Ḥüsnüm: Ḥüsnün ANT

16. Ṭoldurdı şi̱şesin gözümüñ ḥasret-i ruḫuñ[755]
Gül yapraġı gibi ki ḳodı yādgār āb

17. Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kāmkār āb

18. Giceyle ṣuya girme ki tābıyla cismüñüñ
Şemsüᵓḍ-ḍuḥā gibi görine şuʿledār āb

19. Eşküm revān olur ruḫ-ı zerdümde gūyiyā[756]
Berg-i ḫazān içinde aḳar zer-nigār āb

20. Kaʿbe ḳapuñ yolında sebi̱l itmege yaşum
Hecrüñ beriyyesinde çeker yüz ḳaṭār āb

21. Ṭurmaz yüzüñi görmese burc-ı bedende rūḥ
Ṭutmaz ḳarār bulmasa ehl-i ḥiṣār āb

22. Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Bārān-ı eşküm ile ṭolar her diyār āb

23. Hecrüñde dil ḳılur ḫaber-i vaṣluñ ārzū
Ṣan rūz-ı ābda özler rūzedār āb

24. Ḳadd-i ḫami̱dem ile bu eşkümden özge hi̱ç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

25. Çeşmümden eyleyince göñül mülkine nüzūl
Ḫayl-i ḫayāli geçdi hezārān hezār āb

26. Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören
Ṣanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

27. Dil yitügini bulmaġa çeşmüm muʿazzimi̱[757]
Baḳdı ṣuya kim ide anı āşkār āb

28. Vaṣluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭañ[758]
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

[755] 16. Ṭoldurdı: Doldurdı AS2
[756] 19. gūyiyā: dāᵓimā H
[757] 27. -AS2
[758] 28. yaşlarum: yaşları H

29. Ol şāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi[759]
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ şāḫ-sār āb

30. ʿAyb itme vaṣluñ içre kinā[…] eylesem ṭaleb[760]
Ẕirā işitmedüm kim ola biḫ-kenār āb

31. Ey ḫāme aġlaram seni kᵓazaldı raġbetüñ[761]
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

32. Olmış iken ḥayātına her nesnenüñ sebeb
Çoġ olduġı-yᵓçün oldı ḳaliḫl-iʿtibār āb

33. Zülf ü ruḫuñ hevāsını maṭlūb idindi kim
Rāh-ı ṭalebde yüridi leyl ü nehār āb

34. Şeh **Bāyezi̇d** işigine yüz sürdügin görüp
Tācın ḥabāb virdi kᵓola tācdār āb

35. Bir baḥr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Ṣuya elin ṣoḳarsa olur dür-niŝār āb

36. Oldı sarāy-ı ḳadrine gevher-niŝār ebr
Oldı ʿarūs-ı baḫtına āyi̇nedār āb

37. Kaʿbe ḳapuña itdügi-yᵓçün ṭurmadan sücūd
Oldı kiliḫd-i ṭāʿat-i perverdigār āb

38. Bu cürm içün ki ʿarż-ı naẓi̇r eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

39. Ger ḫāke ṣalsa ẕerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

40. Göreydi ṣuda niẕeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

41. Bir lālezāra beñzedi tiġuñla rezmgāh
Kᵓol lālezār içinde çıḳa ṣad hezār āb

42. Çek tiġ-ı ābdārı ki ḳorḳuñdan içemez
Kāfi̇r diyār-ı küfrde bir ḫoş-güvār āb

---

[759] 29. eşküm: yaşum E

[760] 30. kim: ki AS2, E, H

[761] 31. -AS2 / kᵓazaldı: azaldı H, İÜ2 // Çoġ: Çoḳ E

43. Ol kim ide sefīne-i teʾyīdüñi penāh
Ne ġam aña olursa cemīʿ-i diyār āb

44. Ṣudur cemīʿ nesneyi pāk eyleyen velī
Ḫāk-i rehüñle pāk olur ey kāmkār āb

45. Öykünmez idi luṭf-ı kelāmuñla zihnüñe
Olmasa cāygāh-ı dür-i ābdār āb

46. İrse deñiz ḳulaġına sözüñ cevāhiri
Olur ṣadef içinde dür-i şāh-vār āb

47. Dīvāne olmadıysa bahārına baḫtuñuñ[762]
Devrüñde nʾiçün aġlar imiş zār zār āb

48. Meşk-i maḥabbetüñ ṣuyı mı düşdi saña kim[763]
Ḳul olur içdüginçe ṣıġār u kibār āb

49. ʿĀr itmesün izüñ tozı yüz sürdügüme kim
Ḫāk ile hem-dem olmaġa itmedi ʿār āb

50. Luṭfuñ rebīʿi itmek içün rūzgārı zeyn
Ṣaçdı riyāż-ı zihnüme ey şehryār āb

51. Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān niŝār ider[764]
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

52. Söziyle ḫoş-dem itmege **Aḥmed** zamāneyi[765]
Aḳıtdı işigüñe yine müşk-bār āb

53. Dīn ehline ʿināyet-i cāhuñ muʿīn ola[766]
Niçe ki teşneye görine sāzkār āb

54. İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār[767]
Niçe ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb

55. Luṭfuñ zülāli sebz ide dünyā çemenlerin
ʿĀlemde nice kim bitüre sebzezār āb

---

[762] 47. zār zār: zār u zār E
[763] 48. saña kim: kim saña AS2, E
[764] 51. niŝār ider: ider niŝār H
[765] 52. Söziyle İÜ2: Sözüm ki AS2; Sözümle E / Aḥmed İÜ2: bāġ AS2, E // aḳıtdı İÜ2: aḳıtdum AS2, E
[766] 53. -İÜ2 (Bu beyit ANT'de bulunmamaktadır.)
[767] 54. -İÜ2

24.

Ḳaṣi̯de Li-Ecli Sulṭān Bāyezi̯d[768]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜi̯lü fāᶜilün[769]

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār[770]
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamzekār

2. Depretdügince her yaña şebdi̯z-i zülfini[771]
Ṭolar ᶜabi̯r ü müşk ile ṣaḥrā vü kūhsār

3. Bir meh-rikāb baġladı gülgūn-ı ḥüsnine
Cān ṣaydın aşmaġa iki fitrāk-i müşk-bār

4. Çözdi ṣaçı kemendini dil eyledi esi̯r
Ḳurdı ḳaşı kemānını cān eyledi şikār

5. Meydān içinde ġamzesi atduġı oḳlaruñ[772]
Birin yire düşürmedi zi̯-şūḫ-ı fitne-kār

6. Cānın hezār nāle ile ᶜāşıḳuñ gibi[773]
İtdi nisâr ti̯rüñe naḫcı̯rüñ ey nigār

7. Naḫcı̯r ol oḳı baġrına nᵓiçün baṣar diyü[774]
Ḳan itdi reşkden cigerin āhū-yı tātār

8. Dil gördi oḳ atarken öper parmaġuñı ti̯r[775]
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi nisâr

9. Ṣayyād-vār ol āhū-yı miski̯n-kemende diñ[776]
Oş oşla itlerine nice virür intiẓār

10. Āhū ḳomadı ḳırdı ki ḳurbān ide felek
Ḥüsnüñ ṣabāḥ-ı ᶜi̯dine bi̯-ḥadd ü bi̯-şumār

---

[768] **24. AS1: -, AS2: 37b-38b, AE: -, E: -, H: 25a-26a, İ: 19a-20a, R: 45b-47a, İÜ1: 14a-15b, İÜ2: 26a-27a**

[769] *****Başlık:R İÜ1: Der-Medḥ-i Sulṭān Bāyezi̯d

[770] 1. ider İ, R, İÜ1: ide AS2, H, İÜ2 // ġamze-kār İ, İÜ1: ġamze-dār AS2, H, R, İÜ2

[771] 2. Depretdügince AS2, H, R, İÜ1, İÜ2: Depretduġınca ANT, İ // Ṭolar İÜ1: Ṭoldı AS2, H, R, İÜ2

[772] 5. zi̯ AS2, H, İÜ2: ol İ, R, İÜ1

[773] 6. naḫcı̯rüñ İ, R, İÜ1: naḫcı̯r AS2, H, İÜ2

[774] 7. nᵓiçün AS2, H, R, İÜ2: nice İ, İÜ1 // itdi: yutdı R / cigerin: ṣanemā R

[775] 8. ti̯r AS2, H, R, İÜ2: çün İ, İÜ1

[776] 9. miski̯n İ, İÜ1: müşki̯n AS2, H, R, İÜ2

11. ʿUşşāḳ bulsa dirile yirdi şikāruñı[777]
Avlarken itlerüñ görüp itdügi-yʾçün firār

12. Dirler ki itlerüñe şikār olmaġa perį
Ṣayduñda oldı ṣūret-i āhūda āşkār

13. Nʾiçün raḳįbe ḫıdmet idersin didi didüm[778]
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gül-ʿiẕār

14. Gūş-ı benefşeden ṣaḳın ey ʿandelįb-i mest
Gül ḥüsni rāzın açma ki yirüñ ḳulaġı var

15. Ḫasretle çıḳdı cānum inanmazsa sözüme[779]
Ḳosun dehānuma yüzi āyįnesini yār

16. Bu ḫaste göñlümi ṣora geldi ḫayāl-i dost[780]
Ṭoldurdı kāsesin gözümüñ dāne-i enār

17. Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür[781]
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

18. Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp[782]
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

19. Didüm kim itdi leblerüñi çeşme-i ḥayāt
Didi ki būse-i der-i dergāh-ı şehryār

20. Şeh **Bāyezįd** devletine nevbet urdı ʿįd
Aldı eline sāḳį-i meh cām-ı zer-nigār

21. Devrān-ı ʿįş ü vaḳt-i ṭarabdur ki ʿāleme[783]
El virdi pāy-būs-ı cihāndār-ı rūzgār

22. Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿįd
Üç ʿįde irmişüz bugün ey faẓl-ı Kirdgār

---

[777] 11. -İ, İÜ1 / Avlarken R: Av içre AS2, H, İÜ2

[778] 13. Nʾiçün raḳįbe ḫıdmet idersin didi didüm: Vaṣluñ içün raḳįbüñe yalvarduġum bu kim R

[779] 15. yüzi H, İ, İÜ1, İÜ2: ruḫı AS2, R

[780] 16. -R

[781] 17. -R / ne: neñ İÜ1 / eksilür AS2, H, İÜ2: eksile İ, İÜ1 // yar AS2, H, İÜ2: nār ANT, İÜ1

[782] 18. mā-cerā-yı derdümi AS2, H, İÜ2: mā-cerāyı düzdi vü İ, İÜ1; mā-cerā-yı eşkümi R

[783] 21. Devrān-ı ʿayş ü vaḳt-i ṭarabdur ki ʿāleme AS2, H, R, İÜ2: Devrān oldı ʿayş ü ṭarabdur çü ʿāḳile İ, İÜ1 // rūzigār AS2, H, R, İÜ2: şehriyār İ, İÜ1

23. Sāḳį piyāle ṣun ki bu ʿį̄düñ ṣafāsına[784]
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

24. Heyʾetde naʿl-i esbüñe beñzer hilāl-i ʿį̄d[785]
Anuñʾçün āsmān anı idindi gūşvār

25. Beñzer ki kāse ṣunmaġa ḫ̬ānında ʿį̄düñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

26. Eşcāra cümle cāme-i zerrį̄n geyürdi bād[786]
Ṭonanuban ṣalınmaġa ʿį̄düñde bende-vār

27. Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim[787]
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer ṣaçdı berg ü bār

28. Dest-i nihāli pür-zer-i sürḫ eyledi ḫazān[788]
Gördi ki el götürdi duʿāñ ile şāḫ-sār

29. Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede[789]
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

30. Naẓmum ʿarūsı ġayretine dehr-i pį̄re-zen[790]
Her gün daḳar ḳulaġına bir dürr-i şāh-vār

31. Şāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm[791]
Kim medḥüñ olmasa baña eşʿār olurdı ʿār

32. Silmezseñ āstį̄n-i keremle gözüm yaşın
Dāmen gibi ayaḳlara düşdüm zelį̄l ü ḫār

33. Ḫār itme **Aḥmed**'i ki anuñ sözi gevherin[792]
İḳbāl ü yümn içün götürür gūş-ı rūzgār

34. Nice ki reng-i ʿāşıḳ u būy-ı nigārdan[793]
Görine yir yüzinde ḫazān ile nev-bahār

---

[784] 23. berg-i AS2, H, R, İÜ2: bād-ı İ, İÜ1 / lālezār: nev-bahār R
[785] 24. ʿį̄d AS2, H, R, İÜ2: nev İ, İÜ1
[786] 26. bende-vār: nev-bahār R
[787] 27. sebzeye: sebze-i R
[788] 28. şāḫ-sār AS2, H, R, İÜ2: şāḫ-vār İ, İÜ1
[789] 29. başla ki: başladı İ // medḥümüñ AS2, H, R, İÜ2: anuñ: İ, İÜ1 / bir bahār: nev-bahār R
[790] 30. gün AS2, H, R, İÜ2: dem İ, İÜ1 / daḳar İ, İÜ1: ṭaḳar AS2, H, R, İÜ2
[791] 31. şol ḳadar oldı AS2, H, R, İÜ2: oldı şu denlü İ, İÜ1
[792] 33. Aḥmedi ki H, İÜ2: şol ḳuluñ ki AS2, İ, R, İÜ1 (ki: kim İ, İÜ1) // güş-i AS2, H, R, İÜ2: anı İ, İÜ1
[793] 34. būy-ı: rūy-ı İÜ2 // yir yüzünde AS2, H, R, İÜ2: gözine bu İ, İÜ1

35. Baḫtuñ bahārı ʿömr-i ʿadūñı ḫazān idüp
Dest-i zamāne ʿi̯düñe olsun güher-niŝār

36. Bir ḳadre ir ci̯hānda ki çākerlerüñ ola[794]
Sulṭān-ı yem-yemi̯n ü şehenşāh-ı kān-yesār

37. Yā Rab çü sözi menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur
Ḫıżr-ı zamāne bigi ola ʿömri bi̯-şumār

38. Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

25.

Ve lehu fi̯ Medḥ-i Sulṭān Bāyezi̯d Ḫān*[795]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[796]

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿi̯d[797]
Söyle kim vire lebüñ ḥalvā-yı şi̯ri̯n-şān-ı ʿi̯d

2. Ḫilʿat-i ḥüsn egnüñe gey yaraşur ey serv-i nāz[798]
Ṭonanup ṭāvūs-vār itseñ nᵓola cevlān-ı ʿi̯d

3. Dost vaṣlı ʿi̯dine irişdi çeşm-i eşk-bār[799]
Kim bu reng̯i̯n şi̯şeden oldı gülāb-efşān-ı ʿi̯d

4. Çün cemālüñ ʿi̯didür bu vech ile ārāste[800]
Gel beni aġlatma kim zi̯ver bozar bārān-ı ʿi̯d

5. Zülfüñüñ şebdi̯zini ey ḫusrev-i şi̯rin-dehen[801]
Ḳoş ruḫuñ gülgūnına kim germ ola meydān-ı ʿi̯d

---

[794] 36. çākerlerüñ İ, İÜ1: her çākerüñ AS2, H, R, İÜ2 // kān-yesār: rūzigār R

[795] **25 AS1: -, AS2: 38b-40a, AE: 8a-9a, E: 15b-16b, H: 23a-24a, İ: 18a-19a, R: 47a-47b, İÜ1: 13a-14a, İÜ2: 27a-28b**

[796] *Başlık: İÜ1 R: Ḳasi̯de-i Der-Ṣıfat-ı ʿi̯d

[797] 1. Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿi̯d AS2, E, H, R, İÜ2: Ey yüzüñ meydān-ı ḫüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿi̯d AE, İ, İÜ1 // Söyle kim vire lebüñ AS2, E, H, R, İÜ2: Şerbet-i laʿlüñdürür İ, İÜ1; Şerbet-i laʿl-i lebüñ AE

[798] 2. -AE, İ, İÜ1, R

[799] 3. -E

[800] 4. bu: bir R

[801] 5. ruḫuñ gülgūnına AS2, E: ruḫı gülgūnuñı AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2 / meydān-ı: bārān-ı İÜ1

6. Ḫ̬ān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekker̤in senbūsedür[802]
Kim görinür gözlere şi̤ri̤n anuñla ḫ̬ān-ı ʿi̤d

7. Ṣubḥ-ı vaṣluñdan nigārā ʿāşıḳ-ı bi̤-çāreñe[803]
Būse ile merḥabā ḳıl kim budur erkān-ı ʿi̤d

8. Ṭoldurup nᵓeyler ruḫ̬uñ çāh-ı zenaḫ̬dānuña dil[804]
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿi̤d

9. Anuñ içündür muʿazzez kim müyesser eyledi
Ṣubḥ-demden dest-būs-ı ḥaẕret-i sulṭānı ʿi̤d

10. Ẓill-i Ḥaḳ Şeh **Bāyezi̤d İbni Muḥammed Ḫ̬ān** kᵓanuñ[805]
Cāhı bezminden müzeyyendür bugün eyvān-ı ʿi̤d

11. Dilberā göster hilāl ebrūñı şād it ḫ̬alḳı kim[806]
Māh-ı nev görmekden olur şādi̤-i devrān-ı ʿi̤d

12. Ṭabl ile ʿi̤d eylemekden ḥaẕẕı yoḳdur ʿāşıḳuñ[807]
Kᵓol ḫ̬ayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿi̤d

13. Cāy-ı ʿi̤d oldı ruḫ̬uñ kim anda diller cemʿ olup[808]
Ṣalınup oynayalar kim ḫ̬alḳ ola şādān-ı ʿi̤d

14. Naʿl-i esbüñ şeklin altun ṣuyıyla yazdı hilāl[809]
Gök yüzinde kᵓola dāl-i devlet-i devrān-ı ʿi̤d

15. Ḳadr dirdüm ṣoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr[810]
ʿI̤d dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿi̤d

---

802 6. şekker̤in: şekker̤i̤ E // görinür gözlere şi̤ri̤n anuñla AS2, E, H, R, İÜ2: anuñla gözlere şi̤ri̤n görinür AE, İ, İÜ1

803 7. vaṣluñdan AS2, AE, H, E, R, İÜ2: laʿlüñden İ, İÜ1 // Būse AE, E, R: Būseñ AS2, H, İ, İÜ1, İÜ2

804 8. şeh luṭfıyla boşaldur: luṭfıyla boşaldur şeh E, R

805 10. Cāhı İÜ2: Cām-ı AS2, AE, E, H, İ, R, İÜ1 / bezminden AE, İ, R, İÜ1: bezminde AS2, H, İ, İÜ2 / eyvān-ı AS2, AE, E, H, R, İÜ2: erkān-ı İ, İÜ1

806 11. R'de 11-21. beyitler bulunmamaktadır.

807 12. bir AS2, E, H, İÜ2: her AE, İ, İÜ1

808 13. oldı AE, İ, İÜ1: itmiş AS2, E, H, İÜ2 / anda diller cemʿ olup AE, İ, İÜ1: cān u diller zülfine AS2, E, H, İÜ2 // Ṣalınup oynayalar kim ḫ̬alḳ ola şādān-ı ʿi̤d AS2, E, H, İÜ2: Geh ṣalınur zülfüñe geh oynadur çevgān-ı ʿi̤d AE, İ, İÜ1 / ḫ̬alḳ ola: olına E (Bu iki varyant AS2, H, İÜ2'de ayrı beyit olarak bulunmaktadır.)

809 14. yazdı: yazmış E // Gök yüzinde kᵓola: Kᵓola gök yüzinde E

810 15. olsaydı AE, İ, İÜ1: olaydı AS2, H, İÜ2 // olmasa pāyān-ı ʿi̤d AS2, H, İÜ2: geçmese ezmān-ı ʿi̤d AE, İ, İÜ1

16. Ṣubḥ-ı dı̣dāruñ zamānı şöyle şādān itdi kim[811]
Ol beşāretden müzeyyendür henūz ezmān-ı ʿı̣d

17. Niyyet-i meydān-ı ʿı̣d itmiş seḥer ol āftāb[812]
Māh götürmiş yanınca ʿanber̤ı̣n çevgān-ı ʿı̣d

18. ʿI̤düñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem[813]
Kim anuñ renginde ḥayrāndur şeker-rı̣zān-ı ʿı̣d

19. Ḫuṭbe-i medḥ oḳıdıysa devletüñe nʾola kim[814]
Minber-i gerdūnda dikdi rāyet-i nūrānı̣ ʿı̣d

20. Kāse-i zerr̤inini ʿanberle ṭoldurdı hilāl[815]
Olmaġa bezmüñde bugün micmere-gerdān-ı ʿı̣d

21. Ḫūblar nice alursa ṣabrını ʿāşıḳlaruñ[816]
Şöyle yaġmā itdi cūduñ süfresinden ḫᵛān-ı ʿı̣d

22. Kimse ʿahdüñde fiġān itmez meger evtār-ı çeng
Kimse ʿadlüñde fir̤ı̣b itmez meger ḫūbān-ı ʿı̣d

23. Çihresini reşkden zerd itdi ḳurṣ-ı āftāb[817]
Sufra-i ḫᵛānuñda çün gördi müzaʿfer nān-ı ʿı̣d

24. Pūte-i zerr̤ın diker evc-i felekde āftāb[818]
Müşter̤ı̣dür t̤ı̣r̤-i ḳavsüñe bugün meydān-ı ʿı̣d

25. Ebr-i iḥsānuñdan olup kāse-i deryā tehı̣[819]
Süfre-i dünyāyı ṭutdı kāse-i iḥsān-ı ʿı̣d

26. Gāh medḥ oḳır yuca dergāhuña ervāḥ-ı ḳuds
Geh ṭutar ṣaff-ı melāyik ḳarşuña dı̣vān-ı ʿı̣d

---

811 16. ezmān-ı AS2, E, H, İÜ2: devrān-ı AE, İ, İÜ1

812 17. ʿAzm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş meger ol āfitāb AE, AS2, H, İ, İÜ1, İÜ2: Niyyet-i meydān-ı ʿı̣d itmiş seḥer ol āfitāb ANT, E // götürmiş AS2, AE, E, H, İÜ2: götürmiş kim İ, İÜ1

813 18. yazmışdur: düzmişdür E // Kim anuñ renginde: Kim ḫayālātında E

814 19. -AS2, E, H, İÜ2

815 20. Kāse-i zerr̤ınini: Ḫusrevā zer kāsesin E // Olmaġa bezmüñde bu gün: Olmaġ içün meclisüñde E

816 21. ṣabrını: cānını E // yaġmā itdi AE, İ, İÜ1: yaġmālandı AS2, E, H, İÜ2 / süfresinde ḫᵛān-ı AS2, E, H, İÜ2: süfresinden nānı ANT, AE, İ, İÜ1

817 23. çün gördi müzaʿfer: gördi çünki sı̣mı̣n İ, İÜ1 / müzaʿfer nān-ı ʿı̣d AE, E, İ, İÜ1: müzaʿferān-ı ʿı̣d AS2, H, İÜ2

818 24. āfitāb AS2, E, H, İÜ2: āsumān AE, İ, İÜ1

819 25. -AE, İ, R, İÜ1 / kı̣se: kāse ANT

27. Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ göñlümi[820]
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

28. Şöhret-i ḥüsnüñ görüp şehrüñde ey şāh-ı cemāl
Ṭabl-ı şīnem dögilür kim olına iʿlān-ı ʿīd

29. ʿĪd-i ḥüsnüñde neler cemʿ itdi eşküm sāyili
Ṭañ mı çeşmüm zevraḳıyla eylese seyrān-ı ʿīd

30. Pādşāhā nāmuña oḳıtmasaydı ḫuṭbesin[821]
Olmaz idi rūzgār eyyāmınuñ sulṭānı ʿīd

31. Ġamdan āzād eyleyüp luṭfuñla şād it **Aḥmed**'i
Devletüñ ʿīdinde olsun ḳullaruñ şādān-ı ʿīd

32. Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir şīrīn-suḫan[822]
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫᵛān-ı ʿīd

33. Devletüñ ʿīdin hümāyūn eylesün iḥsān-ı Ḥaḳ[823]
Nitekim ḫalḳ-ı cihāna resm ola iḥsān-ı ʿīd

26.[824]

Der-Medḥ-i Şāh Bāyezīd*[825]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine[826]
Zühre terāne baġladı eşʿārum üstine

2. Ṣundı elin ʿamāmeme ṣandum ki dest-i dost[827]
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

---

820 27. ṭutdı: dutdı AE / göñlümi AE, E, İ, R, İÜ1: ʿālemi AS2, H, İÜ2 / Nitekim AS2, E, H, R, İÜ2: Dir gören AE, İ, İÜ1

821 30, 31. -AE, İ, R, İÜ1

822 32. Gelmeye ḫāmem AS2, E, H, İÜ2: Olmaya Aḥmed AE, İ, R, İÜ1 / medḥüñde: vaṣfuñda E / suḫan: zebān E, R

823 33. -R / Devletüñ ʿīdin hümāyūn: Gündüzüñ ʿīd ü giceñ ḳadr E // cihāna AS2, H, İÜ2: cihānda AE, E, İ, İÜ1

824 **26 AS1: 157b-158a, AS2: 123a-123b (gazeller arasında), AE: 14b-15a, E: -, H: -, İ: 34b-35a, R: -, İÜ1: 32a, İÜ2: 102a (gazeller arasında)**

825 *Başlık: İÜ1

826 1. medḥi çü: medḥüm AS1

827 2. ʿamāmeme: ʿamāmeye AS1

3. Cānā gözüñe hey di ki sermest-i nāz olup[828]
Ġavġālar itmesün dil-i bi̯mārum üstine

4. Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir si̯m-ten didi[829]
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu di̯nārum üstine

5. Gözde ḫayāli *nūrun ʿalā* nūr idi veli̯
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

6. Ol serve ḳarşu āh idimez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

7. Eşkümden özge kimse şeb-i ġamda gelmedi[830]
Bir kāse āb ile dil-i bi̯mārum üstine

8. Dil müşteri̯si cān ṣatup almazdı derdüñi
Dellāl-i di̯de gelmese bāzārum üstine

9. Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim[831]
Atdı kemendin ol but-ı ʿayyārum üstine

10. Zāhid ḫayāl-i ḫaddine baḳ gözlerümde kim
Cennāt-ı ʿadni göresin enhārum üstine

11. Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın **Aḥmed**'üñ[832]
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

12. Şeh **Bāyezi̯d**i ben ögicek cān niŝār ider
Ṭūṭi̯-i ḳuds naẓm-ı şeker-bārum üstine

13. Medḥüñ ʿarūsı gūşına çoḳ dür daḳar veli̯[833]
Bir dāne daḳmadı dür-i şeh-vārum üstine

14. Raḥm it baña ki zülfüñ ucından ḳalem gibi
Ḳan aġlaram bu baḫt-ı nigūnsārum üstine

15. Naẓm itmeyem daḫı söz eger gūş-ı şāhda[834]
Gevher çıḳarsa lü'lü'-i şeh-vārum üstine

---

828 3. -AS1 / olup: idüp AE
829 4. didi: benim İÜ1
830 7. -AS2, İÜ2 / āb ile AS1, AE: ile bu İ, İÜ1
831 9. Hindū-yı AS1: Boynında AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2 // kemendin: kemendi İÜ2
832 11. Misk AE: Müşg AS1, AS2, İ, İÜ1, İÜ2
833 13. dür daḳar: daḳar dür İ, İÜ1 / daḳar: ṭaḳar İÜ2 // daḳmadı: ṭaḳmadı İÜ2
834 15 ve 16. beyitler sadece AS2 ve İÜ2'de bulunmaktadır.

16. Şiʿrüm şiʿārı luṭf olalı ṭoġru yaraşur
Medḥüm ḳabāsı serv-i külehdārum üstine

27.[835]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ey ol ki devlet atına olduġı dem süvār
Pür-ʿanber oldı dāmen-i ṣaḥrā vü kūhsār

2. Beñzer ki āsmānda görinen hilāl-i ʿīd
Atuñ ayaġı izidür ey şāh-ı kāmkār

3. Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

4. Ol ata çoḳ degül bu ḳadar ʿizzet ü şeref
Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdgār

5. Ger ḥamd iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Dillü dilince ḫālıḳa her dem hezār bār

6. Hergiz bu niʿmetüñ idemez şükrini edā[836]
Kim şāh-ı ʿālem itdi seni āferīdgār

7. Bir baḥr-i cūdsın ki cebīninde sāyilüñ
Bārān-ı baḫşişüñ ḳomadı gerd-i iftiḳār

8. ʿUlyā serīri oldı viṣālüñle pür-sürūr[837]
Dünyā sarāyı oldı ḫiṣālüñle müşk-bār

9. Bir esb-i ḫāṣ baḫşiş it **Aḥmed** ḳuluña kim
Diñsün budur ʿaṭā-yı Ferīdūn-ı rūzgār

10. Binsem ʿaceb mi esbüñe kim bād-ı ṣarṣara
Gāhī ġubār u gāh Süleymān olur süvār

11. Ḳındīl-i zerle zīnet olup āḫūr-ı felek
Çıḳduḳca andan edhem-i şeb eşheb-i nehār

---

[835] **27 AS1: -, AS2: 48a-48b, AE: -, E: 16a-16b, H: 30b-31b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 36b-37a**
[836] 6. ʿālem: ʿādil E
[837] 8. serīri: sarāyı E // sarāyı: serīri E

12. Rām ola rān-ı ḥükmüñe yek-rān-ı āsmān[838]
Her ḳanda ʿazm iderseñ ola Ḥaḳ nigāhdār

13. Ṭutduḳca heft kişveri ablaḳ-süvār-ı ṣubḥ[839]
Maşrıḳla maġribi ṭutasın āftāb-vār

14. Devlet hümāsı ʿāleme açduḳca bāl ü per
ʿAnḳā-yı himmetüñ dü cihānı ide şikār

15. Sāyir ʿuhūddan yig ola ʿahd-i devletüñ
Bāḳį fuṣūlden nitekim yig olur bahār

28.[840]

Der-Medḥ-i Sulṭān Bāyezį̄d Ḫān[841]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar[842]
Yā meger Şāmį̄ gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

2. Dest-i ḳudret ḥüsn menşūrın yazarken ḫāl-i dost
Noḳṭadur kim ḫāme-i zülf-i perį̄şāndan ṭamar

3. Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tį̄r urdı kim[843]
Baġrumuñ ḳanı henūz ol tį̄r-i peykāndan ṭamar

4. Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege[844]
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

5. Ṭatlu sözler kim gelür şį̄rį̄n lebinden dilberüñ
Āb-ı ḥayvāndur ṣanasın çeşme-i cāndan ṭamar

6. Ḫāk-i pāyuñ dį̄dede ben giryeden ḳan aġlaram[845]
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

---

[838] 12. ola: oldı AS2
[839] 13. ṭutasın: ṭuta şāh-ı E
[840] İÜ1
[841] **28 AS1: -, AS2: 69b-70a, AE: -, E: 30b-31a, H: 39a, İ: 35b-36a, R: -, İÜ1: 33a-33b, İÜ2: 47b-48a**
[842] 1. zülf-i: laʿl ANT, İ, İÜ1 // şāmį̄: şāhį̄ İ; şāfį̄ İÜ1
[843] 3. Ezelde AS2, H, İ, İÜ1: ezelden E, İÜ2 // henūz: ṣanur İ
[844] 4. Durmadan İ, İÜ1: ṭurmadan AS2, E, H, İÜ2
[845] 6. -E / giryeden AS2, H, İÜ2: giryede İ, İÜ1

7. Ḳan-bahā virmek dilerseñ ġamzeñüñ maḳtūline[846]
Ḳaṭre-i mey vir ki cām-ı laʿl-i cānāndan ṭamar

8. Öldürür ġamzeñ beni sen gey ṣaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭre-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

9. Eşk-i çeşmüm kim aḳar mihr-i ruḫuñdan dilberā
Kevkeb-i seyyāredür ḫurşiḏ-i tābāndan ṭamar

10. Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ[847]
Bir seliṣ elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

11. Söylesem bülbül gibi Şeh Bāyeziḏüñ medḥini[848]
Ḳaṭre-i ḫaclet ruḫ-ı gül-berg-i ḫandāndan ṭamar

29.

Ḳaṣiḏe Der-Ṣıfat Benefşe Li-Ecli Sulṭān Cem[849]

mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün[850]

- - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

2. Bir ḥüsn bahārında sekiz cenneti gördüm[851]
Kʾolmışdı zemīni gül ü diṿārı benefşe

3. Siḥr eylemese zülfi ʿiẕārında ḥabībüñ
Bitürmez idi āteş-i ruḫsārı benefşe

4. Sehvin bilüben secdeye varmazdı nigārā
Zülfeynüñüñ olmasa günehkārı benefşe

5. Kim vaṣf ide ol ḥüsni kʾanuñ bāġ-ı ruḫında
Eyledi ḫacil nāfe-i tātārı benefşe

---

846 8. Ḳan AS2, E, H, İÜ2: Ḫūn- İ, İÜ1

847 10. Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ: Aḥmed öger selsebīlin laʿlüñüñ Ey Ḫıżr-ḫaṭ ANT // Bir seliṣ AS2, E, H, İÜ2: Selsebīl ANT, İ, İÜ1 / ki: kim E / āb-ı ḥayāt andan AS2, H, İ, İÜ2: āb-ı ḥayvāndan E (Ey Ḫıżr-ḫaṭ ifadesi İ, İÜ1'de bulunmamaktadır. *Ḫıżr* vezin gereği *Ḫıżır* biçiminde okunmaktadır.)

848 11. medḥini İ, İÜ1: luṭfını AS2, E, H, İÜ2

849 **29 AS1: -, AS2: 40a-41b, AE: 29b-31b, E: -, H: 24a-25b, İ: 31b-33a, R: 35b-37b, İÜ1: 28a-29b, İÜ2: 28b-30a**

850 *Başlık: R

851 2. Bir: Bu R

6. Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḥāl olur ol ḫāl[852]
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

7. İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

8. Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

9. Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaṣfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

10. Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn[853]
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

11. Bir dem ġam-ı devrānı unutdurmaġa sāḳī
Gül mevsimidür ṣun berü gül-nārī benefşe

12. Nīlūfer-i ḫażrā çün içer ḳanumuz āḫir[854]
Ġabrā-yı çemende içelüm bārī benefşe

13. Evvel çü lebüñ yādına mey-ḫāneye düşmiş[855]
Āḫir ḳomadı ḫāne-i ḫammārı benefşe

14. Zülfüñi külāhuñda nihān eyleme ey dost
Cān bāġıdur olsa nʾola iẓhārı benefşe

15. Cānlar nigerān olmaġa naḳş itdi nigārum
Gül yapraġı üstinde girihgārı benefşe

16. Zülfüñ yüzine ṣaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola kaʿbenüñ astārı benefşe

17. Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

18. Yā çekdi gülistān-ı ruḫı dāyiresinde[856]
Göz degmemek içün ḫaṭ-ı jengārī benefşe

---

[852] 6. misk AE, İ, İÜ1: müşk AS2, H, R / hevādārı AS2, AE, H, İ, İÜ1: perestārı ANT, R

[853] 10. ANT, AE, İ, R, İÜ1'de bulunmuyor.

[854] 12. Nīlūfer-i ḫażrā çün içer ḳanumuz āḫir AS2, H, İÜ2: Nīlūfer-i ḫażrānuñ işin kim bilür ey dil AE, İ, R, İÜ1; dil: dost R

[855] 13. düşmiş AS2, H, R, İÜ2: düşdi AE, İ, İÜ1

[856] 17. Bu ḫaṭṭı mı yā AE, İ, R: Bu ḫaṭ mı veyā AS2, H; Bu ḫaṭ mı yāhod İÜ1

19. Bu zülfi mi yā ḫāme-i şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider îsār-ı benefşe

20. **Sulṭān Cem**-i şānį ki anuñ adın işitse[857]
Fį'l-ḥāl sürer ṭopraġa ruḫsārı benefşe

21. Bülbül gibi biñ dürlü dil açardı şenāña
Bulsaydı bugün ḳudret-i güftārı benefşe

22. Rengįn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza[858]
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

23. Geldügüñ işitmiş eline micmerin alup[859]
ʿAnberle buḫūr eyledi yolları benefşe

24. Gülgūnuñ ayaġına nisār itmege çıḳmış[860]
Ḥoḳḳayla dutar nāfe-i tātārı benefşe

25. Bostān-ı sarāyuña yüz urmaḳ hevesinden[861]
Ṭopraḳ döşenüp yaṣtanur aḥcārı benefşe

26. Bir ṣuffa ki süpründisini küḥl ide ḥavrā[862]
Cārūbı cenābında nedür bārį benefşe

27. İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm[863]
Ḫāṣṣıyyet ile virse ol āsārı benefşe[864]

28. ʿAdlüñde dutup kimse mi baġlayu bilürdi
Ter-dāmen olup gezmese bāzārı benefşe

29. Gül būyın uġurlamasa zindān-ı zemįnüñ
Olmazdı zamānlarla giriftārı benefşe

30. Bu ʿadl-i cihān-gįrden añlandı ki ayruḳ[865]
Nā-maḥreme baş ḳoşmaya ebkār-ı benefşe

---

857 19. ider AE, İ, R, İÜ1: ḳıla AS2, H, İÜ2
858 21. Bulsaydı AE, İ, İÜ1: Bulaydı AS2, H, İÜ2
859 22. düzer AS2, H, R, İÜ2: dutar AE; ṭutar İ, İÜ1 / müşk: misk AE
860 23. micmerin: micmere AE / micmerin alup: micmer alup ḫoş İ
861 24. çıḳmış AS2, H, R, İÜ2: gelmiş AE, İ, İÜ1 // dutar İ, R, İÜ1: ṭutar AS2, AE, H, İÜ2
862 25. yaṣtanur AE, İ, R, İÜ1: yaṣdanur AS2, H, İÜ2
863 26. süpründisini küḥl AS2, H, R, İÜ2: zülfin aña cārūb AE, İ, İÜ1 // Cārūbı cenābında nedür bārį benefşe: AS2, H, R, İÜ2: İrişmez anuñ tozına miḳdārı benefşe AE, İ, İÜ1
864 27. dutup İ, İÜ1: ṭutup AS2, AE, H, R, İÜ2
865 29. zamānlarla AS2, H, R, İÜ2: zamānuñda AE, İ, İÜ1

31. Ḫulḳuñ ḳoḫusın alduġı-yʾçün bād-ı seḥerden[866]
Ḫoş būy ile müşḳi̯n ide eşcārı benefşe

32. Devlet gibi baḫtuñı görüp ḫıdmete ṭurdı[867]
Ḫ̬ˇāb-ı ʿademüñ oldı çü bi̯dārı benefşe

33. Ġarḳ oldı ʿadū ḳanına o ḫancer-i siyr-āb
Gūyā ki geyer câme-i gül-nāri̯ benefşe

34. Ger terbiyet itseydi cihān bāġını ḫulḳuñ[868]
Olurdı zemi̯nden çıḳanuñ dārı benefşe

35. Yā ḫāk-i derüñ z̯erresi irişse semāya[869]
İderdi bu nüh günbed-i devvārı benefşe

36. Yüz mertebe aʿlā olur ezhār-ı felekden
Bir dem ḳapuña bulur ise bārı benefşe[870]

37. Söz bāġına bir naḳş nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

38. Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-ri̯z
Ne ṭūṭi̯dür ol kim döke minḳārı benefşe

39. Rāhuñda esen bāda sücūd eyledügi içün
Pür müşk ü ʿabi̯r eyledi destārı benefşe

40. Ṭurup bir ayaġ üzre rikābuñda yürürdi[871]
Ger ḳādir olaydı kʾide reftārı benefşe

41. Güş eylemese midḥatüñi cān ḳulaġıyla
Ḳandan daḳınurdı dür-i şeh-vārı benefşe

42. Var perde-i fikrümde ʿarūsān-ı semen-būy[872]
Kim her birinüñ oldı perestārı benefşe

43. Siḥr eyledi şiʿrüm çemeninde ḳalemüm kim
Söyler bu żami̯rümdeki esrārı benefşe

---

866 30. añlandı ki AS2, H, R, İÜ2: ögrendi ki AE, İ, İÜ1

867 31. ḳoḫusın AS2, H, İÜ2: nefesüñ AE, İ, R, İÜ1 // müşḳi̯n: miskı̯n AE

868 33. sı̯r-āb AS2, H, R, İÜ2: tı̯z-āb AE, İ, İÜ1

869 34. çıḳanuñ: bitenüñ AS2 / vārı AS2, AE, İ, R: dārı H, İÜ1, İÜ2

870 36. bārı: yārı R / ḳapuña bulur ise bārı R: ḳapuñuñ olur ise yāri AS2, AE, H, İ, İÜ2

871 39. müşk AS2, H, R, İÜ2: misk AE, İ, İÜ1

872 41. daḳınurdı AS2, AE, İ, İÜ1: ṭaḳınurdı H, R, İÜ2

44. Bu medḥ redi̱finde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

45. Gerdūn işidüp didi ḳaçan żabṭ ide heyhāt
Evṣāf-ı Feri̱dūn-ı cihāndārı benefşe

46. Eksüklügini bildi ve miski̱nlüge geldi[873]
Gūşına yapışdı ider aʿẕārı benefşe

47. Ḳaṣd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥri̱r
Görindi mülāyim aña nā-çāri̱ benefşe

48. Bu **Aḥmed**-i ġam-gi̱nüñ eger ḳılsa ġamın gūş
Zānūda ḳoyup başın ide zāri̱ benefşe

49. Nice ki gülistānuñ ola reng-rezi bād[874]
Nice ki bahāruñ ola ʿaṭṭārı benefşe

50. Çekmege çemen leşkerini ḳaldura her yıl[875]
Şol ṣancaḳ-ı pi̱rūze-i zer-kārı benefşe

51. Ḳılsun çemen-i ḳadrüñe taḳdi̱r seḥābı[876]
Ḫurşiydi gül ü çarḫ-ı semen-bārı benefşe

52. Aġṣān-ı celālüñi penāh eylesün eflāk[877]
Nite ki duta dāmen-i eşcārı benefşe[878]

53. Ḫulḳuñ güli dünyā çemenin ide muʿaṭṭar[879]
Nice ki muʿaṭṭar ḳıla gülzārı benefşe

[873] 46. yapışdı AS2, H, R, İÜ2: yapışup AE, İ, İÜ1
[874] 49. reng-rezi: reng-i rezi ANT
[875] 49. Nice ki: Nite ki AE, İ, İÜ1
[876] 50. ṣancaḳ-ı AE, AS2, H, İ, İÜ2: sancaġ-ı R; ṣancaġ-ı İÜ1
[877] 51. seḥābı AS2, H, R, İÜ2: -i İlāhi̱ AE, İ, İÜ1 // semen-bārı AE, AS2, H, R, İÜ2: semen-sārı İ, İÜ1
[878] 52. Nite ki: Nite kim AE // duta AE, İ, İÜ1: ṭuta AS2, H, R, İÜ2
[879] 53. ide: ḳıla R // Nice ki AS2, H, R, İÜ2: Nite ki AE, İ, İÜ1

30.[880]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş[881]
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

2. Yāruñ yüzinde her gice gül yaṣdanup yatur[882]
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

3. Dil başın ortaya ḳodı cān virdi zülfüñe
Bu düzd aṣılmaġa sebeb ol ri̯smān imiş

4. Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma[883]
Bildüm ki devletüm benüm ol āstān imiş

5. Sāḳi̯ zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun[884]
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

6. Nʾitsün cemāl ʿāşıḳı cennet naʿi̯mini[885]
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

7. Görüp ṣuda cemālüñi ḫod-bi̯n olursın āh[886]
Āyi̯nedārı ḥüsnüñüñ āb-ı revān imiş

8. Yüzüñde iki zülfüñi gördükce ṣanuram[887]
Bostān-ı şāh içinde iki sāyebān imiş

9. Sulṭān Cem ol ki ḫusrev-i sulṭān-nişān imiş
Māh-ı saʿādete işigi āsmān imiş

10. Erlikde bir Tehemten-i devr-i zamān iken[888]
Beglikde bir Sikender-i gi̯ti̯sitān imiş

---

[880] **30 AS1: -, AS2: 37b-38a, AE: 31b-32a, E: -, H: 25b-26a, İ: 33a-33b, R: 39b-40a, İÜ1:30a-30b, İÜ2: 36a-36b**

[881] 1. būstān imiş AE, İ, İÜ1: dilsitān imiş AS2, H, R, İÜ2

[882] 2. yaṣdanup AS2, H, R, İÜ2: yaṣtanup AE, İ, İÜ1

[883] 4. ṭoġdı: doġdı AE

[884] 5. diyesin: diyeler R, İÜ1

[885] 6. ʿāşıḳı: ḥūri̯ vü R

[886] 7. Görüp ṣuda: Ṣuda görüp R, İÜ1

[887] 8. iki: reng R

[888] 10. gi̯ti̯sitān: ṣāḥib-ḳıran R, İÜ1

11. Her yirde ʿādetiyle kerem hem-nişįn olup[889]
Her yolda merkebiyle ẓafer hem-ʿinān imiş

12. Genc-i diyāruñā ne ṭılısm itdi rūzgār
Kim tįġuñ ejdehāsı aña pāsbān imiş

13. Levḥ ü ḳalemle zeyn olalı mekteb-i ezel
Rāyuñ öñinde pįr-i ḫıred ders-ḫ̬ān imiş

14. ʿAdli ḥikāyetin nice taḥrįr idem kʾanuñ[890]
Kem izi tozı efser-i nūşįn-revān imiş

15. Ṭavr-ı ġazelde ḫāmesi ol şāhzādenüñ
Bāġ-ı iremde ṭūṭį-i şįrįn-zebān imiş

16. **Aḥmed** bu fenn-i şiʿre şürūʿ itmeden murād
Vird-i duʿā-yı devlet-i şāh-ı cihān imiş

17. Eyyām-ı devletüñ ola pāyende ḥaşre dek
Bu devletüñ duʿācısı çün ins ü cān imiş

18. Key yaraşur ki kisveti ʿömr-i dırāzuñuñ
Yek-ser ṭırāz-ı memleket-i cāvidān imiş

31.

Bahāriyyāt

mefʿūlü mefāʿįlü mefāʿįlü feʿūlün[891]
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -[892]

1. Emvāt-ı nebātı yine ol ḥayy-ı tüvānā[893]
Enfās-ı Mesiḥįyle bugün eyledi iḥyā

2. Gök naḳşı ʿayān oldı cihān āyįnesinde[894]
Yir yüzini çün ḳıldı ṣabā yili mücellā

---

889 11. merkebiyle: mevkįbiyle AE, R

890 14. kʾanuñ AS2, H, R, İÜ2: anuñ AE, İ, İÜ1 // nūşįn-revān: şāh-ı cihān R

891 **31 AS1: 51a-53a, AS2: 41b-43a, AE: 111b-112a, E: 9a, H: 29a-, İ: 29b-30b, R: -, İÜ1: 26a-27a, İÜ2: 30a-31b**

892 Başlık: AE

893 1. bu gün: yine E

894 2. āyįnesinde AS1, AE, E, İ, İÜ1: āyįnesinden AS2, H, İÜ2 // ṣabā yili AS1, AS2, E, H, İÜ2: cilā ile AE, İ, İÜ1

3. Yil rūḥ-ı ḳudsdür kim irüp yiñine şāḫuñ[895]
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḥublā

4. Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pi̯r olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

5. Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mıṣr-ı çemende[896]
Kim tāze cevān bigi yine oldı muḥallā

6. Ṭıfl-ı çemenüñ bitdi ʿi̯zārında ḫaṭ-ı sebz
Süd virür iken dāye-i ebr-i çemen-ārā

7. Ṣu kevŝer olup döndi cihān cennete sāḳi̯
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı ṣahbā

8. Ebr-i güher-efşān yine ṣaçduḳca gülābın[897]
Cārūb ḳılur ṣaçlarını sünbül-i şeydā

9. Gül dutdı çemen ṣaḥnına bir çāder-i gülgūn[898]
Ḳurıldı gülistānda serā-perde-i ḫażrā

10. Bir dem dil-i ġam-gi̯nini şād itmege lāle
Bu ṣuffa-i ṣāfi̯de çeker cām-ı muṣaffā

11. Gül taḫt-ı zebercedde geyüp tāc-ı muraṣṣaʿ[899]
Başına niŝār itdi havā lüʾlüʾ-i lālā

12. Gül ġoncası meyl eylemiş āb üstine ṣan kim
Āyi̯neye baḳmaġa egilmiş ser-i bebġā

13. Şol deñlü ṣaçar müşk uvaġın ceybine reyḥān[900]
Kim nesme-i ʿanberle ṭolar dāmen-i ṣaḥrā

14. Nāzüklük ile zi̯net idüp ʿārıżını gül[901]
Göz eyler aña ḳarşu ṭurup nergis-i şehlā

---

[895] 3. rūḥ-ı ḳudsdür kim AS2, E, H, İÜ2: rūḥ-ı ḳuds gibi AS1, AE, İ / irüp E, İ, İÜ1: urup AS1, AS2, H, İÜ2 // ḥublā AS1, AE, İ, İÜ1: iḥyā AS2, H, İÜ2

[896] 5. muḥallā AS1, AE: mücellā AS2, E, İ, İÜ1, İÜ2

[897] 8. ṣaçduḳca: ṣalduḳca E / gülābın: cülābın E

[898] 9. dutdı AS1, AE, İ, İÜ1: ṭutdı AS2, H, E, İÜ2

[899] 11. E'de bu beyitten sonrası bulunmamaktadır.

[900] 13. müşk AS1, AS2, AE, H, İÜ2: misk İ, İÜ1 // nesme-i AS1, AS2, AE, E, İÜ2: nesḥa-i ANT, İ, İÜ1

[901] 14. ṭurup: durup AE

15. Ġonca götürüp burḳaʿı nāz ile yüzinden[902]
ʿArż itdi cihān vāmıḳına ʿārıż-ı ʿaẕrā

16. Nāz ile çenār atdı ḳolın boynına servüñ[903]
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

17. Ṣalınup iki şāhid-i ẕibā gibi her dem
ʿArż itdiler arż ehline ḫoş ḳāmet-i bālā

18. Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb[904]
Bu kʾoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

19. Ṣarmaşdı çemen ṭıflına dūşiẕe-i nesriṉ[905]
Ḳucuşdı ṣabā ile ʿarūs-ı gül-i raʿnā

20. Ṭutdı ḳulaġın murġ-ı ḫoş-elḥāna benefşe
Nergis gözin açdı kʾide gülzārı temāşā

21. Bu bezmgeh içre begenüp raḳṣ u semāʿın[906]
Geydürdi ṣabā serve yine ḫilʿat-i ḫażrā

22. Gūyā-yı çemen derd ile feryādlar idüp
Çün eyledi gül çāderine ḳarşu ser-āġā

23. Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben anı[907]
ʿŪdın bıraġur bārbud u çengi niġisā

24. Ol naġme-i dil-sūz ṣafāsına çiçekler
Çāk eylediler şevḳ ile pi̱rāhen-i vālā

25. Ḫūn oldı leb-ā-leb ciger-i ġonca-i renġiṉ[908]
Ḳan derledi gülşende ḥayādan gül-i ḥamrā

26. Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi di̱dār
Bülbül çü keli̱m oldı ve gül āteş-i Mūsā

---

902 15. ʿArż itdi AS2, H, İÜ2: Gösterdi AS1, AE, İ, İÜ1
903 16. atdı AS2, H, İÜ2: urdı AS1, AE, İ, İÜ1
904 18. Eşküm AS2, H, İÜ2: Āşıḳ AS1, AE, İ, İÜ1 (AE'de bundan sonraki beyitler bulunmamaktadır.)
905 19. -AS1, İ, İÜ1
906 21. yine: bu gün AS1
907 23. işidüben AS1, İ, İÜ1: kim dinlese AS2, H, İÜ2 // bıraġur: unıda AS1
908 25. ḥamrā AS1, AS2, İ, İÜ1: raʿnā H, İÜ2

27. Ey sāḳį-i gül-çihre dili ḳılmaġā rūşen[909]
Gel şāḫ-ı şikūfe gibi göster yed-i beyżā

28. Sūsen dil uzadup eline aldı ḳabaġın[910]
Kim ḥāl diliyle ide bu nükteyi inhā

29. Çün ġonca ṭudaġıyla ḳılur cāma işāret[911]
Çün nergis ider ġamze ile sāġara i̯mā

30. ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

31. Dut cān ḳulaġın ḥikmetine Manṭıḳ-ı Ṭayruñ[912]
Diñle bu kelāmı ki oḳır bülbül-i gūyā

32. Ḳavliyle ʿamel eyleme her zāhid-i ḫuşküñ[913]
Tarṭį̄b-i dimāġ itmege nūş eylegil ammā

33. Bir ġonca-i nāzük-dil elinden ki müdāmı
Reşk ide yüzi gülşenine cennet-i meʾvā

34. Bir serv-i ḳabā-pūş kenārında ki anuñ
Bālāsı hevāsında şikeste ḳala ṭūbā

35. Bir cām-ı revān-baḫş ile kim cürʿası anuñ[914]
Keşf eyleye dil-mürdelere muʿciz-i ʿĮsā

36. Bir muṭrib-i ḫoş-naġme havāsında ki ʿuşşāḳ[915]
Nevrūz-ı hümāyūnda ola aña hem-āvā

37. Bir māh-cebi̯n mihr-liḳā şevḳıyla kʾanuñ[916]
Vaṣfında ṭulūʿ eyledi bu maṭlaʿ-ı ġarrā

---

909 27. gül-çihre dili: gül-ruḫ çemeni AS1 / rūşen AS2, H, İÜ2: pür-nūr AS1, İ, İÜ1

910 28. inhā: inşā İ (Haşiyede verilmiştir.)

911 29. dudaġıyla İ, İÜ1: ṭudaġıyla AS2, H, İÜ2 // ġamze AS2, H, İÜ2: çeşmi AS1, İ, İÜ1

912 31. Dut İ, İÜ1: Ṭut AS1, AS2, H, İÜ2

913 32. eylegil AS1, İ, İÜ1: eyle mey AS2, H, İÜ2

914 35. cürʿası anuñ AS2, H, İÜ2: cürʿa-i nūşı AS1, İ, İÜ1

915 36. havāsında AS2, H, İÜ2: nevāsında AS1, İ, İÜ1 // ola aña İ, İÜ1: aña ola AS1, AS2, İÜ2

916 37. -AS1, İ, İÜ1

32.[917]

Der-Vaṣf-ı Ḫazān Mi̱-Güyed[918]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Sipi̱de-dem ki ḳadem baṣdı bāġa bād-ı ḫazān
Döşedi aṭlas-ı zer-beft ayaġına bostān

2. Nebāt-ı sūḫte ki yaḳmış idi mihr dilin[919]
Yüregine ṣu sepe geldi ṣubḥ-dem bārān

3. Ḳonıldı ṣan per-i ṭāvūs içinde āyi̱ne[920]
Çemende berg-i ḫazān içre ḥavż-ı şādırvān

4. Nigār laʿline hemşi̱redür meger engür
Ki mürde-dillere bir ḳaṭrası virür biñ cān

5. Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

6. Egerçi cümlesi geydi libās-ı gün ā gün
Ve li̱k ṣoñra çıḳarup olur ḳamu ʿuryān

7. Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

8. Ḳanı bahār demi kim bu dehr-i pi̱r-i kühen
Bezerdi kendüyi ṣan kim nigār-ı tāze cevān

9. Ne oldı ṣayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḥarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

10. Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẓar ḳıl kim
Dü-mūy şekli gibi gösterür saña elvān

11. Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistāni̱[921]
Ki pi̱r gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

12. Ne şekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı ṣüretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

---

[917] AS1

[918] **32 AS1: 55b-56b, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 30b-31b, R: -, İÜ1: 27a-28a, İÜ2: -**

[919] 2. ki İ: kim AS1, İÜ1 // sepe ANT: seper AS1, İ, İÜ1

[920] 3. berg AS1: bezm İ, İÜ1

[921] 11. aḳıdur AS1: aḳıda İ, İÜ1

13. Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi[922]
Cihān miŝālini eyler bu çāder içre ʿayān

14. Ḫayāl-i bāṭıla baḳma baṣi̯ret ehli iseñ
Naẓar ḳıl aña ki oldur ṣalāḥ-ı cān-ı cihān

15. Elüme ṣun yine peymāne-i feraḥ-baḫşı
Ṣınursa ġam degül ey sāḳi̯ şi̯şe-i peymān

16. Döküldi ruḫlarum üstine göz yaşı ṣanasın
Ṣaçıldı berg-i ḫazān üzre ḳaṭra-i bārān

17. Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿaḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi müşteri̯ye kemān

18. Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miŝāl çünki hemān

19. Ṣafā-yı ḫaddüñ ile dil serāçe-i gülgūn
Ḫayāl-i zülfüñ ile di̯de kāse-i reyḥān

20. Çün oldı mevsim-i ʿi̯ş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

21. Nigār maḥrem ü muṭrib nedi̯m ü vaḳt laṭi̯f
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

22. Müdām ʿi̯ş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazi̯zdür mihmān

[922] 13. nesnedür İ, İÜ1: nestedür AS1

3. MUSAMMATLAR

3.1. TERCİ-İ BENDLER

1.[923]

Der-Medḥ-i Ḥażret-i Emīr Seyyid Sulṭān[924]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1

1. Bāġ-ı bihişt ᶜaks-i cemāli Muḥammedüñ
ᶜArş-ı mecīd vaṣf-ı kemāli Muḥammedüñ

2. Yümn-i dem-i mesīḥ eŝer-i feyż-i Muṣṭafā[925]
Şehd-i şifā-yı rūḥ maḳāli Muḥammedüñ

3. Berḳ-ı ruḫı cehennemi berd ü selām ider[926]
Düşse dil-i ᶜuṣāta ḫayāli Muḥammedüñ

4. İḥyā-yı meyyit eylese ᶜĪsā ᶜaceb mi kim[927]
Cāna virür ḥayāt maḳāli Muḥammedüñ

5. Kevŝer ṣuyına ḳandura ᶜāṣīleri tamām
Ṭatlu diliyle lafẓı zülāli Muḥammedüñ

6. Zeyn oldı ᶜīd-i şādī vü ḫatm oldı ṣavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

7. Dünyā ḳarañluġ içre ḳalurdı uyarmasa[928]
Ḳındīl-i āsmānı cemāli Muḥammedüñ

8. İksīr-i āferīniş-i ᶜalemdür ol vücūd
Dillerle vaṣf olur mı celāli Muḥammedüñ

9. Ol bir vücūddur kᵓanı mirᵓāt idindi ḥaḳ
ᶜĀlemde bulınur mı miŝāli Muḥammedüñ

10. Çeşm-i zamāne miŝlin anuñ görmemek içün
Düşmezdi yir yüzine ẓilāli Muḥammedüñ

---

[923] *Başlık: R AS1: Der-Medḥ-i Ḥażret-i Emīr Seyyid Buḫārī Mī-Güyed, E: Der-Naᶜt-ı Ḥażret-i Emīr Buḫārī ᶜAleyhi'r-Raḥme

[924] **1 AS1: 10a-13b, AS2: 7a-9b, AE: 34a-36b, E: 6a-7b, H: 6a-8a, İ: 5b-7b, R: 7b-10a, İÜ1: 2b (Son 3 beyit bulunmaktadır.), İÜ2: 6a-7a (1 ve 2. bent bulunmuyor.)**

[925] 2. dem-i Mesīḥ: Mesīḥ-dem AE

[926] 3. dil-i: dem-i AS2

[927] 4. -AE, E, İ, R / virür ḥayāt AS2, H: ḥayāt virdi AS1

[928] 7. Dünyā AS1, AS2, H, R: ᶜĀlem AE, E, İ / ḳarañluġ AS1, AS2, E, H: ḳarañluḳ AE, İ, R

11. Aḥcār baġlanurdı teni uçmamaġ içün
Dinmez lisān-ı ḳāl ile ḥāli Muḥammedüñ

12. Vaṣlı ḫaẕînesin ḥaḳuñ ol ḫˇāce gördi kim
Girdi eline dürr-i ḫışāli Muḥammedüñ[929]

13. Ḫulḳı ʿaẕîmdür ki ṭolu müşk-i nāb ider
Ḫāk-i bihişti ṭîb-i nevāli Muḥammedüñ[930]

14. Bir mūra az görür dü cihān niʿmetin tamām
Olsa nevāle-baḫş ḫışāli Muḥammedüñ[931]

15. Çün ḫˇān-ı muʿcizātda oldı nevāle-baḫş
Mecmūʿ-ı enbiyāya nevāli Muḥammedüñ[932]

16. Rıżvān bihişti bu ḳadar ārāyiş itdügi
Budur kᵓide ḳabūl bilāli Muḥammedüñ[933]

17. Ezhār-ı raḥmet ile maḥabbet-ṣimārdur
Bāġ-ı cihānda ḳaddi nihāli Muḥammedüñ

18. Ṣadr-ı sarāy-ı sırrını yā Rab kim ide şerḥ
ʿArş üzredür çü ṣaff-ı niʿāli Muḥammedüñ[934]

19. Āl-i Muḥammede ṣalavātı çoġ eyle kim
Biri Emîr Efendidür āli Muḥammedüñ[935]

20. Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emîr
Vᵓey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emîr

2

1. Ey mecmaʿ-ı mekārim ü mecmūʿa-i kerem
Ṣît-i kerāmetüñle ṭoludur ʿArab ʿAcem[936]

---

929 12. viṣāli: ḫışāli ANT

930 13. müşk-i AS1, AS2, E, H, R: misk-i AE, İ // ḫışāli: nevāli ANT

931 14. -ANT, AE, İ (Beyit, anlam ve kafiye bakımından 16. beyitle benzerlik taşıdığından ANT'ye dahil edilmemiştir.)

932 15. -AE, İ

933 16. nevāli: ḫışāli ANT

934 18. sırrını AS2, H: ḳadrini AS1, E, R / Ṣadr-ı sarāy-ı sırrını yā Rab kim ide şerḥ AS1, AS2, E, H, R: ʿİd oldı diyü ṭîb idine ḫazin-i bihişt AE, İ // ʿArş üzredür çü ṣaff AS1, AS2, E, H, R: Girse eline gerd AE, İ

935 19. çoġ: çoḳ AS1, AS2

936 1. Ey mecmaʿ-ı mekārim ü mecmūʿa-i kerem AS1, AS2, E, H, R: Ey menbāʿ-ı mürüvvet ü ey maʿdin-i kerem AE, İ, B

2. Ṣuffañ ṣafāsına özenür kevŝer-i bihişt
Türbeñ türābına iremez sāḥat-i irem[937]

3. Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnį̄ ḥarį̄müñ oldı ḥarem gibi muḥterem

4. Taḥṣį̄l-i nām içün ṣafaḥāt-ı vücūdına
ʿArş-ı ʿaẓį̄m ceddüñ adın eyledi raḳam

5. Sulṭān-ı enbiyāya[938] bugün ḫayr-ı ālsin
Aʿnāḳ-ı evliyāya başarsañ nʾola ḳadem

6. Gülzār-ı dehri terbiyet itseydi himmetüñ
Bād-ı ḫazāndan irmez idi şemme-i elem

7. Naʿleyni pāy-ı rifʿatüñüñ gūşvār-ı çarḫ
Elḳāb-ı levḥ-i ʿizzetüñüñ mefḫar-i ḳalem

8. Meʾlūfı murġ-ı himmetüñüñ būstān-ı ḳurb[939]
Ḫalvet-sarāyı fikretüñüñ ʿālem-i ḳıdem

9. Gösterdi ḫıżra ḫāk-i derüñ çeşme-i ḥayāt
Ögretdi ḥāteme niʿamuñ baḫşiş ü kerem[940]

10. Dünyā vü āḫiretde şefį̄ʿ zünūbumuñ
Şiʿrüm yeterdi saña göre medḥüñ eylesem[941]

11. Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emį̄r
Vʾey mülk-i rūma raḥmet-i raḥmān olan Emį̄r

3

1. Oldı ʿulüvv-i himmetüñe āsmān zemį̄n
Bir pāye ḳaṣr-ı rifʿatüñe çarḫ-ı heftümį̄n

2. Sulṭān-nişān ḫusrev-i iḳlį̄m-i faḳrsın
Sürse cebābire yiridür süddeñe cebį̄n

3. Ceddüñ bisāṭ ṣaldı sarāy-ı nübüvvete
Ādem çekerken āb u gil içinde erbaʿį̄n[942]

---

[937] 2. Özenür AS1, E, H, R: iremez AS2, AE, İ
[938] 5. ḫayr-ı ālsin: ḫayrü'l-ālsin İ
[939] 8. fikretüñüñ: ʿizzetüñüñ E
[940] 9. ḫāk AS1, AS2, AE, H, İ: āb E, R
[941] 10. Dünyā vü AS1, AS2, E, H, R: Dünyāda AE, İ // eylesem: eyleyem AE
[942] 3. içinde: içre İ

4. Şerḥiyle lāfẕuñuñ dehen-i naḳl pür-şeker
Yādıyla ḫulḳuñuñ nefes-i ʿaḳl ʿanberīn

5. Ṭopraḳ yüzümi nice sürem ṣol ḥarīme kim
Cārūbdur işigine müjgān-ı *ḥūr-ı ʿīn*[943]

6. Ḳavs-i va mā-ramaytaden atduñ çü sır oḳın
Zaḫm urdı ḳalb-i ḫaṣmuña *ḫayl-i müsevvemīn*[944]

7. Maḥbūb-ı ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan
Devlet bize maḥabetüñ olmış seḫā hemīn[945]

8. Şol cān ki deldi baġrını tīr-i maḥabbetüñ
Açdı sarāy-ı ḳalbine ḥaḳ revzen-i yaḳīn[946]

9. Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cenneti berīn

10. Ṣol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn[947]

11. Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

4

1. Ne aḳdı rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi buḫārā senüñ gibi

2. Cān mülkini maḥabbetüñ ārāyiş eyledi
Kimdür cihānda memleket-ārā senüñ gibi

3. Göstermege yir ehline dīdārı nūrını
Āyīne virdi Tañrı Taʿālā senüñ gibi

4. Ey kehf-i ḫalḳ püşt-i cihānuñ penāhısın
Devlet degül mi ʿāleme melceʾ senüñ gibi

5. Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem başdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

---

943 5. şol AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: ol AE, İ

944 6. Ḳavs-i vemā rameyte AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: Çün ḳavs-i mā rameyte AE, İ / çü sır AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: ḳaża AE, İ

945 7. olmış E, R, İÜ2: oldı AS1, AS2, AE, İ / şehā: şehā ANT

946 8. revzen-i: revzenin AS1

947 10. müdrec AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2: münderic H, İ / ola: uş İ // cemāl: kemāl İÜ2

6. Ey nām-ı aʿẓamuñ der-i genc̣ine şifā
Dil derdine kim ide müdāvā senüñ gibi

7. Fāş eylemezdi sırrın eneʾl-Ḥaḳ rumūzınuñ[948]
Manṣūra irse mürşid-i dānā senüñ gibi

8. Şāhā yaḳın zamānda ḥarı̣minde **Aḥmed**'üñ
Nūr itmedi cihāna tecellā senüñ gibi[949]

9. Pı̣rāye-i selefsin ü sermāye-i ḫalef
Ferʿ-i refı̣ʿ görmedüm aṣlā senüñ gibi

10. Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

11. Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emı̣r
Vʾey mülk-i rūma raḥmet-i raḥmān olan Emı̣r

5

1. Yevmüʾl-cezāya dek ki ŝenāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ[950]

2. Ey ḫ̬ ̬āce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ[951]

3. Şermende-i günāhum u ālūde-i ḫaṭā
Ne yüzle ārzū-yı liḳāñ eyleyem senüñ[952]

4. Uş kāse-i niyāz ile geldüm ḳapuña kim
Deryūze-i nevāl-i ʿaṭāñ eyleyem senüñ[953]

5. Redd itme kim niyāzuma āmı̣n ider melek
Ravżañ öñinde çünki duʿāñ eyleyem senüñ

6. Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye
Bir gün ger iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem senüñ[954]

---

948 sırrın eneʾl-Ḥaḳ rumūzınuñ: sırr-ı eneʾl-Ḥaḳ rumūzını AE
949 ḥarı̣minde AE, E, İ, R: ḥarı̣minden AS1, AS2, H, İÜ2 // cihānda AE, E, H, İ, R: cihāna AS1, AS2, İÜ2
950 1. sezmezem AS2, H, İ, R, İÜ2: sezmezem AS1, E
951 2. yād AS1, AS2, H, İÜ2: medḥ AE, E, İ, R
952 3. günāhum u: günāhum AE
953 4. Uş: Bir AS1 / ḳapuña kim: işigüñe B
954 6. ger: ki E

7. Şerḥ eyle ṣadrumı ve müyesser ḳıl emrümi
ʿAḳd-i lisānum aç ki ŝenāñ eyleyem senüñ[955]

8. Ey pādşāh-ı ṣūret ü maʿnā buyur ki ben
Meydān-ı medḥe naṣb-ı livāñ eyleyem senüñ

9. Bir cām ṭolduram yine medḥüñ şarāb-ile
İki cihānı mest-i ṣafāñ eyleyem senüñ

10. Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ eyleyem senüñ

11. Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emi̯r
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emi̯r

2.

feʿilātün mefāʿilün feʿilün[956]

+ + - - / + - + - / + + -

1[957]

1. İrdi gülzāra çün havā-yı ṣabā
Ṭoldı bu ṣuffaya ṣafā-yı ṣabā

2. Seyr ider serv bāġı bi̯-ser ü pā
Aġdı başına çün hevā-yı ṣabā

3. Yele varsa çerāġ-ı lāle ne ṭañ
Ki virür şemʿa inṭıfāyı ṣabā

4. Ġonca dil-teng olurdı devrānda
Göñlin açmasa dil-güşā-yı ṣabā

5. Açdı nergis gözini zaḥmetden
Çünki irişdi tūtiyā-yı ṣabā

6. Ḳıldı yüzüm gibi zer-i ḫāliṣ
Ḳalb-i nesri̯ni ki̯myā-yı ṣabā

---

955 7. emrümi: emrüñi AE

956 **2 AS1: 53a-55b, AS2: 43a-45a, AE: 38a-39b, E: -, H: -, İ: 38b-40a, R: 37b-39b, İÜ1: 36a-37b, İÜ2: 31b-33b**
AHB: Der Terci̯ Mi̯-Güyed

957 1. bend yalnız AS2, H, İÜ2'de bulunmaktadır.

7. Şeh nişānın virüp alur gülden
Müjdegānį̈ diyü ḳabāyı ṣabā

8. Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānį̈
Şehryār-ı diyār-ı ʿOŝmānį̈

2

1. Çün olur ḫār içinde mesken-i gül[958]
Nᵓola ṣad-pāre olsa dāmen-i gül

2. Kirpügümden giderdi naḳş-ı ruḫuñ[959]
Olmasaydı dikende mesken-i gül

3. Ḫırmen-i ḥüsn olalı yüzüñde[960]
Dutuşup oda yandı ḫırmen-i gül

4. Gül-sitānın teferrüc itmek içün[961]
Ḳaṣr-ı lāʿlinden açdı revzen gül

5. Dutdı bülbül niyāz ile çemeni[962]
Nāz ile ṭolduralı gülşeni gül

6. Ṭaḳdı ġonca yaḳasına tügme[963]
Ḫārdan idineli sūzen gül

7. Bülbül āhına uġrayup āḫir[964]
Yele vardı çerāġ-ı rūşen-i gül

8. Nᵓola şeh bigi olsa laʿl-niŝār[965]
Ṭoludur çünki zerle maḫzen-i gül

9. Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānį̈
Şehryār-ı diyār-ı ʿOŝmānį̈

3

[958] 1. ṣad-pāre olsa AS1, AS2, H, R, İÜ2: ger çāk olursa AE, İ, İÜ1
[959] 2. -AS1, R (ANT, bu beytin sonradan ilave edilmiş olabileceğini kaydeder.)
[960] 3. Dutuşup AE, İ, İÜ1: Ṭutuşup AS1, AS2, H, R, İÜ2
[961] 4. Gül-sitānın AE, İ: Gül-sitānı AS1, AS2, R, İÜ2; Gül-sitānda İÜ1
[962] 5. Dutdı AE, İ, İÜ1: Ṭutdı AS1, AS2, H, R, İÜ2 // Nāz ile ṭolduralı AS1, AS2, H, R, İÜ2: Ṭoldı nāz ile jāl-i AE, İ, İÜ1
[963] 6. -AS1, AE, İ, İÜ1 / tügme: dügme AS2, R // idineli: dūr ideli R
[964] 7. uġrayup AS1, AE, İ, İÜ1: uġradı AS2, H, R, İÜ2
[965] 8. şeh: şeb AE / laʿl AS1, AS2, H, İÜ2: sį̈m AE, İ, R, İÜ1

1. Ṭudaġuñdan virür nişān ġonca[966]
Oldı cān-baḫş u dilsitān ġonca

2. Ġonca dirdüm ṭudaġuña görsem[967]
Şehd sözlü şeker-zebān ġonca

3. Leb-i gülgūnı reşkine yāruñ
Nʾola her dem yudarsa ḳan ġonca

4. Aġzını pür-dürer ḳılur şebnem[968]
Çün lebüñden virür nişān ġonca

5. Gülşen-i nev-bahār-ı salṭanata[969]
Sensin ey şāh-ı nev-cevān ġonca

6. Dürc-i yāḳūtı pür-zer olduġı-yʾçün[970]
Eyledi aġzını nihān ġonca

7. Bāġı müşḳi̯n nefesle ṭutmaġ içün[971]
Açdı şeh medḥine dehān ġonca

8. Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānı̯
Şehryār-ı diyār-ı ʿOsmānı̯

4

1. Ṭurdı maḫmūr ile seḥer nergis[972]
Eline aldı cām-ı zer nergis

2. Uyḫusın açmaġ içün itdi seḥer[973]
Şebnem ile gözini ter nergis

3. Servi beñzetdi ḳadd-i dil-cūña[974]
Ki ḳodı pāy-ı serve ser nergis

966 1. Ṭudaġuñdan AE, İ, R, İÜ1: Ger lebüñden AS1, AS2, H, İÜ2 / virür AE, İ, İÜ1: vire AS1, AS2, H, R, İÜ2 // Oldı AE, İ, İÜ1: Ola AS1, AS2, H, İÜ2 olsa R
967 2. ṭudaġuña görsem AS1, AS2, H, İÜ2: dehānını bulsam AE, İ, R, İÜ1
968 4. -AS1
969 5. salṭanata: salṭanatda İ, İÜ1
970 6. -AE, İ, İÜ1
971 7. müşḳi̯n: miskḭn AE, İÜ1 / ṭutmaġ: dutmaġ İ, İÜ1
972 1. Eline aldı: Aldı eline AE
973 2. Uyḫusın: Uyḳudan İ, İÜ1
974 3. -AS1

4. Düşdi sevdā-yı çeşm-i hindūña[975]
Ki olur her gice seḥer nergis

5. Gözlerüñ gitmesün gözümden kim[976]
Olur āb içre ḫūb u ter nergis

6. Şāh bezmin muᶜaṭṭar itmek içün[977]
Yaḳdı micmer gibi ciger nergis

7. Zer-nigār eylemege yollaruñı[978]
İrdügi yire yüz sürer nergis

8. Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānį̄
Şehryār-ı diyār-ı ᶜOŝmānį̄

5

1. Düzdi bāġ içre encümen lāle[979]
Aldı cām oldı bį̄-ḥazen lāle

2. Leb-i ᶜĮsį̄-demiyle cānānuñ[980]
Cān bulup çāk ider kefen lāle

3. Ṣubḥ-dem gül ᶜarūsı ḳarşusına[981]
Ṭutdı yāḳūtdan legen lāle

4. Götürür şemᶜdān-ı zer nergis
Uyarur şemᶜ-i encümen lāle

5. Ġonca-i gül gümüş fuḳāᶜ ideli[982]
Aña ṭās oldı laᶜlden lāle

6. Ruḫı yādına ḳan aḳıtsa gözüm[983]
Pür olur gülşen ü çemen lāle

---

975 4. sevdā-yı çeşm-i hindūña AS1, AS2, H, R, İÜ2: hindū-yı çeşmüñe mekre AE, İ, İÜ1 // Ki olur: Ki olısar AS2, H

976 5. ḫūb u ter R: ḫūb-ter AS1, AS2, AE, H, İÜ2; çü ter İ, İÜ1

977 6. gibi: leyin AS1

978 7. Zer-nigār: Zer-niŝār İ, İÜ1 / yollaruñı: yollaruña İÜ1 // yire AS1, AS2, H, R, İÜ2: yirde AE, İ, İÜ1

979 1. Aldı cām oldı AS1, AS2, H, İÜ2: Oldı cām ile AE, İ, R, İÜ1

980 2. ider: ide AS2, İÜ2

981 3. Dutdı AS1, İ, İÜ1: Ṭutdı AS2, AE, H, R, İÜ2

982 5. -AS1 / ideli AS2, H, R, İÜ2: aldı AE, İ, İÜ1

983 6. Ruḫı yādına AS1, AS2, H, İÜ2: Ruḫ-ı yār ile AE, İ, İÜ1 / yādına: yādıyla AS1, R

7. Bāde-i şehryār şevḳından
Yine nūş itdi durd-i denn lāle

8. Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānį̲
Şehryār-ı diyār-ı ʿOŝmānį̲

6

1. Ḳıldı rengį̲in varaḳların sūsen
Açdı gül gibi defterin sūsen

2. İtdi teẕhį̲b lāciverd ile[984]
Cām-ı pį̲rūzeye zerin sūsen

3. Ṭurdı çį̲nį̲ ḳabaġ eline alup[985]
Baş ḳoyup ṣundı sāġarın sūsen

4. Gülüñ itmege dāmenine buḫūr[986]
ʿAnberį̲n itdi micmerin sūsen

5. Delmege şeh ʿadūsı sį̲nesini[987]
İtdi ser-tį̲z ḫancerin sūsen

6. Şehryāra ŝenālar itmek içün
Yine depretdi dillerin sūsen

7. Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānį̲
Şehryār-ı diyār-ı ʿOŝmānį̲

7

1. Ḳıldı çün nāle vü fiġān bülbül[988]
Eyledi rāzını ʿayān bülbül

2. Dostāna gülüñ leṭāyifini[989]
Her nefes ḳıldı dāstān bülbül

3. Dost ḥüsnine beñzerem didi gül
İşidüp eyledi fiġān bülbül

---

984 2. pį̲rūzeye: pį̲rūze-i AE, İ, İÜ1

985 3. Ṭurdı AS1, AS2, H, İÜ2: Yine AE, İ, R, İÜ1 / eline alup AE, İ, R, İÜ1: alup eline AS1, AS2, H, İÜ2

986 4. dāmenine: dāmenini R

987 5. -AS1 / ʿadūsı: ʿarūsı AE

988 1. Eyledi AE, İ, R, İÜ1: İtdi gül AS1, AS2, H, İÜ2

989 2. leṭāyifini AS1, AE, İ, R, İÜ1: leṭāfetini AS2, H, İÜ2

4. Dil uzadup medāyiḥinde şehüñ[990]
Açdı **Aḥmed** gibi dehān bülbül

5. Daʿavāt-ı devām-ı devletüñi[991]
Vird ider gerçi her zamān bülbül

6. Liḵ gülzār-ı bāġ-ı medḥüñde[992]
Yoḳ benüm bigi medḥ-ḫ̬ān bülbül

7. Nice kim ḫurrem ola bāġ-ı bahār[993]
Ola ol bāġa bāġbān bülbül

8. Bāġ-ı ʿömrüñ bahārı ḫurrem olup[994]
Ola medḥüñle şādmān bülbül

9. Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭāniḫ
Şehryār-ı diyār-ı ʿOŝmāniḫ

990 4. medāyiḥinde: çü medḥi içre R

991 5. -AS1, AS2

992 6. Liḵ gülzār-ı bāġ-ı medḥüñde AE, İ, İÜ1: Ögemez nev-bahār-ı devletüñi AS1, AS2, R // Yoḳ benüm gibi AE, İ, İÜ1: Ger hezār olsa AS1, AS2, R (H, İÜ2' de her iki varyant da farklı beyitler halinde bulunmaktadır.)

993 7. bāġ-ı: bāġ u R, İÜ1

994 8. Ola medḥüñle şādumān AE, İ, İÜ1: Diye medḥüñi her zaman AS1, AS2, H, R, İÜ2

3.2. TERKİB-İ BEND

Merŝiye-i Şāh Muṣṭafā

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün[995]

- - + / - + - + / + - - + / - + -[996]

1

1. Ṭolāb-ı çarḫ dökdügi seyl-i fenā imiş[997]
Bāġ-ı zamāne ṭopṭolu ḫār-ı cefā imiş

2. Kūteh biçildi ḳaddine rūḥuñ ḳabā-yı ten[998]
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

3. Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola[999]
Farż it ki başdan ayaġa ḥüsn ü bahā imiş

4. Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvi̯sin itmek ḫaṭā imiş

5. Fevlet bahārı ʿi̯şine aldanma kim bu nūş[1000]
Bir baldur ki ʿillet-i ni̯ş-i belā imiş

6. İḳbāle virme ḳalbüñi kim bi̯-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

7. Cān-ı ʿazi̯ze Mıṣr-ı vücūduñda rūzgār[1001]
Şerbet yerine ṣunduġı zehr-i fenā imiş

8. Dürr-i girān-bahāsını dürc-i ḥayātuñuñ
Ey ḫarc iden ġurūr ile ʿömrüñ hebā imiş

9. Āḫir kefen degül mi dutalum ki bezmüñüñ[1002]
Cāmı ṭırāz-ı cāme-i ʿi̯ş ü ṣafā imiş

---

995 **AS1: 58a-61a, AS2: 45a-47b, AE: 32a-34a, E: -, H: 29a-31b, İ: 36a-38b, R: 41b-44a, İÜ1: 33b-36a, İÜ2: 33b-36a**

996 ***Başlık**: İÜ1 R: Merŝiye-i Li-Eclı̯ Şāh Muṣṭafā, AS1: Der-Merṣiye-i Ṣulṭān Muṣṭafā Gūyed

997 1. Dolāb-ı AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2: Ṭolāb-ı ANT, İ, İÜ1 // ṭopṭolu AE, İ, R, İÜ1: dikdügi AS1, AS2, H, İÜ2

998 2. Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı AS1, AS2, H, R, İÜ2: Devletlü ol ki giydügi anuñ AE, İ, İÜ1

999 3. libās ile AS1, AS2, H, R, İÜ2: libāsa AE, İ, İÜ1 // başdan: başından AE

1000 5. Devlet bahārı: Ey dil zamāne İÜ1 // baldur ki AS1, AE, H, İ, İÜ1: bādedür ki AS2, R, İÜ2

1001 7. Şerbet AS1, AE, İ, İÜ1: Şekker AS2, H, R, İÜ2

1002 9. dutalum AS1, AE, İ, İÜ1: ṭutayum AS2, H, R, İÜ2

10. Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

11. Çeşm-i ümi̯di ṭopraġa girdi yir ehlinüñ[1003]
Āhı ḫurūşı göklere çıḳsa revā imiş

12. Ṣādi̯ günini ġam bulıdı ḳapladı diri̯ġ
Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı diri̯ġ

2

1. Aġlañ ki yire girdi meh-i āsmān daḫı[1004]
Ẓulmet pelāsın egnine ṣaldı cihān daḫı

2. Derd ile yire çaldı külāhını ṣubḥgāh[1005]
Çāk itdi ġuṣṣadan yaḳasın āsmān daḫı

3. Ṭolāb yaşlar aḳıdup iñler bu derd ile[1006]
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḫı

4. Çeşm-i sitāre aġlasun ol meh-liḳāya kim[1007]
Görmedi pi̯r-i çarḫ aña beñzer cevān daḫı

5. Kevn ü mekāna niʿmet-i bi̯-minnet olanuñ[1008]
Dutsa ʿazāsını nʾola kevn ü mekān daḫı

6. Derd ü belā evin nice terk itmesün kʾanuñ[1009]
Müşṭāḳ idi cemāline ḥūr-ı cinān daḫı

7. Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḥr-i cūdı kim[1010]
Mevciyle ṭolmış idi zemi̯n ü zamān daḫı

8. Āb-ı ḥayāt ẓulmete düşdi bu derdden[1011]
Ḥasretdedür Sikender-i gi̯ti̯sitān daḫı

[1003] 11. Āhı ḫurūşı AE, İ, İÜ1: Āh u ḫurūşı AS1, AS2, H, R, İÜ2
[1004] 1. ṣaldı AS1, AE, R: aldı AS2, H, İ, İÜ1, İÜ2
[1005] 2. Derd ile yire çaldı külāhını AE, İ, İÜ1: Çaldı yire külāhını derd ile AS1, AS2, H, R, İÜ2
[1006] 3. Dolāb AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2: Ṭolāb ANT, İ, İÜ1: / iñler: aġlar R
[1007] 4. sitāre: zamāne R
[1008] 5. olanuñ: oldı R // Dutsa AS1, AE, İ, İÜ1: Ṭutsa AS2, H, R, İÜ2
[1009] 6. Derd ü: Ḳahr u AE, İ / evin: iden AE // Müşṭāḳ idi: Müşṭāḳdur İ / ḥūr-ı: bāġ-ı AE, İ
[1010] 7. nite AS1, AE, İ, İÜ1: nice AS2, H, İÜ2
[1011] 8. derdden AS1, AS2, H, R, İÜ2: ġuṣṣadan AE, İ, İÜ1 // Ḥasretdedür AS1, AS2, H, R, İÜ2: Ḥayretdedür AE, İ, İÜ1

9. Zinhār emi̱n oturma ki ʿālemde kimse hi̱ç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

10. Ḳılsa yir ehli si̱nesini câme gibi çāk[1012]
Ḳan aġlasa ḳıyāmete dek ins ü cān daḫı

11. Feryād iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt[1013]
Olmaya bu muṣi̱bete göre fiġān daḫı

12. İsfendiyār-ı maʿreke Şeh Muṣṭafā diri̱ġ[1014]
Deryā-yı cūd u maʿdin-i ṣıdḳ u ṣafā diri̱ġ

3

1. Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādşāh idi

2. Rāy-ı müni̱ri ẓulmet-i ẓulm-i zamānede[1015]
Meh bigi çarḫ-rifʿat ü encüm-sipāh idi

3. Ey ārzū-yı di̱de i ḥūn-bār ḳandasın[1016]
Kim yüzüñ ayı āyi̱ne-i ʿizz ü cāh idi

4. Vā-ḥasretā ki ḳandadur ol ṭalʿat-i müni̱r
Kim mihr-i ḥüsni maṭlaʿ-ı nūr-ı ilāh idi

5. Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

6. Ḫar-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur[1017]
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿö̱zrgāh idi

7. Baḥr ile kāna daʿvi̱-i faẕ̇l itse himmeti
Ṣıdḳ-ı maḳāline dil ü desti güvāh idi

8. ʿĀbidler işiginde gözi dür-feşān olup[1018]
ʿĀrifler ayaġında yüzi ḫāk-i rāh idi

[1012] 10. aġlasa AE, İ, İÜ1, İÜ2: aġlaya AS2, R

[1013] 11. kāyināt AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: mümkināt AS1, R // Olmaya AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: Olmazdı AE, İ / fiġān: ziyān AS2

[1014] 12. diri̱ġ AS1, AE, R, İ, İÜ1: ḳanı AS2, H, İÜ2

[1015] 2. Rāy-ı müni̱ri ẓulmet-i ẓulm-i zamānede AS1, AS2, H, R, İÜ2: Ol şeh ḳanı ki rāyı şeb-i ḫadiŝātda AE, İ, İÜ1

[1016] 3. yüzüñ: yüzi İÜ1

[1017] 6. Ḫār-ı zamāne cevrine AS1, AS2, H, R, İÜ2: Cevr-i zamāne ḫārına AE, İ, İÜ1 // - ḫᵛāh: gāh ANT

[1018] 8. ʿĀbidler AS1, AS2, H, İÜ2: Zāhidler AE, R, İ, İÜ1 // ʿĀrifler AS1, AS2, H, İÜ2: ʿĀbidler AE, İ, R, İÜ1

9. Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur[1019]
Ol devlet āftābı ki gerdūn-penāh idi

10. Derdā ki ṣoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

11. Ḥayfā ki düşdi ṭopraġa bād-ı fenā ile
Devlet dıraḫtı kim ḳamuya tekyegāh idi

12. Olmaz muṣi̯beti bu ʿazānuñ beyān diri̯ġ[1020]
Zi̯rā ki şem bigi dutuşdı zebān diri̯ġ

4

1. Ol burc-ı devlet aḫteri Şeh Muṣṭafā ḳanı
Ol taḫt u tāc zi̯veri Şeh Muṣṭafā ḳanı

2. Ol ḫāki ḳi̯myā naẓarıyla zer eyleyüp[1021]
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

3. Āl-i Muḥammede dil ü cāndan muḥibb olan
Ḫulḳ-ı ʿaẓi̯m maẓharı Şeh Muṣṭafā ḳanı

4. Ḫāki̯ ḳafesden incinüp eflāke ʿazm iden
Ḳaṣr-ı irem kebūteri Şeh Muṣṭafā ḳanı

5. Ey lāle ḳan ola cigerüñ kim utanmadan
Alduñ elüñe sāġarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

6. Göñli yemişi nᵓoldı saʿādet budaġınuñ[1022]
Cān bāġınuñ gül-i teri Şeh Muṣṭafā ḳanı

7. Vi̯rān ol ey felek ne bezersin döne döne
Bu zer-nigār çāderi Şeh Muṣṭafā ḳanı

8. Ol salṭanatda faḫr-i ḫilāfet penāh olan
Āl-i mülūk mefḫarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

9. Nuṣret ʿarūsı ḥüsnine behcet bağışlayan
Deryā-yı cūd gevheri Şeh Muṣṭafā ḳanı

[1019] 9. Ḫāk-i siyehde AS1, AS2, H, R, İÜ2: Ṭopraġ içinde AE, İ, İÜ1 // Ol AE, İ, İÜ1, İÜ2: Şol AS1, AS2, R
[1020] 12. dutuşdı AS1, AE, İ, İÜ1: ṭutuşdı AS2, H, R, İÜ2
[1021] 2. eyleyüp AS1, AE, İ, R, İÜ1: eyleyen AS2, H, İÜ2
[1022] 6. -AS1

10. Ṣāḥib-ḳırān öñince güneş bigi tiġ ile
Açmaġa heft kişveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

11. Dillü dilince zārilıġ eylerdi kāyināt
Bu idi cümle sözleri Şeh Muṣṭafā ḳanı

12. Ey ḫāki gül yüzine niḳāb eyleyen dirig[1023]
Gitmekde lāle bigi şitāb eyleyen dirig

5

1. Yā Rab maḳāmı ravża-i ḫuld-i berin ola
Ḳabri enisi ḥaşre degin ḥūr-ı ʿin ola

2. Firdevsden mezārına revzenler açılup
Ervāḥ-ı ḳuds ile dün ü gün hem-nişin ola

3. Şöyle götür ḥicābını kim zāyir olana[1024]
Seng-i mezārı āyine-i ġayb-bin ola

4. Milk-i fenāda mūcib-i emn ü amān idi[1025]
Dār-ı beḳāda cümle belādan emin ola

5. Var iḥtiyāc ʿafvuña yā sātirüʾl-ʿuyūb
Demdür kʾanuñ şefiʿi resūl-i emin ola

6. Sulṭān-ı ʿāleme ʿivażı bu musibetüñ
Tā ḥaşre dek saʿādet-i dünyā vü din ola

7. Cān-ı cihāndur ol aña yavuz ṣananlaruñ
İki cihānda ḫaṣmı cihān-āferin ola

8. Nāṣır livā-yı ʿizzüñe her dem delil olup
Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿin ola

9. Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ
Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemin ola

10. Yā Rabbi bir ṭarīḳa sülūk itdür anı kim
Şerḥ-i menāḳıbı şeref-i ʿālemin ola

[1023] 12. Ey AS1, AE, İ, R, İÜ1: Ol AS2, H, İÜ2
[1024] 3. götür ḥicābını: görinür mezārı İ / ḥicābını: mezārını AE
[1025] 4. amān idi: amān olur AS2

11. **Aḥmed** sözi uzatma ki merŝiyyeden murād[1026]
Ḥalḳa naṣiḥat ise bu maʿnį̈ hemį̈n ola

12. Tābūta girdi maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā diriġ
Taḫtın degişdi taḫtaya Şeh Muṣṭafā diriġ

3.3. MURABBAʿ[1027]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1.

1. Gül yüzüñde göreli zülf-i semen-sāy göñül
Ḳuru sevdāda yiler bį̈-ser ü bį̈-pāy göñül
2. Dimedüm mi saña ṭolaşma aña hay göñül
Vay göñül vay bu göñül vay göñül iy vay göñül[1028]

2.[1029]

1. Çį̈n-i zülfüñden umar nāfe-i ḫoş-būy-ı murād
Bu hevā yolına yıllarla yiler niteki bād
2. Ol daḫı sencileyin itmedi ben ḫasteyi yād
Vay göñül vay bu göñül vay göñül iy vay göñül

3.

1. Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā nʾidelüm[1030]
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-sā nʾidelüm
2. Ḳul idinmezdi güzeller bizi illā nʾidelüm
Vay göñül vay bu göñül vay göñül iy vay göñül

4.

1. Felegüñ nūş iderem nį̈şini sāġarlar ile
Ṭoġradı ḫār-ı cefā baġrumı ḫancerler ile
2. Baş ḳoşam dimez idüm ben daḫı dilberler ile
Vay göñül vay bu göñül vay göñül iy vay göñül

1026 1. maʿnį̈: beytüñ AS1

1027 **AS1: 132a-132b, AS2: 105b-106a, AE: 71a-71b, E: 48b-49a, H: -, İ: 70b, R: 93b-94a, İÜ1: 73a-73b, İÜ2: 84a-84b**

1028 1-4: Vay göñül vay bu göñül vay göñül iy vay göñül: Göñül iy vay göñül vay göñül

1029 2. -AS1, R

1030 3-1: eyledi bu: itdi bizi E, R / bu: ol AS2, İÜ2

5.[1031]

1. Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirig̱[1032]
Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitemkār dirig̱
2. Ḳıldı bir dilber-i hercāyi̱ dildār dirig̱
Vay göñül vay bu göñül vay göñül iy vay göñül

6.

1. Ben dimezdüm ki hevā yolına ser-bāz gelem[1033]
Ney-i ʿışḳuñla ġamuñ çengine dem-sāz gelem
2. Dir idüm ʿışḳ ḳopuzın uşadam vaz gelem[1034]
Vay göñül vay bu göñül vay göñül iy vay göñül

7.[1035]

1. Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig
2. Aḳdı bir serve daḫı āb-ı revāndan daḫı yig
Vay göñül vay bu göñül vay göñül iy vay göñül

8.

1. Dest-i kūtāhuma baş egmedüñ ey serv-i dırāz[1036]
Kʾola şekker-lebüñe ṭūṭi̱-i dil maḥrem-i rāz
2. Vaz geldüm ben eger gelse bu göñül daḫı vaz[1037]
Vay göñül vay bu göñül vay göñül iy vay göñül

9.

1. **Aḥmed**'em kim oḳınur nāmum nāme-i ʿışḳ
Germdür sözlerümüñ sūzı-y-ıla hengāme-i ʿışḳ
2. Dil elinden biçilüpdür boyuma cāme-i ʿışḳ
Vay göñül vay bu göñül vay göñül iy vay göñül

[1031] 5. -AS1, R

[1032] 5-1: çoġ: çoḳ AE

[1033] 6-1: ʿışḳuñla AS1: ʿışḳ ile AS2, E, R, İÜ2 ʿışḳuña AE, İ, İÜ1 / ġamuñ çengine: boyum çengle AE, İ ideyüm çengle İÜ1

[1034] 6-2: uşadam: uşadup AS2, İÜ2

[1035] 7. -R

[1036] 8-1: egmedüñ ey serv-i: egmedi ol zülf-i AS2, E, İÜ2 // Kʾola AS1: Kʾoldı AE, İ, R, İÜ1 Oldı AS2, E, İÜ2 / lebüñe: lebine AS2, İÜ2

[1037] 8-2: gelse bu: gelseydi AE, İÜ1 gelmese İ / göñül: göñlüm AS1, AS2, E

4. GAZELLER

1.[1038]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Gün yüzi taḳvi̯mine iy dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḥaẕer ḳıl dāʾimā

2. Bir ḳurı mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
İy gözüm merdümlük it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

3. Bir naẓarda ki̯myā itmek dilerseñ ṭopraġı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı baṣar ḳıl dāʾimā

4. Çün şehi̯d eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni[1039]
Bāri̯ nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

5. Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye[1040]
Göñlümi zülfüñ gibi zi̯r ü zeber ḳıl dāʾimā

6. Sāḳiyā ġam ti̯ġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege
Cānum ol mercān ḳadeḥle bi̯-ḫaber ḳıl dāʾimā

7. Leblerüñ ṣun gözlerüñden mest olan ʿāşıḳlara[1041]
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü şeker ḳıl dāʾimā

8. Ruḫlaruñ aç ʿaks-i ḥüsnüñden bahār it ʿālemi[1042]
Ṣaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

9. Söyler ebrūsı ḳulaġına egilmiş zülfinüñ[1043]
Dir ki uzadup cevr elini fitneler ḳıl dāʾimā

10. Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim[1044]
Ġamzesi ti̯ġın İlāhi̯ kārger ḳıl dāʾimā

11. Zār u zerd oldum ġamuñdan bāri̯ luṭf it bilüñe[1045]
Ḳolumı iy si̯m-ten zerri̯n kemer ḳıl dāʾimā

[1038] **1 AS1: 85a-85b, AS2: 60a, AE: 41a, E: 35a-35b, H: 32a, İ: 40b, R: 57b-58a, İÜ1: 38b, İÜ2: 38a**
[1039] 4. bir: her R
[1040] 5. itmeye AS2, AE, H, R, İÜ1, İÜ2: itmesün AS1, E
[1041] 7. Nuḳlin ol: Nuḳlini AS1
[1042] 8. yir yüzin pür AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: yir yüzini AE, İ, İÜ1 / müşk: misk R
[1043] 9. Dir ki: Kim AS1
[1044] 10. -AS2 / ti̯ġın: ti̯rin AS1
[1045] 11. bilüñe: ḳolumı AS1 // Ḳolumı: Bilüñe AS1

12. Ḥāl-i **Aḥmed** ḥüsnüñe iy meh tamām āyi̱nedür
Ḥüsnüñi seyr itmege bāri̱ naẓar ḳıl dāʾimā

2.[1046]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña[1047]
Āh kim raḥm itmedi bu di̱de-i giryān aña

2. Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḥüccet yazdı kim[1048]
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

3. Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabi̱b-i laʿl-i yār
Kim ıraḳdan baḳmaġ ile olmışam ḥayrān aña

4. Deyr-i ḥüsnüñ naḳşını gören büt-i ayyāreler[1049]
Yazılu ṣuret gibi hep ḳaldılar ḥayrān aña

5. Dürc-i yāḳūtında laʿlüñ derc idüb cān naḳdini[1050]
Bir zümürrüd ḳufl urdı bu ḫaṭ-ı reyḥān aña

6. Dostlar āyi̱ne itmiş ḥüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl ser-gerdān aña

7. Hey ḳıyāmet gel ḥisābın göñlüme ṣor cevrüñüñ[1051]
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

8. Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol ṣayyāda diñ[1052]
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḥayrān aña

9. Zülfi naḳḳāşı ṣuya bir resm ider kim reşk ider
Māni̱-yi Çi̱n yazduġı naḳş-ı Nigāristān aña

10. Ḥüsn meydānında sulṭān-ı Ḥabeşdür ḫāl-i dost
Kim ṣunar Hindū-yı zülfi ʿanberi̱n çevgān aña

[1046] **2 AS1: -, AS2: 60b, AE: -, E: 36a, H: 32a-32b, İ: 40a, R: - (B 44a-45b), İÜ1: 38a, İÜ2: 38b**
[1047] 1. ʿışḳ: ḫışm AS2
[1048] 2. müşk AS2, E, H, İÜ2: misk ANT, İ, İÜ1
[1049] 4. -ANT, H, İ, İÜ1, İÜ2 / görüp AS2: gören E
[1050] 5. yāḳūtında İ, İÜ1: yāḳūtuñda AS2, B, E, H, İÜ2 // ḳufl E, İ, İÜ1: ḳuflın AS2, H, İÜ2
[1051] 7. göñlüme ṣorma ḥisābın AS2, B, E, H, İÜ2: gel ḥisābın göñlüme ṣor ANT, İ, İÜ1 / cevrüñüñ AS2, B, E, İÜ1: zülfüñüñ ANT, H, İÜ2; cūduñuñ İ // bir AS2, H, İÜ2: her ANT, İ, İÜ1; bu E
[1052] 8. -ANT, H, İ, İÜ1, İÜ2

11. Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

12. **Aḥmed** içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

13. Defter-i gülden meger eşʿārum oḳur ʿandelīb[1053]
Anuñ içün bād-ı ṣubḥ olur varaḳ-gerdān aña

3.[1054]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña[1055]
Nice reyḥān ḫaṭı kim ḳalmışam ḥayrān aña

2. Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim[1056]
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

3. Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn it diyü
Fitne vü siḥr ögredür bu ġamze-i fettān aña

4. Bir perī vaṣlın umar dīvāne göñlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

5. Ḥüsn deryāsında cānlar mevc urur māhī gibi[1057]
Her ṭarafdan aġa atar bu kākül-i pīçān aña

6. Dilberüñ her ḫandesi biñ cān baġışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

7. Sözde ʿuşşāḳı muḥayyer eyle dirseñ **Aḥmed**'e[1058]
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

[1053] 13. olur AS2, E, H, İÜ2: oldı İ, İÜ1

[1054] **3 AS1: -, AS2: 60b-61a, AE: 41b-42a, E: 36a-36b, H: 32b, İ: 40b-41a, R: -, İÜ1: 38a-38b, İÜ2: 38b-39a**

[1055] 1. zülf AS2, AE, İ, İÜ1: zülfi E, H, İÜ2 // ḫaṭı: şaçı E

[1056] 2. maḥabbet-nāme yazmışdur: maḥabbet-nāmedür yazmış AE / ʿiẕāruñ AE, E, İ, İÜ1: ʿiẕārı AS2, H, İÜ2

[1057] 5. Ḥüsn: Ḥüsni E

[1058] 7. olmaġa: olana AS2

4.[1059]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā[1060]
Beni bu żaʿfum ucından yine döndüre ṣabā

2. Ḫalḳ-ı dünyāya bürūdetler iden bād-ı şimāl[1061]
Sezemezdüm ki ışıcaḳ deprene bu deñlü baña

3. Düşdi durdı ḳomadı yoluma gitmege beni[1062]
Egledi bir iki gün gülşen-i kūyuñda şehā

4. Lerze düşürmiş iken cānuma ḥummā-yı firāḳ[1063]
Virdi tedbi̱r-i şitā şerbet-i vaṣluñla devā

5. **Aḥmed**'e hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād[1064]
İy ḫali̱lüm bu ḳadar gelmedi luṭf ısı şitā

5.[1065]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ḥari̱m-i kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh baña
Ḥarām ola daḫı bir ġayrı secdegāh baña

2. Benüm fürūġ-ı ḳamerden ferāġatum var kim
Çerāġ-ı mihr-i ruḫuñdur deli̱l-i rāh baña

3. Diyār-ı yārı ḳoyup seyr-i sebzezār itsem
Çemende dil uzadur her biten giyāh baña

4. Ḳamuya bencileyinseñ diri̱ġ ḳamulara[1066]
Yig ise ʿālemüñ ayruḳları ile āh baña

[1059] **4 AS1: -, AS2: 61a, AE: 41a, E: 36b, H: 32b-33a, İ: 42b, R: -, İÜ1: 40b, İÜ2: 39a**
[1060] 1. gidersem işigüñden AS2, AE, H, E, İÜ2: işigüñden gider olsam İ, İÜ1
[1061] 2. iden: ider E // Sezemezdüm AS2, AE, H, E, İÜ2: Sezemezem İ, İÜ1
[1062] 3. durdı İ, İÜ1: ṭurdı AS2, AE, H, E, İÜ2
[1063] 4. Lerze düşürmiş iken AS2, AE, E, İ, İÜ1: Lerze düşürmek içün H, İÜ2 // tedbi̱r AS2, B, H, İÜ2: tebri̱d AE, AE13, E, İ, SLM, İÜ1 / deva H, İÜ2: şifā AS2, AE, E, İ, İÜ1
[1064] 5. hecrüñ AS2, AE, E, İ, İÜ1: cevrüñ H, İÜ2
[1065] **5 AS1: 84a-84b, AS2: 61a-61b, AE: 41b, E: 35a, H: 33a, İ: 41a, R:57a, İÜ1: 39a, İÜ2: 39a-39b**
[1066] 4. ʿālemüñ ayruḳları ile AS1, AS2, R, İÜ2: ġayr ile bāzār-ı mihrüñ AE, H, İ, İÜ1

5. Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum[1067]
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

6. Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür **Aḥmed**'i gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

7. Ne ʿöẕr ider isem artuḳ gelür günāhumdan[1068]
Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫ̬āh baña

6.[1069]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaṣāsın eyledi biñ başlu ejdehā

2. İy māh-ı ḥüsne mihr-i ruḫ̬ından bahā viren
Olmaz iki cihān seni bir görmege bahā

3. Ṭūbā boyuñ ki cennet-i kūyuñda ṣalına[1070]
Cibrīl sidreden diye ṭoġrusı müntehā

4. İzüñ tozını gözsüz idinürse tūtiyā
Gün gibi görine gözine gündüzin sühā

5. Maʿşūḳ ḫaṭṭıdur eceli mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince ha

6. İy rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü nihāyet bulam diyen[1071]
Cān virmek ibtidādadur aña yoḳdur intihā

7. **Aḥmed** yoluñda ṭopraḳ olur bu ümīde kim[1072]
Zülfüñi ḫāk-i rāhuña eyleyesin rehā

[1067] 5. hevāsı ile AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: hevāsına ben AS1, E, R / oldum AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: oluram E, R

[1068] 7. ider isem: kim idem İÜ2

[1069] **6 AS1: 84b-85a, AS2: 61a, AE: 40a-40b, E: 35b, H: 33a, İ: 41b-42a, R: 57a-57b, İÜ1: 40a, İÜ2: 39b**

[1070] 3. ki: çü ANT, AE

[1071] 6. Ey rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü AS1, AS2, E, R, İÜ2: Var ey ṭarīḳ-ı ʿışḳa AE, H, İ, İÜ1 // diyen AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: ṣanan AS2, H, İÜ2 / bulam diyen: beyān iden AS1

[1072] 7. yoluñda: yoluña R / ṭoprak AS1, AE, H, İ, İÜ1: ṭopraġ AS2, E, R, İÜ2

7.[1073]

mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

- - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Gün gibi ʿayān olmaġa ol ṭalʿat-i ġarrā
Maḥv oldı şeb-i tīre gibi ḫaṭṭ-ı semen-sā

2. Seyl-āb yaşum irdi meger levḥ-i cemāle
Kim ḫaṭṭı ġubārından anı ḳıldı mücellā

3. Ṣan leşker-i Firʿavn idi bu ḫaṭṭ-ı ġubāruñ[1074]
Kim ʿārıżuñ ābında helāk eyledi Mūsā

4. Yā nāme-i tezvīr idi ḫaṭṭuñ ki ḳazındı[1075]
Tā āyet-i Ḥaḳ ola cemālüñde hüveydā

5. Ādem gibi redd eyledüñ iy dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

6. Anuñʾçün uçar bāġ-ı ruḫuñdan ḫaṭ-ı zāġuñ[1076]
Bilür ki maḳām olmaz aña gülşen-i zībā

7. Gel **Aḥmed**'i yaḳma ki anuñ dūd-ı dilinden[1077]
Āyīne-i ḥüsnüñ yine jeng olmaya cānā

8.[1078]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola[1079]
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

2. Kaʿbe ḳapuñ ṣafāsına lebbeyk uranlaruñ[1080]
Beytüʾl-ḥarāma saʿyi var ise ḥarām ola

[1073] **7 AS1: 86a-86b, AS2: 61b-62a, AE: 40b, E: 35b, H: 33b, İ: 42a, R: 58b, İÜ1: 40a, İÜ2: 39b**

[1074] 3. ġubāruñ Rv: siyāhuñ AS1, AS2, AE, E, H, İ, R, İÜ1, İÜ2

[1075] 4. ḫaṭṭuñ AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: bu ḫaṭ AE, İ, İÜ1 // Tā: Yā İ

[1076] 6. bāġ-ı ruḫuñdan ḫaṭ-ı zāġuñ AE, İ, İÜ1: zāġ-ı ḫaṭuñ bāġ-ı ruḫuñdan AS1, AS2, E, H, R, İÜ2

[1077] 7. yaḳma ki AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: yaḳmaġıl AE, İ, İÜ1 // olmaya: olmasa AS2

[1078] **8 AS1: 85b-86a, AS2: 62a-62b, AE: 40a, E: 69a, H: 33b-34a, İ: 41a-41b, R: 58a-58b, İÜ1: 39a-39b, İÜ2: 40a-40b**

[1079] 1. ay AS1, AE, İ, İÜ1: gün AS2, E, H, R, İÜ2 / gün AS1, AE, İ, İÜ1: ay H, R, İÜ2; meh AS2, E

[1080] 2. -AS1, AS2, H, R, İÜ2

3. Ḳaddüñ ḳıyāmetin görüben cān virenlere[1081]
Ṭūbā budaġı gölgelerinde maḳām ola

4. Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm[1082]
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

5. Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı ḫūn ider[1083]
İnsāna bundan özge nice intiḳām ola

6. Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül[1084]
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

7. Ter ʿanber ile laʿline mühr urdı ḫaṭṭı kim[1085]
Cām-ı raḥīḳa misk-i Ḫotandan ḫitām ola

8. Zülfüñ ġamında sūzuma fī'l-cümle öykinür[1086]
Şol teşne rūzedār ki müştāḳ-ı şām ola

9. Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim[1087]
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

10. İy ḫūr bir selām ile añduñ çü **Aḥmed**'i[1088]
Dāru'ṣ-selāmdan saña biñ biñ selām ola

9.[1089]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

2. Ṣalınduġınca sidreyi ṣır müntehā boyuñ
Toġrusı ḫüsn-i ḳadde nihāyet hemīn ola

[1081] 3. -AS1, R
[1082] 4. -AE / düninde AS1, AS2, İ, R, İÜ1: deminde H, İÜ2; güninde E / dün gice İ, İÜ1: derd ile AS1, AS2, E, H, R, İÜ2 // yār-ı H, İÜ2: nār-ı AS1, AS2, E, R bār İ, İÜ1
[1083] 5. ġarḳ-ı ḫūn: ḳana ġarḳ AS1 / ider: idüp AS2
[1084] 6. şemʿ AS1, AS2, AE, E, H, R, İÜ2: şemʿi İ, İÜ1
[1085] 7. misk AS1, AS2, AE, İ, İÜ1: müşk E, H, R, İÜ2
[1086] 8. -AS1, R
[1087] 9. sīm AS1, AS2, AE, E, H, İÜ2: nesīm İ, İÜ1 / müşk AS1, E, H, İ, İÜ1, İÜ2: misk AS2, AE / fām: ḫām AS1
[1088] 10. ḫūr AS2, E, R: dost AS1, AE, İ, İÜ1; ḫūrī H, İÜ2 / çü E, R, İÜ1: çün AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ2
[1089] **9 AS1: -, AS2: 62b, AE: 40b-41a, E: 69a-69b, H: 34a, İ: 41b, R:58b-59a, İÜ1: 39b, İÜ2: 40b**

3. Eşküm cihānı ṭutdı ben āb üzre yürürem
Derv̲iş̲-i ʿışḳ-bāza kerāmet hem̲in ola

4. Lafẓ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı[1090]
Nāmum kenārına ki kināyet hem̲in ola

5. Cān Cebreʾi̲li oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi[1091]
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hem̲in ola

6. Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Parmaḳ getürdüm uş ki şehādet hem̲in ola

7. Zülfüñde ġam yidügi kifāyetdür **Aḥmed**'e[1092]
Loḳma ile ḫırḳa buldı ḳanāʿat hem̲in ola

10.[1093]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġar̲i̲b[1094]
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġar̲i̲b

2. Ne olduġın bilmek dilerseñ göñlümi ḥüsnüñe ṣor[1095]
Kim ġar̲i̲büñ ḥāline vāḳıf degül illā ġar̲i̲b

3. Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim[1096]
Şām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġar̲i̲b

4. Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben b̲i̲-ser ü b̲i̲-pā ġar̲i̲b

5. Ḫaṭṭ-ı misḳi̲n olsa ḫaddinde nigāruñ ṭañ degül[1097]
Çün nigāristānda olmaz ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā ġar̲i̲b

[1090] 4. kināye H, İÜ2: kenār AS2, AE, E, İ, İÜ1; kenārı R

[1091] 5. Yaz AE, E, İ, R, İÜ1: Bir AS2, H, İÜ2 // cemālüñe İ, İÜ1: cemāle ki AS2, AE, E, H, R, İÜ2 / āyet AS2, AE, E, H, R, İÜ2: kʾāyet İ, İÜ1

[1092] 7. Aḥmede AS2, AE, E, İ, R, İÜ1: Aḥmedüñ H, İÜ2 // ḳanāʿat AE, İ, İÜ1: kifāyet AS2, E, H, R, İÜ2

[1093] **10 AS1: 87a-87b, AS2: 62b-63a, AE: 42b, E: 36b-37a, H: 34a-34b, İ: 42b-43a, R: 59b, İÜ1: 41a, İÜ2: 40a-**40b

[1094] 1. ol: şol AS1

[1095] 2. Ne olduġın AS1, T: Ne olduġum AS2, AE, E, H, R, İ, İÜ1, İÜ2 / göñlümi AS1, T: ey ṣanem AS2, E, H, İ, R, İÜ1, İÜ2

[1096] 3. eyler ḳara: itmiş durur AS2 // irişdügi AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: irdügi AE, İ, İÜ1

[1097] 5. misḳi̲n AE, İ, T, İÜ1: müşḳi̲n AS1, AS2, E, H, R, İÜ2 / olsa AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: düşse AE, İ, İÜ1 // Çün: Kim AS1

6. Zülfi yüzinde ġarı̱b olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarı̱b

7. Sāḳiyā reng-i ruḫuñda görinür ʿaks-i şarāb
Nitekim berg-i gül üzre lāle-i ḥamrā ġarı̱b

8. Ḥubb-ı zindān eyleyüp şevḳ-ı zenaḫdānuñla cān[1098]
Çāha düşmişdür yatur Yūsuf gibi cānā ġarı̱b

9. Dün ġarı̱büñdür diyü cān atdı **Aḥmed** zülfüñe[1099]
Āh kim zenci̱r-i ġamda ḳaldı ol şeydā ġarı̱b

11.[1100]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Yine ol şāh-ı cihān ebrūlarına çı̱n ṣalup[1101]
Geldi göñlüm mülkini yıḳdı yeñi āyı̱n ṣalup

2. Ṣaldı zülfin kim şikest ide dil ü cān leşkerin[1102]
Ehl-i İslām üstine ne iderdi bir bi̱-di̱n ṣalup

3. Diñ kebūter göñlümi almaġa zülfin ṣalmasun[1103]
Murġ-ı dest-āmūzdur aña ne ider şāhi̱n ṣalup

4. Zülf ü ḫaṭṭından suʾāl itdüm didi kim şāh-ı çı̱n[1104]
ʿÖzr ider sulṭān-ı Rūma nāme-i müşki̱n ṣalup

5. Zülfi şol naḳḳāşdur kim ṣuya naḳş-ı çı̱n yazup[1105]
Māni̱yi māt eyledi bir berg-i müşk-āgi̱n ṣalup

6. Ne kerāmet gösterür gör ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost[1106]
Oturur āb üzre bir seccāde-i müşki̱n ṣalup

1098 8. Ḥubb-i AS1, AE, E, H, İ, R, İÜ1: Ḥabs-i AS2, İÜ2 / şevḳ-ı: çāh-ı R
1099 9. zenci̱r-i ġamda: zenci̱r içinde AS1
1100 **11 AS1: -, AS2: 63a, AE: 42a, E: 37a-37b, H: 34b, İ: -, R: 59b-60a, İÜ1: -, İÜ2: 41a**
1101 1. cihān AS2, E: cemāl AE, H, R, İÜ2
1102 2. nʾiderdi E, R: eylerdi AE; yandırdı AS2, İÜ2
1103 3. aña ne ider AS2, AE, H, İÜ2: ne ider aña E, R
1104 4. -AE, H, R, İÜ2 / ḫaṭṭından AS2: ḫaddinden E
1105 5. -AE, H, İÜ2 / berg-i müşk E, R: reng-i misk AS2
1106 6. -R

7. Ḫāli sulṭān-ı Ḥabeşdür zülfi ferrāşı aña[1107]
ʿAnberi̯n çāder ṭutupdur bister-i nesri̯n ṣalup

8. Saña teşbi̯h olduġın işitdi şāḫ-ı yāsemen[1108]
Raḳṣ urur bezm-i çemende sāʿid-i si̯mi̯n ṣalup

9. Ger yavuz göz degmesün dirseñ ṣalın iy serv-i nāz[1109]
Boynuña **Aḥmed** ḳolından heykel-i zerri̯n ṣalup

12.[1110]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Lebüñden le̯z̯z̯et ister sükker-i nāb[1111]
Ruḫuñdan reng umar gül-berg-i siyr-āb

2. Saçuñ bir ḫaymedür bāġ-ı ruḫuñda[1112]
Kim aña rişte-i cāndandur aṭnāb

3. Ḳaşuñ bir ḳavs çekdi müşteri̯ye
Ki toz olmışdur aña ʿanber-i nāb

4. Lebüñ şeftālūsinüñ ḥasretinden
Gözüm dāmānına ṭoldurdı ʿunnāb

5. Cemālüñ mescidinde ḳıldı ḳaşuñ
Cemāʿat çoḳluġından iki miḥrāb

6. Gözüm yumamadum yāra naẓardan
Ne deñlü cevr oḳın itdi ise pertāb

7. Şehā yüzüm ṣuyın arturdı eşküm
Ne altundur ki revnaḳ virdi si̯m-āb

8. Ṣınuḳ ʿahdüñ midür bu zülf-i pür-ḫam
Ḳara baḫtum mıdur ol çeşm-i pür-ḫ̬āb

9. Viṣāli cevherin yād itme **Aḥmed**
Ki olur ki̯myā dünyāda nā-yāb

[1107] 7. nesri̯n AS2, AE, H, İÜ2: müşgi̯n E, R
[1108] 8. -AE, R / yāsemen İÜ2: yāsemi̯n AS2, H, E // urur: ider E
[1109] 9. ṣalın: saña E
[1110] **12 AS1: -, AS2: 63b, AE: -, E: 36b, H: 34a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 41a**
[1111] 1. sükker E, H: şekker AS2, İÜ2 // umar AS2, E: alur H, İÜ2
[1112] 2. kim E: ki AS2, H, İÜ2

10. Nigārā ḥalḳa-i zülfüñ ḥaḳı içün
Sekiz cennet yüzüñden oldı bir bāb

13.[1113]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Bu gice kim hem-dem durur ol şemʿ-i şeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

2. Bir rūz durur ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ[1114]
Kim zülfüñ ile bağlamış iki ṭarafın şeb

3. İy ḥūr-ı perı̯-peyker eger var-ısa sensin[1115]
Bir nūr-ı muṣavver ki aña cāndan ola ḳāleb

4. İy dil ruḫ u zülfin görüben terkümüz urma
Çıḳma sefere ki oldı mehüñ menzili ʿaḳreb

5. Ḳapuña yüzüm sürdügüme nükte budur kim
Bāb üzre yaraşur kim ola levḥ-i müẕehebb

6. İy eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ[1116]
Ḫurşiyd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

7. Bir būse diler **Aḥmed**-i dil-ḫaste lebüñden
Ḥiç olmayıcaḳ sözleri söyletse nʾola teb

14.[1117]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ʿĀṣıḳuñ gönli ṣınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst[1118]
Zāhidüñ olmaz ṣaçuñ küfrinsüz i̯mānı dürüst

2. Ti̯r-i ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma[1119]
Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde peykānı dürüst

[1113] **13 AS1: 86b-87a, AS2: 63b-64a, AE: 42a, E: 37a, H: 35a, İ: 42a, R: 59a, İÜ1: 40b, İÜ2: 41b**
[1114] 2. bağlamış: ḳaplamış AS1
[1115] 3. kʾaña cāndan ola: kʾola cāndan aña AS1
[1116] 6. oldı gerek: oldığı dem İÜ1
[1117] **14 AS1: 89b-90a, AS2: 64a, AE: 44a, E: 38b, H: 36a, İ: 44a, R: 61b, İÜ1: 42b-43a, İÜ2: 42a**
[1118] 1. Zāhidüñ: Kāfirüñ AS2
[1119] 2. merhem urmışdur AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: zaḫm-ı merhemdür AE, İ, İÜ1

3. Çözse miskiṉ dāmen-i zülfin ʿarūs-ı ḥüsn-i dost[1120]
Ḳalmaya bir nāfe-i çiṉüñ giriṉbānı dürüst

4. Mest olupdur çeşm ü ebrūñuñ ḫayālinden imām[1121]
Ki oḳımaz miḥrābda bir ḥarf-i Ḳurʾānı dürüst

5. Diş bilermiş laʿline yāruñ raḳiṉb-i seng-dil[1122]
Varsun ögütsün eger ḳalursa dendānı dürüst

6. Gül yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cān ḥayrānıdur[1123]
Nāme-i tezviṙdür ben dutmazam anı dürüst

7. Gülşeninden vaṣluñuñ menʿ eyleme dil bülbülin[1124]
Olmaya redd eylemek iy dost mihmānı dürüst

8. Diñleseñ raġbetle bir gün **Aḥmed**'üñ bir beytini[1125]
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze diṿānı dürüst

9. Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi[1126]
Oḳıya şiʿrüm cihān-şāhuñ ġazel-ḫ ̬ānı dürüst

15.[1127]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿiṉlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. İy dil yüzüñi ḳıble-i ehl-i niyāza ṭut[1128]
Yaʿniṉ ki āstān-ı but-ı dil-nevāza ṭut

2. Çünkim çenār gibi götürdüñ niyāza el[1129]
Zāriṉ ile baş açup yüzüñ ol serv-i nāza ṭut

1120 3. -AS1, AS2, H, İÜ2 / Çözse miskiṉ AE, İ, İÜ1: Depredürse E, R / ḥüsn-i: zülf-i R

1121 4. ebrūñuñ AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: ebrūsı AE, İ, İÜ1 // Kʾoḳımaz AE, İ, H, İÜ1, İÜ2: Oḳımaz AS1, AS2, E, R

1122 5. ögütsün ANT, H: ögünsün AS1, AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2

1123 6. reyḥānuñ ki: reyḥānuña AE reyḥānuñ R // dutmazam AS1, AE, İ, İÜ1: ṭutmazam AS2, E, H, R, İÜ2

1124 7. -AE, İ, İÜ1 / eyleme: etmegil AS2

1125 8. Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini AE, İ, İÜ1: Aḥmedʾüñ raġbetle bir gün diñleseñ bir beytini AS1, E, R; Aḥmedʾüñ ger raġbetle diñleseñ bir beytini AS2; Aḥmedʾüñ raġbetle bir kez diñleseñ bir beytini H, İÜ2 / bir beytini: ebyātını AS1 // bir tāze diṿānı: biñ tāze diṿānı AS1

1126 9. -AS1, AS2, H, İÜ2 / cāmesin AE, İ, İÜ1: yaḳasın E, R / çün AE, İ, İÜ1: ger E, R // Oḳıya şiʿrüm AE, İ, İÜ1: Şiʿrüm oḳırsa E, R

1127 **15 AS1: 87b, AS2: 64a-64b, AE: 42b-43a, E: 37b, H: 35a, İ: 43a, R: 60a, İÜ1: 41b, İÜ2: 42a**

1128 1. ṭut AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2: dut H, İ, İÜ1 (Şiir boyunca)

1129 2. Çünkim AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: Çünki AE, İ, İÜ1

3. Yā Rab gözüm yaşı ile sen ol lāle-çihrenüñ[1130]
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

4. Dürc-i güherde ḫātem-i laʿl oynadur nigār[1131]
Bārik̲-bi̲n iseñ naẓaruñ ḥoḳḳa-bāza ṭut

5. Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay[1132]
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

6. Ṣofi̲ senüñle ṭutduġumuz ḥaḳ oruc ḥaḳı[1133]
Virdüñ şarāba tevbeñi geçmiş namāza ṭut

7. **Aḥmed** çü zülfi ṭūl-ı emel virdi göñlüñe[1134]
Ḳaddin görüp ümi̲düñi ʿömr-i dırāza ṭut

16.[1135]

mefʿūlü mefāʿi̲lü mefāʿi̲lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam iy dost[1136]
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam iy dost

2. Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı[1137]
Andan da cefālar göre ancaḳ benem iy dost

3. Ḳanumı ḥelāl eyleyeyin saña gelürseñ[1138]
Ṭābūtumuñ ardınca bir iki ḳadem iy dost

4. Şol deñlü eni̲s oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam iy dost

5. **Aḥmed** sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim[1139]
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem iy dost

[1130] 3. yaşıyla sen R: yaşı ile AS1, AS2, E, H, İÜ2 yaşı gibi AE, İ, İÜ1
[1131] 4. -AS1, H
[1132] 5. -AS1, H
[1133] 6. ṭutduġumuz AS2, AE, E, R, İÜ2: dutduġumuz AS1, H, İ, İÜ1
[1134] 7. göñlüñe: fikrüñe İÜ1 / görüp AS1, AS2, E, H, İÜ2: añup AE, İ, İÜ1 / ümi̲düñi AS2, E, İ, İÜ1, İÜ2: ümi̲züñi AS1, AE, H, R
[1135] **16 AS1: 88b, AS2: 64b, AE: 43a, E: 38a, H: 36a, İ: 43b, R: 60b, İÜ1: 42a, İÜ2: 42b**
[1136] 1. ben kendʾözüm: kendʾözüm İ kendʾözümi İÜ1
[1137] 2. ṣata AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: ṣatar E, R // gören AS2, AE, E, H, İ, R, İÜ1, İÜ2: göre ANT, AS1
[1138] 3. eyleyeyin: eyleyeyüm AS1
[1139] 5. yazıcaḳ: yazıcaġ R // ṭutuşup AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: ṭutuşur AE, İ, İÜ1

17.[1140]

mefʿūlü mefāʿi̱lü mefāʿi̱lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ iy dost[1141]
Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ iy dost

2. Şol dem ki revān eyledüñ ol serv-i revānı[1142]
Çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ iy dost

3. ʿArż eyleyeli ḥüsn-i dil-ārāñı cihāna[1143]
ʿĀlem yüzini bāġ-ı cinān eyledüñ iy dost

4. Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ iy dost

5. Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i **Aḥmed**[1144]
Çün ġonca gibi bağrını ḳan eyledüñ iy dost

18.[1145]

mefʿūlü mefāʿi̱lü mefāʿi̱lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler iy dost[1146]
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per iy dost

2. Ḫaṭṭuñ ki ṭılısm itdi lebüñ dāʾiresine[1147]
Şi̱ri̱nlük içün müşk ile efsūn yazar iy dost

3. Gel varma otağına raḳi̱büñ ki bilürsin[1148]
İt olduġı yire melek itmez güẕer iy dost

[1140] **17 AS1: -, AS2: 64b-65a, AE: 43b, E: 38b, H: 36a-36b, İ: 43b, R: -, İÜ1: 42a, İÜ2: 42b**
[1141] 1. Ya AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: Tā AS2, E
[1142] 2. Şol E: Bir AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2 / ol serv-i revānı AS2, E, H, İÜ2: ey serv-i revānum AE, İ, İÜ1
[1143] 3. yüzini: içini AS2
[1144] 5. bağrını: bağrumı E
[1145] **18 AS1: 88a, AS2: 65a, AE: 43a-43b, E: 37b, H: 35b-36a, İ: 43a-43b, R: 60a-60b, İÜ1: 41b, İÜ2: 42b-43a**
[1146] 1. ʿiẕāruñda ider AS1, AS2, E, R, İÜ2: ide yüzüñde senüñ AE, H, İ, İÜ1 // ki AS1, AE, E, H, R, İÜ1: kim AS2, İÜ2
[1147] 2. ki: kim AS2 / dāʾiresine AS1, AS2, E, R, İÜ2: dāʾiresinde AE, H, İ, İÜ1 // müşk AS1, AS2, E, R, İÜ2: siḥr AE, H, İ, İÜ1 / yazar: ider AS1
[1148] 3. otağına raḳi̱büñ: raḳi̱büñ otağına H

4. Zülf-i siyehüñ çıḳmadı ḏi̯bā külehüñden[1149]
Zi̯rā ki ḥari̯r içre olur misk-i ter iy dost

5. Zāhid sözine germ olup aġlama gözüm kim[1150]
Serd olsa havā olmaya merdümde der iy dost

6. Ne vech ile yüz sürmeye işigüñe **Aḥmed**[1151]
Ne bāb ile terk itmeye ḳapuñda ser iy dost

7. Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab[1152]
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar iy dost

19.[1153]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh iy dost
Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh iy dost

2. Yaḳduġına cān ḫırmenini āteş-i ʿışḳuñ
Şāhid yiter ol dāne-i ḫāl-i siyeh iy dost

3. Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Ṣaldı dil ü cān memleketine sipeh iy dost

4. Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bi̯-güneh iy dost

5. Ḥüsn āyetini şānuña nāzil ḳılan itdi
Maḥbūbları bendesini pādşeh iy dost

6. Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur[1154]
Ki anda yüzüñe z̲errece vardur şebeh iy dost

7. Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh iy dost

[1149] 4. Zülf-i siyehüñ çıḳmadı ḏi̯bā külehüñden AS1, AS2, E, R, İÜ2: Zülfüñde ḳarār itse nola ḫāl-i siyāhuñ AE, H, İ, İÜ1 / ḏi̯bā AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1: zi̯bā E, R; ṭarf İÜ2 // Zi̯rā ki AS1, AS2, E, R, İÜ2: Lābud ki AE, H, İ, İÜ1 / misk-i AS1, AS2, AE, İ, R, İÜ1: müşk-i E, H, İÜ2

[1150] 5. aġlamadı çeşmüm AS1, AS2, R, İÜ2: aġlama gözüm kim ANT, AE, İ, İÜ1; aġlamadı gözüm H

[1151] 6. işigüñe AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: ayaġuña AS1, E, H, R // bāb AS2, E, R, İÜ2: baş AS1, H; cān AE, İ, İÜ1 / ḳapuñda: yoluñda AS1

[1152] 7. -AE, H, İ, İÜ1 / gün: kez E

[1153] **19 AS1: -, AS2: 65a-65b, AE: -, E: 38b-39a, H: 36b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 43a**

[1154] 6. oldur: oldı AS2

8. Dūd-ı dil-i **Aḥmed**'den igen yürüme ġāfil[1155]
Kim dāmen-i ḥüsnüñe irer gerd-i reh iy dost

20.[1156]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bu ġamze degül belādur iy dost
Bu ḫande degül cefādur iy dost

2. Şekker lebüñ aġuma sögerse
Sögmek degül ol duʿādur iy dost

3. Ben yad mıyam ki cān senüñle
Ḫalḳ olmadan āşinādur iy dost

4. Dil mürşidine ḫayāl-i zülfüñ[1157]
Hem-ḫırḳa vü hem-ʿaṣādur iy dost

5. Genc-i ruḫuna kim el ṣuna kim[1158]
Bekcilerüñ ejdehādur iy dost

6. Yir yüzi hevā-yı ḳaddüñ ile
Cennet gibi ḫoş-havādur iy dost

7. Niʿmet bileli belāñı **Aḥmed**[1159]
Bālāñ ile mübtelādur iy dost

21.[1160]

mefāʿįlün mefāʿįlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Bu ḫaṭ mı yā sebzezār iy dost
Ki oldı aña sebze zār iy dost

2. Dil aça ŝenāñ içün giyāhum
İtseñ sinüme güẓār iy dost

[1155] 8. ANT, bütün nüshalarda geçen dūd-i reh yerine gerd-i reh'in daha doğru olacağını belirtir.
[1156] 20 AS1: 88b-89a, AS2: 65b, AE: 43b-44a, E: 38a, H: 35b, İ: 44a, R: 61a, İÜ1: 42b, İÜ2: 43b
[1157] 4. ḫayāl-ı: hevā-yı H / zülfüñ AS1, E, H, R: ġamzeñ AS2, AE, İÜ1, İÜ2
[1158] 5. ṣuna: ṣunar İÜ2
[1159] 7. -AS2 / bileli E, R, İÜ2: bilüben AS1, AE, H, İ, İÜ1
[1160] 21 AS1: 89a-89b, AS2: 65b-66a, AE: 43b, E: 38a, H: 35b, İ: 43b-44a, R: 61a-61b, İÜ1: 42a-42b, İÜ2: 43b

3. Gül ruḫlaruñ oldı gün yüzüñde
Bir ayda iki bahār iy dost

4. Ḫaṭ ḳoma ruḫuñda kim yazuḳdur[1161]
Cennet ḳapusında ḫār iy dost

5. Kaʿbe yüzüñe ṭolaşdı zülfüñ[1162]
Ṣan girdi ṭavāfa mār iy dost

6. Düşman sitemi mi şerḥ olınsun[1163]
Yā ġuṣṣa-i rūzgār iy dost

7. **Aḥmed** işi gibi baġlanupdur
Ol ṭurra-i tāb-dār iy dost

22.[1164]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İtmesün ḫurşiyd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḥŝ
Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḥŝ

2. Bir deñizdür ḥüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āftāb[1165]
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur ki ide ʿummān ile baḥŝ

3. Ḳanġı gül-ruḫdur yüzüñle daʿvį-i ḥüsn eyleyen[1166]
Nice kevkebdür iden ḫurşiyd-i tābān ile baḥŝ

4. Siḥr taʿlį̄m eylemekde ġamze-i cādū-yı dost[1167]
Çāh-ı bābilde ider hārūt-ı fettān ile baḥŝ

5. Şol Sikender isteyüp bulmaduġı āb-ı ḥayāt
Ḫāṣṣıyyetde idemez bu laʿl-i ḫandān ile baḥŝ

6. Tį̄r-i ġamzeñle yatur meydān-ı ʿışḳuñda zebūn[1168]
Şol dil-āverler ki ider tį̄ġ-ı bürrān ile baḥŝ

[1161] 4. -AE, İ, İÜ1 / ruḫuñda AS2, H, İÜ2: yüzüñde AS1, E, R

[1162] 5. yüzüñe AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2: yüzüñi AS1, H

[1163] 6. -AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

[1164] **22 AS1: -, AS2: 66a, AE: 44b, E: 39a, H: 36b, İ: 44b, R: -, İÜ1: 43b, İÜ2: 44a**

[1165] 2. Bir deñizdür ḥüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfitāb AE, E, İ, İÜ1: Ḥüsni yāruñ bir deñizdür ḳaṭrasıdur āfitāb AS2, H, İÜ2 // vardur ki: var kim AS2

[1166] 3. Ḳanġı İ, İÜ1: Ḳanḳı AS2, AE, E, İÜ2

[1167] 4. cādū-yı: cāẕū-yı E

[1168] 6. ġamzeñle: ġamzeñden E // ider Nerį̄mān: iderler bürrān ile AS2

7. Ṭıfl-ı dil çün mekteb-i ʿışḳuñdan almışdur sebaḳ[1169]
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḥŝ

8. Kimse **Aḥmed** gibi naḳş itmez kitābın ḥüsnüñüñ[1170]
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez Mānį̄ ile baḥŝ

9. Şāh ayaġı tozına hem-ser dirilmiş laʿl-i yār
Gūyiyā ʿĮ̄sādur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḥŝ

23.[1171]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + -

1. Ṭurra-i cānān elinden el-ġıyāŝ[1172]
Yandum ol ṣuʿbān elinden el-ġıyāŝ

2. Bir naẓarda gözleri biñ cān alur[1173]
Şol iki fettān elinden el-ġıyāŝ

3. Seyle virdi ḫānesin merdümlerüñ[1174]
Dį̄de-i giryān elinden el-ġıyāŝ

4. İncinür benden maḥalleñ itleri[1175]
İtdügüm efġān elinden el-ġıyāŝ

5. Ẓulm zenciŗinde zülfüñ ḳılduġı[1176]
Cevr-i bį̄-pāyān elinden el-ġıyāŝ

6. Diller ol zülf ü ẕeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyāŝ

7. **Aḥmed** iñler derd elinden lį̄k ben[1177]
İderem dermān elinden el-ġıyāŝ

[1169] 7. ʿışḳuñdan AS2, H, İÜ2: ʿışḳuñda AE, İ, İÜ1; ḥüsnüñden E
[1170] 8, 9. -E
[1171] **23 AS1: 90a, AS2: 66a-66b, AE: 44b, E: 39a, H: 37a, İ: 45a, R: 62a, İÜ1: 43b, İÜ2: 44a-44b**
[1172] 1. cānān AS1, AS2, AE, E, H, R, İÜ2: ṭarrār İ, İÜ1
[1173] 2. gözleri AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: gözlerüñ E, R
[1174] 3. merdümlerüñ: merdümlerüm AE
[1175] 4. İtdügüm: İtdi gözüm AS2
[1176] 5. Ẓulm: Ẓulmi AS1
[1177] 7. İderem: İñlerem AS1

24.[1178]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çün dili miskiṉ zülfüñ ḳıldı sevdāyiṯ-mizāc
İy müferriḥ-leb buyur şehd-i şifāñ ile ʿilāc

2. Ḳatı göñlüñden bu göñlüm ṣınduġın ʿayb itme kim[1179]
İdemez ṭaşa taḥammül şīşe-i nāzük-mizāc

3. İy şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār u ṣabr kim[1180]
Şehr-i viṟāndan hemīşe şehryār almaz ḫarāc

4. Ṭıynetüñ taḫmiṟ olurken beñzer iy nāzük-beden[1181]
Ḫāk-i cennet āb-ı ḥayvān ile bulmış imtizāc

5. Dilde çoḳ durmaḳla mihrüñ ḫāliṣ olduġı bu kim[1182]
Bāde-i ṣahbāyı egletdükçe ṣāf eyler zücāc

6. Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden ṣaçduġı[1183]
Bu sebebdendür ki Çiṉde misk igen olmaz revāc

7. **Aḥmed**-i derviş çün oldı gedā-yı kūy-ı yār
ʿĀlemüñ sulṭānıdur biṯ-iḥtiyāc-ı taḫt u tāc

25.[1184]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mi aldı iy nigār ḳadeḥ[1185]
Ki bezme cürʿa diyü cān ider niŝār ḳadeḥ

2. Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳiṉüñ[1186]
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

[1178] **24 AS1: 90b, AS2: 66b, AE: 45a, E: -, H: 37a, İ: 45a, R: 62a-62b, İÜ1: 43b-44a, İÜ2: 44b**
[1179] 2. itme kim AS1, AE, İ, R, İÜ1: eyleme AS2, H, İÜ2
[1180] 3. hemīşe H, İ, R, İÜ1, İÜ2: cihānda AS1, AS2, AE
[1181] 4. olurken: iderken İÜ1
[1182] 5. durmaḳla AS1, İ, İÜ1: ṭurmaḳla AS2, AE, H, R, İÜ2 // egletdükce İ, İÜ1: eglendükce AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2
[1183] 6. Ḫāk-i: Ḫāl-i AE // ki Çiṉde AS1, AE, İ, R, İÜ1: cennet içre AS2; cinānda H, İÜ2 / misk AS1, AS2, AE, İ, İÜ1: müşk H, R, İÜ2 / olmaz: bulmaz AE
[1184] **25 AS1: 91a, AS2: 67a, AE: 45b, E: -, H: 37b, İ: 45a, R: 62b, İÜ1: 44a, İÜ2: 45a**
[1185] 1. aldı AS1, R: oldı AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2 // laʿl AS1, AE, İ, R, İÜ1: cān AS2, H, İÜ2
[1186] 2. -H /zülfi sāḳiṉüñ AS1, AE, İ, İÜ1: ṭurre-i sāḳiṯ AS2, R, İÜ2

3. Tefāḫur eylese düşnām-ı telḫ ile dehenüñ[1187]
ʿAceb degül ki ide meyden iftiḫār ḳadeḥ

4. Lebi şehi̯dinüñ üstinde ol sehi̯-ḳāmet[1188]
Dikerse gül budaġın vire berg ü bār ḳadeḥ

5. Getür getür berü sāḳi̯ ki laʿl-i nābuñdan[1189]
Meyüñ yüzi ḳızarup oldı şermsār ḳadeḥ

6. Piyāle gūşesin aldı dehānı ḫalḳasına[1190]
Ṣan itdi laʿl-i bedaḫşānı gūşvār ḳadeḥ

7. Ṣun āftāb-ı ṣabūḥı ki māh-ı rūze geçüp
Hilāl-i ʿi̯d eline aldı zer-nigār ḳadeḥ

8. Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan[1191]
Ne ḳanına ṣuṣamışdur gör iy nigār ḳadeḥ

9. Lübüñ lebine irişmege çāre yoḳ **Aḥmed**[1192]
Meger ki ṭopraġuñı ḳıla rūzgār ḳadeḥ

26.[1193]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Sāḳi̯ piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ[1194]
Ġam rūzgārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

2. Ürker raḳi̯bi görse ṣaçuñda iken gözüm[1195]
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

3. Yazmış cemāli nusḫasına ḫaṭṭı ḫāşiye[1196]
Düşmiş anuñ kenārına uş zülfi ḳayd-ı şāh

[1187] 3. -AE, H, İ, İÜ1 / telḫ ile: telḫüñe R // ʿAceb degül ki ide meyden iftiḫār ḳadeḥ: ʿAceb mi meyden ider olsa iftiḫār ḳadeḥ R / ide AS1: ider AS2, İÜ2
[1188] 4. -AE, H, İ, R, İÜ1
[1189] 5. berü AS1, AE, İ, R, İÜ1: meyi AS2, H, İÜ2
[1190] 6. -AE, H, İ, R, İÜ1
[1191] 8. ṭudaġuñdan AS2, AE, H, R, İÜ2: dudaġuñdan AS1, İ, İÜ1
[1192] 9. ḳıla AS1, AE, İ, İÜ1: ide AS2, H, R, İÜ2
[1193] **26 AS1: 91b, AS2: 67a, AE: 45a-45b, E: -, H: 37b, İ: 45a, R: 62b-63a, İÜ1: 44a, İÜ2: 45a**
[1194] 1. piyāle ṣun ki nigār: getür piyāle ki AS1
[1195] 2. iken gözüm AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2: iki gözüm İ, İÜ1 // çün göre: göricek AS1
[1196] 3. nusḫasına: ṣafḥasına AS1 // uş: hem AS1

4. Ġamzeñ sözi ile ḳanuma girmek degül ṣaḥḥ
Rāy-ı ʿalḭl ile ʿamel itmek degül eṣaḥ

5. Nūş eyle **Aḥmed**'ā mey-i ṣāfḭyi ġam yime
Ki oldur müzḭl-i ġuṣṣa vü hem dāfiʿ-i teraḥ

27.[1197]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ[1198]
Kim oldı bḭ-ser ü pālarda bu ḳadar güstāḫ

2. Kemer ḳucar bilüñi āstḭn öper elüñi
Bu sḭm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

3. Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i ŝemer güstāḫ

4. Ne bḭ-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ[1199]
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

5. Ruḫında zülfi ne ṭañ el ṣunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula hindū daḫı beter güstāḫ

6. Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş[1200]
ʿAceb degüldür eger ola bḭ-baṣar güstāḫ

7. Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

8. Ḥarḭm-i ʿışḳ edebin **Aḥmed** umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḥaremi ḥürmetini her güstāḫ

[1197] **27 AS1: 91b-92a, AS2: 67b, AE: 45b-46a, E: -, H: 37b, İ: 45b, R: 63a, İÜ1: 44a, İÜ2: 45b**
[1198] 1. Kim oldı AE, İ, R, İÜ1: Kim ola AS2, H, İÜ2; Az ola AS1
[1199] 4. bḭ-ḥayāluḳ AS1, AE, İ, R, İÜ1: bḭ-ḥayāluġ AS2, H, İÜ2
[1200] 6. öykünem AS1: yüz bulam AS2, AE, İ, R, İÜ1; beñzerem H, İÜ2

28.[1201]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ıraḫ[1202]
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ıraḫ

2. İşiginden ayrılanuñ gökde yoḳdur yılduzı[1203]
Bi-saʿādetdür olan şāh-ı cihānından ıraḫ

3. Eşk-i ḥasret aḳıt iy göz izi tozından cüdā[1204]
Seng-i miḥnet yaṣdan iy baş āstānından ıraḫ

4. Cān cemālüñsüz dem-ā-dem iñler iy ḥūr-ı bihişt
Ṣan ki bülbüldür düşüpdür gül-sitānından ıraḫ

5. Nice kim **Aḥmed** ġarībe ṣunıla ḫᵛān-ı firāḳ
Loḳma-i vaṣluñ raḳīb itüñ dehānından ıraḫ

29.[1205]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İy ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl-ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

2. Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿĪd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

3. Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫir ḥüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

4. Nᵓiçün itmezsin naẓar sen gönline ʿāşıḳlaruñ
Çünki ḥüsnin seyr ider āyīnede ḫūbān-ı ʿīd

5. Vaʿde-i vaṣlın işitdüm şādlıḳdan aġladum[1206]
Ol şeker-rīz oldı ben oldum gülāb-efşān-ı ʿīd

[1201] **28 AS1: -, AS2: 67b, AE: 67a, E: -, H: 37b, İ: 65b, R: -, İÜ1: 67b, İÜ2: 73b**

[1202] 1. ten çün AS2, AE, H, İÜ2: kim ten ANT; çün ten İ, İÜ1 / ıraḫ AS2, H, İÜ2: ıraḳ AE, İ, İÜ1, ANT (şiir boyunca)

[1203] 2. yılduzı: ılduzı H

[1204] 3. aḳıt: akıd AS2 // yaṣdan AS2, H, İÜ2: yaṣtan ANT, AE, İ, İÜ1

[1205] **29 AS1: -, AS2: 68a, AE: -, E: -, H: 38a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 46a**

[1206] 5. Vaʿde-i vaṣlın işitdüm şādlıḳdan aġladum: Ḫande-i şīrīn idüp aġlatmışdı şād iden beni M1, M2, L, YB (H'de dize farklı bir beyitte geçmektedir: Ḫande-i şīrīn idüp aġlatmışdı şād iden beni)

6. Nergisüñ zer kāsesin ʿanberle ṭoldurdı ṣabā
Kʾola ḥüsnüñ gülşeninde micmere-gerdān-ı ʿīd

7. Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse göñlüme[1207]
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

8. Sen baña ʿīd ayını gösterme iy meh-pāre kim[1208]
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

9. Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār[1209]
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

10. Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ[1210]
Ḫ̆ān-ı ḥüsnüñden ḳıl iy muḥsin aña iḥsān ʿīd

30.[1211]

mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. İy ḥüsn ḥarīminde yüzi kaʿbe vü maʿbed[1212]
Vʾey ḥalḳa-i beytüʾl-ḥarem ol zülf-i mücaʿad

2. Gösterdi cemālüñde senüñ gün gibi rūşen[1213]
Şaḳḳuʾl-ḳameri muʿciz-i engüşt-i Muḥammed

3. Dil ṭıflı içün çekdi ḳaşuñ gül varaḳına[1214]
Bir sīm elif üstine ʿanberden iki med

4. Göz yaşı ile geçmemege ʿömr-i ʿazīzüm[1215]
Aġlarken öñümden güẕer eylemesün ol ḳad

[1207] -AS2

[1208] 8. -AS2 / ne gün: nāgeh H

[1209] 9. yatur: yanar AS2

[1210] -AS2

[1211] **30 AS1: 92a, AS2: 68a, AE: 46a, E: -, H: 38a, İ: 46a, R: 63b, İÜ1: 44a, İÜ2: 46a-46b**

[1212] 1. ḥüsn: ḥüsni AS1 / yüzi: ruḫı AE / Kaʿbe vü AS1, R: Kaʿbe-i AE, İ, H, İÜ1, İÜ2

[1213] 2. Gösterdi cemālüñde senüñ gün gibi rūşen AE, İ, İÜ1: Göstermek içün muʿcize-i ḥüsnüñi rūşen AS1, AS2, H, R, İÜ2 // Şaḳḳuʾl-ḳameri muʿciz-i engüşt-i Muḥammed AE14 (muʿciz-i engüşt-i: muʿcize-i nūr-ı AE, İ, İÜ1): Şaḳḳuʾl-ḳamer itmiş durur engüşt-i Muḥammed AS1, AS2, H, R, İÜ2

[1214] 3. ḳaşuñ gül AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2: ḳaşuñuñ İ, İÜ1

[1215] 4. geçmemege: geçmiş olur AS1 // eylemesün: eyler ise AS1

5. Ḳan olduġı budur cigeri misk-i Ḫıṭānuñ[1216]
Öyküdi ser-i zülfüñe oldı yüzi esved

6. Vaṣluñ güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim[1217]
Hecrüñ gicesi oldı çü zülfüñ gibi mümted

7. Gözyaşı ile yüz sürer işigüñe **Aḥmed**[1218]
Sāyillere luṭfuñ ḳapusından ola mı red

31.[1219]

mefʿūlü mefāʿīlün feʿūlün
hezec - - + / + - + - / + - -

1. Rūşen yañaġuñda māh-ı mesʿūd [1220]
Pinhān dehenüñde dürr-i mandūd

2. Zülfüñ ki ruḫuña ṣaldı sāye
Çekdi güneş üzre ẓill-i memdūd

3. Bu revzen-i çeşm ola mı rūşen[1221]
Çün göñlüm ocaġı oldı pür-dūd

4. Cānum megesi ḳalup lebüñde[1222]
Oldı per ü bāli şekker-ālūd

5. Yiridür idinse mesken **Aḥmed**[1223]
Kūyuñda kʾoldur maḳām-ı maḥmūd

[1216] 5. Ḳan olduġı budur cigeri misk-i Ḫıṭānuñ AS1, AS2, R, İÜ2: Ḫūnīn ciger anuñçün olur misk-i Ḫıṭā kim AE, H, İ, İÜ1 / misk AE, İ, İÜ1: müşk AS1, AS2, H, R, İÜ2 // Öyküdi ser-i zülfüñe AS1, AS2, R, İÜ2: Zülfüñe teşebbüḥ ḳılup AE, H, İ, İÜ1

[1217] 6. Vaṣluñ güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim AE, H, İ, İÜ1: Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün AS2, R, İÜ2 Vaṣluñ güneşi ṭoġar idi başuma bir gün AS1 // oldı çü AE, H, İ, İÜ1: olmasa AS1, AS2, R, İÜ2

[1218] 7. yüz sürer işigüñe AS2, AE, H, İ, İÜ1: işigüñe yüz sürer AS1, R, İÜ2

[1219] **31 AS1: 92b, AS2: 68b, AE: 46a, E: -, H: 38a, İ: 46a, R: 63b, İÜ1: 45a, İÜ2: 46b**

[1220] 1. māh-ı mesʿūd: māʾ-i maʿbūd ANT // dehenüñde AS1, AS2, H, R, İÜ2: ṭudaġuñda AE, İ; ṭuṭaġuñda İÜ1

[1221] 3. çeşm AS1, AS2, R, İÜ2: dil AE, H, İ, İÜ1 // Çün göñlüm ocaġı oldı pür-dūd AS1, AS2, R, İÜ2: Kim zülfüñ ucundan irişir dūd AE, H, İ, İÜ1; zülfüñ: dil H

[1222] 4. Cānum: Göñlüm AS1 / ḳalup AS1, AS2, R, İÜ2: ḳalur AE, İ, İÜ1; ḳonar H / ḳalup lebüñde: lebüñde ḳalup İÜ2 // Oldı AS1, AS2, R, İÜ2: Kʾolur AE, H, İ, İÜ1

[1223] 5. kʾodur AS1, AS2, R, İÜ2: kʾolur AE, H, İ, İÜ1

32.[1224]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Oldı ṭurunc-ı ġabġabuñ iy sı̱m-ber lezı̱z
Olmaz bihişt mı̱veleri bu ḳadar lezı̱z

2. Vaṣluñ naʿı̱mi lezzetini ḳanda söyleyem[1225]
Kʾolur ġamuñ dile nitekim gül-şeker lezı̱z

3. Bāġ-ı cihānda bitmeye iy naḫl-i fitne-bār[1226]
Şı̱rı̱n lebüñ gibi daḫı ḫurmā-yı ter lezı̱z

4. Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum ŝevāba gir
Kim elden ise olur ağızda şeker lezı̱z

5. Ölsem lebüñʾçün eyleseler ṭopraġum sebū
Şu ḳuysañ ol sebūya şarāb aḳısar lezı̱z

6. Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim[1227]
Oldı iki cihāndan aña bir naẓar lezı̱z

7. Şekker lebüñ mi virdi ḥalāvet sözüñe kim[1228]
Düşnām-ı telḫ andan olur ey püser lezı̱z

8. İy dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir ŝemer lezı̱z

9. Şol deñlü zehr-i ḳahr içürür **Aḥmed**'e felek[1229]
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger lezı̱z

33.[1230]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Şı̱rı̱n lebüñ ki söylese cāndan ḫaber virür[1231]
Nāzüklük ile rāz-ı nihāndan ḫaber virür

[1224] **32 AS1: 93a-93b, AS2: 68b, AE: 46b, E: -, H: 38a-38b, İ: 46b, R: 64a, İÜ1: 45a, İÜ2: 46b-47a**
[1225] 2. olur AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2: oldı AS1, H
[1226] 3. bitmeye: bitmedi AS1
[1227] 6. cihāna: cihānda AS2 / yolında: yolına AS2
[1228] 7. sözüñe kim: sözü kim R
[1229] 9. felek AS1, AE, H, İ, R, İÜ1: ġamuñ AS2, İÜ2
[1230] **33 AS1: 101b-102a, AS2: 69a, AE: -, E: -, H: 38b, İ: -, R: 76a, İÜ1: -, İÜ2: 47a**
[1231] 1. söylese AS1, AS2, H: söyleye R, İÜ2

2. Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur[1232]
Kim söyleyene ṯ̱ir ü kemāndan ḫaber virür

3. Hindū-yı zülf elinde bir āyi̯nedür ruḫuñ[1233]
Kʾaña naẓar iden dü cihāndan ḫaber virür

4. Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hi̯ç öyküne mi şemʿ
Kʾol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

5. Hecrüñ cehenneminde yanan mübtelālara[1234]
Kūyuñ nesi̯mi bāġ-ı cināndan ḫaber virür

6. Bir kāse ṣundı sāḳi̯-i ʿışḳuñ cihāna kim[1235]
Nūş iden anı kevn ü mekāndan ḫaber virür

7. Ṭūṭi̯ ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider[1236]
Bir ḫıżrdur ki çeşm-i cāndan ḫaber virür

8. Ḥüsnüñ zamānesinde ruḫ-ı zerdi **Aḥmed**'üñ
Gül mevsiminde berg-i ḫazāndan ḫaber virür

9. ʿI̯d ayı bigi ḳaşuñı gözetdügüm bu kim
Naʿl-i semend-i şāh-ı cihāndan ḫaber virür

10. Ti̯ġuñ eli ʿarūs-ı ẓaferden niḳāb açar[1237]
Ni̯zeñ zebānı emn ü amāndan ḫaber virür

11. Aḫbār-ı fetḥüñ iledüp aʿdāña peyk-i ti̯r[1238]
Şükrāne cānın alur u andan ḫaber virür

[1232] 2. türk-i AS2, H, İÜ2: çeşm-i AS1, R

[1233] 3. iden AS2, H, İÜ2: ḳılan AS1, R

[1234] 5. -R / Hecrüñ cehenneminde yanan mübtelālara H, RV: Rāhuñ ġubārı çeşme-i ḥayvāna ṭaʿn ider AS1, AS2, İÜ2 // cināndan: cihāndan AS2

[1235] 6. kāse: curʿa R // Nūş iden anı kevn ü mekāndan: Aña naẓar iden dü cihāndan İÜ2

[1236] 7. Ṭūṭi̯ ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider: Cām-ı leb kenārına ne yazdı ḫaṭ-ı dost R

[1237] 10. -R / Ni̯zeñ AS1: Ti̯rüñ AS2, H, İÜ2

[1238] 11. -R / iledüp AS1, H: eyledi AS2, İÜ2

34.[1239]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ḥikmetde aġzı mübṭil-i ḳavl-i ḥaḳīmdür[1240]
Kim manṭıḳında noḳṭa-i vehmī dü-nīmdür

2. Nice miŝāl göstere āyīne-i felek
Ol nev-ʿarūs-ı ḥüsne ki miŝli ʿadīmdür

3. Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı *elif lām mīm*dür

4. Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

5. Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām[1241]
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

6. Nergis ʿaṣāya düşdügi dāyim degül ʿaceb[1242]
Sevdā-yı çeşmüñüñ seḥerinden saḳīmdür

7. Sen būseñ ile ḫ^vān-ı cemālüñden **Aḥmed**'e[1243]
Senbūse baḫşiş eyle ki luṭfuñ ʿamīmdür

8. Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim[1244]
Nuṣret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

9. Luṭfı zülāli ḳaṭrasıdur kevŝer-i bihişt[1245]
Ḳahrı şirārı şemmesi nār-ı caḥīmdür

10. Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı kirpügüñ[1246]
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i ḳadīmdür

[1239] **34 AS1: 111a-111b, AS2: 69a-69b, AE: 47a, E: 29b, H: 43b, İ: 46b-47a, R: 75b-76a, İÜ1: 45B, İÜ2: 48b**

[1240] 1. aġzı: laʿli AS1

[1241] 5. bu ise: ol ise AS1 // ol ise AS1, E, H, İ, R, İÜ1: bu ise AS1, AS2, İÜ2

[1242] 6. ʿaceb degül: degül ʿaceb ANT // saḳīmdür: ʿaḳīmdür R

[1243] 7. -ANT / Sen: Şun R / Ahmed'e AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: ey nigār AE, İ, İÜ1 // luṭfuñ ʿamīmdür: ḫulḳuñ ʿaẓīmdür AS1

[1244] 8. Yoḫsa: Nice İ / şehriyāra AS1, AE, H, İ, İÜ1: padişāha AS2, E, R, İÜ2

[1245] 9. -AE, İ, İÜ1

[1246] 10. -AS1, AS2, E, H, R, İÜ2 / al: vir AE

11. Kāseyle şems devr idüben işigüñ gögin[1247]
Deryūze eylese nʾola bāb-ı kerı̇mdür

12. Ḳılletle ḫıdmet eylemek āsān idi velı̇[1248]
Müşkil belā bu yolda cefā-yı ġarı̇mdür

13. ʿIşḳum cerı̇medür diyü incenme **Aḥmed**ʾā[1249]
Kʾol şāh-ı cürm-pūş bilürsin kerı̇mdür

35.[1250]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i nuʿmānı̇dür[1251]
Kʾanı rengı̇n eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur

2. Nice bir sengı̇n dilüñle tiyz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş sihr oḳı peykānıdur

3. ʿIşḳ bāzārında çeşmüm bir terāzū ḳurdı kim
Ḳaşlaruñ sevdāsı anuñ keffe-i mı̇zānıdur

4. Cānumı cismümde ḫaddüñ şevḳıdur pür-nūr iden
Ḫāk içinde müʿmini ḫoş-ḥāl iden ı̇mānıdur

5. ʿĀşıḳ öldürmek ṭutalum muḳteżā-yı ḥüsn imiş
Tı̇ġ-i hecrān ile ḳatl itmek kimüñ fermānıdur

6. Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnı̇nüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

7. ʿĀşıḳ-ı şūrı̇desin gāh öldürüp geh dirgüren
Ġamze-i düzdı̇desi-y-ile ḫande-i pinhānıdur

8. Dest-i sı̇mı̇ninde sāḳı̇nüñ ḳadeḥ gören didi
Zevraḳ-ı zerrı̇nle zeyn olmış kerem ʿummānıdur

[1247] 11. işigüñ: işigi H

[1248] 12. Ḳılletle AS1, AS2, AE, R, İÜ1, İÜ2: Ḳulluḳla E, H, İ // ġarı̇mdür: ʿazı̇mdür İÜ1

[1249] 13. -AS1, AS2, E, H, R, İÜ2

[1250] **35 AS1: -, AS2: 70a-70b, AE: -, E: 27a, H: 39a-39b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 48a-48b**

[1251] 1. Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i nuʿmānı̇dür: Bir perı̇ sevdüm ki şı̇rı̇n sözi ādem cānıdur AS2; Ey perı̇ ḥüsn-i dil-āşūbuñ kimüñ bostānıdur E // Kʾanı rengı̇n eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur: Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur AS2; Kʾanı ḥurrem gösteren bu eşkümüñ bārānıdur E

9. Cilve-gāh-ı ḥüsn-i yār ancaḳ benüm çeşmüm degül
Mihr-i gerdūn ol cemālüñ āyi̯ne-gerdānıdur

10. Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur ʿāşıḳa
Zāġ ile hem-ṣoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

11. Bir peri̯ sevdüm ki şi̯ri̯n sözleri cāndur bana[1252]
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

12. Ruḫlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḥavżı vü şādırvānıdur

13. Ḫārdan bir ḥavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿi̯ler ṣoḥbetinde **Aḥmed**'üñ di̯vānıdur

36.[1253]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bu leb-i mey-gūndan özge ne şarāb-ı nāb olur[1254]
Ol ruḫ-ı gülgūna beñzer ne gül-i siyr-āb olur

2. Şol ḳadar aṣıldı diller gūşe-i ebrūña kim[1255]
Dir görenler bu nice ḳındi̯li çoḳ miḥrāb olur

3. Dem gelür şevḳ-ı ruḫuñ ḥālet baġışlar ʿāşıḳa
Kʾayaġı ṭopraġı ser-tā-ser gül-i siyr-āb olur

4. Ṣoḥbetinden atdı göñlüm ṣırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

5. İy ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim[1256]
Ayaġı ṭopraġı nūr-ı di̯de-i aḥbāb olur

6. Kaʿbe-i kūyuñ ḫayāline bu çeşm-i laʿl-bār
Beyt-i maʿmūr üstine yāḳūtdan mi̯zāb olur

7. Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur[1257]
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

1252 11. -AS2, İÜ2 (Bu beyit ilk dizesindeki bir değişiklikle AS2'de matladır.)
1253 **36 AS1: -, AS2: 70b, AE:52b, E:28a-28b, H:40a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 48b**
1254 1. özge AE, E: anca AS2, H, İÜ2
1255 2. Şol AS2, H, İÜ2: Ol AE, E
1256 5. -AE, H, İÜ2
1257 7. eşkinden: ʿışḳuñdan E / çarḫ: raḳs E // ne: nice E

8. **Aḥmed**'ā gerçi sebebsüz yār ele girmez velį̄[1258]
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

37.[1259]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Serd şeklinden raḳį̄büñ cān u dil bį̄-tāb olur
Bu şitānuñ āteşi ancaḳ ruḫ̲-ı aḥbāb olur

2. Müddeʿį̄ enfāsı gibi irdügin ider helāk
Tį̄r-i sermā kim kemān-ı çarḫ̲dan pertāb olur

3. Gerçi bu dey şiddetinden şāḫ̲ı şeyḫ̲ eyler şemāl[1260]
Sāḳiyā şol cāmı ṣun kim şeyḫ̲ anuñla şāb olur

4. Didüm iy dilber senüñ'çün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sį̄mį̄n tenüñ sį̄m-āb olur

5. Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḫ̲alḳı yaḳmaġa ḫ̲urşiyd-i ʿālem-tāb olur

6. Zemherį̄r-i ġam urup ḫ̲uşk itdi cān bāġın dirį̄ġ[1261]
Anda ne bülbüller öte ne gül-i siyr-āb olur

7. Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine[1262]
Gel gir **Aḥmed** göñline gör nice āteş-tāb olur

38.[1263]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur[1264]
Ḫ̲ānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

2. Ḫ̲ār-ı müjgānumda fį̄'l-ḥāl açılur nesrį̄n-i eşk
Bāġ-ı çeşmümden çün ol gül yapraġı pinhān olur

[1258] 8. esbāb: aḥbāb AS2
[1259] **37 AS1: -, AS2: 71a, AE: 53a, E: -, H: 40a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 49a**
[1260] 3. şābı AS2, AE, İÜ2: şāḫ̲ı ANT, H
[1261] 6. öter: olur AS2
[1262] 7. nice AE, H: kim ne İÜ2; kim gör ne AS2
[1263] **38 AS1: -, AS2: 71a-71b, AE: -, E: 23b, H: 40a-40b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 49a-49b**
[1264] 1. -E (1-6. beyitlerin bulunduğu varak eksiktir.)

3. Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

4. İy şarāb-ı nāb içüp ʿazm-i ḫarābāt eyleyen[1265]
Her kime uġrarsañ anuñ ḫānesi viṛān olur

5. ʿĀşıḳ u maʿşūḳa beñzer āsmān ile zemiṇ
Kim biri aġladuġınca birisi ḫandān olur

6. Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳiḇ[1266]
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca biṯ-pāyān olur

7. Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḥayrān olur

8. Bozılur maʿşūḳı görse ʿāşıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

9. ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

10. ʿÖmrden maḥsūb olursa leyle-i hecrān-ı dost[1267]
ʿÖmr-i ʿāşıḳ zülf-i cānān bigi biṯ-pāyān olur

11. Siṇe-i mecrūḥuma hecrüñ niçe zaḫm urduġın
Şerḥ idersem işiden ḫalḳuñ yüregi ḳan olur

12. Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki niṯlūfer gibi[1268]
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

13. Zengiṯ-i āteş-perest ol sünbül-i ruḫsārına[1269]
Hindū-yı **āyiṇedār** ol nergis-i müjgān olur

14. Tiṛ-i ġamzeñ añduġı-yʾçün **Aḥmed**-i dil-ḫasteye
Müddeʿiṇüñ sözleri her biri bir peykān olur

[1265] 4. nāb: nāz AS2
[1266] 6. Uzanup: Uzayup H
[1267] 10. -AS2, İÜ2
[1268] 12. -AS2, H, İÜ2
[1269] 13. -AS2, H, İÜ2

39.[1270]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur[1271]
Ādet oldı kim görinse māh-ı nev bārān olur

2. Gerçi dilber pend ider setr eyle rāz-ı ʿışḳı dir[1272]
ʿĀḳıbet igen bilürem ʿāleme destān olur

3. Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ[1273]
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

4. Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş[1274]
Ol sebebden gök daḫı yaşlar döküp nālān olur

5. Nāle ḳılduġınca **Aḥmed** ġoncasınuñ güldügi
Bu ki bülbüller fiġān itdükce gül ḫandān olur

40.[1275]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

2. Siḥr bilsem bir gümüş cārūp iderdüm kendümi[1276]
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

3. Bāġ-ı ḥüsnüñ āb-ı ḥayvānla ṣuvarulduġı-yʾçün
Dḭvlerdür bāġbānı mḭve-i cān andadur

4. Derdüme laʿlüñ ṭabḭbinden devā ṣordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

[1270] **39 AS1: -, AS2: 71b, AE: 58a, E: 27b, H: -, İ: 57a, R: -, İÜ1: 57b-58a, İÜ2: 49b**

[1271] 1. ebrūñı AS2, E, İÜ2: ebrūyı AE, İ, İÜ1

[1272] 2. ider: idüp E // lḭkin AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: igen ANT; ben ḫod E

[1273] 3. ara yirde AS2, E, İ, İÜ1: arada bir AE, İÜ2

[1274] 4. gök: ol E / yaşlar AS2, E, İÜ2: bārān AE, İ, İÜ1 / döküp İ, İÜ1: döker AS2, AE, E, İÜ2 / nālān E, İÜ2: giryān AS2, AE, İ, İÜ1

[1275] **40 AS1: 106b-107a, AS2: 71b-72a, AE: -, E: 25b-26a, H: 40b-41a, İ: -, R: 76b, İÜ1: -, İÜ2:49b-50a**

[1276] 2. gümüş: güzel İÜ2 / iderdüm kendümi AS2, R: olurdum dem-be-dem AS1, H, E, İÜ2 // şol eve dāyim ki AS2, R: şol yire kim rāh-ı AS1, H, E, İÜ2

5. Ḥüsni Keşmi̱rinde aġlatmaz gözi siḥri beni[1277]
Yaġmurı yaġdurmayan cādū-yı fettān andadur

6. Ḫāli Mışr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur iy ṣabā[1278]
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

7. İy dil-ārāmum cemālüñ bāġına irmez irem
Nice kim şol ḫūşe-i zülf-i peri̱şān andadur

8. Buldı **Aḥmed** cām-ı laʿlinden ḥayāt-ı cāvidān[1279]
Māḥi̱-i mürde dirildi āb-ı ḥayvān andadur

41.[1280]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur
Küfr-i zülfin gözle kim mecmūʿ-ı i̱mān andadur

2. Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

3. Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem iy ṭabi̱b[1281]
Çıḳmadı dilden henūz ol ti̱r ü peykān andadur

4. Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim[1282]
Bir ḳılı ucındʾaşılmış biñ dil ü cān andadur

5. Bend ü zindāna ṣalar bir gün cihān ehlin tamām[1283]
Şol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

6. Çün ḫayāli taḫtısın vi̱rāne göñlüm ġam yime[1284]
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

[1277] 5. Ḥüsni keşmi̱rinde aġlatmaz gözi siḥri beni E, R: Aġlasam keşmi̱r-i ḥüsnüñde ḳomaz ġamzeñ beni AS1, AS2, H, İÜ2

[1278] 6. Ḫāli Mışr-ı ḥüsnine AS1, AS2, H, E, İÜ2: Yūsuf-ı ḥüsn-i ruḫı R

[1279] 8. Buldı Aḥmed cām-ı laʿlinden ḥayāt-ı cāvidān R: Ḫaṭṭ-ı laʿlüñ Aḥmed'i maḥkūm idinse ṭañ mı kim AS1, AS2, İÜ2 mıdur E // Māḥi̱-i mürde dirildi āb-ı ḥayvān andadur R: İns ü cin tesḫi̱r iden mühr-i Süleymān andadur AS1, AS2, E, İÜ2

[1280] **41 AS1: 106b, AS2: 71b-72a, AE: -, E: 29a-29b, H: 41a, İ: -, R: 72b-73a, İÜ1: -, İÜ2: 50a**

[1281] 3. Ġamzeler AS1: Kirpügi AS2, E, H, R, İÜ2

[1282] 4. yüzinde AS1, E, H, R: ruḫuñda AS2, İÜ2 // Bir ḳılı ucında AS2, E, İÜ2, R: Bir ḳıl ucından AS1, H / aşılmış: bağlu E

[1283] 5. bir AS1, E, H: bu AS2, R, İÜ2

[1284] 6. şol AS1, İÜ2: ol AS2, E, R bir H

7. Ḳondı **Aḥmed** ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam[1285]
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

42.[1286]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜi̯lü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ġamzeñ elinde ti̯ġını ᶜuryān ṭutup durur
ᶜUşşāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

2. Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgūn yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

3. Ṭāvūs-ı perçemüñ ṣanemā cān şikār ider
Bostān-ı ᶜārıżuñda çü cevlān ṭutup durur

4. Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laᶜl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

5. Şiᶜri **Aḥmed**'üñ şehā nemeḳi̯n olduġı bu kim[1287]
Baḥr-i suḫanda dāmen-i Selmān ṭutup durur

43.[1288]

feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Si̯ne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Di̯de izüñ tozını nūr-ı baṣardan güniler

2. Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

3. Ṭutma āyi̯ne cemālüñe ki cān ṭalᶜatüñi[1289]
Gözgüde ẓāhir olan şekli baṣardan güniler

[1285] 7. bunca: nice AS2

[1286] **42 AS1: -, AS2: 72a-72b, AE: -, E: -, H: 41a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 50a-50b**

[1287] 5. Şiᶜri H, İÜ2: Maġzı AS2

[1288] **43 AS1: 93b-94a, AS2: 72b, AE: 55b, E: 23b, H: 43a, İ: 55a, R: 64a-64b, İÜ1: 55b, İÜ2:50b**
(Tarlan neşrinde bu gazelin 8, 9, 10. beyitleri, aynı redifli başka bir gazelden E'nin müstensihi tarafından alıntılanmıştır. Gazele ulaşıldığından beyitler, bu şiirden çıkarılmıştır.)

[1289] 3. -AE, H, İ, İÜ1 / ṭalᶜatüñi: ṣuretüñi AS1

4. Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi[1290]
Uş ciger dḭdeden ü dḭde cigerden güniler

5. Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim[1291]
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

6. Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün[1292]
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

7. Döyimez dḭde ki zülfüñ uzada boynuña el[1293]
Şemʿ-i kāfūrḭyi gör ʿanber-i terden güniler

8. Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün[1294]
Var ḳıyās eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

9. Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sḭm-teni heykel-i zerden güniler

44.[1295]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

2. Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

3. Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

4. Gerçi dilden güniler cān leb-i laʿlüñ ḫaberin
Söze gelse leb-i laʿlüñi ḫaberden güniler

[1290] 4. gözüñüñ AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2: göricek ANT, AE, İ, İÜ1; göricegiz E / ḫançerüñi AE, İ, İÜ1: ḫançerini AS1, AS2, E, H, R, İÜ2 // Uş AS2, E, R, İÜ2: Bu AS1, AE, H, İ, İÜ1

[1291] 5. aḥvālümi: aḥvālüm ANT

[1292] 6. -AE, H, İ

[1293] 7. -AE, H, İ, İÜ1 / kāfūrḭyi gör: kāfūrḭ göre E

[1294] 11. -H / Var AE, İ, İÜ1: Gel AS1, AS2, E, R, İÜ2 / eyle ki ṭapuñı AE, E, İ, İÜ1, İÜ2: et ki cemāluñı AS1, AS2, R

[1295] **44 AE14: 41a-41b, MK2: 16b**
(Ali Nihad Tarlan, "güniler" redifli birinci gazeldeki kafiye tekrarlarından hareketle beyitlerin iki gazelden toplanmış olabileceğini belirtir (s.168, 169). Ulaştığımız iki nüshada "güniler" redifli ikinci gazelin bulunduğu, bu gazeldeki 2, 4 ve 5. beyitlerin E'nin müstensihi tarafından alıntılantığı tespit edilmiştir.)

5. Āferiṉ ḥüsni ʿarūsına kʾanuñ ziṿerini
Aḥmed āyiṉe-i ḫurşiyd ü ḳamerden güniler

45.[1296]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣubḥ-gāhuñ yaḳasın mihrüñ eli çāk eyler[1297]
Māh-tābuñ yüzüñi şevḳuñ odı ḫāk eyler

2. Lāyıḳ olmaġa temāşā-yı cemālüñe gözüm
Ṣubḥ-ı vaṣluñda gülāb ile yüzin pāk eyler

3. Zaḫm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri[1298]
Niṯş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

4. Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile[1299]
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

5. Aşmaġa cānını ḫusrevlerüñ ol şiṯriṉ-leb[1300]
Misk-i terden ruḫı gülgūnına fitrāk eyler

6. Cān ḫayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla bulur ẕevḳ ü ṣafā[1301]
Sebze vü mey dil-i ġam-giṉi feraḥ-nāk eyler

7. Āftābumdan ıraḫ nice yanam nār-ı ġama[1302]
Cevri devrānda baña gerdiş-i eflāk eyler

8. **Aḥmed** ol ḳāmet-i dil-cūya hevādār olalı
Ḳanda bir serv görürse yaḳasın çāk eyler

[1296] **45 AS1: 94a-94b, AS2: 72b-73a, AE: 53b, E: 24a-24b, H: 41a, İ: 53a, R: 64b-65a, İÜ1: 53a, İÜ2: 50b-51a**
[1297] 1. Māh-tābuñ: Āfitābuñ E, R
[1298] 3. -AS2, AE
[1299] 4. rāzına: yādına AS2, İÜ2 // Nükte-i: Noḳṭa-i E
[1300] 5. Misk AE, İ, İÜ1: Müşk AS1, AS2, E, H, R, İÜ2
[1301] 6. -AE, İ, İÜ1 / leb ü ḫaṭṭuñla AS1, AS2, H, İÜ2: ḫaṭṭ u laʿlüñle E, R
[1302] 7. ıraḫ AS1, AS2, E, R: ıraḳ AE, İ, İÜ1, İÜ2 // Cevri devrānda AS1, AS2, E, R, İÜ2: Āh kim cevr AE, H, İ, İÜ1

46.[1303]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ol but-ı Çi̯n ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşki̯ni var[1304]
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çi̯ni var

2. Ol şeker-leb nice şūr-engi̯z ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şi̯ri̯ni var

3. Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫında zülf-i dost[1305]
Bezm-i ḥüsne gelmiş avcında gül ü nesri̯ni var

4. Ben nice teşbi̯h idem bi̯-di̯n raḳi̯bi kāfire[1306]
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿum-ı fāsidince di̯ni var

5. Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün mi ʿādetin[1307]
Çünki her bir milketüñ bir resmi bir āyi̯ni var

6. Bister-i nesri̯nde yatan gül ne bilsün ḥālini[1308]
Bülbül-i şūri̯denüñ kim ḫārdan bāli̯ni var

7. Bu sebebden **Aḥmed**'üñ ṣormaz ṣınuḳ göñlini kim[1309]
Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i miski̯ni var

47.[1310]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seḥeri var

2. Ḳındi̯l-i dil aṣılmaġa ḥüsnüñ ḥareminde[1311]
ʿAnber ṣaçuñuñ silsile-i müşk-i teri var

[1303] **46 AS1: 97b-98a, AS2: 73a, AE: 51b, E: 26b, H: 39a, İ: 50b-51a, R: 66a, İÜ1: 50b, İÜ2: 51a**
[1304] 1. müşki̯ni AS1, E, H, R, İÜ2: miski̯ni AS2, AE, İ, İÜ1
[1305] 3. ruḫında: yüzinde AS1
[1306] 4. raḳi̯bi kāfire E, İ, İÜ1: raḳi̯be kāfiri AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2
[1307] 5. milketüñ AS1, E, İ, R, İÜ1: milletüñ AS2, AE, H, İÜ2 / resm ü AS1, E, H, R, İÜ1, İÜ2: resmi ANT, AS2, İ
[1308] 6. yatan: yatup AS1 // şūri̯denüñ AE, İ, İÜ1: dil-ḫastenüñ AS1, AS2, E, R, İÜ2 bi̯çārenüñ H
[1309] 7. kim: yār E dost AS2 // Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i AE, İ, İÜ1: Her ḳılında zülfinüñ biñ ʿāşıḳ-ı AS2, İÜ2 / her bir ḳılında biñ dil-i miski̯ni: her ḥalḳada biñ ʿāşıḳ-ı miski̯ni AS1, E, H, R
[1310] **47 AS1: 94b-95a, AS2: 73a-73b, AE: -, E: 24b, H: 40a, İ: 58a, R: 65a, İÜ1: 58b, İÜ2: 51b**
[1311] 2. müşk-i AS1, AS2, E, H, İ, R, İÜ2: misk-i İ, İÜ1

3. Şi̱ri̱n lebi yāruñ ki ṭabi̱b-i dil ü cāndur
Ben ḫaste-dilin ṣormaġa ḫoş gül-şekeri var

4. Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş[1312]
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

5. Aṣ mūy-ı dil-āvi̱zi çıḳar ḥabs-i külehden[1313]
Kim ẓulm elin uzatdı ʿaceb fitneleri var

6. Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf[1314]
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

7. Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ şemʿ-i murādın[1315]
Micmer gibi devrüñde çün odlu cigeri var

8. Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider **Aḥmed**[1316]
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

48.[1317]

mefʿūlü mefāʿi̱lü mefāʿi̱lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bi̱-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

2. Laʿlüñ gibi bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş[1318]
Aġzuñ gibi bir dürc-i dürer-bārı kimüñ var

3. Şādi̱-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣi̱büm[1319]
Şol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

4. ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün[1320]
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

1312 4. Ḳaşuñ gibi kim bile: Kim bile ḳaşuñ gibi AS2 / Ḳaşuñ: Ḳaşı R

1313 5. uzatdı: uzatmış AS1 / ʿaceb: iñen AS1

1314 6. -H / Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur: Bostān-ı cemāluñda ne ṭāvūsdur AS1 // müşk: misk AS2 / iki: anuñ AS1

1315 7. -AS1, R / Yaḳsa: Yoḳsa ANT / hecrüñde İ, İÜ1: vaṣluñda AS2, E, H, İÜ2

1316 8. ilde ki AS1, H, R: illere AS2 illerde E, İÜ2

1317 **48 AS1: 95a, AS2: 73b, AE: 56a, E: 29a, H: 41b, İ: 55a-55b, R: 79a, İÜ1: 55b, İÜ2: 51b**

1318 2. güher: dürer E, R // dürer: güher AS1, E, R

1319 3. viṣālüñde: viṣālüñden R viṣālüñle H / ne var AS1, AE, H, İ, İÜ1: eger E, R; ne ġam AS2, İÜ2

1320 4. bir AE, İ, İÜ1, İÜ2: ter AS1, AS2, E, H, R

5. İy dost naẓar eyle ki ʿuşşāḳ arasında[1321]
Aḥmed gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫ̬ʷārı kimüñ var

49.[1322]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

2. ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā[1323]
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

3. Her dem raḳībi göñlüm içindʾañduġum bu kim
Issın aġırlayan itine üstüḫ̬ʷān virür

4. Ger hem-dem olsa zülfüñ ile bir nefes ṣabā[1324]
ʿĪsā gibi ʿiẓām-ı remīme revān virür

5. Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest[1325]
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

6. Nergis ol gözi yaşıyla ḳılur bāġı lāle-zār
Çün ġamzeñ oḳı ḫūn-ı cigerden nişān virür

7. Cānuñ vir **Aḥmed** ol ṣanemüñ ḫāk-i pāyına[1326]
Kim genc-i şāygānı saña rāygān virür

50.[1327]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ġonca lebüñ ṭarāvet-i berg-i semen ṭutar[1328]
Lüʾlüʾ dişüñ leṭāfet-i dürr-i ʿaden ṭutar

1321 5. ʿāşıḳ-ı: ʿāşıḳ u R
1322 **49 AS1: -, AS2: 74a, AE: 112b, E: -, H: 41b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 52a**
1323 2. -AS2, H, İÜ2
1324 4. Ger hem-dem olsa: Hem-dem olursa AE / ṣabā: nesīm AE
1325 5. -AS2, H, İÜ2
1326 7. Cānuñ vir AE: Cān virdi AS2, H, İÜ2
1327 **50 AS1: -, AS2: 74a, AE: 54a, E: -, H: 41b, İ: 53b, R: 71b, İÜ1: 53b, İÜ2: 52a**
1328 1. ṭarāvet-i AS2, R, İÜ2: leṭāfet-i AE, H, İ, İÜ1 // leṭāfet-i AS2, R, İÜ2: ṭarāvet-i AE, H, İ, İÜ1

2. Ḫaṭṭuñ ḫayāli kim gözümi ṭutdı gūyiyā[1329]
Āb-ı revān kenārını berg-i çemen ṭutar

3. Ḥüsnüñ ʿarūsın itdi yine ġāleyi nesi̯m[1330]
Zülfüñ ki ʿanberi̯ne-i misk-i Ḫotan ṭutar

4. Zülfüñ ki bāġbān-ı gülistān-ı ḥüsndür[1331]
Avcında deste deste gül ü nesteren ṭutar

5. Āb-ı revānı gör ki kenārında her nefes[1332]
Ḳaddüñe beñzedem diyü serv-i çemen ṭutar

6. Zülfüñ ne içün oldı peri̯şān benüm gibi[1333]
Çün dāyim elde bih gibi si̯b-i ẕeḳan ṭutar

7. Servüñ ayaġına ṣaçu ṣaçmaḳ diler çenār[1334]
Kim ellerin pür-güher-i yāsemen ṭutar

8. Yāḳūt-ı dür-feşānuña öykünmege müdām[1335]
Ġonca dehānı içre ʿaḳi̯ḳ-i Yemen ṭutar

9. İki cihān feraḥlıġıdur **Aḥmed**'e ġamuñ[1336]
Şādi̯ye irmesün anı her kim ḥazen ṭutar

51.[1337]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ḫāl-i ebrūsını yāruñ kim göñül mesken ṭutar
Murġdur kim āşyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar

2. Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

[1329] 2. Ḫaṭṭuñ AE, İ, İÜ1: Ḫaddüñ AS2, H, R, İÜ2 / ṭutdı AS2, H, R, İÜ2: dutdı AE, İ, İÜ1 // semen: çemen ANT

[1330] 3. misk-i AS2, AE, İ, İÜ1: müşk-i H, R, İÜ2

[1331] 4. gülistān-ı ḥüsndür AS2, H, R, İÜ2: nihāl-ı ḥüsn dürür AE, İ, İÜ1 // gül ü H, R, İÜ2: gül-i AS2, AE, İ, İÜ1

[1332] 5. -AS2, R, İÜ2 / her: bir H // beñzedem diyü: beñzedigüne H

[1333] 6. oldı AE, H, İ, İÜ1: ola AS2, R, İÜ2 // bih AS2, İÜ2: gül AE, H, İ, R, İÜ1 / si̯b-i AS2: si̯mi̯n AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2

[1334] 7. -R

[1335] 8. dehānı içre AE, İ, İÜ1: dehān içinde AS2, H, R, İÜ2

[1336] 9. İki cihān feraḥlıġıdur Aḥmedʾe ġamuñ AS2, H, R, İÜ2: Aḥmed iki cihān feraḥı çün ki ġam durur AE, İ, İÜ1

[1337] **51 AS1: -, AS2: 74a-74b, AE: -, E: 30b, H: 41b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 52a**

3. Her ṭarafdan gelmesün diyü añа tı̱r-i naẓar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

4. Teng ü tār itdi gözüm hecri velı̱ şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārı̱ dil ü cān ḥücresin rūşen ṭutar

5. **Aḥmed** uş bu cānuñı şükrāne yaz o māha kim[1338]
Cān u dil ḳaṣdına şı̱r-āhū-yı şı̱r-efgen ṭutar

52.[1339]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ḳarār u ṣabrum alan zülf-i bı̱-ḳarāruñdur
Ḫarāb iden beni şol çeşm-i pür-ḫumāruñdur

2. Ḫadeng-i ġamzeñi peyveste iy kemān-ebrū
Cigerde ṣaḳladuġum bu ki yādigāruñdur

3. Cihān şikārına şehbāz-ı zülfüñi ṣalagör
Kebūter-i dil ü cān ḫod senüñ şikāruñdur

4. Ḥarāret-i teb-i hecrānı defʿ iden dilden[1340]
Bu boynumuzdaġı meftūl-ı müşk-bāruñdur

5. ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil[1341]
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫ̬ār u zāruñdur

6. Naẓar gedāña ḳıl iy pādşāh-ı ḥüsn ü cemāl[1342]
Ki devlet ezelı̱ ḥüsn-i iʿtibāruñdur

7. Dem-i bahāruñ ile dü cihānı ḫoş-dem iden[1343]
Nesı̱m-i ġāliye-i zülf-i müşk-bāruñdur

8. Hilāl ḥalḳasını gūş-ı āsmāna ṭaḳan[1344]
Ḳamer yüzüñdeki pervı̱n gūşvāruñdur

1338 5. ol E: şol AS2, H,İÜ2 // şı̱r-āhū-yı E: tı̱r-āhū-yı AS2, İÜ2 bir āhū-yı H

1339 **52 AS1: 108a-108b, AS2: 74b, AE: 48a, E: -, H: 41b-42a, İ: 47b-48a, R: 73b, İÜ1: 46b, İÜ2: 52a**

1340 4. boynumuzdaġı: boynumuzdaki (ANT) / müşk-bāruñdur AE, H, İ, R, İÜ1: tāb-bāruñdur AS1, AS2, İÜ2

1341 5. ṭursa: dursa AE

1342 6. gedāña AS1, AE, İ, İÜ1: faḳı̱re AS2, H, R, İÜ2

1343 7. bahāruñ ile dü AE, H, İ, R, İÜ1: bahār degüldür AS1, AS2, İÜ2 / dü: bu H

1344 8. -AS1, AE, İ, İÜ1, R / ṭaḳan İÜ2: daḳan AS2, H

9. Çemende reng viren lāleye yañaġuñdur[1345]
Dilinde dāġ ḳoyan āteş-i ʿiẕāruñdur

10. Sürūr-ı vaʿde-i yāra inanma sen **Aḥmed**[1346]
Ġama inan inanursañ ki eski yāruñdur

53.[1347]

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ḳamerden heyʾet-i ruḥsārı yigdür[1348]
Şekerden şerbet-i güftārı yigdür

2. Ṣaçı şol nāfe-i tātārdur kim[1349]
Dü ʿālemden anuñ bir tārı yigdür

3. Ne vaṣf idem ki ol ḥūr-ı bihiştüñ[1350]
İremden sāye-i dīvārı yigdür

4. Beni bi-zer görüp bīzār olur yār
Anuñʾçün ġayr ile bāzārı yigdür

5. Güzellerde seni medḥ eyler **Aḥmed**[1351]
Anuñʾçün ġayrdan eşʿārı yigdür

54.[1352]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḳıldı ʿışḳuñ beni āvāra elümden ne gelür
Düşdüm ol zülf-i siyehkāra elümden ne gelür

2. Dāyiren çizginüp iy noḳṭa-dehen beñzemişem
Āheniñ pāy ile pergāra elümden ne gelür

[1345] 9. reng viren AS1, AE, İ, İÜ1: dāġ uran AS2, H, R, İÜ2 / yañaġuñdur: yañaġuñ ise AS1 // Dilinde: Cigerde AS1 / dāġ: od İÜ2

[1346] 10. Sürūr-ı vaʿde-i yāra AS1, AS2, H, R, İÜ2: Sürūr virdigüne yāruñ AE, İ, İÜ1 / inanma: ṭayanma H // inan inanursañ ki eski: ṭayan ṭayanursañ ki köhne H

[1347] **53 AS1: 109a, AS2: 75a, AE: 47b, E: -, H: -, İ: 48a, R: 74a-74b, İÜ1: 46b, İÜ2:55a**

[1348] 1. şerbet-i: leẕẕet-i İÜ1

[1349] 2. şol AS1, AE, İ, İÜ1: ol AS2, R, İÜ2

[1350] 3. ki: kim R

[1351] 5. Güzellerde: Güzellerden R / eyler: ider AE

[1352] **54 AS1: 96b, AS2: 75a, AE: -, E: 24b, H: 39b, İ: 52b-53a, R: 65a-65b, İÜ1: 52b-53a, İÜ2: 53a**

3. Ġam deñizinde ḳalup zülfüñi sevdā ḳıluram
Ġarḳ olurken ṣunaram māra elümden ne gelür

4. Aṣılur sünbül-i gül-pūşuña dil ḫūşe gibi
Ger aṣarsañ resen-i dāra elümden ne gelür

5. **Aḥmed**'üñ rāzını fāş eyledi zārḭlıġ ile
Ney gibi bu dil-i ṣad-pāre elümden ne gelür

55.[1353]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ruḫlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bāde-y-ile bilem gibi gelür

2. Ayaġuñ tozına bir laḥẓa yüzüm sürmek içün[1354]
Niçe yıl yil gibi yoluñdan yilem gibi gelür

3. Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān[1355]
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

4. Dostuñ cevr ü cefāsı cān u dil leẕẕetidür[1356]
Gerçi düşmen gözine derd ü elem gibi gelür

5. Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

6. Ṣanemā ırmaduġum zülf ü ruḫuñdan gözümi[1357]
Ḳarḳaram nā-geh anı yavu ḳılam gibi gelür

7. Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳḭb[1358]
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

8. Defter-i ʿışḳa yazılmaġa ger **Aḥmed** oḳına
Gözleri yaşlu başı üzre ḳalem gibi gelür

[1353] **55 AS1: 95b-96a, AS2: 75a-75b, AE: 53a, E: 31a, H: 40b, İ: 52a-52b, R: 65a, İÜ1: 52a, İÜ2: 53a**
[1354] 2. bir laḥẓa: yil gibi İ, İÜ1 // yil gibi yoluñda: ben daḫı bu yolda İ, İÜ1 / yoluñda: yolında AE
[1355] 3. -AS1, AE, H, R / Bunca yıldur ki ġamuñda İ, İÜ1: Çoḳ zamāndur ki yoluñda AS2, E, İÜ2 // Nʾola E, İ, İÜ1: Şimdi AS2, İÜ2 / şimdi E, İ, İÜ1: nʾola AS2, İÜ2
[1356] 4. Dostuñ: Dilberüñ H / dil ü cān: cān u dil ANT // Gerçi: Ḻik H
[1357] 6. -AS1, AE, H, İ, R, İÜ1 (Bu beyit sadece AS2, E, İÜ2'de bulunmaktadır.)
[1358] 7. -AS1, AS2, E, R, İÜ2 (Bu beyit AE, H, İ, YB, İÜ1'de bulunmaktadır.)

56.[1359]

feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + -

1. Göñül almaġa yine yār gelür[1360]
Şi̱ve vü nāz ile dildār gelür

2. Gül yüzi gülşenini görmeyicek[1361]
Bāġ-ı cennet gözüme ḫ̱ār gelür

3. Çözdi sünbüllerini bād-ı seḥ̣er[1362]
Ki dile şemme-i ʿaṭṭār gelür

4. Gözi sevdāsına düşmiş nergis[1363]
Lā-cerem gülşene bi̱mār gelür

5. İtüñ olmaḳ baña çün faḫ̱r durur[1364]
İtüñe beñzer isem ʿār gelür

6. Saña āsān ola ey dost firāḳ
Müşkil ol kʾ**Aḥmed**'e düşvār gelür

57.[1365]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Öldürür gözlerüñ iy yār elümden ne gelür
Mest olupdur iki ḫ̱ūn-ḫ̱ˇār elümden ne gelür

2. Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş[1366]
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

3. Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫ̱āme gibi[1367]
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

[1359] **56 AS1: 111b-112a, AS2: 74a, AE: 54a-54b, E: -, H: 41a-41b, İ: 54a, R: 71b, İÜ1: 54a, İÜ2: 55a**
[1360] 1. Göñül AE, H, İ, İÜ1: Göñlüm AS1, AS2, R, İÜ2
[1361] 2. görmeyicek: çün göricek H / / ḫ̱ār: ṭar H
[1362] 3. şemme-i AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2: nesme AS1, ANT; nesi̱mle H
[1363] 4. düşmiş AS1, İ, İÜ1: düşen AS2, AE, H, İÜ2; düşer R
[1364] 5. -AS1, AS2, H, R, İÜ2 / çün faḫ̱r durur: faḫ̱rdur nola AE9, HME // İtüñe beñzer isem: İtlerüñe beñzersem AE9, HME
[1365] **57 AS1: 96a-96b, AS2: 75b-76a, AE: -, E: 24b-25a, H: 39b, İ: 52b, R: 72a, İÜ1: 52a, İÜ2: 53b**
[1366] 2. hemān AS1, H, İ, İÜ1: hemi̱n AS2, E, R, İÜ2 // Öleyin: Öleyüm H
[1367] 3. Rāz-ı: Nār-ı H

4. Murġ u māhi̱ uyumaz nāle vü feryādumdan
Baḫtum olmaz daḫı bi̱dār elümden ne gelür

5. Gözüñe virmek içün göñlümi cā̱zūlığ ile[1368]
Alur ol zülf-i siyehkār elümden ne gelür

6. Sen çü mihmān olasın başumı alup elüme[1369]
Ayaġuña ḳılam i̱ŝār elümden ne gelür

7. Saʿy idüp idimezem kaʿbe-i kūyuñı ṭavāf
Baġlayupdur yolumı ḫār elümden ne gelür

8. Sen elüñden geleni cevrden eksük ḳomaduñ[1370]
Ne diyeyin saña iy yār elümden ne gelür

9. Ol gül-endām ider **Aḥmed** gibi cān bülbülini
Ḳafes-i ġamda giriftār elümden ne gelür

58.[1371]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̱lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Göñlüm esi̱r-i çāh-ı zenaḫdān olup gider
Bi̱-çāre nᵓeylesün yiri zindān olup gider

2. Gün yüzlüler hevāsına düşen bulut gibi[1372]
Yile virüp ḳarārını giryān olup gider

3. Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk[1373]
Çi̱nden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

4. Sünbül ṣaçın seḥer yili seyrān idüp gelür[1374]
Reyḥān ḫaṭı ḳoḫusına ḥayrān olup gider

5. Ol şemʿ-i cemʿ giceler aġlatmaġa beni
Meclislere rakı̱b ile ḫandān olup gider

[1368] 5. cā̱zūlığ AS1, H, İ, İÜ1, İÜ2: zārı̱lığ E, R cādūlığ AS2
[1369] 6. başumı AS2, E, İÜ2: cānumı AS1, H, İ, R, İÜ1
[1370] 8. diyeyin AS1, AS2, E, R, İÜ2: diyeyüm H, İ, İÜ1
[1371] **58 AS1: 97a, AS2: 76a, AE: 58a, E: -, H: 43b-44a, İ: 57b, R: 65b-66a, İÜ1: 58a, İÜ2: 53b**
[1372] 2. ḳarārını: ḳarārımı İ ḳarārı vü İÜ1
[1373] 3. Zülfüñ AS1, İ, R, İÜ1: Zülfi AS2, AE, H, İÜ2 / derd: cevr AS1 / ṭañ degül ki: ṭañlamañ AE / müşk AS1, B: misk AS2, AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2 // cigeri: yüregi AE
[1374] 4. ṣaçın: ṣaçuñ AS1, R // ḫaṭı: ḫaṭuñ AS1, R

6. Çevgān ṣalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger[1375]
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

7. **Aḥmed** düşer ḳalem gibi sevdā-yı zülfüñe[1376]
Kim ilden ile bi̱-ser ü sāmān olup gider

59.[1377]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜi̱lü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

2. Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim[1378]
Biñ şiyr gelse bir baḳışından zebūn eyler

3. Her ẓāhiri̱ ne bile maḥabbet ṭari̱ḳını[1379]
Kim bārgāh-ı derdüñe ṣāḥib-derūn gider

4. Gül-gūn yaşum ki gül yüzüñ āyi̱ne-dārıdur
ᶜAks-i ruḫuñla her ṭarafa lāle-gūn gider

5. Zülfüñ kemendi ḳanına ṣuṣamış **Aḥmed**'üñ[1380]
Çāhına düşüp ol ẕeḳanuñ ser-nigūn eyler

60.[1381]

feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yine bi̱-çāre göñül ḥasret ile yāra gider[1382]
Dil ü cān şevḳını ᶜarż itmege dildāra gider

2. Ṭaġılur lāle-ruḫuñ üstine ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki hindū-beçe gül dirmege gülzāra gider

[1375] 6. -AE / ṭurralaruñ AS1, AS2, R, İÜ2: ṭurraları H, İ, İÜ1 // Yüz: Biñ H
[1376] 7. -AE / düşer: düşüp İ, İÜ1
[1377] **59 AS1: 98b, AS2: 76a, AE: 57a, E: -, H: 38a, İ: 56a, R: 66b, İÜ1: 56b, İÜ2: 55a**
[1378] 2. baḳışından: baḳışında AE
[1379] 3. derdüñ: dergehe İ, İÜ1
[1380] 5. düşüp: düşmiş AE, İ, İÜ1
[1381] **60 AS1: 105a-105b, AS2: 76b, AE: 57b, E: -, H: 43a, İ: 56b, R: 71a, İÜ1: 57a, İÜ2: 54a-54b**
[1382] 1. şevḳını: derdini AS1

3. Sünbülüñden ṣanemā şemme-i būy almaġ içün[1383]
Misk sevdāya düşüp külbe-i ʿaṭṭāra gider

4. Ġoncaña gerçi göñül cemʿ olıban dirdi dili[1384]
Göreli sünbül-i gül-pūşuñı ṣad-pāre gider

5. Şi̱veler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ[1385]
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

6. Ṭoldurur ḥoḳḳa-i laʿli̱ne lebüñ gül-şekeri[1386]
Yaʿni̱ dil-ḫastelerüñ derdine ti̱māra gider

7. Ṭūṭi̱-i bāġ-ı suḫan **Aḥmed**'i şi̱ri̱n-güftār
Her nefes cān atup ol laʿl-i şeker-bāra gider

61.[1387]

mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar[1388]
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾi̱man uġurlar

2. Ṣabā reyḥāncısı bāġ-ı ruḫuñdan
Nesi̱m-i sünbül ü reyḥān uġurlar

3. Felek ḫ̆ān-ı cemālüñ ḥasretinden
Ṣabāḥuñ ṣofrasından nān uġurlar

4. Lebüñ dürcin alur dil düzdi gözden
Dükāndan ḥoḳḳa-i mercān uġurlar

5. Gözüñ sermesti alur si̱neden dil[1389]
Yanar tennūrdan biryān uġurlar

6. Ruḫı mihrin raḳi̱be açma zāhid
Ṣaḳın i̱mānuñı şeyṭān uġurlar

[1383] 3. -AS1, R / Misk AE, İ, İÜ1: Müşk AS2, H, İÜ2
[1384] 4. -AS1, AE, H, İ, R, İÜ1
[1385] 5. -H / Şi̱veler AS1, AE, İ, R, İÜ1: Şofulıḳ AS2, İÜ2 / ḳaṣd AE, İ, İÜ1, İÜ2: ʿazm AS1, AS2, R
[1386] 6. Ṭoldurur AE, H, İ, İÜ1: Pür ider AS1, AS2, R, İÜ2 / laʿli̱ne: yāḳūta AS2, İÜ2 // dil-ḫastelerüñ: bi̱mār göñül İÜ2 dil-ḫastaları H
[1387] **61 AS1: 109a -109b, AS2: 76b-77a, AE: 51a, E: -, H: 42a-42b, İ: 50b, R: 74b, İÜ1: 49b-50a, İÜ2: 54b**
[1388] 1. fettāndur: cādū AS1
[1389] 5. alur: alup AS1

7. Ḥaẕer ḳıl ġamze vü zülfinden **Aḥmed**[1390]
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

62.[1391]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Söze gelse laʿl-i dür-bāruñ dil ü cān oynadur
Ṣalınıcaḳ ḳāmetüñ serv-i ḫırāmān oynadur

2. Būstān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫuñ kʾirdükçe bād[1392]
Ḫūşe-i sünbül diyü zülf-i perīşān oynadur

3. Pāyuña ṣaçmaġ içün iy māh ṣarrāf-ı felek[1393]
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i bedaḫşān oynadur

4. Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşiyd-i tābān oynadur

5. İşidürse ravżasından ṭura raḳṣ ura Kemāl
Aḥmed'üñ şiʿr-i ṭarabnākin ki Selmān oynadur

63.[1394]

mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar
Ḳaṣd itdi meger cānına kim mār ile oynar

2. Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim[1395]
Cānbāzluġ iden resen-i dār ile oynar

3. Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim[1396]
Şaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

[1390] 7. ġamze vü zülfinden: ġamzeler tįġından B, R // ol bu: vü ol AS2

[1391] **62 AS1: 105a, AS2: 77a, AE: 48a, E: -, H: -, İ: 48a, R: 78b-79a, İÜ1: 47a, İÜ2:54b**

[1392] 2. kʾirdükce: irdükce AS1, AS2

[1393] 3. Gāh elinde dürr ü geh: Gāh dürr ü gāh olur AS2, İÜ2 / dürr ü geh: dürr gehi İ, İÜ1

[1394] **63 AS1: 102a-102b, AS2: 77a-77b, AE: 52a, E: 24a, H: 38b, İ: 51a-51b, R: 68b-69a, İÜ1: 50b-51a, İÜ2: 55a-55b**

[1395] 2. oynamaġ AS1, AS2, E, R, İÜ2: oynamaḳ AE, H, İ, İÜ1 / uman: umar AS2, İÜ2 // Cānbāzluġ AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: Cānbāzluḳ AE, İ, İÜ1

[1396] 3. baydaḳını: baydaġını R

4. Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ[1397]
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

5. Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür[1398]
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

6. Utuldı göñül kʾoldı naẓar-bāz gözüñle[1399]
Dḭvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

7. Ol serv-i hevā-baḫşa heves mʾoldı ṣabā kim[1400]
Dḭvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

8. Cān u dilini **Aḥmed**'üñ oynatmaġa cānān
Fınduḳları ʿunnāb-ı şeker-bār ile oynar

64.[1401]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Āh kʾirdügine ol şūḫ-ı sitemkār öpilür[1402]
Dest-bāzḭ ḳılup aġyār ile oynar öpilür

2. Zehr-i ḳātil görinür ṭāliʿ-i şūrumda şeker[1403]
Beni öldürmege ol laʿl-i şeker-bār öpilür

3. Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

4. Öperem ṭurra-i ṭarrāruñ ucın çünki budur[1404]
Resmi ser-bāzlaruñ kim resen-i dār öpilür

5. **Aḥmed** öper ḳapuñı kūyını devr itdükçe
Ki ṭavāf-ı ḥarem içre der ü dḭvār öpilür

[1397] 4. māruñ: yāruñ E, İ, İÜ1 // dutup AE, İ, İÜ1: ṭutup AS1, AS2, E, H, R, İÜ22
[1398] 5. -AE, İ, İÜ1
[1399] 6. -İ
[1400] 7. -AS1, AE, H, İ, R, İÜ1
[1401] **64 AS1: 108a-108b, AS2: 77b, AE: 48a, E: 24a, H: -, İ: 47b-48a, R: 73b, İÜ1: 47b, İÜ2:52a**
[1402] 1. kʾirdügine AS1, AE, İ, İÜ1: kim irdügine AS2, E, R, İÜ2 / şūḫ-ı sitemkār: şūḫ u sitemkār İÜ1 // ḳılup: ḳılur İ
[1403] 2. ol: kʾol AS1, R
[1404] 4. Öperem: Öpelüm AS1

65.[1405]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ne belā-engi̱zdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör[1406]
Bāġ-ı firdevs getürmiş seyr ider ṭūbāyı gör

2. Meh beyāżında sevād-ı zülf-i ʿanber-sāya baḳ
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnāyı gör

3. Nūr-ı ḥüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören[1407]
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

4. Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile[1408]
ʿIşḳ bāzārını germ iden ḳuru sevdāyı gör

5. Ġamzeñe taʿli̱m-i nāz eyler füsūn ile gözüñ[1409]
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i şehlāyı gör

6. ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile[1410]
Göñlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zi̱bāyı gör

7. **Aḥmed**'üñ ḳanın ṭudaġuñ içdi ṣormaz kimse hiç[1411]
Ḳıpḳızıl ḳandur henüz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

66.[1412]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-feşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

2. Göñlüme ṭūl-ı emel virüp hevāsı zülfüñüñ[1413]
Gözlerüme ḳāmetüñ fikri uzun yaş añdurur

[1405] **65 AS1: 98a-98b, AS2: 77b-78a, AE: 53a, E: -, H: 38b, İ: 52a, R: 66a, İÜ1: 52a, İÜ2: 55b-56a**
[1406] 1. ol: şol AS1, H // firdevs AE, İ: firdevsi AS1, AS2, H, R, İÜ2; firdevse İÜ1 / getürmiş H, İ, İÜ1: götürmiş AS1, AS2, AE, R, İÜ2 / seyr ider: ṣalınur AS1
[1407] 3. Bir: Bu AS2 / ayda H: demde AS1, AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2
[1408] 4. ʿömrüm: göñlüm AS2, İÜ2 // bāzārını: bāzārında AS2, R, İÜ2 / iden: olan AS2, R, İÜ2
[1409] 5. ol AS2, İ, İÜ1: şol AS1, H, R, İÜ2
[1410] 6. ʿAḳlum ister kim AS1, AS2, R, İÜ2: Ben dilerdim kim ANT, AE, İ, İÜ1 umardum H / idem AS1, H, İ, İÜ1: iden AE ide AS2, R, İÜ2 / ḫāna H: cāna AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2; cān ile R
[1411] 7. -AE / rūḥ-efzāyı AS2, İÜ2: gevher-zāyı AS1, H, R; şekker-ḫāyi İ, İÜ1
[1412] **66 AS1: 99b-100a, AS2: 78a, AE: -, E: 28b, H: 42b, İ: 57b, R: 67b, İÜ1: 58b, İÜ2: 56a**
[1413] 2. -AS1, B / virüp AE, H, İ, R, İÜ1: virür AS2, İÜ2 // Gözlerüme ḳāmetüñ fikri E, İ, R, İÜ1: Gözlerde serv-i dil-cūyuñ AS2, İÜ2; ḳāmet-i H

3. Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet ṭi̯rini[1414]
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

4. Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār[1415]
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

5. Dil diler zülfüñ ṭari̯ḳında ġamuñ fikrin refi̯ḳ[1416]
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

6. Ḳatı göñlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe[1417]
Gör nice di̯vānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

7. Di̯de-i **Aḥmed** cemālüñde görür nūr-ı celāl[1418]
Naḳş-ı dil-keş merdüm-i bi̯nāya naḳḳāş añdurur

67.[1419]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur[1420]
Mehtāb yüzüñ gün gibi maḥbūb olacaḳdur

2. Çevgān idicek zülfüñi meydān-ı cemāle[1421]
Ser-geşte olup ay ile gün ṭop olacaḳdur

3. Ḳaşuñla gözüñi görüben didi müneccim[1422]
Bu ġurrede çoḳ fitne vü āşūb olacaḳdur

4. Bu ḳanlu yaşum yollaruña āb-zen olup
Kirpüklerüm işigüñe cārūb olacaḳdur

5. Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ[1423]
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

[1414] 3. cāna: cānı H

[1415] 4. serden geçersem: başdan çıḳarsam E, R / şemʿ-vār: ġam degül İ, İÜ1

[1416] 5. diler AS2, İÜ2: ḳılur AS1, E, H, İ, R, İÜ1 // Gicede: Gicelerde AS2; giceler İÜ2

[1417] 6. ġamzeñe: çeşmüñe İ, İÜ1

[1418] 7. cemālüñde görür nūr-ı celāl (ilāh E) AS1, AS2, H, R, İÜ2: görür nūr-ı cemālüñde ilāh ANT, İ, İÜ1 // merdüm-i: di̯de-i İ, İÜ1

[1419] **67 AS1: 100a-100b, AS2: 78a-79b, AE: 49a-49b, E: 29a, H: 43b, İ: 49a, R: 68a, İÜ1: 48a-48b, İÜ2: 56b**

[1420] 1. Mehtāb yüzüñ AE, H, İ, R, İÜ1: Şol ay yañaġuñ AS1 / yüzüñ: ruḫuñ AS2, E, İÜ2

[1421] 2. Ser-geşte olup ay ile gün: Gün atuñ ayaġuña düşüp AS1 / ay ile gün AS2, B, E, İÜ2: mihr ile meh R; ay u güneş AE, H, İ, İÜ1

[1422] 3. gözüñi: cemālüñi İ, İÜ1 / görüben AS1, AS2, E, R, İÜ2: göreyin AE, H görüp İ, İÜ1

[1423] 5. müşk-i AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: misk-i AE, İ, İÜ1

6. Sen ḫusrev-i ḫūbānuñ öger ḥüsnini **Aḥmed**[1424]
Kim naẓm-ı Ḥasan bigi ḫoş-üslūb olacaḳdur

7. Dı̱vānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengı̱n[1425]
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

68.[1426]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür[1427]
Nergisi bı̱-ḫᵛāb iden cāẕū gözüñ nı̱rengidür

2. Ay yüzüñ āyı̱nesinde görinen müşkı̱n ġubār[1428]
Ḫaṭṭ-ı jengārı̱ midür yā dūd-ı āhum jengidür

3. Ḫūşe-i bāġ-ı irem mi zülfüñ iy ʿunnāb-leb[1429]
Yā aṣılmış şāmda miskı̱n ʿineb āvengidür

4. Düşdi zülfüñden ḳara yaṣlı benefşe lā-cerem[1430]
Bisteri ḫāk-i siyeh bālı̱ni ṣaḥrā sengidür

5. Çı̱n nigāristānını naḳş-ı ruḫuñdur māt iden[1431]
Saña nisbet māh-rūlar ṣūret-i erjengı̱dür

6. Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlı̱n ḳadeḥ ṣun kim müdām[1432]
ʿAks-i ġoncadan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

7. Gūş-māl itdüren eflāke beni ṭanbūr-vār[1433]
Perdelerden ṭaşra her dem nālemüñ āhengidür

8. Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse **Aḥmed** dir gören[1434]
Bu ne ṭūṭı̱dür ki şı̱rı̱n sözi şekker tengidür

[1424] 6. ḥüsnini AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: şiʿrini AE, İ, İÜ1 // Kim naẓm-ı: Eşʿār-ı AS1
[1425] 7. -AE, H, İ, İÜ1, R
[1426] **68 AS1: 100b-101a, AS2: 78b, AE: 57b, E: -, H: 43b, İ: 56b-57a, R: 68b, İÜ1: 57b, İÜ2: 56b**
[1427] 1. bı̱-ḫᵛāb AS1, AE, İ, İÜ1: meftūn AS2, H, R, İÜ2 / cāẕū: şehlā AS1
[1428] 2. müşkı̱n AS2, R, İÜ2: miskı̱n AS1, İ, AE, İÜ1 // jengārı̱: reyḥānı̱ AS2, İÜ2 / jengidür AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: rengidür AS1, H, R
[1429] 3. İrem mi AS1, AE, H, İ, İÜ1: İremdür AS2, R, İÜ2 // miskı̱n AS2, AE, İ, İÜ1: müşkı̱n AS1, H, R, İÜ2
[1430] 4. zülfüñden: zülfüñde ANT
[1431] 5. māh-rūlar AS2, İ, B, İÜ1, İÜ2: ḫūb-rūlar AS1, AE, H, R
[1432] 6. -AS1, B / ġoncandan AS2, H, R, İÜ2: laʿlüñden AE, İ, İÜ1
[1433] 7. -AE, H, İ, İÜ1
[1434] 8. Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ AE, H, İ, İÜ1: Yāruñ aġzı yarını medḥ AS1, AS2, R, B, İÜ2

69.[1435]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ḫālüñ meger ki Hindū-yı şekker-fürūşdur
Kim her nefes maḳām aña ol laʿl-i nūşdur

2. Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle Ḥaydarī gibi ḥalḳa-be-gūşdur

3. Ṣayyād-vār ol āhū-yı müşkīn-kemendüñ uş[1436]
Her laḥẓa itlerine sözi oş oşdur

4. İñle ḫamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

5. Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı **Aḥmed**'üñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

70.[1437]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şol ki şehr-i ḥüsn içinde şöhre-i āfāḳdur[1438]
Mihr-i gerdūn-ı melāḥat meh-liḳā İsḥāḳdur

2. Ḳan yudan dil-teşneler düşmiş ḳaşuñ sevdāsına[1439]
Rind olan mey-ḫˇāreler ʿīd ayına müştāḳdur

3. Leblerüñ dāruʾş-şifāsında ġubār-ı müşk ile[1440]
Ḥoḳḳa-i laʿl üzre yazılmış ki bu tiryākdur

4. Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḥüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāh altına düşmiş yatur evrāḳdur

5. Cevr eliyle burdı gūşın **Aḥmed**'üñ ṭanbūr-vār[1441]
Şol boyı dil-keş ṣanem kim rehzen-i ʿuşşāḳdur

[1435] **69 AS1: -, AS2: 79a, AE: 50b, E: 30a, H: -, İ: 49b-50a, R: 77a-77b, İÜ1: 49a, İÜ2: 57a**
[1436] 3. müşkīn E, R, İÜ2: miskīn AS2, AE, İ, İÜ1 / uş: āh AS2
[1437] **70 AS1: 103a, AS2: 79a, AE: -, E: 26b, H: 40a, İ: 57b, R: 69b, İÜ1: 58a-58b, İÜ2: 57a**
[1438] 1. Şol: Ol E, R // Mihr-i gerdūn-ı E, R, H, İ, İÜ1, İÜ2: Maṭlaʿ-ı ḥüsn ü AS1; Maṭlaʿ-ı mihr-i AS2
[1439] 2. yudan AS1, AS2, E, H, R: yudup İ, İÜ1; yuṭan İÜ2 / ḳaşuñ AS1, H, İ, İÜ1, İÜ2: ḳaşı AS2; ṣaçuñ E, R
[1440] 3. dāruʾş-şifāsında AS1, AS2, İ, İÜ1: dāruʾş-şifāsında E, H, R / müşk: ḫaṭṭ İ, İÜ1 // Ḥoḳḳa-i laʿl üzre AS1: Dürc-i laʿlīn üzre E, H, İ, R, İÜ1; Ḥoḳḳa-i laʿlinde AS2, İÜ2
[1441] 5. rehzen-i: Zühre ANT

71.[1442]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜi̯lü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ṭūbā boyuña irmedügi-yᵓçün şikestedür[1443]
Nergis gözüñe beñzemedügine ḫastedür

2. Tāze bahār olalı cemālüñ çemenleri
Sünbül ṣaçuñ benefşeleri deste destedür

3. Zülfüñ ki mesken eyledi gülzār-ı ḥüsnüñi
Ṭāvūsdur ki bāġ-ı bihişt içre bestedür

4. Ḫāl-i ruḫuñ ki kesmedi zülfüñ ᶜalāḳasın
Ol kāfirüñ taᶜalluḳı bu but-perestedür

5. Zülfüñ ṣınuḳlu ḫāṭırını ṣorsun **Aḥmed**'üñ
Kim dost vaᶜdesi gibi göñli şikestedür

72.[1444]

fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Geh döner bir luṭfına biñ biñ cefālar gösterür

2. Rūzgār āyi̯nesinde ṣūret-i aḥvāl-i ᶜışḳ[1445]
Evvel āsān görinür āḫir belālar gösterür

3. Ḥaḳ bu kim cān derd-mendinüñ ṭabi̯bidür lebüñ
Ḥoḳḳa-i laᶜli̯n açup derde devālar gösterür

4. Ṭāliᶜ-i şūri̯deme zülfüñ nişān yetmez mi kim
Baḳduġumca ṣubḥ-ı ṣādıḳda mesālar gösterür

5. Şekl-i zülfeynüñ ḫavāşi̯sinde zi̯bā ḫaṭṭuñuñ[1446]
Ḳayd-ı ṣāhdur kim ḫaṭuñ ansuz ḫaṭālar gösterür

[1442] **71 AS1: 112b, AS2: 79a (3-5. beyitlerin bulunduğu varak yoktur.), AE: 49a, E: -, H: -, İ: 47b-48a, R: 79b, İÜ1: 48a, İÜ2:57a-57b**

[1443] 1. irmedügi-yᵓçün AS1, AE, İ, R, İÜ1: irmedügine AS2, İÜ2

[1444] **72 AS1: 109b, AS2: -, AE: 48b, E: -, H: 42b, İ: 48b, R: 74b-75a, İÜ1: 47a, İÜ2: 57b**

[1445] 2. āḫir AS1, AE, H, R, İÜ2: ṣoñra ANT, İ, İÜ1

[1446] 5. -AS1, R / ḫaṭṭuñuñ AE, İ, İÜ1: kaddüñüñ H, İÜ2 // kim AE, H, İÜ1, İÜ2: ki İ

6. Saʿy it **Aḥmed** ʿışḳa kim merve ḥaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

73.[1447]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ḫaṭ mı bu yā göñlümüñ tafṣīl-i vaṣf-ı ḫālidür[1448]
Yā hümā-yı zülf-i yāruñ sāye-i iḳbālidür

2. Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu[1449]
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

3. Muṣḥaf açdum mekteb-i ḥüsnüñde göñlüm ṭıflına[1450]
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

4. Levḥ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iŝbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣūret-i aʿmālidür

5. Sidre ḳaddüñ fikrine uçmaḳ dil ü cān murġınuñ[1451]
Müntehā-yı ārzūsı ġāyet-i āmālidür

6. Eşkümi gül-gūn iden bir reng-i rūyuñ ālidür[1452]
Aḥmed'üñ göñlin alan ala gözinüñ ālidür

7. Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

74.[1453]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar[1454]
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

[1447] **73 AS1: 110b-111a, AS2: -, AE: 50b, E: 30a, H: 43a, İ: 49b-50a, R: 75b, İÜ1: 49b, İÜ2: 57b-58a**
[1448] 1. göñlümüñ AS1, AE, İ, İÜ1, İÜ2: dilberüñ H, R; ʿāşıḳuñ E
[1449] 2. müşk: misk AE // düzd-i dil: düzdiler E, R
[1450] 3. ḥüsnüñde: ʿışḳuñda H // zülfüñ AS1, E, H, R, İÜ2: zülfi AE, İ, İÜ1
[1451] 5. ārzūsı: ārzū vü İÜ2
[1452] 6. bir AS1, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: ter E, R / Aḥmedʾüñ H: Ki Aḥmedʾüñ AS1, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2 / göñlin alan ala gözinüñ AS1, AE, İ, İÜ1, İÜ2: göñlini alan gözlerinüñ E, H, R
[1453] **74 AS1: -, AS2: 79b, AE: -, E: 25a, H: 43b-44a, İ: 47b, R: 77a, İÜ1: 46b, İÜ2:58a**
[1454] 1. -AS2

2. Zülf ü ḫaddi şevḳına aġladuġumdan incinüp[1455]
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

3. ʿIş nevrūzında gül-biz olmadan ferrāş-ı bād[1456]
Bādeden cān bezmine berg-i gül-i ḫandān yaġar

4. Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm[1457]
Şūḫ ġamzeñden niçe bir nāvek ey fettān yaġar

5. Piç ü tābından kemend-i zülfüñüñ iy seng-dil
Her şeb āhum mancınıḳından göge ṣuʿbān yaġar

6. Mürde-diller maḥşer-i ḥüsninde bulmaġa ḥayāt[1458]
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

7. Ḳāmetüñ çıḳdı ḳapuñdan oldı gözyaşı revān[1459]
Ṣan ḳıyāmet ḳopdı gökden aḫter-i tābān yaġar

8. Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nᵓola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

9. İşigüñden **Aḥmed**'üñ cevr ü cefādur manṣıbı
Bu ne ṭāliʿdür ki gökden seng-i biz-pāyān yaġar

75.[1460]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. El ursam ser-i zülfüñe dil ü cān dökilür[1461]
Niçe miskinler ayaġuña perişān dökilür

2. Ser ü sāmān gider ol deñlü ṣaçuñ silkine kim[1462]
Silkicek ʿaḳl elli biñ biser ü sāmān dökilür

[1455] 2. aġladuġumdan: aġladuġum çün İ, İÜ1 // tamām uş: tamāmet AS2, İÜ2 / yek-sān İ, R, İÜ1: bārān AS2, E, H, İÜ2
[1456] 3. cān AS2, E, R, İÜ2: gül H, İ, İÜ1
[1457] 4. rūz-ı: devr-i AS2
[1458] 6. ḥüsninde AS2, B, E, H, İÜ2: ḥüsnüñde ANT, İ, R, İÜ1
[1459] 7. ḳapuñdan: ḳapudan E // tābān: bārān E
[1460] **75 AS1: 103b-104a, AS2: -, AE: 56b, E: 26a, H: 38b, İ: 55b, R: 69b-70a, İÜ1: 56a, İÜ2: 58b**
[1461] 1. Nice: Bunca AS1
[1462] 2. -AS1, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

3. İrse zülfüñe ṣabā āb-ı ʿiẕāruñ yüzine[1463]
Ter benefşe ṣaçılur sünbül ü reyḥān dökilür

4. Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden[1464]
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

5. Lāle ḫaddüñ göricek āh idüben aġladuġum[1465]
Bu ki gül mevsimidür bād ile bārān dökilür

6. Cām olursa lebüñe leb-be-leb iy āb-ı ḥayāt[1466]
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

7. Ḫışm-ı çeşmüñle irer nergis-i şehlāya seḥer[1467]
Reşk-i ḫaddüñ ile berg-i gül-i ḫandān dökilür

8. Tīr-bārān ideli cāna ḫayāl-i ġamzeñ
Çeşmümüñ revzenesinde dile peykān dökilür

9. Şemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger ṣaçsa ne ġam[1468]
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

10. Bu ruḫ u ḫaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān[1469]
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḥayrān dökilür

11. Ḳabaġum cürʿa-i cām-ı leb-i mey-gūnuñ içün[1470]
Laʿl ü yāḳūt ṭolar ḳaṭra-i mercān dökilür

12. Şöyle şīrīn öger **Aḥmed** lebin ol ḫıżr-ḫaṭuñ[1471]
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

13. Şāḫ-ı şiʿrümde ṭarāvet ḳomasa ṭañ mı firāḳ[1472]
Esicek bād-ı ḫazān berg-i gülistān dökilür

[1463] 3. İrse zülfüñe AE, H, İ, İÜ1: Çözse zülfüni AS1, E, R, İÜ2
[1464] 4. -AS1, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2
[1465] 5. -H
[1466] 6. olursa: olsa R
[1467] 7. -AS1, H / seher: güher İ, İÜ1 // berg-i E, R: reng-i AE, İ, İÜ1, İÜ2
[1468] 9. ġam AS1, AE, İ, İÜ1: ṭan E, H, R, İÜ2
[1469] 10. -AS1, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2
[1470] 11. -AS1/ ḳaṭre-i AE, E, İ, İÜ1: dür ile H, R / mercān: bārān E
[1471] 12. ḳalemüñ: ḳaleme R
[1472] 13. -AS1, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

76.[1473]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿni̯ ki sidre aña göre müntehā mıdur

2. Düşmiş yüzine zülf-i peri̯şān u bi̯-ḳarār
Yā Rab kim ol da bencileyin mübtelā mıdur

3. Nʾiçün ʿinān-keşi̯desin ey yār bilmezem[1474]
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

4. ʿAḳla ne şerḥ idem ġam-ı zülfüñ rumūzını[1475]
Bi̯gāne maḥrem-i suḫan-ı āşinā mıdur

5. Göñlüm yolında oḳ gibi ṭoġru sözinde dost
Yā ḳaşı bigi ṭoġru degüldür revā mıdur

6. Sevdā-yı zülfi göñlümi sulṭān-ı vaḳt ider
Yāruñ ḫayāl-i ṭurrası ẓill-i hümā mıdur

7. Çün gün yüzüñe *aḥsen-i taḳvi̯m* didi Ḥaḳ[1476]
Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḫaṭā mıdur

77.[1477]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Göñül bir dil-rubāya müftetendür
Ki bālāsı belā-yı merd ü zendür

2. Yüzi i̯mān bağışlar ehl-i küfre
Gözi islām içinde rāhzendür

3. Şikest zülfine ṭolaşdı göñlüm
Anuñʾçün ucdan uca pür-şikendür

[1473] **76 AS1: 112a-112b, AS2: 79b -80a, AE: 50a, E: 28b, H: -, İ: 49b-50a, R: 79a-79b, İÜ1: 49a, İÜ2: 58b-59a**

[1474] 3. kirişme AE, İ, İÜ1: ʿitāb AS1, AS2, E, R, İÜ2

[1475] 4. zülfüñ: ʿışḳuñ AS1

[1476] 7. severse: ögerse AS1 / aḥseni: Aḥmed'i İ, İÜ1

[1477] **77 AS1: -, AS2: 80a, AE: -, E: -, H: 42a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 59a (HME'de rivayetler farklı)**

4. Dürüst itdi bizümle gerçi ʿahdi[1478]
Velį̈ ḳorḳum bu kim peymān-şikendür

5. Gözine seyr iderken şiyr dirler
Ḫaṭādur dirsem āhū-yı Ḫotandur

6. Viṣāl-i yārdur ʿālemde maḳṣūd[1479]
Ḳalanı ġuṣṣa vü derd ü ḥazendür

7. Cemāli şemʿine per yaḳma dirler
Yaḳ iy **Aḥmed** ki şemʿ-i encümendür

78.[1480]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Zülfi meydān-ı cemāl içre ḫoş çevgāndur[1481]
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile ser-gerdāndur

2. Ḥüsni bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur[1482]
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

3. Bir çöpe ṣaymaz iken iki cihān milketini[1483]
Saña biñ cān ili ḳul oldı göñül sulṭāndur

4. Yüzine zülf-i ʿaraḳ-rį̈zi ne ḫoş düşmişdür[1484]
Kʾebr-i miskį̈ ile gülzāra gülāb-efşāndur

5. İy ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öykündi diyü[1485]
Lālenüñ yüzini ḳan eyleme kim bühtāndur

6. Ġam-ı zülfüñden aḳan ḳanlu yaşumdan ḥaẕer it
Nāfe-i Çį̈ni ḫarāb eylemesün bārāndur

[1478] 4. kim: ki ANT

[1479] 6. ḥazendür AS2, H: miḥendür ANT, İÜ2

[1480] **78 AS1: 99a, AS2: 80a-80b, AE: 53b, E: -, H: 41a, İ: 53b, R: 67a, İÜ1: 53b, İÜ2: 60b (5-7. beyitlerin bulunduğu sayfa kayıptır.)**

[1481] 1. ṭop-ı: gūy-ı R

[1482] 2. hüsn: hüsni ANT / ṭolanur AE, H, İ, R, İÜ1: ṭolaşur AS1, AS2, İÜ2

[1483] 3. Bir çöpe AS1, AE, H, R, İÜ2: Ḥabbeye AS2, İ, İÜ1 / milketini: milletini AE // biñ AS1, AS2, H, R, İÜ2: yüz AE, İ, İÜ1

[1484] 4. müşkį̈n AS1, AS2, H, R, İÜ2: miskį̈n AE, İ, İÜ1

[1485] 5. -İÜ2 / ḫāk: ḳan ANT, RV

7. Ḫāṭır-ı nāzükin endişe ḳıl **Aḥmed** şeb ü rūz
İşiginde niçe bir velvele vü efġāndur

79.[1486]

mefᶜūlü fāᶜilātün mefāᶜīlü fāᶜilātün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Cevr ü cefāsı cānuma luṭf u vefā yiter[1487]
Derd ü belāsı göñlüme ẕevḳ ü ṣafā yiter

2. Cān gözlerine ayaġı tozı nigārumuñ
Kuḥl-ı baṣīret olmaġ içün tūtiyā yiter

3. Derdümle ölmesün ben ḳanı öldürem dimiş[1488]
Bir olmayası dirlik içün ol bańa yiter

4. Ḫūn-ı ciger ḥikāyetini şerḥ ider gözüm[1489]
Ehl-i naẓar olanlara bu mā-cerā yiter

80.[1490]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ser-nāme-i cemālüñe ḳaşuñ nişān çeker[1491]
Cān ṣafḥasına ter raḳam-ı dil-sitān çeker

2. Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laᶜlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

3. Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi dest-keş[1492]
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

4. Zülfüñ görüp çıḳar ẕeḳanuñdan göñül beli̱[1493]
Çāh-ı belā esi̱rlerin ri̱smān çeker

[1486] **79 AS1: -, AS2: 80b, AE: 59b-60a, E: 29b, H: 42a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2:**
[1487] 1. ẕevḳ E, AE: şevḳ AS2, H
[1488] 3. Bu AS2, AE, H: Bir ANT, E
[1489] 4. bu AE, E: ol AS2, H
[1490] **80 AS1: 99b, AS2: 80b-81a, AE: 59a, E: -, H: 44a, İ: 58a-58b, R: 71b, İÜ1: 59b, İÜ2: -**
[1491] 1. ḳaşuñ: ḫaṭṭuñ AS2 // ṣafḥasına: ṣafḥasında İ, İÜ1
[1492] 3. ḳaşlaruñ: ḳaşları AS2 / dest-keş AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2: dest-res İ, İÜ1 // iken AS1, AS2, H, R, İÜ2: gör AE, İ, İÜ1
[1493] 4. -AS1, AE, H, İ, R, İÜ1 / beli̱ AE13, ATF, MAK: gibi AS2; teli RV // esi̱rlerin RV: esi̱rleri AS2

5. Ol ḫoş-ḫırām içün çekerüz zülfi ġuṣṣasın[1494]
Ṭāvūsı özleyen ġam-ı Hindūstān çeker

6. İy şāh-ı ḥüsn gözle rikābuñda ḳulları[1495]
Mūr-ı żaʿi̯fi görse Süleymān ʿinān çeker

7. Ṣal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳi̯b[1496]
Sūsen gibi dil ehline ti̯ġ-ı zebān çeker

8. Uş eşk kārbānı Bedaḫşān-ı di̯deden
Rūma ḳaṭār-ı laʿl ile dür armaġan çeker

9. **Aḥmed** vidāʿda nigerāndur cemālüñe[1497]
Dutar yüzini ḳıbleye zār ile cān çeker

10. Bu ġamzeler ḫadengi mi yā ti̯r-i si̯nedūz[1498]
Yā ti̯ġdur ki ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān çeker

81.[1499]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İy ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
İy yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

2. Aç gözüñ iy cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Şādımān ol iy dil-i ġam-gi̯n ki dildāruñ gelür

3. Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes iy ḫaste cān[1500]
Uş ṭabi̯b-i ḥāzıḳ irür vaḳt-i ti̯māruñ gelür

4. Ḫāk-i dergāhı ḳoḫusından muʿaṭṭarsın yine[1501]
İy meşām-ı cān bugün beñzer ki ʿaṭṭāruñ gelür

1494 5. ḫoş-ḫırām: kebk-i İÜ1 // özleyen: isteyen R
1495 6. -H, İ, İÜ1
1496 7. -AS1, AE, H, İ, R, İÜ1
1497 9. cemālüñe: ḫayālüñe ANT // Dutar AE, İ, İÜ1: Ṭutar AS1, AS2, H, R / zār ile AS1, AS2, H, R: gerçi ki AE, İ, İÜ1
1498 10. ġamzeler: ġamzesi AS2
1499 **81 AS1: -, AS2: 81a, AE: -, E: 28a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 59b (1-3. beyitlerin bulunduğu sayfa eksiktir.)**
1500 3. cān E: dil AS2
1501 4. muʿaṭṭarsın E, İÜ2: muṭarrāsın AS2

5. Ḫasteyem varmaduġum oldur didüm işigüñe[1502]
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

6. Gice māhı nʾeyleyem gündüz yāḫod ḫurşiydi ben[1503]
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

7. Ḫıżr kim dirler sen anuñ ʿaynısın ʿayneʾl-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña laʿl-i şeker-bāruñ gelür

8. **Aḥmed** eger sözlerüñ ḳāsid olursa ġam degül[1504]
Cevher-i naẓmuñ bahā bulur ḫarīdāruñ gelür

82.[1505]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳı iy Yūsuf-ı kenʿān-ı Mıṣr[1506]
Utanur şehd-i lebüñden şekeristān-ı Mıṣr

2. Şām-ı zülfüñ çerisi ḳondı göñül Mıṣrına kim[1507]
Sāyebānlarla ṭoludur ḳamu meydān-ı Mıṣr

3. Ġam degül bende iseñ Mıṣr-ı dile sulṭānsın[1508]
Bir ʿazīzüñ ḳulıdur Yūsuf-ı kenʿān-ı Mıṣr

4. Eyledi ʿışḳ Züleyḫāsı bu cān Yūsufına[1509]
Mıṣr-ı ḥüsnüñde zenaḫdānuñı zindān-ı Mıṣr

5. İy gözüm yaşını gören sebaḳ al ḥüsninden[1510]
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mıṣr

6. Ruḫ u zülfüñ hevesinden giceler ṣubḥa degin[1511]
Zeyn olur şemʿ-i şebistān ile dükkān-ı Mıṣr

1502 5. işigüñe AS2, İÜ2: dergāhına E
1503 6. -AS2, İÜ2
1504 8. kāsid olursa AS2, İÜ2: olduysa kāsid E
1505 **82 AS1: 106a, AS2: 81a (3-9. beyitlerin bulunduğu sayfa kayıptır.), AE: 58b, E: -, H: 44a-44b, İ: 58a-58b, R: 72a-72b, İÜ1: 59a, İÜ2: 51b**
1506 1. şehd-i: laʿl-i B, R
1507 2. ḳondı: ḳonar H // ḳamu: yine AS1
1508 3. ʿazīzüñ: ʿazīz R
1509 4. ʿışḳ: ʿışḳı AE
1510 5. Ḫūb olur: Ḫūbdur İÜ2
1511 6. hevesinden AE, E, H, İ, İÜ1, İÜ2: hevesinde AS1, R

7. Yüzi ḫurşiydi şeb-i zülfini kāfir görüben[1512]
Rūm-ı ḥüsninde çeker tīġ-ı dıraḫşān-ı Mıṣr

8. Cān ġamuñ yüklenür il muṣḥaf-ı ḥüsnüñ gözedür[1513]
Kʾola maḥmilde temāşā-yı firāvān-ı Mıṣr

9. Ḫoş şeker-rīz olur Saʿdī-i Şīrāz gibi[1514]
Aḥmed'üñ sözlerüñ oḳırsa ġazel-ḫᵛān-ı Mıṣr

83.[1515]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gördüm yüzüñi idimezem iy nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

2. İy ḳaşları kemānına ḳurbānlar olduġum[1516]
Cismüñ hilāl gibi ḳılupdur nizār ṣabr

3. Devr-i ruḫuñda nʾola içersem ciger ḳanın
Gül mevsiminde içmemege kimde var ṣabr

4. Ṣabr eylesün cefāma ki cānın alam dimiş[1517]
Ben ṣabr iderdüm eymese bu rūzigār ṣabr

5. Ḫār-ı belāya ṣabr ider illā ki idimez
Zāġ-ı raḳībe bülbülüñ iy gül-ʿiẕār ṣabr

6. ʿUşşāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

7. Raḥm it dil-i şikestesine **Aḥmed**'üñ kʾider[1518]
Zülf ü ruḫuñ ḫayāl ile leyl ü nehār ṣabr

[1512] 7. -R
[1513] 8. -H, R / yüklenür: yüklenüp AS1 // Kʾola: Oldı AS1
[1514] 9. olur: olısar H / Şīrāz AE, İÜ2: Şīrāzī AS1, H, İ, R, İÜ1 // oḳırsa AS1, E, H: işitse AE, İ, İÜ1
[1515] **83 AS1: 101a-101b, AS2: -, AE: 56a, E: -, H: 42b, İ: 55b, R: 68b, İÜ1: 56a, İÜ2: 60a**
[1516] 2. Cismüm: Cismüñ ANT
[1517] 4. iderdüm: iderem İ
[1518] 7. ḫayāl ile: ḫayāline İÜ2

84.[1519]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜi̯lü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ḳıldum belā-yı ᶜışḳ ile ben mübtelā sefer
Meşhūrdur ki ᶜāşıḳa yā ṣabr u yā sefer

2. Ḥayretdeyem ki böyle hevādār iken saña[1520]
Çün irdi kūyuña nᵓiçün ider ṣabā sefer

3. Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf ü ḫaddüñi
ᶜAḳrebde olsa māh degüldür revā sefer

4. Kaᶜbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ᶜÖmre ḳomaz temettuᶜı ol bi̯-ṣafā sefer

5. Ḳaṭᶜ-ı ᶜalāyıḳ eyleyüp **Aḥmed** gibi ḳılur[1521]
Sevdā-yı zülf-i yār ile müşk-i Ḫıṭā sefer

85.[1522]

feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
remel + + - - / + + - - / + + -

1. Āh kim ġamzelerle dilberler[1523]
Ṭaḳınur ṣaġlu ṣollu ḫancerler

2. Her biri ᶜāşıḳına cān yidürür
Ṣunıcaḳ būselerle şekkerler

3. Āstānuña āsti̯nüñden[1524]
Ṣaçılur misk-i terle ᶜanberler

4. Ġam-ı zülfeyni düşdi si̯nemüze[1525]
Oldı pür ᶜūdlarla micmerler

[1519] **84 AS1: 104b, AS2: -, AE: 56b, E: -, H: 40b, İ: 56a, R: 70b, İÜ1: 56b, İÜ2: 60a**
[1520] 2. ider AS1, H, İÜ2: ide AE, İ, İÜ1; iyler R
[1521] 5. Ḳaṭʿ-ı ʿalāyıḳ eyleyüp H, SÖ, İÜ2: Ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa eyleyüp AE, İ, İÜ1 Ḳaṭʿ eyleyüp ʿalāyıḳı AS1, R // müşk AS1, H, R, İÜ2: misk AE, İ, İÜ1
[1522] **85 AS1: 110a-110b, AS2: -, AE: 49b-50a, E: 25b, H: -, İ: 49b, R: 75a, İÜ1: 48b-49a, İÜ2: 60a-60b**
[1523] 1. Ṭaḳınur: Daḳınur AS1
[1524] 3. Āsitānuña āsiti̯nüñden: Āsitānına āsiti̯ninden AS1 / misk-i terle AE, İ, İÜ1: müşklerle AS1, E, R, İÜ2
[1525] 4. si̯nemüze AE, İ, R, İÜ1, İÜ2: göñlümüze AS1, E // Oldı pür: Ṭoldı bu AS1

5. Fülk-i dilden ḫayāl-i peykānuñ[1526]
Ḳaʿr-ı deryāya ṣaldı lengerler

6. Cān virür vaṣluñ almaġa ʿuṣṣāḳ
Virme kim rāygāna isterler

7. Dizdi zülfüñde ḳaṭra-i ʿaraḳuñ[1527]
Müşk çevgān ucına gevherler

8. ʿĀrıżuñ luṭfın ögmege bülbül[1528]
Berg-i gülden leṭāyif ezberler

9. **Aḥmed**'üñ sözine ḳulaḳ ṭut kim[1529]
Yaraşur gūş-ı şehde gevherler

86.[1530]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar[1531]
Añsam dişüñi di̯de-i terden güher çıḳar

2. Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ[1532]
Her kim ḳazarsa ṭopraġını laʿl ü zer çıḳar

3. Deryāya düşse ḳaṭrası var aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemi̯şe deñizden şeker çıḳar

4. Ol serv-i si̯m-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden[1533]
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

5. Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde[1534]
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

[1526] 5. lengerler: leşkerler AE

[1527] 7. Dizdi: Düzdi R // müşk AS1, E, R, İÜ2: misk AE; aştı İÜ1; astuñ İ

[1528] 8. ʿĀrıżuñ: Ruḫlaruñ AS1

[1529] 9. sözine ḳulaḳ ṭut kim: sözlerine ṭut ḳulaġuñ AS1 / ṭut AS1, E, R, İÜ2: dut AE, İ, İÜ1 // gevherler AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2: cevherler ANT, AS1

[1530] **86 AS1: 108b, AS2: 86b, AE: 55a, E: 26a-26b, H: 42b, İ: 54b, R: 74a, İÜ1: 55a, İÜ2:64b**

[1531] 1. terden AS2, E, R, İÜ2: dilden AS1, AE, İ, İÜ1; cāndan H

[1532] 2. Mercān AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: Laʿli̯n AS1, E, H, R / ölenüñ AS1, İ, İÜ1: ölicek AE, AS2, E, H, R, İÜ2 // kim: ne İÜ1 / ṭopraġını AS1, İ, İÜ1: ṭopraġımı AS2, AE, E, R, İÜ2 / laʿl ü zer: laʿl-i ter AS1, AS2, H, R, İÜ2

[1533] 4. -İ, İÜ1

[1534] 5. açmadum AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: açmadan AE, İ, İÜ1 // serveri: serviyi İ, İÜ1

6. Müşkil budur ki her kime kim ḥālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

7. Ṭañ yili zülfüñ güẕer itdükce ṣanuram[1535]
Çiẕnden ḳaṭār-ı ḳāfile-i müşk-i ter çıḳar

8. **Aḥmed** ʿaceb mi cennet-i kūyuñdan olsa dūr[1536]
Bilmezlük ile ādem elinden neler çıḳar

87.[1537]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider[1538]
Kim beni bir ṣiẕve ilʾöldürmege biñ nāz ider

2. İtlerümle işigümde āşinā olsun dimiş[1539]
ʿÖmri çoġ olsun ki baña luṭf idüp iʿzāz ider

3. Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳiẕbini ḳabūl[1540]
Āşināsın yad idüp biẕgānesin hem-rāz ider

4. Ruḫlarına sünbülinden meyl ider bu murġ-ı dil[1541]
Görse şemʿi giceler pervāneler pervāz ider

5. **Aḥmed** idelden Zebūr-ı ʿışḳuñı cānına naḳş[1542]
Naġme-i Dāvūd ile āvāzını dem-sāz ider

88.[1543]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿiẕlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Āhū gözüñ ki cānlara şiẕrāne ḳaṣd ider[1544]
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

[1535] 7. -AS2, AE, E, H, İ, R, İÜ1, İÜ2
[1536] 8. -İ / kūyuñdan: vaṣluñdan R / olsa: ola İÜ1
[1537] **87 AS1: -, AS2: 81b, AE: 59b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 61a**
[1538] 1. mihr: luṭf AE // beni: bizi AE
[1539] 2. çoġ: çoḳ AS2 / ki baña luṭf: ġariẕbe raḥm AE
[1540] 3. redd: dūr AE / ḳılur: ider AE // biẕgānesin: biẕgāneden AE
[1541] 4. giceler pervāneler: gice lābüd karbān AE
[1542] 5. cānına: cānında İÜ2
[1543] **88 AS1: -, AS2: 82a, AE: 57a, E: 27b, H: 42a, İ: 56b, R: -, İÜ1: 57a, İÜ2: 61a**
[1544] 1. cānlara: dillere E // gözler ü: gözleri H

2. Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

3. Ḳaṣd itse nʾola ḫātem-i yāḳūtuña raḳīb[1545]
Bir dīvdür ki mühr-i Süleymāna ḳaṣd ider

4. Seyr eyledügi çāh-ı zenaḫdānuñı göñül[1546]
Key çāpük uġrıdur ki bu zindāna ḳaṣd ider

5. Ḫancer çeker gözüme gözetdükce ġamzesi[1547]
Cellād-vār tīġ ile insāna ḳaṣd ider

6. Her dem diler gözüñ ki döke ḳanın **Aḥmed**'üñ
Ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān gibi ḳurbāna ḳaṣd ider

89.[1548]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Çekmeyen hecr elemin vaṣl ṣafāsın ne bilür[1549]
Düşmeyen derde ġamuñ dār-ı şifāsın ne bilür

2. Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler[1550]
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

3. Yüzüñ ayında temāşā-yı cemāl eylemeyen
Pertev-i āyīne-i nūr-ı ḫudāsın ne bilür

4. Dil ü cān vaṣf idimez derd-i derūnuñ ḫaberin
Cigeri dāġ olanuñ kimse belāsın ne bilür

5. Ṭāḳ-ı ebrūsına peyveste sücūd eylemeyen
Aḥmed ol gūşe-i miḥrāb duʿāsın ne bilür

[1545] 3. nʾola: nūr-ı AS2 / yāḳūtuña: yāḳūt ile AS2
[1546] 4. ki bu AE, İ, İÜ1: bu ki AS2, E, H, İÜ2
[1547] 5. insāna: her cāna E
[1548] **89 AS1: 105a, AS2: 82a, AE: -, E: 29b, H: 40b, İ: 53a, R: 71a, İÜ1: 53a, İÜ2: 61b**
[1549] 1. derde: derd ü İ, İÜ1 / ġamuñ: Ḥaḳuñ AS2
[1550] 2. Ancalar: Niceler İ, İÜ1 / bisāṭında: ṣafāsında AS2

90.[1551]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ġamze-i rehzen-i tiġını ʿuryān götürür[1552]
Ger amān virmez ise gevdeleri ḳan götürür

2. Lebinüñ manṭıḳı tesḫiri durur ins ü melek
Ol perī-çihre meger mühr-i Süleymān götürür

3. Yār ʿayb eylemesün ʿāşıḳuñ iñledügini[1553]
İñler ise nᵓola ādem durur ol cān götürür

4. Sükkerī ḫᵛān-ı Ḫalīlīdür anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

5. Sīne-ber-sīne ṣafā-ḫātır olur göricegiz[1554]
Sīnesinde bugün ol kimse ki īmān götürür

6. Nüktesin götüremez kimse raḳībüñ ammā[1555]
Cigeri pārelerinde niçe peykān götürür

7. **Aḥmed**'üñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim[1556]
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

91.[1557]

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur
Dimāġı sünbülüñ müşkīn olupdur

2. Perīşān gördügince sünbülüñi
Benefşe vālih ü ġam-gīn olupdur

[1551] **90 AS1: -, AS2: 82a-82b, AE: 55b, E: -, H: 43a, İ: 55a, R: -, İÜ1: 55a, İÜ2:61b**
[1552] 1. tiġını ʿuryān AE, İ, İÜ1: ḫançer-i bürrān AS2, H, İÜ2
[1553] 3. iñledügini: aġladıġını İ, İÜ1 // ādem dürür AE, İ, İÜ1: ādemdür AS2, H, İÜ2 / Ol İ, İÜ1: aḫı AS2, İÜ2 (AE, H'de bu ifade bulunmamaktadır.)
[1554] 5. -H / ber-sīne: bir sīne ANT
[1555] 6. -H / götüremez kimse: kimse götüremez AS2 // pārelerinde AS2: yara olandur İ, İÜ1; yaralarında İÜ2 / nice: yine İ, İÜ1
[1556] 7. -H / Aḥmed'üñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim AS2, İÜ2: Sitem ü cevrüñi Aḥmed götürür ise nola AE, İ, İÜ1
[1557] **91 AS1: -, AS2: 82b, AE: -, E: -, H: 44a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 61b-62a**

3. Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu[1558]
Ki yār anı görüp ḫod-biḫin olupdur

4. Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskiḫn olupdur

5. Lebüñi aġzına alduḳca **Aḥmed**
Ne söz kim söylese şiḫriḫn olupdur

92.[1559]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Aġladuġumca ben ol şūḫ-ı sitem-kār güler
Bir olup düşman ile her nefes oynar güler

2. Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı[1560]
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gül-zār güler

3. Dostlar böyle mʾolur dostuluġun ḳāʿidesi[1561]
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

4. Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür[1562]
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

5. **Aḥmed** aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi[1563]
Bu ki gördükce anuñ ḥālini aġyār güler

93.[1564]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ruḫuñ şemʿi şuʿāʿından dil ü cān u ciger göynür
Naẓar ḳılmaġa ḫurşiyd-i cemālüñe naẓar göynür

2. Ziḫi çeküp ḳaşuñ yayın ḫalāṣ-ı tiḫr-i āh itsem[1565]
Ṭoḳuz ṭāḳ-ı zebercedden ṭutarlarsa siper göynür

[1558] 3. göreyin İÜ2: görüben AS2 göreyüm H
[1559] **92 AS1: -, AS2: 82b-83a, AE: 112, E: 27b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 62a**
[1560] 2. feryādumızı: zār olduġuma AE
[1561] 3. ol yār: aġyār E
[1562] 4. ḳılup: ḳılur E
[1563] 5. aġladuġıyla AE, İÜ2: aġlamaġla AS2, E
[1564] **93 AS1: -, AS2: 83a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 62a**
[1565] 2. çeküp: çatup İÜ2 / yayın: yasın AS2 / ṭutarlarsa: dutarlarsa AS2

3. Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

4. Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra[1566]
Ki çün söz söyleyem evvel dehānumda ḫaber göynür

5. Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan **Aḥmed**'i bülbül[1567]
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

94.[1568]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ʿĀşıḳa cennet gerekmez şol ruḫ-ı ẕibā yiter[1569]
Ḥulle-i sündüs ḫayāl-i zülf-i ʿanber-sā yiter

2. Maḥşer-i zülfüñde ḥaşr olmaġa diller biẕ-ḥisāb[1570]
Sen ḳıyāmetsin nişān ol ḳāmet-i bālā yiter

3. Ġayrdan tecrīd ol iy dil ġam beyābānında kim
Perdedār-ı sırr-ı Mecnūn dāmen-i ṣaḥrā yiter

4. Ṭañ mıdur Yaʿḳūb-ı dil añmazsa Yūsuf ḥüsnini[1571]
Kʾāsmān-ı cāna miʿrāz itmege ʿĪsā yiter

5. Āh-ı **Aḥmed**'den oda yansa ḳayırmaz mihr ü māh
Ḫaṭṭ-ı eşʿārum çü naḳş-ı günbed-i mīnā yiter

95.[1572]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar[1573]
Yüzine yüz vech ile mihr ü mehi çāker yazar

[1566] 4. söylesem AS2: söyleyem ANT, İÜ2

[1567] 5. gül: ol AS2

[1568] **94 AS1: 103a-103b, AS2: 83a, AE: 59b, E: -, H: 43a, İ: -, R: 69b, İÜ1: -, İÜ2: 62b**

[1569] 1. ḫayāl-i: yirine AS1

[1570] 2. zülfüñde AS1, AS2, H, İÜ2: hüsnüñde AE, R // nişān ol ḳāmet-i bālā: ʿālāmet şol ḳād ü bālā AS1 / nişān: ḳıyām R / ḳāmet-i: ḳāmet ü AS2

[1571] 4. Ṭañ mıdur Yaʿḳūb-ı dil añmazsa Yūsuf ḥüsnini AS1, AS2, R, İÜ2: Yiridür baḳmazsa dil Yaʿḳūbı Yūsuf ḥüsnine AE, H / añmazsa AS1: baḳmazsa AS2, R, İÜ2 / ḥüsnini AS1: ḥüsnine AS2, R, İÜ2 // cāna: cānda AE

[1572] **95 AS1: 113b, AS2: 83a, AE: 54b-55a, E: 30b, H: -, İ: 54b, R: 77b, İÜ1: 54b, İÜ2:62b**

[1573] 1. ḫaṭṭın: ḫaṭṭ-ı İ, İÜ1

2. Kātib-i ḳudret cemālüñ muṣḥafın zeyn itmege[1574]
Lāciverd ile lebüñe sūre-i kevŝer yazar

3. İy ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳv̲imde
Ay başında fitne var diyü münecimler yazar

4. Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşḳi̲n dāyire[1575]
Ḥaḳ budur yāḳūtdan her şi̲vesinde ter yazar

5. Āh kim fikr-i raḳi̲b ile geçer bāzārumuz[1576]
Ḥayf kʾol ʿömri kirāmen kātibi̲n ebter yazar

6. Laʿlinüñ naḳşın ḫayāl eyler ṣaçındayken gözüm[1577]
Gūyiyā naḳḳāş-ı Çi̲ndür cevheri̲ sāġar yazar

7. Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile[1578]
Gül yüzüñ vaṣfında **Aḥmed** nice kim defter yazar

96.[1579]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Her ḳaçan kim defter-i ʿışḳuñda di̲vān bağlanur
Nām-ı dilber nāme-i ḥüsninde ʿunvān bağlanur

2. Ḥoḳḳa-i laʿlüñ ne ri̲v eyler ʿaceb cān ḳaṣdına
Kʾaña itdükce naẓar bu çeşm-i giryān bağlanur

3. Çün ṭulūʿ itdi ḳaşuñ ayı raḳi̲bi eyle bend
Lā-cerem görinse māh-ı rūze şeyṭān bağlanur

4. Çi̲n-i zülfüñ göricek bāzār-ı misk olur kesād[1580]
Gerd-i rāhuñ añıcaḳ rāh-ı Ṣıfāhān bağlanur

5. Cān feraḥdan raḳṣ urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşiyr-i bürrān bağlanur

1574 2. cemālüñ: cemāli AS1
1575 4. müşḳi̲n AS1, AS2, E, R, İÜ2: miskı̲n AE, İ, İÜ1 // budur: bu kim AS2, İÜ2 / şi̲vesinde: şi̲vesinden AS2, İÜ2
1576 5. kʾol: ol İ
1577 6. Gūyiyā AE, İ, İÜ1: Ṣañasın AS1, AS2, E, R, İÜ2
1578 7. Rūmı: Rūyı İÜ2 / ṭutar: dutar AE
1579 **96 AS1: -, AS2: 83b, AE: -, E: -, H: 44b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 63a**
1580 4. misk H: müşk AS2, İÜ2

6. Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

7. Her ḳaçan kim **Aḥmed** ider medḥüñe fetẖ-i kelām
Nuṭḳ-ı Ḫusrev ṭutılur enfās-ı Selmān baġlanur

97.[1581]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Göñlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

2. Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin[1582]
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

3. Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ
Ki ḳadem baṣduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

4. Gözlerüñ nūr-ı tecelli̱ göre mi ṣofi̱ senüñ
Si̱neñüñ ṣoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

5. **Aḥmed**'üñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

98.[1583]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Siḥr ile cādū gözüñ her dem ki āle başlar[1584]
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

2. Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı[1585]
Āb-ı ḥasretdür bu gözümde dökilen yaşlar

3. Kirpügüm ḫaddüñ ḫayālin şöyle reng̱i̱n yazdı kim[1586]
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

[1581] **97 AS1: -, AS2: 84a, AE: -, E: -, H: 44b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 63a**
[1582] 2. isteyeyin H, İÜ2: isteyeyüm AS2
[1583] **98 AS1: -, AS2: 84a, AE: 59a, E: -, H: 42a, İ: 58b, R: 67a-67b, İÜ1: 59b, İÜ2: -**
[1584] 1. her dem ki āle başlar: kim her dem alur yaşlar İ, İÜ1
[1585] 2. bu gözümden: gözümden şol H
[1586] 3. reng̱i̱n: rūşen İ, İÜ1 // resm: naḳş R

4. Ṣafḥa-i ḫurşiyde naḳş olmış ṣanasın māh-ı nev
Ay yüzüñüñ ġurresind'iki hilāli̯ ḳaşlar

5. Murġ-ı ḫoş-elḥān olup **Aḥmed** yüzüñ gülzārına[1587]
Bülbül-i gūyā hezārān eyledi şābāşlar

99.[1588]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İy ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyi̯nedār[1589]
V'ey cemālüñ bāġına dest-i ṣabā ʿanber-niŝār

2. Dil mari̯żın ṣor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ[1590]
Nārdan bister döşenmiş mārdan bāli̯ni var

3. Ṣulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḫı ey bed-ḫū raḳi̯b[1591]
Üstüḫ̬ānuñ ṣaf dutup ceng idiser şaṭranc-vār

4. Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül[1592]
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşkār

5. Baḫtı yüzin **Aḥmed**'üñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim[1593]
Ḫāl tek ruḫsārın zaḫm urdı dest-i rūzgār

100.[1594]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer[1595]
Ben cihān mülkin n'iderem çün ki cān ansuz geçer

[1587] 5. Murġ-ı ḫoş-elḥān AE, İ, İÜ1: Bülbül-i gūyā AS2, H, R // Bülbül-i gūyā AE, İ, İÜ1: Murġ-ı ḫoş-elḥān AS2, H, R / hezārān AS2, H, R: firāvān AE, İ, İÜ1

[1588] **99 AS1: 107b, AS2: 84a-84b, AE: 54a-54b, E: 27a, H: 41b, İ: 54a, R: 73b, İÜ1: 54a, İÜ2: -**

[1589] 1. hindū: her dem H / āyi̯nedār: āyi̯ne-vār AE

[1590] 2. Nārdan: Nāzdan AE / mārdan: ḫārdan AS2, H

[1591] 3. yoḳdur AS1, AS2, AE, İ, İÜ1: yoḳ ger E, H, R // dutup AS1, AE, İ, İÜ1: ṭutup AS2, E, H, R / idiser AS1, AS2, E, R: eyleye H, İÜ1; eyledi İ; ide AE

[1592] 4. ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār AS2, E: Sāye-i zülfüm durur ḫaddümde oldı āşikār H, R (olmış AE10, B); Sāye-i zülfümdür olmış ʿārıżumdan āşikār AE, İ, İÜ1; Sāye-i zülf oldı āb-ı ʿārıżumda āşikār AS1

[1593] 5. Ḫāl tek AE10, H: Ḥālinüñ AS1, AS2, AE, E, İ, R, İÜ1

[1594] **100 AS1: 104a-104b, AS2: 84b, AE: 51b, E: 25a, H: 39b, İ: 51a, R: 70b, İÜ1: 50b, İÜ2: -**

[1595] 1. cihān: bu cihān AE

2. Dil cemālüñsüz cüdādur nev-bahār-ı ḥüsnden
Bāġ-ı cennet bülbülin gör kim gülistānsuz geçer

3. Her gice eksük degül dilde belā vü derd ü ġam[1596]
Ṣanma kim bu ḫāne-i derviş mihmānsuz geçer

4. Meẕheb-i ʿışḳın ḥabiḇüñ ḳanḳı biḏ-diḏn terk ider[1597]
Küfr-i zülfinden nigāruñ niçe iḏmānsuz geçer

5. Didüm iy cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı[1598]
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

6. Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

7. Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucaġında yatup derdüñle dermānsuz geçer

101.[1599]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar[1600]
Laʿlüñ añsam ṣaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevŝerden ṭolar

2. Lāle-gūn ruḫsāruñı yād idüben ḳan aġlasam
Būstān-ı diḏe ol dem verd-i aḥmerden ṭolar

3. Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tiḭġ ile ḫancerden ṭolar

4. Mescide ger ḳāmetüñi ʿarż ḳılsañ ṣubḥ-dem
Mescidüñ her gūşesi Allāhu ekberden ṭolar

5. Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek[1601]
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

1596 3. derviş: derviși E
1597 4. ḳanḳı: ḳanġı İ, İÜ1 // nice: ḳanḳı E, R
1598 5. ṭuymadı: ṭuymadın AS1
1599 **101 AS1: -, AS2: 84b, AE: 53b, E: 29b, H: 42a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
1600 1. cūy: būy AS2
1601 5. -AE

6. Nergisi gör kāse-i zerle yazılmış lāle-veş[1602]
Himmetinde ki̯sesi uş si̯m ile zerden ṭolar

7. Leblerüñ yāḳūtını naẓm idicek lüʾlüʾ gibi
Aḥmed-i di̯vānenüñ di̯vānı gevherden ṭolar

102.[1603]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur[1604]
Dest-bāzi̯ ḳılup aġyār ile oynar oturur

2. Āh kim ol cāme-i ḫ̬ˇāb içre düşmanlar ile[1605]
Gör ki ben miski̯n her gice ki bi̯-yār oturur

3. Her ḳaçan gül bigi ol ḫ̬ār ile ḫ̬andān yürüse[1606]
Ehl-i dil baġrını lāle bigi dāġlar oturur

4. **Aḥmed**'i gör ki ṣaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḥālini dimez hemān aġlar oturur

103.[1607]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ḥalḳa-i zülfüñ ki ruḫ̬sāruñda ser-gerdān yatur[1608]
Yaṣdanup genc üstine biñ başlu bir ṣuʿbān yatur

2. Sünbül-i zülf-i ʿaraḳ-ri̯zinden ol gül yüzlünüñ[1609]
Gün yüzinde ebr-i müşki̯n-i gülāb-efşān yatur

3. Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

[1602] 6. -AE

[1603] **102 AS1: -, AS2: 85a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 63a**

[1604] 1. -İÜ2 / Ṣubḥa dek ATF, C62, MS161: Ṣubḥ-dem ANT, AS2

[1605] 2. -İÜ2

[1606] 3. baġrını lāle gibi: lāle gibi baġrını AS2

[1607] **103 AS1: 114a, AS2: 85a, AE: 51a-51b, E: 30a, H: -, İ: 50b, R: 77b-78a, İÜ1: 50a, İÜ2: 63b**

[1608] 1. Yaṣdanup AS1, AS2, E, İÜ2: Yaṣtanup AE, İ, R, İÜ1

[1609] 2. ʿaraḳ-ri̯zinden: ʿaraḳ-ri̯zinde E, R / gül: gün E // gün: gül E / yüzinde AS1, İ, İÜ1: ruḫ̬ında AS2, AE, E, R, İÜ2 / müşki̯n: miski̯n AE

4. ʿĀrıżı ḫaṭṭından ol servüñ suʾāl itdüm didi
Būstān-ı Rūmda ṭūṭi̯-i Hindūstān yatur

5. İy püser ebkār-ı efkār ile **Aḥmed** gönlinüñ[1610]
Her gice bir güşesinde biñ meh-i tābān yatur

104.[1611]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ehl-i diller ṣoḥbet-i cānānda cānın yaḳdılar[1612]
Şemʿ içün pervāneler iki cihānın yaḳdılar

2. Ṣabr yaġmācısı sāḳi̯ler elinden dād kim[1613]
Āteş-i bāde-y-ile ʿaḳluñ ḫānmānın yaḳdılar

3. Ḫusrevā şi̯ri̯n lebüñden işidenler ḳıṣṣamı
Āh idüp Leyli̯ vü Mecnūn dāstānın yaḳdılar

4. Şemʿ-i meclis germ olup öykündügi-yʾçün yüzüñe
Aṣdılar bāzārda ṣoñra zebānın yaḳdılar

5. Müddeʿi̯ bizden nice nām u nişāndur ṣorduġuñ[1614]
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

6. Öykünen ruḫsāruña nesri̯n idi bühtān idüp[1615]
Lāle miski̯nüñ dutup nā-ḥaḳ cenānın yaḳdılar

7. Dāmen-i dehri muʿaṭṭar ḳılmaġa enfās-ı ʿūd
Aḥmed'üñ micmer gibi göynüklü cānın yaḳdılar

105.[1616]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yine dil murġı içün dām-ı belālar düzilür
Cān şikār eylemege bend-i belālar düzilür

[1610] 5. efkār ile: efkāruñla AS1 // biñ: bir E
[1611] **104 AS1: 96b-97a, AS2: 58b, AE: 47b, E: 26b-27a, H: -, İ: 47a-47b, R: 78a, İÜ1: 46a, İÜ2:63b**
[1612] 1. iki AS1, AS2, E, R, İÜ2: cān u AE, İ, İÜ1
[1613] 2. dād AS1, AE, E, R, İÜ2: āh AS2, İ, İÜ1 / Āteş-i: Āteşi̯n E
[1614] 5. evvel: nām u AE
[1615] 6. dutup İ, İÜ1: ṭutup AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2
[1616] **105 AS1: -, AS2: 85a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 63a**

2. Rāz-ı ʿuşşāḳ olamaz perde-i ʿiṣmetde nühüft
Çarḫ sāzında çü her laḥẓa nevālar düzilür

3. Gözlerüñden görinür rāst ḳaşuñ miḥrābı
Gerçi kim āyi̯ne-i ḳible-nümālar düzilür

4. Ġamzeler zaḫmın urur cān u göñül ḫastesine
Ki lebüñ dār-ı şifāsında devālar düzilür

5. Ṣaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġılduġı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

6. Göñlümüñ ḥücresi teng ise ḳadem baṣ gözüme
Kᵓanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

106.[1617]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Serv-i bālāñ ile başuma belālar niçe bir
Ḫışm-ı çeşmüñ ile cānuma cefālar niçe bir

2. ʿĀrıż u zülfi ḫayāliyle nigāruñ şeb ü rūz[1618]
Gözedem ḥasret ile ṣubḥ u mesālar niçe bir

3. El uzunluġı idüp laʿline ṣunmış zülfi[1619]
El uzatduġı aña bi̯-ser ü pālar niçe bir

4. Ḳoyuban dil gögini gün gibi devr eyleyeler[1620]
Bu gedā-ḫāneleri māh-liḳālar niçe bir

5. **Aḥmed**'üñ arturuban derdini ol laʿli şifā[1621]
Ehl-i derd olmayana ide devālar niçe bir

[1617] **106 AS1: 107a-107b, AS2: 78b, AE: 58a, E: -, H: 42a, İ: 57a, R: 73a, İÜ1: 57b, İÜ2: 64a**
[1618] 2. zülfi: zülf ü R // Gözedem AE, İ, İÜ1: Gezerem R Yürürem AS2, H, İÜ2
[1619] 3. uzunluġın: uzunluġı ANT
[1620] 4. Ḳoyuban: Ḳoyayın AE / devr AS1, AS2, H, R, İÜ2: seyr AE, İ, İÜ1
[1621] 5. arturuban derdini AS1, AS2, R, İÜ2: derdini arturuban AE, H, İ, İÜ1 / laʿli AE, H, İ, İÜ1: şehd-i AS1, AS2, R, İÜ2

107.[1622]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ruḫı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar[1623]
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

2. Ḳaşları yayı gibi ġayrıyı kendüye çeker[1624]
Ġamzesi oḳı gibi ʿāşıḳı yabana atar

3. Yine pervāne göñül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

4. Şal ḳadar ṭi̱r-i ḳażā urdı felek cānuma kim[1625]
Şimdi baña oḳ atan ṭi̱r ile peykāna atar

5. **Aḥmed**'i gülşeni ʿışḳuñda görüp dil uzadan[1626]
Eline ṭaş aluban murġ-ı ḫoş-elḥāna atar

108.[1627]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur[1628]
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

2. Yoluña di̱de-i ʿuşşāḳ güher-ri̱z olıban[1629]
Ḳapuña çehre-i ʿuşşāḳ zer-efşān yaraşur

3. Ṣalduġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār[1630]
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

[1622] **107 AS1: 113a, AS2: 81b, AE: 55a, E: 31a, H: 42b, İ: 54b, R: 78b, İÜ1: 54b, İÜ2:60b**
[1623] 1. ḥarf: ḥarfi AS1, E, İÜ2 // ṭaʿne: nükte AS1 / oḳın: oḫın AS1, R
[1624] 2. ġayrıyı İ (Köşedeki beyitte geçmektedir.): ʿāşıḳı AS1, AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2 / çeker AS1, E: çeküp AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2 // ʿāşıḳı İ (Köşedeki beyitte geçmektedir.): her laḥża AS1, AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2
[1625] 4. Şol AE, İ, İÜ1: Ol AS1, AS2, E, R, İÜ2 / ḳażā: cefā E
[1626] 5. ʿışḳuñda AS1, AE, İ, İÜ1: kūyuñda AS2, E, R, İÜ2 // Eline ṭaş AE, İ, İÜ1: Ḥayf kim AS1, AS2, E, R, İÜ2
[1627] **108 AS1: 113a, AS2: 86a-86b, AE: 49b, E: - H: -, İ: 49a-49b, R: 78b, İÜ1: 48b, İÜ2: 64b**
[1628] 1. Çü AE10, AE13, B, R: Ki AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2
[1629] 2. ʿuşşāḳ: müştāḳ AS1, AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2
[1630] 3. Ṣalduġı: Ṣaldı şol AS1 / yār İ, İÜ1: dost AS1, AS2, AE, R, İÜ2 // Bu ki: Didi AS1

4. Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def bigi yüzin[1631]
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

5. Bülbül-i bāġ-ı suḫan **Aḥmed**-i şi̯ri̯n-güftār
Bezm-i şeh gülşenine murġ-ı ḫoş-elḥān yaraşur

109.[1632]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ol şeh-i ḫūbān ki iḳli̯m-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

2. Ḫūblar kūyında ṣaf ṣaf cemʿ olurlar ṣubḥ u şām
Ṭapu iderler aña kim cümlenüñ sulṭānıdur

3. Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳi̯ḳüñ kānıdur

4. Ṣanma ey serv ayaġuña baş ḳomışdur lāleler
Dāmenüñe yapışan ʿuşşāḳ-ı mestüñ ḳanıdur

5. Ṣaff-ı ʿuşşāḳuñ içinde varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāşıḳ-ı ḥayrānıdur

6. Cānum içre geldi ti̯rüñ gitmek ister tünd ü tiyz
Ger cigerden mā-ḥażar itse ne ṭañ mihmānıdur

7. Ol Mesi̯ḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm veli̯
Dirligüm budur ki dirler bir peri̯nüñ cānıdur

110.[1633]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ṣafḥa-i ḫaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār
Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār

2. Çekdi ṣaf meydān-ı ḥüsninde sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl[1634]
Dikdi zülfi burc-ı ḥüsn üstinde rāyet ber-kenār

[1631] 4. dutmaya AE, İ, İÜ1: ṭutmaya AS1, AS2, R, İÜ2

[1632] **109 AS1: -, AS2: -, AE: -, E: 28a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: - (K1: 91b-92a)**

[1633] **110 AS1: -, AS2: -, AE: 46b-47a, E: -, H: -, İ: 47a, R: -, İÜ1: 46a, İÜ2: -**

[1634] 2. üstinde: içinde İÜ1 // rāyet: şancaḳ İÜ1

3. Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṭḥafdur āyet ber-kenār

4. Ḫaṭṭ-ı miskīnüñ cemālüñ muṣḥafın tefsīr ider
Zülf-i pür-çīnüñdür andan bir rivāyet ber-kenār

5. Ṭarf-ı ruḫsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmed'ā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

111.[1635]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Çeksün müdām nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
Kim geldi ḥüsn bezmine maḫmūr-ı ḫ̬āb-ı nāz

2. İy serv-i nāz nergis-i mestüñe he di kim[1636]
Ḳıldı cihānda ehl-i niyāzı ḫarāb-ı nāz

3. Ġamzeñ ki oldı mesʾele-āmūz-ı ʿaḳl-ı küll[1637]
Ḥall idimez mesāʾilin illā kitāb-ı nāz

4. El uzadup çevürdügi tesbīḥ-i zülfini
Gāhī şumār-ı cevr ider ü geh ḥisāb-ı nāz

5. Yazuḳdur **Aḥmed**'üñ ṣımasun göñli şīşesin[1638]
Mestāne gözlerüñ kim olupdur ḫarāb-ı nāz

112.[1639]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Serv-i bülend-ḳāmet ü maʿşūḳ-ı dil-nevāz
Olmış nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz

2. Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim[1640]
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

[1635] **111 AS1: 115a, AS2: 86b, AE: 60a-60b, E: -, H: 44a, İ: 61a, R: 80b, İÜ1: 60a, İÜ2: 64b**
[1636] 2. serv-i: ḫüsrev-i İ, İÜ1 // cihānda: cihānı AS1
[1637] 3. idimez AE, İ, İÜ1: eylemez AS1, AS2, H, R, İÜ2
[1638] 5. kim AS2, R, İÜ2: ki AS1, AE, İ, İÜ1
[1639] **112 AS1: 117a-117b, AS2: 86b, AE: 62a, E: -, H: 44b, İ: 60b, R: 82a, İÜ1: 61b-62a, İÜ2: 65a**
[1640] 2. fiġānın AS1, AE, İ, H, İÜ1: fiġānum AS2, R, İÜ2 / itdügüm AS1, AE, H, İ, İÜ1: ittügi AS2, R, İÜ2 // itse: itmek AS1

3. Ḫaṭṭın görürken açma göñül zülfi ġuṣṣasın[1641]
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳıṣṣa-i dırāz

4. Pest olmış idi pāye-i ḳadrüm zamānede[1642]
Sevdā-yı ḳāmetüñ beni ḳılmaza ser-firāz

5. Āhından **Aḥmed**'üñ ṣaḳın iy dost zülfüñi[1643]
Bu müşk-i nābı bād alur itmezseñ iḥtirāz

113.[1644]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

2. Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

3. Gün olmaz kim cemālüñ güft ü gūyı
Bu göñlüm şehrini ġavġāya virmez

4. Maḥalleñ itlerinüñ ḫāk-i pāyın
Bulanlar ʿanber-i sārāya virmez

5. Cihānı sensüz **Aḥmed** nʾeylesün kim
Yüzüñe baḳduġın dünyāya virmez

114.[1645]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bi̯-ḫ̬āb göz
Şevḳ-ı laʿlüñden şafaḳ bigi döker ḫūn-āb göz

2. Bulamaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Göremez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

[1641] 3. Ḫaṭṭın AS1, AS2, İÜ2, B: Aġzın ANT, AE, İ, İÜ1; Ḥaddin R; Cān H // görürken AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2: görüben ANT, İ, İÜ1

[1642] 4. Pest AS1, AS2, H, R, İÜ2: Yoġ AE, İ, İÜ1 / olmış idi: olmasaydi AE

[1643] 5. zülfüñi: ḫaṭṭuñı AS1 // müşk-i: misk-i AE / müşk-nābı: müşk-i nābı ANT / bād: ġayr H

[1644] **113 AS1: - AS2: 87a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 65a**

[1645] **114 AS1: - AS2: 87a-87b, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 65b**

3. Yummazam fikr-i lebüñle gözlerümi ṣubḥa dek
Sırr-ı ġayba vāḳıf olsa ṭañ degül bi-ḫᵛāb göz

4. Yüzine baḳduḳca göñlüm göz diker ebrūsına
Ṣanasın ṭurmış namāza gözedür miḥrāb göz

5. İtmeyince ḥüsni deryāsına dildāruñ sefer
İtmedi dükkānını pür lüʾlüʾ-i ḫoş-āb göz

6. Olmasaydı ḫāk-i pāyuñ tūtiyāsından meded
Baḳmaz idi saña iy ḫurşiyd-i ʿālem-tāb göz

7. Kendü düşen aġlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

8. Sümm-i esbüñ izine düşüp sücūd itmezdi eşk
Ger nişān-ı pāyını idinmese miḥrāb göz

9. Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm[1646]
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi siẖmden aṭnāb göz

10. Siẖne-i **Aḥmed**'den dem-ā-dem ḳan olursa ṭañ degül
Kim aña itdi maḥabbet tiẖrini pertāb göz

11. Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdiḳ olınmaz dir ḥakiẖm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir kezẕāb göz

115.[1647]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bi-ḫᵛāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā göñül ḫūn-āb göz

2. Göz düşürdi göñlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā göñül ġarḳ-āb göz

3. Ḫışm ile tiġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-riẖze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

4. Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

[1646] 9. uzatduñ: inceldi İÜ2

[1647] **115 AS1: -, AS2: 87b, AE: 60a, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 65b-66a**

5. Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

6. Göz ü göñlüm zülfüñ İbrāhi̯mine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā göñül mi̯zāb göz

7. Çeşm-i **Aḥmed** ti̯re oldı gözlemekden yoluñı
Gelmez iseñ çıḳdı elden iy gül-i siyr-āb göz

116.[1648]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Nāz ider ʿāşıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḥüsni rāzıdur di̯vāneye açsun mı rāz

2. Gözleri siḥr-āferi̯n ü lebleri muʿciz-nigār
Ġamzesi ʿābid-firi̯b ü ḫandesi ʿāşıḳ-güdāz

3. Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

4. Zāhide me̯heb ṣorarsañ zerḳ u tezvi̯r ü riyā
ʿĀşıḳa meşreb ṣorarsañ ḥüsn-i ḫūbān-ı ṭarāz

5. Eksük itme nāzuñ iy meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

6. **Aḥmed**'e iy şeh viṣālüñ naḳdin inʿām eyle kim
Ma̯zhar-ı luṭf-ı ḫudādur münʿim-i müflis-nevāz

117.[1649]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gözlerüm ʿışḳuñ meyin ṣunmaḳda sāḳi̯dür henūz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳi̯dür henūz

2. Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra ṣun[1650]
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳi̯dür henūz

[1648] **116 AS1: - AS2: 87b-88a, AE: 60b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 66a**
[1649] **117 AS1: -, AS2: 88a, AE: 62a, E: -, H: -, İ: 61a-61b, R: -, İÜ1: 62b, İÜ2: 66a-66b**
[1650] 2. cān-ı: cām-ı AE

3. Bir nigāh-ı germ ile od düşdi gözümden dile[1651]
Dūd-ı āhum ol şirāruñ iḫtirāḳıdur henūz

4. Ṣubḥ-dem mecmūʿ-ı ʿālem dutdılar miḥrāba yüz[1652]
Göñlümüñ miḥrābı yāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henūz

5. Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek[1653]
Şemʿi yaḳan engübi̱nüñ iftirāḳıdur henūz

6. Bilmezem dil ḫānesin ġam nʾiçün itmişdür ḫarāb[1654]
Ol güzeller şāhınuñ çünkim viŝāḳıdur henūz

7. Ti̱ġ-ı ġamzeñle ṭutan cān mülkin iy şāh-ı cemāl[1655]
Ḳaşlaruñla kirpügüñüñ ittifāḳıdur henūz

8. Rişte-i tesbi̱ḥ elümden gitse zāhid ġam degül[1656]
Rūz u şeb destümde çün ki sāḳ-ı sāḳi̱dür henūz

9. **Aḥmed**'üñ zer çihresin yoluñda ṭopraġ eyleyen[1657]
Pāy-būsuñ le̱ẕẕetinüñ iştiyāḳıdur henūz

118.[1658]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Sünbül-i zülf-i kemend-endāzı çevgāndur henūz
Serv-i bālā-yı belā-engi̱zi fettāndur henūz

2. Ḥüsn meydānında bir ti̱r urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol ti̱r ü peykāndur henūz

3. Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh[1659]
Kim melāḥat Mıṣrınuñ taḫtında sulṭāndur henūz

1651 3. gözümden AE, AS2, İÜ2: di̱demden İ, İÜ1
1652 4. dutdılar İ, İÜ1: ṭutdılar AS2, AE, İÜ2
1653 5. -İ, İÜ1
1654 6. -İ, İÜ1
1655 7. -İ, İÜ1 / kirpügüñüñ İÜ2: gözlerüñüñ AS2, AE
1656 8. -AE, İ, İÜ1 / ġam İÜ2: ṭañ AS2
1657 9. ṭopraġ: ṭopraḳ AE
1658 **118 AS1: 116a, AS2: 88a-88b, AE: 62b, E: -, H: -, İ: 61a, R: 81a, İÜ1: 62a-62b, İÜ2: 66b**
1659 3. mihr ü māh: ay u gün AS1

4. Naḳd-i cevrinden vaẓāyif yazdı dün dilber bize[1660]
Yañılup yazdum diyü bugün peşi̯māndur henūz

5. Yār oḳından yaralandum iy ecel ṣabr eyle kim[1661]
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henūz

6. Biʾllāh iy ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henūz

7. Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār[1662]
Didi eglenmek gerek **Aḥmed** ki bārāndur henūz

119.[1663]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Terk eylemez cefāların ol bi̯-vefā henūz
Bi̯gāne oldı idimezem āşinā henūz

2. Āhum felekde zühreye āheng ider veli̯
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol meh-liḳā henūz

3. Cān ʿāleminde derdüñ ile mübtelā iken[1664]
Ḫalḳ olmamışdı ʿāleme derd ü belā henūz

4. ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını[1665]
Gök giymemişdi egnine çi̯ni̯ ḳabā henūz

5. Emsem didüm ṭabi̯b-i lebüñ virmedi cevāb[1666]
Ḫālüñ didi açılmazı dāruʾş-şifā henūz

6. Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı[1667]
Düşmez ʿi̯zār ü zülfüñi añmaḳ baña henūz

7. Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh[1668]
Eksilmedi göñülden ümi̯d-i vefā henūz

[1660] 4. dün AS1, AS2, İÜ2: çün AE, İ, R, İÜ1
[1661] 5. yuyayın: yuyayum AS1
[1662] 7. yār: dost AS1
[1663] **119 AS1: 116a, AS2: 88b, AE: 62a-62b, E: -, H: -, İ: 60b-61a, R: 81a-81b, İÜ1: 62a, İÜ2: 67a**
[1664] 3. iken: idüm AS1
[1665] 4. giymemişdi: almamışdı AS1
[1666] 5. Emsem: Öpsem AS1
[1667] 6. -AS1 / müşk: misk AE
[1668] 7. ki: kim AS2, İÜ2 // göñülden: bu dilden AS1

8. Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velį̃
Tafṣį̃l ile yazılmadı ol mā-cerā henūz

9. Seng-i melāmet **Aḥmed**'i ḫāk eyledi velį̃[1669]
Durmaz yaġar mezārına seng-i cefā henūz

120.[1670]

mefʿūlü mefāʿį̃lü mefāʿį̃lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz[1671]
Kʾol cennet-i firdevs durur anda şeb olmaz

2. Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḥaremde[1672]
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

3. Ne vech ile beñzer yüzüñe ay u güneş kim[1673]
Ḫurşiyd ü ḳamer lāle-ruḫ u ġonca-leb olmaz

4. Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengį̃n[1674]
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şį̃rį̃n ʿineb olmaz

5. Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşiyd-i cihān-tāb[1675]
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

6. Yiridür eger nār-ı caḥį̃me gire zāhid[1676]
Kim yanıcı anda ḥacer olur ḥaṭab olmaz

7. Ġamzeñ naẓarı müddeʿį̃ye düşse ne ṭañ kim[1677]
Sermest [ü] ḫarāb olana düşmek ʿaceb olmaz

[1669] 9. melāmet: melāḥat AE // Durmaz İ, İÜ1: Ṭurmaz AS2, AE, R, İÜ2; Senden AS1

[1670] **120 AS1: 117a, AS2: 89a, AE: 61a, E: -, H: 44b, İ: 60a, R: 81b, İÜ1: 61b, İÜ2: 67a-67b**

[1671] 1. yüzüñde: yüzinde AE // Kʾol AE13, ATF, RV: Kim AE, H, İ, R, İÜ1 / Kʾol cennet-i firdevs durur: Firdevs-i cināndur yañaġuñ AS2, İÜ2

[1672] 2. dökdi AE, İ, H, R, İÜ1: çekdi AS1, AS2, İÜ2

[1673] 3. ay u güneş AS1, AE, H, İ, İÜ1: mihr ile meh AS2, R, İÜ2

[1674] 4. cemāl içre: cemālüñde H // ʿineb: ruṭab İ, İÜ1

[1675] 5. -AS1, R / nʾola: ne ṭañ H // tāb-ı: tāb u İÜ1

[1676] 6. zāhid AE, H, İ, İÜ1, B: ḥāsid AS1, AS2, R, İÜ2 // yanıcı AS1, AS2, R, İÜ2: yanmaġa AE, İ, İÜ1; yaḳmaġa H

[1677] 7. -H / Sermest-i AE, İ, İÜ1 : Sermest ü AS1, AS2, R, İÜ2

8. Aġyār ḳapuñ kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken Ḥāfıẓ aña Bū-leheb olmaz

121.[1678]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafif - + - - / + - + - / + + -

1. Biz kim ol dil-sitānsuz olımazuz[1679]
Ḳuru cismüz ki cānsuz olımazuz

2. Ḳaşı nūnıyla ḳāmeti elifin
Gördük ayruḳ biz ansuz olımazuz

3. Ḥüsn ü behcet cihānıdur ruḫ-ı dost
Ölürüz ol cihānsuz olımazuz

4. Āh hecrüñde ḥālümüz nᵓola kim[1680]
Vaṣl içinde fiġānsuz olımazuz

5. Virdügi-yᵓçün lebüñ nişānını mey
Biz mey-i erġavānsuz olımazuz

6. Gördi ol serv eşkümi didi kim[1681]
Biz bu āb-ı revānsuz olımazuz

7. Biz güzellersüz olmazuz **Aḥmed**[1682]
Bülbülüz gül-sitānsuz olımazuz

122.[1683]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ʿIşḳ vi̯rān itdügin ʿāḳiller ābād istemez[1684]
Ḥ̯ūblar bi̯-dādınuñ dadın bilen dād istemez

[1678] **121 AS1: 117b-118a, AS2: 90a, AE: 60a, E: -, H: -, İ: 59b, R: 82a, İÜ1: 60a, İÜ2: 68a-68b**
[1679] 1. kim AS2, AE, İ, İÜ1: ki AS1, R, İÜ2 // Ḳuru cismüz ki cānsuz olımazuz AS1, AS2, R, İÜ2: Bülbülüz būstānsuz olımazuz AE, İ, İÜ1
[1680] 4. -AE
[1681] 6. -AE, İ, İÜ1
[1682] 7. Biz güzellersüz olmazuz Aḥmed AS1, AS2, R, İÜ2: Durma Aḥmed cemālin ög bize kim AE, İ, İÜ1 Durma: Ṭurma AE / cemālin: ḥālin AE // gül-sitānsuz AS2, R, İÜ2: būstānsuz AS1, AE, İ, İÜ1
[1683] **122 AS1: 118b, AS2: 89b, AE: 61b-62a, E: -, H: -, İ: 60b, R: 83a, İÜ1: 61b, İÜ2: 67b-68a**
[1684] 1. ʿāḳiller: ʿāşıḳlar AS1, AE // dadın AS1, AE, İ, İÜ1: ḳadrin AS2, R, İÜ2

2. Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velį̄
ʿĀşıḳ öldürmekde ġamzeñ tį̄ġ-ı cellād istemez

3. İy ḫalį̄lüm āteş-i sūzāna pertāb itseler
Ḥażret-i Cibrį̄lden ʿışḳ ehli feryād istemez

4. Girye vü āh eyleme zülfinde iy cān oynayan[1685]
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

5. Aḥmed idelden temāşā ḫadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

123.[1686]

mefʿūlü mefāʿį̄lün feʿūlün
hezec - - + / + - + - / + - -

1. Nāz itme ki dil belāya döymez
Bį̄mārdur ol cefāya döymez

2. Gül pį̄rehen eyle key yaraşur
Nāzük bedenüñ ḳabāya döymez

3. Kej-rā ḳaşuñ itdi rāy-ı fitne[1687]
Ṭoġrusı göñül bu rāya döymez

4. Gül ay yüzüñe ne beñzesin kim[1688]
Gül vaḳti geçer bir aya döymez

5. Gördükce raḳį̄bi sög baña kim[1689]
İbli̱s ḳaçar duʿāya döymez

6. Serv ol ḳade öykinür dimeñ kim[1690]
Ol ṭoġrudur iftirāya döymez

7. Āhumdan anuñʾçün incinür kim[1691]
Gül yapraġıdur hevāya döymez

[1685] 4. zülfinde AS1, AS2, AE, İ: zülfinden R, İÜ1, İÜ2 // cānbāz olan: cānbāzlar AS1 / bārān ile bād: bād ile bārān R

[1686] **123 AS1: 118a-118b, AS2: 89b, AE: 60b-61a, E: -, H: -, İ: 59b-60a, R: 82b, İÜ1: 60b-61a, İÜ2: 68a**

[1687] 3. Kej-rā ḳaşuñ: Rā ḳaşlaruñ AS1

[1688] 4. -İ, İÜ1

[1689] 5. İbli̱s: Şeyṭān AS1

[1690] 6. ḳade: boya AS1

[1691] 7. Āhumdan: Sevgümden AS1

8. Ben andan iren cefāya döydüm[1692]
Ol benden olan vefāya döymez

9. **Aḥmed** ḳuluña lebüñ emin ṣun[1693]
Kim żaʿfı var iḥtimāya döymez

124.[1694]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Cān cihāndan geçer ol zülf-i dü-tādan geçmez[1695]
Derd ü ġam rehgüẕerin dām-ı belādan geçmez

2. Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu dil[1696]
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

3. Raḳṣ uram ḥaşrde mihrüñle görenler diyeler[1697]
Miskiṉ ölür dirilür daḫı hevādan geçmez

4. Nice devr eyleye dil zevraḳı ḥüsni deñizin[1698]
Ki ʿiẕārındaġı zenciṟ-i dü-tādan geçmez

5. ʿĀrıżuñdan geçemez ḫaddüñe ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki hindū-beçe gül dirmege mādan geçmez

6. Bāġ-ı ḥüsnüñde serā-perdesine sünbülüñüñ[1699]
Güẕer itdükce ṣabā misk-i Ḫıṭādan geçmez

7. Ne yüz aġardasın **Aḥmed** reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳiṉbe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

1692 8. olan AS1, AE, İ, İÜ1: iren AS2, R, İÜ2 / vefāya: ŝenāya AS1, AS2
1693 9. meyin: emin ANT
1694 **124 AS1: 115b, AS2: 90a, AE: 60a, E: -, H: -, İ: 59b, R: 80b, İÜ1: 60a, İÜ2: 68a-68b**
1695 1. rehgüẕerin AS1, R: rehgüẕeri AS2, B, AE, İ, İÜ1, İÜ2
1696 2. kim: dil ANT
1697 3. diyeler AE, İ, İÜ1: diye kim AS1, B, AS2, R, İÜ2
1698 4. ʿiẕārındaġı İ: ʿiẕārındaki AS1, AS2, AE, R, İÜ1, İÜ2
1699 6. misk-i AE, İ, İÜ1: müşk-i AS1, AS2, R, İÜ2

125.[1700]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün

hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Yanuñda müddeʿi̯ iy cān yaraşmaz
Nedi̯mi ḥüsnüñüñ nā-dān yaraşmaz

2. Cemālüñ muṣḥafın açma raḳi̯be
Öñinde kāfirüñ Ḳurʾān yaraşmaz

3. Beni aġlatma kim zeyn oldı ḥüsnüñ
Bu rūz-ı ʿi̯dde bārān yaraşmaz

4. Ḳari̯b itme raḳi̯bi ḫalvetüñe
Meleksin hem-demüñ şeyṭān yaraşmaz

5. Çözüp zülfin yüzine ol şeker-leb[1701]
Didi kim küfrsüz i̯mān yaraşmaz

6. Bahār-ı ḥüsnüñ **Aḥmed**'süz geçürme[1702]
Ki bülbülsüz gül-i ḫandān yaraşmaz

7. Cihānı devletüñ maʿmūr iderken
Bu göñlüm kaʿbesi vi̯rān yaraşmaz

126.[1703]

mefʿūlü mefāʿi̯lün feʿūlün

hezec - - + / + - + - / + - -

1. Rāz-ı dehenüñ beyāna ṣıġmaz[1704]
Yoḫ yoḫ ne beyān gümāna ṣıġmaz

2. Ben ḫastesin añmaz ol şeker-leb[1705]
Adum meger ol dehāna ṣıġmaz

3. İy pāk-güher dür-i viṣālüñ[1706]
Dürc-i heves-i cihāna ṣıġmaz

[1700] **125 AS1: 114b, AS2: 90a-90b, AE: 60b, E: -, H: -, İ: 59b, R: 76a, İÜ1: 60b, İÜ2: 68b**

[1701] 5. yüzine: yüzinde AS1

[1702] 6. ḥüsnüñ AS1, İ: ḥüsni AS2, AE, R, İÜ1, İÜ2

[1703] **126 AS1: 114b-115a, AS2: 90b, AE: 61b, E: -, H: 45a, İ: 60a, R: 80a, İÜ1: 61b, İÜ2: 69a**

[1704] 1. Yoḫ yoḫ AS2, AE, İ, İÜ1: Yoḳ yoḳ AS1, H, R, İÜ2

[1705] 2. ḫastesin AS1, AS2, H, R, İÜ2: ḫasteyi AE, İ, İÜ1

[1706] 3. heves-i: hevesin AS2

4. Bu murġ-ı dil ol havāda uçar[1707]
K'anda ġam-ı dām u dāne ṣıġmaz

5. Fürḳat demidür ḳo şiʿri **Aḥmed**[1708]
Maḥşer günine terāne ṣıġmaz

127.[1709]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. N'ola olursa göñül zülf ü zenaḫdāna heves[1710]
Ṭıfl olan çünki olur ṭop ile çevgāna heves

2. Bulsa Ḫıżr ile Sikender ṭudaġuñ şerbetini[1711]
Eylemezlerdi daḫı çeşme-i ḥayvāna heves

3. Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi göñül[1712]
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

4. Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

5. Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz[1713]
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

6. Çeşm-i ḫūn-rīzi ne cādū-yı siyeh-dildür kim[1714]
Ḳanmadı ḳanum içüp ḳıldı yine ḳana heves

7. Gözlerüm ġamzeñ oḳın daʿvet ider ḫānesine
Kerem ehlidür iderse n'ola mihmāna heves

8. **Aḥmed**'üñ sözleri sevdāsına düşdi ḳalemüm[1715]
N'ola ṭūṭīdür iderse şekeristāna heves

[1707] 4. uçar AS2, AE, İ, İÜ1: uçar kim AS1, H, R, İÜ2 // K'anda AE, İ, İÜ1: Anda AS1, AS2, H, R
[1708] 5. demidür AS1, AS2, H, R, İÜ2: günidür AE, İ, İÜ1
[1709] **127 AS1: 119a AS2: 90b-91a, AE: 62b-63a, E: -, H: 45a, İ: 61a, R: 83a, İÜ1: 62b-63a, İÜ2: 69a**
[1710] 1. olursa: iderse İÜ1 / göñül: dil ol AS1 // çünki AS1, AS2, AE, İ, İÜ1: çünkim AS2, H, İÜ2 / olur: ider H, İÜ1
[1711] 2. dudaġuñ ANT, İ, İÜ1: ṭudaġuñ AS1, AE, R dehenüñ AS2 lebüñüñ H, İÜ2 / daḫı: varup AS1
[1712] 3. düşdi: itdi AE
[1713] 5. ḫalḳın: ḫulḳın ANT
[1714] 6. ḫūn-rīzi: cādūsı R / cādū-yı: ḫūn-rīz-i R
[1715] 8. iderse: olursa AS1, AE

128.[1716]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Yine sevdāyi̯ göñül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı ṣabā müşki̯n-nefes

2. Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḥüsnüñüñ[1717]
Şekkeri̯n ḫurmāya dizmiş müşk ü ʿanberden meges

3. Ḥüsn-i şi̯ri̯n gülşen-i cān-baḫş iken taḳdi̯ri gör[1718]
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miski̯n ḫār u ḫas

4. Āh kim bir kebge ṣaldum göñlümüñ şehbāzını[1719]
Bulamazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

5. Müddeʿi̯lerden ṣaḳınsam şiʿrümi ʿayb itme kim[1720]
Şerbetüñ olmaz ṣafāsı üstine üşse meges

6. Nāya dirdüm nār elinden ḫalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zāri̯lıġı anuñ ki ṭutmadı nefes

7. Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-ri̯z[1721]
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

8. **Aḥmed**'i şi̯ri̯n sözidür düşüren hecrānuña[1722]
Ṭūṭi̯yi güftārdur iden giriftār-ı ḳafes

129.[1723]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Bu göñlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş[1724]
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

[1716] **128 AS1: -, AS2: 91a, AE: 63a, E: -, H: 45a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 69a**
[1717] 2. -AE
[1718] 3. -AS2
[1719] 4. ṭaḳup durdum AE, İÜ2: daḳup durdum AS2, H
[1720] 5. itme kim: eyleme AE
[1721] 7. zülfinde AS2, İÜ2: zülfinden AE, H
[1722] 8. hecrānuña: hecrāna kim H
[1723] **129 AS1: -, AS2: 91a-91b, AE: 63a, E: -, H: 45a, İ: 61b-62a, R: 84a-84b, İÜ1: 63a, İÜ2: 69b**
[1724] 1. düşdi gözümden: çeşmüm bıraḳdı AE // ṭutar: dutar A; ṭolar ATF, İÜ2

2. Şerār-ı nār-ı hecrüñden yüregüm şöyle yanmışdur[1725]
Ki bir āh eylesem ṭolar zemi̱n ü āsmān āteş

3. Ṣan İsmāʿi̱ldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında[1726]
Ya İbrāhi̱mdür zülfüñ ki olmış gül-sitān āteş

4. Ṭaratsun ʿanberi̱n zülfin ki misk-i Çi̱n ola şāne[1727]
Ḳazıtsun ʿārızı ḫaṭṭın ki ola bi̱-duḫān āteş

5. Lebinden ḫaṭṭını ṣordum didi kim ḫaṭ degüldür bu[1728]
Buḫūr-ı bezm-i ḥüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

6. Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ[1729]
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

7. Didüm çün göñlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden[1730]
Didi bu rāyı ḳo **Aḥmed** kim olur rāygān āteş

130.[1731]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

2. Ḥüsn di̱vānında taḥri̱r olmadan ḫaṭṭı henüz
Defter-i ʿışḳında nām-ı cāvidānum var imiş

3. İy muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbi̱r eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

4. İy ṣabā zülfinde yoḳla göñlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭi̱-i Hindūstānum var imiş

5. Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

[1725] 2. hecrüñden: hecrüñle H / şöyle: öyle İÜ2 // ṭolar: yanar İÜ1
[1726] 3. İsmāʿi̱ldür: İsmāʿi̱l durur AE, İÜ1 // Ya: Ṣan AE, R / İbrāhi̱mdür AS2, H, R, İÜ2: İbrāhi̱m durur AE, İ, İÜ1 / gülsitān: būstān R
[1727] 4. ki misk-i Çi̱n ola: ki ola müşk-i Çi̱n H, R / misk: müşk AS2, İÜ2 // ki AE, İ, R, İÜ1: kim AS2, AE, H
[1728] 5. Lebinden R, İÜ2: Lebinde AS2, H; ʿIẕārı AE, İ, İÜ1
[1729] 6. niçün: neden R, İÜ2
[1730] 7. göñlümi alduñ AE, İ, İÜ1: göñlüm alursın AS2, R, İÜ2; cānum alursın H // kim AE, H, İ, İÜ1: ki AS2, R, İÜ2 / olur: olmaz AS2, İÜ2
[1731] 130 AS1: -, AS2: 92a, AE: 63b, E: 40a, H: 45b, İ: 62a-62b, R: 84b, İÜ1: 63b, İÜ2: 70a

6. **Aḥmed**'üñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi[1732]
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

7. Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remi̇̃m[1733]
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

131.[1734]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̇̃lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş[1735]
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

2. Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña[1736]
Ḥayretde ḳalmışam ki bu ne bārgāh imiş

3. Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña[1737]
Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

4. Nergislerüñ ḫayāliyle ḥālüm bilen bilür[1738]
Kᵓol türk-i şi̇̃ve-gār niçe dil-siyāh imiş

5. **Aḥmed** severseñ ol mehi sev kim işigine
Mihr-i sipihr bende-i zerri̇̃n-külāh imiş

132.[1739]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün
recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1. Bir dil mi ḳalmışdur bu ti̇̃r-i ġamzeden ḳan olmamış[1740]
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

[1732] 6. ẕihninde AS2, H, E, R, İÜ2: cānında AE, İ, İÜ1

[1733] 7. cān-feşānum: cāvidānum İ, İÜ1

[1734] **131 AS1: -, AS2: 91b-92a, AE: 64a, E: 40a, H: 45b, İ: 62b, R: -, İÜ1: 64a, İÜ2: 70a**

[1735] 1. ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş İ, İÜ1: Ġamzeñ diyār-ı dilde belā-yı siyāh imiş AE, E, H; Ol ġamze mülk-i dilde belā-yı siyāh imiş AS2, İÜ2 // ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş İ, İÜ1: Dünyā meleklerine ḳapuñ būse-gāh imiş AE, E, H; Cān beglerine Kāʿbe ḳapuñ būse-gāh imiş AS2, İÜ2

[1736] 2. irdi: çıḳdı AE

[1737] 3. Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña AE, İ, İÜ1: Ṣabrum dükendügin didüm incinmiş āh kim E, H; Hecrüñe döyimez didüm incinmiş āh kim AS2, İÜ2 // Bu: Bir H

[1738] 4. şi̇̃ve-gār AE, E, İ, İÜ1: şi̇̃ve-dār AS2, H, İÜ2

[1739] **132 AS1: 119b, AS2: 92a, AE: 63b, E: 39b, H: 45a, İ: 62a, R: 83a, İÜ1: 63b, İÜ2: 70a**

[1740] 1. vardur ol: kaldı H / kemān: hilāl İÜ2

2. Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş[1741]
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

3. Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi[1742]
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

4. Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henüz[1743]
Zünnārını kesmiş veli daḫı müselmān olmamış

5. Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan aġlamışam[1744]
Kim bir der ü div̇ār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

6. Añup çerāġ-ı ḥüsnüñi pervāne göñlüm şemʿ-vār[1745]
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

7. Mecmūʿ-ı diller mecmaʿı zülfüñdür anı çözse bād[1746]
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mʾolur andan periṣān olmamış

8. Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse **Aḥmed** derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış

133.[1747]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ḥaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

2. Ḳumriv̇-i dil manṭıḳın sözüñde mevzūn eyleyen[1748]
Piste-i şiv̇riv̇nüñi ḥikmetle ḫāmūş eylemiş

3. Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir but-ı şiv̇riv̇n-leb ü siv̇miv̇n-bünāgūş eylemiş

[1741] 2. -AE, H, İ, İÜ1 / ʿömr imiş: ʿömrdür E // Bir AS1: Ol E, R, İÜ2; Şol AS2
[1742] 3. cān: ḳan AE / almasa: itmese AE
[1743] 4. kāfirlügin AE, İ, İÜ1: kāfirlıġın AS1, E, H, R, İÜ2
[1744] 5. şol: ol E
[1745] 6. pervāne: div̇āne H / göñlüm AE, H, İ, İÜ1: -i dil E, R, AS2
[1746] 7. -AS1, R / zülfüñdür AS2, AE, H, İ, İÜ1: ṣaçundur ATF, E, İÜ2 // olur: var H
[1747] **133 AS1: 120a-120b, AS2: 92a-92b, AE: 64a, E: 39b-40a, H: 45b, İ: 62b-63a, R: 84a, İÜ1: 64a-64b, İÜ2: 70b**
[1748] 2. -AS1, R / Ḳumriv̇-i: Ṭūṭiv̇-i İÜ1

4. Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş[1749]
Kim şarāb ol şevḳdan ḫum-ḫānede cūş eylemiş

5. Ḫār-ı ġayretden ciger çāk oldı kʾol gül yüzlünüñ[1750]
Pi̯rehen nāzük tenin nʾiçün der-āġūş eylemiş

6. Dil cihānında belāñı göñlüme ṭuş eyleyen[1751]
On sekiz biñ ʿāleminde göñlümi ḫoş eylemiş

7. Gün yüzüñ berḳ urmış **Aḥmed**'le raḳi̯büñ çeşmine[1752]
Bu ġari̯büñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

134.[1753]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ol ṣanem kim Leyli̯-i zülfin girih-gi̯r eylemiş
Raḥm idüp Mecnūnına tedbi̯r-i zenci̯r eylemiş

2. Didüm iy dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim[1754]
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥri̯r eylemiş

3. Āh-ı ʿāşıḳdan ṣaḳınmazduñ diri̯ġā kim ḫaṭuñ
Dūddur kʾāyi̯ne-i ḥüsnüñde teʾŝi̯r eylemiş

4. Ḥācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma[1755]
İki egri şāhid ile gör ne tezvi̯r eylemiş

5. Ḥaḳ livā-yı ʿışḳını ṣubḥ-ı ezelde **Aḥmed**'üñ[1756]
Mihr-i ḥüsnüñ bigi iy meh āsmān-gi̯r eylemiş

[1749] 4. şevḳden AS1, H: ẕevḳden AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2
[1750] 5. çāk: ḫār R
[1751] 6. -AS1, R / göñlüme AE, H, İ, İÜ1: cānuma AS2, E, İÜ2 / ʿāleminde: ʿālem içre E
[1752] 7. Bu AS1, AS2, E, R, İÜ2: Ol AE, H, İ, İÜ1 / yoş: yuş ANT
[1753] **134 AS1: 120a, AS2: 92a, AE: 64a-64b, E: 39b-40a, H: 45b, İ: 62b, R: 83b, İÜ1: 64a, İÜ2: 71a**
[1754] 2. dilber AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: gül-ruḫ AS2, H, İÜ2 // bāġa AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: bāġı AE, İ, İÜ1
[1755] 4. ḫaddüñ AS1, AE, E, H, R, İÜ2: ḫaṭṭuñ AS2, İ, İÜ1 / getürmiş: getürdi AS1, H
[1756] 5. ezelde: ezelden AS1 // Mihr-i: Nūr-ı R

135.[1757]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Cemālüñ naḳşına aḥsent ü şābāş
Ki taṣvi̯rinde ʿāciz cümle naḳḳāş

2. Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü ṣudan ḥaẓẓ alımaz ṭaş

3. Göñül İskenderi aġzuña gitdi
Ḥayāt içmeklüge Ḫıżr ola yoldaş

4. Leb ü ḫālüñ ḫayālʾolalı gözde
Nişeste ḫoş olur pālūde ḫaşḫāş

5. Çün **Aḥmed** ḳaldı meydān-ı ġamuñda
Gözi saḳḳā olıban āhı ferrāş

136.[1758]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ[1759]
Semāʿ-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

2. Nʾiçün düşer yüzi ʿi̯dinde dil zenaḫdāna[1760]
Gerek ki ʿi̯dde zindāndan olınaydı ḫalāṣ

3. Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ[1761]
Ḳo ḳanum ile ṣoruşayın *el-curūḥa ḳıṣāṣ*

4. Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim[1762]
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāṣ

[1757] **135 AS1: -, AS2: 92b-93a, AE: -, E: 39b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 71a**

[1758] **136 AS1: 120b, AS2: 93a, AE: 64b, E: 40a-40b, H: 45b, İ: 63a, R: 84b-85a, İÜ1: 64b, İÜ2: 71a-71b**

[1759] 1. idüpdür AS2, E, R, H, İÜ2: idüp durdi AS1, AE, İ, İÜ1

[1760] 2. Niçün: Neden AS1

[1761] 3. (AS2'de 3A bulunmuyor.) anuñla bir degülse dilüñ: emmek yiri degülse digil İÜ2 // ṣoruşayın: ṣoruşayım AS1

[1762] 4. Dürişürem: Didi yaşum H

5. Ṣımaġa şi̱şe-i nāmūsın **Aḥmed**'üñ niçe bir[1763]
Hemi̱şe seng-i melāmet ata ʿavām u ḫavāṣ

137.[1764]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ṣafā-yı ʿārızı cennetden itdürür iʿrāż
Hevā-yı kūyı ḳomaz dilde ārzū-yı riyāż

2. Belürdi ḫande-i laʿlüñde dür dişüñ ṣanasın[1765]
Görindi mi̱mde yāḳūt şi̱vesiyle beyāż

3. Devā-yı derdümi ṣordum ṭabi̱b-i ʿışḳa didi
Liḳāsı ile ḥabi̱büñ şifā bulur emrāż

4. Ḳoma ŝelâŝe-i ġassāleyi ki keşfin anuñ[1766]
Yüz erbaʿi̱nle bulımadı zāhid-i murtāż

5. Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl **Aḥmed**[1767]
Muḥāldür bu ki feyżinde buḫl ide feyyāż

138.[1768]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ġam degül bi̱-ḫāl olursa ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭ
Resmdür ʿāriflere nāme yazarlar bi̱-nuḳaṭ

2. Zülfüñüñ dārında ber-dār itmege dil düzdini[1769]
Ḥākim-i ḳudret ʿiẕāruña virüpdür dest-ḫaṭ

3. Ḫayr umarsa dil miyānuñdan maḥaldür dilberā[1770]
Çünki peyġamber didi *ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ*

[1763] 5. Ṣımaġa: Ṣatmaġa H // seng-i: reng-i ANT / ḫavāṣ: ḫāṣ İ
[1764] **137 AS1: 121a, AS2: 93a, AE: 64b, E: 40b, H: 46a, İ: 63a, R: 85a, İÜ1: 64b, İÜ2: 71b**
[1765] 2. ḫoḳḳa-i: ḫande-i AS1, H / laʿlüñde AE13, E, ANT: laʿlüñle AS1, AS2, AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2 / Görindi: Belürdi AS2, İÜ2
[1766] 4. Yüz erbaʿi̱nle AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: Riyāluġı ile AE, İ, İÜ1
[1767] 5. ḳāyil E, R, İÜ2: ḳābil AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1 / olup AS1, AS2, R, İÜ2: olur AE, H, İ, İÜ1; ol vü E
[1768] **138 AS1: 121a-121b, AS2: 93b, AE: 65a, E: 40b, H: 46a, İ: 63b, R: 85a-85b, İÜ1: 65a, İÜ2: 71b**
[1769] 2. virüpdür: yazupdur İ, İÜ1
[1770] 3. Ḫayr: Raḥm AS2, İÜ2 / dil H, İ, İÜ1: cān AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2 / miyānuñdan AS1, AS2, E, H, İÜ2: miyānuñda AE, İ, R, İÜ1

4. Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥasretinden her dem iy Yūsuf-cemāl
Nil̲-i çeşmümden döker Baġdād göñlüm Rūma Şaṭ

5. **Aḥmed**'e cevr eylemekden dost iʿrāż eyledi
Ya unutmışdur ṭarīḳın yāḫod itmişdür ġalaṭ

139.[1771]

mefʿūlü mefāʿil̲ün mefʿūlü mefāʿil̲ün
hezec - - + / + - + - / - - + / + - + -

1. Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḥaẕ
Zi̲rā ten-i bi̲-cāna yoḳ ʿi̲ş-i cihāndan ḥaẕ

2. Geçdükce ṣun iy sāḳi̲ meyden var ise bāḳi̲[1772]
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güz̲erāndan ḥaẕ

3. İy dil ḫaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it[1773]
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḥaẕ

4. Göñlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle[1774]
Kim reng-i siyāh almaz hi̲ç āb-ı revāndan ḥaẕ

5. Zāhid yañaġuñ vaṣfın idrāk idimez zi̲rā
Kesb eyleyimez aʿmā āyi̲ne-i cāndan ḥaẕ

6. Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin[1775]
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẕ

140.[1776]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + -

1. Görmedin cān terkin eyler bi̲-nizāʿ
Vaṣf-ı ḥüsnüñi kim itse istimāʿ

2. Cān u dil virsem nʾola laʿlüñe kim[1777]
Yoḳ bahāya istenür evvel metāʿ

[1771] **139 AS1: 121b, AS2: 93b, AE: 65a, E: 40b, H: 46a, İ: 63b, R: 85b, İÜ1: 65a, İÜ2: 72a**
[1772] 2. -AS2 / tā ki AS1, H, R, İÜ2: nāgāh AE, İ, İÜ1; tā kim E
[1773] 3. it AS2, AE, E, H, R, İÜ2: ḳıl AS1, İ, İÜ1
[1774] 4. olmadı AE, İ, İÜ1: olımaz AS1, AS2, E, H, R, İÜ2 // seng-i: reng-i ANT
[1775] 6. kʾala: kʾide AS1
[1776] **140 AS1: 122a, AS2: 93b, AE: 65b, E: 40b, H: 46b, İ: 63b-64a, R: 85b, İÜ1: 65b, İÜ2: 72b**
[1777] 2. laʿlüñe: zülfüñe İ, İÜ1

3. Ṣormaġ isterdüm lebi rāzın didi[1778]
Küllü sırrin cāvaze-i iŝneyni ṣāᶜ

4. Aġdı başına hevāsı ḳaddüñüñ[1779]
Ol hevādan serv urur her dem semāᶜ

5. Būse el-ḥaḳ zehr-i ḳātil görinür[1780]
Laᶜl-i nūṣi̯nüñden itdükçe vidāᶜ

6. Cān-ı ᶜāṣıḳ düşdi laᶜlüñ fikrine
Buldı sālik sırr-ı ġayba ıṭṭılāᶜ

7. *Dard-i sar dārad raḳi̯b ez-ravā dost*[1781]
Ḫunfesā ez būy-i gul dāred ṣudāᶜ

8. Her şeb **Aḥmed** revzenüñde tā seḥer[1782]
Görinür āhum çerāġından ṣuᶜāᶜ

9. *Kᵓey be-vaṣl-i dost yā bam dest-res*[1783]
İnne ᶜumri̯ fi̯ hevā ṣadġihi ḍāᶜ

141.[1784]

fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ḫālüñ iy gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ[1785]
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ᶜi̯d içre bir si̯mi̯n çerāġ

2. Gerçi dāġ urmışdı evvel cānuma hindū beñüñ
Geldi ḫaṭṭ-ı fitne-kāruñ urdı dāġ üstine dāġ

3. Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳi̯ meclise[1786]
Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

[1778] 3. Ṣormaġ: Ṣormaḳ İ, İÜ1 / didi: dile İÜ2
[1779] 4. ḳaddüñüñ: zülfüñüñ AS2, İÜ2 // urur: ider AS1 / her dem: dāi̯m AS2
[1780] 5. nūṣi̯nüñden: ṣi̯ri̯nüñden E, İÜ2 / itdükce AS2, AE, R, İ, İÜ1: itdükde AS1, E, H, İÜ2
[1781] 7. -AS1, AS2, AE, E, H, İ, R, İÜ1, İÜ2
[1782] 8. revzenüñde tā seḥer: revzenüñden ṣubḥa dek AS1 // āhum: āhuñ AS1
[1783] 9. -AE, H, İ, İÜ1
[1784] **141 AS1: -, AS2: 94a, AE: 66a, E: 42a-42b, H: 46b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 72b**
[1785] 1. si̯mi̯n: rūşen E
[1786] 3. ter AE, AE13, E: pür AS2, H, İÜ2

4. Kūh-ı ġamda miv̱e-i vaṣlın umarsın iy göñül[1787]
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

5. **Aḥmed**'i hecrüñde görüp niçe bir gülsün raḳı̱b
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

142.[1788]

mefʿūlü fāʿilātün mefāʿı̱lü fāʿilātün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider diri̱ġ
Küfr ile zülfi ġāret-i i̱mān ider diri̱ġ

2. Ḫayl-i ḫayāli ʿaḳlı perākende-ḥāl idüp
Cemʿiyyetümi zülfi peri̱şān ider diri̱ġ

3. Miḥnet kemānı cevr oḳıyla cān u dil delüp[1789]
Ḥasret ḳılıcı yüregümi ḳan ider diri̱ġ

4. Mey diyü ḳanum içeli mestāne gözlerüñ[1790]
Tennūr-ı ġamda baġrumı biryān ider diri̱ġ

5. Bāġ-ı ruḫuñda çāh-ı zenaḫdānı ḥasreti[1791]
Cennet çemenlerin baña zindān ider diri̱ġ

6. Ol māh ehremenlere ʿarż-ı cemāl idüp[1792]
Bizden özin peri̱ gibi pinhān ider diri̱ġ

7. **Aḥmed**'den idüben ḥasenātın o şeh diri̱ġ[1793]
Her nā-maḥalle ḥüsn ile iḥsān ider diri̱ġ

143.[1794]

mefʿūlü fāʿilātün mefāʿı̱lü fāʿilātün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider diri̱ġ
Ehl-i niyāza merḥametin az ider diri̱ġ

[1787] 4. vaşlın: laʿlin H // devlet AS2, E, H, İÜ2: ṭāliʿ AE, AE13, E
[1788] **142 AS1: -, AS2: 94a-94b, AE: 65b, E: 41a, H: 45b, İ: 64a, R: 86b, İÜ1: 65b, İÜ2: 72b**
[1789] 3. cān u dil delüp AE, İ, İÜ1: dil delüp ḳomaz AS2, H, R, İÜ2 / delüp: alup: İÜ1
[1790] 4. gözlerüñ AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: gözleri E, H, R
[1791] 5. -H
[1792] 6. -H, R / özin: yüzin E, İÜ2
[1793] 7. idüben E, R: eyleyüp AS2, İÜ2; itmegil AE, H, İ, İÜ1
[1794] **143 AS1: 122b, AS2: 94b, AE: 66a, E: 41a, H: 45b, İ: 64a-64b, R: 86a, İÜ1: 66a, İÜ2: 73a**

2. Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur[1795]
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirįġ

3. Vaṣluñ hümā-yı ḳuds iken iy kebg-i ḫoş-ḫırām
Her zāġuñ āşyānına pervāz ider dirįġ

4. Nᵓidem bu derdden ki kime ḥālüm aġlasam[1796]
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirįġ

5. Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḥüsn ilin[1797]
Gįsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirįġ

6. Ol ḥoḳḳa-leb raḳįbe ki söz gevherin açar[1798]
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirįġ

7. Devr-i ḳamerde fitneler uyarur uyḫudan[1799]
Nergislerüñ ki sürmesini nāz ider dirįġ

8. Düşürdi **Aḥmed**'i ḳafes-i ʿışḳa luṭf-ı ṭabʿ
Bülbülleri esįr ḫoş-āvāz ider dirįġ

144.[1800]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Zihį bidāyet-i ḥüsn-i ḫaṭuñ nihāyet-i luṭf[1801]
Yüzüñde ḥüccet-i ḥüsn ü sözüñde āyet-i luṭf

2. Gül-i ruḫuñ varaḳı ḥāmil-i maḳāle-i ḥüsn
Ḥadįŝ-i laʿl-i lebüñ nāḳıl-ı rivāyet-i luṭf

3. Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kᵓincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenįni ġāyet-i luṭf

1795 2. -H / hevāñ: hevā İÜ2

1796 4. Nᵓidem AE, B, E, İ, İÜ1: Yandum AS1, AS2, H, R, İÜ2 / ki kime AS1, AE, İ, İÜ1: kime kim AS2, E, H, R, İÜ2 // Şevḳuñ: ʿIşḳuñ AS1

1797 5. -H

1798 6. gevherin: cevherin R

1799 7. -AS1, B, BS / Nergislerüñ ki: Nergisleri çü H

1800 **144 AS1: 123b, AS2: 95a, AE: 66a, E: 41b, H: 46a, İ: 64b, R: 86a, İÜ1: 66a-66b, İÜ2: 73a**

1801 1. Zihį AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: Ruḫuñ AE, İ, İÜ1 // sözüñde AS2, AE13, İÜ2: lebüñde AS1, AE, E, H, İ, R, İÜ1

4. Dili münevver ider cānları müsaḫḫar ider[1802]
Meh-i sipihr-i melāḥat şeh-i vilāyet-i luṭf

5. Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur[1803]
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

6. ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḥüsn mevcin urur[1804]
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

7. Zebān-ı ḫāme-i **Aḥmed** beyān resāyiline[1805]
Yazar leṭāyif-i ḥüsn ü ider ḥikāyet-i luṭf

145.[1806]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafīf - + - - / + - + - / + + -

1. Āh kim ġam kiliḍinüñ dili yoḳ[1807]
ʿĀşıḳuñ bundan ulu müşkili yoḳ

2. Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı[1808]
Rāh-ı ʿışḳuñ maḳām u menzili yoḳ

3. Ġonca aġzuña ḳanda öyküne kim[1809]
Ġonca miskiṇdür aġzı var dili yoḳ

4. Nice teşbiḥ idem yüzin māha[1810]
Ki mehüñ ʿanberiṇ selāsili yoḳ

5. Ẓulmi oransuz itme **Aḥmed**'e kim
Tiṟ-i āhuñ felekde ḥāyili yoḳ

1802 4. ider AS2, AE, B, H, İ, İÜ1, İÜ2: idüp AS1, E, R
1803 5. ẕikri: fikri İ, İÜ1
1804 6. ābı ne ṣudur AS2, R, İÜ2: āb-ı lüṭufdur AS1, AE, H, İ, İÜ1 // ider: olur H
1805 7. resāyiline AS2, E, H, R, İÜ2: resālesine AE, İ, İÜ1; varaḳlarına AS1
1806 **145 AS1: 123b, AS2: 95a, AE: 66b, E: 41b, H: 37b, İ: 65b, R: 87a, İÜ1: 67a-67b, İÜ2: 73b**
1807 1. ulu AS1, AE, B, E, İ, H, İÜ1: özge AS2, R, İÜ2
1808 2. cefāda: cefādan AE
1809 3. aġzuña AE, AS2, İ, İÜ1, İÜ2: laʿlüñe AS1, E, H, R
1810 4. māha AE, İ, İÜ1: ḳamere AS1, AS2, E, H, R, İÜ2 // Ki mehüñ: Ḳamerüñ AS1

146.[1811]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ[1812]
Gūyiyā ḫār-ı siyehdür kim gül-i raʿnāsı yoḳ

2. Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḥamrāsı yoḳ

3. Serv-i dil-cūdur ḳadüñ iy piste-leb servüñ veli̱[1813]
Sükkeri̱n ʿunnāb ile şi̱ri̱n ü ter ḫurmāsı yoḳ

4. Çeşm-i şūr-engi̱zi pür-āşūb idelden ʿālemi
Gūşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

5. Cān u dil yaḳsam nᵓola cānā yüzüñ şemʿine kim[1814]
Bāl ü perden ʿāşıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

6. ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū iy ṣanem[1815]
Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

7. Bülbülüñ çoḳdur senüñ iy gül veli̱ bu **Aḥmed**'üñ[1816]
Senden özge lāl-ruḫsār u semen-si̱māsı yoḳ

147.[1817]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Piste-lebsin pistede li̱kin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

2. Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfi̱ ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿi̱ş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

[1811] **146 AS1: -, AS2: 95a-95b, AE: 66b, E: 42a, H: 47a, İ: 64b, R: -, İÜ1: 66b, İÜ2: 73b-74a**
[1812] 1. ruḫsār-ı İÜ2: ruḫsār u AS2, AE, E, H, İ, İÜ1 // ḫār-ı AS2, AE, İ, İÜ1: ḫāk-i E, H, İÜ2
[1813] 3. dil-cūdur AS2, H, İÜ2: raʿnadur ANT, AE, E, İ, İÜ1 / ḳadüñ AE, E, İ, İÜ1: boyuñ AS2, H, İÜ2 / piste-leb H, İÜ2: ġonca-leb AS2, AE, E, İ, İÜ1 // Sükkeri̱n ʿunnāb ile AS2, E, H, İÜ2: Laʿl-i ʿunnābuñ gibi AE; Laʿl-i nābuñ gibi bir İ, İÜ1 (H'de bu rivayetler iki ayrı beyit olarak geçmekte.)
[1814] 5. yüzüñ şemʿine kim AE, İ, İÜ1: cemālüñ şemʿine AS2, E, H, İÜ2
[1815] 6. Her göñülde kim AE, E, İ, İÜ1: Şol göñül ki anda AS2, H, İÜ2
[1816] 7. ey gül: cānā H
[1817] **147 AS1: 123b-124a, AS2: 95b, AE: 67b, E: 41b-42a, H: 47a, İ: 64b, R: 87a-87b, İÜ1: 66b-67a, İÜ2: 74a**

3. Ḫaste-diller ḥālini ṣorsañ a ġamzeñden didüm[1818]
Didi dilberler yolında pursiş-i bi̯mār yoḳ

4. Senden alup göñlümi kime virem kim bir daḫı[1819]
Āftāb-ı serv-ḳāmet māh-ı gül-ruḫsār yoḳ

5. Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna li̯kin servde[1820]
Si̯b-i si̯mi̯n üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

6. Dil ġari̯bin aṣma zülfüñ dārına şeb-rev diyü[1821]
Ben boyuñ kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

7. Çün cihān ol meh-liḳāya müşteri̯dür iy güneş[1822]
Ṣatamazsın ḥüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

8. Leblerüñ esrārını mey-ḫāneden ṣormaḳ gerek[1823]
Ġayb-bi̯n çoḳdur ve li̯kin kāşif-i esrār yoḳ

9. Kimse **Aḥmed** gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi[1824]
Ṭūṭi̯ çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

148.[1825]

müfteʿilün mefāʿilün müfteʿilün mefāʿilün
recez - + + - / + - + - / - + + - / + - + -

1. Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ[1826]
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

2. Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār[1827]
Si̯ne-i sūznāk ile di̯de-i eşk-bārı yoḳ

3. Mihr yüzini gösterür ʿāşıḳa ruḫlaruñ veli̯[1828]
Āyi̯nelerde görinen ṣūretüñ iʿtibārı yoḳ

1818 3. -AS1, R
1819 4. -H
1820 5. -H / bitmiş: düşmiş İ, İÜ1
1821 6. -H
1822 7. Çün AS2, E, R, İÜ2: Hep AS1, AE, H, İ, İÜ1
1823 8. -H
1824 9. ammā: li̯kin AE
1825 **148 AS1: 124a, AS2: 97a, AE: 67a, E: 42a, H: 47a, İ: 64b, R: 87b, İÜ1: 67a, İÜ2: 75b**
1826 1. Ṭaşdı: Ṭutdı İ / deñiz gibi AE, İ, İÜ1: denizleyin AS2, E, H, R, İÜ2 // zamāneden AS1, AS2, AE, İ, İÜ1: zamānede E, H, R, İÜ2
1827 2. cihānda AE, İ, İÜ1: zamānda AS2, E, H, R, İÜ2
1828 3. Mihr AS1, AS2, E, H, İÜ2: Meyl AE, İ, İÜ1 / gösterür ʿāşıḳa ruḫlaruñ: ruḫlaruñ ʿāşıḳa gösterür H

4. Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni[1829]
Kim bu ṣınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

5. Naḳd-i revānın **Aḥmed**'üñ yoluña ṣaçduġum bu kim[1830]
Ayruġ elinde iy ṣanem saña yarar niŝārı yoḳ

149.[1831]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek[1832]
Misk bigi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek

2. Rūz-ı rūşen çün degüldür maḥrem-i esrār-ı ʿışḳ[1833]
Ben şeb-i tārīki bārį rāzdār itsem gerek

3. Şemʿ baş oynarsa bezmüñde igen germ olmasun[1834]
Ben ayaġuñ tozına cānum niŝār itsem gerek

4. El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör[1835]
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

5. Seyre çıḳduḳca seg-i kūyuñ ḳadem başmaġ içün[1836]
Yüzümi gül-gūn yaşumla lāle-zār itsem gerek

6. Tį̄r-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

7. Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı[1837]
Ḫūb u rengį̄n ü laṭį̄f ü ābdār itsem gerek

8. Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı[1838]
Ṣofį̄ler dülbendi bigi tārmār itsem gerek

[1829] 4. ṣınuḳlu AS2, AE13, E, İÜ1, İÜ2: ṣıfatlu AS1, AE, H, İ, R
[1830] 5. Ayruġ AS2, E, İ, R, İÜ1: Ayruḳ AS1, AE, H, İÜ2
[1831] **149 AS1: 130b, AS2: 96b-97a, AE: 68b (2-10. beyitler bulunmamaktadır.), E: 43b, H: -, İ: 66b, R: 92a, İÜ1: 68b, İÜ2: 75a-75b**
[1832] 1. misk AE, İ, İÜ1: müşk AS1, AS2, E, R, İÜ2
[1833] 2. Rūz-ı rūşen çün degüldür İ: Kimseye rūzį degüldür AS1, E, R, İÜ2 (Kimseye: Nite kim AS2) (B, R, AE13 Kimseye: Tekye-i?)
[1834] 3. cānum: cānlar AS1
[1835] 4. sevdāyı AS2, R, İÜ2: sevdāmı AS1, E, İ, İÜ1
[1836] 5. -İ, R, İÜ1
[1837] 7. -R / Ḫaṭṭ-ı İ: Ḫaṭṭ u AS1, AS2, E, İÜ1, İÜ2 / laʿl: ḫāl İÜ2
[1838] 8. -R / peymānumı E: peymāneyi AS2, İ, İÜ1, İÜ2; peymānı ben AS1

9. Gül yüzüñʾçün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġzār içre seḥer-geh murġı zār itsem gerek

10. Ẕikr ü fikr isterseñ **Aḥmed** işte ḫalvet işte sen[1839]
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

150.[1840]

mefʿūlü fāʿilātün mefāʿīlü fāʿilātün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gül mevsimi irişdi mey-i erġavān gerek
Meclisde nuḳlümüz leb-i şekker-feşān gerek

2. Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları[1841]
Dirdi kenār-ı cāma ki zer der-miyān gerek

3. Ġonca ne ağız ile lebüñe beñzerem diye[1842]
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

4. Düşdüm raḳībüñ aġzına dutımadum dilin[1843]
Duta-y-ıdı aġzını ol itüñ üstüḫ̌ān gerek

5. Zülfüñ hevāsına düşen aġlamasun mı kim
Sevdā ʿilācın itmege āb-ı revān gerek

6. Gözden ıraġ idüp ʿaceb urur cefā oḳın[1844]
Urılmaya ıraġa atılsa nişān gerek

7. Bulsun ḳapuña ḳo ruḫ-ı zerdümden eşk rāh
Ẕirā ḥarīm-i Kaʿbeye zer nāv-dān gerek

8. İy dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı[1845]
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

[1839] 10. işte AS1, AS2, İ, İÜ1: uşda E, R, İÜ2

[1840] **150 AS1: 128a-129b, AS2: 97a-97b, AE: 70a-70b, E: 46a, H: 48a-48b, İ: 69b-70a, R: 91b, İÜ1: 72a-72b, İÜ2: 75b-76a**

[1841] 2. sīmīn AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: zerrīn AE, İ, İÜ1 // düzdi: dirdi ANT

[1842] 3. ol: bu H, İÜ2 / dehān: zebān E

[1843] 4. dutamadum AS1, AE, H, İ, İÜ1: ṭutamadum AS2, E, R, İÜ2 / Dutaydı AE, İ, İÜ1: Ṭutaydı AS1, AS2, E, H, R, İÜ2

[1844] 6. ıraġa AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: uzaġa AS1, E, R

[1845] 8. Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı AE, E, H, İ, İÜ1: Yaş dökme dilberüñ yüzüñe ḳarşu Aḥmed'a AS1, AS2, R, İÜ2 // Kʾelbette gün: Ẕirā güneş AS1

9. Sengin dilüñ ki saḫt ola Ḳosṭanṭiniyye-vār[1846]
Feṭḥ itmege ʿināyet-i sulṭān nişān gerek

10. Vardur cihān ḳuluñ ki cihān ider ārzū[1847]
Aḥmed ḳuluña himmet-i şāh-ı cihān gerek

151.[1848]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ
Terbiyetle eyledüñ ben ḫāki bostānuñ senüñ

2. Gör ne iḥsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān[1849]
Kim ʿabiḍ itdi cihān aḥrārın iḥsānuñ senüñ

3. Ayrılurken cānumı ḳızdurdı ḥummā-yı firāḳ
Bilmezem ne söyledür bu rūz-ı hecrānuñ senüñ

4. Daʿviḍ-i iḥsānuña ger ḫaṣmuñ isterse deliḷ[1850]
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

5. Ben vidāʿ eylerken oldı zehr-i ḳātilden beter[1851]
Būse virmekde dehān-ı şekker-efşānuñ senüñ

6. İy gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳiḇ
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

7. Rūz-ı maḥşerde benüm avcumda dest-āviz ola[1852]
Ārzū-yı ḥalḳa-i zülf-i perişānuñ senüñ

8. Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi[1853]
Didi ölmezsin sen **Aḥmed** çün benem cānuñ senüñ

[1846] 9. -AS1
[1847] 10. -AS1, AS2, R, İÜ2
[1848] **151 AS1: 63b-64a, AS2: 97b, AE: 69b, E: 45a-45b, H: 49a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 77a**
[1849] 2. aḥrārın: içre iden AS2
[1850] 4. -H
[1851] 5. oldı AE: olur AS2, İÜ2; eyler E
[1852] 7. -AS1, AS2, AE, İÜ2
[1853] 8. zaḫmı ben dil-ḫasteyi: rahm ḳıl ben ḫastaya AS2 // ölmezsin sen: nevmiḍ olma İÜ2 / çün AS1: kim AS2, AE, E, H, İÜ2

152.[1854]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cānı ser-gerdān ider zülf-i perişānuñ senüñ
Dil perişān eylemekdür iy perī şānuñ senüñ

2. Zaḫm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma[1855]
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

3. Şol ḳadar cānlar döker cāzū gözüñ zindāna kim[1856]
Ṣu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

4. Sāḳiyā ṣun bezm-i ḥüsnüñden lebüñ cāmın bize[1857]
Kim benefşe-y-ile müzeyyendür gülistānuñ senüñ

5. Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındīli kim āyīne-vār[1858]
Gösterür ḥüsnüñ fürūġın seng-i eyvānuñ senüñ

6. İy kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

7. Cūş idüp cān cübbesin çāk itse **Aḥmed** ṭañ mı kim[1859]
Maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl oldı girībānuñ senüñ

153.[1860]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

2. Luṭf ile reyḥānları gülşende ḥayrān itmege
Yāsemīne sāye ṣalmış sünbülüñ vardur senüñ

[1854] **152 AS1: 128a-128b, AS2: 97b-98a, AE: 69a, E: 44a, H: -, İ: 69a, R: 90b-91a, İÜ1: 71b, İÜ2: 76a**
[1855] 2. Hey ne derdüm var ki dermān oldı: Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde İÜ2
[1856] 3. Şol AS1, AS2, E, R, İÜ2: Ol AE, İ, İÜ1 / cānlar: ḳanlar İ
[1857] 4. ḥüsnüñden: ḥüsnüñde İ, İÜ1 // Kim AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: Çün AS1, E, R
[1858] 5. eyvānuñ: dīvāruñ AS2
[1859] 7. ṭañ mı kim: ṭañ mıdur AS2, İÜ2
[1860] **153 AS1: 124b, AS2: 98a, AE: 69a, E: 45b, H: 47b, İ: 68b, R: 87b-88a, İÜ1: 71a, İÜ2: 76b**

3. ʿAnberi̯ne olmaġ için nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe[1861]
Serv-i nāz üstinde bitmiş kākülüñ vardur senüñ

4. Çi̯n-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

5. Cām-ı gülden mʾitdüñ iy bülbül şarāb-ı ʿışḳı nūş[1862]
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

6. Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb[1863]
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ bigi mülüñ vardur senüñ

7. **Aḥmed**'i unıtduñ iy şeh kim ḳapuñda yüz sürüp[1864]
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

154.[1865]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Efkār-ı ʿışḳuñ ile dil-efgāruñam senüñ[1866]
Dermāndeyin ki derde giriftāruñam senüñ

2. Sevmek seni günāh ise aṣ zülfüñe beni[1867]
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

3. Serv-i çemen görüp didi āzāde ḳaddüñi[1868]
İy kebg-i nāz bende-i reftāruñam senüñ

4. Bi̯marın öldürici dil ü cān ṭabi̯bisin
Öldür beni ki derd ile bi̯māruñam senüñ

5. Ne māhsın ki cān alalı müşteri̯ gözüñ
Bāzār-ı mihr içinde ḫari̯dāruñam senüñ

1861 3. olmaġ AE, İ, İÜ1: ṭaḳmaġ AS1, E; ṭutmaġ; AS2, H, İÜ2; dutmañ R // bitmiş AE, E, H, İ, R, İÜ1: müşki̯n AS1, AS2, İÜ2

1862 5. -AS1, R / bülbül AE, H, İ, İÜ1: gül-ruḫ AS2, E, İÜ2 / ʿışḳı: nāzı AS2; işve E // ġulġulinden AS2, E, H, İÜ2: ḳulḳulından AE, İ, İÜ1 / ḳulḳulüñ AS2, E, H, İÜ2: ġulġulüñ AE, İ, İÜ1

1863 6. -AS1, H, R / laʿl-i AE, İ, İÜ1: laʿli̯n AS2, E, İÜ2

1864 7. kim ḳapuñda: işigüñe AS2, İÜ2 / ḳapuñda: ḳapuña AS1 // ḳavşurur AS2, AE, H, E, R, İÜ2: ḳavşurup AS1, İ, İÜ1

1865 **154 AS1: 125a, AS2: 98b, AE: -, E: 42b, H: -, İ: 67a, R: 88a, İÜ1: 69a, İÜ2: 76b-77a**

1866 1. Dermāndeyin İ, R: Dermāndeyem AS2, E, İÜ1, İÜ2; Dermānde ben ki AS1

1867 2. dek çü AS1, AS2, R, İÜ2: çünki E, İ, İÜ1

1868 3. -AS1, İ, R, İÜ1 / kebk-i AS2, İÜ2: serv-i E

6. Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü[1869]
Gören ṣanur ki sāye-i ḏi̯vāruñam senüñ

7. İy ṭās-ı ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan[1870]
Nerd-i ġamuñda ḥasret ile zāruñam senüñ

8. Yār **Aḥmed**'i görüp didi iy ʿandeli̯b-i mest[1871]
Zāri̯lıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

155.[1872]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Hey ne şi̯ri̯n-kārdur laʿl-i şeker-ri̯züñ senüñ
Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvi̯züñ senüñ

2. Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm[1873]
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i ti̯züñ senüñ

3. Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış[1874]
Ol ẓarūretden durur ṣofi̯ bu perhi̯züñ senüñ

4. Aldı mehden ḥüsn ʿi̯dinde melāḥat öñdülin[1875]
Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdi̯züñ senüñ

5. Ḫoş-dem ol **Aḥmed** ki göñlüñ micmerinden her gice[1876]
ʿArş ḳındi̯lin yaḳar āh-ı seḥer-ḫi̯züñ senüñ

156.[1877]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ḳamer devrinde ḫaṭṭ-ı dil-sitānuñ[1878]
Ne yazar fitnesin āḫir zamānuñ

[1869] 6. Ṭurdum: Ḳaldum İ, İÜ1
[1870] 7. ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan: ʿışḳuñla dil ü cān naḳdini üten İÜ1
[1871] 8. mest: zār AS1 // durma İ, İÜ1: ṭurma AS1, AS2, E, R, İÜ2
[1872] **155 AS1: 125a, AS2: 95b, AE: 69a, E: 47a, H: 48a, İ: 68b, R: 89a, İÜ1: 71a, İÜ2: 77a**
[1873] 2. ḳor: var AS2 / şol: bu AS2, E / ġamze-i ti̯züñ AS2, İÜ2: çeşm-i ḫun-ri̯züñ AE, E, H, İ, R, İÜ1
[1874] 3. leṭāfet: melāḥat AE
[1875] 4. Şol AE, İ, İÜ1: Ol AS1, AS2, İÜ2; Bu E, R / bu: ol E, R
[1876] 5. göñlüñ AE, İ, İÜ1: ḳalbüñ AS1, E, R; si̯neñ AS2, H, İÜ2 // ʿArş ḳandi̯lin AS1, AS2, E, H, R, İÜ2: Gögde biñ meşʿal AE, İ, İÜ1
[1877] **156 AS1: -, AS2: 99a, AE: -, E: 45b, H: 48a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 77a-77b**
[1878] 1. yazar: yazmış H

2. Yüzüme güldügüñe minnet itme
Ki bu ḫāṣṣıyyetidür zaʿferānuñ

3. İnanmış kendüye āhū gözüñ kim
Kenārında yatur bir būstānuñ

4. Ṣuçum ʿafv eyle kim her gün ıraḳdan
Öperem rāhını ol āstānuñ

5. Metāʿ-ı ʿaczüm ü naḳd-i niyāzum
Ḳodum öñinde ol nā-mihrbānuñ

6. Didüm sürsem yüzüm ol āstāna
Ḳadem farḳına ḳordum āsmānuñ

7. Didi anda nice gelürsin **Aḥmed**[1879]
Bulurlar ḳanlu yaşuñdan nişānuñ

8. Didüm sır sözin açarsın raḳi̯be[1880]
Anuñladur senüñ rāz-ı nihānuñ

9. Bir itüñ gūşına lāyıḳ mıdur kim[1881]
Cevāhir ṭaḳa laʿl-i dür-feşānuñ

10. Didi bezm-i cemālüm şemʿisin sen[1882]
Anuñʾçün nūr-baḫş olur zebānuñ

157.[1883]

ve lehu fi̯ʾl-meṭāliʿ

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. *Ṣaribtu ḫamrahu hevāke ve madmaʿi̯ bāki̯*
Va kāne keʾse ḥamyāye min maḥyāki̯

2. Niyāz-ı ʿāşıḳa baḳ añla nāz-ı maʿşūḳı
Ene aʿtezertü ḳati̯len va ḳātili̯ şāki̯

3. Bahār-ı ḥüsn ile sen tāze gül gibi ḫandān
Medmaʿi̯ bi-hevāke ke muznetin bāki̯

1879 7. -H
1880 8. -H
1881 9. -H / ṭaḳa: daḳa AS2
1882 10. -AS2, H, İÜ2
1883 **157 AS1: 70b, AS2: 99a, AE: 68a, E: -, H: -, İ: 66a, R: 51b, İÜ1: 68a, İÜ2: 78a-78b**

4. Fiġān ki başdan ayaġa belā imiş bālāñ[1884]
Fe-leyse ġayra żamīriʾl-muḥibbi maʿnākī

5. Göñülde gözde ṭolısın nice disün **Aḥmed**
Eyā menāzile sullamī ve eyne salmākī

158.[1885]

mefʿūlü fāʿilātün mefāʿīlü fāʿilātün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. İy āftāb-ı ṭalʿatüñe sāyebān ḳaşuñ[1886]
Çekmiş berāt-ı ḥüsnüñe müşkīn nişān ḳaşuñ

2. Ay u güneş cemālüñ secdʾitse ṭañ mı kim[1887]
Sen ḳıble-i cihānsın u miḥrāb-ı cān ḳaşuñ

3. Gün bigi ṭopı göklere aġdı güzelligüñ[1888]
Meydān-ı ḥüsnde ṣunalı ṣavlecān ḳaşuñ

4. Uzadup ayaġını gümüş taḫtda yatur
Devr-i ḳamerde devlet ile kāmrān ḳaşuñ

5. Ṭopraġa düşmiş oḳ gibi ḫākī göñülleri[1889]
Uş gūşe-i kemānla dirür dil-sitān ḳaşuñ

6. Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḥācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

7. Fitne-y-ile şūḫ çeşmüñi şāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

8. Ṣan ḳıldı devr-i cāma işāret hilāl-i ʿīd[1890]
Çün kim lebüñe eyledi remz-i nihān ḳaşuñ

9. Mestāne gözlerüñe ṣunup şīşe göñlümi[1891]
Düşürdi ṭāḳdan ṣıdı nā-mihribān ḳaşuñ

1884 4. bālāñ AS1, AS2, İÜ2: bildük AE, İ, İÜ1; sensin R
1885 **158 AS1: 128a-129b, AS2: 99b, AE: 70a, E: 42b, H: 47b, İ: 69b, R: 91a-91b, İÜ1: 72a, İÜ2: 81a**
1886 1. müşkīn: miskīn İ, İÜ1
1887 2. ṭañ mı AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: nola E, R
1888 3. ḥüsnde AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: ḥüsnüñe AS1, E, H, R / ṣunalı AS1, E, H, R: çeküben AE, İ, İÜ1; olalı AS2, İÜ2
1889 5. Uş gūşe-i kemānla dirür AS1, AS2, E, H, R: Dirür kemānı gūşesiyle AE, İ, İÜ1; Düşürdi ṭāḳdan ṣıdı nā-mihribān İÜ2
1890 8. Çün kim: Çün ki İ, İÜ1 / remz-i: rāz-ı B, E
1891 9. -İÜ2

10. Ṣayd itmek içün **Aḥmed**'i ṣayyād-ı ġamzeñe
Virmiş kemend zülfüñ ü ṣunmış kemān ḳaşuñ

159.[1892]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Murġ-ı cāna ṭi̯r-i ġamzeñden per ü bāl eyledüñ[1893]
Ḥalḳa-i zülfüñ ḫayālin aña ḫalḫāl eyledüñ

2. Baḥr-i ʿışḳuñda çeküp almaġa göñlüm zevraḳın[1894]
Dest-i cevrüñle ḫam-ı zülfüñi çengāl eyledüñ

3. Yā cemālüñ ci̯midür zülfüñ kᵓanı zeyn itmege[1895]
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

4. Āh kim ḫālüñ gibi baḫtum siyeh-ḥāl itmege[1896]
Ḫāke ṣalduñ zülfüñi ʿömrümi pā-māl eyledüñ

5. Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini[1897]
ʿĀşıḳ-i bi̯-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

6. Parmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi[1898]
Bu ne ṭūṭi̯dür kim aña si̯mden bāl eyledüñ

7. Sāḳiyā devr ehline ṣunup viṣālüñ cāmını[1899]
Aḥmed'e geldükce sāġar nᵓiçün ihmāl eyledüñ

160.[1900]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Aç yüzüñ kim şerm-sār ide güli zi̯bālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide gūyālıġuñ

[1892] **159 AS1: -, AS2: 99b-100a, AE: 67b, E: 46b, H: 48a, İ: 65b-66a, R: -, İÜ1: 67b-70a, İÜ2: 78a-78b**
[1893] 1. ṭi̯r-i ġamzeñden: ġamzeñ oḳından İ, İÜ1
[1894] 2. ḫam-ı: ġam-ı H, İÜ2
[1895] 3. Yā AS2, H, İÜ2: Şān AE, E, İ, İÜ1 / kᵓanı ANT: anı AS2, AE, E, H, İ, İÜ1, İÜ2
[1896] 4. -ḥāl E: -kār AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2
[1897] 5. her AS2, H, İ, İÜ1, İÜ2: bir AE, E
[1898] 6: Barmaġuñda: Parmaġuñda ANT
[1899] 7. geldükce AS2, AE, H, İÜ2: geldükde E, İ, İÜ1
[1900] **160 AS1: -, AS2: 100a, AE: -, E: 43a, H: 48b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 78b**

2. Her sefer yire çalar zerrin külāhın āftāb
Serverā sen urınaldan efser-i zibālığuñ

3. Genc-i ḥüsnüñ bilmezem böyle neden maʿmūr olur[1901]
Şol ḳadar kʾisrāf idersin nāz u bi-pervālığuñ

4. İy delü göñlüm saña zencir ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālığuñ

5. Sebzede ey serv ayaġuña yüzin sürmezdi āb
Olmasa ol ḳāmet-i dil-cūy ile hem-tālığuñ

6. Ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār ile dürc-i lebinde yazdı kim
Dercdür bu ḥoḳḳada terkibi rūḥ-efzālığuñ

7. Ḥüsn bāzārında çeşmüm aldı dellāliyyesin[1902]
İy göñül dür dişi laʿlinden dile ḥalvālığuñ

8. Reşk-i firdevs-i berin oldı sarāyı göñlümüñ
Ḫāne-i çeşmümde taṣvir olalı raʿnālığuñ

9. **Aḥmed**'e inkār iderseñ ṭañ degül iy müddeʿi
Nūr-ı şemse münkir itmişdür seni aʿmālığuñ

161.[1903]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Mescid-i ḥüsnüñde ʿışḳı çün imām itsem gerek
Ṭāḳ-ı ebrūña sücūd-ı ber-devām itsem gerek

2. Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır *veʾḍ-ḍuḥā*
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

3. Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣil itmişem mihrüñle kim[1904]
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

4. Ḥāżır ol varmaġa kūy-ı yār iy dil kim bugün[1905]
ʿĀlemi anuñla ben ḥükmümde rām itsem gerek

1901 3. nāz u AS2: böyle E; nāz-ı H, İÜ2

1902 7. -H / göñül: dil E

1903 **161 AS1: -, AS2: 100b, AE: -, E: 46b, H: 48a-48b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 78b-79a**

1904 3. Devşürüp: Cemʿ idüp E

1905 4. varmaġa kūy-ı yāra ey dil kim: kim kūy-ı yāra varmaġa ey dil E

5. Ḫātem-i mihr-i Süleymāndur viṣālüñ dilberā
ʿAzm-i rāh-ı menzil-i dāruʾs-selām itsem gerek

6. Kaʿbe-i ḥüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

7. Mıṣr-ı ḥüsnüñ görmege iy Yūsuf-ı ŝānį̄ müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

8. Göñlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālį̄ maḳām itsem gerek

9. Didi dilber **Aḥmed**'e diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

162.[1906]

mefʿūlü mefāʿį̄lü mefāʿį̄lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Āyį̄ne-i cāndur ruḫ-ı zį̄bāsı ʿAlį̄nüñ[1907]
Bu gözle muḥāl oldı temāşāsı ʿAlį̄nüñ

2. Kim gezdüre ḫurşiydi gümüş serv üzerinde[1908]
Fitneyle meger ḳāmet-i raʿnāsı ʿAlį̄nüñ

3. Bir serv durur yapraġı sį̄ne yemişi nāz[1909]
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlį̄nüñ

4. Bostān-ı viṣālinden eger mį̄ve ṣatarsa[1910]
Biñ cāna ucuzdur lebi ḫurmāsı ʿAlį̄nüñ

5. Cāẕū gözi öldürdügini itmege iḥyā[1911]
ʿĮsį̄ demidür laʿl-i güher-zāsı ʿAlį̄nüñ

6. Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlį̄nüñ

[1906] **162 AS1: 126b, AS2: 100b-101a, AE: -, E: 43a, H: 47b, İ: 67a, R: 89b, İÜ1: 69b, İÜ2: 76b-77a**
[1907] 1. bu: bir AS2 / ʿAlį̄nüñ: nigāruñ AS1
[1908] 2. raʿnāsı AS1, H, İ, İÜ1: bālāsı AS2, E, R, İÜ2
[1909] 3. -AS2 / ş̧į̄ve: sį̄ne ANT // ḳad-i: ḳad u H
[1910] 4. viṣālinden AS1, İ, İÜ1: viṣālinde H, R; cemālinden AS2, E; cemālinde İÜ2
[1911] 5. itmege AS1, E, H, R: ḳılmaġa AS2, İ, İÜ1, İÜ2

7. Ḫaṭṭ-ı lebi tezvīr idügin ṣormaġa **Aḥmed**[1912]
Ḥācib getürüpdür ḳaşı ṭuġrāsı ʿAlīnüñ

163.[1913]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Çerāġ-ı meclis-i cāndur ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ[1914]
Gümüş serv-i ḫırāmāndur ḳad-i bālāsı İsḥāḳuñ

2. Gözümüñ ḳudreti yoḳdur kim idrāk eyleye ḥüsnin[1915]
Meded virmezse nūrından ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ

3. Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol kim[1916]
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

4. Bu ne şīrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile[1917]
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

5. Gül olmış nār-ı ruḫsārı yatur gördüm gül üstinde
Ṣan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

6. Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı[1918]
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

7. Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān baġlasa **Aḥmed**[1919]
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur şeydāsı İsḥāḳuñ

164.[1920]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bāġ-ı cennet mi bu ḥüsn-i dil-sitānı Yūsufuñ[1921]
Menbaʿ-ı kevŝer mi yā şīrīn dehānı Yūsufuñ

1912 7. fitne vü: fitneyle İ, İÜ1
1913 **163 AS1: 126a, AS2: 100b, AE: -, E: 44b, H: 46b-47a, İ: 67b, R: 89b, İÜ1: 69b, İÜ2: 79b**
1914 1. ḳad-i: ḳad ü AS2
1915 2. kim: ki E, R // virmezse: ḳılmazsa AS1
1916 3. olsun: ola R // alnına: alnında E, R
1917 4. kim: ki E / zehr-i ḳahr AS1, AS2, H, R, İÜ2: zecr-i hecr İ, E, İÜ1 // ṭutarken AS1, E, İ, R, İÜ1: dutarken AS2, H, İÜ2
1918 6. Yüzümi: Ki yüzüm AS1
1919 7. Ne ġam: Ne var H / zülfinde: zülfine İ, İÜ1 // çü: ki AS1, AS2, İÜ2
1920 **164 AS1: 131a, AS2: 101a, AE: 68b, E: 44a, H: -, İ: 68a, R: 90a-90b, İÜ1: 70b, İÜ2: 79b**
1921 1. bu AE, E, İ, İÜ1: yā AS1, AS2, R, İÜ2

2. Buldı cān ḫāṣṣıyyetin ḫāk-i siyeh şol yerde kim
Sāye ṣaldı ebr-i zülf-i cān-feşānı Yūsufuñ

3. Ġuṣṣadan bir ḥiṣṣedür Leylį vü Mecnūn ḳıṣṣası
Dostāna naḳl olaldan dāstānı Yūsufuñ

4. Bāġ-ı cennet gördi ḳaddüñde didi Cibrįl-i rūḥ
Müntehādur sidreden serv-i revānı Yūsufuñ

5. Dil vir **Aḥmed** yāra kim göstermege dįdārını[1922]
Olmaya āyįne bigi armaġanı Yūsufuñ

165.[1923]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜįlü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Cān bāġı servidür ḳad-i dil-cūsı Ḳāsımuñ[1924]
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

2. Oldı nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz
Bāġ-ı revānda ḳāmet-i dil-cūsı Ḳāsımuñ

3. Ruḫsārı āteşine sücūd itse ṭañ mı kim[1925]
Āteş-perestler gibi hindūsı Ḳāsımuñ

4. Yā Rab ne fitnedür bu ki Hārūt-ı ḫāline
Taᶜlįm-i siḥr ider gözi cādūsı Ḳāsımuñ

5. Kisrā-yı ḥüsndür ki bugün ḳaşı ṭāḳına[1926]
Zencįr-i müşk aṣar ḫam-ı gįsūsı Ḳāsımuñ

6. Çekdi ġubār-ı rāhını cevher ᶜayārına
Çeşmüm olalı ḥüsni terāzūsı Ḳāsımuñ

7. Ḫār-ı cefādan iñleme **Aḥmed** hezār ise
Çün ᶜöẕr-ḫ˅āhdur gül-i ḫod-rūsı Ḳāsımuñ

8. Çün bende düşdi ḥalḳa-i zülfinde āftāb[1927]
Her ḥalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

1922 5. āyįne gibi AE, E, R, İ, İÜ1: āyįneden yig AS1, AS2, İÜ2

1923 **165 AS1: 127b, AS2: 101b, AE: -, E: 44b, H: 48a, İ: 67b, R: 90a, İÜ1: 70a, İÜ2: 80a**

1924 1. Ḳāsımuñ: Dilberüñ AS1

1925 3. Āteş-perestler gibi İ, İÜ1: Āteş-perestdür şaçı AS1, AS2, E, H, R, İÜ2

1926 5. müşk: misk AS2, İ, İÜ1 / gįsūsı AS1, H, İ, İÜ1: ebrūsı AS2, E, R, İÜ2

1927 8. -AS1, AS2, E, H, R, İÜ2 / zülfinde İ: bendinde İÜ1

166.[1928]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
muż̇āriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Māha kemend atar ṣaçı hindūsı Ḳāsımuñ[1929]
Şi̯ri şikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

2. Meydān-ı ḥüsn içinde göñül ṭopın urmaġa
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

3. Miskį̈nlik itmeseydi ṣaçı bāġbānına
Girmezdi bāġa beñleri hindūsı Ḳāsımuñ

4. Yā Rab ne siḥr olur bu ki āb-ı ʿiẕārını
Zenci̯re çekdi ḥalḳa-i gi̯sūsı Ḳāsımuñ

5. Düşdi gözümden iki cihānuñ cevāhiri[1930]
Lālā olalı dişleri lüʾlüʾsi Ḳāsımuñ

6. Yılduz ṣayarsa di̯de-i **Aḥmed** ne ṭañ kʾanuñ[1931]
Bağladı uyḳusın gözi cādūsı Ḳāsımuñ

167.[1932]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā ti̯r-i ḫadeng
ʿAceb mi merdüm-i bed-mest iderse yoḳ yire ceng

2. Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın[1933]
Ki baş götürüben oynaya Ni̯l içinde neheng

3. Raḳi̯b çihresi ġam virse göñlüme nʾola kim[1934]
Her āyine alur ebr-i siyehden āyi̯ne jeng

4. Muʿallāḳ ura feraḳdan iyā kemān-ebrū[1935]
Kebūter-i dile ġamzeñden irişürse ḫadeng

[1928] **166 AS1: 127a, AS2: 101b, AE: -, E: 45a, H: -, İ: 68a, R: 89b, İÜ1: 70a, İÜ2: 80a**
[1929] 1. Ḳāsımuñ: Dilberüñ AS1
[1930] 5. -AS2, İÜ2
[1931] 6. Yılduz AS2, İ, İÜ1, İÜ2: Ilduz AS1, E, R // uyḳusın İ: uyḫusın AS1, AS2, E, R, İÜ1, İÜ2
[1932] **167 AS1: 130a-130b, AS2: 102a, AE: 68a, E: 43a, H: -, İ: 66a, R: 92a-92b, İÜ1: 68a, İÜ2: 80a-80b**
[1933] 2. ṣanasın: nitekim E // oynaya: oynadı AS1
[1934] 3. nʾola kim: ne ʿaceb AS1 // alur AS1, E, R, İÜ2: olur AS2, AE, İ, İÜ1
[1935] 4. -AE, R / irişürse: irse ti̯r-i AS1, İ, İÜ1

5. Laṭi̱f olursa ʿi̱zāruñda ṭañ degül ḫaṭṭuñ
Ki ṣuda rūşen olur lāciverd-i mi̱nā-reng

6. Dehānı vaʿdesin **Aḥmed** ṭaleb ḳılur her dem[1936]
Yiridür eylese taʿci̱l kʾoldı furṣat teng

168.[1937]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Cihān güzelleri çün bi̱-vefā imiş bildük[1938]
Göñül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

2. Anı ki cān u cihāndan ʿazi̱z ṣanurduḳ
Diri̱g ʿömr gibi bi̱-vefā imiş bildük

3. Ne fāyide ki degül küncümüzde nūr-efşān[1939]
Dutam ki burc-ı melāḥatde ay imiş bildük

4. Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı rişte ṣandı veli̱[1940]
Göreli pi̱ç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

5. Viṣāli ḫ ̬ānına irmek dilerdi evvel li̱k
Naṣi̱bi **Aḥmed**'üñ āḫir duʿā imiş bildük

169.[1941]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek[1942]
Bu ŝevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

2. Mihrüm artar dil-i sengi̱nüñi yād itmek ile[1943]
Kim binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

1936 6. vaʿdesin: būsesin AS1 / ḳılur AS2, İÜ2: ḳılub AS1, AE, E, İ, R, İÜ1

1937 **168 AS1: 128a, AS2: 102a, AE: 68b, E: 44b-45a, H: 47b, İ: 68b, R: 90b, İÜ1: 70b, İÜ2: 80b**

1938 1. çün: hep AS1

1939 3. küncümüzde AE, İ, İÜ1, İÜ2: gicemüzde AS1, E, R; içimüzde H // Dutam ki AE, İ, İÜ1: Ṭutam ki AS1, E, R, İÜ2; Dutalum ki H

1940 4. Ṭolaşdı: Dolaşdı AE

1941 **169 AS1: 125b, AS2: 102a-102b, AE: -, E: 44a, H: -, İ: 66b, R: 92a, İÜ1: 68b, İÜ2: 80b-81a**

1942 1. biñ: yüz AS1

1943 2. ki: kim ANT / seng AS1, AS2, İ, İÜ1: ṭaş E, R, İÜ2

3. İşigüñden dikilür göklere āhum ʿalemi[1944]
Ṭabl-ı sı̱nem dögilüp ḳarşuña feryād idicek

4. ʿIrż-ı vaṣluñdan ayırma beni kim ḫ̬ˇār itmez[1945]
Pādşeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

5. ʿĀşıḳ öldürmesi tecvı̱zine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

6. Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından[1946]
İy perı̱ ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

7. Yaḳma dil ḫ̬ānesin iy Yūsuf-ı ŝānı̱ ki Ḫalı̱l[1947]
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

8. **Aḥmed**'üñ adı kerāmetle dirilde ölüyi[1948]
Sehv ile sen bir aġız adın anuñ yād idicek

170.[1949]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ
Şemʿ-veş bezm-i ḫ̬ayālüñde yanam gelmez iseñ

2. Bir iki gün bu göñül ḫ̬astesin eglemek içün
Künc-i ḥasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

3. Niçe sevdāda ḳalem bigi ḳalam zülfüñ içün[1950]
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

4. Ḳorḳum oldur ki ġamuñdan yaḳamı çāk ideyin[1951]
Nār-ı ḥasretle diyāruñı yaḳam gelmez iseñ

[1944] 3. dögilüp AS2, E, R: dögilür İ, Ü; döginüp AS1

[1945] 4. ʿİzz-i AS1, E, R: ʿIrz-ı ANT; ʿİzz u AS2, İ, İÜ1 / ḫ̬ˇār: cevr İ, İÜ1 / itmez AS2, İ, İÜ1, İÜ2: idemez AS1, E, R // Pādişeh bir ḳulını: Şāh bir bendesini İ, İÜ1

[1946] 6. nefesüm: sözümüñ İ, İÜ1 // yañaġuñ ẕikrini: ruḫ̬uñ evṣāfını İ, İÜ1

[1947] 7. ṣānı̱: Mışrı̱ E

[1948] 8. dirilde AS1, İ, İÜ1: dirildür AS2, E, İÜ2 dirildürdi R // ile İ, İÜ1: idüp AS1, AS2, E, R, İÜ2 / sen bir aġız adın anuñ AS1, E, İ, İÜ1: adın anuñ sen bir aġız AS2, R, İÜ2

[1949] **170 AS1: -, AS2: 102b, AE: 69b, E: 45a, H: 48b-49a, İ: 69a, R: 88b, İÜ1: 71b, İÜ2: 81a**

[1950] 3. -AE, H / Nice AS2, E, H, İÜ2: Rāh-ı AE, İ, İÜ1

[1951] 4. -R / Ḳorḳum: Ḳorḳu H / ġamuñdan AS2, E, H, İÜ2: ġamuñda AE, İ, İÜ1 / ideyin AE, İ: idüben AS2, E, H, İÜ1, İÜ2

5. Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin[1952]
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

6. Dil-i **Aḥmed** gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın[1953]
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

171.[1954]

müfteʿilün mefāʿilün müfteʿilün mefāʿilün
recez - + + - / + - + - / - + + - / + - + -

1. Pertev-i Ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāli dilberüñ
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāli dilberüñ

2. Ṣaḥn-ı sarāy-ı sịnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret eyledi ḫayl-i ḫayāli dilberüñ

3. Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāli dilberüñ

4. Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur gözi
Müşterịye kemān çeker ḳavs-i hilāli dilberüñ

5. Mūr-ı ḥaḳịrden żaʿịf eyledi ḥālin **Aḥmed**'üñ[1955]
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāli dilberüñ

172.[1956]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ[1957]
Dilleri zịr ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ

2. Ḥabeşị Hind ile fetḥ itmege mülk-i Ḫotanı[1958]
Sịnemi ṭabl ider ol ṭurra-i miskịn-ʿalemüñ

[1952] 5. Uçam AE, İ, İÜ1: Uçup AS2, E, H, R, İÜ2
[1953] 6. olayın İ: oluben AS2, E, H, R, İÜ1, İÜ2; idüben AE
[1954] **171 AS1: 129b-130a, AS2: -, AE: -, E: 43b, H: -, İ: -, R: 92a, İÜ1: -, İÜ2: -**
[1955] 5. ḥaḳịrden żaʿịf AS1: żaʿịfden ḥaḳịr E, R
[1956] **172 AS1: -, AS2: -, AE: 68b, E: 45a, H: -, İ: 68a, R: -, İÜ1: 70b, İÜ2: -**
[1957] 1. -AE
[1958] 2. -AE / miskịn: müşkịn E

3. Ḫāk-i ḫuşk üzre benefşe biter ü sünbül-i ter[1959]
Ṣalsa iy serv-i revān sāyesini zülf-i ḫamuñ

4. İşigüñe nice yüz sürmeye ḫurşiyd-i felek
Kim ider gāh gehi̯ anı müşerref ḳademüñ

5. Zülfinüñ şerḥini **Aḥmed** nice kūtāh ide kim[1960]
Vaṣf-ı sevdāda dırāz oldı zebānı ḳalemüñ

173.[1961]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül[1962]
İy gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

2. Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile[1963]
Kim ṭurunc u si̯b ile ārāyiş ola bezm-i mül

3. Sünbül-i zülf āsti̯nin çekme gülgūn ḫaddüñe
Cāme giydürmek gülüñ endāmına ḥācet degül

4. Bağlanup zülfüñe diller düşdi ḥüsnüñ mevcine[1964]
Kʾideler zenci̯r ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

5. Mey ṣunarken sāḳiyā aç sāʿid-i si̯mi̯nüñi[1965]
Āsti̯nde gizlemek gül destesin ḥācet degül

6. Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ oldı arada[1966]
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden ṭutar anı göñül

7. Ḫāki iksi̯r eylemek isterseñ iy şeh baña baḳ[1967]
Sırrumı fāş eylemek isterseñ iy gül-çihre gül

[1959] 3. Ḫāk-i ḫuşk: Ḳaşlaruñ E / benefşe biter ü: benefşeyle yazar E benefşeyle bite AE, E // ḫamuñ E: ruḫuñ AE, İ, İÜ1

[1960] 5. Zülfinüñ şerḥini: Zülfi şerḥini bu E // vaṣf-ı: rāh-ı E

[1961] **173 AS1: -, AS2: 102b-103a, AE: -, E: 47b, H: -, İ: -, R: 93a-93b, İÜ1: -, İÜ2: 81a-81b**

[1962] 1. Tāze E, R: Āl AS2, İÜ2 / gülşeninde: gülşeninden R // bu ruḫdan: yüzinden AS2

[1963] 2. Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile: Yād iderken laʿlüñi geldi zenaḫdānuñ dile AS2 // Kim ṭurunc u si̯b ile ārāyiş ola bezm-i mül: Güyi̯yā si̯b ü turunc ile bezendi gül AS2

[1964] 4. mevcine: bezmine AS2

[1965] 5. gül destesin E, R: gül desteyi AS2, İÜ2

[1966] 6. Kʾanı E, R: Anı AS2, İÜ2

[1967] 7. -AS2, İÜ2

8. Ḳaddüñi medḥ eylemekden **Aḥmed**'i menᶜ eyleme
Ol ġarı̱bi ṭoġru yoldan ırma yā Hādi̱ʾs-sübül

174.[1968]

fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Hey ala gözlüm bizümle niçe bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

2. Gördi nesrı̱n kim benefşe öykinürmiş zülfüñe[1969]
Bezm-i gülşende aña ḫande-y-ile virdi infiᶜāl

3. ᶜAzm-i gül-zār itdügin işitdiler taᶜẓı̱m içün
Muntaẓır ṭurdı ayaġ üstine mecmūᶜ-ı nihāl

4. Ḳarşuña secdʾitmege ḳaṣd eylemişlerdi velı̱
Dehşet-i ḥüsnüñle medhūş itdüñ iy ṣāḥib-cemāl

5. Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ
Dem-be-dem meşmūme-i ᶜanber-şemı̱m oynar şemāl

6. Luṭfda bir āba beñzer cismüñ iy nāzük-beden[1970]
Kim dil-i sengı̱nüñ anda görinür mermer-miŝāl

7. Zülfi şehbāzına ḳaḳdurmaġa ol ṣayyād-ı dil[1971]
Bir naẓar murġına ṭaḳdı kirpügümden perr ü bāl

8. Olma iy dil müşterı̱ yāruñ metāᶜ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavı̱ anuñ ġınāsı ber-kemāl

9. Saᶜy ile girmez ele çün kı̱myā-yı vaṣl-ı dost
ᶜĀḳil iseñ eyleme **Aḥmed** temennā-yı muḥāl

175.[1972]

fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Eşk-i çeşmüm şol ḳadar āb itdi yoluñda sebı̱l
Kʾoldı gülzār-ı cemālüñ bāġ-ı cennetden cemı̱l

[1968] **174 AS1: -, AS2: 103a, AE: -, E: 49a-49b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 81b**
[1969] 2. nesrı̱n: nergis E
[1970] 6. āba: aya AS2
[1971] 7. bir: bu AS2 / ṭaḳdı: daḳdum AS2
[1972] **175 AS1: -, AS2: 103b, AE: -, E: 47a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 82a**

2. Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevŝer üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫaliḫl

3. Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu göñlüm ḳatiḫl

4. Kaʿbe yüzüñ fürḳatinden cāmesin itmiş siyāh
Mıṣr kūyuñ ḥasretinden eşkini eyledi Niḫl

5. Ne sebebden zülf ḳomazsın didüm ruḫsāruña
Didi kim ḳındiḫl-i ḫurşiyde ne lāzımdur fetiḫl

6. ʿĀşıḳa kevŝer gerekmez laʿl-i rūḥ-efzāñı ṣun
Yā ḥabiḫbi rāḥatį fį'r-rāḥa lā fį'ṣ-selsebiḫl

7. Şol periḫşān zülfüñe göñlüm nice meyl itmesün
Çün meŝeldür didiler *el-cinsü ile'l-cinsi yemiḫl*

8. İtdi çeşmüm necm-i eşkümden dili zülfüñde güm
Ḍalletį fį'l-leyleti'ẓ-ẓülemā'i men yehdį's-sebiḫl

9. Ḳıble ḳapuñ būsesi cānlar bağışlar ʿāşıḳa[1973]
Ḳıbletü'l-ʿuşşāḳi fiḫl-maʿşūḳi men hāẕe'l-ḳabiḫl

10. Ölmeye vaṣluñda ṣıḥḥatle geçe cānā raḳiḫb[1974]
Öle **Aḥmed** miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿaliḫl

176.[1975]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Geh geh ṭutınsa ʿanber-i terden niḳāb gül[1976]
Beñzerdi verd-i ḥüsnüñe ey āftāb gül

2. Dest-i ṣabā ṣaçuñı dağıtduḳca ṣanuram[1977]
Bezm-i bahārda ṣaçınur müşk-i nāb gül

[1973] 9. cānlar İÜ2: biñ cān AS2, E
[1974] 10. -AS2
[1975] **176 AS1: 131b-132a, AS2: 103b-104a, AE: 72b, E: 48b, H: 49a, İ: 71b, R: 93a, İÜ1: 74b, İÜ2: 82a-82b**
[1976] 1. ṭutunsa AS2, E, R, İÜ2: dutunsa AS1, AE, H, İ, İÜ1
[1977] 2. dağıtduḳca İ, İÜ1: ṭağıtduḳca AS1, AS2, AE, E, H, R, İÜ1 // müşk: misk AE, İ, İÜ1

3. Yüzüñ gören ṭudaġuña germe olmasun mı kim[1978]
Düşmez bahār ṣoḥbetine bi̱-şarāb gül

4. ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḥayādan gül-āb gül

5. Bir faṣlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ
Reng̱in varaḳlarıyla düzetdi kitāb gül

6. Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām[1979]
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

7. Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bi̱-ḥisāb gül

177.[1980]

müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün
seri̱ʿ recez / münseriḥ - + + - / - + + - / - + -

1. Sebzede sünbülüm var bu zülfe ser-gerdān degül[1981]
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḥayrān degül

2. Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ[1982]
Başlu baġrum zaḫmına merhem urur peykān degül

3. Nāme-i aʿmāl-i mücrimden siyehdür ḥaşrde[1983]
Şol maḥabbet-nāme kim nāmuñ aña ʿunvān degül

4. Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim[1984]
Serv bālā-yı belā-engi̱z ile fettān degül

5. Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür çü göñli **Aḥmed**'üñ
Devlet-i ḥüsnüñde iy şeh nʾiçün ābādān degül

1978 3. Yüzüñ gören ṭudaġuña germ olmasun mı kim AS1, AS2: Ḫaddüñ ḫayāline düşen aġlamasun mı kim AE, E, H, İ, R, İÜ1 // bahār: şarāb İ, İÜ1

1979 6. -AE, İ, R, İÜ1

1980 **177 AS1: 131b, AS2: 104a, AE: 72b, E: 48a, H: -, İ: 72a, R: 92b, İÜ1: 74b-75a, İÜ2: 83b**

1981 1. mı var: olur AS1 / ol: ki ol AS1, E, R

1982 2. oḳ: oḫ AS1

1983 3. ḥaşrde: ḥaşre dek AE, E // Şol: Ol AS2, R, İÜ2

1984 4. Ḳanġı İ, İÜ1: Ḳanḳı AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2

178.[1985]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Cānuma bālā-yı ḳaddüñden belā eksük degül[1986]
Başuma sevdā-yı zülfüñden hevā eksük degül

2. Çeşm-i şūr-engi̯zi yāruñ gör ne ḫūni̯dür kʾanuñ[1987]
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

3. Ḥālüme bir dem naẓar ḳıl arada ḳan olmasun
Kim gözümle göñlüm içre mā-cerā eksük degül

4. Türk-i çeşmüñ ti̯rkeşinden cānı kim ḳurtara kim[1988]
Ne ḳadar kim gözlerem ti̯r-i ḳażā eksük degül

5. Geh hevā-yı ḳadda olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miski̯ne dāyim bir belā eksük degül

6. Nālesinden **Aḥmed**'üñ iy yār bi̯zār olma kim[1989]
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

179.[1990]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Dil ki gözüñ siḥr-ile meftūn degül[1991]
Sengdür ol ḳābil-i efsūn degül

2. Didi görüp Leyli̯yi bir müddeʿi̯
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

3. Leyli̯ gülüp sözine anuñ didi[1992]
Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

4. Yoluña iy Ḫusrev-i Şi̯ri̯n-dehen
Di̯de mi var kim yaşı Gülgūn degül

[1985] **178 AS1: 134a, AS2: 104a-104b, AE: 72a, E: 47b, H: -, İ: 71a, R: 95a, İÜ1: 74a, İÜ2: 82b**
[1986] 1. Başuma AS1, AE, İ, İÜ1: Göñlüme AS2, E, R, İÜ2
[1987] 2. gün ANT: dem AS1, AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2 / elinde: elinden İÜ1
[1988] 4. göñlümde ANT: göñlüme AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2; bu dilde AS1
[1989] 6. gülzār: būstān AS1
[1990] **179 AS1: 133a, AS2: 104b, AE: 73a, E: 48a, H: -, İ: 72a, R: 94a-94b, İÜ1: 75a, İÜ2: 83a**
[1991] 1. Dil ki: Dil İ / siḥr-ile AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: siḥrüñe AS2, İÜ2; siḥrine ANT
[1992] 3. sözüne: ḥāline AS2, İÜ2 // buna: aña AS1, AS2, İÜ2

5. Laʿlüñ içün dem mi olur kʾ**Aḥmed**'üñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

180.[1993]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿįlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Feryād u nālem işidüp iy yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

2. Göñlüm evin yıḳup gider ol yār-ı seng-dil
Ardınca çaġırur der ü dįvār ḳaçma gel

3. Çün çeşme vü puñar perį̄ler ṭuraġıdur[1994]
Çeşmümden iy nigār-ı perį̄-vār ḳaçma gel

4. Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ[1995]
İy boyı serv iy yüzi gül-zār ḳaçma gel

5. **Aḥmed** ṭutuşdı dūd-ı dilinden ṣaḳın ṭutar
Āyį̄ne-i cemālüñi jengār ḳaçma gel

181.[1996]

mefʿūlü mefāʿįlü mefāʿįlü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyeh-kāra ne müşkil[1997]
Ġam bendine bağlandı bir āvāra ne müşkil

2. Āvāraların fitne ile pāreye ṣalup[1998]
Meh-pāremüz eglenmiş bir pāre ne müşkil

3. Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

4. Miḥrāb-nişį̄n oldı çün ol çeşm-i füsūn ger[1999]
Sāḥirlıġ idüp olduġı ḫūn-ḫ̬āre ne müşkil

[1993] **180 AS1: 133b, AS2: 104a, AE: 71b, E: 48b, H: 49b, İ: 71a, R: 94b, İÜ1: 73b, İÜ2: 83a**
[1994] 3. pıñar AE: bıñar AS1, AS2, E, H, İ, R, İÜ1, İÜ2 / ṭuraġıdur: duraġıdur AS1, AS2
[1995] 4. cefāda baġrını: cefā yüregini H // ey: ü ey AS1, E, R, İÜ1 / ey yüzi: ruḫları AS2
[1996] **181 AS1: 134b, AS2: 105a, AE: 73a, E: 47b, H: -, İ: 72a, R: 93b, İÜ1: 75a, İÜ2: 83b**
[1997] 1. bir AE, İ, R, İÜ1: bu AS1, AS2, E, İÜ2
[1998] 2. ṣalup: ṣalar AS2
[1999] 4. Sāḥirlıġ AS2, E, R, İÜ2: Sāḥirlik ANT, AS1, AE, İ, İÜ1

5. Bulmadın amān ġamzeñ oḳı yaralarından
Ḥasret ḳılıcı yüregümi yara ne müşkil

6. Bi̯-ṣabr u ḳarār oldı ṣaçuñda dil-i **Aḥmed**[2000]
Ḳalmaḳ yalıñuz gicede bi̯māra ne müşkil

182.[2001]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜi̯lü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Mestāne gözlerüñden olalı ḫarāb dil
Yaş yirine döker ḳabuġumdan şarāb dil

2. Maḥşer midür ṣaçuñ ᶜaraṣātında ḥüsnüñüñ[2002]
Kim anda ḳalb ḳalb durur bi̯-ḥisāb dil

3. Ġam pütesinde cān eridüp ābgi̯ne-vār
Tāb-ı cemālüñe döyemez olur āb dil

4. Daḳdum kebūter-i dile şevḳum kitābını[2003]
Sūzından odlara yanup oldı kebāb dil

5. Ḥüsnüñ daġıtdı ᶜaḳlı dil aldandı sözüñe[2004]
Aḥmed nicᵓitsün oldı maḥall-i ᶜidāb dil

183.[2005]

fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

2. Zülfüñi ḫāke ṣalarsañ müşk olur rūy-ı zemi̯n[2006]
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

3. Şi̯ve-i maᶜşūḳ u ᶜāşıḳdan ḫaber-dār olmasa
Giryesinde bülbülüñ itmezdi şekker-ḫand gül

[2000] 6. ṣaçuñda AS2, İÜ2: ṣaçuñdan AS1, AE, E, İ, R, İÜ1

[2001] **182 AS1: 133b-134a, AS2: 105a, AE: 71b-72a, E: 49a, H: 49b, İ: 71a, R: 94b, İÜ1: 74a, İÜ2: 83b**

[2002] 2. ḳalb ḳalb: ḳaldı ḳalb ANT

[2003] 4. Daḳdum AS1, AE, İ, İÜ1: Ṭaḳdum AS2, E, R, İÜ2 / kitābını: risālesin AS1

[2004] 5. daġıtdı AE, İ, İÜ1: ṭaġıtdı AS1, AS2, E, H, İÜ2 / dil aldandı sözüñe: dil aldanmasun mı kim H // nicᵓitsün AS1, AE, İ, İÜ1: ne itsün AS2, E, H, R, İÜ2

[2005] **183 AS1: -, AS2: 105a-105b, AE: -, E: 48a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 83b-84a**

[2006] 2. müşk: misk E

4. Nergis altundan legen ṭutar elinde bende-vār
Yüzini yumaġ içün sulṭān-ı devlet-mend gül

5. Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe fi̱ʾl-cümle olurdı şebi̱h[2007]
Eylese iki hilāli alnına ser-bend gül

6. Ger dize dülbendine yār **Aḥmed**'üñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

7. Nev-bahār-ı ḥüsnine bülbüllerin zār itmege[2008]
Eylemiş ʿahd-i ezelde ḫār ile sevgend gül

184.[2009]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̱lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Belābil gūş idüp nūş it belābil[2010]
Ki ḳomadı ʿanā dilde ʿanādil

2. Gel iy muṭrib çü ḳul ḳul dir ṣurāḫi̱[2011]
Ṣıma sözini ol ḳavline ḳāyil

3. Meger dil bağıdur sünbül ṣaçuñ kim[2012]
Daḳar cān boynına müşki̱n selāsil

4. Raḳi̱b-i di̱v mekri-yʾçün ṣal iy dost
Ḳoluñdan boynuma si̱mi̱n ḥamāyil

5. Nʾola meyl itseñ **Aḥmed** āhına kim
Olur bād ile her dem serv māyil

185.[2013]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İy cemālüñ maṭlaʿ-ı nūr-ı ṣafā-yı ṣubḥ-dem
Pertev-i ḫurşiyd-i ḥüsnüñdür żiyā-yı ṣubḥ-dem

[2007] 5. alnına: yüzüne E
[2008] 7. bülbüllerin zār itmege: zār itmege bülbüllerin E // ʿahd E: ʿi̱d AS2, İÜ2
[2009] **184 AS1: 134a, AS2: 105b, AE: 72a, E: 47a, H: 49b, İ: 71b, R: 95a, İÜ1: 74a-74b, İÜ2: 84a**
[2010] 1. güş: nūş İÜ1 // ḳomadı: ḳomaya İÜ1
[2011] 2. çü: ki E, R
[2012] 3. sünbül: müşki̱n AS2, İÜ2 // Daḳar AS2, H, İ, İÜ1: Ṭaḳar AE, E, R, İÜ2 / müşki̱n E, H, R, İÜ2: miski̱n AS2, AE, İ, İÜ1
[2013] **185 AS1: -, AS2: 106b, AE: - , E: 49b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 85a**

2. Ṭaġıdup zülf-i girih-gīrin ruḫından dilberüñ[2014]
Bu sebebdendür ṣabā nāfe-güşā-yı ṣubḥ-dem

3. Var cemālüñ ḳıblegāhında niyāzından ümīd[2015]
Kʾola miftāḥ-ı der-i devlet duʿā-yı ṣubḥ-dem

4. İtlerüñe her seḥer varup duʿālar ḳılduġum
Bu ki ḫoşdur dostlarla merḥabā-yı ṣubḥ-dem

5. Gül yüzüñe bülbül-i ter-naġmedür **Aḥmed** ne ṭañ
Ger hezār olur ise destān-serā-yı ṣubḥ-dem

186.[2016]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Yüz urup rāh-ı kūyına sürün iy eşk-i ġalṭānum[2017]
Ki anda görinür geh geh nişān-ı pāy-ı cānānum

2. Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

3. Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaṣruña nice irişsün efġānum

4. Cemālüñi gören ḳullar niçesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

5. Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem[2018]
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur ṣarmaşur cānum

6. Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi iy ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

7. Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür **Aḥmed**'üñ cānı[2019]
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hecrānum

[2014] 2. Ṭaġıdup: Ṭaġıdur E / ruḫından: ruḫında İÜ2
[2015] 3. Var E: Vir AS2, İÜ2
[2016] **186 AS1: -, AS2: 106a, AE: 73a-73b, E: 56a, H: -, İ: 72b, R: -, İÜ1: 75b, İÜ2: 85a**
[2017] 1. geh geh: gördüm AS2 her dem E
[2018] 5. ṭolaşur ANT: ṭolaşup AS2, AE, E, İ, İÜ1, İÜ2
[2019] 7. Didi: Dimiş AS2, E, İÜ1 // Ki her dem ceẕb ider anı: Kim anı ceẕb ider her vaḳt İ / Ki her dem İÜ1: Anuñçün AE, AS2, E, İÜ2

187.[2020]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Her seḥer ol gül-ʿiẕāruñ caʿd-ı zülfinden nesi̯m
Oynadur avcında bir meşmūme-i ʿanber-şemi̯m

2. Dil nice ṣabr eylesün ḥüsnüñ temāşāsında kim
Ḫande itdükce dehānuñ cānumı eyler dü-ni̯m

3. Cismümi bād-ı firāḳuñ düşürüp yapraḳ gibi
Gezdürür ṣaḥrāları bir yirde itdürmez muḳi̯m

4. Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol iy dil kʾehl-i sūz[2021]
Nuṭḳın itmişdür keli̯l ü eşkin itmişdür keli̯m

5. Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesi̯m

6. Çeşm-i mi̯m-i dehānından çıḳan āb-ı ḥayāt[2022]
Ḳaṭrasın ḫāke ṣalarsa cān bulur ʿazm-i remi̯m

7. Terk-i cān ʿahd itdügüm işitdi **Aḥmed**'den didi[2023]
Ennehu ʿahdün ṣaḥi̯ḥün cāʾe min cismin saḳi̯m

188.[2024]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün
recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1. Eyyām māh-ı ʿi̯ddür ebrū-nümā ol iy ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gi̯sū-güşā ol iy ṣanem

2. Ḳo müddeʿi̯ler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol iy ṣanem

3. Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın iy ḳamer[2025]
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol iy ṣanem

[2020] **187 AS1: -, AS2: 107a, AE: - , E: 55a-55b, H: -, İ: -, R: 95b, İÜ1: -, İÜ2: 85b**
[2021] 4. Nuṭḳın İÜ2: Luṭfın E, R
[2022] 6. dehānından: ḥayātından E
[2023] 7. itdügüm E: itdügin AS2, İÜ2; itdügümi R
[2024] **188 AS1: -, AS2: 107a, AE: 74a, E: 50a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 85b**
[2025] 3. nehārından: bahārından E

4. Şemʿ-i cihān-efrūzsın laʿl̲in-külāh ol dostum[2026]
Ḫurşiyd-i ʿālem-tābsın zerr̲in-ḳabā ol iy ṣanem

5. Göster cemālüñ kaʿbesin kim görsün **Aḥmed** ḳıblesin[2027]
Hem ḳıblesin ʿuşşāḳa hem ḳıble-nümā ol iy ṣanem

189.[2028]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Yüzüñi görmeyicek şöyle derd-nāk oluram
Ki ġamdan ölmedügümi añup helāk oluram

2. Ben anı görmedügüm gün firāḳa döymeyüben[2029]
Varup yüzin görenüñ ayaġına ḫāk oluram

3. Göñül mar̲ižına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehm-nāk oluram

4. Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳımaġa pāk oluram

5. Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı[2030]
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasreti-y-ile ḫāk oluram

6. Cem̲iʿ-i derde benüm ṭopraġum kefāret ola[2031]
Ne dem ki laʿl-i lebüñ ḥasreti-y-ile ḫāk oluram

7. Açup yaḳasını gösterse boynın **Aḥmed**'e āh[2032]
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

[2026] 4. dostum AS2, İÜ2: püser AE, E

[2027] 5. Göster cemālüñ kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin AE, E: Aḥmed niyāz itmek diler göster cemālüñ kaʿbesin AS2, İÜ2

[2028] **189 AS1: -, AS2: 107a-107b, AE: -, E: 55b-56a, H: 52b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 85b-86a**

[2029] 2. döymeyüb: döymeyüben AS2

[2030] 5. -H / ḫāk: zār AS2

[2031] 6. -H / ola: olur AS2

[2032] 7. gül gibi reşk ile İÜ2: reşk ile gül gibi AS2, E, H

190.[2033]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ḳanlu yaşum yādgār-ı laʿl-i yārumdur benüm
Yüzümi anuñla yumaḳ iftiḫārumdur benüm

2. Kūyına yüz sürmegi yā Rab baña erzānį̆ ḳıl
Ol kerāmet mūcib-i ʿizz ü vaḳārumdur benüm

3. Şem ġurābın tārmār itdükce bāz-ı āftāb[2034]
Ṣanuram kim ṣayda çıḳmış şehsüvārumdur benüm

4. Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān niŝār itmek anı gördükce kārumdur benüm

5. Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi[2035]
Göñlüñi kim ġamzem oḳı-y-ıla şikārumdur benüm

6. Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim[2036]
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

7. Çihre-i zerdüm gibi ʿālem ḫazān olsa ne ġam[2037]
Çün ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ nev-bahārumdur benüm

8. Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lāle-zārumdur benüm

9. Ḥāṣıl iderdüñ dü ʿālemde murādın **Aḥmed**'üñ
Bir nefes diseñ ki ol ümmį̆d-vārumdur benüm

191.[2038]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Göñli nāzükdür mebāda incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālindin nicedür ḥālümi dirdüm benüm

[2033] **190 AS1: -, AS2: 107b, AE: 74b, E: 53b, H: 52a-52b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 86a-86b**
[2034] 3. çıḳmış: çıḳdı AE
[2035] 5. -AE
[2036] 6. -AE
[2037] 7. ġam: ṭañ E // ḫūbuñ: ḫūbı H
[2038] **191 AS1: -, AS2: 108a, AE: 75a, E: 54b, H: 52b-53a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 86b**

2. Açılup şādi̱ güli ötmezdi göñlüm bülbüli[2039]
Gelmese būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm benüm

3. Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem baṣmaz henūz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

4. Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñ'çün dem-be-dem[2040]
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

5. Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭopraġ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

6. Zülfüñ ucından yazarsam **Aḥmed**'üñ sevdāların[2041]
Defter ü ṭūmāra ṣıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

192.[2042]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ʿIşḳ ṭasın çıñradan āh u fiġānumdur benüm
Söylenen dillerde şimdi dāstānumdur benüm

2. Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dildāra kim[2043]
Şemʿ bigi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

3. Ṣubḥa dek ṭāḳ-ı zebercedde yanan ḳındi̱lde[2044]
Ẓāhir olan şuʿle-i sūz-ı nihānumdur benüm

4. Bir peri̱-peyker ḫayālin her gice tesḫi̱r içün[2045]
Ülker indüren dü-çeşm-i dür-feşānumdur benüm

5. Kevkeb-i eşkümle her şeb yir yüzini zeyn iden[2046]
Mihr-i ruḫsār-ı meh-i nā-mihrbānumdur benüm

[2039] 2. -AE, H
[2040] 4. yudum: yuram AE, H
[2041] 6. ṭūmāra: di̱vāna E
[2042] **192 AS1: 135a-135b, AS2: 108a-108b, AE: 74b, E: 53a-53b, H: 50a-50b, İ: 73a-73b, R: 96a, İÜ1: 76b, İÜ2: 86b-87a**
[2043] 2. ṭutuşan AS2, E, İÜ2: dutuşan AS1, AE, H, İ, R, İÜ1
[2044] 3. zebercedde: zebercedden AE / ḳındi̱lde İ (Düzeltme yapılarak bu ifade tercih edilmiş.): ḳındi̱ller AS1, AS2, AE, E, H, R, İÜ2; ḳındi̱llere İÜ1
[2045] 4. dür: ḫūn E, İÜ2
[2046] 5. yir yüzini AE, İ, R, İÜ1: yir yüzin AS1, AS2, E, H, İÜ2 / iden AE, İ, R, İÜ1: eyleyen AS1, AS2, E, H, İÜ2

6. Ḫār ṣanmañ Kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol
Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

7. Her seḥer çeşm-i şafaḳdan ḳanlu yaş bigi aḳan[2047]
Ḳan degüldür cürʿa-i cām-ı şebānumdur benüm

8. Bir söz açdum yañılup sūz-ı nihānumdan benüm[2048]
Şemʿ bigi odlara yanan zebānumdur benüm

9. Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim[2049]
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

10. Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger[2050]
Ben ölem şaṭrancı ideler üstüḫ̆ānumdur benüm

11. Cān-ı **Aḥmed**'den yaratmış cismüñi cān-āferīn[2051]
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

193.[2052]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çāk olupdur dest-i ḥasretden girībānum benüm[2053]
Ben ḳuluña şefḳat it devletlü sulṭānum benüm

2. Çeng olupdur ḳāmetüm zārīlıġ eyler her ḳılum
Zühreye āheng ider göklerde efġānum benüm

3. Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi[2054]
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

4. Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña[2055]
Ḳana girme key ṣaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

[2047] 7. -AS1, AS2, AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2 (Sadece E'de bulunuyor.)
[2048] 8. -AS1, AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2/ yanan: yandum AS2
[2049] 9. -AS1, AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2/ biter: yiter AS2
[2050] 10. -AS1, AE, E, H, İ, R, İÜ1, İÜ2 (Sadece AS2'de bulunuyor.)
[2051] 11. Ol bu maʿnīden dimişdür: Ol sebepdendür ki dimiş AS2, İÜ2
[2052] **193 AS1: 135a, AS2: 108b, AE: 73b, E: 50b-51a, H: 49b, İ: 72b, R: 95b-96a, İÜ1: 75b-76a, İÜ2: 87a**
[2053] 1. ḥasretden: ḥasretle AE, İ, İÜ1
[2054] 3. ḳoymayam ANT: ḳomayam AS1, AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2
[2055] 4. süreyin AS2, E, İÜ2: sürersem AS1, H, İ, R, İÜ1 sürerüm AE // boynuñdadur ANT: boynuñadur AS1, AS2, AE, E, H, İ, R, İÜ1, İÜ2

5. Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim[2056]
Oldı rengiṉ gül gibi evrāḳ-ı diṿānum benüm

6. Sūz-ı dilden oda yanmışdur zebānum şemʿ-vār
ʿArż ide ḥālüm meger bu çeşm-i giryānum benüm

7. Ḥūrlar şeftālūden vaṣf eyledüm dilber didi[2057]
Bihdür ol şeftālūden siṉb-i zenaḫdānum benüm

8. Ḫusrevā kimsin didüm didi ḥüsn sulṭānıyam[2058]
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

9. Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın **Aḥmed**'üñ[2059]
Yāra ḫod ma-fiṉ degül peydā vü pinhānum benüm

194.[2060]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İy kemān-ebrūsına peyveste ḳurbān olduġum[2061]
Zülf-i şūriṉdeñ ġamındandur periṣān olduġum

2. Mülk-i cān cümle ḫarāb oldı ġamuñdan dostum[2062]
Düşmanuñ raġmınadur ẓāhirde ḫandān olduġum

3. ʿİzzet-i dünyā vü ʿuḳbādan geçe-y-idüm görsedüm[2063]
İtlerüñle bir gice kūyuñdan mihmān olduġum

4. Tāc-ı ḫusrevden geçerdüm görse idüm bir nefes[2064]
Ḳullaruñla dergeh-i ʿāliṉde derbān olduġum

5. Āh kim sāye ṣalar serv-i bülendüñ her yire
Bu hevādandur benüm ḫāk ile yek-sān olduġum

2056 5. Ol: Şol AS1

2057 7. -AS1, R / Bihdür AE, E: Yigdür AS2, H, İÜ2 Pürdür İ, İÜ1

2058 8. -AS1, R

2059 9. Eşk: ʿIşḳ AS1 / rāz-ı: sūz-ı İÜ2

2060 **194 AS1: -, AS2: 109a, AE: 77a, E: 51b, H: 51a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 87b**

2061 1. Ey kemān-ebrūsına peyveste: Çün bilürsin ḳaşlaruñ yayına E; yāsına AS2 / peyveste AE, H: cān ile AS2, İÜ2 // Zülf-i şūriṉdeñ ġamındandur periṣān: Sen baña göster hilāl ebruñı ḳurbān E

2062 2. cān: dil E / oldı ġamuñdan dostum: olmış durur ġamuñdan veliṉ AE, H

2063 3. ʿİzzet-i: Milket-i H / geçe-y-idüm: geçerdüm AS2, AE / görsedüm: ger görsem AS2 // bir: bu AE

2064 4. -İÜ2/ Tāc-ı Ḫusrevden geçerdüm görse idüm E: Yā geçe idüm tāc-ı Ḫusrevden göreydüm AS2, AE, H

6. Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vi̯rān olduġum

7. Ārzū-yı ḫātem-i laʿl-i güher-bāruñ durur[2065]
Mūr iken ben ṭālib-i mühr-i Süleymān olduġum

8. **Aḥmed**'i öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ[2066]
Bunca yıldur ḳanı fermānına fermān olduġum

195.[2067]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cāna yitdi ẓulm ile dād eyle ḳurbān olduġum
Ḫāṭırı şimden girü şād eyle ḳurbān olduġum

2. Çeşm-i mestüñ ẓulm ile mülk-i dili vi̯rān ider[2068]
ʿAdlüñ ile yine ābād eyle ḳurbān olduġum

3. Bendeñem biñ cān ile ölince li̯kin bir nefes
Bend-i ġamdan beni āzād eyle ḳurbān olduġum

4. Cān ilini cevrüñ ile niçesi ḳılduñ ḫarāb[2069]
Vaḳtidür taʿmi̯re bünyād eyle ḳurbān olduġum

5. Ḳaşlaruñ ʿi̯dine ḳurbān itmege meyl idicek
Aḥmed'i luṭf idüben yād eyle ḳurbān olduġum

196.[2070]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Zülfüñüñ bendine olaldan giriftār iñlerem[2071]
Ney gibi feryād idüp zār-ı dil-efgār iñlerem

2065 7. ḫātem-i: ḫalḳa-i H

2066 8. Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ: Aġlayu geçdi yoluñda ʿömrüm iy dilber ḳamu H // Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum: Nola ben Aḥmed göreydüm şād u ḫandān olduġum H / Bunca: Nice AE / yıllar: yıldır ANT

2067 **195 AS1: -, AS2: 109a-109b, AE: -, E: 51b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 87a-87b**

2068 2. vi̯rān ider: eyler ḫarāb E

2069 4. niçesi: niçe bir E // taʿmi̯re: iḥsāna AS2, E

2070 **196 AS1: -, AS2: 109b, AE: 75b, E: 52b, H: 50a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 87b-88a**

2071 1. Ney gibi: Her seḥer AE Her nefes H // idüp zār-ı: idüben ben AE

2. Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫ̬ᵛāb[2072]
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bi̯dār iñlerem

3. Derd-i ser olursa nālemden ṭutuñ maᶜz̲ūr kim[2073]
İḫ̬tiyārum elde yoḳ vaʾllāhi nā-çār iñlerem

4. Yā ilāhi̯ ṣaḳla nālemden cevāndur dilberi[2074]
Gerçi cevr itdükce ol şūḫ̬-ı sitem-kār iñlerem

5. Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine[2075]
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yʾçün ḫ̬ār iñlerem

6. Hi̯çe ṣayar nāle vü efġānumı ben niçe kim[2076]
Şād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

7. **Aḥmed**'üñ ḥālin ṣorarsañ çeşmüñ içün ḫastedür[2077]
Ol sebebdendür kʾolup her laḥẓa bi̯mār iñlerem

197.[2078]

fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum[2079]
Māh-ı nev bigi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

2. Zülfi sevdāsıyla sevdāyi̯ olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḥāl ile geçer her sāᶜatüm

3. Oḳır idüm fātiḥā ḳabūl itsün diyü
Ḥāṣıl oldı ḥamdü liʾllāh devletinde ḥācetüm

4. Ti̯ġ-ı cevrüñ irmese bir dem göñül bulmaz feraḥ[2080]
Ti̯r-i ġamzeñ görmesem bir laḥẓa ḳalmaz rāḥatum

5. **Aḥmed**'üñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḥāṣıl olmışdur bu vecd ü ḥāletüm

2072 2. çeşmüm: göñlüm AE gözüm H
2073 3. ṭutuñ: dutuñ AE duta H
2074 4. ṣaḳla nālemden cevāndur dilberi: ṣaḳlaġıl yārı cevāndur ahdan H / dilberi: dilberüm AE
2075 5. -AS2, E, H / Hem-dem ol gül yüzlüye İÜ2: Hem-demi gül yüzlünüñ AE
2076 6. -AS2, E, H / ṣayar İÜ2: ṣaydum AE
2077 7. ḥālin ṣorarsañ: ḥālini dirseñ AE / içün: ile AE // kʾolup: ki ben AE
2078 **197 AS1: -, AS2: 109b, AE: -, E: 53a, H: 50a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 87b-88a**
2079 1. ebrūsını: ebrūsına H
2080 4. irmese: olmasa H // ḳalmaz: olmaz E

198.[2081]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḥalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

2. Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

3. Ben ġam-ı zülfüñde cān virdükde ḫāküm sebzesin[2082]
Otlasa müşkīn olur āhū-yı ṣaḥrā dostum

4. Baḥr-i şūra ṣalsañ aġzuñ yarınuñ bir ḳaṭrasın[2083]
Şübhesüz şīrīn olurdı yidi deryā dostum

5. Ḥüsn bāġında ṭabīʿat bāġbānı dikmedi
Ḳadd-i dil-cūyuñ gibi bir serv-i raʿnā dostum

6. Gūşe-gīr-i gūşe-i beytüʾl-ḥaremdür zinhār
Çekmesün ḳaşuñ gözüñ āhūsına yā dostum

7. **Aḥmed**'e āyīne-i ḥüsnüñde pinhān gösterür
Şāhid-i maḳṣūd yüzin Ḥaḳ Taʿālā dostum

199.[2084]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Dil ṣaçuñ zencīrinüñ dīvānesidür dostum
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür dostum

2. Cān dimāġın būy-ı zülfüñden muʿaṭṭar eyleyen[2085]
Çın seḥer bād-ı ṣabānuñ şānesidür dostum

3. Ruḫlaruñ üstinde budur zülfüñüñ kej-revligi[2086]
Kim bisāṭ-ı ḥüsnüñüñ ferzānesidür dostum

[2081] **198 AS1: -, AS2: 110a, AE: -, E: 54a, H: 50a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 88a-88b**
[2082] 3. müşkīn: miskīn AE, E
[2083] 4. şübhesiz: ser-be-ser E
[2084] **199 AS1: -, AS2:110a, AE: -, E: 52b, H: 50b, İ: 74a-74b, R: -, İÜ1: 77b, İÜ2: 92b**
[2085] 2. eyleyen: itmege E ḳılmaġa H
[2086] 3. kej: keç E / kej-revligi: kej-revlığı ANT, İ

4. Dil ki biñ cān ile vaṣluñ ʿi̯dine ḳurbān olur[2087]
İştiyāḳuñ şevḳınuñ şükrānesidür dostum

5. Çün cemālüñ şemʿine pervānedür **Aḥmed** bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

200.[2088]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gün yüzüñde ebr-i müşk-efşān ṭaġılmış dostum[2089]
Sāyesinde gülşene reyḥān ṭaġılmış dostum

2. Baġla zülfüñ bendini kim dāġ-ı ġamdan her yaña[2090]
Ḥalḳa-i ʿuşşāḳ-ı ser-gerdān ṭaġılmış dostum

3. Kirpügüñ ṣaf ṣaf ṣıyaldan ḳalbini bi̯-dillerüñ[2091]
Ten ḥiṣārında sipāh-ı cān ṭaġılmış dostum

4. Görmeyüp cānān yüzin diller peri̯şān oldılar[2092]
Ṣan ki sulṭān çıḳmayup di̯vān ṭaġılmış dostum

5. Ruḫlaruñ vaṣfında reng̱in defterinden **Aḥmed**'üñ[2093]
Elde evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭaġılmış dostum

201.[2094]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Dāʾimā serv-i bülendüñ ser-firāz olsun begüm
Dest-gi̯rüñ hem Ḫudā-yı bi̯-niyāz olsun begüm

2. Dostuñ fevḳaʾŝ-ŝüreyyā düşmanuñ taḥteʾŝ-ŝerā[2095]
Kim saña yavuz ṣanursa ʿömri az olsun begüm

2087 4. vaṣluñ: viṣālüñ H / olur E: iken AS2, H, İ, İÜ1 // şevḳınuñ: şemʿinüñ H
2088 **200 AS1: -, AS2: 110a-110b, AE: 75b-76a , E: 54a-54b, H: 49a, İ: -, R: 96b, İÜ1: -, İÜ2: 88b**
2089 1. Gün: Gül E, R / ebr-i: ki ebr-i E, İÜ2 / müşk: misk AE
2090 2. dāġ: dām AE, H, İÜ2
2091 3. ḥiṣārında: ḥiṣārından H, R
2092 4. cānān: sen ḫān H / cānān yüzin diller: sen dilberüñ yüzin AE / oldılar: düşdiler H
2093 5. Ruḫlaruñ: Ruḫları AE / defterinden: defterinde AE sözlerinden İÜ2
2094 **201 AS1: -, AS2:110b, AE: -, E: 52a, H: 50b, İ: 74b, R: -, İÜ1: 77b-78a, İÜ2: 92b**
2095 2. ŝüreyyā İ, İÜ1: ʿūlāda ANT, AS2, E, H, İÜ2

3. Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām[2096]
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

4. Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣi̯ḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

5. Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola[2097]
Aḥmed'i ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

202.[2098]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafif + + - - / + - + - / + + -

1. İy ḳapusı penāhum İbrāhi̯m
İşigi secde-gāhum İbrāhi̯m

2. Seni çoḳ sevdüm az günāh degül[2099]
Bilürem ben günāhum İbrāhi̯m

3. Der ü di̯vār-ı ḫāne-i dilde
Yazaram āh şāhum İbrāhi̯m

4. Ḳorḳaram kim maḥalleñi nā-gāh
Odlara yaḳa āhum İbrāhi̯m

5. Ṣalsa vaṣluñ hümāsı sāyesini[2100]
ʿArş ola bār-gāhum İbrāhi̯m

6. Beni ḫāk itdi dāġ-ı lāle-ruḫuñ[2101]
Gül olısar giyāhum İbrāhi̯m

7. Ḫāl-i miski̯ni dāne-i dil ü cān[2102]
Sünbüli dām-ı rāhum İbrāhi̯m

8. Öldügüm demde sinüme gelseñ[2103]
Diye ḥālüm giyāhum İbrāhi̯m

[2096] 3. Cümle: Külli İ, İÜ1
[2097] 5. maḥmūd-ı: maḳṣūd-ı İ, İÜ1 // ayāz: ayās H
[2098] **202 AS1: 136a, AS2: 110b-111a, AE: 73a, E: 53b, H: 51a, İ: 74b-75a, R: 99a-99b, İÜ1: 78a, İÜ2: 89a**
[2099] 2. sevdüm AS1, H, İ, İÜ1, İÜ2: sevmek AE, E, R / çoḳ sevdüm: sevdügüm AS2
[2100] 5. -AS1, AE, R
[2101] 6. -AS1, AS2, AE, H, R / itdi E, İÜ2: ide İ, İÜ1 / dāġ-ı E, İÜ2: çünki İ, İÜ1
[2102] 7. -AS1, AE, H, R / Ḫāl-i: Cān-ı AS2 / miski̯ni: müşki̯ni E, İÜ2
[2103] 8. -AS1, AE, R / Diye ḥālüm giyāhum: Ḥālümi diye ḫāküm H

9. İgen uzatdı cevr elin zülfüñ[2104]
İy yüzi ʿöẕr-ḫ̬ ̬āhum İbrāhi̱m

10. **Aḥmed**'üñ dökme yaşı ılduzını[2105]
İy güneş yüzlü māhum İbrāhi̱m

203.[2106]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̱lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. İy burc-ı devletüm güneşi meh-liḳācıġum
Cāndan ʿazi̱z sevgülüce Muṣṭafācıġum

2. ʿĀli̱ maḳāmı olmaġa cān Cebreʾi̱linüñ[2107]
Sidre budaġı gibi boyı müntehācıġum

3. Yaşum deñizlerinde açuḳdur ṣadef gibi[2108]
Sözüñ güherleri hevesinden ḳulacıġum

4. Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi[2109]
Yetmez mi öldügüñ saña hey bi̱-nevācıġum

5. Mey-gūn lebüñ ḫ̬ayāline her gice ṣubḥa dek
Ġam meclisinde ḳanlar aḳıdur ḳabacıġum

6. Gördüm gemiye bindi gider āh idüp didüm[2110]
Ḥāline ḳullaruñ naẓar it pādşācıġum

7. Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi **Aḥmed**'i[2111]
Bir būse ile bāri̱ buyur ḳan bahācıġum

2104 9. -AS1, AS2, AE, E, H, R, İÜ2 (İ, İÜ1'de bulunuyor.)
2105 10. ılduzını: yılduzını H, İÜ2
2106 203 **AS1: -, AS2: 111a, AE: -, E: 49b-50a, H: 51a-51b, İ: 75a-75b, R: -, İÜ1: 78b-79a, İÜ2: 89b**
2107 2. Sidre: Ṭūbā AS2, İÜ2
2108 3. hevesinden H, İ, İÜ1: hevesinde AS2, E, İÜ2
2109 4. öldügüñ saña hey: añdugun meni iy İ / saña: yüri H meni İÜ1
2110 6. -H
2111 7. ḳan: ḫ̬ūn AS2, İÜ2

204.[2112]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ser-nāme-i maḥabbeti cānāna yazmışam
Ḥasret risālesin varaḳ-ı cāna yazmışam

2. Nālişlerini derd ile bi̯-çāre bülbülüñ
Bād-ı ṣabā eliyle gülistāna yazmışam

3. Zülfüñ ḥikāyetini göñülde miŝāl idüp
Ġam ḳıṣṣasını levḥ-i peri̯şāna yazmışam

4. Resm itmişem gözümde ḫayālüñi gūyiyā[2113]
Naḳş-ı nigārı sāġar-ı mercāna yazmışam

5. Tāb-ı ruḫuñla sūzını yazarken **Aḥmed**'üñ[2114]
Şevḳından odlara düşüben yana yazmışam

205.[2115]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam[2116]
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

2. Zülfinüñ bendinde göñlüm bulmadı bir dem güşād[2117]
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

3. ʿIşḳ meydānı içinde oynayalı başumı[2118]
Derd-i serden ḳurtulup ġāyet sebük-bār olmışam

4. Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān[2119]
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bi̯zār olmışam

[2112] **204 AS1: -, AS2: 111a, AE: 75b, E: 52b, H: 49b, İ: 75b, R: -, İÜ1: 79a-79b, İÜ2: 89b**
[2113] 4. gözümde: gözüme E / gözümde ḫayālüñi: ḫayālüñi gözümde H
[2114] 5. Şevḳından AE, H, İ, İÜ1: Şevḳuñden AS2, E, İÜ2/ düşüben AE, İ, İÜ1: ṭutuşup AS2, E, İÜ2 dutuşup H
[2115] **205 AS1: -, AS2: 111b, AE: -, E: 55b, H: 50a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 89a**
[2116] 1. dil-efgār: giriftār H / vü derd ile: derd ü ġama E, H
[2117] 2. Zülfinüñ: Zülfüñüñ E, H // Bunca biñ derd ü ġama ḳandan: Bu belā dāmına ben ḳandan E, H / ḳandan: ṣındum H
[2118] 3. oynayalı: oynayalar E
[2119] 4. çengine E: derdine AS2, H, İÜ2 // ʿışḳuñda: ʿışḳuñla E / bir: her AS2, İÜ2 / bizār H, İÜ2: bi̯dār AS2, E

5. Pertev-i nūr-ı tecelli̱den ḳo yansun cān u dil
Var **Aḥmed** ben bugün müştāḳ-ı di̱dār olmışam

206.[2120]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çi̱n-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm[2121]
Key peri̱şān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

2. Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā[2122]
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rubāsın bilmedüm

3. Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā[2123]
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

4. Dün ṭabi̱be derd-i dilden bir devā ṣordum didi[2124]
Ġam yimeden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

5. Cānuma bir merḥabā ṣundı ezelde çeşm-i yār[2125]
Şöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

6. Ḳadd-i dildāruñ hevādārı degülse zülf-i yār[2126]
Her ḳademde ne-yʾçün öper ḫāk-i pāsın bilmedüm

7. Ḳaṣdı ḫāk itmek degülse ʿömrini ʿāşıḳlaruñ[2127]
Ayaġa nʾiçün ṣalar zülf-i dü-tāsın bilmedüm

8. Ben kemān-ı vaṣlını çekmek dilerdüm dilberüñ[2128]
Hecr ḥükm-endāz imiş ti̱r-i ḳażāsın bilmedüm

9. Sidreye beñzetdügüm ʿayb itme cānā ḳaddüñi[2129]
Kʾanı beñzetmekde bundan müntehāsın bilmedüm

[2120] **206 AS1: 136b-137b, AS2: 111b-112a, AE: 74b-75a, E: 51a, H: 51b, İ: 73b-74a, R: 97a-97b, İÜ1: 76b-77a, İÜ2: 90a-90b**
[2121] 1. zülfüñ: zülfin AS1 / miske: müşke AS1, R, İÜ2
[2122] 2. būyuñdan: būyuñda İ // Hey: Sen AS1
[2123] 3. ḥüsnüñüñ: ḫastanuñ H
[2124] 4. devā ṣordum AS1, AE, E, İ, İÜ1: suʿāl itdüm AS2, H, R, İÜ2 // yimekden: yimeden ANT / özge: ġayrı AS1
[2125] 5. ṣundı AE, İ, İÜ1: ḳıldı AS1, AS2, E, H, R, İÜ2 / ezelde: ezelden AE
[2126] 6. yār: dost AS1
[2127] 7. degülse: dilerse AE, İ
[2128] 8. Hecr: Hecri AS1, E, İÜ1
[2129] 9. bundan: andan E

10. Çün cihāndan yig bilür maʿşūḳ sırrın ʿāşıḳuñ[2130]
Pes neden diñler raḳı̱büñ iftirāsın bilmedüm

11. Ḫāk-i pāyuñ açdı dil çeşmin ki gördüm ḥüsnüñi[2131]
Nice cevherdendür anuñ tūtiyāsın bilmedüm

12. Çün ṭabı̱b-i laʿlüñe ʿanber ṣatar hindū beñüñ[2132]
Yā neden bekler leblerüñ dāruʾş-şifāsın bilmedüm

13. İçi yanduġından aġlar şemʿ-i meclis ḥālüme[2133]
Yār oda nʾiçün yaḳar ben mübtelāsın bilmedüm

14. Baña dilberden ʿināyet istemeñ iy dostlar[2134]
Ṣanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

15. Nāmeye nāmın yazarken gitdi ʿaḳlum āh kim[2135]
Nice yazdum ruḳʿa-i medḥ ü ŝenāsın bilmedüm

16. Ḳaçdı **Aḥmed** ḫışm-ı çeşmüñden velı̱ bir kimseye[2136]
Sāye-i zülfüñden özge ilticāsın bilmedüm

207.[2137]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafif + + - - / + - + - / + + -

1. İderüz laʿlüñe heves nʾidelüm[2138]
Şekkere meyl ider meges nʾidelüm

2. Bir nefes sensüz oluruz dir idük[2139]
Cānsuz olmaz imiş nefes nʾidelüm

[2130] 10. -AS1 / sırrın: sırr-ı AS2
[2131] 11. cevherdendür anuñ: cevherdür ġubāruñ AS1
[2132] 12. Çün AS2, E, H, İÜ2: Yā AS1, AE, İ, R, İÜ1 // dāruʾş-şifāsın: dār-ı şifāsın R
[2133] 13. İçi yanduġından aġlar şemʿ-i meclis: Şemʿ-i meclis içi yanduġından aġlar AE, İ, İÜ1 // Yār: Yā AE / yaḳar: atar H
[2134] 14. düşman beni: düşman ki ben AS1 / ḳadr-i: ẕevḳ-i AS1 ḳadr ü H cevri İÜ2 / cefāsın AS1, AE, E, İ, İÜ1: ṣafāsın AS2, H, R, İÜ2
[2135] 15. Nāmeye: Nāmede AE, İ, İÜ1 / nāmın: nāmuñ AE, İ, İÜ1 / gitdi ʿaḳlum āh kim AE, İ, İÜ1: ḥayret almış ʿaḳlumı AS1, AS2, AE, E, H, R, İÜ2 // ruḳʿa-i AE: dilberüñ AE, İ, İÜ1 (AE, İ, İÜ1'de bu beytin iki varyantı da yazılmıştır.)
[2136] 16. ḫışm-ı çeşmüñden: çeşm-i ḫışmuñdan İ, İÜ1
[2137] **207 AS1: 138b-139a, AS2: 110b-111a, AE: -, E: 49b-50a, H: 50a-50b, İ: 75a, R: 98b, İÜ1: 78b, İÜ2: 89a**
[2138] 1. İderüz AS1, H, İ, İÜ1 : İdelüm AS2, E, R, İÜ2 / laʿlüñe İ, İÜ1: vaṣluña AS1, AS2, E, H, R, İÜ2
[2139] 2. oluruz H, İ, İÜ1: olavuz AS1, AS2, E, R, İÜ2

3. Cān virüp her nefesde biñ ölüye[2140]
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

4. Ser virenlerde zülfi buldı hemi̱n
Ḫāk-i pāyına dest-res nʾidelüm

5. Odlara yandı çün göñül gözden[2141]
Aḳsa Ceyḥūn ile Eres nʾidelüm

6. Çün kemer baġladuḳ hevā yolına[2142]
Olalum nāya hem-nefes nʾidelüm

7. İki ʿālemde bir buta hevesüz
Gitdi cān gitmez ol heves nʾidelüm

8. Ḳatı göñlüñe düşdi mihr-i raḳi̱b
Bitdi ḫārāda ḫār u ḫas nʾidelüm

9. Yine cān murġı eyledi pervāz
Bile raḳṣ ursa bu ḳafes nʾidelüm

10. **Aḥmed**'e iltimās-ı dost yiter
Ele girmezse mültemes nʾidelüm

208.[2143]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafi̱f - + - - / + - + - / + + -

1. Bi̱-dilem dil-sitāndan ayrıldum
Āh kʾārām-ı cāndan ayrıldum

2. İşigi ḥasretinde ḫāk olsam[2144]
Yiridür kʾāsmāndan ayrıldum

3. Ne ṭañ ülker gibi inerse yaşum[2145]
Meh-i nā-mihrbāndan ayrıldum

[2140] 3. -AS1, AS2, E, H, İ, R, İÜ1 (Yalnız İÜ2'de var.) / virüp İÜ2: virür ANT

[2141] 5. çün: çü AS1

[2142] 6. Çün kemer: Çünki bil AS1

[2143] **208 AS1: 139b, AS2: 111b, AE: -, E: 50b, H: 50b, İ: 75b, R: 99a, İÜ1: 79a, İÜ2: 91b**

[2144] 2. İşigi AS2, E, R, İÜ2: İşigüñ AS1, H, İ, İÜ1 // Yiridür AS1, H, İ, İÜ1: Nola kim AS2, E, R, İÜ2 / kʾāsumāndan: āsumāndan AS1

[2145] 3. Ne ṭañ ülker gibi inerse yaşum AS1, AS2, E, R, İÜ2: İnsün ülker gibi gözüm yaşı kim H, İ, İÜ1 // Meh-i: Māh-ı İÜ1

4. Nʾola micmer gibi yanarsa içüm
Bezm-i şāh-ı cihāndan ayrıldum

5. Gemi gibi deñizde ser-gerdān
Yürürem bād-bāndan ayrıldum

6. Şeb-i miḥnetde telḫ-ʿayş olıban[2146]
Şemʿ-i şi̯ri̯n-zebāndan ayrıldum

7. Ṣındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı[2147]
Düşdüm uş kārbāndan ayrıldum

8. Bende **Aḥmed** gibi ġari̯bem kim[2148]
Cāndan u ḫānmāndan ayrıldum

209.[2149]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Cemāli naḳşını gördüm nigāra beñzetdüm[2150]
Cefāların göricek rūzigāra beñzetdüm

2. Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme[2151]
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

3. Ḳabā-yı ḥüsn ü bahā yaraşaldan ol güneşe
Libāsını ḳamerüñ müsteʿāra beñzetdüm

4. Yaşum gülābı müjem şānesiyle gözlerümi
ʿArūs-ı ḥüsnüñe āyi̯ne-dāra beñzetdüm

5. Ne ḥūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḫlaruñı[2152]
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

6. Nigār ḳaşları baş çatmış iy dil aç gözüñi[2153]
Bi-ʿaynihi ikisin rāz-dāra beñzetdüm

2146 6. -AS1, AS2, E, R
2147 7. Düşdüm uş AS1, AS2, E, R, İÜ2: Ḫastayam H, İ, İÜ1
2148 8. -H / kim: iñen İ, İÜ1 / Cāndan AS2, İ, İÜ1: Ḫāndan AS1, E, R, İÜ2
2149 **209 AS1: 138a-138b, AS2: 113a, AE: 76a, E: 55a, H: 51a, İ: 76a, R: 98a, İÜ1: 80a, İÜ2: 91a**
2150 1. Cemāli naḳşını gördüm nigāra AS1, AE, H, İ, İÜ1: Nigār-ı ḥüsnüni gördüm bahāra AS2, E, R, İÜ2
2151 2. evveliydi: olaydı İ, İÜ1 / geldi: geleydi İ, İÜ1
2152 5. ḥūrsın: māhsın H
2153 6. -H

7. Gözümi gül yüzüñ ebr-i bahāra döndüreli[2154]
Yaşumla yir yüzini lāle-zāra beñzetdüm

8. Ög **Aḥmed** ög ruḫ u zülfin kʾanuñla defterüñüñ[2155]
Varaḳlarını gül-i müşk-bāra beñzetdüm

9. Berāt-ı ḥüsni beyāżında ḳaşı ḥalḳaların
Nişān-ı pādşeh-i kām-kāra beñzetdüm

210.[2156]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram[2157]
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

2. Gerçi ışmarlamışam göñlüme aġzuñ sırrını
Gör beni dı̱vāneye rāz-ı nihān ışmarlaram

3. Şām-ı zülfüñde meşām-ı cānuma bir şemme bū[2158]
Kārbān-ı bād-ı ṣubḥa armaġan ışmarlaram

4. Bı̱-riyāyam rāyum oldur kim revā görseñ revān[2159]
Rūyuña yārā revānum rāygān ışmarlaram

5. **Aḥmed**'üñ gözine ʿarż olsa ḫayāl-i ʿārıżuñ
Çeşmesine çeşmümüñ āb-ı revān ışmarlaram

211.[2160]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem[2161]
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

[2154] 7. Yaşumla yir yüzini: Cihānı eşküm ile H
[2155] 8. -H / ög ruḫ u zülfin: ol ruḫ u zülfi AS2, H // müşk: misk AE
[2156] **210 AS1: -, AS2: 113a, AE: 76a, E: 55b, H: 50b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 91b**
[2157] 1. Öyle kim bir gün ben ol sevdāda: Öyle beñzer ki bu sevdālarda AE / kim bir gün: beñzer ki H
[2158] 3. Kārbān-ı AE, E: Kārvān-ı AS2, İÜ2
[2159] 4. revān: eger AE // revānum rāyegān: revānumı revān AE
[2160] **211 AS1: 136a, AS2: 113b, AE: 76b, E: 54b-55a, H: 51a, İ: 76b, R: 96b-97a, İÜ1: 80a-80b, İÜ2: 91b-92a**
[2161] 1. Varayın: Varayum AS1, H

2. Geh yaş örter gözümi gāh unıdup gendʾözümi[2162]
Bulımazam özümi kʾol ruḫ-ı ẕibāyı görem

3. Dilerem Ḥaḳdan elüm irse ḥarem ḥalḳasına
ʿÖmr uzunlıġını kʾol zülf-i semen-sāyı görem

4. Himmet-i ʿāliyedür rehberi çün ḫāṭırımuñ[2163]
Umaram rāst gele ol ḳad-i bālāyı görem

5. Ben de **Aḥmed** gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm[2164]
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

212.[2165]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafīf + + - - / + - + - / + + -

1. Ḫāke zülfüñden irişürse nesīm[2166]
Cān ḳoḫusın bula ʿiẕām-ı remīm

2. Nʾola gülzār olursa āteş-i dil[2167]
Çün Ḫalīl oldı ol maḳāma muḳīm

3. Gel göñül Kaʿbesin ziyāret ḳıl[2168]
Kʾolupdur maḳām-ı İbrāhīm

4. Gün yüzüñe ruḳūm ḳor ḫaṭṭuñ
Ki nücūm-ı cemāledür taḳvīm

5. Gözi sevdāsına düşüp **Aḥmed**[2169]
Oldı nergis gibi ʿalīl ü saḳīm

2162 2. kʾol: ol H, İÜ2
2163 4. gele: gelem H
2164 5. zülfine AE, E, İ, İÜ1: zülfüñe AS1, AS2, H, R, İÜ2
2165 **212 AS1: 139a, AS2: 113b, AE: 74a, E: 52a-52b, H: 51a, İ: 73a, R: 98b-99a, İÜ1: 76a, İÜ2: 92a**
2166 1. Ḫāke AS1: Dile AS2, AE, E, H, i, R, İÜ1, İÜ2 / zülfüñden: zülfinden E // ḳoḫusın: ḳoḳusın AE, İ
2167 2. Çün: Ki AE, İ, İÜ1
2168 3. Ki AS1, AE, İ, İÜ1, İÜ2: Kim AS2, E, H, R
2169 5. Gözi sevdāsına düşüp Aḥmed AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: Düşdi sevdā-yı çeşmüñe Ahmed AS1; Düşdi sevdā-yı zülfüñe Ahmed E, R

213.[2170]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ḥikāyet-i ġam-ı hecrān-ı yārı mı diyelüm
Şikāyet-i sitem-i rūzgārı mı diyelüm

2. Yāḫod bu şişe-i nāzük-mizāc göñlümüze
O seng-dilden iren inkisārı mı diyelüm

3. Edeb degül gile cevr ü cefā-yı cānāndan
Ne ḫūb ʿöẕr diler rūy-ı yārı mı diyelüm

4. Yazup leṭāyif-i ḥüsnin beyān varaḳlarına[2171]
Benefşe berg-i gülüñ perde-dārı mı diyelüm

5. Girih girih resen-i müşk-bārı mı añalum[2172]
Dizin dizin güher-i ābdārı mı diyelüm

6. Yā āb-ı luṭf-ı ʿiẕārın mı yā kenārında[2173]
Leṭāfet ile biten sebze-zārı mı diyelüm

7. Viṣāle vaʿde virür ġamzeñ aña biz inanup
Ḳabūl-i mestüñ olur iʿtibārı mı diyelüm

8. Göñülde sūzen-i ġam var uṣanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

9. Belālu bülbülin añup ṣorarsa **Aḥmed** dost[2174]
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

214.[2175]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Firāḳ u ḥasret elinden nigāra yalvaralum
Belā vü miḥnet ile rūzigāra yalvaralum

[2170] **213 AS1: 130a, AS2: 113b-114a, AE: 74a-74b, E: 52a, H: 52a, İ: 73a, R: 99b, İÜ1: 76a-76b, İÜ2: 92a-93b**

[2171] 4. ḥüsnin: ḥüsni AE

[2172] 5. Girih girih AS2, AE, İ, İÜ1: Şiken şiken AS1, E, H, R / müşk: misk AE / añalum AS1, AE, H, İ, İÜ1: ögelüm AS2, E, R, İÜ2

[2173] 6. āb-ı luṭf-ı: luṭf-ı āb-ı E, İÜ2 / ʿiẕārın: ʿiẕārı AE, İ

[2174] 9. Aḥmed: Aḥmed'i AS1, E, İÜ2 // yā AS2, E, H, İÜ2: mı AS1, AE, R, İÜ1

[2175] **214 AS1: 140a, AS2:114a, AE: -, E: 53b, H: 51b, İ: 74a, R: 99a-99b, İÜ1: 77b, İÜ2: 92b**

2. Dimāġ-ı cāna irürmege sünbülüñ ḳoḫusın[2176]
Nesi̯m-i ṣubḥ ile bād-ı bahāra yalvaralum

3. Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol ṣaneme
Bu kerre baş açuban āşkāre yalvaralum

4. Cemāli gülşeninüñ güllerini dirmek içün[2177]
Yine yüz uruban ol gül-ʿiẕāra yalvaralum

5. Lebi nişānını sırr ile ṣormaġa **Aḥmed**[2178]
Müdām cām-ı mey-i ḫoş-güvāra yalvaralum

215.[2179]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şol ḳalemle kʾadın ol şi̯ri̯n lebüñ inşā ḳılam[2180]
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

2. Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı[2181]
Bilmezem nām-ı şeri̯fin ben nice imlā ḳılam

3. Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

4. Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum veli̯
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

5. Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi göñlüm muṭribi[2182]
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

6. İñledürdi gökleri feryādı göñlüm nāyınuñ
Ne neyistāndan kesildügin eger ifşā ḳılam

[2176] 2. sünbülüñ: sünbüli E, R, İÜ2 // ṣubḥ AS2, İ, İÜ1, İÜ2: müşk AS1, E, R; misk H
[2177] 4. Yine yüz uruban AS1, AS2, E, R, İÜ2: Yüz uruban yine ANT, H, İ, İÜ1
[2178] 5. nişānını: fişānını AS1 / sırr ile ṣormaġa AS2, H, İ, İÜ1: ṣormaġa sırr ile AS1, E, R
[2179] **215 AS1: -, AS2: 114a-114b, AE: -, E: 53a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 92b-93a**
[2180] 1. inşā: imlā E
[2181] 3. varursam kūyına İÜ2: görürsem yüzüni AS2, E
[2182] 5. vaṣfın E: medḥin AS2

7. Fülk-i dil her dem sefer ḳılmaġa zülfüñ hindine[2183]
Bād-ı āhumla gözümüñ yaşların deryā ḳılam

8. Baḥr-i ḥüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āftāb[2184]
Yā Rab ol ḥüsnüñ ŝenāsın ben nice iḥṣā ḳılam

9. Didüm iy meh ḳapuma bir dem ḳadem başsañ nʾola[2185]
Didi umarsın işigüñ āsmān-āsā ḳılam

10. Düşüren kendüsidür vaṣlı hevāsın göñlüme[2186]
Yoḫsa ben kimem kʾanı sevmege istidʿā ḳılam

11. Yüz sür **Aḥmed** ol mehüñ pāy-ı seg-i kūyına kim
Ayaġuñ ṭopraġını tāc-ı ser-i cevzā ḳılam

216.[2187]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam[2188]
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

2. Füsūn bileydüm oḳırdum ki hecre döymek içün[2189]
Yüregümi yüregüñ bigi seng-i ḫāre ḳılam

3. Zamān fiġān ide ney bigi zārį̄ ḳıla zemį̄n[2190]
Eger bu rāz-ı nihānumdan āşkāre ḳılam

4. Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ iy meh-rū
Yaşumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

5. Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñle[2191]
Baña yiter ki ırаḳdan saña neẕẕāre ḳılam

[2183] 7. yaşların: yaşını E
[2184] 8. ŝenāsın ben E: temāşāsın AS2, İÜ2
[2185] 9. dem: gün E
[2186] 10. kʾanı sevmege İÜ2: kʾanı görmek AS2, E
[2187] **216 AS1: 137b -138a, AS2: 114b-115a, AE: 75b, E: 54a, H: 49b-50a, İ: 76a, R: 97b-98a, İÜ1: 79b, İÜ2: 93a**
[2188] 1. istedüm: isterem AS1
[2189] 2. Füsūn bileydüm oḳurdum AE, H, İ, İÜ1: Nola idi siḥr bileydüm AS1, AS2, E, R, İÜ2 // Yüregümi: Bu baġrumı AE, H, İ, İÜ1
[2190] 3. nihānumdan: nihānumda İ
[2191] 5. beze: yüri H / cemāli: cemāle H // ırаḳdan: ıraḫdan E

6. Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ[2192]
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

7. Didüm ne vech ile öldürdüñ **Aḥmed**'i didi kim[2193]
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

217.[2194]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

2. Her gice sevdā-yı zülfiyle perīşān-ḥāl olup[2195]
Olduġum reyḥānına ḥayrān bilür mi bilmezem

3. ʿŪd bigi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

4. Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gūn ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

5. ʿIşḳumı terk eyledi **Aḥmed** dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

218.[2196]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Göñlümi sevdā-yı zülfüñle perīşān isterem
Sīnemi şevḳ-ı lebüñle ṭopṭolu ḳan isterem

2. Sünbül-i ser-geşteñ içün bu dil-i şūrīdeyi[2197]
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān isterem

3. Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

[2192] 6. -H / yazanuñ AE: diyenüñ AS1, AS2, E, R, İÜ2 yoranuñ? İ, İÜ1 // dilin de: dilinden AE / yara: pāre E

[2193] 7. -H / ne vech ile öldürdüñ AE, İÜ1: teveccüh idüp öldür AS1, E, R teveccüh ile öldür AS2, İÜ2 / öldürdüñ: öldür dil-i İ

[2194] **217 AS1: -, AS2: 115a, AE: -, E: 51b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 93b**

[2195] 2. zülfiyle: zülfinden E

[2196] **218 AS1: -, AS2: 115a-115b, AE: -, E: 54b, H: 51b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 93b**

[2197] 2. -i ser-geşteñ: ü nergisüñ E // kūyuñda: kapuñda E

4. Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

5. Tāc-ı keyḫusrev gerekmez liḳ Ḥaḳdan rūz u şeb
Ḳullaruñla kendümi ḳapuñda derbān isterem

6. Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl[2198]
Ḫusrevi ḳo ben ki baḫṣ itmege Selmān isterem

7. Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre **Aḥmed** dem urup[2199]
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

219.[2200]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

2. Gün yüzüñ mihr içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden iy ḫ̬ᵛāce kemem

3. Aġzı ṣıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

4. Ḫadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳaḳıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

5. **Aḥmed**'em server-i Keşmīr-i suḫan çāker-i şāh
Bu ḳadar faẓlum ile bende-i ehl-i keremem

220[2201].

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem[2202]
Ṣaḳlayup ʿışḳını sīnemde nihānī severem

[2198] 6. pür-: ber- ANT
[2199] 7. dem urup : germ olup E
[2200] **219 AS1: -, AS2: -, AE: -, E: 55a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[2201] **220 AS1: -, AS2: -, AE: 76b-77a, E: -, H: 50a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[2202] 1. sīnemde: göñlümde H

2. Niçe bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā[2203]
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

3. Ḳaddine ḳarşu gözüm niçesi yaş dökmeye kim[2204]
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

4. Sı̱nemi ġamzesi tı̱rine nişān eyledügüm[2205]
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

5. **Aḥmed**'em ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pı̱r isem ol tāze cevānı severem

221.[2206]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İy göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

2. Çünki taḳdı̱rüñdür iş aḫterden efġān eyleme[2207]
Ḥükm-i sulṭāndur siyāset aġlama cellāddan

3. Göñlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān[2208]
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

4. Şām-ı zülfüñ Mıṣr-ı ḥüsnüñden çevürdi-y-ise yüzin
Aṣma ol miskı̱ni kim yañlış döner Baġdāddan

5. Sür ḳapuñdan tek beni bir görme her nā-cins ile[2209]
Biñ kez ölmek yig cihānda bir yaramaz addan

6. Devletinde ḥüsnüñüñ dād eyle iy şāh-ı cihān[2210]
Kʾanca devlet-ḫāneler vı̱rān yatur bı̱-dāddan

7. Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın[2211]
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

2203 2. sözümi kec ḳılam edā: sırrumı ger ḳıla edā AE // ġonca-dehānı: serv-i revānı H
2204 3. -H
2205 4. tı̱rine: tı̱ġine H // cānum ile: biñ cānum ile H
2206 **221 AS1: 140b-141a, AS2: 115b, AE: 82a, E: 62a, H: -, İ: 81b, R: 100a, İÜ1:85b-86a, İÜ2: 94a**
2207 2. aġlama: iñleme R
2208 3. ṭoġru: ṭoġrı AE, İ, İÜ1
2209 5. cihānda: kişiye İ, İÜ1
2210 6. cihān AE, E, İ, İÜ1: cemāl AS1, AS2, R, İÜ2
2211 7. -R

8. Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi[2212]
Uyma her bi̯gāneye kim ḫayr gelmez yaddan

9. Ḳanda bilsün ol ki **Aḥmed** yir şeker yirine ġam[2213]
Şi̯r uman Şi̯ri̯ne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

222.[2214]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Çü heft iḳli̯m-i ḥüsn içre şeh-i Keşmi̯r olasın sen
İki yüzlü raḳi̯b ile revā mı bir olasın sen

2. Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda iy dilber[2215]
Beni cevr ile pi̯r itdüñ göreyim pi̯r olasın sen

3. Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mi̯r olasın sen

4. Senüñ bu şiyr-pençeñde cihān-gi̯rler zebūn iken[2216]
Raḳi̯b-i rūbehe varup nᵓiçün naḫci̯r olasın sen

5. Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā olduġuña **Aḥmed**
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı ti̯r olasın sen

223.[2217]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. İy fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden[2218]
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

2. Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

3. Ney bigi delindi cigerüm ʿışḳuñ elinden
Her dem iderem āh u fiġān yandum elüñden

[2212] 8. -R / ṭaġıdup: dağıdup AE // kim: çün İ
[2213] 9. bilsün: bulsun E, R // uman AS1, AE, İ, R: emen AS2, E, İÜ1, İÜ2
[2214] **222 AS1: -, AS2: 115b-116a, AE: -, E: 58a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 94a**
[2215] 2. göreyin: göreyim ANT
[2216] 4. varup nᵓiçün İÜ2: nᵓiçün varup AS2, E
[2217] **223 AS1: 145b, AS2: 116a, AE: -, E: 56b, H: 52a, İ: 79a, R: 103b, İÜ1: 83a, İÜ2: 94b**
[2218] 1. göñül: göñlüm AS2, İÜ2

4. Yandı dü cihān āteş-i āhumla veli̱kin[2219]
Ben senüñ iyā şāh-ı cihān yandum elüñden

5. Şol ṣunduġuñ āteş midür iy sāḳi̱ baña kim[2220]
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

6. Her ḫār ile sen ṣoḥbet idersin dün ü gün ben[2221]
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

7. Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār[2222]
İy şefḳati az şāh-ı cihān yandum elüñden

224.[2223]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.[2224] Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

2. Jeng olur āb-ı meyinden toñlaruñ āyi̱nesi
Derdi olmaz ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa iren gerdden

3. Si̱m u zer nefʿ eylemez maʿşūḳ-ı ḫayr olsa diri̱g
Kim ne göz yaşından aṣṣı var ne rūy-ı zerdden

4.[2225] Di̱vdür maʿni̱de anuñ zinhār mekrinden ṣaḳın
Ger peri̱ peyker olursa tāze berg-i verdden

5.[2226] Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḥarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

2219 4. -AS1, AS2, İ, R, İÜ1, İÜ2

2220 5. Sen alduñ: Sen ki alduñ İ / cām: anı AS1 cāmı E, İÜ1, İÜ2

2221 6. -AS1, H, R

2222 7. luṭfuñ: mihrüñ E, R / vü luṭfuñ göre: göre lutfuñi AS2, İÜ2 // şūḫ-ı: şāḫ-ı ANT

2223 **224 AS1: 183a, AS2: 153a, AE: -, E: -, H: -, İ: 79a, R: 135a , İÜ1: -, İÜ2: -**
(Gazel, Tarlan neşrinde bulunmamaktadır. AS1, AS2, R'de kıt'alar arasındaki hezliyat bölümünde bulunmaktadır.)

2224 1. ḫūn AS2, R: ḳan AS1, İ, İÜ1 / olur R: olsun AS1, AS2, İ, İÜ1

2225 4. anuñ: tek? AS1, AS2 // Ger: Kim AS2

2226 5. Rāh-ı: Āh-ı AS2 // nāmı R: adı AS1, AS2, İ, İÜ1

225.[2227]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çün dehānuñ sırrını ṣordum mükerrer ġoncadan[2228]
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

2. Serverā serv-i ser-efrāz olalı hem-ser saña[2229]
Ayaġına yüz sürer yüz dürlü luṭf-y-ıla çemen

3. Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya[2230]
Dutdı ḏibādan ṭutuḳ giyürdi vālā p̱irehen

4. Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḥüsnüñüñ[2231]
Ṣafḥa-i ḫurşiyde çekdi sünbülüñ müşkī̱n resen

5. Gülmesün gül nāz idüp nāzüklenürse ġoncaña[2232]
Büyümesün boyuña ger baş çeke serv-i çemen

6. İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen iy raḳī̱b
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

7. Bülbül-i gūyā olup medḥ itse **Aḥmed** laʿlüñi[2233]
Ġoncalar ʿI̱sā demidür diyü çāk eyler kefen

226.[2234]

mefʿūlü mefāʿi̱lü mefāʿi̱lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden[2235]
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

[2227] **2225 AS1: 143b, AS2: 118a-118b, AE: 81a-81b, E: 58a, H: -, İ: 81a-81b, R: 101b-102a, İÜ1:85b, İÜ2: 94b**

[2228] 1. Çün: Dün AS1 / ṣordum mükerrer: gülşende ṣordum AS1 // bu rāzı açmaġa bizde: bize bu rāzı açmaġa AS1, AS2 / bizde: bende İÜ2

[2229] 2. yüz dürlü: biñ dürlü İ, İÜ1

[2230] 3. Dutdı İ, İÜ1: Ṭutdı AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2 / tutuḳ: ṭutuḳ AE / geyürdi AE, İ: geydürdi AS1, AS2, E, R, İÜ1, İÜ2

[2231] 4. çekdi: çekmiş E / sünbülüñ: sünbül-i AE, İ, İÜ1 / müşkī̱n AS1, E, R, İÜ2: miskī̱n AS2, AE, İ, İÜ1

[2232] 5. -AS1, İ, İÜ1 / boyuña ger baş çeke: baş çekerse ḳaddüñe AE / boyuña AE, E, R: ḳaddüñe AS2, İÜ2

[2233] 7. olup: idüp AE // Ġoncalar: Mürdeler İÜ2

[2234] **226 AS1: 144a, AS2: 116b, AE: 80b, E: 57a, H: 53a, İ: 80a-80b, R: 102a, İÜ1:84b, İÜ2: 95a**

[2235] 1. Ayrılmadı: Eksilmedi AS2

2. Yaġmā dil ü cān itdi gözüñ çünki ṭuyuldı[2236]
Bu ḳāfile-i ʿışḳ figānum ceresinden

3. Dil laʿline ḳaṣd itdi beñinden ḥaẕer itmez
Ḥalvāya heves ḳılan üşenmez megesinden

4. Çün ʿişe ṣalā eyledi çeng aña uyuñ kim[2237]
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

5. Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde[2238]
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

6. Kim fülfüle beñzetse beñüñ yüzi ḳaradur[2239]
Kim fülfüli yig gördi Ḫalīlüñ ʿadesinden

7. Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp **Aḥmed**[2240]
Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

227.[2241]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün
recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1. Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün[2242]
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

2. Gül bigi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile[2243]
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

3. Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına[2244]
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḥaremde ceng içün

[2236] 2. Yaġmā AE, AS2, H, İ, İÜ1, İÜ2: Tamġā AS1, E, R / itdi AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: aldı AS1, E, R

[2237] 4. Çün ʿayşa ṣalā eyledi çeng aña uyuñ kim: Çeng itdi ṣalā ʿayşa işit ḳavlin anuñ kim H / Çün: Çü İ, İÜ1 // üşenmek: işitmek AS2, İÜ2

[2238] 5. -AS1 / gicesinde: gicesinden AE, H // ki: bu AE, İ, İÜ1

[2239] 6. -AS1 / beñüñ: beñin AE, İ, İÜ1 // gördi: göre AS2

[2240] 7. gitme: göçme AS1 ḳaçma AS2, İÜ2 / raḳībi: raḳībin H / Aḥmed: iy dost İ // ḳaçma: ḳorḳma AE

[2241] **227 AS1: 142b-143a, AS2: 120a-120b, AE: 78a-78b, E: 61a, H: -, İ: 77b, R: 101a-101b, İÜ1: 81b, İÜ2: 95b**

[2242] 1. Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i: Sevdāya düşmişdür göñül bir sünbül-i AE, İ, İÜ1 / şol: ol AS2, İÜ2 // Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u: Meftūn olupdur cānum ol nergis naẓarlu AE, İ, İÜ1

[2243] 2. Açmaz: Açar AE / bir laḥẓa ben: ben bülbül-i E, R

[2244] 3. ḳaṣdına: ḳaṣd ider E

4. Misk ile şi̱ri̱nlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿli̱nüñe[2245]
Ti̱ġ ile efsūn oḳımış cāz̤ū gözüñ ni̱reng içün

5. Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur iy sāḳi̱ benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

6. Nār ile ḳorḳutma bizi iy zāhdi-i bārid-nefes[2246]
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

7. Ḳadd-i bülendüñ yādına **Aḥmed** yucaldur nālişin[2247]
Serve çıḳup feryād ider ḳumri̱ aña āheng içün

228.[2248]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Maṭlaʿ-ı nūr-ı tecelli̱ durur ol vech-i ḥasen
Menzil-i ḫāṭır-ı şeydā durur ol çāh-ı z̤eḳan

2. Zülf ü ḫālüñ ṣıfatından çü ḫaber virdi ṣabā[2249]
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

3. Āb-ı şerbet virüp ayaġına zenci̱r ṭaḳar[2250]
Delürüp ḳaddüñe öyküdügi-y-içün serv-i çemen

4. ʿAsesi ḥüsn ilinüñ göñlümi zülfinde bulup[2251]
Gice gezdüñ diyü aṣmaġa yaraḳladı resen

5. Dil-i di̱vāneden eksilmedi şevḳı ruḫınuñ[2252]
Oldı rūşen bu ki *i̱māndan imiş ḥubb-ı vaṭan*

6. Ṣaldı zindān-ı ḥabāb içre ṣu di̱vāne diyü[2253]
Zülfi zenci̱rine ṭolaşduġı-y-içün bād-ı çemen

[2245] 4. Misk AE, İ, İÜ1: Müşk AS1, AS2, E, R, İÜ2 / yazup: yazar R / laʿli̱nüñe: renginüñe AS1 // Ti̱ġ: Siḥr AE, İ, İÜ1

[2246] 6. bizi AS1, AE, İ, İÜ1: beni AS2, E, R, İÜ2// Kim: Çün R / biz: ben E / yanmışuz: yanmışam E

[2247] 7. yādına: z̤ikrine AS2, İÜ2 / yucaldur AS1, AE, İ, İÜ1: yucaldup AS2, E, R, İÜ2 / nālişin AS1, AE, İ, İÜ2: nālesin AS2, E, R, İÜ1

[2248] **228 AS1: 143a-143b, AS2: 117a, AE: 81b, E: 61a, H: 52a-52b, İ: 80b-81a, R: 101b, İÜ1:85a, İÜ2: 95a-95b**

[2249] 2. -AS1 / misk-i AS1, AE, E, H, İ, İÜ1: müşk-i AS2, R, İÜ2

[2250] 3. -H / ṭaḳar E, H, İ, R, İÜ1, İÜ2: daḳar AS1, AS2, AE // öyküdügi-y-içün: öyküdü diyü AS2, İÜ2

[2251] 4. zülfinde: zülfüñde E / bulup: görüp H

[2252] 5. di̱vāneden AS2, AE, R, İÜ2: di̱vānede E vi̱rāneden AS1, H vi̱rāndan İ, İÜ1 / şevḳı: ʿışḳı R, İÜ2 / ruḫınuñ AS1, AS2, AE, E, H, İÜ2: ruḫuñuñ İ, R, İÜ1

[2253] 6. -AS1, R

7. Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil niçe cāẕūlıġ ider[2254]
Kʾuyḳusı-y-ıla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

8. Ṭūṭi-i bāġ-ı iremdür ki şekerden dem urur[2255]
Leb-i şirinüñ içün **Aḥmed** açar olsa dehen

229.[2256]

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Ṣaḳınup laʿl-i dür-bārı yavuz gözden yavuz dilden[2257]
Yazılmış ḫaṭṭ-ı jengāri yavuz gözden yavuz dilden

2. Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen ṣaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

3. Yavuz dilden yavuz gözden ṣaḳınuram seni gerçi[2258]
Ṣaḳınmaz kimse mekkārı yavuz gözden yavuz dilden

4. Kemān ebrūsına ḳurbān olan ʿāşıḳlaruñ ḳanın[2259]
Süre-yʾdi alnına bāri yavuz gözden yavuz dilden

5. Göñüller yıḳuban yapduñ cefā bünyādını muḥkem[2260]
Ḫarāb olmaya divārı yavuz gözden yavuz dilden

6. Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

7. Ne cāẕūdur kʾalur ġamzeñ eline fitneler tiġın[2261]
Oḳır efsūn-ı seḥḥārı yavuz gözden yavuz dilden

8. Raḳib öñinde cān olmaz igende müşteri mihre[2262]
Ṣaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

[2254] 7. cāẕūlıġ İ, İÜ2: cāẕūlıḳ AS1, R cādūlıġ AS2, AE, E, İÜ1 cādūlıḳ H // Kʾuyḳusı İ, İÜ1: Kʾuyḫusı AS1, AS2, AE, E, H, R, İÜ2

[2255] 8. olsa: ise AE

[2256] **229 AS1: 142a-142b, AS2: 117a-117b, AE: 79b, E: 59b, H: -, İ: 79a-79b, R: 100b-101a, İÜ1: 83a-83b, İÜ2: 95b-96a**

[2257] 1. -AE (1-7) / Yazılmış: Yazınmış AS1

[2258] 3. dilden İ, İÜ1: gözden AS1, AS2, E, R, İÜ2 / gözden İ, İÜ1: dilden AS1, AS2, E, R, İÜ2 / seni İ, İÜ1: gözin AS1, AS2, E, R, İÜ2 // mekkārı: ʿayyārı AS2

[2259] 4. bāri: yarüñ İÜ1

[2260] 5. yıḳuban: yıḳayın AS2 / Ḫarāb olmaya: Yıḳılmasa idi AS1, İÜ2 / olmaya: olmasa İ, İÜ1

[2261] 7. kʾalur: kʾalup AS1, E, R

[2262] 8. mihre: çihre AS2, İÜ2

9. Ḥamāyil bigi boynuña ḳolın ḳıl **Aḥmed**'üñ heykel[2263]
Ki ṣaḳlaya seni bāri̯ yavuz gözden yavuz dilden

230.[2264]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cāna kim sevdā-yı zülfüñ ārzūdur nʾeylesün[2265]
Ol peri̯şānlıḳda göñlüm ḳayġuludur nʾeylesün

2. Yüze yüz ʿarż-ı naẓi̯r ider yüzüñe āyi̯ne[2266]
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

3. Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşi̯de seyr ider
Çün revān olan bu gülzār içre ṣudur nʾeylesün

4. Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḫaddüñ yādına[2267]
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur nʾeylesün

5. Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem[2268]
Hem-dem olalı ṣaçuñla misk-būdur nʾeylesün

6. Pi̯r-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider[2269]
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur nʾeylesün

7. Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile[2270]
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur nʾeylesün

8. Yaş döker **Aḥmed** miyānuñla yañaġuñ yādına[2271]
Di̯de-i ter-dāmeninde çünki mūdur nʾeylesün

[2263] 9. ṣaḳlaya: bekleye AS1, E, R

[2264] **230 AS1: -, AS2: 117b, AE: 83a, E: 58a-58b, H: 53a-53b, İ: 82b, R: 105a-105b, İÜ1: 86b-87a, İÜ2: 96a**

[2265] 1. zülfüñ: zülfi İ, İÜ1

[2266] 2. naẓi̯r H, İÜ2: cemāl AE, İ, İÜ1 naẓar AS2, E / ider AE, H, İ, İÜ1: iyler AS2, E, İÜ2 // Çoḳ: Anca E Çünki H

[2267] 4. mey-i gül-gūna: leb-i mey-gūna E

[2268] 5. misk AE, İ, İÜ1: müşk AS2, E, H, İÜ2

[2269] 6. cerr: cebr İ; menʿ İÜ1 // elinde AS2: olanda AE, E, İ, İÜ1, İÜ2; oġlında H; öñinde İÜ1

[2270] 7. -AS2, AE, E, H, İ, İÜ1, İÜ2 (282' de bulunan bu beyit, ANT tarafından sehven bu şiirde gösterilmiştir.)

[2271] 8. miyānuñla AS2, İ, İÜ1, İÜ2: yañaġuñla AE, E yañaġ ile H / yañaġuñ AS2, İ, İÜ1, İÜ2: miyānuñ AE, E miyānı H // mūdur AE, H: budur AS2, E, İ, İÜ1, İÜ2

231.[2272]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün[2273]
Ḳıldı nişāne cānları ti̯r-i ḳażā içün

2. Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile[2274]
Miski̯ni ṭap ṣal ayaġa şol bir ḫaṭā içün

3. Şi̯ri̯n lebi ʿitābını iy dil ḫoş añla kim[2275]
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

4. Āb-ı ḥayāt ile mi ṣuvarıldı ḫancerüñ[2276]
Kʾolur sebeb hemi̯şe ḥayāt-ı beḳā içün

5. Ben z̲erre gün yüzin nice görem ki āftāb
Her gün cihānı geşt ider ol meh-liḳā içün

6. Sūsen dil uzaduban oḳır zülfüñe ŝenā [2277]
El götürür çenār boyuña duʿā içün

7. Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Nez̲r eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

8. Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed[2278]
Aḫmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

[2272] **231 AS1: 144b-145a, AS2: 118a, AE: 80b-81a, E: 60b, H: 52b, İ: 80b, R: 102b-103a, İÜ1: 84b, İÜ2: 96b**

[2273] 1. cānları: cānlara AS1

[2274] 2. -İ, İÜ1 / yüzin çevürse: ki yüz çevürdi AS2, İÜ2 // çevürse: çevürdi AE / şol: ol E, R, İÜ2

[2275] 3. kim: ki ol AS1 // virürler: virilür AS1

[2276] 4. ile mi ṣuvarıldı: ile ṣuvarıldı mı AE, İ, İÜ1 // ḥayāt-ı: ḥayāt u AE

[2277] 6. oḳur AE, H, İ, İÜ1: ider AS2, E, R, İÜ2 ide AS1 / zülfüñe: medḥüñe AS2

[2278] 8. Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed AE, H, İ, İÜ1: Dünyāya cevr içün getirübdür (için mi getürdi AS1) Ḫudā seni AS1, E, R Dünyāya cevr çün getiren ḫūbrūları AS2, İÜ2 // Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün AE, H, İ, İÜ1: Beñzer yaratdı Aḥmed'i mihr ü vefā içün AS1, AS2, E, R, İÜ2 (Beñzer: Yāḫūd AS1)

232.[2279]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Sen şāhuñ ele girse eger ḫāk-i derinden[2280]
Yüz mertebe yig ʿāşıḳa nūr-ı baṣarından

2. Ben ḫasteye ti̯mār-ı ṭabi̯b olmaya ḥācet[2281]
Lezzet buluram çünki ġamuñ derd-i serinden

3. Efġānum işitmek ile gül münfaʿil olur[2282]
Gülşende şehā bülbülüñ āh-ı seḥerinden

4. Gözlerümüze nūrsın u dillere şādi̯
Ḫalḳuñ seni Ḥaḳ ṣaḳlaya yavuz naẓarından

5. Ger göñlüme sulṭān-ı ḫayālüñ ola mihmān[2283]
Cān pi̯şkeş idem ayaġına mā-ḥażarından

6. Virürdi şifā cān u göñül ṣayrulıġına[2284]
Bir loḳma kebāb olsa raḳi̯büñ cigerinden

7. Vir ʿışḳa göñül ġam yime ʿāşıḳ mıdur **Aḥmed**
Endi̯şe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından

233.[2285]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bāri̯ şehrüñden[2286]
Göñül çün ṣındı cebr olmaz gidelüm bāri̯ şehrüñden

2. Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bāri̯ şehrüñden

[2279] **232 AS1: -, AS2: 118a-118b, AE: 81a, E: 59a, H: -, İ: 81a, R: -, İÜ1:85a, İÜ2: 96b-97a**
[2280] 1. girse eger İ, İÜ1: girür ise AS2, AE, E, İÜ2 / yig: biñ İ
[2281] 2. olmaya: olmasa AS2
[2282] 3. Efġānum AE, İ, İÜ1 : Efġānın AS2, E, İÜ2 / işitmek ile AS2, AE, E, İÜ2: işitme ki İ, İÜ1 / gül: gel E / olur: olma E
[2283] 5. ayaġına: öñüne
[2284] 6. Virürdi İ, İÜ1: Vireydi AS2, AE, E, İÜ2 / şayrulıġına: ḫastalıġına AS2
[2285] **233 AS1: 147a, AS2: 118b, AE: 79b, E: 59b, H: -, İ: 79b, R: 103a, İÜ1: 83a-83b, İÜ2: 97a**
[2286] 1. cebr: ḫayr AE, İ, İÜ1

3. Çü ṭūṭiden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārį şehrüñden

4. Güler ḫalḳuñ bize varı raḳįbüñ germ bāzārı[2287]
Nice bir girye vü zārį gidelüm bārį şehrüñden

5. Dil oduñdan kebāb oldı gözüm yaşı şarāb oldı[2288]
Göñül mülki ḫarāb oldı gidelüm bārį şehrüñden

6. Üşendük devr-i cevrüñden uṣanduḳ zecr-i hecrüñden[2289]
Ölince zehr-i ḳahruñdan gidelüm bārį şehrüñden

7. Göñül gör **Aḥmed**'e nᵓitdi ki sevdāya düşüp gitdi[2290]
Metāᶜ-ı ṣabrı dağıtdı gidelüm bārį şehrüñden

234.[2291]

mefāᶜįlün mefāᶜįlün mefāᶜįlün mefāᶜįlün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından[2292]
Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

2. Nicᵓitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ[2293]
Diyimez kᵓola hep ᶜömri şikāyet rūzgārından

3. Göñüle bezm-i ᶜışḳuñda lebüñ bir cām ṣundı kim[2294]
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

4. Yeñi cān bulıban ṭuram hevāña başlayam yine[2295]
İrerse ḳabrüme zülfüñ nesįm-i müşk-bārından

[2287] 4. bize: ḳamu İ, İÜ1

[2288] 5. -AS1, R

[2289] 6. -AS1, R / Üşendük: Uşanduḳ İ, İÜ1

[2290] 7. ki sevdāya düşüp: düşüp sevdālara AE / sevdāya AS1, İ, İÜ1: sevdāña AS2, E, R, İÜ2 / düşüp: uyup İ, İÜ1 // ṣabrı: ʿaḳlı E, R / dağıtdı AE, İ, R, İÜ1: ṭağıtdı AS1, AS2, E, İÜ2

[2291] **234 AS1: 144a-144b, AS2: 118b, AE: 80a-80b, E: 61b, H: 53b, İ: 80a, R: 102b, İÜ1:84a, İÜ2: 97a**

[2292] 1. sefer ḳıla żarūretle: żarūretle sefer ḳıla İ

[2293] 2. Diyimez: Duyımaz AS2, R / kᵓola hep: hep kᵓola E

[2294] 3. Göñüle AS1, R: Elüme AS2, AE, E, H, İ, İÜ1, İÜ2 / ʿışḳuñdan: ʿışḳuñda ANT, H, İÜ2 / lebüñ E, R: gözüm AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

[2295] 4. ṭuram: ṭura AS1, AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2 / başlayam: başlaya AS1, AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2 / müşk: misk AE, İ, İÜ1 // ḳabrüme AE, İ, İÜ1: ḳabrine AS1, AS2, E, H, R, İÜ2

5. Çü **Aḥmed** ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına[2296]
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebze-zārından

235.[2297]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Elā yā eyyühāʾs-sāḳį baḳıyyeñ var ise dünden[2298]
Ele bir cām-ı gülgūn al ki yig ola günüñ günden

2. İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı[2299]
Eger dį̄v ü perį̄ müsaḫḫar olsa efsūndan

3. Görüp vādį̄-i hecrüñde yüzüñ döndürme göñlümden[2300]
Ki āhūlar beyābānlarda ḳaçmazdı Mecnūndan

4. Bugün meydān-ı ḥüsninde muʿanber tāziyāneyle[2301]
Geçürdi zülfi şebdį̄zin nigār ol ḫadd-i gülgūndan

5. Varup iy serv gülzāra dimişsin beñzerem yāra[2302]
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

236.[2303]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Nālemi zemzeme-i murġ-ı seḥerden ṣorasın
Derdmend olduġumı ḫaste cigerden ṣorasın

2. Ġuṣṣamuñ ḳıṣṣaların yazar kin āhumdan
Ḫāmeler yanduġını nāme-i terden ṣorasın

3. Şevḳını ruḫlarınuñ şems ü ḳamerden bilüben[2304]
Ẕevḳını leblerinüñ şehd ü şekerden ṣorasın

[2296] 5. Çü AE, H, İ, İÜ1: Çün AS1, AS2, E, R, İÜ2 / yār AS2, R, İÜ2: dost AS1, AE, H, İ, İÜ1 serv E / ayaġına: bāġına İ, İÜ1 // gülleri R: güllerin AS1, AS2, E, H, İ, İÜ1, İÜ2 göñüller AE / ṣaça: ṣaçar AE, H, İ, İÜ1 / mezārı: hezārān İ, İÜ1

[2297] **235 AS1: -, AS2: 119a, AE: 82a, E: 56a, H: 53a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 97b**

[2298] 1. ola: olsun AE

[2299] 2. sözümle AE, E: söz ile AS2, İÜ2 / olsa: ola E

[2300] 3. -H / ḳaçmazdı: çü ḳaçmazdı AE

[2301] 4. -H

[2302] 5. -H

[2303] **236 AS1: -, AS2: 119a, AE: 82a-82b, E: 61a-61b, H: -, İ: 82a, R: -, İÜ1: 86a-86b, İÜ2: 97b**

[2304] 3. ruḫlarınuñ AE, İ, İÜ1: ruḫlaruñuñ AS2, E, İÜ2 / şems ü AS2, E, İÜ2: şemʿ-i ANT, AE, İ, İÜ1 / bilüben AE, İ, İÜ1: bilesin AS2, E, İÜ2 // leblerinüñ AE, İ, İÜ1: leblerüñüñ AS2, E, İÜ2

4. Kiṣe-i ʿömri tehiḳ itdügümi yoluñda[2305]
Olıcaḳ ḫāk beden kāse-i serden ṣorasın

5. Ḫāk olduġuma inanmaz iseñ bād-ı ṣabā[2306]
Ayaġı tozı ile geldi seferden ṣorasın

6. Gözlerüm yaşı gibi dilbere iy peyk-i nesīm
Ne içün ṣaldı beni ʿayn-ı naẓardan ṣorasın

7. Vādī-i hecrde **Aḥmed** ḳuluñ üftāde ġarīb
Cevrler çekdügini devr-i ḳamerden ṣorasın

237.[2307]

mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa ṣalarsın[2308]
Yazuġı benüm boynuma şol ḳol ki ṣalarsın

2. Bülbüllerüñi iñledüben ġam dikeninde[2309]
Gül gibi igen elden ele varma ṣolarsın

3. Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi[2310]
Bu sāzı ne taṣnīf ile bir ḳılla çalarsın

4. Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe[2311]
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

5. **Aḥmed** özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına[2312]
Bu ṣafḥa-i evrāḳı niçe bir ḳaralarsın

2305 4. itdügümi AE, İ, İÜ1: ḳılduġumı AS2, E, İÜ2

2306 5. Ḫāk olduġuma inanmaz iseñ: Ben eger yoluña ḫāk olduġum İÜ1

2307 **237 AS1: 141b-142a, AS2: 119a-119b, AE: 78b, E: 62a, H: 51b-52a, İ: 78a, R: 100b, İÜ1: 81b-82a, İÜ2: 98a**

2308 1. biñ: bir AE, İ, İÜ1 // şol: ol R her AS1, H

2309 2. Bülbüllerüñi iñledüben: Bülbül gibi iñletme beni İÜ2 / ġam dikeninde: ḫar-ı cefādan R

2310 3. ḳılla: ḳılda İ, İÜ1

2311 4. Ol: Şol H / itme: itdi H // Bunun: Şunun H

2312 5. ḳaralarsın: paralarsın İÜ1

238.[2313]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. İyā perį̄ nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

2. Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ[2314]
Semen-beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

3. Bahār-ı ḥüsn ü bihāda belālu bülbülinüñ[2315]
Gül-i teri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

4. Bizümle bir nefes insānlıġ eyle ṣoruşalum[2316]
Gel iy perį̄ nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

5. Sefer ḳılup gelür **Aḥmed** ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

239.[2317]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ʿĀlem-i ʿışḳa ḳadem baṣ ki temāşā göresin[2318]
Maṭlaʿ-ı ḥüsne baḳup nūr-ı tecellā göresin

2. Aç niḳābuñı yüzüñden ki ruḫuñ ʿaksi-y-ile[2319]
Ḥaşre dek yir yüzini pür-gül-i ḥamrā göresin

3. İy müneccim ruḫ u zülfin göricek dilberümüñ[2320]
ʿĮd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

[2313] **238 AS1: 145b-146a, AS2: 119b, AE: 79a-79b, E: 56b, H: -, İ: 78b, R: 103b-104a, İÜ1: 82b, İÜ2: 98a**

[2314] 2. Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ: Seni nite ṣoralum iy cihān güzellerinüñ AE, İ, İÜ1 / ṭudaḳlu: dudaḳlu AS1

[2315] 3. Bahār-ı ḥüsn ü bihāda belālu bülbülinüñ: Bahār-ı ḥüsn ü bahāruñ (güzel AE) çemenlerinüñ AE, İ, İÜ1

[2316] 4. insānlıġ: insānlıḳ AE // Gel iy: İyā R

[2317] **239 AS1: 146b, AS2: 119b-120a, AE: -, E: 60a, H: -, İ: 78b-79a, R: 104a-104b, İÜ1: 82b-83a, İÜ2: 98a-98b**

[2318] 1. Maṭlaʿ-ı ḥüsne baḳup nūr-ı tecellā: Dü cihāna ṣıġmaz bir ulu ṣaḥrā İ, İÜ1

[2319] 2. yüzüñden: ruḫuñdan AS2

[2320] 3. ʿĪd-i: ʿĪd u İÜ1, İÜ2

4. Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol zühre-cebi̱n[2321]
Nice baş ḳoşduġın ay ile şüreyyā göresin

5. Lebüñi depredicek luṭf ile iy āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

6. Çün ṭoñuzluġını terk eylemez iy dost raḳi̱b[2322]
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

7. Ben żaʿi̱füñ bedenin yaşum içinde bulıcaḳ[2323]
Ri̱smānda dizilü lüʾlüʾ-i lālā göresin

8. Dür dişüñ derdi ile serv boyuñ ḥasretine[2324]
Dem ola kim gözümüñ yaşını deryā göresin

9. Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyi̱nesin[2325]
Gün gibi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

10. Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar ṣaçı sünbül var ise[2326]
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

11. **Aḥmed**'üñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

240.[2327]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cāna ḳalmaz būse-i laʿl-i şeker-bār isteyen
Baş virür būy-ı ser-i zülf-i siyeh-kār isteyen

2. Maḥşer-i zülfüñ ḥisābın mū-be-mū şerḥ eylemiş[2328]
Hey ḳıyāmet ḥālet-i nezʿinde zünnār isteyen

3. Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gülzār isteyen

[2321] 4. baş ḳoşduġın İ, İÜ1: ḳonuşduġın AS1, AS2, E, R, İÜ2
[2322] 6. eylemez: itmedi İ, İÜ1 // itüñe anı: itüñi aña AS1
[2323] 7. bulıcaḳ: göricek AS1, İ, İÜ1 // dizilü: dizili İ, İÜ1
[2324] 8. -AS1, AS2, İ, R, İÜ1, İÜ2 (Sadece E'de bulunmaktadır.)
[2325] 9. -AS1, AS2, İ, R, İÜ1, İÜ2 (Sadece E'de bulunmaktadır.)
[2326] 10. -AS1, AS2, İ, R, İÜ1, İÜ2 (Sadece E'de bulunmaktadır.)
[2327] **240 AS1: 147a-147b, AS2: 120a, AE: 78b-79a, E: 57b, H: 51b-52a, İ: 78a, R: 104b, İÜ1: 81b-82a, İÜ2: 98b**
[2328] 2. zülfüñ: ḥüsnüñ E

4. Kūyını görmekle dilden zāyil olmaz şevḳ-ı yār[2329]
Ḳāniᶜ olmaz cennet-i firdevse diḏār isteyen

5. ᶜĀrıżı ḫaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
İy gül-i ter ṣoḥbetin biḏ-zaḥmet-i ḫār isteyen

6. Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ᶜışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile iy dürr-i şeh-vār isteyen

7. **Aḥmed**'üñ ᶜaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ᶜaybsuz yār isteyen

241.[2330]

müstefᶜilün müstefᶜilün müstefᶜilün müstefᶜilün
recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1. Cām-ı ezel sermestiyem sāḳiḏ mey-i raḫşānı ṣun[2331]
Bāzār-ı derdüm germdür sermāye-i dermānı ṣun

2. Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ[2332]
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı ṣun

3. Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın[2333]
Ol ḥalḳa ḥalḳa aşılan zencīr-i müşk-efşānı ṣun

4. ᶜĪd-i cemālüñ ḫᵛānıdur şükrāne vir sāyillere[2334]
Senbūse-i laᶜlüñden ol ḥalvā-yı şīrīn-şānı ṣun

5. ᶜAḳreb raḳībüñ şerrini ᶜuşşāḳdan defᶜ itmege[2335]
İy şūḫ gözlü şāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı ṣun

6. Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına[2336]
İy Ḫıżr-ḫaṭ laᶜlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

2329 4. zāyil: sākin AS1, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2; eksük AS2 / yār: dost AS1

2330 **241 AS1: 147b-148b, AS2: 120a-120b, AE: 78a, E: 55b-56a, H: 53a, İ: 77a, R: 105a, İÜ1: 81a-81b, İÜ2: 98b-99a**

2331 1. ser- AS1, AS2, İÜ2: şol AE, E, H, İ, R, İÜ1

2332 2. Dil mestine gel dostum ol ter gül-i: Bir būse-i şīrīn ile şol ġonca-i AS1, AS2, İÜ2 / ol: şol H, İÜ2

2333 3. ḳurtarmaġa cān Yūsufın: dil düzdin āzād itmege AS2, İÜ2 // Ol: Şol AS1 / aşılan: ṣalınan AS2

2334 4. ʿĪd-i cemālüñ ḫᵛānıdur AS1, AS2, E: Ḫᵛān-ı cemālüñ ʿīdidür AE, H, İ, R

2335 5. ol: şol AS1, AS2

2336 6. -H, İÜ2

7. Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün[2337]
Derst-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberi̯n çevgānı ṣun

8. Ḳapuña ḳul oldum diyü **Aḥmed** öpüp and içmege[2338]
Muṣḥaf yüzüñde yazılan şol āyet-i raḥmānı ṣun

9. Muṭrib dem-i Dāvūd ile **Aḥmed** Zebūrın başlamış[2339]
Sāḳi̯ zamānuñ Ḫıżrısın şol çeşme-i ḥayvānı ṣun

241.[2340]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm melāl itmek neden[2341]
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

2. Āyet-i ḥüsnüñle sen vaṣluñ ḥarām itdüñ baña[2342]
Ben ḥarāmi̯ çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

3. Ḥüsni ḳındi̯lin uyarmış nūr-ı Ḥaḳdan nār-ı ʿışḳ[2343]
Zāhidā inkār-ı nūr-ı Z̲üʾl-celāl itmek neden

4. ʿĀlemüñ göñlin yapar ol seng-dil illā benüm[2344]
Sırça göñlüm ṣınduġınca pāy-māl itmek neden

5. Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl[2345]
Didi evvel ʿāşıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

6. Gülşen-i vaṣluñ havāsında uçarken murġ-ı dil[2346]
Āşyān-ı hecrde bi̯-perr ü bāl itmek neden

[2337] 7. yārda: dostda AS1 / çalmaġ R: çalmañ AE // dem-be-dem: diledüm İ, İÜ1 / ol: şol AS1
[2338] 8. Ḳapuña: Ḳapuñda E Ṭapuña H / Aḥmed öpüp: yüzüm sürüp E // āyet-i: sūre-i AS1
[2339] 9. -AS1, AS2, AE, H, İ, R, İÜ1, İÜ2 (Beyit sadece E'de bulunuyor.)
[2340] **242 AS1: 141b, AS2: 120b, AE: 80a, E: 59a-59b, H: -, İ: 80a, R: 100a-100b, İÜ1:84a, İÜ2: 99a**
[2341] 1. Şol ḳara ḳaşuñ çatup AS1, AS2, E, R, İÜ2: Ḳaşlaruñ yayın kurup İ, İÜ1; çatup AE / göñlüm AS2, E, İÜ2: ʿarż-ı AS1, AE, İ, R, İÜ1 / hilāl itmek AS2, E: melāl itmek AS1, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2
[2342] 2. çeşmüñe AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: ġamzeñe AS1, E, R
[2343] 3. -AS1 / Ḥüsni ḳındi̯lin uyarmış nūr-ı ḥaḳdan nār-ı ʿışḳ: Hüsni her şāḥib-cemālün nūr-ı Ḥaḳdur zāhidā AE, İ, İÜ1 // Zāhidā: Göz göre AE Göze göz İ, İÜ1 / nūr-ı: ḳadr İ
[2344] 4. illā: ammā E, R
[2345] 5. meʾāl: murād İÜ1 // fikr: yād AS1 / meʾāl: muḥāl İÜ1
[2346] 6. dil: cān E, R

7. Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan aġladum güldi didi[2347]
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

8. Ḳāmetin ṣordum raḳı̱be işidüp dilber didi
Aḥmed ibli̱se ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

242.[2348]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Kej-naẓardur ḳaşlaruñ yāsına ḳurbān olmayan[2349]
Ḳanda bilsün ġamzeñ oḳın yüregi ḳan olmayan

2. Ṣor dil-i miskı̱nümüñ derdin perı̱şān zülfüñe[2350]
Ḥālini bilmez perı̱şānuñ perı̱şān olmayan

3. ʿAks-i ruḫsārı-y-ıla sāḳı̱ dehri güẕār eyledi
Cām-ı meyden ictināb itmez girān-cān olmayan

4. Zārlıġından dil-i ṣad-pārenüñ rāz añlamaz
Meclis-i ʿuşşāḳda ney bigi nālān olmayan

5. Dı̱de-i zāhid ne idrāk ide ḥüsnüñ ḳadrini
Māyil olmaz aḥsen-i taḳvı̱me insān olmayan

6. Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy eyler raḳı̱b
Mekkeye varmaḳ revā mıdur müselmān olmayan

7. Menʿ idermiş müddeʿi̱ mihr-i ruḫından **Aḥmed**'i[2351]
Göze göz i̱māna ḳaṣd eyler mi şeyṭān olmayan

[2347] 7. Leblerinde ḫaṭ AE, E, İ, İÜ1: Lebleri ḫaṭṭın AS1, AS2, R, İÜ2 / ḳan: çoġ AS1, R // ebrūm içün: ebrūdur AS1 / egri AS1, AE, R: yañlış AS2, E, İ, İÜ1, İÜ2

[2348] **242 AS1: 146a, AS2: 121a, AE: 79a, E: 60b, H: 51b-52a, İ: 78a-78b, R: 104a, İÜ1: 82a-82b, İÜ2: 99b**

[2349] 1. yāyına İ, İÜ1: yāsına AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2 // bilsün AS1, AE, İ, R, İÜ1: bulsın AS2, B, E, İÜ2 / oḳın yüregi AS1, E, İÜ2: oḳından dili AS2, AE, İ, R, İÜ1

[2350] 2. derdin: ḥālin E

[2351] 7. müddeʿi̱: Aḥmedʾi E / mihr-i: şevḳ-i AS1, AS2 / ruḫından AE, İ, İÜ1: ruḫuñdan AS1, AS2, E, R, İÜ2 / Aḥmedʾi: müddeʿi̱ E // Göze göz İ, İÜ1: Göz göre AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2 / eyler mi AS1, AS2, E, R, İÜ2: ider mi AE, İ, İÜ1

243.[2352]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ben umardum ṣanemā kim beni sen yād idesin[2353]
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

2. Bāz-veş göñlümi elden ḳoma iy şāh-ı cemāl
Kʾanı söz murġına düşürmege muʿtād idesin

3. Şeb-i zülfüñde göñül ḫaṭṭuñı idrāk idemez
Şemʿ-i ḫaddüñle meger luṭf idüp imdād idesin

4. Seni iy murġ-ı dil ol dāne-i ḫāl itdi esi̯r
Nice bir dāma düşüp töhmet-i ṣayyād idesin

5. Di̯de-i dil döyemez baḳmaġa mihr-i ruḫuña[2354]
Nūr-ı ḥüsnüñle yine sen meger imdād idesin

6. Didüm iy ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

7. Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

8. Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül iy ḫāme[2355]
Bu ḫaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

9. Buña şādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-şād idüben düşmanumı şād idesin

10. Senden ummazdum anı kim çözüben ṣaçlaruñı[2356]
Bu delü göñlümi zenci̯rden āzād idesin

11. Ḳomadı żaʿf-ı tenüm **Aḥmed**'e feryāda mecāl
İy yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

[2352] **243 AS1: -, AS2: 121a-121b, AE: -, E: 57a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 99b-100a**

[2353] 1. Ol degülsin ṣānemā sen ki beni İÜ2, AE11: Ben umardum ṣānemā kim beni sen AS2, E // Öldürüp ġuṣṣadan: Ġuṣṣadan öldürüp AS2

[2354] 5. yine sen meger: meger sen yine AS2

[2355] 8. ki AE11, E: kim AS2, İÜ2

[2356] 10. -AS2, AS11, İÜ2 (Bu beyit sadece E'de bulunmaktadır.)

244.[2357]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İy perį̃ bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrį̃-zādsın[2358]
Yā irem bāġından irmiş sį̃m-ten şimşādsın

2. Ġamzenüñ tį̃ġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

3. Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād[2359]
ʿĀrızı naḳşında iy ḫaṭ sen daḫı üstādsın

4. İy dil-i ḥāsid gözüm yaşından olmaduñ sipį̃d
Saña yunmaḳ nᵓeylesün hindū-yı māder-zādsın

5. Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü iy serv-i sehį̃[2360]
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

6. Şānede şehbāz-ı zülfüñ baġlu ṭururken henūz[2361]
Biñ göñül murġın alursın ne ʿaceb ṣayyādsın

7. Derd ü ġamdan **Aḥmed** igende şikāyet itme kim
Müddeʿį̃ yüzin görelden sen aña muʿtādsın

245.[2362]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Nāzdan mį̃ve getürmiş bir gümüş şimşādsın[2363]
Berg-i şį̃ve-y-ile bezenmişsin anuñᵓçün şādsın

2. Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlį̃m itdi kim[2364]
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bį̃-dādsın

[2357] **244 AS1: -, AS2: 121b, AE: 82b, E: 56a-56b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 100a-100b**
[2358] 1. sį̃m-ten AS2, İÜ2: bir gümüş AE, E
[2359] 3. sebzeyi: sebzede AE
[2360] 5. ḳad-i: ḳad u AS2 / çü AE: çün AS2, E, İÜ2
[2361] 6. ṭururken AS2, İÜ2: dururken AS2, AE
(*Aynı kafiyedeki 244 ve 245. gazellerin bazı beyitleri nüshalarda farklı şiirlerde geçmektedir. E nüshasındaki maktada yukarıdaki beyit yer alırken diğerlerinde 251. gazelin maktası tercih edilmiştir. 251. gazelin 7. beyti E; 2. beyti AE'de bu gazelde bulunmaktadır. Bu gazelin 5. beyti AE'nin 251. gazelinde bulunmaktdır.)*
[2362] **245 AS1: -, AS2: 121b-122a, AE: 82b, E: 61b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 100a**
[2363] 1. bezenmişsin AS2, İÜ2: ṭonanmışsın AE, AE11, E
[2364] 2. ġamzeñ mi E, İÜ2: ḳaddüñ mi AS2, AE, AE11

3. İy nigāruñ manṭıḳ-ı şi̱ri̱ni cān virdüñ bize
Yā Mesi̱ḥisin zamānuñ yā aña hem-zādsın

4. Gerçi iy fettān saña nāz ögredür ġamzeñ veli̱[2365]
Fitne taʿli̱m eylemekde sen aña üstādsın

5. Mihr ü māhun mühresin çigzindürüp iy ṭās-ı çarḫ[2366]
Ger getürürseñ murādum naḳşını nerrādsın

6. Her dem aḳıd eşküñi yāruñ ruḫı Baġdādına[2367]
İy gözüm çünkim nişān-ı Dicle-i Baġdādsın

7. Ol but-ı deyr-i cemālüñ işiginde iy raḳi̱b[2368]
Bir binā-yı kāfiri̱sin ille bi̱-bünyādsın

8. Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzeni̱n[2369]
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

246.[2370]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İsterem ḥüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun[2371]
Kim seni sevmek cihān ḫalḳına āsān olmasun

2. Bir söz ile göñlüm alduñ ṣoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bi̱-raḥm u fettān olmasun

3. Şehd-i zikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāṣṣıyetde ol nice her derde dermān olmasun

4. Beñlerüñ şeh-dānesinden düzilen tesbi̱ḥ-i zülf[2372]
Ḳanlu yaşumdan ṣaḳın bir demde mercān olmasun

5. Müstecābüʾd-duʿave olsam Ḥaḳdan isterdüm ki hi̱ç
Kimse ʿālemde esi̱r-i bend-i hecrān olmasun

2365 4. -AE
2366 5. çarḫ: felek AE
2367 6. -AE / aḳıd İÜ2: aḳıt AS2, AE11, E
2368 7. -AE / ille: li̱k E
2369 8. Kim: Sen AE / çekmege AS2, AE11, İÜ2: çekmekle AE; çekmekde E
2370 **246 AS1: -, AS2: 122a-122b, AE: -, E: 58b-59a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 100b-101a**
2371 1. isterem: dilerem E
2372 4. yaşumdan: yaşumda ANT

6. Ḳaşlarınuñ ṭāḳına iy zāhid-i perḫiẕ-kār
Baḳma ṣaḳın kim binā-yı zühd viẕrān olmasun

7. Ṣaçlaruñdan isteyem dirdüm bu göñlüm ḫātemin[2373]
Güldügüñden ḳorḳaram aġzuñda pinhān olmasun

8. Şol çeh-i bābildeki Hārūt kim vaṣf itdiler[2374]
Bu zenaḫdānuñdaki zülf-i periẕşān olmasun

9. Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına
Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükçe noḳṣān olmasun

10. Ṣubḥa dek şehrinde ol māhuñ żiyā-baḫş olmaġa
Şuʿle-i āhum yiter şemʿ-i şebistān olmasun

11. Ḫaddüñde öyküdi diyü lāleye dāġ urdı bād[2375]
Yazuġ ol miskiẕne nā-ḥaḳ yire bühtān olmasun

12. Gerçi yaḳdı dāġ-ı hecrānuñ yüregin **Aḥmed**'üñ
Ġam degül iy lāle-ruḫ tek dāġ-ı ḥirmān olmasun

247.[2376]

mefāʿiẕlün mefāʿiẕlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ḫudāyā bed-gümānı sen bilürsin
Ki her rāz-ı nihānı sen bilürsin

2. Lisān-ı ḥāl ile gül ġoncasınuñ[2377]
Ne remz eyler dehānı sen bilürsin

3. Zebānum şemʿ-veş ṭutuşdı ġamdan[2378]
Zebān-ı biẕ-zebānı sen bilürsin

4. Semend-i ṣabrumuñ ṣaḥrā-yı ġamda
Keşiẕdedür ʿinānı sen bilürsin

[2373] 7. ḳorḳaram: ḳorḫaram AS2

[2374] 8. zenaḫdānuñdaki: zenaḫdānuñdaġı AS2

[2375] 11. Yazuġ: Yazuḳ E

[2376] **247 AS1: 145a, AS2: 122b, AE: 83a-83b, E: 58b, H: 52a, İ: 82b, R: 103a-103b, İÜ1: 87a, İÜ2: 101a**

[2377] 2. Lisān-ı AS1, AS2, E, R, İÜ2: Zebān-ı AE, H, İ, İÜ1

[2378] 3. Zebānum şemʿ-veş ṭutuşdı ġamdan AS1, E, R: Dilüm sūz ile yandı şemʿ gibi AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2 / ṭutuşdı: dutuşdı AS1

5. Özin yār añladur aġyār çoḳdur[2379]
Az olur yār-ı cānį sen bilürsin

6. Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvį̄r[2380]
Per itmişdür zamānı sen bilürsin

7. Beni ṭaʿn oḳına ḳılduñ nişāne[2381]
Kemį̄n itdüñ kemānı sen bilürsin

8. Bu ṣūretde ʿaceb maʿnį̄lerüñ var[2382]
Kimesne bilmez anı sen bilürsin

9. Kimüñle yir ise tuz etmek **Aḥmed**[2383]
Bilinmez ḥaḳḳı-ı nānı sen bilürsin

248.[2384]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zį̄bālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

2. Refʿ ḳıl cānā cemāl-i dil-fürūzuñdan niḳāb[2385]
Gün yüzüñ āyį̄nesin görsün mücellālanmasun

3. Ḳıl muḳavves ḳaşlaruñ ṭarf-ı külāhuñdan ʿayān
Ġurre-i meh şekl-i ebrūsına ġarrālanmasun

4. Zülfi zencį̄rinde dil dį̄vānedür şol dilberüñ[2386]
Ṭolaşup bād-ı ṣabā zülfine şeydālanmasun

5. Sür raḳį̄bi ravża-i kūyuñdan iy **ḥūrį̄ liḳā**[2387]
Bāġ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun

[2379] 5. -AS1, R
[2380] 6. -AS1, R / nifāḳ: fiġān AS2 // Pür itmişdür AE, İ, İÜ1: A zıtmışdur AS2, H, İÜ2
[2381] 7. -AS1, H, R / ḳılduñ: itdün E
[2382] 8. -AS1, H, R
[2383] 9. etmek: etmegi H
[2384] **248 AS1: -, AS2: 122b-123a, AE: 83b, E: 59b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 101b**
[2385] 2. cemāl-i: cemālüñ AE // görsün: görüp E
[2386] 4. Zülfi zencį̄rinde dil dį̄vānedür şol dilberüñ AS2: Zülfi zencį̄rindedür dilberüñ dį̄vāne dil AE // Ṭolaşup: Dolaşup AE
[2387] 5. ravża-i: kaʿbe-i AE / ḥūrį̄ liḳā: ḥūrį̄ bihişt E

6. Bülbül-i ḳudsḭ gibi medḥ ider **Aḥmed** ḫaddüñi[2388]
Lāleler nāzüklenüp güller muṭarrālanmasun

249.[2389]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dḭvāneyi kim meyl umar cellāddan

2. Döndi yaşum Kaʿbe yolından ḳapuña Dicle-veş
Dostum maʿẕūr dut yañlış döner Baġdāddan

3. Bu ne ad yavuzlıġıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

4. Serv-ḳaddüñ ḥasretinden ölicek tābūtumı[2390]
Eylerem şāhum vaṣiyyet kʾideler şimşāddan

5. Çihremüzde ḫusrevā laʿlüñ hevāsı eglenür
Ḳıṣṣa-i Şḭrḭn oḳınur ṣafḥa-i Ferhāddan

6. Āh ḳılduġumca örter āteşüm ruḫsārını
Şemʿi **Aḥmed** lā-cerem pinhān iderler bāddan

7. Göre terciḥ ide diyü şiʿrümi ṣāḥib-naẓar[2391]
Niḳ naẓm idimezem şerm eyleyü üstāddan

250.[2392]

mefāʿḭlün mefāʿḭlün mefāʿḭlün mefāʿḭlün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilālinden[2393]
Ne endḭşe ḳılam daḫı raḳḭbüñ ḳḭl ü ḳālinden

2. Gözi tḭġ-ı cefā çekmiş döker ʿāşıḳlaruñ ḳanın[2394]
Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

[2388] 6. -AS2 / ider AE14: itse AE, İÜ2 eyler E / ḫaddüñi E: ḳaddüñi AE laʿlüñi İÜ2
[2389] **249 AS1: -, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 81b-82a, R: -, İÜ1: 86a, İÜ2: -**
[2390] 4. şāhum: şāhā İÜ1
[2391] 7. eyleyü: eyleyüp İÜ1
[2392] **250 AS1: -, AS2: -, AE: 82b-83a, E: 57b, H: 53a, İ: 82a-82b, R: 105a-105b, İÜ1: 86b, İÜ2: -**
[2393] 1. ol: şol E, R / ḳaşı: şevḳı H
[2394] 2. ḳılmaz: itmez İ, İÜ1

3. Çü zülfi sāyesin mesken idindüñ iy dil-i miskīn
Ṣaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

4. Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe[2395]
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḥadd ü ḫālinden

5. Cihān u cānı terk it yār vaṣlı-y-içün ki pervāne[2396]
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

6. Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde[2397]
Viṣāli içre olan ʿāşıḳlaruñ geçmez ḫayālinden

7. Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür[2398]
Ola mūm **Aḥmed**'üñ bir dem işitse vaṣf-ı ḥālinden

251.[2399]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḫışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

2. Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı iy dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

3. Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭopraḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

4. Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda iy dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

5. Görinmez oldı ol maḥrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

6. Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm göñlümde muḥkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

7. İrişür **Aḥmed**'üñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Ṣaḳın iy ḫūblaruñ şāhı seḥerde āh u zārumdan

2395 4. mihr-i AE: mihr u E, H, İ, R, İÜ1 / virür: durur AE, İ

2396 5. -AE, E, H, İ, R, İÜ1 (Bu beyit sadece AE14'te bulunmaktadır.)

2397 6. ẕevḳ-ı İ, R, İÜ1: ẕevḳ u AE, E, H // içre: içinde AE, İ / devrinde: devrinden H

2398 7. Dil-i bī-raḥmı ol: Dil-i bī-raḥmı olan İ, İÜ1 / sīmīn-berüñ: sengīn dilin R / -berüñ: -tenüñ E

2399 **251 AS1: -, AS2: -, AE: 79b-80a, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

252.[2400]

mefʿūlü mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec - - + / + - + - / + - -

1. Gözüñi süzme bi̯mār öldürürsin
Ṣaçuñ çözme giriftār öldürürsin

2. Begüm bir būseyi biñ cāna ṣatma
Ḳo bāzārı ḫari̯dār öldürürsin

3. Dimişsin ki yolumda ölmez **Aḥmed**
Bir öldüm bir de tekrār öldürürsin

253.[2401]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. ʿİzāruñ şevḳına giryān olur ṣu[2402]
Ṣaçuñ sevdāsına miskı̯ndür āhū

2. Lebüñ devrinde zülfüñden ne teşvi̯ş[2403]
Çü tiryāk ola efʿi̯den ne ḳorḫu

3. Görüp zülfi ḫayālin kirpügümde
Didüm cārūba binmişdür bu cādū

4. Çü yār anı görüp ḫod-bi̯n olupdur[2404]
Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu

5. Ḳamer devrinde devlet zülfüñüñdür[2405]
Ki olmış māh ile zānū-be-zānū

6. Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs[2406]
Ger olsa ḥūrda bu çeşm ü ebrū

[2400] **252 AS1: -, AS2: -, AE: -, E: 60b-61a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[2401] **253 AS1: 148a-148b, AS2: 123a, AE: 83b-84a, E: 62a-62b, H: -, İ: 83a, R: 105b, İÜ1: 87b, İÜ2: 101b**

[2402] 1. şevḳı ile: şevḳına İ, İÜ1 // sevdāsı ile: sevdāsına İ, İÜ1 / miskı̯ndür AS1, AE, İ, İÜ1: müşkı̯ndür AS2, E, R, İÜ2

[2403] 2. ḳorḫu AS2, E, R, İÜ2: ḳorḳu AE, İ, İÜ1; ḳayġu AS1

[2404] 4. göreyin: göreyüm AS1

[2405] 5. Ki: Kim R

[2406] 6. firdevs: cennet AS1

7. Yoluñı göz yaşı ṣuladuġınca[2407]
Aña müjgānın **Aḥmed** itdi cārū

254.[2408]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Caʿd-ı zülfüñ kim aṣılmış sen dil-ārām üstine[2409]
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

2. Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe iy serv-i nāz[2410]
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

3. Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofi̱ neden perhi̱z ider
Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine

4. Çi̱n-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine[2411]
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar şām üstine

5. Ḫāli sevdāsında göñlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miski̱ndür düşer dāne görüp dām üstine

6. İy pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḥācı̱ iḥrām üstine

7. Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miski̱n beñlerüñ[2412]
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

8. İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker[2413]
Luṭf idüp funduḳ ḳodı fi̱ʾl-ḥāl bādām üstine

9. Yazmazam barmaḳları vaṣfında sözin **Aḥmed**'üñ[2414]
Ḳorḳaram kāġıd yanar od düşer aḳlām üstine

[2407] 7. Aña E, AE11: İki AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2; ser-i AS1

[2408] **254 AS1: 155b-156a, AS2: 124a, AE: 89b-90a, E: 64a-64b, H: -, İ: 87b-88a, R: 111a, İÜ1: 92b-93a, İÜ2: 102b**

[2409] 1. aşılmış AS2, AE, İ, R, İÜ1 : aşıldı AS1, AS2, E, İÜ2 // Müşk: Misk İÜ1; Şekl AE / daḳdı AS1, AS2, İ, İÜ1: ṭaḳdı AE, E, R, İÜ2

[2410] 2. Ol ḳabā key yaraşupdur sen: Key yaraşur ol ḳaba serv-i E / yaraşupdur AS1, AE, İ, İÜ1: yaraşur gey AS2, R, İÜ2

[2411] 4. urdı: sürdi AS1

[2412] 7. zülf-i İ: ḫaṭṭ-ı AS1, AS2, AE, E, R, İÜ1, İÜ2 / miski̱n AE, İ, İÜ1: müşki̱n AS1, AS2, E, R, İÜ2

[2413] 8. lutf idüp AS1, AE, İ, İÜ1: lutf ile AS2, E, R, İÜ2 / fi̱ʾl-ḥāl: ġamzeyle AS1

[2414] 9. parmaḳları: barmaḳları AS2, E, R, İÜ2 barmaḳlaruñ AS1, AE, İ, İÜ1 / sözin: şiʿrin İÜ2

255.[2415]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara[2416]
Bu dil ārāmı ḳodı uydı dil-ārāmlara

2. Gözümüñ lülelerin Ḥamza-i dellāk aḳıdur
Kʾayaġı ṭopraġıdur yüz ṣuyı ḥammāmlara

3. Çeşm-i ṣayyādı göñül murġını ṣayd itmek içün
Çi̯n-i zülfinde beñi dāne döker dāmlara

4. Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

5. Aldı zer ṣaġraḳı sāḳi̯ çü gümüş saġraḳına[2417]
ʿĀşıḳ-ı sūḫte düşdi ṭamāʿ-ı ḫāmlara

6. Ṣofiyā nāme-i esrār-ı Ḥaḳa maḥrem iseñ[2418]
Olma münkir mey ü sāḳi̯ gibi bed-nāmlara

7. Ḳafes-i ʿışḳa bir **Aḥmed** gibi bülbül düşmez
Ṣad-hezārān dil esi̯r olsa gül-endāmlara

256.[2419]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cān u ser terk itmişüzdür gerçi rāh-ı yārda[2420]
Düşmişüz ayaḳlara li̯kin der-i dildārda

2. Gül yüzi mecmūʿasın ḥallin ne bāb ile bilem[2421]
Yüz varaḳdan ġonca defter bağladı gülzārda

[2415] **255 AS1: -, AS2: 124a, AE: 88a-88b, E: 68a, H: -, İ: 86b, R: 112a, İÜ1: 91a-91b, İÜ2: 102b-103a**
[2416] 1. cān: dil E / gül-endāmlara: dil-ārāmlara İ, İÜ1
[2417] 5. ṣaġraḳı: ṣāġarı İÜ2 / sıġraḳına: saʿidine İÜ2
[2418] 6. maḥrem: mücrim AS2 / mey-i ṣāfi̯: mey-i ṣāḳi̯ İ, İÜ1
[2419] **256 AS1: -, AS2: 124b, AE: 84b-85a, E: 64b, H: 54a-55a, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 103a**
[2420] 1. der-i: der ü AE / itmişüzdür gerçi rāh-ı yārda: itmişüz gerçi reh-i dildārda AS2, İÜ2
[2421] 2. yüzi AS2, E, İÜ2: yüzüñ AE, H / mecmūʿası: mecmūʿasın ANT / bilem: ide kim AE, H / Yüz AE14: Bir AS2, AE, E, H; ter: İÜ2

3. Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekᵓoldı ġarḳ-āb[2422]
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

4. Ḳaşlaruñ ḥarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl[2423]
Gözlerüñ remzi çü ḥadden ṭaşradur pergārda

5. Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşteriẕ[2424]
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

6. Ḳapılurdı ġamzeler nāzükliginden ḳalbler[2425]
Ḳayd-ı cān olmasadı bu ṭurra-i ṭarrārda

7. Zāhidā kūyını terk itdügi budur **Aḥmed**'üñ[2426]
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ hemān ḳalmaḳ gerek diẕdārda

257.[2427]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

2. Ārzū-yı ḥalḳa-i beytüᵓl-ḥarām olsun ḥarām
Ger ḫayāl-i ḥalḳa-i zülf-i periẕşān olmasa

3. Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳiẕb[2428]
Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı Şeyṭān olmasa

4. Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim[2429]
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

5. Kirpügüñ zaḫm urıcaḳ baġrumı ġamzeñdür delen
Tiẕr igende kārger olmazdı peykān olmasa

[2422] 3. şevḳıyla: ẕevḳıyla AE, H / şekker: sukker AE / ġarḳ-ı āb: āb-ı ġarḳ AE // birle : ile AS2, İÜ2 / müşk: misk AS2, AE

[2423] 4. resm AE: vehm AS2, H; fehm E, İÜ2

[2424] 5. Gökde iken: ʿArş gibi AE / Gökde: ʿArşda / düşdi: indi E

[2425] 6. -AS2, H, İÜ2

[2426] 7. hemān: hemiẖn E

[2427] **257 AS1: 155b-156a, AS2: 124b-125a, AE: 90a-90b, E: 63b, H: -, İ: 88a, R: 111a, İÜ1: 93a-93b, İÜ2: 103a-103b**

[2428] 3. kūyında: kūyuñda AS1 // Ādem ḳaçan çıḳardı: çıḳmazdı Ādem daḫı R / ḳaçan çıḳardı AS1, AE, İ, İÜ1: daḫı çıḳmazdı AS2, E, İÜ2

[2429] 4. -AS1, AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2 (Sadece E'de bulunmaktadır.)

6. Cān u dilde ṯi̯r-i ġamzeñ üzre bir ceng oldı kim
Ḳan olurdı arada si̯nemde pinhān olmasa

7. Ġam yimezdüm dil sarāyın yıḳduġı-y-içün rūzgār[2430]
Ḫayl-i sulṭān-ı ḫayālüñ anda mihmān olmasa

8. Ḫaṭṭuñuñ ḥükmin dutardum cāna tezvi̯r olmasa[2431]
Zülfüñüñ cevrin çekerdüm nā-müselmān olmasa

9. Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe[2432]
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

10. Bāġbān zülfüñ ḥari̯f olmazdı ḥüsnüñ bezmine
Mā-ḥażar avcında şol si̯b-i zenaḫdān olmasa

11. Sen giderken sūzumı fi̯ʾl-cümle teski̯n itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

12. **Aḥmed**'üñ ʿışḳı Zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿni̯si gül ḥüsninüñ bülbül ġazel-ḫ̯ʷān olmasa

258.[2433]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ebr aġlamazdı di̯de-i ḫūn-bārum olmasa
Gülmezdi gül bahār-ı ruḫ-ı yārum olmasa

2. Maʿşūḳuñ alnı ṭāḳına irmezdi düzd-i dil
Ger nerdbān-ı kākül-i dildārum olmasa

3. Almazdı adum aġzına ol maṭlaʿ-ı cemāl
Mecmūʿasında maḫlaṣ-ı eşʿārum olmasa

4. Didüm ki gül çeküp yaḳasın eylemezdi çāk
Bülbül dilinde naġme-i güftārum olmasa

5. Didi iderdi **Aḥmed**'i efʿi̯ ṣaçum helāk
Tiryāk-i ḫande-i leb-i dür-bārum olmasa

[2430] 7. -AS1, AS2, R, İÜ2

[2431] 8. dutardum AS1, AE, İ, İÜ1: ṭutardum AS2, E, R, İÜ2 / olmasa AE, İ, İÜ1: itmese AS1, AS2, E, R, İÜ2

[2432] 9. Didüm aġlarken başum ṭop eyle: Aġladum ṭop it didüm başumı AE, İ, İÜ1

[2433] **258 AS1: -, AS2: 124a, AE: -, E: 62b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 103b**

259.[2434]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Füsūnger-i ḳalemüm ḳıldı şiʿrden tevbe
Ṣan itdi sāḥir-i dil̲ri̲ne siḥrden tevbe

2. Lebüñ ḥalāvetini benden işidenler ider
Ḥikāyet-i şekeristān-ı Mıṣrdan tevbe

3. Müri̲d-i cān ḫaṭuñı gördi geçdi dünyādan
Zihi̲ saʿādet anuñ kʾitdi Ḫıżrdan tevbe

4. Ne z̲ikr ü fikr ki yoġ anda yād-ı zülf ü ruḫuñ[2435]
Dün ü gün eylerem ol z̲ikr ü fikrden tevbe

5. Didüm tevbe şikendür bahār-ı ḥüsn ü ruḫuñ
Ne seng-dil ide sen lāle-çihreden tevbe

6. Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

7. Didi ki vaṣf-ı cemālümde ʿāciz oldı ʿuḳūl
Anuñʾçün **Aḥmed** ider fenn-i şiʿrden tevbe

260.[2436]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

2. Ay yüzüñsüz aydın olmaz ḫānḳah-ı çeşmümüñ[2437]
Gerçi āhumla yanar şemʿ-i şebistān her gice

3. Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

[2434] **259 AS1: -, AS2: 124a-124b, AE: -, E: 66a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 103b-104a**
[2435] 4. eylerem: iderem E
[2436] **260 AS1: -, AS2: 125b, AE: 84b, E: 65b-66a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 104a**
[2437] 2. çeşmümüñ: göñlümüñ AE

4.[2438] Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dilsitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫˇābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

5. Āferi̯n ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa
Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

6. İşigüñ bir āsmāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i perv̯in aṣar bu eşk-i ġalṭān her gice

7. Çeşm-i **Aḥmed** ḫˇābda cennet görürse ṭañ degül
ʿĀlem-i ḥüsnüñ mîšālin seyr ider cānān her gice

261.[2439]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḥayādan gizlenür ḫurşiyd-i raḫşān her gice

2. İşigüñ bir āsmāndur kim anı zeyn itmege[2440]
Ḫūşe-i perv̯in aṣar bu eşk-i ġalṭān her gice

3. Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider[2441]
Cāme-ḫˇābın ṭubḥa dek tāze gülistān her gice

4. Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü[2442]
Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

5. Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

6. **Aḥmed**'üñ göynüklerin söyler zebān-ı ḥāl ile
Bir ayaġa üzre ṭurup şemʿ-i şebistān her gice

[2438] 4. Beyit; AE, İ, İÜ1 nüshalarında G.261/3'te bulunmaktadır.

[2439] **261 AS1: -, AS2: 125a-126a, AE: 84a, E: 66a, H: -, İ: 83a, R: -, İÜ1: 87b, İÜ2: 104b**

[2440] 2. İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege AE, İ, İÜ1: Devlet-i ḥüsnüñde her gün ḫılʿat-i laʿl̯in geyüp AS2, E, İÜ2 // Ḫūşe-i perv̯in aṣar AE, İ, İÜ1: Dāmenüñ dür ṭoldurur AS2, E, İÜ2

[2441] 3. -AS2, E, İÜ2 (Beyit bu gazelle aynı redifli 288/4' te bulunmaktadır.)

[2442] 4. Yārı kimse AE, İ, İÜ1: Kimse yārı AS2, E, İÜ2

262.[2443]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek iy cān bu gice[2444]
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

2. Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin[2445]
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

3. Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

4. Saʿd-ı ṭāliʿde sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

5. **Aḥmed**'ā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezeli̯
Ki nedi̯m oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

263.[2446]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ne ḫoşdur meh-liḳālar tāze tāze
Kʾide mihr ü vefālar tāze tāze

2. Ne sünbüldür ṣaçuñ kim sāyesinde[2447]
Biter miskḭn giyāhlar tāze tāze

3. Ne sāyildür yaşum kim işigüñde
Giyer laʿli̯n ḳabālar tāze tāze

4. Ṣabāḥ-ı ʿi̯de beñzer ṭalʿatüñ kim[2448]
Virür cāna ṣafālar tāze tāze

[2443] **262 AS1: 155a, AS2: 126a, AE: 84b, E: 68b, H: -, İ: 83b, R: 110b, İÜ1: 88a-88b, İÜ2: 104b**
[2444] 1. Yine yan: Yanayın AE, İ, İÜ1 // şevḳuñ: şevḳum AE, İ, İÜ1 / ṣoḥbet-i: meclis-i R
[2445] 2. ḥücrelerin: ḥücresini AE, İ, İÜ1 // Yūsuf-ı şeh bu ḳula: beytümüze ʿizz ile AS1, E, R külbemüze ʿizz ile AS2, İÜ2
[2446] **263 AS1: 156b-157a, AS2: 126a-126b, AE: 87a, E: 68a, H: -, İ: 85a-85b, R: 111a-111b, İÜ1: 90a-90b, İÜ2: 104b-105a**
[2447] 2. sāyesinde AS1, R, İ, İÜ1: sāyesinden AS2, E, İÜ2 // miskḭn AE, İ, İÜ1: müşkḭn AS1, AS2, E, R, İÜ2
[2448] 4. -R / cāna: ḫalḳa AS1

5. Nice ḳan dökmesün gözüm ki aġyār[2449]
Urur zaḫm-ı cefālar tāze tāze

6. Yazar sürḫ ile her dem kātib-i eşk[2450]
Ḳapuñda mā-cerālar tāze tāze

7. Gözüm ebri bahār-ı ṭalʿatüñe
Virür ḥüsn ü bihālar tāze tāze

8. Ḳadi̯mi̯ resmdür ki ḳullarına[2451]
İrür şehden ʿaṭālar tāze tāze

9. Cemālüñ bāġınuñ şeftālūsinden
Ḳo dirsün mübtelālar tāze tāze

10. Ki ol gülşende bülbül bigi **Aḥmed**
Diye medḥ ü ŝenālar tāze tāze

11. Bu Bursa şehridür gül bigi her dem[2452]
Yitişür mehliḳālar tāze tāze

264.[2453]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Tābiş-i mey ki ruḫ-ı yār-ı dil-efrūza gele[2454]
Beñzer ol ʿi̯d-i ṣafā-baḫşa ki nevrūza gele

2. **Yinimezem** yaşumı ʿi̯d-i cemālüñ göricek
Kim yiñer sāyili çün mevsim-i deryūze gele

3. Āteş-i āhum ile ṭaşlara ḳan aġladuram[2455]
Yād-ı hecrānuñ eger bu dil-i pür-sūza gele

4. Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

[2449] 5. -AS1 / gözüm AE, İ, İÜ1: çeşmüm AS2, E, R, İÜ2
[2450] 6. -AS1
[2451] 8. ḳullarına AS1, AE, İ, İÜ1: muḫli̯sine AS2, E, R, İÜ2
[2452] 11. Sadece E'de bulunmaktadır. (Tarlan, bu beytin Ahmed Paşa'ya ait olmayabileceğini belirtir. Beyit neşirde bulunmamaktadır.)
[2453] **264 AS1: -, AS2: 126b-127a, AE: -, E: 63a-63b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 105a-105b**
[2454] 1. Tābiş-i: Behcet-i E
[2455] 3. aġladuram: aġladayın E // Yād-ı: Bād-ı E

5. Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳi̯b[2456]
İyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

6. Didüm arturdı ġamuñ vānını hecrüñ gicesi
Didi niᶜmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

7. Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına[2457]
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pi̯rūze gele

8. Saña yansam nᵓola derdümi ki yanar yaḳılur[2458]
Ḳanḳı pervāne kim ol şemᶜ-i şeb-efrūza gele

9. Didi kim ᶜi̯d ne gündür didüm iy māh-ı cemāl[2459]
Sen ne gün kim gelesin ᶜi̯dümüz ol rūza gele

10. Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim[2460]
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

11. **Aḥmed**'üñ şiᶜri şeker-lebleri şād itse ne ṭañ[2461]
Cānları ḫurrem ider ṭūṭi̯ ḳaçan söze gele

265.[2462]

feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḳāmetüñ şi̯vesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

2. Ġam ṭari̯ḳında helāk itme ṣaḳın dilleri kim[2463]
Şeh gerek leşkeri ṣaġ ilte selāmet getüre

3. Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm[2464]
Seng-i ġam zaḫmına si̯nem nice ṭāḳat getüre

4. Vaṣluña irmege **Aḥmed**'de liyāḳat yoġ ise
Bir ᶜināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

[2456] 5. kim: ki E
[2457] 7. Ḥüsn: Ḥüsni AS2 / ne ḫaṭṭuñ gibi: ḫaṭṭuñ gibi ne AS2
[2458] 8. Saña yansam nola derdümi ki: Nola yansam yüzüñe ḳarşu AS2
[2459] 9. ᶜi̯d ne gündür didüm iy māh-ı cemāl: ᶜi̯d ne güne gele ol māh didüm E
[2460] 10. kim: ki E
[2461] 11. söze: rūza AS2
[2462] **265 AS1: -, AS2: 127a, AE: 84a-84b, E: 66a-66b, H: -, İ: 83a-83b, R: -, İÜ1: 88a, İÜ2: -**
[2463] 2. ṣaḳın AE, İ, İÜ1: igen AS2, E // leşkeri: ḳulları E
[2464] 3. benüm AE, İ, İÜ1: degül AS2, E

266.[2465]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜi̯lü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Göster yüzüñi kim ḳameri bi̯-ḳarār ide[2466]
Depret lebüñi kim şekeri şerm-sār ide

2. Söylet zebān-ı ḫāmeye vaṣluñ ḥikāyetin
Niçe şikāyet-i sitem-i rūzgār ide

3. Ḳındi̯l-i zülf içinde fürūġ-ı ᶜiẕāruñı[2467]
Gören didi çerāġuñı Ḥaḳ şuᶜle-dār ide

4. Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zer-nigār ide

5. Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳi̯ ki leblerüñ[2468]
Ter laᶜl ḥalḳasın aña tā gūşvār ide

6. Zāhid ḳılādesin nᵓider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḫayāli silsile-i müşk-bār ide

7. Eşküm seḥābı bāġ-ı cemālin ṣuvardı kim
Ezhār-ı ḥüsn-i yārı maḥabbet-şimār ide

8. Dil bi̯-nevāsı başladı ᶜışḳuñ nevāsına[2469]
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

9. Geldi kenār-ı zülfine ḫāl-i ᶜiẕārı kim[2470]
Gül mevsiminde ṣoḥbet-i leyl ü nehār ide

10. Ḳaşuñ kemānı remz ile ṣayyād-ı ġamzeñe[2471]
Efsūnlar ögredür ki dil ü cān şikār ide

11. **Aḥmed** nigārı virme dü-ᶜālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḫtiyār ide

[2465] **266 AS1: 157a-157b, AS2: 127a-127b, AE: -, E: 66b-67a, H: -, İ: 88b, R: -, İÜ1: 94a, İÜ2: 105b**
[2466] 1. söylet AS1, AS2, E, İÜ2: söyle İ, İÜ1
[2467] 3. ᶜiẕāruñı AS1, AS2, E, İÜ2: cemālüñi İ, İÜ1
[2468] 5. sāḳi̯ ki: kim sāḳi̯ E // Ter İ, İÜ1: Bir AS1, AS2, E, İÜ2 // aña tā İ, İÜ1: ḳadehe AS1, AS2, E, İÜ2
[2469] 8. maḳāmı AS2, E, İÜ2: maḳāmda İ, İÜ1
[2470] 9. -AS1, AS2, E, İÜ2
[2471] 10. -İÜ2

267.[2472]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsi̱r ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥri̱r ide

2. Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẓarda biñ ḳara ṭopraġı ḫāṣṣ iksi̱r ide

3. Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam[2473]
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫci̱r ide

4. Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı ti̱r ide

5. Ay saña öyküdügi-y-içün yüzine geh geh felek[2474]
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhi̱r ide

6. Aç hilāl-ebrūñı kim *nūn veʾl-ḳalem* tefsi̱rini
Māhi̱-i kilküm zebān-ı ḥāl ile taḳri̱r ide

7. Ḫamr içerdüm ḫ̬ābb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳi̱ lebinüñ cāmına taʿbi̱r ide

8. Ḫūblar geçdükce aġlamaḳdan aġardı gözüm
Ay u gün geçmek ʿaceb mi merdümi ger pi̱r ide

9. Çenge uysun muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb āvāza diñ[2475]
Kim severler ol cevānı kʾiḳtidā-yı pi̱r ide

10. **Aḥmed**'üñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādşāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvi̱r ide

[2472] **267 AS1: -, AS2: 127b, AE: -, E: 66b, H: -, İ: -, R: 106a, İÜ1: -, İÜ2: 106a**
[2473] 3. çıḳduḳca: çıkdukda E / āhū: naḫci̱r İÜ2
[2474] 5. Ay: Meh E
[2475] 9. -AS2 / āvāza: āvāz R

268.[2476]

müstefʿilün felʿūlün müstefʿilün felʿūlün

recez - - + - / + - - / - - + - / + - -

1. Sāyem żiyā vire-y-idi gün bigi gökde aya[2477]
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

2. Cān gülşeninde zülfüñ berg aṣdı fitne-engiz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

3. Ḳaşuñ çatup cihānı peyeveste aġladursın[2478]
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

4. Ḳomaz raḳib-i münkir dilde ṣafā-yı ḫāṭır[2479]
Virdi ḫalel bu kāfir cām-ı cihān-nümāya

5. Bir sāʿat olmaz idüm sen meh-liḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ firāḳı irişdi iki aya

6. Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçe-y-idüm[2480]
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

7. Zülfüñ düninde virdüm dil ḫaddüñe gören dir[2481]
Maġribde bir ḳalender āyine ṣundı aya

8. Ṣatılduġında Yūsuf dartıldı gerçi miske[2482]
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

9. Bārān-ı eşk-i çeşmüm gör ol dıraḫt-ı nāzı[2483]
Ne itdi kim nihāl-i serv üzre ṣaldı sāye

10. Āyine gösterelden ay yüzüñüñ ṣafāsın
Āyineyi görenler öperler ol ṣafāya

[2476] **268 AS1: 149b-150a, AS2: 128a, AE: 85b-86a, E: 65a, H: -, İ: 84a-84b, R: 106b, İÜ1: 89a, İÜ2: 106a-106b**

[2477] 1. muḳārin AS2, E, R, İÜ2: muṣāḥib AS1, AE, İ, İÜ1 / gün AS1, AE, İ, İÜ1: dem E, R, İÜ2

[2478] 3. Bārān: Yaġmur R / şol AS1, AE, E, İ, İÜ1: ol AS2, R, İÜ2 / misk AE, İ, İÜ1: müşk AS1, AS2, E, R, İÜ2

[2479] 4. münkir: kāfir E, R // Virdi: Virür R, İÜ2

[2480] 6. Bu rūşen oldı āḫir AS1, AE, İ, İÜ1: Āḫir bu rūşen oldı AS2, E, R, İÜ2 / kʾolmaz: olmaz İ, İÜ1

[2481] 7. -AE / düninde: şebinde İ, İÜ1 / ḫaddüñe AS2, E, R, İÜ2: yüzüñe AS1, İ, İÜ1 // ṣundı: ṣunmış E, İ, İÜ1

[2482] 8. dartıldı İ, İÜ1: ṭardıldı AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2 / gerçi miske AE, İ, İÜ1: müşke dirler AS1, AS2, R, İÜ2 // dardılursın İ, İÜ1: ṭardılursın AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2

[2483] 9. -AE, AS1, İ, R, İÜ1, İÜ2 (Bu beyit sadece E'de bulunmaktadır.)

11. Dil rūşen olmaz **Aḥmed** cevr oḳı delmeyince[2484]
Bi̯-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

269.[2485]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Niçe bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzına[2486]
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

2. Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili[2487]
Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

3. Saña si̯nem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem[2488]
Ḫilʿat-i laʿli̯n geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

4. El-emānet açma dildāruñ lebi rāzın dile
ʿĀḳil iseñ eyleme Mecnūnı maḥrem rāzuña

5. Sidre-ḳaddinde uçarsın dilberüñ iy murġ-ı dil[2489]
Müntehā pervāz idersin āferi̯n pervāzuña

6. Depret iy sāḳi̯ elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe[2490]
Dutma iy muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

7. Derd-i dil mey-ḫānesinde naḳd-i cān olur telef[2491]
Hey dimezseñ **Aḥmed**'ā şol çeşm-i şāhid-bāzuña

270.[2492]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Göñlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna[2493]
Cānum daḫı anuñla bile oldı revāne

[2484] 11. cevr: derd AS1
[2485] **269 AS1: 150a-150b, AS2: 128a-128b, AE: 90b, E: 68b, H: 54b-55a, İ: 88a-88b, R: 106b-107a, İÜ1: 93b, İÜ2: 106b**
[2486] 1. bizi: beni İ
[2487] 2. daḳmaz AS1, AE, İ, İÜ1: ṭaḳmaz AS2, E, R, İÜ2
[2488] 3. her: bir İ, İÜ1
[2489] 5. uçarsın: uçarken İ, İÜ1
[2490] 6. laʿl: cām AE, İ, İÜ1 // Dutma AS1, E, İ, İÜ1: Ṭutma AS2, E, R, İÜ2
[2491] 7. mey-ḫānesinde İÜ1, ANT: mey-ḫānesinden AS1, AS2, AE, E, R, İ, İÜ2
[2492] **270 AS1: 156a-156b, AS2: 128b, AE: 88a, E: 67a-67b, H: -, İ: 86a, R: 112b, İÜ1: 91a, İÜ2: 109a**
[2493] 1. rūh-ı: serv-i E

2. Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān[2494]
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

3. Geh misk-i teri ḫūşe ḳılur şāh-ı çenāra[2495]
Geh ġāliye gi̯sū düzedür serv-i revāna

4. Cān ḳumri̯si bir serv hevāsında uçarken[2496]
Ṣayd oldı göñül murġına uyup balabana

5. Cān sırrıdur **Aḥmed** bunı key ṣaḳla göñülden
Di̯vāne ḳaçan maḥrem ola rāz-ı nihāna

271.[2497]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Kemend-i zülfi zünnārı belādur ehl-i i̯māna

2. Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme[2498]
ʿArūs-ı ḥüsni bu resme baş egmez ḥūr u rıżvāna

3. Nigārā bāġ-ı cennetde yā miski̯n ḫūşedür zülfüñ[2499]
Ya ʿanberden ḥamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

4. Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme[2500]
Yigitsin dostum görme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

5. Ḳara zülfüñüñ aġına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan[2501]
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

6. Oturup ḥüsn bezminde idersin ḥālüme ḫande[2502]
Yanarduñ şemʿ-veş sen de ṣataşsañ nār-ı hecrāna

[2494] 2. ḫırāmān: gül-endām AS1 // yañaḳlu: yanaġlu AS2
[2495] 3. misk AE, İ, İÜ1: müşk AS1, AS2, E, R, İÜ2
[2496] 4. ola: olur AS2, İÜ2
[2497] **271 AS1: 148b-149a, AS2: 128b-129a, AE: 86a-86b, E: 67b, H: -, İ: 84b, R: 105b-106a, İÜ1: 89b, İÜ2: 107a**
[2498] 2. Sürinmiş AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: Çekinmiş AS1, E, R / Çekinmiş AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: Sürinmiş AS1, E, R
[2499] 3. cennetde: cennetdür İ, İÜ1 / yā AS1, AE, R, İÜ2: ne AS2, E, İ, İÜ1, İÜ2 / miski̯n AE, İ, İÜ1: müşki̯n AS1, AS2, E, R, İÜ2 // Yā: Ne AS2, İÜ2
[2500] 4. beni ḫışm ile öldürme AS2, E, R, İÜ2: çevürme yüzüñi benden AS1, AE, İ, İÜ1 // Yigitsin dostum girme yazuḳdur: Yazuḳdur dostum girme yigitsin AE, İ, İÜ1
[2501] 5. dutıldum AE, İ, İÜ1: ṭudıldum AS2, E, R, İÜ2 // düşmek: düşdüm AS1, AE, İÜ2
[2502] 6. ṣataşsañ AS1, AE, İ, İÜ1: dutuşsan AS2, E, R ṭutuşsan İÜ2

7. Ruḫ u zülfüñ görüp **Aḥmed** ṭutışmış yiri nūr olsun[2503]
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

272.[2504]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cānuma sevdā-yı zülfüñ ārzūdur çāre ne
Ol perişānlıḳda göñlüm ḳayġuludur çāre ne

2. Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyine[2505]
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur çāre ne

3. Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider[2506]
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur çāre ne

4. Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem[2507]
Hem-dem olalı ṣaçuñla müşk-būdur çāre ne

5. Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider[2508]
Çün revān olan bu gülzār içre ṣudur çāre ne

6. Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḫaddüñ yādına[2509]
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur çāre ne

7. Yaş döker **Aḥmed** miyānuñla yañaġuñ yādına[2510]
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur çāre ne

[2503] 7. yiri nūr olsun: nār-ı hicrāna İ, İÜ1 / olsun: olmış AS2, R, İÜ2 // gör R: gün AS1, AE, E, İÜ2 şan AS2 gül İ, İÜ1

[2504] **272 AS1: -, AS2: 129a, AE: -, E: 64a, H: -, İ: -, R: 106a, İÜ1: -, İÜ2: -**

[2505] 2. ider AS2: itdi E, R // Çoḳ: Niçe AS2

[2506] 3. dem-be-dem AS2: her nefes E, R // oġlanda R: olanda AS2, E

[2507] 4. -AS2

[2508] 5. -AS2, R

[2509] 6. -AS2, R

[2510] 7. miyānuñla yañaġuñ R: yañaġuñla miyānuñ ANT, AS2, E / yādına AS2: şevḳıne E, R

8. Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile[2511]
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur çāre ne

273.[2512]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün
recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1. Berg-i benefşe sāyebān olmış ḳızıl güllerine[2513]
Gülzār-ı cennet bülbüli taḥsi̯n ider dillerine

2. Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḥınnā diyü ellerine

3. Ḥüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb[2514]
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış çalab gör cennetüñ güllerine

4. Ol Yūsuf-ı gül-pi̯rehen toz itmemege dāmenin
Şi̯şe-y-ile gül ṣuyın ṣaçar yaşlu gözüm yollarına

5. Çoḳ cevr idersin **Aḥmed**'e kʾilden ile düşe gide[2515]
Yazuḳ degül mi güc ide sulṭān olan ḳullarına

274.[2516]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete[2517]
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

2. Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına[2518]
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

3. İy her naẓarda di̯n ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

4. Ġamzeñ şehi̯di leblerüñ iḥyāsın istemez
Sālik ki müntehi̯ ola baḳmaz kerāmete

[2511] 8. zülfüñde E: zülfüñden AS2, R
[2512] **273 AS1: -, AS2: 129a, AE: 87b, E: 63a, H: -, İ: 85b-86a, R: -, İÜ1: 90b, İÜ2: 107b**
[2513] 1. taḥsi̯n: oḳur İÜ1
[2514] 3. güli açıldı hep: gülin ey meh senüñ AE, İ, İÜ1
[2515] 5. Çoḳ: Bir AE, İ, İÜ1 / kʾilden: ilden AE, İ, İÜ1
[2516] **274 AS1: 158b, AS2: 129b, AE: 84b, E: 62b, H: -, İ: 83b, R: -, İÜ1: 88a, İÜ2: 107b**
[2517] 1. ḥasretā: fürḳatā E, İÜ2 / ḥasret: fürḳat AS2
[2518] 2. ġamzeñ: ġamze E, İÜ2 // Ḳonmaz AE, İ, İÜ1: Gelmez AS1, AS2, E, İÜ2

5. Bir serv-i müstaḳi̯m sev **Aḥmed** cihānda kim[2519]
Ehl-i kemāl māyil olur istiḳāmete

275.[2520]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Baġrumı dāġ-ı ġamuñla lāle-veş ḫūn eyleme[2521]
Zaʿferānın yüzümüñ yaşumla gül-gūn eyleme

2. Sāye-i zülfüñ hümāsın ṣalma aġyār üstine[2522]
Bir siyeh-rūdur anuñ baḫtın hümāyūn eyleme

3. ʿAḳl-ı külli Leyli̯-i zülfüñde Mecnūn eyleyüp[2523]
Cānı meftūl-ı dil-āvi̯züñde meftūn eyleme

4. Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür[2524]
Nev-cevānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

5. Yüz sürerken izine iy göz yaşı merdümlik it[2525]
Pāk dāmānın gül-i ḫandānumuñ ḫūn eyleme

6. Ṭabʿ-ı nā-mevzūnuñı kejdür bilürsin iy raḳi̯b[2526]
Biʾllāh inṣāf eyle ḳaṣd-ı ḳadd-i mevzūn eyleme

7. **Aḥmed**'i gözden ṣalup sürme ḳapuñdan yaşların[2527]
Sāyili maḥrūm idüp eytāmı maġbūn eyleme

[2519] 5. müstaḳi̯m: müstaḳi̯mi AS1

[2520] **275 AS1: 154a-154b, AS2: 129b, AE: 89b, E: 63a, H: 54b-55a, İ: 87b, R: 109b-110a, İÜ1: 92b, İÜ2: 107b-108a**

[2521] 1. dāġ-ı ġamuñla AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: gel dāġ-ı ġamdan AS1, E, H, R / yaşumla AS1, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: eşkümle AS2, E, R

[2522] 2. -H / zülfüñ hümāsın AS1, AE, İ, İÜ1: zülf-i hümāñı AS2, E, R, İÜ2 // baḫtın: taḫtın AS2

[2523] -H

[2524] 4. eyle: ile ANT

[2525] 5. -H

[2526] 6. mevzūn: nā mevzūn AE

[2527] 7. Aḥmedʾi: Aḥmedʾüñ H / ṣalup: ṣavup İÜ2 / yaşların AS1, AS2, AE, İÜ2: yaşumı E, R ḥaşları AE, İ; yaş gibi H; cebr ile İÜ1 // eytāmı: göñlini İ biʾllāhi İÜ1 / maġbūn: maḥzūn i, İÜ1

276.[2528]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafīf - + - - / + - + - / + + -

1. Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

2. Nev-cevānsın gözüm yaşından üşen
Gitme gel dostum fiġān alma

3. Ḫūn-bahāmuz buyur ṭudaġuñdan[2529]
Cānumuz bārį̄ rāygān alma

4. Ḳapuña varmaġa raḳį̄bi ḳoma[2530]
Kaʿbeye gebri mihmān alma

5. Ḥüsn bāġında görmedi **Aḥmed**[2531]
Eñegüñ gibi dil-sitān alma

277.[2532]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur cām-ı ceme[2533]
Leb-i cān-baḫşuñ ile ṣun mey-i gül-fām feme

2. Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür iy şāh-ı cihān[2534]
Ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

3. Meges-i ḫālüñe mesken olalı ḳand-ı lebüñ
Reşk idüp ṭūṭį̄-i dil ḳıldı teveccüh ʿademe

4. Yüzüñe ḳıldı teveccüh ser-i zülfüñden dil
Şāmdan göçdi vü ʿazm eyledi beytüʾl-ḥareme

[2528] **276 AS1: -, AS2: 130a, AE: 87a-87b, E: 68b, H: 54b, İ: 85b, R: 108a, İÜ1: 90b, İÜ2: 108a**

[2529] 3. ṭudaġuñdan AE, E, H, R: dudaġuñdan AS2, İ, İÜ1

[2530] 4. Kaʿbeye AS2, E, R, İÜ2: Kaʿbede AE, H, İ, İÜ1

[2531] 5. Eñegüñ AE, İ, İÜ1: Ẕeḳānuñ AS2, E, R, İÜ2; Yañaġuñ H

[2532] **277 AS1: 152b-153a, AS2: 130a, AE: 89a-89b, E: 65b, H: 55a, İ: 87a, R: 109a, İÜ1: 92a-92b, İÜ2: 108a-108b**

[2533] 1. irdi B: oldı AS1, R // gül-fām AS2, E, İ, R: gül-fāmı AS1, İÜ1, İÜ2

[2534] 2. cihān AE, E, İ, İÜ1, B: cemāl AS1, AS2, R, İÜ2 // mıżmār-ı ḳażā AE, İ, İÜ1: meydān-ı ḥüsn AS1 / ḳażā AE, İ, İÜ1: ḥüsn AS2, E, R

5. Gözlerüm ḫūn-ı ciger ḥālini şerḥ eyler iken[2535]
Kirpügüñ maʿnį̄-i rengį̄n diyü alur ḳaleme

6. Zülfi tesbį̄ḥine iy dil nice inanduñ anuñ[2536]
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sį̄mį̄n ṣaneme

7. Zāhidā **Aḥmed**'i ḳorḳutma ʿazāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

278.[2537]

müstefʿilün felʿūlün müstefʿilün felʿūlün
recez - - + - / + - - / - - + - / + - -

1. Ḳanlu yaşumla yazdum bir iştiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ dökerdi ḫāme

2. Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter[2538]
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

3. Devr-i ruḫuñda vardı dil zülfüñe gözüñden[2539]
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda şāma

4. Andan durur ḳapuña geh gāh varduġumuz[2540]
Yıllarda bir varurlar beytüʾllāh-ı ḥarāma

5. Nice kʾidem naṣį̄ḥat bu göñlüme işitmez[2541]
Men cerrebeʾl-mücerreb ḫallet bihiʾn-nedāme

6. Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñʾçün[2542]
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

7. Ḫāme şikeste-dildür **Aḥmed** şikeste-ḫāṭır[2543]
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

[2535] 5. ḫūn-ı: ḳanlu AE, İ, İÜ1 / eyler iken: eyledügin AS1 // Kirpügüm: Kirpigüñ ANT

[2536] 6. inanduñ: ṭayanduñ AS1 // anuñ AS2, İ, R, İÜ1, İÜ2: etegi AS1, AE, E, İ / altındaki AE, İ, İÜ1: altındaġı AS1, AS2, E, R, İÜ2

[2537] **278 AS1: 153a-153b, AS2: 130a-130b, AE: 85b, E: 65b, H: -, İ: 83b-84a, R: 109a-109b, İÜ1: 88b-89a, İÜ2: 108b**

[2538] 2. yazduḳda AE, İ, İÜ1: yazduḳca AS1, AS2, E, R, İÜ2

[2539] 3. ruḫuñda AE, İ, İÜ1: ḫaṭṭuñda AS1, AS2, E, R, İÜ2 / gözüñden AS1, E, R: anuñçün AE, AS2, İ, İÜ1, İÜ2 // çün: çoḳ AE, İ, İÜ1 / fitne gördi gitdi: fitneler belürdi AE, İ, İÜ1 / gitdi: ḳaçdı AS2

[2540] 4. Andan durur: Andan mıdur AS1 / varduġumuz AE, İ, İÜ1: varduġum kim AS1, AS2, E, R, İÜ2 // Yıllarda bir: Kim yılda bir AE, İ, İÜ1

[2541] 5. -AS1, AE, İ, R, İÜ1

[2542] 6. olur AE, İ, İÜ1, İÜ2: olup AS1, AS2, E, R / gün: gül E, R

[2543] 7. İki şikestenüñdür bu bir dürüst: Lābüd miyān beste varur ḳapuña AE, İ, İÜ1

279.[2544]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Dostum zülfüñ gibi ṣalındı cānum boynuña[2545]
Yā ḳoluñ boynuma ṣal yā düşdi ḳanum boynuña

2. Bir perı̱sin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rı̱züñ senüñ[2546]
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberı̱ne daḳdı ḫānum boynuña

3. Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf[2547]
Düşdi iy nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

4. Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñi zeyn itmege iy serv-i nāz[2548]
Silk-i cevher düzdi kilk-i dür-feşānum boynuña

5. Şevḳdan öldürmek içün **Aḥmed**'i dilber didi[2549]
Ṣalınursam nicedür iy nā-tüvānum boynuña

280.[2550]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün

recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1. Çün aḳdı göñlüm ṣu gibi serv boylu şāhuma[2551]
Her dem yüzüm yire sürüp şükr eylerem Allāhuma

2. Gördi yaşum kim ol perı̱ insāna göstermez yüzin[2552]
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

3. Sen ġayruma baḳduñ diyü baña cefālar eyleyüp[2553]
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫ̬āhuma

[2544] **279 AS1: 151a, AS2: 130b, AE: 88a, E: 65a, H: -, İ: 86a-86b, R: 107b, İÜ1: 91a-91b, İÜ2: 108b-109a**

[2545] 1. ṣalındı: aşıldı AS1 // boynuma ṣal: ṣal boynuma İÜ1

[2546] 2. daḳdı AS1, AS2, AE, İ, İÜ1: ṭaḳdı E, R, İÜ2

[2547] 3. ḥasret ü: ḥasretüñ E

[2548] 4. Silk-i: Milke AE / cevher: gevher AS1 / dizdi: ṭaḳdı İÜ2

[2549] 5. Aḥmedʾi: Aḥmedʾe E, R

[2550] **280 AS1: -, AS2: 130b-131a, AE: 85b, E: 64b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 109b**

[2551] 1. eylerem: iderem AS2

[2552] 2. yaşum AE, AE11, RV: gözüm AS2, E, İÜ2 // ṭutar ḳomaz kʾide: ṭutar yaşum ḳomaz E

[2553] 3. ġayruma: ġayriye AS2 / eyleyüp E, İÜ2: eyleyen AE, AE14, AS2, RV

4. Cevr odına yaḳduñ beni bārį̄ ṣaḳın iy Ḫıżr-ḫaṭ[2554]
Yeşil ṭonuñ ḳararmasun uġrama dūd-ı āhuma

5. ʿIşḳuñ yolında göñlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser pā-berehne ʿāşıḳam gel ḫār ṣaçma rāhuma

6. İy çarḫ miḥnet tį̄rini çoġ atma burc-ı cismüme[2555]
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

7. Zāhid melāmet seng-ile uşatma göñlüm şį̄şesin[2556]
Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma

8. Didüm ki **Aḥmed** bendeñe bir himmet it ḥacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ d**idi ki** gel dergāhuma

281.[2557]

mefāʿį̄lün mefāʿį̄lün mefāʿį̄lün mefāʿį̄lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Kemend-i zülfine yāruñ giriftār olmasun kimse
Benüm şūrį̄de baḫtumdan siyeh-kār olmasun kimse

2. Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣançar[2558]
Hey ol serv-i hevā-baḫşa hevā-dār olmasun kimse

3. Senüñ bāzār-ı ʿışḳuñda ider dellāl-ı cān feryād[2559]
Metāʿ-ı ʿaḳl kāsiddür ḫarį̄dār olmasun kimse

4. Yüzüñ gülzārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüşyār olmasun kimse

[2554] 4. Yeşil İÜ2: Ḫadrā AE, E / Yeşil ṭonuñ ḳararmasun: Gül-nārį̄ cāmeñ dūd olur AS2
[2555] 6. burc-ı cismüme: göñlüm burcına AE / oḳ irgürürsin: nāgeh oḳ irür AE, AS2
[2556] 7. -AE / uşatma: gel ṣıma E // olmaduñ: olmadın AS2
[2557] **281 AS1: 152a, AS2: 131a, AE: 87b, E: 66b, H: 54a, İ: 86a, R: 108b, İÜ1: 91a, İÜ2: 109a-109b**
[2558] 2. Beni sögüt gibi: Beni sögüt gibi AS1 / ṣancar: ṣancub AS2
[2559] 3. cān: dil E

5. Görelden **Aḥmed**'üñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim
Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

282.[2560]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cināndur dimege
Dil mi varur lebüñe çeşme-i cāndur dimege

2. Şöyle ṣaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uṣanur[2561]
Sırr-ı cān bigi żamīrümde nihāndur dimege

3. Dürr ü gevherle gözüm ḥücrelerin zeyn iderem[2562]
Yaramaz daḫı ḫayālüñe mekāndur dimege

4. Gerçi ḫandeñle yaḳīn oldı lebüñ varlıġı[2563]
İrimez diḳḳatüm illā ki gümāndur dimege

5. Lebine noḳṭa-i vehmī dir iken ehl-i ḫayāl[2564]
Aḳ bilür utanuruz ḥoḳḳa dehāndur dimege

6. Vaʿde-i vaṣluñ işitsem ölürem şevḳumdan
Döyemez yüregüm ol vaʿde ḳaçandur dimege

7. Müddeʿī **Aḥmed** içün yoluña ölmez dir imiş[2565]
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

[2560] **282 AS1: 154b, AS2: 131a-131b, AE: 90b-91a, E: 69a, H: 54a, İ: 89a, R: 110a-110b, İÜ1: 94a-94b, İÜ2: 109b**

[2561] 2. dehenüñ: deheni AS2, H, İÜ2 / rāzını: sırrını E, R

[2562] 3. Dürr ü: Dürlü AS1 / gevherle: cevherle H / ḥücrelerin: ḥücresini AE, İ, İÜ1 / iderem: idüben AS2; iderin İÜ2

[2563] 4. ḫandeñle: ḫandeyle AE, İ, İÜ1 / lebüñ varlıġı AE, İ, İÜ1: ki vardur dehenüñ AS1, AS2, E, R, İÜ2; lebüñ varduġı H

[2564] 5. -AS1

[2565] 7. iti İ, İÜ1: ite AE, E, H kelbe AS1, AS2, R, İÜ2

283.[2566]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḫışmını kem ḳılmasun ol çeşm-i şehlālar bize[2567]
Arta dursun ġuṣṣa-i zülf-i semen-sālar bize

2. Zülf-i müşkīnüñ hevāsıyla cigerler yaḳmaġa[2568]
Hem-dem oldı her nefes āhū-yı ṣaḥrālar bize

3. Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫʷāb içre līk[2569]
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

4. İreli deryā ḳulaġına gözümüñ yaşları[2570]
Acıyup yaşlar dökerler cümle deryālar bize

5. Zülfüñe öykündügin ʿanber görüp miske didi[2571]
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

6. Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini[2572]
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

7. Gül yüzüñ şevḳıyla görüp **Aḥmed**'üñ nālişlerin[2573]
Raḥm idüp feryād ider murġ-ı ḫoş-āvālar bize

[2566] **283 AS1: 152a-152b, AS2: 131b, AE: 89a, E: 64b-65a, H: -, İ: 87a, R: 109b, İÜ1: 92a, İÜ2: 109b-110a**

[2567] 1. Ḫışmını kem ḳılmasun: İtmesün kem ḫışmını AS1, R // dursun AE, İ, İÜ1: ṭursun AS1, AS2, E, R, İÜ2

[2568] 2. müşkīnüñ: miskīnüñ AE, İ, İÜ1 / yaḳmaġa: yaḳmada E, R // oldı AS1, AE, İ, İÜ1: olur AS2, E, R, İÜ2

[2569] 3. miyānuñla lebüñ AS2, E, İÜ2: miyānuñ dem-be-dem AS1, AE, İ, R, İÜ1 / ḫʷāb içre: uyḫuda E // Şöyle: Öyle AS2, E, İÜ2 / kim: ki AS1 / olur: oldı İÜ1

[2570] 4. dökerler: dökeler R

[2571] 5. öykündügin: öykünduġın İÜ1 / miske AE, E, İ, İÜ1, İÜ2: müşke AS1, AS2, R

[2572] 6. ṭoldurdı: ṭoldura AS1 // şūr-engīzden nicʾola AS1, AE, İ, R, İÜ1: şūr-engīzdendür bunca AS2, E, İÜ2

[2573] 7. yüzüñ: yüzüñüñ AE, İ, İÜ1 / Aḥmedʾüñ nālişlerin: Aḥmed nālişin AE, İ, İÜ1

284.[2574]

mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Cigerden ʿāşıḳ āh eyler kimerde[2575]
Felek farḳına rāh eyler kimerde

2. Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hi̱ç
Bu göñlüm iştibāh eyler kimerde

3. Severem didügüm maʿẕūr dut kim[2576]
Beşerdür ḳul günāh eyler kimerde

4. Viṣālüñ gencinüñ māliḫulyāsı
Gedāyı pādşāh eyler kimerde

5. Ḳabā-yı ḥüsn-i yāruñ vaṣlasından
Felek māha külāh eyler kimerde

6. Çekelüm cevrin anuñ dāyimā kim
Cemālin ʿöẕr-ḫ̬ˇāh eyler kimerde

7. Keremden bir naẓar ḳıl **Aḥmed**'e kim
Ḳulına şeh nigāh eyler kimerde

285.[2577]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̱lü fāʿilün
- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Dil baġlamañ şol āhū-yı müşki̱n kemend ile
Kʾola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

2.[2578] Ṭūṭi̱ ḳafesde ḫ̬aste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳi̱bi besleye bādām u ḳand ile

[2574] **284 AS1: 155a-155b, AS2: 131b-132a, AE: 86b, E: 67a, H: -, İ: 84b-85a, R: 110b, İÜ1: 89b, İÜ2: 110a**

[2575] 1. Cigerden ʿāşıḳ AS2, AE, İ, İÜ1: Göñül zülfünde AS1, AS2, E, R, İÜ2 // Felek farḳına rāh eyler AS2, AE, İ, İÜ1: Günüm dünden siyāh eyler AS1, AS2, E, R, İÜ2
(AS2'de iki rivayetteki matla da kullanılmıştır.)

[2576] 3. dut AS1, AE, İ, İÜ1: ṭut AS2, E, R, İÜ2

[2577] **285 AS1: 183b, AS2: 153a-153b, AE: 86b-87a, E: -, H: -, İ: 85a, R: 135a, İÜ1: 90a, İÜ2: - (Tarlan neşrinde bulunamamaktadır. AS1, AS2, R'de kıt'alar arasındaki hezliyat bölümünde bulunmaktadır.)**

[2578] 2. būsesi: būsesin İÜ1

3.[2579] Bir sı̇m ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḥücresini gümiş taḫta bend ile

4. Her bir pelı̇d öñinde diñ ol bı̇-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

5.[2580] Bir nev-ʿarūsdur yatıcaḳ câme-i ḫʷābda
Bir nerre-i şı̇rdür güzer itse semend ile

6. **Aḥmed** etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

286.[2581]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿı̇lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bı̇mār-ı ġamzeñem baña ṣıḥḥat ne fāyide
Laʿlüñ ṭabı̇bi virmedi şerbet ne fāyide

2. Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete[2582]
Uş ḳalısar ḳıyāmete ḥasret ne fāyide

3. Ġayruñ yüzine cennet ise itmezem naẓar[2583]
Dı̇dāruñ isteyenlere cennet ne fāyide

4. Fer virdi gerçi çihreñe nūr-ı Muḥammedı̇[2584]
Hecrüñ cehennemindedür ümmet ne fāyide

5. Görsem raḳı̇bi verhem ile letlerem velı̇[2585]
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

6. Gelmez kināra hı̇ç miyānuñ ḫayāl ile[2586]
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

2579 3. yüz cimri yoluġuñ: biñ dürlü nāz ile İÜ1; biñ cem-i Yūsufuñ İ
2580 5. -AS1, AE, İ, İÜ1
2581 **286 AS1: 150b, AS2: 132a-132b, AE: 85a, E: 62b-63a, H: -, İ: 83b-84a, R: 107a-107b, İÜ1: 88b, İÜ2: 110a-110b**
2582 2. -AS1, R
2583 3. isteyenlere AS2, E, R, İÜ2: isterem baña AS1, AE, İ, İÜ1
2584 4. çihreñe: şehrüñe AE, İ, İÜ1
2585 5. Görsem: Gerçi AE, İ, İÜ1
2586 6. ḫayāl ile: ḫayāline AS2

7. El çekme kʾāstiṯn-i melālüñle diñlenür[2587]
Dil ḫānesinde şemʿ-i maḥabbet ne fāyide

8. Zāhid ne bile meclis-i ʿışḳuñ edeblerin[2588]
Çünkim müʾeŝŝir olmaya ṣoḥbet ne fāyide

9. ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri[2589]
Yār olmadı çün **Aḥmed**'e devlet ne fāyide

287.[2590]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Müddeʿiṯ maḥrem olup meclis-i cānānumuza[2591]
Zehr-i ḳahrın içürür dehr bizüm cānumuza

2. Geldi pervāneleri cemʿine ol şemʿ-i bihişt[2592]
Gün yüzi nūr u żiyā virdi şebistānumuza

3. Dil esiṯr olduġını gördi zenaḫdānına dost[2593]
Didi āzāddur ol kim gire zindānumuza

4. Süzme ġamzeñ ki delersin dil-i mecrūḥumuzı[2594]
Çözme zülfüñ naẓar it ḥāl-i periṯşānumuza

5. Dest-i ġamdan kim ola ḳurtara dāmānumuzı
Kʾuzadur ẓulm elini zülfi giriṯbānumuza

6. Yāra şiṯrin sözinüñ sırrını ṣordun didi kim[2595]
Biz şeker ṭoldururuz sözde nemekdānumuza

7. Göricek ġamzelerüñ tiġını beñzüm ḳalmaz[2596]
Ḳorḳaram jeng ola nā-geh giricek ḳanumuza

[2587] 7. -AE / kʾāsitiṯn-i AS2, E, İÜ2: āsitiṯn-i AS1, İ, R, İÜ1 // maḥabbet: şebistān E
[2588] 8. -İ, İÜ1
[2589] 9. idi: ise AS2, İÜ2
[2590] **287 AS1: 153b-154a, AS2: 132b, AE: 88b, E: 67b, H: 54b, İ: 86b-87a, R: 109b, İÜ1: 91b-92a, İÜ2: 110b-111a**
[2591] 1. Müddeʿiṯ maḥrem olup meclis-i cānānumuza: Dost maḥrem olup külbe-i aḥzānumuza İÜ2 // Zehr-i ḳahrın içürür dehr bizüm cānumuza: Piṯşkeş cān diledi minnet ola cānumuza İÜ2 / Zehr-i ḳahrın AS2, AE, E, İ, İÜ1: Ḳahr-ı zehrin AS1, H, R
[2592] 2. ol: uş AE // nūr u AS2, R, İÜ2: nūrı AS1, AE, E, İ, İÜ1
[2593] 3. Dil: Cān H // āzāddur AS1, H, İ, İÜ1: āzādedur AS2, AE, E, R, İÜ2
[2594] 4. Süzme ġamzeñ ki: Tiṯr-i ġamzeñle İ, İÜ1 / ġamzeñ ki: çeşmüñi H
[2595] 6. sözinüñ AS1, AE, E, İ, R, İÜ1: lebinüñ AS2, H, İÜ2
[2596] 7. -AS1, AE, H, R / Ḳorḳaram: Ḳorḳarın E

8. Öldürürseñ nʾola tek gāh gehį̇ añmaġ içün[2597]
Bārį̇ dāmānuñ ucın bandurasın ḳanumuza

9. Tį̇ġ-ı hecr **Aḥmed**'e ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dį̇vānumuza

288.[2598]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sį̇ne ber-sį̇ne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

2. Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlį̇m ide
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşiyd-i raḫşān ḳucmaġa

3. Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḥūr ile ġılmān ḳucmaġa

4. Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dį̇vānedür
Kim ola kim ḳaṣd ide göz göre ṣuʿbān ḳucmaġa

5. Yā ilāhį̇ ṣanda kim var ise kör olsun raḳį̇b
Tā ki ʿāşıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

6. Dį̇ninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

7. Vaṣlınuñ kaʿbesine yol vire mi ḥaḳ **Aḥmed**'ā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

289.[2599]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

2. Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Bilmezem yā toḫm-ı kį̇ne ne zevāl oldı yine

[2597] 8. -AS1, R

[2598] **288 AS1: -, AS2: -, AE: 86a, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[2599] **289 RV: 119**

3. Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

4. Siḥr egerçi dı̱n-i Aḥmed'e ḥarām oldı velı̱
Vaṣf-ı ġamzeñde sözüm siḥri ḥalāl oldı yine

5. Lı̱k geldi dişlerüñ vaṣfında göñlümle gözüm
Meclis-i şeh bigi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

290.[2600]

müfteʿilün mefāʿilün müfteʿilün mefāʿilün
recez - + + - / + - + - / - + + - / + - + -

1. Pertev-i Ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāl-i Muṣṭafā
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāl-i Muṣṭafā

2. Ṣaḥn-ı sarāy-ı sı̱nemi ġayrdan itmeyince pāk[2601]
Ḳonmaġa ġayret itmedi ḫayl-i ḫayāl-i Muṣṭafā

3. Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāl-i Muṣṭafā

4. Bağını çözse zülfinüñ düşer ayaġa müşk-i Çı̱n[2602]
Teng-i şeker kesād olur açsa maḳāli Muṣṭafā

5. Devr-i ḳamerde uyḳudan fitneler uyarur gözi[2603]
Müşterı̱ye kemān çeker ḳavs-i hilāl-i Muṣṭafā

6. ʿIşḳuñ eger günāh ise uşta günāhkārunam[2604]
Şefḳat idüp şefāʿat it kʾolmışam āl-i Muṣṭafā

7. Mūr-ı ḥaḳı̱rden żaʿı̱f eyledi ḥālin **Aḥmed**'üñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāl-i Muṣṭafā

[2600] **290 AS1: -, AS2: 144a, AE: 91a, E: -, H: -, İ: 89a, R: -, İÜ1: 94b, İÜ2: 122a-122b**
[2601] 2. itmedi İ, İÜ1: eyledi AS2, AE, İÜ2
[2602] 4. Bağını: Bendini AS2, İÜ2 / müşk-i AS2, İÜ2: misk-i AE, İ, İÜ1 / kesād İÜ1, İÜ2: güşād AS2, AE, İ
[2603] 5. uyḳudan AE, İ: uyḫudan AS2, İÜ1, İÜ2
[2604] 6. -AE / uşta İ, İÜ1: uşda AS2, İÜ2 // şefāʿat AS2, İÜ2: saʿādet İ, İÜ1

291.[2605]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulıġı[2606]
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulıġı

2. Biḫ-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulıġı

3. Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb[2607]
Kʾehl-i dār eyleye dārāyı diyār ayrulıġı

4. Ay yüzinden ḳazısa ḫaṭṭı ġubārın ne ziyān[2608]
Rūy-ı ziḫbāya ne ġam naḳş u nigār ayrulıġı

5. Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulıġı

6. **Aḥmed**'i sürme ḳapuñdan ki leṭāfet viremez
Bezm-i gülzāra igen bülbül-i zār ayrulıġı

292.[2609]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni[2610]
Kāha ṣaymaz dāne-i mehtābı ḥüsnüñ ḫırmeni

2. İy gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi ziḫbā gelürseñ vā meni

3. Ḥākim-i ʿışḳuñ ḫarāb itmezdi göñlüm ḫānesin
Baḳmasa ḥüsnüñ sarāyına bu çeşmüm revzeni

4. Ursalar eflāke iy meh göñlümüñ bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı ṣevrüñ gerdeni

[2605] **291 AS1: 172b-173a, AS2: 133b, AE: 102a-102b, E: -, H -, İ: 94b, R: 122b, İÜ1: 100b, İÜ2: 111b**
[2606] 1. şol: ol AS2, İÜ2
[2607] 3. -AS1, AE, İ, R, İÜ1
[2608] 4. ne ziyān: ne ʿaceb AE, İ, İÜ1
[2609] **292 AS1: -, AS2: 133b-134a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 111b-112a**
[2610] 1. ṭutar: dutar AS2

5. Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ s̱ineden ol demreni

6. İḥtiyācum ḥadden aşmışdur viṣālüñ naḳdine[2611]
ʿI̱d-i ḥüsnüñdür bugün müflis-nevāz ol iy ġan̲i̱

7. Būy-ı Yūsuf di̱de-i Yaʿḳūba virdiyse baṣar
Aḥmed'e cān virdi yāruñ nükhet-i pi̱rāheni

8. Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Ti̱ġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

9. Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni

293.[2612]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

2. Çünki her bi̱mār olan bi̱-ḫ̬ᵛāb olur iy mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nᵓiçün uyanmaz uyḫusı

3. Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen ṣanur kᵓanı bi̱mār ider nāz uyḫusı

4. Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẓālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

5. Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

6. Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫ̬ᵛābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

7. Didi bunuñ gibi düş göstermez **Aḥmed** kimseye
Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nā-sāz uyḫusı

[2611] 6. naḳdine AE11, L: nūrına AS2; rūzına İÜ2
[2612] **293 AS1: -, AS2: 134a, AE: 92a, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 112a**

294.[2613]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Biʾllāh iy but-ḫāne-i ḥüsnüñ but-ı ʿayyāresi
Nice mermerden düzilmişdür yüregüñ ḫāresi

2. Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

3. Bezm-i ġamda dḫidesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bḫ-çāresi

4. Şöyle çāk itdi yaḳasın göñlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

5. **Aḥmed**'üñ cānına zaḫm urdı ezelde tḫr-i ʿışḳ
Bir avuc ten ṭopraġıyla gizlenür mi yarası

295.[2614]

mefʿūlü mefāʿḫlü mefāʿḫlü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Dil ḫastesi hecrüñ eleminden öle yazdı
Ḳan yaşların aḳıtdı ki ṭūfān ola yazdı

2. Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile[2615]
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

3. Ben senden ıraġ olduġum işitdi raḳḫbüñ[2616]
Şol deñlü sevindi feraḥından öle yazdı

4. Öyküdügi-yʾçün kākül-i reyḥānuña sünbül
Bāġ içre ṣabā ṣaçını anuñ yola yazdı

5. **Aḥmed** ġazeliyyātına öykünmege bülbül
Birḳaç kelimāt itdi ki ġonca güle yazdı

[2613] **294 AS1: -, AS2: 134a-134b, AE: 91b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 112b**

[2614] **295 AS1: -, AS2: 134b, AE: 104a, E: -, H: -, İ: 99b, R: 114a, İÜ1: 107a, İÜ2: 112b**

[2615] 2. Ḫaṭṭuñ mı bu yā AE, İ, R, İÜ1: Ḫaṭ kim bu yā AS2; Ḫaṭ kim boyıya İÜ2

[2616] 3. sevindi feraḥından AS2, İ, İÜ1: sevindi ki feraḥdan AE, R, İÜ2

296.[2617]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaṣfuñ şerbeti[2618]
Kim zebān-ı ḫāmeyi şaḳḳ itdi sözüm leẕẕeti

2. Ayaġuñ ṭopraġına cān virse sulṭānlar ne ġam[2619]
Niçe şehler ḫāk idüpdür āb-ı ḥayvān ḥasreti

3. Sāḳiyā eŝnā-yı ṣoḥbetde dükendükce şarāb[2620]
Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu ẕibā ṣūreti

4. Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevŝer şerbeti

5. Āteş-i mihrüñle ḳızdurdı güneş bir ṭabl-ı nūr[2621]
Kᵓurula burc-ı felekde ṣubḥ-ı ḥüsnüñ nevbeti

6. Ben naẓar ḳılduḳca artarsa cemālüñ ṭañ degül[2622]
Āb-ı çeşmüm feyżidür gülzār-ı ḥüsnüñ behceti

7. Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña[2623]
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

8. Ḥüsn her bir cāriḥümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ[2624]
ʿAḳl mi̇zānın şikest itdi bu ḥüsnüñ keŝreti

9. Ḫāk-i pāyuñ müşkini götürmese bād-ı bahār[2625]
Nev-ʿarūsān-ı çemen ummazdı andan nükheti

10. Virme zaḥmet ol peri̇-ruḫsāra iy meşşāṭa kim[2626]
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zi̇neti

[2617] **296 AS1: -, AS2: 134b-135a, AE: -, E: 70b-71a, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 112b**
[2618] 1. vaṣfuñ: laʿlüñ E
[2619] 2. ne ġam: nola E
[2620] 3. dükendükce: düketdükce AS2 // aç: aş ANT
[2621] 5. Kᵓurula: Kᵓuralar E
[2622] 6. Āb-ı İÜ2: Ebr-i AS2, AE14, E
[2623] 7. bir: her E
[2624] 8. -AS2 / biñ İÜ2: bir E // şikest itdi bu E: şikest itdi İÜ2
[2625] 9. müşkini: miskini E
[2626] 10. zi̇neti AE14, İÜ2: leẕẕeti AS2, E

11. **Aḥmed** ağzından işit cānā cemālüñ vaṣfını[2627]
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

12. Gitdügüme nˀiçün incindüñ dimişsin āh kim[2628]
Anta rūḥį̄ kayfa narżį̄ an tarvaḥa mihcatį̄

297.[2629]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Lāle-veş her ne giyersem eşküm eyler āl anı
Ey gül-i sūrį̄ murāduñ cān ise gel al anı

2. Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm ki eşküm eyler āl anı

3. Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün iy ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

4. İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḥālüme[2630]
Müddeʿį̄ bir mekr ile bį̄zār ider fį̄ˀl-ḥāl anı

5. Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

6. Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velį̄
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bį̄-bāl anı

7. **Aḥmed**'i redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḥüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

298.[2631]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün
recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1. İy meh viṣālüñ ḫ̬ˇānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

2627 11. vaṣfını: medḥini E
2628 12. -AS2, İÜ2
2629 **297 AS1: -, AS2: 135a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 113a-113b**
2630 4. -AS2
2631 **298 AS1: 169b-170a, AS2: 135a-135b, AE: 101b, E: 71a (3-8. beyitler bulunmuyor.), H -, İ: 93b-94a, R: 120a-120b, İÜ1: 99b-100a, İÜ2: 113b**

2. Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel iy ḫaliḭlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

3. Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın iy ṣanem[2632]
Devletlü başuñ'çün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

4. Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş[2633]
Ol ġamze-i biḭmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

5. İy cān gidersin bārḭ gel mercān lebüñden cām vir[2634]
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḥayrān it beni

6. Bi'llāhi iy bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ[2635]
Tāb vir gül ü reyḥānlara yiter perḭşān it beni

7. İy serv sāyeñdür viren ṭopraġa cān ḫāṣṣıyyetin[2636]
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

8. Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm viṣālüñ ʿiḭdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

9. Aḫmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi siḭnemde didi iy dost pinhān it beni

299.[2637]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

2. Ḥālüme yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ[2638]
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice biḭdār beni

3. Şemʿ-i ruḫsārına ay u güni pervāne ḳılan[2639]
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

[2632] 3. yazarsın: yazarsañ AS1, AE, İ, İÜ1, İÜ2 / ey ṣanem İ, İÜ1: dilberā AS1, AS2, R, İÜ2
[2633] 4. ḳurbānlar olduġum iriş: peyveste ḳurbān olduġum AS1 // Ol: Şol AS1
[2634] 5. vir: ṣun AS1
[2635] 6. Tab: Ṭiḭb İ, İÜ1
[2636] 7. Ey: En ANT / sāyeñdür: sāyeñde İ
[2637] **299 AS1: 168a-168b, AS2: 135b, AE: 102a, E: -, H -, İ: 94a-94b, R: 119a, İÜ1: 100a-100b, İÜ2: 113b-114a**
[2638] 2. Ḥālümi yanmaġa: Cānumı yaḳmaġa İ, İÜ1 // biḭdār: biḭzār AE
[2639] 3. Şemʿ-i ruḫsārına: Ḥüsn-i ḳandiḭline AS1

4. Mest-i sevdā-zedeyem nergis-i şehlāsı gibi[2640]
İçmeden ṭutdı mey-i laʿl-i şeker-bār beni

5. Ne perişin ki dili ḥüsnüñe pervāne ḳılup[2641]
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

6. İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene[2642]
İy diriġā kim iyü bilmez imiş yār beni

7. Nāz-perverd-i viṣālüñ durur **Aḥmed** ḳuluñı
Zār idüp hecrüñ ile itme dilā zār beni

300.[2643]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafīf + + - - / + - + - / + + -

1. Dostum biñ-günāh yaḳma beni
Olmasun her gün āh yaḳma beni

2. Dūd-ı āhumla pāk dāmenüñi
Ṣaḳın olur siyāh yaḳma beni

3. Aġladup şemʿ-vār ḥasretle[2644]
Gice tā ṣubḥ-gāh yaḳma beni

4. Ṭutmasun revzenini ṣubḥ-gehüñ[2645]
Āteşin āh u vāh yaḳma beni

5. Biḥ-ḥisāb idüp ılduzın yaşumuñ
İy güneş yüzlü māh yaḳma beni

6. Çün hevā-yı zülāl-i vaṣluñ ile
Olmışam ḫāk-i rāh yaḳma beni

7. Her gün āh itse sūz ile **Aḥmed**
Ḥüsnüñüñdür günāh yaḳma beni

[2640] 4. Mest-i AS1, İ: Mest ü AS2, AE, R, İÜ1, İÜ2 // ṭutdı AS2, R, İÜ2: dutdı AS1, AE, İ, İÜ1
[2641] 5. pervāne: dīvāne AS1 / ḳılup: idüp R
[2642] 6. -AS1, AE, İ, R, İÜ1
[2643] **300 AS1: 161a, AS2: 136a, AE: 98a-98b, E: -, H: -, İ: 98a, R: 114a, İÜ1: 104b, İÜ2: 114a**
[2644] 3. Aġladup: Aġlaram AS1, R / -vār R: gibi ANT, AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2
[2645] 4. Ṭutmasun: Dutmasun AE, İ, İÜ1

301.[2646]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni[2647]
Ṭutışur ṣubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni

2. Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

3. Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi[2648]
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

4. Ṣaḳın iy dost ṣaḳın dūd-ı dilümden ḳararur
Ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

5. Nʾola āhen-dil iseñ **Aḥmed**'üñ ānından üşen[2649]
Kʾiridür sırça gibi āheni söyletme beni

302.[2650]

müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün
serîʿ recez / münseriḥ - + + - / - + + - / - + -

1. Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni[2651]
Ben ne diyem kʾeyledi epsem beni

2. Ḳaddüñ ider oḳ gibi rāst[2652]
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

3. Burdı felek gūşumı ṭanbūr-vār
Çün ḳomadı perdede nālem beni

4. Terk-i ġam-ı ʿışḳ iderem dem gelür
Yine peşīmān ider ol dem beni

5. Nice ögüt **Aḥmed**'e nāṣiḥ nice
İncidesin hem seni vü hem beni

[2646] **301 AS1: 169a-169b, AS2: 136a, AE: 94a, E: -, H: -, İ: 92a, R: 119b-120a, İÜ1: 97b-98a, İÜ2: 114a-114b**

[2647] 1. Ṭutışur: Dutışur AS1, AE

[2648] 3. yaḳupdur: yanupdur AS2, İ

[2649] 5. āhen- AS1, AS2, R, İÜ2: sengin- AE, İ, İÜ1 // Kʾeridür AE, İ, İÜ1: Eridür AS1, AS2, R, İÜ2

[2650] **302 AS1: 177a-177b, AS2: 136a-136b, AE: 93a, E: -, H: -, İ: 91a, R: 126a, İÜ1: 96a, İÜ2: 114b**

[2651] 1. ne diyem AS2, R, İÜ2: ne idem AS1, AE, İ ne ideyüm İÜ1

[2652] 2. beni: yoluñda AS1 // Ḳaşuñ: Ḳaşı AS2

303.[2653]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı ẕibā gibi[2654]
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

2. Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cūyda
Ḳadd-i dil-cūña senüñ olduġı-yçün hem-tā gibi

3. Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül[2655]
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

4. ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl[2656]
Şu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

5. Bī-girān aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār[2657]
Ḥavlı düzmiş ḫārdan şāḫ-ı gül-i raʿnā gibi

6. Der-peyince sāye-veş gitse ḳarārum ṭañı kim[2658]
Māhumuz hercāyīdür mihr-i cihān-ārā gibi

7. **Aḥmed**'e şīrīn lebüñden irişen düşnām-ı telḫ[2659]
Cūşlar virür ṣafādan telḫ-i ṣahbā gibi

304.[2660]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Niçe bir iñledesin derd ile dolāb gibi[2661]
Niçe bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

[2653] **303 AS1: 172b, AS2: 136b, AE: 103a-103b, E: -, H: 56a-56b, İ: 99a-99b, R: 122a-122b, İÜ1: 106a, İÜ2: 114b-115a**

[2654] 1. ḳad-i raʿnā AE, İ, İÜ1: ḳad-i bālā AS2, H, R, İÜ2 ḳad ü bālā AS1

[2655] 3. mülkinde: mışrında R // çeşmüñe: ser- çeşmüñe AS2 / olur AS2, İ, İÜ1, İÜ2: kʾolur AS1, H, R

[2656] 4. zülfi: zülfüñ AS1, AS2, AE, H, R, İÜ2 / hevāsından: ḫayālinden AE, İ, İÜ1 // gülşende: ṣaḥrāda AS1, R

[2657] 5. -AE / Bī-girān: Bī-kerān ANT / aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār: cemʿ itmiş kenārına ḥabīb R / nigār: ḥabīb H // şāḫ-ı: berg-i İ, İÜ1

[2658] 6. Der-peyince: Ger ANT; Ger yanınca İÜ1 // Māhumuz: Şāhumuz AE, İ, İÜ1

[2659] 7. irişen: irişür H // telḫ-i: saġār-ı İÜ2

[2660] **304 AS1: 173b-174a, AS2: 136b-137a, AE: 98a, E: -, H: -, İ: 97b, R: 123a, İÜ1: 104a-104b, İÜ2: 115a-115b**

[2661] 1. ṭolāb AE, İ, İÜ1: dolāb AS1, AS2, R, İÜ2 // eşkümi: yaşumı R, İÜ2

2. Niçe bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş[2662]
Gerek ol ḳanları teskiṉ ide ʿunnāb gibi

3. Niçe bir çeşmi ḳanara idinüp kirpügini[2663]
Aṣa dil niṉmelerin üstine ḳaṣṣāb gibi

4. Ḫaste-dil ḫancerüñe teşne-leb olduġı bu kim[2664]
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

5. ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme[2665]
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫ˅āb gibi

6. Şeker-i vaṣluñı şükāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ niṉşini nūş eyledi cūllāb gibi

7. Batmadan Nūḥ-ı vücūd al elüm iy Cūdiṉ-i cūd[2666]
Ṭaşdı ṭūfān-ı belā ḳaynadı girdāb gibi

8. Ger nişān-ı kef-i pāyuñ göre Cibriṉl-i emiṉn
Secde-gāh idine ol mevżiʿi miḥrāb gibi

9. Ġam mesiṉlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül[2667]
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

10. Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter[2668]
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

11. Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin[2669]
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

12. Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm iy serv-i bülend[2670]
Bāġbān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

13. Ḫaṭ-ı sebzüñde düşen noḳṭa-i ḫāl-i siyehüñ[2671]
Ḥüsnüñüñ muṣḥafını zeyn ider iʿrāb gibi

[2662] 2. Gerek: Gözüñ İ, İÜ1
[2663] 3. Aṣa: Aşma R
[2664] 4. -AS1, AS2, R, İÜ2
[2665] 5. -AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2
[2666] 7. -AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2
[2667] 9. -AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2
[2668] 10. -AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2
[2669] 11. -AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2
[2670] 12. -AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2
[2671] 13. ider: ide İ, İÜ1

14. **Aḥmed**'üñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost[2672]
Ter ü ẕībā görinür ābda mehtāb gibi

15. Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur[2673]
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

305.[2674]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Var mı bir ḥüsn āftābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

2. Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm veli[2675]
Olmaya laʿlüñ ṭabi̯bi virdügi şerbet gibi

3. Kanuñı dökmege ruḫsat virdi ġamzeñ laʿlüñe[2676]
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ senüñ bu maʿni̯ye ḥüccet gibi

4. Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi[2677]
Rūz-ı miḥnetdür veli olmaz şeb-i fürḳat gibi

5. Ġam ʿaẕābından ḫalāṣ olmaġa ḫaṭṭuñ ṣūresin
Muṣḥaf-ı si̯nemde yazdum āyet-i raḥmet gibi

6. Nāzeni̯nsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim[2678]
Söyleden dil ṭūṭi̯sin bir āyi̯ne-ṭalʿat gibi

7. Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil[2679]
Şimdi ḳapuñda muḳi̯m olmaḳ diler devlet gibi

8. Oldı **Aḥmed** göñlin almaġa ḥavāle ḥācibüñ[2680]
ʿĀrıżuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvi̯ye ḥüccet gibi

9. Devr elinden niçe bir ṭopraġ olalum çün bizüm[2681]
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

2672 14. kʾanda: anda AS2 / ruḫ-ı dost: ruḫuñuñ AE, İ, İÜ1 // ruḫ-ı: ḫaṭ-ı İÜ2 / zi̯bā: reng̯in AS2, İÜ2
2673 15. -AS1, AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2, İÜ2 (-ANT, dipnot bulunmasına rağmen beyit sehven çıkarılmıştır.)
2674 **305 AS1: 165b, AS2: 137a, AE: 97b, E: -, H: -, İ: 97b, R: 117a, İÜ1: 104a, İÜ2: 115a-115b**
2675 2. virdügi: şunduġı AS2 var iken AE
2676 3. -AS1, AE, İ, İÜ1 / Ḳanumı: Ḳanunı ANT
2677 4. -AS1, R / olmaz: edimez AS2
2678 6. -AS1, AE, İ, R, İÜ1
2679 7. Çün AE, İ, R, İÜ1: Dün AS1, AS2, İÜ2
2680 8. Oldı: Olur AS2, İÜ2 / göñlin: cānın AS1
2681 9. -AS1 / olalum çün: olam çün AS2 // sen: sun R

306.[2682]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi[2683]
Şiddet-i ʿaṣr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

2. Her seḥer nālemden olur merġzāruñ murġı zār[2684]
Çün yüzüñ gülzārına zārį̈ ḳılam bülbül gibi

3. Ne cemālüñ bigi ben ḥüsn ıssı bir sulṭān görem[2685]
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

4. Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi[2686]
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

5. El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād[2687]
İy niçe miskį̈n ayaġuña düşer sünbül gibi

6. Çeşm-i **Aḥmed**'e ḫayāl-i zülf ü ebrūñ iy nigār
Baġludur zencį̈r ile deryā yüzinde pül gibi

307.[2688]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi[2689]
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

2. Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin[2690]
Hį̈ç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

3. El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳį̈b[2691]
Ṣaḳınurdum ben anı şeyṭāndan į̈mānum gibi

[2682] **306 AS1: 172a, AS2: 137b, AE: 93a-93b, E: -, H: -, İ: 91b, R: -, İÜ1: 97a, İÜ2: 117b**
[2683] 1. Çünki AE, İ, İÜ1: Tā ki AS1, AS2 // Şiddet-i ʿaṣr ile: Tende ġayret ile İÜ1; Tende ol ġayretle İ
[2684] 2. yüzüñ: boyuñ İ, İÜ1
[2685] 3. -AE, İ, İÜ1 / issi: ayı AS2 / göresin: bulasın AS2
[2686] 4. zülfüñde: yüzüñde AE / yaraşmış: ḫoş düşmiş AS1 // düşmez: çıḳmaz AS1
[2687] 5. Ey niçe miskį̈n ayaġuña düşer: Ey miskį̈n ayaġuña düşer senüñ AE
[2688] **307 AS1: 160b, AS2: 137b, AE: 93b-94a, E: -, H: 55b, İ: 91b, R: 114b-115a, İÜ1: 97a-97b, İÜ2: 120b**
[2689] 1. dem kim severdüm: dem sever idüm AE // derdüñi: derdüme AE
[2690] 2. -AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2
[2691] 3. anı: seni AE

4. Var idi peymānenüñ terkine peymānum velį̄[2692]
Tevbeler ṣındı lebüñ devrinde peymānum gibi

5. Çaġırur rūḥuʾl-ḳudüs *yā leytenį̄ küntü türāb*[2693]
Sen dökerken cürᶜa-i laᶜlüñ yire ḳanum gibi

6. Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine iy serv-i çemen
Lį̄k nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

7. Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları[2694]
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

8. Ḳılalı gülzāra ḳapuñdan ṣabā yili güẕer[2695]
Çāk ḳıldı ġonca pį̄rāhen giriḫbānum gibi

9. Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam[2696]
Dirgürür cürᶜañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

10. Bunca göziyle felek iy fitne-i devr-i ḳamer[2697]
ᶜĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

11. Sen gül-i ḫandān firāḳında bu göñlüm ḥālini[2698]
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

12. Dimedüñ bir gün alayın **Aḥmed**'üñ göñlin ele[2699]
Kʾayaġa düşmiş durur zülf-i perį̄şānum gibi

13. Naẓmını eşᶜārumuñ görüp didi ol gül-ᶜiẕār[2700]
ᶜAndelį̄b iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

[2692] 4. -AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

[2693] 5. Çaġırur rūḥuʾl-ḳudüs AS1, R: Rūḥ-ı ḳudsį̄ çaġırur AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2 // dökerken H, İ, R, İÜ2: dökersin AS1; dökicek AS2; dökerdün AE

[2694] 6. -AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

[2695] 8. -AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

[2696] 9. -AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

[2697] 9. -AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

[2698] 11. -AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2 / "ḫandān", AHB'den alındı. Sözcük R' de bulunmamaktadır. ANT'de "…" ile verilmiştir.

[2699] 12. alayın: alayum AE // Kʾayaġa: Ayaġa AE, İ, İÜ1

[2700] 13. -AS1, AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

308.[2701]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Dil baṣar baġrın ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Ṣaḳınur sı̱ne ṣaçuñ küfrini ı̱mānı gibi

2. But-ı sengı̱n-dil ele cevr ü cefā sengin alup
Ṣıdı peymāne-i nāmūsumı peymānı gibi

3. Dil ḫayālin çü der-āġūş ide miskı̱nlik ile
Cān ayaġına düşer zülf-i perı̱şānı gibi

4. Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sı̱b-zeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

5. Būstānın sözümüñ luṭfı ṣuyıdur ṣuvaran[2702]
Ki hemı̱şe ḫoş olur Saʿdı̱ Gülistānı gibi

6. Rāzını bu dil-i ṣad-pāreyi nālān idenüñ[2703]
Sı̱neler şerḥ idemez **Aḥmed**'üñ efġānı gibi

309.[2704]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḫı
Düşmesün zünnār-ı zülfüñ bendine kāfir daḫı

2. Bir naẓarda göñlin alduñ ben ġarı̱b üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

3. Sākin-i kūyuñ kʾıraḳdan göre gül ruḫsāruñı[2705]
Bāġbāndur kʾolımaz berg-i güle ḳādir daḫı

[2701] **308 AS1: 171a, AS2: 137b-138a, AE: 100b-101a, E: -, H -, İ: 93a, R: 121b-122a, İÜ1: 99a, İÜ2: 116a**

[2702] 5. -İ, İÜ1 / ḫoş: ter AS2, AE

[2703] 6. Rāzını bu İ: Ṭutalum kim AS1, R; Zārı̱-i ney AE, İÜ1 / Rāzını: Ṭutalum AS2, İÜ2 / ṣad-pāreyi: ṣad-pāremi AS2, İÜ2 / idenüñ İ: ideni AS2, R; ide ney AS1, İÜ2; ide lı̱k AE ide ger 1 // Sı̱neler şerḥ idemez: Sı̱neler mi deler AS1, R / şerḥ: çāk AS2, İÜ2

[2704] **309 AS1: 162a, AS2: 138a, AE: 103a, E: -, H: 56a, İ: 95a, R: 115b-116a, İÜ1: 101b, İÜ2: 116a-116b**

[2705] 3. -H / kʾıraḳdan İ, R, İÜ1, İÜ2: kʾıraḫdan AS1, AS2 ıraḳdan AE

4. Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

5. Çi̯n-i zülfüñ görüp āhū bigi baġrın yaḳmayan[2706]
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

6. **Aḥmed**'i ḳor ṣalınur ol şāḫ-ı gül biñ ḫār ile[2707]
Gözlemez āl ol cefā-engi̯z bir ḫāṭır daḫı

7. Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül bigi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

310.[2708]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem bigi başumı dilümi yar daḫı

2. Gerçi cām-ı dehenüñ şevḳına cān irdi lebe[2709]
Dil ümi̯din kesemez cān durur umar daḫı

3. Çöpçe gelmez gözüme gülşen-i kūyında raḳi̯b[2710]
Kʾol çemende gül-i nesri̯n görinür ḫār daḫı

4. ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bi̯dār daḫı

5. Yüzüm altunına ġam ḍarbı şeref virse ne ṭañ
Ḳıymet artuḳluġıdur sikke-i di̯nār daḫı

6. Bir ḳadem cāna başam iki cihāna birini[2711]
Ḫūb olur ʿışḳ ṭari̯ḳında bu reftār daḫı

7. Ṣarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġari̯ḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

8. **Aḥmed**'üñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı baġlu durur gidemez iy yār daḫı

2706 5. Olmaya ger: Olmayalar H / müşk: misk AE, İ, İÜ1

2707 6. şāḫ-ı: şūh-ı AE / gül: yüz İ, İÜ1 / biñ: her H

2708 **310 AS1: 177b-178a, AS2: 144b-145a, AE: 93a, E: -, H: -, İ: 90b-91a, R: 124a, İÜ1: 96b, İÜ2: 116b**

2709 2. şevḳına AS1: şevḳ ile AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2 / lebe: diye İ, İÜ1

2710 3. kūyında AE, İ, İÜ1: kūyuñda AS1, AS2, R, İÜ2 // Kʾol AS1, AS2, İÜ2: Ol AE, İ, R, İÜ1

2711 6. -AS1, AE, İ, İÜ1

311.[2712]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi
Cān her dem ider ney gibi feryād efendi

2. Şeb-revlik ider dil şeb-i zülfüñde digil kim[2713]
Öldürmesün ol ġamze-i cellād efendi

3. Geldüm yine ben bende viṣālüñ işiginde
Hecrānuñ elinden iderem dād efendi

4. Leyli̯ ṣaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şi̯ri̯n lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

5. Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

6. Dehşetle cemālüñe senüñ üns idimez cān
Yā nesl-i meleksin yā peri̯-zād efendi

7. İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu **Aḥmed**
Biʾllāhi anı eyleme āzād efendi

312.[2714]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

2. Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş[2715]
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

3. Didi ki cāna ḳıyarsañ ṭudaġumı gel em[2716]
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳısa cāna daḫı

[2712] **311 AS1: -, AS2: 138b, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 116b-117a**

[2713] 2. şeb-i: ser-i AS2

[2714] **312 AS1: 171a-171b, AS2:, AE: 101a-101b, E: -, H -, İ: 93b, R: 121a-121b, İÜ1: 99b, İÜ2: 117a**

[2715] 2. gül: gün AE, İ, İÜ1 // rāzı: rāzın AE

[2716] 3. dudaġumı İ, İÜ1: ṭudaġumı AS2, AE, R, İÜ2 / dudaġumı gel em: ışır dudaġum gel AS1 // nʾola ḳısa: ḳısa nʾola AS1

4. Ḳabā-yı ḥüsnüñi çün biçdi vuṣlasından anuñ[2717]
Külāh itdi felek māh-ı āsmāna daḫı

5. Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid[2718]
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

6. Geçürdi bu ruḫ-ı gülgūnı iy ḳamer günden[2719]
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

7. Çün āstīn ile gel dir ḥarīm-i kaʿbesine[2720]
Ḥarāmdur saña **Aḥmed** bir āstāne daḫı

8. Ḳalursa ʿaḳlım ayaġı üzegüde ne ʿaceb [2721]
Çün urdı ʿaşḳ atına zülfi tāziyāne daḫı

313.[2722]

mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi[2723]
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

2. Mey virdi ṣafā ʿīşümüzüñ telḫligine[2724]
Sāḳī lebinüñ ʿaksi meger sāġara düşdi

3. Ḫāl-i lebüñi gülşen-i ḥüsnüñde gören dir
Cennetde Bilāl-i Ḥabeşī kevŝere düşdi

4. Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

5. Bir noḳṭa durur kātib-i ḥüsnüñ ḳaleminden
Yüzüñ beñi kim berg-i gül-i aḥmere düşdi

6. ʿUşşāḳı cünūn eyledi āvāze-i ḥüsnüñ
Ṣan kūs urulup velvelesi leşkere düşdi

[2717] 4. anuñ AS1, AE, İ, İÜ1: Ḥaḳ AS2, R, İÜ2 / vuṣlasından: vaṣlasından ANT // itdi AS1, R: idindi AE, AS2, İ, İÜ1, İÜ2

[2718] 5. Şikārı rızḳ: Şikār-ı zerḳ ANT / zāhid İ, İÜ1: vāʿiẓ AS1, AS2, AE, R, İÜ2

[2719] 6. -AS2, AE / Bu: Çü AS1 / misk İ, İÜ1: müşk AS1, R, İÜ2

[2720] 7. Ḥarāmdur: Ḥarām ola AS2, İÜ2

[2721] 8. -ANT, AS1 (Tarlan, beytin sonradan eklendiğini ifade etmiştir.)

[2722] **313 AS1: 163a, AS2: 139a, AE: 92b, E: -, H: -, İ: -, R: 116a, İÜ1: -, İÜ2: 117b**

[2723] 1. Nā-geh: Tā kim AE, İÜ2; Tā ki R / zülfüñ: zülfi R

[2724] 2. ṣafā: ṣabā AE / telḫligine: telḫlügine AE; telḫığıne İÜ2 // lebinüñ AS1, R: lebiñüñ AS2, AE, İÜ2

7. Sünbül ṣaçuña öykünicek didi benefşe
Ne yüz ḳarasıdur bu ki yüzüm yire düşdi

8. Çün zülf-i dil-āvı̨zine dil bağladuñ **Aḥmed**[2725]
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

314.[2726]

mefāʿı̨lün mefāʿı̨lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Maḥabbet ḳurʿası İlyāsa düşdi[2727]
Göñül şādı̨ye vü il yasa düşdi

2. Şarāb-ı ʿışḳumuñ ḫum-ḫānesinden[2728]
Dü ʿālem devrine bir kāse düşdi

3. Ki ol bir kāsenüñ ser-ḫoşluġından[2729]
Hezārān naʿre bezm-i nāsa düşdi

4. Düşüp dil murġı ġamdan kirpügüñe[2730]
Havādan ḫancer-i elmāsa düşdi

5. Görelden **Aḥmed**'üñ sūzını micmer[2731]
Yanup bağrı içine tāsa düşdi

315.[2732]

mefāʿı̨lün mefāʿı̨lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi[2733]
Ḳaşuñ yayına cān peyveste düşdi

2. Ruḫuñ mihriyle germ olduḳca şevḳum[2734]
Girüp āb-ı revāna şeste düşdi

[2725] 8. bu ki: yine AS1
[2726] **314 AS1: 168b, AS2: 139b, AE: 93b, E: -, H: 56b, İ: 91a, R: 119b, İÜ1: 97a, İÜ2: 117b**
[2727] 1. Göñül şādı̨ye vü: ʿArūs-ı ḥüsne dil AE, H, İ, İÜ1
[2728] 2. ʿışḳumuñ AS1, AE, İ: ʿışḳuñuñ AS2, R, İÜ1, İÜ2
[2729] 3. naʿre: nāle AE, İ, İÜ1
[2730] 4. Düşüp dil murġı ġamdan: Göñül murġı ki düşdi AE, İ, İÜ1 // ḫancer-i: ṣıçradı AE, İ, İÜ1
[2731] 5. Görelden AS1, AE, İ, İÜ1: Sezelden AS2, R, İÜ2 / micmer: maḥşer AE, İ, İÜ1 // Yanup: Urup AE İdüp İ, İÜ1 / bağrı: naʿre AE, İ, İÜ1
[2732] **315 AS1: -, AS2: 139b, AE: 98b-99a, E: -, H: -, İ: 98b, R: 127a, İÜ1: 105a, İÜ2: 118a**
[2733] 1. Göñül: Gözüñ AE / oḳından: ucından İ, İÜ1 // yayına: cevrine AS2, İÜ2 / yayına cān: cevr oḳına R
[2734] 2. -AS2, İ, İÜ1, İÜ2

3. Gözüñ ḳanum içer ṣıḥḥatler olsun
Ki maḫmūr olalıdan ḫaste düşdi

4. Ḳaşuñ dil ʿābidüñüñ mescididür[2735]
Veli̯ nāẓırlıġı bu meste düşdi

5. Ṭutıldı zülfüñe gönlüm ruḫuñda[2736]
Ṣan āb içinde māhi̯ şeste düşdi

6. Ne miski̯n oldı **Aḥmed** zülfüñ ile[2737]
Ki misk-i çi̯n aña dem-beste düşdi

316.[2738]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. İy ṣubḥ-ı ruḫuñ maṭlaʿ-ı envār-ı İlāhi̯[2739]
Yüzüñ güni di̯vāne ḳılur mihr ile māhı

2. Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim[2740]
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhi̯

3. Meh ḫırmenine od uralı mihr-i cemālüñ[2741]
Yırtup yaḳasın çarḫ yire çaldı külāhı

4. Ol ḥūr-ı peri̯-rū aşurur ẓulmini ḥadden[2742]
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

5. Şemʿ-i ruḫıdur ʿışḳ ṭari̯ḳında deli̯lüm[2743]
Gönlüm şeb-i zülfinde bulursa nʾola rāhı

6. Dil maḫzen-i ʿışḳuñdur anı deldügi ġamzeñ
Uġrıdur umar kim ala genci̯ne-i şāhı

[2735] 4. bu: bir AS2, İÜ2

[2736] 5. Ṭutıldı: Dutıldı AE, İ, İÜ1 / ruḫuñda: ruḫuñdan AS2, İÜ2 // şeste: beste AE, İ, İÜ1

[2737] 6. miski̯n: müşki̯n AS2 // misk: müşk AS2, R, İÜ2

[2738] **316 AS1: 170b, AS2: 140a, AE: 99a, E: 69b, H: 57b, İ: 98b, R: 121a, İÜ1: 105a-105b, İÜ2: 118a**

[2739] 1. Yüzüñ: Ḥüsnüñ H

[2740] 2. Devlet AS2, AE, H, İ, İÜ1: Vaşluñ AS1, E, R / ṭoġmasa başuma: başuma ṭoġmasa AS2, E, İÜ2 // Ġam gicesi AE, H, İ, İÜ1: Hecrüñ düni AS1, AS2, E, R, İÜ2

[2741] 3. çaldı: urdı H

[2742] 4. yoḳsa AS1, İ, İÜ1: yoḫsa AE, AS2, E, H, R; yā Rab İÜ2 / ol AS1, AS2, İÜ2: şol AE, E, H, İ, R, İÜ1

[2743] 5. ʿışḳ: ʿışḳı E, R / deli̯lüm: deli̯li R

7. **Aḥmed** yüzine ḳarşu fiġān itme ṣaḳın kim
Gül ḫırmenini yile virür bülbülüñ āhı

317.[2744]

mefᶜūlü mefāᶜīlün feᶜūlün
hezec - - + / + - + - / + - -

1. İy ṭalᶜati nūr-ı ṣubḥgāhī[2745]
Yüzüñ ḫacil itdi mihr ü māhı

2. Bedr olduġı-yᵓçün cemālüñ ayı
Dil gice ṣaçuñda buldı rāhı

3. Zībā yañaġuñda tāze ḫaṭṭuñ
Gül-desteye ṣardı ter giyāhı

4. Yırtup yaḳasın ġamuñdan eflāk[2746]
Her ṣubḥ yire çalar külāhı

5. Ḫāl-i siyehüñ ḫayāli oldı
Cān çeşmine noḳṭa-i siyāhī

6. Ḫaṭṭ-ı ruḫı nāme-i maḥabbet[2747]
Rāz-ı lebi nükte-i İlāhī

7. Kevŝer ṭudaġuñ olursa ṭañ mı[2748]
Cān u göñülüñ ḳarār-gāhı

8. Her ḳanda ki çeşme ola şīrīn[2749]
Eksük degül anda mūr u māhī

9. Gül yüzi ŝenāsın itdi **Aḥmed**
Bülbül gibi virdi-i ṣubḥ-gāhī

[2744] **317 AS1: 170a-170b, AS2: 140a-140b, AE: 102b, E: 70b, H -, İ: 94b-95a, R: 120b-121a, İÜ1: 100b-101a, İÜ2: 118a-118b**
[2745] 1. -AE
[2746] 4. urur: çalar AS1, AE, İ, İÜ1
[2747] 6. nükte-i: noḳta-i İ
[2748] 7. Kevŝer: lāᶜlīn AS1 // Cān u göñülüñ: Cān ile göñül AS2, İÜ2
[2749] 8. mūr: mürġ R

318.[2750]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Sidre dı̣vāne gibi raḳṣ ura iy serv-i sehı̣[2751]
Müntehā ḳaddüñ ile ṣalınıcaḳ gāh gehı̣

2. Ṣubḥ yırtar yaḳasın māh-ı ruḫuñ şevḳı ile[2752]
Āsmān mihrüñ elinden yire çalar külehi

3. Ne hümā sāyelü ṭāvus-ı cinändur zülfüñ[2753]
Ki gülistān-ı cemāl olmış anuñ cilvegehi

4. Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur[2754]
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

5. Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz[2755]
Çarḫa sulṭān olup ılduzlar olursa sipehi

6. Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle ṣanuram[2756]
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

7. Aḥmed'üñ göñli ḥarı̣minde ruḫ u zülfüñ aṣar[2757]
Müşk zencı̣r ile ḳındı̣l-i meh-i çār-dehi

319.[2758]

müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün
serı̣ʿ recez / münseriḥ - + + - / - + + - / - + -

1. Yaraladuñ yüregümi yār hey[2759]
Yār ile yār öyle mʾolur var hey

2. Fitnesi çoḳ ʿişve-ger ü dil-fırı̣b
Şefḳati az şūḫ-ı sitem-kār hey

[2750] **318 AS1: 158b, AS2: 140b, AE: 99a-99b, E: -, H: 55b, İ: 99a, R: 112b-113a, İÜ1: 105b, İÜ2: 118b**
[2751] 1. gibi: gehi İ
[2752] 2. yırtar: yırta AE, İ, İÜ1 / māh-ı mihr H // urur: çaldı İ; çala İÜ1; urdı H
[2753] 3. ṭāvus-ı cinändur zülfüñ AS1, AE, İ, İÜ1: ṭāvus olur ol zülf görüñ AS2, R, İÜ2
[2754] 4. Fitne vü AE, İ, İÜ1: Şı̣ve-i AS2, H, İÜ2; Şı̣ve vü AS1; Fitne-i R
[2755] 5. Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz AE, H, İ, İÜ1: Meh muḳābil olımaz ḥüsnüñe ey şāh-ı cemāl AS1, AS2, R, İÜ2
[2756] 6. ḳoḳulayana AE, İ, İÜ1: ḳoḫulayana AS1, AS2, H, R, İÜ2
[2757] 7. Müşk: Misk AE, İ, İÜ1 / zencı̣r ile: zencı̣ri ki AS1
[2758] **319 AS1: 160a, AS2: 140b-141a, AE: 98b, E: -, H: -, İ: 98a, R: 113b, İÜ1: 104b-105a, İÜ2: 119a-119b**
[2759] 1. mʾolur AS2, İ, İÜ1, İÜ2: mʾider AS1, AE, İÜ1

3. Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gi̱r[2760]
Kim bile ne fitneleri var hey

4. Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl[2761]
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

5. Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim[2762]
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

6. Yār etegin ḳomaz elinden raḳi̱b[2763]
Ṭutdı gülüñ dāmenini ḫār hey

7. Ālet-i hengāmedür it gibi oş
Gireli bu meclise aġyār hey

8. Sen giricek gülşene gül zār olur
İy yañaġı zi̱net-i gülzār hey

9. Zārlıġından ḫaz̲er it **Aḥmed**'üñ[2764]
Olma igen daḫı dil-āzār hey

320.[2765]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni[2766]
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

2. Ġoncalar ʿI̱si̱ demidür diyü çāk eyler kefen[2767]
Leblerüñ şevḳı ḳılalı bülbül-i gūyā beni

3. Ben dimezdüm mihrüñi ʿālemde ıẓhār eyleyem[2768]
Eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem eyleyen rüsvā beni

2760 3. fitneleri: fitnelerüñ AS1
2761 4. şol: ol AS2, İÜ2
2762 5. şol AE, İ, İÜ1: ol AS1, AS2, R, İÜ2 // Servde yoḳ: Serv idemez AS1 / reftār: güftār AE, İ, İÜ1
2763 6. elinden: elden AE // Ṭutdı: Dutdı AE
2764 9. -R
2765 **320 AS1: -, AS2: 141a, AE: 100b, E: 70a, H-, İ: 93a, R: 120a-120b, İÜ1: 98b-99a, İÜ2: 119a**
2766 1. Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā: Uġradur bir gün belāya ol ḳad-i bālā R / ol: şol AS2 / beni AS2, AE, E, R: meni ANT, İ, İÜ1 // Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā meni: Āḳıbet eyler dehānı şevḳı nā-peydā R
2767 2. ḳılalı: ḳılaldan AS2, İÜ2
2768 3. -AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2 / dem-ā-dem eyleyen E: iden bu vech ile R

4. Zülfüñüñ benden nʾola boynuma meftūl eyleseñ[2769]
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḥummā beni

5. Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege[2770]
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

6. Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perį[2771]
Ḥamdü liʾllāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

7. Ṭopraġ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün[2772]
Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

8. Meh ruḫuñdan ġayra tā kim eylesem meyl-i nigāh[2773]
Gözedür zer tį̄ġ ile mihr-i cihān-ārā beni

9. Yaġsa şekker **Aḥmed**'üñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭį̄-i şekker-ḫā beni

321.[2774]

mefāʿį̄lün mefāʿį̄lün mefāʿį̄lün mefāʿį̄lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri[2775]
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

2. Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler iy zāhid[2776]
Ṣoñ ol dį̄dārı görmezsin çün idersin nigāh egri

3. Raḳį̄bi ḥasbeten liʾllāh idinme ḥüsnüñe maḥrem
Maʿāẕaʾllāh ki yaraşmaz nehį̄m-i pādşāh egri

4. Didüm ḳaddüñ dil ü dį̄ni müselmānlar gibi ṭoġru[2777]
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

[2769] 4. -AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2
[2770] 5. ide bir: ideler İÜ1 / bir: biñ İÜ2 // çaġrışur kim İ, İÜ1: çaġrışurlar AE, E, R çaġrışur AS2, İÜ2 / ṭarafdan İ, İÜ1: yāñadan AS2, E, R / ha: kim AS2, İÜ2
[2771] 6. -AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2
[2772] 7. Ṭopraġ: Ṭopraḳ AE, İ, İÜ1 / ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün: işigüñde pāy-būsuñ şevkına AS2, İÜ2 / ḳapuñda: işigüñde R / çün: kim E, R // aʿlā: vālā AS2, İÜ2
[2773] 8. -AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2 / tā kim R: nā-geh E
[2774] **321 AS1: 166a, AS2: 141b-142a, AE: 97a-97b, E: -, H: -, İ: 97a, R: 118a, İÜ1: 103b, İÜ2: 119b**
[2775] 1. ider: düzer AE, İ, İÜ1
[2776] 2. idersin: eylersin AS1 / çün idersin: idersin çün AS2, İÜ2 / çün: çü İÜ1
[2777] 4. dü-tāh: siyāh İ, İÜ1

5. Didi ḳadd-i bülendümde anuñʾçün egridür zülfüm[2778]
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

6. Beli bār-ı meẓālimden bükilmiş anuñ içündür[2779]
Şehā div̇ān-ı ḥüsnüñde ḳaşuñ bi̇-iştibāh egri

7. Ḳadeḥ ṭut lāle-vār **Aḥmed** ki bu dem yād-ı bezmüñle[2780]
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

322.[2781]

mefāʿi̇lün mefāʿi̇lün mefāʿi̇lün mefāʿi̇lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri[2782]
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

2. Ḫaṭuñ tefsi̇r-i ḥüsnüñdür ḫaṭā ṣanmış anı zāhid
ʿAceb mi di̇de-i kej-bi̇n eger itse nigāh egri

3. Ṣaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler[2783]
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

4. Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec[2784]
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

5. Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd[2785]
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

6. Bugün ber-dār ider dilber giriftār **Aḥmed**'üñ göñlin[2786]
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

[2778] 5. ḳadd-i AE, İ, İÜ1: serv-i AS1, AS2, R, İÜ2
[2779] 6. -AS1, AE / meẓālimden: ṭaẓallümden İ / Şehā AS2, İÜ2: Ser-i İ, R, İÜ1 / di̇v̇ān-ı AS2, R, İÜ2: di̇v̇ār-ı İ, İÜ1
[2780] 7. ṭut: dut İ, İÜ1 / ki bu dem AS2, İ, İÜ1: bu dem kim AS1, R, İÜ2 / yād-ı: şevḳ AS1, AE
[2781] **322 AS1: 166a-166b, AS2: 141b, AE: 96b, E: -, H: -, İ: 96b, R: 118a, İÜ1: 102b, İÜ2: 119b-120a**
[2782] 1. hilāl: kemān R / giyer: ider İÜ2 / ṭoġrı: ṭoġru AS2, İÜ2 // görse māh-ı nev: māh-ı nev görse AE, AS2, İÜ2
[2783] 3. gizler: gözler AS2 / gözüm: gözi AE, İ, İÜ1
[2784] 4. bu: bir AS1, AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2
[2785] 5. -AS1, R / Çü dilde: Göñülde AS2 / Çü: Bu İÜ2 / lā-büd: ġālı̇b İÜ2
[2786] 6. dilber: Aḥmed İ, İÜ1 // ider: düzer AS1

323.[2787]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri[2788]
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

2. Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña[2789]
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

3. Dil ü cānlar ṣalınmaḳdan egilmişdür bu kāküller[2790]
Yüzüñde ol sebebdendür ser-i zülf-i dü-tāh egri

4. Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḥüsnde daʿvā
Her ay ol naḳṣ içün olur felekde rūy-ı māh egri

5. Bahār-ı ḥüsni sen servüñ ṣalalı sāyesin cāna[2791]
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

6. Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney[2792]
Diri̯ġā ḳaddin ol pi̯rüñ iderler bi̯-günāh egri

7. Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bi̯-ḫaṭādur ṭoġru baḳ **Aḥmed**[2793]
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

324.[2794]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerri̯n külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

2. Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme[2795]
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

[2787] **323 AS1: 167a, AS2: 141b-142a, AE: 97a, E: -, H: -, İ: 96b-97a, R: 118b, İÜ1: 103a, İÜ2: 120a**
[2788] 1. Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür: Ḳaşı yayı ile cān murġın atar AE, İ, İÜ1
[2789] 2. -AE, İ, R, İÜ1 / cān: dil AS1
[2790] 3. ṣalınmaḳdan egilmişdür: aşılmaḳdan ḫam olmışdur AS1, R // dü-tāh: siyāh İÜ2
[2791] 5. cāna: serve R
[2792] 6. -AS1, AS2, AE, R, İÜ2
[2793] 7. üzre çü AS1, AS2, İÜ2: üstinde AE, İ, R, İÜ1
[2794] **324 AS1: 166b, AS2: 143a, AE: 96b-97a, E: -, H: -, İ: 96b, R: 118b, İÜ1: 103a, İÜ2: 120a-120b**
[2795] 2. -AS1, R, İÜ2

3. Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofi̱[2796]
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

4. Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden şır ḳalb-i ʿuşşāḳı[2797]
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

5. Yüzi āyi̱nesi yāruñ dürüst āyi̱nedür zāhid[2798]
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

6. Cemāli kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy **Aḥmed**[2799]
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

325.[2800]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni[2801]
Böyle gözden mi ṣavarsın seni cāndan seveni

2. Ne revādur ki dil ü cāndan esi̱rüñ var iken[2802]
Ṭaḳa zenci̱r ṣabā boynına zülfüñ şikeni

3. Zülfi şebdi̱zine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim[2803]
Ḥüsninüñ ʿi̱dine germ ide zemi̱n ü **zemeni**

4. Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġı-yʾçün[2804]
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

5. Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim[2805]
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

6. Ġonca zindānına girse nʾola gül Yūsufı kim[2806]
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pi̱reheni

[2796] 3. -AS1 / miḥrābını görmez: miḥrābına baḳmaz AE, İ, İÜ1 / ṣofi̱: zāhid AS2, İÜ2
[2797] 4. zülfüñ: ḥüsnüñ AS2, İÜ2 / neden AS1, AE, R: niçün AS2, İ, İÜ1, İÜ2 // Çü: Ki AE, İ, İÜ1
[2798] 5. Sen anı: Anuñ çün AS2, İÜ2 / idersin çün: sen eylersin AS2
[2799] 6. ki: kim R
[2800] **325 AS1: 165a-165b, AS2: 142a-142b, AE: 93b-94a, E: 70a, H: -, İ: 91b, R: 117a-117b, İÜ1: 97a-97b, İÜ2: 120b**
[2801] 1. ṣavarsın: ṣalarsın İÜ2
[2802] 2. Ṭaḳa E, R, İÜ2: Daḳa AS1, AS2, AE / şikeni AS1, AS2, R, İÜ2: reseni AE, E, İ, İÜ1
[2803] 3. şebdi̱zine: şebdi̱zini AS1 / gülgūnını: gülgūnına AS1 // ʿi̱dine germ ide zemi̱n ü zemeni AE, İ, İÜ1: ʿi̱di temāşāsına germ ide beni AS1, AS2, E, R, İÜ2
[2804] 4. Hey ḳıyāmet AS2, İÜ2: Şu yirine AS1, AE, E, İ, R, İÜ1 / cān : cām E
[2805] 5. seni AS1, E, R: beni AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2
[2806] 6. gül: cān İ, İÜ1 // dest-i hevāñ ile anuñ: şevḳuñ elinden dün ü gün AS2, İÜ2

7. Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi **Aḥmed**'i ḫāk itdi dirig̱
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

326.[2807]

mefāʿig̱lün mefāʿig̱lün mefāʿig̱lün mefāʿig̱lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gig̱sū-yı miskig̱ni[2808]
Ayaġa ṣalma yazuḳdur şehā bir iki miskig̱ni

2. Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet[2809]
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sig̱mig̱ni

3. Cemālüñ ʿig̱d-i ekberdür kenār-ı ḫ̬ān-ı ḥüsnüñde
Şeker senbūsedür laʿlüñ yā ḥalvā-yı ʿalādig̱ig̱

4. Görürseñ zülfi tesbīḥin ṣaḳın aldanma iy göñlüm[2810]
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı çig̱ig̱

5. Egerçi mürdeyi ʿIsā dirildürmiş duʿā ile[2811]
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şig̱rig̱ni

6. Şeb-i rıḥletde raḳṣ uraydı ḳadr olmış ṣanup ḫusrev[2812]
Girürken cān-ı şig̱rig̱ni sen olasañ şemʿ-i bālig̱ni

7. Belā vü bitmeden **Aḥmed** geñez ḳurtarımaz göñlin[2813]
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskig̱n ile kig̱ni

327.[2814]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafīf + + - - / + - + - / + + -

1. İy güzellikde Yūsuf-ı ŝānig̱
Saña her devlet olmış erzānig̱

[2807] **326 AS1: 174a-174b, AS2: 142b, AE: 103b, E: -, H: -, İ: 99b, R: 123b, İÜ1: 106a, İÜ2: 120b-121a**
[2808] 1. miskig̱ni AE, İ, İÜ1, İÜ2: müşkig̱ni AS1, AS2, R // bir: ol İ, İÜ1
[2809] 2. -AE / Kemāl-i: Kenār-ı R / misk: müşk AS2 // ṭonatmış: ṭonanmış AS2
[2810] 4. göñlüm: göñül İ // Kʾanuñ: Kim anuñ AS2, R, İÜ2 / nihāndur: pinhāndur R; vardur AS2
[2811] 5. Egerçi: ʿAcep mi AS1 / dirildürmiş: dirildürse AS1
[2812] 6. rıḥletde: vuṣlatda AS2 / ṣanup: diyü AS2 // Virürken: Yürürken ANT / şig̱rig̱ni: şig̱rig̱nin AS1
[2813] 7. fitneden: bitmeden ANT // ġamzesinüñ: vaʿdesinüñ AE, İ, İÜ1
[2814] **227 AS1: 175a-175b, AS2: 142b-143a, AE: 91b, E: 71a, H: -, İ: 89b-90a, R: 124b, İÜ1: 95a-95b, İÜ2: 121b**

2. Aġzuma vir dehānuñuñ ḳadeḥin[2815]
Ki budur Rūm ilinüñ erkānı

3. Yu ḫaṭuñ naḳşını kʾola yüzüñüñ[2816]
Mescid-i ḥüsni sāye sulṭānı

4. Dost eydür ki göñlüñ ayruġa vir[2817]
Dut ki ben virmişem göñül ḳanı

5. Ölmesün bir gün öldürem dir imiş
Yoḳ mıdur bu yalanuñ oranı

6. Ġam degül cān giderse tek dursun[2818]
Tīr-i yāruñ cigerde peykānı

7. Ḥüsn sulṭānı yüzi kaʿbesine[2819]
Nāẓır itmiş o iki fettānı

8. Seçmez oldum giceyi gündüzden
Göreli zülf ü ḫadd-i cānānı

9. Būse inʿāmın eyle **Aḥmed**'e kim
ʿĀmdur ehl-i luṭfuñ iḥsānı

328.[2820]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ṣaçuñ hevāsı yile virdi kār u bārumızı[2821]
Ki müşk-i Çīn gibi terk eyledük diyārumızı

2. Hevā-yı dost ḥaḳı-yʾçün gel iy nesīm-i ṣabā[2822]
Ḥabīb kūyına irgür bu yādgārumızı

[2815] 2. vir: şun AS2, İÜ2
[2816] 3. yu E, R, İÜ2: bu AS2, AE, İ, İÜ1; sil AS1 // ḥüsni AS1, E, İÜ2: ḥüsn AS2, İ, R; ḥüsne İÜ1
[2817] 4. göñlüñ: göñül AE // Dut ki AS1, İ, İÜ1: Ṭut ki AE, AS2, E, R, İÜ2
[2818] 6. tek AS1, E, R, İÜ2: dek AS2, AE, İ, İÜ1 / dursun İ, İÜ1: ṭursun AS1, AS2, AE, E, R, İÜ2
[2819] 7. Ḥüsn: Ḥüsni AS1, E / yüzi: nūrı R // o ANT: ol AS2, AE, E, İ, R, İÜ1, İÜ2; şol AS1
[2820] **328 AS1: 164a-164b, AS2: 143a, AE: 96b, E: -, H: 56b-57a, İ: 96a, R: 115a, İÜ1: 102b, İÜ2: 121a-121b**
[2821] 1. müşk-i: misk AE, İ, İÜ1 / eyledük: eylerüz AS1 eyledi AE
[2822] 2. irgür: irür AS1

3. Ḳulaġına varup ol zülf-i bi̯-ḳarāruñ eyit[2823]
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

4. Yile varur ḳuru sevdāda ʿömr-i kūtāhum[2824]
Ṣaçuñ hevāsı uzadursa intiẓārumızı

5. Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül **Aḥmed**
Raḳi̯b çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

329.[2825]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. İy ṣabā depredicek ṭurra-i cānānemüzi[2826]
Çekme zenci̯rin esirge dil-i di̯vānemüzi

2. Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

3. ʿIşḳuñ esrükleriyüz cām-ı lebüñ ṣun sāḳi̯
Cāndan it meclis-i cānānede peymānemüzi

4. Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle[2827]
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

5. Dest-i endi̯şe niḳāb açdı ruḫ-ı ḥüsninden[2828]
Ki urur zülfi ʿarūsı ṣaçına şānemüzi

6. Uyana nergis-i maḫmūr şeker-ḫ̬ābından[2829]
İşidürse giceler naʿre-i mestānemüzi

7. **Aḥmed**'üñ göñlini geh dost yıḳar geh düşman[2830]
Bilmezüz kim yap ʿālemde bu vi̯rānemüzi

2823 3. eyit: eydür H

2824 4. varur: virür AE // hevāsı uzadursa: hevāsı ki artursa AE, İ, İÜ1

2825 **329 AS1: 162a, AS2: 143a-143b, AE: 103b-104a, E: 70a-70b, H: 58a, İ: 100a, R: 115b, İÜ1: 106b, İÜ2: 121b**

2826 1. zenci̯rin AS1, AE, H, İ, İÜ1: zenci̯re AS2, E, R, İÜ2

2827 4. yaḳar AE, H, İ, İÜ1: yaḳa AS1, AS2, E, R, İÜ2 / ḫırmen-i: ḫırmen gibi E

2828 5. ruḫ-ı: ruḫ u E, R // Ki urur AS2, E, İÜ2: Kʾuzadur AE, H, İ, İÜ1; Ururuz AS1, R

2829 6. Uyana AS1, AE, H, İ, İÜ1: Uyanur AS2, E, R, İÜ2

2830 7. Bilmezüz AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2: Bilmezem AS1, E, R

330.[2831]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafīf + + - - / + - + - / + + -

1. Āh kim yār işitmez āhumuzı
Göge çıḳarduḳ āh u vāhumuzı

2. Tāc-ı ser ḳılduḳ ayaġı tozını[2832]
Terk idüben ser ü külāhumuzı

3. İstemege cefā vaẓīfelerin
Gözlerüz gün ṣıfatlu māhumuzı

4. Ṭāliʿümdür raḳīb-i bed-çihre
Görüñ ol ṭāliʿ-i siyāhumuzı

5. Seni sevmek günāh ise iy dost
Bilürüz çoḳ durur günāhumuzı

6. Bizi yoldan çıḳarma iy zāhid[2833]
Bilmezüz ṣanma kendü rāhumuzı

7. **Aḥmed**'üñ ʿışḳ içinde şāhidisin[2834]
Kim ḳabūl itmeye güvāhumuzı

331.[2835]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Gül yüzüñ bāġ u bār-ı dil ü cāndur çelebī[2836]
Servüñ ārāyiş-i bostān-ı revāndur çelebī

2. Görinen fitne-i çeşmüñle ḳaşuñ mekrinden
Āfet-i cāndur u āşūb-ı cihāndur çelebī

[2831] **330 AS1: 176a-176b, AS2: 143b, AE: 91b-92a, E: 69b, H: -, İ: 90a, R: 125a, İÜ1: 95b-96a, İÜ2: 121b-122a**

[2832] 2. ḳılduḳ AE, E, İ, İÜ1, İÜ2: ḳılduġ AS1, AS2, R

[2833] 6. zāhid: sofī AS2, İÜ2

[2834] 7. ʿışḳ içinde: ʿışḳına çü AS1

[2835] **331 AS1: 177a, AS2: 143b-144a, AE: 102b-103a, E: -, H -, İ: 95a, R: 125b-126a, İÜ1: 101a, İÜ2: 122a**

[2836] 1. bāġ u bahār-ı dil ü AS2, AE, İÜ1, İÜ2: bāġ-ı bahār u dil ü AS1, İ, R // revāndur: cināndur AS1, AE

3. Kim ki teşbi̯h-i hilāl itse kemān-ebrūña[2837]
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebi̯

4. Dü cihān naḳşını rūşen ḳılalı ṣubḥ-ı ezel[2838]
Gün yüzüñ āyi̯ne-i cānda ʿayāndur çelebi̯

5. Ben nice beñzedeyin ḥüsnini gül ḫırmenine[2839]
Çünki başdan ayaġa ṣūret-i cāndur çelebi̯

6. Nemek-i ḫ̬ān-ı melāḥat şekeri̯n ḫandesidür[2840]
Ki bu dem emlāḥ-ı ḫūbān-ı cihāndur çelebi̯

7. **Aḥmed**'üñ yaşı ṣaḳın dāmenüñi dutmaya kim[2841]
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebi̯

332.[2842]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Cāndur ʿalā'l-ḥaḳi̯ḳa ʿali̯ cān didükleri[2843]
Yoḳ yoḳ ne cān fedādur aña cān didükleri

2. Zaḫm-ı ḫadeng-i ġamzesidür merhem-i ciger[2844]
Derd ü belāsıdur dile dermān didükleri

3. Vālih nihāl-i ḳāmetüñe serv-i cūybār[2845]
Ḥayrān benefşe zülfüñe reyḥān didükleri

4. Sulṭān-ı ḥüsnsin ḥasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabi̯d ider iḥsān didükleri

5. Kevŝer lebüñle Ḫıżr ḫaṭuñ **görde** reşkden[2846]
Ẓulmāta girdi çeşme-i ḥayvān didükleri

[2837] 3. Diñleme anı İ (Nüsha farkı olarak verilmiş.): Güş dutma aña AS1, AS2, İÜ2; Güş itme anı AE, İ, R, İÜ1 / kim ol AE, İ: kim AS1, AS2, R, İÜ1, İÜ2
[2838] 4. ezel AS1, AS2: ruḫuñ AE, İ, R, İÜ1
[2839] 5. beñzedeyin AE, İ, İÜ1, İÜ2: beñzedeyüm AS1, AS2, R / ḥüsnini AS2, AE, İ, İÜ1: cismini AS1, R, İÜ2
[2840] 6. -AE / dem: gün AS1 / cihāndur: zamāndur AS1, AS2, İÜ2
[2841] 7. dutmaya AS1, AE, İ, İÜ1: ṭutmaya AS2, R, İÜ2 // gözi yaşıyla ṭolu AE, İ, İÜ1: göz yaşıyla ṭopṭolu AS1, AS2, R, İÜ2
[2842] **332 AS1: 161a-161b, AS2: 144a, AE: 95a, E: -, H: -, İ: 95b, R: 114b, İÜ1: 101b, İÜ2: 122b**
[2843] 1. Yoḳ yoḳ: Yoḫ yoḫ AS2, AE
[2844] 2. -AE, İ, İÜ1
[2845] 3. ḳāmetüñe: ḳāmetine AS1, R // zülfüñe: zülfine AS1, R
[2846] 5. -AS1, R

6. Yigitligüm çaġında beni pi̯r ider diri̯ġ[2847]
Bostān çiçekleri gibi oġlan didükleri

7. Devrān güzelleri nice meyl itsün **Aḥmed**'e
K'uzatdı ẓulm elin aña devrān didükleri

333.[2848]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi[2849]
Nūr-ı ḥüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

2. ʿI̯ş nevrūzında iy gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pi̯rūze gibi ṭāliʿüm pi̯rūz idi

3. İy melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henūz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

4. Her deni̯nüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzgār-ı ḥüsnüñ iy ʿömrüm ne zi̯bā rūz idi

5. Başlu baġrın **Aḥmed**'üñ çāk itme iy ġam ti̯ġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

334.[2850]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafif + + - - / + - + - / + + -

1. Kirpügi cevr oḳına peykāncı[2851]
Zülfi cān meclisinde reyḥāncı

2. Yandı tennūr-ı ġamda cān u ciger[2852]
Bir naẓar eylese-y-idi biryāncı

3. Çāha ṣalardı cānı Yūsufını
Bu zenaḫdānı görse zindāncı

[2847] 6. -AS1, R

[2848] **333 AS1: 169b, AS2: 144b, AE: 100a, E: -, H-, İ: 92b, R: 120a, İÜ1: 98b, İÜ2: 122b-123a**

[2849] 1. Nūr-ı: Rūz-ı AS2, İÜ2

[2850] **334 AS1: 177b-178a, AS2: 144b-145a, AE: 92b, E: -, H: -, İ: 90b, R: 126a-126b, İÜ1: 96a, İÜ2: 121b-122a**

[2851] 1. Kirpügi cevr oḳına peykāncı: Ey ṣaçı bezm-i cānda reyḥāncı İÜ2 // Zülfi cān meclisinde reyḥāncı: Kirpügi cevr oḳına peykāncı İÜ2

[2852] 2. eylese-y-idi AS1, AE, İ, R: eyleye-y-idi AS2, İÜ2 eylemezse İÜ1

4. Kese peykān yirine ellerini
Baḳsa ġamzeñ oḳına peykāncı

5. Serv-ḳaddüñ göre-y-idi bostānda
Gül budaġın mı ḳırdı bostāncı

6. Sür ḳapuñdan raḳı̱b-i ġammāzı
Lāyıḳ olmaz bihişte bühtāncı

7. Ḥüsnüñ evrāḳın itmege tezyi̱n[2853]
Çeşm-i **Aḥmed** olupdur efşāncı

335.[2854]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜi̱lü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Zülfinde ruḫları ᶜaceb anuñ ne māh ki[2855]
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

2. Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña[2856]
Bir di̱n içinde nᵓiçün ola ḳıble-gāh iki

3. Vi̱rāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ[2857]
Olur ḫarāb ol il kim ola pādşāh iki

4. Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül[2858]
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

5. **Aḥmed** ne ᶜarż ide saña ḥālin ki müddeᶜi̱
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

336.[2859]

feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Leb-i laᶜli̱nüñ açup ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri
Ṣıdı bir ḫande-i şi̱ri̱n ile dürc-i güheri

2853 7. tezyi̱n: rengi̱n AE, İ, İÜ1

2854 **335 AS1: 175b-176a, AS2: 145a, AE: 92a-92b, E: -, H: -, İ: 90a, R: 125b, İÜ1: 95b, İÜ2: 123a-123b**

2855 1. baḳana: baḳsa R / görindi: göreydi İ, R; görürdi İÜ1

2856 2. yañaġuña AS1: cemālüñe AS2, İ, R, İÜ1, İÜ2 cemālüñi AE

2857 3. ol il: o yer İÜ2 / pādişāh: anda şāh AS1

2858 4. ki İ, İÜ1: kim AS1, AS2, AE, R, İÜ2

2859 **336 AS1: 176b, AS2: 145a, AE: 92b, E: -, H: -, İ: 90b, R: 125a, İÜ1: 96a, İÜ2: 121b-122a**

2. Aḳıdur şişe-i şāmi̯ gibi Rūm içre gülāb[2860]
Şām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

3. Gözlerüm cāmına naḳşı itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem niçe rengi̯n ṣuveri

4. Yiridür gitmese dilden leb-i mey-gūnı müdām[2861]
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

5. Ḳanda kim ide lebüñ şehdini **Aḥmed** tekrār[2862]
Hiç kimse dile almaya mükerrer şekeri

337.[2863]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bād-ı āhumdan emi̯n olmazdı ḥüsnüñ pertevi[2864]
Şemʿ-i ḫaddüñe etek germese zülfüñ şeb-revi

2. Bu ne ḥikmetdür ḥabi̯büm kʾöldürür laʿlüñ beni[2865]
Derc iken dürcinde enfās-ı nesi̯m-i ʿI̯sevi̯

3. Dil ṣu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa[2866]
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu göñlüm evi

4. Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā z̲ikr itse serv eyler semāʿ[2867]
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa mevlevi̯

5. ʿAnberi̯n zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ[2868]
Kim hemi̯şe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavi̯

6. Rā ḳaşuña dir idüm iy nūr-ı ʿaynum māh-ı nev[2869]
Olsa şems-i ṭāliʿ ütinde hilālüñ pertevi

2860 2. -AS1, AE, İ, İÜ1
2861 4. dilden: gözden AS1 // içinde durur: içinde olur AS1
2862 5. şehdini: vaşfını AS2, İÜ2
2863 **337 AS1: 164b-165a, AS2: 145b, AE: 97b, E: -, H: -, İ: 97a, R: 117a, İÜ1: 103b, İÜ2: 123b-124a**
2864 1. olmazdı: olmaġa AE, İ, İÜ1 // Şemʿ-i ḫaddüñe etek germese: Dāmenin gerdi yüzüñ şemʿine AE, İ, İÜ1 / ḫaddüñe: ḥüsnüñe AS2 / şeb-revi: şeh-peri AE
2865 2. kʾöldürür İÜ2, AE14: öldürür AS1, AS2, AE, İ, R, İÜ1 // nesi̯m-i AE, İ, İÜ1, İÜ2: Mesi̯ḥ-i AS1, AS2, R
2866 3. -AS1, AE, İ, R, İÜ1
2867 4. eyler: ider AE // lā-büd ḫudāvendgār: nite ki Mevlānā AS1, R
2868 5. -AS1, AE, İ, R, İÜ1
2869 6. dir idüm: diyeydüm AS2 / ʿaynum: çeşmüm AE, İ, İÜ1

7. **Aḥmed**'i Mecnūn iderse Leylį̄-i zülfüñ ne ṭañ[2870]
Oldı sen Şį̄rį̄n-lebüñ Ferhād-ı ʿālem Ḫusrevi

338.[2871]

mefʿūlü fāʿilātün mefāʿį̄lü fāʿilātün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gülgūn ayaġı al ele iy lāle yüzlü hey[2872]
Kim duta bāġ-ı ḥüsnüñi tāze nesį̄m-i mey

2. Yād-ı ruḫ u lebüñle fiġān itdügümce ben
Şemʿ aġladı vü mey acıdı nāle ḳıldı ney

3. Devrānda gördi sāḳį̄yi pį̄r-i felek didi[2873]
Askaratnį bi-kaʾsį maḥyāka yā ṣabiyy

4. Mirʾāt-ı çarḫda ruḫ u zülfüñ miŝālidür[2874]
Şām-ı siyāh-kāse vü ṣubḥ-ı sipį̄d-pey

5. Her ḫūb-rūda ḥüsnüñi **Aḥmed** görür idi[2875]
Her şeyʾde rūşen olmasa maʿnā-yı *küllü şey*

339.[2876]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿį̄lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Fitneyle ḳāmetüñ ḳoparurdı ḳıyāmeti[2877]
Ḫışm ile çeşmüñ itmese ʿayn-ı ʿināyeti

2. Dil mülki ḳaṣdına gözi ḫancer çeküp nʾider
Kʾāşūb-ı çį̄n-i zülfi yıḳar bu vilāyeti

[2870] 7. iderse AE14, C: idelden AS1, AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2 / ne ṭañ AE14: şehā AS1, AS2, AE, İ, R, İÜ1, İÜ2 // lebüñ: lebe AE, İ, İÜ1

[2871] **338 AS1: 185a, AS2: 145b-146a, AE: 100a-100b, E: -, H-, İ: 92b-93a, R: 124a-124b, İÜ1: 98b, İÜ2: 124a**

[2872] 1. ey : hey AS1 // duta AS1, AE, İ, İÜ1: ṭuta AS2, R, İÜ2

[2873] 3. Devrānda: Devrinde R

[2874] 4. sipį̄d AS2, İ, İÜ1, İÜ2: sipįde AS1, AE, R / pey: ney AE

[2875] 5. görür idi İ: görür midi AS1, AS2, AE, R, İÜ1, İÜ2 // rūşen: ẓāhir AS2, İÜ2

[2876] **339 AS1: 160a-160b, AS2: 146a, AE: 101b-102a, E: -, H: 56a, İ: 94a, R: 113a-113b, İÜ1: 100a, İÜ2: 124a-124b**

[2877] 1. Fitneyle AS1, R: ʿİşveyle AS2, AE, H, İ, İÜ1, İÜ2

3. Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ[2878]
Şāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti

4. Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

5. Añduḳca gün yüzüñi niyāz eylesem ne ṭañ[2879]
Vardur duʿā-yı ṣubḥuñ ümīd-i icābeti

6. Muṣḥaf yüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var[2880]
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

7. Dil ḥüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın **Aḥmed**'üñ[2881]
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

340.[2882]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafif + + - - / + - + - / + + -

1. Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi
Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

2. Kūçek ü büzürgi muḥayyer iden
Dilkeş ü şāh-nāz gelmez mi

3. Çāresüz ḳaldı cān-ı bī-çāre[2883]
Āh kʾol çāre-sāz gelmez mi

4. Ḫāk-i Maḥmūd sebzesinden ṣor[2884]
Būy-ı zülf-i Ayāz gelmez mi

5. Göklere çıḳdı nāle-i **Aḥmed**[2885]
Saña yoḫsa niyāz gelmez mi

[2878] 3. öldürüp: öldürür AE, H, İ / öldürüp beni: öldüreyin diyü İÜ1 / görür AS2, R, İÜ2: seçer AS1, AE, H, İ, İÜ1
[2879] 5. Añduḳca AE, H, İ, İÜ1: Gördükce AS1, AS2, R, İÜ2 / eylesem ne ṭañ: itdigüm bu kim AS1
[2880] 6. -R
[2881] 7. yoġ: yoḳ AS1, H
[2882] **340 AS1: 163b-164a, AS2: 146a-146b, AE: 91a-91b, E: -, H: -, İ: 89b, R: 116b, İÜ1: 95a, İÜ2: 124b**
[2883] 3. kʾol AE, İ, İÜ1: ol AS1, AS2, R, İÜ2
[2884] 4. sebzesinden: sebzesinde AS2
[2885] 5. çıḳdı AS1, AE, İ, R, İÜ1: irdi AS2, İÜ2 // yoḫsa AE, İ, R, İÜ1: bunca AS1, AS2, İÜ2

341.[2886]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı[2887]
Ki bezm-i ḥüsni devrinde çeküpdür cām-ı maġrūrį̄

2. Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında[2888]
Ṣan olmış dāne müşk-ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrį̄

3. Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ[2889]
Ki olmış rāzen muṭrib burarlar gūş-ı ṭanbūrı

4. Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur[2890]
Ki dār u gį̄r-i zülfi ṣır hezārān dār-ı Manṣūrı

5. Görüp ḥüsni bahārın ġam yimez **Aḥmed** helākinden[2891]
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrį̄

342.[2892]

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Dirį̄ġā yār benden yüz çevürdi[2893]
Fiġān kim cān bedenden yüz çevürdi

2. Yüzi Ḥaḳ ḳıbleden dönsün anuñ kim[2894]
Cemālüñ gördi senden yüz çevürdi

3. Ḳo hindū zülfüñi ḳalsun ayaḳda[2895]
Kim ol vech-i ḥasenden yüz çevürdi

[2886] **341 AS1: 159a-159b, AS2: 146b, AE: 95a-95b, E: -, H: 58a-58b, İ: 96a, R: 113a, İÜ1: 102a, İÜ2: 124b**

[2887] 1. çeküpdür AE, AS1, H, İ, İÜ1: içüpdür AS2, R, İÜ2 / maġrūrį̄: faġfūrį̄ AE, İ, İÜ1

[2888] 2. boynuñ: yüzüñ AE, İ, İÜ1 // müşk ile: misk ile AE, İ, İÜ1

[2889] 3. Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ: Görüp ʿuşşāḳı olmışdur muḥayyer küçek u büzürg AE, H, İ, İÜ1 // olmış: olur AS1, R / burarlar: ki burar AS2, İÜ2

[2890] 4. ṣır: ṣad H, İ, İÜ1

[2891] 5. Oturmaz: Uyanmaz AS2 Uyutmaz İÜ2

[2892] **342 AS1: 164b, AS2: 146b, AE: 99b, E: 69b, H: 57a, İ: 98b-99a, R: 116b-117a, İÜ1: 105b-106a, İÜ2: 124b-125a**

[2893] 1. kim cān bedenden: dildār benden AS2

[2894] 2. gördi senden: Kaʿbesinden H

[2895] 3. hindū: hindį̄ H // Kim: Çün H

4. **Ḳaçurmaz** ayaġın kirpüklerümden[2896]
Güli gör kim dikenden yüz çevürdi

5. Yüzüñ göster belālu bülbülüñe[2897]
Ki gülzār-ı çemenden yüz çevürdi

6. Şikest olur sipāh-ı ʿaḳl çün kim[2898]
But-ı leşker-şikenden yüz çevürdi

7. Nice bed-mihr imiş ol māhuñ **Aḥmed**[2899]
Kʾanı cāndan sevenden yüz çevürdi

343.[2900]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı
Ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ iki cihān ola mı

2. Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd[2901]
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

3. Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa sırrumuz ne ʿaceb[2902]
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

4. Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur[2903]
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

5. Özini ġonca ṭudaġuña beñzedür dirler[2904]
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

[2896] 4. -H / Ḳaçurmaz ANT: Ḳaçurdı AS1, AS2, R, İÜ2 / Ḳaçurmaz ayaġın kirpüklerümden: Ḫayāl-i ḫaddi gitmez kirpügümden AE, İ, Ü // Güli gör kim: Ne gül var kim AE, İ, İÜ1

[2897] 5. -AS1, R

[2898] 6. -AS1, AS2, H, R, İÜ2

[2899] 7. mihr imiş: mihrdür AS1, R / ol māhuñ Aḥmed: cānānumuz kim AE, İ, İÜ1 / ol: gör AS1 // Kʾanı: Anı AE, H, İ, İÜ1 (Bu beyit; AE, İ, İÜ1'de 2. sırada bulunmaktadır. Bu nüshaların makta beyti ise şöyledir: *Göñül götürdügüñ yazarken Aḥmed // Görüp tomarı benden yüz çevürdi*

[2900] **343 AS1: 163b, AS2: 147a, AE: 94b-95a, E: -, H: 57b, İ: 95b, R: 126a, İÜ1: 101b, İÜ2: 125a**

[2901] 2. miḥrāb yā: miḥrāb ü yā AS2, İÜ1, İÜ2 // müşk: misk AE

[2902] 3. ʿışḳumuz AS1, AS2, H, R, İÜ2: sırrumuz AE, İ, İÜ1 // Hevā-i: Būy-ı AS1 / müşk: misk AE, İ, İÜ1 / āteşi: işi İ, İÜ1

[2903] 4. -H / zırıh mıdur: zırıh mı nedür AS1 // kirpük: ġamze AS1 / tīġ: tīġ u AE, İ, R, İÜ1, İÜ2 tīr u AS2

[2904] 5. -AS1 / dudaġuña AE, İ, Ü: ṭudaġuña AS2, H, R, İÜ2

6. Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan[2905]
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

7. Beyān varaḳları vaṣf-ı lebüñle ṭoldı şeker[2906]
Zebān-ı ḫāme-i **Aḥmed** şeker-feşān ola mı

8. Bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde defterinden anuñ[2907]
Ġazel diyü açılan tāze gül-sitān ola mı

344.[2908]

mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

2. Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

3. Ol ḳāmet-i raʿnā ile bostān-ı revānda[2909]
Sen serv-i revān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

4. Cān ḳaṣdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla[2910]
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

5. İy ḥūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına **Aḥmed**
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

345.[2911]

müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün
serīʿ recez / münserih - + + - / - + + - / - + -

1. ʿAhde vefā eyledüñ öyle mi
Terk-i cefā eyledüñ öyle mi

2. Bir dem ayaġuñ tozını gözüme
Küḥl-ı cilā eyledüñ öyle mi

2905 6. ḫayāline: ḫayāl ile AS2, İÜ2
2906 7. vaṣf-ı AE, İ, H, R, İÜ1: şekker AS2, İÜ2; şükr-i AS1 / ṭoldı: ṭolar H
2907 8. -AE, H, İ, İÜ1 / Bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde: Yüzüñ ṣıfatına ey serv R // gülsitān: būstān R
2908 **344 AS1: 164a-164b, AS2: 147a, AE: 96a, E: -, H: -, İ: 96a, R: 116a, İÜ1: 102a-102b, İÜ2: 125b**
2909 3. revānda: cihānda AE, İ, İÜ1
2910 4. Cān ḳaṣdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla: Cān almaġ ise ḳaṣdı gözüñ nola ḳaşuñla AE, İ, İÜ1 / nʾola: ne var R
2911 **345 AS1: -, AS2: 147b, AE: 94b, E: -, H: 57a, İ: 91b, R: -, İÜ1: 98a, İÜ2: 125b**

3. Gül yüzüñe ḳarşu göñül bülbülin
Perde-serā eylemedüñ öyle mi

4. Şemm-i zülfüñle meşāmın dilüñ
Ġāliye-sā eyledüñ öyle mi

5. **Aḥmed**'i öldüriserin dir idüñ[2912]
ʿAhde vefā eyledüñ öyle mi

346.[2913]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli[2914]
Ne ġarı̱b olmışam iy mūnis-i cān sen gideli

2. Raḥm it ol dillere kim aşıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres bigi fiġān sen gideli

3. İy gözüm nūrı ʿināyet naẓarın ḳıl baña kim
Ḳarañudur gözüme iki cihān sen gideli

4. Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş[2915]
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

5. Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġam-ı zülfüñden[2916]
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

6. Gel ʿaẕāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ iy rūḥ-ı revān sen gideli

7. **Aḥmed**'üñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile[2917]
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

2912 5. öldüriserin: ben öldürürem AE, İ, İÜ1 öldürürin H

2913 **346 AS1: 173a-173b, AS2: 147b, AE: 100a, E: -, H: 55a-55b, İ: 92b, R: 122b-123a, İÜ1: 98a-98b , İÜ2: 125b-126a**

2914 1. Kārbān-ı: Kārvān-ı AS2, İÜ2 // mūnis-i cān: rūḥ-ı revān AS2, R

2915 4. Āh kim: Bize kim İ Kem degül İÜ1 // günüm: günün ANT / bunca: nice AS2, İÜ2

2916 5. zülfüñden: zülfüñle AS1

2917 7. şevḳı ile: ḥasretle H

347.[2918]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Yine bu cevr ü cefālar bize cānā ne-y-iki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna ne-y-iki

2. Bilürüz düşman el uzatduġını sünbülüñe[2919]
Bilmezüz daḫı başumuzda bu sevdā ne-y-iki

3. İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ[2920]
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā ne-y-iki

4. Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum[2921]
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā ne-y-iki

5. Ser-i kūyuñda fiġān ile gören **Aḥmed**'i dir[2922]
Yürür āvāra olup yine bu şeydā ne-y-iki

348.[2923]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1.[2924] Gözümüñ yaşı revān oldığı ġamdan ne-y-iki
Yaşımuñ rengi dem urdığı baḳmadın ne-y-iki

2.[2925] Ḥarem-i dilde göñül murġını ġamzeñ ki ṭutar
Ṣayd-ı murġ-ı dil ider ṣaḥn-ı ḥaremden ne-y-iki

3. İşigümde itlerümüñ ḫıdmetin itsün dirmiş
Ḳaṣd-ı şāhuñ bize bu luṭf u keremden ne-y-iki

4. Düşde ʿavn-i ḥareminden görürem kim geçerem
Güẕer itmek ʿacābā bāġ-ı iremden ne-y-iki

[2918] **347 AS1: -, AS2: 147b-148a, AE: 94b, E: -, H: 56b, İ: 92a, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 126a**

[2919] 2. Bilürüz: Bilürem H // daḫı başumuzda bu AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: daḫı başumuzdaki ANT; başumuzda daḫı bu H

[2920] 3. varıcaḳ: varıcaġız H // baña: bize AE, İ, İÜ1

[2921] 4. -İ / oluram AS2, AE, H, İÜ2: oldum ANT // Dostlar ḫayr ola diñ: Ḫayr ola diñ dostlar H

[2922] 5. -İ

[2923] **348 AHB: 132b-133a, K: 189a-189b, LP: 84b, MK1: 73a**
(Gazel, Tarlan neşrinde bulunmamaktadır.)

[2924] 1. urdığı: olduġı LP

[2925] 2. ḥaremden: çemende LP

5. **Aḥmed** inşā ideli naẓmını lüʾlüʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

349.[2926]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstį̃[2927]
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstį̃

2. Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ bigi velį̃
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstį̃

3. Perde-i ʿışḳuñda olmışdur muḥayyer nitekim[2928]
Sünbülüñden özge yoḳ ʿuşşāḳa meʾvā rāstį̃

4. Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫ̬ābda[2929]
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstį̃

5. **Aḥmed**'ā eşʿār ögüş dį̃vān u defter çoḳ velį̃
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstį̃

350.[2930]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı[2931]
Niçe dāġı ciger-i lāle-i aḥmerde ḳodı

2. Cān fedā ʿişve-i bādām-ı siyāhuña didüm[2932]
Işırup laʿl-i lebüñ pisteyi şekkerde ḳodı

3. Zülf ü ḫālin göricek cāna didi göñlümde[2933]
ʿAses aldı ve emānet diyü kāferde ḳodı

[2926] **349 AS1: -, AS2: -, AE: 91a-91b, E: -, H: -, İ: 89b, R: -, İÜ1: 94b-95a, İÜ2: -**
[2927] 1. ḥüsnin: ḥüsni AE
[2928] 3. nite kim: nice kim AE // meʾvā: bālā AE
[2929] 4. görürem: görürdüm İÜ1
[2930] **350 AS1: -, AS2: -, AE: 101a, E: -, H -, İ: 93a-93b, R: 127a, İÜ1: 99a-99b, İÜ2: - (C: 38b-39a, HME: 86a-86b)**
[2931] 1. girihin AE, İ, İÜ1: görüben C, R, HME // Nice AE, İ, İÜ1: Bunca C, R, HME
[2932] 2. -HME, R
[2933] 3. -AE, İ, İÜ1

4. Ḥalḳa-i zülfini ruḫsārına ṣalduġı bu kim[2934]
Naʿl-i miskḭndür anı siḥr içün āẕerde ḳodı

5. Virdi Ḥaḳ levḥ-i cemālüñdeki sḭmḭn elife
Bir kerāmet kʾanı engüşt-i peyemberde ḳodı

6. Ṭıfl-ı dil ḳıldı heves zülfüñe cān oynamaġa[2935]
Oldı cānbāz velḭ boynını çenberde ḳodı

7. Her ḳalem kʾ**Ahmed** anı çekdi boyuñ vaṣfı içün[2936]
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

351.[2937]

mefāʿḭlün mefāʿḭlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ḳılur zülfi muʿaṭṭar dest-māli
Ṭolar misk ile ʿanber dest-māli

2. Yañaġı derlerin sildükce ol yār
Gülāb ile pür eyler dest-māli

3. Ṭudaġı çeşmesine irse nā-gāh
Pür olur cūy-ı kevŝer dest-māli

4.[2938] Ne laʿl olur ki yā Rab leẕẕetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

5. Şifā umsam ḳaçan kim leblerinden
Utanup yüze ṭutar dest-māli

6. Añup dür-dānesin aġlasa **Aḥmed**
Ṭolar dürr ile gevher dest-māli

7. Leb-i laʿlini yād itdükce **Aḥmed**
Ṭolar ḫūn-ı cigerle dest-māli

[2934] 4. -AE, İ, İÜ1

[2935] 6. Ṭıfl-ı C, HME, R: ʿAḳl u AE, İ, İÜ1 // boynını AE, İ, İÜ1: cānını C, HME, R

[2936] 7. için AE, İ, İÜ1: ile C, HME, R // şeker diyüp AE, İ, İÜ1: şekerdür ki C, HME, R

[2937] **351 AS1: -, AS2: -, AE: 104b (sayfa kenarında), E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[2938] 4. Nüshada bu beytin ilk dizesinin tekrar ettiği bir beyit daha yazılıdır: *Lebin pāk itdigünce şekkerinden*

5. BAḤR-I TAʿVĪL

1a. Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā
1b. ḫāküñ emvātını āŝār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥį ḥayy ü tüvāna vü ziḥį
ḳādir ü muḥyį ki nice ḫūb u laṭįf eyledi iḥyā
2a. Ebr-i nįsān ṣu sepüp ṣaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerį mest oluban[2940] ḳıldı terennüm
2b. Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā
3a. Leb-i cūy u leb-i sāḳį vü leb-i ġonce vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter
3b. Sįm-i sāḳį vü sįmįn-beden ü ġonce-leb ü lāle-rūḫ u muṭrįb-i ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-sįret ü sįmā
4a. Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ ile[2941] şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer
4b. Sāḳįyā sāġar-ı zerrįni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā
5a. Ṣūfįyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup mestlerüñ ḥālet-i vecdine ṣafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur
5b. Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳį-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını vü
eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
6a. Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
6b. Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḥazenden göñül āyįnesi bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
7a. Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü diriġā ki naẓar ehli olan vermeye kim hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār (bāb İ, M)

[2939] **İZM: 147, MCM: 136**
[2940] 2a. oluban: olup MCM
[2941] 4a. İle: u MCM

7b. Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur Ṭāyif ü Şam u Ḥaleb ü Mıṣr bigi zāyir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
8a. Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir faẓl-ı celāl ü kerem ü merḥamet
ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
8b. Ki deminde ṭaliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne mül içüp ideler ṣoḥbet ü seyrān u temāşā
9a. Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Sulṭān[2942] Mehemmed ki semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
9b. Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār
ü güneh-kār ü güneh-kāra ḳaçan olsa gerek mesken ü meʾvā.

[2942] 9a. Sulṭān: Seyyid MCM

6. TARİHLER

1.

Tārīḫü Ḫāne-i Ḫod mi Guyed*[2943]

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün[2944]

hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Çü bünyād oldı bu ḳaṣr-ı muʿallā
Görüp reşk eyledi firdevs-i aʿlā

2. Baḳup Rıḍvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḥūr ile olsun muḥallā (841/1437-1438)

2.

Tārīḫu Şikeste Şoden Ḳara Buġdan Derdest-i Sulṭān Meḥemmed*[2945]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün[2946]

remel - + - - / - + - - / - + -

1. Seyfüdīni'l-lāhi Ṣulṭānü'l-ġuzāt[2947]
Farraḳa'l-Buġdan bi'l-cündi'l-mühīb

2. Ṣāra fī ġazvāke yā ḫayrel-mülūk[2948]
Ḫayrü tārīḫin lenā fetḥün ḳarīb (881/1476)

3.

Ve-lehū Tārīḫ-i Fetḥ-i İslāmbul*[2949]

müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün[2950]

serīʿ - + + - / - + + - / - + -

1. Ḳalʿatü Ḳosṭanṭıniyye feteḥahā[2951]
Ṣulṭānunā'l-ʿadlü bi-seyfin ḥazīz

2. Enṭaḳna'llāhü bi-tārīḫihī
Yenṣuruhu'l-lāhü bi-naṣrin ʿazīz[2952] (857/1453)

2943 *Başlık: AS1

2944 **1 AS1: 82a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 101b, R: -, İÜ1: 110a, İÜ2: -**

2945 *Başlık: AS1, Boğdan'ın Sultan Mehmed tarafından alınmasına tarih düşmesi

2946 **2 AS1: 78b, AS2: -, AE: 107b, E: -, H: -, İ: 101a, R: 133a, İÜ1: 109a, İÜ2: 131a**

2947 1. *Allah'ın dininin kılıcı ve akıncıların sultanı, Boğdan'ı görkemli ordusuyla darmadağın etti.*

2948 2. *Ey sultanlar sultanı senin savaşlarında tarihin en hayırlı fetihleri oldu.*

2949 *Başlık: AS1, Onun İstanul'un fethi ile ilgili tarih (düşmesi)

2950 **3 AS1: 78b, AS2: -, AE: 107b, E: -, H: -, İ: 100b, R: 132b, İÜ1: 108b, İÜ2: 130a**

2951 1. *Kostantıniyye Kalesi'ni âdil sultanımız o mübarek kılıcıyla fethetti.*

2952 2. Allah bize onun tarihini söyletti. Büyük bir yardımla Allah ona yardım etmektedir.

4.

Ve lehū Tārīḫü Ḥammām Serrācān der-Edirne*[2953]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün[2954]

ḫafīf - + - - / + - + - / + + -

1. Ḥabbeẕā buḳʿatun mübārake[2955]
Ṣāneha'l-lāhu min nevāyibih

2. Menzilün ḳad benā de'āyimehü[2956]
Li-yerā'l-mecde min cevānibih

3. Baḥru faḍlin ġaşemşeme ʿadl[2957]
Ḫacele'l-mezni min mevāhibih

4. İṣṭanaynā li-ḫatmihi't-tārīḫ
Ḫallede'l-lāhu medḥa sāḥibih[2958] (858/1454)

5.[2959]

feʿilātün feʿilātün feʿilün

remel ++ - - / + + - - / + + -

1. Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm[2960]
Geldi mi bu çemene bir geyicek

2. Didi geldi yaraşur mı gör e
Egnine ḥulle-i sündüs geyicek

3. Bilesin sen ʿAlī'nüñ tārīḫini
Raḥmetu'llāhi ʿaleyhi diyicek (866/1461-1462)

2953 *Başlık: AS1, *Onun Edirne'deki Sarraçlar Hamamı ile ilgili tarih düşmesi*

2954 **4 AS1: 77b-78a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 100b-101a, R: 133a , İÜ1: 109a, İÜ2: 130a-130b**

2955 1. *Bu ne güzel ne şirin bir yer, Allah onu tüm felaketlerden korusun.*

2956 2. *Öyle bir yer ki onun direklerini ihtişamı her yerden görülecek şekilde dikti.*

2957 3. *Faziletin denizi, adaletin timsali. Onun yeteneklerinin çokluğundan yağmurlar utanır.*

2958 4. *Biz bitişine tarih düştük. Allah da sahibinin övgüsünü ebedi kılsın.*

2959 **5 AS1: -, AS2: -, AE: 107a, E: -, H: -, İ: 100b, R: -, İÜ1: 108b , İÜ2: -**

2960 1. gice: dün gice İÜ1

6.

Tārīḫü Ḥammām Maḥmūd Pāşā der İslāmbul*[2961]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün[2962]

- - + - / - - + - / - - + -

1. Hiye buḳʿatun meşḥūne bi-mellāḥ[2963]
ve riḫāmuhā fiʾḍ-ḍavʾi kel-miṣbāḥ

2. Cennātü ʿadnin fecerat enhāruhā[2964]
Tārīḫuhā hiye rāḥatüʾl-ervāḥ (871/1466-1467)

7.

Ve lehū Tārīḫü Vefāt Şeyḫ Tācüʾd-dīn Raḥimehüʾl-llāh*[2965]

müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün [2966]

serīʿ - + + - / - + + - / - + -

1. İntiḳaleʾş-Şeyḫ ve Tārīḫuhū[2967]
Ḳaddesekeʾl-lāhu bi-sırrin refīʿ (872/1467)

8.

Tārīḫü Vafātiʾl-Merḥūm Ebūbekr Çelebi bin Mevlānā Veliyyüʾd-dīn ʿAfā ʿAnhumā[2968]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün[2969]

hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Ebū bekr bin Veliyyüʾd-dīn be-cennet reft tārīḫeş[2970]
bi-iḥsānin cazīlin kad enāraʾllāhü bi-rehānik (872/1467-1468)

2961 *Başlık: AS1, *İstanbul'daki Mahmut Paşa Hamamına Tarih Düşmesi*

2962 **6 AS1: 78a, AS2: -, AE: 107b, E: -, H: -, İ: 100a, R: 132b, İÜ1: 108b, İÜ2: 130a**

2963 1. *O, ziyaretçileriyle dopdolu bir yerdir; onun mermerleri ışık altında sanki birer lamba gibidir.*

2964 2. *Adn cenneti gibi nehirleri fışkırır; onun tarihi ruhların rahat etmesiyledir.*

2965 *Başlık: AS1, *Şeyh Taceddin'in Vefatına Tarih Düşmesi*

2966 **7 AS1: 80a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 134b, İÜ1: -, İÜ2: 130b**

2967 1. *Şeyh bu tarihte vefat etti. Allah seni yüksek bir makamla kutsasın.*

2968 *Başlık: AS1, *Mevlana Veliyyüddin Oğlu Ebu Bekir Çelebi'nin Vefatına Tarih Düşmesi*

2969 **8 AS1: 82a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 101b, R: -, İÜ1: 110a, İÜ2: -**

2970 1. *Bu tarihte Veliyyüddinoğlu Ebubekir cennete gitti. Bol ihsanla Allah senin ruhunu nurlandırsın.*

9.

Tārīḫü Muḥārebe-i Uzun Ḥasan*[2971]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün [2972]

ḫafīf - + - - / + - + - / + + -

1. es-Sinnüʾr-remḥü evvelüʾs-sānį̄[2973]
li-ḫurūbi Skenderüʾs-sānį̄

2. Ṣırtu fį̄hā ve ḳultu tārīḫan
Eyyedeʾl-Ḥaḳḳu ibn-i ʿUsmānį̄[2974] (878/1473)

10.

Tārīḫ-i Fetḥ-i Ḳalʿa-i Ermenek Diyār-ı Ḳaraman*[2975]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün[2976]

remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ümerā ṣaflarını Āṣaf-ı devrāna ḳoşup
Ḳaraman fetḥine emr itdi Süleymān-ı zamān

2. Ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy Ermeneküñ ḳalʿasını
Ḳahr ile ḳalʿ idüben ḳondı hemį̄n aldı hemān

3. Devlet āsārını bu vech ile ferḫunde görüp
Ehl-i diller didi tārīḫini fetḥ-i Ḳaraman (879/1474)

11.

Ve lehū Tārīḫü Ḳalʿa-i Serāy-ı Sulṭān Mehemmed der-İslāmbul*[2977]

müfāʿaletün müfāʿaletün feʿilün[2978]

+- ++ - / +- ++ - / + + -

1. Tebārake ḳalʿatiʾl-melikiʾl kerį̄m[2979]
bi-Envāʿiʾl-mekārim veʾl-kerām

2971 *Başlık: AS1, Uzun Hasan Savaşına Tarih Düşmesi

2972 **9 AS1: 78a, AS2: -, AE: 107b, E: -, H: -, İ: 101a, R: 133a, İÜ1: 109a, İÜ2: -**

2973 1. *İkinci İskender'in savaşları için mızrağın dişi ikincinin ilkidir.*

2974 2. *Orada bulundum ve tarih düştüm.Hak Teâla Osman oğlunu güçlü kılsın.*

2975 *Başlık: AS1

2976 **10 AS1: 78a, AS2: 53b, AE: 107a, E: -, H: -, İ: 101b, R: 134b, İÜ1: 110a, İÜ2: 130b**

2977 *Başlık: AS1, Sultan Mehmet'in İstanbul'daki Saray Kalesine Tarih Düşmesi

2978 **11 AS1: 78b, AS2: -, AE: 107b, E: -, H: -, İ: 101a, R: 133a, İÜ1: 109b, İÜ2: -**

2979 1. *Kudretli sultanın kalesi kutlu olsun, birçok onur ve haysiyetle.*

2. Ketebeʾz-zemān tārīḫan ʿaleyhā[2980]

Müṣāḥibühaʾs-saʿādeti biʾs-selām (882/1477)

12.

Tarīḫü Diger Ḳalʿa-i Mezkūre-rā[2981]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün [2982]

ḫafīf - + - - / + - + - / + + -

1. Ḫvāstem rāh-ı medḥ-i ḥışn-ı tu-rā[2983]
ʿAcziʾl-ʿaḳli fī mesālikī

2. Mī-şünūdem zi-ġayb tārīḫeş[2984]
Ḫalledeʾl-Ḥaḳḳu cūde mālikihī (882/1477)

13.

Tārīḫü Diger Ān Ḳalʿa Rā*[2985]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün [2986]

ḫafīf - + - - / + - + - / + + -

1. Kevkebüʾl-mecdi kad bedā ve ʿalā[2987]
Eyyüheʾl-hısnü cevānibkā

2. Elhemeʾl-Hakkü fīke tārīhan
Hallede'l-Hayyü ızze sāhibkā[2988] (882/1477)

2980 2. *Zaman ona tarih düştü. Onun sahipleri daima saadet ve selamette olsunlar.*

2981 *Başlık: AS1, Zikredilen Kalenin Bir Diğer Tarihİ

2982 **12 AS1: 79a, AS2: -, AE: 108a, E: -, H: -, İ: 101a, R: 133b, İÜ1: 109b, İÜ2: -**

2983 1. *Senin kaleni övmek için bir yol aradım. Ancak akıl ona bir yöntem bulmakta aciz kaldı.*

2984 2. *Gaybdan onun tarihini duyuyorum. Hak Teâla sahibinin cömertliğini ebedi kılsın*.

2985 *Başlık: AS1, Başka Bir Kale İçin Tarih Düşmesi

2986 **13 AS1: 79a, AS2: -, AE: 108a, E: -, H: -, İ: 101a, R: 133b, İÜ1: 108b, İÜ2: 131a**

2987 1. *Şerefin yıldızı ortaya çıktı ve yükseldi. Ey etrafıyla görkemli kale!*

2988 2. *Hak Teâla sendeki tarihi ilham etti. Allah onun sahibini ebediyen aziz kılsın.*

14.

Ve lehū Tārīḫ̱ü Binā-i Serāy Diger Der-İslāmbul[2989]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün[2990]

ḫafif + + - - / + - + - / + + -

1. Ḥurrime min celāli ṣāhibihi̱[2991]
Seccedeʾş-şemsü min cevānibihi̱

2. Elhemeʾl-lāhu fi̱hi tārīḫ̱an[2992]
Ḫ̱alledeʾl-lāhu ʿızze ṣāḥibihi̱

3. Keyfe aḥṣā ŝenāe ṣulṭāni
Ve eneʾl-baʿdu min mevāhibihi̱[2993] (883/1478)

15.

Tārīḫ̱-i Feṯḥ-i Āḳçaḥiṣār der-Arnavud be-Devr-i Sulṭān Meḥemmed[2994]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün [2995]

ḫafif + + - - / + - + - / + + -

1. Feṯḥü şüd çün ḥiṣār-ı Āḳçaḥiṣār[2996]
Feṯḥüʾl-baḥri min mefātiḥihi̱

2. Āmed ez-feyż-ı şāh tārīḫ̱eş[2997]
Ebeden ʿazze ḳadra fātiḥihi̱ (883/1478)

2989 *Başlık: AS1, Onun İstanbul'daki Başka Bir Saray Binasına Tarih Düşmesi

2990 **14 AS1: 78a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 100b, R: 134a, İÜ1: 108b, İÜ2: 131b**

2991 1. *Sahibinin yüceliğinden dolayı burası kutsandı. Onun ihtişamından güneş bile ona secde eder.*

2992 2. *Allah ona tarih düşmeyi ilham etti. Allah onun sahibinin şerefini ebedi kılsın.*

2993 3. *Sultanımın övgüsünü nasıl sayayım? Ben sadece onun sadık bir kuluyum.*

2994 *Başlık: AS1, Sultan Mehmed Zamanında Arnavutluk'taki Akçahisar Kalesi'nin Fetih Tarihi

2995 **15 AS1: 79a, AS2: -, AE: 108a, E: -, H: -, İ: 101a, R: 133b, İÜ1: 109b, İÜ2: 132a**

2996 1. *Âkçahisar Kalesi fethedildiğinden denizlerin fethi onun anahtarlarıyla olacaktır.*

2997 2. *Şahın kereminden dolayı onun tarihi geldi: Ebediyen onu fethedenin şerefi yüce olsun*

16.

Tārīḫü Fetḥi Ḳalʿa-i Diger ez-Efrenc[2998]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün [2999]

ḫafif + + - - / + - + - / + + -

1. Fetḥü Zabyāḳ ve kesrü raʾsi Frenk[3000]
Żamm-i şüd ey şāh celāli-melik tu-rā

2. Rūz-i lüṭf est ve geşt tārīḫeş
Rabbü zid yevme lüṭfi fātiḥihā[3001] (883/1478)

17.

Tārīḫü Fetḥi Ḳalʿa-i Diger ez-Efrenc[3002]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün [3003]

ḫafif + + - - / + - + - / + + -

1. Fetḥ Leşrā ḫoş āmed iyn tārīḫ
ʿAmmeraʾl-lāhu cūd-i fātiḥihi[3004] (883/1478)

18.

Ve lehü Tārīḫ-i Fetḥ-i Ḳalʿa-i Diger hem der-Ān Sāl[3005]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün[3006]

ḫafif - + - - / + - + - / + + -

1. Dāne Efrenc dāme ū Durus
Ḳaṣd ū kerd şāh-ı pür ferheng[3007]

2. Şüd güşūde çü Ḳalʿa-i Durus[3008]
Geşt tārīḫ-i fetḥ dām-ı Frenk (883/1480)

2998 *Başlık: AS1, Avrupa'da Başka Bir Kalenin Fethine Tarih Düşmesi

2999 **16 AS1: 79a, AS2: -, AE: 108a, E: -, H: -, İ: 101a, R: 133b, İÜ1: 109b, İÜ2: 132a**

3000 1. *Zabyak'ın fethi ve kafirlerin başını kesilmesiyle kralın ihtişamı sana eklendi ey şah!*

3001 2. *Bu tarihin ihtişamlı lütuf günüdür. Ya Rab, onu fethedenin her gününü böyle kıl!*

3002 *Başlık: AS1, Avrupa'da Başka Bir Kalenin Fethine Tarih Düşmesi

3003 **17 AS1: 79a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 134a, İÜ1: -, İÜ2: -**

3004 1. *Leşra Kalesi'nin bu tarihte fethi hoş geldi. Allah onu fethedenin ömrünü uzun etsin.*

3005 *Başlık: AS1, Aynı Yıl Fethettiği Diğer Kalenin Tarihi

3006 **18 AS1: 79b, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 134a, İÜ1: -, İÜ2: 132a**

3007 *Frenk tane oldu, onun tuzağı ise Durus'tur. Marifetli padişah ona kastetti.*

3008 *Durus Kalesi fathedildiğinde fatih tarihi dam-ı Frenk (Frenk tuzağı) oldu.*

19.

Târiḫü Cülûs Sulṭân Bayezıt*[3009]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün [3010]

remel - + - - / - + - - / - + -

1. Çıḳdı devlet taḫtına Şeh Bāyezi̯d
Ol culûs itdi cihān baḫtın saʿi̯d

2. Yazdı levḥ üzre ḳalem târiḫini
Ḳayṣer oldı Rūm'a Sulṭān Bāyezi̯d (886/1481)

20.[3011]

Tari̯ḫ-i Muḫārebe-i Sulṭān Bāyezi̯d bā Cem der Yenişehir*[3012]

feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūlün

müteḳārib + - - / + - - / + - - / + - -

1. Penāh-ı cihān ān Feri̯dūn-ı ŝāni̯[3013]
Ki ez-devr-i ʿadleş bi-nāzi̯d dünyā

2. Nehengān-ı ejder şikārān-ı ḫayleş[3014]
Ki bi̯-ḥadd u ḥaṣrend çün ri̯gān-ı deryā

3. Be-yek ḥamle bürdend ṣafhā-yı düşmen[3015]
Be-tārāc dādend çün ḫʷān-ı yaġmā

4. Çe feṯḥ est bi-nger ki ū rāst târi̯ḫ[3016]
Ve yenṣurake'l-lāhu naṣran mübi̯nā (886/1481)

[3009] *Başlık: AS1

[3010] **19 AS1: 79a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 101b, R: -, İÜ1: 109b, İÜ2: -**

[3011] *Başlık: AS1, Yenişehir'de Sultan Bayezid ile Cem'in Muharebe Tarihi.

[3012] **20 AS1: 80a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3013] 1. *Dünyanın onun devrindeki adalete kıvanç duyduğu ve dünyanın sığınağı olan o ikinci Ferîdûn*

[3014] 2. *Deniz kumları gibi çok sayısız olan ordusundaki ejderha avlayan timsahlar (güçlü askerler).*

[3015] 3. *Bir hamlede yağma sofrasının talan edilmesi gibi düşman saflarına saldırdılar.*

[3016] 4. *Ne fetihtir bak ki onun tarihi. Allah sana açık bir zafer ihsan etti.*

21.

Ve Lehü Tārīḫü Diger Hem Deriyn Bāb*[3017]

müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün [3018]

serīʿ - + + - / - + + - / - + -

1. Niyyet Cem kerd çü Şeh-i Bāyezīd[3019]
Ḳad ġalebeʾl-ḥasmü bi-cendin mehīb

2. Şüd raḳam nüsḫa-i tārīḫ-i ū[3020]
Eyyedekeʾl-Ḥayyü bi-fetḥin ḳarīb (886/1481)

22.

Tārīḫü Tezvīc Kerden Mehmed Pāşā Duḫter-i Ṣulṭān Bāyezīd Rā*[3021]

feʿilātün feʿilātün feʿilün[3022]

remel + + - - / + + - - / + + -

1. Bārakeʾl-lāhu li-ʿursin saʿidet[3023]
bi-Eyādīhi şuhūr ve sinīn

2. Kelemeʾl-lāhu lehū tārīḫan[3024]
biʾr-Rifāi bi-benātin bi-benīn

23.

Tārīḫ-i ʿİmāret-i Dāvūd Paşa Der-Ḳosṭanṭīniyye Ḥamiyyeti ʿAniʾl-Baliyye*[3025]

mütefāʿaletün mütefāʿaletün feʿūlün[3026]

vāfir + - + + - / + - + + - / + - -

1. Elā yā ḳad benā Derviş Dāvūd[3027]
Vezīru abhereʾl-istiḳāmeh

2. li-Sulṭān Bāyezīd bin Muḥammed[3028]
Ferīdüʾd-dehr fī ʿaḳdiʾl-imāmeh

3017 *Başlık: AS1, Aynı Konuda Diğer Bir Tarih Düşmesi.

3018 **21 AS1: 80b, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 101b, R: -, İÜ1: 110a, İÜ2: -**

3019 1. *Sultan Beyazıt Han niyet etti. Muhteşem ordusuyla düşmanlarına galip geldi.*

3020 2. *Bu fethin tarihine tarih düşüldü. Allah Teâla açık bir fetihle onu destekledi.*

3021 *Başlık: AS1, Sultan Beyazıt'in Kardeşiyle Mehmed Paşa'nın Evlenmesine Tarih Düşmesi

3022 **22 AS1: 80a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 101a, R: 134a, İÜ1: 109a, İÜ2: 131b**

3023 1. *Allah bu evliliği mübarek kılsın. Yıllar ve aylar onlara mutluluk getirsin.*

3024 2. *Allah ona tarih düşürmeyi nasip etti, refah içinde kızlar ve oğullar ile.*

3025 *Başlık: AS1, Tüm Belalardan Korunmuş Kostantıniyye' deki Davut Paşa İmaretine Tarih düşmesi

3026 **23 AS1: 81b, AS2: -, AE: 108b, E: -, H: -, İ: 101b, R:-, İÜ1: 110a, İÜ2: -**

3027 1. *Bakın hele Derviş Davut bina etti. Yolu en düzgün olan vezir.*

3028 2. *Mehmed oğlu Sultan Beyazıt Han'ın, önderlik alanında zamanının en iyisi.*

3. Bināʾuʾl-ẖayri merfūʿuʾl-mebāniˌ[3029]
Ḥamāhuʾllāhu mā nāḥet ḥamāmeh

4. Teʾemmel fiˌhi veʾnẓur ḥusne tārīˌẖ[3030]
li-Ṣāḥibikeʾs-saʿādeti veʾs-selāmeh (890/1485)

24.

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -[3031]

1. Şöyle ʿāliˌ yapdı Dāruʾl-ẖayrı Sulṭān Bāyezīˌd
Kim feleklerde melekler itdiler medḥ ü ŝenā

2. Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭopraġı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

3.[3032] Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

4. Böyle olur kime düşse pertev-i ẖurşiyd-i baḫt
Böyle olur kime ṣalsa sāyesin perr-i hümā

5.[3033] Ḥüsn ile bāġ-ı zamānı ẖurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīˌẖini ẖurrem binā (893/1488)

25.

Tārīˌẖu Tecdīˌd-i Ḥarem-i Mevlānā Celālüʾd-dīˌn Raḥimahuʾllāhu*[3034]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün[3035]
ẖafīf - + - - / + - + - / + + -

1. İy deret būse-gāh-i ehl-i bihişt[3036]
Ḫāk-i tū zaʿferān-i müşk-sirişt

3029 3. *Binaların en hayırlısı ve en yücesi, Allah onu güvercinin ağlamasından korusun.* (Onu her türlü afetten korusun)

3030 4. *Bak ve biraz düşün! Senin sahibinin saadet ve selameti için ne güzel bir tarih!*

3031 **24 AS1: -, AS2: 53a, AE: 104a-104b, E: -, H: -, İ: 100a, R: -, İÜ1: 108a-108b, İÜ2: 130b**

3032 3. alur: olan AS2 // Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā: Hem ḥakemdür hem niʿmedür hem ʿaṭādur hem seḫā AS2

3033 5. zamānı: ciḥānı AS2 / itdi: itdüm AS2

3034 **25 AS1: 82a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

3035 ***Başlık: AS1,** Mevlana Celâlü'd-dîn'in -Allâh rahmet eylesin- Hareminin Onarma Tarihi

3036 *1. Asitanın cennet ehlinin öptüğü yer olan ey sen! Senin toprağın miskten yapılmış safran gibidir.*

2. İn benā-rā ki āsumān-āsāst[3037]
Hast tārīḫ-i ṣafhā-yı bihişt (893/1488)

26.

mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün[3038]
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Ān şemʿe-fürūz-ı ḥarem-i kaʿbe-i esrār[3039]
Bü-gẕeşt ez-ān pul ki güẕer kerd keh ü meh

2. Ḫʾāhī ki bi-dānī sefer-i şeyḫ-i vefā-rā[3040]
Der-yāb zi-tārīḫ ilā raḥmet-i Rabihī (896/1491)

27.

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafif - + - - / + - + - / + + -[3041]

1. Devr-i Şeh Bāyezīd Ḫānda kʾanuñ[3042]
Ḍāḳatiʾl-arḍü min ʿasākirihi

2. Yapdı bir bendesi bu cāmiʿi kim[3043]
Ṣāra fīʾd-dehri min nevādirihi

3. Elhemeʾl-lāhü fīhi tārīḫan
Yesseraʾl-ḥaḳḳi amra āmirahi[3044] (896/1490-1491)

3037 2. *Bu gökyüzü gibi olan binanın tarihi safha-yı bihişttir* (cennet safları).

3038 **26 AS1: -, AS2: -, AE: 107a, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 131b**

3039 1. *Sırlar kabesinin hareminin mumunu yakan o büyük ve küçüğün (herkesin) geçtiği o köprüden geçti.*

3040 2. *Şeyh Vefa'nın (Ahiret) yolculuğunun tarihini bilmek istiyorsan tarihten …. anla.*

3041 **27 AS1: -, AS2: -, AE: 107b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 130b-131a**

3042 1. *Onun askerinden yeryüzü daraldı* (Askerini yeryüzü almaz oldu.).

3043 2. *Çağ onun olağanüstü işleriyle doldu.*

3044 3. *Allah bu tarihi ilham etti. Allah bunu yapanın işini kolay kılsın.*

7. MUKATTAAT

7.1. KIT'ALAR

1.[3045]

ḲITʿA DER VAṢF-I ḤĀL*[3046]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḳullaruz ḥālümüz añlatmaġa geldük ḳapuya[3047]
İntiẓāruz ki icāzet vire sulṭān-ı kerem

2. Ḫusrevā pādşehā cūduñı dil şerḥ idemez[3048]
Gerçi medḥüñle ṭolar defter ü dīvān-ı kerem

3. Āsitīn-i keremüñden pür olur dāmen-i çarḫ[3049]
Āstānuñda açılduḳca girībān-ı kerem

4. Dürr ü gevher ṣaçılur ḳaṭra-i bārān yerine
Çünki cūduñ bulıdından yaġa nīsān-ı kerem

5. Kīmyā oldı ḳamu ehl-i seḫānuñ naẓarı
Olalı ḫāk-i derüñ sürme-i aʿyān-ı kerem

6. Himmetüñ ḫaylı seḫā mülkine ḳılduḳca nüzūl
Çünki her gūşe-i ḫaymeñ ola meydān-ı kerem

7. Nʾiçün iflāsum ola mūcib-i taḳlīl-i ʿaṭā
Nʾiçün iḫlāṣum ola bāʿiŝ-i ḥirmān-ı kerem

8. Ne revādur ki cihān luṭfuña ġarḳ olmış iken[3050]
Ḳapu ḳapu ṭolanam bulamayam nān-ı kerem

9. Niçe bir gülmeye bu ġonca-i gülzār-ı ümiḋ[3051]
Bezenürken dem-i luṭfuñla gülistān-ı kerem

[3045] 1 **AS1: 28a-28b, AS2: 31a-32a, AE: -, E: -, H: 14b-15b, İ: 17a-17b, R: 40a-41a, İÜ1:12a-12b, İÜ2: 17b-19a**
(Kıt'a, Tarlan neşrinde bulunmamaktadır. İÜ2'de "kerem" redifli ıydiye; AS2, İ, İÜ1'de "kerem" kasidesi ile birleştirilmiştir. Neşirde İÜ2 rivayeti esas alınmıştır.)

[3046] *Başlık: AHB

[3047] 1. ḳapuya AS1, AS2, H, R, İÜ2: ḳapuña İ, İÜ1 // ki: kim İÜ1

[3048] 2. cūduñı AS2, İÜ2: luṭfuñı AS1, AE13, H, İ, S, R, İÜ1 // ṭolar AS1, AS2, İ, İÜ1, İÜ2: ṭolu H, R / defter ü AS1, AS2, H, R, İÜ2: defter-i İ, İÜ1

[3049] 3. olur AS1, İ, R, İÜ1: ola AS2, AE13, H, S, İÜ2

[3050] 8. ṭolanam AS2, İÜ2: dilenem AE13, H, İ, R, İÜ1; dilenüp AS1 / bulamayam: bulımazam AS1

[3051] 9. luṭfuñla AS1, AS2, H, R, İÜ2: luṭfı ile İ, İÜ1

10. Ṣu baturmaz utanur kendü murabbālarını[3052]
Beni n'içün batura ġuṣṣaya ʿummān-ı kerem

11. Beni ḫ̬ʷār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ[3053]
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

12. Ḫ̬āric-i merkez ü ḥadd oldı çü üftādelügüm[3054]
Demidür merḥamet it var ise imkān-ı kerem

13. Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

14. Ṭutmışuz çünki ḫ̬acālet yüzine ʿöẕr etegin[3055]
ʿAyb-pūş olsa baʿi̯d olmaya dāmān-ı kerem

15. ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

16. Nice kim ṭuta varaḳ ṣafḥaların defter-i cūd[3056]
Nice kim yaza ḳalem dillere di̯vān-ı kerem

17. Yir ü gök medḥüñ oḳısun sen oṭur devlet ile
Āsmān taḫ̬tuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

2.[3057]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
+ - - - / + - - - / + - -

1. Sen ol ʿāli̯-nesebsin kim dilerseñ
Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin

2. Ben ol ḫ̬ākem ki ebr-i şefḳatüñle[3058]
Vücūdum mülkini bostān idersin

[3052] 10. batura: baturur AS1

[3053] 11. çün İ, R, İÜ1: kim AS1, AS2, AE13, H, S, İÜ2 // perı̯şān AS2, H, R, İÜ2: peşı̯mān AS1, İ, İÜ1

[3054] 12. merkez ü H, İÜ2: merkez-i AS1, AS2, AE13, İ, S, İÜ1 / çü AS2, AE13, R: çün AS1, H, İ, İÜ1, İÜ2 / üftādeligüm AS1, İ, R, İÜ1: üftādelüġüm AS2, AE13, H, S, İÜ2

[3055] 14. etegin H, İ, İÜ1: yeñin AS1, AS2, AE13, R

[3056] 16. Bu beyit ANT'de bulunmamaktadır.

[3057] **2 AS1: 65a-65b, AS2: 48b-49a, AE: 77b, E: -, H: -, İ: 77a, R: 127b, İÜ1: 80a-80b, İÜ2: -**

[3058] 2. şefḳatüñle AS1, AE, İ, İÜ1: raḥmetüñle AS2, R

3. ʿArūs-ı medḥüñüñ reng-i ruḫından[3059]
Dimāġumı nigāristān idersin

4. Ṣaḳın cevrüñle mülküñden çıḳarma[3060]
Anı kim bende-i iḥsān idersin

5. Şekerden yig müferriḥ sözlerüñ var
Ki **Aḥmed** ʿaḳlını ḥayrān idersin

6. Velį̃ dün bir ḳadeḥ ṣunduñ kʾanuñla
Bugün mey bigi baġrum ḳan idersin

7. Dil-i ṣad-pāremi aġyār elinden
Dem-ā-dem ney gibi nālān idersin

3.[3061]

mefʿūlü mefāʿį̃lün feʿūlün
- - + / + - + - / + - -

1. Medḥüñ çemeninde bülbül olsam
Biñ ġonca gibi dehānum olsa

2. Her bir dehenümde ey şeker-leb
Sūsen gibi ṣad zebānum olsa

3. Yüz biñ luġat olsa her dilümde[3062]
Her ḥarfde biñ beyānum olsa

4. Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda[3063]
Her ḫāmede biñ lisānum olsa

5. Evṣāfuñı söylesem ve yazsam[3064]
Tā ḥaşre degin zamānum olsa

6. Bir şemmesi şerḥin idemezdüm
ʿĀlem ṭolu dāsıtānum olsa

7. Her bāb ile ʿaczümi bilürdüm
Her nice ki imtiḥānum olsa

[3059] 3. Dimāġumı AS1, AE, İ, İÜ1: Yañāġumı AS2, R
[3060] 4. Ṣaḳın: Saḳın AS1, AS2
[3061] **3 AS1: 66a-66b, AS2: 50a, AE: 36b, E: -, H:-, İ: 7b-8a, R: 44b, İÜ1: 2b, İÜ2: 127a**
[3062] 3. Yüz biñ AS1, AS2, H, R, İÜ2: Biñ biñ AE, İ, İÜ1
[3063] 4. Biñ biñ AS1, AS2, H, R, İÜ2: Yüz biñ AE, İ, İÜ1 / ḳılumda AS2, AE, İ, H, İÜ1, İÜ2: ḳılumdan AS1, R
[3064] 5. söylesem ve: söylesem AS2

4.[3065]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Saʿādet sebze-zārında ne ġam ṣoldıysa bir lāle
Gül-i ṣad-berg-i iḳbālüñ cihān ṭurduḳca var olsun

2. Bahār-ı bāġ-ı devletsin yed-i ḳudretle bezmüñe[3066]
Hemīşe bezm-i aḳdesden gül-i şādī nisār olsun

3. Hemīşe nūr-ı ḥüsnüñle bu ʿālem müsteniṛ olup
Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

4. Niẓām-ı ʿāleme çünkim sebebdür cevher-i zātuñ
Hemīşe ḥāfıẓuñ ʿālemde luṭf-ı Girdgār olsun

5. Sözüm gūş it ki ḫāmemle cevāhir ideyin īsār
Dıraḫt-ı bāġ-ı firdevse güherden berg ü bār olsun

6. Nitekim āb ile ola ḳarārı ehl-i dünyānuñ
Bu tīġ-ı bī-ḳarāruñla dü ʿālem ber-ḳarār olsun

7. Niteki tāc u taḫt ile selāṭīn iftiḫār eyler
Ayaġuñ ṭopraġı tāc u serīre iftiḫār olsun

8. Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb[3067]
Cihāna fer viren ḫurşiyd-i devlet pāydār olsun

9. Ve ger seng-i ḥavādiŝden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

5.[3068]

Der-Ṭalep-i Dīvān-i Ṭūsī Mī-Güyed*[3069]

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ḫudāvendā dün ü gün mihrüñ ile
Bezer ṭāḳın bu çarḫ-ı ābenūsī

[3065] **4. AS1: -, AS2:51b, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 128a (P1: 199b-200a, P3: 51a, İzm: 51a-51b)**
(AS2'de bu manzumenin sonuna 15. kıt'a eklenmiştir.)

[3066] 2. bezm-i İÜ2: feyz-i AS2

[3067] 8. ġurūb İÜ2: tulūʿ AS2

[3068] **5 AS1: 64b, AS2: 49a-49b, AE: 108b, E: -, H: -, İ: 104b, R: -, İÜ1: 113b, İÜ2: 126b**

[3069] *Başlık: AS1

2. Güher ṭoġurdı ʿālem mākiyānı
Per ü bāl açalı ʿadlüñ ḫorosı

3. Ḳapuñda çeşm ber-reh dest-ber-dest
Ṭurur devlet ki ide dest-būsi

4. Yine dāmād-ı zihnüñ ḥasretinden
Cevāhirle bezendi söz ʿarūsı

5. Kerem idüp kemāl-i luṭfuñuzdan
Buyuruñ var ise dīvān-ı Ṭūsi

6.[3070]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteˀ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1.[3071] İyā vezir-i mükerrem çıḳarma mülküñden
Ḳapuñda bende-i iḥsān olan kemineleri

2.[3072] ʿAlāʾl-ḫuṣūṣ beni kim buḫūr-ı naẓmumla
Yürür memālik içinde güher sefineleri

3.[3073] Ṭoḳundı çünki cefā sengi şişe göñlümüze
Ayaġuñ altına alma bu ābgineleri

4.[3074] Dilüñ ḫazāyin-i ḥikmet kilidinüñ dilidür
Dilüñi depret açılsun güher ḫazineleri

7.[3075]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.[3076] Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

2. Göñlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhimine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe göñlüme mizāb göz

[3070] 6 AS1: 182b, AS2: 50b, AE: 109a, E: -, H: -, İ: 104a, R: 127b, İÜ1: 113a, İÜ2: 127b
[3071] 1. Mükerrem AS1, AE, İ, İÜ1: muʿaẓẓam AS2, R, İÜ2 / çıḳarma: giderme AS2, İÜ2 / mülküñden: göñlüñden AS2, İÜ2 // Ḳapuñda: Ḳapuña AS1
[3072] 2. beni: benüm R // naẓmumla: naẓmumdan AS2
[3073] 3. şişe göñlümüze: şişe-i dilde AS2 // bu AS2, AE, İ, İÜ1, İÜ2: ol AS1, R
[3074] 4. ḥikmet AS2, İÜ2: devlet AS1, AE, İ, R, İÜ1 // güher AS2: kerem AS1, AE, İ, R, İÜ1
[3075] 7 AS1: -, AS2: -, AE: 104b-105a, E: -, H: -, İ: -, R: 131b, İÜ1: -, İÜ2: -
[3076] 1, 2. -AE

3. Göz ü gönlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz[3077]

4. Ḫışm ile tiġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-riẕe Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

8.[3078]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.[3079] Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

2.[3080] Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Ṣıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

3. Göñlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

4. Dil Sikender gibi teşne żāyiʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem **Aḥmed**'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

9.[3081]

mefʿūlü mefāʿilün feʿilün
hezec - - + / + - + - / + + -

1.[3082] Didüm ki ṭudacıġuñ öpicek
Cānā ṭapuña ne ʿār olurdı

2. Didi ki ṭudacıġum öpicek
Defʿiẕ heves-i kinār olurdı

3.[3083] Bir iş daḫı açılurdʾol işden
Pes ʿışḳ işi tārmār olurdı

[3077] 3, 4. -R
[3078] **8 AS1: 183b-184a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 135b, İÜ1: -, İÜ2: -**
(Tarlan neşrinde bulunmamaktadır.)
[3079] 1. ḳazmaġa: ḳırmaġa AS1 // yüzerler: bozarlar AS1
[3080] 2. şehrde: şehrden AS1
[3081] **9 AS1: 179a, AS2: -, AE: 107b, E: 106b, H: 58b, İ: 103a, R: 129b, İÜ1: 112a, İÜ2: 132a**
[3082] 1. ṭudacıġuñ öpicek AE, H, İ, İÜ1: ṭudacıġuñı öpmek AS2, R, İÜ2
[3083] 3. açılurdʾol: açılup AS1; açılur R // Pes AE, H, İ, İÜ1: Bu AS1; Kim AS2, İÜ2

10.[3084]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

mücteˀ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Ṣoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

2.[3085] Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

11.[3086]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün

ḫafīf - + - - / + - + - / + + -

1. Ḫāṭır-ı şāʿir āḇgı̱ne gibi
Ṣınmadan pür-ṣafā güher görinür

2.[3087] Ṣınıcaḳ ġāfil olma andan kim
Başdan ayaġa nı̱şter görinür

12.[3088]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

mücteˀ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1.[3089] Ṣu istedüm gice sāḳı̱ elüme ṣundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

2. Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḫumdan
Al iç tekellüfe düşme ṣudur şarāb degüldür

13.[3090]

mefāʿı̱lün mefāʿı̱lün mefāʿı̱lün mefāʿı̱lün

hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Perı̱şān olan ister kim ola hem-dem perı̱şāna
Anuñ'çün göñlüm ol gı̱sū-yı ser-gerdāndan ayrılmaz

[3084] 10 AS1: 178b, AS2: 150a, AE: 106a-106b, E: -, H: -, İ: 102b, R: 129a, İÜ1: 111b, İÜ2: 135a

[3085] 2. zülfin ol: zülfini İÜ2

[3086] 11 AS1: 182b, AS2: 152b, AE: 106b, E: -, H: -, İ: 103a, R: 134b, İÜ1: 112a, İÜ2: 132a

[3087] 2. olma: olmañ AS1

[3088] 12 AS1: 178b, AS2: 150a, AE: 106b, E: -, H: 58b, İ: 103b, R: 128b, İÜ1: 112a, İÜ2: 135a

[3089] 1. mey-i nāb AS1, H, R, İÜ2: şarābı AS2, AE, İ, İÜ1 // Hezār ʿöẕr ile didüm AE, H, İ, İÜ1: O dil fir̥be didüm kim AS1, AS2, R, İÜ2

[3090] 13 AS1: 181b, AS2: 150a, AE: 108b, E: -, H: -, İ: 104a, R: -, İÜ1: 113a, İÜ2: 135a

2. Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur liḵin dil ol peykāndan ayrılmaz

14.[3091]

feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl
müteḳārib + - - / + - - / + - - / + -

1. Ṣatardum bugün cānı bir ḥabbeye
Ki yār irdi germ oldı bāzārumuz

2. Görüp cān didi ʿışḳ dellālına
Mezād it kʾirişdi ḫarīdārumuz

15.[3092]

Berāy-ı Ġazā-yı Sulṭān ʿAbduʾllāh*[3093]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāydār olsun

2.[3094] Eger seng-i ḥavādîsden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

16.[3095]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.[3096] Āftāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āftāb

2. Laʿlüñi vir **Aḥmed**'e al oda yanmış göñlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

[3091] **14 AS1: 180b, AS2: 150a, AE: 108a, E: -, H: -, İ: 103b, R: 130a-130b, İÜ1: 112b, İÜ2: 134a**
[3092] **15 AS1: 63b, AS2: -, AE: 109a, E: -, H: -, İ: 104b, R: 134b, İÜ1: 113b, İÜ2: 128a**
[3093] *Başlık: AS1, R: Merŝiye
[3094] 2. leʾālīdür: leʾāliden İ, İÜ1
[3095] **16 AS1: -, AS2: 150b, AE: 105a, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 135b**
[3096] 1. eylerem AE: iderem İÜ2

17.[3097]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gördüm kenār-ı nāmede nāmın nigārumuñ
Sürdüm anı bu di̯de-i giryānum üstine

2. Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

18.[3098]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Ḫayāl-engi̯z eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Bańa rengi̯n elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

2. Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḫayāl-i ḫāṣ
Veli̯ bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

[3097] 17 AS1: -, AS2: 150b, AE: 106a, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 135b
[3098] 18 AS1: -, AS2: -, AE: 105b (kenarda), E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -

7.2. NAZMLAR

1.[3099]

Der-İlzām-ı Rāfıżi Mį̃-Gūyed[3100]

mefᶜūlü mefāᶜilün feᶜūlün

- - + / + - + - / + - -

1. Sulṭān-ı rüsül hümāmumuzdur[3101]
Ḥurşiyd ü ḳamer ġulāmumuzdur

2. Bū-bekre muḥibb durur dil ü cān
Kim mūcib-i iḥtirāmumuzdur[3102]

3. Fażl-ı ᶜÖmereyne ḳāyilüz biz
Kim mesᵓele-i kelāmumuzdur

4. ᶜOŝmāna ᶜAlį̃ çü beyᶜat itdi
Mehtāb-ı şeb-i ẓalāmumuzdur

5. Zį̃rā ki vilāyet-i ᶜAlį̃ᵓye
Münkir degülüz imāmumuzdur

2.[3103]

Der-İltimās-i Dį̃vān-i Kemāl Mį̃-Güyed

mefāᶜį̃lün mefāᶜį̃lün feᶜūlün

hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Sipās Allāha minnet Z̲üᵓl-celāle
Oturduñ kürsį̃-i ᶜizz ü celāle

2. Bilürsin derdin ehl-i iḥtiyācuñ
Ki ḥācet yoḳdur ol derde suᵓāle

3. Ṣorarsañ bikr-i fikrümi ne ṭañ kim[3104]
Cemį̃l olan muḥibb olur cemāle

[3099] **1 AS1: 9b, AS2: 7a, AE: -, E: 6a, H: 6a, İ: -, R: 7b, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3100] *Başlık: AS1 B: Der-Naᶜt-ı Çehār-Yār, AHB: Der-Medḥ-i Ḥażret-i Resūl Maᶜ Aṣḥāb

[3101] 1. Sulṭān: Çün şāh AS1

[3102] 2. -AS1, E, R (Beyit B'de müstensih tarafından silinmiştir.)

[3103] **2 AS1: 64a-64b, AS2: 49a, AE: 108a-108b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 130b**

[3104] 3. Ṣorarsañ: Severseñ AS1, AS2, İÜ2 (sorsañ) // ne ṭañ: nᵓola AS2, İÜ2

4.[3105] Gelür medḥüñ ʿarūsı biʾl-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

5. Buyur var ise dīvānı Kemālüñ
Ki tebdīl ola noḳṣānum kemāle

3.

mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün[3106]
- - + / + - - + / + - - + / + - -[3107]

1. Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör[3108]
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

2. Dīv-i felegüñ rīvine aldanma ṣaḳın kim[3109]
Emsālüñi durmaz yudar ol ehremeni gör

3. Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḥālin dimek içün dil uzatmış çemeni gör

4. Eydür ki yir altındaġı esrārı ṣorsañ[3110]
Var lāleye başındaġı ḳanlu kefeni gör

5. Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

4.[3111]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā
Merve ḥaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ kaʿbe-i ṣafā

2. Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

3. Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

[3105] 4. medḥüñ: ḥüsnüñ AS2, İÜ2

[3106] AS1: Meẕāmetüʾl-Dünyā R: Mevʿize

[3107] **3 AS1: 61a-61b, AS2: 51a-51b, AE: 52a, E: -, H: 38b, İ: 51a, R: 44a-44b, İÜ1: 51a, İÜ2: 127b**

[3108] 1. kendʾözin AS1, AS2, R, İÜ2: kendüyi AE, İ, İÜ1

[3109] 2. aldanma ṣaḳın: aldanmayı gör R // durmaz İ, İÜ1: ṭurmaz AS1, AS2, AE, R, İÜ2 / yudar: yuṭar İÜ2

[3110] 4. Eydür ki: Dirdiler H / altındaġı AS1, AS2, İ, İÜ1, İÜ2: altındaki AE, R / yir altındaġı esrārı: yir altından eger rāz AS1 // başındaġı: başındaki AE

[3111] **4 AS1:50b, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

4. Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

5. Ne ʿaks ṣaldı bezmüñe sāḳi cemāli kim
Ṣaḥn-ı sarāyuñ eyledi bostān-ı dil-güşā

6. Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

7. Dolāb ol hevādan olup zār u bī-ḳarār
İder döne döne dün ü gün nāle vü bükā

8. Anuñ bükāsı şöyle ṣafā virdi bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest eyledi nevā

5.[3112]

Merŝiye Maḥbūbu'l-Maḳtūl Fi'l-Ḥarem*

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

2. Nāzük tenine zaḥmet iderken ḳabā-yı gül
Girdi ḳara yire yatur ol dil-rubā dirīġ

3. Ḫāk-i siyehde Yūsuf-ı gül-pīrehen yatup[3113]
Nesrīn utanmadan geye gülgūn ḳabā dirīġ

4. Çün gördi ṭopraġ olduġın ol zülf-i müşk-bār[3114]
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

5. N'oldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh[3115]
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

6. Şīrīn kelāmı menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt iken
N'içün yumuldı ol dehen-i cān-fezā dirīġ

[3112] 5 **AS1: 61b-62a, AS2: 51b-52a, AE: 37a-37b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: 35b-36a, İÜ2: 128a-128b**
***Başlık: AS1**

[3113] 3. yatup: bitüp İÜ1 // geye: giyer İÜ1

[3114] 4. ṭopraġ AS1, AS2, AE, İÜ2: ṭopraḳ İÜ1

[3115] 5. -AE / şīve vü: şīve bu AE13, İÜ2 // luṭf u behcet: luṭf-ı behcet AS1, AS2, İÜ1, İÜ2

7. Reng-i ʿiẕārı zerd olup ol lāle-çihrenüñ
Bāġ-ı zamānda ḳalmadı būy-ı vefā diriġ

8. Zülf ü ʿiẕārı yādına ḫalvet-nişiñ-i dil[3116]
Vird-i zebānın eyledi ṣubḥ u mesā diriġ

9. Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ[3117]
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā diriġ

10. Rāhuñ ġubārı nūr-ı baṣardan ʿaziz iken[3118]
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey meh-liḳā diriġ

11. Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña diriġ

12. Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin veli
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña diriġ

6.[3119]

Burṣā Baʿżu Avlādi Aṣdiḳāʾihi*[3120]

mefāʿilün mefāʿilün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1.[3121] Gül-i bāġ-ı saʿādet ṣoldı dirler
Meh-i burc-ı şeref ṭutuldı dirler

2. Bahār-ı ḥüsn iken bāġ-ı ruḫında
Benefşe bitmedin bozıldı dirler

3.[3122] Ḫazānın işidüp ol nev-bahāruñ
Benefşe ṣaçlarını yoldı dirler

4.[3123] Çeküp çāk itdi ġamdan cübbesin gül
Ciger ḳanıyla ġonca ṭoldı dirler

5. Gereklü genc idi ol serv-i simin
Anuñʾçün ṭopraġa defn oldı dirler

[3116] 8. yādına: yādını İÜ1, İÜ2

[3117] 9. saña nʾoldı AE, İÜ1: nʾoldı saña AS1, AS2, AE13, İÜ2 / itmedüñ AS2, AE13, İÜ2, olmadı AS1, AE, İÜ1 // dutmaduñ İÜ1: ṭutmaduñ AS1, AS2, AE, AE13, İÜ2

[3118] 10. meh-liḳā AS1, AE, İÜ1: dil-rübā AS2, AE13, İÜ2

[3119] 6 AS1: 62b, AS2: 52a, AE: 107b, E: -, H: -, İ: 100b, R: -, İÜ1: 109a, İÜ2: 128b

[3120] *Başlık: AS1

[3121] 1. Gül-i bāġ-ı saʿādet şoldı dirler AS1, AS2, İÜ2: Meh-i burc-ı şeref ṭutuldı dirler ANT, AE, İ, İÜ1

[3122] 3. Benefşe ṣaçlarını yoldı dirler AS1, AS2, İÜ2: Ciger ḳanıyla ġonca ṭoldı dirler ANT, AE, İ, İÜ1

[3123] 4. Çeküp çāk itdi ġamdan cübbesin gül AS1, AS2, İÜ2: Çözüp gisūların reyḥan u sünbül AE, İ, İÜ1

7.[3124]

Bakā-yi Ġazā-yi Sulṭān ʿAbduʾllāh

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿįlü fāʿilün

mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ey dehr-i ḫįre-dil ne içün kįnedārsın
Vʾey rūzgār böyle neden zūrkārsın

2. Dāyim kerįm mālı gibi bį-ŝebāt olup
Her dem leʾįm ʿahdi gibi bį-ḳarārsın

3. Nāz u niʿamla besledügüñ nāzenįnlerüñ
Ḳahr ile cānın almaġa pür-intiẓārsın

4. Ṣūretde ḥüsn ü behcet ü maʿnįde dįvsin[3125]
Ḳavlüñde şehd ü şekker ü fiʿlüñde mārsın

5. Bir gül budaġı cān u cihāndan ʿazįz iken
Ṣırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzgārsın

8.[3126]

mefʿūlü mefāʿįlü mefāʿįlü feʿūlün

hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Ṭutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb
Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb

2.[3127] Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

3.[3128] Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān
Bükdi bilümi çeng gibi fürḳat-i aḥbāb

4. Bu zārįlıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhį
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫ̌āb

[3124] **7 AS1: 63a, AS2: 52b, AE: 109a, E: -, H: -, İ: 77a, R: -, İÜ1: 81a, İÜ2: 130a**
[3125] 4. -AS1, AE, İ, İÜ1
[3126] **8 AS1: 63a, AS2: 52b, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 129a**
[3127] 2. sāyeden: müyeden İÜ2
[3128] 3. Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān AS1: Ney nāle ḳılur her ḳılımuñ zārlıġuñdan AS2, İÜ2 // Bükdi bilümi çeng gibi AS1: Çeng eyleyeli ḳametümi AS2, İÜ2

9.[3129]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜi̯lü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yazmış ezel kitābına taḳdi̯r kātibi
Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

2. Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise Di̯vān-ı Kātibi̯

10.[3130]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜi̯lü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. ᶜAyb itme ḫusrevā ger iderseñ suᵓāl-i cev[3131]
Kᵓoldı ᶜazi̯z ki̯se-i zerden çuvāl-ı cev

2. Şol at ki feṯḥ ᶜi̯dine naᶜli hilāl idi[3132]
Ṣaff-ı niᶜāle ṣaldı anı infiᶜāl-i cev

11.[3133]

mefāᶜilün feᶜilātün mefāᶜilün feᶜilün
mücteˬ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laᶜl pencereden
Baḳup cemālüñi gördi yıḳıldı manẓaradan

2. Sen ol sitāre-ḥaşemsin ki āftāb-ı müni̯r
Eger ḳovulsa ḳapuñdan düşerdi pencereden

3. Bülend nūrı ḥaḳı-yᵓçün Muḥammedüñ ki henūz
Cemāli berḳ urur ol türbe-i muṭahharadan

4. Müzevvirüñ kelimātın benümᵓçün itme ḳabūl
Ki dil mari̯żi helāk oldı ol müzevvereden

5. İki cihānda seni ġamdan ide ḥaḳ āzād
Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳara'dan

[3129] **9 AS1: -, AS2: 49b, AE: 107b, E: -, H: -, İ: -, R: 130b, İÜ1: -, İÜ2: 126b**
[3130] **10 AS1: 65a, AS2: 49b, AE: 106b, E: -, H: -, İ: 103b, R: 137a, İÜ1: 112b, İÜ2: -**
[3131] 1. İderseñ: idersem AS1 // Kᵓoldı AS1, AS2, R: Kᵓolur ANT, AE, İ, İÜ1
[3132] 2. Şol at ki: Esbüm ki AS1 // infiᶜāl AE, AS1, İ, R, İÜ1: infişāl ANT, AS2
[3133] **11 AS1: 181a, AS2: 50a, AE: 107b, E: -, H: -, İ: -, R: 130b, İÜ1: -, İÜ2: 127a**

12.[3134]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafīf - + - - / + - + - / + + -

1. Bād-pāy ile bir perī-peyker
Ḳapuña düşdi iy ferīdūn-fer

2.[3135] Ṣan ḥameldür ki ḳurtdan ḳaçuban
Şiyr-i ner ḳoltuġın idindi maḳar

3. Ḫusrevā bil ki dāl-i devletdür
Ki saña geldi genc-i bādāver

13.[3136]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Biʾllāh iy serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

2. Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ iy felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

3.[3137] Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki Mecnūn olmaduñ

14.[3138]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteˀ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum
Neden yıḳıldı bu serv-i revānı aġlayalum

2. Hem anı aġlayalum hem anuñ firāḳından
Cihān ne odlara yandı cihānı aġlayalum

[3134] **12 AS1: -, AS2: 50b, AE: 107b, E: -, H: -, İ: -, R: 130b, İÜ1: -, İÜ2: 127b**
[3135] 2. ḳoltuġın: ḳoltuġında AS2, İÜ2
[3136] **13 AS1: -, AS2: 50b, AE: 107b, E: -, H: -, İ: -, R: 130b, İÜ1: -, İÜ2: 129a**
[3137] 3b. nice: niçün AS2, İÜ2 / mecnūn: meftūn AS2
[3138] **14 AS1: 63b, AS2: 53a, AE: 109a, E: -, H: -, İ: 104b, R: 130b, İÜ1: 113b, İÜ2: 129b**

15.[3139]

mefāʿįlün mefāʿįlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1.[3140] Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış
Maḥabbet-nāmedür kim cāna yazmış

2. Yazarken ruḫlaruñ vaṣfını **Aḥmed**
Ḳalem düşmiş elinden yana yazmış

16.[3141]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.[3142] Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

2.[3143] Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

17.[3144]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1.[3145] Görinürdi gözinüñ āfet-i cān olacaġı
Sezinürdi boyınuñ serv-i revān olacaġı

2.[3146] Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā ṣun berü çoḳ dutma şu ḳan olacaġı

[3139] 1**5 AS1: 178a, AS2: 148a, AE: 105b, E: -, H: -, İ: 102a, R: 129b, İÜ1: 110b, İÜ2: 132a**
[3140] 1. Ḫaṭın: Ḫaṭuñ AE, İ, İÜ1
[3141] **16 AS1: 187a, AS2: 148a, AE: 105a, E: -, H: -, İ: 102b, R: 128b, İÜ1: 111a, İÜ2: 132b**
[3142] 1. Gözlerüm: Gözümüz R / tek AE, İ, İÜ1: sen AS2, R, İÜ2
[3143] 2. Bir: Bu İÜ2 / nişān: ḫaber AE / virmege birḳaç: virmeklige bir AS2, İÜ2
[3144] **17 AS1: 178a, AS2: -, AE: 106a, E: -, H: -, İ: 102b, R: 128b, İÜ1: 111b, İÜ2: 132b**
[3145] 1. Sezinürdi İ, İÜ1: Söylenürdi AS1, R, İÜ2
[3146] 2. ḥasretine: ḥasretile AS1 / yudalum: yuṭalum İÜ2 // berü: beri AE, İ, İÜ1 / dutma: ṭutma AS1, İÜ2 / şu: şol İ

18.[3147]

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1.[3148] Eline ʿışḳuñuñ virdümse yaḳa
Didüm mi kim beni odlara yaḳa

2. Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek büllüdür anda ne yaḳa

19.[3149]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.[3150] Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

2.[3151] Āl ile bir būseñ aldum dostum
Ger peşīmān olduñ ise yine al

20.[3152]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cānı ol zülfeyn-i fettān öldürür
İki kāfir bir müselmān öldürür

2.[3153] Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim
Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

21.[3154]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1.[3155] Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşı ḳızıl güllerle
Cemʿ idüp dilleri ʿīş eyledi bülbüllerle

[3147] **18 AS1: 178b, AS2: 148a-148b, AE: 105a, E: -, H: -, İ: 102a, R: 128B, İÜ1: 110b, İÜ2: 132b**
[3148] 1. ʿışḳuñuñ AS1, AE, İ, İÜ1: ḫaṭṭuñuñ AS2, R, İÜ2
[3149] **19 AS1: 180a, AS2: 148b, AE: 105a, E: -, H: -, İ: 102a, R: 130a, İÜ1: 110b, İÜ2: 132b**
[3150] 1. vʾey: ey R
[3151] 2. Ger: Gel AS2, İÜ2 / yine: girü AS2, İÜ2
[3152] **20 AS1: 179b, AS2: 148b, AE: 106b, E: -, H: -, İ: 103a, R: 129b, İÜ1: 111b, İÜ2: 133a**
[3153] 2. Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim: Gördi ḫūnį çeşmüñi müftį didi AS1 / ḳanı: cānı İ, İÜ1 / isteye: ḳurtara İ, İÜ1 // Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür: Daʿvici yoḳ ḳulı sulṭān öldürür AS1
[3154] **10 AS1: 180a, AS2: 148b, AE: 105b-106a, E: -, H: -, İ: 102b, R: 130a, İÜ1: 111a, İÜ2: 133a**
[3155] 1. Eyledi AE, İ, İÜ1: eyle bu AS2, R, İÜ2

2.[3156] Gördügümce ṣanuram ḫālini kāküllerle
Hind bāġı ṭonanupdur yine fülfüllerle

22.[3157]

luġaz-i şaṭranc

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

2. Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿi ḫarāb
Ceng maʿmūr ider anı bi-direng

23.[3158]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig[3159]
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

2. Ḥāṣıl it künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
Kim ola salṭanatuñ mülk-i Süleymāndan yig

24.[3160]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ṣalın iy serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

2.[3161] Devr-i ḥüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i gūyālar ile

[3156] 2. ḫālini AE, İ, İÜ1: ḫālüñi AS1, AS2, R, İÜ2 // bāġı ṭonanupdur yine: bostānını zeyn eyledi AE, İ, İÜ1

[3157] 22 **AS1: 186b, AS2: 149a, AE: 108a, E: -, H: -, İ: 103b, R: 137a, İÜ1: 112b, İÜ2: 133a**

[3158] **23 AS1: 65b, AS2: 149a, AE: 106b, E: 54a, H: 49b-50a, İ: 103b, R: 128b, İÜ1: 112a, İÜ2: 133a**

[3159] 1. diyeyin: diyeyüm AS1 / añla ki biñ: añla anı İÜ2 / biñ cāndan: candan daḫı AS2

[3160] **24 AS1: -, AS2: 149a, AE: 107b, E: -, H: -, İ: -, R: 130b, İÜ1: -, İÜ2: 133a**

[3161] 2. seni ḳor ne içün güli öger: niçün medḥ ide gülşende güli AS2

25.[3162]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. ʿIḏ-i ḥüsnüñde ṣalın dilber-i raʿnālar ile
Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşını diḇālar ile

2. Ṣalın ol ṭurra-i ṭarrār-ı muṭarrālar ile
Aldı mestāne gözüñ cānumı ġavġālar ile

26.[3163]

müfteʿilün müfteʿilün fāʿilün
seriʿ recez / münseriḥ - + + - / - + + - / - + -

1. Dil mi ḳodı cevrüñ eli dilmedük
Siḇne mi var ḫār-ı cefā ilmedük[3164]

2.[3165] Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-giḇr
Yine nice fitnesi var bilmedük

27.[3166]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Her kʾanuñ deryūze-i ʿışḳuñda şeyʾ liʾllāhı yoḳ
Menzil-i dervāze-i ʿuşşāḳdan āgāhı yoḳ

2. Didüm iy dilber dimişsin **Aḥmed**'e cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ[3167]

[3162] **25 AS1: -, AS2: 149a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: - (P1: 193a)**

[3163] **26 AS1: 181a, AS2: 149a-149b, AE: 106a, E: -, H: -, İ: 103a, R: 130b, İÜ1: 111b, İÜ2: 133b**

[3164] 1. cevrüñ eli: ḫūnḭ gözüñ AS2, İÜ2 // cefā: cefāñ R, İÜ2

[3165] 2. bilmedük: eylemedük İ, İÜ1

[3166] **27 AS1: 181b, AS2: 149b, AE: 106a, E: 54a, H: 49b-50a, İ: 103b, R: 131b, İÜ1: 112a, İÜ2: 133b**

[3167] 1. Aḥmed'e: Kʾ Aḥmed'e AS1 // Didi yoḳ: Didi kim AS2, İÜ2 / biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi İ, İÜ1: vaʾllāhi yoḳ biʾllāhi AS1, AS2, AE, R, İÜ2

28.[3168]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafīf - + - - / + - + - / + + -

1. Her ki ol ḳayġuñ ile şād olmaz[3169]
Tengdür ġamdan ol güşād olmaz

2. İy dil andan şikāyet eyleme kim
Dost ẓulmine ḥiç dād olmaz

29.[3170]

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1.[3171] Cihān yansun kim ol şemʿ-i şeker-ḫand
Yatur giryān ayaġında demür bend

2.[3172] Lebi Şīrāzī ḥalvādur ṣatarsa
Deger Mıṣr u Buḫārā vü Semerḳand

30.[3173]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1.[3174] Gül yüzi nüsḫasıdur defter-i bāġ-ı iremüñ
Şiken-i ṭurrasıdur ḥalḳası beytüʾl-ḥaremüñ

2.[3175] Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim beytüʾl-kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

[3168] **28 AS1: -, AS2: 149b, AE: 106b, E: -, H: -, İ: 104a, R: 130b, İÜ1: 113a-113b, İÜ2: 126a-126b**
[3169] 1. Her ki: Dil kim AS1 / ki: kim İÜ2 // Tengdür: Şeşter-i AS1; Şeşder-i AS2; Şeşdurur AE, R; Şikestedür İ, İÜ1
[3170] **29 AS1: 180b, AS2: 149b, AE: 106b, E: -, H: -, İ: -, R: 130a, İÜ1: 112b, İÜ2: 133b**
[3171] 1. kim: ki AS1
[3172] 2. Mıṣr u: mihri İ, İÜ1
[3173] **30 AS1: -, AS2: 149b, AE: 107b, E: -, H: -, İ: -, R: 130b, İÜ1: -, İÜ2: 133b**
[3174] 1. yüzi: yüzüñ AS2, İÜ2
[3175] 2. beytüʾl-kemāl: ehl-i kemāl AS2

31.[3176]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1.[3177] Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānid̲ür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

2.[3178] Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşklerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

3.[3179] Didi kim bu serv-i gül-ruḫsār Bostāncıoġlıdur
Fūtasın gül ṭoldurupdur ṣaçları reyḥānid̲ür

32.[3180]

mefʿūlü mefāʿilün feʿūlün
hezec - - + / + - + - / + - -

1.[3181] Çıḳaldan ḥüsnüñüñ illerde çavı
Yürekler yaḳdı ʿışḳ odı alavı

2.[3182] Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

33.[3183]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme
Bi̲-zer ü bi̲-zūrlarla böyle bāzār eyleme

2. El uzatma zülfine yāruñ var ey bi̲-di̲n raḳi̲b
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

[3176] **31 AS1: 179b, AS2: 149b, AE: 106a, E: -, H: -, İ: 130a, R: 129a, İÜ1: 111b, İÜ2: 135a**
[3177] 1. dirler: dimişler AS1
[3178] 2. biʾllāh kimüñ: ḳanḳı ilüñ İÜ2
[3179] 3. bu: bir AS2
[3180] **32 AS1: 180a, AS2: 153a, AE: 105b, E: -, H: -, İ: 102a, R: 130a, İÜ1: 111a, İÜ2: 132a**
[3181] 1. Yürekler: Cigerler AS2, İÜ2 / odı: otı İÜ2
[3182] 2. avlar ise: avladıysa AS2, İÜ2
[3183] **33 AS1: -, AS2: -, AE: 105b, E: -, H: -, İ: 102a, R: 128b, İÜ1: 110b, İÜ2: 130b**

34.[3184]

mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1.[3185] Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẓāhir itmez

2.[3186] Bugün bir ārzū ḳalmaz cihānda
Ki ḫ̬ān-sālār-ı vaṣluñ ḥāżır itmez

3.[3187] Ṣaçuñ bir bende çekdi **Aḥmed**'i kim
Anı şol di̱ni ayruḳ kāfir itmez

35.[3188]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
+ + - - / + - + - / + + -

1. Torva umar mı tu saḳaluñdan
Ḫ̬aberüñ var mı hi̱ç ḥalüñden

2. Gerçi kim ḳatıdur buña ḳatılan
Nāzuñı kes utan saḳaluñdan

3.[3189] Mūsā yüz döndürür saḳaluñdan
Ḳalb-i Ḫ̬ārūna söyle ḥālüñden

36.[3190]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - /- + -

1. Nāzı aña ṣat ki ḫ̬aridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

2. Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni
Yile vire yiri ḳuru ḫ̬ar ola

[3184] **34 AS1: 179b, AS2: 148b, AE: 105b, E: -, H: -, İ: -, R: 130a, İÜ1: -, İÜ2: 132b**
[3185] 1. Kim oḳın atdı yayın: Oḳın atdı kemānın AS1, AS2 // Kim: Ki İÜ2
[3186] 2. -AE, İ, İÜ1
[3187] 3. bende çekdi AE, İ, İÜ1: bend çekdi AS1, AS2, R, İÜ2 / Aḥmed'i AE, İ, İÜ1: Aḥmed'e AS1, AS2, R, İÜ2
[3188] **35 AS1: 184a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 135b, İÜ1: -, İÜ2: -**
(Tarlan neşrinde bulunmamaktadır.)
[3189] 3. Bu beyit, AS1'de ayrı bir müfred olarak bulunmaktadır.
[3190] **36 AS1: 186a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 136b-137a, İÜ1: -, İÜ2: -**
(Tarlan neşrinde bulunmamaktadır.)

3. Çingene ḳarısına dönmiş yüzüñ
Yüri elek ṣat ki alurlar ola

37.[3191]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - /- + -

1. Gerçi kim biryāncı Seydi̱ bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur veli̱kin buz gibi efsürdedür

2. İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

38.[3192]

feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl
müteḳārib + - - / + - - / + - - / + -

1.[3193] İşigüñden iy ḳıble-i mihr ü māh
Yaşum gitdügine çü ḳıldum nigāh

2.[3194] Didüm müddeʿi̱ gitdi dilber didi
Be-Ton u be-Ṭunca be-āb-ı siyāh

39.[3195]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafīf + + - - / + - + - / + + -

1. Yüz çevürme igen be hey kāfir
Ölmek olmaz seven be hey kāfir

2. Dutayum sevdügümi bilmişsin
Böyle ḳaçmaḳ neden be hey kāfir

[3191] **37 AS1: 186a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 136b-137a, İÜ1: -, İÜ2: -**
(Tarlan neşrinde bulunmamaktadır.)
[3192] **38 AS1: 181a, AS2: 152b, AE: 107b, E: -, H: -, İ: 105a, R: 130b, İÜ1: 114a, İÜ2: 132a**
[3193] 1. İşigüñden: İşigüñde İ, İÜ1
[3194] 2. "Be-Ton/Be-Tun" ile muhtemelen Tuna nehri kastedilmiştir.
[3195] **39 AS1: -, AS2: -, AE: -, E: -, H: 58b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

40.[3196]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafīf + + - - / + - + - / + + -

1. Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi
Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

2. Ḫaste oldı yine bu dil-i bi̯-çāre
Āh ol çāre-sāz gelmez mi

41.[3197]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gül yüzüñe öykündi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

2. Nāzük bedenin pāreleyüp eyledi pür-ḫūn
Dağıtdı ḳamu pārelerini çemen içre

42.[3198]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña ti̯r-i müjeñ daḫı sebebdür

2. Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

3. ʿÖz̲r eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖz̲rüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

43.[3199]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şerḥ idersem ʿuḳde-i zülfüñdeki taʿḳi̯dden
Rūşen eylerem cemālüñ āyetin ḫurşi̯dden

[3196] **40 AS1: -, AS2: -, AE: -, E: -, H: 58b, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[3197] **41 AS1: -, AS2: -, AE: 105b, E: -, H: -, İ: 102b, R: -, İÜ1: 111a, İÜ2: -**
[3198] **42 AS1: -, AS2: -, AE: 105a , E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[3199] **43 AS1: -, AS2: -, AE: 108b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

2. Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

3. Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

8. MATLALAR VE MÜFREDLER

8.1. MATLALAR

1.[3200]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

2.[3201]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

İy ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabi̯b
Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder şarāb-ı si̯b

3.[3202]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

4.[3203]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + -

Geldi rişüñ nāzuñı az eyle az
Kim yaraşmaz rūy-ı nā-zi̯bāya nāz

5.[3204]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

[3200] **1 AS1: 182a, AS2: 151a, AE: 75b, E: 54a, H: 49b-50a, İ: 76a, R: 131a, İÜ1: 79b, İÜ2: -**
[3201] **2 AS1: 66a, AS2: 49b, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 132b, İÜ1: 109b, İÜ2: 126b**
[3202] **3 AS1: 65b, AS2: 152a, AE: -, E: -, H: -, İ: 105a, R: 131b, İÜ1: 114b, İÜ2: 136a**
[3203] **4 AS1: 184b, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 135b, İÜ1: -, İÜ2: -**
(Tarlan neşrinde bulunmamaktadır.)
[3204] 5 **AS1: -, AS2: -, AE: 105a, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

6.[3205]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñle iy şekker-maḳāl
Ṣanuram bir āl ṭūṭi̯dür ki olmış sebze-bāl

7.[3206]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

ʿAraḳ-ri̯z olsa ol serv-i gül-endām
Gül-āb ile pür olur ṣaḥn-ı ḥammām

8.

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteˀ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

9.[3207]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem
Rāsti̯ kendü degül bendesinüñ bendesiyem

10.[3208]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

Seni ben gülle urmaġ istemezdüm[3209]
Gül-endāmuña zaḫm uram dimezdüm

[3205] 6 **AS1: 81a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 131b, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
[3206] **7 AS1: 178b, AS2: 150a, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 129b, İÜ1: 109b, İÜ2: 134a**
[3207] **9 AS1: 81a, AS2: 152a, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 136b, İÜ1: 109b, İÜ2: 135b**
[3208] **10 AS1: -, AS2: 151b, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[3209] ben: bir ANT

11.[3210]

mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün feʿūlün

hezec + - - - / + - - - / + - -

Cihāna cūd idersin her cihetden
Ḫalāṣ it ben ḳuluñı tevliyetden

12.[3211]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Müşk-i Çi̱n dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā içün
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā içün

13.[3212]

mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün feʿūlün

hezec + - - - / + - - - / + - -

Ben incindüm elüñden sen dilümden
Revā mıdur uṣanduñ menzilüñden

14.[3213]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

Şu gelür ḫānum elüñden yüzüme baḳmayasın
Hele şu gelmez elüñden ki göñülden çıḳasın

15.[3214]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

Ela na filisume perz̤iḳamu
Ela na mirisume vesliḳamu

[3210] **11 AS1: 65b, AS2: 50a, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 132a, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
[3211] **12 AS1: 81a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 131b, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
[3212] **13 AS1: -, AS2: 151b, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[3213] **14 AS1: -, AS2: -, AE: 105b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[3214] **15 AS1: -, AS2: -, AE: 105b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

16.[3215]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine
Aġlamaḳdan ḫāne-i çeşmüm ḫarāb oldı yine

17.[3216]

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ bigi ditrer idi nāme

18.[3217]

mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

Geldi bir nāme ki efsūn okımış ḫāmesine
Cān u dil āşıḳ olur ṣuret-i ser-nāmesine

19.[3218]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

Ṭonanup ol but-ı çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḥüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

20.[3219]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Eyleme iy müddeʿī dildāra sen benden gile[3220]
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

[3215] 16 **AS1: -, AS2: 150b, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[3216] **17 AS1: 182a, AS2: 151b, AE: 106b, E: -, H: -, İ: 103b, R: 131a, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
[3217] **18 AS1: 182a, AS2: 151b, AE: 106a, E: -, H: -, İ: 103b, R: 131a, İÜ1: 109b, İÜ2: 136a**
[3218] **19 AS1: -, AS2: 149a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[3219] **20 AS1: 186a, AS2: 152b, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 136b, İÜ1: 109b, İÜ2: 135b**
[3220] sen benden: benden sen AS2, İÜ2

21.[3221]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün

hezec + - - - / + - - - / + - -

Eger dilden gelen elden geleydi
Gedā ḳalmayaydı sulṭān olaydı

22.[3222]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

Ḫayme-i si̯m ki mercān budaġıdur diregi
Yil olup ṣalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

23.[3223]

Mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün

remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı
Ne ḳopmış ol kedinüñ bāyın oġlı

[3221] **21 AS1: -, AS2: -, AE: 105b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3222] **22 AS1: 185a, AS2: 152b, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 136b, İÜ1: 109b, İÜ2: 136b**

[3223] **23 AS1: -, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 135b, İÜ1: -, İÜ2: -**
(Tarlan neşrinde bulunmamaktadır.)

8.2 MÜFREDLER

1.[3224]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

Ḥasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz
Şol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

2.[3225]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın
Ṭur iy Mesīḥ-dem ki yaraşmaz maraż saña

3.[3226]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Derdümi meşḳ itmege her dem der ü dīvāruña
Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengīn mā-cerā

4.[3227]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

5.[3228]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Var ruḫ-ı zerdümden iy eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i ẕībā içün[3229]

[3224] **1 AS1: 181a, AS2: 49b, AE: 107b, E: -, H: -, İ: -, R: 130b, İÜ1: -, İÜ2: 126b**
[3225] **2 AS1: 66a, AS2: 49b, AE: -, E: -, H: -, İ: 105a, R: 132a, İÜ1: 114b, İÜ2: -**
[3226] **3 AS1: 186b, AS2: 150b, AE: -, E: -, H: -, İ: 105a, R: 132b, İÜ1: 114b, İÜ2: -**
[3227] **4 AS1: 65b, AS2: 150b, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 132a, İÜ1: 109b, İÜ2: 135b**
[3228] **5 AS1: 65b, AS2: 151a, AE: 106b, E: -, H: -, İ: 103b, R: 132a, İÜ1: 109b, İÜ2: 136a**
[3229] Geldi AE: gelmedi AS2

6.[3230]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

7.[3231]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

Ḳumri̯ gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde[3232]
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

8.[3233]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿi̯min ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳdan yig nāz u niʿmet görmedüm

9.[3234]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Ḳanı ḳavl ü ḳarār ü ʿahd ü peymānlar unutduñ mı
Yā ḫod ol içdigüñ eymān yalan mıydı hey i̯māñsuz

10.[3235]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi[3236]
Oddan ḥaẕer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

[3230] **6 AS1: 186b, AS2: 151a, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 132b, İÜ1: 109b, İÜ2: 136a**
[3231] **7 AS1: 179b, AS2: 151a, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 131a, İÜ1: 109b, İÜ2: 136a**
[3232] Hevesinde: hevesinden AS2, İÜ2
[3233] **8 AS1: 182a, AS2: 151a, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 129b, İÜ1: 109b, İÜ2: 136a**
[3234] **9 AS1: 182a, AS2: 151a, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 129b, İÜ1: 109b, İÜ2: 135a**
[3235] **10 AS1: 182a, AS2: 151a, AE: -, E: -, H: -, İ: 105a, R: 131a, İÜ1: 114a, İÜ2: 136a**
[3236] işigüñe: işigine İÜ2

11.[3237]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteˀ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabi̯büm oldı şari̯ḥ
Ṣaḥi̯ḥ imiş bu ḫaber ki *el-ḥari̯ṣu maḥrūm*

12.[3238]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem[3239]
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henüz

13.[3240]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsı yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

14.[3241]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

15.[3242]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Sāʿid-i si̯mi̯nüñe zerri̯n sivār oldı süvār
Ṣan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

[3237] **11 AS1: 65b, AS2: 151b, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 131b, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
[3238] **12 AS1: 65b, AS2: 151b, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 132a, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
(Tarlan neşrinde bulunmamaktadır.)
[3239] yur: yusa AS1, AS2
[3240] **13 AS1: -, AS2: 151b, AE: 106a, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[3241] **14 AS1: 65b, AS2: 152a, AE: 106a, E: -, H: -, İ: 103b, R: 132a, İÜ1: 109b, İÜ2: 136a**
[3242] **15 AS1: 182a, AS2: 152a, AE: 106a, E: -, H: -, İ: 103b, R: 131b, İÜ1: 109b, İÜ2: -**

16.[3243]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Tāḳ-ı çarḫuñ naḳşını bāḳį̄ ṣanup aldanma kim
Köhne mihmān-ḫānedür ḫalḳ-ı cihān mihmāndur

17.[3244]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿį̄lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Yaşlar gözüme seyl gibi eyledi hücūm

18.[3245]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫaṭṭ-ı yār[3246]
Gelmeden bir söz çıḳardılar bu miskį̄n üstine

19.[3247]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Ṭutalum kim eylemezsin ṭį̄r-i āhumdan ḥaẕer
İḥtirāz itmez misin ṭį̄ġ-i zebānumdan benüm

20.[3248]

mefʿūlü mefāʿį̄lün mefʿūlü mefāʿį̄lün
hezec - - + / + - - - / - - + / + - - -

Dil zülf-i siyāhında ġam yimege ḳāniʿdür
Derv̇işe hemān besdür bir loḳma vü bir ḫırḳa

[3243] **16 AS1: 65b, AS2: 152a, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 132a, İÜ1: 109b, İÜ2: 136b**
[3244] **17 AS1: -, AS2: 152a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 132a, İÜ1: -, İÜ2: -**
[3245] **18 AS1: -, AS2: 152a, AE: 105b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[3246] ḫaṭṭ-ı yār: ḫaṭṭuña AS2, AE
[3247] **19 AS1: 182b, AS2: 152a, AE: -, E: -, H: -, İ: 105a, R: -, İÜ1: 114a, İÜ2: 135b**
[3248] **20 AS1: 81a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 105a, R: -, İÜ1: 114b, İÜ2: -**

21.[3249]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteˀ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

Ġarı̱b vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḥālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

22.[3250]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿı̱lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

Tı̱r-i cefādur andan iren baña iy raḳı̱b
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe ṣoḳ[3251]

23.[3252]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafif + + - - / + - + - / + + -

Cān viren her nefesde biñ ola
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

24.[3253]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteˀ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

Firāḳ günidür iy gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

25.[3254]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velı̱
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bı̱-bāl anı

[3249] **21 AS1: 65b, AS2: 150b, AE: 106b, E: -, H: -, İ: 103b, R: 131b, İÜ1: 109b, İÜ2: 135b**
[3250] **22 AS1: 180b, AS2: 152b, AE: 105b, E: -, H: -, İ: 105a, R: 130b, İÜ1: 114a, İÜ2: -**
[3251] al İ, İÜ1: ise AS1, AS2, AE, R / anı AS2, AE, İ, İÜ1: var AS1, R
[3252] **23 AS1: 81a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 105a, R: 132a, İÜ1: 114b, İÜ2: -**
[3253] **24 AS1: 81a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 132a, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
[3254] **25 AS1: 81a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 132a, İÜ1: 109b, İÜ2: -**

26.[3255]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

mücteʾ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

Faḳı̂h-i medrese bilmez nedür kitāb-ı usūl
Meger ki mekteb-i ʿışḳuñda oḳımadı sebaḳ

27.

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

28.[3256]

mefāʿı̂lün mefāʿı̂lün feʿūlün

hezec + - - - / + - - - / + - -

Vefāsı olmayan yāruñ fenāsı
Kirişi yoḳ hemān bir yaya beñzer

[3255] **27 AS1: -, AS2: -, AE: 106b, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**
[3256] **28 AS1: -, AS2: -, AE: 105a, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

9. ARAPÇA VE FARSÇA ŞİİRLER

9. 1. VE LEHÜ FʾİL-L ʿARABİYYĀT

1.[3257]

1.[3258] Ẕikrāke şehide lisānį̇ yestelẕü bihį̇
Ve ente rūḥį̇ fe-ḳalbį̇ keyfe yensā kā

2.[3259] Ḳaraʿat bābe recāʾį̇ minke mürteciyen
Ḥāşāke in taḥrümiʾr-rācį̇ne ḥāşā kā

2.[3260]

Ve Lehü fį̇ Ṭalebiʾl-ʿAfv*[3261]

1.[3262] Yā men yülāzimühüʾl-ikbāl veʾş-şeref
Ḥüviyte şemlüʾl-verā bi-sʾseyfi veʾl-ḳalem

2.[3263] İnneʾl-kirāme ve lā tuḥṣā mekārimihim
el-ʿafvü ʿindehüm eḥlā mineʾn-niḳam

3.[3264]

Ve Lehü fit-Teşbį̇hiʾl-Ġarį̇b*

1.[3265] Keenneme'l-leyletüʾẓ-ẓülemāü veʾş-şiheb
Mecrü mineʾl-miski lākin mevcehüʾẕ-ẕeheb

4.[3266]

Ḳāleʾs-Sulṭān Meḥemmed Raḥimehüʾl-lāhi Ḥį̇ne Ceʾaleʾl-Vezį̇rüʾsnān*[3267]

1.[3268] Melikün fāḳa Ẕüʾl-ḳarneyn ḳadran
Süleymān ledeyhi āṣfān

[3257] **1 AS1: 68a, AS2: 54a, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 51b, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
[3258] 1. *Seni anmakla dilim lezzet aldı. Sen benim canımsın, kalbim seni nasıl unutur.*
[3259] 2. *Senin kapını senden dilenmek için çaldım. Senin isteyeni geri çevirmen mümkün mü?*
[3260] **2 AS1: 68a, AS2: 54a, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 52a, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
[3261] *Başlık: AS1, *Onun Af Dilemesi*
[3262] 1. *Ey şeref ve haysiyete en layık olan kişi! Kalem ve kılıçla erdemliliği kendinde topladın.*
[3263] 2. *Cömertlikleri sayılmayacak kadar çoktur. Affetmek onların yanında suçlamaktan daha hoştur.*
[3264] **3 AS1: 68a, AS2: 54a, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 52a, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
[3265] 1. Sanki karanlık gecedeki aydınlık, miskten bir deniz ancak dalgaları altın.
[3266] **4 AS1: 68b, AS2: 54b, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: 52a, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
[3267] *Başlık: AS1, Sultan Mehmet'in İkinci Vezir Yaptığında Ona Söylediği
[3268] 1. *Öyle bir sultan ki Zülkarneyn ona üstün gelse bile Süleyman'da sağlam bir yürek var.*

5.[3269]

Ve Lehü fiʾt-Tażmiṉ*[3270]

1.[3271] Bekeynā ve ehreknā ʿaleʾl-ḫaddi edmeʾan
ve liʾl-ʿarḍi min keʾsiʾl-kirāmi naṣiṉb

6.[3272]

Ersele Taʿziḫi ileʾş-Şeyḫ İbn-i Ḳuṭbeʾd-diṉ Raḥimehüʾl-lāh*[3273]

1.[3274] el-Mevtü men yaġniṉ ve ente veliṉh
Bel min beḳāʾike nāle ʿumran bāḳiyā

7.[3275]

Ersele İleʾs-Sulṭān Meḥemmed liʾl-İstiʿfāʾ*[3276]

1.[3277] Yā men bedā ḳameran min maṭlaʿiʾl-kerem
Elḳā bihiṉ şerefüʾl-ḳirṭās veʾl-ḳalem

2.[3278] Felekü̇ʾl-e ʿāliṉ velākin ġayru mużṭarabin
Şemsüʾl-meʿāliṉ velākin ġayru mużṭarem

3.[3279] Allahü ʿazemehū fiʾl-Ḥaḳḳi veʾl-ḫalḳ
Ve zādehū besṭatin fiʾl-ʿılmi veʾl-ḥikem

4.[3280] Fe innehū baḥru faḍlin naẓmuhū dürer
Fāḳat cevāhirühеʾl-aʿrāḍi biʾl-ḳalem

[3269] **5 AS1: 68b, AS2: 54b, AE: -, E: -, H: -, İ: 101b, R: 52a, İÜ1: 110a, İÜ2: -**

[3270] *Başlık: AS1, Tazmin Hakkında Söyledikleri

[3271] 1. *Ağladık ve gözyaşlarımız yanaklarımızdan aktı. Yeryüzüne cömertlik kadehinden elbet bir nasip vardır.*

[3272] **6 AS1: 68b, AS2: 54b, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R:52a, İÜ1: 109b, İÜ2: -**

[3273] *Başlık: AS1, Şeyh İbni Kudbeddin'e Tâziyelerini Bildirmesi

[3274] 1. *Sen onun dostu olduğun halde kim ölümden uzak durursa bilsin ki senin yaşamınla o ebedi ömre nail olur.*

[3275] **7 AS1: 68b-69a, AS2: -, AE: 109a-109b, E: -, H: -, İ: 103b, R: -, İÜ1: 107a-107b, İÜ2: -**

[3276] *Başlık: AS1, Sultan Mehmet'e Affedilmesi İçin Gönderdiği

[3277] 1. *Ey cömertlik denizinden bir ay gibi doğan kişi! Kalem ve kağıdın şerefini ona bırakıyorum.*

[3278] 2. *Tüm yücelikler senindir fakat bundan hiç endişe etmezsin. Yüceliklerin güneşisin fakat oldukça mütevazı*

[3279] 3. *Allah onu hak ve halk üzerinde aziz kılsın. Ve onun ilmini ve adaletini artırsın.*

[3280] 4. *O faziletin denizi adaleti o denizin incileridir. Onun cevherleri kalemle yapılan hatalara üstün gelir.*

5.[3281] Müẕcelü miḳdārihi ʿan külli mertebetin
Benā tevāḍuʿuhū ʿaẓmen ʿaleʾl-ʿaẓm

6.[3282] Ve keyfe yezhū bi-ʿalāiʾl-merātibi min
Levlāhu lem yebruziʾl-ʿulyā minel-ḳadem

7.[3283] Ġāreʾl-ġamāmü ʿalā cedvāke hāmira
lā liʾl-edmaʿi fį̄ ṣūratiʾd-dį̄m

8.[3284] Lā ʿaybe fį̄k sivā beẕlin ḥakā ḥaseden
liʾs-sāʾilį̄ne ʿalā iḳlāli ḥālihim

9.[3285] el-ḳalbü ʿındeke fenẓur mā terā fį̄hi
hel fį̄ serį̄retinā şeyʾün mineʾl-lemem

10.[3286] Hebbe in hefvetenā nārun ʿalā ʿılmin
Yā menbeʾaʾl-cūdi yekfį̄ ḳaṭratüʾl-kerem

11.[3287] Lemmā melekte fe'scaḥ bį̄ ve ḫüẕ bi-yedį̄
Men ẕeʾl-lezį̄ lem yettebiʿ fį̄ zilletüʾl-ḳadem

12.[3288] ʿIndekeʾl-kerį̄müʾl-leẕį̄ ḥalve şemāyilihį̄
el-ʿafvü ʿan ḫaṭāʾin aḥlā mineʾn-niḳam

13.[3289] Ebşir bi-elṭāfike yā elṭafeʾl-beşer
Ve emnene bi-maʿrūfukeʾl-maʿrūf fį̄ʾl-ümem

14.[3290] Mā zilte mübtehicen biʾl-cūdi mā ḫarec
ed-Derā veʾd-dürr min baḥrin ve min ẓalem

[3281] 5. *O kalemin yaptığı her hatanın miktarınca onun tevazuu yüceldikçe yüceldi.*

[3282] 6. *En üstün mertebelerde nasıl da parlıyor. O olmasaydı yücelikler alçaklılardan ayrılmazdı.*

[3283] 7. *Bulutlar senin için tüm yağmurlarını boşaltır. Bu bol yağış gözyaşı değildir*.

[3284] 8. *Senin haset edeni söylemekten başka bir kusurun yok. Durumlarının alçaklığını anlatmak isteyenler için.*

[3285] 9. *Kalbim seninledir, bir bak onda neler görürüsün. Bizim gönlümüzde ufak hatalardan başkası var mı?*

[3286] 10. *Eğer bizim hatamız ilim üzerine serpilmiş bir ateşse Ey cömertlik sahibi, senin cömertlik denizinden bir damla bize yeter!*

[3287] 11. *Canın istediğinde beni kurtar, tut elimden! Zira büyük kişi hatanın arkasından gitmeyen kişidir.*

[3288] 12. *Karakteri güzel olan cömert kişinin yanında hatayı affetmek ceza vermekten daha hoştur.*

[3289] 13. *Ey insanların en cömerdi! Lütfunla müjdele. Ve herkesçe iyi bilinen! Bağışınla memnun et.*

[3290] 14. *Ben hala senden gelecek bir cömertlik bekliyorum. O, karanlıklardan ve denizden gelecek bir inci gibi değerli bir sevinçtir.*

8.[3291]

1.[3292] Yā rāmį̄ ḳalbį̄ bi-sihāmiʾl-lehezāt
Heyhāt necāt̲į̄

2.[3293] Mā zilte fidāen leke rūḥį̄ ve ḥayāt̲į̄
Min ḳabli memāt̲į̄

3.[3294] Nemmaḳtu ʿilā bābik yā ḳatrate ʿayn̲į̄
Biʾd-demʿi kitāben

4.[3295] İştehedtü ʿaleʾl-ḫaṭṭi midādį̄ ve devāt̲į̄
Sel min ʿıbrāt̲į̄

5.[3296] Cilbābü deccį̄ ṣıdġuke müz̲ aṣbaḥa misken
Yā ẓabį̄ ḥar̲imin

6.[3297] Ḳad aḥraḳa fį̄ʾṣ-ṣį̄n ḳulūbüʾẓ-ẓabiyāt
Nārüʾl-ḥasrāt̲į̄

7.[3298] Müz̲ zeynükeʾd-dehrü bi-ezhārü cemālin
Yā ravḍatü ḥasen

8.[3299] Aḫ̲celtü ṭaleʾl-verdü bi-celliʾl-vecnāt̲į̄
Beyneʾl-ʿaramāt̲į̄

9.[3300] fî Ẓulmeti aṣdāġıkeʾl-hūbi fe-vādį̄
Yahḳ̲ike ʿıyānen

10.[3301] Nį̄rāni cahį̄min ḥacebet biʾş-şehevāt̲į̄
Min külli cihāt̲į̄

11.[3302] Kem taḥrükü aḥşāye ve fį̄ fį̄ke zülāl
Veʾş-şāribü minhü

[3291] **8 AS1: 69b-70b, AS2: 53b-54a, AE: 109b-110a, E: -, H: -, İ: 103b, R: 51a-51b, İÜ1: 107b-108a, İÜ2: -**

[3292] 1. Ey kalbime bir anlık ok atan! Bu (oktan) kurtuluşum ne kadar da uzak.

[3293] 2. Ruhum ve hayatım sana feda olsun, ölümümden önce.

[3294] 3. Kapına gözyaşımla iyice “Ey gözümün nuru!” diye yazdım.

[3295] 4. Divit ve mürekkebi yazıya şahit tuttum, yazdıklarımdan sor.

[3296] 5. Elbisenin etekleri misk gibi kokar yürürken. Ey kutsal yerin ceylanı!

[3297] 6. Tâ Çin’deki ceylanların kalplerine hasretimin ateşi ateş düşürdü.

[3298] 7. Ey güzelliğin bahçesi! Güzellik çiçekleriyle zaman seni süslediğinde,

[3299] 8. Yığın yığın güller arasında yanaklarındaki allık gülün açmasını utandırır.

[3300] 9. Karanlık çöllerin ıssızlığında vadi açık açık seni anlatır.

[3301] 10. Her tarafımdan Cehennem ateşi isteklerime engel oldu.

[3302] 11. Senin ağzında soğuk su varken ve ondan içerken benim içim nasıl da yanıyor.

12.[3303] Yaḥkį ḥaḍran mevridühü māe ḥayātį̃
lā fį̃ ẓ-ẓulumātį̃

13.[3304] Men Aḥmede fį̃ leyleti aṣdāġi melāḥin
lāhate kelimāti

14.[3305] min Nesmetihā fāḥe bi-miski'd-daʿvātį̃
Cį̃bü'l-ġudvātį̃

9.[3306]

1.[3307] Zeyyentü semʿį̃ bi-dürri'l-mantıḳ
Ẕāte ḥasenin miŝlühā lem yaḫlüḳ

2.[3308] Yā cemį̃le'l-vechi yā men ḥāluhu
Fį̃ bisāṭi ḥüsnihi ke'l-beydaḳ

3.[3309] Külli ʿarḍį̃ serrat fį̃hā laḥẓatün
Ṣāra ravḍātün bi-demʿin mühraḳ

4. Ey Ḫıẓr-ḫaṭ gel ki çeşmüm zevraḳı
Oldı çeşmüm baḥrinüñ müstaġraḳı

5. Zülfinüñ zünnārınuñ bir mūyına
Aṣdı į̃mānın hezārān mütteḳi

[3303] 12. O hayatımın suyunun kaynağını yeşillikler içinde anlatır, karanlıklar içinde değil.
[3304] 13. Kim kapkaranlık gecede övgüye daha layık? Kelimeler dizerek değil.
[3305] 14. Sabah rüzgarının esmesiyle her tafra misk kokusu yayılır, sabahlarımın bağrında.
[3306] **9. AS1: 70a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: 103b, R: -, İÜ1: 109b, İÜ2: -**
[3307] 1. Süsledim kulaklarımı eşi benzeri olmayan güzelin en güzel sözleriyle.
[3308] 2. Ey güzel yüzlü! Ey güzelliği değerli bir mücevher gibi dillere destan!
[3309] 3. Her yanım bir an mutluluk doldu. Dökülen gözyaşıyla bir bahçeye dönüştü.

9. 2. FÂRİSİYYÂT

1.

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -[3310]

1. İy rāyet-i refīʿ-i tu ber-āsmān-ı dīn
Çūn māh-ı ber-ser āmede-i heft kişver est[3311]

2. İy yek şerār-ı meşʿāle-i rāy-i rūvşenet
Der-ṭāḳ-ı nüh revāḳ-ı felek mihr-i enver est[3312]

3. Naẓm-ı cihān zi-cevher-i ẕātet müretteb est
Bezm-i felek zi-şemme-i ḫulḳat muʿaṭṭar est[3313]

4. Ān-kes ki der-zamān-ı tu nāmeş ḫilāf geşt
Ser-tā-ḳadem çü bīd sezāvār-ı ḫançer est[3314]

5. Naḳd-ı cevāhir-i dü cihānī be-muşt-ı ḫāk
Der-keffe-i terāzū-yı cūdet ber-ā-ber est[3315]

6. Ḫing-i sipihr-i tūsen ez-ān şüd ḫamīde-püst
Ki ez-baḫşiş-i tu bār-keş-i nuḳre vü zer est[3316]

7. Şāhā be-ḥürmet-i ḥarem-i çūn bihişt-i tu
V-āngeh be-ḫāk ū ki hem müşk ü ʿanber est[3317]

8. Tā geşteem zi ŝoḥbet-i şīrīn-i tu cüdā
Der-giryeem çü şemʿ merā sūz ber-ser est[3318]

9. Çeşmem çü cām-ı bāde leb-ā-leb zi-ḫūn-ı dil
Bā dūd-ı āteşīn cigerem hemçü mecmer est[3319]

[3310] **1 AS1: 71a-71b, AS2: 54b-55a, AE: 106b, E: 33b-34a, H: -, İ: -, R: 52b, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3311] 1. *Yüce bayrağın din gökyüzünün üzerinde, yedi ülkenin başına doğan ay gibi olan ey sen!*

[3312] 2. *Aydın düşüncenin meşalesinin bir kıvılcımı, feleğin dokuz kubbesinin üstünde en çok parlayan güneş gibi olan sen!*

[3313] 3. *Senin zatın cevherinden dünyanın düzeni sağlanmıştır ve feleğin meclisi senin huyun az bir miktar kokusundan dolayı mis gibi kokmaktadır.*

[3314] 4. *Senin döneminde adı husumetle anılan kimse baştan ayağına kadar (titreyen) söğüt gibi hançere layıktır.*

[3315] 5. İki dünyadaki mücevher nakdi senin adalet terazinin kefesinde bir avuç toprakla eşittir.

[3316] 6. Feleğin serkeş atının sırtı, senin altın ve gümüş bahşişlerini taşıdığından eğilmiştir.

[3317] 7. *Ey şahım! Senin cennet gibi hareminin hürmetine, sonra ise onun misk ve amber gibi toprağına yemin olsun ki*

[3318] 8. *Senin tatlı muhabbetinden ayrı kaldığımdan beri ağlamaktayım ve mum gibi, ateşim başımdadır.*

10.[3320] Der-ʿahd-i pādişāh-ı civān-baḫt-ı ʿadl-ḫū
Der-ḫayretem ki pīr-i felek çūn sitemger est

11. İy āftāb-ı maʿdilet īn zecr-i hicr-i tu
Ez-çarḫ-ı ẓālim est merā yā zi-aḫter est[3321]

12. Tā-mülk-i şām rāst güşād ez-levāy-ı māh
Tā-feṯḥ-i Çīn zi-ḫancer-i ḫūrşīd-i ḫāver est[3322]

13. Şām u Ḫoten zi-tīġ-i livāyet güşāde bād
Çūn Rūm kū be-remḥ-i tu rām u musaḫḫar est[3323]

2.[3324]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. İy gerd-i rehet sürme-i aʿyān u efāżil
Erbāb-ı ġam ez-ḫāk-ı deret yāfte tefrīḥ[3325]

2. Taḥrīr-i cihān-dār-ı tu sır-nāme-i taḥḳīḳ
Taḳrīr-i dürer-bār-ı tu sermāye-i tenḳīḥ[3326]

3. Yek ḥarf der-evrāḳ ne-māned be-saḳāmet
Şāgird-i kemīnet çü güşāyed yed-i taṣḥīḥ[3327]

4. Der-ḥall-i ḥaḳāyiḳ çü ʿibārāt-ı metīnet
Der-keşf-i daḳāyiḳ şüd işārāt-ı tu telvīḥ[3328]

5. İy ānki heme pīş-i cenāb-ı tu müsāvī
Mī-ḫʷāhem ez-elṭāf-ı tu fermūden tercīḥ[3329]

3319 9. *Gözüm şarap kadehi gibi gönlümün kanından dopdoludur. Ciğerim dumanlı ateşle dolu bir buhurdan misalidir.*

3320 10. *Adaletli, genç bahtlı padişahın döneminde feleğin nasıl zalim olduğuna şaşırmaktayım.*

3321 11. *Ey adalet güneşi! Senin ayrılığın acısı, bana zalim felekten mi ya da yıldızdan mı gelmiştir?*

3322 12. *Şam mülküne kadar fetih aylı bayrağa aittir. Doğu güneşinin hançeri Çin fethine kadar gidecektir.*

3323 13. *Senin mızrağına boyun eğen ve itaate gelen Rum gibi Şam ve Hoten ülkeleri de kılıcın ve bayrağınla fethedilsin.*

3324 **2 AS1: 71b-72a, AS2: 55a, AE: 110a-110b, E: 34a, H: -, İ: -, R: 53a, İÜ1: 108a, İÜ2: -**

3325 1. *Eşraf ve fazilet sahipleri yolun tozunu gözlerine sürme yapan ey sen! Gam ehli senin kapının tozundan ferah bulmuştur.*

3326 2. *Senin dünyayı fetheden tahririn, hakikatin sır-namesidir ve inci saçan sözlerin ise, arınmanın ve temizliğin sermayesidir.*

3327 3. *Senin bu küçük öğrencin tashihe başlarsa belgelerde bir yanlış harf olmaz.*

3328 4. *Senin sağlam ibarelerin hakikatleri çözmekte yol gösterdiği gibi işaretlerin de, nükteleri keşfetmede açıklayıcı oldu.*

3.[3330]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Menem ki meykede-i ʿaşḳ ḫān-ḳāh-ı men est
Rumūz-ı cām-ı cem esrār-ı bezm-gāh-ı men est[3331]

2. Suḫan dürüst bi-gūyem ki şekl-i ṭi̯r-i felek
Nişeste der-dil-i gerdūn-ı felek ḫadeng-ı āh-ı men est[3332]

3. Tabārek-Allāh ez-ān sūzeşi̯ ki men dārem
Ki mihr ü meh şerer-i āh-ı ṣubḥ-gāh-ı men est[3333]

4. Merā ki nāle çü bülbül zi-ḥad güz̲eşt çi-bāk
Bahār-ı ḥüsn-i ʿiz̲ār-ı tu ʿöz̲r-ḫᵛāh-ı men est[3334]

5. Ġam-ı külāh u serem ni̯st der-ṭari̯ḳat-ı ʿaşḳ
Ki men çü şemʿem ü āteş ser ü külāh-ı men est[3335]

6. Ruḫaş be-ḫūn-ı men āverde ḫaṭ be-daʿvi̯-i ḥüsn
Bi-güft noḳta-ı ḫāl-ı lebem güvāh-ı men est[3336]

7. Be-yār-ı nādire-gū yād dādem ez-Aḥmed
Be-ḫande güft ki dānem ġubār-ı rāh-ı men est[3337]

3329 5. *Dergâhında herkesin eşit olduğu ey sen! Senin lütuflarından yararlanmak isterim eğer emir buyursanız.*

3330 **3 AS1: 72a-72b, AS2: 55a-55b, AE: 106b, E: 31b, H: -, İ: -, R: 53a, İÜ1: -, İÜ2: -**

3331 1. *Ben oyum ki aşk meyhanesi dergâhımdır. Cemşid'in kadehinin remizleri, benim eğlence meclisimin sırlarıdır.*

3332 2. *Doğrusunu söylersem, feleğin gönlüne saplanan Merkürünün şekli, benim ahımın okudur.*

3333 3. *Ne güzel ve mübarektir bendeki o yanma çünkü ay ve güneş benim sabah vaktindeki ahımdan ortaya çıkmıştır.*

3334 4. *Senin yüzünün güzelliğinin baharı benim mazeretimken bülbül gibi inlemem haddinden geçen bana ne korku olacaktır.*

3335 5. *Aşk tarikatında makam ve başımı düşünmem çünkü ben mum gibiyim ve ateş başım ve külahımdır. (aşk ateşi bana can ve makam verecektir.)*

3336 6. *Yüzü güzellik iddâsında (davasında) benim ölüm fermanım hattını getirmiştir. Dedi ki dudağımın yanındaki ben noktası şahidimdir.*

3337 7. *Ender sözler söyleyen sevgilime Ahmet'ten bir şeyler öğrettim. Gülerek dedi ki her zaman benim yolumun tozu olmuştur. (benim yanında hiçbir şey değildir.)*

4.

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Menem ki çarḫ-ı muʿallaḳ zi-dūd-ı āh-ı men est
Ferāz-ı küngüre-i ʿarş tekyegāh-ı men est[3338]

2. Şeh-i cihānem ü ez-cevr-i dehr āzādem
Ki bende-i der-i dildār pādişāh-ı men est[3339]

3. Fütād der-ezel ender-cemāl-i ū naẓaram
Henüz sūziş-i cānem ez-ān nigāh-ı men est[3340]

4. Ġaraż zi-cān ü cihānem tuyi be-d̲in daʿv̲i̲
Sirişk-i sürḫ ü ruḫ-ı zerd-i men güvāh-ı men est[3341]

5. Be-gird-i ṣafḥa-i yāḳūt gerd ez-ḫaṭ-ı sebz
ʿİẕār-ı ḫaṭṭ-ı siyāh ġubār-ı rāh-ı men est[3342]

6. Ḳuṣūr-ı ḫidmet-i mā-rā zi-rūy-ı luṭf bi-baḫş
Ki āh u nāleem iy dūst ʿöẕr-ḫ͟ᵛah-ı men est[3343]

7. Ḫoşem be-cennet ....merā bügẕār
Ki ḫ͟ᵛārı̲-i ġam ...ḫod ʿizz ü cāh-ı men est[3344]

5.[3345]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Pertev-i rūyeş felek-rā sāḥa-i gülzār kerd
Nükhet-i zülfeş zemı̲n-rā nāfe-i Tātār kerd[3346]

3338 1. *Ben o kimseyim ki asılı felek benim ahımın dumanından ortaya çıkmıştır. Arşın şerefesinin yüksekliği ise benim dayanağımdır.*

3339 2. Dünya padişahıyım ve feleğin siteminden azadım çünkü sevgili sultanımın kapısının kuluyum.

3340 3. *Ezelde onun güzelliğine nazarım düştü. Benim canımın yanması o bakıştandır.*

3341 4. *Bu iddiamda can u cihandan amacım sensin. Kırmızı (kanlı) gözyaşlarım ve sarı yüzüm bunun şahididir.*

3342 5. *Kırmızı yüzünün etrafında yeşil hat tozu vardır (ayva tüyleri çıkmaya başlamıştır) ve bu yüzdeki siyah hatlar benim yolumun tozudur. (beni yolumdan alıkoyar.)*

3343 6. *Bizim hizmetteki kusurumuzu lütfunla bağışla çünkü ey sevgilim! Benim bu ah ve inlemem özür mahiyetindedir.*

3344 7. *Mutluyum … cennetinde. Bırak beni çünkü kederin … alçaklığı zaten benim makam ve mevkimdir.*

3345 **5 AS1: 73a, AS2: 55b-56a, AE: 110b-111a, E: 32b, H: -, İ: -, R: 53b, İÜ1: -, İÜ2: -**

3346 1. *Yüzünün ışığı, feleği gül bahçesi sahasına dönüştürdü. Saçının kokusu, yeryüzünü Tatar miskine çevirdi.*

2. Çend nālį ez-belā-yı ġamza-i ʿābid-ferį̄b
Bā-tu iy dil dilber į̄n şūḫį̄ hemān yek-bār kerd[3347]

3. Ġamza-i ser-mest-i sākį̄ bį̄n ki ez-yek merḥabā
Zāhid-i ṣad-sāle-rā rüsvā-yı ṣad bāzār kerd[3348]

4. Şemʿ-i baḫtem-rā çerāġ-ı rūy-ı tu bį̄dār kerd
Dürc-i çeşmem-rā ḫayāl-i laʿl-i tu dürbār kerd[3349]

5. Āh-rā āheste sāz Aḥmed ki ez-feryād-ı tu
Nāle-i şebgį̄r cān-ı ḫalḳ-rā bį̄zār kerd[3350]

6.[3351]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Māh-ı men nāgeh çü burḳaʿ dūr ez-ān ruḫsār kerd
Āftāb ez-şerm-i rūyes rūy ber-dį̄vār kerd[3352]

2. Dį̄d çün zülf ü lebeş-rā ṣūfį̄-i perhį̄zgār
Ḫırḳā-rā rehn-i mey ü tesbį̄ḥ-rā zünnār kerd[3353]

3. Zülf-rā ez-āh-ı germem dād dilber pį̄ç ü tāb
Sāḥirį̄ bi-nger ki der-yek dem resen-rā mār kerd[3354]

4. Bend-i zülfeş ḥāl-i dilhā-rā perį̄şān kerde būd
Ḫūn-ı miskin-rā şefāʿat laʿl-i şekker-bār dād[3355]

5. Ān ki der-taḳvį̄m-i ḥüsn ez-ḥāl-i ʿāşıḳ ḫaṭ nüvişt
Noḳṭa-i cį̄m-i cefā-rā ḫāl-i ān ruḫsār kerd[3356]

3347 2. İbadet edenleri yoldan çıkaran göz süzme (nazlanma) belasından ne zamana kadar yakınacaksın? Ey gönül! Sevgili bu işveyi sadece bu bir kez yaptı.

3348 3. Sakinin sarhoş göz süzmesine bakın ki bir merhaba ile yüz yıllık zahidi yüzlerce yerde rüsva eyledi.

3349 4. Bahtımın mumunu, senin yüzün çırası aydınlattı. Gözümün mücevher kutusunu senin lalin (kırmızı dudakların) hayali incilerle doldurdu.

3350 5. Ahmet! Ahını daha yavaş söyle çünkü senin feryadın ve geceyi saran inleyişin halkı canından bezdirdi.

3351 **6 AS1: 72b-73a, AS2: 56a, AE: 110b-111a, E: 32b, H: -, İ: -, R: 53b, İÜ1: -, İÜ2: -**

3352 1. *Benim ayım aniden yüzünden peçeyi uzaklaştırdığında, güneş onun yüzünden (yüzünün güzelliğinden) utanarak yüzünü duvara tuttu.*

3353 2. Muttaki sûfî onun saçı ve dudağını gördüğünde, hırkasını şaraba rehin verdi ve tespihini zünnar (papazların kuşağı) yaptı.

3354 3. Sevgili sıcak ahımdan saçına bükle yaptı, şu sihirbazlığa bakın ki bir anda ipi yılana dönüştürdü.

3355 4. Saçının bağı gönüllerin halini perişan etmişti. Şeker saçan (tatlı sözler söyleyen) lali (kırmızı dudağı) fakirin kanı için şefaatte bulundu.

6. Şeme-i rūyet dı̣de-i baḫt-ı merā bı̣dār sāḫt
Şehd-i laʿlet ṭūṭı̣-i cān-rā şeker güftār kerd[3357]

7. Bülbülān-rā tāze şüd feryād u zārı̣ der-çemen
Bes ki der-vaṣf-ı tu Aḥmed nālehā-yı zār kerd[3358]

7.[3359]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿı̣lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + - -

1. Ṣad ḥalḳa-i zi-sünbül ber-rūy-ı gül nihādest
Ger bi-ngerı̣ der-i ḫuld ez-her ṭaraf güşādest[3360]

2. Ān serv-i nāz-perver bā kākül-i muʿanber
Ber burc-ı meh zi-ʿanber ṣad nerdibān nihādest[3361]

3. Ber naṭʿ-i dil-rübā-yı bālā-yı ruḫ şüd ān ḫāl
Manṣūbe bı̣n ki ı̣ncā beydaḳ zi-ruḫ ziyādest[3362]

4. Ez-dı̣den-i cemālet dı̣de belā-yı dil şüd
Kez germı̣-i nigāhem āteş be-dil nihādest[3363]

5. İy gülbün-i laṭāfet der-gülşen-i ʿiẕāret
I̱n sebzehā-yı nāzik ez-āb-ı lüṭf zādest[3364]

6. Ser-sebz kerd rūyeş ān ḫaṭṭ-ı dilgüşā-rā
Güyā ki bā-zümürrüd mehtāb tāb dādest[3365]

7. Gülgūn-süvār-ı eşkem sürḫ-est ez-devı̣den
Çün leşker-i şikeste yek-dem ne-i̱stādest[3366]

3356 5. Güzellik takviminde aşığın halinden hat yazan o, cefanın cim harfinin noktasını yüzünde ben olarak koydu.

3357 6. Yüzün mumu benim bahtımın gözünü açtı, dudağın balı can papağanını (kuşunu) şeker sözlü eyledi.

3358 7. Ahmet senin vasfında o kadar ağlayıp inledi ki ağaçlıkta bülbüllerin feryâd u figanı tazelendi.

3359 **7 AS1: 73b, AS2: 56a-56b, AE: -, E: 31b, H: -, İ: -, R: 54a, İÜ1: -, İÜ2: -**

3360 1. Gül yüzüne sümbülden yüzlerce halka koymuş, bakarsan cennetin kapısının her taraftan açık olduğunu göreceksin.

3361 2. O nazlı servi amber kokulu saçlarıyla, ay burcuna (kulesine yani ay gibi yüzüne) amberden yüzlerce merdiven dayamıştır.

3362 3. Gönül çelme nat'inde (satranç tahtasında) o ben yanakların (kalenin) üzerine çıktı. Oyuna bak ki burada kale, piyondan daha fazladır.

3363 4. Yüzün güzelliğini görerek göz cana bela oldu çünkü bakışımın sıcaklığından (samimiyetinden) dolayı gönüle ateş (kor) bıraktı.

3364 5. Ey latafetli gül fidanı, yüzün gülşeninde bu narin yeşillikler (kıllar) lütuf suyundan ortaya çıkmıştır.

3365 6. Yüzünü yemyeşil etti, o gönülleri ferahlatan hat, mehtabı daha da parlatan zümrüt gibidir.

8. Dūş ez-fiġān-ı Aḥmed nālid ü güft ḳumrid
Yek murġ-ı zār idem kez gül cüdā fütādest[3367]

9. Bi-bāde mevsim-i gül yek-dem me-şev şinidem
Ber-Cām-ı Cem nüvişte mey ḫor ki ʿömr bādest[3368]

8.[3369]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün
recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1. Zülf-i kemend-endāz-ı tu ber-meh keşed zencir-rā
Ber-ḳalb-i ḫūrşid efkened Hindū-yı çeşmet tir-rā[3370]

2. Cān-dādegān-ı ḫançeret yābend ʿömr-i cāvidān
Ez-āb-ı ḥayvān dāde-i ābi meger şemşir-rā[3371]

3. Āb revān şüd der-çemen ez-ʿārıżat şeydā çü men
Bād-ı ṣabā zān mi-nehed ber-gerdeneş zencir-rā[3372]

4. Gerded be-ṣaḥrā-yı Ḫoten ḫūnin-dil āhū-yı Ḫaṭā
Ez-reşk-i ān tiri ki tu endāḫti naḫcir-rā[3373]

5. Behr-i gezend-i ʿaḳreb-i zülfeş füsun ḫʿahed nüvişt
Ḫaṭṭaş ki kerd ez-müşk-i ter ber-rūy-ı gül taḥrir-rā[3374]

6. Didem şebi der-ḫʿāb ḫoş-māhi der-āġūşem şüde
Emrūz bā-vaṣl-ı meh-i ḫod mi-künem taʿbir-rā[3375]

3366 7. Gözyaşımın gül rengindeki süvarisi(kanlı gözyaşım), yenilgiye uğrayan ordu gibi bir an bile durmamıştır ve koşmaktan dolayı (sürekli akmaktan) kırmızı olmuştur.

3367 8. Dün akşam kumru Ahmet'in figanından dolayı inleyerek dedi: gülden ayrı düşen inleyen bir kuş gördüm.

3368 9. Gül mevsiminde bir an bile şarapsız olma. Cemşid'in kadehinin üzerine ömür geçicidir şarap içi yazılı olduğunu duydum.

3369 **8 AS1: 74a, AS2: 56b, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 54b, İÜ1: -, İÜ2: -**

3370 1. Senin ip atan saçların (senin saçının bağı) aya zincir vuracaktır. Gözün Hindûsı, güneşin kalbine ok atacaktır.

3371 2. Senin hançerinden ölenler ebedi ömür bulacaklar, yoksa dirilik suyuna mı batırdın kılıcını?

3372 3. Yüzün güzelliğinden ağaçlıkta akan su da benim gibi divane oldu. Bu yüzden de saba rüzgarı boynuna zincir bağlıyor.

3373 4. Senin ava attığın oku kıskanmaktan, Hoten çöllerinde Hatay ceylanlarının içine kan dolacak (acı çekecekler)

3374 5. Taze miskten olan hat gül yüzüne tahrir yazarak saçının akrebinin sokmasına karşı bir büyü yazacaktır.

3375 6. Bir gece güzel bir rüyada ayın kucağımda olduğunu gördüm. Bu gün aya (ay gibi güzel sevgiliye) kavuşmakla rüyamı tabir ediyorum.

7. Dey güft çeng-i nāle-ger ʿaşḳ-ı civānān pi̯şe kün
Aḥmed çü ʿūd ez-gūş-ı cān bi-nyūş pend-i pi̯r-rā[3376]

9.[3377]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Zebān-ı ḫāme ciger sūzed ez-beyān-ı firāḳ
Be-dūstān çe nüvi̯sem zi-dāstān-ı firāḳ[3378]

2. Be-ḫūn-ı di̯de çü taḥri̯r-i mācerā kerdem
Şikest-i ḫāme-i müjgānem ez-beyān-ı firāḳ[3379]

3. Be-yād-ı ān ruḫ-ı gül-reng bülbülān-ı çemen
Hezār ġulġule kerdend der fiġān-ı firāḳ[3380]

4. Menem ki zevraḳ-ı ṣabram şikest Ḫıżır ḫaṭṭi̯
Be-seng-i cevr der-i̯n baḥr-ı bi̯-kerān-ı firāḳ[3381]

5. Sirişk-i di̯de-i men dūr ez-āstāne-i tu
Revān dü çeşme-i ḫūn şüd zi-nāvdān-ı firāḳ[3382]

6. Fiġān ki ez-heves-i laʿl-i şikker-efşāneş
Bi-mürd ṭūti̯-i ṭabʿem der-āşyān-ı firāḳ[3383]

7. Be-dāġ-ı hicr-i tu iy nev-bahār-ı ḥüsn ü cemāl
Bi-yā çü lāle bi-bi̯n der-delem nişān-ı firāḳ[3384]

8. Zi-ṭāḳ-ı ʿaşḳ bi-yāvi̯ḫt yār çün ḳandi̯l
Dil-i pür āteş-i mā-rā be-ri̯smān-ı firāḳ[3385]

9. Umi̯d-i di̯den-i ruy-ı tu cān dehed ver ni̯
Kücā keşed dil-i Aḥmed ġam-ı cihān-ı firāḳ[3386]

3376 7. Dün inleyen çeng sazı dedi ki gençlerin aşkını meslek edin (geçlere aşık ol, gençlik aşkını yaşa). Ahmet! Yaşlının öğütünü ud gibi can kulağı ile dinle.

3377 **9 AS1: 74b, AS2: 57a, AE: 111a, E: 33a, H: -, İ: -, R: 54b-55a, İÜ1: -, İÜ2: -**

3378 1. Kalemin dili ayrılığı anlatarak ciğerleri yakacaktır. Arkadaşlara ayrılık hikayesinden ne yazayım?

3379 2. Kanlı gözyaşlarımla macerayı yazdım. Kirpik tellerim ayrılığı anlatırken kırıldı.

3380 3. O gül renkli yanakları anarak ağaçlıktaki bülbüller, ayrılığı haykırarak çok gürültü yaptılar.

3381 4. Ayrılığın kenarsız denizinde bir yeşil hattı çıkan sevgilinin sitem taşı ile sabır kayığım kırıldı.

3382 5. Senin eşiğinden uzak benim gözyaşlarım ayrılık oluğundan akan iki kan çeşmesi oldu.

3383 6. Feryat ki onun şeker saçan lalinin hevesinden tabimin papağanı ayrılık yuvasında oldu.

3384 7. Ey güzellik ilkbaharı gel de gör ki lale gibi gönlümde senin hicranın acısından ayrılık nişanı (belirtisi, damgası) vardır.

3385 8. Sevgili aşk tavanına kandil gibi bizim ateş dolu gönlümüzü ayrılık ipi ile astı.

10.[3387]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ṣunʿ-i ezel ki ṣūret-i cān u ten āferi̯d
İ̯n cism-i nāzik-i tu zi-cism-i men āferid[3388]

2. Luṭf u cefā vü nāz u ʿitāb u kirişme-rā
Dād imtizāc u yek but-ı si̯mi̯n-ten āferi̯d[3389]

3. Cānhā şikār kün ki cihān-āferi̯n tu-rā
Ḫoş āhuvāne ġamze-i şi̯r-efgen āferi̯d[3390]

4. Der-ḥalḳahā zi-zülf-i tu teşvi̯ş ü ġam nihād
Der-gūşehā zi-çeşm-i tu mekr ü fen āferi̯d[3391]

5. Neşv ü nümā zi-ʿaks-i ruḫ u ḳāmet-i tu dād
Der-her çemen ki serv ü gül ü gülşen āferi̯d[3392]

6. Z-ān der-sükūn-ı dil ṭaleb Aḥmed ki Ḥaḳ tu-rā
Tā-rūz-ı Ḥeşr ḫāk-ı dereş mesken āferi̯d[3393]

7. Çeşm-i umūd-ı men nigerān est sūy-ı dūst
Z-ān dem ki Ḥaḳ dü di̯de-i ter-dāmen āferi̯d[3394]

3386 9. Senin yüzünü görme umudu can verir yoksa Ahmet'in gönlü ayrılık dünyasının kederini nerede çekebilir ki (çekemez).

3387 **10 AS1: 75a, AS2: 57a-57b, AE: 111a-111b, E: 32b, H: -, İ: -, R: 55a, İÜ1: -, İÜ2: -**

3388 1. Can ve cismi yaratan ezel gücü, senin bu narin vücudunu benim canımdan yarattı.

3389 2. Lütfu, cefayı, nazı, kınamayı ve işveyi birleştirdi ve gümüş tenli put gibi bir güzel yarattı.

3390 3. Canları avla çünkü yaratan seni gamzesi aslanları düşüren (aslanlara galip gelen) hoş bir ceylan gibi yarattı.

3391 4. Senin zülfünden esinlenerek halkalarda karışıklık ve keder koydu. Köşelerde ise senin gözünden esinlenerek aldatma ve hile yarattı.

3392 5. Selvi, gül ve gülşen yarattığı her bahçe senin yüzün ve boyun yansımasından yetişip büyüdü. Bu yüzden de Ahmet! Sen onu gönlün huzurunda ara çünkü Hak mahşer gününe kadar seni onun evinin kapısının toprağı olarak yarattı.

3393 6. Bu yüzden de Ahmet! Sen onu gönlün huzurunda ara çünkü Hak mahşer gününe kadar seni onun evinin kapısının toprağı olarak yarattı.

3394 7. Hak iki yaşlı göz yarattığı andan beri benim umut gözüm dosta taraf (endişeli) bakmaktadır.

11.[3395]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ḫaṭṭ-ı sebzet ber-gül ez-ʿanber ḥamāyil beste est
Sünbület gird-i ḳamer müşkīn-selāsil beste est[3396]

2. Ez-gezend-i tīġ-i hicrān gerden-i dil-ḫaste-rā
Ārzūy-ı sāʿidet sīmīn ḥemāyil beste est[3397]

3. Zīr-i zülf ān ḫāl-i ruḫ yā-Rab çi Hindū-yest ki ū
Der-nigāristān-ı Çīn bā-ṣūret-i dil beste est[3398]

4. Dīde-i nem-dīde-rā ez-girye māniʿ şüd rakīb
Hem-çü ḫāşākī ki rāh-ı āb sāyil beste est[3399]

5. Berter ez-bāng-ı ceres şüd nālehā-yı el-vidāʿ
Sāribā-ı dūst çün dilhā be-maḥmil beste est[3400]

6. Hem-çü kār-ı bī-dilān meşşāṭe-i ḥüsn ü cemāl
Bend-i gīsū-yı girih-gīreş çe müşkil beste est[3401]

7. Dest-i şāne çūn güşāyed ṭurra-i ṭarrār-ı dūst
Çünkü ū der-ʿahd-i ʿadl-ı şāh-ı ʿādil beste est[3402]

12.[3403]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Heme ḫᵛāhend cefā-yı tu vü mā ez-heme bih
Der-dil-i ehl-i vefā cevr ü cefā ez-heme bih[3404]

[3395] **11 AS1: 75b, AS2: 57b, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: 55b, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3396] 1. Yeşil hattın amberden gülün etrafına muska bağlamıştı. Sümbülün ayın etrafına siyah (kokulu) zincirler bağlamıştı.

[3397] 2. Ayrılık kılıcının zararından aşığın boyunu senin beyaz kolunun kılıç bağlamasını arzu ediyordu.

[3398] 3. Saçın altındaki, yüzün üstendeki o ben Allahım! Nasıl bir Hindu'dur ki Çin nigarhanesinde gönlün yüzüne bağlanmıştır.

[3399] 4. Sel suyunun yolunu kesen çerçöp gibi rakip de nemli gözümün ağlamasına (akmasına) engel oldu.

[3400] 5. Sevgilinin kervancısı gönülleri mahfeye bağlayınca vedalaşma inlemeleri çan seslerinden daha yüksek oldu.

[3401] 6. Güzellik ve cemalin bezekçisi, saçlarının düğümünü sıkı bağdadığı gibi aşıkların işinin düğümü de sıkıdır.

[3402] 7. Dostun gönül çelen saçları adaletli şahın adalet döneminde bağlandığı için tarağın eli onu açamaz.

[3403] **12 AS1: 75b-76a, AS2: 57b, AE: -, E: 33b, H: -, İ: -, R: 55b-56a, İÜ1: -, İÜ2: -**

2. Dehent ḫaste-dilān-rā zi-devā-ḫāne-i ġayıb
Dād ḳānūn-ı işārāt-ı şifā ez-heme bih[3405]

3. Cüz ṣabā ḥalḳa-i gi̯sū-yı tu-rā kes ne-rübūd
Dem-be-dem ḥalḳa-rübā-yı-ı ṣabā ez-heme bih[3406]

4. Müşk-būyān-ı çemen cümle laṭi̯fend veli̯
Būy-ı si̯b-i ẕaḳan-ı gül-ruḫ-ı mā ez-heme bih[3407]

5. Meh-i men ḳaʿide-i mihr ü vefā dāned li̯k
Resm-i bed-ḫūyi̯ ü āyi̯n-i cefā ez-heme bih[3408]

6. Kem me-kün ber-ser-i bāli̯n-i żaʿi̯fān düşnām
Ki büved resm-i ʿıyādet be-duʿā ez-heme bih[3409]

7. Aḥmedā der-şekerestān-ı suḫan perdāzi̯
Ṭūṭi̯-i kilk-i tu şüd nükte-sürā ez-heme bih[3410]

13.[3411]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. İy ḳabā-yı nāz u ʿişve rāst ber-bālā-yı tu
Kej-külāh-ı ʿāfiyet ḫāk-ı reh-i sevdā-yı tu[3412]

2.[3413] Der-rüsūm-ı dil-rübā-yı bā-hezārān ḥüsn ü luṭf
Nükte-i hergiz ne-şüd fevt ez-dil-i dānā-yı tu

[3404] 1. Herkes senin cefanı ister ben herkesten daha fazla. Vefa ehlinin gönlünde zülüm ve cefa herkesten daha fazladır.

[3405] 2. Ağızın yorgun gönüllere (aşıkların gönlüne) gaybın şifahanesinden herkesten daha iyi işaret kanunundan şifa verir.

[3406] 3. Sabadan başka kimse senin saçların halkasını çalamadı. Sabanın her an halka çalması herkesten daha iyidir.

[3407] 4. Çemendeki misk kokuluların hepsi hoştur ancak bizim gül yüzlümüzün çene çukurunun kokusu herkesten daha iyidir.

[3408] 5. Benim ayım mihr ve vefanın kurallarını bilir ancak huysuzluk usülü ve sitem ayini de herkesten daha iyidir.

[3409] 6. Güçsüz kimselerin başucundan küfrü eksik etme çünkü hasta ziyaretinde dua etmek her şeyden daha iyidir.

[3410] 7. Ey Ahmed! Söz söyleme şekerestanında senin kalemin papağanı herkesten daha iyi nükteleri söylemeye başladı.

[3411] **13 AS1: 76a-76b, AS2: 58a, AE: 111b, E: -, H: -, İ: -, R: 56a, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3412] 8. Ey naz ve işve cübbesi üzerinde güzel oturan sen! Esenlik külahı (esenlik gururu) senin aşkının yolunun tozu olsun.

[3413] 9. Binlerce hüsün ve lütufla gönül çelme töreninde senin bilgin gönlünden bir nükte bile kaybolmadı.

3. Kūh-ı ġam ber-cān u cān ber-zülf ü zülfet ber-ḳadet
Yā-Rab i̯n bār-ı girān-rā çūn keşed bālā-yı tu[3414]

4. Der-şeb-i zülf ez-meṣābi̯ḥ-i dü meh-rū müşteri̯
Şüd müzeyyen ḫaṭṭ-ı sebz-i āsmān-āsā-yı tu[3415]

5. Ni̯k-baḫti̯ bes buved peyveste Aḥmed-rā ki ū
Dāġ dāred ber-cibi̯n z-ebrū-yı çün ṭuġrā-yı tu[3416]

14.[3417]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. İy ez-sebeb-i mū-yı tu ber-bād seri̯ çend
V-ez bāde-i laʿl-i tu ber-āteş cigeri̯ çend[3418]

2. Şüd hi̯me-i nār-ı ġam-ı tu şeh-per-i Cibri̯l
İy ḫur-ı peri̯-çehre çe sūzi̯ beşeri̯ çend[3419]

3. Tā-Ḥaşr şevem mehbiṭ-i envār-ı tecelli
Ger dūst küned ber-ser-i ḫākem güzeri̯ çend[3420]

4. Bād ez-ser-i zülf-i tu güzer kerd ü revān şüd
Ez-mülk-i Ḫoten ḳāfile-i müşk teri̯ çend[3421]

5. Der-güş-ı benefşe dehen-i ġonca be-ṣad nāz
Dād ez-leb-i reng i̯n-i tu nāzik ḫaberi̯ çend[3422]

6. Der-devr-i ʿizār-ı tu be-ṣad ḥalḳa-i müşki̯n
Ez-cennet-i Ferdevs güşūdend deri̯ çend[3423]

3414 10. Keder dağı canın üzerinde, can saçların üzerinde, saçların ise boyun üzerinde. Ya Rabbim! Bu kadar ağır yükü senin kametin nasıl taşıyor.

3415 11. Saçların karanlık gecesinde iki ay yüzlü Jüpiter kandilinden, asuman gibi olan yeşil hattın süslendi.

3416 12. Her zaman Ahmed'e senin tuğra gibi olan kaşlarından dolayı alnındaki nişan talihlilik sembolü olarak yeter.

3417 **14 AS1: 76b-77a, AS2: 58a-58b, AE: -, E: 32a-32b, H: -, İ: -, R: 56a-56b, İÜ1: -, İÜ2: -**

3418 1. Saçların dolayı birkaç baş rüzgara savrulmuş olan ey sen! (senin saçlarından dolayı birkaç aşık kendini kaybetmiş) ve senin lalin şarabından (dudağından) dolayı birkaç ciğer ateş üstündedir.

3419 2. Cibrilin, kanatları senin elem ateşine odun oldu. Ey peri yüzlü huri! neden birkaç insanı (insanın canını) yakıyorsun.

3420 3. Eğer sevgili benim toprağıma güzer eylerse mahşere kadar nurların tecelli yeri olacağım.

3421 4. Rüzgar senin saçlarından geçtiğinden beri Hoten mülkünden taze misk kafileleri revan olmuştur.

3422 5. Senin gonca gibi olan ağızın yüzlerce naz ile menekşenin kulağına senin o renkli dudaklarından ince haberler verdi.

7. Ez-ṭalʿat-ı ḫod nūr fişān meclis-i mā-rā
İy çeşm ü çerāġ-ı dil-i ṣāḥin-naẓarį̄ çend[3424]

8. În dį̄de-i deryā-dil-i mā mā-ḥażarį̄ rį̄ḫt
Der-pāy-ı ḫayāl-i tu be-dāmen güherį̄ çend[3425]

9. Feryād zi-çeşmān-ı ḫarāb-ı tu ki ḫoftend
Der-gūşe-i miḥrāb-ı ḥarem fitne-gerį̄ çend[3426]

10. Terk-i dü cihān kerd gedā-yı ser-i kūyet
Sulṭan-ı cihān-rā çi ġam ez-muḫtaṣarį̄ çend[3427]

11. İy ez-leb-i meygūn tu pür-ḫūn şüde dilhā
Ez-meykede-i mihr bi-deh laʿl-i terį̄ çend[3428]

12. Z-ān rūy ki ebrūy-ı tu engüşt-nümāy est
Güftend hilāleş be-gümān kec-naẓarį̄ çend[3429]

13. Aḥmet be-rehet ruḫ nehed ü eşk fişāned
Tā-ferş-i muraṣṣaʿ şeved ez-laʿl ü zerį̄ çend[3430]

15.[3431]

mefʿūlü fāʿilātün mefʿūlü fāʿilātün
mużāriʿ - - + / - + - + / - - + / - + - +

1. Zülfeş be-dām-ı fitne ṣad pį̄ç ü tāb dāde
Ṣayyad-vār çeşmeş ḫod-rā be-ḫᵛāb dāde[3432]

2. Bād-ı ṣabā keşide zencį̄rhā-yı zülfeş
Şūrį̄degān-ı ġam-rā ṣad ıżṭırāb dāde[3433]

3423 6. Senin yüzün etrafındaki yüzlerce siyah (misk kokulu) halkalar Ferdevs cennetinden açılan kapılar gibidir.

3424 7. Ey birkaç gönül ehlinin gözünün nuru olan sen! Yüzünle bizim meclisimize nur saç.

3425 8. Bizim bu gönlü geniş gözümüz, senin hayalinden dolayı eteğine inciler döktü.

3426 9. Haremin mihrabının köşesinde uyuyan birkaç fitneci gibi senin uykuda olan mahmur gözlerinden feryat.

3427 10. Senin mahallenin dilencisi iki dünyayı terk etti. Dünya sulatanı olanın birkaç bir şeyden ne endişesi olacaktır ki.

3428 11. Dudağın şarabından gönüllere kan dolan ey sen! Aşk meyhanenden birkaç güzel şarap ver.

3429 12. Senin kaşların (Ramazan ayının ayı gibi) herkes tarafından parmakla gösterildiği için birkaç garazkâr kendi zanlarınca ona hilal dediler.

3430 13. Ahmet, halı inci ve altınla süslenene kadar senin yoluna yüz sürtecek ve ağlayacaktır.

3431 **15 AS1: 77a-77b, AS2: 58b, AE: -, E: 33b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

3432 1. Zülfü fitne ağına yüzlerce kıvrım vermiş (saçlarının kıvrımları aşıkların gönlünü tuzağa düşüren ağlar gibidir.) avcı gibi gözleri kendilerine uyuyor gibi yapmış. (mahmur gözleri avcıdır.)

3433 2. Saba rüzgarı saç zincirlerini uzatmış ve gam perişanlarına yüzlerce sıkıntı vermiş.

3. Ez-sālikān-ı rāhet resm-i tecerrüd āmūḫt
ʿīsā ki nim sūzen ū-rā ḥicāb dāde[3434]

4. Dil mi-dehed be-çeşmet dīvāne-vār Aḥmed
Peymānei be-dest-i mest-i ḫarāb dāde[3435]

5. Ḫaṭṭ-ı benefşe-vāreş menşur-ı pādişāhīst
Ḥükm-i cihān-güşā-yı bā-āfitāb dāde[3436]

16.[3437]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Māh-ı men yek serv ḳadd u lāle ḫadd u ḫar-gehīst
K-ebruvāneş maʿşer-i ʿuşşāk-rā ḥācet-gehīst[3438]

2. Leyletüʾl-ḳadri ki mi-güyid imşeb ān şeb est
Fi'l-meŝel çün zülf-i yār emmā ki ʿayş-i kūtehīst[3439]

3. Ser-nigūn keştīst ebrū-yı tu ber-deryā-yı ḥüsn
Ez-çünin keşti rehā geşten nişān-ı eblehīst[3440]

4. Rehrüvān-ı ʿaşḳ-rā vāʿiẓ dil-āzāri me-kün
Der-ṣırāı müstaḳim āzürden-i dil gümrehīst[3441]

5. Küştegān-ı ġamzeet iḥyā ne-ḫᵛāhed ez-lebet
Ber-kerāmet ne-ngered sālik ki der-reh müntehīst[3442]

[3434] 3. Ufak bir iğnenin hicap olduğu İsa, senin yolunun yolcularından tecerrüdü öğrenmiş. (maşuk yolunda her şeyden elini çekip soyutlanmayı öğrenmiş)

[3435] 4. Ahmet deliler gibi senin gözlerine gönlünü bağlamış. Bu perişan sarhoşun eline kadeh vermeye benzer.

[3436] 5. Menekşe gibi olan hattı sultanlık fermanıdır, dünyayı fethetme hükmünü güneş gibi olan yüzüne vermiş.

[3437] **16 AS1: -, AS2: 55b, AE: -, E: 31b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3438] 1. *Benim ayım servi boylu, lale yanaklı ve mihrap kaşlıdır ve büyük çadırı aşıkların hacetlerini almak için toplandığı yerdir.*

[3439] 2. *Bu gece olduğunu söyledikleri o gece sevgilinin saçına benzerdir ancak kısa bir yaşam gibidir. (kısa bir eğlencedir.)*

[3440] 3. *Güzellik denizinde kaşları ters duran bir gemi gibidir. Böyle bir gemiden ayrılmak aptallık belirtisidir.*

[3441] 4. *Ey vaiz! Aşk yolcularının gönlünü incitme. Doğru yolda olanların gönlünü incitmek yolu kaybetmektir.*

[3442] 5. *Gamzenden ölenler dudaklarınla dirilmek istemezler, yolda sona ulaşan salik keramete bakmaz.*

6. Sāḫt ender kūy-ı tu ez-çeşm-i Aḥmed çeşmhā
Serverį̃ k-ez sāye-i ū şehr pür serv-i sehį̃st[3443]

17.[3444]

Gil Mālį̃den-i Maḥbūb[3445]

mefᶜūlü mefāᶜį̃lün feᶜūlün
hezec - - + / + - + - / + - -

1. Yek rūz der-āmedem be-ḥammām
Dį̃dem ṣanemį̃ laṭį̃f endām[3446]

2. Ber-sį̃m-i teneş gelį̃ bi-mālį̃d
Germābe zi-sūz-ı cān bi-nālį̃d[3447]

3. K-iy rūşenį̃-i çerāġ-ı ᶜālem
Farruḫ zi-ruḫ-ı tu fāl-i ādem[3448]

4. Gil ber-ten-i ḫod ne-bāyedet sūd
Ḫūrşį̃d be-gil ne-bāyed endūd[3449]

18.[3450]

Şikāyet ez-tekellüf

fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilātün fāᶜilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Türk-i çeşmet dil şikest iy mest-i nāz
Şį̃şe çün bi-şkest pā-māleş me-sāz[3451]

2. Şarṭ-ı yārį̃ nį̃st reften çün ᶜarūs
Bā-tekellüf ber-besāṭ-ı ᶜizz ü nāz[3452]

[3443] 6. *Sayesinde şehir düzgün vücutlu servilerden dolu olan o başkan senin mahallende Ahmet'in gözlerinden çeşmeler yaptı.*

[3444] **17 AS1: 81a, AS2: 58b, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3445] Başlık: Sevgilinin çamur sürmesi.

[3446] 1. *Bir gün hamama gittim. Güzel vücutlu bir güzeli gördüm.*

[3447] 2. *Beyaz vücuduna çamur sürdü ve hamamı can yangınından inlemeye başlatır.*

[3448] 3. *Ki ey dünyanın çırasının aydınlığı, senin yüzünden insanın bahtı mübarek olur.*

[3449] 4. *Sen vücuduna çamur sürmemelisin çünkü güneşi balçıkla sıvamak yakışmaz.*

[3450] **18 AS1: 81a-81b, AS2: 59a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 131b**

[3451] Başlık: Gösterişten yakınma.
1. *Ey naz sarhoşu! Senin gözün türkü gönlü kırdı. Kırılan camı ayak altına alma.*

[3452] 2. *Gelin gibi gösterişle izzet ve naz besatına gitmek dostluk şartı değildir.*

3. Nis̱tis̱ hem-dest-i men bāzis̱ me-kün
İy be-şaṭranc-ı muḥabbet künde-bāz[3453]

19.[3454]

Ve lehü fi'l-ʿaġrażı ʿan manṣabi'l-ḳażā

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bende ez-niʿmet naŝis̱ ü ḳażā
Çi ʿaceb ger künem ʿutüvv u nufūr[3455]

2. Meŝelest i̱nki der-cihān meşhur
Naḫored nān-ı ḳāżiyān-rā mūr[3456]

20.[3457]

Der-keşti̱-bān maḥbūb mi̱-güyed

feʿilātün feʿilātün feʿilün

remel + + - - / + + - - / + + --

Keşti̱-i dil geşt dūst keşti̱-bān
Çi ġam ez-eşk-i mā şeved ṭūfān[3458]

21.[3459]

Der-meŝel mi̱-güyed

feʿilātün mefāʿilün feʿilün

ḫafif + + - - / + - + - / + + -

Güftemeş ḫaṭ demi̱d güft Aḥmed
Varaki̱ nā-nüveşte mi̱-ḫ̱ʷāni̱[3460]

3453 3. *Ey aşk satrancında büyük oynayan benim dengim değilsen oynama.*

3454 **19 AS1: 82b, AS2: 59a, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 131b**

3455 1. *Eğer ben kaderin (yargı) kısmet nimetinden baş çevirip kaçarsam şaşılacak bir şey değildir.*

3456 2. *Kadıların ekmeğini karınca yemez cümlesi dünyada bilenen bir atasözüdür*

3457 **20 AS1: 82b, AS2: 59a, AE: -, E: 34b, H: -, İ: -, R: 134b, İÜ1: -, İÜ2: -**

3458 Başlık: Sevgilinin kaptanlığı hakkında söylüyor.
Gönül gemisine sevgili kaptan oldu. Bu durumda bizim gözyaşımızdan fırtına ne gam çeker.

3459 **21 AS1: 82b, AS2: 59a, AE: -, E: 34b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 131b**

3460 Başlık: Örnek olarak söylüyor.
Dedim Ahmet hatları çıktı. Dedi ki yazılmamış belgeyi okuyorsun.

22.[3461]

Ve lehü ferd

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Men ki der bezm-i muḥabbet şüʿlehā dārem çü şemʿ
Herçi der-dil dārem ū-rā ber-zebān ārem çü şemʿ[3462]

23.[3463]

Der-ḥeyderį̄ ṣāḥib-ḥüsn mį̄-güyed

mefʿūlü fāʿilātün mefʿūlü fāʿilātün

mużāriʿ - - + / - + - + / - - + / - + - +

İy cān şikār-ı ġamze-i şį̄r-efken-i āhū-veşet
Ez-dām-ı ḫod āzād kün ḫırsān-ı bā-zenci̯r-rā[3464]

24.[3465]

Ve lehü ferd

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Ser-nigūn keşti̯st ebrū-yı tu ber-deryā-yı ḥüsn
Der-çüni̯n keşti̯ rehā cüsten-nişān-ı eblehi̯st[3466]

25.[3467]

Ve lehü fi't-tażmį̄n

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Siyāh-baḫt-ı men est ān dü çeşm-i ḫᵛāb-ālūde
Fiġān ki baḫt-ı men ez-ḫᵛāb ber-ne-mį̄-ḫį̄zed[3468]

[3461] **22 AS1: 83b, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3462] Başlık: Ondan bir tek beyit.

Ben ki sevgi meclisinde mum gibi alevlere sahibim. Onun hakkında gönlümde ne varsa mum gibi ağızıma getireceğim.

[3463] **23 AS1: 83a , AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3464] Başlık: Güzellik sahibi olan Hayderî hakkında söylüyor.

Ceylan gibi aslanları deviren gamzenle canları avlayan ey sen! Zincirli ayıları kendi tuzağından azat eyle.

[3465] **24 AS1: 83a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3466] *Güzellik denizinde kaşları ters duran bir gemi gibidir. Böyle bir gemiden ayrılmak aptallık belirtisidir.*

[3467] **25 AS1: 83a, AS2: -, AE: -, E: -, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3468] Başlık: Onun yaptığı bir tazmin.

26.[3469]

Ve lehü fi't-Taẕmiṉ

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Be-dest-i müddaʿiˍ ḥāşā ki ān zülf-i dü tā üfted
Mabādā dāmen-i devlet ki der-dest-i gedā üfted[3470]

27.[3471]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

Şikāyet kerdem ez miˍr ü veziˍreş
Be-piˍş-i şeyḫ-i ḳāmil güft bābā[3472]

28.[3473]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Be-şükr-i ānki zi-iḥsān-i kerdigār-i ġaniˍ
Şüd āfitāb-ı celādet zi-medḥ müstaġniˍ[3474]

2. Be-ḥāl-i bende naẓar kün ki şüd mülāzimetem
Çü riˍş ü şūret-i cāhil dırāz u biˍ-maʿniˍ[3475]

O iki uykulu göz benim kara bahtımdır. Feryat ki benim bahtım uykudan uyanmıyor.

[3469] **26 AS1: 83a, AS2: 59b, AE: -, E: 34b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: -**

[3470] *O iki büklümlü saç aman iddiâcının eline düşmesin. Aman devletin eteği dilencinin eline düşmesin.*

[3471] **27 AS1: -, AS2: 54b, AE: -, E: 33b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 131a**

[3472] *Kamil şeyhin yanında emirinden ve vezirinden şikayet ettim, dedi: babam (oğlum).*

[3473] **28 AS1: -, AS2: 59b, AE: -, E: 34b, H: -, İ: -, R: -, İÜ1: -, İÜ2: 131b**

[3474] 1. *Gani yaratanın ihsanından yiğitlik güneşi övgüden dolduğu şükrüne*

[3475] 2. *Benim halime bir nazar eyle çünkü bana olan yakınlıklar aptalların sakalı gibi uzun ve yüzleri gibi anlamsız oldu.*

DİVAN NÜSHALARINDAKİ TEK TANIKLI ŞİİRLER

1.[3476]

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜi̯lü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. İḳli̯mi rūşen eyledi envār-ı salṭañat
Virdi cihāna nūr-ı żiyā-ı nār-ı salṭanāt

2. Yā Rab ne şevket-i ᶜaẓametdür ki gelmedin
Ṭoldı cihāna heybet-i āŝār-ı salṭanāt

3. Seyr itdügi hemi̯şe felek gibi ol ḳamer
İster ki ide ᶜāleme iẓhār-ı salṭanāt

4. Ṣān eylerem ayaġa ṣaçu ne zer ne si̯m
Peyk-i nesi̯m girü vire aḫbār-ı salṭanāt

5. Bir cān nedür budur ki ᶜāli̯ cenābdan
Olsun hezār cān u dil .... salṭanāt

6. Hergiz muḥaddiŝān evāʾil ü āḫire
Naḳl itmedi bu resmle aḫbār-ı salṭanāt

7. Şehzade-i keri̯m ü civān-baḫt pi̯r-i rāy
Bostān-ı luṭf u ġonca-i gülzār-ı salṭanāt

8. Rūy-ı laṭi̯f maṭlaᶜ-ı envār-ı taḫt-ı baḫt
Dürc-i ᶜaḳi̯ḳ maᶜden-i esrār-ı salṭanāt

9. Cevr ü cefā muᶜāmelesi oldı fesḫ ü nusḫ
Buldı revāc anuñla bāzār-ı salṭanāt

10. Ḫarc itmeyince yolına can naḳdin irmedi
Sermāye-i saᶜādete tüccār-ı salṭanāt

11. Her şeh ki defter-i dile .... itdi aduñı
Ṭayy oldı ti̯z elindeki tomār-ı salṭanāt

12. Hergiz mubaṣṣır olmazdı ḫāk-i rāhuñı
Ger tūtyā idinmese ibṣār-ı salṭanāt

13. ᶜĀlemde ḳalmasa ne ᶜaceb yir ᶜāduña kim
Oldı ḫışm ḫademle bir emṣār-ı salṭanāt

[3476] **1 MK1: 24a-24b**

14. Gülzār-ı devletüñ nola ser-sebzesi müdām
Leyl ü nehār aḳar aña enhār-ı salṭanāt

15. Ḫışm itseñ aġlar ebr-i bahār gözüm gibi
Gül gibi gülseñ açılur ezhār-ı salṭanāt

16. Ṣad ṣāl ādem olmadın itmişdi üstüvār
Bünyād-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñ faḫḫār-ı salṭanāt

17. Ḳıldı iḥāṭa ʿālemi ḥā'iṭ çeker meger
Ḥavl-ı sarāy-ı ḳadrüñe ḏivār-ı salṭanāt

18. Başaruñ cihāna çün ki ḳadem ḫʷāb-ı ġaybdan
Ḳondı öñüñde māhażar aḥżār-ı salṭanāt

19. İrdi semāya kevkebe-i ḳadrüñ olalı
Saʿd ü şeref kevākib-i basār-ı salṭanāt

20. Erkān-ı devlet itmedi bu resme istimāʿ
Görülmedi bu resmle eṭvār-ı salṭanāt

21. Bāġuñdan özge yirde gül-i baḫt açılmadı
Gögden zemīne ger yaġa midrār-ı salṭanāt

22. Olmaya darü's-silsile-i mümkinātda
Ṭaruñ gibi aṣılmaġa ṭırāz-ı salṭanāt

23. Medḥüñde **Aḥmed** üftāde biñ şāʿir
Eşʿār ile ḳaçan ide işʿār-ı salṭanāt

24. Anuñ gibi faḳīr u gedāda ne dil ola
Kim lāyıḳ ola aġzına güftār-ı salṭanāt

25. Söz söylemege başladığınca zebānını
Ḫaclet-i zebānesinde yaḳar nār-ı ṣaltanāt

26. Ḳılsuñ ʿināyetle naẓar aña nola kim
Sāyilleri gözetmek olur kār-ı salṭanāt

25. Olduḳca ʿadl ü dādla maʿmūr memleket
İnṣāf nice kim ola miʿmār-ı ṣaltanāt

26. Günden güne ziyāde daḫı olsun cenābuñ
Ḥaḳdan vaẓīfe vü dārā-yı salṭanāt

2.[3477]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün

ḫafīf - + - - / + - + - / + + -

1. Ḥaḳ zemistānuñ itdügin iḫfā
Ḳıldı idġām-ı faẕl ile iẓhār

2. Perveriş virdi bāġa çün ḫurşīd
Oldı envār-ı maṭlaʿ-ı envār

3. ʿĀlemi eyledi ter ü tāze
Eşk-i müstaġfirīn-i biʾl-eshār

4. Bülbülüñ var dilinde dürlü żamīr
Āh kim kimse itmez istiḫbār

5. Saña tenbīh içün ider feryād
Ḫʷāb-ı ġafletde yatma ol bīdār

6. Göz midür ol kim her dem işi
Nergis-i mest gibi ḫʷāb u ḫūmār

7. Gözüñ aç kim kitāb-ı ḥikmetden
Açdı yüz dürlü bāb-ı faṣl-ı bahār

8. ʿAndelīb arzū ider gülşen
ʿĀşıḳ-ı ḫaste-dil maḥalle-i yār

9. Bülbüle ʿarż olındı kūşe-i bāġ
Baña farż oldı dergeh-i dildār

10. Fikr iderken seḥerde bu medḥi
Eyledüm sūy-ı gülistāna gülzār

11. Gördüm iderdi bülbül-i şeydā
Güle ḳārşu bu maṭlaʿı tekrār

12. Dilber-i serv-kadd ü lāle-i ʿiẕār
Burc-ı devletde mihr ü meh-i ruḫsār

13. Ḳādı .....[3478]
Menbāʿüʾl-faḍl u mefḫārüʾl-aḫyār

14. Ayaġı tozı melceʾ-i żüʿafāʾ
Ḫāk-i dergāhı kaʿbe-i ebrār

15. Şekkeristān-ı şerʿ-i Aḥmedde
Ḳılmadı ṭuṭī-i şekker-güftār

[3477] **2 MK1: 25b-27a, M: 19b**

[3478] 13. İlk dizedeki sözcükler nemin etkisiyle silinmiştir.

16. Hiç görmiş degül durur gözler
Ḥoḳḳa-i laʿli gibi şirin-kār

17. Yüz sürer izinüñ tozuña çemen
Baş urur serv-i ḳametine çenār

18. Leb urur zib-i fer-i cemālinden
Her baḥar oldıġınca her gülzār

19. Ḫulḳunuñ şemme-i nesiminden
Düşdi topraġa nāfe-i tātar

20. Ḫāk-i pāyin ne müşk olur ki anı
Ḳıldı ʿıṭr-ı dimāġı her ʿaṭṭār

21. Himmeti bir muḥit-i aʿẓamdur
Ki muḥāṭ oldı anda heft nehār

22. Ḳıldı kenz-i deḳāyıḳa mecmaʿ
Zihn-i pākini ḳāʿil-i muḫtār

23. Nādir olur ḥükūmet ehlinde
Yek-din iken bu resm ile dindār

24. Muṣtafānuñ cemiʿ sünnetini
İtmiş idi ʿamel aleʾl-iḳrār

25. Bāḳi ancaḳ nikāh ḳılmışdı
İşledi anı daḫı āḫir-kār

26. Ṭutdı ol niyyete bir ulu dügün
Ki ṭañā ḳıldı gerdiş-i devvār

27. Ḳulaġ işitmedi naẓirin anuñ
Görmedi öyle içtimāʿ enẓār

28. Aña mānend bir ʿaẓim iclās
Naḳl itmiş degül durur aḫbār

29. ʿAḳl irermiş degüldür ana ʿūḳūl
Fikr itmiş degül anı efkār

30. Oḳudu cezbesiyle eṭrāfı
Gelmedük kimse ḳalmadı deyyār

31. Eyledi bir ulu ziyāfet kim
Niʿmete batdı hep ṣıġār u kibār

32. Ḫūb ḫānendeler ūṣūl ehli
Oḳudılar ḳaṣāyid ü eşʿār

33. Nice ḫᵛānendeler ki bülbüller

Gelüp anlardan ögrenür edvār[3479]

34. Ne dügündür bu kim nücūm-ı bürūc
Oldılar anda cümle ḫidmet-kār

35. Getürür ŝevr kendüyi ḳurbāna
El ile boynuña daḳup efsār

36. Naḳl içün nuḳl olındı meclis-gāh
Kevkeb-i çarḫ-ı ŝābit-i seyyār

37. Her kişi ḳudrete irişdikce
Dügüne ṣaçu eyledi iḥżār

38. Kimisi ḫilʿat u kimi dülbent
Kimisi aḳçe vü kimi dīnār

39. Yoġ idi sīm ü zerüm benüm
Ki ideydüm ṣaçu yirine niŝār

40. ʿAḳībet iḫtiyār itdüm kim
Cānumı yolına idem īŝār

41. Yine gördüm ki cān-ı müstaḥḳar
Olınur ol işikde istiḥḳār

42. Cūşa geldi bu fikrle ḫāṭır
Başladum bu ḳaṣideye nāçār

43. Feyż-i Ḥaḳ irdi uş biḥamdü liʾllāh
Degdi dirler bu naẓm-ı gevher-bār

44. Didi kim şol durur biri
Mülk-i ʿālem deger hezār hezār

45. Ben duʿācı bu mukābelede
Laʿl u gevher gerek ḳaṭar ḳaṭar

46. Ṣaçınuñ nışfını ḳıl bāri
Baña virmek gerek durur zinhār

47. İt duʿāya şürūʿ iy Aḥmed
Sözi çoḳ itmegil ne vechi var

48. Söyle maḳṣūdını laṭīfeyi ḳo
İy göñül eyleme igen ikŝar

49. Ḳāyim oldıḳca cevher ile ʿarż
Gelüben gitdügince leyl ü nehār

50. Ẕātuñuz devlet ü saʿādetle

[3479] 27. Mecmuada manzumenin bundan sonraki bölümünün bulunduğu yapraklar kayıptır.

Ṣaḥn-ı ṣıhhatde bulsun istiḳrār

51. Ḳutlu eyle mübārek işlerini
Yā Kerīm ü Raḥīm ü yā Ġaffār

52. Bu duʿāya diyenlere āmin
Eylesün raḥmet Ḫızıḍ devvār

3.[3480]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Göstermez oldı yüz meh-i nā-mihr-bānımuz
Ṭañ mı irişse göklere āh u fiġānımuz

2. Ḳaddüñ hevāsın eşkimüz itdük cüst ü cūy
Serv-i sehī söz olmaz āb u revānımuz

3. Bülbüllerüz ki ḳonmazuz uçmaḳ kenārına
Olalıdan āstān-ı nigār āşiyānımuz

4. Şevḳ-i ruḫuñla nāle vü feryādımuz durur
Ṣoḥbetde ırġanunmaz var arġuvanımuz

5. Ṭuṭıluruz[3481] ḳafesde velī nutḳa gelsevüz[3482]
Fikr-i lebüñle pür-şekker olur dehanımuz

6.[3483] Şāhinlerüz ki .... ve leşe ḳonmazuz
Sulṭān elini gözler anadan ṭoġanımuz

7. Tācirlerüz ki bir ḥabbeye ṣatdıḳ dü ʿālemi
Vaṣluñla hecrüñ[3484] olalı söz ziyānımuz

8. Cevherlerüz ki biz bizi ṭopraġa ṣalmışuz
Kim bile ḳadrimüzi meger yine kānımuz

9. Müflislerüz ki olalı sermāyemüz ġamuñ
Pür-maʿrifet metāʿı olubdur dükānımuz

10. Ṣofilerüz ki itlerüñüñ eski çulları
Oldı yeñ ile ḫırḳamuz vü ṭaylesānımuz

[3480] 3 İzm: 81a-81b, MK1: 27a-27b

[3481] 5. Ṭuṭıluruz: Ṭūṭīlerüz MK1

[3482] 5. gelsevüz: gelmege MK1

[3483] 6. İlk dize İzm'de bulunmamaktadır.

[3484] 7. Hecrüñ: miḥrüñ MK1

11. Ẕākirlerüz ki ẕikre ki açaruz dehen
Biñ ṭaylesāna ṭaʿn ide bir ṭayy-ı lisānımuz

12. Geldük ḳapuña uş yine maʿzūr ṭutasın
Göz yaşıyla āh durur armaġanımuz

13. Lāyıḳ ola ḳapuña ḫafeteʾl-faḳīr[3485]
Var ancaḳ iki gevherdür yaḳışanımuz

14. Düşdük etek ayaġına öperüz rikāb[3486]
Maʿzūr ṭut ki elde degüldür ʿinānımuz

15.[3487] Ḳapuñda yoḳ durur yüzimüz altunında ḳılup
Ḥükm it ki görile .... ʿayyārımuz

16. Kül ola külli yana ḳanādil-i āsumān
Ger bir ḫaber āşikār ola söz nihānımuz

17. Kes ġuṣṣa ḳıṣṣasın göñül ola ki diye şāh
İncindi dāsitanuñla bezm-i āsitānımuz[3488]

18. Bendeñ durur bu **Aḥmed**-i bī-çāre yenüñ vir
Ey āstānı Kaʿbe-yi emn ü emānımuz

19. Bizüm gibi senüñ dü cihān ṭoludur ḳuluñ
Ṭapuñ gibi bezm ḳanı şāh-ı cihānımuz

20. Dünyā vü āḫiret bize ḳapuñ ola hemīn
İy ḫak-i āsitān hemīn ü hemānımuz

21. Baḳma beden ḳapuñdan ıraġ olduġuna sen
Ḥaḳḳā ki muʿtekifdür işigüñde cānımuz

22. Kim olavuz ki getürevüz şiʿr ṭapuña
Nʾitmek gerek çü böyle getürdi zemanımuz

[3485] 13. ḫafteʾl-faḳīr: armaġan çün MK1
[3486] 14. rikāb: elüñ MK1
[3487] 15. Dizedeki "..." ile verilen ifade nüshalarda boş bırakılmıştır.
[3488] 17. İncindi dāsitanuñla bezm-i āsitānımuz: Eksilmeye nevālimüz var ne nānımuz İzm

4.[3489]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Mest itdi cānları yine cām-ı ṣafā-yı ʿi̯d
Şād ol ki şādmānlıḳ olur mükteżā-yı ʿi̯d

2. Ṣun sāḳi̯yā şarāb ki olur ciger kebāb
Muṭrib rebāb alup ele sāz it nevā-yı ʿi̯d

3. Lāyıḳ budur nutḳa gel ʿandelib-i dil
Ser-sebze ḳıldı cān çemenin çün nevā-yı ʿi̯d

4. Ḥamd ol cemi̯ller şehinüñ ḫāliḳına kim
Āyine-i cemāl bağışlar cilāsı kim

5. İy ḫaste-i firāḳa viṣāli ṭayyib
Laʿlüñ hadîs durur dār-ı şifā-yı ʿi̯d

6. Lez̲zetde ḫ̬ān-ı vaṣluña mānend gibidür
Maḳṣūdum oldur öyle dimekden maḳāl-i ʿi̯d

7. Yüzüñden eyle refiʿ şehā zülfüñ ucını
Tā ṣubḥdan ola .... meşām-ı ʿi̯d

8. Nūr-ı cemālüne irer āfāḳ .....
Vaṣlüñ güni olursa ne ṭan muḳteża-yı ʿi̯d

9. Ögrenmese göñül ele almaḳ bu ḳapudan
Olmazdı diyen devlet-i ser-tāc-ı pay-ı ʿi̯d

10. Felek seḫ̬āña ḳaṭre ḳadr daḫ̬l idemez
Lenger-i nehr-i niʿmete bi̯-intihā-yı ʿi̯d

11. Niʿmet yüzi görür diye? ṭoymaz aña hi̯ç
Derd ile imlā olur ekŝer ʿaṭā-yı ʿi̯d

12. Didüm ki devletüñden ırag̱ itme hi̯ç di̯deyi
Yoḫ̬sa olur cefāya mübeddel **vefā-yı** ʿi̯d

13. Yoḳ durur bu gün ḳapuñdan özge melceʾ-i melāz̲
Niçün cenābuñ olmaya pes mültecā-yı ʿi̯d

[3489] **4 MK1: 27b-28a**

14. Demdür göñül duʿā idesin ol cenāba kim
Ayaġ ṭopraġıdur anuñ müttekā-yı ʿīd

15. Olduḳca ḳayīm ʿarż u semā nice kim ola
Luṭf u seḫā u cūd u kerem muḳteżā-yı ʿīd

16. ʿİzz ü ʿalā gözüñden münīr ol güneş gibi
Kim oldı müstefād yüzüñden żiyā-yı ʿīd

17. Zecr ü belā vü derdle aʿdā olup zelīl
Rāḥatda ṭutmış olsun aḥibbā-yı rāy-ı ʿīd

18. Her dem ḳapuñda ʿīd ola her şeb berāt-ı ḳadr
Maʿzūr dut ki bu ḳadr olur duʿā-yı ʿīd

19. ʿİydiye isterem dirdüm **Aḥmed**'e velī
Görişdüm ṭaliʿin ne çoḳdur gedā-yı ʿīd

5.[3490]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yā Rab ṣınuḳ göñüldeki derd ü belā ḥaḳı
Ehl-i vefā götürdügi cevr ü cefā ḥaḳı

2. Ḥac-ı ḥarīm-i ḳıble-i aṣḥāb şevḳ-içün
Saʿy u ṭavāf-ı Kaʿbe-i ehl-i ṣafā ḥaḳı

3. İḥrām-ı ġam giyüp çü ḥarīminde kūyuñuñ
Ḥüccāc-ı ʿışḳ gördügi nūr u żiyā ḥaḳı

4. Miḥrāblarda ḳaşı ḫayāliyle ṣubḥa dek
Şebgīrlerde irdügi sümʿa-ı duʿā ḥaḳı

5. Ḫırmenini yaḳıcı sözi niyāz içün
Gök ḫırmenini yaḳıcı şemʿ-i duʿā ḥaḳı

6. Canlār metāʿını ṣunuban derd alanlaruñ
Bazār-ı ġamda ḳılduġı beyʿ ü şirā ḥaḳı

7. Şerḥ eylemege ḫūn-ı ciger ḥālini yaşum
Gözümle göñlüm .... ḥaḳı

[3490] **5 K1: 10b-11a**

8. Bāġ-ı cemāli gülşen iden ter-nihāller
Göz yaşı ile bula ʿizzi neşv ü nümā ḥaḳı

9. Hicrde ṣāl virdügi cān u neşāṭ içün
Dermāndeler dilindeki ḫavf u recā ḥaḳı

10. Atı ayaġı tozı içün sümm-i nigārımuñ
Cān gözlerini rūşen iden tūtiyā ḥaḳı

11. Ḳıl **Aḥmed**'e şefi̱ʿ-i ḥabi̱büñ şefāʿatin
ʿAfv it bu ṣuçlu himmeti sen Muṣṭafā ḥaḳı

6.[3491]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Bihişte beñzedi būy-ı benefşeden bostān
Meşāmı itdi şemi̱m-i şükūfe müşk-efşān

2. Ṣaçıldı sān ki ṣabādan külāle-yi maʿşūḳa
Açıldı sān ki havādan ġulāle-i cānān

3. Meger ki luṭf-ı ʿıẕārın nigār-ı serv-ḳaddüñ
İşitdi bād-ı ṣabādan delirdi āb-ı revān

4. Anuñ'çün urdılar āba si̱mden zenci̱r
Anuñ'çün oldı ṣabāya ḥabābdan zindān

5. Çemende lāleyi gör kim ne hey'et ile ḳodı
Miyān-ı ṣaff-ı ġayyāya laʿl-ı şādırvān

6. Fiġan ki bu ne nā-mihr-bān düşmen dost
Uyup raḳi̱be ider terk-i ṣoḥbet-i yārān

7. Yaşumı silmez iseñ iy gül āstinüñ ile
Pür ola dāmen-i sahrā şaḳāyıḳ hemān

8. Bahār-ı .... lāyıḳ mı durur iy gül-ru̱ḫ
Ki ola bülbül ḥüsnüñ esi̱r-i ḫāristān

[3491] **6 K1:** 63b-64a

7.[3492]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün

hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Şol serv-i ḳabā-pūş ki gül pireheni var
Gül nʾola ki gülden daḫı nāzük bedeni var

2. Sūsen ne dil ile uzada kākülüñe dil
Ya ġonca ṭudaġuñ añsa ne deheni var

3. Kūyuñ ki dutar daʾiresin it gibi aġyār
Firdevs-i cinān ise nedür ehremeni var

4. Hıżr ola meger leblerüñ üstüñdeki ḫaṭuñ
Ki çeşme-i ḫayvān üzerinde vaṭanı var

5. **Aḥmed** saçı derbendine ne başla varursun
Ki o ġamze-i ḫūn-ri̯zi gibi rāhzeni var

8.[3493]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Gözüm biñ aġla yüz ol ḫāk-i rāha irişmez
Ser-i gedā ḳadem-i padişāha irişmez

2. Didüm ḳo başuñ içün süreyin yüzi ayaġına
Didi gedā eli ol taḫt-gāha irişmez

3. Ne deñlü dest-i dırāz itdürse ṭūl ehli
Ol aġ yüzüñdeki zülf-i siyāha irişmez

4. .....[3494]geçer gerçi eşk-i gülgūnı
Veli̯ müsabaḳadan berḳ-i āhuma irişmez

5. İrişdi māhi̯ye deryā-yı eşkimüñ mevci
Fiġan u vah ki ol yüzi māha irişmez

6. Ne cān kim çāh-ı belā-yı cevrüñe beli̯ demedi
.....olmaz ʿizz ü çāha irişmez

3492 **7 MK1:** 36a

3493 **8 MK1: 40b**

3494 4. Beytin başındaki ifade nüshada bulunmuyor.

7. Ne süre bile yüzin sümm-i esbine şāhuñ
Beyāde kim daḫı gerd-i asmāna irişmez

8. İrişdi şiʿrle **Aḥmed** şuʿaraya
Daḫı söz kerem-i gūş-ı şāha irişmez

9.[3495]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün
recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1. İy gözleri āfet-i cān oldum esirgemez misin
Baġrumı ġamzeñ itdi ḳan oldum esirgemez misin

2. İy ġamı genc-i ʿāşıḳān veʾy heves-i cān-ı cihān
Vʾey baña ʿömr-i cāvidān esirgemez misin

3. Olmışam āteşi̱n zebān-ı şemʿ-veş iñlerem revān
Şuʿle-i ġamdan yine cān esirgemez misin

4. İy meh nūr-ı mihr-bān çeşm-i çerāġ-ı āsumān
Ḥasret-i ḥūri̱-i cinān oldum esirgemez misin

5. Niçe kemān cevrle ḳurbān ola cān-ı **Aḥmed**
İy ḳaşı fitne-i cihān oldum esirgemez misin

10.[3496]

mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Ḳaçan kim nāz ile dilber çıḳa geldi otaġından
Ṣulu şeftālūler ṣundı bize gül ter ṭudaġından

2. Muʿanber zülfini çözmiş seḥer nergislerin süzmiş
Ṣanasın bir ḥūri̱ çıḳmış gelür firdevs bāġından

3. Ṣanavber ḳāmetin gördi çemenler deng olup
Bu güller revnaḳa geldi anuñ ġabġabı ağından

4. Bu bir ḳaṭra ṣudan gör kim ne ṣūret yazmış
Niçe pervāneler düşmiş yüzi ḥüsni çerāġından

5. Eger ol Yūsuf-ı Mıṣri̱ bu şāhuñ yüzini görse
Ḳapusında ḳul ola-y-ıdı geçe-y-idi kendü çaġından

[3495] **9 MK1: 58a**
[3496] **10 AE: 77b**

6. Ḳuşaġı gör ne ẓālimdür ḳucar ince belin
Yaḳası gör ne fettāndur öper her dem yañaġından

11.[3497]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Eksük eylemişüz ṭoġrusı feryādumızı
Liḵ rām idemedük ol būy-ı şimşādumızı

2. Leblerüñden umaruz ʿadl idüben bu servere
Ḳanmaz çün ol içer kim ḳıla pes dādumızı

3. Bāde-i ṣafı getür ṣun maʿye-i ṣūfiḵ gibi
Bulsun rāḥat eger dutsan irşādumızı

4. İzimüz tozına cān virmedi **Aḥmed** dirmiş
Ḳara topraġa ber-ā-ber mi ider adumızı

5. Nʾola şākird olur ise bize her ehl-i kemāl
Sözde māt eylemişüz çünki biz üstādumızı

12.[3498]

mefāʿiḵlün mefāʿiḵlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ziḥiḵ Ḫusrev ki şiriḵndür ṭuṭaġı
Benefşe ṣaçıdur nesriḵn yanaġı

2. Bulmadı yüzüñ mānendi bir gül
Ṣabā gezdi ḳamu ṣaḥrā vü bāġı

3. Ḳarañu ay yüzüñden rūşen oldı
Saña aydan gice yandur çerāġı

4. Ṭuṭaġuñ şerbetin içen kişinüñ
Şeker ṭatmış gibi olur dimāġı

5. Ṣaçuñ ḫalḳası göñüller maḳası
Ayaġuñ tozıdur cānlar yataġı

[3497] **11 MK1: 73a**
[3498] **12 MK1: 73a-73b**

13.[3499]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ḫāṭırum şād olduġın bir laḥẓa dildār istemez
Ḥāṣılı budur ki ḫandān oldıġum yār istemez

2. Bir nefes ʿömrümde ḥürrem olmaġa biñ cān ile
İsterem ben li̯kin ol şuḫ-ı sitem-kār istemez

3. Baña dirler ki rak̟i̯bi istemez göñlüñ niçün
İḥtiyārum elde yoḳ vallah nāçār istemez

4. Naẓm içinde faẓluma şāhid yeter bu resme kim
Aḥmed'üñ şiʿrinden özge kimse eşʿār istemez

5. ʿAnberin ḫālüñle müşgi̯n ḫaṭṭuñı medḥ idicek
Ehl-i dilden kimesne di̯vān-ı ʿAṭṭār istemez

14.[3500]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Fitne-i devrān imişsin böyle bilmezdüm seni
Hem-demi aġyār imişsin böyle bilmezdim seni

2. Aldı cān mülkini ġamzeñ a yolında öldü(güm)
Hey nice fettān imişsin böyle bilmezdim seni

3. Ḫaste diller ḳandi̯-i laʿlüñ ḳandine ....
Çeşme-i ḥayvān imişsin böyle bilmezdim seni

4. Ġamzesine si̯ne dutdum ol kemān (ebrunuñ)
Ti̯r u meh ḳurbān imişsin böyle bilmezdim seni

5. İncinürmişsin lebüñe **Aḥmedi̯** cānumdur ...
Ve'y ne nāzük cāñ imişsin böyle bilmezdim seni

[3499] **13 P2: 64b, U: 83a-83b**

[3500] **14 AE: 99b (kenarda)**
(Gazeldeki bazı sözcükler yazı alanının dışında kaldığı için okunamamıştır. Gazel, Tarlan neşrinde bulunmamaktadır.)

15.[3501]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çoḳ cefālar eyledüñ baña nigārum ṭoġrusı
Ḳıl vefā şimden girü senden umaram ṭoġrusı

2. Ḫātıruñdan geçmesün kim ben senüñ terküñ uram
Tā olup sı̱ne görince ṭoġru yārüm ṭoġrusı

3. Şol elā gözlere sordum kim neden maḫmūrsın
Giceler ḳan içerem gündüz ḫumāram ṭoġrusı

4. İy baña ögüt virenler dutmazam ögüdüñüz
Siz söversüz ḫūbları ben de severem ṭoġrusı

5. **Aḥmedi**̱yi günde biñ kez dögüben sögerseñ
Oḫ şehā diyü yine yārüm umaram ṭoġrusı

16.[3502]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̱lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yā Rab ne ideyüm varayın dil-sitānuma
Ol göñlümüñ murādına sevgüli cānuma

2. Tā ṣoḥbetüñden ol ṣanemüñ ayrılalı ben
Ne ʿömrüme sevinmişem ne ve ne zamānuma

3. Maġrūr olduġum baña gör nitdi ʿāḳibet
İrgürdi hecr ḫançerin uş üstüḫānuma

4. Andan ben ayrılsam fikr eylemezdüm
Hergiz bu ḥāl düşmedi bir kez gümānuma

[3501] **15 P3: 118a**
[3502] **16 P3: 107b**

5. **Aḥmed** ḳuluña virüben ʿāḳıl olma kim
Nā-geh bir gün uġrayısar sen vefātuma

17.[3503]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Muḳārin olmayan ol cemāl-i māh baña
Ġam ile rūzum olupdur şeb-i siyāh baña

2. Ölürsem beni ḳoyuñ ḫak-i rāh-i dilberde
Ki ire mihr daḫı ñurı kāh kāh baña

3. Benüm bu baḫt-ı siyāhum olurdı rūşen eger
İdeydi gözleri nāgeh bir nigāh bañā

4. Ḫayāl-i ʿariżun ile çemende seyr itsem
Gül ile lāle görinür ḳamu ḳamu giyāh baña

5. Teraḥḥum itmez iseñ bülbülüñe vay beni
Tebessüm itmez iseñ ġonca gibi āh baña

6. Hevā-yı ʿaşḳdan iy müddeʿi̱ dilerseñ eŝer
Seḥerde nāle vü āh yeter güvāh baña

7. Ḫayāl-i zülf daḫı ol mehün yeter **Aḥmed**
Duʿa-yı rūz u şeb vire ṣubḥ-gāḥ baña

18.[3504]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Vardıġumca ṭapuña ḳapuñı di̱vār eyleme
Ṭatlu cānumdan beni luṭf eyle bi̱-zār eyleme

2. Eşkümi gören rakı̱büñden bu işigüñde kim
Uş bu merdüm-zādeyi itlerden āzār eyleme

3. Nev-cevānsun iy kemān-ebrū cefā resmin gör
Ti̱r-i āhumdan ṣaḳın her dem işüm zār eyleme

4. Si̱ne-i mecrūḥ ider şeḥādet-i ʿışḳuña
Sen ṣorarlarsa cehd eyle veli̱ iḳrār eyleme

[3503] **17 P3: 7b**
[3504] **18 K1: 165b-166a**

5. Gül yüzi gülşeni yeter **Aḥmed**-i bülbüle
İy gözüm yaş aḳıdup ḳūyını gülzār eyleme

19.[3505]
mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Bir yolına cān virmelüce yār ele girse
Bir mihr ü vefā ṣāḥibi dildār ele girse

2. Bir ʿāşıḳı az aġladıcı cevri çoġ itmez
Bir yüze igen gülici yār ele girse

3. Bir ḥüsni gibi ḫulḳ ḥāsen cünbiş-i maḥbūb
Bir merḥameti çoḳça kem-āzār ele girse

4. Biñ biñ bulınur gerçi cefākār güzeller
İlla nʾidelüm yār-ı vefādar ele girse

5. Terk eylemek olurdı güzel sevmegi **Aḥmed**
Bir böylece eglence daḫı kār ele girse

20.[3506]
feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ten ne ārām eylesün ārām-ı cānumdur giden
Dil nice ṣabr eylesün kʾol dil-sitānumdur giden

2. Cūy-ı ceyhūn gibi yārüñ varup niçe mevc uran
Göz yaşı ṣanmāñ cigerden geldi ḳanumdur giden

3. Çün revān olsa revān pes ten dürüst olur mı ten
Ben nice ten-dürüst olam revānumdur giden

4. Ḫaṭṭ u ḥaddüñ yādına āhum odından rūz u şeb
Gögde iḫlāṣ ile nūr-ı duḫānımdur giden

5. Unuduldı **Aḥmedā** gülzār u bülbül ḳıṣṣası
Dilber ile şimdi benüm dāsitānumdur giden

[3505] 19 K1: 169b
[3506] **10 HME: 69b-70a, MK1: 58b**

21.[3507]

mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Didüm cānāna dilberler neden dil-nevāz olmaz
Didi kim nāzeni̱n olanda nāz olur niyāz olmaz

2. Didüm kim zülf uzansun ḳo yüzüñde ey meh ki ʿömrümdür
Didi devr-i ḳamerdür bu igen ʿömr-i dirāz olmaz

3. Didüm kim Kaʿbe ḳoyup yüzüñ itmişem ḳıble
Didi kim iki miḥrāba sücūd itmek namāz olmaz

4. Didüm ʿāmi̱nüñ inʿāmuñ baña cevrüñi ḫāṣ itdüñ
Didi her ʿāmi̱ Maḥmūd'uñ ḳatında ḫāṣ Ayāz olmaz

22.[3508]

mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Elā iy ehl-i ʿaşḳuñ cānı Yūsuf
Leṭāfet menzi̱linüñ kānı Yūsuf

2. Nāẓirüñ gelmedi devr-i ḳamerde
Dü ālem ḫublarınuñ[3509] cānıYūsuf

3. Cemālüñ ʿālem içre māh-ı tābān
Özi ʿāri̱lerüñ[3510] sulṭānı Yūsuf

4. Saña şol resm virmiş ṣan ḥüsn Allāh
Ki hergiz yoḳ durur noḳṣānı Yūsuf

5. Cemālüñ ʿālemüñ nūr u żiyāsı
Visāli derdümüñ dermānı Yūsuf

6. Lebüñdür menbaʿı āb-ı ḥayātı
Aḳıtġıl çeşme-i hayvānı Yūsuf

[3507] **21 C: 39b**

[3508] **22 H: 46b-47a, P3: 72b-73a**

[3509] 2. ḫūblarınuñ: ḥūri̱lerinüñ H

[3510] 3. ʿāri̱lerüñ: ʿāriflerüñ FR

7. **Aḥmed** ḳuluña raḥm eylemezsiñ
Ölür boynuña düşer ḳanı Yūsuf

23.[3511]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün
recez - - + - / - - + - / - - + - / - - + -

1. Ḳurbetde firḳat olmışam yārüñ visālin gözlerem
Her dem ḫayāli ḳarşumda şol ḫūb-ı cemālin gözlerem

2. Allahu Ekber kim anuñ ḥüsnüñe[3512] yazmış ḳudretin
Naḳḳāşa ʿāşıḳdur göñül hāddiyle ḫālin gözlerem

3. Tābendedür anuñ yüzi bedr olmış aya ṭaʿn ider
Şol genc-i māhı göricek ḳaşı hilālin gözlerem

4. Çözmiş benefşe zülfini çün şāne güstāḫlıḳ idüp[3513]
Çeşm-i siyāhi̱dür anuñ şol fitne elin gözlerem

5. Bi̱çāre **Aḥmed** göñlini almış bir cevri̱ ṣıfat
Ṣabr u ḳanaʿat eyleyüp lüṭf ü kemālin gözlerem

24.[3514]

mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün
hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Müselsel zülfüñe göñlüm dolaşa diyü ḳorḳaram
Başumdan ʿaşḳuñuñ mevci āşiyā diyü ḳorḳaram

2. Ḳamer alnuñ güneş yüzüñ durur gerçi cihāna nūr
Veli̱ baḳmaġa gözlerüm ḳamaşa düyü ḳorḳaram

3. Bu yüzümi ayaġuña dilerdüm sürem li̱kin
Yüzüm kiri ayaġuña bulaşa diyü ḳorḳaram

4. Senüñ şi̱ri̱n lebüñ ṣorsam nicesi olısar ḥālüm
Beni Yāḳūp daḫı ḫalḳa ulaşa diyü ḳorḳaram

5. Bu **Aḥmed** saña ḳuldur saʿādet kim bula idi
Ḳabūl itmeye maʿşūḳı ṣavaşa diyü ḳorḳaram

[3511] **23 C: 19a, P3: 84a, H: 50a**
[3512] 2. ḥüsnüñe: ḥüsnüyle H // ḫālin: ḫālüñ H
[3513] 4. idüp: idicek C
[3514] **24 C: 39b**

25.[3515]

mefʿūlü fāʿilātün mefāʿīlü fāʿilātün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Sensüz bu göñlümüñ dü cihāndan ferāġı var
Miḥrāb ḳaşlaruñ bigi nāzük ṭaraġı var

2. Cāẕū gözüñ ʿaceb mi şikār itse göñlümi
Tiṙ u kemān kemend ü mükemmel yaraġı var

3. Hindū benüñle ġonca lebüñ zārı siḥr idüp
Ẓulm itmesün ki ʿadl idici ḫāñ yaṣaġı var

4.[3516] Bir laḥẓa senden ayru görüñmez Ḫudā bilür
Cennāt-ı ʿadn ḫūrį̄ u ḳaṣr u burāġı var

5.[3517] **Aḥmed** seḥerde āh u fiġānuñ ʿaceb degül
Ḳanlu cigerde ḥasret odınuñ çü dāġı var

26.[3518]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Fikrini ḳo gitmegüñ iy yār cānı gitme gel
Raḥm ḳıl boynuña alma bunca ḳanı gitme gel

2. Lāle-veş daġ urdı gül yüzüñ firāḳı cāna
İy leṭāfet bāġınuñ serv-i revānı gitme gel

3. Vaṣluñ içündür cihān u cāna iy cān iʿtibār
Niderüm sensüz olan hān u cihānı gitme gel

4. ʿĀlemi ḳıldı bihişt āb-ı bahār bāde-i ṣubḥ
ʿIş̱ vaḳtidur degül gitmek evānį̄ gitme gel

5. Baḳḳamî reng itdi yir yüzini Nį̄li yaşumuñ
Āhumuñ göklere boyandı duḫānı gitme gel

6. Sen gidicek cān beden mülkini terk ider gider
Ḳılmasun ḥasret-i nigār ..... gitme gel

[3515] **25 LP: 44a, K1:89b-90a**

[3516] 4. ḫūrį̄ u ḳaṣr u K1: ḫūr-ı ḳusūr LP

[3517] 5. āh u fiġānuñ LP: āh-ile nāleñ K1 // odınuñ çü dāġı K1: odı yansın çerāġı LP

[3518] **26 HME:** 60a-60b

7. İy serverā dḏesini **Aḥmed**'üñ pür-nūr iden
Gözlerüme ḳarañu ḳılma cihānı gitme gel

27.[3519]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
-+--/-+--/-+--/-+-

1. Begüm ʿışḳuñ deñizinde boġılayın yüzer oldum
Maḥalleñüz çöpliginde tü ḳılayın gezer oldum

2. İki söz biri biri ṣuya sabuna söylemezem
Sen şefīḳüm olduñsa bunca ḳılayın düzer oldum

3. Gördüm yiri birlerde saña saña ...durur
Şimden girü b..ginüñ s...üñden bezer oldum

4. Avredḯ boyuñlan virüp ḫalḳa ḳarışmaġıl
Sen köşeksen develeyin elden ḳatı bezer oldum

5. Senüñ baña ṭudaḳlarun yigdür bekmez ṭiliminden
Varsa ḫalvanuñ ṭadı budur şöyle sezer oldum

6. Seni ḳatı sevdügimi şunda bildüm gülcegiz
....kişi ḳoyup çaḳ çaḳ ezer oldum

7. Begüm ʿaşḳuñ ḳapanına ṭutılaldan berü senün
Şöyle ḳatı ḳısdı beni arḳam yazup bozar oldum

8. **Aḥmed** vururken seni meger yudamaz ḥiç
Gördiler kim senden şimdi ben yig düzer oldum

9. Hemān bürünem şiʿr şer ocaġı yaşmaġıdur
Her çi ṭopuḳlar yirine gözlerümi bezer oldum

[3519] **27 İzm:** 148a

28[3520]

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün

hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

Naḳḳaş iremez bābına tā naḳş ide tāriḫ̲

Zi̯rā yücedür biñ derece evc-i felekden (880/1475-1476)

29[3521]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Nāgehān hicrān irişdi **Aḥmed**'üñ her vaḳtine

Tā-rū-mār itdi ṭaġıtdı ṣan ki ti̯z yazardı

30.[3522]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

Yār kūyına çü irdüñ beni terk eyle göñül

Ḥayr içün ḥacca varan bendeler āzād eyle

31.[3523]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- + - - / - + - - / - + - - / - + -

Bendeñem raḥm it baña luṭf iya sulṭānum didüm

Ḳul gerekmez iy gedā var benden āzād ol didi

[3520] 28 **K1**: 68a

[3521] 29 **K1**: 198a

[3522] 30 **K1**: 198b

[3523] 31 **P2:** 113a

DİVAN NÜSHALARINDAKİ ŞÜPHELİ ŞİİRLER

1.[3524]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ala gözüñ ki āl ile cānlar şikār ider
Bir fitnedür ki devr-i ḳamer āşikār ider

2. ʿAks-i cemālüñüñ ki irişmez ḫazān aña
Her ḳanda kim irişirse nev-bahār ider

3. Gözüm ḫayāli şevḳine şol serv-i ḳāmetüñ
Her dem çeker ḳanın aḳıdup cūybār ider

4. Ġamzeñ daḫı ne ḳanuma gözi ḳara eyledi
Yitmez mi ol cefā ki baña rūzigār ider

5. Gül yüzüñ iştiyāḳıyla gözlerüm yaşı
Her nireye ki uġrarısa lāle-zār ider

6. Vaṣfında lāʿlüñüñ düşicek fikre **Ahmedī**
Gör kim ne dürlü dürlü güher yādigār ider

2.[3525]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Benüm bu göñlümi gör kim yine cānānsuz eglenmez
Ne çāre var bu düşvāre ki bu cān ansuz eglenmez

2. Göñüller almasa ḳalmaz ḳarārı zülfüñüñ bir dem
Nice kāfir durur yā Rab bu kim mihmānsuz eglenmez

3. Nedendür bu kim ol mihr ü raḳībi idinür hem-dem
Melekdür ol perī-peyker velī şeyṭānsuz eglenmez

4.[3526] Kesilmez mihr u meh-rūdan dil-i dīvāneyi gör kim
Gedādur gör ki ṣūretde velī sulṭānsuz eglenmez

[3524] 1 ATF: 57a-57b, C62: 759b-760a, MK2: 32a, K2: 210a
Ahmedî Divanı (GÜLÜM 2021: G.226, 793)
[3525] MK1: 41a, P2: 64b, U: 83b
Sarban Ahmed Divanı (KAYABAŞI, 1995: G.91, 148), Dükakinzade Ahmed Bey Divanı (SÜZEN, 1994: G.114, 202)
[3526] 4. gör kim: gerçi DAD, SAD / velī: diler DAD, SAD

5.[3527] Dimiş ki niçün eglenmez bizi görmeyicek **Aḥmed**
Ne ḥacet bunı sormaḳ ki tendür cānānsız eglenmez

6.[3528] Benümle hem-dem olmakdan seni menᶜ eylemiş
Anı bilmez ki sulṭān Veys olan Selmansuz eglenmez

3.[3529]

feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Kākül-i dost ṣıdı göñlüñi ben maḥzūnuñ
Dir gören kāsesini Leylį̃ ṣımış Mecnūnuñ

2. Serv-i āzāda dimeñ bāġ-ı cihāndan çıḳmaz
Boynı baġlu ḳulıdur bir yañaġı gülgūnuñ

3. Bize geldükce vefā cāmını ġayrıya ṣunar
Dāyimā ᶜaksinedür devri bu çarḫ-ı dūnuñ

4. Ġam-ı cānānı göñül cānı gibi gizlü dutar
Yine tiryākį̃ bilür ḳıymetin afyonuñ

5. Būsem aldı diyü borçlu çıḳar **Ahmedį̃** yār
Cānın alsun nesi var ancılayın Mecnūnuñ

4.[3530]

feᶜilātün mefāᶜilün feᶜilün
+ + - - / + - + - / + + -

1. Virbimiş yār ᶜāşıḳına selām
Ve ᶜaleykü᾽s-selāmu ve᾽l-ikrām

2. Cān gerek bu selāma şükrāne
Dil ü cāna ḥayātdur bu selām

3. Āyet-i Nūrdur ve sūre-i Feṯḥ
Baña ol yārdan bugün peyġām

4. Şemᶜ gibi anuñ firāḳından
Yanaram od u ṣu içinde müdām

[3527] 5. Bu beyit DAD ve SAD'da bulunmamaktadır.

[3528] 6. Benümle: Senüñle DAD, SAD / seni: beni DAD, SAD

[3529] **3. AE: 70a**

[3530] **4. AE: 75b-76a , İ: 76b, İÜ1: 80a-80b**

Tarlan, 1966: G.203, 254; Ahmedî Divanı (GÜLÜM: 2021: G.524, 1204, 1205).

5. Giceler uyḳu girmedi gözüme
Beni andan ayıralı eyyām

6. Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

7. **Aḥmed**'ā yan bu ʿışḳ odına ki şemʿ
Nūrı olmaz yaḳılmayınca tamām

5.[3531]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Benefşe ṣaçların ṣalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḥayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

2. Ezel naḳḳāşı yazarken cemālüñ naḳşına düşmiş
Ḳalemden noḳṭa-i ʿanber bu gül-berg-i dil-ārāya

3. Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevŝer üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

4. Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

5. Periş̱ān-ḥāl olmış göñül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu div̱āne neden düşmiş bu piç̱-ā-piç̱-i gi̯sūya

6. Ne şi̯ri̯n medḥ idüpdür kim şekker lebüñ **Aḥmed**
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭi̯-i şeker-ḫāya

6.[3532]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
mużāriʿ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1.[3533] Göreliden berü ol ġonce-dehānı severem
Ṣaḳlayup ışḳını si̯nemde nihāni̯ severem

[3531] **5 AE: 84a**

Tarlan, 1966: G.291, 312; Ahmedî Dîvânı (GÜLÜM 2121: G. 673, 1419)

[3532] **P3: 86a-86b**
(Bu gazel, küçük farklarla DAD (G.196, s. 258) ve SAD (G.153, s. 215)'da bulunmaktadır.)
[3533] 1. ġonce-dehānı: serv-i revānı DAD, SAD

2. Niçe bir ḳaşı gibi sözüñü[3534] kej ḳılam anuñ
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonce dehānı severem

3.[3535] Sı̱neyi ġamze-i tı̱rine nişān eyledügüm
Bu ki biñ cān ile ol ḳaşı kemānı severem

4. Terk-i cān eyledügüm bu ki cānān yolına
Sebep oldur ki ben ol serv-i revānı severem

5. Aḥmed'em kim ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pı̱r isem ol tāze civānı isterem

7.[3536]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Dün gice tā ṣubḥ olınca bir güzel cān ḳucmışam
Boyı uzun yañaġı gül laʿli mercān ḳucmışam

2. Yoḳ idi hergiz arada hı̱ç ŝeḳāletden eŝer
Sı̱ne-ber-sı̱ne mülemmaʿ şöyle ʿuryān ḳucmışam

3. Lebinden şehd ü şekker ki zülālinden ḥayāt
Misk ü ʿanber zülf içinde māh-ı tābān ḳucmışam

4. Çün bilürem çarḫ-ı ẕālim degmeñüz virmez aman
Furṣatın bulup nigāruñ ṣad ḥezārān ḳucmışam

5.[3537] (Aḥmedı̱ bu) ẕevḳi görüp ʿömrüñi sen ḫoş geçür
(Gice) gündüz avlayup yārü(mi) pinhān ḳucmışam

8.[3538]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bir büt-i ʿayyār imişsin böyle bilmezdüm seni

3534 2. sözüni: serini DAD; sırrını SAD

3535 3. Sı̱neyi: Sı̱nemi DAD, SAD

3536 7 **C: 22a (Kenarda)**

Gazelin Ahmed-i Rûmî'ye ait olduğu bilgisi Latîfî tarafından verilmiştir (Canım, a.g.e., 125).

3537 5. Beyitteki ilk kelimeler yazı alanın dışında kaldığı için "Hacı Selim Ağa Kütüphanesi, Hüdai Efendi, 1313, v. 31" arşiv numaralı mecmuadan yararlanarak tamamlanmıştır.

3538 **8 P3: 111a**

Taci-zade Cafer Çelebi Divanı (Erünsal, 2018: G.225, 503). Pervane Bey Mecmuası'nda zemin şiir olarak kaydedilen gazele Zihnî, Muidî, Kemal Paşa-zâde, Revânî, Gedâyî, Tarîkî'nin nazireleri bulunmaktadır (GIYNAŞ, 2017: 2839-2841).

Hey nice mekkār imişsin böyle bilmezdüm seni

2. Niçe gündür ġonçe gibi inḳıbāżuñ gitmedi
Ḳatı göñli dar imişsin böyle bilmezdüm seni

3. Pārelendi ḫār-i cevrüñden dil ey cān pāresi
Gülşen-i pür-ḫār imişsin böyle bilmezdüm seni

4. İtdüñ oransuz cefālar gelmedüñ inṣāfa ḥiç
Bi̯-vefā dildār imişsin böyle bilmezdüm seni

5. **Aḥmed**'e ṭurreñ eliyle yine geçdüñ niçe bend
Baş açuḳ ṭarrār imişsin böyle bilmezdüm seni

MECMULARDAKİ MANZUMELER

1.[3539]

mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Şehā zülf-i siyeh-pūsuñ ki cirm-şemşe hāyildür
Eger kāfirdür ol bī-dīn velī İslāma māyildür

2. Ḫaṭṭun tefsīri kim anda ḳalır ʿalāmetler ʿāciz
Ne feḥmi olsun çü bir ḥarfi anuñ yüz biñ mesāyildür

3. Yüzüñde ḫāl-i müşkünüñ ki miskīn itdi ʿuşşākı
Ḥabeşden Rūma ḳast itmiş ʿacep ḥindū-yı ʿāmildür

4. Götür bürḳa-i cemālüñden ki tā desün melāyikler
Teʿalallah zehī ṣūret ne ḫoş şekl u şemāyildür

5. Ne ġam vādī-i ḥicrānda ḳalırsa dīv-i miḥnetden
Anuñ boynunda kim cāna ser-i zülfuñ ḥamāyildür

6. Lebüñ dāruʾş-şifāsında kim oldur muhyi-i ʿālem
ʿİlāc-i ʿillet-i sevdā bu dem bīmār-i sāyildür

7. Bu **Aḥmed** ḫasta ey dilber görelden ḥüsn-i zībāñı
Özin cemʿ idemez bir dem başında ʿaḳlı zāyildür

2.[3540]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çeşm-i mestüñ iy perī her dem ki ḫʿab ilen ṭolar
Ṣoḥbet-i ehl-i naẓar nār-i ʿitāb ilen ṭolar

2. Her ḳaçan kim refʿ ola cāna cemālüñden niḳāb
Ẓāhir u bāṭın şuʿāʿı āfitāb ilen ṭolar

3. Laʿl-i cān-baḫşuñı seyr eyledügince...
Bezm-i ʿuşşāḳ iy şekker-leb dil-i kebāb ilen ṭolar

4. Bāġ-ı ḥüsnüñ tāze olsun diyü ey serv-i sehī
Çeşmümüñ cūyını revān her demde āb ilen ṭolar

5. Her nefesde ḥoḳḳa-yı yāḳūt laʿlüñ yād idüp
Aġlamaḳdan dāmenüm dürr-i hoş-āb ilen ṭolar

[3539] **1 M: 6a-6b**
[3540] **2 M: 6b**

6. Ger cemālüñ defterinden şerḥ idersem bir varaḳ
Ser-be-ser vi̯rān olup ʿālem kitāb ilen ṭolar

7. **Aḥmed**ā gel di̯de-i maʿnā ile di̯dāra baḳ
ʿĀḳıbet çün di̯de-i ṣuret-i türāb ilen ṭolar

3.[3541]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
-+--/-+--/-+--/-+-

1. Sünbülüñ kim lāle ḫaddüñden gül-i ḫamrā ḳapar
Ṣanuram Firʿavnı Mūsādan yed-i beyżā ḳapar

2. Şol ḳara ḫālüñ ki yüzüñde senüñ itmiş vaṭan
Rūma gelmiş ṣan Ḫotenden mesken ü meʾvā ḳapar

3. Nergis-i mestüñ ne fettāndur ki ḫʷāb-ālūd olup
Her ṭarafdan bir naẓarda biñ dil-i şeydā ḳapar

4. Ḫusrevā sen cām-ı Cemşi̯d iç ki bu gerdūn-ı dūn
Taḫt-ı Keykāvus uġurlar efser-i dārā ḳapar

5. Laʿl-i gevher-pūşuñ ey dilber şi̯ri̯n-kār olur
Ḥoḳḳa-i yāḳūt-femden lūʾlūʾ-yı lālā ḳapar

6. Zi̯net ü zi̯ver bulur cānā cebi̯ninden ḳamer
Talʿatından nūr-ı ḫurşi̯d-i cihān-ārā ḳapar

7. Zülf-i ʿanberbāruñ ey ser-defter-i erbāb-ı ḥüsn
Cilve-i tāvūs iderken şekl-i ejdeha ḳapar

8. Bülbül-i cān gülşen-i ḥüsnüñde pervāz ideli
Ḳāf-ı dilden şāhbāz ölmüş durur anḳa ḳapar

9. **Aḥmedā** maʿlūmuñ olsa ʿālemüñ ʿilmi ne var
Ehl-i ʿirfānuñ vücūdı ḳatre-i deryā ḳapar

4.[3542]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
-+--/-+--/-+--/-+-

1. Ol Mesi̯ḥā-dem ki şi̯ri̯n leblerine cān ṭamar
Görse yüzin kāfi̯r-i Çi̯n ḳalbine i̯mān ṭamar

3541 **3 M: 7a, CN: G.594, 542**
3542 **4 M: 7a-7b**

2. Gözlerin ḳan dökdügün görmek ʿacep ol dilberin
Terkidür sermest lābüd ḫançerinden ḳan ṭamar

3. Her ʿaraḳ kim aḳıdur çeşmüm firāḳından anuñ
Beñzer ol ḫūnābe dāyim̃ kaz-i ten biryān ṭamar

4. Yaşuma baḳup ḫayalin gördi göñlümde didi
Ṭurma ol vi̇rānda kim her kūşeden bārān ṭamar

5. Ġam degül yār içün **Aḥmed** olur isen teşne-leb
Çün bilirsin leblerinde çeşme-i hayvan tamar

5.[3543]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

-+--/-+--/-+--/-+-

1. Tā benüm ḳalbümde yaḳdın ey ruḫ̃-ı gül-nār nār
Nār-ı ʿışḳūñla cihānı yaḳdım ey ayyār yār

2. Yaralu ḳılduñ beni raḥm eylemezsin ey di̇ri̇ġ
Aġladursın her gice tā ṣubḥ olunca zār zār

3. Zārılıġumdan benüm hem-sāyeleridir bi̇-ḥużur
İtmedi āḫum saña bir z̤erre ey mekkār kār

4. Kār idüp durur baña firḳat ʿaz̤ābı ey peri̇
Luṭf idüp urma cefādan cānuma her bār bār

5. Bāri̇hā ʿışḳuñ yoluñdan dönmege fikr eyledim
Boynumu baġlar ḳomaz zülf-i siyāhuñ tār tār

6. Tā remel baḥrinde naẓm oldı bu şiʿr-i dil-firib[3544]
Diñle ey devletlü şāhum ḳılma az eşʿār-ı ār

7. ʿĀrif iseñ **Aḥmed**ā yanma bu nār-ı hic ile
Eşigine yüz süriyü ol şehüñ yalvar vār

3543 5 M: 7b, CN: G.871, 757

3544 6. Tā remel baḥrinde: Tār ile hicrinde CN

6.[3545]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

-+--/-+--/-+--/-+-

1. Pādişāhum ṭapuñu ḫūblara şāh eylediler
Ḳamu güzelleri sen ḫāna sipāh eyledirler

2. Eşigin kāʿbesine yüz sürüben ehl-i ṣafā
Göz yaşından nice zemzem bigi çāh eylediler

3. Ḳademüñde göreli ḫaki külāhı[3546] gibi ḫūb
Nice şehler yoluña terk-i külāh eylediler

4. Gördügümce[3547] aşılur zülfüñe ʿaḳl u dil ü cān
Bilmezem ben ki bular nice günāḥ eylediler

5. Medḥ oḳuduḳca bu **Aḥmed** yanaġuñ gülşenine
ʿAşḳ bülbülleri her kūşede āh eylediler

7.[3548]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

++--/++--/++--/++-

1. Çün ṣabā saçları sevdāsıyla ḫoş bū getürür
Cānımuñ ʿaḳlın alup göñlüme ḳayġu getürür

2. Çeşmesinden gözümüñ yüzümi gezinür
Ḥüsni gülzārına ol serv-i revān ṣu getürür

3. ʿAcep işdür bu ki şeyṭān raḳīb-i fitne
Rū-be-rū her nefes ol ḥūr u melek rū getürür

4. Mekr ile çünkü kemendin ata ṣayyād gözüñ
Nice şīrāne dili bend ile bağlu getürür

5. Çeşm ol çāker-i hindū-beçedür kim yoluñı
Süpürüp ṣulamaġa āb ile cāru getürür

6. Ḳaşı miḥrābına dil nice sücūd itmeye kim
Bu musallāya onı şol iki cādū getürür

3545 6 M: 8a, CN: G.669, 594

3546 3. külāhı: kelāmı CN

3547 4. Gördügümce: Gördükce CN

3548 **7 M: 8b**

7. Göreli ṭuṭaġuñı dişüñi **Aḥmed** sānemā
Her sözinde diline lāle vü lūʾlūʾ getürür

8[3549].

mefʿūlü mefāʿi̯lü mefāʿi̯lü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Cānum ki leb-i şekker-i nāb üstine ditrer
Ṣan ḫastedür teşne cülāb üstine ditrer

2. Her ṣubḥ ṭutar güneşi mihr-i ruḫuñdan
Yüz üzre gelüp ḳarşına bāb üstüne ditrer

3. Ger ditrer isem rūy u lebüñ yādına ṭañ mı
Kim ehl-i ṣafā şemʿ ü şarāb üstine ditrer

4. Renci̯de ḳılam diyü ʿiṭāb eyler iseñ ger
Cān virmek içün cān ʿitāb üstine ditrer

5. Dil ḥikmet-i derdini suʾāl itdi lebinden
Ḳānūn u şifā ile cevāp üstine ditrer

6. Cünbüş ki ḳılur ḳāmetüñüñ gözde ḫayālini
Ṣan mıṣr ü revān çeşme-i āb üstine ditrer

7. Uş nāme-i ḥasret yaza başladı bu **Aḥmed**
Çün eşk yüzin düşdi kebāb üstine ditrer

9[3550].

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Gözüñ fikriyle göñlüm ḫasta ḫoşdur
Kebāb olmaḳ ciger ol meste ḫoşdur

2. Cihānda kimse peyveste ḫoş olmaz
Meger ḳaşuñ kim ol peyveste ḫoşdur

3. Ḫayāli ḥaddin ey dil ḳoma elden
Kim elde daʾimā güldeste ḫoşdur

4. ʿAdem şehrine ti̯z eyledin āhenk
Ṣaḳın ey dil ki seyr āheste ḫoşdur

3549 **8 M: 8b-9a**
3550 **9 M: 9a**

5. Yoluñda ölmedi çün **Aḥmed** ey yār
Hemişe derdüñ ile ḫasta ḫoşdur

10[3551].

mefᶜūlü fāᶜilātü mefāᶜīlü fāᶜilün
mużāriᶜ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gözüñ egerçi ᶜayn-ı ᶜanādan ḫaber virür
Laᶜlüñ bu derdmende devādan ḫaber virür

2. İlter ḳoḫuñı her ṭarafa bād-ı ṣubh-dem
Rūşen budur ki ḫūb-hevādan ḫaber virür

3. Bilür nedür ḥikāyeti pür-tāb-ı zülfüñüñ
Ol kim kemend-i dām-ı belādan ḫaber virür

4. Yoḳdur daḫı ṣabā bigi peyk-i ḫuceste tā
Kᵓol şehriyāra ḥāl-i gedādan ḫaber virür

5.[3552] Cāna beşāret irdi ki işārāt-ı laᶜl-i dost
Her dem mariż-i rūḥa şifādan ḫaber virür

6.[3553] Mihr-i rūḫuñdan ura her dem yüz biñ fer
Kim ṣubḥ bigi ṣıdḳ u ṣafādan ḫaber virür

7.[3554] Medḥ eyle dāᵓim ol gül-i ḫandānı **Aḥmed**ā
Cān bülbüline berg-i nevādan ḫaber virür

11.[3555]

feᶜilātün feᶜilātün feᶜilātün feᶜilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Zülf-i müşküñüñ ucından yine dil ġamgįndür
Merḥamet eyle ki sevdā-zede bir miskįndir

2. Mezheb-i ᶜaşḳda bir gün bigi rūşendür kim
Yüzüñe pertev-i įmān dimeyen bį-dindür

3. Nedür ol ḫāli-i siyeh-kār ᶜizaruñda didüm
Didi gülzārda hindū-beçe-i gülçindür

4. Her ne kim gelse baña şehd ü şekerdür senden

[3551] **10 CN: G.549, 512; M: 9a-9b**
[3552] 5. -CN
[3553] 6. -CN
[3554] 7. berg-i: her ki CN
[3555] **11 M: 11b**

Aġzuma laʿl-i lebüñ sögse daḫı şi̯ri̯ndür

5. Şun şifā şerbetini laʿl-i lebüñ balından
Şol mari̯ẓe ki ḳapuñ pister u hem bāli̯ndür

6. **Aḥmed** üftāde yüzüñ görmeyeliden ey māh
Gözüñüñ yaşıyla yir yüzi pür-perv̇i̯ndür

12.[3556]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Maʿrifet ehli seni ḥüsnü ile şāh bilür
Derk-i māhiyet iden ruḫlaruñı māh bilür

2. Başuñ içün süreyin yüzümi ḳo ayaġuña
Furṣat el virecegi bir daḥı Allah bilür

3. Rūz u şeb zemzeme-i zülf ü ruḫuñ şevḳinden
Nola sen bilmez iseñ murġ-i sehergāh bilür

4. Bilmezüz neyleyüm kūyuñ itiylen ki bizim
Gāh bilmez didiler halümizi gāh bilür

5. İtme ol zülf ü zenehdānı di̯ri̯ġ andan kim
Bend ü çāhı reh-i ʿaşḳuñdan senüñ cah bilür

6. Ŝiḳlet-i cism ile ḫāk-i derūñı incide mi
Milket-i rūḥdan ol kim ḳapuña rāh bilür

7. **Aḥmed**ā ġam yime iʿlām idemezseñ ġarazuñ
Bendenüñ ġāyet-i maḳṣūdı nedür şāh bilür

13.[3557]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafif + + - - / + - + - / + + -

1. Yine dil ıżṭırāba düşmişdür
Bir yüzi āfitāba düşmişdür

2. Çeşmümüñ çeşmesinde ʿaks-i ruḫuñ
Aya beñzer ki āba düşmişdür

3. Ṭurfa ḳullābdur ki andan

[3556] **12 M: 11b-12a**
[3557] **13 M: 12a-12b, CN: G. 291, 316**

Her ḳulūb inḳılāba düşmişdür

4. Dı̱de maḥbūb u meyde ḳalmışdur
Gūş çeng u rebāba düşmişdür

5. Ġam-ı ʿaşḳuñ ki dilde ḳalmışdur
Künc-i şāhı̱ şarāba düşmişdür

6.[3558] Ḳatre-i eşkümi yüzümde gören
Der dı̱rı̱ġā türāba düşmişdür

7.[3559] Rind-i ṣāfı̱ ṣırāṭdan geçdi
Sofı̱yi gör ḥesāba düşmişdür

8. Korḫusından zemāne mihmetüñ
Cān bu ʿali-cenāba düşmişdür

9. Alalı le̱ẕzetin şeker lebüñüñ
Miskin **Aḥmed** şarāba düşmişdür

14.[3560]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Çü şāh devlet ile ʿazm-i murġ-zār eyler
Cemāli gülşenine ḳarşı murġı zār eyler

2. Ne ġoncadur bu ki ġoncʾitse bir dem açmasa yüz
ʿİnādi leyne ʿena dilde ṣad hezār eyler

3. Ne şāh-i māh-ruḫ olur bu kim felekde melek
Eşigi ṭopraġını tāc-i iftiḫār eyler

4. Ḳaçan ki ʿaḳlını cemʿ itmek isteye göñlüm
Ḫayāl-i zülfi gelür tı̱z tārumār eyler

5. Ne sı̱b olur ẕekanuñ kim firāḳ-ı āsı̱bi
Yaşumı ḳana boyar dane-i enār eyler

6. Ayaġuñı öpmez dilberā bu **Ahmed** āh
Ḳapuñda gerçi yüzin ḫāk-i reh-güẕār eyler

7. Sipāh-ı şāh-i muẓaffer bigi olur Manṣūr
Ne cān ki zülfüni dildār aña dār eyler

3558 5. dı̱rı̱ġā: Şüreyyā CN

3559 6. -CN

3560 **14 M: 14a**

15.[3561]

mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün mefāʿi̱lün

+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Ḥari̱m-i āsitānuñ kim benüm beytü'l-ḥarāmumdur
Bes ayaġuñda yumaḳ hürmetümdür ihtirāmumdur

2. Ḥayāt viren yüzüñdür ʿāleme didüm didi kim
İden cennet cihānı ḳāmet-i ṭūbi̱ ḫırāmumdur

3. Ruḫuñ medḥini idersem gül bigi şiʿrüm düşer reng̱in
Leb-i dendānuñ añsam laʿl-ile döker kelāmumdur

4. Teḳarrüb niyyetine işigüñde ṭāʿate ṭursam
Yüzüñ mescid ḳaşuñ miḥrābdur ʿaşḳuñ imāmumdur

5. Leṭāfet gülşeni yaʿni̱ yüzüñ kim ẕikri ol derdüñ
Periş̱ān sünbülüñ fikriyle vird-i ṣubḥ u şāmumdur

6. İzünüñ tozı cevheri bigi çeşmüm tutyāsıdur
Ayaġuñ toprağı ʿanber-leyin ʿıṭr-ı meşāmumdur

7. Laṭi̱f olur gelen luṭf işlerinden pes dirig̱ itme
Şekerden ṭatlu sözüñ ben kemi̱neñden ki kāmumdur

8. Ögerken ḳaşuñı māh-ı nevā añdum yine utandum
Adı senden beni şermende ḳulı nā-tamāmumdur

9. Mübārek olsun adın **Aḥmed**ā kim dimiş ol şāhuñ
Ḳapumdan baḫt u iḳbālüm bigi muḳbil ġulāmumdur

16.[3562]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̱lü fāʿilün

- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Pādşā-yı kāmyāb ki ser-ta ḳadem anuñ
Ḫāki ḥari̱mi ḥürmet-i āb-ı ḥayātdur

2. Ey Ḫıżr-ı vaḳt iriş ki ol āb-ı ḥayātdan
Cān olalı baʿi̱d ḳari̱b-i memātdur

3. Ser ḳomayanlar eşigine pāymāldur

[3561] **15 M: 15a**

[3562] **16 M: 15a-15b**

Yüz sürmeyenler atınuñ izine mātdur

4. Gündüz yüzin görenlere ʿīd-i saʿīddür
Gice anuñla olana ḳadr ü berātdur

5. Mescīd yüzini ḳıble ḳılup öpse nola kim
Miḥrap öñinde ḳaşlarınuñ iki ḳatıdur

6. Żikrinden ayru eyledügüm fikrdür ḫaṭā
Medḥinden özge söyledigüm türrehatdur

7. Kesdiyse ġamzesi naẓarı luṭfın ey göñül
Kesme recāyı sen ki ʿaṣā-yı ʿüṣātdur

8. Pāyı ġubārı sürme-i aʿyān-ı mübṣirat
Ruḥsārı ayı āyine-i kāʾinātdur

9. Ol dost nola yaḳsa beni ki āteş-i Ḫalil
Kime ʿazāb itse baña ʿazb ü fırātdur

10. Olmaya ḳulzüm-i ḥasenātuñda ḳatrece
Āfāḳ ṭutalum ki ṭolu seyyiʾātdur

11. Göster yüzüñi bir daḫı kim şems-i rūḥumuñ
Nāke ider ġurub-ı felek bī-ŝebātdur

12. Ṭut naẓmı cevherine ḳulaḳ **Aḥmed'**üñ şehā
Uyma raḳīb sözine kim muhmelātdur

13. Olsun ḥisābı ʿömrüñüñ artıḳ ʿulūfdan
Dillerde niçe kim ʿaşerāt u miʾatdur

17.[3563]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Müntehī ola mı bu cevr ü cefā kim ne bilür
ʿĀḳibet yār ide mi bu luṭf u vefā kim ne bilür

2. Luṭf eli genc-i ʿināyet ḳapusını açduġını
Göre mi muʿtekif-i günc-i ʿenā kim ne bilür

3. Pister-i mihnet ü bālin-i belā ḫastasına
Ḳaçan açıla der-i darüʾş-şifā kim ne bilür

4. Ne yazı yazdı ola alnımuza kilk-i ḳader
Ya ne naḳş oḳıdı ser-levḥ-i ḳażā kim ne bilür

5. Ne yazı yazdı ola alnımuza kilk-i ḳader
Ya ne naḳş oḳıdı ser-levḥ-i ḳażā kim ne bilür

[3563] **17 M: 15b-16a**

6. **Aḥmed**'e cevr ü cefālar ki felekden irişür
Sen bilürsin anı iy yār-ı Ḫudā kim ne bilür

18.[3564]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Cānda kim söz ola ney bigi nesneden bilinür
Ḫānenüñ şinligi içindeki sesden bilinür

2. Ḫālden bildi ḥayālüm dehenüñ varlıġını
Ḳande kim şehd ü şeker ola megesden bilinür

3. Bellüdür ʿaşḳ nesi̯mi ḥareketden nite kim
Eŝer-i bād-ı hevā berg-i hevesden bilinür

4. Dil ruḫuñ ḳadrini bilmezdi ṣaçuñ itmese benüñ
Bülbülüñ ḫoşluġı gülistānda ḳafesden bilinür

5. Dil ü cān gitdigini yoluña fāş itdi fiġān
Kārbān geçdügi feryād u ceresden bilinür

6. Zülfüñ uġrulduġın göñlümi bildürdi güzele
Gice uġrılarınuñ ḥāli ʿasesden bilinür

7. Dāʾim **Aḥmed** germinden dem urur ol ḳademüñ
Nefs-i insānda kerāmātı nefesden bilinür

19.[3565]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Serverā irdi felek farḳına efser ḳademüñ
Ṭāli̯ʿi hem dimemiş ki oldı müyesser ḳademüñ

2. Lālenüñ aldı yüzi rengi izüñ tozından
Virdi verd-i tere bu vech ile zi̯ver ḳademüñ

3. Ṭoludur ġoncanuñ içi dışı ḳan ile
Laʿlüñ içün ölenüñ ḫakini gevher ḳademüñ

4. Oldı başdan başa nergi̯s çemen iḳli̯mine şāh
Uralı farḳ-ı serine küleh-i zer ḳademüñ

5. Nūrsın tā baṣ ayaġ başara kʾide her başaruñ

[3564] **18 M: 16a**
[3565] **19 M: 16b-17a**

Levḥini ḫaṭṭ-ı ġubār ile münevver ḳademüñ

5. Bunca kim aġzını yur jāle ile lāleleyin
Lāyıḳ olmaz ki öpe berg-i gül-i ter ḳademüñ

6. Aṣılu ḳaldı başı aşaġa Ṭūbā günden
Hem-serümdür diyeli sidreye server ḳademüñ

7. Yüri kim feyż ide her bir ādemüñ biñ bir kāh
ʿĀlemüñ ʿaynına demden dem ura her ḳademüñ

8. Zer ü sı̱m itdi yüzümle yaşumı ḥasret ile
Meger ikŝı̱r-i ḥaḳı̱ḳı̱ ola cevher ḳādemüñ

9. Yir ü gök nice kʾola dāʾim ü ḳāʾı̱m olsun
Reviş rāh-i terāḳḳı̱de muḳarer ḳademüñ

10. Dehr maḥkūm ü felek çākerüñ olsun ebedā
Her zamān eylesün āfāḳı musaḫḫār ḳademüñ

11. Bende **Aḥmed** gibi ḫāküñ sözi misden kem iken
Başuñ içün naẓar it nice derr ider ḳademin

20.[3566]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿı̱lü fāʿilün
- - + / - + - + / + - - + / - + -

1.

1. Nice dil bendesi ḳaşı ḫamı̱nüñ
Şehinşāhi durur elbet zemı̱nüñ

2. Pür olmış dürcidür gülgūn feminüñ
Yüzi güldür lebi mül Gülfemı̱nüñ

2.

1. Dişi lūʾlūʾ lebi mercān olupdur
Yüzi rūmında ḫāli ḫān olupdur

2. Ḥabeş'de hükmeden sulṭān olupdur
Yüzi güldür lebi mül Gülfemı̱nüñ

3.

1. Açılmış lāle-veş bergi gülünüñ
Benüm mesti bu gün ʿaşḳı mülinüñ

2. Ele göñlüñ niçün olmaz ḳulınuñ
Yüzi güldür lebi mül Gülfemı̱nüñ

[3566] **20 M: 17a-17b**

4.

1. Eger görse cemāl-i ḥüsn-i şāhi̯
Bu **Aḥmed** ideydi āh u vāhı

2. Felek de ditretirdi şems ü māhı
Yüzi güldür lebi mül Gülfemi̯nüñ

21.[3567]

mefʿūlü fāʿilātü mefāʿi̯lü fāʿilün
- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Müşteri̯dür gün yüzüne māh Sulṭān Aḥmedüñ
ʿÖmrünü çoġ eylesün Allah Sulṭān Aḥmedüñ

2. Maṭlāʿı cāndan ṭulūʿ itdi saʿādet gününi
Olalı mihrine menzilgāh Sulṭān Aḥmedüñ

3. Her kişi ḳul olduġı budur celāl-i cāḥa kim
Ḳullarındandur celāl ü cāh Sulṭān Aḥmedüñ

4. İtme sen ḥışn-ı felek burcında zinhār ey recūl
Pāsbānı işidür nāgāh Sulṭān Aḥmedüñ

5. Zühre kim çarḫ urur āhengine serheng-i semā
Ṣoḥbet-i ḫaşına bulamaz rāh Sulṭān Aḥmedüñ

6. Hā diyince ti̯r-veş ḳavsinden eflākin geçer
Bārigāhına irişmez āh Sulṭān Aḥmedüñ

7. Şāhlar kemter gedāsı dergeh-i ʿāli̯süñüñ
Āsitānında gedālar şāh Sulṭan Aḥmedüñ

8. Yā İlāhi̯ rişte-i baḫtın dırāz u muḥkem it
Düşmeni ʿömrüñü ḳıl kütāh Sulṭān Aḥmedüñ

9. **Aḥmedā** sen her seḥer vird it duʿa-yı devletin
Gāh Sulṭān Bayezidüñ gāh Sulṭān Aḥmedüñ

22.[3568]

mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün mefāʿi̯lün
+ - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Gel iy ʿāli̯ nebi̯üʾl-daʿna yüceldigüne sūruñ
İrişmek āsumāna ṭutalım kim oldı maḳdūruñ

2. Neler cūd itdi Ḥaḳ Cūdıye alçaḳlıḳdan işidüñ
Ne ṭavr ile merātib buldı vaṣfın diñleyüñ ṭuruñ

[3567] **21 M: 15a-15b**
[3568] **22 M: 18a-18b**

3. Göñül yap ḳaṣruñı ister iseñ maʿmūr-ı ekser
Göñül yapmakdan olur inhidāmı beyt-i maʿmūruñ

4. Bu dehrüñ pi̱şesi ḫurd ti̱şesi ḳahr ile ḳarmaḳdur
Gerek sen ḳaṣr-ı ḳayser ol gerekse taḫt-ı faġfūruñ

5. Olursañ ṭāḳ-ı kisrā kesr-i dilden iḥtiyāṭ it kim
Ḳażā ḳapuların feṭḥ ider āhi̱ cān-ı meksūruñ

6. Ḥari̱minden ider maḥrūm yaşum sāʾilüñ her dem
ʿAceb ben ṭolusın mı dökdüm ola ibn-i yaġmuruñ

7. Efāżıl niçün itmez ben żaʿi̱fi ṣoḥbete daʿvet
Süleymān ile ḫod bunlar bilürler ḳışṣasın mūruñ

8. Dilerseñ ehl-i fażla olasın iy dil-i müsāhib
Ḳatında bunlaruñ sen fażlasın yoḳdur zer u zūruñ

9. Ḳara toprağı iksi̱r-i naẓarla altun idenler
Naẓar sürdiler olmadıġıʾçün elde menḳūruñ

8. ʿİmāret itmek içün yaḳdılar göñlüñ odın şād ol
Kim ölçerdi-y-ise nāruñ **Aḥmed** ol viriser nūruñ

9. İlāhi̱ ṣuffe-i ẕevḳ u ṣafā vü ʿi̱ş ü işretde
Bu di̱n serverlerin mesrūr ṭut nefḫine dek sūruñ

23.[3569]

mefʿūlü mefāʿi̱lün mefʿūlü mefāʿi̱lün
hezec - - + / + - + - / - - + / + - + -

1. Zāhid ne yabis olmış sevdā ile mizācuñ
Maḥbūb u bādeyle yoḳ beñzer imtizācuñ

2. Dirildür ol şekker-leb uş öldürem diyince
Aġzuñda mıydı yoḫsa ey ḫasta-dil ʿilācuñ

3. Laʿlüñ derūn-ı dilden ʿaks urdı ṭaşra lābud
Ṭurfa mey olsa budur ḫāṣiyyeti zücācuñ

4. Devletlü ayaġınuñ tozı ḳonarsa başa
Taḫtıyla tāca ey dil ḳılmaya iḥtiyācuñ

5. Sofisin **Aḥmed**ā sen bezm-i çerāġa gelme
Kim ḫırḳañ oda yanar düşer şarāba tācuñ

[3569] **23 M: 18a**

24.[3570]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ṣorışup ġam ẓulmetini gel iy çerāġı çeşmümüñ
Baṣ ayaġūñ ʿayn-ı nūr olsun otaġı çeşmümüñ

2. Virüp aġzı aġıza şöyleşdügince laʿlüñi
Ḳan yudar ṣurāḥi̱den ḳabaġı çeşmümüñ

3. Ruḫlaruñ yādına gel gör kim ne ḫoş zeyn eyledi
Giller etrāfın ḳızıl güllerle yaġı çeşmümüñ

4. Eşk deryāsında bir mevc urdı baġrum ḳan kim
Ḳarasından farḳ öginmez oldı aġı çeşmümüñ

5. Sāḳi̱yā ṣun içe kim ʿāşḳına ol mey-gūn lebüñ
Kim elüñden ṭopṭolu ḳandur ḳabaġı çeşmümüñ

6. **Aḥmed**'em kim gördügüm demden cemālüñ tābını
Mihr ü māhuñ var furūġından ferāġı çeşmümüñ

25.[3571]

fāʿilātün mefāʿilün feʿilün
ḫafīf - + - - / + - + - / + + -

1. Cānumuz şād olur yüzüñ göricek
Ġamdan āzād olıcaḳ yüzüñ göricek

2. Ne güzel şāhsın ki ḳullaruña
Sitemüñ dād olur yüzüñ göricek

3. Gel ki ʿilm-i naẓarda merdüm-i çeşm
Ḥāẕıḳ üstād olur yüzüñ göricek

4. Her ki mehrūlara muṭi̱ʿ olımaz
Saña münḳād olur yüzüñ göricek

5. Ġam ü derd ile dil bilmişiken
Defʿaten yād olur yüzüñ göricek

6. Göñlümü ġam degül yaḳarsa ġamuñ
Ebedā bād olur yüzüñ göricek

7. Ḳuluñ **Aḥmed** ne deñlü olsa melūl
Ġamdan āzād olur yüzüñ göricek

[3570] **24 M 18b-19a**
[3571] **25 M: 19a**

26.[3572]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ṭalʿatuñ manẓar-ı ʿālį̄sidür ehl-i naẓāruñ
Baḳaruban felek āyinesidür ḫāk-i derüñ

2. Ḫāk-i pāyuñ elime gireli yāḳut bigi
Yazarum ḫaṭṭ-ı ġubār üstine levḥ-i beʿarüñ

3. Ṣıfatı söylenecek ehl-i kemālüñ fiʾl-ḥāl
Mübtedā vāḳıʿ olur cümle-i cāndan ḫaberüñ

4. Zülfüñüñ ḥalḳaları menşeʾidür aşubun
Gözüñüñ kūşeleri menbaʿıdur şūr u şirüñ

5. Sį̄nemüñ odını şūr-ı ġamuñ ölcermesin it
Yoḫsa şemʿ-i felege şetri erer bu şererüñ

6. Seg-i kūyine göñül ḳaçan ide nālān eŝer
Meger ol vaḳt ide kim ḳalmaya hergiz eŝerüñ

7. Naẓmuma virdi bahā cevheri izi tozınuñ
Ṭoġrısı ḳadrini ṣarrāf bilürmiş güherüñ

8. Ey türāb-ı ḳadem-i **Ḥażret-i Ṭācį̄ Beg** kim
Tācsın devlet ü iḳbāle sezā-var serüñ

9. **Aḥmed'e** z̄errece ger gösteresin mihr yüzüñ
Cevrini cümle ferāmuş ide devr-i ḳamerüñ

10. Medḥ-i dilberde cevāhir bigi eşʿaruñ var
Yoġ ise ey dil-i bį̄çāre ne ġam sį̄m ü zerüñ

27.[3573]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ben daḫı bir ḳuluñam iy şeh-i ferḫunde senüñ
Varayın di ne işüñ var ise her ḳande senüñ

2. İy begüm beglere sen nite ki bekler gibi seni
Bendenüñ bendesinüñ bendesiyem ben de senüñ

3. Ṭurmışuz beste-miyān ḳuşadup el ḳulaġuña
Her ne ḥükmüñ var isʾeyle şehā bende senüñ

4. Girye-i telḫ ile ḫūn-āb fişān çeşmi benüm

[3572] **26 M: 19b**
[3573] **27 M: 20a-20b**

Leb-i laʿl-i şekkerin ile şekker ḫande senüñ

5. Ḳanḳı bāġuñ yimişi böyle ter ü tāze biter
Mi̯ve-i bāġ-ı cemālüñ bigi yir ḳande senüñ

6. Bu nice ʿizz ü şeref devlet olur ki oldı bu gün
Şevket-i ʿışḳ benüm ʿizzet-i tābende benüm

7. **Aḥmed**'üñ ola mı göñli güñi ẓulmetde müdām
Var iken gün bigi böyle reh tābende senüñ

28.[3574]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün
mücteṣ + - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Nesi̯m-i ṣubḥ iledür hem-nefes meger maḥfil
Niŝār ider hele eṭrāfa müşk-i ter maḥfil

2. Cihān bezenmege rıḍvān-ı dehr virdi rıżā
Ki döndi ravża-i ḫuld-i beri̯ne her maḥfil

3. Donatdı bir ulu mecmuʿa-ı bahār ile i̯d
Ki oldı heşt-behişt anda muḫtaṣar maḥfil

4. Görüp bu zi̯neti raḥmet firişte̯si didi kim
Daḫı bu vech ile görmiş degül beşer maḥfil

5. Şeref sitāreleri maşrıḳ-ı saʿādetden
Ṭulūʿ ḳıldı ki kesb ide nūr u fer maḥfil

6. Żiyā-yı meclis-i faż̈l ü kemāl Ḥażret-i Şems
Sipihr-i mihr-i cemāl ü celāl-i ser-maḥfil

7. Serāy-ı rıfʿatuñuñ ṭūl-ı ʿarżına nisbet
Ṭoḳuz revāḳ-ı sipihr oldı muḫtaṣar maḥfil

8. Gözine sürme bigi sürmese izüñ tozını
Ḳalurdı bu müteʿayyin ki bi̯-baṣar maḥfil

9. Bedāhetiyle bilür ʿaḳl-ı kem gözüñden oḳur
Hemi̯şe mesʾele-i şi̯ve-i naẓar maḥfil

10. Piyāde süreni keclikle saña fer rengi
Gözi çeraġ ise daḫı tereh eder mahfil

11. Dizilse riş̈te-i luṭfuñda naẓm-ı Ḳuranı
ʿUḳūl-ı ḳadr-i şināsa ṣatar güher maḥfil

12. ʿAcep laṭi̯fe degül mi ki ṭıfl-ı dil aġlar
Lebüñden emzüricek şi̯r ile şeker maḥfil

3574 **28 M: 22b-23a**

13. İnen meleklere sāmiʿledin sirişkinden
Ṣaçar gevāhir ü yāḳūt māḥażar maḥfil

14. Yüceldi sāye-i faẓluñda minber olaldan
Ḳudūmuñuñ berekātında muʿteber maḥfil

15. Ḳaşuñ miŝālini miḥrāba itmek ister naḳş
Ki levḥ-i ḥücrede sim ile zer ezer maḥfil

16. Revā mıdur kiʾde ḳaddin ben eyliyem zārį̄
İde elinden üleşdüre sim ü zer maḥfil

17. Bu eşk-i sāʾili maḥrūm gönderilmekden
Dem-ā-dem iyler ise ḥaḳ durur ḥaẕer maḥfil

18. Ne ġam ġamumına inʿamuñuñ şehā bir gün
İderse ḥāṣılını baña ḫāṣ eger maḥfil

19. Baña ve ḥüzn göziyle göñülden olana refʿ
Naṣį̄b olursa nola rūz-ı įd cer maḥfil

20. Niçe ki ide ṭulūʿ **Aḥmed**'e senüñ lüṭfuñ
Niçe ki pāyuña ḳoya ser-i hüter maḥfil

21. Behişt-i nāz ü naʿim olsun işigüñde muḳim
Ḳapuñda özge yire itmesün sefer maḥfil

29.[3575]

mefʿūlü mefāʿįlü mefāʿįlü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Ey murġ-ı seher dost hevāsında nidā it
ʿUşşāḳ u ḥüseynį vü ṣafāhānda ṣadā it

2. Çün bezm-i viṣāl oldı yine ey delü göñlüm
Gel şāhūn özi cilvesine raḳṣ-ı ṣafā it

3. Hicrān odıña yanmışdı ḫasta ciger çün
İrdi yine vuslat şekeri şükr ü ŝenā it

4. Ol şeh yüzüñüñ luṭf idüben açdı niḳabın
Şükrāneye cāñ öñde ḳoyup ʿöẕr ü duʿā it

5. Cām-ı ezeli ṭoldurup ol şāḫuñ elinden
Nūş itdüñ ise meykedede ʿıyş u vefā it

6. Fırsat demidür vuṣlatunuñ şemʿine yanup

[3575] **29 CN: G. 122, 159**

Pervāne gibi varlığuñı maḥv u fenā it

7. Ḳadrüñ şebine ola biñ şeb-i yeldā
Vaṣluñ demine ḳoma bu cānuñı fedā it

8. Ger mey-kededе bulduñ ise yār viṣālin
Geç bu ḳamudan ḫāne-i tecrīd binā it

9. **Aḥmed** ṣaḳın aldanma bu fāni eve zinhār
Vahdet eşigin yaşanuben cehd-i beḳa it

10. Yā Rab saña yüz süreyü geldigimizce
Ṭoldur bu göñül mülketini selb-i hevā it

30.[3576]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Aḫşam üstine gelür yatmadan ol māḥ gider
Seḥer olınca gözüm yaşı gelir āh gider

2. Gelmez añdan yaña merḥamet ü meyl ü vefā
Bāri göñlümden anuñ sevgisini Allāh gider

3. Kendüden gitse ne ṭañ anı gören ehl-i ṭarīḳ
Rāh kim kendü gider kendüden ol rāh gider

4. Döşedim ruḫlarımı lākin faʿide ne
Esbden inmeden ol şīvesi çoḳ şāh gider

5. Gāh gehī geldigüçün ol ʿaḳl u dīl u dīni alan
ʿAḳl u cān u dīn gāh gelür gāḥ gider

6. Gitme gel ḫᵛāce senüñ ile ki bāzār idelüm
Ḥüsn sermāyesi ṣabrum bigi nāgāh gider

7. **Aḥmed**'e ḳarşu gelür görmege bir zühre-cebīn
Ki yüzüñ görmege ḫūrşīd gelür māḥ gider

31.[3577]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Çeşmüme ḫūn-ı ciger gāh gelür gāh gider

[3576] **30 CN: G. 526, 489-490**
[3577] **31 CN: G. 528, 491**

Maḳdem-i yāra meger gāh gelür gāh gider

2. Armaġan iltmek içün būyını Çin illerine
Zülfine bād-ı seḥer gāh gelür gāh gider

3. Ḫıżrveş virmek içün mürdelere āb-ı ḥayāt
O leb-i şehd ü şeker gāh gelür gāh gider

4. Nūr alıp gitmek içün yüzi ile alnından
Şemʿa-ı şems ü ḳamer gāh gelür gāh gider

5. **Aḥmed**ā yār ile didüm nicesün geldi didi
Ḥāliyā şimdi ḫaber gāh gelür gāh gider

32.[3578]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Göñlüme ġuṣṣā vü ġam gāh gelür gāh gider
Cānuma dūd u elem gāh gelür gāh gider

2. Hemdem olduġuñı aġyār ile ey cān göreli
Çeşme-i çeşmüme dem gāh gelür gāh gider

3. İşidelden ṣanemā gülşen-i ḥüsnüñ ṣafetin
Bülbül-i bāġ-ı İrem gāh gelür gāh gider

4. ʿAşḳ yolında fedā eylemegi cānı müdām
Aġzuma yād-ı ḳasem gāh gelür gāh gider

5. Geh dehānuña naẓar ḳılsa müjeñ tı̈rinden
Ḫaber-i sūy-ı ʿadem gāh gelür gāh gider

6. Geldi bir yār ile **Aḥmed** yine Rūm iline kim
Görmege ʿArab ü ʿAcem gāh gelür gāh gider

33.[3579]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Her seḥer ki çıḳup ol serv-i dilārā ṣalınur
Āh kim hemdem idinmez beni tenḥa ṣalınur

2. Gūşdārı ṣalınur çünki yata gūşı ile
Kūşe-i mehde ṣanuram ki Şüreyyā ṣalınur

[3578] **32 CN: G. 529, 491**
[3579] **33 CN: G.782, 670-671**

3. ʿÖmr uzun olmaġ içün el götürür serv-i çınār
Nāz u şi̯ve ile ḳaçan ḳāmet-i bālā ṣalınur

4. Eyinine nice yüz biñ dökilür cān u göñül
Çünkü yıl uruben ol zülf-i muṭarrā ṣalınur

5. **Aḥmed** āh eyledügince yaşı mevc urduġı bu
Lā-cerem bāl olıcaḳ ḳandise deryā ṣalınur

34.[3580]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
-+--/-+--/-+--/-+-

1. Bu göñül feryād ider her dem çü bülbül der-ḳafes
Neylesün ol ġonca-i ḫandāna yoḳ çün dest-res

2. Ḳalmadı ṣabr u ḳarārı bu dil-i bi̯-çārenüñ
Maḥmi̯l-i cānāndan irişdi çün aña beng-i ceres

3. Bu dil-i bi̯çārenüñ aḥvālin ey bād-ı ṣabā
Cān u dilden ol nigāra vir ḫaber vir ḫayr bes

4. Ben belā vü der ü miḥnetle ciger-ḫūn olmışam
Āh kim ʿişret ider ol yār ile her ḫār u ḫas

5. **Aḥmed**'i bend eyledi çünkim bir mehliḳā
Şükr idüp bu ḥālüñe el yüze sür hem çün meges

35.[3581]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
-+--/-+--/-+--/-+-

1. Ey yañaġı gül gözleri şehlācaġum İlyās
Vey lebleri mül ḳāmeti raʿnācıġum İlyās

2. Ġarḳ eyledi mehtāb-ı rūḫuñ nūrı cihānı
Ḫurşi̯d gibi maṭlaʿ-ı ġarrācıġum İlyās

3. Cān ḳıble-gehi vechüñ ḫālüñ ḥacer-i esved
Zülfüñ girihi ʿurve-i vüŝḳacıġum İlyās

4. Ġamzeñ oḳı öldürse beni ġam degül ey dost
Çün laʿlüñ ider muʿciz-i ʿİsācıġum İlyās

[3580] **34 CN: G.1054, 899**
[3581] **35 CN: G.1059, 902-903**

5. Bülbül gibi **Aḥmed** dün ü gün medḥüñi söyler
Ey ġonce-dehen vey gül-i ḫamracıġum İlyās

36.[3582]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
-+--/-+--/-+--/-+-

1. Ḳılma ey zāhid menümle sen nizāʿ
Vaḳt-i güldür tevbeye ḳıldum vedāʿ

2. *Key be vaṣl-ı dost yābem dest-res*[3583]
İnne ʿömri fī-hevā ṣāra ġaybun żā

3. Cān u dil virsem nola laʿlüñe kim
Az bahāya istenür evvel metāʿ

4. *Kes nemī dāned dehānet cüz lebet*[3584]
Küllü sırrın cāvaze'l-iŝneyni şāʿ

5. Aġdı başına hevāsı ḳaddiñüñ
Ol hevādan serv ider her dem semāʿ

6. Derd-i ser dāred raḳīb ey rūz-ı dost
Ḫūn-fesā ez būy-ı gül dāred ṣudāʿ

7. Çünki **Aḥmed** gördi ḫaddüñ şemʿini
Ṭoldı çeşmi revzeninden dil şuʿāʿ

37.[3585]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
-+--/-+--/-+--/-+-

1. Cigerüm pāre ḳılur ġamz ile ol māh dirīġ
Ḳanlu yaşlar dökerüm hicr ile her gāh dirīġ
Yürüse rāh-ı güzer ki ola ol rāh dirīġ
Yār elinden kime feryād ideyin āh dirīġ

2. Nice biñ bencileyin bī-dili āvāre ider
Dil-i mecrūḥumızı derd ile biñ pāre ider
Ebr-veş ol yüzi gül sünbülüñi ḳara ider

[3582] 36 CN: G.1108, 947

[3583] 2.Yarin vuslatına ne zaman erişebilirim? Heva ve heves peşinde koşan ömrüm, şüphesiz boşa geçmiş, kaybolmuştur.

[3584] 4. Kimse senin dudağından ve ağzından başka bir şey bilmiyor. Bütün sırlar iki dudaktan çıktı mı yayılır.

[3585] 37 CN: 1130, 970

Yār elinden kime feryād ideyin āh dirįġ

3. Reh-i ʿışḳında anuñ kendüzimi ḫāk iderüm
Dem-i çeşmümle bu dem-i ʿālemi nem-nāk iderüm
Görüben yāri raḳįb ile yaḳam çāk iderüm
Yār elinden kime feryād ideyin āh dirįġ

4. Cevre dest urdı nidem ol gözi mekkār dirįġ
Gör neler götüriser başuma cevvār dirįġ
Gözlerin görse unudur siḥrini seḥḥār dirįġ
Yār elinden kime feryād ideyin āh dirįġ

5. Ḥaṭṭını yüzüni ʿarż eyleye gülzāruñ ile
Baş egübeni benefşe yine gülzāruñ ile
Bülbül-i dil çaġırur derdine bir çāreñ ile
Yār elinden kime feryād ideyim āh dirįġ

6. Ḫulḳ u ḥüsn ile eger gelmese bu araya bu gün
Māhlar külli seni der-be-der araya bu gün
Deldi **Aḥmed** müjesi döndi ciger nāya bu gün
Yār elinden kime feryād ideyin āh dirįġ

38.[3586]

mefʿūlü mefāʿįlü mefāʿįlü feʿūlün
hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Yüzüñ göreli ol meh-i tābāna ṭāñum yoḳ
Cānān bulalı kūrede bu cāna ṭañum yoḳ

2. Lāʿlüñ ḳadeḥi dürrleri įŝār ideliden
Ṭoldı bu göñül luʾluʾ-mercāna ṭañum yoḳ

3. Her dem naẓaruñda bilürem genc-i saʿādet
Vay kim ġanįyüm kim mülk-i Süleymāna ṭañum yoḳ

4. Göñlüm iline ḥükm ideli naḳş-ı ḥayālüñ
Vaṣluñla bahār oldı gülistāna ṭañum yoḳ

5. Kim görürse yüzüñü eydür ki melekdür
Bes ben melegi olmışam insāna ṭañum yoḳ

6. Mūnis olalı cānum ile ʿaşḳuñ ey dilber
Eglenecegüm oldı daḫı miḥmāna ṭañum yoḳ

[3586] **38 CN: G.1161, 998**

7. **Aḥmed** özini yoluña ḳurbān ider ise
Luṭf eyle begüm dime ki ḳurbāna ṭañum yoḳ

39.[3587]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ne ʿacebdür bilmezem budur feşānı çeşmümüñ
ʿAyn-ı ʿOsmāndur ola mı merdūmānı çeşmümüñ

2. Ger bileydüm lāʿle meyl itdügin ol mercān lebüñ
Ṭoldı yāḳūt ile bu āb-ı revānı çeşmümüñ

3. Meyl-i düşmen gözine hiç görmesün ṭolduġını
Tūtiyā izi tozuyla sürmedānı çeşmümüñ

4. Leşkeri zülfi yirin her çiṉ içün itdi ḥişār
Varmadı uyḫuya hergiz pāsbānı çeşmümüñ

5. Ḳaşı yāsından çü gözleri atar tiṟ-i ḫadeng
Ġarḳ-ı ḫūn olsa ʿaceb mi merdümānı çeşmümüñ

6. **Aḥmedā** zülfi hevāsı gün yüzine düşeli
Seyl yaġmurlar saçar yire āsūmanı çeşmümüñ

40.[3588]

mefāʿiṉlün mefāʿiṉlün feʿūlün
hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Ġariṉbem ʿāşıḳam baña naẕar ḳıl
Eger ḳılmazsañ āhumdan ḥaẕer ḳıl

2. Ġariṉbem cevr ile öldürme beni
Eger öldüresin bāriṉ ḫaber ḳıl

3. Saña bu ögüdi kim virdi kim var
Ġariṉbüñ göñlüñiṉ ziṟ ü zeber ḳıl

4. Benüm beñzüme ḥālümi añla
Vefā eyle baña cevri yeter ḳıl

5. Esürgemezsüñ ayaġuñ tozını
Getür gözlerüme nūr-ı baṣar ḳıl

[3587] **39 CN: G.1257, 1075**
[3588] **40 CN: G.1388, 1208**

6. Saña yāri ḳılursa yārüñ **Aḥmed**
Uzatma bu sözi var muḫtasar ḳıl

41.[3589]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Dil görelden gün yüzüñi āşikār ey dostum
Ḳıldı cāndan her belāñı iḫtiyār ey dostum

2. Murġ-ı cānum fāriġ iken eyledüñ gör nāgehān
Rūḫlaruñla ben ġarḭbi sen şikār eyledüñ dostum

3. Ḳara saçuñ ḳılalı bendinde Mecnūn cānumı liḳ
Aġlaram Leylā diyü leyl ü nehār ey dostum

4. Gül yüzüñde dūr olalı iñlerem çün her seḥer
Bülbüli kim ḥasretüñden zār zār ey dostum

5. İrse cān derdine merhemdür anuñ bir şemmesi
Tūtiyā çün ḫāk-i pāyüñden ġubār ey dostum

6. ʿAşḳınuñ yolında didüm ben enel Haḳḳ nola çün
Ḳatl çün zülfüñe itdüñ çünki dār ey dostum

7. **Aḥmed**'üñ ḳasdına her dem ġamzeler tiḭgın çeker
Çekme anuñ ḳarline hiç intiẓār ey dostum

42.[3590]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
+ + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Şemʿ-i ruḫsāruñla yaḳ bizi pervāne diyü
Bağla zinciḭr-i ser-i zülfüñe diḭvāne diyü

2. Āh iderken yaşum olduġı revān vechi bu kim
Ḳorḳaram āteş-i āh ile cihān yana diyü

3. İtlerünle çün eşigüñde bilüşdik ṣānemā
İçerem ṭas ile aġuları peymāne diyü

4. ʿAhd ü peymānını göñlüm gibi dilber ṣıyalı
Sürmegil anı ḳapuñdan daḫı biḭgāne diyü

[3589] **41 CN: G.1552, 1371**
[3590] **42 CN: G.2012, 1741**

5. Ṣaḳlar **Aḥmed** sözümüz güherini ehl-i kemāl
Gūşvar itmek içün gūşına dürdāne diyü

43.[3591]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
-+--/-+--/-+--/-+-

1. Ol degil müşkil ki ʿāşıḳ yana dün gün nārda
Müşkil oldur kim göre maʿşūḳını aġyārda

2. Yārümi aġyār elinde görüben göñlüm didi
Her ne yerde gül olur elbetde olur ḫārda

3. Ey nigārum zülfüñe öyküngdigi çün miski gör
Yüzüni ḳaralayup gezdirdiler bāzārda

4. Hey di çeşmüñ dilberā nā-ḥaḳ yere ḳan itmesün
Mest olup her dem oturup kūşe-i gülzārda

5. Rūḫlaruñ üstünde zülfüñ görüben dil didi kim
Ol daḫı bencileyin mesken idinmiş nārda

6. Küfr-i zülfi ruḫlarını ayaġa ṣalduġı bu
Yoḳ durur imān ü dīnüñ ʿizzeti küffārda

7. Ḳatre-i çeşmüñ gibi naẓm eyle **Aḥmed** naẓmuñı
Tā ki şiʿrüñ ḫoş ter ü rengīn ola eşʿārda

44.[3592]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
-+--/-+--/-+--/-+-

1. Ṣaldı cünūna ʿaḳlı sevdā-yı zülf ü ḫāli
Düşürdi cāna fitne cāzū gözinüñ āli

2. Aġzuñ bilen kimesne ġāyetde ḫūrde-dānedür
Bilüñ bilen kişinüñ bārik olur ḫayāli

3. Serv-i çemen ḳalupdur bir ayaġ üzre ḥayrān
Bāġ içre söylenelden bālāsı iʿtidāli

4. Zülf ile yañaġını gördi benefşe vü gül
Ḫām oldı utanup bu çekdi infiʿāli

[3591] **43 CN: G.2062, 1781**
[3592] **44 Ata T.: 61, 62**

5. Yaşlu gözümde gören ḳaddi ḫayālin ider
Ṭoġrısı ḫoş yaraşur cūy üzre serv-i ṭalı̱

6. Āşifte olsa ṭañ mı ḥüsnüñe ādemi̱-zād
Mecnūn olur firişte göricek ol cemāli

7. Aġzı nişānın anuñ ṣorma bilindi iy dil
Çün anda ḳı̱l ṣıġmaz ḳo ḳal ile maḳāli

8. Vaṣfında bir peri̱nüñ şiʿr ü ġazel yazarken
Bu söz melek dilinden ilhām olundı ḥāli

9. Baḫtuñ ezel güninde geldi ḫuceste-fālı
Ḳılsun anı müʿebbed elṭāf-ı Lā-yezāli

10. Ẕāt-ı şerifüñe olsun yüz āferi̱n kʾolupdur
Hem ḥāvi̱-i leṭāyif hem mecmuʿ-ı meʿāli

11. Taḳdi̱r-i medḥüñ itsem ḥaddüm degül kim oldı
Nuṭḳum beyānı ḳāṣır vaṣfuñ cenābı ʿāli

12. Ṭı̱b-i şemāyilüñden kesb itdi bil şüker kim
Ḫoş-bū durur ṣabāsı müşkı̱n durur şimāli

13. İy ḫāfıẓ-ı ḳavāʿid vey nutḳ iline ḫusrev
Māt itdi luṭf-ı ṭabʿuñ Selmānı vü Kemāli

14. İy maʿden-i siyādet vey menbaʿ-ı saʿādet
Sen baḥr-i bi̱-girānsun naẓmuñ durur leʾāli

15. Aḥmed cemāli nūrı yüzüñde oldı ẓāhir
Ḫulḳ-ı ḥasen rehüñdür hem mutażā ḫışāli

16. Fikrüm çü ṭāyir oldı medḥüñ feżāsı içre
Bulmadı aña ġāyet döküldi perr ü bāli

17. Bostān-ı fıṭrat içre çoḳ serv biter ammā
Ḳaddüñ miŝāli bāġ-ı şeref nihāli

18. Gün sensün irmez ise gün geh gehi zevāle
Meh sensün olmaz ise meh bedrinüñ hilāli

19. Luṭfuñı hem edānı̱ gördi vü hem eḳāṣı̱
Ṭoyundı hem esāfil ṭoydı vü hem eʿāli

20. Gūyiyā niʿmetüñdür her ṣāmiyetle nāṭıḳ
Bunuñ maḳāl-i dili anuñ lisān-ı ḥāli

21. Şām u seḥer bu **Aḥmed** diler kʾola ṭapuna
Ḳand ile ʿi̱d-i feruḫ eyyām ile leyāli

22. Ola saña mübārek ʿi̱d-i ḫuceste-aḫter
Aʿdā-yı di̱n ġamdan olmaya hi̱ç ḥāli

22. İḳbālün āfitābı burc-ı şerefde ṭoġsun
Niçe kʾola felekde ecrāmuñ iṭṭiṣāli

45.[3593]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ḳapuñda bendelikdür ʿizz ü nāzum
Senüñ nāzuñadur her dem niyāzum

2. Saña dāʾim niyāz itdigüm ol kim
Ser-ā-ser nāzsuñ iy dil-nevāzum

3. ʿAceb ġammāzlardur āh u eşküm
Kʾiderler fāş dāʾim ḫalḳa rāzum

4. Bilürsüñ nicedür eşk ile ṣabrum
Muʿi̱n-i fürḳatüñde çoġ u azum

5. Başuñ çün zülfüñi ṣalma ayaġa
Ki ol durur benüm benüm ʿömr-i dırāzum

5. Ġamuñdur sāz-kārum bu ʿaceb kim
ʿAceblerler ḫalāyıḳ sūz u sāzum

6. Bu **Aḥmed** bendeñi görüp dimezsüñ
Nidersiñ iy muḥibb-i pāk-bāzum

[3593] **45 Ata T.: 89**

46.[3594]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Ol meh ki dirdi rāḥat-ı dildür devā gibi
Virür ṣafā cefāları mihr ü vefā gibi

2. Ḳan yaş aḳıtmaya müje-i eşk-bār eger
İzi tozın çekem gözüme tūtiyā gibi

3. Evvel ġubār-ı müşk didüm ḫāk-i pāyine
Āḫir bu fehm olındı ki fikr -i Ḫaṭā gibi

4. Ḳurup ḳaşın kemānın atar ġamzeden ḫadeng
Yoḳ ḫışmı bize eyledigi yayḳara gibi

5. Yanup odına yüz ṣuyı dökdüm yoluñda liḵ
Saʿiḵm ḳamusı bād-ı hevā vü hebā gibi

6. Terk-i vücūd ḳıldı bu **Aḥmed** çü bildi kim
Yoḳdur beḳā vesiḵlesi maḥv ü fenāsı gibi

47.[3595]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün
remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Çün vefā gelmez bilürsin merdüm-i mekkārdan
Pes neden yüz döndürem ben ol vefāsuz yārdan

2. Manẓar olalı gözüme şol vefāsuz gözlerüñ
Göñlüm ü gözüm anuñla ṭoludur envārdan

3. Nergisiḵ gözler henüz siḥrine āġāz itmeden
Mest ü ḥayrān oldı cān ol fitnelü ʿayyārdan

4. Şimdi Mecnūn olmışam der ʻışḳ baḥrinde anuñ
Leyliḵden artuḳ görinmez gözüme deyyārdan

5. Biḵ-vefāluḳ raḥmını ger gösterürse dem-be-dem
Sen ümiḵdüñ kesme **Aḥmed** vuṣlat-ı dildārdan

[3594] **46 Ata T.: 268-269**

[3595] **47 Pervane B. M.: 444b (G.5612, 2046), Mecmaʿüʾn-Nezair: G.3582, 1189**

EKLER

EK-1. Sözlük

A/Ā

a:

1. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 7
Mısra: **13**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Gel Aḥmedi yaḳma ki anuñ dūd-ı dilinden
Āyīne-i ḥüsnüñ yine jeng olmaya cānā

2. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 16
Mısra: **4**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

3. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 32
Mısra: **18**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Ṣol deñlü zehr-i ḳahr içürür Aḥmedʾe felek
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger leẕīẕ

4. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 34
Mısra: **16**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim
Nuṣret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

5. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 49
Mısra: **4**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

6. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 51
Mısra: **5**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Her ṭarafdan gelmesün diyü aña tīr-i naẓar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

7. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 76
Mısra: **2**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

8. **ansuz:**-*n, -suz*
Gazel 100
Mısra: **2**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

9. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 106
Mısra: **6**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

El uzunluġın idüp laʿline şunmış zülfi
El uzatduġı aña bī-ser ü pālar niçe bir

10. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 109
Mısra: **4**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Ḫūblar kūyında ṣaf ṣaf cemʿ olurlar ṣubḥ u şām
Ṭapu iderler aña kim cümlenüñ sulṭānıdur

11. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 120
Mısra: **16**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḥāfıẓ aña Būleheb olmaz

12. **ansuz:**-*n, -suz*
Gazel 121
Mısra: **4**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Ḳaşı nūnıyla ḳāmeti elifin
Gördük ayruḳ biz ansuz olımazuz

13. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 124
Mısra: **13**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Ne yüz aġardasın Aḥmed reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳībe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

14. **anuñladur:**-*nuñ, -la, -dur*
Gazel 156
Mısra: **16**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Didüm sır sözin açarsın raḳībe
Anuñladur senüñ rāz-ı nihānuñ

15. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 213
Mısra: **13**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Viṣāle vaʿde virür ġamzeñ aña biz inanup
Ḳabūl-i mestüñ olur iʿtibārı mı diyelüm

16. **ansuz:**-*n, -suz*
Gazel 220
Mısra: **12**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

17. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 220
Mısra: **7**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Şemʿ gibi anuñ firāḳından
Yanaram od u ṣu içinde müdām

18. **anda:**-*(n)da*
Gazel 259
Mısra: **7**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Ne ẕikr ü fikr ki yoġ anda yād-ı zülf ü ruḫuñ
Dün ü gün eylerem ol ẕikr ü fikrden tevbe

19. **anuñla:**-*-nuñ, --la*
Gazel 290
Mısra: **8**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

20. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 11
Mısra: **36**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

İşigüñ bir Kaʿbedür mecmūʿ ḥācāt ehline
Kʾolmış aña ḥalḳa-i der kākül-i müşkīn-i dost

21. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 13
Mısra: **86**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Müstedām olsun cihān bāġında cūduñ ebri kim
Faż̇l gülzārı anuñ perverde-i iḥsānıdur

22. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 19
Mısra: **90**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Cān-ı ʿāşıḳ bīm-i fürḳatde nice lerzān ise
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaşmuñ itseñ aña kīn

23. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 20
Mısra: **66**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı baña ḥalāl

24. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 20
Mısra: **97**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese ıġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

25. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 20
Mısra: **89**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Melekler isteyüp anuñ devām-ı devletini
Yusebbiḥūne lehū biʾl-ġuduvvi veʾl-āṣāl

26. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 21
Mısra: **15**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Ḳaşı devrinde ey müneccim anuñ Fitne-i āḫirüʾz-zamān bulduñ

27. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 23
Mısra: **48**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

28. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 23
Mısra: **86**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Ol kim ide sefīne-i teʾyīdüñi penāh
Ne ġam aña olursa cemīʿ-i diyār āb

29. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 24
Mısra: **65**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Hʿar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevherin
İḳbāl ü yümn içün götürür güş-ı rūzigār

30. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 25
Mısra: **17**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Anuñ içündür muʿazzez kim müyesser eyledi
Ṣubḥ-demden dest-būs-ı Ḥaẓret-i Sulṭānı ʿīd

31. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 27
Mısra: **6**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

32. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 27
Mısra: **5**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

33. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 30
Mısra: **15**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü ṣenā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

34. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 31
Mısra: **28**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Nāzüklük ile zīnet idüp ʿārıżını gül
Göz eyler aña ḳarşu ṭurup nergis-i şehlā

35. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 31
Mısra: **72**

" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Bir muṭrib-i ḫoş-naġme havāsında ki ʿuşşāḳ
Nevrūz-ı hümāyūnda ola aña hem-āvā

36. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 32
Mısra: **28**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Ḫayāl-i bāṭıla baḳma başīret ehli iseñ
Naẓar ḳıl aña ki oldur ṣalāḥ-ı cān-ı cihān

37. **aña:**-*ñ, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **109**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.II Sevgili.

Cān-ı cihāndur ol aña yavuz ṣananlaruñ
İki cihānda ḫaṣmı cihān-āferīn ola

38. **aña:**-*n, -a*
Gazel 78
Mısra: **2**
"O" İşaret zamiri II Sevgilinin saçları.

Zülfi meydān-ı cemāl içre ne ḫoş çevgāndur
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile sergerdāndur

39. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 132
Mısra: **13**
"O" İşaret zamiri II Sevgilinin saçları.

Mecmūʿ-ı diller mecmaʿı zülfüñdür anı çözse bād
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mʾolur andan perīşān olmamış

40. **anuñ:**-*n, -uñ*
Terci-bend 1
Mısra: **19**
" O" üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Çeşm-i zamāne mi̱slin anuñ görmemek içün
Düşmezdi yir yüzine ẓilāli Muḥammedüñ

41. **a:**
Gazel 147
Mısra: **5**
"Ey" anlamında seslenme ünlemi.

Ḫaste-diller ḫālini ṣorsañ a ġamzeñden didüm
Didi dilberler yolında pursiş-i bīmār yoḳ

42. **a:**
Gazel 198
Mısra: **4**
"Ey" anlamında seslenme ünlemi.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

43. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **12**
" O " işaret zamiri.

Dostlar āyīne itmiş ḥüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl sergerdān aña

44. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **14**
" O " işaret zamiri.

Hey ḳıyāmet göñlüme ṣorma ḥisābın cevrüñüñ
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

45. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **16**
" O " işaret zamiri.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol ṣayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḫayrān aña

46. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 26
Mısra: **6**
" O " işaret zamiri.

Yazmış cemāli nusḫasına ḫaṭṭı ḥāşiye
Düşmiş anuñ kenārına uş zülfi ḳayd-ı şāh

47. **anları:**-*n, -lar, -ı*
Gazel 27
Mısra: **4**
" O " işaret zamiri.

Kemer ḳucar bilüñi āsitīn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

48. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 32
Mısra: **14**
" O " işaret zamiri.

Şekker lebüñ mi virdi ḫalāvet sözüñe kim
Düşnām-ı telḫ andan olur ey püser leẕīẕ

49. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 33
Mısra: **22**
" O " işaret zamiri.

Aḫbār-ı fetḥüñ iledüp aʿdāña peyk-i tīr
Şükrāne cānın alur u andan ḫaber virür

50. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 35
Mısra: **6**
" O " işaret zamiri.

ʿIşḳ bāzārında çeşmüm bir terāzū ḳurdı kim
Ḳaşlaruñ sevdāsı anuñ keffe-i mīzānıdur

51. **anuñla:**-*nuñ, -la*
Gazel 37
Mısra: **6**
" O " işaret zamiri.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı şun kim şeyḫ anuñla şāb olur

52. **anda:**-*n, -da*
Gazel 38
Mısra: **24**
" O " işaret zamiri.

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

53. **andadur:**-*n, -da, -dur*
Gazel 40
Mısra: **8**
" O " işaret zamiri.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā ṣordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

54. **andadur:**-*n, -da, -dur*
Gazel 41
Mısra: **4**
" O " işaret zamiri.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

55. **ansuz:**-*n, -suz*
Gazel 72
Mısra: **10**
" O " işaret zamiri.

Şekl-i zülfeynüñ ḫavāṣīsinde zībā ḫaṭṭuñuñ
Ḳayd-ı şāhdur kim ḫaṭuñ ansuz ḫaṭālar gösterür

56. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 110
Mısra: **8**
" O " işaret zamiri.

Ḫaṭṭ-ı miskīnüñ cemālüñ muṣḥafın tefsīr ider
Zülf-i pür-çīnüñdür andan bir rivāyet ber-kenār

57. **anda:**-*n, -da*
Gazel 120
Mısra: **4**
" O " işaret zamiri.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

58. **anda:**-*n, -da*
Gazel 128
Mısra: **6**
" O " işaret zamiri.

Ḫüsn-i Şīrīn gülşen-i cān-baḫş iken taḳdīri gör
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miskīn ḫār u ḫas

59. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 128
Mısra: **12**
" O " işaret zamiri.

Nāya didüm nār elinden ḫalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zārīlıġı anuñ ki ṭutmadı nefes

60. **anda:**-*n, -da*
Gazel 130
Mısra: **14**
" O " işaret zamiri.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

61. **anuñla:**-*nuñ, -la*
Gazel 136
Mısra: **5**
" O " işaret zamiri.

Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ
Ḳo ḳanum ile ṣoruşayın el-curūḥa ḳışāṣ

62. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 137
Mısra: **7**
" O " işaret zamiri.

Ḳoma selāşe-i ġassāleyi ki keşfin anuñ
Yüz erbaʿīnle bulımadı zāhid-i murtāż

63. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 146
Mısra: **8**
" O " işaret zamiri.

Çeşm-i şūr-engīzi pür-āşūb idelden ʿālemi
Güşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

64. **anda:**-*n, -da*
Gazel 156
Mısra: **13**
" O " işaret zamiri.

Didi anda nice gelürsin Aḥmed
Bulurlar ḳanlu yaşuñdan nişānuñ

65. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 159
Mısra: **9**
" O " işaret zamiri.

Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini
ʿĀşıḳ-i bī-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

66. **anuñla:**-*nuñ, -la*
Gazel 161
Mısra: **10**
" O " işaret zamiri.

Ḫātem-i mihr-i Süleymāndur viṣālüñ dilberā
ʿĀlemi anuñla ben ḥükmümde rām itsem gerek

67. **anda:**-*n, -da*
Gazel 174
Mısra: **12**
" O " işaret zamiri.

Luṭfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-miṣāl

68. **anda:**-*n, -da*
Gazel 182
Mısra: **4**
" O " işaret zamiri.

Maḥşer midür ṣaçuñ ʿaraṣātında ḥüsnüñüñ
Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-ḥisāb dil

69. **anda:**-*n, -da*
Gazel 186
Mısra: **2**
" O " işaret zamiri.

Yüz urup rāh-ı kūyına sürün ey eşk-i ġalṭānum
Ki anda görinür geh geh nişān-ı pāy-ı cānānum

70. **anuñla:**-*nuñ, -la*
Gazel 190
Mısra: **2**
" O " işaret zamiri.

Ḳanlu yaşum yādigār-ı laʿl-i yārumdur benüm
Yüzümi anuñla yumaḳ iftiḫārumdur benüm

71. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 253
Mısra: **14**
" O " işaret zamiri.

Yoluñı göz yaşı ṣuladuġınca Aña müjgānın Aḥmed itdi cārū

72. **anuñla:**-*nuñ, -la*
Gazel 270
Mısra: **2**
" O " işaret zamiri.

Göñlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna

Cānum daḫı anuñla bile oldı revāne

73. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 295
Mısra: **8**
" O " işaret zamiri.

Öyküdügiyçün kākül-i reyḥānuña sünbül
Bāġ içre ṣabā ṣaçını anuñ yola yazdı

74. **anda:**-*n, -da*
Gazel 324
Mısra: **8**
" O " işaret zamiri.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden ṣır ḳalb-i ʿuşşāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

75. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 339
Mısra: **14**
" O " işaret zamiri.

Dil ḥüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

76. **anda:**-*n, -da*
Kaside 6
Mısra: **33**
" O " işaret zamiri.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

77. **anda:**-*n, -da*
Kaside 6
Mısra: **34**
" O " işaret zamiri.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

78. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **31**
" O " işaret zamiri.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Şol tīr-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

79. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **154**
" O " işaret zamiri.

Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳudı reyḥān
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

80. **aña:**-*ñ, --a*
Kaside 7
Mısra: **106**
" O " işaret zamiri.

Ṭūṭī-i ser-sebzdür kʾāyīnede per gösterür
Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ kim olmışdur aña der-ber güneş

81. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 9
Mısra: **1**
" O " işaret zamiri.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

82. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 9
Mısra: **16**
" O " işaret zamiri.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

83. **andadur:**-*n, -da, -dur*
Kaside 10
Mısra: **2**
" O " işaret zamiri.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

84. **aña:**-*ñ, --a*
Kaside 11
Mısra: **30**
" O " işaret zamiri.

Māh mihrüñ ḥalḳasından olsa gerden-keş ide
Şeb kemendin aña çenber kākül-i müşkīn-i dost

85. **anda:**-*n, -da*
Kaside 14
Mısra: **38**
" O " işaret zamiri.

Ger āhenīn siper olsa ʿādū-yı sengīn-dil
Geçer bu nīze-i ser-tīzüñ itmez anda direng

86. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 14
Mısra: **26**
" O " işaret zamiri.

Cefāsı tīġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-ā-ser jeng

87. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 14
Mısra: **32**
" O " işaret zamiri.

Düzetdi ḳalʿa-i pūlād tīġı İslāma
Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı Fireng

88. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 15
Mısra: **34**
" O " işaret zamiri.

Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yʾçün
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫān-ı kerem

89. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 15
Mısra: **46**
" O " işaret zamiri.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

90. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 16
Mısra: **40**
" O " işaret zamiri.

Baḫr-i cūduñda ʿaṭā zevraḳına yelken urup
Bād-ı luṭfuñla bugün gezdürür uş anı kerem

91. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 16
Mısra: **38**
" O " işaret zamiri.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

92. **aña:**-*-ñ, --a*
Kaside 19
Mısra: **116**
" O " işaret zamiri.

Gūşe-i ḳadrüñ külāhı irsün ol araya kim
Dest-res bulmasun aña āsumān-ı ber-terīn

93. **andadur:**-*n, -da, -dur*
Kaside 19
Mısra: **69**
" O " işaret zamiri.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

94. **andadur:**-*n, -da, -dur*
Kaside 19
Mısra: **70**
" O " işaret zamiri.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

95. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 19
Mısra: **109**
" O " işaret zamiri.

Ruḳʿa-i medḥ ü s̱enāñı şöyle yazdum kim anı
Şehperine baġladı heykel diyü Rūḥuʾl-Emīn

96. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 19
Mısra: **6**
" O " işaret zamiri.

Micmer-i zerrīnde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

97. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 19
Mısra: **16**
" O " işaret zamiri.

Şaldı bir naṭʿ-ı münaḳḳaş şaḥn-ı ṣaḥrāya ṣabā
Kim anuñ naḳşında ḥayrāndur nigāristān-ı Çīn

98. **anda:**-*n, -da*
Kaside 20
Mısra: **85**
" O " işaret zamiri.

Ki anda ʿayş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt
Sitāre ḥayl ü felek-ḳadr ü āfitāb-cemāl

99. **andan:**-*n, -dan*
Kaside 22
Mısra: **62**
" O " işaret zamiri.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan ni̱sār gevher ü andan ni̱sār āb

100. **aña:**-*-ñ, --a*
Kaside 23
Mısra: **21**
" O " işaret zamiri.

Bārī naẓar ḳılursañ aña ḫande eyle kim
Görine ṭopṭolu güher-i şāh-vār āb

101. **andan:**-*(n)dan*
Kaside 23
Mısra: **14**
" O " işaret zamiri.

İḥyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Şol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

102. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 23
Mısra: **54**
" O " işaret zamiri.

Dil yitügini bulmaġa çeşmüm muʿazzimi
Baḳdı şuya kim ide anı āşikār āb

103. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 24
Mısra: **48**
" O " işaret zamiri.

Heyʾetde naʿl-i esbüñe beñzer hilāl-i ʿīd
Anuñʾçün āsumān anı idindi gūş-vār

104. **anda:**-*n, -da*
Kaside 25
Mısra: **25**
" O " işaret zamiri.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Şalınup oynayalar kim ḫalḳ ola ṣādān-ı ʿīd

105. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 25
Mısra: **36**
" O " işaret zamiri.

ʿĪdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḫayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

106. **anuñla:**-*nuñ, -la*
Kaside 25
Mısra: **12**
" O " işaret zamiri.

Ḫʷān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekkerīn senbūsedür
Kim görinür gözlere şīrīn anuñla ḫʷān-ı ʿīd

107. **andan:**-*n, -dan*
Kaside 27
Mısra: **22**
" O " işaret zamiri.

Ḳandīl-i zerle zīnet olup āḫūr-ı felek
Çıḳduḳca andan edhem-i şeb eşheb-i nehār

108. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 27
Mısra: **8**
" O " işaret zamiri.

Ol ata çoḳ degül bu ḳadar ʿizzet ü şeref
Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdigār

109. **andan:**-*n, -dan*
Kaside 28
Mısra: **20**
" O " işaret zamiri.

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

110. **aña:**-*-ñ, --a*
Kaside 29
Mısra: **94**
" O " işaret zamiri.

Ḳaṣd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥrīr
Görindi mülāyim aña nā-çāri benefşe

111. **aña:**-*-ñ, --a*
Kaside 30
Mısra: **24**
" O " işaret zamiri.

Genc-i diyāruñā ne ṭılısm itdi rūzigār
Kim tīġuñ ejdehāsı aña pāsbān imiş

112. **andadur:**-*n, -da, -dur*
Kaside 30
Mısra: **2**
" O " işaret zamiri.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

113. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 31
Mısra: **6**
" O " işaret zamiri.

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp yiñine ṣāḫuñ
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḥublā

114. **anı:**-*n, -ı*
Kaside 31
Mısra: **45**
" O " işaret zamiri.

Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben anı
ʿŪdın bıraġur Bārbed u çengi Nigīsā

115. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 31
Mısra: **67**
" O " işaret zamiri.

Bir serv-i ḳabā-pūş kenārında ki anuñ
Bālāsı hevāsında şikeste ḳala Ṭūbā

116. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 31
Mısra: **69**
" O " işaret zamiri.

Bir cām-ı revān-baḫş ile kim cürʿası anuñ
Keşf eyleye dil-mürdelere muʿciz-i ʿĪsā

117. **anuñla:**-*nuñ, -la*
Mesnevi 1
Mısra: **9**
" O " işaret zamiri.

Cismüñe anuñla ḥulūl itdi rūḥ
Anuñ içündür saña bunca fütūḥ

118. **aña:**-*ñ, -a*
Müfret 12
Mısra: **2**
" O " işaret zamiri.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henüz

119. **anda:**-*n, -da*
Müfret 13
Mısra: **1**
" O " işaret zamiri.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

120. **anuñ:**-*nuñ*
Nazm 4
Mısra: **15**
" O " işaret zamiri.

Anuñ bükāsı şöyle ṣafā virdi bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest eyledi nevā

121. **anda:**-*n, -da*
Nazm 18
Mısra: **4**
" O " işaret zamiri.

Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek bellüdür anda ne yaḳa

122. **andan:**-*n, -dan*
Nazm 23
Mısra: **2**
" O " işaret zamiri.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

123. **aña:**-*ñ, -a*
Nazm 42
Mısra: **2**
" O " işaret zamiri.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

124. **anuñ:**-*nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **4**
" O " işaret zamiri.

Kūteh biçildi ḳaddine rūḥuñ ḳabā-yı ten
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

125. **anuñ:**-*nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **12**
" O " işaret zamiri.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

126. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 109
Mısra: **2**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

127. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 169
Mısra: **16**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir aġız adın anuñ yād idicek

128. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 224
Mısra: **7**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.

Dīvdür maʿnīde anuñ zinhār mekrinden şaḳın
Ger perī peyker olursa tāze berg-i verdden

129. **anuñ:**-*nuñ*
Gazel 226
Mısra: **14**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.

Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp Aḥmed

Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

130. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 7
Mısra: **33**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.

Ẓill-i Ḥaḳ Sulṭān Muḥammed Ḫān ki olmışdur anuñ
İşigi ṭopraġınuñ her ẕerresi enver güneş

131. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 13
Mısra: **53**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.

Ġāzī-i ṣāḥib-ḳırān oldur ki devrinde anuñ
Küfr dāruʾl-cehli şimdi ʿilm şehristānıdur

132. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 20
Mısra: **71**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.

Severseñ ol ṣanemi sev ki sāʿidinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitīni māl-ā-māl

133. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 22
Mısra: **25**
" O " üçüncü tekil şahıs zamiri.

Şeh Bāyezīd ol ki anuñ tīġın añıcaḳ
Olur derūn-ı Rüstem ü İsfendiyār āb

āb:

1. **āb:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
Su, akarsu.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

2. **āb:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Su, akarsu.

Sebzede ey serv ayaġuña yüzin sürmezdi āb
Olmasa ol ḳāmet-i dil-cūy ile hem-tālıġuñ

3. **āba:**-*a*
Gazel 174
Mısra: **11**
Su, akarsu.

Luṭfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-miṣāl

4. **āb:**
Gazel 182
Mısra: **6**
Su, akarsu.

Ġam pūtesinde cān eridüp ābgīne-vār
Tāb-ı cemālüñe döyimez olur āb dil

5. **āb:**
Gazel 296
Mısra: **7**
Su, akarsu.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevṣer şerbeti

6. **āb:**
Gazel 304
Mısra: **8**
Su, akarsu.

Ḫaste-dil ḫancerüñe teşne-leb olduġı bu kim
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

7. **āb:**
Gazel 304
Mısra: **24**
Su, akarsu.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

8. **ābda:**-*da*
Gazel 304
Mısra: **28**
Su, akarsu.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

9. **āb:**
Gazel 315
Mısra: **10**
Su, akarsu.

Ṭutıldı zülfüñe göñlüm ruḫuñda Ṣan āb içinde māhī şeste düşdi

10. **āb:**
Kaside 6
Mısra: **59**
Su, akarsu.

Ol serv-i dil-ārāya hevādār durur āb
Kim düşdi bu ḳaṣr ayaġına bī-ser ü bī-pā

11. **ābıyla:**-*ı, -yla*
Kaside 10
Mısra: **18**
Su, akarsu.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

12. **āb:**
Kaside 12
Mısra: **1**
Su, akarsu.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā ṣun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

13. **āb:**
Kaside 12
Mısra: **78**
Su, akarsu.

Dest-i tīġ-ı bī-ḳarāruñla ḳarār itsün cihān
Nice kim ola ḳarārı ʿālemüñ āb üstine

14. **ābuñ:**-*un*
Kaside 12
Mısra: **75**
Su, akarsu.

Nice kim ābuñ ola dolābda ḫükmi revān
Āb-ı tīġuñ ḥākim olsun çarḫ-ı dolāb üstine

15. **āb:**
Kaside 19
Mısra: **11**
Su, akarsu.

Ḫande-i gülden ṣafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ı ḥazīn

16. **ābuñ:**-*un*
Kaside 19
Mısra: **50**
Su, akarsu.

Luṭf-ı ruḫsāruñ ḫaber virdi meger bād-ı bahār
Ol sebebden eksük olmaz ābuñ ebrūsında çīn

17. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **2**
Su, akarsu.

Ursa yüzine ṣubḥ-dem ol gül-ʿiẕār āb
Dīdār ceẕbesinden olur bī-ḳarār āb

18. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **6**
Su, akarsu.

Rāhuñda çeşm-i ʿāşıḳa göster cemālüñi
Vir ḥac yolında sāyilüñe ey nigār āb

19. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **8**
Su, akarsu.

Kūyuñda aḳıt eşkümi ey pādişāh-ı ḥüsn
Dinsün getürdi Kaʿbeye bir şehryār āb

20. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **10**
Su, akarsu.

Varma kenār-ı āba ki ḫod-bīn ider seni
Gösterdügince ḥüsnüñi āyīne-vār āb

21. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **14**
Su, akarsu.

Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem niṣār āb

22. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **16**
Su, akarsu.

Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i dīdeden
Ṣāha şikāyete gidiyor bī-şumār āb

23. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **18**
Su, akarsu.

Yüzüñe ḳarşu göz yaşını dökdügüm bu kim
Ola ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīnedār āb

24. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Su, akarsu.

Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

25. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **22**
Su, akarsu.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

26. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **24**
Su, akarsu.

Beñzer ki şāh işigine sürmiş ʿiẕārını
Kim ḫāki ʿanberinden olur müşk-bār āb

27. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **26**
Su, akarsu.

Şeh Bāyezīd ol ki anuñ tīġın añıcaḳ
Olur derūn-ı Rüstem ü İsfendiyār āb

28. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **28**
Su, akarsu.

Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzigāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

29. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **30**
Su, akarsu.

Diler ki pāyına düşe serv-i sarāyuñuñ
Zencīre çekseler daḫı ḳılmaz ḳarār āb

30. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Su, akarsu.

Ḳaṣd itdi kim söyindüre ḫaṣmuñ ocaġını
Anuñʾçün aḳıdur dün ü gün kūhsār āb

31. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **34**
Su, akarsu.

Ḫulḳuñ nesīmi āba eger eylese güẕer
Her dem virürdi nükhet-i misk-i tātār āb

32. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **35**
Su, akarsu.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

33. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **36**
Su, akarsu.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

34. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Su, akarsu.

Ṣaḥrāda dāne yirine dür-däneler bite
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

35. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **40**
Su, akarsu.

Sen şol kerīmsin ki girerseñ beriyyeye
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

36. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **42**
Su, akarsu.

Ẕihnüñ ṣafāsı bir naẓar eylerse terbiyet
Esrār-ı ġaybı yek-ser ide āşikār āb

37. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Su, akarsu.

Ḫūn-ı ʿadūdan eyledi tīguñ zemīni sürḫ
Nevrūzda nite ki ider lālezār āb

38. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **45**
Su, akarsu.

Ḳaṣr-ı bihişt āb ile iderken iftiḫār
Ḳaṣruña girdüginden ider iftiḫār āb

39. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **46**
Su, akarsu.

Ḳaṣr-ı bihişt āb ile iderken iftiḫār
Ḳaṣruña girdüginden ider iftiḫār āb

40. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **50**
Su, akarsu.

Ḫāmem bu ʿīd-i ekbere ʿīdāne virmege
Ṭoldurdı cām-ı medḥüñe ey şehr-yār āb

41. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **52**
Su, akarsu.

Bir söze başladı ki anuñ luṭfın itse gūş
Olurdı reşkden güher-i şāh-vār āb

42. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **54**
Su, akarsu.

ʿAdlüñde ḫalḳı ġarḳ ile itdügi-yʾçün helāk
Sürindi yüzi üstine leyl ü nehār āb

43. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **56**
Su, akarsu.

Nālān olur mehābet-i tīġuñdan āsumān
Ṭolābı iñledür nite kim zār zār āb

44. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **58**
Su, akarsu.

ʿAdlüñ zamānesinde ruḫı gibi dilberüñ
Bir yirde āteş ile ḳılupdur ḳarār āb

45. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **60**
Su, akarsu.

Ẕevḳ ü ṣafāda bir degül āb-ı ḥayāt ile
Gerçi olur cihānda hezārān hezār āb

46. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **64**
Su, akarsu.

Bārān-ı luṭfdur dilüme feyż olan kelām
Dünyā içinde gevher olursa ne var āb

47. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **65**
Su, akarsu.

Anuñʾçün itdüm āb redīfinde medḥüñi
Kim ḫalḳa ʿīdde içürem şehd-bār āb

48. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **66**
Su, akarsu.

Anuñʾçün itdüm āb redīfinde medḥüñi
Kim ḫalḳa ʿīdde içürem şehd-bār āb

49. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **68**
Su, akarsu.

Tīġuñ ḳılāʿ-ı düşmeni ḳalʿ itse ṭañ degül
Zīrā esāsın itmez olur üstüvār āb

50. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **70**
Su, akarsu.

Ḥüsn-i rıżāñı şol ḳadar idindi naṣb-ı ʿayn
Kim ḫaṣmuñ içmesün diyü eyler fırār āb

51. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **72**
Su, akarsu.

Rengīn sözüm miṣāli ṣuya düşse fīʾl-meṣel
Olurdı ḫāṣṣıyyetde mey-i ḫoş-güvār āb

52. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **74**
Su, akarsu.

Cevr-i zamāne Aḥmedi ḫāk itdi nice bir
Luṭfuñ elinden içmeye bu ḫāksār āb

53. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **75**
Su, akarsu.

Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzigār āb

54. **āb:**
Kaside 22

Mısra: **76**
Su, akarsu.

Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzigār āb

55. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **78**
Su, akarsu.

Perverde ola niʿmet-i cūduñla ḳullaruñ
Virdükce ḫalḳ-ı ʿāleme Perverdigār āb

56. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **80**
Su, akarsu.

Tīġ-ı cihān-güşāña muṭīʿ olsun āsumān
Olduḳca āsiyā-yı cihāna medār āb

57. **āba:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **33**
Su, akarsu.

Ḫulḳuñ nesīmi āba eger eylese güẕer
Her dem virürdi nükhet-i misk-i tātār āb

58. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **1**
Su, akarsu.

Şaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Şāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

59. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **2**
Su, akarsu.

Şaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Şāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

60. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **4**
Su, akarsu.

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı mı bu yāḫod ḥüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

61. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **6**
Su, akarsu.

Ruḫsāruñ ābı āteşümi nʾiçün arturur
Teskīn iderken āteşi ey gül-ʿiẕār āb

62. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **8**
Su, akarsu.

Peykān-ı tīrüñ eylese dilden güẕer ne ṭañ
Çünkim şikeste şīşede ḳılmaz ḳarār āb

63. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **10**
Su, akarsu.

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye
Ḥasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

64. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **12**
Su, akarsu.

Aġladuġumca nāz idüp arturdı sūzumı
Eşkümden özge görmedüm āteş-simār āb

65. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **14**
Su, akarsu.

İḥyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Şol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

66. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **16**
Su, akarsu.

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

67. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **18**
Su, akarsu.

Dür güş-vārı aşma bünā-güşuñ üzre kim
Şerm-i ruḫuñdan olmasun ol güşvār āb

68. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **20**
Su, akarsu.

Nā-gāh varup āba nigāh itme kim seni
Meftūn ider cemālüñe āyīne-vār āb

69. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **22**
Su, akarsu.

Bārī naẕar ḳılursañ aña ḫande eyle kim
Görine ṭopṭolu güher-i şāh-vār āb

70. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **24**
Su, akarsu.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Ṣaç şuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

71. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **26**
Su, akarsu.

Vaṣf-ı lebüñde kim añar āb-ı ḫayātı kim
Mey meclisinde olmaz igen ḫoş-güvār āb

72. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **28**
Su, akarsu.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

73. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **30**
Su, akarsu.

Didi cemālümi göricek kendüden gider
Ḥüsnüm tecellīsinden olur bī-ḳarār āb

74. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **32**
Su, akarsu.

Ṭoldurdı şīşesin gözümüñ ḥasret-i ruḫuñ
Gül yapraġı gibi ki ḳodı yādigār āb

75. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **34**
Su, akarsu.

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

76. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **36**
Su, akarsu.

Giceyle ṣuya girme ki tābıyla cismüñüñ
Şemsüʾḍ-ḍuḥā gibi görine şuʿledār āb

77. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **38**
Su, akarsu.

Eşküm revān olur ruḫ-ı zerdümde gūyiyā
Berg-i ḫazān içinde aḳar zer-nigār āb

78. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **40**
Su, akarsu.

Kaʿbe ḳapuñ yolında sebīl itmege yaşum
Hecrüñ beriyyesinde çeker yüz ḳaṭār āb

79. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **42**
Su, akarsu.

Ṭurmaz yüzüñi görmese burc-ı bedende rūḥ
Ṭutmaz ḳarār bulmasa ehl-i ḥişār āb

80. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **44**
Su, akarsu.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Bārān-ı eşküm ile ṭolar her diyār āb

81. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **46**
Su, akarsu.

Hecrüñde dil ḳılur ḫaber-i vaṣluñ ārzū
Ṣan rūz-ı ābda özler rūzedār āb

82. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **48**
Su, akarsu.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

83. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **50**
Su, akarsu.

Çeşmümden eyleyince göñül mülkine nüzūl
Ḫayl-i ḫayāli geçdi hezārān hezār āb

84. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **52**
Su, akarsu.

Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören
Ṣanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

85. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **54**
Su, akarsu.

Dil yitügini bulmaġa çeşmüm muʿazzimi
Baḳdı ṣuya kim ide anı āşikār āb

86. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **56**
Su, akarsu.

Vaṣluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭañ
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

87. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **58**
Su, akarsu.

Ol şāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ şāḫ-sār āb

88. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **60**
Su, akarsu.

ʿAyb itme vaṣluñ içre kenār eylesem ṭaleb
Zīrā işitmedüm kim ola bī-kenār āb

89. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **62**
Su, akarsu.

Ey ḫāme aġlaram seni kʾazaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

90. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **64**
Su, akarsu.

Olmış iken ḫayātına her nesnenüñ sebeb
Çoġ olduġı-yʾçün oldı ḳalīl-i iʿtibār āb

91. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **66**
Su, akarsu.

Zülf ü ruḫuñ hevāsını maṭlūb idindi kim
Rāh-ı ṭalebde yüridi leyl ü nehār āb

92. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **68**
Su, akarsu.

Şeh Bāyezīd işigine yüz sürdügin görüp
Tācın ḫabāb virdi kʾola tāc-dār āb

93. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **70**
Su, akarsu.

Bir baḥr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Ṣuya elin ṣoḳarsa olur dür-niṣār āb

94. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **72**
Su, akarsu.

Oldı sarāy-ı ḳadrine gevher-niṣār ebr
Oldı ʿarūs-ı baḫtına āyīnedār āb

95. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **74**
Su, akarsu.

Kaʿbe ḳapuña itdügi-yʾçün ṭurmadan sücūd
Oldı kilīd-i ṭāʿat-i Perverdigār āb

96. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **76**
Su, akarsu.

Bu cürm içün ki ʿarż-ı naẕīr eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

97. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **78**
Su, akarsu.

Ger ḫāke ṣalsa ẕerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

98. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **80**
Su, akarsu.

Göreydi ṣuda nīzeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

99. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **82**
Su, akarsu.

Bir lālezāra beñzedi tīġuñla rezmgāh
Kʾol lālezār içinde çıḳa ṣad hezār āb

100. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **84**
Su, akarsu.

Çek tīġ-ı ābdārı ki ḳorḳuñdan içemez
Kāfīr diyār-ı küfrde bir ḫoş-güvār āb

101. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **86**
Su, akarsu.

Ol kim ide sefīne-i teʾyīdüñi penāh
Ne ġam aña olursa cemīʿ-i diyār āb

102. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **88**
Su, akarsu.

Ṣudur cemīʿ nesneyi pāk eyleyen velī
Ḫāk-i rehüñle pāk olur ey kām-kār āb

103. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **90**
Su, akarsu.

Öykünmez idi luṭf-ı kelāmuñla ẕihnüñe
Olmasa cāy-gāh-ı dür-i āb-dār āb

104. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **92**
Su, akarsu.

İrse deñiz ḳulaġına sözüñ cevāhiri
Olur ṣadef içinde dür-i şāh-vār āb

105. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **94**
Su, akarsu.

Dīvāne olmadıysa bahārına baḫtuñuñ
Devrüñde nʾiçün aġlar imiş zār zār āb

106. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **96**
Su, akarsu.

Meşk-i maḥabbetüñ ṣuyı mı düşdi saña kim
Ḳul olur içdügince ṣıġār u kibār āb

107. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **98**
Su, akarsu.

ʿĀr itmesün izüñ tozı yüz sürdügüme kim
Ḫāk ile hem-dem olmaġa itmedi ʿār āb

108. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **100**
Su, akarsu.

Luṭfuñ rebīʿi itmek içün rūzgārı zeyn
Ṣaçdı riyāż-ı ẕihnüme ey şehryār āb

109. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **102**
Su, akarsu.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān niṣār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

110. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **104**
Su, akarsu.

Söziyle ḫoş-dem itmege Aḥmed zamāneyi
Aḳıtdı işigüñe yine müşk-bār āb

111. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **106**
Su, akarsu.

Dīn ehline ʿināyet-i cāhuñ muʿīn ola
Nice ki teşneye görinür sāz-kār āb

112. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **108**
Su, akarsu.

İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār
Nice ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb

113. **āb:**
Kaside 23
Mısra: **110**
Su, akarsu.

Luṭfuñ zülāli sebz ide dünyā çemenlerin
ʿĀlemde nice kim bitüre sebzezār āb

114. **āba:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **19**
Su, akarsu.

Nā-gāh varup āba nigāh itme kim seni
Meftūn ider cemālüñe āyīne-vār āb

115. **ābı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **5**
Su, akarsu.

Ruḫsāruñ ābı āteşümi nʾiçün arturur
Teskīn iderken āteşi ey gül-ʿiẕār āb

116. **ābuñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **33**
Su, akarsu.

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

117. **ābıyla:**-*ı, -yla*
Kaside 30
Mısra: **18**
Su, akarsu.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

118. **āb:**
Kaside 31
Mısra: **23**
Su, akarsu.

Gül ġoncası meyl eylemiş āb üstine ṣan kim
Āyīneye baḳmaġa egilmiş ser-i bebġā

119. **āb:**
Kaside 31
Mısra: **35**
Su, akarsu.

Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb
Bu kʾoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

120. **āb:**
Kıt'a 4
Mısra: **11**
Su, akarsu.

Nitekim āb ile ola ḳarārı ehl-i dünyānuñ
Bu tīġ-ı bī-ḳarāruñla dü ʿālem ber-ḳarār olsun

121. **āb:**
Kıt'a 12
Mısra: **2**
Su, akarsu.

Ṣu istedüm gice sāḳī elüme ṣundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

122. **ābdur:**-*dur*
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Su, akarsu.

Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḫumdan
Al iç tekellüfe düşme ṣudur ṣarāb degüldür

123. **ābı:**-*ı*
Mesnevi 1
Mısra: **13**
Su, akarsu.

Ābı budur ḫilye-ger-i ḫāk iden
Ḫāki budur ġıbṭa-i eflāk iden

124. **āb:**
Müfret 15
Mısra: **2**
Su, akarsu.

Sāʿid-i sīmīnüñe zerrīn sivār oldı süvār
Ṣan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

125. **āb:**
Nazm 4
Mısra: **11**
Su, akarsu.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

126. **āb:**
Gazel 75
Mısra: **8**
1) su 2) Âşığın gözyaşı.

Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

127. **āb:**
Gazel 175
Mısra: **1**
1) su 2) Âşığın gözyaşı.

Eşk-i çeşmüm şol ḳadar āb itdi yoluñda sebīl
Kʾoldı gülzār-ı cemālüñ bāġ-ı cennetden cemīl

128. **āb:**
Terci-bend 2
Mısra: **60**
1) su 2) Âşığın gözyaşı.

Gözlerüñ gitmesün gözümden kim
Olur āb içre ḫūb u ter nergis

129. **āb:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Su. II Yağmur.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

130. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **62**
Su. II Yağmur.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan niṣār gevher ü andan niṣār āb

131. **ābında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 7
Mısra: **6**
Su. II Güzellik.

Ṣan leşker-i Firʿavn idi bu ḫaṭṭ-ı ġubāruñ
Kim ʿārıżuñ ābında helāk eyledi Mūsā

132. **āb:**
Kaside 12
Mısra: **20**
Su. II Güzellik.

Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḫırḳa-pūş
Kim ṣalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

133. **āb:**
Kaside 22
Mısra: **12**
Su, içme suyu.

Zülfüñ ucında dil ṭaleb eyler ʿiẕāruñı
Ṣan kim şeb evvelinde diler rūzedār āb

134. **āb:**
Kaside 26
Mısra: **14**
Su, içme suyu.

Eşkümden özge kimse şeb-i ġamda gelmedi
Bir kāse āb ile dil-i bīmārum üstine

135. **āb:**
Kaside 12
Mısra: **64**
Su (Kılıç bağlamında).

Rūy-ı tīġuñda görinen şekl-i zerrīn dāyire
ʿAks-i ḫurşīd-i ẓaferdür düşmiş ol āb üstine

136. **āb:**
Gazel 11
Mısra: **12**
Su II Sevgilinin yanağı.

Ne kerāmet gösterür gör ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost
Oturur āb üzre bir seccāde-i müşkīn ṣalup

137. **ābı:**-*ı*
Gazel 144
Mısra: **11**
Su II Sevgilinin yanağı.

ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḥüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

138. **āb:**
Müfret 29
Mısra: **2**
Su II Sevgilinin yanağı.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

<u>āb u gil içinde:</u>

1. **āb u gil içinde:**
Terci-bend 1
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Su ve toprak arasında olmak. ("Âdem toprakla su arasında iken ben peygamber idim" hadisine işaret edilmektedir.).

Ceddüñ bisāṭ ṣaldı sarāy-ı nübüvvete
Ādem çekerken āb u gil içinde erbaʿīn

<u>āb u gilden:</u>

1. **āb u gilden:**
Gazel 333
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Su ve balçık. (İnsanın yaratılışı bağlamında).

Ey melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henūz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

2. **āb u gilden:**-*den*
Kaside 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Su ve toprak.

Āb u gilden çü mizācında eser yoḳ bularuñ
Ne-yʾle yoġrıldı ʿaceb ṭīneti dervīşlerüñ

<u>āb u hāke:</u>

1. **āb u ḫāke:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Su ve toprak.

Nesīm-i ḫulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer
ʿAbīr olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

<u>āb urdı:</u>

1. **āb urdı:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Su vurmak, su ile yıkamak.

İster ki ḳara baḫtumı uyara uyḫudan
Anuñʾçün urdı çeşmine ol gül-ʿiẕār āb

<u>āb üzre:</u>

1. **āb üzre:**
Mesnevi 3
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **-**
Su üzerinde.

Aḳar gözlerüm yaşı seyl-āb-vār
Döner cismüm āb üzre dolāb-vār

<u>āb üzre yürürem:</u>

1. **āb üzre yürürem:**
Gazel 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Su üstünde yürümek (Evliyanın herhangi bir vasıta olmadan suyun üstünde yürümesi inanışına telmih vardır.).

Eşküm cihānı ṭutdı ben āb üzre yürürem
Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet hemīn ola

<u>ʿābā:</u>

1. ʿ**abā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **4**
Hırkaya benzer. Döğme yünden ince olarak yapılır. Rengi beyazdır. Dervişler tarafından giyilir; dervişliğin, tevazuun ve fakr makamının işaretidir.

Kūteh biçildi ḳaddine rūḥuñ ḳabā-yı ten
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

<u>âbâd:</u>

1. **ābād:**
Gazel 122
Mısra: **1**
Bayındır, mâmur; şen.

ʿIşḳ vīrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez

Ḫūblar bī-dādınuñ dadın bilen dād istemez

ābād eyle:

1. **ābād eyle:**
Gazel 195
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İmar etmek, bayındır duruma getirmek, yeniden inşa etmek. II Gönül yapmak: Kırılan gönlü tekrar kazanmak, gönül almak.

Çeşm-i mestüñ ẓulm ile mülk-i dili vīrān ider
ʿAdlüñ ile yine ābād eyle ḳurbān olduġum

ābād idesin:

1. **ābād idesin:***-e, -sin*
Gazel 243
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İmar etmek. || Yüzünü güldürmek, mesut etmek.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

ābādān:

1. **ābādān:**
Gazel 177
Mısra: **10**
Bayındır, mâmur; şen.

Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür çü göñli Aḥmedʾüñ
Devlet-i ḥüsnüñde ey şeh nʾiçün ābādān degül

2. **ābādānıdur:***-ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **92**
Bayındır, mâmur; şen.

Şehriyārā ḫaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
ʿİzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur

āb-dār:

1. **āb-dār:**
Gazel 149
Mısra: **14**
Yeni, terütaze ‖ güzel şiir/söz.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

ābdār:

1. **ābdār:**
Kaside 8
Mısra: **40**
Güzel,hoş,parlak.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

abdāl:

1. **abdāl:**
Kaside 19
Mısra: **27**
Derviş, perişan âşık.

Ceẕbe-i zencīr-i zülfüñden çün abdāl oldılar
Ṣaçların uzatdı sünbül misk geydi postīn

āb-efşān:

1. **āb-efşānlıġı:***-ı*
Gazel 66
Mısra: **2**
Su saçan. (Ağlamak bağlamında).

Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-efşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

ābenūs ḳafesden:

1. **ābenūs ḳafesden:***-den*
Kaside 14
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Abanoz kafes, karanlık gökyüzü.

Nice ki uçura her ṣubḥ murġ-ı zerrīn-bāl
Bu ābenūs ḳafesden sipihr-i mīnā-reng

ābgīne:

1. **ābgīneleri:***-ler, -i*
Kıt'a 6
Mısra: **6**
Şişe, sürâhi, kadeh.

Ṭoḳundı çünki cefā sengi şīşe göñlümüze
Ayaġuñ altına alma bu ābgīneleri

2. **ābgīne:**
Kıt'a 11
Mısra: **1**
Şişe, sürâhi, kadeh.

Ḫāṭır-ı şāʿir ābgīne gibi
Ṣanmadan pür-ṣafā güher görinür

ābgīne-vār:

1. **ābgīne-vār:**
Gazel 182
Mısra: **5**
Billur gibi.

Ġam pūtesinde cān eridüp ābgīne-vār
Tāb-ı cemālüñe döyimez olur āb dil

ābgūn:

1. **āb-gūn:**
Kaside 7
Mısra: **28**
Su renginde, mâvi, gök mâvisi.

Bezm-i ʿayşin Zührenüñ germ itmege sāḳī-ṣıfat
Āb-gūn aḳdāḥ içinde gezdürür āẕer güneş

āb-ı çeşmüm:

1. **āb-ı çeşmüm:**
Gazel 296
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Ben naẕar ḳılduḳca artarsa cemālüñ ṭañ degül
Āb-ı çeşmüm feyżidür gülzār-ı ḥüsnüñ behceti

āb-ı dīdede:

1. **āb-ı dīdede:***-de*
Kaside 20
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Anuñʾçün oldı ḳara zülfüñ aġına hevesüm

Ki āb-ı dīdede çoġaldı māhiyān-ı ḫayāl

<u>āb-ı ḥasretdür:</u>

1. **āb-ı ḥasretdür:**-*dür*
Gazel 98
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hasret suyu. II Âşığın sevgiliye olan hasretinden dolayı döktüğü gözyaşları.

Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı
Āb-ı ḥasretdür bu gözümden dökilen yaşlar

<u>āb-ı ḥayāt:</u>

1. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 75
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

2. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 231
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

Āb-ı ḥayāt ile mi şuvarıldı ḫancerüñ
Kʾolur sebeb hemīşe ḥayāt-ı beḳā içün

3. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 239
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

4. **āb-ı ḥayāt:**
Kıt'a 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

5. **āb-ı ḥayāt:**
Kaside 22
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.

Żevḳ ü ṣafāda bir degül āb-ı ḥayāt ile
Gerçi olur cihānda hezārān hezār āb

6. **āb-ı ḥayāt:**
Terkib-bend 1
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.

Āb-ı ḥayāt ẓulmete düşdi bu derdden
Ḫasretdedür Sikender-i gītīsitān daḫı

7. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su.

Şol Sikender isteyüp bulmaduġı āb-ı ḥayāt
Ḫāṣṣıyyetde idemez bu laʿl-i ḫandān ile baḫs

8. **āb-ı ḥayāt:**
Gazel 187
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su II cana can katan, ferahlık veren şey.

Çeşme-i mīm-i dehānından çıḳan āb-ı ḥayāt
Ḳaṭrasın ḫāke ṣalarsa cān bulur ʿazm-i remīm

9. **āb-ı ḥayāt:**
Kaside 19
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi su; ölümsüzlük suyu.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

10. **āb-ı ḥayāt:**
Mesnevi 3
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu, can veren su.

Senüñçün ḳonaḳlandı çün kāyināt
Şefāʿat ṣuyından ṣun āb-ı ḥayāt

<u>āb-ı ḥayātı:</u>

1. **āb-ı ḥayātı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

Vaṣf-ı lebüñde kim añar āb-ı ḥayātı kim
Mey meclisinde olmaz igen ḫoş-güvār āb

<u>āb-ı ḥayāt-ı ebedī:</u>

1. **āb-ı ḥayāt-ı ebedī:**
Kaside 5
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Ebedî hayat suyu.

Aḥmedā āb-ı ḥayāt-ı ebedī ister iseñ
Gel gör uş ḫāk-i der-i ḫalveti dervīşlerüñ

<u>āb-ı ḥayātuñ:</u>

1. **āb-ı ḥayātuñ:**
Gazel 305
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm velī
Olmaya laʿlüñ ṭabībi virdügi şerbet gibi

2. **āb-ı ḥayātuñ:**
Gazel 336
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

Yiridür gitmese dilden leb-i meygūnı müdām
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

āb-ı ḥayvān:

1. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Ṭıynetüñ taḫmīr olurken beñzer ey nāzük-beden
Ḫāk-i cennet āb-ı ḥayvān ile bulmış imtizāc

2. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 296
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Ayaġuñ ṭopraġına cān virse sulṭānlar ne ġam
Nice şehler ḫāk idüpdür āb-ı ḥayvān ḥasreti

3. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 22
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu II Sevgilinin dudağı.

Şāh ayaġı tozına hem-ser dirilmiş laʿl-i yār
Gūyiyā ʿĪsādur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḥs

4. **āb-ı ḥayvān:**
Gazel 40
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu II Sevgilinin dudağı.

Buldı Aḥmed cām-ı laʿlinden ḥayāt-ı cāvidān
Māhī-i mürde dirildi āb-ı ḥayvān andadur

āb-ı ḥayvāndur:

1. **āb-ı ḥayvāndur:**-*dur*
Kaside 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu II Sevgilinin dudağı.

Ṭatlu sözler kim gelür şīrīn lebinden dilberüñ
Āb-ı ḥayvāndur ṣanasın çeşme-i cāndan ṭamar

āb-ı ḥayvān-ı cūd:

1. **āb-ı ḥayvān-ı cūd:**
Mesnevi 3
Mısra: **180**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin ab-ı hayatı.

Ne yire ḳadem baṣsañ ey kān-ı cūd
Olur ṭopraġı āb-ı ḥayvān-ı cūd

āb-ı ḥayvānla:

1. **āb-ı ḥayvānla:**-*la*
Gazel 40
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

Bāġ-ı ḥüsnüñ āb-ı ḥayvānla ṣuvarulduġı-yʾçün
Dīvlerdür bāġbānı mīve-i cān andadur

āb-ı ʿizārını:

1. **āb-ı ʿizārını:**-*ı, -nı*
Gazel 166
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın suyu; sevgilinin suya benzeyen yanağı.

Yā Rab ne siḥr olur bu ki āb-ı ʿizārını
Zencīre çekdi ḥalḳa-i gīsūsı Ḳāsımuñ

āb-ı ʿizāruñ:

1. **āb-ı ʿizāruñ:**-*uñ*
Gazel 75
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın suyu; sevgilinin suya benzeyen yanağı.

İrse zülfüñe ṣabā āb-ı ʿizāruñ yüzine
Ter benefşe ṣaçılur sünbül ü reyḥān dökilür

āb-ı luṭf-ı ʿizārın:

1. **āb-ı luṭf-ı ʿizārın:**-*ı, -n*
Gazel 213
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın güzellik suyu.

Yā āb-ı luṭf-ı ʿizārın mı yā kenārında
Leṭāfet ile biten sebze-zārı mı diyelüm

āb-ı luṭfuñ:

1. **āb-ı luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf suyu.

İnsānı āb-ı luṭfuñ idüpdür sefīd-rūy
Şeyṭānı seng-i ḳahruñ idüpdür siyeh ḳafā

āb-ı meyinden:

1. **āb-ı meyinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 224
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şarap suyu.

Jeng olur āb-ı meyinden toñlaruñ āyīnesi
Derdi olmaz ḫāṭır-ı ʿuṣṣāḳa iren gerdden

āb-ı revān:

1. **āb-ı revān:**
Gazel 147
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
1. Akarsu.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

2. **āb-ı revān:**
Kaside 30
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
1. Akarsu.

Görüp ṣuda cemālüñi ḫod-bīn olursın āh
Āyīnedārı ḥüsnüñüñ āb-ı revān imiş

3. **āb-ı revān:**
Gazel 50
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Akarsu II Gözyaşı.

Ḫaṭṭuñ ḫayāli kim gözümi ṭutdı gūyiyā
Āb-ı revān kenārını berg-i semen ṭutar

4. **āb-ı revān:**
Gazel 150
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Akarsu II Gözyaşı.

Zülfüñ hevāsına düşen aġlamasun mı kim
Sevdā ʿilācın itmege āb-ı revān gerek

5. **āb-ı revān:**
Gazel 210
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Akarsu II Gözyaşı.

Aḥmedʾüñ gözine ʿarż olsa ḫayāl-i ʿārıżuñ
Çeşmesine çeşmümüñ āb-ı revān ışmarlaram

6. **āb-ı revān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Akarsu.

Dolāb yaşlar aḳıdup iñiler bu derd ile
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḫı

<u>āb-ı revāna:</u>

1. **āb-ı revāna:**
Gazel 315
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
1. Akarsu.

Ruḥuñ mihriyle germ olduḳca şevḳum
Girüp āb-ı revāna şeste düşdi

<u>āb-ı revāndan:</u>

1. **āb-ı revāndan:**-*dan*
Murabba 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
1. Akarsu.

Aḳdı bir serve daḫı āb-ı revāndan daḫı yig
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

2. **āb-ı revāndan:**-*dan*
Gazel 139
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Akarsu II Gözyaşı.

Göñlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle
Kim seng-i siyāh almaz hīç āb-ı revāndan ḥaẓ

<u>āb-ı revānı:</u>

1. **āb-ı revānı:**-*ı*
Gazel 50
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
1. Akarsu.

Āb-ı revānı gör ki kenārında her nefes
Ḳaddüñe beñzedem diyü serv-i çemen ṭutar

2. **āb-ı revānı:**-*ı*
Gazel 220
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Akarsu || Gözyaşı.

Ḳaddine ḳarşu gözüm nicesi yaş dökmeye kim
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

<u>āb-ı revānsuz:</u>

1. **āb-ı revānsuz:**-*suz*
Gazel 121
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Akarsu II Gözyaşı.

Gördi ol serv eşkümi didi kim
Biz bu āb-ı revānsuz olımazuz

<u>āb-ı sehā:</u>

1. **āb-ı seḫā:**
Kaside 15
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik suyu.

ʿīd-i ferḫundeñe ḳurbān idüp aʿdāñı felek
Sen aḥibbāña buyur āb-ı seḫā nān-ı kerem

2. **āb-ı seḫā:**
Kaside 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik suyu.

Dest-i cūduñla senüñ ʿām olalı iḥsānuñ
Ḳapuña geldi umar āb-ı seḫā nān-ı kerem

<u>āb-ı şerbet:</u>

1. **āb-ı şerbet:**
Gazel 228
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şerbet. (Hastalıkların tedavisi için hazırlanan bitkisel terkip.).

Āb-ı şerbet virüp ayaġına zencīr ṭaḳar
Delürüp ḳaddüñe öykündügiyçün serv-i çemen

<u>āb-ı siyehden:</u>

1. **āb-ı siyehden:**-*den*
Kaside 20
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Siyah su, mürekkep.

Ne cāẕūluḳlar ider gör medāyiḥüñde ḳalem
Ki düzdi āb-ı siyehden niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl

<u>āb-ı tīġuñ:</u>

1. **āb-ı tīġuñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Kılıcın suyu.

Nice kim ābuñ ola dolābda ḥükmi revān
Āb-ı tīġuñ ḥākim olsun çarḫ-ı dolāb üstine

āb-ı tīġuñdan:

1. **āb-ı tīġuñdan:***-uñ, -dan*
Kaside 20
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Kılıcının suyu.

Fürūġ-ı rāy-ı münīrüñle āb-ı tīġuñdan
Uyandı şemʿ-i hidāyet söyündi nār-ı ḍalāl

ʿabīd:

1. ʿ**abīd:**
Gazel 198
Mısra: **3**
Kul, köle, âşık.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

2. ʿ**ābidüñüñ:**
Gazel 315
Mısra: **7**
Kul, köle, âşık.

Ḳaşuñ dil ʿābidüñüñ mescīdidür
Velī nāẓırlıġı bu meste düşdi

3. ʿ**abīd:**
Gazel 332
Mısra: **8**
Allah'ın emirlerine titizlikle uyan, ibâdete düşkün, takvâ sâhibi kimse.

Sulṭān-ı ḥüsnsin ḥasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabīd ider iḥsān didükleri

4. ʿ**abīd:**
Gazel 151
Mısra: **4**
Kul, köle.

Gör ne iḥsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḥrārın iḥsānuñ senüñ

ʿābid-firīb:

1. ʿ**ābid-firīb:**
Gazel 116
Mısra: **4**
Kulu aldatan.

Gözleri siḥr-āferīn ü lebleri muʿciz-nigār
Ġamzesi ʿābid-firīb ü ḫandesi ʿāşıḳ-güdāz

ʿābidler:

1. ʿ**ābidler:**
Terkib-bend 1
Mısra: **63**
İbadet eden, kulluk eden.

ʿĀbidler işiginde gözi dür-fişān olup
ʿĀrifler ayaġında yüzi ḫāk-i rāh idi

ʿabīdüʾl-iḥsān:

1. ʿ**abīdüʾl-iḥsān:**
Kaside 15
Mısra: **61**
Lütuf kulu. Padişahın bağışına erişmiş kimse.

Nice kʾinsān ola ʿālemde ʿabīdüʾl-iḥsān
Nice kim ola cihān tābiʿ-i fermān-ı kerem

ʿabīr:

1. ʿ**abīr:**
Kaside 9
Mısra: **33**
(Ar.) Ak sandal kökü, sünbül kökü, kırmızı gül, turunç ve iğde çiçekleri, ve misk karıştırılarak yapılan güzel koku.

Görsün ġubār-ı sümm-i semendin ʿabīr añan
Bulsun nesīm-i ḫulḳını kim dirse ḳanı müşk

2. ʿ**abīr:**
Kaside 9
Mısra: **58**
Turunç, iğde, gül, amber, misk gibi çeşitli ot, kök ve maddelerin karıştırılması ile elde edilen güzel koku.

Ḫuld-i ḥarīmüñüñ ḥaremi ḥürmeti ḥaḳı
Kim ḫāki ter ʿabīr durur āsitānı müşk

3. ʿ**abīr:**
Kaside 20
Mısra: **24**
Turunç, iğde, gül, amber, misk gibi çeşitli ot, kök ve maddelerin karıştırılması ile elde edilen güzel koku.

Nesīm-i ḫulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer
ʿAbīr olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

ʿabīr ü müşk:

1. ʿ**abīr ü müşk:**
Kaside 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Değişik bitkilerin karıştırılmasıyla elde edilen güzel koku ve misk.

Depretduġınca her yaña şebdīz-i zülfini
Ṭolar ʿabīr ü müşk ile ṣaḥrā vü kūhsār

ʿabīr-i zülfidür:

1. ʿ**abīr-i zülfidür:***-i, -dür*
Kaside 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Saçın güzel kokusu.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı gönlümüñ

2. ʿ**abīr-i zülfidür:***-i, -dür*
Kaside 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Saçın güzel kokusu.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı gönlümüñ

ablaḳ-süvār-ı ṣubḥ:

1. **ablaḳ-süvār-ı ṣubḥ:**
Kaside 27
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Sabahın alaca; gösterişli atına binen.

Ṭutduḳca heft kişveri ablaḳ-süvār-ı ṣubḥ
Maşrıḳla maġribi ṭutasın āfitāb-vār

ʿabūs:

1. **ʿabūs:**
Kaside 20
Mısra: **15**
Ekşi ve asık yüzlü kimse.

Bulut yemīnüñe beñzerdi olmasa idi ʿabūs
Güneş żamīrüñe beñzerdi görmeseydi zevāl

āb-zen:

1. **āb-zen:**
Gazel 67
Mısra: **7**
Su atan.

Bu ḳanlu yaşum yollaruña āb-zen olup
Kirpüklerüm işigüñe cārūb olacaḳdur

aç:

1. **aç:**
Gazel 239
Mısra: **21**
Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaşfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

2. **açmış:**-*mış*
Gazel 173
Mısra: **1**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

3. **aça:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **70**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā
Gül dāmenin aça ve ṭuta būstānı müşk

4. **açıldı:**-*ıl, -dı*
Nazm 31
Mısra: **3**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

5. **açıldı:**-*ıl, -dı*
Nazm 42
Mısra: **3**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

6. **açma:**-*ma*
Gazel 112
Mısra: **5**
(-i / -e) Söylemek, anlatmak, ortaya koymak, izhar etmek.

Ḫaṭṭın görürken açma göñül zülfi ġuṣṣasın
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳıṣṣa-i dırāz

7. **açarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 156
Mısra: **15**
(-i / -e) Söylemek, anlatmak, ortaya koymak, izhar etmek.

Didüm sır sözin açarsın raḳībe
Anuñladur senüñ rāz-ı nihānuñ

8. **açmaġa:**-*maġa*
Gazel 225
Mısra: **2**
(-i / -e) Söylemek, anlatmak, ortaya koymak, izhar etmek.

Çün dehānuñ sırrını ṣordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

9. **açdı:**-*dı*
Gazel 34
Mısra: **19**
Açmak, yaralamak.

Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı kirpügüñ
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i ḳadīmdür

10. **açdum:**-*du, -m*
Gazel 73
Mısra: **5**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Muṣḥaf açdum mekteb-i ḥüsnüñde göñlüm ṭıflına
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

11. **açma:**-*ma*
Gazel 125
Mısra: **3**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Cemālüñ muṣḥafın açma raḳībe
Öñinde kāfirüñ Ḳurʾān yaraşmaz

12. **açdı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **16**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberīn miʿcer güneş

13. **açma:**-*ma*
Kaside 13
Mısra: **7**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

14. **açma:**-*ma*
Kaside 20
Mısra: **61**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfitāb hilāl

15. **açup:**-*up*
Mesnevi 3
Mısra: **92**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

İletme cenābuña aʿmā bizi
Açup ʿaybumuz itme rüsvā bizi

16. **açup:**-*up*
Mesnevi 3
Mısra: **166**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Ki her nā-tüvān kʾanı ḫʷānā ola
Açup görmesiyle tüvānā ola

17. **açmış:**-*mış*
Mesnevi 4
Mısra: **7**
Açmak, ortaya çıkmak.

Dilümden açmış idi bezm-i şāhī
Ṭılısm-ı genc-i esrār-ı ilāhī

18. **aç:**
Gazel 298
Mısra: **16**
Açık hale getirmek.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

19. **açdı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **40**
(Gözünü) Açmak.

Ṭutdı ḳulaġın murġ-ı ḫoş-elḥāna benefşe
Nergis gözin açdı kʾide gülzārı temāşā

20. **açar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **23**
Kapalı, kilitli, örtülü veya bağlı durumdan çıkarmak, açık hâle getirmek, açmak. II Pencereyi açmak.

Bu ṭāḳ-ı zebercedden açar revzen-i zerrīn
Kim ide ʿarūs-ı felek ol ḳaṣrı temāşā

21. **açsa:**-*sa*
Kaside 14
Mısra: **43**
Açmak, engeli kaldırmak.

Muḫadderāt-ı suḫandan çü ẕihnüñ açsa niḳāb
Gerek kʾola müteḥayyir ʿuḳūl-i pür-ferheng

22. **açmaġa:**-*maḳ, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **92**
Savaşla almak, fethetmek.

Ṣāḥib-ḳırān öñince güneş gibi tīġ ile
Açmaġa heft kişveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

<u>aç-:</u>

1. **açsa:**
Kaside 2
Mısra: **25**
Açmak, göstermek.

Ḳabūli nāfesin açsa nesīm-i ḫulḳla ider
Cihānı nāfe-i Tātār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

2. **aç:**
Gazel 1
Mısra: **15**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Ruḫlaruñ aç ʿaks-i ḥüsnüñden bahār it ʿālemi
Ṣaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

3. **aç:**
Gazel 8
Mısra: **1**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

4. **aç:**
Gazel 29
Mısra: **2**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Ey ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

5. **açar:**-*ar*
Gazel 33
Mısra: **19**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Tīġuñ eli ʿarūs-ı ẓaferden niḳāb açar
Nīzeñ zebānı emn ü amāndan ḫaber virür

6. **açma:**-*ma*
Gazel 61
Mısra: **11**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Ruḫı mihrin raḳībe açma zāhid
Ṣaḳın īmānuñı şeyṭān uġurlar

7. **açup:**-*up*
Gazel 72
Mısra: **6**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Ḫaḳ bu kim cān derd-mendinüñ ṭabībidür lebüñ
Ḥoḳḳa-i laʿlīn açup derde devālar gösterür

8. **aç:**
Gazel 74
Mısra: **7**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Şūḫ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

9. **aç:**
Gazel 173
Mısra: **9**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Mey ṣunarken sāḳiyā aç sāʿid-i sīmīnüñi
Āsitīnde gizlemek gül destesin ḫācet degül

10. **açup:**-*up*
Gazel 189
Mısra: **13**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

11. **aç:**
Gazel 267
Mısra: **11**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Aç hilāl-ebrūñı kim nūn veʾl-ḳalem tefsīrini
Māhī-i kilküm zebān-ı ḥāl ile taḳrīr ide

12. **açma:**-*ma*
Gazel 269
Mısra: **7**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

El-emānet açma dil-dāruñ lebi rāzın dile
ʿĀḳil iseñ eyleme mecnūnı maḥrem rāzuña

13. **aç:**
Gazel 292
Mısra: **9**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

14. **aç:**
Gazel 296
Mısra: **6**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Sāḳiyā eṣnā-yı ṣoḥbetde dükendükce ṣarāb
Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu zībā ṣūreti

15. **açup:**-*up*
Gazel 336
Mısra: **1**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Leb-i laʿlīnüñ açup ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri
Ṣıdı bir ḫande-i şīrīn ile dürc-i güheri

16. **açar:**-*ar*
Kaside 9
Mısra: **6**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Bir dem ṭaġıtsa zülf-i girih-gīrüñi nesīm
Gülzār içinde ṣanuram açar dükān-ı müşk

17. **açar:**-*ar*
Kaside 9
Mısra: **68**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Tā kim muʿaṭṭar olmaġa bāzār-ı kāyināt
ʿAṭṭār-ı bād-ı ṣubḥ-dem açar dükān-ı müşk

18. **açdı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **6**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Cihān cemāli bu müşkīn ṭutuḳdan oldı ʿayān
Ṣanasın açdı ruḫ-ı dost ṭurra-i şeb-reng

19. **açdı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **3**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Açdı ʿanber ḥoḳḳasın ṣaḥrāda ʿaṭṭār-ı ṣabā
Düzdi rengīn cāmesin bostānda bezzāz-ı zemīn

20. **açdı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **4**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Fürūġ-ı devletüñ itdi mażīḳ-ı çarḫı münīr
Ṣan açdı Yūsuf-ı Mıṣrī bu çāh içinde cemāl

21. **açar:**-*ar*
Mesnevi 3
Mısra: **202**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Kemendüñ ḳomaz ḫaṣma rāh-ı gürīz
Ser-i nīzeñ açar der-i resteḫīz

22. **açdı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **78**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Şol cān ki deldi baġrını tīr-i maḥabbetüñ
Açdı sarāy-ı ḳalbine Ḥaḳ revzen-i yaḳīn

23. **açdı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **84**
(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Ḳıldı rengīn varaḳların sūsen
Açdı gül gibi defterin sūsen

24. **açar:**-*ar*
Gazel 143
Mısra: **11**
Açık hâle getirmek (ağzını açmak).

Ol ḥoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

25. **açmış:**-*mış*
Kaside 13
Mısra: **30**
Açık hâle getirmek (ağzını açmak).

Ġonca-i gül meyl ider āyīne-i āb üstine
Aġzın açmış ṣan ser-i ṭūṭī-i Hindistānidür

<u>ʿacabā:</u>

1. **ʿacābā:**
Gazel 348
Mısra: **8**
Acaba, şüphe, tereddüt, hayret ifade eden söz.

Düşde ʿavn-i ḫareminden görürem kim geçerem
Güẕer itmek ʿacābā bāġ-ı iremden ne-y-iki

2. **ʿacebā:**
Kaside 16

Mısra: **33**
Hayret, şaşkınlık bildiren soru zarfı.

ʿAcebā z̲āt-ı kerīmüñ ne kerāmet ḳodı kim
Başduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

3. ʿ**acebā:**
Kaside 20
Mısra: **41**
Hayret, şaşkınlık bildiren soru zarfı.

Ne baḥrdür ʿacebā cünd-i bī-şumāruñ kim
ʿAdīdühüm ke-rimālin fuʾāduhum ke-cibāl

a ʿcām:

1. **a ʿcām:**
Kaside 12
Mısra: **58**
Acemler, İranlılar.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḥüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

ʿaceb:

1. ʿ**acebdür:**-*dür*
Nazm 31
Mısra: **6**
Acayip, tuhaf, şaşırtıcı.

ʿÖz̲r eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖz̲rüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

2. ʿ**aceb:**
Gazel 150
Mısra: **11**
"Acaba" soru kelimesi.

Gözden ıraġ idüp ʿaceb urur cefā oḳın
Urılmaya ıraġa atılsa nişān gerek

3. ʿ**aceb:**
Gazel 247
Mısra: **15**
"Acaba" soru kelimesi.

Bu ṣūretde ʿaceb maʿnilerüñ var
Kimesne bilmez anı sen bilürsin

4. ʿ**acebdür:**-*dür*
Nazm 42
Mısra: **6**
(Acaba) Şüphe, tereddüt, hayret ve şaşkınlık ifade eden soru zarfı.

ʿÖz̲r eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖz̲rüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

5. ʿ**aceb:**
Gazel 96
Mısra: **3**
(Acaba) Şüphe, tereddüt, hayret ve şaşkınlık ifade eden soru zarfı.

Ḥoḳḳa-i laʿlüñ ne rīv eyler ʿaceb cān ḳaṣdına
Kʾaña itdükce naẓar bu çeşm-i giryān bağlanur

6. ʿ**aceb:**
Gazel 335
Mısra: **1**
(Acaba) Şüphe, tereddüt, hayret ve şaşkınlık ifade eden soru zarfı.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

7. ʿ**aceb:**
Kaside 3
Mısra: **12**
(Acaba) Şüphe, tereddüt, hayret ve şaşkınlık ifade eden soru zarfı.

Āb u gilden çü mizācında e̲ser yoḳ bularuñ
Ne-yʾle yoġrıldı ʿaceb ṭīneti dervīşlerüñ

8. ʿ**aceb:**
Gazel 47
Mısra: **10**
(Ar.) Şüphe, tereddüt, hayret ifade eden soru zarfı, acaba.

Aṣ mūy-ı dil-āvīzi çıḳar ḥabs-i külehden
Kim ẓulm elin uzatdı ʿaceb fitneleri var

9. ʿ**aceb:**
Gazel 217
Mısra: **7**
(Ar.) Şüphe, tereddüt, hayret ifade eden soru zarfı, acaba.

Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gün ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

10. ʿ**aceb:**
Kaside 32
Mısra: **21**
(Ar.) Şüphe, tereddüt, hayret ifade eden soru zarfı, acaba.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

11. ʿ**aceb:**
Nazm 7
Mısra: **10**
(Ar.) Şüphe, tereddüt, hayret ifade eden soru zarfı, acaba.

Bir gül budaġı cān u cihāndan ʿazīz iken
Ṣırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzigārsın

12. ʿ**aceb:**
Gazel 273
Mısra: **5**
"Acaba, yoksa" anlamında soru kelimesi.

Ḥüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

13. ʿ**aceb:**
Gazel 288
Mısra: **7**
"Acaba, yoksa" anlamında soru kelimesi.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide s̲uʿbān ḳucmaġa

ʿaceb degül:

1. ʿ**aceb degül:**
Gazel 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz, garip değil.

Tefāḫur eylese düşnām-ı telḫ ile dehenüñ
ʿAceb degül ki ide meyden iftiḫār ḳadeḥ

2. ʿ**aceb degül:**
Gazel 328
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf değil, şaşılmaz.

Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül Aḥmed
Raḳīb çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

3. ʿ**aceb degül:**
Gazel 34
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz, garip değil.

Nergis ʿaşāya düşdügi dāyim ʿaceb degül
Sevdā-yı çeşmüñüñ seherinden saḳīmdür

4. ʿ**aceb degül:**
Gazel 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz, garip değil.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

ʿaceb degüldür:

1. ʿ**aceb degüldür:***-dür*
Gazel 27
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz, garip değil.

Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş
ʿAceb degüldür eger ola bī-baṣar güstāḫ

ʿaceb mi:

1. ʿ**aceb mi:**
Gazel 267
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Ḫūblar geçdükce aġlamaḳdan aġardı gözüm
Ay u gün geçmek ʿaceb mi merdümi ger pīr ide

2. ʿ**aceb mi:**
Gazel 341
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı
Ki bezm-i ḥüsni devrinde çeküpdür cām-ı maġrūrī

3. ʿ**aceb mi:**
Gazel 322
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Ḫaṭuñ tefsīr-i ḥüsnüñdür ḫaṭā şanmış anı zāhid
ʿAceb mi dīde-i kej-bīn eger itse nigāh egri

4. ʿ**aceb mi:**
Kaside 27
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Binsem ʿaceb mi esbüñe kim bād-ı ṣarṣara
Gāhī ġubār u gāh Süleymān olur süvār

5. ʿ**aceb mi:**
Gazel 52
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫ̔ār u zāruñdur

6. ʿ**aceb mi:**
Gazel 86
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Aḥmed ʿaceb mi cennet-i kūyuñdan olsa dūr
Bilmezlük ile ādem elinden neler çıḳar

7. ʿ**aceb mi:**
Gazel 167
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā tīr-i ḫadeng
ʿAceb mi merdüm-i bed-mest iderse yoḳ yire ceng

8. ʿ**aceb mi:**
Terci-bend 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

İḥyā-yı meyyit eylese ʿĪsā ʿaceb mi kim
Cāna virür ḫayāt maḳāli Muḥammedüñ

ʿaceb olmaz:

1. ʿ**aceb olmaz:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz.

Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz
Kʾol cennet-i firdevs durur anda şeb olmaz

2. ʿ**aceb olmaz:***-maz*
Gazel 120
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz.

Ġamzeñ naẓarı müddeʿīye düşse ne ṭañ kim
Sermest ü ḫarāb olana düşmek ʿaceb olmaz

ʿaceble:

1. ʿ**aceblerem:***-r, -em*
Kaside 10
Mısra: **21**
Şaşırmak, şaşkınlığa düşmek, tuhaf karşılamak.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

2. ʿ**aceblerem:***-r, -em*
Kaside 30
Mısra: **21**
Şaşırmak, şaşkınlığa düşmek, tuhaf karşılamak.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

ʿacem:

1. ʿ**acem:**
Terci-bend 1
Mısra: **42**
İran ülkesi.

Ey mecmaʿ-ı mekārim ü mecmūʿa-i kerem
Şīt-i kerāmetüñle ṭoludur ʿArab ʿAcem

acı-:

1. **acıdı:**-*dı*
Gazel 338
Mısra: **4**
1. Başkasının durumundan üzüntü duymak, haline kederlenmek. 2. Şarabın acılaşması: Polifenol düzeyi yüksek şaraplarda gliserin ve tartarik asit miktarının azalması, uçar asitlerin çoğalması ile şarabın renginin solması ve tadının yavanlaşması.

Yād-ı ruḥ u lebüñle fiġān itdügümce ben
Şemʿ aġladı vü mey acıdı nāle ḳıldı ney

acı:

1. **acıduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 14
Mısra: **4**
Elem, sıkıntı, acı çekme.

Tīr-i ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde peykānı dürüst

2. **acır:**-*r*
Gazel 296
Mısra: **14**
1. Başkasının durumundan üzüntü duymak, haline kederlenmek. 2. Şarabın acılaşması: Polifenol düzeyi yüksek şaraplarda gliserin ve tartarik asit miktarının azalması, uçar asitlerin çoğalması ile şarabın renginin solması ve tadının yavanlaşması.

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

3. **acıyup:**-*y, -up*
Gazel 283
Mısra: **8**
Acımak; merhamet etmek.

İreli deryā ḳulaġına gözümüñ yaşları
Acıyup yaşlar dökerler cümle deryālar bize

açıl-:

1. **açılan:**-*an*
Gazel 343
Mısra: **16**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde defterinden anuñ
Ġazel diyü açılan tāze gül-sitān ola mı

2. **açılurdı:**-*urdı*
Kıt'a 9
Mısra: **5**
Ortaya çıkmak, açık hale gelmek.

Bir iş daḫı açılurdı ol işden
Pes ʿışḳ işi tār-mār olurdı

açıl:

1. **açılmazdı:**-*mazdı*
Kaside 15
Mısra: **30**
Belirmek, peyda olmak.

Salṭanat ḫilʿatini ḳaddüñe ḫayyāṭ-ı felek
Rāst biçmese açılmazdı girībān-ı kerem

2. **açılduḳca:**-*duḳ, -ça*
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.

Āsitīn-i keremüñden pür olur dāmen-i çarḫ
Āsitānuñda açılduḳca girībān-ı kerem

3. **açılsun:**-*sun*
Kıt'a 6
Mısra: **8**
Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.

Dilüñ ḫazāyin-i ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Dilüñi depret açılsun güher ḫazīneleri

4. **açılup:**-*up*
Terkib-bend 1
Mısra: **99**
Kapalı, örtülü, kilitli, bağlı, toplu veya katlı durumdan çıkarılmak, açık hâle getirilmek.

Firdevsden mezārına revzenler açılup
Ervāḥ-ı ḳuds ile dün ü gün hem-nişīn ola

5. **açılmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 119
Mısra: **10**
Açık hale gelmek ll konuşmak.

Emsem didüm ṭabīb-i lebüñ virmedi cevāb
Ḫālüñ didi açılmadı dāruʾş-şifā henūz

6. **açılur:**-*ur*
Terci-bend 1
Mısra: **79**
(Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca hâlinden çıkmak; kendine gelmek, biraz iyileşmek, ferahlamak.

Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cennet-i berīn

7. **açıla:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **26**
Açık hale gelmek, açılmak.

Her ümīdüm gülini dirmege her ṣubḥ umaram
Açıla bāġçe-i raḥmeti dervīşlerüñ

8. **açıla:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **118**
Açık hale gelmek, açılmak.

Ki senden ṭulūʿ ide envār-ı Ḥaḳ
Açıla der-i genc-i esrār-ı Ḥaḳ

9. **açılur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **3**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Ḫār-ı müjgānumda fīʾl-ḥāl açılur nesrīn-i eşk
Bāġ-ı çeşmümden çün ol gül yapraġı pinhān olur

10. **açılup:**-*up*
Gazel 191
Mısra: **3**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Açılup şādī güli ötmezdi göñlüm bülbüli
Gelmese būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm benüm

11. **açıldı:**-*dı*
Gazel 273
Mısra: **5**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Ḥüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

12. **açılur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **198**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Nice ki cihān bāġını göstermege ḫurrem
Gülzār-ı felekde açılur bu gül-i zībā

13. **açılur:**-*ur*
Kaside 15
Mısra: **11**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Açılur ḫulḳı nesīmiyle gül-i gülşen-i cūd
Bezenür luṭfı zülāliyle gülistān-ı kerem

14. **açılur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **11**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl
Ṣulanur luṭfuñ ile yine bu ʿaṭşān-ı kerem

15. **açılur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **14**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Bezenür serv boyuñla yine bu bāġ-ı vücūd
Açılur gül yüzüñ ile gül-i ḫandān-ı kerem

16. **açılma:**-*ma*
Nazm 31
Mısra: **4**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

17. **açılma:**-*ma*
Nazm 42
Mısra: **4**
(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

ʿāciz:

1. **ʿāciz:**
Terci-bend 1
Mısra: **104**
Güçsüz, kudretsiz, zayıf.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

2. **ʿāciz:**
Gazel 135
Mısra: **2**
1. Eli ermez, beceriksiz, kabiliyetsiz. 2. Zayıf, güçsüz (OTS, 7).

Cemālüñ naḳşına aḥsent ü şābāş
Ki taṣvīrinde ʿāciz cümle naḳḳāş

3. **ʿāciz:**
Kaside 20
Mısra: **40**
Aciz, güçsüz, zayıf.

Sen ol penāh-ı cihānsın ki vaṣf-ı ceyşüñ ider
Firāset ehlini ʿāciz kiyāset ehlini lāl

ʿāciz oldı:

1. **ʿāciz oldı:**-*dı*
Gazel 259
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güçsüz, çaresiz bir duruma düşmek.

Didi ki vaṣf-ı cemālümde ʿāciz oldı ʿuḳūl
Anuñʾçün Aḥmed ider fenn-i şiʿrden tevbe

açuk:

1. **açuḳdur:**-*dur*
Gazel 203
Mısra: **5**
Kapalı, örtülü, bağlı, katlı veya kilitli durumda olmayan, açılmış.

Yaşum deñizlerinde açuḳdur ṣadef gibi
Sözüñ güherleri hevesinden ḳulacıġum

ʿacūz-ı dehr:

1. **ʿacūz-ı dehr:**
Kaside 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın kötü huylusu; zamanın kocakarısı.

Hevā-yı Yūsuf-ı baḫtuñla nev-cevān olıban
ʿAcūz-ı dehr Züleyḫā-veş itdi ʿarż-ı cemāl

ʿacz:

1. **ʿaczümi:**-*ü, -m, -i*
Kıt'a 3
Mısra: **13**
Gücü yetmeme durumu, güçsüzlük, acizlik.

Her bāb ile ʿaczümi bilürdüm Her nice ki imtiḥānum olsa

ad:

1. **aduñı:**-*uñı*
Gazel 9
Mısra: **7**
İsim.

Lafẓ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı

Nāmum kenārına ki kināyet hemīn ola

2. **adın:**-*ı, -n*
Gazel 169
Mısra: **16**
Ad, isim.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir ağız adın anuñ yād idicek

3. **adın:**-*ı, -n*
Kaside 29
Mısra: **39**
Ad, isim.

Sulṭān Cem-i sānī ki anuñ adın işitse
Fīʾl-ḥāl sürer ṭoprağa ruḫsārı benefşe

4. **adını:**-*ı, -(n)ı*
Gazel 159
Mısra: **6**
Ad, isim.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

5. **adını:**-*ı, -(n)ı*
Kaside 8
Mısra: **8**
Ad, isim.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Adını yazsalar ola seng-i mezār laʿl

6. **aduñ:**-*uñ*
Mesnevi 3
Mısra: **13**
Ad, isim.

Şerīf aduñ añdum ki bulam şeref
Ki ẕikrüñsüz olmaya ʿömrüm telef

7. **adum:**-*um*
Gazel 126
Mısra: **4**
Ad, isim, san.

Ben ḫastesin añmaz ol şeker-leb
Adum meger ol dehāna ṣıġmaz

8. **aduñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 8
Mısra: **51**
Ad, isim, san.

Şol şevḳden ki yazalar alnında aduñı
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehriyār laʿl

9. **ad:**
Gazel 249
Mısra: **5**
Ad, isim; şöhret, nam, şan.

Bu ne ad yavuzlığıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

10. **addan:**-*dan*
Gazel 249
Mısra: **6**
Ad, isim; şöhret, nam, şan.

Bu ne ad yavuzlığıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

11. **aduñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 7
Mısra: **95**
Ad, isim; şöhret, nam, şan.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur minber güneş

12. **aduñla:**-*uñ, -la*
Kaside 16
Mısra: **53**
Ad, isim.

Şeref aduñla bula nāme-i iḳbāl ü ʿaṭā
Cūduñ ile yazıla defter ü dīvān-ı kerem

13. **adın:**-*ın*
Gazel 287
Mısra: **18**
1. Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek tek veya cins cins karşılamaya yarayan kelime, isim. 2. Şöhret, nam, şan.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

14. **adını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **94**
1. Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek tek veya cins cins karşılamaya yarayan kelime, isim. 2. Şöhret, nam, şan.

Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

15. **adı:**-*ı*
Gazel 169
Mısra: **15**
1. Varlıkları birbirinden ayırmaya, tek tek veya cins cins karşılamaya yarayan kelime, isim. 2. Şöhret, nam, şan.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir ağız adın anuñ yād idicek

<u>ad anıldukca:</u>

1. **ad anılduḳca:**
Mesnevi 3
Mısra: **220**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlanmak, zikredilmek.

Bu şiʿre şürūʿ eylemekden murād
Budur kim anılduḳca dünyāda ad

<u>ad idesin:</u>

1. **ad idesin:**
Gazel 243
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nam salmak anlamında kullanılmıştır.

Ol degülsin şānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

<u>aʿdā:</u>

1. **aʿdāña:**-*ñ, -a*
Gazel 33
Mısra: **21**
Düşmanlar, hasımlar.

Aḫbār-ı fetḥüñ iledüp aʿdāña peyk-i tīr
Şükrāne cānın alur u andan ḫaber virür

2. **aʿdā:**
Kaside 12
Mısra: **45**
Düşmanlar, hasımlar.

Berḳ-ı tīġından ol aʿdā üzre āteş yaġduran
Ebr-i cūdından dür-efşān oldı aḥbāb üstine

3. **aʿdāñı:**-*ñ, -ı*
Kaside 15
Mısra: **67**
Düşmanlar, hasımlar.

ʿīd-i ferḫundeñe ḳurbān idüp aʿdāñı felek
Sen aḥibbāña buyur āb-ı seḫā nān-ı kerem

4. **aʿdāña:**-*ñ, -a*
Kaside 18
Mısra: **33**
Düşmanlar, hasımlar.

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

ʿadedsüz:

1. ʿ**adedsüz:**
Mesnevi 3
Mısra: **77**
Sayısız.

Ḫudāyā ʿadedsüz günāh eyledük
ʿAmel defterin rū-siyāh eyledük

ādem:

1. **ādem:**
Gazel 7
Mısra: **9**
Hz. Âdem.

Ādem gibi redd eyledüñ ey dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

2. **ādem:**
Gazel 257
Mısra: **6**
Hz. Âdem.

Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳīb
Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı şeyṭān olmasa

3. **ādem:**
Gazel 333
Mısra: **5**
Hz. Âdem.

Ey melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henüz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

4. **ādemüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **55**
Hz. Âdem.

Pāk olmamışdı gilden eli Ādemüñ henüz
Sen ḫāne-i nübüvvete olduḳda ked-ḫudā

5. **ādeme:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Hz. Âdem.

Anuñ ile Ādeme feyż oldı cūd
Anuñ içün itdi melekler sücūd

6. **ādem:**
Terci-bend 1
Mısra: **68**
Hz. Âdem.

Ceddüñ bisāṭ ṣaldı sarāy-ı nübüvvete
Ādem çekerken āb u gil içinde erbaʿīn

7. **ādem:**
Kaside 1
Mısra: **21**
1- Hz. Âdem. 2- Adam, insan, kişi.

Ādem cerīmesine yüzüñ ṣuyıdur şefīʿ
Senden umar şefāʿati mecmūʿ-ı aṣfıyā

8. **ādem:**
Kaside 1
Mısra: **41**
1- Hz. Âdem. 2- Adam, insan, kişi.

Ādem riyāż-ı cennete cāndan ḫarīş ise
Cennet şerīf ravżaña itmişdür ilticā

9. **ādem:**
Kaside 19
Mısra: **35**
1- Hz. Âdem. 2- Adam, insan, kişi.

Ādem alnında eger görse cemālüñ nūrını
Secde emrinde ʿināđ itmezdi İblīs-i laʿīn

10. **ādem:**
Gazel 86
Mısra: **16**
Ar. İnsan, kişi.

Aḥmed ʿaceb mi cennet-i kūyuñdan olsa dūr
Bilmezlük ile ādem elinden neler çıḳar

11. **ādem:**
Gazel 90
Mısra: **6**
Ar. İnsan, kişi.

Yār ʿayb eylemesün ʿāṣıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

ʿadem:

1. ʿ**adem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **7**
Hiçlik, yokluk.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

2. ʿ**ademe:**-*e*
Gazel 277
Mısra: **6**
Ölüm.

Meges-i ḫālüñe mesken olalı ḳand-ı lebüñ
Reşk idüp ṭūṭī-i dil ḳıldı teveccüh ʿademe

ʿades:

1. ʿ**adesinden:**
Gazel 226
Mısra: **12**
Mercimek.

Kim fülfüle beñzetse beñüñ yüzi ḳaradur
Kim fülfüli yig gördi Ḫalīlüñ ʿadesinden

ʿādet:

1. ʿ**ādetiyle:**-*i, -ile*
Kaside 30
Mısra: **21**
Alışkanlık haline getirilen davranış.

Her yirde ʿādetiyle kerem hem-nişīn olup
Her yolda merkebiyle ẓafer hem-ʿinān imiş

2. ʿ**ādet:**
Gazel 8
Mısra: **12**
Herkes tarafından uyulan hâl, olagelmiş, alışılmış şey, usûl, görenek.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

3. ʿ**ādet:**
Gazel 39
Mısra: **2**
Adet, gelenek, töre.

Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur
ʿĀdet oldur kim görinse māh-ı nev bārān olur

ʿādet-i raḥm:

1. ʿ**ādet-i raḥm:**
Kaside 20
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet, acıma alışkanlığı.

Ne bende şīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

ʿādetin itsün:

1. ʿ**ādetin itsün:**-*sün*
Gazel 46
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Huy ve alışkanlık hâline getirmek.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

ʿadīdühüm:

1. ʿ**adīdühüm:**
Kaside 20
Mısra: **42**
Sayıları.

Ne baḥrdür ʿacebā cünd-i bī-şumāruñ kim
ʿAdīdühüm ke-rimālin fuʾāduhum ke-cibāl

ʿadīm:

1. ʿ**adīmdür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **4**
Yok olan, bulunmayan.

Nice miṣāl göstere āyīne-i felek
Ol nev-ʿarūs-ı ḥüsne ki miṣli ʿadīmdür

adına:

1. **adına:**
Gazel 297
Mısra: **3**
... için, anlatmak amacıyla.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

ʿadl:

1. ʿ**adlüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **4**
Adalet, hakkaniyet.

Çeşm-i mestüñ ẓulm ile mülk-i dili vīrān ider
ʿAdlüñ ile yine ābād eyle ḳurbān olduġum

2. ʿ**adlüñi:**-*üñi*
Kaside 11
Mısra: **43**
Adalet, hakkaniyet.

ʿAdlüñi yād itmeyüp uzatduġı-yʾçün ẓulm elin
Ḫāke olmışdur ber-ā-ber kākül-i müşkīn-i dost

3. ʿ**adlüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 6
Mısra: **141**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

ʿAdlüñle yatur mest oluban bāġ yolında
Zerrīn külehiyle giceler nergis-i şehlā

4. ʿ**adl:**
Kaside 7
Mısra: **11**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

Gūyiyā Nūşīn-revān-ı ṣubḥdur kim ʿadl içün
Lāciverdī ḳubbeye zencīr-i zer aṣar güneş

5. ʿ**adlüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **77**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẓerreden kemter güneş

6. ʿ**adlüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **67**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

ʿAdlüñ güninde ḳoşmasa nā-maḥrem ile baş
Milk-i cihānda olmaz idi sengsār laʿl

7. ʿ**adlüñ:**-*üñ*
Kaside 22
Mısra: **57**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

ʿAdlüñ zamānesinde ruḥı gibi dilberüñ
Bir yirde āteş ile ḳılupdur ḳarār āb

8. ʿ**adlüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 22
Mısra: **53**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

ʿAdlüñde ḫalḳı ġarḳ ile itdügi-yʾçün helāk
Sürindi yüzi üstine leyl ü nehār āb

9. ʿ**adlüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 25
Mısra: **44**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

Kimse ʿahdüñde fiġān itmez meger evtār-ı çeng

Kimse ʿadlüñde firīb itmez
meger ḫūbān-ı ʿīd

10. ʿ**adlüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 29
Mısra: **55**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

ʿAdlüñde dutup kimse mi baġlayu bilürdi
Ter-dāmen olup gezmese bāzārı benefşe

11. ʿ**adli:**-*i*
Kaside 30
Mısra: **27**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

ʿAdli ḥikāyetin nice taḥrīr idem kʾanuñ
Kem izi tozı efser-i Nūşīn-revān imiş

12. ʿ**adlüñ:**-*üñ*
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

Güher ṭoġurdı ʿālem mākiyānı
Per ü bāl açalı ʿadlüñ ḫorosı

13. ʿ**adlüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **188**
Adalet, doğruluk, hakkaniyet.

Fürūġ oldı rāyuñ dil ü dīdeye
Penāh oldı ʿadlüñ sitem-dīdeye

14. ʿ**adl:**
Kaside 20
Mısra: **21**
Adalet, adil olma.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕl u kemāl

15. ʿ**adli:**-*i*
Gazel 267
Mısra: **20**
(Ar.) Adâlet, hakkāniyet, doğruluk, tarafsızlık.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

ʿadl ü dād:

1. ʿ**adl ü dād:**
Mesnevi 3
Mısra: **190**
Kelime Tipi: **-**
Doğruluk ve adalet.

Zihī dīn ü devlet zihī iʿtiḳād
Zihī ḫulḳ u şefḳat zihī ʿadl ü dād

ʿadli:

1. ʿ**adliyle:**-*yle*
Kaside 17
Mısra: **29**
Adalet, doğruluk ve hakkaniyet.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

ʿadl-i cihān-gīrden:

1. ʿ**adl-i cihān-gīrden:**-*den*
Kaside 29
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Cihan hükümdarının adaleti.

Bu ʿadl-i cihān-gīrden añlandı ki ayruḳ
Nā-maḥreme baş ḳoşmaya ebkār-ı benefşe

ʿadlüñ elin:

1. ʿ**adlüñ elin:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Adalet(in) eli.

Çün bisāṭ-ı zemīnde ʿadlüñ elin
Bāsiṭüʾl-emni veʾl-amān bulduñ

ʿadū:

1. ʿ**adūñ:**-*ñ*
Kaside 20
Mısra: **37**
Düşman.

Ḫayāl-i devlet idermiş taṣavvurında ʿadūñ
Zihī taṣavvur-ı bāṭıl zihī ḫayāl-i muḥāl

2. ʿ**adūsı:**-*sı*
Terci-bend 2
Mısra: **91**
Düşman.

Delmege şeh ʿadūsı sīnesini
İtdi ser-tīz ḫancerin sūsen

3. ʿ**adūya:**-*y, -a*
Kaside 8
Mısra: **99**
Düşman.

Bir cām içürdi cevher-i tīġuñ ʿadūya kim
Her cürʿasından oldı yemīn ü yesār laʿl

4. ʿ**adū:**
Kaside 9
Mısra: **37**
Düşman.

Ṭaḳdı devātı gibi ʿadū boynına resen
Çün ṣaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

5. ʿ**adūña:**-*ñ, -a*
Kaside 14
Mısra: **52**
Düşman.

Şeref göginde sen ol āfitāb-ı ʿālem-tāb
ʿUṭārid-i felek ursun ʿadūña tīr-i ḫadeng

6. ʿ**adūñuñ:**-*nuñ*
Kaside 20
Mısra: **101**
Düşman.

Kesile başı ʿadūñuñ cihānda nite ki zülf
Ḳarara yüzi ḫasūduñ zamānda nite ki ḫāl

7. ʿ**adū:**
Kaside 22
Mısra: **35**
Düşman.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

8. ʿ**adū:**
Kaside 29
Mısra: **65**
Düşman.

Ġarḳ oldı ʿadū ḳanına ol ḫancer-i sīr-āb
Gūyā ki geyer câme-i gül-nāri benefşe

9. ʿ**adū:**
Kaside 23
Mısra: **79**
Ar. Düşman.

Göreydi şuda nīzeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

adum aġzına almazdı:

1. **adum aġzına almazdı:**-*idi*
Gazel 258
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Adını ağzına almamak; dargınlık, kırgınlık, kızgınlık vb. sebeple bir kimseden söz etmemek.

Almazdı adum aġzına ol maṭlaʿ-ı cemāl
Mecmūʿasında maḫlaṣ-ı eşʿārum olmasa

aduñ:

1. **aduñ:**
Kaside 16
Mısra: **18**
Ad, isim.

ʿİlmüñ ile oḳınur nüsḫa-i devrān-ı ʿulūm
Aduñ ile yazılur defter ü dīvān-ı kerem

ʿādū-yı sengīn-dil:

1. ʿ**ādū-yı sengīn-dil:**
Kaside 14
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Taş yürekli düşman.

Ger āhenīn siper olsa ʿādū-yı sengīn-dil
Geçer bu nīze-i ser-tīzüñ itmez anda direng

āfāk:

1. **āfāḳı:**-*ı*
Gazel 216
Mısra: **8**
Ar. Ufuklar, gökler.

Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaşumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

āferīd-kār:

1. **āferīd-kār:**
Kaside 27
Mısra: **12**
Yaratan, Allah.

Hergiz bu niʿmetüñ idemez şükrini edā
Kim şāh-ı ʿālem itdi seni Āferīd-kār

āferīn:

1. **āferīn:**
Gazel 44
Mısra: **9**
"Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.

Āferīn ḥüsni ʿarūsına kʾanuñ zīverini
Aḥmed āyīne-i ḫurşīd ü ḳamerden güniler

2. **āferīn:**
Gazel 260
Mısra: **9**
"Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa
Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

3. **āferīn:**
Gazel 269
Mısra: **10**
"Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.

Sidre ḳaddinde uçarsın dilberüñ ey murġ-ı dil
Müntehā pervāz idersin āferīn pervāzuña

4. **āferīn:**
Kaside 12
Mısra: **27**
"Aferin, bravo, tebrikler" anlamlarına gelen takdir ve beğenilme sözü.

Gün yüzüñde āferīn ol zülf-i ʿanber-sāya kim
Müşkden ser-pūş aşar ḳandīl-i mehtāb üstine

āferīniş-i dünyāya:

1. **āferīniş-i dünyāya:**-*ya*
Kaside 1
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın yaratılışı.

Dünyā ẕeheb cibāl ile aldayımaz seni
Ey ẕātuñ āferīniş-i dünyāya kīmyā

āfet:

1. **āfet:**
Gazel 206
Mısra: **5**
Büyük felaket, bela.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

āfet-i cān:

1. **āfet-i cān:**
Nazm 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet veren, ıstırap çektiren güzel.

Görinürdi gözinüñ āfet-i cān olacaġı
Sezinürdi boyınuñ serv-i revān olacaġı

āfet-i cāndur:

1. **āfet-i cāndur:**
Gazel 331
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet veren, ıstırap çektiren güzel.

Görinen fitne-i çeşmüñle ḳaşuñ mekrinden
Āfet-i cāndur u āşūb-ı cihāndur çelebī

2. **āfet-i cāndur:**-*dur*
Gazel 186
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**

Iztırap çektiren, can yakıcı şey veya kimse.

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

āfitāb:

1. **āfitābumdan:***-(u)m, -dan*
Gazel 45
Mısra: **13**
Güneş II Sevgili, dost.

Āfitābumdan ıraḫ nice yanam nār-ı ġama
Cevri devrānda baña gerdiş-i eflāk eyler

2. **āfitāb:**
Gazel 176
Mısra: **2**
Güneş II Sevgili, dost.

Geh geh ṭutunsa ʿanber-i terden niḳāb gül
Beñzerdi rūz-ı ḥüsnüñe ey āfitāb gül

3. **āfitābı:***-ı*
Gazel 305
Mısra: **1**
Güneş II Sevgili, dost.

Var mı bir ḥüsn āfitābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

4. **āfitāb:**
Kaside 25
Mısra: **33**
Güneş II Sevgili, dost.

ʿAzm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş meger ol āfitāb
Māh götürmiş yanınca ʿanberīn çevgān-ı ʿīd

5. **āfitābını:***-ı, -n, -ı*
Kaside 10
Mısra: **13**
Güneş; aydınlık, parlaklık; güzellik.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

6. **āfitābını:***-ı, -n, -ı*
Kaside 30
Mısra: **13**
Güneş; aydınlık, parlaklık; güzellik.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

7. **āfitāb:**
Gazel 22
Mısra: **3**
Far. is. Güneş.

Bir deñizdür ḥüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfitāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḥs

8. **āfitāb:**
Gazel 160
Mısra: **3**
Far. is. Güneş.

Her sefer yire çalar zerrīn külāhın āfitāb
Serverā sen urınaldan efser-i zībālıġuñ

9. **āfitāb:**
Gazel 165
Mısra: **15**
Far. is. Güneş.

Çün bende düşdi ḥalḳa-i zülfinde āfitāb
Her ḥalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

10. **āfitāb:**
Gazel 215
Mısra: **15**
Far. is. Güneş.

Baḥr-i ḥüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āfitāb
Yā Rab ol ḥüsnüñ senāsın ben nice iḥṣā ḳılam

11. **āfitāb:**
Gazel 231
Mısra: **9**
Far. is. Güneş.

Ben zerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol meh-liḳā içün

12. **āfitābıyla:***-ı, -y, -la*
Kaside 7
Mısra: **85**
Far. is. Güneş.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfitābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

13. **āfitāb:**
Kaside 8
Mısra: **45**
Far. is. Güneş.

Ḫavfından oldı baḫşişinüñ zerd āfitāb
Luṭfından oldı sözlerinüñ şermsār laʿl

14. **āfitāb:**
Kaside 12
Mısra: **37**
Far. is. Güneş.

Kūze-i yāḳūtdan kevser ṣaçardı āfitāb
Reng-i laʿlüñ ʿaksi düşse çarḫ-ı dolāb üstine

15. **āfitāb:**
Kaside 18
Mısra: **21**
Far. is. Güneş.

Çoḳ çegzinür ki çağıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẓill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

16. **āfitāb:**
Kaside 19
Mısra: **25**
Far. is. Güneş.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

17. **āfitāb:**
Kaside 19
Mısra: **91**
Far. is. Güneş.

Ḫilʿat-i zerrīnle germ olmazdı her gün āfitāb
Ger ḳomasa her seḥer ḫāk-i cenābuñda cebīn

18. **āfitāb:**
Kaside 20
Mısra: **62**
Far. is. Güneş.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfitāb hilāl

19. **āfitāb:**
Kaside 25
Mısra: **47**
Far. is. Güneş.

Pūte-i zerrīn diker evc-i felekde āfitāb
Müşterīdür tīr-i ḳavsüñe bugün meydān-ı ʿīd

20. **āfitāb:**
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Far. is. Güneş.

Āfitāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfitāb

21. **āfitāb:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Far. is. Güneş.

Āfitāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfitāb

22. **āfitāb:**
Mesnevi 3
Mısra: **175**
Far. is. Güneş.

Senüñ gibi kim gördi bir āfitāb
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

23. **āfitāb:**
Mesnevi 3
Mısra: **216**
Far. is. Güneş.

Ne yazam medīḥüñde ey meh-rikāb
Ġanīdür çü taʿrīfden āfitāb

24. **āfitābı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **66**
Far. is. Güneş.

Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur
Ol devlet āfitābı ki gerdūn-penāh idi

<u>āfitāb-cemāl:</u>

1. **āfitāb-cemāl:**
Kaside 20
Mısra: **86**
Güneş (gibi) güzel yüz.

Ki anda ʿayş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt
Sitāre ḫayl ü felek-ḳadr ü āfitāb-cemāl

<u>āfitāb-ı ʿālem-tāb:</u>

1. **āfitāb-ı ʿālem-tāb:**
Kaside 14
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Âlemi aydınlatan güneş.

Şeref göginde sen ol āfitāb-ı ʿālem-tāb
ʿUṭārid-i felek ursun ʿadūña tīr-i ḫadeng

<u>āfitāb-ı baht:</u>

1. **āfitāb-ı baḫt:**
Kaside 19
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Saadet, kutluluk güneşi.

Ẓill-i Yezdān āfitāb-ı baḫt Sulṭān Bāyezīd
Mehdī-i devr-i zamān u dāver-i rūy-ı zemīn

<u>āfitāb-ı münīr:</u>

1. **āfitāb-ı münīr:**
Nazm 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Parlak güneş.

Sen ol sitāre-ḫaşemsin ki āfitāb-ı münīr
Eger ḳovulsa ḳapuñdan düşerdi pencereden

<u>āfitāb-ı rāyuña:</u>

1. **āfitāb-ı rāyuña:**-*uñ, -a*
Kaside 7
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Fikrin güneşi.

Āfitāb-ı rāyuña olmaz muḳābil nice kim
ʿArż ide ṭabl u ʿalemle nūrdan leşker güneş

<u>āfitāb-ı şabūḥı:</u>

1. **āfitāb-ı şabūḥı:**-*ı*
Gazel 25
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güneşe benzeyen sabah şarabı.

Şun āfitāb-ı ṣabūḥı ki māh-ı rūze geçüp
Hilāl-i ʿīd eline aldı zer-nigār ḳadeḥ

<u>āfitāb-ı salṭanatsın:</u>

1. **āfitāb-ı salṭanatsın:**-*sın*
Kaside 13
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Saltanat güneşi.

Āfitāb-ı salṭanatsın yüri heft iḳlīme kim
Tīġuñuñ maşrıḳla maġrib tābiʿ-i fermānıdur

<u>āfitāb-ı serv-ḳāmet:</u>

1. **āfitāb-ı serv-ḳāmet:**
Gazel 147
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sevgili boylu güneş. II Sevgili.

Senden alup gönlümi kime virem kim bir daḫı
Āfitāb-ı serv-ḳāmet māh-ı gül-ruḫsār yoḳ

<u>āfitāb-ı ṭalʿatüñe:</u>

1. **āfitāb-ı ṭalʿatüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 158
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünün güneşi.

Ey āfitāb-ı ṭalʿatüñe sāyebān ḳaşuñ
Çekmiş berāt-ı ḥüsnüñe müşkīn nişān ḳaşuñ

<u>āfitāb-vār:</u>

1. **āfitāb-vār:**
Kaside 27
Mısra: **26**
Güneş gibi.

Ṭutduḳca heft kişveri ablaḳ-süvār-ı ṣubḥ
Maşrıḳla maġribi ṭutasın āfitāb-vār

ʿafv:

1. ʿ**afvuña:**-*ū, -ñ, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **83**
(Ar.) Af, bağışlama.

Çü ʿafvuña ṭayanduḳ itdük günāh
Yine ʿafvuñ olsun bize ʿöẕr-ḫᵛāh

2. ʿ**afvuña:**-*ū, -ñ, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **105**
(Ar.) Af, bağışlama.

Var iḥtiyāc ʿafvuña yā sātirüʾl-ʿuyūb
Demdür kʾanuñ şefīʿi Resūl-i Emīn ola

3. ʿ**afvuñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **84**
Af, bağışlama.

Çü ʿafvuña ṭayanduḳ itdük günāh
Yine ʿafvuñ olsun bize ʿöẕr-ḫᵛāh

4. ʿ**afvuñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **86**
Af, bağışlama.

Eger mücrim olmasa ey Ẕüʾl-Celāl
Kime ʿafvuñ ideydi ʿarż-ı cemāl

5. ʿ**afve:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **38**
Af, bağışlama.

Ḳalem-i ʿafv çek ey sāye-i Ḥaḳ sehvüme kim
Germdür şefḳatüñüñ ʿafve ḫarīdārluġı

ʿafv eyle:

1. ʿ**afv eyle:**
Gazel 156
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Affetmek, bağışlamak.

Şuçum ʿafv eyle kim her gün ıraḳdan
Öperem rāhını ol āsitānuñ

ʿafv-i şehenşāh:

1. ʿ**afv-i şehenşāh:**
Kaside 15
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Padişahlar padişahının affı.

Ḳul ḫaṭā ḳılsa nʾola ʿafv-i şehenşāh ḳanı
Ṭutalum iki elüm ḳanda imiş ḳanı kerem

afyon:

1. **afyonuñ:**-*uñ*
Gazel 173
Mısra: **8**
Haşhaş başlarından çıkan zehirli ve uyutucu madde.

Ġam-ı cānānı göñül cānı gibi gizlü dutar
Yine tiryākī bilür ḳıymetin afyonuñ

aġ:

1. **aġdı:**-*dı*
Gazel 158
Mısra: **5**
Yükselmek, çıkmak.

Gün gibi ṭopı göklere aġdı güzelligüñ
Meydān-ı ḥüsnde şunalı şavlecān ḳaşuñ

2. **aġsa:**-*sa*
Kaside 15
Mısra: **25**
Yükselmek, çıkmak.

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña şunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

3. **aġ:**
Kaside 21
Mısra: **5**
Yükselmek, çıkmak.

Ṭolaşup zülfine aġ alnına kim Ṭāḳ-ı Kisrāya nerdibān bulduñ

4. **ağında:**-*ın, -da*
Gazel 341
Mısra: **3**
Beyaz.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ ağında
Şan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

5. **ağına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 271
Mısra: **9**
Düğümlerden yapılmış tuzak.

Ḳara zülfüñüñ ağına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

6. **ağına:**-*ın, -a*
Kaside 20
Mısra: **77**
Düğümlerden yapılmış tuzak.

Anuñʾçün oldı ḳara zülfüñ ağına hevesüm
Ki āb-ı dīdede çoġaldı māhiyān-ı ḫayāl

aġ atar:

1. **aġ atar:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Balık avlamak için denize ağ bırakmak. II Tuzağa düşürmek.

Ḥüsn deryāsında cānlar mevc urur māhī gibi
Her ṭarafdan aġ atar bu kākül-i pīçān aña

aġaç:

1. **aġaç:**
Kaside 8
Mısra: **59**
Ağaç.

Cüduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında simār laʿl

āgāh:

1. **āgāhı:**
Nazm 27
Mısra: **2**
1. Haberi olan, haberli, haberdar. 2. Uyanık, basîret sâhibi, sırlara vâkıf, müteyakkız.

Her kʾanuñ deryūze-i ʿışḳuñda şeyʾ liʾllāhı yoḳ
Menzil-i dervāze-i ʿuşşāḳdan āgāhı yoḳ

ägāh ider:

1. **āgāh ider:**-*er*
Gazel 325
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Haberdar etmek, bildirmek.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

āgāh olmaduñ:

1. **āgāh olmaduñ:**
Gazel 280
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Haberdar olmak, öğrenmek, vakıf olmak.

Zāhid melāmet seng ile uşatma göñlüm şīşesin
Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma

āġāz itdi:

1. **āġāz itdi:**-*di*
Gazel 215
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Başlamak, işe girişmek. II Söylemeye, dillendirmeye, anlatmaya başlamak.

Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi göñlüm muṭribi
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

aġber:

1. **aġber:**
Kaside 7
Mısra: **68**
Çok tozlu.

Geh ser-i nīzeñle bozılur sevād-ı rūy-ı māh
Geh ġubār-ı sümm-i esbüñden olur aġber güneş

aġırla:

1. **aġırlayan:**-*yan*
Gazel 49
Mısra: **6**
İkramda bulunmak, saygı göstermek.

Her dem raḳībi göñlüm içindʾañduġum bu kim
İssin aġırlayan itine üstüḫ̱ān virür

aġız:

1. **aġızda:**-*da*
Gazel 32
Mısra: **8**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum ṣevāba gir
Kim elden ise olur aġızda şeker leẕīẕ

2. **aġzındadur:**-*ı, -n, -da, -dur*
Gazel 186
Mısra: **12**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẕar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

3. **aġzuma:**-*u, -ma*
Gazel 327
Mısra: **3**
İnsan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

Aġzuma vir dehānuñuñ ḳadeḥin
Ki budur Rūm ilinüñ erkānı

4. **aġzuma:**-*um, -a*
Gazel 20
Mısra: **3**
Ağız, aşığın ağzı.

Şekker lebüñ aġzuma sögerse
Sögmek degül ol duʿādur ey dost

5. **aġzuma:**-*um, -a*
Gazel 296
Mısra: **1**
Ağız, aşığın ağzı.

Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaṣfuñ şerbeti
Kim zebān-ı ḫāmeyi ṣaḳḳ itdi sözüm leẕẕeti

6. **aġzuma:**-*um, -a*
Nazm 8
Mısra: **2**
Ağız, aşığın ağzı.

Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb
Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb

7. **aġzı:**-*ı*
Gazel 86
Mısra: **5**
Sevgilinin ağzı.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

8. **aġız:**
Gazel 150
Mısra: **5**
Ağız.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

9. **aġzı:**
Gazel 40
Mısra: **1**
(Sevgilinin) ağzı.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

aġıza ne gelse söyledür:

1. **aġıza ne gelse söyledür:**-*t, -ür*
Kaside 17
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Ağzına geleni söylemek; gelişigüzel, saçma sapan konuşmak.

Öykünerem dir ise ġonca lebüñe ne ʿaceb
Söyledür aġıza ne gelse göñül darluġı

aġla-:

1. **aġlayup:**-*y, -up*
Gazel 189
Mısra: **7**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳumaġa pāk oluram

2. **aġlayup:**-*y, -up*
Kaside 23

Mısra: **10**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye
Ḥasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

3. **aġladuġuma:**-*duġ, -(u)m, -a*
Gazel 55
Mısra: **13**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

4. **aġlatma:**-*t, -ma*
Gazel 125
Mısra: **5**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Beni aġlatma kim zeyn oldı ḥüsnüñ
Bu rūz-ı ʿīdde bārān yaraşmaz

5. **aġlamasun:**-*ma, -sun*
Gazel 150
Mısra: **9**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Zülfüñ hevāsına düşen aġlamasun mı kim
Sevdā ʿilācın itmege āb-ı revān gerek

6. **aġlaram:**-*r, -am*
Gazel 198
Mısra: **4**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

7. **aġlama:**-*ma*
Gazel 221
Mısra: **4**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Çünki taḳdīrüñdür iş aḫterden efġān eyleme
Ḥükm-i sulṭāndur siyāset aġlama cellāddan

8. **aġladuġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 267
Mısra: **19**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḥaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

9. **aġladı:**-*dı*
Gazel 307
Mısra: **22**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu gönlüm ḥālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

10. **aġladı:**-*dı*
Gazel 338
Mısra: **4**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Yād-ı ruḫ u lebüñle fiġān itdügümce ben
Şemʿ aġladı vü mey acıdı nāle ḳıldı ney

11. **aġlaram:**-*r, -am*
Kaside 10
Mısra: **8**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı gönlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı gönlümüñ

12. **aġlaram:**-*r, -am*
Kaside 23
Mısra: **61**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Ey ḫāme aġlaram seni kʾazaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

13. **aġlaram:**-*r, -am*
Kaside 30
Mısra: **8**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı gönlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı gönlümüñ

14. **aġladı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **24**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Şādī günini ġam bulıdı ḳapladı dirīġ
Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı dirīġ

15. **aġlañ:**-*ñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **25**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Aġlañ ki yire girdi meh-i āsumān daḫı
Ẓulmet palāsın egnine şaldı cihān daḫı

<u>aġla:</u>

1. **aġladum:**-*du, -m*
Gazel 29
Mısra: **9**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Vaʿde-i vaṣlın işitdüm şādlıḳdan aġladum
Ol şeker-rīz oldı ben oldum gülāb-efşān-ı ʿīd

2. **aġlarken:**-*r, -ken*
Gazel 30
Mısra: **8**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Göz yaşı ile geçmemege ʿömr-i ʿazīzüm
Aġlarken öñümden güẕer eylemesün ol ḳad

3. **aġladuġumca:**-*duk, -um, -ca*
Gazel 92
Mısra: **1**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Aġladuġumca ben ol şūḫ-ı sitem-kār güler
Bir olup düşman ile her nefes oynar güler

4. **aġlarken:**-*r, -ken*
Gazel 257
Mısra: **17**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

5. **aġlar:**-*r*
Gazel 206
Mısra: **25**
Gözyaşı dökmek II üzülmek, acımak.

İçi yanduġından aġlar şemʿ-i meclis ḥālüme
Yār oda nʾiçün yaḳar ben mübtelāsın bilmedüm

6. **aġlamazdı:**
Gazel 258
Mısra: **1**
Ağlamak, gözyaşı dökmek II Yağmurun yağması.

Ebr aġlamazdı dīde-i ḫūn-bārum olmasa
Gülmezdi gül bahār-ı ruḫ-ı yārum olmasa

7. **aġlamadı:**-*madı*
Gazel 18
Mısra: **9**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Zāhid sözine germ olup aġlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

8. **aġladuġınca:**-*duk, -ınca*
Gazel 38
Mısra: **10**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

ʿĀşıḳ u maʿşūḳa beñzer āsumān ile zemīn
Kim biri aġladuġınca birisi ḫandān olur

9. **aġlar:**-*r*
Gazel 39
Mısra: **7**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş
Ol sebebden gök daḫı yaşlar döküp nālān olur

10. **aġladuġumdan:**-*duġ, -um, -dan, -*
Gazel 74
Mısra: **3**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Zülf ü ḫaddi şevḳına aġladuġumdan incinüp
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

11. **aġlayıcaḳ:**-*y, -ıcaḳ*
Gazel 75
Mısra: **7**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

12. **aġlasam:**-*sa, -m*
Gazel 86
Mısra: **11**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Müşkil budur ki her kime kim ḫālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

13. **aġladuġıyla:**-*duḳ, -ı, -ile*
Gazel 92
Mısra: **9**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Aḥmed aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi
Bu ki gördükce anuñ ḥālini aġyār güler

14. **aġlar:**-*r*
Gazel 102
Mısra: **8**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Aḥmedʾi gör ki şaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḥālini dimez hemān aġlar oturur

15. **aġlasam:**-*sa, -m*
Gazel 143
Mısra: **7**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

16. **aġlamaḳdan:**-*maḳ, -dan*
Gazel 267
Mısra: **15**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Ḫūblar geçdükce aġlamaḳdan aġardı gözüm
Ay u gün geçmek ʿaceb mi merdümi ger pīr ide

17. **aġlasa:**-*sa*
Gazel 351
Mısra: **11**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Añup dür-dānesin aġlasa Aḥmed
Ṭolar dürr ile gevher dest-māli

18. **aġladuġumca:**-*duk, -um, -ca*
Kaside 23
Mısra: **11**
Acı, keder, pişmanlık veya

sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Aġladuġumca nāz idüp arturdı sūzumı
Eşkümden özge görmedüm āteş-şimār āb

19. **aġlayalum:**-*y, -alum*
Nazm 14
Mısra: **1**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum
Neden yıḳıldı bu serv-i revānı aġlayalum

20. **aġlayalum:**-*y, -alum*
Nazm 14
Mısra: **2**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum
Neden yıḳıldı bu serv-i revānı aġlayalum

21. **aġlayalum:**-*y, -alum*
Nazm 14
Mısra: **3**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Hem anı aġlayalum hem anuñ firāḳından
Cihān ne odlara yandı cihānı aġlayalum

22. **aġlayalum:**-*y, -alum*
Nazm 14
Mısra: **4**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek. II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Hem anı aġlayalum hem anuñ firāḳından
Cihān ne odlara yandı cihānı aġlayalum

aġladuġ:

1. **aġladuġum:**-*um*
Gazel 75
Mısra: **9**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Lāle ḫaddüñ göricek āh idüben aġladuġum
Bu ki gül mevsimidür bād ile bārān dökilür

2. **aġladuġum:**-*um*
Gazel 293
Mısra: **9**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

aġlamak:

1. **aġlamaḳdan:**-*dan*
Müfret 44
Mısra: **2**
Acı, keder, pişmanlık veya sevinçten gözyaşı dökmek II Üzülmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.

Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine
Aġlamaḳdan ḫāne-i çeşmüm ḫarāb oldı yine

aġlaş-:

1. **aġlasun:**-*(u)ñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **31**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Çeşm-i sitāre aġlasun ol meh-liḳāya kim
Görmedi pīr-i çarḫ aña beñzer cevān daḫı

aġlat:

1. **aġlatmaz:**-*ma, -z*
Gazel 40
Mısra: **9**
Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzmek, kederlendirmek.

Ḥüsni Keşmīrinde aġlatmaz gözi siḥri beni
Yaġmurı yaġdurmayan cādū-yı fettān andadur

2. **aġlatmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 58
Mısra: **9**
Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzmek, kederlendirmek.

Ol şemʿ-i cemʿ giceler aġlatmaġa beni
Meclislere raḳīb ile ḫandān olup gider

3. **aġladursın:**-*ur, -sın*
Gazel 270
Mısra: **5**
Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzmek, kederlendirmek.

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

4. **aġlatma:**-*ma*
Kaside 25
Mısra: **8**
Ağlatmak, ağlamasına sebep olmak. II Üzmek, canını yakmak, kederlendirmek.

Çün cemālüñ ʿīdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı ʿīd

5. **aġladup:**-*up*
Gazel 300
Mısra: **5**
Ağlatmak, ağlamasına sebep olmak. II Üzmek, canını yakmak, kederlendirmek.

Aġladup şemʿ-vār ḫasretle
Gice tā ṣubḥ-gāh yaḳma beni

aġşān-ı celālüñi:

1. **aġşān-ı celālüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 29
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Yücelik dalları.

Aġşān-ı celālüñi penāh eylesün eflāk
Nite ki duta dāmen-i eşcārı benefşe

aġyār:

1. **aġyārumı:**-*um, -ı*
Gazel 243
Mısra: **2**
Rakip, yabancı || Sevgilinin

aşık dışında dost edindiği kimseler.

Ol degülsin ṣānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

2. **aġyār:**
Gazel 37
Mısra: **13**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine
Gel gir Aḥmed göñline gör nice āteş-tāb olur

3. **aġyār:**
Gazel 47
Mısra: **7**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

4. **aġyār:**
Gazel 64
Mısra: **2**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Āh kʾirdügine ol ṣūḫ-ı sitemkār öpilür
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar öpilür

5. **aġyāruñ:**-*uñ*
Gazel 64
Mısra: **5**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

6. **aġyār:**
Gazel 92
Mısra: **10**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Aḥmed aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi
Bu ki gördükce anuñ ḥālini aġyār güler

7. **aġyār:**
Gazel 102
Mısra: **1**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

8. **aġyār:**
Gazel 102
Mısra: **2**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

9. **aġyār:**
Gazel 120
Mısra: **15**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḥāfıẓ aña Bū-leheb olmaz

10. **aġyār:**
Gazel 161
Mısra: **11**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Kaʿbe-i ḥüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

11. **aġyār:**
Gazel 196
Mısra: **12**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Hīçe ṣayar nāle vü efġānumı ben nice kim
Şād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

12. **aġyār:**
Gazel 223
Mısra: **13**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār
Ey şefḳati az şūḫ-ı cihān yandum elüñden

13. **aġyār:**
Gazel 227
Mısra: **3**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

14. **aġyāra:**-*a*
Gazel 229
Mısra: **11**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

15. **aġyār:**
Gazel 231
Mısra: **13**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Nezr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

16. **aġyārı:**-*ı*
Gazel 234
Mısra: **3**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Nicʾitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ
Diyimez kʾola hep ʿömri şikāyet rūzigārından

17. **aġyārı:**-*ı*
Gazel 235
Mısra: **3**
(Ar.) (Âşığa göre)

Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

18. **aġyār:**
Gazel 247
Mısra: **9**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Özin yār añladur aġyār çoḳdur
Az olur yār-ı cānī sen bilürsin

19. **aġyār:**
Gazel 263
Mısra: **9**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Nice ḳan dökmesün gözüm ki aġyār
Urur zaḫm-ı cefālar tāze tāze

20. **aġyār:**
Gazel 275
Mısra: **3**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Sāye-i zülfüñ hümāsın ṣalma aġyār üstine
Bir siyeh-rūdur anuñ baḫtın hümāyūn eyleme

21. **aġyāruñ:**-*uñ*
Gazel 280
Mısra: **9**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

ʿIşḳuñ yolında gönlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne ʿāşıḳam gel ḫār ṣaçma rāhuma

22. **aġyārı:**-*ı*
Gazel 303
Mısra: **9**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Bī-girān aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār
Ḫavlı düzmiş ḫārdan ṣāḫ-ı gül-i raʿnā gibi

23. **aġyār:**
Gazel 319
Mısra: **14**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Ālet-i hengāmedür it gibi oş
Gireli bu meclise aġyār hey

24. **aġyār:**
Kıt'a 2
Mısra: **13**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Dil-i ṣad-pāremi aġyār elinden
Dem ā dem ney gibi nālān idersin

25. **aġyār:**
Murabba 1
Mısra: **17**
(Ar.) (Âşığa göre)
Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirīġ
Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitem-kār dirīġ

aġz:

1. **aġzını:**-*ını*
Kaside 19
Mısra: **34**
Ağız.

Hīç irmez biline diḳḳatle fikr-i mū-şikāf
Hīç bulmaz aġzını ḥikmetle ʿaḳl-ı ḫurde-bīn

2. **aġzını:**-*ını*
Terci-bend 2
Mısra: **41**
Ağız.

Aġzını pür-dürer ḳılur şebnem
Çün lebüñden virür nişān ġonca

3. **aġzını:**-*ını*
Terci-bend 2
Mısra: **46**
Ağız.

Dürc-i yāḳūtı pür-zer olduġı-yʾçün
Eyledi aġzını nihān ġonca

4. **aġzumdan:**-*um, -dan*
Gazel 307
Mısra: **4**
Ağız, dudak.

Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin
Hīç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

5. **aġzında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 8
Mısra: **32**
Ağız, dudak.

Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi
Rengīn laṭīfedür ṭutar aġzında mār laʿl

6. **aġzuña:**-*uñ, -a*
Gazel 135
Mısra: **5**
Ağız II sevgilinin ağzı.

Göñül İskenderi aġzuña gitdi
Ḥayāt içmeklüge Ḫıżr ola yoldaş

7. **aġzuña:**-*uñ, -a*
Gazel 183
Mısra: **4**
Ağız II sevgilinin ağzı.

Zülfüñi ḫāke ṣalarsañ müşk olur rūy-ı zemīn
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

8. **aġzuña:**-*uñ, -a*
Gazel 264
Mısra: **8**
Ağız II sevgilinin ağzı.

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

9. **aġzuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 48
Mısra: **4**
(Sevgilinin) ağzı.

Laʿlüñ gibi bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-püş
Aġzuñ gibi bir dürc-i dürer-bārı kimüñ var

10. **aġzuña:**-+*uña*
Gazel 145
Mısra: **5**
(Sevgilinin) ağzı.

Ġonca aġzuña ḳanda öyküne kim
Ġonca miskīndür aġzı var dili yoḳ

11. **aġzum:**-*um*
Gazel 32
Mısra: **7**
Ağız; insan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum s̲evāba gir
Kim elden ise olur ağızda şeker leẕīẕ

12. **aġzında:**-*ıñ, -da*
Gazel 163
Mısra: **8**
Ağız; insan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

13. **aġzuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 246
Mısra: **14**
Ağız; insan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

Şaçlaruñdan isteyem dirdüm bu göñlüm ḫātemin
Güldügüñden ḳorḳaram aġzuñda pinhān olmasun

14. **aġzından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 11
Mısra: **64**
Ağız; insan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

Baş götürmiş ḫāsidüñ ḳaşdına ejderhā gibi
Şan şaçar aġzından āẕer kākül-i müşkīn-i dost

15. **aġzın:**-*ı, -n*
Kaside 13
Mısra: **30**
Ağız; insan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

Ġonca-i gül meyl ider āyīne-i āb üstine
Aġzın açmış şan ser-i ṭūṭī-i Hindistānidür

16. **aġzın:**-*ı, -n*
Müfret 12
Mısra: **1**
Ağız; insan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henüz

17. **aġzumı:**-*um, -ı*
Terci-bend 1
Mısra: **109**
Ağız; insan ve hayvanlarda yemeye, seslenmeye mahsus uzuv.

Ey ḫᵛāce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ

18. **aġzuñ:**-*uñ*
Gazel 198
Mısra: **7**
Ağız II Sevgilinin ağzı.

Baḥr-i şūra şalsañ aġzuñ yarınuñ bir ḳaṭrasın
Şübhesüz şīrīn olurdı yidi deryā dostum

19. **aġzuñ:**-*uñ*
Gazel 210
Mısra: **3**
Ağız II Sevgilinin ağzı.

Gerçi ışmarlamışam göñlüme aġzuñ sırrını
Gör beni dīvāneye rāz-ı nihān ışmarlaram

20. **aġzından:**--*ın, --dan*
Gazel 296
Mısra: **21**
Ağız II dil.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

aġzı:

1. **aġzı:**
Gazel 34
Mısra: **1**
(Sevgilinin) ağzı.

Ḥikmetde aġzı mubṭıl-i ḳavl-i ḥakīmdür
Kim manṭıḳında noḳṭa-i vehmī dü-nīmdür

2. **aġzı:**
Gazel 219
Mısra: **5**
(Sevgilinin) ağzı.

Aġzı şıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

3. **aġzı:**
Nazm 4
Mısra: **6**
(Sevgilinin) ağzı.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

aġzı var dili yoḳ:

1. **aġzı var dili yoḳ:**
Gazel 145
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
"Konuşamayan, derdini anlatamayan" anlamında kullanılan bir söz.

Ġonca aġzuña ḳanda öyküne kim
Ġonca miskīndür aġzı var dili yoḳ

aġzına aldukca:

1. **aġzına alduḳca:**-*dukca*
Gazel 91
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sözünü etmek.

Lebüñi aġzına alduḳca Aḥmed
Ne söz kim söylese şīrīn olupdur

aġzına düşdüm:

1. **aġzına düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 150
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dedikodu konusu yapılmak.

Düşdüm raḳībüñ aġzına dutamadum dilin
Dutaydı aġzını ol itüñ üstüḫᵛān gerek

aġzını dutaydı:

1. **aġzını dutaydı:**-*a, -idi-d*
Gazel 150
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sonunu düşünmeden gelişigüzel konuşmaktan sakınmak.

Düşdüm raḳībüñ aġzına dutamadum dilin
Dutaydı aġzını ol itüñ üstüḫ̆ān gerek

<u>aġzını yumdı:</u>

1. **aġzını yumdı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Aġzını kapatmak.

Ser-ā-ser zebān oldı şemşīr-i tīz
Ḳaçan ṭaşra çıḳsa ḳopar resteḫīz

<u>aġzum açmadum:</u>

1. **aġzum açmadum:**
Gazel 86
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aġzını açmamak, konuşmamak.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

<u>aġzuñ açma:</u>

1. **aġzuñ açma:**-*ma*
Mesnevi 3
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Aġız açmak, konuşmak, söz söylemek.

Müdām açma aġzuñ ṣurāḫī gibi
Ḥarāma yol itme mübāḥī gibi

<u>āh:</u>

1. **āhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 112
Mısra: **9**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āhından Aḥmedʾüñ ṣaḳın ey dost zülfüñi
Bu müşk-nābı bād alur itmezseñ iḫtirāz

2. **āhumdan:**-*(u)m, -dan*
Gazel 123
Mısra: **13**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āhumdan anuñʾçün incinür kim
Gül yapraġıdur hevāya döymez

3. **āh:**
Gazel 131
Mısra: **2**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

4. **āhı:**-*ı*
Gazel 135
Mısra: **10**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Çün Aḥmed ḳaldı meydān-ı ġamuñda
Gözi saḳḳā oluban āhı ferrāş

5. **āhum:**-*um*
Gazel 169
Mısra: **5**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

İşigüñden dikilür göklere āhum ʿalemi
Ṭabl-ı sīnem dögilüp ḳarşuña feryād idicek

6. **āhına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 184
Mısra: **9**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Nʾola meyl itseñ Aḥmed āhına kim
Olur bād ile her dem serv māyil

7. **āhumdan:**-*(u)m, -dan*
Gazel 221
Mısra: **13**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

8. **āhı:**-*ı*
Gazel 251
Mısra: **13**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

İrişür Aḥmedʾüñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Ṣaḳın ey ḫūblaruñ ṣāhı seḥerde āh u zārumdan

9. **āhumla:**-*um, -la*
Gazel 260
Mısra: **4**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ay yüzüñsüz aydın olmaz ḫāniḳah-ı çeşmümüñ
Gerçi āhumla yanar şemʿ-i şebistān her gice

10. **āhından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 301
Mısra: **9**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmedʾüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

11. **āhumla:**
Gazel 310
Mısra: **7**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

12. **āhı:**-*ı*
Gazel 316
Mısra: **14**

1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Aḥmed yüzine ḳarşu fiġān itme ṣaḳın kim
Gül ḫırmenini yile virür bülbülüñ āhı

13. **āhumuzı:**-*umuz, -ı*
Gazel 330
Mısra: **1**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āh kim yār işitmez āhumuzı
Göge çıḳarduḳ āh u vāhumuzı

14. **āhına:**-*ı, -(n)a*
Terci-bend 2
Mısra: **29**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Bülbül āhına uġrayup āḫır
Yile vardı çerāġ-ı rūşen-i gül

15. **āhı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **22**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Çeşm-i ümīdi ṭopraġa girdi yir ehlinüñ
Āhı ḫurūşı göklere çıḳsa revā imiş

16. **āhuñ:**-*uñ*
Gazel 129
Mısra: **11**
Ah, inilti, feryat.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

17. **āhum:**-*um*
Kaside 23
Mısra: **43**
Ah, inilti, feryat.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Bārān-ı eşküm ile ṭolar her diyār āb

18. **āh:**
Gazel 6
Mısra: **10**
"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.

Maʿşūḳ ḫaṭṭıdur eceli mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince hā

19. **āhum:**-*um*
Kaside 19
Mısra: **31**
"Ah!" üzüntü bildiren ünlem.

Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören
Oldı ḥüsnüñe meges-rān şehper-i Rūḥuʾl-Emīn

20. **āh:**
Gazel 189
Mısra: **13**
"Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile câme-çāk oluram

21. **āh:**
Gazel 340
Mısra: **6**
"Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.

Çāresüz ḳaldı cān-ı bī-çāre
Āh kʾol çāre-sāz gelmez mi

22. **āh:**
Kaside 30
Mısra: **13**
"Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.

Görüp ṣuda cemālüñi ḫod-bīn olursın āh
Āyīnedārı ḥüsnüñüñ āb-ı revān imiş

23. **āh:**
Nazm 40
Mısra: **4**
"Ah!" özlem, sevgi bildiren ünlem.

Ḫaste dil yine oldı bī-çāre
Āh ol çāre-sāz gelmez mi

24. **āh:**
Gazel 5
Mısra: **9**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Yig ise ʿālemüñ ayruḳları ile āh baña Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

25. **āh:**
Gazel 5
Mısra: **8**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Ḳamuya bencileyinseñ dirīġ ḳamulara
Yig ise ʿālemüñ ayruḳlarıyla āh baña

26. **āhum:**-*um*
Gazel 74
Mısra: **10**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Pīç ü tābından kemend-i zülfüñüñ ey seng-dil
Her şeb āhum mancınıḳından göge ṣuʿbān yaġar

27. **āh:**
Gazel 119
Mısra: **13**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh
Eksilmedi göñülden ümīd-i vefā henūz

28. **āh:**
Gazel 178
Mısra: **10**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Geh hevā-yı ḳadd olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miskīne dāyim bir belā eksük degül

29. **āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 236
Mısra: **3**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Ġuṣṣamuñ ḳıṣṣaların yazar iken āhumdan

Ḫāmeler yanduġını nāme-i terden ṣorasın

30. **āh:**
Gazel 300
Mısra: **2**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Dostum bī-günāh yaḳma beni
Olmasun her gün āh yaḳma beni

31. **āh:**
Kaside 17
Mısra: **23**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Zülfi çengāline dil düzdini ber-dār ider āh
Dilberüñ ancaġ ola bī-dile dildārluġı

32. **āh:**
Mesnevi 3
Mısra: **111**
"Ah!" üzüntü, feryat bildiren ünlem.

Bu olmasa bir söz açaydum ki āh
Ṭutuşup yanaydı bu nüh ḫāneḳāh

33. **āhumuz:**-*u, -muz*
Gazel 39
Mısra: **7**
(Âşığın) ahı, feryat figanı.

Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş
Ol sebebden gök daḫı yaşlar döküp nālān olur

34. **āhum:**-*(u)m*
Gazel 119
Mısra: **3**
(Âşığın) ahı, feryat figanı.

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol mehliḳā henūz

35. **āh:**
Gazel 64
Mısra: **1**
"Ah" özlem / hasret bildiren ünlem.

Āh kʾirdügine ol ṣūḫ-ı sitemkār öpilür
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar öpilür

36. **āh:**
Gazel 121
Mısra: **7**
"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.

Āh hecrüñde ḫālümüz nʾola kim
Vaṣl içinde fiġānsuz olımazuz

37. **āh:**
Gazel 202
Mısra: **6**
"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.

Der ü dīvār-ı ḫāne-i dilde
Yazaram āh şāhum İbrāhīm

38. **āh:**
Gazel 208
Mısra: **2**
"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.

Bī-dilem dil-sitāndan ayrıldum
Āh kʾārām-ı cāndan ayrıldum

39. **āh:**
Gazel 246
Mısra: **3**
"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.

Bir söz ile gönlüm alduñ ṣoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

40. **āh:**
Gazel 309
Mısra: **12**
"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol ṣāḫ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

41. **āhum:**-*um*
Gazel 346
Mısra: **10**
"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.

Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġam-ı zülfüñden
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

42. **āh:**
Nazm 5
Mısra: **9**
"Ah!" özlem, sevgi, üzüntü bildiren ünlem.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

43. **āhumdan:**-*um, -dan*
Müfret 10
Mısra: **1**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi. 2. Ah ederek inleme.

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi
Oddan ḥaẕer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

<u>āh-:</u>

1. **āhum:**-*(u)m*
Gazel 131
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña
Ḥayretde ḳalmışam ki bu ne bārgāh imiş

2. **āhum:**-*(u)m*
Gazel 135
Mısra: **3**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü ṣudan ḥaẕẕ alımaz ṭaş

3. **āhum:**-*(u)m*
Gazel 140
Mısra: **16**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Her şeb Aḥmed revzenüñde tā seḥer
Görinür āhum çerāġından şuʿāʿ

4. **āhum:**-*(u)m*
Gazel 202
Mısra: **8**

1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Ḳorḳaram kim maḥalleñi nā-gāh
Odlara yaḳa āhum İbrāhīm

5. **āhum:**-*(u)m*
Mesnevi 3
Mısra: **104**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Fürūġ-ı suḥandan ferāġ eyledüm
Şeb-i ġamda āhum çerāġ eyledüm

6. **āhum:**-*(u)m*
Müfret 17
Mısra: **1**
1. Âşığın, aşk ateşiyle ortaya çıkan keder ve hüznünün neticesinde feryat ve figân etmesi, 2. Âh ederek inleme.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Yaşlar gözüme seyl gibi eyledi hücūm

āh eyleme:

1. **āh eyleme:**-*me*
Gazel 122
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Feryat etmek.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

āh eyler:

1. **āh eyler:**-*r*
Gazel 284
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Cigerden ʿāşıḳ āh eyler kimerde
Felek farḳına rāh eyler kimerde

āh eylerem:

1. **āh eylerem:**-*r, -em*
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.

Āfitāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfitāb

āh eylesem:

1. **āh eylesem:**-*se, -m*
Gazel 129
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ah etmek.

Şerār-ı nār-ı hecrüñden yüregüm şöyle yanmışdur
Ki bir āh eylesem ṭolar zemīn ü āsumān āteş

āh idemez:

1. **āh idemez:**-*e, -mez*
Kaside 26
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.

Ol serve ḳarşu āh idemez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

āh idimez:

1. **āh idimez:**-*e, -mez*
Gazel 43
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek, feryat etmek, sızlanmak.

Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

āh idüben:

1. **āh idüben:**-*üben*
Gazel 75
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İç çekmek, figan etmek.

Lāle ḫaddüñ göricek āh idüben aġladuġum
Bu ki gül mevsimidür bād ile bārān dökilür

āh idüp:

1. **āh idüp:**-*üp*
Gazel 104
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İç çekmek, figan etmek.

Ḫusrevā Şīrīn lebüñden işidenler ḳıṣṣamı
Āh idüp Leylī vü Mecnūn dāsitānın yaḳdılar

2. **āh idüp:**-*üp*
Gazel 203
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Feryat etmek, inlemek, şikayet etmek.

Gördüm gemiye bindi gider āh idüp didüm
Ḫāline ḳullaruñ naẓar it pādişācıġum

āh itdügüm:

1. **āh itdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 112
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İç çekmek, figan etmek.

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

āh itse:

1. **āh itse:**-*se*
Gazel 132
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek, iç çekmek, figan etmek.

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış

2. **āh itse:**
Gazel 300
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek, feryat etmek, şikâyet etmek.

Her gün āh itse sūz ile Aḥmed
Ḥüsnüñüñdür günāh yaḳma beni

āh kılduġumca:

1. **āh ḳılduġumca:**
Gazel 249

Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ah etmek. Acı ile içini çekmek; feryat etmek.

Āh ḳılduġumca örter āteşüm ruḫsārını
Şemʿi Aḥmed lā-cerem pinhān iderler bāddan

<u>āh kim:</u>

1. **āh kim:**
Gazel 74
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

2. **āh kim:**
Gazel 85
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim ġamzelerle dilberler Ṭaḳınur ṣaġlu ṣollu ḫançerler

3. **āh kim:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim fikr-i raḳīb ile geçer bāzārumuz
Ḥayf kʾol ʿömri Kirāmen Kātibīn ebter yazar

4. **āh kim:**
Gazel 100
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

5. **āh kim:**
Gazel 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim ol cāme-i ḫˇāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

6. **āh kim:**
Gazel 128
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim bir kebge ṣaldum göñlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

7. **āh kim:**
Gazel 145
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim ġam kilīdinüñ dili yoḳ
ʿĀşıḳuñ bundan ulu müşkili yoḳ

8. **āh kim:**
Gazel 159
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim ḫālüñ gibi baḫtum siyeh-ḥāl itmege
Ḫāke ṣalduñ zülfüñi ʿömrümi pā-māl eyledüñ

9. **āh kim:**
Gazel 194
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim sāye ṣalar serv-i bülendüñ her yire
Bu hevādandur benüm ḫāk ile yek-sān olduġum

10. **āh kim:**
Gazel 206
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

11. **āh kim:**
Gazel 206
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Nāmeye nāmın yazarken gitdi ʿaḳlum āh kim
Nice yazdum ruḳʿa-i medḥ ü ṣenāsın bilmedüm

12. **āh kim:**
Gazel 261
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

13. **āh kim:**
Gazel 330
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim yār işitmez āhumuzı
Göge çıḳarduḳ āh u vāhumuzı

14. **āh kim:**
Gazel 346
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

15. **āh kim:**
Gazel 39
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

16. **āh kim:**
Gazel 291
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulığı

17. **āh kim:**
Gazel 296
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Ne yazık ki, eyvah ki.

Gitdügüme nʾiçün incindüñ dimişsin āh kim
Ente rūḥī keyfe nerżī en tervaḥa mihcatī

18. **āh kim:**
Gazel 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pismanlık ve ümitsizlik duygusunu pekistirmeye yarayan ses taklidi sözcük, ne yazık ki.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

19. **āh kim:**
Gazel 10
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Eyvah! Ah ki! Ne yazık ki!.

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı Aḥmed zülfüñe
Āh kim zencīr-i ġamda ḳaldı ol şeydā ġarīb

20. **āh kim:**
Kaside 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Eyvah! Ah ki! Ne yazık ki!.

Āh kim bu ḫaṭ mıdur yā sāye-i zülf-i nigār
Yoḫsa dökmiş misk ü ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

21. **āh kim:**
Gazel 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pişmanlık ve ümitsizlik duygusunu pekiştirmeye yarayan ses taklidi sözcük, ne yazık ki.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne gönlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

22. **āh kim:**
Kaside 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Manevi bir acıyı, pişmanlık ve ümitsizlik duygusunu pekiştirmeye yarayan ses taklidi sözcük, ne yazık ki.

Āh kim yār bozup ḳāʿide-i yarluġı
Yine resm eyledi bünyād-ı cefākārluġı

<u>āh u efġān itmesün:</u>

1. **āh u efġān itmesün:***-me, -sün*
Gazel 161
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Ağlamak, inlemek, feryat etmek, sızlanmak.

Didi dilber Aḥmedʾe diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

<u>āh u fiġān iderem:</u>

1. **āh u fiġān iderem:***-er, -em*
Gazel 55
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ah edip, ağlayıp sızlamak.

Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

2. **āh u fiġān iderem:**
Gazel 223
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ah edip, ağlayıp sızlamak.

Ney gibi delindi cigerüm ʿışḳuñ elinden
Her dem iderem āh u fiġān yandum elüñden

<u>āh u fiġānumdur:</u>

1. **āh u fiġānumdur:**
Gazel 192
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp inlemek.

ʿIşḳ ṭasın çıñradan āh u fiġānumdur benüm
Söylenen dillerde şimdi dāsitānumdur benüm

<u>āh u vāh:</u>

1. **āh u vāh:**
Gazel 300
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İnleyip sızlanma.

Ṭutmasun revzenini ṣubḥ-gehüñ Āteşīn āh u vāh yaḳma beni

<u>āh u vāhumuzı:</u>

1. **āh u vāhumuzı:**
Gazel 330
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İnleyip sızlanma.

Āh kim yār işitmez āhumuzı
Göge çıḳarduḳ āh u vāhumuzı

<u>āh u zārumdan:</u>

1. **āh u zārumdan:**
Gazel 251
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

İrişür Aḥmedʾüñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Şaḳın ey ḫūblaruñ şāhı seḥerde āh u zārumdan

āh u zārumdur:

1. **āh u zārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 190
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.

Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

ahbāb:

1. **aḥbāb:**
Kaside 12
Mısra: **46**
Dostlar, bildik, tanıdık, sevilen kimseler.

Berḳ-ı tīġından ol aʿdā üzre āteş yaġduran
Ebr-i cūdından dür-efşān oldı aḥbāb üstine

ahbār-ı fetḥüñ:

1. **aḫbār-ı fetḥüñ:**-*üñ*
Gazel 33
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Fetih haberi.

Aḫbār-ı fetḥüñ iledüp aʿdāña peyk-i tīr
Şükrāne cānın alur u andan ḫaber virür

ahcār:

1. **aḥcāra:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **89**
Taşlar.

Aḥcāra düşse pertev-i ḫurşīd-i devletüñ
Ferrinden ide her ḥaceri şuʿledār laʿl

2. **aḥcārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **50**
Taşlar.

Bostān-ı sarāyuña yüz urmaḳ hevesinden
Ṭopraḳ döşenüp yaṣtanur aḥcārı benefşe

ahcār baġlanurdı:

1. **aḥcār baġlanurdı:**
Terci-bend 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Taşlar bağlamak. (Hz. Muhammed'in açlıktan karnına taş bağlamasına işaret edilmektedir.).

Aḥcār baġlanurdı teni uçmamaġ içün
Dinmez lisān-ı ḳāl ile ḥāli Muḥammedüñ

ʿahd:

1. ʿ**ahdüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 6
Mısra: **143**
Devir, zaman.

ʿAhdüñde fiġān itmedi bir kimse meger ney
Devrüñde taʿab çekmedi bir kimse meger yā

2. ʿ**ahdi:**-*i*
Nazm 7
Mısra: **4**
Söz, yemin.

Dāyim kerīm mālı gibi bī-ṣebāt olup
Her dem leʾīm ʿahdi gibi bī-ḳarārsın

3. ʿ**ahdüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **184**
Zaman, devir.

Cihād eylemek oldı cehdüñ senüñ
Zamān-ı emān oldı ʿahdüñ senüñ

4. ʿ**ahdi:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **166**
Zaman, devir.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī
Şeh ʿahdi durur baġlu gerek ẓulmet ü sevdā

5. ʿ**ahdüñ:**-*un*
Gazel 12
Mısra: **15**
Söz verme, yemin, vaat etme; sadakat, sözünde durma.

Şınuḳ ʿahdüñ midür bu zülf-i pür-ḫam
Ḳara baḫtum mıdur ol çeşm-i pür-ḫˇāb

6. ʿ**ahdi:**-*i*
Gazel 77
Mısra: **7**
Ahd, söz, yemin.

Dürüst itdi bizümle gerçi ʿahdi
Velī ḳorḳum bu kim peymān-şikendür

7. ʿ**ahdüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 8
Mısra: **69**
Devir, zaman. II Hüküm sürülen devir.

ʿAhdüñde reng uġurladı laʿl-i nigārdan
Ber-dār olursa uġrı gibi vechi var laʿl

8. ʿ**ahdüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 9
Mısra: **45**
Devir, zaman. II Hüküm sürülen devir.

ʿAhdüñde oldı ʿāleme ġammāzlıġ ile fāş
Zindān-ı ḥoḳḳa olsa yiridür mekān-ı müşk

9. ʿ**ahdüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 11
Mısra: **49**
Devir, zaman. II Hüküm sürülen devir.

Ḥaḳ budur kim but-perest olmazdı ʿahdüñde senüñ
Ḳılca inṣāf eylese ger kākül-i müşkīn-i dost

10. ʿ**ahdüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 25
Mısra: **43**
Devir, zaman. II Hüküm sürülen devir.

Kimse ʿahdüñde fiġān itmez meger evtār-ı çeng
Kimse ʿadlüñde firīb itmez meger ḫūbān-ı ʿīd

ʿahd itdügüm:

1. ʿ**ahd itdügüm:**-*dük, -üm*
Gazel 187
Mısra: **13**

Kelime Tipi: **-**
Söz vermek, bir şeyi yapmak için kendi kendine söz vermek.

Terk-i cān ʿahd itdügüm işitdi Aḥmeḏden didi
Ennehu ʿahdün ṣaḥīḥün cāʾe min cismin saḳīm

ʿahd ü peymānı:

1. ʿ**ahd ü peymānı:**-*i*
Gazel 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetle verilen söz, yemin.

ʿĀṣıḳuñ göñli ṣınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst
Zāhidüñ olmaz ṣaçuñ küfrinsüz īmānı dürüst

ʿahd ü peymānlar:

1. ʿ**ahd ü peymānlar:**-*lar*
Müfret 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetle verilen söz, yemin.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

ʿahd ü peymānum:

1. ʿ**ahd ü peymānum:**-*um*
Gazel 193
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetle verilen söz, yemin.

Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

ʿahde vefā eylemedüñ:

1. ʿ**ahde vefā eylemedüñ:**
Gazel 345
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sözünde durmak.

ʿAhde vefā eylemedüñ öyle mi
Terk-i cefā eylemedüñ öyle mi

2. ʿ**ahde vefā eylemedüñ:**
Gazel 345
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sözünde durmak.

Aḥmeḏi öldüriserin dir idüñ ʿAhde vefā eylemedüñ öyle mi

ʿahd-i ʿadlüñde:

1. ʿ**ahd-i ʿadlüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 7
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Adalet zamanı // adaletle hükmedilen zaman.

ʿAhd-i ʿadlüñde yumarlar cümle ılduzlar gözin
Girdügince çeşme-i kāfūra bī-miʾzer güneş

2. ʿ**ahd-i ʿadlüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 14
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Adalet zamanı // adaletle hükmedilen zaman.

Sen ol hümā-yı şerefsin ki ʿahd-i ʿadlüñde
Ḳılur nişīmen-i şehbāzı āşiyāna küleng

ʿahd-i devletüñ:

1. ʿ**ahd-i devletüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Devlet zamanı, saadet sözü.

Sāyir ʿuhūddan yig ola ʿahd-i devletüñ
Bāḳī fuṣūlden nitekim yig olur bahār

ʿahd-i ezelde:

1. ʿ**ahd-i ezelde:**-*de*
Gazel 183
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuza dek sürecek olan sözleşme.

Nev-bahār-ı ḥüsnine bülbüllerin zār itmege
Eylemiş ʿahd-i ezelde ḫār ile sevgend gül

āhen:

1. **āheni:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **10**
Demir.

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmeḏüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

2. **āheni:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **127**
Demir.

Tīz-āb-ṣıfat çünki deler āheni nīzeñ
Pūlād-siper olsa ne ġam sīne-i aʿdā

3. **āhendür:**-*dür*
Gazel 250
Mısra: **13**
Demir; sert, katı madde. (mec. katı yürekli, merhametsiz.).

Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür
Ola mūm Aḥmeḏüñ bir dem işitse vaṣf-ı ḥālinden

āhen-dil:

1. **āhen-dil:**
Gazel 301
Mısra: **9**
Gönlü demir gibi katı.

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmeḏüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

āheng:

1. **āhengidür:**-*i, -dür*
Gazel 68
Mısra: **14**
Kulağa hoş gelen ses uygunluğu, hoş seda, ezgi, nağme.

Gūş-māl itdüren eflāke beni ṭanbūr-vār
Perdelerden ṭaşra her dem nālemüñ āhengidür

2. **āheng:**
Gazel 227
Mısra: **14**
Kulağa hoş gelen ses uygunluğu, hoş seda, ezgi, nağme.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin

Serve çıḳup feryād ider ḳumrī
aña āheng içün

āheng ider:

1. **āheng ider:**-*er*
Gazel 193
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Nağme yapmak, ahenkli ses çıkarmak.

Çeng olupdur ḳāmetüm zārīlıġ eyler her ḳılum
Zühreye āheng ider göklerde efġānum benüm

2. **āheng ider:**-*er*
Gazel 119
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Düzen vermek, eşlik etmek.

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol meh-liḳā henüz

āheng itmeyem:

1. **āheng itmeyem:**-*me, -yem*
Kaside 14
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Nağme yapmak, ses çıkarmak. II inlemek, feryat etmek.

Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng
Dilümi ʿūd ḳılup nʾiçün itmeyem āheng

āheng ḳıl:

1. **āheng ḳıl:**
Kaside 14
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Bir şey yapmaya yönelmek.

Çü nüktedān-ı cihāndur Şehenşehüñ Aḥmed
Sözi uzatma demidür duʿāya ḳıl āheng

āhenīn:

1. **āhenīn:**
Gazel 54
Mısra: **4**
Demirden.

Dāyireñ çigzinüp ey noḳṭa-dehen beñzemişem
Āhenīn pāy ile pergāra elümden ne gelür

2. **āhenīn:**
Kaside 14
Mısra: **37**
Demirden yapılmış.

Ger āhenīn siper olsa ʿādū-yı sengīn-dil
Geçer bu nīze-i ser-tīzüñ itmez anda direng

āh-ı aḥmedʾden:

1. **āh-ı aḥmedʾden:**-*den*
Gazel 94
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in ahı; feryadı, iniltisi.

Āh-ı Aḥmedʾden oda yansa ḳayırmaz mihr ü māh
Ḫaṭṭ-ı eşʿārum çü naḳş-ı günbed-i mīnā yiter

āh-ı ʿāşıḳdan:

1. **āh-ı ʿāşıḳdan:**-*dan*
Gazel 134
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Âşığın ahı, feryadı.

Āh-ı ʿāşıḳdan ṣaḳınmazduñ dirīġā kim ḥaṭuñ
Dūddur kʾāyīne-i ḥüsnüñde teʾsīr eylemiş

āh-ı ciger-tāb:

1. **āh-ı ciger-tāb:**
Nazm 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yürek yakan âh.

Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb
Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb

āh-ı seḥer-hīzüñ:

1. **āh-ı seḥer-ḫīzüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Aşığın) Seher vaktinde ettiği ahı.

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki göñlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

āh-ı seḥerinden:

1. **āh-ı seḥerinden:**
Gazel 232
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Seher vaktinde aşığın inlemesi, feryadı.

Efġānum işitmek ile gül münfaʿil olur
Gülşende şehā bülbülüñ āh-ı seḥerinden

ahibbā:

1. **aḥibbāña:**-*n, -a*
Kaside 15
Mısra: **68**
Ahbaplar, dostlar.

ʿīd-i ferḫundeñe ḳurbān idüp aʿdāñı felek
Sen aḥibbāña buyur āb-ı seḫā nān-ı kerem

āhir:

1. **āḫir:**
Kaside 13
Mısra: **38**
1. sonunda, nihayet.

Şāḫ-ı gülden ġonca aşılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

2. **āḫır:**
Kaside 29
Mısra: **23**
1. sonunda, nihayet.

Nīlūfer-i ḫażrā çün içer ḳanumuz āḫır
Ġabrā-yı çemende içelüm bārī benefşe

3. **āḫirüñ:**-*üñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **7**
Son.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā

Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

4. **āḫır:**
Gazel 29
Mısra: **5**
Nihayet, son olarak.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḥüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

5. **āḫir:**
Gazel 269
Mısra: **2**
Bundan sonra, artık.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫır nāzuña

6. **āḫir:**
Gazel 270
Mısra: **12**
Bundan sonra, artık.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

7. **āḫir:**
Gazel 32
Mısra: **16**
Ahir; son olarak, sonunda.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir semer lezīz

8. **āḫir:**
Gazel 161
Mısra: **14**
Ahir; son olarak, sonunda.

Mışr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı sānī müdām
Şatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

9. **āḫir:**
Gazel 168
Mısra: **10**
Ahir; son olarak, sonunda.

Viṣāli ḫʷānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

10. **āḫir:**
Gazel 241
Mısra: **9**
Ahir; son olarak, sonunda.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl
Didi evvel ʿāşıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

11. **āḫir:**
Kaside 8
Mısra: **75**
Ahir; son olarak, sonunda.

Lüʾlüʾ esīr olup gelür āḫir dizin dizin
Düşman ḥişārı gibi olur tārmār laʿl

12. **āḫir:**
Kaside 9
Mısra: **21**
Ahir; son olarak, sonunda.

Āḫir hevā-yı zülfüñ ile ḫāk olanlaruñ
Ḳabri giyāhı sünbül olur ḫākdānı müşk

13. **āḫır:**
Kaside 29
Mısra: **26**
Ahir; son olarak, sonunda.

Evvel çü lebüñ yādına mey-ḫāneye düşmiş
Āḫır ḳomadı ḫāne-i ḫammārı benefşe

14. **āḫır:**
Terci-bend 2
Mısra: **29**
Ahir; son olarak, sonunda.

Bülbül āhına uġrayup āḫır
Yile vardı çerāġ-ı rūşen-i gül

15. **āḫir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **17**
Ahir; son olarak, sonunda.

Āḫir kefen degül mi dutalum ki bezmüñüñ
Cāmı ṭırāz-ı cāme-i ʿayş ü ṣafā imiş

āhir demde:

1. **āḫir demde:**-*de*
Gazel 257
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Son nefes, ölüm anı.

Sen giderken sūzumı fīʾl-cümle teskīn itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

āhir zamānda:

1. **āḫir zamānda:**-*da*
Gazel 278
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ahir zaman fitnesi, kıyamete yakın bir zamanda olacak olan fitne ve kargaşa. II Sevgilinin bakışı.

Devr-i ruḫuñda vardı dil zülfüñe gözüñden
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda Şāma

āhir zamānuñ fitnesin:

1. **āḫir zamānuñ fitnesin:**-*n-si, -n*
Gazel 156
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ahir zaman fitnesi, kıyamete yakın ortaya çıkacak kötülükler.

Ḳamer devrinde ḫaṭṭ-ı dilsitānuñ
Ne yazar fitnesin āḫir zamānuñ

āhirīn:

1. **āḫirīn:**
Kaside 19
Mısra: **104**
Sonradan gelenler.

Kāse-i luṭfuñ hemān aḥyāya baḫş olmış degül
Mümtelīdür niʿmetüñden evvelīn ü āḫirīn

ahmed:

1. **aḥmed:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-

ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

2. **aḥmed:**
Gazel 2
Mısra: **23**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

3. **aḥmed:**
Gazel 6
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed yoluñda ṭopraḳ olur bu ümīde kim
Zülfüñi ḫāk-i rāhuña eyleyesin rehā

4. **aḥmed:**
Gazel 10
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı Aḥmed zülfüñe
Āh kim zencīr-i ġamda ḳaldı ol şeydā ġarīb

5. **aḥmed:**
Gazel 11
Mısra: **18**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ger yavuz göz degmesün dirseñ ṣalın ey serv-i nāz
Boynuña Aḥmed ḳolından heykel-i zerrīn ṣalup

6. **aḥmed:**
Gazel 12
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Viṣāli cevherin yād itme Aḥmed
Ki olur kīmyā dünyāda nā-yāb

7. **aḥmed:**
Gazel 15
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed çü zülfi ṭūl-ı emel virdi göñlüñe
Ḳaddin görüp ümīdüñi ʿömr-i dırāza ṭut

8. **aḥmed:**
Gazel 16
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

9. **aḥmed:**
Gazel 18
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ne vech ile yüz sürmeye işigüñe Aḥmed
Ne bāb ile terk itmeye ḳapuñda ser ey dost

10. **aḥmed:**
Gazel 20
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Niʿmet bileli belāñı Aḥmed
Bālāñ ile mübtelādur ey dost

11. **aḥmed:**
Gazel 21
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed işi gibi baġlanupdur
Ol ṭurra-i tāb-dār ey dost

12. **aḥmed:**
Gazel 22
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Kimse Aḥmed gibi naḳş itmez kitābın ḥüsnüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez Mānīyle baḥs

13. **aḥmed:**
Gazel 23
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed iñler derd elinden līk ben İderem dermān elinden el-ġıyāṣ

14. **aḥmed:**
Gazel 25
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Lebüñ lebine irişmege çāre yoḳ Aḥmed
Meger ki ṭopraġuñı ḳıla rūzigār ḳadeḥ

15. **aḥmed:**
Gazel 27
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḥarīm-i ʿışḳ edebin Aḥmed umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḥaremi ḥürmetini her güstāḫ

16. **aḥmed:**
Gazel 28
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Nice kim Aḥmed ġarībe ṣunıla ḫʿān-ı fırāḳ
Loḳma-i vaṣluñ raḳīb itüñ dehānından ırāḫ

17. **aḥmed:**
Gazel 30
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Göz yaşı ile yüz sürer işigüñe Aḥmed
Sāyillere luṭfuñ ḳapusından ola mı red

18. **aḥmed:**
Gazel 31
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Yiridür idinse mesken Aḥmed Kūyuñda kʾodur maḳām-ı Maḥmūd

19. **aḥmed:**
Gazel 37
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine

Gel gir Aḥmed göñline gör nice āteş-tāb olur

20. **aḥmed:**
Gazel 39
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Nāle ḳılduġınca Aḥmed ġoncasınuñ güldügi
Bu ki bülbüller fiġān itdükce gül ḫandān olur

21. **aḥmed:**
Gazel 40
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Buldı Aḥmed cām-ı laʿlinden ḥayāt-ı cāvidān
Māhī-i mürde dirildi āb-ı ḥayvān andadur

22. **aḥmed:**
Gazel 41
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳondı Aḥmed ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

23. **aḥmed:**
Gazel 43
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

24. **aḥmed:**
Gazel 44
Mısra: **10**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Āferīn ḥüsni ʿarūsına kʾanuñ zīverini
Aḥmed āyīne-i ḫurşīd ü ḳamerden güniler

25. **aḥmed:**
Gazel 45
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed ol ḳāmet-i dil-cūya hevādār olalı
Ḳanda bir serv görürse yaḳasın çāk eyler

26. **aḥmed:**
Gazel 47
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

27. **aḥmed:**
Gazel 48
Mısra: **10**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ey dost naẓar eyle ki ʿuşşāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫʷārı kimüñ var

28. **aḥmed:**
Gazel 49
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Cānuñ vir Aḥmed ol ṣanemüñ ḫāk-i pāyına
Kim genc-i ṣāyegānı saña rāyegān virür

29. **aḥmed:**
Gazel 51
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaṣdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

30. **aḥmed:**
Gazel 52
Mısra: **19**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Sürūr-ı vaʿde-i yāra inanma sen Aḥmed
Ġama inan inanursañ ki eski yāruñdur

31. **aḥmed:**
Gazel 53
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Güzellerde seni medḥ eyler Aḥmed
Anuñʾçün ġayrdan eşʿārı yigdür

32. **aḥmed:**
Gazel 55
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Defter-i ʿışḳa yazılmaġa ger Aḥmed oḳına
Gözleri yaşlu başı üzre ḳalem gibi gelür

33. **aḥmed:**
Gazel 57
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ol gül-endām ider Aḥmed gibi cān bülbülini
Ḳafes-i ġamda giriftār elümden ne gelür

34. **aḥmed:**
Gazel 58
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed düşer ḳalem gibi sevdā-yı zülfüñe
Kim ilden ile bī-ser ü sāmān olup gider

35. **aḥmed:**
Gazel 61
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḥaẓer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

36. **aḥmed:**
Gazel 64
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed öper ḳapuñı kūyını devr itdükce
Ki ṭavāf-ı ḥarem içre der ü dīvār öpilür

37. **aḥmed:**
Gazel 67
Mısra: **11**

15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Sen ḫusrev-i ḫūbānuñ öger ḫüsnini Aḥmed
Kim naẓm-ı Ḥasan gibi ḫoş-üslūb olacaḳdur

38. **aḥmed:**
Gazel 68
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

39. **aḥmed:**
Gazel 72
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Saʿy it Aḥmed ʿışḳa kim merve ḥaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

40. **aḥmed:**
Gazel 75
Mısra: **23**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḫaṭuñ
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

41. **aḥmed:**
Gazel 76
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Çün gün yüzüñe aḥsen-i taḳvīm didi Ḥaḳ
Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḫaṭā mıdur

42. **aḥmed:**
Gazel 77
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Cemāli şemʿine per yaḳma dirler Yaḳ ey Aḥmed ki şemʿ-i encümendür

43. **aḥmed:**
Gazel 78
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḫāṭır-ı nāzükin endīşe ḳıl Aḥmed şeb ü rūz
İşiginde nice bir velvele vü efġāndur

44. **aḥmed:**
Gazel 80
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed vedāʿda nigerāndur cemālüñe
Dutar yüzini ḳıbleye zār ile cān çeker

45. **aḥmed:**
Gazel 81
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed eger sözlerüñ kāsid olursa ġam degül
Cevher-i naẓmuñ bahā bulur ḫarīdāruñ gelür

46. **aḥmed:**
Gazel 84
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳaṭʿ-ı ʿalāyıḳ eyleyüp Aḥmed gibi ḳılur
Sevdā-yı zülf-i yār ile müşk-i Ḫıṭā sefer

47. **aḥmed:**
Gazel 86
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed ʿaceb mi cennet-i kūyuñdan olsa dūr
Bilmezlük ile ādem elinden neler çıḳar

48. **aḥmed:**
Gazel 87
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed idelden Zebūr-ı ʿışḳuñı cānına naḳş
Naġme-i Dāvūd ile āvāzını dem-sāz ider

49. **aḥmed:**
Gazel 89
Mısra: **10**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ṭāḳ-ı ebrūsına peyveste sücūd eylemeyen
Aḥmed ol gūşe-i miḥrāb duʿāsın ne bilür

50. **aḥmed:**
Gazel 91
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Lebüñi aġzına alduḳca Aḥmed
Ne söz kim söylese şīrīn olupdur

51. **aḥmed:**
Gazel 92
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi
Bu ki gördükce anuñ ḫālini aġyār güler

52. **aḥmed:**
Gazel 95
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile
Gül yüzüñ vaṣfında Aḥmed nice kim defter yazar

53. **aḥmed:**
Gazel 96
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Her ḳaçan kim Aḥmed ider medḥüñe feṯḥ-i kelām
Nuṭḳ-ı Ḫusrev ṭutılur enfās-ı Selmān baġlanur

54. **aḥmed:**
Gazel 98
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Murġ-ı ḫoş-elḥān olup Aḥmed yüzüñ gülzārına
Bülbül-i gūyā hezārān eyledi ṣābāṣlar

55. **aḥmed:**
Gazel 103
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ey püser ebkār-ı efkār ile Aḥmed göñlinüñ
Her gice bir gūşesinde biñ meh-i tābān yatur

56. **aḥmed:**
Gazel 113
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Cihānı sensüz Aḥmed nʾeylesün kim
Yüzüñe baḳduġın dünyāya virmez

57. **aḥmed:**
Gazel 118
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henüz

58. **aḥmed:**
Gazel 120
Mısra: **16**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḥāfıẓ aña Būleheb olmaz

59. **aḥmed:**
Gazel 121
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Biz güzellersüz olmazuz Aḥmed
Bülbülüz gülsitānsuz olımazuz

60. **aḥmed:**
Gazel 122
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed idelden temāşā ḥadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

61. **aḥmed:**
Gazel 123
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed ḳuluña lebüñ meyin ṣun
Kim żaʿfı var iḥtimāya döymez

62. **aḥmed:**
Gazel 124
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ne yüz aġardasın Aḥmed reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳībe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

63. **aḥmed:**
Gazel 126
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Fürḳat demidür ḳo şiʿri Aḥmed
Maḥşer günine terāne ṣıġmaz

64. **aḥmed:**
Gazel 129
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didüm çün göñlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

65. **aḥmed:**
Gazel 131
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed severseñ ol mehi sev kim işigine
Mihr-i sipihr bende-i zerrīn-külāh imiş

66. **aḥmed:**
Gazel 132
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış

67. **aḥmed:**
Gazel 135
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Çün Aḥmed ḳaldı meydān-ı ġamuñda
Gözi saḳḳā oluban āhı ferrāş

68. **aḥmed:**
Gazel 137
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl Aḥmed
Muḥāldür bu ki feyżinde buḫl ide Feyyāż

69. **aḥmed:**
Gazel 139
Mısra: **12**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẕ

70. **aḥmed:**
Gazel 140
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Her şeb Aḥmed revzenüñde tā seḥer
Görinür āhum çerāġından şuʿāʿ

71. **aḥmed:**
Gazel 147
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şekergüftār yoḳ

72. **aḥmed:**
Gazel 149
Mısra: **19**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

73. **aḥmed:**
Gazel 150
Mısra: **20**

15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Vardur cihān ḳuluñ ki cihān ider ārzū
Aḥmed ḳuluña himmet-i şāh-ı cihān gerek

74. **aḥmed:**
Gazel 151
Mısra: **16**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

75. **aḥmed:**
Gazel 152
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Cūş idüp cān cübbesin çāk itse Aḥmed ṭañ mı kim
Maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl oldı girībānuñ senüñ

76. **aḥmed:**
Gazel 155
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki göñlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

77. **aḥmed:**
Gazel 156
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didi anda nice gelürsin Aḥmed
Bulurlar ḳanlu yaşuñdan nişānuñ

78. **aḥmed:**
Gazel 157
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Göñülde gözde ṭolısın nice disün Aḥmed
Eyā menāzile sullamī ve eyne salmākī

79. **aḥmed:**
Gazel 162
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḫaṭṭ-ı lebi tezvīr idügin şormaġa Aḥmed
Ḫācib getürüpdür ḳaşı ṭuġrāsı ʿAlīnüñ

80. **aḥmed:**
Gazel 163
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān bağlasa Aḥmed
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur şeydāsı İsḥāḳuñ

81. **aḥmed:**
Gazel 164
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Dil vir Aḥmed yāra kim göstermege dīdārını
Olmaya āyīne gibi armaġanı Yūsufuñ

82. **aḥmed:**
Gazel 165
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḫār-ı cefādan iñleme Aḥmed hezār ise
Çün ʿöẕr-ḫᵛāhdur gül-i ḫod-rūsı Ḳāsımuñ

83. **aḥmed:**
Gazel 167
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Dehānı vaʿdesin Aḥmed ṭaleb ḳılur her dem
Yiridür eylese taʿcīl kᵓoldı furṣat teng

84. **aḥmed:**
Gazel 172
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Zülfinüñ şerḥini Aḥmed nice kūtāh ide kim
Vaṣf-ı sevdāda dırāz oldı zebānı ḳalemüñ

85. **aḥmed:**
Gazel 174
Mısra: **18**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Saʿy ile girmez ele çün kīmyā-yı vaṣl-ı dost
ʿĀḳıl iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl

86. **aḥmed:**
Gazel 176
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bī-ḥisāb gül

87. **aḥmed:**
Gazel 180
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed ṭutuşdı dūd-ı dilinden şaḳın ṭutar
Āyīne-i cemālüñi jengār ḳaçma gel

88. **aḥmed:**
Gazel 182
Mısra: **10**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḫüsnüñ daġıtdı ʿaḳlı dil aldandı sözüñe
Aḥmed nicᵓitsün oldı maḥall-i ʿitāb dil

89. **aḥmed:**
Gazel 184
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Nᵓola meyl itseñ Aḥmed āhına kim
Olur bād ile her dem serv māyil

90. **aḥmed:**
Gazel 185
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Gül yüzüñe bülbül-i ter-naġmedür Aḥmed ne ṭañ

Ger hezār olur ise destān-serā-yı ṣubḥ-dem

91. **aḥmed:**
Gazel 188
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuṣṣāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

92. **aḥmed:**
Gazel 199
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Çün cemālüñ şemʿine pervānedür Aḥmed bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

93. **aḥmed:**
Gazel 205
Mısra: **10**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Pertev-i nūr-ı tecellīden ḳo yansun cān u dil
Var Aḥmed ben bugün müştāḳ-ı dīdār olmışam

94. **aḥmed:**
Gazel 206
Mısra: **31**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳaçdı Aḥmed ḫışm-ı çeşmüñden velī bir kimseye
Sāye-i zülfüñden özge ilticāsın bilmedüm

95. **aḥmed:**
Gazel 208
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ben de Aḥmed gibi ġarībem kim Cāndan u ḫānumāndan ayrıldum

96. **aḥmed:**
Gazel 209
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ög Aḥmed ög ruḫ u zülfin kʾanuñla defterüñüñ
Varaḳlarını gül-i müşk-bāra beñzetdüm

97. **aḥmed:**
Gazel 211
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

98. **aḥmed:**
Gazel 212
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Gözi sevdāsına düşüp Aḥmed
Oldı nergis gibi ʿalīl ü saḳīm

99. **aḥmed:**
Gazel 213
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Belālu bülbülin añup ṣorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

100. **aḥmed:**
Gazel 214
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Lebi nişānını sırr ile ṣormaġa Aḥmed
Müdām cām-ı mey-i ḫoş-güvāra yalvaralum

101. **aḥmed:**
Gazel 215
Mısra: **21**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Yüz sür Aḥmed ol mehüñ pāy-ı seg-i kūyına kim
Ayaġuñ ṭopraġını tāc-ı ser-i Cevzā ḳılam

102. **aḥmed:**
Gazel 217
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

103. **aḥmed:**
Gazel 218
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

104. **aḥmed:**
Gazel 221
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

105. **aḥmed:**
Gazel 222
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı tīr olasın sen

106. **aḥmed:**
Gazel 223
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār
Ey şefḳati az şūḫ-ı cihān yandum elüñden

107. **aḥmed:**
Gazel 225
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bülbül-i gūyā olup medḥ itse Aḥmed laʿlüñi
Ġoncalar ʿĪsā demidür diyü çāk eyler kefen

108. **aḥmed:**
Gazel 226
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp Aḥmed
Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

109. **aḥmed:**
Gazel 227
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin
Serve çıḳup feryād ider ḳumrī aña āheng içün

110. **aḥmed:**
Gazel 228
Mısra: **16**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ṭūṭī-i bāġ-ı İremdür ki şekerden dem urur
Leb-i şīrīnüñ içün Aḥmed açar olsa dehen

111. **aḥmed:**
Gazel 230
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur nʾeylesün

112. **aḥmed:**
Gazel 231
Mısra: **16**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Zülfüñ ḫaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

113. **aḥmed:**
Gazel 232
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Vir ʿışḳa göñül ġam yime ʿāşıḳ mıdur Aḥmed
Endīşe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından

114. **aḥmed:**
Gazel 234
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

115. **aḥmed:**
Gazel 236
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Vādī-i hecrde Aḥmed ḳuluñ üftāde ġarīb
Cevrler çekdügini devr-i ḳamerden ṣorasın

116. **aḥmed:**
Gazel 237
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına
Bu ṣafḥa-i evrāḳı nice bir ḳaralarsın

117. **aḥmed:**
Gazel 238
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Sefer ḳılup gelür Aḥmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

118. **aḥmed:**
Gazel 241
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥaf yüzüñde yazılan şol āyet-i Raḥmānı ṣun

119. **aḥmed:**
Gazel 241
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış
Sāḳī zamānuñ Ḫıżrısın şol çeşme-i ḥayvānı ṣun

120. **aḥmed:**
Gazel 241
Mısra: **16**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳāmetin ṣordum raḳībe işidüp dilber didi
Aḥmed İblīse ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

121. **aḥmed:**
Gazel 244
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Derd ü ġamdan Aḥmed igende şikāyet itme kim
Müddeʿī yüzin görelden sen aña muʿtādsın

122. **aḥmed:**
Gazel 245
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

123. **aḥmed:**
Gazel 247
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Kimüñle yir ise tuz etmek Aḥmed
Bilinmez ḥaḳḳ-ı nānı sen bilürsin

124. **aḥmed:**
Gazel 248
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bülbül-i ḳudsī gibi medḥ ider Aḥmed ḫaddüñi
Lāleler nāzüklenüp güller muṭarrālanmasun

125. **aḥmed:**
Gazel 249
Mısra: **12**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Āh ḳılduġumca örter āteşüm ruḫsārını

Şemʿi Aḥmed lā-cerem pinhān iderler bāddan

126. **aḥmed:**
Gazel 252
Mısra: **5**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Dimişsin ki yolumda ölmez Aḥmed
Bir öldüm bir de tekrār öldürürsin

127. **aḥmed:**
Gazel 253
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Yoluñı göz yaşı şuladuġınca
Aña müjgānın Aḥmed itdi cārū

128. **aḥmed:**
Gazel 255
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳafes-i ʿışḳa bir Aḥmed gibi bülbül düşmez
Ṣad-hezārān dil esīr olsa gül-endāmlara

129. **aḥmed:**
Gazel 259
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didi ki vaṣf-ı cemālümde ʿāciz oldı ʿuḳūl
Anuñʾçün Aḥmed ider fenn-i şiʿrden tevbe

130. **aḥmed:**
Gazel 263
Mısra: **19**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ki ol gülşende bülbül gibi Aḥmed
Diye medḥ ü senālar tāze tāze

131. **aḥmed:**
Gazel 266
Mısra: **21**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed nigārı virme dü-ʿālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḫtiyār ide

132. **aḥmed:**
Gazel 270
Mısra: **21**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Dil rūşen olmaz Aḥmed cevr oḳı delmeyince
Bī-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

133. **aḥmed:**
Gazel 270
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Cān sırrıdur Aḥmed bunı key ṣaḳla göñülden
Dīvāne ḳaçan maḥrem ola rāz-ı nihāna

134. **aḥmed:**
Gazel 271
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ruḥ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

135. **aḥmed:**
Gazel 272
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur çāre ne

136. **aḥmed:**
Gazel 274
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bir serv-i müstaḳīm sev Aḥmed cihānda kim
Ehl-i kemāl māyil olur istiḳāmete

137. **aḥmed:**
Gazel 276
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḥüsn bāġında görmedi Aḥmed
Eñegüñ gibi dil-sitān alma

138. **aḥmed:**
Gazel 278
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḫāme şikeste-dildür Aḥmed şikeste-ḫāṭır
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

139. **aḥmed:**
Gazel 280
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḥacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

140. **aḥmed:**
Gazel 282
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

141. **aḥmed:**
Gazel 285
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

142. **aḥmed:**
Gazel 290
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ne şīrīn medḥ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

143. **aḥmed:**
Gazel 293
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didi bunuñ gibi düş göstermez Aḥmed kimseye

Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nā-sāz uyḫusı

144. **aḥmed:**
Gazel 295
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed ġazeliyyātına öykünmege bülbül
Birḳaç kelimāt itdi ki ġonca güle yazdı

145. **aḥmed:**
Gazel 296
Mısra: **21**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

146. **aḥmed:**
Gazel 298
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

147. **aḥmed:**
Gazel 299
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Nāz-perverd-i viṣālüñ durur Aḥmed ḳuluñı
Zār idüp hecrüñ ile itme dilā zār beni

148. **aḥmed:**
Gazel 300
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Her gün āh itse sūz ile Aḥmed
Ḥüsnüñüñdür günāh yaḳma beni

149. **aḥmed:**
Gazel 305
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Oldı Aḥmed göñlin almaġa ḥavāle ḫācibüñ
ʿĀrıżuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvīye ḥüccet gibi

150. **aḥmed:**
Gazel 311
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu Aḥmed
Biʾllāhi anı eyleme āzād efendi

151. **aḥmed:**
Gazel 312
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Çün āsitīn ile gel dir ḥarīm-i Kaʿbesine
Ḥarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

152. **aḥmed:**
Gazel 313
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Çün zülf-i dil-āvīzine dil bağladuñ Aḥmed
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

153. **aḥmed:**
Gazel 315
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ne miskīn oldı Aḥmed zülfüñ ile Ki misk-i Çīn aña dem-beste düşdi

154. **aḥmed:**
Gazel 316
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed yüzine ḳarşu fiġān itme ṣaḳın kim
Gül ḫırmenini yile virür bülbülüñ āhı

155. **aḥmed:**
Gazel 317
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Gül yüzi s̱enāsın itdi Aḥmed Bülbül gibi vird-i ṣubḥ-gāhī

156. **aḥmed:**
Gazel 321
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

157. **aḥmed:**
Gazel 323
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

158. **aḥmed:**
Gazel 324
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

159. **aḥmed:**
Gazel 326
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

160. **aḥmed:**
Gazel 328
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül Aḥmed
Raḳīb çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

161. **aḥmed:**
Gazel 335
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed neʿarż ide saña ḥālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

162. **aḥmed:**
Gazel 336
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳanda kim ide lebüñ şehdini Aḥmed tekrār
Hīç kimse dile almaya mükerrer şekeri

163. **aḥmed:**
Gazel 338
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Her ḫūb-rūda ḥüsnüñi Aḥmed görür idi
Her şeyʾde rūşen olmasa maʿnā-yı küllü şey

164. **aḥmed:**
Gazel 341
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Görüp ḥüsni bahārın ġam yimez Aḥmed helākinden
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrī

165. **aḥmed:**
Gazel 342
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Nice bed-mihr imiş ol māhuñ Aḥmed
Kʾanı cāndan sevenden yüz çevürdi

166. **aḥmed:**
Gazel 344
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ey ḥūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına Aḥmed
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

167. **aḥmed:**
Gazel 348
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

168. **aḥmed:**
Gazel 351
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Añup dür-dānesin aġlasa Aḥmed Ṭolar dürr ile gevher dest-māli

169. **aḥmed:**
Gazel 351
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Leb-i laʿlini yād itdükce Aḥmed Ṭolar ḫūn-ı cigerle dest-māli

170. **aḥmed:**
Kaside 2
Mısra: **29**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Hücūm-ı leşker-i ġamdan ḫalāṣ olur Aḥmed
Olur ise aña ġam-ḫᵛār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

171. **aḥmedüñ:**-*üñ*
Kaside 3
Mısra: **24**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Himmet-i Şeyḫ Vefādan meded irmezse dirīġ
Aḥmedüñ ḥaddi degül midḥati dervīşlerüñ

172. **aḥmed:**
Kaside 4
Mısra: **25**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Muḥammed ḥaḳḳı Aḥmed düşdi ḫāke
Elini al ki ẓıll-ı Kibriyāsın

173. **aḥmed:**
Kaside 6
Mısra: **194**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳanda bula medḥüñ gibi şīrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā

174. **aḥmed:**
Kaside 8
Mısra: **112**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-meṣel
Ḳan aġlar idi Aḥmed içün zār zār laʿl

175. **aḥmed:**
Kaside 9
Mısra: **65**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

176. **aḥmedüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **81**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

ʿArż iderdi Aḥmedüñ ḥāl-i perīşānın tamām
Fīʾl-meṣel olsa suḫanver kākül-i müşkīn-i dost

177. **aḥmedüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **76**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh Aḥmedüñ elḥānıdur

178. **aḥmed:**
Kaside 14
Mısra: **47**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Çü nüktedān-ı cihāndur Şehenşehüñ Aḥmed
Sözi uzatma demidür duʿāya ḳıl āheng

179. **aḥmedüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **43**

15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedüñ ġam maḳaşı kesdi dilin şemʿ gibi
Saña rūşen diyemez ḥālini sulṭān-ı kerem

180. **aḥmed:**
Kaside 17
Mısra: **27**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle ṣaḳın
Ḳoma ger ʿārif iseñ rāh-ı kem-āzārluġı

181. **aḥmed:**
Kaside 18
Mısra: **29**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bāġ-ı İrem bülbülleri Aḥmed gibi gül-bāng ider
Kʾol gül-ʿiẕār-ı ʿandelīb-elḥāna ṣıḥḥat yaraşur

182. **aḥmed:**
Kaside 19
Mısra: **107**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḥulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

183. **aḥmedüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **95**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḥavāle eyledi luṭfuña Aḥmedüñ ḥālin
Niẓām-ı ʿālemi düzdükde Ḫızid-i Müteʿāl

184. **aḥmedüñ:**-*üñ*
Kaside 21
Mısra: **59**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bilmeseñ ḳadrin Aḥmedüñ ne ʿaceb
Bir güherdür ki rāygān bulduñ

185. **aḥmed:**
Kaside 23
Mısra: **103**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Söziyle ḫoş-dem itmege Aḥmed zamāneyi
Aḳıtdı işigüñe yine müşk-bār āb

186. **aḥmedüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **21**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

187. **aḥmed:**
Kaside 27
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bir esb-i ḫāṣ baḫşiş it Aḥmed ḳuluña kim
Diñsün budur ʿaṭā-yı Ferīdūn-ı rūzigār

188. **aḥmed:**
Kaside 28
Mısra: **19**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

189. **aḥmed:**
Kaside 30
Mısra: **31**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed bu fenn-i şiʿre şürūʿ itmeden murād
Vird-i duʿā-yı devlet-i şāh-ı cihān imiş

190. **aḥmed:**
Kıt'a 2
Mısra: **10**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Şekerden yig müferriḥ sözlerüñ var
Ki Aḥmed ʿaḳlını ḫayrān idersin

191. **aḥmed:**
Mesnevi 3
Mısra: **221**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Diye Aḥmed içün ḳarīb ü baʿīd
Ki oldur s̲enā-gūy-ı Şeh Bāyezīd

192. **aḥmed:**
Nazm 5
Mısra: **24**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña dirīġ

193. **aḥmed:**
Nazm 15
Mısra: **3**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Yazarken ruḫlaruñ vaṣfını Aḥmed
Ḳalem düşmiş elinden yana yazmış

194. **aḥmed:**
Terci-bend 1
Mısra: **125**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ eyleyem senüñ

195. **aḥmed:**
Terci-bend 2
Mısra: **104**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Dil uzadup medāyiḥinde şehüñ Açdı Aḥmed gibi dehān bülbül

196. **aḥmed:**
Terkib-bend 1
Mısra: **117**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmed sözi uzatma ki mers̲iyyeden murād
Ḫalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

197. **aḥmedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **99**
Hz. Muhammed.

Şāhā yaḳın zamānda ḥarīminde Aḥmedüñ
Nūr itmedi cihānda tecellā senüñ gibi

198. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 3
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Sözde ʿuṣṣāḳı muḥayyer eyle dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

199. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 4
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾe hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād
Ey ḥalīlüm bu ḳadar gelmedi luṭf ıssı şitā

200. **aḥmedi:**-*i*
Gazel 5
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

201. **aḥmedi:**-*i*
Gazel 7
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Gel Aḥmedi yaḳma ki anuñ dūd-ı dilinden
Āyīne-i ḥüsnüñ yine jeng olmaya cānā

202. **aḥmedi:**-*i*
Gazel 8
Mısra: **19**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ey ḥūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

203. **aḥmede:**-*e*
Gazel 9
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Zülfüñde ġam yidügi kifāyetdür Aḥmede
Loḳma ile ḫırḳa buldı ḳanāʿat hemīn ola

204. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 14
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

205. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 32
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Şol deñlü zehr-i ḳahr içürür Aḥmedʾe felek
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger leẕīẕ

206. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 33
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḫüsnüñ zamānesinde ruḫ-ı zerdi Aḥmedʾüñ
Gül mevsiminde berg-i ḫazāndan ḫaber virür

207. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 34
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Sen būseñ ile ḫʷān-ı cemālüñden Aḥmedʾe
Senbūse baḫşiş eyle ki luṭfuñ ʿamīmdür

208. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 35
Mısra: **26**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḫārdan bir ḥavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿīler ṣoḥbetinde Aḥmedʾüñ dīvānıdur

209. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 42
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Şiʿri Aḥmedʾüñ şehā nemekīn olduġı bu kim
Baḥr-i suḥanda dāmen-i Selmān ṭutup durur

210. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 46
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bu sebebden Aḥmedʾüñ ṣormaz ṣınuḳ göñlini kim
Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i miskīni var

211. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 50
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

İki cihān feraḥlıġıdur Aḥmedʾe ġamuñ
Ṣādīye irmesün anı her kim ḫazen ṭutar

212. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 54
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ rāzını fāş eyledi zārīlıġ ile
Ney gibi bu dil-i ṣad-pāre elümden ne gelür

213. **kʾaḥmedʾe:**-*e*
Gazel 56
Mısra: **12**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Saña āsān ola ey dost fırāḳ
Müşkil ol kʾAḥmedʾe düşvār gelür

214. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 59
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Zülfüñ kemendi ḳanına ṣuṣamış Aḥmedʾüñ
Çāhına düşüp ol ẕeḳanuñ ser-nigūn gider

215. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 60
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ṭūṭī-i bāġ-ı suḥan Aḥmedʾi şīrīn-güftār
Her nefes cān atup ol laʿl-i şeker-bāra gider

216. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 62
Mısra: **10**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

İşidürse ravżasından ṭura raḳṣ ura Kemāl
Aḥmedʾüñ şiʿr-i ṭarab-nākin ki Selmān oynadur

217. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 63
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Cān u dilini Aḥmedʾüñ oynatmaġa cānān
Fındukları ʿunnāb-ı şeker-bār ile oynar

218. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 65
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi ṣormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henūz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

219. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 69
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

220. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 70
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Cevr eliyle burdı gūşın Aḥmedʾüñ ṭanbūr-vār
Şol boyı dilkeş ṣanem kim rehzen-i ʿuṣṣāḳdur

221. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 71
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Zülfüñ ṣınuḳlu ḫāṭırını ṣorsun Aḥmedʾüñ
Kim dost vaʿdesi gibi göñli ṣikestedür

222. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 73
Mısra: **12**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Eşkümi gülgūn iden bir reng-i rūyuñ ālidür
Aḥmedʾüñ göñlin alan ala gözinüñ ālidür

223. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 74
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

İşigüñden Aḥmedʾüñ cevr ü cefādur manşıbı
Bu ne ṭāliʿdür ki gökden seng-i bī-pāyān yaġar

224. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 82
Mısra: **18**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḫoş şeker-rīz olur Saʿdī-i Şīrāz gibi
Aḥmedʾüñ sözlerin oḳursa ġazel-ḫᵛān-ı Mışr

225. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 83
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Raḥm it dil-i şikestesine Aḥmedʾüñ kʾider
Zülf ü ruḫuñ ḫayāl ile leyl ü nehār ṣabr

226. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 85
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ sözine ḳulaḳ ṭut kim Yaraşur gūş-ı şehde cevherler

227. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 88
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Her dem diler gözüñ ki döke ḳanın Aḥmedʾüñ
Ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān gibi ḳurbāna ḳaṣd ider

228. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 90
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

229. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 93
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

230. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 97
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

231. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 99
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Baḫtı yüzin Aḥmedʾüñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim
Ḫāl tek ruḫsārına zaḫm urdı dest-i rūzigār

232. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 102
Mısra: **7**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi gör ki şaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḥālini dimez hemān ağlar oturur

233. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 104
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Dāmen-i dehri muʿaṭṭar ḳılmaġa enfās-ı ʿūd
Aḥmedʾüñ micmer gibi göynüklü cānın yaḳdılar

234. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 106
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ arturuban derdini ol laʿli şifā
Ehl-i derd olmayana ide devālar niçe bir

235. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 107
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi gülşen-i ʿışḳuñda görüp dil uzadan
Eline ṭaş aluban murġ-ı ḫoş-elḥāna atar

236. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 111
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Yazuḳdur Aḥmedʾüñ ṣımasun göñli şīşesin
Mestāne gözlerüñ kim olupdur ḫarāb-ı nāz

237. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 112
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Āhından Aḥmedʾüñ ṣaḳın ey dost zülfüñi
Bu müşk-nābı bād alur itmezseñ iḥtirāz

238. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 116
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾe ey şeh viṣālüñ naḳdin inʿām eyle kim
Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudādur münʿim-i müflis-nevāz

239. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 117
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ zer çihresin yoluñda ṭoprag eyleyen
Pāy-būsuñ leẕẕetinüñ iştiyāḳıdur henüz

240. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 119
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Seng-i melāmet Aḥmedʾi ḫāk eyledi velī
Durmaz yaġar mezārına seng-i cefā henüz

241. **aḥmedʾsüz:**-*süz*
Gazel 125
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bahār-ı ḥüsnüñ Aḥmedʾsüz geçürme
Ki bülbülsüz gül-i ḫandān yaraşmaz

242. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 127
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ sözleri sevdāsına düşdi ḳalemüm
Nʾola ṭūṭīdür iderse şekeristāna heves

243. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 128
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi şīrīn sözidür düşüren hicrānuña
Ṭūṭīyi güftārıdur iden giriftār-ı ḳafes

244. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 130
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ zihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

245. **aḥmedʾle:**-*le*
Gazel 133
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmedʾle raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

246. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 134
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḥaḳ livā-yı ʿışḳını ṣubḥ-ı ezelde Aḥmedʾüñ
Mihr-i ḥüsnüñ gibi ey meh āsumān-gīr eylemiş

247. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 136
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ṣımaġa şīşe-i nāmūsın Aḥmedʾüñ nice bir
Hemīşe seng-i melāmet ata ʿavām u ḫavāṣ

248. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 138
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾe cevr eylemekden dost iʿrāż eyledi
Yā unutmışdur ṭarīḳın yāḫod itmişdür ġalaṭ

249. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 141
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

250. **aḥmedʾden:**-*den*
Gazel 142
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾden idüben ḥasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḥüsn ile iḥsān ider dirīġ

251. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 143
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Düşürdi Aḥmedʾi ḳafes-i ʿışḳa luṭf-ı ṭabʿ
Bülbülleri esīr ḫoş-āvāz ider dirīġ

252. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 145
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ẓulmi oransuz itme Aḥmedʾe kim
Tīr-i āhuñ felekde ḥāyili yoḳ

253. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 146
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

254. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 148
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niṣārı yoḳ

255. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 153
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

256. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 154
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Yār Aḥmedʾi görüp didi ey ʿandelīb-i mest
Zārīlıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

257. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 158
Mısra: **19**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ṣayd itmek içün Aḥmedʾi ṣayyād-ı ġamzeñe
Virmiş kemend zülfüñ ü ṣunmış kemān ḳaşuñ

258. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 159
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Sāḳiyā devr ehline ṣunup viṣālüñ cāmını
Aḥmedʾe geldükce sāġar nʾiçün ihmāl eyledüñ

259. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 160
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾe inkār iderseñ ṭañ degül ey müddeʿī
Nūr-ı şemse münkir itmişdür seni aʿmālıġuñ

260. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 161
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didi dilber Aḥmedʾe diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

261. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 168
Mısra: **10**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Viṣāli ḫʷānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

262. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 169
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir aġız adın anuñ yād idicek

263. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 171
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Mūr-ı ḥaḳīrden żaʿīf eyledi ḥālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāli dilberüñ

264. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 173
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳaddüñi medḥ eylemekden Aḥmedʾi menʿ eyleme
Ol ġarībi ṭoġru yoldan ırma yā hādīʾs-sübül

265. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 177
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür çü göñli Aḥmedʾüñ
Devlet-i ḥüsnüñde ey şeh nʾiçün ābādān degül

266. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 178
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

267. **kʾaḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 179
Mısra: **9**

15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Laʿlüñ içün dem mi olur kʾAḥmedʾüñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

268. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 183
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ger dize dülbendine yār Aḥmedʾüñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

269. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 186
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

270. **aḥmedʾden:**-*den*
Gazel 187
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Terk-i cān ʿahd itdügüm işitdi Aḥmedʾden didi
Ennehu ʿahdün ṣaḥīḥün cāʾe min cismin saḳīm

271. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 189
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

272. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 190
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḥāṣıl iderdüñ dü ʿālemde murādın Aḥmedʾüñ
Bir nefes diseñ ki ol ümmīd-vārumdur benüm

273. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 191
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Zülfüñ ucından yazarsam Aḥmedʾüñ sevdāların
Defter ü ṭūmāra ṣıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

274. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 193
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

275. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 194
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

276. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 195
Mısra: **10**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳaşlaruñ ʿīdine ḳurbān itmege meyl idicek
Aḥmedʾi luṭf idüben yād eyle ḳurbān olduġum

277. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 196
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ ḥālin ṣorarsañ çeşmüñ içün ḫastedür
Ol sebebdendür kʾolup her laḥẓa bīmār iñlerem

278. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 197
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḥāṣıl olmışdur bu vecd ü ḥāletüm

279. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 198
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾe āyīne-i ḥüsnüñde pinhān gösterür
Şāhid-i maḳṣūd yüzin Ḥaḳ Taʿālā dostum

280. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 200
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ruḫlaruñ vaṣfında rengīn defterinden Aḥmedʾüñ
Elde evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭaġılmış dostum

281. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 201
Mısra: **10**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmedʾi ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

282. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 202
Mısra: **19**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ dökme yaşı ılduzını Ey güneş yüzlü māhum İbrāhīm

283. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 203
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

284. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 204
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Tāb-ı ruḫuñla sūzını yazarken Aḥmedʾüñ

Şevḳından odlara düşüben yana yazmışam

285. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 207
Mısra: **19**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾe iltimās-ı dost yiter
Ele girmezse mültemes nʾidelüm

286. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 210
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ gözine ʿarż olsa ḫayāl-i ʿārıżuñ
Çeşmesine çeşmümüñ āb-ı revān ışmarlaram

287. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 216
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

288. **aḥmedʾem:**-*em*
Gazel 219
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾem server-i Keşmīr-i suḫan çāker-i şāh
Bu ḳadar fażlum ile bende-i ehl-i keremem

289. **aḥmedʾem:**-*em*
Gazel 220
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

290. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 229
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḫamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

291. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 233
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Göñül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı daġıtdı gidelüm bārī şehrüñden

292. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 239
Mısra: **21**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

293. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 240
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ ʿaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen

294. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 242
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Menʿ idermiş müddeʿī mihr-i ruḫından Aḥmedʾi
Göze göz īmāna ḳaṣd eyler mi şeyṭān olmayan

295. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 243
Mısra: **21**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳomadı żaʿf-ı tenüm Aḥmedʾe feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

296. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 246
Mısra: **23**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Gerçi yaḳdı dāġ-ı hecrānuñ yüregin Aḥmedʾüñ
Ġam degül ey lāle-ruḫ tek dāġ-ı ḥirmān olmasun

297. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 250
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür
Ola mūm Aḥmedʾüñ bir dem işitse vaṣf-ı ḥālinden

298. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 251
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

İrişür Aḥmedʾüñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Ṣaḳın ey ḫūblaruñ şāhı seḥerde āh u zārumdan

299. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 254
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Yazmazam parmaḳları vaṣfında sözin Aḥmedʾüñ
Ḳorḳaram kāġıd yanar od düşer aḳlām üstine

300. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 256
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Zāhidā kūyını terk itdügi budur Aḥmedʾüñ
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ hemān ḳalmaḳ gerek dīdārda

301. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 257
Mısra: **23**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ ʿışḳı zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿnīsi gül ḫüsninüñ bülbül ġazel-ḫʷān olmasa

302. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 258
Mısra: **9**

15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didi iderdi Aḥmedʾi efʿī ṣaçum helāk
Tiryāk-i ḫande-i leb-i dür-bārum olmasa

303. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 261
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ göynüklerin söyler zebān-ı ḥāl ile
Bir ayaġ üzre ṭurup şemʿ-i şebistān her gice

304. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 264
Mısra: **21**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ şiʿri şeker-lebleri şād itse ne ṭañ
Cānları ḫurrem ider ṭūṭī ḳaçan söze gele

305. **aḥmedʾde:**-*de*
Gazel 265
Mısra: **7**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Vaṣluña irmege Aḥmedʾde liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

306. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 267
Mısra: **19**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

307. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 273
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Çoḳ cevr idersin Aḥmedʾe kʾilden ile düşe gide
Yazuḳ degül mi güc ide sulṭān olan ḳullarına

308. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 275
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi gözden ṣalup sürme ḳapuñdan yaşların
Sāyili maḥrūm idüp eytāmı maġbūn eyleme

309. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 277
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Zāhidā Aḥmedʾi ḳorḳutma ʿaẕāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

310. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 279
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Şevḳden öldürmek içün Aḥmedʾi dilber didi
Ṣalınursam nicedür ey nā-tüvānum boynuña

311. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 281
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Görelden Aḥmedʾüñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim
Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

312. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 283
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Gül yüzüñ şevḳıyla görüp Aḥmedʾüñ nālişlerin
Raḥm idüp feryād ider murġ-ı ḫoş-āvālar bize

313. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 284
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Keremden bir naẓar ḳıl Aḥmedʾe kim
Ḳulına şeh nigāh eyler kimerde

314. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 286
Mısra: **18**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri
Yār olmadı çün Aḥmedʾe devlet ne fāyide

315. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 287
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

316. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 290
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Mūr-ı ḥaḳīrden żaʿīf eyledi ḥālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāl-i Muṣṭafā

317. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 291
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi sürme ḳapuñdan ki leṭāfet virimez
Bezm-i gülzāra igen bülbül-i zār ayrulıġı

318. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 292
Mısra: **14**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Būy-ı Yūsuf dīde-i Yaʿḳūba virdiyse baṣar
Aḥmedʾe cān virdi yāruñ nükhet-i pīrāheni

319. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 294
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ cānına zaḫm urdı ezelde tīr-i ʿışḳ

Bir avuc ten ṭopraġıyla gizlenür mi yarası

320. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 297
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḥüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

321. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 301
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmedʾüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

322. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 302
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Nice ögüt Aḥmedʾe nāṣiḥ nice İncidesin hem seni vü hem beni

323. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 303
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾe şīrīn lebüñden irişen düşnām-ı telḫ
Cūşlar virür ṣafādan telḫ-i ṣahbā gibi

324. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 304
Mısra: **27**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

325. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 307
Mısra: **23**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Dimedüñ bir gün alayın Aḥmedʾüñ göñlin ele
Kʾayaġa düşmiş durur zülf-i perīşānum gibi

326. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 308
Mısra: **12**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Rāzını bu dil-i ṣad-pāreyi nālān idenüñ
Sīneler şerḥ idemez Aḥmedʾüñ efġānı gibi

327. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 309
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol şāḫ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

328. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 310
Mısra: **15**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı baġlu durur gidemez ey yār daḫı

329. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 314
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Görelden Aḥmedʾüñ sūzını micmer
Yanup baġrı içine tāsa düşdi

330. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 318
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ göñli ḥarīminde ruḫ u zülfüñ aşar
Müşk zencīr ile ḳındīl-i meh-i çār-dehi

331. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 319
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Zārlıġından ḫaẕer it Aḥmedʾüñ Olma igen daḫı dil-āzār hey

332. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 320
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

333. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 322
Mısra: **11**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ göñlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh toġru gāh egri

334. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi Aḥmedʾi ḫāk itdi dirīġ
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

335. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 327
Mısra: **17**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Būse inʿāmın eyle Aḥmedʾe kim ʿĀmdur ehl-i luṭfuñ iḥsānı

336. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 329
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ göñlini geh dost yıḳar geh düşman
Bilmezüz kim yapa ʿālemde bu vīrānemüzi

337. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 330
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ ʿışḳ içinde şāhidisin Kim ḳabūl itmeye güvāhumuzı

338. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 331
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ yaşı ṣaḳın dāmenüñi dutmaya kim
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebī

339. **aḥmedʾe:**-*e*
Gazel 332
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Devrān güzelleri nice meyl itsün Aḥmedʾe
Kʾuzatdı ẓulm elin aña devrān didükleri

340. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 333
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Başlu baġrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

341. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 337
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi Mecnūn iderse Leylī-i zülfüñ ne ṭañ
Oldı sen Şīrīn-lebüñ Ferhād-ı ʿālem Ḫusrevi

342. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 339
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Dil ḥüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

343. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 345
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾi öldüriserin dir idüñ ʿAhde vefā eylemedüñ öyle mi

344. **aḥmedʾüñ:**-*üñ*
Gazel 346
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Aḥmedʾüñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

345. **aḥmedʾi:**-*i*
Gazel 347
Mısra: **9**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu şeydā neyiki

346. **aḥmede:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **127**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bir naẓar ḳıl Aḥmede ey nūr-i çeşm-i kāyināt
Kʾāb-ı luṭfuñdan olupdur ebr gibi ter güneş

347. **aḥmedi:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **35**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası gönlümüñ

348. **aḥmedi:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **69**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

349. **aḥmed'i:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **47**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

350. **aḥmedi:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **67**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ḳoma ṭoprakda Aḥmedi ki anı Midḥatüñ cevherine kān bulduñ

351. **aḥmedi:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **73**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Cevr-i zamāne Aḥmedi ḫāk itdi nice bir
Luṭfuñ elinden içmeye bu ḫāksār āb

352. **aḥmedi:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **65**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Hʿar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevherin
İḳbāl ü yümn içün götürür güş-ı rūzigār

353. **aḥmedi:**-*i*
Kaside 25
Mısra: **61**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ġamdan āzād eyleyüp luṭfuñla şād it Aḥmedi
Devletüñ ʿīdinde olsun ḳullaruñ şādān-ı ʿīd

354. **aḥmed'i:**-*i*
Kıt'a 8
Mısra: **8**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

355. **aḥmedʾe:**-*e*
Kıt'a 16
Mısra: **3**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış gönlini

Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

356. **aḥmedʾe:**-*e*
Nazm 27
Mısra: **3**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

357. **aḥmedʾi:**-*i*
Nazm 34
Mısra: **5**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Ṣaçuñ bir bende çekdi Aḥmedʾi kim
Anı şol dīni ayruḳ kāfir itmez

ahmedʾā:

1. **aḥmedʾā:**
Gazel 26
Mısra: **9**
Ey Ahmed (Veliyyüddin-zade Ahmed Paşa).

Nūş eyle Aḥmedʾā mey-i ṣāfīyi ġam yime
Kʾoldur müzīl-i ġuṣṣa vü hem dāfiʿ-i teraḥ

2. **aḥmedʾā:**
Gazel 34
Mısra: **25**
Ey Ahmed (Veliyyüddin-zade Ahmed Paşa).

ʿIşḳum cerīmedür diyü incinme Aḥmedʾā
Kʾol şāh-ı cürm-pūş bilürsin kerīmdür

3. **aḥmedʾā:**
Gazel 36
Mısra: **15**
Ey Ahmed (Veliyyüddin-zade Ahmed Paşa).

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿṣūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

4. **aḥmedʾā:**
Gazel 110
Mısra: **10**
Ey Ahmed (Veliyyüddin-zade Ahmed Paşa).

Ṭarf-ı ruḫsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmedʾā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

5. **aḥmedʾā:**
Gazel 262
Mısra: **9**
Ey Ahmed (Veliyyüddin-zade Ahmed Paşa).

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

6. **aḥmedʾā:**
Gazel 269
Mısra: **14**
Ey Ahmed (Veliyyüddin-zade Ahmed Paşa).

Derd-i dil mey-ḫānesinde naḳd-i cān olur telef
Hey dimezseñ Aḥmedʾā şol çeşm-i şāhid-bāzuña

7. **aḥmedʾā:**
Gazel 288
Mısra: **13**
Ey Ahmed (Veliyyüddin-zade Ahmed Paşa).

Vaṣlınuñ Kaʿbesine yol vire mi Ḥaḳ Aḥmedʾā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

8. **aḥmedʾā:**
Gazel 349
Mısra: **9**
Ey Ahmed (Veliyyüddin-zade Ahmed Paşa).

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

aḥmedā:

1. **aḥmedā:**
Kaside 5
Mısra: **19**
Ey Ahmed (Veliyyüddin-zade Ahmed Paşa).

Aḥmedā āb-ı ḥayāt-ı ebedī ister iseñ
Gel gör uş ḫāk-i der-i ḫalveti dervīşlerüñ

aḥmed-i dervīş:

1. **aḥmed-i dervīş:**
Gazel 24
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Derviş Ahmed.

Aḥmed-i dervīş çün oldı gedā-yı kūy-ı yār
ʿĀlemüñ sulṭānıdur bī-iḥtiyāc-ı taḫt u tāc

ahmed-i dil-haste:

1. **aḥmed-i dil-ḫaste:**
Gazel 13
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hasta gönüllü, dertli, üzüntülü Ahmed.

Bir būse diler Aḥmed-i dil-ḫaste lebüñden
Hīç olmayacaḳ sözleri söyletse nʾola teb

2. **aḥmed-i dil-ḫaste:**
Gazel 29
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Hasta gönüllü, dertli, üzüntülü Ahmed.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

aḥmed-i dil-hasteden:

1. **aḥmed-i dil-ḫasteden:**
Gazel 100
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hasta gönüllü, dertli, üzüntülü Ahmed.

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucaġında yatup derdüñle dermānsuz geçer

ahmed-i dil-hasteye:

1. **aḥmed-i dil-ḫasteye:**-*y, -e*
Gazel 38
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**

Hasta gönüllü, dertli, üzüntülü Ahmed.

Tīr-i ġamzeñ añduġı-yˀçün
Aḥmed-i dil-ḫasteye
Müddeʿīnüñ sözleri her biri bir peykān olur

aḥmed-i dīvānenüñ:

1. **aḥmed-i dīvānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 101
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Divane, âşık Ahmed.

Leblerüñ yāḳūtını naẓm idicek lüˀlüˀ gibi
Aḥmed-i dīvānenüñ dīvānı gevherden ṭolar

aḥmed-i ġam-gīnüñ:

1. **aḥmed-i ġam-gīnüñ:**-*üñ*
Kaside 29
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Gamlı, kederli Ahmed.

Bu Aḥmed-i ġam-gīnüñ eger ḳılsa ġamın gūş
Zānūda ḳoyup başın ide zārī benefşe

aḥmed-i şīrīn-güftār:

1. **aḥmed-i şīrīn-güftār:**
Gazel 108
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hoş sohbet, tatlı sözlü Ahmed.

Bülbül-i bāġ-ı suḫan Aḥmed-i şīrīn-güftār
Bezm-i şeh gülşenine murġ-ı ḫoş-elḥān yaraşur

aḥmer:

1. **aḥmer:**
Kaside 7
Mısra: **74**
Kırmızı, kızıl.

Düşmanuñ ḳanın döküp tīġ-ı zer-endūdın siler
Kˀaṭlas-ı gerdūnuñ eyler dāmenin aḥmer güneş

ahrār:

1. **aḥrārın:**-*ın*
Gazel 151
Mısra: **4**
Ar. is. "Hür"ün cem'i. Serbest olanlar.

Gör ne iḥsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḥrārın iḥsānuñ senüñ

aḥşam:

1. **aḥşam:**
Müfret 36
Mısra: **1**
Akşam vakti.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

ahsen:

1. **aḥseni:**-*i*
Gazel 76
Mısra: **14**
Daha güzel, en güzel.

Çün gün yüzüñe aḥsen-i taḳvīm didi Ḥaḳ
Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḫaṭā mıdur

ahsen-i takvīm:

1. **aḥsen-i taḳvīm:**
Gazel 76
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
"Yaratılışın en güzeli" En güzel yaratılış, en güzel biçim.

Çün gün yüzüñe aḥsen-i taḳvīm didi Ḥaḳ
Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḫaṭā mıdur

ahsen-i takvīme:

1. **aḥsen-i taḳvīme:**-*e*
Gazel 242
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
"Ki biz insanı en güzel bir biçimde yarattık"(Tin suresi 4. ayet) ayetinde geçen söz. || Yaratılışı güzel olan (insan).

Dīde-i zāhid ne idrāk ide ḫüsnüñ ḳadrini
Māyil olmaz aḥsen-i taḳvīme insān olmayan

ahsen-i tārīh:

1. **aḥsen-i tārīḫ:**
Kaside 6
Mısra: **209**
Kelime Tipi: **-**
Çok güzel tarih.

Bünyād-ı sarāyuña budur aḥsen-i tārīḫ
Kim ide mübārek ṭapuña ḥayy-ı tüvānā

ahsen-i vech:

1. **aḥsen-i vecḥ:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
En güzel tarz.

ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī
ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

ahsent:

1. **aḥsent:**
Gazel 135
Mısra: **1**
Aferin, bravo.

Cemālüñ naḳşına aḥsent ü şābāş
Ki taṣvīrinde ʿāciz cümle naḳḳāş

ahter:

1. **aḫterden:**-*den*
Gazel 221
Mısra: **3**
Yıldız.

Çünki taḳdīrüñdür iş aḫterden efġān eyleme
Ḥükm-i sulṭāndur siyāset aġlama cellāddan

2. **aḫter:**
Kaside 7
Mısra: **70**
Yıldız.

Gūyiyā naʿl-i semendüñdür hilāl-i ʿīd-i feṭḥ
Mīḫ-ı aḫterdür ẓafer burcında ne aḫter güneş

3. **aḫter:**
Kaside 7
Mısra: **92**
Yıldız.

Tīġ-ı āteş-bār-ı rūşen-rūy-ı dīn-ārāyuñuñ
Ḳabżasına māh aḫter yüzine zīver güneş

4. **aḫter:**
Kaside 7
Mısra: **126**
Yıldız.

Nūr nehrinden ṣuvarup şāḫını eşʿārumuñ
Gülşenümde aḫter olurdı şükūfe ber güneş

<u>ahter-i tābān:</u>

1. **aḫter-i tābān:**
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Parlak yıldız.

Ḳāmetüñ çıḳdı ḳapuñdan oldı göz yaşı revān
Ṣan ḳıyāmet ḳopdı gökden aḫter-i tābān yaġar

<u>āhū:</u>

1. **āhū:**
Gazel 253
Mısra: **2**
Ceylan.

ʿİẕāruñ şevḳı ile giryān olur ṣu
Ṣaçuñ sevdāsı ile miskīndür āhū

2. **āhū:**
Gazel 267
Mısra: **5**
Ceylan.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

3. **āhū:**
Gazel 309
Mısra: **9**
Ceylan.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi baġrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

4. **āhūlar:**-*lar*
Kaside 6
Mısra: **79**
Ceylan ‖ dilber, güzel.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

5. **āhū:**
Kaside 24
Mısra: **26**
Ceylan ‖ Sevgili.

Nʾiçün raḳībe ḫıdmet idersin didi didüm
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gül-ʿiẕār

6. **āhū:**
Kaside 14
Mısra: **19**
Ceylan gözlü, gözleri ceylana benzeyen (sevgili).

Cemāli gülşeni içre gözi iki āhū
Kenār-ı āb-ı ʿiẕārında zülfi iki neheng

7. **āhūlar:**-*lar*
Gazel 235
Mısra: **6**
Ceylan.

Görüp vādī-i hecrüñde yüzüñ döndürme göñlümden
Ki āhūlar beyābānlarda ḳaçmazdı Mecnūndan

8. **āhū:**
Kaside 24
Mısra: **19**
Ceylan.

Āhū ḳomadı ḳırdı ki ḳurbān ide felek
Ḥüsnüñ ṣabāḥ-ı ʿīdine bī-ḥadd ü bī-şumār

9. **āhūyı:**-*y, -ı*
Gazel 285
Mısra: **12**
Ceylan II güzel sevgili.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

10. **āhūsı:**-*sı*
Gazel 166
Mısra: **2**
Ceylan. II Sevgilinin gözü.

Māha kemende atar ṣaçı hindūsı Ḳāsımuñ
Ṣīri şikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

11. **āhūsına:**-*sı, -na*
Gazel 198
Mısra: **12**
Ceylan. II Sevgilinin gözü.

Gūşe-gīr-i gūşe-i Beytüʾl-Ḥaremdür zinhār
Çekmesün ḳaşuñ gözüñ āhūsına yā dostum

<u>āhū gözüñ:</u>

1. **āhū gözüñ:**-*üñ*
Gazel 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ceylan göz. II Sevgilinin ceylanın gözlerine benzeyen güzel gözü.

Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

2. **āhū gözüñ:**-*üñ*
Gazel 156
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ceylanın büyük ve siyah gözlerine benzeyen göz. II Sevgilinin ceylanın gözüne benzeyen iri ve siyah gözleri.

İnanmış kendüye āhū gözüñ kim
Kenārında yatur bir būstānuñ

<u>āhū gözüñde:</u>

1. **āhū gözüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 59
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ceylan göz. II Sevgilinin ceylanın gözlerine benzeyen güzel gözü.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir bakışından zebūn gider

<u>āhū gözüñe:</u>

1. **āhū gözüñe:**
Kaside 6
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **-**
Ceylan göz. II Sevgilinin

ceylanın gözlerine benzeyen güzel gözü.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim ḳıldı ḥarem gūşesini menzil ü meʾvā

āhumı alma:

1. **āhumı alma:**-*ma*
Gazel 180
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Âhını, bedduasını almak.

Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

āhūr-ı felek:

1. **āḫūr-ı felek:**
Kaside 27
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Felek ahırı.

Ḳandīl-i zerle zīnet olup āḫūr-ı felek
Çıḳduḳca andan edhem-i şeb eşheb-i nehār

āhū-yı çīn:

1. **āhū-yı çīn:**
Kaside 19
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Çin ahusu.

Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūnīn-dil meger āhū-yı Çīn

2. **āhū-yı çīn:**
Kaside 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çin ahusu (göz/bakış ve güzel koku bağlamında).

Sevdā-yı çīn-i zülfüñe düşüp ciger yaḳar
Āhū-yı Çīn anuñʾçün olur bağrı ḳanı müşk

āhū-yı dil:

1. **āhū-yı dil:**
Gazel 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ceylanı II aşığın gönlünde sevgiliye karşı oluşan arzu, istek, şevk, çoşku.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol ṣayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḥayrān aña

āhū-yı felek:

1. **āhū-yı felek:**
Kaside 6
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **-**
Felek ahusu; güneş.

Āhū-yı felek gördi seḥer şīr-i livāñı
Ḫūn-ı cigerinden dil-i ṣubḥ oldı dem-ālā

āhū-yı hotandur:

1. **āhū-yı ḫotandur:**-*dur*
Gazel 77
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hotan ahusu. II Sevgili. (Güzel koku ve göz bağlamında.).

Gözine seyr iderken şīr dirler Ḫaṭādur dirsem āhū-yı Ḫotandur

āhū-yı miskīn-kemende:

1. **āhū-yı miskīn-kemende:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Güzel kokulu -siyah renkli- saçları olan ahu (sevgili).

Ṣayyād-vār ol āhū-yı miskīn-kemende diñ
Oş oşla itlerine nice virür intiẓār

āhū-yı müşkīn:

1. **āhū-yı müşkīn:**
Gazel 285
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Misk kokulu ceylan. II Sevgili.

Dil bağlamañ şol āhū-yı müşkīn kemend ile
Ki ola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

āhū-yı müşkīn-kemendüñ:

1. **āhū-yı müşkīn-kemendüñ:**-*üñ*
Gazel 69
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzel kokulu -siyah renkli- saçları olan ahu (sevgili).

Ṣayyād-vār ol āhū-yı müşkīn-kemendüñ uş
Her laḥẓa itlerine sözi oş oşdur

āhū-yı ṣaḥrā:

1. **āhū-yı ṣaḥrā:**
Gazel 198
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çöl ahusu.

Ben ġam-ı zülfüñde cān virdükde ḫāküm sebzesin
Otlasa müşkīn olur āhū-yı ṣaḥrā dostum

āhū-yı ṣaḥrālar:

1. **āhū-yı ṣaḥrālar:**-*lar*
Gazel 283
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çöl ahusu.

Zülf-i müşkīnüñ hevāsıyla cigerler yaḳmaġa
Hem-dem oldı her nefes āhū-yı ṣaḥrālar bize

āhū-yı tātār:

1. **āhū-yı tātār:**
Kaside 24
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Tataristan'ın misk ceylanı.

Naḫcīr ol oḳı bağrına nʾiçün başar diyü
Ḳan itdi reşkden cigerin āhū-yı tātār

ahvāl-:

1. **aḥvālüm:**-*(ü)m*
Gazel 43
Mısra: **9**
"hal, durum, vaziyet"

kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime.

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

aḥvāl:

1. **aḥvālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 295
Mısra: **4**
"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime, haller II bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

2. **aḥvāli:**-*i*
Mesnevi 4
Mısra: **12**
"Hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime, haller II bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Bu ḥüsn ile dilüñ ne ḫāli vardur
Ki ʿaḳl irmedügi aḥvāli vardur

ahyā:

1. **aḥyāya:**-*ya*
Kaside 19
Mısra: **103**
Diriler, canlılar.

Kāse-i luṭfuñ hemān aḥyāya baḫş olmış degül
Mümtelīdür niʿmetüñden evvelīn ü āḫirīn

ahzāb:

1. **aḥzāb:**
Kaside 12
Mısra: **40**
Hizbler, bölükler, kısımlar, gruplar.

ʿAks-i ḥüsnüñ dillere düşdi boyuñdan nitekim
Nūr-ı feṯḥ indi livā-yı şehden aḥzāb üstine

ak-:

1. **aḳan:**-*(a)n*
Gazel 343
Mısra: **11**
Akmak, (gözyaşı) dökülmek.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

2. **aḳmaz:**-*maz*
Kaside 23
Mısra: **55**
(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

Vaṣluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭañ
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

3. **aḳdı:**-*dı*
Murabba 1
Mısra: **27**
Akmak, gitmek.

Aḳdı bir serve daḫı āb-ı revāndan daḫı yig
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

4. **aḳar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **17**
(Gözyaşı için) dökülmek, akmak, düşmek.

Eşk-i çeşmüm kim aḳar mihr-i ruḫuñdan dilberā
Kevkeb-i seyyāredür ḫurşīd-i tābāndan ṭamar

5. **aḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 255
Mısra: **3**
Akıtmak, akmasını sağlamak, dökmek II gözyaşı dökmek, ağlamak.

Gözümüñ lülelerin Ḥamza-i dellāk aḳıdur
Kʾayaġı ṭoprāġıdur yüz ṣuyı ḥammāmlara

ak:

1. **aḳıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 6
Mısra: **73**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.

Şu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

2. **aḳıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 23
Mısra: **102**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān niṣār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

3. **aḳıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 24
Mısra: **34**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

4. **aḳıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 32
Mısra: **22**
(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

5. **aḳısar:**-*ısar*
Gazel 32
Mısra: **10**
Sıvı maddeler aşağıya yönelmek.

Ölsem lebüñʾçün eyleseler ṭoprāġum sebū
Şu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar leẕīẕ

6. **aḳsa:**-*sa*
Gazel 207
Mısra: **10**
(sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) bulunduğu yerden daha alçak bir yere doğru

gitmek, yukarıdan aşağıya doğru düşmek II sızmak, damlamak II gözyaşı akmak, dökülmek.

Odlara yandı çün göñül gözden
Aḳsa Ceyḥūn ile Eres nʾidelüm

7. **aḳdur:**-*dur*
Nazm 37
Mısra: **2**
Ak, beyaz renk.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

8. **aḳdı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **85**
Meyletmek, yönelmek.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

9. **aḳar:**-*ar*
Kaside 23
Mısra: **38**
(Irmak, nehir vb. için) Akmak.

Eşküm revān olur ruḫ-ı zerdümde gūyiyā
Berg-i ḫazān içinde aḳar zer-nigār āb

<u>aḳan:</u>

1. **aḳan:**
Gazel 78
Mısra: **11**
(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

Ġam-ı zülfüñden aḳan ḳanlu yaşumdan ḫaẕer it
Nāfe-i Çīni ḫarāb eylemesün bārāndur

2. **aḳan:**
Gazel 192
Mısra: **13**
(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

Her seḥer çeşm-i şafaḳdan ḳanlu yaş gibi aḳan
Ḳan degüldür cürʿa-yı cām-ı şebānumdur benüm

3. **aḳan:**
Gazel 329
Mısra: **3**
(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

4. **aḳan:**
Kaside 7
Mısra: **117**
(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

Baḥr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

<u>ʿakd:</u>

1. ʿ**aḳdini:**-*i, -ni*
Mesnevi 4
Mısra: **48**
Söz, yemin II Bağlama, düğümleme; bağlanma, düğümlenme.

Cemāl āyetlerin nesḫ itmek ister
Maḥabbet ʿaḳdini fesḫ itmek ister

<u>aḳdāḥ:</u>

1. **aḳdāḥ:**
Kaside 7
Mısra: **28**
Kadehler, câmlar, bardaklar.

Bezm-i ʿayşin Zührenüñ germ itmege sāḳī-ṣıfat
Āb-gün aḳdāḥ içinde gezdürür āẕer güneş

<u>ʿakd-i lisānum aç:</u>

1. ʿ**aḳd-i lisānum aç:**
Terci-bend 1
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **-**
Dilimin bağını çöz (konuşma kabiliyetimi ve ifade yeteneğimi artır). (Tâhâ suresi 27. ayet).

Şerḥ eyle ṣadrumı ve müyesser ḳıl emrümi
ʿAḳd-i lisānum aç ki <u>s</u>enāñ eyleyem senüñ

<u>ʿāḳıbet:</u>

1. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 39
Mısra: **4**
Bir şeyin sonu, nihayet, netice, sonuç. II En sonunda.

Gerçi dilber pend ider setr eyle rāz-ı ʿışḳı dir
ʿĀḳıbet līkin bilürem ʿāleme destān olur

2. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 41
Mısra: **12**
(Ar.) Bir şeyin sonu, nihayet, netice, sonuç.

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne göñlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

3. ʿ**āḳıbet:**
Gazel 199
Mısra: **10**
(Ar.) Bir şeyin sonu, nihayet, netice, sonuç.

Çün cemālüñ şemʿine pervānedür Aḥmed bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

<u>akıd:</u>

1. **aḳıdur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **30**
Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.

Ne Mesīḫā-dem olursın ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cān aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

2. **aḳıduram:**-*ur, -am*
Gazel 223
Mısra: **4**
Akıtmak, akmasını sağlamak, dökmek. II Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

3. **aḳıd:**
Gazel 245
Mısra: **11**
Akıtmak, akmasını sağlamak, dökmek. II Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Her dem aḳıd eşküñi yāruñ ruḫı Baġdādına
Ey gözüm çünkim nişān-ı Dicle-i Baġdādsın

4. **aḳıdasın:**-*a, -sın*
Gazel 304
Mısra: **2**
Akıtmak, akmasını sağlamak, dökmek. II Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Nice bir iñledesin derd ile ṭolāb gibi
Nice bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

5. **aḳıdur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **32**
Akıtmak, akmasını sağlamak, dökmek. II Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Ḳaṣd itdi kim söyindüre ḫaṣmuñ ocaġını
Anuñ'çün aḳıdur dün ü gün kūhsār āb

akıd-:

1. **aḳıdur:**-*ur*
Kaside 15
Mısra: **20**
Akıtmak (su bağlamında).

Ne melek-ḫūy meliksin ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cūd aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

2. **aḳıdalı:**-*alı*
Kaside 23
Mısra: **62**
Dökmek.

Ey ḫāme aġlaram seni k'azaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

3. **aḳıdur:**-*(u)r*
Gazel 336
Mısra: **3**
Akıtmak, akmasını sağlamak, dökmek. II Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Aḳıdur şīşe-i Şāmī gibi Rūm içre gül-āb
Şām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

4. **aḳıda:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **114**
Akıtmak, akmasını sağlamak, dökmek. II Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Naẓm eylesem maḳālümi gūş eylese felek
Çeşm-i kevākib aḳıda leyl ü nehār la'l

'aḳīḳ:

1. 'aḳīḳüñ:-*üñ*
Gazel 109
Mısra: **6**
Maruf kıymetli kırmızı taş.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz la'l yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā 'aḳīḳüñ kānıdur

2. 'aḳīḳ:
Kaside 8
Mısra: **56**
Kırmızı renkte değerli bir taş.

İksīr-i ḫāk-i pāyuñı raġbetle öpeli
Oldı 'aḳīḳ iken leb-i rengīn-i yār la'l

'aḳīḳ-i yemen:

1. 'aḳīḳ-i yemen:
Gazel 50
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yemen akiği. II Sevgilinin dişleri. II Akik: Üzerine mühür kazılan, yüzük taşı ve tespih yapılan, bazı eşyalarda süsleme unsuru olarak kullanılan kırmızı renkli ve oldukça kıymetli süs taşı.

Yāḳūt-ı dür-feşānuña öykünmege müdām
Ġonca dehānı içre 'aḳīḳ-i Yemen ṭutar

'akıl:

1. 'āḳiller:-*ler*
Gazel 122
Mısra: **1**
Akıllı kimse.

'Işḳ vīrān itdügin 'āḳiller ābād istemez
Ḫūblar bī-dādınuñ dadın bilen dād istemez

2. 'āḳıl:
Gazel 174
Mısra: **18**
Akıl sahibi kimse || İrfan ve idrak sahibi.

Sa'y ile girmez ele çün kīmyā-yı vaṣl-ı dost
'Āḳıl iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl

3. 'aḳlı:-*ı*
Kaside 10
Mısra: **29**
A. akıl, idrak.

Gördi ki rāh-ı midḥatüñ 'aḳlı düşürdi ḥayrete
Meyli du'āña eyledi rāh-nümāsı gönlümüñ

4. 'āḳil:
Gazel 269
Mısra: **8**
(Ar.) Akıllı (kimse).

El-emānet açma dil-dāruñ lebi rāzın dile
'Āḳil iseñ eyleme mecnūnı maḥrem rāzuña

akıt-:

1. **aḳıt:**
Gazel 28
Mısra: **5**
Akıtmak, dökmek.

Eşk-i ḥasret aḳıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaṣdan ey baş āsitānından ıraḫ

akıt:

1. **aḳıtma:**-*ma*
Kaside 23
Mısra: **57**
Gözyaşı dökmek.

Ol şāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ şāḫ-sār āb

2. **aḳıtdı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **104**
Akıtmak, dökmek.

Söziyle ḫoş-dem itmege Aḥmed zamāneyi
Aḳıtdı işigüñe yine müşk-bār āb

ʿakl:

1. ʿ**aḳlumuñ:**-*um, -uñ*
Kaside 10
Mısra: **5**
Akıl.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı göñlümüñ

2. ʿ**aḳlumuñ:**-*um, -uñ*
Kaside 30
Mısra: **5**
Akıl.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı göñlümüñ

3. ʿ**aḳlını:**-*ını*
Kıt'a 2
Mısra: **10**
Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us.

Şekerden yig müferriḥ sözlerüñ var
Ki Aḥmed ʿaḳlını ḥayrān idersin

4. ʿ**aḳluñ:**-*uñ*
Gazel 104
Mısra: **4**
Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.

Ṣabr yaġmācısı sāḳīler elinden dād kim
Āteş-i bādeyle ʿaḳluñ ḫānumānın yaḳdılar

5. ʿ**aḳl:**
Kaside 6
Mısra: **115**
Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫᵛān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḫıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

6. ʿ**aḳlum:**-*um*
Gazel 65
Mısra: **11**
Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Göñlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

7. ʿ**aḳlı:**-*ı*
Gazel 142
Mısra: **3**
Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.

Ḫayl-i ḫayāli ʿaḳlı perākende-ḥāl idüp
Cemʿiyyetümi zülfi perīşān ider dirīġ

8. ʿ**aḳlum:**-*um*
Kaside 10
Mısra: **14**
Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

9. ʿ**aḳlum:**-*um*
Kaside 30
Mısra: **14**
Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

10. ʿ**aḳl:**
Kaside 3
Mısra: **9**
Akıl, düşünme gücü.

ʿIşḳ gevherleridür ʿaḳl ile idrāk olmaz
Ṣadef-i tende yigin ḳıymeti dervīşlerüñ

11. ʿ**aḳl:**
Kaside 6
Mısra: **33**
Akıl, düşünme gücü.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

12. ʿ**aḳl:**
Gazel 75
Mısra: **4**
(Ar.) Akıl, düşünme gücü.

Ser ü sāmān gider ol deñlü ṣaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

13. ʿ**aḳl:**
Gazel 296
Mısra: **16**
(Ar.) Akıl, düşünme gücü.

Hüsn her bir cāriḥümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḥüsnüñ keşreti

14. ʿ**aḳl:**
Kaside 1
Mısra: **43**
(Ar.) Akıl, düşünme gücü.

ʿAḳl olamaz ḫaṣāʾiṣ-i ẕātuñda rāh-bīn
Fikr olamaz deḳāyıḳ-ı şerʿüñde reh-nümā

15. ʿ**aḳla:**-*a*
Gazel 76
Mısra: **7**
Akıl, düşünme gücü.

ʿAḳla ne şerḥ idem ġam-ı zülfüñ rumūzını
Bīgāne maḥrem-i suḫan-ı āşinā mıdur

ʿakl irmedügi:

1. ʿ**aḳl irmedügi:**-*me, -dügi*
Mesnevi 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Akıl erdirmek. II Ne olduğunu anlamak, sırrını çözmek.

Bu ḥüsn ile dilüñ ne ḥāli vardur
Ki ʿaḳl irmedügi aḥvāli vardur

aklām:

1. **aḳlām:**
Gazel 254
Mısra: **18**
Kalemler. II Kalem sahipleri, yazarlar.

Yazmazam parmaḳları vaṣfında sözin Aḥmedʾüñ
Ḳorḳaram kāġıd yanar od düşer aḳlām üstine

ʿaklı daġıtdı:

1. ʿ**aḳlı daġıtdı:**-*dı*
Gazel 182

Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Düşünemez, aklını kullanamaz duruma getirmek.

Ḥüsnüñ dağıtdı ʿaḳlı dil aldandı sözüñe
Aḥmed nicʾitsün oldı maḥall-i ʿitāb dil

ʿaḳl-ı ḥurde-bīn:

1. ʿ**aḳl-ı ḥurde-bīn:**
Kaside 19
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Küçük ve ince şeyleri gören, inceliklerden anlayan akıl.

Hīç irmez biline diḳḳatle fikr-i mū-şikāf
Hīç bulmaz aġzını ḥikmetle ʿaḳl-ı ḥurde-bīn

ʿaḳl-ı hüşyārı:

1. ʿ**aḳl-ı hüşyārı:**-*ı*
Mesnevi 3
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **-**
Uyanık, zinde olan akıl.

İçüp ʿaḳl-ı hüşyārı bī-hūş idem
Cihānuñ cefāsın ferāmūş idem

ʿaḳl-ı külli:

1. ʿ**aḳl-ı külli:**
Gazel 275
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cenâbıhakk'ın zat âleminden ilk tecellîsi olan, diğer âlemlerin kendisinden zuhur ettiği ilk yaratılan nur.

ʿAḳl-ı külli Leylī-i zülfüñde Mecnūn eyleyüp
Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn eyleme

ʿaklum gitdi:

1. ʿ**aḳlum gitdi:**-*di*
Gazel 206
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Aklı gitmek, ne yapacağını şaşırmak, doğru düşünemez olmak.

Nāmeye nāmın yazarken gitdi ʿaḳlum āh kim
Nice yazdum ruḳʿa-i medḥ ü senāsın bilmedüm

ʿaḳlumı al:

1. ʿ**aḳlumı al:**
Gazel 292
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aklını başından almak; güzelliği ile büyülemek.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

ʿakreb:

1. ʿ**aḳreb:**
Gazel 13
Mısra: **8**
(Ar.) Akrep burcu; beyit bağlamında saç, zülüf.

Ey dil ruḥ u zülfin görüben terkümüz urma
Çıḳma sefere kʾoldı mehüñ menzili ʿaḳreb

2. ʿ**aḳrebde:**
Gazel 84
Mısra: **6**
Akrep burcu.

Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf ü ḫaddüñi
ʿAḳrebde olsa māh degüldür revā sefer

3. ʿ**aḳreb:**
Gazel 241
Mısra: **9**
I. Sıcak ve nemli yerlerde yaşayan, kıvrık ve kalkık kuyruğunda zehirli iğnesi olan bir tür böcek II. İnsanlara zarar veren kötü niyetli kişi.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuşşāḳdan defʿ itmege
Ey şūḫ gözlü şāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı şun

4. ʿ**aḳrebi:**-*i*
Kaside 32
Mısra: **33**
Akrep burcu. (Akrep burcu parlaklık bakımından sevgilinin yüzüyle ilişkilendirilmiştir.).

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

ʿakreb burcıdur:

1. ʿ**aḳreb burcıdur:**-*dur*
Gazel 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Akrep Burcu.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

ʿaks:

1. ʿ**aksini:**-*i, -i*
Gazel 55
Mısra: **1**
Akis, yansıma, görüntü.

Ruḥlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bādeyle bilem gibi gelür

2. ʿ**aksiyle:**-*i, -yle*
Gazel 239
Mısra: **3**
Akis, yansıma, görüntü.

Aç niḳābuñı yüzüñden ki ruḫuñ ʿaksiyle
Ḥaşre dek yir yüzini pür-gül-i ḥamrā göresin

3. ʿ**aksi:**-*i*
Gazel 304
Mısra: **9**
Akis, yansıma, görüntü.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫʾāb gibi

4. ʿ**aksi:**-*i*
Gazel 313
Mısra: **4**
Akis, yansıma, görüntü.

Mey virdi ṣafā ʿīşümüzüñ telḫligine
Sāḳī lebinüñ ʿaksi meger sāġara düşdi

5. ʿ**aksiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 8
Mısra: **24**
Akis, yansıma, görüntü.

Dür gūşvār aşılsa bünā-gūşuñ üstine
ʿAksiyle ḥaddüñüñ ola ol gūşvār laʿl

6. ʿ**aksi:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **38**
Akis, yansıma, görüntü.

Kūze-i yāḳūtdan kevşer ṣaçardı āfitāb
Reng-i laʿlüñ ʿaksi düşse çarḫ-ı dolāb üstine

ʿaks ṣaldı:

1. ʿ**aks ṣaldı:**-*dı*
Nazm 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
(Bir şey) Düz ve parlak bir yüzeyde aynen görünmek, yansımak.

Ne ʿaks ṣaldı bezmüñe sāḳī cemāli kim
Ṣaḥn-ı sarāyuñ eyledi bostān-ı dil-güşā

ʿaks-i cemāli:

1. ʿ**aks-i cemāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüzün yansıması.

Bāġ-ı behişt ʿaks-i cemāli Muḥammedüñ
ʿArş-ı mecīd vaṣf-ı kemāli Muḥammedüñ

ʿaks-i cemālüñden:

1. ʿ**aks-i cemālüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 7
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüzün yansıması.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

ʿaksi düşse:

1. ʿ**aksi düşse:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yansımak, gölgesi düşmek.

Düşse ṣafaḳ yirine lebüñ ʿaksi nā-gehān
Fīʾl-ḥāl ola bu nüh felek-i bī-ḳarār laʿl

ʿaks-i ġoncañdan:

1. ʿ**aks-i ġoncañdan:**-*ñ, -dan*
Gazel 68
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) dudağının aksi, görüntüsü.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ ṣun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

ʿaks-i ḫurşīd-i ẓaferdür:

1. ʿ**aks-i ḫurşīd-i ẓaferdür:**-*dür*
Kaside 12
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Zafer güneşinin görüntüsü.

Rūy-ı tīġuñda görinen şekl-i zerrīn dāyire
ʿAks-i ḫurşīd-i ẓaferdür düşmiş ol āb üstine

ʿaks-i ḥüsnüñ:

1. ʿ**aks-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin yansıması.

ʿAks-i ḥüsnüñ dillere düşdi boyuñdan nitekim
Nūr-ı feṭḥ indi livā-yı şehden aḥzāb üstine

ʿaks-i ḥüsnüñden:

1. ʿ**aks-i ḥüsnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin yansıması.

Ruḥlaruñ aç ʿaks-i ḥüsnüñden bahār it ʿālemi
Ṣaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

2. ʿ**aks-i ḥüsnüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 13
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin yansıması.

Vʾey cemālüñ sāyebānı şehper-i Rūḥuʾl-emīn
ʿAks-i ḥüsnüñden cihān yüzi cinān bostānıdur

ʿaks-i ruḥından:

1. ʿ**aks-i ruḫından:**
Gazel 305
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yanağının yansıması.

Var mı bir ḥüsn āfitābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

ʿaks-i ruḥsārıyla:

1. ʿ**aks-i ruḫsārıyla:**-*ı, -ile*
Gazel 242
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Yüzünün yansıması, görüntüsü.

ʿAks-i ruḫsārıyla sāḳī dehri gül-zār eyledi
Cām-ı meyden ictināb itmez girān-cān olmayan

ʿaks-i ruḥumdan:

1. ʿ**aks-i ruḫumdan:**-*um, -dan*
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yanağının yansıması.

Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḫumdan
Al iç tekellüfe düşme ṣudur şarāb degüldür

ʿaks-i ruḫuñla:

1. ʿ**aks-i ruḫuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 59
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yanağının yansıması.

Gülgūn yaşum ki gül yüzüñ āyīnedārıdur
ʿAks-i ruḫuñla her ṭarafa lālegūn gider

ʿaks-i şarāb:

1. ʿ**aks-i şarāb:**
Gazel 10
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şarabın yansıması.

Sāḳiyā reng-i ruḫuñda görinür ʿaks-i şarāb
Nitekim berg-i gül üzre lāle-i ḥamrā ġarīb

<u>aḳṭāb:</u>

1. **aḳṭāb:**
Kaside 12
Mısra: **8**
Kutuplar.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

<u>aḳvāl-i muġannīñi:</u>

1. **aḳvāl-i muġannīñi:**-*ñ, -i*
Kaside 6
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Ses sanatkârlarının sözleri.

Aḳvāl-i muġannīñi semāʿ ideli her şeb
Taʿlīme gelür çengin alup Zühre-i zehrā

<u>āl:</u>

1. **alursañ:**-*ur, -ise, -ñ*
Gazel 183
Mısra: **4**
Yerleştirmek.

Zülfüñi ḫāke şalarsañ müşk olur rūy-ı zemīn
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

2. **ālidür:**-*i, -dür*
Gazel 73
Mısra: **11**
Kırmızı.

Eşkümi gülgūn iden bir reng-i rūyuñ ālidür
Aḥmedʾüñ göñlin alan ala gözinüñ ālidür

3. **ālidür:**-*i, -dür*
Gazel 73
Mısra: **12**
Kırmızı.

Eşkümi gülgūn iden bir reng-i rūyuñ ālidür
Aḥmedʾüñ göñlin alan ala gözinüñ ālidür

4. **āl:**
Nazm 19
Mısra: **1**
Kırmızı.

Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

5. **aldı:**-*dı*
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Ele geçirmek, fethetmek, zaptetmek.

Ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy Ermeneküñ ḳalʿasını
Ḳahr ile ḳalʿ idüben ḳondı hemīn aldı hemān

6. **almaz:**-*maz*
Gazel 24
Mısra: **6**
Almak, elde etmek.

Ey şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār u ṣabr kim
Şehr-i vīrāndan hemīşe şehriyār almaz ḫarāc

7. **alsa:**-*sa*
Kaside 22
Mısra: **38**
Almak, elde etmek.

Ṣaḥrāda dāne yirine dür-dāneler bite
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

8. **al:**
Nazm 19
Mısra: **4**
Almak, elde etmek.

Āl ile bir būseñ aldum dostum
Ger peşīmān olduñ ise yine al

9. **ala:**-*a*
Gazel 316
Mısra: **12**
Almak, elde etmek.

Dil maḫzen-i ʿışḳuñdur anı deldügi ġamzeñ
Uġrıdur umar kim ala gencīne-i şāhı

10. **alursa:**-*ur, -sa*
Kaside 25
Mısra: **41**
Elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Ḫūblar nice alursa ṣabrını ʿāşıḳlaruñ
Şöyle yaġmā itdi cūduñ süfresinden ḫʷān-ı ʿīd

11. **al:**
Gazel 34
Mısra: **20**
"(buyur) al" anlamında kullanılmıştır.

Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı kirpügüñ
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i ḳadīmdür

12. **al:**
Gazel 275
Mısra: **7**
"(buyur) al" anlamında kullanılmıştır.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

13. **al:**
Gazel 297
Mısra: **2**
"(buyur) al" anlamında kullanılmıştır.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

14. **al:**
Gazel 304
Mısra: **20**
"(buyur) al" anlamında kullanılmıştır.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

15. **al:**
Gazel 309
Mısra: **4**
"(buyur) al" anlamında kullanılmıştır.

Bir naẓarda göñlin alduñ ben ġarīb üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

16. **al:**
Kıt'a 12
Mısra: **4**
"(buyur) al" anlamında kullanılmıştır.

Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḫumdan
Al iç tekellüfe düşme ṣudur şarāb degüldür

17. **al:**
Kıt'a 16
Mısra: **3**
"(buyur) al" anlamında kullanılmıştır.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış gönlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

18. **alur:**-*u, -r*
Gazel 61
Mısra: **7**
(herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Lebüñ dürcin alur dil düzdi gözden
Dükāndan ḥoḳḳa-i mercān uġurlar

19. **ala:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **53**
(herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Gülāle el uzadur kim gül ala yüzüñden
Dil al bülbül-i mestüñe igen itme delāl

20. **alma:**-*ma*
Gazel 276
Mısra: **4**
Kabul etmek.

Nev-cevānsın gözüm yaşından üşen
Gitme gel dostum fiġān alma

21. **alma:**-*ma*
Gazel 276
Mısra: **8**
Kabul etmek.

Ḳapuña varmaġa raḳībi ḳoma
Kaʿbeye gebri mihmān alma

22. **al:**
Gazel 174
Mısra: **2**
Almak (canını almak).

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

23. **al:**
Gazel 218
Mısra: **7**
Almak (canını almak).

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

24. **alduñ:**-*du, --ñ*
Gazel 223
Mısra: **10**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Şol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

25. **almaya:**-*ma, -y, -a*
Terci-bend 1
Mısra: **117**
Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye
Bir gün ger iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem senüñ

26. **aldı:**-*dı*
Gazel 25
Mısra: **11**
(herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak, tutmak.

Piyāle gūşesin aldı dehānı ḫalḳasına
Şan itdi laʿl-i Bedaḫşānı gūşvār ḳadeḥ

27. **alup:**-*up*
Gazel 147
Mısra: **7**
Almak.

Senden alup gönlümi kime virem kim bir daḫı
Āfitāb-ı serv-ḳāmet māh-ı gül-ruḫsār yoḳ

28. **alup:**-*up*
Gazel 113
Mısra: **4**
Almak // (bir şeyi) kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak.

Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

29. **alurlar:**-*urlar*
Nazm 36
Mısra: **6**
(bir bedel karşılığında) temin etmek, satın almak.

Çingene ḳarısına dönmiş yüzüñ
Yüri elek ṣat ki alurlar ola

30. **al:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
(Bir şeyi) Kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak.

Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

31. **al:**
Gazel 235
Mısra: **2**
(Bir şeyi) Kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak.

Elā yā eyyühe ʾs-sāḳī baḳıyyeñ var ise dünden
Ele bir cām-ı gül-gün al ki yig ola günüñ günden

32. **al:**
Gazel 338
Mısra: **1**
(Bir şeyi) Kullanmak üzere tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Gül-gün ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥusnüñi tāze nesīm-i mey

33. **al:**
Müfret 22
Mısra: **2**
(Bir şeyi) Kullanmak üzere tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey rakḫīb
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe ṣoḳ

34. **alursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Gazel 173
Mısra: **2**
Eline almak, tutmak.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

35. **almaġ:**-*maġ*
Gazel 60
Mısra: **5**
Almak ll elde etmek.

Sünbülüñden ṣanemā şemme-i būy almaġ içün
Misk sevdāya düşüp külbe-i ʿaṭṭāra gider

36. **almaġ:**-*maġ*
Gazel 133
Mısra: **5**
Almak ll elde etmek.

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

37. **alan:**-*an*
Kaside 18
Mısra: **13**
Ele geçirmek, fethetmek.

Tedbīr ile leşker ṣıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOs̱māna ṣıḥḥat yaraşur

38. **āl:**
Gazel 247
Mısra: **11**
Aldatma, düzen, tuzak, hile.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

39. **al:**
Gazel 297
Mısra: **1**
Al, kırmızı.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

40. **al:**
Gazel 297
Mısra: **4**
Al, kırmızı.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

41. **almaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 85
Mısra: **11**
(Bir bedel karşığında)
Temin etmek, satın almak.

Cān virür vaṣluñ almaġa ʿuṣṣāḳ
Virme kim rāyegāna isterler

42. **al:**
Gazel 173
Mısra: **2**
1 almak. 2 kırmızı.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

43. **ālüñe:**-*üñ, -e*
Terkib-bend 1
Mısra: **112**
Aile, soy, sülale.

Nāṣır livā-yı ʿizzüñe her dem delīl olup
Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿīn ola

44. **almazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 26
Mısra: **15**
Kabul etmek.

Dil müşterīsi cān ṣatup almazdı derdüñi
Dellāl-i dīde gelmese bāzārum üstine

45. **alur:**-*ur*
Gazel 57
Mısra: **10**
Almak. ll Ele geçirmek.

Gözüñe virmek içün göñlümi cāz̄ūlıġ ile
Alur ol zülf-i siyehkār elümden ne gelür

46. **al:**
Nazm 19
Mısra: **1**
(sevgilinin yanağı) kırmızı.

Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

47. **āli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **38**
Aile, çocuklar, soy sop. II. Ehl-i Beyt.

Āl-i Muḥammede ṣalavātı çoġ eyle kim
Biri Emīr Efendidür āli Muḥammedüñ

48. **alur:**-*ur*
Terci-bend 2
Mısra: **13**
Almak, edinmek, elde etmek.

Şeh nişānın virüp alur gülden
Müjdegānī diyü ḳabāyı ṣabā

49. **āle:**-*e*
Gazel 98
Mısra: **1**
Hile, düzen, aldatma.

Siḥr ile cāz̄ū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

50. **āl:**
Müfret 34
Mısra: **2**
Pembeye kaçan parlak kırmızı renk.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Ṣanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

51. **alursın:**-*ur, -sın*
Gazel 244
Mısra: **12**
Almak, edinmek, elde etmek.

Şānede şehbāz-ı zülfüñ baġlu ṭururken henūz
Biñ göñül murġın alursın ne ʿaceb ṣayyādsın

52. **alur:**-*ur*
Gazel 167
Mısra: **6**
(Kaynağını) almak (Bir vasfı birinden almak bağlamında.).

Rakīb çihresi ġam virse göñlüme nʾola kim

Her āyine alur ebr-i siyehden
āyīne jeng

53. **alısar:**-*ısar*
Gazel 329
Mısra: **4**
Sürükleyip götürmek, kapıp götürmek.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

54. **āl:**
Nazm 19
Mısra: **3**
Hile, düzen, aldatma.

Āl ile bir būseñ aldum dostum
Ger peşīmān olduñ ise yine al

al-:

1. **aluban:**-*uban*
Gazel 107
Mısra: **10**
(herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Aḥmedʾi gülşen-i ʿışḳuñda görüp dil uzadan
Eline ṭaş aluban murġ-ı ḫoş-elḥāna atar

2. **alup:**-*up*
Kaside 6
Mısra: **52**
(Bir şeyi) Kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak.

Aḳvāl-i muġannīñi semāʿ ideli her şeb
Taʿlīme gelür çengin alup Zühre-i zehrā

3. **aldı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **9**
(Bir şeyi) Kullanmak üzere tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Aldı zer ṣaġraḳı sāḳī çü gümüş saġraḳına
ʿĀşıḳ-ı sūḫte düşdi ṭamāʿ-ı ḫāmlara

4. **aldum:**-*du, -m*
Kıt'a 17
Mısra: **4**
(Bir şeyi) Kullanmak üzere tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

5. **aldı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **68**
(Bir şeyi) Kullanmak üzere tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Düzdi bāġ içre encümen lāle
Aldı cām oldı bī-ḥazen lāle

6. **alsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **61**
(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Alsa giyāh-ı rezm-gehüñ ehl-i kīmyā
Eylerdi zer yirine tamāmuʾl-ʿayār laʿl

7. **alup:**-*up*
Kaside 29
Mısra: **45**
Bir şeyi kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak.

Geldügüñ işitmiş eline micmerin alup
ʿAnberle buḫūr eyledi yolları benefşe

8. **alur:**-*ur*
Gazel 296
Mısra: **20**
Almak, elde etmek, kazanmak.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

9. **almaġa:**-*ma, -ğ, -a*
Gazel 159
Mısra: **3**
(Herhangi bir şeyi) Tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Baḥr-i ʿışḳuñda çeküp almaġa göñlüm zevraḳın
Dest-i cevrüñle ḫam-ı zülfüñi çengāl eyledüñ

10. **aldı:**-*dı*
Gazel 155
Mısra: **7**
(Bir şeyi) almak.

Aldı mehden ḥüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin
Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

11. **aldı:**-*dı*
Gazel 350
Mısra: **6**
(Bir şeyi) almak.

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi göñlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

12. **aldı:**-*dı*
Gazel 160
Mısra: **13**
(Bir bedel karşılığında) Temin etmek, satın almak.

Ḥüsn bāzārında çeşmüm aldı dellāliyyesin
Ey göñül dür dişi laʿlinden dile ḥalvālığuñ

āl itme:

1. **āl itme:**-*me*
Kaside 20
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Hile yapmak, kandırmak; cilveyle kendine bağlamaya çalışmak.

Çatup ḳara ḳaşuñı itme göñlüm almaġa nāz
Süzüp elā gözüñi itme cānum almaġa āl

2. **āl itme:**-*me*
Kaside 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Hile yaparak aldatmak, oyun etmek.

Sāḳī cihān bezendi zümürrüd bisāṭ ile
Āl itme al elüñe yine lāle-vār laʿl

3. **āl itme:**
Nazm 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hile yapmak.

Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

al sancaḳ:

1. **al sancaḳ:**
Kaside 13
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı bayrak.

Bāġ içinde tā zümürrüd taḫt ura sulṭān-ı gül
Al sancaḳ ḳalduran tā lāle-i nuʿmānidür

aʿlā:

1. **aʿlāsıdur:**-*sıdur*
Mesnevi 3
Mısra: **31**
Pek yüce, en yüce.

Muḥammed ki maḫlūḳuñ aʿlāsıdur
Cihān nūr-ı ḥüsni tecellāsıdur

2. **aʿlā:**
Kaside 6
Mısra: **4**
Daha iyi, daha mükemmel.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

3. **aʿlā:**
Kaside 6
Mısra: **74**
(Daha, en, pek) yüksek.

Şu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

ala:

1. **ala:**
Nazm 19
Mısra: **2**
Açık kestâne renginde. (Göz için kullanılır, elâ söylenişi daha yaygındır).

Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

ala gözinüñ:

1. **ala gözinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 73
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ela göz. ll Sevgilinin ela gözü.

Eşkümi gülgūn iden bir reng-i rūyuñ ālidür
Aḥmedʾüñ göñlin alan ala gözinüñ ālidür

ala gözlüm:

1. **ala gözlüm:**-*m*
Gazel 174
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Açık kestane renginde, ela gözlü. || Sevgili.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

aʿlā olur:

1. **aʿlā olur:**-*ur*
Kaside 29
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Daha yüksek, en yüksek, pek yüce olmak.

Yüz mertebe aʿlā olur ezhār-ı felekden
Bir dem ḳapuña bulur ise bārı benefşe

ʿalāka ḳaṭʿ ide:

1. **ʿalāḳa ḳaṭʿ ide:**-*e*
Mesnevi 4
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
İlgiyi kesmek, bağı koparmak.

Ki dil murġı görüp ḫavf ide andan
ʿAlāḳa ḳaṭʿ ide bu būstāndan

ʿalākasın kesmedi:

1. **ʿalāḳasın kesmedi:**-*me, -di*
Gazel 71
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Alakasını kesmek; bağı koparmak, ilişkiye son vermek.

Ḫāl-i ruḫuñ ki kesmedi zülfüñ ʿalāḳasın
Ol kāfirüñ taʿalluḳı bu but-perestedür

ʿalāle:

1. **ʿalāle:**
Gazel 347
Mısra: **5**
(Ar.) Bağırıp, çağırma.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā neyiki

ʿalāʾl-ḥaḳīḳa:

1. **ʿalāʾl-ḥaḳīḳa:**
Gazel 332
Mısra: **1**
Hakikat bu ki, gerçekten, doğrusu.

Cāndur ʿalāʾl-ḥaḳīḳa ʿAlī Cān didükleri
Yoḳ yoḳ ne cān fedādur aña cān didükleri

ʿalāmet:

1. **ʿalāmete:**-*e*
Gazel 274
Mısra: **4**
İşaret, iz II delil, kanıt.

Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

2. **ʿalāmet:**
Gazel 110
Mısra: **2**
(Ar.) İşâret, belirti, nişan, emâre.

Ṣafḥa-i ḫaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār
Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār

alav:

1. **alavı:**
Nazm 32
Mısra: **2**
Ateşten çıkan parlak kıvılcım.

Çıḳaldan ḥüsnüñüñ illerde çavı
Yürekler yaḳdı ʿışḳ odı alavı

aldan:

1. **aldanmasun:**-*ma, -sun*
Kaside 32
Mısra: **13**
Aldanmak, kanmak.

Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

2. **aldanma:**-*ma*
Gazel 326
Mısra: **7**
.... aldanmak, kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.

Görürseñ zülfi tesbīḥin ṣaḳın aldanma ey gönlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

3. **aldanma:**-*ma*
Müfret 16
Mısra: **1**
.... aldanmak, kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.

Tāḳ-ı çarḫuñ naḳşını bāḳī ḳanup aldanma kim
Köhne mihmān-ḫānedür ḫalḳ-ı cihān mihmāndur

4. **aldanma:**-*ma*
Nazm 3
Mısra: **3**
.... aldanmak, kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.

Dīv-i felegüñ rīvine aldanma ṣaḳın kim
Emsālüñi durmaz yudar ol
Ehremeni gör

5. **aldanma:**-*ma*
Terkib-bend 1
Mısra: **9**
.... aldanmak, kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

6. **aldandı:**-*dı*
Gazel 182
Mısra: **9**
Aldanmak, kanmak, güvenmek.

Ḫüsnüñ daġıtdı ʿaḳlı dil aldandı sözüñe
Aḥmed nicʾitsün oldı maḥall-i ʿitāb dil

aldayı:

1. **aldayımaz:**-*maz*
Kaside 1
Mısra: **45**
Aldatmak, kandırmak, yalan söylemek.

Dünyā ẕeheb cibāl ile aldayımaz seni
Ey ẕātuñ āferīniş-i dünyāya kīmyā

ʿaleʾl-ḫuṣūṣ:

1. ʿ**aleʾl-ḫuṣūṣ:**
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Özellikle, bilhassa.

ʿAleʾl-ḫuṣūṣ beni kim buḫūr-ı naẓmumla
Yürür memālik içinde güher sefīneleri

ʿālem:

1. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 227
Mısra: **10**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

2. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 329
Mısra: **14**
Kâinat, yer ve gökte yaratılmış olan şeylerin tümü ‖ yeryüzü, dünya.

Aḥmedʾüñ gönlini geh dost yıḳar geh düşman
Bilmezüz kim yapa ʿālemde bu vīrānemüzi

3. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **61**
Âlem, dünya.

Nice kʾinsān ola ʿālemde ʿabīdüʾl-iḥsān
Nice kim ola cihān tābiʿ-i fermān-ı kerem

4. ʿ**ālem:**
Mesnevi 3
Mısra: **30**
Âlem, dünya.

Aña bir żiyāfetdür ol ḫʷān-ı ʿām
Kʾanuñçün yaradıldı ʿālem tamām

5. ʿ**ālemde:**-*de*
Mesnevi 3
Mısra: **230**
Âlem, dünya.

İlāhī vücūdını pāyende ḳıl
Güneş gibi ʿālemde tābende ḳıl

6. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 5
Mısra: **8**
Âlem, dünya.

Ḳamuya bencileyinseñ dirīġ ḳamulara
Yig ise ʿālemüñ ayruḳlarıyla āh baña

7. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **78**
Âlem, dünya.

Dest-i tīġ-ı bī-ḳarāruñla ḳarār itsün cihān
Nice kim ola ḳarārı ʿālemüñ āb üstine

8. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Kaside 18
Mısra: **15**
Âlem, dünya.

Sūʾ-i mizācın ʿālemüñ ḥikmetle ıṣlāḥ itmege
Sen Ḫıżr-dem ʿĪsā-nefes Loḳmāna ṣıḥḥat yaraşur

9. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Kaside 18
Mısra: **23**
Âlem, dünya.

Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterür
Āyīne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna ṣıḥḥat yaraşur

10. ʿ**ālemi:**-*i*
Mesnevi 4
Mısra: **5**
Âlem, dünya.

Ki bir gün ʿālemi seyrān iderdüm
Diyār-ı Rūmda devrān iderdüm

11. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **41**
Kâinat, dünyâ ‖ dünyadaki herkes ve her şey.

Devrān-ı ʿayş ü vaḳt-i ṭarabdur ki ʿāleme
El virdi pāy-būs-ı cihāndār-ı rūzigār

12. ʿ**aleme:**-*e*
Gazel 277
Mısra: **4**
Sancak, bayrak.

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey şāh-ı cihān
Ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

13. ʿ**alemem:**-*em*
Gazel 219
Mısra: **1**
1. İşâret, alâmet, nişan, sembol. 2. Sancak, bayrak.

Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

14. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **20**
Âlem, dünya.

Gelüñ āvāz-ı ney ü çeng ile mey nūş idelüm
Ṣalalum ʿāleme āvāze-i mey-ḫʷārluġı

15. ʿ**alemle:**-*le*
Kaside 7
Mısra: **90**
Bayrak.

Āfitāb-ı rāyuña olmaz muḳābil nice kim
ʿArż ide ṭabl u ʿalemle nūrdan leşker güneş

16. ʿ**ālemde:**-*de*
Kaside 23
Mısra: **110**
Dünya, yeryüzü.

Luṭfuñ zülāli sebz ide dünyā çemenlerin
ʿĀlemde nice kim bitüre sebzezār āb

17. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **45**
Âlem, dünya II Herkes.

ʿAhdüñde oldı ʿāleme ġammāzlıġ ile fāş
Zindān-ı ḥoḳḳa olsa yiridür mekān-ı müşk

18. ʿ**ālem:**
Kaside 13
Mısra: **45**
Âlem, dünya. II Herkes.

Dāyimā ʿālem cemālin gül gibi ḫurrem ṭutan
Nev-bahār-ı devlet-i Sulṭān Muḥammed Ḫānidur

19. ʿ**ālemde:**-*de*
Terkib-bend 1
Mısra: **41**
(Fâni, geçici) dünya. II Hayat, ömür.

Zinhār emīn oturma ki ʿālemde kimse hīç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

20. ʿ**ālem:**
Gazel 17
Mısra: **6**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

ʿArż eyleyeli ḥüsn-i dil-ārāñı cihāna
ʿĀlem yüzini bāġ-ı cinān eyledüñ ey dost

21. ʿ**ālem:**
Gazel 36
Mısra: **16**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

22. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 146
Mısra: **7**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Çeşm-i şūr-engīzi pür-āşūb idelden ʿālemi
Gūşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

23. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 151
Mısra: **1**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ
Terbiyetle eyledüñ ben ḫāki bostānuñ senüñ

24. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 161
Mısra: **10**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Ḫātem-i mihr-i Süleymāndur viṣālüñ dilberā
ʿĀlemi anuñla ben ḥükmümde rām itsem gerek

25. ʿ**ālem:**
Gazel 190
Mısra: **13**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Çihre-i zerdüm gibi ʿālem ḫazān olsa ne ġam
Çün ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ nev-bahārumdur benüm

26. ʿ**ālem:**
Gazel 219
Mısra: **1**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

27. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 228
Mısra: **14**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil nice cāẕūlıġ ider
Kʾuyḳusıyla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

28. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 241

Mısra: **7**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

ʿĀlemüñ göñlin yapar ol seng-dil illā benüm
Sırça göñlüm şınduġınca pāy-māl itmek neden

29. ʿ**ālem:**
Gazel 283
Mısra: **11**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

30. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Gazel 297
Mısra: **6**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

31. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 305
Mısra: **2**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Var mı bir ḥüsn āfitābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

32. ʿ**ālem:**
Gazel 307
Mısra: **20**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Bunca göziyle felek ey fitne-i devr-i ḳamer
ʿĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

33. ʿ**ālem:**
Kaside 12
Mısra: **67**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Ḫusrevā ʿālem niẓāmına kefīl olup kefüñ
Ḥaḳ vekīl itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

34. ʿ**ālem:**
Kaside 18
Mısra: **3**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Ḥüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden bu ruḫ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

35. ʿ**ālem:**
Kıt'a 3
Mısra: **12**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Bir şemmesi şerḥin idemezdüm ʿĀlem ṭolu dāsıtānum olsa

36. ʿ**ālem:**
Kıt'a 4
Mısra: **5**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Hemīşe nūr-ı ḥüsnüñle bu ʿālem müstenīr olup
Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

37. ʿ**ālem:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Güher ṭoġurdı ʿālem mākiyānı Per ü bāl açalı ʿadlüñ ḫorosı

38. ʿ**ālemüñ:**-*üñ*
Müfret 8
Mısra: **1**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

39. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 38
Mısra: **18**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

40. ʿ**āleme:**-*e*
Gazel 119
Mısra: **6**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Cān ʿāleminde derdüñ ile mübtelā iken
Ḫalḳ olmamışdı ʿāleme derd ü belā henüz

41. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **9**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

ʿĀleme gösterdi ḥaşruñ şübhesüz bürhānını
Çün nebāt emvātın iḥyā itdi Rabbüʾl-ʿālemīn

42. ʿ**āleme:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **27**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Devlet hümāsı ʿāleme açduḳca bāl ü per
ʿAnḳā-yı himmetüñ dü cihānı ide şikār

43. ʿ**āleme:**-*e*
Terci-bend 1
Mısra: **86**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

44. ʿ**āleme:**-*e*
Terci-bend 1
Mısra: **92**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Ey kehf-i ḫalḳ püşt-i cihānuñ penāhısın
Devlet degül mi ʿāleme melceʾ senüñ gibi

45. ʿ**āleme:**-*e*
Terkib-bend 1
Mısra: **19**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

46. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 77
Mısra: **11**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Viṣāl-i yārdur ʿālemde maḳṣūd
Ḳalanı ġuṣṣa vü derd ü ḥazendür

47. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 151
Mısra: **8**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Daʿvī-i iḥsānuña ger ḫaşmuñ isterse delīl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

48. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 246
Mısra: **10**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Müstecābüʾd-daʿve olsam Ḫaḳdan isterdüm ki hīç
Kimse ʿālemde esīr-i bend-i hecrān olmasun

49. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 286
Mısra: **17**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri
Yār olmadı çün Aḥmedʾe devlet ne fāyide

50. ʿ**ālemde:**-*de*
Gazel 320
Mısra: **5**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Ben dimezdüm mihrüñi ʿālemde ıẓhār eyleyem
Eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem eyleyen rüsvā beni

51. ʿ**ālemde:**-*de*
Kıt'a 4
Mısra: **8**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Niẓām-ı ʿāleme çünkim sebebdür cevher-i ẕātuñ
Hemīşe ḥāfıẓuñ ʿālemde luṭf-ı Girdigār olsun

52. ʿ**ālemde:**-*de*
Terci-bend 1
Mısra: **18**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Ol bir vücūddur kʾanı mirʾāt idindi Ḥaḳ
ʿĀlemde bulınur mı mi<u>s</u>āli Muḥammedüñ

53. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **15**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Ruḫlaruñ aç ʿaks-i ḥüsnüñden bahār it ʿālemi
Ṣaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

54. ʿ**ālemi:**-*i*
Gazel 92
Mısra: **9**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Aḥmed aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi
Bu ki gördükce anuñ ḥālini aġyār güler

55. ʿ**āleminde:**-*i, -n, -de*
Gazel 119
Mısra: **5**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Cān ʿāleminde derdüñ ile mübtelā iken
Ḫalḳ olmamışdı ʿāleme derd ü belā henüz

<u>ʿālem ḫalḳı:</u>

1. ʿ**ālem ḫalḳı:**
Kaside 13
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Bütün insanlar, herkes.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hʷānıdır

<u>ʿāleme destān olur:</u>

1. ʿ**āleme destān olur:**-*ur*
Gazel 39
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
"Dillere destan olmak" deyiminin karşılığı olarak bir kişi veya olayın herkes tarafından konuşulması, halk arasında yayılması.

Gerçi dilber pend ider setr eyle rāz-ı ʿışḳı dir
ʿĀḳıbet līkin bilürem ʿāleme destān olur

<u>ʿālemi:</u>

1. ʿ**alemi:**
Gazel 169
Mısra: **5**
(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan bir bütünü, kâinat, evren.

İşigüñden dikilür göklere āhum ʿalemi
Ṭabl-ı sīnem dögilüp ḳarşuña feryād idicek

<u>ʿālem-i dil ü cān:</u>

1. ʿ**ālem-i dil ü cān:**
Kaside 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve ruh âlemi.

Ya ʿālem-i dil ü cān yapmaġ içün olmışdur

Binā-yı ʿāleme miʿmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

ʿālem-i ḥüsnüñ:

1. ʿ**ālem-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
   Gazel 260
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzellik âlemi.

Çeşm-i Aḥmed ḫʷābda cennet görürse ṭañ degül
ʿĀlem-i ḥüsnüñ miṣālin seyr ider cānān her gice

ʿālem-i ʿışḳa:

1. ʿ**ālem-i ʿışḳa:**-*a*
   Gazel 239
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Aşk âlemi.

ʿĀlem-i ʿışḳa ḳadem baṣ ki temāşā göresin
Maṭlaʿ-ı ḥüsne baḳup nūr-ı tecellā göresin

ʿālem-i ḳıdem:

1. ʿ**ālem-i ḳıdem:**
   Terci-bend 1
   Mısra: **56**
   Kelime Tipi: **-**
   Kıdem âlemi. (Kıdem, varlığının hiçbir tarz ve şekilde başlangıcı olmamak" anlamında Cenâbıhakk'ın zâtî sıfatlarındandır.).

Meʾlūfı murġ-ı himmetüñüñ būstān-ı ḳurb
Ḫalvet-sarāyı fikretüñüñ ʿālem-i ḳıdem

ʿālem-i vilāyete:

1. ʿ**ālem-i vilāyete:**-*e*
   Terci-bend 1
   Mısra: **39**
   Kelime Tipi: **-**
   Velilik âlemi.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i Raḥmān olan Emīr

2. ʿ**ālem-i vilāyete:**-*e*
   Terci-bend 1
   Mısra: **61**
   Kelime Tipi: **-**
   Velilik âlemi.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

3. ʿ**ālem-i vilāyete:**-*e*
   Terci-bend 1
   Mısra: **127**
   Kelime Tipi: **-**
   Velilik âlemi.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

4. ʿ**ālem-i vilāyete:**-*e*
   Terci-bend 1
   Mısra: **83**
   Kelime Tipi: **-**
   Velilik âlemi.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

5. ʿ**ālem-i vilāyete:**-*e*
   Terci-bend 1
   Mısra: **105**
   Kelime Tipi: **-**
   Velilik âlemi.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

ʿālem-penāh:

1. ʿ**ālem-penāh:**
   Terkib-bend 1
   Mısra: **49**
   Âlemin, dünyanın sığınağı.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

ʿālem-tāb:

1. ʿ**ālem-tāb:**
   Gazel 261
   Mısra: **1**
   Dünyayı aydınlatan, dünyayı parlatan.

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḥayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

ʿālemüñ sulṭānıdur:

1. ʿ**ālemüñ sulṭānıdur:**-*dur*
   Gazel 24
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **-**
   Âlemin sultanı. II Âşık.

Aḥmed-i dervīş çün oldı gedā-yı kūy-ı yār
ʿĀlemüñ sulṭānıdur bī-iḥtiyāc-ı taḫt u tāc

ālet-i hengāmedür:

1. **ālet-i hengāmedür:**-*dür*
   Gazel 319
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Kavga ve gürültünün sebebi.

Ālet-i hengāmedür it gibi oş
Gireli bu meclise aġyār hey

ʿali:

1. ʿ**alīnüñ:**-*nüñ*
   Gazel 162
   Mısra: **1**
   Ali (özel isim) II sevgili.

Āyīne-i cāndur ruḫ-ı zībāsı ʿAlīnüñ
Bu gözle muḥāl oldı temāşāsı ʿAlīnüñ

2. ʿ**alīnüñ:**-*nüñ*
   Gazel 162
   Mısra: **2**
   Ali (özel isim) II sevgili.

Āyīne-i cāndur ruḫ-ı zībāsı ʿAlīnüñ
Bu gözle muḥāl oldı temāşāsı ʿAlīnüñ

3. ʿ**alīnüñ:**-*nüñ*
   Gazel 162
   Mısra: **4**
   Ali (özel isim) II sevgili.

Kim gezdüre ḫurşīdi gümüş serv üzerinde
Fitneyle meger ḳāmet-i raʿnāsı ʿAlīnüñ

4. ʿ**alīnüñ:**-*nüñ*
   Gazel 162

Mısra: **6**
Ali (özel isim) II sevgili.

Bir serv durur yapraġı şîve yemişi nāz
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlīnüñ

5. ʿ**alīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 162
Mısra: **8**
Ali (özel isim) II sevgili.

Bostān-ı viṣālinden eger mīve ṣatarsa
Biñ cāna ucuzdur lebi ḫurmāsı ʿAlīnüñ

6. ʿ**alīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 162
Mısra: **10**
Ali (özel isim) II sevgili.

Cāẕū gözi öldürdügini itmege iḥyā
ʿĪsī demidür laʿl-i güher-zāsı ʿAlīnüñ

7. ʿ**alīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 162
Mısra: **12**
Ali (özel isim) II sevgili.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

8. ʿ**alīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 162
Mısra: **14**
Ali (özel isim) II sevgili.

Ḫaṭṭ-ı lebi tezvīr idügin ṣormaġa Aḥmed
Ḥācib getürüpdür ḳaşı ṭuġrāsı ʿAlīnüñ

9. ʿ**alī:**
Nazm 1
Mısra: **7**
Dört büyük halifenin sonuncusu olan, Hz. Muhammed'in damadı ve aynı zamanda amcası Ebu Talib'in oğlu Hz. Ali.

ʿOsmāna ʿAlī çü beyʿat itdi
Mehtāb-ı şeb-i ẓalāmumuzdur

10. ʿ**alī:**
Gazel 203
Mısra: **3**
(Ar.) Yüksek olan, yüce, ulu.

ʿĀlī maḳāmı olmaġa cān Cebreʾīlinüñ
Sidre budaġı gibi boyı müntehācıġum

11. ʿ**alī:**
Kıt'a 21
Mısra: **1**
(Ar.) Yüksek olan, yüce, ulu.

Şöyle ʿālī yapdı Dāruʾl-ḫayrı Sulṭān Bāyezīd
Kim feleklerde melekler itdiler medḥ ü ṣenā

ʿali':

1. ʿ**alī'nüñ:**-*nüñ*
Kıt'a 19
Mısra: **5**
Özel isim, Ali.

Bilesin sen ʿAlī'nüñ tārīḫini
Raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi diyicek

ʿalī cān:

1. ʿ**alī cān:**
Gazel 332
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Özel isim.

Cāndur ʿalāʾl-ḥaḳīḳa ʿAlī Cān didükleri
Yoḳ yoḳ ne cān fedādur aña cān didükleri

āl-i muḥammede:

1. **āl-i muḥammede:**-*e*
Terkib-bend 1
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed'in ailesi.

Āl-i Muḥammede dil ü cāndan muḥibb olan
Ḫulḳ-ı ʿaẓīm maẓharı Şeh Muṣṭafā ḳanı

2. **āl-i muḥammede:**-*e*
Terci-bend 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed'in ailesi.

Āl-i Muḥammede ṣalavātı çoġ eyle kim
Biri Emīr Efendidür āli Muḥammedüñ

āl-i mülūk:

1. **āl-i mülūk:**
Terkib-bend 1
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Padişah ailesi; Osmanlı hanedanı.

Ol salṭanatda faḫr-i ḫilāfet penāh olan
Āl-i mülūk mefḫarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

āl-i muṣṭafā:

1. **āl-i muṣṭafā:**
Gazel 290
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Peygamber'in ailesi, soyu.

ʿIşḳuñ eger günāh ise uşta günāh-kāruñam
Şefḳat idüp şefāʿat it kʾolmışam āl-i Muṣṭafā

ʿalīl:

1. ʿ**alīl:**
Gazel 175
Mısra: **20**
Hasta.

Ölmeye vaṣluñda ṣıḥḥatle geçe cānā raḳīb
Öle Aḥmed miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿalīl

2. ʿ**alīl:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Kör, sakat, hasta.

Gözi sevdāsına düşüp Aḥmed
Oldı nergis gibi ʿalīl ü saḳīm

ʿālim:

1. ʿ**ālimdür:**-*dür*
Gazel 38
Mısra: **18**
Âlim, ilim sahibi, bilgin, bilen, bilgisi dahilinde olan.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

alın-:

1. **alnına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 163
Mısra: **6**
Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

2. **alnına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 183
Mısra: **10**
Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe fīʾl-cümle olurdı şebīh
Eylese iki hilāli alnına ser-bend gül

3. **alnına:**-*ı, -(n)a*
Kaside 21
Mısra: **5**
Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü.

Ṭolaşup zülfine aġ alnına kim
Ṭāḳ-ı Kisrāya nerdibān bulduñ

alın:

1. **alnında:**-*ın, -da*
Kaside 8
Mısra: **51**
Alın, cephe.

Şol şevḳden ki yazalar alnında aduñı
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehriyār laʿl

2. **alnuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 19
Mısra: **24**
Yüzün kaşlarla saç arasındaki bölümü.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Şaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

3. **alnuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 8
Mısra: **1**
Başın ön tarafı ve yüzün kaşlarla saç arasındaki üst kısmı. II Sevgilinin alnı.

Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

4. **alnına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 229
Mısra: **8**
Kaşın üstünden saça kadar olan çıplaklık.

Kemān ebrūsına ḳurbān olan ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Süreydi alnına bārī yavuz gözden yavuz dilden

ʿālī-neseb:

1. **ʿālī-nesebsin:**-*sin*
Kıt'a 2
Mısra: **1**
(Ar. Fa.) Soylu, soyu yüce olan.

Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ
Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin

allāh:

1. **allāh:**
Gazel 92
Mısra: **7**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

2. **allāhuma:**-*um, -a*
Gazel 280
Mısra: **2**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Çün aḳdı göñlüm şu gibi serv boylu şāhuma
Her dem yüzüm yire sürüp şükr eylerem Allāhuma

3. **allāha:**-*a*
Nazm 2
Mısra: **1**
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Sipās Allāha minnet Ẕüʾl-celāle
Oturduñ kürsī-i ʿizz ü celāle

allāhu ekberden:

1. **allāhu ekberden:**-*den*
Gazel 101
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
"Allah en büyüktür" ||
Şaşkınlık ve hayranlık birdirmektedir.

Mescide ger ḳāmetüñi ʿarż ḳılsañ ṣubḥ-dem
Mescidüñ her gūşesi Allāhu ekberden ṭolar

allāhu teʿālā:

1. **allāhu teʿālā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüce Allah.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

2. **allāhu teʿālā:**
Kaside 6
Mısra: **208**
Kelime Tipi: **-**
Yüce Allah.

Aṣluñı ser-efrāz idüp ol dāʾim ü bāḳī
Ferʿüñi refīʿ eylesün Allāhu Teʿālā

alma:

1. **alma:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Elma.

Ḥüsn bāġında görmedi Aḥmed Eñegüñ gibi dil-sitān alma

aln:

1. **alnında:**-*ın, -da*
Kaside 19
Mısra: **35**
Alın.

Ādem alnında eger görse cemālüñ nūrını
Secde emrinde ʿinād itmezdi İblīs-i laʿīn

alnı:

1. **alnı:**
Gazel 258
Mısra: **3**
Alın, yüzün kaşların üzerinden saçlara kadar olan kısmı.

Maʿşūḳuñ alnı ṭāḳına irmezdi düzd-i dil
Ger nerdbān-ı kākül-i dil-dārum olmasa

alnuñla:

1. **alnuñla:**
Gazel 158
Mısra: **11**
Alın; yüzün, kaşların üstünden saçlara kadar olan ve şakaklar arasında kalan kısmı.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḥācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

alt:

1. **altına:**-*ına*
Gazel 70
Mısra: **8**
Alt, alt kısım.

Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḥüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāḫ altına düşmiş yatur evrāḳdur

2. **altında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 129
Mısra: **5**
Alt, alt kısım.

Şan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

3. **altında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 12
Mısra: **23**
Alt, alt kısım.

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

4. **altında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 13
Mısra: **8**
Alt, alt kısım.

Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

5. **altındaki:**-*ı, -n, -da, -ki*
Gazel 277
Mısra: **12**
Alt, alt taraf.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn ṣaneme

6. **altında:**
Gazel 326
Mısra: **8**
(Örtücü, kaplayıcı nitelikteki şeylerle kullanıldığı zaman) İç, iç taraf.

Görürseñ zülfi tesbīḥin ṣaḳın aldanma ey göñlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

7. **altında:**
Kaside 6
Mısra: **22**
(Örtücü, kaplayıcı nitelikteki şeylerle kullanıldığı zaman) İç, iç taraf.

Şol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

altun:

1. **altunla:**-*ile*
Kaside 6
Mısra: **176**
Altın.

Pergār çeküp ḳavs-i ḳuzaḥ defter-i çarḫa
Ḫurşīd-i zer-efşān ider altunla muḥaşşā

2. **altundur:**-*dur*
Gazel 12
Mısra: **14**
Altın. II Âşığın sararıp solmuş yüzü, benzi.

Şehā yüzüm ṣuyın arturdı eşküm
Ne altundur ki revnaḳ virdi sīm-āb

3. **altunına:**
Gazel 310
Mısra: **9**
Altın. II Âşığın sararıp solmuş yüzü, benzi.

Yüzüm altunına ġam ḍarbı şeref virse ne ṭañ
Ḳıymet artuḳluġıdur sikke-i dīnār daḫı

4. **altundan:**-*dan*
Gazel 183
Mısra: **7**
Kıymetli maden, altın, zer.

Nergis altundan legen ṭutar elinde bende-vār
Yüzini yumaġ içün sulṭān-ı devlet-mend gül

altun resen:

1. **altun resen:**
Kaside 6
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Altın ip.

Mirʾāt-ı müẕehheb aṣar altun resen ile
Ḫurşīd kʾola levḥa-i zerrīnüñe hem-tā

altun ṣuyıyla:

1. **altun ṣuyıyla:**-*ile*
Kaside 20
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Altın renkli, sarı renkte sıvı. Altın ve platin gibi metallerle tepkimeye girebilen kuvvetli bir asit çözeltisi. II. Güneş ışığı.

Hilāl nūnını altun ṣuyıyla kātib-i çarḫ
Yazar her ay ki naʿl-i semendüñe ola dāl

2. **altun ṣuyıyla:**-*ile*
Kaside 25
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Altın renkli, sarı renkte sıvı. Altın ve platin gibi metallerle tepkimeye girebilen kuvvetli bir asit çözeltisi. II. Güneş ışığı.

Naʿl-i esbüñ şeklin altun ṣuyıyla yazdı hilāl
Gök yüzinde kʾola dāl-i devlet-i devrān-ı ʿīd

ālūde-i haṭā:

1. **ālūde-i ḫaṭā:**
Terci-bend 1
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Hataya bulaşmış.

Şermende-i günāhum u ālūde-i ḫaṭā
Ne yüzle ārzū-yı liḳāñ eyleyem senüñ

alur:

1. **alur:**
Kaside 6
Mısra: **40**
Almak.

Geh ṣuffası dīvārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

ʿām:

1. **ʿām:**
Kaside 15
Mısra: **38**
Halk, umum.

Kāse-i ḥırş ṭoyar süfre-i iḥsānuñdan
Dest-i inʿāmuñ ile ʿām olalı ḫᵛān-ı kerem

2. **ʿāmdur:**-*dur*
Gazel 327
Mısra: **18**
Herkese ait, umumî, kapsayıcı.

Būse inʿāmın eyle Aḥmedʾe kim ʿĀmdur ehl-i luṭfuñ iḥsānı

3. **ʿām:**
Kaside 16
Mısra: **3**
Herkese ait, umumî, kapsayıcı.

Dest-i cūduñla senüñ ʿām olalı iḥsānuñ
Ḳapuña geldi umar āb-ı seḫā nān-ı kerem

4. **ʿāmdur:**-*dur*
Kıt'a 1
Mısra: **29**
Herkese ait, umumî, kapsayıcı.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kānı kerem

aʿmā:

1. **aʿmālıġuñ:**
Gazel 160
Mısra: **18**
Kör || Mec. olguları sezme ve kavrama yetisi, dikkati olmayan, bakar kör.

Aḥmedʾe inkār iderseñ ṭañ degül ey müddeʿī
Nūr-ı şemse münkir itmişdür seni aʿmālıġuñ

2. **aʿmā:**
Gazel 303
Mısra: **6**
Kör, gözleri görmeyen.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

3. **aʿmā:**
Mesnevi 3
Mısra: **91**
Gözleri görmeyen kişi. ll İlahi tecellinin farkında olmayan kişi.

İletme cenābuña aʿmā bizi
Açup ʿaybumuz itme rüsvā bizi

4. **aʿmā:**
Gazel 139
Mısra: **10**
1.Kör. Gözü görmeyen 2. Manevi körlük, cahillik, bilgisizlik.

Zāhid yañaġuñ vaṣfın idrāk idimez zīrā
Kesb eyleyimez aʿmā āyīne-i cāndan ḫaẓ

ʿamāme:

1. **ʿamāmeme:**-*m, -e*
Kaside 26
Mısra: **3**
Sarık.

Şundı elin ʿamāmeme şandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

amān bulmadı:

1. **amān bulmadı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Aman bulmak: Kurtulmak. II Yardım almak, destek görmek.

Zinhār emīn oturma ki ʿālemde kimse hīç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

amān bulmadın:

1. **amān bulmadın:**
Gazel 181
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kurtulmak.

Bulmadın amān ġamzeñ oḳı yaralarından
Ḥasret ḳılıcı yüregümi yara ne müşkil

amān virmez:

1. **amān virmez:**-*mez*
Gazel 90
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Canını bağışlamak, öldürmemek, merhamet etmek.

Ġamze-i rehzeni kim tīġını ʿuryān götürür
Ger amān virmez ise gevdeleri ḳan götürür

amān virür:

1. **amān virür:**-*ür*
Gazel 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Emniyet, güven vermek.

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

ʿamel:

1. **ʿamel:**
Kaside 4
Mısra: **15**
Dînî emirleri yerine getirmek için yapılan iş, fiil, hareket.

Nihāyet buldı sende her ʿamel kim
Nihāl-i Sidreden sen müntehāsın

ʿamel defterin:

1. ʿ**amel defterin:**-*n*
Mesnevi 3
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
İslâm dînine göre kulların dünyâda iken yaptıkları şeylerin, iş ve hareketlerin yazıldığı defter.

Ḫudāyā ʿadedsüz günāh eyledük
ʿAmel defterin rū-siyāh eyledük

ʿamel eyleme:

1. ʿ**amel eyleme:**-*me*
Kaside 31
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Hareket etmek, davranmak.

Ḳavliyle ʿamel eyleme her zāhid-i ḫuşküñ
Tarṭīb-i dimāġ itmege nūş eylegil ammā

ʿamel itmek:

1. ʿ**amel itmek:**-*mek*
Gazel 26
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hareket etmek; iş yapmak.

Ġamzeñ söziyle ḳanuma girmek degül ṣaḥīḥ
Rāy-ı ʿalīl ile ʿamel itmek degül eṣaḥ

ʿamel olmaġa:

1. ʿ**amel olmaġa:**
Kaside 7
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
ʿamel etmek, bahsedilen fiili yapmak.

Şāh bezminde ʿamel olmaġa bu ḳavl-i ġazel
İdinüpdür Zühre-i zehrāyı ḫunyāger güneş

ʿamīm:

1. ʿ**amīmdür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **14**
Herkese mahsus, umuma ait.

Sen būseñ ile ḫᵛān-ı cemālüñden Aḥmedʾe
Senbūse baḫşiş eyle ki luṭfuñ ʿamīmdür

āmīn ider:

1. **āmīn ider:**-*er*
Terci-bend 1
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Âmin (Öyle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz) demek.

Redd itme kim niyāzuma āmīn ider melek
Ravżañ öñinde çünki duʿāñ eyleyem senüñ

ammā:

1. **ammā:**
Kaside 6
Mısra: **188**
"Ama, fakat, lakin, ancak" anlamlarında bir bağlaç.

Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl
Kim yazamadum sülsini bir ḥarfinüñ ammā

2. **ammā:**
Gazel 81
Mısra: **10**
"Ama" bağlacı.

Ḫastayam varmaduġum oldur didüm işigüñe
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

3. **ammā:**
Gazel 90
Mısra: **11**
"Ama" bağlacı.

Nüktesin götüremez kimse raḳībüñ ammā
Cigeri pārelerinde nice peykān götürür

4. **ammā:**
Gazel 100
Mısra: **12**
"Ama" bağlacı.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

5. **ammā:**
Gazel 147
Mısra: **2**
"Ama" bağlacı.

Piste-lebsin pistede līkin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

6. **ammā:**
Gazel 147
Mısra: **18**
"Ama" bağlacı.

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

7. **ammā:**
Gazel 309
Mısra: **13**
"Ama" bağlacı.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

8. **ammā:**
Kaside 31
Mısra: **64**
"Ama" bağlacı.

Ḳavliyle ʿamel eyleme her zāhid-i ḫuşküñ
Tarṭīb-i dimāġ itmege nūş eylegil ammā

9. **ammā:**
Kıt'a 12
Mısra: **3**
"Ama" bağlacı.

Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḫumdan
Al iç tekellüfe düşme ṣudur şarāb degüldür

10. **ammā:**
Müfret 14
Mısra: **1**
"Ama" bağlacı.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

<u>añ:</u>

1. **añmaġ:**-*maġ*
Gazel 287
Mısra: **15**
Hatırlamak, akla getirmek.

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehī añmaġ içün
Bārī dāmānuñ ucın bandurasın ḳanumuza

2. **añdum:**-*dum*
Mesnevi 3
Mısra: **13**
Adını söylemek, zikretmek.

Şerīf aduñ añdum ki bulam şeref
Ki ẕikrüñsüz olmaya ʿömrüm telef

3. **añsam:**-*sa, -m*
Gazel 86
Mısra: **2**
Adını anmak, söz etmek, bahsetmek.

Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar
Añsam dişüñi dīde-i terden güher çıḳar

4. **añup:**-*up*
Gazel 189
Mısra: **2**
Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak.

Yüzüñi görmeyicek şöyle derdnāk oluram
Ki ġamdan ölmedügümi añup helāk oluram

5. **añdurma:**-*dur, -ma*
Kaside 23
Mısra: **15**
Yâd etmek, hatırlamak, akla getirmek.

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

6. **añduñ:**-*duñ*
Gazel 8
Mısra: **19**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Ey ḫūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

7. **añmazsa:**-*maz, -sa*
Gazel 94
Mısra: **7**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Ṭañ mıdur Yaʿḳūb-ı dil añmazsa Yūsuf ḫüsnini
Kʾāsumān-ı cāna miʿrāc itmege ʿĮsā yiter

8. **añmadı:**-*madı*
Gazel 207
Mısra: **6**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Cān virür her nefesde biñ ölüye Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

9. **añmadı:**-*madı*
Müfret 23
Mısra: **2**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Cān viren her nefesde biñ ola Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

10. **añduḳca:**-*duḳ, -ça*
Gazel 167
Mısra: **1**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā tīr-i ḫadeng
ʿAceb mi merdüm-i bed-mest iderse yoḳ yire ceng

11. **añar:**-*ar*
Kaside 23
Mısra: **25**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Vaṣf-ı lebüñde kim añar āb-ı ḥayātı kim
Mey meclisinde olmaz igen ḫoş-güvār āb

12. **añsam:**-*sam*
Gazel 101
Mısra: **1**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar
Laʿlüñ añsam ṣaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevs̱erden ṭolar

13. **añsam:**-*sam*
Gazel 101
Mısra: **2**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar
Laʿlüñ añsam ṣaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevs̱erden ṭolar

14. **añmaz:**-*maz*
Gazel 122
Mısra: **10**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Aḥmed idelden temāşā ḫadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

15. **añmaz:**-*maz*
Gazel 126
Mısra: **3**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Ben ḫastesin añmaz ol şeker-leb Adum meger ol dehāna ṣıġmaz

16. **añduḳca:**-*duḳça*
Gazel 339
Mısra: **9**
Birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etmek veya onu düşünmek, hatırlamak.

Añduḳca gün yüzüñi niyāz eylesem ne ṭañ
Vardur duʿā-yı ṣubḥuñ ümīd-i icābeti

17. **añ:**
Kaside 4
Mısra: **23**
Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek II adını söylemek, zikretmek II dile getirmek, söylemek.

Şeh-i aʿẕamsın ey şeh añ beni kim
Unutmaz luṭf issi şeh gedāsın

18. **añıcaḳ:**-*ıcak*
Kaside 22
Mısra: **25**
Hatırlamak, akla getirmek. II Adını zikretmek.

Şeh Bāyezīd ol ki anuñ tīġın añıcaḳ

Olur derūn-ı Rüstem ü İsfendiyār āb

19. **añalum:**-*alum*
Gazel 213
Mısra: **9**
Anmak, zikretmek.

Girih girih resen-i müşk-bārı mı añalum
Dizin dizin güher-i ābdārı mı diyelüm

20. **añsa:**-*sa*
Kaside 11
Mısra: **55**
Anmak, zikretmek.

Añsa fetḥin sen Muḥammed-āyet ü Ḥaydar-dilüñ
Eylemezdi burc-ı Ḥayber kākül-i müşkīn-i dost

21. **añdum:**-*du, -m*
Kaside 11
Mısra: **77**
Anmak, akla getirmek.

Baḫtum añdum gice ḳaldurmadı ḳayġumdan benüm
Başını zānūdan ekser kākül-i müşkīn-i dost

22. **aña:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **18**
Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

23. **añup:**-*up*
Gazel 132
Mısra: **11**
Anmak, hatırlamak, düşünmek, zikretmek.

Añup çerāġ-ı ḥüsnüñi pervāne gönlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

24. **añup:**-*up*
Gazel 351
Mısra: **11**
Anmak, hatırlamak, düşünmek, zikretmek.

Añup dür-dānesin aġlasa Aḥmed
Ṭolar dürr ile gevher dest-māli

25. **añup:**-*up*
Gazel 149
Mısra: **13**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

26. **añup:**-*up*
Gazel 213
Mısra: **17**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Belālu bülbülin añup ṣorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

27. **añar:**-*ar*
Gazel 255
Mısra: **7**
1. Hatırlamak, akla getirmek, yâd etmek, tahattur etmek. 2. Adını söylemek, zikretmek.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

28. **añma:**-*ma*
Gazel 254
Mısra: **11**
Adını anmak, söz etmek, bahsetmek.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḫācī iḥrām üstine

<u>añ-:</u>

1. **añıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 96
Mısra: **8**
Adını söylemek, zikretmek, hatırlamak.

Çīn-i zülfüñ göricek bāzār-ı misk olur kesād
Gerd-i rāhuñ añıcaḳ rāh-ı Ṣıfāhān baġlanur

2. **añmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 119
Mısra: **12**
Hatırlamak, akla getirmek. II Zikretmek.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı
Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henūz

<u>ʿanā:</u>

1. **ʿanā:**
Gazel 184
Mısra: **2**
(□□□□) i. (Ar. 'anā') Güçlük, meşakkat, zahmet.

Belābil gūş idüp nūş it belābil
Ki ḳomadı ʿanā dilde ʿanādil

<u>aña:</u>

1. **aña:**
Gazel 114
Mısra: **20**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.

Sīne-i Aḥmedʾden dem-ā-dem ḳan olursa ṭañ degül
Kim aña itdi maḥabbet tīrini pertāb göz

2. **aña:**
Gazel 213
Mısra: **15**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.

Göñülde sūzen-i ġam var uṣanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

3. **aña:**
Gazel 227
Mısra: **14**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin
Serve çıḳup feryād ider ḳumrī aña āheng içün

4. **aña:**
Kaside 7
Mısra: **53**
" O" üçüncü tekil şahıs zamiri.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

5. **aña:**
Gazel 7
Mısra: **12**
" O" işaret adılı (zamir).

Anuñʾçün uçar bāġ-ı ruḫuñdan ḫaṭ-ı zāġuñ
Bilür ki maḳām olmaz aña gülşen-i zībā

6. **aña:**
Gazel 11
Mısra: **6**
" O" işaret adılı (zamir).

Diñ kebūter göñlümi almaġa zülfin ṣalmasun
Murġ-ı dest-āmūzdur aña nʾider ṣāhīn ṣalup

7. **aña:**
Gazel 11
Mısra: **13**
" O" işaret adılı (zamir).

Ḫāli sulṭān-ı Ḥabeşdür zülfi ferrāşı aña
ʿAnberīn çāder ṭutupdur bister-i nesrīn ṣalup

8. **aña:**
Gazel 12
Mısra: **4**
" O" işaret adılı (zamir).

Ṣaçuñ bir ḫaymedür bāġ-ı ruḫuñda
Kim aña rişte-i cāndandur aṭnāb

9. **aña:**
Gazel 49
Mısra: **2**
" O" işaret adılı (zamir).

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

10. **aña:**
Gazel 69
Mısra: **2**
" O" işaret adılı (zamir).

Ḫālüñ meger ki hindū-yı şekker-fürūşdur
Kim her nefes maḳām aña ol laʿl-i nūşdur

11. **aña:**
Gazel 115
Mısra: **10**
" O" işaret adılı (zamir).

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

12. **aña:**
Gazel 120
Mısra: **10**
" O" işaret adılı (zamir).

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

13. **aña:**
Gazel 136
Mısra: **8**
" O" işaret adılı (zamir).

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāṣ

14. **aña:**
Gazel 159
Mısra: **2**
" O" işaret adılı (zamir).

Murġ-ı cāna tīr-i ġamzeñden per ü bāl eyledüñ
Ḥalḳa-i zülfüñ ḫayālin aña ḫalḫāl eyledüñ

15. **aña:**
Gazel 174
Mısra: **4**
" O" işaret adılı (zamir).

Gördi nesrīn kim benefşe öykinürmiş zülfüñe
Bezm-i gülşende aña ḫandeyle virdi infiʿāl

16. **aña:**
Gazel 177
Mısra: **6**
" O" işaret adılı (zamir).

Nāme-i aʿmāl-i mücrimden siyehdür ḥaşrde
Şol maḥabbet-nāme kim nāmuñ aña ʿunvān degül

17. **aña:**
Gazel 190
Mısra: **16**
" O" işaret adılı (zamir).

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm

18. **aña:**
Gazel 226
Mısra: **7**
" O" işaret adılı (zamir).

Çün ʿayşa ṣalā eyledi çeng aña uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

19. **aña:**
Gazel 245
Mısra: **8**
" O" işaret adılı (zamir).

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

20. **aña:**
Kaside 6
Mısra: **172**
" O" işaret adılı (zamir).

Çün eyledüñ ol Kaʿbe-i ʿālīyi ʿimāret
Oldı aña taḥvīl bu gün ḳible-i ʿulyā

21. **aña:**
Kaside 10
Mısra: **15**
" O" işaret adılı (zamir).

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü ṣenā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

22. **aña:**
Murabba 1
Mısra: **3**
" O" işaret adılı (zamir).

Dimedüm mi saña ṭolaşma aña hay göñül
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

23. **aña:**
Terci-bend 2
Mısra: **76**
" O" işaret adılı (zamir).

Ġonca-i gül gümüş fuḳāʿ ideli
Aña ṭās oldı laʿlden lāle

24. **aña:**
Mesnevi 3
Mısra: **192**
"O" işaret zamiri. II Ay.

Ṣunulsa elüñden hilāle berāt
Bu naḳşından olurdı aña necāt

ʿanādil:

1. ʿ**anādil:**
Gazel 184
Mısra: **2**
Bülbüller. II Âşıklar.

Belābil gūş idüp nūş it belābil
Ki ḳomadı ʿanā dilde ʿanādil

aʿnāḳ-ı evliyāya:

1. **aʿnāḳ-ı evliyāya:***-ya*
Terci-bend 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Velilerin boyunları. (Abdulkadir Geylânî'nin: "Ayağım bütün velîlerin boynu üzerindedir." sözünden yararlanılmıştır.).

Sulṭān-ı enbiyāya bugün ḫayr-ı ālsın
Aʿnāḳ-ı evliyāya başarsañ nʾola ḳadem

añan:

1. **añan:**
Kaside 9
Mısra: **33**
1. hatırlamak, akla getirmek 2. adını anmak, söz etmek, bahsetmek.

Görsün ġubār-ı sümm-i semendin ʿabīr añan
Bulsun nesīm-i ḫulḳını kim dirse ḳanı müşk

ʿanber:

1. ʿ**anber:**
Gazel 2
Mısra: **4**
1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḫüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

2. ʿ**anber:**
Gazel 8
Mısra: **13**
1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.

Ter ʿanber ile laʿline mühr urdı ḫaṭṭı kim
Cām-ı raḥīḳa misk-i Ḫotandan ḫitām ola

3. ʿ**anberden:***-den*
Gazel 30
Mısra: **6**
1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.

Dil ṭıflı içün çekdi ḳaşuñ gül varaḳına
Bir sīm elif üstine ʿanberden iki med

4. ʿ**anber:**
Gazel 206
Mısra: **23**
1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber ṣatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾş-şifāsın bilmedüm

5. ʿ**anberden:***-den*
Gazel 271
Mısra: **6**
1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.

Nigārā bāġ-ı cennetde yā miskīn ḫūşedür zülfüñ
Ya ʿanberden ḫamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

6. ʿ**anber:**
Kaside 11
Mısra: **1**
1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.

Gül yüzine ṣaçdı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost
İtdi cān bezmin muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

7. ʿ**anber:**
Kaside 19
Mısra: **3**
1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.

Açdı ʿanber ḥoḳḳasın ṣaḥrāda ʿaṭṭār-ı ṣabā
Düzdi rengīn cāmesin bostānda bezzāz-ı zemīn

8. ʿ**anberle:***-le*
Kaside 25
Mısra: **39**
1. Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde. 2. Güzel koku.

Kāse-i zerrīnini ʿanberle ṭoldurdı hilāl
Olmaġa bezmüñde bugün micmere-gerdān-ı ʿīd

9. ʿ**anberle:***-le*
Gazel 29
Mısra: **11**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.

Nergisüñ zer kāsesin ʿanberle ṭoldurdı ṣabā
Kʾola ḥüsnüñ gülşeninde micmere-gerdān-ı ʿīd

10. ʿ**anberler:***-ler*
Gazel 85
Mısra: **6**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.

Āsitānuña āsitīnüñden
Ṣaçılur misk-i terle ʿanberler

11. ʿ**anberle:***-le*
Kaside 7
Mısra: **31**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi

kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.

Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

12. ʿ**anber:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.

Ḫusrevā sen şeh nişāna pīşkeş ḳılmaġ içün
Urdı māha ʿanber efser kākül-i müşkīn-i dost

13. ʿ**ānberinden:**-*i, -nden*
Kaside 11
Mısra: **41**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.

Gerd-i rāhuñ ʿānberinden eylemişdür gül gibi
Cāmesin yāruñ muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

14. ʿ**anberinden:**-*i, -nden*
Kaside 22
Mısra: **24**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde; güzel koku.

Beñzer ki şāh işigine sürmiş ʿiẕārını
Kim ḫāki ʿanberinden olur müşk-bār āb

15. ʿ**anberden:**-*den*
Kaside 19
Mısra: **5**
Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan misk kokulu madde.

Micmer-i zerrīnde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

16. ʿ**anberden:**-*den*
Gazel 47
Mısra: **12**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde. II Güzel koku.

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

17. ʿ**anber:**
Gazel 283
Mısra: **9**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde.

Zülfüñe öyküdügin ʿanber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

18. ʿ**anberle:**-*ile*
Kaside 29
Mısra: **46**
Ada balığının bağırsaklarında toplanan yumuşak, yapışkan ve misk gibi kokan, kül renginde bir madde.

Geldügüñ işitmiş eline micmerin alup
ʿAnberle buḫūr eyledi yolları benefşe

19. ʿ**anber:**
Gazel 351
Mısra: **2**
Ada balığında elde edilen yumuşak, yapışkan ve kara renkte olan güzel kokulu bir maddedir. Anber bir ur olup balık tarafından dışa atılır. Bunun içi su üzerinde parça parça yüzer vaziyette veya sahile vurmuş olarak bulunur. Klasik şiirde anberden, kokusu ve rengi münasebetiyle bahsedilir. Sevgilinin saçı daima misk ya da anber kokar.

Ḳılur zülfi muʿaṭṭar dest-māli
Ṭolar misk ile ʿanber dest-māli

ʿanber şaçuñı:

1. ʿ**anber şaçuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Anber gibi kokan saç.

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

ʿanber ṣaçuñuñ:

1. ʿ**anber ṣaçuñuñ:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Anber gibi kokan saç.

Ḳandīl-i dil aşılmaġa ḥüsnüñ ḥareminde
ʿAnber ṣaçuñuñ silsile-i müşk-i teri var

ʿanber-dehen:

1. ʿ**anber-dehen:**
Kaside 9
Mısra: **55**
Amber ağızlı.

Miskīn-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

ʿanber-i nāb:

1. ʿ**anber-i nāb:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Halis amber.

Ḳaşuñ bir ḳavs çekdi Müşterīye
Ki toz olmışdur aña ʿanber-i nāb

2. ʿ**anber-i nāb:**
Kaside 12
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Halis amber.

Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

ʿanber-i sārā:

1. ʿ**anber-i sārā:**
Gazel 146
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Halis, saf anber.

ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey ṣanem
Her gönülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

2. ʿ**anber-i sārā:**
Kaside 6
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **-**
Halis, saf anber.

Māh olmaġ içün meclisüñe micmere-gerdān
Her meh pür ider kāsesini ʿanber-i sārā

3. ʿ**anber-i sārā:**
Kaside 6
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **-**
Halis, katıksız amber.

Gök çīnī devātını ḳılur ḥoḳḳa-i çarḫuñ
Her gice şeb-i tīre ṭolu ʿanber-i sārā

<u>ʿanber-i sārāya:</u>

1. ʿ**anber-i sārāya:***-ya*
Gazel 113
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Halis, saf anber.

Maḥalleñ itlerinüñ ḫāk-i pāyın
Bulanlar ʿanber-i sārāya virmez

<u>ʿanber-i terden:</u>

1. ʿ**anber-i terden:***-den*
Gazel 43
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Taze amber.

Döyimez dīde ki zülfüñ uzada boynuña el
Şemʿ-i kāfūrīyi gör ʿanber-i terden güniler

2. ʿ**anber-i terden:***-den*
Gazel 176
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Taze amber.

Geh geh ṭutunsa ʿanber-i terden niḳāb gül
Beñzerdi rūz-ı ḥüsnüñe ey āfītāb gül

<u>ʿanberīn:</u>

1. ʿ**anberīn:**
Kaside 25
Mısra: **34**
Amber kokan.

ʿAzm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş meger ol āfītāb
Māh götürmiş yanınca ʿanberīn çevgān-ı ʿīd

2. ʿ**anberīn:**
Kaside 9
Mısra: **16**
Amber kokulu.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

3. ʿ**anberīn:**
Kaside 19
Mısra: **6**
Amber kokulu.

Micmer-i zerrīnde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

4. ʿ**anberīn:**
Kaside 19
Mısra: **38**
Amber kokulu.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

5. ʿ**anberīn:**
Kaside 19
Mısra: **108**
Amber kokulu.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

6. ʿ**anberīn:**
Kaside 19
Mısra: **120**
Amber kokulu.

Nūr-ı ḥüsnüñ eylesün ʿulyā serīrin müstenīr
Ṭīb-i ḫulḳuñ eylesün dünyā sarāyın ʿanberīn

7. ʿ**anberīn:**
Terci-bend 1
Mısra: **70**
Amber kokulu.

Şerḥiyle lāfẓuñuñ dehen-i naḳl pür-şeker
Yādıyla ḫulḳuñuñ nefes-i ʿaḳl ʿanberīn

8. ʿ**anberīn:**
Kaside 7
Mısra: **44**
Amber kokulu; güzel kokulu.

Sensin ol kim āsumān iḳlīmine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberīn efser güneş

9. ʿ**anberīn:**
Terci-bend 2
Mısra: **90**
Amber kokulu; güzel kokulu.

Gülüñ itmege dāmenine buḫūr
ʿAnberīn itdi micmerin sūsen

10. ʿ**anberīn:**
Gazel 145
Mısra: **8**
Amber kokulu II siyah; karanlık.

Nice teşbīh idem yüzin māha
Ki mehüñ ʿanberīn selāsili yoḳ

11. ʿ**anberīn:**
Kaside 7
Mısra: **16**
Amber kokulu II siyah; karanlık.

Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberīn miʿcer güneş

12. ʿ**anberīn:**
Gazel 2
Mısra: **20**
(Sevgilinin) misk kokulu, amber kokulu (saçı).

Ḫüsn meydānında sulṭān-ı Ḫabeşdür ḫāl-i dost
Kim ṣunar Hindū-yı zülfi ʿanberīn çevgān aña

13. ʿ**anberīn:**
Gazel 11
Mısra: **14**

(Sevgilinin) misk kokulu, amber kokulu (saçı).

Ḫāli sulṭān-ı Ḥabeşdür zülfi ferrāşı aña
ʿAnberīn çāder ṭutupdur bister-i nesrīn ṣalup

14. ʿ**anberīn:**
Gazel 241
Mısra: **14**
(Sevgilinin) misk kokulu, amber kokulu (saçı).

Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün
Dest-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberīn çevgānı ṣun

15. ʿ**anberīn:**
Gazel 337
Mısra: **9**
(Sevgilinin) misk kokulu, amber kokulu (saçı).

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

16. ʿ**anberīn:**
Gazel 343
Mısra: **7**
(Sevgilinin) misk kokulu, amber kokulu (saçı).

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

ʿanberīn zülfin:

1. ʿ**anberīn zülfin:**-*in*
Gazel 129
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) amber kokulu saçı.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārıżı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

ʿanberīne:

1. ʿ**anberīne:**
Gazel 153
Mısra: **5**
Kadınların misk ve anber gibi şeylerden yapıp boyunlarına taktıkları gerdanlık.

ʿAnberīne olmaġ için nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe
Serv-i nāz üstinde bitmiş kākülüñ vardur senüñ

2. ʿ**anberīne:**
Gazel 279
Mısra: **4**
Kadınların misk ve anber gibi şeylerden yapıp boyunlarına taktıkları gerdanlık.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

3. ʿ**anberīne:**
Kaside 11
Mısra: **3**
Kadınların misk ve anber gibi şeylerden yapıp boyunlarına taktıkları gerdanlık.

ʿAnberīne daḳmaġ içün bir perīnüñ boynına
Baġlamış müşkīn girihler kākül-i müşkīn-i dost

ʿanberīne-i misk-i hotan:

1. ʿ**anberīne-i misk-i ḫotan:**
Gazel 50
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hotan miskinin gerdanlığı.

Ḥüsnüñ ʿarūsın itdi yine ġāliye nesīm
Zülfüñ ki ʿanberīne-i misk-i Ḫotan ṭutar

ʿanber-nesīm:

1. ʿ**anber-nesīm:**
Kaside 9
Mısra: **64**
Amber kokulu.

Gör mūy-ı nāfeyi kʾolalı müşke hem-nişīn
ʿAnber-nesīm ü ġāliye-bū ider anı müşk

ʿanber-nisār:

1. ʿ**anber-nis̱ār:**
Gazel 99
Mısra: **2**
Güzel koku saçan, yayan.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyīnedār
Vʾey cemālüñ bāġına dest-i ṣabā ʿanber-nis̱ār

anca:

1. **ancalar:**-*lar*
Gazel 89
Mısra: **3**
Çok, pek çok.

Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

ancaġ:

1. **ancaġ:**
Kaside 17
Mısra: **24**
Bu kadar, bu derece.

Zülfi çengāline dil düzdini ber-dār ider āh
Dilberüñ ancaġ ola bī-dile dildārluġı

ancak:

1. **ancaḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **20**
"Sadece, bir tek" anlamında edat.

ʿAṭāña nihāyet yoġ ey ẕüʾl-minen
Yine sensin ancaḳ saña şükr iden

2. **ancaḳ:**
Kaside 19
Mısra: **75**
"Yalnızca, sadece, bir tek" anlamlarında edat.

Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten
Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda enīn

3. **ancaḳ:**
Kaside 19
Mısra: **76**
"Yalnızca, sadece, bir tek" anlamlarında edat.

Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten
Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda enīn

4. **ancaḳ:**
Gazel 16
Mısra: **4**
"Yalnızca" anlamında, sınırlama bildiren bir söz.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

5. **ancaḳ:**
Gazel 37
Mısra: **2**
"Yalnızca" anlamında, sınırlama bildiren bir söz.

Serd şeklinden raḳībüñ cān u dil bī-tāb olur
Bu şitānuñ āteşi ancaḳ ruḫ-ı aḥbāb olur

6. **ancaḳ:**
Gazel 35
Mısra: **17**
"Fakat, ama, lâkin, yalnız" anlamında bağlaç.

Cilvegāh-ı ḥüsn-i yār ancaḳ benüm çeşmüm degül
Mihr-i gerdūn ol cemālüñ āyīne-gerdānıdur

ancılayın:

1. **ancılayın:**
Gazel 141
Mısra: **10**
Onun gibi.

Aḥmedʾi hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

2. **ancılayın:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Onun gibi.

Būsem aldı diyü borçlu çıḳar Ahmedī yār
Cānın alsun nesi var ancılayın Mecnūnuñ

and içmege:

1. **and içmege:**-*mek, -e*
Gazel 241
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yemin etmek.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥaf yüzüñde yazılan şol āyet-i Raḥmānı ṣun

anda:

1. **anda:**
Gazel 81
Mısra: **12**
O zaman.

Gice māhı nʾeylerem gündüz yāḫod ḫurşīdi ben
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

2. **anda:**
Gazel 37
Mısra: **12**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Zemherīr-i ġam urup ḫuşk itdi cān bāġın dirīġ
Anda ne bülbüller öter ne gül-i sīr-āb olur

3. **andadur:**-*dur*
Gazel 40
Mısra: **1**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

4. **andadur:**-*dur*
Gazel 40
Mısra: **2**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

5. **andadur:**-*dur*
Gazel 40
Mısra: **4**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

6. **andadur:**-*dur*
Gazel 40
Mısra: **6**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Bāġ-ı ḥüsnüñ āb-ı ḥayvānla ṣuvarulduġı-yʾçün
Dīvlerdür bāġbānı mīve-i cān andadur

7. **andadur:**-*dur*
Gazel 40
Mısra: **10**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Ḥüsni Keşmīrinde aġlatmaz gözi siḥri beni
Yaġmurı yaġdurmayan cādū-yı fettān andadur

8. **andadur:**-*dur*
Gazel 40
Mısra: **12**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Ḫāli Mıṣr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur ey ṣabā
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

9. **andadur:**-*dur*
Gazel 40
Mısra: **14**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Ey dil-ārāmum cemālüñ bāġına irmez İrem
Nice kim şol ḫūşe-i zülf-i perīşān andadur

10. **andadur:**-*dur*
Gazel 40
Mısra: **16**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Buldı Aḥmed cām-ı laʿlinden ḥayāt-ı cāvidān
Māhī-i mürde dirildi āb-ı ḥayvān andadur

11. **andadur:**-*dur*
Gazel 41
Mısra: **1**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur
Küfr-i zülfin gözle kim mecmūʿ-ı īmān andadur

12. **andadur:**-*dur*
Gazel 41
Mısra: **2**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur
Küfr-i zülfin gözle kim mecmūʿ-ı īmān andadur

13. **andadur:**-*dur*
Gazel 41
Mısra: **6**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henūz ol tīr ü peykān andadur

14. **andadur:**-*dur*
Gazel 41
Mısra: **8**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim
Bir ḳılı ucındʾaşılmış biñ dil ü cān andadur

15. **andadur:**-*dur*
Gazel 41
Mısra: **10**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Bend ü zindāna şalar bir gün cihān ehlin tamām
Şol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

16. **andadur:**-*dur*
Gazel 41
Mısra: **12**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne göñlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

17. **andadur:**-*dur*
Gazel 41
Mısra: **14**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Ḳondı Aḥmed ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

18. **anda:**
Gazel 120
Mısra: **2**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz
Kʾol cennet-i firdevs durur anda şeb olmaz

19. **anda:**
Gazel 120
Mısra: **12**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḥacer olur ḥaṭab olmaz

20. **anda:**
Gazel 257
Mısra: **14**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Ġam yimezdüm dil sarāyın yıḳduġıyçün rūzigār
Ḫayl-i sulṭān-ı ḫayālüñ anda mihmān olmasa

21. **anda:**
Gazel 317
Mısra: **16**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Her ḳanda ki çeşme ola şīrīn
Eksük degül anda mūr u māhī

22. **anda:**
Gazel 324
Mısra: **4**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

23. **anda:**
Mesnevi 3
Mısra: **139**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Ola şehd-güftār anda ḳalem
Ola kebg-reftār anda ḳalem

24. **anda:**
Mesnevi 3
Mısra: **140**
"Orada" anlamında işaret zamiri.

Ola şehd-güftār anda ḳalem
Ola kebg-reftār anda ḳalem

<u>andan:</u>

1. **andan:**
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Bu nedenle, ondan dolayı.

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Baña rengīn elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

2. **andan:**
Gazel 132
Mısra: **14**
Ondan, oradan II o, işaret zamiri.

Mecmūʿ-ı diller mecmaʿı zülfüñdür anı çözse bād
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mʾolur andan perīşān olmamış

3. **andan:**
Gazel 278
Mısra: **7**
Ondan, bu sebeple, ondan dolayı.

Andan durur ḳapuña geh gāh varduġumuz
Yıllarda bir varurlar Beytüʾllāh-ı Ḫarāma

4. **andan:**
Gazel 296
Mısra: **18**
" O" İşaret zamiri.

Ḫāk-i pāyuñ müşkini götürmese bād-ı bahār
Nev-ʿarūsān-ı çemen ummazdı andan nükheti

5. **andan:**
Kıt'a 11
Mısra: **3**
" O" İşaret zamiri.

Şınıcaḳ ġāfil olma andan kim
Başdan ayaġa nīşter görinür

andelīb:

1. ʿ**andelīb:**
Gazel 307
Mısra: **26**
Ar. Bülbül.

Naẓmını eşʿārumuñ görüp didi ol gül-ʿiẕār
ʿAndelīb iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

2. ʿ**andelīb:**
Kaside 12
Mısra: **13**
Ar. Bülbül.

Įd-i nevrūzı görüp gül defterinden ʿandelīb
Ḫoş duʿā vü medḥ oḳur şāh-ı ẓafer-yāb üstine

3. ʿ**andelīb:**
Kaside 13
Mısra: **23**
Ar. Bülbül.

Tāze ḥüsniyyāt oḳır gül defterinden ʿandelīb
Bād-ı ṣubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ-gerdānıdur

ʿandelīb:

1. ʿ**andelīb:**
Gazel 2
Mısra: **25**
Bülbül.

Defter-i gülden meger eşʿārum oḳur ʿandelīb
Anuñ içün bād-ı ṣubḥ olur varaḳ-gerdān aña

ʿandelīb-i mest:

1. ʿ**andelīb-i mest:**
Gazel 154
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmiş bülbül II aşk sarhoşu âşık.

Yār Aḥmedʾi görüp didi ey ʿandelīb-i mest
Zārīlıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

2. ʿ**andelīb-i mest:**
Kaside 24
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmiş bülbül II aşk sarhoşu âşık.

Gūş-ı benefşeden ṣaḳın ey ʿandelīb-i mest
Gül ḥüsni rāzın açma ki yirüñ ḳulaġı var

añduġı-yʾçün:

1. **añduġı-yʾçün:**
Gazel 38
Mısra: **27**
Andığı, hatırladığı için.

Tīr-i ġamzeñ añduġı-yʾçün Aḥmed-i dil-ḫasteye
Müddeʿīnüñ sözleri her biri bir peykān olur

añdur:

1. **añdurur:**-*ur*
Gazel 66
Mısra: **8**
Hatırlatmak.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

2. **añdurur:**-*ur*
Gazel 66
Mısra: **10**
Hatırlatmak.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

3. **añdurur:**-*ur*
Gazel 66
Mısra: **12**
Hatırlatmak.

Ḳatı göñlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe
Gör nice dīvānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

4. **añdurur:**-*ur*
Gazel 66
Mısra: **14**
Hatırlatmak.

Dīde-i Aḥmed cemālüñde görür nūr-ı celāl
Naḳş-ı dilkeş merdüm-i bīnāya naḳḳāş añdurur

5. **añdurur:**-*ur*
Gazel 66
Mısra: **1**
Andırmak, benzemek; hatırlatmak.

Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-efşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

6. **añdurur:**-*ur*
Gazel 66
Mısra: **2**
Andırmak, hatırlatmak.

Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-efşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

7. **añdurur:**-*ur*
Gazel 66
Mısra: **4**
Andırmak, hatırlatmak.

Göñlüme ṭūl-ı emel virüp hevāsı zülfüñüñ
Gözlerüme ḳāmetüñ fikri uzun yaş añdurur

8. **añdurur:**-*ur*
Gazel 66
Mısra: **6**
Andırmak, hatırlatmak.

Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet tīrini
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

anı:

1. **anı:**
Gazel 2
Mısra: **22**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

2. **anı:**
Gazel 189
Mısra: **3**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Ben anı görmedügüm gün firāḳa döyimeyüb
Varup yüzin görenüñ ayaġına ḫāk oluram

3. **anı:**
Kaside 21
Mısra: **67**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Ḳoma ṭopraḳda Aḥmedi ki anı
Midḥatüñ cevherine kān bulduñ

4. **anı:**
Gazel 33
Mısra: **12**
" O" İşaret zamiri.

Bir kāse şundı sāḳī-i ʿışḳuñ cihāna kim
Nūş iden anı kevn ü mekāndan ḫaber virür

5. **anı:**
Gazel 55
Mısra: **12**
" O" İşaret zamiri.

Şanemā ırmaduġum zülf ü ruḫuñdan gözümi
Ḳorḳaram nā-geh anı yavu ḳılam gibi gelür

6. **anı:**
Gazel 65
Mısra: **12**
" O" İşaret zamiri.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Gönlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

7. **anı:**
Gazel 90
Mısra: **14**
" O" İşaret zamiri.

Aḥmedʾüñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

8. **anı:**
Gazel 91
Mısra: **6**
" O" İşaret zamiri.

Yüzi üzre sürinsün göreyin şu
Ki yār anı görüp ḫod-bīn olupdur

9. **anı:**
Gazel 98
Mısra: **6**
" O" İşaret zamiri.

Kirpügüm ḫaddüñ ḫayālin şöyle rengīn yazdı kim
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

10. **anı:**
Gazel 116
Mısra: **5**
" O" İşaret zamiri.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

11. **anı:**
Gazel 117
Mısra: **3**
" O" İşaret zamiri.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra şun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henüz

12. **anı:**
Gazel 143
Mısra: **4**
" O" İşaret zamiri.

Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirīġ

13. **anı:**
Gazel 172
Mısra: **8**
" O" İşaret zamiri.

İşigüñe nice yüz sürmeye ḫurşīd-i felek
Kim ider gāh gehī anı müşerref ḳademüñ

14. **anı:**
Gazel 173
Mısra: **12**
" O" İşaret zamiri.

Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ oldı arada
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden ṭutar anı gönül

15. **anı:**
Gazel 186
Mısra: **14**
" O" İşaret zamiri.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

16. **anı:**
Gazel 215
Mısra: **3**
" O" İşaret zamiri.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

17. **anı:**
Gazel 239
Mısra: **18**
" O" İşaret zamiri.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

18. **anı:**
Gazel 243
Mısra: **19**
" O" İşaret zamiri.

Senden ummazdum anı kim çözüben ṣaçlaruñı
Bu delü göñlümi zencīrden āzād idesin

19. **anı:**
Gazel 248
Mısra: **10**
" O" İşaret zamiri.

Sür raḳībi ravża-i kūyuñdan ey ḫūrī-liḳā
Bāġ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun

20. **anı:**
Gazel 253
Mısra: **7**
" O" İşaret zamiri.

Çü yār anı görüp ḫod-bīn olupdur
Yüzi üzre sürinsün göreyin şu

21. **anı:**
Gazel 260
Mısra: **9**
" O" İşaret zamiri.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa

Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

22. **anı:**
Gazel 260
Mısra: **11**
" O" İşaret zamiri.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i pervīn aşar bu eşk-i ġalṭān her gice

23. **anı:**
Gazel 267
Mısra: **2**
" O" İşaret zamiri.

Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsīr ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥrīr ide

24. **anı:**
Gazel 267
Mısra: **14**
" O" İşaret zamiri.

Ḫamr içerdüm ḫʸāb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

25. **anı:**
Gazel 278
Mısra: **3**
" O" İşaret zamiri.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

26. **anı:**
Gazel 297
Mısra: **1**
" O" İşaret zamiri.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

27. **anı:**
Gazel 297
Mısra: **2**
" O" İşaret zamiri.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

28. **anı:**
Gazel 297
Mısra: **4**
" O" İşaret zamiri.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

29. **anı:**
Gazel 297
Mısra: **6**
" O" İşaret zamiri.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

30. **anı:**
Gazel 297
Mısra: **12**
" O" İşaret zamiri.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i ṣevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

31. **anı:**
Gazel 307
Mısra: **6**
" O" İşaret zamiri.

El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳīb
Ṣaḳınurdum ben anı şeyṭāndan īmānum gibi

32. **anı:**
Gazel 316
Mısra: **11**
" O" İşaret zamiri.

Dil maḫzen-i ʿışḳuñdur anı deldügi ġamzeñ
Uġrıdur umar kim ala gencīne-i şāhı

33. **anı:**
Gazel 322
Mısra: **3**
" O" İşaret zamiri.

Ḫaṭuñ tefsīr-i ḥüsnüñdür ḫaṭā ṣanmış anı zāhid
ʿAceb mi dīde-i kej-bīn eger itse nigāh egri

34. **anı:**
Gazel 324
Mısra: **10**
" O" İşaret zamiri.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

35. **anı:**
Gazel 350
Mısra: **8**
" O" İşaret zamiri.

Ḫalḳa-i zülfini ruḫsārına ṣalduġı bu kim
Naʿl-i miskīndür anı siḥr içün āẕerde ḳodı

36. **anı:**
Kaside 6
Mısra: **19**
" O" İşaret zamiri.

Vaṣf itdügüm ol ṣuffa durur kʾişidüp anı
Ḫacletle nihān itmiş özin Cennet-i Meʾvā

37. **anı:**
Kaside 9
Mısra: **64**
" O" İşaret zamiri.

Gör mūy-ı nāfeyi kʾolalı müşke hem-nişīn
ʿAnber-nesīm ü ġāliye-bū ider anı müşk

38. **anı:**
Kıt'a 1
Mısra: **25**
" O" İşaret zamiri.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

39. **anı:**
Kıt'a 1
Mısra: **26**
" O" İşaret zamiri.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

40. **anı:**
Kıt'a 2
Mısra: **8**
" O" İşaret zamiri.

Şaḳın cevrüñle mülküñden çıḳarma
Anı kim bende-i iḥsān idersin

41. **anı:**
Kıt'a 17
Mısra: **2**
" O" İşaret zamiri.

Gördüm kenār-ı nāmede nāmın nigārumuñ
Sürdüm anı bu dīde-i giryānum üstine

42. **anı:**
Kıt'a 17
Mısra: **4**
" O" İşaret zamiri.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

43. **anı:**
Müfret 22
Mısra: **2**
" O" İşaret zamiri.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey raḳīb
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe şoḳ

44. **anı:**
Nazm 10
Mısra: **4**
" O" İşaret zamiri.

Şol at ki fetḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle ṣaldı anı infiʿāl-i cev

45. **anı:**
Nazm 22
Mısra: **4**
" O" İşaret zamiri.

Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿī ḫarāb
Ceng maʿmūr ider anı bī-direng

46. **anı:**
Nazm 34
Mısra: **6**
" O" İşaret zamiri.

Ṣaçuñ bir bende çekdi Aḥmedʾi kim
Anı ṣol dīni ayruḳ kāfir itmez

47. **anı:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
"O" işaret zamiri (Besmele).

Her bereket kim ḳodı eşyāda Ḥaḳ
Anı sebeb eyledi dünyāda Ḥaḳ

48. **anı:**
Gazel 350
Mısra: **13**
" O " İşaret zamiri.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

49. **anı:**
Gazel 350
Mısra: **14**
" O " İşaret zamiri.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

anıl-:

1. **añılsa:**-*sa*
Gazel 337
Mısra: **8**
Adı geçmek, zikredilmek, bahsedilmek, anımsanmak.

Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā ẕikr itse serv eyler semāʿ
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa Mevlevī

anḳara:

1. **anḳaradan:**-*dan*
Nazm 11
Mısra: **10**
Ankara şehri.

İki cihānda seni ġamdan ide Ḥaḳ āzād
Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳaradan

ʿanḳā-yı himmetüñ:

1. ʿ**anḳā-yı himmetüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf Anka'sı.

Devlet hümāsı ʿāleme açduḳca bāl ü per
ʿAnḳā-yı himmetüñ dü cihānı ide şikār

añla-:

1. **añla:**
Gazel 312
Mısra: **4**
Anlamak, bilmek, kavramak.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

añla:

1. **añla:**
Gazel 157
Mısra: **3**
Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.

Niyāz-ı ʿāşıḳa baḳ añla nāz-ı maʿşūḳı
Ene aʿtezertü ḳatīlen va ḳātilī şākī

2. **añlaram:**-*r, -am*
Gazel 219
Mısra: **6**
Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.

Aġzı ṣıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

3. **añlamaz:**-*maz*
Gazel 242
Mısra: **7**
Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.

Zārlıġından dil-i ṣad-pārenüñ rāz añlamaz
Meclis-i ʿuşşāḳda ney gibi nālān olmayan

4. **añla:**
Nazm 23
Mısra: **1**
Anlamak, bilmek, kavramak, idrak etmek.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

añlad:

1. **añladur:**-*ur*
Gazel 247
Mısra: **9**
Anlatmak.

Özin yār añladur aġyār çoḳdur
Az olur yār-ı cānī sen bilürsin

añlan:

1. **añlandı:**-*dı*
Kaside 29
Mısra: **59**
Anlaşılmak.

Bu ʿadl-i cihān-gīrden añlandı ki ayruḳ
Nā-maḥreme baş ḳoşmaya ebkār-ı benefşe

añlat:

1. **añlatmaġa:**-*maġ, -a*
Kıt'a 1
Mısra: **1**
İfade etmek, açıklamak.

Ḳullaruz ḥālümüz añlatmaġa geldük ḳapuya
İntiẓāruz ki icāzet vire sulṭān-ı kerem

añmaz olduñ:

1. **añmaz olduñ:**
Gazel 325
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Adını söylememek, zikretmemek, hatırlamamak.

Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni
Böyle gözden mi ṣavarsın seni cāndan seveni

anuñ:

1. **anuñ:**
Kaside 6
Mısra: **192**
" O" üçüncü teklik şahıs zamiri.

Bir naẓm kʾaña ṭaña ḳalur rişte-i Pervīn
Bir şiʿr ki ḫayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

anuñ içün:

1. **anuñ içün:**
Kıt'a 21
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bu yüzden, bundan dolayı.

Ḫüsn ile bāġ-ı zamānı ḫurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīḫini ḫurrem binā

2. **anuñ içün:**
Gazel 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Onun için, o sebeple, ondan dolayı, o yüzden.

Defter-i gülden meger eşʿārum oḳur ʿandelīb
Anuñ içün bād-ı ṣubḥ olur varaḳ-gerdān aña

3. **anuñ içün:**
Gazel 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Onun için, o sebeple, ondan dolayı, o yüzden.

Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġarīb

anuñ içündür:

1. **anuñ içündür:**
Gazel 321
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bu yüzden, bundan dolayı.

Beli bār-ı meẓālimden bükilmiş anuñ içündür
Şehā dīvān-ı ḥüsnüñde ḳaşuñ bī-işṭibāh egri

anuñʾçün:

1. **anuñʾçün:**
Gazel 321
Mısra: **9**
Onun için, bu sebeple.

Didi ḳadd-i bülendümde anuñʾçün egridür zülfüm
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

2. **anuñʾçün:**
Gazel 322
Mısra: **12**
Onun için, bu sebeple.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ gönlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

3. **anuñʾçün:**
Nazm 6
Mısra: **10**
Onun için, bu sebeple.

Gereklü genc idi ol serv-i sīmīn
Anuñʾçün ṭoprağa defn oldı dirler

4. **anuñʾçün:**
Gazel 7
Mısra: **11**
Onun için, o yüzden.

Anuñʾçün uçar bāġ-ı ruḫuñdan ḫaṭ-ı zāġuñ
Bilür ki maḳām olmaz aña gülşen-i zībā

5. **anuñʾçün:**
Gazel 53
Mısra: **8**
Onun için, o yüzden.

Beni bī-zer görüp bīzār olur yār
Anuñʾçün ġayr ile bāzārı yigdür

6. **anuñʾçün:**
Gazel 53
Mısra: **10**
Onun için, o yüzden.

Güzellerde seni medḥ eyler Aḥmed
Anuñʾçün ġayrdan eşʿārı yigdür

7. **anuñʾçün:**
Gazel 77
Mısra: **6**
Onun için, o yüzden.

Şikest zülfine ṭolaşdı gönlüm
Anuñʾçün ucdan uca pür-şikendür

8. **anuñʾçün:**
Gazel 123
Mısra: **13**
Onun için, o yüzden.

Āhumdan anuñʾçün incinür kim
Gül yapraġıdur hevāya döymez

9. **anuñʾçün:**
Gazel 191
Mısra: **7**
Onun için, o yüzden.

Sāzkār olmaz hevā-yı ḫüsn anuñʾçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

10. **anuñʾçün:**
Gazel 245
Mısra: **2**
Onun için, o yüzden.

Nāzdan mīve getürmiş bir gümüş şimşādsın
Berg-i şīveyle bezenmişsin anuñʾçün şādsın

11. **anuñʾçün:**
Gazel 245
Mısra: **15**
Onun için, o yüzden.

Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

12. **anuñʾçün:**
Gazel 259
Mısra: **14**
Onun için, o yüzden.

Didi ki vaṣf-ı cemālümde ʿāciz oldı ʿuḳūl
Anuñʾçün Aḥmed ider fenn-i şiʿrden tevbe

13. **anuñʾçün:**
Gazel 278
Mısra: **11**
Onun için, o yüzden.

Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñʾçün
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

14. **anuñʾçün:**
Kaside 6
Mısra: **101**
Onun için, o yüzden.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

15. **anuñʾçün:**
Kaside 8
Mısra: **73**
Onun için, o yüzden.

Cūduñdan iḫtiyāṭ ider anuñʾçün olımaz
Dilber lebinde daḫı olan āşikār laʿl

16. **anuñʾçün:**
Kaside 9
Mısra: **12**
Onun için, o yüzden.

Sevdā-yı çīn-i zülfüñe düşüp ciger yaḳar
Āhū-yı Çīn anuñʾçün olur baġrı ḳanı müşk

17. **anuñʾçün:**
Kaside 20
Mısra: **77**
Onun için, o yüzden.

Anuñʾçün oldı ḳara zülfüñ aġına hevesüm
Ki āb-ı dīdede çoġaldı māhiyān-ı ḫayāl

18. **anuñʾçün:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Onun için, o yüzden.

İster ki ḳara baḫtumı uyara uyḫudan
Anuñʾçün urdı çeşmine ol gül-ʿiẕār āb

19. **anuñʾçün:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Onun için, o yüzden.

Ḳaṣd itdi kim söyindüre ḫaşmuñ ocaġını
Anuñʾçün aḳıdur dün ü gün kūhsār āb

20. **anuñʾçün:**
Kaside 22
Mısra: **65**
Onun için, o yüzden.

Anuñʾçün itdüm āb redīfinde medḥüñi
Kim ḫalḳa ʿīdde içürem şehd-bār āb

21. **anuñʾçün:**
Kaside 24
Mısra: **48**
Onun için, o yüzden.

Heyʾetde naʿl-i esbüñe beñzer hilāl-i ʿīd
Anuñʾçün āsumān anı idindi gūş-vār

22. **anuñʾçün:**
Kaside 27
Mısra: **5**
Onun için, o yüzden.

Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

23. **anuñʾçün:**
Kaside 27
Mısra: **6**
Onun için, o yüzden.

Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

24. **anuñʾçün:**
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Onun için, o yüzden.

Perīşān olan ister kim ola hem-dem perīşāna
Anuñʾçün gönlüm ol gīsū-yı ser-gerdāndan ayrılmaz

25. **anuñʾçün:**
Nazm 5
Mısra: **18**
Onun için, o yüzden.

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

anuñçün:

1. **anuñçün:**
Mesnevi 3
Mısra: **105**
Bu nedenle.

Anuñçün ṣadef oldı gevher-fürūş
Ki hem yumdı aġzını hem ṭutdı gūş

2. **anuñçün:**
Gazel 156
Mısra: **20**
Bu sebeple, bundan dolayı.

Didi bezm-i cemālüm şemʿisin sen
Anuñçün nūr-baḫş olur zebānuñ

ʿār:

1. **ʿār:**
Gazel 56
Mısra: **10**
Utanma, çekinme, mahcup olma.

İtüñ olmaḳ baña çün faḫr durur
İtüñe beñzer isem ʿār gelür

2. ʿār:
Kıt'a 9
Mısra: **2**
(□□□) i. (Ar. ʻār) 1. Utanma, utanç, hayâ, hicap.

Didüm ki ṭudacıġuñ öpicek
Cānā ṭapuña ne ʿār olurdı

ʿār itmedi:

1. ʿār itmedi:*-me, -di*
Kaside 23
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Utanmak.

ʿĀr itmesün izüñ tozı yüz sürdügüme kim
Ḫāk ile hem-dem olmaġa itmedi ʿār āb

ʿār itmesün:

1. ʿār itmesün:*-me, -sün*
Kaside 23
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Utanmak.

ʿĀr itmesün izüñ tozı yüz sürdügüme kim
Ḫāk ile hem-dem olmaġa itmedi ʿār āb

ʿār olurdı:

1. ʿār olurdı:*-ur, -idi*
Kaside 24
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Utanç vermek, utandırmak.

Şāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm
Kim medḥüñ olmasa baña eşʿār olurdı ʿār

ara:

1. aramaz:*-maz*
Gazel 250
Mısra: **10**
Aramak, bulmaya çalışmak.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

2. arayı:*-(y)ı*
Gazel 211
Mısra: **2**
Mahal, mevki, mekan, yer.

Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

3. arası:*-s, -ı*
Gazel 101
Mısra: **10**
Ara, orta.

Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

4. arasında:*-sı, -n, -da*
Gazel 48
Mısra: **9**
Bir topluluğun içi.

Ey dost naẓar eyle ki ʿuṣṣāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāṣıḳ-ı ġam-ḫʷārı kimüñ var

5. arada:*-da*
Gazel 43
Mısra: **7**
(İki kişi, şey vb.) arası, ortası.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

ara yirde:

1. ara yirde:
Gazel 39
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Arada.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

2. ara yirde:*-de*
Kaside 20
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Ara yer, ortada, orada.

Metāʿ-ı derdüñe dil virmez idi cān naḳdin
Ger olmasaydı ara yirde gözlerüm dellāl

aʿrāb:

1. aʿrāb:
Kaside 12
Mısra: **58**
Arap halkı.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḥüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

ʿarab:

1. ʿarab:
Terci-bend 1
Mısra: **42**
Arabistan.

Ey mecmaʿ-ı mekārim ü mecmūʿa-i kerem
Ṣīt-i kerāmetüñle ṭoludur ʿArab ʿAcem

arada:

1. arada:
Gazel 158
Mısra: **12**
(iki kişi, şey vb.) arasında.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḫācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

2. arada:
Gazel 173
Mısra: **11**
(iki kişi, şey vb.) arasında.

Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ oldı arada
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden ṭutar anı göñül

arada ḳan olmasun:

1. arada ḳan olmasun:
Gazel 178
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aralarında kan olmak II Hem iki gözün arasında ağlamaktan oluşan kan hem de deyim olarak iki kişinin arasındaki ilişkinin bozuk olması, arada kin, öfkenin olması anlamı vardır.

Ḫālüme bir dem naẓar ḳıl arada ḳan olmasun
Kim gözümle göñlüm içre mā-cerā eksük degül

arada ḳan olurdı:

1. **arada ḳan olurdı:**
Gazel 257
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
(Birilerinin) Kanının dökülmesi, öldürülmesi.

Cān u dilde tīr-i ġamzeñ üzre bir ceng oldı kim
Ḳan olurdı arada sīnemde pinhān olmasa

aradan götürdüñ:

1. **aradan götürdüñ:***-dü, -ñ*
Kaside 19
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Bertaraf etmek; ortadan kaldırmak, gidermek.

Sensin ol kim ẓulmet-i ẓulmi götürdüñ aradan
Nitekim defʿ-i ḍalālet ḳıldı ḫayruʾl-mürselīn

ʿarak:

1. ʿ**araḳdur:***-dur*
Kaside 13
Mısra: **39**
Ter.

Şan ʿaraḳdur gül cüdā düşmiş ruḫından dilberüñ
Yā benefşe sāye-i gīsū-yı sergerdānıdur

ʿarak-rīz:

1. ʿ**araḳ-rīz:**
Müfret 35
Mısra: **1**
Terleyen, ter döken.

ʿAraḳ-rīz olsa ol serv-i gül-endām
Gül-āb ile pür olur ṣaḥn-ı ḥammām

ārām:

1. **ārāmı:***-ı*
Gazel 255
Mısra: **2**
(Fars.) Durma, dinlenme.

Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara
Bu dil ārāmı ḳodı uydı dil-ārāmlara

ārām kılur:

1. **ārām ḳılur:**
Gazel 220
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Huzura, sükûna kavuşmak.

Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

ārām-geh:

1. **ārām-geh:**
Gazel 19
Mısra: **14**
Dinlenilecek yer.

Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh ey dost

ʿarʿar:

1. ʿ**arʿar:**
Gazel 239
Mısra: **19**
Dikenli ardıç ağacı. || Sevgilinin zarif endamı, ince ve uzun boyu.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar şaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

ʿarasāt:

1. ʿ**araşātında:***-ın, -da*
Gazel 182
Mısra: **3**
Mahşer yeri.

Maḥşer midür şaçuñ ʿaraşātında ḫüsnüñüñ
Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-ḥisāb dil

ārāste:

1. **ārāste:**
Kaside 25
Mısra: **7**
Süslü, süslenmiş, bezenmiş.

Çün cemālüñ ʿīdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı ʿīd

ārāyiş eyledi:

1. **ārāyiş eyledi:***-di*
Terci-bend 1
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Cān mülkini maḥabbetüñ ārāyiş eyledi
Kimdür cihānda memleket-ārā senüñ gibi

ārāyiş itdügi:

1. **ārāyiş itdügi:**
Terci-bend 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Rıḍvān bihişti bu ḳadar ārāyiş itdügi
Budur kʾide ḳabūl Bilāli Muḥammedüñ

ārāyiş ola:

1. **ārāyiş ola:***-a*
Gazel 173
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Süslenmek.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

ardına uyar:

1. **ardına uyar:**
Murabba 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Peşine düşmek, ardında durmak.

Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirīġ
Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitem-kār dirīġ

ardınca:

1. **ardınca:**
Nazm 31
Mısra: **3**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

2. **ardınca:**
Gazel 180
Mısra: **4**
Arkasından, arkası sıra, peşinden.

Gönlüm evin yıḳup gider ol yār-ı seng-dil
Ardınca çağırur der ü dīvār ḳaçma gel

3. **ardınca:**
Gazel 16
Mısra: **6**
(İyelik ve eşitlik hali eklerinin kalıplaşmasıyla) Arkasından, arkası sıra, peşinden.

Ḳanumı ḥalāl eyleyeyin saña gelürseñ
Tābūtumuñ ardınca bir iki ḳadem ey dost

ʿārif:

1. ʿ**āriflere:***-ler, -e*
Gazel 138
Mısra: **2**
Âlim, bilgin, marifet ehli, irfan sahibi.

Ġam degül bī-ḫāl olursa ḫüsnüñ evrāḳında ḫaṭ
Resmdür ʿāriflere nāme yazarlar bī-nuḳaṭ

2. ʿ**ārifler:***-ler*
Gazel 37
Mısra: **7**
Âlim, bilgin, irfan sahibi, seçkin kul.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

3. ʿ**ārifler:***-ler*
Terkib-bend 1
Mısra: **64**
Âlim, bilgin, irfan sahibi, seçkin kul.

ʿĀbidler işiginde gözi dür-fişān olup
ʿĀrifler ayaġında yüzi ḫāk-i rāh idi

4. ʿ**ārife:***-e*
Nazm 31
Mısra: **3**
(Ar.) Çok anlayışlı, hakkıyla bilen, gördüğünü uzun düşünmeye gerek kalmadan hemen kavrayacak yetenekte olan (kimse), irfan sâhibi, ehlidil.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

5. ʿ**ārif:**
Kaside 17
Mısra: **28**
(Ar.) Çok anlayışlı, hakkıyla bilen, gördüğünü uzun düşünmeye gerek kalmadan hemen kavrayacak yetenekte olan (kimse), irfan sâhibi, ehlidil.

Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle ṣaḳın
Ḳoma ger ʿārif iseñ rāh-ı kem-āzārluġı

6. ʿ**ārif:**
Kaside 31
Mısra: **59**
(Ar.) Çok anlayışlı, hakkıyla bilen, gördüğünü uzun düşünmeye gerek kalmadan hemen kavrayacak yetenekte olan (kimse), irfan sâhibi, ehlidil.

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

ʿāriyete:

1. ʿ**āriyete:**
Kaside 6
Mısra: **40**
Ödünç olarak.

Geh ṣuffası dīvārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

ʿārıż:

1. ʿ**ārıżum:***-um*
Gazel 99
Mısra: **8**
Sevgilinin yanağı.

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

2. ʿ**ārıżuñdan:***-uñ, -dan*
Gazel 124
Mısra: **9**
Sevgilinin yanağı.

ʿĀrıżuñdan geçemez ḫaddüñe ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki hindū-beçe gül dirmege mādan geçmez

3. ʿ**ārıż:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Yanak, sevgilinin yanağı.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

4. ʿ**ārıż:**
Gazel 303
Mısra: **7**
Yanak, sevgilinin yanağı.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur ṣūrīde-ḫāl
Ṣu ki gülşende yürür zencīr ile ṣeydā gibi

5. ʿ**ārıżuñ:***-uñ*
Gazel 7
Mısra: **6**
(sevgilinin) yanağı.

Ṣan leşker-i Fırʿavn idi bu ḫaṭṭ-ı ġubāruñ
Kim ʿārıżuñ ābında helāk eyledi Mūsā

6. ʿ**ārıżuñ:***-uñ*
Gazel 248
Mısra: **1**
(sevgilinin) yanağı.

ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zībālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

7. ʿ**ārıżı:***-ı*
Gazel 103
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yanağı.

ʿĀrıżı ḫaṭṭından ol servüñ suʾāl itdüm didi
Būstān-ı Rūmda ṭūṭī-i Hindūstān yatur

8. ʿ**ārıżı:**-*ı*
Gazel 129
Mısra: **8**
(Sevgilinin) yanağı.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārıżı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

9. ʿ**ārıżı:**-*ı*
Gazel 240
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yanağı.

ʿĀrıżı ḫaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
Ey gül-i ter ṣoḥbetin bī-zaḥmet-i ḫār isteyen

10. ʿ**ārıżı:**-*ı*
Gazel 244
Mısra: **6**
(Sevgilinin) yanağı.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrıżı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

11. ʿ**ārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 85
Mısra: **15**
Yanak ll Sevgilinin yanağı.

ʿĀrıżuñ luṭfın ögmege bülbül Berg-i gülden leṭāyif ezberler

12. ʿ**ārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 304
Mısra: **9**
Yanak ll Sevgilinin yanağı.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫᵛāb gibi

13. ʿ**ārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 305
Mısra: **16**
Yanak ll Sevgilinin yanağı.

Oldı Aḥmed göñlin almaġa ḥavāle ḫācibüñ
ʿĀrıżuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvīye ḫüccet gibi

14. ʿ**ārıżuña:**-*(u)ñ, -a*
Nazm 31
Mısra: **3**
Sevgilinin yanağı.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

15. ʿ**ārıżuña:**-*(u)ñ, -a*
Nazm 42
Mısra: **3**
Sevgilinin yanağı.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

ʿārıż u zülfi:

1. ʿ**ārıż u zülfi:**-*i*
Gazel 106
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanak ve saçı.

ʿĀrıż u zülfi ḫayāliyle nigāruñ şeb ü rūz
Gözedem ḥasret ile ṣubḥ u mesālar niçe bir

ʿārıżı:

1. ʿ**ārıżını:**-*n, -ı*
Kaside 31
Mısra: **27**
Yanak.

Nāzüklük ile zīnet idüp ʿārıżını gül
Göz eyler aña ḳarşu ṭurup nergis-i şehlā

ʿārıż-ı ʿazrā:

1. ʿ**ārıż-ı ʿaẕrā:**
Kaside 31
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Azra'nın yanağı. Azra: Vamık ile Azra hikayesinin kadın kahramanı.

Ġonca götürüp burḳaʿı nāz ile yüzinden
ʿArż itdi cihān Vāmıḳına ʿārıż-ı ʿAẕrā

armaġan:

1. **armaġan:**
Gazel 80
Mısra: **16**
Armağan, hediye.

Uş eşk kārbānı Bedaḫşān-ı dīdeden
Rūma ḳaṭār-ı laʿl ile dür armaġan çeker

2. **armaġanı:**-*ı*
Gazel 164
Mısra: **10**
Armağan, hediye.

Dil vir Aḥmed yāra kim göstermege dīdārını
Olmaya āyīne gibi armaġanı Yūsufuñ

3. **armaġan:**
Gazel 210
Mısra: **6**
Armağan, hediye.

Şām-ı zülfüñde meşām-ı cānuma bir şemme bū
Kārbān-ı bād-ı ṣubḥa armaġan ışmarlaram

4. **armaġanı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **52**
Armağan, hediye.

Müşgīn ġubār-ı ḫaylüñ ile şimdiden girü
Olur Ḫıṭāya Rūm ilinüñ armaġanı müşk

5. **armaġan:**
Mesnevi 3
Mısra: **64**
Armağan, hediye II lütuf, yardım.

Seferden ki geldüñ getürdüñ hemān
Ḥaḳuñ raḥmetini bize armaġan

armaġan virür:

1. **armaġan virür:**-*ür*
Gazel 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hediye etmek.

ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

ʿarş:

1. ʿ**arş:**
Terci-bend 1
Mısra: **36**
İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.

Ṣadr-ı sarāy-ı sırrını yā Rab kim ide şerḥ
ʿArş üzredür çü ṣaff-ı niʿāli Muḥammedüñ

2. ʿ**arşda:**-*da*
Kaside 6
Mısra: **125**
Gökyüzü, dokuzuncu gök, göğün en yüksek katı.

Ḳılur ḳılıcuñ ʿarşda aṣılduġın iʿlām
Ḫurşīde ki çarḫ üzre çeker tīġ-ı mücellā

3. ʿ**arşdan:**-*dan*
Kaside 3
Mısra: **1**
Gök, gökyüzü.

ʿArşdan çoḳ yucadur rifʿati dervīşlerüñ
Kimse bilmez nicedür ʿizzeti dervīşlerüñ

4. ʿ**arş:**
Gazel 202
Mısra: **10**
Gök, gökyüzü.

Ṣalsa vaṣluñ hümāsı sāyesini ʿArş ola bārgāhum İbrāhīm

5. ʿ**arş:**
Kaside 13
Mısra: **75**
Gök, gökyüzü.

Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh Aḥmedüñ elḥānıdur

6. ʿ**arşa:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **55**
Gök, gökyüzü.

Çü naʿleynüñi ʿarşa ḳılduñ ḳarīn
Sücūd u rükūʿ itdi çarḫ u zemīn

7. ʿ**arş:**
Gazel 155
Mısra: **10**
(Ar.) İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki göñlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

8. ʿ**arş:**
Kaside 6
Mısra: **4**
(Ar.) İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

ʿarşa:

1. ʿ**arşasınuñ:**-*sı, -nuñ*
Kaside 6
Mısra: **30**
Meydan, saha.

Bir gūşesidür ṣuffasınuñ ṣaḥnı dü kevnüñ
Bir fürcesidür ʿarṣasınuñ sāḥat-i ʿuḳbā

2. ʿ**arşasına:**-*sı, -na*
Kaside 5
Mısra: **6**
İslâm inancına göre göğün en yüksek katı, âlem tasavvurunda en yüksek nokta.

Ḫāne-i ḫāk-i siyehden geçüben ḫayme ḳurar
Lā-mekān ʿarṣasına himmeti dervīşlerüñ

ʿarş-ı ʿaẓīm ceddüñ adın rakam eyledi:

1. ʿ**arş-ı ʿaẓīm ceddüñ adın raḳam eyledi:**
Terci-bend 1
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Göğün en yüce katı atanın adını yazdı. ("Âdem: 'Ya Rabbi! Sen beni elinle yaratıp ruhundan bana üflediğinde, başımı yukarıya kaldırdım. Arşın sütunlarında "Lâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah" yazılı olduğunu gördüm." (Hâkim, Müstedrek, II/615, hadis no:4228) hadisine işaret edilmektedir.).

Taḥṣīl-i nām içün ṣafaḥāt-ı vücūdına
ʿArş-ı ʿaẓīm ceddüñ adın eyledi raḳam

ʿarş-ı mecīd:

1. ʿ**arş-ı mecīd:**
Terci-bend 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Göğün en yüce katı; arşıâlâ.

Bāġ-ı behişt ʿaks-i cemāli Muḥammedüñ
ʿArş-ı mecīd vaṣf-ı kemāli Muḥammedüñ

art:

1. **artacaġ:**-*acaġ*
Kaside 10
Mısra: **24**
Fazlalaşmak, çoğalmak.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

2. **artacaġ:**-*acaġ*
Kaside 30
Mısra: **24**
Fazlalaşmak, çoğalmak.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

art-:

1. **artarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 296
Mısra: **11**
Artmak, çoğalmak.

Ben naẓar ḳılduḳca artarsa cemālüñ ṭañ degül
Āb-ı çeşmüm feyżidür gülzār-ı ḥüsnüñ behceti

2. **artar:**- *ar*
Gazel 169
Mısra: **3**
Artmak, çoğalmak; daha etkili ve şiddetli bir hale gelmek.

Mihrüm artar dil-i sengīnüñi yād itmek ile
Ki binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

arta dursun:

1. **arta dursun:**
Gazel 283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Artmak, çoğalmak.

Ḫışmını kem ḳılmasun ol çeşm-i şehlālar bize
Arta dursun ġuṣṣa-i zülf-i semen-sālar bize

artuḳ:

1. **artuḳ:**
Gazel 5
Mısra: **13**
Daha çok, daha fazla.

Ne ʿöẕr ider isem artuḳ gelür günāhumdan
Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫᵛāh bāña

2. **artuḳluġıdur:**
Gazel 310
Mısra: **10**
...den fazla, ... den daha çok.

Yüzüm altunına ġam ḍarbı şeref virse ne ṭañ
Ḳıymet artuḳluġıdur sikke-i dīnār daḫı

artur:

1. **artur:**
Gazel 40
Mısra: **8**
Çoğaltmak, artırmak.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā ṣordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

2. **arturdı:**-*dı*
Gazel 119
Mısra: **13**
Artırmak, çoğaltmak.

Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh
Eksilmedi göñülden ümīd-i vefā henüz

3. **arturur:**-*ur*
Kaside 23
Mısra: **5**
Artırmak, çoğaltmak.

Ruḥsāruñ ābı āteşümi nʾiçün arturur
Teskīn iderken āteşi ey gül-ʿiẕār āb

4. **arturdı:**-*dı*
Gazel 264
Mısra: **11**
Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.

Didüm arturdı ġamuñ ḫᵛānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

5. **arturuban:**-*uban*
Gazel 106
Mısra: **9**
Şiddetlendirmek, daha etkili duruma getirmek.

Aḥmedʾüñ arturuban derdini ol laʿli şifā
Ehl-i derd olmayana ide devālar niçe bir

arturdı:

1. **arturdı:**
Kaside 23
Mısra: **11**
Artırmak, çoğaltmak. Üzüntü ve gamı günden güne artırmak.

Aġladuġumca nāz idüp arturdı sūzumı
Eşkümden özge görmedüm āteş-simār āb

ʿarūs:

1. ʿ**arūsına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 44
Mısra: **9**
Gelin.

Āferīn ḥüsni ʿarūsına kʾanuñ zīverini
Aḥmed āyīne-i ḫurşīd ü ḳamerden güniler

2. ʿ**arūsın:**-*ın*
Gazel 50
Mısra: **5**
Gelin.

Ḥüsnüñ ʿarūsın itdi yine ġāliye nesīm
Zülfüñ ki ʿanberīne-i misk-i Ḫotan ṭutar

3. ʿ**arūsı:**-*ı*
Gazel 329
Mısra: **10**
Gelin.

Dest-i endīşe niḳāb açdı ruḫ-ı ḥüsninden
Ki urur zülfi ʿarūsı şaçına şānemüzi

4. ʿ**arūsı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **59**
Gelin.

Naẓmum ʿarūsı ġayretine dehr-i pīre-zen
Her gün daḳar ḳulaġına bir dürr-i şāh-vār

5. ʿ**arūsı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **25**
Gelin.

Medḥüñ ʿarūsı gūşına çoḳ dür daḳar velī
Bir dāne daḳmadı dür-i şeh-vārum üstine

6. ʿ**arūsı:**-*ı*
Kıt'a 5
Mısra: **8**
Gelin.

Yine dāmād-ı ẕihnüñ ḥasretinden
Cevāhirle bezendi söz ʿarūsı

7. ʿ**arūsı:**-*ı*
Nazm 2
Mısra: **7**
Gelin.

Gelür medḥüñ ʿarūsı bī-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

8. ʿ**arūs:**
Nazm 3
Mısra: **1**
Gelin.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

9. ʿ**arūsı:**-*ı*
Terci-bend 2
Mısra: **71**
Gelin.

Ṣubḥ-dem gül ʿarūsı ḳarşusına
Dutdı yāḳūtdan legen lāle

10. ʿ**arūsı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **89**
Gelin.

Nuṣret ʿarūsı ḥüsnine behcet bağışlayan
Deryā-yı cūd gevheri Şeh Muṣṭafā ḳanı

11. ʿ**arūsu:**-*u*
Müfret 13
Mısra: **2**
Gelin.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

ʿarūsān-ı semen-būy:

1. ʿ**arūsān-ı semen-būy:**
Kaside 29
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin kokulu gelinler.

Var perde-i fikrümde ʿarūsān-ı semen-būy
Kim her birinüñ oldı perestārı benefşe

ʿarūs-ı baḥtına:

1. ʿ**arūs-ı baḫtına:**-*ı, -na*
Kaside 23
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Talih gelini.

Oldı sarāy-ı ḳadrine gevher-niṣār ebr
Oldı ʿarūs-ı baḫtına āyīnedār āb

ʿarūs-ı devletüñ:

1. ʿ**arūs-ı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Devlet gelini.

ʿArūs-ı devletüñ olmazdı mübtelāsı bu ḫalḳ
Sevād-ı dergehüñ olmasa rūy-ı şevkete ḫāl

ʿarūs-ı felek:

1. ʿ**arūs-ı felek:**
Kaside 6
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin gelini, Güneş.

Bu ṭāḳ-ı zebercedden açar revzen-i zerrīn
Kim ide ʿarūs-ı felek ol ḳaṣrı temāşā

ʿarūs-ı ġoncaya:

1. ʿ**arūs-ı ġoncaya:**-*ya*
Gazel 225
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gonca gelini (sevgilinin dudağı).

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

ʿarūs-ı gül-i raʿnā:

1. ʿ**arūs-ı gül-i raʿnā:**
Kaside 31
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Yarısı sarı, yarısı kırmızı gül gelini.

Şarmaşdı çemen ṭıflına dūşīze-i nesrīn
Ḳucuşdı ṣabā ile ʿarūs-ı gül-i raʿnā

ʿarūs-ı ḫāṭırum:

1. ʿ**arūs-ı ḫāṭırum:**-*um*
Kaside 22
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Gönül, duygu gelini.

Şāhā ʿarūs-ı ḫāṭırum uyandı uyḫudan
Şīveyle urdı yüzine ol gül-ʿiẕār āb

ʿarūs-ı heft felek:

1. ʿ**arūs-ı heft felek:**
Kaside 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yedi feleğin gelini, Güneş.

Seḥer ki Zühre nevāda düzetdi perde-i çeng
ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi çāpük ü şeng

ʿarūs-ı ḥüsni:

1. ʿ**arūs-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 271
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik gelini.

Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme
ʿArūs-ı ḥüsni bu resme baş egmez ḫūr u Rıḍvāna

ʿarūs-ı ḥüsn-i dost:

1. ʿ**arūs-ı ḥüsn-i dost:**
Gazel 14
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzelliğinin gelini.

Çözse miskīn dāmen-i zülfin ʿarūs-ı ḥüsn-i dost
Ḳalmaya bir nāfe-i Çīnüñ girībānı dürüst

ʿarūs-ı ḥüsnüñe:

1. ʿ**arūs-ı ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 99
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik gelini.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyīnedār
Vʾey cemālüñ bāġına dest-i ṣabā ʿanber-niṣār

2. ʿ**arūs-ı ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 7
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik gelini.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

3. ʿ**arūs-ı ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 22
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik gelini.

Yüzüñe ḳarşu göz yaşını dökdügüm bu kim
Ola ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīnedār āb

4. ʿ**arūs-ı ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 209
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik gelini.

Yaşum gül-ābı müjem şānesiyle gözlerümi
ʿArūs-ı ḥüsnüñe āyīnedāra beñzetdüm

ʿarūs-ı medḥüñüñ:

1. ʿ**arūs-ı medḥüñüñ:**-*üñ, -üñ*
   Kıt'a 2
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Övgü gelini.

ʿArūs-ı medḥüñüñ reng-i ruḫından
Dimāġumı nigāristān idersin

ʿarūs-ı ẓaferden:

1. ʿ**arūs-ı ẓaferden:**-*den*
   Gazel 33
   Mısra: **19**
   Kelime Tipi: **-**
   Zafer gelini.

Tīġuñ eli ʿarūs-ı ẓaferden niḳāb açar
Nīzeñ zebānı emn ü amāndan ḫaber virür

arż ehline:

1. **arż ehline:**-*ne*
   Kaside 31
   Mısra: **34**
   Kelime Tipi: **-**
   Dünyadakiler, yerdekiler.

Ṣalınup iki şāhid-i zībā gibi her dem
ʿArż itdiler arż ehline ḫoş ḳāmet-i bālā

ʿarż eyleyeli:

1. ʿ**arż eyleyeli:**-*y, -eli*
   Gazel 17
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Sunmak, göstermek.

ʿArż eyleyeli ḥüsn-i dil-ārāñı cihāna
ʿĀlem yüzini bāġ-ı cinān eyledüñ ey dost

ʿarż ide:

1. ʿ**arż ide:**-*e*
   Gazel 38
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Arz etmek, sunmak.

Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḫayrān olur

2. ʿ**arż ide:**
   Kaside 7
   Mısra: **90**
   Kelime Tipi: **-**
   Göstermek, sunmak.

Āfitāb-ı rāyuña olmaz muḳābil nice kim
ʿArż ide ṭabl u ʿalemle nūrdan leşker güneş

3. ʿ**arż ide:**-*e*
   Kaside 2
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **-**
   Göstermek.

Bahār-ı gülşen-i cennetden ide müstaġnī
Kime ki ʿarż ide dīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

4. ʿ**arż ide:**-*e*
   Gazel 193
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Göstermek, sunmak.

Sūz-ı dilden oda yanmışdur zebānum şemʿ-vār
ʿArż ide ḥālüm meger bu çeşm-i giryānum benüm

5. ʿ**arż ide:**-*e*
   Gazel 335
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Söylemek, anlatmak, bildirmek.

Aḥmed ne ʿarż ide saña ḥālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

ʿarż iderdi:

1. ʿ**arż iderdi:**-*er, -di*
   Kaside 11
   Mısra: **81**
   Kelime Tipi: **-**
   Söylemek, anlatmak, bildirmek.

ʿArż iderdi Aḥmedüñ ḥāl-i perīşānın tamām
Fīʾl-meṣel olsa suḫanver kākül-i müşkīn-i dost

arż ile semā:

1. **arż ile semā:**
   Kaside 1
   Mısra: **40**
   Kelime Tipi: **-**
   Yer ile gök.

ʿİlmüñ kitābı noḳṭasıdur levḥ ile ḳalem
Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur arż ile semā

ʿarż it:

1. ʿ**arż it:**
   Gazel 248
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Göstermek.

ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zībālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

2. ʿ**arż it:**
   Gazel 48
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Göstermek, sunmak.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

3. ʿ**arż it:**
   Gazel 176
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Göstermek, sunmak.

ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḫayādan gülāb gül

ʿarż itdi:

1. ʿ**arż itdi:**-*di*
   Kaside 31
   Mısra: **30**
   Kelime Tipi: **-**
   Göstermek, sunmak.

Ġonca götürüp burḳaʿı nāz ile yüzinden
ʿArż itdi cihān Vāmıḳına ʿārıż-ı ʿAẕrā

ʿarż itdiler:

1. ʿ**arż itdiler:**-*di, -ler*
Kaside 31
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Göstermek, sunmak.

Ṣalınup iki şāhid-i zībā gibi her dem
ʿArż itdiler arż ehline ḫoş ḳāmet-i bālā

ʿarż itmege:

1. ʿ**arż itmege:**-*e*
Gazel 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

ʿarż ḳılsañ:

1. ʿ**arż ḳılsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 101
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Göstermek, sunmak, takdim etmek.

Mescide ger ḳāmetüñi ʿarż ḳılsañ ṣubḥ-dem
Mescidüñ her gūşesi Allāhu ekberden ṭolar

ʿarż olsa:

1. ʿ**arż olsa:**-*sa*
Gazel 210
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sunmak, sunulmak.

Aḥmedʾüñ gözine ʿarż olsa ḥayāl-i ʿārıżuñ
Çeşmesine çeşmümüñ āb-ı revān ışmarlaram

arż u semā:

1. **arż u semā:**
Mesnevi 3
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Yer ve gök.

Senüñçün yaraḳlandı ḥavż u livā
Senüñçün yaradıldı arż u semā

ʿarż-ı cemāl ideydi:

1. ʿ**arż-ı cemāl ideydi:**-*e, -idi*
Mesnevi 3
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğini göstermek.

Eger mücrim olmasa ey Ẕüʾl-Celāl
Kime ʿafvuñ ideydi ʿarż-ı cemāl

ʿarż-ı cemāl idüp:

1. ʿ**arż-ı cemāl idüp:**-*üp*
Gazel 142
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü, güzelliğini göstermek.

Ol māh ehremenlere ʿarż-ı cemāl idüp
Bizden özin perī gibi pinhān ider dirīġ

ʿarż-ı cemāl itdi:

1. ʿ**arż-ı cemāl itdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğini göstermek.

Hevā-yı Yūsuf-ı baḫtuñla nev-cevān olıban
ʿAcūz-ı dehr Züleyḫā-veş itdi ʿarż-ı cemāl

ʿarż-ı cemāli:

1. ʿ**arż-ı cemāli:**-*i*
Gazel 171
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüzü gösterme.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāli dilberüñ

ʿarż-ı cemāl-i muṣṭafā:

1. ʿ**arż-ı cemāl-i muṣṭafā:**
Gazel 290
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Peygamber'in güzel yüzünü göstermesi.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāl-i Muṣṭafā

ʿarż-ı maḳāl:

1. ʿ**arż-ı maḳāl:**
Mesnevi 3
Mısra: **228**
Kelime Tipi: **-**
Söz sunmak.

Ne sulṭān kʾola böyle ṣāḥib-kemāl
Tekellüf olur aña ʿarż-ı maḳāl

ʿarż-ı naẓīr:

1. ʿ**arż-ı naẓīr:**
Gazel 230
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Nazire sunma, gösterme.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

2. ʿ**arż-ı naẓīr:**
Kaside 23
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Benzerini gösterme.

Bu cürm içün ki ʿarż-ı naẓīr eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

ʿarż-ı naẓīr ider:

1. ʿ**arż-ı naẓīr ider:**-*er*
Gazel 272
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Benzerini göstermek.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur çāre ne

ārzū:

1. **ārzūdur:**-*dur*
Gazel 272
Mısra: **1**
Ar. İstek, gönül meyli.

Cānuma sevdā-yı zülfüñ ārzūdur çāre ne

Ol perīşānlıḳda göñlüm
ḳayġuludur çāre ne

2. **ārzūdur:**-*dur*
Gazel 230
Mısra: **1**
Arzu, istek, gönül meyli, dilek, heves.

Cāna kim sevdā-yı zülfüñ
ārzūdur nʾeylesün
Ol perīşānlıḳda göñlüm
ḳayġuludur nʾeylesün

3. **ārzū:**
Nazm 34
Mısra: **3**
(Ar.) İstek, dilek.

Bugün bir ārzū ḳalmaz cihānda
Ki ḫʷān-sālār-ı vaṣluñ ḥāżır itmez

ārzū ider:

1. **ārzū ider:**-*er*
Gazel 150
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
İstemek, talep etmek.

Vardur cihān ḳuluñ ki cihān ider ārzū
Aḥmed ḳuluña himmet-i şāh-ı cihān gerek

ārzū itmez:

1. **ārzū itmez:**
Gazel 288
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Arzu etmek; istek duymak, istemek.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḥūr ile ġılmān ḳucmaġa

ārzū ḳılur:

1. **ārzū ḳılur:**-*ur*
Kaside 23
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
İstemek, arzulamak.

Hecrüñde dil ḳılur ḫaber-i vaṣluñ ārzū
Ṣan rūz-ı ābda özler rūzedār āb

ārzū-yı būy-ı zülfüñde:

1. **ārzū-yı būy-ı zülfüñde:**
Gazel 272
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçlarının kokusunun arzusu.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñde yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur çāre ne

ārzū-yı būy-ı zülfüñden:

1. **ārzū-yı būy-ı zülfüñden:**
Gazel 65
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçlarının kokusunun arzusu.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
ʿIşḳ bāzārını germ iden ḳuru sevdāyı gör

2. **ārzū-yı būy-ı zülfüñden:**
Gazel 230
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçlarının kokusunun arzusu.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur nʾeylesün

ārzū-yı dīde-i ḫūn-bār:

1. **ārzū-yı dīde-i ḫūn-bār:**
Terkib-bend 1
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Kan saçan gözlerin arzusu.

Ey ārzū-yı dīde-i ḫūn-bār ḳandesin
Kim yüzüñ ayı āyīne-i ʿizz ü cāh idi

ārzū-yı ḥalḳa-i beytüʾl-ḥarām:

1. **ārzū-yı ḥalḳa-i beytüʾl-ḥarām:**
Gazel 257
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kâbe halkasının arzusu (Sevgilinin saç kıvrımı bağlamında).

Ārzū-yı ḥalḳa-i Beytüʾl-ḥarām olsun ḥarām
Ger ḥayāl-i ḥalḳa-i zülf-i perīşān olmasa

ārzū-yı ḥalḳa-i zülf-i perīşānuñ:

1. **ārzū-yı ḥalḳa-i zülf-i perīşānuñ:**
Gazel 151
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dağınık saçlarının halkasının arzusu.

Rūz-ı maḥşerde benüm avcumda dest-āvīz ola
Ārzū-yı ḥalḳa-i zülf-i perīşānuñ senüñ

ārzū-yı ḥātem-i laʿl-i güher-bāruñ:

1. **ārzū-yı ḥātem-i laʿl-i güher-bāruñ:**-*uñ*
Gazel 194
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Cevher saçan kırmızı dudağının arzusu.

Ārzū-yı ḫātem-i laʿl-i güher-bāruñ durur
Mūr iken ben ṭālib-i mühr-i Süleymān olduġum

ārzū-yı liḳāñ eyleyem:

1. **ārzū-yı liḳāñ eyleyem:**-*y, -em*
Terci-bend 1
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Görmeyi istemek, temenni etmek.

Şermende-i günāhum u ālūde-i ḫaṭā
Ne yüzle ārzū-yı liḳāñ eyleyem senüñ

ārzū-yı riyāż:

1. **ārzū-yı riyāż:**
Gazel 137
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bahçelerin arzusu.

Ṣafā-yı ʿārıżı cennetden itdürür iʿrāż
Hevā-yı kūyı ḳomaz dilde ārzū-yı riyāż

aṣ:

1. **aṣduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 190
Mısra: **9**
Asmak.

Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Göñlüñi kim ġamzem oḳıyla ṣikārumdur benüm

2. **aṣa:**-*a*
Gazel 304
Mısra: **6**
Bir yere tutturmak.

Nice bir çeşmi ḳanāra idinüp kirpügini
Aṣa dil nīmelerin üstine ḳaṣṣāb gibi

3. **aṣarsañ:**-*ar, -sa, -n*
Gazel 54
Mısra: **8**
Bir kimseyi boğazına ip geçirip ayaklarını yerden keserek sallandırmak suretiyle öldürmek, idam etmek.

Aṣılur sünbül-i gül-pūṣuña dil ḫūṣe gibi
Ger aṣarsañ resen-i dāra elümden ne gelür

4. **aṣ:**
Gazel 47
Mısra: **9**
Asmak, bir yere tutturmak.

Aṣ mūy-ı dil-āvīzi çıḳar ḥabs-i külehden
Kim ẓulm elin uzatdı ʿaceb fitneleri var

5. **aṣdılar:**-*dılar*
Gazel 104
Mısra: **8**
Asmak, bir yere tutturmak.

Ṣemʿ-i meclis germ olup öyküdügi-yʾçün yüzüñe
Aṣdılar bāzārda ṣoñra zebānın yaḳdılar

6. **aṣar:**-*ar*
Gazel 165
Mısra: **10**
Asmak, bir yere tutturmak.

Kisrā-yı ḥüsndür ki bugün ḳaṣı ṭāḳına
Zencīr-i müşk aṣar ḫam-ı gīsūsı Ḳāsımuñ

7. **aṣar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **69**
Asmak, bir yere tutturmak.

Mirʾāt-ı müẕehheb aṣar altun resen ile
Ḫurşīd kʾola levḥa-i zerrīnüñe hem-tā

8. **aṣma:**-*ma*
Kaside 23
Mısra: **17**
Asmak, bir yere tutturmak.

Dür gūş-vārı aṣma bünā-gūṣuñ üzre kim
Ṣerm-i ruḫuñdan olmasun ol gūṣvār āb

9. **aṣdı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **7**
Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

Laʿl ü yāḳūt aṣdı mercāna dıraḫt-ı erġavān
Dürr ü gevher daḳdı mīnāya nihāl-i yāsemīn

10. **aṣ:**
Gazel 154
Mısra: **3**
Asmak, bir yere tutturmak. || *Bir kimseyi boğazına ip geçirip ayaklarını yerden keserek sallandırmak suretiyle öldürmek, idam etmek.*

Sevmek seni günāh ise aṣ zülfüñe beni
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

11. **aṣar:**-*ar*
Gazel 260
Mısra: **12**
Asmak, bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i pervīn aṣar bu eşk-i ġalṭān her gice

12. **aṣdı:**-*dı*
Gazel 270
Mısra: **3**
Asmak, bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aṣdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

13. **aşar:**-*ar*
Gazel 318
Mısra: **13**
Asmak, bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

Aḥmedʾüñ göñli ḥarīminde ruḫ u zülfüñ aṣar
Müşk zencīr ile ḳındīl-i meh-i çār-dehi

14. **aşar:**-*ar*
Kaside 7
Mısra: **12**
Asmak, bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

Gūyiyā Nūşīn-revān-ı ṣubḥdur kim ʿadl içün
Lāciverdī ḳubbeye zencīr-i zer aṣar güneş

15. **aşar:**-*ar*
Kaside 14
Mısra: **18**
Asmak, bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

Diler ki irişe ʿunnāb-ı laʿlüñe zülfüñ
Ki ḫūşe-i ʿinebīden aṣar iki āveng

16. **aşar:**-*ar*
Mesnevi 4
Mısra: **40**
Asmak, bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

Yaḫod ṣaḳınduġından ḥüsn bāġın Aṣar miskīn resenler ḫaṭṭ zāġın

17. **aşmış:**-*mış*
Kaside 13
Mısra: **4**
Bir şeyi yüksek bir yere iliştirip sarkıtmak; takmak, yerleştirmek.

Zülf İrem bāġında irmiş ḫūşe-i müşkīn-ʿineb
Ruḫ Ḫıṭāyī yapraġ aşmış Çīn nigāristānıdur

18. **aşma:**-*ma*
Gazel 221
Mısra: **8**
Asmak, bir yere tutturmak. II Önemsemek, önem vermek, dikkate almak..

Şām-ı zülfüñ Mışr-ı ḥüsnüñden çevürdiyse yüzin
Aşma ol miskīni kim yañlış döner Baġdāddan

aş-:

1. **aşdı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **95**
Asmak ll takmak.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aşdı kim
Geh naḳş gevher olur aña geh nigār laʿl

2. **aşmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 228
Mısra: **8**
Bir kimseyi boğazından ip vb. geçirip sallandırarak öldürmek, idam etmek.

ʿAsesi ḥüsn ilinüñ göñlümi zülfinde bulup
Gice gezdüñ diyü aşmaġa yaraḳladı resen

3. **aşar:**-*ar*
Kaside 12
Mısra: **28**
Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak. Üzerine takmak.

Gün yüzüñde āferīn ol zülf-i ʿanber-sāya kim
Müşkden ser-pūş aşar ḳandīl-i mehtāb üstine

4. **aşma:**-*ma*
Gazel 147
Mısra: **11**
Asmak, idam etmek.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

ʿaşā:

1. **ʿaşā:**
Kaside 1
Mısra: **18**
Asa, el değneği. II Hz. Musa'nın asası.

Mūsā yapışduġı-yʾçün etegine luṭfuñuñ
Dest-i mübārekinde ʿaṣā oldı ejdehā

2. **ʿaşāsın:**-*sı, -n*
Kaside 4
Mısra: **10**
Asa, el değneği. II Hz. Musa'nın asası.

Yed-i ḳudretle virdüñ her mürīde Ḫıżır seccādesin Mūsā ʿaṣāsın

3. **ʿaşāsın:**-*sı, -n*
Gazel 6
Mısra: **2**
Asa, el değneği. II Sevgilinin saçı, zülfü.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaṣāsın eyledi biñ başlu ejdehā

4. **ʿaşādur:**-*dur*
Gazel 20
Mısra: **8**
Asa, el değneği. II Sevgilinin saçı, zülfü.

Dil mürşidine ḫayāl-i zülfüñ
Hem ḫırḳa vü hem ʿaşādur ey dost

āşaf-ı devrān:

1. **āşaf-ı devrān:**
Kaside 16
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın Asaf'ı (veziri).

Yaʿnī kim āṣaf-ı devrān muʿīn-i fużalā
Kʾayaġı ṭopraġıdur sürme-i aʿyān-ı kerem

āşaf-ı devrāna:

1. **āşaf-ı devrāna:**-*a*
Kıt'a 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın Asaf'ı (veziri).

Ümerā ṣaflarını Āṣaf-ı devrāna koşup
Ḳaraman feṭḥine emr itdi Süleymān-ı zamān

aşaġa:

1. **aşaġa:**
Kaside 6
Mısra: **18**
Aşağı, aşağı taraf.

Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baḳa çarḫ üstine ṣuffañdan aşaġa

āsān:

1. **āsān:**
Gazel 313
Mısra: **16**
(□□□□) sıf. ve zf. (Fars. āsān) Kolay:.

Çün zülf-i dil-āvīzine dil baġladuñ Aḥmed
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

2. **āsān:**
Gazel 72
Mısra: **4**
Kolay, zahmetsiz.

Rūzigār āyīnesinde ṣūret-i aḥvāl-i ʿışḳ
Evvel āsān görinür ṣoñra belālar gösterür

3. **āsān:**
Gazel 181
Mısra: **5**
Kolay, zahmetsiz.

Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

4. **āsān:**
Gazel 34
Mısra: **23**
Far. Kolay.

Ḳılletle ḫıdmet eylemek āsān idi velī
Müşkil belā bu yolda cefā-yı ġarīmdür

5. **āsān:**
Gazel 56
Mısra: **11**
Far. Kolay.

Saña āsān ola ey dost fırāḳ
Müşkil ol kʾAḥmedʾe düşvār gelür

6. **āsān:**
Gazel 246
Mısra: **2**
Far. Kolay.

İsterem ḥüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḫalḳına āsān olmasun

āsān degül:

1. **āsān degül:**
Mesnevi 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kolay değil.

Ḫudā medḥi maḳdūr-ı insān degül
Cihān-āferīn ögmek āsān degül

āsār:

1. **āṯārı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **137**
Eserler.

Yazsun āṯārı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mısṭar güneş

2. **āṯārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **54**
İzler.

İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm
Ḫāṣṣiyyet ile virse ol āṯārı benefşe

3. **āṯār-ile:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **3**
Eserler; bir şeyin varlığını gösteren belirtiler (Allah'ın varlığının göstergeleri bağlamında).

ḫāküñ emvātını āṯār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

4. **āṯārını:**-*ı, -nı*
Kıt'a 20
Mısra: **5**
1. Eserler. 2. Belirtiler, izler, alametler.

Devlet āṯārını bu vech ile ferḫunde görüp
Ehl-i diller didi tārīḫini feṯḥ-i Ḳaraman

ʿaṣāya düşdügi:

1. **ʿaṣāya düşdügi:**-*dük, -i*
Gazel 34
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Asaya tutunup yürüyecek kadar hastalanmak.

Nergis ʿaṣāya düşdügi dāyim ʿaceb degül
Sevdā-yı çeşmüñüñ seherinden saḳīmdür

ʿases:

1. **ʿasesinden:**-*i, -nden*
Gazel 226
Mısra: **10**
Gece bekçisi.

Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

2. **ʿasesi:**-*i*
Gazel 228
Mısra: **7**
Gece bekçisi.

ʿAsesi ḥüsn ilinüñ gönlümi zülfinde bulup
Gice gezdüñ diyü aşmaġa yaraḳladı resen

3. **ʿases:**
Gazel 350
Mısra: **6**
Gece bekçisi II rakip. Asesler sarhoşları azarlayan ve tartaklayan görevliler olarak da bilinirler. Tanıkta bu duruma atıf vardır.

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi gönlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

aṣḥāb:

1. **aṣḥāb:**
Nazm 8
Mısra: **4**
Dost.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

2. **aṣḥāb:**
Kaside 12
Mısra: **44**
Halk, ahali.

Sāye-i Yezdān Muḥammed Ḫān ki ebr-i şefḳati
Sāyebān-ı ʿizz ü devlet ḳurdı aṣḥāb üstine

ʿāṣī:

1. **ʿāṣīleri:**-*ler, -i*
Terci-bend 1
Mısra: **9**
İsyan eden, günahkâr.

Kevser ṣuyına ḳandura ʿāṣīleri tamām
Ṭatlu diliyle lafẓı zülāli Muḥammedüñ

ʿāşık:

1. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 90
Mısra: **5**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Yār ʿayb eylemesün ʿāşıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

2. **ʿāşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 14
Mısra: **1**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

ʿĀşıḳuñ gönli şınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst
Zāhidüñ olmaz şaçuñ küfrinsüz īmānı dürüst

3. **ʿāşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 29
Mısra: **7**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Nʾiçün itmezsin naẓar sen göñline ʿāşıḳlaruñ
Çünki ḥüsnin seyr ider āyīnede ḫūbān-ı ʿīd

4. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 35
Mısra: **9**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

ʿĀşıḳ öldürmek ṭutalum muḳteżā-yı ḥüsn imiş
Tīġ-i hicrān ile ḳatl itmek kimüñ fermānıdur

5. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 35
Mısra: **19**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur ʿāşıḳa
Zāġ ile hem-ṣoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

6. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 36
Mısra: **13**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

7. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 38
Mısra: **15**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Bozılur maʿşūḳı görse ʿāşıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

8. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 84
Mısra: **2**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ḳıldum belā-yı ʿışḳ ile ben mübtelā sefer
Meşhūrdur ki ʿāşıḳa yā ṣabr u yā sefer

9. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 122
Mısra: **4**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velī
ʿĀşıḳ öldürmekde ġamzeñ tīġ-ı cellād istemez

10. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 145
Mısra: **2**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Āh kim ġam kilīdinüñ dili yoḳ ʿĀşıḳuñ bundan ulu müşkili yoḳ

11. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 148
Mısra: **5**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Mihr yüzini gösterür ʿāşıḳa ruḫlaruñ velī
Āyīnelerde görinen ṣūretüñ iʿtibārı yoḳ

12. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 169
Mısra: **9**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

ʿĀşıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

13. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 175
Mısra: **11**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

ʿĀşıḳa kevs̱er gerekmez laʿl-i rūḥ-efzāñı ṣun
Yā ḥabībī rāḥatī fīʾr-rāḥa lā fīʾs-selsebīl

14. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 175
Mısra: **17**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ḳıble ḳapuñ būsesi cānlar baġışlar ʿāşıḳa
Ḳıbletüʾl-ʿuşşāḳi fīl-maʿşūḳi men hāz̤eʾl-ḳabīl

15. ʿ**āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 206
Mısra: **13**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ḳaṣdı ḫāk itmek degülse ʿömrini ʿāşıḳlaruñ
Ayaġa nʾiçün ṣalar zülf-i dü-tāsın bilmedüm

16. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 206
Mısra: **19**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Çün cihāndan yig bilür maʿşūḳ sırrın ʿāşıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

17. ʿ**āşıḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 220
Mısra: **1**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Virbimiş yār ʿāşıḳına selām
Ve ʿaleykümʾs-selāmu veʾl-ikrām

18. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 225
Mısra: **11**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

19. ʿ**āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 229
Mısra: **7**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Kemān ebrūsına ḳurbān olan ʿāşıḳlaruñ ḳanın

Süreydi alnına bārī yavuz gözden yavuz dilden

20. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 232
Mısra: **2**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Sen şāhuñ ele girse eger ḫāk-i derinden
Yüz mertebe yig ʿāşıḳa nūr-ı başarından

21. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 237
Mısra: **1**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa şalarsın
Yazuġı benüm boynuma şol ḳol ki şalarsın

22. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 241
Mısra: **10**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl
Didi evvel ʿāşıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

23. ʿ**āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 250
Mısra: **3**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Gözi tīġ-ı cefā çekmiş döker ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

24. ʿ**āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 250
Mısra: **12**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde
Viṣāli içre olan ʿāşıḳlaruñ geçmez ḫayālinden

25. ʿ**āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 273
Mısra: **4**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḫınnā diyü ellerine

26. ʿ**āşıḳam:**-*am*
Gazel 280
Mısra: **10**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

ʿIşḳuñ yolında göñlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne ʿāşıḳam gel ḫār ṣaçma rāhuma

27. ʿ**āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 280
Mısra: **16**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḥacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

28. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 284
Mısra: **1**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Cigerden ʿāşıḳ āh eyler kimerde
Felek farḳına rāh eyler kimerde

29. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 288
Mısra: **10**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāşıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

30. ʿ**āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 295
Mısra: **4**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

31. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Gazel 322
Mısra: **7**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

32. ʿ**āşıḳ:**
Kaside 30
Mısra: **10**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

33. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Kaside 30
Mısra: **11**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Nʾitsün cemāl ʿāşıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

34. ʿ**āşıḳ:**
Müfret 33
Mısra: **2**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

35. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **11**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Ġam çekmeyince ḳıymeti artar mı ʿāşıḳuñ
Ḳan yudmayınca buldı mı hīç iʿtibār laʿl

36. ʿ**āşıḳ:**
Kaside 10
Mısra: **10**
'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

37. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **11**
Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.

Cānın hezār nāle ile ʿāşıḳuñ gibi İtdi niṣār tīrüñe naḫcīrüñ ey nigār

38. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **39**
Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ ẕevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

39. ʿ**āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Mesnevi 4
Mısra: **34**
'âşık: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Ṣaçından ʿuḳde vü efsūnlar itdi
Yaşın ʿāşıḳlaruñ ceyḥūnlar itdi

40. ʿ**āşıḳlara:**-*lar, -a*
Gazel 1
Mısra: **13**
Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.

Leblerüñ ṣun gözlerüñden mest olan ʿāşıḳlara
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü şeker ḳıl dāʾimā

41. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 94
Mısra: **1**
Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse.

ʿĀşıḳa cennet gerekmez şol ruḫ-ı zībā yiter
Ḥulle-i sündüs ḫayāl-i zülf-i ʿanber-sā yiter

42. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 36
Mısra: **5**
Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Dem gelür şevḳ-ı ruḫuñ ḥālet bağışlar ʿāşıḳa
Kʾayaġı ṭoprağı ser-tā-ser gül-i sīr-āb olur

43. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 116
Mısra: **8**
Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
ʿĀşıḳa meşreb ṣorarsañ ḥüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

44. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **40**
Âşık , seven kişi.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ ẕevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

45. ʿ**āşıḳlaruñ:**-*lar, -uñ*
Kaside 25
Mısra: **41**
Âşık , seven kişi.

Ḫūblar nice alursa ṣabrını ʿāşıḳlaruñ
Ṣöyle yaġmā itdi cūduñ süfresinden ḫʷān-ı ʿīd

46. ʿ**āşıḳuñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **23**
Âşık , seven kişi.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḥaẓẓı yoḳdur ʿāşıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

47. ʿ**āşıḳlara:**-*lar, -a*
Gazel 116
Mısra: **1**
Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Nāz ider ʿāşıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḥüsni rāzıdur dīvāneye açsun mı rāz

48. ʿ**āşıḳdan:**-*dan*
Gazel 183
Mısra: **5**
Âşık, bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Ṣīve-i maʿṣūḳ u ʿāşıḳdan ḫaberdār olmasa
Giryesinde bülbülüñ itmezdi şekker-ḫand gül

49. ʿ**āşıḳı:**-*ı*
Gazel 107
Mısra: **4**
Aşırı seven, tutkun; sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

Ḳaşları yayı gibi ġayrıyı kendüye çeker
Ġamzesi oḳı gibi ʿāşıḳı yabana atar

50. ʿ**āşıḳa:**-*a*
Gazel 3
Mısra: **11**
Çok seven, sevgiliye bağlı, tutkun.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān bağışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

51. ʿ**āşıḳına:**
Gazel 85
Mısra: **3**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, tutkun, meftun.

Her biri ʿāşıḳına cān yidürür Ṣunıcaḳ būselerle şekkerler

52. ʿ**āşıḳ:**
Gazel 232
Mısra: **13**
Bir şeye veya birine karşı aşırı sevgi duyan kimse, âşık, tutkun, meftun.

Vir ʿışḳa göñül ġam yime ʿāşıḳ mıdur Aḥmed
Endīşe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından

<u>āşık:</u>

1. **āşıḳ:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**

'âşık: Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

ʿāşıḳ olmasun:

1. **ʿāşıḳ olmasun:***-ma, -sun*
Gazel 261
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Âşık olmak: Aşka tutulmak, yoğun sevgiye kapılmak, bağlanmak.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü
Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

ʿāşıḳ olur:

1. **ʿāşıḳ olur:***-ur*
Müfret 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Âşık olmak: Aşka tutulmak, yoğun sevgiye kapılmak, bağlanmak.

Geldi bir nāme ki efsūn oḳımış ḫāmesine
Cān u dil ʿāşıḳ olur ṣūret-i ser-nāmesine

ʿāşık u maʿşūḳ:

1. **ʿāşıḳ u maʿşūḳ:**
Kaside 31
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Seven ve sevilen.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

ʿāşık u maʿşūḳa:

1. **ʿāşıḳ u maʿşūḳa:***-a*
Gazel 38
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Seven ve sevilen.

ʿĀşıḳ u maʿşūḳa beñzer āsumān ile zemīn
Kim biri aġladuġınca birisi ḫandān olur

āşikār ide:

1. **āşikār ide:***-e*
Kaside 22
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya koymak, meydana çıkarmak, belli etmek.

Ẕihnüñ ṣafāsı bir naẓar eylerse terbiyet
Esrār-ı ġaybı yek-ser ide āşikār āb

2. **āşikār ide:***-e*
Kaside 23
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkarmak, göstermek.

Dil yitügini bulmaġa çeşmüm muʿazzimi
Baḳdı şuya kim ide anı āşikār āb

āşikār olan:

1. **āşikār olan:***-an*
Kaside 8
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak.

Cūduñdan iḥtiyāṭ ider anuñʾçün olımaz
Dilber lebinde daḫı olan āşikār laʿl

āşikār oldı:

1. **āşikār oldı:***-dı*
Kaside 24
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Meydana çıkmak, belli olmak, görünmek.

Dirler ki itlerüñe şikār olmaġa perī
Ṣayduñda oldı ṣūret-i āhūda āşikār

āşikār olmış:

1. **āşikār olmış:***-mış*
Gazel 99
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak.

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

āşikāre:

1. **āşikāre:**
Gazel 214
Mısra: **6**
Açıkça, belli ederek, saklamadan.

Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol ṣaneme
Bu kerre baş açuban āşikāre yalvaralum

āşikāre kılam:

1. **āşikāre ḳılam:***-am*
Gazel 216
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Meydana çıkarmak, belli etmek, ortaya koymak.

Zamān fiġān ide ney gibi zārī ḳıla zemīn
Eger bu rāz-ı nihānumdan āşikāre ḳılam

ʿāşık-güdāz:

1. **ʿāşıḳ-güdāz:**
Gazel 116
Mısra: **4**
Âşığı yakan, ona ıstırap veren.

Gözleri siḥr-āferīn ü lebleri muʿciz-nigār
Ġamzesi ʿābid-firīb ü ḫandesi ʿāşıḳ-güdāz

ʿāşık-ı bī-çāreñe:

1. **ʿāşıḳ-i bī-çāreñe:***-ñ, -e*
Gazel 159
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Zavallı âşık.

Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini
ʿĀşıḳ-i bī-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

2. **ʿāşıḳ-ı bī-çāreñe:***-ñ, -e*
Kaside 25
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Çaresiz, zavallı âşık.

Ṣubḥ-ı vaṣluñdan nigārā ʿāṣıḳ-ı bī-çāreñe
Būse ile merḥabā ḳıl kim budur erkān-ı ʿīd

ʿāṣıḳ-ı ġam-hᵛārı:

1. **ʿāṣıḳ-ı ġam-ḫᵛārı:**-*ı*
Gazel 48
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gam çeken âşık, üzgün âşık.

Ey dost naẓar eyle ki ʿuṣṣāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāṣıḳ-ı ġam-ḫᵛārı kimüñ var

ʿāṣıḳ-ı ḥayrānıdur:

1. **ʿāṣıḳ-ı ḥayrānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 109
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Şaşkın/hayran âşık.

Ṣaff-ı ʿuṣṣāḳuñ içine varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāṣıḳ-ı ḥayrānıdur

ʿāṣıḳ-ı pervānenüñ:

1. **ʿāṣıḳ-ı pervānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 146
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Pervane tabiatlı (pervane gibi yanan) âşık.

Cān u dil yaḳsam nʾola cānā yüzüñ şemʿine kim
Bāl ü perden ʿāṣıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

ʿāṣıḳ-ı ṣādıḳ:

1. **ʿāṣıḳ-ı ṣādıḳ:**
Gazel 256
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gerçek âşık.

Zāhidā kūyını terk itdügi budur Aḥmedʾüñ
ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ hemān ḳalmaḳ gerek dīdārda

ʿāṣıḳ-ı sūḫte:

1. **ʿāṣıḳ-ı sūḫte:**
Gazel 255
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Aşk ateşiyle) Yanmış âşık.

Aldı zer ṣaġraḳı sāḳī çü gümüş saġraḳına
ʿĀṣıḳ-ı sūḫte düşdi ṭamāʿ-ı ḫāmlara

ʿāṣık-ı şūrīdesin:

1. **ʿāṣıḳ-ı şūrīdesin:**-*sin*
Gazel 35
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Perişan, zavallı, tutkun aşık.

ʿĀṣıḳ-ı şūrīdesin gāh öldürüp geh dirgüren
Ġamze-i düzdīdesiyle ḫande-i pinhānıdur

ʿāṣık-ı zāra:

1. **ʿāṣıḳ-ı zāra:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan, inleyen âşık.

Dāmen-i luṭfuñ dutup şād olmışam olsa ne var
ʿĀṣıḳ-ı zāra müyesser kākül-i müşkīn-i dost

aṣıl-:

1. **aṣıldı:**-*dı*
Gazel 36
Mısra: **3**
Asılı konumda olmak; bağlanmak, gönül vermek, sevdalanmak.

Şol ḳadar aṣıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

2. **aşılup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **116**
Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak.

Raḳṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerrīn resenle aşılup çenber güneş

aşıl:

1. **aşılan:**-*an*
Kaside 13
Mısra: **10**
Asılı konumda olmak; bağlanmak, gönül vermek, sevdalanmak.

Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i zülfüñdür kʾanuñ
Her ḳılında aşılan biñ zāhidüñ īmānıdur

2. **aşılmaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 47
Mısra: **3**
Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak, sallandırılmak.

Ḳandīl-i dil aṣılmaġa ḫüsnüñ ḫareminde
ʿAnber ṣaçuñuñ silsile-i müşk-i teri var

3. **aşılmış:**-*mış*
Gazel 68
Mısra: **6**
Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak, sallandırılmak.

Ḫūşe-i bāġ-ı İrem mi zülfüñ ey ʿunnāb-leb
Yā aṣılmış şāmda miskīn ʿineb āvengidür

4. **aşıluban:**-*uban*
Gazel 346
Mısra: **3**
Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak, sallandırılmak.

Raḥm it ol dillere kim aṣıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

5. **aşılmaġa:**-*maḳ, -a*
Kaside 30
Mısra: **6**
Yüksek bir yere iliştirilip sarkıtılmak, sallandırılmak.

Dil başın ortaya ḳodı cān virdi zülfüñe
Bu düzd aşılmaġa sebeb ol rīsmān imiş

6. **aşılmış:**-*mış*
Gazel 254
Mısra: **1**
Asılmak, aşağı doğru boşlukta sallanmak.

Caʿd-ı zülfüñ kim aşılmış sen dil-ārām üstine

Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

7. **aşılmış:**-*mış*
Kaside 13
Mısra: **37**
Asılmak, aşağı doğru boşlukta sallanmak.

Şāḫ-ı gülden ġonca aşılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

8. **aşılan:**-*an*
Gazel 241
Mısra: **6**
Asılmak, takılmak.

Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın
Ol ḥalḳa ḥalḳa aşılan zencīr-i müşk-efşānı şun

9. **aşılsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **23**
Asılmak, takılmak.

Dür gūşvār aşılsa bünā-gūşuñ üstine
ʿAksiyle ḫaddüñüñ ola ol gūşvār laʿl

10. **aşılsa:**-*sa*
Kaside 12
Mısra: **30**
Asılmak, takılmak.

Çekdi zülfin gūşe-i ebrūsına dilber didi
Yaraşur kaʿbʾörtüsi aşılsa miḥrāb üstine

11. **aşılduġın:**-*duġ, -ın*
Kaside 6
Mısra: **125**
Asma işi yapılmak veya asma işine konu olmak.

Ḳılur ḳılıcuñ ʿarşda aşılduġın iʿlām
Ḫurşīde ki çarḫ üzre çeker tīġ-ı mücellā

12. **aşılmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 6
Mısra: **57**
Asılı konumda bulunmak.

Ṭūbā eger aşılmasa cennetde nigūnsār
Ṣuffañdaki serv olmasa bu vech ile raʿnā

13. **aşılur:**-*ur*
Gazel 54
Mısra: **7**
Asılmak, tutunmak.

Aşılur sünbül-i gül-püşuña dil ḫūşe gibi
Ger aşarsañ resen-i dāra elümden ne gelür

<u>āşinā:</u>

1. **āşinā:**
Gazel 205
Mısra: **2**
Bildik, tanıdık, dost.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

2. **āşinālıḳ:**
Kaside 3
Mısra: **21**
Tanış/tanışıklık, dost/dostluk. II [tasavvuf]. a. Benliğinden uzaklaşarak, nefsine bigane olarak Hakk'a yaklaşan salikin O'nunla tanışması, O'nunla üns haline bulunması. b. Salikin, yaratıcı-yaratılmış ilişkisindeki sır ve hikmetlere vakıf (aşina) olması, ilahi esrarla tanışması.

Āşinālıḳ yüzin açduḳca göñül gözgüsini
Ġayrdan pāk ḳılur ġayreti dervīşlerüñ

3. **āşinādur:**-*dur*
Gazel 20
Mısra: **6**
Bildik, tanıdık, dost, arkadaş.

Ben yad mıyam ki cān senüñle Ḫalḳ olmadan āşinādur ey dost

4. **āşināsın:**-*sın*
Gazel 87
Mısra: **6**
Tanıdık, bildik, yakın (kimse). II Âşık.

Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳībini ḳabūl
Āşināsın yad idüp bīgānesin hem-rāz ider

5. **āşinā:**
Mesnevi 3
Mısra: **28**
Alışıldık, tanıdık, bildik.

Çün ol ḫʷān-ı yaġmāya itdüñ şalā
Ne bīgāne ḳaldı ne ḫod āşinā

6. **āşinā:**
Gazel 119
Mısra: **2**
Alışıldık, tanıdık, bildik. || *Dost.*

Terk eylemez cefāların ol bī-vefā henūz
Bīgāne oldı idimezem āşinā henūz

7. **āşinā:**
Gazel 221
Mısra: **15**
Alışıldık, tanıdık, bildik. || *Dost.*

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

8. **āşinā:**
Gazel 240
Mısra: **12**
Alışıldık, tanıdık, bildik. || *Dost.*

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şeh-vār isteyen

<u>āşinā olmaz:</u>

1. **āşinā olmaz:**-*maz*
Kaside 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tanımak, bilmek; yakın, dost olmak.

İnsānda dest ü pāy-ı belāġat ḳaṣīrdür
Olmaz biḥār-ı vaṣf-ı celālüñde āşinā

<u>āşinā olsun:</u>

1. **āşinā olsun:**-*sun*
Gazel 87
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yakın, samimi olmak, dost olmak.

İtlerümle işigümde āşinā olsun dimiş
ʿÖmri çoġ olsun ki baña luṭf idüp iʿzāz ider

āşinā-yı çeşme-i ḥayvāna:

1. **āşinā-yı çeşme-i ḥayvāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Abıhayat çeşmesinin tanıdığı.

Naẓmuñ zülālidür viren Ḫıżra yine ʿömr-i ebed
Sen āşinā-yı çeşme-i ḥayvāna ṣıḥḥat yaraşur

āsitān:

1. **āsitānı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **10**
Kapı, eşik ‖ saray.

Ayaġı ṭopraġıdur cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānı tozıdur sürme-i aʿyān-ı kerem

2. **āsitānuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **8**
Kapı, eşik ‖ saray.

Naẓar-ı merḥametüñ cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānuñ tozıdur mihr-i dıraḫşān-ı kerem

3. **āsitānı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **61**
Kapı, eşik ‖ saray.

Āsitānı Kaʿbesidür secdegāh-ı Rūḥ-ı Ḳuds
Ḫāk-i pāyı cevheridür tūtiyā-yı ḥūr-ı ʿīn

4. **āsitānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **58**
Eşik.

Ḫuld-i ḥarīmüñüñ ḥaremi ḥürmeti ḥaḳı
Kim ḫāki ter ʿabīr durur āsitānı müşk

5. **āsitānuña:**-*una*
Gazel 85
Mısra: **5**
Eşik - Sevgilinin eşiği-.

Āsitānuña āsitīnüñden
Ṣaçılur misk-i terle ʿanberler

6. **āsitānuñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **8**
Eşik II sevgilinin eşiği.

Ṣuçum ʿafv eyle kim her gün ıraḳdan
Öperem rāhını ol āsitānuñ

7. **āsitāna:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **11**
Kapı, eşik; sevgililerin huzuru, makamı.

Didüm sürsem yüzüm ol āsitāna
Ḳadem farḳına ḳordum āsumānuñ

8. **āsitān:**
Kaside 19
Mısra: **67**
Kapı, eşik. II padişahın eşiği.

Sende oldı maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baḫt ol āsitān
Sende oldı menbaʿ-ı baḥr-i kerem ol āsitīn

9. **āsitānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 28
Mısra: **6**
Eşik II sevgilinin eşiği.

Eşk-i ḥasret aḳıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaṣdan ey baş āsitānından ıraḫ

10. **āsitān:**
Kaside 21
Mısra: **58**
Eşik II huzur, makam.

Şemsi ḳapuñda gördi didi felek
Yüzüñi sür ki āsitān bulduñ

11. **āsitānuñda:**-*uñ, -da*
Kıt'a 1
Mısra: **6**
Eşik II huzur, makam.

Āsitīn-i keremüñden pür olur dāmen-i çarḫ
Āsitānuñda açılduḳca girībān-ı kerem

12. **āsitān:**
Kaside 30
Mısra: **8**
Kapı, eşik.

Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma
Bildüm ki devletüm benüm ol āsitān imiş

asītāne:

1. **āsitāne:**
Gazel 312
Mısra: **14**
(Sevgili'nin) kapı eşiği, dergahı.

Çün āsitīn ile gel dir ḥarīm-i Kaʿbesine
Ḥarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

āsitān-ı büt-i dil-nevāza:

1. **āsitān-ı büt-i dil-nevāza:**-*a*
Gazel 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül okşayan güzelin eşiği.

Ey dil yüzüñi ḳıble-i ehl-i niyāza ṭut
Yaʿnī ki āsitān-ı büt-i dil-nevāza ṭut

āsitīn:

1. **āsitīn:**
Gazel 27
Mısra: **3**
Esvap kolu, yen.

Kemer ḳucar bilüñi āsitīn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

2. **āsitīnde:**-*de*
Gazel 173
Mısra: **10**
Esvap kolu, yen.

Mey ṣunarken sāḳiyā aç sāʿid-i sīmīnüñi
Āsitīnde gizlemek gül destesin ḥācet degül

3. **āsitīnin:**-*in*
Gazel 173

Mısra: **5**
Esvap kolu, yen.

Sünbül-i zülf āsitīnin çekme gülgūn ḫaddüñe
Cāme giydürmek gülüñ endāmına ḥācet degül

4. **āsitīn:**
Gazel 312
Mısra: **13**
Esvap kolu, yen.

Çün āsitīn ile gel dir ḥarīm-i Kaʿbesine
Ḥarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

5. **āsitīn:**
Kaside 19
Mısra: **68**
Esvap kolu, yen.

Sende oldı maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baḫt ol āsitān
Sende oldı menbaʿ-ı baḫr-i kerem ol āsitīn

6. **āsitīnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 85
Mısra: **5**
Esvap kolu, yen.

Āsitānuña āsitīnüñden Ṣaçılur misk-i terle ʿanberler

7. **āsitīni:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **72**
Esvap kolu, yen.

Severseñ ol ṣanemi sev ki sāʿidinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitīni māl-ā-māl

<u>āsitīn-i keremle:</u>

1. **āsitīn-i keremle:**-*ile*
Kaside 24
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik yeni.

Silmezseñ āsitīn-i keremle gözüm yaşın
Dāmen gibi ayaḳlara düşdüm zelīl ü hᵛar

<u>āsitīn-i keremüñden:</u>

1. **āsitīn-i keremüñden:**-*üñ, -den*
Kıt'a 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik yeni.

Āsitīn-i keremüñden pür olur dāmen-i çarḫ
Āsitānuñda açılduḳca girībān-ı kerem

<u>āşiyān:</u>

1. **āşiyāna:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **34**
Kuş yuvası.

Sen ol hümā-yı şerefsin ki ʿahd-i ʿadlüñde
Ḳılur nişīmen-i şehbāzı āşiyāna küleng

2. **āşiyān:**
Kaside 21
Mısra: **50**
Kuş yuvası.

Her ṭınābında çetr-i rifʿatüñüñ Ṭāyir-i fetḥe āşiyān bulduñ

3. **āşiyān:**
Kaside 12
Mısra: **80**
Yuva.

Pāy-dār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim
Murġ-ı nuṣret āşiyān itdi ol aṭnāb üstine

4. **āşiyānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 143
Mısra: **6**
Kuş yuvası. II Yuva, ev.

Vaṣluñ hümā-yı ḳuds iken ey kebg-i ḫoş-ḫırām
Her zāġuñ āşiyānına pervāz ider dirīġ

<u>āşiyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar:</u>

1. **āşiyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar:**
Gazel 51
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesinin köşesini yuva yapmak.

Ḫāl-i ebrūsını yāruñ kim göñül mesken ṭutar
Murġdur kim āşiyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar

<u>āşiyān-ı hecrde:</u>

1. **āşiyān-ı hecrde:**-*de*
Gazel 241
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık yuvası.

Gülşen-i vaṣluñ havāsında uçarken murġ-ı dil
Āşiyān-ı hecrde bī-perr ü bāl itmek neden

<u>āsiyā-yı cihāna:</u>

1. **āsiyā-yı cihāna:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Dünya değirmeni.

Tīġ-ı cihān-güşāña muṭīʿ olsun āsumān
Olduḳca āsiyā-yı cihāna medār āb

<u>aṣl:</u>

1. **aṣluñı:**
Kaside 6
Mısra: **207**
Soy, nesep.

Aṣluñı ser-efrāz idüp ol dāʾim ü bāḳī
Ferʿüñi refīʿ eylesün Allāhu Teʿālā

<u>aslā:</u>

1. **aṣlā:**
Terci-bend 1
Mısra: **102**
"Hiçbir zaman, hiçbir şekilde, katiyen" anlamlarında bir zarf.

Pīrāye-i selefsin ü sermāye-i ḫalef
Ferʿ-i refīʿ görmedüm aṣlā senüñ gibi

<u>aşmaġ:</u>

1. **aşmaġa:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **6**
Asmak, bir yere tutturmak.

Bir meh-rikāb baġladı gülgūn-ı ḫüsnine
Cān ṣaydın aşmaġa iki fitrāk-i müşk-bār

2. **aşmaġa:**-*a*
Gazel 45
Mısra: **9**
Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak.

Aşmaġa cānını ḫusrevlerüñ ol şīrīn-leb
Misk-i terden ruḫı gülgūnına fitrāk eyler

asr-ı saadet şairlerinden hasan b. sabit:

1. **ḥassān:**
Gazel 262
Mısra: **10**
Asr-ı Saadet şairlerinden Hasan b. Sabit.

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

assı:

1. **aşşı:**
Gazel 224
Mısra: **6**
Fayda, kâr, menfaat.

Sīm u zer nefʿ eylemez maʿṣūḳ-ı ḫayr olsa dirīġ
Kim ne göz yaşından aşşı var ne rūy-ı zerdden

āstīn-feşān:

1. **āstīn-feşān:**
Kaside 9
Mısra: **35**
Vazgeçen, el çeken, feragat eden.

Çün āstīn-feşān ola ol şehsüvār ider
Pür dāmen-i ḳabāçe-i heft āsumānı müşk

āşūb-ı cihāndur:

1. **āşūb-ı cihāndur:**
Gazel 331
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı karıştıran (fitne sokan) kimse II sevgili.

Görinen fitne-i çeşmüñle ḳaşuñ mekrinden
Āfet-i cāndur u āşūb-ı cihāndur çelebī

āşüfte:

1. **āşüftelere:**-*ler, -e*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **15**
Çıldırırcasına seven, bu yüzden perişan bir halde olan.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

āşüfte-i bostān-ı sarāyuñ:

1. **āşüfte-i bostān-ı sarāyuñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Saray bahçesinin sevdalısı.

Dolāb olur āşüfte-i bostān-ı sarāyuñ
Yaşlar döküben nāle ḳılur vālih ü şeydā

āsumān:

1. **āsumān:**
Kaside 22
Mısra: **55**
Gökyüzü.

Nālān olur mehābet-i tīġuñdan āsumān
Ṭolābı iñledür nite kim zār zār āb

2. **āsumān:**
Kıt'a 1
Mısra: **34**
Gökyüzü.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḥtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

3. **āsumāndur:**-*dur*
Gazel 260
Mısra: **11**
Gökyüzü.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i pervīn aṣar bu eşk-i ġalṭān her gice

4. **āsumān:**
Kaside 24
Mısra: **48**
Gökyüzü.

Heyʾetde naʿl-i esbüñe beñzer hilāl-i ʿīd
Anuñʾçün āsumān anı idindi gūş-vār

5. **āsumānda:**-*da*
Kaside 27
Mısra: **3**
Gökyüzü.

Beñzer ki āsumānda görinen hilāl-i ʿīd
Atuñ ayaġı izidür ey şāh-ı kāmkār

6. **āsumān:**
Kaside 22
Mısra: **79**
Gök, gökyüzü II tüm dünya.

Tīġ-ı cihān-güşāña muṭīʿ olsun āsumān
Olduḳca āsiyā-yı cihāna medār āb

7. **āsumān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **28**
Gök, gökyüzü II tüm dünya.

Derd ile yire çaldı külāhını ṣubḥgāh
Çāk itdi ġuṣṣadan yaḳasın āsumān daḫı

8. **āsumānuñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **12**
Gökyüzü, semâ.

Didüm sürsem yüzüm ol āsitāna
Ḳadem farḳına ḳordum āsumānuñ

9. **āsumān:**
Kaside 7
Mısra: **43**
Gökyüzü, semâ.

Sensin ol kim āsumān iḳlīmine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberīn efser güneş

10. **āsumān:**
Kaside 7
Mısra: **62**
Gökyüzü, semâ.

Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruñ ẕerresi
Āsumān dūd-ı siyāh olurdı ḫākister güneş

11. **āsumān:**
Kaside 7
Mısra: **81**
Gökyüzü, semâ.

Māh-ı rāyāt-ı celālüñden ḫacildür āsumān
Sāye-i şebde ḥayādan gizlenür ekṣer güneş

12. **āsumān:**
Kaside 30
Mısra: **18**
Gökyüzü, semâ.

Sulṭān Cem ol ki ḫusrev-i sulṭān-nişān imiş
Māh-ı saʿādete işigi āsumān imiş

13. **āsumān:**
Gazel 318
Mısra: **4**
Far. Gök, gökyüzü.

Ṣubḥ yırtar yaḳasın māh-ı ruḫuñ şevḳı ile
Āsumān mihrüñ elinden yire urur külehi

14. **āsumāna:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **25**
Far. Gök, gökyüzü.

Ṣalardı sāyesini āsumāna sidre gibi
Dikilse nām-ı bülendüñle yir yüzinde nihāl

15. **āsumān:**
Terci-bend 1
Mısra: **63**
Gök, gökyüzü.

Oldı ʿulüvv-i himmetüñe āsumān zemīn
Bir pāye ḳaṣr-ı rifʿatüñe çarḫ-ı heftümīn

16. **kʾāsumāndan:**-*dan*
Gazel 208
Mısra: **4**
Gökyüzü (Sevgilinin eşiği bağlamında).

İşigi ḥasretinde ḫāk olsam Yiridür kʾāsumāndan ayrıldum

<u>āsumān ile zemīn:</u>

1. **āsumān ile zemīn:**
Gazel 38
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gök ile yer.

ʿĀşıḳ u maʿşūḳa beñzer āsumān ile zemīn
Kim biri aġladuġınca birisi ḫandān olur

<u>āsümān-āsā:</u>

1. **āsumān-āsā:**
Gazel 215
Mısra: **18**
Felek gibi.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem baṣsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

<u>āsümān-gīr:</u>

1. **āsumān-gīr:**
Gazel 134
Mısra: **10**
Gökyüzünü alan, fetheden; gökyüzü sahibi.

Ḥaḳ livā-yı ʿışḳını ṣubḥ-ı ezelde Aḥmedʾüñ
Mihr-i ḥüsnüñ gibi ey meh āsumān-gīr eylemiş

<u>āsumān-ı ber-terīn:</u>

1. **āsumān-ı ber-terīn:**
Kaside 19
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
En yüce gökyüzü, felek.

Gūşe-i ḳadrüñ külāhı irsün ol araya kim
Dest-res bulmasun aña āsumān-ı ber-terīn

<u>at-:</u>

1. **atmadan:**-*madan*
Gazel 66
Mısra: **5**
Atmak, fırlatmak.

Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet tīrini
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

2. **atmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 2
Mısra: **15**
Fırlatmak, bir hedefi vurmak amacıyla bir nesneyi fırlatmak.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol şayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḥayrān aña

3. **atdı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **31**
Geçirmek, koymak, bırakmak, yerleştirmek.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

<u>at:</u>

1. **ata:**-*a*
Gazel 136
Mısra: **10**
Atmak, fırlatmak.

Ṣımaġa şīşe-i nāmūsın Aḥmedʾüñ nice bir
Hemīşe seng-i melāmet ata ʿavām u ḫavāṣ

2. **atılsa:**-*ıl, -sa*
Gazel 150
Mısra: **12**
Atmak, fırlatmak.

Gözden ıraġ idüp ʿaceb urur cefā oḳın
Urılmaya ıraġa atılsa nişān gerek

3. **atar:**-*ar*
Gazel 166
Mısra: **1**
Atmak, fırlatmak.

Māha kemende atar şaçı hindūsı Ḳāsımuñ
Şīri şikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

4. **atma:**-*ma*
Gazel 280
Mısra: **11**
Atmak, fırlatmak.

Ey çarḫ miḥnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

5. **atarsa:**-*ar, -sa*
Kaside 8
Mısra: **91**
Atmak, fırlatmak.

Reddüñ eli atarsa ʿazīz-i cihān iken
Seng-i siyeh gibi ola her yirde ḫār laʿl

6. **atarsam:**-*ar, -sa, -m*
Müfret 48
Mısra: **2**
Atmak, fırlatmak.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

7. **atar:**-*ar*
Gazel 107
Mısra: **4**
Atmak II bırakmak.

Ḳaşları yayı gibi ġayrıyı kendüye çeker
Ġamzesi oḳı gibi ʿāşıḳı yabana atar

8. **atar:**-*ar*
Gazel 107
Mısra: **6**
Atmak II bırakmak.

Yine pervāne göñül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

9. **atar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **31**
(ok) atmak, fırlatmak.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Şol tīr-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

10. **ata:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **7**
At, binek hayvanı.

Ol ata çoḳ degül bu ḳadar ʿizzet ü şeref
Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdigār

11. **atuñ:**-*uñ*
Kaside 27
Mısra: **4**
At, binek hayvanı.

Beñzer ki āsumānda görinen hilāl-i ʿīd
Atuñ ayaġı izidür ey şāh-ı kāmkār

12. **at:**
Nazm 10
Mısra: **3**
At, binek hayvanı.

Şol at ki feṯḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle ṣaldı anı infiʿāl-i cev

13. **atar:**-*ar*
Gazel 107
Mısra: **2**
(Ok için) Atmak, fırlatmak.

Ruḫı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

14. **atar:**-*ar*
Gazel 107
Mısra: **8**
(Ok için) Atmak, fırlatmak.

Şol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

15. **atar:**-*ar*
Gazel 323
Mısra: **4**
(Ok için) Atmak, fırlatmak.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

16. **atar:**-*ar*
Gazel 167
Mısra: **1**
Atmak II Sevgilinin bakışlarının aşığa yönelmesi.

Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā tīr-i ḫadeng
ʿAceb mi merdüm-i bed-mest iderse yoḳ yire ceng

17. **atdı:**-*dı*
Nazm 34
Mısra: **2**
Atmak II Sevgilinin bakışlarının aşığa yönelmesi.

Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẓāhir itmez

18. **at:**
Gazel 274
Mısra: **3**
(Ok, kement vb. için) Bir hedefe veya bir tarafa doğru atmak, fırlatmak.

Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

19. **atdı:**-*dı*
Gazel 36
Mısra: **7**
Atmak, fırlatmak, kovmak, def etmek.

Şoḥbetinden atdı göñlüm şırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

20. **atar:**-*ar*
Gazel 107
Mısra: **10**
Atmak, fırlatmak. || *Laf atmak, yermek.*

Aḥmedʾi gülşen-i ʿışḳuñda görüp dil uzadan
Eline ṭaş aluban murġ-ı ḫoş-elḥāna atar

21. **atdı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **18**
Bir nesneyi belli bir yöne doğru fırlatmak (Saçlarını omuza atmak bağlamında).

Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim
Atdı kemendin ol büt-i ʿayyārum üstine

<u>ʿaṭā:</u>

1. ʿ**aṭā:**
Kaside 16
Mısra: **39**
Cömertçe verme, ihsan, bağış.

Baḥr-i cūduñda ʿaṭā zevraḳına yelken urup
Bād-ı luṭfuñla bugün gezdürür uş anı kerem

2. ʿaṭā:
Kaside 20
Mısra: **20**
Cömertçe verme, ihsan, bağış.

Başuñda tāc-ı saʿādet zihī celāl ü şeref
Elüñde mühr-i ḫilāfet zihī ʿaṭā vü nevāl

3. ʿaṭāñ:*-ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **5**
Cömertçe verme, ihsan, bağış.

ʿAṭāñ ol deñizdür muḥīṭüʾl-cihāt
Ki bir ḳaṭresidür anuñ kāyināt

4. ʿaṭāña:*-ñ, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **19**
Cömertçe verme, ihsan, bağış.

ʿAṭāña nihāyet yoġ ey ẕüʾl-minen
Yine sensin ancaḳ saña şükr iden

5. ʿaṭālar:*-lar*
Gazel 263
Mısra: **16**
Bağış, ihsan II Hediye, armağan.

Ḳadīmī resmdür ki ḳullarına
İrür şehden ʿaṭālar tāze tāze

atar:

1. **atar:**
Gazel 107
Mısra: **1**
Atmak, fırlatmak.

Ruḫı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

ʿataş:

1. ʿaṭaşuñ:
Gazel 304
Mısra: **8**
Susuzluk, hararet.

Ḫaste-dil ḫancerüñe teşne-leb olduġı bu kim
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

ʿaṭāyī:

1. ʿaṭāyī:
Kaside 7
Mısra: **118**
ATÂYÎ/ATÂ'Î, İvaz Paşa-zâde, Edirne'de doğdu. Fâtih Sultân Mehmed dönemi şairlerindendir. Atâyî'nin Dîvân'ı yoktur.

Baḥr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

ʿatā-yı ezelī:

1. ʿaṭā-yı ezelī:
Gazel 262
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ezeli ihsan.

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

ʿatā-yı ferīdūn-ı rūzigār:

1. ʿaṭā-yı ferīdūn-ı rūzigār:
Kaside 27
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın Feridun'un ihsanı. (Feridun: Şehname'de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.).

Bir esb-i ḫāṣ baḫşiş it Aḥmed ḳuluña kim
Diñsün budur ʿaṭā-yı Ferīdūn-ı rūzigār

atduġı:

1. atduġı:
Kaside 24
Mısra: **9**
Attığı, fırlattığı II ok; bakış.

Meydān içinde ġamzesi atduġı oḳlaruñ
Birin yire düşürmedi zī şūḫ-ı fitne-kār

āteş-:

1. āteşümi:*-(ü)m, -i*
Kaside 23
Mısra: **5**
Alev, od. II Gönül yangını, aşk.

Ruḫsāruñ ābı āteşümi nʾiçün arturur
Teskīn iderken āteşi ey gül-ʿiẕār āb

āteş:

1. āteşi:*-i*
Gazel 37
Mısra: **2**
Ateş.

Serd şeklinden raḳībüñ cān u dil bī-tāb olur
Bu şitānuñ āteşi ancaḳ ruḫ-ı aḥbāb olur

2. āteşi:*-i*
Kaside 23
Mısra: **6**
Ateş.

Ruḫsāruñ ābı āteşümi nʾiçün arturur
Teskīn iderken āteşi ey gül-ʿiẕār āb

3. āteşdür:*-dür*
Kaside 12
Mısra: **16**
Ateş.

Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

4. āteş:
Gazel 129
Mısra: **6**
Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nâr.

Şan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

5. āteşden:*-den*
Mesnevi 4
Mısra: **35**
Ateş II gönül ateşi, aşk ve sevgi harareti.

Ki āteşden biterdi sünbül-i ter
Ki ol sünbüllerin ḫāk itdi yek-ser

6. **āteş:**
Gazel 129
Mısra: **2**
Ateş II aşk ateşi.

Bu gönlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

7. **āteş:**
Gazel 129
Mısra: **4**
Ateş II aşk ateşi.

Şerār-ı nār-ı hecrüñden yüregüm şöyle yanmışdur
Ki bir āh eylesem ṭolar zemīn ü āsumān āteş

8. **āteşi:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **77**
1. Ateş. 2. Hiddet, şiddet, öfke.

Ger ḫāke ṣalsa ẕerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

9. **āteş:**
Gazel 329
Mısra: **7**
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Ol ne āteş ola kim ṣuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

10. **āteş:**
Gazel 329
Mısra: **8**
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Ol ne āteş ola kim ṣuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

11. **āteş:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Alev, od.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

12. **āteş:**
Gazel 129
Mısra: **8**
Ateş II Sevgilinin yanağı.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārızı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

13. **āteş:**
Kaside 22
Mısra: **58**
Ateş II Sevgilinin yanağı.

ʿAdlüñ zamānesinde ruḫı gibi dilberüñ
Bir yirde āteş ile ḳılupdur ḳarār āb

14. **āteş:**
Gazel 129
Mısra: **1**
Alev, od (Kırmızı renginden dolayı sevgilinin yanağı için kullanılır.); Aşk, ayrılık acısı (Duyguların yakıcı etkisi bağlamında) anlamlarına gelerek tevriyeli şekilde kullanılmıştır.

Bu gönlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

15. **āteş:**
Gazel 129
Mısra: **14**
Alev, od (Kırmızı renginden dolayı sevgilinin yanağı için kullanılır.); Aşk, ayrılık acısı (Duyguların yakıcı etkisi bağlamında) anlamlarına gelerek tevriyeli şekilde kullanılmıştır.

Didüm çün gönlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

16. **āteşi:**-*i*
Gazel 343
Mısra: **6**
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

17. **āteşini:**-*i, -n, -i*
Gazel 304
Mısra: **8**
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Ḫaste-dil ḫanceräüñe teşne-leb olduġı bu kim
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

18. **āteş:**
Gazel 223
Mısra: **9**
Yanıcı maddelerin tutuşmasıyla beliren sıcaklık, od. II Şarap.

Şol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

19. **āteşüm:**-*(ü)m*
Gazel 249
Mısra: **11**
Ateş. II Gönül yangını; büyük üzüntü, acı.

Āh ḳılduġumca örter āteşüm ruḫsārını
Şemʿi Aḥmed lā-cerem pinhān iderler bāddan

20. **āteş:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Alev, od. II Gönül yangını, aşk.

Lebinden ḫaṭṭını şordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḫüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

21. **āteş:**
Gazel 129
Mısra: **12**
Alev, od. II Gönül yangını, aşk.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

22. **āteş:**
Kaside 8
Mısra: **3**
Alev, od. II Gönül yangını, aşk.

Ḫāl-i ruḫuñ dilümde ḳodı āteş üzre ʿūd
Dürc-i lebüñ gözümde ḳodı yādigār laʿl

23. **āteşden:**-*den*
Müfret 15
Mısra: **2**
Alev, od; kor rengi, alev rengi.

Sāʿid-i sīmīnüñe zerrīn sivār oldı süvār
Şan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

24. **āteşine:**-*i, -, -e*
Gazel 165
Mısra: **5**
Ateş. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫsārı āteşine sücūd itse ṭañ mı kim
Āteş-perestler gibi hindūsı Ḳāsımuñ

<u>āteş yaġduran:</u>

1. **āteş yaġduran:**
Kaside 12
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Ateş saçmak.

Berḳ-ı tīġından ol aʿdā üzre āteş yaġduran
Ebr-i cūdından dür-efşān oldı aḥbāb üstine

<u>āteş-i āhum:</u>

1. **āteş-i āhum:**-*um*
Gazel 264
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Âh ateşi.

Āteş-i āhum ile ṭaşlara ḳan aġladuram
Yād-ı hecrānuñ eger bu dil-i pür-sūza gele

<u>āteş-i āhumla:</u>

1. **āteş-i āhumla:**
Gazel 223
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Âh ateşi.

Yandı dü cihān āteş-i āhumla velīkin
Ben senüñ iyā şāh-ı cihān yandum elüñden

<u>āteş-i bādeyle:</u>

1. **āteş-i bādeyle:**-*ile*
Gazel 104
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Badenin ateşi.(aşk ateşi).

Ṣabr yaġmācısı sāḳīler elinden dād kim
Āteş-i bādeyle ʿaḳluñ ḫānumānın yaḳdılar

<u>āteş-i dil:</u>

1. **āteş-i dil:**
Gazel 212
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ateşi.

Nʾola gülzār olursa āteş-i dil
Çün Ḫalīl oldı ol maḳāma muḳīm

2. **āteş-i dil:**
Gazel 304
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ateşi.

Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

<u>āteş-i dūzah:</u>

1. **āteş-i dūzaḫ:**
Kaside 6
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Cehennem ateşi.

Ḳahruñ odınuñ ḳıtʿasıdur āteş-i dūzaḫ
Luṭfuñ şuyınuñ ravżasıdur Cennet-i Meʾvā

<u>āteş-i hecrān:</u>

1. **āteş-i hecrān:**
Gazel 217
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.

Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gūn ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

2. **āteş-i hecrān:**
Gazel 344
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık ateşi; ayrılığın verdiği acı, keder.

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

<u>āteş-i ʿışḳuñ:</u>

1. **āteş-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşk ateşi.

Yaḳduġına cān ḫırmenini āteş-i ʿışḳuñ
Şāhid yiter ol dāne-i ḫāl-i siyeh ey dost

<u>āteş-i ʿizāruñdur:</u>

1. **āteş-i ʿizāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 52
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın ateşi. II Sevgilinin yanağının kırmızılığı.

Çemende reng viren lāleye yañaġuñdur
Dilinde dāġ ḳoyan āteş-i ʿizāruñdur

<u>āteş-i mihrüñle:</u>

1. **āteş-i mihrüñle:**
Gazel 296
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi ateşi.

Āteş-i mihrüñle ḳızdurdı güneş bir ṭabl-ı nūr
Kʾurula burc-ı felekde ṣubḥ-ı ḥüsnüñ nevbeti

<u>āteş-i mūsā:</u>

1. **āteş-i mūsā:**
Kaside 31
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Musa'nın ateşi.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

āteş-i ruḫsārı:

1. **āteş-i ruḫsārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yanağının ateşi.

Siḥr eylemese zülfi ʿiẕārında ḥabībüñ
Bitürmez idi āteş-i ruḫsārı benefşe

āteş-i sūzān:

1. **āteş-i sūzān:**
Gazel 75
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yakıcı ateş.

Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

āteş-i sūzāna:

1. **āteş-i sūzāna:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yakıcı ateş.

Yine pervāne göñül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

2. **āteş-i sūzāna:**-*a*
Gazel 122
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yakıcı ateş.

Ey ḫalīlüm āteş-i sūzāna pertāb itseler
Ḥażret-i Cibrīlden ʿışḳ ehli feryād istemez

āteşīn:

1. **āteşīn:**
Kaside 7
Mısra: **30**
I. Ateşten. II. Ateş gibi (kırmızı, parlak, ışıklı, yakıcı…).

Geh ḥamām-ı māh-ı tābāna daḳar sīmīn cenāḥ
Geh düzer Sīmurġ-ı çarḫa āteşīn şehper güneş

2. **āteşīn:**
Gazel 300
Mısra: **8**
Ateşli; mec. Coşkun, heyecanlı.

Ṭutmasun revzenini ṣubḥ-gehüñ
Āteşīn āh u vāh yaḳma beni

āteş-perest:

1. **āteş-perestler:**-*ler*
Gazel 165
Mısra: **6**
Ateşe tapan (kimse).

Ruḫsārı āteşine sücūd itse ṭañ mı kim
Āteş-perestler gibi hindūsı Ḳāsımuñ

āteş-simār:

1. **āteş-simār:**
Kaside 23
Mısra: **12**
Ateşte meyvesi.

Aġladuġumca nāz idüp arturdı sūzumı
Eşkümden özge görmedüm āteş-simār āb

āteş-tāb:

1. **āteş-tāb:**
Gazel 37
Mısra: **14**
Ateş gibi yakıcı; hararetli.

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine
Gel gir Aḥmed göñline gör nice āteş-tāb olur

atıl:

1. **atılur:**-*u, -r*
Gazel 143
Mısra: **3**
(bir kimse) bir yere doğru fırlamak.

Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirīġ

ʿāṭır:

1. **ʿāṭır:**
Gazel 309
Mısra: **10**
Itırlı, güzel kokulu.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi baġrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

atlas:

1. **aṭlas:**
Müfret 47
Mısra: **1**
Ar. İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḥüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

atlas-ı zer-beft:

1. **aṭlas-ı zer-beft:**
Kaside 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Altın işlemeli, ipekli kumaş. (Sonbaharda doğanın sararması bağlamında).

Sepīde-dem ki ḳadem başdı bāġa bād-ı ḫazān
Döşedi aṭlas-ı zer-beft ayaġına bostān

atnāb:

1. **aṭnāb:**
Kaside 12
Mısra: **12**
Tınab'lar, kazığa bağlanan çadır ipleri.

Her seḥer sulṭān-ı gül bezminde ferrāş-ı ṣabā
Ḫayme-i laʿlīn ḳurar pīrūze aṭnāb üstine

2. **aṭnāb:**
Kaside 12
Mısra: **80**
Tınab'lar, kazığa bağlanan çadır ipleri.

Pāy-dār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim
Murġ-ı nuṣret āşiyān itdi ol aṭnāb üstine

3. **aṭnābı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **79**
Tınab'lar, kazığa bağlanan çadır ipleri.

Pāy-dār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim
Murġ-ı nuṣret āşiyān itdi ol aṭnāb üstine

4. **aṭnāb:**
Gazel 12
Mısra: **4**
Çadırı kazığa bağlayan ipler.

Şaçuñ bir ḫaymedür bāġ-ı ruḫuñda
Kim aña rişte-i cāndandur aṭnāb

5. **aṭnāb:**
Gazel 114
Mısra: **18**
Çadırı kazığa bağlayan ipler.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden aṭnāb göz

ʿatşān-ı kerem:

1. **ʿaṭşān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Lütfa susamış, ihsana ihtiyaç duyan (kimseler).

Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl
Şulanur luṭfuñ ile yine bu ʿaṭşān-ı kerem

ʿattār:

1. **ʿaṭṭārı:**
Kaside 29
Mısra: **98**
Itriyat satan kimse.

Nice ki gülistānuñ ola reng rezi bād
Nice ki bahāruñ ola ʿaṭṭārı benefşe

2. **ʿaṭṭār:**
Kaside 2
Mısra: **10**
Ferîdüddin Attâr. Nişabur'da 1136 yılında doğmuş 1221 yılında vefat etmiş ünlü bir İranlı şair ve mutasavvıftır. Hekim ve eczacı olmasından dolayı Attâr (aktar) olarak anılır.

Pür oldı Gülşen-i Rāza nevā-yı Manṭıḳ-ı Ṭayr
Çün oldı bu deme ʿAṭṭār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

3. **ʿaṭṭāruñ:**-*uñ*
Gazel 81
Mısra: **8**
Itriyat ve baharat satan ehl-i sanat.

Ḫāk-i dergāhı ḳoḫusından muʿaṭṭarsın yine
Ey meşām-ı cān bugün beñzer ki ʿaṭṭāruñ gelür

ʿattār-ı bād-ı subḥ-dem:

1. **ʿaṭṭār-ı bād-ı şubḥ-dem:**
Kaside 9
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgârının aktarı.

Tā kim muʿaṭṭar olmaġa bāzār-ı kāyināt
ʿAṭṭār-ı bād-ı şubḥ-dem açar dükān-ı müşk

ʿaṭṭār-ı ṣabā:

1. **ʿaṭṭār-ı ṣabā:**
Kaside 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarının güzel kokusu.

Açdı ʿanber ḥoḳḳasın ṣaḥrāda ʿaṭṭār-ı ṣabā
Düzdi rengīn cāmesin bostānda bezzāz-ı zemīn

av:

1. **avı:**-*ı*
Nazm 32
Mısra: **4**
Av hayvanı. II Sevgili.

Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

ʿavām u havāṣ:

1. **ʿavām u ḫavāṣ:**
Gazel 136
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Devrin ileri gelenleri ve halk.

Ṣımaġa şīşe-i nāmūsın Aḥmedʾüñ nice bir
Hemīşe seng-i melāmet ata ʿavām u ḫavāṣ

āvāra:

1. **āvāra:**
Gazel 181
Mısra: **2**
Şaşkın, perîşan.

Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil
Ġam bendine bağlandı bir āvāra ne müşkil

2. **āvāraların:**-*lar, -ın*
Gazel 181
Mısra: **3**
Şaşkın, perîşan.

Āvāraların fitne ile pāreye ṣalup
Meh-pāremüz eglenmedi bir pāre ne müşkil

āvāra kıldı:

1. **āvāra ḳıldı:**
Gazel 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kararsız, perişan etmek // başıboş bırakmak.

Ḳıldı ʿışḳuñ beni āvāra elümden ne gelür
Düşdüm ol zülf-i siyehkāra elümden ne gelür

āvāra olup:

1. **āvāra olup:**-*up*
Gazel 347
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Başı boş gezer olmak II perişan hale gelmek.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu şeydā neyiki

āvāralıġ:

1. **āvāralıġa:**-*a*
Gazel 299
Mısra: **1**
Avare olma durumu, başıboşluk, kararsızlık.

Şaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

āvāz:

1. **āvāzını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 87
Mısra: **10**
Feryat, bağırma.

Aḥmed idelden Zebūr-ı ʿışḳuñı cānına naḳş
Naġme-i Dāvūd ile āvāzını dem-sāz ider

āvāze:

1. **āvāzedür:**-*dür*
Gazel 47
Mısra: **15**
Yüksek ses, çığlık, avaz, söz, haber.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

āvāze-i ḥusnüñ:

1. **āvāze-i ḥüsnüñ:**
Gazel 313
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) güzelliğinin sesi, şöhreti.

ʿUşşāḳı cünūn eyledi āvāze-i ḥüsnüñ
Şan kūs urulup velvelesi leşkere düşdi

āvāze-i mey-hʸārluġı:

1. **āvāze-i mey-ḫʸārluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoşluk naraları, feryatları.

Gelüñ āvāz-ı ney ü çeng ile mey nūş idelüm
Şalalum ʿāleme āvāze-i mey-ḫʸārluġı

āvāze-i ney:

1. **āvāze-i ney:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Ney sesi.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḥazenden göñül āyīnesi

āvāz-ı ney ü çeng:

1. **āvāz-ı ney ü çeng:**
Kaside 17
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Ney ve çenk sesi.

Gelüñ āvāz-ı ney ü çeng ile mey nūş idelüm
Şalalum ʿāleme āvāze-i mey-ḫʸārluġı

avcında:

1. **avcında:**
Gazel 46
Mısra: **6**
El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk, avuç.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫında zülf-i dost
Bezm-i ḥüsne gelmiş avcında gül ü nesrīni var

2. **avcında:**
Gazel 187
Mısra: **2**
El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk, avuç.

Her seḥer ol gül-ʿiẕāruñ caʿd-ı zülfinden nesīm
Oynadur avcında bir meşmūme-i ʿanber-şemīm

āveng:

1. **āvengidür:**-*i, -dür*
Gazel 68
Mısra: **6**
Heveng, kurutulmak üzere ipe geçirilmiş meyvelerin askısı; asılıp aşağı sarkan şey.

Ḫūşe-i bāġ-ı İrem mi zülfüñ ey ʿunnāb-leb
Yā aşılmış şāmda miskīn ʿineb āvengidür

2. **āveng:**
Kaside 14
Mısra: **16**
Heveng, kurutulmak üzere ipe geçirilmiş meyvelerin askısı; asılıp aşağı sarkan şey.

Şan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

3. **āveng:**
Kaside 14
Mısra: **18**
Heveng, kurutulmak üzere ipe geçirilmiş meyvelerin askısı; asılıp aşağı sarkan şey.

Diler ki irişe ʿunnāb-ı laʿlüñe zülfüñ
Ki ḫūşe-i ʿinebīden aşar iki āveng

avla:

1. **avlar:**-*r*
Nazm 32
Mısra: **3**
Avlamak, ele geçirmek.

Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

2. **avlar:**-*r*
Nazm 32
Mısra: **4**
Avlamak, ele geçirmek.

Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

3. **avlarsın:**
Gazel 269
Mısra: **4**
Avlamak || Sevgilinin aşığını kendisine tutsak etmesi.

Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili
Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

4. **avlarken:**-*r, -iken*
Kaside 24
Mısra: **22**
Avlamak || Sevgilinin aşığını kendisine tutsak etmesi.

ʿUşşāḳ bulsa dirile yirdi şikāruñı
Avlarken itlerüñ görüp itdügi-yʾçün firār

5. **avlamaḳ:**-*maḳ*
Gazel 285
Mısra: **12**
Karada, denizde, gölde veya akarsularda evcil olmayan hayvanları vurma veya yakalama işi.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

avlan:

1. **avlanur:**-*ur*
Kaside 24
Mısra: **26**
Avlanmak, ava gitmek.

Nʾiçün raḳībe ḫıdmet idersin didi didüm
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gül-ʿiẕār

ʿavn-i yezdān-ı müsteʿān:

1. **ʿavn-i yezdān-ı müsteʿān:**
Kaside 21
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Kendisinden yardım istenen Allah'ın yardımı.

Ṭur zemīn ṭurduġınca bāḳī kim
ʿAvn-i Yezdān-ı Müsteʿān bulduñ

avuc:

1. **avcumda:**-*um, --da*
Gazel 151
Mısra: **13**
T. is. El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk.

Rūz-ı maḥşerde benüm avcumda dest-āvīz ola
Ārzū-yı ḫalḳa-i zülf-i perīşānuñ senüñ

2. **avcında:**-*ın, -da*
Gazel 257
Mısra: **20**
T. is. El ayasıyla parmaklar arasındaki boşluk.

Bāġ-bān zülfüñ ḫarīf olmazdı ḫüsnüñ bezmine
Mā-ḫażar avcında şol sīb-i zenaḫdān olmasa

3. **avcında:**-*ın*
Gazel 50
Mısra: **8**
Elin iç kısmı.

Zülfüñ ki bāġbān-ı gülistān-ı ḫüsndür
Avcında deste deste gül ü nesteren ṭutar

aý:

1. **aya:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **1**
Ay, kamer.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

2. **ayda:**-*da*
Gazel 65
Mısra: **6**
1. Yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri 2. (Başlangıç kabul edilen herhangi bir târihten îtibâren) Yaklaşık olarak 30 günlük zaman parçası.

Nūr-ı ḫüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

3. **ay:**
Gazel 209
Mısra: **10**
1. Yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri 2. (Başlangıç kabul edilen herhangi bir târihten îtibâren) Yaklaşık olarak 30 günlük zaman parçası.

Ne ḫūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḫlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

4. **ay:**
Gazel 323
Mısra: **8**
1. Yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri 2. (Başlangıç kabul edilen herhangi bir târihten îtibâren) Yaklaşık olarak 30 günlük zaman parçası.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḫüsnde daʿvā
Her ay ol naḳş içün olur felekde rūy-ı māh egri

5. **aya:**-*a*
Gazel 123
Mısra: **8**
Ay; yılın ayrıldığı on iki bölümden her biri.

Gül ay yüzüñe ne beñzesün kim
Gül vaḳti geçer bir aya döymez

6. **ay:**
Gazel 267
Mısra: **9**
Ay, dünyanın uydusu.

Ay saña öykündügiyçün yüzine geh geh felek
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhīr ide

7. **aya:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **10**
Ay, dünyanın uydusu.

Bir sāʿat olmaz idüm sen meh-liḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ firāḳı irişdi iki aya

8. **ay:**
Gazel 323
Mısra: **7**
Ay, dünyanın uydusu.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḫüsnde daʿvā
Her ay ol naḳş içün olur felekde rūy-ı māh egri

9. **aya:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **34**
Ay II Sevgilinin yüzü ya da yanağı.

Ḳaṣd-ı ḫaşmuña kemān çekmiş hilāl-ebrū-yı yār
Aya geydürmiş zırıhlar kākül-i müşkīn-i dost

10. **ayda:**-*da*
Gazel 21
Mısra: **6**
Ay II Sevgilinin yüzü.

Gül ruḫlaruñ oldı gün yüzüñde
Bir ayda iki bahār ey dost

11. **ay:**
Terci-bend 1
Mısra: **117**
Ay, Dünya'nın uydusu.

Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye

Bir gün ger iḳtibās-ı ẕiyāñ eyleyem senüñ

12. **ayı:**-*ı*
Gazel 33
Mısra: **17**
Hilal.

ʿīd ayı gibi ḳaşuñı gözetdügüm bu kim
Naʿl-i semend-i şāh-ı cihāndan ḫaber virür

13. **aya:**-*a*
Gazel 260
Mısra: **6**
Ay II ay gibi güzel, parlak yüzlü sevgili.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

14. **ay:**
Gazel 168
Mısra: **6**
Ay (gibi parlak yüzlü sevgili).

Ne fāyide ki degül küncümüzde nūr-efşān
Dutam ki burc-ı melāḥatde ay imiş bildük

15. **ay:**
Gazel 216
Mısra: **9**
Ay (gibi parlak yüzlü sevgili).

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñle
Baña yiter ki ırāḳdan saña nezẕāre ḳılam

16. **ay:**
Gazel 239
Mısra: **8**
Ay (gibi parlak yüzlü sevgili).

Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol Zühre-cebīn
Nice baş ḳoşduġın Ay ile Süreyyā göresin

17. **aya:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **14**
Ay (gibi parlak yüzlü sevgili).

Zülfüñ düninde virdüm dil ḫaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne şundı aya

18. **aya:**-*a*
Gazel 290
Mısra: **6**
Ay (gibi parlak yüzlü sevgili).

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevser üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

19. **ayı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **54**
Ay (gibi parlak yüzlü sevgili).

Ey ārzū-yı dīde-i ḫūn-bār ḳandesin
Kim yüzüñ ayı āyīne-i ʿizz ü cāh idi

20. **ayı:**-*ı*
Gazel 317
Mısra: **3**
Ay, mah. || *Sevgilinin ay gibi parlak yüzü.*

Bedr olduġıyçün cemālüñ ayı
Dil gice şaçuñda buldı rāhı

ay başında:

1. **ay başında:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kameri ay başlangıcı, kameri ayın ilk günleri.

Gün yüzi taḳvīmine ey dil naẕar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḫaẕer ḳıl dāʾimā

2. **ay başında:**-*nda*
Gazel 95
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kameri ay başlangıcı, kameri ayın ilk günleri.

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

ay ile gün:

1. **ay ile gün:**
Gazel 67
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ay ile güneş.

Çevgān idicek zülfüñi meydān-ı cemāle
Ser-geşte olup ay ile gün ṭop olacaḳdur

ay u gün:

1. **ay u gün:**
Gazel 267
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ay ve Güneş.

Ḫūblar geçdükce aġlamaḳdan aġardı gözüm
Ay u gün geçmek ʿaceb mi merdümi ger pīr ide

ay u güneş:

1. **ay u güneş:**
Gazel 120
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ay ve güneş.

Ne vech ile beñzer yüzüñe ay u güneş kim
Ḫurşīd ü ḳamer lāle-ruḫ u ġonca-leb olmaz

2. **ay u güneş:**
Gazel 158
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ay ve güneş.

Ay u güneş cemālüñ secdʾitse ṭañ mı kim
Sen ḳible-i cihānsın u miḥrāb-ı cān ḳaşuñ

ay u güni:

1. **ay u güni:**
Gazel 299
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ay ve güneş.

Şemʿ-i ruḫsārına ay u güni pervāne ḳılan
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

ay ve güneş:

1. **ay ve güneş:**
Kaside 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ay ve Güneş.

Ṭutuşa çenber-i çarḫ u eriye ay ve güneş
Göge düşse naẓar-ı heybeti dervīşlerüñ

ay yüzin:

1. **ay yüzin:***-i, -n*
Gazel 322
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ay gibi güzel, parlak yüzü.

Şaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

ay yüzinden:

1. **ay yüzinden:**
Gazel 291
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ay gibi güzel, parlak yüzü.

Ay yüzinden ḳazısa ḫaṭṭı ġubārın ne ziyān
Rūy-ı zībāya ne ġam nakş u nigār ayrulığı

ay yüzüñ:

1. **ay yüzüñ:***-üñ*
Gazel 68
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ay gibi güzel, parlak yüzü.

Ay yüzüñ āyīnesinde görinen müşkīn ġubār
Ḫaṭṭ-ı jengārī midür yā dūd-ı āhum jengidür

2. **ay yüzüñ:***-üñ*
Gazel 74
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ay gibi güzel, parlak yüzü.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Ṣūḥ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

ay yüzüñe:

1. **ay yüzüñe:***-üñ, -e*
Gazel 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ay gibi güzel, parlak yüzü.

Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

2. **ay yüzüñe:***-üñ, -e*
Gazel 123
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ay yüz, yüzü ay gibi güzel.

Gül ay yüzüñe ne beñzesün kim Gül vaḳti geçer bir aya döymez

ay yüzüñle:

1. **ay yüzüñle:**
Gazel 312
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ay gibi güzel, parlak yüzü.

Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

ay yüzüñsüz:

1. **ay yüzüñsüz:**
Gazel 260
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ay gibi güzel, parlak yüzü.

Ay yüzüñsüz aydın olmaz ḫāniḳah-ı çeşmümüñ
Gerçi āhumla yanar şemʿ-i şebistān her gice

ay yüzüñüñ:

1. **ay yüzüñüñ:***-üñ, -üñ*
Gazel 98
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ay gibi güzel, parlak yüzü.

Ṣafḥa-i ḫurşīde naḳş olmış ṣanasın māh-ı nev
Ay yüzüñüñ ġurresindʾiki hilālī ḳaşlar

2. **ay yüzüñüñ:**
Gazel 270
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ay gibi güzel, parlak yüzü.

Āyīne göstererlden ay yüzüñüñ ṣafāsın
Āyīneyi görenler öperler ol ṣafāya

ayaġ:

1. **ayaġına:***-ı, -n, -a*
Kaside 20
Mısra: **46**
1. Ayak.

Cihāna şöyle zer-efşānlıḳ itdi cūduñ kim
Daḳındı zengī-i şeb ayaġına zer ḫalḫāl

2. **ayaġınuñ:***-ı, -n, -uñ*
Gazel 213
Mısra: **16**
Ayak.

Göñülde sūzen-i ġam var uṣanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

3. **ayaġına:***-ı, -n, -a*
Kaside 29
Mısra: **47**
Ayak.

Gülgūnuñ ayaġına niṣār itmege çıḳmış
Ḫoḳḳayla dutar nāfe-i tātārı benefşe

4. **ayaġına:***-ına*
Kaside 31
Mısra: **35**
Ayak II ağaç kökü.

Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb
Bu kʾoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

5. **ayaġına:***-ı, -n, -a*
Gazel 50
Mısra: **13**
Ayak II kenar, kıyı.

Servüñ ayaġına şaçu şaçmaḳ diler çenār
Kim ellerinde pür-güher-i yāsemen ṭutar

6. **ayaġını:**-*ı, -nı*
Gazel 158
Mısra: **7**
Ayak.

Uzadup ayaġını gümüş taḫtda yatur
Devr-i ḳamerde devlet ile kām-rān ḳaşuñ

7. **ayaġını:**-*ı, -n, -ı*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
(sevgilinin) ayağı.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ
ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

8. **ayaġına:**-*ıñ, -a*
Gazel 234
Mısra: **9**
(sevgilinin) ayağı.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

9. **ayaġında:**-*ı, -(n)da*
Nazm 29
Mısra: **2**
(sevgilinin) ayağı.

Cihān yansun kim ol şemʿ-i şeker-ḫand
Yatur giryān ayaġında demür bend

10. **ayaġında:**-*ında*
Terkib-bend 1
Mısra: **64**
Kapı ağzı, eşik.

ʿĀbidler işiginde gözi dür-fişān olup
ʿĀrifler ayaġında yüzi ḫāk-i rāh idi

11. **ayaġ:**
Gazel 304
Mısra: **20**
Ayak II Kadeh, şarap.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

12. **ayaġına:**-*ına*
Nazm 4
Mısra: **12**
Birtakım şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

13. **ayaġına:**-*ı(n), -a*
Kaside 32
Mısra: **2**
Ayak II Sevgilinin ayağının altı.

Sepīde-dem ki ḳadem baṣdı bāġa bād-ı ḫazān
Döşedi aṭlas-ı zer-beft ayaġına bostān

14. **ayaġuña:**-*uñ, -a*
Gazel 57
Mısra: **12**
Ayak. II Sevgilinin ayağı.

Sen çü mihmān olasın başumı alup elüme
Ayaġuña ḳılam īṣār elümden ne gelür

15. **ayaġı:**-*ı*
Gazel 145
Mısra: **3**
İnsanın yürüme uzvu, ayak.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Rāh-ı ʿışḳuñ maḳām u menzili yoḳ

16. **ayaġı:**-*ı*
Kaside 27
Mısra: **4**
İnsanlarda ve hayvanlarda yürüme organı, ayak.

Beñzer ki āsumānda görinen hilāl-i ʿīd
Atuñ ayaġı izidür ey şāh-ı kāmkār

17. **ayaġı:**-*ı*
Gazel 208
Mısra: **13**
Ayak, bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Düşdüm uş kārbāndan ayrıldum

18. **ayaġına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **44**
Ayak. || *Huzur, makam, yan.*

Yüz sürdi tācı güşesine dürr-i ṣāh-vār
Baş ḳodı taḫtı ayaġına bende-vār laʿl

19. **ayaġa:**-*a*
Gazel 290
Mısra: **7**
İnsan uzvu olan ayak.

Bağını çözse zülfinüñ düşer ayaġa müşk-i Çīn
Teng-i şeker kesād olur açsa maḳāli Muṣṭafā

20. **ayaġı:**-*ı*
Gazel 338
Mısra: **1**
Kadeh, ayaklı içki kadehi.

Gül-gūn ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥusnüñi tāze nesīm-i mey

21. **ayaġına:**-*ı, -ñ, -a*
Gazel 228
Mısra: **5**
(Sevgilinin) ayağı.

Āb-ı şerbet virüp ayaġına zencīr ṭaḳar
Delürüp ḳaddüñe öykündügiyçün serv-i çemen

22. **ayaġına:**-*ı, -ñ, -a*
Gazel 232
Mısra: **10**
(Sevgilinin) ayağı.

Ger gönlüme sulṭān-ı ḫayālüñ ola mihmān
Cān pīş-keş idem ayaġına mā-ḥażarından

23. **ayaġın:**-*ı, -ñ*
Gazel 342
Mısra: **7**
(Sevgilinin) ayağı.

Ḳaçurmaz ayaġın kirpüklerümden
Güli gör kim dikenden yüz çevürdi

ayaġ-:

1. **ayaġına:**-*ı, -(n)a*
Kaside 8
Mısra: **39**
(sevgiliye duyulan saygının ve bağlılığın yere kapanılarak gösterildiği) uzuv olan ayak. II (sevgilinin) huzuru.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

2. **ayaġuña:**-*(u)ñ, -a*
Gazel 75
Mısra: **2**
(sevgilinin) ayağı.

El ursam ser-i zülfüñe dil ü cān dökilür
Nice miskīnler ayaġuña perīşān dökilür

3. **ayaġuña:**-*(u)ñ, -a*
Gazel 306
Mısra: **10**
(sevgilinin) ayağı.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

ayaġ üstine ṭurdı:

1. **ayaġ üstine ṭurdı:**
Gazel 174
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ayak üstünde durmak, ayağa kalkmak, ayakta beklemek.

ʿAzm-i gülzār itdügin işitdiler taʿẕīm içün
Muntaẓır ṭurdı ayaġ üstine mecmūʿ-ı nihāl

ayaġa düşer:

1. **ayaġa düşer:**-*er*
Gazel 98
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Acz içinde kalmak, kuvvetten düşmek, kıymetini kaybetmek, hakir olmak.

Siḥr ile cāẕū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

ayaġa şal:

1. **ayaġa şal:**
Gazel 231
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
1.hor görmek, küçük düşürmek. 2.Ayak altında bırakmak, ayak altına atmak.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile
Miskīni ṭap şal ayaġa şol bir ḫaṭā içün

ayaġa şalar:

1. **ayaġa şalar:**-*ar*
Gazel 206
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ayağa kadar uzatmak.

Ḳaṣdı ḫāk itmek degülse ʿömrini ʿāṣıḳlaruñ
Ayaġa nʾiçün şalar zülf-i dü-tāsın bilmedüm

ayaġa şalma:

1. **ayaġa şalma:**
Gazel 326
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
1.hor görmek, küçük düşürmek. 2.Ayak altında bırakmak, ayak altına atmak.

Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni
Ayaġa şalma yazuḳdur şehā bir iki miskīni

ayaġı bağlu:

1. **ayaġı bağlu:**
Gazel 310
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Serbest hareket edemeyen.

Aḥmedʾüñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı bağlu durur gidemez ey yār daḫı

ayaġı toprağı:

1. **ayaġı ṭoprağı:**
Kaside 13
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Ayağın bastığı toprak ‖ değerli ve mukaddes toprak.

Ol ebā-ʿan-ced Sikender taḫtına sulṭān olan
Ayaġı ṭoprağı Ḫıżruñ çeşme-i ḥayvānıdur

2. **ayaġı ṭoprağı:**
Gazel 36
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ayağının toprağı ll Sevgilinin eşiği.

Ey ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim
Ayaġı ṭoprağı nūr-ı dīde-i aḥbāb olur

ayaġı ṭoprağıdur:

1. **ayaġı ṭoprağıdur:**-*dur*
Kaside 15
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ayağın bastığı toprak ‖ değerli ve mukaddes toprak.

Ayaġı ṭoprağıdur cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānı tozıdur sürme-i aʿyān-ı kerem

ayaġı ṭoprağını:

1. **ayaġı ṭoprağını:**-*nı*
Kaside 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ayağın bastığı toprak ‖ değerli ve mukaddes toprak.

Ayaġı ṭoprağını tāc ide ḫurşiyd-i felek
Kime bendem dir ise ḫażreti dervīşlerüñ

ayaġı tozı:

1. **ayaġı tozı:**
Gazel 79
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayağının tozu. II Sevgilinin ayağının tozu, toprağı.

Cān gözlerine ayaġı tozı nigārumuñ
Kuḥl-ı başīret olmaġ içün tūtiyā yiter

ayaġı tozı ile:

1. **ayaġı tozı ile:**
Gazel 236
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **-**
Ayağının tozu ile: Gelir gelmez, hemen, dinlenmeden.

Ḫāk olduġuma inanmaz iseñ bād-ı ṣabā
Ayaġı tozı ile geldi seferden ṣorasın

ayağı tozına:

1. **ayağı tozına:**-*n, -a*
Gazel 22
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdar ya da sevgilinin ayağı tozu.

Şāh ayaġı tozına hem-ser dirilmiş laʿl-i yār
Gūyiyā ʿĪsādur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḥs

ayağı tozına and içe:

1. **ayağı tozına and içe:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Atın) ayağı tozuna yemin etmek. (Kur'an-ı Kerim'de Âdiyat Suresi 1-5. ayetlerde Allah'ın atlar üzerine yemin etmesine işaret edilmektedir.).

Ol ata çoḳ degül bu ḳadar ʿizzet ü şeref
Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdigār

ayağı tozını:

1. **ayağı tozını:**
Gazel 330
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayağının tozu. II Sevgilinin ayağının tozu, toprağı.

Tāc-ı ser ḳılduḳ ayaġı tozını
Terk idüben ser ü külāhumuzı

ayağına düşdi:

1. **ayağına düşdi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Ayağına düşmek: Bir kimsenin ayaklarına kapanarak çokça yalvarmak.

Ol serv-i dil-ārāya hevādār durur āb
Kim düşdi bu ḳaṣr ayaġına bī-ser ü bī-pā

ayağına düşer:

1. **ayağına düşer:**-*er*
Gazel 308
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Damlamak, dökülmek. II Saygıyla önünde eğilmek. II Yalvarmak.

Dil ḫayālin çü der-āġūş ide miskīnlik ile
Cān ayaġına düşer zülf-i perīşānı gibi

ayağına ḫāk oluram:

1. **ayağına ḫāk oluram:**-*ur, -am*
Gazel 189
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ayağına toprak olmak; birine kul gibi bağlanıp onun her emrini yerine getirmek.

Ben anı görmedügüm gün firāḳa döyimeyüb
Varup yüzin görenüñ ayaġına ḫāk oluram

ayağına yüz sürer:

1. **ayağına yüz sürer:**-*er*
Gazel 225
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak II ayağına kapanmak.

Serverā serv-i ser-efrāz olalı hem-ser saña
Ayaġına yüz sürer yüz dürlü luṭfıyla çemen

ayaġuñ altına alma:

1. **ayaġuñ altına alma:**
Kıt'a 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ayak altına almak II Ezmek, çiğnemek; önem, değer verilecek şeyleri hiçe saymak.

Ṭoḳundı çünki cefā sengi şīşe gönlümüze
Ayaġuñ altına alma bu ābgīneleri

ayaġuñ başdugı:

1. **ayaġuñ başdugı:**-*duḳ, -ı*
Kaside 15
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Geçmek, üzerinden gitmek.

Ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ ẕāt-ı kerīmüñde kʾolur
Ayaġuñ başdugı yir çeşme-i ḥayvān-ı kerem

ayaġuñ toprağı:

1. **ayaġuñ ṭoprağı:**
Kıt'a 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ayagı topragı / tozu: Hükümdarın, sevgilinin ayağının tozu, toprağı.

Nite ki tāc u taḫt ile selāṭīn iftiḫār eyler
Ayaġuñ ṭoprağı tāc u serīre iftiḫār olsun

ayaġuñ toprağına:

1. **ayaġuñ ṭoprağına:**
Gazel 296
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayağın bastığı toprak | değerli ve mukaddes toprak.

Ayaġuñ ṭoprağına cān virse sulṭānlar ne ġam
Nice şehler ḫāk idüpdür āb-ı ḥayvān ḥasreti

ayaġuñ toprağını:

1. **ayaġuñ ṭoprağını:**-*nı*
Gazel 215
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ayağının toprağı.

Yüz sür Aḥmed ol mehüñ pāy-ı seg-i kūyına kim
Ayaġuñ ṭoprağını tāc-ı ser-i Cevzā ḳılam

ayaġuñ tozına:

1. **ayaġuñ tozına:**-*na*
Gazel 149
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Ayağının tozu, geçtiği yerlerde bıraktığı iz.

Şemʿ baş oynarsa bezmüñde igen germ olmasun
Ben ayaġuñ tozına cānum nis̱ār itsem gerek

ayaġuñ tozına yüzüm sürmek:

1. **ayaġuñ tozına yüzüm sürmek:**
Gazel 55
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayağı toprağına yüz sürmek. Hürmet, saygı, temennada bulunmak.

Ayaġuñ tozına bir laḥẓa yüzüm sürmek içün
Nice yıl yil gibi yoluñda yilem gibi gelür

ayaġuñ tozını:

1. **ayaġuñ tozını:**
Gazel 345
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Ayağının tozu, geçtiği yerlerde bıraktığı iz.

Bir dem ayaġuñ tozını gözüme Kühl-ı cilā eylemedüñ öyle mi

ayaġuña baş komışdur:

1. **ayaġuña baş ḳomışdur:**
Gazel 109
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ayaklarına kapanmak, bağlılık bildirmek; bir kimse uğruna canını feda etmek.

Şanma ey serv ayaġuña baş ḳomışdur lāleler
Dāmenüñe yapışan ʿuşşāḳ-ı mestüñ ḳanıdur

ayaġuña saçam:

1. **ayaġuña şaçam:**-*a, -m*
Kaside 8
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Ayağına saçmak.

Yoḳ sīm ü zer elümde ki ṣaçam ayaġuña
Rengīn sözümle lā-cerem itdüm nis̱ār laʿl

ayaġuña yüzin sürmezdi:

1. **ayaġuña yüzin sürmezdi:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ayaklarına değmek; bir kimse huzurunda saygı ve hürmet amacıyla eğilmek, sevgi gösterisinde bulunmak.

Sebzede ey serv ayaġuña yüzin sürmezdi āb
Olmasa ol ḳāmet-i dil-cūy ile hem-tālıġuñ

ayaġuñuñ tozına:

1. **ayaġuñuñ tozına:**
Gazel 344
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ayağının tozu. II Sevgilinin ayağının tozu, toprağı.

Ey ḥūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına Aḥmed
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

ayak:

1. **kʾayaġı:**
Gazel 36
Mısra: **6**
Yürüme organı, ayak.

Dem gelür şevḳ-ı ruḥuñ ḥālet bağışlar ʿāşıḳa
Kʾayaġı ṭoprağı ser-tā-ser gül-i sīr-āb olur

2. **kʾayaġı:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Yürüme organı, ayak.

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

3. **ayaḳda:**-*da*
Gazel 58
Mısra: **12**
Yürümeyi sağlayan uzuv, ayak.

Çevgān ṣalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

ayakda kalsun:

1. **ayaḳda ḳalsun:**
Gazel 342
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ayaklar altında olmak, ezilmek, hor ve hakir görülmek, perişan olmak.

Ḳo Hindū zülfüñi ḳalsun ayaḳda
Kim ol vech-i ḥasenden yüz çevürdi

ayaklara düşdüm:

1. **ayaḳlara düşdüm:**-*dü, -m*
Kaside 24
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Değerini yitirmek, yetkisiz ve ilgisiz hale gelmek; perişan olmak, kuvvetten düşmek.

Silmezseñ āsitīn-i keremle gözüm yaşın
Dāmen gibi ayaḳlara düşdüm zelīl ü hʿar

ayaklara düşmişüz:

1. **ayaḳlara düşmişüz:**
Gazel 256
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Acz içinde kalmak, kuvvetten düşmek, kıymetini kaybetmek, hakir olmak.

Cān u ser terk itmişüzdür gerçi rāh-ı yārda
Düşmişüz ayaḳlara līkin der-i dildārda

aʿyān:

1. **aʿyān:**
Kaside 6
Mısra: **95**
Yönetimde söz sahibi olan kimseler. Devletin ileri gelenleri.

Ḫāk-i deri aʿyān gözine kuḥl-i cevāhir
Gerd-i rehi devlet yüzine dīde-i bīnā

ʿayān:

1. ʿ**ayāndur:**-*dur*
Gazel 331
Mısra: **8**
Açık, âşikâr, gözle görülür, belli.

Dü cihān naḳşını rūşen ḳılalı ṣubḥ-ı ezel
Gün yüzüñ āyīne-i cānda ʿayāndur çelebī

ʿayān eyledi:

1. ʿ**ayān eyledi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, ortaya koymak, âşikâr etmek.

Ḳıldı çün nāle vü fiġān bülbül
Eyledi rāzını ʿayān bülbül

ʿayān eyler:

1. ʿ**ayān eyler:**-*r*
Kaside 32
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkartmak, görünür kılmak.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān miṣālini eyler bu çāder içre ʿayān

ʿayān ḳıl:

1. ʿ**ayān ḳıl:**
Gazel 248
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya koymak, meydana çıkarmak, göz önüne sermek.

Ḳıl muḳavves ḳaşlaruñ ṭarf-ı külāhuñdan ʿayān
Ġurre-i meh şekl-i ebrūsına ġarrālanmasun

ʿayān oldı:

1. ʿ**ayān oldı:**-*dı*
Gazel 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünür olmak.

Ey eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ
Ḫurşīd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

2. ʿ**ayān oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünür olmak.

Cihān cemāli bu müşkīn ṭutuḳdan oldı ʿayān
Şanasın açdı ruḫ-ı dost ṭurra-i şeb-reng

3. ʿ**ayān oldı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünür olmak.

Gök naḳşı ʿayān oldı cihān āyīnesinde
Yir yüzini çün ḳıldı ṣabā yili mücellā

ʿayān olmaġa:

1. ʿ**ayān olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, görünür olmak.

Gün gibi ʿayān olmaġa ol ṭalʿat-i ġarrā
Maḥv oldı şeb-i tīre gibi ḫaṭṭ-ı semen-sā

ʿayār:

1. ʿ**ayārına:**-*ı, -na*
Gazel 165
Mısra: **11**
Altının, gümüşün ve başka kıymetli mâdenlerin karışma derecesi. II Ölçü.

Çekdi ġubār-ı rāhını cevher ʿayārına
Çeşmüm olalı ḥüsni terāzūsı Ḳāsımuñ

ayāz:

1. **ayāz:**
Gazel 201
Mısra: **10**
Gazneli Mahmud'un kölesi. II Mahmud u Ayaz hikayesi bağlamında.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmed'i ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

ʿayb:

1. ʿ**aybumuz:**-*umuz*
Mesnevi 3
Mısra: **92**
Utanılacak şey, ayıp, kusur, hata.

İletme cenābuña aʿmā bizi
Açup ʿaybumuz itme rüsvā bizi

ʿayb eylemesün:

1. ʿ**ayb eylemesün:**-*me, -sün*
Gazel 90
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kınamak, ayıplamak.

Yār ʿayb eylemesün ʿāşıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

ʿayb itme:

1. ʿ**ayb itme:**-*me*
Gazel 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplamak.

Ḳatı göñlüñden bu göñlüm şınduġın ʿayb itme kim
Edemez ṭaşa taḥammül şīşe-i nāzük-mizāc

2. ʿ**ayb itme:**-*me*
Gazel 128
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplamak.

Müddeʿīlerden şaḳınsam şiʿrümi ʿayb itme kim
Şerbetüñ olmaz şafāsı üstine üşse meges

3. ʿ**ayb itme:**-*me*
Kaside 8
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplamak.

ʿAyb itme kim bahāsını görmiş terāzūda
Bir saḫt-rūdur ey şeh-i Cem-iḳtidār laʿl

4. ʿ**ayb itme:**-*me*
Nazm 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplamak.

ʿAyb itme ḫusrevā ger iderseñ suʾāl-i cev
Kʾoldı ʿazīz kīse-i zerden çuvāl-ı cev

5. ʿ**ayb itme:**-*me*
Gazel 206
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplamak.

Sidreye beñzetdügüm ʿayb itme cānā ḳaddüñi
Kʾanı beñzetmekde bundan müntehāsın bilmedüm

6. ʿ**ayb itme:**-*me*
Kaside 12
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplamak.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

7. ʿ**ayb itme:**-*me*
Kaside 23
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Kınamak, ayıplamak.

ʿAyb itme vaṣluñ içre kenār eylesem ṭaleb
Zīrā işitmedüm kim ola bī-kenār āb

ʿaybı:

1. ʿ**aybı:**
Gazel 240
Mısra: **13**
Ayıp, hata. II Noksan, kusur, eksiklik.

Aḥmedʾüñ ʿaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen

ʿayb-pūş:

1. ʿ**ayb-pūş:**
Kıt'a 1
Mısra: **28**
Ayıp örten.

Ṭutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr etegin
ʿAyb-pūş olsa baʿīd olmaya dāmān-ı kerem

ʿaybsuz:

1. ʿ**aybsuz:**
Gazel 240
Mısra: **14**
Kusursuz.

Aḥmedʾüñ ʿaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen

ayda bir kez:

1. **ayda bir kez:**
Kaside 7
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Ayda bir kere.

Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

aydın:

1. **aydın:**
Gazel 260
Mısra: **3**
Aydınlık.

Ay yüzüñsüz aydın olmaz ḫāniḳah-ı çeşmümüñ
Gerçi āhumla yanar şemʿ-i şebistān her gice

āyet:

1. **āyetin:**-*i, -n*
Nazm 43
Mısra: **2**
Kur'anın müstakil mana ifade eden her cümlesi. II Sevgilinin güzelliği.

Şerḥ idersem ʿuḳde-i zülfüñdeki taʿḳīdden
Rūşen eylerem cemālüñ āyetin ḫurşīdden

2. **āyet:**
Gazel 110
Mısra: **6**
1. Kur'ân-ı Kerim'deki sûreleri meydana getiren kelime veya cümlelerden her biri. 2. Kimsenin inkâr edemeyeceği alâmet, işâret, nişan.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

3. **āyetdür:**-*dür*
Gazel 290
Mısra: **6**
1. Kur'ân-ı Kerim'deki sûreleri meydana getiren kelime veya cümlelerden her biri. 2. Kimsenin inkâr edemeyeceği alâmet, işâret, nişan.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevşer üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

4. **āyetin:**-*i, -n*
Gazel 188
Mısra: **6**
İşaret, alamet, iz.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

5. **āyet:**
Gazel 9
Mısra: **10**
Kimsenin inkâr edemeyeceği alâmet, işâret, nişan.

Cān Cebreʾīli oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hemīn ola

6. **āyetlerin:**
Mesnevi 4
Mısra: **47**
Kimsenin inkâr edemeyeceği alâmet, işâret, nişan.

Cemāl āyetlerin nesḫ itmek ister
Maḥabbet ʿaḳdini fesḫ itmek ister

āyet-i feth:

1. **āyet-i fetḥ:**
Kaside 6
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **-**
Fetih (sûresinin) ayeti.

Tīġuñ yüzine noḳṭa-i zerrīn ḳodı ḫurşīd
Çün dest-i ḳażā āyet-i fetḥ eyledi imlā

āyet-i ḥaḳ:

1. **āyet-i ḥaḳ:**
Gazel 7

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın ayeti. II yüz bağlamında sevgili.

Yā nāme-i tezvīr idi ḫaṭṭuñ ki ḳazındı
Tā āyet-i Ḥaḳ ola cemālüñde hüveydā

<u>āyet-i ḥüsnüñle:</u>

1. **āyet-i ḥüsnüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 241
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin ayeti.

Āyet-i ḥüsnüñle sen vaṣluñ ḥarām itdüñ baña
Ben ḥarāmī çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

<u>āyet-i luṭf:</u>

1. **āyet-i luṭf:**
Gazel 144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf ayeti.

Zihī bidāyet-i ḥüsn-i ḫaṭuñ nihāyet-i luṭf
Yüzüñde ḥüccet-i ḥüsn ü sözüñde āyet-i luṭf

<u>āyet-i nūrdur:</u>

1. **āyet-i nūrdur:**-*dur*
Gazel 220
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nur ayeti (Nur Suresi; Kur-an'da 354.sure, 37-44.ayetlerdir.).

Āyet-i Nūrdur ve sūre-i Feṯḥ
Baña ol yārdan bugün peyġām

<u>āyet-i raḥmāna:</u>

1. **āyet-i raḥmāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın ayetleri.

Saʿd-i felek her ṣubḥ-dem fāl-ı saʿādet dutmaġa
Muṣḥaf yüzüñde āyet-i Raḥmāna ṣıḥḥat yaraşur

<u>āyet-i raḥmānı:</u>

1. **āyet-i raḥmānı:**-*ı*
Gazel 241
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın ayeti.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥaf yüzüñde yazılan şol āyet-i Raḥmānı ṣun

<u>āyet-i raḥmet:</u>

1. **āyet-i raḥmet:**
Gazel 305
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Rahmet ayeti.

Ġam ʿaẕābından ḫalāṣ olmaġa ḫaṭṭuñ ṣūresin
Muṣḥaf-ı sīnemde yazdum āyet-i raḥmet gibi

<u>āyīn:</u>

1. **āyīni:**-+*i*
Gazel 46
Mısra: **10**
Âdet, töre, usul.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

<u>āyīne:</u>

1. **āyīnesinde:**-*s, -i, -n, -de*
Kaside 31
Mısra: **3**
Far. Ayna.

Gök naḳşı ʿayān oldı cihān āyīnesinde
Yir yüzini çün ḳıldı ṣabā yili mücellā

2. **āyīnesinde:**-*sin, -de*
Gazel 68
Mısra: **3**
Ayna.

Ay yüzüñ āyīnesinde görinen müşkīn ġubār
Ḫaṭṭ-ı jengārī midür yā dūd-ı āhum jengidür

3. **āyīneye:**-*y, -e*
Kaside 31
Mısra: **24**
Ayna.

Gül ġoncası meyl eylemiş āb üstine ṣan kim
Āyīneye baḳmaġa egilmiş ser-i bebġā

4. **āyīnede:**-*de*
Gazel 29
Mısra: **8**
Ayna.

Nʾiçün itmezsin naẓar sen göñline ʿāşıḳlaruñ
Çünki ḥüsnin seyr ider āyīnede ḫūbān-ı ʿīd

5. **āyīne:**
Gazel 167
Mısra: **6**
Ayna.

Raḳīb çihresi ġam virse göñlüme nʾola kim
Her āyine alur ebr-i siyehden āyīne jeng

6. **āyīne:**
Gazel 230
Mısra: **3**
Ayna.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḫayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

7. **āyīne:**
Kaside 7
Mısra: **101**
Ayna.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

8. **āyīne:**
Kaside 32
Mısra: **5**
Ayna.

Ḳonıldı ṣan per-i ṭāvūs içinde āyīne
Çemende berg-i ḫazān içre ḫavż-ı şādırvān

9. **āyīnesi:**-*si*
Gazel 324

Mısra: **9**
Ayna. II Yüz.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst
āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin
çün nigāh egri

10. **āyīne:**
Gazel 270
Mısra: **19**
Ayna II gönül (Saflık, temizlik, hakikatleri olduğu gibi gösterme bağlamında).

Āyīne gösterelden ay yüzüñüñ
ṣafāsın
Āyīneyi görenler öperler ol
ṣafāya

11. **āyīneyi:**-*y, -i*
Gazel 270
Mısra: **20**
Ayna II gönül (Saflık, temizlik, hakikatleri olduğu gibi gösterme bağlamında).

Āyīne gösterelden ay yüzüñüñ
ṣafāsın
Āyīneyi görenler öperler ol
ṣafāya

12. **āyine:**
Gazel 167
Mısra: **6**
Ayna II sevgilinin ayna kadar parlak yüzü.

Raḳīb çihresi ġam virse göñlüme
nʾola kim
Her āyine alur ebr-i siyehden
āyīne jeng

13. **āyīne:**
Gazel 270
Mısra: **14**
Ayna (gönül bağlamında).

Zülfüñ düninde virdüm dil
ḫaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne
ṣundı aya

14. **āyīnesi:**-*si*
Gazel 224
Mısra: **3**
Ayna. II gönül.

Jeng olur āb-ı meyinden toñlaruñ
āyīnesi
Derdi olmaz ḫāṭır-ı ʿuṣṣāḳa iren
gerdden

15. **āyīnesin:**-*si, -n*
Gazel 239
Mısra: **17**
Ayna ||Gönül.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül
āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā
göresin

16. **āyīne:**
Gazel 43
Mısra: **5**
Ayna II güzel yüz, güzellik.

Ṭutma āyīne cemālüñe ki cān
ṭalʿatüñi
Gözgüde ẓāhir olan şekli
başardan güniler

17. **āyīnesin:**-*si, -n*
Gazel 248
Mısra: **4**
Ayna II güzel yüz, güzellik.

Refʿ ḳıl cānā cemāl-i dil-
fürūzuñdan niḳāb
Gün yüzüñ āyīnesin görsün
mücellālanmasun

18. **āyīne:**
Gazel 164
Mısra: **10**
Ayna II gönül.

Dil vir Aḥmed yāra kim
göstermege dīdārını
Olmaya āyīne gibi armaġanı
Yūsufuñ

19. **āyīne:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Ayna II gönül.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe
āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḫayāsuz saḫt-
rūdur çāre ne

20. **āyīnedür:**-*dür*
Gazel 1
Mısra: **23**
Ayna II parlak şey; bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum, şey.

Ḥāl-i Aḥmed ḥüsnüñe ey meh
tamām āyīnedür
Ḥüsnüñi seyr itmege bārī naẓar
ḳıl dāʾimā

21. **āyīnelerde:**-*ler, -de*
Gazel 148
Mısra: **6**
Ayna.

Mihr yüzini gösterür ʿāşıḳa
ruḫlaruñ velī
Āyīnelerde görinen ṣūretüñ
iʿtibārı yoḳ

22. **kʾāyīnede:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **105**
Ayna.

Ṭūṭī-i ser-sebzdür kʾāyīnede per
gösterür
Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ kim olmışdur aña
der-ber güneş

23. **āyīnedür:**-*dür*
Gazel 33
Mısra: **5**
Ayna II Sevgilinin yüzü.

Hindū-yı zülf elinde bir āyīnedür
ruḫuñ
Kʾaña naẓar iden dü cihāndan
ḫaber virür

24. **āyīnedür:**-*dür*
Gazel 324
Mısra: **9**
Ayna II Sevgilinin yüzü.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst
āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin
çün nigāh egri

25. **āyīne:**
Terci-bend 1
Mısra: **90**
Ayna‖mazhar, vasıta; [tas.] tecellî mahalli.

Göstermege yir ehline dīdārı
nūrını
Āyīne virdi Tañrı Taʿālā senüñ
gibi

26. **āyīnesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 72
Mısra: **3**
Ayna.

Rūzigār āyīnesinde ṣūret-i aḥvāl-i ʿışḳ
Evvel āsān görinür ṣoñra belālar gösterür

<u>āyīne itmiş:</u>

1. **āyīne itmiş:**-*miş*
Gazel 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ayna yapmak, ayna gibi kullanmak.

Dostlar āyīne itmiş ḥüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl ser-gerdān aña

<u>āyīnedār:</u>

1. **āyīnedār:**
Kaside 23
Mısra: **72**
Ayna tutucu, tutan.

Oldı sarāy-ı ḳadrine gevher-niṣār ebr
Oldı ʿarūs-ı baḫtına āyīnedār āb

2. **āyīnedār:**
Gazel 99
Mısra: **1**
Ayna tutucu II ayna tutan.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyīnedār
Vʾey cemālüñ bāġına dest-i ṣabā ʿanber-niṣār

3. **āyīnedārı:**-*ı*
Kaside 30
Mısra: **14**
Ayna tutucu II ayna tutan.

Görüp ṣuda cemālüñi ḫod-bīn olursın āh
Āyīnedārı ḥüsnüñüñ āb-ı revān imiş

4. **āyīnedār:**
Kaside 22
Mısra: **18**
Osmanlı toplumunda özellikle varlıklı kimseler giyinirken onlara ayna tutanlar hakkında kullanılır.

Yüzüñe ḳarşu göz yaşını dökdügüm bu kim
Ola ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīnedār āb

5. **āyīnedāra:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **8**
Aynacı.

Yaşum gül-ābı müjem şānesiyle gözlerümi
ʿArūs-ı ḥüsnüñe āyīnedāra beñzetdüm

6. **āyīnedārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 59
Mısra: **7**
Eskiden pâdişahlara ve ileri gelen kimselere giyinirken ayna tutmakla görevli kimse.

Gülgün yaşum ki gül yüzüñ āyīnedārıdur
ʿAks-i ruḫuñla her ṭarafa lālegün gider

<u>āyīne-gerdān:</u>

1. **āyīne-gerdānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **18**
Ayna döndüren, tutan.

Cilvegāh-ı ḥüsn-i yār ancaḳ benüm çeşmüm degül
Mihr-i gerdūn ol cemālüñ āyīne-gerdānıdur

<u>āyīne-i āb:</u>

1. **āyīne-i āb:**
Kaside 13
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Su aynası, suyun parlak ve berrak yüzeyi.

Ġonca-i gül meyl ider āyīne-i āb üstine
Aġzın açmış şan ser-i ṭūṭī-i Hindistānidür

<u>āyīne-i cānda:</u>

1. **āyīne-i cānda:**
Gazel 331
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönül aynası.

Dü cihān naḳşını rūşen ḳılalı ṣubḥ-ı ezel
Gün yüzüñ āyīne-i cānda ʿayāndur çelebī

<u>āyīne-i cāndan:</u>

1. **āyīne-i cāndan:**-*dan*
Gazel 139
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gönül aynası.

Zāhid yañaġuñ vaṣfın idrāk idimez zīrā
Kesb eyleyimez aʿmā āyīne-i cāndan ḥaẕ

<u>āyīne-i cāndur:</u>

1. **āyīne-i cāndur:**-*dur*
Gazel 162
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül aynası.

Āyīne-i cāndur ruḫ-ı zībāsı ʿAlīnüñ
Bu gözle muḥāl oldı temāşāsı ʿAlīnüñ

<u>āyīne-i cemālüñi:</u>

1. **āyīne-i cemālüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 180
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin aynası.

Aḥmed ṭutuşdı dūd-ı dilinden şaḳın ṭutar
Āyīne-i cemālüñi jengār ḳaçma gel

<u>āyīne-i felek:</u>

1. **āyīne-i felek:**
Gazel 34
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Felek aynası.

Nice miṣāl göstere āyīne-i felek
Ol nev-ʿarūs-ı ḥüsne ki miṣli ʿadīmdür

<u>āyine-i ġayb-bīn:</u>

1. **āyine-i ġayb-bīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **102**

Kelime Tipi: **-**
Gaybı gösteren ayna.

Şöyle götür ḥicābını kim zāyir olana
Seng-i mezārı āyine-i ġayb-bīn ola

āyine-i ġayb-nümā:

1. **āyine-i ġayb-nümā:**
Kaside 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gaybı, bilinmeyeni gösteren ayna.

Ṣan āyine-i ġayb-nümā oldı ruḫāmuñ
Kʾitdi dü cihān naḳşını gün gibi hüveydā

āyīne-i hāver:

1. **āyīne-i ḫāver:**
Kaside 7
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Doğunun aynası.

Hergiz olmayaydı jenginden küsūfuñ rū-siyāh
Ger ṣığınsa sāyeñe āyīne-i ḫāver güneş

āyīne-i hudā:

1. **āyīne-i ḫudā:**
Kaside 1
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın tecelli ettiği ayna.

Dünyāda ḳadrüñi ḳaçan idrāk ide bu ḫalḳ
Kʾanlar niyām oldı sen āyīne-i Ḫudā

āyīne-i ḫurşīd:

1. **āyīne-i ḫurşīd:**
Gazel 44
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güneş aynası. II Güneşin parlaması.

Āferīn ḫüsni ʿarūsına kʾanuñ zīverini
Aḥmed āyīne-i ḫurşīd ü ḳamerden güniler

āyine-i ḥüsnüñ:

1. **āyīne-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik aynası.

Gel Aḥmedi yaḳma ki anuñ dūd-ı dilinden
Āyīne-i ḥüsnüñ yine jeng olmaya cānā

2. **āyine-i ḥüsnüñ:**
Kaside 6
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik aynası.

Cān āyine-i ḥüsnüñ ile ṭūṭī-i nāṭıḳ
Dil ebr-i ʿaṭāyāñ ile deryā-yı güher-zā

āyīne-i hüsnüñde:

1. **āyīne-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 198
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik aynası.

Aḥmedʾe āyīne-i ḥüsnüñde pinhān gösterür
Şāhid-i maḳṣūd yüzin Ḫaḳ Taʿālā dostum

āyīne-i ʿizz ü cāh:

1. **āyīne-i ʿizz ü cāh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Makam ve mevki aynası.

Ey ārzū-yı dīde-i ḥūn-bār ḳandesin
Kim yüzüñ ayı āyīne-i ʿizz ü cāh idi

āyīne-i ḳıble-nümālar:

1. **āyīne-i ḳıble-nümālar:**-*lar*
Gazel 105
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kıble yönünü gösteren ayna.

Gözlerüñden görinür rāst ḳaşuñ miḥrābı
Gerçi kim āyīne-i ḳıble-nümālar düzilür

āyīne-i nūr-ı hudāsın:

1. **āyīne-i nūr-ı ḫudāsın:**-*sın*
Kaside 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın nurunun aynası.

Sen ol āyīne-i nūr-ı Ḫudāsın
Ki her bir ṣūrete maʿnī-nümāsın

āyīne-i ṭalʿati:

1. **āyīne-i ṭalʿati:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüzünün aynası.

Cümle müştāḳlara şāhid-i maḳṣūd yüzin
Gösterür āyīne-i ṭalʿati dervīşlerüñ

āyīnesüz:

1. **āyīnesüz:**
Kaside 19
Mısra: **46**
Aynasız, ayna olmadan.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyīnesüz ṭūṭī kelām-ı şekkerīn

āyīne-ṭalʿat:

1. **āyīne-ṭalʿat:**
Gazel 305
Mısra: **12**
Ayna yüzlü (sevgili).

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

āyīne-vār:

1. **āyīne-vār:**
Kaside 22
Mısra: **10**
Ayna gibi, ayna misali.

Varma kenār-ı āba ki ḫod-bīn ider seni
Gösterdügince ḥüsnüñi āyīne-vār āb

2. **āyīne-vār:**
Gazel 152
Mısra: **9**
Ayna gibi, ayna misali.

Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındīli kim āyīne-vār
Gösterür ḥüsnüñ fürūġın seng-i eyvānuñ senüñ

3. **āyīne-vār:**
Kaside 18
Mısra: **24**
Ayna gibi, ayna misali.

Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterür
Āyīne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna ṣıḥḥat yaraşur

4. **āyīne-vār:**
Kaside 23
Mısra: **20**
Ayna gibi, ayna misali.

Nā-gāh varup āba nigāh itme kim seni
Meftūn ider cemālüñe āyīne-vār āb

ayır-:

1. **ayıralı:**-*alı*
Gazel 220
Mısra: **10**
Ayırmak, ayrı düşürmek.

Giceler uyḳu girmedi gözüme Beni andan ayıralı eyyām

ayır:

1. **ayırdı:**-*dı*
Gazel 251
Mısra: **2**
Ayırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.

Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḫışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

2. **ayırma:**-*ma*
Gazel 169
Mısra: **7**
Ayırmak, ayrı düşürmek, uzaklaştırmak.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫˇār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

aylak:

1. **aylaḳsın:**-*sın*
Gazel 270
Mısra: **16**
Bedava.

Ṣatıldıġında Yūsuf dartıldı gerçi miske
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

aylarla:

1. **aylarla:**
Gazel 29
Mısra: **6**
Aylarca, uzun bir süre.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḥüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

aylık:

1. **aylıḳ:**
Gazel 297
Mısra: **14**
Bir ay süren, mahiye.

Aḥmedʾi redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḥüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

ʿayn:

1. ʿ**aynınuñ:**-*ınuñ*
Kaside 18
Mısra: **17**
Göz.

İnsān-ı devlet ʿaynınuñ vech-i münīrüñ nūrıdur
Devlet umūrın görmege insāna ṣıḥḥat yaraşur

ʿaynı:

1. ʿ**aynısın:**-*sın*
Gazel 81
Mısra: **13**
Aynı, tıpkı.

Ḫıżr kim dirler sen anuñ ʿaynısın ʿaynuʾl-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña laʿl-i şeker-bāruñ gelür

ʿayn-ı hevā:

1. ʿ**ayn-ı hevā:**
Gazel 114
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın bizzat kendisi.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakīm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir kezzāb göz

ʿayn-ı ʿināyeti:

1. ʿ**ayn-ı ʿināyeti:**
Gazel 339
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İnayet, yardım kaynağı; ihsan nazarı.

Fitneyle ḳāmetüñ ḳoparurdı ḳıyāmeti
Ḫışm ile çeşmüñ itmese ʿayn-ı ʿināyeti

ʿayn-ı naẓardan:

1. ʿ**ayn-ı naẓardan:**-*dan*
Gazel 236
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Nazar değdiren göz.

Gözlerüm yaşı gibi dilbere ey peyk-i nesīm
Ne içün şaldı beni ʿayn-ı naẓardan ṣorasın

ʿaynuʾl-yaḳīn:

1. ʿ**aynuʾl-yaḳīn:**
Gazel 81
Mısra: **13**
Birebir yaşamak.

Ḫıżr kim dirler sen anuñ ʿaynısın ʿaynuʾl-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña laʿl-i şeker-bāruñ gelür

ayrıl:

1. **ayrılalı:**-*alı*
Müfret 11
Mısra: **1**

Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabībüm oldı ṣarīḥ
Ṣaḥīḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarīṣu maḥrūm

2. **ayrılınur:**-*ın, -ur*
Müfret 24
Mısra: **2**
Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

3. **ayrılmaz:**-*maz*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, ayrı düşmek.

Perīşān olan ister kim ola hem-dem perīşāna
Anuñʾçün göñlüm ol gīsū-yı ser-gerdāndan ayrılmaz

4. **ayrılmaz:**-*maz*
Kıt'a 13
Mısra: **4**
(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, ayrı düşmek.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

5. **ayrıldum:**-*dum*
Gazel 29
Mısra: **13**
Ayrılmak, uzaklaşmak, ayrı düşmek.

Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse göñlüme
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

6. **ayrılanuñ:**-*an, -uñ*
Gazel 28
Mısra: **3**
Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak, ondan ayrı düşmek.

İşiginden ayrılanuñ gökde yoḳdur yılduzı
Bī-saʿādetdür olan şāh-ı cihānından ıraḫ

7. **ayrılmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 226
Mısra: **2**
Ayrılmak, kopmak, uzaklaşmak.

Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

ayrıl-:

1. **ayrıldum:**-*du, -m*
Gazel 208
Mısra: **1**
(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.

Bī-dilem dil-sitāndan ayrıldum
Āh kʾārām-ı cāndan ayrıldum

2. **ayrıldum:**-*du, -m*
Gazel 208
Mısra: **2**
(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.

Bī-dilem dil-sitāndan ayrıldum
Āh kʾārām-ı cāndan ayrıldum

3. **ayrıldum:**-*du, -m*
Gazel 208
Mısra: **4**
(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.

İşigi ḥasretinde ḫāk olsam
Yiridür kʾāsumāndan ayrıldum

4. **ayrıldum:**-*du, -m*
Gazel 208
Mısra: **6**
(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.

Ne ṭañ Ülker gibi inerse yaşum
Meh-i nā-mihr-bāndan ayrıldum

5. **ayrıldum:**-*du, -m*
Gazel 208
Mısra: **8**
(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.

Nʾola micmer gibi yanarsa içüm
Bezm-i şāh-ı cihāndan ayrıldum

6. **ayrıldum:**-*du, -m*
Gazel 208
Mısra: **10**
(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.

Gemi gibi deñizde ser-gerdān
Yürürem bādbāndan ayrıldum

7. **ayrıldum:**-*du, -m*
Gazel 208
Mısra: **12**
(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.

Şeb-i miḥnetde telḫ-ʿayş olıban
Şemʿ-i şīrīn-zebāndan ayrıldum

8. **ayrıldum:**-*du, -m*
Gazel 208
Mısra: **14**
(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Düşdüm uş kārbāndan ayrıldum

9. **ayrıldum:**-*du, -m*
Gazel 208
Mısra: **16**
(Bir yer, şey veya kimseden) Uzaklaşmak, onu geride bırakmak, ayrı düşmek.

Ben de Aḥmed gibi ġarībem kim
Cāndan u ḫānumāndan ayrıldum

ayrılurken:

1. **ayrılurken:**
Gazel 151
Mısra: **5**
Ayrılırken.

Ayrılurken cānumı ḳızdurdı ḫummā-yı firāḳ
Bilmezem ne söyledür bu rūz-ı hecrānuñ senüñ

ayru:

1. **ayru:**
Gazel 220
Mısra: **11**
(Sevgiliden) ayrı, uzak.

Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

2. **ayru:**
Gazel 270
Mısra: **9**
(Sevgiliden) ayrı, uzak.

Bir sāʿat olmaz idüm sen mehliḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ firāḳı irişdi iki aya

3. **ayru:**
Gazel 5
Mısra: **12**
(Sevgiliden) Ayrı, uzak, ırak.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

ayruġ:

1. **ayruġ:**
Gazel 148
Mısra: **10**
Başkası, yabancı.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niṣārı yoḳ

2. **ayruġa:**-*a*
Gazel 310
Mısra: **1**
Başka, başkası.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

3. **ayruġa:**-*a*
Gazel 327
Mısra: **7**
Başka, başkası.

Dost eydür ki göñlüñ ayruġa vir
Dut ki ben virmişem göñül ḳanı

ayruḳ:

1. **ayruḳ:**
Gazel 121
Mısra: **4**
Artık, bundan sonra.

Ḳaşı nūnıyla ḳāmeti elifin
Gördük ayruḳ biz ansuz olımazuz

2. **ayruḳ:**
Kaside 29
Mısra: **59**
Artık, bundan sonra.

Bu ʿadl-i cihān-gīrden añlandı ki ayruḳ
Nā-maḥreme baş ḳoşmaya ebkār-ı benefşe

3. **ayruḳ:**
Nazm 34
Mısra: **6**
Başka, diğer.

Ṣaçuñ bir bende çekdi Aḥmedʾi kim
Anı ṣol dīni ayruḳ kāfir itmez

4. **ayruḳ:**
Kaside 7
Mısra: **80**
Artık, bir daha.

Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi
Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

5. **ayruḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **100**
Artık, bir daha.

Ki gördüm cihān bezmi bāḳī degül
Giden gelmez ayruḳ mülāḳī degül

6. **ayruḳlarıyla:**-*ları, -ile*
Gazel 5
Mısra: **8**
Başka, diğer.

Ḳamuya bencileyinseñ dirīġ ḳamulara
Yig ise ʿālemüñ ayruḳlarıyla āh baña

ayrulıġ:

1. **ayrulıġı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **2**
Ayrılmak; ayrılık.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulıġı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulıġı

2. **ayrulıġı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **4**
Ayrılmak; ayrılık.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulıġı

3. **ayrulıġı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **6**
Ayrılmak; ayrılık.

Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb
Kʾehl-i dār eyleye Dārāyı diyār ayrulıġı

4. **ayrulıġı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **8**
Ayrılmak; ayrılık.

Ay yüzinden ḳazısa ḫaṭṭı ġubārın ne ziyān
Rūy-ı zībāya ne ġam naḳş u nigār ayrulıġı

5. **ayrulıġı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **10**
Ayrılmak; ayrılık.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulıġı

6. **ayrulıġı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **1**
Ayrılık.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulıġı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulıġı

7. **ayrulıġı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **12**
Birinden uzak düşme, firak, firkat.

Aḥmedʾi sürme ḳapuñdan ki leṭāfet virimez
Bezm-i gülzāra igen bülbül-i zār ayrulıġı

ayrulık:

1. **ayrulıḳ:**
Gazel 251

Mısra: **3**
Ayrı olma durumu.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

ʿayş:

1. ʿ**ayşa:**-*a*
Gazel 226
Mısra: **7**
Eğlence, yiyip içme, zevk u safâ sürme.

Çün ʿayşa ṣalā eyledi çeng añа uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

2. ʿ**ayşine:**-*i, -ne*
Terkib-bend 1
Mısra: **9**
Eğlence, zevk u safa. II Sevinç, neşe.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

ʿayş ide:

1. ʿ**ayş ide:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Yiyip içmek; zevk ve safa sürmek.

Ki anda ʿayş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt
Sitāre ḫayl ü felek-ḳadr ü āfitāb-cemāl

ʿayş ü ṣafā:

1. ʿ**ayş ü ṣafā:**
Kaside 32
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Eğlenme, yiyip içme.

Müdām ʿayş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazīzdür mihmān

ʿayş ü ṭarabdur:

1. ʿ**ayş ü ṭarabdur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Yiyip içme, eğlenme.

Eyleseñ ʿazm-i sefer feṯḥ ü ẓaferdür hem-ʿinān
Eyleseñ meyl-i ḫażar ʿayş ü ṭarabdur hem-nişīn

ʿayş-i cihāndan:

1. ʿ**ayş-i cihāndan:**-*dan*
Gazel 139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın hayatı.

Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḫaẕ
Zīrā ten-i bī-cāna yoḳ ʿayş-i cihāndan ḫaẕ

ʿayyār:

1. ʿ**ayyār:**
Gazel 63
Mısra: **12**
Aldatan, hileci; sevgilinin gözü.

Utuldı gönül kʾoldı naẕar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

az:

1. **az:**
Gazel 15
Mısra: **9**
Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan, az olan şey.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

2. **az:**
Gazel 202
Mısra: **3**
Az, çok'un karşıtı ǁ az sayılmayan, oldukça çok.

Seni çoḳ sevdüm az günāh degül
Bilürem ben günāhum İbrāhīm

3. **az:**
Gazel 319
Mısra: **4**
Miktarı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün altında bulunan, çok olmayan; seyrek, nadir.

Fitnesi çoḳ ʿişveger ü dil-firīb
Şefḳati az şūḫ-ı sitem-kār hey

4. **aza:**-*a*
Gazel 15
Mısra: **10**
"Çok"un karşıtı.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

5. **az:**
Gazel 87
Mısra: **1**
1. sıfat Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı. 2. zarf Alışılmış olandan, umulandan veya gerekenden eksik olarak.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

6. **az:**
Gazel 223
Mısra: **14**
1. sıfat Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı. 2. zarf Alışılmış olandan, umulandan veya gerekenden eksik olarak.

Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār
Ey şefḳati az şūḫ-ı cihān yandum elüñden

7. **az:**
Gazel 309
Mısra: **13**
1. sıfat Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı. 2. zarf Alışılmış olandan, umulandan veya gerekenden eksik olarak.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

8. **az:**
Gazel 247
Mısra: **10**
Çok olmayan, az.

Özin yār añladur aġyār çoḳdur
Az olur yār-ı cānī sen bilürsin

9. **az:**
Gazel 201
Mısra: **4**
(Mesâfe ve zaman için) Kısa.

Dostuñ fevḳaʾs-süreyyā
düşmanuñ taḥteʾs-serā
Kim saña yavuz ṣanursa ʿömri az olsun begüm

az görür:

1. **az görür:**
Terci-bend 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Yeterli bulmamak.

Bir mūra az görür dü cihān
niʿmetin tamām
Olsa nevāle-baḫş nevāli Muḥammedüñ

az ider:

1. **az ider:***-er*
Gazel 143
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı bakımından eksik etmek.

Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider dirīġ
Ehl-i niyāza merḥametin az ider dirīġ

ʿazā:

1. ʿ**azānuñ:***-nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **71**
Yas, matem.

Olmaz muṣībeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zīrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

ʿazā dutmaduñ:

1. ʿ**azā dutmaduñ:***-ma, -du, -ñ*
Nazm 5
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yas tutmak, mateme bürünmek.

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

ʿazāb:

1. ʿ**aẕābından:***-ından*
Gazel 305
Mısra: **9**
Pek büyük sıkıntı, eziyet.

Ġam ʿaẕābından ḫalāṣ olmaġa ḫaṭṭuñ ṣūresin
Muṣḥaf-ı sīnemde yazdum āyet-i raḥmet gibi

2. ʿ**aẕāb:**
Kaside 13
Mısra: **62**
Azap, işkence, ceza.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

3. ʿ**aẕāb:**
Gazel 277
Mısra: **13**
Ahirette günahkârlara verilecek ceza ve eziyet, işkence, büyük sıkıntı, elem, keder.

Zāhidā Aḥmedʾi ḳorḳutma ʿaẕāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

ʿazāb itme:

1. ʿ**aẕāb itme:***-me*
Gazel 346
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet etmek, sıkıntı vermek, acı çektirmek.

Gel ʿaẕāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

āzād:

1. **āzādsın:***-sın*
Gazel 244
Mısra: **10**
Far. Kurtulmuş, kurtulan.

Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü ey serv-i sehī
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

2. **āzāddur:***-dur*
Gazel 287
Mısra: **6**
Serbest bırakılmış, kurtulmuş, hür.

Dil esīr olduġını gördi zenaḫdānına dost
Didi āzāddur ol kim gire zindānumuza

āzād eyle:

1. **āzād eyle:**
Gazel 195
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Esir, köle veya câriyeye) Hürriyetini geri vermek; serbest bırakmak.

Bendeñem biñ cān ile ölince līkin bir nefes
Bend-i ġamdan beni āzād eyle ḳurbān olduġum

āzād eyleme:

1. **āzād eyleme:**
Gazel 311
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kurtarmak.

İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu Aḥmed
Biʾllāhi anı eyleme āzād efendi

āzād eyleyüp:

1. **āzād eyleyüp:***-yüp*
Kaside 25
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Kurtarmak.

Ġamdan āzād eyleyüp luṭfuñla şād it Aḥmedi
Devletüñ ʿīdinde olsun ḳullaruñ şādān-ı ʿīd

āzād ide:

1. **āzād ide:***-e*
Nazm 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kurtarmak.

İki cihānda seni ġamdan ide Ḥaḳ āzād
Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳaradan

āzād iderseñ:

1. **āzād iderseñ:**-*er, -ise, -ñ*
Nazm 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Serbest bırakmak, hürriyetini geri vermek.

İki cihānda seni ġamdan ide Ḥaḳ āzād
Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳaradan

āzād idesin:

1. **āzād idesin:**-*e, -sin*
Gazel 243
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Serbest bırakmak, salıvermek.

Senden ummazdum anı kim çözüben şaçlaruñı
Bu delü göñlümi zencīrden āzād idesin

āzād idicek:

1. **āzād idicek:**-*icek*
Gazel 169
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Serbest bırakmak, salıvermek.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu ṣevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

āzād ḳıl:

1. **āzād ḳıl:**
Mesnevi 3
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Kurtarmak, korumak.

Bizi nār-ı ḳahruñdan āzād ḳıl
Maḳāmātumuz cennet-ābād ḳıl

āzāde:

1. **āzāde:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Bağlarından kurtulmuş, özgür.

Serv-i çemen görüp didi āzāde ḳaddüñi
Ey kebg-i nāz bende-i reftāruñam senüñ

azal:

1. **kʾazaldı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **61**
Azalmak.

Ey ḫāme aġlaram seni kʾazaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

aʿẕār:

1. **aʿẕārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **92**
Özürler.

Eksüklügini bildi ve miskīnlüge geldi
Güşına yapışdı ider aʿẕārı benefşe

āzār eyleme:

1. **āzār eyleme:**-*me*
Nazm 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Azarlamak, incitmek, kırmak, üzmek.

Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme
Bī-zer ü bī-zūrlara böyle bāzār eyleme

ʿazāsını dutsa:

1. **ʿazāsını dutsa:**-*sa*
Terkib-bend 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Yas tutmak, mateme bürünmek.

Kevn ü mekāna niʿmet-i bī-minnet olanuñ
Dutsa ʿazāsını nʾola kevn ü mekān daḫı

āzer:

1. **āẕer:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Ateş.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

2. **āẕer:**
Kaside 11
Mısra: **64**
Ateş.

Baş götürmiş ḫāsidüñ ḳaşdına ejderhā gibi
Şan şaçar aġzından āẕer kākül-i müşkīn-i dost

3. **āẕer:**
Kaside 7
Mısra: **28**
Ateş II Şarap.

Bezm-i ʿayşin Zührenüñ germ itmege sāḳī-ṣıfat
Āb-gün aḳdāḫ içinde gezdürür āẕer güneş

4. **āẕerde:**-*de*
Gazel 350
Mısra: **8**
Ateş. II Sevgilinin yanağı.

Ḫalḳa-i zülfini ruḫsārına şaldıġı bu kim
Naʿl-i miskīndür anı siḥr içün āẕerde ḳodı

ʿāzim:

1. ʿ**aẕīmdür:**-*dür*
Terci-bend 1
Mısra: **25**
Büyük, yüce, ulu.

Ḫulḳı ʿaẓīmdür ki ṭolu müşk-i nāb ider
Ḫāk-i bihişti ṭīb-i ḫışāli Muḥammedüñ

azırġan:

1. **azırġana:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **17**
Az görmek.

Dü cihān niʿmetin azırġana bir mūrçeye
Luṭf ḫʷānında yed-i ḳudreti dervīşlerüñ

ʿazīz:

1. ʿ**azīz:**
Gazel 168
Mısra: **3**
(Ar.) Değerli.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz şanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

2. ʿ**azīz:**
Gazel 203
Mısra: **2**
(Ar.) Değerli.

Ey bürc-ı devletüm güneşi mehliḳācıġum
Cāndan ʿazīz sevgülüce Muṣṭafācıġum

3. ʿ**azīz:**
Kaside 19
Mısra: **99**
(Ar.) Değerli.

Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazīz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehīn

4. ʿ**azīz:**
Nazm 7
Mısra: **9**
(Ar.) Değerli.

Bir gül budaġı cān u cihāndan ʿazīz iken
Şırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzigārsın

5. ʿ**azīz:**
Nazm 10
Mısra: **2**
(Ar.) Değerli.

ʿAyb itme ḫusrevā ger iderseñ suʾāl-i cev
Kʾoldı ʿazīz kīse-i zerden çuvāl-ı cev

6. ʿ**azīz:**
Nazm 5
Mısra: **19**
Değerli, kıymetli.

Rāhuñ ġubārı nūr-ı başardan ʿazīz iken
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey mehliḳā dirīġ

7. ʿ**azīzüñ:**-*üñ*
Gazel 82
Mısra: **6**
Hz. Yusuf kıssasındaki Mısır azizi.

Ġam degül bende iseñ Mışr-ı dile sulṭānsın
Bir ʿazīzüñ ḳulıdur Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mışr

ʿazīz-i cihān:

1. ʿ**azīz-i cihān:**
Kaside 8
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın en değerlisi.

Reddüñ eli atarsa ʿazīz-i cihān iken
Seng-i siyeh gibi ola her yirde ḫār laʿl

ʿazl:

1. ʿ**azlsüz:**-*süz*
Kaside 5
Mısra: **14**
Ayırma, uzaklaştırma.

Buldılar künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
ʿAzlsüz ʿizzet imiş ʿuzleti dervīşlerüñ

ʿazm eyledi:

1. ʿ**azm eyledi:**-*di*
Gazel 277
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir yere doğru yönelmek.

Yüzüñe ḳıldı teveccüh ser-i zülfüñden dil
Şāmdan göçdi vü ʿazm eyledi beytüʾl-ḥareme

ʿazm iden:

1. ʿ**azm iden:**-*en*
Terkib-bend 1
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek, yola çıkmak, gitmek II Ölmek, vefat etmek.

Ḫākī ḳafesden incinüp eflāke ʿazm iden
Ḳaṣr-ı İrem kebūteri Şeh Muṣṭafā ḳanı

ʿazm iderseñ:

1. ʿ**azm iderseñ:**-*er, -ise, -ñ*
Kaside 27
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek II yola çıkmak II gitmek.

Rām ola rān-ı ḥükmüñe yek-rān-ı āsumān
Her ḳanda ʿazm iderseñ ola Ḥaḳ nigāhdār

ʿazm-i gülzār itdügin:

1. ʿ**azm-i gülzār itdügin:**-*dük, -in*
Gazel 174
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesine doğru yola çıkmak.

ʿAzm-i gülzār itdügin işitdiler taʿẕīm içün
Muntaẓır ṭurdı ayaġ üstine mecmūʿ-ı nihāl

ʿazm-i harābāt eyleyen:

1. ʿ**azm-i ḫarābāt eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 38
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Meyhaneye niyet etmek. II Meyhaneye (gitmeye) karar vermek, yönelmek.

Ey şarāb-ı nāb içüp ʿazm-i ḫarābāt eyleyen
Her kime uġrarsañ anuñ ḫānesi vīrān olur

ʿazm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş:

1. ʿ**azm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş:**
Kaside 25
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Sabah (bayram) meydanına yönelmek.

ʿAzm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş meger ol āfitāb
Māh götürmiş yanınca ʿanberīn çevgān-ı ʿīd

ʿazm-i rāh-ı menzil-i dāruʾs-selām:

1. ʿ**azm-i rāh-ı menzil-i dāruʾs-selām:**
Gazel 161
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cennet yoluna çıkmaya niyetlenmek.

Ḥāżır ol varmaġa kūy-ı yāra ey dil kim bugün
ʿAzm-i rāh-ı menzil-i Dāruʾs-selām itsem gerek

ʿazm-i remīm:

1. ʿ**azm-i remīm:**
Gazel 187
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çürümüş kemik.

Çeşme-i mīm-i dehānından çıḳan āb-ı ḥayāt
Ḳaṭrasın ḫāke ṣalarsa cān bulur ʿazm-i remīm

2. ʿ**azm-i remīm:**
Gazel 130
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Çürümüş kemik, ölü II sıkıntı, keder içinde olan kimse II âşık.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

ʿazm-i sefer eyleseñ:

1. ʿ**azm-i sefer eyleseñ:***-se, -ñ*
Kaside 19
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Sefere çıkmak. Yola çıkmak.

Eyleseñ ʿazm-i sefer feṯḥ ü ẓaferdür hem-ʿinān
Eyleseñ meyl-i ḥażar ʿayş ü ṭarabdur hem-nişīn

B

bāb:

1. **bāb:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Kapı.

Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

2. **bāb:**
Gazel 13
Mısra: **10**
Kapı II sevgilinin eşiği.

Ḳapuña yüzüm sürdügüme nükte budur kim
Bāb üzre yaraşur kim ola levḥ-i müẕehheb

3. **bāb:**
Kıt'a 3
Mısra: **13**
Bölüm, konu, mesele.

Her bāb ile ʿaczümi bilürdüm
Her nice ki imtiḥānum olsa

4. **bāb:**
Gazel 304
Mısra: **30**
Bölüm, kısım, mesele, bir kitabın bölümlerinden her biri; kapı.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

5. **bāb:**
Kaside 12
Mısra: **72**
Bölüm, kısım, mesele, bir kitabın bölümlerinden her biri; kapı.

İşigüñ ṭoprağına yüz sürdügin maʿẕūr ṭut
Çün ḳadīmī resmdür teẕhīb olur bāb üstine

6. **bābından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 93
Mısra: **7**
Husus, mesele, konu.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

7. **bāb:**
Gazel 12
Mısra: **20**
(Ar.) Kapı II. Bölüm.

Nigārā ḥalḳa-i zülfüñ ḥaḳıyçün
Sekiz cennet yüzüñden oldı bir bāb

bāb-ı cemālüñüñ:

1. **bāb-ı cemālüñüñ:***-üñ, -üñ*
Gazel 176
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzelliğinin (kitabının) bir bölümü.

Bir faṣlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ
Rengīn varaḳlarıyla düzetdi kitāb gül

bāb-ı kerīmdür:

1. **bāb-ı kerīmdür:***-dür*
Gazel 34
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Kerem sahibinin kapısı.

Kāseyle şems devr idüben işigüñ gögin
Deryūze eylese nʾola bāb-ı kerīmdür

bāb-ı raḥmet:

1. **bāb-ı raḥmet:**
Kaside 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Rahmet kapısı.

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

bāb-ı rifʿatüñde:

1. **bāb-ı rifʿatüñde:***-üñ, -de*
Kaside 7
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Yüceliğin kapısı.

Ey ki bāb-ı rifʿatüñde ḥalḳa-i sīmīn hilāl
Vʾey ki devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde zer çenber güneş

bād:

1. **bāddan:**-*dan*
   Gazel 249
   Mısra: **12**
   Rüzgar.

Āh ḳılduġumca örter āteşüm ruḫsārını
Şemʿi Aḥmed lā-cerem pinhān iderler bāddan

2. **bāda:**-*a*
   Gazel 210
   Mısra: **1**
   Rüzgâr, yel.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

3. **bāddan:**-*dan*
   Gazel 221
   Mısra: **14**
   Rüzgâr, yel.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

4. **bād:**
   Kaside 24
   Mısra: **51**
   Rüzgâr, yel.

Eşcāra cümle cāme-i zerrīn geyürdi bād
Ṭonanuban ṣalınmaġa ʿīdüñde bende-vār

5. **bād:**
   Kaside 29
   Mısra: **97**
   Rüzgâr, yel.

Nice ki gülistānuñ ola reng rezi bād
Nice ki bahāruñ ola ʿaṭṭārı benefşe

6. **bāda:**-*a*
   Kaside 29
   Mısra: **77**
   Rüzgâr, yel.

Rāhuñda esen bāda sücūd eyledügi içün
Pür müşk ü ʿabīr eyledi destārı benefşe

7. **bād:**
   Kaside 10
   Mısra: **28**
   Rüzgar, yel, hava.

Göñlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı göñlümüñ

8. **bād:**
   Gazel 4
   Mısra: **9**
   (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Aḥmedʾe hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād
Ey ḫalīlüm bu ḳadar gelmedi luṭf ısssı şitā

9. **bād:**
   Gazel 62
   Mısra: **3**
   (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Būstān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫuñ kʾirdükce bād
Ḫūşe-i sünbül diyü zülf-i perīşān oynadur

10. **bād:**
    Gazel 66
    Mısra: **1**
    (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-efşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

11. **bād:**
    Gazel 122
    Mısra: **8**
    (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

12. **bād:**
    Gazel 132
    Mısra: **13**
    (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Mecmūʿ-ı diller mecmaʿı zülfüñdür anı çözse bād
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mʾolur andan perīşān olmamış

13. **bād:**
    Gazel 184
    Mısra: **10**
    (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Nʾola meyl itseñ Aḥmed āhına kim
Olur bād ile her dem serv māyil

14. **bād:**
    Gazel 244
    Mısra: **5**
    (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrıżı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

15. **bād:**
    Gazel 246
    Mısra: **21**
    (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Ḫaddüñe öykündi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḫaḳ yire bühtān olmasun

16. **bād:**
    Gazel 306
    Mısra: **9**
    (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

17. **bād:**
    Gazel 311
    Mısra: **10**
    (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

18. **bād:**
    Kaside 19
    Mısra: **77**
    (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Ṭīb-i ḫulḳuñdan ḥikāyet eyledi gülşende bād
Bu feraḥdan göge degdürdi külāhın yāsemīn

19. **bād:**
    Murabba 1
    Mısra: **6**
    (Fars.) Rüzgâr, yel, hava.

Çīn-i zülfüñden umar nāfe-i ḫoş-būy-ı murād
Bu hevā yolına yıllarla yiler niteki bād

bād alur:

1. **bād alur:**-*ur*
Gazel 112
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Savrulup gitmek, yok olmak.

Āhından Aḥmedʾüñ şaḳın ey dost zülfüñi
Bu müşk-nābı bād alur itmezseñ iḥtirāz

bād ile bārān:

1. **bād ile bārān:**
Gazel 75
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgar ve yağmur.

Lāle ḫaddüñ göricek āh idüben aġladuġum
Bu ki gül mevsimidür bād ile bārān dökilür

bād u bārāndur:

1. **bād u bārāndur:**-*dur*
Kaside 12
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgâr ve yağmur.

Girye vü āhumdan ey dil bād u bārāndur cihān
Oynama cānbāz-vār ol zülf-i pür-tāb üstine

bādām:

1. **bādāmlara:**-*lar, -a*
Gazel 255
Mısra: **8**
Badem. Beyitte sevgilinin gözü ile badem arasında ilgi kurulmuştur.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

2. **bādām:**
Gazel 285
Mısra: **4**
Badem. Beyitte sevgilinin gözü ile badem arasında ilgi kurulmuştur.

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

3. **bādām:**
Gazel 254
Mısra: **16**
Badem.

İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker
Luṭf idüp fınduḳ ḳodı fīʾl-ḥāl bādām üstine

bādbān:

1. **bādbāndan:**-*dan*
Gazel 208
Mısra: **10**
Yelken.

Gemi gibi deñizde ser-gerdān Yürürem bādbāndan ayrıldum

bādbān-ı nūr:

1. **bādbān-ı nūr:**
Kaside 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Işık yelkeni.

Ḳulzüm-i Hindüñ baturmaġa gümüş zevraḳların
Bādbān-ı nūr ile ṭonatdı fülk-i zer güneş

bāde:

1. **bādeyle:**-*yle*
Gazel 55
Mısra: **2**
Şarap.

Ruḥlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bādeyle bilem gibi gelür

2. **bādeden:**-*den*
Gazel 74
Mısra: **6**
Kadeh, şarap.

ʿīş nevrūzında gül-bīz olmadan ferrāş-ı bād
Bādeden cān bezmine berg-i gül-i ḫandān yaġar

bāde-i feyż-nāk:

1. **bāde-i feyż-nāk:**
Mesnevi 3
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
Feyz dolu şarap.

Getür sāḳī bir bāde-i feyż-nāk
Kʾola jeng-i ġamdan göñül levḥi pāk

bāde-i şahbā:

1. **bāde-i şahbā:**
Kaside 6
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı şarap.

Dökmiş ḳadeḥ-i sīme zer-i sürḫ-ı müẕābı
Sāḳī ki ḫıżāb itmiş elin bāde-i şahbā

2. **bāde-i şahbā:**
Kaside 31
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı şarap.

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i şahbā

bāde-i şahbāyı:

1. **bāde-i şahbāyı:**-*y, -ı*
Gazel 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı şarap.

Dilde çoḳ durmaḳla mihrüñ ḫāliş olduġı bu kim
Bāde-i şahbāyı egletdükce ṣāf eyler zücāc

bāde-i şehriyār:

1. **bāde-i şehriyār:**
Terci-bend 2
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarın şarabı.

Bāde-i şehriyār şevḳından
Yine nūş itdi dürd-i denn lāle

bād-ı āhum:

1. **bād-ı āhum:**-*um*
Gazel 289
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ah rüzgârı. (Âşığın üzüntü ve kederinden kaynaklanan ahı bağlamında).

Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

bād-ı āhumdan:

1. **bād-ı āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 337
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ah rüzgârı. (Âşığın üzüntü ve kederinden kaynaklanan ahı bağlamında).

Bād-ı āhumdan emīn olmazdı ḥüsnüñ pertevi
Şemʿ-i ḥaddüñe etek germese zülfüñ şeb-revi

bād-ı āhumla:

1. **bād-ı āhumla:**-*um, -la*
Gazel 215
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ah rüzgârı. (Âşığın üzüntü ve kederinden kaynaklanan ahı bağlamında).

Fülk-i dil her dem sefer ḳılmaġa zülfüñ Hindine
Bād-ı āhumla gözümüñ yaşların deryā ḳılam

bād-ı ʿazmüñden:

1. **bād-ı ʿazmüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 11
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Azim, niyetin rüzgârı.

Bād-ı ʿazmüñden sipāh-ı fitne oldı tārmār
Ol perīşānlıḳda beñzer kākül-i müşkīn-i dost

bād-ı bahār:

1. **bād-ı bahār:**
Gazel 296
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Bahar rüzgarı.

Ḫāk-i pāyuñ müşkini götürmese bād-ı bahār
Nev-ʿarūsān-ı çemen ummazdı andan nükheti

2. **bād-ı bahār:**
Kaside 19
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Bahar rüzgarı.

Luṭf-ı ruḫsāruñ ḫaber virdi meger bād-ı bahār
Ol sebebden eksük olmaz ābuñ ebrūsında çīn

bād-ı bahāra:

1. **bād-ı bahāra:**-*a*
Gazel 214
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bahar rüzgarı.

Dimāġ-ı cāna irürmege sünbülüñ ḳoḫusın
Nesīm-i ṣubḥ ile bād-ı bahāra yalvaralum

bād-ı çemen:

1. **bād-ı çemen:**
Gazel 228
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çimenlik rüzgârı.

Ṣaldı zindān-ı ḥabāb içre şu dīvāne diyü
Zülfi zencīrine ṭolaşduġıyçün bād-ı çemen

bād-ı elemden:

1. **bād-ı elemden:**-*den*
Kaside 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Elem, sıkıntı rüzgarı.

Ḥüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden bu ruḫ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

bād-ı fenā:

1. **bād-ı fenā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk rüzgârı. II Ölüm.

Ḥayfā ki düşdi ṭopraġa bād-ı fenā ile
Devlet dıraḫtı kim ḳamuya tekyegāh idi

bād-ı firāḳuñ:

1. **bād-ı firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 187
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık rüzgârı.

Cismümi bād-ı firāḳuñ düşürüp yapraḳ gibi
Gezdürür ṣaḥrāları bir yirde itdürmez muḳīm

bād-ı hazān:

1. **bād-ı ḫazān:**
Gazel 75
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Sonbahar rüzgarı.

Ṣāḫ-ı şiʿrümde ṭarāvet ḳomasa ṭañ mı firāḳ
Esicek bād-ı ḫazān berg-i gülistān dökilür

2. **bād-ı ḫazān:**
Kaside 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sonbahar rüzgârı.

Sepīde-dem ki ḳadem başdı bāġa bād-ı ḫazān
Döşedi aṭlas-ı zer-beft ayaġına bostān

bād-ı ḫazāndan:

1. **bād-ı ḫazāndan:**-*dan*
Terci-bend 1
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Sonbahar rüzgârı.

Gülzār-ı dehri terbiyet itse idi himmetüñ
Bād-ı ḫazāndan irmez idi şemme-i elem

bād-ı kahr:

1. **bād-ı ḳahr:**
Kaside 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kahır rüzgarı.

Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti dervīşlerüñ

bād-ı lutfuñla:

1. **bād-ı luṭfuñla:**-*uñ, -ile*
Kaside 16
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf, iyilik, hoşluk rüzgârı.

Baḥr-i cūduñda ʿaṭā zevraḳına yelken urup
Bād-ı luṭfuñla bugün gezdürür uş anı kerem

bād-ı ṣabā:

1. **bād-ı ṣabā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı.

Ebr-i nīsān ṣu sepüp ṣaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

2. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 128
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı.

Yine sevdāyī göñül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı ṣabā müşkīn-nefes

3. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 248
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı.

Zülfi zencīrinde dil dīvānedür şol dilberüñ
Ṭolaşup bād-ı ṣabā zülfine şeydālanmasun

4. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 204
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı.

Nālişlerini derd ile bī-çāre bülbülüñ
Bād-ı ṣabā eliyle gülistāna yazmışam

5. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 298
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı.

Biʾllāhi ey bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ
Tab vir gül ü reyḥānlara yiter perīşān it beni

6. **bād-ı ṣabā:**
Gazel 236
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı.

Ḫāk olduġuma inanmaz iseñ bād-ı ṣabā
Ayaġı tozı ile geldi seferden ṣorasın

bād-ı ṣabānuñ:

1. **bād-ı ṣabānuñ:**-*nuñ*
Gazel 199
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı.

Cān dimāġın būy-ı zülfüñden muʿaṭṭar eyleyen
Çın seḥer bād-ı ṣabānuñ şānesidür dostum

bād-ı ṣabāyı:

1. **bād-ı ṣabāyı:**-*yı*
Kaside 13
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı.

Bāġda bād-ı ṣabāyı gülşen-ārā gösteren
Zülf-i yāruñ şemme-i būy-ı ʿabīr-efşānıdur

bād-ı ṣarṣara:

1. **bād-ı ṣarṣara:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Şiddetli rüzgâr, fırtına. II Çok hızlı koşan at.

Binsem ʿaceb mi esbüñe kim bād-ı ṣarṣara
Gāhī ġubār u gāh Süleymān olur süvār

bād-ı seḥer:

1. **bād-ı seḥer:**
Gazel 43
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Seher yeli.

Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

2. **bād-ı seḥer:**
Gazel 56
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Seher yeli, sabah esen hafif rüzgar.

Çözdi sünbüllerini bād-ı seḥer
Ki dile şemme-i ʿaṭṭār gelür

bād-ı seḥerden:

1. **bād-ı seḥerden:**-*den*
Kaside 29
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Seher yeli.

Ḫulḳuñ ḳoḫusın alduġı-yʾçün bād-ı seḥerden
Ḫoş būy ile müşkīn ider eşcārı benefşe

bād-ı şimāl:

1. **bād-ı şimāl:**
Gazel 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kuzey rüzgârı.

Ḫalḳ-ı dünyāya bürūdetler iden bād-ı şimāl
Sezemezdüm ki ışıcaḳ deprene bu deñlü baña

2. **bād-ı şimāl:**
Gazel 289
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kuzey rüzgârı.

Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

bād-ı ṣubḥ:

1. **bād-ı ṣubḥ:**
Gazel 272
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı şaçuñla müşk-būdur çāre ne

2. **bād-ı şubḥ:**
Kaside 13
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı II saba yeli, sevgilinin kokusunu getiren rüzgar.

Tāze ḥüsniyyāt oḳır gül defterinden ʿandelīb
Bād-ı ṣubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ-gerdānıdur

3. **bād-ı şubḥ:**
Gazel 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgârı.

Defter-i gülden meger eşʿārum oḳur ʿandelīb
Anuñ içün bād-ı ṣubḥ olur varaḳ-gerdān aña

4. **bād-ı şubḥ:**
Gazel 230
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgârı.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla misk-būdur nʾeylesün

bād-pāy:

1. **bād-pāyına:***-ı, -na*
Kaside 14
Mısra: **42**
Suratli ve çevik at.

O şehsüvāra ʿinān-gīr ola mı dest-i ṣabā
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

2. **bād-pāyına:***-ı, -na*
Kaside 23
Mısra: **107**
Suratli ve çevik at.

İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār
Nice ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb

3. **bād-pāy:**
Nazm 12
Mısra: **1**
Ayağına çabuk, tez yürüyüşlü.

Bād-pāy ile bir perī-peyker
Ḳapuña düşdi ey Ferīdūn-fer

bāġ:

1. **bağını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 290
Mısra: **7**
Saç bağı.

Bağını çözse zülfinüñ düşer ayaġa müşk-i Çīn
Teng-i şeker kesād olur açsa maḳāli Muṣṭafā

2. **bāġuñ:***-uñ*
Kaside 19
Mısra: **6**
Bağ, bahçe.

Micmer-i zerrīnde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

3. **bağıdur:***-ı, -dur*
Gazel 184
Mısra: **5**
Bağ, ip.

Meger dil bağıdur sünbül ṣaçuñ kim
Daḳar cān boynına müşkīn selāsil

4. **bağladı:***-la, -dı*
Kaside 19
Mısra: **110**
Bağlamak.

Ruḳʿa-i medḥ ü ṣenāñı şöyle yazdum kim anı
Şehperine bağladı heykel diyü Rūḥuʾl-Emīn

5. **bāġınuñ:***-ı, -nuñ*
Gazel 96
Mısra: **11**
Bağ, bahçe.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān bağlanur

6. **bāġınuñ:***-ı, -nuñ*
Gazel 263
Mısra: **17**
Bağ, bahçe.

Cemālüñ bāġınuñ şeftālūsinden
Ḳo dirsün mübtelālar tāze tāze

7. **bāġında:***-ı, -n, -da*
Kaside 13
Mısra: **76**
Bahçe, yeşillik, çiçekli, ağaçlık yer II dünya.

Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh Aḥmedüñ elḥānıdur

8. **bāġına:***-ı, -n, -a*
Kaside 6
Mısra: **205**
Bağ, bahçe II âlem.

Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

9. **bāġına:***--ı, --n, --a*
Gazel 99
Mısra: **2**
Bağ, bahçe.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyīnedār
Vʾey cemālüñ bāġına dest-i ṣabā ʿanber-niṣār

10. **bāġa:***-a*
Gazel 130
Mısra: **8**
Bağ, bahçe.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla göñlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

11. **bāġda:***-da*
Gazel 132
Mısra: **16**
Bağ, bahçe.

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim bağrı biryān olmamış

12. **bāġa:***-a*
Gazel 134
Mısra: **4**
Bağ, bahçe.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

13. **bāġda:***-da*
Gazel 177

Mısra: **2**
Bağ, bahçe.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

14. **bāġında:**-*ın, -da*
Gazel 198
Mısra: **9**
Bağ, bahçe.

Ḥüsn bāġında ṭabīʿat bāġbānı dikmedi
Ḳadd-i dil-cūyuñ gibi bir serv-i raʿnā dostum

15. **bāġında:**-*ın, -da*
Gazel 276
Mısra: **9**
Bağ, bahçe.

Ḥüsn bāġında görmedi Aḥmed Eñegüñ gibi dil-sitān alma

16. **bāġ:**
Gazel 295
Mısra: **8**
Bağ, bahçe.

Öyküdügiyçün kākül-i reyḥānuña sünbül
Bāġ içre ṣabā ṣaçını anuñ yola yazdı

17. **bāġ:**
Kaside 6
Mısra: **141**
Bağ, bahçe.

ʿAdlüñle yatur mest oluban bāġ yolında
Zerrīn külehiyle giceler nergis-i şehlā

18. **bāġda:**-*da*
Kaside 13
Mısra: **41**
Bağ, bahçe.

Bāġda bād-ı ṣabāyı gülşen-ārā gösteren
Zülf-i yāruñ şemme-i būy-ı ʿabīr-efşānıdur

19. **bāġına:**-*-ı, --n, --a*
Kaside 29
Mısra: **73**
Bağ, bahçe.

Söz bāġına bir naḳş u nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

20. **bāġa:**-*a*
Kaside 32
Mısra: **1**
Bağ, bahçe.

Sepīde-dem ki ḳadem başdı bāġa bād-ı ḫazān
Döşedi aṭlas-ı zer-beft ayaġına bostān

21. **bāġından:**-*ı, -n, -dan*
Nazm 16
Mısra: **1**
Bağ, bahçe.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

22. **bāġı:**-*ı*
Nazm 21
Mısra: **4**
Bağ, bahçe.

Gördügümce şanuram ḫālini kāküllerle
Hind bāġı ṭonanupdur yine fülfüllerle

23. **bāġ:**
Terci-bend 2
Mısra: **67**
Bağ, bahçe.

Düzdi bāġ içre encümen lāle
Aldı cām oldı bī-ḫazen lāle

24. **bāġa:**-*a*
Terci-bend 2
Mısra: **110**
Bağ, bahçe.

Nice kim ḫurrem ola bāġ-ı bahār
Ola ol bāġa bāġbān bülbül

25. **bāġı:**-*ı*
Terci-bend 2
Mısra: **3**
Bağ, bahçe.

Seyr ider serv bāġı bī-ser ü pā
Aġdı başına çün hevā-yı ṣabā

26. **bāġı:**-*ı*
Gazel 49
Mısra: **11**
Bağ II bahçe.

Nergis gözi yaşıyla ḳılur bāġı lālezār
Çün ġamzeñ oḳı ḫūn-ı cigerden nişān virür

27. **bāġı:**-*ı*
Gazel 165
Mısra: **1**
Bağ II bahçe.

Cān bāġı servidür ḳad-i dil-cūsı Ḳāsımuñ
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

28. **bāġ:**
Kaside 13
Mısra: **81**
Bağ II bahçe.

Bāġ içinde tā zümürrüd taḫt ura sulṭān-ı gül
Al sancaḳ ḳalduran tā lāle-i nuʿmānidür

29. **bāġı:**-*ı*
Terci-bend 2
Mısra: **47**
Bağ II bahçe.

Bāġı müşkīn nefesle ṭutmaġ içün
Açdı şeh medḥine dehān ġonca

30. **bāġa:**-*a*
Mesnevi 4
Mısra: **38**
Bahçe, sebze ve meyve ekilip dikilen ve üretilen yer (Gül bahçesi bağlamında).

Ṭılısm itdi ruḫına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

31. **bāġında:**-*ı(n), -da*
Gazel 306
Mısra: **1**
Bağ II Yeryüzü.

Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaşr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

32. **bāġında:**-*ı, -n, -da*
Nazm 16
Mısra: **3**
Bahçe, bağ.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

33. **bāġı:**-*ı*
Gazel 27
Mısra: **5**
Bağ, bahçe. II Güzellik.

Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i s̲emer güstāḫ

34. **bāġa:**-*a*
Gazel 166
Mısra: **6**
Bağ, bahçe ll Sevgilinin yüzü.

Miskīnlik itmeseydi şaçı bāġbānına
Girmezdi bāġa beñleri hindūsı Ḳāsımuñ

35. **bāġ:**
Gazel 52
Mısra: **9**
Bağ, bahçe, bostan.

ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫ̬ār u zāruñdur

36. **bāġ:**
Kaside 8
Mısra: **58**
Bağ, bahçe, bostan.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

37. **bāġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 40
Mısra: **13**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer ll Sevgilinin yüzü.

Ey dil-ārāmum cemālüñ bāġına irmez İrem
Nice kim şol ḫūşe-i zülf-i perīşān andadur

38. **bāġında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 322
Mısra: **8**
Yeşillik, çiçekli, ağaçlı yer ll Sevgilinin yüzü.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

39. **bāġa:**-*a*
Nazm 4
Mısra: **15**
Bağ, bahçe, yeşillik yer.

Anuñ bükāsı şöyle ṣafā virdi bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest eyledi nevā

40. **bāġda:**-*da*
Gazel 78
Mısra: **9**
Bağ, bahçe, yeşillik yer.

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öykündi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

41. **bāġuñ:**-*uñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **5**
Bağ, bahçe. II Âlem, dünya.

Ebr-i nīsān ṣu sepüp ṣaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

42. **bāġ:**
Kaside 19
Mısra: **2**
Bağ, bahçe. II Dünya.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

43. **bāġında:**-*ın, -da*
Gazel 288
Mısra: **5**
Bağ, bahçe, bostan II dünya.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḫūr ile ġılmān ḳucmaġa

bāġ u bahār:

1. **bāġ u bahār:**
Gazel 291
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bahçe ve bahar II Sevgilinin yüzü.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulıġı

bāġ u bahār-ı dil:

1. **bāġ u bahār-ı dil:**
Gazel 331
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün baharı ve bahçesi.

Gül yüzüñ bāġ u bahār-ı dil ü cāndur çelebī
Servüñ ārāyiş-i bostān-ı revāndur çelebī

bāġ u būstān:

1. **bāġ u bustān:**
Gazel 122
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bağ ve bahçe.

Aḥmed idelden temāşā ḫadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

2. **bāġ u būstān:**
Kaside 21
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Bağ ve bahçe.

Ṣalın ey serv-ḳad ki eşkümden
Yollaruñ bāġ u būstān bulduñ

bāġ-bān:

1. **bāġ-bān:**
Gazel 257
Mısra: **19**
Bağcı, bahçıvan.

Bāġ-bān zülfüñ ḫarīf olmazdı ḫüsnüñ bezmine
Mā-ḫażar avcında şol sīb-i zenaḫdān olmasa

2. **bāġ-bān:**
Gazel 304
Mısra: **24**
Bağcı, bahçıvan.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

bāġbān:

1. **bāġbānı:**-*ı*
Gazel 40
Mısra: **6**
Bağcı, bahçıvan.

Bāġ-ı ḥüsnüñ āb-ı ḥayvānla ṣuvarulduġı-yʾçün
Dīvlerdür bāġbānı mīve-i cān andadur

2. **bāġbānı:**-*ı*
Gazel 198
Mısra: **9**
Bağcı, bahçıvan.

Ḥüsn bāġında ṭabīʿat bāġbānı dikmedi
Ḳadd-i dil-cūyuñ gibi bir serv-i raʿnā dostum

3. **bāġbāndur:**-*dur*
Gazel 309
Mısra: **6**
Bağcı, bahçıvan.

Sākin-i kūyuñ kʾıraḳdan göre gül ruḫsāruñı
Bāġbāndur kʾolımaz berg-i güle ḳādir daḫı

4. **bāġbānına:**-*ı, -na*
Gazel 166
Mısra: **5**
Bahçıvan.

Miskīnlik itmeseydi şaçı bāġbānına
Girmezdi bāġa beñleri hindūsı Ḳāsımuñ

5. **bāġbān:**
Terci-bend 2
Mısra: **110**
Bahçıvan.

Nice kim ḫurrem ola bāġ-ı bahār
Ola ol bāġa bāġbān bülbül

6. **bāġbān:**
Gazel 43
Mısra: **12**
(Fars.) Bağ bekçisi, bahçıvan.

Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür:

1. **bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür:**-*dür*
Gazel 46
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesinin bahçıvanı.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫında zülf-i dost
Bezm-i ḥüsne gelmiş avcında gül ü nesrīni var

2. **bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür:**-*dür*
Kaside 11
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesinin bahçıvanı.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ki bezmüñʾçün ider
Dāmenin pür-verd-i aḥmer kākül-i müşkīn-i dost

bāġbān-ı dil:

1. **bāġbān-ı dil:**
Kaside 26
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gönül bahçıvanı.

Ol serve ḳarşu āh idemez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

bāġbān-ı gülistān-ı ḥüsndür:

1. **bāġbān-ı gülistān-ı ḥüsndür:**-*dür*
Gazel 50
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin gül bahçesinin bahçıvanı.

Zülfüñ ki bāġbān-ı gülistān-ı ḥüsndür
Avcında deste deste gül ü nesteren ṭutar

bāġçe-i raḥmeti:

1. **bāġçe-i raḥmeti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet bahçesi.

Her ümīdüm gülini dirmege her ṣubḥ umaram
Açıla bāġçe-i raḥmeti dervīşlerüñ

baġdād:

1. **baġdād:**
Gazel 138
Mısra: **8**
Bağdat şehri.

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥasretinden her dem ey Yūsuf-cemāl
Nīl-i çeşmümden döker Baġdād göñlüm Rūma Şaṭ

2. **baġdādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 245
Mısra: **11**
Bağdat.

Her dem aḳıd eşküñi yāruñ ruḫı Baġdādına
Ey gözüm çünkim nişān-ı Dicle-i Baġdādsın

bāġ-ı bahār:

1. **bāġ-ı bahār:**
Terci-bend 2
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Bahar bahçesi.

Nice kim ḫurrem ola bāġ-ı bahār
Ola ol bāġa bāġbān bülbül

bāġ-ı behişt:

1. **bāġ-ı behişt:**
Terci-bend 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Bāġ-ı behişt ʿaks-i cemāli Muḥammedüñ
ʿArş-ı mecīd vaṣf-ı kemāli Muḥammedüñ

bāġ-ı bihişt:

1. **bāġ-ı bihişt:**
Gazel 71
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Zülfüñ ki mesken eyledi gülzār-ı ḥüsnüñi
Ṭāvūsdur ki bāġ-ı bihişt içre bestedür

bāġ-ı cemālin:

1. **bāġ-ı cemālin:**-*in*
Gazel 266
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik bağı.

Eşküm seḥābı bāġ-ı cemālin ṣuvardı kim
Ezhār-ı ḥüsn-i yārı maḥabbet-simār ide

bāġ-ı cennet:

1. **bāġ-ı cennet:**
Gazel 56
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Gül yüzi gülşenini görmeyicek
Bāġ-ı cennet gözüme ḫār gelür

2. **bāġ-ı cennet:**
Gazel 100
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Dil cemālüñsüz cüdādur nev-bahār-ı ḥüsnden
Bāġ-ı cennet bülbülin gör kim gülistānsuz geçer

3. **bāġ-ı cennet:**
Gazel 164
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Bāġ-ı cennet mi bu ḥüsn-i dilsitānı Yūsufuñ
Menbaʿ-ı kevs̱er mi yā şīrīn dehānı Yūsufuñ

4. **bāġ-ı cennet:**
Gazel 164
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Bāġ-ı cennet gördi ḳaddüñde didi Cibrīl-i rūḥ
Müntehādur Sidreden serv-i revānı Yūsufuñ

bāġ-ı cennetde:

1. **bāġ-ı cennetde:***-de*
Gazel 271
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Nigārā bāġ-ı cennetde yā miskīn ḫūşedür zülfüñ
Yaʿanberden ḥamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

bāġ-ı cennetden:

1. **bāġ-ı cennetden:***-den*
Gazel 175
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Eşk-i çeşmüm şol ḳadar āb itdi yoluñda sebīl
Kʾoldı gülzār-ı cemālüñ bāġ-ı cennetden cemīl

bāġ-ı cennetdür:

1. **bāġ-ı cennetdür:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Sür raḳībi ravża-i kūyuñdan ey ḥūrī-liḳā
Bāġ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun

bāġ-ı çeşmümden:

1. **bāġ-ı çeşmümden:***-üm, -den*
Gazel 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Göz bahçesi.

Ḫār-ı müjgānumda fīʾl-ḥāl açılur nesrīn-i eşk
Bāġ-ı çeşmümden çün ol gül yapraġı pinhān olur

bāġ-ı cihān:

1. **bāġ-ı cihān:**
Kaside 19
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Dünya bahçesi.

Nice kim nevrūz ile zīnet bula bāġ-ı cihān
Eylesün ferr-i ruḫuñ eyvānuñı ḫuld-i berīn

bāġ-ı cihānda:

1. **bāġ-ı cihānda:***-da*
Gazel 32
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dünya bahçesi.

Bāġ-ı cihānda bitmeye ey naḫl-i fitne-bār
Şīrīn lebüñ gibi daḫı ḫurmā-yı ter leẕīẕ

2. **bāġ-ı cihānda:***-da*
Terci-bend 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Dünya bahçesi.

Ezhār-ı raḥmet ile maḥabbet-s̱imārdur
Bāġ-ı cihānda ḳadd-i nihāli Muḥammedüñ

bāġ-ı cihāndan:

1. **bāġ-ı cihāndan:***-dan*
Gazel 173
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dünya bahçesi; gezinti, seyir yeri.

Serv-i āzāda dimeñ bāġ-ı cihāndan çıḳmaz
Boynı bağlu ḳulıdur bir yañağı gülgūnuñ

bāġ-ı cihānı:

1. **bāġ-ı cihānı:***-ı*
Kaside 20
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dünya bahçesi.

Şuvardı bāġ-ı cihānı seḫāsı ebri ile
Yemiş yerine cevāhir bitürdi şāḫ-ı nihāl

bāġ-ı cinān:

1. **bāġ-ı cinān:**
Gazel 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

ʿArż eyleyeli ḥüsn-i dil-ārāñı cihāna
ʿĀlem yüzini bāġ-ı cinān eyledüñ ey dost

2. **bāġ-ı cinān:**
Kaside 6
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Şol bāġ-ı cinān kim pür ola ḥūr ile ġılmān
Gūyā ki meleklerle ṭolar Kaʿbe-i ʿulyā

3. **bāġ-ı cinān:**
Kaside 9
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh mıdur zülfi kim döker
Bāġ-ı cinān yaḳasına bend-i miyānı müşk

bāġ-ı cinândan:

1. **bāġ-ı cinândan:**-*dan*
Gazel 33
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Hecrüñ cehenneminde yanan mübtelālara
Kūyuñ nesīmi bāġ-ı cinândan ḫaber virür

bāġ-ı cinândur:

1. **bāġ-ı cinândur:**-*dur*
Gazel 282
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cinândur dimege
Dil mi varur lebüñe çeşme-i cândur dimege

bāġ-ı cūd:

1. **bāġ-ı cūd:**
Kaside 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik bahçesi.

Ey muḥīt-i keremüñ ḳaṭresi ʿummān-ı kerem
Bāġ-ı cūd ebr-i kefüñden ṭolu bārān-ı kerem

bāġ-ı eşʿārumı:

1. **bāġ-ı eşʿārumı:**-*um, -ı*
Mesnevi 3
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **-**
Şiirlerimin bahçesi.

Müzeyyen ḳılup ḥūr-ı efkārumı
Bihişt eyledüm bāġ-ı eşʿārumı

bāġ-ı firdevs:

1. **bāġ-ı firdevs:**
Gazel 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Ne belā-engīzdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör
Bāġ-ı firdevs getürmiş seyr ider ṭūbāyı gör

bāġ-ı ḥüsnin:

1. **bāġ-ı ḥüsnin:**
Gazel 349
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik bahçesi.

Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstī
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstī

bāġ-ı ḥüsnüñ:

1. **bāġ-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 40
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik bahçesi.

Bāġ-ı ḥüsnüñ āb-ı ḥayvānla ṣuvarulduġı-yʾçün
Dīvlerdür bāġbānı mīve-i cān andadur

bāġ-ı ḥüsnüñde:

1. **bāġ-ı ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 124
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik bahçesi.

Bāġ-ı ḥüsnüñde serā-perdesine sünbülüñüñ
Güẕer itdükce ṣabā misk-i Ḫıṭādan geçmez

bāġ-ı ḥüsnüñi:

1. **bāġ-ı ḥüsnüñi:**-*üñ*
Gazel 338
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik bahçesi.

Gül-gūn ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥüsnüñi tāze nesīm-i mey

bāġ-ı irem:

1. **bāġ-ı irem:**
Kaside 8
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
İrem bahçesi, cennet bahçesi II Âd kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.

Eşcārı bir dem itse seḫāñ ebri terbiyet
Bāġ-ı İrem gibi getüre berg ü bār-ı laʿl

2. **bāġ-ı irem:**
Kaside 18
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
İrem bahçesi, cennet bahçesi II Âd kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.

Bāġ-ı İrem bülbülleri Aḥmed gibi gül-bāng ider
Kʾol gül-ʿiẕār-ı ʿandelīb-elḥāna ṣıḥḥat yaraşur

bāġ-ı iremde:

1. **bāġ-ı iremde:**-*de*
Kaside 30
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
İrem bahçesi, cennet bahçesi II Âd kavminin kralı olan Şeddad tarafından Tanrılık iddiasıyla cennet bahçelerinin özelliklerine benzetilerek yaptırılan bahçe; cennet bahçesi.

Ṭavr-ı ġazelde ḫāmesi ol şāhzādenüñ
Bāġ-ı iremde ṭūṭī-i şīrīn-zebān imiş

bāġ-ı iremden:

1. **bāġ-ı iremden:**-*den*
Gazel 348
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Düşde ʿavn-i ḫareminden görürem kim geçerem
Güẕer itmek ʿacābā bāġ-ı iremden ne-y-iki

bāġ-ı mülk:

1. **bāġ-ı mülk:**
Terkib-bend 1
Mısra: **67**

Kelime Tipi: **-**
Memleketin bağı.

Derdā ki ṣoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

bāġ-ı naẓmumuñ:

1. **bāġ-ı naẓmumuñ:***-um, -uñ*
Kaside 30
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Şiir bahçesi.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

bāġ-ı naẓmumuñ mīvesi:

1. **bāġ-ı naẓmumuñ mīvesi:**
Kaside 10
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Şiir bahçesinin meyvesi.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

bāġ-ı ʿömrüñ:

1. **bāġ-ı ʿömrüñ:***-üñ*
Terci-bend 2
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Ömür bahçesi.

Bāġ-ı ʿömrüñ bahārı ḫurrem olup
Ola medḥüñle şādumān bülbül

bāġ-ı ruhında:

1. **bāġ-ı ruḫında:***-ı, -nda*
Kaside 29
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yanak bahçesi.

Kim vaṣf ide ol ḫüsni kʾanuñ bāġ-ı ruḫında
Eyledi ḫacil nāfe-i tātārı benefşe

2. **bāġ-ı ruḫında:***-ı, -n, -da*
Nazm 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yanak bahçesi.

Bahār-ı ḫüsn iken bāġ-ı ruḫında
Benefşe bitmedin bozıldı dirler

bāġ-ı ruhuñda:

1. **bāġ-ı ruḫuñda:***-uñ, -da*
Gazel 142
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yanak bahçesi.

Bāġ-ı ruḫuñda çāh-ı zenaḫdānı ḥasreti
Cennet çemenlerin baña zindān ider dirīġ

2. **bāġ-ı ruḫuñda:***-uñ, -da*
Gazel 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yanak bahçesi. || Sevgilinin gül bahçesine benzeyen yüzü.

Ṣaçuñ bir ḫaymedür bāġ-ı ruḫuñda
Kim aña rişte-i cāndandur aṭnāb

bāġ-ı ruḫuñdan:

1. **bāġ-ı ruḫuñdan:***-uñ, -dan*
Gazel 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yanak bahçesi.

Anuñʾçün uçar bāġ-ı ruḫuñdan ḫaṭ-ı zāġuñ
Bilür ki maḳām olmaz aña gülşen-i zībā

2. **bāġ-ı ruḫuñdan:***-uñ, -dan*
Gazel 61
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yanak bahçesi.

Ṣabā reyḥāncısı bāġ-ı ruḫuñdan
Nesīm-i sünbül ü reyḥān uġurlar

bāġ-ı vücūd:

1. **bāġ-ı vücūd:**
Kaside 16
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Vücut bahçesi. II Beden.

Bezenür serv boyuñla yine bu bāġ-ı vücūd
Açılur gül yüzüñ ile gül-i ḫandān-ı kerem

bāġ-ı zamānda:

1. **bāġ-ı zamānda:***-da*
Nazm 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Devrin bahçesi.

Reng-i ʿiẕārı zerd olup ol lāle-çihrenüñ
Bāġ-ı zamānda ḳalmadı būy-ı vefā dirīġ

bāġ-ı zamāne:

1. **bāġ-ı zamāne:**
Terkib-bend 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zamanenin, zamanın bağı, bahçesi.

Dolāb-ı çarḫ dökdügi seyl-i fenā imiş
Bāġ-ı zamāne ṭoptolu ḫār-ı cefā imiş

bāġ-ı zamānede:

1. **bāġ-ı zamānede:***-de*
Kaside 24
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
İçinde yaşanılan devrin bahçesi. II. Bir padişahın hükümranlık dönemi.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

bāġ-ı zamānı:

1. **bāġ-ı zamānı:***-ı*
Kıt'a 21
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İçinde yaşanılan devrin bahçesi. II. Bir padişahın hükümranlık dönemi. Bu dönemde yaşayan insanlar.

Ḥüsn ile bāġ-ı zamānı ḫurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīḫini ḫurrem binā

bağır:

1. **bağrın:***-ın*
Gazel 333
Mısra: **9**
Bağır, göğüs, ciğer II Gönül.

Başlu bağrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

bağışla-:

1. **bağışlar:**-*r*
Gazel 77
Mısra: **3**
Vermek, ihsan etmek, bahşetmek.

Yüzi īmān bağışlar ehl-i küfre
Gözi islām içinde rāhzendür

bağışla:

1. **bağışladı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **29**
Bir mal veya hakkı birine karşılıksız vermek, ihsan etmek.

Ser-i mülūke saʿādet bağışladı sāyeñ
Hümā-yı çetr-i hümāyūnuñ açalı per ü bāl

2. **bağışlayan:**-*y, -an*
Terkib-bend 1
Mısra: **89**
Vermek, ihsan etmek, bahşetmek.

Nuṣret ʿarūsı ḥüsnine behcet bağışlayan
Deryā-yı cūd gevheri Şeh Muṣṭafā ḳanı

bağışlar:

1. **bağışlar:**-*la, -r*
Gazel 36
Mısra: **5**
Vermek, ihsan etmek.

Dem gelür şevḳ-ı ruḥuñ ḥālet bağışlar ʿāşıḳa
Kʾayağı ṭopraġı ser-tā-ser gül-i sīr-āb olur

bağla:

1. **bağlanur:**-*n, -ur*
Gazel 96
Mısra: **2**
Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.

Her ḳaçan kim defter-i ʿışḳuñda dīvān bağlanur
Nām-ı dilber nāme-i ḥüsninde ʿunvān bağlanur

2. **bağlanur:**-*n, -ur*
Gazel 96
Mısra: **12**
Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān bağlanur

3. **bağlamış:**-*mış*
Gazel 13
Mısra: **4**
Bağlamak II örtmek, gizlemek.

Bir rūz durur ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ
Kim zülfüñ ile bağlamış iki ṭarafın şeb

4. **bağlamış:**-*mış*
Kaside 11
Mısra: **4**
Bağlamak, düğümlemek.

ʿAnberīne daḳmaġ içün bir perīnüñ boynına
Bağlamış müşkīn girihler kākül-i müşkīn-i dost

5. **bağla:**
Gazel 200
Mısra: **3**
İp, bağ veya başka bir araçla bir şeyi birbirine tutturmak.

Bağla zülfüñ bendini kim dāġ-ı ġamdan her yaña
Ḥalḳa-i ʿuşşāḳ-ı ser-gerdān ṭaġılmış dostum

6. **bağlanur:**-*n, -ur*
Gazel 96
Mısra: **10**
Bağlamak, sarmak, takmak.

Cān feraḥdan raḳṣ urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşīr-i bürrān bağlanur

7. **bağladı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **5**
Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak.

Bir meh-rikāb bağladı gülgūn-ı ḥüsnine
Cān ṣaydın aşmaġa iki fitrāk-i müşk-bār

8. **bağladı:**-*dı*
Gazel 256
Mısra: **4**
(İp) bağlamak, sarmak.

Gül yüzi mecmūʿası ḥallin ne bāb ile bilem
Yüz varaḳdan ġonca defter bağladı gül-zārda

9. **bağladı:**-*dı*
Gazel 166
Mısra: **12**
Bağlamak, düğümlemek; engellemek. (Büyü yapmak bağlamında).

Yılduz ṣayarsa dīde-i Aḥmed ne ṭañ kʾanuñ
Bağladı uyḳusın gözi cādūsı Ḳāsımuñ

10. **bağlasa:**-*sa*
Gazel 304
Mısra: **24**
Durdurmak, alıkoymak, menetmek.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān bağlasa yüz yirde beni āb gibi

bağlan:

1. **bağlanur:**-*ur*
Gazel 96
Mısra: **6**
İp, bağ gibi bir vâsıta ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, bağlı bulunmak.

Çün ṭulūʿ itdi ḳaşuñ ayı raḳībi eyle bend
Lā-cerem görinse māh-ı rūze şeyṭān bağlanur

2. **bağlanur:**-*ur*
Gazel 96
Mısra: **8**
Önüne engel konmak, kapatılmak.

Çīn-i zülfüñ göricek bāzār-ı misk olur kesād
Gerd-i rāhuñ añıcaḳ rāh-ı Şıfāhān bağlanur

3. **bağlanupdur:**
Gazel 21
Mısra: **13**
İp, bağ gibi bir vâsıta ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, bağlı bulunmak // (Bir kimseye veya şeye) Yakınlık duymak, ısınmak, sevgi beslemek.

Aḥmed işi gibi bağlanupdur
Ol ṭurra-i tāb-dār ey dost

4. **bağlanup:**-*up*
Gazel 173
Mısra: **7**
İp, bağ gibi bir vâsıta ile bir şeye, bir yere tutturulmuş olmak, bağlı bulunmak // (Bir kimseye veya şeye) Yakınlık duymak, ısınmak, sevgi beslemek.

Bağlanup zülfüñe diller düşdi ḥüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

5. **bağlanur:**-*ur*
Gazel 96
Mısra: **4**
Bağlanmak, tutulmak.

Ḥoḳḳa-i laʿlüñ ne rīv eyler ʿaceb cān ḳaṣdına
Kʾaña itdükce naẓar bu çeşm-i giryān bağlanur

bağlan-:

1. **bağlandı:**-*-dı*
Gazel 181
Mısra: **2**
1. Tutunmak. 2. Bağlanmak. 3. Âşık olmak. (Sevgilinin saçlarına bağlanmak).

Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil
Ġam bendine bağlandı bir āvāra ne müşkil

2. **bağlanur:**-*ur*
Gazel 96
Mısra: **1**
Toplanmak, bir araya gelmek.

Her ḳaçan kim defter-i ʿışḳuñda dīvān bağlanur
Nām-ı dilber nāme-i ḥüsninde ʿunvān bağlanur

bağlayu bilürdi:

1. **bağlayu bilürdi:**-*ür , -idi-ür, -idi*
Kaside 29
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Bağlamaya gücü yetmek.

ʿAdlüñde dutup kimse mi bağlayu bilürdi
Ter-dāmen olup gezmese bāzārı benefşe

bağlu:

1. **bağlu:**
Gazel 244
Mısra: **11**
Bağlı, bağlanmış.

Şānede şehbāz-ı zülfüñ bağlu ṭururken henüz
Biñ göñül murġın alursın ne ʿaceb ṣayyādsın

2. **bağlu:**
Kaside 6
Mısra: **166**
Bağlı, bağlanmış.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī
Şeh ʿahdi durur bağlu gerek ẓulmet ü sevdā

3. **bağludur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **22**
İp veya başka bir araçla bir şeye, bir yere bağlanmış olan. || Bir kimseye veya bir şeye duygusal bağlarla bağlanmış olan, tutkun, merbut.

Bu s̲enā murġı uçarsa ne ʿaceb Sidreye dek
Bağludur şehperine midḥat-i dervīşlerüñ

4. **bağludur:**-*dur*
Gazel 306
Mısra: **12**
Bağlı, bağlanmış durumda.

Çeşm-i Aḥmedʾde ḫayāl-i zülf ü ebrūñ ey nigār
Bağludur zencīr ile deryā yüzinde pül gibi

5. **bağludur:**-*dur*
Kaside 11
Mısra: **75**
Bağlı, bağlanmış durumda.

Līk ser-gerdānlıġından bağludur işüm gibi
Şan ki ḫālümdür muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

bağr:

1. **bağrını:**-*ını*
Terci-bend 1
Mısra: **77**
Bağır, kalp, gönül.

Şol cān ki deldi bağrını tīr-i maḥabbetüñ
Açdı sarāy-ı ḳalbine Ḥaḳ revzen-i yaḳīn

2. **bağrı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **12**
Bağır, göğüs, sine. II Gönül.

Sevdā-yı çīn-i zülfüñe düşüp ciger yaḳar
Āhū-yı Çīn anuñʾçün olur bağrı ḳanı müşk

3. **bağrumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 186
Mısra: **11**
Bağır II Aşığın gönlü.

Didüm kim bağrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı ağzındadur ḳanum

4. **bağrumı:**-*um, -ı*
Gazel 275
Mısra: **1**
Bağır II Aşığın gönlü.

Bağrumı dāġ-ı ġamuñla lāle-veş ḫūn eyleme
Zaʿferānın yüzümüñ yaşumla gül-gūn eyleme

5. **bağrumuñ:**-*um, -uñ*
Kaside 28
Mısra: **6**
Bağır II Aşığın gönlü.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Bağrumuñ ḳanı henüz ol tīr-i peykāndan ṭamar

6. **bağrumı:**-*um, -ı*
Murabba 1
Mısra: **14**
Bağır II Aşığın gönlü.

Felegüñ nūş iderem nīşini sāġarlar ile

Ṭoġradı ḫār-ı cefā baġrumı ḫançerler ile

7. **baġrında:**-*ın, -da*
Gazel 141
Mısra: **1**
Bağır II Aşığın gönlü.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

8. **baġrını:**-*ı, -(n)ı*
Gazel 17
Mısra: **10**
(Âşığın) sinesi, gönlü.

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed
Çün ġonca gibi baġrını ḳan eyledüñ ey dost

9. **baġrını:**-*ı, -(n)ı*
Gazel 102
Mısra: **6**
(Âşığın) sinesi, gönlü.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

10. **baġrum:**-*(u)m*
Gazel 41
Mısra: **5**
(Âşığın) sinesi, göğsü.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henūz ol tīr ü peykān andadur

11. **baġrum:**-*(u)m*
Gazel 177
Mısra: **4**
(Âşığın) bağrı, gönlü.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu baġrum zaḫmına merhem urur peykān degül

12. **baġrum:**-*(u)m*
Kıt'a 2
Mısra: **12**
(Âşığın) bağrı, gönlü.

Velī dün bir ḳadeḥ ṣunduñ kʾanuñla
Bugün mey gibi baġrum ḳan idersin

baġrı biryān olmamış:

1. **baġrı biryān olmamış:**
Gazel 132
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü kebap olmak II Çok acı çekmek (aşk bağlamında).

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış

baġrı yanup:

1. **baġrı yanup:**
Gazel 314
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Üzüntü çekmek, çok acı duymak.

Görelden Aḥmedʾüñ sūzını micmer
Yanup baġrı içine tāsa düşdi

baġrın hūn eyledi:

1. **baġrın ḫūn eyledi:**-*di*
Gazel 313
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çok ıstırap çekmek, yüreği parça parça olmak.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

baġrın yaḳmayan:

1. **baġrın yaḳmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 309
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Çok ıstırap çekmek, çok kederlenmek.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi baġrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

baġrına başar:

1. **baġrına başar:**-*ar*
Gazel 308
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kucaklamak, kollarıyla sıkıca sarmak; birini sevgi ve şefkatle yanına alıp korumak, ilgi göstermek.

Dil başar baġrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Şaḳınur sīne şaçuñ küfrini īmānı gibi

2. **baġrına başar:**-*ar*
Kaside 24
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kucaklamak.

Naḫcīr ol oḳı baġrına nʾiçün başar diyü
Ḳan itdi reşkden cigerin āhū-yı tātār

baġrını ḳan itdi:

1. **baġrını ḳan itdi:**-*di*
Gazel 180
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çok ıstırap çektirmek, yüreği parça parça etmek.

Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ
Ey boyı serv ey yüzi gülzār ḳaçma gel

baġrum ḳan olupdur:

1. **baġrum ḳan olupdur:**
Gazel 306
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bağrı kan olmak: Çok ıstırap çekmek, yüreği paramparça olmak.

Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaṣr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

baġrumı biryān ider:

1. **baġrumı biryān ider:**-*er*
Gazel 142
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü kebap olmak II Çok acı çekmek (aşk bağlamında).

Mey diyü ḳanum içeli mestāne gözlerüñ
Tennūr-ı ġamda baġrumı biryān ider dirīġ

baġrumı delen:

1. **baġrumı delen:**-*en-um, -ı*
Gazel 257
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bağrını delmek: çok dokunmak, içine işlemek.

Kirpügüñ zaḫm urıcaḳ baġrumı ġamzeñdür delen
Tīr igende kār-ger olmazdı peykān olmasa

bahā:

1. **bahāsını:**-*sı, -n, -ı*
Kaside 8
Mısra: **103**
Far. Kıymet, değer, bedel.

ʿAyb itme kim bahāsını görmiş terāzūda
Bir saḫt-rūdur ey şeh-i Cem-iḳtidār laʿl

2. **bahācıġum:**-*cıġum*
Gazel 203
Mısra: **14**
Güzellik, zarafet.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

3. **bahāya:**-*ya*
Gazel 270
Mısra: **16**
Değer, bedel, fiyat.

Şatılduġında Yūsuf dartıldı gerçi miske
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

4. **bahā:**
Nazm 4
Mısra: **8**
Değer, bedel, fiyat.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

5. **bahā:**
Gazel 6
Mısra: **4**
Değer, bedel, karşılık.

Ey māh-ı ḥüsne mihr-i ruḫından bahā viren
Olmaz iki cihān seni bir görmege bahā

bahā bulmazdı:

1. **bahā bulmazdı:**-*maz , -dı*
Kaside 8
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetlenmek.

Yüz sürmeseydi sikkeñe bulmazdı zer bahā
Bulmasa nāmuñ olmaz idi nāmdār laʿl

bahā bulur:

1. **bahā bulur:**-*ur*
Gazel 81
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetlenmek.

Aḥmed eger sözlerüñ kāsid olursa ġam degül
Cevher-i naẓmuñ bahā bulur ḫarīdāruñ gelür

bahā vir:

1. **bahā vir:**
Gazel 129
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Değer vermek, paha biçmek.

Didüm çün göñlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

bahā viren:

1. **bahā viren:**-*en*
Gazel 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kıymet; değer vermek.

Ey māh-ı ḥüsne mihr-i ruḫından bahā viren
Olmaz iki cihān seni bir görmege bahā

2. **bahā viren:**-*en*
Kaside 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Kıymet; değer vermek.

Ey kān-ı ḥüsne laʿl-i lebinden bahā viren
Bir ḫandeñüñ bahāsı degül ṣad hezār laʿl

bahār:

1. **bahār:**
Gazel 71
Mısra: **3**
Bahar mevsimi.

Tāze bahār olalı cemālüñ çemenleri
Sünbül ṣaçuñ benefşeleri deste destedür

2. **bahār:**
Gazel 281
Mısra: **8**
Bahar mevsimi.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

3. **bahārın:**-*ın*
Gazel 341
Mısra: **9**
Bahar mevsimi.

Görüp ḥüsni bahārın ġam yimez Aḥmed helākinden
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrī

4. **bahāruñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **2**
Bahar mevsimi.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

5. **bahār:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Bahar mevsimi.

Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

6. **bahārına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 23
Mısra: **93**
Bahar mevsimi.

Dīvāne olmadıysa bahārına baḫtuñuñ
Devrüñde nʾiçün aġlar imiş zār zār āb

7. **bahār:**
Kaside 24
Mısra: **58**
Bahar mevsimi.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

8. **bahāruñ:***-uñ*
Kaside 29
Mısra: **98**
Bahar mevsimi.

Nice ki gülistānuñ ola reng rezi bād
Nice ki bahāruñ ola ʿaṭṭārı benefşe

9. **bahār:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Bahar mevsimi II eğlence ve kavuşma zamanı.

Yüzüñ gören ṭudaġuña germ olmasun mı kim
Düşmez bahār ṣoḥbetine bī-şarāb gül

10. **bahār:**
Gazel 108
Mısra: **2**
Bahar II güzellik.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

11. **bahār:**
Kaside 21
Mısra: **18**
Bahar II güzellik.

Yüzi vaṣfında sāz dut bülbül
Ki bahār içre būstān bulduñ

12. **bahārı:***-ı*
Terci-bend 2
Mısra: **111**
Bahar II güzellik.

Bāġ-ı ʿömrüñ bahārı ḫurrem olup
Ola medḥüñle şādumān bülbül

13. **bahārı:***-ı*
Kaside 24
Mısra: **53**
Bahar mevsimi.

Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer ṣaçdı berg ü bār

14. **bahārı:***-ı*
Kaside 24
Mısra: **69**
Bahar mevsimi, ilkbahar.

Baḫtuñ bahārı ʿömr-i ʿadūñı ḫazān idüp
Dest-i zamāne ʿīdüñe olsun güher-niṣār

15. **bahār:**
Kaside 27
Mısra: **30**
Bahar mevsimi, ilkbahar.

Sāyir ʿuhūddan yig ola ʿahd-i devletüñ
Bāḳī fuṣūlden nitekim yig olur bahār

16. **bahār:**
Kaside 32
Mısra: **15**
Bahar mevsimi, ilkbahar.

Ḳanı bahār demi kim bu dehr-i pīr-i kühen
Bezerdi kendüyi ṣan kim nigār-ı tāze cevān

17. **bahārı:***-ı*
Kaside 22
Mısra: **27**
Bahar, ilkbahar.

Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzigāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

18. **bahārında:***-ı, -nda*
Kaside 29
Mısra: **3**
Bahar mevsimi. II Gençlik dönemi.

Bir ḫüsn bahārında sekiz cenneti gördüm
Kʾolmışdı zemīni gül ü dīvārı benefşe

19. **bahārı:***-ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **9**
Bahar mevsimi. II Güzellik, gençlik.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

20. **bahār:**
Gazel 1
Mısra: **15**
Bahar mevsimi II Sevgilinin bahar gibi güzel yanakları.

Ruḫlaruñ aç ʿaks-i ḫüsnüñden bahār it ʿālemi
Ṣaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

21. **bahār:**
Gazel 21
Mısra: **6**
Bahar mevsimi II Sevgilinin bahar gibi güzel yanakları.

Gül ruḫlaruñ oldı gün yüzüñde
Bir ayda iki bahār ey dost

22. **bahārı:***-ı*
Gazel 243
Mısra: **11**
Bahar mevsimi, ilkbahar. II Güzellik, tazelik.

Didüm ey ḫüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

bahār-ı ʿārıżuñı:

1. **bahār-ı ʿārıżuñı:***-uñ, -ı*
Gazel 176
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Bahara benzeyen yanağı.

ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḫayādan gülāb gül

bahār-ı bāġ-ı devletsin:

1. **bahār-ı bāġ-ı devletsin:***-sin*
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Devlet bağının baharı (devleti ihya eden, canlandıran anlamında).

Bahār-ı bāġ-ı devletsin yed-i ḳudretle bezmüñe
Hemīşe bezm-i aḳdesden gül-i şādī niṣār olsun

bahār-ı cān u dil:

1. **bahār-ı cān u dil:**
Kaside 13
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönlün baharı.

Ey ḫayāl-i sāye-i zülfüñ bahār-ı cān u dil
Bülbülüñ ḫoş gör ki ḥüsnüñ bāġınuñ mihmānıdur

bahār-ı devlet-i şeh bāyezīd-i ferruh-fāl:

1. **bahār-ı devlet-i şeh bāyezīd-i ferruḫ-fāl:**
Kaside 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Uğurlu Sultan Bayezid'in devletinin, saltanatının baharı.

Şükür ki virdi yine rūzigāra ḥüsn ü cemāl
Bahār-ı devlet-i Şeh Bāyezīd-i ferruḫ-fāl

bahār-ı gülşen-i cennetden:

1. **bahār-ı gülşen-i cennetden:**-*den*
Kaside 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesinin baharı.

Bahār-ı gülşen-i cennetden ide müstaġnī
Kime kiʿarż ide dīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

bahār-ı ḥüsn:

1. **bahār-ı ḥüsn:**
Nazm 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik baharı.

Bahār-ı ḥüsn iken bāġ-ı ruḫında
Benefşe bitmedin bozıldı dirler

2. **bahār-ı ḥüsn:**
Gazel 157
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik baharı.

Bahār-ı ḥüsn ile sen tāze gül gibi ḫandān
Ve medmaʿī bi-hevāke ke muznetin bākī

bahār-ı ḥüsn ü behāda:

1. **bahār-ı ḥüsn ü behāda:**-*da*
Gazel 238
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve zarafet baharı.

Bahār-ı ḥüsn ü behāda belālu bülbülinüñ
Gül-i teri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde:

1. **bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 343
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzelliğinin baharı.

Bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde defterinden anuñ
Ġazel diyü açılan tāze gül-sitān ola mı

bahār-ı ḥüsn ü ruḥuñ:

1. **bahār-ı ḥüsn ü ruḫuñ:**
Gazel 259
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin ve yüzün baharı.

Didüm tevbe-şikendür bahār-ı ḥüsn ü ruḫuñ
Ne seng-dil ide sen lāle-çihreden tevbe

bahār-ı ḥüsni:

1. **bahār-ı ḥüsni:**
Gazel 323
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik baharı.

Bahār-ı ḥüsni sen servüñ ṣalalı sāyesin cāna
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

bahār-ı ḥüsnüñ:

1. **bahār-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 125
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik baharı.

Bahār-ı ḥüsnüñ Aḥmedʾsüz geçürme
Ki bülbülsüz gül-i ḫandān yaraşmaz

2. **bahār-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Mesnevi 4
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik baharı.

Bahār-ı ḥüsnüñ ol ḥaṭdur ḫazānı
Ḳadeḥ ṣun ḫoş görelüm her zamānı

bahār-ı ravża-i envār:

1. **bahār-ı ravża-i envār:**
Kaside 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nurlar bahçesinin baharı.

Emīn-i maḫzen-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-dīn
Bahār-ı ravża-i envār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

bahār-ı ruḥ-ı yārum:

1. **bahār-ı ruḫ-ı yārum:**-*um*
Gazel 258
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağının baharı.

Ebr aġlamazdı dīde-i ḫūn-bārum olmasa
Gülmezdi gül bahār-ı ruḫ-ı yārum olmasa

bahār-ı ṭalʿatüñe:

1. **bahār-ı ṭalʿatüñe:**
Gazel 263
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) güzel yüzünün baharı.

Gözüm ebri bahār-ı ṭalʿatüñe
Virür ḥüsn ü bihālar tāze tāze

bahāristān:

1. **bahāristān:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Bahar mevsimi. II Çimenleri yeşermiş / çiçekleri açmış / bahar bahçesi.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur

Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

bahāsı:

1. **bahāsı:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Kıymet, bedel, karşılık.

Ey kān-ı ḥüsne laʿl-i lebinden bahā viren
Bir ḫandeñüñ bahāsı degül ṣad hezār laʿl

bahā-yı girān bulsa:

1. **bahā-yı girān bulsa:***-sa*
Kaside 9
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Çok değer kazanmak.

Fīʾl-cümle ḫāk-i sümm-i semendüñedür şebīh
ʿİzzetle bulsa ṭañ mı bahā-yı girān müşk

baḥr:

1. **baḥre:***-e*
Kaside 21
Mısra: **55**
Deniz, derya.

Baḥre daḫı düşerse lüʾlüʾ-vār
Ḫaşm boynında rīsmān bulduñ

2. **baḥrında:***-ın, -da*
Mesnevi 3
Mısra: **89**
Deniz, derya.

Münācāt baḥrında ġavvāṣuñ it
Ṭalebkār-ı lüʾlüʾ-i iḫlāṣuñ it

3. **baḥrdür:***-dur*
Kaside 20
Mısra: **41**
Deniz.

Ne baḥrdür ʿacebā cünd-i bī-şumāruñ kim
ʿAdīdühüm ke-rimālin fuʾāduhum ke-cibāl

4. **baḥr:**
Gazel 240
Mısra: **12**
Ar. Deniz.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şehvār isteyen

5. **baḥr:**
Terkib-bend 1
Mısra: **61**
Ar. Deniz.

Baḥr ile kāna daʿvī-i faẓl itse himmeti
Ṣıdḳ-ı maḳāline dil ü desti güvāh idi

6. **baḥrinde:***-i, -n, -de*
Gazel 264
Mısra: **13**
(Ar.) Deniz, deryâ.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

bahr-i ahżar:

1. **baḥr-i aḫżar:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yeşil deniz; Hint Okyanusu, Akdeniz.

Baḥr-i aḫżar ne durur ḳulzüm-i cūdında ḥabāb
Ḳaṭre-i feyżi nedür ebr-i dür-efşān-ı kerem

bahr-i bī-girān:

1. **baḥr-i bī-girān:**
Kaside 21
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Uçsuz bucaksız deniz.

Kefi şol ebr-i dür-feşāndur kim
Ḳaṭresin baḥr-i bī-girān bulduñ

bahr-i cüddur:

1. **baḥr-i cüddur:***-dur*
Kaside 23
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.

Bir baḥr-i cüddur ki eger imtiḥān içün
Ṣuya elin ṣoḳarsa olur dür-niṣār āb

bahr-i cūdı:

1. **baḥr-i cūdı:***-ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḥr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḫı

bahr-i cūdsın:

1. **baḥr-i cūdsın:***-sın*
Kaside 27
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.

Bir baḥr-i cūdsın ki cebīninde sāʾilüñ
Bārān-ı baḫşişüñ ḳomadı gerd-i iftiḳār

bahr-i cūduñ:

1. **baḥr-i cūduñ:***-uñ*
Kaside 15
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.

Baḥr-i cūduñ nice şerḥ ola kʾanuñ reşḥasıdur
Ḥāṣıl-ı kān-ı seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

bahr-i cūduñda:

1. **baḥr-i cūduñda:***-uñ, -da*
Kaside 16
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.

Baḥr-i cūduñda ʿaṭā zevraḳına yelken urup
Bād-ı luṭfuñla bugün gezdürür uş anı kerem

bahr-i cūduñdan:

1. **baḥr-i cūduñdan:***-uñ, -dan*
Kaside 7
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.

Baḥr-i cūduñdan felek fülkin cevāhir ṭoldurup
Düzedür şekl-i hilālīden gümüş lenger güneş

bahr-i dilden:

1. **baḥr-i dilden:**-*den*
Mesnevi 3
Mısra: **167**
Kelime Tipi: **-**
Gönül denizi.

Çıḳar baḥr-i dilden yine bir güher
Deger müjdegānīsi biñ kān-ı zer

bahr-i eşkümde:

1. **baḥr-i eşkümde:**-*üm, -de*
Kaside 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı denizi.

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳı bulmazdı necāt
Yetişüp Ḫıżr-ı ḫaṭuñ eylemese yarluġı

2. **baḥr-i eşkümde:**-*üm, -de*
Kaside 19
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı denizi.

Buldı göñlüm baḥr-i eşkümde ḫayāl-i laʿlüñi
Ḫoş müyesser oldı ol ġavvāṣa bu engüşterīn

bahr-i ġamda:

1. **baḥr-i ġamda:**-*da*
Kaside 7
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Dert, keder denizi.

Baḥr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

bahr-i hūn:

1. **baḥr-i ḫūn:**
Mesnevi 3
Mısra: **208**
Kelime Tipi: **-**
Kan denizi.

Sipāh-ı ʿadūdan ḳırılan gürūh
Yata baḥr-i ḫūn içre mānend-i kūh

bahr-i ḥüsnüñ:

1. **baḥr-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 215
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik denizi.

Baḥr-i ḥüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āfītāb
Yā Rab ol ḥüsnüñ senāsın ben nice iḥṣā ḳılam

bahr-i ʿışḳuñda:

1. **baḥr-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 159
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşk denizi.

Baḥr-i ʿışḳuñda çeküp almaġa göñlüm zevraḳın
Dest-i cevrüñle ḫam-ı zülfüñi çengāl eyledüñ

bahr-i raḥmet-i ḥaḳdur:

1. **baḥr-i raḥmet-i ḥaḳdur:**-*dur*
Kaside 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın rahmet denizi.

Ya baḥr-i raḥmet-i Ḥaḳdur ki luṭfı mevciyle ider
Niṣār-ı gevher-i şeh-vār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

bahr-i sipihr:

1. **baḥr-i sipihr:**
Kaside 6
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzü denizi.

Hem baḥr-i sipihr anda ḥabāb-ı güẕerāndur
Hem ḫūt-ı felekdür aña dil-teşne vü ẓamʾā

bahr-i suhanda:

1. **baḥr-i suḫanda:**-*da*
Gazel 42
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Söz/şiir denizi.

Şiʿri Aḥmedʾüñ şehā nemekīn olduġı bu kim
Baḥr-i suḫanda dāmen-i Selmān ṭutup durur

bahr-i şūra:

1. **baḥr-i şūra:**-*a*
Gazel 198
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Tuzlu deniz.

Baḥr-i şūra şalsañ aġzuñ yarınuñ bir ḳaṭrasın
Şübhesüz şīrīn olurdı yidi deryā dostum

bahr-i ṭabʿum:

1. **baḥr-i ṭabʿum:**-*um*
Kaside 12
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Yaratılış denizi (şairlik yeteneği bağlamında).

Bir senā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

bahr-i ʿummānı:

1. **baḥr-i ʿummānı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Umman Denizi. Büyük deniz, okyanus.

Kāse ṣunduḳda sāḳī-i keremi Baḥr-i ʿummānı cürʿadān bulduñ

bahs eylesün:

1. **baḥs eylesün:**-*sün*
Gazel 22
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İddialaşmak, bahse girmek.

Ṭıfl-ı dil çün mekteb-i ʿışḳuñdan almışdur sebaḳ
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḥs

bahs ide:

1. **baḥs ide:**-*e*
Gazel 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.

İtmesün ḫurşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḥs
Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḥs

bahs idemez:

1. **baḫs idemez:**-*e, -mez*
Gazel 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.

Şol Sikender isteyüp bulmaduġı āb-ı ḥayāt
Ḫāṣṣıyyetde idemez bu laʿl-i ḫandān ile baḥs

2. **baḫs idemez:**-*e, -mez*
Gazel 22
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.

Kimse Aḥmed gibi nakş itmez kitābın ḥüsnüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez Mānīyle baḥs

baḥs iden:

1. **baḫs iden:**-*en*
Gazel 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İddialaşmak, bahse girmek.

Ḳanġı gül-ruḫdur yüzüñle daʿvī-i ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür iden ḫurşīd-i tābān ile baḥs

baḥs ider:

1. **baḫs ider:**-*er*
Gazel 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.

Siḥr taʿlīm eylemekde ġamze-i cādū-yı dost
Çāh-ı Bābilde ider Hārūt-ı fettān ile baḥs

baḥs itmege:

1. **baḫs itmege:**-*mek, -e*
Gazel 218
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḥs itmege Selmān isterem

baḥs itmesün:

1. **baḫs itmesün:**
Gazel 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerinde konuşmak. II Bir konu hakkında üstünlük iddiasında bulunmak.

İtmesün ḫurşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḥs
Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḥs

baḥs itmiş:

1. **baḫs itmiş:**-*miş*
Gazel 22
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
İddialaşmak, bahse girmek.

Şāh ayaġı tozına hem-ser dirilmiş laʿl-i yār
Gūyiyā ʿĪsādur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḥs

baḥs kʾide:

1. **baḫs kʾide:**-*e*
Gazel 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İddialaşmak, bahse girmek.

Bir deñizdür ḥüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfītāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḥs

baḥs kʾider:

1. **baḫs kʾider:**-*er*
Gazel 22
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İddialaşmak, bahse girmek.

Tīr-i ġamzeñle yatur meydān-ı ʿışḳuñda zebūn
Şol dil-āverler kʾider tīġ-ı Nerīmān ile baḥs

baḥs olan:

1. **baḫş olan:**-*an*
Kaside 13
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
İhsan edilmek, bağışlanmak.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hᵛānıdır

baḥş olmış:

1. **baḫş olmış:**-*mış*
Kaside 19
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
İhsan edilmek, bağışlanmak.

Kāse-i luṭfuñ hemān aḥyāya baḫş olmış degül
Mümtelīdür niʿmetüñden evvelīn ü āḫirīn

baḥşiş:

1. **baḫşişinüñ:**-*in, -üñ*
Kaside 8
Mısra: **45**
Armağan, hediye.

Ḫavfından oldı baḫşişinüñ zerd āfītāb
Luṭfından oldı sözlerinüñ şermsār laʿl

2. **baḫşişidür:**-*idür*
Kaside 6
Mısra: **98**
Armağan, hediye; yardım, ihsan, iyilik.

Kem çākerinüñ manşıbıdur maşrıḳ u maġrib
Kemter ḳulınuñ baḫşişidür milket-i dünyā

baḥşiş eyle:

1. **baḫşiş eyle:**
Gazel 34
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bahşiş vermek, hediye ve hibe etmek.

Sen būseñ ile ḫᵛān-ı cemālüñden Aḥmedʾe
Senbūse baḫşiş eyle ki luṭfuñ ʿamīmdür

baḥşiş it:

1. **baḫşiş it:**
Kaside 27

Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Hediye vermek, armağan ihsan etmek.

Bir esb-i ḫāṣ baḫşiş it Aḥmed ḳuluña kim
Diñsün budur ʿaṭā-yı Ferīdūn-ı rūzigār

baḫşiş ü kerem:

1. **baḫşiş ü kerem:**
Terci-bend 1
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
İhsan ve cömertlik.

Gösterdi Ḫıżra ḫāk-i derüñ çeşme-i ḥayāt
Ögretdi Ḥāteme niʿamuñ baḫşiş ü kerem

baht:

1. **baḫtuñuñ:**
Kaside 23
Mısra: **93**
Şans, talih.

Dīvāne olmadıysa bahārına baḫtuñuñ
Devrüñde nʾiçün aġlar imiş zār zār āb

2. **baḫtuñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **203**
Şans, saadet, kutluluk.

Baḫtuñ güneşi maşrıḳ-ı devletde münevver
ʿÖmrüñ güli gülzār-ı saʿādetde muṭarrā

3. **baḫtum:**-*um*
Gazel 293
Mısra: **4**
Kader, kısmet, talih.

Çünki her bīmār olan bī-ḫᵛāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

4. **baḫtum:**-*um*
Gazel 293
Mısra: **11**
Kader, kısmet, talih.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫᵛābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

5. **baḫtı:**
Kaside 24
Mısra: **76**
Kader, kısmet, talih.

Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

6. **baḫtuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **69**
Kader, kısmet, talih.

Baḫtuñ bahārı ʿömr-i ʿadūñı ḫazān idüp
Dest-i zamāne ʿīdüñe olsun güher-niṣār

7. **baḫtumdan:**-*um, -dan*
Gazel 281
Mısra: **2**
Şans, talih.

Kemend-i zülfine yāruñ giriftār olmasun kimse
Benüm ṣūrīde baḫtumdan siyeh-kār olmasun kimse

8. **baḫtum:**-*um*
Gazel 57
Mısra: **8**
Kader, kısmet, talih.

Murġ u māhī uyumaz nāle vü feryādumdan
Baḫtum olmaz daḫı bīdār elümden ne gelür

9. **baḫtum:**-*um*
Gazel 310
Mısra: **8**
Kader, kısmet, talih.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

10. **baḫtum:**-*um*
Kaside 11
Mısra: **77**
Kader, kısmet, talih.

Baḫtum añdum gice ḳaldurmadı ḳayġumdan benüm
Başını zānūdan ekṣer kākül-i müşkīn-i dost

11. **baḫtum:**-*um*
Müfret 27
Mısra: **2**
Kader, kısmet, talih.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

12. **baḫt:**
Gazel 8
Mısra: **17**
Güzel talih, şans.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

13. **baḫtum:**-*um*
Gazel 349
Mısra: **8**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫᵛābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstī

14. **baḫtum:**-*um*
Gazel 159
Mısra: **7**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun talih, ikbal, şans.

Āh kim ḫālüñ gibi baḫtum siyeh-ḫāl itmege
Ḫāke ṣalduñ zülfüñi ʿömrümi pā-māl eyledüñ

15. **baḫtuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 29
Mısra: **63**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun talih, ikbal, şans.

Devlet gibi baḫtuñı görüp ḫıdmete ṭurdı
Ḫᵛāb-ı ʿademüñ oldı çü bīdārı benefşe

16. **baḫtuña:**-*u, -ñ, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **186**
Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun talih, ikbal, şans.

Saña himmetüñ düzdi bir nerdibān
Ki taḫt oldı baḫtuña heft āsumān

17. **baḫtın:**-*ı, -n*
Gazel 275
Mısra: **4**
Talih.

Sāye-i zülfüñ hümāsın ṣalma aġyār üstine
Bir siyeh-rūdur anuñ baḫtın hümāyūn eyleme

18. **baḫtuñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **27**
Kısmet, kader, talih, ikbal.

Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzigāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

19. **baḫtın:**-*ı, -n*
Kıt'a 24
Mısra: **2**
(Fars.) Allah tarafından ezelde belirlendiği kabul edilen kısmet ve nasip, uygun tâlih, ikbal, şans.

Çıḳdı devlet taḫtına Şeh Bāyezīd
Ol culūs itdi cihān baḫtın saʿīd

20. **baḫtı:**-*ı*
Gazel 99
Mısra: **9**
Baht, talih.

Baḫtı yüzin Aḥmedʾüñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim
Ḫāl tek ruḥsārına zaḫm urdı dest-i rūzigār

baḫt u saʿādet:

1. **baḫt u saʿādet:**
Kaside 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Talih ve mutluluk.

Baḫt u saʿādet taḫtınuñ erkānın iḥkām itmege
Dāruʾṣ-ṣafāda dāver-i devrāna ṣıḥḥat yaraşur

baht-ı iskender-i zamān:

1. **baḫt-ı iskender-i zamān:**
Kaside 21
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın İskender'inin talihi.

Ḫıżr-veş pāydār-ʿömr ol kim
Baḫt-ı İskender-i zamān bulduñ

baḫt-ı kāmrānum:

1. **baḫt-ı kāmrānum:**-*um*
Gazel 130
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bahtiyar, kutlu talih, şans.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

baht-ı nā-sāz:

1. **baḫt-ı nā-sāz:**
Gazel 293
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yâver gitmeyen talih.

Didi bunuñ gibi düş göstermez Aḥmed kimseye
Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nā-sāz uyḫusı

baht-ı nigūnsārum:

1. **baḫt-ı nigūnsārum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Tersine dönmüş, baş aşağı olmuş talih || Kötü talih.

Raḥm it baña ki zülfüñ ucından ḳalem gibi
Ḳan aġlaram bu baḫt-ı nigūnsārum üstine

baht-ı sebük-pāy:

1. **baḫt-ı sebük-pāy:**
Nazm 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayağına çabuk talih.

Bu zārīlıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhī
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫʷāb

baht-ı siyeh-kār:

1. **baḫt-ı siyeh-kār:**
Gazel 299
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kötü talih, kara baht.

Ṣaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

baḫt-siyāh:

1. **baḫt-siyāham:**-*am*
Kaside 14
Mısra: **46**
Bahtı kara; devamlı ıstırap ve güçlükler içinde olan, talihsiz.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

baʿīd:

1. **baʿīd:**
Müfret 26
Mısra: **2**
(maddi ve manevi anlamda) uzak, ırak, arası çok.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

2. **baʿīd:**
Nazm 43
Mısra: **6**
(maddi ve manevi anlamda) uzak, ırak, arası çok.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

3. **baʿīd:**
Kıt'a 1
Mısra: **28**
I. Uzak, ırak II. Olması ihtimalden uzak bulunan, beklenmeyen.

Ṭutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr etegin
ʿAyb-pūş olsa baʿīd olmaya dāmān-ı kerem

4. **baʿīd:**
Gazel 198
Mısra: **3**
(Ar.) Uzak, ırak.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

<u>bāʿis-i ḥirmān-ı kerem:</u>

1. **bāʿiş-i ḥirmān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik mahrumiyetinin sebebi.

Nʾiçün iflāsum ola mūcib-i taḳlīl-i ʿaṭā
Nʾiçün iḫlāṣum ola bāʿiş-i ḥirmān-ı kerem

<u>baḳ-:</u>

1. **baḳmaġ:**-*mak*
Gazel 2
Mısra: **6**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek.

Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabīb-i laʿl-i yār
Kim ıraḳdan baḳmaġ ile olmışam ḥayrān aña

2. **baḳduġumca:**-*duġ, -(u)m, -ca*
Gazel 72
Mısra: **8**
Seyretmek, temaşa etmek.

Ṭāliʿ-i şūrīdeme zülfüñ nişān yetmez mi kim
Baḳduġumca ṣubḥ-ı şādıḳda mesālar gösterür

3. **baḳmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 292
Mısra: **6**
Aldırış etmek, ilgilenmek, değer vermek.

Ḥākim-i ʿışḳuñ ḫarāb itmezdi gönlüm ḫānesin
Baḳmasa ḥüsnüñ sarāyına bu çeşmüm revzeni

4. **baḳma:**--*ma*
Gazel 246
Mısra: **12**
1.Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2.Seyretmek.

Ḳaşlarınuñ ṭāḳına ey zāhid-i perhīz-kār
Baḳma ṣaḳın kim binā-yı zühd vīrān olmasun

5. **baḳup:**-*up*
Gazel 239
Mısra: **2**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek.

ʿĀlem-i ʿışḳa ḳadem baṣ ki temāşā göresin
Maṭlaʿ-ı ḥüsne baḳup nūr-ı tecellā göresin

6. **baḳup:**-*up*
Kaside 10
Mısra: **7**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

7. **baḳup:**-*up*
Kaside 30
Mısra: **7**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

8. **baḳup:**-*up*
Kıt'a 23
Mısra: **3**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek.

Baḳup Rıdvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḥūr ile olsun muḥallā

9. **baḳup:**-*up*
Nazm 11
Mısra: **2**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek, seyretmek.

Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laʿl pencereden
Baḳup cemālüñi gördi yıḳıldı manẓaradan

10. **baḳduñ:**-*duñ*
Gazel 8
Mısra: **9**
Bakmak, bakışı bir şey üzerine çevirmek.

Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı ḫūn ider
İnsāna bundan özge nice intiḳām ola

11. **baḳmadın:**-*ma, -dı, -n*
Gazel 348
Mısra: **2**
Bakma eylemi. II Üzerinde durmak, meyl etmek, önem vermek.

Gözümüñ yaşı revān oldığı ġamdan ne-y-iki
Yaşımuñ rengi dem urdığı baḳmadın ne-y-iki

<u>bak:</u>

1. **baḳıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 3
Mısra: **8**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne göñlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

2. **baḳduġın:**-*duġ, -ın*
Gazel 113
Mısra: **10**
Bak-: Bakma, bakmak eylemi.

Cihānı sensüz Aḥmed nʾeylesün kim
Yüzüñe baḳduġın dünyāya virmez

3. **baḳmaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 277
Mısra: **12**
Görmek, dikkat etmek.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn ṣaneme

4. **baḳmaġa:**-*ma, -ġa*
Kaside 31
Mısra: **24**
Bakmak.

Gül ġoncası meyl eylemiş āb üstine ṣan kim
Āyīneye baḳmaġa egilmiş ser-i bebġā

5. **baḳmaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 243
Mısra: **9**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.

Dīde-i dil döyemez baḳmaġa mihr-i ruḫuña
Nūr-ı ḥüsnüñle yine sen meger imdād idesin

6. **baḳduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 280
Mısra: **5**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.

Sen ġayruma baḳduñ diyü baña cefālar eyleyüp
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫˇāhuma

7. **baḳan:**-*an*
Gazel 321
Mısra: **3**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

8. **baḳsa:**-*sa*
Gazel 334
Mısra: **8**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.

Kese peykān yirine ellerini Baḳsa ġamzeñ oḳına peykāncı

9. **baḳana:**-*an*
Gazel 335
Mısra: **2**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek, bakmak.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

10. **baḳıcaḳ:**-*ıcak*
Gazel 274
Mısra: **4**
Bakışı bir şey üzerine çevirmek II bir şeyin durumunu, oluşumunu gözlemek, seyretmek.

Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

11. **baḳa:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **18**
Bakmak, seyretmek.

Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baḳa çarḫ üstine ṣuffañdan aşaġa

12. **baḳ:**
Gazel 323
Mısra: **13**
1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmak, nazarıitibâra almak.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

13. **baḳma:**-*ma*
Kaside 32
Mısra: **27**
Aldırış etmek, ilgilenmek, değer vermek.

Ḫayāl-i bāṭıla baḳma başīret ehli iseñ
Naẓar ḳıl aña ki oldur ṣalāḥ-ı cān-ı cihān

14. **baḳ:**
Kaside 26
Mısra: **19**
Bak! Gör! Seyret!.

Zāhid ḫayāl-i ḫaddine baḳ gözlerümde kim
Cennāt-ı ʿadni göresin enhārum üstine

15. **baḳup:**-*up*
Gazel 278
Mısra: **4**
Aldırış etmek, ciddiye almak; önem vermek.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

16. **baḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **21**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem. || Temaşa etmek, hikmeti fark etmek bağlamında.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

17. **baḳsa:**-*sa*
Terci-bend 1
Mısra: **79**
Bakmak; görmek; gözlemek; müşahede etmek.

Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cennet-i berīn

18. **baḳmaz:**-*maz*
Gazel 114
Mısra: **12**
Aldırış etmek / ciddiye almak / önem vermek / ilgi göstermek.

Olmasaydı ḫāk-i pāyuñ tūtiyāsından meded
Baḳmaz idi saña ey ḫurşīd-i ʿālem-tāb göz

19. **baḳmaz:**-*maz*
Gazel 274
Mısra: **8**
Aldırış etmek / ciddiye almak / önem vermek / ilgi göstermek.

Ġamzeñ şehīdi leblerüñ iḥyāsın istemez
Sālik ki müntehī ola baḳmaz kerāmete

20. **baḳmazam:**-*maz, -am*
Gazel 29
Mısra: **19**
Bakmak, gözlerini bir şey üzerine çevirmek.

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ
Ḫˇān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

21. **baḳ:**
Gazel 65
Mısra: **3**
"Bak işte, gör, fark et" anlamında bir ifade.

Meh beyāżında sevād-ı zülf-i ʿanber-sāya baḳ
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnāyı gör

22. **baḳ:**
Gazel 157
Mısra: **3**
"Bak işte, gör, fark et" anlamında bir ifade.

Niyāz-ı ʿāşıḳa baḳ añla nāz-ı maʿşūḳı
Ene aʿteẕertü ḳatīlen va ḳātilī şākī

23. **baḳ:**
Gazel 173
Mısra: **13**
"Bak işte, gör, fark et" anlamında bir ifade.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

24. **baḳ:**
Gazel 239
Mısra: **21**
"Bak işte, gör, fark et" anlamında bir ifade.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaşfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

25. **baḳ:**
Gazel 304
Mısra: **27**
"Bak işte, gör, fark et" anlamında bir ifade.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

bāḳī:

1. **bāḳīdür:**-*dür*
Gazel 117
Mısra: **2**
Dâimî, kalıcı, sonsuz.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin şunmaḳda sāḳīdür henüz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳīdür henüz

2. **bāḳī:**
Müfret 16
Mısra: **1**
Dâimî, kalıcı.

Tāḳ-ı çarḫuñ naḳşını bāḳī ḳanup aldanma kim
Köhne mihmān-ḫānedür ḫalḳ-ı cihān mihmāndur

3. **bāḳī:**
Kaside 27
Mısra: **30**
Kalan, diğer.

Sāyir ʿuhūddan yig ola ʿahd-i devletüñ
Bāḳī fuṣūlden nitekim yig olur bahār

4. **bāḳī:**
Gazel 139
Mısra: **3**
1. Ebedî, ölümsüz, kalımlı. 2. Varlığını koruyan, devam eden, devamlı, sürekli 3. Geriye kalmak, artakalmak.

Geçdükce şun ey sāḳī meyden var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güẕerāndan ḥaẕ

bāḳī degül:

1. **bāḳī degül:**
Mesnevi 3
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı değil.

Ki gördüm cihān bezmi bāḳī degül
Giden gelmez ayruḳ mülāḳī degül

bāḳī ṭur:

1. **bāḳī ṭur:**
Kaside 21
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Baki, kalıcı, ebedi olmak.

Ṭur zemīn ṭurduġınca bāḳī kim ʿAvn-i Yezdān-ı Müsteʿān bulduñ

bakış:

1. **baḳışından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 59
Mısra: **4**
Bakma işi, nazar.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir baḳışından zebūn gider

bakıyye:

1. **baḳıyyeñ:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Geri kalan, artan kısım, artık.

Elā yā eyyühe'ş-sāḳī baḳıyyeñ var ise dünden
Ele bir cām-ı gül-gūn al ki yig ola günüñ günden

bal:

1. **baldur:**-*dur*
Terkib-bend 1
Mısra: **10**
Bal, arının yaptığı tatlı madde.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

2. **bāl:**
Gazel 159
Mısra: **12**
(Fars.) Kanat II. Kol.

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eyledüñ

3. **bālin:**-*in*
Gazel 297
Mısra: **11**
(Fars.) Kanat II. Kol.

Dām-ı hecrānuñ şıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

4. **bālin:**-*īn*
Müfret 25
Mısra: **1**
(Fars.) Kanat II. Kol.

Dām-ı hecrānuñ şıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

bāl açup:

1. **bāl açup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kanat açmak, uçmak.

Dāne-i encüm dirüp meh ḫırmeninde her seḥer

Bāl açup cevlān ider ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş

bāl ü per:

1. **bāl ü per:**
Gazel 93
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kanat.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

bāl ü per açar:

1. **bāl ü per açar:**-*ar*
Gazel 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kanat açmak.

Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler ey dost
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per ey dost

bāl ü per açdukca:

1. **bāl ü per açduḳca:**-*duḳca*
Kaside 27
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Kanat açmak (Harekete geçmek).

Devlet hümāsı ʿāleme açduḳca bāl ü per
ʿAnḳā-yı himmetüñ dü cihānı ide şikār

bāl ü perden:

1. **bāl ü perden:**-*den*
Gazel 146
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kanat.

Cān u dil yaḳsam nʾola cānā yüzüñ şemʿine kim
Bāl ü perden ʿāşıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

bāl ü peri:

1. **bāl ü peri:**-*i*
Gazel 47
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kanat.

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

bāl ü şehper açdı:

1. **bāl ü şehper açdı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kanat açmak.

Ḥüsni firdevsinde cevlān itmege ṭāvūs-vār
Açdı müşgīn bāl ü şehper kākül-i müşkīn-i dost

bālā:

1. **bālāsı:**-*sı*
Gazel 77
Mısra: **2**
Boy, kad, kamet.

Göñül bir dil-rubāya müftetendür Ki bālāsı belā-yı merd ü zendür

2. **bālāsı:**-*sı*
Gazel 318
Mısra: **7**
Boy.

Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

3. **bālāsı:**-*sı*
Kaside 31
Mısra: **68**
Boy.

Bir serv-i ḳabā-pūş kenārında ki anuñ
Bālāsı hevāsında şikeste ḳala Ṭūbā

4. **bālāñ:**-*ñ*
Gazel 20
Mısra: **14**
Yüksek, yüce. || *Sevgilinin uzun boyu.*

Niʿmet bileli belāñı Aḥmed
Bālāñ ile mübtelādur ey dost

5. **bālāñ:**-*ñ*
Gazel 157
Mısra: **7**
Yüksek, yüce. || *Sevgilinin uzun boyu.*

Fiġān ki başdan ayaġa belā imiş bālāñ
Fe-leyse ġayra żamīriʾl-muḥibbi maʿnākī

6. **bālāya:**-*y, -a*
Gazel 321
Mısra: **10**
(Boy için) Yüksek, yüce.

Didi ḳadd-i bülendümde anuñʾçün egridür zülfüm
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

balaban:

1. **balabana:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **8**
Çakır doğan, üsküflü doğan.

Cān ḳumrīsi bir serv hevāsında uçarken
Ṣayd oldı göñül murġına uyup balabana

bālā-yı belā-engīz:

1. **bālā-yı belā-engīz:**
Gazel 177
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Felaket getiren boy.

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

bālā-yı dost:

1. **bālā-yı dost:**
Gazel 76
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin uzun boyu.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

bālā-yı ḳaddüñden:

1. **bālā-yı ḳaddüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 178
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) uzun, yüce boyu.

Cānuma bālā-yı ḳaddüñden belā eksük degül
Başuma sevdā-yı zülfüñden hevā eksük degül

bālā-yı muʿallā:

1. **bālā-yı muʿallā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Değeri, derecesi üstün.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

bālā-yı sarāyuñda:

1. **bālā-yı sarāyuñda:***-īn-uñ, -da*
Kaside 6
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Sarayın üstü.

Bālā-yı sarāyuñda ṭutar ḳaṣr-ı refīʿüñ
Gerdūn-ı berīn üstine bir ḫayme-i vālā

bālīn:

1. **bālīn:**
Kaside 7
Mısra: **108**
Yastık.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

2. **bālīni:***-i*
Gazel 46
Mısra: **12**
Yastık.

Bister-i nesrīnde yatan gül ne bilsün ḥālini
Bülbül-i şūrīdenüñ kim ḫārdan bālīni var

3. **bālīni:***-i*
Gazel 68
Mısra: **8**
Yastık.

Düşdi zülfüñden ḳara yaşlu benefşe lā cerem
Bisteri ḫāk-i siyeh bālīni şaḥrā sengidür

4. **bālīni:***-i*
Gazel 99
Mısra: **4**
Yastık.

Dil marīżın şor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

5. **bālīn:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Yastık.

Ṭāliʿ-i mesʿūda irmiş devletüñde kʾeylemiş
Māhı bālīn mihri bister kākül-i müşkīn-i dost

bām:

1. **bāmına:***-ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **40**
Çatı, dam, kubbe.

Bir şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur kʾolur
Bāmına hindū Zuḥal dergāhına çāker güneş

bandur:

1. **bandurasın:**
Gazel 287
Mısra: **16**
Batırmak, bulaştırmak; daldırmak.

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehī añmaġ içün
Bārī dāmānuñ ucın bandurasın ḳanumuza

bār:

1. **bār:**
Kaside 24
Mısra: **36**
(Fars.) Defa, kere.

Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

2. **bārı:***-ı*
Kaside 29
Mısra: **72**
Müsaade, izin.

Yüz mertebe aʿlā olur ezhār-ı felekden
Bir dem ḳapuña bulur ise bārı benefşe

bārān:

1. **bārānıdur:***-ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **2**
Yağmur (gözyaşı bağlamında).

Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i Nuʿmānīdür
Kʾanı rengīn eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur

2. **bārān:**
Gazel 74
Mısra: **12**
Yağmur.

Mürde-diller maḥşer-i ḫüsninde bulmaġa ḥayāt
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

3. **bārān:**
Kaside 32
Mısra: **4**
Yağmur.

Nebāt-ı sūḫte ki yaḳmış idi mihr dilin
Yüregine şu sepe geldi şubḥ-dem bārān

4. **bārānıdur:***-ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **62**
Yağmur.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

5. **bārāndur:***-dur*
Gazel 78
Mısra: **12**
Yağmur. II Gözyaşı.

Ġam-ı zülfüñden aḳan ḳanlu yaşumdan ḥaẕer it
Nāfe-i Çīni ḫarāb eylemesün bārāndur

6. **bārāndur:***-dur*
Gazel 118

Mısra: **14**
Yağmur. II Gözyaşı.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henūz

7. **bārān:**
Gazel 74
Mısra: **2**
I. Yağmur. II. Âşığın gözyaşı.

Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḥcīr üstine bārān yaġar

8. **bārān:**
Gazel 108
Mısra: **2**
I. Yağmur. II. Âşığın gözyaşı.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

9. **bārān:**
Gazel 122
Mısra: **8**
I. Yağmur. II. Âşığın gözyaşı.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

10. **bārān:**
Gazel 125
Mısra: **6**
I. Yağmur. II. Âşığın gözyaşı.

Beni aġlatma kim zeyn oldı ḥüsnüñ
Bu rūz-ı ʿīdde bārān yaraşmaz

11. **bārān:**
Gazel 192
Mısra: **17**
I. Yağmur. II. Âşığın gözyaşı.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

12. **bārān:**
Gazel 257
Mısra: **18**
I. Yağmur. II. Âşığın gözyaşı.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

13. **bārān:**
Gazel 270
Mısra: **6**
I. Yağmur. II. Âşığın gözyaşı.

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

14. **bārān:**
Gazel 293
Mısra: **10**
I. Yağmur. II. Âşığın gözyaşı.

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

bārān olur:

1. **bārān olur:**-*ur*
Gazel 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yağmur yağmak II Âşığın gözyaşı dökmesi.

Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur
ʿĀdet oldur kim görinse māh-ı nev bārān olur

bārān-ı baḫşişüñ:

1. **bārān-ı baḫşişüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İhsan yağmuru.

Bir baḥr-i cūdsın ki cebīninde sāʾilüñ
Bārān-ı baḫşişüñ ḳomadı gerd-i iftiḳār

bārān-ı cūduñuñ:

1. **bārān-ı cūduñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kaside 8
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik yağmuru.

Deryāya düşse ḳaṭresi bārān-ı cūduñuñ
Mevc-i miyān güher ola seng-i kenār laʿl

bārān-ı eşk-i çeşmüm:

1. **bārān-ı eşk-i çeşmüm:**-*üm*
Gazel 270
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı yağmuru.

Bārān-ı eşk-i çeşmüm gör ol dıraḫt-ı nāzı
Ne itdi kim nihāl-i serv üzre ṣaldı sāye

bārān-ı eşküm:

1. **bārān-ı eşküm:**-*üm*
Kaside 23
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı yağmuru.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Bārān-ı eşküm ile ṭolar her diyār āb

bārān-ı eşkümden:

1. **bārān-ı eşkümden:**-*üm, -den*
Müfret 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı yağmuru.

Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine
Aġlamaḳdan ḫāne-i çeşmüm ḫarāb oldı yine

bārān-ı ʿīd:

1. **bārān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bayram yağmuru.

Çün cemālüñ ʿīdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı ʿīd

bārān-ı kerem:

1. **bārān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik yağmuru.

Ey muḥīt-i keremüñ ḳaṭresi ʿummān-ı kerem
Bāġ-ı cūd ebr-i kefüñden ṭolu bārān-ı kerem

bārān-ı luṭfdur:

1. **bārān-ı luṭfdur:**-*dur*
Kaside 22
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
İyilik yağmuru.

Bārān-ı luṭfdur dilüme feyż olan kelām
Dünyā içinde gevher olursa ne var āb

bārān-ı sehā:

1. **bārān-ı seḫā:**
Kaside 16
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik yağmuru.

Ebr-i feyżüñden irer her yaña bārān-ı seḫā
Ḥavż-ı cūduñdan olur ṭopṭolu kīzān-ı kerem

bārbed:

1. **bārbed:**
Kaside 31
Mısra: **46**
Hüsrev ü Şirin mesnevisinde yer alan güzel sesli çalgıcı.

Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben anı
ʿŪdın bıraġur Bārbed u çengi Nigīsā

bār-gāh:

1. **bār-gāh:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Makam II yer.

Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña
Ḥayretde ḳalmışam ki bu ne bār-gāh imiş

bārgāh:

1. **bārgāhum:**-*um*
Gazel 202
Mısra: **10**
Girmek için izin alınması gereken yer, izinle girilebilecek makam, huzur; çadır.

Ṣalsa vaṣluñ hümāsı sāyesini ʿArş ola bārgāhum İbrāhīm

bārgāh-ı derdüñe:

1. **bārgāh-ı derdüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 59
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dert makamı.

Her ẓāhirī ne bile maḥabbet ṭarīḳını
Kim bārgāh-ı derdüñe ṣāḥib-derūn gider

bārī:

1. **bārī:**
Gazel 1
Mısra: **21**
Bari, hiç olmazsa.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrīn kemer ḳıl dāʾimā

2. **bārī:**
Gazel 1
Mısra: **24**
Bari, hiç olmazsa.

Ḥāl-i Aḥmed ḫüsnüñe ey meh tamām āyīnedür
Ḫüsnüñi seyr itmege bārī naẓar ḳıl dāʾimā

3. **bārī:**
Nazm 3
Mısra: **10**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bağlaç.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

4. **bārī:**
Gazel 1
Mısra: **8**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

5. **bārī:**
Gazel 51
Mısra: **8**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Teng ü tār itdi gözüm hecri velī şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārī dil ü cān ḥücresin rūşen ṭutar

6. **bārī:**
Gazel 149
Mısra: **4**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Rūz-ı rūşen çün degüldür maḥrem-i esrār-ı ʿışḳ
Ben şeb-i tārīki bārī rāz-dār itsem gerek

7. **bārī:**
Gazel 203
Mısra: **14**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

8. **bārī:**
Gazel 229
Mısra: **8**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Kemān ebrūsına ḳurbān olan ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Süreydi alnına bārī yavuz gözden yavuz dilden

9. **bārī:**
Gazel 229
Mısra: **18**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Ḥamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

10. **bārī:**
Gazel 276
Mısra: **6**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Ḫūn-bahāmuz buyur ṭudaġuñdan
Cānumuz bārī rāyegān alma

11. **bārī:**
Gazel 280
Mısra: **7**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī
ṣaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳararmasun uġrama
dūd-ı āhuma

12. **bārī:**
Gazel 287
Mısra: **16**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehī
añmaġ içün
Bārī dāmānuñ ucın bandurasın
ḳanumuza

13. **bārī:**
Gazel 298
Mısra: **9**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Ey cān gidersin bārī gel mercān
lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü
ḫayrān it beni

14. **bārī:**
Kaside 23
Mısra: **21**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Bārī naẓar ḳılursañ aña ḫande
eyle kim
Görine ṭopṭolu güher-i şāh-vār āb

15. **bārī:**
Kaside 29
Mısra: **24**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Nīlūfer-i ḫażrā çün içer ḳanumuz
āḫır
Ġabrā-yı çemende içelüm bārī
benefşe

16. **bārī:**
Kaside 29
Mısra: **52**
"Hiç olmazsa, en azından" anlamlarında bir zarf.

Bir ṣuffa ki süpründisini küḥl ide
ḫavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī
benefşe

17. **bārī:**
Gazel 34
Mısra: **10**
Bari, o hâlde, öyleyse.

Reftār eger bu ise nedür serv-i
ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī
kimdür

18. **bārī:**
Gazel 233
Mısra: **1**
Bari, o hâlde, öyleyse.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm
bārī şehrüñden
Göñül çün şındı cebr olmaz
gidelüm bārī şehrüñden

19. **bārī:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Bari, o hâlde, öyleyse.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm
bārī şehrüñden
Göñül çün şındı cebr olmaz
gidelüm bārī şehrüñden

20. **bārī:**
Gazel 233
Mısra: **4**
Bari, o hâlde, öyleyse.

Güzellük sende ġāyetde sevük
bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm
bārī şehrüñden

21. **bārī:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Bari, o hâlde, öyleyse.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her
ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür
gidelüm bārī şehrüñden

22. **bārī:**
Gazel 233
Mısra: **8**
Bari, o hâlde, öyleyse.

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ
germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm
bārī şehrüñden

23. **bārī:**
Gazel 233
Mısra: **10**
Bari, o hâlde, öyleyse.

Dil oduñdan kebāb oldı gözüm
yaşı şarāb oldı
Göñül mülki ḫarāb oldı gidelüm
bārī şehrüñden

24. **bārī:**
Gazel 233
Mısra: **12**
Bari, o hâlde, öyleyse.

Üşendük devr-i cevrüñden
uşanduḳ zecr-i hecrüñden
Ölince zehr-i ḳahruñdan gidelüm
bārī şehrüñden

25. **bārī:**
Gazel 233
Mısra: **14**
Bari, o hâlde, öyleyse.

Göñül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki
sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı dağıtdı gidelüm
bārī şehrüñden

<u>bār-ı ġamın:</u>

1. **bār-ı ġamın:***-ı, -n*
Gazel 292
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gam yükü.

Ursalar eflāke ey meh göñlümüñ
bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı
Sevrüñ gerdeni

<u>bār-ı girān:</u>

1. **bār-ı girān:**
Gazel 257
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **-**
Ağır yük.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

bār-ı girānum:

1. **bār-ı girānum:**
Gazel 279
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ağır yük.

Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

bār-ı girānumdandur:

1. **bār-ı girānumdandur:**
Gazel 322
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ağır yük.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

bār-ı ḳaṭār-ı ġāliye:

1. **bār-ı ḳaṭār-ı ġāliye:**
Kaside 9
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Galiye yüklü katarlar.
(Galiye: Misk ve amberden yapılma, siyah renkli, güzel kokulu, boya olarak saç ve kaşa sürülen bir mâcun.).

Çöz çīn-i zülfüñi ki perīşān ola ḳamu
Bār-ı ḳaṭār-ı ġāliye vü kārbān-ı müşk

bār-ı meẕālimden:

1. **bār-ı meẕālimden:**
Gazel 321
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Zulmün ağırlığı, yükü.

Beli bār-ı meẕālimden bükilmiş anuñ içündür
Şehā dīvān-ı ḥüsnüñde ḳaşuñ bī-iştibāh egri

bārid:

1. **bārid:**
Gazel 37
Mısra: **9**
Sert soğuk, çok soğuk.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḥalḳı yaḳmaġa ḥurşīd-i ʿālem-tāb olur

bārīk-bīn:

1. **bārīk-bīn:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Dikkatle inceleyen, incelikleri gören.

Dürc-i güherde ḫātem-i laʿl oynadur nigār
Bārīk-bīn iseñ naẓaruñ ḥoḳḳa-bāza ṭut

barmaġ:

1. **barmaġuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 159
Mısra: **11**
Parmak.

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eyledüñ

2. **barmaġuñla:**-*un, -la*
Kaside 1
Mısra: **29**
Parmak.

Bir barmaġuñla sībini şaḳḳ eyledüñ mehüñ
Meşy itse daʿvetüñle şecer ṭañ mıdur şehā

3. **barmaġuñı:**-*uñı*
Kaside 24
Mısra: **15**
Parmak.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi niṯār

barmak götürdüm:

1. **barmaḳ götürdüm:**
Gazel 9
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Tanrı'yı birlemeyi ifade için işaret parmağını yukarı doğru kaldırmak.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

baṣ-:

1. **başduġuñ:**-*duġ, -uñ*
Kaside 16
Mısra: **34**
Yere basmak.

ʿAcebā ẕāt-ı kerīmüñ ne kerāmet ḳodı kim
Başduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

2. **başduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 38
Mısra: **6**
(Ayak) basmak.

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

baş:

1. **baş:**
Gazel 58
Mısra: **12**
T. İnsan ve hayvanların en yukarı kısmı, göz, kulak, ağız, burun gibi organların bulunduğu kısım.

Çevgān ṣalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

2. **başumuzdaki:**-*umuz, -da, -ki*
Gazel 347
Mısra: **4**
Kişinin kendi şahsı, zâtı.

Bilürüz düşman el uzatduġını sünbülüñe
Bilmezüz daḫı başumuzdaki sevdā neyiki

3. **başuma:**-*(u)m, -da*
Gazel 119
Mısra: **7**
Baş, kafa ‖ fikir, düşünce.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını
Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henüz

4. **başuma:**-*(u)m, -da*
Gazel 178
Mısra: **2**
Baş, kafa ‖ fikir, düşünce.

Cānuma bālā-yı ḳaddüñden belā eksük degül
Başuma sevdā-yı zülfüñden hevā eksük degül

5. **baş:**
Gazel 167
Mısra: **4**
Baş, kafa.

Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın
Ki baş götürüben oynaya Nīl içinde neheng

6. **başın:**-*ın*
Kaside 29
Mısra: **96**
Baş, kafa.

Bu Aḥmed-i ġam-gīnüñ eger ḳılsa ġamın gūş
Zānūda ḳoyup başın ide zārī benefşe

7. **başlu:**-*lu*
Gazel 6
Mısra: **2**
Bir şeyin üst kısmı, tepesi.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaṣāsın eyledi biñ başlu ejdehā

8. **başından:**-*ın, -dan*
Kaside 6
Mısra: **17**
Baş, kafa.

Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baḳa çarḫ üstine ṣuffañdan aşaġa

9. **başumı:**-*um, -ı*
Gazel 57
Mısra: **6**
Baş II aşığın başı.

Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫāme gibi
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

10. **başumı:**-*um, -ı*
Gazel 57
Mısra: **11**
Baş II aşığın başı.

Sen çü mihmān olasın başumı alup elüme
Ayaġuña ḳılam īs̱ār elümden ne gelür

11. **başumı:**-*um, -ı*
Gazel 205
Mısra: **5**
Baş II aşığın başı.

ʿIşḳ meydānı içinde oynayalı başumı
Derd-i serden ḳurtulup ġāyet sebük-bār olmışam

12. **başumı:**-*um, -ı*
Gazel 310
Mısra: **2**
Baş II aşığın başı.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

13. **başuñda:**-*(u)ñ, -da*
Kaside 20
Mısra: **19**
Baş, kafa.

Başuñda tāc-ı saʿādet zihī celāl ü şeref
Elüñde mühr-i ḫilāfet zihī ʿaṭā vü nevāl

14. **başındağı:**-*ı, -n, -da, -ğı*
Nazm 3
Mısra: **8**
Baş, kafa.

Eydür ki yir altındağı esrārı ṣorarsañ
Var lāleye başındağı ḳanlu kefeni gör

15. **başına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 14
Mısra: **24**
Baş II Üst, tepe.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

16. **başı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **30**
Baş, bir şeyin uçlarından biri.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

17. **başına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 31
Mısra: **22**
Baş, kafa || Üzeri.

Gül taḫt-ı zebercedde geyüp tāc-ı muraṣṣaʿ
Başına nis̱ār itdi havā lüʾlüʾ-i lālā

18. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 30
Mısra: **11**
Baş II Kişinin kendi bedeni.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

19. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 154
Mısra: **11**
Baş II Kişinin kendi bedeni.

Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü
Gören ṣanur ki sāye-i dīvāruñam senüñ

20. **başın:**-*ı, -n*
Gazel 216
Mısra: **12**
Baş ,kafa.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

21. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 316
Mısra: **3**
Baş, kafa || Üzeri.

Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhī

22. **baş:**
Gazel 66
Mısra: **8**
Baş, kafa, ser II İnsan, kişi.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār

Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

23. **başa:**-*a*
Gazel 312
Mısra: **6**
Baş, kafa, ser. II Kişinin kendisi.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳıysa cāna daḫı

24. **başum:**-*um*
Gazel 257
Mısra: **17**
Baş, kafa, ser. II Âşığın başı.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

25. **baş:**
Gazel 28
Mısra: **6**
Kafa, ser. II Âşığın kendisi.

Eşk-i ḥasret aḳıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaşdan ey baş āsitānından ıraḫ

26. **başlar:**-*lar*
Gazel 98
Mısra: **2**
Baş, kafa, ser. II Can, hayat.

Siḥr ile cāẕū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

27. **başuma:**-*um, -a*
Gazel 211
Mısra: **10**
Baş II Kişinin kendisi.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

28. **başuma:**-*um, -a*
Kaside 6
Mısra: **186**
Baş II Kişinin kendisi.

Cān u dil ile nite ki bel baġlayup itdüm
Medḥüñ hevesin ḫāme gibi başuma sevdā

baş açuban:

1. **baş açuban:**
Gazel 214
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Korkusuz, pervasız.

Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol ṣaneme
Bu kerre baş açuban āşikāre yalvaralum

baş açup:

1. **baş açup:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak.

Çünkim çenār gibi götürdüñ niyāza el
Zārīyle baş açup yüzüñ ol serv-i nāza ṭut

baş çatmış:

1. **baş çatmış:**
Gazel 209
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bir araya gelmek, baş başa vermek.

Nigār ḳaşları baş çatmış ey dil aç gözüñi
Bi-ʿaynihi ikisin rāz-dāra beñzetdüm

baş çeke:

1. **baş çeke:**-*e*
Gazel 225
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Baş kaldırmak, buyruk dinlememek, isyan etmek.

Gülmesün gül nāz idüp nāzüklenürse ġoncaña
Büyümesün boyuña ger baş çeke serv-i çemen

baş egmez:

1. **baş egmez:**
Gazel 271
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Boyun eğmek, itaat etmek.

Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme
ʿArūs-ı ḥüsni bu resme baş egmez ḫūr u Rıḍvāna

baş götürmiş:

1. **baş götürmiş:**-*miş*
Kaside 11
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Başını yukarı kaldırmak.

Baş götürmiş ḥāsidüñ ḳaṣdına ejderhā gibi
Ṣan ṣaçar aġzından āẕer kākül-i müşkīn-i dost

baş kesilür:

1. **baş kesilür:**-*ür*
Gazel 75
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Baş kesilmek, öldürülmek.

Şemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger ṣaçsa ne ġam
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

baş ḳodı:

1. **baş ḳodı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
-Başı yere koymak, başı eğmek, saygı göstermek.

Yüz sürdi tācı gūşesine dürr-i şāh-vār
Baş ḳodı taḫtı ayaġına bende-vār laʿl

baş koşam:

1. **baş ḳoşam:**-*am*
Murabba 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Uğraşmak, çabalamak, gayret göstermek; canını feda etmek.

Baş ḳoşam dimez idüm ben daḫı dilberler ile
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

baş koşar:

1. **baş ḳoşar:**-*ar*
Gazel 38

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Uğraşmak, çabalamak, gayret göstermek; canını feda etmek.

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-
ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

baş koşdı:

1. **baş ḳoşdı:**-*dı*
Gazel 181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Uğraşmak, çabalamak, gayret göstermek; canını feda etmek.

Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil
Ġam bendine baġlandı bir āvāra ne müşkil

baş koşduġın:

1. **baş ḳoşduġın:**-*duḳ, -ı, -n*
Gazel 239
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Baş başa vermek, fikir birliği yapmak. II Bir işi başarmak için çalışmak.

Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol Zühre-cebīn
Nice baş ḳoşduġın Ay ile Süreyyā göresin

baş koşmasa:

1. **baş ḳoşmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 8
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Baş başa vermek, birlikte hareket etmek.

ʿAdlüñ güninde ḳoşmasa nā-maḥrem ile baş
Milk-i cihānda olmaz idi sengsār laʿl

baş koşmaya:

1. **baş ḳoşmaya:**-*ma, -ya*
Kaside 29
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Bir araya gelmek.

Bu ʿadl-i cihān-gīrden añlandı ki ayruḳ
Nā-maḥreme baş ḳoşmaya ebkār-ı benefşe

baş koyup:

1. **baş ḳoyup:**-*up*
Terci-bend 2
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Bir amaca yönelmek, bütün varlığıyla kendini vermek.

Ṭurdı çīnī ḳabaġ eline alup
Baş ḳoyup ṣundı sāġarın sūsen

baş oynarsa:

1. **baş oynarsa:**-*r, -ise*
Gazel 149
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Başını ortaya koymak.

Şemʿ baş oynarsa bezmüñde igen germ olmasun
Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek

baş virse:

1. **baş virse:**-*se*
Gazel 75
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Kendini feda etmek, bir amaç uğruna ölmek.

Şemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger ṣaçsa ne ġam
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

baş virür:

1. **baş virür:**-*ür*
Gazel 240
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kendini feda etmek, ölümü göze almak.

Cāna ḳalmaz būse-i laʿl-i şeker-bār isteyen
Baş virür būy-ı ser-i zülf-i siyeh-kār isteyen

başar:

1. **başardan:**-*dan*
Gazel 43
Mısra: **6**

Ar. Gözdeki görme hassası, göz.

Ṭutma āyīne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi
Gözgüde ẓāhir olan şekli başardan güniler

2. **başar:**
Gazel 292
Mısra: **13**
1.görme. 2.görme yetisi.

Būy-ı Yūsuf dīde-i Yaʿḳūba virdiyse başar
Aḥmedʾe cān virdi yāruñ nükhet-i pīrāheni

başdan ayaġa:

1. **başdan ayaġa:**
Gazel 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bütünüyle, tamamıyla.

Serv-i bülend-ḳāmet ü maʿşūḳ-ı dil-nevāz
Olmış nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz

2. **başdan ayaġa:**
Gazel 154
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bütünüyle, tamamıyla.

Sevmek seni günāh ise aş zülfüñe beni
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

3. **başdan ayaġa:**
Gazel 157
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bütünüyle, tamamıyla.

Fiġān ki başdan ayaġa belā imiş bālāñ
Fe-leyse ġayra żamīriʾl-muḥibbi maʿnākī

4. **başdan ayaġa:**
Gazel 165
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bütünüyle, tamamıyla.

Oldı nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz
Bāġ-ı revānda ḳāmet-i dil-cūsı Ḳāsımuñ

5. **başdan ayaġa:**
Gazel 245
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bütünüyle, tamamıyla.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bī-dādsın

6. **başdan ayaġa:**
Gazel 281
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bütünüyle, tamamıyla.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣancar
Hey ol serv-i hevā-baḫṣa hevādār olmasun kimse

7. **başdan ayaġa:**
Gazel 331
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bütünüyle, tamamıyla.

Ben nice beñzedeyin ḥüsnini gül ḫırmenine
Çünki başdan ayaġa ṣūret-i cāndur çelebī

8. **başdan ayaġa:**
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bütünüyle, tamamıyla.

Ṣınıcaḳ ġāfil olma andan kim
Başdan ayaġa nīşter görinür

9. **başdan ayaġa:**
Terkib-bend 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bütünüyle, tamamıyla.

Ṣād olma ṣol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḥüsn ü bahā imiş

başı kesile:

1. **başı kesile:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
Baş kesilmek; öldürmek.

Kesile başı ʿadūñuñ cihānda nite ki zülf
Ḳarara yüzi ḥasūduñ zamānda nite ki ḥāl

başı üzre:

1. **başı üzre:**
Gazel 55
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Başı üstüne. || *Memnuniyetle.*

Defter-i ʿışḳa yazılmaġa ger Aḥmed oḳına
Gözleri yaşlu başı üzre ḳalem gibi gelür

başın ortaya ḳodı:

1. **başın ortaya ḳodı:**-*dı*
Kaside 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir işe girişirken ölümü göze almak.

Dil başın ortaya ḳodı cān virdi zülfüñe
Bu düzd aşılmaġa sebeb ol rīsmān imiş

başına aġdı:

1. **başına aġdı:**-*dı*
Gazel 140
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Başına düşmek, başına gelmek.

Aġdı başına hevāsı ḳaddüñüñ
Ol hevādan serv urur her dem semāʿ

2. **başına aġdı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Bir hal) Çok fazla tesir edip yaptığını şaşıracak duruma getirmek.

Seyr ider serv bāġı bī-ser ü pā
Aġdı başına çün hevā-yı ṣabā

başını ḳaldurmadı:

1. **başını ḳaldurmadı:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Başını kaldırmamak (kaldıramamak): bir işi aralıksız sürdürmek // iyileşememek, yataktan çıkamamak.

Baḫtum añdum gice ḳaldurmadı ḳayġumdan benüm
Başını zānūdan ekṣer kākül-i müşkīn-i dost

başīret ehli:

1. **başīret ehli:**
Kaside 32
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Kalp gözü açık kimse, ileri görüşlü, sezgisi kuvvetli.

Ḫayāl-i bāṭıla baḳma başīret ehli iseñ
Naẓar ḳıl aña ki oldur ṣalāḥ-ı cān-ı cihān

bāsiṭüʾl-emni veʾl-amān:

1. **bāsiṭüʾl-emni veʾl-amān:**
Kaside 21
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Korkusuzluk, güven ve emniyeti yayan.

Çün bisāṭ-ı zemīnde ʿadlüñ elin Bāsiṭüʾl-emni veʾl-amān bulduñ

başla:

1. **başlama:**-*ma*
Mesnevi 1
Mısra: **16**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.

Vird-i zebān it anı sen ber-devām
Ansuz işe başlama kʾolmaz temām

2. **başladı:**-*dı*
Gazel 266
Mısra: **15**
(Okumaya) başlamak, girişmek, harekete geçmek.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

3. **başladı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **48**
(Okumaya) başlamak, girişmek, harekete geçmek.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

4. **başla:**
Kaside 24
Mısra: **57**
Başla! Harekete geç!.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

5. **başlamış:**-*mış*
Gazel 241
Mısra: **17**
Başlamak, bir işi yapmak için harekete geçmek, girişmek.

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış
Sāḳī zamānuñ Ḫıżrısın şol çeşme-i ḥayvānı şun

başla-:

1. **başlayam:**-*(y)a, -m*
Gazel 234
Mısra: **7**
Bir işi yapmak üzere harekete geçmek.

Yeñi cān bulıban ṭuram hevāña başlayam yine
İrerse ḳabrüme zülfüñ nesīm-i müşk-bārından

2. **başlar:**-*r*
Gazel 98
Mısra: **1**
(Bir şey, bir davranış) Olur, yürür ve işler duruma gelmek.

Siḥr ile cāẕū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

başlu:

1. **başlu:**
Gazel 177
Mısra: **4**
Yaralı.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu baġrum zaḫmına merhem urur peykān degül

2. **başlu:**
Gazel 333
Mısra: **9**
Yaralı.

Başlu baġrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

başum kesme:

1. **başum kesme:**
Gazel 219
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Başını kesmek, öldürmek.

Ḫadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳaḳıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

başuma belālar:

1. **başuma belālar:**
Gazel 106
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Başına belalar (gelmek). Bir sorunla karşılaşmak, kötü bir duruma düşmek.

Serv-i bālāñ ile başuma belālar niçe bir
Ḫışm-ı çeşmüñ ile cānuma cefālar niçe bir

başuma çıḳdı:

1. **başuma çıḳdı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **153**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bulup tepeye çıkmak II Bir durumun hakim olması..

Yine çıḳdı başuma sevdā-yı ʿışḳ
Yine ṭoldı göñlüme ġavġā-yı ʿışḳ

başuma gün ṭoġdı:

1. **başuma gün ṭoġdı:**-*dı*
Kaside 30
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Birine) Gün doğmak: Tâlihi rast gidip sonu kendisi için çok iyi olabilecek olaylarla karşılaşmak, eline büyük bir fırsat geçmek.

Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma
Bildüm ki devletüm benüm ol āsitān imiş

başuñʾçün:

1. **başuñʾçün:**
Gazel 298
Mısra: **6**
Başın için.

Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey ṣanem
Devletlü başuñʾçün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

bat:

1. **batmadan:**-*madan*
Gazel 304
Mısra: **13**
Gömülmek, içe doğru gömülmek II Yok olmak.

Batmadan nūḥ-ı vücūd al elüm ey Cūdī-i cūd
Ṭaşdı ṭūfān-ı belā ḳaynadı girdāb gibi

batır:

1. **batura:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **20**
Batırmak; bir şeye aşırı derecede maruz bırakmak, ... içinde bırakmak.

Ṣu baturmaz utanur kendü murebbālarını
Beni nʾiçün batura ġuṣṣaya ʿummān-ı kerem

batur:

1. **baturmaz:**-*maz*
Kıt'a 1
Mısra: **19**
Batırmak.

Ṣu baturmaz utanur kendü murebbālarını
Beni nʾiçün batura ġuṣṣaya ʿummān-ı kerem

2. **baturmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 7
Mısra: **7**
Batırmak II Etkisiz hale getirmek.

Ḳulzüm-i Hindüñ baturmaġa gümüş zevraḳların
Bādbān-ı nūr ile ṭonatdı fülk-i zer güneş

bav:

1. **bāyın:**-*ıñ*
Müfret 51
Mısra: **2**
Bey, koca.

Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı
Ne ḳopmış ol kedinüñ bāyın oġlı

baydaḳ:

1. **baydaḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 63
Mısra: **5**
Satrançta piyon.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Şaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

bāz:

1. **bāz:**
Kaside 23
Mısra: **52**
Doğan kuşu.

Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören
Şanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

bāzār:

1. **bāzārına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 7
Mısra: **65**
Çarşı, pazar.

Mihrüñüñ bāzārına bir vech ile germ oldı kim
Ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer güneş

2. **bāzārumuz:**-*umuz*
Gazel 95
Mısra: **9**
Alışveriş yapılan yer. II Aşk pazarı.

Āh kim fikr-i raḳīb ile geçer bāzārumuz
Ḥayfkʾol ʿömri Kirāmen Kātibīn ebter yazar

3. **bāzārda:**
Gazel 256
Mısra: **10**
Alışveriş yapılan yer. II Aşk pazarı.

Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşterī
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

4. **bāzārumuz:**-*umuz*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Alışveriş yapılan yer. II Aşk pazarı.

Şaṭardum bugün cānı bir ḥabbeye
Ki yār irdi germ oldı bāzārumuz

5. **bāzārum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **16**
Pazar. II Aşk pazarı.

Dil müşterīsi cān şatup almazdı derdüñi
Dellāl-i dīde gelmese bāzārum üstine

6. **bāzār:**
Kaside 8
Mısra: **102**
Pazar, çarşı, alışveriş yeri.

Ḫāk-i rehüñ müferriḥine beñzerem dimiş
Bāzār içinde bulmaġ içün iʿtibār laʿl

7. **bāzār:**
Gazel 147
Mısra: **14**
Alışveriş II ilgi, münasebet.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Şatamazsın ḥüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

8. **bāzāra:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **10**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.

Şīveler şatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

9. **bāzārda:**-*da*
Gazel 104
Mısra: **8**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.

Şemʿ-i meclis germ olup öyküdügi-yʾçün yüzüñe
Aṣdılar bāzārda ṣoñra zebānın yaḳdılar

10. **bāzārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **56**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı.

ʿAdlüñde dutup kimse mi baġlayu bilürdi
Ter-dāmen olup gezmese bāzārı benefşe

11. **bāzārı:**-*ı*
Gazel 53
Mısra: **8**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı II Aşk pazarı.

Beni bī-zer görüp bīzār olur yār
Anuñʾçün ġayr ile bāzārı yigdür

12. **bāzārı:**-*ı*
Gazel 229
Mısra: **16**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı II Aşk pazarı.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende müşterī mihre
Şaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

13. **bāzārı:**-*ı*
Gazel 233
Mısra: **7**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı II Aşk pazarı.

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm bārī şehrüñden

14. **bāzārı:**-*ı*
Gazel 252
Mısra: **4**
Alışveriş yapılan yer, pazar, çarşı II Aşk pazarı.

Begüm bir būseyi biñ cāna şatma Ḳo bāzārı ḫarīdār öldürürsin

bāzār eyleme:

1. **bāzār eyleme:**-*me*
Nazm 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Alış veriş yapmak, pazarlık yapmak, satışa çıkarmak.

Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme

Bī-zer ü bī-zūrlara böyle bāzār eyleme

bāzār-ı derdüm:

1. **bāzār-ı derdüm:***-üm*
   Gazel 241
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Dert pazarı.

Cām-ı ezel sermestiyem sāḳī
mey-i raḥşānı ṣun
Bāzār-ı derdüm germdür ser-māye-i dermānı ṣun

bāzār-ı ḥüsn:

1. **bāzār-ı ḥüsn:**
   Gazel 42
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzellik pazarı.

Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

bāzār-ı ʿışḳuñda:

1. **bāzār-ı ʿışḳuñda:**
   Gazel 281
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Aşk pazarı.

Senüñ bāzār-ı ʿışḳuñda ider dellāl-ı cān feryād
Metāʿ-ı ʿaḳl kāsiddür ḫarīdār olmasun kimse

bāzār-ı kāyināt:

1. **bāzār-ı kāyināt:**
   Kaside 9
   Mısra: **67**
   Kelime Tipi: **-**
   Kainat pazarı, dünya çarşısı.

Tā kim muʿaṭṭar olmaġa bāzār-ı kāyināt
ʿAṭṭār-ı bād-ı ṣubḥ-dem açar dükān-ı müşk

bāzār-ı mihr:

1. **bāzār-ı mihr:**
   Gazel 154
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Muhabbet pazarı.

Ne māhsın ki cān alalı Müşterī gözüñ
Bāzār-ı mihr içinde ḫarīdāruñam senüñ

bāzār-ı misk:

1. **bāzār-ı misk:**
   Gazel 96
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Misk pazarı.

Çīn-i zülfüñ göricek bāzār-ı misk olur kesād
Gerd-i rāhuñ añıcaḳ rāh-ı Ṣıfāhān baġlanur

bāz-dār:

1. **bāzdār:**
   Kaside 23
   Mısra: **52**
   Sarayda avcı kuşları yetiştiren kimse; doğancı, avcı.

Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören
Ṣanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

baʿżı:

1. **baʿżı:**
   Gazel 37
   Mısra: **7**
   "Kimi, bir kısım" anlamında belgisiz sıfat.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

2. **baʿżı:**
   Kaside 10
   Mısra: **34**
   Ar. Bazı, kimi.

Var ümīdüm aña kim dāmen-i ʿafvuñ örtesin
Bī-edebāne düşdiyse baʿżı edāsı göñlümüñ

bāz-ı āfitāb:

1. **bāz-ı āfitāb:**
   Gazel 190
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Güneş doğanı.

Şeb ġurābın tār-mār itdükce bāz-ı āfitāb
Ṣanuram kim ṣayda çıḳmış şehsüvārumdur benüm

bāz-ı sipīd-i seḥer:

1. **bāz-ı sipīd-i seḥer:**
   Kaside 6
   Mısra: **201**
   Kelime Tipi: **-**
   Seherin beyaz doğanı.

Tā bāz-ı sipīd-i seḥer açup per-i zerrīn
Murġ-ı siyeh-i şeb ṭoġura beyżā-i beyżā

bāz-veş:

1. **bāz-veş:**
   Gazel 243
   Mısra: **3**
   Doğan kuşu gibi.

Bāz-veş göñlümi elden ḳoma ey şāh-ı cemāl
Kʾanı söz murġına düşürmege muʿtād idesin

be hey:

1. **be hey:**
   Nazm 39
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Çıkışma bildirmek için kullanılan bir söz.

Yüz çevürme igen be hey kāfir
Ölmek olmaz seven be hey kāfir

2. **be hey:**
   Nazm 39
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Çıkışma bildirmek için kullanılan bir söz.

Yüz çevürme igen be hey kāfir
Ölmek olmaz seven be hey kāfir

3. **be hey:**
   Nazm 39
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Çıkışma bildirmek için kullanılan bir söz.

Dutayın sevdügümi bilmişsin
Böyle ḳaçmaḳ neden be hey kāfir

be-āb-ı siyāh:

1. **be-āb-ı siyāh:**
Nazm 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Karasu'ya dek. Yenice-i Karasu.

Didüm müddeʿī gitdi dilber didi
Be-Tun u be-Ṭunca be-āb-ı siyāh

bedahşān-ı dīdeden:

1. **bedaḫşān-ı dīdeden:***-den*
Gazel 80
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Göz Bedahşan'ı. (Âşığın kanlı yaşlar akıtan gözü bağlamında.).

Uş eşk kārbānı Bedaḫşān-ı dīdeden
Rūma ḳaṭār-ı laʿl ile dür armaġan çeker

bed-baḫt:

1. **bed-baḫt:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
Kötü bahtlı, talihsiz.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

beden:

1. **bedenler:***-ler*
Nazm 3
Mısra: **5**
Vücut, gövde.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḥālin dimek içün dil uzatmış çemeni gör

2. **bedenüñ:***-üñ*
Gazel 123
Mısra: **4**
Beden, vücut.

Gül pīrehen eyle key yaraşur
Nāzük bedenüñ ḳabāya döymez

3. **bedenin:***-i, -n*
Gazel 239
Mısra: **13**
Beden, vücut.

Ben żaʿīfüñ bedenin yaşum içinde bulıcaḳ
Rīsmānda dizilü lüʾlüʾ-i lālā göresin

4. **bedenüm:***-(ü)m*
Gazel 265
Mısra: **5**
(Âşığın) bedeni.

Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm
Seng-i ġam zaḫmına sīnem nice ṭāḳat getüre

5. **beden:**
Gazel 236
Mısra: **8**
(Âşığın) vücudu, bedeni.

Kīse-i ʿömri tehī itdügümi yoluñda
Olıcaḳ ḫāk beden kāse-i serden şorasın

6. **bedenden:***-den*
Gazel 342
Mısra: **2**
(Âşığın) vücudu, bedeni.

Dirīġā yār benden yüz çevürdi
Fiġān kim cān bedenden yüz çevürdi

bedenin:

1. **bedenin:***-i, -n*
Nazm 41
Mısra: **3**
Gövde, cisim, ten.

Nāzük bedenin pāreleyüp eyledi pür-ḫūn
Daġıtdı ḳamu pārelerini çemen içre

bed-gümān:

1. **bed-gümānı:***-ı*
Gazel 247
Mısra: **1**
Suizan sahibi, şüpheci.

Ḫudāyā bed-gümānı sen bilürsin
Ki her rāz-ı nihānı sen bilürsin

bed-hū:

1. **bed-ḫū:**
Gazel 99
Mısra: **5**
Huyu kötü olan (kimse), huysuz.

Şulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḫı ey bed-ḫū raḳīb
Üstüḫᵛānuñ ṣaf dutup ceng idiser şaṭranc-vār

bed-hᵛāh:

1. **bed-ḫᵛāhuma:***-um, -a*
Gazel 280
Mısra: **6**
Başkasının kötülüğünü isteyen. II Rakip, düşman.

Sen ġayruma baḳduñ diyü baña cefālar eyleyüp
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫᵛāhuma

bedīʿ:

1. **bedīʿ:**
Gazel 110
Mısra: **9**
Eşsiz ve benzersiz, nadide.

Ṭarf-ı ruḫsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmedʾā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

bedīhī:

1. **bedīhī:***-dir*
Mesnevi 3
Mısra: **11**
Aşikar, belli ve açık olma.

Bedīhī degül mi ne lāzım delīl
Ki eyneʾẕ-ẕelīlü ve eyneʾl-Celīl

bed-mihr:

1. **bed-mihr:**
Gazel 342
Mısra: **13**
Sevgisiz, merhametsiz.

Nice bed-mihr imiş ol māhuñ Aḥmed
Kʾanı cāndan sevenden yüz çevürdi

bed-nām:

1. **bed-nāmlara:***-lara*
Gazel 255
Mısra: **12**
Kötü şöhretli.

Şofiyā nāme-i esrār-ı Ḥaḳa maḥrem iseñ

Olma münkir mey-i ṣāfī gibi bed-nāmlara

bedr:

1. **bedrini:**-*i, -n, -i*
   Kaside 18
   Mısra: **31**
   Dolunay.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı ża'fdan
'İzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

2. **bedr:**
   Gazel 278
   Mısra: **11**
   Ayın on dördü, dolunay.

Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñ'çün
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

3. **bedr:**
   Gazel 317
   Mısra: **3**
   Ayın on dördü, dolunay II sevgilinin yüzü.

Bedr olduġıyçün cemālüñ ayı
Dil gice ṣaçuñda buldı rāhı

4. **bedr:**
   Gazel 290
   Mısra: **6**
   Ayın on dördü, dolunay. II Sevgilinin (ay gibi parlak) yüzü.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevs̱er üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

be-ġāyet:

1. **be-ġāyet:**
   Gazel 251
   Mısra: **3**
   Ziyadesiyle, haylice.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

begen:

1. **begenüp:**-*üp*
   Kaside 31
   Mısra: **41**
   Beğenmek, hoşuna gitmek.

Bu bezmgeh içre begenüp raḳṣ u semā'ın
Geydürdi ṣabā serve yine ḫil'at-i ḫażrā

beglik:

1. **beglikde:**-*de*
   Kaside 30
   Mısra: **20**
   Bey, hükümdar, efendi.

Erlikde bir Tehemten-i devr-i zamān iken
Beglikde bir Sikender-i gītīsitān imiş

begüm:

1. **begüm:**
   Gazel 252
   Mısra: **3**
   Bey, efendi II Sevgili, dost.

Begüm bir būseyi biñ cāna ṣatma
Ḳo bāzārı ḫarīdār öldürürsin

2. **begüm:**
   Gazel 201
   Mısra: **1**
   "efendim, ağam-paşam" manasında dır. Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır.

Dā'imā serv-i bülendüñ ser-fırāz olsun begüm
Dest-gīrüñ hem Ḫudā-yı bī-niyāz olsun begüm

3. **begüm:**
   Gazel 201
   Mısra: **2**
   "efendim, ağam-paşam" manasında dır. Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır.

Dā'imā serv-i bülendüñ ser-fırāz olsun begüm
Dest-gīrüñ hem Ḫudā-yı bī-niyāz olsun begüm

4. **begüm:**
   Gazel 201
   Mısra: **4**
   "efendim, ağam-paşam" manasında dır. Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır.

Dostuñ fevḳa's̱-s̱üreyyā düşmanuñ taḥte's̱-s̱erā
Kim saña yavuz ṣanursa 'ömri az olsun begüm

5. **begüm:**
   Gazel 201
   Mısra: **6**
   "efendim, ağam-paşam" manasında dır. Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü 'ömrüñ dırāz olsun begüm

6. **begüm:**
   Gazel 201
   Mısra: **8**
   "efendim, ağam-paşam" manasında dır. Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır.

Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣīḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

7. **begüm:**
   Gazel 201
   Mısra: **10**
   "efendim, ağam-paşam" manasında dır. Rumeli şairleri arasında yaygın kullanılan bir hitaptır.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u 'ām ola
Aḥmed'i ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

behcet:

1. **behcet:**
   Terkib-bend 1
   Mısra: **89**
   Sevinç, güleryüzlülük, güzellik, şirinlik.

Nuṣret 'arūsı ḫüsnine behcet bağışlayan
Deryā-yı cūd gevheri Şeh Muṣṭafā ḳanı

2. **behceti:**-*i*
   Gazel 296
   Mısra: **12**
   Güzellik.

Ben naẓar ḳılduḳca artarsa cemālüñ ṭañ degül
Āb-ı çeşmüm feyżidür gülzār-ı ḫüsnüñ behceti

3. **behcet:**
Nazm 5
Mısra: **10**
Güzellik.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḫüsn ü bihā dirīġ

4. **behcet:**
Gazel 241
Mısra: **3**
Güler yüzlülük, güzellik, şirinlik; sevinç.

Çün ḫüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı şun

<u>be-her bār:</u>

1. **be-her bār:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Her defasında, her seferinde.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

<u>beḳā bulduġınca:</u>

1. **beḳā bulduġınca:**
Mesnevi 3
Mısra: **235**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı, dâimi olmak; ölümsüzlüğe erişmek, ebedî olmak.

Beḳā bulduġınca zemīn ü zamān
Sebāt itdüginee bu kevn ü mekān

<u>bekci:</u>

1. **bekcilerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 20
Mısra: **10**
Bir şeyi veya bir yeri bekleyip korumakla görevli kimse.

Genc-i ruḥuna kim el ṣuna kim
Bekcilerüñ ejdehādur ey dost

<u>bekle-:</u>

1. **bekler:**-*r*
Gazel 206
Mısra: **24**
Beklemek, gözler vaziyette olmak.

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber ṣatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾş-şifāsın bilmedüm

<u>bekle:</u>

1. **beklemesün:**-*me, -sün*
Gazel 120
Mısra: **15**
(Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını) Gözler vaziyette olmak, durup kollamak.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḫāfıẓ aña Bū-leheb olmaz

<u>bel bağlayup:</u>

1. **bel bağlayup:**-*y, -up*
Kaside 6
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimsenin kendisine yardım edeceğine inanmak, güvenmek; hizmetine girmek.

Cān u dil ile nite ki bel bağlayup itdüm
Medḥüñ hevesin ḫāme gibi başuma sevdā

<u>belā:</u>

1. **belādur:**-*dur*
Gazel 162
Mısra: **6**
Ar. Felaket, afet.

Bir serv durur yapraġı şīve yemişi nāz
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlīnüñ

2. **belā:**
Gazel 206
Mısra: **5**
Ar. Felaket, afet.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḫüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

3. **belālar:**-*lar*
Gazel 347
Mısra: **2**
Ar. Felaket, afet.

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna neyiki

4. **belāñı:**-*ñı*
Gazel 133
Mısra: **11**
Bela, aşk belası.

Dil cihānında belāñı göñlüme ṭuş eyleyen
On sekiz biñ ʿāleminde göñlümi ḫoş eylemiş

5. **belā:**
Gazel 76
Mısra: **1**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

6. **belāsın:**-*sın*
Gazel 89
Mısra: **8**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Dil ü cān vaṣf idemez derd-i derūnuñ ḫaberin
Cigeri dāġ olanuñ kimse belāsın ne bilür

7. **belā:**
Gazel 157
Mısra: **7**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Fiġān ki başdan ayaġa belā imiş bālāñ
Fe-leyse ġayra żamīriʾl-muḥibbi maʿnākī

8. **belā:**
Gazel 178
Mısra: **1**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Cānuma bālā-yı ḳaddüñden belā eksük degül
Başuma sevdā-yı zülfüñden hevā eksük degül

9. **belā:**
Gazel 178
Mısra: **10**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Geh hevā-yı ḳadd olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miskīne dāyim bir belā eksük degül

10. **belāsın:**-*sın*
Gazel 206
Mısra: **6**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḫüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

11. **belā:**
Gazel 231
Mısra: **13**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Nezr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

12. **belā:**
Gazel 245
Mısra: **4**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bī-dādsın

13. **belāya:**-*y, -a*
Gazel 270
Mısra: **4**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aşdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

14. **belādur:**-*dur*
Gazel 271
Mısra: **2**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Kemend-i zülfi zünnārı belādur ehl-i īmāna

15. **belādur:**-*dur*
Gazel 318
Mısra: **7**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

16. **belā:**
Gazel 326
Mısra: **13**
1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bâdire, dert, gam, keder. 2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musîbet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

17. **belāsı:**-*s, -ı*
Kaside 10
Mısra: **8**
Afet, musibet, dert, gam, keder.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

18. **belādur:**-*dur*
Gazel 35
Mısra: **19**
Dert, sıkıntı, bela.

Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur ʿāşıḳa
Zāġ ile hem-ṣoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

19. **belālar:**-*lar*
Gazel 72
Mısra: **4**
Dert, sıkıntı, bela.

Rūzigār āyīnesinde ṣūret-i aḥvāl-i ʿışḳ
Evvel āsān görinür ṣoñra belālar gösterür

20. **belāñı:**-*ñı*
Gazel 20
Mısra: **13**
Felaket, musibet, sıkıntı; aşk.

Niʿmet bileli belāñı Aḥmed
Bālāñ ile mübtelādur ey dost

21. **belādur:**-*dur*
Gazel 20
Mısra: **1**
Felaket, dert, musibet.

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

22. **belāya:**-*y, -a*
Gazel 123
Mısra: **1**
Afet, musibet, dert, gam, keder.

Nāz itme ki dil belāya döymez
Bīmārdur ol cefāya döymez

23. **belā:**
Gazel 34
Mısra: **24**
Bela, dert, sıkıntı.

Ḳılletle ḫıdmet eylemek āsān idi velī
Müşkil belā bu yolda cefā-yı ġarīmdür

24. **belā:**
Kaside 3
Mısra: **5**
Bâdire, dert, gam, keder.

Cān ṣatup her birisi oldı belā müşterīsi
ʿIşḳ şehrinde budur ṣanʿati dervīşlerüñ

25. **belādan:**-*dan*
Terkib-bend 1
Mısra: **104**
Afet, musibet, dert, gam, keder.

Milk-i fenāda mūcib-i emn ü amān idi
Dār-ı beḳāda cümle belādan emīn ola

26. **belāsı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **8**
İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum; dert, gam, keder.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

belā vü derd:

1. **belā vü derd:**
Terci-bend 1
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **-**
Bela ve dert.

Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ eyleyem senüñ

belā vü derd ü ġam:

1. **belā vü derd ü ġam:**
Gazel 41
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntı, dert ve keder.

Ḳondı Aḥmed ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

2. **belā vü derd ü ġam:**
Gazel 100
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntı, dert ve keder.

Her gice eksük degül dilde belā vü derd ü ġam
Ṣanma kim bu ḫāne-i dervīş mihmānsuz geçer

belā vü derde giriftārdur:

1. **belā vü derde giriftārdur:**-*dur*
Kaside 2
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Derde tutulmak, yakalanmak.

Belā vü derde giriftārdur dil-i bīmār
Demi durur kʾide tīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

belā vü miḥnet:

1. **belā vü miḥnet:**
Gazel 214
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Belâ ve sıkıntı.

Firāḳ u ḥasret elinden nigāra yalvaralum
Belā vü miḥnet ile rūzigāra yalvaralum

belābil:

1. **belābil:**
Gazel 153
Mısra: **10**
Bülbüller.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül ṣarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

2. **belābil:**
Gazel 184
Mısra: **1**
Bülbüller.

Belābil gūş idüp nūş it belābil
Ki ḳomadı ʿanā dilde ʿanādil

3. **belābil:**
Gazel 184
Mısra: **1**
Güzel sesleriyle meşhur kuşlar, bülbüller; aşıklar.

Belābil gūş idüp nūş it belābil
Ki ḳomadı ʿanā dilde ʿanādil

belā-engīz:

1. **belā-engīzdür:**-*dür*
Gazel 65
Mısra: **1**
Dert ve sıkıntı verici.

Ne belā-engīzdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör
Bāġ-ı firdevs getürmiş seyr ider ṭūbāyı gör

belālu:

1. **belālu:**
Gazel 238
Mısra: **5**
Dertli, musibeti eksik olmayan, zavallı; aşık.

Bahār-ı ḥüsn ü behāda belālu bülbülinüñ
Gül-i teri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

2. **belālu:**
Gazel 213
Mısra: **17**
Dertli, musibeti eksik olmayan, zavallı; aşık.

Belālu bülbülin añup ṣorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

3. **belālu:**
Gazel 342
Mısra: **9**
Dertli, musibeti eksik olmayan, zavallı.

Yüzüñ göster belālu bülbülüñe
Ki gülzār-ı çemenden yüz çevürdi

4. **belālu:**
Nazm 16
Mısra: **1**
Dertli, musibeti eksik olmayan, zavallı.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

belā-yı hecr:

1. **belā-yı hecr:**
Gazel 38
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık belası, ayrılık derdinin verdiği sıkıntı.

Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳīb
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca bī-pāyān olur

2. **belā-yı hecr:**
Gazel 298
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık belası, ayrılık derdinin verdiği sıkıntı.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

belā-yı ʿışḳ:

1. **belā-yı ʿışḳ:**
Gazel 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Aşk belası II aşk derdi, sıkıntısı.

Ḳıldum belā-yı ʿışḳ ile ben mübtelā sefer
Meşhūrdur ki ʿāşıḳa yā ṣabr u yā sefer

belā-yı merd ü zendür:

1. **belā-yı merd ü zendür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Erkek ve kadının belası.

Göñül bir dil-rubāya müftetendür
Ki bālāsı belā-yı merd ü zendür

belī:

1. **belī:**
Gazel 80
Mısra: **7**
Elbette, evet, belli, malum.

Zülfüñ görüp çıḳar ẕeḳanuñdan göñül belī
Çāh-ı belā esīrlerin rīsmān çeker

2. **beli:**
Gazel 321
Mısra: **11**
Elbette, evet, belli, malum.

Beli bār-ı meẓālimden bükilmiş anuñ içündür
Şehā dīvān-ı ḥusnüñde ḳaşuñ bī-iştibāh egri

belki:

1. **belki:**
Gazel 235
Mısra: **3**
"Bir ihtimal" anlamında zarf.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

2. **belki:**
Mesnevi 3
Mısra: **136**
"Bir ihtimal" anlamında zarf.

Ola Saʿdī gibi sözüm Būstān
Nice Būstān belki cādūstān

bellü:

1. **bellüdür:**-*dür*
Nazm 18
Mısra: **4**
Belli, açık, aşikâr.

Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek bellüdür anda ne yaḳa

belür:

1. **belürmez:**-*mez*
Gazel 339
Mısra: **8**
1. Belirmek. 2. Ortaya çıkmak.

Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

2. **belürse:**-*se*
Kaside 9
Mısra: **62**
1. Belirmek. 2. Ortaya çıkmak.

Ḫulḳuñ nesīmi ṣoḥbeti teʾsīr idüp ne ṭañ
Enfās-ı ṭayyibemde belürse nişān-ı müşk

3. **belürse:**-*se*
Gazel 343
Mısra: **5**
Belirmek, görünmek.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

belür-:

1. **belürdi:**-*di*
Gazel 137
Mısra: **3**
1. Belirmek. 2. Ortaya çıkmak.

Belürdi ḫoḳḳa-i laʿlüñde dür dişüñ ṣanasın
Görindi mīmde yāḳūt şīvesiyle beyāż

2. **belürdi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **7**
1. Belirmek. 2. Ortaya çıkmak.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

ben:

1. **beñ:**
Gazel 128
Mısra: **3**
T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.

Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḥusnüñüñ
Şekkerīn ḫurmāya dizmiş müşk ü ʿanberden meges

2. **beñüñ:**-*ün*
Gazel 186

Mısra: **3**
T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

3. **beñinden:**-*i, -nden*
Gazel 226
Mısra: **5**
T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.

Dil laʿline ḳaṣd itdi beñinden ḥaẕer itmez
Ḥalvāya heves ḳılan üşenmez megesinden

4. **beñüñ:**-*ün*
Gazel 226
Mısra: **11**
T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.

Kim fülfüle beñzetse beñüñ yüzi ḳaradur
Kim fülfüli yig gördi Ḥalīlüñ ʿadesinden

5. **beñler:**-*ler*
Gazel 341
Mısra: **3**
T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Ṣan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

6. **beñleri:**-*ler, -i*
Gazel 166
Mısra: **6**
Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.

Miskīnlik itmeseydi ṣaçı bāġbānına
Girmezdi bāġa beñleri hindūsı Ḳāsımuñ

7. **beñi:**-*i*
Gazel 313
Mısra: **10**
Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.

Bir noḳṭa durur kātib-i ḥüsnüñ ḳaleminden
Yüzüñ beñi kim berg-i gül-i aḥmere düşdi

8. **beñleri:**-*leri*
Gazel 103
Mısra: **5**
Sevgilinin yanağında bulunan siyah noktalar, hal.

Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

9. **beñlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 246
Mısra: **7**
Deri üzerindeki kahverengi veya siyah renkli küçük lekelere, kabartılara verilen isim, benek.

Beñlerüñ şeh-dānesinden düzilen tesbīḥ-i zülf
Ḳanlu yaşumdan ṣaḳın bir demde mercān olmasun

10. **beñ:**
Kaside 19
Mısra: **23**
Yüzde ve vücutta bulunan tabiî ufak ve siyah noktalar; ben, hâl.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

11. **beñüñ:**-*üñ*
Gazel 206
Mısra: **23**
Ben, hâl.

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber ṣatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾş-şifāsın bilmedüm

12. **benem:**-*em*
Gazel 16
Mısra: **4**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

13. **ben:**
Gazel 20
Mısra: **5**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Ben yad mıyam ki cān senüñle Ḫalḳ olmadan āşinādur ey dost

14. **benden:**-*den*
Gazel 36
Mısra: **9**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Ey ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim
Ayaġı ṭopraġı nūr-ı dīde-i aḥbāb olur

15. **benem:**-*em*
Gazel 151
Mısra: **16**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

16. **benden:**-*den*
Gazel 23
Mısra: **7**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

İncinür benden maḥalleñ itleri İtdügüm efġān elinden el-ġıyā̲s

17. **benden:**-*den*
Gazel 123
Mısra: **16**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Ben andan iren cefāya döydüm Ol benden olan vefāya döymez

18. **benüm:**-*üm*
Müfret 19
Mısra: **2**
"Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Ṭutalum kim eylemesin tīr-i āhumdan ḥaẕer
İḫtirāz itmez misin tīġ-i zebānumdan benüm

19. **beñüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **7**
Yüzde ve vücutta bulunan siyah noktalar, ben, hâl.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

20. **beni:**-*i*
Gazel 39
Mısra: **5**
"Ben" birinci tekil kişi zamiri II Şair, âşık.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

21. **beni:**-*i*
Gazel 40
Mısra: **9**
"Ben" birinci tekil kişi zamiri II Şair, âşık.

Ḥüsni Keşmīrinde aġlatmaz gözi siḥri beni
Yaġmurı yaġdurmayan cādū-yı fettān andadur

22. **benüm:**-*üm*
Gazel 5
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Benüm fürūġ-ı ḳamerden ferāġatum var kim
Çerāġ-ı mihr-i ruḫuñdur delīl-i rāh baña

23. **benüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Çihre-i zerdüm gibi ʿālem ḫazān olsa ne ġam
Çün ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ nev-bahārumdur benüm

24. **benüm:**-*üm*
Kaside 11
Mısra: **77**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Baḫtum añdum gice ḳaldurmadı ḳayġumdan benüm
Başını zānūdan ekser kākül-i müşkīn-i dost

25. **ben:**
Gazel 29
Mısra: **4**
" Ben" birinci teklik şahıs zamir.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿİd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

26. **ben:**
Gazel 29
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿİd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

27. **ben:**
Mesnevi 3
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ne miḳdār olam ben de ol ḳaṭreden
Ki vaṣf-ı Ḫudāvende açam dehen

28. **bencileyin:**-*cileyin, -*
Gazel 76
Mısra: **4**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Şairin kendisi, âşık).

Düşmiş yüzine zülf-i perīşān u bī-ḳarār
Yā Rab kim ol da bencileyin mübtelā mıdur

29. **baña:**-*a*
Gazel 83
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Gördüm yüzüñi idemezem ey nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

30. **baña:**-*a*
Gazel 117
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra ṣun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henūz

31. **baña:**-*a*
Gazel 142
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Bāġ-ı ruḫuñda çāh-ı zenaḫdānı ḥasreti
Cennet çemenlerin baña zindān ider dirīġ

32. **baña:**-*a*
Gazel 250
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḥadd ü ḫālinden

33. **ben:**
Gazel 250
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde
Viṣāli içre olan ʿāṣıḳlaruñ geçmez ḫayālinden

34. **baña:**-*a*
Gazel 296
Mısra: **13**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

35. **ben:**
Gazel 301
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

36. **ben:**
Gazel 306
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

37. **ben:**
Gazel 306
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

38. **ben:**
Gazel 307
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

39. **ben:**
Gazel 307
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳīb
Ṣaḳınurdum ben anı şeyṭāndan īmānum gibi

40. **ben:**
Gazel 309
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Bir naẓarda göñlin alduñ ben ġarīb üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

41. **ben:**
Gazel 310
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

42. **ben:**
Gazel 311
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Geldüm yine ben bende vişālüñ işiginde
Hicrānuñ elinden iderem dād efendi

43. **ben:**
Gazel 320
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ben dimezdüm mihrüñi ʿālemde ıẓhār eyleyem
Eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem eyleyen rüsvā beni

44. **ben:**
Gazel 331
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ben nice beñzedeyin ḥüsnini gül ḫırmenine
Çünki başdan ayaġa ṣūret-i cāndur çelebī

45. **baña:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **21**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Laʿlüñe ḳaṣd itdügümce ḫışm ider çeşmüñ baña
Eksük olmaz şūriş ü ġavġā mey-i nāb üstine

46. **baña:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **48**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ḫusrevā pāreledi cevr eli ṣabrum yaḳasın
Dest-gīr olsa demidür baña dāmān-ı kerem

47. **baña:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **44**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

48. **benden:**-*den*
Müfret 33
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri .

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāṣıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

49. **baña:**-*a*
Gazel 4
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḫalḳ-ı dünyāya bürūdetler iden bād-ı şimāl
Sezemezdüm ki ışıcaḳ deprene bu deñlü baña

50. **baña:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ne ʿöẕr ider isem artuḳ gelür günāhumdan
Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫᵛāh baña

51. **baña:**-*a*
Gazel 45
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Āfitābumdan ıraḫ nice yanam nār-ı ġama
Cevri devrānda baña gerdiş-i eflāk eyler

52. **baña:**-*a*
Gazel 79
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol baña yiter

53. **baña:**-*a*
Gazel 87
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

İtlerümle işigümde āşinā olsun dimiş
ʿÖmri çoġ olsun ki baña luṭf idüp iʿzāz ider

54. **baña:**-*a*
Gazel 346
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ey gözüm nūrı ʿināyet naẓarın ḳıl baña kim
Ḳarañudur gözüme iki cihān sen gideli

55. **baña:**-*a*
Kaside 26
Mısra: **27**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Raḥm it baña ki zülfüñ ucından ḳalem gibi
Ḳan aġlaram bu baḫt-ı nigūnsārum üstine

56. **bende:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **75**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ne bende ṣīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

57. **bende:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **76**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ne bende ṣīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

58. **ben:**
Gazel 14
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri .

Gül yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cān ḥayrānıdur
Nāme-i tezvīrdür ben dutmazam anı dürüst

59. **ben:**
Gazel 29
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri .

Vaʿde-i vaṣlın işitdüm ṣādlıḳdan aġladum
Ol şeker-rīz oldı ben oldum gülāb-efşān-ı ʿīd

60. **ben:**
Kaside 4
Mısra: **21**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri .

Ya irgür ben mürīdüñi murāda
Ya gönlümden çıḳar dünyā hevāsın

61. **ben:**
Kaside 6
Mısra: **42**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri .

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

62. **ben:**
Mesnevi 3
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri .

Ḳimem ben ki medḥüñi sevdā ḳılam
Bu naʿmā-yı bī-ḥaddi iḥṣā ḳılam

63. **beni:**-*i*
Kaside 4
Mısra: **23**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Şeh-i aʿẓamsın ey şeh añ beni kim
Unutmaz luṭf issi şeh gedāsın

64. **beni:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **148**
" Ben" birinci teklik şahıs zamiri.

Açup söz ʿarūsı yüzinden niḳāb
Beni cām-ı ḥüsninden itdi ḫarāb

65. **benden:**-*den*
Gazel 86
Mısra: **12**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Müşkil budur ki her kime kim ḫālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

66. **ben:**
Gazel 29
Mısra: **16**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

67. **ben:**
Gazel 100
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

68. **ben:**
Gazel 151
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ
Terbiyetle eyledüñ ben ḫāki bostānuñ senüñ

69. **ben:**
Gazel 179
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Leylī gülüp sözine anuñ didi
Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

70. **ben:**
Gazel 191
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭopraġ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

71. **ben:**
Gazel 215
Mısra: **16**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Baḫr-i ḫüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āfitāb
Yā Rab ol ḫüsnüñ ṣenāsın ben nice iḥṣā ḳılam

72. **ben:**
Gazel 219
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

73. **ben:**
Kaside 9
Mısra: **59**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ben defter eyledükce medīḥüñi zülf-i ḫūr
Şīrāze örmege düzedür rīsmān-ı müşk

74. **ben:**
Kaside 12
Mısra: **35**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār
Biʾllāh ey serv-i sehī seyr it bu dolāb üstine

75. **ben:**
Kaside 13
Mısra: **77**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḥayrānıdur

76. **ben:**
Kaside 14
Mısra: **45**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

77. **ben:**
Kaside 15
Mısra: **57**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ben ḳara ṭopraġam iḥyā-yı memāt itmek içün
Yaġsa cūduñ bulıdından nʾola nīsān-ı kerem

78. **ben:**
Kaside 26
Mısra: **23**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Şeh Bāyezīdi ben ögicek cān niṩār ider
Ṭūṭī-i ḳuds naẓm-ı şeker-bārum üstine

79. **ben:**
Terci-bend 1
Mısra: **126**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ eyleyem senüñ

80. **beni:**-*i*
Gazel 220
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Giceler uyḳu girmedi gözüme Beni andan ayıralı eyyām

81. **beni:**-*i*
Gazel 236
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Gözlerüm yaşı gibi dilbere ey peyk-i nesīm
Ne içün şaldı beni ʿayn-ı naẓardan şorasın

82. **beni:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i dīdeden
Şāha şikāyete gidiyor bī-şumār āb

83. **beni:**-*i*
Kaside 25
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Çün cemālüñ ʿīdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı ʿīd

84. **baña:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Yig ise ʿālemüñ ayruḳları ile āh baña Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

85. **baña:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh baña
Ḥarām ola daḫı bir ġayrı secdegāh baña

86. **baña:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh baña
Ḥarām ola daḫı bir ġayrı secdegāh baña

87. **baña:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Benüm fürūġ-ı ḳamerden ferāġatum var kim
Çerāġ-ı mihr-i ruḫuñdur delīl-i rāh baña

88. **baña:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Diyār-ı yārı ḳoyup seyr-i sebzezār itsem
Çemende dil uzadur her biten giyāh baña

89. **baña:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ḳamuya bencileyinseñ dirīġ ḳamulara
Yig ise ʿālemüñ ayruḳlarıyla āh baña

90. **baña:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

91. **baña:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

92. **baña:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı ḫūn ider
İnsāna bundan özge nice intiḳām ola

93. **baña:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ṣol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

94. **baña:**-*a*
Gazel 29
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse göñlüme
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

95. **baña:**-*a*
Gazel 29
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

96. **baña:**-*a*
Gazel 35
Mısra: **21**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

97. **baña:**-*a*
Gazel 55
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

98. **baña:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

İtüñ olmaḳ baña çün faḫr durur İtüñe beñzer isem ʿār gelür

99. **baña:**-*a*
Gazel 81
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ḫıżr kim dirler sen anuñ ʿaynısın ʿaynuʾl-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña laʿl-i şeker-bāruñ gelür

100. **baña:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ṣol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

101. **baña:**-*a*
Gazel 119
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı
Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henūz

102. **baña:**-*a*
Gazel 123
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Gördükce raḳībi sög baña kim İblīs ḳaçar duʿāya döymez

103. **baña:**-*a*
Gazel 131
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña
Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

104. **baña:**-*a*
Gazel 143
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

105. **baña:**-*a*
Gazel 173
Mısra: **13**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

106. **baña:**-*a*
Gazel 190
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Kūyına yüz sürmegi yā Rab baña erzānī ḳıl
Ol kerāmet mūcib-i ʿizz ü vaḳārumdur benüm

107. **baña:**-*a*
Gazel 191
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem başmaz henūz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

108. **baña:**-*a*
Gazel 196
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yˀçün ḫār iñlerem

109. **baña:**-*a*
Gazel 206
Mısra: **27**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Baña dilberden ʿināyet istemeñ ey dostlar
Şanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

110. **baña:**-*a*
Gazel 216
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñle
Baña yiter ki ıraḳdan saña neẕẕāre ḳılam

111. **baña:**-*a*
Gazel 220
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Āyet-i Nūrdur ve sūre-i Feṯḥ
Baña ol yārdan bugün peyġām

112. **baña:**-*a*
Gazel 223
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Şol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

113. **baña:**-*a*
Gazel 241
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Āyet-i ḥüsnüñle sen vaṣluñ ḥarām itdüñ baña
Ben ḥarāmī çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

114. **baña:**-*a*
Gazel 257
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

115. **baña:**-*a*
Gazel 257
Mısra: **22**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Sen giderken sūzumı fīˀl-cümle teskīn itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

116. **baña:**-*a*
Gazel 280
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Sen ġayruma baḳduñ diyü baña cefālar eyleyüp
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫˇāhuma

117. **baña:**-*a*
Gazel 286
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Bīmār-ı ġamzeñem baña ṣıḥḥat ne fāyide
Laʿlüñ ṭabībi virmedi şerbet ne fāyide

118. **baña:**-*a*
Gazel 292
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ey gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi zībā gelürseñ vā meni

119. **baña:**-*a*
Gazel 307
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin
Hīç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

120. **baña:**-*a*
Gazel 347
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā neyiki

121. **baña:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **66**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı baña ḥalāl

122. **baña:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **62**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Şāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm
Kim medḥüñ olmasa baña eşʿār olurdı ʿār

123. **baña:**-*a*
Kıt'a 18
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Baña rengīn elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

124. **baña:**-*a*
Müfret 22
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamir.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey raḳīb
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe ṣoḳ

125. **ben:**
Gazel 1
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

126. **ben:**
Gazel 3
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān baġışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

127. **ben:**
Gazel 9
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Eşküm cihānı ṭutdı ben āb üzre yürürem
Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet hemīn ola

128. **ben:**
Gazel 9
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

129. **ben:**
Gazel 10
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben bī-ser ü bī-pā ġarīb

130. **ben:**
Gazel 16
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam ey dost
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam ey dost

131. **ben:**
Gazel 23
Mısra: **13**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Aḥmed iñler derd elinden līk ben
İderem dermān elinden el-ġıyāṣ

132. **ben:**
Gazel 46
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

133. **ben:**
Gazel 47
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Şīrīn lebi yāruñ ki ṭabīb-i dil ü cāndur
Ben ḫaste-dilin ṣormaġa ḫoş gül-şekeri var

134. **ben:**
Gazel 55
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

135. **ben:**
Gazel 79
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol bāña yiter

136. **ben:**
Gazel 81
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Gice māhı nʾeylerem gündüz yāḫod ḫurşīdi ben
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

137. **ben:**
Gazel 83
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ṣabr eylesün cefāma ki cānın alam dimiş
Ben ṣabr iderdüm eylese bu rūzigār ṣabr

138. **ben:**
Gazel 83
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

ʿUṣṣāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

139. **ben:**
Gazel 84
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḳıldum belā-yı ʿışḳ ile ben mübtelā sefer
Meşhūrdur ki ʿāşıḳa yā ṣabr u yā sefer

140. **ben:**
Gazel 86
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

141. **ben:**
Gazel 87
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳībini ḳabūl
Āşināsın yad idüp bīgānesin hem-rāz ider

142. **ben:**
Gazel 92
Mısra: **1**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Aġladuġumca ben ol şūḫ-ı sitem-kār güler
Bir olup düşman ile her nefes oynar güler

143. **ben:**
Gazel 102
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Āh kim ol câme-i ḫᵛāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskîn her gice ki bî-yār oturur

144. **ben:**
Gazel 114
Mısra: **13**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Kendü düşen aġlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

145. **ben:**
Gazel 114
Mısra: **22**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakîm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir kezẕāb göz

146. **ben:**
Gazel 123
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben andan iren cefāya döydüm
Ol benden olan vefāya döymez

147. **ben:**
Gazel 126
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben ḫastesin añmaz ol şeker-leb
Adum meger ol dehāna ṣıġmaz

148. **ben:**
Gazel 127
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

149. **ben:**
Gazel 128
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-rīz
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

150. **ben:**
Gazel 147
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Dil ġarîbin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

151. **ben:**
Gazel 149
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Rūz-ı rūşen çün degüldür maḥrem-i esrār-ı ʿışḳ
Ben şeb-i tārîki bārî rāz-dār itsem gerek

152. **ben:**
Gazel 149
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Şemʿ baş oynarsa bezmüñde igen germ olmasun
Ben ayaġuñ tozına cānum niṯār itsem gerek

153. **ben:**
Gazel 149
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Tîr-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

154. **ben:**
Gazel 151
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Daʿvī-i iḫsānuña ger ḫaṣmuñ isterse delîl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

155. **ben:**
Gazel 151
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben vedāʿ eylerken oldı zehr-i ḳātilden beter
Büse virmekde dehān-ı şekker-efşānuñ senüñ

156. **ben:**
Gazel 151
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Didüm öldürdi fırāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

157. **ben:**
Gazel 161
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḫātem-i mihr-i Süleymāndur viṣālüñ dilberā
ʿĀlemi anuñla ben ḥükmümde rām itsem gerek

158. **ben:**
Gazel 161
Mısra: **18**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Didi dilber Aḥmedʾe diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

159. **ben:**
Gazel 163
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

160. **ben:**
Gazel 169
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

161. **ben:**
Gazel 173
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Kākül-i dost ṣıdı göñlüñi ben maḥzūnuñ
Dir gören kāsesini Leylī ṣımış Mecnūnuñ

162. **ben:**
Gazel 189
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben anı görmedügüm gün firāḳa döyimeyüb
Varup yüzin görenüñ ayaġına ḫāk oluram

163. **ben:**
Gazel 189
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

164. **ben:**
Gazel 189
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

165. **ben:**
Gazel 190
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

166. **ben:**
Gazel 192
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

167. **ben:**
Gazel 192
Mısra: **20**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem şaṭrancı ideler üstüḫ̆ānumdur benüm

168. **ben:**
Gazel 193
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çāk olupdur dest-i ḥasretden girībānum benüm
Ben ḳuluña şefḳat it devletlü sulṭānum benüm

169. **ben:**
Gazel 194
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vīrān olduġum

170. **ben:**
Gazel 194
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ārzū-yı ḫātem-i laʿl-i güher-bāruñ durur
Mūr iken ben ṭālib-i mühr-i Süleymān olduġum

171. **ben:**
Gazel 194
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

172. **ben:**
Gazel 196
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Hīçe ṣayar nāle vü efġānumı ben nice kim
Şād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

173. **ben:**
Gazel 197
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḥāl ile geçer her sāʿatüm

174. **ben:**
Gazel 198
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

175. **ben:**
Gazel 198
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben ġam-ı zülfüñde cān virdükde ḫāküm sebzesin
Otlasa müşkīn olur āhū-yı ṣaḥrā dostum

176. **ben:**
Gazel 202
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Seni çoḳ sevdüm az günāh degül Bilürem ben günāhum İbrāhīm

177. **ben:**
Gazel 205
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Pertev-i nūr-ı tecellīden ḳo yansun cān u dil
Var Aḥmed ben bugün müştāḳ-ı dīdār olmışam

178. **ben:**
Gazel 206
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

179. **ben:**
Gazel 206
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

180. **ben:**
Gazel 206
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben kemān-ı vaṣlını çekmek dilerdüm dilberüñ
Hecr ḥükm-endāz imiş tīr-i ḳażāsın bilmedüm

181. **ben:**
Gazel 206
Mısra: **26**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

İçi yanduġından aġlar şemʿ-i meclis ḥālüme
Yār oda nʾiçün yaḳar ben mübtelāsın bilmedüm

182. **ben:**
Gazel 208
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben de Aḥmed gibi ġarībem kim Cāndan u ḫānumāndan ayrıldum

183. **ben:**
Gazel 210
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

184. **ben:**
Gazel 211
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

185. **ben:**
Gazel 211
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

186. **ben:**
Gazel 215
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

187. **ben:**
Gazel 215
Mısra: **20**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Düşüren kendüsidür vaṣlı hevāsın göñlüme
Yoḫsa ben kimem kʾanı sevmege istidʿā ḳılam

188. **ben:**
Gazel 217
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

189. **ben:**
Gazel 218
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḫs itmege Selmān isterem

190. **ben:**
Gazel 219
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

191. **ben:**
Gazel 219
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Aġzı ṣıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

192. **ben:**
Gazel 219
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Aġzı ṣıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

193. **ben:**
Gazel 220
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

194. **ben:**
Gazel 221
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Göñlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

195. **ben:**
Gazel 223
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

196. **ben:**
Gazel 223
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Yandı dü cihān āteş-i āhumla velīkin
Ben senüñ iyā şāh-ı cihān yandum elüñden

197. **ben:**
Gazel 223
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Her ḫār ile sen ṣoḥbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

198. **ben:**
Gazel 227
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

199. **ben:**
Gazel 231
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben ẕerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol meh-liḳā içün

200. **ben:**
Gazel 232
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben ḫasteye tīmār-ı ṭabīb olmaya ḥācet
Leẕẕet buluram çünki ġamuñ derd-i serinden

201. **bende:**-*de*
Gazel 233
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

202. **ben:**
Gazel 234
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Göñüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām ṣundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

203. **ben:**
Gazel 239
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

204. **ben:**
Gazel 239
Mısra: **13**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben żaʿīfüñ bedenin yaşum içinde bulıcaḳ
Rīsmānda dizilü lüʾlüʾ-i lālā göresin

205. **ben:**
Gazel 241
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Āyet-i ḫüsnüñle sen vaṣluñ ḥarām itdüñ baña
Ben ḥarāmī çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

206. **benden:**-*den*
Gazel 259
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Lebüñ ḫalāvetini benden işidenler ider
Ḥikāyet-i şekeristān-ı Mışrdan tevbe

207. **ben:**
Gazel 266
Mısra: **16**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

208. **ben:**
Gazel 294
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bī-çāresi

209. **ben:**
Gazel 295
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben senden ırağ olduġum işitdi raḳībüñ
Şol deñlü sevindi feraḥından öle yazdı

210. **ben:**
Gazel 296
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben naẓar ḳılduḳca artarsa cemālüñ ṭañ degül
Āb-ı çeşmüm feyżidür gülzār-ı ḫüsnüñ behceti

211. **ben:**
Gazel 298
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ey serv sāyeñdür viren ṭopraġa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

212. **ben:**
Gazel 302
Mısra: **2**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni
Ben ne diyem kʾeyledi epsem beni

213. **ben:**
Gazel 327
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Dost eydür ki göñlüñ ayruġa vir
Dut ki ben virmişem göñül ḳanı

214. **ben:**
Gazel 338
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Yād-ı ruḫ u lebüñle fiġān itdügümce ben
Şemʿ aġladı vü mey acıdı nāle ḳıldı ney

215. **benden:***-den*
Gazel 342
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Dirīġā yār benden yüz çevürdi
Fiġān kim cān bedenden yüz çevürdi

216. **ben:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben ol ḫākem ki ebr-i şefḳatüñle
Vücūdum mülkini bostān idersin

217. **ben:**
Kıt'a 10
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

218. **benden:***-den*
Kıt'a 16
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış göñlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

219. **ben:**
Müfret 8
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

220. **ben:**
Müfret 11
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabībüm oldı ṣarīḥ
Ṣaḥīḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarīṣu maḥrūm

221. **ben:**
Müfret 31
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

222. **ben:**
Müfret 33
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

223. **ben:**
Müfret 37
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem
Rāstī kendü degül bendesinüñ bendesiyem

224. **ben:**
Müfret 39
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Cihāna cūd idersin her cihetden
Ḫalāṣ it ben ḳuluñı tevliyetden

225. **ben:**
Müfret 41
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben incindüm elüñden sen dilümden
Revā mıdur uṣanduñ menzilüñden

226. **benden:***-den*
Müfret 48
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

227. **ben:**
Murabba 1
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ol daḫı sencileyin itmedi ben ḫasteyi yād
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

228. **ben:**
Murabba 1
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Baş ḳoşam dimez idüm ben daḫı dilberler ile
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

229. **ben:**
Murabba 1
Mısra: **21**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben dimezdüm ki hevā yolına ser-bāz gelem
Ney-i ʿışḳuñla ġamuñ çengine dem-sāz gelem

230. **ben:**
Murabba 1
Mısra: **31**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Vaz geldüm ben eger gelse bu göñül daḫı vaz
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

231. **ben:**
Terci-bend 1
Mısra: **121**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ey pādişāh-ı ṣūret ü maʿnā buyur ki ben
Meydān-ı medḥe naṣb-ı livāñ eyleyem senüñ

232. **benüm:**-*üm*
Gazel 30
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

233. **benüm:**-*üm*
Gazel 35
Mısra: **17**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Cilvegāh-ı ḥüsn-i yār ancaḳ benüm çeşmüm degül
Mihr-i gerdūn ol cemālüñ āyīne-gerdānıdur

234. **benüm:**-*üm*
Gazel 48
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Şādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Şol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

235. **benüm:**-*üm*
Gazel 50
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i ẕeḳan ṭutar

236. **benüm:**-*üm*
Gazel 74
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Ṣūḥ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

237. **benüm:**-*üm*
Gazel 100
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

238. **benüm:**-*üm*
Gazel 117
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra ṣun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henüz

239. **benüm:**-*üm*
Gazel 130
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla göñlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

240. **benüm:**-*üm*
Gazel 135
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü ṣudan ḥaẕẕ alımaz ṭaş

241. **benüm:**-*üm*
Gazel 151
Mısra: **13**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Rūz-ı maḥşerde benüm avcumda dest-āvīz ola
Ārzū-yı ḥalḳa-i zülf-i perīşānuñ senüñ

242. **benüm:**-*üm*
Gazel 155
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

243. **benüm:**-*üm*
Gazel 189
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Cemīʿ-i derde benüm ṭopraġum kefāret ola
Ne dem ki laʿl-i lebüñ ḥasretiyle ḫāk oluram

244. **benüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḳanlu yaşum yādigār-ı laʿl-i yārumdur benüm
Yüzümi anuñla yumaḳ iftiḫārumdur benüm

245. **benüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḳanlu yaşum yādigār-ı laʿl-i yārumdur benüm
Yüzümi anuñla yumaḳ iftiḫārumdur benüm

246. **benüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Kūyına yüz sürmegi yā Rab baña erzānī ḳıl
Ol kerāmet mūcib-i ʿizz ü vaḳārumdur benüm

247. **benüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Şeb ġurābın tār-mār itdükce bāz-ı āfitāb
Şanuram kim ṣayda çıḳmış şehsüvārumdur benüm

248. **benüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yˀçün mihr igen germ olmasun
Cān niṣār itmek anı gördükce kārumdur benüm

249. **benüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Gönlüñi kim ġamzem oḳıyla ṣikārumdur benüm

250. **benüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bilmezem ben nˀeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

251. **benüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **16**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm

252. **benüm:**-*üm*
Gazel 190
Mısra: **18**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḥāṣıl iderdüñ dü ʿālemde murādın Aḥmedˀüñ
Bir nefes diseñ ki ol ümmīd-vārumdur benüm

253. **benüm:**-*üm*
Gazel 191
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Gönli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḥālümi dirdüm benüm

254. **benüm:**-*üm*
Gazel 191
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Gönli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḥālümi dirdüm benüm

255. **benüm:**-*üm*
Gazel 191
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Açılup şādī güli ötmezdi gönlüm bülbüli
Gelmese būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm benüm

256. **benüm:**-*üm*
Gazel 191
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem başmaz henūz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

257. **benüm:**-*üm*
Gazel 191
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñˀçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

258. **benüm:**-*üm*
Gazel 191
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭopraġ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

259. **benüm:**-*üm*
Gazel 191
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Zülfüñ ucından yazarsam Aḥmedˀüñ sevdāların
Defter ü ṭūmāra ṣıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

260. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

ʿIşḳ ṭasın çıñradan āh u fiġānumdur benüm
Söylenen dillerde şimdi dāsitānumdur benüm

261. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

ʿIşḳ ṭasın çıñradan āh u fiġānumdur benüm
Söylenen dillerde şimdi dāsitānumdur benüm

262. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

263. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ṣubḥa dek ṭāḳ-ı zebercedde yanan ḳındīlde
Ẓāhir olan şuʿle-i sūz-ı nihānumdur benüm

264. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bir perī-peyker ḫayālin her gice tesḫīr içün
Ülker indüren dü-çeşm-i dür-feşānumdur benüm

265. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **10**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Kevkeb-i eşkümle her şeb yir yüzini zeyn iden
Mihr-i ruḫsār-ı meh-i nā-mihrbānumdur benüm

266. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḫār şanmañ kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol
Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

267. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Her seḥer çeşm-i şafaḳdan ḳanlu yaş gibi aḳan
Ḳan degüldür cürʿa-yı cām-ı şebānumdur benüm

268. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bir söz açdum yañılup sūz-ı nihānumdan benüm
Şemʿ gibi odlara yanan zebānumdur benüm

269. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **16**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bir söz açdum yañılup sūz-ı nihānumdan benüm
Şemʿ gibi odlara yanan zebānumdur benüm

270. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **18**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

271. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **20**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem şaṭrancı ideler üstüḫ̱ānumdur benüm

272. **benüm:**-*üm*
Gazel 192
Mısra: **22**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Cān-ı Aḥmedʾden yaratmış cismüñi cān-āferīn
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

273. **benüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çāk olupdur dest-i ḥasretden girībānum benüm
Ben ḳuluña şefḳat it devletlü sulṭānum benüm

274. **benüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çāk olupdur dest-i ḥasretden girībānum benüm
Ben ḳuluña şefḳat it devletlü sulṭānum benüm

275. **benüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çeng olupdur ḳāmetüm zārīlıġ eyler her ḳılum
Zühreye āheng ider göklerde efġānum benüm

276. **benüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

277. **benüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña
Ḳana girme key şaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

278. **benüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

279. **benüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Sūz-ı dilden oda yanmışdur zebānum şemʿ-vār
ʿArż ide ḥālüm meger bu çeşm-i giryānum benüm

280. **benüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḫūrlar şeftālūden vaṣf eyledüm dilber didi
Bihdür ol şeftālūden sīb-i zenaḫdānum benüm

281. **benüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **16**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḫusrevā kimsin didüm didi ḥüsn sulṭānıyam
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

282. **benüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **18**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ

Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

283. **benüm:**-*üm*
Gazel 194
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Āh kim sāye ṣalar serv-i bülendüñ her yire
Bu hevādandur benüm ḫāk ile yek-sān olduġum

284. **benüm:**-*üm*
Gazel 203
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

285. **benüm:**-*üm*
Gazel 211
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

286. **benüm:**-*üm*
Gazel 227
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

287. **benüm:**-*üm*
Gazel 237
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa ṣalarsın
Yazuġı benüm boynuma şol ḳol ki ṣalarsın

288. **benüm:**-*üm*
Gazel 241
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

ʿĀlemüñ göñlin yapar ol seng-dil illā benüm
Sırça göñlüm şınduġınca pāymāl itmek neden

289. **benüm:**-*üm*
Gazel 251
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭopraḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

290. **benüm:**-*üm*
Gazel 251
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

291. **benüm:**-*üm*
Gazel 251
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm göñlümde muḥkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

292. **benüm:**-*üm*
Gazel 261
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü
Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

293. **benüm:**-*üm*
Gazel 265
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm
Seng-i ġam zaḫmına sīnem nice ṭāḳat getüre

294. **benüm:**-*üm*
Gazel 274
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

295. **benüm:**-*üm*
Gazel 281
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Kemend-i zülfine yāruñ giriftār olmasun kimse
Benüm şūrīde baḫtumdan siyeh-kār olmasun kimse

296. **benüm:**-*üm*
Gazel 286
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Uş ḳalısar ḳıyāmete ḥasret ne fāyide

297. **benüm:**-*üm*
Gazel 299
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

298. **benüm:**-*üm*
Gazel 304
Mısra: **23**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

299. **benüm:**-*üm*
Gazel 309
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

300. **benüm:**-*üm*
Gazel 322
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

301. **benüm:**-*üm*
Kaside 30
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma
Bildüm ki devletüm benüm ol āsitān imiş

302. **benüm:**-*üm*
Müfret 36
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

303. **benüm:**-*üm*
Terci-bend 2
Mısra: **108**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Līk gülzār-ı bāġ-ı medḥüñde
Yoḳ benüm gibi medḥ-ḫᵛān bülbül

304. **beni:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

305. **beni:**-*i*
Gazel 2
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Dostlar āyīne itmiş ḥüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl ser-gerdān aña

306. **beni:**-*i*
Gazel 2
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Dostlar āyīne itmiş ḥüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl ser-gerdān aña

307. **beni:**-*i*
Gazel 4
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā
Beni bu żaʿfum ucından yine döndüre ṣabā

308. **beni:**-*i*
Gazel 4
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Düşdi durdı ḳomadı yoluma gitmege beni
Egledi bir iki gün gülşen-i kūyuñda şehā

309. **beni:**-*i*
Gazel 52
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ḳarār u ṣabrum alan zülf-i bī-ḳarāruñdur
Ḫarāb iden beni şol çeşm-i pür-ḫumāruñdur

310. **beni:**-*i*
Gazel 53
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Beni bī-zer görüp bīzār olur yār
Anuñʾçün ġayr ile bāzārı yigdür

311. **beni:**-*i*
Gazel 54
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ḳıldı ʿışḳuñ beni āvāra elümden ne gelür
Düşdüm ol zülf-i siyehkāra elümden ne gelür

312. **beni:**-*i*
Gazel 58
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çīnden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

313. **beni:**-*i*
Gazel 58
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ol şemʿ-i cemʿ giceler aġlatmaġa beni
Meclislere raḳīb ile ḫandān olup gider

314. **beni:**-*i*
Gazel 64
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Zehr-i ḳātil görinür ṭāliʿ-i şūrumda şeker
Beni öldürmege ol laʿl-i şeker-bār öpilür

315. **beni:**-*i*
Gazel 68
Mısra: **13**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Güş-māl itdüren eflāke beni ṭanbūr-vār
Perdelerden ṭaşra her dem nālemüñ āhengidür

316. **beni:**-*i*
Gazel 75
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

317. **beni:**-*i*
Gazel 87
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

318. **beni:**-*i*
Gazel 112
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Pest olmış idi pāye-i ḳadrüm zamānede
Sevdā-yı ḳāmetüñ beni ḳılmasa ser-firāz

319. **beni:**-*i*
Gazel 118
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henūz

320. **beni:**-*i*
Gazel 125
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Beni aġlatma kim zeyn oldı ḫüsnüñ
Bu rūz-ı ʿīdde bārān yaraşmaz

321. **beni:**-*i*
Gazel 148
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu ṣınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

322. **beni:**-*i*
Gazel 149
Mısra: **20**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

323. **beni:**-*i*
Gazel 154
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Sevmek seni günāh ise aṣ zülfüñe beni
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

324. **beni:**-*i*
Gazel 154
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Bīmarın öldürici dil ü cān ṭabībisin
Öldür beni ki derd ile bīmāruñam senüñ

325. **beni:**-*i*
Gazel 169
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫᵛār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

326. **beni:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

327. **beni:**-*i*
Gazel 261
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

328. **beni:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni
Böyle gözden mi ṣavarsın seni cāndan seveni

329. **beni:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

330. **beni:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

331. **beni:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Ey beni şekl ü şemāyille giriftār ḳılan
Düşmedüñ ne bilesin sen bu giriftārluġı

332. **beni:**-*i*
Kıt'a 1
Mısra: **20**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Şu baturmaz utanur kendü murebbālarını
Beni nʾiçün batura ġuṣṣaya ʿummān-ı kerem

333. **beni:**-*i*
Kıt'a 1
Mısra: **21**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Beni ḫᵛār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

334. **beñi:**-*i*
Gazel 255
Mısra: **6**
Deri üzerindeki kahverengi veya siyah renkli küçük lekelere, kabartılara verilen isim, benek.

Çeşm-i şayyādı göñül murġını ṣayd itmek içün
Çīn-i zülfinde beñi dāne döker dāmlara

335. **beñlerüñ:**--*ler, -üñ*
Gazel 239
Mısra: **7**
Deri üzerindeki kahverengi veya siyah renkli küçük lekelere, kabartılara verilen isim, benek.

Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol Zühre-cebīn
Nice baş ḳoşduġın Ay ile Süreyyā göresin

336. **beñlerüñ:**--*ler, -üñ*
Gazel 254
Mısra: **13**
Deri üzerindeki kahverengi veya siyah renkli küçük lekelere, kabartılara verilen isim, benek.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

337. **beni:**-*i*
Gazel 169
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu sevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

338. **beni:**-*i*
Gazel 187
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

339. **beni:**-*i*
Gazel 195
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bendeñem biñ cān ile ölince līkin bir nefes
Bend-i ġamdan beni āzād eyle ḳurbān olduġum

340. **beni:**-*i*
Gazel 202
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Beni ḫāk itdi dāġ-ı lāle-ruḫuñ
Gül olısar giyāhum İbrāhīm

341. **beni:**-*i*
Gazel 206
Mısra: **28**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Baña dilberden ʿināyet istemeñ ey dostlar
Ṣanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

342. **beni:**-*i*
Gazel 210
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Gerçi ışmarlamışam göñlüme aġzuñ sırrını
Gör beni dīvāneye rāz-ı nihān ışmarlaram

343. **beni:**-*i*
Gazel 221
Mısra: **9**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Sür ḳapuñdan tek beni bir görme her nā-cins ile
Biñ kez ölmek yig cihānda bir yaramaz addan

344. **beni:**-*i*
Gazel 222
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

345. **beni:**-*i*
Gazel 243
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ol degülsin ṣānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

346. **beni:**-*i*
Gazel 243
Mısra: **18**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Buña ṣādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-ṣād idüben düşmanumı ṣād idesin

347. **beni:**-*i*
Gazel 247
Mısra: **13**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Beni ṭaʿn oḳına ḳılduñ nişāne
Kemīn itdüñ kemānı sen bilürsin

348. **beni:**-*i*
Gazel 267
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

349. **beni:**-*i*
Gazel 271
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

350. **beni:**-*i*
Gazel 280
Mısra: **7**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī ṣaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳararmasun uġrama dūd-ı āhuma

351. **beni:**-*i*
Gazel 281
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣancar
Hey ol serv-i hevā-baḫṣa hevādār olmasun kimse

352. **beni:**-*i*
Gazel 298
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ey meh vişālüñ ḫᵛānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

353. **beni:**-*i*
Gazel 298
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ey meh vişālüñ ḫᵛānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

354. **beni:**-*i*
Gazel 298
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

355. **beni:**-*i*
Gazel 298
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Şuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey şanem
Devletlü başuñʾçün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

356. **beni:**-*i*
Gazel 298
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş
Ol ġamze-i bīmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

357. **beni:**-*i*
Gazel 298
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ey cān gidersin bārī gel mercān lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḫayrān it beni

358. **beni:**-*i*
Gazel 298
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Biʾllāhi ey bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ
Tab vir gül ü reyḥānlara yiter perīşān it beni

359. **beni:**-*i*
Gazel 298
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ey serv sāyeñdür viren ṭopraġa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

360. **beni:**-*i*
Gazel 298
Mısra: **16**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

361. **beni:**-*i*
Gazel 298
Mısra: **18**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

362. **beni:**-*i*
Gazel 299
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ṣaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

363. **beni:**-*i*
Gazel 299
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ṣaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

364. **beni:**-*i*
Gazel 299
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḥālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

365. **beni:**-*i*
Gazel 299
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Şemʿ-i ruḫsārına ay u güni pervāne ḳılan
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

366. **beni:**-*i*
Gazel 299
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Mest-i sevdā-zedeyem nergis-i şehlāsı gibi
İçmeden ṭutdı mey-i laʿl-i şeker-bār beni

367. **beni:**-*i*
Gazel 299
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ne perīsin ki dili ḫüsnüñe pervāne ḳılup
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

368. **beni:**-*i*
Gazel 299
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

369. **beni:**-*i*
Gazel 300
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Dostum bī-günāh yaḳma beni
Olmasun her gün āh yaḳma beni

370. **beni:**-*i*
Gazel 300
Mısra: **2**

" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Dostum bī-günāh yaḳma beni
Olmasun her gün āh yaḳma beni

371. **beni:**-*i*
Gazel 300
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Dūd-ı āhumla pāk dāmenüñi
Ṣaḳın olur siyāh yaḳma beni

372. **beni:**-*i*
Gazel 300
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Aġladup şemʿ-vār ḥasretle
Gice tā ṣubḥ-gāh yaḳma beni

373. **beni:**-*i*
Gazel 300
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ṭutmasun revzenini ṣubḥ-gehüñ
Āteşīn āh u vāh yaḳma beni

374. **beni:**-*i*
Gazel 300
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bī-ḥisāb idüp ılduzın yaşumuñ
Ey güneş yüzlü māh yaḳma beni

375. **beni:**-*i*
Gazel 300
Mısra: **12**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çün hevā-yı zülāl-i vaṣluñ ile
Olmışam ḫāk-i rāh yaḳma beni

376. **beni:**-*i*
Gazel 300
Mısra: **14**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Her gün āh itse sūz ile Aḥmed
Ḥüsnüñüñdür günāh yaḳma beni

377. **beni:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni
Ṭutışur ṣubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni

378. **beni:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni
Ṭutışur ṣubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni

379. **beni:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

380. **beni:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

381. **beni:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

382. **beni:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ṣaḳın ey dost ṣaḳın dūd-ı dilümden ḳararur
Ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

383. **beni:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmedʾüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

384. **beni:**-*i*
Gazel 302
Mısra: **1**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni
Ben ne diyem kʾeyledi epsem beni

385. **beni:**-*i*
Gazel 302
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni
Ben ne diyem kʾeyledi epsem beni

386. **beni:**-*i*
Gazel 302
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

387. **beni:**-*i*
Gazel 302
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

388. **beni:**-*i*
Gazel 302
Mısra: **6**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Burdı felek gūşumı ṭanbūr-vār
Çün ḳomadı perdede nālem beni

389. **beni:**-*i*
Gazel 302
Mısra: **8**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Terk-i ġam-ı ʿışḳ iderem dem gelür
Yine peşīmān ider ol dem beni

390. **beni:**-*i*
Gazel 302
Mısra: **10**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Nice ögüt Aḥmedʾe nāṣiḥ nice
İncidesin hem seni vü hem beni

391. **beni:**-*i*
Gazel 304
Mısra: **24**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

392. **beni:**-*i*
Gazel 307
Mısra: **17**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

393. **beni:**-*i*
Gazel 318
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle ṣanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

394. **beni:**-*i*
Gazel 332
Mısra: **11**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Yigitligüm çaġında beni pīr ider dirīġ
Bostān çiçekleri gibi oġlan didükleri

395. **beni:**-*i*
Gazel 337
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Bu ne ḥikmetdür ḥabībüm kʾöldürür laʿlüñ beni
Derc iken dürcinde enfās-ı nesīm-i ʿİsevī

396. **beni:**-*i*
Gazel 339
Mısra: **5**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ
Ṣāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti

397. **beni:**-*i*
Kıt'a 6
Mısra: **3**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

ʿAleʾl-ḫuṣūṣ beni kim buḫūr-ı naẓmumla
Yürür memālik içinde güher sefīneleri

398. **beni:**-*i*
Nazm 18
Mısra: **2**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Eline ʿışḳuñuñ virdümse yaḳa
Didüm mi kim beni odlara yaḳa

399. **beni:**-*i*
Nazm 24
Mısra: **4**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri.

Devr-i ḥüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i gūyālar ile

400. **beni:**-*i*
Kaside 28
Mısra: **15**
" Ben" birinci tekil şahıs zamiri (Âşık).

Öldürür ġamzeñ beni sen gey ṣaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭra-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

401. **ben:**
Kaside 14
Mısra: **46**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

402. **ben:**
Kıt'a 21
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭoprāġı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

403. **ben:**
Mesnevi 4
Mısra: **21**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

404. **ben:**
Mesnevi 4
Mısra: **22**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

405. **ben:**
Müfret 6
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

406. **ben:**
Nazm 30
Mısra: **3**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

407. **beni:**-*i*
Gazel 299
Mısra: **14**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Nāz-perverd-i viṣālüñ durur Aḥmed ḳuluñı
Zār idüp hecrüñ ile itme dilā zār beni

408. **beni:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

409. **beni:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **2**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

410. **beni:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **4**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ġoncalar ʿĪsī demidür diyü çāk eyler kefen
Leblerüñ şevḳı ḳılalı bülbül-i gūyā beni

411. **beni:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **6**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ben dimezdüm mihrüñi ʿālemde ıẓhār eyleyem
Eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem eyleyen rüsvā beni

412. **beni:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **8**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḥummā beni

413. **beni:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **10**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

414. **beni:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **12**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

415. **beni:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **14**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Ṭopraġ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün
Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

416. **beni:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **16**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Meh ruḫuñdan ġayra tā kim eylesem meyl-i nigāh
Gözedür zer tīġ ile mihr-i cihān-ārā beni

417. **beni:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **18**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

418. **benden:**-*den*
Kıt'a 21
Mısra: **5**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

419. **benden:**-*den*
Nazm 5
Mısra: **1**
" Ben " birinci tekil şahıs zamiri.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

420. **ben:**
Kaside 28
Mısra: **11**
" Ben " birinci tekil kişi zamiri (Aşık).

Ḫāk-i pāyuñ dīdede ben giryeden ḳan aġlaram
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

benātüʾn-naʿş:

1. **benātüʾn-naʿşa:**
Kaside 7
Mısra: **134**
Küçük Ayı ve Büyük Ayı adı verilen takım yıldızı.

Tā Süreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

bencileyin:

1. **bencileyinseñ:**-*ise, -ñ*
Gazel 5
Mısra: **7**
Benim gibi.

Ḳamuya bencileyinseñ dirīġ ḳamulara
Yig ise ʿālemüñ ayruḳlarıyla āh baña

bend:

1. **bendine:**-*ine*
Gazel 181
Mısra: **2**
Bağ (saç kıvrımı bağlamında).

Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil
Ġam bendine bağlandı bir āvāra ne müşkil

2. **bendin:**-*i, -n*
Gazel 320
Mısra: **7**
Kıvrım, bağ, düğüm; sevgilinin saçındaki kıvrım.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḥummā beni

3. **bendine:**-*i, -n, -e*
Gazel 254
Mısra: **9**
Bağ, ip // sevgilinin saçının kıvrımı.

Ḫāli sevdāsında gönlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miskīndür düşer dāne görüp dām üstine

4. **bendinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 196
Mısra: **1**
Bağ, düğüm.

Zülfüñüñ bendinde olaldan giriftār iñlerem
Ney gibi feryād idüp zār-ı dil-efgār iñlerem

5. **bendini:**-*i, -n, -i*
Gazel 200
Mısra: **3**
Bağ, düğüm.

Baġla zülfüñ bendini kim dāġ-ı ġamdan her yaña
Ḥalḳa-i ʿuşşāḳ-ı ser-gerdān ṭaġılmış dostum

6. **bendinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 205
Mısra: **3**
Bağ, düğüm.

Zülfinüñ bendinde gönlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

7. **bend:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Bağ, düğüm.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḥücresini gümiş taḫta bend ile

8. **bend:**
Gazel 23
Mısra: **12**
Kıvrım, bağ, düğüm. II Sevgilinin saçındaki kıvrım.

Diller ol zülf ü ẕeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyāṣ

9. **bend:**
Gazel 41
Mısra: **9**
Bağ II Zincir, tutsaklık.

Bend ü zindāna ṣalar bir gün cihān ehlin tamām
Şol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

10. **bend:**
Nazm 29
Mısra: **2**
Bağ II Zincir, tutsaklık.

Cihān yansun kim ol şemʿ-i şeker-ḫand
Yatur giryān ayaġında demür bend

bend eyle:

1. **bend eyle:**
Gazel 96
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bağlamak, zincirlemek, tutsak etmek.

Çün ṭulūʿ itdi ḳaşuñ ayı raḳībi eyle bend
Lā-cerem görinse māh-ı rūze şeyṭān baġlanur

bende:

1. **bendesinüñ:**-*s, -i, -nüñ*
Müfret 37
Mısra: **2**
Kul, köle.

Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem
Rāstī kendü degül bendesinüñ bendesiyem

2. **bendeñüñ:**-*nüñ*
Kaside 13
Mısra: **73**
Kul, köle.

Ḫusrevā sen şol Ferīdūnsın ki ednā bendeñüñ
Ḫāk-i pāyı cevher-i tāc-ı ser-i Ḫaḳānıdur

3. **bende:**
Gazel 219
Mısra: **3**
Kul, köle.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña

Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

4. **bendeñem:**-*ñ, -em*
Gazel 195
Mısra: **5**
Kul, köle II âşık.

Bendeñem biñ cān ile ölince līkin bir nefes
Bend-i ġamdan beni āzād eyle ḳurbān olduġum

5. **bendesinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 217
Mısra: **2**
Kul, köle II âşık.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

6. **bende:**
Gazel 311
Mısra: **5**
Kul, köle II âşık.

Geldüm yine ben bende viṣālüñ işiginde
Hicrānuñ elinden iderem dād efendi

7. **bende:**
Gazel 82
Mısra: **5**
Köle, bağlı kimse.

Ġam degül bende iseñ Mıṣr-ı dile sulṭānsın
Bir ʿazīzüñ ḳulıdur Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mıṣr

8. **bendeñ:**-*ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **239**
Kul, köle, hizmetkâr.

Sikender gibi var çü bendeñ hezār
Ḫıżır gibi ʿömrüñ ola bī-şumār

9. **bendeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 2
Mısra: **21**
Köle, esir.

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

10. **bende:**
Gazel 19
Mısra: **10**
Bağlı, köle, esir.

Ḥüsn āyetini şānuña nāzil ḳılan itdi
Maḥbūbları bende seni pādişeh ey dost

11. **bendeye:**-*y, -e*
Gazel 22
Mısra: **2**
Bağlı, köle, esir.

İtmesün ḫurşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḫs
Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḫs

12. **bendesi:**-*si*
Kaside 29
Mısra: **12**
Bağlı, köle, esir.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḥāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

13. **bendeñi:**-*ñi*
Kıt'a 2
Mısra: **2**
Bağlı, köle, esir.

Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ
Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin

14. **bendesiyem:**-*siyem*
Müfret 37
Mısra: **2**
Kul, köle. II Âşık.

Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem
Rāstī kendü degül bendesinüñ bendesiyem

15. **bendeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 280
Mısra: **15**
Kul, köle. II Âşık.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḥacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

16. **bende:**
Gazel 326
Mısra: **1**
Kul, köle (âşık).

Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni
Ayaġa ṣalma yazuḳdur şehā bir iki miskīni

17. **bendeñi:**-*ñi*
Nazm 11
Mısra: **10**
(Fars.) Köle, esir.

İki cihānda seni ġamdan ide Ḥaḳ āzād
Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳaradan

18. **bendesi:**-*si*
Kıt'a 22
Mısra: **3**
(Fars.) Kul, köle.

Yapdı bir bendesi bu cāmiʿi kim
Ṣāra fīʾd-dehri min nevādirihi

19. **bende:**
Gazel 165
Mısra: **15**
1. Kul, köle, abd, memlûk. 2. Esir, tutsak, bağlı kimse. 3. Birine mensup olan, onun hizmetinde bulunan, ona tâbi ve taraftar olan kimse.

Çün bende düşdi ḥalḳa-i zülfinde āfitāb
Her ḥalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

bende çekdi:

1. **bende çekdi:**
Nazm 34
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bağlamak, zincire vurmak.

Ṣaçuñ bir bende çekdi Aḥmedʾi kim
Anı şol dīni ayruḳ kāfir itmez

bende-i bī-riyāñ:

1. **bende-i bī-riyāñ:**-*ñ*
Kaside 10
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Riyasız, sadık köle.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

2. **bende-i bī-riyāñ:**-*ñ*
Kaside 30
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Riyasız, sadık köle.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

bende-i ehl-i keremem:

1. **bende-i ehl-i keremem:**-*em*
Gazel 219
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik sahibinin kölesi.

Aḥmedʾem server-i Keşmīr-i suḫan çāker-i şāh
Bu ḳadar faẓlum ile bende-i ehl-i keremem

bende-i iḥsān:

1. **bende-i iḥsān:**
Kıt'a 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğinin kölesi.

Eyā vezīr-i mükerrem çıḳarma mülküñden
Ḳapuñda bende-i iḥsān olan kemīneleri

2. **bende-i iḥsān:**
Kıt'a 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Lütfunun kulu, kölesi.

Ṣaḳın cevrüñle mülküñden çıḳarma
Anı kim bende-i iḥsān idersin

bende-i muḳbil:

1. **bende-i muḳbil:**
Kaside 19
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Bahtı açık köle.

Gördi devlet kʾefser-i şāhī yaraşmaz ġayruña
Bende-i muḳbil gibi göñlin saña virdi hemīn

bende-i reftāruñam:

1. **bende-i reftāruñam:**-*uñ, -am*
Gazel 154
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Naz ve eda ile yürüyen kul.

Serv-i çemen görüp didi āzāde ḳaddüñi
Ey kebg-i nāz bende-i reftāruñam senüñ

bende-i zerrīn-külāh:

1. **bende-i zerrīn-külāh:**
Gazel 131
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Altın taçlı kul. II Rütbe, derece kazanmış kul.

Aḥmed severseñ ol mehi sev kim işigine
Mihr-i sipihr bende-i zerrīn-külāh imiş

bendelik:

1. **bendelik:**
Gazel 219
Mısra: **4**
Kulluk, kölelik.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

bendem:

1. **bendem:**-*m*
Kaside 5
Mısra: **10**
Kul, köle.

Ayaġı ṭopraġını tāc ide ḫurşiyd-i felek
Kime bendem dir ise ḥażreti dervīşlerüñ

bende-vār:

1. **bende-vār:**
Gazel 183
Mısra: **7**
Köle gibi.

Nergis altundan legen ṭutar elinde bende-vār
Yüzini yumaġ içün sulṭān-ı devlet-mend gül

2. **bende-vār:**
Kaside 8
Mısra: **44**
Köle gibi.

Yüz sürdi tācı gūşesine dürr-i şāh-vār
Baş ḳodı taḫtı ayaġına bende-vār laʿl

3. **bende-vār:**
Kaside 24
Mısra: **52**
Köle gibi.

Eşcāra cümle cāme-i zerrīn geyürdi bād
Ṭonanuban şalınmaġa ʿīdüñde bende-vār

bend-i belālar:

1. **bend-i belālar:**-*lar*
Gazel 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bela bağı.‖ Bir bağ gibi insanı serbest bırakmayan, insanın ayağına dolaşan dert, sıkıntı.

Yine dil murġı içün dām-ı belālar düzilür
Cān şikār eylemege bend-i belālar düzilür

bend-i ġamdan:

1. **bend-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 195
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gam bağı.

Bendeñem biñ cān ile ölince līkin bir nefes
Bend-i ġamdan beni āzād eyle ḳurbān olduġum

bend-i miyānı:

1. **bend-i miyānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Bel kemeri.

Cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh mıdur zülfi kim döker
Bāġ-ı cinān yaḳasına bend-i miyānı müşk

bendine düşmesün:

1. **bendine düşmesün:**
Gazel 309
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Tuzağa düşmek, birileri tarafından hazırlanan kötü bir duruma uğramak, oyuna gelmek II sevgilinin saçlarının tuzağına düşmek.

Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḫı
Düşmesün zünnār-ı zülfüñ bendine kāfir daḫı

benefşe:

1. **benefşeleri:**-*ler, -i*
Gazel 71
Mısra: **4**
Menekşe II Saç teli.

Tāze bahār olalı cemālüñ çemenleri
Sünbül şaçuñ benefşeleri deste destedür

2. **benefşeyle:**-*yle*
Gazel 152
Mısra: **8**
Menekşe, baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.

Sāḳiyā şun bezm-i ḥüsnüñden lebüñ cāmın bize
Kim benefşeyle müzeyyendür gülistānuñ senüñ

3. **benefşeñ:**-*ñ*
Gazel 113
Mısra: **3**
Menekşe. II Sevgilinin saçları.

Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

4. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **4**
Menekşe çiçeği. II Sevgilinin saçları.

Bir ḥüsn bahārında sekiz cenneti gördüm
Kᵓolmışdı zemīni gül ü dīvārı benefşe

5. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **6**
Menekşe çiçeği. II Sevgilinin saçları.

Siḥr eylemese zülfi ʿiẕārında ḥabībüñ
Bitürmez idi āteş-i ruḫsārı benefşe

6. **benefşe:**
Gazel 290
Mısra: **1**
Menekşe çiçeği II Sevgilinin saçları.

Benefşe şaçların şalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḥayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

7. **benefşe:**
Gazel 332
Mısra: **6**
Menekşe çiçeği II Sevgilinin saçları.

Vālih nihāl-i ḳāmetüñe serv-i cūy-bār
Ḥayrān benefşe zülfüñe reyḥān didükleri

8. **benefşe:**
Gazel 350
Mısra: **1**
Menekşe çiçeği II Sevgilinin saçları.

Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı
Nice dāġı ciger-i lāle-i aḥmerde ḳodı

9. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **16**
Menekşe çiçeği II Sevgilinin saçları.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

10. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **18**
Menekşe çiçeği II Sevgilinin saçları.

Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaṣfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

11. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **20**
Menekşe çiçeği II Sevgilinin saçları.

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

12. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **30**
Menekşe çiçeği II Sevgilinin saçları.

Cānlar nigerān olmaġa naḳş itdi nigārum
Gül yapraġı üstinde girihgārı benefşe

13. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **32**
Menekşe çiçeği II Sevgilinin saçları.

Zülfüñ yüzine şaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola Kaʿbenüñ estārı benefşe

14. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **34**
Menekşe çiçeği II Sevgilinin saçları.

Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

15. **benefşe:**
Nazm 6
Mısra: **8**
Menekşe çiçeği II Sevgilinin saçları.

Çeküp çāk itdi ġamdan cübbesin gül
Benefşe şaçlarını yoldı dirler

16. **benefşe:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.

Düşdi zülfüñden ḳara yaşlu benefşe lā cerem
Bisteri ḫāk-i siyeh bālīni şaḥrā sengidür

17. **benefşe:**
Gazel 75
Mısra: **6**
Baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.

İrse zülfüñe şabā āb-ı ʿiẕāruñ yüzine
Ter benefşe şaçılur sünbül ü reyḥān dökilür

18. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **1**
Baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.

Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

19. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **2**
Baharın müjdecisi olan, dağlarda, taşlık yerlerde, çalı ve duvar diplerinde yetişen, mor renkli, hoş kokulu bir çiçek.

Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

20. **benefşe:**
Gazel 172
Mısra: **5**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe. II Sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüyleri.

Ḫāk-i ḫuşk üzre benefşe biter ü sünbül-i ter
Ṣalsa ey serv-i revān sāyesini zülf-i ḫamuñ

21. **benefşe:**
Gazel 213
Mısra: **8**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe, sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüylerine benzetilir.

Yazup leṭāyif-i ḫüsnin beyān varaḳlarına
Benefşe berg-i gülüñ perdedārı mı diyelüm

22. **benefşe:**
Gazel 134
Mısra: **4**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe, sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüylerine benzetilir.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

23. **benefşe:**
Gazel 91
Mısra: **4**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Perīşān gördügince sünbülüñi
Benefşe vālih ü ġam-gīn olupdur

24. **benefşe:**
Gazel 174
Mısra: **3**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Gördi nesrīn kim benefşe öykinürmiş zülfüñe
Bezm-i gülşende aña ḫandeyle virdi infiʿāl

25. **benefşe:**
Gazel 313
Mısra: **13**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Sünbül ṣaçuña öykünicek didi benefşe
Ne yüz ḳarasıdur bu ki yüzüm yire düşdi

26. **benefşe:**
Kaside 13
Mısra: **40**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Ṣanʿaraḳdur gül cüdā düşmiş ruḫından dilberüñ
Yā benefşe sāye-i gīsū-yı ser-gerdānıdur

27. **benefşe:**
Kaside 23
Mısra: **1**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Ṣaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Ṣāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

28. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **8**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Sehvin bilüben secdeye varmazdı nigārā
Zülfeynüñüñ olmasa günehkārı benefşe

29. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **40**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Sulṭān Cem-i ṯānī ki anuñ adın işitse
Fīʾl-ḥāl sürer ṭopraġa ruḫsārı benefşe

30. **benefşe:**
Kaside 31
Mısra: **39**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Ṭutdı ḳulaġın murġ-ı ḫoş-elḥāna benefşe
Nergis gözin açdı kʾide gülzārı temāşā

31. **benefşe:**
Nazm 6
Mısra: **4**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek; menekşe.

Bahār-ı ḫüsn iken bāġ-ı ruḫında
Benefşe bitmedin bozıldı dirler

32. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **10**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Kim vaṣf ide ol ḫüsni kʾanuñ bāġ-ı ruḫında
Eyledi ḫacil nāfe-i tātārı benefşe

33. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **12**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḥāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

34. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **14**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

35. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **22**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Bir dem ġam-ı devrānı unutdurmaġa sāḳī
Gül mevsimidür ṣun berü gül-nāri benefşe

36. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **24**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Nīlūfer-i ḫażrā çün içer ḳanumuz āḫır
Ġabrā-yı çemende içelüm bārī benefşe

37. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **26**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Evvel çü lebüñ yādına meyḫāneye düşmiş
Āḫır ḳomadı ḫāne-i ḫammārı benefşe

38. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **28**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Zülfüñi külāhuñda nihān eyleme ey dost
Cān bāġıdur olsa nʾola iẓhārı benefşe

39. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **36**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Yā çekdi gülistān-ı ruḫı dāyiresinde
Göz degmemek içün ḫaṭ-ı jengāri benefşe

40. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **42**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Bülbül gibi biñ dürlü dil açardı s̲enāña
Bulsaydı bugün ḳudret-i güftārı benefşe

41. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **44**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

42. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **46**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Geldügüñ işitmiş eline micmerin alup
ʿAnberle buḫūr eyledi yolları benefşe

43. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **48**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Gülgūnuñ ayaġına nis̲ār itmege çıḳmış
Ḥoḳḳayla dutar nāfe-i tātārı benefşe

44. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **50**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Bostān-ı sarāyuña yüz urmaḳ hevesinden
Ṭoprak döşenüp yaṣtanur aḥcārı benefşe

45. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **52**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Bir ṣuffa ki süpründisini küḥl ide ḥavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī benefşe

46. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **54**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm
Ḫāṣṣiyyet ile virse ol āṣ̲ārı benefşe

47. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **56**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

ʿAdlüñde dutup kimse mi bağlayu bilürdi
Ter-dāmen olup gezmese bāzārı benefşe

48. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **58**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Gül būyın uġurlamasa zindān-ı zemīnüñ
Olmazdı zamānlarla giriftārı benefşe

49. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **62**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Ḫulḳuñ ḳoḫusın alduġı-yʾçün bād-ı seḥerden
Ḫoş būy ile müşkīn ider eşcārı benefşe

50. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **64**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Devlet gibi baḫtuñı görüp ḫıdmete ṭurdı
Ḫʷāb-ı ʿademüñ oldı çü bīdārı benefşe

51. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **66**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Ġarḳ oldı ʿadū ḳanına ol ḫancer-i sīr-āb
Gūyā ki geyer câme-i gül-nāri benefşe

52. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **68**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Ger terbiyet itseydi cihān bāġını ḫulḳuñ
Olurdı zemīnden çıḳanuñ varı benefşe

53. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **70**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Yā ḫāk-i derüñ z̲erresi irişse semāya
İderdi bu nüh günbed-i devvārı benefşe

54. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **72**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Yüz mertebe aʿlā olur ezhār-ı felekden
Bir dem ḳapuña bulur ise bārı benefşe

55. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **74**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Söz bāġına bir naḳş u nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

56. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **76**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

57. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **78**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Rāhuñda esen bāda sücūd eyledügi içün
Pür müşk ü ʿabīr eyledi destārı benefşe

58. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **80**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Ṭurup bir ayaġ üzre rikābuñda yürürdi
Ger ḳādir olaydı kʾide reftārı benefşe

59. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **82**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Güş eylemese midḥatüñi cān ḳulaġıyla
Ḳandan daḳınurdı dür-i şeh-vārı benefşe

60. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **84**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Var perde-i fikrümde ʿarūsān-ı semen-būy
Kim her birinüñ oldı perestārı benefşe

61. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **86**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Siḥr eyledi şiʿrüm çemeninde ḳalemüm kim
Söyler bu żamīrümdeki esrārı benefşe

62. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **88**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Bu medḥ redīfinde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

63. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **90**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Gerdūn işidüp didi ḳaçan żabṭ ide heyhāt
Evṣāf-ı ferīdūn-ı cihāndārı benefşe

64. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **92**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Eksüklügini bildi ve miskīnlüge geldi
Gūşına yapışdı ider aʿẕārı benefşe

65. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **94**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Ḳaṣd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥrīr
Görindi mülāyim aña nā-çāri benefşe

66. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **96**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Bu Aḥmed-i ġam-gīnüñ eger ḳılsa ġamın güş
Zānūda ḳoyup başın ide zārī benefşe

67. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **98**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Nice ki gülistānuñ ola reng rezi bād
Nice ki bahāruñ ola ʿaṭṭārı benefşe

68. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **100**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Çekmege çemen leşkerini ḳaldura her yıl
Şol şancaḳ-ı pīrūze-i zer-kārı benefşe

69. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **102**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Ḳılsun çemen-i ḳadrüñe taḳdīr seḥābı

Ḫurşīdi gül ü çarḫ-ı semen-bārı benefşe

70. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **104**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Aġşān-ı celālüñi penāh eylesün eflāk
Nite ki duta dāmen-i eşcārı benefşe

71. **benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **106**
Baharın habercisi olan, mor renkli ve güzel kokulu çiçek, menekşe.

Ḫulḳuñ güli dünyā çemenin ide muʿaṭṭar
Nice ki muʿaṭṭar ḳıla gülzārı benefşe

beni:

1. **beni:**
Kaside 20
Mısra: **65**
"Ben" birinci tekil şahıs zamiri.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı baña ḥalāl

2. **beni:**
Gazel 292
Mısra: **16**
" Ben" birinci tekil kişi zamiri (Aşık).

Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Tīġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

beniz:

1. **beñzer:**-*er*
Gazel 174
Mısra: **11**
(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak.

Luṭfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-miṣāl

2. **beñzer:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **46**
(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak.

Bād-ı ʿazmüñden sipāh-ı fitne oldı tārmār
Ol perīşānlıḳda beñzer kākül-i müşkīn-i dost

ben(i)z:

1. **beñzerdi:**-*er, -di*
Kaside 20
Mısra: **15**
Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran, müşâbih.

Bulut yemīnüñe beñzerdi olmasa idi ʿabūs
Güneş żamīrüñe beñzerdi görmeseydi zevāl

2. **beñzerdi:**-*er, -di*
Kaside 20
Mısra: **16**
Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran, müşâbih.

Bulut yemīnüñe beñzerdi olmasa idi ʿabūs
Güneş żamīrüñe beñzerdi görmeseydi zevāl

bennā:

1. **bennā:**
Kaside 6
Mısra: **34**
Binâ yapan kimse, mîmar, kalfa.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

benümʾçün:

1. **benümʾçün:**
Nazm 11
Mısra: **7**
Benim için.

Müzevvirüñ kelimātın benümʾçün itme ḳabūl
Ki dil marīżi helāk oldı ol müzevvereden

beñze:

1. **beñzedi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **81**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, benzemek.

Bir lālezāra beñzedi tīġuñla rezmgāh
Kʾol lālezār içinde çıḳa ṣad hezār āb

2. **beñzemişem:**-*miş, -em*
Gazel 54
Mısra: **3**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak; gibi görünmek.

Dāyireñ çigzinüp ey noḳṭa-dehen beñzemişem
Āhenīn pāy ile pergāra elümden ne gelür

3. **beñzerdi:**-*r, -di*
Gazel 176
Mısra: **2**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak; gibi görünmek.

Geh geh ṭutunsa ʿanber-i terden niḳāb gül
Beñzerdi rūz-ı ḥüsnüñe ey āfītāb gül

4. **beñzemedügine:**-*me, -dük, -i, -ne*
Gazel 71
Mısra: **2**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak II denk, eş olmak.

Ṭūbā boyuña irmedügi-yʾçün şikestedür
Nergis gözüñe beñzemedügine ḫastedür

5. **beñzesün:**-*sün*
Gazel 123
Mısra: **7**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak II denk, eş olmak.

Gül ay yüzüñe ne beñzesün kim
Gül vaḳti geçer bir aya döymez

6. **beñzeye:**-*ye*
Kaside 29
Mısra: **53**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, benzemek.

İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm
Ḫāṣṣiyyet ile virse ol āṣārı benefşe

7. **beñzer:**-*r*
Gazel 307
Mısra: **11**
(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak ve ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

8. **beñzer:**-*r*
Kaside 6
Mısra: **2**
(İki kimse veya şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak ve ortak tarafları sebebiyle birbirini hatırlatmak, andırmak.

Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

9. **beñzer:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **85**
(İki şey arasında) Birbirine uygun ve ortak taraflar bulunmak.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfitābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

10. **beñzer:**-*r*
Gazel 264
Mısra: **2**
... gibi olmak, sanısını uyandırmak.

Tābiş-i mey ki ruḫ-ı yār-ı dil-efrūza gele
Beñzer ol ʿīd-i ṣafā-baḫşa ki nevrūza gele

11. **beñzeye:**-*y, -e*
Gazel 290
Mısra: **7**
Benzemek, iki şey arasında ortak taraflar bulunmak, andırmak.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

12. **beñzer:**-*r*
Gazel 38
Mısra: **5**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

beñze-:

1. **beñzeye:**-*ye*
Kaside 6
Mısra: **77**
Bazı taraflarıyla veya bütünüyle başka bir şeyi andırmak, uygunluk göstermek.

Ḳaṣruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

2. **beñzerem:**-*r, -em*
Kaside 8
Mısra: **101**
İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak.

Ḫāk-i rehüñ müferriḥine beñzerem dimiş
Bāzār içinde bulmaġ içün iʿtibār laʿl

3. **beñzerem:**-*r, -(e)m*
Gazel 150
Mısra: **5**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

4. **beñzerem:**-*r, -(e)m*
Gazel 235
Mısra: **9**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

5. **beñzer:**-*r*
Müfret 28
Mısra: **2**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Vefāsı olmayan yāruñ
Kirişi yoḳ hemān bir yaya beñzer

6. **beñzerem:**-*r, -(e)m*
Terci-bend 2
Mısra: **101**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Dost ḫüsnine beñzerem didi gül
İşidüp eyledi fiġān bülbül

7. **beñzerdi:**-*r, -di*
Gazel 176
Mısra: **11**
Benzemek, andırmak.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

8. **beñzer:**-*r*
Gazel 244
Mısra: **1**
Gibi görünmek, sanısını uyandırmak.

Ey perī bu ḫüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāġından irmiş sīm-ten şimşādsın

9. **beñzer:**-*r*
Kaside 24
Mısra: **49**
Gibi görünmek, sanısını uyandırmak.

Beñzer ki kāse ṣunmaġa ḫʷānında ʿīdüñüñ

Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

10. **beñzer:**-*r*
Nazm 5
Mısra: **18**
... gibi olmak, sanısını uyandırmak.

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

11. **beñzer:**-*r*
Gazel 24
Mısra: **7**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Tıynetüñ taḫmīr olurken beñzer ey nāzük-beden
Ḫāk-i cennet āb-ı ḥayvān ile bulmış imtizāc

12. **beñzer:**-*r*
Gazel 36
Mısra: **2**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Bu leb-i mey-gündan özge ne şarāb-ı nāb olur
Ol ruḫ-ı gülgüna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

13. **beñzer:**-*r*
Gazel 38
Mısra: **9**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

ʿĀşıḳ u maʿşūḳa beñzer āsumān ile zemīn
Kim biri aġladuġınca birisi ḫandān olur

14. **beñzer:**-*r*
Gazel 56
Mısra: **10**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

İtüñ olmaḳ baña çün faḫr durur İtüñe beñzer isem ʿār gelür

15. **beñzer:**-*r*
Gazel 70
Mısra: **7**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḥüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāḫ altına düşmiş yatur evrāḳdur

16. **beñzer:**-*r*
Gazel 73
Mısra: **8**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Levḫ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṯbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣūret-i aʿmālidür

17. **beñzer:**-*r*
Gazel 263
Mısra: **7**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Ṣabāḥ-ı ʿīde beñzer ṭalʿatüñ kim Virür cāna ṣafālar tāze tāze

18. **beñzer:**-*r*
Gazel 283
Mısra: **6**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫˇāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

19. **beñzer:**-*r*
Kaside 24
Mısra: **47**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak.

Heyʾetde naʿl-i esbüñe beñzer hilāl-i ʿīd
Anuñʾçün āsumān anı idindi gūş-vār

20. **beñzer:**-*r*
Gazel 120
Mısra: **5**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak; .. gibi görünmek, andırmak, benzemek.

Ne vech ile beñzer yüzüñe ay u güneş kim
Ḫurşīd ü ḳamer lāle-ruḫ u ġonca-leb olmaz

21. **beñzer:**-*r*
Kaside 27
Mısra: **3**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak, gibi olmak; .. gibi görünmek, andırmak, benzemek.

Beñzer ki āsumānda görinen hilāl-i ʿīd
Atuñ ayaġı izidür ey şāh-ı kāmkār

beñzed:

1. **beñzedür:**-*ür*
Gazel 343
Mısra: **9**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

2. **beñzedür:**-*ür*
Gazel 177
Mısra: **7**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

beñzer:

1. **beñzer:**
Terkib-bend 1
Mısra: **32**
Nitelik, görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan, benzeri, müşabih, mümasil.

Çeşm-i sitāre aġlasun ol meh-liḳāya kim
Görmedi pīr-i çarḫ aña beñzer cevān dahı

beñzer ki:

1. **beñzer ki:**
Gazel 81
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Öyle görünüyor ki, anlaşılan, görünen o ki.

Ḫāk-i dergāhı ḳoḫusından muʿaṭṭarsın yine
Ey meşām-ı cān bugün beñzer ki ʿaṭṭāruñ gelür

2. **beñzer ki:**
Kaside 22
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Öyle görünüyor ki, anlaşılan, görünen o ki.

Beñzer ki şāh işigine sürmiş ʿiẕārını
Kim ḫāki ʿanberinden olur müşk-bār āb

3. **beñzer ki:**
Nazm 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Öyle görünüyor ki, anlaşılan, görünen o ki.

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

4. **beñzer ki:**
Gazel 149
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sanki, öyle görünüyor ki.

Tīr-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

beñzer olmışdur:

1. **beñzer olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 11
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Benzemek.

Nār-ı ruḫsārında ol servüñ sürer ʿömr-i dırāz
Beñzer olmışdur semender kākül-i müşkīn-i dost

beñzet-:

1. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **1**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm
Key perīşān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

2. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **1**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Cemāli naḳşını gördüm nigāra beñzetdüm
Cefālarını göricek rūzigāra beñzetdüm

3. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **2**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Cemāli naḳşını gördüm nigāra beñzetdüm
Cefālarını göricek rūzigāra beñzetdüm

4. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **4**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

5. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **6**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ḳabā-yı ḫüsn ü bahā yaraşaldan ol güneşe
Libāsını ḳamerüñ müsteʿāra beñzetdüm

6. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **8**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Yaşum gül-ābı müjem şānesiyle gözlerümi
ʿArūs-ı ḫüsnüñe āyīnedāra beñzetdüm

7. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **10**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ne ḫūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḫlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

8. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **12**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Nigār ḳaşları baş çatmış ey dil aç gözüñi
Bi-ʿaynihi ikisin rāz-dāra beñzetdüm

9. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **14**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Gözümi gül yüzüñ ebr-i bahāra döndüreli
Yaşumla yir yüzini lālezāra beñzetdüm

10. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **16**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ög Aḥmed ög ruḥ u zülfin kʾanuñla defterüñüñ
Varaḳlarını gül-i müşk-bāra beñzetdüm

11. **beñzetdüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **18**
(Bir kimse veya şeyin başka

bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Berāt-ı ḥüsni beyāżında ḳaşı ḥalḳaların
Nişān-ı pādişeh-i kāmkāra beñzetdüm

12. **beñzedeyin:**-*eyin*
Gazel 331
Mısra: **9**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ben nice beñzedeyin ḥüsnini gül ḥırmenine
Çünki başdan ayaġa ṣūret-i cāndur çelebī

beñzet:

1. **beñzetse:**-*se*
Gazel 226
Mısra: **11**
Benzer duruma getirmek.

Kim fülfüle beñzetse beñüñ yüzi ḳaradur
Kim fülfüli yig gördi Ḫalīlüñ ʿadesinden

2. **beñzedem:**-*em*
Gazel 50
Mısra: **10**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Āb-ı revānı gör ki kenārında her nefes
Ḳaddüñe beñzedem diyü serv-i çemen ṭutar

3. **beñzetdi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **55**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Servi beñzetdi ḳadd-i dil-cūña
Ki ḳodı pāy-ı serve ser nergis

4. **beñzetmiş:**-*miş*
Gazel 244
Mısra: **3**
(bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

5. **beñzedem:**-*em*
Kaside 22
Mısra: **61**
(bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan niṣār gevher ü andan niṣār āb

6. **beñzetdügüm:**-*dük, -üm*
Gazel 206
Mısra: **17**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Sidreye beñzetdügüm ʿayb itme cānā ḳaddüñi
Kʾanı beñzetmekde bundan müntehāsın bilmedüm

7. **beñzetmekde:**-*mek*
Gazel 206
Mısra: **18**
(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Sidreye beñzetdügüm ʿayb itme cānā ḳaddüñi
Kʾanı beñzetmekde bundan müntehāsın bilmedüm

beñzüm ḳalmaz:

1. **beñzüm ḳalmaz:**
Gazel 287
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Beti benzi kalmamak; rengi sararıp solmak.

Göricek ġamzelerüñ tīġını beñzüm ḳalmaz
Ḳorḳaram jeng ola nā-geh giricek ḳanumuza

ber:

1. **ber:**
Kaside 7
Mısra: **126**
Meyve, yemiş.

Nūr nehrinden ṣuvarup ṣāḥını eşʿārumuñ
Gülşenümde aḫter olurdı şükūfe ber güneş

ber-ā-ber olmışdur:

1. **ber-ā-ber olmışdur:**
Kaside 11
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Beraber, birlikte olmak.

ʿAdlüñi yād itmeyüp uzatduġı-yʾçün ẓulm elin
Ḫāke olmışdur ber-ā-ber kākül-i müşkīn-i dost

berāt:

1. **berāt:**
Mesnevi 3
Mısra: **191**
Ferman, buyruk.

Ṣunulsa elüñden hilāle berāt
Bu naḳşından olurdı aña necāt

berāt-ı ḥüsni:

1. **berāt-ı ḥüsni:**-*i*
Gazel 209
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik fermanı.

Berāt-ı ḥüsni beyāżında ḳaşı ḥalḳaların
Nişān-ı pādişeh-i kāmkāra beñzetdüm

berāt-ı ḥüsnüñe:

1. **berāt-ı ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 158
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik fermanı.

Ey āfītāb-ı ṭalʿatüñe sāyebān ḳaşuñ
Çekmiş berāt-ı ḥüsnüñe müşkīn nişān ḳaşuñ

berd ü selām eyledi:

1. **berd ü selām eyledi:**-*di*
Gazel 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Serin ve esenlik etmek. ("Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve esenlik ol" ayetinden iktibasdır. Enbiya Suresi 69. ayet).

Aḥmedʾe hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād

Ey ḫalīlüm bu ḳadar gelmedi luṭf ıssı şitā

berd ü selām ider:

1. **berd ü selām ider:**-*er*
Terci-bend 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Serin ve esenlikli hâle getirmek.

Berḳ-ı ruḫı cehennemi berd ü selām ider
Düşse dil-i ʿuṣāta ḫayāli Muḥammedüñ

ber-dār iden:

1. **ber-dār iden:**-*en*
Gazel 341
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Asmak.

Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur
Ki dār u gīr-i zülfi şır hezārān dār-ı Manṣūrı

ber-dār ider:

1. **ber-dār ider:**-*er*
Gazel 322
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Asmak.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ göñlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

2. **ber-dār ider:**-*er*
Kaside 17
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Darağacına çekmek, asmak.

Zülfi çengāline dil düzdini ber-dār ider āh
Dilberüñ ancaġ ola bī-dile dildārluġı

ber-dār itmege:

1. **ber-dār itmege:**
Gazel 138
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İdam etmek, dar ağacında sallandırmak, asmak. II Âşığın, dar ağacına benzeyen sevgilinin saçlarına bağlanması ve bu uğurda canını feda etmesi.

Zülfüñüñ dārında ber-dār itmege dil düzdini
Ḥākim-i ḳudret ʿiẕāruña virüpdür dest-ḫaṭ

ber-dār oldı:

1. **ber-dār oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Asılmak, asılı vaziyette olmak.

Bu sebebden devr-i eyyāmuñda ber-dār oldı kim
Oldı dil-düzd ü sitemger kākül-i müşkīn-i dost

ber-dār olursa:

1. **ber-dār olursa:**
Kaside 8
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Asılmak.

ʿAhdüñde reng uġurladı laʿl-i nigārdan
Ber-dār olursa uġrı gibi vechi var laʿl

ber-devām:

1. **ber-devām:**
Mesnevi 1
Mısra: **15**
Devamlı.

Vird-i zebān it anı sen ber-devām
Ansuz işe başlama kʾolmaz temām

bereket:

1. **bereket:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Bereket, bolluk.

Her bereket kim ḳodı eşyāda Ḥaḳ
Anı sebeb eyledi dünyāda Ḥaḳ

berg:

1. **berg:**
Kaside 8
Mısra: **60**
Yaprak.

Cūduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında simār laʿl

2. **berg:**
Gazel 270
Mısra: **3**
Yaprak.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aşdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

berg ü bār:

1. **berg ü bār:**
Kaside 24
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Yaprak ve meyve.

Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer şaçdı berg ü bār

2. **berg ü bār:**
Kıt'a 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yaprak ve meyve.

Sözüm gūş it ki ḫāmemle cevāhir ideyin īsār
Dıraḫt-ı bāġ-ı firdevse güherden berg ü bār olsun

3. **berg ü bār:**
Gazel 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yaprak ve meyve.

Lebi şehīdinüñ üstinde ol sehī-ḳāmet
Dikerse gül budaġın vire berg ü bār ḳadeḥ

berg ü bār-ı laʿl:

1. **berg ü bār-ı laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Yakuttan meyve ve yaprak.

Eşcārı bir dem itse seḫāñ ebri terbiyet
Bāġ-ı İrem gibi getüre berg ü bār-ı laʿl

berg-i ʿanber-bār:

1. **berg-i ʿanber-bār:**
Gazel 147
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Amber saçan yaprak.

Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna līkin servde
Sīb-i sīmīn üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

berg-i benefşe:

1. **berg-i benefşe:**
Gazel 273
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Menekşe yaprağı.

Berg-i benefşe sāye-bān olmış ḳızıl güllerine
Gül-zār-ı cennet bülbüli taḥsīn ider dillerine

berg-i bīd-veş:

1. **berg-i bīd-veş:**
Kaside 7
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Söğüt yaprağı gibi.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir ṣu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

berg-i cefā:

1. **berg-i cefā:**
Gazel 32
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet, sıkıntı yaprağı.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir semer leẕīẕ

berg-i gül:

1. **berg-i gül:**
Gazel 10
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gül yaprağı.

Sāḳiyā reng-i ruḫuñda görinür ʿaks-i şarāb
Nitekim berg-i gül üzre lāle-i ḫamrā ġarīb

2. **berg-i gül:**
Gazel 70
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gül yaprağı.

Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḥüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāḫ altına düşmiş yatur evrāḳdur

berg-i gülden:

1. **berg-i gülden:**-*den*
Gazel 85
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gül yaprağı. II sevgilinin yanağı.

ʿĀrıżuñ luṭfın ögmege bülbül
Berg-i gülden leṭāyif ezberler

berg-i güle:

1. **berg-i güle:**-*e*
Gazel 295
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gül yaprağı. II sevgilinin yanağı.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀṣıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

2. **berg-i güle:**-*e*
Gazel 309
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gül yaprağı. II sevgilinin yanağı.

Sākin-i kūyuñ kʾıraḳdan göre gül ruḫsāruñı
Bāġbāndur kʾolımaz berg-i güle ḳādir daḫı

berg-i gül-i aḥmere:

1. **berg-i gül-i aḥmere:**-*e*
Gazel 313
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı gül yaprağı.

Bir noḳṭa durur kātib-i ḥüsnüñ ḳaleminden
Yüzüñ beñi kim berg-i gül-i aḥmere düşdi

berg-i gül-i ḫandān:

1. **berg-i gül-i ḫandān:**
Gazel 75
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Narin gül yaprağı, nazenin gül yaprağı.

Ḫışm-ı çeşmüñle irer nergis-i şehlāya seher
Reşk-i ḫaddüñ ile berg-i gül-i ḫandān dökilür

2. **berg-i gül-i ḫandān:**
Gazel 74
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
1) Narin gül yaprağı, nazenin gül yaprağı 2) Sevgilinin yanağı.

ʿīş nevrūzında gül-bīz olmadan ferrāş-ı bād
Bādeden cān bezmine berg-i gül-i ḫandān yaġar

berg-i gülistān:

1. **berg-i gülistān:**
Gazel 75
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesinin yaprağı; seyir yerindeki dilberlerin güzel yanakları.

Ṣāḥ-ı şiʿrümde ṭarāvet ḳomasa ṭañ mı firāḳ
Esicek bād-ı ḫazān berg-i gülistān dökilür

berg-i gülüñ:

1. **berg-i gülüñ:**-*üñ*
Gazel 213
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gül yaprağı. II sevgilinin yanağı.

Yazup leṭāyif-i ḥüsnin beyān varaḳlarına
Benefşe berg-i gülüñ perdedārı mı diyelüm

berg-i hazān:

1. **berg-i ḫazān:**
Kaside 32
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Sonbaharda sararıp düşen veya düşmek üzere olan yaprak.

Döküldi ruḫlarum üstine göz yaşı şanasın
Şaçıldı berg-i ḫazān üzre ḳaṭra-i bārān

2. **berg-i ḫazān:**
Kaside 23
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Sonbahar yaprağı.

Eşküm revān olur ruḫ-ı zerdümde gūyiyā
Berg-i ḫazān içinde aḳar zer-nigār āb

3. **berg-i ḫazān:**
Kaside 24
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Sonbahar yaprağı; sararmış, solmuş yaprak.

Sāḳī piyāle şun ki bu ʿīdüñ şafāsına
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

4. **berg-i ḫazān:**
Kaside 32
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sonbahar yaprağı.

Ḳonıldı şan per-i ṭāvūs içinde āyīne
Çemende berg-i ḫazān içre ḥavż-ı şādırvān

berg-i ḫazāndan:

1. **berg-i ḫazāndan:***-dan*
Gazel 33
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sonbahar yaprağı. II Âşıkların sararıp solmuş yüzü.

Ḥüsnüñ zamānesinde ruḫ-ı zerdi Aḥmedʾüñ
Gül mevsiminde berg-i ḫazāndan ḫaber virür

berg-i heves:

1. **berg-i heves:**
Gazel 292
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Arzu yaprağı.

Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni
Kāha şaymaz dāne-i mehtābı ḥüsnüñ ḫırmeni

berg-i müşk-āgīn:

1. **berg-i müşk-āgīn:**
Gazel 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Miskle dolu yaprak.

Zülfi şol naḳḳāşdur kim şuya naḳş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn şalup

berg-i semen:

1. **berg-i semen:**
Gazel 50
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin yaprağı.

Ḫaṭṭuñ ḫayāli kim gözümi ṭutdı gūyiyā
Āb-ı revān kenārını berg-i semen ṭutar

berg-i semenüñ:

1. **berg-i semenüñ:***-üñ*
Gazel 67
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin yaprağı. II Sevgilinin beyaz yanağı.

Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur
Mehtāb yüzüñ gün gibi maḥbūb olacaḳdur

berg-i şīveyle:

1. **berg-i şīveyle:***-ile*
Gazel 245
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İşve yaprağı.

Nāzdan mīve getürmiş bir gümüş şimşādsın
Berg-i şīveyle bezenmişsin anuñʾçün şādsın

berg-i verdden:

1. **berg-i verdden:***-den*
Gazel 224
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gül yaprağı.

Dīvdür maʿnīde anuñ zinhār mekrinden şaḳın
Ger perī peyker olursa tāze berg-i verdden

beri:

1. **beri:**
Gazel 238
Mısra: **2**
Beri, bu yana.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın şafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın şafāca mısın

beriyye:

1. **beriyyesin:**
Gazel 84
Mısra: **7**
Çöl, susuz sahra, çok kurak yer.

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-şafā sefer

2. **beriyyesinde:***-si, -n, -de*
Kaside 23
Mısra: **40**
Çöl, susuz sahra, çok kurak yer.

Kaʿbe ḳapuñ yolında sebīl itmege yaşum
Hecrüñ beriyyesinde çeker yüz ḳaṭār āb

3. **beriyyeye:***-ye*
Kaside 22
Mısra: **39**
Çöl, susuz sahra, çok kurak yer.

Sen şol kerīmsin ki girerseñ beriyyeye
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

berk uraydı:

1. **berḳ uraydı:***-a, -idi*
Kaside 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Şimşek çakmak, şimşek çakar gibi parıldamak.

Sāyeñ düşeydi ṭopraġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

berḳ urmış:

1. **berḳ urmış:**
Gazel 133
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şimşek çakması. II Şimşek çakar gibi parıldamak.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmedʾle raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

berḳ urur:

1. **berḳ urur:***-ur*
Gazel 65
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şimşek çakmak, şimşek çakar gibi parıldamak.

Nūr-ı ḥüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

2. **berḳ urur:**
Nazm 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Parlamak.

Bülend nūrı ḥaḳıyçün Muḥammedüñ ki henūz
Cemāli berḳ urur ol türbe-i muṭahharadan

ber-ḳarār olsun:

1. **ber-ḳarār olsun:***-sun*
Kıt'a 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı/devamlı/sabit olmak.

Nitekim āb ile ola ḳarārı ehl-i dünyānuñ
Bu tīġ-ı bī-ḳarāruñla dü ʿālem ber-ḳarār olsun

2. **ber-ḳarār olsun:***-sun*
Kıt'a 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı/devamlı/sabit olmak.

Ve ger seng-i ḥavādiṣden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

3. **ber-ḳarār olsun:**
Kıt'a 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı/devamlı/sabit olmak.

Eger seng-i ḥavādiṣden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

ber-kemāl:

1. **ber-kemāl:**
Gazel 174
Mısra: **16**
Kemal üzere olan, kemale ermiş; mükemmel.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

ber-kenār:

1. **ber-kenār:**
Gazel 110
Mısra: **1**
Kenar, köşe.

Ṣafḥa-i ḥaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār
Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār

2. **ber-kenār:**
Gazel 110
Mısra: **2**
Kenar, köşe.

Ṣafḥa-i ḥaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār
Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār

3. **ber-kenār:**
Gazel 110
Mısra: **4**
Kenar, köşe.

Çekdi ṣaf meydān-ı ḥüsninde sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl
Dikdi zülfi burc-ı ḥüsn üstinde rāyet ber-kenār

4. **ber-kenār:**
Gazel 110
Mısra: **8**
Kenar, köşe.

Ḫaṭṭ-ı miskīnüñ cemālüñ muṣḥafın tefsīr ider
Zülf-i pür-çīnüñdür andan bir rivāyet ber-kenār

5. **ber-kenār:**
Gazel 110
Mısra: **6**
Kenarında.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

6. **ber-kenār:**
Gazel 110
Mısra: **10**
Kenarında.

Ṭarf-ı ruḫsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmedʾā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

berk-ı ruhı:

1. **berḳ-ı ruḫı:***-ı*
Terci-bend 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünün şimşeği, parlaklığı.

Berḳ-ı ruḫı cehennemi berd ü selām ider
Düşse dil-i ʿuṣāta ḫayāli Muḥammedüñ

berk-ı sūznāk:

1. **berḳ-ı sūznāk:**
Kaside 13
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Yakan şimşek.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

berk-ı tīġından:

1. **berḳ-ı tīġından:***-ın, -dan*
Kaside 12
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Kılıcın şimşeği.

Berḳ-ı tīġından ol aʿdā üzre āteş yaġduran
Ebr-i cūdından dür-efşān oldı aḥbāb üstine

ber-reh:

1. **ber-reh:**
Kıt'a 5
Mısra: **5**
Yolda.

Ḳapuñda çeşm ber-reh dest-ber-dest
Ṭurur devlet ki ide dest-būsī

berü:

1. **berü:**
Kaside 29
Mısra: **22**
Bu tarafa, bu yana.

Bir dem ġam-ı devrānı unutdurmaġa sāḳī
Gül mevsimidür ṣun berü gül-nāri benefşe

2. **berü:**
Gazel 25
Mısra: **9**
Beri, bu tarafa, bu yana.

Getür getür berü sāḳī ki laʿl-i nābuñdan
Meyüñ yüzi ḳızarup oldı şermsār ḳadeḥ

3. **berü:**
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Beri, bu tarafa, bu yana.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış göñlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

4. **berü:**
Nazm 17
Mısra: **4**
Beri, bu tarafa, bu yana.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā ṣun berü çoḳ dutma şu ḳan olacaġı

5. **berü:**
Gazel 220
Mısra: **1**
"-den bu yana" anlamında edat.

Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem
Ṣaḳlayup ʿışḳını sīnemde nihānī severem

6. **berü:**
Gazel 336
Mısra: **4**
"-den bu yana" anlamında edat.

Aḳıdur şīşe-i Ṣāmī gibi Rūm içre gül-āb
Ṣām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

bes:

1. **besdür:**-*dür*
Müfret 20
Mısra: **2**
(f.e.) Yeter, yetişir, tamam, kâfi 2. Çok.

Dil zülf-i siyāhında ġam yimege ḳānīʿdür
Dervīşe hemān besdür bir loḳma vü bir ḫırḳa

2. **bes:**
Gazel 19
Mısra: **8**
Artık, şimdi.

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

beşāret:

1. **beşāretden:**-*den*
Kaside 25
Mısra: **32**
Müjde, iyi haber.

Ṣubḥ-ı dīdāruñ zamānı şöyle şādān itdi kim
Ol beşāretden müzeyyendür henūz ezmān-ı ʿīd

beşāreti:

1. **beşāreti:**
Kaside 1
Mısra: **15**
İyi haber, müjde, muştu.

Vaṣluñ beşāreti ḫaberin söyledi Mesīḥ
Yümninden ol sözüñ nefesi oldı cān-fezā

beşer:

1. **beşerdür:**
Gazel 284
Mısra: **6**
Ar. İnsan cinsi, insan.

Severem didügüm maʿẕūr dut kim
Beşerdür ḳul günāh eyler kimerde

2. **beşer:**
Mesnevi 3
Mısra: **9**
İnsan.

Beşer ṣūretinde bu bir ẕerre ḫāk
Ne zehre kʾide medḥ-i Yezdān-ı pāk

3. **beşer:**
Mesnevi 3
Mısra: **44**
İnsan.

Zemīn-būs-ı ḳadrüñ çün İncīl ide
Beşer saña ne dille tebcīl ide

4. **beşer:**
Kaside 20
Mısra: **7**
İnsan cinsi, insan.

Beşer ne şerḥ ide bilsün cemālin ol güneşüñ
Ki oldı ẓill-i Ḫudā-yı cemīl-i celle celāl

besle:

1. **besleye:**-*y, -e*
Gazel 285
Mısra: **4**
Büyütmek, yetiştirmek, yedirip içirmek.

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

2. **besledügüñ:**-*dük, -üñ*
Nazm 7
Mısra: **5**
Büyütmek, yetiştirmek, yedirip içirmek.

Nāz u niʿamla besledügüñ nāzenīnlerüñ
Ḳahr ile cānın almaġa pür-intiẓārsın

3. **beslerdi:**-*r, -di*
Terkib-bend 1
Mısra: **68**
Büyütmek, yetiştirmek, yedirip içirmek.

Derdā ki ṣoldı ṣol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

besle-:

1. **besler:**-*r*
Gazel 303
Mısra: **3**
Beslemek, büyütmek, yetiştirmek.

Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cūyda
Ḳadd-i dil-cūña senüñ olduġıyçün hem-tā gibi

beste:

1. **bestedür:**-*dür*
Gazel 71
Mısra: **6**
Bağlanmış, bağlı.

Zülfüñ ki mesken eyledi gülzār-ı ḥüsnüñi
Ṭāvūsdur ki bāġ-ı bihişt içre bestedür

beste-miyān:

1. **beste-miyān:**
Kaside 6
Mısra: **45**
Beli bağlanmış.

Cārūb-ṣıfat beste-miyān olsa yiridür
Kim yüz süriyüp işigüñi pāk ide Cevzā

beter:

1. **beter:**
Gazel 27
Mısra: **10**
Fena, kötü.

Ruḫında zülfi ne ṭañ el ṣunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula Hindū daḫı beter güstāḫ

2. **beter:**
Gazel 86
Mısra: **12**
Beter, daha kötü.

Müşkil budur ki her kime kim ḥālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

3. **beter:**
Gazel 151
Mısra: **9**
Beter, daha kötü.

Ben vedāʿ eylerken oldı zehr-i ḳātilden beter
Būse virmekde dehān-ı şekker-efşānuñ senüñ

4. **beter:**
Gazel 298
Mısra: **3**
Beter, daha kötü.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

be-tun:

1. **be-tun:**
Nazm 38
Mısra: **4**
Tuna'ya kadar.

Didüm müddeʿī gitdi dilber didi Be-Tun u be-Ṭunca be-āb-ı siyāh

be-ṭunca:

1. **be-ṭunca:**
Nazm 38
Mısra: **4**
Tunca'ya kadar.

Didüm müddeʿī gitdi dilber didi Be-Tun u be-Ṭunca be-āb-ı siyāh

bevvāb:

1. **bevvāb:**
Kaside 12
Mısra: **54**
Kapıcı.

Sen saʿādet burcına hergiz güneş bulmazdı rāh
Yüz sürüp ḳapuñda zer ṣaçmasa bevvāb üstine

beyābān:

1. **beyābānında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 94
Mısra: **5**
Çöl. II dert çekme çölü (ıssızlık ve yalnızlık bağlamında).

Ġayrdan tecrīd ol ey dil ġam beyābānında kim
Perdedār-ı sırr-ı Mecnūn dāmen-i ṣaḥrā yiter

2. **beyābānlarda:**-*larda*
Gazel 235
Mısra: **6**
Sahra, çöl.

Görüp vādī-i hecrüñde yüzüñ döndürme göñlümden
Ki āhūlar beyābānlarda ḳaçmazdı Mecnūndan

beyān:

1. **beyānum:**-*u, -m*
Kıt'a 3
Mısra: **6**
Anlatma, açık ve güzel söyleme, ifade.

Yüz biñ luġat olsa her dilümde
Her ḥarfde biñ beyānum olsa

2. **beyān:**
Gazel 126
Mısra: **2**
Açıklama, anlatma, söyleme.

Rāz-ı dehenüñ beyāna ṣıġmaz
Yoḫ yoḫ ne beyān gümāna ṣıġmaz

3. **beyān:**
Gazel 213
Mısra: **7**
Açıklama, izah, anlatma, bildirme.

Yazup leṭāyif-i ḥüsnin beyān varaḳlarına
Benefşe berg-i gülüñ perdedārı mı diyelüm

4. **beyān:**
Gazel 343
Mısra: **13**
Açıklama, izah, anlatma, bildirme.

Beyān varaḳları vaṣf-ı lebüñle ṭoldı şeker
Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed şeker-feşān ola mı

5. **beyān:**
Gazel 144
Mısra: **13**
Açıklama, anlatma, izah etme.

Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed beyān resāyiline
Yazar leṭāyif-i ḥüsn ü ider ḥikāyet-i luṭf

6. **beyāna:**-*a*
Gazel 126
Mısra: **1**
(Ar.) Açıklama, anlatma, söyleme.

Rāz-ı dehenüñ beyāna ṣıġmaz
Yoḫ yoḫ ne beyān gümāna ṣıġmaz

7. **beyāna:**-*a*
Gazel 312
Mısra: **4**
(Ar.) Açıklama, anlatma, söyleme.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

beyān ider:

1. **beyān ider:**-*er*
Gazel 33
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Anlatmak, açıklamak, bildirmek.

Ṭūṭī ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider
Bir ḫıżrdur ki çeşm-i cāndan ḫaber virür

beyān kʾolmaz:

1. **beyān kʾolmaz:**
Gazel 257
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Söylenmek, dile getirilmek.

Aḥmedʾüñ ʿışḳı zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿnīsi gül ḫüsninüñ bülbül ġazel-ḫᵛān olmasa

beyān olınmış:

1. **beyān olınmış:**-*mış*
Kaside 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Söylenmek, dile getirilmek.

Nūnla beyān olınmış izeʾş-şemsü küvviret
Ol gün güneşde nūr-ı Muḥammed ḳomaz żiyā

beyān olmaz:

1. **beyān olmaz:**-*maz*
Terkib-bend 1
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Söylenmek, dile getirilmek.

Olmaz muṣībeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zīrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

beyānda sihr iden:

1. **beyānda siḥr iden:**-*en*
Mesnevi 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamasıyla büyülemek. (Tanıkta Hz. Muhammed'in "Beyânda sihir vardır." hadisine telmih yapılarak ifade gücünün insanlar üzerindeki tesiri ile büyünün benzer özellikler gösterdiği vurgulanmıştır.).

Beyānda siḥr iden cādū-yı üstād
Bu söz siḥrine şöyle urdı bünyād

beyʿat itdi:

1. **beyʿat itdi:**-*di*
Nazm 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimsenin hâkimiyetini tanıyıp ona uymak.

ʿOs̱māna ʿAlī çü beyʿat itdi
Mehtāb-ı şeb-i żalāmumuzdur

beyāż:

1. **beyāżında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 65
Mısra: **3**
Beyaz.

Meh beyāżında sevād-ı zülf-i ʿanber-sāya baḳ
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnāyı gör

2. **beyāżında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 209
Mısra: **17**
Beyaz.

Berāt-ı ḥüsni beyāżında ḳaşı ḥalḳaların
Nişān-ı pādişeh-i kāmkāra beñzetdüm

3. **beyāż:**
Gazel 137
Mısra: **4**
Beyaz II Sevgilinin dişleri.

Belürdi ḫoḳḳa-i laʿlüñde dür dişüñ ṣanasın
Görindi mīmde yāḳūt şīvesiyle beyāż

beyāż-ı ġurre-i ṣubḥ-ı żafer:

1. **beyāż-ı ġurre-i ṣubḥ-ı żafer:**
Kaside 19
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Zafer sabahındaki fecrin beyazlığı.

Şuʿle-i tīġı beyāż-ı ġurre-i ṣubḥ-ı żafer
Reşḥa-i kilki sevād-ı sürme-i ʿaynüʾl-yaḳīn

beyt:

1. **beyt:**
Kaside 6
Mısra: **3**
Ev, hane, mesken.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

2. **beytini:**-*i, -n, -i*
Gazel 14
Mısra: **15**
Beyit, iki dizeden oluşan nazım birimi.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

3. **beyti:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **58**
Beyit, iki dizeden oluşan nazım birimi.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

beyt-i maʿmūr:

1. **beyt-i maʿmūr:**
Gazel 36
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
1-Kabe. 2-Hz. Âdem ile yeryüzüne indirilip Tufan'dan sonra tekrar Kâbe'nin hizasında yedinci kat göge çıkarıldığına inanılan köşk, tapınak; geniş bilgi ve tanıklar için bkz. ONAY, s.125.

Kaʿbe-i kūyuñ ḫayālinde bu çeşm-i laʿl-bār
Beyt-i maʿmūr üstine yāḳūtdan mīzāb olur

beytüʾl-ḥarām:

1. **beytüʾl-ḥarāma:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **4**
Kâbe.

Kaʿbe ḳapuñ ṣafāsına lebbeyk uranlaruñ
Beytüʾl-ḥarāma saʿyi var ise ḥarām ola

beytüʾl-ḥarem:

1. **beytüʾl-ḥareme:**-*e*
Gazel 277
Mısra: **8**
Kâbe.

Yüzüñe ḳıldı teveccüh ser-i zülfüñden dil
Şāmdan göçdi vü ʿazm eyledi beytüʾl-ḥareme

2. **beytüʾl-ḥaremüñ:**-*üñ*
Nazm 30
Mısra: **2**
Kâbe.

Gül yüzi nüsḫasıdur defter-i bāġ-ı iremüñ
Şiken-i ṭurrasıdur ḥalḳası Beytüʾl-ḥaremüñ

beytüʾllāh-ı ḥarāma:

1. **beytüʾllāh-ı ḥarāma:**-*a*
Gazel 278
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kâbe.

Andan durur ḳapuña geh gāh varduġumuz
Yıllarda bir varurlar Beytüʾllāh-ı Ḥarāma

beyżā-i beyżā:

1. **beyżā-i beyżā:**
Kaside 6
Mısra: **202**
Kelime Tipi: **-**
Beyaz yumurta. II Ay.

Tā bāz-ı sipīd-i seḥer açup per-i zerrīn
Murġ-ı siyeh-i şeb ṭoġura beyżā-i beyżā

beyżā-i zerrīn:

1. **beyżā-i zerrīn:**
Kaside 6
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Altın yumurta. II. Güneş.

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn
Bir ḥalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

beze-:

1. **beze:**
Gazel 216
Mısra: **9**
Süslemek.

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñile
Baña yiter ki ıraḳdan saña nezẓāre ḳılam

2. **bezer:**-*r*
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Donatmak, süslemek.

Ḫudāvendā dün ü gün mihrüñ ile
Bezer ṭāḳın bu çarḫ-ı ābanūsī

beze:

1. **bezeyen:**-*y, -en*
Mesnevi 3
Mısra: **80**
Süslemek.

Ṭamuyı yaṣayan celālüñ ḥaḳı
Bihişti bezeyen cemālüñ ḥaḳı

2. **bezemiş:**-*miş*
Müfret 47
Mısra: **2**
Süslemek.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḥüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

3. **bezemiş:**-*miş*
Nazm 3
Mısra: **2**
Süslemek.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

4. **bezersin:**-*rsin*
Terkib-bend 1
Mısra: **85**
Süslemek.

Vīrān ol ey felek ne bezersin döne döne
Bu zer-nigār çāderi Şeh Muṣṭafā ḳanı

5. **bezer:**-*r*
Kaside 15
Mısra: **40**
Donatmak, süslemek.

Mihr-i cūduñ çemen-i luṭfa zer-efşān olalı
Gülşen-i dehri bezer nergis-i bostān-ı kerem

bezen-:

1. **bezendi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **1**
Süslenmek, donanmak.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

2. **bezendi:**-*di*
Kaside 32
Mısra: **39**
Süslenmek, donanmak.

Çün oldı mevsim-i ʿayş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

3. **bezendi:**-*di*
Kıt'a 5
Mısra: **8**
Süslenmek, donanmak.

Yine dāmād-ı ẕihnüñ ḥasretinden
Cevāhirle bezendi söz ʿarūsı

bezen:

1. **bezendi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **17**
Süslenmek, donatılmak.

Sāḳī cihān bezendi zümürrüd bisāṭ ile
Āl itme al elüñe yine lāle-vār laʿl

2. **bezenür:**-*ür*
Kaside 15
Mısra: **12**
Bezenmek, süslenmek.

Açılur ḫulḳı nesīmiyle gül-i gülşen-i cūd
Bezenür luṭfı zülāliyle gülistān-ı kerem

3. **bezenür:**-*ür*
Kaside 16
Mısra: **13**
Bezenmek, süslenmek.

Bezenür serv boyuñla yine bu bāġ-ı vücūd
Açılur gül yüzüñ ile gül-i ḫandān-ı kerem

4. **bezenürken:**-*ür, -ken*
Kıt'a 1
Mısra: **18**
Süslenmek.

Nice bir gülmeye bu ġonca-i gülzār-ı ümīd
Bezenürken dem-i luṭfuñla gülistān-ı kerem

5. **bezenmişsin:**-*miş, -sin*
Gazel 245
Mısra: **2**
Süslenmek, donanmak.

Nāzdan mīve getürmiş bir gümüş şimşādsın
Berg-i şīveyle bezenmişsin anuñʾçün şādsın

bezm:

1. **bezmüñʾçün:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **39**
Sohbet, yaran sohbeti ‖ ziyafet, işret sohbeti.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ki bezmüñʾçün ider
Dāmenin pür-verd-i aḥmer kākül-i müşkīn-i dost

2. **bezminden:**-*i, -n, -den*
Kaside 25
Mısra: **20**
Meclis.

Ẓill-i Ḥaḳ Şeh Bāyezīd ibn-i Muḥammed Ḫān kʾanuñ
Cāhı bezminden müzeyyendür bugün eyvān-ı ʿīd

3. **bezmüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **17**
Eğlence meclisi.

Āḫir kefen degül mi dutalum ki bezmüñüñ
Cāmı ṭırāz-ı cāme-i ʿayş ü ṣafā imiş

4. **bezmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 108
Mısra: **2**
Meclis, ortam.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

5. **bezmüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 6
Mısra: **49**
Meclis, ortam.

Nāhīd nevāsından ider bezmüñi muġnī
Muṭriblerüñ alsa ele ḳānūn ile şeş-tā

6. **bezmümüze:**-*ü, -müz, -e*
Gazel 75
Mısra: **12**
İçki meclisi, dostlar toplantısı, meclis.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

7. **bezminüñ:**-*i, -n, -üñ*
Gazel 62
Mısra: **7**
Sohbet toplantısı; içkili, eğlenceli meclis.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

8. **bezmüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 149
Mısra: **5**
Eğlence meclisi.

Şemʿ baş oynarsa bezmüñde igen germ olmasun
Ben ayaġuñ tozına cānum niṯār itsem gerek

9. **bezmüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 215
Mısra: **10**
Eğlence meclisi.

Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi göñlüm muṭribi
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

10. **bezmüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 6
Mısra: **47**
Eğlence meclisi.

Bezmüñde yanan şemʿden uyarmaġa ḳındīl
Her gice gelür revzenüñe māh-ı muʿallā

11. **bezmüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 11
Mısra: **27**
Eğlence meclisi.

Bir Süleymān-ḳadr ḫusrevsin ki bezmüñde ṭutar
Elde bir cām-ı Sikender kākül-i müşkīn-i dost

12. **bezmüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 25
Mısra: **40**
Eğlence meclisi.

Kāse-i zerrīnini ʿanberle ṭoldurdı hilāl
Olmaġa bezmüñde bugün micmere-gerdān-ı ʿīd

13. **bezmin:**-*in*
Terci-bend 2
Mısra: **61**
İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Şāh bezmin muʿaṭṭar itmek içün
Yaḳdı micmer gibi ciger nergis

14. **bezminüñ:**-*i, -n, -üñ*
Gazel 241
Mısra: **3**
Meclis.

Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı şun

15. **bezmden:**-*den*
Gazel 36
Mısra: **8**
Meclis, içki meclisi, dostlar toplantısı.

Şoḥbetinden atdı göñlüm ṣırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

16. **bezmüñ:**-*üñ*
Kaside 4
Mısra: **20**
Eğlence meclisi.

Murādum şemʿin uyar kim ġam-ı dil
Mükedder ḳıldı bu bezmüñ ṣafāsın

17. **bezmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 257
Mısra: **19**
Eğlence meclisi, meclis.

Bāġ-bān zülfüñ ḫarīf olmazdı ḥüsnüñ bezmine
Mā-ḥażar avcında şol sīb-i zenaḫdān olmasa

18. **bezme:**-*e*
Gazel 260
Mısra: **9**
1-Fa. Sohbet ve muhabbet meclisi, iş ü işret mecmaı. 2-İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa
Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

19. **bezmüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 262
Mısra: **10**
1-Fa. Sohbet ve muhabbet meclisi, iş ü işret mecmaı. 2-İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

20. **bezmüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 269
Mısra: **11**
1-Fa. Sohbet ve muhabbet meclisi, iş ü işret mecmaı. 2-İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

21. **bezmüñe:**-*üñ, -e*
Kıt'a 4
Mısra: **3**
1-Fa. Sohbet ve muhabbet meclisi, iş ü işret mecmaı. 2-İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Bahār-ı bāġ-ı devletsin yed-i ḳudretle bezmüñe
Hemīşe bezm-i aḳdesden gül-i şādī nişār olsun

22. **bezme:**-*e*
Mesnevi 4
Mısra: **22**
1-Fa. Sohbet ve muhabbet meclisi, iş ü işret mecmaı. 2-İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

23. **bezmüñe:**-*üñ, -e*
Nazm 4
Mısra: **9**
1-Fa. Sohbet ve muhabbet meclisi, iş ü işret mecmaı. 2-İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Ne ʿaks ṣaldı bezmüñe sāḳī cemāli kim
Ṣaḥn-ı sarāyuñ eyledi bostān-ı dil-güşā

24. **bezme:**-*e*
Gazel 25
Mısra: **2**
(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider nişār ḳadeḥ

25. **bezme:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **82**
(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

26. **bezmüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 19
Mısra: **107**
(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

27. **bezmüñe:**-*üñ, -e*
Mesnevi 4
Mısra: **52**
(Fars.) İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Felek emrüñe rām olsun hemīşe
Güneş bezmüñe cām olsun hemīşe

28. **bezmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 188
Mısra: **3**
(Fars.) Topluluk, meclis II. İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Ḳo müddeʿīler şoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

29. **bezmin:**-*i, -n*
Gazel 78
Mısra: **3**
Meclis. (Sevgilinin güzelliği bağlamında).

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

<u>bezm ü rezm:</u>

1. **bezm ü rezm:**
Kaside 21

Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Eğlence ve savaş.

Bezm ü rezm içre dest ü tīġın anuñ
Tāc-baḫş u cihānsitān bulduñ

bezmg:

1. **bezmgeh:**
Kaside 31
Mısra: **41**
Sohbet ve işret için toplanılan, meclis kurulan yer.

Bu bezmgeh içre begenüp raḳṣ u semāʿın
Geydürdi ṣabā serve yine ḫilʿat-i ḫażrā

bezm-i aḳdesden:

1. **bezm-i aḳdesden:***-den*
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kutlu meclis.

Bahār-ı bāġ-ı devletsin yed-i ḳudretle bezmüñe
Hemīşe bezm-i aḳdesden gül-i şādī nişār olsun

bezm-i ʿayşin:

1. **bezm-i ʿayşin:***-in*
Kaside 7
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Yeme içme, zevk u safâ (içki) meclisi.

Bezm-i ʿayşin Zührenüñ germ itmege sāḳī-ṣıfat
Āb-gūn aḳdāḥ içinde gezdürür āẕer güneş

bezm-i bahārda:

1. **bezm-i bahārda:***-da*
Gazel 176
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bahar meclisi.

Dest-i ṣabā ṣaçuñı daġıtduḳca ṣanuram
Bezm-i bahārda ṣaçınur müşk-i nāb gül

bezm-i cemālüm:

1. **bezm-i cemālüm:***-üm*
Gazel 156
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meclisi. (Sevgilinin yüzü bağlamında).

Didi bezm-i cemālüm şemʿisin sen
Anuñçün nūr-baḫş olur zebānuñ

bezm-i çemende:

1. **bezm-i çemende:***-de*
Gazel 11
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Çimenlik meclisi.

Saña teşbīh olduġın işitdi şāḫ-ı yāsemen
Raḳṣ urur bezm-i çemende sāʿid-i sīmīn ṣalup

2. **bezm-i çemende:***-de*
Kaside 9
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Çimenlik meclisi.

Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā
Gül dāmenin aça ve ṭuta būstānı müşk

bezm-i firdevse:

1. **bezm-i firdevse:***-e*
Kaside 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cennet meclisi.

Bezm-i firdevse buḫūr isteyeler ḫākümden
Ravżama irse dem-i raḥmeti dervīşlerüñ

bezm-i ġamda:

1. **bezm-i ġamda:***-da*
Gazel 294
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bī-çāresi

bezm-i ġamuñda:

1. **bezm-i ġamuñda:***-uñ, -da*
Gazel 148
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gam, keder meclisi.

Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār
Sīne-i sūznāk ile dīde-i eşk-bārı yoḳ

bezm-i gülşen:

1. **bezm-i gülşen:**
Gazel 101
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesinin meclisi.

Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar
Laʿlüñ añsam şaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevserden ṭolar

bezm-i gülşende:

1. **bezm-i gülşende:***-de*
Gazel 174
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesindeki meclis.

Gördi nesrīn kim benefşe öykinürmiş zülfüñe
Bezm-i gülşende aña ḫandeyle virdi infiʿāl

bezm-i gül-zār:

1. **bezm-i gül-zār:**
Gazel 240
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesi meclisi.

Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gül-zār isteyen

bezm-i gülzāra:

1. **bezm-i gülzāra:**
Gazel 291
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesi meclisi.

Aḥmedʾi sürme ḳapuñdan ki leṭāfet virimez
Bezm-i gülzāra igen bülbül-i zār ayrulığı

bezm-i ḫayālüñde:

1. **bezm-i ḫayālüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 170
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hayal meclisi.

Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ
Ṣemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ

bezm-i ḫazānda:

1. **bezm-i ḫazānda:**-*da*
Kaside 24
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Sonbahar meclisi.

Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer ṣaçdı berg ü bār

bezm-i ḫüsne:

1. **bezm-i ḫüsne:**-*e*
Gazel 46
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meclisi.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫında zülf-i dost
Bezm-i ḫüsne gelmiş avcında gül ü nesrīni var

bezm-i ḫüsni:

1. **bezm-i ḫüsni:**-*i*
Gazel 341
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meclisi; sevgilinin yüzü.

ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı
Ki bezm-i ḫüsni devrinde çeküpdür cām-ı maġrūrī

bezm-i ḫüsnüñden:

1. **bezm-i ḫüsnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 152
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meclisi; sevgilinin yüzü.

Sāḳiyā ṣun bezm-i ḫüsnüñden lebüñ cāmın bize
Kim benefşeyle müzeyyendür gülistānuñ senüñ

bezm-i ʿışḳuñdan:

1. **bezm-i ʿışḳuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 234
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşk meclisi.

Göñüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām ṣundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

bezm-i kemālüñde:

1. **bezm-i kemālüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 16
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Olgunluk meclisi II kusursuz, mükemmel huzur.

Şemʿ-veş bezm-i kemālüñde yanar rişte-i dil
Nʾola rūşen dir isem medḫüñi sulṭān-ı kerem

bezm-i mül:

1. **bezm-i mül:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İçki meclisi.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

bezm-i nāsa:

1. **bezm-i nāsa:**-*a*
Gazel 314
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İnsanlık, insanlık âlemi, ecsâm ve maddiyat âlemi, meclisi.

Ki ol bir kāsenüñ ser-ḫoşluġından
Hezārān naʿre bezm-i nāsa düşdi

bezm-i şāhī:

1. **bezm-i şāhī:**
Mesnevi 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Padişahlara yaraşır işret meclisi.

Dilümden açmış idi bezm-i şāhī Ṭılısm-ı genc-i esrār-ı ilāhī

bezm-i şāh-ı cihāndan:

1. **bezm-i şāh-ı cihāndan:**-*dan*
Gazel 208
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cihan hükümdarının meclisi.

Nʾola micmer gibi yanarsa içüm
Bezm-i şāh-ı cihāndan ayrıldum

bezm-i şāh-ı cihāniyān:

1. **bezm-i şāh-ı cihāniyān:**
Kaside 21
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Bütün insanların padişahının meclisi.

Micmer-i dilde cān buḫūr it kim
Bezm-i şāh-ı cihāniyān bulduñ

bezm-i şeh:

1. **bezm-i şeh:**
Gazel 108
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarın meclisi.

Bülbül-i bāġ-ı suḫan Aḥmed-i şīrīn-güftār
Bezm-i şeh gülşenine murġ-ı ḫoş-elḥān yaraşur

bezm-i ṭarab:

1. **bezm-i ṭarab:**
Kaside 32
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Eğlence meclisi.

Çün oldı mevsim-i ʿayş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

bezm-i yāra:

1. **bezm-i yāra:**-*a*
Gazel 192
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin meclisi.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger

Ben ölem şaṭrancı ideler üstüḫ̬ānumdur benüm

bezminde:

1. **bezminde:**-*i, -n, -de*
Gazel 271
Mısra: **11**
1-Fa. Sohbet ve muhabbet meclisi, iş ü işret mecmaı. 2-İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Oturup ḫüsn bezminde idersin ḫālüme ḫande
Yanarduñ şemʿ-veş sen de ṣataşsañ nār-ı hecrāna

2. **bezminde:**-*i, -n, -de*
Kaside 12
Mısra: **11**
1-Fa. Sohbet ve muhabbet meclisi, iş ü işret mecmaı. 2-İçkili, eğlenceli yiyip içme ve sohbet meclisi.

Her seḥer sulṭān-ı gül bezminde ferrāş-ı ṣabā
Ḫayme-i laʿlīn ḳurar pīrūze aṭnāb üstine

bezzāz-ı zemīn:

1. **bezzāz-ı zemīn:**
Kaside 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzünün bez satıcısı.

Açdı ʿanber ḥoḳḳasın ṣaḥrāda ʿaṭṭār-ı ṣabā
Düzdi rengīn cāmesin bostānda bezzāz-ı zemīn

bī-ʿaḳl u hūş oldı:

1. **bī-ʿaḳl u hūş oldı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmek, akılını yitirmek.

Bu ḫayretde bī-ʿaḳl u hūş oldı dil
Ṭutuldı zebānum ḫāmūş oldı dil

bi-ʿaynihi:

1. **bi-ʿaynihi:**
Gazel 209
Mısra: **12**
Aynı, aynıyla, tıpkı, onun gibi.

Nigār ḳaşları baş çatmış ey dil aç gözüñi
Bi-ʿaynihi ikisin rāz-dāra beñzetdüm

bī-bāl:

1. **bī-bāl:**
Gazel 297
Mısra: **12**
Kanatsız.

Dām-ı hecrānuñ şıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

2. **bī-bāl:**
Müfret 25
Mısra: **2**
Kanatsız.

Dām-ı hecrānuñ şıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

bī-baṣar:

1. **bī-baṣar:**
Gazel 27
Mısra: **12**
Basiretsiz, görüş gücü zayıf olan.

Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş
ʿAceb degüldür eger ola bī-baṣar güstāḫ

bī-beḳā:

1. **bī-beḳādur:**-*dur*
Terkib-bend 1
Mısra: **11**
Ebedî olmayan, gelip geçici, fâni.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

bī-bünyād:

1. **bī-bünyādsın:**-*sın*
Gazel 245
Mısra: **14**
Harap, temeli çürük.

Ol büt-i deyr-i cemālüñ işiginde ey raḳīb
Bir binā-yı kāfirīsin ille bī-bünyādsın

biç:

1. **biçdi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **37**
Dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

2. **biçdi:**-*di*
Gazel 312
Mısra: **7**
Dikilecek kumaşı, belli bir biçim vererek kesmek, dikmek.

Ḳabā-yı ḫüsnüñi çün biçdi vuṣlasından anuñ
Külāh itdi felek māh-ı āsumāna daḫı

3. **biçmese:**-*me, -se*
Kaside 15
Mısra: **30**
Kesmek, planlama, yazgı yazma bağlamında.

Salṭanat ḫilʿatini ḳaddüñe ḫayyāṭ-ı felek
Rāst biçmese açılmazdı girībān-ı kerem

4. **biçdüm:**-*dü, -m*
Kaside 26
Mısra: **1**
(Kumaş, deri vb.ni) Dikilecek şeyin ölçülerine göre kesmek.

Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine
Zühre terāne baġladı eşʿārum üstine

bī-çāre:

1. **bī-çāre:**
Gazel 58
Mısra: **2**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Göñlüm esīr-i çāh-ı zenaḫdān olup gider

Bī-çāre nʾeylesün yiri zindān olup gider

2. **bī-çāre:**
Gazel 60
Mısra: **1**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

3. **bī-çāre:**
Gazel 204
Mısra: **3**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Nālişlerini derd ile bī-çāre bülbülüñ
Bād-ı ṣabā eliyle gülistāna yazmışam

4. **bī-çāre:**
Nazm 40
Mısra: **3**
1. Çaresiz. 2. Düşkün, zavallı.

Ḫaste dil yine oldı bī-çāre
Āh ol çāre-sāz gelmez mi

5. **bī-çāresi:**-*si*
Gazel 294
Mısra: **6**
Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bī-çāresi

biçil:

1. **biçilmiş:**-*miş*
Gazel 254
Mısra: **3**
Dikilecek şeyin ölçüsüne göre kesilmek.

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

2. **biçildi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **3**
Dikilecek şeyin ölçüsüne göre kesilmek.

Kūteh biçildi ḳaddine rūḥuñ ḳabā-yı ten
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

bī-dād:

1. **bī-dāddan:**-*dan*
Gazel 221
Mısra: **12**
Zulüm, eziyet, adaletsizlik.

Devletinde ḥüsnüñüñ dād eyle ey şāh-ı cihān
Kʾanca devlet-ḫāneler vīrān yatur bī-dāddan

2. **bī-dādsın:**-*sın*
Gazel 245
Mısra: **4**
Zalim, acımasız.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bī-dādsın

3. **bī-dādınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 122
Mısra: **2**
Adaletsizlik, zulüm, eziyet.

ʿIşḳ vīrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez
Ḫūblar bī-dādınuñ dadın bilen dād istemez

bīdār:

1. **bīdār:**
Gazel 196
Mısra: **4**
Far. sf. Uyanık, uykusuz.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫʷāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

2. **bīdār:**
Gazel 299
Mısra: **4**
Far. sf. Uyanık, uykusuz.

Ḫālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

3. **bīdārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **64**
Uyanık, uykusuz.

Devlet gibi baḫtuñı görüp ḫıdmete ṭurdı
Ḫʷāb-ı ʿademüñ oldı çü bīdārı benefşe

4. **bīdār:**
Gazel 57
Mısra: **8**
Uyanık // açık (talihin açık olması bağlamında).

Murġ u māhī uyumaz nāle vü feryādumdan
Baḫtum olmaz daḫı bīdār elümden ne gelür

5. **bīdār:**
Gazel 310
Mısra: **8**
Uyanık II İyi, açık talih.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

bīdār eyleye:

1. **bīdār eyleye:**-*ye*
Kaside 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Uyandırmak, kendine getirmek.

Uyandı ṣubḥ-ı ezelde ki ḫʷāb-ı ġafletden
Bu ḫalḳı eyleye bīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

bidʿat:

1. **bidʿat:**
Gazel 110
Mısra: **10**
Sonradan ortaya çıkan şey, bidat.

Ṭarf-ı ruḫsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmedʾā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

bidāyet-i ḥüsn-i ḫaṭuñ:

1. **bidāyet-i ḥüsn-i ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 144

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağındaki ayva tüylerinin güzelliğinin başlangıcı.

Zihī bidāyet-i ḥüsn-i ḫaṭuñ nihāyet-i luṭf
Yüzüñde ḥüccet-i ḥüsn ü sözüñde āyet-i luṭf

bī-dil:

1. **bī-dillerüñ:**-*ler+ü+n*
Gazel 200
Mısra: **5**
(Sevgiliye) gönlünü kaptırmış âşık.

Kirpügüñ ṣaf ṣaf ṣıyaldan ḳalbini bī-dillerüñ
Ten ḥiṣārında sipāh-ı cān ṭaġılmış dostum

2. **bī-dile:**-*e*
Kaside 17
Mısra: **24**
Âşık, tutkun.

Zülfi çengāline dil düzdini ber-dār ider āh
Dilberüñ ancaġ ola bī-dile dildārluġı

3. **bī-dilem:**-*em*
Gazel 208
Mısra: **1**
Gönlünü kaptırmış II Âşık.

Bī-dilem dil-sitāndan ayrıldum
Āh kʾārām-ı cāndan ayrıldum

bî-dîn:

1. **bī-dīn:**
Gazel 100
Mısra: **7**
Dinsiz.

Meẕheb-i ʿışḳın ḥabībüñ ḳanḳı bī-dīn terk ider
Küfr-i zülfinden nigāruñ nice īmānsuz geçer

2. **bī-dīndür:**-*dür*
Gazel 227
Mısra: **5**
Merhametsiz, zalim.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḥaremde ceng içün

3. **bī-dīn:**
Gazel 11
Mısra: **4**
Dinsiz II Acımasız sevgili.

Ṣaldı zülfin kim şikest ide dil ü cān leşkerin
Ehl-i İslām üstine nʾiderdi bir bī-dīn ṣalup

4. **bī-dīn:**
Gazel 46
Mısra: **7**
Dinsiz II Merhametsiz, zalim.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

5. **bī-dīn:**
Nazm 33
Mısra: **3**
Dinsiz II Merhametsiz, zalim.

El uzatma zülfine yāruñ var ey bī-dīn raḳīb
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

bī-direng:

1. **bī-direng:**
Nazm 22
Mısra: **4**
Alelacele, çabucak.

Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿī ḫarāb
Ceng maʿmūr ider anı bī-direng

bi-duhān:

1. **bī-duḫān:**
Gazel 129
Mısra: **8**
Dumansız.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārıżı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

bī-edebāne:

1. **bī-edebāne:**
Kaside 10
Mısra: **34**
Edepsizce, terbiyesizce.

Var ümīdüm aña kim dāmen-i ʿafvuñ örtesin
Bī-edebāne düşdiyse baʿżı edāsı gönlümüñ

bī-endīşe:

1. **bī-endīşeyem:**-*yem*
Gazel 218
Mısra: **6**
Endişesiz, gamsız, kedersiz.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

bigāne:

1. **bīgāne:**
Mesnevi 3
Mısra: **28**
Yabancı.

Çün ol ḫʷān-ı yaġmāya itdüñ ṣalā
Ne bīgāne ḳaldı ne ḫod āşinā

2. **bīgāne:**
Gazel 119
Mısra: **2**
1. Yabancı, âşinâ olmayan 2. sıf. ve zf. Kayıtsız, ilgisiz, alâkasız, lâkayt.

Terk eylemez cefāların ol bī-vefā henūz
Bīgāne oldı idimezem āşinā henūz

3. **bīgāneye:**-*y, -e*
Gazel 221
Mısra: **16**
Yabancı, el. II Rakip.

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

4. **bīgāne:**
Gazel 76
Mısra: **8**
(Fars.) Yabancı, âşinâ olmayan.

ʿAḳla ne şerḥ idem ġam-ı zülfüñ rumūzını
Bīgāne maḥrem-i suḫan-ı āşinā mıdur

5. **bīgānesin:**-*sin*
Gazel 87
Mısra: **6**
Yabancı, aşina olmayan (kimse).

Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳībini ḳabūl
Āşināsın yad idüp bīgānesin hem-rāz ider

bigi:

1. **bigi:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **24**
"Gibi" edatı.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

2. **bigi:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **27**
"Gibi" edatı.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir faẓl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

3. **bigi:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **28**
"Gibi" edatı.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir faẓl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

4. **bigi:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **33**
"Gibi" edatı.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

5. **bigi:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
"Gibi" edatı.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

6. **bigi:**
Gazel 263
Mısra: **21**
"Gibi" edatı.

Bu Bursa şehridür gül bigi her dem
Yitişür mehliḳālar tāze tāze

7. **bigi:**
Kaside 1
Mısra: **36**
"Gibi" edatı.

Sāyeñ düşeydi ṭopraġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

8. **bigi:**
Kaside 11
Mısra: **72**
"Gibi" edatı.

Şan uçar ṭūmār-ı medḥüñde redīf olduġı-yʾçün
Kʾaçdı defter bigi şad per kākül-i müşkīn-i dost

9. **bigi:**
Kaside 15
Mısra: **32**
"Gibi" edatı.

Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile
Ḥarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

10. **bigi:**
Terci-bend 1
Mısra: **46**
"Gibi" edatı.

Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnī ḥarīmüñ oldı ḥarem bigi muḥterem

11. **bigi:**
Gazel 219
Mısra: **8**
Gibi, benzer; benzetme edatı.

Ḥadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳakıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

12. **bigi:**
Gazel 239
Mısra: **18**
Gibi, benzer; benzetme edatı.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

bī-girān:

1. **bī-girān:**
Gazel 303
Mısra: **9**
Tartıda hafif, değeri az.

Bī-girān aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār
Ḥavlı düzmiş ḫārdan şāḫ-ı gül-i raʿnā gibi

bī-ġubār:

1. **bī-ġubār:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Tozsuz, topraksız.

Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

bī-gümān:

1. **bī-gümān:**
Mesnevi 3
Mısra: **51**
Şüphesiz.

Kʾanuñ her birin eyledüñ bī-gümān
Zemīn ehline ḫüccet-i āsumān

bî-günâh:

1. **bī-günāh:**
Gazel 300
Mısra: **1**
Far. Suçsuz, pâk, masum.

Dostum bī-günāh yaḳma beni
Olmasun her gün āh yaḳma beni

2. **bī-günāh:**
Gazel 323
Mısra: **12**
Far. Suçsuz, pâk, masum.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

bī-güneh:

1. **bī-güneh:**
Gazel 19
Mısra: **8**
(Fa.) Günahsız.

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

bih:

1. **bihdür:***-dür*
Gazel 193
Mısra: **14**
Çok iyi, çok beğenilen.

Ḥūrlar şeftālūden vaṣf eyledüm dilber didi
Bihdür ol şeftālūden sīb-i zenaḫdānum benüm

2. **bih:**
Gazel 50
Mısra: **12**
Ayva.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i ẕeḳan ṭutar

bihā:

1. **bihā:**
Nazm 5
Mısra: **10**
Güzellik, zarafet.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

bī-haber kıl:

1. **bī-ḫaber ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş etmek, mest etmek.

Sāḳiyā ġam tīġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege
Cānum ol mercān ḳadeḥle bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

bī-ḥadd ü bī-şumār:

1. **bī-ḥadd ü bī-şumār:**
Kaside 24
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Sınırsız ve sayılamayacak kadar çok.

Āhū ḳomadı ḳırdı ki ḳurbān ide felek
Ḥüsnüñ ṣabāḥ-ı ʿīdine bī-ḥadd ü bī-şumār

bī-hāl olursa:

1. **bī-ḫāl olursa:***-ur, -sa*
Gazel 138
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Halsiz olmak.

Ġam degül bī-ḫāl olursa ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭ
Resmdür ʿāriflere nāme yazarlar bī-nuḳaṭ

bihār:

1. **biḥārı:***-ı*
Kaside 1
Mısra: **40**
Denizler.

ʿİlmüñ kitābı noḳṭasıdur levḥ ile ḳalem
Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur arż ile semā

2. **biḥār:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Denizler.

Teşbīh olurdı ḫulḳuña ṭutsa cihānı müşk
Temsīl olurdı keffüñe dökse biḥār laʿl

biḥār-ı vaṣf-ı celālüñde:

1. **biḥār-ı vaṣf-ı celālüñde:***-üñ, -de*
Kaside 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ululuk denizinin nitelikleri; övgüsü.

İnsānda dest ü pāy-ı belāġat ḳaṣīrdür
Olmaz biḥār-ı vaṣf-ı celālüñde āşinā

bī-haṭā:

1. **bī-ḫaṭādur:***-dur*
Gazel 323
Mısra: **13**
Hatasız, yanılmaz.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

bī-hayā:

1. **bī-ḫayādur:***-dur*
Kaside 7
Mısra: **112**
Utanmaz, edepsiz.

Öykünelden yüzüñe hergiz baḳılmaz yüzine
Bī-ḫayādur kʾoldı bu vech ile müstaḥḳar güneş

bī-hayāluk:

1. **bī-ḫayāluḳ:**
Gazel 27
Mısra: **7**
Hayasızlık; utanmazlık, edepsizlik.

Ne bī-ḫayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

bī-hazen:

1. **bī-ḫazen:**
Terci-bend 2

Mısra: **68**
Acısız, üzüntüsüz, kedersiz.

Düzdi bāġ içre encümen lāle
Aldı cām oldı bī-ḥazen lāle

bī-ḥisāb:

1. **bī-ḥisāb:**
Gazel 94
Mısra: **3**
Far. Hesaba gelmez, sayısız.

Maḥşer-i zülfüñde ḥaşr olmaġa diller bī-ḥisāb
Sen ḳıyāmetsin nişān ol ḳāmet-i bālā yiter

2. **bī-ḥisāb:**
Gazel 176
Mısra: **14**
Far. Hesaba gelmez, sayısız.

Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bī-ḥisāb gül

3. **bī-ḥisāb:**
Gazel 182
Mısra: **4**
Far. Hesaba gelmez, sayısız.

Maḥşer midür şaçuñ ʿaraşātında ḥüsnüñüñ
Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-ḥisāb dil

4. **bī-ḥisāb:**
Gazel 300
Mısra: **9**
Far. Hesaba gelmez, sayısız.

Bī-ḥisāb idüp ılduzın yaşumuñ
Ey güneş yüzlü māh yaḳma beni

bihişt:

1. **bihişte:**-*e*
Gazel 334
Mısra: **12**
Cennet (Sevgilinin yüzü bağlamında).

Sür ḳapuñdan raḳīb-i ġammāzı
Lāyıḳ olmaz bihişte bühtāncı

2. **bihişt:**
Mesnevi 3
Mısra: **144**
Cennet.

Müzeyyen ḳılup ḥūr-ı efkārumı
Bihişt eyledüm bāġ-ı eşʿārumı

3. **bihişti:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **80**
Cennet.

Ṭamuyı yaşayan celālüñ ḥaḳı
Bihişti bezeyen cemālüñ ḥaḳı

4. **bihişti:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **33**
Cennet.

Rıḍvān bihişti bu ḳadar ārāyiş itdügi
Budur kʾide ḳabūl Bilāli Muḥammedüñ

5. **bihişt:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Allah'ın günahlardan sakınıp ihlaslı amel işleyen kullarına vadettiği mükâfat yeri, cennet.

Oldı ṭurunc-ı ġabġabuñ ey sīm-ber leẕīẕ
Olmaz bihişt mīveleri bu ḳadar leẕīẕ

bihişt-i sarāyınuñ:

1. **bihişt-i sarāyınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 8
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Cennet gibi saray.

Sulṭān Muḥammed ol ki bihişt-i sarāyınuñ
Ṭopraġı cevherinden ider iftiḫār laʿl

bī-hūş:

1. **bī-hūş:**
Mesnevi 3
Mısra: **125**
Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş, baygın; şaşkın, sersem.

İçüp ʿaḳl-ı hüşyārı bī-hūş idem
Cihānuñ cefāsın ferāmūş idem

bī-ḫʷāb:

1. **bī-ḫʷāb:**
Gazel 68
Mısra: **2**
(Fa.) Uykusuz.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫʷāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

2. **bī-ḫʷāb:**
Gazel 115
Mısra: **1**
(Fa.) Uykusuz.

Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bī-ḫʷāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā göñül ḫūn-āb göz

3. **bī-ḫʷāb:**
Gazel 114
Mısra: **6**
Uykusuz.

Yummazam fikr-i lebüñle gözlerümi ṣubḥa dek
Sırr-ı ġayba vāḳıf olsa ṭañ degül bī-ḫʷāb göz

4. **bī-ḫʷāb:**
Gazel 293
Mısra: **3**
Uykusuz.

Çünki her bīmār olan bī-ḫʷāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

bī-ḫʷāb olur:

1. **bī-ḫʷāb olur:**-*ur*
Gazel 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Uykusuz kalmak .

Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bī-ḫʷāb göz
Şevḳ-ı laʿlüñden şafaḳ gibi döker ḫūn-āb göz

bī-ihtiyāc-ı taht u tāc:

1. **bī-iḥtiyāc-ı taḫt u tāc:**
Gazel 24

Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Taht ve taca ihtiyacı olamayan.

Aḥmed-i dervîş çün oldı gedā-yı kūy-ı yār
ʿĀlemüñ sulṭānıdur bī-iḫtiyāc-ı taḫt u tāc

bī-ihtiyār:

1. **bī-iḫtiyār:**
Mesnevi 3
Mısra: **120**
İhtiyarsız, elinde olmadan, kendiliğinden; tereddüt etmeden.

Velîkin rıżā-yı Ḫudāvendigār
Zebānumı depretdi bī-iḫtiyār

bī-iştibāh:

1. **bī-iştibāh:**
Gazel 321
Mısra: **12**
Şüphesiz.

Beli bār-ı meẕālimden bükilmiş anuñ içündür
Şehā dīvān-ı ḥüsnüñde ḳaşuñ bī-iştibāh egri

bī-ḳarār:

1. **bī-ḳarārsın:**-*sın*
Nazm 7
Mısra: **4**
Devamlı olmama, süreklilik göstermeme, istikrarsız.

Dāyim kerîm mālı gibi bī-şebāt olup
Her dem leʾīm ʿahdi gibi bī-ḳarārsın

bī-ḳarār ide:

1. **bī-ḳarār ide:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Karasız kılmak II sabit durmamak.

Göster yüzüñi kim ḳameri bī-ḳarār ide
Depret lebüñi kim şekeri şermsār ide

bī-ḳarār oldı:

1. **bī-ḳarār oldı:**-*dı*
Gazel 291
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kararsız, huzursuz olmak.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulığı

bī-ḳarār olur:

1. **bī-ḳarār olur:**-*ur*
Kaside 23
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Durmamak, sabit kalmamak, sürekli dönüp durmak.

Didi cemālümi göricek kendüden gider
Ḥüsnüm tecellīsinden olur bī-ḳarār āb

2. **bī-ḳarār olur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kararsız olmak II bir yerde sabit durmamak.

Ursa yüzine ṣubḥ-dem ol gül-ʿiẕār āb
Dīdār ceẕbesinden olur bī-ḳarār āb

bī-kenār:

1. **bī-kenār:**
Kaside 23
Mısra: **60**
Engin, uçsuz, bucaksız.

ʿAyb itme vaṣluñ içre kenār eylesem ṭaleb
Zîrā işitmedüm kim ola bī-kenār āb

bī-ḳıyās:

1. **bī-ḳıyās:**
Kaside 15
Mısra: **15**
Emsalsiz, kıyasa gelmez, ölçüsüz.

Bī-ḳıyās olalı iḥsānlaruñ ey ḫüccet-i cūd
Ḳāṭıʿ oldı cedel-i ḫaṣmuñı bürhān-ı kerem

bikr-i fikrüme:

1. **bikr-i fikrüme:**-*üm, -e*
Mesnevi 3
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **-**
Düşüncenin el değmemiş kızı II ortaya konulan benzersiz fikir.

Düzüp bikr-i fikrüme ḫoş zülf ü ḫāl
Çıḳa geldi bir māh-ı ṣāḥib-cemāl

bikr-i fikrümi:

1. **bikr-i fikrümi:**
Nazm 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Düşüncenin el değmemiş kızı II ortaya konulan benzersiz fikir.

Ṣorarsañ bikr-i fikrümi ne ṭañ kim
Cemîl olan muḥibb olur cemāle

bil:

1. **bilüñe:**-*üñe*
Gazel 1
Mısra: **21**
Vücudun orta yeri, bel.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrîn kemer ḳıl dāʾimā

2. **bilüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 27
Mısra: **3**
Vücudun orta yeri, bel.

Kemer ḳucar bilüñi āsitîn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

3. **bilüñi:**-*üñi*
Gazel 43
Mısra: **4**
Vücudun orta yeri, bel.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

4. **bilüñi:**-*üñi*
Gazel 44
Mısra: **6**
Vücudun orta yeri, bel.

Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

5. **biline:**-*i, -n, -e*
Kaside 19
Mısra: **33**
Vücudun orta yeri, bel.

Hīç irmez biline diḳḳatle fikr-i mū-ṣikāf
Hīç bulmaz aġzını ḥikmetle ʿaḳl-ı ḥurde-bīn

6. **bilüñi:**-*üñ, -i*
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Vücudun orta yeri, bel.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

7. **bilmedük:**-*me, -dük*
Nazm 26
Mısra: **4**
Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Yine nice fitnesi var bilmedük

8. **bilmedük:**-*me, -dük*
Terkib-bend 1
Mısra: **20**
Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.

Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

9. **bilinmez:**-*in, -mez*
Gazel 247
Mısra: **18**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Kimüñle yir ise tuz etmek Aḥmed
Bilinmez ḥaḳḳ-ı nānı sen bilürsin

10. **bilür:**-*ür*
Gazel 217
Mısra: **6**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

11. **bilmişsin:**-*miş, -sin*
Nazm 39
Mısra: **3**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Dutayın sevdügümi bilmişsin
Böyle ḳaçmaḳ neden be hey kāfir

12. **bildük:**-*dü, -k*
Gazel 168
Mısra: **1**
Tanımak.

Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük
Göñül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

13. **bilür:**-*ür*
Gazel 217
Mısra: **10**
... olarak görmek, farz etmek.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

14. **bilmezem:**
Gazel 38
Mısra: **13**
Karar vermek.

Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḫayrān olur

15. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 330
Mısra: **10**
Bilmek, farkında olmak.

Seni sevmek günāh ise ey dost
Bilürüz çoḳ durur günāhumuzı

16. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 329
Mısra: **14**
Bilgisi olmak, haberdar olmak.

Aḥmedʾüñ göñlini geh dost yıḳar geh düşman
Bilmezüz kim yapa ʿālemde bu vīrānemüzi

17. **bilüñi:**-*üñi*
Gazel 115
Mısra: **7**
Bel, sevgilinin ince beli.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

18. **bileli:**-*eli*
Gazel 20
Mısra: **13**
Kabul etmek, addetmek, saymak.

Niʿmet bileli belāñı Aḥmed
Bālāñ ile mübtelādur ey dost

19. **bilürem:**-*ür, -em*
Gazel 39
Mısra: **4**
Bilmek, düşünmek.

Gerçi dilber pend ider setr eyle rāz-ı ʿışḳı dir
ʿĀḳıbet līkin bilürem ʿāleme destān olur

20. **bilen:**-*en*
Gazel 131
Mısra: **7**
1. Malumatı bulunmak. 2. Haberdar bulunmak.

Nergislerüñ ḫayāliyle ḥālüm bilen bilür
Kʾol türk-i şīve-gār niçe dil-siyāh imiş

21. **bilürem:**-*ür, -em*
Müfret 33
Mısra: **1**
Bilmek, tanımak.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

22. **bilür:**-*ür*
Gazel 131
Mısra: **7**
Anlamak, bilmek.

Nergislerüñ ḫayāliyle ḥālüm bilen bilür
Kʾol türk-i şīve-gār niçe dil-siyāh imiş

23. **bilür:**-*ür*
Gazel 217
Mısra: **2**
Anlamak, bilmek.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

24. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **24**
Anlamak, farkına varmak, kavramak.

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber şatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾş-şifāsın bilmedüm

25. **bilmeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 293
Mısra: **6**
Anlamak, farkına varmak, kavramak.

Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen şanur kʾanı bīmār ider nāz uyḫusı

26. **bildüm:**-*dü, -m*
Gazel 305
Mısra: **3**
Anlamak, farkına varmak, kavramak.

Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm velī
Olmaya laʿlüñ ṭabībi virdügi şerbet gibi

27. **bilesin:**-*e, -sin*
Kıt'a 19
Mısra: **5**
Anlamak, farkına varmak, kavramak.

Bilesin sen ʿAlīʾnüñ tārīḫini Raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi diyicek

28. **bilmez:**-*me, -z*
Gazel 242
Mısra: **4**
Anlamak, idrak etmek, farkında olmak.

Ṣor dil-i miskīnümüñ derdin perīşān zülfüñe
Ḥālini bilmez perīşānuñ perīşān olmayan

29. **bilür:**-*ür*
Gazel 7
Mısra: **12**
Bilmek II Farkında olmak.

Anuñʾçün uçar bāġ-ı ruḫuñdan ḫaṭ-ı zāġuñ
Bilür ki maḳām olmaz aña gülşen-i zībā

30. **bilmezem:**-*mezem*
Gazel 117
Mısra: **11**
Anlamak, idrak etmek, akıl erdirmek.

Bilmezem dil ḫānesin ġam nʾiçün itmişdür ḫarāb
Ol güzeller şāhınuñ çünkim viṣāḳıdur henūz

31. **bilmezem:**-*mezem*
Gazel 160
Mısra: **5**
Anlamak, idrak etmek, akıl erdirmek.

Genc-i ḫüsnüñ bilmezem böyle neden maʿmūr olur
Ṣol ḳadar kʾisrāf idersin nāz u bī-pervālıġuñ

32. **bilürem:**-*ür, -em*
Gazel 197
Mısra: **4**
Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḫāl ile geçer her sāʿatüm

33. **bilürem:**-*ür, -em*
Kaside 5
Mısra: **18**
Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.

Umaram ḫāliş ola zer gibi bu ḳalb-i siyāh
Kīmyādur bilürem ṣoḫbeti dervīşlerüñ

34. **bilürdüm:**-*ür, -düm*
Kıt'a 3
Mısra: **13**
Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.

Her bāb ile ʿaczümi bilürdüm Her nice ki imtiḥānum olsa

35. **bil:**
Gazel 73
Mısra: **14**
"Anla, kavra, idrak et" anlamında bir söz.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

36. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 347
Mısra: **4**
Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkına varmak.

Bilürüz düşman el uzatduġını sünbülüñe
Bilmezüz daḫı başumuzdaki sevdā neyiki

37. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **22**
Anlamak, fark etmek.

Ḫāk-i pāyuñ açdı dil çeşmin ki gördüm ḥüsnüñi
Nice cevherdendür anuñ tūtiyāsın bilmedüm

38. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **28**
Anlamak, fark etmek.

Baña dilberden ʿināyet istemeñ ey dostlar
Ṣanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

39. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **30**
Anlamak, fark etmek.

Nāmeye nāmın yazarken gitdi ʿaḳlum āh kim
Nice yazdum ruḳʿa-i medḥ ü senāsın bilmedüm

40. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **32**
Anlamak, fark etmek.

Ḳaçdı Aḥmed ḫışm-ı çeşmüñden velī bir kimseye
Sāye-i zülfüñden özge ilticāsın bilmedüm

41. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206

Mısra: **20**
Anlamak, farkına varmak.

Çün cihāndan yig bilür maʿşūḳ sırrın ʿāşıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

42. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 34
Mısra: **26**
"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

ʿIşḳum cerīmedür diyü incinme Aḥmedʾā
Kʾol şāh-ı cürm-pūş bilürsin kerīmdür

43. **bilürem:**-*ür, -em*
Gazel 349
Mısra: **8**
Bilmek, idrak etmek, kavramak, anlamak.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫʷābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstī

44. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Müfret 33
Mısra: **2**
Anlamak, idrak etmek. II Tanımak, (önemini) kavramak.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

45. **bilür:**-*ür*
Gazel 217
Mısra: **1**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

46. **bilür:**-*ür*
Gazel 217
Mısra: **8**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gün ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

47. **bilmez:**-*mez*
Gazel 299
Mısra: **12**
... olarak görmek.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

48. **bilürem:**-*ü, -r, -em*
Gazel 202
Mısra: **4**
Anlamak, farkında olmak.

Seni çoḳ sevdüm az günāh degül
Bilürem ben günāhum İbrāhīm

49. **bilmez:**-*mez*
Gazel 73
Mısra: **14**
"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

50. **bilmez:**-*mez*
Gazel 100
Mısra: **10**
"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

51. **bilmez:**-*mez*
Gazel 247
Mısra: **16**
"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Bu ṣūretde ʿaceb maʿnilerüñ var Kimesne bilmez anı sen bilürsin

52. **bilmez:**-*mez*
Müfret 26
Mısra: **1**
"Bilmek", bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Faḳīh-i medrese bilmez nedür kitāb-ı usūl
Meger ki mekteb-i ʿışḳuñda oḳımadı sebaḳ

53. **bilür:**-*ür*
Gazel 44
Mısra: **2**
(Kıymetini) Anlamak, idrak etmek.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

54. **bilür:**-*ür*
Müfret 24
Mısra: **2**
Bilgi sahibi olmak, haberdar olmak.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

55. **bilsün:**-*sün*
Gazel 221
Mısra: **17**
Anlamak, farkına varmak, idrak etmek.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

56. **bilürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 347
Mısra: **3**
Bilgi sahibi olmak, haberdar olmak.

Bilürüz düşman el uzatduġını sünbülüñe
Bilmezüz daḫı başumuzdaki sevdā neyiki

57. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **2**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm
Key perīşān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

58. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **4**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

59. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **6**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

60. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **8**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā ṣordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

61. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **10**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Cānuma bir merḥabā ṣundı ezelde çeşm-i yār
Ṣöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

62. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **12**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Ḳadd-i dildāruñ hevā-dārı degülse zülf-i yār
Her ḳademde ne-yʾçün öper ḫāk-i pāsın bilmedüm

63. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **14**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Ḳaṣdı ḫāk itmek degülse ʿömrini ʿāṣıḳlaruñ
Ayaġa nʾiçün ṣalar zülf-i dü-tāsın bilmedüm

64. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **16**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Ben kemān-ı vaṣlını çekmek dilerdüm dilberüñ
Hecr ḥükm-endāz imiş tīr-i ḳażāsın bilmedüm

65. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **18**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Sidreye beñzetdügüm ʿayb itme cānā ḳaddüñi
Kʾanı beñzetmekde bundan müntehāsın bilmedüm

bil-:

1. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **1**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm
Key perīşān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

2. **bilem:**-*em*
Gazel 256
Mısra: **3**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Gül yüzi mecmūʿası ḥallin ne bāb ile bilem
Yüz varaḳdan ġonca defter baġladı gül-zārda

3. **bilem:**-*em*
Gazel 55
Mısra: **2**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Ruḥlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bādeyle bilem gibi gelür

4. **bilürem:**-*(ü)r, -(e)m*
Gazel 29
Mısra: **16**
... olarak görmek, farz etmek.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

5. **bildük:**-*dü, -k*
Gazel 168
Mısra: **2**
Anlamak, farkına varmak.

Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük
Göñül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

6. **bildük:**-*dü, -k*
Gazel 168
Mısra: **4**
Anlamak, farkına varmak.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz ṣanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

7. **bildük:**-*dü, -k*
Gazel 168
Mısra: **6**
Anlamak, farkına varmak.

Ne fāyide ki degül küncümüzde nūr-efşān
Dutam ki burc-ı melāḥatde ay imiş bildük

8. **bildük:**-*dü, -k*
Gazel 168
Mısra: **8**
Anlamak, farkına varmak.

Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı rişte ṣandı velī
Göreli pīç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

9. **bildük:**-*dü, -k*
Gazel 168
Mısra: **10**
Anlamak, farkına varmak.

Viṣāli ḫᵛānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

10. **bildi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **91**
Anlamak, idrak etmek, fark etmek.

Eksüklügini bildi ve miskīnlüge geldi
Gūşına yapışdı ider aʿẕārı benefşe

11. **bilür:**-*ür*
Gazel 217
Mısra: **4**
Anlamak, fark etmek.

Her gice sevdā-yı zülfiyle perīşān-ḥāl olup
Olduġum reyḥānına ḥayrān bilür mi bilmezem

12. **bilüben:**-*üben*
Gazel 236
Mısra: **5**
Anlamak, farkına varmak, kavramak.

Şevḳını ruḫlarınuñ şemʿi-i ḳamerden bilüben
Ẕevḳını leblerinüñ şehd ü şekerden ṣorasın

13. **bilen:**-*en*
Gazel 122
Mısra: **2**
Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.

ʿIşḳ vīrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez
Ḫūblar bī-dādınuñ dadın bilen dād istemez

14. **bilmezüz:**-*mez, -üz*
Gazel 330
Mısra: **12**
Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.

Bizi yoldan çıḳarma ey zāhid
Bilmezüz ṣanma kendü rāhumuzı

15. **bileydüm:**-*e, -(y)dü, -m*
Gazel 216
Mısra: **3**
Bir şey hakkında bilgisi, malumatı olmak, o şeyi öğrenmiş ve kavramış bulunmak.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

16. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 247
Mısra: **10**
Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.

Özin yār añladur aġyār çoḳdur
Az olur yār-ı cānī sen bilürsin

17. **bil:**
Nazm 12
Mısra: **5**
Anlamak, farkına varmak, idrak etmek.

Ḫusrevā bil ki dāl-i devletdür
Ki saña geldi genc-i bād-āver

18. **bilsün:**-*sün*
Gazel 242
Mısra: **2**
Anlamak, gerçeğine erişmek, idrak etmek.

Kej-naẓardur ḳaşlaruñ yāyına ḳurbān olmayan
Ḳanda bilsün ġamzeñ oḳın yüregi ḳan olmayan

19. **bilmez:**-*mez*
Kaside 3
Mısra: **2**
Anlamak, gerçeğine erişmek, idrak etmek.

ʿArşdan çoḳ yucadur rifʿati dervīşlerüñ
Kimse bilmez nicedür ʿizzeti dervīşlerüñ

20. **bildüm:**-*dü, -m*
Kaside 30
Mısra: **8**
Anlamak, gerçeğine erişmek, idrak etmek.

Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma
Bildüm ki devletüm benüm ol āsitān imiş

21. **bilmek:**-*mek*
Gazel 10
Mısra: **3**
Anlamak, farkına varmak, idrak etmek.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ göñlümi ḫüsnüñe ṣor
Kim ġarībüñ ḫāline vāḳıf degül illā ġarīb

22. **bilmezem:**-*mez, -em*
Kaside 11
Mısra: **5**
Anlamak, farkına varmak, bilebilmek.

Bilmezem cādū mıdur kʾāb-ı ʿiẕārında ṭurup
Hergiz itmez dāmenin ter kākül-i müşkīn-i dost

23. **bilmezem:**-*mez, -em*
Gazel 190
Mısra: **11**
Anlamak, idrak etmek, kavramak.

Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḫuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

24. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 247
Mısra: **1**
Allah'ın âlim sıfatı bağlamında Allah'ın her şeyi bilmesi.

Ḫudāyā bed-gümānı sen bilürsin
Ki her rāz-ı nihānı sen bilürsin

25. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 247
Mısra: **2**
Allah'ın âlim sıfatı bağlamında Allah'ın her şeyi bilmesi.

Ḫudāyā bed-gümānı sen bilürsin
Ki her rāz-ı nihānı sen bilürsin

26. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 247
Mısra: **4**
Allah'ın âlim sıfatı bağlamında Allah'ın her şeyi bilmesi.

Lisān-ı ḥāl ile gül ġoncasınuñ
Ne remz eyler dehānı sen bilürsin

27. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 247
Mısra: **6**
Allah'ın âlim sıfatı bağlamında Allah'ın her şeyi bilmesi.

Zebānum şemʿ-veş ṭutuşdı ġamdan
Zebān-ı bī-zebānı sen bilürsin

28. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 247
Mısra: **8**
Allah'ın âlim sıfatı bağlamında Allah'ın her şeyi bilmesi.

Semend-i ṣabrumuñ ṣaḥrā-yı ġamda
Keşīdedür ʿinānı sen bilürsin

29. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 247
Mısra: **12**
Allah'ın âlim sıfatı bağlamında Allah'ın her şeyi bilmesi.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

30. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 247
Mısra: **14**
Allah'ın âlim sıfatı bağlamında Allah'ın her şeyi bilmesi.

Beni ṭaʿn oḳına ḳılduñ nişāne
Kemīn itdüñ kemānı sen bilürsin

31. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 247
Mısra: **16**
Allah'ın âlim sıfatı bağlamında Allah'ın her şeyi bilmesi.

Bu ṣūretde ʿaceb maʿnilerüñ var
Kimesne bilmez anı sen bilürsin

32. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 247
Mısra: **18**
Allah'ın âlim sıfatı bağlamında Allah'ın her şeyi bilmesi.

Kimüñle yir ise tuz etmek Aḥmed
Bilinmez ḥaḳḳ-ı nānı sen bilürsin

33. **bilmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **26**
Anlamak, gerçeğine erişmek, idrak etmek.

İçi yanduġından aġlar şemʿ-i meclis ḥālüme
Yār oda nʾiçün yaḳar ben mübtelāsın bilmedüm

34. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 275
Mısra: **11**
"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Ṭabʿ-ı nā-mevzūnuñı kejdür bilürsin ey raḳīb
Biʾllāh inṣāf eyle ḳaṣd-ı ḳadd-i mevzūn eyleme

35. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Nazm 2
Mısra: **3**
"Bilmek"; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Bilürsin derdin ehl-i iḥtiyācuñ
Ki ḥācet yoḳdur ol derde suʾāle

36. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 43
Mısra: **9**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

37. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 76
Mısra: **5**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Nʾiçün ʿinān-keşīdesin ey yār bilmezem
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

38. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 151
Mısra: **6**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Ayrılurken cānumı ḳızdurdı ḫummā-yı firāḳ
Bilmezem ne söyledür bu rūz-ı hecrānuñ senüñ

39. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 191
Mısra: **9**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭoprag̈ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

40. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 192
Mısra: **19**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem ṣaṭrancı ideler üstüẖ̆ānumdur benüm

41. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 215
Mısra: **4**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

42. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 217
Mısra: **1**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

43. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 217
Mısra: **2**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

44. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 217
Mısra: **4**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Her gice sevdā-yı zülfiyle perīşān-ḥāl olup
Olduġum reyḥānına ḥayrān bilür mi bilmezem

45. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 217
Mısra: **6**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efg̈ān bilür mi bilmezem

46. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 217
Mısra: **8**

(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gūn ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

47. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 217
Mısra: **10**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

48. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 266
Mısra: **16**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

49. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 289
Mısra: **4**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Bilmezem toḫm-ı kīne ne zevāl oldı yine

50. **bilmezem:**-*mez, -e, -m*
Gazel 293
Mısra: **1**
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

bilāl:

1. **bilāl:**
Gazel 175
Mısra: **3**
Bilāl-i Habeşi. Peygamber'in ilk müezzini olan sahâbî.Habeş asıllı bir köle iken Ebu Bekir tarafından satın alınarak azat edilen ve ilk Müslümanlardan olduğu için çok eziyet gören, Peygamberin bütün seferlerine katılan İslamiyetin ilk müezzini. II Sevgilinin siyah beni.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

2. **bilāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **34**
Bilal-i Habeşi, Hz. Peygamber'in ilk müezzini olan sahabe. ("Bu gece cennette, önümde senin pabuçlarının tıkırtısını duydum"(Buhârî, "Teheccüd", 17; Müslim, "Feżâʾilü'ṣ-ṣaḥâbe", 108) hadisinde cennetlik olduğunun müjdelenmesine işaretle geçmektedir.).

Rıḍvān bihişti bu ḳadar ārāyiş itdügi
Budur kʾide ḳabūl Bilāli Muḥammedüñ

bilāl-i ḥabeşī:

1. **bilāl-i ḥabeşī:**
Gazel 313
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İslâmiyet'i ilk kabul edenlerden ve bunu açıktan ilan eden ilk yedi kişiden biridir.

Ḫāl-i lebüñi gülşen-i ḥüsnüñde gören dir
Cennetde Bilāl-i Ḥabeşī kevs̱ere düşdi

bıldırcın:

1. **bıldırcın:**
Nazm 32
Mısra: **3**
Tavukgillerden boz renkli eti için avlanan göçebe kuş.

Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

bildür:

1. **bildürem:**-*(e)m*
Gazel 43
Mısra: **9**
Anlatmak, ifade etmek.

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

2. **bildürür:**
Gazel 130
Mısra: **9**
Bildirmek, haber vermek.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

bile:

1. **bile:**
Gazel 127
Mısra: **10**
"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

2. **bile:**
Gazel 270
Mısra: **2**
"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.

Göñlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna
Cānum daḫı anuñla bile oldı revāne

3. **bileyüp:**-*y, -üp*
Kıt'a 7
Mısra: **7**
Biletmek, sivriltmek, bir aletin keskinlik derecesini artırmak.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḫaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

4. **bile:**
Gazel 90
Mısra: **8**
"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

Şekkerī ḫʷān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

5. **bile:**
Gazel 288
Mısra: **11**

"-da/-de, dahi" anlamında bir bağlaç.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

6. **bile:**
Gazel 207
Mısra: **18**
"Bile, dahi, de/da" bağlacı.

Yine cān murġı eyledi pervāz
Bile raḳṣ ursa bu ḳafes nʾidelüm

bilen:

1. **bilenmiş:**-*miş*
Gazel 35
Mısra: **4**
Bileme işine konu olmak, keskin duruma getirilmek.

Nice bir sengīn dilüñle tīz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş siḥr oḳı peykānıdur

bileñce:

1. **bileñce:**
Nazm 9
Mısra: **4**
Beraberinde, yanında.

Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise dīvān-ı Kātibī

biʾllāh:

1. **biʾllāh:**
Gazel 118
Mısra: **11**
Allah için, Allah'a yemin ederim. .

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henūz

2. **biʾllāh:**
Gazel 294
Mısra: **1**
Allah için, Allah'a yemin ederim. .

Biʾllāh ey but-ḫāne-i ḫüsnüñ but-ı ʿayyāresi
Nice mermerden düzilmişdür yüregüñ ḫāresi

3. **biʾllāh:**
Kaside 12
Mısra: **36**
Allah için, Allah'a yemin ederim. .

Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār
Biʾllāh ey serv-i sehī seyr it bu dolāb üstine

4. **biʾllāh:**
Nazm 13
Mısra: **1**
Allah için, Allah'a yemin ederim. .

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

5. **biʾllāh:**
Gazel 275
Mısra: **12**
Allah için.

Ṭabʿ-ı nā-mevzūnuñı kejdür bilürsin ey raḳīb
Biʾllāh inṣāf eyle ḳaṣd-ı ḳadd-i mevzūn eyleme

6. **biʾllāh:**
Nazm 31
Mısra: **4**
Allah için.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

biʾllāhi:

1. **biʾllāhi:**
Gazel 298
Mısra: **11**
Allah için.

Biʾllāhi ey bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ
Tab vir gül ü reyḥānlara yiter perīşān it beni

2. **biʾllāhi:**
Gazel 311
Mısra: **14**
Allah için.

İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu Aḥmed
Biʾllāhi anı eyleme āzād efendi

3. **biʾllāhi:**
Nazm 27
Mısra: **4**
"Allah için, Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

bilmezlük:

1. **bilmezlük:**
Gazel 86
Mısra: **16**
Bilememe durumu, cehalet.

Aḥmed ʿaceb mi cennet-i kūyuñdan olsa dūr
Bilmezlük ile ādem elinden neler çıḳar

bilsem:

1. **bilsem:**
Gazel 40
Mısra: **3**
1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

bilüben:

1. **bilüben:**
Kaside 29
Mısra: **7**
Bilip, bilerek; anlayıp, anlayarak.

Sehvin bilüben secdeye varmazdı nigārā
Zülfeynüñüñ olmasa günehkārı benefşe

bilümi bükdi:

1. **bilümi bükdi:**
Nazm 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çaresiz bırakmak.

Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān
Bükdi bilümi çeng gibi fürḳat-i aḥbāb

bilür:

1. **bilür:**
Gazel 92
Mısra: **7**
Allah teâlâ bağlamında "(en doğrusunu) bilmek, (en doğrusuna) vâkıf olmak.".

Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

bilürsin:

1. **bilürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 18
Mısra: **5**
Bilgi sahibi olmak, farkında olmak.

Gel varma otaġına raḳībüñ ki bilürsin
İt olduġı yire melek itmez güẕer ey dost

bīmār:

1. **bīmāra:**-*a*
Gazel 181
Mısra: **12**
Far. Hasta.

Bī-ṣabr u ḳarār oldı ṣaçuñda dil-i Aḥmed
Ḳalmaḳ yalıñuz gicede bīmāra ne müşkil

2. **bīmārluġı:**-*luġ, -ı*
Kaside 17
Mısra: **10**
Hasta. II Aşk derdine düşmüş olan.

Ḫoşdur ol ġamzelerüñ ḫastalıġı kim yaraşur
Merdüm-i ẓālimüñ eksilmese bīmārluġı

3. **bīmār:**
Gazel 56
Mısra: **8**
Hasta. II Âşık.

Gözi sevdāsına düşmiş nergis
Lā-cerem gülşene bīmār gelür

4. **bīmārdur:**-*dur*
Gazel 123
Mısra: **2**
Hasta. II Âşık.

Nāz itme ki dil belāya döymez
Bīmārdur ol cefāya döymez

5. **bīmarın:**-*ın*
Gazel 154
Mısra: **7**
Hasta. II Âşık.

Bīmarın öldürici dil ü cān ṭabībisin
Öldür beni ki derd ile bīmāruñam senüñ

6. **bīmār:**
Gazel 252
Mısra: **1**
Hasta || aşk derdine düşmüş.

Gözüñi süzme bīmār öldürürsin
Ṣaçuñ çözme giriftār öldürürsin

7. **bīmārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **20**
Hasta. II Âşık.

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

8. **bīmār:**
Gazel 196
Mısra: **14**
Hasta II dertli, kederli.

Aḥmedʾüñ ḥālin ṣorarsañ çeşmüñ içün ḫastedür
Ol sebebdendür kʾolup her laḥẓa bīmār iñlerem

9. **bīmāruñam:**-*uñ, -am*
Gazel 154
Mısra: **8**
Hasta II Âşık.

Bīmarın öldürici dil ü cān ṭabībisin
Öldür beni ki derd ile bīmāruñam senüñ

10. **bīmār:**
Gazel 293
Mısra: **3**
Hasta II Âşık.

Çünki her bīmār olan bī-ḫʷāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

11. **bīmār:**
Gazel 293
Mısra: **6**
Hasta II Âşık.

Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen ṣanur kʾanı bīmār ider nāz uyḫusı

bīmār-ı ġamzeñem:

1. **bīmār-ı ġamzeñem:**
Gazel 286
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) süzgün yan bakışının hastası.

Bīmār-ı ġamzeñem baña ṣıḥḥat ne fāyide
Laʿlüñ ṭabībi virmedi şerbet ne fāyide

bīm-i fürḳatde:

1. **bīm-i fürḳatde:**-*de*
Kaside 19
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık korkusu.

Cān-ı ʿāşıḳ bīm-i fürḳatde nice lerzān ise
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaṣmuñ itseñ aña kīn

bī-miʾzer:

1. **bī-miʾzer:**
Kaside 7
Mısra: **58**
Peştemalsız.

ʿAhd-i ʿadlüñde yumarlar cümle ılduzlar gözin
Girdügince çeşme-i kāfūra bī-miʾzer güneş

bin-:

1. **binseñ:**-*señ*
Kaside 19

Mısra: **81**
Binmek.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

biñ:

1. **binmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 253
Mısra: **6**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.

Görüp zülfi ḫayālin kirpügümde
Didüm cārūba binmişdür bu cādū

2. **binsem:**-*se, -m*
Kaside 27
Mısra: **19**
(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.

Binsem ʿaceb mi esbüñe kim bād-ı şarşara
Gāhī ġubār u gāh Süleymān olur süvār

3. **biñ:**
Kaside 11
Mısra: **87**
"Pek çok, sayıca" çok anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

4. **biñ:**
Gazel 165
Mısra: **16**
Bin, binlerce, pek çok.

Çün bende düşdi ḫalḳa-i zülfinde āfītāb
Her ḫalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

5. **bindügi:**-*düg, -i*
Gazel 289
Mısra: **6**
Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak.

Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

6. **biñ:**
Gazel 23
Mısra: **3**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Bir naẓarda gözleri biñ cān alur
Şol iki fettān elinden el-ġıyāṣ

7. **biñ:**
Gazel 35
Mısra: **22**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

8. **biñ:**
Gazel 320
Mısra: **10**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

9. **biñ:**
Kaside 3
Mısra: **13**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti dervīşlerüñ

10. **biñ:**
Kaside 13
Mısra: **10**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i zülfüñdür kʾanuñ
Her ḳılında aṣılan biñ zāhidüñ īmānıdur

11. **biñ:**
Kaside 19
Mısra: **94**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye
Ḥaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferīn

12. **biñ:**
Kaside 24
Mısra: **1**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

13. **biñ:**
Kaside 25
Mısra: **24**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḫaẕẕı yoḳdur ʿāṣıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

14. **biñ:**
Mesnevi 3
Mısra: **168**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarını içeren sayı sıfatı.

Çıḳar baḥr-i dilden yine bir güher
Deger müjdegānīsi biñ kān-ı zer

15. **biñ:**
Kaside 14
Mısra: **36**
"Bin" sayı sıfatı.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʾatasın ḫaṣma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

16. **biñ:**
Gazel 41
Mısra: **8**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim
Bir ḳılı ucındʾaṣılmış biñ dil ü cān andadur

17. **biñ:**
Gazel 46
Mısra: **14**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Bu sebebden Aḥmedʾüñ ṣormaz ṣınuḳ göñlini kim
Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i miskīni var

18. **biñ:**
Gazel 59
Mısra: **4**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir bakışından zebūn gider

19. **biñ:**
Gazel 75
Mısra: **4**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Ser ü sāmān gider ol deñlü şaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

20. **biñ:**
Gazel 87
Mısra: **2**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

21. **biñ:**
Gazel 103
Mısra: **10**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Ey püser ebkār-ı efkār ile Aḥmed göñlinüñ
Her gice bir gūşesinde biñ meh-i tābān yatur

22. **biñ:**
Gazel 132
Mısra: **6**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

23. **biñ:**
Gazel 162
Mısra: **8**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Bostān-ı viṣālinden eger mīve ṣatarsa
Biñ cāna ucuzdur lebi ḫurmāsı ʿAlīnüñ

24. **biñ:**
Gazel 162
Mısra: **11**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

25. **biñ:**
Gazel 169
Mısra: **2**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu ṣevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

26. **biñ:**
Gazel 169
Mısra: **11**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

27. **biñ:**
Gazel 198
Mısra: **3**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

28. **biñ:**
Gazel 205
Mısra: **4**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Zülfinüñ bendinde göñlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

29. **biñ:**
Gazel 207
Mısra: **5**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Cān virür her nefesde biñ ölüye Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

30. **biñ:**
Gazel 215
Mısra: **6**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

31. **biñ:**
Gazel 223
Mısra: **2**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

32. **biñ:**
Gazel 237
Mısra: **1**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa şalarsın
Yazuġı benüm boynuma şol ḳol ki şalarsın

33. **biñ:**
Gazel 244
Mısra: **12**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Şānede şehbāz-ı zülfüñ bağlu ṭururken henüz
Biñ göñül murġın alursın ne ʿaceb şayyādsın

34. **biñ:**
Gazel 267
Mısra: **4**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẓarda biñ ḳara ṭopraġı ḫāṣṣ iksīr ide

35. **biñ:**
Kıt'a 3
Mısra: **6**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Yüz biñ luġat olsa her dilümde
Her ḥarfde biñ beyānum olsa

36. **biñ:**
Kıt'a 3
Mısra: **8**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda
Her ḫāmede biñ lisānum olsa

37. **biñ:**
Nazm 23
Mısra: **1**
" Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

38. **biñ:**
Gazel 252
Mısra: **3**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarında sayı sıfatı.

Begüm bir būseyi biñ cāna ṣatma
Ḳo bāzārı ḫarīdār öldürürsin

39. **biñ:**
Gazel 280
Mısra: **6**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarında sayı sıfatı.

Sen ġayruma baḳduñ diyü baña cefālar eyleyüp
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫᵛāhuma

40. **biñ:**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
" Pek çok, çok fazla" anlamlarında sayı sıfatı.

Medḥüñ çemeninde bülbül olsam
Biñ ġonca gibi dehānum olsa

41. **bindi:***-di*
Gazel 203
Mısra: **11**
Binek veya taşıtta yolculuk için yer almak.

Gördüm gemiye bindi gider āh idüp didüm
Ḥāline ḳullaruñ naẓar it pādişācıġum

42. **biñ:**
Gazel 251
Mısra: **5**
"Bin " sayı sıfatı.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭopraḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

43. **biñ:**
Müfret 23
Mısra: **1**
" Bin " sayı sıfatı (bin can).

Cān viren her nefesde biñ ola
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

44. **biñ:**
Gazel 296
Mısra: **15**
"Bin" sayı sıfatı. || " Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Hüsn her bir cārih̟ümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḥüsnüñ kes̲reti

45. **biñ:**
Gazel 309
Mısra: **11**
"Bin" sayı sıfatı. || " Pek çok, çok fazla" anlamında sayı sıfatı.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol şāḫ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

46. **biñ:**
Gazel 6
Mısra: **2**
" Bin " sayı sıfatı.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaṣāsın eyledi biñ başlu ejdehā

47. **biñ:**
Kaside 5
Mısra: **7**
" Bin " sayı sıfatı.

Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḥażarı bir mūra
Luṭf ḫᵛānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

biñ başlu bir suʿbān:

1. **biñ başlu bir s̲uʿbān:**
Gazel 103
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bin başlı bir ejderha. (Sevgilinin zülfü bağlamında.).

Ḥalḳa-i zülfüñ ki ruḫsāruñda sergerdān yatur
Yaṣdanup genc üstine biñ başlu bir s̲uʿbān yatur

biñ biñ:

1. **biñ biñ:**
Gazel 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Binlerce, pek çok.

Ey ḥūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

2. **biñ biñ:**
Gazel 72
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Binlerce, pek çok.

Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Geh döner bir luṭfına biñ biñ cefālar gösterür

3. **biñ biñ:**
Gazel 153
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Binlerce, pek çok.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

4. **biñ biñ:**
Gazel 163
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Binlerce, pek çok.

Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān baġlasa Aḥmed
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur şeydāsı İsḥāḳuñ

5. **biñ biñ:**
Gazel 278
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Binlerce, pek çok.

Ḳanlu yaşumla yazdum bir iştiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ dökerdi ḫāme

6. **biñ biñ:**
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Binlerce, pek çok.

Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda
Her ḫāmede biñ lisānum olsa

biñ cān bağışlar:

1. **biñ cān bağışlar:***-r*
Gazel 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, ruha güç vermek.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān bağışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

biñ cān ile:

1. **biñ cān ile:**
Gazel 199
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönülden, bütün varlığı ile.

Dil ki biñ cān ile vaṣluñ ʿīdine ḳurbān olur
İştiyāḳuñ şevḳınuñ şükrānesidür dostum

2. **biñ cān ile:**
Gazel 78
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çok isteyerek, gönülden.

Bir çöpe ṣaymaz iken iki cihān milketini
Saña biñ cān ile ḳul oldı göñül sulṭāndur

3. **biñ cān ile:**
Gazel 195
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çok isteyerek, gönülden.

Bendeñem biñ cān ile ölince līkin bir nefes
Bend-i ġamdan beni āzād eyle ḳurbān olduġum

biñ cān virür:

1. **biñ cān virür:***-ür*
Kaside 32
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cana can katmak; yaşama gücünü artırmak.

Nigār laʿline hemşīredür meger engür
Ki mürde-dillere bir ḳaṭresi virür biñ cān

biñ dürlü:

1. **biñ dürlü:**
Gazel 265
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir türlü, bin çeşit.

Ḳāmetüñ şīvesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

2. **biñ dürlü:**
Kaside 29
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Birbirinden çok farklı, çok değişik, bin çeşit.

Bülbül gibi biñ dürlü dil açardı ṣenāña
Bulsaydı bugün ḳudret-i güftārı benefşe

biñ kez:

1. **biñ kez:**
Kaside 17
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bin kez, bin defa II defalarca.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

biñ kez ölmek yig cihānda bir yaramaz addan:

1. **biñ kez ölmek yig cihānda bir yaramaz addan:**
Gazel 221
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
`insanın haklı veya haksız yere adı bir defalık kötüye çıktı mı ondan sonra yaptıkları hep o gözle değerlendirilir` anlamında kullanılan bir söz.

Sür ḳapuñdan tek beni bir görme her nā-cins ile
Biñ kez ölmek yig cihānda bir yaramaz addan

biñ yıl:

1. **biñ yıl:**
Kaside 19
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Bin yıl, çok uzun zaman.

Sebʿa-i seyyāle ṣun sāḳī kʾanuñ bir keşfine
Zāhid-i murtāż irişmez çekse biñ yıl erbaʿīn

bīnā:

1. **bīnā:**
Mesnevi 3
Mısra: **22**
Gören / görücü. II [tas.] Kalp gözüyle gören Ârif.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

2. **binā:**
Gazel 169
Mısra: **4**
(Ar.) Yapı, inşâ.

Mihrüm artar dil-i sengīnüñi yād itmek ile
Ki binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

3. **binā:**
Kıt'a 21
Mısra: **10**
(Ar.) Yapı, inşâ.

Ḥüsn ile bāġ-ı zamānı ḫurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīḫini ḫurrem binā

binā-yı ʿāleme:

1. **binā-yı ʿāleme:***-e*
Kaside 2
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Âlem binası, dünya.

Ya ʿālem-i dil ü cān yapmaġ içün olmışdur
Binā-yı ʿāleme miʿmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

binā-yı kāfirīsin:

1. **binā-yı kāfirīsin:**-*sin*
Gazel 245
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kâfir yapısı.

Ol büt-i deyr-i cemālüñ işiginde ey raḳīb
Bir binā-yı kāfirīsin ille bī-bünyādsın

binā-yı zühd:

1. **binā-yı zühd:**
Gazel 246
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Züht, takva binası.

Ḳaşlarınuñ ṭāḳına ey zāhid-i perhīz-kār
Baḳma ṣaḳın kim binā-yı zühd vīrān olmasun

bī-nevā:

1. **bī-nevāsı:**-*sı*
Gazel 266
Mısra: **15**
Sessiz sedasız, zavallı.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

2. **bī-nevācıġum:**-*cıġ, -um*
Gazel 203
Mısra: **8**
Nasipsiz, çaresiz, zavallı. II Âşık.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

bī-nizāʿ:

1. **bī-nizāʿ:**
Gazel 140
Mısra: **1**
Çekişmesiz, kavgasız.

Görmedin cān terkin eyler bī-nizāʿ
Vaṣf-ı ḥüsnüñi kim itse istimāʿ

bī-nuḳāṭ:

1. **bī-nuḳaṭ:**
Gazel 138
Mısra: **2**
Noktasız.

Ġam degül bī-ḫāl olursa ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭ
Resmdür ʿāriflere nāme yazarlar bī-nuḳaṭ

bī-pāyān:

1. **bī-pāyān:**
Gazel 38
Mısra: **12**
Sonsuz, tükenmez.

Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳīb
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca bī-pāyān olur

2. **bī-pāyān:**
Gazel 38
Mısra: **20**
Sonsuz, tükenmez.

ʿÖmrden maḥsūb olursa leyle-i hecrān-ı dost
ʿÖmr-i ʿāşıḳ zülf-i cānān gibi bī-pāyān olur

bī-perr ü bāl:

1. **bī-perr ü bāl:**
Gazel 241
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kolsuz kanatsız, korunmasız, çaresiz.

Gülşen-i vaṣluñ havāsında uçarken murġ-ı dil
Āşiyān-ı hecrde bī-perr ü bāl itmek neden

bī-pervālıġ:

1. **bī-pervālıġuñ:**-*uñ*
Gazel 160
Mısra: **6**
Pervâsızlık, kayıtsızlık, aldırmazlık, umursamazlık, ilgisizlik.

Genc-i ḥüsnüñ bilmezem böyle neden maʿmūr olur
Şol ḳadar kʾisrāf idersin nāz u bī-pervālıġuñ

bir:

1. **bir:**
Gazel 2
Mısra: **17**
Öyle bir.

Zülfi naḳḳāşı ṣuya bir resm ider kim reşk ider
Mānī-yi Çīn yazdugı naḳş-ı Nigāristān aña

2. **bir:**
Gazel 215
Mısra: **7**
Öyle bir.

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

3. **bir:**
Gazel 246
Mısra: **18**
Öyle bir.

Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına
Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükce noḳṣān olmasun

4. **bir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **115**
Öyle bir.

Yā Rabbī bir ṭarīḳa sülūk itdür anı kim
Şerḥ-i menāḳıbı şeref-i ʿālemīn ola

5. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **1**
Bir sayısı, tek. İsmin sayısını bildiren sıfat olarak kullanılır.

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

6. **bir:**
Gazel 280
Mısra: **6**
Aynı.

Sen ġayruma baḳduñ diyü baña cefālar eyleyüp
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫᵛāhuma

7. **bir:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Bir, sayı sıfatı.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

8. **bir:**
Gazel 350
Mısra: **10**
Öyle bir, o derece.

Virdi Ḥaḳ levḥ-i cemālüñdeki sīmīn elife
Bir kerāmet kʾanı engüşt-i peyemberde ḳodı

9. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **71**
Sıfat veya zarf olarak başına geldiği kelimenin anlamına göre söyleyişe kuvvet katar.

Bir ḳadre ir cīhānda ki çāḳerlerüñ ola
Sulṭān-ı yem-yemīn ü şehenşāh-ı kān-yesār

10. **bir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **113**
Sıfat veya zarf olarak başına geldiği kelimenin anlamına göre söyleyişe kuvvet katar.

Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ
Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemīn ola

11. **bir:**
Gazel 8
Mısra: **19**
"Bir" sayı sıfatı.

Ey ḫūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

12. **bir:**
Gazel 132
Mısra: **5**
"Bir" sayı sıfatı.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

13. **bir:**
Gazel 339
Mısra: **7**
Bir kez, bir defa.

Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

14. **bir:**
Gazel 46
Mısra: **10**
"Belirli bir" anlamında belgisiz sıfat.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

15. **bir:**
Gazel 46
Mısra: **10**
"Belirli bir" anlamında belgisiz sıfat.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

16. **bir:**
Gazel 278
Mısra: **14**
"Bir tane" anlamında sayı sıfatı.

Ḫāme şikeste-dildür Aḥmed şikeste-ḫāṭır
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

17. **bir:**
Gazel 72
Mısra: **2**
"Bir tek" anlamında sayı sıfatı.

Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Geh döner bir luṭfına biñ biñ cefālar gösterür

18. **bir:**
Gazel 13
Mısra: **13**
Bir defa, bir kez.

Bir būse diler Aḥmed-i dil-ḫaste lebüñden
Hīç olmayacaḳ sözleri söyletse nʾola teb

19. **bir:**
Kaside 31
Mısra: **32**
Aynı, ortak, tek.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

20. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **4**
"Bir" sayı sıfatı.

Şundı elin ʿamāmeme ṣandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

21. **bir:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Bir kere, bir kez.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir bakışından zebūn gider

22. **bir:**
Gazel 1
Mısra: **3**
" Bir" sayı sıfatı.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

23. **bir:**
Gazel 21
Mısra: **6**
" Bir" sayı sıfatı.

Gül ruḫlaruñ oldı gün yüzüñde
Bir ayda iki bahār ey dost

24. **bir:**
Gazel 30
Mısra: **6**
" Bir" sayı sıfatı.

Dil ṭıflı içün çekdi ḳaşuñ gül varaḳına

Bir sīm elif üstine ʿanberden iki med

25. **bir:**
Gazel 123
Mısra: **8**
" Bir" sayı sıfatı.

Gül ay yüzüñe ne beñzesün kim
Gül vaḳti geçer bir aya döymez

26. **bir:**
Gazel 313
Mısra: **9**
" Bir" sayı sıfatı.

Bir noḳṭa durur kātib-i ḥüsnüñ ḳaleminden
Yüzüñ beñi kim berg-i gül-i aḥmere düşdi

27. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **11**
" Bir" sayı sıfatı.

Mirḳātuña bir pāye yedi çarḫ-ı muṭabbaḳ
Eyvānuña bir ṭāḳ ṭoḳuz ḳubbe-i ʿuzmā

28. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **107**
" Bir" sayı sıfatı.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḥulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

29. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **14**
" Bir" sayı sıfatı.

Eşkümden özge kimse şeb-i ġamda gelmedi
Bir kāse āb ile dil-i bīmārum üstine

30. **bir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
" Bir" sayı sıfatı.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

31. **bir:**
Kaside 5
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḥażarı bir mūra
Luṭf ḫᵛānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

32. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

33. **bir:**
Mesnevi 3
Mısra: **167**
" Bir " belgisiz sıfat.

Çıḳar baḥr-i dilden yine bir güher
Deger müjdegānīsi biñ kān-ı zer

34. **bir:**
Gazel 1
Mısra: **5**
"Bir tek" anlamında belgisiz sıfat.

Bir naẓarda kīmyā itmek dilerseñ ṭopraġı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı baṣar ḳıl dāʾimā

35. **bir:**
Gazel 146
Mısra: **4**
"Bir tane bile" anlamında belgisiz sıfat.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḥamrāsı yoḳ

36. **bir:**
Gazel 323
Mısra: **14**
"Bir tane bile" anlamında belgisiz sıfat.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

37. **bir:**
Nazm 16
Mısra: **1**
"Bir tane bile" anlamında belgisiz sıfat.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

38. **bir:**
Gazel 203
Mısra: **14**
Tek, sadece bir.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

39. **bir:**
Gazel 279
Mısra: **3**
"Öyle bir" anlamında belgisiz sıfat.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

40. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **65**
" Bir " belgisiz sıfat (ab).

Mihrüñüñ bāzārına bir vech ile germ oldı kim
Ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer güneş

41. **bir:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **28**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir faż̈l-ı celāl ü kerem ü merḥamet

42. **bir:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **28**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir faż̈l-ı celāl ü kerem ü merḥamet

43. **bir:**
Gazel 1
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.

Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye
Göñlümi zülfüñ gibi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

44. **bir:**
Gazel 2
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Dürc-i yāḳūtında laʿlüñ derc idüb cān naḳdini
Bir zümürrüd ḳufl urdı bu ḫaṭ-ı reyḥān aña

45. **bir:**
Gazel 2
Mısra: **22**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Ṣol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

46. **bir:**
Gazel 11
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṣaldı zülfin kim şikest ide dil ü cān leşkerin
Ehl-i İslām üstine nʾiderdi bir bī-dīn ṣalup

47. **bir:**
Gazel 11
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Zülfi ṣol naḳḳāṣdur kim ṣuya naḳş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn ṣalup

48. **bir:**
Gazel 11
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ne kerāmet gösterür gör ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost
Oturur āb üzre bir seccāde-i müşkīn ṣalup

49. **bir:**
Gazel 12
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṣaçuñ bir ḫaymedür bāġ-ı ruḫuñda
Kim aña rişte-i cāndandur aṭnāb

50. **bir:**
Gazel 12
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳaşuñ bir ḳavs çekdi Müşterīye
Ki toz olmışdur aña ʿanber-i nāb

51. **bir:**
Gazel 12
Mısra: **20**
" Bir " belgisiz sıfat.

Nigārā ḫalḳa-i zülfüñ ḫaḳıyçün
Sekiz cennet yüzüñden oldı bir bāb

52. **bir:**
Gazel 13
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir rūz durur ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ
Kim zülfüñ ile baġlamış iki ṭarafın şeb

53. **bir:**
Gazel 13
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ey ḫūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

54. **bir:**
Gazel 14
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Çözse miskīn dāmen-i zülfin ʿarūs-ı ḫüsn-i dost
Ḳalmaya bir nāfe-i Çīnüñ girībānı dürüst

55. **bir:**
Gazel 14
Mısra: **15**
" Bir " belgisiz sıfat.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

56. **bir:**
Gazel 14
Mısra: **16**
" Bir " belgisiz sıfat.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

57. **bir:**
Gazel 16
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

58. **bir:**
Gazel 18
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

59. **bir:**
Gazel 22
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir deñizdür ḫüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfitāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḫş

60. **bir:**
Gazel 27
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

61. **bir:**
Gazel 29
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse göñlüme
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

62. **bir:**
Gazel 30

Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

63. **bir:**
Gazel 33
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Hindū-yı zülf elinde bir āyīnedür ruḫuñ
Kʾaña naẓar iden dü cihāndan ḫaber virür

64. **bir:**
Gazel 33
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṭūṭī ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider
Bir ḫıżrdur ki çeşm-i cāndan ḫaber virür

65. **bir:**
Gazel 35
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i Nuʿmānīdür
Kʾanı rengīn eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur

66. **bir:**
Gazel 35
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

ʿIşḳ bāzārında çeşmüm bir terāzū ḳurdı kim
Ḳaşlaruñ sevdāsı anuñ keffe-i mīzānıdur

67. **bir:**
Gazel 35
Mısra: **21**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

68. **bir:**
Gazel 35
Mısra: **23**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ruḫlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḥavżı vü şādırvānıdur

69. **bir:**
Gazel 35
Mısra: **25**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫārdan bir ḥavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿīler ṣoḥbetinde Aḥmedʾüñ dīvānıdur

70. **bir:**
Gazel 36
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṣoḥbetinden atdı göñlüm ṣırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

71. **bir:**
Gazel 38
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

72. **bir:**
Gazel 38
Mısra: **28**
" Bir " belgisiz sıfat.

Tīr-i ġamzeñ añduġı-yʾçün Aḥmed-i dil-ḫasteye
Müddeʿīnüñ sözleri her biri bir peykān olur

73. **bir:**
Gazel 39
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

74. **bir:**
Gazel 40
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

75. **bir:**
Gazel 41
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

76. **bir:**
Gazel 41
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

77. **bir:**
Gazel 41
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim
Bir ḳılı ucındʾaşılmış biñ dil ü cān andadur

78. **bir:**
Gazel 41
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳondı Aḥmed ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

79. **bir:**
Gazel 45
Mısra: **16**
" Bir " belgisiz sıfat.

Aḥmed ol ḳāmet-i dil-cūya hevādār olalı
Ḳanda bir serv görürse yaḳasın çāk eyler

80. **bir:**
Gazel 48
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

81. **bir:**
Gazel 48
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Laʿlüñ gibi bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş
Aġzuñ gibi bir dürc-i dürer-bārı kimüñ var

82. **bir:**
Gazel 48
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Laʿlüñ gibi bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş
Aġzuñ gibi bir dürc-i dürer-bārı kimüñ var

83. **bir:**
Gazel 48
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ey dost naẓar eyle ki ʿuşşāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫᵛārı kimüñ var

84. **bir:**
Gazel 53
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṣaçı ṣol nāfe-i tātārdur kim
Dü ʿālemden anuñ bir tārı yigdür

85. **bir:**
Gazel 65
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Nūr-ı ḥüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

86. **bir:**
Gazel 73
Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.

Eşkümi gülgūn iden bir reng-i rūyuñ ālidür
Aḥmedʾüñ göñlin alan ala gözinüñ ālidür

87. **bir:**
Gazel 73
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

88. **bir:**
Gazel 74
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.

Mürde-diller maḥşer-i ḥüsninde bulmaġa ḥayāt
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

89. **bir:**
Gazel 77
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Göñül bir dil-rubāya müftetendür
Ki bālāsı belā-yı merd ü zendür

90. **bir:**
Gazel 80
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi dest-keş
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

91. **bir:**
Gazel 82
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ġam degül bende iseñ Mıṣr-ı dile sulṭānsın
Bir ʿazīzüñ ḳulıdur Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mıṣr

92. **bir:**
Gazel 87
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir ṣīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

93. **bir:**
Gazel 88
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

94. **bir:**
Gazel 88
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳaṣd itse nʾola ḫātem-i yāḳūtuña raḳīb
Bir dīvdür ki mühr-i Süleymāna ḳaṣd ider

95. **bir:**
Gazel 109
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṣaff-ı ʿuşşāḳuñ içine varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāşıḳ-ı ḥayrānıdur

96. **bir:**
Gazel 109
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

97. **bir:**
Gazel 110
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

98. **bir:**
Gazel 110
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫaṭṭ-ı miskīnüñ cemālüñ muṣḥafın tefsīr ider
Zülf-i pür-çīnüñdür andan bir rivāyet ber-kenār

99. **bir:**
Gazel 113
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

100. **bir:**
Gazel 114
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

101. **bir:**
Gazel 114
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

102. **bir:**
Gazel 114
Mısra: **22**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakīm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir kezẕẕāb göz

103. **bir:**
Gazel 117
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra ṣun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henüz

104. **bir:**
Gazel 117
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir nigāh-ı germ ile od düşdi gözümden dile
Dūd-ı āhum ol şirāruñ iḫtirāḳıdur henüz

105. **bir:**
Gazel 118
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḥüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henüz

106. **bir:**
Gazel 128
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Yine sevdāyī göñül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı ṣabā müşkīn-nefes

107. **bir:**
Gazel 128
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Āh kim bir kebge ṣaldum göñlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

108. **bir:**
Gazel 129
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Şerār-ı nār-ı hecrüñden yüregüm şöyle yanmışdur
Ki bir āh eylesem ṭolar zemīn ü āsumān āteş

109. **bir:**
Gazel 130
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

110. **bir:**
Gazel 132
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

111. **bir:**
Gazel 132
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

112. **bir:**
Gazel 132
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

113. **bir:**
Gazel 132
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan aġlamışam
Kim bir der ü dīvār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

114. **bir:**
Gazel 133
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

115. **bir:**
Gazel 133
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş
Kim şarāb ol şevḳden ḫum-ḫānede cūş eylemiş

116. **bir:**
Gazel 146
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ
Gūyiyā ḫār-ı siyehdür kim gül-i raʿnāsı yoḳ

117. **bir:**
Gazel 149
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
Misk gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek

118. **bir:**
Gazel 153
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

119. **bir:**
Gazel 155
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

120. **bir:**
Gazel 155
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

121. **bir:**
Gazel 156
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

İnanmış kendüye āhū gözüñ kim
Kenārında yatur bir būstānuñ

122. **bir:**
Gazel 156
Mısra: **17**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir itüñ gūşına lāyıḳ mıdur kim
Cevāhir ṭaḳa laʿl-i dür-feşānuñ

123. **bir:**
Gazel 161
Mısra: **16**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gönlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

124. **bir:**
Gazel 162
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir serv durur yapraġı şīve yemişi nāz
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlīnüñ

125. **bir:**
Gazel 164
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ġuṣṣadan bir ḥışṣedür Leylī vü Mecnūn ḳışṣası
Dostāna naḳl olaldan dāstānı Yūsufuñ

126. **bir:**
Gazel 169
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu ṣevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

127. **bir:**
Gazel 169
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫᵛār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

128. **bir:**
Gazel 174
Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.

Luṭfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-miṣāl

129. **bir:**
Gazel 176
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir faṣlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ
Rengīn varaḳlarıyla düzetdi kitāb gül

130. **bir:**
Gazel 178
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Geh hevā-yı ḳadd olur gönlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kᵓol miskīne dāyim bir belā eksük degül

131. **bir:**
Gazel 179
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

132. **bir:**
Gazel 181
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil
Ġam bendine baġlandı bir āvāra ne müşkil

133. **bir:**
Gazel 186
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

134. **bir:**
Gazel 186
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

135. **bir:**
Gazel 186
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur şarmaşur cānum

136. **bir:**
Gazel 187
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Her seḥer ol gül-ʿiẕāruñ caʿd-ı zülfinden nesīm
Oynadur avcında bir meşmūme-i ʿanber-şemīm

137. **bir:**
Gazel 192
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir perī-peyker ḫayālin her gice teshīr içün
Ülker indüren dü-çeşm-i dür-feşānumdur benüm

138. **bir:**
Gazel 192
Mısra: **15**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir söz açdum yañılup sūz-ı nihānumdan benüm
Şemʿ gibi odlara yanan zebānumdur benüm

139. **bir:**
Gazel 192

Mısra: **17**
" Bir " belgisiz sıfat.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

140. **bir:**
Gazel 198
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḥüsn bāġında ṭabīʿat bāġbānı dikmedi
Ḳadd-i dil-cūyuñ gibi bir serv-i raʿnā dostum

141. **bir:**
Gazel 206
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā ṣordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

142. **bir:**
Gazel 206
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.

Cānuma bir merḥabā ṣundı ezelde çeşm-i yār
Şöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

143. **bir:**
Gazel 207
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.

İki ʿālemde bir büte hevesüz
Gitdi cān gitmez ol heves nʾidelüm

144. **bir:**
Gazel 218
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sünbül-i ser-geşteñ içün bu dil-i şūrīdeyi
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān isterem

145. **bir:**
Gazel 218
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

146. **bir:**
Gazel 221
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Göñlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

147. **bir:**
Gazel 223
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

148. **bir:**
Gazel 231
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile
Miskīni ṭap ṣal ayaġa ṣol bir ḫaṭā içün

149. **bir:**
Gazel 234
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Göñüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām ṣundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

150. **bir:**
Gazel 239
Mısra: **19**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar ṣaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü ṣeydā göresin

151. **bir:**
Gazel 243
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol degülsin ṣānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

152. **bir:**
Gazel 245
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Nāzdan mīve getürmiş bir gümüş ṣimṣādsın
Berg-i ṣīveyle bezenmişsin anuñʾçün ṣādsın

153. **bir:**
Gazel 245
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol büt-i deyr-i cemālüñ işiginde ey raḳīb
Bir binā-yı kāfirīsin ille bī-bünyādsın

154. **bir:**
Gazel 251
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭopraḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

155. **bir:**
Gazel 254
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Caʿd-ı zülfüñ kim aṣılmış sen dil-ārām üstine
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

156. **bir:**
Gazel 254
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine
Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofī neden perhīz ider

157. **bir:**
Gazel 255
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳafes-i ʿışḳa bir Aḥmed gibi bülbül düşmez
Ṣad-hezārān dil esīr olsa gül-endāmlara

158. **bir:**
Gazel 257
Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.

Cān u dilde tīr-i ġamzeñ üzre bir ceng oldı kim
Ḳan olurdı arada sīnemde pinhān olmasa

159. **bir:**
Gazel 260
Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i pervīn aṣar bu eşk-i ġalṭān her gice

160. **bir:**
Gazel 265
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳāmetüñ şīvesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

161. **bir:**
Gazel 265
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Vaṣluña irmege Aḥmedʾde liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

162. **bir:**
Gazel 267
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

163. **bir:**
Gazel 270
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

164. **bir:**
Gazel 270
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Zülfüñ düninde virdüm dil ḫaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne ṣundı aya

165. **bir:**
Gazel 270
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gönlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna
Cānum daḫı anuñla bile oldı revāne

166. **bir:**
Gazel 270
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

167. **bir:**
Gazel 270
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

168. **bir:**
Gazel 270
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

169. **bir:**
Gazel 270
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Cān ḳumrīsi bir serv hevāsında uçarken
Ṣayd oldı göñül murġına uyup balabana

170. **bir:**
Gazel 271
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Kemend-i zülfi zünnārı belādur ehl-i īmāna

171. **bir:**
Gazel 271
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ruḫ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

172. **bir:**
Gazel 274
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

173. **bir:**
Gazel 274
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir serv-i müstaḳīm sev Aḥmed cihānda kim
Ehl-i kemāl māyil olur istiḳāmete

174. **bir:**
Gazel 275
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sāye-i zülfüñ hümāsın ṣalma aġyār üstine
Bir siyeh-rūdur anuñ baḫtın hümāyūn eyleme

175. **bir:**
Gazel 278
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳanlu yaşumla yazdum bir iştiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ dökerdi ḫāme

176. **bir:**
Gazel 280
Mısra: **15**
" Bir " belgisiz sıfat.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḥacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

177. **bir:**
Gazel 285
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḥücresini gümiş taḫta bend ile

178. **bir:**
Gazel 285
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir nev-ʿarūsdur yatıcaḳ cāme-i ḫᵛābda
Bir nerre-i şīrdür güẕer itse semend ile

179. **bir:**
Gazel 285
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir nev-ʿarūsdur yatıcaḳ cāme-i ḫᵛābda
Bir nerre-i şīrdür güẕer itse semend ile

180. **bir:**
Gazel 286
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

181. **bir:**
Gazel 288
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

182. **bir:**
Gazel 288
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

183. **bir:**
Gazel 289
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

184. **bir:**
Gazel 290
Mısra: **6**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevs̱er üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

185. **bir:**
Gazel 290
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

186. **bir:**
Gazel 290
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

187. **bir:**
Gazel 294
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

188. **bir:**
Gazel 296
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.

Āteş-i mihrüñle ḳızdurdı güneş bir ṭabl-ı nūr
Kʾurula burc-ı felekde ṣubḥ-ı ḫüsnüñ nevbeti

189. **bir:**
Gazel 296
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

190. **bir:**
Gazel 296
Mısra: **20**
" Bir " belgisiz sıfat.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

191. **bir:**
Gazel 297
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḫālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fīʾl-ḥāl anı

192. **bir:**
Gazel 298
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ey meh viṣālüñ ḫᵛānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

193. **bir:**
Gazel 303
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

194. **bir:**
Gazel 303
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

195. **bir:**
Gazel 305
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Var mı bir ḥüsn āfitābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

196. **bir:**
Gazel 305
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

197. **bir:**
Gazel 306
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

198. **bir:**
Gazel 306
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

199. **bir:**
Gazel 308
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-ẕeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

200. **bir:**
Gazel 309
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol şāḫ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

201. **bir:**
Gazel 312
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Çün āsitīn ile gel dir ḥarīm-i Kaʿbesine
Ḥarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

202. **bir:**
Gazel 314
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Şarāb-ı ʿışḳumuñ ḫum-ḫānesinden
Dü ʿālem devrine bir kāse düşdi

203. **bir:**
Gazel 314
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ki ol bir kāsenüñ ser-ḫoşluġından
Hezārān naʿre bezm-i nāsa düşdi

204. **bir:**
Gazel 320
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṭoprağ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün
Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

205. **bir:**
Gazel 321
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

206. **bir:**
Gazel 321
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

207. **bir:**
Gazel 322
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

208. **bir:**
Gazel 323
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

209. **bir:**
Gazel 323
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

210. **bir:**
Gazel 323
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bahār-ı ḥüsni sen servüñ ṣalalı sāyesin cāna
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

211. **bir:**
Gazel 326
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Görürseñ zülfi tesbīḥin ṣaḳın aldanma ey göñlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

212. **bir:**
Gazel 336
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Leb-i laʿlīnüñ açup ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri
Ṣıdı bir ḫande-i şīrīn ile dürc-i güheri

213. **bir:**
Gazel 341
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur
Ki dār u gīr-i zülfi ṣır hezārān dār-ı Manṣūrı

214. **bir:**
Gazel 349
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstī
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstī

215. **bir:**
Kaside 1
Mısra: **35**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sāyeñ düşeydi ṭoprağa bir nūr inerdi kim

Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

216. **bir:**
Kaside 3
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.

Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti dervīşlerüñ

217. **bir:**
Kaside 3
Mısra: **17**
" Bir " belgisiz sıfat.

Dü cihān niʿmetin azırġana bir mūrçeye
Luṭf ḫᵛānında yed-i ḳudreti dervīşlerüñ

218. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

219. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **30**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir gūşesidür ṣuffasınuñ ṣaḥnı dü kevnüñ
Bir fürcesidür ʿarṣasınuñ sāḥat-i ʿuḳbā

220. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **31**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Ṣol tīr-i felek kᵓoldı dil-i çarḫda peydā

221. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **77**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳaṣruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

222. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **83**
" Bir " belgisiz sıfat.

Nā-geh görinür gözine bir māh-liḳā kim
Germ olup ider revzeneden kendᵓözin ilḳā

223. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **86**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bālā-yı sarāyuñda ṭutar ḳaṣr-ı refīʿüñ
Gerdūn-ı berīn üstine bir ḫayme-i vālā

224. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **103**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ḥabbe durur himmeti miʿyārına nüh-çarḫ
Bir ḳaṭre durur cūdı yeminde yedi deryā

225. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **107**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn
Bir ḥalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

226. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **108**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn
Bir ḥalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

227. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **115**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫᵛān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḥıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

228. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **188**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl
Kim yazamadum sülsini bir ḥarfinüñ ammā

229. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **189**
" Bir " belgisiz sıfat.

Düzdüm ṭabaḳ-ı ʿarżda bir silk-i cevāhir
Kim meclisüñe nuḳl ola olʿıḳd-i Süreyyā

230. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **191**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir naẓm kᵓaña ṭaña ḳalur rişte-i Pervīn
Bir şiʿr ki ḥayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

231. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **192**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir naẓm kᵓaña ṭaña ḳalur rişte-i Pervīn
Bir şiʿr ki ḥayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

232. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **194**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳanda bula medḥüñ gibi şīrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā

233. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **205**
" Bir " belgisiz sıfat.

Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

234. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.

Yā felek Mışrında sulṭān oldı bir Yūsuf-cemāl
Yā Züleyḫādur ṭutar nārenc-i zer-peyker güneş

235. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **39**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur kʾolur
Bāmına hindū Zuḥal dergāhına çāker güneş

236. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **53**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

237. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **64**
" Bir " belgisiz sıfat.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir şu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

238. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **85**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfitābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

239. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **86**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfitābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

240. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **107**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

241. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **115**
" Bir " belgisiz sıfat.

Raḳṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerrīn resenle aṣılup çenber güneş

242. **bir:**
Kaside 7
Mısra: **127**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir naẓar ḳıl Aḥmede ey nūr-i çeşm-i kāyināt
Kʾāb-ı luṭfuñdan olupdur ebr gibi ter güneş

243. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **22**
" Bir " belgisiz sıfat.

İtme ten-i żaʿīfümi ḳanlu yaşuma ġarḳ
Dizme bir ince iplige ey gül-ʿiẕār laʿl

244. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **26**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ey kān-ı ḥüsne laʿl-i lebinden bahā viren
Bir ḫandeñüñ bahāsı degül ṣad hezār laʿl

245. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **38**
" Bir " belgisiz sıfat.

Nūş eyle cām-ı bādeyi nūşīn lebüñle kim
Gūş-ı ḳadeḥde zeyn ola bir gūşvār laʿl

246. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **63**
" Bir " belgisiz sıfat.

Himmetle kūha bir naẓar eylerse devletüñ
Ṣuyı gülāb ola kemer-i kūhsār laʿl

247. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **95**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aṣdı kim
Geh naḳş gevher olur aña geh nigār laʿl

248. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **99**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir cām içürdi cevher-i tīġuñ ʿadūya kim
Her cürʿasından oldı yemīn ü yesār laʿl

249. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **104**
" Bir " belgisiz sıfat.

ʿAyb itme kim bahāsını görmiş terāzūda
Bir saḫt-rūdur ey şeh-i Cem-iḳtidār laʿl

250. **bir:**
Kaside 8
Mısra: **108**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gördüm zamāne ḫalḳa be-gūş oldı naẓmuma
Ṭaḳdum ḳulaġına yine bir gūşvār-ı laʿl

251. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

252. **bir:**
Kaside 9
Mısra: **32**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sulṭān Muḥammed İbn-i Murād ol ki ḫulḳınuñ
Bir şemmesiyle ṭutdı meşām-ı cihānı müşk

253. **bir:**
Kaside 10
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

254. **bir:**
Kaside 11

Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

ʿAnberīne daḳmaġ içün bir perīnüñ boynına
Baġlamış müşkīn girihler kākül-i müşkīn-i dost

255. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **23**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

256. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **27**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir Süleymān-ḳadr ḫusrevsin ki bezmüñde ṭutar
Elde bir cām-ı Sikender kākül-i müşkīn-i dost

257. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **28**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir Süleymān-ḳadr ḫusrevsin ki bezmüñde ṭutar
Elde bir cām-ı Sikender kākül-i müşkīn-i dost

258. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **35**
" Bir " belgisiz sıfat.

İşigüñ bir Kaʿbedür mecmūʿ ḫācāt ehline
Kʾolmış aña ḫalḳa-i der kākül-i müşkīn-i dost

259. **bir:**
Kaside 11
Mısra: **59**
" Bir " belgisiz sıfat.

Şiʿrüñ içün bir muʿanber dilsitān mecmūʿadur
Ṣūret-i Çīnle muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

260. **bir:**
Kaside 12
Mısra: **73**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ṣenā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

261. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **47**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur ki rāy-ı ḳadrinüñ
Meslekinde sebʿa-i seyyāre sergerdānıdur

262. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **49**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ẕükā-dildür ki çeşm-i dīdebān-ı āsumān
Her dem idrāk-i kemāl-i rāyınuñ ḥayrānıdur

263. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **62**
" Bir " belgisiz sıfat.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

264. **bir:**
Kaside 15
Mısra: **45**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

265. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **19**
" Bir " belgisiz sıfat.

Olmaya ẕāt-ı şerīfüñ gibi bir cism-i laṭīf
Gelmeye rūḥ-ı ʿazīzüñ gibi bir kān-ı kerem

266. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **20**
" Bir " belgisiz sıfat.

Olmaya ẕāt-ı şerīfüñ gibi bir cism-i laṭīf
Gelmeye rūḥ-ı ʿazīzüñ gibi bir kān-ı kerem

267. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **37**
" Bir " belgisiz sıfat.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

268. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **47**
" Bir " belgisiz sıfat.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

269. **bir:**
Kaside 17
Mısra: **18**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

270. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

271. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **15**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṣaldı bir naṭʿ-ı münaḳḳaş şaḥn-ı ṣaḥrāya ṣabā
Kim anuñ naḳşında ḥayrāndur nigāristān-ı Çīn

272. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **47**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sebʿa-i seyyāle ṣun sāḳī kʾanuñ bir keşfine
Zāhid-i murtāż irişmez çekse biñ yıl erbaʿīn

273. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **84**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bu müşebbek ḫayme-i sīm-āb-gūn-ı bī-ṭınāb
Ḳadrüñ ordusında bir perde-serādur kemterīn

274. **bir:**
Kaside 19
Mısra: **93**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye
Ḥaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferīn

275. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.

Felek ṣaḥīfe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa
Zemīn terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl

276. **bir:**
Kaside 20
Mısra: **12**
" Bir " belgisiz sıfat.

Felek ṣaḥīfe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa
Zemīn terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl

277. **bir:**
Kaside 21
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Câme-ḫᵛāb içre yārı gördüñ ise
Yirde bir māh-ı āsumān bulduñ

278. **bir:**
Kaside 21
Mısra: **47**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir meliksin ki nüh felek gözine
Sümm-i esbüñi sürmedān bulduñ

279. **bir:**
Kaside 21
Mısra: **60**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bilmeseñ ḳadrin Aḥmedüñ ne ʿaceb
Bir güherdür ki rāygān bulduñ

280. **bir:**
Kaside 22
Mısra: **8**
" Bir " belgisiz sıfat.

Kūyuñda aḳıt eşkümi ey pādişāh-ı ḥüsn
Dinsün getürdi Kaʿbeye bir şehryār āb

281. **bir:**
Kaside 23
Mısra: **48**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola añа tār āb

282. **bir:**
Kaside 23
Mısra: **69**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir baḥr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Ṣuya elin ṣoḳarsa olur dür-niṣār āb

283. **bir:**
Kaside 23
Mısra: **81**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir lālezāra beñzedi tīġuñla rezmgāh
Kʾol lālezār içinde çıḳa ṣad hezār āb

284. **bir:**
Kaside 23
Mısra: **84**
" Bir " belgisiz sıfat.

Çek tīġ-ı ābdārı ki ḳorḳuñdan içemez
Kāfīr diyār-ı küfrde bir ḫoş-güvār āb

285. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir meh-rikāb baġladı gülgūn-ı ḥüsnine
Cān ṣaydın aṣmaġa iki fitrāk-i müşk-bār

286. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **58**
" Bir " belgisiz sıfat.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

287. **bir:**
Kaside 24
Mısra: **60**
" Bir " belgisiz sıfat.

Naẓmum ʿarūsı ġayretine dehr-i pīre-zen
Her gün daḳar ḳulaġına bir dürr-i şāh-vār

288. **bir:**
Kaside 25
Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḫᵛān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekkerīn senbūsedür
Kim görinür gözlere şīrīn anuñla ḫᵛān-ı ʿīd

289. **bir:**
Kaside 25
Mısra: **35**
" Bir " belgisiz sıfat.

ʿĪdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḫayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

290. **bir:**
Kaside 25
Mısra: **63**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir şīrīn-suḫan
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫᵛān-ı ʿīd

291. **bir:**
Kaside 26
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

292. **bir:**
Kaside 27
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir baḥr-i cūdsın ki cebīninde sāʾilüñ
Bārān-ı baḫşişüñ ḳomadı gerd-i iftiḳār

293. **bir:**
Kaside 27
Mısra: **17**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir esb-i ḫāṣ baḫşiş it Aḥmed ḳuluña kim
Diñsün budur ʿaṭā-yı Ferīdūn-ı rūzigār

294. **bir:**
Kaside 28
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henūz ol tīr-i peykāndan ṭamar

295. **bir:**
Kaside 29
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ḥüsn bahārında sekiz cenneti gördüm
Kʾolmışdı zemīni gül ü dīvārı benefşe

296. **bir:**
Kaside 29
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

297. **bir:**
Kaside 29
Mısra: **51**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ṣuffa ki süpründisini küḥl ide ḥavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī benefşe

298. **bir:**
Kaside 29
Mısra: **73**
" Bir " belgisiz sıfat.

Söz bāġına bir naḳş u nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

299. **bir:**
Kaside 30
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

300. **bir:**
Kaside 30
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

301. **bir:**
Kaside 30
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sāḳī zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

302. **bir:**
Kaside 30
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sāḳī zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

303. **bir:**
Kaside 30
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sāḳī zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

304. **bir:**
Kaside 30
Mısra: **19**
" Bir " belgisiz sıfat.

Erlikde bir Tehemten-i devr-i zamān iken
Beglikde bir Sikender-i gītīsitān imiş

305. **bir:**
Kaside 30
Mısra: **20**
" Bir " belgisiz sıfat.

Erlikde bir Tehemten-i devr-i zamān iken
Beglikde bir Sikender-i gītīsitān imiş

306. **bir:**
Kaside 30
Mısra: **7**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

307. **bir:**
Kaside 31
Mısra: **17**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gül dutdı çemen ṣaḥnına bir çāder-i gülgūn
Ḳuruldı gülistānda serā-perde-i ḫażrā

308. **bir:**
Kaside 31
Mısra: **65**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir ġonca-i nāzük-dil elinden ki müdāmı
Reşk ide yüzi gülşenine cennet-i meʾvā

309. **bir:**
Kaside 31
Mısra: **67**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir serv-i ḳabā-pūş kenārında ki anuñ
Bālāsı hevāsında şikeste ḳala Ṭūbā

310. **bir:**
Kaside 31
Mısra: **69**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir cām-ı revān-baḫş ile kim cürʿası anuñ
Keşf eyleye dil-mürdelere muʿciz-i ʿĪsā

311. **bir:**
Kaside 31
Mısra: **71**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir muṭrib-i ḫoş-naġme havāsında ki ʿuşşāḳ
Nevrūz-ı hümāyūnda ola aña hem-āvā

312. **bir:**
Kaside 31
Mısra: **73**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir māh-cebīn mihr-liḳā şevḳıyla kʾanuñ
Vaṣfında ṭulūʿ eyledi bu maṭlaʿ-ı ġarrā

313. **bir:**
Kıt'a 2
Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.

Velī dün bir ḳadeḥ ṣunduñ kʾanuñla
Bugün mey gibi baġrum ḳan idersin

314. **bir:**
Kıt'a 3
Mısra: **11**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir şemmesi şerḥin idemezdüm ʿĀlem ṭolu dāsıtānum olsa

315. **bir:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Saʿādet sebzezārında ne ġam ṣoldıysa bir lāle
Gül-i ṣad-berg-i iḳbālüñ cihān ṭurduḳca var olsun

316. **bir:**
Kıt'a 4
Mısra: **15**
" Bir " belgisiz sıfat.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāydār olsun

317. **bir:**
Kıt'a 4
Mısra: **17**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ve ger seng-i ḥavādiṩden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

318. **bir:**
Kıt'a 9
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir iş daḫı açılurdı ol işden
Pes ʿışḳ işi tār-mār olurdı

319. **bir:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṣoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

320. **bir:**
Kıt'a 10
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṣoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

321. **bir:**
Kıt'a 15
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāy-dār olsun

322. **bir:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Eger seng-i ḥavādiṩden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

323. **bir:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Āfitāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfitāb

324. **bir:**
Kıt'a 19
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm
Geldi mi bu çemene bir geyicek

325. **bir:**
Kıt'a 22
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Yapdı bir bendesi bu cāmiʿi kim
Ṣāra fīʾd-dehri min nevādirihi

326. **bir:**
Mesnevi 3
Mısra: **29**
" Bir " belgisiz sıfat.

Aña bir żiyāfetdür ol ḫᵛān-ı ʿām
Kʾanuñçün yaradıldı ʿālem tamām

327. **bir:**
Mesnevi 3
Mısra: **111**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bu olmasa bir söz açaydum ki āh
Ṭutuşup yanaydı bu nüh ḫāneḳāh

328. **bir:**
Mesnevi 3
Mısra: **121**
" Bir " belgisiz sıfat.

Getür sāḳī bir bāde-i feyż-nāk
Kʾola jeng-i ġamdan göñül levḥi pāk

329. **bir:**
Mesnevi 3
Mısra: **127**
" Bir " belgisiz sıfat.

Sözüm sāzı bir sūza dem-sāz ola
Kʾirem bülbülinden ḫoş-āvāz ola

330. **bir:**
Mesnevi 3
Mısra: **146**
" Bir " belgisiz sıfat.

Düzüp bikr-i fikrüme ḫoş zülf ü ḫāl
Çıḳa geldi bir māh-ı ṣāḥib-cemāl

331. **bir:**
Mesnevi 3
Mısra: **173**
" Bir " belgisiz sıfat.

Felek ḳaṣr-ı ḳadrüñde bir pāyedür
Ferīdūn-ı ferruḫ fürū-māyedür

332. **bir:**
Mesnevi 3
Mısra: **175**
" Bir " belgisiz sıfat.

Senüñ gibi kim gördi bir āfitāb
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

333. **bir:**
Mesnevi 3
Mısra: **185**
" Bir " belgisiz sıfat.

Saña himmetüñ düzdi bir nerdibān
Ki taḫt oldı baḫtuña heft āsumān

334. **bir:**
Mesnevi 4
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ki cān bāġında bir murġ-ı nevā-sāz
Söze bu perdeden itdi ser-āġāz

335. **bir:**
Mesnevi 4
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.

Meger bir server-i ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayaġı başduġı yir cān-ı ʿālem

336. **bir:**
Mesnevi 4
Mısra: **13**
" Bir " belgisiz sıfat.

Yüzini ḫāk idüp bir meh-liḳāya
Çıḳarup ṭāliʿin fevḳaʾs-semāya

337. **bir:**
Mesnevi 4
Mısra: **25**
" Bir " belgisiz sıfat.

Diyār-ı yārda bir seng yoḳdur
Ki göz yaşından anda zeng yoḳdur

338. **bir:**
Müfret 14
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

339. **bir:**
Müfret 18
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫatṭ-ı yār
Gelmeden bir söz çıḳardılar bu miskīn üstine

340. **bir:**
Müfret 28
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Vefāsı olmayan yāruñ
Kirişi yoḳ hemān bir yaya beñzer

341. **bir:**
Müfret 33
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

342. **bir:**
Müfret 33
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

343. **bir:**
Müfret 34
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Ṣanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

344. **bir:**
Müfret 38
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Seni bir gülle urmaġ istemezdüm Gül-endāmuña zaḫm uram dimezdüm

345. **bir:**
Müfret 40
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Müşk-i Çīn dem-bestedür bu ḫatṭ-ı ʿanber-sā içün
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā içün

346. **bir:**
Müfret 46
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Geldi bir nāme ki efsūn oḳımış ḫāmesine
Cān u dil ʿāşıḳ olur ṣūret-i ser-nāmesine

347. **bir:**
Müfret 48
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

348. **bir:**
Murabba 1
Mısra: **19**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳıldı bir dilber-i hercāyīyi dildār dirīġ
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

349. **bir:**
Murabba 1
Mısra: **27**
" Bir " belgisiz sıfat.

Aḳdı bir serve daḥı āb-ı revāndan daḥı yig
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

350. **bir:**
Nazm 3
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

351. **bir:**
Nazm 5
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

352. **bir:**
Nazm 5
Mısra: **21**
" Bir " belgisiz sıfat.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

353. **bir:**
Nazm 7
Mısra: **9**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir gül budaġı cān u cihāndan ʿazīz iken
Şırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzigārsın

354. **bir:**
Nazm 9
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise dīvān-ı Kātibī

355. **bir:**
Nazm 12
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bād-pāy ile bir perī-peyker
Ḳapuña düşdi ey Ferīdūn-fer

356. **bir:**
Nazm 16
Mısra: **4**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

357. **bir:**
Nazm 18
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek bellüdür anda ne yaḳa

358. **bir:**
Nazm 19
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Āl ile bir būseñ aldum dostum
Ger peşīmān olduñ ise yine al

359. **bir:**
Nazm 23
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

360. **bir:**
Nazm 31
Mısra: **2**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānīdür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

361. **bir:**
Nazm 31
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

362. **bir:**
Nazm 34
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẓāhir itmez

363. **bir:**
Nazm 34
Mısra: **3**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bugün bir ārzū ḳalmaz cihānda
Ki ḫ̆ān-sālār-ı vaṣluñ ḥāżır itmez

364. **bir:**
Nazm 34
Mısra: **5**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ṣaçuñ bir bende çekdi Aḥmedʾi kim
Anı şol dīni ayruḳ kāfir itmez

365. **bir:**
Nazm 37
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

366. **bir:**
Terci-bend 1
Mısra: **17**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol bir vücūddur kʾanı mirʾāt idindi Ḥaḳ
ʿĀlemde bulınur mı miṯāli Muḥammedüñ

367. **bir:**
Terci-bend 1
Mısra: **31**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir mūra az görür dü cihān niʿmetin tamām
Olsa nevāle-baḫş nevāli Muḥammedüñ

368. **bir:**
Terci-bend 1
Mısra: **64**
" Bir " belgisiz sıfat.

Oldı ʿulüvv-i himmetüñe āsumān zemīn
Bir pāye ḳaṣr-ı rifʿatüñe çarḫ-ı heftümīn

369. **bir:**
Terci-bend 1
Mısra: **85**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

370. **bir:**
Terci-bend 1
Mısra: **108**
" Bir " belgisiz sıfat.

Yevmüʾl-cezāya dek ki ṯenāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

371. **bir:**
Terci-bend 1
Mısra: **118**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye
Bir gün ger iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem senüñ

372. **bir:**
Terci-bend 1
Mısra: **123**
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir cām ṭolduram yine medḥüñ şarābıyla
İki cihānı mest-i ṣafāñ eyleyem senüñ

373. **bir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **10**
" Bir " belgisiz sıfat.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

374. **bir:**
Gazel 2
Mısra: **14**
" Bir " sayı sıfatı.

Hey ḳıyāmet gönlüme ṣorma ḥisābın cevrüñüñ
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

375. **bir:**
Gazel 3
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne gönlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

376. **bir:**
Kaside 1
Mısra: **29**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir barmaġuñla sībini şaḳḳ eyledüñ mehüñ
Meşy itse daʿvetüñle şecer ṭañ mıdur şehā

377. **bir:**
Kaside 16
Mısra: **52**
Aynı, benzer, eş, denk.

Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭīsi çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭīyi bir ey şekeristān-ı kerem

378. **bir:**
Gazel 23
Mısra: **3**
"Bir " sayı sıfatı.

Bir naẓarda gözleri biñ cān alur Şol iki fettān elinden el-ġıyāṯ

379. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **12**
"Bir " sayı sıfatı.

Mirḳātuña bir pāye yedi çarḫ-ı muṭabbaḳ
Eyvānuña bir ṭāḳ ṭoḳuz ḳubbe-i ʿuzmā

380. **bir:**
Gazel 130
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

381. **bir:**
Gazel 131
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña
Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

382. **bir:**
Gazel 141
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

383. **bir:**
Gazel 141
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise
Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

384. **bir:**
Gazel 153
Mısra: **8**
" Bir " sayı sıfatı.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

385. **bir:**
Gazel 159
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

386. **bir:**
Gazel 159
Mısra: **9**
" Bir " sayı sıfatı.

Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini
ʿĀṣıḳ-i bī-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

387. **bir:**
Gazel 169
Mısra: **11**
" Bir " sayı sıfatı.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

388. **bir:**
Gazel 173
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

Serv-i āzāda dimeñ bāġ-ı cihāndan çıḳmaz
Boynı bağlu ḳulıdur bir yañaġı gülgūnuñ

389. **bir:**
Gazel 194
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

ʿİzzet-i dünyā vü ʿuḳbādan geçeydüm görsedüm
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān olduġum

390. **bir:**
Gazel 209
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Ne ḫūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḫlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

391. **bir:**
Gazel 215
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Şol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

392. **bir:**
Gazel 235
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Elā yā eyyühe ʾs-sāḳī bakıyyeñ var ise dünden
Ele bir cām-ı gül-gūn al ki yig ola günüñ günden

393. **bir:**
Gazel 237
Mısra: **6**
" Bir " sayı sıfatı.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taṣnīf ile bir ḳılla çalarsın

394. **bir:**
Gazel 246
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir söz ile göñlüm alduñ ṣoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

395. **bir:**
Gazel 252
Mısra: **3**
" Bir " sayı sıfatı.

Begüm bir būseyi biñ cāna ṣatma Ḳo bāzārı ḫarīdār öldürürsin

396. **bir:**
Gazel 260
Mısra: **7**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫʷābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

397. **bir:**
Gazel 297
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

398. **bir:**
Gazel 335
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

399. **bir:**
Gazel 335
Mısra: **4**
" Bir " sayı sıfatı.

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña
Bir dīn içinde nʾiçün ola ḳıble-gāh iki

400. **bir:**
Gazel 335
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Aḥmed ne ʿarż ide saña ḥālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

401. **bir:**
Gazel 349
Mısra: **10**
" Bir " sayı sıfatı.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

402. **bir:**
Kaside 6
Mısra: **16**
" Bir " sayı sıfatı.

Görür ser-i ḳaşruñdan iden kimse neẕāre
Nüh ṭāremi bir dāne-i ḫardal gibi ednā

403. **bir:**
Kaside 13
Mısra: **21**
" Bir " sayı sıfatı.

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

404. **bir:**
Kıt'a 14
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Ṣaṭardum bugün cānı bir ḥabbeye
Ki yār irdi germ oldı bāzārumuz

405. **bir:**
Müfret 13
Mısra: **1**
" Bir " sayı sıfatı.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

406. **bir:**
Nazm 20
Mısra: **2**
" Bir " sayı sıfatı.

Cānı ol zülfeyn-i fettān öldürür
İki kāfir bir müselmān öldürür

407. **bir:**
Gazel 32
Mısra: **12**
"Bir defa, bir kez" anlamında zarf.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẓar leẕīẕ

408. **bir:**
Gazel 252
Mısra: **6**
"Bir defa, bir kez" anlamında zarf.

Dimişsin ki yolumda ölmez Aḥmed
Bir öldüm bir de tekrār öldürürsin

409. **bir:**
Gazel 278
Mısra: **2**
"Bir defa, bir kez" anlamında zarf.

Ḳanlu yaşumla yazdum bir iştiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ dökerdi ḫāme

410. **bir:**
Gazel 278

Mısra: **8**
"Bir defa, bir kez" anlamında zarf.

Andan durur ḳapuña geh gāh varduġumuz
Yıllarda bir varurlar Beytüʾllāh-ı Ḥarāma

411. **bir:**
Gazel 284
Mısra: **13**
"Bir defa, bir kez" anlamında zarf.

Keremden bir naẓar ḳıl Aḥmedʾe kim
Ḳulına şeh nigāh eyler kimerde

412. **bir:**
Gazel 198
Mısra: **3**
"Bir" sayı sıfatı.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

413. **bir:**
Gazel 6
Mısra: **4**
"Bir kez, bir defa" anlamında zarf.

Ey māh-ı ḥüsne mihr-i ruḫından bahā viren
Olmaz iki cihān seni bir görmege bahā

414. **bir:**
Nazm 4
Mısra: **8**
"Bir kez, bir defa" anlamında zarf.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

415. **bir:**
Gazel 33
Mısra: **11**
Başına geldiği kelimenin anlamına göre söyleyişe kuvvet katar; öyle bir.

Bir kāse şundı sāḳī-i ʿışḳuñ cihāna kim
Nūş iden anı kevn ü mekāndan ḫaber virür

416. **bir:**
Kaside 22
Mısra: **51**
Başına geldiği kelimenin anlamına göre söyleyişe kuvvet katar; öyle bir.

Bir söze başladı ki anuñ luṭfın itse gūş
Olurdı reşkden güher-i şāh-vār āb

417. **bir:**
Gazel 14
Mısra: **8**
"Bir" sayı sıfatı.

Mest olupdur çeşm ü ebrūñuñ ḫayālinden imām
Kʾoḳımaz miḥrābda bir ḥarf-i Ḳurʾānı dürüst

418. **bir:**
Gazel 112
Mısra: **4**
"Aynı, ortak" anlamında belgisiz sıfat.

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

419. **bir:**
Gazel 136
Mısra: **5**
"Aynı, ortak" anlamında belgisiz sıfat.

Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ
Ḳo ḳanum ile şoruşayın el-curūḥa ḳışāṣ

420. **bir:**
Gazel 320
Mısra: **9**
"Bir defa, bir kere", anlamında zarf.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

421. **bir:**
Gazel 334
Mısra: **4**
"Bir defa, bir kere", anlamında zarf.

Yandı tennūr-ı ġamda cān u ciger
Bir naẓar eyleseydi biryāncı

422. **bir:**
Nazm 16
Mısra: **2**
"Bir defa, bir kere", anlamında zarf.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

423. **biri:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **14**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Düşmiş yapılurken göge şaḥnuñdan iki ḫışt
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

424. **bir:**
Gazel 3
Mısra: **12**
" Bir " sayı sıfat.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān baġışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

425. **bir:**
Gazel 14
Mısra: **15**
" Bir " sayı sıfat.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

426. **bir:**
Gazel 297
Mısra: **14**
" Bir " sayı sıfat.

Aḥmedʾi redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḫüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

427. **bir:**
Gazel 310
Mısra: **11**
" Bir " sayı sıfat.

Bir ḳadem cāna başam iki cihāna birini
Ḫūb olur ʿışḳ ṭarīḳında bu reftār daḫı

428. **bir:**
Kaside 28
Mısra: **20**
" Bir " sayı sıfat.

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẕ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

bir aġız:

1. **bir aġız:**
Gazel 169
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Bir defa, bir kere, bir defacık.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir aġız adın anuñ yād idicek

bir avuc:

1. **bir avuc:**
Gazel 294
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Azıcık.

Aḥmedʾüñ cānına zaḫm urdı ezelde tīr-i ʿışḳ
Bir avuc ten ṭoprağıyla gizlenür mi yarası

bir avuc türāba:

1. **bir avuc türāba:**
Mesnevi 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir avuç toprak. İnsan, hükümdar anlamında kullanılmıştır.

Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür
Bir avuc türāba cihān ol virür

bir ayaġ üzre ṭurup:

1. **bir ayaġ üzre ṭurup:***-up*
Gazel 261
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Tek ayak üstünde durmak II Her türlü emre amade olmak, hizmete hazır.

Aḥmedʾüñ göynüklerin söyler zebān-ı ḥāl ile
Bir ayaġ üzre ṭurup şemʿ-i şebistān her gice

2. **bir ayaġ üzre ṭurup:***-up*
Kaside 29
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Tek ayak üstünde durmak II Her türlü emre amade olmak, hizmete hazır.

Ṭurup bir ayaġ üzre rikābuñda yürürdi
Ger ḳādir olaydı kʾide reftārı benefşe

bir aydur:

1. **bir aydur:***-dur*
Gazel 74
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir ay.

Zülf ü ḫaddi şevḳına aġladuġumdan incinüp
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

bir çöpe şaymaz:

1. **bir çöpe şaymaz:***-maz*
Gazel 78
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hiçbir değeri, kıymeti olmamak.

Bir çöpe şaymaz iken iki cihān milketini
Saña biñ cān ile ḳul oldı göñül sulṭāndur

bir daḫı:

1. **bir daḫı:**
Gazel 309
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir kez bile.

Bir naẕarda göñlin alduñ ben ġarīb üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

2. **bir daḫı:**
Gazel 130
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir daha, yeniden, tekrar.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

3. **bir daḫı:**
Gazel 147
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir daha, başka (kimse).

Senden alup göñlümi kime virem kim bir daḫı
Āfitāb-ı serv-ḳāmet māh-ı gül-ruḫsār yoḳ

4. **bir daḫı:**
Gazel 148
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Başka bir (kimse).

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu şınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

bir dāne:

1. **bir dāne:**
Kaside 26
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Bir tane ll bir tane bile.

Medḥüñ ʿarūsı gūşına çoḳ dür daḳar velī
Bir dāne daḳmadı dür-i şehvārum üstine

bir de:

1. **bir de:**
Gazel 252
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Üstüne üstlük, olanlara ilave olarak.

Dimişsin ki yolumda ölmez Aḥmed
Bir öldüm bir de tekrār öldürürsin

bir degül:

1. **bir degül:**
Kaside 22
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Aynı olmamak, eşit olmamak.

Ẕevḳ ü ṣafāda bir degül āb-ı ḥayāt ile

Gerçi olur cihānda hezārān hezār āb

bir dem:

1. **bir dem:**
   Gazel 322
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an, hiçbir zaman.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

2. **bir dem:**
   Gazel 178
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Ḥālüme bir dem naẓar ḳıl arada ḳan olmasun
Kim gözümle göñlüm içre mācerā eksük degül

3. **bir dem:**
   Gazel 188
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Ḳo müddeʿīler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

4. **bir dem:**
   Gazel 197
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Tīġ-ı cevrüñ irmese bir dem göñül bulmaz feraḥ
Tīr-i ġamzeñ görmesem bir laḥẓa ḳalmaz rāḥatum

5. **bir dem:**
   Gazel 205
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Zülfinüñ bendinde göñlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

6. **bir dem:**
   Gazel 215
   Mısra: **17**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem baṣsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

7. **bir dem:**
   Gazel 250
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür
Ola mūm Aḥmedʾüñ bir dem işitse vaṣf-ı ḥālinden

8. **bir dem:**
   Gazel 345
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Bir dem ayaġuñ tozını gözüme Küḥl-ı cilā eylemedüñ öyle mi

9. **bir dem:**
   Kaside 9
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Bir dem ṭaġıtsa zülf-i girih-gīrüñi nesīm
Gülzār içinde ṣanuram açar dükān-ı müşk

10. **bir dem:**
    Kaside 29
    Mısra: **21**
    Kelime Tipi: **-**
    Bir an.

Bir dem ġam-ı devrānı unutdurmaġa sāḳī
Gül mevsimidür ṣun berü gülnāri benefşe

11. **bir dem:**
    Kaside 31
    Mısra: **19**
    Kelime Tipi: **-**
    Bir an.

Bir dem dil-i ġam-gīnini ṣād itmege lāle
Bu ṣuffa-i ṣāfīde çeker cām-ı muṣaffā

12. **bir dem:**
    Kaside 8
    Mısra: **87**
    Kelime Tipi: **-**
    Bir an.

Eşcārı bir dem itse seḫāñ ebri terbiyet
Bāġ-ı İrem gibi getüre berg ü bār-ı laʿl

13. **bir dem:**
    Gazel 205
    Mısra: **8**
    Kelime Tipi: **-**
    Bir an.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bīzār olmışam

14. **bir dem:**
    Kaside 7
    Mısra: **32**
    Kelime Tipi: **-**
    Bir an.

Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

15. **bir dem:**
    Kaside 17
    Mısra: **17**
    Kelime Tipi: **-**
    Bir an.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

16. **bir dem:**
    Kaside 29
    Mısra: **72**
    Kelime Tipi: **-**
    Bir an.

Yüz mertebe aʿlā olur ezhār-ı felekden
Bir dem ḳapuña bulur ise bārı benefşe

bir demde:

1. **bir demde:***-de*
   Gazel 132
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi

Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

2. **bir demde:**-*de*
Gazel 162
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

3. **bir demde:**-*de*
Kaside 25
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḥaẕẕı yoḳdur ʿāşıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

4. **bir demde:**-*de*
Kaside 31
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp yiñine şāḫuñ
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḥublā

5. **bir demde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Kefi bir demde niṣār itdügi gencüñ ʿöşrin
Ḥaşre dek vezn idemez keffe-i mīzān-ı kerem

6. **bir demde:**
Gazel 246
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir anda.

Beñlerüñ şeh-dānesinden düzilen tesbīḥ-i zülf
Ḳanlu yaşumdan ṣaḳın bir demde mercān olmasun

7. **bir demde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Kısa süre içinde.

Bir demde çarḫuñ ide ṭoḳuz ḳalʿasın güşād
Burc-ı ḳamerde zülfi ḳosa nerdibān-ı müşk

bir demi:

1. **bir demi:**-*i*
Gazel 346
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

bir demin:

1. **bir demin:**-*i, -n, -i*
Murabba 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

bir ġayrı:

1. **bir ġayrı:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir başka.

Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh baña
Ḥarām ola daḫı bir ġayrı secdegāh baña

bir görme:

1. **bir görme:**
Gazel 221
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aynı görmek, eşit tutmak.

Sür ḳapuñdan tek beni bir görme her nā-cins ile
Biñ kez ölmek yig cihānda bir yaramaz addan

bir göz yumup açınca:

1. **bir göz yumup açınca:**-*ınca*
Kaside 8
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Bir göz yumup açıncaya kadar geçen zaman.

Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet degül mi kim
Bir göz yumup açınca olur her kenār laʿl

bir gün:

1. **bir gün:**
Gazel 154
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.

Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü
Gören ṣanur ki sāye-i dīvāruñam senüñ

2. **bir gün:**
Gazel 41
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bir gün, bir zaman.

Bend ü zindāna ṣalar bir gün cihān ehlin tamām
Ṣol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

3. **bir gün:**
Gazel 149
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bir gün, bir zaman.

Tīr-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

4. **bir gün:**
Gazel 161
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir gün, bir zaman.

Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣīl itmişem mihrüñle kim
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

5. **bir gün:**
Gazel 210
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir gün, bir zaman.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram

Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

6. **bir gün:**
Gazel 307
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Bir gün, bir zaman.

Dimedüñ bir gün alayın Aḥmedʾüñ göñlin ele
Kʾayaġa düşmiş durur zülf-i perīşānum gibi

7. **bir gün:**
Gazel 309
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir gün, bir zaman.

Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

8. **bir gün:**
Gazel 327
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bir gün, bir zaman.

Ölmesün bir gün öldürem dir imiş
Yoḳ mıdur bu yalanuñ oranı

9. **bir gün:**
Mesnevi 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir gün, bir zaman.

Ki bir gün ʿālemi seyrān iderdüm
Diyār-ı Rūmda devrān iderdüm

10. **bir gün:**
Kaside 8
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Bir zaman, bir gün.

Bir gün elin ṣunarsa ḳapuñda suʾāl içün
Ferdā-yı ḥaşre dek ṣaça dest-i çenār laʿl

11. **bir gün:**
Gazel 55
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Günün birinde.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

bir gūşesidür:

1. **bir gūşesidür:**-*si, -dür*
Kaside 6
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Bir köşe.

Bir gūşesidür ṣuffasınuñ ṣaḥnı dü kevnüñ
Bir fürcesidür ʿarṣasınuñ sāḥat-i ʿuḳbā

bir gūşesinde:

1. **bir gūşesinde:**-*si, -nde*
Gazel 103
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bir köşe, bir yer.

Ey püser ebkār-ı efkār ile Aḥmed göñlinüñ
Her gice bir gūşesinde biñ meh-i tābān yatur

bir iki:

1. **bir iki:**
Gazel 326
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Birkaç.

Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni
Ayaġa ṣalma yazuḳdur şehā bir iki miskīni

2. **bir iki:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Birkaç, az miktarda, az sayıda.

Ḳanumı ḥalāl eyleyeyin saña gelürseñ
Tābūtumuñ ardınca bir iki ḳadem ey dost

3. **bir iki:**
Gazel 170
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir iki; çok az sayıda, birkaç.

Bir iki gün bu göñül ḫastesin eglemek içün
Künc-i ḥasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

bir iki gün:

1. **bir iki gün:**
Gazel 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir kaç gün, kısa bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılır.

Düşdi durdı ḳomadı yoluma gitmege beni
Egledi bir iki gün gülşen-i kūyuñda şehā

bir ḳadem:

1. **bir ḳadem:**
Gazel 298
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir adım II bir an.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

bir ḳaṭrasıdur:

1. **bir ḳaṭrasıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 215
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Bir damla.

Baḥr-i ḥüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āfitāb
Yā Rab ol ḥüsnüñ ṣenāsın ben nice iḥṣā ḳılam

bir ḳaṭrasın:

1. **bir ḳaṭrasın:**
Gazel 198
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir damla.

Baḥr-i şūra ṣalsañ aġzuñ yarınuñ bir ḳaṭrasın
Şübhesüz şīrīn olurdı yidi deryā dostum

bir ḳaṭre:

1. **bir ḳaṭre:**
Kaside 6
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Bir damla.

Bir ḥabbe durur himmeti
miʿyārına nüh-çarḫ
Bir ḳaṭre durur cūdı yeminde
yedi deryā

bir ḳaṭresi:

1. **bir ḳaṭresi:**-*si*
   Kaside 32
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir damla.

Nigār laʿline hemşīredür meger
engür
Ki mürde-dillere bir ḳaṭresi virür
biñ cān

bir ḳaṭresidür:

1. **bir ḳaṭresidür:**-*si, -dür*
   Mesnevi 3
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir damla. İfade "azıcık, çok az" anlamındadır.

ʿAṭāñ ol deñizdür muḥīṭüʾl-cihāt
Ki bir ḳaṭresidür anuñ kāyināt

bir kez:

1. **bir kez:**
   Gazel 215
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez
varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i
ʿulyā ḳılam

2. **bir kez:**
   Kaside 1
   Mısra: **19**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir defa, bir kerecik, bir defa olsun.

Bir kez murād elin kim uzadursa
ẕeylüñe
Virür düʿāleme yed-i beyżāsı
rūşenā

3. **bir kez:**
   Gazel 288
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir defa, bir kez.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz
biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḥūr ile
ġılmān ḳucmaġa

4. **bir kez:**
   Kaside 12
   Mısra: **60**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir defa olsun, bir kez bile.

Heybetüñden ġaybet idüp bīşede
yatmazdı şīr
Rāh-ı tīġuñ uġrasa bir kez eger
ġāb üstine

bir ḳıla döndi:

1. **bir ḳıla döndi:**
   Gazel 237
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Kıl gibi incecik olmak, zayıflamak; düşkün olmak, mecalsiz kalmak.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān
bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taṣnīf ile bir ḳılla
çalarsın

2. **bir ḳıla döndi:**
   Gazel 250
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Kıl gibi incecik olmak, zayıflamak; düşkün olmak, mecalsiz kalmak.

Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ
ḳaşı hilālinden
Ne endīşe ḳılam daḫı raḳībüñ ḳīl
ü ḳālinden

bir kimse:

1. **bir kimse:**
   Kaside 6
   Mısra: **143**
   Kelime Tipi: **-**
   Herhangi bir kişi, hiç kimse.

ʿAhdüñde fiġān itmedi bir kimse
meger ney
Devrüñde taʿab çekmedi bir
kimse meger yā

2. **bir kimse:**
   Kaside 6
   Mısra: **144**
   Kelime Tipi: **-**
   Herhangi bir kişi, hiç kimse.

ʿAhdüñde fiġān itmedi bir kimse
meger ney
Devrüñde taʿab çekmedi bir
kimse meger yā

3. **bir kimse:**
   Terci-bend 1
   Mısra: **103**
   Kelime Tipi: **-**
   Herhangi bir kişi, hiç kimse.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir
kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā
senüñ gibi

bir kimseye:

1. **bir kimseye:**-*ye*
   Gazel 206
   Mısra: **31**
   Kelime Tipi: **-**
   Herhangi bir kimse.

Ḳaçdı Aḥmed ḥışm-ı çeşmüñden
velī bir kimseye
Sāye-i zülfüñden özge ilticāsın
bilmedüm

bir laḥẓa:

1. **bir laḥẓa:**
   Gazel 101
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper
cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile
ḫançerden ṭolar

2. **bir laḥẓa:**
   Gazel 197
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Tīġ-ı cevrüñ irmese bir dem
göñül bulmaz feraḥ
Tīr-i ġamzeñ görmesem bir laḥẓa
ḳalmaz rāḥatum

3. **bir laḥẓa:**
   Gazel 227
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir an.

Gül gibi rāz açup güler her dem
hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir
laḥẓa ben dil-teng içün

4. **bir laḥẓa:**
   Gazel 55

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Ayaġuñ tozına bir laḥẓa yüzüm sürmek içün
Nice yıl yil gibi yoluñda yilem gibi gelür

bir laḥzada:

1. **bir laḥẓada:**-*da*
Gazel 243
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

bir loḳma:

1. **bir loḳma:**
Gazel 232
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bir parça, çok az.

Virürdi şifā cān u göñül şayrulığına
Bir loḳma kebāb olsa raḳībüñ cigerinden

bir loḳma vü bir ḫırḳa:

1. **bir loḳma vü bir ḫırḳa:**
Müfret 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dervişçe yetinmek, az şeyle geçinmek, çok malda gözü olmamak.

Dil zülf-i siyāhında ġam yimege ḳāniʿdür
Dervīşe hemān besdür bir loḳma vü bir ḫırḳa

bir naẓar:

1. **bir naẓar:**
Kaside 22
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Bir an (olsun), bir kerecik.

Ẕihnüñ şafāsı bir naẓar eylerse terbiyet
Esrār-ı ġaybı yek-ser ide āşikār āb

2. **bir naẓar:**
Gazel 36
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bir bakış, bir an (olsun), bir kerecik.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

3. **bir naẓar:**
Gazel 174
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bir an (olsun), bir kerecik.

Zülfi şehbāzına ḳaḳdurmaġa ol şayyād-ı dil
Bir naẓar murġına ṭaḳdı kirpügümden perr ü bāl

bir naẓarda:

1. **bir naẓarda:**
Gazel 309
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir anda, hemen, derhal.

Bir naẓarda göñlin alduñ ben ġarīb üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

2. **bir naẓarda:**
Gazel 267
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir bakışta, hemen, derhal.

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẓarda biñ ḳara ṭopraġı ḫāṣṣ iksīr ide

bir nefes:

1. **bir nefes:**
Gazel 35
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur ʿāşıḳa
Zāġ ile hem-ṣoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

2. **bir nefes:**
Gazel 49
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Ger hem-dem olsa zülfüñ ile bir nefes ṣabā
ʿīsā gibi ʿiẓām-ı remīme revān virür

3. **bir nefes:**
Gazel 238
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle şoruşalum
Gel ey perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

4. **bir nefes:**
Müfret 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Cān viren her nefesde biñ ola
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

5. **bir nefes:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ıraḫ
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ıraḫ

6. **bir nefes:**
Gazel 194
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Tāc-ı Ḫusrevden geçerdüm görse idüm bir nefes
Ḳullaruñla dergeh-i ʿālīde der-bān olduġum

7. **bir nefes:**
Gazel 195
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Bendeñem biñ cān ile ölince līkin bir nefes
Bend-i ġamdan beni āzād eyle ḳurbān olduġum

8. **bir nefes:**
Gazel 207
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Bir nefes sensüz oluruz dir idük
Cānsuz olmaz imiş nefes
nʾidelüm

9. **bir nefes:**
Gazel 190
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Ḥāṣıl iderdüñ dü ʿālemde
murādın Aḥmedʾüñ
Bir nefes diseñ ki ol ümmīd-
vārumdur benüm

10. **bir nefes:**
Gazel 207
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Cān virür her nefesde biñ ölüye
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

11. **bir nefes:**
Gazel 81
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir an.

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes
ey ḥaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i
tīmāruñ gelür

bir olasın:

1. **bir olasın:**-*a, -sın*
Gazel 222
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Eş, denk olmak; birlikte olmak.

Çü heft iḳlīm-i ḥüsn içre şeh-i
Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir
olasın sen

bir olup:

1. **bir olup:**-*up*
Gazel 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir olmak, bir araya gelmek, iş birliği yapmak.

Aġladuġumca ben ol şūḫ-ı sitem-
kār güler
Bir olup düşman ile her nefes
oynar güler

bir pāre:

1. **bir pāre:**
Gazel 181
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Biraz, birazcık.

Āvāraların fitne ile pāreye şalup
Meh-pāremüz eglenmedi bir pāre
ne müşkil

bir sāʿat:

1. **bir sāʿat:**
Gazel 270
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bir saat. ll Bir süre, bir an.

Bir sāʿat olmaz idüm sen meh-
liḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ firāḳı irişdi iki aya

bir şemme:

1. **bir şemme:**
Gazel 210
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Ar.) Bir kez koklayacak kadar.

Şām-ı zülfüñde meşām-ı cānuma
bir şemme bū
Kārbān-ı bād-ı şubḥa armaġan
ışmarlaram

bir yerde:

1. **bir yerde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Bir yer, herhangi bir yer.

Maḥşūşdur müferriḥ-i ḫāk-i
derüñe kim
Bir yerde vire ḫāṣıyet-i zaʿferānı
müşk

bir yirde:

1. **bir yirde:**-*de*
Kaside 22
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
(ikisi de) aynı yerde, beraber.

ʿAdlüñ zamānesinde ruḫı gibi
dilberüñ
Bir yirde āteş ile ḳılupdur ḳarār
āb

2. **bir yirde:**
Gazel 187
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir yer, herhangi bir yer.

Cismümi bād-ı firāḳuñ düşürüp
yapraḳ gibi
Gezdürür ṣaḥrāları bir yirde
itdürmez muḳīm

bir zerre:

1. **bir ẕerre:**
Gazel 289
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Zerre kadar, bir parça, çok az.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil
oldı ol daḫı
Bilmezem toḫm-ı kīne ne zevāl
oldı yine

2. **bir ẕerre:**
Müfret 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Birazcık, çok az.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil
oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne
zevāl oldı yine

3. **bir ẕerre:**
Mesnevi 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Zerre kadar: Ufacık, çok az miktarda.

Beşer ṣūretinde bu bir ẕerre ḫāk
Ne zehre kʾide medḥ-i Yezdān-ı
pāk

bıraġ-:

1. **bıraġur:**-*ur*
Kaside 31
Mısra: **46**
Bırakmak, terk etmek.

Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben
anı
ʿŪdın bıraġur Bārbed u çengi
Nigīsā

bī-raḥm:

1. **bī-raḥm:**
Gazel 246
Mısra: **4**
Acımasız, merhametsiz.

Bir söz ile göñlüm alduñ ṣoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

2. **bī-raḥm:**
Gazel 48
Mısra: **2**
Acımasız, merhametsiz (sevgili).

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

biraz:

1. **biraz:**
Nazm 14
Mısra: **1**
Az miktarda; kısa bir süre için.

Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum
Neden yıḳıldı bu serv-i revānı aġlayalum

biri:

1. **birinüñ:**-*nüñ*
Nazm 37
Mısra: **3**
"Bir tanesi, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

2. **birini:**-*n, -i*
Gazel 310
Mısra: **11**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Bir ḳadem cāna başam iki cihāna birini
Ḫūb olur ʿışḳ ṭarīḳında bu reftār daḫı

3. **birisi:**-*si*
Kaside 6
Mısra: **14**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Düşmiş yapılurken göge ṣaḥnuñdan iki ḫışt
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

4. **birin:**-*n*
Kaside 24
Mısra: **10**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Meydān içinde ġamzesi atduġı oḳlaruñ
Birin yire düşürmedi zī şūḫ-ı fitne-kār

5. **biri:**
Terci-bend 1
Mısra: **38**
"Bir diğeri, bir tanesi" anlamlarında kullanılan belgisiz zamir.

Āl-i Muḥammede ṣalavātı çoġ eyle kim
Biri Emīr Efendidür āli Muḥammedüñ

6. **biri:**
Gazel 38
Mısra: **10**
"Bir tanesi" anlamına gelen belgisiz zamir.

ʿĀşıḳ u maʿşūḳa beñzer āsumān ile zemīn
Kim biri aġladuġınca birisi ḫandān olur

7. **birisi:**-*si*
Gazel 38
Mısra: **10**
"Bir tanesi" anlamında belgisiz zamir II bir tanesi de, diğeri de.

ʿĀşıḳ u maʿşūḳa beñzer āsumān ile zemīn
Kim biri aġladuġınca birisi ḫandān olur

bī-riyā:

1. **bī-riyāyam:**-*yam*
Gazel 210
Mısra: **7**
Riyasız, yalansız.

Bī-riyāyam rāyum oldur kim revā görseñ revān
Rūyuña yārā revānum rāyegān ışmarlaram

birkaç:

1. **birḳaç:**
Mesnevi 3
Mısra: **74**
Birkaç, belgisiz sıfat.

Ḳonuḳluḳ Ḥaḳuñdur ḳonuḳdur Resūl
Edebsüzlük itdiyse birḳaç fużūl

2. **birḳaç:**
Gazel 295
Mısra: **10**
"Bir iki, az sayıda" anlamlarında belgisiz sıfat.

Aḥmed ġazeliyyātına öykünmege bülbül
Birḳaç kelimāt itdi ki ġonca güle yazdı

3. **birḳaç:**
Nazm 16
Mısra: **4**
"Bir iki, az sayıda" anlamlarında belgisiz sıfat.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

4. **birḳaç:**
Gazel 34
Mısra: **8**
"Birkaç" belgisiz sıfat.

Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

birle:

1. **birle:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
"Birlikte, beraber" anlamında edat.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i

bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

2. **birle:**
Gazel 256
Mısra: **6**
"Birlikte, beraber" anlamında edat.

Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekʾoldı ġarḳ-ı āb
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

birlig:

1. **birligi:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **6**
Allah'ın birliği.

Heyhāt ḳanı ṭavḳ-ı beşerde mecāl-i nuṭḳ
Ḫālıḳ saña çü birligi ile ider senā

biryān:

1. **biryān:**
Gazel 61
Mısra: **10**
Kebap. II Âşığın aşk ateşiyle yanmış, acı içinde kalmış gönlü.

Gözüñ ser-mesti alur sīneden dil
Yanar tennūrdan biryān uġurlar

biryāncı:

1. **biryāncı:**
Gazel 334
Mısra: **4**
Büryan yapan veya satan kimse. II Sevgili.

Yandı tennūr-ı ġamda cān u ciger
Bir naẓar eyleseydi biryāncı

2. **biryāncı:**
Nazm 37
Mısra: **1**
Büryan yapan veya satan kimse. II Sevgili.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

bī-saʿādet:

1. **bī-saʿādetdür:**-*dür*
Gazel 28
Mısra: **4**
Mutsuz, bedbaht.

İşiginden ayrılanuñ gökde yoḳdur yılduzı
Bī-saʿādetdür olan şāh-ı cihānından ıraḳ

bī-ṣabr:

1. **bī-ṣabr:**
Gazel 181
Mısra: **11**
Sabırsız.

Bī-ṣabr u ḳarār oldı ṣaçuñda dil-i Aḥmed
Ḳalmaḳ yalıñuz gicede bīmāra ne müşkil

bī-ṣafā:

1. **bī-ṣafā:**
Gazel 84
Mısra: **8**
Mutsuz, üzgün, huzursuz, neşesiz.

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-ṣafā sefer

bī-ṣarāb:

1. **bī-ṣarāb:**
Gazel 176
Mısra: **6**
Şarapsız.

Yüzüñ gören ṭudaġuña germ olmasun mı kim
Düşmez bahār ṣoḥbetine bī-ṣarāb gül

bisāt:

1. **bisāṭında:**-*ın, -da*
Gazel 89
Mısra: **3**
Döşeme, kilim, halı.

Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

2. **bisāṭ:**
Terci-bend 1
Mısra: **67**
Halı, kilim, keçe, minder gibi yere yayılan şey, yaygı.

Ceddüñ bisāṭ ṣaldı sarāy-ı nübüvvete
Ādem çekerken āb u gil içinde erbaʿīn

bisāt-ı ḥüsnüñüñ:

1. **bisāṭ-ı ḥüsnüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 199
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kilimi.

Ruḫlaruñ üstinde budur zülfüñüñ kej-revligi
Kim bisāṭ-ı ḥüsnüñüñ ferzānesidür dostum

bisāt-ı zemīnde:

1. **bisāṭ-ı zemīnde:**-*de*
Kaside 21
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Zemin örtüsü. II Yeryüzü.

Çün bisāṭ-ı zemīnde ʿadlüñ elin
Bāsiṭüʾl-emni veʾl-amān bulduñ

bīşe:

1. **bīşede:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **59**
Orman, sazlık, meşelik.

Heybetüñden ġaybet idüp bīşede yatmazdı şīr
Rāh-ı tīġuñ uġrasa bir kez eger ġāb üstine

bī-sebāt:

1. **bī-şebāt:**
Nazm 7
Mısra: **3**
Değişken, kararsız. II Geçici, fânî.

Dāyim kerīm mālı gibi bī-şebāt olup
Her dem leʾīm ʿahdi gibi bī-ḳarārsın

bīşe-i gerdūnda:

1. **bīşe-i gerdūnda:**-*da*
Kaside 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin ormanı.

Meger ki bīşe-i gerdūnda gördi zerrīn şīr
Ki sebzezār-ı zümürrüdde ḳaçdı sīmīn reng

bī-ser ü bī-pā:

1. **bī-ser ü bī-pā:**
Kaside 6
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Başsız ve ayaksız.

Ol serv-i dil-ārāya hevādār durur āb
Kim düşdi bu ḳaṣr ayaġına bī-ser ü bī-pā

2. **bī-ser ü bī-pā:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sefil ve perişan.

Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben bī-ser ü bī-pā ġarīb

bī-ser ü bī-pāy:

1. **bī-ser ü bī-pāy:**
Murabba 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sefil ve perişan.

Gül yüzüñde göreli zülf-i semen-sāy göñül
Ḳuru sevdāda yiler bī-ser ü bī-pāy göñül

bī-ser ü pā:

1. **bī-ser ü pā:**
Terci-bend 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Perişan, dağınık.

Seyr ider serv bāġı bī-ser ü pā
Aġdı başına çün hevā-yı ṣabā

bī-ser ü pālar:

1. **bī-ser ü pālar:**-*lar*
Gazel 106
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Başsız ve ayaksız II Perişan.

El uzunluġın idüp laʿline şunmış zülfi
El uzatduġı aña bī-ser ü pālar niçe bir

bī-ser ü pālarda:

1. **bī-ser ü pālarda:**-*lar, -da*
Gazel 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Başsız ve ayaksız. II Sefil ve perişan.

Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ
Kim oldı bī-ser ü pālarda bu ḳadar güstāḫ

bī-ser ü sāmān:

1. **bī-ser ü sāmān:**
Gazel 58
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Varlıksız, akılsız.

Aḥmed düşer ḳalem gibi sevdā-yı zülfüñe
Kim ilden ile bī-ser ü sāmān olup gider

2. **bī-ser ü sāmān:**
Gazel 75
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sefil ve perişan.

Ser ü sāmān gider ol deñlü ṣaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

bismiʾllahiʾr-raḥmaniʾr-raḥīm:

1. **bismiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥīm:**
Mesnevi 1
Mısra: **1**
Rahman ve rahim olan Allah'ın adı ile.

Bismiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥīm
Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadīm

bister:

1. **bisteri:**-*i*
Gazel 68
Mısra: **8**
Yatak, döşek.

Düşdi zülfüñden ḳara yaşlu benefşe lā cerem
Bisteri ḫāk-i siyeh bālīni ṣaḥrā sengidür

2. **bister:**
Gazel 99
Mısra: **4**
Yatak, döşek.

Dil marīżın ṣor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

3. **bister:**
Kaside 7
Mısra: **108**
Yatak, döşek.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

4. **bister:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Yatak, döşek.

Ṭāliʿ-i mesʿūda irmiş devletüñde kʾeylemiş
Māhı bālīn mihri bister kākül-i müşkīn-i dost

bister-i hecrümde:

1. **bister-i hecrümde:**
Gazel 293
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık yastığı.

Didi bunuñ gibi düş göstermez Aḥmed kimseye
Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nā-sāz uyḫusı

bister-i nesrīn:

1. **bister-i nesrīn:**
Gazel 11
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Nesrin yatağı.

Ḫāli sulṭān-ı Ḥabeşdür zülfi ferrāşı aña
ʿAnberīn çāder ṭutupdur bister-i nesrīn şalup

bister-i nesrīnde:

1. **bister-i nesrīnde:**-*de*
Gazel 46
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Nesrin yatağı.

Bister-i nesrīnde yatan gül ne bilsün ḥālini
Bülbül-i şūrīdenüñ kim ḫārdan bālīni var

bī-şumār:

1. **bī-şumār:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Far. Sayısız, hesaba gelmez.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

2. **bī-şumār:**
Kaside 22
Mısra: **16**
Sayısız, hesaba gelmez; çok, fazla.

Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i dīdeden
Şāha şikāyete gidiyor bī-şumār āb

bī-şumār ola:

1. **bī-şumār ola:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Sınırsız olmak, çok olmak.

Yā Rab çü sözi menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur
Ḫıżr-ı zamāne gibi ola ʿömri bī-şumār

2. **bī-şumār ola:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **240**
Kelime Tipi: **-**
Sınırsız olmak, çok olmak.

Sikender gibi var çü bendeñ hezār
Ḫıżır gibi ʿömrüñ ola bī-şumār

bit-:

1. **bitdi:**-*di*
Gazel 207
Mısra: **16**
Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Ḳatı göñlüñe düşdi mihr-i raḳīb
Bitdi ḫārāda ḫār u ḫas nʾidelüm

2. **biter:**-*er*
Mesnevi 3
Mısra: **196**
Bitmek, yetişmek.

Dem-i ḫulḳuñ eylerse nāra güẕer
Cehennemde nesrīn-i cennet biter

3. **bitmiş:**-*miş*
Gazel 153
Mısra: **6**
Bitki, tüy, saç vb. şeylerin çıkması.

ʿAnberīne olmaġ için nev-ʿarūs-ı ḫüsnüñe
Serv-i nāz üstinde bitmiş kākülüñ vardur senüñ

4. **bite:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **37**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

Ṣaḥrāda dāne yirine dür-dāneler bite
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

5. **biter:**-*er*
Gazel 172
Mısra: **5**
Bitmek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Ḫāk-i ḫuşk üzre benefşe biter ü sünbül-i ter
Ṣalsa ey serv-i revān sāyesini zülf-i ḫamuñ

6. **biter:**-*er*
Gazel 192
Mısra: **18**
Bitmek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

7. **biter:**-*er*
Gazel 263
Mısra: **4**
Bitmek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Ne sünbüldür şaçuñ kim sāyesinde
Biter miskīn giyāhlar tāze tāze

8. **biter:**-*er*
Gazel 322
Mısra: **7**
Bitki, tüy, saç gibi şeyler çıkıp yetişmek; beklenmedik zamanda ortaya çıkmak.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

bit:

1. **bitmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 32
Mısra: **5**
Ortaya çıkmak, yetişmek.

Bāġ-ı cihānda bitmeye ey naḫl-i fitne-bār
Şīrīn lebüñ gibi daḫı ḫurmā-yı ter leẕīẕ

2. **biten:**-*en*
Gazel 5
Mısra: **6**
Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Diyār-ı yārı ḳoyup seyr-i sebzezār itsem
Çemende dil uzadur her biten giyāh baña

3. **bitmiş:**-*miş*
Gazel 153
Mısra: **1**
Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

4. **bitmedi:**-*me, -di*
Gazel 303
Mısra: **1**

Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

5. **biterdi:**-*er, -di*
Mesnevi 4
Mısra: **35**
Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Ki āteşden biterdi sünbül-i ter
Ki ol sünbüllerin ḫāk itdi yek-ser

6. **bitmedin:**-*me, -din*
Nazm 6
Mısra: **4**
Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak.

Bahār-ı ḥüsn iken bāġ-ı ruḫında
Benefşe bitmedin bozıldı dirler

7. **biten:**-*en*
Gazel 213
Mısra: **12**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

Yā āb-ı luṭf-ı ʿiẕārın mı yā kenārında
Leṭāfet ile biten sebze-zārı mı diyelüm

8. **bitürmez:**-*ür, -mez*
Kaside 29
Mısra: **6**
Bitki, ağaç vb. canlıların yeşerip büyümesi.

Siḥr eylemese zülfi ʿiẕārında ḥabībüñ
Bitürmez idi āteş-i ruḫsārı benefşe

9. **bitürdi:**-*ür, -di*
Kaside 24
Mısra: **46**
Büyütmek, yetiştirmek,.

Sāḳī piyāle şun ki bu ʿīdüñ şafāsına
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

10. **bite:**-*e*
Kaside 16
Mısra: **43**
Büyümek, yetişmek, ortaya çıkmak. II Yazılmak, kaleme alınmak.

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

11. **biter:**-*er*
Nazm 16
Mısra: **3**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek. || Ortaya çıkmak, hâsıl olmak.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

12. **bitdi:**-*di*
Gazel 290
Mısra: **7**
Büyümek, ortaya çıkmak, yetişmek.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

13. **bitdi:**-*di*
Kaside 31
Mısra: **11**
Belirmek, ortaya çıkmak.

Ṭıfl-ı çemenüñ bitdi ʿiẕārında ḫaṭ-ı sebz
Süd virür iken dāye-i ebr-i çemen-ārā

bī-tāb olur:

1. **bī-tāb olur:**-*ur*
Gazel 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Çok yorulmak, bitkin duruma gelmek, gücü kalmamak.

Serd şeklinden raḳībüñ cān u dil bī-tāb olur
Bu şitānuñ āteşi ancaḳ ruḥ-ı aḥbāb olur

bī-ṭāliʿ:

1. **bī-ṭāliʿ:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
Bahtsız, kısmetsiz, şanssız.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

bī-tekellüf:

1. **bī-tekellüf:**
Nazm 2
Mısra: **7**
(Ar.) Zahmetsiz, sıkıntısız, doğal olarak.

Gelür medḥüñ ʿarūsı bī-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

biter:

1. **biter:**
Kaside 16
Mısra: **9**
Bitmek, yetişmek, olmak.

Yine cūduñla biter verd-i gülistān-ı ʿaṭā
Yine sözüñle olur mīve-i bostān-ı kerem

bitit:

1. **bitit:**
Kaside 17
Mısra: **26**
Takdir etmek, nasip etmek, (kader) yazmak.

Dil-i efgārumuzı çün ṭaġıdur kākül-i dost
Yā Rab ol zülfe bitit sen bu dil-ifgārluġı

bitmiş:

1. **bitmiş:**
Gazel 147
Mısra: **10**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek || Belirmek, ortaya çıkmak. (Ayva tüyleri bağlamında).

Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna līkin servde
Sīb-i sīmīn üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

bitür-:

1. **bitürür:**-*ür*
Kaside 22
Mısra: **75**
(Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkartmak, yeşertmek, yetiştirmek, büyütmek.

Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzigār āb

bitür:

1. **bitürdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **10**
Ortaya çıkarmak, oluşturmak, hasıl etmek.

Ṣuvardı bāġ-ı cihānı seḫāsı ebri ile
Yemiş yerine cevāhir bitürdi şāḫ-ı nihāl

2. **bitürür:**-*ür*
Kaside 8
Mısra: **20**
Ortaya çıkarmak, yetiştirmek, büyütmek.

Deryā-yı laʿle zevraḳ-ı zer ṣal bu demde kim
Gevher ṣaçar havā bitürür ḫāksār laʿl

3. **bitürdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **26**
Ortaya çıkarmak, yetiştirmek, büyütmek.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

4. **bitüre:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **110**
Ortaya çıkarmak, yetiştirmek, büyütmek.

Luṭfuñ zülāli sebz ide dünyā çemenlerin
ʿĀlemde nice kim bitüre sebzezār āb

5. **bitürdi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **1**
Ortaya çıkarmak, yetiştirmek, büyütmek.

Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

bī-vefā:

1. **bī-vefāya:**-*ya*
Gazel 285
Mısra: **7**
Far. Vefasız, sözünde, muhabbetinde sebatı olmayan adam (sevgili bağlamında).

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

2. **bī-vefā:**
Gazel 119
Mısra: **1**
Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen kimse.

Terk eylemez cefāların ol bī-vefā henüz
Bīgāne oldı idimezem āşinā henūz

3. **bī-vefā:**
Gazel 168
Mısra: **1**
Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen kimse.

Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük
Göñül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

4. **bī-vefā:**
Gazel 168
Mısra: **4**
Vefası olmayan, sevgisinde, dostluğunda sebat göstermeyen kimse.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz ṣanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

bī-yār:

1. **bī-yār:**
Gazel 102
Mısra: **4**
Dostsuz, sevgilisiz.

Āh kim ol cāme-i ḫʷāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

biz:

1. **bizi:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **92**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri.

İletme cenābuña aʿmā bizi
Açup ʿaybumuz itme rüsvā bizi

2. **bizi:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **95**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri.

Bizi nār-ı ḳahruñdan āzād ḳıl
Maḳāmātumuz cennet-ābād ḳıl

3. **bizi:**--*i*
Gazel 96
Mısra: **10**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Cān feraḥdan raḳṣ urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşīr-i bürrān baġlanur

4. **bizde:**-*de*
Gazel 225
Mısra: **2**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Çün dehānuñ sırrını ṣordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

5. **bize:**--*e*
Kaside 13
Mısra: **21**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

6. **bizde:**-*de*
Kıt'a 1
Mısra: **29**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

7. **bize:**-*-e*
Mesnevi 3
Mısra: **84**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Çü ʿafvuña ṭayanduḳ itdük günāh
Yine ʿafvuñ olsun bize ʿöẕr-ḫᵛāh

8. **bizi:**-*-i*
Mesnevi 3
Mısra: **88**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Ġam-ı māsivādan bizi dūr ḳıl
Dili şemʿ-i mihrüñle pür-nūr ḳıl

9. **bizi:**-*-i*
Mesnevi 3
Mısra: **91**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

İletme cenābuña aʿmā bizi
Açup ʿaybumuz itme rüsvā bizi

10. **biz:**
Nazm 1
Mısra: **5**
"Biz" birinci çokluk şahıs zamiri.

Faẕl-ı ʿÖmereyne ḳāyilüz biz
Kim mesʾele-i kelāmumuzdur

11. **bizden:**-*den*
Gazel 104
Mısra: **9**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri.

Müddeʿī bizden nice nām u nişāndur ṣorduġuñ
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

12. **bize:**-*e*
Mesnevi 3
Mısra: **64**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri .

Seferden ki geldüñ getürdüñ hemān
Ḥaḳuñ raḥmetini bize armaġan

13. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 77
Mısra: **7**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamir II Âşıklar.

Dürüst itdi bizümle gerçi ʿahdi
Velī ḳorḳum bu kim peymān-şikendür

14. **bizi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **17**
"Bir" birinci çokluk şahıs zamiri.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

15. **bizden:**-*den*
Gazel 142
Mısra: **12**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Ol māh ehremenlere ʿarż-ı cemāl idüp
Bizden özin perī gibi pinhān ider dirīġ

16. **bize:**-*e*
Gazel 152
Mısra: **7**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Sāḳiyā ṣun bezm-i ḫüsnüñden lebüñ cāmın bize
Kim benefşeyle müzeyyendür gülistānuñ senüñ

17. **bize:**-*e*
Gazel 173
Mısra: **5**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Bize geldükce vefā cāmını ġayrıya ṣunar
Dāyimā ʿaksinedür devri bu çarḫ-ı dūnuñ

18. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 174
Mısra: **1**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

19. **bizi:**-*i*
Gazel 207
Mısra: **6**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Cān virür her nefesde biñ ölüye
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

20. **biz:**
Gazel 213
Mısra: **13**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Viṣāle vaʿde virür ġamzeñ aña biz inanup
Ḳabūl-i mestüñ olur iʿtibārı mı diyelüm

21. **biz:**
Gazel 213
Mısra: **15**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Göñülde sūzen-i ġam var uṣanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

22. **bize:**-*e*
Gazel 219
Mısra: **5**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Aġzı ṣıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

23. **biz:**
Gazel 227
Mısra: **12**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

24. **bizi:**-*i*
Gazel 227
Mısra: **11**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

25. **bize:**-*e*
Gazel 233
Mısra: **7**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm bārī şehrüñden

26. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 238
Mısra: **7**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle şoruşalum
Gel ey perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

27. **bizümle:**-*üm, -le*
Gazel 241
Mısra: **2**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

28. **bize:**-*e*
Gazel 245
Mısra: **5**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Ey nigāruñ manṭıḳ-ı şīrīni cān virdüñ bize
Yā Mesīḥisin zamānuñ yā aña hem-zādsın

29. **bize:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **10**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Görinmez oldı ol maḥrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

30. **biz:**
Gazel 264
Mısra: **9**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

31. **bizi:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **9**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

32. **bizi:**-*i*
Gazel 269
Mısra: **2**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

33. **bize:**-*e*
Gazel 283
Mısra: **1**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Ḫışmını kem ḳılmasun ol çeşm-i şehlālar bize
Arta dursun ġuṣṣa-i zülf-i semen-sālar bize

34. **bize:**-*e*
Gazel 283
Mısra: **2**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Ḫışmını kem ḳılmasun ol çeşm-i şehlālar bize
Arta dursun ġuṣṣa-i zülf-i semen-sālar bize

35. **bize:**-*e*
Gazel 283
Mısra: **4**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Zülf-i müşkīnüñ hevāsıyla cigerler yaḳmaġa
Hem-dem oldı her nefes āhū-yı ṣaḥrālar bize

36. **bize:**-*e*
Gazel 283
Mısra: **6**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫᶜāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

37. **bize:**-*e*
Gazel 283
Mısra: **8**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

İreli deryā ḳulaġına gözümüñ yaşları
Acıyup yaşlar dökerler cümle deryālar bize

38. **bize:**-*e*
Gazel 283
Mısra: **10**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Zülfüñe öykündügin ʿanber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

39. **bize:**-*e*
Gazel 283
Mısra: **12**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

40. **bize:**-*e*
Gazel 283
Mısra: **14**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Gül yüzüñ şevḳıyla görüp Aḥmedʾüñ nālişlerin
Raḥm idüp feryād ider murġ-ı ḫoş-āvālar bize

41. **biz:**
Gazel 287
Mısra: **12**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Yāra şīrīn sözinüñ sırrını ṣordun didi kim
Biz şeker ṭoldururuz sözde nemekdānumuza

42. **bizüm:**-*üm*
Gazel 287
Mısra: **2**

"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Müddeʿī maḥrem olup meclis-i cānānumuza
Zehr-i ḳahrın içürür dehr bizüm cānumuza

43. **bizüm:**-*üm*
Gazel 305
Mısra: **17**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Devr elinden nice bir ṭopraġ olalum çün bizüm
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

44. **bize:**-*e*
Gazel 308
Mısra: **7**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-ẕeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

45. **bizden:**-*den*
Gazel 320
Mısra: **11**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

46. **bize:**-*e*
Gazel 326
Mısra: **10**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Egerçi mürdeyi ʿĪsā dirildürmiş duʿā ile
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şīrīni

47. **bize:**-*e*
Gazel 347
Mısra: **1**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna neyiki

48. **bize:**-*e*
Gazel 347
Mısra: **8**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā neyiki

49. **bizi:**-*i*
Müfret 23
Mısra: **2**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Cān viren her nefesde biñ ola
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

50. **bize:**-*e*
Murabba 1
Mısra: **18**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirīġ
Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitem-kār dirīġ

51. **bizi:**-*i*
Murabba 1
Mısra: **9**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā nʾidelüm
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-sā nʾidelüm

52. **bizi:**-*i*
Murabba 1
Mısra: **11**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri. II Âşık.

Ḳul idinmezdi güzeller bizi illā nʾidelüm
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

53. **biz:**
Gazel 121
Mısra: **1**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri.

Biz kim ol dilsitānsuz olımazuz
Ḳuru cismüz ki cānsuz olımazuz

54. **biz:**
Gazel 121
Mısra: **4**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri.

Ḳaşı nūnıyla ḳāmeti elifin
Gördük ayruḳ biz ansuz olımazuz

55. **biz:**
Gazel 121
Mısra: **10**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri.

Virdügi-yʾçün lebüñ nişānını mey
Biz mey-i erġavānsuz olımazuz

56. **biz:**
Gazel 121
Mısra: **12**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri.

Gördi ol serv eşkümi didi kim
Biz bu āb-ı revānsuz olımazuz

57. **biz:**
Gazel 121
Mısra: **13**
"Ben" anlamında birinci çokluk şahıs zamiri.

Biz güzellersüz olmazuz Aḥmed
Bülbülüz gülsitānsuz olımazuz

58. **bize:**-*e*
Gazel 118
Mısra: **7**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri.

Naḳd-i cevrinden veẕāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henüz

59. **bize:**-*e*
Terci-bend 1
Mısra: **76**
"Biz" birinci çoğul şahıs zamiri.

Maḥbūb-ı Ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan
Devlet bize maḥabbetüñ olmış şehā hemīn

60. **bize:**-*e*
Gazel 348
Mısra: **6**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri, şâir. II İnsanlar, âşıklar.

İşigümde itlerümüñ ḫıdmetin itsün dirmiş
Ḳaṣd-ı şāhuñ bize bu luṭf u keremden ne-y-iki

61. **bizi:**-*i*
Gazel 330
Mısra: **11**
"Ben" anlamında birinci çoğul şahıs zamiri; şâir. II Âşıklar.

Bizi yoldan çıḳarma ey zāhid
Bilmezüz şanma kendü rāhumuzı

bī-zaḥmet-i ḫār:

1. **bī-zaḥmet-i ḫār:**
Gazel 240
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntı ve eziyet vermeyen diken II cefasız sefa.

ʿĀrıżı ḫaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
Ey gül-i ter ṣoḥbetin bī-zaḥmet-i ḫār isteyen

bīzār:

1. **bīzār:**
Gazel 205
Mısra: **8**
Bıkmış, usanmış, bezgin.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bīzār olmışam

bīzār ider:

1. **bīzār ider:**
Gazel 297
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bıktırmak, usandırmak II Tedirgin etmek.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḫālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fīʾl-ḥāl anı

bīzār olma:

1. **bīzār olma:**-*ma*
Gazel 178
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bıkmak, usanmak; rahatsız olmak.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

bīzār olur:

1. **bīzār olur:**-*ur*
Gazel 53
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bıkmak, usanmak; rahatsız olmak.

Beni bī-zer görüp bīzār olur yār
Anuñʾçün ġayr ile bāzārı yigdür

bīzārluġ:

1. **bīzārluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **12**
Bıkkınlık, bezginlik.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

bī-zer:

1. **bī-zer:**
Gazel 53
Mısra: **7**
Parasız.

Beni bī-zer görüp bīzār olur yār
Anuñʾçün ġayr ile bāzārı yigdür

2. **bī-zer:**
Nazm 33
Mısra: **2**
Parasız.

Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme
Bī-zer ü bī-zūrlara böyle bāzār eyleme

bī-zūr:

1. **bī-zūrlara:**
Nazm 33
Mısra: **2**
Güçsüz, zayıf.

Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme
Bī-zer ü bī-zūrlara böyle bāzār eyleme

borçlu çıḳar:

1. **borçlu çıḳar:**-*ar*
Gazel 173
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Borçlu duruma düşmek.

Būsem aldı diyü borçlu çıḳar Ahmedī yār
Cānın alsun nesi var ancılayın Mecnūnuñ

boşal:

1. **boşaldur:**-*dur*
Kaside 25
Mısra: **16**
Boş duruma getirmek.

Ṭoldurup nʾeyler ruḥuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

bostān:

1. **bostāna:**-*a*
Gazel 130
Mısra: **13**
Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

2. **bostānuñ:**-*uñ*
Gazel 151
Mısra: **2**
Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.

ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ
Terbiyetle eyledüñ ben ḫāki bostānuñ senüñ

3. **bostānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **18**
Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.

Vʾey cemālüñ sāyebānı şehper-i Rūḥuʾl-emīn

ʿAks-i ḥüsnüñden cihān yüzi cinān bostānıdur

4. **bostān:**
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Bahçe. II 1. beyitteki rûh ile ilgi kurularak "yanağa" atıf yapılmaktadır.

Ben ol ḥākem ki ebr-i şefḳatüñle
Vücūdum mülkini bostān idersin

5. **bostān:**
Gazel 3
Mısra: **14**
Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.

Sözde ʿuşşāḳı muḥayyer eyle dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

6. **bostānda:**-*da*
Gazel 290
Mısra: **8**
Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

7. **bostānda:**-*da*
Gazel 303
Mısra: **2**
Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

8. **bostānda:**-*da*
Gazel 334
Mısra: **9**
Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.

Serv-ḳaddüñ göreydi bostānda
Gül budaġın mı ḳırdı bostāncı

9. **bostānda:**-*da*
Kaside 19
Mısra: **4**
Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.

Açdı ʿanber ḥoḳḳasın şaḥrāda ʿaṭṭār-ı ṣabā
Düzdi rengīn cāmesin bostānda bezzāz-ı zemīn

10. **bostān:**
Kaside 32
Mısra: **2**
Çiçek ve ağaç yetiştirilen yer, bahçe.

Sepīde-dem ki ḳadem başdı bāġa bād-ı ḫazān
Döşedi aṭlas-ı zer-beft ayaġına bostān

11. **bostān:**
Gazel 332
Mısra: **12**
Bahçe.

Yigitligüm çaġında beni pīr ider dirīġ
Bostān çiçekleri gibi oġlan didükleri

bostāncı:

1. **bostāncı:**
Gazel 334
Mısra: **10**
Bostanda sebze yetiştiren kimse.

Serv-ḳaddüñ göreydi bostānda
Gül budaġın mı ḳırdı bostāncı

bostāncʾoġlı:

1. **bostāncʾoġlıdur:**-*dur*
Nazm 31
Mısra: **5**
Bostancıoğlu, özel isim.

Didi kim bu serv-i gül-ruḫsār
Bostāncʾoġlıdur
Fūtasın gül ṭoldurupdur şaçları reyḥānīdür

bostān-ı ʿārıżuñda:

1. **bostān-ı ʿārıżuñda:**-*uñ, -daa*
Gazel 42
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yanağının bahçesi.

Ṭāvūs-ı perçemüñ şanemā cān şikār ider
Bostān-ı ʿārıżuñda çü cevelān ṭutup durur

bostān-ı dil-güşā:

1. **bostān-ı dil-güşā:**
Nazm 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gönül açan, kalbe ferahlık veren bahçe.

Ne ʿaks şaldı bezmüñe sāḳī cemāli kim
Şaḥn-ı sarāyuñ eyledi bostān-ı dil-güşā

bostān-ı ruḥuñda:

1. **bostān-ı ruḥuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 47
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yanağının bahçesi.

Bostān-ı ruḥuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

bostān-ı şāh:

1. **bostān-ı şāh:**
Kaside 30
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın bahçesi.

Yüzüñde iki zülfüñi gördükce şanuram
Bostān-ı şāh içinde iki sāyebān imiş

bostān-ı sarāyuña:

1. **bostān-ı sarāyuña:**-*uñ, -a*
Kaside 29
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Saray bahçesi.

Bostān-ı sarāyuña yüz urmaḳ hevesinden
Ṭoprak döşenüp yaştanur aḥcārı benefşe

bostān-ı sarāyuñda:

1. **bostān-ı sarāyuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 6
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **-**
Sarayının bahçesi.

Bu maṭlaʿ-ı ġarrāya düzer şavt-ı ter-āheng
Bostān-ı sarāyuñda öten murġ-ı ḫoş-āvā

bostān-ı viṣālinden:

1. **bostān-ı viṣālinden:**-*i, -nden*
Gazel 162
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma bahçesi.

Bostān-ı viṣālinden eger mīve ṣatarsa
Biñ cāna ucuzdur lebi ḫurmāsı ʿAlīnüñ

boy:

1. **boyuñdan:**-*u, -ñ, -dan*
Kaside 12
Mısra: **39**
Vücut, beden.

ʿAks-i ḥüsnüñ dillere düşdi boyuñdan nitekim
Nūr-ı feṯḥ indi livā-yı şehden aḥzāb üstine

2. **boyuma:**-*um, -a*
Murabba 1
Mısra: **35**
Vücut, beden.

Dil elinden biçilüpdür boyuma cāme-i ʿışḳ
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

3. **boyuñ:**-*uñ*
Gazel 9
Mısra: **3**
Boy II sevgilinin boyu.

Şalındugınca Sidreyi şır müntehā boyuñ
Ṭoġrusı ḥüsn-i ḳadde nihāyet hemīn ola

4. **boyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 71
Mısra: **1**
Boy, endam, kamet.

Ṭūbā boyuña irmedügi-yʾçün şikestedür
Nergis gözüñe beñzemedügine ḫastedür

5. **boyınuñ:**-*ı, -n, -uñ*
Nazm 17
Mısra: **2**
Boy, bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık.

Görinürdi gözinüñ āfet-i cān olacaġı
Sezinürdi boyınuñ serv-i revān olacaġı

6. **boyı:**-*ı*
Gazel 203
Mısra: **4**
Beden, endam.

ʿĀlī maḳāmı olmaġa cān Cebreʾīlinüñ
Sidre budaġı gibi boyı müntehācıġum

7. **boyuñ:**-*uñ*
Gazel 350
Mısra: **13**
Beden, endam.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

8. **boyı:**-*ı*
Gazel 5
Mısra: **9**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

9. **boyı:**-*ı*
Gazel 70
Mısra: **10**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Cevr eliyle burdı gūşın
Aḥmedʾüñ ṭanbūr-vār
Şol boyı dilkeş ṣanem kim rehzen-i ʿuşşāḳdur

10. **boyı:**-*ı*
Gazel 180
Mısra: **8**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ
Ey boyı serv ey yüzi gülzār ḳaçma gel

boyan:

1. **boyandı:**-*dı*
Nazm 5
Mısra: **8**
Boyanmak II bürünmek, kaplanmak.

Çün gördi ṭopraġ olduġın ol zülf-i müşk-bār
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

böyle:

1. **böyle:**
Mesnevi 3
Mısra: **75**
"böyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

Bu dergehde kim oldı böyle refīʿ Muḥammedden özge kim ola şefīʿ

2. **böyle:**
Mesnevi 3
Mısra: **227**
"böyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

Ne sulṭān kʾola böyle ṣāḥib-kemāl
Tekellüf olur aña ʿarż-ı maḳāl

3. **böyledür:**-*dür*
Gazel 193
Mısra: **6**
"Böyle, bu şekilde, buna benzer" anlamına gelen zamir.

Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

4. **böyle:**
Gazel 84
Mısra: **3**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Ḫayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʾiçün ider ṣabā sefer

5. **böyle:**
Gazel 92
Mısra: **5**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Dostlar böyle mʾolur dostuluġuñ ḳāʿidesi
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

6. **böyle:**
Gazel 160
Mısra: **5**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Genc-i ḥüsnüñ bilmezem böyle neden maʿmūr olur
Şol ḳadar kʾisrāf idersin nāz u bī-pervālıġuñ

7. **böyle:**
Gazel 325
Mısra: **2**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Añmaz olduñ şanemā cevr ü cefāñ ile beni
Böyle gözden mi şavarsın seni cāndan seveni

8. **böyle:**
Kaside 23
Mısra: **27**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

9. **böyle:**
Nazm 7
Mısra: **2**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Ey dehr-i ḫīre-dil ne içün kīnedārsın
Vʾey rūzigār böyle neden zūrkārsın

10. **böyle:**
Nazm 33
Mısra: **2**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Hey di ẕālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme
Bī-zer ü bī-zūrlara böyle bāzār eyleme

11. **böyle:**
Nazm 39
Mısra: **4**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Dutayın sevdügümi bilmişsin
Böyle ḳaçmaḳ neden be hey kāfir

12. **böyle:**
Gazel 169
Mısra: **14**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen zarf.

Yaḳma dil ḫānesin ey Yūsuf-ı ṯānī ki Ḫalīl
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

13. **böyle:**
Gazel 3
Mısra: **14**
"Bu şekilde, böyle" anlamında işaret sıfatı.

Sözde ʿuṣṣāḳı muḥayyer eyle dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

14. **böyle:**
Gazel 25
Mısra: **4**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir zarf.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

15. **böyle:**
Kıt'a 21
Mısra: **7**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Böyle olur kime düşse pertev-i ḫurşiyd-i baḫt
Böyle olur kime ṣalsa sāyesin perr-i hümā

16. **böyle:**
Kıt'a 21
Mısra: **8**
"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Böyle olur kime düşse pertev-i ḫurşiyd-i baḫt
Böyle olur kime ṣalsa sāyesin perr-i hümā

<u>boyn:</u>

1. **boynuñı:**-*unı*
Gazel 44
Mısra: **6**
Başı bedene bağlayan bölge.

Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

2. **boynın:**-*ın*
Gazel 189
Mısra: **13**
Başı bedene bağlayan bölge.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile çāme-çāk oluram

3. **boynuña:**-*uña*
Gazel 229
Mısra: **17**
Başı bedene bağlayan bölge.

Ḫamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

4. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 266
Mısra: **11**
Başı bedene bağlayan bölge.

Zāhid ḳılādesin nʾider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḫayāli silsile-i müşk-bār ide

5. **boynuña:**-*uña*
Gazel 279
Mısra: **8**
Başı bedene bağlayan bölge.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñi zeyn itmege ey serv-i nāz
Silk-i cevher düzdi kilk-i dür-feşānum boynuña

6. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 325
Mısra: **4**
Başı bedene bağlayan bölge.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

7. **boynını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 350
Mısra: **12**

Başı bedene bağlayan bölge.

Ṭıfl-ı dil ḳıldı heves zülfüñe cān oynamaġa
Oldı cān-bāz velī boynını çenberde ḳodı

8. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 9
Mısra: **37**
Başı bedene bağlayan bölge.

Ṭaḳdı devātı gibi ʿadū boynına resen
Çün ṣaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

9. **boynında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 21
Mısra: **56**
Başı bedene bağlayan bölge.

Baḥre daḫı düşerse lüʾlüʾ-vār
Ḫaşm boynında rīsmān bulduñ

10. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 184
Mısra: **6**
Gövdenin baş ile omuz arasında kalan bölgesi, boyun.

Meger dil bağıdur sünbül ṣaçuñ kim
Daḳar cān boynına müşkīn selāsil

11. **boynuña:**-*uña*
Gazel 193
Mısra: **7**
Başı bedene bağlayan bölge; üst, üzeri.

Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña
Ḳana girme key ṣaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

12. **boynuña:**-*u, -n, -a*
Gazel 43
Mısra: **17**
Boyun, gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

13. **boynına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 31
Mısra: **31**

Boyun, başı bedene bağlayan bölge.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

14. **boynuma:**-*(u)m, -a*
Gazel 184
Mısra: **8**
(Âşığın) boynu.

Raḳīb-i dīv mekri-yʾçün ṣal ey dost
Ḳoluñdan boynuma sīmīn ḥamāyil

15. **boynuma:**-*(u)m, -a*
Gazel 237
Mısra: **2**
(Âşığın) boynu.

Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa ṣalarsın
Yazuġı benüm boynuma şol ḳol ki ṣalarsın

16. **boynuma:**-*(u)m, -a*
Gazel 320
Mısra: **7**
(Âşığın) boynu.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḥummā beni

17. **boynuña:**-*uñ, -a*
Gazel 43
Mısra: **13**
Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.

Döyimez dīde ki zülfüñ uzada boynuña el
Şemʿ-i kāfūrīyi gör ʿanber-i terden güniler

boyn-:

1. **boynuñda:**-*(u)ñ, -da*
Gazel 279
Mısra: **5**
Başı bedene bağlayan bölge.

Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

boynı bağlu:

1. **boynı bağlu:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Boynuna ip geçirilmiş olan, tutsak; boynu bağlı kul, birisine kul, köle olan, onun emirlerini yerine getiren kimse; aşık, meftun kimse.

Serv-i āzāda dimeñ bāġ-ı cihāndan çıḳmaz
Boynı bağlu ḳulıdur bir yañağı gülgūnuñ

boynuña şalınursam:

1. **boynuña şalınursam:**
Gazel 279
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sarılmak, kucaklamak.

Şevḳden öldürmek içün Aḥmedʾi dilber didi
Şalınursam nicedür ey nā-tüvānum boynuña

boyu:

1. **boyuña:**-*na*
Gazel 231
Mısra: **12**
Boy, endam, kamet || sevgilinin boyu.

Sūsen dil uzaduban oḳur zülfüñe senā
El götürür çenār boyuña duʿā içün

boyun:

1. **boynuñdadur:**-*uñ, -da, -dur*
Gazel 193
Mısra: **8**
Boyun.

Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña
Ḳana girme key ṣaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

2. **boyun:**
Gazel 147
Mısra: **12**
Başı bedene bağlayan bölge.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

3. **boynuñ:**-*uñ*
Gazel 341
Mısra: **3**
Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi, boyun.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Ṣan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

4. **boynumuzdaġı:**
Gazel 52
Mısra: **8**
Vücûdun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.

Ḥarāret-i teb-i hecrānı defʿ iden dilden
Bu boynumuzdaġı meftūl-ı müşk-bāruñdur

5. **boynuña:**-*uñ, -a*
Gazel 279
Mısra: **6**
Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi II sorumluluk.

Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

6. **boynına:**-*u, -na*
Kaside 11
Mısra: **3**
Boyun.

ʿAnberīne daḳmaġ içün bir perīnüñ boynına
Baġlamış müşkīn girihler kākül-i müşkīn-i dost

7. **boynuña:**-*u, -n, -a*
Gazel 11
Mısra: **18**
Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

Ger yavuz göz degmesün dirseñ ṣalın ey serv-i nāz
Boynuña Aḥmed ḳolından heykel-i zerrīn ṣalup

8. **boynuña:**-*uñ, -a*
Gazel 279
Mısra: **1**
Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.

Dostum zülfüñ gibi ṣalındı cānum boynuña
Yā ḳoluñ boynuma ṣal yā düşdi ḳanum boynuña

9. **boynuña:**-*uñ, -a*
Gazel 279
Mısra: **4**
Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ve başı bedene bağlayan kısmı.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

boyuña:

1. **boyuña:**
Gazel 225
Mısra: **10**
Boy, sevgilinin boyu.

Gülmesün gül nāz idüp nāzüklenürse ġoncaña
Büyümesün boyuña ger baş çeke serv-i çemen

boz:

1. **bozsun:**-*sun*
Kaside 32
Mısra: **35**
Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.

Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miṣāl çünki hemān

2. **bozar:**-*ar*
Kaside 25
Mısra: **8**
Tahrip etmek, zarar vermek.

Çün cemālüñ ʿīdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı ʿīd

3. **bozup:**-*up*
Kaside 17
Mısra: **1**
Geçersiz duruma getirmek, hükmünü ortadan kaldırmak, feshetmek, iptal etmek.

Āh kim yār bozup ḳāʿide-i yarluġı
Yine resm eyledi bünyād-ı cefākārluġı

bozıl-:

1. **bozılur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **67**
Bozulmak, işlemez, işe yaramaz duruma gelmek.

Geh ser-i nīzeñle bozılur sevād-ı rūy-ı māh
Geh ġubār-ı sümm-i esbüñden olur aġber güneş

2. **bozıldı:**-*dı*
Nazm 6
Mısra: **4**
Olumsuz şekilde değişmek.

Bahār-ı ḥüsn iken bāġ-ı ruḫında
Benefşe bitmedin bozıldı dirler

bozıl:

1. **bozılsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **75**
Bozulmak, işlemez, işe yaramaz duruma gelmek, ârızalanmak.

Şimden girü bozılsa ne ġam çenberi çarḫuñ
Kim bunlar ider rūz u şeb eflāk işin inşā

2. **bozılur:**-*ur*
Gazel 105
Mısra: **10**
Bozulmak, dağılmak, düzgünlüğü kaybolmak.

Ṣaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġılduġı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

bu:

1. **bu:**
Gazel 64
Mısra: **6**
Bu, işaret zamiri.

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

2. **bu:**
Gazel 163

Mısra: **7**
Bu, işaret zamiri.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

3. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **1**
Bu, işaret zamiri.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

4. **bu:**
Gazel 105
Mısra: **9**
Işaret zamiri.

Şaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġılduġı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

5. **buydı:**-*idi*
Kaside 23
Mısra: **33**
Bu, işaret zamiri.

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

6. **būdur:**-*dur*
Gazel 272
Mısra: **16**
Koku II işaret zamiri.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñde yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur çāre ne

7. **bularuñ:**-*lar, -uñ*
Kaside 3
Mısra: **11**
"Bu" işaret zamiri.

Āb u gilden çü mizācında eser yoḳ bularuñ
Ne-yʾle yoġrıldı ʿaceb ṭīneti dervīşlerüñ

8. **budur:**-*dur*
Kaside 6
Mısra: **195**
"Bu" işaret zamiri.

İṭnāb-ı kelām itdügüme nükte budur kim
Maḥbūb-ı cihānsın saña maṭlūbdur ışġā

9. **bunlar:**-*n, -lar*
Kaside 6
Mısra: **76**
"Bu" işaret zamiri.

Şimden girü bozılsa ne ġam çenberi çarḫuñ
Kim bunlar ider rūz u şeb eflāk işin inşā

10. **bundan:**-*n, -dan*
Gazel 8
Mısra: **10**
"Bu" işaret zamiri.

Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı ḫūn ider
İnsāna bundan özge nice intiḳām ola

11. **bundan:**-*n, -dan*
Kaside 22
Mısra: **62**
"Bu" işaret zamiri.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan nisār gevher ü andan nisār āb

12. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **13**
" Bu" işaret sıfatı.

Bezenür serv boyuñla yine bu bāġ-ı vücūd
Açılur gül yüzüñ ile gül-i ḫandān-ı kerem

13. **bu:**
Gazel 3
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn it diyü
Fitne vü siḥr ögredür bu ġamze-i fettān aña

14. **bu:**
Gazel 211
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

15. **bu:**
Kaside 2
Mısra: **22**
" Bu" işaret sıfatı.

Uyandı ṣubḥ-ı ezelde ki ḫʷāb-ı ġafletden
Bu ḫalḳı eyleye bīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

16. **bu:**
Kaside 4
Mısra: **20**
" Bu" işaret sıfatı.

Murādum şemʿin uyar kim ġam-ı dil
Mükedder ḳıldı bu bezmüñ ṣafāsın

17. **bu:**
Kaside 5
Mısra: **17**
" Bu" işaret sıfatı.

Umaram ḫāliş ola zer gibi bu ḳalb-i siyāh
Kīmyādur bilürem ṣoḥbeti dervīşlerüñ

18. **bu:**
Kaside 5
Mısra: **21**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu senā murġı uçarsa ne ʿaceb Sidreye dek
Baġludur şehperine midḥat-i dervīşlerüñ

19. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **23**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ṭāḳ-ı zebercedden açar revzen-i zerrīn
Kim ide ʿarūs-ı felek ol ḳaṣrı temāşā

20. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **31**
" Bu" işaret sıfatı.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Şol tīr-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

21. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **60**
" Bu" işaret sıfatı.

Ol serv-i dil-ārāya hevādār durur āb
Kim düşdi bu ḳaṣr ayaġına bī-ser ü bī-pā

22. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **67**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ḥavż mı yā çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb
Bu ferş mi yā cām-ı cihān-bīn-i mücellā

23. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **68**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ḥavż mı yā çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb
Bu ferş mi yā cām-ı cihān-bīn-i mücellā

24. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **107**
" Bu" işaret sıfatı.

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn
Bir ḥalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

25. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **108**
" Bu" işaret sıfatı.

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn
Bir ḥalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

26. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **129**
" Bu" işaret sıfatı.

Rām oldı bugün rānuña bu tevsen-i gerdūn
Kim şekl-i hilāl urdı felek ḫinkine tamġa

27. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **149**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu maṭlaʿ-ı ġarrāya düzer ṣavt-ı ter-āheng
Bostān-ı sarāyuñda öten murġ-ı ḫoş-āvā

28. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **173**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu yidi ṭabaḳ kāġıd-ı şeffāfını eflāk
Her ṣubḥ ḳılur mühre-i mihr ile mücellā

29. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **183**
" Bu" işaret sıfatı.

Şol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ
Ṣuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola ṣāhā

30. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **198**
" Bu" işaret sıfatı.

Nice ki cihān bāġını göstermege ḫurrem
Gülzār-ı felekde açılur bu gül-i zībā

31. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **200**
" Bu" işaret sıfatı.

Tā gülşen-i nīlūferi zeyn eyleye encüm
Pür-ḳaṭre-i şebnem ola bu sebze-i mīnā

32. **bu:**
Kaside 7
Mısra: **20**
" Bu" işaret sıfatı.

Kendünüñ ḥüsn ü cemālin fikr iderken germ olup
Cān diliyle eyledi bu maṭlaʿı ezber güneş

33. **bu:**
Kıt'a 5
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫudāvendā dün ü gün mihrüñ ile
Bezer ṭāḳın bu çarḫ-ı ābanūsī

34. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Beşer ṣūretinde bu bir ẕerre ḥāk
Ne zehre kʾide medḥ-i Yezdān-ı pāk

35. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **16**
" Bu" işaret sıfatı.

Kimem ben ki medḥüñi sevdā ḳılam
Bu naʿmā-yı bī-ḥaddi iḥṣā ḳılam

36. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **26**
" Bu" işaret sıfatı.

Zemīn süfre-i ḫʷān-ı iḥsānıdur
Bu ḫʷānuñ cihān ḥalḳı mihmānıdur

37. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **75**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu dergehde kim oldı böyle refīʿ
Muḥammedden özge kim ola şefīʿ

38. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **82**
" Bu" işaret sıfatı.

Gözi yaşlularuñ yüzi ṣuyıʾçün
Bu micmerde yanan ciger būyı içün

39. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **98**
" Bu" işaret sıfatı.

Gidüp çeşm-i dilden ḥicāb-ı ġurūr
Bu yıl sözden itmişdi ẕihnüm nüfūr

40. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **101**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ḥayretde bī-ʿaḳl u hūş oldı dil
Ṭutuldı zebānum ḫāmūş oldı dil

41. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **112**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu olmasa bir söz açaydum ki āh
Ṭutuşup yanaydı bu nüh ḫāneḳāh

42. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **141**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu fermānı çün itdi sulṭānumuz
Ki cemʿ ola mecmūʿ-ı dīvānumuz

43. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **159**
" Bu" işaret sıfatı.

Şeb-i ḳadre döndi bu miskīn raḳam
Sücūd itse ṭañ mı dıraḫt-ı ḳalem

44. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **192**
" Bu" işaret sıfatı.

Şunulsa elüñden hilāle berāt
Bu naḳşından olurdı aña necāt

45. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **210**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳarāyin nücūmında var iḳtirān
Kʾolasın bu ḳarn içre ṣāḥib-ḳırān

46. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **219**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu şiʿre şürūʿ eylemekden murād
Budur kim anılduḳca dünyāda ad

47. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **223**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu nāme ile nāmum olup nām-dār
Ḳala ḥaşre dek sözlerüm pāy-dār

48. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **236**
" Bu" işaret sıfatı.

Beḳā bulduġınca zemīn ü zamān
Sebāt itdüginçe bu kevn ü mekān

49. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Beyānda siḥr iden cādū-yı üstād
Bu söz siḥrine şöyle urdı bünyād

50. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Ki cān bāġında bir murġ-ı nevā-sāz
Söze bu perdeden itdi ser-āġāz

51. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ḥüsn ile dilüñ ne ḥāli vardur
Ki ʿaḳl irmedügi aḥvāli vardur

52. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **17**
" Bu" işaret sıfatı.

Neden bu ḥüsni vīrān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı perīşān eyler ol ḫaṭ

53. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **21**
" Bu" işaret sıfatı.

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

54. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **22**
" Bu" işaret sıfatı.

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

55. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **23**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳalem bu sırdan oldı ser-bürīde
Bu ḳıldan çaldı çeng oldı ḫamīde

56. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **24**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳalem bu sırdan oldı ser-bürīde
Bu ḳıldan çaldı çeng oldı ḫamīde

57. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **28**
" Bu" işaret sıfatı.

Kilīd açdı dilümden ḫāzin-i rāz
Ki bu maḫzenden oldum kīse-perdāz

58. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **30**
" Bu" işaret sıfatı.

İder şol deñlü diller nāle vü āh
Ki pür-dūd-ı siyāh olur bu ḫar-gāh

59. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **38**
" Bu" işaret sıfatı.

Ṭılısm itdi ruḫına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

60. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **42**
" Bu" işaret sıfatı.

Ki dil murġı görüp ḫavf ide andan
ʿAlāḳa ḳaṭʿ ide bu būstāndan

61. **bu:**
Mesnevi 4
Mısra: **45**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ḫaṭ evvel leṭāfet gösterürdi
Ruḫ-ı yāra melāḥat gösterürdi

62. **bu:**
Mesnevi 3
Mısra: **111**
"Bu şekilde, böyle" anlamına gelen kelime.

Bu olmasa bir söz açaydum ki āh
Ṭutuşup yanaydı bu nüh ḫāneḳāh

63. **bu:**
Gazel 124
Mısra: **3**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

64. **bu:**
Gazel 131
Mısra: **4**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña
Ḫayretde ḳalmışam ki bu ne bār-gāh imiş

65. **bu:**
Kaside 10
Mısra: **35**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası göñlümüñ

66. **bu:**
Kaside 13
Mısra: **14**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Ḫaṭṭı yazmış dilberüñ çāh-ı zenaḫdānında kim
Bu hezārān Yūsuf-ı Mışrīlerüñ zindānıdur

67. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **63**
" Bu" işaret zamiri.

Kevşer mi bu yā şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş
Yā nehr-i leben kʾitdi cinān bāġını isḳā

68. **budur:**-*dur*
Gazel 13
Mısra: **9**
" Bu" işaret zamiri.

Ḳapuña yüzüm sürdügüme nükte budur kim
Bāb üzre yaraşur kim ola levḥ-i müẕehheb

69. **budur:**-*dur*
Gazel 30
Mısra: **9**
" Bu" işaret zamiri.

Ḳan olduġı budur cigeri misk-i Ḫıṭānuñ
Öyküdi ser-i zülfüñe oldı yüzi esved

70. **budur:**-*dur*
Gazel 64
Mısra: **7**
" Bu" işaret zamiri.

Öperem ṭurra-i ṭarrāruñ ucın çünki budur
Resmi ser-bāzlaruñ kim resen-i dār öpilür

71. **budur:**-*dur*
Gazel 86
Mısra: **11**
" Bu" işaret zamiri.

Müşkil budur ki her kime kim ḫālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

72. **budur:**-*dur*
Gazel 109
Mısra: **14**
" Bu" işaret zamiri.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

73. **budur:**-*dur*
Gazel 119
Mısra: **13**
" Bu" işaret zamiri.

Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh
Eksilmedi göñülden ümīd-i vefā henūz

74. **budur:**-*dur*
Gazel 161
Mısra: **15**
" Bu" işaret zamiri.

Göñlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

75. **budur:**-*dur*
Gazel 199
Mısra: **5**
" Bu" işaret zamiri.

Ruḫlaruñ üstinde budur zülfüñüñ kej-revligi
Kim bisāṭ-ı ḥüsnüñüñ ferzānesidür dostum

76. **budur:**-*dur*
Gazel 249
Mısra: **1**
" Bu" işaret zamiri.

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dīvāneyi kim meyl umar cellāddan

77. **budur:**-*dur*
Gazel 256
Mısra: **13**
" Bu" işaret zamiri.

Zāhidā kūyını terk itdügi budur Aḥmedʾüñ
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ hemān ḳalmaḳ gerek dīdārda

78. **budur:**-*dur*
Gazel 267
Mısra: **19**
" Bu" işaret zamiri.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

79. **budur:**-*dur*
Gazel 327
Mısra: **4**
" Bu" işaret zamiri.

Aġzuma vir dehānuñuñ ḳadeḫin
Ki budur Rūm ilinüñ erkānı

80. **budur:**-*dur*
Kaside 8
Mısra: **111**
" Bu" işaret zamiri.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-meşel
Ḳan aġlar idi Aḥmed içün zār zār laʿl

81. **budur:**-*dur*
Kaside 15
Mısra: **52**
" Bu" işaret zamiri.

Ekremüʾl-ḫalḳsın ey vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām
Her leʾīmüñ sözin işitme budur şān-ı kerem

82. **budur:**-*dur*
Kaside 16
Mısra: **48**
" Bu" işaret zamiri.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

83. **budur:**-*dur*
Kaside 18

Mısra: **8**
" Bu" işaret zamiri.

Her gūşede tesbīḥ ider dillü dilince kāyināt
Ẕikri budur kim Ḥażret-i Sulṭāna ṣıḥḥat yaraşur

84. **budur:**-*dur*
Kaside 18
Mısra: **23**
" Bu" işaret zamiri.

Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterür
Āyīne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna ṣıḥḥat yaraşur

85. **budur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **39**
" Bu" işaret zamiri.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ ẕevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

86. **budur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **40**
" Bu" işaret zamiri.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ ẕevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

87. **budur:**-*dur*
Kaside 25
Mısra: **14**
" Bu" işaret zamiri.

Ṣubḥ-ı vaṣluñdan nigārā ʿāşıḳ-ı bī-çāreñe
Būse ile merḥabā ḳıl kim budur erkān-ı ʿīd

88. **budur:**-*dur*
Kaside 27
Mısra: **18**
" Bu" işaret zamiri.

Bir esb-i ḫāṣ baḫşiş it Aḥmed ḳuluña kim
Diñsün budur ʿaṭā-yı Ferīdūn-ı rūzigār

89. **budur:**-*dur*
Kıt'a 1
Mısra: **22**
" Bu" işaret zamiri.

Beni ḫār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

90. **budur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **14**
" Bu" işaret zamiri.

Ābı budur ḥilye-ger-i ḫāk iden
Ḫāki budur ġıbṭa-i eflāk iden

91. **buña:**-*na*
Nazm 35
Mısra: **3**
" Bu" işaret zamiri.

Gerçi kim ḳatıdur buña ḳatılan
Nāzuñı kes utan saḳaluñdan

92. **budur:**-*dur*
Terci-bend 1
Mısra: **34**
" Bu" işaret zamiri.

Rıḍvān bihişti bu ḳadar ārāyiş itdügi
Budur kʾide ḳabūl Bilāli Muḥammedüñ

93. **budur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **5**
"Bu" işaret zamiri.

Nāme-i lā-raybe çü ṭuġrā budur
Ẕann iderem kʾaʿẕam-ı esmā budur

94. **budur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
"Bu" işaret zamiri.

Nāme-i lā-raybe çü ṭuġrā budur
Ẕann iderem kʾaʿẕam-ı esmā budur

95. **budur:**-*dur*
Mesnevi 1
Mısra: **13**
"Bu" işaret zamiri.

Ābı budur ḥilye-ger-i ḫāk iden
Ḫāki budur ġıbṭa-i eflāk iden

96. **bu:**
Gazel 14
Mısra: **4**
"Bu" işaret zamiri.

Tīr-i ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde peykānı dürüst

97. **budur:**-*dur*
Kaside 3
Mısra: **6**
"Böyledir, işte budur" anlamında zamir.

Cān ṣatup her birisi oldı belā müşterīsi
ʿIşḳ şehrinde budur şanʿati dervīşlerüñ

98. **bu:**
Gazel 18
Mısra: **13**
"Bu " işaret sıfatı.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

99. **bunuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 339
Mısra: **14**
"Bu" işaret zamiri.

Dil ḥüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

100. **bunuñ:**-*nuñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **24**
" Bu" işaret adılı (zamir).

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

101. **bunuñ:**-*nuñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **28**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir faẓl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

102. **bu:**
Gazel 69
Mısra: **10**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ

Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

103. **bu:**
Gazel 108
Mısra: **6**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Şalduġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

104. **bu:**
Gazel 109
Mısra: **10**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Şaff-ı ʿuşşāḳuñ içine varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāşıḳ-ı ḥayrānıdur

105. **bu:**
Gazel 112
Mısra: **3**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

106. **bu:**
Gazel 115
Mısra: **4**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Göz düşürdi göñlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā göñül ġarḳ-āb göz

107. **bu:**
Gazel 129
Mısra: **9**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Lebinden ḫaṭṭını ṣordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḥüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

108. **bu:**
Gazel 132
Mısra: **5**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

109. **bu:**
Gazel 132
Mısra: **6**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

110. **bundan:**-*n, -dan*
Gazel 145
Mısra: **2**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Āh kim ġam kilīdinüñ dili yoḳ ʿĀşıḳuñ bundan ulu müşkili yoḳ

111. **bu:**
Gazel 148
Mısra: **9**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niʂārı yoḳ

112. **bu:**
Gazel 159
Mısra: **12**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eyledüñ

113. **bu:**
Gazel 165
Mısra: **7**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Yā Rab ne fitnedür bu ki Hārūt-ı ḫāline
Taʿlīm-i siḥr ider gözi cādūsı Ḳāsımuñ

114. **bu:**
Gazel 166
Mısra: **7**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Yā Rab ne siḥr olur bu ki āb-ı ʿiẕārını
Zencīre çekdi ḫalḳa-i gīsūsı Ḳāsımuñ

115. **buña:**-*na*
Gazel 179
Mısra: **6**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Leylī gülüp sözine anuñ didi
Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

116. **bundan:**-*n, -dan*
Gazel 206
Mısra: **18**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Sidreye beñzetdügüm ʿayb itme cānā ḳaddüñi
Kʾanı beñzetmekde bundan müntehāsın bilmedüm

117. **bunuñ:**-*nuñ*
Gazel 237
Mısra: **8**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

118. **buña:**-*na*
Gazel 243
Mısra: **17**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Buña şādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-şād idüben düşmanumı şād idesin

119. **bunı:**-*(n)ı*
Gazel 270
Mısra: **9**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Cān sırrıdur Aḥmed bunı key ṣaḳla göñülden
Dīvāne ḳaçan maḥrem ola rāz-ı nihāna

120. **bunuñ:**-*nuñ*
Gazel 293
Mısra: **13**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Didi bunuñ gibi düş göstermez Aḥmed kimseye
Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nā-sāz uyḫusı

121. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **154**
" Bu" işaret adılı (zamir).

Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳudı reyḥān
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

122. **budur:**-*dur*
Kaside 6
Mısra: **209**
"Böyledir, bu şekildedir, böyle olmalıdır" anlamlarına gelen "bu" işaret zamirinin bildirme eki almış şekli.

Bünyād-ı sarāyuña budur aḥsen-i tārīḫ
Kim ide mübārek ṭapuña ḥayy-ı tüvānā

123. **būdur:**-*dur*
Gazel 230
Mısra: **14**
(Sevgilinin saçının) kokusu.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur nʾeylesün

124. **bu:**
Gazel 2
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

125. **bu:**
Gazel 2
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḫüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

126. **bu:**
Gazel 2
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Dürc-i yāḳūtında laʿlüñ derc idüb cān naḳdini
Bir zümürrüd ḳufl urdı bu ḫaṭ-ı reyḥān aña

127. **bu:**
Gazel 3
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḥüsn deryāsında cānlar mevc urur māhī gibi
Her ṭarafdan aġ atar bu kākül-i pīçān aña

128. **bu:**
Gazel 4
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā
Beni bu ża ʿfum ucından yine döndüre ṣabā

129. **bu:**
Gazel 5
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

130. **bu:**
Gazel 6
Mısra: **13**
" Bu" işaret sıfatı.

Aḥmed yoluñda ṭopraḳ olur bu ümīde kim
Zülfüñi ḫāk-i rāhuña eyleyesin rehā

131. **bu:**
Gazel 7
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Ṣan leşker-i Firʿavn idi bu ḫaṭṭ-ı ġubāruñ
Kim ʿārıżuñ ābında helāk eyledi Mūsā

132. **bu:**
Gazel 10
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Ṣām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġarīb

133. **bu:**
Gazel 12
Mısra: **15**
" Bu" işaret sıfatı.

Ṣınuḳ ʿahdüñ midür bu zülf-i pür-ḫam
Ḳara baḫtum mıdur ol çeşm-i pür-ḫ ̌āb

134. **bu:**
Gazel 13
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu gice ki hem-dem durur ol ṣemʿ-i ṣeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

135. **bu:**
Gazel 19
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

136. **bu:**
Gazel 20
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

137. **bu:**
Gazel 20
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

138. **bu:**
Gazel 21
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

139. **bu:**
Gazel 22
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Ṣol Sikender isteyüp bulmaduġı āb-ı ḥayāt
Ḫāṣṣıyyetde idemez bu laʿl-i ḫandān ile baḫs

140. **bu:**
Gazel 24
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳatı gönlüñden bu gönlüm ṣınduġın ʿayb itme kim
Edemez ṭaşa taḥammül şīşe-i nāzük-mizāc

141. **bu:**
Gazel 24
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden ṣaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

142. **bu:**
Gazel 27
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Kemer ḳucar bilüñi āsitīn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

143. **bu:**
Gazel 29
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿİd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

144. **bu:**
Gazel 29
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿİd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

145. **bu:**
Gazel 31
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu revzen-i çeşm ola mı rūşen
Çün gönlüm ocaġı oldı pür-dūd

146. **bu:**
Gazel 33
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim söyleyene tīr ü kemāndan ḫaber virür

147. **bu:**
Gazel 33
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hīç öyküne mi şemʿ
Kʾol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

148. **bu:**
Gazel 34
Mısra: **20**
" Bu" işaret sıfatı.

Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı kirpügüñ
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i ḳadīmdür

149. **bu:**
Gazel 34
Mısra: **24**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳılletle ḫıdmet eylemek āsān idi velī
Müşkil belā bu yolda cefā-yı ġarīmdür

150. **bu:**
Gazel 35
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i Nuʿmānīdür
Kʾanı rengīn eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur

151. **bu:**
Gazel 35
Mısra: **25**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫārdan bir ḥavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿīler ṣoḥbetinde Aḥmedʾüñ dīvānıdur

152. **bu:**
Gazel 36
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu leb-i mey-gūndan özge ne şarāb-ı nāb olur
Ol ruḫ-ı gülgūna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

153. **bu:**
Gazel 36
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Şol ḳadar aşıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

154. **bu:**
Gazel 36
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

Kaʿbe-i kūyuñ ḫayālinde bu çeşm-i laʿl-bār
Beyt-i maʿmūr üstine yāḳūtdan mīzāb olur

155. **bu:**
Gazel 37
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Serd şeklinden raḳībüñ cān u dil bī-tāb olur
Bu şitānuñ āteşi ancaḳ ruḫ-ı aḥbāb olur

156. **bu:**
Gazel 37
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı şun kim şeyḫ anuñla şāb olur

157. **bu:**
Gazel 37
Mısra: **13**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine
Gel gir Aḥmed göñline gör nice āteş-tāb olur

158. **bu:**
Gazel 48
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

159. **bu:**
Gazel 52
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫarāret-i teb-i hecrānı defʿ iden dilden
Bu boynumuzdaġı meftūl-ı müşk-bāruñdur

160. **bu:**
Gazel 54
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Aḥmedʾüñ rāzını fāş eyledi zārīlıġ ile
Ney gibi bu dil-i ṣad-pāre elümden ne gelür

161. **bu:**
Gazel 58
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çînden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

162. **bu:**
Gazel 63
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

163. **bu:**
Gazel 65
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Gönlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

164. **bu:**
Gazel 67
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳaşuñla gözüñi görüben didi müneccim
Bu ġurrede çoḳ fitne vü āşūb olacaḳdur

165. **bu:**
Gazel 67
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ḳanlu yaşum yollaruña āb-zen olup
Kirpüklerüm işigüñe cārūb olacaḳdur

166. **bu:**
Gazel 71
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫāl-i ruḫuñ ki kesmedi zülfüñ ʿalāḳasın
Ol kāfirüñ taʿalluḳı bu but-perestedür

167. **bu:**
Gazel 75
Mısra: **19**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ruḫ u ḫaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḫayrān dökilür

168. **bu:**
Gazel 79
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫūn-ı ciger ḥikāyetini şerḥ ider gözüm
Ehl-i naẓar olanlara bu mā-cerā yiter

169. **bu:**
Gazel 80
Mısra: **19**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ġamzeler ḫadengi mi yā tīr-i sīnedūz
Yā tīġdur ki ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān çeker

170. **bu:**
Gazel 82
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Eyledi ʿışḳ Züleyḫāsı bu cān Yūsufına
Mışr-ı ḫüsnüñde zenaḫdānuñı zindān-ı Mışr

171. **bu:**
Gazel 83
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Ṣabr eylesün cefāma ki cānın alam dimiş
Ben ṣabr iderdüm eylese bu rūzigār ṣabr

172. **bu:**
Gazel 86
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

173. **bu:**
Gazel 87
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Ruḫlarına sünbülinden meyl ider bu murġ-ı dil
Görse şemʿi giceler pervāneler pervāz ider

174. **bu:**
Gazel 88
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Seyr eyledügi çāh-ı zenaḫdānuñı göñül
Key çāpük uġrıdur ki bu zindāna ḳaṣd ider

175. **bu:**
Gazel 96
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḥoḳḳa-i laʿlüñ ne rīv eyler ʿaceb cān ḳaṣdına
Kʾaña itdükce naẓar bu çeşm-i giryān baġlanur

176. **bu:**
Gazel 98
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı
Āb-ı ḥasretdür bu gözümden dökilen yaşlar

177. **bu:**
Gazel 100
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Her gice eksük degül dilde belā vü derd ü ġam
Şanma kim bu ḫāne-i dervīş mihmānsuz geçer

178. **bu:**
Gazel 106
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳoyuban dil gögini gün gibi devr eyleyeler
Bu gedā-ḫāneleri māh-liḳālar niçe bir

179. **bu:**
Gazel 112
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫaṭṭın görürken açma göñül zülfi ġuṣṣasın
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳıṣṣa-i dırāz

180. **bu:**
Gazel 112
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Āhından Aḥmedʾüñ ṣaḳın ey dost zülfüñi
Bu müşk-nābı bād alur itmezseñ iḥtirāz

181. **bu:**
Gazel 113
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Gün olmaz kim cemālüñ güft ü gūyı
Bu göñlüm şehrini ġavġāya virmez

182. **bu:**
Gazel 121
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Gördi ol serv eşkümi didi kim
Biz bu āb-ı revānsuz olımazuz

183. **bu:**
Gazel 123
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Kej-rā ḳaşuñ itdi rāy-ı fitne
Ṭoġrusı göñül bu rāya döymez

184. **bu:**
Gazel 124
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

185. **bu:**
Gazel 125
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Beni aġlatma kim zeyn oldı ḥüsnüñ
Bu rūz-ı ʿīdde bārān yaraşmaz

186. **bu:**
Gazel 125
Mısra: **14**
" Bu" işaret sıfatı.

Cihānı devletüñ maʿmūr iderken
Bu göñlüm Kaʿbesi vīrān yaraşmaz

187. **bu:**
Gazel 126
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu murġ-ı dil ol havāda uçar
Kʾanda ġam-ı dām u dāne ṣıġmaz

188. **bu:**
Gazel 129
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu göñlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

189. **bu:**
Gazel 129
Mısra: **14**
" Bu" işaret sıfatı.

Didüm çün göñlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

190. **bu:**
Gazel 132
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

191. **bu:**
Gazel 133
Mısra: **14**
" Bu" işaret sıfatı.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmedʾle raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

192. **bu:**
Gazel 134
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

193. **bu:**
Gazel 136
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ
Semāʿ-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

194. **bu:**
Gazel 141
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Aḥmedʾi hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

195. **bu:**
Gazel 143
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Ṣevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

196. **bu:**
Gazel 144
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kʾincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenīni ġāyet-i luṭf

197. **bu:**
Gazel 146
Mısra: **13**
" Bu" işaret sıfatı.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

198. **bu:**
Gazel 148
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu ṣınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

199. **bu:**
Gazel 151

Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Ayrılurken cānumı ḳızdurdı ḥummā-yı firāḳ
Bilmezem ne söyledür bu rūz-ı hecrānuñ senüñ

200. **bu:**
Gazel 155
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

201. **bu:**
Gazel 155
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış
Ol ẓarūretden durur ṣofī bu perhīzüñ senüñ

202. **bu:**
Gazel 155
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Aldı mehden ḥüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin
Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

203. **bu:**
Gazel 156
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Yüzüme güldügüñe minnet itme
Ki bu ḫāṣṣıyyetidür zaʿferānuñ

204. **bu:**
Gazel 160
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār ile dürc-i lebinde yazdı kim
Dercdür bu ḥoḳḳada terkībi rūḥ-efzālıġuñ

205. **bu:**
Gazel 161
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

206. **bu:**
Gazel 162
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

Āyīne-i cāndur ruḫ-ı zībāsı ʿAlīnüñ
Bu gözle muḥāl oldı temāşāsı ʿAlīnüñ

207. **bu:**
Gazel 206
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā ṣordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

208. **bu:**
Gazel 214
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol ṣaneme
Bu kerre baş açuban āşikāre yalvaralum

209. **bu:**
Gazel 220
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Cān gerek bu selāma şükrāne
Dil ü cāna ḫayātdur bu selām

210. **bu:**
Gazel 220
Mısra: **13**
" Bu" işaret sıfatı.

Aḥmedʾā yan bu ʿışḳ odına ki şemʿ
Nūrı olmaz yaḳılmayınca tamām

211. **bu:**
Gazel 250
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Gözi tīġ-ı cefā çekmiş döker ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

212. **bu:**
Kaside 1
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Şiʿrüñ ne ḥaddi var ki ire vaṣf-ı ẕātuña
Kʾol vaḥy-i āsumān ola bu siḥr-i müfterā

213. **bu:**
Kaside 1
Mısra: **51**
" Bu" işaret sıfatı.

Dünyāda ḳadrüñi ḳaçan idrāk ide bu ḫalḳ
Kʾanlar niyām oldı sen āyīne-i Ḫudā

214. **bu:**
Kaside 8
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Düşse şafaḳ yirine lebüñ ʿaksi nā-gehān
Fīʾl-ḥāl ola bu nüh felek-i bī-ḳarār laʿl

215. **bu:**
Kaside 9
Mısra: **15**
" Bu" işaret sıfatı.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

216. **bu:**
Kaside 9
Mısra: **56**
" Bu" işaret sıfatı.

Miskīn-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

217. **bu:**
Kaside 11
Mısra: **7**
" Bu" işaret sıfatı.

Āh kim bu ḫaṭ mıdur yā sāye-i zülf-i nigār
Yoḫsa dökmiş misk ü ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

218. **bu:**
Kaside 11
Mısra: **47**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu sebebden devr-i eyyāmuñda ber-dār oldı kim
Oldı dil-düzd ü sitemger kākül-i müşkīn-i dost

219. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

220. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **16**
" Bu" işaret sıfatı.

Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

221. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **19**
" Bu" işaret sıfatı.

Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḫırḳa-pūş
Kim ṣalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

222. **bu:**
Kaside 12
Mısra: **36**
" Bu" işaret sıfatı.

Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār
Biʾllāh ey serv-i sehī seyr it bu dolāb üstine

223. **bu:**
Kaside 13
Mısra: **22**
" Bu" işaret sıfatı.

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

224. **bu:**
Kaside 14
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Cihān cemāli bu müşkīn ṭutuḳdan oldı ʿayān
Ṣanasın açdı ruḫ-ı dost ṭurra-i şeb-reng

225. **bu:**
Kaside 14
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Sipihr çengine zerrīn veter daḳar ḫurşīd
Ki düze muṭrib-i Zühre bu şiʿr-i terle tereng

226. **bu:**
Kaside 14
Mısra: **23**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

227. **bu:**
Kaside 14
Mısra: **38**
" Bu" işaret sıfatı.

Ger āhenīn siper olsa ʿādū-yı sengīn-dil
Geçer bu nīze-i ser-tīzüñ itmez anda direng

228. **bu:**
Kaside 14
Mısra: **50**
" Bu" işaret sıfatı.

Nice ki uçura her ṣubḥ murġ-ı zerrīn-bāl
Bu ābenūs ḳafesden sipihr-i mīnā-reng

229. **bu:**
Kaside 15
Mısra: **26**
" Bu" işaret sıfatı.

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

230. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl
Ṣulanur luṭfuñ ile yine bu ʿaṭşān-ı kerem

231. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl
Ṣulanur luṭfuñ ile yine bu ʿaṭşān-ı kerem

232. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **16**
" Bu" işaret sıfatı.

Ṭūṭī-i nuṭḳuña lāyıḳ şekeristān-ı maḳāl
Bülbül-i ṭabʿuña lāyıḳ bu gülistān-ı kerem

233. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **28**
" Bu" işaret sıfatı.

Ẓulmet-i faḳruñ içinde ḳalana göster yol
Maṭlaʿından ṭoġıcaḳ bu meh-i tābān-ı kerem

234. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **35**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu felek yazmasa nüsḫañdan eger nāmesini
Yañlış olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

235. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **55**
" Bu" işaret sıfatı.

Dest-i inʿāmuñ ile yapıla bu ḳaṣr-ı seḫā
Himmetüñle yucala yine bu eyvān-ı kerem

236. **bu:**
Kaside 16
Mısra: **56**
" Bu" işaret sıfatı.

Dest-i inʿāmuñ ile yapıla bu ḳaṣr-ı seḫā
Himmetüñle yucala yine bu eyvān-ı kerem

237. **bu:**
Kaside 17
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Gözi cāẕūlıġ ile fitneler uyarmaġ içün
Vardı nāz uyḳusına gözle bu saḥḥārluġı

238. **bu:**
Kaside 17
Mısra: **16**
" Bu" işaret sıfatı.

Ey beni şekl ü şemāyille giriftār ḳılan
Düşmedüñ ne bilesin sen bu giriftārluġı

239. **bu:**
Kaside 17
Mısra: **26**
" Bu" işaret sıfatı.

Dil-i efgārumuzı çün ṭaġıdur kākül-i dost
Yā Rab ol zülfe bitit sen bu dil-ifgārluġı

240. **bu:**
Kaside 17
Mısra: **30**
" Bu" işaret sıfatı.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

241. **bu:**
Kaside 17
Mısra: **34**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫusrevā kimi şefīʿ idineyüm ḫışmuña kim
Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

242. **bu:**
Kaside 18
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden bu ruḫ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

243. **bu:**
Kaside 18
Mısra: **31**
" Bu" işaret sıfatı.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı żaʿfdan
ʿİzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

244. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **19**
" Bu" işaret sıfatı.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

245. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **20**
" Bu" işaret sıfatı.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

246. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **30**
" Bu" işaret sıfatı.

Buldı göñlüm baḫr-i eşkümde ḫayāl-i laʿlüñi
Ḫoş müyesser oldı ol ġavvāṣa bu engüşterīn

247. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **78**
" Bu" işaret sıfatı.

Ṭīb-i ḫulḳuñdan ḥikāyet eyledi gülşende bād
Bu feraḥdan göge degdürdi külāhın yāsemīn

248. **bu:**
Kaside 19
Mısra: **83**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu müşebbek ḫayme-i sīm-āb-gūn-ı bī-ṭınāb
Ḳadrüñ ordusında bir perde-serādur kemterīn

249. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Fürūġ-ı devletüñ itdi mażīḳ-ı çarḫı münīr
Ṣan açdı Yūsuf-ı Mıṣrī bu çāh içinde cemāl

250. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **21**
" Bu" işaret sıfatı.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕl u kemāl

251. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **21**
" Bu" işaret sıfatı.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕl u kemāl

252. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **22**
" Bu" işaret sıfatı.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕl u kemāl

253. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **22**
" Bu" işaret sıfatı.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕl u kemāl

254. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **27**
" Bu" işaret sıfatı.

ʿArūs-ı devletüñ olmazdı mübtelāsı bu ḫalḳ
Sevād-ı dergehüñ olmasa rūy-ı şevkete ḫāl

255. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **34**
" Bu" işaret sıfatı.

Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim ṣarardı çihre-i zer
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

256. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **48**
" Bu" işaret sıfatı.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

257. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **49**
" Bu" işaret sıfatı.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫışāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

258. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **51**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḥāl

259. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **52**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḥāl

260. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **63**
" Bu" işaret sıfatı.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl
Ki ṣaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

261. **bu:**
Kaside 20
Mısra: **79**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu murġ-ı dīde meger dām-ı zülfüñi göremez
Ki açdı dāne-i ḫālüñ havāsına per ü bāl

262. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **49**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫāmem bu ʿīd-i ekbere ʿīdāne virmege
Ṭoldurdı cām-ı medḥüñe ey şehr-yār āb

263. **bu:**
Kaside 22
Mısra: **74**
" Bu" işaret sıfatı.

Cevr-i zamāne Aḥmedi ḫāk itdi nice bir
Luṭfuñ elinden içmeye bu ḫāksār āb

264. **bu:**
Kaside 23
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı mı bu yāḫod ḫüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

265. **bu:**
Kaside 23
Mısra: **47**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

266. **bu:**
Kaside 23
Mısra: **75**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu cürm içün ki ʿarż-ı naẓīr eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

267. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **31**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ḫaste göñlümi şora geldi ḫayāl-i dost
Ṭoldurdı kāsesin gözümüñ dāne-i enār

268. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **36**
" Bu" işaret sıfatı.

Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

269. **bu:**
Kaside 24
Mısra: **45**
" Bu" işaret sıfatı.

Sāḳī piyāle ṣun ki bu ʿīdüñ ṣafāsına
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

270. **bu:**
Kaside 25
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Dost vaṣlı ʿīdine irişdi çeşm-i eşk-bār
Kim bu rengīn şīşeden oldı gülāb-efşān-ı ʿīd

271. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **8**
" Bu" işaret sıfatı.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

272. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **21**
" Bu" işaret sıfatı.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

273. **bu:**
Kaside 26
Mısra: **28**
" Bu" işaret sıfatı.

Raḥm it baña ki zülfüñ ucından ḳalem gibi
Ḳan aġlaram bu baḫt-ı nigūnsārum üstine

274. **bu:**
Kaside 27
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

Hergiz bu niʿmetüñ idemez şükrini edā
Kim şāh-ı ʿālem itdi seni Āferīd-kār

275. **bu:**
Kaside 29

Mısra: **13**
" Bu" işaret sıfatı.

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

276. **bu:**
Kaside 29
Mısra: **20**
" Bu" işaret sıfatı.

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

277. **bu:**
Kaside 29
Mısra: **33**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

278. **bu:**
Kaside 29
Mısra: **37**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu zülfi mi yā ḫāme-i Şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider īs̱ār-ı benefşe

279. **bu:**
Kaside 29
Mısra: **59**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ʿadl-i cihān-gīrden añlandı ki ayruḳ
Nā-maḥreme baş ḳoşmaya ebkār-ı benefşe

280. **bu:**
Kaside 29
Mısra: **70**
" Bu" işaret sıfatı.

Yā ḫāk-i derüñ z̲erresi irişse semāya
İderdi bu nüh günbed-i devvārı benefşe

281. **bu:**
Kaside 29
Mısra: **86**
" Bu" işaret sıfatı.

Siḥr eyledi ṣiʿrüm çemeninde ḳalemüm kim
Söyler bu żamīrümdeki esrārı benefşe

282. **bu:**
Kaside 29
Mısra: **87**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu medḥ redīfinde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

283. **bu:**
Kaside 29
Mısra: **95**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu Aḥmed-i ġam-gīnüñ eger ḳılsa ġamın gūş
Zānūda ḳoyup başın ide zārī benefşe

284. **bu:**
Kaside 30
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Dil başın ortaya ḳodı cān virdi zülfüñe
Bu düzd aṣılmaġa sebeb ol rīsmān imiş

285. **bu:**
Kaside 30
Mısra: **31**
" Bu" işaret sıfatı.

Aḥmed bu fenn-i ṣiʿre ṣürūʿ itmeden murād
Vird-i duʿā-yı devlet-i ṣāh-ı cihān imiş

286. **bu:**
Kaside 30
Mısra: **34**
" Bu" işaret sıfatı.

Eyyām-ı devletüñ ola pāyende ḥaşre dek
Bu devletüñ duʿācısı çün ins ü cān imiş

287. **bu:**
Kaside 31
Mısra: **20**
" Bu" işaret sıfatı.

Bir dem dil-i ġam-gīnini ṣād itmege lāle
Bu ṣuffa-i ṣāfīde çeker cām-ı muṣaffā

288. **bu:**
Kaside 31
Mısra: **41**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu bezmgeh içre begenüp raḳṣ u semāʿın
Geydürdi ṣabā serve yine ḫilʿat-i ḫażrā

289. **bu:**
Kaside 31
Mısra: **45**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben anı
ʿŪdın bıraġur Bārbed u çengi Nigīsā

290. **bu:**
Kaside 31
Mısra: **56**
" Bu" işaret sıfatı.

Sūsen dil uzadup eline aldı ḳabaġın
Kim ḥāl diliyle ide bu nükteyi inhā

291. **bu:**
Kaside 31
Mısra: **59**
" Bu" işaret sıfatı.

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

292. **bu:**
Kaside 31
Mısra: **62**
" Bu" işaret sıfatı.

Dut cān ḳulaġın ḥikmetine Mantıḳ-ı Ṭayruñ
Diñle bu kelāmı ki oḳır bülbül-i gūyā

293. **bu:**
Kaside 31
Mısra: **74**
" Bu" işaret sıfatı.

Bir māh-cebīn mihr-liḳā şevḳıyla kʾanuñ
Vaṣfında ṭulūʿ eyledi bu maṭlaʿ-ı ġarrā

294. **bu:**
Kaside 32
Mısra: **15**
" Bu" işaret sıfatı.

Ḳanı bahār demi kim bu dehr-i pīr-i kühen
Bezerdi kendüyi ṣan kim nigār-ı tāze cevān

295. **bu:**
Kaside 32
Mısra: **19**
" Bu" işaret sıfatı.

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẓar ḳıl kim
Dü-mūy ṣekli gibi gösterür saña elvān

296. **bu:**
Kaside 32
Mısra: **23**
" Bu" işaret sıfatı.

Ne ṣekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı ṣūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

297. **bu:**
Kaside 32
Mısra: **24**
" Bu" işaret sıfatı.

Ne ṣekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı ṣūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

298. **bu:**
Kaside 32
Mısra: **26**
" Bu" işaret sıfatı.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān miṣālini eyler bu çāder içre ʿayān

299. **bu:**
Kıt'a 1
Mısra: **17**
" Bu" işaret sıfatı.

Nice bir gülmeye bu ġonca-i gülzār-ı ümīd
Bezenürken dem-i luṭfuñla gülistān-ı kerem

300. **bu:**
Kıt'a 4
Mısra: **5**
" Bu" işaret sıfatı.

Hemīşe nūr-ı ḫüsnüñle bu ʿālem müstenīr olup
Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

301. **bu:**
Kıt'a 4
Mısra: **6**
" Bu" işaret sıfatı.

Hemīşe nūr-ı ḫüsnüñle bu ʿālem müstenīr olup
Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

302. **bu:**
Kıt'a 4
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Nitekim āb ile ola ḳarārı ehl-i dünyānuñ
Bu tīġ-ı bī-ḳarāruñla dü ʿālem ber-ḳarār olsun

303. **bu:**
Kıt'a 4
Mısra: **18**
" Bu" işaret sıfatı.

Ve ger seng-i ḥavādiṩden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

304. **bu:**
Nazm 3
Mısra: **1**
" Bu" işaret sıfatı.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

305. **bu:**
Nazm 3
Mısra: **10**
" Bu" işaret sıfatı.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

306. **bu:**
Nazm 4
Mısra: **3**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

307. **bu:**
Nazm 4
Mısra: **4**
" Bu" işaret sıfatı.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

308. **bu:**
Nazm 4
Mısra: **11**
" Bu" işaret sıfatı.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

309. **bu:**
Nazm 4
Mısra: **12**
" Bu" işaret sıfatı.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

310. **bu:**
Terci-bend 1
Mısra: **93**
" Bu" işaret sıfatı.

Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem baṣdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

311. **bu:**
Terci-bend 2
Mısra: **2**
" Bu" işaret sıfatı.

İrdi gülzāra çün havā-yı ṣabā
Ṭoldı bu ṣuffaya ṣafā-yı ṣabā

312. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **9**
" Bu" işaret sıfatı.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

313. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **29**
" Bu" işaret sıfatı.

Dolāb yaşlar aḳıdup iñiler bu derd ile
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḫı

314. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **39**
" Bu" işaret sıfatı.

Āb-ı ḥayāt ẓulmete düşdi bu derdden
Ḥasretdedür Sikender-i gītīsitān daḫı

315. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **46**
" Bu" işaret sıfatı.

Feryād iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Olmaya bu muṣībete göre fiġān daḫı

316. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **71**
" Bu" işaret sıfatı.

Olmaz muṣībeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zīrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

317. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **86**
" Bu" işaret sıfatı.

Vīrān ol ey felek ne bezersin döne döne
Bu zer-nigār çāderi Şeh Muṣṭafā ḳanı

318. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **107**
" Bu" işaret sıfatı.

Sulṭān-ı ʿāleme ʿivażı bu muṣībetüñ
Tā ḥaşre dek saʿādet-i dünyā vü dīn ola

319. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **118**
" Bu" işaret sıfatı.

Aḥmed sözi uzatma ki mersiyyeden murād
Ḫalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

320. **bū:**
Gazel 210
Mısra: **5**
(Fars.) Koku.

Şām-ı zülfüñde meşām-ı cānuma bir şemme bū
Kārbān-ı bād-ı ṣubḥa armaġan ışmarlaram

321. **bu:**
Gazel 3
Mısra: **1**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḥayrān aña

322. **bu:**
Gazel 27
Mısra: **7**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

323. **bu:**
Gazel 34
Mısra: **9**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

324. **bu:**
Gazel 68
Mısra: **16**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

325. **bu:**
Gazel 70
Mısra: **6**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Leblerüñ dāruʾş-şifāsında ġubār-ı müşk ile
Ḫoḳḳa-i laʿl üzre yazılmış ki bu tiryākdur

326. **bu:**
Gazel 73
Mısra: **1**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Ḫaṭ mı bu yā göñlümüñ tafṣīl-i vaṣf-ı ḥālidür
Yā hümā-yı zülf-i yāruñ sāye-i iḳbālidür

327. **bu:**
Gazel 73
Mısra: **3**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

328. **bu:**
Gazel 74
Mısra: **18**
" Bu" işaret işaret zamiri.

İşigüñden Aḥmedʾüñ cevr ü cefādur manṣıbı
Bu ne ṭāliʿdür ki gökden seng-i bī-pāyān yaġar

329. **bu:**
Gazel 75
Mısra: **10**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Lāle ḫaddüñ göricek āh idüben aġladuġum
Bu ki gül mevsimidür bād ile bārān dökilür

330. **bu:**
Gazel 90
Mısra: **13**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Aḥmedʾüñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

331. **bu:**
Gazel 92
Mısra: **10**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Aḥmed aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi
Bu ki gördükce anuñ ḫālini aġyār güler

332. **bu:**
Gazel 137
Mısra: **10**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl Aḥmed
Muḥāldür bu ki feyżinde buḫl ide Feyyāż

333. **bu:**
Kaside 31
Mısra: **36**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb
Bu kʾoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

334. **bu:**
Kaside 32
Mısra: **25**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān miṣālini eyler bu çāder içre ʿayān

335. **bu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **94**
" Bu" işaret işaret zamiri.

Dillü dilince zārılıġ eylerdi kāyināt
Bu idi cümle sözleri Şeh Muṣṭafā ḳanı

336. **bu:**
Gazel 164
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Bāġ-ı cennet mi bu ḥüsn-i dilsitānı Yūsufuñ
Menbaʿ-ı kevṣer mi yā şīrīn dehānı Yūsufuñ

337. **bu:**
Gazel 169
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu ṣevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

338. **bu:**
Gazel 170
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Bir iki gün bu göñül ḥastesin eglemek içün
Künc-i ḥasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

339. **bu:**
Gazel 170
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

340. **bu:**
Gazel 173
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Bize geldükce vefā cāmını ġayrıya şunar
Dāyimā ʿaksinedür devri bu çarḫ-ı dūnuñ

341. **bu:**
Gazel 173
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

342. **bu:**
Gazel 174
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

343. **bu:**
Gazel 176
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḥayādan gülāb gül

344. **bu:**
Gazel 176
Mısra: **11**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

345. **bu:**
Gazel 177
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

346. **bu:**
Gazel 179
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

347. **bu:**
Gazel 186
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaṣruña nice irişsün efġānum

348. **bu:**
Gazel 186
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaṣruña nice irişsün efġānum

349. **bu:**
Gazel 186
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

350. **bu:**
Gazel 186
Mısra: **14**
" Bu " işaret sıfatı.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem cezb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

351. **bu:**
Gazel 191
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñʾçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

352. **bu:**
Gazel 192
Mısra: **18**
" Bu " işaret sıfatı.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

353. **bu:**
Gazel 192
Mısra: **22**
" Bu " işaret sıfatı.

Cān-ı Aḥmedʾden yaratmış cismüñi cān-āferīn
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

354. **bu:**
Gazel 193
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Sūz-ı dilden oda yanmışdur zebānum şemʿ-vār
ʿArż ide ḥālüm meger bu çeşm-i giryānum benüm

355. **bu:**
Gazel 194
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Āh kim sāye şalar serv-i bülendüñ her yire
Bu hevādandur benüm ḫāk ile yek-sān olduġum

356. **bu:**
Gazel 197
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum
Māh-ı nev gibi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

357. **bu:**
Gazel 197
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḫāṣıl olmışdur bu vecd ü ḥāletüm

358. **bu:**
Gazel 206
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm
Key perīşān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

359. **bu:**
Gazel 207
Mısra: **18**
" Bu " işaret sıfatı.

Yine cān murġı eyledi pervāz
Bile raḳṣ ursa bu ḳafes nʾidelüm

360. **bu:**
Gazel 213
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Yāḫod bu şīşe-i nāzük-mizāc göñlümüze
O seng-dilden iren inkisārı mı diyelüm

361. **bu:**
Gazel 215
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

362. **bu:**
Gazel 216
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Zamān fiġān ide ney gibi zārī ḳıla zemīn
Eger bu rāz-ı nihānumdan āşikāre ḳılam

363. **bu:**
Gazel 216
Mısra: **11**
" Bu " işaret sıfatı.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

364. **bu:**
Gazel 216
Mısra: **14**
" Bu " işaret sıfatı.

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

365. **bu:**
Gazel 218
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Sünbül-i ser-geşteñ içün bu dil-i şūrīdeyi
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān isterem

366. **bu:**
Gazel 218
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

367. **bu:**
Gazel 219
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Aġzı şıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

368. **bu:**
Gazel 220
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Cān gerek bu selāma şükrāne
Dil ü cāna ḫayātdur bu selām

369. **bu:**
Gazel 220
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

370. **bu:**
Gazel 222
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

371. **bu:**
Gazel 222

Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Senüñ bu şīr-pençeñde cihān-gīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nʾiçün naḫcīr olasın sen

372. **bu:**
Gazel 225
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Çün dehānuñ sırrını şordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

373. **bu:**
Gazel 225
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

374. **bu:**
Gazel 226
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Yaġmā dil ü cān itdi gözüñ çünki ṭuyuldı
Bu ḳāfile-i ʿışḳ figānum ceresinden

375. **bu:**
Gazel 229
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen şaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

376. **bu:**
Gazel 230
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur nʾeylesün

377. **bu:**
Gazel 231
Mısra: **13**
" Bu " işaret sıfatı.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Nezr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

378. **bu:**
Gazel 233
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

379. **bu:**
Gazel 235
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

380. **bu:**
Gazel 237
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taṣnīf ile bir ḳılla çalarsın

381. **bu:**
Gazel 237
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Aḥmed özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına
Bu ṣafḥa-i evrāḳı nice bir ḳaralarsın

382. **bu:**
Gazel 243
Mısra: **16**
" Bu " işaret sıfatı.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḫaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

383. **bu:**
Gazel 243
Mısra: **20**
" Bu " işaret sıfatı.

Senden ummazdum anı kim çözüben ṣaçlaruñı
Bu delü göñlümi zencīrden āzād idesin

384. **bu:**
Gazel 244
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāġından irmiş sīm-ten şimşādsın

385. **bu:**
Gazel 245
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bī-dādsın

386. **bu:**
Gazel 246
Mısra: **13**
" Bu " işaret sıfatı.

Ṣaçlaruñdan isteyem dirdüm bu göñlüm ḫātemin
Güldügüñden ḳorḳaram aġzuñda pinhān olmasun

387. **bu:**
Gazel 246
Mısra: **16**
" Bu " işaret sıfatı.

Ṣol çeh-i Bābildeki Hārūt kim vaṣf itdiler
Bu zenaḫdānuñdaki zülf-i perīşān olmasun

388. **bu:**
Gazel 255
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara
Bu dil ārāmı ḳodı uydı dil-ārāmlara

389. **bu:**
Gazel 270
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḳomaz raḳīb-i münkir dilde ṣafā-yı ḫāṭır
Virdi ḫalel bu kāfir cām-ı cihān-nümāya

390. **bu:**
Gazel 175

Mısra: **3**
" Bu " işaret zamiri.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

391. **bu:**
Gazel 175
Mısra: **4**
" Bu " işaret zamiri.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

392. **bu:**
Gazel 220
Mısra: **4**
" Bu " işaret zamiri.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

393. **bu:**
Gazel 220
Mısra: **8**
" Bu " işaret zamiri.

Sīnemi ġamzesi tīrine nişān eyledügüm
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

394. **bu:**
Gazel 228
Mısra: **10**
" Bu " işaret zamiri.

Dil-i dīvāneden eksilmedi şevḳı ruḫınuñ
Oldı rūşen bu ki īmāndan imiş ḥubb-ı vaṭan

395. **bu:**
Gazel 249
Mısra: **5**
" Bu " işaret zamiri.

Bu ne ad yavuzlıġıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

396. **bu:**
Gazel 295
Mısra: **3**
" Bu " işaret zamiri.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

397. **bu:**
Gazel 313
Mısra: **14**
" Bu " işaret zamiri.

Sünbül ṣaçuña öykünicek didi benefşe
Ne yüz ḳarasıdur bu ki yüzüm yire düşdi

398. **bu:**
Gazel 313
Mısra: **16**
" Bu " işaret zamiri.

Çün zülf-i dil-āvīzine dil baġladuñ Aḥmed
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

399. **bu:**
Kaside 9
Mısra: **17**
" Bu " işaret zamiri.

Çeşmümdedür ḫayāl-i ḫaṭuñ ṭañ bu kim dutar
Sebze diyü kenāre-i āb-ı revānı müşk

400. **bu:**
Kıt'a 17
Mısra: **2**
" Bu " işaret zamiri.

Gördüm kenār-ı nāmede nāmın nigārumuñ
Sürdüm anı bu dīde-i giryānum üstine

401. **bu:**
Gazel 218
Mısra: **14**
" Bir " belgisiz sıfat.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

402. **bu:**
Gazel 276
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

403. **bu:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **23**
" Bu " işaret sıfatı.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḫayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

404. **bu:**
Gazel 61
Mısra: **14**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḫaẓer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

405. **bu:**
Gazel 79
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol baña yiter

406. **bu:**
Gazel 251
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

407. **bu:**
Gazel 251
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Görinmez oldı ol maḥrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

408. **bu:**
Gazel 253
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Görüp zülfi ḫayālin kirpügümde
Didüm cārūba binmişdür bu cādū

409. **bu:**
Gazel 253
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs
Ger olsa ḥūrda bu çeşm ü ebrū

410. **bu:**
Gazel 256
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḳapılurdı ġamzeler nāzükliginden ḳalbler
Ḳayd-ı cān olmasadı bu ṭurra-i ṭarrārda

411. **bu:**
Gazel 260
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i pervīn aşar bu eşk-i ġalṭān her gice

412. **bu:**
Gazel 261
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

413. **bu:**
Gazel 262
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

414. **bu:**
Gazel 262
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

415. **bu:**
Gazel 262
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

416. **bu:**
Gazel 262
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

417. **bu:**
Gazel 262
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

418. **bu:**
Gazel 262
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

419. **bu:**
Gazel 262
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

420. **bu:**
Gazel 263
Mısra: **21**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu Bursa şehridür gül bigi her dem
Yitişür mehliḳālar tāze tāze

421. **bu:**
Gazel 264
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Āteş-i āhum ile ṭaşlara ḳan aġladuram
Yād-ı hecrānuñ eger bu dil-i pür-sūza gele

422. **bu:**
Gazel 266
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zer-nigār ide

423. **bu:**
Gazel 270
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

424. **bu:**
Gazel 272
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Lāle ḫaddüñde şaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre şudur çāre ne

425. **bu:**
Gazel 274
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

426. **bu:**
Gazel 278
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı.

Nice kʾidem naṣīḥat bu göñlüme işitmez
Men cerrebeʾl-mücerreb ḫallet bihiʾn-nedāme

427. **bu:**
Gazel 278
Mısra: **14**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḫāme şikeste-dildür Aḥmed şikeste-ḫāṭır
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

428. **bu:**
Gazel 279
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

429. **bu:**
Gazel 280
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Ey çarḫ miḥnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

430. **bu:**
Gazel 283
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫˇāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

431. **bu:**
Gazel 283
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Zülfüñe öykündügin ʿanber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

432. **bu:**
Gazel 284
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hīç
Bu göñlüm iştibāh eyler kimerde

433. **bu:**
Gazel 290
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Benefşe ṣaçların ṣalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḥayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

434. **bu:**
Gazel 290
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Ezel naḳḳāşı yazarken cemālüñ naḳşına düşmiş
Ḳalemden noḳṭa-i ʿanber bu gül-berg-i dil-ārāya

435. **bu:**
Gazel 290
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

436. **bu:**
Gazel 290
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Perīşān-ḥāl olmış göñül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu dīvāne neden düşmiş bu pīç-ā-pīç-i gīsūya

437. **bu:**
Gazel 290
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Perīşān-ḥāl olmış göñül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu dīvāne neden düşmiş bu pīç-ā-pīç-i gīsūya

438. **bu:**
Gazel 290
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Ne şīrīn medḥ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

439. **bu:**
Gazel 290
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Ne şīrīn medḥ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

440. **bu:**
Gazel 292
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḥākim-i ʿışḳuñ ḫarāb itmezdi göñlüm ḫānesin
Baḳmasa ḥüsnüñ sarāyına bu çeşmüm revzeni

441. **bu:**
Gazel 293
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

442. **bu:**
Gazel 294
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bī-çāresi

443. **bu:**
Gazel 294
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Şöyle çāk itdi yaḳasın göñlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

444. **bu:**
Gazel 296
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Sāḳiyā e<u>s</u>nā-yı ṣoḥbetde dükendükce şarāb
Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu zībā ṣūreti

445. **bu:**
Gazel 296
Mısra: **16**
" Bu " işaret sıfatı.

Hüsn her bir cāriḥümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḥüsnüñ ke<u>s</u>reti

446. **bu:**
Gazel 299
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Ṣaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

447. **bu:**
Gazel 302
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni
Ben ne diyem kʾeyledi epsem beni

448. **bu:**
Gazel 303

Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

449. **bu:**
Gazel 305
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḳanumı dökmege ruḫsat virdi ġamzeñ laʿlüñe
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ senüñ bu maʿnīye ḥüccet gibi

450. **bu:**
Gazel 305
Mısra: **16**
" Bu " işaret sıfatı.

Oldı Aḥmed göñlin almaġa ḥavāle ḥācibüñ
ʿĀrıżuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvīye ḥüccet gibi

451. **bu:**
Gazel 306
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

452. **bu:**
Gazel 307
Mısra: **21**
" Bu " işaret sıfatı.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu göñlüm ḥālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

453. **bu:**
Gazel 308
Mısra: **11**
" Bu " işaret sıfatı.

Rāzını bu dil-i ṣad-pāreyi nālān idenüñ
Sīneler şerḥ idemez Aḥmedʾüñ efġānı gibi

454. **bu:**
Gazel 309
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

455. **bu:**
Gazel 310
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Bir ḳadem cāna başam iki cihāna birini
Ḫūb olur ʿışḳ ṭarīḳında bu reftār daḫı

456. **bu:**
Gazel 311
Mısra: **13**
" Bu " işaret sıfatı.

İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu Aḥmed
Biʾllāhi anı eyleme āzād efendi

457. **bu:**
Gazel 312
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

458. **bu:**
Gazel 312
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

459. **bu:**
Gazel 312
Mısra: **11**
" Bu " işaret sıfatı.

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-gūnı ey ḳamer günden
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

460. **bu:**
Gazel 312
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-gūnı ey ḳamer günden
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

461. **bu:**
Gazel 313
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

462. **bu:**
Gazel 315
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḳaşuñ dil ʿābidüñüñ mescīdidür
Velī nāẓırlıġı bu meste düşdi

463. **bu:**
Gazel 318
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

464. **bu:**
Gazel 319
Mısra: **14**
" Bu " işaret sıfatı.

Ālet-i hengāmedür it gibi oş
Gireli bu meclise aġyār hey

465. **bu:**
Gazel 320
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

466. **bu:**
Gazel 321
Mısra: **13**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

467. **bu:**
Gazel 322
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri

Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

468. **bu:**
Gazel 322
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

469. **bu:**
Gazel 323
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

470. **bu:**
Gazel 323
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı.

Dil ü cānlar ṣalınmaḳdan egilmişdür bu kāküller
Yüzüñde ol sebebdendür ser-i zülf-i dü-tāh egri

471. **bu:**
Gazel 324
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

472. **bu:**
Gazel 324
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

473. **bu:**
Gazel 327
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Ölmesün bir gün öldürem dir imiş
Yoḳ mıdur bu yalanuñ oranı

474. **bu:**
Gazel 328
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Hevā-yı dost ḥaḳıyçün gel ey nesīm-i ṣabā
Ḥabīb kūyına irgür bu yādigārumızı

475. **bu:**
Gazel 329
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

476. **bu:**
Gazel 329
Mısra: **14**
" Bu " işaret sıfatı.

Aḥmedʾüñ gönlini geh dost yıḳar geh düşman
Bilmezüz kim yapa ʿālemde bu vīrānemüzi

477. **bu:**
Gazel 331
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Nemek-i ḫʷān-ı melāḥat şekerīn ḫandesidür
Ki bu dem emlāḥ-ı ḫūbān-ı cihāndur çelebī

478. **bu:**
Gazel 333
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

479. **bu:**
Gazel 334
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Çāha ṣalardı cānı Yūsufını
Bu zenaḫdānı görse zindāncı

480. **bu:**
Gazel 337
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu ne ḥikmetdür ḫabībüm kʾöldürür laʿlüñ beni
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Derc iken dürcinde enfās-ı nesīm-i ʿĪsevī

481. **bu:**
Gazel 337
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Dil ṣu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu göñlüm evi

482. **bu:**
Gazel 339
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Dil mülki ḳaṣdına gözi ḫancer çeküp nʾider
Kʾāşūb-ı çīn-i zülfi yıḳar bu vilāyeti

483. **bu:**
Gazel 341
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı.

Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ
Ki olmış rāhzen muṭrib burarlar güş-ı ṭanbūrı

484. **bu:**
Gazel 343
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

485. **bu:**
Gazel 343
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

486. **bu:**
Gazel 343
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

487. **bu:**
Gazel 343
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

488. **bu:**
Gazel 347
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna neyiki

489. **bu:**
Gazel 347
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā neyiki

490. **bu:**
Gazel 347
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā neyiki

491. **bu:**
Gazel 347
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu şeydā neyiki

492. **bu:**
Gazel 348
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

İşigümde itlerümüñ ḫıdmetin itsün dirmiş
Ḳaṣd-ı şāhuñ bize bu luṭf u keremden ne-y-iki

493. **bu:**
Gazel 349
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstī

494. **bu:**
Gazel 349
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫᵛābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstī

495. **bu:**
Gazel 350
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḫalḳa-i zülfini ruḫsārına şalduġı bu kim
Naʿl-i miskīndür anı siḥr içün āẕerde ḳodı

496. **bu:**
Kaside 6
Mısra: **116**
" Bu " işaret sıfatı.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫᵛān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḫıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

497. **bu:**
Kaside 7
Mısra: **99**
" Bu " işaret sıfatı.

Şāh bezminde ʿamel olmaġa bu ḳavl-i ġazel
İdinüpdür Zühre-i zehrāyı ḫunyā-ger güneş

498. **bu:**
Kaside 17
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Būse tiryākin umarken dil-i bīmārumuza
Zehr-i ġam virdi ṣaçuñ gör bu siyehkārluġı

499. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

500. **bu:**
Kaside 28
Mısra: **12**
" Bu " işaret sıfatı.

Ḫāk-i pāyuñ dīdede ben giryeden ḳan aġlaram
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

501. **bu:**
Kıt'a 6
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Ṭoḳundı çünki cefā sengi şīşe gönlümüze
Ayaġuñ altına alma bu ābgīneleri

502. **bu:**
Kıt'a 8
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

503. **bu:**
Kıt'a 12
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Şu istedüm gice sāḳī elüme şundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

504. **bu:**
Kıt'a 15
Mısra: **4**
" Bu " işaret sıfatı.

Eger seng-i ḥavādiṩden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

505. **bu:**
Kıt'a 19
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm Geldi mi bu çemene bir geyicek

506. **bu:**
Kıt'a 21

Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭopraġı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

507. **bu:**
Kıt'a 22
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Yapdı bir bendesi bu cāmiʿi kim Ṣāra fīʾd-dehri min nevādirihi

508. **bu:**
Kıt'a 23
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Çü bünyād oldı bu ḳaṣr-ı muʿallā
Görüp reşk eyledi firdevs-i aʿlā

509. **bu:**
Kıt'a 23
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Baḳup Rıdvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḥūr ile olsun muḥallā

510. **bu:**
Müfret 11
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabībüm oldı ṣarīḥ
Ṣaḥīḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarīṣu maḥrūm

511. **bu:**
Müfret 18
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫaṭṭ-ı yār
Gelmeden bir söz çıḳardılar bu miskīn üstine

512. **bu:**
Müfret 21
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḥālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

513. **bu:**
Müfret 30
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Ey ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabīb
Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder ṣarāb-ı sīb

514. **bu:**
Müfret 31
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

515. **bu:**
Müfret 36
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

516. **bu:**
Müfret 40
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Müşk-i Çīn dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā içün
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā içün

517. **bu:**
Murabba 1
Mısra: **6**
" Bu " işaret sıfatı.

Çīn-i zülfüñden umar nāfe-i ḫoş-būy-ı murād
Bu hevā yolına yıllarla yiler niteki bād

518. **bu:**
Murabba 1
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā nʾidelüm
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-sā nʾidelüm

519. **bu:**
Murabba 1
Mısra: **31**
" Bu " işaret sıfatı.

Vaz geldüm ben eger gelse bu göñül daḫı vaz
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

520. **bu:**
Nazm 5
Mısra: **9**
" Bu " işaret sıfatı.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

521. **bu:**
Nazm 5
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

522. **bu:**
Nazm 8
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb
Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb

523. **bu:**
Nazm 8
Mısra: **7**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu zārılıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhī
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫʷāb

524. **bu:**
Nazm 8
Mısra: **8**
" Bu " işaret sıfatı.

Bu zārılıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhī
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫʷāb

525. **bu:**
Nazm 11
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laʿl pencereden

Baḳup cemālüñi gördi yıḳıldı manẓaradan

526. **bu:**
Nazm 11
Mısra: **10**
" Bu " işaret sıfatı.

İki cihānda seni ġamdan ide Ḥaḳ āzād
Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳaradan

527. **bu:**
Nazm 14
Mısra: **2**
" Bu " işaret sıfatı.

Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum
Neden yıḳıldı bu serv-i revānı aġlayalum

528. **bu:**
Nazm 31
Mısra: **5**
" Bu " işaret sıfatı.

Didi kim bu serv-i gül-ruḫsār Bostāncıʾoġlıdur
Fūtasın gül ṭoldurupdur ṣaçları reyḥānīdür

529. **bu:**
Nazm 31
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

530. **bu:**
Nazm 36
Mısra: **3**
" Bu " işaret sıfatı.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

531. **bu:**
Nazm 42
Mısra: **1**
" Bu " işaret sıfatı.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

bu demde:

1. **bu demde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Şimdi.

Deryā-yı laʿle zevraḳ-ı zer ṣal bu demde kim
Gevher ṣaçar havā bitürür ḫāksār laʿl

bu deme:

1. **bu deme:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bu zaman, bu devir.

Pür oldı Gülşen-i Rāza nevā-yı Manṭıḳ-ı Ṭayr
Çün oldı bu deme ʿAṭṭār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

bu deñlü:

1. **bu deñlü:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar çok, bu şekilde.

Ḫalḳ-ı dünyāya bürūdetler iden bād-ı şimāl
Sezemezdüm ki ışıcaḳ deprene bu deñlü baña

2. **bu deñlü:**
Kaside 27
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bu denli, bu kadar.

Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

3. **bu deñlü:**
Kaside 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bu denli, bu kadar.

Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

bu gün:

1. **bu gün:**
Kaside 6
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **-**
İçinde bulunulan gün.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

2. **bu gün:**
Kaside 6
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **-**
Bugün II içinde bulunulan gün II artık.

Çün eyledüñ ol Kaʿbe-i ʿālīyi ʿimāret
Oldı aña taḥvīl bu gün ḳıble-i ʿulyā

bu kadar:

1. **bu ḳadar:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.

Aḥmedʾe hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād
Ey ḫalīlüm bu ḳadar gelmedi luṭf ısssı şitā

2. **bu ḳadar:**
Gazel 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.

Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ
Kim oldı bī-ser ü pālarda bu ḳadar güstāḫ

3. **bu ḳadar:**
Terci-bend 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, -çok fazla anlamında-.

Rıḍvān bihişti bu ḳadar ārāyiş itdügi
Budur kʾide ḳabūl Bilāli Muḥammedüñ

4. **bu ḳadar:**
Kaside 27
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bu kadar, çok fazla.

Ol ata çoḳ degül bu ḳadar ʿizzet ü şeref
Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdigār

5. **bu ḳadar:**
Gazel 32
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bu ölçüde, bu denli.

Oldı ṭurunc-ı ġabġabuñ ey sīmber leẕīẕ
Olmaz bihişt mīveleri bu ḳadar leẕīẕ

6. **bu ḳadar:**
Gazel 219
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bu denli, bu ölçüde.

Aḥmedʾem server-i Keşmīr-i suḫan çāker-i şāh
Bu ḳadar faẕlum ile bende-i ehl-i keremem

7. **bu ḳadar:**
Gazel 347
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bu denli, bu ölçüde.

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna neyiki

bu ki:

1. **bu ki:**
Gazel 39
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bu ki, bundan dolayı.

Nāle ḳılduġınca Aḥmed ġoncasınuñ güldügi
Bu ki bülbüller fiġān itdükce gül ḫandān olur

2. **bu ki:**
Gazel 52
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
"İşte budur, budur ki" anlamlarında kalıp ifade.

Ḫadeng-i ġamzeñi peyveste ey kemān-ebrū
Cigerde ṣaḳladuġum bu ki yādigāruñdur

3. **bu ki:**
Gazel 185
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İşte budur, budur ki.

İtlerüñe her seḥer varup duʿālar ḳılduġum
Bu ki ḫoşdur dostlarla merḥabā-yı ṣubḥ-dem

bu kim:

1. **bu kim:**
Gazel 304
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bu ki, budur. Bundan dolayı.

Ḫaste-dil ḫancerüñe teşne-leb olduġı bu kim
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

2. **bu kim:**
Gazel 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bu ki, bundan dolayı.

Dilde çoḳ durmaḳla mihrüñ ḫāliş olduġı bu kim
Bāde-i ṣahbāyı egletdükce ṣāf eyler zücāc

3. **bu kim:**
Gazel 33
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Bu ki, bundan dolayı.

ʿīd ayı gibi ḳaşuñı gözetdügüm bu kim
Naʿl-i semend-i şāh-ı cihāndan ḫaber virür

4. **bu kim:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Bu ki, bundan dolayı.

Yüzüñe ḳarşu göz yaşını dökdügüm bu kim
Ola ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīnedār āb

5. **bu kim:**
Gazel 42
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bu ki, budur, bundan dolayı.

Şiʿri Aḥmedʾüñ şehā nemekīn olduġı bu kim
Baḫr-i suḫanda dāmen-i Selmān ṭutup durur

6. **bu kim:**
Gazel 49
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bu ki, budur, bundan dolayı.

Her dem raḳībi göñlüm içindʾañduġum bu kim
İssin aġırlayan itine üstüḫᵛān virür

7. **bu kim:**
Gazel 77
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bu ki, budur, bundan dolayı.

Dürüst itdi bizümle gerçi ʿahdi
Velī ḳorḳum bu kim peymān-şikendür

bu resme:

1. **bu resme:**
Gazel 271
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bu şekilde, böylece.

Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme
ʿArūs-ı ḥüsni bu resme baş egmez ḫūr u Rıḍvāna

2. **bu resme:**
Gazel 349
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bu şekilde, böylece.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

bu sebebden:

1. **bu sebebden:***-den*
Gazel 46
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bu nedenle, bundan dolayı.

Bu sebebden Aḥmedʾüñ şormaz şınuḳ göñlini kim

Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i miskīni var

bu sebebdendür:

1. **bu sebebdendür:**-*dür*
   Gazel 185
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Bu nedenle, bundan dolayı.

Ṭaġıdup zülf-i girih-gīrin ruḫından dilberüñ
Bu sebebdendür ṣabā nāfe-güşā-yı ṣubḥ-dem

bu şüretde:

1. **bu şüretde:**
   Gazel 247
   Mısra: **15**
   Kelime Tipi: **-**
   Bu şekilde.

Bu ṣüretde ʿaceb maʿnīlerüñ var
Kimesne bilmez anı sen bilürsin

bu vech ile:

1. **bu vech ile:**
   Kıt'a 20
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Böylelikle, bu sayede.

Devlet āsārını bu vech ile ferḫunde görüp
Ehl-i diller didi tārīḫini fetḥ-i Ḳaraman

2. **bu vech ile:**
   Kaside 7
   Mısra: **112**
   Kelime Tipi: **-**
   Bu yüzden.

Öyküneldi yüzüñe hergiz baḳılmaz yüzine
Bī-ḥayādur kʾoldı bu vech ile müstaḥḳar güneş

3. **bu vech ile:**
   Kaside 6
   Mısra: **58**
   Kelime Tipi: **-**
   Böylece, bu şekilde.

Ṭūbā eger aşılmasa cennetde nigūnsār
Ṣuffañdaki serv olmasa bu vech ile raʿnā

4. **bu vech ile:**
   Kıt'a 18
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Böylelikle, bu sayede, böylece.

Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḫayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

5. **bu vech ile:**
   Kaside 25
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Bu yüz ile (Yüzün güzelliği açısından tanıkta ele alınır); bu sebeple, vesileyle.

Çün cemālüñ ʿīdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı ʿīd

bu yıl:

1. **bu yıl:**
   Gazel 47
   Mısra: **15**
   Kelime Tipi: **-**
   Bu sene, içinde bulunulan sene.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

bū-bekr:

1. **bū-bekre:**-*e*
   Nazm 1
   Mısra: **3**
   İslamiyet'in dört büyük halifesinden ilki, Hz. Ebubekir.

Bū-bekre muḥibb durur dil ü cān
Kim mücib-i iḫtirāmumuzdur

bucaġ:

1. **bucaġında:**--*ın, --da*
   Gazel 100
   Mısra: **14**
   Bucak, kenar, köşe, yer.

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucaġında yatup derdüñle dermānsuz geçer

bucak:

1. **bucaḳda:**-*da*
   Gazel 254
   Mısra: **6**
   Kenar, köşe.

Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine
Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofī neden perhīz ider

budaġ:

1. **budaġıdur:**-*ı, -dur*
   Müfret 50
   Mısra: **1**
   Dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen yuvarlak koyuca renkte sert bölüm.

Ḫayme-i sīm ki mercān budaġıdur diregi
Yil olup ṣalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

2. **budaġın:**-*ın*
   Gazel 334
   Mısra: **10**
   Fidan,dal.

Serv-ḳaddüñ göreydi bostānda
Gül budaġın mı ḳırdı bostāncı

3. **budaġı:**-*ı*
   Gazel 8
   Mısra: **6**
   Dal.

Ḳaddüñ ḳıyāmetin görüben cān virenlere
Ṭūbā budaġı gölgelerinde maḳām ola

4. **budaġında:**-*ın, -da*
   Kaside 8
   Mısra: **60**
   Dal.

Cūduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında simār laʿl

5. **budaġı:**-*ı*
   Kıt'a 10
   Mısra: **3**
   Dal.

Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

6. **budaġın:**-*ın*
Gazel 43
Mısra: **12**
Dal, ince dal, filiz.

Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

7. **budaġı:**-*ı*
Nazm 7
Mısra: **9**
Dal, ince dal, filiz.

Bir gül budaġı cān u cihāndan ʿazīz iken
Şırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzigārsın

8. **budaġı:**--*ı*
Gazel 203
Mısra: **4**
(Sidre ağacının) dalı.

ʿĀlī maḳāmı olmaġa cān Cebreʾīlinüñ
Sidre budaġı gibi boyı müntehācıġum

budaḳ:

1. **budaġında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 6
Mısra: **206**
Dal; ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.

Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

2. **budaġınuñ:**-*ı, -nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **83**
Dal; ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.

Göñli yemişi nʾoldı saʿādet budaġınuñ
Cān bāġınuñ gül-i teri Şeh Muṣṭafā ḳanı

budur kim:

1. **budur kim:**
Mesnevi 3
Mısra: **220**
Kelime Tipi: **-**
Doğrusu, gerçekte, aslında.

Bu şiʿre şürūʿ eylemekden murād
Budur kim anılduḳca dünyāda ad

bugün:

1. **bugün:**
Gazel 29
Mısra: **18**
Bugün, içinde bulunulan gün.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

2. **bugün:**
Kaside 25
Mısra: **16**
Bugün, içinde bulunulan gün.

Ṭoldurup nʾeyler ruḫuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

3. **bugün:**
Gazel 199
Mısra: **9**
Bugün, içinde bulunulan zaman.

Çün cemālüñ şemʿine pervānedür Aḥmed bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

4. **bugün:**
Gazel 118
Mısra: **8**
Bugün II Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Naḳd-i cevrinden veẕāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henüz

5. **bugün:**
Kaside 29
Mısra: **42**
Bugün II Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Bülbül gibi biñ dürlü dil açardı senāña
Bulsaydı bugün ḳudret-i güftārı benefşe

6. **bugün:**
Gazel 90
Mısra: **10**
Bugün || Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Sine ber-sīne ṣafā-ḫāṭır olur göricegiz
Sinesinde bugün ol kimse ki īmān götürür

7. **bugün:**
Gazel 161
Mısra: **7**
Bugün || Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Ḥāżır ol varmaġa kūy-ı yāra ey dil kim bugün
ʿAzm-i rāh-ı menzil-i Dāruʾs-selām itsem gerek

8. **bugün:**
Gazel 189
Mısra: **9**
Bugün || Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḫasretiyle ḫāk oluram

9. **bugün:**
Gazel 205
Mısra: **10**
Bugün || Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Pertev-i nūr-ı tecellīden ḳo yansun cān u dil
Var Aḥmed ben bugün müştāḳ-ı dīdār olmışam

10. **bugün:**
Kaside 16
Mısra: **1**
Bugün || Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

11. **bugün:**
Kaside 24
Mısra: **44**
Bugün || Şimdi, içinde bulunulan zaman.

Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿīd
Üç ʿīde irmişüz bugün ey faẓl-ı Girdigār

12. **bugün:**
Kaside 6
Mısra: **129**

Bu devirde, bu zamanda; bugün.

Rām oldı bugün rānuña bu tevsen-i gerdūn
Kim şekl-i hilāl urdı felek ḫinkine tamġa

13. **bugün:**
Terci-bend 1
Mısra: **49**
Bu devirde, bu zamanda; bugün.

Sulṭān-ı enbiyāya bugün ḫayr-ı ālsın
Aʿnāḳ-ı evliyāya baṣarsañ nʾola ḳadem

14. **bugün:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **15**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āṣüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

15. **bugün:**
Gazel 81
Mısra: **8**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Ḫāk-i dergāhı ḳoḫusından muʿaṭṭarsın yine
Ey meşām-ı cān bugün beñzer ki ʿaṭṭāruñ gelür

16. **bugün:**
Gazel 235
Mısra: **7**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Bugün meydān-ı ḥüsninde muʿanber tāziyāneyle
Geçürdi zülfi şeb-dīzin nigār ol ḫadd-i gül-gūndan

17. **bugün:**
Gazel 243
Mısra: **12**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

18. **bugün:**
Gazel 262
Mısra: **7**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

19. **bugün:**
Gazel 292
Mısra: **12**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

İḥtiyācum ḥadden aşmışdur viṣālüñ naḳdine
ʿĪd-i ḥüsnüñdür bugün müflis-nevāz ol ey ġanī

20. **bugün:**
Gazel 321
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

21. **bugün:**
Gazel 322
Mısra: **11**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ gönlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

22. **bugün:**
Gazel 323
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

23. **bugün:**
Kaside 16
Mısra: **40**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Baḥr-i cūduñda ʿaṭā zevraḳına yelken urup
Bād-ı luṭfuñla bugün gezdürür uş anı kerem

24. **bugün:**
Kaside 25
Mısra: **20**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Ẓill-i Ḥaḳ Şeh Bāyezīd ibn-i Muḥammed Ḫān kʾanuñ
Cāhı bezminden müzeyyendür bugün eyvān-ı ʿīd

25. **bugün:**
Kaside 25
Mısra: **40**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Kāse-i zerrīnini ʿanberle ṭoldurdı hilāl
Olmaġa bezmüñde bugün micmere-gerdān-ı ʿīd

26. **bugün:**
Kaside 25
Mısra: **48**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Pūte-i zerrīn diker evc-i felekde āfitāb
Müşterīdür tīr-i ḳavsüñe bugün meydān-ı ʿīd

27. **bugün:**
Kaside 31
Mısra: **2**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Emvāt-ı nebātı yine ol Ḥayy-ı tüvānā
Enfās-ı Mesīḥīyle bugün eyledi iḥyā

28. **bugün:**
Kaside 31
Mısra: **9**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mışr-ı çemende
Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

29. **bugün:**
Kıt'a 2
Mısra: **12**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Velī dün bir ḳadeḥ ṣunduñ kʾanuñla
Bugün mey gibi baġrum ḳan idersin

30. **bugün:**
Kıt'a 14
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Ṣaṭardum bugün cānı bir ḥabbeye
Ki yār irdi germ oldı bāzārumuz

31. **bugün:**
Müfret 1
Mısra: **1**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Ḥasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz
Ṣol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

32. **bugün:**
Müfret 24
Mısra: **2**
1. İçinde bulunulan gün. 2. İçinde bulunulan zaman.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

33. **bugün:**
Gazel 165
Mısra: **9**
"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Kisrā-yı ḥüsndür ki bugün ḳaşı ṭāḳına
Zencīr-i müşk aṣar ḥam-ı gīsūsı Ḳāsımuñ

34. **bugün:**
Gazel 220
Mısra: **6**
"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Āyet-i Nūrdur ve sūre-i Feṭḥ
Baña ol yārdan bugün peyġām

35. **bugün:**
Nazm 34
Mısra: **3**
"Bu devirde, bu zamanda, bugün" anlamında zarf.

Bugün bir ārzū ḳalmaz cihānda
Ki ḫʷān-sālār-ı vaṣluñ ḥāżır itmez

buhārā:

1. **buḫārā:**
Nazm 29
Mısra: **4**
Buhara şehri.

Lebi Şīrāzī ḥalvādur ṣatarsa
Deger Mıṣr u Buḫārā vü Semerḳand

2. **buḫārā:**
Terci-bend 1
Mısra: **86**
Buhara şehri.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

buhl ide:

1. **buḫl ide:***-e*
Gazel 137
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cimrilik yapmak, esirgemek.

Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl Aḥmed
Muḥāldür bu ki feyżinde buḫl ide Feyyāż

bühtān:

1. **bühtān:**
Gazel 217
Mısra: **10**
Birine yalandan bir şey isnat etmek, iftira.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

2. **bühtān:**
Gazel 246
Mısra: **22**
Birine yalandan bir şey isnat etmek, iftira.

Ḫaddüñe öykündi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḥaḳ yire bühtān olmasun

3. **bühtān:**
Gazel 2
Mısra: **24**
Yalan, iftira, asılsız söz.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

4. **bühtāndur:***-dur*
Gazel 78
Mısra: **10**
Yalan, iftira, asılsız söz.

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öykündi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

bühtān idüp:

1. **bühtān idüp:***-üp*
Gazel 104
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İftira atmak, kara çalmak, asılsız ve kasıtlı olarak birisine suç yüklemek.

Öykünen ruḫsāruña nesrīn idi bühtān idüp
Lāle miskīnüñ dutup nā-ḥaḳ cenānın yaḳdılar

bühtāncı:

1. **bühtāncı:**
Gazel 334
Mısra: **12**
İftiracı.

Sür ḳapuñdan raḳīb-i ġammāzı
Lāyıḳ olmaz bihişte bühtāncı

buḫūr:

1. **buḫūr:**
Kaside 21
Mısra: **27**
Tütsü, buhur.

Micmer-i dilde cān buḫūr it kim
Bezm-i şāh-ı cihāniyān bulduñ

2. **buḫūr:**
Kaside 3
Mısra: **7**
Tütsü.

Bezm-i firdevse buḫūr isteyeler ḫākümden

Ravżama irse dem-i raḥmeti dervīşlerüñ

3. **buḫūr:**
Kaside 19
Mısra: **5**
Tütsü.

Micmer-i zerrīnde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

4. **buḫūr:**
Terci-bend 2
Mısra: **89**
Tütsü.

Gülüñ itmege dāmenine buḫūr ʿAnberīn itdi micmerin sūsen

5. **buḫūrını:**-*ı, -nı*
Kaside 10
Mısra: **32**
Tütsü.

Micmer-i dil zamāneyi yine muʿaṭṭar itmege
Düzdi senā buḫūrını ʿıṭr-güşāsı göñlümüñ

6. **buḫūr:**
Gazel 260
Mısra: **10**
Far. Tütsü.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa
Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

buhūr eyledi:

1. **buḫūr eyledi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Tütsü yapmak II koku yaymak.

Geldüğüñ işitmiş eline micmerin alup
ʿAnberle buḫūr eyledi yolları benefşe

buḫūr-ı bezm-i ḫüsn:

1. **buḫūr-ı bezm-i ḫüsn:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meclisinin buhuru, tütsüsü.

Lebinden ḫaṭṭını şordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḫüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

buḫūr-ı naẓmumla:

1. **buḫūr-ı naẓmumla:**-*um, -la*
Kıt'a 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Nazım denizleri.

ʿAleʾl-ḫuṣūṣ beni kim buḫūr-ı naẓmumla
Yürür memālik içinde güher sefīneleri

bük:

1. **bükmiş:**-*miş*
Kaside 11
Mısra: **70**
Bükmek, eğmek.

Defter-i medḥ ü senānuñ örmege şīrāzesin
Rīsmān bükmiş muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

bükā:

1. **bükāsı:**-*sı*
Nazm 4
Mısra: **15**
Ağlayış, ağlama.

Anuñ bükāsı şöyle şafā virdi bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest eyledi nevā

bükil:

1. **bükilmiş:**-*miş*
Gazel 321
Mısra: **11**
Bükülmek.

Beli bār-ı meẕālimden bükilmiş anuñ içündür
Şehā dīvān-ı ḫüsnüñde ḳaşuñ bī-iştibāh egri

bul:

1. **bulduġına:**-*du, -ġı, -n, -a*
Gazel 310
Mısra: **14**
Arayarak temin etmek.

Şarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

2. **bulup:**-*up*
Gazel 228
Mısra: **7**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

ʿAsesi ḫüsn ilinüñ göñlümi zülfinde bulup
Gice gezdüñ diyü aşmaġa yaraḳladı resen

3. **bulsa:**-*sa*
Kaside 24
Mısra: **21**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

ʿUşşāḳ bulsa dirile yirdi şikāruñı
Avlarken itlerüñ görüp itdügi-yʾçün firār

4. **bula:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **53**
Bulmak, elde etmek.

Şeref aduñla bula nāme-i iḳbāl ü ʿaṭā
Cūduñ ile yazıla defter ü dīvān-ı kerem

5. **buldı:**-*dı*
Gazel 9
Mısra: **14**
Bulmak II erişmek II ulaşmak.

Zülfüñde ġam yidügi kifāyetdür Aḥmede
Loḳma ile ḫırḳa buldı ḳanāʿat hemīn ola

6. **bulmaduġı:**-*ma, -duġ, -ı*
Gazel 22
Mısra: **9**
Bulmak II erişmek II ulaşmak.

Şol Sikender isteyüp bulmaduġı āb-ı ḥayāt
Ḫāṣṣıyyetde idemez bu laʿl-i ḫandān ile baḫs

7. **bulımazam:**-*ımaz, -am*
Gazel 128
Mısra: **8**
Bulmak II erişmek II ulaşmak.

Āh kim bir kebge ṣaldum
göñlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden
ṭaḳup durdum ceres

8. **bulımadı:**-*ımа, -dı*
Gazel 137
Mısra: **8**
Bulmak II erişmek II ulaşmak.

Ḳoma s̲elās̲e-i ġassāleyi ki keşfin anuñ
Yüz erbaʿînle bulımadı zāhid-i murtāż

9. **bulmayıcaḳ:**-*ma, -y, -ıcaḳ*
Kaside 23
Mısra: **58**
Bulmak II erişmek II ulaşmak.

Ol şāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ şāḫ-sār āb

10. **bulsaydı:**-*ṣa, -idi*
Kaside 29
Mısra: **42**
Bulmak II erişmek II ulaşmak.

Bülbül gibi biñ dürlü dil açardı s̲enāña
Bulsaydı bugün ḳudret-i güftārı benefşe

11. **bulamayam:**-*a, -ma, -y, -am*
Kıt'a 1
Mısra: **16**
Bulmak II erişmek II ulaşmak.

Ne revādur ki cihān luṭfuña ġarḳ olmış iken
Ḳapu ḳapu ṭolanam bulamayam nān-ı kerem

12. **buldı:**-*dı*
Gazel 8
Mısra: **17**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol z̲eḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

13. **buldı:**-*dı*
Gazel 40
Mısra: **15**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Buldı Aḥmed cām-ı laʿlinden ḥayāt-ı cāvidān
Māhī-i mürde dirildi āb-ı ḥayvān andadur

14. **buldı:**-*dı*
Gazel 164
Mısra: **3**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Buldı cān ḫāṣṣıyyetin ḫāk-i siyeh şol yerde kim
Sāye ṣaldı ebr-i zülf-i cān-feşānı Yūsufuñ

15. **buldı:**-*dı*
Gazel 207
Mısra: **7**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Ser virenlerde zülfi buldı hemīn
Ḫāk-i pāyına dest-res nʾidelüm

16. **bulmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 240
Mısra: **11**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şehvār isteyen

17. **bulsun:**-*sun*
Kaside 9
Mısra: **34**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Görsün ġubār-ı sümm-i semendin ʿabīr añan
Bulsun nesīm-i ḫulḳını kim dirse ḳanı müşk

18. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **70**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

Bunca yıldur ki ṭūṭī-i ḳalemin
Ḫānedānuña medḥ-ḫʷān bulduñ

19. **bulınmaz:**-*ı, -n, -maz*
Nazm 5
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

20. **bula:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **193**
Arayarak temin etmek, elde etmek.

Ḳanda bula medḥüñ gibi şīrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā

21. **bulam:**-*a, -m*
Gazel 6
Mısra: **11**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ey rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü nihāyet bulam diyen
Cān virmek ibtidādadur aña yoḳdur intihā

22. **bulam:**-*a, -m*
Gazel 55
Mısra: **1**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ruḫlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bādeyle bilem gibi gelür

23. **bulımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 114
Mısra: **3**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

24. **bulsa:**-*sa*
Gazel 127
Mısra: **3**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Bulsa Ḫıżr ile Sikender ṭudaġuñ şerbetini
Eylemezlerdi daḫı çeşme-i ḥayvāna heves

25. **buldı:**-*dı*
Gazel 140
Mısra: **12**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Cān-ı ʿāşıḳ düşdi laʿlüñ fikrine
Buldı sālik sırr-ı ġayba ıṭṭılāʿ

26. **buldı:**-*dı*
Gazel 260
Mısra: **5**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

27. **bulmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 20
Mısra: **49**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫışāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

28. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **4**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Yaḳasından ṭulūʿ iden ḳameri
Reşk-i ḫurşīd-i ḫāverān bulduñ

29. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **6**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ṭolaşup zülfine aġ alnına kim
Ṭāḳ-ı Kisrāya nerdibān bulduñ

30. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **8**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Cāme-ḫʷāb içre yārı gördüñ ise
Yirde bir māh-ı āsumān bulduñ

31. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **10**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ kenārında
Yazılu sūre-i Duḫān bulduñ

32. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **12**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Yüzini gördügüñe şükr it kim
Devlet ü baḫt-ı nā-gehān bulduñ

33. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **14**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Zülf ü ḫaddiyle ṣoḥbet it şeb ü rūz
Ki gülistānda sāyebān bulduñ

34. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **16**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ḳaşı devrinde ey müneccim anuñ
Fitne-i āḫirüʾz-zamān bulduñ

35. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **18**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Yüzi vaṣfında sāz dut bülbül
Ki bahār içre būstān bulduñ

36. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **20**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ṣalın ey serv-ḳad ki eşkümden
Yollaruñ bāġ u būstān bulduñ

37. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **22**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Sil gözüm jeng-i ḫūn ile ḳoma kim
Ṣemʿ-i ḥüsnüñe şemʿdān bulduñ

38. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **24**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ġamzeñ oḳına ey kemān-ebrū
Dil ü cān pūtesin nişān bulduñ

39. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **26**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Zülfine şöyle düşdüñ ey gönlüm
Ṣanasın ʿömr-i cāvidān bulduñ

40. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **28**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Micmer-i dilde cān buḫūr it kim
Bezm-i şāh-ı cihāniyān bulduñ

41. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **32**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Kefi şol ebr-i dür-feşāndur kim
Ḳaṭresin baḥr-i bī-girān bulduñ

42. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **34**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Kāse ṣunduḳda sāḳī-i keremi
Baḥr-i ʿummānı cürʿadān bulduñ

43. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **36**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Evc-i rifʿatde murġ-ı himmetinüñ
Cilvegāhını lā-mekān bulduñ

44. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **38**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Bezm ü rezm içre dest ü tīġın anuñ
Tāc-baḫş u cihānsitān bulduñ

45. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **40**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Oḳınan minber-i saʿādetde
Ḫuṭbe-i Bāyezīd Ḫān bulduñ

46. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **42**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Sensin ol kim sarāy-ı ḳadrüñde
Çarḫı hindū-yı dīdebān bulduñ

47. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **44**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Sensin ol kim żamāyir-i felege
Nevk-i kilküñi tercemān bulduñ

48. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **46**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Sensin ol şeh-nişān ki ḳullaruñuñ
Eñ kemin şāh-ı kāmrān bulduñ

49. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **48**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Bir meliksin ki nüh felek gözine
Sümm-i esbüñi sürmedān bulduñ

50. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **50**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Her ṭınābında çetr-i rifʿatüñüñ
Ṭāyir-i fetḥe āşiyān bulduñ

51. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **52**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Salṭanat ṭopın ur zamānede kim
Devlet atını zīr-i rān bulduñ

52. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **54**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Yüri gün gibi heft kişvere kim
Nuṣret ü fetḥi hem-ʿinān bulduñ

53. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **56**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Baḫre daḫı düşerse lüʾlüʾ-vār
Ḫaşm boynında rīsmān bulduñ

54. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **58**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Şemsi ḳapuñda gördi didi felek
Yüzüñi sür ki āsitān bulduñ

55. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **60**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Bilmeseñ ḳadrin Aḥmedüñ ne ʿaceb
Bir güherdür ki rāygān bulduñ

56. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **62**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Bülbül-i ḫoş-nevā-yı medḥüñdür
Defterin tāze gülsitān bulduñ

57. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **64**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Diñle sözin ki naẓmı gevherini
Ḥalḳa-i gūş-ı āsumān bulduñ

58. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **66**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ḫusrevā çünki ṣubḥ-ı rāyuñda
Ṣıdḳumı gün gibi ʿayān bulduñ

59. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **68**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ḳoma ṭoprakda Aḥmedi ki anı
Midḥatüñ cevherine kān bulduñ

60. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **72**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Çün bisāṭ-ı zemīnde ʿadlüñ elin
Bāsiṭüʾl-emni veʾl-amān bulduñ

61. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **74**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Dü cihān ehlinüñ duʿāsı ile
Şeref ü ʿizz-i cāvidān bulduñ

62. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **76**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ḫıżr-veş pāydār-ʿömr ol kim
Baḫt-ı İskender-i zamān bulduñ

63. **bulduñ:**-*duñ*
Kaside 21
Mısra: **78**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ṭur zemīn ṭurduġınca bāḳī kim
ʿAvn-i Yezdān-ı Müsteʿān bulduñ

64. **bulmaġa:**-*ma, -ġa*
Kaside 23
Mısra: **53**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Dil yitügini bulmaġa çeşmüm muʿazzimi
Baḳdı ṣuya kim ide anı āşikār āb

65. **bulınur:**-*ı, -n, -ur*
Nazm 8
Mısra: **3**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

66. **bulduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 150
Mısra: **3**
Bulmak, elde etmek.

Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları
Düzdi kenār-ı cāma ki zer dermiyān gerek

67. **bulıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 239
Mısra: **13**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Ben żaʿīfüñ bedenin yaşum içinde bulıcaḳ
Rīsmānda dizilü lüʾlüʾ-i lālā göresin

68. **bulınmaz:**-*ın, -maz*
Gazel 132
Mısra: **16**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış

69. **bulur:**-*ur*
Gazel 45
Mısra: **11**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II Ermek, ulaşmak.

Cān ḥayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla bulur ẕevḳ ü ṣafā
Sebze vü mey dil-i ġam-gīni feraḥnāk eyler

70. **bulmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 139
Mısra: **1**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak. II Ermek, elde etmek, ulaşmak.

Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḥaẕ
Zīrā ten-i bī-cāna yoḳ ʿayş-i cihāndan ḥaẕ

71. **bulına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 19
Mısra: **8**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

72. **bulına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 264
Mısra: **13**
(Arayarak veya rastgele)
Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

bul-:

1. **bulur:**-*(u)r*
Kaside 29
Mısra: **72**
...sahip olmak, ulaşmak.

Yüz mertebe aʿlā olur ezhār-ı felekden
Bir dem ḳapuña bulur ise bārı benefşe

2. **bulmasa:**
Kaside 8

Mısra: **54**
Bulmak II erişmek II ulaşmak.

Yüz sürmeseydi sikkeñe bulmazdı zer bahā
Bulmasa nāmuñ olmaz idi nāmdār laʿl

3. **bulmasa:**
Kaside 23
Mısra: **42**
Bulmak II erişmek II ulaşmak.

Ṭurmaz yüzüñi görmese burc-ı bedende rūḥ
Ṭutmaz ḳarār bulmasa ehl-i ḥişār āb

4. **buldılar:**-*dı, -lar*
Kaside 5
Mısra: **13**
...yı elde etmek, ...ya ulaşmak.

Buldılar künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
ʿAzlsüz ʿizzet imiş ʿuzleti dervīşlerüñ

5. **bulsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **136**
Bulmak, elde etmek.

Çün ṣubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

6. **bulmaz:**-*maz*
Kaside 19
Mısra: **34**
Aradığını elde etmek, aradığına rastlamak.

Hīç irmez biline diḳḳatle fikr-i mū-şikāf
Hīç bulmaz aġzını ḥikmetle ʿaḳl-ı ḫurde-bīn

7. **bulduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 21
Mısra: **1**
Bulmak, erişmek, ulaşmak.

Şād ol ey dil ki dilsitān bulduñ
Mürde cismüñe tāze cān bulduñ

8. **bulurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 156
Mısra: **14**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Didi anda nice gelürsin Aḥmed
Bulurlar ḳanlu yaşuñdan nişānuñ

9. **bula:**-*a*
Gazel 212
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Ḫāke zülfüñden irişürse nesīm
Cān ḳoḫusın bula ʿiẕām-ı remīm

10. **bulduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 21
Mısra: **30**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak; elde etmek; ulaşmak, erişmek.

Şol Süleymān ki mühri ḫātemini
Kār-fermā-yı ins ü cān bulduñ

11. **bulamaz:**-*a, -maz*
Gazel 169
Mısra: **2**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II. Ermek, elde etmek, ulaşmak.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu ṣevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

12. **buldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **29**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

Buldı göñlüm baḫr-i eşkümde ḫayāl-i laʿlüñi
Ḫoş müyesser oldı ol ġavvāṣa bu engüşterīn

13. **bulur:**-*ur*
Gazel 130
Mısra: **13**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II. Ermek, ulaşmak.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

14. **bulanlar:**-*an, -lar*
Gazel 113
Mısra: **8**
(Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II. Ermek, elde etmek, ulaşmak.

Maḥalleñ itlerinüñ ḫāk-i pāyın
Bulanlar ʿanber-i sārāya virmez

bülbül:

1. **bülbülinden:**-*inden*
Mesnevi 3
Mısra: **128**
Güzel sesli maruf kuş.

Sözüm sāzı bir sūza dem-sāz ola
Kʾirem bülbülinden ḫoş-āvāz ola

2. **bülbüllerüñi:**-*ler, -üñ, -i*
Gazel 237
Mısra: **3**
Güzel sesiyle bilinen kuş II Aşık.

Bülbüllerüñi iñledüben ġam dikeninde
Gül gibi igen elden ele varma ṣolarsın

3. **bülbülüñe:**-*ün, -e*
Gazel 342
Mısra: **9**
Güzel sesiyle bilinen kuş, aşık.

Yüzüñ göster belālu bülbülüñe
Ki gülzār-ı çemenden yüz çevürdi

4. **bülbüllerle:**-*ler, -le*
Nazm 21
Mısra: **2**
Güzel sesiyle bilinen kuş.

Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşı ḳızıl güllerle
Cemʿ idüp dilleri ʿīş eyledi bülbüllerle

5. **bülbüldür:**-*dür*
Gazel 28
Mısra: **8**
Bülbül.

Cān cemālüñsüz dem-ā-dem iñler ey ḫūr-ı bihişt

Şan ki bülbüldür düşüpdür gülsitānından ırаḫ

6. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 37
Mısra: **12**
Bülbül.

Zemherīr-i ġam urup ḫuşk itdi cān bāġın dirīġ
Anda ne bülbüller öter ne gül-i sīr-āb olur

7. **bülbülüñ:**-*ün*
Kaside 13
Mısra: **25**
Bülbül.

Ġulġulinden bülbülüñ çāk-i girībān itdi gül
Ḳumrīnuñ zārīlıġınuñ serv sergerdānıdur

8. **bülbüli:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **74**
Bülbül.

Ṣafā-yı āyine-i ḥüsni virdi ṭūṭīye nuṭḳ
Kelām-ı ġonca-i ḫandānı ḳıldı bülbüli lāl

9. **bülbül:**
Gazel 3
Mısra: **14**
Bülbül II âşık.

Sözde ʿuşşāḳı muḥayyer eyle dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

10. **bülbülüz:**-*üz*
Gazel 121
Mısra: **14**
Bülbül II âşık.

Biz güzellersüz olmazuz Aḥmed
Bülbülüz gülsitānsuz olımazuz

11. **bülbülleri:**-*ler, -i*
Kaside 18
Mısra: **29**
Bülbül II âşık.

Bāġ-ı İrem bülbülleri Aḥmed gibi gül-bāng ider
Kʾol gül-ʿiẕār-ı ʿandelīb-elḥāna ṣıḥḥat yaraşur

12. **bülbül:**
Kaside 21
Mısra: **17**
Bülbül II âşık.

Yüzi vaṣfında sāz dut bülbül
Ki bahār içre būstān bulduñ

13. **bülbüli:**-*i*
Gazel 160
Mısra: **2**
Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide gūyālıġuñ

14. **bülbüli:**-*i*
Nazm 4
Mısra: **16**
Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Anuñ bükāsı şöyle ṣafā virdi bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest eyledi nevā

15. **bülbüle:**-*e*
Gazel 141
Mısra: **10**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Aḥmedʾi hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

16. **bülbülüñ:**-*ün*
Gazel 153
Mısra: **2**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

17. **bülbülüñ:**-*ün*
Gazel 180
Mısra: **7**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ
Ey boyı serv ey yüzi gülzār ḳaçma gel

18. **bülbüllerin:**-*lerin*
Gazel 183
Mısra: **13**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Nev-bahār-ı ḥüsnine bülbüllerin zār itmege
Eylemiş ʿahd-i ezelde ḫār ile sevgend gül

19. **bülbülüñ:**-*ün*
Gazel 183
Mısra: **6**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Şīve-i maʿşūḳ u ʿāşıḳdan ḫaberdār olmasa
Giryesinde bülbülüñ itmezdi şekker-ḫand gül

20. **bülbülüñ:**-*ün*
Gazel 204
Mısra: **3**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Nālişlerini derd ile bī-çāre bülbülüñ
Bād-ı ṣabā eliyle gülistāna yazmışam

21. **bülbülüñ:**-*ün*
Gazel 232
Mısra: **6**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Efġānum işitmek ile gül münfaʿil olur
Gülşende şehā bülbülüñ āh-ı seḥerinden

22. **bülbüli:**-*i*
Gazel 273
Mısra: **2**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Berg-i benefşe sāye-bān olmış ḳızıl güllerine
Gül-zār-ı cennet bülbüli taḥsīn ider dillerine

23. **bülbüller:**-*ler*
Gazel 281
Mısra: **7**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

24. **bülbülüñ:**-*ün*
Gazel 291
Mısra: **10**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulıġı

25. **bülbülüñ:**-*ün*
Gazel 316
Mısra: **14**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Aḥmed yüzine ḳarşu fiġān itme şaḳın kim
Gül ḫırmenini yile virür bülbülüñ āhı

26. **bülbüle:**-*e*
Nazm 16
Mısra: **1**
1. Güzel sesli kuş, 2.Aşık.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

27. **bülbül:**
Gazel 69
Mısra: **10**
Bülbül. II Âşık.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

28. **bülbül:**
Gazel 85
Mısra: **15**
Bülbül. II Âşık.

ʿĀrıżuñ luṭfın ögmege bülbül
Berg-i gülden leṭāyif ezberler

29. **bülbül:**
Mesnevi 4
Mısra: **38**
Bülbül II Aşık.

Ṭılısm itdi ruḥına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

30. **bülbülsüz:**-*süz*
Gazel 125
Mısra: **12**
Bülbül. II Âşık.

Bahār-ı ḥüsnüñ Aḥmedʾsüz geçürme
Ki bülbülsüz gül-i ḫandān yaraşmaz

31. **bülbülin:**-*in*
Gazel 100
Mısra: **4**
Bülbül. II Âşık.

Dil cemālüñsüz cüdādur nev-bahār-ı ḥüsnden
Bāġ-ı cennet bülbülin gör kim gülistānsuz geçer

32. **bülbülin:**-*in*
Gazel 213
Mısra: **17**
Bülbül. II Âşık.

Belālu bülbülin añup şorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

33. **bülbülin:**-*in*
Gazel 345
Mısra: **5**
Bülbül. II Âşık.

Gül yüzüñe ḳarşu göñül bülbülin
Perde-serā eylemedüñ öyle mi

34. **bülbülüñ:**-*(ü)ñ*
Kaside 13
Mısra: **16**
Bülbül II Feryat ve figan eden aşık.

Ey ḫayāl-i sāye-i zülfüñ bahār-ı cān u dil
Bülbülüñ ḫoş gör ki ḥüsnüñ bāġınuñ mihmānıdur

35. **bülbüli:**-*i*
Gazel 191
Mısra: **3**
Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş ; murg-ı dil; gönül kuşu.

Açılup şādī güli ötmezdi göñlüm bülbüli
Gelmese būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm benüm

36. **bülbül:**
Kaside 29
Mısra: **41**
Bülbül, güzel sesli maruf kuş.

Bülbül gibi biñ dürlü dil açardı senāña
Bulsaydı bugün ḳudret-i güftārı benefşe

37. **bülbül:**
Gazel 14
Mısra: **17**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫᵛānı dürüst

38. **bülbül:**
Gazel 132
Mısra: **16**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış

39. **bülbülleri:**-*ler, -i*
Gazel 143
Mısra: **16**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Düşürdi Aḥmedʾi ḳafes-i ʿışḳa luṭf-ı ṭabʿ
Bülbülleri esīr ḫoş-āvāz ider dirīġ

40. **bülbül:**
Gazel 153
Mısra: **9**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül şarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

41. **bülbüllerine:**-*ler, -i, -n, -e*
Gazel 176
Mısra: **12**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

42. **bülbül:**
Gazel 196
Mısra: **9**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yʾçün ḫār iñlerem

43. **bülbül:**
Gazel 255
Mısra: **13**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Ḳafes-i ʿışḳa bir Aḥmed gibi bülbül düşmez
Şad-hezārān dil esīr olsa gül-endāmlara

44. **bülbül:**
Gazel 257
Mısra: **24**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Aḥmedʾüñ ʿışḳı zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿnīsi gül ḥüsninüñ bülbül ġazel-ḫᵛānı olmasa

45. **bülbül:**
Gazel 258
Mısra: **8**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Didüm ki gül çeküp yaḳasın eylemezdi çāk
Bülbül dilinde naġme-i güftārum olmasa

46. **bülbül:**
Gazel 306
Mısra: **4**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Her seḥer nālemden olur merġ-zāruñ murġı zār
Çün yüzüñ gül-zārına zārī ḳılam bülbül gibi

47. **bülbül:**
Gazel 313
Mısra: **7**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

48. **bülbül:**
Gazel 317
Mısra: **18**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Gül yüzi s̲enāsın itdi Aḥmed
Bülbül gibi vird-i ṣubḥ-gāhī

49. **bülbül:**
Kaside 28
Mısra: **21**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Söylesem bülbül gibi Şeh Bāyezīdüñ medḥini
Ḳaṭre-i ḫaclet ruḫ-ı gül-berg-i ḫandāndan ṭamar

50. **bülbül:**
Terci-bend 2
Mısra: **102**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Dost ḥüsnine beñzerem didi gül
İşidüp eyledi fiġān bülbül

51. **bülbülini:***-i, -ni*
Kaside 15
Mısra: **49**
Güzel sesli maruf kuş, şair.

Midḥatüñ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḥayfdur ṭūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem

52. **bülbüller:***-ler*
Gazel 39
Mısra: **10**
Bülbül II Âşık.

Nāle ḳılduġınca Aḥmed ġoncasınuñ güldügi
Bu ki bülbüller fiġān itdükce gül ḫandān olur

53. **bülbülüñ:***-ü, -ñ*
Gazel 35
Mısra: **20**
Bülbül II âşık.

Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur ʿāşıḳa
Zāġ ile hem-ṣoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

54. **bülbülüñ:***-ü, -ñ*
Gazel 83
Mısra: **10**
Bülbül II âşık.

Ḫār-ı belāya ṣabr ider illā ki idemez
Zāġ-ı raḳībe bülbülüñ ey gül-ʿiẕār ṣabr

55. **bülbülüñ:***-ü, -ñ*
Gazel 146
Mısra: **13**
Bülbül II âşık.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

56. **bülbül:**
Gazel 92
Mısra: **3**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gül-zār güler

57. **bülbül:**
Gazel 93
Mısra: **9**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

58. **bülbül:**
Gazel 112
Mısra: **3**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

59. **bülbül:**
Gazel 149
Mısra: **17**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Gül yüzüñʾçün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġ-zār içre seḥer-geh murġı zār itsem gerek

60. **bülbül:**
Gazel 295
Mısra: **9**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Aḥmed ġazeliyyātına öykünmege bülbül
Birḳaç kelimāt itdi ki ġonca güle yazdı

61. **bülbül:**
Kaside 31
Mısra: **52**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

62. **bülbül:**
Kıt'a 3
Mısra: **1**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Medḥüñ çemeninde bülbül olsam
Biñ ġonca gibi dehānum olsa

63. **bülbül:**
Terci-bend 2
Mısra: **25**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Dutdı bülbül niyāz ile çemeni
Nāz ile ṭolduralı gülşeni gül

64. **bülbül:**
Terci-bend 2
Mısra: **29**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Bülbül āhına uġrayup āḫır
Yile vardı çerāġ-ı rūşen-i gül

65. **bülbül:**
Terci-bend 2
Mısra: **97**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Ḳıldı çün nāle vü fiġān bülbül
Eyledi rāzını ʿayān bülbül

66. **bülbül:**
Terci-bend 2
Mısra: **98**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Ḳıldı çün nāle vü fiġān bülbül
Eyledi rāzını ʿayān bülbül

67. **bülbül:**
Terci-bend 2
Mısra: **100**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Dostāna gülüñ leṭāyifini
Her nefes ḳıldı dāstān bülbül

68. **bülbül:**
Terci-bend 2
Mısra: **104**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Dil uzadup medāyiḥinde şehüñ
Açdı Aḥmed gibi dehān bülbül

69. **bülbül:**
Terci-bend 2
Mısra: **106**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Daʿavāt-ı devām-ı devletüñi
Vird ider gerçi her zamān bülbül

70. **bülbül:**
Terci-bend 2
Mısra: **108**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Līk gülzār-ı bāġ-ı medḥüñde
Yoḳ benüm gibi medḥ-ḫᵛān bülbül

71. **bülbül:**
Terci-bend 2
Mısra: **110**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Nice kim ḫurrem ola bāġ-ı bahār
Ola ol bāġa bāġbān bülbül

72. **bülbül:**
Terci-bend 2
Mısra: **112**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş.

Bāġ-ı ʿömrüñ bahārı ḫurrem olup
Ola medḥüñle şādumān bülbül

73. **bülbülinüñ:***-i, -nüñ*
Gazel 238
Mısra: **5**
Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş. || *Âşık.*

Bahār-ı ḥüsn ü behāda belālu bülbülinüñ
Gül-i teri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

74. **bülbül:**
Gazel 263
Mısra: **19**
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle ve güle olan aşkıyla meşhur küçük kuş II. Aşık.

Ki ol gülşende bülbül gibi Aḥmed
Diye medḥ ü senālar tāze tāze

bülbül-i bāġ-ı suḫan:

1. **bülbül-i bāġ-ı suḫan:**
Gazel 108
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Söz bahçesinin bülbülü.

Bülbül-i bāġ-ı suḫan Aḥmed-i şīrīn-güftār
Bezm-i şeh gülşenine murġ-ı ḫoş-elḥān yaraşur

bülbül-i cān:

1. **bülbül-i cān:**
Gazel 255
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Can bülbülü (âşık bağlamında).

Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara
Bu dil ārāmı ḳodı uydı dil-ārāmlara

bülbül-i gūyā:

1. **bülbül-i gūyā:**
Gazel 98
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**

Söyleyen bülbül, konuşan bülbül.

Murġ-ı ḫoş-elḥān olup Aḥmed yüzüñ gülzārına
Bülbül-i güyā hezārān eyledi şābāşlar

2. **bülbül-i güyā:**
Gazel 320
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Söyleyen bülbül, konuşan bülbül.

Ġoncalar ʿĪsī demidür diyü çāk eyler kefen
Leblerüñ şevḳı ḳılalı bülbül-i güyā beni

3. **bülbül-i güyā:**
Kaside 31
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Şakıyan, öten bülbül. II Konuşan, söyleyen bülbül.

Dut cān ḳulaġın ḥikmetine Manṭıḳ-ı Ṭayruñ
Diñle bu kelāmı ki oḳır bülbül-i güyā

4. **bülbül-i güyā:**
Gazel 225
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şakıyan bülbül II Güzel şiirler söyleyen şair.

Bülbül-i güyā olup medḥ itse Aḥmed laʿlüñi
Ġoncalar ʿĪsā demidür diyü çāk eyler kefen

bülbül-i güyālar:

1. **bülbül-i güyālar:**-*lar*
Nazm 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Söyleyen, konuşan, şakıyan bülbül.

Devr-i ḥüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i güyālar ile

bülbül-i ḫoş-nevā-yı medḥüñdür:

1. **bülbül-i ḫoş-nevā-yı medḥüñdür:**-*dür*
Kaside 21
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Övgünün güzel sesli bülbülü.

Bülbül-i ḫoş-nevā-yı medḥüñdür
Defterin tāze gülsitān bulduñ

bülbül-i ḳudsī:

1. **bülbül-i ḳudsī:**
Gazel 248
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal, mübarek bülbül.

Bülbül-i ḳudsī gibi medḥ ider Aḥmed ḫaddüñi
Lāleler nāzüklenüp güller muṭarrālanmasun

bülbül-i mestüñ:

1. **bülbül-i mestüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Aşktan aklı başından gitmiş bülbül, aşk sarhoşu bülbül.

Ḳaṭre-i şebnem ki düşmişdür gülüñ ruḫsārına
Bülbül-i mestüñ nişār-ı dīde-i giryānıdur

bülbül-i mestüñe:

1. **bülbül-i mestüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 20
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Aşktan aklı başından gitmiş bülbül, aşk sarhoşu bülbül.

Gülāle el uzadur kim gül ala yüzüñden
Dil al bülbül-i mestüñe igen itme delāl

bülbül-i şeydā:

1. **bülbül-i şeydā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çılgın bülbül ll âşık.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

bülbül-i şūrīdenüñ:

1. **bülbül-i şūrīdenüñ:**-*nüñ*
Gazel 46
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Perişan bülbül II zavallı, tutkun bülbül.

Bister-i nesrīnde yatan gül ne bilsün ḥālini
Bülbül-i şūrīdenüñ kim ḫārdan bālīni var

bülbül-i ṭabʿuña:

1. **bülbül-i ṭabʿuña:**-*uñ, -a*
Kaside 16
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Bülbüle benzeyen mizaç.

Ṭūṭī-i nuṭḳuña lāyıḳ şekeristān-ı maḳāl
Bülbül-i ṭabʿuña lāyıḳ bu gülistān-ı kerem

bülbül-i ter-naġmedür:

1. **bülbül-i ter-naġmedür:**-*dür*
Gazel 185
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yeni nağmeli bülbül; alışılmadık sözler söyleyen âşık, şair.

Gül yüzüñe bülbül-i ter-naġmedür Aḥmed ne ṭañ
Ger hezār olur ise destān-serā-yı ṣubḥ-dem

bülbül-i zār:

1. **bülbül-i zār:**
Gazel 291
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İnleyen bülbül. || Aşık.

Aḥmedʾi sürme ḳapuñdan ki leṭāfet virimez
Bezm-i gülzāra igen bülbül-i zār ayrulığı

bū-leheb:

1. **bū-leheb:**
Gazel 120
Mısra: **16**
Hazreti Peygamber'in amcası. Hazreti Peygamber

yakınlarını çağırıp onları İslâm'a davet ettiği zaman ona riayet etmeyen ve eline bir taş alıp ona atmak için teşebbüs eden kimse. İslâm dinine olan düşmanlığı ile ünlüdür.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḥāfıẓ aña Bū-leheb olmaz

bülend:

1. **bülend:**
Nazm 11
Mısra: **5**
Yüce, yüksek.

Bülend nūrı ḥaḳıyçün Muḥammedüñ ki henüz
Cemāli berḳ urur ol türbe-i muṭahharadan

2. **bülend:**
Gazel 320
Mısra: **14**
Yüksek, ulu, yüce.

Ṭopraġ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün
Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

bülend eyle:

1. **bülend eyle:**
Mesnevi 3
Mısra: **234**
Kelime Tipi: **-**
Yüceltmek, yükselmek.

Kefin itdüñ erzāḳ-ı ḫalḳa kefīl
Maḳāmın bülend eyle ʿömrin ṭavīl

bulıd:

1. **bulıdından:**
Kaside 15
Mısra: **58**
Bulut.

Ben ḳara ṭopraġam iḥyā-yı memāt itmek içün
Yaġsa cūduñ bulıdından nʾola nīsān-ı kerem

2. **bulıdından:**
Kıt'a 1
Mısra: **8**
Bulut.

Dürr ü gevher ṣaçılur ḳaṭre-i bārān yirine
Çünki cūduñ bulıdından yaġa nīsān-ı kerem

3. **bulıdı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **23**
Bulut.

Ṣādī günini ġam bulıdı ḳapladı dirīġ
Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı dirīġ

bulın:

1. **bulınmaz:**-*maz*
Gazel 323
Mısra: **10**
Var olmak, mevcut olmak.

Bahār-ı ḥüsni sen servüñ ṣalalı sāyesin cāna
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

2. **bulınur:**-*ur*
Gazel 322
Mısra: **8**
Bulunmak, mevcut olmak.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

3. **bulındı:**-*dı*
Gazel 175
Mısra: **6**
Bir yerde olmak, yaşamak.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu göñlüm ḳatīl

bulınur:

1. **bulınur:**
Terci-bend 1
Mısra: **18**
Arayarak temin etme, ulaşma, denk gelme. (Bulunmaz).

Ol bir vücūddur kʾanı mirʾāt idindi Ḥaḳ
ʿĀlemde bulınur mı miṣāli Muḥammedüñ

bulış:

1. **bulışmış:**-*mış*
Gazel 239
Mısra: **6**
Bir araya gelmek.

Ey müneccim ruḫ u zülfin göricek dilberümüñ
ʿĪd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

bulut:

1. **bulutdan:**-*dan*
Gazel 86
Mısra: **8**
Atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığın.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

2. **bulut:**
Gazel 58
Mısra: **3**
Bulut.

Gün yüzlüler hevāsına düşen bulut gibi
Yile virüp ḳarārını giryān olup gider

3. **bulutdur:**-*dur*
Gazel 74
Mısra: **12**
Bulut.

Mürde-diller maḥşer-i ḥüsninde bulmaġa ḥayāt
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

4. **bulutları:**-*lar, -ı*
Kaside 8
Mısra: **57**
Bulut.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

5. **bulutdan:**-*dan*
Kaside 12
Mısra: **5**
Bulut.

Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

6. **bulutlarından:**-*lar, -ı, -n, -dan*
Kaside 22
Mısra: **28**
Bulut.

Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzigāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

7. **bulut:**
Kaside 20
Mısra: **15**
Denizlerden semaya kalkan buğu, sehâb, ebr.

Bulut yemīnüñe beñzerdi olmasa idi ʿabūs
Güneş żamīrüñe beñzerdi görmeseydi zevāl

bulutlu:

1. **bulutlu:**
Gazel 322
Mısra: **6**
Bulutlarla kaplanmış, bulutlanmış.

Şaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

bünā-güş:

1. **bünā-güşuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **23**
Kulak memesi.

Dür güşvār aşılsa bünā-güşuñ üstine
ʿAksiyle ḫaddüñüñ ola ol güşvār laʿl

2. **bünā-güşuñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **17**
Kulak memesi ǁ kulak.

Dür güş-vārı aşma bünā-güşuñ üzre kim
Şerm-i ruḫuñdan olmasun ol güşvār āb

bunca:

1. **bunca:**
Kaside 12
Mısra: **57**
Birçok, pek çok.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḥüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

2. **bunca:**
Gazel 41
Mısra: **14**
Bu denli, bu kadar.

Ḳondı Aḥmed ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

3. **bunca:**
Kaside 21
Mısra: **69**
Bu kadar, bunca, "belli bir zaman dilimini ifade etme bağlamında.".

Bunca yıldur ki ṭūṭī-i ḳalemin Ḫānedānuña medḥ-ḫᵛān bulduñ

4. **bunca:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Bu kadar, pek çok.

Cismüñe anuñla ḥulūl itdi rūḥ
Anuñ içündür saña bunca fütūḥ

5. **bunca:**
Nazm 31
Mısra: **4**
"Bu kadar çok, pek çok" , belgisiz sıfat.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

6. **bunca:**
Gazel 205
Mısra: **4**
Bu kadar, bu denli.

Zülfinüñ bendinde göñlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

7. **bunca:**
Gazel 194
Mısra: **16**
Bu denli, bu kadar çok, pek çok.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

8. **bunca:**
Gazel 206
Mısra: **6**
"Bu kadar çok, pek çok" belgisiz sıfat.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

9. **bunca:**
Gazel 307
Mısra: **19**
"Bu kadar çok, pek çok" belgisiz sıfat.

Bunca göziyle felek ey fitne-i devr-i ḳamer
ʿĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

10. **bunca:**
Gazel 346
Mısra: **8**
"Bu kadar çok, pek çok" belgisiz sıfat.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

11. **bunca:**
Gazel 55
Mısra: **5**
"Bu kadar çok, pek çok" manasında belgisiz sıfat.

Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

bunda:

1. **bundadur:**-*dur*
Gazel 41
Mısra: **3**
"Burada, bunun içinde" anlamlarında kullanılan işaret zamiri.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

2. **bunda:**
Kaside 6

Mısra: **78**
"Burada" işaret zamiri.

Ḳaṣruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

3. **bunda:**
Kaside 6
Mısra: **79**
"Burada" işaret zamiri.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

4. **bunda:**
Kaside 6
Mısra: **80**
"Burada" işaret zamiri.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

bunlar:

1. **bunları:**-*ı*
Gazel 307
Mısra: **13**
"Bunlar" işaret zamiri.

Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

bünyād:

1. **bünyādını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 229
Mısra: **9**
Yapı, bina.

Göñüller yıḳuban yapduñ cefā bünyādını muḥkem
Ḫarāb olmaya dīvārı yavuz gözden yavuz dilden

bünyād eyle:

1. **bünyād eyle:**
Gazel 195
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Binâ etmek, inşâ etmek, kurmak.

Cān ilini cevrüñ ile nicesi ḳılduñ ḫarāb
Vaḳtidür taʿmīre bünyād eyle ḳurbān olduġum

bünyād idicek:

1. **bünyād idicek:**-*icek*
Gazel 169
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bina etmek.

Yaḳma dil ḫānesin ey Yūsuf-ı ṣānī ki Ḫalīl
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

2. **bünyād idicek:**-*icek*
Gazel 169
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bina etmek, kurmak.

Mihrüm artar dil-i sengīnüñi yād itmek ile
Ki binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

bünyād oldı:

1. **bünyād oldı:**-*dı*
Kıt'a 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bina edilmek, inşa edilmek.

Çü bünyād oldı bu ḳaṣr-ı muʿallā
Görüp reşk eyledi firdevs-i aʿlā

bünyād urdı:

1. **bünyād urdı:**-*dı*
Mesnevi 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Temel atmak; herhangi bir işe başlamak, girişmek, bir şeyin gelişmesine, büyümesine sebep olmak.

Beyānda siḥr iden cādū-yı üstād
Bu söz siḥrine şöyle urdı bünyād

bünyād-ı cefākārluġı:

1. **bünyād-ı cefākārluġı:**-*ı-lu*
Kaside 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet etme esası, usulü.

Āh kim yār bozup ḳāʿide-i yarluġı
Yine resm eyledi bünyād-ı cefākārluġı

bünyād-ı sarāyuña:

1. **bünyād-ı sarāyuña:**-*uñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **209**
Kelime Tipi: **-**
Sarayın binası.

Bünyād-ı sarāyuña budur aḥsen-i tārīḫ
Kim ide mübārek ṭapuña ḥayy-ı tüvānā

bünyād-ı sehā:

1. **bünyād-ı seḫā:**
Kaside 15
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik binası.

Dest-i iḥsānuñ ile yapıla bünyād-ı seḫā
Pāye-i ḳadrüñ ile yucala eyvān-ı kerem

bur:

1. **burdı:**-*dı*
Gazel 302
Mısra: **5**
Bir şeyi kendi etrâfında döndürmek, çevirmek, kıvırmak, bükmek.

Burdı felek gūşumı ṭanbūr-vār
Çün ḳomadı perdede nālem beni

2. **burarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 341
Mısra: **6**
Bir şeyi kendi etrâfında döndürmek, çevirmek, kıvırmak, bükmek.

Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ
Ki olmış rāhzen muṭrib burarlar gūş-ı ṭanbūrı

burc:

1. **burcına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 4
Mısra: **14**
Kale,hisar, sur.

Şerīʿat farḳınuñ ser-tācı sensin
Ḥaḳīḳat burcına şems-i ḍuḥāsın

2. **burcın:**-*ın*
Gazel 294
Mısra: **3**

Belli bir şekil ve surete benzeyen sabit yıldız kümesi.

Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

3. **burc:**
Gazel 265
Mısra: **5**
Kale, hisar, sur.

Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm
Seng-i ġam zaḫmına sīnem nice ṭāḳat getüre

4. **burcı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **62**
Gök küresinde güneşin bir yıl zarfında devrettiği, üzerinde 12 takım yıldızın sıralandığı kuşak biçimindeki alan, Zodyak.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

5. **burc:**
Kaside 6
Mısra: **105**
Kale surlarının gerekli yerlerine yapılan savunma kulesi.

Kevkeb gibi her burc ṭolar kevkebe-i Şāh
Çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿasını ger ḳıla yaġmā

burc-ı bedende:

1. **burc-ı bedende:**-*de*
Kaside 23
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Vücut kalesi.

Ṭurmaz yüzüñi görmese burc-ı bedende rūḥ
Ṭutmaz ḳarār bulmasa ehl-i ḥışār āb

burc-ı cismüme:

1. **burc-ı cismüme:**-*üm, -e*
Gazel 280
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Beden kalesi.

Ey çarḫ miḫnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

burc-ı delvden:

1. **burc-ı delvden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Kova burcu.

Şu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

burc-ı devlet aḫteri:

1. **burc-ı devlet aḫteri:**
Terkib-bend 1
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Devlet burcunun yıldızı.

Ol burc-ı devlet aḫteri Şeh Muṣṭafā ḳanı
Ol taḫt u tāc zīveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

bürc-ı devletüm:

1. **bürc-ı devletüm:**-*üm*
Gazel 203
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk yıldızı.

Ey bürc-ı devletüm güneşi mehliḳācıġum
Cāndan ʿazīz sevgülüce Muṣṭafācıġum

burc-ı felekde:

1. **burc-ı felekde:**
Gazel 296
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzü.

Āteş-i mihrüñle ḳızdurdı güneş bir ṭabl-ı nūr
Kʾurula burc-ı felekde ṣubḥ-ı ḥüsnüñ nevbeti

burc-ı ḫayber:

1. **burc-ı ḫayber:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Hayber kalesi. II Hayber Savaşı esnasında Hazreti Ali'nin kalkanının yere düşmesi sonucu bir kale kapısını yerinden söktüğü ve onu kalkan gibi kullandığı bilinmektedir.

Añsa fetḥin sen Muḥammed-āyet ü Ḥaydar-dilüñ
Eylemezdi burc-ı Ḫayber kākül-i müşkīn-i dost

burc-ı ḥüsn:

1. **burc-ı ḥüsn:**
Gazel 110
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik burcu.

Çekdi ṣaf meydān-ı ḥüsninde sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl
Dikdi zülfi burc-ı ḥüsn üstinde rāyet ber-kenār

burc-ı ḳamer:

1. **burc-ı ḳamer:**
Kaside 6
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **-**
Ay burcu.

Māh-ı ʿalemüñ burc-ı ḳamer ḳıldı zemīni
Kim naʿl-i semendüñle hilāl oldı hüveydā

burc-ı ḳamerde:

1. **burc-ı ḳamerde:**-*de*
Kaside 9
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Ay burcu.

Bir demde çarḫuñ ide ṭoḳuz ḳalʿasın güşād
Burc-ı ḳamerde zülfi ḳosa nerdibān-ı müşk

burc-ı melāḥatde:

1. **burc-ı melāḥatde:**-*de*
Gazel 168
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik burcu.

Ne fāyide ki degül küncümüzde nūr-efşān
Dutam ki burc-ı melāḥatde ay imiş bildük

burc-ı saʿādetden:

1. **burc-ı saʿādetden:**-*den*
Kıt'a 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk burcu.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāydār olsun

2. **burc-ı saʿādetden:**-*den*
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk burcu.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāy-dār olsun

burc-ı şerefden:

1. **burc-ı şerefden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Yıldızların ait oldukları burçta bulundukları vakit, eşref saati. Genel olarak şairin sevgilisini gördüğü, ona kavuştuğu, ondan haber aldığı ânı belirtmek için kullanılır.

Tā kim ṭoġa saʿd ılduzı ol burc-ı şerefden
Māh ile muḳārin görine cemʿ-i Süreyyā

burhān:

1. **bürhānuñ:**-*uñ*
Gazel 151
Mısra: **8**
Delil, ispat.

Daʿvī-i iḥsānuña ger ḫaṣmuñ isterse delīl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

2. **bürhāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **2**
Delil, ispat.

İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna ṣıḥḥat yaraşur

3. **bürhānını:**-*ın, -ı*
Kaside 19
Mısra: **9**
Delil, ispat.

ʿĀleme gösterdi ḫaşruñ şübhesüz bürhānını
Çün nebāt emvātın iḥyā itdi Rabbüʾl-ʿālemīn

4. **bürhānısın:**-*ı, -sın*
Kaside 18
Mısra: **2**
Delil, ispat; rehber.

İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna ṣıḥḥat yaraşur

bürhān-ı kerem:

1. **bürhān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Keremin kanıtı.

Bī-ḳıyās olalı iḥsānlaruñ ey ḫüccet-i cūd
Ḳāṭıʿ oldı cedel-i ḫaṣmuñı bürhān-ı kerem

bürin:

1. **bürinür:**-*ür*
Kaside 7
Mısra: **76**
Bürünmek.

ʿİṣmetüñ devrānıdur isminde teʾnīs olmaġın
Seyre çıḳduḳca bürinür nūrdan çāder güneş

bürḳaʿı:

1. **burḳaʿı:**
Kaside 31
Mısra: **29**
Kadınların yüzlerini gizlemek için kullandıkları örtü, peçe, nikap.

Ġonca götürüp burḳaʿı nāz ile yüzinden
ʿArż itdi cihān Vāmıḳına ʿārıż-ı ʿAzrā

bursa:

1. **bursa:**
Gazel 263
Mısra: **21**
Bursa şehri.

Bu Bursa şehridür gül bigi her dem
Yitişür mehliḳālar tāze tāze

bürūdet:

1. **bürūdetler:**-*ler*
Gazel 4
Mısra: **3**
Soğukluk.

Ḫalḳ-ı dünyāya bürūdetler iden bād-ı şimāl
Sezemezdüm ki ışıcaḳ deprene bu deñlü baña

būse:

1. **būse:**
Gazel 13
Mısra: **13**
Öpme, öpücük.

Bir būse diler Aḥmed-i dil-ḫaste lebüñden
Hīç olmayacaḳ sözleri söyletse nʾola teb

2. **būseñ:**-*ñ*
Gazel 34
Mısra: **13**
Öpme, öpücük.

Sen būseñ ile ḫʷān-ı cemālüñden Aḥmedʾe
Senbūse baḫşiş eyle ki luṭfuñ ʿamīmdür

3. **būselerle:**-*ler, -le*
Gazel 85
Mısra: **4**
Öpme, öpücük.

Her biri ʿāşıḳına cān yidürür Ṣunıcaḳ būselerle şekkerler

4. **būse:**
Gazel 140
Mısra: **9**
Öpme, öpücük.

Būse el-ḫaḳ zehr-i ḳātil görinür Laʿl-i nūşīnüñden itdükce vidāʿ

5. **būse:**
Gazel 176
Mısra: **14**
Öpme, öpücük.

Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bī-ḥisāb gül

6. **būse:**
Gazel 203
Mısra: **14**
Öpme, öpücük.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

7. **būsesi:**-*si*
Gazel 285
Mısra: **3**
Öpme, öpücük.

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

8. **būse:**
Gazel 307
Mısra: **3**
Öpme, öpücük.

Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin
Hīç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

9. **būse:**
Gazel 327
Mısra: **17**
Öpme, öpücük.

Būse inʿāmın eyle Aḥmedʾe kim ʿĀmdur ehl-i luṭfuñ iḥsānı

10. **būse:**
Kaside 25
Mısra: **14**
Öpme, bir kere öpme.

Ṣubḥ-ı vaṣluñdan nigārā ʿāṣıḳ-ı bī-çāreñe
Būse ile merḥabā ḳıl kim budur erkān-ı ʿīd

11. **būse:**
Kaside 17
Mısra: **5**
Öpme, öpücük.

Būse tiryākin umarken dil-i bīmārumuza
Zehr-i ġam virdi ṣaçuñ gör bu siyehkārluġı

12. **būsesi:**-*si*
Gazel 175
Mısra: **17**
Öpme, öpücük.

Ḳıble ḳapuñ būsesi cānlar bağışlar ʿāṣıḳa
Ḳıbletüʾl-ʿuṣṣāḳi fīl-maʿṣūḳi men hāẕeʾl-ḳabīl

13. **būseyi:**-*yi*
Gazel 252
Mısra: **3**
Öpme, öpücük.

Begüm bir būseyi biñ cāna ṣatma
Ḳo bāzārı ḫarīdār öldürürsin

14. **būseñ:**-*ñ*
Kaside 8
Mısra: **16**
Öpme, öpücük.

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Ṣun būseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

<u>būse virmekde:</u>

1. **būse virmekde:**-*mek, -de*
Gazel 151
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Öpmek, öpücük vermek.

Ben vedāʿ eylerken oldı zehr-i ḳātilden beter
Būse virmekde dehān-ı şekker-efşānuñ senüñ

<u>būse virür:</u>

1. **būse virür:**
Gazel 219
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Öpücük vermek, öpmek.

Aġzı ṣıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

<u>būsegāh:</u>

1. **būsegāh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **58**
Öpme yeri etmek II saygı gösterilen, itaat edilen yer.

Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

<u>būse-i der-i dergāh-ı şehriyār:</u>

1. **būse-i der-i dergāh-ı şehriyār:**
Kaside 24
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Sultanın dergâhının kapısını öpmesi.

Didüm kim itdi leblerüñi çeşme-i ḥayāt
Didi ki būse-i der-i dergāh-ı şehriyār

<u>būse-i laʿl-i şeker-bār:</u>

1. **būse-i laʿl-i şeker-bār:**
Gazel 240
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şeker saçan la'l (gibi kırmızı) dudağı öpme.

Cāna ḳalmaz būse-i laʿl-i şeker-bār isteyen
Baş virür būy-ı ser-i zülf-i siyeh-kār isteyen

<u>būseler ala:</u>

1. **būseler ala:**-*a*
Gazel 25
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Öpmek.

Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan
Ne ḳanına ṣuṣamışdur gör ey nigār ḳadeḥ

<u>būselerin aldukca:</u>

1. **būselerin alduḳca:**-*duḳca*
Kaside 6
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **-**
Öpmek.

Ḳan yudar ıraḳdan ḳabaġum gibi ṣurāḥī
Alduḳca lebüñ būselerin kāse-i ḥamrā

<u>būsem aldı:</u>

1. **būsem aldı:**-*dı*
Gazel 173
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Öpmek.

Būsem aldı diyü borçlu çıḳar Ahmedī yār

Cānın alsun nesi var ancılayın Mecnūnuñ

<u>būseñ aldum:</u>

1. **būseñ aldum:**
Nazm 19
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Birini öpmek.

Āl ile bir būseñ aldum dostum
Ger peşīmān olduñ ise yine al

<u>bustān:</u>

1. **būstānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 323
Mısra: **10**
Bahçe.

Bahār-ı ḥüsni sen servüñ ṣalalı sāyesin cāna
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

2. **būstānum:**-*um*
Gazel 130
Mısra: **12**
Bağ, bahçe.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

3. **būstānuñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **6**
Bağ, bahçe.

İnanmış kendüye āhū gözüñ kim
Kenārında yatur bir būstānuñ

4. **būstānına:**-*ı, -na*
Kaside 7
Mısra: **22**
Bağ, bahçe.

Ṣubḥ-dem cevlān idüp ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş
Būstānına sipihrüñ virdi zīb ü fer güneş

5. **būstānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **70**
Bağ, bahçe.

Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā
Gül dāmenin aça ve ṭuta būstānı müşk

6. **būstān:**
Kaside 21
Mısra: **18**
Bağ, bahçe.

Yüzi vaṣfında sāz dut bülbül
Ki bahār içre būstān bulduñ

7. **būstān:**
Kaside 30
Mısra: **2**
Çiçek bahçesi, güzel kokulu çiçeklerle dolu yer, bostan.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

8. **būstān:**
Mesnevi 3
Mısra: **135**
İranlı şair Sadî'nin Farsça mesnevisi.

Ola Saʿdī gibi sözüm Būstān
Nice Būstān belki cādūstān

9. **būstān:**
Mesnevi 3
Mısra: **136**
İranlı şair Sadî'nin Farsça mesnevisi.

Ola Saʿdī gibi sözüm Būstān
Nice Būstān belki cādūstān

10. **būstānın:**-*ın*
Gazel 308
Mısra: **9**
Yeşillik, bağ, bahçe.

Būstānın sözümüñ luṭfı şuyıdur ṣuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

11. **būstāndan:**-*dan*
Mesnevi 4
Mısra: **42**
Bostan, bağ, bahçe II sevgilinin yüzü.

Ki dil murġı görüp ḫavf ide andan
ʿAlāḳa ḳaṭʿ ide bu būstāndan

<u>būstān-ı bāġ-ı cennetdür:</u>

1. **būstān-ı bāġ-ı cennetdür:**-*dür*
Gazel 62
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bağı, bahçesi.

Būstān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫuñ kʾirdükce bād
Ḫūşe-i sünbül diyü zülf-i perīşān oynadur

<u>bustān-ı cemāl:</u>

1. **bustān-ı cemāl:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik bahçesi.

Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengīn
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şīrīn ʿineb olmaz

<u>būstān-ı dīde:</u>

1. **būstān-ı dīde:**
Gazel 101
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Göz bahçesi.

Lāle-gūn ruḫsāruñı yād idüben ḳan aġlasam
Būstān-ı dīde ol dem verd-i aḥmerden ṭolar

<u>būstān-ı kurb:</u>

1. **būstān-ı ḳurb:**
Terci-bend 1
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
(Cenab-ı Hakk'a) yakınlık bahçesi.

Meʾlūfı murġ-ı himmetüñüñ būstān-ı ḳurb
Ḫalvet-sarāyı fikretüñüñ ʿālem-i ḳıdem

<u>būstān-ı rūmda:</u>

1. **būstān-ı rūmda:**-*da*
Gazel 103
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Anadolu bostanı, bahçesi. (Sevgilinin beyaz yüzü bağlamında.).

ʿĀrıżı ḫaṭṭından ol servüñ suʾāl itdüm didi
Būstān-ı Rūmda ṭūṭī-i Hindūstān yatur

büt:

1. **büte:**-*e*
   Gazel 207
   Mısra: **13**
   Put gibi güzel sevgili.

İki ʿālemde bir büte hevesüz
Gitdi cān gitmez ol heves nʾidelüm

but-ḫāne-i ḥüsnüñ:

1. **but-ḫāne-i ḥüsnüñ:**
   Gazel 294
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzelliğin puthanesi.

Biʾllāh ey but-ḫāne-i ḥüsnüñ but-ı ʿayyāresi
Nice mermerden düzilmişdür yüregüñ ḫāresi

büt-i ayyāreler:

1. **büt-i ayyāreler:**-*ler*
   Gazel 2
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Hilekar put gibi güzel sevgili.

Deyr-i ḥüsnüñ naḳşını gören büt-i ayyāreler
Yazılu ṣuret gibi hep ḳaldılar ḥayrān aña

but-ı ʿayyāresi:

1. **but-ı ʿayyāresi:**
   Gazel 294
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Hilekar put gibi güzel sevgili.

Biʾllāh ey but-ḫāne-i ḥüsnüñ but-ı ʿayyāresi
Nice mermerden düzilmişdür yüregüñ ḫāresi

büt-i ʿayyārum:

1. **büt-i ʿayyārum:**-*um*
   Kaside 26
   Mısra: **18**
   Kelime Tipi: **-**
   Aldatıcı güzel sevgili.

Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim
Atdı kemendin ol büt-i ʿayyārum üstine

but-ı çīn:

1. **but-ı çīn:**
   Müfret 47
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Çin güzeli II Sevgili.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḥüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

but-ı çīn ü ḥıṭā:

1. **but-ı çīn ü ḥıṭā:**
   Gazel 46
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Çin ve Hıta ülkesinin put kadar güzeli.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

but-ı çīnī:

1. **but-ı çīnī:**
   Gazel 326
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Çin putu gibi güzel.

Görürseñ zülfi tesbīḥin ṣaḳın aldanma ey göñlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

büt-i deyr-i cemālüñ:

1. **büt-i deyr-i cemālüñ:**-*üñ*
   Gazel 245
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzellik kilisesinin putu, dilberi.

Ol büt-i deyr-i cemālüñ işiginde ey raḳīb
Bir binā-yı kāfirīsin ille bī-bünyādsın

büt-ı leşker-şikenden:

1. **büt-ı leşker-şikenden:**-*den*
   Gazel 342
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Asker bozan güzel, sevgili.

Şikest olur sipāh-ı ʿaḳl çün kim Büt-ı leşker-şikenden yüz çevürdi

but-ı raʿnā:

1. **but-ı raʿnā:**
   Müfret 40
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Put gibi güzel sevgili.

Müşk-i Çīn dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā içün
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā içün

but-ı sengīn-dil:

1. **but-ı sengīn-dil:**
   Gazel 308
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Taş gibi katı yürekli, zalim put. || *Zalim sevgili.*

But-ı sengīn-dil ele cevr ü cefā sengin alup
Şıdı peymāne-i nāmūsumı peymānı gibi

büt-ı şīrīn-leb:

1. **büt-ı şīrīn-leb:**
   Gazel 133
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **-**
   Put gibi güzel tatlı dudaklı (sevgili).

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḫaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

büt-nigār:

1. **büt-nigār:**
   Kaside 8
   Mısra: **82**
   Put gibi olan sevgili.

İrseydi Çīn diyārına laʿlüñ cevāhiri
Hergiz ḳomazdı leb yerine büt-nigār laʿl

but-perest:

1. **but-perest:**
Kaside 11
Mısra: **49**
Puta tapan kimse.

Ḫaḳ budur kim but-perest olmazdı ʿahdüñde senüñ
Ḳılca inṣāf eylese ger kākül-i müşkīn-i dost

2. **but-perestedür:**-*e, -dür*
Gazel 71
Mısra: **8**
Putperest, puta tapan.

Ḫāl-i ruḫuñ ki kesmedi zülfüñ ʿalāḳasın
Ol kāfirüñ taʿalluḳı bu but-perestedür

būy-:

1. **būyın:**-*ı, -n*
Kaside 29
Mısra: **57**
Güzel koku.

Gül būyın uġurlamasa zindān-ı zemīnüñ
Olmazdı zamānlarla giriftārı benefşe

būy:

1. **būy:**
Gazel 176
Mısra: **11**
Far. Koku.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

2. **būy-ıla:**--*ıla*
Gazel 183
Mısra: **1**
Far. Koku.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

3. **būyuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 206
Mısra: **3**
Far. Koku.

Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

4. **būy:**
Kaside 29
Mısra: **62**
Far. Koku.

Ḫulḳuñ ḳoḫusın alduġı-yʾçün bād-ı seḥerden
Ḫoş būy ile müşkīn ider eşcārı benefşe

5. **būyı:**-*ı*
Mesnevi 3
Mısra: **82**
Far. Koku.

Gözi yaşlularuñ yüzi ṣuyıʾçün
Bu micmerde yanan ciger būyı içün

6. **būyından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 298
Mısra: **11**
Güzel koku.

Biʾllāhi ey bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ
Tab vir gül ü reyḥānlara yiter perīşān it beni

7. **būyından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 19
Mısra: **6**
Güzel koku.

Micmer-i zerrīnde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

8. **būy:**
Gazel 17
Mısra: **7**
(Sevgilinin) kokusu.

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

būy-ı ʿanberden:

1. **būy-ı ʿanberden:**-*den*
Gazel 101
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Amber kokusu.

Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar
Laʿlüñ añsam ṣaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevşerden ṭolar

būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm:

1. **būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm:**-*üm*
Gazel 191
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Naz ile büyütülmüş baharın, sevgilinin, kokusu.

Açılup şādī güli ötmezdi göñlüm bülbüli
Gelmese būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm benüm

būy-ı cān:

1. **būy-ı cān:**
Gazel 129
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Can kokusu; ruhu besleyici, huzur verici koku.

Lebinden ḫaṭṭını ṣordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḥüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

būy-ı hākinden:

1. **būy-ı ḫākinden:**-*i, -nden*
Gazel 174
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Toprağının kokusu.

Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ
Dem-be-dem meşmūme-i ʿanber-şemīm oynar şemāl

būy-ı hulḳuñdan:

1. **būy-ı ḫulḳuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 15
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
İyi huy ve ahlakın kokusu.

Būy-ı ḫulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

būy-ı nigārdan:

1. **būy-ı nigārdan:**-*dan*
Kaside 24
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kokusu.

Nice ki reng-i ʿāşıḳ u būy-ı nigārdan
Görine yir yüzinde ḫazān ile nev-bahār

<u>būy-ı ser-i zülf-i siyeh-kār:</u>

1. **būy-ı ser-i zülf-i siyeh-kār:**
Gazel 240
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) günahkâr saçının ucunun kokusu.

Cāna ḳalmaz būse-i laʿl-i şeker-bār isteyen
Baş virür būy-ı ser-i zülf-i siyeh-kār isteyen

<u>būy-ı ʿūddur:</u>

1. **būy-ı ʿūddur:***-dur*
Gazel 188
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Öd ağacı kokusu.

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güşā ol ey ṣanem

<u>būy-ı vefā:</u>

1. **būy-ı vefā:**
Nazm 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Vefa kokusu.

Reng-i ʿiẕārı zerd olup ol lāle-çihrenüñ
Bāġ-ı zamānda ḳalmadı būy-ı vefā dirīġ

<u>būy-ı yūsuf:</u>

1. **būy-ı yūsuf:**
Gazel 292
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Yûsuf'un kokusu.

Būy-ı Yūsuf dīde-i Yaʿḳūba virdiyse baṣar
Aḥmedʾe cān virdi yāruñ nükhet-i pīrāheni

<u>būy-ı zenahdānı:</u>

1. **būy-ı zenaḫdānı:***-ı*
Gazel 308
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) çenesinin kokusu.

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-ẕeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

<u>būy-ı zülf-i ayāz:</u>

1. **būy-ı zülf-i ayāz:**
Gazel 340
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayaz'ın saçının kokusu.

Ḫāk-i Maḥmūd sebzesinden ṣor Būy-ı zülf-i Ayāz gelmez mi

<u>būy-ı zülf-i cān-feşānum:</u>

1. **būy-ı zülf-i cān-feşānum:**
Gazel 130
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin can saçan zülfünün kokusu.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

<u>būy-ı zülfüñ:</u>

1. **būy-ı zülfüñ:***-üñ*
Gazel 197
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Saç kokusu.

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḥāṣıl olmışdur bu vecd ü ḥāletüm

<u>būy-ı zülfüñden:</u>

1. **būy-ı zülfüñden:***-üñ, -den*
Gazel 199
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Saç kokusu.

Cān dimāġın būy-ı zülfüñden muʿaṭṭar eyleyen
Çın seḥer bād-ı ṣabānuñ şānesidür dostum

2. **būy-ı zülfüñden:***-üñ, -den*
Gazel 215
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Saç kokusu.

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

3. **būy-ı zülfüñden:***-üñ, -den*
Gazel 129
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının kokusu.

Didüm çün göñlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

<u>büyü:</u>

1. **büyümesün:***-me, -sün*
Gazel 225
Mısra: **10**
Büyümek.

Gülmesün gül nāz idüp nāzüklenürse ġoncaña
Büyümesün boyuña ger baş çeke serv-i çemen

<u>buyur:</u>

1. **buyurma:***-ma*
Gazel 83
Mısra: **11**
Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.

ʿUşşāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

2. **buyursañ:***-sa, -ñ*
Kaside 4
Mısra: **18**
Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.

Devāsın derdüme zaḫmuma merhem
Buyursañ nʾola derdümüñ devāsın

3. **buyur:**
Terci-bend 1
Mısra: **121**
Bir şeyin yapılmasını kesin olarak bildirmek, emretmek.

Ey pādişāh-ı ṣūret ü maʿnā buyur ki ben

Meydān-ı medḥe naṣb-ı livāñ eyleyem senüñ

4. **buyur:**
Gazel 24
Mısra: **2**
(Saygılı ifâdede) "Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.

Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı sevdāyī-mizāc
Ey müferriḥ-leb buyur şehd-i şifāñ ile ʿilāc

5. **buyur:**
Nazm 2
Mısra: **9**
Takdim etmek, sunmak.

Buyur var ise dīvānı Kemālüñ
Ki tebdīl ola noḳṣānum kemāle

6. **buyur:**
Gazel 276
Mısra: **5**
"Buyurun" diyerek davet etmek.

Ḫūn-bahāmuz buyur ṭudaġuñdan
Cānumuz bārī rāyegān alma

7. **buyurmış:**-*mış*
Kaside 18
Mısra: **5**
(Saygılı ifadede) Söylemek, demek.

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

8. **buyur:**
Kaside 15
Mısra: **68**
Buyur etmek, bir şey yemesini teklif etmek, içeri girmeye veya yemeye dâvet etmek.

ʿīd-i ferḫundeñe ḳurbān idüp aʿdāñı felek
Sen aḥibbāña buyur āb-ı seḫā nān-ı kerem

9. **buyur:**
Gazel 203
Mısra: **14**
"buyurun!" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

buyurun:

1. **buyuruñ:**
Kıt'a 5
Mısra: **10**
Bir işin yapılması veya tamamlanması için söylenen teşvik sözü.

Kerem idüp kemāl-i luṭfuñuzdan
Buyuruñ var ise dīvān-ı Ṭūsī

büz:

1. **buz:**
Nazm 37
Mısra: **2**
Buz, soğuk.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

büzürg:

1. **büzürgi:**-*i*
Gazel 340
Mısra: **3**
Büyük, ulu.

Kūçek ü büzürgi muḥayyer iden
Dilkeş ü şāh-nāz gelmez mi

C

caʿd-ı zülfinden:

1. **caʿd-ı zülfinden:***-i, -nden*
   Gazel 187
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Sevgilinin saçlarının kıvrımı.

Her seḥer ol gül-ʿiẕāruñ caʿd-ı zülfinden nesīm
Oynadur avcında bir meşmūme-i ʿanber-şemīm

caʿd-ı zülfüñ:

1. **caʿd-ı zülfüñ:***-üñ*
   Gazel 254
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Saçının kıvrımı.

Caʿd-ı zülfüñ kim aşılmış sen dil-ārām üstine
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

2. **caʿd-ı zülfüñ:***-üñ*
   Kaside 13
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Saçının kıvrımı; kıvırcık saç.

Caʿd-ı zülfüñ kim melāḥat ṭopınuñ çevgānıdur
Yaraşur yüzüñde kim ḥüsn ü bahā meydānıdur

cādū:

1. **cādū:**
   Gazel 253
   Mısra: **6**
   Büyücü, cadı.

Görüp zülfi ḫayālin kirpügümde
Didüm cārūba binmişdür bu cādū

2. **cādū:**
   Kaside 11
   Mısra: **5**
   Büyücü, cadı.

Bilmezem cādū mıdur kʾāb-ı ʿiẕārında ṭurup
Hergiz itmez dāmenin ter kākül-i müşkīn-i dost

3. **cādūsı:***-sı*
   Gazel 297
   Mısra: **9**
   Sihirbaz, büyücü.

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

4. **cādū:**
   Gazel 337
   Mısra: **9**
   Büyücü ll Sevgilinin gözleri.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

5. **cādū:**
   Kaside 13
   Mısra: **6**
   Büyücü ll Sevgilinin gözleri.

Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

cādū gözüñden:

1. **cādū gözüñden:***-üñ, -den*
   Kaside 20
   Mısra: **52**
   Kelime Tipi: **-**
   Büyüleyici göz, efsunlu göz ‖ Sevgili'nin göreni etkileyen gözü, bakışı.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḫāl

cādūstān:

1. **cādūstān:**
   Kaside 30
   Mısra: **1**
   Sihirbazların yeri.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

2. **cādūstān:**
   Mesnevi 3
   Mısra: **136**
   Sihirbazların yeri.

Ola Saʿdī gibi sözüm Būstān
Nice Būstān belki cādūstān

cādū-yı fettān:

1. **cādū-yı fettān:**
   Gazel 40
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   I. Gönül alıcı, büyüleyici göz. II. Sevgilinin gözü.

Ḥüsni Keşmīrinde aġlatmaz gözi siḥri beni
Yaġmurı yaġdurmayan cādū-yı fettān andadur

cādū-yı siyeh-dildür:

1. **cādū-yı siyeh-dildür:***-dür*
   Gazel 41
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Kara gönüllü büyücü (Sevgilinin saçı bağlamında).

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim
Bir ḳılı ucındʾaşılmış biñ dil ü cān andadur

2. **cādū-yı siyeh-dildür:***-dür*
   Gazel 127
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **-**
   Kara gönüllü büyücü (Sevgilinin gözleri bağlamında).

Çeşm-i ḫūn-rīzi ne cādū-yı siyeh-dildür kim
Ḳanmadı ḳanum içüp ḳıldı yine ḳana heves

cādū-yı üstād:

1. **cādū-yı üstād:**
   Mesnevi 4
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Üstad olan büyücü.

Beyānda siḥr iden cādū-yı üstād
Bu söz siḥrine şöyle urdı bünyād

cām:

1. **cāma:***-a*
   Kaside 31
   Mısra: **57**
   Kadeh.

Çün ġonca ṭudağıyla ḳılur cāma işāret
Çün nergis ider ġamze ile sāġara īmā

2. **cām:**
Mesnevi 4
Mısra: **52**
Kadeh.

Felek emrüñe rām olsun hemīşe
Güneş bezmüñe cām olsun hemīşe

3. **cāmını:**-*ını*
Gazel 159
Mısra: **13**
1. kadeh 2. şarap.

Sāḳiyā devr ehline ṣunup vişālüñ cāmını
Aḥmedʾe geldükce sāġar nʾiçün ihmāl eyledüñ

4. **cām:**
Gazel 234
Mısra: **5**
1. kadeh 2. şarap.

Göñüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām ṣundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

5. **cāmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 246
Mısra: **17**
1. kadeh 2. şarap.

Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına
Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükce noḳṣān olmasun

6. **cām:**
Kaside 6
Mısra: **39**
Cam, pencere.

Geh ṣuffası dīvārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

7. **cāmı:**-*ı*
Gazel 37
Mısra: **6**
Bardak, kadeh.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı ṣun kim şeyḫ anuñla şāb olur

8. **cāmdan:**-*dan*
Gazel 75
Mısra: **12**
Bardak, kadeh.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

9. **cām:**
Gazel 298
Mısra: **9**
Kadeh II şarap; öpücük.

Ey cān gidersin bārī gel mercān lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḥayrān it beni

10. **cāmını:**-*ı, -nı*
Gazel 173
Mısra: **5**
Cam veya topraktan yapılmış bardak, içki kadehi II şarap.

Bize geldükce vefā cāmını ġayrıya ṣunar
Dāyimā ʿaksinedür devri bu çarḫ-ı dūnuñ

11. **cām:**
Kaside 7
Mısra: **49**
Cam veya topraktan yapılmış bardak, içki kadehi II şarap.

Sāḳī-i bezmüñ ele cām alduġınca dir ḫıred
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

12. **cām:**
Kaside 7
Mısra: **86**
Cam, sarayın penceresindeki cam.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfitābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

13. **cāmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 267
Mısra: **14**
Kadeh, şarap. ll Sevgilinin şarap gibi kırmızı dudağı.

Ḫamr içerdüm ḫʷāb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

14. **cāmı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **18**
(Fars.) Bardak, kadeh.

Āḫir kefen degül mi dutalum ki bezmüñüñ
Cāmı ṭırāz-ı cāme-i ʿayş ü ṣafā imiş

15. **cāmın:**-*ı, -n*
Gazel 152
Mısra: **7**
(Fars.) Cam veya topraktan yapılmış bardak, içki kadehi.

Sāḳiyā ṣun bezm-i ḫüsnüñden lebüñ cāmın bize
Kim benefşeyle müzeyyendür gülistānuñ senüñ

16. **cāmın:**-*ı, -n*
Gazel 224
Mısra: **1**
(Fars.) Cam veya topraktan yapılmış bardak, içki kadehi.

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḫbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

17. **cām:**
Gazel 55
Mısra: **1**
(Ar.) Kadeh.

Ruḥlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bādeyle bilem gibi gelür

18. **cām:**
Gazel 75
Mısra: **11**
(Ar.) Kadeh.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

19. **cām:**
Gazel 223
Mısra: **10**
(Ar.) Kadeh.

Ṣol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

20. **cām:**
Gazel 254
Mısra: **6**
(Ar.) Kadeh.

Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine

Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofī neden perhīz ider

21. **cām:**
Terci-bend 1
Mısra: **123**
(Ar.) Kadeh.

Bir cām ṭolduram yine medḥüñ ṣarābıyla
İki cihānı mest-i ṣafāñ eyleyem senüñ

22. **cām:**
Terci-bend 2
Mısra: **68**
(Ar.) Kadeh.

Düzdi bāġ içre encümen lāle
Aldı cām oldı bī-ḥazen lāle

23. **cāmına:***-ı, -n, -a*
Gazel 336
Mısra: **5**
Cam, pencere.

Gözlerüm cāmına nakş itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn ṣuveri

24. **cāmıyla:***-ı, -y, -la*
Gazel 333
Mısra: **3**
Kadeh II Şarap.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

cām içürdi:

1. **cām içürdi:***-ür, -di*
Kaside 8
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Şarap içmek.

Bir cām içürdi cevher-i tīġuñ ʿadūya kim
Her cürʿasından oldı yemīn ü yesār laʿl

cāma:

1. **cāma:***-a*
Gazel 25
Mısra: **3**
İçki kadehi.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

cāme:

1. **cāme:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Elbise.

Sünbül-i zülf āsitīnin çekme gülgūn ḫaddüñe
Cāme giydürmek gülüñ endāmına ḥācet degül

2. **cāmesin:***-sin*
Kaside 11
Mısra: **42**
Elbise.

Gerd-i rāhuñ ʿānberinden eylemişdür gül gibi
Cāmesin yāruñ muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

3. **cāmesin:***-si, -n*
Gazel 14
Mısra: **17**
Libas, elbise. II gül yaprağı.

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫᵛānı dürüst

4. **cāmeñi:***-ñ, -i*
Gazel 43
Mısra: **3**
Elbise, çamaşır, giyecek şey.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

5. **cāmeñe:***-ñ, -e*
Kaside 28
Mısra: **15**
Elbise, çamaşır, giyecek şey.

Öldürür ġamzeñ beni sen gey ṣaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭra-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

6. **cāme:**
Terkib-bend 1
Mısra: **43**
Elbise.

Ḳılsa yir ehli sīnesini cāme gibi çāk
Ḳan aġlasa ḳıyāmete dek ins ü cān daḫı

7. **cāmeden:***-den*
Gazel 43
Mısra: **3**
Elbise, çamaşır, giyecek şey.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

8. **cāmeden:***-den*
Gazel 86
Mısra: **7**
Elbise, çamaşır, giyecek şey.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

9. **cāmesin:***-si, -n*
Kaside 19
Mısra: **4**
Elbise, örtü.

Açdı ʿanber ḥoḳḳasın ṣaḥrāda ʿaṭṭār-ı ṣabā
Düzdi rengīn cāmesin bostānda bezzāz-ı zemīn

cāme-çāk:

1. **cāme-çāk:**
Gazel 189
Mısra: **14**
Elbise yırtmak.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

cāme-ḫᵛāb:

1. **cāme-ḫᵛābın:***-ı, -n*
Gazel 260
Mısra: **8**
Yatak.

Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫᵛābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

2. **cāme-ḫᵛāb:**
Kaside 21

Mısra: **7**
Yatak.

Câme-ḫᵛāb içre yārı gördüñ ise
Yirde bir māh-ı āsumān bulduñ

câme-i gül-nāri:

1. **câme-i gül-nāri:**
Kaside 29
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Narçiçeği rengi elbise.

Ġarḳ oldı ʿadū ḳanına ol ḫancer-i sīr-āb
Gūyā ki geyer câme-i gül-nāri benefşe

câme-i ḫᵛāb:

1. **câme-i ḫᵛāb:**
Gazel 102
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Uyku elbisesi.

Āh kim ol câme-i ḫᵛāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

câme-i ḫᵛābda:

1. **câme-i ḫᵛābda:**-*da*
Gazel 285
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Uyku elbisesi.

Bir nev-ʿarūsdur yatıcaḳ câme-i ḫᵛābda
Bir nerre-i şīrdür güẕer itse semend ile

câme-i ʿışḳ:

1. **câme-i ʿışḳ:**
Murabba 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Aşk elbisesi.

Dil elinden biçilüpdür boyuma câme-i ʿışḳ
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

câme-i zerrīn:

1. **câme-i zerrīn:**
Kaside 24
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Altın işlemeli elbise.

Eşcāra cümle câme-i zerrīn geyürdi bād
Ṭonanuban şalınmaġa ʿīdüñde bende-vār

câmesin siyāh itmiş:

1. **câmesin siyāh itmiş:**-*miş*
Gazel 175
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Elbisesini karartmak; karalar giymek, yas tutmak.

Kaʿbe yüzüñ fürḳatinden câmesin itmiş siyāh
Mıṣr kūyuñ ḥasretinden eşkini eyledi Nīl

câmiʿ:

1. **câmiʿi:**-*i*
Kıt'a 22
Mısra: **3**
Ar. Câmi, müslümanların ibadet ettikleri yer.

Yapdı bir bendesi bu câmiʿi kim Ṣāra fīʾd-dehri min nevādirihi

câm-ı bādeyi:

1. **câm-ı bādeyi:**-*yi*
Gazel 266
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şarap kadehi.

Nūş eyle câm-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḥalḳasın aña tā gūş-vār ide

2. **câm-ı bādeyi:**-*yi*
Kaside 8
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Şarap kadehi.

Nūş eyle câm-ı bādeyi nūşīn lebüñle kim
Gūş-ı ḳadeḥde zeyn ola bir gūşvār laʿl

câm-ı ceme:

1. **câm-ı ceme:**
Gazel 277
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şarabın mucidi eski İran padişahlarından Cem'in içki kadehi.

Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur câm-ı Ceme
Leb-i cān-baḫşuñ ile ṣun mey-i gül-fām feme

câm-ı cihān-bīn-i mücellā:

1. **câm-ı cihān-bīn-i mücellā:**
Kaside 6
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı gösteren parlak kadeh, içinde dünyayı seyrettiren kadeh (Cem'in yedi madenden, yedi kat göğe benzetilerek yapılmış, üzerinde yedi çeşit hat olan kadehi).

Bu ḥavż mı yā çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb
Bu ferş mi yā câm-ı cihān-bīn-i mücellā

câm-ı cihān-nümāya:

1. **câm-ı cihān-nümāya:**
Gazel 270
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı gösteren kadeh ‖ dünyayı gösteren ayna.

Ḳomaz raḳīb-i münkir dilde ṣafā-yı ḫāṭır
Virdi ḫalel bu kāfir câm-ı cihān-nümāya

câm-ı dehenüñ:

1. **câm-ı dehenüñ:**-*üñ*
Gazel 310
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ağız kadehi.

Gerçi câm-ı dehenüñ şevḳıne cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

câm-ı ezel:

1. **câm-ı ezel:**
Gazel 241
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **-**
Ezel meclisindeki kadeh.

Cām-ı ezel sermestiyem sāḳī mey-i raḥşānı ṣun
Bāzār-ı derdüm germdür ser-māye-i dermānı ṣun

cām-ı gülden:

1. **cām-ı gülden:***-den*
Gazel 153
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gül kadehi.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül şarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

cām-ı gül-gūn:

1. **cām-ı gül-gūn:**
Gazel 235
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli kadeh.

Elā yā eyyühe ʾs-sāḳī baḳıyyeñ var ise dünden
Ele bir cām-ı gül-gūn al ki yig ola günüñ günden

cām-ı ḥüsninden:

1. **cām-ı ḥüsninden:***-in, -den*
Mesnevi 3
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kadehi.

Açup söz ʿarūsı yüzinden niḳāb
Beni cām-ı ḥüsninden itdi ḫarāb

cām-ı iskender:

1. **cām-ı iskender:**
Kaside 7
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
İskender'in kadehi.

Sensin ol kim şeh-nişīn-i bezm-gāhuñda müdām
Yā Süleymān taḫtıdur yā cām-ı İskender güneş

cām-ı laʿl-i cānāndan:

1. **cām-ı laʿl-i cānāndan:***-dan*
Kaside 28
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin la'l renkli şaraba benzeyen dudağı.

Ḳan-bahā virmek dilerseñ ġamzeñüñ maḳtūline
Ḳaṭre-i mey vir ki cām-ı laʿl-i cānāndan ṭamar

cām-ı laʿl-i yārdan:

1. **cām-ı laʿl-i yārdan:***-dan*
Gazel 254
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dudağının şarabı.

Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine
Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofī neden perhīz ider

cām-ı laʿlin:

1. **cām-ı laʿlin:***-in*
Gazel 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Lal taşı gibi kırmızı kadeh. II Kırmızı dudak.

Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur
Küfr-i zülfin gözle kim mecmūʿ-ı īmān andadur

cām-ı laʿlinden:

1. **cām-ı laʿlinden:***-i, -n, -den*
Gazel 40
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Dudağının şarabı.

Buldı Aḥmed cām-ı laʿlinden ḥayāt-ı cāvidān
Māhī-i mürde dirildi āb-ı ḥayvān andadur

cām-ı laʿlüñ:

1. **cām-ı laʿlüñ:***-üñ*
Gazel 227
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dudağının şarabı.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

2. **cām-ı laʿlüñ:***-üñ*
Gazel 215
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dudak kadehi; sevgilinin dudağı.

Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi göñlüm muṭribi
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

cām-ı lebüñ:

1. **cām-ı lebüñ:***-üñ*
Nazm 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şarap renkli dudak.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā ṣun berü çoḳ dutma şu ḳan olacaġı

2. **cām-ı lebüñ:***-üñ*
Gazel 329
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dudağın kadehi II şarap gibi kırmızı dudak.

ʿIşḳuñ esrükleriyüz cām-ı lebüñ ṣun sāḳī
Cāndan it meclis-i cānānede peymānemüzi

cām-ı maġrūrī:

1. **cām-ı maġrūrī:**
Gazel 341
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kibirli olma kadehi.

ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı
Ki bezm-i ḥüsni devrinde çeküpdür cām-ı maġrūrī

cām-ı medḥüñe:

1. **cām-ı medḥüñe:***-üñ, -e*
Kaside 22
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Övgünün kadehi.

Ḫāmem bu ʿīd-i ekbere ʿīdāne virmege
Ṭoldurdı cām-ı medḥüñe ey şehr-yār āb

cām-ı medīḥüñle:

1. **cām-ı medīḥüñle:***-üñ, -ile*
   Kaside 20
   Mısra: **94**
   Kelime Tipi: **-**
   Övgünün kadehi.

Semāʿı naġme-i naẕmumla raḳṣa girse ne ṭañ
Ḳalem ki cām-ı medīḥüñle oldı mest-i maḳāl

cām-ı mey:

1. **cām-ı mey:**
   Bahr-i Tavîl 1
   Mısra: **22**
   Kelime Tipi: **-**
   Şarap kadehi.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḥazenden göñül āyīnesi

cām-ı meyden:

1. **cām-ı meyden:***-den*
   Gazel 242
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **-**
   Şarap kadehi.

ʿAks-i ruḫsārıyla sāḳī dehri gül-ẕār eyledi
Cām-ı meyden ictināb itmez girān-cān olmayan

cām-ı mey-i ḫoş-güvāra:

1. **cām-ı mey-i ḫoş-güvāra:***-a*
   Gazel 214
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   İçimi hoş şarap kadehi.

Lebi nişānını sırr ile ṣormaġa Aḥmed
Müdām cām-ı mey-i ḫoş-güvāra yalvaralum

cām-ı muṣaffā:

1. **cām-ı muṣaffā:**
   Bahr-i Tavîl 1
   Mısra: **19**
   Kelime Tipi: **-**
   Arıtılmış berrak şarap.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

2. **cām-ı muṣaffā:**
   Kaside 31
   Mısra: **20**
   Kelime Tipi: **-**
   Saf şarap kadehi.

Bir dem dil-i ġam-gīnini şād itmege lāle
Bu ṣuffa-i ṣāfīde çeker cām-ı muṣaffā

cām-ı pīrūzeye:

1. **cām-ı pīrūzeye:***-y, -e*
   Terci-bend 2
   Mısra: **86**
   Kelime Tipi: **-**
   Firuze kadeh.

İtdi teẕhīb lāciverdī ile
Cām-ı pīrūzeye zerin sūsen

cām-ı raḥīḳa:

1. **cām-ı raḥīḳa:**
   Gazel 8
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **-**
   Saf şarap kadehi.

Ter ʿanber ile laʿline mühr urdı ḫaṭṭı kim
Cām-ı raḥīḳa misk-i Ḫotandan ḫitām ola

cām-ı revān-baḫş:

1. **cām-ı revān-baḫş:**
   Kaside 31
   Mısra: **69**
   Kelime Tipi: **-**
   Can bağışlayıcı, cana can katan kadeh.

Bir cām-ı revān-baḫş ile kim cürʿası anuñ
Keşf eyleye dil-mürdelere muʿciz-i ʿĪsā

cām-ı ṣafā:

1. **cām-ı ṣafā:**
   Kaside 32
   Mısra: **40**
   Kelime Tipi: **-**
   Mutluluk kadehi.

Çün oldı mevsim-i ʿayş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

cām-ı ṣāfī:

1. **cām-ı ṣāfī:**
   Gazel 147
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Katışıksız olan şarap. Saf şarap.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

cām-ı sikender:

1. **cām-ı sikender:**
   Kaside 11
   Mısra: **28**
   Kelime Tipi: **-**
   İskender'in kadehi.

Bir Süleymān-ḳadr ḫusrevsin ki bezmüñde ṭutar
Elde bir cām-ı Sikender kākül-i müşkīn-i dost

cām-ı zer:

1. **cām-ı zer:**
   Terci-bend 2
   Mısra: **52**
   Kelime Tipi: **-**
   Altın kadeh.

Ṭurdı maḫmūr ile seḥer nergis
Eline aldı cām-ı zer nergis

cām-ı zer-nigār:

1. **cām-ı zer-nigār:**
   Kaside 24
   Mısra: **40**
   Kelime Tipi: **-**
   Altın işlemeli kadeh.

Şeh Bāyezīd devletine nevbet urdı ʿīd
Aldı eline sāḳī-i meh cām-ı zer-nigār

cān:

1. **cānlara:**-*lar, -a*
Gazel 88
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.

Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

2. **cāndur:**-*dur*
Gazel 331
Mısra: **1**
Can, ruh, gönül.

Gül yüzüñ bāġ u bahār-ı dil ü cāndur çelebī
Servüñ ārāyiş-i bostān-ı revāndur çelebī

3. **cān:**
Gazel 298
Mısra: **13**
Hayat, yaşam.

Ey serv sāyeñdür viren ṭopraġa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

4. **cān:**
Mesnevi 3
Mısra: **23**
İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh.

Ten ü cān yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

5. **cāna:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **8**
İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh.

İḥyā-yı meyyit eylese ʿĪsā ʿaceb mi kim
Cāna virür ḥayāt maḳāli Muḥammedüñ

6. **cānlara:**-*lar, -a*
Gazel 2
Mısra: **15**
Kişi, kimse, fert.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol ṣayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḥayrān aña

7. **cānuma:**-*um, -a*
Gazel 4
Mısra: **7**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.

Lerze düşürmiş iken cānuma ḥummā-yı firāḳ
Virdi tedbīr-i şitā şerbet-i vaṣluñla devā

8. **cānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 109
Mısra: **14**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

9. **cānın:**-*ın*
Gazel 227
Mısra: **10**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

10. **cān:**
Gazel 232
Mısra: **11**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.

Virürdi şifā cān u göñül ṣayrulıġına
Bir loḳma kebāb olsa raḳībüñ cigerinden

11. **cānumuza:**-*umuz, -a*
Gazel 287
Mısra: **2**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.

Müddeʿī maḥrem olup meclis-i cānānumuza
Zehr-i ḳahrın içürür dehr bizüm cānumuza

12. **cānı:**-*ı*
Nazm 20
Mısra: **1**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.

Cānı ol zülfeyn-i fettān öldürür
İki kāfir bir müselmān öldürür

13. **cānı:**-*ı*
Terci-bend 1
Mısra: **79**
Can, ruh ‖ gönül.

Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cennet-i berīn

14. **cānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 28
Mısra: **1**
Can. II Sevgili.

Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ıraḫ
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ıraḫ

15. **cān:**
Terci-bend 1
Mısra: **77**
Kişi, kimse.

Şol cān ki deldi baġrını tīr-i maḥabbetüñ
Açdı sarāy-ı ḳalbine Ḥaḳ revzen-i yaḳīn

16. **cāna:**-*a*
Gazel 162
Mısra: **8**
Can, gönül. II Kişi.

Bostān-ı viṣālinden eger mīve ṣatarsa
Biñ cāna ucuzdur lebi ḫurmāsı ʿAlīnüñ

17. **cān:**
Gazel 20
Mısra: **5**
(Aşığın) canı, ruhu.

Ben yad mıyam ki cān senüñle Ḫalḳ olmadan āşinādur ey dost

18. **cāna:**-*a*
Gazel 49
Mısra: **1**
(Aşığın) canı, ruhu.

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

19. **cānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 51
Mısra: **9**
(Aşığın) canı, ruhu.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaṣdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

20. **cān:**
Gazel 140
Mısra: **1**
(Aşığın) canı, ruhu.

Görmedin cān terkin eyler bī-nizāʿ
Vaṣf-ı ḥüsnüñi kim itse istimāʿ

21. **cānı:**-*ı*
Gazel 173
Mısra: **7**
(Aşığın) canı, ruhu.

Ġam-ı cānānı göñül cānı gibi gizlü dutar
Yine tiryākī bilür ḳıymetin afyonuñ

22. **cān:**
Gazel 199
Mısra: **3**
(Aşığın) canı, ruhu.

Cān dimāġın būy-ı zülfüñden muʿaṭṭar eyleyen
Çın seḥer bād-ı ṣabānuñ şānesidür dostum

23. **cānuma:**-*uma*
Gazel 206
Mısra: **9**
(Aşığın) canı, ruhu.

Cānuma bir merḥabā şundı ezelde çeşm-i yār
Şöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

24. **cāna:**-*a*
Gazel 217
Mısra: **10**
(Aşığın) canı, ruhu.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

25. **cāna:**-*a*
Gazel 263
Mısra: **8**
(Aşığın) canı, ruhu.

Ṣabāḥ-ı ʿīde beñzer ṭalʿatüñ kim
Virür cāna ṣafālar tāze tāze

26. **cānum:**-*um*
Gazel 270
Mısra: **2**
(Aşığın) canı, ruhu.

Göñlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna
Cānum daḫı anuñla bile oldı revāne

27. **cānuma:**-*uma*
Gazel 272
Mısra: **1**
(Aşığın) canı, ruhu.

Cānuma sevdā-yı zülfüñ ārzūdur çāre ne
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur çāre ne

28. **cānda:**-*da*
Gazel 279
Mısra: **5**
(Aşığın) canı, ruhu.

Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

29. **cānum:**-*um*
Gazel 307
Mısra: **4**
(Aşığın) canı, ruhu.

Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin
Hīç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

30. **cān:**
Gazel 79
Mısra: **3**
Kişi, insan.

Cān gözlerine ayaġı tozı nigārumuñ
Kuḥl-ı başīret olmaġ içün tūtiyā yiter

31. **cāndur:**-*dur*
Gazel 35
Mısra: **21**
Can, ruh; hayat.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

32. **cānın:**-*ın*
Kaside 24
Mısra: **11**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı; gönül, yürek.

Cānın hezār nāle ile ʿāşıḳuñ gibi
İtdi nis̲ār tīrüñe naḫcīrüñ ey nigār

33. **cānlar:**-*lar*
Kaside 11
Mısra: **88**
Aşık, seven, tutkun; can, kişinin maddi ve manevi varlığı.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

34. **cānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 227
Mısra: **9**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

35. **cāndan:**-*dan*
Gazel 203
Mısra: **2**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.

Ey bürc-ı devletüm güneşi mehliḳācıġum
Cāndan ʿazīz sevgülüce Muṣṭafācıġum

36. **cānı:**-*ı*
Gazel 250
Mısra: **9**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

37. **cān:**
Kaside 11
Mısra: **87**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

38. **cānum:**-*um*
Kaside 14

Mısra: **11**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.

Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng
Dilümi ʿūd ḳılup nᵓiçün itmeyem āheng

39. **cāndan:**-*dan*
Kaside 19
Mısra: **99**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.

Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazīz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehīn

40. **cān:**
Kaside 21
Mısra: **27**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.

Micmer-i dilde cān buḫūr it kim
Bezm-i şāh-ı cihāniyān bulduñ

41. **cāndan:**-*dan*
Nazm 23
Mısra: **1**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

42. **cāndan:**-*dan*
Nazm 23
Mısra: **2**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

43. **cāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **1**
Sevgili, dost, insana candan yakın kimse.

İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna ṣıḥḥat yaraşur

44. **cāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **6**
Sevgili, dost, insana candan yakın kimse.

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

45. **cānuñ:**-*uñ*
Kaside 32
Mısra: **13**
Beden, vücut; kalp, gönül.

Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

46. **cān:**
Gazel 113
Mısra: **3**
Beden, vücut; kalp, gönül; kişi, kimse.

Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

47. **cān:**
Gazel 25
Mısra: **4**
Kişi, kimse, fert.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

48. **cān:**
Gazel 132
Mısra: **2**
1.İnsan.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

49. **cānum:**-*um*
Gazel 289
Mısra: **2**
"Canım, ruhum" anlamında muhataba olan sevgi ve yakınlığı ifade eden bir hitap.II İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

50. **cānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 192
Mısra: **22**
Can. II Sevgili, yâr.

Cān-ı Aḥmedᵓden yaratmış cismüñi cān-āferīn
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

51. **cān:**
Kaside 24
Mısra: **6**
Can II Gönül.

Bir meh-rikāb baġladı gülgūn-ı ḫüsnine
Cān ṣaydın aşmaġa iki fitrāk-i müşk-bār

52. **cānlar:**-*lar*
Gazel 269
Mısra: **4**
Aşık, seven, mübtela.

Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili
Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

53. **cān:**
Kaside 11
Mısra: **87**
Cin taifesi, cinler.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

54. **cāndan:**-*dan*
Gazel 33
Mısra: **8**
(Aşığın) Canı, ruhu.

Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hīç öyküne mi şemʿ
Kᵓol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

55. **cānsuz:**-*suz*
Gazel 121
Mısra: **2**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. II Gönül, yürek.

Biz kim ol dilsitānsuz olımazuz
Ḳuru cismüz ki cānsuz olımazuz

56. **cān:**
Gazel 152
Mısra: **11**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. II Gönül, yürek.

Ey kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

57. **cānlar:**-*lar*
Mesnevi 4
Mısra: **16**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı. || Gönül, yürek.

Didi ey maẓhar-ı luṭf-ı ilāhī
Ḳaşuñ miḥrābı cānlar secde-gāhı

58. **cāndan:**-*dan*
Murabba 1
Mısra: **25**
Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı || Aşığın canı.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

59. **cāndan:**--*dan*, -
Gazel 208
Mısra: **16**
Can, ruh, gönül.|| Sevgili.

Ben de Aḥmed gibi ġarībem kim
Cāndan u ḫānumāndan ayrıldum

60. **cān:**
Gazel 168
Mısra: **3**
Âşığın canı, kendi varlığı.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz ṣanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

61. **cān:**
Kaside 24
Mısra: **16**
Âşığın canı, kendi varlığı.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi niṯār

62. **cān:**
Gazel 25
Mısra: **2**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider niṯār ḳadeḥ

63. **cān:**
Gazel 43
Mısra: **5**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ṭutma āyīne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi
Gözgüde ẓāhir olan şekli başardan güniler

64. **cān:**
Gazel 44
Mısra: **1**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

65. **cān:**
Gazel 44
Mısra: **7**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Gerçi dilden güniler cān leb-i laʿlüñ ḫaberin
Söze gelse leb-i laʿlüñi ḫaberden güniler

66. **cān:**
Gazel 75
Mısra: **12**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

67. **cān:**
Gazel 81
Mısra: **3**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Ṣādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

68. **cān:**
Gazel 81
Mısra: **5**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes ey ḫaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i tīmāruñ gelür

69. **cān:**
Gazel 82
Mısra: **7**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Eyledi ʿışḳ Züleyḫāsı bu cān Yūsufına
Mışr-ı ḥüsnüñde zenaḫdānuñı zindān-ı Mışr

70. **cān:**
Gazel 86
Mısra: **1**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar
Añsam dişüñi dīde-i terden güher çıḳar

71. **cān:**
Gazel 90
Mısra: **6**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Yār ʿayb eylemesün ʿāşıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

72. **cān:**
Gazel 100
Mısra: **2**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

73. **cān:**
Gazel 101
Mısra: **5**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

74. **cān:**
Gazel 109
Mısra: **2**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

75. **cān:**
Gazel 118
Mısra: **4**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ḥüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henūz

76. **cān:**
Gazel 119
Mısra: **5**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān ʿāleminde derdüñ ile mübtelā iken
Ḫalḳ olmamışdı ʿāleme derd ü belā henūz

77. **cān:**
Gazel 122
Mısra: **7**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

78. **cān:**
Gazel 152
Mısra: **6**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Şol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Şu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

79. **cān:**
Gazel 164
Mısra: **3**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Buldı cān ḫāṣṣıyyetin ḫāk-i siyeh şol yerde kim
Sāye ṣaldı ebr-i zülf-i cān-feşānı Yūsufuñ

80. **cān:**
Gazel 174
Mısra: **2**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

81. **cān:**
Gazel 182
Mısra: **5**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ġam pūtesinde cān eridüp ābgīne-vār
Tāb-ı cemālüñe döyimez olur āb dil

82. **cān:**
Gazel 199
Mısra: **2**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ dīvānesidür dostum
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür dostum

83. **cān:**
Gazel 217
Mısra: **1**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

84. **cān:**
Gazel 220
Mısra: **12**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

85. **cān:**
Gazel 226
Mısra: **14**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp Aḥmed
Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

86. **cān:**
Gazel 229
Mısra: **15**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende müşterī mihre
Ṣaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

87. **cān:**
Gazel 232
Mısra: **10**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ger göñlüme sulṭān-ı ḫayālüñ ola mihmān
Cān pīş-keş idem ayaġına mā-ḥażarından

88. **cān:**
Gazel 241
Mısra: **9**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl
Didi evvel ʿāşıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

89. **cān:**
Gazel 257
Mısra: **1**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

90. **cān:**
Gazel 260
Mısra: **10**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa
Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

91. **cān:**
Gazel 270
Mısra: **3**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aşdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

92. **cān:**
Gazel 270
Mısra: **9**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān sırrıdur Aḥmed bunı key ṣaḳla göñülden
Dīvāne ḳaçan maḥrem ola rāz-ı nihāna

93. **cān:**
Gazel 272
Mısra: **7**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla müşk-būdur çāre ne

94. **cān:**
Gazel 275
Mısra: **7**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

95. **cān:**
Gazel 291
Mısra: **9**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulığı

96. **cān:**
Gazel 297
Mısra: **2**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

97. **cān:**
Gazel 310
Mısra: **3**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Gerçi cām-ı dehenüñ şevḳıne cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

98. **cān:**
Gazel 310
Mısra: **4**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Gerçi cām-ı dehenüñ şevḳıne cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

99. **cān:**
Gazel 311
Mısra: **2**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi
Cān her dem ider ney gibi feryād efendi

100. **cān:**
Gazel 311
Mısra: **8**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Leylī ṣaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

101. **cān:**
Gazel 315
Mısra: **2**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi
Ḳaşuñ yayına cān peyveste düşdi

102. **cān:**
Gazel 332
Mısra: **2**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cāndur ʿalāʾl-ḥaḳīḳa ʿAlī Cān didükleri
Yoḳ yoḳ ne cān fedādur aña cān didükleri

103. **cān:**
Gazel 344
Mısra: **1**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

104. **cān:**
Kaside 3
Mısra: **5**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Cān ṣatup her birisi oldı belā müşterīsi
ʿIşḳ şehrinde budur ṣanʿati dervīşlerüñ

105. **cān:**
Kıt'a 14
Mısra: **3**
"Cān" kelimesi. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Görüp cān didi ʿışḳ dellālına
Mezād it kʾirişdi ḫarīdārumuz

106. **cān:**
Kaside 6
Mısra: **117**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı. || Gönül.

Cān āyine-i ḫüsnüñ ile ṭūṭī-i nāṭıḳ
Dil ebr-i ʿaṭāyāñ ile deryā-yı güher-zā

107. **cān:**
Gazel 257
Mısra: **2**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı. || Sevgili.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

108. **cānumı:***-(u)m, -ı*
Gazel 8
Mısra: **11**
(Âşığın) bedeni, cismi, gövdesi. II Âşığın gönlü.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

109. **cānumı:***-(u)m, -ı*
Gazel 17
Mısra: **2**
(Âşığın) bedeni, cismi, gövdesi. II Âşığın gönlü.

Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost

Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ ey dost

110. **cānumı:**-*(u)m, -ı*
Gazel 151
Mısra: **5**
(Âşığın) bedeni, cismi, gövdesi. II Âşığın gönlü.

Ayrılurken cānumı ḳızdurdı ḥummā-yı firāḳ
Bilmezem ne söyledür bu rūz-ı hecrānuñ senüñ

111. **cānumı:**-*(u)m, -ı*
Gazel 187
Mısra: **4**
(Âşığın) bedeni, cismi, gövdesi. II Âşığın gönlü.

Dil nice ṣabr eylesün ḥüsnüñ temāşāsında kim
Ḫande itdükce dehānuñ cānumı eyler dü-nīm
(Âşığın) canı, gönlü.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur ṣarmaşur cānum

117. **cānum:**-*(u)m*
Gazel 220
Mısra: **8**
(Âşığın) canı, gönlü.

Sīnemi ġamzesi tīrine nişān eyledügüm
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

118. **cāndur:**-*dur*
Gazel 332
Mısra: **1**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı. || İnsanın duygularını taşıyan iç alemi, gönül, iç, yürek.

Cāndur ʿalāʾl-ḥaḳīḳa ʿAlī Cān didükleri
Yoḳ yoḳ ne cān fedādur aña cān didükleri

119. **cāna:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **64**
Beden, ruh, insanın maddi manevi varlığı. || İnsanın duygularını taşıyan iç alemi, gönül, iç, yürek.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl

112. **cānumı:**-*(u)m, -ı*
Gazel 309
Mısra: **4**
(Âşığın) bedeni, cismi, gövdesi. II Âşığın gönlü.

Bir naẓarda göñlin alduñ ben ġarīb üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

113. **cānumı:**-*(u)m, -ı*
Nazm 5
Mısra: **1**
(Âşığın) bedeni, cismi, gövdesi. II Âşığın gönlü.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

114. **cānum:**-*(u)m*
Gazel 31
Mısra: **7**
(Âşığın) canı, gönlü.

Cānum megesi ḳalup lebüñde
Oldı per ü bāli şekker-ālūd

115. **cānum:**-*(u)m*
Gazel 109
Mısra: **11**
(Âşığın) canı, gönlü.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḥażar itse ne ṭañ mihmānıdur

116. **cānum:**-*(u)m*
Gazel 186
Mısra: **10**

Ki ṣaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

120. **cān:**
Kaside 26
Mısra: **15**
Âşığın gönlü.

Dil müşterīsi cān ṣatup almazdı derdüñi
Dellāl-i dīde gelmese bāzārum üstine

121. **cān:**
Kaside 21
Mısra: **24**
Beden, can, vücut.

Ġamzeñ oḳına ey kemān-ebrū
Dil ü cān pūtesin nişān bulduñ

122. **cān:**
Gazel 28
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, ruhu.

Cān cemālüñsüz dem-ā-dem iñler ey ḥūr-ı bihişt
Ṣan ki bülbüldür düşüpdür gülsitānından ıraḫ

123. **cān:**
Gazel 130
Mısra: **13**
(Âşığın) gönlü, ruhu.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm

Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

124. **cān:**
Gazel 190
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü, ruhu.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān niṣār itmek anı gördükce kārumdur benüm

125. **cān:**
Gazel 279
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, ruhu.

Cānda küh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

126. **cān:**
Kaside 13
Mısra: **78**
(Âşığın) gönlü, ruhu.

Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḫüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḫayrānıdur

127. **cānları:**-*lar, -ı*
Gazel 172
Mısra: **1**
(Âşıkların) canı.

Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ
Dilleri zīr ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ

128. **cānları:**-*lar, -ı*
Gazel 231
Mısra: **2**
(Âşıkların) canı.

Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün
Ḳıldı nişāne cānları tīr-i ḳażā içün

129. **cāna:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **16**
Can, beden, ruh. II Âşığın canı, kendi varlığı.

Ṣatıldugında Yūsuf dartıldı gerçi miske
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

130. **cāna:**-*a*
Gazel 118
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Ḥüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henūz

131. **cān:**
Gazel 124
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Cān cihāndan geçer ol zülf-i dütādan geçmez
Derd ü ġam reh-güẕerin dām-ı belādan geçmez

132. **cānuma:**-*(u)m, -a*
Gazel 178
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Cānuma bālā-yı ḳaddüñden belā eksük degül
Başuma sevdā-yı zülfüñden hevā eksük degül

133. **cān:**
Gazel 325
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

134. **cān:**
Gazel 325
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

135. **cānlar:**-*lar*
Gazel 3
Mısra: **9**
Far. Kişi, kimse.

Ḥüsn deryāsında cānlar mevc urur māhī gibi
Her ṭarafdan aġ atar bu kākül-i pīçān aña

136. **cān:**
Gazel 230
Mısra: **9**
Far. Kişi, kimse.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla misk-būdur nʾeylesün

137. **cān:**
Gazel 9
Mısra: **9**
(Âşığın) canı, gönlü.

Cān Cebreʾīli oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hemīn ola

138. **cān:**
Gazel 42
Mısra: **3**
(Âşığın) canı, gönlü.

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgūn yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

139. **cān:**
Gazel 42
Mısra: **5**
(Âşığın) canı, gönlü.

Ṭāvūs-ı perçemüñ ṣanemā cān ṣikār ider
Bostān-ı ʿārıżuñda çü cevelān ṭutup durur

140. **cān:**
Gazel 43
Mısra: **1**
(Âşığın) canı, gönlü.

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı başardan güniler

141. **cān:**
Gazel 45
Mısra: **11**
(Âşığın) canı, gönlü.

Cān ḫayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla bulur ẕevḳ ü ṣafā
Sebze vü mey dil-i ġam-gīni feraḥnāk eyler

142. **cānını:**-*ın, -ı*
Gazel 45
Mısra: **9**
(Âşığın) canı, gönlü.

Aṣmaġa cānını ḫusrevlerüñ ol şīrīn-leb
Misk-i terden ruḥı gülgūnına fitrāk eyler

143. **cāna:**-*a*
Gazel 66
Mısra: **6**
(Âşığın) canı, gönlü.

Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet tīrini
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

144. **cāna:**-*a*
Gazel 75
Mısra: **15**
(Âşığın) canı, gönlü.

Tīr-bārān ideli cāna ḫayāl-i ġamzeñ
Çeşmümüñ revzenesinden dile peykān dökilür

145. **cānuma:**-*uma*
Gazel 79
Mısra: **1**
(Âşığın) canı, gönlü.

Cevr ü cefāsı cānuma luṭf u vefā yiter
Derd ü belāsı göñlüme ẕevḳ ü ṣafā yiter

146. **cān:**
Gazel 82
Mısra: **15**
(Âşığın) canı, gönlü.

Cān ġamuñ yüklenür il muṣḥaf-ı ḥüsnüñ gözedür
Kʾola maḥmilde temāşā-yı firāvān-ı Mıṣr

147. **cānına:**-*ı, -na*
Gazel 87
Mısra: **9**
(Âşığın) canı, gönlü.

Aḥmed idelden Zebūr-ı ʿışḳuñı cānına naḳş
Naġme-i Dāvūd ile āvāzını dem-sāz ider

148. **cān:**
Gazel 105
Mısra: **2**
(Âşığın) canı, gönlü.

Yine dil murġı içün dām-ı belālar düzilür
Cān şikār eylemege bend-i belālar düzilür

149. **cānuma:**-*uma*
Gazel 106
Mısra: **2**
(Âşığın) canı, gönlü.

Serv-i bālāñ ile başuma belālar niçe bir
Ḫışm-ı çeşmüñ ile cānuma cefālar niçe bir

150. **cānuma:**-*uma*
Gazel 107
Mısra: **7**
(Âşığın) canı, gönlü.

Şol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

151. **cānuma:**-*uma*
Gazel 141
Mısra: **3**
(Âşığın) canı, gönlü.

Gerçi dāġ urmışdı evvel cānuma hindū beñüñ
Geldi ḫaṭṭ-ı fitne-kāruñ urdı dāġ üstine dāġ

152. **cān:**
Gazel 165
Mısra: **1**
(Âşığın) canı, gönlü.

Cān bāġı servidür ḳad-i dil-cūsı Ḳāsımuñ
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

153. **cān:**
Gazel 270
Mısra: **7**
(Âşığın) canı, gönlü.

Cān ḳumrīsi bir serv hevāsında uçarken
Ṣayd oldı göñül murġına uyup balabana

154. **cānına:**-*ı, -na*
Gazel 294
Mısra: **9**
(Âşığın) canı, gönlü.

Aḥmedʾüñ cānına zaḫm urdı ezelde tīr-i ʿışḳ
Bir avuc ten ṭopraġıyla gizlenür mi yarası

155. **cān:**
Gazel 344
Mısra: **10**
(Âşığın) canı, gönlü.

Ey ḫūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına Aḥmed
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

156. **cāna:**-*a*
Gazel 350
Mısra: **5**
(Âşığın) canı, gönlü.

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi göñlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

157. **cāna:**-*a*
Nazm 15
Mısra: **2**
(Âşığın) canı, gönlü.

Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış
Maḥabbet-nāmedür kim cāna yazmış

158. **cānısın:**-*ı, -sın*
Kaside 18
Mısra: **1**
Can, ruh.

İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna ṣıḥḥat yaraşur

159. **cāndan:**-*dan*
Gazel 59
Mısra: **2**
Can, beden, ruh. II Âşığın canı.

Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

160. **cān:**
Gazel 44
Mısra: **5**
(Fars.) Beden, vücut; gönül, yürek; varlık II. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

161. **cānın:**-*ın*
Gazel 104
Mısra: **14**
(Fars.) Beden, vücut; gönül, yürek; varlık II. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Dāmen-i dehri muʿaṭṭar ḳılmaġa enfās-ı ʿūd
Aḥmedʾüñ micmer gibi göynüklü cānın yaḳdılar

162. **cānın:**-*ın*
Gazel 107
Mısra: **6**
(Fars.) Beden, vücut; gönül, yürek; varlık II. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Yine pervāne göñül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

163. **cāna:**-*a*
Gazel 310
Mısra: **11**
(Fars.) Beden, vücut; gönül, yürek; varlık II. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Bir ḳadem cāna başam iki cihāna birini
Ḫūb olur ʿışḳ ṭarīḳında bu reftār daḫı

164. **cān:**
Gazel 100
Mısra: **9**
"Arkadaş, dost"

anlamlarında seslenme sözü. II Sevgili.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

165. **cān:**
Gazel 125
Mısra: **1**
"Arkadaş, dost" anlamlarında seslenme sözü. II Sevgili.

Yanuñda müddeʿī ey cān yaraşmaz
Nedīmi ḥüsnüñüñ nā-dān yaraşmaz

166. **cān:**
Gazel 298
Mısra: **9**
"Arkadaş, dost" anlamlarında seslenme sözü. II Sevgili.

Ey cān gidersin bārī gel mercān lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḥayrān it beni

167. **cān:**
Gazel 218
Mısra: **14**
(Fars.) İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

168. **cānları:**-*lar, -ı*
Gazel 264
Mısra: **22**
Can, gönül. II İnsan.

Aḥmedʾüñ şiʿri şeker-lebleri şād itse ne ṭañ
Cānları ḫurrem ider ṭūṭī ḳaçan söze gele

169. **cān:**
Gazel 101
Mısra: **10**
(Âşığın) bedeni.

Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

170. **cān:**
Gazel 237
Mısra: **5**
(Âşığın) bedeni.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taşnīf ile bir ḳılla çalarsın

171. **cānum:**-*(u)m*
Gazel 1
Mısra: **12**
(Âşığın) gönlü.

Sāḳiyā ġam tīġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege
Cānum ol mercān ḳadeḥle bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

172. **cān:**
Gazel 14
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü.

Gül yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cān ḫayrānıdur
Nāme-i tezvīrdür ben dutmazam anı dürüst

173. **cān:**
Gazel 61
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü.

Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾīman uġurlar

174. **cān:**
Gazel 61
Mısra: **14**
(Âşığın) gönlü.

Ḥaẕer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

175. **cān:**
Kaside 24
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü.

Çözdi ṣaçı kemendini dil eyledi esīr
Ḳurdı ḳaşı kemānını cān eyledi şikār

176. **cānları:**-*lar, -ı*
Gazel 144
Mısra: **7**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Dili münevver ider cānları müsaḫḫar ider
Meh-i sipihr-i melāḥat şeh-i vilāyet-i luṭf

177. **cāndan:**-*dan*
Gazel 218
Mısra: **14**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

178. **cāna:**-*a*
Gazel 240
Mısra: **1**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cāna ḳalmaz būse-i laʿl-i şeker-bār isteyen
Baş virür būy-ı ser-i zülf-i siyeh-kār isteyen

179. **cān:**
Gazel 132
Mısra: **4**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

180. **cān:**
Gazel 132
Mısra: **4**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

181. **cān:**
Gazel 132
Mısra: **4**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

182. **cāna:**-*a*
Gazel 323
Mısra: **9**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın kendi varlığı, yaşama, yaşayış, hayat. 3. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Bahār-ı ḥüsni sen servüñ ṣalalı sāyesin cāna
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

183. **cān:**
Gazel 10
Mısra: **15**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Ḫubb-ı zindān eyleyüp şevḳ-ı zenaḫdānuñla cān
Çāha düşmişdür yatur Yūsuf gibi cānā ġarīb

184. **cān:**
Gazel 19
Mısra: **3**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Yaḳduġına cān ḫırmenini āteş-i ʿışḳuñ
Şāhid yiter ol dāne-i ḫāl-i siyeh ey dost

185. **cān:**
Gazel 32
Mısra: **11**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẓar leẕīẕ

186. **cāndan:**-*dan*
Gazel 43
Mısra: **3**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

187. **cān:**
Gazel 49
Mısra: **4**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

188. **cān:**
Gazel 66
Mısra: **8**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

189. **cān:**
Gazel 74
Mısra: **12**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Mürde-diller maḥşer-i ḥüsninde bulmaġa ḥayāt
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

190. **cān:**
Gazel 80
Mısra: **3**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

191. **cān:**
Gazel 92
Mısra: **7**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

192. **cān:**
Gazel 96
Mısra: **9**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Cān feraḥdan raḳṣ urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşīr-i bürrān bağlanur

193. **cān:**
Gazel 184
Mısra: **6**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Meger dil bağıdur sünbül ṣaçuñ kim
Daḳar cān boynına müşkīn selāsil

194. **cāna:**-*a*
Gazel 252
Mısra: **3**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Begüm bir būseyi biñ cāna ṣatma
Ḳo bāzārı ḫarīdār öldürürsin

195. **cāna:**-*a*
Gazel 257
Mısra: **15**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Ḫaṭṭuñuñ ḥükmin dutardum cāna tezvīr olmasa
Zülfüñüñ cevrin çekerdüm nā-müselmān olmasa

196. **cānı:**-*ı*
Gazel 266
Mısra: **22**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Aḥmed nigārı virme dü-ʿālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḫtiyār ide

197. **cān:**
Kaside 24
Mısra: **1**
(Âşığın) canı, varlığı, gönlü.

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

198. **cān:**
Gazel 101
Mısra: **6**
(Fars.) İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh II. Sevgili.

Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

199. **cān:**
Gazel 342
Mısra: **2**
(Fars.) İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh II. Sevgili.

Dirīġā yār benden yüz çevürdi
Fiġān kim cān bedenden yüz çevürdi

200. **cānumı:**-*um, -ı*
Gazel 35
Mısra: **7**
1. İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, ruh. 2. İnsanın duygularını taşıyan iç âlemi, gönül, iç, yürek.

Cānumı cismümde ḫaddüñ şevḳıdur pür-nūr iden
Ḫāk içinde müʿmini ḫoş-ḥāl iden īmānıdur

201. **cānuñ:**-*uñ*
Gazel 151
Mısra: **16**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

202. **cānı:**-*ı*
Gazel 161
Mısra: **15**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Gönlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

203. **cānı:**-*ı*
Gazel 163
Mısra: **11**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

204. **cānı:**-*ı*
Gazel 186
Mısra: **13**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

205. **cān:**
Gazel 195
Mısra: **7**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Cān ilini cevrüñ ile nicesi ḳılduñ ḫarāb
Vaḳtidür taʿmīre bünyād eyle ḳurbān olduġum

206. **cān:**
Gazel 203
Mısra: **3**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

ʿĀlī maḳāmı olmaġa cān Cebreʾīlinüñ
Sidre budaġı gibi boyı müntehācıġum

207. **cān:**
Gazel 207
Mısra: **14**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

İki ʿālemde bir büte hevesüz
Gitdi cān gitmez ol heves nʾidelüm

208. **cān:**
Gazel 210
Mısra: **2**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

209. **cānı:**-*ı*
Gazel 218
Mısra: **8**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

210. **cān:**
Gazel 241
Mısra: **5**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın
Ol ḥalḳa ḥalḳa aşılan zencīr-i müşk-efşānı şun

211. **cān:**
Gazel 257
Mısra: **2**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

212. **cān:**
Gazel 262
Mısra: **1**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Yine yan şemʿ gibi şubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile şoḥbet-i cānān bu gice

213. **cānı:**-*ı*
Gazel 275
Mısra: **6**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

ʿAḳl-ı külli Leylī-i zülfüñde Mecnūn eyleyüp
Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn eyleme

214. **cānum:**-*um*
Gazel 279
Mısra: **1**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Dostum zülfüñ gibi şalındı cānum boynuña
Yā ḳoluñ boynuma şal yā düşdi ḳanum boynuña

215. **cānı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **1**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulıġı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulıġı

216. **cānum:**-*um*
Gazel 307
Mısra: **1**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

217. **cān:**
Gazel 308
Mısra: **6**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Dil ḫayālin çü der-āġūş ide miskīnlik ile
Cān ayaġına düşer zülf-i perīşānı gibi

218. **cānı:**-*ı*
Gazel 308
Mısra: **1**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Dil başar bağrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Şaḳınur sīne ṣaçuñ küfrini īmānı gibi

219. **cān:**
Gazel 311
Mısra: **11**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Dehşetle cemālüñe senüñ üns idimez cān
Yā nesl-i meleksin yā perī-zād efendi

220. **cān:**
Gazel 312
Mısra: **3**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

221. **cānum:**-*um*
Kıt'a 17
Mısra: **4**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

222. **cānum:**-*um*
Müfret 36
Mısra: **2**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

223. **cānda:**-*da*
Gazel 44
Mısra: **4**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

224. **cāna:**-*a*
Kaside 28
Mısra: **5**
(Âşığın) canı, gönlü.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henüz ol tīr-i peykāndan ṭamar

cān acısın:

1. **cān acısın:**
Gazel 298
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Vücudun herhangi bir yerinde duyulan şiddetli acı. II. Üzüntü, keder.

Ey cān gidersin bārī gel mercān lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḥayrān it beni

cān al:

1. **cān al:**
Gazel 276
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

cān alalı:

1. **cān alalı:**-*alı*
Gazel 154
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü esir etmek ‖ öldürmek.

Ne māhsın ki cān alalı Müşterī gözüñ
Bāzār-ı mihr içinde ḫarīdāruñam senüñ

cān alma:

1. **cān alma:**-*ma*
Gazel 276
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

cān almaġa:

1. **cān almaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 60
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek; gönül çelmek, aşık etmek.

Şīveler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

2. **cān almaġa:**-*maḳ, -a*
Nazm 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek; gönül çelmek, aşık etmek.

Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

3. **cān almaġa:**-*maġ, -a*
Kıt'a 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, canını almak.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

4. **cān almaġa:**-*maḳ*
Gazel 115
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Can almak: Öldürmek. II Sevgilinin bakışıyla âşığın canına kastetmesi.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

cān almasa:

1. **cān almasa:**
Gazel 132
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Can almak: Öldürmek. II Sevgilinin bakışıyla âşığın canına kastetmesi.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

cān alur:

1. **cān alur:**-*ur*
Gazel 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek; gönül çelmek, aşık etmek.

Bir naẓarda gözleri biñ cān alur
Şol iki fettān elinden el-ġıyāṣ

cān atdı:

1. **cān atdı:**-*dı*
Gazel 10
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Can atmak, kendini atmak (Bir yere yönelmek, sığınmak bağlamında) II şiddetle arzu etmek, çok istemek.

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı Aḥmed zülfüñe
Āh kim zencīr-i ġamda ḳaldı ol şeydā ġarīb

cān atup:

1. **cān atup:**-*up*
Gazel 60
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyi çok istemek, şiddetle arzu etmek.

Ṭūṭī-i bāġ-ı suḫan Aḥmedʾi şīrīn-güftār
Her nefes cān atup ol laʿl-i şeker-bāra gider

cān bāġıdur:

1. **cān bāġıdur:**
Kaside 29
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Can, gönül bahçesi.

Zülfüñi külāhuñda nihān eyleme ey dost
Cān bāġıdur olsa nʾola iẓhārı benefşe

cān bāġın:

1. **cān bāġın:**-*n*
Gazel 37
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Can bahçesi. II Gönül.

Zemherīr-i ġam urup ḫuşk itdi cān bāġın dirīġ
Anda ne bülbüller öter ne gül-i sīr-āb olur

cān bāġında:

1. **cān bāġında:**-*nda*
Mesnevi 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Can bahçesi. II Gönül.

Ki cān bāġında bir murġ-ı nevā-sāz
Söze bu perdeden itdi ser-āġāz

cān bāġınuñ:

1. **cān bāġınuñ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Can bahçesi. II Gönül.

Göñli yemişi nʾoldı saʿādet budaġınuñ
Cān bāġınuñ gül-i teri Şeh Muṣṭafā ḳanı

cān bezmin:

1. **cān bezmin:**
Kaside 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül meclisi.

Gül yüzine şaçdı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost
İtdi cān bezmin muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

cān bezmine:

1. **cān bezmine:**-*ne*
Gazel 74
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Can meclisi II gönül.

ʿīş nevrūzında gül-bīz olmadan ferrāş-ı bād
Bādeden cān bezmine berg-i gül-i ḫandān yaġar

cān bezminüñ:

1. **cān bezminüñ:**-*nüñ*
Gazel 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Can meclisi.

Leblerüñ şun gözlerüñden mest olan ʿāşıḳlara
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü şeker ḳıl dāʾimā

cān bülbülini:

1. **cān bülbülini:**
Gazel 57
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gönül bülbülü; aşık, seven kişi.

Ol gül-endām ider Aḥmed gibi cān bülbülini
Ḳafes-i ġamda giriftār elümden ne gelür

cān bulup:

1. **cān bulup:**-*up*
Terci-bend 2
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Dirilmek, canlanmak.

Leb-i ʿĪsī-demiyle cānānuñ
Cān bulup çāk ider kefen lāle

cān bulur:

1. **cān bulur:**-*ur*
Gazel 187
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Canlanmak, hayat bulmak.

Çeşme-i mīm-i dehānından çıḳan āb-ı ḥayāt
Ḳaṭrasın ḫāke şalarsa cān bulur ʿazm-i remīm

cān çeker:

1. **cān çeker:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Can çekmek, ölecek vaziyette olmak.

Aḥmed vedāʿda nigerāndur cemālüñe
Dutar yüzini ḳıbleye zār ile cān çeker

cān çeşmine:

1. **cān çeşmine:**
Gazel 317
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Can gözü: İnsanda gözle

görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklılık, basîret.

Ḫāl-i siyehüñ ḫayāli oldı
Cān çeşmine noḳṭa-i siyāhī

cān cübbesin:

1. **cān cübbesin:**-*n*
Gazel 152
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Can cübbesi II Beden, maddî varlık.

Cūş idüp cān cübbesin çāk itse Aḥmed ṭañ mı kim
Maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl oldı girībānuñ senüñ

cān derd-mendinüñ:

1. **cān derd-mendinüñ:**
Gazel 72
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönül hastası. II. Dertli gönül.

Ḫaḳ bu kim cān derd-mendinüñ ṭabībidür lebüñ
Ḫoḳḳa-i laʿlīn açup derde devālar gösterür

cān diliyle:

1. **cān diliyle:**-*ile*
Kaside 7
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Canıgönülden, içtenlikle.

Kendünüñ ḥüsn ü cemālin fikr iderken germ olup
Cān diliyle eyledi bu maṭlaʿı ezber güneş

cān fedā:

1. **cān fedā:**
Gazel 350
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.

Cān fedā ʿişve-i bādām-ı siyāhuña didüm
Işırup laʿl-i lebüñ pisteyi şekkerde ḳodı

cān fedā ḳılsun:

1. **cān fedā ḳılsun:**-*sun*
Gazel 218
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Uğruna canını vermek, canından geçmek.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

cān fedādur:

1. **cān fedādur:**-*dur*
Gazel 332
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Canını feda etmek, canını vermek, hiçbir şey esirgememek.

Cāndur ʿalāʾl-ḥaḳīḳa ʿAlī Cān didükleri
Yoḳ yoḳ ne cān fedādur aña cān didükleri

cān giderse:

1. **cān giderse:**
Gazel 327
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ruhu bedenden çıkmak, ölmek.

Ġam degül cān giderse tek dursun Tīr-i yāruñ cigerde peykānı

cān gözin aç:

1. **cān gözin aç:**
Mesnevi 3
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Gönül gözünü açmak. Gözle görünmeyeni gören, sezen, hisseden mânevî güç, uyanıklık, basiret sahibi olmak.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

cān it:

1. **cān it:**
Gazel 298
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Canlandırmak.

Ey serv sāyeñdür viren ṭopraġa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

cān kaṣdına:

1. **cān ḳaṣdına:**
Gazel 344
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Öldürme niyeti.

Cān ḳaṣdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

2. **cān ḳaṣdına:**
Gazel 227
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Canını alma isteği, öldürmeye niyetlenme.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḥaremde ceng içün

3. **cān ḳaṣdına:**-*na*
Gazel 96
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cana kıymak II Öldürmeye niyet etmek.

Ḫoḳḳa-i laʿlüñ ne rīv eyler ʿaceb cān ḳaṣdına
Kʾaña itdükce naẓar bu çeşm-i giryān baġlanur

cān kohusın:

1. **cān ḳoḫusın:**-*n*
Gazel 212
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can kokusu; ruhu besleyici, huzur verici koku. (Sevgilinin saçının güzel kokusunu vasıflandırmak amacıyla kullanılmıştır.).

Ḫāke zülfüñden irişürse nesīm Cān ḳoḫusın bula ʿiẓām-ı remīm

cān kulaġın dut:

1. **cān ḳulaġın dut:**
Kaside 31
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Can kulağı ile dinlemek; çok dikkatlice dinlemek.

Dut cān ḳulaġın ḥikmetine
Mantıḳ-ı Ṭayruñ
Diñle bu kelāmı ki oḳır bülbül-i gūyā

cān ḳulaġıyla gūş eylemese:

1. **cān ḳulaġıyla gūş eylemese:**-*me, -se*
Kaside 29
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Can kulağı ile dinlemek; çok dikkatli dinlemek.

Gūş eylemese midḥatüñi cān ḳulaġıyla
Ḳandan daḳınurdı dür-i şeh-vārı benefşe

cān meclisinde:

1. **cān meclisinde:**
Gazel 334
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül meclisi.

Kirpügi cevr oḳına peykāncı
Zülfi cān meclisinde reyḥāncı

cān mülkin:

1. **cān mülkin:**-*n*
Gazel 117
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Canevi, kalp, yürek, gönül ülkesi.

Tīġ-ı ġamzeñle ṭutan cān mülkin ey şāh-ı cemāl
Ḳaşlaruñla kirpügüñüñ ittifāḳıdur henūz

cān mülkini:

1. **cān mülkini:**-*n, -i*
Terci-bend 1
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Canevi, kalp, yürek, gönül ülkesi.

Cān mülkini maḥabbetüñ ārāyiş eyledi
Kimdür cihānda memleket-ārā senüñ gibi

cān murġı:

1. **cān murġı:**
Gazel 207
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Yine cān murġı eyledi pervāz
Bile raḳṣ ursa bu ḳafes nʾidelüm

cān murġın:

1. **cān murġın:**
Gazel 323
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Can kuşu. || Aşığın canı.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

cān nakdin virmez:

1. **cān naḳdin virmez:**-*mez*
Kaside 20
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Can sermayesini, en kıymetli olan şeyi vermek.

Metāʿ-ı derdüñe dil virmez idi cān naḳdin
Ger olmasaydı ara yirde gözlerüm dellāl

cān nakdini:

1. **cān naḳdini:**
Gazel 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Can sermayesi.

Dürc-i yāḳūtında laʿlüñ derc idüb cān naḳdini
Bir zümürrüd ḳufl urdı bu ḫaṭ-ı reyḥān aña

2. **cān naḳdini:**
Gazel 19
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Can sermayesi.

Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh ey dost

cān nisār ider:

1. **cān nişār ider:**-*er*
Kaside 26
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Canını saçmak. II Kendini feda etmek.

Şeh Bāyezīdi ben ögicek cān nişār ider
Ṭūṭī-i ḳuds naẓm-ı şeker-bārum üstine

cān oynamaġa:

1. **cān oynamaġa:**-*a*
Gazel 350
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tehlikeli işlerle uğraşmak.

Ṭıfl-ı dil ḳıldı heves zülfüñe cān oynamaġa
Oldı cān-bāz velī boynını çenberde ḳodı

cān oynasun:

1. **cān oynasun:**-*sun*
Gazel 63
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Canıyla oynamak, canını tehlikeye atmak.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

cān şafḥasına:

1. **cān şafḥasına:**-*na*
Gazel 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Can sayfası, levhası. II Gönül.

Ser-nāme-i cemālüñe ḳaşuñ nişān çeker
Cān şafḥasına ter raḳam-ı dilsitān çeker

cān u ciger:

1. **cān u ciger:**
Gazel 334
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Can ve ciğer.

Yandı tennūr-ı ġamda cān u ciger
Bir naẓar eyleseydi biryāncı

cān u cihāndan:

1. **cān u cihāndan:**-*dan*
Nazm 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tüm canlılar ve dünya, her şey.

Bir gül budaġı cān u cihāndan ʿazīz iken
Şırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzigārsın

cān u dil:

1. **cān u dil:**
Gazel 98
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Siḥr ile cāẕū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

2. **cān u dil:**
Gazel 140
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Cān u dil virsem nʾola laʿlüñe kim
Yoḳ bahāya istenür evvel metāʿ

3. **cān u dil:**
Gazel 142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Miḥnet kemānı cevr oḳıyla cān u dil delüp
Ḥasret ḳılıcı yüregümi ḳan ider dirīġ

4. **cān u dil:**
Gazel 146
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Cān u dil yaḳsam nʾola cānā yüzüñ şemʿine kim
Bāl ü perden ʿāşıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

5. **cān u dil:**
Gazel 197
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḥāl ile geçer her sāʿatüm

6. **cān u dil:**
Gazel 205
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Pertev-i nūr-ı tecellīden ḳo yansun cān u dil
Var Aḥmed ben bugün müştāḳ-ı dīdār olmışam

7. **cān u dil:**
Müfret 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Geldi bir nāme ki efsūn oḳımış ḫāmesine
Cān u dil ʿāşıḳ olur ṣūret-i sernāmesine

8. **cān u dil:**
Kaside 14
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ruh ve gönül.

Ṣan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

9. **cān u dil:**
Gazel 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Serd şeklinden raḳībüñ cān u dil bī-tāb olur
Bu şitānuñ āteşi ancaḳ ruḫ-ı aḥbāb olur

10. **cān u dil:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaṣdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

cān u dil ile:

1. **cān u dil ile:**
Kaside 6
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **-**
Candan ve gönülden, içtenlikle.

Cān u dil ile nite ki bel bağlayup itdüm
Medḥüñ hevesin ḫāme gibi başuma sevdā

cān u dilde:

1. **cān u dilde:**-*de*
Gazel 257
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Cān u dilde tīr-i ġamzeñ üzre bir ceng oldı kim
Ḳan olurdı arada sīnemde pinhān olmasa

cān u dilini:

1. **cān u dilini:**-*i, -n, -i*
Gazel 63
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Cān u dilini Aḥmedʾüñ oynatmaġa cānān
Fınduḳları ʿunnāb-ı şeker-bār ile oynar

cān u göñül hastesine:

1. **cān u göñül ḫastesine:**-*ne*
Gazel 105
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül hastası. II Âşık.

Ġamzeler zaḫmın urur cān u göñül ḫastesine
Ki lebüñ dār-ı şifāsında devālar düzilür

cān u göñül mülkin:

1. **cān u göñül mülkin:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Ruh ve gönül ülkesi.

Ṭapuña cān u göñül mülkin musaḫḫar ḳılmaġa
Her ṭarafdan çekdi leşker kākül-i müşkīn-i dost

cān u gönülüñ:

1. **cān u gönülüñ:**
Gazel 317
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül.

Kevser ṭudaġuñ olursa ṭañ mı
Cān u gönülüñ ḳarār-gāhı

cān u ser terk itmişüzdür:

1. **cān u ser terk itmişüzdür:**
Gazel 256
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Canını ve başını terk etmek II (bir şey uğruna) kendisinden vazgeçmek.

Cān u ser terk itmişüzdür gerçi rāh-ı yārda
Düşmişüz ayaḳlara līkin der-i dildārda

cān u tenden geçmeyen:

1. **cān u tenden geçmeyen:**
Kaside 12
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Canını ve bedenini (bir kimse) uğruna feda etmek.

Cān u tenden geçmeyen ʿışḳuñ libāsın geymesün
Geymeye ḥācī olan iḥrāmı esvāb üstine

cān üzre:

1. **cān üzre:**
Gazel 218
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Belirtilen istekleri içtenlikle yapmayı kabul etmeyi anlatan bir söz.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

cān vir:

1. **cān vir:**
Gazel 41
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ölmek.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

cān virdi:

1. **cān virdi:**-*di*
Kaside 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ölmek.

Dil başın ortaya ḳodı cān virdi zülfüñe
Bu düzd aşılmaġa sebeb ol rīsmān imiş

2. **cān virdi:**-*di*
Gazel 206
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ruha güç vermek; canlanmasına yol açmak.

Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

3. **cān virdi:**
Gazel 292
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hayat vermek, canlandırmak; ihsanda bulunmak.

Būy-ı Yūsuf dīde-i Yaʿḳūba virdiyse baṣar
Aḥmedʾe cān virdi yāruñ nükhet-i pīrāheni

cān virdükde:

1. **cān virdükde:**-*dükde*
Gazel 198
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Ben ġam-ı zülfüñde cān virdükde ḫāküm sebzesin
Otlasa müşkīn olur āhū-yı ṣaḥrā dostum

cān virdüñ:

1. **cān virdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 245
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hayat vermek, canlandırmak; ihsanda bulunmak.

Ey nigāruñ manṭıḳ-ı şīrīni cān virdüñ bize
Yā Mesīḥisin zamānuñ yā aña hem-zādsın

cān virem:

1. **cān virem:**-*em*
Gazel 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, ölmek.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān bağışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

cān viren:

1. **cān viren:**-*en*
Müfret 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Cān viren her nefesde biñ ola
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

cān virenlere:

1. **cān virenlere:**
Gazel 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, ölmek.

Ḳaddüñ ḳıyāmetin görüben cān virenlere
Ṭūbā budaġı gölgelerinde maḳām ola

cān virmek:

1. **cān virmek:**
Gazel 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, ölmek.

Ey rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü nihāyet bulam diyen
Cān virmek ibtidādadur aña yoḳdur intihā

cān virse:

1. **cān virse:**
Gazel 296
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından

geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek (ADS).

Ayaġuñ ṭoprāġına cān virse sulṭānlar ne ġam
Nice şehler ḫāk idüpdür āb-ı ḥayvān ḥasreti

cān virüp:

1. **cān virüp:**-*üp*
Gazel 307
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek (ADS).

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

2. **cān virüp:**-*üp*
Gazel 335
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek (ADS).

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

cān virür:

1. **cān virür:**-*ür*
Gazel 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne göñlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

2. **cān virür:**-*ür*
Gazel 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ölmek, ruhunu teslim etmek.

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

3. **cān virür:**-*ür*
Gazel 254
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ölmek.

Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine
Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofī neden perhīz ider

4. **cān virür:**-*ür*
Gazel 207
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, can bağışlamak.

Cān virür her nefesde biñ ölüye
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

5. **cān virür:**-*ür*
Gazel 85
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek (ADS).

Cān virür vaṣluñ almaġa ʿuşşāḳ
Virme kim rāyegāna isterler

6. **cān virür:**-*ür*
Gazel 288
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek (ADS).

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

7. **cān virür:**-*ür*
Gazel 326
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, can bağışlamak; ...uğrunda canından geçmek, kendini feda etmek, hiçbir şey esirgememek (ADS).

Egerçi mürdeyi ʿĪsā dirildürmiş duʿā ile
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şīrīni

8. **cān virür:**-*ür*
Kaside 12
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Hayat vermek, canlandırmak; ihsanda bulunmak.

Bir ṣenā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

9. **cān virür:**-*ür*
Mesnevi 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hayat vermek, canlandırmak; ihsanda bulunmak.

Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür
Bir avuc türāba cihān ol virür

10. **cān virür:**-*ür*
Kaside 12
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Canını feda etmek, bir değer uğruna ölmek.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

cān yidürür:

1. **cān yidürür:**-*ür*
Gazel 85
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ölmek için hazır olmak, canını feda etmek.

Her biri ʿāşıḳına cān yidürür Ṣunıcaḳ büselerle şekkerler

cānā:

1. **cānā:**
Gazel 175
Mısra: **19**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap sözü.

Ölmeye vaṣluñda ṣıḥḥatle geçe cānā raḳīb
Öle Aḥmed miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿalīl

2. **cānā:**
Gazel 7
Mısra: **14**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Gel Aḥmedi yaḳma ki anuñ dūd-ı dilinden

Āyīne-i ḥüsnüñ yine jeng olmaya cānā

3. **cānā:**
Gazel 10
Mısra: **16**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Ḥubb-ı zindān eyleyüp şevḳ-ı zenaḫdānuñla cān
Çāha düşmişdür yatur Yūsuf gibi cānā ġarīb

4. **cāna:**
Gazel 80
Mısra: **13**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Ṣal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳīb
Sūsen gibi dil ehline tīġ-ı zebān çeker

5. **cānā:**
Gazel 139
Mısra: **7**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Gönlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle
Kim seng-i siyāh almaz hīç āb-ı revāndan ḥaẕ

6. **cānā:**
Gazel 146
Mısra: **9**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cān u dil yaḳsam nʾola cānā yüzüñ şemʿine kim
Bāl ü perden ʿāşıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

7. **cānā:**
Gazel 167
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā tīr-i ḥadeng
ʿAceb mi merdüm-i bed-mest iderse yoḳ yire ceng

8. **cānā:**
Gazel 206
Mısra: **17**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Sidreye beñzetdügüm ʿayb itme cānā ḳaddüñi
Kʾanı beñzetmekde bundan müntehāsın bilmedüm

9. **cānā:**
Gazel 227
Mısra: **5**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḥaremde ceng içün

10. **cāna:**
Gazel 230
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cāna kim sevdā-yı zülfüñ ārzūdur nʾeylesün
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur nʾeylesün

11. **cānā:**
Gazel 248
Mısra: **3**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Refʿ ḳıl cānā cemāl-i dil-fürūzuñdan niḳāb
Gün yüzüñ āyīnesin görsün mücellālanmasun

12. **cānā:**
Gazel 275
Mısra: **7**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

13. **cānā:**
Gazel 296
Mısra: **21**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

14. **cānā:**
Gazel 347
Mısra: **1**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna neyiki

15. **cānā:**
Kaside 26
Mısra: **5**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Cānā gözüñe hey di ki sermest-i nāz olup
Ġavġālar itmesün dil-i bīmārum üstine

16. **cānā:**
Kıt'a 9
Mısra: **2**
"Ey can, ey sevgili!" anlamlarında sevgiliye bir hitap şekli.

Didüm ki ṭudacıġuñ öpicek Cānā ṭapuña ne ʿār olurdı

17. **cāna:**
Gazel 122
Mısra: **3**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velī
ʿĀşıḳ öldürmekde ġamzeñ tīġ-ı cellād istemez

18. **cāna:**
Gazel 175
Mısra: **5**
(Aşığın) canı, ruhu, gönlü.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu göñlüm ḳatīl

<u>cāna kıyarsañ:</u>

1. **cāna ḳıyarsañ:**-*ar, -ise, -ñ*
Gazel 312
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Canını acımadan vermek, esirgememek, feda etmek.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳıysa cāna daḫı

cāna ḳıysa:

1. **cāna ḳıysa:**-*sa*
Gazel 312
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, can almak.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳıysa cāna daḫı

cāna yitdi:

1. **cāna yitdi:**-*di*
Gazel 195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Canına yetmek, katlanamayacak duruma gelmek, bezmek, bıkmak.

Cāna yitdi ẓulm ile dād eyle ḳurbān olduġum
Ḫāṭırı şimden girü şād eyle ḳurbān olduġum

cān-āferīn:

1. **cān-āferīn:**
Gazel 192
Mısra: **21**
Can bağışlayan, yaratıcı.

Cān-ı Aḥmedʾden yaratmış cismüñi cān-āferīn
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

cānān:

1. **cānānsuz:**-*suz*
Gazel 100
Mısra: **1**
Sevgili.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

2. **cānānuñ:**-*uñ*
Terci-bend 2
Mısra: **69**
Sevgili, dost.

Leb-i ʿĪsī-demiyle cānānuñ
Cān bulup çāk ider kefen lāle

3. **cānān:**
Gazel 200
Mısra: **7**
Gönül verilen, âşık olunan sevgili.

Görmeyüp cānān yüzin diller perīşān oldılar
Ṣan ki sulṭān çıḳmayup dīvān ṭaġılmış dostum

4. **cānāna:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **1**
Gönül verilen, âşık olunan sevgili.

Ser-nāme-i maḥabbeti cānāna yazmışam
Ḥasret risālesin varaḳ-ı cāna yazmışam

5. **cānān:**
Gazel 217
Mısra: **1**
Gönül verilen, âşık olunan sevgili.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

6. **cānānuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 81
Mısra: **3**
Sevgili, gönül verilmiş kimse.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Ṣādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

7. **cānān:**
Gazel 291
Mısra: **9**
Dilber,sevgili.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulığı

8. **cānān:**
Gazel 32
Mısra: **11**
Dilber, sevgili.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẓar leẕīẕ

9. **cānān:**
Gazel 38
Mısra: **1**
Dilber, sevgili.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

10. **cānān:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Dilber, sevgili.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

11. **cānān:**
Gazel 63
Mısra: **15**
Dilber, sevgili.

Cān u dilini Aḥmedʾüñ oynatmaġa cānān
Fınduḳları ʿunnāb-ı şeker-bār ile oynar

12. **cānān:**
Gazel 257
Mısra: **1**
Dilber, sevgili.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

13. **cānān:**
Gazel 260
Mısra: **1**
Dilber, sevgili.

Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

14. **cānān:**
Gazel 260
Mısra: **14**
Dilber, sevgili.

Çeşm-i Aḥmed ḫᵛābda cennet görürse ṭañ degül
ʿĀlem-i ḥüsnüñ miṣ̱ālin seyr ider cānān her gice

15. **cānān:**
Gazel 276
Mısra: **1**
Dilber, sevgili.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

cānāne:

1. **cānāne:**-*e*
Gazel 139
Mısra: **1**
Gönül verilen, âşık olunan sevgili, yâr.

Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḥaẕ
Zīrā ten-i bī-cāna yoḳ ʿayş-i cihāndan ḥaẕ

2. **cānānesi:**-*si*
Gazel 246
Mısra: **4**
(Fars.) Sevgili, yar.

Bir söz ile göñlüm alduñ ṣoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

cānānı:

1. **cānānı:**-*ı*
Gazel 132
Mısra: **4**
Gönül verilen, âşık olunan sevgili, yâr.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kᵓanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

cān-baḫş:

1. **cān-baḫş:**
Terci-bend 2
Mısra: **36**
Can veren, hayat bağışlayan (sevgilinin dudağı).

Ṭudaġuñdan virür nişān ġonca
Oldı cān-baḫş u dilsitān ġonca

cān-baḫşsın:

1. **cān-baḫşsın:**
Kaside 4
Mısra: **8**
Can veren, hayat bağışlayan.

Senüñdür nuṭḳ-ı ʿĪsā ḥüsn-i Yūsuf
Ki hem cān-baḫşsın hem dil-rübāsın

cānbāz:

1. **cānbāz:**
Gazel 143
Mısra: **4**
Canıyla oynayan II İpte yürüyerek maharetini gösteren kimse.

Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirīġ

2. **cānbāzdur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **115**
Ip, at vb. üzerinde tehlikeli gösteriler yapan, canını tehlikeye atan kimse, akrobat.

Rakṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerrīn resenle aşılup çenber güneş

3. **cānbāz:**
Gazel 122
Mısra: **8**
Ip, at vb. üzerinde tehlikeli gösteriler yapan kimse, akrobat II bir işi en ince noktalarına kadar bilen ve bunun için aldatılıp alt edilemeyen, çok mâhir, kurnaz kimse.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

cān-bāz:

1. **cān-bāz:**
Gazel 350
Mısra: **12**
Canıyla oynayan (kimse), cambaz. II Âşık.

Ṭıfl-ı dil ḳıldı heves zülfüñe cān oynamaġa
Oldı cān-bāz velī boynını çenberde ḳodı

cānbāzlıġ:

1. **cānbāzlıġ:**
Gazel 63
Mısra: **4**
Cambazın işi veya mesleği, akrobatlık, akrobasi.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

cānbāz-vār:

1. **cānbāz-vār:**
Kaside 12
Mısra: **34**
Cambaz gibi.

Girye vü āhumdan ey dil bād u bārāndur cihān
Oynama cānbāz-vār ol zülf-i pür-tāb üstine

cāndan:

1. **cāndan:**
Terci-bend 1
Mısra: **75**
Çok istekli bir biçimde, içten.

Maḥbūb-ı Ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan
Devlet bize maḥabbetüñ olmış şehā hemīn

2. **cāndan:**
Gazel 2
Mısra: **24**
Büyük bir samimiyetle, yürekten.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

3. **cāndan:**-*dan*
Gazel 33
Mısra: **1**
(Âşığın) canı, ruhu. II İstekli bir şekilde, gönülden.

Şīrīn lebüñ ki söylese cāndan ḫaber virür
Nāzüklük ile rāz-ı nihāndan ḫaber virür

4. **cāndan:**-*dan*
Gazel 139
Mısra: **1**
(Âşığın) canı, ruhu. II İstekli bir şekilde, gönülden.

Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḥaẕ
Zīrā ten-i bī-cāna yoḳ ʿayş-i cihāndan ḥaẕ

5. **cāndan:**
Gazel 13
Mısra: **6**
"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.

Ey ḥūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

6. **cāndan:**
Gazel 256
Mısra: **9**
"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.

Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşterī
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

7. **cāndan:**
Gazel 325
Mısra: **2**
"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.

Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni
Böyle gözden mi ṣavarsın seni cāndan seveni

8. **cāndan:**
Gazel 329
Mısra: **6**
"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.

ʿIşḳuñ esrükleriyüz cām-ı lebüñ ṣun sāḳī
Cāndan it meclis-i cānānede peymānemüzi

9. **cāndan:**
Gazel 342
Mısra: **14**
"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.

Nice bed-mihr imiş ol māhuñ Aḥmed
Kʾanı cāndan sevenden yüz çevürdi

10. **cāndan:**
Kaside 1
Mısra: **41**
"İçtenlikle, istekle, ilgiyle" anlamında zarf.

Ādem riyāż-ı cennete cāndan ḥarīş ise
Cennet şerīf ravżaña itmişdür ilticā

cān-feşān:

1. **cān-feşān:**
Gazel 66
Mısra: **7**
Can veren, canını fedâ eden.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

cān-fezā:

1. **cān-fezā:**
Nazm 4
Mısra: **6**
Cana can katan, gönle ferahlık veren.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

cān-fezā oldı:

1. **cān-fezā oldı:**-*dı*
Kaside 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Cana can katıcı olmak.

Vaṣluñ beşāreti ḫaberin söyledi Mesīḥ
Yümninden ol sözüñ nefesi oldı cān-fezā

cānı:

1. **cānı:**-*ı*
Gazel 3
Mısra: **5**
(Âşığın) canı, gönlü.

Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn it diyü
Fitne vü siḥr ögredür bu ġamze-i fettān aña

2. **cānı:**-*ı*
Gazel 69
Mısra: **9**
(Âşığın) canı, gönlü.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

3. **cānı:**-*ı*
Gazel 152
Mısra: **1**
(Âşığın) canı, gönlü.

Cānı ser-gerdān ider zülf-i perīşānuñ senüñ
Dil perīşān eylemekdür ey perī şānuñ senüñ

4. **cānı:**-*ı*
Gazel 178
Mısra: **7**
(Âşığın) canı, gönlü.

Türk-i çeşmüñ tīrkeşinden cānı kim ḳurtara kim
Ne ḳadar kim gözlerem tīr-i ḳażā eksük degül

5. **cānı:**-*ı*
Gazel 334
Mısra: **5**
(Âşığın) canı, gönlü.

Çāha ṣalardı cānı Yūsufını
Bu zenaḫdānı görse zindāncı

6. **cānı:**-*ı*
Kıt'a 14
Mısra: **1**
(Âşığın) canı, gönlü.

Ṣaṭardum bugün cānı bir ḫabbeye
Ki yār irdi germ oldı bāzārumuz

cān-ı aḥmedʾden:

1. **cān-ı aḥmedʾden:**-*den*
Gazel 192
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in canı.

Cān-ı Aḥmedʾden yaratmış cismüñi cān-āferīn
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

cān-ı ʿālem:

1. **cān-ı ʿālem:**
Mesnevi 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın (herkesin) ruhu.

Meger bir server-i ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayağı başdugı yir cān-ı ʿālem

2. **cān-ı ʿālem:**
Mesnevi 4
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın (herkesin) ruhu.

Didi ol maẓhar-ı ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayağı ṭopraġıdur cān-ı ʿālem

cān-ı ʿāşık:

1. **cān-ı ʿāşıḳ:**
Gazel 140
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Âşığın canı, gönlü.

Cān-ı ʿāşıḳ düşdi laʿlüñ fikrine
Buldı sālik sırr-ı ġayba ıṭṭılāʿ

2. **cān-ı ʿāşıḳ:**
Kaside 19
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Âşığın canı, gönlü.

Cān-ı ʿāşıḳ bīm-i fürḳatde nice lerzān ise
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaşmuñ itseñ aña kīn

cān-ı ʿazīze:

1. **cān-ı ʿazīze:**-*e*
Terkib-bend 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetli can.

Cān-ı ʿazīze Mışr-ı vücūduñda rūzigār
Şerbet yirine şunduġı zehr-i fenā imiş

cān-ı bī-çāre:

1. **cān-ı bī-çāre:**
Gazel 340
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çaresiz can.

Çāresüz ḳaldı cān-ı bī-çāre
Āh kʾol çāre-sāz gelmez mi

cān-ı cihāndur:

1. **cān-ı cihāndur:**-*dur*
Terkib-bend 1
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın canı; çok kıymetli, değerli kimse.

Cān-ı cihāndur ol aña yavuz şananlaruñ
İki cihānda ḫaşmı cihān-āferīn ola

cān-ı ḫarābum:

1. **cān-ı ḫarābum:**-*um*
Gazel 117
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Âşığın harap gönlü.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra şun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henüz

cān-ı mehcūrum:

1. **cān-ı mehcūrum:**-*um*
Gazel 155
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Terkedilmiş can.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

cān-ı şīrīni:

1. **cān-ı şīrīni:**-*i*
Gazel 326
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı can.

Şeb-i rıḥletde raḳṣ uraydı ḳadr olmış şanup ḫusrev
Virürken cān-ı şīrīni sen olasañ şemʿ-i bālīni

cānın alam:

1. **cānın alam:**-*am*
Gazel 83
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, canını almak.

Şabr eylesün cefāma ki cānın alam dimiş
Ben şabr iderdüm eylese bu rūzigār şabr

cānın almaġa:

1. **cānın almaġa:**-*maġ, -a*
Nazm 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, canını almak.

Nāz u niʿamla besledügüñ nāzenīnlerüñ
Ḳahr ile cānın almaġa pür-intiẓārsın

cānın alsun:

1. **cānın alsun:**-*sun*
Gazel 173
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek.

Būsem aldı diyü borçlu çıḳar Ahmedī yār
Cānın alsun nesi var ancılayın Mecnūnuñ

cānın alur:

1. **cānın alur:**-*ur*
Gazel 33
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek.

Aḫbār-ı fetḥüñ iledüp aʿdāña peyk-i tīr
Şükrāne cānın alur u andan ḫaber virür

cānın virmek:

1. **cānın virmek:**
Gazel 288
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hiçbir şey esirgememek; bir şey uğrunda en değerli varlığını feda etmek; ölmek; bir şeye çok düşkün olmak, onu çok sevmek ve uğrunda ölmeyi göze almak.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

cānın yaḳdılar:

1. **cānın yaḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zulmetmek, eziyet etmek. II Acı vermek, üzmek.

Ehl-i diller ṣoḥbet-i cānānda cānın yaḳdılar
Ṣemʿ içün pervāneler iki cihānın yaḳdılar

cānına ḳaṣd itdi:

1. **cānına ḳaṣd itdi:**-*di*
Gazel 63
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İntihara kalkışmak; hayatını tehlikeye düşürecek aşırı davranış veya işe yönelmek.

Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar
Ḳaṣd itdi meger cānına kim mār ile oynar

cānlar:

1. **cānlar:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **29**
İnsanlar.

Cānlar nigerān olmaġa naḳş itdi nigārum
Gül yapraġı üstinde girihgārı benefşe

2. **cānlar:**
Gazel 152
Mısra: **5**
(Âşıkların) gönlü.

Ṣol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Ṣu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

cānlar bağışlar:

1. **cānlar bağışlar:**-*r*
Gazel 175
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Diriltmek, büyük güç ve dirlik vermek.

Ḳıble ḳapuñ būsesi cānlar bağışlar ʿāşıḳa
Ḳıbletüʾl-ʿuşşāḳi fīl-maʿşūḳi men hāẕeʾl-ḳabīl

cān-nevāz:

1. **cān-nevāz:**
Mesnevi 3
Mısra: **66**
Gönül okşayan.

Kilīd-i der-i genc-i maḫzūn-ı rāz
Senüñ nāmuñ olmışdur ey cān-nevāz

cān-perver:

1. **cān-perver:**
Gazel 206
Mısra: **4**
Ruh besleyen, gönül açan, cana can katan.

Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

cānsuz:

1. **cānsuz:**
Gazel 207
Mısra: **4**
Cansız. Burada bu ifade, "sevgili olmadan" anlamındadır, zira sevgili ile can arasında ilgi kurulmuştur, sevgilinin candan daha kıymetli olduğu vurgulanmıştır.

Bir nefes sensüz oluruz dir idük
Cānsuz olmaz imiş nefes nʾidelüm

2. **cānsuz:**
Nazm 22
Mısra: **2**
Cansız, hareketsiz, durgun, canı olmayan, ölü. II Allah yolunda canını fade etmiş, kendinden geçmiş kimse.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

cānum almaġa:

1. **cānum almaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 20
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek II gönlü esir etmek, gönlü çelmek, aşık etmek.

Çatup ḳara ḳaşuñı itme göñlüm almaġa nāz
Süzüp elā gözüñi itme cānum almaġa āl

cānum çıḳdı:

1. **cānum çıḳdı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Canı çıkmak, ölmek.

Ḥasretle çıḳdı cānum inanmazsa sözüme
Ḳosun dehānuma yüzi āyīnesini yār

cānum nisār itsem:

1. **cānum nişār itsem:**-*se, -m*
Gazel 149
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Canını saçmak. II Kendini feda etmek.

Ṣemʿ baş oynarsa bezmüñde igen germ olmasun
Ben ayaġuñ tozına cānum nişār itsem gerek

cānumı aldı:

1. **cānumı aldı:**
Nazm 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Canını almak, öldürmek II Gönlünü almak, gönlünü esir etmek.

Ṣalın ol ṭurra-i ṭarrār u muṭarrālar ile
Aldı mestāne gözüñ cānumı ġavġālar ile

cānumuz alma:

1. **cānumuz alma:**-*umuz*
Gazel 276
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Canını almak, zayıf bırakmak, öldürmek.

Ḫūn-bahāmuz buyur ṭudaġuñdan
Cānumuz bārī rāyegān alma

cānuñ vir:

1. **cānuñ vir:**
Gazel 49
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Can vermek, can bağışlamak.

Cānuñ vir Aḥmed ol ṣanemüñ ḫāk-i pāyına
Kim genc-i ṣāyegānı saña rāyegān virür

cārih:

1. **cāriḥümde:**-*üm, -de*
Gazel 296
Mısra: **15**
Yara.

Hüsn her bir cāriḥümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḥüsnüñ keşreti

cārū:

1. **cārū:**
Gazel 253
Mısra: **14**
Far. is. Süpürge.

Yoluñı göz yaşı şuladuġınca
Aña müjgānın Aḥmed itdi cārū

cārūb:

1. **cārūb:**
Gazel 40
Mısra: **3**
Far. is. Süpürge.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

2. **cārūb:**
Gazel 67
Mısra: **8**
Far. is. Süpürge.

Bu ḳanlu yaşum yollaruña āb-zen olup
Kirpüklerüm işigüñe cārūb olacaḳdur

3. **cārūba:**-*a*
Gazel 253
Mısra: **6**
Far. is. Süpürge.

Görüp zülfi ḫayālin kirpügümde
Didüm cārūba binmişdür bu cādū

4. **cārūb:**
Kaside 6
Mısra: **43**
Süpürge.

Ferrāşlaruñ çalduġı cārūb ile her ṣubḥ
Kāfūr ġubārıyla ṭolar ḳubbe-i mīnā

5. **cārūbı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **52**
Süpürge.

Bir ṣuffa ki süpründisini küḥl ide ḥavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī benefşe

6. **cārūbdur:**-*dur*
Terci-bend 1
Mısra: **72**
Süpürge.

Ṭopraḳ yüzümi nice sürem şol ḥarīme kim
Cārūbdur işigine müjgān-ı ḥūr-ı ʿīn

7. **cārūb:**
Kaside 31
Mısra: **16**
Süpürge II Sevgilinin saçlarının yere yayılması.

Ebr-i güher-efşān yire şaçduḳca gülābın
Cārūb ḳılur şaçlarını sünbül-i şeydā

cārūb-ı ʿanber:

1. **cārūb-ı ʿanber:**
Kaside 11
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Amberden süpürge.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

cārūb-ı der-i ḥalveti:

1. **cārūb-ı der-i ḫalveti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Halvet kapısının süpürgesi. (Halvete giren-herkesten uzaklaşıp belli bir süre hücresine kapanan-dervişlerin hizmetine adanmak.).

Ördi Rıḍvān şaçı reyḥānlarını ḫūrīlerüñ
Kʾola cārūb-ı der-i ḫalveti dervīşlerüñ

cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh:

1. **cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh:**
Kaside 9
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Sultan köşkünün süpürgesi.

Cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh mıdur zülfi kim döker
Bāġ-ı cinān yaḳasına bend-i miyānı müşk

cārūb-şıfat:

1. **cārūb-şıfat:**
Kaside 6
Mısra: **45**
Süpürge gibi.

Cārūb-şıfat beste-miyān olsa yiridür
Kim yüz süriyüp işigüñi pāk ide Cevzā

cāvid:

1. **cāvid:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
Daimî, baki, ebedî.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

cāy-gāh-ı dür-i āb-dār:

1. **cāy-gāh-ı dür-i āb-dār:**
Kaside 23
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Parlak, değerli incinin yeri.

Öykünmez idi luṭf-ı kelāmuñla ẕihnüñe
Olmasa cāy-gāh-ı dür-i āb-dār āb

cāy-ı ʿīd:

1. **cāy-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Bayram yeri.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola şādān-ı ʿīd

cāẕū:

1. **cāẕū:**
Gazel 68
Mısra: **2**
Büyücü.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫᵛāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

2. **cāẕū:**
Gazel 98
Mısra: **1**
Büyücü.

Siḥr ile cāẕū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

3. **cāẕū:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Büyücü.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḫüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

4. **cāẕū:**
Gazel 227
Mısra: **8**
Büyücü.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

5. **cāẕūdur:**-*dur*
Gazel 229
Mısra: **13**
Sihirbaz, büyücü.

Ne cāẕūdur kʾalur ġamzeñ eline fitneler tīġın
Oḳur efsūn-ı seḥḥārı yavuz gözden yavuz dilden

cāzū gözi:

1. **cāẕū gözi:**-*i*
Gazel 162
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşığı büyüleyen ve onda sihir etkisi yaratan göz; sevgilinin gözü.

Cāẕū gözi öldürdügini itmege iḥyā
ʿĪsī demidür laʿl-i güher-zāsı ʿAlīnüñ

cāzū gözüñ:

1. **cāẕū gözüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşığı büyüleyen ve onda sihir etkisi yaratan göz; sevgilinin gözü.

Şol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Şu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

cāzūlıġ:

1. **cāẕūlıġ:**
Gazel 57
Mısra: **9**
Cadılık.

Gözüñe virmek içün göñlümi cāẕūlıġ ile
Alur ol zülf-i siyehkār elümden ne gelür

2. **cāẕūlıġ:**
Gazel 228
Mısra: **13**
Büyücülük, sihirbazlık.

Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil nice cāẕūlıġ ider
Kʾuyḳusıyla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

3. **cāẕūlıġ:**
Kaside 17
Mısra: **3**
Büyücülük, sihirbazlık.

Gözi cāẕūlıġ ile fitneler uyarmaġ içün
Vardı nāz uyḳusına gözle bu saḥḥārluġı

cāzūluk:

1. **cāẕūluḳlar:**
Kaside 20
Mısra: **91**
Büyücülük, sihirbazlık.

Ne cāẕūluḳlar ider gör medāyiḥüñde ḳalem
Ki düzdi āb-ı siyehden niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl

cebābir:

1. **cebābire:**-*e*
Terci-bend 1
Mısra: **66**
Zorbalar, cebrediciler, halka zulmeden kimseler. Eski hükümdarlardan gaddarlıkla meşhur olanlar hakkında denirdi.

Sulṭān-nişān ḫusrev-i iḳlīm-i faḳrsın
Sürse cebābire yiridür süddeñe cebīn

cebīn:

1. **cebīninde:**-*in, -de*
Kaside 27
Mısra: **13**
Alın. II Kader, yazgı.

Bir baḫr-i cūdsın ki cebīninde sāʾilüñ
Bārān-ı baḫşişüñ ḳomadı gerd-i iftiḳār

cebīn komasa:

1. **cebīn ḳomasa:**-*ma, -sa*
Kaside 19
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Yüz sürmek, yüzünü değdirmek II aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek..

Ḫilʿat-i zerrīnle germ olmazdı her gün āfitāb
Ger ḳomasa her seḥer ḫāk-i cenābuñda cebīn

cebīn sürse:

1. **cebīn sürse:**-*se*
Terci-bend 1
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal veya saygın birinin huzuruna çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek; aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak.

Sulṭān-nişān ḫusrev-i iḳlīm-i faḳrsın
Sürse cebābire yiridür süddeñe cebīn

cebr:

1. **cebr:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Zorlama, zor kullanma.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bārī şehrüñden

Göñül çün şındı cebr olmaz gidelüm bārī şehrüñden

cebreʾīl:

1. **cebreʾīli:**-*i*
   Gazel 9
   Mısra: **9**
   Peygamberlere vahiy tebliğe memur olan melâike.

Cān Cebreʾīli oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hemīn ola

2. **cebreʾīlinüñ:**-*i, -nüñ*
   Gazel 203
   Mısra: **3**
   Cebrail, dört büyük melekten peygamberlere vahiy tebliğine memur olan melek.

ʿĀlī maḳāmı olmaġa cān Cebreʾīlinüñ
Sidre budaġı gibi boyı müntehācıġum

cedd:

1. **ceddüñ:**-*üñ*
   Terci-bend 1
   Mısra: **67**
   Soy, sop, ata.

Ceddüñ bisāṭ ṣaldı sarāy-ı nübüvvete
Ādem çekerken āb u gil içinde erbaʿīn

cedel-i haşmuñı:

1. **cedel-i ḫaşmuñı:**-*uñ, -ı*
   Kaside 15
   Mısra: **16**
   Kelime Tipi: **-**
   Düşmanın münakaşası, ağız dalaşı.

Bī-ḳıyās olalı iḥsānlaruñ ey ḫüccet-i cūd
Ḳāṭıʿ oldı cedel-i ḫaşmuñı bürhān-ı kerem

cedvel:

1. **cedveller:**-*ler*
   Kaside 24
   Mısra: **35**
   Yazma kitaplarda levhaların sayfa kenarlarında bulunan çizgiler.

Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

cefā:

1. **cefālar:**-*lar*
   Gazel 106
   Mısra: **2**
   Ar. İncitme, eziyet.

Serv-i bālāñ ile başuma belālar niçe bir
Ḫışm-ı çeşmüñ ile cānuma cefālar niçe bir

2. **cefāsı:**-*s, -ı*
   Kaside 14
   Mısra: **25**
   Ar. İncitme, eziyet.

Cefāsı tīġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-ā-ser jeng

3. **cefāma:**-*m, -a*
   Gazel 83
   Mısra: **7**
   Eziyet, sıkıntı.

Ṣabr eylesün cefāma ki cānın alam dimiş
Ben ṣabr iderdüm eylese bu rūzigār ṣabr

4. **cefālarını:**-*ları, -n, -ı*
   Gazel 209
   Mısra: **2**
   Eziyet, sıkıntı, acı.

Cemāli nakşını gördüm nigāra beñzetdüm
Cefālarını göricek rūzigāra beñzetdüm

5. **cefāsın:**-*sı, -n*
   Mesnevi 3
   Mısra: **126**
   Eziyet, sıkıntı.

İçüp ʿaḳl-ı hüşyārı bī-hūş idem
Cihānuñ cefāsın ferāmūş idem

6. **cefā:**
   Kıt'a 6
   Mısra: **5**
   (□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Ṭoḳundı çünki cefā sengi şīşe göñlümüze
Ayaġuñ altına alma bu ābgīneleri

7. **cefā:**
   Gazel 172
   Mısra: **2**
   (Sevgilinin) eziyeti.

Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ
Dilleri zīr ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ

8. **cefā:**
   Gazel 229
   Mısra: **9**
   (Sevgilinin) eziyeti.

Göñüller yıḳuban yapduñ cefā bünyādını muḥkem
Ḫarāb olmaya dīvārı yavuz gözden yavuz dilden

9. **cefā:**
   Gazel 259
   Mısra: **11**
   (Sevgilinin) eziyeti.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

10. **cefā:**
    Gazel 275
    Mısra: **7**
    (Sevgilinin) eziyeti.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

11. **cefāların:**-*lar, -ı, -n*
    Gazel 119
    Mısra: **1**
    Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr, zulüm, incitme.

Terk eylemez cefāların ol bī-vefā henūz
Bīgāne oldı idimezem āşinā henūz

12. **cefāya:**-*ya*
    Gazel 123
    Mısra: **15**
    Cefa, eziyet, incitme.

Ben andan iren cefāya döydüm
Ol benden olan vefāya döymez

13. **cefā:**
    Nazm 7
    Mısra: **10**
    Cefa, eziyet, incitme.

Bir gül budaġı cān u cihāndan ʿazīz iken
Şırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzigārsın

14. **cefāya:**-*y, -a*
Gazel 123
Mısra: **2**
Cefa, zulüm.

Nāz itme ki dil belāya döymez
Bīmārdur ol cefāya döymez

15. **cefādur:**-*dur*
Gazel 20
Mısra: **2**
Eziyet, eza, sıkıntı. II Sevgilinin âşığa eziyet etmesi, zulmetmesi.

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

16. **cefāñ:**-*n*
Gazel 44
Mısra: **3**
(Ar.) Eziyet, sıkıntı, acı.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

17. **cefāñ:**-*n*
Kaside 22
Mısra: **15**
(Ar.) Eziyet, sıkıntı, acı.

Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i dīdeden
Şāha şikāyete gidiyor bī-şumār āb

18. **cefā:**
Gazel 76
Mısra: **6**
(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Nʾiçün ʿinān-keşīdesin ey yār bilmezem
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

19. **cefā:**
Gazel 150
Mısra: **11**
(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Gözden ıraġ idüp ʿaceb urur cefā oḳın
Urılmaya ıraġa atılsa nişān gerek

20. **cefā:**
Gazel 330
Mısra: **5**
(□□□) i. (Ar. cefā') Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

İstemege cefā vaẓīfelerin
Gözlerüz gün ṣıfatlu māhumuzı

cefā ṭaşıyla urduñ:

1. **cefā ṭaşıyla urduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 8
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet taşıyla vurmak. II Sevgilinin âşığa eziyet etmesi, zulmetmesi.

Urduñ cefā ṭaşıyla ṣıduñ çünki gönlümi
Gevher ṣıduñ ʿivaż gerek ey şīvekār laʿl

cefā-engīz:

1. **cefā-engīz:**
Gazel 309
Mısra: **12**
Cefa veren.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol ṣāḥ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

cefālar eyleyüp:

1. **cefālar eyleyüp:**-*y, -üp*
Gazel 280
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zulmetmek, eziyet etmek.

Sen ġayruma baḳduñ diyü baña cefālar eyleyüp
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫ^{v}āhuma

cefālar gören:

1. **cefālar gören:**-*en*
Gazel 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet, acı ve üzüntü içinde olmak.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

cefālar gösterür:

1. **cefālar gösterür:**-*ür*
Gazel 72
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet etmek.

Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Geh döner bir luṭfına biñ biñ cefālar gösterür

cefāñı çekmege:

1. **cefāñı çekmege:**
Gazel 306
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Zulüm görmek, sıkıntı çekmek.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

cefā-yı ġarīmdür:

1. **cefā-yı ġarīmdür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Alacaklının eziyeti.

Ḳılletle ḫıdmet eylemek āsān idi velī
Müşkil belā bu yolda cefā-yı ġarīmdür

cehd:

1. **cehdüñ:**-*(ü)ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **183**
Çalışıp çabalama, büyük gayret sarfetme, uğraşma.

Cihād eylemek oldı cehdüñ senüñ
Zamān-ı emān oldı ʿahdüñ senüñ

cehennem:

1. **cehennemi:**-*-i*
Terci-bend 1
Mısra: **5**
Ahirette günahkârların ceza ve azap görecekleri yer.

Berḳ-ı ruḫı cehennemi berd ü selām ider

Düşse dil-i ʿuṣāta ḫayāli Muḥammedüñ

2. **cehennem:**
Gazel 290
Mısra: **5**
Ahirette günahkârların ceza ve azap görecekleri yer, cehennem.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāl-i Muṣṭafā

3. **cehennemde:**-*de*
Mesnevi 3
Mısra: **196**
Ahirette günahkârların ceza ve azap görecekleri yer, tamu, dûzah.

Dem-i ḫulḳuñ eylerse nāra güẕer
Cehennemde nesrīn-i cennet biter

4. **cehenneminde:**-*i, -nde*
Gazel 33
Mısra: **9**
Ahirette günahkârların ceza ve azap görecekleri yer, tamu, dûzah II Çok sıkıcı, azap verici yer veya durum.

Hecrüñ cehenneminde yanan mübtelālara
Kūyuñ nesīmi bāġ-ı cinândan ḫaber virür

5. **cehennemindedür:**-*i, -n, -de, -dür*
Gazel 286
Mısra: **8**
Ahirette günahkârların ceza ve azap görecekleri yer, tamu, dûzah II Çok sıkıcı, azap verici yer veya durum.

Fer virdi gerçi çihreñe nūr-ı Muḥammedī
Hecrüñ cehennemindedür ümmet ne fāyide

cehennem odını:

1. **cehennem odını:**-*nı*
Gazel 171
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cehennem ateşi.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāli dilberüñ

celāl:

1. **celāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **16**
Yücelik, ululuk.

İksīr-i āferīniş-i ʿālemdür ol vücūd
Dillerle vaṣf olur mı celāli Muḥammedüñ

2. **celālüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **79**
Allah'ın "kahhar, cebbar, mütekebbir" gibi sertlik ve büyüklük ifade eden sıfatlarının tecellisi.

Ṭamuyı yaṣayan celālüñ ḥaḳı
Bihişti bezeyen cemālüñ ḥaḳı

celāl ü şeref:

1. **celāl ü şeref:**
Kaside 20
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Azamet ve şeref.

Başuñda tāc-ı saʿādet zihī celāl ü şeref
Elüñde mühr-i ḫilāfet zihī ʿaṭā vü nevāl

celālüñ:

1. **celālüñ:**
Kaside 11
Mısra: **85**
Büyüklük, ululuk.

Perçem-i nuṣretle zeyn olsun celālüñ nice kim
Rūy-ı māha vire zīver kākül-i müşkīn-i dost

cellād-:

1. **cellāddan:**-*dan*
Gazel 249
Mısra: **2**
Cellat. (sevgilinin gözleri kastedilerek).

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dīvāneyi kim meyl umar cellāddan

cellād:

1. **cellādsın:**-*sın*
Gazel 244
Mısra: **4**
İdama çarptırılan hükümlülerin ve eskiden örfen katli iktiza edenlerin ölüm işlemini terine getiren görevli kimse II Merhametsiz.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

2. **cellādı:**-*ı*
Gazel 320
Mısra: **9**
İdam cezasına çarptırılan hükümlülerin katliyle görevli kimse; sevgilinin merhametsiz gözü.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

3. **cellāda:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **3**
İdam cezasına çarptırılan hükümlülerin katliyle görevli kimse. II Cana kıyıcı, can alıcı kimse veya şey. II Sevgilinin merhametsiz gözleri ve öldürücü bakışları.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

4. **cellāddan:**-*dan*
Gazel 221
Mısra: **4**
İdam hükmünü yerine getirmekle görevli kimse.

Çünki taḳdīrüñdür iş aḫterden efġān eyleme
Ḥükm-i sulṭāndur siyāset aġlama cellāddan

cellād-vār:

1. **cellād-vār:**
Gazel 88
Mısra: **10**
Cellat gibi.

Ḫançer çeker gözüme gözetdükce ġamzesi
Cellād-vār tīġ ile insāna ḳaṣd ider

cem:

1. **cem:**
Kaside 11
Mısra: **23**
Yüce padişahların benzetildiği, İran Pişdadiyan sülalesinden bir hükümdar.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

cemʿ:

1. **cemʿin:**-*i, -n*
Gazel 221
Mısra: **15**
Topluluk, yığın.

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

2. **cemʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 287
Mısra: **3**
1. Toplama, toplanma, bir araya gelme, getirilme. 2. Topluluk, cemiyet, meclis.

Geldi pervāneleri cemʿine ol şemʿ-i bihişt
Gün yüzi nūr u żiyā virdi şebistānumuza

cemʿ idüp:

1. **cemʿ idüp:**
Nazm 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Toplamak.

Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşı ḳızıl güllerle
Cemʿ idüp dilleri ʿīş eyledi bülbüllerle

2. **cemʿ idüp:**-*üp*
Gazel 303
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bir araya getirmek.

Bī-girān aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār
Ḫavlı düzmiş ḫārdan şāḫ-ı gül-i raʿnā gibi

cemʿ itdi:

1. **cemʿ itdi:**-*di*
Kaside 25
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Toplamak.

ʿĪd-i ḥüsnüñde neler cemʿ itdi eşküm sāyili
Ṭañ mı çeşmüm zevraḳıyla eylese seyrān-ı ʿīd

cemʿ ola:

1. **cemʿ ola:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **-**
Toplamak, bir araya getirmek.

Bu fermānı çün itdi sulṭānumuz
Ki cemʿ ola mecmūʿ-ı dīvānumuz

cemʿ oluban:

1. **cemʿ oluban:**-*uban*
Gazel 60
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Toplanmak, bir araya gelmek.

Ġoncaña gerçi göñül cemʿ oluban dirdi dili
Göreli sünbül-i gül-pūşuñı ṣad-pāre gider

cemʿ olup:

1. **cemʿ olup:**-*up*
Kaside 25
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Toplanmak, bir araya gelmek.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola şādān-ı ʿīd

cemʿ olurlar:

1. **cemʿ olurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 109
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Toplanmak, bir araya gelmek.

Ḫūblar kūyında ṣaf ṣaf cemʿ olurlar ṣubḥ u şām
Ṭapu iderler aña kim cümlenüñ sulṭānıdur

cemāʿat:

1. **cemāʿat:**
Gazel 12
Mısra: **10**
Cemaat, topluluk.

Cemālüñ mescidinde ḳıldı ḳaşuñ
Cemāʿat çoḳluġından iki miḥrāb

cemāl:

1. **cemālüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 7
Mısra: **8**
Güzellik, sevgilinin yüzü.

Yā nāme-i tezvīr idi ḫaṭṭuñ ki ḳazındı
Tā āyet-i Ḥaḳ ola cemālüñde hüveydā

2. **cemālüñsüz:**-*ü, -ñ, -süz*
Gazel 28
Mısra: **7**
Güzellik, sevgilinin yüzü.

Cān cemālüñsüz dem-ā-dem iñler ey ḫūr-ı bihişt
Ṣan ki bülbüldür düşüpdür gülsitānından ıraḫ

3. **cemālüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 66
Mısra: **13**
Güzellik, sevgilinin yüzü.

Dīde-i Aḥmed cemālüñde görür nūr-ı celāl
Naḳş-ı dilkeş merdüm-i bīnāya naḳḳāş añdurur

4. **cemālüñsüz:**-*ü, -ñ, -süz*
Gazel 100
Mısra: **3**
Güzellik, sevgilinin yüzü.

Dil cemālüñsüz cüdādur nev-bahār-ı ḫüsnden
Bāġ-ı cennet bülbülin gör kim gülistānsuz geçer

5. **cemālinsüz:**-*in, -süz*
Gazel 139
Mısra: **1**
Güzellik, sevgilinin yüzü.

Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḫaẕ

Zīrā ten-i bī-cāna yoḳ ʿayş-i cihāndan ḥaẕ

6. **cemālüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 30
Mısra: **17**
Güzellik, sevgilinin yüzü.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẕmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

7. **cemāle:**-*e*
Nazm 2
Mısra: **6**
Güzellik, sevgilinin yüzü.

Ṣorarsañ bikr-i fikrümi ne ṭañ kim
Cemīl olan muḥibb olur cemāle

8. **cemālin:**-*in*
Kaside 13
Mısra: **45**
Güzellik, güzel yüz.

Dāyimā ʿālem cemālin gül gibi ḫurrem ṭutan
Nev-bahār-ı devlet-i Sulṭān Muḥammed Ḫānidur

9. **cemāl:**
Kaside 20
Mısra: **4**
Güzellik, güzel yüz.

Fürūġ-ı devletüñ itdi mażīḳ-ı çarḫı münīr
Ṣan açdı Yūsuf-ı Mışrī bu çāh içinde cemāl

10. **cemāline:**-*i, -n, -e*
Kaside 10
Mısra: **9**
Güzel yüz.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

11. **cemālüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 30
Mısra: **13**
Güzel yüz.

Görüp ṣuda cemālüñi ḫod-bīn olursın āh
Āyīnedārı ḥüsnüñüñ āb-ı revān imiş

12. **cemālüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 23
Mısra: **20**
Güzellik II sevgilinin güzel yüzü.

Nā-gāh varup āba nigāh itme kim seni
Meftūn ider cemālüñe āyīne-vār āb

13. **cemāl:**
Kaside 30
Mısra: **11**
Güzellik II sevgilinin güzel yüzü.

Nʾitsün cemāl ʿāşıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

14. **cemālüñ:**
Mesnevi 3
Mısra: **80**
Allah'ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellîsi.

Ṭamuyı yaṣayan celālüñ ḥaḳı
Bihişti bezeyen cemālüñ ḥaḳı

15. **cemālümi:**-*üm, -i*
Kaside 23
Mısra: **29**
Güzel yüz.

Didi cemālümi göricek kendüden gider
Ḥüsnüm tecellīsinden olur bī-ḳarār āb

16. **cemālüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 10
Mısra: **17**
Güzellik || Sevgilinin güzel yüzü.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẕmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

17. **cemāl:**
Mesnevi 4
Mısra: **47**
Güzellik || Sevgilinin güzel yüzü.

Cemāl āyetlerin nesḫ itmek ister
Maḥabbet ʿaḳdini fesḫ itmek ister

18. **cemāli:**-+*i*
Kaside 14
Mısra: **5**
A. yüz güzelliği, yüz.

Cihān cemāli bu müşkīn ṭutuḳdan oldı ʿayān
Ṣanasın açdı ruḫ-ı dost ṭurra-i şeb-reng

19. **cemāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **14**
Güzellik; yüz güzelliği.

Dünyā ḳarañluġ içre ḳalurdı uyarmasa
Ḳandīl-i āsumānı cemāli Muḥammedüñ

20. **cemāline:**-*i, -ne*
Kaside 7
Mısra: **15**
Yüz.

Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberīn miʿcer güneş

21. **cemālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 43
Mısra: **5**
Güzel yüz. II Sevgilinin güzel yüzü.

Ṭutma āyīne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi
Gözgüde ẓāhir olan şekli başardan güniler

22. **cemālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 311
Mısra: **11**
Güzel yüz. II Sevgilinin güzel yüzü.

Dehşetle cemālüñe senüñ üns idimez cān
Yā nesl-i meleksin yā perī-zād efendi

23. **cemālüñi:**-*üñ, -i*
Nazm 11
Mısra: **2**
Güzel yüz. II Sevgilinin güzel yüzü.

Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laʿl pencereden
Bakup cemālüñi gördi yıḳıldı manẕaradan

24. **cemālüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 1

Mısra: **23**
Yüz güzelliği, güzel yüz.

Sen şol ḥabībsin ki görenler cemālüñi
Feyż-i naẓarla eylediler ḫāki kīmyā

25. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 12
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Cemālüñ mescidinde ḳıldı ḳaşuñ
Cemāʿat çoḳluġından iki miḥrāb

26. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 40
Mısra: **13**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Ey dil-ārāmum cemālüñ bāġına irmez İrem
Nice kim şol ḫūşe-i zülf-i perīşān andadur

27. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 71
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Tāze bahār olalı cemālüñ çemenleri
Sünbül şaçuñ benefşeleri deste destedür

28. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 96
Mısra: **11**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

29. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 99
Mısra: **2**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyīnedār
Vʾey cemālüñ bāġına dest-i ṣabā ʿanber-niṣār

30. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 110
Mısra: **7**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Ḫaṭṭ-ı miskīnüñ cemālüñ muṣḥafın tefsīr ider
Zülf-i pür-çīnüñdür andan bir rivāyet ber-kenār

31. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 113
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Gün olmaz kim cemālüñ güft ü gūyı
Bu göñlüm şehrini ġavġāya virmez

32. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 135
Mısra: **1**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Cemālüñ naḳşına aḥsent ü ṣābāş
Ki taṣvīrinde ʿāciz cümle naḳḳāş

33. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 158
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Ay u güneş cemālüñ secdʾitse ṭañ mı kim
Sen ḳıble-i cihānsın u miḥrāb-ı cān ḳaşuñ

34. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 159
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

35. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 185
Mısra: **1**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Ey cemālüñ maṭlaʿ-ı nūr-ı ṣafā-yı ṣubḥ-dem
Pertev-i ḫurşīd-i ḥüsnüñdür żiyā-yı ṣubḥ-dem

36. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 185
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Var cemālüñ ḳıblegāhında niyāzından ümīd
Kʾola miftāḥ-ı der-i devlet duʿā-yı ṣubḥ-dem

37. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 188
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuşşāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

38. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 199
Mısra: **2**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Dil şaçuñ zencīrinüñ dīvānesidür dostum
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür dostum

39. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 199
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Çün cemālüñ şemʿine pervānedür Aḥmed bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

40. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 263
Mısra: **17**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Cemālüñ bāġınuñ şeftālūsinden
Ḳo dirsün mübtelālar tāze tāze

41. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 267
Mısra: **1**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsīr ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥrīr ide

42. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 290
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Ezel naḳḳāşı yazarken cemālüñ naḳşına düşmiş
Ḳalemden noḳṭa-i ʿanber bu gül-berg-i dil-ārāya

43. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 292
Mısra: **1**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni

Kāha ṣaymaz dāne-i mehtābı ḥüsnüñ ḫırmeni

44. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Kaside 13
Mısra: **17**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Vʾey cemālüñ sāyebānı şehper-i Rūḥuʾl-emīn
ʿAks-i ḥüsnüñden cihān yüzi cinān bostānıdur

45. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Kaside 25
Mısra: **7**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Çün cemālüñ ʿīdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı ʿīd

46. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Kaside 25
Mısra: **53**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ gönlümi
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

47. **cemālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 80
Mısra: **17**
Güzel yüz. II Sevgilinin yüzü.

Aḥmed vedāʿda nigerāndur cemālüñe
Dutar yüzini ḳıbleye zār ile cān çeker

48. **cemālüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 186
Mısra: **7**
Güzel yüz. II Sevgilinin yüzü.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

49. **cemāli:**-*i*
Gazel 26
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Yazmış cemāli nusḫasına ḫaṭṭı ḫāşiye
Düşmiş anuñ kenārına uş zülfi ḳayd-ı şāh

50. **cemāli:**-*i*
Gazel 27
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i s̱emer güstāḫ

51. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 35
Mısra: **18**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Cilvegāh-ı ḥüsn-i yār ancaḳ benüm çeşmüm degül
Mihr-i gerdūn ol cemālüñ āyīne-gerdānıdur

52. **cemāli:**-*i*
Gazel 77
Mısra: **13**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Cemāli şemʿine per yaḳma dirler
Yaḳ ey Aḥmed ki şemʿ-i encümendür

53. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 125
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Cemālüñ muṣḥafın açma raḳībe
Öñinde kāfirüñ Ḳurʾān yaraşmaz

54. **cemāli:**-*i*
Gazel 209
Mısra: **1**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Cemāli naḳşını gördüm nigāra beñzetdüm
Cefālarını göricek rūzigāra beñzetdüm

55. **cemāli:**-*i*
Gazel 214
Mısra: **7**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Cemāli gülşeninüñ güllerini dirmek içün
Yine yüz uruban ol gül-ʿiẕāra yalvaralum

56. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 296
Mısra: **11**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Ben naẓar ḳılduḳca artarsa cemālüñ ṭañ degül
Āb-ı çeşmüm feyżidür gülzār-ı ḥüsnüñ behceti

57. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 296
Mısra: **21**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

58. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 298
Mısra: **2**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Ey meh viṣālüñ ḫʷānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

59. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 298
Mısra: **15**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

60. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 306
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

61. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 317
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Bedr olduġıyçün cemālüñ ayı
Dil gice ṣaçuñda buldı rāhı

62. **cemāli:**-*i*
Gazel 324
Mısra: **11**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳible-gāh egri

63. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 326
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Cemālüñ ʿīd-i ekberdür kenār-ı ḫᵛān-ı ḥüsnüñde
Şeker senbūsedür laʿlüñ yā ḥalvā-yı ʿalādīnī

64. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 342
Mısra: **4**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Yüzi Ḥaḳ ḳibleden dönsün anuñ kim
Cemālüñ gördi senden yüz çevürdi

65. **cemāli:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **27**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Cemāli mülkini tīġıyla ṭutdı ġamzeleri
Nite ki milket-i İslāmı Şāh-ı ferruḫ-yeng

66. **cemāline:**-*i, -(n)e*
Kaside 30
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

67. **cemāli:**-*i*
Nazm 4
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Ne ʿaks ṣaldı bezmüñe sāḳī cemāli kim
Ṣaḥn-ı sarāyuñ eyledi bostān-ı dil-güşā

68. **cemāli:**-*i*
Nazm 13
Mısra: **4**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

69. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Nazm 43
Mısra: **2**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Şerḥ idersem ʿuḳde-i zülfüñdeki taʿḳīdden
Rūşen eylerem cemālüñ āyetin ḫurşīdden

70. **cemālüñ:**-*(ü)ñ*
Nazm 43
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği, güzel yüzü.

Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

71. **cemāline:**-*i, -n, -e*
Terkib-bend 1
Mısra: **36**
Güzellik, güzel yüz.

Derd ü belā evin nice terk itmesün kʾanuñ
Müşṭāḳ idi cemāline ḥūr-ı cinān daḫı

72. **cemālin:**-*iñ*
Gazel 284
Mısra: **12**
(Ar.) Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Çekelüm cevrin anuñ dāyimā kim Cemālin ʿöẕr-ḫᵛāh eyler kimerde

73. **cemālin:**-*iñ*
Gazel 320
Mısra: **11**
(Ar.) Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

74. **cemālin:**-*iñ*
Gazel 321
Mısra: **3**
(Ar.) Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

75. **cemālin:**-*iñ*
Kaside 20
Mısra: **7**
(Ar.) Güzellik II. Yüz güzelliği, güzel yüz.

Beşer ne şerḥ ide bilsün cemālin ol güneşüñ
Ki oldı ẓill-i Ḥudā-yı cemīl-i celle celāl

76. **cemāli:**-*i*
Nazm 11
Mısra: **6**
Ar. Güzellik.

Bülend nūrı ḥaḳıyçün Muḥammedüñ ki henūz
Cemāli berḳ urur ol türbe-i muṭahharadan

77. **cemālin:**-*i, -n*
Kaside 18
Mısra: **3**
Güzelllik.

Ḥüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden bu ruḫ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

78. **cemālüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 23
Mısra: **33**
Güzel yüz. (Kişinin zatı, kendisi bağlamında).

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

<u>cemāli bāġını:</u>

1. **cemāli bāġını:**
Gazel 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik bağı II yüz güzelliğinin bahçesi.

Yā Rab gözüm yaşıyla sen ol lāle-çihrenüñ
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

cemāl-i dil-fürūzuñdan:

1. **cemāl-i dil-fürūzuñdan:***-uñ, -dan*
Gazel 248
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) gönül aydınlatan güzelliği.

Refʿ ḳıl cānā cemāl-i dil-fürūzuñdan niḳāb
Gün yüzüñ āyīnesin görsün mücellālanmasun

cemāl-i dīn:

1. **cemāl-i dīn:**
Terci-bend 1
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Dinin güzelliği.

Şol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

cemāli gülşeni:

1. **cemāli gülşeni:**
Kaside 14
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesine benzeyen yüzünün güzelliği.

Cemāli gülşeni içre gözi iki āhū
Kenār-ı āb-ı ʿiẕārında zülfi iki neheng

cemālüñ:

1. **cemālüñ:**
Kaside 19
Mısra: **35**
Güzel yüz.

Ādem alnında eger görse cemālüñ nūrını
Secde emrinde ʿinād itmezdi İblīs-i laʿīn

cemālüñ muṣḥafın:

1. **cemālüñ muṣḥafın:**
Gazel 95
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kitabı II yüz.

Kātib-i ḳudret cemālüñ muṣḥafın zeyn itmege
Lāciverd ile lebüñe sūre-i Kevs̱er yazar

cemālüñi göster:

1. **cemālüñi göster:**
Kaside 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzel yüzünü göstermesi.

Rāhuñda çeşm-i ʿāşıḳa göster cemālüñi
Vir ḥac yolında sāyilüñe ey nigār āb

cemīʿ:

1. **cemīʿ:**
Kaside 23
Mısra: **87**
Bütün.

Ṣudur cemīʿ nesneyi pāk eyleyen velī
Ḫāk-i rehüñle pāk olur ey kām-kār āb

cemʿ-i süreyyā:

1. **cemʿ-i s̱üreyyā:**
Kaside 6
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Süreyyâ topluluğu, yıldız kümesi.

Tā kim ṭoġa saʿd ılduzı ol burc-ı şerefden
Māh ile muḳārin görine cemʿ-i S̱üreyyā

cemīʿ-i derde:

1. **cemīʿ-i derde:***-e*
Gazel 189
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dertlerin tamamı.

Cemīʿ-i derde benüm ṭopraġum kefāret ola
Ne dem ki laʿl-i lebüñ ḥasretiyle ḫāk oluram

cemīʿ-i diyār:

1. **cemīʿ-i diyār:**
Kaside 23
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Tüm dünya.

Ol kim ide sefīne-i teʾyīdüñi penāh
Ne ġam aña olursa cemīʿ-i diyār āb

cemīl:

1. **cemīl:**
Gazel 175
Mısra: **2**
Ar. Güzel.

Eşk-i çeşmüm şol ḳadar āb itdi yoluñda sebīl
Kʾoldı gülzār-ı cemālüñ bāġ-ı cennetden cemīl

2. **cemīl:**
Nazm 2
Mısra: **6**
(Ar.) Güzel.

Ṣorarsañ bikr-i fikrümi ne ṭañ kim
Cemīl olan muḥibb olur cemāle

cemʿiyyet:

1. **cemʿiyyetümi:***-üm, -i*
Gazel 142
Mısra: **4**
Toplu ve düzenli olma, perişan ve dağınık olmama, derli topluluk.

Ḫayl-i ḫayāli ʿaḳlı perākende-ḫāl idüp
Cemʿiyyetümi zülfi perīşān ider dirīġ

cemʿiyyet-i hāṭır:

1. **cemʿiyyet-i ḫāṭır:**
Gazel 132
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Zihnin ve fikrin dağınıklıktan kurtulup bir noktada toplanmış halde bulunması, aklın başında olması. Gönül dirliği.

Mecmūʿ-ı diller mecmaʿı zülfüñdür anı çözse bād
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mʾolur andan perīşān olmamış

cemşīd-i ḳader-ḳadr:

1. **cemşīd-i ḳader-ḳadr:**
Kaside 6
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Rütbesi kader ile denk olan Cemşid (Fatih Sultan Mehmet).

Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Şāh Muḥammed
Cemşīd-i ḳader-ḳadr ü Ferīdūn-ı ḳażā-rā

cenāb:

1. **cenābında:**-*ı, -nda*
Kaside 29
Mısra: **52**
"Şeref, onur ve büyüklük" terimi olarak kullanılır, hazret.

Bir ṣuffa ki süpründisini küḥl ide ḥavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī benefşe

2. **cenābuña:**-*u, -ñ, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **91**
[tas.] İlahî huzur, makam.

İletme cenābuña aʿmā bizi
Açup ʿaybumuz itme rüsvā bizi

cenāḥ:

1. **cenāḥ:**
Kaside 7
Mısra: **29**
Kanat.

Geh ḥamām-ı māh-ı tābāna daḳar sīmīn cenāḥ
Geh düzer Sīmurġ-ı çarḫa āteşīn şehper güneş

cenān:

1. **cenānın:**-*ın*
Gazel 104
Mısra: **12**
Yürek, kalp, gönül.

Öykünen ruḥsāruña nesrīn idi bühtān idüp
Lāle miskīnüñ dutup nā-ḥaḳ cenānın yaḳdılar

2. **cenānlar:**-*lar*
Mesnevi 3
Mısra: **53**
Yürek, gönül, kalp.

Cenānlar cinānın güşād eyledüñ
İrem gibi ẕātuʾl-ʿimād eyledüñ

ceng ide:

1. **ceng ide:**-*e*
Gazel 120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Savaşmak.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

ceng iderem:

1. **ceng iderem:**-*er, -em*
Gazel 161
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Savaşmak, çekişmek.

Kaʿbe-i ḥüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

ceng iderse:

1. **ceng iderse:**-*er, -ise*
Gazel 167
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Savaşmak, çekişmek.

Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā tīr-i ḫadeng
ʿAceb mi merdüm-i bed-mest iderse yoḳ yire ceng

ceng idersin:

1. **ceng idersin:**-*er, -sin*
Müfret 48
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Savaşmak, çekişmek.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

ceng idiser:

1. **ceng idiser:**-*iser*
Gazel 99
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Savaşmak, çekişmek.

Ṣulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḫı ey bed-ḫū raḳīb
Üstüḫ˅ānuñ ṣaf dutup ceng idiser ṣaṭranc-vār

ceng-cūy:

1. **ceng-cūydur:**-*dur*
Gazel 33
Mısra: **3**
Savaş için vesîle arayan, kavgaya hazır.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim söyleyene tīr ü kemāndan ḫaber virür

2. **ceng-cūydur:**-*dur*
Kaside 9
Mısra: **15**
Savaş için vesîle arayan, kavgaya hazır.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

cennāt-ı ʿadni:

1. **cennāt-ı ʿadni:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Adn cennetleri. II Sevgilinin yanağı.

Zāhid ḫayāl-i ḫaddine baḳ gözlerümde kim
Cennāt-ı ʿadni göresin enhārum üstine

cennet:

1. **cennete:**-*e*
Kaside 31
Mısra: **13**
Ağaçlık bahçe; iman edip Salih ameller işleyenlere, ahirette vaat edilen nimet ve mükâfat yurdu.

Şu kevşer olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḫarām olmadı ṣahbā

2. **cenneti:**-*i*
Kaside 12

Mısra: **49**
Cennet.

Cenneti şol deñlü taʿẓīm itdi naḳḳāş-ı ezel
Kim senüñ nām-ı şerīfüñ yazdı ebvāb üstine

3. **cennetinde:**-*in, -de*
Gazel 209
Mısra: **9**
Cennet.

Ne ḥūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḫlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

4. **cennetde:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **57**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.

Ṭūbā eger aşılmasa cennetde nigūnsār
Ṣuffañdaki serv olmasa bu vech ile raʿnā

5. **cennet:**
Gazel 20
Mısra: **12**
1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Yir yüzi hevā-yı ḳaddüñ ile
Cennet gibi ḫoş-hevādur ey dost

6. **cennet:**
Gazel 142
Mısra: **10**
1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Bāġ-ı ruḫuñda çāh-ı zenaḫdānı ḥasreti
Cennet çemenlerin baña zindān ider dirīġ

7. **cennetden:**-*den*
Gazel 137
Mısra: **1**
Ahirette müminlere Allah tarafından va'dedilen ebedî hayat, yaşanacak yer.

Ṣafā-yı ʿārżı cennetden itdürür iʿrāż
Hevā-yı kūyı ḳomaz dilde ārzū-yı riyāż

8. **cennet:**
Gazel 146
Mısra: **3**
Ahirette müminlere Allah tarafından va'dedilen ebedî hayat, yaşanacak yer.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḥamrāsı yoḳ

9. **cennet:**
Gazel 21
Mısra: **8**
Cennet II Sevgilinin yanağı.

Ḫaṭ ḳoma ruḫuñda kim yazuḳdur Cennet ḳapusında ḫār ey dost

10. **cennet:**
Gazel 171
Mısra: **6**
1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāli dilberüñ

11. **cennet:**
Gazel 286
Mısra: **5**
1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer 2. mec. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Ġayruñ yüzine cennet ise itmezem naẓar
Dīdāruñ isteyenlere cennet ne fāyide

12. **cennetde:**-*de*
Gazel 296
Mısra: **8**
Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevs̱er şerbeti

13. **cennetüñ:**-*üñ*
Kaside 5
Mısra: **1**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.

Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervīşlerüñ
Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti dervīşlerüñ

14. **cenneti:**-*i*
Gazel 292
Mısra: **1**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.

Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni
Kāha ṣaymaz dāne-i mehtābı ḫüsnüñ ḫırmeni

15. **cennetüñ:**-*üñ*
Gazel 146
Mısra: **4**
Âhirette müminlere Allah tarafından vadedilen ebedî hayat yaşanacak yer.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḥamrāsı yoḳ

16. **cennetüñ:**-*üñ*
Gazel 273
Mısra: **6**
Âhirette müminlere Allah tarafından vadedilen ebedî hayat yaşanacak yer.

Ḫüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

17. **cennetde:**-*de*
Gazel 313

Mısra: **6**
Âhirette müminlere Allah tarafından vadedilen ebedî hayat yaşanacak yer.

Ḫāl-i lebüñi gülşen-i ḥüsnüñde gören dir
Cennetde Bilāl-i Ḥabeşī kevs̱ere düşdi

18. **cennetde:**-*de*
Kaside 31
Mısra: **14**
Âhirette müminlere Allah tarafından vadedilen ebedî hayat yaşanacak yer.

Şu kevs̱er olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı ṣahbā

19. **cennetde:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **4**
Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

20. **cennet:**
Gazel 176
Mısra: **13**
(Ar.) Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bī-ḥisāb gül

21. **cennet:**
Gazel 286
Mısra: **6**
(Ar.) Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Ġayruñ yüzine cennet ise itmezem naẓar
Dīdāruñ isteyenlere cennet ne fāyide

22. **cennet:**
Gazel 290
Mısra: **6**
(Ar.) Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāl-i Muṣṭafā

23. **cennet:**
Gazel 305
Mısra: **2**
(Ar.) Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Var mı bir ḥüsn āfītābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

24. **cennet:**
Kaside 1
Mısra: **42**
(Ar.) Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Ādem riyāż-ı cennete cāndan ḥarīş ise
Cennet şerīf ravżaña itmişdür ilticā

25. **cennet:**
Kaside 30
Mısra: **11**
(Ar.) Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer.

Nʾitsün cemāl ʿāşıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

26. **cenneti:**-*i*
Nazm 4
Mısra: **8**
Allah'ın mümin kullarına vaat ettiği ahiretteki ebedî mekan.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

27. **cennet:**
Gazel 38
Mısra: **2**
1. Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer. 2. Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

28. **cennet:**
Gazel 260
Mısra: **13**
Ahirette müminlere Allah tarafından va'dedilen ebedî hayat, yaşanacak yer. || *Sevgilinin yüzü.*

Çeşm-i Aḥmed ḫʷābda cennet görürse ṭañ degül
ʿĀlem-i ḥüsnüñ mis̱ālin seyr ider cānān her gice

29. **cennet:**
Gazel 94
Mısra: **1**
Îmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer. || *Çok güzel, iç açıcı, huzur verici yer.*

ʿĀşıḳa cennet gerekmez şol ruḫ-ı zībā yiter
Ḥulle-i sündüs ḫayāl-i zülf-i ʿanber-sā yiter

30. **cennetdür:**-*dür*
Gazel 174
Mısra: **9**
İmanlı ve iyi kimselerin ölümden sonra Allah tarafından mükâfat olarak konulacakları ve içinde ebediyen yaşayacakları, her türlü tasavvurun üstünde güzellik ve nîmetlerle dolu yer. II Sevgilinin bulunduğu mahalle.

Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ
Dem-be-dem meşmūme-i ʿanber-şemīm oynar şemāl

cennet-ābād:

1. **cennet-ābād:**
Mesnevi 3
Mısra: **96**
Cennet gibi bir yer.

Bizi nār-ı ḳahruñdan āzād ḳıl
Maḳāmātumuz cennet-ābād ḳıl

cennet-i firdevs:

1. **cennet-i firdevs:**
Gazel 120
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Firdevs cenneti.

Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz
Kʾol cennet-i firdevs durur anda şeb olmaz

cennet-i firdevse:

1. **cennet-i firdevse:**-*e*
Gazel 240
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Firdevs cenneti.

Kūyını görmekle dilden zāyil olmaz şevḳ-ı yār
Ḳāniʿ olmaz cennet-i firdevse dīdār isteyen

cennet-i kūyında:

1. **cennet-i kūyında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 257
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin cennet gibi olan mahallesi.

Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳīb
Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı şeyṭān olmasa

2. **cennet-i kūyında:**-*ı, -nda*
Kaside 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin cennet gibi olan mahallesi, onun bulunduğu yer.

Demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ
Eşküm cevāhiriyle olur her civār laʿl

cennet-i kūyuñda:

1. **cennet-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin cennet gibi olan mahallesi.

Ṭūbā boyuñ ki cennet-i kūyuñda ṣalına
Cibrīl sidreden diye ṭoġrusı müntehā

2. **cennet-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 170
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin cennet gibi olan semti, bulunduğu yer.

Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

cennet-i kūyuñdan:

1. **cennet-i kūyuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 86
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin cennet gibi olan mahallesi.

Aḥmed ʿaceb mi cennet-i kūyuñdan olsa dūr
Bilmezlük ile ādem elinden neler çıḳar

cennet-i meʾvā:

1. **cennet-i meʾvā:**
Kaside 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Meʾvā cenneti, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen sekiz cennetten biri.

Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

2. **cennet-i meʾvā:**
Kaside 6
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Meʾvā cenneti, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen sekiz cennetten biri.

Vaṣf itdügüm ol ṣuffa durur kʾişidüp anı
Ḫacletle nihān itmiş özin Cennet-i Meʾvā

3. **cennet-i meʾvā:**
Kaside 6
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Meʾvā cenneti, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen sekiz cennetten biri.

Ḳahruñ odınuñ ḳıṭʿasıdur āteş-i dūzaḫ
Luṭfuñ ṣuyınuñ ravżasıdur Cennet-i Meʾvā

4. **cennet-i meʾvā:**
Kaside 31
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Meʾvā cenneti, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen sekiz cennetten biri; sığınılacak yer, yurt.

Bir ġonca-i nāzük-dil elinden ki müdāmı
Reşk ide yüzi gülşenine cennet-i meʾvā

ceres:

1. **ceres:**
Gazel 346
Mısra: **4**
Ar. is. Hayvanın boynuna asılan çıngırak.

Raḥm it ol dillere kim aşıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

2. **ceresinden:**-*in, -den*
Gazel 226
Mısra: **4**
Çan, çıngırak.

Yaġmā dil ü cān itdi gözüñ çünki ṭuyuldı
Bu ḳāfile-i ʿışḳ figānum ceresinden

3. **ceres:**
Gazel 269
Mısra: **4**
Çan, çıngırak.

Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili

Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

4. **ceres:**
Gazel 128
Mısra: **8**
Çan, çıngırak, zil. II Âşığın ağlayan, inleyen gönlü.

Āh kim bir kebge şaldum gönlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

cerīme:

1. **cerīmedür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **25**
Suç, kabahat, cürüm.

ʿIşḳum cerīmedür diyü incinme Aḥmedʾā
Kʾol şāh-ı cürm-pūş bilürsin kerīmdür

2. **cerīmesine:**-*si, -ne*
Kaside 1
Mısra: **21**
Suç, kabahat, cürüm.

Ādem cerīmesine yüzüñ şuyıdur şefīʿ
Senden umar şefāʿati mecmūʿ-ı aṣfiyā

cerr:

1. **cerr:**
Gazel 272
Mısra: **5**
Toplamak, almak.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş oġlanda seccāde ṭutudur çāre ne

cerr ider:

1. **cerr ider:**-*er*
Gazel 230
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Toplamak.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur nʾeylesün

cerrāḥ-ı ġamzeñ:

1. **cerrāḥ-ı ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 292
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gamze tabibi.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

cevāb virmedi:

1. **cevāb virmedi:**-*me, -di*
Gazel 119
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Karşılık vermek.

Emsem didüm ṭabīb-i lebüñ virmedi cevāb
Ḫālüñ didi açılmadı dāruʾş-şifā henüz

cevāh:

1. **cevāhiriyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 8
Mısra: **110**
Mücevher.

Şiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

cevāhir:

1. **cevāhiri:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **81**
Cevherler.

İrseydi Çīn diyārına laʿlüñ cevāhiri
Hergiz ḳomazdı leb yerine büt-nigār laʿl

2. **cevāhirin:**-*in*
Kaside 10
Mısra: **25**
Cevherler II Güzel ve değerli söz.

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i senāsı gönlümüñ

3. **cevāhiri:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **91**
Cevherler II Güzel ve değerli söz.

İrse deñiz ḳulaġına sözüñ cevāhiri
Olur ṣadef içinde dür-i şāh-vār āb

4. **cevāhirin:**-*in*
Kaside 30
Mısra: **25**
Cevherler II Güzel ve değerli söz.

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i senāsı gönlümüñ

5. **cevāhir:**
Kıt'a 4
Mısra: **9**
Cevherler II Güzel ve değerli söz.

Sözüm gūş it ki ḫāmemle cevāhir ideyin īsār
Dıraḫt-ı bāġ-ı firdevse güherden berg ü bār olsun

6. **cevāhirle:**-*le*
Kıt'a 5
Mısra: **8**
Cevherler II Güzel ve değerli söz.

Yine dāmād-ı zihnüñ ḥasretinden Cevāhirle bezendi söz ʿarūsı

7. **cevāhiri:**-*i*
Gazel 166
Mısra: **9**
Kıymetli taşlar, cevherler II aşığın gözyaşları.

Düşdi gözümden iki cihānuñ cevāhiri
Lālā olalı dişleri lüʾlüʾsi Ḳāsımuñ

8. **cevāhiriyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 8
Mısra: **14**
Elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli süs eşyaları, mücevherler.

Demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ
Eşküm cevāhiriyle olur her civār laʿl

9. **cevāhir:**
Gazel 156
Mısra: **18**
Cevherler, mücevherler, kıymetli taşlar.

Bir itüñ gūşına lāyıḳ mıdur kim
Cevāhir ṭaḳa laʿl-i dür-feşānuñ

10. **cevāhir:**
Kaside 7
Mısra: **5**
Cevherler, mücevherler, kıymetli taşlar.

Ḳufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
Ḫāk gencin eyleye gencīne-i cevher güneş

11. **cevāhir:**
Kaside 7
Mısra: **97**
Cevherler, mücevherler, kıymetli taşlar.

Baḥr-i cūduñdan felek fülkin cevāhir ṭoldurup
Düzedür şekl-i hilālīden gümüş lenger güneş

12. **cevāhir:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Cevherler, mücevherler, kıymetli taşlar.

Şuvardı bāġ-ı cihānı seḫāsı ebri ile
Yemiş yerine cevāhir bitürdi şāḫ-ı nihāl

13. **cevāhir:**
Gazel 297
Mısra: **3**
Ar. Değerli taşlar.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

cevān:

1. **cevāndur:**-*dur*
Gazel 196
Mısra: **7**
Genç, delikanlı.

Yā İlāhī şaḳla nālemden cevāndur dilberi
Gerçi cevr itdükce ol şūḫ-ı sitem-kār iñlerem

2. **cevān:**
Gazel 222
Mısra: **3**
Genç, delikanlı.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

3. **cevānı:**-*ı*
Gazel 267
Mısra: **18**
Genç, delikanlı.

Çenge uysun muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb-āvāza diñ
Kim severler ol cevānı kʾiḳtidā-yı pīr ide

4. **cevān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **32**
Genç, delikanlı.

Çeşm-i sitāre aġlasun ol meh-liḳāya kim
Görmedi pīr-i çarḫ aña beñzer cevān daḫı

5. **cevānı:**-*ı*
Gazel 220
Mısra: **10**
Genç II Sevgili.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

6. **cevān:**
Kaside 31
Mısra: **10**
Genç, taze delikanlı.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mıṣr-ı çemende
Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

cevān-ı nāzenīn:

1. **cevān-ı nāzenīn:**
Kaside 19
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Nazlı ve işveli genç sevgili.

Yūsuf-ı gül şevḳı uş Mıṣr-ı çemende eyledi
Pīr-i dünyāyı Zelīḫā-veş cevān-ı nāzenīn

cevelān ṭutup:

1. **cevelān ṭutup:**-*up*
Gazel 42
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gezip dolaşmak.

Ṭāvūs-ı perçemüñ şanemā cān şikār ider
Bostān-ı ʿārıżuñda çü cevelān ṭutup durur

cevgān:

1. **çevgān:**
Gazel 58
Mısra: **11**
(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

Çevgān şalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

2. **çevgānı:**-*ı*
Gazel 101
Mısra: **9**
(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

3. **çevgānı:**-*ı*
Gazel 241
Mısra: **14**
(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün
Dest-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberīn çevgānı şun

4. **çevgān:**
Gazel 257
Mısra: **18**
(Fa.) Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

5. **çevgān:**
Gazel 2

Mısra: **20**
Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek II. Sevgilinin saçı.

Ḥüsn meydānında sulṭān-ı Ḥabeşdür ḫāl-i dost
Kim ṣunar Hindū-yı zülfi ʿanberīn çevgān aña

6. **çevgān:**
Gazel 85
Mısra: **14**
Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek II. Sevgilinin saçı.

Dizdi zülfüñde ḳaṭre-i ʿaraḳuñ
Müşk çevgān ucına gevherler

7. **çevgānıdur:**-*ıdur*
Kaside 13
Mısra: **1**
Çevgan oyununda kullanılan ucu eğri değnek.

Caʿd-ı zülfüñ kim melāḥat ṭopınuñ çevgānıdur
Yaraşur yüzüñde kim ḥüsn ü bahā meydānıdur

8. **çevgāndur:**-*dur*
Gazel 78
Mısra: **1**
Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek II sevgilinin kıvrımlı saçı.

Zülfi meydān-ı cemāl içre ne ḫoş çevgāndur
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile ser-gerdāndur

9. **çevgān:**
Gazel 67
Mısra: **3**
Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek; cirit değneği, polo sopası. II Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçı.

Çevgān idicek zülfüñi meydān-ı cemāle
Ser-geşte olup ay ile gün ṭop olacaḳdur

10. **çevgāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **1**
Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek; cirit değneği, polo sopası. II Sevgilinin kıvrım kıvrım olan saçı.

Sünbül-i zülf-i kemend-endāzı çevgāndur henūz
Serv-i bālā-yı belā-engīzi fettāndur henūz

11. **çevgānı:**-*ı*
Gazel 42
Mısra: **3**
Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor.).

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgūn yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

12. **çevgān:**
Gazel 257
Mısra: **17**
Cirit oyununda hayvan üstünden topu tutup almaya mahsus ucu eğri değnek , cirit değneği.|| Sevgilinin saçları ve kakülü şekil itibariyle çevgâna benzetilir.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

cevher:

1. **cevherdendür:**-*den, -dür*
Gazel 206
Mısra: **22**
Yaratılış, tıynet, maya.

Ḫāk-i pāyuñ açdı dil çeşmin ki gördüm ḥüsnüñi
Nice cevherdendür anuñ tūtiyāsın bilmedüm

2. **cevher:**
Gazel 165
Mısra: **11**
Değerli süs taşı, mücevher.

Çekdi ġubār-ı rāhını cevher ʿayārına
Çeşmüm olalı ḥüsni terāzūsı Ḳāsımuñ

3. **cevherin:**-*in*
Gazel 267
Mısra: **3**
Değerli süs taşı, mücevher.

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẓarda biñ ḳara ṭopraġı ḫāṣṣ iksīr ide

4. **cevherine:**-*ine*
Kaside 29
Mısra: **53**
Mücevher; değerli, kıymetli.

İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm
Ḫāṣṣiyyet ile virse ol āṣārı benefşe

5. **cevheri:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **55**
Öz.

İşigi ṭopraġı iksīr-i ḥayātuñ cevheri
Ḫāk-i pāyı menbaʿ-ı luṭf u mürüvvet kānıdur

6. **cevheridür:**-*i, -dür, -*
Kaside 19
Mısra: **62**
Öz.

Āsitānı Kaʿbesidür secdegāh-ı Rūḥ-ı Ḳuds
Ḫāk-i pāyı cevheridür tūtiyā-yı ḥūr-ı ʿīn

7. **cevherin:**-*in*
Gazel 12
Mısra: **17**
Cevher, mücevher.

Viṣāli cevherin yād itme Aḥmed
Ki olur kīmyā dünyāda nā-yāb

8. **cevher:**
Kaside 7
Mısra: **79**
Cevher, mücevher.

Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi
Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

9. **cevher:**
Mesnevi 3
Mısra: **158**
Cevher, mücevher.

Neşāṭ-āver elfāẓı sāġar gibi
Müferriḥ maʿānīsi cevher gibi

10. **cevherinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 8
Mısra: **42**
Mücevher, cevher.

Sulṭān Muḥammed ol ki bihişt-i sarāyınuñ

Ṭopraġı cevherinden ider iftiḫār laʿl

11. **cevherler:**-*ler*
Gazel 85
Mısra: **18**
Mücevher II değerli, güzel şiir.

Aḥmedʾüñ sözine ḳulaḳ ṭut kim
Yaraşur gūş-ı şehde cevherler

12. **cevherden:**-*den*
Gazel 2
Mısra: **5**
Mücevher, değerli taş.

Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabīb-i laʿl-i yār
Kim ıraḳdan baḳmaġ ile olmışam ḫayrān aña

13. **cevherine:**-*i, -ne*
Kaside 21
Mısra: **68**
Elmas ve benzeri kıymetli taş. II Var olan bir şeyin özü, esası, varlığındaki maya.

Ḳoma ṭopraḳda Aḥmedi ki anı
Midḥatüñ cevherine kān bulduñ

cevherī:

1. **cevherī:**
Gazel 95
Mısra: **12**
1. Cevherle ilgili, cevhere âit. 2. Değerli taşlarla yapılmış, onlarla işlenmiş olan.

Laʿlinüñ naḳşın ḫayāl eyler ṣaçındayken gözüm
Gūyiyā naḳḳāş-ı Çīndür cevherī sāġar yazar

cevher-i cān:

1. **cevher-i cān:**
Gazel 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Can mücevheri. II gönül.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

cevher-i iksīr-i ḥayāt:

1. **cevher-i iksīr-i ḥayāt:**
Kaside 15
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hayat iksirinin özü.

Ayaġı ṭopraġıdur cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānı tozıdur sürme-i aʿyān-ı kerem

2. **cevher-i iksīr-i ḥayāt:**
Kaside 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hayat iksirinin özü.

Naẓar-ı merḥametüñ cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānuñ tozıdur mihr-i dıraḫşān-ı kerem

cevher-i nazmuñ:

1. **cevher-i naẓmuñ:**-*uñ*
Gazel 81
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Nazım cevheri, şiir güzellikleri.

Aḥmed eger sözlerüñ kāsid olursa ġam degül
Cevher-i naẓmuñ bahā bulur ḫarīdāruñ gelür

cevher-i tāc-ı ser-i haḳānıdur:

1. **cevher-i tāc-ı ser-i ḫaḳānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Hakan başındaki tacın cevheri.

Ḫusrevā sen şol Ferīdūnsın ki ednā bendeñüñ
Ḫāk-i pāyı cevher-i tāc-ı ser-i Ḫaḳānıdur

cevher-i tīġuñ:

1. **cevher-i tīġuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Kılıcın özü, cevheri.

Bir cām içürdi cevher-i tīġuñ ʿadūya kim
Her cürʿasından oldı yemīn ü yesār laʿl

cevher-i zātuñ:

1. **cevher-i ẕātuñ:**-*uñ*
Kıt'a 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Zatının cevheri II Varlığın özü.

Niẓām-ı ʿāleme çünkim sebebdür cevher-i ẕātuñ
Hemīşe ḥāfıẓuñ ʿālemde luṭf-ı Girdigār olsun

cevlān ider:

1. **cevlān ider:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, dolaşmak.

Dāne-i encüm dirüp meh ḫırmeninde her seḥer
Bāl açup cevlān ider ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş

2. **cevlān ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, dolaşmak.

Ṭonanup cevlān ider ṣaḥrāda ṭāvūs-ı dıraḫt
Ṣaçılur naṭʿ-ı zemīnüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

cevlān idüp:

1. **cevlān idüp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, dolaşmak.

Ṣubḥ-dem cevlān idüp ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş
Būstānına sipihrüñ virdi zīb ü fer güneş

cevlān itmege:

1. **cevlān itmege:**-*me, -ge*
Kaside 11
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, dolaşmak.

Ḫüsni fırdevsinde cevlān itmege ṭāvūs-vār

Açdı müşgīn bāl ü şehper kākül-i müşkīn-i dost

cevlān-ı ʿīd itseñ:

1. **cevlān-ı ʿīd itseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 25
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bayram gezmesine çıkmak.

Ḫilʿat-i ḥüsn egnüñe gey yaraşur ey serv-i nāz
Ṭonanup ṭāvūs-vār itseñ nʾola cevlān-ı ʿīd

cevr:

1. **cevrüñ:**-*üñ*
Gazel 15
Mısra: **10**
Ar. is. Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

2. **cevrüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **7**
Ar. is. Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.

Cān ilini cevrüñ ile nicesi ḳılduñ ḫarāb
Vaḳtidür taʿmīre bünyād eyle ḳurbān olduġum

3. **cevrüñ:**-*üñ*
Nazm 26
Mısra: **1**
Ar. is. Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.

Dil mi ḳodı cevrüñ ile delmedük
Sīne mi var ḫār-ı cefā ilmedük

4. **cevrini:**-*i, -n, -i*
Nazm 31
Mısra: **5**
Ar. is. Haksızlık edip incitme, eziyet, cefa.

ʿÖẕr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖẕrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

5. **cevrüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 2
Mısra: **13**
Zulüm.

Hey ḳıyāmet göñlüme ṣorma ḥisābın cevrüñüñ
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

6. **cevrüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 246
Mısra: **1**
Zulüm, eziyet, cefa.

İsterem ḥüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḫalḳına āsān olmasun

7. **cevrine:**-*i, -n, -e*
Terkib-bend 1
Mısra: **59**
Eziyet, cefa.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫʷāh idi

8. **cevrüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 2
Mısra: **23**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

9. **cevrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 65
Mısra: **11**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Göñlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

10. **cevrüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **81**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.

Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

11. **cevrüñle:**-*üñ, -le*
Kıt'a 2
Mısra: **7**
Cevir; eziyet, zulüm, cefa, sıkıntı.

Ṣaḳın cevrüñle mülküñden çıḳarma
Anı kim bende-i iḥsān idersin

12. **cevri:**-*i*
Gazel 3
Mısra: **4**
Cefa, elem, eziyet, eza. II Sevgilinin âşığa eziyeti.

Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

13. **cevri:**-*i*
Gazel 45
Mısra: **14**
Cefa, elem, eziyet, eza. II Sevgilinin âşığa eziyeti.

Āfitābumdan ıraḫ nice yanam nār-ı ġama
Cevri devrānda baña gerdiş-i eflāk eyler

14. **cevrini:**-*ini*
Nazm 42
Mısra: **5**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, cefâ, gadr, zulüm.

ʿÖẕr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖẕrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

15. **cevr:**
Gazel 100
Mısra: **12**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, zulüm.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

16. **cevr:**
Gazel 115
Mısra: **5**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, zulüm.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

17. **cevr:**
Gazel 174

Mısra: **2**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, zulüm.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

18. **cevr:**
Gazel 222
Mısra: **4**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, zulüm.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

19. **cevr:**
Gazel 270
Mısra: **21**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, zulüm.

Dil rūşen olmaz Aḥmed cevr oḳı delmeyince
Bī-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

20. **cevr:**
Gazel 280
Mısra: **7**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, zulüm.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī şaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳarармasun uġrama dūd-ı āhuma

21. **cevr:**
Gazel 334
Mısra: **1**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, zulüm.

Kirpügi cevr oḳına peykāncı
Zülfi cān meclisinde reyḥāncı

22. **cevr:**
Kaside 17
Mısra: **29**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, zulüm.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

23. **cevr:**
Kıt'a 7
Mısra: **7**
(Ar.) Haksızlık edip incitme, eziyet, zulüm.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

cevr eli:

1. **cevr eli:**
Kaside 15
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Cevir, eziyet eli.

Ḫusrevā pāreledi cevr eli ṣabrum yaḳasın
Dest-gīr olsa demidür baña dāmān-ı kerem

cevr elin uzatdı:

1. **cevr elin uzatdı:**-*dı*
Gazel 202
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet ve sıkıntı elini uzatmak II eziyet etmek, sıkıntı vermek.

İgen uzatdı cevr elin zülfüñ
Ey yüzi ʿöẕr-ḫᵛāhum İbrāhīm

cevr elini uzadup:

1. **cevr elini uzadup:**
Gazel 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet ve sıkıntı elini uzatmak II eziyet etmek, sıkıntı vermek.

Söyler ebrūsı ḳulaġına egilmiş zülfinüñ
Dir ki uzadup cevr elini fitneler ḳıl dāʾimā

cevr eliyle:

1. **cevr eliyle:**-*ile*
Gazel 70
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Cevir, eziyet eli.

Cevr eliyle burdı gūşın Aḥmedʾüñ ṭanbūr-vār
Şol boyı dilkeş ṣanem kim rehzen-i ʿuşşāḳdur

cevr eylemekden:

1. **cevr eylemekden:**-*mek, -den*
Gazel 138
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet etmek, zulmetmek.

Aḥmedʾe cevr eylemekden dost iʾrāż eyledi
Yā unutmışdur ṭarīḳın yāḫod itmişdür ġalaṭ

cevr idersin:

1. **cevr idersin:**-*er, -sin*
Gazel 273
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
(âşığın) gönlünü kırmak, incitmek, çektirmek.

Çoḳ cevr idersin Aḥmedʾe kʾilden ile düşe gide
Yazuḳ degül mi güc ide sulṭān olan ḳullarına

cevr itdükce:

1. **cevr itdükce:**-*dükce*
Gazel 196
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet etmek, haksızlık ederek incitmek, zulmetmek.

Yā İlāhī şaḳla nālemden cevāndur dilberi
Gerçi cevr itdükce ol şūḫ-ı sitem-kār iñlerem

cevr itmeyem:

1. **cevr itmeyem:**
Nazm 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cefâ etmek, eziyet etmek, zahmet ve sıkıntı vermek.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

cevr okın:

1. **cevr oḳın:**-*n*
Gazel 12
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Cevr ve cefa okları, eziyet okları, sitem okları II sevgilinin

kirpikleri, sevgilinin süzgün bakışı.

Gözümi yummadum yāra naẕardan
Ne deñlü cevr oḳın itdiyse pertāb

cevr oḳına:

1. **cevr oḳına:**
Gazel 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cevr ve cefa okları, eziyet okları, sitem okları II sevgilinin kirpikleri, sevgilinin süzgün bakışı.

Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost
Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ ey dost

cevr oḳıyla:

1. **cevr oḳıyla:***-ile*
Gazel 142
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet oku.

Miḥnet kemānı cevr oḳıyla cān u dil delüp
Ḥasret ḳılıcı yüregümi ḳan ider dirīġ

cevr ü cefā:

1. **cevr ü cefā:**
Gazel 90
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Aḥmed'üñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

2. **cevr ü cefā:**
Gazel 308
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(sevgiliden gelen) incitici söz ve davranışlar.

But-ı sengīn-dil ele cevr ü cefā sengin alup
Şıdı peymāne-i nāmūsumı peymānı gibi

cevr ü cefādur:

1. **cevr ü cefādur:***-dur*
Gazel 74
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

İşigüñden Aḥmed'üñ cevr ü cefādur manṣıbı
Bu ne ṭāli'dür ki gökden seng-i bī-pāyān yaġar

cevr ü cefālar:

1. **cevr ü cefālar:**
Gazel 347
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna neyiki

cevr ü cefāñ:

1. **cevr ü cefāñ:***-ñ*
Gazel 325
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Incitici söz veya davranışlar, eziyet ve zulüm.

Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni
Böyle gözden mi ṣavarsın seni cāndan seveni

cevr ü cefāsı:

1. **cevr ü cefāsı:***-sı*
Gazel 55
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Dostuñ cevr ü cefāsı dil u cān leẕẕetidür
Gerçi düşmen gözine derd ü elem gibi gelür

2. **cevr ü cefāsı:***-sı*
Gazel 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İncitici söz veya davranışlar (sevgiliden gelen).

Cevr ü cefāsı cānuma luṭf u vefā yiter
Derd ü belāsı gönlüme ẕevḳ ü ṣafā yiter

cevr ü cefā-yı cānāndan:

1. **cevr ü cefā-yı cānāndan:***-dan*
Gazel 213
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin eziyeti ve sıkıntısı.

Edeb degül gile cevr ü cefā-yı cānāndan
Ne ḫūb 'öẕr diler rūy-ı yārı mı diyelüm

cevrden:

1. **cevrden:***-den*
Gazel 57
Mısra: **15**
Cefa, zulüm, eziyet.

Sen elüñden geleni cevrden eksük ḳomaduñ
Ne diyeyin saña ey yār elümden ne gelür

cevr-i bī-pāyān:

1. **cevr-i bī-pāyān:**
Gazel 23
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) bitip tükenmez eziyetleri, cefaları.

Ẓulm zencīrinde zülfüñ ḳılduġı
Cevr-i bī-pāyān elinden el-ġıyāṣ

cevr-i zāġ:

1. **cevr-i zāġ:**
Gazel 141
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Karganın eziyeti, zulmü.

Aḥmed'i hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

cevr-i zamāne:

1. **cevr-i zamāne:**
Kaside 22
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın cevri, zulmü.

Cevr-i zamāne Aḥmedi ḫāk itdi nice bir

Luṭfuñ elinden içmeye bu ḫāksār āb

cevrin çekelüm:

1. **cevrin çekelüm:**
Gazel 284
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Cevrini çekmek. II Sevgilinin derdine katlanmak, zulmüne tahammül etmek.

Çekelüm cevrin anuñ dāyimā kim
Cemālin ʿöẕr-ḫᵛāh eyler kimerde

cevrin çekerdüm:

1. **cevrin çekerdüm:**
Gazel 257
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Cevrini çekmek. II Sevgilinin derdine katlanmak, zulmüne tahammül etmek.

Ḫaṭṭuñuñ ḥükmin dutardum cāna tezvīr olmasa
Zülfüñüñ cevrin çekerdüm nā-müselmān olmasa

cevrini çekmege:

1. **cevrini çekmege:***-mek, -e*
Gazel 245
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntısını çekmek, eziyetlerine katlanmak.

Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

cevrler çekdügini:

1. **cevrler çekdügini:***-dük, -i, -ni*
Gazel 236
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet çekmek, zulüm görmek.

Vādī-i hecrde Aḥmed ḳuluñ üftāde ġarīb
Cevrler çekdügini devr-i ḳamerden ṣorasın

cevrüñi çeke:

1. **cevrüñi çeke:***-e*
Gazel 223
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) eziyetini çekmek, zulmüne katlanmak.

Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār
Ey şefḳati az şūḫ-ı cihān yandum elüñden

cevşen:

1. **cevşen:**
Gazel 51
Mısra: **6**
Cevşen II Zırh. (Sevgilinin zülfü bağlamında.).

Her ṭarafdan gelmesün diyü aña tīr-i naẓar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

cevzā:

1. **cevzā:**
Kaside 6
Mısra: **46**
İkizler burcu.

Cārūb-ṣıfat beste-miyān olsa yiridür
Kim yüz süriyüp işigüñi pāk ide Cevzā

ceyb:

1. **ceybine:***-i, -ne*
Kaside 31
Mısra: **25**
Yaka.

Şol deñlü şaçar misk uvaġın ceybine reyḥān
Kim nesme-i ʿanberle ṭolar dāmen-i ṣaḥrā

ceyb-i cihānı:

1. **ceyb-i cihānı:***-ı*
Kaside 9
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Kainatın kalbi.

Luṭfuñ nesīmi dāmen-i dehri pür eyleyüp
Ḫulḳuñ demiyle ṭoldura ceyb-i cihānı müşk

ceyḫūn:

1. **ceyḫūn:**
Gazel 207
Mısra: **10**
Asya'nın en büyük nehirlerinden biri olan Ceyhun nehri. II Âşığın gözyaşları.

Odlara yandı çün göñül gözden
Aḳsa Ceyḥūn ile Eres nʾidelüm

ceẕb ider:

1. **ceẕb ider:***-er*
Gazel 186
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kendine doğru çekmek, çekiciliğinin etkisi altına almak II kendinden geçirmek, aklını başından almak.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

cezbe:

1. **ceẕbesinden:***-si, -nden*
Kaside 22
Mısra: **2**
İnsanın çok duygulandığı bir şey karşısında aşırı bir heyecan ve coşkunlukla kendinden geçmesi durumu.

Ursa yüzine ṣubḥ-dem ol gül-ʿiẕār āb
Dīdār ceẕbesinden olur bī-ḳarār āb

cezbe-i şevḳ-ı cemālüñ:

1. **ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ:***-üñ*
Gazel 297
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzel yüzünün şiddetli hevesiyle kendinden geçme.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

2. **ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ:***-üñ*
Müfret 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzel yüzünün şiddetli hevesiyle kendinden geçme.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

cezbe-i zencīr-i zülfüñden:

1. **ceẕbe-i zencīr-i zülfüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 19
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Saçının zincirinin cezbesi.

Ceẕbe-i zencīr-i zülfüñden çün abdāl oldılar
Şaçların uzatdı sünbül misk geydi postīn

cibāl:

1. **cibāl:**
Kaside 1
Mısra: **45**
Dağlar.

Dünyā ẕeheb cibāl ile aldayımaz seni
Ey ẕātuñ āferīniş-i dünyāya kīmyā

2. **cibāl:**
Kaside 20
Mısra: **60**
Dağlar.

Maḳāle-i ġam-ı hicrānuñ oḳısam kūha
Ne deñlü seng-dil olursa iñiler idi cibāl

cibrīl:

1. **cibrīl:**
Gazel 6
Mısra: **6**
Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevli olan melek.

Ṭūbā boyuñ ki cennet-i kūyuñda ṣalına
Cibrīl sidreden diye ṭoġrusı müntehā

cibrīl-i emīn:

1. **cibrīl-i emīn:**
Gazel 304
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Cebrail. Allah tarafından peygamberlere vahiy getirmekle görevlendirilen, dört büyük melekten biri.

Ger nişān-ı kef-i pāyuñ göre Cibrīl-i Emīn
Secde-gāh idine ol mevżiʿi miḥrāb gibi

cibrīl-i rūḥ:

1. **cibrīl-i rūḥ:**
Gazel 164
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Can Cebrail'i.

Bāġ-ı cennet gördi ḳaddüñde didi Cibrīl-i rūḥ
Müntehādur Sidreden serv-i revānı Yūsufuñ

ciger:

1. **cigeri:**-*i*
Gazel 30
Mısra: **9**
Ciğer, bağır, yürek.

Ḳan olduġı budur cigeri misk-i Ḫıṭānuñ
Öykündi ser-i zülfüñe oldı yüzi esved

2. **cigerinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 232
Mısra: **12**
Ciğer, bağır, yürek.

Virürdi şifā cān u göñül ṣayrulıġına
Bir loḳma kebāb olsa raḳībüñ cigerinden

3. **cigerin:**-*in*
Kaside 24
Mısra: **14**
Ciğer, bağır, yürek.

Naḥcīr ol oḳı baġrına nʾiçün baṣar diyü
Ḳan itdi reşkden cigerin āhū-yı tātār

4. **cigeri:**-*i*
Gazel 47
Mısra: **14**
Bağır, iç, yürek.

Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ ṣemʿ-i murādın
Micmer gibi devrüñde çün odlu cigeri var

5. **cigeri:**-*i*
Gazel 58
Mısra: **6**
Bağır, iç, yürek.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çīnden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

6. **cigeri:**-*i*
Gazel 90
Mısra: **12**
Bağır, iç, yürek.

Nüktesin götüremez kimse raḳībüñ ammā
Cigeri pārelerinde nice peykān götürür

7. **ciger:**
Mesnevi 3
Mısra: **82**
Akciğerlerle karaciğerin ortak adı; yürek, gönül.

Gözi yaşlularuñ yüzi ṣuyıʾçün
Bu micmerde yanan ciger būyı içün

8. **cigerde:**-*de*
Gazel 52
Mısra: **4**
(Âşığın) sinesi, göğsü.

Ḫadeng-i ġamzeñi peyveste ey kemān-ebrū
Cigerde ṣaḳladuġum bu ki yādigāruñdur

9. **cigerden:**-*den*
Gazel 109
Mısra: **12**
(Âşığın) sinesi, göğsü.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḥażar itse ne ṭañ mihmānıdur

10. **cigerden:**-*den*
Gazel 236
Mısra: **2**
(Âşığın) sinesi, göğsü.

Nālemi zemzeme-i murġ-ı seḥerden ṣorasın
Derdmend olduġumı ḫaste cigerden ṣorasın

11. **cigerde:**-*de*
Gazel 327

Mısra: **12**
(Âşığın) sinesi, göğsü.

Ġam degül cān giderse tek dursun
Tīr-i yāruñ cigerde peykānı

12. **ciger:**
Gazel 43
Mısra: **8**
(Âşığın) bağrı, yüreği.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

13. **cigerden:***-den*
Gazel 43
Mısra: **1**
(Âşığın) bağrı, yüreği.

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı baṣardan güniler

14. **cigerden:***-den*
Gazel 43
Mısra: **8**
(Âşığın) bağrı, yüreği.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

15. **cigerden:***-den*
Gazel 44
Mısra: **1**
(Âşığın) bağrı, yüreği.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

16. **cigerden:***-den*
Gazel 44
Mısra: **4**
(Âşığın) bağrı, yüreği.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

17. **ciger:**
Gazel 93
Mısra: **7**
(Âşığın) bağrı, yüreği.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

18. **ciger:**
Gazel 133
Mısra: **9**
(Âşığın) bağrı, yüreği.

Ḫār-ı ġayretden ciger çāk oldı kʾol gül yüzlünüñ
Pīrehen nāzük tenin nʾiçün der-āġūş eylemiş

19. **ciger:**
Kıt'a 13
Mısra: **4**
(Âşığın) bağrı, yüreği.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

20. **ciger:**
Terci-bend 2
Mısra: **62**
(Âşığın) bağrı, yüreği.

Şāh bezmin muʿaṭṭar itmek içün
Yaḳdı micmer gibi ciger nergis

21. **cigerden:***-den*
Gazel 284
Mısra: **1**
Ciğer, bağır, iç II yürek.

Cigerden ʿāşıḳ āh eyler kimerde
Felek farḳına rāh eyler kimerde

ciger ḳanın:

1. **ciger ḳanın:**
Gazel 83
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer kanı II gönül yarası; keder, sıkıntı, acı.

Devr-i ruḫuñda nʾola içersem ciger ḳanın
Gül mevsiminde içmemege kimde var ṣabr

ciger ḳanıyla:

1. **ciger ḳanıyla:***-y, -la*
Nazm 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer kanı II gönül yarası; keder, sıkıntı, acı.

Ḫazānın işidüp ol nev-bahāruñ
Ciger ḳanıyla ġonca ṭoldı dirler

ciger yaḳar:

1. **ciger yaḳar:***-ar*
Kaside 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Can yakmak, birine büyük acı çektirmek.

Sevdā-yı çīn-i zülfüñe düşüp ciger yaḳar
Āhū-yı Çīn anuñʾçün olur baġrı ḳanı müşk

ciger-biryān:

1. **ciger-biryān:**
Gazel 41
Mısra: **14**
Ciğer kebabı.

Ḳondı Aḥmed ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

cigeri dāġ olanuñ:

1. **cigeri dāġ olanuñ:**
Gazel 89
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çok üzülen, acı çeken kimse.

Dil ü cān vaṣf idemez derd-i derūnuñ ḫaberin
Cigeri dāġ olanuñ kimse belāsın ne bilür

ciger-i ġonca-i rengīn:

1. **ciger-i ġonca-i rengīn:**
Kaside 31
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Renkli, parlak goncanın ciğeri.

Ḫūn oldı leb-ā-leb ciger-i ġonca-i rengīn
Ḳan derledi gülşende ḫayādan gül-i ḫamrā

ciger-i lāle-i aḥmerde:

1. **ciger-i lāle-i aḥmerde:***-de*
Gazel 350
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı laleye benzeyen ciğer. II Âşığın yaralı gönlü.

Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı
Nice dāġı ciger-i lāle-i aḥmerde ḳodı

cigerler yaḳmaġa:

1. **cigerler yaḳmaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 283
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yürek yakmak, iç yakmak II bir kimseye büyük bir acı çektirmek.

Zülf-i müşkīnüñ hevāsıyla cigerler yaḳmaġa
Hem-dem oldı her nefes āhū-yı ṣaḥrālar bize

cigerüm delindi:

1. **cigerüm delindi:**
Gazel 223
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ciğeri delinmek, delik deşik olmak; içi acımak, ızdırap çekmek, üzülmek.

Ney gibi delindi cigerüm ʿışḳuñ elinden
Her dem iderem āh u fiġān yandum elüñden

cigerüñ ḳan ola:

1. **cigerüñ ḳan ola:**
Terkib-bend 1
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Çok acı çekmek, üzülmek.

Ey lāle ḳan ola cigerüñ kim utanmadan
Alduñ elüñe sāġarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

cihād eylemek:

1. **cihād eylemek:**-*mek*
Mesnevi 3
Mısra: **183**
Kelime Tipi: **-**
İslam dini için savaşmak.

Cihād eylemek oldı cehdüñ senüñ
Zamān-ı emān oldı ʿahdüñ senüñ

cihān:

1. **cihān:**
Kaside 17
Mısra: **29**
Dünya, âlem, cihân.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

2. **cihānuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **15**
Ar. Dünya, kâinat.

Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberīn miʿcer güneş

3. **cihānı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **12**
Dünya.

Nesīm-i luṭfı deminden zülāl-i feyżiyle
Cihānı eyledi gül-zār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

4. **cihān:**
Gazel 147
Mısra: **13**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḥüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

5. **cihānı:**-+*i*
Gazel 270
Mısra: **5**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

6. **cihān:**
Kaside 12
Mısra: **77**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü 3. teşmil. Bütün insanlar, dünyâda yaşayan herkes.

Dest-i tīġ-ı bī-ḳarāruñla ḳarār itsün cihān
Nice kim ola ḳarārı ʿālemüñ āb üstine

7. **cihānı:**-+*i*
Gazel 9
Mısra: **2**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

8. **cihāna:**-*a*
Gazel 17
Mısra: **5**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

ʿArż eyleyeli ḥüsn-i dil-ārāñı cihāna
ʿĀlem yüzini bāġ-ı cinān eyledüñ ey dost

9. **cihān:**
Kaside 6
Mısra: **93**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

10. **cihān:**
Kaside 12
Mısra: **33**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Girye vü āhumdan ey dil bād u bārāndur cihān
Oynama cānbāz-vār ol zülf-i pür-tāb üstine

11. **cihān:**
Kaside 13
Mısra: **6**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

12. **cihān:**
Kaside 14
Mısra: **5**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Cihān cemāli bu müşkīn ṭutuḳdan oldı ʿayān
Ṣanasın açdı ruḫ-ı dost ṭurra-i şeb-reng

13. **cihān:**
Kaside 19
Mısra: **11**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Ḫande-i gülden ṣafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ı ḥazīn

14. **cihāna:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **45**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Cihāna şöyle zer-efşānlıḳ itdi cūduñ kim
Daḳındı zengī-i şeb ayaġına zer ḫalḫāl

15. **cihān:**
Mesnevi 3
Mısra: **32**
1. Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat 2. Dünya, yeryüzü.

Muḥammed ki maḫlūḳuñ aʿlāsıdur
Cihān nūr-ı ḥüsni tecellāsıdur

16. **cihān:**
Kaside 15
Mısra: **62**
Bütün insanlar, herkes.

Nice kʾinsān ola ʿālemde ʿabīdüʾl-iḥsān
Nice kim ola cihān tābiʿ-i fermān-ı kerem

17. **cihānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 121
Mısra: **5**
Dünya, kâinat, âlem.

Ḥüsn ü behcet cihānıdur ruḫ-ı dost
Ölürüz ol cihānsuz olımazuz

18. **cihānında:**-*ın, -da*
Gazel 133
Mısra: **11**
Dünya, kâinat, âlem.

Dil cihānında belāñı göñlüme ṭuş eyleyen
On sekiz biñ ʿāleminde göñlümi ḫoş eylemiş

19. **cihānı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **26**
Âlem, dünya.

Ḳabūli nāfesin açsa nesīm-i ḫulḳla ider
Cihānı nāfe-i Tātār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

20. **cihānı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **108**
Âlem, dünya.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

21. **cihān:**
Kaside 7
Mısra: **102**
Âlem, dünya, yeryüzü.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

22. **cihānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **14**
Âlem, dünya, yeryüzü.

Meftūl-ı bend-i zülfüñüñ olmış müvellehi
Kim post-pūş gibi ṭolanur cihānı müşk

23. **cīhānda:**-*da*
Kaside 24
Mısra: **71**
Âlem, dünya, yeryüzü.

Bir ḳadre ir cīhānda ki çākerlerüñ ola
Sulṭān-ı yem-yemīn ü şehenşāh-ı kān-yesār

24. **cihān:**
Mesnevi 3
Mısra: **2**
Âlem, dünya, yeryüzü.

Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür
Bir avuc türāba cihān ol virür

25. **cihān:**
Kaside 20
Mısra: **61**
Âlem, kâinat, dünya.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfitāb hilāl

26. **cihān:**
Kaside 31
Mısra: **30**
Dünya, âlem, yeryüzü.

Ġonca götürüp burḳaʿı nāz ile yüzinden
ʿArż itdi cihān Vāmıḳına ʿārż-ı ʿAẕrā

27. **cihān:**
Mesnevi 3
Mısra: **57**
Dünya, âlem, yeryüzü.

Cihān maḫrecinden ḫurūc eyledüñ
Ki miʿrāc-ı ḳurbe ʿurūc eyledüñ

28. **cihānsuz:**-*suz*
Gazel 121
Mısra: **6**
Dünya, âlem, cihân. ll Sevgili.

Ḥüsn ü behcet cihānıdur ruḫ-ı dost
Ölürüz ol cihānsuz olımazuz

29. **cihān:**
Gazel 52
Mısra: **5**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cihān şikārına şehbāz-ı zülfüñi ṣalagör
Kebūter-i dil ü cān ḫod senüñ şikāruñdur

30. **cihānı:**-+*i*
Gazel 113
Mısra: **9**
(Fars.) Yaratılmış olan

şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cihānı sensüz Aḥmed nʾeylesün kim
Yüzüñe baḳduġın dünyāya virmez

31. **cihāndan:**-*dan*
Gazel 124
Mısra: **1**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cān cihāndan geçer ol zülf-i dütādan geçmez
Derd ü ġam reh-güẕerin dām-ı belādan geçmez

32. **cihānı:**-+*i*
Gazel 125
Mısra: **13**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cihānı devletüñ maʿmūr iderken
Bu göñlüm Kaʿbesi vīrān yaraşmaz

33. **cihān:**
Gazel 127
Mısra: **10**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

34. **cihān:**
Gazel 150
Mısra: **19**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Vardur cihān ḳuluñ ki cihān ider ārzū
Aḥmed ḳuluña himmet-i şāh-ı cihān gerek

35. **cihān:**
Gazel 168
Mısra: **1**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük
Göñül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

36. **cihāndan:**-*dan*
Gazel 168
Mısra: **3**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz ṣanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

37. **cihān:**
Gazel 194
Mısra: **11**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vīrān olduġum

38. **cihāndan:**-*dan*
Gazel 206
Mısra: **19**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Çün cihāndan yig bilür maʿşūḳ sırrın ʿāşıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

39. **cihānı:**-+*i*
Gazel 209
Mısra: **4**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

40. **cihāna:**-*a*
Gazel 215
Mısra: **7**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

41. **cihānı:**-+*i*
Gazel 231
Mısra: **10**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ben ẕerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol mehliḳā içün

42. **cihān:**
Gazel 246
Mısra: **2**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

İsterem ḫüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḫalḳına āsān olmasun

43. **cihān:**
Gazel 257
Mısra: **8**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

44. **cihān:**
Gazel 288
Mısra: **5**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḫūr ile ġılmān ḳucmaġa

45. **cihāna:**-*a*
Gazel 293
Mısra: **2**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

46. **cihān:**
Kaside 8
Mısra: **17**
(Fars.) Yaratılmış olan

şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Sāḳī cihān bezendi zümürrüd bisāṭ ile
Āl itme al elüñe yine lāle-vār laʿl

47. **cihānı:**-+*i*
Kaside 8
Mısra: **47**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Teşbīh olurdı ḫulḳuña ṭutsa cihānı müşk
Temsīl olurdı keffüñe dökse biḥār laʿl

48. **cihān:**
Kaside 32
Mısra: **13**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

49. **cihān:**
Kaside 32
Mısra: **26**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān misālini eyler bu çāder içre ʿayān

50. **cihān:**
Kıt'a 1
Mısra: **15**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ne revādur ki cihān luṭfuña ġarḳ olmış iken
Ḳapu ḳapu ṭolanam bulamayam nān-ı kerem

51. **cihāna:**-*a*
Kıt'a 15
Mısra: **2**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāy-dār olsun

52. **cihān:**
Kıt'a 24
Mısra: **2**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Çıḳdı devlet taḫtına Şeh Bāyezīd
Ol culūs itdi cihān baḫtın saʿīd

53. **cihān:**
Müfret 33
Mısra: **2**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

54. **cihāna:**-*a*
Müfret 39
Mısra: **1**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cihāna cūd idersin her cihetden Ḫalāṣ it ben ḳuluñı tevliyetden

55. **cihān:**
Nazm 14
Mısra: **4**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Hem anı aġlayalum hem anuñ firāḳından
Cihān ne odlara yandı cihānı aġlayalum

56. **cihānı:**-+*i*
Nazm 14
Mısra: **4**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Hem anı aġlayalum hem anuñ firāḳından
Cihān ne odlara yandı cihānı aġlayalum

57. **cihān:**
Nazm 29
Mısra: **1**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cihān yansun kim ol şemʿ-i şeker-ḫand
Yatur giryān ayaġında demür bend

58. **cihān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **26**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Aġlañ ki yire girdi meh-i āsumān daḫı
Ẓulmet palāsın egnine ṣaldı cihān daḫı

59. **cihāna:**-*a*
Gazel 32
Mısra: **11**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẓar leẕīẕ

60. **cihāna:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **11**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.

Bir kāse ṣundı sāḳī-i ʿışḳuñ cihāna kim
Nūş iden anı kevn ü mekāndan ḫaber virür

61. **cihāna:**-*a*
Kıt'a 4
Mısra: **16**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, kosmos II. Dünya, yeryüzü.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāydār olsun

62. **cihānda:**-*da*
Gazel 111
Mısra: **4**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ey serv-i nāz nergis-i mestüñe hey di kim
Ḳıldı cihānda ehl-i niyāzı ḫarāb-ı nāz

63. **cihānda:**-*da*
Gazel 148
Mısra: **3**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār
Sīne-i sūznāk ile dīde-i eşk-bārı yoḳ

64. **cihānda:**-*da*
Gazel 240
Mısra: **14**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Aḥmedʾüñ ʿaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen

65. **cihānda:**-*da*
Gazel 274
Mısra: **9**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Bir serv-i müstaḳīm sev Aḥmed cihānda kim
Ehl-i kemāl māyil olur istiḳāmete

66. **cihānda:**-*da*
Kaside 20
Mısra: **101**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Kesile başı ʿadūñuñ cihānda nite ki zülf
Ḳarara yüzi ḥasūduñ zamānda nite ki ḫāl

67. **cihānda:**-*da*
Kaside 22
Mısra: **60**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ẕevḳ ü ṣafāda bir degül āb-ı ḥayāt ile
Gerçi olur cihānda hezārān hezār āb

68. **cihānda:**-*da*
Nazm 34
Mısra: **3**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Bugün bir ārzū ḳalmaz cihānda
Ki ḫᵛān-sālār-ı vaṣluñ ḥāżır itmez

69. **cihānda:**-*da*
Terci-bend 1
Mısra: **88**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Cān mülkini maḥabbetüñ ārāyiş eyledi
Kimdür cihānda memleket-ārā senüñ gibi

70. **cihānda:**-*da*
Terci-bend 1
Mısra: **100**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat II. Dünya, yeryüzü.

Ṣāhā yaḳın zamānda ḥarīminde Aḥmedüñ
Nūr itmedi cihānda tecellā senüñ gibi

71. **cihān:**
Kaside 31
Mısra: **3**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. II. Dünya, yeryüzü.

Gök naḳşı ʿayān oldı cihān āyīnesinde
Yir yüzini çün ḳıldı ṣabā yili mücellā

72. **cihān:**
Gazel 100
Mısra: **1**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. II Dünya, yeryüzü.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

73. **cihān:**
Gazel 150
Mısra: **19**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. II Dünya, yeryüzü.

Vardur cihān ḳuluñ ki cihān ider ārzū
Aḥmed ḳuluña himmet-i şāh-ı cihān gerek

74. **cihān:**
Gazel 151
Mısra: **4**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. II Dünya, yeryüzü.

Gör ne iḥsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḥrārın iḥsānuñ senüñ

75. **cihān:**
Gazel 266
Mısra: **22**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. II Dünya, yeryüzü.

Aḥmed nigārı virme dü-ʿālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḫtiyār ide

76. **cihān:**
Gazel 344
Mısra: **10**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. II Dünya, yeryüzü.

Ey ḫūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına Aḥmed
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

77. **cihān:**
Kaside 31
Mısra: **13**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. II Dünya, yeryüzü.

Ṣu kevs̲er olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı ṣahbā

78. **cihān:**
Kaside 32
Mısra: **14**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. II Dünya, yeryüzü.

Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

79. **cihān:**
Kaside 32
Mısra: **18**
(Fars.) Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. II Dünya, yeryüzü.

Ne oldı ṣayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḫarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

80. **cihān:**
Gazel 250
Mısra: **9**
Âlem, dünya (Dünyaya ait her şey, dünyalık bağlamında.).

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

cihān bāġında:

1. **cihān bāġında:**-*nda*
Kaside 13
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Dünya bahçesi. II Yeryüzü, dünya, kainat.

Müstedām olsun cihān bāġında cūduñ ebri kim
Faẕl gülzārı anuñ perverde-i iḥsānıdur

cihān bāġını:

1. **cihān bāġını:**-*nı*
Kaside 6
Mısra: **197**
Kelime Tipi: **-**
Dünya bahçesi. II Yeryüzü, dünya, kainat.

Nice ki cihān bāġını göstermege ḫurrem
Gülzār-ı felekde açılur bu gül-i zībā

2. **cihān bāġını:**-*nı*
Kaside 15
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Dünya bahçesi. II Yeryüzü, dünya, kainat.

Būy-ı ḫulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

3. **cihān bāġını:**-*nı*
Kaside 29
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Dünya bahçesi.

Ger terbiyet itseydi cihān bāġını ḫulḳuñ
Olurdı zemīnden çıḳanuñ varı benefşe

cihān bezmi:

1. **cihān bezmi:**
Mesnevi 3
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Dünya meclisi II Dünya.

Ki gördüm cihān bezmi bāḳī degül
Giden gelmez ayruḳ mülāḳī degül

cihān ehlin:

1. **cihān ehlin:**-*n*
Gazel 41
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dünya halkı.

Bend ü zindāna ṣalar bir gün cihān ehlin tamām
Ṣol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

cihān halkı:

1. **cihān ḫalḳı:**
Mesnevi 3
Mısra: **237**
Kelime Tipi: **-**
İnsanlar. Bu dünyada yaşayanlar.

Ḳul olup cihān ḫalḳı iḥsānına
Muṭīʿ ola yir yüzi fermānına

2. **cihān ḫalḳı:**
Mesnevi 3
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Dünya halkı, insanlar.

Zemīn süfre-i ḫʷān-ı iḥsānıdur
Bu ḫʷānuñ cihān ḫalḳı mihmānıdur

cihān mülkin:

1. **cihān mülkin:**-*n*
Gazel 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dünya, yeryüzü.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

cihān ṭurduḳca:

1. **cihān ṭurduḳca:**
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dünya durdukça. Çok uzun zaman, sonsuza kadar.

Saʿādet sebzezārında ne ġam ṣoldıysa bir lāle
Gül-i ṣad-berg-i iḳbālüñ cihān ṭurduḳca var olsun

cihān ṭurduḳca var ol:

1. **cihān ṭurduḳca var ol:**
Mesnevi 4
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
"Çok yaşa, Allah sana uzun ömürler versin!" anlamlarında bir iyi dilek sözü.

Cihān-dārā cihān ṭurduḳca var ol
Cihānuñ cānısın sen pāy-dār ol

cihān yüzi:

1. **cihān yüzi:**
Kaside 13
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Vʾey cemālüñ sāyebānı şehper-i Rūḥuʾl-emīn
ʿAks-i ḥüsnüñden cihān yüzi cinān bostānıdur

cihān-āferīn:

1. **cihān-āferīn:**
Mesnevi 3
Mısra: **4**
Cihânı, dünyâyı yaratan.

Ḫudā medḥi maḳdūr-ı insān degül
Cihān-āferīn ögmek āsān degül

2. **cihān-āferīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **110**
Cihânı, dünyâyı yaratan.

Cān-ı cihāndur ol aña yavuz şananlaruñ
İki cihānda ḫaşmı cihān-āferīn ola

cihān-dārā:

1. **cihān-dārā:**
Mesnevi 4
Mısra: **49**
Cihanı tutan hükümdar.

Cihān-dārā cihān ṭurduḳca var ol
Cihānuñ cānısın sen pāy-dār ol

cihāndārluġ:

1. **cihāndārluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **32**
Hükümdarlık.

Ol ki gösterdi Mesīḥāya revān-baḫşluġı
Ol ki ögretdi Ferīdūna cihāndārluġı

cihān-gīr:

1. **cihān-gīrler:**-*ler*
Gazel 222
Mısra: **7**
Dünyâyı zapteden büyük hükümdar.

Senüñ bu şīr-pençeñde cihān-gīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nʾiçün naḫcīr olasın sen

cihān-güşā:

1. **cihān-güşāy:**
Kaside 14
Mısra: **29**
Cihanı fetheden, fatih.

Cihān-güşāy u memāliksitān-ı heft iḳlīm
Muḥammed-āyet ü Yūsuf-cemāl ü Ḥaydar-ceng

cihānı başına teng itdi:

1. **cihānı başına teng itdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Çok sıkılmak, çaresizlik içinde kalmak. (Şeker kellesinin baş bölümünün dar, sivri yapıda olmasına da işaret edilmektedir.).

Şeker ne kelledür ey ṭūṭī-i şeker-güftār
Ki laʿlüñe öykünüp itdi cihānı başına teng

cihānı ṭutdı:

1. **cihānı ṭutdı:**
Gazel 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Her tarafa yayılmak, dünyayı tutmak.

Eşküm cihānı ṭutdı ben āb üzre yürürem
Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet hemīn ola

cihān-şāh:

1. **cihān-şāhuñ:**-*uñ*
Gazel 14
Mısra: **18**
Cihan Şah, 1438 - 1467 yılları arasında hüküm sürmüş Karakoyunlu Devleti'nin hükümdarı.

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫᵛānı dürüst

cihānsitān:

1. **cihānsitān:**
Kaside 21
Mısra: **38**
Dünyayı fetheden, alan.

Bezm ü rezm içre dest ü tīġın anuñ
Tāc-baḫş u cihānsitān bulduñ

cihānuñ:

1. **cihānuñ:**-*uñ*
Mesnevi 3
Mısra: **126**
1-Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat, âlem. 2-Dünya, yeryüzü.

İçüp ʿaḳl-ı hüşyārı bī-hūş idem
Cihānuñ cefāsın ferāmūş idem

cihānuñ cānısın:

1. **cihānuñ cānısın:**
Mesnevi 4
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın canı, âlemin ruhu II Sevgili.

Cihān-dārā cihān ṭurduḳca var ol
Cihānuñ cānısın sen pāy-dār ol

cihāz:

1. **cihāz:**
Gazel 225
Mısra: **5**
Gelin olacak kız için hazırlanan her türlü eşya, çeyiz.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

cihet:

1. **cihetden:**-*den*
Müfret 39
Mısra: **1**
Taraf, yön.

Cihāna cūd idersin her cihetden
Ḫalāṣ it ben ḳuluñı tevliyetden

2. **cihetdendür:**-*den, -dür*
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Sebep, vesile.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭopraġı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

cilve:

1. **cilveñle:**-*ñ, -le*
Gazel 216
Mısra: **9**
Görünme, tecelli.

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñle
Baña yiter ki ıraḳdan saña neẕẕāre ḳılam

cilvegāh:

1. **cilvegāhını:**-*ı, -nı*
Kaside 21
Mısra: **36**
Görünme / ortaya çıkma / tecelli etme yeri.

Evc-i rifʿatde murġ-ı himmetinüñ
Cilvegāhını lā-mekān bulduñ

cilvegāh-ı ḥüsn-i yār:

1. **cilvegāh-ı ḥüsn-i yār:**
Gazel 35
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzelliğini gösterdiği, ortaya çıktığı yer.

Cilvegāh-ı ḥüsn-i yār ancaḳ benüm çeşmüm degül
Mihr-i gerdūn ol cemālüñ āyīne-gerdānıdur

cilve-geh:

1. **cilve-gehi:**-*i*
Gazel 318
Mısra: **6**
Görünme yeri, gezinti yeri (sevgilinin göründüğü/bulunduğu yer).

Ne hümā sāyelü ṭāvus-ı cināndur zülfüñ
Ki gülistān-ı cemāl olmış anuñ cilve-gehi

cilveler ider:

1. **cilveler ider:**-*er*
Gazel 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecelli etmek.

Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler ey dost
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per ey dost

cīm:

1. **cīmidür:**-*i*
Gazel 159
Mısra: **5**
Sevgilinin cim harfi gibi kıvrımlı saçı.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

cīm-i muʿanber:

1. **cīm-i muʿanber:**
Kaside 11
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Amber kokulu cim. (Cim harfine benzeyen saçın kıvrımı).

Nāmeñe ṭuġrā-yı miskīn ḥalḳa-i ebrū-yı yār
Ḫaṭṭuña cīm-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

cimrī:

1. **cimri:**
Gazel 285
Mısra: **5**
Pek hasis, pinti, miskin.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḥücresini gümiş taḫta bend ile

cinān:

1. **cinānın:**-*ın*
Mesnevi 3
Mısra: **53**
Cennetler.

Cenānlar cinānın güşād eyledüñ
İrem gibi ẕātuʾl-ʿimād eyledüñ

2. **cinān:**
Kaside 13
Mısra: **18**
Cennet.

Vʾey cemālüñ sāyebānı şehper-i Rūḥuʾl-emīn
ʿAks-i ḥüsnüñden cihān yüzi cinān bostānıdur

cinān bāġını:

1. **cinān bāġını:**-*nı*
Kaside 6
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Kevs̱er mi bu yā şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş
Yā nehr-i leben kʾitdi cinān bāġını isḳā

cirāhat:

1. **cirāḥati:**-*i*
Gazel 339
Mısra: **8**
Yara, irin.

Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

cism:

1. **cismüñi:**-*ü, -ñi*
Gazel 43
Mısra: **3**
Beden, gövde, vücut.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

2. **cismüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 192
Mısra: **21**
Beden, gövde, vücut.

Cān-ı Aḥmedʾden yaratmış cismüñi cān-āferīn
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

3. **cisme:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **12**
Beden, gövde, vücut.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm göñlümde muḥkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

4. **cisminde:**-*in, -de*
Gazel 322
Mısra: **7**
Beden, gövde, vücut.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

5. **cismüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 21
Mısra: **2**
Beden, gövde, vücut.

Şād ol ey dil ki dilsitān bulduñ
Mürde cismüñe tāze cān bulduñ

6. **cismüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Kaside 23
Mısra: **35**
Beden, gövde, vücut.

Giceyle şuya girme ki tābıyla cismüñüñ
Şemsüʾḍ-ḍuḥā gibi görine şuʿledār āb

7. **cismüñe:**-*üñ, -e*
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Beden, gövde, vücut.

Cismüñe anuñla ḥulūl itdi rūḥ
Anuñ içündür saña bunca fütūḥ

8. **cismüm:**-*üm*
Mesnevi 3
Mısra: **152**
Beden, gövde, vücut.

Aḳar gözlerüm yaşı seyl-āb-vār
Döner cismüm āb üzre dolāb-vār

9. **cismin:**-*(i)n*
Gazel 86
Mısra: **8**
(Sevgilinin) bedeni, vücudu.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

10. **cismüm:**-*(ü)m*
Gazel 83
Mısra: **4**
(Âşığın) bedeni, vücudu, gövdesi.

Ey ḳaşları kemānına ḳurbānlar olduġum
Cismüm hilāl gibi ḳılupdur nizār ṣabr

11. **cismümde:**-*üm, -de*
Gazel 35
Mısra: **7**
(Âşığın) bedeni, cismi, vücudu.

Cānumı cismümde ḥaddüñ şevḳıdur pür-nūr iden
Ḫāk içinde müʿmini ḫoş-ḥāl iden īmānıdur

12. **cismümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 187
Mısra: **5**
(Âşığın) bedeni, cismi, vücudu.

Cismümi bād-ı firāḳuñ düşürüp yapraḳ gibi
Gezdürür ṣaḥrāları bir yirde itdürmez muḳīm

13. **cismümde:**-*üm, -de*
Gazel 257
Mısra: **2**
(Âşığın) bedeni, cismi, vücudu.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

14. **cismümüñ:**-*(ü)m, -üñ*
Gazel 346
Mısra: **12**
(Âşığın) bedeni, cismi, vücudu.

Gel ʿaẕāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

15. **cismüñ:**-*üñ*
Gazel 174
Mısra: **11**
Beden, gövde, vücut.

Luṭfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-miṣāl

cism-i laṭīf:

1. **cism-i laṭīf:**
Kaside 16
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Latif, güzel olan vücut, beden.

Olmaya ẕāt-ı şerīfüñ gibi bir cism-i laṭīf
Gelmeye rūḥ-ı ʿazīzüñ gibi bir kān-ı kerem

civār:

1. **civār:**
Kaside 8
Mısra: **14**
Yakın yer, çevre, yöre, etraf.

Demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ
Eşküm cevāhiriyle olur her civār laʿl

cübbe:

1. **cübbesin:**-*sin*
Nazm 6
Mısra: **7**
Uzun ve geniş elbise.

Çeküp çāk itdi ġamdan cübbesin gül
Benefşe şaçlarını yoldı dirler

2. **cübbesin:**-*si, -n*
Nazm 41
Mısra: **2**
Elbise üstüne giyilen, bedeni uzun ve bol, yenleri geniş, düğmesiz giyecek.

Gül yüzüñe öykündi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

cübbe-i ezraḳ:

1. **cübbe-i ezraḳ:**
Kaside 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Mavi cübbe.

Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

cübbe-i gül:

1. **cübbe-i gül:**
Gazel 221
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gül cübbesi.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

cūd:

1. **cūdı:**-*ı*
Kaside 6
Mısra: **104**
Cömertlik.

Bir ḥabbe durur himmeti miʿyārına nüh-çarḫ
Bir ḳaṭre durur cūdı yeminde yedi deryā

2. **cūduñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 8
Mısra: **73**
Cömertlik.

Cūduñdan iḥtiyāṭ ider anuñʾçün olımaz
Dilber lebinde daḫı olan āşikār laʿl

3. **cūduñla:**-*uñ, -la*
Kaside 16
Mısra: **9**
Cömertlik.

Yine cūduñla biter verd-i gülistān-ı ʿaṭā

Yine sözüñle olur mîve-i bostān-ı kerem

4. **cūduñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kaside 16
Mısra: **5**
Cömertlik.

Cūduñuñ ḳaṭresidür ḳulzüm-i zeḫḫār-ı necāt
Luṭfuñuñ ẕerresidür ebr-i dür-efşān-ı kerem

5. **cūduñı:**-*uñ, -ı*
Kıt'a 1
Mısra: **3**
Cömertlik.

Ḫusrevā pādişehā cūduñı dil şerḥ idemez
Gerçi medḥüñle ṭolar defter ü dīvān-ı kerem

6. **cūdıyla:**
Terkib-bend 1
Mısra: **76**
Cömertlik.

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

7. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **57**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

8. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **59**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Cūduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında s̲imār laʿl

9. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **85**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Müstedām olsun cihān bāġında cūduñ ebri kim
Faẕl gülzārı anuñ perverde-i iḥsānıdur

10. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **58**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Ben ḳara ṭopraġam iḥyā-yı memāt itmek içün
Yaġsa cūduñ bulıdından nʾola nīsān-ı kerem

11. **cūd:**
Kaside 16
Mısra: **38**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

12. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **54**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Şeref aduñla bula nāme-i iḳbāl ü ʿaṭā
Cūduñ ile yazıla defter ü dīvān-ı kerem

13. **cūd:**
Kaside 20
Mısra: **22**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕl u kemāl

14. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 20
Mısra: **45**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Cihāna şöyle zer-efşānlıḳ itdi cūduñ kim
Daḳındı zengī-i şeb ayaġına zer ḫalḫāl

15. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 20
Mısra: **98**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese ıġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

16. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **28**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzigāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

17. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **38**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Şaḥrāda dāne yirine dür-dāneler bite
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

18. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **40**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Sen şol kerīmsin ki girerseñ beriyyeye
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

19. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **53**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer şaçdı berg ü bār

20. **cūduñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **42**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Ḫūblar nice alursa ṣabrını ʿāşıḳlaruñ
Şöyle yaġmā itdi cūduñ süfresinden ḫʷān-ı ʿīd

21. **cūduñ:**-*uñ*
Kıt'a 1
Mısra: **8**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Dürr ü gevher ṣaçılur ḳaṭre-i bārān yirine
Çünki cūduñ bulıdından yaġa nīsān-ı kerem

22. **cūdı:**-*ı*
Müfret 30
Mısra: **1**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Ey ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabīb

Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder
şarāb-ı sīb

23. **cūd:**
Müfret 39
Mısra: **1**
(Ar.) El açıklığı, cömertlik.

Cihāna cūd idersin her cihetden
Ḫalāṣ it ben ḳuluñı tevliyetden

24. **cūd:**
Mesnevi 1
Mısra: **11**
İnsanlara ihtiyaçlarını bildirmelerine meydan vermeden lutufta, ihsanda bulunma, el açıklığı, cömertlik.

Anuñ ile Ādeme feyż oldı cūd
Anuñ içün itdi melekler sücūd

cūd u ʿaṭāñ:

1. **cūd u ʿaṭāñ:***-ñ*
Gazel 97
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bağış ve cömertlik.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola
çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile
keremler ṭoludur

cūd u kerem:

1. **cūd u kerem:**
Kaside 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik ve ihsan.

İki cihānuñ cānısın sen cāna
ṣıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna
ṣıḥḥat yaraşur

cüdā:

1. **cüdādur:***-dur*
Gazel 100
Mısra: **3**
(Sevgiliden) ayrı düşmek.

Dil cemālüñsüz cüdādur nev-bahār-ı ḥüsnden
Bāġ-ı cennet bülbülin gör kim gülistānsuz geçer

2. **cüdā:**
Gazel 28
Mısra: **5**
(Fars.) Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

Eşk-i ḥasret aḳıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaşdan ey baş āsitānından ıraḥ

3. **cüdā:**
Nazm 5
Mısra: **1**
(Fars.) Ayrı düşmüş, uzak kalmış, ayrı, uzak.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

cüdā düşdüm:

1. **cüdā düşdüm:***-dü, -m*
Gazel 251
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ayrı düşmek, uzak kalmak; görüşememek, yakın olamamak.

Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḫışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

cüdā düşmek:

1. **cüdā düşmek:***-mek*
Gazel 234
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ayrı düşmek, uzak kalmak; görüşememek, yakın olamamak.

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından
Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

cüdā düşmiş:

1. **cüdā düşmiş:***-miş*
Kaside 13
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek.

Ṣan ʿaraḳdur gül cüdā düşmiş ruḫından dilberüñ
Yā benefşe sāye-i gīsū-yı ser-gerdānıdur

cüdā ol:

1. **cüdā ol:**
Gazel 188
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılmak.

Ḳo müddeʿīler şoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

cüdī-i cūd:

1. **cüdī-i cūd:**
Gazel 304
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin Cudi Dağı.

Batmadan nūḥ-ı vücūd al elüm ey Cüdī-i cūd
Ṭaşdı ṭūfān-ı belā ḳaynadı girdāb gibi

cüduñ elinden:

1. **cüduñ elinden:***-di*
Kaside 8
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik eli.

Deryāya düşdi cüduñ elinden dür-i ḫoş-āb
Ol ḳorḳudan idindi ḳayadan ḥiṣār laʿl

cüllāb:

1. **cüllāb:**
Gazel 304
Mısra: **12**
Gül şerbeti.

Şeker-i vaṣluñı şükrāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ nīşini nūş eyledi cüllāb gibi

2. **cüllāb:**
Kaside 12
Mısra: **70**
Gül şerbeti.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

culūs itdi:

1. **culūs itdi:***-di*
Kıt'a 24

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarlık tahtına oturmak, tahta çıkmak.

Çıḳdı devlet taḫtına Şeh Bāyezīd
Ol culūs itdi cihān baḫtın saʿīd

cümle:

1. **cümlenüñ:***-nüñ*
Gazel 109
Mısra: **4**
Ar. Bütün, hep, müstesnası olmayarak.

Ḫūblar kūyında ṣaf ṣaf cemʿ olurlar ṣubḥ u şām
Ṭapu iderler aña kim cümlenüñ sulṭānıdur

2. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: **12**
Baştan başa.

Ḫālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı gönlümüñ

3. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Baştan başa, hep, bütün.

Gönlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı gönlümüñ

4. **cümle:**
Kaside 30
Mısra: **12**
Baştan başa, hep, bütün.

Ḫālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı gönlümüñ

5. **cümle:**
Gazel 135
Mısra: **2**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Cemālüñ naḳşına aḥsent ü şābāş
Ki taṣvīrinde ʿāciz cümle naḳḳāş

6. **cümle:**
Gazel 147
Mısra: **4**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

7. **cümle:**
Gazel 201
Mısra: **5**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

8. **cümle:**
Gazel 201
Mısra: **5**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

9. **cümle:**
Gazel 257
Mısra: **8**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

10. **cümle:**
Gazel 283
Mısra: **8**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

İreli deryā ḳulaġına gözümüñ yaşları
Acıyup yaşlar dökerler cümle deryālar bize

11. **cümle:**
Kaside 5
Mısra: **3**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Cümle müştāḳlara şāhid-i maḳṣūd yüzin
Gösterür āyīne-i ṭalʿati dervīşlerüñ

12. **cümle:**
Kaside 7
Mısra: **57**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

ʿAhd-i ʿadlüñde yumarlar cümle ılduzlar gözin
Girdügince çeşme-i kāfūra bī-miʾzer güneş

13. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: **2**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı gönlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı gönlümüñ

14. **cümle:**
Kaside 10
Mısra: **20**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Nīl-i nevāli ẕihnümi Mıṣr-ı feżāyil ideli
Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fināsı gönlümüñ

15. **cümle:**
Kaside 24
Mısra: **51**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Eşcāra cümle cāme-i zerrīn geyürdi bād
Ṭonanuban ṣalınmaġa ʿīdüñde bende-vār

16. **cümle:**
Kaside 30
Mısra: **2**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı gönlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı gönlümüñ

17. **cümle:**
Kaside 30
Mısra: **20**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Nīl-i nevāli ẕihnümi Mıṣr-ı feżāyil ideli

Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fenāsı göñlümüñ

18. **cümle:**
Terkib-bend 1
Mısra: **104**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Milk-i fenāda mūcib-i emn ü amān idi
Dār-ı beḳāda cümle belādan emīn ola

19. **cümle:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **14**
"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz zamir.

Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

20. **cümle:**
Gazel 194
Mısra: **3**
"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz zamir.

Mülk-i cān cümle ḫarāb oldı ġamuñdan dostum
Düşmanuñ raġmınadur ẓāhirde ḫandān olduġum

21. **cümle:**
Terkib-bend 1
Mısra: **94**
"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz zamir.

Dillü dilince zārılıġ eylerdi kāyināt
Bu idi cümle sözleri Şeh Muṣṭafā ḳanı

22. **cümlesi:***-s, -i*
Kaside 32
Mısra: **11**
"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz zamir.

Egerçi cümlesi geydi libās-ı gūn-ā-gūn
Ve līk şoñra çıḳarup olur ḳamu ʿuryān

cünd-i bī-şumāruñ:

1. **cünd-i bī-şumāruñ:***-uñ*
Kaside 20
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Sayısız asker.

Ne baḥrdür ʿacebā cünd-i bī-şumāruñ kim
ʿAdīdühüm ke-rimālin fuʾāduhum ke-cibāl

cünūn:

1. **cünūn:**
Gazel 313
Mısra: **11**
Aklını kaybetmiş kişi. II aşık.

ʿUşşāḳı cünūn eyledi āvāze-i ḫüsnüñ
Ṣan kūs urulup velvelesi leşkere düşdi

cürʿa:

1. **cürʿañ:***-ñ*
Gazel 307
Mısra: **18**
Yudum, içim, içildikten sonra kabın dibinde kalan bir miktar artık.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

2. **cürʿasından:***-sın, -dan*
Kaside 8
Mısra: **100**
Bir yudum.

Bir cām içürdi cevher-i tīġuñ ʿadūya kim
Her cürʿasından oldı yemīn ü yesār laʿl

3. **cürʿa:**
Gazel 25
Mısra: **2**
Kadehin dibinde kalan son yudum II şarap tortusu.

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider niṣār ḳadeḥ

4. **cürʿañ:***-ñ*
Nazm 31
Mısra: **1**
Kadehin dibinde kalan son yudum II bir kez öpme.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde añа tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

5. **cürʿañ:***-ñ*
Nazm 42
Mısra: **1**
Yudum, bir yudum II içki kabının dibinde kalan son yudum.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde añа tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

6. **cürʿası:***-s, -ı*
Gazel 227
Mısra: **9**
Bir yudum, bir damla.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

7. **cürʿası:***-s, -ı*
Kaside 31
Mısra: **69**
Bir yudum, bir damla.

Bir cām-ı revān-baḫş ile kim cürʿası anuñ
Keşf eyleye dil-mürdelere muʿciz-i ʿĪsā

8. **cürʿañı:***-ñ, -ı*
Kaside 23
Mısra: **24**
Yudum, bir yudum. || İçki kabının dibinde kalan son yudum.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Ṣaç ṣuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

9. **cürʿa:**
Gazel 75
Mısra: **12**
Damla, yudum, içim.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

cürʿadan:

1. **cürʿadān:***--dan*
Kaside 21
Mısra: **34**
Yudum, içim, içildikten sonra kabın dibinde kalan bir miktar artık.

Kāse ṣunduḳda sāḳī-i keremi
Baḥr-i ʿummānı cürʿadān bulduñ

cürʿa-i cām-ı leb-i mey-gūnuñ:

1. **cürʿa-i cām-ı leb-i mey-gūnuñ:**-*uñ*
Gazel 75
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin şarap renkli dudağının kadehinden bir damla.

Ḳabaġum cürʿa-i cām-ı leb-i mey-gūnuñ içün
Laʿl ü yāḳūt ṭolar ḳaṭre-i mercān dökilür

cürʿa-i laʿlüñ:

1. **cürʿa-i laʿlüñ:**-*üñ*
Gazel 307
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dudağının bir yudumu.

Çaġırur rūḥuʾl-ḳudüs yā leytenī küntü turāb
Sen dökerken cürʿa-i laʿlüñ yire ḳanum gibi

cürʿa-yı cām-ı şebānumdur:

1. **cürʿa-yı cām-ı şebānumdur:**
Gazel 192
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Geceden kalan kadehin tortusu.

Her seḥer çeşm-i şafaḳdan ḳanlu yaş gibi aḳan
Ḳan degüldür cürʿa-yı cām-ı şebānumdur benüm

cürm:

1. **cürmümi:**-*üm, -i*
Kaside 15
Mısra: **55**
Suç, günah, kabahat, kusur.

Umaram cürmümi ġarḳ itmege raḥmet ṣuyına
Mevc-i iḥsānuñ ile cūş ide ʿummān-ı kerem

2. **cürm:**
Kaside 23
Mısra: **75**
Günah, suç, kabahat.

Bu cürm içün ki ʿarż-ı naẓīr eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

cūş:

1. **cūşlar:**
Gazel 303
Mısra: **14**
Coşma, taşma, kaynama, coşkunluk, galeyan.

Aḥmedʾe şīrīn lebüñden irişen düşnām-ı telḫ
Cūşlar virür ṣafādan telḫ-i ṣahbā gibi

cūş eylemiş:

1. **cūş eylemiş:**-*miş*
Gazel 133
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Coşmak, taşmak.

Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş
Kim şarāb ol şevḳden ḫum-ḫānede cūş eylemiş

cūş ide:

1. **cūş ide:**
Kaside 15
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Coşmak, (dalga) birdenbire çoğalıp hızlanmak II heyecanlanmak, içten içe kaynamak, aşırı duygulanmak.

Umaram cürmümi ġarḳ itmege raḥmet ṣuyına
Mevc-i iḥsānuñ ile cūş ide ʿummān-ı kerem

cūş idüp:

1. **cūş idüp:**-*üp*
Gazel 152
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Duygu, düşünce ve fikirlerini kuvvetle ve heyecanla dışa vurmak, galeyana gelmek, huruş etmek.

Cūş idüp cān cübbesin çāk itse Aḥmed ṭañ mı kim
Maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl oldı girībānuñ senüñ

cūş u hurūş eyleye:

1. **cūş u ḫurūş eyleye:**-*y, -e*
Mesnevi 3
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **-**
Coşmak, kendinden geçmek.

Açup dest-i ḳudret kilīdin dilüñ
Niṣār itdi naḳd-i ümīdin dilüñ

cūş u hurūşdur:

1. **cūş u ḫurūşdur:**-*dur*
Gazel 69
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Coşup taşmak || Gözyaşının çokluğu.

İñle ḫamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

cūş vire:

1. **cūş vire:**-*e*
Gazel 304
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Coşkunluk vermek, güç kuvvet vermek.

Nice bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş
Gerek ol ḳanları teskīn ide ʿunnāb gibi

cūşa getürür:

1. **cūşa getürür:**
Gazel 304
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Coşturmak, heyecanlandırmak.

Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

cūy:

1. **cūy:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Far. Irmak, büyük ırmak - âşıḳın gözyaşları-.

Göñlümüñ ḫücresi teng ise ḳadem baş gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

cūy-ı kevser:

1. **cūy-ı kevser:**
Gazel 351
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kevser ırmağı.

Ṭudaġı çeşmesine irse nā-gāh
Pür olur cūy-ı kevser dest-māli

cūy-ı kevserden:

1. **cūy-ı kevserden:***-den*
Gazel 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kevser ırmağı. (Sevgilinin dudağı bağlamında.).

Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar
Laʿlüñ añsam ṣaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevserden ṭolar

cūd:

1. **cūd:**
Mesnevi 3
Mısra: **50**
Kerimlik.

Daḥı Çār Yāruña olsun dürūd
Vücūd ehline Ḥaḳdan olduḳca cūd

Ç

çāder:

1. **çāder:**
Gazel 11
Mısra: **14**
Çadır.

Ḥāli sulṭān-ı Ḥabeşdür zülfi ferrāşı aña
ʿAnberīn çāder ṭutupdur bister-i nesrīn ṣalup

2. **çāder:**
Kaside 7
Mısra: **134**
Çadır.

Tā Süreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

3. **çāderden:***-den*
Kaside 19
Mısra: **82**
Çadır.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

4. **çāderine:***-i, -n, -e*
Kaside 31
Mısra: **44**
Çadır.

Gūyā-yı çemen derd ile feryādlar idüp
Çün eyledi gül çāderine ḳarşu ser-āġā

5. **çāder:**
Kaside 32
Mısra: **26**
Çadır.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān misālini eyler bu çāder içre ʿayān

6. **çāder:**
Kaside 7
Mısra: **76**
Kadınların başlarına örttükleri büyük beyaz bez, çarşaf.

ʿİṣmetüñ devrānıdur isminde teʾnīs olmaġın
Seyre çıḳduḳca bürinür nūrdan çāder güneş

çāder-i gülgūn:

1. **çāder-i gülgūn:**
Kaside 31
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli, pembe çadır.

Gül dutdı çemen ṣaḥnına bir çāder-i gülgūn
Ḳuruldı gülistānda serā-perde-i ḫażrā

çāder-i kühlī:

1. **çāder-i kühlī:**
Kaside 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Siyah çadır. Karanlık gökyüzü.

Uyandı meşʿale-i ṣubḥ u yandı şemʿ-i felek
Dürüldi çāder-i kühlī ve göçdi leşker-i zeng

çaġır-:

1. **çaġrışur:**
Gazel 23
Mısra: **11**
Bağırmak, seslenmek.

Diller ol zülf ü zeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyās

çaġır:

1. **çaġıra:***-a*
Kaside 18
Mısra: **21**
Çağırmak, seslenmek.

Çoḳ çegzinür ki çaġıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẓill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

2. **çaġırur:***-ur*
Gazel 307
Mısra: **9**
Çağırmak, davet etmek.

Çaġırur rūḥuʾl-ḳudüs yā leytenī küntü turāb
Sen dökerken cürʿa-i laʿlüñ yire ḳanum gibi

3. **çaġıra:***-a*
Kaside 2
Mısra: **8**
Çağırmak, davet etmek.

Ḥarīm-i kaʿbe-i dilde ṣorılsa mürşid-i Ḥaḳ
Çaġıra her der ü dīvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

4. **çaġırur:***-ur*
Gazel 180
Mısra: **4**
Bağırmak, seslenmek.

Göñlüm evin yıḳup gider ol yār-ı seng-dil
Ardınca çaġırur der ü dīvār ḳaçma gel

çaġrış:

1. **çaġrışur:***-ur*
Gazel 320
Mısra: **10**
Hep bir ağızdan bağırmak, yüksek sesle söyleşmek.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

<u>çāh:</u>

1. **cāhı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **20**
İtibar, makam, mevki.

Ẓill-i Ḥaḳ Şeh Bāyezīd ibn-i Muḥammed Ḫān kʾanuñ
Cāhı bezminden müzeyyendür bugün eyvān-ı ʿīd

2. **çāha:**-*a*
Gazel 307
Mısra: **14**
Kuyu; çukur, çene çukuru.

Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

3. **çāhına:**
Gazel 325
Mısra: **7**
Kuyu; çukur, çene çukuru.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

4. **çāhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 10
Mısra: **7**
Kuyu, çukur II Çene.

Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben bī-ser ü bī-pā ġarīb

5. **çāhına:**-*ın, -a*
Gazel 59
Mısra: **10**
Kuyu, çukur II Çene.

Zülfüñ kemendi ḳanına ṣuṣamış Aḥmedʾüñ
Çāhına düşüp ol ẕeḳanuñ ser-nigūn gider

6. **çāh:**
Gazel 297
Mısra: **10**
Kuyu, çukur II Çene.

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

7. **çāh:**
Kaside 20
Mısra: **4**
(□□– < hāç .sraF) .i (□□□ çeh) Kuyu, çukur.

Fürūġ-ı devletüñ itdi maẕīḳ-ı çarḫı münīr
Ṣan açdı Yūsuf-ı Mıṣrī bu çāh içinde cemāl

8. **çāha:**-*a*
Gazel 334
Mısra: **5**
Kuyu, çukur. II Mezar.

Çāha ṣalardı cānı Yūsufını
Bu zenaḫdānı görse zindāncı

9. **çāha:**-*a*
Nazm 13
Mısra: **6**
Çukur. II Mezar.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki mecnūn olmaduñ

<u>çāha düşmişdür:</u>

1. **çāha düşmişdür:**
Gazel 10
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kuyuya düşmek. Buradaki çah yani kuyu "sevgilinin çene çukuru" anlamındadır. Bilindiği üzere sevgili saçını kement gibi kullanıp aşığı çene çukuruna düşürerek kendine tutsak eder.

Ḥubb-ı zindān eyleyüp şevḳ-ı zenaḫdānuñla cān
Çāha düşmişdür yatur Yūsuf gibi cānā ġarīb

<u>çāh-ı bābilde:</u>

1. **çāh-ı bābilde:**-*de*
Gazel 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Babil kuyusu. II Hârût ve Mârût adlı meleklerin, işledikleri suçun cezasını çekmek üzere kıyamet gününe kadar saçlarından asılı kalacakları kuyu.

Siḥr taʿlīm eylemekde ġamze-i cādū-yı dost
Çāh-ı Bābilde ider Hārūt-ı fettān ile baḥs

2. **çāh-ı bābilde:**
Gazel 333
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Babil kuyusu. II Hârût ve Mârût adlı meleklerin, işledikleri suçun cezasını çekmek üzere kıyamet gününe kadar saçlarından asılı kalacakları kuyu.

Ey melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henūz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

<u>çāh-ı belā:</u>

1. **çāh-ı belā:**
Gazel 80
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bela kuyusu.

Zülfüñ görüp çıḳar ẕeḳanuñdan göñül belī
Çāh-ı belā esīrlerin rīsmān çeker

<u>çāh-ı sīmīn-i zenaḫdānındaki:</u>

1. **çāh-ı sīmīn-i zenaḫdānındaki:**-*ı, -nda, -ki*
Kaside 11
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin çenesindeki gümüş kuyu.

Çāh-ı sīmīn-i zenaḫdānındaki dil düzdine
Ṣundı zencīr-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

<u>çāh-ı zeḳan:</u>

1. **çāh-ı ẕeḳan:**
Gazel 228
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çene çukuru.

Maṭlaʿ-ı nūr-ı tecellī durur ol vech-i ḥasen
Menzil-i ḫāṭır-ı şeydā durur ol çāh-ı ẕeḳan

<u>çāh-ı zenahdān:</u>

1. **çāh-ı zenaḫdān:**
Gazel 297
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Çene çukuru.

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

çāh-ı zenahdāna:

1. **çāh-ı zenaḫdāna:**-*a*
Gazel 127
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çene çukuru.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi göñül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

çāh-ı zenahdāndan:

1. **çāh-ı zenaḫdāndan:**-*dan*
Gazel 241
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çene çukuru.

Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın
Ol ḥalḳa ḥalḳa aşılan zencīr-i müşk-efşānı şun

çāh-ı zenahdānı:

1. **çāh-ı zenaḫdānı:**-*ı*
Gazel 142
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin çene çukuru.

Bāġ-ı ruḫuñda çāh-ı zenaḫdānı ḥasreti
Cennet çemenlerin baña zindān ider dirīġ

çāh-ı zenahdānında:

1. **çāh-ı zenaḫdānında:**-*ı, -nda*
Kaside 13
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Çene çukuru.

Ḫaṭṭı yazmış dilberüñ çāh-ı zenaḫdānında kim
Bu hezārān Yūsuf-ı Mışrīlerüñ zindānıdur

çāh-ı zenahdānuñ:

1. **çāh-ı zenaḫdānuñ:**-*uñ*
Gazel 152
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin çene çukuru II kuyu, zindan.

Şol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Şu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

çāh-ı zenahdānuña:

1. **çāh-ı zenaḫdānuña:**-*uñ, -a*
Kaside 25
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Çene çukuru.

Ṭoldurup nʾeyler ruḫuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

çāh-ı zenaḫdānuñı:

1. **çāh-ı zenaḫdānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 88
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çene çukuru.

Seyr eyledügi çāh-ı zenaḫdānuñı göñül
Key çāpük uġrıdur ki bu zindāna ḳaṣd ider

çak:

1. **çaġında:**-*ın, -da*
Gazel 332
Mısra: **11**
Çağ, hayatın çocukluk, gençlik vb. dönemlerinden her biri, yaş.

Yigitligüm çaġında beni pīr ider dirīġ
Bostān çiçekleri gibi oġlan didükleri

çāk eylediler:

1. **çāk eylediler:**-*di, -ler*
Kaside 31
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Yırtmak.

Ol naġme-i dil-sūz ṣafāsına çiçekler
Çāk eylediler şevḳ ile pīrāhen-i vālā

çāk eyler:

1. **çāk eyler:**
Gazel 320
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yırtmak.

Ġoncalar ʿĪsī demidür diyü çāk eyler kefen
Leblerüñ şevḳı ḳılalı bülbül-i gūyā beni

çāk ide:

1. **çāk ide:**-*e*
Gazel 14
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Parçalanmak II gülün yaprak açması.

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫᵛānı dürüst

çāk iden:

1. **çāk iden:**-*en*
Gazel 190
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yırtmak, parçalamak.

Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

çāk itdi:

1. **çāk itdi:**-*di*
Nazm 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yırtmak, parçalamak.

Çeküp çāk itdi ġamdan cübbesin gül
Benefşe şaçlarını yoldı dirler

2. **çāk itdi:**-*di*
Nazm 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yırtmak, parçalamak.

Gül yüzüñe öykündi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

çāk itme:

1. **çāk itme:**-*me*
   Gazel 333
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Yırtmak, parçalamak.

Başlu baġrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

çāk itse:

1. **çāk itse:**-*se*
   Gazel 152
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Yırtmak.

Cūş idüp cān cübbesin çāk itse Aḥmed ṭañ mı kim
Maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl oldı girībānuñ senüñ

çāk kıldı:

1. **çāk ḳıldı:**-*dı*
   Gazel 307
   Mısra: **16**
   Kelime Tipi: **-**
   Yırtmak, parçalamak.

Ḳılalı gülzāra ḳapuñdan ṣabā yili güẕer
Çāk ḳıldı ġonca pīrāhen girībānum gibi

çāk oldı:

1. **çāk oldı:**-*dı*
   Gazel 133
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Yırtılmak, parçalanmak.

Ḫār-ı ġayretden ciger çāk oldı kʾol gül yüzlünüñ
Pīrehen nāzük tenin nʾiçün der-āġūş eylemiş

çāk olupdur:

1. **çāk olupdur:**-*up, -dur*
   Gazel 193
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Yırtılmak, parçalanmak.

Çāk olupdur dest-i ḥasretden girībānum benüm
Ben ḳuluña şefḳat it devletlü sulṭānum benüm

2. **çāk olupdur:**-*up, -dur*
   Gazel 221
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **-**
   Yırtılmak, parçalanmak.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

çāk olur:

1. **çāk olur:**-*ur*
   Gazel 325
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Yırtılmak, parçalanmak.

Ġonca zindānına girse nʾola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

2. **çāk olur:**-*ur*
   Kaside 13
   Mısra: **38**
   Kelime Tipi: **-**
   Yırtılmak, yarılmak.

Ṣāḫ-ı gülden ġonca aṣılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

çāker:

1. **çākerlerüñ:**-*ler, -üñ*
   Kaside 24
   Mısra: **71**
   Kul, köle, bende.

Bir ḳadre ir cīhānda ki çākerlerüñ ola
Sulṭān-ı yem-yemīn ü şehenşāh-ı kān-yesār

2. **çāker:**
   Kaside 7
   Mısra: **40**
   Köle.

Bir şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur kʾolur
Bāmına hindū Zuḥal dergāhına çāker güneş

3. **çāker:**
   Gazel 95
   Mısra: **2**
   Kul, köle.

Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar
Yüzine yüz vech ile mihr ü mehi çāker yazar

4. **çākerinüñ:**-*i, -n, -üñ*
   Kaside 6
   Mısra: **97**
   Kul, köle.

Kem çākerinüñ manṣıbıdur maşrıḳ u maġrib
Kemter ḳulınuñ baḫşişidür milket-i dünyā

çāker-i şāh:

1. **çāker-i şāh:**
   Gazel 219
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Padişahın, sultanın kölesi.

Aḥmedʾem server-i Keşmīr-i suḫan çāker-i şāh
Bu ḳadar faẕlum ile bende-i ehl-i keremem

çāk-i girībān itdi:

1. **çāk-i girībān itdi:**
   Kaside 13
   Mısra: **25**
   Kelime Tipi: **-**
   Yaka yırtmak.

Ġulġulinden bülbülüñ çāk-i girībān itdi gül
Ḳumrīnuñ zārīlıġınuñ serv ser-gerdānıdur

çal-:

1. **çalmaġ:**-*maġ*
   Gazel 241
   Mısra: **13**
   Çalmak, vurmak, çarpmak.

Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün
Dest-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberīn çevgānı ṣun

çal:

1. **çaldı:**-*dı*
Mesnevi 4
Mısra: **24**
Çalmak (saz aleti).

Ḳalem bu sırdan oldı ser-bürīde
Bu ḳıldan çaldı çeng oldı ḫamīde

2. **çalarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 237
Mısra: **6**
Çalmak; bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taṣnīf ile bir ḳılla çalarsın

3. **çalarsın:**-*arsın*
Gazel 237
Mısra: **8**
Sertçe vurmak, kesmek için sürmek.

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

4. **çalduġı:**-*duġ, -ı*
Kaside 6
Mısra: **43**
Süpürmek.

Ferrāşlaruñ çalduġı cārūb ile her ṣubḥ
Kāfūr ġubārıyla ṭolar ḳubbe-i mīnā

<u>çalab:</u>

1. **çalab:**
Gazel 273
Mısra: **6**
Allah.

Ḥüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

<u>çalak:</u>

1. **çalakler:**-*ler*
Kıt'a 8
Mısra: **4**
Çabuk hareket eden, hareketli, çevik.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Şıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

<u>çāpük:</u>

1. **çāpük:**
Kaside 32
Mısra: **25**
Hızlı, süratli.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān miṣālini eyler bu çāder içre ʿayān

2. **çāpük:**
Gazel 88
Mısra: **8**
Çevik, hızlı.

Seyr eyledügi çāh-ı zenaḫdānuñı göñül
Key çāpük uġrıdur ki bu zindāna ḳaṣd ider

3. **çāpük:**
Gazel 179
Mısra: **4**
Çevik, hızlı.

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

<u>çāpük ü şeng:</u>

1. **çāpük ü şeng:**
Kaside 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hızlı ve neşeli.

Seḥer ki Zühre nevāda düzetdi perde-i çeng
ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi çāpük ü şeng

<u>çār yāruña:</u>

1. **çār yāruña:**-*uñ, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed'den sonra halîfe olan Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman ve Ali'ye verilen ortak isim, dört halîfe, hulefâ-i râşidin.

Daḫı Çār Yāruña olsun dürūd
Vücūd ehline Ḥaḳdan olduḳca cūd

<u>çāre:</u>

1. **çāre:**
Gazel 216
Mısra: **1**
Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

2. **çāre:**
Gazel 57
Mısra: **3**
Çare, çıkar yol; deva, ilaç.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

<u>çāre ne:</u>

1. **çāre ne:**
Gazel 272
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Cānuma sevdā-yı zülfüñ ārzūdur çāre ne
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur çāre ne

2. **çāre ne:**
Gazel 272
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur çāre ne

3. **çāre ne:**
Gazel 272
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş oġlanda seccāde ṭutudur çāre ne

4. **çāre ne:**
Gazel 272
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla müşk-būdur çāre ne

5. **çāre ne:**
Gazel 272
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur çāre ne

6. **çāre ne:**
Gazel 272
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gül-gūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur çāre ne

7. **çāre ne:**
Gazel 272
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur çāre ne

8. **çāre ne:**
Gazel 272
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñde yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur çāre ne

9. **çāre ne:**
Gazel 272
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çare nedir, çare yok; yapılacak bir şeyin olmaması, elden hiçbir şeyin gelmemesi.

Cānuma sevdā-yı zülfüñ ārzūdur çāre ne
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur çāre ne

<u>çāre yok:</u>

1. **çāre yoḳ:**
Gazel 25
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
I. Çözüm; çıkar yolunun olmaması. II. İmkânı yok; mümkün değil.

Lebüñ lebine irişmege çāre yoḳ Aḥmed
Meger ki ṭopraġuñı ḳıla rūzigār ḳadeḥ

<u>çāre-sāz:</u>

1. **çāre-sāz:**
Gazel 340
Mısra: **6**
Çare bulan, çare bulucu.

Çāresüz ḳaldı cān-ı bī-çāre Āh kʾol çāre-sāz gelmez mi

2. **çāre-sāz:**
Nazm 40
Mısra: **4**
Çare bulan, çare bulucu.

Ḫaste dil yine oldı bī-çāre Āh ol çāre-sāz gelmez mi

<u>çāresüz ḳaldı:</u>

1. **çāresüz ḳaldı:**-*dı*
Gazel 340
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çözüm yolu, çıkar yolu bulamamak.

Çāresüz ḳaldı cān-ı bī-çāre Āh kʾol çāre-sāz gelmez mi

<u>çarḫ:</u>

1. **çarḫı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **42**
1. felek.

Sensin ol kim sarāy-ı ḳadrüñde Çarḫı hindū-yı dīdebān bulduñ

2. **çarḫı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **61**
Felek, gökyüzü.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

3. **çarḫ:**
Kaside 27
Mısra: **5**
Felek, talih.

Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

4. **çarḫ:**
Gazel 316
Mısra: **6**
Felek, âlem, dünya.

Meh ḫırmenine od uralı mihr-i cemālüñ
Yırtup yaḳasın çarḫ yire çaldı külāhı

5. **çarḫ:**
Kaside 6
Mısra: **53**
Felek, âlem, dünya.

Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevā-dār
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

6. **çarḫ:**
Kaside 10
Mısra: **25**
Felek, baht, talih.

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i <u>s</u>enāsı göñlümüñ

7. **çarḫ:**
Gazel 105
Mısra: **4**
Felek, âlem, dünya; gökyüzü; baht, talih.

Rāz-ı ʿuṣṣāḳ olımaz perde-i ʿiṣmetde nühüft

Çarḫ sāzında çü her laḥẓa nevālar düzilür

8. **çarḫa:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **2**
Felek, gökyüzü, sema.

Seḥer ki Zühre nevāda düzetdi perde-i çeng
ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi çāpük ü şeng

9. **çarḫ:**
Kaside 6
Mısra: **18**
Felek, gök.

Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baḳa çarḫ üstine ṣuffañdan aşaġa

10. **çarḫ:**
Kaside 6
Mısra: **126**
Felek, gök.

Ḳılur ḳılıcuñ ʿarşda aṣılduġın iʿlām
Ḫurşīde ki çarḫ üzre çeker tīġ-ı mücellā

11. **çarḫ:**
Kaside 7
Mısra: **135**
Felek, gökyüzü, sema.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her mūraduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

12. **çarḫ:**
Gazel 280
Mısra: **11**
1. Çark, dönen tekerlek, tekerlek gibi dönen şey. 2. Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya. 3. mec. Tâlih, baht, zaman, devran.

Ey çarḫ miḥnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

13. **çarḫa:**-*a*
Gazel 318
Mısra: **10**
(Fars.) Gökyüzü, kâinat, felek, âlem, dünya.

Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz
Çarḫa sulṭān olup ılduzlar olursa sipehi

çarḫ u zemīn:

1. **çarḫ u zemīn:**-*am*
Mesnevi 3
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzü ve yeryüzü.

Çü naʿleynüñi ʿarşa ḳılduñ ḳarīn
Sücūd u rükūʿ itdi çarḫ u zemīn

çarḫ urur:

1. **çarḫ urur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek, daireler çizmek.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

çarḫa:

1. **çarḫa:**
Mesnevi 3
Mısra: **193**
Felek, gök.

Eger ḫışm ile çarḫa ḳılsañ nigāh
Olur tīre ruḫsār-ı ḫurşiyd ü māh

çarḫ-ı ābanūsī:

1. **çarḫ-ı ābanūsī:**
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Koyu, parlak siyah renkli felek.

Ḫudāvendā dün ü gün mihrüñ ile
Bezer ṭāḳın bu çarḫ-ı ābanūsī

çarḫ-ı berīn:

1. **çarḫ-ı berīn:**
Kaside 19
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Arş-ı a'la. Göğün en yüksek tabakası.

Şol ḳadar virdüñ zemīn mülkin zamān ehline kim
Muẕṭaribdür ḫavf-ı cūduñdan senüñ çarḫ-ı berīn

çarḫ-ı berīne:

1. **çarḫ-ı berīne:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Arş-ı a'la. Göğün en yüksek tabakası.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

2. **çarḫ-ı berīne:**-*e*
Kaside 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Arşıâlâ; göğün en yüksek tabakası. II sevgilinin eşiği.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

çarḫ-ı dolāb:

1. **çarḫ-ı dolāb:**
Kaside 12
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Dolap gibi dönen, devreden felek.

Kūze-i yāḳūtdan kevşer ṣaçardı āfitāb
Reng-i laʿlüñ ʿaksi düşse çarḫ-ı dolāb üstine

2. **çarḫ-ı dolāb:**
Kaside 12
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Dolap gibi dönen, devreden felek.

Nice kim ābuñ ola dolābda ḥükmi revān
Āb-ı tīġuñ ḫākim olsun çarḫ-ı dolāb üstine

çarḫ-ı dūnuñ:

1. **çarḫ-ı dūnuñ:**-*uñ*
Gazel 173
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Alçak felek.

Bize geldükce vefā cāmını
ġayrıya ṣunar
Dāyimā ʿaksinedür devri bu çarḫ-ı dūnuñ

çarḫ-ı felek:

1. **çarḫ-ı felek:**
Kaside 13
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin çarkı, baht, talih, çarkıfelek.

Ṭutmasun mı dāyimā çarḫ-ı felek çīnī siper
Çünki nīzeñden ṣaḳınduġı ser-i Keyvānıdur

çarh-ı heftümīn:

1. **çarḫ-ı heftümīn:**
Terci-bend 1
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Yedinci felek.

Oldı ʿulüvv-i himmetüñe āsumān zemīn
Bir pāye ḳaṣr-ı rifʿatüñe çarḫ-ı heftümīn

çarh-ı mīnā-rengi:

1. **çarḫ-ı mīnā-rengi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Mine renkli gökyüzü, lacivert yeşil renkli gökyüzü.

Kūze-i yāḳūt ile pīrūze-gūn dolābdan
Çarḫ-ı mīnā-rengi sīm-āb itdi ser-tā-ser güneş

çarḫ-ı semen-bārı:

1. **çarḫ-ı semen-bārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin yağdıran felek.

Ḳılsun çemen-i ḳadrüñe taḳdīr seḥābı
Ḫurşīdi gül ü çarḫ-ı semen-bārı benefşe

çarḫ-ı ṣūretbāz:

1. **çarḫ-ı ṣūretbāz:**
Kaside 32
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Kukla oynatan, kuklacı felek.

Ne şekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı ṣūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

çarh-ı ẓālim:

1. **çarḫ-ı ẓālim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Zalim felek.

Zinhār emīn oturma ki ʿālemde kimse hīç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

çarh-rifʿat:

1. **çarḫ-rifʿat:**
Terkib-bend 1
Mısra: **52**
Felek gibi yüce.

Rāy-ı münīri ẓulmet-i ẓulm-i zamānede
Meh gibi çarḫ-rifʿat ü encüm-sipāh idi

çarhuñ çenberi:

1. **çarḫuñ çenberi:**
Kaside 6
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Talih, baht çemberi; talih, baht, kısmet.

Şimden girü bozılsa ne ġam çenberi çarḫuñ
Kim bunlar ider rūz u şeb eflāk işin inşā

çarhuñ ṭoḳuz ḳalʿasın:

1. **çarḫuñ ṭoḳuz ḳalʿasın:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin dokuz kalesi.

Bir demde çarḫuñ ide ṭoḳuz ḳalʿasın güşād
Burc-ı ḳamerde zülfi ḳosa nerdibān-ı müşk

çarhuñ yedi kat kalʿasını:

1. **çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿasını:**-*n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin yedi kat kalesi.

Kevkeb gibi her burc ṭolar kevkebe-i Şāh
Çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿasını ger ḳıla yaġmā

çārsū-yı bāġ:

1. **çārsū-yı bāġ:**
Kaside 13
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Bağ çarşısı.

Çārsū-yı bāġ içinde şāḫ-ı nergis gūyiyā
Sīm ü zerden zeyn olunmış ṣayrafī dükkānıdur

çārsū-yı zamānede:

1. **çārsū-yı zamānede:**-*de*
Kaside 10
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın çarşısı.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

2. **çārsū-yı zamānede:**-*de*
Kaside 30
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın çarşısı.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

çav:

1. **çavı:**-*ı*
Nazm 32
Mısra: **1**
Ün, şöhret, nam.

Çıḳaldan ḥüsnüñüñ illerde çavı
Yürekler yaḳdı ʿışḳ odı alavı

çeh-i bābildeki:

1. **çeh-i bābildeki:**
Gazel 246
Mısra: **15**

Kelime Tipi: **-**
Bābil'de Harut ile Marut'un kıyamete kadar saçlarından asılı kalacakları kuyu.

Şol çeh-i Bābildeki Hārūt kim vaṣf itdiler
Bu zenaḫdānuñdaki zülf-i perīşān olmasun

<u>çehre-i müştāḳ:</u>

1. **çehre-i müştāḳ:**
Gazel 108
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönülden isteyenin -âşığın- yüzü.

Yoluña dīde-i ʿuşşāḳ güher-rīz oluban
Ḳapuña çehre-i müştāḳ zer-efşān yaraşur

<u>çek-:</u>

1. **çekerüz:**-*er, -üz*
Gazel 84
Mısra: **7**
Katlanmak, tahammül etmek.

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-ṣafā sefer

2. **çeker:**-*er*
Kaside 23
Mısra: **40**
Taşımak.

Kaʿbe ḳapuñ yolında sebīl itmege yaşum
Hecrüñ beriyyesinde çeker yüz ḳaṭār āb

3. **çekme:**-*me*
Gazel 329
Mısra: **2**
(geri) çekmek, uzaklaştırmak.

Ey ṣabā depredicek ṭurra-i cānānemüzi
Çekme zencīrin esirge dil-i dīvānemüzi

4. **çeker:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **8**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Zülfüñ görüp çıḳar ẕeḳanuñdan göñül belī
Çāh-ı belā esīrlerin rīsmān çeker

5. **çeküp:**-*üp*
Gazel 241
Mısra: **5**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın
Ol ḥalḳa ḥalḳa aşılan zencīr-i müşk-efşānı şun

6. **çeküp:**-*üp*
Gazel 258
Mısra: **7**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Didüm ki gül çeküp yaḳasın eylemezdi çāk
Bülbül dilinde naġme-i güftārum olmasa

7. **çeküp:**-*üp*
Nazm 6
Mısra: **7**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Çeküp çāk itdi ġamdan cübbesin gül
Benefşe şaçlarını yoldı dirler

8. **çekdi:**-*di*
Gazel 350
Mısra: **13**
(Bir şeyi bir araçla bulunduğu yerden) Yukarıya çıkarmak.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

9. **çekdiler:**-*di, -ler*
Müfret 15
Mısra: **2**
(Duvar, çit, ip, tahta, perde, tel, tel örgü gibi şeyleri) İki şeyin arasına engel teşkil edecek veya bir şeyin etrâfını kapatacak şekilde koymak.

Sāʿid-i sīmīnüñe zerrīn sivār oldı süvār
Şan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

10. **çekdi:**-*di*
Gazel 31
Mısra: **4**
Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek, yükseltmek.

Zülfüñ ki ruḫuña şaldı sāye
Çekdi güneş üzre ẓill-i memdūd

11. **çeker:**-*er*
Gazel 162
Mısra: **11**
(Hastalık, dert, sıkıntı vb.) yaşamak; geçirmek; uzun süre o hâlde bulunmak.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

12. **çeke:**-*e*
Gazel 292
Mısra: **10**
(Bir şeyi bulunduğu yerden veya diğer şeyler arasından) Çıkarmak.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

13. **çeker:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **4**
(Bir duyguyu içinde) Yaşatmak.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

14. **çeker:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **10**
(Bir duyguyu içinde) Yaşatmak.

Ol ḫoş-ḫırām içün çekerüz zülfi ġuşşasın
Ṭāvūsı özleyen ġam-ı Hindūstān çeker

<u>çek:</u>

1. **çeker:**-*er*
Gazel 171
Mısra: **8**
Öldürücü bir silahla cana kast etmek.

Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāli dilberüñ

2. **çekmedük:**-*medük*
Gazel 155
Mısra: **3**
Katlanmak, tahammül etmek.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

3. **çeker:**-*er*
Gazel 107
Mısra: **3**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Ḳaşları yayı gibi ġayrıyı kendüye çeker
Ġamzesi oḳı gibi ʿāşıḳı yabana atar

4. **çek:**
Gazel 221
Mısra: **13**
(Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

5. **çekdüm:**-*düm*
Gazel 298
Mısra: **15**
(Sıkıntı ve üzüntü duyarak) yaşamak, ıztırap içinde olmak.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

6. **çeker:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **16**
Bir yerden başka bir yere taşımak.

Uş eşk kārbānı Bedaḫşān-ı dīdeden
Rūma ḳaṭār-ı laʿl ile dür armaġan çeker

7. **çeker:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **2**
Yazmak.

Ser-nāme-i cemālüñe ḳaşuñ nişān çeker
Cān ṣafḥasına ter raḳam-ı dilsitān çeker

8. **çekme:**-*me*
Gazel 173
Mısra: **5**
Çekmek, kapatmak.

Sünbül-i zülf āsitīnin çekme gülgün ḫaddüñe
Cāme giydürmek gülüñ endāmına ḥācet degül

9. **çekdi:**-*di*
Gazel 95
Mısra: **7**
Çizmek, işaret koymak.

Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşkīn dāyire
Ḥaḳ budur yāḳūtdan her şīvesinde ter yazar

10. **çekmek:**-*mek*
Kaside 11
Mısra: **61**
Cezbetmek, yönlendirmek.

Zeyn idüp gülgūn-ı ḥüsni ḳapuña çekmek içün
Urdı naʿl-i misk-i ezfer kākül-i müşkīn-i dost

11. **çeker:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **14**
(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.

Ṣal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳīb
Sūsen gibi dil ehline tīġ-ı zebān çeker

12. **çeker:**-*er*
Gazel 82
Mısra: **14**
(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.

Yüzi ḫurşīdi şeb-i zülfini kāfir görüben
Rūm-ı ḥüsninde çeker tīġ-ı dıraḫşān-ı Mıṣr

13. **çeker:**-*er*
Gazel 290
Mısra: **10**
(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.

Devr-i ḳamerde uyḳudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāl-i Muṣṭafā

14. **çeker:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **126**
(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.

Ḳılur ḳılıcuñ ʿarşda aşıldıġın iʿlām
Ḫurşīde ki çarḫ üzre çeker tīġ-ı mücellā

15. **çekmiş:**-*miş*
Gazel 250
Mısra: **3**
(Kılıç, bıçak, tabanca vb. şeyler) Kullanılmak üzere ele alınmak.

Gözi tīġ-ı cefā çekmiş döker ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

16. **çekmege:**-*mek, -e*
Kaside 29
Mısra: **99**
Bir yöne çekmek, yönlendirmek, meyletmek.

Çekmege çemen leşkerini ḳaldura her yıl
Şol şancaḳ-ı pīrūze-i zer-kārı benefşe

17. **çeker:**-*er*
Müfret 14
Mısra: **2**
(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) Başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

18. **çekdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **29**
Çekmek, götürmek.

Çekdi zülfin gūşe-i ebrūsına dilber didi
Yaraşur kaʿbʾörtüsi aşılsa miḥrāb üstine

19. **çeker:**-*er*
Gazel 115
Mısra: **2**
(İçki) İçmek.

Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bī-ḫˇāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā göñül ḫūn-āb göz

20. **çeker:**-*er*
Kaside 31
Mısra: **20**
(İçki) İçmek.

Bir dem dil-i ġam-gīnini şād itmege lāle
Bu ṣuffa-i ṣāfīde çeker cām-ı muṣaffā

21. **çekdi:**-*di*
Gazel 165
Mısra: **11**
(Sürme) çekmek, sürmek.

Çekdi ġubār-ı rāhını cevher ʿayārına
Çeşmüm olalı ḫüsni terāzūsı Ḳāsımuñ

22. **çek:**
Kaside 17
Mısra: **37**
Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek; yazmak, çizmek.

Ḳalem-i ʿafv çek ey sāye-i Ḥaḳ sehvüme kim
Germdür şefḳatüñüñ ʿafve ḫarīdārluġı

23. **çekilen:**
Gazel 277
Mısra: **4**
(Bayrak, sancak vb.) Asmak.

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey şāh-ı cihān
Ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

24. **çekmez:**-*mez*
Gazel 2
Mısra: **23**
Katlanmak, dayanmak, tahammül etmek.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

25. **çekdügini:**-*düg, -i, -n, -i*
Gazel 217
Mısra: **1**
Katlanmak, dayanmak, tahammül etmek.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

26. **çeken:**-*en*
Gazel 35
Mısra: **12**
Çeken,göklere çıkaran,yukarı doğru gönderen.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

27. **çeksün:**-*sün*
Gazel 111
Mısra: **1**
Bir sıkıntıya katlanmak, dayanmak.

Çeksün müdām nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
Kim geldi ḫüsn bezmine maḫmūr-ı ḫˇāb-ı nāz

28. **çeküp:**-*üp*
Gazel 159
Mısra: **3**
(Bir kimseyi) Çekmek, çekiştirmek.

Baḥr-i ʿışḳuñda çeküp almaġa göñlüm zevraḳın
Dest-i cevrüñle ḫam-ı zülfüñi çengāl eyledüñ

29. **çekdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **54**
Çekmek, yönlendirmek.

Ṭapuña cān u göñül mülkin musaḫḫar ḳılmaġa
Her ṭarafdan çekdi leşker kākül-i müşkīn-i dost

30. **çekdi:**-*di*
Gazel 225
Mısra: **8**
(Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) Başka bir yere doğru götürmek.

Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḫüsnüñüñ
Ṣafḥa-i ḫurşīde çekdi sünbülüñ müşkīn resen

31. **çekdügi:**-*düg, -i*
Gazel 90
Mısra: **13**
Çekmek, katlanmak.

Aḥmedʾüñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

32. **çeker:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **67**
Çekmek, herhangi bir şeyi bulunduğu yerden kendine doğru getirmek.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mıstar kākül-i müşkīn-i dost

33. **çekicek:**-*icek*
Kaside 5
Mısra: **8**
Donatmak.

Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḫażarı bir mūra
Luṭf ḫˇānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

34. **çekdi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **35**
Çizmek, çizerek uzatmak.

Yā çekdi gülistān-ı ruḫı dāyiresinde
Göz degmemek içün ḫaṭ-ı jengāri benefşe

35. **çeküpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 341
Mısra: **2**
Çekmek; içki içmek.

ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı

Ki bezm-i ḥüsni devrinde
çeküpdür cām-ı maġrūrī

36. **çeker:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **20**
(Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silâhları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.

Bu ġamzeler ḫadengi mi yā tīr-i sīnedūz
Yā tīġdur ki ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān çeker

37. **çekmek:**-*mek*
Gazel 206
Mısra: **15**
Kendine yaklaştırmak, celbetmek.

Ben kemān-ı vaṣlını çekmek dilerdüm dilberüñ
Hecr ḥükm-endāz imiş tīr-i ḳażāsın bilmedüm

38. **çekmiş:**-*miş*
Gazel 273
Mısra: **3**
Sürmek.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāṣıḳlaruñ ḫınnā diyü ellerine

39. **çek:**
Kaside 23
Mısra: **83**
Uzaklaştırmak.

Çek tīġ-ı ābdārı ki ḳorḳuñdan içemez
Kāfīr diyār-ı küfrde bir ḫoş-güvār āb

çeker:

1. **çeker:**-*er*
Gazel 27
Mısra: **1**
Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru hareket ettirmek.

Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ
Kim oldı bī-ser ü pālarda bu ḳadar güstāḫ

çekmeyen:

1. **çekmeyen:**
Gazel 89
Mısra: **1**
Bir durumu, zorluğu, cefayı yaşamayan, görmeyen kimse.

Çekmeyen hecr elemin vaṣl ṣafāsın ne bilür
Düşmeyen derde ġamuñ dār-ı şifāsın ne bilür

çelebi:

1. **çelebī:**
Gazel 331
Mısra: **1**
Efendi, bey, kibar kimse.

Gül yüzüñ bāġ u bahār-ı dil ü cāndur çelebī
Servüñ ārāyiş-i bostān-ı revāndur çelebī

2. **çelebī:**
Gazel 331
Mısra: **2**
Efendi, bey, kibar kimse.

Gül yüzüñ bāġ u bahār-ı dil ü cāndur çelebī
Servüñ ārāyiş-i bostān-ı revāndur çelebī

3. **çelebī:**
Gazel 331
Mısra: **4**
Efendi, bey, kibar kimse.

Görinen fitne-i çeşmüñle ḳaşuñ mekrinden
Āfet-i cāndur u āşūb-ı cihāndur çelebī

4. **çelebī:**
Gazel 331
Mısra: **6**
Efendi, bey, kibar kimse.

Kim ki teşbīh-i hilāl itse kemān-ebrūña
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebī

5. **çelebī:**
Gazel 331
Mısra: **8**
Efendi, bey, kibar kimse.

Dü cihān naḳşını rūşen ḳılalı ṣubḥ-ı ezel
Gün yüzüñ āyīne-i cānda ʿayāndur çelebī

6. **çelebī:**
Gazel 331
Mısra: **10**
Efendi, bey, kibar kimse.

Ben nice beñzedeyin ḥüsnini gül ḫırmenine
Çünki başdan ayaġa ṣūret-i cāndur çelebī

7. **çelebī:**
Gazel 331
Mısra: **12**
Efendi, bey, kibar kimse.

Nemek-i ḫᵛān-ı melāḥat şekerīn ḫandesidür
Ki bu dem emlāḥ-ı ḫūbān-ı cihāndur çelebī

8. **çelebī:**
Gazel 331
Mısra: **14**
Efendi, bey, kibar kimse.

Aḥmedʾüñ yaşı ṣaḳın dāmenüñi dutmaya kim
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebī

çelīpā:

1. **çelīpālar:**-*lar*
Müfret 47
Mısra: **2**
Haç, salip, put,çarmıh II Sevgilinin saçı.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḥüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

çemān:

1. **çemān:**
Gazel 75
Mısra: **19**
Naz ile salınarak yürüyen.

Bu ruḫ u ḫaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḫayrān dökilür

çemen:

1. **çemeni:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **14**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. 2. Taze yeşil ot.

Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi Aḥmedʾi ḫāk itdi dirīġ
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

2. **çemenleri:**-*ler, -i*
Gazel 71
Mısra: **3**
Çimen II sevgilinin yüzündeki ayva tüyü.

Tāze bahār olalı cemālüñ çemenleri
Sünbül ṣaçuñ benefşeleri deste destedür

3. **çemenin:**-*i, -n*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

4. **çemende:**-*de*
Gazel 5
Mısra: **6**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Diyār-ı yārı ḳoyup seyr-i sebzezār itsem
Çemende dil uzadur her biten giyāh baña

5. **çemen:**
Gazel 47
Mısra: **1**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

6. **çemende:**-*de*
Gazel 52
Mısra: **17**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Çemende reng viren lāleye yañaġuñdur
Dilinde dāġ ḳoyan āteş-i ʿiẕāruñdur

7. **çemen:**
Gazel 75
Mısra: **19**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Bu ruḥ u ḫaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḥayrān dökilür

8. **çemen:**
Gazel 108
Mısra: **2**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

9. **çemenlerin:**-*ler, -in*
Gazel 142
Mısra: **10**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Bāġ-ı ruḥuñda çāh-ı zenaḫdānı ḥasreti
Cennet çemenlerin baña zindān ider dirīġ

10. **çemende:**-*de*
Gazel 150
Mısra: **3**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları
Düzdi kenār-ı cāma ki zer dermiyān gerek

11. **çemen:**
Gazel 225
Mısra: **4**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Serverā serv-i ser-efrāz olalı hem-ser saña
Ayaġına yüz sürer yüz dürlü luṭfıyla çemen

12. **çemen:**
Gazel 225
Mısra: **5**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

13. **çemen:**
Gazel 303
Mısra: **3**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cūyda
Ḳadd-i dil-cūña senüñ olduġıyçün hem-tā gibi

14. **çemen:**
Gazel 303
Mısra: **5**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

15. **çemende:**-*de*
Gazel 310
Mısra: **6**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Çöpçe gelmez gözüme gülşen-i kūyında raḳīb
Kʾol çemende gül-i nesrīn görinür ḫār daḫı

16. **çemende:**-*de*
Gazel 323
Mısra: **11**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

17. **çemenlerin:**-*ler, -in*
Kaside 23
Mısra: **109**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Luṭfuñ zülāli sebz ide dünyā çemenlerin
ʿĀlemde nice kim bitüre sebzezār āb

18. **çemenin:**-*i, -n*
Kaside 29
Mısra: **105**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Ḫulḳuñ güli dünyā çemenin ide muʿaṭṭar
Nice ki muʿaṭṭar ḳıla gülzārı benefşe

19. **çemeninde:**-*i, -n, -de*
Kaside 29
Mısra: **85**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Siḥr eyledi şiʿrüm çemeninde ḳalemüm kim
Söyler bu żamīrümdeki esrārı benefşe

20. **çemen:**
Kaside 31
Mısra: **17**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Gül dutdı çemen ṣaḥnına bir çāder-i gülgūn
Ḳuruldı gülistānda serā-perde-i ḫażrā

21. **çemen:**
Kaside 31
Mısra: **37**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Ṣarmaṣdı çemen ṭıflına dūşīze-i nesrīn
Ḳucuşdı ṣabā ile ʿarūs-ı gül-i raʿnā

22. **çemende:**-*de*
Kaside 32
Mısra: **6**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Ḳonıldı ṣan per-i ṭāvūs içinde āyīne
Çemende berg-i ḫazān içre ḥavż-ı ṣādırvān

23. **çemeninde:**-*i, -n, -de*
Kıt'a 3
Mısra: **1**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Medḥüñ çemeninde bülbül olsam
Biñ ġonca gibi dehānum olsa

24. **çemene:**-*e*
Kıt'a 19
Mısra: **2**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm
Geldi mi bu çemene bir geyicek

25. **çemeni:**-*i*
Nazm 3
Mısra: **6**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḫālin dimek içün dil uzatmış çemeni gör

26. **çemende:**-*de*
Nazm 31
Mısra: **3**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

27. **çemen:**
Nazm 41
Mısra: **1**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Gül yüzüñe öyküdi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

28. **çemen:**
Nazm 41
Mısra: **4**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Nāzük bedenin pāreleyüp eyledi pür-ḫūn
Daġıtdı ḳamu pārelerini çemen içre

29. **çemende:**-*de*
Nazm 42
Mısra: **3**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

30. **çemeni:**-*i*
Terci-bend 2
Mısra: **25**
Ağaç ve çiçeği olan çayır, yeşillik yer.

Dutdı bülbül niyāz ile çemeni
Nāz ile ṭolduralı gülşeni gül

31. **çemen:**
Kaside 29
Mısra: **16**
Ağaç ve çiçekleri olan çayır; bahçenin oturulacak gölgelik çayırı; yeşil ve kısa otla yani çimenle örtülü yer, yeşillik; çimenlik. II Sevgilinin yüzünde yeni çıkmış ayva tüyleri.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

32. **çemen:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer. (Âşığın yaşlı gözleri ile ilişkilendirilir.).

Göñlümüñ ḥücresi teng ise ḳadem baṣ gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

<u>çemen leşkerini:</u>

1. **çemen leşkerini:**-*ni*
Kaside 29
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Çimen askeri.

Çekmege çemen leşkerini ḳaldura her yıl
Şol ṣancaḳ-ı pīrūze-i zer-kārı benefşe

<u>çemen-i ḳadrüñe:</u>

1. **çemen-i ḳadrüñe:**-*e*
Kaside 29
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
Değer, itibar çimeni.

Ḳılsun çemen-i ḳadrüñe taḳdīr seḫābı
Ḫurşīdi gül ü çarḫ-ı semen-bārı benefşe

<u>çemen-i luṭfa:</u>

1. **çemen-i luṭfa:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Iyilik çimeni.

Mihr-i cūduñ çemen-i luṭfa zer-efşān olalı
Gülşen-i dehri bezer nergis-i bostān-ı kerem

çenār:

1. **çenār:**
Kaside 24
Mısra: **50**
Çınar ağacı.

Beñzer ki kāse ṣunmaġa ḫᵛānında ʿīdüñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

2. **çenārı:**-*ı*
Müfret 7
Mısra: **2**
Çınar ağacı.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

3. **çenār:**
Gazel 229
Mısra: **3**
1-Çınar ağacı. 2-Aşık.

Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen ṣaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

4. **çenār:**
Gazel 231
Mısra: **12**
1-Çınar ağacı. 2-Aşık.

Sūsen dil uzaduban oḳur zülfüñe ṣenā
El götürür çenār boyuña duʿā içün

5. **çenār:**
Gazel 15
Mısra: **3**
Çınar ağacı. II Âşık.

Çünkim çenār gibi götürdüñ niyāza el
Zārīyle baş açup yüzüñ ol serv-i nāza ṭut

6. **çenār:**
Gazel 50
Mısra: **13**
Çınar ağacı. II Âşık.

Servüñ ayaġına ṣaçu ṣaçmaḳ diler çenār
Kim ellerinde pür-güher-i yāsemen ṭutar

çenber:

1. **çenberinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 143
Mısra: **3**
Çember(şeklinde).

Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirīġ

2. **çenberde:**-*de*
Gazel 350
Mısra: **12**
Canbazların gösteri yaptığı halka ‖ güzelin saç kıvrımı.

Ṭıfl-ı dil ḳıldı heves zülfüñe cān oynamaġa
Oldı cān-bāz velī boynını çenberde ḳodı

3. **çenber:**
Kaside 7
Mısra: **116**
Daire şeklinde olan, halka.

Raḳṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerrīn resenle aṣılup çenber güneş

4. **çenber:**
Kaside 11
Mısra: **30**
Daire şeklinde olan, halka.

Māh mihrüñ ḥalḳasından olsa gerden-keş ide
Şeb kemendin aña çenber kākül-i müşkīn-i dost

çenber-i çarḫ:

1. **çenber-i çarḫ:**
Kaside 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin, gökyüzünün çemberi.

Ṭutuşa çenber-i çarḫ u eriye ay ve güneş
Göge düşse naẓar-ı heybeti dervīşlerüñ

çenber-i dü-tā:

1. **çenber-i dü-tā:**
Kaside 6
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
İki kat, bükülmüş, kamburu çıkmış çember. Felek.

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn
Bir ḥalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

ceng:

1. **çengine:**-*i, -n, -e*
Murabba 1
Mısra: **22**
Far. 1. Pençe. 2. Bir nevi saz.

Ben dimezdüm ki hevā yolına ser-bāz gelem
Ney-i ʿışḳuñla ġamuñ çengine dem-sāz gelem

2. **çenge:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **17**
Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet.

Çenge uysun muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb-āvāza diñ
Kim severler ol cevānı kʾiḳtidā-yı pīr ide

3. **çengini:**-*ini*
Kaside 20
Mısra: **47**
Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

4. **ceng:**
Gazel 257
Mısra: **11**
1. Savaş, muharebe.

Cān u dilde tīr-i ġamzeñ üzre bir ceng oldı kim
Ḳan olurdı arada sīnemde pinhān olmasa

5. **ceng:**
Nazm 22
Mısra: **2**
1. Savaş, muharebe.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng

Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

6. **ceng:**
Nazm 22
Mısra: **4**
1. Savaş, muharebe.

Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿī ḫarāb
Ceng maʿmūr ider anı bī-direng

7. **ceng:**
Gazel 227
Mısra: **6**
Savaş, muharebe.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḫaremde ceng içün

8. **çeng:**
Mesnevi 4
Mısra: **24**
Çalgı aleti.

Ḳalem bu sırdan oldı ser-bürīde
Bu ḳıldan çaldı çeng oldı ḫamīde

9. **çengine:***-i, -ne*
Kaside 14
Mısra: **9**
Harpa çok benzeyen ve kavisli bir ağaca takılmış olan, bağırsaktan yapılmış yirmi üç telden meydana gelen müzik aleti. Dik tutularak çalınır; çanağı torba gibi olup boynu uzun ve eğridir.

Sipihr çengine zerrīn veter daḳar ḫurşīd
Ki düze muṭrib-i Zühre bu şiʿr-i terle tereng

10. **çengin:***-i, -n*
Kaside 6
Mısra: **52**
Türk musikisinde kullanılan yay şeklinde eğri çalgı.

Aḳvāl-i muġannīñi semāʿ ideli her şeb
Taʿlīme gelür çengin alup Zühre-i zehrā

11. **çengüñ:***-üñ*
Gazel 323
Mısra: **11**
Harba benzeyen bir çeşit telli çalgı.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

12. **çengine:***-i, -n, -e*
Gazel 108
Mısra: **7**
(Yırtıcı hayvanlarda) pençe; (insanda) el.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

13. **çengi:***-i*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
Çeng, telli çalgı aleti.

Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

14. **çengi:***-i*
Kaside 31
Mısra: **46**
Çeng, telli çalgı aleti.

Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben anı ʿŪdın bıraġur Bārbed u çengi Nigīsā

15. **çeng:**
Gazel 237
Mısra: **5**
Türk musikisinde eskiden kullanılan yay şeklinde eğri bir biçimdeki telli sazlardan biri. II Âşıġın dertten dolayı bükülmüş beli.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taṣnīf ile bir ḳılla çalarsın

16. **çeng:**
Gazel 62
Mısra: **8**
Bir tür telli çalgı.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim ṣevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

17. **çeng:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Bir tür telli çalgı.

Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng
Dilümi ʿūd ḳılup nʾiçün itmeyem āheng

18. **çeng:**
Gazel 69
Mısra: **8**
Bir çeşit telli çalgı.

İñle ḫamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

19. **çeng:**
Gazel 226
Mısra: **7**
Bir çeşit telli çalgı.

Çün ʿayşa şalā eyledi çeng aña uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

20. **çeng:**
Kaside 23
Mısra: **48**
Bir çeşit telli çalgı.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

21. **çeng:**
Nazm 8
Mısra: **6**
Bir çeşit telli çalgı.

Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān
Bükdi bilümi çeng gibi fürḳat-i aḥbāb

22. **çengüñi:***-üñ, -i*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
Harba benzeyen bir çeşit telli çalgı.

Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

<u>çeng olupdur:</u>

1. **çeng olupdur:**
Gazel 193
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**

Çeng haline gelmek, çeng gibi iki büklüm olmak II Eğilmek, iki büklüm olmak.

Çeng olupdur ḳāmetüm zārīlıġ eyler her ḳılum
Zühreye āheng ider göklerde efġānum benüm

<u>çengāl:</u>

1. **çengālin:**
Gazel 322
Mısra: **12**
Darağacındaki boyna geçirilen ip; saç lülesi.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ göñlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

2. **çengāl:**
Gazel 159
Mısra: **4**
Çengel II saç kıvrımı.

Baḥr-i ʿışḳuñda çeküp almaġa göñlüm zevraḳın
Dest-i cevrüñle ḫam-ı zülfüñi çengāl eyledüñ

3. **çengāline:**-*i, -ne*
Kaside 17
Mısra: **23**
Çengel II saç kıvrımı.

Zülfi çengāline dil düzdini ber-dār ider āh
Dilberüñ ancaġ ola bī-dile dildārluġı

4. **çengālidür:**-*i, -dür*
Gazel 73
Mısra: **4**
Çengel; saç lülesi.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

<u>cengine düşelden:</u>

1. **çengine düşelden:**-*el, -den*
Gazel 205
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Pençesine düşmek; yakalanmak.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bīzār olmışam

<u>çerāġ:</u>

1. **çerāġından:**-*ın, -dan*
Gazel 140
Mısra: **16**
Mum, kandil.

Her şeb Aḥmed revzenüñde tā seḥer
Görinür āhum çerāġından şuʿāʿ

2. **çerāġsın:**-*sın*
Kaside 1
Mısra: **25**
Mum, kandil.

Sen şol çerāġsın şeb-i miʿrāc içinde kim
Ḳandīl-i kāyināta zebānuñ virür żiyā

3. **çerāġuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 266
Mısra: **6**
Mum, kandil. || *Sevgili.*

Ḳındīl-i zülf içinde fürūġ-ı ʿiẕāruñı
Gören didi çerāġuñı Ḥaḳ şuʿledār ide

4. **çerāġ:**
Gazel 141
Mısra: **2**
(□□□□) i. (Fars. çerāġ) 1. Yağ kandili ve genellikle mum, meş'ale gibi ışık veren şey. 2. Işık, alev.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

<u>cerāġ eyledüm:</u>

1. **çerāġ eyledüm:**-*dü, -m*
Mesnevi 3
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Kandil yapmak (Aşıkların gönlündeki ateş bağlamında).

Anuñçün ṣadef oldı gevher-fürūş
Ki hem yumdı aġzını hem ṭutdı gūş

<u>çerāġ-ı hüsnüñi:</u>

1. **çerāġ-ı ḥüsnüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 132
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kandili. II Sevgilinin güzelliğinin parıltısı.

Añup çerāġ-ı ḥüsnüñi pervāne göñlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

<u>çerāġ-ı lāle:</u>

1. **çerāġ-ı lāle:**
Terci-bend 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Lale çırası, lale mumu.

Yile varsa çerāġ-ı lāle ne ṭañ
Ki virür şemʿa inṭıfāyı ṣabā

<u>çerāġ-ı meclis-i cāndur:</u>

1. **çerāġ-ı meclis-i cāndur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Can meclisinin mumu, kandili.

Çerāġ-ı meclis-i cāndur ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ
Gümüş serv-i ḫırāmāndur ḳad-i bālāsı İsḥāḳuñ

<u>çerāġ-ı mihr-i ruḫuñdur:</u>

1. **çerāġ-ı mihr-i ruḫuñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güneşe benzeyen yanağın parlaklığı, ışığı.

Benüm fürūġ-ı ḳamerden ferāġatum var kim
Çerāġ-ı mihr-i ruḫuñdur delīl-i rāh baña

<u>çerāġ-ı münīr-i şebistān-ı ḳurb:</u>

1. **çerāġ-ı münīr-i şebistān-ı ḳurb:**
Mesnevi 3
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Yakınlık odasının parlak kandili.

Gül-i nāz-perverd-i bostān-ı ḳurb
Çerāġ-ı münīr-i şebistān-ı ḳurb

<u>çerāġ-ı rūşen-i gül:</u>

1. **çerāġ-ı rūşen-i gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Gülün parlak kandili. (Gül şekil ve renk bakımından kandille ilişkilendirilir.).

Bülbül āhına uġrayup āḫır
Yile vardı çerāġ-ı rūşen-i gül

<u>çerī:</u>

1. **çerisin:**-*sin*
Kaside 3
Mısra: **13**
Asker, ordu.

Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti dervīşlerüñ

2. **çerisi:**-*(s)i*
Gazel 82
Mısra: **3**
Asker II Sevgilinin saçları.

Şām-ı zülfüñ çerisi ḳondı göñül Mışrına kim
Sāyebānlarla ṭoludur ḳamu meydān-ı Mışr

<u>çeşm:</u>

1. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 133
Mısra: **13**
(Fa.) Göz.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmedʾle raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

2. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 22
Mısra: **4**
(Fa.) Göz.

İster ki ḳara baḫtumı uyara uyḫudan
Anuñʾçün urdı çeşmine ol gülʿiẕār āb

3. **çeşmümden:**-*ü, -m, -den*
Kaside 23
Mısra: **49**
(Fa.) Göz.

Çeşmümden eyleyince göñül mülkine nüzūl
Ḫayl-i ḫayāli geçdi hezārān hezār āb

4. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 7
Mısra: **110**
Göz.

Kim ki neẓẓāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẓıruñ çeşmine ḫışmından ṣoḳar ḫancer güneş

5. **çeşmi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **26**
Göz.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

6. **çeşmine:**-*i, -n, -e*
Kaside 19
Mısra: **87**
Göz.

Geh Süheylüñ çeşmine tarf-ı sināuñ çekdi mīl
Geh hilālüñ ḳaşına pīç-i kemendüñ ṣaldı çīn

7. **çeşmine:**-*in, -e*
Gazel 292
Mısra: **3**
Göz II bakış.

Ey gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi zībā gelürseñ vā meni

8. **çeşmümüñ:**-*ü, -m, -üñ*
Gazel 75
Mısra: **16**
Göz II aşığın gözleri.

Tīr-bārān ideli cāna ḫayāl-i ġamzeñ
Çeşmümüñ revzenesinden dile peykān dökilür

9. **çeşmümüñ:**-*ü, -m, -üñ*
Gazel 193
Mısra: **7**
Göz II aşığın gözleri.

Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña
Ḳana girme key ṣaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

10. **çeşmümdedür:**-*üm, -de, -dür*
Kaside 9
Mısra: **17**
Göz II bakış.

Çeşmümdedür ḫayāl-i ḫaṭuñ ṭañ bu kim dutar
Sebze diyü kenāre-i āb-ı revānı müşk

11. **çeşm:**
Kıt'a 5
Mısra: **5**
Göz, görme organı.

Ḳapuñda çeşm ber-reh dest-ber-dest
Ṭurur devlet ki ide dest-būsī

12. **çeşmümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 210
Mısra: **10**
Göz. II Âşığın gözleri.

Aḥmedʾüñ gözine ʿarż olsa ḫayāl-i ʿārıżuñ
Çeşmesine çeşmümüñ āb-ı revān ışmarlaram

13. **çeşmüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 158
Mısra: **13**
Göz II Sevgilinin gözü.

Fitneyle şūḫ çeşmüñi ṣāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

14. **çeşm:**
Gazel 116
Mısra: **10**
(Sevgilinin) gözü.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

15. **çeşm:**
Gazel 253
Mısra: **12**
(Sevgilinin) gözü.

Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs
Ger olsa ḫūrda bu çeşm ü ebrū

16. **çeşm:**
Gazel 277
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey şāh-ı cihān
Ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

17. **çeşmüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 241
Mısra: **4**
(Sevgilinin) gözü.

Āyet-i ḥüsnüñle sen vaṣluñ ḥarām itdüñ baña
Ben ḥarāmī çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

18. **çeşmüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 303
Mısra: **6**
(Sevgilinin) gözü.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

19. **çeşmüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Nazm 33
Mısra: **1**
(Sevgilinin) gözü.

Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme
Bī-zer ü bī-zūrlara böyle bāzār eyleme

20. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 2
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

21. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 35
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.

ʿIşḳ bāzārında çeşmüm bir terāzū ḳurdı kim
Ḳaşlaruñ sevdāsı anuñ keffe-i mīzānıdur

22. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 35
Mısra: **17**
(Âşığın) gözü.

Cilvegāh-ı ḥüsn-i yār ancaḳ benüm çeşmüm degül
Mihr-i gerdūn ol cemālüñ āyīne-gerdānıdur

23. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 108
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

24. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 160
Mısra: **13**
(Âşığın) gözü.

Ḥüsn bāzārında çeşmüm aldı dellāliyyesin
Ey göñül dür dişi laʿlinden dile ḥalvālıġuñ

25. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 165
Mısra: **12**
(Âşığın) gözü.

Çekdi ġubār-ı rāhını cevher ʿayārına
Çeşmüm olalı ḥüsni terāzūsı Ḳāsımuñ

26. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 175
Mısra: **15**
(Âşığın) gözü.

İtdi çeşmüm necm-i eşkümden dili zülfüñde güm
Ḍalletī fīʾl-leyleti’ẓ-ẓülemāʾi men yehdīʾs-sebīl

27. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 196
Mısra: **3**
(Âşığın) gözü.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫᵛāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

28. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 278
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

29. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 289
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

30. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 292
Mısra: **6**
(Âşığın) gözü.

Ḥākim-i ʿışḳuñ ḫarāb itmezdi göñlüm ḫānesin
Baḳmasa ḥüsnüñ sarāyına bu çeşmüm revzeni

31. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 335
Mısra: **3**
(Âşığın) gözü.

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña
Bir dīn içinde nʾiçün ola ḳıble-gāh iki

32. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Gazel 336
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.

Aḳıdur şīşe-i Şāmī gibi Rūm içre gül-āb
Şām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

33. **çeşmüm:**-*(ü)m*
Kaside 25
Mısra: **58**
(Âşığın) gözü.

ʿĪd-i ḥüsnüñde neler cemʿ itdi eşküm sāyili
Ṭañ mı çeşmüm zevraḳıyla eylese seyrān-ı ʿīd

34. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 47
Mısra: **2**
(Sevgilinin) gözü.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

35. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 196
Mısra: **13**
(Sevgilinin) gözü.

Aḥmedʾüñ ḥālin ṣorarsañ çeşmüñ içün ḫastedür
Ol sebebdendür kʾolup her laḥẓa bīmār iñlerem

36. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 339
Mısra: **2**
(Sevgilinin) gözü.

Fitneyle ḳāmetüñ ḳoparurdı ḳıyāmeti
Ḫışm ile çeşmüñ itmese ʿayn-ı ʿināyeti

37. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 344
Mısra: **7**
(Sevgilinin) gözü.

Cān ḳaṣdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

38. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Kıt'a 13
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

39. **çeşmüme:**-*(ü)m, -e*
Gazel 66
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-efşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

40. **çeşmümde:**-*üm, -de*
Gazel 167
Mısra: **3**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın
Ki baş götürüben oynaya Nīl içinde neheng

41. **çeşmüm:**-*üm*
Kaside 23
Mısra: **53**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Dil yitügini bulmaġa çeşmüm muʿazzimi
Baḳdı ṣuya kim ide anı āşikār āb

42. **çeşmi:**-*i*
Gazel 142
Mısra: **1**
Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.

Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider dirīġ
Küfr ile zülfi ġāret-i īmān ider dirīġ

43. **çeşmüñle:**-*(ü)ñ, -le*
Gazel 198
Mısra: **1**
(Sevgilinin) gözü.

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḥalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

44. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 129
Mısra: **5**
(Sevgilinin) gözleri.

Ṣan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

45. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Kaside 12
Mısra: **21**
(Sevgilinin) gözleri.

Laʿlüñe ḳaṣd itdügümce ḫışm ider çeşmüñ baña
Eksük olmaz ṣūriş ü ġavġā mey-i nāb üstine

46. **çeşmi:**-*i*
Gazel 304
Mısra: **5**
(Fars.) Göz.

Nice bir çeşmi ḳanāra idinüp kirpügini
Aṣa dil nīmelerin üstine ḳaṣṣāb gibi

47. **çeşmümde:**-*(ü)m, -de*
Gazel 93
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.

Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

48. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 153
Mısra: **11**
(Âşığın) gözü.

Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ gibi mülüñ vardur senüñ

49. **çeşmüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 255
Mısra: **7**
(Âşığın) gözü.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

50. **çeşmümden:**-*üm, -den*
Gazel 180
Mısra: **6**
(Aşığın) gözü.

Çün çeşme vü pınar perīler ṭuraġıdur
Çeşmümden ey nigār-ı perī-vār ḳaçma gel

51. **çeşmümden:**-*üm, -den*
Gazel 75
Mısra: **7**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

<u>çeşm ü ebrūñuñ:</u>

1. **çeşm ü ebrūñuñ:**-*ñ, -uñ*
Gazel 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kaş ve göz.

Mest olupdur çeşm ü ebrūñuñ ḫayālinden imām
Kʾoḳımaz miḥrābda bir ḫarf-i Ḳurʾānı dürüst

<u>çeşme:</u>

1. **çeşmesine:**-*s, -i, -n, -e*
Gazel 210
Mısra: **10**
Pınar, su kaynağı II göz.

Aḥmedʾüñ gözine ʿarż olsa ḫayāl-i ʿārıżuñ
Çeşmesine çeşmümüñ āb-ı revān ışmarlaram

2. **çeşmesidür:**-*si, -dür*
Gazel 109
Mısra: **6**
Pınar, kaynak.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳīḳüñ kānıdur

3. **çeşme:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Çeşme; pınar; su kaynağı.

Çün çeşme vü pınar perīler ṭuraġıdur
Çeşmümden ey nigār-ı perī-vār ḳaçma gel

4. **çeşmesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 351
Mısra: **5**
Çeşme, pınar. || *Sevgilinin ölümsüzlük suyunu andıran dudağı.*

Ṭudaġı çeşmesine irse nā-gāh
Pür olur cūy-ı kevs̱er dest-māli

5. **çeşme:**
Gazel 317
Mısra: **15**
Çeşme, su akan yer.

Her ḳanda ki çeşme ola şīrīn
Eksük degül anda mūr u māhī

<u>çeşme-i cān:</u>

1. **çeşme-i cān:**
Kaside 7
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Can çeşmesi. II Sevgilinin âşığa hayat veren dudağı.

Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevs̱er güneş

<u>çeşme-i cāndan:</u>

1. **çeşme-i cāndan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Can veren, can bağışlayan çeşme II Ölümsüzlük suyu, âb-ı hayat; sevgilinin dudağı.

Ṭatlu sözler kim gelür şīrīn lebinden dilberüñ
Āb-ı ḥayvāndur ṣanasın çeşme-i cāndan ṭamar

<u>çeşme-i cāndur:</u>

1. **çeşme-i cāndur:**
Gazel 282
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Can veren, can bağışlayan çeşme.

Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cināndur dimege
Dil mi varur lebüñe çeşme-i cāndur dimege

<u>çeşme-i ḥayāt:</u>

1. **çeşme-i ḥayāt:**
Kaside 24
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Hayat çeşmesi.

Didüm kim itdi leblerüñi çeşme-i ḥayāt
Didi ki būse-i der-i dergāh-ı şehriyār

2. **çeşme-i ḥayāt:**
Terci-bend 1
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Hayat çeşmesi.

Gösterdi Ḫıżra ḫāk-i derüñ çeşme-i ḥayāt
Ögretdi Ḫāteme niʿamuñ baḫşiş ü kerem

<u>çeşme-i ḥayvān:</u>

1. **çeşme-i ḥayvān:**
Gazel 75
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Hayat çeşmesi II İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḥaṭuñ
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

2. **çeşme-i ḥayvān:**
Gazel 81
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hayat çeşmesi II İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.

Ḫıżr kim dirler sen anuñ ʿaynısın ʿaynuʾl-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña laʿl-i şeker-bāruñ gelür

3. **çeşme-i ḥayvān:**
Gazel 332
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hayat çeşmesi II İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.

Kevs̱er lebüñle Ḫıżr ḥaṭuñ gördi reşkden
Ẓulmāta girdi çeşme-i ḥayvān didükleri

<u>çeşme-i ḥayvāna:</u>

1. **çeşme-i ḥayvāna:**-*a*
Gazel 88
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hayat çeşmesi II İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

2. **çeşme-i ḥayvāna:**-*a*
Gazel 127
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hayat çeşmesi II İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.

Bulsa Ḫıżr ile Sikender ṭudaġuñ şerbetini
Eylemezlerdi daḫı çeşme-i ḥayvāna heves

<u>çeşme-i ḥayvānı:</u>

1. **çeşme-i ḥayvānı:**-*ı*
Gazel 241
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Hayat çeşmesi II İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış

Sāḳī zamānuñ Ḫıżrısın şol çeşme-i ḥayvānı ṣun

çeşme-i ḥayvān-ı kerem:

1. **çeşme-i ḥayvān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Keremin hayat çeşmesi.

Ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ ẕāt-ı kerīmüñde kʾolur
Ayaġuñ başduġı yir çeşme-i ḥayvān-ı kerem

2. **çeşme-i ḥayvān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Keremin hayat çeşmesi.

Yā dehānuñda senüñʾçün ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ
Teşne-i cūda olur çeşme-i ḥayvān-ı kerem

çeşme-i ḥayvānıdur:

1. **çeşme-i ḥayvānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Hayat çeşmesi II İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan suyun pınarı.

Ol ebā-ʿan-ced Sikender taḫtına sulṭān olan
Ayaġı ṭopraġı Ḫıżruñ çeşme-i ḥayvānıdur

çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb:

1. **çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb:**
Kaside 6
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı aydınlatan güneş çeşmesi.

Bu ḥavż mı yā çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb
Bu ferş mi yā cām-ı cihān-bīn-i mücellā

çeşme-i kāfūra:

1. **çeşme-i kāfūra:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Kafur çeşmesi (kafur:Cennette bir pınar.).

ʿAhd-i ʿadlüñde yumarlar cümle ılduzlar gözin
Girdügince çeşme-i kāfūra bīmiʾzer güneş

çeşme-i mīm-i dehānından:

1. **çeşme-i mīm-i dehānından:**-*ın, -dan*
Gazel 187
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) mim harfi gibi küçük ağzının çeşmesi.

Çeşme-i mīm-i dehānından çıḳan āb-ı ḥayāt
Ḳaṭrasın ḫāke ṣalarsa cān bulur ʿazm-i remīm

çeşm-i āfitāb:

1. **çeşm-i āfitāb:**
Kaside 12
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin gözü.

Gördi dīnāruñdaki elḳābı çeşm-i āfitāb
Yüzi zerd oldı ki yazıla ol elḳāb üstine

çeşm-i aḥmed:

1. **çeşm-i aḥmed:**
Gazel 115
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in gözü.

Çeşm-i Aḥmed tīre oldı gözlemekden yoluñı
Gelmez iseñ çıḳdı elden ey gül-i sīr-āb göz

2. **çeşm-i aḥmed:**
Gazel 260
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in gözü.

Çeşm-i Aḥmed ḫʷābda cennet görürse ṭañ degül
ʿĀlem-i ḥüsnüñ miṣālin seyr ider cānān her gice

3. **çeşm-i aḥmed:**
Gazel 334
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in gözü.

Ḥüsnüñ evrāḳın itmege tezyīn
Çeşm-i Aḥmed olupdur efşāncı

çeşm-i aḥmedʾde:

1. **çeşm-i aḥmedʾde:**-*de*
Gazel 306
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in gözü.

Çeşm-i Aḥmedʾde ḫayāl-i zülf ü ebrūñ ey nigār
Baġludur zencīr ile deryā yüzinde pül gibi

çeşm-i ʿāşıḳa:

1. **çeşm-i ʿāşıḳa:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Âşığın gözü.

Rāhuñda çeşm-i ʿāşıḳa göster cemālüñi
Vir ḥac yolında sāyilüñe ey nigār āb

çeşm-i cāndan:

1. **çeşm-i cāndan:**-*dan*
Gazel 33
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gönül pınarı.

Ṭūṭī ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider
Bir ḫıżrdur ki çeşm-i cāndan ḫaber virür

çeşm-i çerāġ-ı kāvināt:

1. **çeşm-i çerāġ-ı kāyināt:**
Kaside 7
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Kâinat kandilinin gözü.

Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

çeşm-i dīdebān-ı āsumān:

1. **çeşm-i dīdebān-ı āsumān:**
Kaside 13

Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün gözcüsü olan gözü.

Bir ẕükā-dildür ki çeşm-i dīdebān-ı āsumān
Her dem idrāk-i kemāl-i rāyınuñ ḥayrānıdur

çeşm-i dilden:

1. **çeşm-i dilden:**-*den*
Mesnevi 3
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Gönül gözü.

Gidüp çeşm-i dilden ḥicāb-ı ġurūr
Bu yıl sözden itmişdi ẕihnüm nüfūr

çeşm-i eşk-bār:

1. **çeşm-i eşk-bār:**
Kaside 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Âşığın) ağlayan, gözyaşı döken gözü.

Dost vaṣlı ʿīdine irişdi çeşm-i eşk-bār
Kim bu rengīn şīşeden oldı gülāb-efşān-ı ʿīd

çeşm-i füsūn ger:

1. **çeşm-i füsūn ger:**
Gazel 181
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Büyüleyici göz.

Miḥrāb-nişīn oldı çün ol çeşm-i füsūn ger
Sāḥirlıġ idüp olduġı ḫūn-ḫᵛāre ne müşkil

çeşm-i giryān:

1. **çeşm-i giryān:**
Gazel 96
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan göz.

Ḥoḳḳa-i laʿlüñ ne rīv eyler ʿaceb cān ḳaṣdına
Kᵎaña itdükce naẓar bu çeşm-i giryān baġlanur

çeşm-i giryāndan:

1. **çeşm-i giryāndan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan göz.

Ḫāk-i pāyuñ dīdede ben giryeden ḳan aġlaram
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

çeşm-i giryānum:

1. **çeşm-i giryānum:**-*um*
Gazel 193
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan göz.

Sūz-ı dilden oda yanmışdur zebānum şemʿ-vār
ʿArż ide ḥālüm meger bu çeşm-i giryānum benüm

2. **çeşm-i giryānum:**-*um*
Gazel 307
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan göz.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu gönlüm ḥālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

çeşm-i ḫumāruñdan:

1. **çeşm-i ḫumāruñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 201
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Baygın göz.

Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣīḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

çeşm-i hūn-rīzi:

1. **çeşm-i ḫūn-rīzi:**-*i*
Gazel 127
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kan dökücü gözler.

Çeşm-i ḫūn-rīzi ne cādū-yı siyeh-dildür kim
Ḳanmadı ḳanum içüp ḳıldı yine ḳana heves

çeşm-i kevākib:

1. **çeşm-i kevākib:**
Kaside 8
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Yıldızların gözü.

Naẓm eylesem maḳālümi gūş eylese felek
Çeşm-i kevākib aḳıda leyl ü nehār laʿl

çeşm-i laʿl-bār:

1. **çeşm-i laʿl-bār:**
Gazel 36
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Lal yağdıran göz.(Âşığın kanlı gözyaşı bağlamında.).

Kaʿbe-i kūyuñ ḫayālinde bu çeşm-i laʿl-bār
Beyt-i maʿmūr üstine yāḳūtdan mīzāb olur

çeşm-i mahmūrı:

1. **çeşm-i maḫmūrı:**-*ı*
Gazel 341
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Süzgün, baygın bakışlı göz.

ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı
Ki bezm-i ḫüsni devrinde çeküpdür cām-ı maġrūrī

çeşm-i mestüñ:

1. **çeşm-i mestüñ:**-*üñ*
Gazel 195
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Baygın, sarhoş göz; sevgilinin baygın bakan, kan içici, merhametsiz gözü.

Çeşm-i mestüñ ẓulm ile mülk-i dili vīrān ider
ʿAdlüñ ile yine ābād eyle ḳurbān olduġum

çeşm-i pür-humāruñdur:

1. **çeşm-i pür-ḫumāruñdur:**-*uñ, -dur*

Gazel 52
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Baygın, süzgün göz.

Ḳarār u ṣabrum alan zülf-i bī-ḳarāruñdur
Ḫarāb iden beni şol çeşm-i pür-ḫumāruñdur

çeşm-i pür-hˇāb:

1. **çeşm-i pür-ḫˇāb:**
Gazel 12
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Uykulu gözler.

Ṣınuḳ ʿahdüñ midür bu zülf-i pür-ḫam
Ḳara baḫtum mıdur ol çeşm-i pür-ḫˇāb

çeşm-i pür-sevdā:

1. **çeşm-i pür-sevdā:**
Gazel 320
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevda dolu göz. II Simsiyah göz.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

çeşm-i şafakdan:

1. **çeşm-i şafaḳdan:**-*dan*
Gazel 192
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sabah gün doğarken olan kızıllığın gözü, sabahın gözü.

Her seḥer çeşm-i şafaḳdan ḳanlu yaş gibi aḳan
Ḳan degüldür cürʿa-yı cām-ı şebānumdur benüm

çeşm-i şāhid-bāzuña:

1. **çeşm-i şāhid-bāzuña:**
Gazel 269
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Çapkın göz.

Derd-i dil mey-ḫānesinde naḳd-i cān olur telef
Hey dimezseñ Aḥmedʾā şol çeşm-i şāhid-bāzuña

çeşm-i şayyādı:

1. **çeşm-i şayyādı:**-*ı*
Gazel 255
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin avcı gözü.

Çeşm-i ṣayyādı göñül murġını ṣayd itmek içün
Çīn-i zülfinde beñi dāne döker dāmlara

çeşm-i şehlālar:

1. **çeşm-i şehlālar:**-*lar*
Gazel 283
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Hafif şaşı, güzel gözü.

Ḫışmını kem ḳılmasun ol çeşm-i şehlālar bize
Arta dursun ġuṣṣa-i zülf-i semen-sālar bize

çeşm-i sitāre:

1. **çeşm-i sitāre:**
Terkib-bend 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Yıldızın gözü.

Çeşm-i sitāre aġlasun ol meh-liḳāya kim
Görmedi pīr-i çarḫ aña beñzer cevān daḫı

çeşm-i siyeh-dil:

1. **çeşm-i siyeh-dil:**
Gazel 228
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İçi kara göz. II Kara gönüllü, kötü niyetli, hain.

Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil nice cāẕūlıġ ider
Kʾuyḳusıyla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

çeşm-i şūh u şeng:

1. **çeşm-i şūḫ u şeng:**
Gazel 227
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şen, şakrak gözler.

Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

çeşm-i şūr-engīzi:

1. **çeşm-i şūr-engīzi:**-*i*
Gazel 146
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Fitne çıkaran gözleri.

Çeşm-i şūr-engīzi pür-āşūb idelden ʿālemi
Güşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

2. **çeşm-i şūr-engīzi:**-*i*
Gazel 178
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Fitne çıkaran gözleri.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

çeşm-i ümīdi:

1. **çeşm-i ümīdi:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Ümit gözü. II büyük beklenti bağlamında.

Çeşm-i ümīdi ṭopraġa girdi yir ehlinüñ
Āhı ḫurūşı göklere çıḳsa revā imiş

çeşm-i yār:

1. **çeşm-i yār:**
Gazel 206
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin gözü.

Cānuma bir merḥabā şundı ezelde çeşm-i yār
Şöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

çeşm-i zamāne:

1. **çeşm-i zamāne:**
Terci-bend 1

Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın gözü.

Çeşm-i zamāne mişlin anuñ görmemek içün
Düşmezdi yir yüzine ẓilāli Muḥammedüñ

<u>çeşm-i zırıh:</u>

1. **çeşm-i zırıh:**
Kaside 19
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Zırhın gözü.

Ol ki ṭaʿn-ı nīzesinden ḳan döker çeşm-i zırıh
Deprenür pāy-ı semendinden zemīn-i heftümīn

<u>çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ:</u>

1. **çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ:***-dü, -n*
Gazel 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gözünden iki çeşme akmak; sürekli, çok ağlamak.

Şol dem ki revān eyledüñ ol serv-i revānı
Çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ ey dost

<u>çetr:</u>

1. **çetr:**
Kaside 19
Mısra: **82**
Çadır, gölgelik.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

<u>çetr-i çarḫ-rifʿat-i ẓill-i ẓalīl-i ḥaḳ:</u>

1. **çetr-i çarḫ-rifʿat-i ẓill-i ẓalīl-i ḥaḳ:**
Kaside 9
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın koyu gölgesinin -padişahın- felek gibi yüksek gölgesi. (Övülenin saçı bağlamında.).

Yā çetr-i çarḫ-rifʿat-i ẓill-i ẓalīl-i Ḥaḳ
Ḫurşiyd-i enver üzre ṭutar sāyebān-ı müşk

<u>çetr-i rifʿatüñüñ:</u>

1. **çetr-i rifʿatüñüñ:***-üñ, -üñ*
Kaside 21
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Yüce, yüksek çadır.

Her ṭınābında çetr-i rifʿatüñüñ
Ṭāyir-i fetḥe āşiyān bulduñ

<u>çetr-i sulṭān:</u>

1. **çetr-i sulṭān:**
Kaside 12
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Sultanın çadırı.

Ebr-i zülfüñ çetr-i sulṭān gibi ey şāh-ı cemāl
Sāyebānlar ṭutdı ḫurşīd-i cihān-tāb üstine

<u>çevgān-ı fitnedür:</u>

1. **çevgān-ı fitnedür:***-dür*
Gazel 165
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Fitne değneği, fitne çomağı.

Cān bāġı servidür ḳad-i dil-cūsı Ḳāsımuñ
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

2. **çevgān-ı fitnedür:***-dür*
Gazel 166
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Fitne değneği, fitne çomağı.

Meydān-ı ḥüsn içinde göñül ṭopın urmaġa
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

<u>çevgān-ı ʿīd:</u>

1. **çevgān-ı ʿīd:**
Gazel 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bayram çevganı.

Ey ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

2. **çevgān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Bayram çevganı.

ʿAzm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş meger ol āfitāb
Māh götürmiş yanınca ʿanberīn çevgān-ı ʿīd

<u>çevgān-ı kerem:</u>

1. **çevgān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Kerem çevgânı, değneği.

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

<u>çevür:</u>

1. **çevürdügi:***-dük, -i*
Gazel 111
Mısra: **7**
Döndürerek hareket ettirmek; bir durumdan başka duruma getirmek, dönüştürmek.

El uzadup çevürdügi tesbīḥ-i zülfini
Gāhī şumār-ı cevr ider ü geh ḥisāb-ı nāz

<u>çiçek:</u>

1. **çiçekleri:***-ler, -i*
Gazel 332
Mısra: **12**
Farklı renklerde ve kokularda olabilen kır ve bahçe bitkisi.

Yigitligüm çaġında beni pīr ider dirīġ
Bostān çiçekleri gibi oġlan didükleri

2. **çiçekler:***-ler*
Kaside 31
Mısra: **47**
Çiçek bitkisi.

Ol naġme-i dil-sūz ṣafāsına çiçekler

Çāk eylediler şevḳ ile pīrāhen-i vālā

çign:

1. **çignine:**-*ine*
   Kaside 9
   Mısra: **38**
   Omuz.

Ṭaḳdı devātı gibi ʿadū boynına resen
Çün şaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

çigzin:

1. **çigzinüp:**
   Gazel 54
   Mısra: **3**
   Dönmek, dolaşmak.

Dāyireñ çigzinüp ey noḳṭa-dehen beñzemişem
Āhenīn pāy ile pergāra elümden ne gelür

2. **çegzinür:**-*ür*
   Kaside 18
   Mısra: **21**
   Dönmek, dolaşmak.

Çoḳ çegzinür ki çaġıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẓill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

çigzindür:

1. **çigzindürüp:**-*üp*
   Gazel 245
   Mısra: **9**
   Döndürmek, hareket ettirmek, dolaştırmak.

Mihr ü māhun mühresin çigzindürüp ey ṭās-ı çarḫ
Ger getürürseñ murādum naḳşını nerrādsın

çihre:

1. **çihresi:**-*si*
   Gazel 167
   Mısra: **5**
   1. Çehre, yüz.

Raḳīb çihresi ġam virse göñlüme nʾola kim
Her āyine alur ebr-i siyehden āyīne jeng

2. **çihremüzde:**
   Gazel 249
   Mısra: **9**
   Çehre, yüz.

Çihremüzde ḫusrevā laʿlüñ hevāsı eglenür
Ḳıṣṣa-i Şīrīn oḳınur ṣafḥa-i Ferhāddan

3. **çihresini:**-*si, -ni*
   Kaside 25
   Mısra: **45**
   Çehre, yüz.

Çihresini reşkden zerd itdi ḳurṣ-ı āfitāb
Süfre-i ḫʷānuñda çün gördi müzaʿfer nān-ı ʿīd

4. **çihreñe:**-*ñ, -e*
   Gazel 286
   Mısra: **7**
   (Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Fer virdi gerçi çihreñe nūr-ı Muḥammedī
Hecrüñ cehennemindedür ümmet ne fāyide

çihre-i zer:

1. **çihre-i zer:**
   Kaside 20
   Mısra: **33**
   Kelime Tipi: **-**
   Altının yüzü, altın gibi sararmış yüz.

Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim ṣarardı çihre-i zer
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

çihre-i zerdüm:

1. **çihre-i zerdüm:**-*üm*
   Gazel 190
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Sarı beniz, yüz.

Çihre-i zerdüm gibi ʿālem ḫazān olsa ne ġam
Çün ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ nev-bahārumdur benüm

çık-:

1. **çıḳaldan:**-*al, -dan*
   Nazm 32
   Mısra: **1**
   Ulaşmak II Yayılmak.

Çıḳaldan ḫüsnüñüñ illerde çavı
Yürekler yaḳdı ʿışḳ odı alavı

2. **çıḳar:**-*ar*
   Gazel 86
   Mısra: **16**
   Kaybetmek, elden kaçırmak.

Aḥmed ʿaceb mi cennet-i kūyuñdan olsa dūr
Bilmezlük ile ādem elinden neler çıḳar

3. **çıḳsun:**-*sun*
   Gazel 115
   Mısra: **9**
   Çıkmak; bulunduğu yeri bırakıp başka yere geçmek, gitmek.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

4. **çıḳar:**-*(a)r*
   Gazel 86
   Mısra: **10**
   (Ağızdan, dilden) çıkmak; demek, söylemek.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

5. **çıḳardı:**-*ar, -dı*
   Kaside 12
   Mısra: **62**
   Yükselmek, göğe çıkmak.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

6. **çıḳar:**-*ar*
   Gazel 254
   Mısra: **8**
   (Bir yerden) Uzaklaşmak, ayrılmak.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

7. **çıḳdı:**-*dı*
   Gazel 74
   Mısra: **13**
   (Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.

Ḳāmetüñ çıḳdı ḳapuñdan oldı göz yaşı revān
Ṣan ḳıyāmet ḳopdı gökden aḫter-i tābān yaġar

<u>çık:</u>

1. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 80
Mısra: **7**
(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak.

Zülfüñ görüp çıḳar ẕeḳanuñdan göñül belī
Çāh-ı belā esīrlerin rīsmān çeker

2. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 173
Mısra: **3**
(Bir yerden) Uzaklaşmak, ayrılmak, (bir yeri) terketmek.

Serv-i āzāda dimeñ bāġ-ı cihāndan çıḳmaz
Boynı bağlu ḳulıdur bir yañaġı gülgūnuñ

3. **çıḳa:**-*a*
Gazel 14
Mısra: **16**
(-de) Peyda olmak, meydana gelmek.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmed'üñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

4. **çıḳduḳca:**-*duḳca*
Kaside 27
Mısra: **22**
Ortaya çıkmak.

Ḳandīl-i zerle zīnet olup āḫūr-ı felek
Çıḳduḳca andan edhem-i şeb eşheb-i nehār

5. **çıḳmış:**-*mış*
Kaside 29
Mısra: **47**
Bir şeyin içerisinden dışarıya varmak, çıkmak.

Gülgūnuñ ayaġına niṣār itmege çıḳmış
Ḥoḳḳayla dutar nāfe-i tātārı benefşe

6. **çıḳmaz:**-*maz*
Gazel 306
Mısra: **8**
Belirmek. Yer edinmek.

Ḥāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

7. **çıḳmayup:**-*ma, -yup*
Gazel 200
Mısra: **8**
Çıkmak, gelmek.

Görmeyüp cānān yüzin diller perīşān oldılar
Ṣan ki sulṭān çıḳmayup dīvān ṭaġılmış dostum

8. **çıḳsun:**-*sun*
Kıt'a 7
Mısra: **5**
Çıkmak, ayrılmak.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

9. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 346
Mısra: **10**
Ulaşmak, erişmek, varmak, yükselmek.

Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġam-ı zülfüñden
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

10. **çıḳmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 18
Mısra: **7**
Görünmek, ortaya çıkmak.

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden
Zīrā ki ḥarīr içre olur misk-i ter ey dost

11. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 86
Mısra: **2**
(su vb.) görünmek, akmak.

Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar
Añsam dişüñi dīde-i terden güher çıḳar

12. **çıḳsa:**-*sa*
Kaside 24
Mısra: **2**
Gitmek.

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

13. **çıḳup:**-*up*
Gazel 251
Mısra: **12**
(Bir şeyin içinden) Bir miktârı ayrılmak, bir miktârı eksilmek.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm göñlümde muḥkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

14. **çıḳar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **81**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek.

Her gün ser-i ḳaṣruña çıḳar mihr-i dil-efrūz
Kim şāh-nişīnüñi görüp ide temāşā

15. **çıḳmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 307
Mısra: **4**
Çıkmak, ayrılmak.

Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin
Hīç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

16. **çıḳmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 10
Mısra: **4**
Çıkmak, yükselmek.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

17. **çıḳa:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **25**
Çıkmak. II saplandığı yerden çıkmak.

Cefāsı tīġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-ā-ser jeng

18. **çıḳar:**-*ar*
Mesnevi 3
Mısra: **167**
Bulunduğu yerden dışarı çıkmasını sağlamak.

Çıḳar baḥr-i dilden yine bir güher
Deger müjdegānīsi biñ kān-ı zer

19. **çıḳmaġa:**-*ma, -ġa*
Kaside 30
Mısra: **4**
Çıkmak. II Erişmek, ulaşmak.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

20. **çıḳmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 41
Mısra: **6**
Çıkmak, bulunduğu yeri terk etmek.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henüz ol tīr ü peykān andadur

21. **çıḳdı:**-*dı*
Gazel 251
Mısra: **4**
Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

22. **çıḳardı:**-*ar, -dı*
Gazel 257
Mısra: **6**
(Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak.

Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳīb
Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı şeyṭān olmasa

23. **çıḳup:**-*up*
Gazel 227
Mısra: **14**
(Yüksek bir yere varmak için) Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin
Serve çıḳup feryād ider ḳumrī aña āheng içün

24. **çıḳa:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **82**
Bulunulan yerden dışarı çıkmak.

Bir lālezāra beñzedi tīġuñla rezmgāh
Kʾol lālezār içinde çıḳa şad hezār āb

25. **çıḳsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **59**
Bitmek, büyümek.

Cūduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında simār laʿl

26. **çıḳsa:**-*sa*
Gazel 86
Mısra: **7**
(Elbise) çıkarmak, soyunmak.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

27. **çıḳanuñ:**-*an, -uñ*
Kaside 29
Mısra: **68**
Bitmek, büyümek, sürmek.

Ger terbiyet itseydi cihān bāġını ḫulḳuñ
Olurdı zemīnden çıḳanuñ varı benefşe

28. **çıḳmadan:**-*madan*
Gazel 333
Mısra: **5**
(Bulunduğu yerden) dışarıya varmak, ayrılmak.

Ey melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henüz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

29. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 86
Mısra: **4**
(Bir şeyi) ortaya çıkarmak.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭoprāġını laʿl ü zer çıḳar

30. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 86
Mısra: **6**
(Bir şeyi) ortaya çıkarmak.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

31. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 86
Mısra: **8**
(Bir şeyi) ortaya çıkarmak.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

32. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 86
Mısra: **12**
Davranışta herhangi bir niteliği bulunmak.

Müşkil budur ki her kime kim ḫālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

33. **çıḳdı:**-*dı*
Kıt'a 24
Mısra: **1**
(Tahta) çıkmak, hükümdar olmak.

Çıḳdı devlet taḫtına Şeh Bāyezīd
Ol culūs itdi cihān baḫtın saʿīd

çıḳa:

1. **çıḳa:**
Mesnevi 3
Mısra: **206**
Çıkmak, yükselmek, yukarıya doğu çıkmak, göğe erişmek.

Havādan zemīne yaġa lāleler
Zemīnden havāya çıḳa nāleler

çıḳa geldi:

1. **çıḳa geldi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **-**
Beklenmedik bir zamanda gelmek.

Düzüp bikr-i fikrüme ḫoş zülf ü ḫāl
Çıḳa geldi bir māh-ı ṣāḥib-cemāl

çıḳan:

1. **çıḳan:**
Gazel 187
Mısra: **11**
Ağızdan çıkan, söylenen.

Çeşme-i mīm-i dehānından çıḳan āb-ı ḥayāt
Ḳaṭrasın ḫāke ṣalarsa cān bulur ʿazm-i remīm

çıḳar:

1. **çıḳarur:**-*ur*
Kaside 32
Mısra: **23**
Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.

Ne şekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı şūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

2. **çıḳarma:**-*ma*
Kıt'a 2
Mısra: **7**
Atmak, terk etmek.

Ṣaḳın cevrüñle mülküñden çıḳarma
Anı kim bende-i iḥsān idersin

3. **çıḳarma:**-*ma*
Kıt'a 6
Mısra: **1**
Atmak, terk etmek.

Eyā vezīr-i mükerrem çıḳarma mülküñden
Ḳapuñda bende-i iḥsān olan kemīneleri

4. **çıḳarduḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 330
Mısra: **2**
Çıkarmak, ulaştırmak.

Āh kim yār işitmez āhumuzı
Göge çıḳarduḳ āh u vāhumuzı

5. **çıḳar:**
Gazel 47
Mısra: **9**
Bir şeyi bulunduğu yerden, durumdan dışarı çıkarmak. II kurtarmak.

Aş mūy-ı dil-āvīzi çıḳar ḥabs-i külehden
Kim ẓulm elin uzatdı ʿaceb fitneleri var

6. **çıḳardı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **73**
Oluşturmak, meydana getirmek. II Sağlamak, elde etmek.

Bir s̱enā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

7. **çıḳarur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **76**
Ortaya çıkmak.

Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzigār āb

8. **çıḳarsa:**-*sa*
Kaside 26
Mısra: **30**
(Bulunduğu yerden) Dışarıya çıkmak II ayrılmak.

Naẓm itmeyem daḫı söz eger gūş-ı şāhda
Gevher çıḳarsa lüʾlüʾ-i şehvārum üstine

9. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 86
Mısra: **14**
Ayrılmak,dışarı çıkmak.

Ṭañ yili zülfüñ güẕer itdükce ṣanuram
Çīnden ḳaṭār-ı ḳāfile-i müşk-i ter çıḳar

10. **çıḳar:**-*ar*
Gazel 183
Mısra: **1**
Ayrılmak,dışarı çıkmak.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

11. **çıḳarup:**-*up*
Mesnevi 4
Mısra: **14**
Ulaştırmak; yükseltmek.

Yüzini ḫāk idüp bir meh-liḳāya
Çıḳarup ṭāliʿin fevḳaʾs-semāya

12. **çıḳarsa:**-*sa*
Kaside 32
Mısra: **14**
Giyilen veya takılan şeyleri vücuttan ayırmak. ll Dünyalık malını kaybetmek, elindekinden olmak.

Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

13. **çıḳar:**-*(a)r*
Gazel 86
Mısra: **1**
(Ağızdan) çıkmak, söylemek.

Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar
Añsam dişüñi dīde-i terden güher çıḳar

çıkar-:

1. **çıḳarup:**-*up*
Kaside 32
Mısra: **12**
Çıkarmak, üstünden atmak.

Egerçi cümlesi geydi libās-ı gūn-ā-gūn
Ve līk ṣoñra çıḳarup olur ḳamu ʿuryān

çīn:

1. **çīnde:**-*de*
Gazel 24
Mısra: **12**
Çin ülkesi.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden ṣaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

2. **çīn:**
Gazel 91
Mısra: **1**
Büklüm, kıvrım (yüzün iki yanından dökülen saç).

Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur
Dimāġı sünbülüñ müşkīn olupdur

3. **çīn:**
Kaside 19
Mısra: **50**
Çatıklık,buruşukluk, kıvrım.

Luṭf-ı ruḥsāruñ ḫaber virdi meger bād-ı bahār
Ol sebebden eksük olmaz ābuñ ebrūsında çīn

4. **çīnden:**-*den*
Gazel 58
Mısra: **6**
Asya'nın doğusunda bulunan geniş ülke. Klasik Türk şiirinde ceylanları, dolayısıyla da misk kokularıyla söz konusu edilmiştir.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çīnden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

5. **çīnden:**-*den*
Gazel 86
Mısra: **14**
Asya'nın doğusunda bulunan geniş ülke. Klasik Türk şiirinde ceylanları, dolayısıyla da misk kokularıyla söz konusu edilmiştir.

Ṭañ yili zülfüñ güẕer itdükce ṣanuram
Çīnden ḳaṭār-ı ḳāfile-i müşk-i ter çıḳar

6. **çīn:**
Gazel 68
Mısra: **9**
Çin ülkesi.

Çīn Nigāristānını naḳş-ı ruḫuñdur māt iden
Saña nisbet māh-rūlar ṣūret-i erjengīdür

7. **çīn:**
Kaside 13
Mısra: **4**
Çin ülkesi.

Zülf İrem bāġında irmiş ḫūşe-i müşkīn-ʿineb
Ruḫ Ḫıṭāyī yapraġ aşmış Çīn nigāristānıdur

8. **çīn:**
Kaside 8
Mısra: **81**
Asya'nın doğusunda bulunan geniş ülke.

İrseydi Çīn diyārına laʿlüñ cevāhiri
Hergiz ḳomazdı leb yerine büt-nigār laʿl

9. **çīni:**-*i*
Gazel 46
Mısra: **2**
Buruşukluk, çatıklık, kırışıklık. II Öfke, hiddet.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

<u>çīn saldı:</u>

1. **çīn ṣaldı:**
Kaside 19
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
(Kaşlarını) çatmak.

Geh Süheylüñ çeşmine tarf-ı sinānuñ çekdi mīl
Geh hilālüñ ḳaşına pīç-i kemendüñ ṣaldı çīn

<u>çīn salup:</u>

1. **çīn ṣalup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Kaşlarını) çatmak.

Yine ol şāh-ı cihān ebrūlarına çīn ṣalup
Geldi göñlüm mülkini yıḳdı yeñi āyīn ṣalup

<u>çın seḥer:</u>

1. **çın seḥer:**
Gazel 91
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sabah erkenden, tan yeri ağarmakta olduğu zaman.

Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur
Dimāġı sünbülüñ müşkīn olupdur

2. **çın seḥer:**
Gazel 199
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sabah erkenden, tan yeri ağarmakta olduğu zaman.

Cān dimāġın būy-ı zülfüñden muʿaṭṭar eyleyen
Çın seḥer bād-ı ṣabānuñ ṣānesidür dostum

3. **çın seḥer:**
Kaside 7
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **-**
Sabah erkenden, tan yeri ağarmakta olduğu zaman.

Tā yaza nūrīn ḳalemle çın seḥer naḳḳāş-ı ṣunʿ
Şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḫżar güneş

<u>çīn ü māçīnde:</u>

1. **çīn ü māçīnde:**-*de*
Gazel 73
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çin ve Maçin (Çin ülkesinin güney bölgesine verilen bir ad).

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

<u>çınār:</u>

1. **çınār:**
Kaside 31
Mısra: **31**
Çınar ağacı.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

<u>çingene:</u>

1. **çingene:**
Nazm 36
Mısra: **5**
T. is. Malûm göçebe kavim, Kıptî. mec. Arsız ve hayasız. Hasis, cimri.

Çingene ḳarısına dönmiş yüzüñ
Yüri elek ṣat ki alurlar ola

<u>çīnī:</u>

1. **çīnī:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Bir çeşit kumaş.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını

Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henūz

2. **çīnī:**
Kaside 13
Mısra: **65**
Çin yapımı, Çin'de üretilmiş.

Ṭutmasun mı dāyimā çarḫ-ı felek çīnī siper
Çünki nīzeñden ṣaḳınduġı ser-i Keyvānıdur

3. **çīnī:**
Terci-bend 2
Mısra: **87**
Sırlı ve süslü, pişmiş balçıktan yapılan.

Ṭurdı çīnī ḳabaġ eline alup
Baş ḳoyup ṣundı sāġarın sūsen

4. **çīnī:**
Kaside 6
Mısra: **177**
Çin'e mahsus. Çin usulü boyanmış, nakşedilmiş tuğla, tabak vesaire; çini, sırlı kap. II Mavi (ŞENTÜRK).

Gök çīnī devātını ḳılur ḫoḳḳa-i çarḫuñ
Her gice şeb-i tīre ṭolu ʿanber-i sārā

<u>çīn-i nāfe-i zülfüñdedür:</u>

1. **çīn-i nāfe-i zülfüñdedür:***-üñ, -de, -dür*
Kaside 9
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Çin miskine benzeyen zülfü.

Ḫālüñ ki çīn-i nāfe-i zülfüñdedür nihān
Gūyā ki şāh-dāne durur der-miyān-ı müşk

<u>çīn-i zülfinde:</u>

1. **çīn-i zülfinde:***-i, -n, -de*
Gazel 255
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Saçının kıvrımı.

Çeşm-i ṣayyādı göñül murġını ṣayd itmek içün
Çīn-i zülfinde beñi dāne döker dāmlara

<u>çīn-i zülfinden:</u>

1. **çīn-i zülfinden:***-i, -n, -den*
Gazel 254
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Saçının kıvrımı.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

<u>çīn-i zülfüñ:</u>

1. **çīn-i zülfüñ:**
Gazel 309
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Saçının kıvrımı.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi baġrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

2. **çīn-i zülfüñ:***-üñ*
Gazel 96
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçlarının kıvrımı.

Çīn-i zülfüñ göricek bāzār-ı misk olur kesād
Gerd-i rāhuñ añıcaḳ rāh-ı Ṣıfāhān baġlanur

3. **çīn-i zülfüñ:***-üñ*
Gazel 206
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının kıvrımı.

Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm
Key perīşān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

<u>çīn-i zülfüñde:</u>

1. **çīn-i zülfüñde:***-üñ, -de*
Gazel 153
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçlarının kıvrımı.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

<u>çīn-i zülfüñden:</u>

1. **çīn-i zülfüñden:**
Murabba 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Saçının kıvrımı.

Çīn-i zülfüñden umar nāfe-i ḫoş-būy-ı murād
Bu hevā yolına yıllarla yiler niteki bād

<u>çīn-i zülfüñi:</u>

1. **çīn-i zülfüñi:**
Kaside 9
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının kıvrımı.

Çöz çīn-i zülfüñi ki perīşān ola ḳamu
Bār-ı ḳaṭār-ı ġāliye vü kārbān-ı müşk

<u>çıñrad:</u>

1. **çıñradan:***-an*
Gazel 192
Mısra: **1**
Çınlatmak, ses çıkartmak, şıngırdatmak.

ʿIşḳ ṭasın çıñradan āh u fiġānumdur benüm
Söylenen dillerde şimdi dāsitānumdur benüm

<u>çoġ:</u>

1. **çoġ:**
Kaside 23
Mısra: **62**
Çok, fazla.

Ey ḫāme aġlaram seni kʾazaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

2. **çoġ:**
Murabba 1
Mısra: **17**
Çok, çok fazla.

Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirīġ

Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitem-kār dirīġ

3. **çoġ:**
Gazel 264
Mısra: **12**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Didüm arturdı ġamuñ ḫᵛānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

4. **çoġ:**
Gazel 280
Mısra: **11**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Ey çarḫ miḥnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

5. **çoġ:**
Gazel 349
Mısra: **1**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstī
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstī

6. **çoġa:**-*a*
Gazel 15
Mısra: **9**
Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

7. **çoġ:**
Gazel 15
Mısra: **10**
Aşırı, fazla.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

8. **çoġ:**
Kaside 31
Mısra: **7**
Çok, fazla anlamında zarf.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

<u>çoġ eyle:</u>

1. **çoġ eyle:**
Terci-bend 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Çoğaltmak.

Āl-i Muḥammede ṣalavātı çoġ eyle kim
Biri Emīr Efendidür āli Muḥammedüñ

<u>coġal:</u>

1. **coġaldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **78**
Çoğalmak, artmak, fazlalaşmak.

Anuñʾçün oldı ḳara zülfüñ ağına hevesüm
Ki āb-ı dīdede çoġaldı māhiyān-ı ḫayāl

<u>çok:</u>

1. **çoġ:**
Kaside 23
Mısra: **64**
Fazla, çok.

Olmış iken ḥayātına her nesnenüñ sebeb
Çoġ olduġı-yʾçün oldı ḳalīl-i iʿtıbār āb

2. **çoḳ:**
Gazel 24
Mısra: **9**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Dilde çoḳ durmaḳla mihrüñ ḫāliṣ olduġı bu kim
Bāde-i ṣahbāyı egletdükce ṣāf eyler zücāc

3. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **13**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

4. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 147
Mısra: **16**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Leblerüñ esrārını mey-ḫāneden ṣormaḳ gerek
Ġayb-bīn çoḳdur ve līkin kāşif-i esrār yoḳ

5. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 147
Mısra: **18**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

6. **çoḳ:**
Gazel 223
Mısra: **1**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

7. **çoḳ:**
Gazel 245
Mısra: **15**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde

bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

8. **çoḳdur:**-*dur*
Gazel 247
Mısra: **9**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

Özin yār añladur aġyār çoḳdur
Az olur yār-ı cānī sen bilürsin

9. **çoḳ:**
Kaside 16
Mısra: **51**
Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan söz.

Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭīsi çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭīyi bir ey şekeristān-ı kerem

10. **çoḳ:**
Gazel 36
Mısra: **4**
"Birçok, bir hayli" anlamındaki belgisiz sıfat.

Şol ḳadar aşıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

11. **çoḳ:**
Kaside 26
Mısra: **25**
"Birçok, bir hayli" anlamındaki belgisiz sıfat.

Medḥüñ ʿarūsı gūşına çoḳ dür daḳar velī
Bir dāne daḳmadı dür-i şehvārum üstine

12. **çoḳ:**
Terci-bend 1
Mısra: **93**
"Birçok, bir hayli" anlamındaki belgisiz sıfat.

Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem başdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

13. **çoḳ:**
Terci-bend 1
Mısra: **103**
"Birçok, bir hayli" anlamındaki belgisiz sıfat.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

14. **çoḳ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **68**
"Birçok, bir hayli" anlamındaki belgisiz sıfat.

Derdā ki şoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

15. **çoḳ:**
Gazel 230
Mısra: **4**
"Birçok, bir hayli, fazla" anlamlarında kullanılan zarf.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

16. **çoḳ:**
Gazel 330
Mısra: **10**
"Birçok, bir hayli, fazla" anlamlarında kullanılan zarf.

Seni sevmek günāh ise ey dost
Bilürüz çoḳ durur günāhumuzı

17. **çoḳ:**
Kaside 3
Mısra: **1**
1. Miktârı, derecesi ve niteliği belli bir ölçünün üstünde bulunan, az olmayan, fazla, ziyâde. 2. Belli bir ölçünün üstünde.

ʿArşdan çoḳ yucadur rifʿati dervīşlerüñ
Kimse bilmez nicedür ʿizzeti dervīşlerüñ

18. **çoḳ:**
Gazel 67
Mısra: **6**
"Birçok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Ḳaşuñla gözüñi görüben didi müneccim
Bu ġurrede çoḳ fitne vü āşūb olacaḳdur

19. **çoḳ:**
Nazm 16
Mısra: **3**
"Birçok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

20. **çoḳ:**
Gazel 87
Mısra: **1**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

21. **çoḳ:**
Gazel 202
Mısra: **3**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Seni çoḳ sevdüm az günāh degül
Bilürem ben günāhum İbrāhīm

22. **çoḳ:**
Gazel 227
Mısra: **12**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

23. **çoḳ:**
Gazel 273
Mısra: **9**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Çoḳ cevr idersin Aḥmedʾe kʾilden ile düşe gide
Yazuḳ degül mi güc ide sulṭān olan ḳullarına

24. **çoḳ:**
Gazel 319
Mısra: **3**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Fitnesi çoḳ ʿişveger ü dil-firīb
Şefḳati az şūḫ-ı sitem-kār hey

25. **çoḳ:**
Kaside 12
Mısra: **8**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

26. **çoḳ:**
Kaside 18
Mısra: **21**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Çoḳ çegzinür ki çaġıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẓill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

27. **çoḳ:**
Kıt'a 18
Mısra: **2**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Baña rengīn elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

28. **çoḳ:**
Müfret 8
Mısra: **2**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

29. **çoḳ:**
Nazm 17
Mısra: **4**
"Aşırı bir biçimde" anlamında zarf.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā şun berü çoḳ dutma şu ḳan olacaġı

30. **çoḳ:**
Gazel 349
Mısra: **9**
Az olmayan, sayıca fazla.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

31. **çoḳ:**
Gazel 131
Mısra: **6**
"Aşırı bir biçimde" anlamında belgisiz sıfat.

Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña
Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

32. **çoḳ:**
Gazel 272
Mısra: **4**
"Aşırı bir biçimde" anlamında belgisiz sıfat.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḫayāsuz saḫt-rūdur çāre ne

<u>çoḳ degül:</u>

1. **çoḳ degül:**
Kaside 27
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çok değil, uygun, layık.

Ol ata çoḳ degül bu ḳadar ʿizzet ü şeref
Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdigār

<u>çok gördüñ:</u>

1. **çoḳ gördüñ:***-dü, -ñ*
Müfret 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Birine bir şeyi) Yakıştıramamak, layık bulmamak, fazla bulmak.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey raḳīb
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe ṣoḳ

<u>çok zamāndur:</u>

1. **çoḳ zamāndur:***-dur*
Gazel 205
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Uzun zaman.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḫnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

<u>çokdan:</u>

1. **çoḳdan:**
Gazel 109
Mısra: **13**
"Çok zaman önce, çok zamandan beri, öteden beri, uzun süreden beri" anlamına gelen zarf.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

<u>çokluġ:</u>

1. **çoḳluġından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 12
Mısra: **10**
Çok olma durumu, fazlalık, bolluk, kesret.

Cemālüñ mescidinde ḳıldı ḳaşuñ Cemāʿat çoḳluġından iki miḥrāb

<u>çöpce:</u>

1. **çöpçe:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Çöp gibi, çöp kadar.

Çöpçe gelmez gözüme gülşen-i kūyında raḳīb
Kʾol çemende gül-i nesrīn görinür ḫār daḫı

<u>çöz-:</u>

1. **çözme:***--me*
Gazel 252
Mısra: **2**
(Saçı) çözmek, açmak.

Gözüñi süzme bīmār öldürürsin Saçuñ çözme giriftār öldürürsin

2. **çözme:***--me*
Gazel 287
Mısra: **8**
(Saçı) çözmek, açmak.

Süzme ġamzeñ ki delersin dil-i mecrūḥumuzı
Çözme zülfüñ naẓar it ḫāl-i perīşānumuza

3. **çözdükçe:**--*dük, --ce*
Gazel 306
Mısra: **9**
(Saçı) çözmek, açmak.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

4. **çözse:**-*se*
Gazel 132
Mısra: **13**
Açmak, serbest bırakmak, salmak, dağıtmak.

Mecmūʿ-ı diller mecmaʿı zülfüñdür anı çözse bād
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mʾolur andan perīşān olmamış

5. **çöz:**
Gazel 326
Mısra: **1**
(Birbirine örülmüş veya dolaşmış saç, ipek, ibrişim iplik, yün gibi şeyleri) Açıp tel tel ayırmak, dolaşık halden çıkarmak.

Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni
Ayaġa şalma yazuḳdur şehā bir iki miskīni

çöz:

1. **çözüben:**-*üben*
Gazel 243
Mısra: **19**
Çözmek, açmak.

Senden ummazdum anı kim çözüben şaçlaruñı
Bu delü göñlümi zencīrden āzād idesin

2. **çöz:**
Gazel 1
Mısra: **16**
(örülmüş ya da toplu saçı) açmak.

Ruḫlaruñ aç ʿaks-i ḥüsnüñden bahār it ʿālemi
Şaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

3. **çöz:**
Gazel 8
Mısra: **2**
(örülmüş ya da toplu saçı) açmak.

Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

4. **çözse:**-*se*
Gazel 14
Mısra: **5**
Bağlı bir şeyi açmak, dağıtmak (örülmüş veya bağlı saçı açmak).

Çözse miskīn dāmen-i zülfin ʿarūs-ı ḥüsn-i dost
Ḳalmaya bir nāfe-i Çīnüñ girībānı dürüst

5. **çözse:**-*se*
Gazel 290
Mısra: **7**
Bağlı bir şeyi açmak, dağıtmak (örülmüş veya bağlı saçı açmak).

Bağını çözse zülfinüñ düşer ayaġa müşk-i Çīn
Teng-i şeker kesād olur açsa maḳāli Muṣṭafā

6. **çöz:**
Kaside 9
Mısra: **19**
Bağlı bir şeyi açmak, dağıtmak (örülmüş veya bağlı saçı açmak).

Çöz çīn-i zülfüñi ki perīşān ola ḳamu
Bār-ı ḳaṭār-ı ġāliye vü kārbān-ı müşk

7. **çözdi:**-*di*
Gazel 56
Mısra: **5**
(Bir şeyi) Bağlı, düğümlü, sarılı veya ilikli… durumdan çıkarmak, açmak.

Çözdi sünbüllerini bād-ı seḥer
Ki dile şemme-i ʿaṭṭār gelür

8. **çözüp:**-*üp*
Gazel 125
Mısra: **9**
(Birbirine örülmüş veya dolaşmış saç, ipek, ibrişim iplik, yün gibi şeyleri) Açıp tel tel ayırmak, dolaşık halden çıkarmak.

Çözüp zülfin yüzine ol şeker-leb
Didi kim küfrsüz īmān yaraşmaz

çözdi:

1. **çözdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **7**
Örülmüş saçı açmak.

Çözdi ṣaçı kemendini dil eyledi esīr
Ḳurdı ḳaşı kemānını cān eyledi şikār

çü:

1. **çü:**
Mesnevi 3
Mısra: **216**
Zira.

Ne yazam medīḥüñde ey mehrikāb
Ġanīdür çü taʿrīfden āfītāb

2. **çü:**
Kaside 29
Mısra: **64**
-dığı için.

Devlet gibi baḫtuñı görüp ḫıdmete ṭurdı
Ḫʷāb-ı ʿademüñ oldı çü bīdārı benefşe

3. **çü:**
Mesnevi 4
Mısra: **31**
"Ayrıca, bundan başka" anlamında bağlaç.

Çü ḥüsn içinde ol feryādlardan
Varup sihr ögrenür üstādlardan

4. **çü:**
Mesnevi 3
Mısra: **83**
-dığı için, -dığından.

Çü ʿafvuña ṭayanduḳ itdük günāh
Yine ʿafvuñ olsun bize ʿöẕr-ḫʷāh

5. **çü:**
Gazel 177
Mısra: **9**
Mademki, -diğine göre.

Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür çü göñli Aḥmedʾüñ
Devlet-i ḥüsnüñde ey şeh nʾiçün ābādān degül

6. **çü:**
Gazel 15
Mısra: **13**
Mademki, öyleyse.

Aḥmed çü zülfi ṭūl-ı emel virdi gönlüñe
Ḳaddin görüp ümīdüñi ʿömr-i dırāza ṭut

7. **çü:**
Gazel 82
Mısra: **10**
"Çünkü" bağlacı.

Ey gözüm yaşını gören sebaḳ al ḥüsninden
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mıṣr

8. **çü:**
Kaside 14
Mısra: **39**
"-dığında, -dığı zaman" ; "-dığı için".

Çü ṭoldı ḳubbe-i gerdūn ṣadā-yı naʿrāñ ile
İçine od düşüben raʿd ider ġırīv ü ġareng

9. **çü:**
Kaside 15
Mısra: **26**
"-dığında, -dığı zaman" ; "-dığı için".

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

10. **çü:**
Gazel 8
Mısra: **19**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Ey ḥūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

11. **çü:**
Kaside 1
Mısra: **6**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Heyhāt ḳanı ṭavḳ-ı beşerde mecāl-i nuṭḳ
Ḫālıḳ saña çü birligi ile ider ṣenā

12. **çü:**
Kaside 3
Mısra: **11**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Āb u gilden çü mizācında eṣer yoḳ bularuñ
Ne-yʾle yoġrıldı ʿaceb ṭīneti dervīşlerüñ

13. **çü:**
Kaside 13
Mısra: **38**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Ṣāḫ-ı gülden ġonca aşılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

14. **çü:**
Kaside 14
Mısra: **47**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Çü nüktedān-ı cihāndur Şehenşehüñ Aḥmed
Sözi uzatma demidür duʿāya ḳıl āheng

15. **çü:**
Kaside 24
Mısra: **73**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Yā Rab çü sözi menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur
Ḫıżr-ı zamāne gibi ola ʿömri bī-şumār

16. **çü:**
Kaside 26
Mısra: **1**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine
Zühre terāne baġladı eşʿārum üstine

17. **çü:**
Kaside 29
Mısra: **25**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Evvel çü lebüñ yādına mey-ḫāneye düşmiş
Āḫır ḳomadı ḫāne-i ḫammārı benefşe

18. **çü:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Nāme-i lā-raybe çü ṭuġrā budur
Ẓann iderem kʾaʿẓam-ı esmā budur

19. **çü:**
Mesnevi 3
Mısra: **17**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

20. **çü:**
Mesnevi 3
Mısra: **225**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Çü ʿöẕrüm güneş gibi meşhūrdur
Ger oldıysa teʾḫīr maʿẕūrdur

21. **çü:**
Mesnevi 3
Mısra: **239**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Sikender gibi var çü bendeñ hezār
Ḫıżır gibi ʿömrüñ ola bī-şumār

22. **çü:**
Nazm 1
Mısra: **7**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

ʿOṣmāna ʿAlī çü beyʿat itdi
Mehtāb-ı şeb-i ẓalāmumuzdur

23. **çü:**
Terci-bend 1
Mısra: **36**
"Bundan dolayı, -dığı için" anlamında bağlaç.

Ṣadr-ı sarāy-ı sırrını yā Rab kim ide şerḥ
ʿArş üzredür çü ṣaff-ı niʿāli Muḥammedüñ

24. **çü:**
Mesnevi 3
Mısra: **55**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çü naʿleynüñi ʿarşa ḳılduñ ḳarīn
Sücūd u rükūʿ itdi çarḫ u zemīn

25. **çü:**
Mesnevi 3
Mısra: **61**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çü taʿẕīmüñ emrin tamām eyledi
Seni enbiyāya imām eyledi

26. **çü:**
Gazel 8
Mısra: **12**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

27. **çü:**
Gazel 27
Mısra: **10**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ruḫında zülfi ne ṭañ el şunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula Hindū daḫı beter güstāḫ

28. **çü:**
Gazel 57
Mısra: **11**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Sen çü mihmān olasın başumı alup elüme
Ayaġuña ḳılam īs̱ār elümden ne gelür

29. **çü:**
Gazel 108
Mısra: **2**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

30. **çü:**
Gazel 184
Mısra: **3**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gel ey muṭrib çü ḳul ḳul dir ṣurāḫī
Ṣıma sözini ol ḳavline ḳāyil

31. **çü:**
Gazel 234
Mısra: **9**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

32. **çü:**
Gazel 308
Mısra: **5**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Dil ḫayālin çü der-āġūş ide miskīnlik ile
Cān ayaġına düşer zülf-i perīşānı gibi

33. **çü:**
Kaside 14
Mısra: **43**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Muḥadderāt-ı suḫandan çü ẕihnüñ açsa niḳāb
Gerek kʾola müteḥayyir ʿuḳūl-i pür-ferheng

34. **çü:**
Kaside 31
Mısra: **51**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

35. **çü:**
Nazm 38
Mısra: **2**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

İşigüñden ey ḳıble-i mihr ü māh
Yaşum gitdügine çü ḳıldum nigāh

36. **çü:**
Terci-bend 1
Mısra: **73**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Ḳavs-i vemā rameyteden atduñ çü sır oḳın
Zaḫm urdı ḳalb-i ḫaṣmuña ḫayl-i Müsevvimīn

37. **çü:**
Kaside 14
Mısra: **13**
"-dığında, -dığı zaman, -dığı için" anlamında bağlaç.

Çü zülfi ḫalḳalarından sitāreler görinür
Ṭaña ḳalup ṭaġıdur kendʾözini heft-evreng

38. **çü:**
Kaside 16
Mısra: **1**
"Böyle olunca, bu vesileyle" anlamında bağlaç.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

39. **çü:**
Kaside 31
Mısra: **52**
"Böyle olunca, bu vesileyle" anlamında bağlaç.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

40. **çü:**
Kıt'a 10
Mısra: **4**
"Böyle olunca, bu vesileyle" anlamında bağlaç.

Egildi ḫavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

41. **çü:**
Gazel 42
Mısra: **6**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Ṭāvūs-ı perçemüñ şanemā cān şikār ider
Bostān-ı ʿārıżuñda çü cevelān ṭutup durur

42. **çü:**
Gazel 73
Mısra: **13**

"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

43. **çü:**
Gazel 94
Mısra: **10**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Āh-ı Aḥmedʾden oda yansa ḳayırmaz mihr ü māh
Ḫaṭṭ-ı eşʿārum çü nakş-ı günbed-i mīnā yiter

44. **çü:**
Gazel 105
Mısra: **4**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Rāz-ı ʿuşşāḳ olımaz perde-i ʿişmetde nühüft
Çarḫ sāzında çü her laḥẓa nevālar düzilür

45. **çü:**
Gazel 144
Mısra: **9**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

46. **çü:**
Gazel 154
Mısra: **4**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Sevmek seni günāh ise aṣ zülfüñe beni
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

47. **çü:**
Gazel 163
Mısra: **14**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān baġlasa Aḥmed
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur şeydāsı İsḥāḳuñ

48. **çü:**
Gazel 222
Mısra: **1**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çü heft iḳlīm-i ḥüsn içre şeh-i Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir olasın sen

49. **çü:**
Gazel 228
Mısra: **3**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Zülf ü ḫālüñ ṣıfatından çü ḫaber virdi ṣabā
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

50. **çü:**
Gazel 233
Mısra: **4**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

51. **çü:**
Gazel 233
Mısra: **5**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

52. **çü:**
Gazel 244
Mısra: **9**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü ey serv-i sehī
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

53. **çü:**
Gazel 250
Mısra: **5**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çü zülfi sāyesin mesken idindüñ ey dil-i miskīn
Ṣaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

54. **çü:**
Gazel 253
Mısra: **4**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Lebüñ devrinde zülfüñden ne teşvīş
Çü tiryāk ola efʿīden ne ḳorḫu

55. **çü:**
Gazel 253
Mısra: **7**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çü yār anı görüp ḫod-bīn olupdur
Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu

56. **çü:**
Gazel 255
Mısra: **9**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Aldı zer ṣaġraḳı sāḳī çü gümüş saġraḳına
ʿĀṣıḳ-ı sūḫte düşdi ṭamāʿ-ı ḫāmlara

57. **çü:**
Gazel 256
Mısra: **8**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Ḳaşlaruñ ḥarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl
Gözlerüñ remzi çü ḥadden ṭaşradur pergārda

58. **çü:**
Gazel 311
Mısra: **13**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu Aḥmed
Biʾllāhi anı eyleme āzād efendi

59. **çü:**
Gazel 322
Mısra: **9**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd

Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

60. **çü:**
Gazel 323
Mısra: **14**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

61. **çü:**
Gazel 324
Mısra: **8**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden ṣır ḳalb-i ʿuṣṣāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

62. **çü:**
Gazel 336
Mısra: **8**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Yiridür gitmese dilden leb-i mey-gūnı müdām
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

63. **çü:**
Kaside 13
Mısra: **64**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ nedendür sebz-reng
Şu yerine içdügi her dem çü düşman ḳanıdur

64. **çü:**
Kıt'a 23
Mısra: **1**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çü bünyād oldı bu ḳaṣr-ı muʿallā
Görüp reşk eyledi firdevs-i aʿlā

65. **çü:**
Kıt'a 1
Mısra: **23**
" Mademki, çünkü; Ne vakit ki, gibi " anlamlarında edat.

Ḫāric-i merkez ü ḥadd oldı çü üftādeligüm
Demidür merḥamet it var ise imkān-ı kerem

<u>çün:</u>

1. **çün:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Mademki.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

2. **çün:**
Kaside 23
Mısra: **28**
-e rağmen.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

3. **çün:**
Mesnevi 3
Mısra: **71**
"Bu nedenle, bu yüzden" anlamı vardır.

Senüñçün ḳonaḳlandı çün kāyināt
Şefāʿat ṣuyından ṣun āb-ı ḥayāt

4. **çün:**
Mesnevi 3
Mısra: **141**
"Ne zaman ki, -dığında/-diğinde" anlamı katan bağlaç.

Bu fermānı çün itdi sulṭānumuz
Ki cemʿ ola mecmūʿ-ı dīvānumuz

5. **çün:**
Gazel 264
Mısra: **4**
"-dığında", "-dığı zaman".

Yiñimezem yaşumı ʿīd-i cemālüñ göricek
Kim yiñer sāyili çün mevsim-i deryūze gele

6. **çün:**
Gazel 28
Mısra: **1**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ıraḫ
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ıraḫ

7. **çün:**
Kaside 31
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gök nakşı ʿayān oldı cihān āyīnesinde
Yir yüzini çün ḳıldı şabā yili mücellā

8. **çün:**
Kaside 31
Mısra: **44**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan bağlaç.

Gūyā-yı çemen derd ile feryādlar idüp
Çün eyledi gül çāderine ḳarşu ser-āġā

9. **çün:**
Gazel 324
Mısra: **10**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

10. **çün:**
Gazel 206
Mısra: **19**
"Çünkü, mâdemki, -dığı halde" anlamlarında edat.

Çün cihāndan yig bilür maʿşūḳ sırrın ʿāşıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

11. **çün:**
Gazel 206
Mısra: **23**
"Çünkü, mâdemki, -dığı halde" anlamlarında edat.

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber ṣatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾş-şifāsın bilmedüm

12. **çün:**
Kaside 6
Mısra: **171**
"-dığı zaman, -dığında" anlamı katan edat.

Çün eyledüñ ol Kaʿbe-i ʿālīyi ʿimāret
Oldı aña taḥvīl bu gün ḳible-i ʿulyā

13. **çün:**
Gazel 50
Mısra: **12**
"Çünkü" anlamında bağlaç.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i zeḳan ṭutar

14. **çün:**
Gazel 175
Mısra: **14**
"Çünkü" anlamında bağlaç.

Şol perīşān zülfüñe göñlüm nice meyl itmesün
Çün meseldür didiler el-cinsü ileʾl-cinsi yemīl

15. **çün:**
Gazel 272
Mısra: **10**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur çāre ne

16. **çün:**
Gazel 10
Mısra: **10**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Ḫaṭṭ-ı miskīn olsa ḫaddinde nigāruñ ṭañ degül
Çün nigāristānda olmaz ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā ġarīb

17. **çün:**
Gazel 22
Mısra: **13**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Ṭıfl-ı dil çün mekteb-i ʿışḳuñdan almışdur sebaḳ
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḥs

18. **çün:**
Gazel 24
Mısra: **1**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı sevdāyī-mizāc
Ey müferriḥ-leb buyur şehd-i şifāñ ile ʿilāc

19. **çün:**
Gazel 24
Mısra: **13**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Aḥmed-i dervīş çün oldı gedā-yı kūy-ı yār
ʿĀlemüñ sulṭānıdur bī-iḥtiyāc-ı taḫt u tāc

20. **çün:**
Gazel 29
Mısra: **19**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ
Ḫᵛān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

21. **çün:**
Gazel 31
Mısra: **6**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Bu revzen-i çeşm ola mı rūşen
Çün göñlüm ocaġı oldı pür-dūd

22. **çün:**
Gazel 38
Mısra: **4**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Ḫār-ı müjgānumda fīʾl-ḥāl açılur nesrīn-i eşk
Bāġ-ı çeşmümden çün ol gül yapraġı pinhān olur

23. **çün:**
Gazel 47
Mısra: **14**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ şemʿ-i murādın
Micmer gibi devrüñde çün odlu cigeri var

24. **çün:**
Gazel 57
Mısra: **3**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

25. **çün:**
Gazel 76
Mısra: **13**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün gün yüzüñe aḥsen-i taḳvīm didi Ḥaḳ
Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḫaṭā mıdur

26. **çün:**
Gazel 84
Mısra: **4**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Ḥayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʾiçün ider ṣabā sefer

27. **çün:**
Gazel 93
Mısra: **8**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

28. **çün:**
Gazel 96
Mısra: **5**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün ṭulūʿ itdi ḳaşuñ ayı raḳībi eyle bend
Lā-cerem görinse māh-ı rūze şeyṭān baġlanur

29. **çün:**
Gazel 96
Mısra: **10**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Cān feraḥdan raḳṣ urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşīr-i bürrān baġlanur

30. **çün:**
Gazel 190
Mısra: **14**

"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çihre-i zerdüm gibi ʿālem ḫazān olsa ne ġam
Çün ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ nev-bahārumdur benüm

31. **çün:**
Gazel 199
Mısra: **9**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün cemālüñ şemʿine pervānedür Aḥmed bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

32. **çün:**
Gazel 203
Mısra: **13**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

33. **çün:**
Gazel 207
Mısra: **11**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün kemer baġladuḳ hevā yolına
Olalum nāya hem-nefes nʾidelüm

34. **çün:**
Gazel 212
Mısra: **4**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Nʾola gülzār olursa āteş-i dil
Çün Ḫalīl oldı ol maḳāma muḳīm

35. **çün:**
Gazel 218
Mısra: **11**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḥs itmege Selmān isterem

36. **çün:**
Gazel 226
Mısra: **2**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

37. **çün:**
Gazel 227
Mısra: **9**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

38. **çün:**
Gazel 230
Mısra: **6**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Lāle ḫaddüñde şaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur nʾeylesün

39. **çün:**
Gazel 231
Mısra: **13**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Neẓr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

40. **çün:**
Gazel 233
Mısra: **2**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bārī şehrüñden
Göñül çün şındı cebr olmaz gidelüm bārī şehrüñden

41. **çün:**
Gazel 239
Mısra: **11**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

42. **çün:**
Gazel 241
Mısra: **3**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı ṣun

43. **çün:**
Gazel 278
Mısra: **6**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Devr-i ruḫuñda vardı dil zülfüñe gözüñden
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda Şāma

44. **çün:**
Gazel 280
Mısra: **1**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün aḳdı göñlüm ṣu gibi serv boylu şāhuma
Her dem yüzüm yire sürüp şükr eylerem Allāhuma

45. **çün:**
Gazel 286
Mısra: **18**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri
Yār olmadı çün Aḥmedʾe devlet ne fāyide

46. **çün:**
Gazel 302
Mısra: **6**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Burdı felek gūşumı ṭanbūr-vār
Çün ḳomadı perdede nālem beni

47. **çün:**
Gazel 305
Mısra: **13**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

48. **çün:**
Gazel 305
Mısra: **17**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Devr elinden nice bir ṭopraġ olalum çün bizüm
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

49. **çün:**
Kaside 2
Mısra: **10**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Pür oldı Gülşen-i Rāza nevā-yı Manṭıḳ-ı Ṭayr
Çün oldı bu deme ʿAṭṭār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

50. **çün:**
Kaside 6
Mısra: **53**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevā-dār
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

51. **çün:**
Kaside 6
Mısra: **120**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Tīġuñ yüzine noḳṭa-i zerrīn ḳodı ḫurşīd
Çün dest-i ḳażā āyet-i fetḥ eyledi imlā

52. **çün:**
Kaside 6
Mısra: **124**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Ḫurşīd-i ẓafer ṭāliʿ olur fetḥ ufuḳından
Çün ṣubḥ-ṣıfat keşf ide tīġuñ yed-i beyżā

53. **çün:**
Kaside 7
Mısra: **79**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi
Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

54. **çün:**
Kaside 19
Mısra: **10**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

ʿĀleme gösterdi ḥaşruñ şübhesüz bürhānını
Çün nebāt emvātın iḥyā itdi Rabbüʾl-ʿālemīn

55. **çün:**
Kaside 20
Mısra: **48**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

56. **çün:**
Kaside 21
Mısra: **71**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün bisāṭ-ı zemīnde ʿadlüñ elin Bāsiṭüʾl-emni veʾl-amān bulduñ

57. **çün:**
Kaside 25
Mısra: **7**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün cemālüñ ʿīdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı ʿīd

58. **çün:**
Kaside 25
Mısra: **46**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çihresini reşkden zerd itdi ḳurṣ-ı āfitāb
Süfre-i ḫᵛānuñda çün gördi müzaʿfer nān-ı ʿīd

59. **çün:**
Kaside 29
Mısra: **23**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Nīlūfer-i ḫażrā çün içer ḳanumuz āḫır
Ġabrā-yı çemende içelüm bārī benefşe

60. **çün:**
Kaside 30
Mısra: **34**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Eyyām-ı devletüñ ola pāyende ḥaşre dek
Bu devletüñ duʿācısı çün ins ü cān imiş

61. **çün:**
Kaside 31
Mısra: **57**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün ġonca ṭudaġıyla ḳılur cāma işāret
Çün nergis ider ġamze ile sāġara īmā

62. **çün:**
Kaside 31
Mısra: **58**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün ġonca ṭudaġıyla ḳılur cāma işāret
Çün nergis ider ġamze ile sāġara īmā

63. **çün:**
Kaside 32
Mısra: **39**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün oldı mevsim-i ʿayş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

64. **çün:**
Kıt'a 1
Mısra: **21**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Beni ḫᵛār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

65. **çün:**
Terci-bend 1
Mısra: **27**

"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün ḫᵛān-ı muʿizātda oldı nevāle-baḫş
Mecmūʿ-ı enbiyāya nevāli Muḥammedüñ

66. **çün:**
Terci-bend 2
Mısra: **1**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

İrdi gülzāra çün havā-yı ṣabā
Ṭoldı bu ṣuffaya ṣafā-yı ṣabā

67. **çün:**
Terci-bend 2
Mısra: **4**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Seyr ider serv bāġı bī-ser ü pā
Aġdı başına çün hevā-yı ṣabā

68. **çün:**
Terci-bend 2
Mısra: **17**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün olur ḫār içinde mesken-i gül
Nʾola ṣad-pāre olsa dāmen-i gül

69. **çün:**
Terci-bend 2
Mısra: **42**
"-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Aġzını pür-dürer ḳılur şebnem
Çün lebüñden virür nişān ġonca

70. **çün:**
Kaside 12
Mısra: **72**
"Çünkü, -dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

İşigüñ ṭoprağına yüz sürdügin maʿẕūr ṭut
Çün ḳadīmī resmdür teẕhīb olur bāb üstine

71. **çün:**
Gazel 17
Mısra: **10**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed
Çün ġonca gibi bağrını ḳan eyledüñ ey dost

72. **çün:**
Gazel 49
Mısra: **12**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Nergis gözi yaşıyla ḳılur bāġı lālezār
Çün ġamzeñ oḳı ḫūn-ı cigerden nişān virür

73. **çün:**
Gazel 56
Mısra: **9**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

İtüñ olmaḳ baña çün faḫr durur
İtüñe beñzer isem ʿār gelür

74. **çün:**
Gazel 174
Mısra: **17**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Saʿy ile girmez ele çün kīmyā-yı vaṣl-ı dost
ʿĀḳıl iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl

75. **çün:**
Gazel 207
Mısra: **9**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Odlara yandı çün göñül gözden
Aḳsa Ceyḥūn ile Eres nʾidelüm

76. **çün:**
Gazel 211
Mısra: **7**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Himmet-i ʿāliyedür rehberi çün ḫāṭırımuñ
Umaram rāst gele ol ḳad-i bālāyı görem

77. **çün:**
Gazel 225
Mısra: **1**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çün dehānuñ sırrını ṣordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

78. **çün:**
Gazel 225
Mısra: **5**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

79. **çün:**
Gazel 291
Mısra: **9**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulığı

80. **çün:**
Gazel 312
Mısra: **13**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çün āsitīn ile gel dir ḥarīm-i Kaʿbesine
Ḥarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

81. **çün:**
Gazel 328
Mısra: **10**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül Aḥmed
Raḳīb çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

82. **çün:**
Kaside 9
Mısra: **38**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Ṭaḳdı devātı gibi ʿadū boynına resen
Çün ṣaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

83. **çün:**
Kaside 11
Mısra: **65**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Terk idüp ser-keşligin çün yoluña ser ḳor nʾola

Ḥüsn iline olsa server kākül-i müşkīn-i dost

84. **çün:**
Kaside 17
Mısra: **25**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Dil-i efgārumuzı çün ṭaġıdur kākül-i dost
Yā Rab ol zülfe bitit sen bu dil-ifgārluġı

85. **çün:**
Kaside 19
Mısra: **27**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Cezbe-i zencīr-i zülfüñden çün abdāl oldılar
Ṣaçların uzatdı sünbül misk geydi postīn

86. **çün:**
Kaside 19
Mısra: **85**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

87. **çün:**
Kaside 32
Mısra: **9**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

88. **çün:**
Mesnevi 3
Mısra: **27**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Çün ol ḫʷān-ı yaġmāya itdüñ ṣalā
Ne bīgāne ḳaldı ne ḫod āşinā

89. **çün:**
Terci-bend 2
Mısra: **97**
"-dığı için" anlamına gelen bağlaç.

Ḳıldı çün nāle vü fiġān bülbül
Eyledi rāzını ʿayān bülbül

90. **çün:**
Kaside 16
Mısra: **44**
"Bundan dolayı, bu sebepten" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

91. **çün:**
Terci-bend 1
Mısra: **126**
-DIğI halde, -mAsInA rağmen.

Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ eyleyem senüñ

92. **çün:**
Kaside 32
Mısra: **14**
"-dığında", "-dığı zaman"; "-dığı için" anlamında kullanılan bağlaç.

Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

93. **çün:**
Terkib-bend 1
Mısra: **7**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında edat.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

94. **çün:**
Gazel 26
Mısra: **4**
"-dığı zaman, -dığında" anlamında bağlaç.

Ürker raḳībi görse ṣaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

95. **çün:**
Gazel 297
Mısra: **5**
"-dığı zaman, -dığında" anlamında bağlaç.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

96. **çün:**
Gazel 298
Mısra: **17**
"-dığı zaman, -dığında" anlamında bağlaç.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

97. **çün:**
Gazel 41
Mısra: **11**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne gönlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

98. **çün:**
Gazel 91
Mısra: **1**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur
Dimāġı sünbülüñ müşkīn olupdur

99. **çün:**
Gazel 129
Mısra: **13**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Didüm çün gönlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

100. **çün:**
Gazel 135
Mısra: **9**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün Aḥmed ḳaldı meydān-ı ġamuñda
Gözi saḳḳā oluban āhı ferrāş

101. **çün:**
Gazel 139

Mısra: **11**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẕ

102. **çün:**
Gazel 147
Mısra: **13**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḥüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

103. **çün:**
Gazel 149
Mısra: **3**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Rūz-ı rūşen çün degüldür maḥrem-i esrār-ı ʿışḳ
Ben şeb-i tārīki bārī rāz-dār itsem gerek

104. **çün:**
Gazel 151
Mısra: **16**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḥmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

105. **çün:**
Gazel 161
Mısra: **1**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Mescid-i ḥüsnüñde ʿışḳı çün imām itsem gerek
Ṭāḳ-ı ebrūña sücūd-ı ber-devām itsem gerek

106. **çün:**
Gazel 165
Mısra: **14**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Ḫār-ı cefādan iñleme Aḥmed hezār ise
Çün ʿöẕr-ḫʷāhdur gül-i ḥod-rūsı Ḳāsımuñ

107. **çün:**
Gazel 168
Mısra: **1**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük
Göñül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

108. **çün:**
Gazel 180
Mısra: **5**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün çeşme vü pınar perīler ṭuraġıdur
Çeşmümden ey nigār-ı perī-vār ḳaçma gel

109. **çün:**
Gazel 181
Mısra: **7**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Miḥrāb-nişīn oldı çün ol çeşm-i füsūn ger
Sāḥirlıġ idüp olduġı ḫūn-ḫʷāre ne müşkil

110. **çün:**
Gazel 222
Mısra: **10**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı tīr olasın sen

111. **çün:**
Gazel 226
Mısra: **7**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün ʿayşa ṣalā eyledi çeng aña uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

112. **çün:**
Gazel 300
Mısra: **11**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün hevā-yı zülāl-i vaṣluñ ile Olmışam ḫāk-i rāh yaḳma beni

113. **çün:**
Gazel 303
Mısra: **5**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

114. **çün:**
Gazel 306
Mısra: **4**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Her seḥer nālemden olur merġ-zāruñ murġı zār
Çün yüzüñ gül-zārına zārī ḳılam bülbül gibi

115. **çün:**
Gazel 312
Mısra: **7**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Ḳabā-yı ḥüsnüñi çün biçdi vuṣlasından anuñ
Külāh itdi felek māh-ı āsumāna daḫı

116. **çün:**
Gazel 313
Mısra: **15**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün zülf-i dil-āvīzine dil baġladuñ Aḥmed
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

117. **çün:**
Gazel 318
Mısra: **11**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle ṣanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

118. **çün:**
Gazel 320
Mısra: **13**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Ṭopraġ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün

Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

119. **çün:**
Gazel 321
Mısra: **4**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

120. **çün:**
Gazel 326
Mısra: **14**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

121. **çün:**
Gazel 333
Mısra: **10**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Başlu baġrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

122. **çün:**
Kaside 6
Mısra: **135**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün ṣubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

123. **çün:**
Kaside 9
Mısra: **35**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün āstīn-feşān ola ol şehsüvār ider
Pür dāmen-i ḳabāçe-i heft āsumānı müşk

124. **çün:**
Mesnevi 3
Mısra: **43**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Zemīn-būs-ı ḳadrüñ çün İncīl ide
Beşer saña ne dille tebcīl ide

125. **çün:**
Mesnevi 3
Mısra: **93**
"-den dolayı, -den ötürü" anlamında bağlaç.

Çün olduḳ nevālüñle ḫayruʾl-ümem
Der-i raḥmetüñden umaruz kerem

126. **çün:**
Kaside 6
Mısra: **116**
"Böylece, bu şekilde" anlamında kullanılmıştır.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫᵛān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḫıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

127. **çün:**
Gazel 14
Mısra: **17**
"-dığı için, -den dolayı".

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫᵛānı dürüst

128. **çün:**
Gazel 165
Mısra: **15**
"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün bende düşdi ḫalḳa-i zülfinde āfitāb
Her ḫalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

129. **çün:**
Nazm 5
Mısra: **7**
"-den dolayı", "-den ötürü" anlamında kullanılan bağlaç.

Çün gördi ṭopraġ olduġın ol zülf-i müşk-bār
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

<u>çün ki:</u>

1. **çün ki:**
Gazel 117
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Çünkü, nedeniyle.

Rişte-i tesbīḥ elümden gitse zāhid ġam degül
Rūz u şeb destümde çün ki sāḳ-ı sāḳīdür henūz

2. **çün ki:**
Gazel 100
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çünkü.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

<u>çün kim:</u>

1. **çün kim:**
Gazel 342
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Çünkü, nedeniyle.

Şikest olur sipāh-ı ʿaḳl çün kim Büt-ı leşker-şikenden yüz çevürdi

2. **çün kim:**
Gazel 158
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Çünkü.

Ṣan ḳıldı devr-i cāma işāret hilāl-i ʿīd
Çün kim lebüñe eyledi remz-i nihān ḳaşuñ

<u>çünki:</u>

1. **çünki:**
Gazel 264
Mısra: **12**
"Ne zaman ki" anlamı katan bağlaç.

Didüm arturdı ġamuñ ḫᵛānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

2. **çünki:**
Gazel 46
Mısra: **10**
"Çünkü" bağlacı.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

3. **çünki:**
Gazel 64
Mısra: **7**
"Çünkü" bağlacı.

Öperem ṭurra-i ṭarrāruñ ucın çünki budur
Resmi ser-bāzlaruñ kim resen-i dār öpilür

4. **çünki:**
Gazel 97
Mısra: **9**
"Çünkü" bağlacı.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

5. **çünki:**
Gazel 115
Mısra: **10**
"Çünkü" bağlacı.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

6. **çünki:**
Gazel 138
Mısra: **6**
"Çünkü" bağlacı.

Ḫayr umarsa dil miyānuñdan maḥaldür dilberā
Çünki peyġamber didi ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ

7. **çünki:**
Gazel 272
Mısra: **12**
"Çünkü" bağlacı.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gül-gūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur çāre ne

8. **çünki:**
Kaside 32
Mısra: **36**
"Çünkü" bağlacı.

Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miṣāl çünki hemān

9. **çünki:**
Gazel 230
Mısra: **8**
"Çünkü"; bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur nʾeylesün

10. **çünki:**
Gazel 272
Mısra: **16**
"Çünkü", zira, zaten bağlamında.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñde yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur çāre ne

11. **çünki:**
Gazel 29
Mısra: **8**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Nʾiçün itmezsin naẓar sen göñline ʿāşıḳlaruñ
Çünki ḥüsnin seyr ider āyīnede ḫūbān-ı ʿīd

12. **çünki:**
Gazel 127
Mısra: **2**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Nʾola olursa göñül zülf ü zenaḫdāna heves
Ṭıfl olan çünki olur ṭop ile çevgāna heves

13. **çünki:**
Gazel 221
Mısra: **3**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Çünki taḳdīrüñdür iş aḫterden efġān eyleme
Ḥükm-i sulṭāndur siyāset aġlama cellāddan

14. **çünki:**
Gazel 230
Mısra: **14**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur nʾeylesün

15. **çünki:**
Gazel 230
Mısra: **16**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur nʾeylesün

16. **çünki:**
Gazel 232
Mısra: **4**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Ben ḫasteye tīmār-ı ṭabīb olmaya ḥācet
Lezzet buluram çünki ġamuñ derd-i serinden

17. **çünki:**
Gazel 331
Mısra: **10**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Ben nice beñzedeyin ḥüsnini gül ḫırmenine
Çünki başdan ayaġa ṣūret-i cāndur çelebī

18. **çünki:**
Kaside 13
Mısra: **66**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Ṭutmasun mı dāyimā çarḫ-ı felek çīnī siper
Çünki nīzeñden ṣaḳınduġı ser-i Keyvānıdur

19. **çünki:**
Kaside 21
Mısra: **65**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Ḫusrevā çünki ṣubḥ-ı rāyuñda Ṣıdḳumı gün gibi ʿayān bulduñ

20. **çünki:**
Gazel 175
Mısra: **6**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu göñlüm ḳatīl

21. **çünki:**
Gazel 226

Mısra: **3**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Yaġmā dil ü cān itdi gözüñ çünki ṭuyuldı
Bu ḳāfile-i ʿışḳ figānum ceresinden

22. **çünki:**
Kaside 6
Mısra: **127**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Tīz-āb-ṣıfat çünki deler āheni nīzeñ
Pūlād-siper olsa ne ġam sīne-i aʿdā

23. **çünki:**
Kaside 8
Mısra: **33**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Urduñ cefā ṭaşıyla ṣıduñ çünki göñlümi
Gevher ṣıduñ ʿivaż gerek ey şīvekār laʿl

24. **çünki:**
Kaside 9
Mısra: **65**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

25. **çünki:**
Kaside 25
Mısra: **16**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Ṭoldurup nʾeyler ruḫuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

26. **çünki:**
Kıt'a 1
Mısra: **12**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Himmetüñ ḫaylı seḫā mülkine ḳılduḳca nüzūl
Çünki her güşe-i ḫaymeñ ola meydān-ı kerem

27. **çünki:**
Kıt'a 6
Mısra: **5**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Ṭoḳundı çünki cefā sengi şīşe göñlümüze
Ayaġuñ altına alma bu ābgīneleri

28. **çünki:**
Nazm 13
Mısra: **5**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki mecnūn olmaduñ

29. **çünki:**
Nazm 13
Mısra: **6**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki mecnūn olmaduñ

30. **çünki:**
Gazel 93
Mısra: **5**
"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.

Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

31. **çünki:**
Gazel 272
Mısra: **14**
"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur çāre ne

32. **çünki:**
Gazel 293
Mısra: **3**
"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.

Çünki her bīmār olan bī-ḫʷāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

33. **çünki:**
Gazel 306
Mısra: **1**
"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.

Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaşr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

34. **çünki:**
Kaside 17
Mısra: **35**
"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.

Dutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr yeñin
Dāmen-i ʿafvuñ iderse nʾola settārluġı

35. **çünki:**
Kaside 19
Mısra: **112**
"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.

Püşt-i ümmīdüm şikest itdiyse ne ġam rūzigār
Mūmiyādur çünki medḫ-i ḫusrev-i mesned-nişīn

36. **çünki:**
Kıt'a 1
Mısra: **27**
"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.

Ṭutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr etegin
ʿAyb-pūş olsa baʿīd olmaya dāmān-ı kerem

37. **çünki:**
Terci-bend 2
Mısra: **10**
"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.

Açdı nergis gözini zaḫmetden
Çünki irişdi tūtiyā-yı ṣabā

38. **çünki:**
Terci-bend 2
Mısra: **32**
"Çünkü, bundan dolayı, -dığı için" anlamlarında bağlaç.

Nʾola şeh gibi olsa laʿl-niṣār
Ṭoludur çünki zerle maḫzen-i gül

39. **çünkim:**-*m*
Gazel 117
Mısra: **12**
"Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Bilmezem dil ḫānesin ġam
nʾiçün itmişdür ḫarāb
Ol güzeller şāhınuñ çünkim
viṣāḳıdur henüz

40. **çünki:**
Kıt'a 1
Mısra: **8**
"-dığında, -dığı zaman" anlamında kullanılan zarf.

Dürr ü gevher ṣaçılur ḳaṭre-i bārān yirine
Çünki cūduñ bulıdından yaġa nīsān-ı kerem

41. **çünki:**
Terci-bend 1
Mısra: **116**
"-dığında, -dığı zaman" anlamında kullanılan zarf.

Redd itme kim niyāzuma āmīn ider melek
Ravżañ öñinde çünki duʿāñ eyleyem senüñ

42. **çünki:**
Kıt'a 8
Mısra: **6**
"-dığı için, -den dolayı, -den ötürü".

Göñlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

çünkim:

1. **çünkim:**
Kaside 23
Mısra: **8**
Çünkü.

Peykān-ı tīrüñ eylese dilden güẕer ne ṭañ
Çünkim şikeste şīşede ḳılmaz ḳarār āb

2. **çünkim:**
Kaside 30
Mısra: **12**
Çünkü.

Nʾitsün cemāl ʿāṣıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

3. **çünkim:**
Gazel 15
Mısra: **3**
Çünkü, mademki.

Çünkim çenār gibi götürdüñ niyāza el
Zārīyle baş açup yüzüñ ol serv-i nāza ṭut

4. **çünkim:**
Kıt'a 4
Mısra: **7**
-dığı için, -den dolayı, bu sebeple.

Niẓām-ı ʿāleme çünkim sebebdür cevher-i ẕātuñ
Hemīşe ḥāfiẓuñ ʿālemde luṭf-ı Girdigār olsun

5. **çünkim:**
Gazel 245
Mısra: **12**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Her dem aḳıd eşküñi yāruñ ruḫı Baġdādına
Ey gözüm çünkim nişān-ı Dicle-i Baġdādsın

6. **çünkim:**
Kıt'a 7
Mısra: **3**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Göñlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe göñlüme mīzāb göz

7. **çünkim:**
Kıt'a 7
Mısra: **6**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında "çünkü" bağlacı.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

8. **çünkim:**
Gazel 286
Mısra: **16**
"Bundan dolayı, bu yüzden" anlamında kullanılan bağlaç.

Zāhid ne bile meclis-i ʿışḳuñ edeblerin
Çünkim müʾessir olmaya ṣoḥbet ne fāyide

çuvāl-ı cev:

1. **çuvāl-ı cev:**
Nazm 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Arpa çuvalı.

ʿAyb itme ḫusrevā ger iderseñ suʾāl-i cev
Kʾoldı ʿazīz kīse-i zerden çuvāl-ı cev

D

da:

1. **da:**
Gazel 16
Mısra: **4**
"-da,-de" bağlacı.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

2. **da:**
Gazel 76
Mısra: **4**
"-da,-de" bağlacı.

Düşmiş yüzine zülf-i perīşān u bī-ḳarār
Yā Rab kim ol da bencileyin mübtelā mıdur

daʿavāt-ı devām-ı devletüñi:

1. **daʿavāt-ı devām-ı devletüñi:**-*üñ, -i*
Terci-bend 2
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Devletin, saltanatın devamının duaları.

Daʿavāt-ı devām-ı devletüñi
Vird ider gerçi her zamān bülbül

dād:

1. **dadın:**-*ı, -n*
Gazel 122
Mısra: **2**
Tat, lezzet.

ʿIşḳ vīrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez
Ḫūblar bī-dādınuñ dadın bilen dād istemez

2. **dād:**
Nazm 28
Mısra: **4**
Adalet, doğruluk II Feryat, yardım.

Ey dil andan şikāyet eyleme kim
Dost ẓulmine hīç dād olmaz

3. **dād:**
Gazel 122
Mısra: **2**
Adalet, doğruluk, insaf.

ʿIşḳ vīrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez
Ḫūblar bī-dādınuñ dadın bilen dād istemez

4. **dād:**
Gazel 97
Mısra: **3**
"İnsaf, imdat" anlamında ünlem.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

5. **dād:**
Gazel 104
Mısra: **3**
"İnsaf, imdat" anlamında ünlem.

Ṣabr yaġmācısı sāḳīler elinden dād kim
Āteş-i bādeyle ʿaḳluñ ḫānumānın yaḳdılar

6. **dād:**
Kaside 13
Mısra: **80**
"İnsaf, imdat" anlamında ünlem.

Pādişāhā şefḳatüñden yir yüzi maʿmūr iken
Dād kim dil kaʿbesi ġam leşkeri vīrānıdur

dād eyle:

1. **dād eyle:**
Gazel 195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Adaletle, iyilikle muamele etmek.

Cāna yitdi ẓulm ile dād eyle ḳurbān olduġum
Ḫāṭırı şimden girü şād eyle ḳurbān olduġum

2. **dād eyle:**
Gazel 221
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Adaletli davranmak. II İyilik etmek, lütufta bulunmak.

Devletinde ḥüsnüñüñ dād eyle ey şāh-ı cihān
Kʾanca devlet-ḫāneler vīrān yatur bī-dāddan

dād iderem:

1. **dād iderem:**
Gazel 311
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şikayet etmek, sızlanmak, feryat etmek.

Geldüm yine ben bende vişālüñ işiginde
Hicrānuñ elinden iderem dād efendi

dāfiʿ-i teraḥ:

1. **dāfiʿ-i teraḥ:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kederi uzaklaştıran.

Nūş eyle Aḥmedʾā mey-i ṣāfīyi ġam yime
Kʾoldur müzīl-i ġuṣṣa vü hem dāfiʿ-i teraḥ

dāġ:

1. **dāġ:**
Gazel 52
Mısra: **18**
Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Çemende reng viren lāleye yañaġuñdur
Dilinde dāġ ḳoyan āteş-i ʿiẕāruñdur

2. **dāġı:**-*ı*
Gazel 350
Mısra: **2**
1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı
Nice dāġı ciger-i lāle-i aḥmerde ḳodı

dāġ komış:

1. **dāġ ḳomış:**
Gazel 141
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dağlamak, yara açmak.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

dāġ urdı:

1. **dāġ urdı:**
Gazel 246
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Dağlamak, yaralamak.

Ḫaddüñe öykündi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḥaḳ yire bühtān olmasun

dāġ urmaz:

1. **dāġ urmaz:**-*maz*
Gazel 163
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dağlamak, yaralamak.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

dāġ urmışdı:

1. **dāġ urmışdı:**-*mış, -dı*
Gazel 141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dağlamak. || (Özellikle yürek, iç, ciğer gibi kelimelerle) Büyük üzüntü vermek, acı ve ıstırap çektirmek, yakmak.

Gerçi dāġ urmışdı evvel cānuma hindū beñüñ
Geldi ḫaṭṭ-ı fitne-kāruñ urdı dāġ üstine dāġ

dāġ üstine dāġ:

1. **dāġ üstine dāġ:**
Gazel 141
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yara üstüne yara, kat kat üzüntü.

Gerçi dāġ urmışdı evvel cānuma hindū beñüñ
Geldi ḫaṭṭ-ı fitne-kāruñ urdı dāġ üstine dāġ

dāġ-ı ġam:

1. **dāġ-ı ġam:**
Gazel 291
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gam yarası.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulığı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿizār ayrulığı

dāġ-ı ġamdan:

1. **dāġ-ı ġamdan:***-dan*
Gazel 200
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gam yarası.

Baġla zülfüñ bendini kim dāġ-ı ġamdan her yaña
Ḫalḳa-i ʿuşşāḳ-ı ser-gerdān ṭaġılmış dostum

dāġ-ı ġamuñla:

1. **dāġ-ı ġamuñla:***-uñ, -la*
Gazel 275
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gam/keder yarası.

Baġrumı dāġ-ı ġamuñla lāle-veş ḫūn eyleme
Zaʿferānın yüzümüñ yaşumla gül-gūn eyleme

dāġ-ı hecrānuñ:

1. **dāġ-ı hecrānuñ:**
Gazel 246
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık yarası.

Gerçi yaḳdı dāġ-ı hecrānuñ yüregin Aḥmedʾüñ
Ġam degül ey lāle-ruḫ tek dāġ-ı ḥirmān olmasun

dāġ-ı ḥirmān:

1. **dāġ-ı ḥirmān:**
Gazel 246
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Ümitsizlik yarası.

Gerçi yaḳdı dāġ-ı hecrānuñ yüregin Aḥmedʾüñ
Ġam degül ey lāle-ruḫ tek dāġ-ı ḥirmān olmasun

dāġ-ı lāle-ruḫuñ:

1. **dāġ-ı lāle-ruḫuñ:***-uñ*
Gazel 202
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Laleye benzeyen yanağın yarası.

Beni ḫāk itdi dāġ-ı lāle-ruḫuñ
Gül olısar giyāhum İbrāhīm

dağıt:

1. **dağıtdı:***-dı*
Nazm 41
Mısra: **4**
Dağıtmak, saçmak.

Nāzük bedenin pāreleyüp eyledi pür-ḫūn
Dağıtdı ḳamu pārelerini çemen içre

2. **dağıtduḳca:***-duḳca*
Gazel 176
Mısra: **3**
Düzenini, nizâmını bozmak, toplu ve tertipli durumdan çıkarmak, karıştırmak.

Dest-i ṣabā ṣaçuñı dağıtduḳca ṣanuram
Bezm-i bahārda ṣaçınur müşk-i nāb gül

3. **dağıtdı:***-dı*
Gazel 233
Mısra: **14**
Dağıtmak, saçmak; tüketmek.

Göñül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı dağıtdı gidelüm bārī şehrüñden

dahı:

1. **daḫı:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Artık, bundan sonra.

Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh baña
Ḥarām ola daḫı bir ġayrı secdegāh baña

2. **daḫı:**
Gazel 27
Mısra: **10**
Daha fazla.

Ruḫında zülfi ne ṭañ el ṣunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula Hindū daḫı beter güstāḫ

3. **daḫı:**
Terci-bend 1
Mısra: **103**
Ancak, fakat.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

4. **daḫı:**
Mesnevi 3
Mısra: **49**
Ayrıca, aynı zamanda.

Daḫı Çār Yāruña olsun dürūd
Vücūd ehline Ḥaḳdan olduḳca cūd

5. **daḫı:**
Gazel 310
Mısra: **2**
"Fazla olarak, üstelik, daha, bile, de "anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

6. **daḫı:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ
öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

7. **daḫı:**
Gazel 1
Mısra: **9**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye
Gönlümi zülfüñ gibi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

8. **daḫı:**
Gazel 32
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Bāġ-ı cihānda bitmeye ey naḫl-i fitne-bār
Şīrīn lebüñ gibi daḫı ḫurmā-yı ter leẕīẕ

9. **daḫı:**
Gazel 39
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş
Ol sebebden gök daḫı yaşlar döküp nālān olur

10. **daḫı:**
Gazel 55
Mısra: **9**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

11. **daḫı:**
Gazel 57
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Murġ u māhī uyumaz nāle vü feryādumdan
Baḫtum olmaz daḫı bīdār elümden ne gelür

12. **daḫı:**
Gazel 63
Mısra: **10**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

13. **daḫı:**
Gazel 83
Mısra: **11**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

ʿUşşāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

14. **daḫı:**
Gazel 86
Mısra: **12**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Müşkil budur ki her kime kim ḫālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

15. **daḫı:**
Gazel 99
Mısra: **5**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ṣulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḫı ey bed-ḫū raḳīb
Üstüḫᵛānuñ ṣaf dutup ceng idiser ṣaṭranc-vār

16. **daḫı:**
Gazel 109
Mısra: **10**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ṣaff-ı ʿuşşāḳuñ içine varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāşıḳ-ı ḫayrānıdur

17. **daḫı:**
Gazel 124
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Raḳṣ uram ḥaşrde mihrüñle görenler diyeler
Miskīn ölür dirilür daḫı hevādan geçmez

18. **daḫı:**
Gazel 127
Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Bulsa Ḫıżr ile Sikender ṭudaġuñ şerbetini
Eylemezlerdi daḫı çeşme-i ḥayvāna heves

19. **daḫı:**
Gazel 132
Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ṣol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

20. **daḫı:**
Gazel 132
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henüz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

21. **daḫı:**
Gazel 143
Mısra: **1**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider dirīġ
Ehl-i niyāza merḥametin az ider dirīġ

22. **daḫı:**
Gazel 143
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Ṣevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

23. **daḫı:**
Gazel 186
Mısra: **12**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Didüm kim bağrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

24. **daḫı:**
Gazel 221
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gönlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

25. **daḫı:**
Gazel 244
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrıżı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

26. **daḫı:**
Gazel 250
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilālinden
Ne endīşe ḳılam daḫı raḳībüñ ḳīl ü ḳālinden

27. **daḫı:**
Gazel 270
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gönlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna
Cānum daḫı anuñla bile oldı revāne

28. **daḫı:**
Gazel 282
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Dürr ü gevherle gözüm ḫücrelerin zeyn iderem
Yaramaz daḫı ḫayālüñe mekāndur dimege

29. **daḫı:**
Gazel 289
Mısra: **3**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Bilmezem toḫm-ı kīne ne zevāl oldı yine

30. **daḫı:**
Gazel 309
Mısra: **1**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḫı
Düşmesün zünnār-ı zülfüñ bendine kāfir daḫı

31. **daḫı:**
Gazel 309
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḫı
Düşmesün zünnār-ı zülfüñ bendine kāfir daḫı

32. **daḫı:**
Gazel 309
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Sākin-i kūyuñ kʾıraḳdan göre gül ruḫsāruñı
Bāġbāndur kʾolımaz berg-i güle ḳādir daḫı

33. **daḫı:**
Gazel 309
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

34. **daḫı:**
Gazel 309
Mısra: **10**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi bağrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

35. **daḫı:**
Gazel 309
Mısra: **12**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol ṣāḫ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

36. **daḫı:**
Gazel 309
Mısra: **14**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

37. **daḫı:**
Gazel 310
Mısra: **1**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

38. **daḫı:**
Gazel 310
Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gerçi cām-ı dehenüñ şevḳına cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

39. **daḫı:**
Gazel 310
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Çöpçe gelmez gözüme gülşen-i kūyında raḳīb
Kʾol çemende gül-i nesrīn görinür ḫār daḫı

40. **daḫı:**
Gazel 310
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile

Baḫtum ol ġamze midür
kʾolmadı bīdār daḫı

41. **daḫı:**
Gazel 310
Mısra: **10**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Yüzüm altunına ġam ḍarbı şeref virse ne ṭañ
Ḳıymet artuḳluġıdur sikke-i dīnār daḫı

42. **daḫı:**
Gazel 310
Mısra: **12**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Bir ḳadem cāna başam iki cihāna birini
Ḫūb olurʿışḳ ṭarīḳında bu reftār daḫı

43. **daḫı:**
Gazel 310
Mısra: **14**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Şarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

44. **daḫı:**
Gazel 310
Mısra: **16**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Aḥmedʾüñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı bağlu durur gidemez ey yār daḫı

45. **daḫı:**
Gazel 311
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Leylī şaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

46. **daḫı:**
Gazel 312
Mısra: **1**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

47. **daḫı:**
Gazel 312
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

48. **daḫı:**
Gazel 312
Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

49. **daḫı:**
Gazel 312
Mısra: **6**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳısa cāna daḫı

50. **daḫı:**
Gazel 312
Mısra: **8**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ḳabā-yı ḥüsnüñi çün biçdi vuṣlasından anuñ
Külāh itdi felek māh-ı āsumāna daḫı

51. **daḫı:**
Gazel 312
Mısra: **10**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

52. **daḫı:**
Gazel 312
Mısra: **12**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-gūnı ey ḳamer günden
Bu naʿl-iʿanber ile misk tāziyāne daḫı

53. **daḫı:**
Gazel 312
Mısra: **14**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Çün āsitīn ile gel dir ḥarīm-i Kaʿbesine
Ḥarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

54. **daḫı:**
Gazel 319
Mısra: **18**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Zārlıġından ḥaẕer it Aḥmedʾüñ
Olma igen daḫı dil-āzār hey

55. **daḫı:**
Gazel 340
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi
Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

56. **daḫı:**
Gazel 347
Mısra: **4**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Bilürüz düşman el uzatduġını sünbülüñe
Bilmezüz daḫı başumuzdaki sevdā neyiki

57. **daḫı:**
Kaside 8
Mısra: **74**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Cüduñdan iḫtiyāṭ ider anuñʾçün olımaz
Dilber lebinde daḫı olan āşikār laʿl

58. **daḫı:**
Kaside 13
Mısra: **27**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳṣ eyle kim

Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

59. **daḫı:**
Kaside 21
Mısra: **55**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Baḥre daḫı düşerse lüʾlüʾ-vār Ḫaşm boynında rīsmān bulduñ

60. **daḫı:**
Kaside 22
Mısra: **30**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Diler ki pāyına düşe serv-i sarāyuñuñ
Zencīre çekseler daḫı ḳılmaz ḳarār āb

61. **daḫı:**
Kaside 26
Mısra: **29**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Naẓm itmeyem daḫı söz eger gūş-ı şāhda
Gevher çıḳarsa lüʾlüʾ-i şeh-vārum üstine

62. **daḫı:**
Kıt'a 9
Mısra: **5**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Bir iş daḫı açılurdı ol işden
Pesʿışḳ işi tār-mār olurdı

63. **daḫı:**
Müfret 22
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey raḳīb
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe ṣoḳ

64. **daḫı:**
Müfret 27
Mısra: **1**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

65. **daḫı:**
Murabba 1
Mısra: **7**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ol daḫı sencileyin itmedi ben ḫasteyi yād
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

66. **daḫı:**
Murabba 1
Mısra: **15**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Baş ḳoşam dimez idüm ben daḫı dilberler ile
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

67. **daḫı:**
Murabba 1
Mısra: **25**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

68. **daḫı:**
Murabba 1
Mısra: **26**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

69. **daḫı:**
Murabba 1
Mısra: **27**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Aḳdı bir serve daḫı āb-ı revāndan daḫı yig
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

70. **daḫı:**
Murabba 1
Mısra: **27**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Aḳdı bir serve daḫı āb-ı revāndan daḫı yig
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

71. **daḫı:**
Murabba 1
Mısra: **31**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Vaz geldüm ben eger gelse bu göñül daḫı vaz
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

72. **daḫı:**
Nazm 31
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

73. **daḫı:**
Nazm 40
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

74. **daḫı:**
Nazm 42
Mısra: **2**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

75. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **25**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Aġlañ ki yire girdi meh-i āsumān daḫı
Ẓulmet palāsın egnine ṣaldı cihān daḫı

76. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **26**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Aġlañ ki yire girdi meh-i āsumān daḫı

Ẓulmet palāsın egnine ṣaldı cihān daḫı

77. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **28**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Derd ile yire çaldı külāhını ṣubḥgāh
Çāk itdi ġuṣṣadan yaḳasın āsumān daḫı

78. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **30**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Dolāb yaşlar aḳıdup iñiler bu derd ile
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḫı

79. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **32**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Çeşm-i sitāre aġlasun ol meh-liḳāya kim
Görmedi pīr-i çarḫ aña beñzer cevān daḫı

80. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **34**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Kevn ü mekāna niʿmet-i bī-minnet olanuñ
Dutsa ʿazāsını nʾola kevn ü mekān daḫı

81. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **36**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Derd ü belā evin nice terk itmesün kʾanuñ
Müşṭāḳ idi cemāline ḥūr-ı cinān daḫı

82. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **38**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḥr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḫı

83. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **40**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Āb-ı ḥayāt ẓulmete düşdi bu derdden
Ḥasretdedür Sikender-i gītīsitān daḫı

84. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **42**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Zinhār emīn oturma ki ʿālemde kimse hīç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

85. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **44**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Ḳılsa yir ehli sīnesini cāme gibi çāk
Ḳan aġlasa ḳıyāmete dek ins ü cān daḫı

86. **daḫı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **46**
"Bile, -da/-de" anlamlarına gelen bağlaç.

Feryād iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Olmaya bu muṣībete göre fiġān daḫı

dāʾim ü bāḳī ol:

1. **dāʾim ü bāḳī ol:**
Kaside 6
Mısra: **207**
Kelime Tipi: **-**
Devamlı ve sürekli olmak, varlığını korumak.

Aṣluñı ser-efrāz idüp ol dāʾim ü bāḳī
Ferʿüñi refīʿ eylesün Allāhu Teʿālā

dāʾima:

1. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **14**
Ar. Sürekli.

Leblerüñ ṣun gözlerüñden mest olan ʿāṣıḳlara
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü şeker ḳıl dāʾimā

2. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **1**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Gün yüzi taḳvīmine ey dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḥaẓer ḳıl dāʾimā

3. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **2**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Gün yüzi taḳvīmine ey dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḥaẓer ḳıl dāʾimā

4. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **4**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

5. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **6**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Bir naẓarda kīmyā itmek dilerseñ ṭopraġı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı baṣar ḳıl dāʾimā

6. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **8**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

7. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **10**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye
Göñlümi zülfüñ gibi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

8. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **12**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Sāḳiyā ġam tīġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege
Cānum ol mercān ḳadeḥle bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

9. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **16**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Ruḫlaruñ aç ʿaks-i ḫüsnüñden bahār it ʿālemi
Ṣaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

10. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **18**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Söyler ebrūsı ḳulaġına egilmiş zülfinüñ
Dir ki uzadup cevr elini fitneler ḳıl dāʾimā

11. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **20**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi tīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

12. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **22**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrīn kemer ḳıl dāʾimā

13. **dāʾimā:**
Gazel 1
Mısra: **24**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Ḥāl-i Aḥmed ḫüsnüñe ey meh tamām āyīnedür
Ḥüsnüñi seyr itmege bārī naẓar ḳıl dāʾimā

14. **dāʾimā:**
Gazel 201
Mısra: **1**
(Ar.) Her vakit, her zaman, devamlı olarak, sürekli.

Dāʾimā serv-i bülendüñ ser-firāz olsun begüm
Dest-gīrüñ hem Ḫudā-yı bī-niyāz olsun begüm

dāʾire:

1. **dāʾiresine:**-*si, -ne*
Gazel 18
Mısra: **3**
Halka, çember II Çevre.

Ḫaṭṭuñ ki ṭılısm itdi lebüñ dāʾiresine
Şīrīnlük içün müşk ile efsūn yazar ey dost

dak-:

1. **daḳdum:**-*du, -m*
Gazel 182
Mısra: **7**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek, takmak.

Daḳdum kebūter-i dile şevḳum kitābını
Sūzından odlara yanup oldı kebāb dil

dak:

1. **daḳar:**-*ar*
Gazel 184
Mısra: **6**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Meger dil bağıdur sünbül ṣaçuñ kim
Daḳar cān boynına müşkīn selāsil

2. **daḳdı:**-*dı*
Gazel 254
Mısra: **2**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Caʿd-ı zülfüñ kim aşılmış sen dil-ārām üstine
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

3. **daḳmaz:**-*maz*
Gazel 269
Mısra: **4**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili
Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

4. **daḳdı:**-*dı*
Gazel 279
Mısra: **4**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

5. **daḳar:**-*ar*
Kaside 7
Mısra: **29**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Geh ḥamām-ı māh-ı tābāna daḳar sīmīn cenāḥ
Geh düzer Sīmurġ-ı çarḫa āteşīn şehper güneş

6. **daḳmaġ:**
Kaside 11
Mısra: **3**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

ʿAnberīne daḳmaġ içün bir perīnüñ boynına
Baġlamış müşkīn girihler kākül-i müşkīn-i dost

7. **daḳar:**-*ar*
Kaside 14
Mısra: **9**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Sipihr çengine zerrīn veter daḳar ḫurşīd
Ki düze muṭrib-i Zühre bu şiʿr-i terle tereng

8. **daḳdı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **8**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Laʿl ü yāḳūt aşdı mercāna dıraḫt-ı erġavān
Dürr ü gevher daḳdı mīnāya nihāl-i yāsemīn

9. **daḳar:**-*ar*
Kaside 24
Mısra: **60**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Naẓmum ʿarūsı ġayretine dehr-i pīre-zen
Her gün daḳar ḳulaġına bir dürr-i şāh-vār

10. **daḳar:**-*ar*
Kaside 26
Mısra: **25**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek; takmak.

Medḥüñ ʿarūsı gūşına çoḳ dür daḳar velī
Bir dāne daḳmadı dür-i şeh-vārum üstine

11. **daḳmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 26
Mısra: **26**
Takmak, iliştirmek, asmak.

Medḥüñ ʿarūsı gūşına çoḳ dür daḳar velī
Bir dāne daḳmadı dür-i şeh-vārum üstine

dākatiʾl-arḍü min ʿasākirihi:

1. **ḍāḳatiʾl-arḍü min ʿasākirihi:**
Kıt'a 22
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Onun askerinden yeryüzü daraldı (Askerini yeryüzü almaz oldu.).

Devr-i Şeh Bāyezīd Ḫānda kʾanuñ
Ḍāḳatiʾl-arḍü min ʿasākirihi

dakın:

1. **daḳınurdı:**-*ur, -idi*
Kaside 29
Mısra: **82**
Takmak:Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek.

Güş eylemese midḥatüñi cān ḳulaġıyla
Ḳandan daḳınurdı dür-i şeh-vārı benefşe

2. **daḳındı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **46**
Takmak, kuşanmak.

Cihāna şöyle zer-efşānlıḳ itdi cūduñ kim
Daḳındı zengī-i şeb ayaġına zer ḫalḫāl

dāl:

1. **dālidür:**-*i, -dür*
Gazel 73
Mısra: **6**
1. Arap alfabesindeki "□" harfinin ismi. 2. Gösteren, işaret eden.

Muṣḥaf açdum mekteb-i ḥüsnüñde göñlüm ṭıflına
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

2. **dalı:**-*ı*
Gazel 73
Mısra: **6**
Arap alfabesindeki "□" harfinin adı; sevgilinin kıvrımlı saçı.

Muṣḥaf açdum mekteb-i ḥüsnüñde göñlüm ṭıflına
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

3. **dāldür:**-*dür*
Gazel 277
Mısra: **3**
Arap alfabesindeki dal harfi.

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey şāh-ı cihān
Ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

4. **dāl:**
Kaside 20
Mısra: **36**
Arap alfabesinde bulunan "dal (□)" harfi II delâlet eden, delil olan, işaret eden, yol gösteren.

Hilāl nūnını altun ṣuyıyla kātib-i çarḫ
Yazar her ay ki naʿl-i semendüñe ola dāl

dāl itdi:

1. **dāl itdi:**-*di*
Gazel 349
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
"Dal" harfi gibi yapmak II Kamburlaştırmak.

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstī

dāl-i devletdür:

1. **dāl-i devletdür:**-*dür*
Nazm 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Devletin dalıdır (Devletteki "□" dal harfi, şair at nalı ile dal harfi arasında şekil yönünden benzerlik ilgisi kurmuş). II Talihli bir işaret.

Ḫusrevā bil ki dāl-i devletdür
Ki saña geldi genc-i bād-āver

dāl-i devlet-i devrān-ı ʿīd:

1. **dāl-i devlet-i devrān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Bayram zamanı devletin dal harfi.

Naʿl-i esbüñ şeklin altun ṣuyıyla yazdı hilāl
Gök yüzinde kʾola dāl-i devlet-i devrān-ı ʿīd

dām:

1. **dāmındaki:**-*ı, -nda, -ki*
Gazel 221
Mısra: **2**
Tuzak, ağ.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

2. **dāmlara:**-*lar, -a*
Gazel 255
Mısra: **6**
Tuzak || Sevgilinin saçları.

Çeşm-i ṣayyādı göñül murġını ṣayd itmek içün
Çīn-i zülfinde beñi dāne döker dāmlara

3. **dām:**
Gazel 254
Mısra: **10**
(Fars.) Tuzak.

Ḫāli sevdāsında göñlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miskīndür düşer dāne görüp dām üstine

dām u dāne:

1. **dām u dāne:**
Gazel 312
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tuzak ve tane (yem).

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

dāma düşüp:

1. **dāma düşüp:**-*üp*
Gazel 243
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tuzağa düşmek, yakalanmak.

Seni ey murġ-ı dil ol dāne-i ḫāl itdi esīr
Nice bir dāma düşüp töhmet-i ṣayyād idesin

dāmād-ı zihnüñ:

1. **dāmād-ı ẕihnüñ:**-*üñ*
Kıt'a 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Akıl damadı.

Yine dāmād-ı ẕihnüñ ḥasretinden
Cevāhirle bezendi söz ʿarūsı

dāmān:

1. **dāmānuñ:**-*uñ*
Gazel 287
Mısra: **16**
Elbise kenarı, etek.

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehī añmaġ içün
Bārī dāmānuñ ucın bandurasın ḳanumuza

2. **dāmānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 12
Mısra: **8**
Etek. II çevre, etraf.

Lebüñ şeftālūsinüñ ḥasretinden
Gözüm dāmānına ṭoldurdı ʿunnāb

3. **dāmānın:**-*ın*
Gazel 275
Mısra: **10**
Etek. II çevre, etraf.

Yüz sürerken izine ey göz yaşı merdümlik it
Pāk dāmānın gül-i ḫandānumuñ ḫūn eyleme

dāmān-ı kerem:

1. **dāmān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
İhsan eteği.

Ḫusrevā pāreledi cevr eli ṣabrum yaḳasın
Dest-gīr olsa demidür baña dāmān-ı kerem

2. **dāmān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
İhsan eteği.

Ṭutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr etegin
ʿAyb-pūş olsa baʿīd olmaya dāmān-ı kerem

dāmān-ı luṭfuñda:

1. **dāmān-ı luṭfuñda:**
Gazel 292
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf eteği.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni

dāmānumuzı kurtara:

1. **dāmānumuzı ḳurtara:**-*a*
Gazel 287
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Eteği (Paçayı) kurtarmak; dertten, tehlikeden veya zor durumdan kurtulmak.

Dest-i ġamdan kim ola ḳurtara dāmānumuzı
Kʾuzadur ẓulm elini zülfi girībānumuza

dāmānuň:

1. **dāmānuñ:**
Gazel 151
Mısra: **12**
Etek II Beden.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

dāme:

1. **dāme:**
Kaside 1
Mısra: **32**
"dâim ve bâki olsun!" manasında kullanılan bir iyi dilek sözü.

Saḳf-ı sarāy-ı ḳadrüñe naḳḳāş-ı lem-yezel
Naḳş eylemiş ki dāme lekeʾl-ʿızzü veʾl-ʿalā

dāmen:

1. **dāmenin:**-*in*
Kaside 11
Mısra: **40**
Etek.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ki bezmüñʾçün ider
Dāmenin pür-verd-i aḥmer kākül-i müşkīn-i dost

2. **dāmen:**
Kaside 24
Mısra: **64**
Etek.

Silmezseñ āsitīn-i keremle gözüm yaşın
Dāmen gibi ayaḳlara düşdüm zelīl ü hˇar

3. **dāmenüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 300
Mısra: **3**
Etek.

Dūd-ı āhumla pāk dāmenüñi
Ṣaḳın olur siyāh yaḳma beni

4. **dāmeni:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **8**
Etek.

Ṣaḳın ey dost ṣaḳın dūd-ı dilümden ḳararur
Ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

5. **dāmeni:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **38**
Etek.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

6. **dāmenüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 151
Mısra: **11**
Etek II çevre.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

7. **dāmenüñ:**-*üñ*
Gazel 221
Mısra: **13**
Etek II sevgilinin eteği.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

8. **dāmenin:**-*in*
Gazel 273
Mısra: **7**
Etek. || *Civar, çevre.*

Ol Yūsuf-ı gül-pīrehen toz itmemege dāmenin
Ṣīşeyle gül ṣuyın ṣaçar yaşlu gözüm yollarına

9. **dāmenin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **74**
Etek. || *Civar, çevre.*

Düşmanuñ ḳanın döküp tīġ-ı zer-endūdın siler
Kʾaṭlas-ı gerdūnuñ eyler dāmenin aḥmer güneş

10. **dāmenüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 331
Mısra: **13**
Etek, çevre, mekan; sevgilinin mekanı.

Aḥmedʾüñ yaşı ṣaḳın dāmenüñi dutmaya kim
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebī

11. **dāmenin:**-*i, -n*
Kaside 8
Mısra: **58**
Etek, çevre, mekan; sevgilinin mekanı.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

12. **dāmeni:**-*i*
Gazel 78
Mısra: **4**
Etek. II çevre, etraf.

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

13. **dāmeni:**-*i*
Kaside 32
Mısra: **9**
Etek. II çevre, etraf.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

14. **dāmenine:**-*i, -n, -e*
Terci-bend 2
Mısra: **89**
Etek. II çevre, etraf.

Gülüñ itmege dāmenine buḫūr ʿAnberīn itdi micmerin sūsen

15. **dāmenüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 109
Mısra: **8**
Elbise, etek II etek, uç, kenar.

Ṣanma ey serv ayaġuña baş ḳomışdur lāleler
Dāmenüñe yapışan ʿuṣṣāḳ-ı mestüñ ḳanıdur

16. **dāmenin:**-*in*
Kaside 11
Mısra: **6**
Etek; uç, kenar II çevre.

Bilmezem cādū mıdur kʾāb-ı ʿiẕārında ṭurup
Hergiz itmez dāmenin ter kākül-i müşkīn-i dost

17. **dāmenin:**-*i, -n*
Kaside 9
Mısra: **70**
Etek II Gülün taç yaprakları.

Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā
Gül dāmenin aça ve ṭuta būstānı müşk

18. **dāmenine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 8
Mısra: **6**
Elbise, etek.

Göñlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

19. **dāmeni:**-*i*
Gazel 292
Mısra: **18**
Etek. II Sevgilinin lütfu.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni

dāmen-i ʿafvuñ:

1. **dāmen-i ʿafvuñ:**-*uñ*
Kaside 10
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**

Merhamet eteği || Bağışlayıcılık.

Var ümīdüm aña kim dāmen-i ʿafvuñ örtesin
Bī-edebāne düşdiyse baʿżı edāsı gönlümüñ

2. **dāmen-i ʿafvuñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Af, bağışlama eteği.

Dutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr yeñin
Dāmen-i ʿafvuñ iderse nʾola settārluġı

dāmen-i çarḫ:

1. **dāmen-i çarḫ:**
Kıt'a 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin, dünyanın eteği.

Āsitīn-i keremüñden pür olur dāmen-i çarḫ
Āsitānuñda açılduḳca girībān-ı kerem

dāmen-i dehri:

1. **dāmen-i dehri:**-*i*
Gazel 104
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dünya eteği.

Dāmen-i dehri muʿaṭṭar ḳılmaġa enfās-ı ʿūd
Aḥmedʾüñ micmer gibi göynüklü cānın yaḳdılar

2. **dāmen-i dehri:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Dünya eteği.

Luṭfuñ nesīmi dāmen-i dehri pür eyleyüp
Ḫulḳuñ demiyle ṭoldura ceyb-i cihānı müşk

dāmen-i eşcārı:

1. **dāmen-i eşcārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Ağaçların eteği.

Aġşān-ı celālüñi penāh eylesün eflāk
Nite ki duta dāmen-i eşcārı benefşe

dāmen-i gül:

1. **dāmen-i gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Gülün eteği; yaprakları.

Çün olur ḫār içinde mesken-i gül
Nʾola ṣad-pāre olsa dāmen-i gül

dāmen-i gülde:

1. **dāmen-i gülde:**-*de*
Gazel 65
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gülün eteği.

Meh beyāżında sevād-ı zülf-i ʿanber-sāya baḳ
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnāyı gör

2. **dāmen-i gülde:**-*de*
Gazel 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gülün kenarları; mec. Sevgilinin eteği.

Zülfi yüzinde ġarīb olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarīb

dāmen-i ḥüsnüñe:

1. **dāmen-i ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 19
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik eteği.

Dūd-ı dil-i Aḥmedʾden igen yürüme ġāfil
Kim dāmen-i ḥüsnüñe irer dūd-i reh ey dost

dāmen-i ḳabāçe-i heft āsumānı:

1. **dāmen-i ḳabāçe-i heft āsumānı:**
Kaside 9
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Yedi göğün kaftanının eteği.

Çün āstīn-feşān ola ol şehsüvār ider
Pür dāmen-i ḳabāçe-i heft āsumānı müşk

dāmen-i luṭfuñ:

1. **dāmen-i luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 11
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf, cömertlik eteği.

Dāmen-i luṭfuñ dutup şād olmışam olsa ne var
ʿĀşıḳ-ı zāra müyesser kākül-i müşkīn-i dost

dāmen-i şaḥrā:

1. **dāmen-i şaḥrā:**
Gazel 94
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çöl eteği.

Ġayrdan tecrīd ol ey dil ġam beyābānında kim
Perdedār-ı sırr-ı Mecnūn dāmen-i şaḥrā yiter

2. **dāmen-i şaḥrā:**
Kaside 31
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Kırın eteği, ovanın bir yanı.

Şol deñlü şaçar misk uvaġın ceybine reyḥān
Kim nesme-i ʿanberle ṭolar dāmen-i şaḥrā

dāmen-i şaḥrā vü kūhsār:

1. **dāmen-i şaḥrā vü kūhsār:**
Kaside 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ovanın ve dağın eteği.

Ey ol ki devlet atına olduġı dem süvār
Pür-ʿanber oldı dāmen-i şaḥrā vü kūhsār

dāmen-i şaḥrāda:

1. **dāmen-i şaḥrāda:**-*da*
Kaside 19
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Kırın eteği, ovanın bir yanı.

Nāzenīndür dāmen-i ṣaḥrāda gül dirmek velī
Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenīn

dāmen-i selmān ṭutup:

1. **dāmen-i selmān ṭutup:***-up*
Gazel 42
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Selman'ın eteğini tutmak; ondan yardım istemek.

Şiʿri Aḥmedʾüñ şehā nemekīn oldugı bu kim
Baḥr-i suḫanda dāmen-i Selmān ṭutup durur

dāmen-i zülfin:

1. **dāmen-i zülfin:***-in*
Gazel 14
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Saçın eteği (Dilberin/sevgilinin saçının ucu).

Çözse miskīn dāmen-i zülfin ʿarūs-ı ḥüsn-i dost
Ḳalmaya bir nāfe-i Çīnüñ girībānı dürüst

dāmenini ṭutdı:

1. **dāmenini ṭutdı:**
Gazel 319
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Eteğini tutmak; mec. Yanından yöresinden ayrılmamak.

Yār etegin ḳomaz elinden raḳīb
Ṭutdı gülüñ dāmenini ḫār hey

dāmen-keşīde:

1. **dāmen-keşīde:**
Gazel 272
Mısra: **9**
Eteğini çeken.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur çāre ne

2. **dāmen-keşīde:**
Gazel 230
Mısra: **5**
Eteğini çeken.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur nʾeylesün

dām-ı belādan:

1. **dām-ı belādan:***-dan*
Gazel 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bela, hile tuzağı.

Cān cihāndan geçer ol zülf-i dütādan geçmez
Derd ü ġam reh-güẕerin dām-ı belādan geçmez

dām-ı belālar:

1. **dām-ı belālar:***-lar*
Gazel 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bela, hile tuzağı.

Yine dil murġı içün dām-ı belālar düzilür
Cān şikār eylemege bend-i belālar düzilür

dām-ı hecrānuñ:

1. **dām-ı hecrānuñ:***-uñ*
Müfret 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık tuzağı.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i ṣevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

2. **dām-ı hecrānuñ:**
Gazel 297
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılığın tuzağı.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i ṣevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

dām-ı rāhum:

1. **dām-ı rāhum:***-um*
Gazel 202
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
(Âşığın) yolunun tuzağı.

Ḫāl-i miskīni dāne-i dil ü cān Sünbüli dām-ı rāhum İbrāhīm

dām-ı zülfüñi:

1. **dām-ı zülfüñi:***-üñ, -i*
Kaside 20
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Zülüf tuzağı.

Bu murġ-ı dīde meger dām-ı zülfüñi göremez
Ki açdı dāne-i ḫālüñ havāsına per ü bāl

dānā:

1. **dānā:**
Kaside 6
Mısra: **116**
Âlim, bilgin, bilgili kimse.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫʷān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḫired çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

dāne:

1. **dānesini:***-si, -ni*
Kaside 22
Mısra: **75**
Far. 1. Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.

Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzigār āb

2. **dānesi:***-si*
Kaside 8
Mısra: **2**
Tane, adet.

Lüʿlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

3. **dāne:**
Gazel 255
Mısra: **6**
1) Tane 2) Buğday 3) Ben.

Çeşm-i ṣayyādı göñül murġını ṣayd itmek içün
Çīn-i zülfinde beñi dāne döker dāmlara

4. **dāne:**
Gazel 306
Mısra: **8**
1) Tane 2) Buğday 3) Ben.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

5. **dānenüñ:**-*nüñ*
Kaside 7
Mısra: **35**
Tane, tohum.

Nite kim her dānenüñ ẓımnında mużmerdür şecer
Ẕerre-i ḫāk-i derinde şöyledür mużmer güneş

6. **dāne:**
Kaside 22
Mısra: **37**
Buğday, arpa, tohum.

Ṣaḥrāda dāne yirine dür-däneler bite
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

7. **dāne:**
Gazel 254
Mısra: **10**
Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve II Avcıların avlanırken kullandığı yem III Sevgilinin beni.

Ḫāli sevdāsında gönlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miskīndür düşer dāne görüp dām üstine

8. **dāne:**
Gazel 341
Mısra: **4**
Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve; avcıların avlanırken kullandığı yem. II Sevgilinin beni.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Ṣan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

dāne dāne:

1. **dāne dāne:**
Kaside 20
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Tane tane.

Ḫayāl-i laʿlüñ ile dāne dāne eşkümden
Dizildi kirpügüm ucında ḫūşe ḫūşe leʾāl

dāne-i dil ü cān:

1. **dāne-i dil ü cān:**
Gazel 202
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can tanesi.

Ḫāl-i miskīni dāne-i dil ü cān
Sünbüli dām-ı rāhum İbrāhīm

dāne-i enār:

1. **dāne-i enār:**
Kaside 24
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Nar tanesi; kanlı gözyaşı.

Bu ḫaste gönlümi ṣora geldi ḫayāl-i dost
Ṭoldurdı kāsesin gözümüñ dāne-i enār

dāne-i encüm:

1. **dāne-i encüm:**
Kaside 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yıldız taneleri.

Dāne-i encüm dirüp meh ḫırmeninde her seḥer
Bāl açup cevlān ider ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş

dāne-i hāl:

1. **dāne-i ḫāl:**
Gazel 243
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Tane, tohum gibi olan ben.

Seni ey murġ-ı dil ol dāne-i ḫāl itdi esīr
Nice bir dāma düşüp töhmet-i ṣayyād idesin

dāne-i ḫāli:

1. **dāne-i ḫāli:**-*i*
Gazel 171
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ben tanesi II daneye benzeyen siyah ben.

Mūr-ı ḥaḳīrden żaʿīf eyledi ḫālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāli dilberüñ

dāne-i hāl-i muṣṭafā:

1. **dāne-i ḫāl-i muṣṭafā:**
Gazel 290
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Övülenin ben tanesi.

Mūr-ı ḥaḳīrden żaʿīf eyledi ḫālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāl-i Muṣṭafā

dāne-i hāl-i siyeh:

1. **dāne-i ḫāl-i siyeh:**
Gazel 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin yüzündeki) siyah ben.

Yaḳduġına cān ḫırmenini āteş-i ʿışḳuñ
Şāhid yiter ol dāne-i ḫāl-i siyeh ey dost

dāne-i hālüñ:

1. **dāne-i ḫālüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Ben tanesi II daneye benzeyen siyah ben.

Bu murġ-ı dīde meger dām-ı zülfüñi göremez
Ki açdı dāne-i ḫālüñ havāsına per ü bāl

dāne-i ḫardal:

1. **dāne-i ḫardal:**
Kaside 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Hardal tanesi. II Çok küçük.

Görür ser-i ḳaṣruñdan iden kimse neẕāre
Nüh ṭāremi bir dāne-i ḫardal gibi ednā

dāne-i mehtābı:

1. **dāne-i mehtābı:**-*ı*
Gazel 292
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **-**
Mehtap tanesi.

Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni
Kāha şaymaz dāne-i mehtābı ḥüsnüñ ḫırmeni

dāniş-güzīn:

1. **dāniş-güzīn:**
Kaside 19
Mısra: **96**
Bilgiyi, ilimi seçen.

Ey şehenşāh-ı saʿādet-güster ü kişver-güşāy
Vʾey Ferīdūn-ı faẓīlet-perver ü dāniş-güzīn

dār:

1. **dārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 138
Mısra: **3**
İdama mahkum olanları asmak için dikilen direk, darağacı II sevgilinin zülfü.

Zülfüñüñ dārında ber-dār itmege dil düzdini
Ḥākim-i ḳudret ʿiẕāruña virüpdür dest-ḫaṭ

2. **dārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 341
Mısra: **7**
İdama mahkum olanları asmak için dikilen direk, darağacı II sevgilinin zülfü.

Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur
Ki dār u gīr-i zülfi şır hezārān dār-ı Manṣūrı

3. **dārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 147
Mısra: **11**
1. Yer, mahal, mekân. 2. İdâma mahkûm olanların asıldığı darağacı.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

dār u gīr-i zülfi:

1. **dār u gīr-i zülfi:**-*i*
Gazel 341
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Zülfünün kavgası, mücadelesi.

Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur
Ki dār u gīr-i zülfi şır hezārān dār-ı Manṣūrı

dārā:

1. **dārāyı:**-*yı*
Gazel 291
Mısra: **6**
Şehnâme'de adı Keyâniyân sülalesinin son hükümdarı olarak geçen efsanevî kahraman. Art arda yaptığı üç savaşın sonunda İskender'e yenilerek Kirman'a kaçmış, hizmetkârları tarafından düzenlenen bir suikastla öldürülmüştür. Mecazen "padişah" karşılığında kullanılır. İhtişam ve iktidarıyla şiirlere konu olmuştur.

Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb
Kʾehl-i dār eyleye Dārāyı diyār ayrulıġı

ḍarb:

1. **ḍarbın:**-*ın*
Kaside 26
Mısra: **7**
Darbe, damga II tanıkta paraların üzerine bastırılan damgalara, sikkelere benzetilmiştir.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

2. **ḍarbı:**-*ı*
Gazel 310
Mısra: **9**
Darbe, vurma, vuruş.

Yüzüm altunına ġam ḍarbı şeref virse ne ṭañ
Ḳıymet artuḳlugıdur sikke-i dīnār daḫı

dār-ı bekāda:

1. **dār-ı beḳāda:**-*da*
Terkib-bend 1
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuzluk evi, ahiret.

Milk-i fenāda mücib-i emn ü amān idi
Dār-ı beḳāda cümle belādan emīn ola

dār-ı manşūrı:

1. **dār-ı manşūrı:**-*ı*
Gazel 341
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Mansur'un darağacı.

Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur
Ki dār u gīr-i zülfi şır hezārān dār-ı Manṣūrı

dār-ı şifādan:

1. **dār-ı şifādan:**-*dan*
Kaside 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şifa kapısı, hastane.

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

dār-ı şifāsın:

1. **dār-ı şifāsın:**-*sı, -n*
Gazel 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şifa kapısı.

Çekmeyen hecr elemin vaṣl şafāsın ne bilür
Düşmeyen derde ġamuñ dār-ı şifāsın ne bilür

dār-ı şifāsında:

1. **dār-ı şifāsında:**-*sı, -nda*
Gazel 105
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Şifa kapısı, hastane.

Ġamzeler zaḫmın urur cān u gönül ḫastesine
Ki lebüñ dār-ı şifāsında devālar düzilür

dart:

1. **dartıldı:**-*ıl, -dı*
Gazel 270
Mısra: **15**
Tartmak, ölçmek. II (Bir kimseyi) Ne değerde ve nasıl

olduğunu anlamak için dikkatle incelemek.

Ṣatılduġında Yūsuf dartıldı gerçi miske
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

2. **dartılursın:**-*ıl, -ur, -sın*
Gazel 270
Mısra: **16**
Tartmak, ölçmek. II (Bir kimseyi) Ne değerde ve nasıl olduğunu anlamak için dikkatle incelemek.

Ṣatılduġında Yūsuf dartıldı gerçi miske
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

dārüʾl-ḫayr:

1. **dāruʾl-ḫayrı:**-*ı*
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Hayır yeri. (II. Bayezid tarafından 1484-1888 yıllarında Edirne'de inşa ettirdiği külliye.).

Şöyle ʿālī yapdı Dāruʾl-ḫayrı Sulṭān Bāyezīd
Kim feleklerde melekler itdiler medḥ ü ṣenā

dāruʾṣ-ṣafā:

1. **dāruʾṣ-ṣafāda:**-*da*
Kaside 18
Mısra: **10**
Şenlik yeri.

Baḫt u saʿādet taḫtınuñ erkānın iḥkām itmege
Dāruʾṣ-ṣafāda dāver-i devrāna ṣıḥḥat yaraṣur

dāruʾs-selām:

1. **dāruʾs-selāmdan:**-*dan*
Gazel 8
Mısra: **20**
Maddî ve mânevî âfetlerden korunmuş esenlik yurdu anlamına gelen ve Kur'ân-ı Kerîm'de cennetin isimlerinden biri olarak geçen tabir.

Ey ḫūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

dārüʾṣ-ṣifā:

1. **dāruʾṣ-ṣifāsında:**-*sın, -da*
Gazel 70
Mısra: **5**
Şifahane, (aşk derdinin) derman merkezi.

Leblerüñ dāruʾṣ-ṣifāsında ġubār-ı müşk ile
Ḥoḳḳa-i laʿl üzre yazılmış ki bu tiryākdur

2. **dārüʾṣ-ṣifāsın:**-*sı, -n*
Gazel 206
Mısra: **24**
Şifahane, hastahane II (aşk derdinin) derman merkezi II sevgilinin şifa dağıtan dudağı.

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber ṣatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾṣ-ṣifāsın bilmedüm

3. **dāruʾṣ-ṣifā:**
Gazel 119
Mısra: **10**
Şifahane, hastahane.

Emsem didüm ṭabīb-i lebüñ virmedi cevāb
Ḫālüñ didi açılmadı dāruʾṣ-ṣifā henüz

dārū-yı telḫdür:

1. **dārū-yı telḫdür:**-*dür*
Gazel 231
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Acı ilaç.

Şīrīn lebi ʿitābını ey dil ḫoş añla kim
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

dāsıtān:

1. **dāsitānın:**-*ıñ*
Gazel 104
Mısra: **6**
Destan, hikaye.

Ḫusrevā Şīrīn lebüñden işidenler ḳıṣṣamı
Āh idüp Leylī vü Mecnūn dāsitānın yaḳdılar

2. **dāsitānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 192
Mısra: **2**
Destan. || Hikâye, kıssa.

ʿIşḳ ṭasın çıñradan āh u fiġānumdur benüm
Söylenen dillerde şimdi dāsitānumdur benüm

3. **dāsıtānum:**-*um*
Kıt'a 3
Mısra: **12**
Destan. || Hikâye, kıssa.

Bir şemmesi şerḥin idemezdüm ʿĀlem ṭolu dāsıtānum olsa

dāstān:

1. **dāstānı:**-*ı*
Gazel 164
Mısra: **6**
Destan, hikaye.

Ġuṣṣadan bir ḥıṣṣedür Leylī vü Mecnūn ḳıṣṣası
Dostāna naḳl olaldan dāstānı Yūsufuñ

dāstān ḳıldı:

1. **dāstān ḳıldı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Destan hâline getirmek, dillere destan etmek.

Dostāna gülüñ leṭāyifini Her nefes ḳıldı dāstān bülbül

dāstān-ı müşk:

1. **dāstān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Misk destanı, hikâyesi.

Miskīn-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

daʿvā itmiş:

1. **daʿvā itmiş:**
Gazel 323
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir meziyetin kendinde bulunduğunu ileri sürüp üstünlük taslamak, iddia etmek.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḫüsnde daʿvā
Her ay ol naḳṣ içün olur felekde rūy-ı māh egri

dāver-i devrāna:

1. **dāver-i devrāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın padişahı.

Baḫt u saʿādet taḫtınuñ erkānın iḥkām itmege
Dāruʾṣ-ṣafāda dāver-i devrāna ṣıḥḥat yaraşur

dāver-i devrānı:

1. **dāver-i devrānı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın adaletli, insaflı hükümdarı.

Maṭlaʿı ṣubḥ-ı ẓafer mihr-i ẕekā ebr-i ḥayā
Felek-i ʿizz ü ʿalā dāver-i devrānı kerem

dāver-i devrānumuz:

1. **dāver-i devrānumuz:**
Gazel 305
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Devrin adaletli hükümdarı.

Devr elinden nice bir ṭopraġ olalum çün bizüm
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

dāver-i rūy-ı zemīn:

1. **dāver-i rūy-ı zemīn:**
Kaside 19
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzünün hükümdarı.

Ẓill-i Yezdān āfitāb-ı baḫt Sulṭān Bāyezīd
Mehdī-i devr-i zamān u dāver-i rūy-ı zemīn

daʿvet:

1. **daʿvetüñle:**-*üñ, -ile*
Kaside 1
Mısra: **30**
Davet etme (Hz. Muhammed'in insanları İslam'a çağırması).

Bir barmaġuñla sībini şaḳḳ eyledüñ mehüñ
Meşy itse daʿvetüñle şecer ṭañ mıdur şehā

daʿvet ider:

1. **daʿvet ider:**-*er*
Gazel 127
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Davet etmek, çağırmak.

Gözlerüm ġamzeñ oḳın daʿvet ider ḫānesine
Kerem ehlidür iderse nʾola mihmāna heves

daʿvi:

1. **daʿvīsin:**-*sin*
Terkib-bend 1
Mısra: **8**
Dava, mücadele.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

2. **daʿvīye:**-*y, -e*
Gazel 305
Mısra: **16**
Davacı, bir konuda iddia eden kimse; rakip.

Oldı Aḥmed göñlin almaġa ḥavāle ḫācibüñ
ʿĀrıżuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvīye ḥüccet gibi

daʿvī-i faẓl itse:

1. **daʿvī-i faẓl itse:**-*se*
Terkib-bend 1
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Fazilet, üstünlük davasında bulunmak.

Baḫr ile kāna daʿvī-i faẓl itse himmeti
Ṣıdḳ-ı maḳāline dil ü desti güvāh idi

daʿvī-i ḥüsn eyleyen:

1. **daʿvī-i ḥüsn eyleyen:**
Gazel 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik davasında bulunmak.

Ḳanġı gül-ruḫdur yüzüñle daʿvī-i ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür iden ḫurşīd-i tābān ile baḥs

daʿvī-i iḥsānuña:

1. **daʿvī-i iḥsānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 151
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf, ihsan davası.

Daʿvī-i iḥsānuña ger ḫaṣmuñ isterse delīl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

dāye:

1. **dāye:**
Kaside 6
Mısra: **102**
Far. Çocuk emzirici, çocuk mürebbiyesi, süt nine.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

dāye-i ebr-i çemen-ārā:

1. **dāye-i ebr-i çemen-ārā:**
Kaside 31
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çimeni süsleyen bulut sütannesi.

Ṭıfl-ı çemenüñ bitdi ʿiẕārında ḫaṭ-ı sebz
Süd virür iken dāye-i ebr-i çemen-ārā

dāyim:

1. **dāyim:**
Kaside 12
Mısra: **66**
Daima, her zaman.

Yiridür rāy-ı refīʿüñ gözlese pīr-i felek
Kim müneccim meyl ider dāyim şuṭur-lāb üstine

2. **dāyim:**
Kaside 20

Mısra: **33**
Daima, her zaman.

Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim ṣarardı çihre-i zer
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

3. **dāyim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **112**
Daima, her zaman.

Nāṣır livā-yı ʿizzüñe her dem delīl olup
Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿīn ola

4. **dāyim:**
Gazel 34
Mısra: **11**
Daima, her zaman.

Nergis ʿaṣāya düşdügi dāyim ʿaceb degül
Sevdā-yı çeşmüñüñ seherinden saḳīmdür

5. **dāyim:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Daima, her zaman.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

6. **dāyim:**
Nazm 7
Mısra: **3**
Daima, her zaman.

Dāyim kerīm mālı gibi bī-ṣebāt olup
Her dem leʾīm ʿahdi gibi bī-ḳarārsın

7. **dāyim:**
Gazel 40
Mısra: **4**
Daima, sürekli anlamında zarf.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm ṣol eve dāyim ki cānān andadur

8. **dāyim:**
Gazel 178
Mısra: **10**
Daima, sürekli anlamında zarf.

Geh hevā-yı ḳadd olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miskīne dāyim bir belā eksük degül

9. **dāyim:**
Gazel 320
Mısra: **17**
Daima, sürekli anlamında zarf.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

10. **dāyim:**
Gazel 50
Mısra: **12**
Daima, sürekli, her zaman.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i ẕeḳan ṭutar

dāyimā:

1. **dāyimā:**
Kaside 1
Mısra: **36**
Daima, her zaman.

Sāyeñ düşeydi ṭopraġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

2. **dāyimā:**
Kaside 13
Mısra: **89**
Daima, her zaman.

Dāyimā ʿizz ü celāl ü nuṣret ü iḳbāl ile
Ḫurrem ol kim ḫaşm ʿīd-i devletüñ ḳurbānıdur

3. **dāyimā:**
Nazm 4
Mısra: **12**
Daima, her zaman.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

4. **dāyimā:**
Kaside 13
Mısra: **45**
Devamlı olarak, her zaman, sürekli anlamında zarf.

Dāyimā ʿālem cemālin gül gibi ḫurrem ṭutan
Nev-bahār-ı devlet-i Sulṭān Muḥammed Ḫānidur

5. **dāyimā:**
Kaside 13
Mısra: **65**
Devamlı olarak, her zaman, sürekli anlamında zarf.

Ṭutmasun mı dāyimā çarḫ-ı felek çīnī siper
Çünki nīzeñden ṣaḳınduġı ser-i Keyvānıdur

6. **dāyimā:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Daima, her zaman, sürekli.

Bize geldükce vefā cāmını ġayrıya ṣunar
Dāyimā ʿaksinedür devri bu çarḫ-ı dūnuñ

7. **dāyimā:**
Gazel 284
Mısra: **11**
Daima, her zaman, sürekli.

Çekelüm cevrin anuñ dāyimā kim
Cemālin ʿöẕr-ḫᵛāh eyler kimerde

dāyire:

1. **dāyire:**
Gazel 95
Mısra: **7**
Çember biçimindeki şekil, daire.

Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşkīn dāyire
Ḫaḳ budur yāḳūtdan her şīvesinde ter yazar

2. **dāyiresinde:**-*sinde*
Kaside 29
Mısra: **35**
Çevre, kenar.

Yā çekdi gülistān-ı ruḫı dāyiresinde
Göz degmemek içün ḫaṭ-ı jengāri benefşe

dāyire-i nokṭa-i cūd:

1. **dāyire-i noḳṭa-i cūd:**
Kaside 16
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik noktasının dairesi.

Merkez-i ṣıdḳ u ṣafā dāyire-i noḳṭa-i cūd
Ḳāṭıʿ-i ḥıḳd u ḥased ḥüccet-i bürhān-ı kerem

dāyireñ:

1. **dāyireñ:**
Gazel 54
Mısra: **3**
Daire.

Dāyireñ çigzinüp ey noḳṭa-dehen beñzemişem
Āhenīn pāy ile pergāra elümden ne gelür

de:

1. **diye:***-y, -e*
Gazel 263
Mısra: **20**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Ki ol gülşende bülbül gibi Aḥmed
Diye medḥ ü senālar tāze tāze

2. **de:**
Nazm 31
Mısra: **6**
" dahi, de (bağlaç)".

ʿÖzr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖzrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

3. **de:**
Mesnevi 3
Mısra: **7**
"de" bağlacı ("Başkaları gibi, benzerlik" anlamlarını ifade eder.).

Ne miḳdār olam ben de ol ḳaṭreden
Ki vaṣf-ı Ḫudāvende açam dehen

4. **de:**
Gazel 55
Mısra: **14**
"-da, -de" bağlacı.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

5. **de:**
Gazel 208
Mısra: **15**
"-da, -de" bağlacı.

Ben de Aḥmed gibi ġarībem kim
Cāndan u ḫānumāndan ayrıldum

6. **de:**
Gazel 211
Mısra: **9**
"-da, -de" bağlacı.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

7. **de:**
Gazel 271
Mısra: **12**
"-da, -de" bağlacı.

Oturup ḥüsn bezminde idersin ḥālüme ḫande
Yanarduñ şemʿ-veş sen de ṣataşsañ nār-ı hecrāna

8. **de:**
Gazel 216
Mısra: **12**
"-da,-de" bağlacı.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

9. **de:**
Kaside 14
Mısra: **46**
"-da,-de" bağlacı.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

10. **de:**
Nazm 42
Mısra: **6**
"-da,-de" bağlacı.

ʿÖzr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖzrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

11. **de:**
Nazm 33
Mısra: **4**
"-da,-de, dahi" bağlacı.

El uzatma zülfine yāruñ var ey bī-dīn raḳīb
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

defʿ:

1. **defʿine:***-i, -(n)e*
Kaside 19
Mısra: **59**
Ortadan kaldırma, etkisini yok etme.

Rāyıdur seyl-i belānuñ defʿine sedd-i sedīd
Tīġıdur mülk-i cihānuñ ḥıfẓına ḥışn-ı ḥaşīn

def:

1. **def:**
Gazel 108
Mısra: **7**
Ar. Parmakla vurularak çalınan, bir tarafına ince bir deri gerilmiş ve etrafına birkaç çift zil konmuş, yuvarlak bir kasnaktan oluşan müzik aleti.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

defʿ iden:

1. **defʿ iden:***-en*
Gazel 52
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ortadan kaldırmak, gidermek.

Ḥarāret-i teb-i hecrānı defʿ iden dilden
Bu boynumuzdaġı meftūl-ı müşk-bāruñdur

defʿ itmege:

1. **defʿ itmege:***-mek, -e*
Gazel 241
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaştırmak, gidermek, ortadan kaldırmak.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuṣṣāḳdan defʿ itmege
Ey şūḫ gözlü şāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı şun

defʿī:

1. **defʿī:**
Nazm 22
Mısra: **3**
Birden, aniden derhal, hemen, o anda.

Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿī ḫarāb
Ceng maʿmūr ider anı bī-direng

2. **defʿī:**
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Birden, aniden, hemen, o anda.

Didi ki ṭudacıġum öpicek
Defʿī heves-i kinār olurdı

defʿ-i belā:

1. **defʿ-i belā:**
Gazel 231
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Belânın def edilmesi, giderilmesi.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Nezr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

defʿ-i ḍalālet ḳıldı:

1. **defʿ-i ḍalālet ḳıldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Sapkınlığa son vermek.

Sensin ol kim ẓulmet-i ẓulmi götürdüñ aradan
Nitekim defʿ-i ḍalālet ḳıldı ḫayruʾl-mürselīn

defn oldı:

1. **defn oldı:**-*dı*
Nazm 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gömülmek.

Gereklü genc idi ol serv-i sīmīn
Anuñʾçün ṭopraġa defn oldı dirler

defter:

1. **defterin:**-*i, -n*
Gazel 239
Mısra: **21**
Birbirine rabtedilmiş sade kâğıtların hey'et-i mecmuası.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

2. **defter:**
Kaside 11
Mısra: **72**
Defter.

Ṣan uçar ṭūmār-ı medḥüñde redīf olduġı-yʾçün
Kʾaçdı defter bigi ṣad per kākül-i müşkīn-i dost

3. **deftere:**-+*e*
Gazel 67
Mısra: **14**
Şiir yazılan mecmua veya divan.

Dīvānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengīn
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

4. **defter:**
Gazel 191
Mısra: **12**
Birbirine rabtedilmiş sade kâğıtların hey'et-i mecmuası. // şiir yazılan mecmua veya divan.

Zülfüñ ucından yazarsam Aḥmedʾüñ sevdāların
Defter ü ṭūmāra ṣıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

5. **defter:**
Gazel 256
Mısra: **4**
Defter (Sevgilinin yüzü bağlamında).

Gül yüzi mecmūʿası ḥallin ne bāb ile bilem
Yüz varaḳdan ġonca defter bağladı gül-zārda

6. **defterinden:**-*i, -nden*
Gazel 200
Mısra: **9**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları; şiir yazılan mecmua veya divan.

Ruḥlaruñ vaṣfında rengīn defterinden Aḥmedʾüñ
Elde evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭaġılmış dostum

7. **defterüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 209
Mısra: **15**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları; şiir yazılan mecmua veya divan.

Ög Aḥmed ög ruḥ u zülfin kʾanuñla defterüñüñ
Varaḳlarını gül-i müşk-bāra beñzetdüm

8. **defterinden:**-*i, -nden*
Gazel 343
Mısra: **15**
Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları; şiir yazılan mecmua veya divan.

Bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde defterinden anuñ
Ġazel diyü açılan tāze gül-sitān ola mı

9. **defterüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **24**
Defter.

Tāze ḥüsniyyāt oḳır gül defterinden ʿandelīb
Bād-ı ṣubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ-gerdānıdur

10. **defter:**
Kaside 15
Mısra: **24**
Defter.

Bulmasa nām-ı şerīfüñle şeref nāme-i cūd
Ebter olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

11. **defterin:**-*in*
Terci-bend 2
Mısra: **84**
Defter.

Ḳıldı rengīn varaḳların sūsen
Açdı gül gibi defterin sūsen

12. **defterin:**-*iñ*
Kaside 21
Mısra: **62**
Şiir yazılan mecmua veya divan.

Bülbül-i ḫoş-nevā-yı medḥüñdür
Defterin tāze gülsitān bulduñ

13. **defter:**
Gazel 95
Mısra: **14**
Bir arada bulunan kâğıt destesi. II Şiir mecmuası.

Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile
Gül yüzüñ vaṣfında Aḥmed nice kim defter yazar

14. **defter:**
Gazel 287
Mısra: **18**
Bir arada bulunan kâğıt destesi. II Şiir mecmuası.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan ağladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

15. **defter:**
Gazel 298
Mısra: **5**
Birbirine tutturulmuş kağıtlardan meydana gelen sayfalar bütünü.

Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey ṣanem
Devletlü başuñʾçün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

defter düzer:

1. **defter düzer:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **-**
Kaleme almak, yazmak, defter hâline getirmek.

ʿÖmr-i ḫaṣmuñ defterin ṭūmār-veş dürsün felek
Nice kʾeczāsından eyyāmuñ düzer defter güneş

defter eyledükce:

1. **defter eyledükce:**-*dükce*
Kaside 9
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak, defter tutmak, toplamak, bir araya getirmek.

Ben defter eyledükce medīḥüñi zülf-i ḥūr
Şīrāze örmege düzedür rīsmān-ı müşk

defter ü dīvān-ı kerem:

1. **defter ü dīvān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik divanı ve defteri.

ʿİlmüñ ile oḳınur nüsḫa-i devrān-ı ʿulūm
Aduñ ile yazılur defter ü dīvān-ı kerem

2. **defter ü dīvān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik divanı ve defteri.

Bu felek yazmasa nüsḫañdan eger nāmesini
Yañlış olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

3. **defter ü dīvān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik divanı ve defteri.

Şeref aduñla bula nāme-i iḳbāl ü ʿaṭā
Cūduñ ile yazıla defter ü dīvān-ı kerem

4. **defter ü dīvān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik divanı ve defteri.

Ḫusrevā pādişehā cūduñı dil şerḥ idemez
Gerçi medḥüñle ṭolar defter ü dīvān-ı kerem

defter-i bāġ-ı iremüñ:

1. **defter-i bāġ-ı iremüñ:**-*üñ*
Nazm 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İrem bahçesinin defteri.

Gül yüzi nüsḫasıdur defter-i bāġ-ı iremüñ
Şiken-i ṭurrasıdur ḫalḳası Beytüʾl-ḥaremüñ

defter-i çarḫa:

1. **defter-i çarḫa:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **175**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin defteri.

Pergār çeküp ḳavs-i ḳuzaḥ defter-i çarḫa
Ḫurşīd-i zer-efşān ider altunla muḥaşşā

defter-i cūd:

1. **defter-i cūd:**
Kıt'a 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik defteri.

Nice kim ṭuta varaḳ ṣafḥaların defter-i cūd
Nice kim yaza ḳalem dillere dīvān-ı kerem

defter-i gülden:

1. **defter-i gülden:**-*den*
Gazel 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Gülün defteri (Gülün yaprakları ve gül bahçesi bağlamında) II Sevgilinin yüzü.

Defter-i gülden meger eşʿārum oḳur ʿandelīb
Anuñ içün bād-ı ṣubḥ olur varaḳ-gerdān aña

defter-i ḥüsnin:

1. **defter-i ḥüsnin:**-*in*
Gazel 95
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik defteri. II Sevgilinin güzelliği.

Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar
Yüzine yüz vech ile mihr ü mehi çāker yazar

defter-i ʿışḳa:

1. **defter-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 55
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Aşk defteri.

Defter-i ʿışḳa yazılmaġa ger Aḥmed oḳına

Gözleri yaşlu başı üzre ḳalem gibi gelür

defter-i ʿışḳında:

1. **defter-i ʿışḳında:**-*ı, -nda*
Gazel 130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Aşk defteri.

Ḥüsn dīvānında taḥrīr olmadan ḫaṭṭı henūz
Defter-i ʿışḳında nām-ı cāvidānum var imiş

defter-i ʿışḳuñda:

1. **defter-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 96
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Aşk defteri.

Her ḳaçan kim defter-i ʿışḳuñda dīvān baġlanur
Nām-ı dilber nāme-i ḥüsninde ʿunvān baġlanur

defter-i medḥ ü senānuñ:

1. **defter-i medḥ ü senānuñ:**-*nuñ*
Kaside 11
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Övgü defteri.

Defter-i medḥ ü senānuñ örmege şīrāzesin
Rīsmān bükmiş muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

defterin dürsün:

1. **defterin dürsün:**-*sün*
Kaside 7
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **-**
Son vermek, ortadan kaldırmak.

ʿÖmr-i ḫaşmuñ defterin ṭūmār-veş dürsün felek
Nice kʾeczāsından eyyāmuñ düzer defter güneş

deg-:

1. **degme:**-*me*
Gazel 40
Mısra: **12**
Değmek, dokunmak.

Ḫāli Mışr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur ey ṣabā
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

değ:

1. **degmez:**-*mez*
Kaside 6
Mısra: **42**
Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

2. **deger:**-*(e)r*
Mesnevi 3
Mısra: **168**
Lâyık olmak, o değerde bulunmak.

Çıḳar baḥr-i dilden yine bir güher
Deger müjdegānīsi biñ kān-ı zer

3. **deger:**-*er*
Gazel 152
Mısra: **11**
"Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.

Ey kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

4. **deger:**-*er*
Gazel 153
Mısra: **8**
"Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

5. **deger:**-*er*
Nazm 29
Mısra: **4**
"Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerde bulunmak, denk olmak.

Lebi Şīrāzī ḫalvādur ṣatarsa Deger Mışr u Buḫārā vü Semerḳand

6. **degmesün:**-*me, -sün*
Gazel 190
Mısra: **16**
Ulaşmak, erişmek.

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm

degin:

1. **degin:**
Kıt'a 3
Mısra: **10**
"-e kadar, -e dek" anlamında edat.

Evṣāfuñı söylesem ve yazsam Tā ḥaşre degin zamānum olsa

degiş:

1. **degişdi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **120**
Başka bir biçim veya duruma girmek, tahavvül etmek.

Tābūta girdi maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā dirīġ
Taḫtın degişdi taḫtaya Şeh Muṣṭafā dirīġ

degül:

1. **degülüz:**-*üz*
Nazm 1
Mısra: **10**
"Değil", bulunduğu cümledeki bir husûsu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Zīrā ki vilāyet-i ʿAlīye Münkir degülüz imāmumuzdur

2. **degül:**
Gazel 49
Mısra: **2**
Tasdik ettirme, onaylatma anlamında kullanılan bir söz.

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

3. **degülseñ:**-*se, -n*
Kaside 13
Mısra: **27**
"Değil" edatı. Bulunduğu

cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır.

Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳṣ eyle kim
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

4. **degül:**
Mesnevi 3
Mısra: **11**
"Değil" edatı.

Bedīhī degül mi ne lāzım delīl
Ki eyneʾẕ-ẕelīlü ve eyneʾl-Celīl

5. **degül:**
Gazel 213
Mısra: **5**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

Edeb degül gile cevr ü cefā-yı cānāndan
Ne ḫūbʿöẕr diler rūy-ı yārı mı diyelüm

6. **degül:**
Gazel 20
Mısra: **2**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır.

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

7. **degül:**
Gazel 20
Mısra: **4**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır.

Şekker lebüñ aġzuma sögerse
Sögmek degül ol duʿādur ey dost

8. **degül:**
Kaside 7
Mısra: **123**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır.

Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redīf itmek degül
Pertev-i ẕihnümden olırdı yedi kişver güneş

9. **degül:**
Kaside 8
Mısra: **26**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır.

Ey kān-ı ḥüsne laʿl-i lebinden bahā viren
Bir ḫandeñüñ bahāsı degül ṣad hezār laʿl

10. **degül:**
Mesnevi 3
Mısra: **3**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır.

Ḫudā medḥi maḳdūr-ı insān degül
Cihān-āferīn ögmek āsān degül

11. **degül:**
Gazel 20
Mısra: **1**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

12. **degül:**
Gazel 35
Mısra: **17**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Cilvegāh-ı ḥüsn-i yār ancaḳ benüm çeşmüm degül
Mihr-i gerdūn ol cemālüñ āyīne-gerdānıdur

13. **degüldür:**-*dür*
Gazel 76
Mısra: **10**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Gönlüm yolında oḳ gibi ṭoġru sözinde dost
Yā ḳaşı gibi ṭoġru degüldür revā mıdur

14. **degül:**
Gazel 92
Mısra: **7**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

15. **degül:**
Gazel 99
Mısra: **7**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

16. **degüldür:**-*dür*
Gazel 129
Mısra: **9**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Lebinden ḫaṭṭını ṣordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḥüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

17. **degüldür:**-*dür*
Gazel 149
Mısra: **3**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Rūz-ı rūşen çün degüldür maḥrem-i esrār-ı ʿışḳ
Ben şeb-i tārīki bārī rāz-dār itsem gerek

18. **degül:**
Gazel 168
Mısra: **5**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ne fāyide ki degül küncümüzde nūr-efşān
Dutam ki burc-ı melāḥatde ay imiş bildük

19. **degül:**
Gazel 177
Mısra: **1**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

20. **degül:**
Gazel 177

Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

21. **degül:**
Gazel 177
Mısra: **4**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu bağrum zaḫmına merhem urur peykān degül

22. **degül:**
Gazel 177
Mısra: **6**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Nāme-i aʿmāl-i mücrimden siyehdür ḥaşrde
Şol maḥabbet-nāme kim nāmuñ aña ʿunvān degül

23. **degül:**
Gazel 177
Mısra: **8**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

24. **degül:**
Gazel 177
Mısra: **10**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür çü göñli Aḥmedʾüñ
Devlet-i ḥüsnüñde ey şeh nʾiçün ābādān degül

25. **degül:**
Gazel 179
Mısra: **1**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Dil ki gözüñ siḥrine meftūn degül
Sengdür ol ḳābil-i efsūn degül

26. **degül:**
Gazel 179
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Dil ki gözüñ siḥrine meftūn degül
Sengdür ol ḳābil-i efsūn degül

27. **degül:**
Gazel 179
Mısra: **4**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

28. **degül:**
Gazel 179
Mısra: **6**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Leylī gülüp sözine anuñ didi
Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

29. **degül:**
Gazel 179
Mısra: **8**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Yoluña ey Ḫusrev-i şīrīn-dehen
Dīde mi var kim yaşı gülgūn degül

30. **degül:**
Gazel 179
Mısra: **10**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Laʿlüñ içün dem mi olur kʾAḥmedʾüñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

31. **degüldür:**-*dür*
Gazel 192
Mısra: **14**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Her seḥer çeşm-i şafaḳdan ḳanlu yaş gibi aḳan
Ḳan degüldür cürʿa-yı cām-ı şebānumdur benüm

32. **degül:**
Gazel 193
Mısra: **18**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

33. **degül:**
Gazel 202
Mısra: **3**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Seni çoḳ sevdüm az günāh degül
Bilürem ben günāhum İbrāhīm

34. **degülse:**-*se*
Gazel 206
Mısra: **11**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ḳadd-i dildāruñ hevā-dārı degülse zülf-i yār
Her ḳademde ne-yʾçün öper ḫāk-i pāsın bilmedüm

35. **degülse:**-*se*
Gazel 206
Mısra: **13**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ḳaşdı ḫāk itmek degülse ʿömrini ʿāşıḳlaruñ
Ayaġa nʾiçün şalar zülf-i dü-tāsın bilmedüm

36. **degül:**
Gazel 243
Mısra: **15**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ

Bu ḫaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

37. **degülsin:**-*sin*
Gazel 243
Mısra: **1**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ol degülsin şānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

38. **degüldür:**-*dür*
Gazel 265
Mısra: **5**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm
Seng-i ġam zaḫmına sīnem nice ṭāḳat getüre

39. **degül:**
Gazel 270
Mısra: **6**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

40. **degül:**
Gazel 285
Mısra: **8**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

41. **degül:**
Gazel 344
Mısra: **1**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

42. **degül:**
Gazel 344
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

43. **degül:**
Gazel 344
Mısra: **8**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Cān ḳaṣdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

44. **degül:**
Gazel 344
Mısra: **10**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ey ḫūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına Aḥmed
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

45. **degül:**
Kaside 8
Mısra: **29**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet degül mi kim
Bir göz yumup açınca olur her kenār laʿl

46. **degüldür:**-*dür*
Kıt'a 12
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Şu istedüm gice sāḳī elüme şundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

47. **degüldür:**-*dür*
Kıt'a 12
Mısra: **4**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḫumdan
Al iç tekellüfe düşme şudur şarāb degüldür

48. **degül:**
Mesnevi 3
Mısra: **100**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ki gördüm cihān bezmi bāḳī degül
Giden gelmez ayruḳ mülāḳī degül

49. **degül:**
Müfret 37
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem
Rāstī kendü degül bendesinüñ bendesiyem

50. **degül:**
Müfret 51
Mısra: **1**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır).

Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı
Ne ḳopmış ol kedinüñ bāyın oġlı

51. **degülse:**-*se*
Gazel 136
Mısra: **5**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu olumsuzlamak için kullanılır.

Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ
Ḳo ḳanum ile şoruşayın el-curūḥa ḳışāṣ

52. **degüldür:**-*dür*
Gazel 22
Mısra: **2**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanır).

İtmesün ḫurşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḫs

Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḥs

53. **degül:**
Gazel 26
Mısra: **7**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.

Ġamzeñ söziyle ḳanuma girmek degül ṣaḥīḥ
Rāy-ı ʿalīl ile ʿamel itmek degül eṣaḥ

54. **degül:**
Gazel 26
Mısra: **8**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.

Ġamzeñ söziyle ḳanuma girmek degül ṣaḥīḥ
Rāy-ı ʿalīl ile ʿamel itmek degül eṣaḥ

55. **degül:**
Kaside 19
Mısra: **103**
"Değil" edatı, bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.

Kāse-i luṭfuñ hemān aḥyāya baḫş olmış degül
Mümtelīdür niʿmetüñden evvelīn ü āḫirīn

56. **degül:**
Gazel 344
Mısra: **4**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.).

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

57. **degül:**
Gazel 344
Mısra: **6**
"Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret anlamında kullanılır.).

Ol ḳāmet-i raʿnā ile bostān-ı revānda
Sen serv-i revān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

<u>degül mi:</u>

1. **degül mi:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tasdik ettirme, onaylatma anlamında kullanılan bir söz.

Çoḳ cevr idersin Aḥmedʾe kʾilden ile düşe gide
Yazuḳ degül mi güc ide sulṭān olan ḳullarına

2. **degül mi:**
Terci-bend 1
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Değil mi? Onaylatma anlamındadır.

Ey kehf-i ḫalḳ püşt-i cihānuñ penāhısın
Devlet degül mi ʿāleme melceʾ senüñ gibi

3. **degül mi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Değil mi? Onaylatma anlamındadır.

Āḫir kefen degül mi dutalum ki bezmüñüñ
Cāmı ṭırāz-ı cāme-i ʿayş ü ṣafā imiş

<u>dehān:</u>

1. **dehānı:**-*ı*
Gazel 50
Mısra: **16**
Ağız.

Yāḳūt-ı dür-feşānuña öykünmege müdām
Ġonca dehānı içre ʿaḳīḳ-i Yemen ṭutar

2. **dehān:**
Gazel 150
Mısra: **6**
Ağız.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

3. **dehānuñda:**-*un, -da*
Kaside 16
Mısra: **31**
Ağız.

Yā dehānuñda senüñʾçün ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ
Teşne-i cūda olur çeşme-i ḥayvān-ı kerem

4. **dehānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **23**
Far. is. Ağız.

Vaṣf-ı lebüñde oldı devātuñ dehānı laʿl
Yād-ı ḥaṭuñla ḫāmenüñ oldı zebānı müşk

5. **dehānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 28
Mısra: **10**
Ağız.

Nice kim Aḥmed ġarībe ṣunıla ḫʷān-ı firāḳ
Loḳma-i vaṣluñ raḳīb itüñ dehānından ıraḫ

6. **dehānuñ:**-*un*
Gazel 34
Mısra: **5**
(Sevgili'nin) ağzı.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

7. **dehānuñ:**-*un*
Gazel 42
Mısra: **7**
(Sevgili'nin) ağzı.

Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

8. **dehānı:**-*ı*
Gazel 247
Mısra: **4**
(Sevgili'nin) ağzı.

Lisān-ı ḥāl ile gül ġoncasınuñ
Ne remz eyler dehānı sen bilürsin

9. **dehānı:**-*ı*
Gazel 25
Mısra: **11**
(Sevgilinin) ağzı.

Piyāle gūşesin aldı dehānı ḫalḳasına

Ṣan itdi laʿl-i Bedaḫşānı gūşvār ḳadeḥ

10. **dehānuñ:**-*un*
Gazel 133
Mısra: **1**
(Sevgilinin) ağzı.

Ḫaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

11. **dehānı:**-*ı*
Gazel 167
Mısra: **11**
(Sevgilinin) ağzı.

Dehānı vaʿdesin Aḥmed ṭaleb ḳılur her dem
Yiridür eylese taʿcīl kʾoldı furṣat teng

12. **dehānuñ:**-*un*
Gazel 187
Mısra: **4**
(Sevgilinin) ağzı.

Dil nice ṣabr eylesün ḥüsnüñ temāşāsında kim
Ḫande itdükce dehānuñ cānumı eyler dü-nīm

13. **dehānuñ:**-*un*
Gazel 225
Mısra: **1**
(Sevgilinin) ağzı.

Çün dehānuñ sırrını şordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

14. **dehān:**
Gazel 343
Mısra: **10**
(Sevgilinin) ağzı.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

15. **dehānumda:**-*um, -da*
Gazel 93
Mısra: **8**
Ağız.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

16. **dehānum:**-*um*
Kıt'a 3
Mısra: **2**
Ağız.

Medḥüñ çemeninde bülbül olsam
Biñ ġonca gibi dehānum olsa

17. **dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 284
Mısra: **3**
Ağız. II Sevgilinin ağzı.

Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hīç
Bu göñlüm iştibāh eyler kimerde

18. **dehānuñuñ:**-*u(ñ), -uñ*
Gazel 327
Mısra: **3**
Ağız II Sevgilinin ağzı.

Aġzuma vir dehānuñuñ ḳadeḥin
Ki budur Rūm ilinüñ erkānı

19. **dehānumı:**-*um, -ı*
Gazel 119
Mısra: **11**
Ağız.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı
Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henūz

20. **dehāna:**-*a*
Gazel 126
Mısra: **4**
Ağız. II Sevgilinin ağzı.

Ben ḫastesin añmaz ol şeker-leb
Adum meger ol dehāna ṣıġmaz

dehān açdı:

1. **dehān açdı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Ağız açmak. || *Konuşmaya başlamak.*

Bāġı müşkīn nefesle ṭutmaġ içün
Açdı şeh medḥine dehān ġonca

2. **dehān açdı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Ağız açmak. || *Konuşmaya başlamak.*

Dil uzadup medāyiḥinde şehüñ
Açdı Aḥmed gibi dehān bülbül

dehān-ı şekker-efşānuñ:

1. **dehān-ı şekker-efşānuñ:**
Gazel 151
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Şeker saçan ağız.

Ben vedāʿ eylerken oldı zehr-i ḳātilden beter
Būse virmekde dehān-ı şekker-efşānuñ senüñ

dehānın açmaz:

1. **dehānın açmaz:**
Gazel 227
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ağzını açmak.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

dehen:

1. **deheni:**-*i*
Gazel 90
Mısra: **7**
(Sevgili'nin) ağzı.

Şekkerī ḫʷān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

2. **dehenüñde:**-*ün, -de*
Gazel 31
Mısra: **2**
Ağız.

Rūşen yañaġuñda māh-ı mesʿūd
Pinhān dehenüñde dürr-i manḍūd

3. **dehenінden:**-*i, -n, -den*
Gazel 86
Mısra: **1**
Ağız, dudak.

Ögsem lebüñi cān dehenінden şeker çıḳar
Añsam dişüñi dīde-i terden güher çıḳar

4. **dehenümde:**-*üm, -de*
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Ağız, dudak.

Her bir dehenümde ey şeker-leb
Sūsen gibi ṣad zebānum olsa

5. **dehenüñ:**-*üñ*
Gazel 25
Mısra: **5**
(Sevgilinin) ağzı.

Tefāḫur eylese düşnām-ı telḫ ile dehenüñ
ʿAceb degül ki ide meyden iftiḫār ḳadeḥ

6. **dehenüñ:**-*üñ*
Gazel 45
Mısra: **7**
(Sevgilinin) ağzı.

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

7. **dehenüñ:**-*üñ*
Gazel 277
Mısra: **3**
(Sevgilinin) ağzı.

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey şāh-ı cihān
Ṣaḫn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

8. **dehenüñ:**-*üñ*
Gazel 282
Mısra: **3**
(Sevgilinin) ağzı.

Şöyle ṣaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

9. **dehen:**
Gazel 225
Mısra: **2**
(Far.) Ağız.

Çün dehānuñ sırrını şordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

dehen açam:

1. **dehen açam:**-*am*
Mesnevi 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ağız açmak, konuşmaya başlamak.

Ne miḳdār olam ben de ol ḳaṭreden
Ki vaṣf-ı Ḫudāvende açam dehen

dehen açar:

1. **dehen açar:**
Gazel 228
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ağız açmak, konuşmaya başlamak.

Ṭūṭī-i bāġ-ı İremdür ki şekerden dem urur
Leb-i şīrīnüñ içün Aḥmed açar olsa dehen

dehen-i cān-fezā:

1. **dehen-i cān-fezā:**
Nazm 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Cana can katan, gönle ferahlık veren ağız.

Şīrīn kelāmı menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt iken
Nʾiçün yumuldı ol dehen-i cān-fezā dirīġ

dehen-i nakl:

1. **dehen-i naḳl:**
Terci-bend 1
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Aktaran, anlatan ağız.

Şerḥiyle lāfẓuñuñ dehen-i naḳl pür-şeker
Yādıyla ḫulḳuñuñ nefes-i ʿaḳl ʿanberīn

dehr:

1. **dehri:**-*i*
Gazel 17
Mısra: **7**
Dünya.

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

2. **dehri:**-*i*
Gazel 242
Mısra: **5**
Dünya, âlem; hayat.

ʿAks-i ruḫsārıyla sāḳī dehri gül-żār eyledi
Cām-ı meyden ictināb itmez girān-cān olmayan

3. **dehr:**
Kaside 13
Mısra: **38**
Dünya, zaman.

Şāḫ-ı gülden ġonca aşılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

4. **dehr:**
Gazel 287
Mısra: **2**
Dünya, cihan, âlem. II Felek.

Müddeʿī maḥrem olup meclis-i cānānumuza
Zehr-i ḳahrın içürür dehr bizüm cānumuza

5. **dehr:**
Gazel 306
Mısra: **1**
(Ar.) Dünya, cihan, âlem.

Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaṣr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

dehr-i hīre-dil:

1. **dehr-i ḫīre-dil:**-*sın*
Nazm 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şaşkın; sersem zaman.

Ey dehr-i ḫīre-dil ne içün kīnedārsın
Vʾey rūzigār böyle neden zūrkārsın

dehr-i pīre-zen:

1. **dehr-i pīre-zen:**
Kaside 24
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Aciz, yaşlı dünya.

Naẓmum ʿarūsı ġayretine dehr-i pīre-zen
Her gün daḳar ḳulaġına bir dürr-i şāh-vār

dehr-i pīr-i kühen:

1. **dehr-i pīr-i kühen:**
Kaside 32

Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Çok yaşlı dünya.

Ḳanı bahār demi kim bu dehr-i pīr-i kühen
Bezerdi kendüyi ṣan kim nigār-ı tāze cevān

dehşet:

1. **dehşetle:***-le*
Gazel 311
Mısra: **11**
Korkunç bir şey veya bir tehlike karşısında insanın içini kaplayan büyük korku, telâş ve ürküntü, yılgı.

Dehşetle cemālüñe senüñ üns idimez cān
Yā nesl-i meleksin yā perī-zād efendi

dehşet-i ḥüsnüñle:

1. **dehşet-i ḥüsnüñle:***-üñ, -le*
Gazel 174
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin dehşeti.

Ḳarşuña secdʾitmege ḳaṣd eylemişlerdi velī
Dehşet-i ḥüsnüñle medhūş itdüñ ey ṣāḥib-cemāl

dek:

1. **dek:**
Gazel 154
Mısra: **4**
-e kadar.

Sevmek seni günāh ise aṣ zülfüñe beni
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

2. **dek:**
Gazel 192
Mısra: **5**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.

Ṣubḥa dek ṭāḳ-ı zebercedde yanan ḳındīlde
Ẓāhir olan ṣuʿle-i sūz-ı nihānumdur benüm

3. **dek:**
Gazel 203
Mısra: **9**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.

Mey-gūn lebüñ ḥayāline her gice ṣubḥa dek
Ġam meclisinde ḳanlar aḳıdur ḳabacıġum

4. **dek:**
Gazel 220
Mısra: **9**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

5. **dek:**
Kaside 5
Mısra: **21**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.

Bu ṣenā murġı uçarsa ne ʿaceb Sidreye dek
Baġludur şehperine midḥat-i dervīşlerüñ

6. **dek:**
Kaside 8
Mısra: **94**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.

Bir gün elin ṣunarsa ḳapuñda suʾāl içün
Ferdā-yı ḥaşre dek ṣaça dest-i çenār laʿl

7. **dek:**
Terci-bend 1
Mısra: **107**
"-e kadar, -e değin" anlamına gelen edat.

Yevmüʾl-cezāya dek ki ṣenāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

dekāyıḳ-ı şerʿüñde:

1. **deḳāyıḳ-ı şerʿüñde:***-üñ, -de*
Kaside 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Dini hükümlerin inceliği.

ʿAḳl olamaz ḫaṣāʾiṣ-i ẕātuñda rāh-bīn
Fikr olamaz deḳāyıḳ-ı şerʿüñde reh-nümā

del-:

1. **delüp:***-üp*
Gazel 142
Mısra: **5**
Delmek, yaralamak.

Miḥnet kemānı cevr oḳıyla cān u dil delüp
Ḥasret ḳılıcı yüregümi ḳan ider dirīġ

2. **delüpdür:***-üp, -dür*
Gazel 41
Mısra: **5**
Delmek, yaralamak, yırtmak.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henūz ol tīr ü peykān andadur

del:

1. **deldi:***-di*
Gazel 100
Mısra: **9**
Delmek, yaralamak.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

2. **delmedük:***-me, -dük*
Gazel 155
Mısra: **4**
Delmek, yaralamak.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

3. **delersin:***-ersin*
Gazel 287
Mısra: **7**
Delmek, yaralamak.

Süzme ġamzeñ ki delersin dil-i mecrūḥumuzı
Çözme zülfüñ naẓar it ḥāl-i perīşānumuza

4. **deler:***-er*
Kaside 6
Mısra: **127**
Delmek, yaralamak.

Tīz-āb-ṣıfat çünki deler āheni nīzeñ

Pūlād-siper olsa ne ġam sīne-i aʿdā

5. **deldi:**-*di*
Nazm 8
Mısra: **5**
Delmek, yaralamak.

Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān
Bükdi bilümi çeng gibi fürḳat-i aḥbāb

6. **delmege:**-*meg, -e*
Terci-bend 2
Mısra: **91**
Delmek, yaralamak.

Delmege şehʿadūsı sīnesini
İtdi ser-tīz ḫancerin sūsen

7. **deldügi:**-*düg, -i*
Gazel 316
Mısra: **11**
Delik açmak,yırtmak, açmak. (sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması bağlamında).

Dil maḫzen-i ʿışḳuñdur anı deldügi ġamzeñ
Uġrıdur umar kim ala gencīne-i şāhı

8. **delmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 270
Mısra: **21**
Delmek || Sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması.

Dil rūşen olmaz Aḥmed cevr oḳı delmeyince
Bī-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

9. **delmedük:**
Nazm 26
Mısra: **1**
Delmek || Sevgilinin, aşığın kalbinde yara açması.

Dil mi ḳodı cevrüñ ile delmedük
Sīne mi var ḫār-ı cefā ilmedük

10. **deldi:**-*di*
Terci-bend 1
Mısra: **77**
Delik açmak, yaralamak. II Acı içinde bırakmak. II Âşığın elemden, kederden dolayı vücudunda delik deşik yaralar açılması.

Şol cān ki deldi baġrını tīr-i maḥabbetüñ
Açdı sarāy-ı ḳalbine Ḥaḳ revzen-i yaḳīn

delāl itme:

1. **delāl itme:**-*me*
Kaside 20
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Cilve yapmak, nazlanmak.

Gülāle el uzadur kim gül ala yüzüñden
Dil al bülbül-i mestüñe igen itme delāl

delīl:

1. **delīl:**
Gazel 151
Mısra: **7**
Bir dava ve meseleyi ispata yarayan şey, burhan. Nişan, alâmet.

Daʿvī-i iḥsānuña ger ḫaşmuñ isterse delīl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

2. **delīlüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **181**
Yol gösterici, kılavuz, rehber.

Sipāhuñ sitāre delīlüñ melek
Serīrüñ zemīn ü sarāyuñ felek

3. **delīl:**
Mesnevi 3
Mısra: **11**
Bir şeyin varlığını, aslını, ne olduğunu ispatlamaya yarayan şey, burhan, kanıt, beyyine.

Bedīhī degül mi ne lāzım delīl
Ki eyneʾẕ-ẕelīlü ve eyneʾl-Celīl

4. **delīlüm:**-*üm*
Gazel 316
Mısra: **9**
Yol gösteren, kılavuz, rehber.

Şemʿ-i ruḫıdur ʿışḳ ṭarīḳında delīlüm
Göñlüm şeb-i zülfinde bulursa nʾola rāhı

delīl olup:

1. **delīl olup:**-*up*
Terkib-bend 1
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Yol gösteren, kılavuz, rehber olmak.

Nāşır livā-yı ʿizzüñe her dem delīl olup
Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿīn ola

delīl-i rāh:

1. **delīl-i rāh:**
Gazel 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yol gösteren, kılavuz, rehber.

Benüm fürūġ-ı ḳamerden ferāġatum var kim
Çerāġ-ı mihr-i ruḫuñdur delīl-i rāh baña

dellāk:

1. **dellākler:**-*ler*
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Hamamda müşterileri yıkayan adam, tellâk.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

dellāl:

1. **dellāl:**
Kaside 20
Mısra: **68**
Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan kimse: tellal, çağırtmaç.

Metāʿ-ı derdüñe dil virmez idi cān naḳdin
Ger olmasaydı ara yirde gözlerüm dellāl

2. **dellālına:**-*ın, -a*
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Herhangi bir şeyi, olayı veya bir şeyin satılacağını halka duyurmak için çarşıda, pazarda

yüksek sesle bağıran kimse, çağırtmaç.

Görüp cān didi ʿışḳ dellālına
Mezād it kʾirişdi ḫarīdārumuz

dellāl-ı cān:

1. **dellāl-ı cān:**
Gazel 281
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Can tellalı.

Senüñ bāzār-ı ʿışḳuñda ider dellāl-ı cān feryād
Metāʿ-ı ʿaḳl kāsiddür ḫarīdār olmasun kimse

dellāl-i dīde:

1. **dellāl-i dīde:**
Kaside 26
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Göz tellalı.

Dil müşterīsi cān ṣatup almazdı derdüñi
Dellāl-i dīde gelmese bāzārum üstine

dellāliyye:

1. **dellāliyyesin:**-*si, -n*
Gazel 160
Mısra: **13**
Tellâla verilen ücret.

Ḫüsn bāzārında çeşmüm aldı dellāliyyesin
Ey göñül dür dişi laʿlinden dile ḫalvālıġuñ

delü:

1. **delü:**
Gazel 43
Mısra: **10**
Aklını yitirmiş olan, mecnun. II âşık. (GTS).

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

2. **delü:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Aklını yitirmiş olan, mecnun. II âşık. (GTS).

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ ṣeydālıġuñ

3. **delü:**
Gazel 243
Mısra: **20**
Aklını yitirmiş olan, mecnun. II âşık. (GTS).

Senden ummazdum anı kim çözüben ṣaçlaruñı
Bu delü göñlümi zencīrden āzād idesin

delür:

1. **delürüp:**-*üp*
Gazel 228
Mısra: **6**
Delirmek, aklını yitirmek.

Āb-ı ṣerbet virüp ayaġına zencīr ṭaḳar
Delürüp ḳaddüñe öykündügiyçün serv-i çemen

delv:

1. **delv:**
Kaside 6
Mısra: **38**
1. kova 2. kova burcu.

Geh kāhkeşān gāh iledüp ḫırmen-i mehden
Dolāb-ı felek Delv ile dökerler aña mā

dem:

1. **dem:**
Kaside 12
Mısra: **7**
An, vakit, zaman.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

2. **dem:**
Kaside 12
Mısra: **8**
An, vakit, zaman.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

3. **demi:**-*i*
Kaside 32
Mısra: **15**
An, vakit, zaman.

Ḳanı bahār demi kim bu dehr-i pīr-i kühen
Bezerdi kendüyi ṣan kim nigār-ı tāze cevān

4. **dem:**
Kaside 17
Mısra: **18**
Zaman, an.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

5. **deminden:**-*inden*
Kaside 2
Mısra: **11**
Soluk, nefes.

Nesīm-i luṭfı deminden zülāl-i feyżiyle
Cihānı eyledi gül-zār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

6. **demiyle:**-*i, -ile*
Kaside 9
Mısra: **72**
Soluk, nefes.

Luṭfuñ nesīmi dāmen-i dehri pür eyleyüp
Ḫulḳuñ demiyle ṭoldura ceyb-i cihānı müşk

7. **demüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **33**
Nefes, soluk.

Destüñ muḥīṭ-i cūd u demüñ kīmyā-yı ʿilm
Lafẓuñ maḳām-ı ṣıdḳ u dilüñ maʿdin-i ṣafā

8. **demüñden:**-*ünden*
Kaside 4
Mısra: **11**
Nefes, soluk.

Demüñden feyż olur ʿilm-i ledünnī
Ki sen ser-çeşme-i ʿayn-ı beḳāsın

9. **deminde:**-*i, -n, -de*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
An, zaman, vakit.

ü mekremet ü ḫüsn-i cemāl issi uluydı

Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

10. **demdür:**-*dür*
Terkib-bend 1
Mısra: **106**
An, zaman, vakit.

Var iḥtiyāc ʿafvuña yā sātirüʾl-ʿuyūb
Demdür kʾanuñ şefīʿi Resūl-i Emīn ola

11. **demler:**-*ler*
Gazel 304
Mısra: **29**
An, vakit, zaman.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

12. **demler:**-*ler*
Gazel 97
Mısra: **1**
An, lahza; vakit, zaman.

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Göñlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

13. **dem:**
Kaside 27
Mısra: **1**
An, lahza; vakit, zaman.

Ey ol ki devlet atına olduġı dem süvār
Pür-ʿanber oldı dāmen-i ṣaḥrā vü kūhsār

14. **demidür:**-*i, -dür*
Kıt'a 1
Mısra: **24**
An, lahza; vakit, zaman.

Ḫāric-i merkez ü ḥadd oldı çü üftādeligüm
Demidür merḥamet it var ise imkān-ı kerem

15. **dem:**
Kaside 15
Mısra: **41**
(Fars.) Nefes, soluk.

Būy-ı ḫulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

16. **demde:**-*de*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **23**
(Fars.) An, vakit, zaman.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

17. **dem:**
Gazel 17
Mısra: **3**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Şol dem ki revān eyledüñ ol serv-i revānı
Çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ ey dost

18. **dem:**
Gazel 101
Mısra: **4**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Lāle-gūn ruḫsāruñı yād idüben ḳan aġlasam
Būstān-ı dīde ol dem verd-i aḥmerden ṭolar

19. **demde:**-*de*
Gazel 112
Mısra: **4**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

20. **dem:**
Gazel 120
Mısra: **10**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

21. **dem:**
Gazel 179
Mısra: **9**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Laʿlüñ içün dem mi olur kʾAḥmedʾüñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

22. **dem:**
Gazel 189
Mısra: **12**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Cemīʿ-i derde benüm ṭopraġum kefāret ola
Ne dem ki laʿl-i lebüñ ḥasretiyle ḫāk oluram

23. **demde:**-*de*
Gazel 202
Mısra: **15**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Öldügüm demde sinüme gelseñ
Diye ḥālüm giyāhum İbrāhīm

24. **dem:**
Gazel 251
Mısra: **10**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Görinmez oldı ol maḥrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

25. **demde:**-*de*
Gazel 280
Mısra: **6**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Sen ġayruma baḳduñ diyü baña cefālar eyleyüp
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫʷāhuma

26. **dem:**
Gazel 321
Mısra: **13**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

27. **dem:**
Gazel 329
Mısra: **4**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

28. **dem:**
Gazel 331
Mısra: **12**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Nemek-i ḫʷān-ı melāḥat şekerīn ḫandesidür
Ki bu dem emlāḥ-ı ḫūbān-ı cihāndur çelebī

29. **dem:**
Gazel 336
Mısra: **6**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Gözlerüm cāmına nakş itmek içün şūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn şuveri

30. **dem:**
Gazel 343
Mısra: **11**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

31. **dem:**
Gazel 344
Mısra: **3**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

32. **dem:**
Müfret 3
Mısra: **1**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Derdümi meşk itmege her dem der ü dīvāruña
Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengīn mā-cerā

33. **dem:**
Müfret 10
Mısra: **2**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi
Oddan ḫaẕer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

34. **dem:**
Müfret 36
Mısra: **2**
(Fars.) An, vakit, zaman.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

35. **dem:**
Gazel 36
Mısra: **5**
(Fars.) Zaman, an.

Dem gelür şevḳ-ı ruḫuñ ḥālet bağışlar ʿāşıḳa
Kʾayaġı ṭoprağı ser-tā-ser gül-i sīr-āb olur

36. **dem:**
Kaside 19
Mısra: **1**
An, zaman II Mevsim, ilkbahar.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

dem ā dem:

1. **dem ā dem:**
Kıt'a 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her vakit, sık sık.

Dil-i şad-pāremi aġyār elinden
Dem ā dem ney gibi nālān idersin

dem be-dem:

1. **dem be-dem:**
Gazel 191
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Her an, daima.

Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñʾçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

dem gelür:

1. **dem gelür:***-ür*
Gazel 302
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Zaman/an gelmek.

Terk-i ġam-ı ʿışḳ iderem dem gelür
Yine peşīmān ider ol dem beni

dem ola kim:

1. **dem ola kim:**
Gazel 239
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Zaman, an gelir ki.

Dür dişüñ derdi ile serv boyuñ ḥasretine
Dem ola kim gözümüñ yaşını deryā göresin

dem urdığı:

1. **dem urdığı:**
Gazel 348
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nefes savurmak, üflemek II göstermek; bir şeyden söz etmek, konu açmak.

Gözümüñ yaşı revān oldığı ġamdan ne-y-iki
Yaşımuñ rengi dem urdığı baḳmadın ne-y-iki

dem urup:

1. **dem urup:***-up*
Gazel 218
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bahsetmek, konuşmak.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

dem urur:

1. **dem urur:***-ur*
Gazel 228
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Söz etmek.

Ṭūṭī-i bāġ-ı İremdür ki şekerden dem urur
Leb-i şīrīnüñ içün Aḥmed açar olsa dehen

2. **dem urur:***-ur*
Kaside 6
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **-**
Bahsetmek, söz etmek, konu açmak.

Çün ṣubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

dem-ā-dem:

1. **dem-ā-dem:**
Gazel 28
Mısra: **7**
Daima, her an.

Cān cemālüñsüz dem-ā-dem iñler ey ḫūr-ı bihişt
Şan ki bülbüldür düşüpdür gülsitānından ırаḫ

2. **dem-ā-dem:**
Gazel 114
Mısra: **19**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Sīne-i Aḥmeḏ'den dem-ā-dem ḳan olursa ṭañ degül
Kim aña itdi maḥabbet tīrini pertāb göz

3. **dem-ā-dem:**
Gazel 320
Mısra: **6**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Ben dimezdüm mihrüñi ʿālemde ıẓhār eyleyem
Eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem eyleyen rüsvā beni

dem-ālā:

1. **dem-ālā:**
Kaside 6
Mısra: **132**
Alaca zaman (Güneş doğmadan önce ortalığın ağarmaya başladığı vakit, tan vakti.).

Āhū-yı felek gördi seḥer şīr-i livāñı
Ḫūn-ı cigerinden dil-i ṣubḥ oldı dem-ālā

dem-be-dem:

1. **dem-be-dem:**
Gazel 63
Mısra: **14**
An be an, her zaman.

Ol serv-i hevā-baḫşa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

2. **dem-be-dem:**
Gazel 174
Mısra: **10**
An be an, her zaman.

Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ
Dem-be-dem meşmūme-i ʿanber-şemīm oynar şemāl

3. **dem-be-dem:**
Gazel 230
Mısra: **9**
An be an, her zaman.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla misk-būdur nʾeylesün

4. **dem-be-dem:**
Gazel 230
Mısra: **11**
An be an, her zaman.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur nʾeylesün

5. **dem-be-dem:**
Gazel 241
Mısra: **14**
An be an, her zaman.

Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün
Dest-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberīn çevgānı ṣun

6. **dem-be-dem:**
Gazel 272
Mısra: **5**
An be an, her zaman.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş oġlanda seccāde ṭutudur çāre ne

7. **dem-be-dem:**
Gazel 272
Mısra: **7**
An be an, her zaman.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla müşk-būdur çāre ne

8. **dem-be-dem:**
Kaside 19
Mısra: **41**
An be an, her zaman.

Diñmesün zārīlıġı hergiz neyüñ kim dem-be-dem
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enīn

9. **dem-be-dem:**
Kıt'a 8
Mısra: **2**
(Fars.) Her vakit, dâima, her an.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

dem-beste:

1. **dem-beste:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Suskun, sessiz. şaşkın ve suskun hale gelmiş, bir olay karşısında donakalmış, nefesi kesilmiş, çok şaşırmış.

Zülf ü ḫālüñ şıfatından çü ḫaber virdi ṣabā
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

2. **dem-beste:**
Gazel 315
Mısra: **12**
Nefesi kesilmiş, susmuş, sessiz, sâkit II şaşkın ve suskun hale gelmiş, bir olay karşısında donakalmış, çok şaşırmış.

Ne miskīn oldı Aḥmed zülfüñ ile
Ki misk-i Çīn aña dem-beste düşdi

dem-bestedür:

1. **dem-bestedür:***-dür*
Müfret 40
Mısra: **1**
Suskun, sessiz. şaşkın ve suskun hale gelmiş, bir olay karşısında donakalmış, nefesi kesilmiş, çok şaşırmış.

Müşk-i Çīn dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā içün
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā içün

dem-i bahāruñ:

1. **dem-i bahāruñ:***-uñ*
Gazel 52
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bahar mevsimi.

Dem-i bahāruñ ile dü cihānı ḫoş-dem iden
Nesīm-i ġāliye-i zülf-i müşk-bāruñdur

dem-i dāvūd:

1. **dem-i dāvūd:**
   Gazel 241
   Mısra: **17**
   Kelime Tipi: **-**
   Davud'un sesi.

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış
Sāḳī zamānuñ Ḫızrısın ṣol çeşme-i ḥayvānı ṣun

demi durur:

1. **demi durur:**
   Kaside 2
   Mısra: **28**
   Kelime Tipi: **-**
   Zamanıdır.

Belā vü derde giriftārdur dil-i bīmār
Demi durur kʾide tīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

dem-i ferah:

1. **dem-i feraḥ:**
   Gazel 26
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Sevinme zamanı.

Sāḳī piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

dem-i ḫulḳuñ:

1. **dem-i ḫulḳuñ:**-*uñ*
   Mesnevi 3
   Mısra: **195**
   Kelime Tipi: **-**
   Ahlakın karakterin nefesi.

Dem-i ḫulḳuñ eylerse nāra güẕer Cehennemde nesrīn-i cennet biter

dem-i luṭfuñ:

1. **dem-i luṭfuñ:**-*uñ*
   Kaside 15
   Mısra: **19**
   Kelime Tipi: **-**
   Lütuf nefesi II Padişahın yardımı.

Ne melek-ḫūy meliksin ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cūd aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

2. **dem-i luṭfuñ:**-*uñ*
   Kaside 16
   Mısra: **29**
   Kelime Tipi: **-**
   Bağışlamanın, lütfun soluğu.

Ne Mesīḥā-dem olursın ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cān aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

dem-i luṭfuñla:

1. **dem-i luṭfuñla:**-*uñ, -ile*
   Kıt'a 1
   Mısra: **18**
   Kelime Tipi: **-**
   Lütuf nefesi II Padişahın yardımı.

Nice bir gülmeye bu ġonca-i gülzār-ı ümīd
Bezenürken dem-i luṭfuñla gülistān-ı kerem

dem-i mesīḥ:

1. **dem-i mesīḥ:**
   Kaside 2
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Hz. İsa'nın nefesi.

Dem-i Mesīḥ ile ḫulḳ-ı Muḥammedīden olur
Ṭabīb-i her dil-i bīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

dem-i raḥmeti:

1. **dem-i raḥmeti:**-*i*
   Kaside 3
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Lütuf, ihsan nefesi.

Bezm-i firdevse buḫūr isteyeler ḫākümden
Ravżama irse dem-i raḥmeti dervīşlerüñ

dem-i serd:

1. **dem-i serd:**
   Gazel 328
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Soğuk nefes.

Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül Aḥmed
Raḳīb çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

dem-i vuṣlatda:

1. **dem-i vuṣlatda:**-*da*
   Kaside 3
   Mısra: **28**
   Kelime Tipi: **-**
   Kavuşma zamanı.

Ola kʾışlāḥ ide hicrāndaki ḥayrānluġumı
Dem-i vuṣlatda olan ḥayreti dervīşlerüñ

demidür:

1. **demidür:**-*i, -dür*
   Kaside 14
   Mısra: **48**
   An, vakit, zaman.

Çü nüktedān-ı cihāndur Şehenşehüñ Aḥmed
Sözi uzatma demidür duʿāya ḳıl āheng

2. **demidür:**-*i, -dür*
   Kaside 15
   Mısra: **48**
   An, vakit, zaman.

Ḫusrevā pāreledi cevr eli ṣabrum yaḳasın
Dest-gīr olsa demidür baña dāmān-ı kerem

3. **demidür:**-*i, -dür*
   Kaside 17
   Mısra: **11**
   An, vakit, zaman.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

demler gelür:

1. **demler gelür:**
   Kaside 8
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Zamanı gelmek.

Demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ
Eşküm cevāhiriyle olur her civār laʿl

demren:

1. **demreni:**-*i*
Gazel 292
Mısra: **10**
Ok, mızrak vb. şeylerin ucundaki sivri demir, peykân.

Dilde ġam peykânı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

dem-sāz:

1. **dem-sāz:**
Gazel 87
Mısra: **10**
Arkadaş, dost, sırdaş.

Aḥmed idelden Zebūr-ı ʿışḳuñı cānına naḳş
Naġme-i Dāvūd ile āvāzını dem-sāz ider

2. **dem-sāz:**
Murabba 1
Mısra: **22**
Arkadaş, dost, sırdaş.

Ben dimezdüm ki hevā yolına ser-bāz gelem
Ney-i ʿışḳuñla ġamuñ çengine dem-sāz gelem

dem-sāz ola:

1. **dem-sāz ola:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Hem-ahenk olmak, aynı ahenkte eşlik etmek.

Sözüm sāzı bir sūza dem-sāz ola
Kʾirem bülbülinden ḫoş-āvāz ola

demür:

1. **demürdür:**-*dür*
Gazel 186
Mısra: **13**
Demir.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

2. **demür:**
Nazm 29
Mısra: **2**
Demir.

Cihān yansun kim ol şemʿ-i şeker-ḫand
Yatur giryān ayaġında demür bend

dendān:

1. **dendānı:**-*ı*
Gazel 14
Mısra: **10**
Diş.

Diş bilermiş laʿline yāruñ raḳīb-i seng-dil
Varsun ögünsün eger ḳalursa dendānı dürüst

deng:

1. **deng:**
Kaside 14
Mısra: **46**
Şaşkın, sersem.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

denī:

1. **denīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 333
Mısra: **7**
Alçak, bayağı.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḥüsnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

deñiz:

1. **deñizinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 54
Mısra: **5**
Deniz.

Ġam deñizinde ḳalup zülfüñi sevdā ḳıluram
Ġarḳ olurken ṣunaram māra elümden ne gelür

2. **deñizden:**-*den*
Gazel 86
Mısra: **6**
Deniz.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

3. **deñiz:**
Gazel 148
Mısra: **1**
Deniz.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

4. **deñizde:**-*de*
Gazel 208
Mısra: **9**
Deniz.

Gemi gibi deñizde ser-gerdān
Yürürem bādbāndan ayrıldum

5. **deñizinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 310
Mısra: **13**
Deniz.

Şarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

6. **deñizlerinden:**-*ler, -in, -den*
Kaside 8
Mısra: **59**
Deniz.

Cūduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında simār laʿl

7. **deñiz:**
Kaside 20
Mısra: **32**
Deniz.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide zerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

8. **deñiz:**
Kaside 23
Mısra: **91**
Deniz.

İrse deñiz ḳulaġına sözüñ cevāhiri
Olur ṣadef içinde dür-i şāh-vār āb

9. **deñizlerinde:**-*ler, -in, -de*
Gazel 203
Mısra: **5**
Yer yüzünün büyük bir kısmını kaplayan tuzlu su kütlesi, bahir, derya. II. Geniş, uçsuz bucaksız.

Yaşum deñizlerinde açuḳdur ṣadef gibi
Sözüñ güherleri hevesinden ḳulacıġum

10. **deñizdür:**-*dür*
Mesnevi 3
Mısra: **5**
Deniz, çok geniş, uçsuz bucaksız.

ʿAṭāñ ol deñizdür muḥīṭüʾl-cihāt
Ki bir ḳaṭresidür anuñ kāyināt

11. **deñizdür:**-*dür*
Gazel 22
Mısra: **3**
Deniz, çok geniş, uçsuz bucaksız. II Sevgilinin yüz güzelliği.

Bir deñizdür ḥüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfitāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḥs

12. **deñiz:**
Gazel 173
Mısra: **8**
Deniz, çok geniş, uçsuz bucaksız. II Sevgilinin yüz güzelliği.

Baġlanup zülfüñe diller düşdi ḥüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

13. **deñizden:**-*den*
Gazel 271
Mısra: **10**
Yer yüzünün büyük bir kısmını kaplayan tuzlu su kütlesi, bahir, derya. II Aşk.

Ḳara zülfüñüñ aġına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

depre:

1. **depretse:**-*t, -se*
Kaside 19
Mısra: **31**
Kımıldatmak, hareket ettirmek.

Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören
Oldı ḥüsnüñe meges-rān şehper-i Rūḥuʾl-Emīn

depred:

1. **depredüben:**-*üben*
Kaside 23
Mısra: **43**
T. Kımıldatmak, titreştirmek.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Bārān-ı eşküm ile ṭolar her diyār āb

2. **depredüben:**-*üben*
Müfret 17
Mısra: **1**
T. Kımıldatmak, titreştirmek.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Yaşlar gözüme seyl gibi eyledi hücūm

3. **depredicek:**-*icek, -*
Gazel 239
Mısra: **9**
Kımıldatmak, hareket ettirmek.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

4. **depredicek:**-*icek, -*
Gazel 329
Mısra: **1**
Kımıldatmak, hareket ettirmek.

Ey ṣabā depredicek ṭurra-i cānānemüzi
Çekme zencīrin esirge dil-i dīvānemüzi

depred-:

1. **deprede:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **85**
Kımıldatmak, hareket ettirmek.

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

depren-:

1. **deprenür:**-*ür*
Kaside 19
Mısra: **58**
Kımıldamak, hareket etmek, sarsılmak.

Ol ki ṭaʿn-ı nīzesinden ḳan döker çeşm-i zırıh
Deprenür pāy-ı semendinden zemīn-i heftümīn

depren:

1. **deprene:**-*e*
Gazel 4
Mısra: **4**
Kımıldamak, hareket etmek; esmek.

Ḫalḳ-ı dünyāya bürūdetler iden bād-ı şimāl
Sezemezdüm ki ışıcaḳ deprene bu deñlü baña

depret:

1. **depret:**
Kıt'a 6
Mısra: **8**
Kımıldatmak II Konuşmak.

Dilüñ ḫazāyin-i ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Dilüñi depret açılsun güher ḫazīneleri

2. **depret:**
Gazel 266
Mısra: **2**
Kımıldatmak, hareket ettirmek, sarsmak.

Göster yüzüñi kim ḳameri bī-ḳarār ide
Depret lebüñi kim şekeri şermsār ide

3. **depret:**
Gazel 269
Mısra: **11**
Kımıldatmak, oynatmak, harekete getirmek.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

4. **depretduġınca:**-*duḳ, -ınca*
Kaside 24
Mısra: **3**
Kımıldatmak, oynatmak, harekete getirmek, tahrik etmek.

Depretduġınca her yaña şebdīz-i zülfini
Ṭolar ʿabīr ü müşk ile ṣaḥrā vü kūhsār

5. **depretdügine:**
Gazel 289
Mısra: **5**
Kımıldatmak, oynatmak, harekete getirmek, tahrik etmek.

Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

der:

1. **derlerin:**
Gazel 351
Mısra: **3**
Ter, ter damlası.

Yañaġı derlerin sildükce ol yār
Gül-āb ile pür eyler dest-māli

2. **der:**
Gazel 18
Mısra: **10**
Ter.

Zāhid sözine germ olup aġlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

3. **der:**
Kaside 28
Mısra: **1**
Kapı.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

der be-der:

1. **der be-der:**
Kaside 10
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kapı kapı gezen, serseri, dağınık, perişan.

Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı gönlümüñ

der ü dīvār:

1. **der ü dīvār:**
Gazel 132
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kapı ve duvar.

Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan aġlamışam
Kim bir der ü dīvār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

2. **der ü dīvār:**
Gazel 180
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kapı ve duvar.

Gönlüm evin yıḳup gider ol yār-ı seng-dil
Ardınca çaġırur der ü dīvār ḳaçma gel

3. **der ü dīvār:**
Kaside 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kapı ve duvar.

Ḥarīm-i kaʿbe-i dilde ṣorılsa mürşid-i Ḥaḳ
Çaġıra her der ü dīvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

4. **der ü dīvār:**
Gazel 64
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kapı ve duvar.

Aḥmed öper ḳapuñı kūyını devr itdükce
Ki ṭavāf-ı ḥarem içre der ü dīvār öpilür

der ü dīvār-ı ḫāne-i dilde:

1. **der ü dīvār-ı ḫāne-i dilde:***-de*
Gazel 202
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönül evinin kapı ve duvarı.

Der ü dīvār-ı ḫāne-i dilde
Yazaram āh şāhum İbrāhīm

der ü dīvāruña:

1. **der ü dīvāruña:***-uñ, -a*
Müfret 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kapı ve duvar.

Derdümi meşk itmege her dem der ü dīvāruña
Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengīn mā-cerā

der-āġūş eyledüm:

1. **der-āġūş eyledüm:***-dü, -m*
Kaside 7
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Kucaklamak.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

der-āġūş eylemiş:

1. **der-āġūş eylemiş:***-miş*
Gazel 133
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kucaklamak, sarmak.

Ḫār-ı ġayretden ciger çāk oldı kʾol gül yüzlünüñ
Pīrehen nāzük tenin nʾiçün der-āġūş eylemiş

der-āġūş ide:

1. **der-āġūş ide:***-e*
Gazel 308
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sarılmak, kucaklamak, bağrına basmak.

Dil ḫayālin çü der-āġūş ide miskīnlik ile
Cān ayaġına düşer zülf-i perīşānı gibi

der-bān:

1. **der-bān:**
Gazel 194
Mısra: **8**
Kapıcı, bekçi.

Tāc-ı Ḫusrevden geçerdüm görse idüm bir nefes
Ḳullaruñla dergeh-i ʿālīde der-bān olduġum

2. **der-bān:**
Gazel 218
Mısra: **10**
Kapıcı, bekçi.

Tāc-ı Keyḫusrev gerekmez līk Ḥaḳdan rūz u şeb
Ḳullaruñla kendümi ḳapuñda der-bān isterem

der-be-der:

1. **der-be-der:**
Kaside 30
Mısra: **11**
Kapı kapı gezen, serseri, dağınık, perişan.

Ḥālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

der-ber:

1. **der-ber:**
Kaside 7
Mısra: **106**
Göğsünde, yanında.

Ṭūṭī-i ser-sebzdür kʾāyīnede per gösterür
Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ kim olmışdur aña der-ber güneş

derc:

1. **derc:**
Gazel 337
Mısra: **4**
Toplama, biriktirme.

Bu ne ḥikmetdür ḥabībüm kʾöldürür laʿlüñ beni
Derc iken dürcinde enfās-ı nesīm-i ʿĪsevī

2. **dercdür:**-*dür*
Gazel 160
Mısra: **12**
Toplama, bir araya getirme; yazma, koyma, geçirme, kaydetme.

Ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār ile dürc-i lebinde yazdı kim
Dercdür bu ḥoḳḳada terkībi rūḥ-efzālıġuñ

derc idüb:

1. **derc idüb:**-*üp*
Gazel 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Toplayıp bir araya getirmek.

Dürc-i yāḳūtında laʿlüñ derc idüb cān naḳdini
Bir zümürrüd ḳufl urdı bu ḫaṭ-ı reyḥān aña

derc olup:

1. **derc olup:**-*up*
Kaside 8
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Toplanmak, bir araya gelmek.

Dünyā ḫarācı dürc-i ḫazīneñde derc olup
Her gün ḳapuñda ḫarc ola yüz biñ ḳaṭār laʿl

derd:

1. **derdüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 100
Mısra: **14**
1. İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü 2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucaġında yatup derdüñle dermānsuz geçer

2. **derdümüñ:**-*üm, -üñ*
Kaside 4
Mısra: **18**
İnsana ızdırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Devāsın derdüme zaḫmuma merhem
Buyursañ nʾola derdümüñ devāsın

3. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 119
Mısra: **5**
Aşk acısı, aşkın sebep olduğu sıkıntı ve keder.

Cān ʿāleminde derdüñ ile mübtelā iken
Ḫalḳ olmamışdı ʿāleme derd ü belā henūz

4. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 16
Mısra: **7**
Acı, üzüntü, keder.

Şol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

5. **derdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 40
Mısra: **8**
Acı, üzüntü, keder.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā şordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

6. **derdüme:**-*üm, -e*
Gazel 40
Mısra: **7**
Acı, üzüntü, keder.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā şordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

7. **derdümle:**-*ümle*
Gazel 79
Mısra: **5**
Acı, üzüntü, keder.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol baña yiter

8. **derd:**
Kaside 31
Mısra: **43**
Acı, üzüntü, keder.

Gūyā-yı çemen derd ile feryādlar idüp
Çün eyledi gül çāderine ḳarşu ser-āġā

9. **derd:**
Gazel 23
Mısra: **13**
Acı, üzüntü, keder, tasa, sıkıntı.

Aḥmed iñler derd elinden līk ben
İderem dermān elinden el-ġıyāṣ

10. **derdden:**-*den*
Gazel 143
Mısra: **7**
Acı, üzüntü, keder, tasa, sıkıntı.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

11. **derdden:**-*den*
Terkib-bend 1
Mısra: **39**
Acı, üzüntü, keder, tasa, sıkıntı.

Āb-ı ḥayāt ẓulmete düşdi bu derdden
Ḥasretdedür Sikender-i gītīsitān daḫı

12. **derdüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 26
Mısra: **15**
Dert, gam, keder II Aşk derdi.

Dil müşterīsi cān şatup almazdı derdüñi
Dellāl-i dīde gelmese bāzārum üstine

13. **derdini:**-*i, -n, -i*
Kaside 29
Mısra: **93**
İnsana ıztırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ḳaṣd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥrīr
Görindi mülāyim aña nā-çāri benefşe

14. **derdden:**-*den*
Gazel 224
Mısra: **2**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

15. **derde:**-*e*
Gazel 246
Mısra: **6**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Şehd-i ẕikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāṣṣıyetde ol nice her derde dermān olmasun

16. **derde:**-*e*
Nazm 2
Mısra: **4**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Bilürsin derdin ehl-i iḫtiyācuñ
Ki ḥācet yoḳdur ol derde suʾāle

17. **derdine:**-*i, -ñe*
Terci-bend 1
Mısra: **96**
(Fars) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ey nām-ı aʿẓamuñ der-i gencīne-i şifā
Dil derdine kim ide müdāvā senüñ gibi

18. **derdinden:**-*in, -den*
Gazel 99
Mısra: **3**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Dil marīżın şor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

19. **derdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 106
Mısra: **9**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Aḥmedʾüñ arturuban derdini ol laʿli şifā
Ehl-i derd olmayana ide devālar niçe bir

20. **derdüm:**-*üm*
Gazel 152
Mısra: **4**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Zaḫm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

21. **derdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 186
Mısra: **9**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur şarmaşur cānum

22. **derdüm:**-*üm*
Gazel 191
Mısra: **1**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Göñli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḥālümi dirdüm benüm

23. **derdini:**-*i, -n, -i*
Gazel 192
Mısra: **3**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

24. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 206
Mısra: **8**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā şordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

25. **derdüñ:**-*üñ*
Gazel 223
Mısra: **12**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Her ḫār ile sen şoḫbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

26. **derdi:**-*i*
Gazel 239
Mısra: **15**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Dür dişüñ derdi ile serv boyuñ ḥasretine
Dem ola kim gözümüñ yaşını deryā göresin

27. **derdi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **39**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ ẕevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

28. **derdümi:**-*üm, -i*
Müfret 3
Mısra: **1**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Derdümi meşk itmege her dem der ü dīvāruña
Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengīn mā-cerā

29. **derdine:**-*i, -ñe*
Gazel 41
Mısra: **4**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

30. **derdine:**-*i, -ñe*
Gazel 57
Mısra: **3**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

31. **derdine:**-*i, -ñe*
Gazel 60
Mısra: **12**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ṭoldurur ḥoḳḳa-i laʿlīne lebüñ gül-şekeri
Yaʿnī dil-ḫastelerüñ derdine tīmāra gider

32. **derdin:**-*iñ*
Gazel 242
Mısra: **3**
(Fars.) Acı, üzüntü, keder, tasa, sıkıntı.

Ṣor dil-i miskīnümüñ derdin perīşān zülfüñe
Ḥālini bilmez perīşānuñ perīşān olmayan

33. **derdin:**-*iñ*
Nazm 2
Mısra: **3**
(Fars.) Acı, üzüntü, keder, tasa, sıkıntı.

Bilürsin derdin ehl-i iḫtiyācuñ
Ki ḥācet yoḳdur ol derde suʾāle

34. **derd:**
Gazel 57
Mısra: **4**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

35. **derd:**
Gazel 77
Mısra: **12**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Viṣāl-i yārdur ʿālemde maḳṣūd
Ḳalanı ġuṣṣa vü derd ü ḥazendür

36. **derd:**
Gazel 132
Mısra: **15**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış

37. **derd:**
Gazel 204
Mısra: **3**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Nālişlerini derd ile bī-çāre bülbülüñ
Bād-ı ṣabā eliyle gülistāna yazmışam

38. **derd:**
Gazel 205
Mısra: **2**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

39. **derd:**
Gazel 205
Mısra: **4**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Zülfinüñ bendinde gönlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

40. **derd:**
Gazel 237
Mısra: **1**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa şalarsın
Yazuġı benüm boynuma şol ḳol ki şalarsın

41. **derd:**
Gazel 257
Mısra: **8**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

42. **derd:**
Gazel 261
Mısra: **9**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

43. **derd:**
Gazel 304
Mısra: **1**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Nice bir iñledesin derd ile ṭolāb gibi
Nice bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

44. **derd:**
Gazel 304
Mısra: **18**
(Fars.) İnsana ıstırap veren

her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

45. **derd:**
Terkib-bend 1
Mısra: **27**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Derd ile yire çaldı külāhını ṣubḥgāh
Çāk itdi ġuṣṣadan yaḳasın āsumān daḫı

46. **derd:**
Terkib-bend 1
Mısra: **29**
(Fars.) İnsana ıstırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü.

Dolāb yaşlar aḳıdup iñiler bu derd ile
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḫı

47. **derde:**-*e*
Gazel 72
Mısra: **6**
Acı, üzüntü, keder II Aşk acısı.

Ḥaḳ bu kim cān derd-mendinüñ ṭabībidür lebüñ
Ḥoḳḳa-i laʿlīn açup derde devālar gösterür

48. **derde:**-*e*
Gazel 154
Mısra: **2**
Acı, üzüntü, keder II Aşk acısı.

Efkār-ı ʿışḳuñ ile dil-efgāruñam senüñ
Dermāndeyin ki derde giriftāruñam senüñ

49. **derd:**
Gazel 58
Mısra: **6**
Acı, üzüntü, keder II Aşk acısı.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çīnden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

50. **derd:**
Gazel 154
Mısra: **8**
Acı, üzüntü, keder II Aşk acısı.

Bīmarın öldürici dil ü cān ṭabībisin
Öldür beni ki derd ile bīmāruñam senüñ

51. **derdüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 307
Mısra: **2**
Acı, üzüntü, keder II Aşk acısı.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

52. **derdümi:**-*üm, -i*
Gazel 119
Mısra: **15**
Acı, üzüntü, keder II Aşk acısı.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henūz

derd ehlinüñ:

1. **derd ehlinüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 35
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntı çeken insanlar//Âşıklar.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

derd ü belā:

1. **derd ü belā:**
Gazel 119
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve bela.

Cān ʿāleminde derdüñ ile mübtelā iken
Ḫalḳ olmamışdı ʿāleme derd ü belā henūz

2. **derd ü belā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve bela.

Derd ü belā evin nice terk itmesün kʾanuñ
Müştāḳ idi cemāline ḥūr-ı cinān daḫı

derd ü belāsı:

1. **derd ü belāsı:**-*sı*
Gazel 79
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve bela.

Cevr ü cefāsı cānuma luṭf u vefā yiter
Derd ü belāsı göñlüme ẕevḳ ü ṣafā yiter

derd ü belāsıdur:

1. **derd ü belāsıdur:**
Gazel 332
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve bela.

Zaḫm-ı ḥadeng-i ġamzesidür merhem-i ciger
Derd ü belāsıdur dile dermān didükleri

derd ü elem:

1. **derd ü elem:**
Gazel 55
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve elem.

Dostuñ cevr ü cefāsı dil u cān leẕẕetidür
Gerçi düşmen gözine derd ü elem gibi gelür

2. **derd ü elem:**-*sun*
Kaside 18
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve elem. (Devamlı hastalık ve ağrı).

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

derd ü eleme:

1. **derd ü eleme:**-*e*
Gazel 277

Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve üzüntü.

Zāhidā Aḥmedʾi ḳorḳutma ʿaẕāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

derd ü ġam:

1. **derd ü ġam:**
Gazel 124
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve üzüntü.

Cān cihāndan geçer ol zülf-i dütādan geçmez
Derd ü ġam reh-güẕerin dām-ı belādan geçmez

2. **derd ü ġam:**
Gazel 257
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve üzüntü.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

derd ü ġamdan:

1. **derd ü ġamdan:**-*dan*
Gazel 244
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve üzüntü.

Derd ü ġamdan Aḥmed igende şikāyet itme kim
Müddeʿī yüzin görelden sen aña muʿtādsın

derd ü ġamuñ:

1. **derd ü ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 189
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dert ve üzüntü.

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

derdā:

1. **derdā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **67**
Eyvah, yazık, vah!.

Derdā ki şoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

derde düşmeyen:

1. **derde düşmeyen:**
Gazel 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sorunla karşılaşmak II hastalanmak; âşık olmak.

Çekmeyen hecr elemin vaṣl şafāsın ne bilür
Düşmeyen derde ġamuñ dār-ı şifāsın ne bilür

derde uġradum:

1. **derde uġradum:**
Nazm 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntılı bir duruma düşmek.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

derd-i cānān:

1. **derd-i cānān:**
Gazel 257
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin derdi.

Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

derd-i derūnuñ:

1. **derd-i derūnuñ:**-*uñ*
Gazel 89
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül derdi II aşk derdi.

Dil ü cān vaṣf idemez derd-i derūnuñ ḫaberin
Cigeri dāġ olanuñ kimse belāsın ne bilür

derd-i dil:

1. **derd-i dil:**
Gazel 269
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
I. Gönül derdi. II. Aşk.

Derd-i dil mey-ḫānesinde naḳd-i cān olur telef
Hey dimezseñ Aḥmedʾā şol çeşm-i şāhid-bāzuña

derd-i dilden:

1. **derd-i dilden:**-*den*
Gazel 206
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül derdi.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā şordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

derd-i ser:

1. **derd-i ser:**
Gazel 140
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kafa derdi.

Derd-i ser dāred raḳīb ez rūy-ı dost
Ḫunfesā ez būy-i gul dāred şudāʿ

2. **derd-i ser:**
Gazel 196
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Baş ağrısı.

Derd-i ser olursa nālemden ṭutuñ maʿẕūr kim
İḫtiyārum elde yoḳ vaʾllāhi nāçār iñlerem

derd-i serden:

1. **derd-i serden:**-*den*
Gazel 205
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kafa derdi, bir şeyi dert edinmek.

ʿIşḳ meydānı içinde oynayalı başumı
Derd-i serden ḳurtulup ġāyet sebük-bār olmışam

derd-i serinden:

1. **derd-i serinden:**
Gazel 232
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kafa derdi, baş ağrısı.

Ben ḫasteye tīmār-ı ṭabīb olmaya ḥācet
Leẕẕet buluram çünki ġamuñ derd-i serinden

derdmend olduġumı:

1. **derdmend olduġumı:**
Gazel 236
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dert sahibi, dertli olmak.

Nālemi zemzeme-i murġ-ı seḥerden ṣorasın
Derdmend olduġumı ḫaste cigerden ṣorasın

derdnāk:

1. **derdnāk:**
Gazel 189
Mısra: **1**
Dertli, kederli.

Yüzüñi görmeyicek şöyle derdnāk oluram
Ki ġamdan ölmedügümi añup helāk oluram

derdüme devāsın:

1. **derdüme devāsın:**
Kaside 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Her sıkıntıyı gideren.

Devāsın derdüme zaḫmuma merhem
Buyursañ nʾola derdümüñ devāsın

derdümi yansam:

1. **derdümi yansam:***-sa, -m*
Gazel 264
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyden şikâyet etmek, yakınmak.

Saña yansam nʾola derdümi ki yanar yaḳılur
Ḳanḳı pervāne kim ol şemʿ-i şeb-efrūza gele

dergāh:

1. **dergāhuña:***-u, -ñ, -a*
Kaside 25
Mısra: **51**
Kapı, eşik (saray kapısı).

Gāh medḥ oḳur yuca dergāhuña ervāḥ-ı ḳuds
Geh ṭutar ṣaff-ı melāyik ḳarşuña dīvān-ı ʿīd

2. **dergāha:***-a*
Gazel 36
Mısra: **9**
Dergah, kapı. II Sevgilinin eşiği.

Ey ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim
Ayaġı ṭopraġı nūr-ı dīde-i aḥbāb olur

3. **dergāhuma:***-um, -a*
Gazel 280
Mısra: **16**
Kapı, eşik, huzur, makam.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḫacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāṣıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

4. **dergāhına:***-ı, -na*
Kaside 7
Mısra: **40**
Kapı, eşik, huzur, makam.

Bir şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur kʾolur
Bāmına hindū Zuḥal dergāhına çāker güneş

5. **dergāhuña:***-u, -ñ, -a*
Kaside 11
Mısra: **57**
Huzur, makam, eşik.

Olmaz idi sürmese yüzin yuca dergāhuña
Hem-ser-i serv-i semen-ber kākül-i müşkīn-i dost

dergeh:

1. **dergehde:***-de*
Mesnevi 3
Mısra: **75**
Allah'ın makamı, Allah'ın huzuru.

Bu dergehde kim oldı böyle refīʿ
Muḥammedden özge kim ola şefīʿ

dergeh-i ʿālīde:

1. **dergeh-i ʿālīde:***-de*
Gazel 194
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yüce dergah II yüce makam.

Tāc-ı Ḫusrevden geçerdüm görse idüm bir nefes
Ḳullarunla dergeh-i ʿālīde der-bān olduġum

dergeh-i ʿālīsi:

1. **dergeh-i ʿālīsi:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Yüce dergah II yüce makam.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

der-i cennet-i berīn:

1. **der-i cennet-i berīn:**
Terci-bend 1
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
En yüksek cennetin kapısı.

Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cennet-i berīn

der-i dildārda:

1. **der-i dildārda:***-da*
Gazel 256
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kapısı, eşiği.

Cān u ser terk itmişüzdür gerçi rāh-ı yārda
Düşmişüz ayaḳlara līkin der-i dildārda

der-i genc-i esrār-ı ḥaḳ:

1. **der-i genc-i esrār-ı ḥaḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın sırlar hazinesinin kapısı.

Velīkin rıżā-yı Ḫudāvendigār
Zebānumı depretdi bī-iḫtiyār

der-i gencīne-i şifā:

1. **der-i gencīne-i şifā:**
Terci-bend 1
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Şifa hazinesinin kapısı.

Ey nām-ı aʿẓamuñ der-i gencīne-i şifā
Dil derdine kim ide müdāvā senüñ gibi

der-i raḥmetüñden:

1. **der-i raḥmetüñden:***-üñ, -den*
Mesnevi 3
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Rahmet kapısı.

Bizi nār-ı ḳahruñdan āzād ḳıl
Maḳāmātumuz cennet-ābād ḳıl

der-i resteḫīz:

1. **der-i resteḫīz:**
Mesnevi 3
Mısra: **202**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamet kapısı.

Kemendüñ ḳomaz ḫaşma rāh-ı gürīz
Ser-i nīzeñ açar der-i resteḫīz

dermān:

1. **dermān:**
Gazel 23
Mısra: **14**
Çare, deva; sevgili (aşk derdinin dermanı bağlamında).

Aḥmed iñler derd elinden līk ben
İderem dermān elinden el-ġıyāṣ

2. **dermānsuz:***-suz*
Gazel 100
Mısra: **14**
Çare, ilaç, devâ.

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucaġında yatup derdüñle dermānsuz geçer

3. **dermānum:***-um*
Gazel 307
Mısra: **2**
Çare, ilaç, devâ.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

4. **dermāndur:***-dur*
Gazel 122
Mısra: **3**
Şifa, deva, ilaç, çare.

Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velī
ʿĀşıḳ öldürmekde ġamzeñ tīġ-ı cellād istemez

5. **dermān:**
Gazel 40
Mısra: **8**
Deva, çare, ilaç. II Aşk derdine çare.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā şordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

6. **dermān:**
Gazel 246
Mısra: **6**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

Şehd-i ẕikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāşşıyetde ol nice her derde dermān olmasun

7. **dermān:**
Gazel 257
Mısra: **8**
1. İlâç, şifâ, devâ, çâre. 2. Çâre, hal yolu, çıkış yolu.

Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

8. **dermānıdur:***-ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **22**
Çare, devâ. II Kuvvet, takat.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

9. **dermān:**
Gazel 41
Mısra: **4**
Çare, çözüm, devâ.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

10. **dermān:**
Gazel 332
Mısra: **4**
Çare, çözüm, devâ.

Zaḫm-ı ḫadeng-i ġamzesidür merhem-i ciger
Derd ü belāsıdur dile dermān didükleri

dermān oldı:

1. **dermān oldı:***-dı*
Gazel 152
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şifa vermek, iyileştirmek.

Zaḫm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

dermānde:

1. **dermāndeyin:***-yin*
Gazel 154
Mısra: **2**
Aciz, biçare, zavallı. II âşık.

Efkār-ı ʿışḳuñ ile dil-efgāruñam senüñ
Dermāndeyin ki derde giriftāruñam senüñ

der-miyān:

1. **der-miyān:**
Gazel 150
Mısra: **4**
Ortada, meydanda.

Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları
Düzdi kenār-ı cāma ki zer der-miyān gerek

der-miyān-ı müşk:

1. **der-miyān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Miskin ortasında. (Misk ahusunun göbeği bağlamında).

Ḫālüñ ki çīn-i nāfe-i zülfüñdedür nihān
Gūyā ki şāh-dāne durur der-miyān-ı müşk

der-pey:

1. **der-peyince:**-*ince*
Gazel 303
Mısra: **11**
Ardı sıra.

Der-peyince sāye-veş gitse ḳarārum ṭañ mı kim
Māhumuz hercāyīdür mihr-i cihān-ārā gibi

ders:

1. **dersinde:**-*in, -de*
Kaside 12
Mısra: **48**
Ders, bilgi.

Mekteb-i devletde almış Rūḥ-ı Ḳudsīden sebaḳ
Maʿrifet dersinde söz ḳor ḳuṭb-ı aḳṭāb üstine

ders-ḫᵛān:

1. **ders-ḫᵛān:**
Kaside 30
Mısra: **26**
Ders okuyan, öğrenci.

Levḥ ü ḳalemle zeyn olalı mekteb-i ezel
Rāyuñ öñinde pīr-i ḫıred ders-ḫᵛān imiş

ders-i ʿām:

1. **ders-i ʿām:**
Gazel 161
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
-Bir medreseyi bitirdikten sonra, tâbi tutulan imtihan sonunda medrese talebelerine ders vermek salâhiyetini kazanmak.

Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣīl itmişem mihrüñle kim
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

dert:

1. **derdi:**-*i*
Gazel 224
Mısra: **4**
(Aşkın neden olduğu) keder, üzüntü, sıkıntı.

Jeng olur āb-ı meyinden toñlaruñ āyīnesi
Derdi olmaz ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa iren gerdden

derūn-ı ḥalvet-i dilde:

1. **derūn-ı ḫalvet-i dilde:**-*de*
Gazel 93
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün tenha yerinin içi.

Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

derūn-ı rüstem ü isfendiyār:

1. **derūn-ı rüstem ü isfendiyār:**
Kaside 22
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Rüstem ve İsfendiyar'ın içi, kalbi.

Şeh Bāyezīd ol ki anuñ tīġın añıcaḳ
Olur derūn-ı Rüstem ü İsfendiyār āb

dervīş:

1. **dervīşe:**-*e*
Müfret 20
Mısra: **2**
1. Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi. 2. Hakikat yolcusunun niteliklerini taşıyan, kanaatkâr, saf, alçak gönüllü, her şeyi hoş gören kimse.

Dil zülf-i siyāhında ġam yimege ḳāniʿdür
Dervīşe hemān besdür bir loḳma vü bir ḫırḳa

2. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **1**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

ʿArşdan çoḳ yucadur rifʿati dervīşlerüñ
Kimse bilmez nicedür ʿizzeti dervīşlerüñ

3. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **2**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

ʿArşdan çoḳ yucadur rifʿati dervīşlerüñ
Kimse bilmez nicedür ʿizzeti dervīşlerüñ

4. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **4**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Ol ḥarīmüñ kim ola maḥremi kim ṭañ yilidür
Perdedār-ı ḥarem-i ḥürmeti dervīşlerüñ

5. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **6**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Cān ṣatup her birisi oldı belā müşterīsi
ʿIşḳ şehrinde budur ṣanʿati dervīşlerüñ

6. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3

Mısra: **8**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Bezm-i firdevse buḫūr isteyeler ḫākümden
Ravżama irse dem-i raḥmeti dervīşlerüñ

7. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **10**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

ʿIşḳ gevherleridür ʿaḳl ile idrāk olmaz
Ṣadef-i tende yigin ḳıymeti dervīşlerüñ

8. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **12**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Āb u gilden çü mizācında e̱ser yoḳ bularuñ
Ne-yʾle yoġrıldı ʿaceb ṭīneti dervīşlerüñ

9. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **14**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti dervīşlerüñ

10. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **16**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Ṭutuşa çenber-i çarḫ u eriye ay ve güneş
Göge düşse naẓar-ı heybeti dervīşlerüñ

11. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **18**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Dü cihān niʿmetin azırġana bir mūrçeye
Luṭf ḫᵛānında yed-i ḳudreti dervīşlerüñ

12. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **20**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Ördi Rıḍvān ṣaçı reyḥānlarını ḫūrīlerüñ
Kʾola cārūb-ı der-i ḫalveti dervīşlerüñ

13. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **22**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Āşinālıḳ yüzin açduḳca göñül gözgüsini
Ġayrdan pāk ḳılur ġayreti dervīşlerüñ

14. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **24**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Himmet-i Şeyḫ Vefādan meded irmezse dirīġ
Aḥmedüñ ḥaddi degül midḥati dervīşlerüñ

15. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **26**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Her ümīdüm gülini dirmege her ṣubḥ umaram
Açıla bāġçe-i raḥmeti dervīşlerüñ

16. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **28**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Ola kʾışlāḥ ide hicrāndaki ḥayrānluġumı
Dem-i vuṣlatda olan ḥayreti dervīşlerüñ

17. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **1**

Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun

yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervīşlerüñ
Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti dervīşlerüñ

18. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **2**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervīşlerüñ
Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti dervīşlerüñ

19. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **4**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Cümle müştāḳlara şāhid-i maḳṣūd yüzin
Gösterür āyīne-i ṭalʿati dervīşlerüñ

20. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **6**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Ḫāne-i ḫāk-i siyehden geçüben ḫayme ḳurar
Lā-mekān ʿarşasına himmeti dervīşlerüñ

21. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **8**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḥażarı bir mūra
Luṭf ḫᵛānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

22. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **10**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Ayaġı ṭopraġını tāc ide ḫurşiyd-i felek
Kime bendem dir ise ḥażreti dervīşlerüñ

23. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **12**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Kemterīn ẕerre ise ola saʿādet güneşi
Kime düşse naẓar-ı şefḳati dervīşlerüñ

24. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **14**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Buldılar künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
ʿAzlsüz ʿizzet imiş ʿuzleti dervīşlerüñ

25. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **16**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Ehl-i ẓāhir gözine gerçi elem gibi gelür
Dil ü cān leẕẕetidür zaḥmeti dervīşlerüñ

26. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **18**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Umaram ḫāliş ola zer gibi bu ḳalb-i siyāh
Kīmyādur bilürem ṣoḥbeti dervīşlerüñ

27. **dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **20**
Tarikata girip bir şeyhe bağlanan, onun izinden Hak yolunda yürüyüp nefsini ıslah eden, varlık iddiasından geçip Allah'ın birliğini bütün kâinatta görerek kendini Hakk'a ve onun yarattıklarına adayan kimse, tarikat müntesibi.

Aḥmedā āb-ı ḥayāt-ı ebedī ister iseñ
Gel gör uş ḫāk-i der-i ḫalveti dervīşlerüñ

dervīş-i ʿışḳ-bāza:

1. **dervīş-i ʿışḳ-bāza:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Aşk oyunu oynayan derviş.

Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet degül mi kim
Bir göz yumup açınca olur her kenār laʿl

2. **dervīş-i ʿışḳ-bāza:**
Gazel 9
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **-**
Âşık derviş.

Eşküm cihānı ṭutdı ben āb üzre yürürem
Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet hemīn ola

deryā:

1. **deryālar:**-*lar*
Gazel 283
Mısra: **8**
Deniz, büyük ırmak.

İreli deryā ḳulaġına gözümüñ yaşları
Acıyup yaşlar dökerler cümle deryālar bize

2. **deryāya:**-*ya*
Kaside 6
Mısra: **182**
Deniz.

Şol gevher-i ter-naẓm kʾaña irmedügi-yʾçün
Deryāya düşer ġayret ile lūlū-yi lālā

3. **deryā:**
Gazel 239
Mısra: **16**
Deniz (gözyaşının bolluğu bağlamında).

Dür dişüñ derdi ile serv boyuñ ḥasretine
Dem ola kim gözümüñ yaşını deryā göresin

4. **deryāya:**-*ya*
Kaside 8
Mısra: **71**
Bahr, deniz.

Deryāya düşdi cūduñ elinden dür-i ḫoş-āb
Ol ḳorḳudan idindi ḳayadan ḥişār laʿl

5. **deryāya:**-*ya*
Kaside 8
Mısra: **85**
Bahr, deniz.

Deryāya düşse ḳaṭresi bārān-ı cūduñuñ
Mevc-i miyān güher ola seng-i kenār laʿl

6. **deryāsına:**-*sı , -n, -a*
Gazel 114
Mısra: **9**
Far. Deniz.

İtmeyince ḥüsni deryāsına dildāruñ sefer
İtmedi dükkānını pür lüʾlüʾ-i ḫoş-āb göz

7. **deryā:**
Gazel 115
Mısra: **10**
(Fars.) Deniz.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

8. **deryā:**
Gazel 283
Mısra: **7**
(Fars.) Deniz.

İreli deryā ḳulaġına gözümüñ yaşları
Acıyup yaşlar dökerler cümle deryālar bize

9. **deryā:**
Gazel 306
Mısra: **12**
(Fars.) Deniz.

Çeşm-i Aḥmedʾde ḫayāl-i zülf ü ebrūñ ey nigār
Bağludur zencīr ile deryā yüzinde pül gibi

10. **deryā:**
Kaside 19
Mısra: **66**
(Fars.) Deniz.

Sensin ol kān-ı seḫā kim dest-i cūduñdan ḳaçup
Düşdi deryā ḳaʿrına ḳurtulmadı dürr-i s̲emīn

11. **deryā:**
Kıt'a 4
Mısra: **18**
(Fars.) Deniz.

Ve ger seng-i ḥavādiṣden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

12. **deryā:**
Kıt'a 7
Mısra: **6**
(Fars.) Deniz.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

13. **deryā:**
Müfret 14
Mısra: **2**
(Fars.) Deniz.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

14. **deryā:**
Terci-bend 1
Mısra: **85**
Deniz || İnsan-ı kâmil.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

15. **deryāya:**-*ya*
Gazel 86
Mısra: **5**
(Far.) Deniz.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

16. **deryā:**
Kıt'a 15
Mısra: **4**
1. Deniz. 2. Bir şeyin bolluğunun sınırsız denecek derecede olduğunu anlatır.

Eger seng-i ḥavādiṣden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

deryā kılam:

1. **deryā ḳılam:**-*am*
Gazel 215
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Derya etmek, denize çevirmek. II Âşığın durmaksızın akan gözyaşlarının çokluğu sebebiyle denize benzemesi.

Fülk-i dil her dem sefer ḳılmaġa zülfüñ Hindine
Bād-ı āhumla gözümüñ yaşların deryā ḳılam

deryā-yı cūd:

1. **deryā-yı cūd:**
Terkib-bend 1
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.

İsfendiyār-ı maʿreke Şeh Muṣṭafā dirīġ
Deryā-yı cūd u maʿdin-i ṣıdḳ u ṣafā dirīġ

2. **deryā-yı cūd:**
Terkib-bend 1
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.

Nuṣret ʿarūsı ḥüsnine behcet baġışlayan
Deryā-yı cūd gevheri Şeh Muṣṭafā ḳanı

deryā-yı güher-zā:

1. **deryā-yı güher-zā:**
Kaside 6
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
İnci doğuran deniz.

Cān āyine-i ḥüsnüñ ile ṭūṭī-i nāṭıḳ
Dil ebr-i ʿaṭāyāñ ile deryā-yı güher-zā

deryā-yı ʿışḳuñ:

1. **deryā-yı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 115
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşk denizi.

Göz düşürdi göñlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā göñül ġarḳ-āb göz

deryā-yı laʿle:

1. **deryā-yı laʿle:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı yakut denizi.

Deryā-yı laʿle zevraḳ-ı zer ṣal bu demde kim
Gevher ṣaçar havā bitürür ḫāksār laʿl

deryūze:

1. **deryūze:**
Gazel 34
Mısra: **22**
Dilencilik.

Kāseyle şems devr idüben işigüñ gögin
Deryūze eylese nʾola bāb-ı kerīmdür

deryūze-i ʿışḳuñda:

1. **deryūze-i ʿışḳuñda:**
Nazm 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Aşk dilenciliği.

Her kʾanuñ deryūze-i ʿışḳuñda şeyʾ liʾllāhı yoḳ
Menzil-i dervāze-i ʿuṣṣāḳdan āgāhı yoḳ

deryūze-i nevāl-i ʿaṭāñ eyleyem:

1. **deryūze-i nevāl-i ʿaṭāñ eyleyem:**
Terci-bend 1
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Bağış, ihsan ve cömertliğini dilenmek.

Uş kāse-i niyāz ile geldüm ḳapuña kim
Deryūze-i nevāl-i ʿaṭāñ eyleyem senüñ

derzī-i ṣubḥ:

1. **derzī-i ṣubḥ:**
Kaside 20
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Sabahın terzisi.

Seḥerde rişte-i zerrīnle dikdi derzī-i ṣubḥ
Kenār-ı ḫargeh-i sebzüñ için ḳaṭīfe-i āl

dest:

1. **destüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **33**
El.

Destüñ muḥīṭ-i cūd u demüñ kīmyā-yı ʿilm
Lafẓuñ maḳām-ı ṣıdḳ u dilüñ maʿdin-i ṣafā

2. **destümde:**-*üm, -de*
Gazel 292
Mısra: **18**
Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü, el; sahiplik, mülkiyet.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni

3. **destine:**-*i, -n, -e*
Gazel 49
Mısra: **10**
El. || Güç, kudret, tasarruf, tesir.

Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

4. **dest:**
Kaside 21
Mısra: **37**
El II yardım.

Bezm ü rezm içre dest ü tīġın anuñ
Tāc-baḫş u cihānsitān bulduñ

dest-:

1. **destümde:**-*(ü)m, -de*
Gazel 117
Mısra: **16**
El, avuç.

Rişte-i tesbīḥ elümden gitse zāhid ġam degül
Rūz u şeb destümde çün ki sāḳ-ı sāḳīdür henüz

dest ü pāy-ı belāġat:

1. **dest ü pāy-ı belāġat:**
Kaside 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
(İnsanın) belagat eli ve ayağı.

İnsānda dest ü pāy-ı belāġat ḳaṣīrdür
Olmaz biḥār-ı vaṣf-ı celālüñde āşinā

destān-serā:

1. **destān-serā:**
Gazel 178
Mısra: **12**
Destan okuyan.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

destān-serā-yı ṣubḥ-dem:

1. **destān-serā-yı ṣubḥ-dem:**
Gazel 185
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sabah vaktinin destan okuyanı.

Gül yüzüñe bülbül-i ter-naġmedür Aḥmed ne ṭañ
Ger hezār olur ise destān-serā-yı ṣubḥ-dem

destār:

1. **destārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **78**
Sarık, tülbent.

Rāhuñda esen bāda sücūd eyledügi içün
Pür müşk ü ʿabīr eyledi destārı benefşe

2. **destārum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **4**
Sarık.

Ṣundı elin ʿamāmeme ṣandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

dest-āvīz:

1. **dest-āvīz:**
Gazel 151
Mısra: **13**
Ufak hediye.

Rūz-ı maḥşerde benüm avcumda dest-āvīz ola
Ārzū-yı ḥalḳa-i zülf-i perīşānuñ senüñ

dest-bāzī ḳılup:

1. **dest-bāzī ḳılup:**-*up*
Gazel 64
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Oyun oynamak.

Āh kʾirdügine ol şūḫ-ı sitemkār öpilür
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar öpilür

2. **dest-bāzī ḳılup:**-*up*
Gazel 102
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Oyun oynamak.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

dest-ber-dest:

1. **dest-ber-dest:**
Kıt'a 5
Mısra: **5**
Eli el üstünde, el pençe divan durmak.

Ḳapuñda çeşm ber-reh dest-ber-dest
Ṭurur devlet ki ide dest-būsī

dest-būs-ı ḥazret-i sulṭānı:

1. **dest-būs-ı ḥaẓret-i sulṭānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Padişah hazretlerinin elini öpmek.

Anuñ içündür muʿazzez kim müyesser eyledi
Ṣubḥ-demden dest-būs-ı Ḥaẓret-i Sulṭānı ʿīd

dest-būsī ide:

1. **dest-būsī ide:**-*e*
Kıt'a 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
El öpmek.

Ḳapuñda çeşm ber-reh dest-ber-dest
Ṭurur devlet ki ide dest-būsī

deste:

1. **deste:**
Kaside 19
Mısra: **107**
Demet.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḥulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

2. **deste:**
Kaside 26
Mısra: **4**
Elde tutulabilecek şekilde bir araya getirilmiş şeylerden meydana gelen bağ, demet, tutam, bağlam.

Ṣundı elin ʿamāmeme ṣandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

deste deste:

1. **deste deste:**
Gazel 96
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Demet demet.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

2. **deste deste:**
Gazel 50
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Demet demet.

Zülfüñ ki bāġbān-ı gülistān-ı ḥüsndür
Avcında deste deste gül ü nesteren ṭutar

deste destedür:

1. **deste destedür:**-*dür*
Gazel 71
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Demet demet.

Tāze bahār olalı cemālüñ çemenleri
Sünbül ṣaçuñ benefşeleri deste destedür

dest-efşân:

1. **dest-efşān:**
Kaside 13
Mısra: **75**
Alkışlayan, el çırpan.

Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh Aḥmedüñ elḥānıdur

dest-gīr:

1. **dest-gīr:**
Kaside 15
Mısra: **48**
Yardımcı, elinden tutan; sıkıntısını gideren.

Ḫusrevā pāreledi cevr eli ṣabrum yaḳasın
Dest-gīr olsa demidür baña dāmān-ı kerem

2. **dest-gīrüñ:**-*üñ*
Gazel 201
Mısra: **2**
Düşenin elini tutan, yardımcı.

Dāʾimā serv-i bülendüñ ser-firāz olsun begüm
Dest-gīrüñ hem Ḫudā-yı bī-niyāz olsun begüm

dest-ḫaṭ:

1. **dest-ḫaṭ:**
Gazel 138
Mısra: **4**
El yazısı. II Sevgilinin ayva tüyü.

Zülfüñüñ dārında ber-dār itmege dil düzdini
Ḫākim-i ḳudret ʿiẕāruña virüpdür dest-ḫaṭ

dest-i çenār:

1. **dest-i çenār:**
Kaside 8
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Çınar ağacının eli.

Bir gün elin ṣunarsa ḳapuñda suʾāl içün
Ferdā-yı ḥaşre dek ṣaça dest-i çenār laʿl

dest-i cevrüñle:

1. **dest-i cevrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 159
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet ve cefa eli.

Baḫr-i ʿışḳuñda çeküp almaġa göñlüm zevraḳın
Dest-i cevrüñle ḫam-ı zülfüñi çengāl eledüñ

dest-i cūduñdan:

1. **dest-i cūduñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 19
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik eli.

Sensin ol kān-ı seḫā kim dest-i cūduñdan ḳaçup
Düşdi deryā ḳaʿrına ḳurtulmadı dürr-i s̱emīn

dest-i cūduñla:

1. **dest-i cūduñla:**-*uñ, -ile*
Kaside 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik eli.

Dest-i cūduñla senüñ ʿām olalı iḥsānuñ
Ḳapuña geldi umar āb-ı seḫā nān-ı kerem

dest-i dil:

1. **dest-i dil:**
Gazel 292
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Gönül eli.

Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Tīġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

dest-i dost:

1. **dest-i dost:**
Kaside 26
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dost eli.

Şundı elin ʿamāmeme ṣandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

dest-i endīşe:

1. **dest-i endīşe:**
Gazel 329
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Düşüncenin eli.

Dest-i endīşe niḳāb açdı ruḫ-ı ḥüsninden
Ki urur zülfi ʿarūsı ṣaçına şānemüzi

dest-i ġamdan:

1. **dest-i ġamdan:**-*dan*
Gazel 287
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gam eli.

Dest-i ġamdan kim ola ḳurtara dāmānumuzı
Kʾuzadur ẓulm elini zülfi girībānumuza

dest-i ḥasretden:

1. **dest-i ḥasretden:**-*den*
Gazel 193
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Özlem eli.

Çāk olupdur dest-i ḥasretden girībānum benüm
Ben ḳuluña şefḳat it devletlü sulṭānum benüm

dest-i hevāñ:

1. **dest-i hevāñ:**-*ñ*
Gazel 325
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Heves eli, hevesler.

Ġonca zindānına girse nʾola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

dest-i iḥsānuñ:

1. **dest-i iḥsānuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik, ihsan eli.

Dest-i iḥsānuñ ile yapıla bünyād-ı seḫā
Pāye-i ḳadrüñ ile yucala eyvān-ı kerem

dest-i inʿāmuñ:

1. **dest-i inʿāmuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf, ihsan eli.

Kāse-i ḥırṣ ṭoyar süfre-i iḥsānuñdan
Dest-i inʿāmuñ ileʿām olalı ḫᵛān-ı kerem

2. **dest-i inʿāmuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf, ihsan eli.

Dest-i inʿāmuñ ile yapıla bu ḳaṣr-ı seḫā
Himmetüñle yucala yine bu eyvān-ı kerem

dest-i ḳażā:

1. **dest-i ḳażā:**
Kaside 6
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **-**
Kaza eli II Allah'ın takdir etmesi.

Tīġuñ yüzine noḳṭa-i zerrīn ḳodı ḫurşīd
Çün dest-i ḳażā āyet-i fetḥ eyledi imlā

dest-i ḳudret:

1. **dest-i ḳudret:**
Gazel 169
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kudret eli.

ʿĀşıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

2. **dest-i ḳudret:**
Kaside 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kudret eli II kudret sahibi Yaratıcı'nın tasarrufu.

Dest-i ḳudret ḥüsn menşūrın yazarken ḫāl-i dost
Noḳṭadur kim ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

3. **dest-i ḳudret:**
Mesnevi 3
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **-**
Kudret eli II Kudret sahibi Yaratıcı'nın tasarrufu.

Açup dest-i ḳudret kilīdin dilüñ
Niṣār itdi naḳd-i ümīdin dilüñ

dest-i kūtāhuma:

1. **dest-i kūtāhuma:**-*um, -a*
Murabba 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Kısa el. ll [mec.] Nasipsiz el.

Dest-i kūtāhuma baş egmedüñ ey serv-i dırāz
Kʾola şekker-lebüñe ṭūṭī-i dil maḥrem-i rāz

dest-i mekkārān-ı devrān:

1. **dest-i mekkārān-ı devrān:**
Kaside 19
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Dünyadaki düzenbazların eli.

Püşt-i cebbārān-ı ʿālem pest olur açsañ kemān
Dest-i mekkārān-ı devrān süst olur ḳursañ kemīn

dest-i mübārekinde:

1. **dest-i mübārekinde:**-*in, -de*
Kaside 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Mübarek, kutlu el.

Mūsā yapışduġı-yʾçün etegine luṭfuñuñ
Dest-i mübārekinde ʿaṣā oldı ejdehā

dest-i nevālüñ:

1. **dest-i nevālüñ:**-*ün*
Kaside 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
İhsan ve kısmet eli.

Dest-i nevālüñ ile ṣunulmış nevāledür
Şol ḫᵛān-ı muʿcizāt ki neşr itdi enbiyā

dest-i nihāli:

1. **dest-i nihāli:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Fidanın eli.

Dest-i nihāli pür-zer-i sürḫ eyledi ḫazān
Gördi ki el götürdi duʿāñ ile şāḫ-sār

dest-i rūzigār:

1. **dest-i rūzigār:**
Gazel 99
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgârın eli II Zamanın eli.

Baḫtı yüzin Aḥmedʾüñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim
Ḫāl tek ruḥsārına zaḫm urdı dest-i rūzigār

dest-i ṣabā:

1. **dest-i ṣabā:**
Gazel 99
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarının eli.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyīnedār
Vʾey cemālüñ bāġına dest-i ṣabā ʿanber-niṣār

2. **dest-i ṣabā:**
Gazel 176
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarının eli.

Dest-i ṣabā ṣaçuñı daġıtduḳca ṣanuram
Bezm-i bahārda ṣaçınur müşk-i nāb gül

3. **dest-i ṣabā:**
Kaside 14
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Saba rüzgarının eli.

O şehsüvāra ʿinān-gīr ola mı dest-i ṣabā
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

dest-i ṣabāya:

1. **dest-i ṣabāya:**-*ya*
Gazel 241
Mısra: **14**

Kelime Tipi: **-**
Saba rüzgarının eli.

Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün
Dest-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberīn çevgānı ṣun

dest-i şefḳatüñ:

1. **dest-i şefḳatüñ:***-üñ*
Kaside 10
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Şefkat eli.

Gönlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı gönlümüñ

dest-i sīmīninde:

1. **dest-i sīmīninde:***-i, -nde*
Gazel 35
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş gibi bembeyaz el.

Dest-i sīmīninde sāḳīnüñ ḳadeḥ gören didi
Zevraḳ-ı zerrīnle zeyn olmış kerem ʿummānıdur

dest-i tīġ-ı bī-ḳarāruñla:

1. **dest-i tīġ-ı bī-ḳarāruñla:***-uñ, -ile*
Kaside 12
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Kararsız kılıcın eli.
(Kararsız; durağan, hareketsiz olmama anlamında).

Dest-i tīġ-ı bī-ḳarāruñla ḳarār itsün cihān
Nice kim ola ḳarārı ʿālemüñ āb üstine

dest-i zamāne:

1. **dest-i zamāne:**
Kaside 24
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın eli.

Baḫtuñ bahārı ʿömr-i ʿadūñı ḫazān idüp
Dest-i zamāne ʿīdüñe olsun güher-niṣār

dest-i zer-bahşuñla:

1. **dest-i zer-baḫşuñla:***-uñ, -ile*
Kaside 19
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Altın veren, bağışlayan el.

Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazīz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehīn

dest-i zer-efşānuñ:

1. **dest-i zer-efşānuñ:***-uñ*
Kaside 15
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Altın saçan el.

Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile
Ḥarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

dest-keş:

1. **dest-keş:**
Gazel 80
Mısra: **5**
Eline verme.

Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi dest-keş
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

dest-māl:

1. **dest-māli:***-i*
Gazel 351
Mısra: **1**
Mendil.

Ḳılur zülfi muʿaṭṭar dest-māli
Ṭolar misk ile ʿanber dest-māli

2. **dest-māli:***-i*
Gazel 351
Mısra: **2**
Mendil.

Ḳılur zülfi muʿaṭṭar dest-māli
Ṭolar misk ile ʿanber dest-māli

3. **dest-māli:***-i*
Gazel 351
Mısra: **4**
Mendil.

Yañaġı derlerin sildükce ol yār
Gül-āb ile pür eyler dest-māli

4. **dest-māli:***-i*
Gazel 351
Mısra: **6**
Mendil.

Ṭudaġı çeşmesine irse nā-gāh
Pür olur cūy-ı kevs̱er dest-māli

5. **dest-māli:***-i*
Gazel 351
Mısra: **8**
Mendil.

Ne laʿl olur ki yā Rab leẕẕetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

6. **dest-māli:***-i*
Gazel 351
Mısra: **10**
Mendil.

Şifā umsam ḳaçan kim leblerinden
Utanup yüze ṭutar dest-māli

7. **dest-māli:***-i*
Gazel 351
Mısra: **12**
Mendil.

Añup dür-dānesin aġlasa Aḥmed
Ṭolar dürr ile gevher dest-māli

8. **dest-māli:***-i*
Gazel 351
Mısra: **14**
Mendil.

Leb-i laʿlini yād itdükce Aḥmed
Ṭolar ḫūn-ı cigerle dest-māli

dest-res:

1. **dest-res:**
Gazel 207
Mısra: **8**
Eli eren, yetişmiş olan, ermiş, ulaşmış (kimse).

Ser virenlerde zülfi buldı hemīn
Ḫāk-i pāyına dest-res nʾidelüm

dest-res bulmasun:

1. **dest-res bulmasun:***-ma, -sun*
Kaside 19
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak, erişmek, nail olmak.

Gūşe-i ḳadrüñ külāhı irsün ol araya kim
Dest-res bulmasun aña āsumān-ı ber-terīn

devā:

1. **devāsın:**-*sın*
Kaside 4
Mısra: **18**
İlaç, derman, şifa, çare.

Devāsın derdüme zaḫmuma merhem
Buyursañ nʾola derdümüñ devāsın

2. **devāsın:**-*sın*
Gazel 206
Mısra: **8**
Çare, derman.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā ṣordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

3. **devā:**
Gazel 206
Mısra: **7**
Ar. Çare, ilaç.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā ṣordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

4. **devā:**
Gazel 40
Mısra: **7**
(Ar.) İlâç, derman, şifâ.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā ṣordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

5. **devā:**
Gazel 231
Mısra: **6**
(Ar.) İlâç, derman, şifâ.

Şīrīn lebi ʿitābını ey dil ḫoş añla kim
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

6. **devā:**
Nazm 5
Mısra: **2**
(Ar.) İlâç, derman, şifâ.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

7. **devālar:**-*lar*
Gazel 72
Mısra: **6**
Çare, çözüm, derman.

Ḥaḳ bu kim cān derd-mendinüñ ṭabībidür lebüñ
Ḥoḳḳa-i laʿlīn açup derde devālar gösterür

8. **devālar:**-*lar*
Gazel 105
Mısra: **8**
Çare, çözüm, derman.

Ġamzeler zaḫmın urur cān u göñül ḫastesine
Ki lebüñ dār-ı şifāsında devālar düzilür

devā virdi:

1. **devā virdi:**-*di*
Gazel 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Hastayı) Eski sağlığına kavuşturmak, iyi etmek, sağlıklı duruma getirmek.

Lerze düşürmiş iken cānuma ḥummā-yı firāḳ
Virdi tedbīr-i şitā şerbet-i vaṣluñla devā

devālar ide:

1. **devālar ide:**
Gazel 106
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Rahatsızlığı gidermek, iyileştirmek; iyilik, ihsanda bulunmak.

Aḥmedʾüñ arturuban derdini ol laʿli şifā
Ehl-i derd olmayana ide devālar niçe bir

devām-ı devletini:

1. **devām-ı devletini:**-*i, -ni*
Kaside 20
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Saltanatın devamı; mutluluğun, saadetin devamı.

Melekler isteyüp anuñ devām-ı devletini
Yusebbiḥūne lehū biʾl-ġuduvvi veʾl-āṣāl

devāt:

1. **devātı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **37**
Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.

Ṭaḳdı devātı gibi ʿadū boynına resen
Çün şaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

2. **devātını:**-*ı, -nı*
Kaside 6
Mısra: **177**
Divit, içine mürekkep konan ufak hokka, kap.

Gök çīnī devātını ḳılur ḥoḳḳa-i çarḫuñ
Her gice şeb-i tīre ṭolu ʿanber-i sārā

3. **devāt:**
Kaside 9
Mısra: **55**
Divit, içine mürekkep konan ufak hokka, kap.

Miskīn-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

4. **devātuñ:**-*uñ*
Kaside 9
Mısra: **23**
Divit, içine mürekkep konan ufak hokka, kap.

Vaṣf-ı lebüñde oldı devātuñ dehānı laʿl
Yād-ı ḫaṭuñla ḫāmenüñ oldı zebānı müşk

devā-yı derdümi:

1. **devā-yı derdümi:**-*üm, -i*
Gazel 137
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Derdin dermanı.

Devā-yı derdümi ṣordum ṭabīb-i ʿışḳa didi

Liḳāsı ile ḥabībüñ şifā bulur emrāż

devāyir:

1. **devāyir:**
Müfret 15
Mısra: **2**
Daireler.

Sāʿid-i sīmīnüñe zerrīn sivār oldı süvār
Şan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

devlet:

1. **devletüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 11
Mısra: **37**
Devlet, saltanat.

Ṭāliʿ-i mesʿūda irmiş devletüñde kʾeylemiş
Māhı bālīn mihri bister kākül-i müşkīn-i dost

2. **devletine:**-*i, -(n)e*
Kaside 24
Mısra: **39**
Saltanat, iktidar.

Şeh Bāyezīd devletine nevbet urdı ʿīd
Aldı eline sāḳī-i meh cām-ı zernigār

3. **devletüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 24
Mısra: **43**
Saltanat, iktidar.

Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿīd
Üç ʿīde irmişüz bugün ey faẕl-ı Girdigār

4. **devletdür:**-*dür*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Mutluluk, baht, talih. II Makam, mevki, servet, saltanat.

Ḳufl-güşā-yı der-i raḥmetdür ol
İki cihān ehline devletdür ol

5. **devlet:**
Gazel 41
Mısra: **3**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

6. **devletinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 197
Mısra: **6**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Oḳır idüm fātiḥā ḳabūl itsün diyü Ḥāṣıl oldı ḥamdüliʾllāh devletinde ḥācetüm

7. **devlet:**
Kıt'a 1
Mısra: **33**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḥtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

8. **devlet:**
Terci-bend 1
Mısra: **76**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Maḥbūb-ı Ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan
Devlet bize maḥabbetüñ olmış şehā hemīn

9. **devlet:**
Terci-bend 1
Mısra: **92**
1. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli 2. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam 3. Mutluluk, saâdet, tâlih, baht.

Ey kehf-i ḥalḳ püşt-i cihānuñ penāhısın
Devlet degül mi ʿāleme melceʾ senüñ gibi

10. **devletle:**-*le*
Kaside 23
Mısra: **107**
Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.

İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār
Nice ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb

11. **devletüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **121**
Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam.

Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿīd
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehīn

12. **devletüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **62**
Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam.

Ġamdan āzād eyleyüp luṭfuñla şād it Aḥmedi
Devletüñ ʿīdinde olsun ḳullaruñ şādān-ı ʿīd

13. **devletüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **65**
Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam.

Devletüñ ʿīdin hümāyūn eylesün iḥsān-ı Ḥaḳ
Nitekim ḫalḳ-ı cihāna resm ola iḥsān-ı ʿīd

14. **devlet:**
Gazel 158
Mısra: **8**
Bağımsız idare olunan

hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam; mutluluk, talih.

Uzadup ayaġını gümüş taḫtda yatur
Devr-i ḳamerde devlet ile kāmrān ḳaṣuñ

15. **devletlü:**-*lü*
Gazel 298
Mısra: **6**
Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam; mutluluk, talih.

Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey ṣanem
Devletlü başuñʾçün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

16. **devletüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **63**
Devlet. II Makam, mevki.

Himmetle kūha bir naẓar eylerse devletüñ
Ṣuyı gülāb ola kemer-i kūhsār laʿl

17. **devlet:**
Gazel 260
Mısra: **5**
Baht, talih, büyük saadet, büyük mutluluk.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

18. **devlet:**
Kaside 18
Mısra: **18**
Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; bir hükümet idaresince teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk.

İnsān-ı devlet ʿaynınuñ vech-i münīrüñ nūrıdur
Devlet umūrın görmege insāna ṣıḥḥat yaraşur

19. **devlet:**
Kaside 19
Mısra: **64**
Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; bir hükümet idaresince teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk.

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı naḳş-ı nigīn

20. **devlet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **70**
Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; bir hükümet idaresince teşkilatlandırılmış olan siyasi topluluk.

Ḥayfā ki düşdi ṭopraġa bād-ı fenā ile
Devlet dıraḫtı kim ḳamuya tekyegāh idi

21. **devletüm:**-*üm*
Kaside 30
Mısra: **8**
Mutluluk, talih.

Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma
Bildüm ki devletüm benüm ol āsitān imiş

22. **devlet:**
Gazel 141
Mısra: **8**
Baht, talih, büyük saadet, erişilmez mutluluk.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey göñül
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

23. **devlet:**
Gazel 253
Mısra: **9**
Baht, talih, büyük saadet, erişilmez mutluluk.

Ḳamer devrinde devlet zülfüñüñdür
Ki olmış māh ile zānū be-zānū

24. **devlet:**
Gazel 286
Mısra: **17**
Baht, talih, büyük saadet, erişilmez mutluluk.

ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri
Yār olmadı çün Aḥmedʾe devlet ne fāyide

25. **devlet:**
Gazel 286
Mısra: **18**
Baht, talih, büyük saadet, erişilmez mutluluk.

ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri
Yār olmadı çün Aḥmedʾe devlet ne fāyide

26. **devlet:**
Kaside 6
Mısra: **33**
Baht, talih, saadet.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

27. **devlet:**
Gazel 73
Mısra: **6**
Mutluluk, saadet, talih, baht. || Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.

Muṣḥaf açdum mekteb-i ḥüsnüñde göñlüm ṭıflına
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

28. **devletinde:**-*i, -nde*
Gazel 221
Mısra: **11**
Devlet, ülke. II Mutluluk, saadet.

Devletinde ḥüsnüñüñ dād eyle ey ṣāh-ı cihān
Kʾanca devlet-ḫāneler vīrān yatur bī-dāddan

29. **devlet:**
Kaside 18
Mısra: **31**
Bağımsız idare olunan hükümet ve ülkesi. II Osmanlı Devleti.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı żaʿfdan
ʿİzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

30. **devlet:**
Kaside 19
Mısra: **105**
Bağımsız idare olunan hükümet ve ülkesi. II Osmanlı Devleti.

Gördi devlet kʾefser-i ṣāhī yaraşmaz ġayruña
Bende-i muḳbil gibi göñlin saña virdi hemīn

31. **devlet:**
Terkib-bend 1

Mısra: **66**
Bağımsız idare olunan hükümet ve ülkesi. II Osmanlı Devleti.

Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur
Ol devlet āfitābı ki gerdūn-penāh idi

32. **devletüñ:***-üñ*
Kaside 30
Mısra: **34**
Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasal bakımdan örgütlenmiş millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık. (Osmanlı Devleti).

Eyyām-ı devletüñ ola pāyende ḫaşre dek
Bu devletüñ duʿācısı çün ins ü cān imiş

33. **devlet:**
Kaside 6
Mısra: **96**
Bir hükümet idaresi altında teşkilatlanmış siyasi topluluk, devlet. II Osmanlı Devleti.

Ḫāk-i deri aʿyān gözine kuḥl-i cevāhir
Gerd-i rehi devlet yüzine dīde-i bīnā

34. **devlet:**
Kaside 29
Mısra: **63**
Bir hükümet idaresi altında teşkilatlanmış siyasi topluluk, devlet. II Osmanlı Devleti.

Devlet gibi baḫtuñı görüp ḫıdmete ṭurdı
Ḫᵛāb-ı ʿademüñ oldı çü bīdārı benefşe

35. **devlet:**
Kaside 13
Mısra: **92**
Ar. Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk. II İkbal, mutluluk. II Talih, baht.

Şehriyārā ḫaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
ʿİzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur

36. **devletüñe:***-üñ, -e*
Kaside 25
Mısra: **30**
Osmanlı Devleti. II Saltanat.

Ḳadr dirdüm ṣoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿĪd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿīd

37. **devletüñe:***-üñ, -e*
Kaside 25
Mısra: **37**
Osmanlı Devleti. II Saltanat.

Ḫuṭbe-i medḥ oḳıdıysa devletüñe nʾola kim
Minber-i gerdūnda dikdi rāyet-i nūrānī ʿīd

38. **devlet:**
Gazel 34
Mısra: **16**
(Ar.) Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli II. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.

Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim
Nuṣret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

39. **devlet:**
Gazel 254
Mısra: **11**
(Ar.) Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli II. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḥācī iḥrām üstine

40. **devlet:**
Gazel 316
Mısra: **3**
(Ar.) Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli II. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.

Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhī

41. **devlet:**
Gazel 327
Mısra: **2**
(Ar.) Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli II. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.

Ey güzellikde Yūsuf-ı s̱ānī
Saña her devlet olmış erzānī

42. **devlet:**
Kıt'a 20
Mısra: **5**
(Ar.) Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli II. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.

Devlet āṣ̱ārını bu vech ile ferḫunde görüp
Ehl-i diller didi tārīḫini feṭḥ-i Ḳaraman

43. **devlet:**
Nazm 9
Mısra: **2**
(Ar.) Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli II. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.

Yazmış ezel kitābına taḳdīr kātibi
Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

44. **devlet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **9**
(Ar.) Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli II. Ululuk, büyüklük, büyük rütbe, büyük mevki ve makam.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

45. **devlet:**
Gazel 305
Mısra: **14**
(Ar.) Belli bir toprakta bir hükûmet idâresi altında teşkîlâtlanmış bulunan bağımsız siyâsî topluluk, milletin hukūkî şahsiyet kazanmış şekli.

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

46. **devletüñ:**-*üñ*
Gazel 125
Mısra: **13**
Makam, mevki, servet, saltanat. || *Mutluluk, baht, talih.*

Cihānı devletüñ maʿmūr iderken
Bu gönlüm Kaʿbesi vīrān yaraşmaz

47. **devletüñ:**-*üñ*
Gazel 201
Mısra: **6**
Makam, mevki, servet, saltanat. || *Mutluluk, baht, talih.*

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

48. **devlet:**
Kıt'a 24
Mısra: **1**
Ar. Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasal bakımdan örgütlenmiş millet veya milletler topluluğunun oluşturduğu tüzel varlık. II Osmanlı Devleti.

Çıḳdı devlet taḫtına Şeh Bāyezīd
Ol culūs itdi cihān baḫtın saʿīd

49. **devlet:**
Kıt'a 5
Mısra: **6**
Bağımsız idare olunan hükümet ve ülke; yüksek mevki, makam; saltanat, hüküm sürülen topraklar.

Ḳapuñda çeşm ber-reh dest-ber-dest
Ṭurur devlet ki ide dest-būsī

devlet atına süvār olduġı:

1. **devlet atına süvār olduġı:**-*duḳ, -u-na*
Kaside 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Devlet atına binmek; saltanat tahtına oturmak, hükümdarlık yapmak.

Ey ol ki devlet atına olduġı dem süvār
Pür-ʿanber oldı dāmen-i ṣaḥrā vü kūhsār

devlet atını:

1. **devlet atını:**-*nı*
Kaside 21
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Devlet, saltanat atı.

Salṭanat ṭopın ur zamānede kim
Devlet atını zīr-i rān bulduñ

devlet hümāsı:

1. **devlet hümāsı:**
Kaside 27
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Devlet kuşu.

Devlet hümāsı ʿāleme açduḳca bāl ü per
ʿAnḳā-yı himmetüñ dü cihānı ide şikār

devlet ü baht-ı nā-gehān:

1. **devlet ü baḫt-ı nā-gehān:**
Kaside 21
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ansızın gelen şans ve mutluluk.

Yüzini gördügüñe şükr it kim
Devlet ü baḫt-ı nā-gehān bulduñ

devlet ü iḳbāl:

1. **devlet ü iḳbāl:**
Gazel 130
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk ve talih.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

devlet-hāne:

1. **devlet-ḫāneler:**-*ler*
Gazel 221
Mısra: **12**
Saygı duyulan bir kimse ile konuşulurken "eviniz, konağınız" anlamında kullanılıp "makamı, mevki" ya da "ikbal, saadet evi" anlamlarına gelen bir kelime.

Devletinde ḥüsnüñüñ dād eyle ey şāh-ı cihān
Kʾanca devlet-ḫāneler vīrān yatur bī-dāddan

devlet-i ezelī:

1. **devlet-i ezelī:**
Gazel 52
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Başlangıcı olmayan, kadim mutluluk, saadet.

Naẓar gedāña ḳıl ey pādişāh-ı ḥüsn ü cemāl
Ki devlet-i ezelī ḥüsn-i iʿtibāruñdur

devlet-i ḥüsnüñde:

1. **devlet-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 177
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ülkesi.

Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür çü gönli Aḥmedʾüñ
Devlet-i ḥüsnüñde ey şeh nʾiçün ābādān degül

devlet-i taht-ı eflāk:

1. **devlet-i taḫt-ı eflāk:**
Mesnevi 3
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Feleklerin tahtının devleti.

Teni devlet-i taḫt-ı eflāk olan
Seri zīnet-i tāc-ı levlāk olan

devletlü hānından:

1. **devletlü ḫānından:**-*ı, -ndan*
Gazel 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kutlu ve ikbal sahibi hükümdar.

Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ırаḥ
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ırаḥ

devletlü sulṭānum:

1. **devletlü sulṭānum:**
Gazel 193
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kutlu ve ikbal sahibi sultan.

Çāk olupdur dest-i ḥasretden girībānum benüm
Ben ḳuluña şefḳat it devletlü sulṭānum benüm

devr:

1. **devrine:**-*i, -ne*
Gazel 314
Mısra: **4**
Devir, çağ.

Şarāb-ı ʿışḳumuñ ḫum-ḫānesinden
Dü ʿālem devrine bir kāse düşdi

2. **devrinde:**-*inde*
Gazel 307
Mısra: **8**
Dönme, dönüp dolaşma.

Var idi peymānenüñ terkine peymānum velī
Tevbeler şındı lebüñ devrinde peymānum gibi

3. **devr:**
Gazel 305
Mısra: **17**
1. Dünya, felek. 2. mec. Kader, tâlih, baht. 3. Zaman, çağ.

Devr elinden nice bir ṭoprаġ olalum çün bizüm
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

4. **devrinde:**-*in, -de*
Gazel 341
Mısra: **2**
1. Dönme, kendi ekseni etrâfında hareket etme. 2. Bir şeyin çevresinde dolaşma. 3. Dönen bir şeyin dönüş hareketini tamamlayıp ilk hareket ettiği noktaya gelmesi işi. 4. Ayrı bir bölüm oluşturan, başı sonu belli zaman parçası, çağ, dönem.

ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı
Ki bezm-i ḥüsni devrinde çeküpdür cām-ı maġrūrī

5. **devrüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 47
Mısra: **14**
Devir, çağ, zaman.

Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ şemʿ-i murādın
Micmer gibi devrüñde çün odlu cigeri var

6. **devrüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Kaside 23
Mısra: **94**
Zaman // hüküm sürülen zaman.

Dīvāne olmadıysa bahārına baḫtuñuñ
Devrüñde nʾiçün aġlar imiş zār zār āb

7. **devrüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 19
Mısra: **73**
Zaman, dönem // hükümdarın saltanat devri.

Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūnīn-dil meger āhū-yı Çīn

8. **devrüñde:**-*ü, -ñ, -de*
Kaside 6
Mısra: **144**
Zaman, dönem // hükümdarın saltanat devri.

ʿAhdüñde fiġān itmedi bir kimse meger ney
Devrüñde taʿab çekmedi bir kimse meger yā

9. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 13
Mısra: **53**
Zaman, dönem // hükümdarın saltanat devri.

Ġāzī-i şāḥib-ḳırān oldur ki devrinde anuñ
Küfr dāruʾl-cehli şimdi ʿilm şehristānıdur

10. **devrde:**-*de*
Gazel 19
Mısra: **8**
Devir, çağ, zaman, dönem.

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

11. **devrinde:**-*in, -de*
Gazel 110
Mısra: **5**
Çevre, etraf, yan.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

12. **devrinde:**-*in, -de*
Gazel 253
Mısra: **3**
Çevre, etraf, yan.

Lebüñ devrinde zülfüñden ne teşvīş
Çü tiryāk ola efʿīden ne ḳorḫu

13. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 134
Mısra: **7**
Ar. Zaman, dönem.

Ḥācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

14. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 194
Mısra: **11**
Ar. Zaman, dönem.

Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vīrān olduġum

15. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 250
Mısra: **11**
Ar. Zaman, dönem.

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde
Vişāli içre olan ʿāşıḳlaruñ geçmez ḫayālinden

16. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 267
Mısra: **20**
Ar. Zaman, dönem.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

17. **devrinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 21
Mısra: **15**
Ar. Zaman, dönem.

Ḳaşı devrinde ey müneccim anuñ
Fitne-i āḫirüʾz-zamān bulduñ

18. **devri:**-*i*
Gazel 173
Mısra: **6**
(Ar.) Dönme, kendi ekseni etrafında hareket etme.

Bize geldükce vefā cāmını ġayrıya ṣunar
Dāyimā ʿaksinedür devri bu çarḫ-ı dūnuñ

19. **devr:**
Gazel 159
Mısra: **13**
Dönme, dönüp dolaşma, zaman. ll Şarap kadehinin elden ele dönmesi.

Sāḳiyā devr ehline ṣunup viṣālüñ cāmını
Aḥmedʾe geldükce sāġar nʾiçün ihmāl eyledüñ

devr eyle:

1. **devr eyle:**
Kaside 31
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dönüp dolaşmak. II boşalan kadehi sürekli doldurmak.

Ṣu kevser olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı ṣahbā

devr eyleye:

1. **devr eyleye:**-*ye*
Gazel 124
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek, dolaşmak.

Nice devr eyleye dil zevraḳı ḥüsni deñizin
Ki ʿiẕārındaġı zencīr-i dü-tādan geçmez

devr eyleyeler:

1. **devr eyleyeler:**-*ye, -ler*
Gazel 106
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek, dolaşmak.

Ḳoyuban dil gögini gün gibi devr eyleyeler
Bu gedā-ḫāneleri māh-liḳālar niçe bir

devr idüben:

1. **devr idüben:**-*üben*
Gazel 34
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek, dönüp dolaşmak.

Kāseyle şems devr idüben işigüñ gögin
Deryūze eylese nʾola bāb-ı kerīmdür

devr itdükce:

1. **devr itdükce:**-*dükce*
Gazel 64
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek, dönüp dolaşmak.

Aḥmed öper ḳapuñı kūyını devr itdükce
Ki ṭavāf-ı ḥarem içre der ü dīvār öpilür

devrān:

1. **devrān:**
Gazel 332
Mısra: **13**
(Ar.) Devir, çağ, dünya.

Devrān güzelleri nice meyl itsün Aḥmedʾe
Kʾuzatdı ẓulm elin aña devrān didükleri

2. **devrānıdur:**-*ıdur*
Kaside 7
Mısra: **75**
Zaman, devir.

ʿİşmetüñ devrānıdur isminde teʾnīs olmaġın
Seyre çıḳduḳca bürinür nūrdan çāder güneş

3. **devrānda:**-*da*
Terci-bend 2
Mısra: **7**
Zaman, devir.

Ġonca dil-teng olurdı devrānda
Gönlin açmasa dil-güşā-yı ṣabā

4. **devrān:**
Kaside 32
Mısra: **22**
Felek.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

5. **devrāna:**-*a*
Gazel 69
Mısra: **3**
Zaman, çağ. || İçki meclisine has dairevi oturma biçimi; kadeh döndürme.

Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle ḥaydarī gibi ḥalḳa be-gūşdur

6. **devrānda:**-*da*
Gazel 45
Mısra: **14**
Zaman, çağ.

Āfitābumdan ıraḫ nice yanam nār-ı ġama
Cevri devrānda baña gerdiş-i eflāk eyler

7. **devrān:**
Gazel 332
Mısra: **14**
(Ar.) Dünya, felek.

Devrān güzelleri nice meyl itsün Aḥmedʾe
Kʾuzatdı ẓulm elin aña devrān didükleri

8. **devrānda:**-*da*
Gazel 338
Mısra: **5**
(Ar.) Dünya, felek.

Devrānda gördi sāḳīyi pīr-i felek didi
Eskerenī bi-keʾsī maḥyāke yā ṣabiyy

devrān içinde:

1. **devrān içinde:**
Kaside 8
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Dünya üzerinde, dünyada.

Var ol niçe ki terbiyet-i āfitāb ile
Devrān içinde sengi ḳıla rūzigār laʿl

devrān iderdüm:

1. **devrān iderdüm:**-*er, -idi, -m*
Mesnevi 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dönmek.

Ki bir gün ʿālemi seyrān iderdüm
Diyār-ı Rūmda devrān iderdüm

devrān-ı ʿayş:

1. **devrān-ı ʿayş:**
Kaside 24
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Hayatın zevkini çıkarma zamanı.

Devrān-ı ʿayş ü vaḳt-i ṭarabdur ki ʿāleme
El virdi pāy-būs-ı cihāndār-ı rūzigār

devrān-ı ʿīd:

1. **devrān-ı ʿīd:**
Gazel 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bayram zamanı.

Ey ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

2. **devrān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bayram zamanı.

Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿīd
Söyle kim vire lebüñ ḥalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd

devrān-ı kerem:

1. **devrān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf, cömertlik vakti.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

devr-i cāma:

1. **devr-i cāma:**-*a*
Gazel 158
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kadehin mecliste dolanması.

Ṣan ḳıldı devr-i cāma işāret hilāl-i ʿīd
Çün kim lebüñe eyledi remz-i nihān ḳaşuñ

devr-i cevrüñden:

1. **devr-i cevrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 233
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet devri, zamanı.

Üşendük devr-i cevrüñden uşanduḳ zecr-i hecrüñden
Ölince zehr-i ḳahruñdan gidelüm bārī şehrüñden

devr-i eyyāmuñda:

1. **devr-i eyyāmuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 11
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
İktidar, hükümdarlık zamanı.

Bu sebebden devr-i eyyāmuñda ber-dār oldı kim
Oldı dil-düzd ü sitemger kākül-i müşkīn-i dost

devr-i ḥüsnüñde:

1. **devr-i ḥüsnüñde:**
Nazm 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik zamanı.

Devr-i ḥüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i gūyālar ile

devr-i kamer:

1. **devr-i ḳamer:**
Gazel 250
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ay devri.

Çü zülfi sāyesin mesken idindüñ ey dil-i miskīn
Ṣaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

devr-i kamerde:

1. **devr-i ḳamerde:**-*de*
Gazel 158
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ay devri, Ay'ın ortaya çıktığı vakit; sevgilinin yüzünün aşikar olduğu vakit.

Uzadup ayaġını gümüş taḫtda yatur
Devr-i ḳamerde devlet ile kāmrān ḳaşuñ

2. **devr-i ḳamerde:**-*de*
Gazel 171
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ay devri, Ay'ın ortaya çıktığı vakit; sevgilinin yüzünün aşikar olduğu vakit.

Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāli dilberüñ

3. **devr-i ḳamerde:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ay devri, zamanı.

Devr-i ḳamerde uyḳudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāl-i Muṣṭafā

4. **devr-i ḳamerde:**-*de*
Kaside 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ay devri. ll Halk arasında "ahir zaman"; İslam kozmolojisine göre bütün gezegenlerin devirleri bitmiş en son olarak Kamer gezegeni devretmektedir. Bu devirde çok fitneler çıkmakla birlikte sonunda kıyametin kopacağına inanılır.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaşdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

5. **devr-i ḳamerde:**-*de*
Gazel 143
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ay devri fitnesi. ll Sevgili; Halk arasında "ahir zaman fitnesi"; İslam kozmolojisine göre bütün gezegenlerin devirleri bitmiş en son olarak Kamer gezegeni devretmektedir. Bu devirde çok fitneler çıkmakla birlikte sonunda kıyametin kopacağına inanılır.

Devr-i ḳamerde fitneler uyarur uyḫudan
Nergislerüñ ki sürmesini nāz ider dirīġ

devr-i ḳamerden:

1. **devr-i ḳamerden:**-*den*
Gazel 236
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ay devri. ll Halk arasında "ahir zaman"; İslam kozmolojisine göre bütün gezegenlerin devirleri bitmiş en son olarak Kamer gezegeni devretmektedir. Bu devirde çok fitneler çıkmakla birlikte sonunda kıyametin kopacağına inanılır.

Vādī-i hecrde Aḥmed ḳuluñ üftāde ġarīb
Cevrler çekdügini devr-i ḳamerden ṣorasın

devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde:

1. **devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde:**-*üñ, -üñde*
Kaside 7
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Yücelik kubbesinin etrafı.

Ey ki bāb-ı rifʿatüñde ḥalḳa-i sīmīn hilāl
Vʾey ki devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde zer çenber güneş

devr-i ruḫuñ:

1. **devr-i ruḫuñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yanağının devri/zamanı.

Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿīd
Söyle kim vire lebüñ ḥalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd

devr-i ruḫuñda:

1. **devr-i ruḫuñda:**
Gazel 278
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yanağının devri/zamanı.

Devr-i ruḫuñda vardı dil zülfüñe gözüñden
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda Şāma

2. **devr-i ruḫuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 83
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yanağının zamanı.

Devr-i ruḫuñda nʾola içersem ciger ḳanın
Gül mevsiminde içmemege kimde var ṣabr

devr-i şeh bāyezīd hānda:

1. **devr-i şeh bāyezīd ḫānda:**-*da*
Kıt'a 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sultan Bayezid devri, saltanatı.

Devr-i Şeh Bāyezīd Ḫānda kʾanuñ
Ḍāḳatiʾl-arḍü min ʿasākirihi

devr-i şehenşehde:

1. **devr-i şehenşehde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Padişahlar padişahının zamanı, saltanatı.

Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

devşür:

1. **devşürüp:**-*üp*
Gazel 161
Mısra: **6**
Toplamak.

Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣīl itmişem mihrüñle kim
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

dev:

1. **dey:**
Gazel 37
Mısra: **5**
Kış mevsimi. II soğuk.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā ṣol cāmı ṣun kim şeyḫ anuñla şāb olur

devr-i ḫüsnin:

1. **deyr-i ḫüsnin:**-*i, -n*
Müfret 47
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin kilisesi.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḫüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

devr-i ḫüsnüñ:

1. **deyr-i ḫüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin kilisesi.

Deyr-i ḫüsnüñ nakşını gören büt-i ayyāreler
Yazılu ṣuret gibi hep ḳaldılar ḫayrān aña

di:

1. **didügüme:**-*düg, -üm, -e*
Gazel 131
Mısra: **5**
Söylemek.

Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña
Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

2. **dimezseñ:**-*mez, -señ*
Gazel 269
Mısra: **14**
Söylemek.

Derd-i dil mey-ḫānesinde naḳd-i cān olur telef
Hey dimezseñ Aḥmedʾā ṣol çeşm-i şāhid-bāzuña

3. **dir:**-*r*
Gazel 1
Mısra: **18**
1. Demek, söylemek.

Söyler ebrūsı ḳulaġına egilmiş zülfinüñ
Dir ki uzadup cevr elini fitneler ḳıl dāʾimā

4. **didi:**-*di*
Gazel 2
Mısra: **1**
1. Demek, söylemek.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

5. **diñ:**-*ñ*
Gazel 2
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol ṣayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḫayrān aña

6. **dir:**-*r*
Gazel 2
Mısra: **23**
1. Demek, söylemek.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

7. **dirseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 3
Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Sözde ʿuşşāḳı muḥayyer eyle dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

8. **diyen:**-*y, -en*
Gazel 6
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Ey rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü nihāyet bulam diyen
Cān virmek ibtidādadur aña yoḳdur intihā

9. **diyince:**-*y, -ince*
Gazel 6
Mısra: **1**
1. Demek, söylemek.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaṣāsın eyledi biñ başlu ejdehā

10. **diyince:**-*y, -ince*
Gazel 6
Mısra: **10**
1. Demek, söylemek.

Maʿşūḳ ḫaṭṭıdur eceli mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince hā

11. **didi:**-*di*
Gazel 9
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Cān Cebreʾīli oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hemīn ola

12. **dirdi:**-*r, -di*
Gazel 16
Mısra: **2**
1. Demek, söylemek.

Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam ey dost
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam ey dost

13. **didi:**-*di*
Gazel 35
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Dest-i sīmīninde sāḳīnüñ ḳadeḥ gören didi
Zevraḳ-ı zerrīnle zeyn olmış kerem ʿummānıdur

14. **dir:**-*r*
Gazel 35
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

15. **dir:**-*r*
Gazel 36
Mısra: **4**
1. Demek, söylemek.

Şol ḳadar aşıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

16. **didi:**-*di*
Gazel 37
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḫalḳı yaḳmaġa ḫurşīd-i ʿālem-tāb olur

17. **dimiş:**-*miş*
Gazel 37
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

18. **dir:**-*r*
Gazel 39
Mısra: **3**
1. Demek, söylemek.

Gerçi dilber pend ider setr eyle rāz-ı ʿışḳı dir
ʿĀḳıbet līkin bilürem ʿāleme destān olur

19. **didi:**-*di*
Gazel 40
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā ṣordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

20. **diyeyin:**-*-y, --e -yin*
Gazel 57
Mısra: **16**
1. Demek, söylemek.

Sen elüñden geleni cevrden eksük ḳomaduñ
Ne diyeyin saña ey yār elümden ne gelür

21. **dir:**-*r*
Gazel 65
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Nūr-ı ḥüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

22. **didi:**-*di*
Gazel 67
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Ḳaşuñla gözüñi görüben didi müneccim
Bu ġurrede çoḳ fitne vü āşūb olacaḳdur

23. **dir:**-*r*
Gazel 68
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

24. **didi:**-*di*
Gazel 74
Mısra: **4**
1. Demek, söylemek.

Zülf ü ḫaddi şevḳına aġladuġumdan incinüp
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

25. **dimiş:**-*miş*
Gazel 79
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol baña yiter

26. **didüm:**-*düm*
Gazel 81
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Ḫastayam varmaduġum oldur didüm işigüñe
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

27. **dimiş:**-*miş*
Gazel 83
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Ṣabr eylesün cefāma ki cānın alam dimiş
Ben ṣabr iderdüm eylese bu rūzigār ṣabr

28. **dimiş:**-*miş*
Gazel 87
Mısra: **3**
1. Demek, söylemek.

İtlerümle işigümde āşinā olsun dimiş
ʿÖmri çoġ olsun ki baña luṭf idüp iʿzāz ider

29. **diyem:**-*ye, -m*
Gazel 93
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

30. **didi:**-*di*
Gazel 99
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

31. **didüm:**-*düm*
Gazel 99
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

32. **didüm:**-*düm*
Gazel 100
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

33. **dimez:**-*mez*
Gazel 102
Mısra: **8**
1. Demek, söylemek.

Aḥmedʾi gör ki ṣaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḫālini dimez hemān aġlar oturur

34. **dir:**-*r*
Gazel 109
Mısra: **2**
1. Demek, söylemek.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

35. **dir:**-*r*
Gazel 110
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

36. **didi:**-*di*
Gazel 114
Mısra: **17**
1. Demek, söylemek.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden aṭnāb göz

37. **dir:**-*r*
Gazel 114
Mısra: **21**
1. Demek, söylemek.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakīm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir kezzāb göz

38. **didi:**-*di*
Gazel 118
Mısra: **14**
1. Demek, söylemek.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henüz

39. **didüm:**-*düm*
Gazel 119
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Emsem didüm ṭabīb-i lebüñ virmedi cevāb
Ḫālüñ didi açılmadı dāruʾş-şifā henüz

40. **didi:**-*di*
Gazel 121
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Gördi ol serv eşkümi didi kim
Biz bu āb-ı revānsuz olımazuz

41. **diyeler:**-*y, -e, -ler*
Gazel 124
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Raḳṣ uram ḥaşrde mihrüñle görenler diyeler
Miskīn ölür dirilür daḥı hevādan geçmez

42. **didi:**-*di*
Gazel 125
Mısra: **10**
1. Demek, söylemek.

Çözüp zülfin yüzine ol şeker-leb
Didi kim küfrsüz īmān yaraşmaz

43. **didüm:**-*düm*
Gazel 127
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi göñül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

44. **didi:**-*di*
Gazel 129
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Lebinden ḫaṭṭını şordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḥüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

45. **didi:**-*di*
Gazel 129
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

46. **didüm:**-*düm*
Gazel 129
Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Didüm çün göñlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

47. **didi:**-*di*
Gazel 130
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

48. **didüm:**-*düm*
Gazel 134
Mısra: **3**
1. Demek, söylemek.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

49. **didi:**-*di*
Gazel 147
Mısra: **6**
1. Demek, söylemek.

Ḫaste-diller ḥālini ṣorsañ a ġamzeñden didüm
Didi dilberler yolında pursiş-i bīmār yoḳ

50. **diye:**-*ye*
Gazel 150
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

51. **didüm:**-*düm*
Gazel 151
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

52. **dir:**-*r*
Gazel 153
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

53. **didi:**-*di*
Gazel 154
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Serv-i çemen görüp didi āzāde ḳaddüñi
Ey kebg-i nāz bende-i reftāruñam senüñ

54. **didi:**-*di*
Gazel 154
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Yār Aḥmedʾi görüp didi ey ʿandelīb-i mest
Zārīlıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

55. **didüm:**-*düm*
Gazel 156
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Didüm sürsem yüzüm ol āsitāna
Ḳadem farḳına ḳordum āsumānuñ

56. **didüm:**-*düm*
Gazel 156
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Didüm sır sözin açarsın raḳībe
Anuñladur senüñ rāz-ı nihānuñ

57. **disün:**-*sün*
Gazel 157
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Göñülde gözde ṭolısın nice disün Aḥmed
Eyā menāzile sullamī ve eyne salmākī

58. **didi:**-*di*
Gazel 159
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eyledüñ

59. **didi:**-*di*
Gazel 161
Mısra: **17**
1. Demek, söylemek.

Didi dilber Aḥmedʾe diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

60. **didi:**-*di*
Gazel 164
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Bāġ-ı cennet gördi ḳaddüñde didi Cibrīl-i rūḥ
Müntehādur Sidreden serv-i revānı Yūsufuñ

61. **dir:**-*r*
Gazel 173
Mısra: **2**
1. Demek, söylemek.

Kākül-i dost ṣıdı göñlüñi ben maḥzūnuñ
Dir gören kāsesini Leylī ṣımış Mecnūnuñ

62. **didiler:**-*di, -ler*
Gazel 175
Mısra: **14**
1. Demek, söylemek.

Şol perīşān zülfüñe göñlüm nice meyl itmesün
Çün meşeldür didiler el-cinsü ileʾl-cinsi yemīl

63. **didüm:**-*düm*
Gazel 175
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Ne sebebden zülf ḳomazsın didüm ruḫsāruña
Didi kim ḳındīl-i ḫurşīde ne lāzımdur fetīl

64. **didi:**-*di*
Gazel 179
Mısra: **3**
1. Demek, söylemek.

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

65. **didüm:**-*düm*
Gazel 186
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

66. **didüm:**-*düm*
Gazel 189
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳumaġa pāk oluram

67. **didi:**-*di*
Gazel 190
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm

68. **didüm:**-*düm*
Gazel 190
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Göñlüñi kim ġamzem oḳıyla şikārumdur benüm

69. **diseñ:**
Gazel 190
Mısra: **18**
1. Demek, söylemek.

Ḥāṣıl iderdüñ düʿālemde murādın Aḥmedʾüñ
Bir nefes diseñ ki ol ümmīd-vārumdur benüm

70. **dimişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 192
Mısra: **22**
1. Demek, söylemek.

Cān-ı Aḥmedʾden yaratmış cismüñi cān-āferīn
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

71. **didi:**-*di*
Gazel 193
Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Ḥūrlar şeftālūden vaṣf eyledüm dilber didi
Bihdür ol şeftālūden sīb-i zenaḫdānum benüm

72. **didüm:**-*düm*
Gazel 193
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Ḫusrevā kimsin didüm didi ḫüsn sulṭānıyam
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

73. **didüm:**-*düm*
Gazel 194
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

74. **didüm:**-*düm*
Gazel 203
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

75. **didüm:**-*düm*
Gazel 203
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Gördüm gemiye bindi gider āh idüp didüm
Ḥāline ḳullaruñ naẓar it pādişācıġum

76. **didi:**-*di*
Gazel 206
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā ṣordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

77. **dir:**-*r*
Gazel 207
Mısra: **3**
1. Demek, söylemek.

Bir nefes sensüz oluruz dir idük Cānsuz olmaz imiş nefes nʾidelüm

78. **didüm:**-*düm*
Gazel 215
Mısra: **17**
1. Demek, söylemek.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem başsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

79. **didüm:**-*düm*
Gazel 216
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ

Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

80. **didüm:**-*düm*
Gazel 216
Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

81. **dir:**-*r*
Gazel 217
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

82. **didüm:**-*düm*
Gazel 218
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

83. **dimiş:**-*miş*
Gazel 218
Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

84. **dimiş:**-*miş*
Gazel 220
Mısra: **6**
1. Demek, söylemek.

Ḳaddine ḳarşu gözüm nicesi yaş dökmeye kim
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

85. **didi:**-*di*
Gazel 225
Mısra: **2**
1. Demek, söylemek.

Çün dehānuñ sırrını şordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

86. **diye:**-*ye*
Gazel 238
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Sefer ḳılup gelür Aḥmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

87. **didi:**-*di*
Gazel 241
Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan aġladum güldi didi
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

88. **didüm:**-*düm*
Gazel 241
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl
Didi evvel ʿāşıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

89. **didi:**-*di*
Gazel 243
Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

90. **dirdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 246
Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Ṣaçlaruñdan isteyem dirdüm bu göñlüm ḫātemin
Güldügüñden ḳorḳaram aġzuñda pinhān olmasun

91. **didüm:**-*düm*
Gazel 253
Mısra: **6**
1. Demek, söylemek.

Görüp zülfi ḫayālin kirpügümde Didüm cārūba binmişdür bu cādū

92. **didi:**-*di*
Gazel 254
Mısra: **8**
1. Demek, söylemek.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

93. **didi:**-*di*
Gazel 257
Mısra: **18**
1. Demek, söylemek.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

94. **didüm:**-*düm*
Gazel 257
Mısra: **17**
1. Demek, söylemek.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

95. **didüm:**-*düm*
Gazel 258
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Didüm ki gül çeküp yaḳasın eylemezdi çāk
Bülbül dilinde naġme-i güftārum olmasa

96. **didüm:**-*düm*
Gazel 259
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Didüm tevbe-şikendür bahār-ı ḫüsn ü ruḫuñ
Ne seng-dil ide sen lāle-çihreden tevbe

97. **didi:**-*di*
Gazel 264
Mısra: **17**
1. Demek, söylemek.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

98. **didüm:**-*düm*
Gazel 264
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Didüm arturdı ġamuñ ḫʷānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

99. **didi:**-*di*
Gazel 266
Mısra: **6**
1. Demek, söylemek.

Ḳındīl-i zülf içinde fürūġ-ı ʿiẕāruñı
Gören didi çerāġuñı Ḥaḳ şuʿledār ide

100. **diñ:**-*ñ*
Gazel 267
Mısra: **17**
1. Demek, söylemek.

Çenge uysun muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb-āvāza diñ
Kim severler ol cevānı kʾiḳtidā-yı pīr ide

101. **dir:**-*r*
Gazel 270
Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Zülfüñ düninde virdüm dil ḫaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne şundı aya

102. **didügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 271
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

103. **dir:**-*r*
Gazel 276
Mısra: **2**
1. Demek, söylemek.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

104. **didi:**-*di*
Gazel 279
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Şevḳden öldürmek içün Aḥmedʾi dilber didi
Şalınursam nicedür ey nā-tüvānum boynuña

105. **didi:**-*di*
Gazel 280
Mısra: **16**
1. Demek, söylemek.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḫacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

106. **didüm:**-*düm*
Gazel 280
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḫacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

107. **dimege:**-*meg, -e*
Gazel 282
Mısra: **12**
1. Demek, söylemek.

Vaʿde-i vaṣluñ işitsem ölürem şevḳumdan
Döyimez yüregüm ol vaʿde ḳaçandur dimege

108. **dimege:**-*meg, -e*
Gazel 282
Mısra: **14**
1. Demek, söylemek.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

109. **didi:**-*di*
Gazel 283
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Zülfüñe öykündügin ʿanber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

110. **didügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 284
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Severem didügüm maʿẕūr dut kim
Beşerdür ḳul günāh eyler kimerde

111. **didi:**-*di*
Gazel 287
Mısra: **6**
1. Demek, söylemek.

Dil esīr olduġını gördi zenaḫdānına dost
Didi āzāddur ol kim gire zindānumuza

112. **dir:**-*r*
Gazel 289
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

113. **didi:**-*di*
Gazel 293
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

114. **didüm:**-*düm*
Gazel 293
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫʷābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

115. **didi:**-*di*
Gazel 298
Mısra: **18**
1. Demek, söylemek.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

116. **didügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 301
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

117. **didüm:**-*düm*
Gazel 306
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

118. **didi:**-*di*
Gazel 307

Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

119. **didi:**-*di*
Gazel 307
Mısra: **25**
1. Demek, söylemek.

Naẓmını eşʿārumuñ görüp didi ol gül-ʿiẕār
ʿAndelīb iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

120. **dir:**-*r*
Gazel 307
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳīb
Ṣaḳınurdum ben anı şeyṭāndan īmānum gibi

121. **dir:**-*r*
Gazel 310
Mısra: **1**
1. Demek, söylemek.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

122. **digil:**-*gil*
Gazel 311
Mısra: **3**
1. Demek, söylemek.

Şeb-revlik ider dil şeb-i zülfüñde digil kim
Öldürmesün ol ġamze-i cellād efendi

123. **didi:**-*di*
Gazel 312
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳıysa cāna daḫı

124. **dir:**-*r*
Gazel 312
Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Çün āsitīn ile gel dir ḥarīm-i Kaʿbesine
Ḥarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

125. **didi:**-*di*
Gazel 313
Mısra: **13**
1. Demek, söylemek.

Sünbül ṣaçuña öykünicek didi benefşe
Ne yüz ḳarasıdur bu ki yüzüm yire düşdi

126. **dir:**-*r*
Gazel 313
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Ḫāl-i lebüñi gülşen-i ḥüsnüñde gören dir
Cennetde Bilāl-i Ḥabeşī kevşere düşdi

127. **didüm:**-*düm*
Gazel 321
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

128. **dir:**-*r*
Gazel 324
Mısra: **3**
1. Demek, söylemek.

Bu ḫaṭ ḫaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

129. **dir:**-*r*
Gazel 327
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Ölmesün bir gün öldürem dir imiş
Yoḳ mıdur bu yalanuñ oranı

130. **dimiş:**-*miş*
Gazel 335
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

131. **dir:**-*r*
Gazel 337
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Rā ḳaşuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa şems-i ṭāliʿ üstinde hilālüñ pertevi

132. **didi:**-*di*
Gazel 338
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Devrānda gördi sāḳīyi pīr-i felek didi
Eskerenī bi-keʾsī maḫyāke yā ṣabiyy

133. **dir:**-*r*
Gazel 345
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Aḥmedʾi öldüriserin dir idüñ ʿAhde vefā eylemedüñ öyle mi

134. **didi:**-*di*
Gazel 350
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi göñlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

135. **didi:**-*di*
Kaside 1
Mısra: **53**
1. Demek, söylemek.

Rūy-ı zemīnde süddeñi gördi didi ḫıred
Sübḥāne ḫāliḳü ḫaleḳaʾl-ʿarż ü veʾs-semā

136. **didi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **39**
1. Demek, söylemek.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

137. **didi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **29**
1. Demek, söylemek.

Çekdi zülfin gūşe-i ebrūsına dilber didi
Yaraşur kaʿbʾörtüsi aşılsa miḥrāb üstine

138. **dir:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pürtāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

139. **dir:**-*r*
Kaside 17
Mısra: **11**
1. Demek, söylemek.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

140. **dir:**-*r*
Kaside 17
Mısra: **21**
1. Demek, söylemek.

Öykünerem dir ise ġonca lebüñe ne ʿaceb
Söyledür ağıza ne gelse göñül darluġı

141. **dir:**-*r*
Kaside 19
Mısra: **31**
1. Demek, söylemek.

Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören
Oldı ḥüsnüñe meges-rān şehper-i Rūḥuʾl-Emīn

142. **didi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **87**
1. Demek, söylemek.

Elüñde zevraḳ-ı zerrīni gördi didi felek
Leḳad raʾeytü ḥilālen yedūru fevḳa hilāl

143. **didüm:**-*düm*
Kaside 20
Mısra: **63**
1. Demek, söylemek.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl
Ki şaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

144. **didüm:**-*düm*
Kaside 20
Mısra: **81**
1. Demek, söylemek.

Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

145. **didi:**-*di*
Kaside 21
Mısra: **57**
1. Demek, söylemek.

Şemsi ḳapuñda gördi didi felek
Yüzüñi sür ki āsitān bulduñ

146. **didüm:**-*düm*
Kaside 22
Mısra: **21**
1. Demek, söylemek.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

147. **didi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **29**
1. Demek, söylemek.

Didi cemālümi göricek kendüden gider
Ḥüsnüm tecellīsinden olur bīḳarār āb

148. **didüm:**-*düm*
Kaside 23
Mısra: **27**
1. Demek, söylemek.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaşruña nʾiçün ider güẕār āb

149. **didüm:**-*düm*
Kaside 23
Mısra: **57**
1. Demek, söylemek.

Ol şāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ şāḫsār āb

150. **didi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **25**
1. Demek, söylemek.

Nʾiçün raḳībe ḫıdmet idersin didi didüm
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gülʿiẕār

151. **didüm:**-*düm*
Kaside 24
Mısra: **33**
1. Demek, söylemek.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

152. **didüm:**-*düm*
Kaside 24
Mısra: **37**
1. Demek, söylemek.

Didüm kim itdi leblerüñi çeşme-i ḫayāt
Didi ki būse-i der-i dergāh-ı şehriyār

153. **didi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **7**
1. Demek, söylemek.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīmten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

154. **didi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **21**
1. Demek, söylemek.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

155. **didüm:**-*düm*
Kaside 26
Mısra: **21**
1. Demek, söylemek.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

156. **didi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **31**
1. Demek, söylemek.

Zülfüñ yüzine şaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola Kaʿbenüñ estārı benefşe

157. **didi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **87**
1. Demek, söylemek.

Bu medḥ redīfinde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

158. **didi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **89**
1. Demek, söylemek.

Gerdūn işidüp didi ḳaçan żabṭ ide heyhāt
Evṣāf-ı ferīdūn-ı cihāndārı benefşe

159. **dirdüm:**-*r, -dü, -m*
Kaside 29
Mısra: **53**
1. Demek, söylemek.

İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm
Ḫāṣṣiyyet ile virse ol āṣārı benefşe

160. **diyesin:**-*ye, -sin*
Kaside 30
Mısra: **10**
1. Demek, söylemek.

Sāḳī zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

161. **didi:**-*di*
Kıt'a 14
Mısra: **3**
1. Demek, söylemek.

Görüp cān didi ʿışḳ dellālına
Mezād it kʾirişdi ḫarīdārumuz

162. **didi:**-*di*
Kıt'a 23
Mısra: **3**
1. Demek, söylemek.

Baḳup Rıdvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḥūr ile olsun muḥallā

163. **dimez:**-*mez*
Murabba 1
Mısra: **15**
1. Demek, söylemek.

Baş ḳoşam dimez idüm ben daḫı dilberler ile
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

164. **dir:**-*r*
Murabba 1
Mısra: **23**
1. Demek, söylemek.

Dir idüm ʿışḳ ḳopuzın uşadam vaz gelem
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

165. **diyeyin:**-*-y, --e -yin*
Nazm 23
Mısra: **1**
1. Demek, söylemek.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

166. **didi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **101**
1. Demek, söylemek.

Dost ḥüsnine beñzerem didi gül
İşidüp eyledi fiġān bülbül

167. **dirdüm:**-*r, -dü, -m*
Terci-bend 2
Mısra: **37**
1. Demek, söylemek.

Ġonca dirdüm ṭudaġuña görsem
Şehd sözlü şeker-zebān ġonca

168. **dirdi:**-*r, -di*
Terkib-bend 1
Mısra: **19**
1. Demek, söylemek.

Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

169. **dirseñ:**-*r, -señ*
Gazel 11
Mısra: **17**
Demek, söylemek.

Ger yavuz göz degmesün dirseñ ṣalın ey serv-i nāz
Boynuña Aḥmed ḳolından heykel-i zerrīn ṣalup

170. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 37
Mısra: **7**
Demek, söylemek.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

171. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 67
Mısra: **9**
Demek, söylemek.

Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

172. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 77
Mısra: **13**
Demek, söylemek.

Cemāli şemʿine per yaḳma dirler
Yaḳ ey Aḥmed ki şemʿ-i encümendür

173. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 147
Mısra: **5**
Demek, söylemek.

Ḫaste-diller ḥālini ṣorsañ a ġamzeñden didüm
Didi dilberler yolında pursiş-i bīmār yoḳ

174. **didi:**-*di*
Gazel 186
Mısra: **13**
Demek, söylemek.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

175. **diyene:**-*y, -en, -e*
Gazel 299
Mısra: **11**
Demek, söylemek.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

176. **dimezdüm:**-*mez, -dü, -m*
Gazel 320
Mısra: **5**
Demek, söylemek.

Ben dimezdüm mihrüñi ʿālemde ıẕhār eyleyem
Eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem eyleyen rüsvā beni

177. **dir:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **49**
Demek, söylemek.

Sāḳī-i bezmüñ ele cām alduġınca dir ḫıred
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

178. **didi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **27**
Demek, söylemek.

Didi lebüm sözin igen alma zebānuña
Elmasdan ṣaḳın ki bulur inkisār laʿl

179. **didi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **31**
Demek, söylemek.

Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi
Rengīn laṭīfedür ṭutar aġzında mār laʿl

180. **didüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **40**
Demek, söylemek.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

181. **di:**
Kaside 26
Mısra: **5**
Demek, söylemek.

Cānā gözüñe hey di ki sermest-i nāz olup
Ġavġālar itmesün dil-i bīmārum üstine

182. **didi:**-*di*
Mesnevi 4
Mısra: **19**
Demek, söylemek.

Didi ol maẕhar-ı ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayaġı ṭopraġıdur cān-ı ʿālem

183. **dimezdüm:**-*mez, -dü, -m*
Müfret 38
Mısra: **2**
Demek, söylemek.

Seni bir gülle urmaġ istemezdüm
Gül-endāmuña zaḫm uram dimezdüm

184. **diyimez:**-*yi, -mez*
Gazel 234
Mısra: **4**
Demek, söylemek.

Nicʾitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ
Diyimez kʾola hep ʿömri şikāyet rūzigārından

185. **diyemez:**-*y, -e, -mez*
Kaside 15
Mısra: **44**
Demek, söylemek.

Aḥmedüñ ġam maḳaşı kesdi dilin şemʿ gibi
Saña rūşen diyemez ḥālini sulṭān-ı kerem

186. **dime:**-*me*
Gazel 219
Mısra: **3**
Demek, adlandırmak.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

187. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 6
Mısra: **10**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Maʿşūḳ ḫaṭṭıdur eceli mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince hā

188. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 286
Mısra: **17**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri
Yār olmadı çün Aḥmedʾe devlet ne fāyide

189. **dimeñ:**-*me, -ñ*
Gazel 319
Mısra: **9**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

190. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 332
Mısra: **1**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Cāndur ʿalāʾl-ḫaḳīḳa ʿAlī Cān didükleri
Yoḳ yoḳ ne cān fedādur aña cān didükleri

191. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 332
Mısra: **2**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Cāndur ʿalāʾl-ḫaḳīḳa ʿAlī Cān didükleri
Yoḳ yoḳ ne cān fedādur aña cān didükleri

192. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 332
Mısra: **4**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Zaḫm-ı ḫadeng-i ġamzesidür merhem-i ciger
Derd ü belāsıdur dile dermān didükleri

193. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 332
Mısra: **6**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Vālih nihāl-i ḳāmetüñe serv-i cūy-bār
Ḫayrān benefşe zülfüñe reyḥān didükleri

194. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 332
Mısra: **8**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Sulṭān-ı ḫüsnsin ḫasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabīd ider iḥsān didükleri

195. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 332
Mısra: **10**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Kevşer lebüñle Ḫıżr ḫaṭuñ gördi reşkden

Ẓulmāta girdi çeşme-i ḥayvān didükleri

196. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 332
Mısra: **12**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Yigitligüm çağında beni pīr ider dirīġ
Bostān çiçekleri gibi oġlan didükleri

197. **didükleri:**-*dük, -ler, -i*
Gazel 332
Mısra: **14**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Devrān güzelleri nice meyl itsün Aḥmedʾe
Kʾuzatdı ẓulm elin aña devrān didükleri

198. **dirdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 29
Mısra: **3**
Söylemek. || *Ad vermek.*

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿḲd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

199. **dirdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 29
Mısra: **4**
Söylemek. || *Ad vermek.*

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿḲd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

200. **dirdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 147
Mısra: **9**
Söylemek. || *Ad vermek.*

Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna līkin servde
Sīb-i sīmīn üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

201. **dirdüm:**-*r, -dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **29**
Söylemek. || *Ad vermek.*

Ḳadr dirdüm şoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿĪd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿīd

202. **dirdüm:**-*r, -dü, -m*
Kaside 25
Mısra: **30**
Söylemek. || *Ad vermek.*

Ḳadr dirdüm şoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿĪd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿīd

203. **didi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **41**
Demek.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

204. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 264
Mısra: **17**
(cevaben) demek, söylemek.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

205. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 312
Mısra: **6**
(cevaben) demek, söylemek.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳıysa cāna daḫı

206. **didüm:**-*dü, -m*
Kaside 24
Mısra: **25**
(cevaben) demek, söylemek.

Nʾiçün raḳībe ḫıdmet idersin didi didüm
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gül-ʿiẕār

207. **dir:**-*r*
Kaside 16
Mısra: **46**
Yazmak.

Şemʿ-veş bezm-i kemālüñde yanar rişte-i dil
Nʾola rūşen dir isem medḥüñi sulṭān-ı kerem

208. **didi:**-*di*
Gazel 76
Mısra: **13**
Buyurmak.

Çün gün yüzüñe aḥsen-i taḳvīm didi Ḥaḳ
Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḫaṭā mıdur

209. **dimişler:**-*miş, -ler*
Müfret 18
Mısra: **1**
Demek, söylemek II rivâyet etmek, nakletmek.

Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫaṭṭ-ı yār
Gelmeden bir söz çıḳardılar bu miskīn üstine

210. **dir:**-*r*
Gazel 282
Mısra: **9**
Demek, söylemek II ... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Lebine noḳṭa-i vehmī dir iken ehl-i ḫayāl
Ḥaḳ bilür utanuruz ḥoḳḳa-dehāndur dimege

211. **diyüp:**-*y, -üp*
Gazel 350
Mısra: **14**
Demek, söylemek II ... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

212. **diye:**-*y, -e*
Mesnevi 3
Mısra: **221**
Demek, söylemek II ... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Diye Aḥmed içün ḳarīb ü baʿīd
Ki oldur s̲enā-gūy-ı Şeh Bāyezīd

213. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 77
Mısra: **9**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Gözine seyr iderken şīr dirler Ḫaṭādur dirsem āhū-yı Ḫotandur

214. **dirsem:**-*r, -se, -m*
Kaside 7
Mısra: **83**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Ḫusrev-i rūy-ı zemīn dirsem ne faḫr olsun saña
Kʾāsumān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñde oldı ḫāk-i der güneş

215. **dirler:**-*r, -ler*
Nazm 31
Mısra: **1**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānīdür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

216. **didi:**-*di*
Gazel 11
Mısra: **7**
(Cevaben) demek, söylemek.

Zülf ü ḫaṭṭından suʾāl itdüm didi kim şāh-ı Çīn
ʿÖẕr ider sulṭān-ı Rūma nāme-i müşkīn ṣalup

217. **dir:**-*r*
Gazel 67
Mısra: **10**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

218. **didi:**-*di*
Gazel 81
Mısra: **10**
(Cevaben) demek, söylemek.

Ḫastayam varmaduġum oldur didüm işigüñe
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

219. **didi:**-*di*
Gazel 100
Mısra: **10**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

220. **didi:**-*di*
Gazel 103
Mısra: **7**
(Cevaben) demek, söylemek.

ʿĀrıżı ḫaṭṭından ol servüñ suʾāl itdüm didi
Būstān-ı Rūmda ṭūṭī-i Hindūstān yatur

221. **didi:**-*di*
Gazel 119
Mısra: **10**
(Cevaben) demek, söylemek.

Emsem didüm ṭabīb-i lebüñ virmedi cevāb
Ḫālüñ didi açılmadı dāruʾş-şifā henūz

222. **didi:**-*di*
Gazel 127
Mısra: **6**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi göñül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

223. **didi:**-*di*
Gazel 129
Mısra: **14**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm çün göñlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

224. **didi:**-*di*
Gazel 130
Mısra: **14**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

225. **didi:**-*di*
Gazel 134
Mısra: **3**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

226. **didi:**-*di*
Gazel 137
Mısra: **5**
(Cevaben) demek, söylemek.

Devā-yı derdümi şordum ṭabīb-i ʿışḳa didi
Liḳāsı ile ḥabībüñ şifā bulur emrāż

227. **didi:**-*di*
Gazel 140
Mısra: **5**
(Cevaben) demek, söylemek.

Şormaġ isterdüm lebi rāzın didi
Küllü sırrin cāvazeʾl-iṣneyni şāʿ

228. **didi:**-*di*
Gazel 151
Mısra: **16**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

229. **didi:**-*di*
Gazel 156
Mısra: **13**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didi anda nice gelürsin Aḥmed
Bulurlar ḳanlu yaşuñdan nişānuñ

230. **didi:**-*di*
Gazel 156
Mısra: **19**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didi bezm-i cemālüm şemʿisin sen
Anuñçün nūr-baḫş olur zebānuñ

231. **didi:**-*di*
Gazel 175
Mısra: **10**
(Cevaben) demek, söylemek.

Ne sebebden zülf ḳomazsın didüm ruḫsāruña
Didi kim ḳındīl-i ḫurşīde ne lāzımdur fetīl

232. **didi:**-*di*
Gazel 179
Mısra: **5**
(Cevaben) demek, söylemek.

Leylī gülüp sözine anuñ didi
Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

233. **didi:**-*di*
Gazel 187
Mısra: **13**
(Cevaben) demek, söylemek.

Terk-i cān ʿahd itdügüm işitdi Aḥmedʾden didi
Ennehu ʿahdün ṣaḥīḥün cāʾe min cismin saḳīm

234. **didi:**-*di*
Gazel 189
Mısra: **7**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳumaġa pāk oluram

235. **didi:**-*di*
Gazel 190
Mısra: **9**
(Cevaben) demek, söylemek.

Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Gönlüñi kim ġamzem oḳıyla şikārumdur benüm

236. **didi:**-*di*
Gazel 193
Mısra: **15**
(Cevaben) demek, söylemek.

Ḫusrevā kimsin didüm didi ḥüsn sulṭānıyam
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

237. **didi:**-*di*
Gazel 194
Mısra: **15**
(Cevaben) demek, söylemek.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

238. **didi:**-*di*
Gazel 203
Mısra: **7**
(Cevaben) demek, söylemek.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

239. **didi:**-*di*
Gazel 215
Mısra: **18**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem baṣsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

240. **didi:**-*di*
Gazel 216
Mısra: **11**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

241. **didi:**-*di*
Gazel 216
Mısra: **13**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

242. **didi:**-*di*
Gazel 218
Mısra: **5**
(Cevaben) demek, söylemek.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

243. **didi:**-*di*
Gazel 241
Mısra: **10**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl
Didi evvel ʿāşıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

244. **didi:**-*di*
Gazel 241
Mısra: **15**
(Cevaben) demek, söylemek.

Ḳāmetin ṣordum raḳībe işidüp dilber didi
Aḥmed İblīse ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

245. **didi:**-*di*
Gazel 258
Mısra: **9**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didi iderdi Aḥmedʾi efʿī ṣaçum helāk
Tiryāk-i ḫande-i leb-i dür-bārum olmasa

246. **didi:**-*di*
Gazel 259
Mısra: **13**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didi ki vaṣf-ı cemālümde ʿāciz oldı ʿuḳūl
Anuñʾçün Aḥmed ider fenn-i şiʿrden tevbe

247. **didi:**-*di*
Gazel 264
Mısra: **12**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm arturdı ġamuñ ḫˇānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

248. **didi:**-*di*
Gazel 287
Mısra: **11**
(Cevaben) demek, söylemek.

Yāra şīrīn sözinüñ sırrını ṣordun didi kim
Biz şeker ṭoldururuz sözde nemekdānumuza

249. **didi:**-*di*
Gazel 293
Mısra: **13**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didi bunuñ gibi düş göstermez Aḥmed kimseye
Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nā-sāz uyḫusı

250. **didi:**-*di*
Gazel 306
Mısra: **7**
(Cevaben) demek, söylemek.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

251. **didi:**-*di*
Gazel 321
Mısra: **9**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didi ḳadd-i bülendümde anuñʾçün egridür zülfüm
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

252. **didi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **17**
(Cevaben) demek, söylemek.

Ḫālini gördüm lebinde ḥālini ṣordum didi
Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

253. **didi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **65**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı bāña ḥalāl

254. **didi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **82**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

255. **didi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **19**
(Cevaben) demek, söylemek.

Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

256. **didi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **22**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

257. **didi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **57**
(Cevaben) demek, söylemek.

Ol ṣāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ ṣāḫ-sār āb

258. **didi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **34**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

259. **didi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **38**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm kim itdi leblerüñi çeşme-i ḥayāt
Didi ki būse-i der-i dergāh-ı şehriyār

260. **didi:**-*di*
Kaside 30
Mısra: **14**
(Cevaben) demek, söylemek.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

261. **didi:**-*di*
Kıt'a 9
Mısra: **3**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didi ki ṭudacıġum öpicek
Defʾī heves-i kinār olurdı

262. **didi:**-*di*
Kıt'a 12
Mısra: **3**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḫumdan
Al iç tekellüfe düşme ṣudur şarāb degüldür

263. **didi:**-*di*
Kıt'a 19
Mısra: **3**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didi geldi yaraşur mı gör e
Egnine ḥulle-i sündüs geyicek

264. **didi:**-*di*
Kıt'a 21
Mısra: **3**
(Cevaben) demek, söylemek.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭopraġı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

265. **didi:**-*di*
Nazm 27
Mısra: **4**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

266. **didi:**-*di*
Nazm 31
Mısra: **5**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didi kim bu serv-i gül-ruḫsār Bostānc̣oġlıdur
Fūtasın gül ṭoldurupdur ṣaçları reyḥānīdür

267. **didi:**-*di*
Nazm 38
Mısra: **3**
(Cevaben) demek, söylemek.

Didüm müddeʿī gitdi dilber didi
Be-Tun u be-Ṭunca be-āb-ı siyāh

268. **didüm:**-*düm*
Gazel 114
Mısra: **17**
(cevaben) demek, söylemek.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden aṭnāb göz

269. **didüm:**-*düm*
Gazel 129
Mısra: **12**
(cevaben) demek, söylemek.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

270. **didüm:**-*düm*
Gazel 130
Mısra: **13**
(cevaben) demek, söylemek.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

271. **di:**
Gazel 111
Mısra: **3**
Demek, dile getirmek, söylemek.

Ey serv-i nāz nergis-i mestüñe hey di kim
Ḳıldı cihānda ehl-i niyāzı ḫarāb-ı nāz

272. **dimeñ:**-*me, -ñ*
Gazel 123

Mısra: **11**
Demek, dile getirmek, söylemek.

Serv ol ḳade öykinür dimeñ kim
Ol ṭoġrudur iftirāya döymez

273. **dimiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **101**
Demek, dile getirmek, söylemek.

Ḫāk-i rehüñ müferriḥine beñzerem dimiş
Bāzār içinde bulmaġ içün iʿtibār laʿl

274. **didi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **14**
Demek, dile getirmek, söylemek.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

275. **didi:**-*di*
Mesnevi 4
Mısra: **15**
Demek, dile getirmek, söylemek.

Didi ey maẓhar-ı luṭf-ı ilāhī
Ḳaşuñ miḥrābı cānlar secde-gāhı

276. **dimege:**-*meg, -e*
Gazel 282
Mısra: **2**
Demek, söylemek; açıklamak, izah etmek; saymak, kabul etmek.

Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cināndur dimege
Dil mi varur lebüñe çeşme-i cāndur dimege

277. **dimek:**-*mek*
Nazm 3
Mısra: **6**
"Demek", söylemek, ifade etmek.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḫālin dimek içün dil uzatmış çemeni gör

278. **dimege:**-*meg, -e, -*
Gazel 282
Mısra: **4**
Demek, söylemek, açıklamak, izah etmek.

Şöyle şaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

279. **dimege:**-*meg, -e, -*
Gazel 282
Mısra: **8**
Demek, söylemek, açıklamak, izah etmek.

Gerçi ḫandeñle yaḳīn oldı lebüñ varlıġı
İrimez diḳḳatüm illā ki gümāndur dimege

280. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 243
Mısra: **11**
Demek , söylemek.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

281. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 343
Mısra: **9**
Demek , söylemek.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

282. **didüm:**-*dü, -m*
Gazel 350
Mısra: **3**
Demek , söylemek.

Cān fedā ʿişve-i bādām-ı siyāhuña didüm
Işırup laʿl-i lebüñ pisteyi şekkerde ḳodı

283. **dimezdüm:**-*mez, -dü, -m*
Murabba 1
Mısra: **21**
Demek , söylemek.

Ben dimezdüm ki hevā yolına ser-bāz gelem
Ney-i ʿışḳuñla ġamuñ çengine dem-sāz gelem

284. **didüm:**-*dü, -m*
Nazm 18
Mısra: **2**
Demek , söylemek.

Eline ʿışḳuñuñ virdümse yaḳa
Didüm mi kim beni odlara yaḳa

285. **dimege:**-*meg, -e*
Gazel 282
Mısra: **1**
Demek, söylemek; saymak, kabul etmek.

Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cināndur dimege
Dil mi varur lebüñe çeşme-i cāndur dimege

286. **dimege:**-*meg, -e*
Gazel 282
Mısra: **6**
Demek, söylemek; saymak, kabul etmek.

Dürr ü gevherle gözüm ḥücrelerin zeyn iderem
Yaramaz daḥı ḫayālüñe mekāndur dimege

287. **dimege:**-*meg, -e*
Gazel 282
Mısra: **10**
Demek, söylemek; saymak, kabul etmek.

Lebine noḳṭa-i vehmī dir iken ehl-i ḫayāl
Ḥaḳ bilür utanuruz ḫoḳḳa-dehāndur dimege

288. **diyem:**-*ye, -m*
Kaside 13
Mısra: **77**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bağludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḫayrānıdur

289. **diyicek:**-*y, -icek*
Kıt'a 19
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bilesin sen ʿAlī'nüñ tārīḫini Raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi diyicek

290. **didügüñ:**-*düg, -(ü)ñ*
Kaside 32
Mısra: **19**
... diye adlandırmak.

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẓar ḳıl kim

Dü-mūy şekli gibi gösterür saña elvān

291. **dirsem:**-*r, -se, -m*
Gazel 77
Mısra: **10**
"...diye adlandırmak" anlamında kullanılan kelime.

Gözine seyr iderken şīr dirler
Ḫaṭādur dirsem āhū-yı Ḫotandur

292. **didi:**-*di*
Gazel 138
Mısra: **6**
"Demek, söylemek" Hz. Muhammed'in sözleri; hadis-i şerif.

Ḫayr umarsa dil miyānuñdan maḥaldür dilberā
Çünki peyġamber didi ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ

293. **dir:**-*r*
Gazel 282
Mısra: **13**
...diye iddia etmek.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

294. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 81
Mısra: **13**
...diye sormak.

Ḫıżr kim dirler sen anuñ ʿaynısın ʿaynuʾl-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña laʿl-i şeker-bāruñ gelür

di-:

1. **dirler:**-*rler*
Gazel 132
Mısra: **6**
1. Demek, söylemek.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

2. **dirler:**-*rler*
Gazel 196
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yʾçün ḫār iñlerem

3. **dimişsin:**-*miş, -sin*
Gazel 235
Mısra: **9**
1. Demek, söylemek.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

4. **dimişsin:**-*miş, -sin*
Gazel 252
Mısra: **5**
1. Demek, söylemek.

Dimişsin ki yolumda ölmez Aḥmed
Bir öldüm bir de tekrār öldürürsin

5. **dimişsin:**-*miş, -sin*
Gazel 296
Mısra: **23**
1. Demek, söylemek.

Gitdügüme nʾiçün incindüñ dimişsin āh kim
Ente rūḥī keyfe nerżī en tervaḥa mihcatī

6. **dirse:**-*rse*
Kaside 9
Mısra: **34**
1. Demek, söylemek.

Görsün ġubār-ı sümm-i semendin ʿabīr añan
Bulsun nesīm-i ḫulḳını kim dirse ḳanı müşk

7. **dirler:**-*rler*
Kaside 24
Mısra: **23**
1. Demek, söylemek.

Dirler ki itleriüñe şikār olmaġa perī
Ṣayduñda oldı ṣūret-i āhūda āşikār

8. **dimişsin:**-*miş, -sin*
Nazm 27
Mısra: **3**
1. Demek, söylemek.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

9. **dirmiş:**-*r, -miş*
Gazel 27
Mısra: **11**
Demek, söylemek.

Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş
ʿAceb degüldür eger ola bī-baṣar güstāḫ

10. **dimeñ:**-*me, -ñ*
Gazel 173
Mısra: **3**
Demek, söylemek.

Serv-i āzāda dimeñ bāġ-ı cihāndan çıḳmaz
Boynı baġlu ḳulıdur bir yañaġı gülgūnuñ

11. **dimedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 307
Mısra: **23**
Demek, söylemek.

Dimedüñ bir gün alayın Aḥmedʾüñ göñlin ele
Kʾayaġa düşmiş durur zülf-i perīşānum gibi

12. **dirmiş:**-*r, -miş*
Kaside 7
Mısra: **118**
Demek, söylemek.

Baḫr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

13. **dirler:**-*r, -ler*
Gazel 114
Mısra: **13**
Demek; söylenmek.

Kendü düşen aġlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

14. **didi:**--*di, -*
Kıt'a 20
Mısra: **6**
Anlatmak, söylemek, ifade etmek.

Devlet āṣārını bu vech ile ferḫunde görüp
Ehl-i diller didi tārīḫini feth-i Ḳaraman

15. **dirdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 191
Mısra: **2**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gönli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḥālümi dirdüm benüm

16. **dirmiş:**-*r, -miş*
Gazel 348
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İşigümde itlerümüñ ḫıdmetin itsün dirmiş
Ḳaṣd-ı şāhuñ bize bu luṭf u keremden ne-y-iki

17. **didiler:**--*di, --ler*
Kıt'a 21
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḥüsn ile bāġ-ı zamānı ḫurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīḫini ḫurrem binā

18. **didüm:**--*dü, --m*
Gazel 128
Mısra: **11**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Nāya didüm nār elinden ḫalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zārīlığı anuñ ki ṭutmadı nefes

19. **didüm:**--*dü, --m*
Kaside 22
Mısra: **19**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

20. **didüm:**--*dü, --m*
Kıt'a 9
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm ki ṭudacığuñ öpicek
Cānā ṭapuña neʿār olurdı

21. **didüm:**--*dü, --m*
Kıt'a 12
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ṣu istedüm gice sāḳī elüme ṣundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

22. **didüm:**--*dü, --m*
Kıt'a 19
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm
Geldi mi bu çemene bir geyicek

23. **didüm:**--*dü, --m*
Kıt'a 21
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭopraġı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

24. **didüm:**--*dü, --m*
Nazm 27
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

25. **didüm:**--*dü, --m*
Nazm 31
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

26. **didüm:**--*dü, --m*
Nazm 38
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm müddeʿī gitdi dilber didi
Be-Tun u be-Ṭunca be-āb-ı siyāh

27. **didi:**--*di, -*
Gazel 285
Mısra: **11**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

28. **didi:**--*di, -*
Müfret 6
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

29. **dirler:**--*r, --ler*
Gazel 109
Mısra: **14**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

30. **diyeler:**--*(y)e, --ler*
Gazel 109
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ṣaff-ı ʿuṣṣāḳuñ içine varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāṣıḳ-ı ḫayrānıdur

31. **dir:**-*r*
Gazel 184
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gel ey muṭrib çü ḳul ḳul dir şurāḫī
Şıma sözini ol ḳavline ḳāyil

32. **dir:**-*r*
Gazel 347
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu şeydā neyiki

33. **dimedüm:**-*me, -dü, -m*
Murabba 1
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dimedüm mi saña ṭolaşma aña hay göñül
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

34. **dir:**-*r*
Nazm 36
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni
Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

35. **direm:**-*r, -em*
Müfret 7
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

36. **diyelüm:**-*(y)elüm*
Gazel 213
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḥikāyet-i ġam-ı hecrān-ı yārı mı diyelüm
Şikāyet-i sitem-i rūzigārı mı diyelüm

37. **diyelüm:**-*(y)elüm*
Gazel 213
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḥikāyet-i ġam-ı hecrān-ı yārı mı diyelüm
Şikāyet-i sitem-i rūzigārı mı diyelüm

38. **diyelüm:**-*(y)elüm*
Gazel 213
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yāḫod bu şīşe-i nāzük-mizāc göñlümüze
O seng-dilden iren inkisārı mı diyelüm

39. **diyelüm:**-*(y)elüm*
Gazel 213
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Edeb degül gile cevr ü cefā-yı cānāndan
Ne ḫūbʿöẕr diler rūy-ı yārı mı diyelüm

40. **diyelüm:**-*(y)elüm*
Gazel 213
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yazup leṭāyif-i ḥüsnin beyān varaḳlarına
Benefşe berg-i gülüñ perdedārı mı diyelüm

41. **diyelüm:**-*(y)elüm*
Gazel 213
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Girih girih resen-i müşk-bārı mı añalum
Dizin dizin güher-i ābdārı mı diyelüm

42. **diyelüm:**-*(y)elüm*
Gazel 213
Mısra: **12**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yā āb-ı luṭf-ı ʿiẕārın mı yā kenārında
Leṭāfet ile biten sebze-zārı mı diyelüm

43. **diyelüm:**-*(y)elüm*
Gazel 213
Mısra: **14**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Viṣāle vaʿde virür ġamzeñ aña biz inanup
Ḳabūl-i mestüñ olur iʿtibārı mı diyelüm

44. **diyelüm:**-*(y)elüm*
Gazel 213
Mısra: **16**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Göñülde sūzen-i ġam var uşanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

45. **diyelüm:**-*(y)elüm*
Gazel 213
Mısra: **18**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Belālu bülbülin añup şorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

46. **dirler:**-*r, -ler*
Nazm 6
Mısra: **1**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Meh-i burc-ı şeref ṭutuldı dirler
Gül-i bāġ-ı saʿādet ṣoldı dirler

47. **dirler:**-*r, -ler*
Nazm 6
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Meh-i burc-ı şeref ṭutuldı dirler
Gül-i bāġ-ı saʿādet ṣoldı dirler

48. **dirler:**-*r, -ler*
Nazm 6
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bahār-ı ḥüsn iken bāġ-ı ruḫında
Benefşe bitmedin bozıldı dirler

49. **dirler:**-*r, -ler*
Nazm 6
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḫazānın işidüp ol nev-bahāruñ
Ciger ḳanıyla ġonca ṭoldı dirler

50. **dirler:**-*r, -ler*
Nazm 6
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Çeküp çāk itdi ġamdan cübbesin gül
Benefşe şaçlarını yoldı dirler

51. **dirler:**-*r, -ler*
Nazm 6
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gereklü genc idi ol serv-i sīmīn
Anuñʾçün ṭopraġa defn oldı dirler

52. **diyüp:**-*(y)üp*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **8**

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey
ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

53. **diñ:**-*ñ*
Gazel 11
Mısra: **5**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Diñ kebūter göñlümi almaġa zülfin ṣalmasun
Murġ-ı dest-āmūzdur aña nʾider şāhīn ṣalup

54. **diñ:**-*ñ*
Gazel 161
Mısra: **17**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didi dilber Aḥmedʾe diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

55. **diñ:**-*ñ*
Gazel 285
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

56. **diñ:**-*ñ*
Gazel 347
Mısra: **8**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā neyiki

57. **diñ:**-*ñ*
Kaside 10
Mısra: **15**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü ṣenā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

58. **diñ:**-*ñ*
Kaside 24
Mısra: **17**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı miskīn-kemende diñ
Oş oşla itlerine nice virür intiẓār

59. **diñ:**-*ñ*
Kaside 30
Mısra: **15**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü ṣenā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

dībā:

1. **dībālar:**-*lar*
Müfret 47
Mısra: **1**
Dallı çiçekli bir cins ipek kumaş.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḫüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

2. **dībālar:**-*lar*
Nazm 25
Mısra: **2**
Dallı çiçekli bir cins ipek kumaş.

ʿīd-i ḫüsnüñde şalın dilber-i raʿnālar ile
Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşını dībālar ile

3. **dībā:**
Gazel 18
Mısra: **7**
Eskiden çok makbul tutulan, genellikle desenli, ağır dokuma ipekli kumaş.

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden
Zīrā ki ḫarīr içre olur misk-i ter ey dost

4. **dībādan:**-*dan*
Gazel 225
Mısra: **6**
Eskiden çok makbul tutulan, genellikle desenli, ağır dokuma ipekli kumaş.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

dībāce-i āferīnişdür:

1. **dībāce-i āferīnişdür:**-*dür*
Mesnevi 3
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Yaradılışın mukaddimesi, ön sözü.

Güşāyende-i çeşm-i bīnişdür ol
Ki dībāce-i āferīnişdür ol

dicle-veş:

1. **dicle-veş:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Dicle nehri gibi.

Döndi yaşum Kaʿbe yolından ḳapuña Dicle-veş
Dostum maʿẕūr dut yañlış döner Baġdāddan

dīdār:

1. **dīdāruñ:**-*uñ*
Gazel 286
Mısra: **6**
Yüz, çehre; sevgilinin yüzü.

Ġayruñ yüzine cennet ise itmezem naẓar
Dīdāruñ isteyenlere cennet ne fāyide

2. **dīdārda:**-*da*
Gazel 256
Mısra: **14**
Yüz, çehre (Sevgilinin yüzü bağlamında).

Zāhidā kūyını terk itdügi budur Aḥmedʾüñ
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ hemān ḳalmaḳ gerek dīdārda

3. **dīdār:**
Kaside 2
Mısra: **6**
Yüz.

Bahār-ı gülşen-i cennetden ide müstaġnī

Kime ki ʿarż ide dīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

4. **dīdār:**
Nazm 4
Mısra: **11**
Güzel yüz.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

5. **dīdār:**
Kaside 22
Mısra: **2**
Güzel yüz, çehre. II Sevgilinin yüzü.

Ursa yüzine ṣubḥ-dem ol gül-ʿiẕār āb
Dīdār ceẕbesinden olur bī-ḳarār āb

6. **dīdār:**
Kaside 31
Mısra: **51**
Güzel yüz, çehre. II Sevgilinin yüzü.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

7. **dīdārı:**-*ı*
Terci-bend 1
Mısra: **89**
Güzel yüz. II [tas.] İlahi güzellik / cemâlullah.

Göstermege yir ehline dīdārı nūrını
Āyīne virdi Tañrı Taʿālā senüñ gibi

8. **dīdār:**
Gazel 240
Mısra: **8**
(Sevgilinin) güzel yüzü.

Kūyını görmekle dilden zāyil olmaz şevḳ-ı yār
Ḳāniʿ olmaz cennet-i firdevse dīdār isteyen

9. **dīdārını:**-*ı, -nı*
Gazel 164
Mısra: **9**
(Fars.) Yüz, güzel yüz.

Dil vir Aḥmed yāra kim göstermege dīdārını
Olmaya āyīne gibi armaġanı Yūsufuñ

dīdārı:

1. **dīdārı:**-*ı*
Gazel 321
Mısra: **4**
(Sevgilinin) yüzü, güzel yüz.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

dīde:

1. **dīde:**
Gazel 179
Mısra: **8**
Göz, görme organı.

Yoluña ey Ḫusrev-i şīrīn-dehen
Dīde mi var kim yaşı gülgūn degül

2. **dīdedür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **48**
Göz, görme organı.

Engūr yaradılmadan içinde mey gören
Şol dīdedür ki ḫāk-i derüñ itdi tūtiyā

3. **dīdede:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **11**
Göz, görme organı.

Ḫāk-i pāyuñ dīdede ben giryeden ḳan aġlaram
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

4. **dīdesinden:**-*s, -i, -n, -den*
Gazel 294
Mısra: **5**
Göz II delik; yara.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bī-çāresi

5. **dīde:**
Gazel 43
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı başardan güniler

6. **dīde:**
Gazel 43
Mısra: **13**
(Âşığın) gözü.

Döyimez dīde ki zülfüñ uzada boynuña el
Şemʿ-i kāfūrīyi gör ʿanber-i terden güniler

7. **dīde:**
Gazel 150
Mısra: **15**
(Âşığın) gözü.

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

8. **dīde:**
Kaside 32
Mısra: **38**
(Âşığın) gözü.

Ṣafā-yı ḫaddüñ ile dil serāçe-i gülgūn
Ḫayāl-i zülfüñ ile dīde kāse-i reyḥān

9. **dīde:**
Gazel 43
Mısra: **8**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

10. **dīdeden:**-*den*
Gazel 43
Mısra: **8**
Görme organı göz. || Aşığın gözü.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

dīde-i ahmed:

1. **dīde-i aḥmed:**
Gazel 66
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in gözü.

Dīde-i Aḥmed cemālüñde görür nūr-ı celāl
Naḳş-ı dilkeş merdüm-i bīnāya naḳḳāş añdurur

2. **dīde-i aḥmed:**
Gazel 166
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in gözü.

Yılduz şayarsa dīde-i Aḥmed ne ṭañ kʾanuñ
Baġladı uyḳusın gözi cādūsı Ḳāsımuñ

dīde-i bīnā:

1. **dīde-i bīnā:**
Kaside 6
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Gören göz. II Ferasetli nazar.

Ḫāk-i deri aʿyān gözine kuḥl-i cevāhir
Gerd-i rehi devlet yüzine dīde-i bīnā

dīde-i dil:

1. **dīde-i dil:**
Gazel 243
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kalp gözü, gönül gözü.

Dīde-i dil döyemez baḳmaġa mihr-i ruḫuña
Nūr-ı ḥüsnüñle yine sen meger imdād idesin

dīde-i eşk-bārı:

1. **dīde-i eşk-bārı:***-ı*
Gazel 148
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı saçan göz.

Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār
Sīne-i sūznāk ile dīde-i eşk-bārı yoḳ

dīde-i giryān:

1. **dīde-i giryān:**
Gazel 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan göz, yaşlı göz.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

2. **dīde-i giryān:**
Gazel 23
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan göz, yaşlı göz.

Seyle virdi ḫānesin merdümlerüñ
Dīde-i giryān elinden el-ġıyāş

dīde-i giryānum:

1. **dīde-i giryānum:***-um*
Kıt'a 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan göz, yaşlı göz.

Gördüm kenār-ı nāmede nāmın nigārumuñ
Sürdüm anı bu dīde-i giryānum üstine

dīde-i ḫūn-bārum:

1. **dīde-i ḫūn-bārum:***-um*
Gazel 258
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kan saçan göz. II Kan ağlayan, kanlı gözyaşı döken göz.

Ebr aġlamazdı dīde-i ḫūn-bārum olmasa
Gülmezdi gül bahār-ı ruḫ-ı yārum olmasa

dīde-i kej-bīn:

1. **dīde-i kej-bīn:**
Gazel 322
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şaşı göz.

Ḫaṭuñ tefsīr-i ḥüsnüñdür ḫaṭā şanmış anı zāhid
ʿAceb mi dīde-i kej-bīn eger itse nigāh egri

dīde-i ter-dāmeninde:

1. **dīde-i ter-dāmeninde:**
Gazel 230
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlı gözler.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur nʾeylesün

2. **dīde-i ter-dāmeninde:***-i, -n, -de*
Gazel 272
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlı gözler.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur çāre ne

dīde-i terden:

1. **dīde-i terden:***-den*
Gazel 86
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Islak göz II gözyaşı.

Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar
Añsam dişüñi dīde-i terden güher çıḳar

dīde-i ʿuşşāḳ:

1. **dīde-i ʿuşşāḳ:**
Gazel 108
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşıkların gözü.

Yoluña dīde-i ʿuşşāḳ güher-rīz oluban
Ḳapuña çehre-i müştāḳ zer-efşān yaraşur

dīde-i yaʿḳūba:

1. **dīde-i yaʿḳūba:**
Gazel 292
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Yakub'un gözü.

Būy-ı Yūsuf dīde-i Yaʿḳūba virdiyse baṣar
Aḥmedʾe cān virdi yāruñ nükhet-i pīrāheni

dīde-i zāhid:

1. **dīde-i zāhid:**
Gazel 242
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Zahid gözü.

Dīde-i zāhid ne idrāk ide ḥüsnüñ ḳadrini
Māyil olmaz aḥsen-i taḳvīme insān olmayan

didʾigen:

1. **didʾigen:**
Nazm 31
Mısra: **4**
Didi igen; dedi çok.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

2. **didʾigen:**
Nazm 42
Mısra: **4**
Didi igen; dedi çok.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

diğer-gûn:

1. **diger-gūn:**
Nazm 13
Mısra: **1**
Başka türlü, başka şekil üzre, değişmiş durumda.

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

dik:

1. **dikerse:**-*er, -ise*
Gazel 25
Mısra: **8**
Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.

Lebi şehīdinüñ üstinde ol sehī-ḳāmet
Dikerse gül budaġın vire berg ü bār ḳadeḥ

2. **dikmedi:**-*me, -di*
Gazel 198
Mısra: **9**
Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.

Ḥüsn bāġında ṭabīʿat bāġbānı dikmedi
Ḳadd-i dil-cūyuñ gibi bir serv-i raʿnā dostum

3. **dikseler:**-*se, -ler*
Kaside 8
Mısra: **59**
Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.

Cūduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında şimār laʿl

4. **dikelüm:**-*el, -üm*
Gazel 274
Mısra: **3**
Dikmek, geçirmek.

Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

5. **diker:**-*er*
Kaside 25
Mısra: **47**
Bir şeyi başka bir şeyin yüzeyine iliştirmek, dikmek.

Pūte-i zerrīn diker evc-i felekde āfitāb
Müşterīdür tīr-i ḳavsüñe bugün meydān-ı ʿīd

6. **dikdi:**-*di*
Kaside 25
Mısra: **38**
Dikmek (bayrak).

Ḫuṭbe-i medḥ oḳıdıysa devletüñe nʾola kim
Minber-i gerdūnda dikdi rāyet-i nūrānī ʿīd

7. **dikdi:**-*di*
Gazel 110
Mısra: **4**
(Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.

Çekdi ṣaf meydān-ı ḥüsninde sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl
Dikdi zülfi burc-ı ḥüsn üstinde rāyet ber-kenār

8. **diker:**-*er*
Gazel 267
Mısra: **8**
(Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

9. **dikse:**-*se*
Gazel 267
Mısra: **7**
(Bir şeyi) Dikine duracak şekilde yere koyup yerleştirmek.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

10. **dikdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **83**
Biçilmiş veya yırtılmış kumaş, deri vb. şeyleri iğneye geçirilmiş iplikle tutturmak.

Seḥerde rişte-i zerrīnle dikdi derzī-i ṣubḥ
Kenār-ı ḫargeh-i sebzüñ için ḳaṭīfe-i āl

diken:

1. **dikeninde:**-*i, -n, -den*
Gazel 237
Mısra: **3**
Bazı nebatatta bulunan sivri ve batan iğne.

Bülbüllerüñi iñledüben ġam dikeninde
Gül gibi igen elden ele varma ṣolarsın

2. **dikendür:**-*dür*
Gazel 306
Mısra: **1**
Bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu vb. bölümlerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri. II Zorluk, acı, ıstırap.

Çünki yirüm dehr bāğında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaṣr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

3. **dikenden:**-*den*
Gazel 342
Mısra: **8**
Bazı bitkilerde bulunan ucu sivri, sert, batıcı çıkıntı.

Ḳaçurmaz ayaġın kirpüklerümden
Güli gör kim dikenden yüz çevürdi

4. **diken:**
Gazel 216
Mısra: **1**
Bazı bitkilerde bulunan ucu sivri, sert, batıcı çıkıntı, hâr.

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

5. **dikende:**-*de*
Terci-bend 2
Mısra: **20**
Bazı bitkilerde bulunan ucu sivri, sert, batıcı çıkıntı.

Kirpügümden giderdi naḳş-ı ruḫuñ
Olmasaydı dikende mesken-i gül

dikil-:

1. **dikilür:**-*ür*
Gazel 169
Mısra: **5**
Dikilmek.

İşigüñden dikilür göklere āhum ʿalemi
Ṭabl-ı sīnem dögilüp ḳarşuña feryād idicek

dikkat:

1. **diḳḳat:**
Gazel 45
Mısra: **7**
Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma.

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

2. **diḳḳat:**
Gazel 286
Mısra: **12**
Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma.

Gelmez kināra hīç miyānuñ ḫayāl ile
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

3. **diḳḳatüm:**-*üm*
Gazel 282
Mısra: **8**
Düşünceyi bir nokta üzerinde toplama, bir şey üzerinde düşüncesini toplayarak durma.

Gerçi ḫandeñle yaḳīn oldı lebüñ varlıġı
İrimez diḳḳatüm illā ki gümāndur dimege

dikkatle:

1. **diḳḳatle:**
Kaside 19
Mısra: **33**
Dikkat ederek, dikkatli bir şekilde.

Hīç irmez biline diḳḳatle fikr-i mū-şikāf
Hīç bulmaz aġzını ḥikmetle ʿaḳl-ı ḫurde-bīn

dil:

1. **dil:**
Mesnevi 3
Mısra: **101**
Gönül.

Bu ḫayretde bī-ʿaḳl u hūş oldı dil
Ṭutuldı zebānum ḫāmūş oldı dil

2. **dillerine:**-*ler, -i, -n, -e*
Gazel 273
Mısra: **2**
Yürek, gönül.

Berg-i benefşe sāye-bān olmış ḳızıl güllerine
Gül-zār-ı cennet bülbüli taḥsīn ider dillerine

3. **dilümi:**-*ümi*
Kaside 14
Mısra: **12**
Yürek, gönül.

Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng
Dilümi ʿūd ḳılup nʾiçün itmeyem āheng

4. **dilümi:**-*üm, -i*
Gazel 57
Mısra: **6**
Ağız boşluğunda yer alan, tat duymaya, besinleri ağız içinde evirip çevirmeye, yutmaya ve sesleri çıkarmaya yarayan etli, uzun ve hareketli organ.

Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫāme gibi
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

5. **dilüñ:**
Gazel 136
Mısra: **5**
Ağız boşluğunda yer alan, tat duymaya, besinleri ağız içinde evirip çevirmeye, yutmaya ve sesleri çıkarmaya yarayan etli, uzun ve hareketli organ.

Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ
Ḳo ḳanum ile şoruşayın el-curūḥa ḳışāş

6. **dilümi:**-*üm, -i*
Gazel 310
Mısra: **2**
Ağız boşluğunda yer alan, tat duymaya, besinleri ağız içinde evirip çevirmeye, yutmaya ve sesleri çıkarmaya yarayan etli, uzun ve hareketli organ.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

7. **dilüñi:**-*üñ, -i*
Kıt'a 6
Mısra: **8**
Ağız boşluğunda yer alan, tat duymaya, besinleri ağız içinde evirip çevirmeye, yutmaya ve sesleri çıkarmaya yarayan etli, uzun ve hareketli organ.

Dilüñ ḫazāyin-i ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Dilüñi depret açılsun güher ḫazīneleri

8. **dili:**-*i*
Müfret 31
Mısra: **2**
Ağız boşluğunda yer alan,

tat duymaya, besinleri ağız içinde evirip çevirmeye, yutmaya ve sesleri çıkarmaya yarayan etli, uzun ve hareketli organ.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

9. **dilüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **34**
Gönül, kalp, yürek.

Destüñ muḥīṭ-i cūd u demüñ kīmyā-yı ʿilm
Lafẓuñ maḳām-ı ṣıdḳ u dilüñ maʿdin-i ṣafā

10. **dillere:**-*ler, -e*
Kaside 12
Mısra: **39**
Gönül, kalp, yürek.

ʿAks-i ḥüsnüñ dillere düşdi boyuñdan nitekim
Nūr-ı fetḥ indi livā-yı şehden aḥzāb üstine

11. **dillere:**-*ler, -e*
Kıt'a 1
Mısra: **32**
Gönül, kalp, yürek.

Nice kim ṭuta varaḳ ṣafḥaların defter-i cūd
Nice kim yaza ḳalem dillere dīvān-ı kerem

12. **diller:**-*ler*
Mesnevi 4
Mısra: **29**
Dil, konuşma organı.

İder şol deñlü diller nāle vü āh
Ki pür-dūd-ı siyāh olur bu ḫargāh

13. **dillerle:**-*ler, -le*
Terci-bend 1
Mısra: **16**
Söz, ifade etme, söyleme.

İksīr-i āferīniş-i ʿālemdür ol vücūd
Dillerle vaṣf olur mı celāli Muḥammedüñ

14. **dilüme:**-*üm, -e*
Kaside 6
Mısra: **187**
Gönül II Dil.

Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl
Kim yazamadum s̱ülṣ̱ini bir ḥarfinüñ ammā

15. **dilin:**-*i, -n*
Gazel 216
Mısra: **12**
Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ; tat alma organı.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

16. **dilin:**-*i, -n*
Kaside 15
Mısra: **43**
Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ; tat alma organı.

Aḥmedüñ ġam maḳaşı kesdi dilin şemʿ gibi
Saña rūşen diyemez ḥālini sulṭān-ı kerem

17. **dilinde:**-*in, -de*
Gazel 52
Mısra: **18**
Gönül, yürek.

Çemende reng viren lāleye yañaġuñdur
Dilinde dāġ ḳoyan āteş-i ʿiẕāruñdur

18. **dillere:**-*ler, -e*
Gazel 346
Mısra: **3**
Gönül II âşık.

Raḥm it ol dillere kim aşıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

19. **dil:**
Kaside 6
Mısra: **118**
Gönül, yürek.

Cān āyine-i ḥüsnüñ ile ṭūṭī-i nāṭıḳ
Dil ebr-i ʿaṭāyāñ ile deryā-yı güher-zā

20. **diller:**-*ler*
Gazel 36
Mısra: **3**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Şol ḳadar aşıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

21. **dilleri:**-*ler, -i*
Gazel 265
Mısra: **3**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Ġam ṭarīḳında helāk itme şaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣaġ ilte selāmet getüre

22. **dilleri:**-*ler, -i*
Nazm 21
Mısra: **2**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşı ḳızıl güllerle
Cemʿ idüp dilleri ʿīş eyledi bülbüllerle

23. **diller:**-*ler*
Nazm 31
Mısra: **3**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

24. **dilüñ:**-*üñ*
Kıt'a 6
Mısra: **7**
Dil, lisan.

Dilüñ ḫazāyin-i ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Dilüñi depret açılsun güher ḫazīneleri

25. **dille:**-*ile*
Kaside 15
Mısra: **45**
Dil II konuşma yetisi.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

26. **dile:**-*e*
Gazel 2

Mısra: **1**
(Aşığın) gönlü.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

27. **dil:**
Kaside 24
Mısra: **7**
(Aşığın) gönlü.

Çözdi ṣaçı kemendini dil eyledi esīr
Ḳurdı ḳaşı kemānını cān eyledi şikār

28. **dilümi:**-*i, -üm*
Nazm 8
Mısra: **5**
(Aşığın) gönlü.

Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān
Bükdi bilümi çeng gibi fürḳat-i aḥbāb

29. **dilümden:**-*üm, -den*
Müfret 41
Mısra: **1**
Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan tat alma organı; gönül.

Ben incindüm elüñden sen dilümden
Revā mıdur uṣanduñ menzilüñden

30. **dilüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **132**
Gönül, yürek.

Açup dest-i ḳudret kilīdin dilüñ
Niṣār itdi naḳd-i ümīdin dilüñ

31. **dillere:**-*ler, -e*
Gazel 232
Mısra: **7**
Ağız, dudak; gönül, kalp, yürek.

Gözlerümüze nūrsın u dillere şādī
Ḫalḳuñ seni Ḥaḳ ṣaḳlaya yavuz naẓarından

32. **dilinden:**-*i, -(n)den, -*
Nazm 30
Mısra: **4**
Dil || Söz söyleme, ifade etme.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

33. **dilleri:**-*ler, -i*
Gazel 172
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.

Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ
Dilleri zīr ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ

34. **dilüñ:**-*üñ*
Mesnevi 4
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.

Bu ḥüsn ile dilüñ ne ḥāli vardur
Ki ʿaḳl irmedügi aḥvāli vardur

35. **dilinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 258
Mısra: **8**
Konuşma organı, konuşma yetisi, ifade etme, söyleme, konuşma.

Didüm ki gül çeküp yaḳasın eylemezdi çāk
Bülbül dilinde naġme-i güftārum olmasa

36. **dilümden:**-*üm, -den*
Mesnevi 4
Mısra: **7**
Konuşma organı, konuşma yetisi, ifade etme, söyleme, konuşma.

Dilümden açmış idi bezm-i şāhī
Ṭılısm-ı genc-i esrār-ı ilāhī

37. **dilüñ:**-*üñ*
Kaside 4
Mısra: **3**
İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban.

Dilüñ ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Emīn-i maḫzen-i sırr-ı Ḫudāsın

38. **dilüme:**-*üm, -e*
Gazel 57
Mısra: **5**
Gönül; lisan.

Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫāme gibi
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

39. **diller:**-*ler*
Gazel 23
Mısra: **11**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Diller ol zülf ü ẕeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyā̱s

40. **diller:**-*ler*
Gazel 94
Mısra: **3**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Maḥşer-i zülfüñde ḥaşr olmaġa diller bī-ḥisāb
Sen ḳıyāmetsin nişān ol ḳāmet-i bālā yiter

41. **diller:**-*ler*
Gazel 173
Mısra: **7**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Baġlanup zülfüñe diller düşdi ḥüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

42. **diller:**-*ler*
Gazel 200
Mısra: **7**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Görmeyüp cānān yüzin diller perīşān oldılar
Ṣan ki sulṭān çıḳmayup dīvān ṭaġılmış dostum

43. **dil:**
Gazel 321
Mısra: **7**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

44. **dil:**
Kaside 6

Mısra: **153**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳudı reyḥān
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

45. **dil:**
Kaside 11
Mısra: **87**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

46. **dili:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **176**
Gönül, yürek, kalp.

Senüñ gibi kim gördi bir āfītāb
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

47. **dilinden:**-*i, -(n)den, -*
Gazel 296
Mısra: **22**
Dil, lisan, söz ile ifade etme.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

48. **dilümde:**-*(ü)m, -de*
Kaside 8
Mısra: **3**
Gönül, yürek, kalp.

Ḫāl-i ruḫuñ dilümde ḳodı āteş üzre ʿūd
Dürc-i lebüñ gözümde ḳodı yādigār laʿl

49. **dille:**-*le*
Nazm 4
Mısra: **7**
Dil, lisan.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

50. **dilden:**-*den*
Gazel 240
Mısra: **7**
Gönül, kalp, yürek. II Âşıġın gönlü.

Kūyını görmekle dilden zāyil olmaz şevḳ-ı yār
Ḳāniʿ olmaz cennet-i firdevse dīdār isteyen

51. **diller:**-*ler*
Kaside 25
Mısra: **25**
Gönül, kalp, yürek. II Âşıġın gönlü.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola şādān-ı ʿīd

52. **dil:**
Mesnevi 3
Mısra: **102**
Dil II Gönül.

Bu ḫayretde bī-ʿaḳl u hūş oldı dil
Ṭutuldı zebānum ḫāmūş oldı dil

53. **dilden:**-*den*
Gazel 52
Mısra: **7**
Gönül, kalp, yürek. II Âşıġın gönlü.

Ḥarāret-i teb-i hecrānı defʿ iden dilden
Bu boynumuzdaġı meftūl-ı müşk-bāruñdur

54. **dilden:**
Gazel 24
Mısra: **5**
(Âşıġın) gönlü.

Ey şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār u ṣabr kim
Şehr-i vīrāndan hemīşe şehriyār almaz ḫarāc

55. **dili:**-*i*
Gazel 60
Mısra: **7**
(Âşıġın) gönlü.

Ġoncaña gerçi göñül cemʿ oluban dirdi dili
Göreli sünbül-i gül-pūşuñı ṣad-pāre gider

56. **dili:**-*i*
Gazel 175
Mısra: **15**
(Âşıġın) gönlü.

İtdi çeşmüm necm-i eşkümden dili zülfüñde güm
Ḍalletī fīʾl-leyletiʾẕ-ẓülemāʾi men yehdīʾs-sebīl

57. **dili:**-*i*
Gazel 269
Mısra: **3**
(Âşıġın) gönlü.

Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili
Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

58. **dili:**-*i*
Gazel 299
Mısra: **9**
(Âşıġın) gönlü.

Ne perīsin ki dili ḫüsnüñe pervāne ḳılup
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

59. **dilüm:**-*(ü)m*
Gazel 301
Mısra: **6**
(Âşıġın) gönlü.

Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

60. **dilümde:**-*üm, -de*
Kıt'a 3
Mısra: **5**
Dil, konuşma.

Yüz biñ luġat olsa her dilümde
Her ḫarfde biñ beyānum olsa

61. **dilde:**-*de*
Gazel 24
Mısra: **9**
(Âşıġın) gönlü.

Dilde çoḳ durmaḳla mihrüñ ḫāliş olduġı bu kim
Bāde-i ṣahbāyı egletdükce ṣāf eyler zücāc

62. **dilde:**-*de*
Gazel 137
Mısra: **2**
(Âşıġın) gönlü.

Ṣafā-yı ʿārızı cennetden itdürür iʿrāż
Hevā-yı kūyı ḳomaz dilde ārzū-yı riyāż

63. **dilde:**-*de*
Gazel 292

Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

64. **dilde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **10**
(Âşığın) gönlü.

Gözde ḫayāli nūrun ʿalā nūr idi velī
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

65. **dilidür:**-*i, -dür*
Kıt'a 6
Mısra: **7**
Kilidin içinde bulunan dilcik. II Anahtar.

Dilüñ ḫazāyin-i ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Dilüñi depret açılsun güher ḫazīneleri

66. **dili:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **3**
1-Gönül, yürek. 2-Konuşma organı, dil.

Dili ḫazāyin-i ḥikmet kilīdine miftāḥ
Emīn-i Aḥmed-i Muḫtār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

67. **dil:**
Gazel 1
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Gün yüzi taḳvīmine ey dil naẕar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḫaẕer ḳıl dāʾimā

68. **dil:**
Gazel 1
Mısra: **19**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi tīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

69. **dil:**
Gazel 10
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Şām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġarīb

70. **dil:**
Gazel 13
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ey dil ruḫ u zülfin görüben terkümüz urma
Çıḳma sefere kʾoldı mehüñ menzili ʿaḳreb

71. **dil:**
Gazel 15
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ey dil yüzüñi ḳıble-i ehl-i niyāza ṭut
Yaʿnī ki āsitān-ı büt-i dil-nevāza ṭut

72. **dil:**
Gazel 20
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil mürşidine ḫayāl-i zülfüñ
Hem ḫırḳa vü hem ʿaşādur ey dost

73. **dili:**-*i*
Gazel 24
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı sevdāyī-mizāc
Ey müferriḥ-leb buyur şehd-i şifāñ ile ʿilāc

74. **dil:**
Gazel 32
Mısra: **15**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir semer leẕīẕ

75. **dil:**
Gazel 40
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā ṣordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

76. **dil:**
Gazel 44
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

77. **dilden:**
Gazel 44
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Gerçi dilden güniler cān leb-i laʿlüñ ḫaberin
Söze gelse leb-i laʿlüñi ḫaberden güniler

78. **dil:**
Gazel 45
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz dikḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

79. **dil:**
Gazel 61
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Lebüñ dürcin alur dil düzdi gözden
Dükāndan ḥoḳḳa-i mercān uġurlar

80. **dil:**
Gazel 61
Mısra: **14**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ḥaẕer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

81. **dil:**
Gazel 63
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Şaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

82. **dil:**
Gazel 66
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

83. **dil:**
Gazel 66
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ḳatı göñlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe
Gör nice dīvānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

84. **dil:**
Gazel 73
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Levḥ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṡbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣūret-i aʿmālidür

85. **dil:**
Gazel 80
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi dest-keş
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

86. **dil:**
Gazel 91
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

87. **dil:**
Gazel 94
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ġayrdan tecrīd ol ey dil ġam beyābānında kim
Perdedār-ı sırr-ı Mecnūn dāmen-i ṣaḥrā yiter

88. **dil:**
Gazel 96
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Cān feraḥdan raḳṣ urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşīr-i bürrān baġlanur

89. **dil:**
Gazel 97
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ
Ki ḳadem baṣduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

90. **dil:**
Gazel 99
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil marīżın ṣor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

91. **dil:**
Gazel 100
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil cemālüñsüz cüdādur nev-bahār-ı ḥüsnden
Bāġ-ı cennet bülbülin gör kim gülistānsuz geçer

92. **dil:**
Gazel 100
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

93. **dil:**
Gazel 108
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

94. **dil:**
Gazel 114
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

95. **dil:**
Gazel 124
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

96. **dil:**
Gazel 133
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil cihānında belāñı göñlüme ṭuş eyleyen
On sekiz biñ ʿāleminde göñlümi ḫoş eylemiş

97. **dil:**
Gazel 136
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Nʾiçün düşer yüzi ʿīdinde dil zenaḫdāna
Gerek ki ʿīdde zindāndan olınaydı ḫalāṣ

98. **dil:**
Gazel 147
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

99. **dil:**
Gazel 155
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

100. **dil:**
Gazel 174
Mısra: **15**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

101. **dil:**
Gazel 181

Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil
Ġam bendine bağlandı bir āvāra ne müşkil

102. **dil:**
Gazel 182
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Mestāne gözlerüñden olalı ḫarāb dil
Yaş yirine döker ḳabaġumdan şarāb dil

103. **dil:**
Gazel 182
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Mestāne gözlerüñden olalı ḫarāb dil
Yaş yirine döker ḳabaġumdan şarāb dil

104. **dil:**
Gazel 182
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Maḥşer midür şaçuñ ʿaraṣātında ḥüsnüñüñ
Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-ḥisāb dil

105. **dil:**
Gazel 182
Mısra: **6**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ġam pūtesinde cān eridüp ābgīne-vār
Tāb-ı cemālüñe döyimez olur āb dil

106. **dil:**
Gazel 182
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Daḳdum kebūter-i dile şevḳum kitābını
Sūzından odlara yanup oldı kebāb dil

107. **dil:**
Gazel 182
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ḥüsnüñ daġıtdı ʿaḳlı dil aldandı sözüñe
Aḥmed nicʾitsün oldı maḥall-i ʿitāb dil

108. **dil:**
Gazel 182
Mısra: **10**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ḥüsnüñ daġıtdı ʿaḳlı dil aldandı sözüñe
Aḥmed nicʾitsün oldı maḥall-i ʿitāb dil

109. **dil:**
Gazel 199
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil şaçuñ zencīrinüñ dīvānesidür dostum
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür dostum

110. **dil:**
Gazel 199
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil ki biñ cān ile vaṣluñ ʿīdine ḳurbān olur
İştiyāḳuñ şevḳınuñ şükrānesidür dostum

111. **dil:**
Gazel 226
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil laʿline ḳaṣd itdi beñinden ḥaẕer itmez
Ḥalvāya heves ḳılan üşenmez megesinden

112. **dil:**
Gazel 226
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

113. **dil:**
Gazel 230
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur nʾeylesün

114. **dil:**
Gazel 231
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Şīrīn lebi ʿitābını ey dil ḫoş añla kim
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

115. **dil:**
Gazel 233
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil oduñdan kebāb oldı gözüm yaşı şarāb oldı
Göñül mülki ḫarāb oldı gidelüm bārī şehrüñden

116. **dil:**
Gazel 241
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı şun

117. **dil:**
Gazel 248
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Zülfi zencīrinde dil dīvānedür şol dilberüñ
Ṭolaşup bād-ı şabā zülfine şeydālanmasun

118. **dil:**
Gazel 266
Mısra: **15**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

119. **dil:**
Gazel 272
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gül-gūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur çāre ne

120. **dil:**
Gazel 277

Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Yüzüñe ḳıldı teveccüh ser-i zülfüñden dil
Şāmdan göçdi vüʿazm eyledi beytüʾl-ḥareme

121. **dil:**
Gazel 277
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn şaneme

122. **dil:**
Gazel 278
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Devr-i ruḫuñda vardı dil zülfüñe gözüñden
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda Şāma

123. **dil:**
Gazel 282
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Şöyle şaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

124. **dil:**
Gazel 286
Mısra: **14**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

El çekme kʾāsitīn-i melālüñle diñlenür
Dil ḫānesinde şemʿ-i maḥabbet ne fāyide

125. **dil:**
Gazel 288
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide ṣuʿbān ḳucmaġa

126. **dil:**
Gazel 304
Mısra: **6**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Nice bir çeşmi ḳanāra idinüp kirpügini
Aṣa dil nīmelerin üstine ḳaṣṣāb gibi

127. **dil:**
Gazel 305
Mısra: **12**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

128. **dil:**
Gazel 305
Mısra: **13**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

129. **dil:**
Gazel 308
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil baṣar bağrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Ṣaḳınur sīne ṣaçuñ küfrini īmānı gibi

130. **dil:**
Gazel 310
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Gerçi cām-ı dehenüñ şevḳına cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

131. **dil:**
Gazel 311
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi
Cān her dem ider ney gibi feryād efendi

132. **dil:**
Gazel 311
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Şeb-revlik ider dil şeb-i zülfüñde digil kim
Öldürmesün ol ġamze-i cellād efendi

133. **dil:**
Gazel 315
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ḳaşuñ dil ʿābidüñüñ mescīdidür
Velī nāẓırlıġı bu meste düşdi

134. **dil:**
Gazel 316
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil maḫzen-i ʿışḳuñdur anı deldügi ġamzeñ
Uġrıdur umar kim ala gencīne-i şāhı

135. **dil:**
Gazel 317
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Bedr oldugıyçün cemālüñ ayı
Dil gice şaçuñda buldı rāhı

136. **dil:**
Gazel 337
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil ṣu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu göñlüm evi

137. **dil:**
Gazel 339
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil mülki ḳaṣdına gözi ḫancer çeküp nʾider
Kʾāşūb-ı çīn-i zülfi yıḳar bu vilāyeti

138. **dil:**
Kaside 10
Mısra: **13**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfītābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḫayāsı göñlümüñ

139. **dil:**
Kaside 11
Mısra: **15**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Kāküli ucından ey dil ḫāme-veş ḳan aġla kim

Laʿl-i terden bula zīver kākül-i müşkīn-i dost

140. **dil:**
Kaside 12
Mısra: **33**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Girye vü āhumdan ey dil bād u bārāndur cihān
Oynama cānbāz-vār ol zülf-i pür-tāb üstine

141. **dil:**
Kaside 13
Mısra: **78**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḫüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḥayrānıdur

142. **dil:**
Kaside 14
Mısra: **25**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Cefāsı tīġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-ā-ser jeng

143. **dil:**
Kaside 17
Mısra: **23**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Zülfi çengāline dil düzdini berdār ider āh
Dilberüñ ancaġ ola bī-dile dildārluġı

144. **dil:**
Kaside 21
Mısra: **24**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ġamzeñ oḳına ey kemān-ebrū
Dil ü cān pūtesin nişān bulduñ

145. **dil:**
Kaside 23
Mısra: **15**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

146. **dil:**
Kaside 23
Mısra: **45**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Hecrüñde dil ḳılur ḫaber-i vaṣluñ ārzū
Ṣan rūz-ı ābda özler rūzedār āb

147. **dil:**
Kaside 23
Mısra: **53**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil yitügini bulmaġa çeşmüm muʿazzimi
Baḳdı şuya kim ide anı āşikār āb

148. **dil:**
Kaside 24
Mısra: **15**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi niṯār

149. **dil:**
Kaside 25
Mısra: **15**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ṭoldurup nʾeyler ruḫuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

150. **dil:**
Kaside 26
Mısra: **15**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil müşterīsi cān ṣatup almazdı derdüñi
Dellāl-i dīde gelmese bāzārum üstine

151. **dil:**
Kaside 30
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil başın ortaya ḳodı cān virdi zülfüñe
Bu düzd aşılmaġa sebeb ol rīsmān imiş

152. **dil:**
Kaside 30
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

153. **dil:**
Kaside 30
Mısra: **13**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfītābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

154. **dil:**
Kaside 32
Mısra: **37**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ṣafā-yı ḫaddüñ ile dil serāçe-i gülgūn
Ḫayāl-i zülfüñ ile dīde kāse-i reyḥān

155. **dil:**
Kıt'a 13
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

156. **dil:**
Müfret 20
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil zülf-i siyāhında ġam yimege ḳāniʿdür
Dervīşe hemān besdür bir loḳma vü bir ḫırḳa

157. **dil:**
Müfret 25
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Cezbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

158. **dil:**
Murabba 1
Mısra: **25**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

159. **dil:**
Murabba 1
Mısra: **35**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Dil elinden biçilüpdür boyuma cāme-i ʿışḳ
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

160. **dil:**
Nazm 11
Mısra: **8**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Müzevvirüñ kelimātın benümʾçün itme ḳabūl
Ki dil marīżi helāk oldı ol müzevvereden

161. **dil:**
Nazm 28
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ey dil andan şikāyet eyleme kim
Dost ẓulmine hīç dād olmaz

162. **dil:**
Nazm 33
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme
Bī-zer ü bī-zūrlara böyle bāzār eyleme

163. **dil:**
Nazm 40
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ḫaste dil yine oldı bī-çāre
Āh ol çāre-sāz gelmez mi

164. **dil:**
Gazel 255
Mısra: **14**
(Fars.) Gönül, yürek.

Ḳafes-i ʿışḳa bir Aḥmed gibi bülbül düşmez
Ṣad-hezārān dil esīr olsa gül-endāmlara

165. **dil:**
Kaside 10
Mısra: **3**
(Fars.) Gönül, yürek.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

166. **dil:**
Kaside 20
Mısra: **67**
(Fars.) Gönül, yürek.

Metāʿ-ı derdüñe dil virmez idi cān naḳdin
Ger olmasaydı ara yirde gözlerüm dellāl

167. **dil:**
Kaside 20
Mısra: **69**
(Fars.) Gönül, yürek.

ʿİnān-ı çeşmüñi çek rāh-ı ḥüsnde ey dil
Ṣaḳın kim esb-i naẓardan düşersin eşk-miṣāl

168. **dil:**
Kaside 21
Mısra: **1**
(Fars.) Gönül, yürek.

Ṣād ol ey dil ki dilsitān bulduñ
Mürde cismüñe tāze cān bulduñ

169. **dil:**
Kaside 22
Mısra: **11**
(Fars.) Gönül, yürek.

Zülfüñ ucında dil ṭaleb eyler ʿiẕāruñı
Ṣan kim şeb evvelinde diler rūzedār āb

170. **dil:**
Kaside 29
Mısra: **93**
(Fars.) Gönül, yürek.

Ḳaṣd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥrīr
Görindi mülāyim aña nā-çāri benefşe

171. **dil:**
Terci-bend 1
Mısra: **96**
(Fars.) Gönül, yürek.

Ey nām-ı aʿẓamuñ der-i gencīne-i şifā
Dil derdine kim ide müdāvā senüñ gibi

172. **dilin:**-*iñ*
Gazel 274
Mısra: **5**
(Fars.) Gönül, yürek.

Ey her naẓarda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

173. **dilden:**-*den*
Gazel 41
Mısra: **6**
(Fars.) Gönül, yürek.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henūz ol tīr ü peykān andadur

174. **dilden:**-*den*
Gazel 59
Mısra: **2**
(Fars.) Gönül, yürek.

Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

175. **dilden:**-*den*
Kaside 23
Mısra: **7**
(Fars.) Gönül, yürek.

Peykān-ı tīrüñ eylese dilden güẕer ne ṭañ
Çünkim şikeste şīşede ḳılmaz ḳarār āb

176. **dilden:**-*den*
Kıt'a 16
Mısra: **2**
(Fars.) Gönül, yürek.

Āfitāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfitāb

177. **dili:**-*i*
Kaside 31
Mısra: **53**
(Fars.) Gönül, yürek.

Ey sāḳī-i gül-çihre dili ḳılmaġā rūşen
Gel şāḫ-ı şükūfe gibi göster yed-i beyżā

178. **dilde:**-*de*
Gazel 14
Mısra: **4**
(Fars. dil) Gönül, yürek.

Tīr-i ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde peykānı dürüst

179. **dile:**-*e*
Gazel 56
Mısra: **6**
(Fars.) Gönül, yürek.

Çözdi sünbüllerini bād-ı seḥer
Ki dile şemme-i ʿaṭṭār gelür

180. **dilinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 11
Mısra: **79**
(□□) i. (Fars. dil) Gönül, yürek. II Dil, lisan.

Kākül-i dilber dilinden şerḥ iderdüm ḥālümi
Ḳorḳaram kʾola mükedder kākül-i müşkīn-i dost

181. **dil:**
Gazel 54
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Aşılur sünbül-i gül-pūşuña dil ḫūşe gibi
Ger aşarsañ resen-i dāra elümden ne gelür

182. **dil:**
Gazel 66
Mısra: **6**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet tīrini
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

183. **dil:**
Gazel 106
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Ḳoyuban dil gögini gün gibi devr eyleyeler
Bu gedā-ḫāneleri māh-liḳālar niçe bir

184. **dil:**
Gazel 123
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Nāz itme ki dil belāya döymez
Bīmārdur ol cefāya döymez

185. **dil:**
Gazel 132
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

186. **dil:**
Gazel 138
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Ḫayr umarsa dil miyānuñdan maḥaldür dilberā
Çünki peyġamber didi ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ

187. **dil:**
Gazel 139
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḥaẓ
Zīrā ten-i bī-cāna yoḳ ʿayş-i cihāndan ḥaẓ

188. **dil:**
Gazel 139
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Ey dil ḫaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḥaẓ

189. **dil:**
Gazel 143
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirīġ

190. **dil:**
Gazel 152
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Cānı ser-gerdān ider zülf-i perīşānuñ senüñ
Dil perīşān eylemekdür ey perī şānuñ senüñ

191. **dil:**
Gazel 161
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

192. **dil:**
Gazel 161
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Ḫāżır ol varmaġa kūy-ı yāra ey dil kim bugün
ʿAzm-i rāh-ı menzil-i Dāruʾs-selām itsem gerek

193. **dil:**
Gazel 184
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Meger dil bağıdur sünbül ṣaçuñ kim
Daḳar cān boynına müşkīn selāsil

194. **dil:**
Gazel 186
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur şarmaşur cānum

195. **dil:**
Gazel 187
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil nice ṣabr eylesün ḫüsnüñ temāşāsında kim
Ḫande itdükce dehānuñ cānumı eyler dü-nīm

196. **dil:**
Gazel 187
Mısra: **7**

(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

197. **dil:**
Gazel 192
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

198. **dil:**
Gazel 209
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Nigār ḳaşları baş çatmış ey dil aç gözüñi
Biʿaynihi ikisin rāz-dāra beñzetdüm

199. **dil:**
Gazel 241
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḫaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

200. **dil:**
Gazel 255
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara
Bu dil ārāmı ḳodı uydı dil-ārāmlara

201. **dil:**
Gazel 255
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

202. **dil:**
Gazel 257
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

203. **dil:**
Gazel 266
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Zāhid ḳılādesin nʾider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḫayāli silsile-i müşk-bār ide

204. **dil:**
Gazel 270
Mısra: **21**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil rūşen olmaz Aḥmed cevr oḳı delmeyince
Bī-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

205. **dil:**
Gazel 283
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫʷāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

206. **dil:**
Gazel 287
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil esīr olduġını gördi zenaḫdānına dost
Didi āzāddur ol kim gire zindānumuza

207. **dil:**
Gazel 288
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

208. **dil:**
Gazel 291
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb
Kʾehl-i dār eyleye Dārāyı diyār ayrulıġı

209. **dil:**
Gazel 308
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil ḫayālin çü der-āġūş ide miskīnlik ile
Cān ayaġına düşer zülf-i perīşānı gibi

210. **dil:**
Gazel 310
Mısra: **13**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Şarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

211. **dil:**
Gazel 322
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

212. **dil:**
Gazel 335
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña
Bir dīn içinde nʾiçün ola ḳıble-gāh iki

213. **dil:**
Gazel 339
Mısra: **13**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil ḥüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

214. **dil:**
Gazel 341
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur
Ki dār u gīr-i zülfi şır hezārān dār-ı Manṣūrı

215. **dilinden:**-*in, -den*
Gazel 75
Mısra: **24**
Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı || lisan, dil || üslup.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḥaṭuñ
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

216. **dilinden:**-*in, -den*
Gazel 320
Mısra: **17**
Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı || lisan, dil || üslup.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

217. **dilden:**-*den*
Gazel 92
Mısra: **7**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

218. **dili:**-*i*
Gazel 144
Mısra: **7**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Dili münevver ider cānları müsaḫḫar ider
Meh-i sipihr-i melāḥat şeh-i vilāyet-i luṭf

219. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 150
Mısra: **17**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Sengīn dilüñ ki saḫt ola Ḳosṭanṭiniyye-vār
Feṭḥ itmege ʿināyet-i sulṭān nişān gerek

220. **dil:**
Gazel 163
Mısra: **5**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

221. **dilden:**-*den*
Gazel 173
Mısra: **12**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ oldı arada
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden ṭutar anı göñül

222. **dil:**
Gazel 179
Mısra: **1**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Dil ki gözüñ siḥrine meftūn degül
Sengdür ol ḳābil-i efsūn degül

223. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 243
Mısra: **15**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḥaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

224. **dil:**
Gazel 270
Mısra: **4**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aşdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

225. **dilden:**-*den*
Gazel 336
Mısra: **7**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Yiridür gitmese dilden leb-i mey-gūnı müdām
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

226. **dilüñ:**-*üñ*
Gazel 345
Mısra: **7**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Şemme-i zülfüñle meşāmın dilüñ Ġāliye-sā eylemedüñ öyle mi

227. **dilden:**-*den*
Kıt'a 10
Mısra: **4**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

228. **dili:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **87**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Ġam-ı māsivādan bizi dūr ḳıl
Dili şemʿ-i mihrüñle pür-nūr ḳıl

229. **dil:**
Nazm 26
Mısra: **1**
(Fars. i.) Gönül, yürek.

Dil mi ḳodı cevrüñ ile delmedük
Sīne mi var ḫār-ı cefā ilmedük

230. **dile:**-*e*
Gazel 32
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Vaṣluñ naʿīmi leẕẕetini ḳanda söyleyem
Kʾolur ġamuñ dile nite kim gül-şeker leẕīẕ

231. **dile:**-*e*
Gazel 74
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

232. **dile:**-*e*
Gazel 75
Mısra: **16**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Tīr-bārān ideli cāna ḫayāl-i ġamzeñ
Çeşmümüñ revzenesinden dile peykān dökilür

233. **dile:**-*e*
Gazel 158
Mısra: **11**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḥācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

234. **dile:**-*e*
Gazel 160
Mısra: **14**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ḥüsn bāzārında çeşmüm aldı dellāliyyesin
Ey göñül dür dişi laʿlinden dile ḫalvālığuñ

235. **dile:**-*e*
Gazel 173
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

236. **dile:**-*e*
Gazel 269
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

El-emānet açma dil-dāruñ lebi rāzın dile
ʿĀḳil iseñ eyleme mecnūnı maḥrem rāzuña

237. **dile:**-*e*
Gazel 291
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulığı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulığı

238. **dile:**-*e*
Gazel 332
Mısra: **4**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Zaḫm-ı ḫadeng-i ġamzesidür merhem-i ciger
Derd ü belāsıdur dile dermān didükleri

239. **dil:**
Gazel 113
Mısra: **1**
(Far.) Gönül.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim şaçuñ sevdāya virmez

240. **dili:**-*i*
Gazel 145
Mısra: **1**
Anahtar. II Bir sırrı, bir meseleyi çözmeye veya maksada götürmeye yarayan araç, çare.

Āh kim ġam kilīdinüñ dili yoḳ
ʿĀşıḳuñ bundan ulu müşkili yoḳ

241. **dil:**
Gazel 43
Mısra: **15**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün
Var ḳıyās eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

242. **dil:**
Gazel 44
Mısra: **1**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

243. **dil:**
Kıt'a 1
Mısra: **3**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Ḫusrevā pādişehā cūduñı dil şerḥ idemez
Gerçi medḥüñle ṭolar defter ü dīvān-ı kerem

244. **dil:**
Kıt'a 8
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği, kalbi.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

dil aça:

1. **dil aça:**-*a*
Gazel 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dile gelmek; konuşma kudreti, yeteneği, olmayan varlık konuşmak, dillenmek, lisana gelmek.

Dil aça senāñ içün giyāhum
İtseñ sinüme güẕār ey dost

dil açardı:

1. **dil açardı:**-*ar, -idi*
Kaside 29
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Dili açılmak, konuşmaya başlamak.

Bülbül gibi biñ dürlü dil açardı senāña
Bulsaydı bugün ḳudret-i güftārı benefşe

dil al:

1. **dil al:**
Kaside 20
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Gönül almak.

Gülāle el uzadur kim gül ala yüzüñden
Dil al bülbül-i mestüñe igen itme delāl

dil alur:

1. **dil alur:**-*ur*
Gazel 61
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönlünü almak, aşık etmek, gönlünü çelmek.

Gözüñ ser-mesti alur sīneden dil
Yanar tennūrdan biryān uġurlar

dil bağladuñ:

1. **dil bağladuñ:**
Gazel 313
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Gönül bağlamak, severek bağlanmak, âşık olmak.

Çün zülf-i dil-āvīzine dil bağladuñ Aḥmed
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

dil bağlamañ:

1. **dil bağlamañ:**-*ñ*
Gazel 285
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül bağlamak, severek bağlanmak, içten sevmek, âşık olmak. (ADS).

Dil bağlamañ şol āhū-yı müşkīn kemend ile
Ki ola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

dil bülbülin:

1. **dil bülbülin:**
Gazel 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül bülbülü II Âşığın gönlü.

Gülşeninden vaṣluñuñ menʿ eyleme dil bülbülin
Olmaya redd eylemek ey dost mihmānı dürüst

dil çeşmin açdı:

1. **dil çeşmin açdı:**-*dı*
Gazel 206
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Gönül gözünü açmak.

Ḫāk-i pāyuñ açdı dil çeşmin ki gördüm ḥüsnüñi
Nice cevherdendür anuñ tūtiyāsın bilmedüm

dil düzdine:

1. **dil düzdine:**-*ne*
Kaside 11
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül hırsızı, gönül çelen; aşık, seven, sevgiliyi görmek, ona ulaşmak için çabalayan kişi.

Çāh-ı sīmīn-i zenaḫdānındaki dil düzdine
Şundı zencīr-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

dil düzdini:

1. **dil düzdini:**-*ni*
Gazel 138
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül hırsızı.

Zülfüñüñ dārında ber-dār itmege dil düzdini
Ḥākim-i ḳudret ʿiz̲āruña virüpdür dest-ḫaṭ

dil ehline:

1. **dil ehline:**-*ne*
Gazel 80
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ehli, âşıklar.

Ṣal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳīb
Sūsen gibi dil ehline tīġ-ı zebān çeker

dil hānesin:

1. **dil ḫānesin:**-*si, -n*
Gazel 117
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gönül evi; aşığın gönlü.

Bilmezem dil ḫānesin ġam nʾiçün itmişdür ḫarāb
Ol güzeller şāhınuñ çünkim vi̲sāḳıdur henüz

2. **dil ḫānesin:**
Gazel 169
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül evi; aşığın gönlü.

Yaḳma dil ḫānesin ey Yūsuf-ı s̲ānī ki Ḫalīl
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

dil hastesi:

1. **dil ḫastesi:**
Gazel 295
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül hastası II âşık.

Dil ḫastesi hecrüñ eleminden öle yazdı
Ḳan yaşların aḳıtdı ki ṭūfān ola yazdı

dil kaʿbesi:

1. **dil kaʿbesi:**
Kaside 13
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kabesi.

Pādişāhā şefḳatüñden yir yüzi maʿmūr iken
Dād kim dil kaʿbesi ġam leşkeri vīrānıdur

dil mi varur:

1. **dil mi varur:**
Gazel 282
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir sözü söylemeye gönlü razı olmamak, söyleyememek.

Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cināndur dimege
Dil mi varur lebüñe çeşme-i cāndur dimege

dil mülkin:

1. **dil mülkin:**-*n*
Gazel 34
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ülkesi.

Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı kirpügüñ
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i ḳadīmdür

dil murġı:

1. **dil murġı:**
Gazel 105
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Yine dil murġı içün dām-ı belālar düzilür
Cān şikār eylemege bend-i belālar düzilür

2. **dil murġı:**
Mesnevi 4
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Ki dil murġı görüp ḫavf ide andan
ʿAlāḳa ḳaṭʿ ide bu būstāndan

3. **dil murġı:**
Gazel 314
Mısra: **7**

Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu II âşığın gönlü.

Düşüp dil murġı ġamdan kirpüginе
Havādan ḫancer-i elmāsa düşdi

dil murġınuñ:

1. **dil murġınuñ:**
Gazel 297
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu II âşığın gönlü.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

dil sarāyın:

1. **dil sarāyın:**
Gazel 257
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül sarayı. II Âşığın gönlü.

Ġam yimezdüm dil sarāyın yıḳduġıyçün rūzigār
Ḫayl-i sulṭān-ı ḫayālüñ anda mihmān olmasa

dil sarāyına:

1. **dil sarāyına:**
Gazel 274
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül sarayı. II Âşığın gönlü.

Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

dil ṭıflı:

1. **dil ṭıflı:**
Gazel 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çocuğu.

Dil ṭıflı içün çekdi ḳaşuñ gül varaḳına
Bir sīm elif üstine ʿanberden iki med

2. **dil ṭıflı:**
Gazel 34
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çocuğu. II Âşık.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

3. **dil ṭıflı:**
Gazel 63
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çocuğu. II Gönül.

Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar
Ḳaṣd itdi meger cānına kim mār ile oynar

4. **dil ṭıflı:**
Gazel 168
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çocuğu. II Gönül.

Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı rişte ṣandı velī
Göreli pīç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

dil ü cān:

1. **dil ü cān:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mıṣr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir faẕl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

2. **dil ü cān:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Ṣaldı zülfin kim şikest ide dil ü cān leşkerin
Ehl-i İslām üstine nʾiderdi bir bī-dīn ṣalup

3. **dil ü cān:**
Gazel 19
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Ṣaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

4. **dil ü cān:**
Gazel 41
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim
Bir ḳılı ucındʾaṣılmış biñ dil ü cān andadur

5. **dil ü cān:**
Gazel 51
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Teng ü tār itdi gözüm hecri velī şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārī dil ü cān ḥücresin rūşen ṭutar

6. **dil u cān:**
Gazel 55
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Dostuñ cevr ü cefāsı dil u cān leẕẕetidür
Gerçi düşmen gözine derd ü elem gibi gelür

7. **dil ü cān:**
Gazel 57
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

8. **dil ü cān:**
Gazel 60
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

9. **dil ü cān:**
Gazel 62
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Söze gelse laʿl-i dür-bāruñ dil ü cān oynadur
Ṣalınıcaḳ ḳāmetüñ serv-i ḫırāmān oynadur

10. **dil ü cān:**
Gazel 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

El ursam ser-i zülfüñe dil ü cān dökilür
Nice miskīnler ayaġuña perīşān dökilür

11. **dil ü cān:**
Gazel 89
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Dil ü cān vaṣf idemez derd-i derūnuñ ḫaberin
Cigeri dāġ olanuñ kimse belāsın ne bilür

12. **dil ü cān:**
Gazel 154
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Bīmarın öldürici dil ü cān ṭabībisin
Öldür beni ki derd ile bīmāruñam senüñ

13. **dil ü cān:**
Gazel 154
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Ey ṭās-ı ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan
Nerd-i ġamuñda ḫasret ile zāruñam senüñ

14. **dil ü cān:**
Gazel 226
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Yaġmā dil ü cān itdi gözüñ çünki ṭuyuldı
Bu ḳāfile-i ʿışḳ figānum ceresinden

15. **dil ü cān:**
Gazel 266
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Ḳaşuñ kemānı remz ile ṣayyād-ı ġamzeñe
Efsūnlar ögredür ki dil ü cān şikār ide

16. **dil ü cān:**
Gazel 291
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulıġı

17. **dil ü cān:**
Gazel 320
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

18. **dil ü cān:**
Gazel 326
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni
Ayaġa ṣalma yazuḳdur şehā bir iki miskīni

19. **dil ü cān:**
Kaside 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Ehl-i ẓāhir gözine gerçi elem gibi gelür
Dil ü cān lezzetidür zaḫmeti dervīşlerüñ

20. **dil ü cān:**
Kaside 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervīşlerüñ
Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti dervīşlerüñ

21. **dil ü cān:**
Nazm 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Bū-bekre muḥibb durur dil ü cān
Kim mücib-i iḫtirāmumuzdur

dil ü cān bağlasa:

1. **dil ü cān bağlasa:**-*sa*
Gazel 163
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül vermek, aşık olmak, sevdalanmak; canını bağışlamak, feda etmek.

Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān bağlasa Aḥmed
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur şeydāsı İsḥāḳuñ

dil ü cān murġınuñ:

1. **dil ü cān murġınuñ:**-*nuñ*
Gazel 73
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can kuşu.

Sidre ḳaddüñ fikrine uçmaḳ dil ü cān murġınuñ
Müntehā-yı ārzūsı ġāyet-i āmālidür

dil ü cān u ciger:

1. **dil ü cān u ciger:**
Gazel 93
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül, can ve ciğer.
(Kişinin hayatı ve tüm varlığı anlamında kullanılmıştır.).

Ruḫuñ şemʿi şuʿāʿından dil ü cān u ciger göynür
Naẓar ḳılmaġa ḫurşīd-i cemālüñe naẓar göynür

dil ü cāna:

1. **dil ü cāna:**-*a*
Gazel 220
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Cān gerek bu selāma şükrāne
Dil ü cāna ḥayātdur bu selām

2. **dil ü cāna:**-*a*
Gazel 347
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḥışm u belālar dil ü cāna neyiki

dil ü cāndan:

1. **dil ü cāndan:**
Gazel 325
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İçtenlikle, çok isteyerek, canıyürekten.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

2. **dil ü cāndan:**
Terkib-bend 1
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Samimiyetle, içtenlikle.

Āl-i Muḥammede dil ü cāndan muḥibb olan
Ḫulḳ-ı ʿaẕīm maẕharı Şeh Muṣṭafā ḳanı

dil ü cānlar:

1. **dil ü cānlar:**
Gazel 323
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can.

Dil ü cānlar ṣalınmaḳdan egilmişdür bu kāküller
Yüzüñde ol sebebdendür ser-i zülf-i dü-tāh egri

dil ü desti:

1. **dil ü desti:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve el.

Baḥr ile kāna daʿvī-i faẕl itse himmeti
Ṣıdḳ-ı maḳāline dil ü desti güvāh idi

dil ü dīdeye:

1. **dil ü dīdeye:**-*ye*
Mesnevi 3
Mısra: **187**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve göz.

Fürūġ oldı rāyuñ dil ü dīdeye
Penāh oldı ʿadlüñ sitem-dīdeye

dil uzada:

1. **dil uzada:**-*a*
Gazel 325
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse veya bir şey için kötü söz söylemek.

Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi Aḥmeḏ'i ḫāk itdi dirīġ
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

dil uzadan:

1. **dil uzadan:**-*an*
Gazel 107
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz söylemek, kötülemek.

Aḥmeḏ'i gülşen-i ʿışḳuñda görüp dil uzadan
Eline ṭaş aluban murġ-ı ḫoş-elḥāna atar

dil uzaduban:

1. **dil uzaduban:**-*uban*
Gazel 231
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Söz söylemek, konuşmaya başlamak.

Sūsen dil uzaduban oḳur zülfüñe senā
El götürür çenār boyuña duʿā içün

dil uzadup:

1. **dil uzadup:**-*up*
Kaside 31
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Sürahiden kadehe içki doldurmak.

Sūsen dil uzadup eline aldı ḳabaġın
Kim ḥāl diliyle ide bu nükteyi inhā

2. **dil uzadup:**-*up*
Terci-bend 2
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Dile gelmek, konuşmaya başlamak.

Dil uzadup medāyiḥinde şehüñ Açdı Aḥmed gibi dehān bülbül

dil uzadur:

1. **dil uzadur:**-*ur*
Gazel 5
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse veya bir şey için kötü söz söylemek.

Diyār-ı yārı ḳoyup seyr-i sebzezār itsem
Çemende dil uzadur her biten giyāh baña

dil uzatmış:

1. **dil uzatmış:**-*mış*
Nazm 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dile gelmek, konuşmaya başlamak.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḥālin dimek içün dil uzatmış çemeni gör

dil vir:

1. **dil vir:**
Gazel 164
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönül vermek II sevmek, âşık olmak; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek; düşkün olmak.

Dil vir Aḥmed yāra kim göstermege dīdārını
Olmaya āyīne gibi armaġanı Yūsufuñ

dil virdüm:

1. **dil virdüm:**-*dü, -m*
Gazel 270
Mısra: **13**

Kelime Tipi: **-**
1. Gönül vermek. 2. Sevmek. 3. Aşık olmak.

Zülfüñ düninde virdüm dil ḫaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne ṣundı aya

dil zevrakı:

1. **dil zevraḳı:**
Gazel 124
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül sandalı; aşığın gönlü.

Nice devr eyleye dil zevraḳı ḫüsni deñizin
Ki ʿiẕārındaġı zencīr-i dü-tādan geçmez

dilā:

1. **dilā:**
Gazel 299
Mısra: **14**
Ey gönül, sevgili.

Nāz-perverd-i viṣālüñ durur Aḥmed ḳuluñı
Zār idüp hecrüñ ile itme dilā zār beni

dil-ārā:

1. **dil-ārā:**
Kaside 6
Mısra: **114**
Gönlü süsleyen.

Ṭabʿuñ görinür ḳāmet-i dilber gibi mevzūn
Ṣiʿrüñ oḳınur ḫaṭṭ-ı ṣanem gibi dil-ārā

dil-ārām:

1. **dil-ārāmlara:**-*lara*
Gazel 255
Mısra: **2**
Gönle rahatlık veren, gönlü dinlendiren, gönlü okşayan.

Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara
Bu dil ārāmı ḳodı uydı dil-ārāmlara

2. **dil-ārām:**
Gazel 254
Mısra: **1**
Gönle huzur veren (sevgili).

Caʿd-ı zülfüñ kim aşılmış sen dil-ārām üstine
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

3. **dil-ārām:**
Gazel 254
Mısra: **4**
Gönle huzur veren (sevgili).

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

4. **dil-ārāmum:**-*um*
Gazel 40
Mısra: **13**
Gönle rahatlık veren, gönlü dinlendiren, gönlü okşayan. ll Sevgili.

Ey dil-ārāmum cemālüñ bāġına irmez İrem
Nice kim şol ḫūşe-i zülf-i perīşān andadur

dil-āver:

1. **dil-āverler:**-*ler*
Gazel 22
Mısra: **12**
Yürekli, cesur, yiğit.

Tīr-i ġamzeñle yatur meydān-ı ʿışḳuñda zebūn
Şol dil-āverler kʾider tīġ-ı Nerīmān ile baḫs

dil-āzār:

1. **dil-āzār:**
Gazel 319
Mısra: **18**
Gönül kıran, inciten.

Zārlıġından ḫaẕer it Aḥmedʾüñ Olma igen daḫı dil-āzār hey

2. **dil-āzārı:**-*ı*
Gazel 48
Mısra: **2**
Gönül incitici, kalp kırıcı (kimse). II Sevgili.

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

dil-ber:

1. **dil-ber:**
Gazel 2
Mısra: **11**
Gönlü kendine çeken, güzel II Sevgili.

Dostlar āyīne itmiş ḫüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl ser-gerdān aña

dilber:

1. **dilberümüñ:**-*üm, -ün*
Gazel 239
Mısra: **5**
Gönül alan, güzel.

Ey müneccim ruḫ u zülfin göricek dilberümüñ
ʿĪd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

2. **dilberüñ:**-*üñ*
Kaside 22
Mısra: **57**
Gönül alan, güzel.

ʿAdlüñ zamānesinde ruḫı gibi dilberüñ
Bir yirde āteş ile ḳılupdur ḳarār āb

3. **dilberi:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **10**
Gönül alan, gönül çeken, güzel.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḫüsn ü bahāsı göñlümüñ

4. **dilberden:**-*den*
Gazel 139
Mısra: **11**
Gönül alan güzel || Sevgili.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḫaẕ

5. **dilberüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **13**
Gönül alan güzel || Sevgili.

Demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ
Eşküm cevāhiriyle olur her civār laʿl

6. **dilber:**
Gazel 37
Mısra: **7**
Far. Gönül alan, güzel, mahbube.

Didüm ey dilber senüñˀçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

7. **dilberüñ:**-*üñ*
Kaside 28
Mısra: **9**
Far. Gönül alan, güzel, mahbube.

Ṭatlu sözler kim gelür şīrīn lebinden dilberüñ
Āb-ı ḥayvāndur ṣanasın çeşme-i cāndan ṭamar

8. **dilberler:**-*ler*
Gazel 85
Mısra: **1**
Gönül alan güzel.

Āh kim ġamzelerle dilberler
Ṭaḳınur ṣaġlu ṣollu ḫançerler

9. **dilberüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **40**
Sevgili.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ ẕevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

10. **dilber:**
Gazel 134
Mısra: **3**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nˀeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

11. **dilber:**
Gazel 193
Mısra: **13**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Ḥūrlar şeftālūden vaṣf eyledüm dilber didi
Bihdür ol şeftālūden sīb-i zenaḫdānum benüm

12. **dilber:**
Gazel 194
Mısra: **15**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Aḥmedˀi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

13. **dilber:**
Gazel 222
Mısra: **3**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

14. **dilber:**
Gazel 251
Mısra: **7**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

15. **dilber:**
Gazel 279
Mısra: **9**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Şevḳden öldürmek içün Aḥmedˀi dilber didi
Şalınursam nicedür ey nā-tüvānum boynuña

16. **dilber:**
Gazel 306
Mısra: **7**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

17. **dilber:**
Gazel 322
Mısra: **11**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedˀüñ gönlin
Anuñˀçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

18. **dilber:**
Gazel 324
Mısra: **1**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

19. **dilber:**
Müfret 33
Mısra: **1**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

20. **dilber:**
Nazm 27
Mısra: **3**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedˀe cevr itmeyem
Didi yoḳ biˀllāhi yoḳ vaˀllāhi yoḳ taˀllāhi yoḳ

21. **dilber:**
Nazm 38
Mısra: **3**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Didüm müddeʿī gitdi dilber didi
Be-Tun u be-Ṭunca be-āb-ı siyāh

22. **dilber:**
Nazm 43
Mısra: **3**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

23. **dilberi:**-*i*
Gazel 196
Mısra: **7**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Yā İlāhī ṣaḳla nālemden cevāndur dilberi
Gerçi cevr itdükce ol şūḫ-ı sitem-kār iñlerem

24. **dilberi:**-*i*
Kaside 30
Mısra: **10**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

25. **dilber:**
Kaside 8
Mısra: **74**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Cüduñdan iḥtiyāṭ ider anuñʾçün olımaz
Dilber lebinde daḫı olan āşikār laʿl

26. **dilberüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **13**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Ḫaṭṭı yazmış dilberüñ çāh-ı zenaḫdānında kim
Bu hezārān Yūsuf-ı Mışrīlerüñ zindānıdur

27. **dilberüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **39**
Aşık olunan, sevilen, maşuk.

Şan ʿaraḳdur gül cüdā düşmiş ruḫından dilberüñ
Yā benefşe sāye-i gīsū-yı sergerdānıdur

28. **dilberüñ:**--*üñ,* -
Gazel 3
Mısra: **11**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān baġışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

29. **dilberüñ:**--*üñ,* -
Gazel 41
Mısra: **4**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

30. **dilberüñ:**--*üñ,* -
Gazel 132
Mısra: **5**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

31. **dilberüñ:**--*üñ,* -
Gazel 185
Mısra: **3**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Ṭaġıdup zülf-i girih-gīrin ruḫından dilberüñ
Bu sebebdendür ṣabā nāfe-güşā-yı ṣubḥ-dem

32. **dilberüñ:**--*üñ,* -
Gazel 248
Mısra: **7**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Zülfi zencīrinde dil dīvānedür şol dilberüñ
Ṭolaşup bād-ı ṣabā zülfine şeydālanmasun

33. **dilberüñ:**--*üñ,* -
Gazel 269
Mısra: **9**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Sidre ḳaddinde uçarsın dilberüñ ey murġ-ı dil
Müntehā pervāz idersin āferīn pervāzuña

34. **dilbere:**-*e*
Gazel 236
Mısra: **11**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Gözlerüm yaşı gibi dilbere ey peyk-i nesīm
Ne içün ṣaldı beni ʿayn-ı naẓardan ṣorasın

35. **dilberden:**-*den*
Kaside 19
Mısra: **39**
Sevgili.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ ẕevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

36. **dilberden:**-*den*
Gazel 206
Mısra: **27**
Gönül alan güzel || Sevgili.

Baña dilberden ʿināyet istemeñ ey dostlar
Ṣanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

37. **dilber:**
Gazel 39
Mısra: **3**
Dilber, güzel, sevilen.

Gerçi dilber pend ider setr eyle rāz-ı ʿışḳı dir
ʿĀḳıbet līkin bilürem ʿāleme destān olur

38. **dilber:**
Gazel 118
Mısra: **7**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Naḳd-i cevrinden veẕāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henūz

39. **dilber:**
Gazel 118
Mısra: **12**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henūz

40. **dilber:**
Gazel 241
Mısra: **15**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Ḳāmetin ṣordum raḳībe işidüp dilber didi
Aḥmed İblīse ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

41. **dilber:**
Kaside 12
Mısra: **29**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Çekdi zülfin gūşe-i ebrūsına dilber didi
Yaraşur kaʿbʾörtüsi aşılsa miḥrāb üstine

42. **dilber:**
Nazm 4
Mısra: **5**
(Fars.) Gönlü kendine çeken, güzel.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

43. **dilber:**
Gazel 251
Mısra: **3**
Aşık olunan, gönlü kendine çeken.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

44. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 72
Mısra: **11**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Saʿy it Aḥmed ʿışḳa kim merve ḥaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

45. **dilberüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **24**
Gönlü kendine çeken, güzel.

Zülfi çengāline dil düzdini berdār ider āh
Dilberüñ ancaġ ola bī-dile dildārluġı

46. **dilber:**
Gazel 161
Mısra: **17**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel. II Sevgili.

Didi dilber Aḥmedʾe diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

47. **dilberler:**-*ler*
Gazel 147
Mısra: **6**
Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel. II Sevgili.

Ḫaste-diller ḥālini ṣorsañ a ġamzeñden didüm
Didi dilberler yolında pursiş-i bīmār yoḳ

48. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 171
Mısra: **1**
Gönlü kendine çeken, güzel; sevgili.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāli dilberüñ
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāli dilberüñ

49. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 171
Mısra: **2**
Gönlü kendine çeken, güzel; sevgili.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāli dilberüñ
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāli dilberüñ

50. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 171
Mısra: **4**
Gönlü kendine çeken, güzel; sevgili.

Ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret eyledi ḫayl-i ḫayāli dilberüñ

51. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 171
Mısra: **6**
Gönlü kendine çeken, güzel; sevgili.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāli dilberüñ

52. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 171
Mısra: **8**
Gönlü kendine çeken, güzel; sevgili.

Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāli dilberüñ

53. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 171
Mısra: **10**
Gönlü kendine çeken, güzel; sevgili.

Mūr-ı ḫaḳīrden żaʿīf eyledi ḫālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāli dilberüñ

54. **dilberüñ:**-*üñ*
Gazel 206
Mısra: **15**
Gönlü kendine çeken, güzel; sevgili.

Ben kemān-ı vaṣlını çekmek dilerdüm dilberüñ
Hecr ḥükm-endāz imiş tīr-i ḳażāsın bilmedüm

dilberā:

1. **dilberā:**
Kaside 25
Mısra: **21**
Ey gönül alan sevgili.

Dilberā göster hilāl ebrūñı şād it ḫalḳı kim
Māh-ı nev görmekden olur şādī-i devrān-ı ʿīd

2. **dilberā:**
Gazel 138
Mısra: **5**
Ey gönül alan (sevgili).

Ḫayr umarsa dil miyānuñdan maḥaldür dilberā
Çünki peyġamber didi ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ

3. **dilberā:**
Gazel 161
Mısra: **9**
Ey gönül alan (sevgili).

Ḫātem-i mihr-i Süleymāndur viṣālüñ dilberā
ʿĀlemi anuñla ben ḥükmümde rām itsem gerek

4. **dilberā:**
Kaside 28
Mısra: **17**
Ey gönül alan (sevgili).

Eşk-i çeşmüm kim aḳar mihr-i ruḫuñdan dilberā
Kevkeb-i seyyāredür ḫurşīd-i tābāndan ṭamar

dilber-i hercāyīyi:

1. **dilber-i hercāyīyi:**-*yi*
Murabba 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Kararsız dilber, sevgili.

Ḳıldı bir dilber-i hercāyīyi dildār dirīġ
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

dilber-i meh-rūya:

1. **dilber-i meh-rūya:**
Gazel 256
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ay yüzlü sevgili.

Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşterī
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

dilber-i raʿnālar:

1. **dilber-i raʿnālar:**-*lar*
Nazm 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzel, latif sevgili.

ʿīd-i ḥüsnüñde ṣalın dilber-i raʿnālar ile
Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşını dībālar ile

dilberler:

1. **dilberler:**-*ler*
Murabba 1
Mısra: **15**
Gönlü kendine çeken, âşık olunan güzel.

Baş ḳoşam dimez idüm ben daḫı dilberler ile
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

dildār:

1. **dildārluġı:**-*luġ, -ı*
Kaside 17
Mısra: **24**
Birinin gönlüne malik olan maşuka.

Zülfī çengāline dil düzdini ber-dār ider āh
Dilberüñ ancaġ ola bī-dile dildārluġı

2. **dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 81
Mısra: **4**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Şādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

3. **dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 114
Mısra: **9**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

İtmeyince ḥüsni deryāsına dildāruñ sefer
İtmedi dükkānını pür lüʾlüʾ-i ḫoş-āb göz

4. **dildāra:**-*a*
Gazel 1
Mısra: **3**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

5. **dildāra:**-*a*
Gazel 38
Mısra: **13**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḥayrān olur

6. **dildāra:**-*a*
Müfret 48
Mısra: **1**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

7. **dildāra:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **2**
Gönlü kendine bağlamış, birinin gönlüne malik olan kimse, sevgili.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

8. **dildārumuñ:**-*(u)m, -(u)ñ*
Gazel 191
Mısra: **9**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭopraġ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

9. **dildārum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **1**
Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine
Zühre terāne bağladı eşʿārum üstine

10. **dildār:**
Gazel 56
Mısra: **2**
(Fars.) Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Göñül almaġa yine yār gelür
Şīve vü nāz ile dildār gelür

11. **dildār:**
Murabba 1
Mısra: **19**
(Fars.) Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Ḳıldı bir dilber-i hercāyīyi dildār dirīġ
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

dil-dār:

1. **dil-dāruñ:**-*uñ*
Gazel 269
Mısra: **7**
Birinin gönlüne malik olan maşuka: güzel ‖ Sevgili.

El-emānet açma dil-dāruñ lebi rāzın dile
ʿĀḳil iseñ eyleme mecnūnı maḥrem rāzuña

2. **dil-dāra:**-*a*
Gazel 192
Mısra: **3**

Gönlü kendine bağlamış olan kimse, sevgili.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

dilde:

1. **dilde:**-*de*
Gazel 100
Mısra: **5**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Her gice eksük degül dilde belā vü derd ü ġam
Şanma kim bu ḫāne-i dervīş mihmānsuz geçer

2. **dilde:**-*de*
Gazel 117
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin şunmaḳda sāḳīdür henüz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳīdür henüz

3. **dilde:**-*de*
Gazel 144
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

4. **dilde:**-*de*
Gazel 161
Mısra: **16**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Gönlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

5. **dilde:**-*de*
Gazel 184
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Belābil gūş idüp nūş it belābil
Ki ḳomadı ʿanā dilde ʿanādil

6. **dilde:**-*de*
Gazel 270
Mısra: **7**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Ḳomaz raḳīb-i münkir dilde ṣafā-yı ḫāṭır
Virdi ḫalel bu kāfir cām-ı cihān-nümāya

7. **dilde:**-*de*
Gazel 322
Mısra: **9**
(Âşığın) gönlü, yüreği.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

dilden gelen elden geleydi gedā ḳalmaya vü sulṭān olaydı:

1. **dilden gelen elden geleydi gedā ḳalmaya vü sulṭān olaydı:**
Müfret 49
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dilden gelen elden gelse fukara kalmaz ve sultan olurdu: `Kişi her söylediğini yapamaz, her dilediğini elde edemez` anlamında kullanılan bir söz.

Eger dilden gelen elden geleydi
Gedā ḳalmaya vü sulṭān olaydı

dil-dūz:

1. **dil-dūz:**
Gazel 333
Mısra: **10**
Gönül delen // Gönül çalan.

Başlu baġrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

dil-düzd:

1. **dil-düzd:**
Kaside 11
Mısra: **48**
Gönül çalan.

Bu sebebden devr-i eyyāmuñda ber-dār oldı kim
Oldı dil-düzd ü sitemger kākül-i müşkīn-i dost

dile:

1. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 1
Mısra: **5**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Bir naẓarda kīmyā itmek dilerseñ ṭopraġı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı başar ḳıl dāʾimā

2. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 10
Mısra: **3**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ göñlümi ḫüsnüñe ṣor
Kim ġarībüñ ḫāline vāḳıf degül illā ġarīb

3. **diler:**-*r*
Gazel 13
Mısra: **13**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Bir būse diler Aḥmed-i dil-ḫaste lebüñden
Hīç olmayacaḳ sözleri söyletse nʾola teb

4. **dilermiş:**-*r, -miş*
Gazel 39
Mısra: **5**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

5. **diler:**-*r*
Gazel 66
Mısra: **9**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

6. **dilerdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 190
Mısra: **15**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün añа kim lālezārumdur benüm

7. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 201
Mısra: **9**

Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmedʾi ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

8. **dilerdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **15**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Ben kemān-ı vaṣlını çekmek dilerdüm dilberüñ
Hecr ḥükm-endāz imiş tīr-i ḳażāsın bilmedüm

9. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 240
Mısra: **11**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şehvār isteyen

10. **diler:**-*r*
Gazel 283
Mısra: **5**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫᵛāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

11. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 296
Mısra: **6**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Sāḳiyā eṣnā-yı ṣoḥbetde dükendükce şarāb
Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu zībā ṣūreti

12. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 297
Mısra: **6**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

13. **diler:**-*r*
Gazel 305
Mısra: **14**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

14. **diler:**-*r*
Kaside 14
Mısra: **17**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Diler ki irişe ʿunnāb-ı laʿlüñe zülfüñ
Ki ḫūşe-i ʿinebīden aṣar iki āveng

15. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Kıt'a 2
Mısra: **1**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ
Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin

16. **dilerken:**-*r-keñ*
Murabba 1
Mısra: **25**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

17. **dilerem:**-*r, -em*
Gazel 211
Mısra: **5**
İstemek, arzu etmek || Duâ etmek.

Dilerem Ḥaḳdan elüm irse ḥarem ḥalḳasına
ʿÖmr uzunlıġını kʾol zülf-i semen-sāyı görem

dile-:

1. **dilemez:**-*mez*
Kaside 26
Mısra: **12**
Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temenni etmek, niyaz etmek.

Ol serve ḳarşu āh idemez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

2. **dilemez:**-*mez*
Gazel 43
Mısra: **15**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün
Var ḳıyās eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

3. **diler:**-*r*
Gazel 50
Mısra: **13**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Servüñ ayaġına ṣaçu ṣaçmaḳ diler çenār
Kim ellerinde pür-güher-i yāsemen ṭutar

4. **diler:**-*r*
Gazel 88
Mısra: **11**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Her dem diler gözüñ ki döke ḳanın Aḥmedʾüñ
Ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān gibi ḳurbāna ḳaṣd ider

5. **diler:**-*r*
Gazel 304
Mısra: **19**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

6. **diledi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **13**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

7. **diler:**-*r*
Kaside 22
Mısra: **12**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Zülfüñ ucında dil ṭaleb eyler ʿiẕāruñı
Ṣan kim şeb evvelinde diler rūzedār āb

8. **diler:**-*r*
Kaside 22
Mısra: **29**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Diler ki pāyına düşe serv-i sarāyuñuñ
Zencīre çekseler daḫı ḳılmaz ḳarār āb

9. **diledi:**-*di*
Kaside 30
Mısra: **13**
Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

10. **dilerdi:**-*r, -di*
Gazel 168
Mısra: **9**
1. Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Viṣāli ḫᵛānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

11. **dilerseñ:**-*r, -se, -ñ*
Kaside 28
Mısra: **13**
Dilemek; istemek, niyetinde olmak.

Ḳan-bahā virmek dilerseñ ġamzeñüñ maḳtūline
Ḳaṭre-i mey vir ki cām-ı laʿl-i cānāndan ṭamar

dile almaya:

1. **dile almaya:**-*ma*
Gazel 336
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ağzına almak, söz etmek.

Ḳanda kim ide lebüñ şehdini Aḥmed tekrār
Hīç kimse dile almaya mükerrer şekeri

dile od düşdi:

1. **dile od düşdi:**-*di*
Gazel 117
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönle ateş düşmek. II Âşık olmak veya büyük bir üzüntü ve keder içinde kalmak.

Bir nigāh-ı germ ile od düşdi gözümden dile
Dūd-ı āhum ol şirāruñ iḫtirāḳıdur henüz

dil-efgār:

1. **dil-efgāruñam:**-*uñ, -am*
Gazel 154
Mısra: **1**
Gönlü yaralı II kederli, üzüntülü (kimse).

Efkār-ı ʿışḳuñ ile dil-efgāruñam senüñ
Dermāndeyin ki derde giriftāruñam senüñ

2. **dil-efgār:**
Gazel 205
Mısra: **1**
Gönlü yaralı (aşık).

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

dilek:

1. **dilegüm:**-*üm*
Gazel 281
Mısra: **9**
Olması istenen şey, istek, arzu, talep, rica, temenni.

Görelden Aḥmedʾüñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim
Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

dil-firīb:

1. **dil-firīb:**
Kaside 1
Mısra: **11**
Cazibeli, hoş.

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

2. **dil-firīb:**
Gazel 319
Mısra: **3**
Gönlü aldatan, câzibeli.

Fitnesi çoḳ ʿişveger ü dil-firīb
Şefḳati az şūḫ-ı sitem-kār hey

dil-güşā-yı şabā:

1. **dil-güşā-yı şabā:**
Terci-bend 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönül açan saba rüzgârı.

Ġonca dil-teng olurdı devrānda
Göñlin açmasa dil-güşā-yı ṣabā

dil-haste:

1. **dil-ḫasteyi:**-*yi*
Gazel 151
Mısra: **15**
Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

2. **dil-ḫasteye:**-*ye*
Mesnevi 3
Mısra: **161**
Gönlü hasta, hasta gönüllü II üzgün, kederli âşık.

Nevāziş ḳılan zār u dil-ḫasteye
Güşāyiş viren kār-ı dem-besteye

3. **dil-ḫastelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 60
Mısra: **12**
Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.

Ṭoldurur ḥoḳḳa-i laʿlīne lebüñ gül-şekeri
Yaʿnī dil-ḫastelerüñ derdine tīmāra gider

dil-i aḥmed:

1. **dil-i aḥmed:**
Gazel 17
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in gönlü.

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed
Çün ġonca gibi baġrını ḳan eyledüñ ey dost

2. **dil-i aḥmed:**
Gazel 170
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in gönlü.

Dil-i Aḥmed gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

3. **dil-i aḥmed:**
Gazel 181
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in gönlü.

Bī-ṣabr u ḳarār oldı ṣaçuñda dil-i Aḥmed
Ḳalmaḳ yalıñuz gicede bīmāra ne müşkil

dil-i bīmār:

1. **dil-i bīmār:**
Kaside 2
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Hasta gönül; mec. Aşktan kederlenen gönül.

Belā vü derde giriftārdur dil-i bīmār
Demi durur kʾide tīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

dil-i bīmārum:

1. **dil-i bīmārum:***-um*
Kaside 26
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hasta gönül II Âşığın kederli gönlü.

Cānā gözüñe hey di ki sermest-i nāz olup
Ġavġālar itmesün dil-i bīmārum üstine

2. **dil-i bīmārum:***-um*
Kaside 26
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hasta gönül II Âşığın kederli gönlü.

Eşkümden özge kimse şeb-i ġamda gelmedi
Bir kāse āb ile dil-i bīmārum üstine

dil-i bīmārumuza:

1. **dil-i bīmārumuza:***-umuz, -a*
Kaside 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hasta gönül.

Būse tiryākin umarken dil-i bīmārumuza
Zehr-i ġam virdi ṣaçuñ gör bu siyehkārluġı

dil-i bī-raḥmı:

1. **dil-i bī-raḥmı:**
Gazel 250
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) acımasız, zalim ve katı gönlü.

Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür
Ola mūm Aḥmedʾüñ bir dem işitse vaṣf-ı ḥālinden

dil-i bülbül:

1. **dil-i bülbül:**
Kaside 13
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Bülbülün gönlü.

Şāḫ-ı gülden ġonca aşılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

dil-i cānāna:

1. **dil-i cānāna:***-a*
Kaside 18
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin gönlü.

Girmiş ḳaşı miḥrābına yāruñ gözi merdümleri
Ḥācet dilerler kim dil-i cānāna ṣıḥḥat yaraşur

dil-i çarḫda:

1. **dil-i çarḫda:***-da*
Kaside 6
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın gönlü.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Şol tīr-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

dil-i dilberi:

1. **dil-i dilberi:***-i*
Kaside 17
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin gönlü.

Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle ṣaḳın
Ḳoma ger ʿārif iseñ rāh-ı kem-āzārluġı

dil-i dīvāneden:

1. **dil-i dīvāneden:***-den*
Gazel 228
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Deli gönül.

Dil-i dīvāneden eksilmedi şevḳı ruḫınuñ
Oldı rūşen bu ki īmāndan imiş ḥubb-ı vaṭan

dil-i dīvānemüzi:

1. **dil-i dīvānemüzi:**
Gazel 329
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Deli gönül.

Ey ṣabā depredicek ṭurra-i cānānemüzi
Çekme zencīrin esirge dil-i dīvānemüzi

dil-i efgārumuzı:

1. **dil-i efgārumuzı:***-umuz-umuz, -ı*
Kaside 17
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Yaralı gönül.

Dil-i efgārumuzı çün ṭaġıdur kākül-i dost
Yā Rab ol zülfe bitit sen bu dil-ifgārluġı

dil-i ġam-gīn:

1. **dil-i ġam-gīn:**
Gazel 81
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gamlı, tasalı gönül.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Şādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

dil-i ġam-gīni:

1. **dil-i ġam-gīni:**-*i*
Gazel 45
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gamlı, tasalı gönül.

Cān ḫayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla bulur ẕevḳ ü ṣafā
Sebze vü mey dil-i ġam-gīni feraḥnāk eyler

dil-i ġam-gīnini:

1. **dil-i ġam-gīnini:**-*i, -ni*
Kaside 31
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Gamlı, kederli gönül.

Bir dem dil-i ġam-gīnini şād itmege lāle
Bu ṣuffa-i ṣāfīde çeker cām-ı muṣaffā

dil-i ġam-pervere:

1. **dil-i ġam-pervere:**-*e*
Gazel 313
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gam besleyen gönül, kederli gönül.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

dil-i ḥāsid:

1. **dil-i ḥāsid:**
Gazel 244
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kıskanç gönül.

Ey dil-i ḥāsid gözüm yaşından olmaduñ sipīd
Saña yunmaḳ nʾeylesün hindū-yı māder-zādsın

dil-i hūnīnüm:

1. **dil-i ḫūnīnüm:**-*üm*
Gazel 35
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gönül.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

dil-i mecrūḥuma:

1. **dil-i mecrūḥuma:**-*um, -a*
Gazel 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yaralı gönül.

Tīr-i ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde peykānı dürüst

2. **dil-i mecrūḥuma:**-*um, -a*
Gazel 152
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yaralı gönül.

Zaḫm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

dil-i mecrūḥumuzı:

1. **dil-i mecrūḥumuzı:**-*umuz, -ı*
Gazel 287
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yaralı gönül.

Süzme ġamzeñ ki delersin dil-i mecrūḥumuzı
Çözme zülfüñ naẓar it ḥāl-i perīşānumuza

dil-i miskīn:

1. **dil-i miskīn:**
Gazel 250
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zavallı gönül.

Çü zülfi sāyesin mesken idindüñ ey dil-i miskīn
Ṣaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

2. **dil-i miskīn:**
Kaside 29
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Zavallı gönül.

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

dil-i miskīni:

1. **dil-i miskīni:**-*i*
Gazel 46
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Zavallı gönül. II Âşığın gönlü.

Bu sebebden Aḥmedʾüñ şormaz şınuḳ göñlini kim
Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i miskīni var

dil-i miskīnümüñ:

1. **dil-i miskīnümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 242
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Zavallı gönül.

Şor dil-i miskīnümüñ derdin perīşān zülfüñe
Ḥālini bilmez perīşānuñ perīşān olmayan

dil-i pür-sūza:

1. **dil-i pür-sūza:**-*a*
Gazel 264
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ateşle dolu gönül. || Aşığın yakıcı aşk ateşiyle dolan gönlü.

Āteş-i āhum ile ṭaşlara ḳan aġladuram
Yād-ı hecrānuñ eger bu dil-i pür-sūza gele

dil-i şad-pāre:

1. **dil-i şad-pāre:**
Gazel 54

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yüz parça gönül.

Aḥmedʾüñ rāzını fāş eyledi zārīlıġ ile
Ney gibi bu dil-i ṣad-pāre elümden ne gelür

dil-i ṣad-pāremi:

1. **dil-i ṣad-pāremi:***-i*
Kıt'a 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Âşığın) yüz parça, paramparça olmuş gönlü.

Dil-i ṣad-pāremi aġyār elinden
Dem ā dem ney gibi nālān idersin

dil-i ṣad-pārenüñ:

1. **dil-i ṣad-pārenüñ:***-nüñ*
Gazel 242
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüz parça (olan) gönül. II Üzüntüden paramparça olan gönül.

Zārlıġından dil-i ṣad-pārenüñ rāz añlamaz
Meclis-i ʿuşşāḳda ney gibi nālān olmayan

dil-i ṣad-pāreyi:

1. **dil-i ṣad-pāreyi:***-yi*
Gazel 308
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yüz parça gönül.

Rāzını bu dil-i ṣad-pāreyi nālān idenüñ
Sīneler şerḥ idemez Aḥmedʾüñ efġānı gibi

dil-i şāʿir:

1. **dil-i şāʿir:**
Gazel 309
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şairlerin gönlü.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

dil-i sengīnüñ:

1. **dil-i sengīnüñ:***-üñ*
Gazel 174
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Taş gönül; acımasız, merhametsiz gönül.

Luṭfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-miṣāl

dil-i sengīnüñi:

1. **dil-i sengīnüñi:***-üñ, -i*
Gazel 169
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Taş gönüllü.

Mihrüm artar dil-i sengīnüñi yād itmek ile
Ki binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

dil-i şikestesine:

1. **dil-i şikestesine:***-si, -ne*
Gazel 83
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kırık, kırgın gönül II kırgın, üzgün kimse.

Raḥm it dil-i şikestesine Aḥmedʾüñ kʾider
Zülf ü ruḫuñ ḫayāl ile leyl ü nehār ṣabr

dil-i ṣubḥ:

1. **dil-i ṣubḥ:**
Kaside 6
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **-**
Sabah vaktinin gönlü.

Āhū-yı felek gördi seḥer şīr-i livāñı
Ḫūn-ı cigerinden dil-i ṣubḥ oldı dem-ālā

dil-i ṣūrīdeyi:

1. **dil-i ṣūrīdeyi:***-yi*
Gazel 218
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Perişan gönül -tutkun gönül-.

Sünbül-i ser-geşteñ içün bu dil-i ṣūrīdeyi
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān isterem

dil-i ʿuşāta:

1. **dil-i ʿuşāta:***-a*
Terci-bend 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Asilerin gönlü.

Berḳ-ı ruḫı cehennemi berd ü selām ider
Düşse dil-i ʿuṣāta ḫayāli Muḥammedüñ

dil-ifgārluġ:

1. **dil-ifgārluġı:***-ı*
Kaside 17
Mısra: **26**
Gamlı olma durumu. (Gamlı, sıkıntı veya üzüntü veren bağlamında kullanılmıştır.).

Dil-i efgārumuzı çün ṭaġıdur kākül-i dost
Yā Rab ol zülfe bitit sen bu dil-ifgārluġı

dilin dutamadum:

1. **dilin dutamadum:***-a, -ma, -dı, -m*
Gazel 150
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Konuşmasını önlemek, susturmak.

Düşdüm raḳībüñ aġzına dutamadum dilin
Dutaydı aġzını ol itüñ üstüḫʷān gerek

dilin yaḳmış:

1. **dilin yaḳmış:***-mış*
Kaside 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönlünü yakmak; âşık olmak II (güneş) ışınlarını göstermek.

Nebāt-ı sūḫte ki yaḳmış idi mihr dilin
Yüregine şu sepe geldi ṣubḥ-dem bārān

dilīr olmasa:

1. **dilīr olmasa:**-*ma, -sa*
Mesnevi 3
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Yiğit, cesur, kahraman olmak.

Ger olmasa söz söylemekde dilīr
Olur mıydı ṭūṭī ḳafesde esīr

dilkeş:

1. **dilkeş:**
Gazel 70
Mısra: **10**
Far. Gönül cezbedici.

Cevr eliyle burdı gūşın
Aḥmedʾüñ ṭanbūr-vār
Şol boyı dilkeş şanem kim
rehzen-i ʿuşşāḳdur

2. **dilkeş:**
Gazel 340
Mısra: **4**
Gönül çekici, gönül cezbedici ‖ Türk Musikisinde mürekkep bir makam, bkz. ÖZTUNA, s. 95.

Kūçek ü büzürgi muḥayyer iden
Dilkeş ü şāh-nāz gelmez mi

dillerde ezber kʾola:

1. **dillerde ezber kʾola:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Dillerde dolaşmak; her yerde sözü edilmek.

Ṣubḥ u şām itsün duʿāñı sübḥa-gerdān-ı felek
Tā kʾola dillerde ezber kākül-i müşkīn-i dost

dillerde söylenen:

1. **dillerde söylenen:**-*en*
Gazel 192
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dilden dile aktarılmak, herkes tarafından konuşulmak.

ʿIşḳ ṭasın çıñradan āh u fiġānumdur benüm
Söylenen dillerde şimdi dāsitānumdur benüm

dillerin depretdi:

1. **dillerin depretdi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Konuşmak, konuşmaya başlamak. (Süsen çiçeğinin yaprakları şekil bakımından dille ilişkilendirilir.).

Şehriyāra s̲enālar itmek içün
Yine depretdi dillerin sūsen

dillü dilince:

1. **dillü dilince:**
Kaside 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kendi dilince.

Her gūşede tesbīḥ ider dillü dilince kāyināt
Ẕikri budur kim Ḥażret-i Sulṭāna ṣıḥḥat yaraşur

2. **dillü dilince:**
Kaside 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kendi dilince.

Ger ḥamd iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Dillü dilince Ḫālıḳa her dem hezār bār

3. **dillü dilince:**
Terkib-bend 1
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Kendi dilince.

Dillü dilince zārılıġ eylerdi kāyināt
Bu idi cümle sözleri Şeh Muṣṭafā ḳanı

dil-mürde:

1. **dil-mürdelere:**-*ler, -e*
Kaside 31
Mısra: **70**
Gönlü ölü, duygusuz.

Bir cām-ı revān-baḫş ile kim cürʿası anuñ
Keşf eyleye dil-mürdelere muʿciz-i ʿĪsā

dil-nevāz:

1. **dil-nevāz:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Gönül okşayan, alan.

Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣīḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

2. **dil-nevāz:**
Kaside 19
Mısra: **19**
Gönül okşayan.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

dil-rübā:

1. **dil-rubāya:**-*ya*
Gazel 77
Mısra: **1**
Gönül alan ll sevgili.

Göñül bir dil-rubāya müftetendür
Ki bālāsı belā-yı merd ü zendür

2. **dil-rübāsın:**-*sıñ*
Gazel 206
Mısra: **4**
Gönül alan II Güzel, sevgili.

Ben ḳara ṭoprag̈ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

3. **dil-rubā:**
Nazm 5
Mısra: **4**
Gönül alan II Güzel, sevgili.

Nāzük tenine zaḥmet iderken ḳabā-yı gül
Girdi ḳara yire yatur ol dil-rubā dirīġ

4. **dil-rubā:**
Kaside 1
Mısra: **12**
Gönül alan, gönül kapan.

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

5. **dil-rübāsın:**-*sın*
Kaside 4
Mısra: **8**
Gönül kapan, herkesi kendine bağlayan.

Senüñdür nuṭḳ-ı ʿĪsā ḥüsn-i Yūsuf
Ki hem cān-baḫşsın hem dil-rübāsın

dil-sitān:

1. **dil-sitān:**
Gazel 276
Mısra: **10**
Gönül alan.

Ḥüsn bāġında görmedi Aḥmed
Eñegüñ gibi dil-sitān alma

2. **dil-sitāndan:**-*dan*
Gazel 208
Mısra: **1**
Gönül alan. II Sevgili.

Bī-dilem dil-sitāndan ayrıldum
Āh kʾārām-ı cāndan ayrıldum

3. **dil-sitān:**
Gazel 260
Mısra: **7**
Gönül alan, gönlü kendine bağlayan (sevgili).

Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Câme-ḫʷābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

dilsitān:

1. **dilsitān:**
Kaside 11
Mısra: **59**
Gönül alan.

Şiʿrüñ içün bir muʿanber dilsitān mecmūʿadur
Ṣūret-i Çīnle muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

2. **dilsitānsuz:**-*suz*
Gazel 121
Mısra: **1**
Gönül alan. II Sevgili.

Biz kim ol dilsitānsuz olımazuz
Ḳuru cismüz ki cānsuz olımazuz

3. **dilsitān:**
Gazel 158
Mısra: **10**
Gönlü alan, gönlü kendine bağlayan.

Ṭoprağa düşmiş oḳ gibi ḫākī göñülleri
Uş gūşe-i kemānla dirür dilsitān ḳaşuñ

4. **dilsitān:**
Kaside 21
Mısra: **1**
Gönlü alan, gönlü kendine bağlayan.

Ṣād ol ey dil ki dilsitān bulduñ
Mürde cismüñe tāze cān bulduñ

5. **dilsitān:**
Kaside 30
Mısra: **1**
Gönlü alan, gönlü kendine bağlayan.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

6. **dilsitān:**
Terci-bend 2
Mısra: **36**
Gönlü alan, gönlü kendine bağlayan.

Ṭudağuñdan virür nişān ġonca
Oldı cān-baḫş u dilsitān ġonca

dil-siyāh:

1. **dil-siyāh:**
Gazel 131
Mısra: **8**
Kötülük isteyen, kötü yürekli, duygusuz.

Nergislerüñ ḫayāliyle ḥālüm bilen bilür
Kʾol türk-i şīve-gār niçe dil-siyāh imiş

dil-teng:

1. **dil-teng:**
Terci-bend 2
Mısra: **7**
Gönlü daralmış, kederli, içi sıkkın, sıkıntılı.

Ġonca dil-teng olurdı devrānda
Göñlin açmasa dil-güşā-yı ṣabā

2. **dil-teng:**
Gazel 227
Mısra: **4**
Gönlü kederli, muzdarip (kimse). II Âşık.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

dil-teşne:

1. **dil-teşneler:**-*ler*
Gazel 70
Mısra: **3**
Gönlü susamış, bağrı yanık ‖ çok hevesli, gönülden arzulayan.

Ḳan yudan dil-teşneler düşmiş ḳaşuñ sevdāsına
Rind olan mey-ḫʷāreler ʿīd ayına müştāḳdur

dil-teşne vü ẓamʾā:

1. **dil-teşne vü ẓamʾā:**
Kaside 6
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü susamış, gönülden arzulayan.

Hem baḥr-i sipihr anda ḥabāb-ı güẕerāndur
Hem ḫūt-ı felekdür aña dil-teşne vü ẓamʾā

dilüm baġludur:

1. **dilüm baġludur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Konuşamayan.

Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḥayrānıdur

dilümden kilīd açdı:

1. **dilümden kilīd açdı:**
Mesnevi 4
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Gönül anahtarını açmak. (İnsanda bir şeyin gerçeğini ve anlamını sezen, anlayıp kavrayan güç anlamındaki gönül gözü, basîret bağlamında kullanılmıştır.).

Kilīd açdı dilümden ḫāzin-i rāz
Ki bu maḫzenden oldum kīse-perdāz

dilüme:

1. **dilüme:**
Kaside 22
Mısra: **63**
Dil, lisan II Gönül, yürek.

Bārān-ı luṭfdur dilüme feyż olan kelām
Dünyā içinde gevher olursa ne var āb

dilüme geldi:

1. **dilüme geldi:**-*di*
Kaside 9
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Gönle gelmek, hatırlamak, tasavvur etmek. II Dile gelmek, söylemek.

Sen ḫoş-ḫışāli dün gice medḥ itmek istedüm
Geldi redīf içün dilüme nā-gehān müşk

dilüñ dutma:

1. **dilüñ dutma:**-*ma*
Gazel 269
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimseyi herhangi bir sebeple söz söyleyemez duruma getirmek, susmak zorunda bırakmak.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

dilüñ kilīdin açup:

1. **dilüñ kilīdin açup:**-*up*
Mesnevi 3
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **-**
Dilinin kilidini açmak.

Açup dest-i ḳudret kilīdin dilüñ
Niṣār itdi naḳd-i ümīdin dilüñ

dimāġ:

1. **dimāġına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 6
Mısra: **54**
Burun; damak; beyin, akıl, şuur, bilinç.

Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevā-dār
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

2. **dimāġı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **6**
Burun; damak; beyin, akıl, şuur, bilinç.

Micmer-i zerrīnde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

3. **dimāġı:**-*ı*
Gazel 91
Mısra: **2**
Akıl, zihin.

Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur
Dimāġı sünbülüñ müşkīn olupdur

4. **dimāġumı:**-*um, -ı*
Kıt'a 2
Mısra: **6**
Akıl, zihin.

ʿArūs-ı medḥüñüñ reng-i ruḫından
Dimāġumı nigāristān idersin

5. **dimaġın:**-*ı, -n*
Gazel 25
Mısra: **4**
Beyin, akıl, bilinç II (koku ile beraber kullanılırsa) damak, geniz.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

6. **dimāġın:**-*ı, -n*
Gazel 230
Mısra: **9**
Beyin, akıl, bilinç II (koku ile beraber kullanılırsa) damak, geniz.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla misk-būdur nʾeylesün

7. **dimāġın:**-*ı, -n*
Gazel 272
Mısra: **7**
Beyin, akıl, bilinç II (koku ile beraber kullanılırsa) damak, geniz.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla müşk-būdur çāre ne

8. **dimāġ:**
Gazel 141
Mısra: **6**
Akıl, bilinç, şuur.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise
Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

9. **dimāġın:**-*ı, -n(ı)*
Gazel 199
Mısra: **3**
Akıl, bilinç, şuur.

Cān dimāġın būy-ı zülfüñden muʿaṭṭar eyleyen
Çın seḥer bād-ı ṣabānuñ şānesidür dostum

10. **dimāġuñ:**-*uñ*
Gazel 304
Mısra: **19**
Akıl, fikir, zihin.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

dimāġ-ı cāna:

1. **dimāġ-ı cāna:**-*a*
Gazel 214
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İnsanın şuuru, zihni.

Dimāġ-ı cāna irürmege sünbülüñ ḳoḫusın
Nesīm-i ṣubḥ ile bād-ı bahāra yalvaralum

dime:

1. **dimez:**-*z*
Gazel 93
Mısra: **10**
Dememek; aldırmamak, önem vermemek.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

dimek:

1. **dir:**-*r*
Kaside 5
Mısra: **10**
Demek, buyurmak.

Ayaġı ṭopraġını tāc ide ḫurşiyd-i felek
Kime bendem dir ise ḥażreti dervīşlerüñ

din:

1. **dinsün:**-*sün*
Kaside 22
Mısra: **8**
Söylenmek, ifade edilmek.

Kūyuñda aḳıt eşkümi ey pādişāh-ı ḥüsn
Dinsün getürdi Kaʿbeye bir şehryār āb

2. **dīn:**
Gazel 335
Mısra: **4**
İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña
Bir dīn içinde nʾiçün ola ḳıble-gāh iki

3. **diñsün:**-*sün*
Kaside 27
Mısra: **18**
Denilmek, söylenmek.

Bir esb-i ḫāṣ baḫşiş it Aḥmed ḳuluña kim
Diñsün budur ʿaṭā-yı Ferīdūn-ı rūzigār

4. **dinmez:**-*mez*
Terci-bend 1
Mısra: **22**
Denilmek, söylenmek.

Aḥcār bağlanurdı teni uçmamaġ içün
Dinmez lisān-ı ḳāl ile ḫāli Muḥammedüñ

5. **dīninüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 288
Mısra: **11**
Din, inanç, inanma.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

6. **dīni:**-*i*
Gazel 46
Mısra: **8**
Allah'a ibadet ve maneviyata itikat hususunda her milletin tuttuğu yol.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

7. **dīni:**-*i*
Nazm 34
Mısra: **6**
Allah'a inanma ve ibadet etme konusunda uyulan yol, iman, inanç.

Ṣaçuñ bir bende çekdi Aḥmedʾi kim
Anı şol dīni ayruḳ kāfir itmez

8. **dīni:**-*i*
Gazel 321
Mısra: **7**
(Ar.) İnsanların yaratıcı olarak kabul ettikleri üstün güce olan îmanlarını, ona yapacakları ibâdetlerin bütününü ve bu îmâna göre davranışlarının nasıl olması gerektiğini düzenleyen inanış yolu.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

9. **dīn:**
Gazel 274
Mısra: **5**
Ar. Tanrı'ya inanma ve ibadet etme konusunda uyulan yol, iman, inanç.

Ey her naẓarda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

dīn ehline:

1. **dīn ehline:**-*ne*
Kaside 23
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Müslümanlar.

Dīn ehline ʿināyet-i cāhuñ muʿīn ola
Nice ki teşneye görinür sāz-kār āb

dīn ü devlet:

1. **dīn ü devlet:**
Mesnevi 3
Mısra: **189**
Kelime Tipi: **-**
Din ve devlet.

Zihī dīn ü devlet zihī iʿtiḳād
Zihī ḫulḳ u şefḳat zihī ʿadl ü dād

dīnār:

1. **dīnārum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **8**
Eski bir nevi altın sikke. II Aşığın sararmış yüzü.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

2. **dīnāruñdaki:**
Kaside 12
Mısra: **51**
Eski bir nevi altın sikke.

Gördi dīnāruñdaki elḳābı çeşm-i āfītāb
Yüzi zerd oldı ki yazıla ol elḳāb üstine

diñdür:

1. **diñdürmez:**-*mez*
Gazel 139
Mısra: **12**
Dinmesini sağlamak, sona erdirmek, teskin etmek.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẓ

diñle-:

1. **diñledüm:**-*dü, -m*
Gazel 305
Mısra: **3**
Kulak vermek, dinlemek.

Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm velī
Olmaya laʿlüñ ṭabībi virdügi şerbet gibi

2. **diñler:**-*r*
Gazel 206
Mısra: **20**
Dinlemek. II Dikkate almak, umursamak, önemsemek.

Çün cihāndan yig bilür maʿşūḳ sırrın ʿāşıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

3. **diñle:**
Kaside 31
Mısra: **62**
Dinlemek, duymak, kulak vermek.

Dut cān ḳulaġın ḥikmetine Manṭıḳ-ı Ṭayruñ
Diñle bu kelāmı ki oḳır bülbül-i gūyā

diñle:

1. **diñleme:**-*me*
Gazel 331
Mısra: **6**
Kulak vermek, kabul etmek.

Kim ki teşbīh-i hilāl itse kemān-ebrūña
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebī

2. **diñleseñ:**-*señ*
Gazel 14
Mısra: **15**
Kulak vermek, dinlemek.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

3. **diñlemek:**-*mek*
Gazel 296
Mısra: **22**
Dinlemek, kulak vermek.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

4. **diñlesün:**-*sün*
Kaside 19
Mısra: **19**
Kulak vermek, dinlemek.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

diñlemek:

1. **diñlemez:**-*mez*
Gazel 119
Mısra: **4**
Dinlemek ǁ kulak asmamak, önemsememek.

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol meh-liḳā henūz

diñlen:

1. **diñlenür:**-*ür*
Gazel 286
Mısra: **13**
Dinlenmek, soluklanmak.

El çekme kʾāsitīn-i melālüñle diñlenür
Dil ḫānesinde şemʿ-i maḥabbet ne fāyide

2. **diñlenmez:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Dinlenmek, huzur bulmak, rahatlamak, sakinleşmek.

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

diñme:

1. **diñmesüñ:**-*sün*
Gazel 128
Mısra: **12**
Sona ermek, bitmek, durmak.

Nāya didüm nār elinden ḫalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zārīlıġı anuñ ki ṭutmadı nefes

2. **diñmesün:**-*sün*
Kaside 19
Mısra: **41**
Sona ermek, bitmek, durmak.

Diñmesün zārīlıġı hergiz neyüñ kim dem-be-dem
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enīn

dir-:

1. **direr:**-*er*
Gazel 128
Mısra: **6**
Dermek, toplamak.

Ḥüsn-i Şīrīn gülşen-i cān-baḫş iken taḳdīri gör
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miskīn ḫār u ḫas

2. **direrse:**-*er, -se*
Gazel 176
Mısra: **14**
Dermek, toplamak, bir araya getirmek.

Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bī-ḥisāb gül

3. **dirmek:**-*mek*
Gazel 214
Mısra: **7**
Dermek, toplamak, biriktirmek.

Cemāli gülşeninüñ güllerini dirmek içün
Yine yüz uruban ol gül-ʿiẕāra yalvaralum

dir:

1. **dirmege:**-*me, -ge*
Gazel 60
Mısra: **4**
Toplamak.

Ṭaġılur lāle-ruḫuñ üstine ḫāl-i siyehüñ
Şan ki Hindū-beçe gül dirmege gülzāra gider

2. **dirmege:**-*me, -ge*
Gazel 124
Mısra: **10**
Toplamak.

ʿĀrıżuñdan geçemez ḫaddüñe ḫāl-i siyehüñ
Şan ki hindū-beçe gül dirmege mādan geçmez

3. **dirür:**-*ür*
Gazel 158
Mısra: **10**
Toplamak.

Ṭopraġa düşmiş oḳ gibi ḫākī göñülleri
Uş gūşe-i kemānla dirür dilsitān ḳaşuñ

4. **dirsün:**-*sün*
Gazel 263
Mısra: **18**
Toplamak.

Cemālüñ bāġınuñ şeftālūsinden
Ḳo dirsün mübtelālar tāze tāze

5. **dirmege:**-*me, -ge*
Kaside 3
Mısra: **25**
Toplamak.

Her ümīdüm gülini dirmege her ṣubḥ umaram
Açıla bāġçe-i raḥmeti dervīşlerüñ

6. **dirüp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **9**
Toplamak.

Dāne-i encüm dirüp meh ḫırmeninde her seḥer
Bāl açup cevlān ider ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş

7. **dirmek:**-*mek*
Kaside 19
Mısra: **43**
Toplamak.

Nāzenīndür dāmen-i ṣaḥrāda gül dirmek velī
Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenīn

8. **dirdi:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Dermek, toplamak, bir araya getirmek.

Ġoncaña gerçi göñül cemʿ oluban dirdi dili
Göreli sünbül-i gül-pūşuñı ṣad-pāre gider

dıraht:

1. **dıraḫtı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **70**
Ağaç.

Ḫayfā ki düşdi ṭopraġa bād-ı fenā ile
Devlet dıraḫtı kim ḳamuya tekyegāh idi

dıraht-ı bāġ-ı firdevse:

1. **dıraḫt-ı bāġ-ı firdevse:**-*e*
Kıt'a 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesinin ağacı.

Sözüm gūş it ki ḫāmemle cevāhir ideyin īṣār
Dıraḫt-ı bāġ-ı firdevse güherden berg ü bār olsun

dıraht-ı erġavān:

1. **dıraḫt-ı erġavān:**
Kaside 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Erguvan ağacı.

Laʿl ü yāḳūt aşdı mercāna dıraḫt-ı erġavān
Dürr ü gevher daḳdı mīnāya nihāl-i yāsemīn

dıraḫt-ı ḳalem:

1. **dıraḫt-ı ḳalem:**
Mesnevi 3
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **-**
Kalem ağacı.

Şeb-i ḳadre döndi bu miskīn raḳam
Sücūd itse ṭañ mı dıraḫt-ı ḳalem

dıraht-ı nāzı:

1. **dıraḫt-ı nāzı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Naz ağacı.

Bārān-ı eşk-i çeşmüm gör ol dıraḫt-ı nāzı
Ne itdi kim nihāl-i serv üzre ṣaldı sāye

dıraht-ı ṣabrı:

1. **dıraḫt-ı ṣabrı:**-*ı*
Gazel 32
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sabır ağacı.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir ṣemer leẕīẕ

dırāz:

1. **dırāz:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Uzun.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿĮd dirdüm ben bu ḫüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

2. **dırāz:**
Gazel 201
Mısra: **6**
(Fars.) Uzun.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

direk:

1. **diregi:**
Müfret 50
Mısra: **1**
Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek.

Ḫayme-i sīm ki mercān budaġıdur diregi
Yil olup ṣalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

direng itmez:

1. **direng itmez:**-*mez*
Kaside 14
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Yavaşlamak, durmak.

Ger āhenīn siper olsa ʿādū-yı sengīn-dil
Geçer bu nīze-i ser-tīzüñ itmez anda direng

dirgür-:

1. **dirgüren:**-*en*
Gazel 35
Mısra: **13**
Diriltmek, canlandırmak, can katmak, yaşatmak, yaşamasını sağlamak.

ʿĀşıḳ-ı şūrīdesin gāh öldürüp geh dirgüren
Ġamze-i düzdīdesiyle ḫande-i pinhānıdur

dirgür:

1. **dirgürür:**-*ür*
Gazel 307
Mısra: **18**
Diriltmek, can katmak, yaşamasını sağlamak.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

2. **dirgürür:**-*ü, -r*
Gazel 187
Mısra: **10**
Diriltmek, canlandırmak // mutlu etmek, neşelendirmek.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

dirgürmek:

1. **dirgürmekde:**
Gazel 122
Mısra: **3**
Diriltmek.

Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velī
ʿĀşıḳ öldürmekde ġamzeñ tīġ-ı cellād istemez

dirīġ:

1. **dirīġ:**
Gazel 5
Mısra: **7**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ḳamuya bencileyinseñ dirīġ ḳamulara
Yig ise ʿālemüñ ayruḳlarıyla āh baña

2. **dirīġ:**
Gazel 37
Mısra: **11**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Zemherīr-i ġam urup ḫuşk itdi cān bāġın dirīġ
Anda ne bülbüller öter ne gül-i sīr-āb olur

3. **dirīġ:**
Gazel 142
Mısra: **1**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider dirīġ
Küfr ile zülfi ġāret-i īmān ider dirīġ

4. **dirīġ:**
Gazel 142
Mısra: **2**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider dirīġ
Küfr ile zülfi ġāret-i īmān ider dirīġ

5. **dirīġ:**
Gazel 142
Mısra: **4**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ḫayl-i ḫayāli ʿaḳlı perākende-ḥāl idüp
Cemʿiyyetümi zülfi perīşān ider dirīġ

6. **dirīġ:**
Gazel 142
Mısra: **6**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Miḥnet kemānı cevr oḳıyla cān u dil delüp
Ḥasret ḳılıcı yüregümi ḳan ider dirīġ

7. **dirīġ:**
Gazel 142
Mısra: **8**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Mey diyü ḳanum içeli mestāne gözlerüñ
Tennūr-ı ġamda baġrumı biryān ider dirīġ

8. **dirīġ:**
Gazel 142
Mısra: **10**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Bāġ-ı ruḥuñda çāh-ı zenaḫdānı ḥasreti
Cennet çemenlerin baña zindān ider dirīġ

9. **dirīġ:**
Gazel 142
Mısra: **12**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ol māh ehremenlere ʿarż-ı cemāl idüp
Bizden özin perī gibi pinhān ider dirīġ

10. **dirīġ:**
Gazel 142
Mısra: **13**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Aḥmedʾden idüben ḥasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḥüsn ile iḥsān ider dirīġ

11. **dirīġ:**
Gazel 142
Mısra: **14**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Aḥmedʾden idüben ḥasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḥüsn ile iḥsān ider dirīġ

12. **dirīġ:**
Gazel 143
Mısra: **1**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider dirīġ
Ehl-i niyāza merḥametin az ider dirīġ

13. **dirīġ:**
Gazel 143
Mısra: **2**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider dirīġ

Ehl-i niyāza merḥametin az ider dirīġ

14. **dirīġ:**
Gazel 143
Mısra: **4**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirīġ

15. **dirīġ:**
Gazel 143
Mısra: **6**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Vaṣluñ hümā-yı ḳuds iken ey kebg-i ḫoş-ḫırām
Her zāġuñ āşiyānına pervāz ider dirīġ

16. **dirīġ:**
Gazel 143
Mısra: **8**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

17. **dirīġ:**
Gazel 143
Mısra: **10**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḫüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

18. **dirīġ:**
Gazel 143
Mısra: **12**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ol ḫoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

19. **dirīġ:**
Gazel 143
Mısra: **14**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Devr-i ḳamerde fitneler uyarur uyḫudan
Nergislerüñ ki sürmesini nāz ider dirīġ

20. **dirīġ:**
Gazel 143
Mısra: **16**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Düşürdi Aḥmedʾi ḳafes-i ʿışḳa luṭf-ı ṭabʿ
Bülbülleri esīr ḫoş-āvāz ider dirīġ

21. **dirīġ:**
Gazel 168
Mısra: **4**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz ṣanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

22. **dirīġ:**
Gazel 325
Mısra: **13**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi Aḥmedʾi ḫāk itdi dirīġ
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

23. **dirīġ:**
Kaside 3
Mısra: **23**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Himmet-i Şeyḫ Vefādan meded irmezse dirīġ
Aḥmedüñ ḥaddi degül midḥati dervīşlerüñ

24. **dirīġ:**
Murabba 1
Mısra: **17**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirīġ
Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitem-kār dirīġ

25. **dirīġ:**
Murabba 1
Mısra: **18**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirīġ
Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitem-kār dirīġ

26. **dirīġ:**
Murabba 1
Mısra: **19**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ḳıldı bir dilber-i hercāyīyi dildār dirīġ
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

27. **dirīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **23**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Şādī günini ġam bulıdı ḳapladı dirīġ
Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı dirīġ

28. **dirīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **24**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Şādī günini ġam bulıdı ḳapladı dirīġ
Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı dirīġ

29. **dirīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **47**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

İsfendiyār-ı maʿreke Şeh Muṣṭafā dirīġ
Deryā-yı cūd u maʿdin-i ṣıdḳ u ṣafā dirīġ

30. **dirīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **48**

"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

İsfendiyār-ı maʿreke Şeh Muṣṭafā dirīġ
Deryā-yı cūd u maʿdin-i ṣıdḳ u ṣafā dirīġ

31. **dirīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **71**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Olmaz muṣībeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zīrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

32. **dirīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Olmaz muṣībeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zīrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

33. **dirīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **95**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ey ḫāki gül yüzine niḳāb eyleyen dirīġ
Gitmekde lāle gibi şitāb eyleyen dirīġ

34. **dirīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **96**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Ey ḫāki gül yüzine niḳāb eyleyen dirīġ
Gitmekde lāle gibi şitāb eyleyen dirīġ

35. **dirīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **119**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Tābūta girdi maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā dirīġ
Taḫtın degişdi taḫtaya Şeh Muṣṭafā dirīġ

36. **dirīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **120**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Tābūta girdi maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā dirīġ
Taḫtın degişdi taḫtaya Şeh Muṣṭafā dirīġ

37. **dirīġ:**
Gazel 224
Mısra: **5**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Sīm u zer nefʿ eylemez maʿṣūḳ-ı ḫayr olsa dirīġ
Kim ne göz yaşından aṣṣı var ne rūy-ı zerdden

38. **dirīġ:**
Gazel 332
Mısra: **11**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Yigitligüm çaġında beni pīr ider dirīġ
Bostān çiçekleri gibi oġlan didükleri

39. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **1**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

40. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **2**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

41. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **4**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Nāzük tenine zaḥmet iderken ḳabā-yı gül
Girdi ḳara yire yatur ol dil-rubā dirīġ

42. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **6**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Ḫāk-i siyehde Yūsuf-ı gül-pīrehen yatup
Nesrīn utanmadan geye gülgūn ḳabā dirīġ

43. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **8**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Çün gördi ṭopraġ olduġın ol zülf-i müşk-bār
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

44. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **10**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

45. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **12**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Şīrīn kelāmı menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt iken
Nʾiçün yumuldı ol dehen-i cān-fezā dirīġ

46. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **14**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Reng-i ʿiẕārı zerd olup ol lāle-çihrenüñ
Bāġ-ı zamānda ḳalmadı būy-ı vefā dirīġ

47. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **16**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Zülf ü ʿiẕārı yādına ḫalvet-nişīn-i dil
Vird-i zebānın eyledi ṣubḥ u mesā dirīġ

48. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **18**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

49. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **20**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Rāhuñ ġubārı nūr-ı başardan ʿazīz iken
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey meh-liḳā dirīġ

50. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **22**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

51. **dirīġ:**
Nazm 5
Mısra: **24**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña dirīġ

dirīġā:

1. **dirīġā:**
Gazel 134
Mısra: **5**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Āh-ı ʿāşıḳdan ṣaḳınmazduñ dirīġā kim ḥaṭuñ
Düddur kʾāyīne-i ḥüsnüñde teʾsīr eylemiş

2. **dirīġā:**
Gazel 342
Mısra: **1**
"Eyvah, çok yazık" anlamında ünlem.

Dirīġā yār benden yüz çevürdi
Fiġān kim cān bedenden yüz çevürdi

3. **dirīġā:**
Gazel 323
Mısra: **12**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

4. **dirīġā:**
Gazel 299
Mısra: **12**
"Çok yazık, eyvahlar olsun" anlamlarına gelir.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

diril:

1. **dirilür:**-*ür*
Gazel 239
Mısra: **10**
Canlanmak, hayat bulmak.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

2. **dirildi:**-*di*
Gazel 40
Mısra: **16**
Canlanmak, hayat bulmak.

Buldı Aḥmed cām-ı laʿlinden ḥayāt-ı cāvidān
Māhī-i mürde dirildi āb-ı ḥayvān andadur

3. **dirilmek:**-*mek*
Gazel 5
Mısra: **12**
Yaşamak, ömür sürmek.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

4. **dirilür:**-*ür*
Gazel 124
Mısra: **6**
Dirilmek, canlanmak.

Raḳṣ uram ḥaşrde mihrüñle görenler diyeler
Miskīn ölür dirilür daḫı hevādan geçmez

diril-:

1. **dirile:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **21**
Toplanmak, bir araya gelmek.

ʿUşşāḳ bulsa dirile yirdi şikāruñı
Avlarken itlerüñ görüp itdügi-yʾçün firār

dirild:

1. **dirildür:**-*ür*
Gazel 244
Mısra: **4**
Diriltmek, hayat vermek.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

dirild-:

1. **dirildürmiş:**-*ür, -miş*
Gazel 326
Mısra: **9**
Canlandırmak, hayat vermek; sevgilinin aşığa ilgi göstermesi, karşılık vermesi.

Egerçi mürdeyi ʿĪsā dirildürmiş duʿā ile
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şīrīni

dirilmiş:

1. **dirilmiş:**
Gazel 22
Mısra: **17**
Yaşamış, bir arada olmuş, ömür geçirmiş.

Şāh ayaġı tozına hem-ser dirilmiş laʿl-i yār
Gūyiyā ʿĪsādur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḥs

dirilt:

1. **dirilde:**-*e*
Gazel 169
Mısra: **15**
Canlandırmak, yaşar duruma getirmek, hayat vermek.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir ağız adın anuñ yād idicek

dirlig:

1. **dirligüm:**-*üm*
Gazel 109
Mısra: **14**
Bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat, iyi geçim.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

2. **dirligüm:**-*üm*
Gazel 203
Mısra: **7**
Hayat, yaşam; sağlık; huzur, esenlik.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

dirlik:

1. **dirlik:**
Gazel 79
Mısra: **6**
Bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat II Hayat.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol baña yiter

2. **dirlik:**
Gazel 291
Mısra: **9**
Bir tedirginliği, üzüntü ve sıkıntısı olmama durumu, huzur, rahat.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulıġı

dirmek:

1. **dirmekden:**-*den*
Gazel 273
Mısra: **5**
Derlemek, toplamak.

Ḥüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

diş:

1. **dişüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 86
Mısra: **2**
Diş.

Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar
Añsam dişüñi dīde-i terden güher çıḳar

2. **dişüñüñ:**-*ü, -ñ, -üñ*
Gazel 348
Mısra: **9**
Diş.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

3. **dişlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 289
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dişleri.

Līk geldi dişlerüñ vaṣfında göñlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

4. **dişleri:**-*ler, -i*
Gazel 166
Mısra: **10**
Diş. II Sevgilinin dişi. Klasik Türk şiirinde çoğunlukla inci ile ilişkili olarak kullanılır.

Düşdi gözümden iki cihānuñ cevāhiri
Lālā olalı dişleri lüʾlüʾsi Ḳāsımuñ

diş bilermiş:

1. **diş bilermiş:**-*r, -imiş*
Gazel 14
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Çok istek duymak.

Diş bilermiş laʿline yāruñ raḳīb-i seng-dil
Varsun ögünsün eger ḳalursa dendānı dürüst

ditre-:

1. **ditreyüp:**-*üp, -y*
Gazel 37
Mısra: **8**
Titremek.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

2. **ditrer:**-*r*
Müfret 45
Mısra: **2**
Küçük ve hızlı salınım hareketleri yapmak.

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ gibi ditrer idi nāme

ditre:

1. **ditrer:**-*r*
Kaside 19
Mısra: **90**
Birinden veya bir şeyden korkmak, korkuya kapılmak.

Cān-ı ʿāşıḳ bīm-i fürḳatde nice lerzān ise
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaṣmuñ itseñ aña kīn

2. **ditrer:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **64**
(Vücut veya bir organ) hızlı ve küçük hareketlerle sarsılmak; birinden veya bir şeyden korkmak.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim

Ḳanda bir ṣu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

3. **ditrerse:**-*r, -se*
Gazel 120
Mısra: **9**
Titremek, küçük kasılmalarla sarsılmak.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

dīv:

1. **dīvsin:**-*sin*
Nazm 7
Mısra: **7**
Şeytan, dev.

Ṣūretde ḥüsn ü behcet ü maʿnīde dīvsin
Ḳavlüñde ṣehd ü şekker ü fiʿlüñde mārsın

2. **dīv:**
Gazel 235
Mısra: **4**
Şeytan, ifrit. II Rakip.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

3. **dīvdür:**-*dür*
Gazel 224
Mısra: **7**
Dev.

Dīvdür maʿnīde anuñ zinhār mekrinden ṣaḳın
Ger perī peyker olursa tāze berg-i verdden

4. **dīvlerdür:**-*ler, -dür*
Gazel 40
Mısra: **6**
Korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı.

Bāġ-ı ḥüsnüñ āb-ı ḥayvānla ṣuvarulduġı-yʾçün
Dīvlerdür bāġbānı mīve-i cān andadur

5. **dīvdür:**-*dür*
Gazel 88
Mısra: **6**
Dev; cin.

Ḳaṣd itse nʾola ḫātem-i yāḳūtuña raḳīb
Bir dīvdür ki mühr-i Süleymāna ḳaṣd ider

dīvān:

1. **dīvānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **26**
Meclis II Şiir kitabı.

Ḫārdan bir ḥavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿīler ṣoḥbetinde Aḥmedʾüñ dīvānıdur

2. **dīvānumuza:**
Gazel 287
Mısra: **18**
Şairlerin aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kafiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

3. **dīvānın:**-*ın*
Kaside 7
Mısra: **17**
Devlet işlerinin görüşüldüğü ve halkın talep ve şikayetlerini dile getirdiği padişah huzuru.

Ḥaḳ budur kim şāh dīvānın temāşā ḳılmaġa
Düzdi ṭāḳ-ı zer-nigāra laʿlden manẓar güneş

4. **dīvān:**
Gazel 96
Mısra: **1**
Bir şairin şiirlerini harf sırasına uygun olarak ve kafiyelerine göre topladığı mecmua.

Her ḳaçan kim defter-i ʿışḳuñda dīvān baġlanur
Nām-ı dilber nāme-i ḥüsninde ʿunvān baġlanur

5. **dīvānumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 67
Mısra: **13**
Şairlerin şiirlerini topladıkları eser/mecmua.

Dīvānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengīn
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

6. **dīvān:**
Gazel 200
Mısra: **8**
(Fars.) Büyük meclis, yüksek meclis.

Görmeyüp cānān yüzin diller perīşān oldılar
Ṣan ki sulṭān çıḳmayup dīvān ṭaġılmış dostum

7. **dīvānı:**-*ı*
Gazel 14
Mısra: **16**
(Ar.) Dîvân şâirlerinin genellikle aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kāfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

8. **dīvānı:**-*ı*
Gazel 101
Mısra: **14**
(Ar.) Dîvân şâirlerinin genellikle aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kāfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

Leblerüñ yāḳūtını naẓm idicek lüʾlüʾ gibi
Aḥmed-i dīvānenüñ dīvānı gevherden ṭolar

9. **dīvānı:**-*ı*
Nazm 2
Mısra: **9**
(Ar.) Dîvân şâirlerinin genellikle aruz vezniyle yazdıkları şiirlerini, nazım şekillerine ve kāfiyelerinin son harfine göre belli bir sıraya bağlı kalarak düzenledikleri şiir mecmuası.

Buyur var ise dīvānı Kemālüñ
Ki tebdīl ola noḳṣānum kemāle

dīvān u defter:

1. **dīvān u defter:**
Gazel 349
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Divan ve defter.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

dīvāne:

1. **dīvānesidür:**-*(s)i, -dür*
Gazel 199
Mısra: **1**
Çılgın, deli, mecnun.

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ dīvānesidür dostum
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür dostum

2. **dīvāne:**
Gazel 3
Mısra: **7**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne göñlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

3. **dīvāne:**
Gazel 63
Mısra: **14**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Ol serv-i hevā-baḫṣa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

4. **dīvānedür:**-*dür*
Gazel 63
Mısra: **12**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Utuldı göñül kʾoldı naẓar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

5. **dīvānedür:**-*dür*
Gazel 66
Mısra: **12**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Ḳatı göñlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe
Gör nice dīvānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

6. **dīvāneye:**-*ye*
Gazel 116
Mısra: **2**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Nāz ider ʿāşıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḥüsni rāzıdur dīvāneye açsun mı rāz

7. **dīvānedür:**-*dür*
Gazel 127
Mısra: **6**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi göñül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

8. **dīvāneye:**-*y, -e*
Gazel 210
Mısra: **4**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Gerçi ışmarlamışam göñlüme aġzuñ sırrını
Gör beni dīvāneye rāz-ı nihān ışmarlaram

9. **dīvāne:**
Gazel 228
Mısra: **11**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Ṣaldı zindān-ı ḥabāb içre ṣu dīvāne diyü
Zülfi zencīrine ṭolaşduġıyçün bād-ı çemen

10. **dīvānedür:**-*dür*
Gazel 248
Mısra: **7**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Zülfi zencīrinde dil dīvānedür şol dilberüñ
Ṭolaşup bād-ı ṣabā zülfine şeydālanmasun

11. **dīvāneyi:**-*yi*
Gazel 249
Mısra: **2**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dīvāneyi kim meyl umar cellāddan

12. **dīvāne:**
Gazel 270
Mısra: **10**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Cān sırrıdur Aḥmed bunı key ṣaḳla göñülden
Dīvāne ḳaçan maḥrem ola rāz-ı nihāna

13. **dīvānedür:**-*dür*
Gazel 288
Mısra: **7**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide s̲uʿbān ḳucmaġa

14. **dīvāne:**
Gazel 290
Mısra: **10**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Perīşān-ḥāl olmış göñül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu dīvāne neden düşmiş bu pīç-ā-pīç-i gīsūya

15. **dīvāne:**
Gazel 318
Mısra: **1**
1. Çılgın, deli, mecnun. 2. Kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış, akılla ilgisini kesmiş, aşkın buyruğu altına girmiş olan kimse, meczup, şeydâ.

Sidre dīvāne gibi raḳṣ ura ey serv-i sehī
Müntehā ḳaddüñ ile ṣalınıcaḳ gāh gehī

dīvāne ḳılur:

1. **dīvāne ḳılur:**
Gazel 316
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçirmek, düşkün hale getirmek; mübtela, aşık etmek.

Ey ṣubḥ-ı ruḫuñ maṭlaʿ-ı envār-ı İlāhī
Yüzüñ güni dīvāne ḳılur mihr ile māhı

dīvāne olmadıysa:

1. **dīvāne olmadıysa:**-*ma, -dı, -ise*
Kaside 23
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Deli divane olmak.

Dīvāne olmadıysa bahārına baḫtuñuñ
Devrüñde nʾiçün aġlar imiş zār zār āb

dīvān-ı ḥüsnüñde:

1. **dīvān-ı ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 321
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik divanı.

Beli bār-ı meẕālimden bükilmiş anuñ içündür
Şehā dīvān-ı ḥüsnüñde ḳaşuñ bī-iştibāh egri

dīvān-ı ʿīd:

1. **dīvān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Bayram divanı.

Gāh medḥ oḳur yuca dergāhuña ervāḥ-ı ḳuds
Geh ṭutar ṣaff-ı melāyik ḳarşuña dīvān-ı ʿīd

dīvān-ı kātibī:

1. **dīvān-ı kātibī:**
Nazm 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kâtibî Divanı.

Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise dīvān-ı Kātibī

dīvān-ı ḳażā:

1. **dīvān-ı ḳażā:**
Kaside 6
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısının oluştuğu yer, makam.

Dīvān-ı ḳażā içre ḳalem çekdi ʿUṭārid
Ḳılmaġa ḳader ṣafḥasına ḥükmüñi imżā

dīvān-ı kerem:

1. **dīvān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Kerem divanı.

Bulmasa nām-ı şerīfüñle şeref nāme-i cūd
Ebter olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

2. **dīvān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Kerem divanı.

Nice kʾiḳlīm-i mürüvvetde geçe ḥükm-i vefā
Nice kʾeyvān-ı ʿaṭāda ṭura dīvān-ı kerem

3. **dīvān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik divanı.

Nice kim ṭuta varaḳ ṣafḥaların defter-i cūd
Nice kim yaza ḳalem dillere dīvān-ı kerem

dīvān-ı ṭūsī:

1. **dīvān-ı ṭūsī:**
Kıt'a 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tûsî Divanı.

Kerem idüp kemāl-i luṭfuñuzdan
Buyuruñ var ise dīvān-ı Ṭūsī

dīvār:

1. **dīvārı:**-*ı*
Gazel 229
Mısra: **10**
Duvar.

Göñüller yıḳuban yapduñ cefā bünyādını muḥkem
Ḫarāb olmaya dīvārı yavuz gözden yavuz dilden

2. **dīvārına:**-*ına*
Kaside 6
Mısra: **39**
Duvar.

Geh ṣuffası dīvārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

3. **dīvārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **4**
Duvar.

Bir ḥüsn bahārında sekiz cenneti gördüm
Kʾolmışdı zemīni gül ü dīvārı benefşe

4. **dīvāruña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **55**
Bir binanın bedenini meydana getirmek, bir yeri çevrelemek, bölmek, bir ağırlığa dayanak sağlamak, toprak veya suyu tutmak gibi amaçlarla taş, tuğla, kerpiç, ahşap vb. malzemeden gereken kalınlıkta örülen ve diklemesine yükselen yapı.

Şol serv ki dīvāruña naḳş eyledi naḳḳāş
Teşbīh olınmaġa yarardı aña Ṭūbā

dīv-i felegüñ:

1. **dīv-i felegüñ:**-*üñ*
Nazm 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Felek devi.

Dīv-i felegüñ rīvine aldanma ṣaḳın kim
Emsālüñi durmaz yudar ol Ehremeni gör

diyānet:

1. **diyānet:**
Kaside 20
Mısra: **21**
Dindarlık, dînin hükümlerine uyma ve bu hükümlerin gerektirdiği gibi hareket etme.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẓl u kemāl

diyār:

1. **diyārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 234
Mısra: **2**
Memleket, ülke, belde.

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından
Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

2. **diyārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 251
Mısra: **10**
Memleket, ülke, belde.

Görinmez oldı ol maḥrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

3. **diyāruñda:**-*uñ, -da*
Kaside 19
Mısra: **75**
Memleket.

Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten
Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda enīn

4. **diyār:**
Kaside 7
Mısra: **78**
Memleket, ülke.

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẕerreden kemter güneş

5. **diyāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 170
Mısra: **8**
Memleket, ülke; yer.

Ḳorḳum oldur ki ġamuñdan yaḳamı çāk ideyin
Nār-ı ḥasretle diyāruñı yaḳam gelmez iseñ

6. **diyārın:**-*ın*
Kaside 6
Mısra: **168**
Ülke, memleket.

Tīġıyla ṭutar ġamzesi iḳlīm-i cemāli
İslām diyārın nitekim şāh-ı muʿallā

7. **diyārına:**-*ı , -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **81**
Ar. Memleket, ülke.

İrseydi Çīn diyārına laʿlüñ cevāhiri
Hergiz ḳomazdı leb yerine büt-nigār laʿl

8. **diyār:**
Kaside 8
Mısra: **110**
Ar. Ülke.

Şiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

9. **diyār:**
Gazel 291
Mısra: **6**
Ar. Ülke, memleket.

Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb
Kʾehl-i dār eyleye Dārāyı diyār ayrulığı

10. **diyār:**
Kaside 22
Mısra: **28**
Ar. Ülke, memleket.

Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzigāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

11. **diyārumızı:**-*umuz, -ı*
Gazel 328
Mısra: **2**
Memleket, ülke, belde, el.

Ṣaçuñ hevāsı yile virdi kār u bārumızı
Ki müşk-i Çīn gibi terk eyledük diyārumızı

diyār-ı küfrde:

1. **diyār-ı küfrde:**-*de*
Kaside 23
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Kâfirler ülkesi.

Çek tīġ-ı ābdārı ki ḳorḳuñdan içemez
Kāfīr diyār-ı küfrde bir ḫoş-güvār āb

diyār-ı rūm:

1. **diyār-ı rūm:**
Kaside 19
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Anadolu.

Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazīz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehīn

diyār-ı rūmda:

1. **diyār-ı rūmda:**-*da*
Mesnevi 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Anadolu.

Ki bir gün ʿālemi seyrān iderdüm
Diyār-ı Rūmda devrān iderdüm

diyār-ı yār:

1. **diyār-ı yār:**
Gazel 281
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yurdu.

Görelden Aḥmedʾüñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim
Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

diyār-ı yārda:

1. **diyār-ı yārda:**-*da*
Mesnevi 4
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin diyarı, ülkesi, memleketi.

Diyār-ı yārda bir seng yoḳdur
Ki göz yaşından anda zeng yoḳdur

diyār-ı yārı:

1. **diyār-ı yārı:**-*ı*
Gazel 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin memleketi.

Diyār-ı yārı ḳoyup seyr-i sebzezār itsem
Çemende dil uzadur her biten giyāh baña

diye:

1. **diye:**
Gazel 202
Mısra: **16**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Öldügüm demde sinüme gelseñ
Diye ḥālüm giyāhum İbrāhīm

2. **diye:**
Gazel 6
Mısra: **6**
"Diyerek, deyip" anlamlarında kullanılan zarf-fiil.

Ṭūbā boyuñ ki cennet-i kūyuñda ṣalına
Cibrīl sidreden diye ṭoġrusı müntehā

diyet:

1. **diyet:**
Gazel 175
Mısra: **5**
İslam hukukuna göre, öldürme ve yaralamalarda suçlunun ödemek zorunda olduğu para veya mal, kan pahası, kan parası.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu göñlüm ḳatīl

diyü:

1. **diyü:**
Gazel 8
Mısra: **9**
"Diye" zarf.

Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı ḫūn ider
İnsāna bundan özge nice intiḳām ola

2. **diyü:**
Gazel 25
Mısra: **2**
"Diye" zarf.

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider niṣār ḳadeḥ

3. **diyü:**
Gazel 50
Mısra: **10**
"Diye" zarf.

Āb-ı revānı gör ki kenārında her nefes
Ḳaddüñe beñzedem diyü serv-i çemen ṭutar

4. **diyü:**
Gazel 62
Mısra: **4**
"Diye" zarf.

Būstān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫuñ kʾırdükce bād
Ḫūşe-i sünbül diyü zülf-i perīşān oynadur

5. **diyü:**
Gazel 75
Mısra: **12**
"Diye" zarf.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

6. **diyü:**
Gazel 78
Mısra: **9**
"Diye" zarf.

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öykündi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

7. **diyü:**
Gazel 86
Mısra: **10**
"Diye" zarf.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

8. **diyü:**
Gazel 95
Mısra: **6**
"Diye" zarf.

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

9. **diyü:**
Gazel 118
Mısra: **8**
"Diye" zarf.

Naḳd-i cevrinden veẕāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henüz

10. **diyü:**
Gazel 142
Mısra: **7**
"Diye" zarf.

Mey diyü ḳanum içeli mestāne gözlerüñ
Tennūr-ı ġamda baġrumı biryān ider dirīġ

11. **diyü:**
Gazel 147
Mısra: **11**
"Diye" zarf.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

12. **diyü:**
Gazel 154
Mısra: **11**
"Diye" zarf.

Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü
Gören ṣanur ki sāye-i dīvāruñam senüñ

13. **diyü:**
Gazel 173
Mısra: **9**
"Diye" zarf.

Būsem aldı diyü borçlu çıḳar Ahmedī yār
Cānın alsun nesi var ancılayın Mecnūnuñ

14. **diyü:**
Gazel 176
Mısra: **9**
"Diye" zarf.

Bir faṣlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ
Rengīn varaḳlarıyla düzetdi kitāb gül

15. **diyü:**
Gazel 197
Mısra: **5**
"Diye" zarf.

Oḳır idüm fātiḥā ḳabūl itsün diyü Ḥāṣıl oldı ḥamdüliʾllāh devletinde ḥācetüm

16. **diyü:**
Gazel 225
Mısra: **14**
"Diye" zarf.

Bülbül-i gūyā olup medḥ itse Aḥmed laʿlüñi
Ġoncalar ʿĪsā demidür diyü çāk eyler kefen

17. **diyü:**
Gazel 228
Mısra: **8**
"Diye" zarf.

ʿAsesi ḥüsn ilinüñ göñlümi zülfinde bulup
Gice gezdüñ diyü aşmaġa yaraḳladı resen

18. **diyü:**
Gazel 228
Mısra: **11**
"Diye" zarf.

Ṣaldı zindān-ı ḥabāb içre şu dīvāne diyü
Zülfi zencīrine ṭolaşduġıyçün bād-ı çemen

19. **diyü:**
Gazel 241
Mısra: **15**
"Diye" zarf.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥaf yüzüñde yazılan şol āyet-i Raḥmānı ṣun

20. **diyü:**
Gazel 246
Mısra: **21**
"Diye" zarf.

Ḥaddüñe öykündi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḥaḳ yire bühtān olmasun

21. **diyü:**
Gazel 249
Mısra: **13**
"Diye" zarf.

Göre tercīḥ ide diyü şiʿrümi ṣāḥib-naẓar
Nīk naẓm idimezem şerm eyleyü üstāddan

22. **diyü:**
Gazel 261
Mısra: **7**
"Diye" zarf.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü
Ḥalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

23. **diyü:**
Gazel 273
Mısra: **3**
"Diye" zarf.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḥınnā diyü ellerine

24. **diyü:**
Gazel 273
Mısra: **4**
"Diye" zarf.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḥınnā diyü ellerine

25. **diyü:**
Gazel 280
Mısra: **5**
"Diye" zarf.

Sen ġayruma baḳduñ diyü baña cefālar eyleyüp
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫʷāhuma

26. **diyü:**
Gazel 343
Mısra: **16**
"Diye" zarf.

Bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde defterinden anuñ
Ġazel diyü açılan tāze gül-sitān ola mı

27. **diyü:**
Gazel 350
Mısra: **6**
"Diye" zarf.

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi göñlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

28. **diyü:**
Müfret 10
Mısra: **2**
"Diye" zarf.

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi
Oddan ḫaẕer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

29. **diyü:**
Nazm 43
Mısra: **3**
"Diye" zarf.

Her gün ey dilber cemālüñ şoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

30. **diyü:**
Terci-bend 2
Mısra: **14**
"Diye" zarf.

Şeh nişānın virüp alur gülden
Müjdegānī diyü ḳabāyı ṣabā

31. **diyü:**
Gazel 3
Mısra: **5**
"Diye" zarf, diyerek.

Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn it diyü
Fitne vü siḥr ögredür bu ġamze-i fettān aña

32. **diyü:**
Gazel 5
Mısra: **11**
"Diye" zarf, diyerek.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

33. **diyü:**
Gazel 10
Mısra: **17**
"Diye" zarf, diyerek.

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı Aḥmed zülfüñe
Āh kim zencīr-i ġamda ḳaldı ol şeydā ġarīb

34. **diyü:**
Gazel 34
Mısra: **25**
"Diye" zarf, diyerek.

ʿIşḳum cerīmedür diyü incinme Aḥmedʾā
Kʾol şāh-ı cürm-pūş bilürsin kerīmdür

35. **diyü:**
Gazel 51
Mısra: **5**
"Diye" zarf, diyerek.

Her ṭarafdan gelmesün diyü aña tīr-i naẕar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

36. **diyü:**
Gazel 277
Mısra: **10**
"Diye" zarf, diyerek.

Gözlerüm ḫūn-ı ciger ḫālini şerḥ eyler iken
Kirpügüm maʿnī-i rengīn diyü alur ḳaleme

37. **diyü:**
Gazel 320
Mısra: **3**
"Diye" zarf, diyerek.

Ġoncalar ʿĪsī demidür diyü çāk eyler kefen
Leblerüñ şevḳı ḳılalı bülbül-i gūyā beni

38. **diyü:**
Kaside 9
Mısra: **18**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Çeşmümdedür ḫayāl-i ḫaṭuñ ṭañ bu kim dutar
Sebze diyü kenāre-i āb-ı revānı müşk

39. **diyü:**
Kaside 19
Mısra: **110**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Ruḳʿa-i medḥ ü ṣenāñı şöyle yazdum kim anı
Şehperine baġladı heykel diyü Rūḥuʾl-Emīn

40. **diyü:**
Kaside 24
Mısra: **13**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Naḫcīr ol oḳı baġrına nʾiçün başar diyü
Ḳan itdi reşkden cigerin āhū-yı tātār

41. **diyü:**
Terkib-bend 1
Mısra: **57**
"Diye, diyerek" anlamında zarf.

Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

42. **diyü:**
Kaside 22
Mısra: **70**
"Diyerek, diye" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḥüsn-i rıżāñı şol ḳadar idindi naṣb-ı ʿayn
Kim ḫaṣmuñ içmesün diyü eyler fırār āb

43. **diyü:**
Kaside 6
Mısra: **73**
"Diye, diyerek, deyip" anlamında zarf.

Şu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

<u>diz:</u>

1. **dize:**-*e*
Gazel 183
Mısra: **11**
Nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.

Ger dize dülbendine yār Aḥmedʾüñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

2. **dizmiş:**-*miş*
Gazel 128
Mısra: **4**
Dizmek II nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.

Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḥüsnüñüñ
Şekkerīn ḫurmāya dizmiş müşk ü ʿanberden meges

3. **dizdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **73**
Dizmek: Sözleri anlamlı ve sanatlı bir bütün oluşturacak biçimde sıralayıp bir araya getirmek.

Söz ʿarūsı zülfine naẓmum leʾālī dizdi kim
Silk-i cevherdür ser-ā-ser kākül-i müşkīn-i dost

4. **dizmege:**-*mege*
Gazel 297
Mısra: **3**
Dizmek. II Nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

5. **dizdi:**-*di*
Gazel 85
Mısra: **13**
Dizmek, yerleştirmek.

Dizdi zülfüñde ḳaṭre-i ʿaraḳuñ
Müşk çevgān ucına gevherler

6. **dizme:**-*me*
Kaside 8
Mısra: **22**
Dizmek, nesneleri yan yana veya tek tek sıralamak.

İtme ten-i żaʿīfümi ḳanlu yaşuma ġarḳ
Dizme bir ince iplige ey gül-ʿiẕār laʿl

dizildi:

1. **dizildi:**
Kaside 20
Mısra: **58**
Sıralanmak.

Ḫayāl-i laʿlüñ ile dāne dāne eşkümden
Dizildi kirpügüm ucında ḫūşe ḫūşe leʾāl

dizilü:

1. **dizilü:**
Gazel 239
Mısra: **14**
Dizilmiş olan, sıralanmış.

Ben żaʿīfüñ bedenin yaşum içinde bulıcaḳ
Rīsmānda dizilü lüʾlüʾ-i lālā göresin

dizin dizin:

1. **dizin dizin:**
Kaside 8
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Sıra sıra.

Lüʾlüʾ esīr olup gelür āḫir dizin dizin
Düşman ḥişārı gibi olur tārmār laʿl

2. **dizin dizin:**
Gazel 213
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sıra sıra.

Girih girih resen-i müşk-bārı mı añalum
Dizin dizin güher-i ābdārı mı diyelüm

dögil:

1. **dögilüp:**-*üp*
Gazel 169
Mısra: **6**
Döğülmek, ezilip parçalanmak.

İşigüñden dikilür göklere āhum ʿalemi
Ṭabl-ı sīnem dögilüp ḳarşuña feryād idicek

2. **dögilür:**-*ür*
Kaside 25
Mısra: **56**
(Davul gibi şeyler) Çalınmak, yüksek ses çıkarmak.

Şöhret-i ḥüsnüñ görüp şehrüñde ey şāh-ı cemāl
Ṭabl-ı sīnem dögilür kim olına iʿlān-ı ʿīd

dögin:

1. **döginüp:**-*üp*
Terkib-bend 1
Mısra: **30**
Kendi kendini dövmek, çırpınmak II çok üzülmek.

Dolāb yaşlar aḳıdup iñiler bu derd ile
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḫı

dök-:

1. **dökdi:**-*di*
Gazel 348
Mısra: **10**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

2. **dökdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **5**
Dökmek, saçmak.

Ḳufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
Ḫāk gencin eyleye gencīne-i cevher güneş

3. **döker:**-*er*
Gazel 152
Mısra: **5**
Düşürmek, indirmek.

Şol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Şu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

4. **döke:**-*e*
Kaside 29
Mısra: **76**
Akıtmak, dökmek, serpmek.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

5. **dökmiş:**-*miş*
Kaside 6
Mısra: **157**
Akıtmak, dökmek.

Dökmiş ḳadeḥ-i sīme zer-i sürḫ-ı müẕābı
Sāḳī ki ḫıżāb itmiş elin bāde-i ṣahbā

6. **döker:**-*er*
Gazel 138
Mısra: **8**
(Gözyaşı) dökmek, akıtmak.

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥasretinden her dem ey Yūsuf-cemāl
Nīl-i çeşmümden döker Baġdād göñlüm Rūma Şaṭ

dök:

1. **dökilür:**-*il, -ü, -r*
Gazel 75
Mısra: **10**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Lāle ḫaddüñ göricek āh idüben aġladuġum
Bu ki gül mevsimidür bād ile bārān dökilür

2. **dökilür:**-*il, -ü, -r*
Gazel 75
Mısra: **16**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Tīr-bārān ideli cāna ḫayāl-i ġamzeñ
Çeşmümüñ revzenesinden dile peykān dökilür

3. **dökilür:**-*il, -ü, -r*
Gazel 75
Mısra: **22**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Ḳabaġum cürʿa-i cām-ı leb-i mey-gūnuñ içün
Laʿl ü yāḳūt ṭolar ḳaṭre-i mercān dökilür

4. **dökilür:**-*il, -ü, -r*
Gazel 75
Mısra: **24**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḫaṭuñ
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

5. **dökilen:**-*il, -en*
Gazel 98
Mısra: **4**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı
Āb-ı ḥasretdür bu gözümden dökilen yaşlar

6. **döker:**-*e, -r*
Gazel 114
Mısra: **2**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bī-ḫᵛāb göz
Şevḳ-ı laʿlüñden şafaḳ gibi döker ḫūn-āb göz

7. **döker:**-*e, -r*
Gazel 182
Mısra: **2**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Mestāne gözlerüñden olalı ḫarāb dil
Yaş yirine döker ḳabaġumdan şarāb dil

8. **dökerdi:**-*er, -di*
Gazel 278
Mısra: **2**
(Göz yaşı, kan, ter vb.) Akıtmak.

Ḳanlu yaşumla yazdum bir iştiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ dökerdi ḫāme

9. **dökilür:**-*il, -ür*
Gazel 75
Mısra: **12**
Dökmek, saçmak.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

10. **dökerken:**-*er, -iken*
Gazel 307
Mısra: **10**
Saçmak, serpmek.

Çaġırur rūḥuʾl-ḳudüs yā leytenī küntü turāb
Sen dökerken cürʿa-i laʿlüñ yire ḳanum gibi

11. **dökse:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **48**
Saçmak, serpmek.

Teşbīh olurdı ḫulḳuña ṭutsa cihānı müşk
Temsīl olurdı keffüñe dökse biḫār laʿl

12. **döker:**-*er*
Gazel 337
Mısra: **9**
(Saç, zülüf veya kâkülleri) Serbest bırakıp koyuvermek.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

13. **döker:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **27**
(Saç, zülüf veya kâkülleri) Serbest bırakıp koyuvermek.

Cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh mıdur zülfi kim döker
Bāġ-ı cinān yaḳasına bend-i miyānı müşk

14. **döker:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **36**
Boşaltmak II dökmek.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi sevr ile gerdūn
Her gice ḥaşā döker idi necm-i semāvā

15. **dökdi:**-*di*
Gazel 120
Mısra: **3**
Sıvı veya tane durumunda olan şeyleri bulundukları kaptan başka bir yere boşaltmak II yaymak, kaplamak.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

16. **dökseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 307
Mısra: **18**
Akıtmak, dökmek, serpmek.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

17. **dökmiş:**-*miş*
Kaside 11
Mısra: **8**
Akıtmak, dökmek, saçmak, serpmek.

Āh kim bu ḫaṭ mıdur yā sāye-i zülf-i nigār
Yoḫsa dökmiş misk ü ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

18. **döker:**-*er*
Kaside 5
Mısra: **7**
Akıtmak, dökmek.

Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḥażarı bir mūra
Luṭf ḫ'ānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

19. **dökerler:**-*er, -ler*
Kaside 6
Mısra: **38**
Akıtmak, dökmek.

Geh kāhkeşān gāh iledüp ḫırmen-i mehden
Dolāb-ı felek Delv ile dökerler aña mā

20. **döker:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **130**
Akıtmak, dökmek.

Tā zümürrüd sebzezārında sipihrüñ her seḥer
Sāġar-ı pīrūzeye döker mey-i aṣfar güneş

21. **döken:**-*en*
Nazm 42
Mısra: **1**
Akıtmak, dökmek.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

22. **dökdügi:**-*düg, -i*
Terkib-bend 1
Mısra: **1**
Akıtmak, dökmek.

Dolāb-ı çarḫ dökdügi seyl-i fenā imiş
Bāġ-ı zamāne ṭopṭolu ḫār-ı cefā imiş

23. **döker:**-*er*
Gazel 255
Mısra: **6**
Bulunduğu yerden başka bir kaba veya yere boşaltmak.

Çeşm-i şayyādı göñül murġını şayd itmek içün
Çīn-i zülfinde beñi dāne döker dāmlara

dökil:

1. **dökilür:**-*ür*
Gazel 75
Mısra: **1**
1. Dökülmek. 2. Düşmek.

El ururs̱am ser-i zülfüñe dil ü cān dökilür
Nice miskīnler ayaġuña perīşān dökilür

2. **dökilür:**-*ür*
Gazel 75
Mısra: **2**
1. Dökülmek. 2. Düşmek.

El ururs̱am ser-i zülfüñe dil ü cān dökilür
Nice miskīnler ayaġuña perīşān dökilür

3. **dökilür:**-*ür*
Gazel 75
Mısra: **4**
1. Dökülmek. 2. Düşmek.

Ser ü sāmān gider ol deñlü ṣaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

4. **dökilür:**-*ür*
Gazel 75
Mısra: **6**
Dökülmek, saçılmak, serpilmek, etrafa yayılmak.

İrse zülfüñe ṣabā āb-ı ʿiẕāruñ yüzine
Ter benefşe ṣaçılur sünbül ü reyḥān dökilür

5. **dökilür:**-*ür*
Gazel 75
Mısra: **20**
Dökülmek, saçılmak, serpilmek, etrafa yayılmak.

Bu ruḥ u ḫaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḫayrān dökilür

6. **dökilür:**-*ür*
Gazel 75
Mısra: **26**
Dökülmek, saçılmak, serpilmek, etrafa yayılmak.

Ṣāḥ-ı ṣiʿrümde ṭarāvet ḳomasa ṭañ mı firāḳ
Esicek bād-ı ḫazān berg-i gülistān dökilür

7. **dökilür:**-*ür*
Gazel 75
Mısra: **14**
Dökülmek, düşmek.

Ḫışm-ı çeşmüñle irer nergis-i şehlāya seher
Reşk-i ḫaddüñ ile berg-i gül-i ḫandān dökilür

dökil-:

1. **dökilür:**-*ür*
Gazel 75
Mısra: **8**
Dökülmek, düşmek. II Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

dökme:

1. **dökme:**
Gazel 150
Mısra: **15**
(Göz yaşı, kan vb.) Akıtmak.

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

2. **dökme:**
Gazel 202
Mısra: **19**
(Göz yaşı, kan vb.) Akıtmak.

Aḥmedʾüñ dökme yaşı ılduzını
Ey güneş yüzlü māhum İbrāhīm

dökül-:

1. **döküldi:**-*di*
Kaside 32
Mısra: **31**
Akmak, dökülmek.

Döküldi ruḫlarum üstine göz yaşı şanasın
Şaçıldı berg-i ḫazān üzre ḳaṭra-i bārān

dölāb:

1. **dolāb:**
Kaside 12
Mısra: **36**
Su değirmeni.

Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār

Biʾllāh ey serv-i sehī seyr it bu dolāb üstine

2. **dolāblaruñ:**-*lar, -uñ*
Kaside 6
Mısra: **74**
Kuyudan su çıkarıp bahçeleri sulamaya yarayan döner makine; her tür döner çark, çıkrık.

Şu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

3. **dolāb:**
Gazel 304
Mısra: **18**
Hareket-i devriyyesi olan şey, (dolap). su dolabı, yemek dolabı, dolaplı saat II âşığın gönlü.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

4. **dolāb:**
Nazm 4
Mısra: **13**
Dönerek çalışan ve özellikle su çeken düzen.

Dolāb ol hevādan olup zār u bī-ḳarār
İder döne döne dün ü gün nāle vü bükā

5. **dolābdan:**-*dan*
Kaside 7
Mısra: **25**
Dolap. II Dünya.

Kūze-i yāḳūt ile pīrūze-gūn dolābdan
Çarḫ-ı mīnā-rengi sīm-āb itdi ser-tā-ser güneş

6. **dolābda:**-*da*
Kaside 12
Mısra: **75**
Dolap. II Dünya.

Nice kim ābuñ ola dolābda ḥükmi revān
Āb-ı tīġuñ ḥākim olsun çarḫ-ı dolāb üstine

7. **dolāb:**
Kaside 6
Mısra: **71**
Bostan sulamak için gözleri bağlı bir beygir tarafından döndürülmek suretiyle bostan kuyusundan su çekmeye yarayan düzenek.

Dolāb olur āşüfte-i bostān-ı sarāyuñ
Yaşlar döküben nāle ḳılur vālih ü şeydā

8. **dolāb:**
Terkib-bend 1
Mısra: **29**
Bostan sulamak için gözleri bağlı bir beygir tarafından döndürülmek suretiyle bostan kuyusundan su çekmeye yarayan düzenek.

Dolāb yaşlar aḳıdup iñiler bu derd ile
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḫı

9. **dolāb:**
Gazel 36
Mısra: **14**
Kuyudan su çıkarmaya yarayan çark. II Âşığın bükülmüş boyu, bedeni.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

dolāb-ı çarh:

1. **dolāb-ı çarḫ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin dolabı, çarkı; talih, baht.

Dolāb-ı çarḫ dökdügi seyl-i fenā imiş
Bāġ-ı zamāne ṭopṭolu ḫār-ı cefā imiş

dolāb-ı felek:

1. **dolāb-ı felek:**
Kaside 6
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Felek dolabı. || Felek.

Geh kāhkeşān gāh iledüp ḫırmen-i mehden
Dolāb-ı felek Delv ile dökerler aña mā

dolāb-vār:

1. **dolāb-vār:**
Kaside 12
Mısra: **35**
Su değirmenlerini çalıştıran su dolabı gibi.

Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār
Biʾllāh ey serv-i sehī seyr it bu dolāb üstine

2. **dolāb-vār:**
Mesnevi 3
Mısra: **152**
Su değirmenlerini çalıştıran su dolabı gibi.

Aḳar gözlerüm yaşı seyl-āb-vār
Döner cismüm āb üzre dolāb-vār

dön-:

1. **dönsün:**-*sün*
Gazel 342
Mısra: **3**
Dönmek, yüz çevirmek.

Yüzi Ḥaḳ ḳıbleden dönsün anuñ kim
Cemālüñ gördi senden yüz çevürdi

2. **döner:**-*er*
Gazel 72
Mısra: **2**
Başka bir şey halini almak, dönüşmek, değişmek.

Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Geh döner bir luṭfına biñ biñ cefālar gösterür

dön:

1. **döndüreli:**-*dür, -eli*
Gazel 209
Mısra: **13**
Çevirmek.

Gözümi gül yüzüñ ebr-i bahāra döndüreli
Yaşumla yir yüzini lālezāra beñzetdüm

2. **döndi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **159**
...gibi olmak, benzemek.

Şeb-i ḳadre döndi bu miskīn raḳam
Sücūd itse ṭañ mı dıraḫt-ı ḳalem

3. **dönmiş:**-*miş*
Nazm 36
Mısra: **5**
...gibi olmak, benzemek.

Çingene ḳarısına dönmiş yüzüñ
Yüri elek ṣat ki alurlar ola

4. **döndi:**-*di*
Kaside 31
Mısra: **13**
Benzemek II dönüşmek.

Ṣu kevs̱er olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı ṣahbā

5. **döner:**-*er*
Mesnevi 3
Mısra: **152**
Dönmek, bir eksende hareket etmek.

Aḳar gözlerüm yaşı seyl-āb-vār
Döner cismüm āb üzre dolāb-vār

6. **döndi:**-*di*
Gazel 249
Mısra: **3**
-e yönelmek.

Döndi yaşum Kaʿbe yolından ḳapuña Dicle-veş
Dostum maʿẕūr dut yañlış döner Baġdāddan

7. **döner:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **8**
(Belli bir yerde) Dolaşmak, gidip gelmek.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

8. **döndüre:**-*dür, -e*
Mesnevi 3
Mısra: **200**
Çevirmek.

Düzüldükde oḳ gibi ṣaffuñ dürüst
Meger yay döndüre ḫaṣmuña püşt

döndür-:

1. **döndüre:**-*e*
Gazel 4
Mısra: **2**
Döndürmek, geri çevirmek.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā
Beni bu ża ʿfum ucından yine döndüre ṣabā

döne döne:

1. **döne döne:**
Nazm 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dönerek II durmaksızın, sürekli.

Dolāb ol hevādan olup zār u bī-ḳarār
İder döne döne dün ü gün nāle vü bükā

2. **döne döne:**
Terkib-bend 1
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Döne döne, dönerek. II Feleğin dönüşü. II Durmaksızın, sürekli.

Vīrān ol ey felek ne bezersin döne döne
Bu zer-nigār çāderi Şeh Muṣṭafā ḳanı

döşe:

1. **döşedi:**-*di*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **5**
Bir şeyi bir yere sermek, yayma // (Bir yeri) Bir şeyle kaplamak.

Ebr-i nīsān ṣu sepüp ṣaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

2. **döşedi:**-*di*
Kaside 32
Mısra: **2**
Bir şeyi bir yere sermek, yayma // (Bir yeri) Bir şeyle kaplamak.

Sepīde-dem ki ḳadem baṣdı bāġa bād-ı ḫazān
Döşedi aṭlas-ı zer-beft ayaġına bostān

3. **döşer:**-*r*
Kaside 8
Mısra: **36**
Bir şeyi bir yere sermek, yayma II bir yeri bir şeyle kaplamak.

Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ
Eşk ü ruḫum ḳapuñda döşer zer-nigār laʿl

4. **döşersin:**-*r, -sin*
Kaside 8
Mısra: **39**
Bir şeyi bir yere sermek, yayma II bir yeri bir şeyle kaplamak.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

5. **döşenür:**-*n, -ür*
Gazel 260
Mısra: **6**
Yayılmak, serilmek.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

döşen-:

1. **döşenüp:**-*üp*
Kaside 29
Mısra: **50**
Yayılmak, serilmek.

Bostān-ı sarāyuña yüz urmaḳ hevesinden
Ṭopraḳ döşenüp yaştanur aḥcārı benefşe

döşen:

1. **döşenüp:**-*üp*
Gazel 103
Mısra: **6**
Döşenmek, serilmek.

Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

döşenmiş:

1. **döşenmiş:**
Gazel 99
Mısra: **4**
Açıp yaymak, kumaş, halı gibi şeyleri bir yeri örtecek biçimde sermek;serilmek, yayılmak.

Dil marīżın ṣor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

dost:

1. **dost:**
Gazel 14
Mısra: **14**
Sevgili.

Gülşeninden vaṣluñuñ menʿ eyleme dil bülbülin
Olmaya redd eylemek ey dost mihmānı dürüst

2. **dost:**
Kaside 6
Mısra: **155**
Dost, çok sevilen kimse.

Ḫıżr-ı ḫaṭuñ irişmese ḳanlu yaşum ey dost
Ḳılurdı gözüm zevraḳını ġarḳa-i deryā

3. **dost:**
Gazel 7
Mısra: **9**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Ādem gibi redd eyledüñ ey dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

4. **dost:**
Gazel 16
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam ey dost
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam ey dost

5. **dost:**
Gazel 16
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam ey dost
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam ey dost

6. **dost:**
Gazel 16
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

7. **dost:**
Gazel 16
Mısra: **6**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Ḳanumı ḥalāl eyleyeyin saña gelürseñ
Tābūtumuñ ardınca bir iki ḳadem ey dost

8. **dost:**
Gazel 16
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Ṣol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

9. **dost:**
Gazel 16
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

10. **dost:**
Gazel 17
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost
Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ ey dost

11. **dost:**
Gazel 17
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost
Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ ey dost

12. **dost:**
Gazel 17
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Ṣol dem ki revān eyledüñ ol serv-i revānı
Çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ ey dost

13. **dost:**
Gazel 17
Mısra: **6**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

ʿArż eyleyeli ḥüsn-i dil-ārāñı cihāna
ʿĀlem yüzini bāġ-ı cinān eyledüñ ey dost

14. **dost:**
Gazel 17
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

15. **dost:**
Gazel 17
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed

Çün ġonca gibi baġrını ḳan eyledüñ ey dost

16. **dost:**
Gazel 18
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler ey dost
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per ey dost

17. **dost:**
Gazel 18
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler ey dost
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per ey dost

18. **dost:**
Gazel 18
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ḫaṭṭuñ ki ṭılısm itdi lebüñ dāʾiresine
Şīrīnlük içün müşk ile efsūn yazar ey dost

19. **dost:**
Gazel 18
Mısra: **6**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gel varma otaġına raḳībüñ ki bilürsin
İt olduġı yire melek itmez güẕer ey dost

20. **dost:**
Gazel 18
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden
Zīrā ki ḥarīr içre olur misk-i ter ey dost

21. **dost:**
Gazel 18
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Zāhid sözine germ olup aġlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

22. **dost:**
Gazel 18
Mısra: **12**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ne vech ile yüz sürmeye işigüñe Aḥmed
Ne bāb ile terk itmeye ḳapuñda ser ey dost

23. **dost:**
Gazel 18
Mısra: **14**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

24. **dost:**
Gazel 19
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh ey dost
Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh ey dost

25. **dost:**
Gazel 19
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh ey dost
Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh ey dost

26. **dost:**
Gazel 19
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Yaḳduġına cān ḫırmenini āteş-i ʿışḳuñ
Şāhid yiter ol dāne-i ḫāl-i siyeh ey dost

27. **dost:**
Gazel 19
Mısra: **6**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Ṣaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

28. **dost:**
Gazel 19
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

29. **dost:**
Gazel 19
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ḥüsn āyetini şānuña nāzil ḳılan itdi
Maḥbūbları bende seni pādişeh ey dost

30. **dost:**
Gazel 19
Mısra: **12**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur
Kʾanda yüzüñe ẕerrece vardur şebeh ey dost

31. **dost:**
Gazel 19
Mısra: **14**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh ey dost

32. **dost:**
Gazel 19
Mısra: **16**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dūd-ı dil-i Aḥmedʾden igen yürüme ġāfil
Kim dāmen-i ḥüsnüñe irer dūd-i reh ey dost

33. **dost:**
Gazel 20
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

34. **dost:**
Gazel 20
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

35. **dost:**
Gazel 20
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Şekker lebüñ aġzuma sögerse
Sögmek degül ol duʿādur ey dost

36. **dost:**
Gazel 20
Mısra: **6**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ben yad mıyam ki cān senüñle
Ḫalḳ olmadan āşinādur ey dost

37. **dost:**
Gazel 20
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dil mürşidine ḫayāl-i zülfüñ
Hem ḫırḳa vü hem ʿaṣādur ey dost

38. **dost:**
Gazel 20
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Genc-i ruḫuna kim el ṣuna kim
Bekcilerüñ ejdehādur ey dost

39. **dost:**
Gazel 20
Mısra: **12**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Yir yüzi hevā-yı ḳaddüñ ile
Cennet gibi ḫoş-hevādur ey dost

40. **dost:**
Gazel 20
Mısra: **14**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Niʿmet bileli belāñı Aḥmed
Bālāñ ile mübtelādur ey dost

41. **dost:**
Gazel 21
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

42. **dost:**
Gazel 21
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

43. **dost:**
Gazel 21
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dil aça s̲enāñ içün giyāhum
İtseñ sinüme güẕār ey dost

44. **dost:**
Gazel 21
Mısra: **6**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gül ruḫlaruñ oldı gün yüzüñde
Bir ayda iki bahār ey dost

45. **dost:**
Gazel 21
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ḫaṭ ḳoma ruḫuñda kim yazuḳdur
Cennet ḳapusında ḫār ey dost

46. **dost:**
Gazel 21
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Kaʿbe yüzüñe ṭolaşdı zülfüñ
Ṣan girdi ṭavāfa mār ey dost

47. **dost:**
Gazel 21
Mısra: **12**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Düşman sitemi mi şerḥ olınsun
Yā ġuṣṣa-i rūzigār ey dost

48. **dost:**
Gazel 21
Mısra: **14**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Aḥmed işi gibi bağlanupdur
Ol ṭurra-i tāb-dār ey dost

49. **dost:**
Gazel 48
Mısra: **9**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ey dost naẓar eyle ki ʿuṣṣāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫʷārı kimüñ var

50. **dostuñ:**-*un*
Gazel 55
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dostuñ cevr ü cefāsı dil u cān leẕẕetidür
Gerçi düşmen gözine derd ü elem gibi gelür

51. **dost:**
Gazel 56
Mısra: **11**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Saña āsān ola ey dost firāḳ
Müşkil ol kʾAḥmedʾe düşvār gelür

52. **dost:**
Gazel 71
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Zülfüñ şınuḳlu ḫāṭırını ṣorsun Aḥmedʾüñ
Kim dost vaʿdesi gibi göñli şikestedür

53. **dost:**
Gazel 76
Mısra: **9**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Göñlüm yolında oḳ gibi ṭoġru sözinde dost
Yā ḳaşı gibi ṭoġru degüldür revā mıdur

54. **dostlar:**-*lar*
Gazel 92
Mısra: **5**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dostlar böyle mʾolur dostuluġuñ ḳāʿidesi
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

55. **dostum:**-*um*
Gazel 100
Mısra: **11**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

56. **dost:**
Gazel 112
Mısra: **9**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Āhından Aḥmedʾüñ ṣaḳın ey dost zülfüñi
Bu müşk-nābı bād alur itmezseñ iḫtirāz

57. **dost:**
Gazel 138
Mısra: **9**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Aḥmedʾe cevr eylemekden dost iʿrāż eyledi
Yā unutmışdur ṭarīḳın yāḫod itmişdür ġalaṭ

58. **dost:**
Gazel 184
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Raḳīb-i dīv mekri-yʾçün ṣal ey dost
Ḳoluñdan boynuma sīmīn ḥamāyil

59. **dostlarla:**-*larla*
Gazel 185
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

İtlerüñe her seḥer varup duʿālar ḳılduġum
Bu ki ḫoşdur dostlarla merḥabā-yı ṣubḥ-dem

60. **dostum:**-*um*
Gazel 188
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Şemʿ-i cihān-efrūzsın laʿlīn-külāh ol dostum
Ḫurşīd-i ʿālem-tābsın zerrīn-ḳabā ol ey ṣanem

61. **dostum:**-*um*
Gazel 194
Mısra: **3**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Mülk-i cān cümle ḫarāb oldı ġamuñdan dostum
Düşmanuñ raġmınadur ẓāhirde ḫandān olduġum

62. **dostum:**-*um*
Gazel 198
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḫalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

63. **dostum:**-*um*
Gazel 198
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḥalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

64. **dostum:**-*um*
Gazel 198
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

65. **dostum:**-*um*
Gazel 198
Mısra: **6**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ben ġam-ı zülfüñde cān virdükde ḫāküm sebzesin
Otlasa müşkīn olur āhū-yı ṣaḥrā dostum

66. **dostum:**-*um*
Gazel 198
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Baḥr-i şūra ṣalsañ aġzuñ yarınuñ bir ḳaṭrasın
Şübhesüz şīrīn olurdı yidi deryā dostum

67. **dostum:**-*um*
Gazel 198
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ḥüsn bāġında ṭabīʿat bāġbānı dikmedi
Ḳadd-i dil-cūyuñ gibi bir serv-i raʿnā dostum

68. **dostum:**-*um*
Gazel 198
Mısra: **12**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gūşe-gīr-i gūşe-i Beytüʾl-Ḥaremdür zinhār
Çekmesün ḳaşuñ gözüñ āhūsına yā dostum

69. **dostum:**-*um*
Gazel 198
Mısra: **14**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Aḥmedʾe āyīne-i ḥüsnüñde pinhān gösterür
Şāhid-i maḳṣūd yüzin Ḥaḳ Taʿālā dostum

70. **dostum:**-*um*
Gazel 199
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ dīvānesidür dostum
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür dostum

71. **dostum:**-*um*
Gazel 199
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ dīvānesidür dostum
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür dostum

72. **dostum:**-*um*
Gazel 199
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Cān dimāġın būy-ı zülfüñden muʿaṭṭar eyleyen
Çın seḥer bād-ı ṣabānuñ şānesidür dostum

73. **dostum:**-*um*
Gazel 199
Mısra: **6**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ruḫlaruñ üstinde budur zülfüñüñ kej-revligi
Kim bisāṭ-ı ḥüsnüñüñ ferzānesidür dostum

74. **dostum:**-*um*
Gazel 199
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dil ki biñ cān ile vaṣluñ ʿīdine ḳurbān olur
İştiyāḳuñ şevḳınuñ şükrānesidür dostum

75. **dostum:**-*um*
Gazel 199
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Çün cemālüñ şemʿine pervānedür Aḥmed bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

76. **dostum:**-*um*
Gazel 200
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gün yüzüñde ebr-i müşk-efşān ṭaġılmış dostum
Sāyesinde gülşene reyḥān ṭaġılmış dostum

77. **dostum:**-*um*
Gazel 200
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Gün yüzüñde ebr-i müşk-efşān ṭaġılmış dostum
Sāyesinde gülşene reyḥān ṭaġılmış dostum

78. **dostum:**-*um*
Gazel 200
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Baġla zülfüñ bendini kim dāġ-ı ġamdan her yaña
Ḥalḳa-i ʿuṣṣāḳ-ı ser-gerdān ṭaġılmış dostum

79. **dostum:**-*um*
Gazel 200
Mısra: **6**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Kirpügüñ ṣaf ṣaf ṣıyaldan ḳalbini bī-dillerüñ
Ten ḥiṣārında sipāh-ı cān ṭaġılmış dostum

80. **dostum:**-*um*
Gazel 200
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Görmeyüp cānān yüzin diller perīşān oldılar
Ṣan ki sulṭān çıḳmayup dīvān ṭaġılmış dostum

81. **dostum:**-*um*
Gazel 200
Mısra: **10**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ruḫlaruñ vaṣfında rengīn defterinden Aḥmedʾüñ
Elde evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭaġılmış dostum

82. **dostuñ:**-*un*
Gazel 201
Mısra: **3**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dostuñ fevḳaʾs-süreyyā düşmanuñ taḥteʾs-serā
Kim saña yavuz ṣanursa ʿömri az olsun begüm

83. **dost:**
Gazel 213
Mısra: **17**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Belālu bülbülin añup ṣorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

84. **dost:**
Gazel 226
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

85. **dost:**
Gazel 239
Mısra: **11**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

86. **dostum:**-*um*
Gazel 241
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Çün ḫüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı ṣun

87. **dostum:**-*um*
Gazel 249
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Döndi yaşum Kaʿbe yolından ḳapuña Dicle-veş
Dostum maʿẕūr dut yañlış döner Baġdāddan

88. **dostum:**-*um*
Gazel 271
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

89. **dostum:**-*um*
Gazel 275
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

90. **dostum:**-*um*
Gazel 276
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Nev-cevānsın gözüm yaşından üşen
Gitme gel dostum fiġān alma

91. **dostum:**-*um*
Gazel 279
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dostum zülfüñ gibi ṣalındı cānum boynuña
Yā ḳoluñ boynuma ṣal yā düşdi ḳanum boynuña

92. **dost:**
Gazel 287
Mısra: **5**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dil esīr olduġını gördi
zenaḫdānına dost
Didi āzāddur ol kim gire
zindānumuza

93. **dostum:**-*um*
Gazel 292
Mısra: **16**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Tīġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

94. **dost:**
Gazel 298
Mısra: **18**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

95. **dostum:**-*um*
Gazel 300
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dostum bī-günāh yaḳma beni
Olmasun her gün āh yaḳma beni

96. **dost:**
Gazel 301
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Şaḳın ey dost şaḳın dūd-ı dilümden ḳararur
Ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

97. **dost:**
Gazel 307
Mısra: **13**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

98. **dost:**
Gazel 322
Mısra: **8**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

99. **dost:**
Gazel 327
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dost eydür ki gönlüñ ayruġa vir
Dut ki ben virmişem gönül ḳanı

100. **dost:**
Gazel 329
Mısra: **13**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Aḥmedʾüñ gönlini geh dost yıḳar geh düşman
Bilmezüz kim yapa ʿālemde bu vīrānemüzi

101. **dost:**
Gazel 330
Mısra: **9**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Seni sevmek günāh ise ey dost
Bilürüz çoḳ durur günāhumuzı

102. **dost:**
Gazel 343
Mısra: **7**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

103. **dost:**
Kaside 25
Mısra: **5**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dost vaṣlı ʿīdine irişdi çeşm-i eşk-bār
Kim bu rengīn şīşeden oldı gülāb-efşān-ı ʿīd

104. **dost:**
Kaside 29
Mısra: **27**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Zülfüñi külāhuñda nihān eyleme ey dost
Cān bāġıdur olsa nʾola iẓhārı benefşe

105. **dost:**
Müfret 7
Mısra: **2**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

106. **dost:**
Nazm 4
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

107. **dost:**
Nazm 16
Mısra: **1**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

108. **dostum:**-*um*
Nazm 19
Mısra: **3**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Āl ile bir būseñ aldum dostum
Ger peşīmān olduñ ise yine al

109. **dost:**
Nazm 28
Mısra: **4**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Ey dil andan şikāyet eyleme kim
Dost ẓulmine hīç dād olmaz

110. **dost:**
Terci-bend 2
Mısra: **101**
1. Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis. 2. Sevgili, yâr.

Dost ḥüsnine beñzerem didi gül
İşidüp eyledi fiġān bülbül

111. **dost:**
Kaside 6
Mısra: **165**
Arkadaş, dost.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī
Şeh ʿahdi durur baġlu gerek ẓulmet ü sevdā

112. **dostlar:**-*lar*
Gazel 206
Mısra: **27**
Arkadaş, dost, seven.

Baña dilberden ʿināyet istemeñ ey dostlar
Ṣanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

113. **dostuñ:**-*-uñ*
Kaside 19
Mısra: **122**
Arkadaş, dost, seven.

Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿīd
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehīn

114. **dostlar:**-*lar*
Gazel 347
Mısra: **8**
Birini riyasız ve samimi duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.

Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā neyiki

dostān:

1. **dostāna:**-*a*
Gazel 164
Mısra: **6**
Dostlar.

Ġuṣṣadan bir ḥışşedür Leylī vü Mecnūn ḳışşası
Dostāna naḳl olaldan dāstānı Yūsufuñ

2. **dostāna:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **56**
Dostlar.

Miskīn-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

3. **dostāna:**-*a*
Terci-bend 2
Mısra: **99**
Dostlar.

Dostāna gülüñ leṭāyifini
Her nefes ḳıldı dāstān bülbül

dostlar:

1. **dostlar:**
Gazel 2
Mısra: **11**
Dostlar! Ey dostlar!.

Dostlar āyīne itmiş ḥüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl ser-gerdān aña

dostluk:

1. **dostuluġuñ:**-*uñ*
Gazel 92
Mısra: **5**
Dostluk, yakınlık.

Dostlar böyle mʾolur dostuluġuñ ḳāʿidesi
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

doy:

1. **döymez:**-*mez*
Gazel 123
Mısra: **4**
Dayanmak.

Gül pīrehen eyle key yaraşur
Nāzük bedenüñ ḳabāya döymez

2. **döymez:**-*mez*
Gazel 123
Mısra: **8**
Dayanmak.

Gül ay yüzüñe ne beñzesün kim
Gül vaḳti geçer bir aya döymez

3. **döyimez:**-*i, -mez*
Gazel 43
Mısra: **13**
Dayanmak, tahammül etmek.

Döyimez dīde ki zülfüñ uzada boynuña el
Şemʿ-i kāfūrīyi gör ʿanber-i terden güniler

4. **döydüm:**-*dü, -m*
Gazel 123
Mısra: **15**
Dayanmak, tahammül etmek.

Ben andan iren cefāya döydüm
Ol benden olan vefāya döymez

5. **döymez:**-*mez*
Gazel 123
Mısra: **1**
Dayanmak, tahammül etmek.

Nāz itme ki dil belāya döymez
Bīmārdur ol cefāya döymez

6. **döymez:**-*mez*
Gazel 123
Mısra: **2**
Dayanmak, tahammül etmek.

Nāz itme ki dil belāya döymez
Bīmārdur ol cefāya döymez

7. **döymez:**-*mez*
Gazel 123

Mısra: **18**
Dayanmak, tahammül etmek.

Aḥmed ḳuluña lebüñ meyin ṣun
Kim żaʿfı var iḥtimāya döymez

8. **döyimez:**-*imez*
Gazel 182
Mısra: **6**
Dayanmak, tahammül etmek.

Ġam pūtesinde cān eridüp ābgīne-vār
Tāb-ı cemālüñe döyimez olur āb dil

9. **döyimeyüb:**-*i, -me, -y, -üp*
Gazel 189
Mısra: **3**
Dayanmak, tahammül etmek.

Ben anı görmedügüm gün firāḳa döyimeyüb
Varup yüzin görenüñ ayaġına ḫāk oluram

10. **döymek:**-*mek*
Gazel 216
Mısra: **3**
Dayanmak, tahammül etmek.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

11. **döyemez:**-*emez*
Gazel 243
Mısra: **9**
Dayanmak, tahammül etmek.

Dīde-i dil döyemez baḳmaġa mihr-i ruḫuña
Nūr-ı ḥüsnüñle yine sen meger imdād idesin

12. **döyimez:**-*imez*
Gazel 282
Mısra: **12**
Dayanmak, tahammül etmek.

Vaʿde-i vaṣluñ işitsem ölürem şevḳumdan
Döyimez yüregüm ol vaʿde ḳaçandur dimege

13. **doymadı:**-+*ma, -+dı*
Kaside 29
Mısra: **19**
Yeter bulmak, kanmak,tatmin olmak.

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

14. **döymez:**-*mez*
Gazel 123
Mısra: **6**
Dayanmak, tahammül etmek, katlanmak.

Kej-rā ḳaşuñ itdi rāy-ı fitne
Ṭoġrusı göñül bu rāya döymez

15. **döymez:**-*mez*
Gazel 123
Mısra: **10**
Dayanmak, tahammül etmek, katlanmak.

Gördükce raḳībi sög baña kim
İblīs ḳaçar duʿāya döymez

16. **döymez:**-*mez*
Gazel 123
Mısra: **12**
Dayanmak, tahammül etmek, katlanmak.

Serv ol ḳade öykinür dimeñ kim
Ol ṭoġrudur iftirāya döymez

17. **döymez:**-*mez*
Gazel 123
Mısra: **14**
Dayanmak, tahammül etmek, katlanmak.

Āhumdan anuñʾçün incinür kim
Gül yapraġıdur hevāya döymez

18. **döymez:**-*mez*
Gazel 123
Mısra: **16**
Dayanmak, tahammül etmek, katlanmak.

Ben andan iren cefāya döydüm
Ol benden olan vefāya döymez

19. **döyer:**-*er*
Gazel 282
Mısra: **1**
Dayanmak, tahammül etmek, katlanmak.

Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cināndur dimege
Dil mi varur lebüñe çeşme-i cāndur dimege

dü:

1. **dü:**
Nazm 22
Mısra: **1**
"İki" sayı sıfatı.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

dü ʿālem:

1. **dü ʿālem:**
Gazel 314
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya; dünya ve ahiret.

Şarāb-ı ʿışḳumuñ ḫum-ḫānesinden
Dü ʿālem devrine bir kāse düşdi

2. **dü ʿālem:**
Kıt'a 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya; dünya ve ahiret.

Nitekim āb ile ola ḳarārı ehl-i dünyānuñ
Bu tīġ-ı bī-ḳarāruñla dü ʿālem ber-ḳarār olsun

dü ʿālemde:

1. **dü ʿālemde:**
Gazel 190
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya; dünya ve ahiret.

Ḥāṣıl iderdüñ dü ʿālemde murādın Aḥmedʾüñ
Bir nefes diseñ ki ol ümmīd-vārumdur benüm

dü ʿālemden:

1. **dü ʿālemden:**-*den*
Gazel 53
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya; dünya ve ahiret.

Ṣaçı şol nāfe-i tātārdur kim
Dü ʿālemden anuñ bir tārı yigdür

dü ʿāleme:

1. **dü ʿāleme:**-*e*
Kaside 1

Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya. II Dünya ve ahiret.

Bir kez murād elin kim uzadursa ẕeylüñe
Virür dü ʿāleme yed-i beyżāsı rūşenā

dü cihān:

1. **dü cihān:**
Gazel 223
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya II dünya ve ahiret.

Yandı dü cihān āteş-i āhumla velīkin
Ben senüñ iyā şāh-ı cihān yandum elüñden

2. **dü cihān:**
Gazel 331
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya II dünya ve ahiret.

Dü cihān nakşını rūşen ḳılalı ṣubḥ-ı ezel
Gün yüzüñ āyīne-i cānda ʿayāndur çelebī

3. **dü cihān:**
Kaside 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya II dünya ve ahiret.

Ṣan āyine-i ġayb-nümā oldı ruḥāmuñ
Kʾitdi dü cihān nakşını gün gibi hüveydā

4. **dü cihān:**
Kaside 3
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
İki cihan, dünya ve ahiret.

Dü cihān niʿmetin azırġana bir mūrçeye
Luṭf ḫʾānında yed-i ḳudreti dervīşlerüñ

dü cihān ehlinüñ:

1. **dü cihān ehlinüñ:**-*nüñ*
Kaside 21
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya halkı.

Dü cihān ehlinüñ duʿāsı ile Şeref ü ʿizz-i cāvidān bulduñ

dü cihān niʿmetin:

1. **dü cihān niʿmetin:**
Terci-bend 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
İki cihan (dünya ve ahiret) nimeti.

Bir mūra az görür dü cihān niʿmetin tamām
Olsa nevāle-baḫş nevāli Muḥammedüñ

dü cihāndan:

1. **dü cihāndan:**-*dan*
Gazel 33
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Hindū-yı zülf elinde bir āyīnedür ruḫuñ
Kʾaña naẓar iden dü cihāndan ḫaber virür

dü cihānı:

1. **dü cihānı:**-*ı*
Gazel 52
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya II dünya ve ahiret.

Dem-i bahāruñ ile dü cihānı ḫoş-dem iden
Nesīm-i ġāliye-i zülf-i müşk-bāruñdur

2. **dü cihānı:**-*ı*
Kaside 27
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya II dünya ve ahiret.

Devlet hümāsı ʿāleme açduḳca bāl ü per
ʿAnḳā-yı himmetüñ dü cihānı ide şikār

dü kevnüñ:

1. **dü kevnüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya; dünya ve ahiret.

Bir gūşesidür ṣuffasınuñ ṣaḥnı dü kevnüñ
Bir fürcesidür ʿarṣasınuñ sāḥat-i ʿuḳbā

duʿā:

1. **duʿāñ:**-*n*
Kaside 24
Mısra: **56**
Allah'a yalvarma; niyaz.

Dest-i nihāli pür-zer-i sürḫ eyledi ḫazān
Gördi ki el götürdi duʿāñ ile şāḫ-sār

2. **duʿāya:**-*y, -a*
Kaside 14
Mısra: **48**
Allah'a yalvarma, niyaz.

Çü nüktedān-ı cihāndur Şehenşehüñ Aḥmed
Sözi uzatma demidür duʿāya ḳıl āheng

3. **duʿāsı:**-*s, -ı*
Kaside 21
Mısra: **73**
Allah'a yalvarma, niyaz.

Dü cihān ehlinüñ duʿāsı ile Şeref ü ʿizz-i cāvidān bulduñ

4. **duʿāña:**-*n, -a*
Kaside 10
Mısra: **30**
Allah'a yalvarma, niyaz; birinin iyiliği için Allah'a yalvarma, yakarış.

Gördi ki rāh-ı midḥatüñ ʿaḳlı düşürdi ḫayrete
Meyli duʿāña eyledi rāh-nümāsı gönlümüñ

5. **duʿāmuzdan:**-*muz, -dan*
Gazel 144
Mısra: **5**
Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kʾincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenīni ġāyet-i luṭf

6. **duʿādur:**-*dur*
Gazel 20
Mısra: **4**
Dua, niyaz, dilek.

Şekker lebüñ aġzuma sögerse Sögmek degül ol duʿādur ey dost

7. **duʿāsın:**-*sı, -n*
Gazel 89
Mısra: **10**
(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Ṭāḳ-ı ebrūsına peyveste sücūd eylemeyen
Aḥmed ol gūşe-i miḥrāb duʿāsın ne bilür

8. **duʿāya:**-*(y)a*
Gazel 123
Mısra: **10**
(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Gördükce raḳībi sög baña kim
İblīs ḳaçar duʿāya döymez

9. **duʿā:**
Gazel 168
Mısra: **10**
(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Viṣāli ḫᵛānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

10. **duʿā:**
Gazel 215
Mısra: **2**
(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Ṣol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

11. **duʿā:**
Gazel 231
Mısra: **12**
(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Sūsen dil uzaduban oḳur zülfüñe şenā
El götürür çenār boyuña duʿā içün

12. **duʿā:**
Gazel 326
Mısra: **9**
(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Egerçi mürdeyi ʿĪsā dirildürmiş duʿā ile
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şīrīni

13. **duʿāsın:**-*sı, -n*
Nazm 43
Mısra: **4**
(Ar.) Güçsüzlük ve ihtiyâcını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını veya olmamasını isteme, yakarış, niyaz.

Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

duʿā vü medḥ oḳur:

1. **duʿā vü medḥ oḳur:**
Kaside 12
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dua etmek ve övmek.

Ḫd-i nevrūzı görüp gül defterinden ʿandelīb
Ḫoş duʿā vü medḥ oḳur şāh-ı ẓafer-yāb üstine

duʿācı:

1. **duʿācısı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **34**
Duacı, dua eden. Bir kimse için Allah'a yalvaran, niyaz eden.

Eyyām-ı devletüñ ola pāyende ḥaşre dek
Bu devletüñ duʿācısı çün ins ü cān imiş

duʿālar kılduġum:

1. **duʿālar ḳılduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 185
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dualar etmek.

İtlerüñe her seḥer varup duʿālar ḳılduġum
Bu ki ḫoşdur dostlarla merḥabā-yı ṣubḥ-dem

dü-ʿālem:

1. **dü-ʿālem:**
Gazel 266
Mısra: **21**
Dünya ve ahiret, iki cihan.

Aḥmed nigārı virme dü-ʿālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḫtiyār ide

duʿāñ eyleyem:

1. **duʿāñ eyleyem:**-*y, -em*
Terci-bend 1
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a yalvarmak, niyaz etmek.

Redd itme kim niyāzuma āmīn ider melek
Ravżañ öñinde çünki duʿāñ eyleyem senüñ

duʿāñı itsün:

1. **duʿāñı itsün:**-*sün*
Kaside 11
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a yalvarmak II duacı olmak, birinin iyiliği, sağlığı, geleceği için Allah'a niyazda bulunmak.

Ṣubḥ u şām itsün duʿāñı sübḥa-gerdān-ı felek
Tā kʾola dillerde ezber kākül-i müşkīn-i dost

duʿāsını itsün:

1. **duʿāsını itsün:**-*sün*
Mesnevi 3
Mısra: **232**
Kelime Tipi: **-**
Dua etmek, Allah'a yalvarmak.

Anı şöyle ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa revān
Ki itsün duʿāsını kerrūbiyān

duʿā-yı ṣubḥ-dem:

1. **duʿā-yı ṣubḥ-dem:**
Gazel 185
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sabah vaktinin duası.

Var cemālüñ ḳıblegāhında niyāzından ümīd
Kʾola miftāḥ-ı der-i devlet duʿā-yı ṣubḥ-dem

duʿā-yı ṣubḥuñ:

1. **duʿā-yı ṣubḥuñ:***-uñ*
Gazel 339
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sabah duası.

Añduḳca gün yüzüñi niyāz eylesem ne ṭañ
Vardur duʿā-yı ṣubḥuñ ümīd-i icābeti

dü-çeşm-i dür-feşānumdur:

1. **dü-çeşm-i dür-feşānumdur:***-um, -dur*
Gazel 192
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İnci gibi gözyaşı akıtan iki göz.

Bir perī-peyker ḥayālin her gice tesḫīr içün
Ülker indüren dü-çeşm-i dür-feşānumdur benüm

dūd:

1. **dūdınadur:***-ı, -na, -dur*
Kaside 6
Mısra: **53**
Duman.

Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevā-dār
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

2. **dūddur:***-dur*
Gazel 134
Mısra: **6**
Duman.

Āh-ı ʿāşıḳdan şaḳınmazduñ dirīġā kim ḫaṭuñ
Dūddur kʾāyīne-i ḥüsnüñde teʾs̱īr eylemiş

dudaġ:

1. **dudaġuña:***-uñ, -a*
Gazel 343
Mısra: **9**
Sevgilinin dudağı.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

dudak:

1. **dudaġumı:***-um, -ı*
Gazel 312
Mısra: **5**
Dudak. II Sevgilinin dudağı.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳıysa cāna daḫı

dūd-ı āhum:

1. **dūd-ı āhum:***-um*
Gazel 68
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çekilen ateşli âhlardan çıkan duman, yürek yangını.

Ay yüzüñ āyīnesinde görinen müşkīn ġubār
Ḫaṭṭ-ı jengārī midür yā dūd-ı āhum jengidür

2. **dūd-ı āhum:***-um*
Gazel 117
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çekilen ateşli âhlardan çıkan duman, yürek yangını.

Bir nigāh-ı germ ile od düşdi gözümden dile
Dūd-ı āhum ol şirāruñ iḫtirāḳıdur henüz

dūd-ı āhuma:

1. **dūd-ı āhuma:***-um, -a*
Gazel 280
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çekilen ateşli âhlardan çıkan duman, yürek yangını.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī şaḳın ey ḫızr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳarārmasun uġrama dūd-ı āhuma

dūd-ı āhumla:

1. **dūd-ı āhumla:**
Gazel 300
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ahın dumanı.

Dūd-ı āhumla pāk dāmenüñi Şaḳın olur siyāh yaḳma beni

dūd-ı dil-i aḥmedʾden:

1. **dūd-ı dil-i aḥmedʾden:**
Gazel 19
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in gönlünün dumanı.

Dūd-ı dil-i Aḥmedʾden igen yürüme ġāfil
Kim dāmen-i ḥüsnüñe irer dūd-i reh ey dost

dūd-ı dilinden:

1. **dūd-ı dilinden:***-i, -nden*
Gazel 180
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönül dumanı ll yürekten çıkan ah.

Aḥmed ṭutuşdı dūd-ı dilinden şaḳın ṭutar
Āyīne-i cemālüñi jengār ḳaçma gel

2. **dūd-ı dilinden:***-i, -n, -den*
Gazel 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül dumanı, yürek yangını II çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.

Gel Aḥmedi yaḳma ki anuñ dūd-ı dilinden
Āyīne-i ḥüsnüñ yine jeng olmaya cānā

dūd-ı dilümden:

1. **dūd-ı dilümden:**
Gazel 301
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül dumanı ll yürekten çıkan ah.

Şaḳın ey dost şaḳın dūd-ı dilümden ḳarārur
Ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

dūd-i reh:

1. **dūd-i reh:**
Gazel 19
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yolun tozu, dumanı. (Aşk yolunun gamı, kederi bağlamında).

Dūd-ı dil-i Aḥmedʾden igen yürüme ġāfil
Kim dāmen-i ḥüsnüñe irer dūd-i reh ey dost

dūd-ı siyāh:

1. **dūd-ı siyāh:**
Kaside 7
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Kara duman.

Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruñ zerresi
Āsumān dūd-ı siyāh olurdı ḫākister güneş

2. **dūd-ı siyāh:**
Gazel 321
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kara duman. II Sevgilinin saçı.

Didi ḳadd-i bülendümde anuñʾçün egridür zülfüm
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

duḫān:

1. **duḫānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **2**
Ar. Duman.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

2. **duḫān:**
Gazel 346
Mısra: **10**
Ar. Duman.

Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġam-ı zülfüñden
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

dükān:

1. **dükāndan:**-*dan*
Gazel 61
Mısra: **8**
Dükkan, satış yapılan yer.

Lebüñ dürcin alur dil düzdi gözden
Dükāndan ḥoḳḳa-i mercān uġurlar

2. **dükān:**
Gazel 158
Mısra: **14**
Ufak malların satıldığı önü açık ve küçük satış yeri.

Fitneyle şūḫ çeşmüñi şāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

dükān-ı müşk:

1. **dükān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Misk dükkânı.

Bir dem ṭaġıtsa zülf-i girih-gīrüñi nesīm
Gülzār içinde ṣanuram açar dükān-ı müşk

2. **dükān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Misk dükkânı.

Tā kim muʿaṭṭar olmaġa bāzār-ı kāyināt
ʿAṭṭār-ı bād-ı ṣubḥ-dem açar dükān-ı müşk

düken-:

1. **dükendükce:**-*dükce*
Gazel 296
Mısra: **5**
Tükenmek, bitmek, sona ermek.

Sāḳiyā eṣnā-yı ṣoḥbetde dükendükce ṣarāb
Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu zībā ṣūreti

dükkān:

1. **dükkānını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 114
Mısra: **10**
Çarşıda mal satmaya mahsus açık oda, mahal.

İtmeyince ḥüsni deryāsına dildāruñ sefer
İtmedi dükkānını pür lüʾlüʾ-i ḫoş-āb göz

2. **dükkānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **32**
Çarşıda mal satmaya mahsus açık oda, mahal.

Çārsū-yı bāġ içinde şāḫ-ı nergis gūyiyā
Sīm ü zerden zeyn olunmış ṣayrafī dükkānıdur

3. **dükkān:**
Gazel 42
Mısra: **8**
Dükkân II Sevgilinin ağzı.

Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

dükkān-ı mışr:

1. **dükkān-ı mışr:**
Gazel 82
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Mısır'ın dükkânı. (Âşığın gönlü.).

Ruḫ u zülfüñ hevesinden giceler ṣubḥa degin
Zeyn olur şemʿ-i şebistān ile dükkān-ı Mışr

dülbend:

1. **dülbendine:**-*i, -n, -e*
Gazel 183
Mısra: **11**
Pamuk ipliğinden dokunmuş, çok yumuşak, çok seyrek ve ince bez // Bu bezden yapılmış baş örtüsü, sarık.

Ger dize dülbendine yār Aḥmedʾüñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

2. **dülbendi:**-*i*
Gazel 149
Mısra: **16**
İnce ve seyrek dokunmuş bez. II Sarık.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı

Şofîler dülbendi gibi tār-mār itsem gerek

3. **dülbend:**
Gazel 183
Mısra: **12**
Far. İnce ve seyrek dokunmuş bezden yapılmış baş örtüsü.

Ger dize dülbendine yār
Aḥmedʾüñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

dü-mūy:

1. **dü-mūy:**
Kaside 32
Mısra: **20**
Kırçıl; kırlaşmaya başlamış, kıra çalar, yer yer kırları bulunan. (Sonbaharda rengi kaybeden doğa, vücudundaki tüyleri kırlaşan bir insan gibi düşünülmüştür.).

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẓar ḳıl kim
Dü-mūy şekli gibi gösterür saña elvān

dün:

1. **dünden:**-*den*
Gazel 235
Mısra: **1**
Dün, önceki gün.

Elā yā eyyühe ʾs-sāḳī baḳıyyeñ var ise dünden
Ele bir cām-ı gül-gūn al ki yig ola günüñ günden

2. **dün:**
Gazel 118
Mısra: **7**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Naḳd-i cevrinden veẓāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henüz

3. **dün:**
Kaside 13
Mısra: **11**
1. İçinde bulunulan günden bir önceki gün 2. Kısa bir zaman önce.

Ol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūzigār-ı vaṣl-ı cānānuñ şeb-i hicrānıdur

4. **dün:**
Gazel 218
Mısra: **5**
Bir önceki gün.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

5. **dün:**
Gazel 305
Mısra: **7**
Bir önceki gün.

Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

6. **dün:**
Gazel 333
Mısra: **1**
Bir önceki gün.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḥüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

7. **dün:**
Gazel 349
Mısra: **7**
Bir önceki gün.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫʷābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstī

8. **dün:**
Kaside 9
Mısra: **53**
Bir önceki gün.

Sen ḫoş-ḥışāli dün gice medḥ itmek istedüm
Geldi redīf içün dilüme nā-gehān müşk

9. **dün:**
Müfret 36
Mısra: **1**
Bir önceki gün.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

10. **düninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 8
Mısra: **7**
Gece.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

11. **düninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 65
Mısra: **5**
Gece.

Nūr-ı ḥüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

12. **düninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 270
Mısra: **13**
Gece.

Zülfüñ düninde virdüm dil ḥaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne şundı aya

13. **dün:**
Kaside 7
Mısra: **121**
Bugünden bir önceki gün.

Ḫusrevā medḥ-i żamīrüñ fikr iderdüm dün gice
Ṭāliʿ oldı maṣrıḳ-ı endīşeden enver güneş

14. **dün:**
Kıt'a 2
Mısra: **11**
Bugünden bir önceki gün.

Velī dün bir ḳadeḥ şunduñ kʾanuñla
Bugün mey gibi baġrum ḳan idersin

15. **dünüm:**-*üm*
Gazel 333
Mısra: **2**
Dün, önceki gün II gece.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḥüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

16. **dün:**
Gazel 8
Mısra: **7**
Bugünden bir önceki gün.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

17. **dün:**
Gazel 206
Mısra: **7**
Bugünden bir önceki gün.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā ṣordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

18. **dün:**
Gazel 10
Mısra: **17**
Gece, gece renginde; siyah. (Sevgilinin saçı bağlamında).

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı Aḥmed zülfüñe
Āh kim zencīr-i ġamda ḳaldı ol ṣeydā ġarīb

dün ü gün:

1. **dün ü gün:**
Gazel 223
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz, sürekli.

Her ḫār ile sen ṣoḥbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

2. **dün ü gün:**
Gazel 259
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz, sürekli.

Ne ẕikr ü fikr ki yoġ anda yād-ı zülf ü ruḫuñ
Dün ü gün eylerem ol ẕikr ü fikrden tevbe

3. **dün ü gün:**
Gazel 346
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz, sürekli.

Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġam-ı zülfüñden
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

4. **dün ü gün:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz, sürekli.

Ḫudāvendā dün ü gün mihrüñ ile
Bezer ṭāḳın bu çarḫ-ı ābanūsī

5. **dün ü gün:**
Müfret 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz, sürekli.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḥālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

6. **dün ü gün:**
Nazm 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz, sürekli.

Dolāb ol hevādan olup zār u bī-ḳarār
İder döne döne dün ü gün nāle vü bükā

7. **dün ü gün:**
Terkib-bend 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz, sürekli.

Ṣādī günini ġam bulıdı ḳapladı dirīġ
Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı dirīġ

8. **dün ü gün:**
Terkib-bend 1
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz, sürekli.

Firdevsden mezārına revzenler açılup
Ervāḥ-ı ḳuds ile dün ü gün hem-nişīn ola

9. **dün ü gün:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz, durmadan, sürekli.

Ḳaṣd itdi kim söyindüre ḫaṣmuñ ocaġını
Anuñʾçün aḳıdur dün ü gün kūhsār āb

dün-himmet:

1. **dün-himmet:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
Alçak iradeli, nankör.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

dü-nīm:

1. **dü-nīm:**
Gazel 187
Mısra: **4**
Far. (Vav-ı resmiyye ile) İki parça, ikiye bölünmüş.

Dil nice ṣabr eylesün ḫüsnüñ temāşāsında kim
Ḫande itdükce dehānuñ cānumı eyler dü-nīm

2. **dü-nīmdür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **2**
İki parça, ikiye bölünmüş.

Ḥikmetde aġzı mubṭıl-i ḳavl-i ḥakīmdür
Kim manṭıḳında noḳṭa-i vehmī dü-nīmdür

dünya:

1. **dünyā:**
Kaside 23
Mısra: **109**
Dünya, yeryüzü.

Luṭfuñ zülāli sebz ide dünyā çemenlerin
ʿĀlemde nice kim bitüre sebzezār āb

2. **dünyāda:**-*da*
Mesnevi 3
Mısra: **220**
Dünya || Dünya hayatı.

Bu şiʿre şürūʿ eylemekden murād
Budur kim anılduḳca dünyāda ad

3. **dünyāda:**-*da*
Gazel 12
Mısra: **18**
(Fani, geçici olan) dünya; dünya hayatı.

Viṣāli cevherin yād itme Aḥmed
Ki olur kīmyā dünyāda nā-yāb

4. **dünyā:**
Kaside 4
Mısra: **22**
Ahirete nispetle şimdi yaşadığımız âlem || Dünyanın geçici nimet ve zevkleri.

Ya irgür ben mürīdüñi murāda
Ya göñlümden çıḳar dünyā hevāsın

5. **dünyāda:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Dünya hayatı.

Her bereket kim ḳodı eşyāda Ḥaḳ
Anı sebeb eyledi dünyāda Ḥaḳ

6. **dünyāda:**-*da*
Kaside 1
Mısra: **51**
(Fani, geçici olan) dünya II dünya hayatı.

Dünyāda ḳadrüñi ḳaçan idrāk ide bu ḫalḳ
Kʾanlar niyām oldı sen āyīne-i Ḫudā

7. **dünyā:**
Kaside 8
Mısra: **117**
Dünya, cihan, âlem, yeryüzü.

Dünyā ḫarācı dürc-i ḫazīneñde derc olup
Her gün ḳapuñda ḫarc ola yüz biñ ḳaṭār laʿl

8. **dünyā:**
Kaside 1
Mısra: **45**
Ahirete nispetle şimdi yaşadığımız âlem / fâni dünya || Dünyanın geçici nimet ve zevkleri.

Dünyā ẕeheb cibāl ile aldayımaz seni
Ey ẕātuñ āferīniş-i dünyāya kīmyā

9. **dünyā:**
Gazel 296
Mısra: **20**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

10. **dünyā:**
Gazel 333
Mısra: **7**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḥüsnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

11. **dünyā:**
Kaside 19
Mısra: **120**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Nūr-ı ḥüsnüñ eylesün ʿulyā serīrin müstenīr
Ṭīb-i ḫulḳuñ eylesün dünyā sarāyın ʿanberīn

12. **dünyā:**
Kaside 22
Mısra: **64**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Bārān-ı luṭfdur dilüme feyż olan kelām
Dünyā içinde gevher olursa ne var āb

13. **dünyā:**
Kaside 29
Mısra: **105**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Ḫulḳuñ güli dünyā çemenin ide muʿaṭṭar
Nice ki muʿaṭṭar ḳıla gülzārı benefşe

14. **dünyā:**
Kıt'a 4
Mısra: **6**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Hemīşe nūr-ı ḥüsnüñle bu ʿālem müstenīr olup
Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

15. **dünyā:**
Terci-bend 1
Mısra: **13**
(Ar.) İçinde yaşamakta olduğumuz yeryüzü, yer küresi, arz, cihan.

Dünyā ḳarañluġ içre ḳalurdı uyarmasa
Ḳandīl-i āsumānı cemāli Muḥammedüñ

16. **dünyāya:**-*y, -a*
Gazel 113
Mısra: **10**
(Fani, geçici olan) dünya, dünya malı.

Cihānı sensüz Aḥmed nʾeylesün kim
Yüzüñe baḳduġın dünyāya virmez

dünyā sarāyı:

1. **dünyā sarāyı:**
Kaside 27
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Dünya sarayı. II Dünya, âlem.

ʿUlyā serīri oldı viṣālüñle pür-sürūr
Dünyā sarāyı oldı ḫiṣālüñle müşk-bār

dünyā vü āhiretde:

1. **dünyā vü āḫiretde:**-*de*
Terci-bend 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Dünyā vü āḫiretde şefīʿi ẕünūbumuñ
Şiʿrüm yeterdi saña göre medḥüñ eylesem

dünyādan geçdi:

1. **dünyādan geçdi:**
Gazel 259

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir kenara çekilip toplum yaşamına karışmamak; kendi halinde yaşayıp dünya nimetlerine yüz çevirmek.

Mürīd-i cān ḫaṭuñı gördi geçdi dünyādan
Zihī saʿādet anuñ kʾitdi Ḫıżrdan tevbe

dünyā-yı denī:

1. **dünyā-yı denī:**
Nazm 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Alçak, değersiz, kıymetsiz dünya.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

dünye:

1. **dünyede:**-*de*
Gazel 130
Mısra: **10**
Âlem, cihan, yeryüzü.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

dur-:

1. **durdum:**-*du, -m*
Gazel 128
Mısra: **8**
Durmak II Devam etmek, sürdürmek.

Āh kim bir kebge ṣaldum göñlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

dur:

1. **dür:**
Kaside 8
Mısra: **109**
Ar. İnci.

Şiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

2. **durmaz:**-*maz*
Gazel 119
Mısra: **18**
Ara vermeden, sürekli olarak.

Seng-i melāmet Aḥmedʾi ḫāk eyledi velī
Durmaz yaġar mezārına seng-i cefā henūz

3. **dursun:**-*şun*
Gazel 327
Mısra: **11**
Durmak, bulunmak, kalmak.

Ġam degül cān giderse tek dursun
Tīr-i yāruñ cigerde peykānı

4. **dür:**
Kaside 8
Mısra: **23**
İnci.

Dür gūşvār aṣılsa bünā-gūşuñ üstine
ʿAksiyle ḫaddüñüñ ola ol gūşvār laʿl

5. **durdı:**-*dı*
Gazel 4
Mısra: **5**
Beklemek, bir an durmak.

Düşdi durdı ḳomadı yoluma gitmege beni
Egledi bir iki gün gülşen-i kūyuñda şehā

6. **dür:**
Kaside 26
Mısra: **25**
İnci. II Söz, şiir.

Medḥüñ ʿarūsı gūşına çoḳ dür daḳar velī
Bir dāne daḳmadı dür-i şehvārum üstine

7. **dür:**
Kaside 23
Mısra: **17**
(Ar. dürr): İnci, inci tanesi.

Dür gūş-vārı aşma bünā-gūşuñ üzre kim
Şerm-i ruḫuñdan olmasun ol gūşvār āb

8. **durma:**-*ma*
Gazel 154
Mısra: **16**
"Durma, haydi yap" anlamlarında bir emir ifadesi. (Metinde istek anlamında kullanılmıştır.).

Yār Aḥmedʾi görüp didi ey ʿandelīb-i mest
Zārīlıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

9. **dür:**
Gazel 80
Mısra: **16**
(Ar.) İnci.

Uş eşk kārbānı Bedaḫşān-ı dīdeden
Rūma ḳaṭār-ı laʿl ile dür armaġan çeker

10. **dür:**
Kaside 28
Mısra: **1**
(Ar.) İnci.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

dür dişi:

1. **dür dişi:**-*i*
Gazel 160
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İnci diş.

Ḥüsn bāzārında çeşmüm aldı dellāliyyesin
Ey göñül dür dişi laʿlinden dile ḥalvālıġuñ

dür dişüñ:

1. **dür dişüñ:**-*üñ*
Gazel 137
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İnci diş.

Belürdi ḫoḳḳa-i laʿlüñde dür dişüñ şanasın
Görindi mīmde yāḳūt şīvesiyle beyāż

2. **dür dişüñ:**
Gazel 239
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
İnci diş.

Dür dişüñ derdi ile serv boyuñ ḥasretine
Dem ola kim gözümüñ yaşını deryā göresin

dūr itme:

1. **dūr itme:**-*me*
Gazel 269
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaştırmak.

Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili
Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

dūr ḳıl:

1. **dūr ḳıl:**
Mesnevi 3
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Uzak tutmak, uzaklaştırmak.

Ġam-ı māsivādan bizi dūr ḳıl
Dili şemʿ-i mihrüñle pür-nūr ḳıl

dūr olsa:

1. **dūr olsa:**-*sa*
Gazel 86
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaşmak, uzak olmak.

Aḥmed ʿaceb mi cennet-i kūyuñdan olsa dūr
Bilmezlük ile ādem elinden neler çıḳar

dürc:

1. **dürcidür:**-*idür*
Gazel 40
Mısra: **1**
İçine inci ve altın konulan küçük hokka.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

2. **dürcin:**-*i, -n*
Gazel 61
Mısra: **7**
İçine inci ve altın konulan küçük hokka.

Lebüñ dürcin alur dil düzdi gözden
Dükāndan ḥoḳḳa-i mercān uġurlar

3. **dürcini:**-*in, -i*
Gazel 19
Mısra: **14**
Içine inci, altın v.s. konulan küçük hokka/kutu II aşığın göz çukuru, göz bebeği.

Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh ey dost

4. **dürcinde:**-*in, -de*
Kaside 7
Mısra: **135**
Hokka, kutu, mücevher kutusu.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her mūraduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

5. **dürcinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 337
Mısra: **4**
Hokka, kutu, mücevher kutusu. II Sevgilinin ağzı.

Bu ne ḥikmetdür ḥabībüm kʾöldürür laʿlüñ beni
Derc iken dürcinde enfās-ı nesīm-i ʿİsevī

dürc-i dürer-bārı:

1. **dürc-i dürer-bārı:**-*ı*
Gazel 48
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İnci saçan mücevher kutusu. (Sevgilinin ağzı).

Laʿlüñ gibi bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş
Aġzuñ gibi bir dürc-i dürer-bārı kimüñ var

dürc-i dürr-i kirām:

1. **dürc-i dürr-i kirām:**
Mesnevi 3
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Şerefli inci kutusu.

Hezārān ṣalāt ü hezārān selām
Saña olsun ey dürc-i dürr-i kirām

dürc-i ġaybuñ:

1. **dürc-i ġaybuñ:**-*uñ*
Kaside 12
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Görünmeyen, bilinmeyen kutu. Sevgilinin ağzı.

Dürc-i ġaybuñ perdesinden sırr-ı cān olurdı fāş
Perdedār olmasa laʿlüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

dürc-i güherde:

1. **dürc-i güherde:**-*de*
Gazel 15
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Mücevher kutusu. || Sevgilinin ağzı.

Dürc-i güherde ḫātem-i laʿl oynadur nigār
Bārīk-bīn iseñ naẓaruñ ḥoḳḳa-bāza ṭut

dürc-i güheri:

1. **dürc-i güheri:**-*i*
Gazel 336
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mücevher kutusu. || İnci gibi dişlerinden dolayı sevgilinin ağzı.

Leb-i laʿlīnüñ açup ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri
Ṣıdı bir ḫande-i şīrīn ile dürc-i güheri

dürc-i hayātuñuñ:

1. **dürc-i ḥayātuñuñ:**-*uñ, -un*
Terkib-bend 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Hayatın mücevher kutusu.

Dürr-i girān-bahāsını dürc-i ḥayātuñuñ
Ey ḫarc iden ġurūr ile ʿömrüñ hebā imiş

dürc-i hazīneñde:

1. **dürc-i ḫazīneñde:**-*ñ, -de*
Kaside 8
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Hazine kutusu.

Dünyā ḫarācı dürc-i ḫazīneñde derc olup
Her gün ḳapuñda ḫarc ola yüz biñ ḳaṭār laʿl

dürc-i heves-i cihāna:

1. **dürc-i heves-i cihāna:**-*a*
Gazel 126
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dünya hevesinin mücevher kutusu.

Ey pāk-güher dür-i viṣālüñ
Dürc-i heves-i cihāna ṣıġmaz

dürc-i lebinde:

1. **dürc-i lebinde:**-*in, -de*
Gazel 160
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dudağın hokkası.

Ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār ile dürc-i lebinde yazdı kim
Dercdür bu ḥoḳḳada terkībi rūḥ-efzālıġuñ

dürc-i lebüñ:

1. **dürc-i lebüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dudak hokkası.

Ḫāl-i ruḫuñ dilümde ḳodı āteş üzre ʿūd
Dürc-i lebüñ gözümde ḳodı yādigār laʿl

dürc-i yāḳūtı:

1. **dürc-i yāḳūtı:**-*ı*
Terci-bend 2
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Yakut kutusu ll Sevgilinin yakut kutusuna benzeyen ağzı.

Dürc-i yāḳūtı pür-zer olduġı-yçün
Eyledi aġzını nihān ġonca

dürc-i yāḳūtında:

1. **dürc-i yāḳūtında:**-*ı, -nda*
Gazel 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yakut kutusu ll Sevgilinin yakut kutusuna benzeyen ağzı.

Dürc-i yāḳūtında laʿlüñ derc idüb cān naḳdini
Bir zümürrüd ḳufl urdı bu ḫaṭ-ı reyḥān aña

dürc-i zebercedden:

1. **dürc-i zebercedden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zebercet kutusu.

Ḳufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
Ḫāk gencin eyleye gencīne-i cevher güneş

dür-dāne:

1. **dür-dāneler:**-*ler*
Kaside 22
Mısra: **37**
Inci tanesi.

Ṣaḥrāda dāne yirine dür-dāneler bite
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

2. **dür-dānesin:**-*sin*
Gazel 351
Mısra: **11**
İnci tanesi, sevgili, kıymetli.

Añup dür-dānesin aġlasa Aḥmed
Ṭolar dürr ile gevher dest-māli

dürd-i denn:

1. **dürd-i denn:**
Terci-bend 2
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Küpün tortusu.

Bāde-i şehriyār şevḳından
Yine nūş itdi dürd-i denn lāle

dür-efşān:

1. **dür-efşān:**
Kaside 12
Mısra: **46**
İnci saçan.

Berḳ-ı tīġından ol aʿdā üzre āteş yaġduran
Ebr-i cūdından dür-efşān oldı aḥbāb üstine

2. **dür-efşānlıġ:**-*lıġ*
Kaside 24
Mısra: **53**
İnci saçan.

Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer ṣaçdı berg ü bār

3. **dür-efşān:**
Mesnevi 3
Mısra: **133**
İnci saçan.

Ki naẓmum seḫābın dür-efşān idem
Niṣār-ı ser-i bezm-i sulṭān idem

dür-fişān olup:

1. **dür-fişān olup:**-*up*
Terkib-bend 1
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
İnci saçmak. II Gözyaşı dökmek.

ʿĀbidler işiginde gözi dür-fişān olup
ʿĀrifler ayaġında yüzi ḫāk-i rāh idi

dür-i hoş-āb:

1. **dür-i ḫoş-āb:**
Kaside 8
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Parlak inci.

Deryāya düşdi cūduñ elinden dür-i ḫoş-āb
Ol ḳorḳudan idindi ḳayadan ḥişār laʿl

dür-i şāh-vār:

1. **dür-i şāh-vār:**
Kaside 23
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Şahlara layık olan iri taneli inci.

İrse deñiz ḳulaġına sözüñ cevāhiri
Olur ṣadef içinde dür-i şāh-vār āb

dür-i şeh-vārı:

1. **dür-i şeh-vārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **82**

Kelime Tipi: **-**
Padişahlara lâyık iri inci.

Güş eylemese midḥatüñi cān ḳulaġıyla
Ḳandan daḳınurdı dür-i şeh-vārı benefşe

dür-i şeh-vārum:

1. **dür-i şeh-vārum:***-um*
Kaside 26
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Padişaha layık inci.

Medḥüñ ʿarūsı gūşına çoḳ dür daḳar velī
Bir dāne daḳmadı dür-i şeh-vārum üstine

dür-i viṣālüñ:

1. **dür-i viṣālüñ:***-üñ*
Gazel 126
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) vuslat / kavuşma incisi.

Ey pāk-güher dür-i viṣālüñ
Dürc-i heves-i cihāna ṣıġmaz

düriş:

1. **dürişürem:***-ür, -em*
Gazel 136
Mısra: **8**
Uğraşıp gayret etmek, çalışıp çabalamak.

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāṣ

dürlü:

1. **dürlü:**
Kaside 19
Mısra: **1**
Türlü, çeşit çeşit, farklı anlamında sıfat.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

durmak:

1. **durmaḳla:***-la*
Gazel 24
Mısra: **9**
Durmak, bulunmak, kalmak.

Dilde çoḳ durmaḳla mihrüñ ḫāliş olduġı bu kim
Bāde-i ṣahbāyı egletdükce ṣāf eyler zücāc

durmaz:

1. **durmaz:**
Nazm 3
Mısra: **4**
Aralıksız, sürekli.

Dīv-i felegüñ rīvine aldanma ṣaḳın kim
Emṣālüñi durmaz yudar ol Ehremeni gör

dür-nisār:

1. **dür-niṣār:**
Kaside 23
Mısra: **70**
İnci saçan.

Bir baḥr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Ṣuya elin ṣoḳarsa olur dür-niṣār āb

dür-perver:

1. **dür-perver:**
Kaside 7
Mısra: **118**
İnci büyüten, yetiştiren.

Baḥr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

dür-pūş:

1. **dür-pūş:**
Gazel 133
Mısra: **2**
İnci (gibi dişleri) örten.

Ḥaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

dürr:

1. **dürr:**
Gazel 42
Mısra: **8**
Ar. İnci.

Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

2. **dürr:**
Gazel 62
Mısra: **6**
Ar. İnci.

Pāyuña ṣaçmaġ içün ey māh ṣarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

3. **dürrin:***-in*
Kaside 12
Mısra: **73**
Ar. İnci.

Bir ṣenā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

dürr ile gevher:

1. **dürr ile gevher:**
Gazel 351
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İnci ve mücevher.

Añup dür-dānesin aġlasa Aḥmed
Ṭolar dürr ile gevher dest-māli

dürr ü gevher:

1. **dürr ü gevher:**
Kıt'a 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İnci ve mücevher.

Dürr ü gevher ṣaçılur ḳaṭre-i bārān yirine
Çünki cūduñ bulıdından yaġa nīsān-ı kerem

2. **dürr ü gevher:**
Kaside 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İnci ve mücevher.

Laʿl ü yāḳūt aşdı mercāna dıraḫt-ı erġavān
Dürr ü gevher daḳdı mīnāya nihāl-i yāsemīn

dürr ü gevherden:

1. **dürr ü gevherden:**
Kaside 13

Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
İnci ve mücevher.

Ḳaṭre-i jāleyle şekl-i lāle-i ḥamrāyı gör
Dürr ü gevherden pür olmış kāse-i mercānıdur

dürr ü gevherle:

1. **dürr ü gevherle:***-le*
Gazel 282
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İnci ve mücevher.

Dürr ü gevherle gözüm ḥücrelerin zeyn iderem
Yaramaz daḥı ḥayālüñe mekāndur dimege

dürr-i būyā:

1. **dürr-i būyā:**
Mesnevi 3
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **-**
Güzel kokulu inci.

Gülin ser-be-ser dürr-i būyā idem
Giyāsın ḳamu müşk-i gūyā idem

dürr-i girān-bahāsını:

1. **dürr-i girān-bahāsını:***-sı, -nı*
Terkib-bend 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Paha biçilmez, değerli inci.

Dürr-i girān-bahāsını dürc-i ḥayātuñuñ
Ey ḥarc iden ġurūr ile ʿömrüñ hebā imiş

dürr-i ḫoş-āb:

1. **dürr-i ḫoş-āb:**
Kaside 12
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin parlak inciye benzeyen dişleri.

Dürc-i ġaybuñ perdesinden sırr-ı cān olurdı fāş
Perdedār olmasa laʿlüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

2. **dürr-i ḫoş-āb:**
Kaside 12
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Parlak inci.

Ṭonanup cevlān ider ṣaḥrāda ṭāvūs-ı dıraḫt
Ṣaçılur naṭʿ-ı zemīnüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

dürr-i manḍūd:

1. **dürr-i manḍūd:**
Gazel 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Düzgünce sıralanmış inciler. (Sevgilinin dişleri).

Rūşen yañaġuñda māh-ı mesʿūd
Pinhān dehenüñde dürr-i manḍūd

dürr-i meknūn-ı yek-dānesin:

1. **dürr-i meknūn-ı yek-dānesin:***-sin*
Mesnevi 3
Mısra: **213**
Kelime Tipi: **-**
Eşi benzer olmayan, saklı inci.

Sen ol dürr-i meknūn-ı yek-dānesin
Ki pīrāye-i tāc-ı şāhānesin

dürr-i nā-yāb:

1. **dürr-i nā-yāb:**
Kaside 12
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Eşi, benzeri olmayan inci tanesi.

Bir senā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

dürr-i şāh-vār:

1. **dürr-i şāh-vār:**
Kaside 24
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Iri taneli inci, inci danesi.

Naẓmum ʿarūsı ġayretine dehr-i pīre-zen
Her gün daḳar ḳulaġına bir dürr-i şāh-vār

2. **dürr-i şāh-vār:**
Kaside 8
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Padişaha layık iri taneli inci.

Yüz sürdi tācı gūşesine dürr-i şāh-vār
Baş ḳodı taḫtı ayaġına bende-vār laʿl

dürr-i şeh-vār:

1. **dürr-i şeh-vār:**
Gazel 240
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Şahlara lâyık olan iri tâneli inci.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şeh-vār isteyen

dürr-i semīn:

1. **dürr-i semīn:**
Kaside 19
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Çok kıymetli inci tanesi.

Sensin ol kān-ı seḫā kim dest-i cūduñdan ḳaçup
Düşdi deryā ḳaʿrına ḳurtulmadı dürr-i semīn

dürr-i senāsı:

1. **dürr-i senāsı:***-sı*
Kaside 10
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Övüş, övme incisi.

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i senāsı göñlümüñ

2. **dürr-i senāsı:***-sı*
Kaside 30
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Övüş, övme incisi.

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i senāsı göñlümüñ

dürr-i viṣāli:

1. **dürr-i viṣāli:***-i*
Terci-bend 1

Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Vuslat, kavuşma incisi.

Vaṣlı ḫazînesin Ḥaḳuñ ol ḫᵛāce gördi kim
Girdi eline dürr-i viṣāli Muḥammedüñ

dürūd olsun:

1. **dürūd olsun:**-*sun*
Mesnevi 3
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Dua olmak.

Daḫı Çār Yāruña olsun dürūd
Vücūd ehline Ḥaḳdan olduḳca cūd

dürül:

1. **dürüldi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **4**
Toplanmak, toplanıp kaldırılmak.

Uyandı meşʿale-i ṣubḥ u yandı şemʿ-i felek
Dürüldi çāder-i küḥlī ve göçdi leşker-i zeng

durur:

1. **durur:**
Kaside 6
Mısra: **19**
"-dır" bildirme eki.

Vaṣf itdügüm ol ṣuffa durur kʾişidüp anı
Ḫacletle nihān itmiş özin Cennet-i Meʾvā

2. **durur:**
Kaside 6
Mısra: **103**
"-dır" bildirme eki.

Bir ḥabbe durur himmeti miʿyārına nüh-çarḫ
Bir ḳaṭre durur cūdı yeminde yedi deryā

3. **durur:**
Kaside 6
Mısra: **104**
"-dır" bildirme eki.

Bir ḥabbe durur himmeti miʿyārına nüh-çarḫ
Bir ḳaṭre durur cūdı yeminde yedi deryā

4. **durur:**
Kaside 6
Mısra: **107**
"-dır" bildirme eki.

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn
Bir ḥalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

5. **durur:**
Kaside 6
Mısra: **108**
"-dır" bildirme eki.

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn
Bir ḥalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

6. **durur:**
Kaside 6
Mısra: **166**
"-dır" bildirme eki.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī
Şeh ʿahdi durur bağlu gerek ẓulmet ü sevdā

7. **durur:**
Kaside 9
Mısra: **10**
"-dır" bildirme eki.

Ḫālüñ ki çīn-i nāfe-i zülfüñdedür nihān
Gūyā ki şāh-dāne durur der-miyān-ı müşk

8. **durur:**
Kaside 9
Mısra: **16**
"-dır" bildirme eki.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

9. **durur:**
Kaside 19
Mısra: **69**
"-dır" bildirme eki.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

10. **durur:**
Kaside 9
Mısra: **58**
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki.

Ḫuld-i ḥarīmüñüñ ḥaremi ḥürmeti ḥaḳı
Kim ḫāki ter ʿabīr durur āsitānı müşk

11. **durur:**
Kaside 6
Mısra: **59**
"dır" bildirme eki.

Ol serv-i dil-ārāya hevādār durur āb
Kim düşdi bu ḳaṣr ayaġına bī-ser ü bī-pā

12. **durur:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
-dır, -dir, -dur, -dür bildirme eki (Ek-eylem).

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

13. **durur:**
Nazm 1
Mısra: **3**
"dır / dir" bildirme kipi.

Bū-bekre muḥibb durur dil ü cān
Kim mūcib-i iḫtirāmumuzdur

14. **durur:**
Gazel 8
Mısra: **12**
"-dır" bildirme eki.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

15. **durur:**
Gazel 13
Mısra: **1**
"-dır" bildirme eki.

Bu gice ki hem-dem durur ol şemʿ-i şeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

16. **durur:**
Gazel 13
Mısra: **3**
"-dır" bildirme eki.

Bir rūz durur ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ
Kim zülfüñ ile baġlamış iki ṭarafın şeb

17. **durur:**
Gazel 19
Mısra: **5**
"-dır" bildirme eki.

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Şaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

18. **durur:**
Gazel 30
Mısra: **4**
"-dır" bildirme eki.

Göstermek içün muʿcize-i ḥüsnüñi rūşen
Şaḳḳuʾl-ḳamer itmiş durur engüşt-i Muḥammed

19. **durur:**
Gazel 34
Mısra: **7**
"-dır" bildirme eki.

Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

20. **durur:**
Gazel 42
Mısra: **1**
"-dır" bildirme eki.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUşşāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

21. **durur:**
Gazel 42
Mısra: **2**
"-dır" bildirme eki.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUşşāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

22. **durur:**
Gazel 42
Mısra: **4**
"-dır" bildirme eki.

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgün yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

23. **durur:**
Gazel 42
Mısra: **6**
"-dır" bildirme eki.

Ṭāvūs-ı perçemüñ ṣanemā cān ṣikār ider
Bostān-ı ʿārıżuñda çü cevelān ṭutup durur

24. **durur:**
Gazel 42
Mısra: **8**
"-dır" bildirme eki.

Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

25. **durur:**
Gazel 42
Mısra: **10**
"-dır" bildirme eki.

Şiʿri Aḥmedʾüñ şehā nemekīn olduġı bu kim
Baḥr-i suḫanda dāmen-i Selmān ṭutup durur

26. **durur:**
Gazel 56
Mısra: **9**
"-dır" bildirme eki.

İtüñ olmaḳ baña çün faḫr durur
İtüñe beñzer isem ʿār gelür

27. **durur:**
Gazel 90
Mısra: **3**
"-dır" bildirme eki.

Lebinüñ manṭıḳı tesḫīri durur ins ü melek
Ol perī-çihre meger mühr-i Süleymān götürür

28. **durur:**
Gazel 90
Mısra: **6**
"-dır" bildirme eki.

Yār ʿayb eylemesün ʿāşıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

29. **durur:**
Gazel 90
Mısra: **7**
"-dır" bildirme eki.

Şekkerī ḫʷān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

30. **durur:**
Gazel 120
Mısra: **2**
"-dır" bildirme eki.

Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz
Kʾol cennet-i firdevs durur anda şeb olmaz

31. **durur:**
Gazel 144
Mısra: **10**
"-dır" bildirme eki.

Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

32. **durur:**
Gazel 155
Mısra: **6**
"-dır" bildirme eki.

Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış
Ol ẓarūretden durur ṣofī bu perhīzüñ senüñ

33. **durur:**
Gazel 158
Mısra: **12**
"-dır" bildirme eki.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḥācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

34. **durur:**
Gazel 162
Mısra: **5**
"-dır" bildirme eki.

Bir serv durur yapraġı şīve yemişi nāz
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlīnüñ

35. **durur:**
Gazel 182
Mısra: **4**
"-dır" bildirme eki.

Maḥşer midür ṣaçuñ ʿaraṣātında ḥüsnüñüñ

Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-ḥisāb dil

36. **durur:**
Gazel 194
Mısra: **13**
"-dır" bildirme eki.

Ārzū-yı ḫātem-i laʿl-i güher-bāruñ durur
Mūr iken ben ṭālib-i mühr-i Süleymān olduġum

37. **durur:**
Gazel 220
Mısra: **11**
"-dır" bildirme eki.

Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

38. **durur:**
Gazel 228
Mısra: **1**
"-dır" bildirme eki.

Maṭlaʿ-ı nūr-ı tecellī durur ol vech-i ḥasen
Menzil-i ḫāṭır-ı şeydā durur ol çāh-ı ẕeḳan

39. **durur:**
Gazel 228
Mısra: **2**
"-dır" bildirme eki.

Maṭlaʿ-ı nūr-ı tecellī durur ol vech-i ḥasen
Menzil-i ḫāṭır-ı şeydā durur ol çāh-ı ẕeḳan

40. **durur:**
Gazel 250
Mısra: **6**
"-dır" bildirme eki.

Çü zülfi sāyesin mesken idindüñ ey dil-i miskīn
Ṣaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

41. **durur:**
Gazel 250
Mısra: **8**
"-dır" bildirme eki.

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḥadd ü ḫālinden

42. **durur:**
Gazel 251
Mısra: **10**
"-dır" bildirme eki.

Görinmez oldı ol maḥrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

43. **durur:**
Gazel 278
Mısra: **7**
"-dır" bildirme eki.

Andan durur ḳapuña geh gāh varduġumuz
Yıllarda bir varurlar Beytüʾllāh-ı Ḥarāma

44. **durur:**
Gazel 299
Mısra: **13**
"-dır" bildirme eki.

Nāz-perverd-i vişālüñ durur Aḥmed ḳuluñı
Zār idüp hecrüñ ile itme dilā zār beni

45. **durur:**
Gazel 303
Mısra: **7**
"-dır" bildirme eki.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl
Ṣu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

46. **durur:**
Gazel 307
Mısra: **24**
"-dır" bildirme eki.

Dimedüñ bir gün alayın Aḥmedʾüñ göñlin ele
Kʾayaġa düşmiş durur zülf-i perīşānum gibi

47. **durur:**
Gazel 310
Mısra: **4**
"-dır" bildirme eki.

Gerçi cām-ı dehenüñ şevḳına cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

48. **durur:**
Gazel 310
Mısra: **16**
"-dır" bildirme eki.

Aḥmedʾüñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı baġlu durur gidemez ey yār daḫı

49. **durur:**
Gazel 313
Mısra: **9**
"-dır" bildirme eki.

Bir noḳṭa durur kātib-i ḥüsnüñ ḳaleminden
Yüzüñ beñi kim berg-i gül-i aḥmere düşdi

50. **durur:**
Gazel 330
Mısra: **10**
"-dır" bildirme eki.

Seni sevmek günāh ise ey dost
Bilürüz çoḳ durur günāhumuzı

51. **durur:**
Gazel 336
Mısra: **8**
"-dır" bildirme eki.

Yiridür gitmese dilden leb-i mey-gūnı müdām
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

52. **durur:**
Kaside 19
Mısra: **70**
"-dır" bildirme eki.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

dürüst:

1. **dürüst:**
Gazel 14
Mısra: **6**
Sağlam.

Çözse miskīn dāmen-i zülfin ʿarūs-ı ḥüsn-i dost
Ḳalmaya bir nāfe-i Çīnüñ girībānı dürüst

2. **dürüst:**
Gazel 14
Mısra: **10**
Sağlam.

Diş bilermiş laʿline yāruñ raḳīb-i seng-dil

Varsun ögünsün eger ḳalursa dendānı dürüst

3. **dürüst:**
Mesnevi 3
Mısra: **199**
Doğru, düzgün.

Düzüldükde oḳ gibi şaffuñ dürüst
Meger yay döndüre ḫaṣmuña püşt

4. **dürüst:**
Gazel 14
Mısra: **1**
Doğru, sahih, sağlam.

ʿĀṣıḳuñ göñli ṣınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst
Zāhidüñ olmaz ṣaçuñ küfrinsüz īmānı dürüst

5. **dürüst:**
Gazel 14
Mısra: **2**
Doğru, sahih, sağlam.

ʿĀṣıḳuñ göñli ṣınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst
Zāhidüñ olmaz ṣaçuñ küfrinsüz īmānı dürüst

6. **dürüst:**
Gazel 14
Mısra: **4**
Doğru, düzgün, sağlam.

Tīr-i ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde peykānı dürüst

7. **dürüst:**
Gazel 14
Mısra: **14**
Doğru, dürüst (kişilik bağlamında).

Gülşeninden vaṣluñuñ menʿ eyleme dil bülbülin
Olmaya redd eylemek ey dost mihmānı dürüst

8. **dürüst:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Doğru, düzgün; hatasız.

Mest olupdur çeşm ü ebrūñuñ ḫayālinden imām
Kʾoḳımaz miḥrābda bir ḥarf-i Ḳurʾānı dürüst

9. **dürüst:**
Gazel 14
Mısra: **12**
Doğru, düzgün; hatasız.

Gül yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cān ḥayrānıdur
Nāme-i tezvīrdür ben dutmazam anı dürüst

10. **dürüst:**
Gazel 14
Mısra: **16**
Doğru, düzgün; hatasız.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

11. **dürüst:**
Gazel 14
Mısra: **18**
Doğru, düzgün; hatasız.

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫᵛānı dürüst

12. **dürüst:**
Gazel 324
Mısra: **4**
Doğru, düzgün; hatasız.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

13. **dürüst:**
Gazel 324
Mısra: **9**
Doğru, düzgün; hatasız.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

14. **dürüst:**
Kaside 14
Mısra: **45**
Doğru, düzgün; hatasız.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

15. **dürüst:**
Gazel 77
Mısra: **7**
Doğruluktan ayrılmayan, özü sözü bir, mert, doğru.

Dürüst itdi bizümle gerçi ʿahdi
Velī ḳorḳum bu kim peymān-şikendür

16. **dürüst:**
Gazel 278
Mısra: **14**
Doğru, düzgün; nitelikli.

Ḫāme şikeste-dildür Aḥmed şikeste-ḫāṭır
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

<u>düş-:</u>

1. **düşmiş:**-*miş*
Kaside 12
Mısra: **64**
Aksetmek, yansımak.

Rūy-ı tīġuñda görinen şekl-i zerrīn dāyire
ʿAks-i ḫurşīd-i ẓaferdür düşmiş ol āb üstine

2. **düşmez:**-*mez*
Gazel 176
Mısra: **6**
Bulunmak, ortaya çıkmak, görünmek.

Yüzüñ gören ṭudaġuña germ olmasun mı kim
Düşmez bahār ṣoḥbetine bī-şarāb gül

3. **düşse:**-*se*
Gazel 86
Mısra: **5**
(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

4. **düşse:**-*se*
Kaside 22
Mısra: **71**
(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek.

Rengīn sözüm mi<u>s</u>āli ṣuya düşse fīʾl-me<u>s</u>el

Olurdı ḫāṣṣıyyetde mey-i ḫoş-güvār āb

5. **düşdi:**-*di*
Gazel 313
Mısra: **6**
(Bir şey veya kimse) Dengesini kaybederek yıkılmak, dik durumda iken devrilip yatık duruma gelmek.

Ḫāl-i lebüñi gülşen-i ḫüsnüñde gören dir
Cennetde Bilāl-i Ḥabeşī kevs̱ere düşdi

6. **düşdi:**-*di*
Gazel 313
Mısra: **8**
(Bir şey veya kimse) Dengesini kaybederek yıkılmak, dik durumda iken devrilip yatık duruma gelmek.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

7. **düşse:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **89**
Aksetmek, vurmak, yansımak.

Aḥcāra düşse pertev-i ḫurşīd-i devletüñ
Ferrinden ide her ḥaceri şuʿledār laʿl

8. **düşersin:**-*er, -sin*
Gazel 274
Mısra: **6**
Düşmek, uğramak.

Ey her naẓarda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

9. **düşen:**-*en*
Gazel 304
Mısra: **25**
Bir yüzeyde toplanmak.

Ḫaṭ-ı sebzüñde düşen noḳṭa-i ḫāl-i siyehüñ
Ḥüsnüñüñ muṣḥafını zeyn ider iʿrāb gibi

10. **düşdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **66**
Bulunduğu yerden ayrılıp aşağı doğru düşmek.

Sensin ol kān-ı seḫā kim dest-i cūduñdan ḳaçup
Düşdi deryā ḳaʿrına ḳurtulmadı dürr-i s̱emīn

11. **düşüp:**--*üp*
Nazm 5
Mısra: **21**
(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek. II (Bir şey veya kimse) Dengesini kaybederek yıkılmak, dik durumda iken devrilip yatık duruma gelmek.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

12. **düşmiş:**--*miş*
Gazel 158
Mısra: **9**
(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek.

Ṭoprağa düşmiş oḳ gibi ḫākī gönülleri
Uş gūşe-i kemānla dirür dilsitān ḳaşuñ

13. **düşmiş:**--*miş*
Nazm 15
Mısra: **4**
(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek.

Yazarken ruḫlaruñ vaṣfını Aḥmed
Ḳalem düşmiş elinden yana yazmış

14. **düşdi:**-*di*
Gazel 85
Mısra: **7**
(Izdırap) duymak, çekmek.

Ġam-ı zülfeyni düşdi sīnemüze
Oldı pür ʿūdlarla micmerler

15. **düşdi:**-*di*
Gazel 314
Mısra: **6**
(Izdırap) duymak, çekmek.

Ki ol bir kāsenüñ ser-ḫoşluġından
Hezārān naʿre bezm-i nāsa düşdi

16. **düşdi:**-*di*
Gazel 315
Mısra: **1**
(Izdırap) duymak, çekmek.

Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi
Ḳaşuñ yayına cān peyveste düşdi

17. **düşmiş:**-*miş*
Gazel 130
Mısra: **8**
(Gönlü) düşmek,; tutulmak. II Âşık olmak.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla göñlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

18. **düşmiş:**-*miş*
Gazel 290
Mısra: **10**
(Gönlü) düşmek,; tutulmak. II Âşık olmak.

Perīṣān-ḫāl olmış göñül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu dīvāne neden düşmiş bu pīç-ā-pīç-i gīsūya

19. **düşdi:**-*di*
Gazel 256
Mısra: **10**
(Bir duruma) düşmek; bir durum içinde bulunmak; meyletmek.

Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşterī
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

20. **düşdi:**-*di*
Gazel 315
Mısra: **10**
(Bir duruma) düşmek; bir durum içinde bulunmak; meyletmek.

Ṭutıldı zülfüñe göñlüm ruḫuñda
Ṣan āb içinde māhī şeste düşdi

21. **düşdi:**-*di*
Gazel 207
Mısra: **15**
(Aşka) düşmek.

Ḳatı göñlüñe düşdi mihr-i raḳīb
Bitdi ḫārāda ḫār u ḫas nʾidelüm

22. **düşdi:**-*di*
Gazel 313
Mısra: **1**
(Bir duyguyu) Hissetmek.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

düş:

1. **düşdi:**-*di*
Gazel 313
Mısra: **10**
Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihtiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.

Bir noḳṭa durur kātib-i ḥüsnüñ ḳaleminden
Yüzüñ beñi kim berg-i gül-i aḥmere düşdi

2. **düşem:**-*em*
Gazel 10
Mısra: **8**
Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek; uğramak, kapılmak.

Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben bī-ser ü bī-pā ġarīb

3. **düşer:**-*er*
Gazel 136
Mısra: **3**
Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek; uğramak, kapılmak.

Nʾiçün düşer yüzi ʿīdinde dil zenaḫdāna
Gerek ki ʿīdde zindāndan olınaydı ḫalāṣ

4. **düşmiş:**-*miş*
Kaside 29
Mısra: **25**
(Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.

Evvel çü lebüñ yādına mey-ḫāneye düşmiş
Āḫır ḳomadı ḫāne-i ḫammārı benefşe

5. **düşüp:**-*üp*
Gazel 34
Mısra: **7**
Akmak.

Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

6. **düşmek:**-*mek*
Gazel 271
Mısra: **10**
(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek.

Ḳara zülfüñüñ ağına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

7. **düşer:**-*e, -r*
Gazel 306
Mısra: **10**
(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

8. **düşüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 254
Mısra: **13**
Yaraşmak, yakışmak, uymak.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

9. **düşdi:**-*di*
Gazel 110
Mısra: **1**
Bulunmak.

Ṣafḥa-i ḫaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār
Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār

10. **düşürdi:**-*ür, -di*
Gazel 158
Mısra: **18**
Bir şeyin yukarıdan aşağıya doğru düşmesi.

Mestāne gözlerüñe şunup şīşe göñlümi
Düşürdi ṭāḳdan şıdı nā-mihribān ḳaşuñ

11. **düşer:**-*e, -r*
Gazel 254
Mısra: **10**
Meyletmek, müptela olmak, kapılmak, yakalanmak ‖ 'âşık olmak (dil bağlamında).

Ḫāli sevdāsında göñlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miskīndür düşer dāne görüp dām üstine

12. **düşdi:**-*di*
Gazel 255
Mısra: **1**
Meyletmek, müptela olmak, kapılmak, yakalanmak ‖ 'âşık olmak (dil bağlamında).

Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara
Bu dil ārāmı ḳodı uydı dil-ārāmlara

13. **düşmez:**-*mez*
Gazel 255
Mısra: **13**
Meyletmek, müptela olmak, kapılmak, yakalanmak ‖ 'âşık olmak (dil bağlamında).

Ḳafes-i ʿışḳa bir Aḥmed gibi bülbül düşmez
Ṣad-hezārān dil esīr olsa gül-endāmlara

14. **düşmiş:**-*mi*
Gazel 76
Mısra: **3**
Düşmek (saçın yanağın üzerine düşmesi bağlamında).

Düşmiş yüzine zülf-i perīşān u bī-ḳarār
Yā Rab kim ol da bencileyin mübtelā mıdur

15. **düşüp:**-*üp*
Gazel 114
Mısra: **15**
Damlamak, dökülmek.

Sümm-i esbüñ izine düşüp sücūd itmezdi eşk
Ger nişān-ı pāyını idinmese miḥrāb göz

16. **düşse:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **85**
Damlamak, dökülmek.

Deryāya düşse ḳaṭresi bārān-ı cūduñuñ
Mevc-i miyān güher ola seng-i kenār laʿl

17. **düşerse:**-*er, -se*
Kaside 21
Mısra: **55**
Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek, düşmek.

Baḥre daḫı düşerse lüʾlüʾ-vār
Ḫaşm boynında rīsmān bulduñ

18. **düşmez:**-*mez*
Gazel 119
Mısra: **12**
Payına, hissesine düşmek II Yakışmak, yaraşmak, uygun gelmek.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı
Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henūz

19. **düşüp:**-*üp*
Kaside 9
Mısra: **11**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak.

Sevdā-yı çīn-i zülfüñe düşüp ciger yaḳar
Āhū-yı Çīn anuñçün olur baġrı ḳanı müşk

20. **düşersin:**-*er, -sin*
Kaside 20
Mısra: **70**
Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek.

ʿİnān-ı çeşmüñi çek rāh-ı ḥüsnde ey dil
Ṣaḳın kim esb-i naẓardan düşersin eşk-miṣāl

21. **düşen:**-*en*
Gazel 58
Mısra: **3**
Bağlı olmak II yakalanmak.

Gün yüzlüler hevāsına düşen bulut gibi
Yile virüp ḳarārını giryān olup gider

22. **düşdi:**-*di*
Gazel 166
Mısra: **9**
Damlamak (gözyaşı vb.).

Düşdi gözümden iki cihānuñ cevāhiri
Lālā olalı dişleri lüʾlüʾsi Ḳāsımuñ

23. **düşmez:**-*mez*
Müfret 12
Mısra: **2**
Almak, hak etmek.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henūz

24. **düşer:**-*er*
Gazel 290
Mısra: **7**
(saç) ayaklara kadar uzamış olmak, sarkmak.

Baġını çözse zülfinüñ düşer ayaġa müşk-i Çīn
Teng-i şeker kesād olur açsa maḳāli Muṣṭafā

25. **düşmiş:**-*miş*
Kaside 6
Mısra: **13**
Bir nesnenin yukarıdan aşağıya inmesi.

Düşmiş yapılurken göge ṣaḥnuñdan iki ḫışt
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

26. **düşümde:**-*üm, -de*
Kaside 7
Mısra: **107**
Düş, rüya.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

27. **düşde:**-*de*
Gazel 348
Mısra: **7**
Düş, hayal.

Düşde ʿavn-i ḥareminden görürem kim geçerem
Güẕer itmek ʿacābā bāġ-ı iremden ne-y-iki

28. **düşme:**-*me*
Gazel 274
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Ey her naẓarda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

29. **düşdüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 21
Mısra: **25**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Zülfine şöyle düşdüñ ey gönlüm Ṣanasın ʿömr-i cāvidān bulduñ

30. **düşdi:**--*di*
Kaside 24
Mısra: **16**
İsabet etmek.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi niṣār

31. **düşmiş:**-*miş*
Gazel 70
Mısra: **8**
Bulunduğu yerden ayrılıp aşağı doğru inmek, düşmek.

Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḥüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāḫ altına düşmiş yatur evrāḳdur

32. **düşmişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 13
Mısra: **35**
Bulunduğu yerden ayrılıp aşağı doğru inmek, düşmek.

Ḳaṭre-i şebnem ki düşmişdür gülüñ ruḫsārına
Bülbül-i mestüñ niṣār-ı dīde-i giryānıdur

33. **düşmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 326
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak.

Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni
Ayaġa şalma yazuḳdur şehā bir iki miskīni

34. **düşüp:**-*üp*
Gazel 59
Mısra: **10**
Bir şeyin içine düşmek.

Zülfüñ kemendi ḳanına ṣuṣamış Aḥmedʾüñ
Çāhına düşüp ol ẕeḳanuñ sernigūn gider

35. **düşdi:**-*di*
Gazel 68
Mısra: **7**
(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek.

Düşdi zülfüñden ḳara yaṣlu benefşe lā cerem
Bisteri ḫāk-i siyeh bālīni ṣaḥrā sengidür

36. **düşdi:**-*di*
Gazel 314
Mısra: **10**
(Kendi ağırlığının etkisiyle) Bulunduğu yerden ayrılıp yukarıdan aşağıya doğru inmek, sukut etmek.

Görelden Aḥmedʾüñ sūzını micmer
Yanup baġrı içine tāsa düşdi

37. **düşeli:**-*eli*
Gazel 114
Mısra: **14**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Kendü düşen aġlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

38. **düşdi:**-*di*
Gazel 313
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. II Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak ve dayanağını desteğini yiitirerek aşağı inmek.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

39. **düşdi:**-*di*
Gazel 314
Mısra: **4**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. II Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak ve dayanağını desteğini yiitirerek aşağı inmek.

Ṣarāb-ı ʿışḳumuñ ḫum-ḫānesinden
Dü ʿālem devrine bir kāse düşdi

40. **düşdi:**-*di*
Gazel 314
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. II Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak ve dayanağını desteğini yiitirerek aşağı inmek.

Düşüp dil murġı ġamdan kirpügüñe
Havādan ḫancer-i elmāsa düşdi

41. **düşüp:**-*üp*
Gazel 314
Mısra: **7**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. II Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak ve dayanağını desteğini yiitirerek aşağı inmek.

Düşüp dil murġı ġamdan kirpügüñe
Havādan ḫancer-i elmāsa düşdi

42. **düşdi:**-*di*
Gazel 315
Mısra: **4**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptelâ olmak. II Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak ve dayanağını desteğini yiitirerek aşağı inmek.

Ruḫuñ mihriyle germ olduḳca ṣevḳum
Girüp āb-ı revāna ṣeste düşdi

43. **düşse:**-*se*
Gazel 120
Mısra: **13**
Aksetmek, yansımak.

Ġamzeñ naẓarı müddeʿīye düşse ne ṭañ kim
Sermest ü ḫarāb olana düşmek ʿaceb olmaz

44. **düşeydi:**-*e, -y, -di*
Kaside 1
Mısra: **35**
Aksetmek, yansımak.

Sāyeñ düşeydi ṭoprāġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

45. **düşdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **71**
Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak ve dayanağını desteğini yitirerek aşağı inmek.

Deryāya düşdi cūduñ elinden dür-i ḫoş-āb
Ol ḳorḳudan idindi ḳayadan ḥişār laʿl

46. **düş:**
Gazel 293
Mısra: **13**
Hayal, rüya.

Didi bunuñ gibi düş göstermez Aḥmed kimseye
Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nā-sāz uyḫusı

47. **düşdi:**-*di*
Gazel 140
Mısra: **11**
.....etkisi altına girmek, kapılmak, tutulmak.

Cān-ı ʿāşıḳ düşdi laʿlüñ fikrine
Buldı sālik sırr-ı ġayba ıṭṭılāʿ

48. **düşer:**-*er*
Gazel 93
Mısra: **10**
(Ateşe)düşmek.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

49. **düşdi:**-*di*
Gazel 315
Mısra: **2**
(Ateşe) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi
Ḳaşuñ yayına cān peyveste düşdi

50. **düşer:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **13**
Aşırı ilgi veya sevgi

duymak, müptela olmak, tutulmak.

Aḥmed düşer ḳalem gibi sevdā-yı zülfüñe
Kim ilden ile bī-ser ü sāmān olup gider

51. **düşmiş:**-*miş*
Gazel 290
Mısra: **3**
(Bir şey bir yerde) Var olmaya, varlığını göstermeye başlamak, belirmek, peydâ olmak.

Ezel naḳḳāşı yazarken cemālüñ naḳşına düşmiş
Ḳalemden noḳṭa-i ʿanber bu gül-berg-i dil-ārāya

52. **düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 208
Mısra: **14**
Düşmek. II Devrilmek.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Düşdüm uş kārbāndan ayrıldum

53. **düşse:**-*se*
Kaside 12
Mısra: **38**
(Gölgesi) düşmek.

Kūze-i yāḳūtdan kevşer ṣaçardı āfitāb
Reng-i laʿlüñ ʿaksi düşse çarḫ-ı dolāb üstine

54. **düşdüm:**-*dü, -m*
Gazel 54
Mısra: **2**
Aşırı ilgi veya sevgi göstermek; alışmak, müptela olmak.

Ḳıldı ʿışḳuñ beni āvāra elümden ne gelür
Düşdüm ol zülf-i siyehkāra elümden ne gelür

55. **düşdi:**-*di*
Gazel 127
Mısra: **5**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi göñül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

56. **düşdi:**-*di*
Gazel 129
Mısra: **1**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Bu göñlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

57. **düşdi:**-*di*
Gazel 165
Mısra: **15**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Çün bende düşdi ḥalḳa-i zülfinde āfitāb
Her ḥalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

58. **düşdi:**-*di*
Gazel 173
Mısra: **7**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Baġlanup zülfüñe diller düşdi ḥüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

59. **düşdi:**-*di*
Gazel 241
Mısra: **11**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḥaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

60. **düşdi:**-*di*
Gazel 314
Mısra: **1**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Maḥabbet ḳurʿası İlyāsa düşdi
Göñül şādīye vü il yasa düşdi

61. **düşer:**-*er*
Kaside 10
Mısra: **35**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası göñlümüñ

62. **düşdi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **57**
(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Düşdi sevdā-yı çeşm-i hindūña
Ki olur her gice seḥer nergis

63. **düşse:**-*se*
Kaside 3
Mısra: **16**
Erişmek, isabet etmek.

Ṭutuşa çenber-i çarḫ u eriye ay ve güneş
Göge düşse naẓar-ı heybeti dervīşlerüñ

64. **düşse:**-*se*
Kaside 5
Mısra: **12**
Erişmek, isabet etmek.

Kemterīn ẕerre ise ola saʿādet güneşi
Kime düşse naẓar-ı şefḳati dervīşlerüñ

65. **düşdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **16**
(Bir şey bir yerde) Görülmek, belirmek, ortaya çıkmak.

Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

66. **düşdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **39**
(Bir şey bir yerde) Görülmek, belirmek, ortaya çıkmak.

ʿAks-i ḥüsnüñ dillere düşdi boyuñdan nitekim
Nūr-ı feṭḥ indi livā-yı şehden aḥzāb üstine

67. **düşdi:**-*di*
Nazm 12
Mısra: **2**
(Bir şey bir yerde) Görülmek, belirmek, ortaya çıkmak.

Bād-pāy ile bir perī-peyker
Ḳapuña düşdi ey Ferīdūn-fer

68. **düşdiyse:**-*dü, -ise*
Kaside 10
Mısra: **34**
Olmak, olumsuz bir duruma girmek.

Var ümīdüm aña kim dāmen-i ʿafvuñ örtesin
Bī-edebāne düşdiyse baʿżı edāsı gönlümüñ

69. **düşse:**-*se*
Gazel 181
Mısra: **5**
Düşmek, bir duruma uğramak.

Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

70. **düşmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Kaside 17
Mısra: **16**
Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Ey beni şekl ü şemāyille giriftār ḳılan
Düşmedüñ ne bilesin sen bu giriftārluġı

71. **düşdi:**-*di*
Gazel 4
Mısra: **5**
Esmek.

Düşdi durdı ḳomadı yoluma gitmege beni
Egledi bir iki gün gülşen-i küyuñda şehā

72. **düşer:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **182**
-e atmak.

Şol gevher-i ter-naẓm kʾaña irmedügi-yʾçün
Deryāya düşer ġayret ile lūlū-yi lālā

73. **düşdi:**-*di*
Gazel 313
Mısra: **4**
(Gölge) aksetmek, yansımak.

Mey virdi ṣafā ʿīşümüzüñ telḫligine
Sāḳī lebinüñ ʿaksi meger sāġara düşdi

74. **düşdi:**-*di*
Gazel 255
Mısra: **10**
(Bir duruma) düşmek; bir durum içinde bulunmak.

Aldı zer ṣaġraḳı sāḳī çü gümüş saġraḳına
ʿĀşıḳ-ı sūḫte düşdi ṭamāʿ-ı ḫāmlara

75. **düşdi:**-*di*
Gazel 313
Mısra: **12**
(Bir duruma) düşmek; bir durum içinde bulunmak.

ʿUşşāḳı cünūn eyledi āvāze-i ḫüsnüñ
Ṣan kūs urulup velvelesi leşkere düşdi

76. **düşdi:**-*di*
Gazel 315
Mısra: **12**
(Bir duruma) düşmek; bir durum içinde bulunmak.

Ne miskīn oldı Aḥmed zülfüñ ile
Ki misk-i Çīn aña dem-beste düşdi

77. **düşmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 78
Mısra: **7**
Aşağı doğru sarkmak; yakışmak, uygun olmak, uygun gelmek.

Yüzine zülf-i ʿaraḳ-rīzi ne ḫoş düşmişdür
Kʾebr-i müşkīn ile gülzāra gülāb-efşāndur

78. **düşmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 110
Mısra: **9**
Aşağı doğru sarkmak; yakışmak, uygun olmak, uygun gelmek.

Ṭarf-ı ruḫsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmedʾā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

79. **düşdi:**-*di*
Gazel 279
Mısra: **6**
Bir kimsenin bir şeyi yapması gerekmek, o iş ona terettüp etmek, ona ait olmak.

Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

80. **düşdi:**-*di*
Gazel 315
Mısra: **8**
Payına isabet etmek.

Ḳaşuñ dil ʿābidüñüñ mescīdidür
Velī nāẓırlıġı bu meste düşdi

81. **düşse:**-*se*
Kıt'a 21
Mısra: **7**
(Bir şey bir yerde) Var olmaya, varlığını göstermeye başlamak, belirmek, peyda olmak.

Böyle olur kime düşse pertev-i ḫurşiyd-i baḫt
Böyle olur kime ṣalsa sāyesin perr-i hümā

82. **düşse:**-*se*
Terci-bend 1
Mısra: **6**
(Bir şey bir yerde) Var olmaya, varlığını göstermeye başlamak, belirmek, peyda olmak.

Berḳ-ı ruḫı cehennemi berd ü selām ider
Düşse dil-i ʿuṣāta ḫayāli Muḥammedüñ

düşde gördüm:

1. **düşde gördüm:**
Gazel 130
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Rüya görmek.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

düşde görüben:

1. **düşde görüben:**-*üben*
Gazel 347
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**

Uykusunda bir hayaller dizisi görmek.

Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā neyiki

düşde görüp:

1. **düşde görüp:**-*de-üp*
Gazel 261
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Uykusunda bir hayaller dizisi görmek.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü
Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

düşdi:

1. **düşdi:**
Gazel 313
Mısra: **16**
(Bir şeye karşı) Büyük düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi duymak, müptela olmak.

Çün zülf-i dil-āvīzine dil baġladuñ Aḥmed
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

2. **düşdi:**
Kaside 23
Mısra: **95**
Payına düşmek, nasip olmak.

Meşk-i maḥabbetüñ ṣuyı mı düşdi saña kim
Ḳul olur içdügince ṣıġār u kibār āb

dūşīze-i nesrīn:

1. **dūşīze-i nesrīn:**
Kaside 31
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
El değmemiş bir kıza benzeyen yaban gülü.

Şarmaşdı çemen ṭıflına dūşīze-i nesrīn
Ḳucuşdı ṣabā ile ʿarūs-ı gül-i raʿnā

düşmān:

1. **düşmanuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **122**
Düşman.

Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿīd
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehīn

2. **düşmanlar:**
Gazel 102
Mısra: **3**
Hasım, düşman. II Rakip.

Āh kim ol cāme-i ḫˇāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

3. **düşmanumı:**-*um, -ı*
Gazel 243
Mısra: **18**
Hasım, düşman. II Rakip.

Buña şādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-şād idüben düşmanumı şād idesin

4. **düşman:**
Gazel 21
Mısra: **11**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adu.

Düşman sitemi mi şerḥ olınsun
Yā ġuṣṣa-i rūzigār ey dost

5. **düşman:**
Gazel 198
Mısra: **4**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adu.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

6. **düşmana:**-*a*
Gazel 92
Mısra: **8**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.

Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

7. **düşman:**
Kaside 8
Mısra: **76**
Düşman, hasım.

Lüʾlüʾ esīr olup gelür āḫir dizin dizin
Düşman ḥışārı gibi olur tārmār laʿl

8. **düşman:**
Kaside 13
Mısra: **64**
Düşman, hasım.

Rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ nedendür sebz-reng
Şu yerine içdügi her dem çü düşman ḳanıdur

9. **düşman:**
Kaside 15
Mısra: **34**
Düşman, hasım.

Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yˇçün
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫān-ı kerem

10. **düşman:**
Gazel 347
Mısra: **3**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adu || Arzu edilmeyen, istenmeyen nesne veya kimse.

Bilürüz düşman el uzatduġını sünbülüñe
Bilmezüz daḫı başumuzdaki sevdā neyiki

11. **düşman:**
Gazel 92
Mısra: **2**
Dost olmayan, hasım, rakip, düşman.

Aġladuġumca ben ol ṣūḫ-ı sitem-kār güler
Bir olup düşman ile her nefes oynar güler

12. **düşmanuñ:**-*uñ*
Gazel 194
Mısra: **4**
(Birine karşı) İyi duygular

beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım.

Mülk-i cān cümle ḫarāb oldı ġamuñdan dostum
Düşmanuñ raġmınadur ẓāhirde ḫandān olduġum

13. **düşmanuñ:**-*uñ*
Gazel 201
Mısra: **3**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım.

Dostuñ fevḳaʾs-süreyyā düşmanuñ taḥteʾs-serā
Kim saña yavuz ṣanursa ʿömri az olsun begüm

14. **düşmanuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **73**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım.

Düşmanuñ ḳanın döküp tīġ-ı zer-endūdın siler
Kʾaṭlas-ı gerdūnuñ eyler dāmenin aḥmer güneş

15. **düşman:**
Gazel 206
Mısra: **28**
Birine karşı kötü duygular besleyen, onun kötülüğünü isteyen kimse.

Baña dilberden ʿināyet istemeñ ey dostlar
Ṣanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

16. **düşman:**
Gazel 329
Mısra: **13**
Birine karşı kötü duygular besleyen, onun kötülüğünü isteyen kimse.

Aḥmedʾüñ göñlini geh dost yıḳar geh düşman
Bilmezüz kim yapa ʿālemde bu vīrānemüzi

düşmek:

1. **düşmek:**
Gazel 120
Mısra: **14**
1. Gönülden düşmek. 2. Yere düşmek.

Ġamzeñ naẓarı müddeʿīye düşse ne ṭañ kim
Sermest ü ḫarāb olana düşmek ʿaceb olmaz

düşmen:

1. **düşmen:**
Gazel 55
Mısra: **8**
(Birine karşı) İyi duygular beslemeyen, kötülük etmek için fırsat kollayan kimse, yağı, hasım, adû.

Dostuñ cevr ü cefāsı dil u cān leẕẕetidür
Gerçi düşmen gözine derd ü elem gibi gelür

düşnām-ı telḫ:

1. **düşnām-ı telḫ:**
Gazel 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Acı sözler, sövme, sövüp sayma, ta'n.

Tefāḫur eylese düşnām-ı telḫ ile dehenüñ
ʿAceb degül ki ide meyden iftiḫār ḳadeḥ

2. **düşnām-ı telḫ:**
Gazel 32
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Acı sözler, sövme, sövüp sayma, ta'n.

Şekker lebüñ mi virdi ḥalāvet sözüñe kim
Düşnām-ı telḫ andan olur ey püser leẕīẕ

3. **düşnām-ı telḫ:**
Gazel 303
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Acı sözler, sövme, sövüp sayma, ta'n.

Aḥmedʾe şīrīn lebüñden irişen düşnām-ı telḫ
Cūşlar virür ṣafādan telḫ-i ṣahbā gibi

düşür:

1. **düşüre:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **17**
Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak.

Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baḳa çarḫ üstine ṣuffañdan aşaġa

2. **düşürmege:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Yukarıdan aşağı indirmek.

Bāz-veş göñlümi elden ḳoma ey şāh-ı cemāl
Kʾanı söz murġına düşürmege muʿtād idesin

3. **düşürüp:**-*üp*
Gazel 187
Mısra: **5**
Aşağı düşmesine sebep olmak.

Cismümi bād-ı firāḳuñ düşürüp yapraḳ gibi
Gezdürür ṣaḥrāları bir yirde itdürmez muḳīm

4. **düşürdi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **2**
Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak II vücuttan atmak (gözyaşı dökmek).

Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

5. **düşürdi:**-*di*
Gazel 143
Mısra: **15**
Tutulmak, meftun olmak.

Düşürdi Aḥmedʾi ḳafes-i ʿışḳa luṭf-ı ṭabʿ
Bülbülleri esīr ḫoş-āvāz ider dirīġ

6. **düşürdi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **4**
Bırakmak, çıkartmak.

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı mı bu yāḫod ḫüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

7. **düşüren:**-*en*
Gazel 128
Mısra: **15**
Uğratmak, duçar etmek.

Aḥmedʾi şīrīn sözidür düşüren hicrānuña
Ṭūṭīyi güftārıdur iden giriftār-ı ḳafes

düşür-:

1. **düşürdi:**
Gazel 115
Mısra: **3**
Düşürmek, düşmesine sebep olmak.

Göz düşürdi göñlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā göñül ġarḳ-āb göz

2. **düşürdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **64**
Bir durumun içine koymak, bir durumu yaşatmak.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl
Ki şaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

düşvār:

1. **düşvāra:**-*a*
Gazel 181
Mısra: **6**
Güç, müşkül, zor.

Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

2. **düşvār:**
Gazel 56
Mısra: **12**
Güç, zor.

Saña āsān ola ey dost firāḳ
Müşkil ol kʾAḥmedʾe düşvār gelür

dut-:

1. **dutup:**-*up*
Gazel 63
Mısra: **8**
Elde bulundurmak, eline almak.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

2. **dutup:**-*up*
Kaside 11
Mısra: **83**
Elde bulundurmak, eline almak.

Dāmen-i luṭfuñ dutup şād olmışam olsa ne var
ʿĀṣıḳ-ı zāra müyesser kākül-i müşkīn-i dost

3. **dutar:**-*ar*
Kaside 29
Mısra: **48**
Elde bulundurmak, eline almak.

Gülgūnuñ ayaġına nis̱ār itmege çıḳmış
Ḥoḳḳayla dutar nāfe-i tātārı benefşe

4. **dutar:**-*(a)r*
Kaside 9
Mısra: **17**
Kaplamak.

Çeşmümdedür ḫayāl-i ḫaṭuñ ṭañ bu kim dutar
Sebze diyü kenāre-i āb-ı revānı müşk

5. **dutup:**-*up*
Gazel 104
Mısra: **12**
Ele geçirmek, yakalamak.

Öykünen ruḫsāruña nesrīn idi bühtān idüp
Lāle miskīnüñ dutup nā-ḫaḳ cenānın yaḳdılar

6. **dutdı:**-*dı*
Gazel 225
Mısra: **6**
(Bir şeyi yüzüne) Tutmak, kapatmak.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

dut:

1. **dutmazam:**-*maz, -a, -m*
Gazel 14
Mısra: **12**
Elinde bulundurmak.

Gül yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cān ḫayrānıdur
Nāme-i tezvīrdür ben dutmazam anı dürüst

2. **dutma:**-*ma*
Nazm 17
Mısra: **4**
Elinde bulundurmak.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā ṣun berü çoḳ dutma şu ḳan olacaġı

3. **dutup:**-*up*
Kaside 29
Mısra: **55**
Tutmak, yakalamak, zapdetmek.

ʿAdlüñde dutup kimse mi baġlayu bilürdi
Ter-dāmen olup gezmese bāzārı benefşe

4. **dutayın:**-*a, -y, -ın*
Nazm 39
Mısra: **3**
Durdurmak, engellemek.

Dutayın sevdügümi bilmişsin
Böyle ḳaçmaḳ neden be hey kāfir

5. **duta:**-*a*
Gazel 338
Mısra: **2**
Doldurmak.

Gül-gūn ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥüsnüñi tāze nesīm-i mey

6. **dutdı:**-*dı*
Nazm 8
Mısra: **1**
Kaplamak, sarmak.

Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb
Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb

7. **dutdı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **25**
Kaplamak, sarmak.

Dutdı bülbül niyāz ile çemeni
Nāz ile ṭolduralı gülşeni gül

8. **duta:**-*a*
Kaside 29
Mısra: **104**
Tutmak, yönelmek, bağlanmak.

Aġşān-ı celālüñi penāh eylesün eflāk
Nite ki duta dāmen-i eşcārı benefşe

9. **dutmışuz:**-*mış, -uz*
Kaside 17
Mısra: **35**
Kaplamak, örtmek.

Dutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr yeñin
Dāmen-i ʿafvuñ iderse nʾola settārluġı

10. **dutup:**-*up*
Kaside 19
Mısra: **86**
(Ağrı, sancı, hastalık vb.) Musallat olmak, yakalamak.

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

11. **dutdı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **17**
Hazırlamak, kurmak.

Gül dutdı çemen ṣaḥnına bir çāder-i gülgūn
Ḳuruldı gülistānda serā-perde-i ḫażrā

12. **dutdı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **72**
Hazırlamak, kurmak.

Ṣubḥ-dem gül ʿarūsı ḳarşusına
Dutdı yāḳūtdan legen lāle

13. **dutmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 331
Mısra: **13**
İstila etmek, zapt etmek, kaplamak.

Aḥmedʾüñ yaşı ṣaḳın dāmenüñi dutmaya kim
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebī

dut ki:

1. **dut ki:**
Gazel 327
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tut ki, farz et ki.

Dost eydür ki göñlüñ ayruġa vir
Dut ki ben virmişem göñül ḳanı

dü-tā:

1. **dü-tā:**
Gazel 197
Mısra: **2**
İki kat, bükülmüş, eğrilmiş.

Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭaḳatum
Māh-ı nev gibi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

2. **dü-tā:**
Gazel 222
Mısra: **9**
(Fars.) İki kat, bükülmüş, eğrilmiş.

Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı tīr olasın sen

dutalum ki:

1. **dutalum ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Varsayalım ki, farz edelim ki.

Āḫir kefen degül mi dutalum ki bezmüñüñ
Cāmı ṭırāz-ı cāme-i ʿayş ü ṣafā imiş

dutam ki:

1. **dutam ki:**
Gazel 168
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tutalım ki, diyelim ki, varsayalım ki.

Ne fāyide ki degül küncümüzde nūr-efşān
Dutam ki burc-ı melāḥatde ay imiş bildük

dutıl-:

1. **dutıldum:**-*dum*
Gazel 271
Mısra: **9**
Tutulmak, yakalanmak.

Ḳara zülfüñüñ ağına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

dütün:

1. **dütünüm:**-*üm*
Gazel 251
Mısra: **4**
Duman.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

dutuş:

1. **dutuşdı:**-*dı*
Gazel 251
Mısra: **4**
Tutuşmak, yanmak.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

2. **dutuşdı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
Tutuşmak, yanmak.

Olmaz muṣībeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zīrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

dutuş-:

1. **dutuşup:**-*(u)p*
Terci-bend 2
Mısra: **22**
Tutuşmak, yanmak.

Ḫırmen-i ḥüsn olalı yüzüñde
Dutuşup oda yandı ḫırmen-i gül

düz-:

1. **düzdi:**-*di*
Gazel 2
Mısra: **5**
Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek.

Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabīb-i laʿl-i yār
Kim ıraḳdan baḳmaġ ile olmışam ḥayrān aña

2. **düzmiş:**-*miş*
Gazel 303
Mısra: **10**
Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek.

Bī-girān aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār
Ḥavlı düzmiş ḫārdan ṣāḫ-ı gül-i raʿnā gibi

3. **düzdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **32**
Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek.

Micmer-i dil zamāneyi yine muʿaṭṭar itmege
Düzdi senā buḫūrını ʿıṭr-güṣāsı göñlümüñ

4. **düzdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **92**
Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek.

Ne cāẕūluḳlar ider gör medāyiḥüñde ḳalem
Ki düzdi āb-ı siyehden niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl

düz:

1. **düzdi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **185**
Hazırlamak, dizmek.

Saña himmetüñ düzdi bir nerdibān
Ki taḫt oldı baḫtuña heft āsumān

2. **düzer:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **149**
Tanzim etmek, tertip etmek.

Bu maṭlaʿ-ı ġarrāya düzer ṣavt-ı ter-āheng
Bostān-ı sarāyuñda öten murġ-ı ḫoş-āvā

3. **düzer:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **30**
Yapmak, tertip etmek, meydana getirmek.

Geh ḥamām-ı māh-ı tābāna daḳar sīmīn cenāḥ
Geh düzer Sīmurġ-ı çarḫa āteşīn şehper güneş

4. **düzer:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **12**
Yapmak, tertip etmek, meydana getirmek.

Ḫande-i gülden ṣafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ı ḥazīn

5. **düzüp:**-*üp*
Mesnevi 3
Mısra: **145**
Kurmak, dizmek, hazırlamak.

Düzüp bikr-i fikrüme ḫoş zülf ü ḫāl
Çıḳa geldi bir māh-ı ṣāḥib-cemāl

6. **düzer:**-*(e)r*
Gazel 321
Mısra: **14**
Düzenlemek, hazırlamak.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

7. **düzer:**-*(e)r*
Kaside 7
Mısra: **72**
Düzenlemek, hazırlamak.

ʿÖmr-i ḫaṣmuña şebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer ṣāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

8. **düzer:**-*(e)r*
Kaside 29
Mısra: **43**
Düzenlemek, hazırlamak.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

9. **düzdi:**-*di*
Gazel 150
Mısra: **4**
Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek; hazırlamak, dizmek.

Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları
Düzdi kenār-ı cāma ki zer dermiyān gerek

10. **düzdi:**-*di*
Gazel 279
Mısra: **8**
Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek; hazırlamak, dizmek.

Nev-ʿarūs-ı ḫüsnüñi zeyn itmege ey serv-i nāz
Silk-i cevher düzdi kilk-i dürfeşānum boynuña

11. **düzdi:**-*di*
Gazel 312
Mısra: **10**
Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek; hazırlamak, dizmek.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

12. **düzdüm:**-*dü, -m*
Kaside 6
Mısra: **189**
Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek; hazırlamak, dizmek.

Düzdüm ṭabaḳ-ı ʿarżda bir silk-i cevāhir
Kim meclisüñe nuḳl ola olʿıḳd-i Süreyyā

13. **düzdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **18**
Kurmak, hazırlamak.

Ḥaḳ budur kim şāh dīvānın temāşā ḳılmaġa

Düzdi ṭāḳ-ı zer-nigāra laʿlden manẓar güneş

14. **düzdi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **67**
Kurmak, hazırlamak.

Düzdi bāġ içre encümen lāle
Aldı cām oldı bī-ḥazen lāle

15. **düzdükde:**-*dükde*
Kaside 20
Mısra: **96**
Düzenlemek, tertip etmek, tanzim etmek.

Ḥavāle eyledi luṭfuña Aḥmedüñ ḥālin
Niẓām-ı ʿālemi düzdükde Ḫizid-i Müteʿāl

16. **düzdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **4**
Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek. Süslemek, donatmak.

Açdı ʿanber ḥoḳḳasın şaḥrāda ʿaṭṭār-ı ṣabā
Düzdi rengīn cāmesin bostānda bezzāz-ı zemīn

düzd:

1. **düzdi:**-*i*
Gazel 61
Mısra: **7**
Hırsız.

Lebüñ dürcin alur dil düzdi gözden
Dükāndan ḥoḳḳa-i mercān uġurlar

2. **düzd:**
Gazel 143
Mısra: **10**
Hırsız.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḥüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

3. **düzd:**
Kaside 30
Mısra: **6**
Hırsız.

Dil başın ortaya ḳodı cān virdi zülfüñe
Bu düzd aṣılmaġa sebeb ol rīsmān imiş

4. **düzdini:**-*i, -n, -i*
Kaside 17
Mısra: **23**
Hırsız, çalan kimse II âşığın gönlü.

Zülfi çengāline dil düzdini ber-dār ider āh
Dilberüñ ancaġ ola bī-dile dildārluġı

düzd-i dil:

1. **düzd-i dil:**
Gazel 8
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gönül hırsızı.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

2. **düzd-i dil:**
Gazel 73
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönül hırsızı.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

3. **düzd-i dil:**
Gazel 258
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül hırsızı.

Maʿşūḳuñ alnı ṭāḳına irmezdi düzd-i dil
Ger nerdbān-ı kākül-i dil-dārum olmasa

düzed-:

1. **düzedür:**-*ür*
Kaside 7
Mısra: **98**
Yapmak.

Baḥr-i cūduñdan felek fülkin cevāhir ṭoldurup
Düzedür şekl-i hilālīden gümüş lenger güneş

düzed:

1. **düzedür:**-*ür*
Gazel 270
Mısra: **6**
Düzenlemek, tertip etmek.

Geh misk-i teri ḫūşe ḳılur şāh-ı çenāra
Geh ġāliye gīsū düzedür serv-i revāna

2. **düzedür:**-*ür*
Kaside 9
Mısra: **60**
Düzenlemek, tertip etmek.

Ben defter eyledükce medīḥüñi zülf-i ḥūr
Şīrāze örmege düzedür rīsmān-ı müşk

düzen:

1. **düzenürse:**
Gazel 183
Mısra: **2**
Süslenmek.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

düzet:

1. **düzetdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **31**
Yapmak, inşa etmek.

Düzetdi ḳalʿa-i pūlād tīġı İslāma
Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı Fireng

2. **düzetdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **1**
Düzenlemek. (Musiki aletinin sesini belli bir sese göre ayarlama, akort etme.).

Seḥer ki Zühre nevāda düzetdi perde-i çeng
ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi çāpük ü şeng

düzet-:

1. **düzetdi:**-*di*
Gazel 176
Mısra: **10**

Düzenlemek, tertip etmek, tanzim etmek.

Bir faṣlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ
Rengīn varaḳlarıyla düzetdi kitāb gül

2. **düzetdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **47**
Düzenlemek, tertip etmek, tanzim etmek.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

düzil:

1. **düzilmiş:**-*miş*
Gazel 73
Mısra: **4**
Tertip edilmek.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

2. **düzilmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 294
Mısra: **2**
Düzene sokulmuş, tertip ve tanzim edilmiş.

Biʾllāh ey but-ḫāne-i ḥüsnüñ but-ı ʿayyāresi
Nice mermerden düzilmişdür yüregüñ ḫāresi

3. **düzilen:**-*en*
Gazel 246
Mısra: **7**
Yapılmak, tertip, tanzim olunmak, hazırlanmak.

Beñlerüñ şeh-dānesinden düzilen tesbīḥ-i zülf
Ḳanlu yaşumdan ṣaḳın bir demde mercān olmasun

4. **düzilür:**-*ür*
Gazel 105
Mısra: **4**
Yapılmak, hazırlanıp meydana getirilmek.

Rāz-ı ʿuşşāḳ olımaz perde-i ʿişmetde nühüft
Çarḫ sāzında çü her laḥẓa nevālar düzilür

5. **düzilür:**-*ür*
Gazel 105
Mısra: **6**
Yapılmak, hazırlanıp meydana getirilmek.

Gözlerüñden görinür rāst ḳaşuñ miḥrābı
Gerçi kim āyīne-i ḳıble-nümālar düzilür

6. **düzilür:**-*ür*
Gazel 105
Mısra: **10**
Dizilmek, toplanmak.

Ṣaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġılduġı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

7. **düzilür:**-*ür*
Gazel 105
Mısra: **12**
Dizilmek, toplanmak.

Gönlümüñ ḥücresi teng ise ḳadem baş gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

8. **düzilür:**-*ür*
Gazel 105
Mısra: **8**
Yapılmak, tertip, tanzim olunmak, hazırlanmak.

Ġamzeler zaḫmın urur cān u göñül ḫastesine
Ki lebüñ dār-ı şifāsında devālar düzilür

düzil-:

1. **düzilür:**-*ür*
Gazel 105
Mısra: **1**
Tertip edilmek.

Yine dil murġı içün dām-ı belālar düzilür
Cān şikār eylemege bend-i belālar düzilür

2. **düzilür:**-*ür*
Gazel 105
Mısra: **2**
Tertip edilmek.

Yine dil murġı içün dām-ı belālar düzilür
Cān şikār eylemege bend-i belālar düzilür

düzül:

1. **düzüldükde:**-*dükde*
Mesnevi 3
Mısra: **199**
İntizamlı bir halde sıralanmak.

Düzüldükde oḳ gibi ṣaffuñ dürüst
Meger yay döndüre ḫaṣmuña püşt

E

e:

1. **e:**
Gazel 238
Mısra: **2**
Seslenme ünlemi, ey!.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

2. **e:**
Kıt'a 19
Mısra: **3**
Bir varlığa seslenme ünlemi "ey!".

Didi geldi yaraşur mı gör e
Egnine ḫulle-i sündüs geyicek

ebā-ʿan-ced:

1. **ebā-ʿan-ced:**
Kaside 13
Mısra: **51**
Birkaç nesilden beri; eskiden beri; bildik bileli.

Ol ebā-ʿan-ced Sikender taḫtına sulṭān olan
Ayaġı ṭoprağı Ḫıżruñ çeşme-i ḥayvānıdur

ebkār-ı benefşe:

1. **ebkār-ı benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Menekşe kızları.

Bu ʿadl-i cihān-gīrden añlandı ki ayruḳ
Nā-maḥreme baş ḳoşmaya ebkār-ı benefşe

ebkār-ı efkār:

1. **ebkār-ı efkār:**
Gazel 103
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Daha önce söylenmemiş fikirler.

Ey püser ebkār-ı efkār ile Aḥmed gönlinüñ
Her gice bir gūşesinde biñ meh-i tābān yatur

ebr:

1. **ebr:**
Gazel 258
Mısra: **1**
Bulut.

Ebr aġlamazdı dīde-i ḫūn-bārum olmasa
Gülmezdi gül bahār-ı ruḫ-ı yārum olmasa

2. **ebri:**-*i*
Gazel 263
Mısra: **13**
Bulut.

Gözüm ebri bahār-ı ṭalʿatüñe
Virür ḥüsn ü bihālar tāze tāze

3. **ebr:**
Kaside 7
Mısra: **128**
Bulut.

Bir naẓar ḳıl Aḥmede ey nūr-i çeşm-i kāyināt
Kʾāb-ı luṭfuñdan olupdur ebr gibi ter güneş

4. **ebr:**
Kaside 8
Mısra: **79**
Bulut.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

5. **ebrin:**-*i, -n*
Kaside 13
Mısra: **62**
Bulut.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

6. **ebre:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **61**
Bulut.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan niṣār gevher ü andan niṣār āb

7. **ebr:**
Kaside 23
Mısra: **71**
Bulut.

Oldı sarāy-ı ḳadrine gevher-niṣār ebr
Oldı ʿarūs-ı baḫtına āyīnedār āb

8. **ebri:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **87**
Bulut.

Eşcārı bir dem itse seḫāñ ebri terbiyet
Bāġ-ı İrem gibi getüre berg ü bār-ı laʿl

9. **ebri:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **85**
Bulut.

Müstedām olsun cihān bāġında cūduñ ebri kim
Faẓl gülzārı anuñ perverde-i iḥsānıdur

10. **ebri:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **9**
Bulut II yardım.

Şuvardı bāġ-ı cihānı seḫāsı ebri ile
Yemiş yerine cevāhir bitürdi şāḫ-ı nihāl

ebr-i ʿaṭāyāñ:

1. **ebr-i ʿaṭāyāñ:**-*ñ*
Kaside 6
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
İhsan, hediyelerin bulutu.

Cān āyine-i ḥüsnüñ ile ṭūṭī-i nāṭıḳ
Dil ebr-i ʿaṭāyāñ ile deryā-yı güher-zā

ebr-i bahār:

1. **ebr-i bahār:**
Kaside 22
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Bahar bulutu.

Şaḥrāda dāne yirine dür-dāneler bite
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

2. **ebr-i bahār:**
Kaside 23
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Bahar bulutu.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān niṣār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

ebr-i bahāra:

1. **ebr-i bahāra:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Bahar bulutu.

Keffüñ muḥīṭi ger vire ebr-i bahāra nem
Yaġmur yirine yaġdura faṣl-ı bahār laʿl

2. **ebr-i bahāra:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bahar bulutu.

Gözümi gül yüzüñ ebr-i bahāra döndüreli
Yaşumla yir yüzini lālezāra beñzetdüm

ebr-i cūdından:

1. **ebr-i cūdından:**
Kaside 12
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik bulutu.

Berḳ-ı tīġından ol aʿdā üzre āteş yaġduran
Ebr-i cūdından dür-efşān oldı aḥbāb üstine

ebr-i cūduñla:

1. **ebr-i cūduñla:**-*uñ, -ile*
Kaside 16
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik bulutu.

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

ebr-i dür-efşāndan:

1. **ebr-i dür-efşāndan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İnci yağdıran bulut.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

ebr-i dür-efşān-ı kerem:

1. **ebr-i dür-efşān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İnci saçan kerem bulutu.

Baḥr-i aḫżar ne durur ḳulzüm-i cūdında ḥabāb
Ḳaṭre-i feyżi nedür ebr-i dür-efşān-ı kerem

2. **ebr-i dür-efşān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İnci saçan kerem bulutu.

Cūduñuñ ḳaṭresidür ḳulzüm-i zeḫḫār-ı necāt
Luṭfuñuñ ẕerresidür ebr-i dür-efşān-ı kerem

ebr-i dür-feşāndur:

1. **ebr-i dür-feşāndur:**-*dur*
Kaside 21
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Inci saçan bulut.

Kefi şol ebr-i dür-feşāndur kim
Ḳaṭresin baḥr-i bī-girān bulduñ

ebr-i dür-fişāna:

1. **ebr-i dür-fişāna:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
İnci saçan bulut.

Gördi elüñde ḫātemüñi ṭañladı ḫıred
Kʾol ebr-i dür-fişāna ḫoş olmış süvār laʿl

ebr-i feyżüñden:

1. **ebr-i feyżüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 16
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Kerem, bereket bulutu.

Ebr-i feyżüñden irer her yaña bārān-ı seḫā
Ḥavż-ı cūduñdan olur ṭopṭolu kīzān-ı kerem

ebr-i ġam:

1. **ebr-i ġam:**
Kaside 7
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **-**
Gam, keder bulutu.

Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redīf itmek degül
Pertev-i ẕihnümden olırdı yedi kişver güneş

ebr-i güher-efşān:

1. **ebr-i güher-efşān:**
Kaside 31
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Cevher saçan bulut.

Ebr-i güher-efşān yire şaçduḳca gülābın
Cārūb ḳılur ṣaçlarını sünbül-i şeydā

ebr-i ḥayā:

1. **ebr-i ḥayā:**
Kaside 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Edep bulutu.

Maṭlaʿı ṣubḥ-ı ẓafer mihr-i ẕekā ebr-i ḥayā
Felek-i ʿizz ü ʿalā dāver-i devrānı kerem

ebr-i ihsānuñ:

1. **ebr-i iḥsānuñ:**-*uñ*
Gazel 151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik, lütuf bulutu.

ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ
Terbiyetle eyledüñ ben ḫāki bostānuñ senüñ

ebr-i iḥsānuñdan:

1. **ebr-i iḥsānuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 25
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik, lütuf bulutu.

Ebr-i iḥsānuñdan olup kīse-i deryā tehī
Süfre-i dünyāyı ṭutdı kāse-i iḥsān-ı ʿīd

ebr-i kefüñden:

1. **ebr-i kefüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Cömertlik) avucunun bulutu.

Ey muḥīt-i keremüñ ḳaṭresi ʿummān-ı kerem
Bāġ-ı cūd ebr-i kefüñden ṭolu bārān-ı kerem

ebr-i müşk-efşān:

1. **ebr-i müşk-efşān:**
Gazel 200
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Misk saçan bulut.

Gün yüzüñde ebr-i müşk-efşān ṭaġılmış dostum
Sāyesinde gülşene reyḥān ṭaġılmış dostum

ebr-i müşkīn-i gülāb-efşān:

1. **ebr-i müşkīn-i gülāb-efşān:**
Gazel 103
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gül suyu saçan, misk kokulu bulut. II Sevgilinin saçları.

Sünbül-i zülf-i ʿaraḳ-rīzinden ol gül yüzlünüñ
Gün yüzinde ebr-i müşkīn-i gülāb-efşān yatur

ebr-i nīsān:

1. **ebr-i nīsān:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nisan bulutu.

Ebr-i nīsān şu sepüp şaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı şabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

ebr-i şefḳati:

1. **ebr-i şefḳati:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet bulutu.

Sāye-i Yezdān Muḥammed Ḫān ki ebr-i şefḳati
Sāyebān-ı ʿizz ü devlet ḳurdı aṣḥāb üstine

ebr-i şefḳatüñle:

1. **ebr-i şefḳatüñle:**-*üñ, -le*
Kıt'a 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet bulutu.

Ben ol ḫākem ki ebr-i şefḳatüñle
Vücūdum mülkini bostān idersin

ebr-i siyehden:

1. **ebr-i siyehden:**-*den*
Gazel 167
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kara bulut. II Sevgilinin saçı.

Raḳīb çihresi ġam virse göñlüme nʾola kim
Her āyine alur ebr-i siyehden āyīne jeng

ebr-i zülf-i cān-feşānı:

1. **ebr-i zülf-i cān-feşānı:**-*ı*
Gazel 164
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) can saçan zülfünün bulutu.

Buldı cān ḫāṣṣıyyetin ḫāk-i siyeh şol yerde kim
Sāye ṣaldı ebr-i zülf-i cān-feşānı Yūsufuñ

ebr-i zülfüñ:

1. **ebr-i zülfüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin buluta benzeyen saçı.

Ebr-i zülfüñ çetr-i sulṭān gibi ey şāh-ı cemāl
Sāyebānlar ṭutdı ḫurşīd-i cihān-tāb üstine

ebrū:

1. **ebrūlarınuñ:**-*lar, -ın, -uñ*
Gazel 46
Mısra: **2**
Kaş.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

2. **ebrūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 114
Mısra: **7**
Kaş.

Yüzine baḳduḳca göñlüm göz diker ebrūsına
Ṣanasın ṭurmış namāza gözedür miḥrāb göz

3. **ebrūsı:**-*sı*
Gazel 1
Mısra: **17**
Kaş; sevgilinin kaşları.

Söyler ebrūsı ḳulaġına egilmiş zülfinüñ
Dir ki uzadup cevr elini fitneler ḳıl dāʾimā

4. **ebrūlarına:**-*lar, -ı, -n, -a*
Gazel 11
Mısra: **1**
Kaş; sevgilinin kaşları.

Yine ol şāh-ı cihān ebrūlarına çīn ṣalup
Geldi göñlüm mülkini yıḳdı yeñi āyīn ṣalup

5. **ebrūdan:**-*dan*
Gazel 116
Mısra: **10**
Kaş; sevgilinin kaşları.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

6. **ebrūsında:**-*sı, -n, -da*
Kaside 19
Mısra: **50**
Kaş.

Luṭf-ı ruḥsāruñ ḫaber virdi meger bād-ı bahār
Ol sebebden eksük olmaz ābuñ ebrūsında çīn

7. **ebrū:**
Gazel 253
Mısra: **12**
Kaş. II Sevgilinin kaşı.

Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs
Ger olsa ḫūrda bu çeşm ü ebrū

8. **ebrūlar:**-*lar*
Gazel 240
Mısra: **5**
Kaş. II Sevgilinin kaşı.

Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gül-zār isteyen

ebrū-nümā:

1. **ebrū-nümā:**
Gazel 188
Mısra: **1**
Kaş gösteren.

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güşā ol ey ṣanem

ebrū-yı kej-rā:

1. **ebrū-yı kej-rā:**
Gazel 349
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin eğri kaşı.

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstī

ebter:

1. **ebter:**
Gazel 95
Mısra: **10**

Bir işe yaramayan, faydasız, kötü.

Āh kim fikr-i raḳīb ile geçer bāzārumuz
Ḫayf kʾol ʿömri Kirāmen Kātibīn ebter yazar

2. **ebter:**
Kaside 15
Mısra: **24**
Eksik, noksan.

Bulmasa nām-ı şerīfüñle şeref nāme-i cūd
Ebter olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

ebvāb:

1. **ebvāb:**
Kaside 12
Mısra: **50**
Kapılar.

Cenneti şol deñlü taʿẕīm itdi naḳḳāş-ı ezel
Kim senüñ nām-ı şerīfüñ yazdı ebvāb üstine

ebyāt:

1. **ebyāt:**
Kaside 20
Mısra: **99**
Beyitler, şiirler.

Hemīşe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt
Hemīşe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emṣāl

ecel:

1. **eceli:**-*i*
Gazel 6
Mısra: **9**
Ölüm anı, hayatın sonu.

Maʿşūḳ ḫaṭṭıdur eceli mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince hā

2. **ecelden:**-*den*
Gazel 49
Mısra: **1**
Can verme, ölüm.

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

3. **ecel:**
Kaside 13
Mısra: **62**
Dünyevi hayatın sonu, ölüm zamanı.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

4. **ecel:**
Kaside 14
Mısra: **36**
Dünyevi hayatın sonu, ölüm zamanı.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʾatasın ḫaṣma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

5. **ecel:**
Gazel 6
Mısra: **10**
Ecel, hayatın sonu, ölüm.

Maʿşūḳ ḫaṭṭıdur eceli mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince hā

6. **ecel:**
Gazel 118
Mısra: **9**
Ecel, hayatın sonu, ölüm.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henūz

eczā:

1. **kʾeczāsından:**-*sı, -n, -dan*
Kaside 7
Mısra: **140**
Cüzler, parçalar, kısımlar.

ʿÖmr-i ḫaşmuñ defterin ṭūmār-veş dürsün felek
Nice kʾeczāsından eyyāmuñ düzer defter güneş

edā:

1. **edāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **34**
Tarz, üslûp, davranış veya anlatış biçimi.

Var ümīdüm aña kim dāmen-i ʿafvuñ örtesin
Bī-edebāne düşdiyse baʿżı edāsı göñlümüñ

2. **edā:**
Gazel 220
Mısra: **3**
(Fars.) Tarz, üslûp, davranış veya anlatış biçimi.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

edā idemez:

1. **edā idemez:**-*e, -mez*
Kaside 27
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yerine getirmek, yapmak.

Hergiz bu niʿmetüñ idemez şükrini edā
Kim şāh-ı ʿālem itdi seni Āferīd-kār

edeb:

1. **edebdür:**-*dür*
Nazm 31
Mısra: **4**
Utanç, hayâ ve hicap duygusu.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

2. **edeb:**
Gazel 213
Mısra: **5**
Güzel ahlâk ve uygun davranış.

Edeb degül gile cevr ü cefā-yı cānāndan
Ne ḫūb ʿöẕr diler rūy-ı yārı mı diyelüm

3. **edebdür:**-*dür*
Nazm 42
Mısra: **4**
Edep, terbiye, haya.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

4. **edeb:**
Gazel 120
Mısra: **4**
Ar. Nezaket, iyi ahlak; yere ve zamana uygun davranma.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

5. **edebin:***-i, -n*
Gazel 27
Mısra: **15**
İnsanın hatâya düşüp utanılacak şeyler yapmasını önleyen, yerinde ve ölçülü davranmasını sağlayan meleke, terbiye.

Ḥarīm-i ʿışḳ edebin Aḥmed umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḥaremi ḥürmetini her güstāḫ

6. **edeblerin:**
Gazel 286
Mısra: **15**
Usul, erkan.

Zāhid ne bile meclis-i ʿışḳuñ edeblerin
Çünkim müʾessir olmaya ṣoḥbet ne fāyide

edebsüzlük itdiyse:

1. **edebsüzlük itdiyse:***-di, -ise*
Mesnevi 3
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Edepsiz olma, edebe yakışmayacak tarzda davranma.

Ḳonuḳluḳ Ḥaḳuñdur ḳonuḳdur Resūl
Edebsüzlük itdiyse birḳaç fużūl

edhem-i şeb:

1. **edhem-i şeb:**
Kaside 27
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Gecenin kara yağız atı.

Ḳandīl-i zerle zīnet olup āḫūr-ı felek
Çıḳduḳca andan edhem-i şeb eşheb-i nehār

ednâ:

1. **ednā:**
Kaside 6
Mısra: **16**
Çok küçük, bir parçacık.

Görür ser-i ḳaṣruñdan iden kimse neẓāre
Nüh ṭāremi bir dāne-i ḫardal gibi ednā

2. **ednā:**
Kıt'a 2
Mısra: **2**
En aşağı, en değersiz.

Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin

3. **ednā:**
Kaside 13
Mısra: **73**
Aşağı / değersiz.

Ḫusrevā sen şol Ferīdūnsın ki ednā bendeñüñ
Ḫāk-i pāyı cevher-i tāc-ı ser-i Ḫaḳānıdur

efendī:

1. **efendi:**
Gazel 311
Mısra: **2**
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse II Sevgili.

Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi
Cān her dem ider ney gibi feryād efendi

2. **efendi:**
Gazel 311
Mısra: **1**
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. II Sevgili.

Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi
Cān her dem ider ney gibi feryād efendi

3. **efendi:**
Gazel 311
Mısra: **4**
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. II Sevgili.

Şeb-revlik ider dil şeb-i zülfüñde digil kim
Öldürmesün ol ġamze-i cellād efendi

4. **efendi:**
Gazel 311
Mısra: **6**
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. II Sevgili.

Geldüm yine ben bende viṣālüñ işiginde
Hicrānuñ elinden iderem dād efendi

5. **efendi:**
Gazel 311
Mısra: **8**
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. II Sevgili.

Leylī şaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

6. **efendi:**
Gazel 311
Mısra: **10**
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. II Sevgili.

Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

7. **efendi:**
Gazel 311
Mısra: **12**
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. II Sevgili.

Dehşetle cemālüñe senüñ üns idimez cān
Yā nesl-i meleksin yā perī-zād efendi

8. **efendi:**
Gazel 311
Mısra: **14**
Buyruğu yürüyen, sözü geçen kimse. II Sevgili.

İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu Aḥmed
Biʾllāhi anı eyleme āzād efendi

efġān:

1. **efġānumı:***-um, -ı*
Gazel 297
Mısra: **7**
Feryat, inleyiş.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḫālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fīʾl-ḥāl anı

2. **efġān:**
Gazel 23
Mısra: **8**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.

İncinür benden maḥalleñ itleri
İtdügüm efġān elinden el-ġıyāṣ

3. **efġāndur:**-*dur*
Gazel 78
Mısra: **14**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.

Ḫāṭır-ı nāzükin endīşe ḳıl Aḥmed
şeb ü rūz
İşiginde nice bir velvele vü efġāndur

4. **efġān:**
Gazel 261
Mısra: **8**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü
Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

5. **efġānum:**-*um*
Gazel 186
Mısra: **6**
Acıyla haykırma, bağırma.

Bu ṭaşdan ḳatı gönlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaṣruña nice irişsün efġānum

6. **efġānum:**-*um*
Gazel 193
Mısra: **4**
Acıyla haykırma, bağırma.

Çeng olupdur ḳāmetüm zārīlıġ eyler her ḳılum
Zühreye āheng ider göklerde efġānum benüm

7. **efġānum:**-*um*
Gazel 232
Mısra: **5**
Acıyla haykırma, bağırma.

Efġānum işitmek ile gül münfaʿil olur
Gülşende şehā bülbülüñ āh-ı seḥerinden

8. **efġānı:**-*ı*
Gazel 308
Mısra: **12**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme, feryat.

Rāzını bu dil-i ṣad-pāreyi nālān idenüñ
Sīneler şerḥ idemez Aḥmedʾüñ efġānı gibi

efġān eyleme:

1. **efġān eyleme:**-*me*
Gazel 221
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bağırmak, haykırmak, feryat etmek.

Çünki taḳdīrüñdür iş aḫterden efġān eyleme
Ḥükm-i sulṭāndur siyāset aġlama cellāddan

efġān itdügüm:

1. **efġān itdügüm:**-*dük, -üm*
Gazel 217
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

efgende:

1. **efgendesiyem:**-*si, -yem*
Müfret 37
Mısra: **1**
Tutkun, âşık.

Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem
Rāstī kendü degül bendesinüñ bendesiyem

efʿī:

1. **efʿīden:**
Gazel 253
Mısra: **4**
Engerek yılanı II Sevgilinin saçı.

Lebüñ devrinde zülfüñden ne teşvīş
Çü tiryāk ola efʿīden ne ḳorḫu

2. **efʿī:**
Gazel 258
Mısra: **9**
Engerek yılanı II Sevgilinin saçı.

Didi iderdi Aḥmedʾi efʿī saçum helāk
Tiryāk-i ḫande-i leb-i dür-bārum olmasa

efkār-ı ʿışḳuñ:

1. **efkār-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Aşk düşünceleri/fikirleri/dertleri.

Efkār-ı ʿışḳuñ ile dil-efgāruñam senüñ
Dermāndeyin ki derde giriftāruñam senüñ

eflāk:

1. **eflāk:**
Kaside 6
Mısra: **173**
Felekler, gökler.

Bu yidi ṭabaḳ kāġıd-ı şeffāfını eflāk
Her ṣubḥ ḳılur mühre-i mihr ile mücellā

2. **eflāk:**
Kaside 6
Mısra: **77**
Dokuz felek, dokuz kat gök.

Ḳaṣruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

3. **eflāke:**-*e*
Gazel 68
Mısra: **13**
Felekler II Baht, talih.

Gūş-māl itdüren eflāke beni ṭanbūr-vār
Perdelerden ṭaşra her dem nālemüñ āhengidür

4. **eflāk:**
Kaside 29
Mısra: **103**
Felekler.

Aġṣān-ı celālüñi penāh eylesün eflāk
Nite ki duta dāmen-i eşcārı benefşe

5. **eflāk:**
Kaside 6
Mısra: **76**
Dokuz kat gök / felekler.

Şimden girü bozılsa ne ġam çenberi çarḫuñ
Kim bunlar ider rūz u şeb eflāk işin inşā

6. **eflāk:**
Kaside 12
Mısra: **8**
Dokuz kat gök / felekler.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

7. **eflāke:**-*e*
Gazel 39
Mısra: **7**
Ar. Felekler; gökyüzü.

Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş
Ol sebebden gök daḫı yaşlar döküp nālān olur

8. **eflāke:**-*e*
Gazel 131
Mısra: **3**
Ar. Felekler; gökyüzü.

Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña
Ḥayretde ḳalmışam ki bu ne bārgāh imiş

9. **eflāke:**-*e*
Gazel 292
Mısra: **7**
Ar. Felekler; gökyüzü.

Ursalar eflāke ey meh göñlümüñ bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı Sevrüñ gerdeni

10. **eflāk:**
Gazel 317
Mısra: **7**
Ar. Felekler; gökyüzü.

Yırtup yaḳasın ġamuñdan eflāk
Her ṣubḥ yire urur külāhı

11. **eflāke:**-*e*
Terkib-bend 1
Mısra: **79**
Ar. Felekler; gökyüzü.

Ḫākī ḳafesden incinüp eflāke ʿazm iden
Ḳaṣr-ı İrem kebūteri Şeh Muṣṭafā ḳanı

efrād-ı kāyināt:

1. **efrād-ı kāyināt:**
Kaside 27
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kainattaki kişiler, insanlar.

Ger ḥamd iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Dillü dilince Ḫālıḳa her dem hezār bār

2. **efrād-ı kāyināt:**
Terkib-bend 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Kainattaki kişiler, insanlar.

Feryād iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Olmaya bu muṣībete göre fiġān daḫı

efşāncı:

1. **efşāncı:**
Gazel 334
Mısra: **14**
Oymacı; oyma işleri yapan sanatçı.

Ḫüsnüñ evrāḳın itmege tezyīn
Çeşm-i Aḥmed olupdur efşāncı

efser:

1. **efser:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Taç.

Ḫusrevā sen şeh nişāna pīşkeş ḳılmaġ içün
Urdı māha ʿanber efser kākül-i müşkīn-i dost

efser urınur:

1. **efser urınur:**
Kaside 7
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Taç takmak.

Sensin ol kim āsumān iḳlīmine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberīn efser güneş

efser-i nūşīn-revān:

1. **efser-i nūşīn-revān:**
Kaside 30
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Nuşirevan'ın tacı. (Nuşirevan, İran'da 531'den 579 yılına kadar hükümdarlık etmiş ve doğruluğuyla şöhret bulmuş olan Sasani şahı, "adil" lakabıyla anılır.).

ʿAdli ḥikāyetin nice taḥrīr idem kʾanuñ
Kem izi tozı efser-i Nūşīn-revān imiş

efser-i zībālıġuñ:

1. **efser-i zībālıġuñ:**-*lıḳ, -uñ*
Gazel 160
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Süslü taç.

Her sefer yire çalar zerrīn külāhın āfītāb
Serverā sen urınaldan efser-i zībālıġuñ

efsūn:

1. **efsūnla:**-*la*
Gazel 35
Mısra: **4**
Sihir, büyü.

Nice bir sengīn dilüñle tīz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş siḥr oḳı peykānıdur

2. **efsūn:**
Gazel 227
Mısra: **8**
Sihir, büyü.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

3. **efsūndan:**-*dan*
Gazel 235
Mısra: **4**
Sihir, büyü.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

4. **efsūnlar:**-*lar*
Gazel 266
Mısra: **20**
Sihir, büyü.

Ḳaşuñ kemānı remz ile ṣayyād-ı ġamzeñe
Efsūnlar ögredür ki dil ü cān ṣikār ide

5. **efsūnlar:**-*lar*
Mesnevi 4
Mısra: **33**
Sihir, büyü.

Ṣaçından ʿuḳde vü efsūnlar itdi
Yaşın ʿāşıḳlaruñ ceyḥūnlar itdi

6. **efsūn:**
Gazel 127
Mısra: **7**
Büyü, sihir.

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

7. **efsūn:**
Gazel 149
Mısra: **8**
Büyü, sihir.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

8. **efsūn:**
Gazel 309
Mısra: **1**
Büyü, sihir.

Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḫı
Düşmesün zünnār-ı zülfüñ bendine kāfir daḫı

9. **efsūn:**
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Büyü, sihir.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

10. **efsūn:**
Müfret 46
Mısra: **1**
Büyü, sihir.

Geldi bir nāme ki efsūn oḳımış ḫāmesine
Cān u dil ʿāşıḳ olur ṣūret-i ser-nāmesine

efsūn-ı sehḥārı:

1. **efsūn-ı seḥḥārı:**-*ı*
Gazel 229
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sihirbazın efsunu.

Ne cāẕūdur kʾalur ġamzeñ eline fitneler tīġın
Oḳur efsūn-ı seḥḥārı yavuz gözden yavuz dilden

efsürde:

1. **efsürdedür:**-*dür*
Nazm 37
Mısra: **2**
Donmuş, donuk. II Kansız, gayretsiz, duygusuz.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

eger:

1. **eger:**
Gazel 14
Mısra: **10**
"Eğer/şayet" anlamında bağlaç.

Diş bilermiş laʿline yāruñ raḳīb-i seng-dil
Varsun ögünsün eger ḳalursa dendānı dürüst

2. **eger:**
Kıt'a 1
Mısra: **29**
"Eğer/şayet" anlamında bağlaç.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

3. **eger:**
Kaside 6
Mısra: **57**
"Eğer" edatı.

Ṭūbā eger aşılmasa cennetde nigūnsār
Ṣuffañdaki serv olmasa bu vech ile raʿnā

4. **eger:**
Kaside 12
Mısra: **60**
"Eğer" edatı.

Heybetüñden ġaybet idüp bīşede yatmazdı şīr
Rāh-ı tīġuñ uġrasa bir kez eger ġāb üstine

5. **eger:**
Kaside 16
Mısra: **35**
"Eğer" edatı.

Bu felek yazmasa nüsḫañdan eger nāmesini
Yañlış olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

6. **eger:**
Kaside 19
Mısra: **35**
"Eğer" edatı.

Ādem alnında eger görse cemālüñ nūrını
Secde emrinde ʿinād itmezdi İblīs-i laʿīn

7. **eger:**
Kaside 20
Mısra: **23**
"Eğer" edatı.

Nesīm-i ḫulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer
ʿAbīr olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

8. **eger:**
Kaside 22
Mısra: **33**
"Eğer" edatı.

Ḫulḳuñ nesīmi āba eger eylese güẕer
Her dem virürdi nükhet-i misk-i tātār āb

9. **eger:**
Kaside 22
Mısra: **35**
"Eğer" edatı.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

10. **eger:**
Kaside 23
Mısra: **69**
"Eğer" edatı.

Bir baḫr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Ṣuya elin ṣoḳarsa olur dür-niṯār āb

11. **eger:**
Mesnevi 3
Mısra: **193**
"Eğer" edatı.

Eger ḫışm ile çarḫa ḳılsañ nigāh
Olur tīre ruḫsār-ı ḫurşiyd ü māh

12. **eger:**
Müfret 49
Mısra: **1**
"Eğer" edatı.

Eger dilden gelen elden geleydi
Gedā ḳalmaya vü sulṭān olaydı

13. **eger:**
Mesnevi 3
Mısra: **85**
"Eğer" şart edatı.

Eger mücrim olmasa ey Ẕüʾl-Celāl
Kime ʿafvuñ ideydi ʿarż-ı cemāl

14. **eger:**
Kaside 26
Mısra: **29**
"Eğer, şayet" bağlacı.

Naẓm itmeyem daḫı söz eger gūş-ı şāhda
Gevher çıḳarsa lüʾlüʾ-i şehvārum üstine

15. **eger:**
Kaside 29
Mısra: **95**
"Eğer, şayet" bağlacı.

Bu Aḥmed-i ġam-gīnüñ eger ḳılsa ġamın gūş
Zānūda ḳoyup başın ide zārī benefşe

16. **eger:**
Kıt'a 4
Mısra: **15**
"Eğer, şayet" bağlacı.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāydār olsun

17. **eger:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **21**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḫazenden göñül āyīnesi

18. **eger:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **23**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḫayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

19. **eger:**
Gazel 13
Mısra: **5**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Ey ḫūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

20. **eger:**
Gazel 27
Mısra: **12**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş
ʿAceb degüldür eger ola bī-baṣar güstāḫ

21. **eger:**
Gazel 29
Mısra: **3**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿİd dirdüm ben bu ḫüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

22. **eger:**
Gazel 29
Mısra: **13**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse göñlüme
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

23. **eger:**
Gazel 34
Mısra: **9**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

24. **eger:**
Gazel 34
Mısra: **10**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

25. **eger:**
Gazel 81
Mısra: **15**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Aḥmed eger sözlerüñ kāsid olursa ġam degül
Cevher-i naẓmuñ bahā bulur ḫarīdāruñ gelür

26. **eger:**
Gazel 120
Mısra: **11**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḫacer olur ḫaṭab olmaz

27. **eger:**
Gazel 162
Mısra: **7**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Bostān-ı viṣālinden eger mīve ṣatarsa

Biñ cāna ucuzdur lebi ḫurmāsı ʿAlīnüñ

28. **eger:**
Gazel 215
Mısra: **12**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

İñledürdi gökleri feryādı göñlüm nāyınuñ
Ne neyistāndan kesildügin eger ifşā ḳılam

29. **eger:**
Gazel 216
Mısra: **6**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Zamān fiġān ide ney gibi zārī ḳıla zemīn
Eger bu rāz-ı nihānumdan āşikāre ḳılam

30. **eger:**
Gazel 216
Mısra: **7**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaṣumla rūz ṣeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

31. **eger:**
Gazel 232
Mısra: **1**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Sen şāhuñ ele girse eger ḫāk-i derinden
Yüz mertebe yig ʿāṣıḳa nūr-ı başarından

32. **eger:**
Gazel 235
Mısra: **4**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

33. **eger:**
Gazel 264
Mısra: **6**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Āteş-i āhum ile ṭaşlara ḳan aġladuram
Yād-ı hecrānuñ eger bu dil-i pür-sūza gele

34. **eger:**
Gazel 290
Mısra: **11**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

ʿIşḳuñ eger günāh ise uşta günāh-kāruñam
Şefḳat idüp şefāʿat it kʾolmışam āl-i Muṣṭafā

35. **eger:**
Gazel 310
Mısra: **1**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

36. **eger:**
Gazel 322
Mısra: **4**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Ḫaṭuñ tefsīr-i ḥüsnüñdür ḫaṭā ṣanmış anı zāhid
ʿAceb mi dīde-i kej-bīn eger itse nigāh egri

37. **eger:**
Kıt'a 15
Mısra: **1**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāy-dār olsun

38. **eger:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Eger seng-i ḥavādiṣden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

39. **eger:**
Müfret 29
Mısra: **2**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

40. **eger:**
Murabba 1
Mısra: **31**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Vaz geldüm ben eger gelse bu göñül daḫı vaz
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

41. **eger:**
Nazm 11
Mısra: **4**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

Sen ol sitāre-ḥaşemsin ki āfitāb-ı münīr
Eger ḳovulsa ḳapuñdan düşerdi pencereden

42. **eger:**
Nazm 11
Mısra: **10**
"Eğer" şayet, koşul anlamı veren bağlaç.

İki cihānda seni ġamdan ide Ḫaḳ āzād
Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳaradan

egerçi:

1. **egerçi:**
Gazel 289
Mısra: **7**
"Eğer, şayet" anlamında bağlaç.

Siḥr egerçi dīn-i Aḥmedʾe ḥarām oldı velī
Vaṣf-ı ġamzeñde sözüm siḥri ḥalāl oldı yine

2. **egerçi:**
Gazel 326
Mısra: **9**
"Eğer, şayet" anlamında bağlaç.

Egerçi mürdeyi ʿĪsā dirildürmiş duʿā ile
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şīrīni

3. **egerçi:**
Kaside 32
Mısra: **11**
"Eğer, şayet" anlamında bağlaç.

Egerçi cümlesi geydi libās-ı gūn-ā-gūn
Ve līk ṣoñra çıḳarup olur ḳamu ʿuryān

4. **egerçi:**
Kıt'a 18
Mısra: **1**
"Eğer, şayet" anlamında bağlaç.

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Baña rengīn elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

eğil-:

1. **egilmiş:**-*miş*
Gazel 1
Mısra: **17**
(Kulağına doğru) Eğilmek.

Söyler ebrūsı ḳulaġına egilmiş zülfinüñ
Dir ki uzadup cevr elini fitneler ḳıl dāʾimā

2. **egilmiş:**-*miş*
Gazel 47
Mısra: **7**
(Kulağına doğru) Eğilmek.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

egil:

1. **egildi:**-*di*
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Bir yana doğru eğik duruma gelmek.

Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

2. **egilmiş:**-*miş*
Kaside 31
Mısra: **24**
Eğilmek, bir yöne doğru eğik duruma gelmek.

Gül ġoncası meyl eylemiş āb üstine şan kim
Āyīneye baḳmaġa egilmiş ser-i bebġā

egilmiş:

1. **egilmişdür:**-*dür*
Gazel 323
Mısra: **5**
Eğik durumda olmak, bükülmek; sarkmak, aşağıya doğru uzanmak.

Dil ü cānlar şalınmaḳdan egilmişdür bu kāküller
Yüzüñde ol sebebdendür ser-i zülf-i dü-tāh egri

egin:

1. **egnüme:**-*üm, -e*
Nazm 18
Mısra: **3**
Sırt, arka, üst.

Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek bellüdür anda ne yaḳa

egle:

1. **egleme:**-*me*
Gazel 118
Mısra: **11**
Oyalanmak, vakit geçirmek, geciktirmek, beklemek.

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henūz

2. **eglemek:**-*mek*
Gazel 170
Mısra: **3**
Eğlendirmek II hoşça vakit geçirtmek.

Bir iki gün bu göñül ḫastesin eglemek içün
Künc-i ḥasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

3. **egleme:**-*me*
Kaside 17
Mısra: **11**
Geciktirmek.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

4. **egledi:**-*di*
Gazel 4
Mısra: **6**
Durdurmak, vakit geçirtmek, alıkoymak.

Düşdi durdı ḳomadı yoluma gitmege beni
Egledi bir iki gün gülşen-i kūyuñda şehā

eglen-:

1. **eglenmedi:**-*me, -di*
Gazel 181
Mısra: **4**
Beklemek, oyalanmak, vakit geçirmek.

Āvāraların fitne ile pāreye şalup
Meh-pāremüz eglenmedi bir pāre ne müşkil

2. **eglenür:**-*ür*
Gazel 249
Mısra: **9**
Avunmak, oyalanmak, hoşça vakit geçirmek.

Çihremüzde ḫusrevā laʿlüñ hevāsı eglenür
Ḳıṣṣa-i Şīrīn oḳınur şafḥa-i Ferhāddan

eglen:

1. **eglenevüz:**-*evüz*
Müfret 1
Mısra: **1**
Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

Ḥasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz
Şol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

2. **eglenmek:**--*mek*
Gazel 118
Mısra: **14**
Bir yerde durmak, beklemek, tevakkuf etmek; oyalanmak.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henūz

3. **eglen:**
Kaside 17
Mısra: **17**
Oyalanmak, durmak, beklemek.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

eglet:

1. **egletdükce:**-*dükce*
Gazel 24
Mısra: **10**
Durdurmak, bekletmek.

Dilde çoḳ durmaḳla mihrüñ ḫāliş olduġı bu kim
Bāde-i ṣahbāyı egletdükce ṣāf eyler zücāc

egn:

1. **egnine:**-*in, -e*
Kıt'a 19
Mısra: **4**
Sırt, üst, beden.

Didi geldi yaraşur mı gör e
Egnine ḫulle-i sündüs geyicek

egnin:

1. **egnine:**-*e*
Gazel 119
Mısra: **8**
Boyundan bele kadar olan vücut bölümü, sırt, arka.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını
Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henüz

2. **egnine:**-*e*
Terkib-bend 1
Mısra: **26**
Boyundan bele kadar olan vücut bölümü, sırt, arka.

Aġlañ ki yire girdi meh-i āsumān daḫı
Ẓulmet palāsın egnine ṣaldı cihān daḫı

egnü:

1. **egnüñe:**-*ñe*
Kaside 25
Mısra: **3**
Sırt, üst.

Ḫilʿat-i ḫüsn egnüñe gey yaraşur ey serv-i nāz
Ṭonanup ṭāvūs-vār itseñ nʾola cevlān-ı ʿīd

egri:

1. **egridür:**-*dür*
Gazel 321
Mısra: **9**
Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani.

Didi ḳadd-i bülendümde anuñʾçün egridür zülfüm
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

2. **egri:**
Gazel 321
Mısra: **2**
Bükülmüş.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

3. **egri:**
Gazel 321
Mısra: **10**
Bükülmüş.

Didi ḳadd-i bülendümde anuñʾçün egridür zülfüm
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

4. **egri:**
Gazel 322
Mısra: **1**
Bükülmüş.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḫüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

5. **egri:**
Gazel 322
Mısra: **8**
Bükülmüş.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

6. **egri:**
Gazel 322
Mısra: **10**
Bükülmüş.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

7. **egri:**
Gazel 322
Mısra: **12**
Bükülmüş.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ göñlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

8. **egri:**
Gazel 323
Mısra: **6**
Bükülmüş.

Dil ü cānlar ṣalınmaḳdan egilmişdür bu kāküller
Yüzüñde ol sebebdendür ser-i zülf-i dü-tāh egri

9. **egri:**
Gazel 323
Mısra: **10**
Bükülmüş.

Bahār-ı ḫüsni sen servüñ ṣalalı sāyesin cāna
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

10. **egri:**
Gazel 323
Mısra: **12**
Bükülmüş.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

11. **egri:**
Gazel 241
Mısra: **14**
Bozuk, kusurlu, hatalı.

Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan aġladum güldi didi
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

12. **egri:**
Gazel 322
Mısra: **6**
Bozuk, kusurlu, hatalı.

Ṣaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

13. **egri:**
Gazel 323
Mısra: **2**
Bozuk, kusurlu, hatalı.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

14. **egri:**
Gazel 323
Mısra: **14**
Bozuk, kusurlu, hatalı.

Kitāb-ı şunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

15. **egri:**
Gazel 324
Mısra: **4**
Bozuk, kusurlu, hatalı.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

16. **egri:**
Gazel 324
Mısra: **6**
Bozuk, kusurlu, hatalı.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

17. **egri:**
Gazel 324
Mısra: **8**
Bozuk, kusurlu, hatalı.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden ṣır ḳalb-i ʿuşşāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

18. **egri:**
Gazel 324
Mısra: **10**
Bozuk, kusurlu, hatalı.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

19. **egri:**
Gazel 321
Mısra: **1**
Eğri, yan.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

20. **egri:**
Gazel 321
Mısra: **14**
Eğri, yan.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

21. **egri:**
Gazel 322
Mısra: **2**
Eğri, yan.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

22. **egri:**
Gazel 323
Mısra: **1**
Eğri, yan.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

23. **egri:**
Gazel 324
Mısra: **1**
Eğri, yan.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

24. **egri:**
Gazel 134
Mısra: **8**
Doğru veya düz olmayan; yanlış, kusurlu, hatalı.

Ḥācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

25. **egri:**
Gazel 321
Mısra: **3**
Bozuk, kusurlu, hatalı, yanlış.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

26. **egri:**
Gazel 321
Mısra: **4**
Bozuk, kusurlu, hatalı, yanlış.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

27. **egri:**
Gazel 322
Mısra: **4**
Bozuk, kusurlu, hatalı, yanlış.

Ḫaṭuñ tefsīr-i ḥüsnüñdür ḫaṭā ṣanmış anı zāhid
ʿAceb mi dīde-i kej-bīn eger itse nigāh egri

28. **egri:**
Gazel 323
Mısra: **4**
Bozuk, kusurlu, hatalı, yanlış.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

29. **egri:**
Gazel 331
Mısra: **6**
Bozuk, kusurlu, hatalı, yanlış.

Kim ki teşbīh-i hilāl itse kemān-ebrūña
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebī

30. **egri:**
Gazel 324
Mısra: **12**
Doğru olmayan, yanlış.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

31. **egri:**
Gazel 47
Mısra: **8**
Doğru olmayan, kötü, fena.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

32. **egri:**
Gazel 321
Mısra: **6**
Bozuk, kusurlu, hatalı, yalancı.

Raḳībi ḥasbeten liʾllāh idinme ḥüsnüñe maḥrem
Maʿāẕaʾllāh ki yaraşmaz nedīm-i pādişāh egri

33. **egri:**
Gazel 323
Mısra: **8**
Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḥüsnde daʿvā
Her ay ol naḳş içün olur felekde rūy-ı māh egri

34. **egri:**
Gazel 321
Mısra: **12**
Yay gibi, kavis biçiminde olan, kavisli, mukavves.

Beli bār-ı meẕālimden bükilmiş anuñ içündür
Şehā dīvān-ı ḥüsnüñde ḳaşuñ bī-iştibāh egri

35. **egri:**
Gazel 321
Mısra: **8**
Bükülmüş II Kusurlu, yanlış.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

36. **egri:**
Gazel 324
Mısra: **2**
Eğri, çarpık.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

ehl:

1. **ehline:**-*i, -(n)e*
Gazel 159
Mısra: **13**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar.

Sāḳiyā devr ehline ṣunup viṣālüñ cāmını
Aḥmedʾe geldükce sāġar nʾiçün ihmāl eyledüñ

2. **ehlini:**-*i, -n, -i*
Gazel 307
Mısra: **13**
Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar.

Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

3. **ehli:**-*i*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **24**
(Ar.) Sâhip, mâlik.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

ehli:

1. **ehli:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **14**
Bir vasfı taşıyan, o işte yetkili olan, erbap.

Muṭribā çengi ḳoʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Şıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

ehl-i derd:

1. **ehl-i derd:**
Gazel 106
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dertli olanlar‖ âşıklar.

Aḥmedʾüñ arturuban derdini ol laʿli şifā
Ehl-i derd olmayana ide devālar niçe bir

ehl-i dil:

1. **ehl-i dil:**
Gazel 102
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Âşıklar, gönül adamları, ârifler.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

2. **ehl-i dil:**
Gazel 112
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

ehl-i diller:

1. **ehl-i diller:**-*ler*
Gazel 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Âşıklar, gönül adamları, ârifler.

Ehl-i diller ṣoḥbet-i cānānda cānın yaḳdılar
Şemʿ içün pervāneler iki cihānın yaḳdılar

2. **ehl-i diller:**
Kıt'a 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Âşıklar, gönül adamları, ârifler.

Devlet āsārını bu vech ile ferḫunde görüp
Ehl-i diller didi tārīḫini feṭḥ-i Ḳaraman

3. **ehl-i diller:**-*ler*
Gazel 188
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Âşıklar ‖ gönül adamları, ârifler.

Ḳo müddeʿīler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

ehl-i dünyānuñ:

1. **ehl-i dünyānuñ:**-*n, -uñ*
Kıt'a 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**

Dünya ehli, dünya nimetlerine gönül bağlayan kimse.

Nitekim āb ile ola ḳarārı ehl-i dünyānuñ
Bu tīġ-ı bī-ḳarāruñla dü ʿālem ber-ḳarār olsun

ehl-i faẕluñ:

1. **ehl-i faẕluñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Fazilet sahipleri.

Ehl-i faẕluñ bilinür ḳadri senüñ ḳapuñda
Ḥaẕretüñ alsa eline yine mīzān-ı kerem

ehl-i firdevs:

1. **ehl-i firdevs:**
Gazel 253
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Cennet ehli.

Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs
Ger olsa ḥūrda bu çeşm ü ebrū

ehl-i ḫayāl:

1. **ehl-i ḫayāl:**
Gazel 282
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hayal eden kişiler.

Lebine noḳṭa-i vehmī dir iken ehl-i ḫayāl
Ḥaḳ bilür utanuruz ḥoḳḳa-dehāndur dimege

ehl-i ḥişār:

1. **ehl-i ḥişār:**
Kaside 23
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Kale ehli. kaledeki kişiler, savaşçılar.

Ṭurmaz yüzüñi görmese burc-ı bedende rūḥ
Ṭutmaz ḳarār bulmasa ehl-i ḥişār āb

ehl-i iḥtiyācuñ:

1. **ehl-i iḥtiyācuñ:**-*uñ*
Nazm 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç sahibi, muhtaç kimseler.

Bilürsin derdin ehl-i iḥtiyācuñ
Ki ḥācet yoḳdur ol derde suʾāle

ehl-i īmāna:

1. **ehl-i īmāna:**-*a*
Gazel 271
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İman edenler.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Kemend-i zülfi zünnārı belādur ehl-i īmāna

ehl-i islām:

1. **ehl-i islām:**
Gazel 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İslam dinine mensup kimseler; aşıklar.

Ṣaldı zülfin kim şikest ide dil ü cān leşkerin
Ehl-i İslām üstine nʾiderdi bir bī-dīn şalup

ehl-i kemāl:

1. **ehl-i kemāl:**
Nazm 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ilim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

2. **ehl-i kemāl:**
Gazel 274
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İlim ve fazilet sahipleri, kâmil insanlar.

Bir serv-i müstaḳīm sev Aḥmed cihānda kim
Ehl-i kemāl māyil olur istiḳāmete

ehl-i kīmyā:

1. **ehl-i kīmyā:**
Kaside 8
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Kimyâ ehli.

Alsa giyāh-ı rezm-gehüñ ehl-i kīmyā
Eylerdi zer yirine tamāmuʾl-ʿayār laʿl

ehl-i küfre:

1. **ehl-i küfre:**-*e*
Gazel 77
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kâfirler, küfür ehli.

Yüzi īmān baġışlar ehl-i küfre
Gözi islām içinde rāhzendür

ehl-i luṭfuñ:

1. **ehl-i luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 327
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf, ihsan eli.

Būse inʿāmın eyle Aḥmedʾe kim ʿĀmdur ehl-i luṭfuñ iḥsānı

ehl-i naẓar:

1. **ehl-i naẓar:**
Gazel 79
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir şey hakkında geniş ve derin bilgisi bulunan kişiler/görüş sahipleri. ll Ârifler.

Ḫūn-ı ciger ḥikāyetini şerḥ ider gözüm
Ehl-i naẓar olanlara bu mā-cerā yiter

ehl-i niyāza:

1. **ehl-i niyāza:**-*a*
Gazel 143
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yakaranlar, dua edenler.

Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider dirīġ
Ehl-i niyāza merḥametin az ider dirīġ

ehl-i niyāzı:

1. **ehl-i niyāzı:**-*ı*
   Gazel 111
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Yakaranlar, dua edenler.

Ey serv-i nāz nergis-i mestüñe hey di kim
Ḳıldı cihānda ehl-i niyāzı ḫarāb-ı nāz

ehl-i raḳamam:

1. **ehl-i raḳamam:**-*am*
   Gazel 219
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **-**
   Yazı ehli, yazarlar.

Aġzı ṣıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

ehl-i sehānuñ:

1. **ehl-i seḫānuñ:**-*nuñ*
   Kıt'a 1
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Cömert kişiler.

Kīmyā oldı ḳamu ehl-i seḫānuñ naẕarı
Olalı ḫāk-i derüñ sürme-i aʿyān-ı kerem

ehl-i ẓāhir:

1. **ehl-i ẓāhir:**
   Kaside 5
   Mısra: **15**
   Kelime Tipi: **-**
   Tasavvuf ehline göre işin şeklinde kalan, mânâ ehli olmayan kimse.

Ehl-i ẓāhir gözine gerçi elem gibi gelür
Dil ü cān leẕẕetidür zaḥmeti dervīşlerüñ

ehli-i ḳalemem:

1. **ehli-i ḳalemem:**-*em*
   Gazel 219
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Yazar.

Ḥadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳaḳıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

ehremen:

1. **ehremenlere:**-*ler, -e*
   Gazel 142
   Mısra: **11**
   Şeytan, dev. II Rakip.

Ol māh ehremenlere ʿarż-ı cemāl idüp
Bizden özin perī gibi pinhān ider dirīġ

2. **ehremeni:**-*i*
   Nazm 3
   Mısra: **4**
   Zerdüştler'in iki tanrısından kötülüğü temsil edeni, şeytan, dev.

Dīv-i felegüñ rīvine aldanma ṣaḳın kim
Emsālüñi durmaz yudar ol Ehremeni gör

ejdehā:

1. **ejdehā:**
   Kaside 1
   Mısra: **18**
   Büyük yılan.

Mūsā yapışduġı-yʾçün etegine luṭfuñuñ
Dest-i mübārekinde ʿaṣā oldı ejdehā

2. **ejdehāsı:**-*sı*
   Kaside 30
   Mısra: **24**
   Büyük yılan.

Genc-i diyāruñā ne ṭılısm itdi rūzigār
Kim tīġuñ ejdehāsı aña pāsbān imiş

3. **ejdehā:**
   Gazel 6
   Mısra: **2**
   Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaṣāsın eyledi biñ başlu ejdehā

4. **ejdehā:**
   Gazel 168
   Mısra: **8**
   Büyük yılan II sevgilinin saçları.

Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı rişte ṣandı velī
Göreli pīç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

5. **ejdehādur:**-*dur*
   Gazel 20
   Mısra: **10**
   Büyük yılan. II Sevgilinin saçları.

Genc-i ruḫuna kim el ṣuna kim Bekcilerüñ ejdehādur ey dost

ejderhā:

1. **ejderhā:**
   Kaside 11
   Mısra: **63**
   Büyük yılan.

Baş götürmiş ḥāsidüñ ḳaṣdına ejderhā gibi
Ṣan ṣaçar aġzından āẕer kākül-i müşkīn-i dost

ek-:

1. **ekdi:**-*di*
   Gazel 270
   Mısra: **4**
   Toprağa tohum atmak veya gömmek.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aṣdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

ekremüʾl-ḫalḳ:

1. **ekremüʾl-ḫalḳsın:**
   Kaside 15
   Mısra: **51**
   İnsanların en kerem sahibi, cömerdi.

Ekremüʾl-ḫalḳsın ey vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām
Her leʾīmüñ sözin işitme budur şān-ı kerem

ekser:

1. **ekser:**
   Kaside 7

Mısra: **82**
Çoğu zaman, genellikle.

Māh-ı rāyāt-ı celālüñden ḫacildür āsumān
Sāye-i şebde ḫayādan gizlenür ekşer güneş

2. **ekşer:**
Kaside 11
Mısra: **78**
Çoğu zaman, genellikle.

Baḫtum añdum gice ḳaldurmadı ḳayġumdan benüm
Başını zānūdan ekşer kākül-i müşkīn-i dost

eksil:

1. **eksilmedi:***-me, -di*
Gazel 119
Mısra: **14**
Eksilmek, azalmak.

Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh
Eksilmedi göñülden ümīd-i vefā henüz

2. **eksilmese:***-me, -se*
Kaside 17
Mısra: **10**
Eksilip yok olmak.

Ḫoşdur ol ġamzelerüñ ḫastalıġı kim yaraşur
Merdüm-i ẕālimüñ eksilmese bīmārluġı

3. **eksilmez:***-mez*
Gazel 273
Mısra: **5**
Azalmak.

Ḫüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

eksil-:

1. **eksilür:***-ür*
Kaside 10
Mısra: **21**
Eksilmek, azalmak.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

2. **eksilür:***-ür*
Kaside 10
Mısra: **24**
Azalmak, az duruma gelmek.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

3. **eksilür:***-ür*
Kaside 24
Mısra: **33**
Azalmak, az duruma gelmek.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

4. **eksilür:***-ür*
Kaside 30
Mısra: **21**
Azalmak, az duruma gelmek.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

5. **eksilür:***-ür*
Kaside 30
Mısra: **24**
Azalmak, az duruma gelmek.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

6. **eksilmedi:***-me, -di*
Gazel 228
Mısra: **9**
Azalmak; yok olmak.

Dil-i dīvāneden eksilmedi şevḳı ruḫınuñ
Oldı rūşen bu ki īmāndan imiş ḫubb-ı vaṭan

eksük degül:

1. **eksük degül:**
Gazel 100
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Eksik değil, her zaman var.

Her gice eksük degül dilde belā vü derd ü ġam
Ṣanma kim bu ḫāne-i dervīş mihmānsuz geçer

2. **eksük degül:**
Gazel 317
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Eksik değil, her zaman var.

Her ḳanda ki çeşme ola şīrīn
Eksük degül anda mūr u māhī

3. **eksük degül:**
Gazel 129
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Eksik değil, her zaman var.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

4. **eksük degül:**
Gazel 178
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Eksik değil. II Her zaman var.

Cānuma bālā-yı ḳaddüñden belā eksük degül
Başuma sevdā-yı zülfüñden hevā eksük degül

5. **eksük degül:**
Gazel 178
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Eksik değil. II Her zaman var.

Ḫālüme bir dem naẓar ḳıl arada ḳan olmasun
Kim gözümle göñlüm içre mā-cerā eksük degül

6. **eksük degül:**
Gazel 178
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Eksik değil. II Her zaman var.

Cānuma bālā-yı ḳaddüñden belā eksük degül
Başuma sevdā-yı zülfüñden hevā eksük degül

7. **eksük degül:**
Gazel 178
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**

Eksik değil. II Her zaman var.

Türk-i çeşmüñ tīrkeşinden cānı kim ḳurtara kim
Ne ḳadar kim gözlerem tīr-i ḳażā eksük degül

8. **eksük degül:**
Gazel 178
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Eksik değil. II Her zaman var.

Geh hevā-yı ḳadd olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miskīne dāyim bir belā eksük degül

9. **eksük degül:**
Gazel 178
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Eksik değil. II Her zaman var.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

10. **eksük degül:**
Gazel 178
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Eksik değil. II Her zaman var.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

<u>eksük itme:</u>

1. **eksük itme:**
Gazel 116
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Eksik etmek II Bir şeyden mahrum bırakmak.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

<u>eksük olmadı:</u>

1. **eksük olmadı:**-*dı*
Gazel 335
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her vakit ve her fırsatta bulunmak.

Aḥmed ne ʿarż ide saña ḫālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

<u>eksük olmaz:</u>

1. **eksük olmaz:**
Kaside 12
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman bulunur olmak.

Laʿlüñe ḳaṣd itdügümce ḫışm ider çeşmüñ baña
Eksük olmaz şūriş ü ġavġā mey-i nāb üstine

2. **eksük olmaz:**
Kaside 19
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Eksik olmamak: Her zaman var olmak, hep bulunmak.

Luṭf-ı ruḥsāruñ ḫaber virdi meger bād-ı bahār
Ol sebebden eksük olmaz ābuñ ebrūsında çīn

<u>eksüklüg:</u>

1. **eksüklügini:**-*i, -n, -i*
Kaside 29
Mısra: **91**
Eksik olma durumu, ayıp, noksan, kusur.

Eksüklügini bildi ve miskīnlüge geldi
Güşına yapışdı ider aʿẕārı benefşe

<u>el:</u>

1. **elüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Kaside 8
Mısra: **80**
El.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

2. **eldür:**-*dür*
Gazel 64
Mısra: **6**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

3. **ellerinde:**-*ler, -i, -(n)de*
Gazel 50
Mısra: **14**
Bedenin bir uzvu.

Servüñ ayaġına şaçu şaçmaḳ diler çenār
Kim ellerinde pür-güher-i yāsemen ṭutar

4. **eli:**-*i*
Gazel 75
Mısra: **4**
Bedenin bir uzvu, el.

Ser ü sāmān gider ol deñlü şaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

5. **elini:**-*i, -n, -i*
Gazel 287
Mısra: **10**
Bedenin bir uzvu, el.

Dest-i ġamdan kim ola ḳurtara dāmānumuzı
Kʾuzadur ẓulm elini zülfi girībānumuza

6. **elüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 304
Mısra: **20**
Bedenin bir uzvu, el.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

7. **ellerini:**-*ler, -i, -ni*
Gazel 334
Mısra: **7**
Bedenin bir uzvu, el.

Kese peykān yirine ellerini Baḳsa ġamzeñ oḳına peykāncı

8. **eli:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **55**
Bedenin bir uzvu, el.

Pāk olmamışdı gilden eli Ādemüñ henūz

Sen ḫāne-i nübüvvete olduḳda
ked-ḫudā

9. **elin:**-*i, -n*
Kaside 1
Mısra: **19**
Bedenin bir uzvu, el.

Bir kez murād elin kim uzadursa ẕeylüñe
Virür dü ʿāleme yed-i beyżāsı rūşenā

10. **eli:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **91**
Bedenin bir uzvu, el.

Reddüñ eli atarsa ʿazīz-i cihān iken
Seng-i siyeh gibi ola her yirde ḫār laʿl

11. **elüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **79**
Bedenin bir uzvu, el.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

12. **elde:**-*de*
Kaside 11
Mısra: **28**
Bedenin bir uzvu, el.

Bir Süleymān-ḳadr ḫusrevsin ki bezmüñde ṭutar
Elde bir cām-ı Sikender kākül-i müşkīn-i dost

13. **elin:**-*i, -n*
Kaside 23
Mısra: **70**
Bedenin bir uzvu, el.

Bir baḥr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Ṣuya elin ṣoḳarsa olur dür-niṣār āb

14. **ellerini:**-*ler, -i, -ni*
Kaside 24
Mısra: **50**
Bedenin bir uzvu, el.

Beñzer ki kāse ṣunmaġa ḫᵛānında ʿīdüñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

15. **elin:**-*i, -n*
Kaside 26
Mısra: **3**
Bedenin bir uzvu, el.

Ṣundı elin ʿamāmeme ṣandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

16. **el:**
Terkib-bend 1
Mısra: **57**
El || Güç, kuvvet.

Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

17. **elinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 42
Mısra: **1**
"Tasarruf, sahip olma, tesir" anlamındadır.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUṣṣāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

18. **elinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 148
Mısra: **10**
"Tasarruf, sahip olma, tesir" anlamındadır.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niṣārı yoḳ

19. **elinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 178
Mısra: **4**
"Tasarruf, sahip olma, tesir" anlamındadır.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

20. **elinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 33
Mısra: **5**
"Sahiplik, mülkiyet" anlamındadır.

Hindū-yı zülf elinde bir āyīnedür ruḫuñ
Kʾaña naẓar iden dü cihāndan ḫaber virür

21. **elinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 151
Mısra: **12**
"Sahiplik, mülkiyet" anlamındadır.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

22. **elinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 285
Mısra: **11**
"Sahiplik, mülkiyet" anlamındadır.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

23. **elüñden:**-*üñ, -den*
Mesnevi 3
Mısra: **191**
El II Güç, iktidar, irade.

Ṣunulsa elüñden hilāle berāt
Bu naḳşından olurdı aña necāt

24. **elinden:**-*in, -den*
Gazel 221
Mısra: **13**
Bedenin bir uzvu, el.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

25. **elüñ:**-*üñ*
Gazel 269
Mısra: **11**
Bedenin bir uzvu, el.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

26. **eliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 321
Mısra: **2**
Bedenin bir uzvu, el.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

27. **eline:**-*ine*
Kaside 29
Mısra: **45**
Bedenin bir uzvu, el.

Geldügüñ işitmiş eline micmerin alup
ʿAnberle buḫūr eyledi yolları benefşe

28. **elüme:**-*üm, -e*
Kaside 32
Mısra: **29**
Bedenin bir uzvu, el.

Elüme ṣun yine peymāne-i feraḥ-baḫşı
Ṣınursa ġam degül ey sāḳī şīşe-i peymān

29. **elüme:**-*üm, -e*
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Bedenin bir uzvu, el.

Ṣu istedüm gice sāḳī elüme ṣundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

30. **elinden:**-*in, -den*
Nazm 15
Mısra: **4**
Bedenin bir uzvu, el.

Yazarken ruḫlaruñ vaṣfını Aḥmed
Ḳalem düşmiş elinden yana yazmış

31. **elüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 20
Mısra: **20**
El. II Güç, sahiplik.

Başuñda tāc-ı saʿādet zihī celāl ü şeref
Elüñde mühr-i ḫilāfet zihī ʿaṭā vü nevāl

32. **eli:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **59**
El || Güç, kuvvet, kudret.

Virmese luṭfuñ eli raḥm-ı felekde peveriş
Māder-i eyyāmdan ṭoġmazdı tā maḥşer güneş

33. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 86
Mısra: **16**
El II hakimiyet.

Aḥmed ʿaceb mi cennet-i küyuñdan olsa dūr
Bilmezlük ile ādem elinden neler çıḳar

34. **eli:**-*i*
Gazel 33
Mısra: **19**
El || Güç, kuvvet, kudret, etki, tesir.

Tīġuñ eli ʿarūs-ı ẓaferden niḳāb açar
Nīzeñ zebānı emn ü amāndan ḫaber virür

35. **eli:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **176**
El || Güç, kuvvet, kudret, etki, tesir.

Senüñ gibi kim gördi bir āfītāb
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

36. **elüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 27
Mısra: **3**
Bedenin bir uzvu, el.

Kemer ḳucar bilüñi āsitīn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

37. **elüm:**-*üm*
Gazel 32
Mısra: **7**
Bedenin bir uzvu, el.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum s̲evāba gir
Kim elden ise olur aġızda şeker leẕīẕ

38. **elüm:**-*üm*
Gazel 292
Mısra: **17**
Bedenin bir uzvu, el.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni

39. **elüm:**-*üm*
Gazel 292
Mısra: **17**
Bedenin bir uzvu, el.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni

40. **elüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 20
Mısra: **87**
Bedenin bir uzvu, el.

Elüñde zevraḳ-ı zerrīni gördi didi felek
Leḳad raʾeytü ḥilālen yedūru fevḳa hilāl

41. **eli:**-*i*
Gazel 45
Mısra: **1**
Etki, tesir || aşkın eli, aşkın etkisi, tesiri.

Ṣubḥgāhuñ yaḳasın mihrüñ eli çāk eyler
Māh-tābuñ yüzüñi şevḳuñ odı ḫāk eyler

42. **elini:**-*i, -n, -i*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
El II Güç, iktidar, irade.

Sen daḥı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

43. **elini:**-*i, -n, -i*
Kaside 17
Mısra: **29**
El II Güç, iktidar, irade.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

44. **elden:**-*den*
Gazel 32
Mısra: **8**
Bedenin bir uzvu, el.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum s̲evāba gir
Kim elden ise olur aġızda şeker leẕīẕ

45. **ele:**-*e*
Gazel 223
Mısra: **10**
Bedenin bir uzvu, el.

Şol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

46. **ele:**-*e*
Gazel 235

Mısra: **2**
Bedenin bir uzvu, el.

Elā yā eyyühe᾽s-sāḳī baḳıyyeñ var ise dünden
Ele bir cām-ı gül-gūn al ki yig ola günüñ günden

47. **ellerine:***-ler, -i, -n, -e*
Gazel 273
Mısra: **4**
Bedenin bir uzvu, el.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḥınnā diyü ellerine

48. **ele:***-e*
Gazel 338
Mısra: **1**
Bedenin bir uzvu, el.

Gül-gūn ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥüsnüñi tāze nesīm-i mey

49. **elin:***-i, -n*
Kaside 6
Mısra: **7**
Bedenin bir uzvu; el, yed.

Ḥācet elin urmaġa ṭavāf içre melāyik
Kaʿbe ḳapuñuñ ḥalḳasıdur ʿurve-i vüṯḳā

50. **elinden:***-(i)n, -den*
Gazel 23
Mısra: **1**
" -den dolayı, yüzünden" anlamında kullanılan kelime.

Ṭurra-i cānān elinden el-ġıyāṯ
Yandum ol ṣuʿbān elinden el-ġıyāṯ

51. **elinden:***-(i)n, -den*
Gazel 23
Mısra: **2**
" -den dolayı, yüzünden" anlamında kullanılan kelime.

Ṭurra-i cānān elinden el-ġıyāṯ
Yandum ol ṣuʿbān elinden el-ġıyāṯ

52. **elinden:***-(i)n, -den*
Gazel 23
Mısra: **4**
" -den dolayı, yüzünden" anlamında kullanılan kelime.

Bir naẓarda gözleri biñ cān alur
Ṣol iki fettān elinden el-ġıyāṯ

53. **elinden:***-(i)n, -den*
Gazel 23
Mısra: **6**
" -den dolayı, yüzünden" anlamında kullanılan kelime.

Seyle virdi ḫānesin merdümlerüñ
Dīde-i giryān elinden el-ġıyāṯ

54. **elinden:***-(i)n, -den*
Gazel 23
Mısra: **8**
" -den dolayı, yüzünden" anlamında kullanılan kelime.

İncinür benden maḥalleñ itleri
İtdügüm efġān elinden el-ġıyāṯ

55. **elinden:***-(i)n, -den*
Gazel 23
Mısra: **10**
" -den dolayı, yüzünden" anlamında kullanılan kelime.

Ẓulm zencīrinde zülfüñ ḳılduġı
Cevr-i bī-pāyān elinden el-ġıyāṯ

56. **elinden:***-(i)n, -den*
Gazel 23
Mısra: **12**
" -den dolayı, yüzünden" anlamında kullanılan kelime.

Diller ol zülf ü ẕeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyāṯ

57. **elinden:***-(i)n, -den*
Gazel 23
Mısra: **13**
" -den dolayı, yüzünden" anlamında kullanılan kelime.

Aḥmed iñler derd elinden līk ben
İderem dermān elinden el-ġıyāṯ

58. **elinden:***-(i)n, -den*
Gazel 23
Mısra: **14**
" -den dolayı, yüzünden" anlamında kullanılan kelime.

Aḥmed iñler derd elinden līk ben
İderem dermān elinden el-ġıyāṯ

59. **elinden:***-(i)n, -den*
Gazel 311
Mısra: **6**
" -den dolayı, yüzünden" anlamında kullanılan kelime.

Geldüm yine ben bende viṣālüñ işiginde
Hicrānuñ elinden iderem dād efendi

60. **elde:***-de*
Gazel 50
Mısra: **12**
1. Bedenin bir uzvu; el, yed. 2. Bir şeye sahip olmak.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i ẕeḳan ṭutar

61. **elinden:***-i, -n, -den*
Gazel 101
Mısra: **6**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

62. **elinden:***-i, -n, -den*
Gazel 104
Mısra: **3**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Ṣabr yaġmācısı sāḳīler elinden dād kim
Āteş-i bādeyle ʿaḳluñ ḫānumānın yaḳdılar

63. **elinden:***-i, -n, -den*
Gazel 128
Mısra: **11**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Nāya didüm nār elinden ḫalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zārīlıġı anuñ ki ṭutmadı nefes

64. **elinden:***-i, -n, -den*
Gazel 214
Mısra: **1**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Firāḳ u ḥasret elinden nigāra yalvaralum
Belā vü miḥnet ile rūzigāra yalvaralum

65. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 223
Mısra: **5**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Ney gibi delindi cigerüm ʿışḳuñ elinden
Her dem iderem āh u fiġān yandum elüñden

66. **elüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 223
Mısra: **1**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

67. **elüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 223
Mısra: **2**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

68. **elüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 223
Mısra: **4**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

69. **elüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 223
Mısra: **6**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Ney gibi delindi cigerüm ʿışḳuñ elinden
Her dem iderem āh u fiġān yandum elüñden

70. **elüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 223
Mısra: **8**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Yandı dü cihān āteş-i āhumla velīkin
Ben senüñ iyā şāh-ı cihān yandum elüñden

71. **elüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 223
Mısra: **10**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Şol şunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

72. **elüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 223
Mısra: **12**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Her ḫār ile sen şoḥbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

73. **elüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 223
Mısra: **14**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār
Ey şefḳati az şūḫ-ı cihān yandum elüñden

74. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 305
Mısra: **17**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Devr elinden nice bir ṭopraġ olalum çün bizüm
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

75. **elinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 318
Mısra: **4**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Ṣubḥ yırtar yaḳasın māh-ı ruḫuñ şevḳı ile
Āsumān mihrüñ elinden yire urur külehi

76. **elinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 10
Mısra: **8**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

77. **elinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 22
Mısra: **74**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Cevr-i zamāne Aḥmedi ḫāk itdi nice bir
Luṭfuñ elinden içmeye bu ḫāksār āb

78. **elinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 30
Mısra: **8**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

79. **elinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 31
Mısra: **65**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Bir ġonca-i nāzük-dil elinden ki müdāmı
Reşk ide yüzi gülşenine cennet-i meʾvā

80. **elinden:**-*i, -n, -den*
Kıt'a 2
Mısra: **13**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Dil-i ṣad-pāremi aġyār elinden
Dem ā dem ney gibi nālān idersin

81. **elinden:**-*i, -n, -den*
Murabba 1
Mısra: **35**
"-den dolayı, yüzünden, sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Dil elinden biçilüpdür boyuma cāme-i ʿışḳ
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

82. **elinde:**-*i, -n, -de*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
(Sevgilinin) eli.

Ṣoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

83. **eline:**-*ine*
Gazel 107
Mısra: **10**
Bedenin bir uzvu olan el, yed.

Aḥmedʾi gülşen-i ʿışḳuñda görüp dil uzadan
Eline ṭaş aluban murġ-ı ḫoş-elḥāna atar

84. **elinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 62
Mısra: **6**
Bedenin bir uzvu, el. || *Bir şey ya da birisinin etkisi, idaresi altında olma.*

Pāyuña ṣaçmaġ içün ey māh ṣarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

85. **elde:**-*de*
Gazel 200
Mısra: **10**
Aitlik, sahip olma durumu.

Ruḫlaruñ vaṣfında rengīn defterinden Aḥmedʾüñ
Elde evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭaġılmış dostum

86. **ele:**-*e*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
Başka kimse.

Muṭribā çengi ḳo ʿuṣṣāḳ u ṣeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

87. **elinde:**-*in, -de*
Gazel 230
Mısra: **12**
Avucunda, hakimiyetinde bulunmak, sahip olmak.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur nʾeylesün

el çekme:

1. **el çekme:**
Gazel 286
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
El çekmek: Yapmakta olduğu işi artık yapmamak, vazgeçmek, bırakmak, terk etmek.

El çekme kʾāsitīn-i melālüñle diñlenür
Dil ḫānesinde şemʿ-i maḥabbet ne fāyide

el çekmez:

1. **el çekmez:**-*mez*
Gazel 151
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İlgisini kesmek, vazgeçmek.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

el çeksün:

1. **el çeksün:**-*sün*
Kaside 13
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
İlgisini kesmek, vazgeçmek.

Mülk-i dilden zülf-i kāfir-kīşüñ el çeksün kim ol
Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayāl-i sāye-i Yezdānidür

el götürdi:

1. **el götürdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Dua etmek, Allah'a niyazda bulunmak amacıyla ellerini açmak.

Dest-i nihāli pür-zer-i sürḫ eyledi ḫazān
Gördi ki el götürdi duʿāñ ile ṣāḫ-sār

el götürdüñ:

1. **el götürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dua için ellerini, açmak.

Çünkim çenār gibi götürdüñ niyāza el
Zārīyle baş açup yüzüñ ol serv-i nāza ṭut

el götürüp:

1. **el götürüp:**-*üp*
Gazel 229
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dua için ellerini, açmak.

Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen ṣaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

el götürür:

1. **el götürür:**
Gazel 231
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dua için ellerini, açmak.

Sūsen dil uzaduban oḳur zülfüñe ṣenā
El götürür çenār boyuña duʿā içün

el kavuşur:

1. **el ḳavuşur:**-*ur*
Gazel 153
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
El bağlamak; saygı ifadesi olarak elleri kavuşmuş vaziyette durmak.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

el şuna:

1. **el şuna:**-*a*
Gazel 20
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **-**
El uzatmak, el sürmek, dokunmak; yaklaşmak, sahip olmak.

Genc-i ruḫuna kim el ṣuna kim
Bekcilerüñ ejdehādur ey dost

el ṣunarsa:

1. **el ṣunarsa:***-ar, -ise*
Gazel 27
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
El uzatmak, el sürmek, dokunmak.

Ruḫında zülfi ne ṭañ el ṣunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula Hindū daḫı beter güstāḫ

el ur:

1. **el ur:**
Gazel 277
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir işi yapmaya girişmek.

Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur cām-ı Ceme
Leb-i cān-baḫşuñ ile ṣun mey-i gül-fām feme

el urdı:

1. **el urdı:***-dı*
Gazel 254
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dokunmak.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

el ururṣam:

1. **el ururṣam:***-ur, -ise, -m*
Gazel 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
El vurmak, değmek II bir işi yapmaya yanaşmak, girişmek.

El ururṣam ser-i zülfüñe dil ü cān dökilür
Nice miskīnler ayaġuña perīşān dökilür

el uzada:

1. **el uzada:**
Gazel 43
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Birine dokunmaya çalışmak.

Döyimez dīde ki zülfüñ uzada boynuña el
Şemʿ-i kāfūrīyi görʿanber-i terden güniler

el uzadır:

1. **el uzadır:***-ır*
Kıt'a 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Birine dokunmaya çalışmak.

Göñlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

el uzadup:

1. **el uzadup:***-up*
Gazel 306
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Birine dokunmaya çalışmak.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

2. **el uzadup:***-up*
Gazel 149
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dokunmak için el uzatmak.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

3. **el uzadup:***-up*
Gazel 111
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir işe girişmek.

El uzadup çevürdügi tesbīḥ-i zülfini
Gāhī şumār-ı cevr ider ü geh ḥisāb-ı nāz

el uzadur:

1. **el uzadur:***-ur*
Kaside 20
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Uzanmak, almaya teşebbüs etmek.

Gülāle el uzadur kim gül ala yüzüñden
Dil al bülbül-i mestüñe igen itme delāl

el uzatdı:

1. **el uzatdı:***-dı*
Gazel 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bir işi yapmaya teşebbüs etmek, girişmek, kalkışmak.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

el uzatduġı:

1. **el uzatduġı:***-duḳ, -ı*
Gazel 106
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Almaya, dokunmaya kalkışmak.

El uzunluġın idüp laʿline ṣunmış zülfi
El uzatduġı aña bī-ser ü pālar niçe bir

el uzatduġını:

1. **el uzatduġını:**
Gazel 347
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Birine dokunmaya çalışmak.

Bilürüz düşman el uzatduġını sünbülüñe
Bilmezüz daḫı başumuzdaki sevdā neyiki

el uzatma:

1. **el uzatma:***-ma*
Nazm 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Birine dokunmaya çalışmak.

El uzatma zülfine yāruñ var ey bī-dīn raḳīb
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

el uzatmasun:

1. **el uzatmasun:**
Gazel 307
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Birine dokunmaya çalışmak.

El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳīb
Ṣaḳınurdum ben anı şeyṭāndan īmānum gibi

el uzatmış:

1. **el uzatmış:***-mış*
Kaside 11
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Birine dokunmaya çalışmak.

El uzatmış zülfine yāruñ ṣabā meşşāṭa-vār
Ṣānesin misk itdi yek-ser kākül-i müşkīn-i dost

el uzunluġın idüp:

1. **el uzunluġın idüp:***-üp*
Gazel 106
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
El uzunluğu etmek; hırsızlık yapmak.

El uzunluġın idüp laʿline ṣunmış zülfi
El uzatduġı aña bī-ser ü pālar niçe bir

el virdi:

1. **el virdi:***-di*
Kaside 24
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
İzin vermek.

Devrān-ı ʿayş ü vaḳt-i ṭarabdur ki ʿāleme
El virdi pāy-būs-ı cihāndār-ı rūzigār

el yudum:

1. **el yudum:**
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Elini çekmek, bırakmak, vazgeçmek.

Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

elā:

1. **elā:**
Mesnevi 3
Mısra: **169**
(Ar.) Başlama ve tenbih edatıdır; nazımda sözün başında kullanılır; bundan sonra "ey" nidası gelir.

Elā ey şehenşāh-ı ʿālī-nijād
Kerīm ü hünermend ü pāk-iʿtiḳād

2. **elā:**
Gazel 241
Mısra: **2**
(Göz için) sarıya çalan kestane rengi.

Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

3. **elā:**
Kaside 20
Mısra: **56**
(Göz için) sarıya çalan kestane rengi.

Çatup ḳara ḳaşuñı itme göñlüm almaġa nāz
Süzüp elā gözüñi itme cānum almaġa āl

elā yā eyyühe'ş-sāḳī:

1. **elā yā eyyühe'ş-sāḳī:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ey içki sunan saki, sevgili.

Elā yā eyyühe'ş-sāḳī baḳıyyeñ var ise dünden
Ele bir cām-ı gül-gūn al ki yig ola günüñ günden

el-cinsü ile'l-cinsi yemīl:

1. **el-cinsü ile'l-cinsi yemīl:**
Gazel 175
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Cins cinse meyillidir.

Şol perīşān zülfüñe göñlüm nice meyl itmesün
Çün meşeldür didiler el-cinsü ile'l-cinsi yemīl

el-curūḥa ḳışāṣ:

1. **el-curūḥa ḳışāṣ:**
Gazel 136
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
".....yaralara karşı kısas", Maide suresi, 45. ayet.

Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ
Ḳo ḳanum ile şoruşayın el-curūḥa ḳışāṣ

elden çıḳdı:

1. **elden çıḳdı:***-dı*
Gazel 115
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kaybetmek, yitirmek.

Çeşm-i Aḥmed tīre oldı gözlemekden yoluñı
Gelmez iseñ çıḳdı elden ey gül-i sīr-āb göz

elden ele varma:

1. **elden ele varma:***-ma*
Gazel 237
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Elden ele geçmek. II Dolaşıp durmak.

Bülbüllerüñi iñledüben ġam dikeninde
Gül gibi igen elden ele varma şolarsın

elden gidüp:

1. **elden gidüp:***-üp*
Gazel 98
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyi yitirmek, ondan yoksun kalmak.

Siḥr ile cāẕū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

elden ḳoma:

1. **elden ḳoma:**
Gazel 243
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**

Elden düşürmemek, sürekli elde bulundurmak.

Bāz-veş göñlümi elden ḳoma ey şāh-ı cemāl
Kʾanı söz murġına düşürmege muʿtād idesin

ele alduġınca:

1. **ele alduġınca:**
Kaside 7
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Elinde tutmak, eline almak.

Sāḳī-i bezmüñ ele cām alduġınca dir ḫıred
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

ele alduñ:

1. **ele alduñ:**
Gazel 297
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Elinde tutmak, eline almak.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

ele almış:

1. **ele almış:**-*mış*
Gazel 227
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Elinde tutmak, eline almak.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḫaremde ceng içün

ele alsa:

1. **ele alsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Tutmak, eline almak.

Nāhīd nevāsından ider bezmüñi muġnī
Muṭriblerüñ alsa ele ḳānūn ile şeş-tā

ele alup:

1. **ele alup:**
Gazel 308
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Tutmak, eline almak.

But-ı sengīn-dil ele cevr ü cefā sengin alup
Ṣıdı peymāne-i nāmūsumı peymānı gibi

ele girmez:

1. **ele girmez:**
Gazel 313
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Eliyle tutmak, avcuna almak II elde etmek, ulaşmak, yakalamak.

Çün zülf-i dil-āvīzine dil bağladuñ Aḥmed
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

2. **ele girmez:**-*mez*
Gazel 174
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Elde etmek, ulaşmak, erişmek.

Saʿy ile girmez ele çün kīmyā-yı vaṣl-ı dost
ʿĀḳıl iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl

3. **ele girmez:**-*mez*
Gazel 36
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Elde etmek, ulaşmak, erişmek; sevgiliye kavuşmak.

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

ele girmezse:

1. **ele girmezse:**-*mez, -ise*
Gazel 207
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Ele geçmek, elde etmek, ulaşmak.

Aḥmedʾe iltimās-ı dost yiter
Ele girmezse mültemes nʾidelüm

ele girse:

1. **ele girse:**-*se*
Gazel 232
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Eliyle tutmak, avcuna almak II elde etmek, ulaşmak, yakalamak.

Sen şāhuñ ele girse eger ḫāk-i derinden
Yüz mertebe yig ʿāşıḳa nūr-ı başarından

elek:

1. **elek:**
Nazm 36
Mısra: **6**
Elek; tahta kasnak.

Çingene ḳarısına dönmiş yüzüñ
Yüri elek ṣat ki alurlar ola

elem:

1. **elemin:**-*i, -n*
Gazel 89
Mısra: **1**
Acı, üzüntü, dert, keder.

Çekmeyen hecr elemin vaṣl ṣafāsın ne bilür
Düşmeyen derde ġamuñ dār-ı şifāsın ne bilür

2. **elem:**
Kaside 5
Mısra: **15**
Acı, ıztırap.

Ehl-i ẓāhir gözine gerçi elem gibi gelür
Dil ü cān leẕẕetidür zaḥmeti dervīşlerüñ

3. **eleminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 295
Mısra: **1**
Elem, keder, sızı, acı.

Dil ḫastesi hecrüñ eleminden öle yazdı
Ḳan yaşların aḳıtdı ki ṭūfān ola yazdı

el-emānet:

1. **el-emānet:**
Gazel 269
Mısra: **7**
Birine, geri alınmak üzere, geçici olarak bırakılan, teslim alan kişice korunması gereken eşya, kimse.

El-emānet açma dil-dāruñ lebi rāzın dile
ʿĀḳil iseñ eyleme mecnūnı maḥrem rāzuña

elfāẕ:

1. **elfāẕuñ:**-*uñ*
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Kelimeler, sözler.

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Baña rengīn elfāẕuñ igen çoḳ yig gelür andan

2. **elfāẓı:**-*ı*
Mesnevi 3
Mısra: **157**
Kelimeler, sözler.

Neşāṭ-āver elfāẓı sāġar gibi
Müferriḥ maʿānīsi cevher gibi

3. **elfāẓ:**
Kaside 28
Mısra: **20**
(Ar.) Lafızlar, sözler.

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

el-ġıyās:

1. **el-ġıyāş:**
Gazel 23
Mısra: **1**
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Ṭurra-i cānān elinden el-ġıyāş
Yandum ol şuʿbān elinden el-ġıyāş

2. **el-ġıyāş:**
Gazel 23
Mısra: **2**
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Ṭurra-i cānān elinden el-ġıyāş
Yandum ol şuʿbān elinden el-ġıyāş

3. **el-ġıyāş:**
Gazel 23
Mısra: **4**
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Bir naẓarda gözleri biñ cān alur
Şol iki fettān elinden el-ġıyāş

4. **el-ġıyāş:**
Gazel 23
Mısra: **6**
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Seyle virdi ḫānesin merdümlerüñ
Dīde-i giryān elinden el-ġıyāş

5. **el-ġıyāş:**
Gazel 23
Mısra: **8**
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

İncinür benden maḥalleñ itleri
İtdügüm efġān elinden el-ġıyāş

6. **el-ġıyāş:**
Gazel 23
Mısra: **10**
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Ẓulm zencīrinde zülfüñ ḳılduġı
Cevr-i bī-pāyān elinden el-ġıyāş

7. **el-ġıyāş:**
Gazel 23
Mısra: **12**
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Diller ol zülf ü ẕeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyāş

8. **el-ġıyāş:**
Gazel 23
Mısra: **14**
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Aḥmed iñler derd elinden līk ben
İderem dermān elinden el-ġıyāş

el-ḥaḳ:

1. **el-ḥaḳ:**
Gazel 140
Mısra: **9**
"Hak ve gerçek olan budur" anlamına gelen ifade.

Būse el-ḥaḳ zehr-i ḳātil görinür
Laʿl-i nūşīnüñden itdükce vidāʿ

elḥān:

1. **elḥānıdur:**-*ıdur*
Kaside 13
Mısra: **76**
Şarkılar, nağmeler.

Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh Aḥmedüñ elḥānıdur

el-ḥarīşu maḥrūm:

1. **el-ḥarīşu maḥrūm:**
Müfret 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hırslı olan kişi mahrumdur.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabībüm oldı şarīḥ
Ṣaḥīḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarīşu maḥrūm

elhemeʾl-lāhü fīhi tārīhan:

1. **elhemeʾl-lāhü fīhi tārīḫan:**
Kıt'a 22
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Allah bu tarihi ilham etti.

Elhemeʾl-lāhü fīhi tārīḫan
Yesseraʾl-ḥaḳḳı amra āmirahi

elif:

1. **elife:**-*e*
Gazel 350
Mısra: **9**
Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.

Virdi Ḫaḳ levḥ-i cemālüñdeki sīmīn elife
Bir kerāmet kʾanı engüşt-i peyemberde ḳodı

2. **elif:**
Gazel 34
Mısra: **6**
Arap alfabesinde bulunan "elif (□)" harfi. II Şekil itibariyle Arapça "elif (□)" harfine benzeyen uzun ve düzgün boy.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

elif ḳaddin:

1. **elif ḳaddin:**-*i, -n*
Gazel 221
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Elif gibi uzun ve ince boy, sevgili.

Gönlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

elin:

1. **elin:**
Kaside 6
Mısra: **158**
El, bedenin bir uzvu.

Dökmiş ḳadeḥ-i sīme zer-i sürḫ-ı müẕābı
Sāḳī ki ḫıżāb itmiş elin bāde-i ṣahbā

elin öpdüm:

1. **elin öpdüm:**-*dü, -m*
Gazel 64
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Elini öptürmek. (Mecâzen rica, minnet yerinde kullanılan "el ayak öpmek" tâbirini hatırlatıyor.).

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

elin şunarsa:

1. **elin şunarsa:**-*ar, -ise*
Kaside 8
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
El uzatmak‖yaklaşmak, istemek.

Bir gün elin ṣunarsa ḳapuñda suʾāl içün
Ferdā-yı ḥaşre dek ṣaça dest-i çenār laʿl

elin uzadup:

1. **elin uzadup:**-*up*
Gazel 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Birine dokunmaya çalışmak.

Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ
Kim oldı bī-ser ü pālarda bu ḳadar güstāḫ

elinde:

1. **elinde:**
Gazel 183
Mısra: **7**
(Bir şeyin birisinin) Elinin içinde olma durumu. II Bir durum veya olayın birisinin idaresi altında olması.

Nergis altundan legen ṭutar elinde bende-vār
Yüzini yumaġ içün sulṭān-ı devlet-mend gül

elinde ḳaldı:

1. **elinde ḳaldı:**-*dı*
Gazel 294
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir kişinin zarar görmesi, bir eşyanın kullanılamaz duruma düşmesi.

Şöyle çāk itdi yaḳasın gönlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

elinden:

1. **elinden:**
Terkib-bend 1
Mısra: **42**
(birinin) yüzünden; -den dolayı.

Zinhār emīn oturma ki ʿālemde kimse hīç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

elinden etegin ḳomaz:

1. **elinden etegin ḳomaz:**
Gazel 319
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Eteğinden ayrılmamak, peşini bırakmamak.

Yār etegin ḳomaz elinden raḳīb
Ṭutdı gülüñ dāmenini ḫār hey

eline aldı:

1. **eline aldı:**-*dı*
Gazel 25
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Şun āfitāb-ı ṣabūḥı ki māh-ı rūze geçüp
Hilāl-i ʿīd eline aldı zer-nigār ḳadeḥ

2. **eline aldı:**-*dı*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Eline almak, tutmak; bir işi yapmaya başlamak.

Ebr-i nīsān şu sepüp ṣaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

3. **eline aldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Eline almak, tutmak; bir işi yapmaya başlamak.

Şeh Bāyezīd devletine nevbet urdı ʿīd
Aldı eline sāḳī-i meh cām-ı zer-nigār

4. **eline aldı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Eline almak, tutmak; bir işi yapmaya başlamak.

Sūsen dil uzadup eline aldı ḳabaġın
Kim ḥāl diliyle ide bu nükteyi inhā

5. **eline aldı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Eline almak, tutmak; bir işi yapmaya başlamak.

Ṭurdı maḫmūr ile seḥer nergis
Eline aldı cām-ı zer nergis

eline alsa:

1. **eline alsa:**-*sa*
Kaside 16
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**

Eline almak, tutmak; bir işi yapmaya başlamak.

Ehl-i faẕluñ bilinür ḳadri senüñ ḳapuñda
Ḥażretüñ alsa eline yine mīzān-ı kerem

eline alup:

1. **eline alup:**-*up*
Terci-bend 2
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Eline almak, tutmak; bir işi yapmaya başlamak.

Ṭurdı çīnī ḳabaġ eline alup
Baş ḳoyup ṣundı sāġarın sūsen

eline girdi:

1. **eline girdi:**-*di*
Terci-bend 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Eline geçmek, elde etmek, kazanmak.

Vaṣlı ḫazīnesin Ḥaḳuñ ol ḫᵛāce gördi kim
Girdi eline dürr-i viṣāli Muḥammedüñ

eline kʾalur:

1. **eline kʾalur:**-*ı*
Gazel 229
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bir işi kendi yapmaya başlamak..

Ne cāẕūdur kʾalur ġamzeñ eline fitneler tīġın
Oḳur efsūn-ı seḥḥārı yavuz gözden yavuz dilden

eline yaka virdümse:

1. **eline yaḳa virdümse:**
Nazm 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yakalanmak, kaçamayacak şekilde birisinin etkisi altına girmek; aşık olmak, tutulmak.

Eline ʿışḳuñuñ virdümse yaḳa
Didüm mi kim beni odlara yaḳa

eline yaḳası düşdi:

1. **eline yaḳası düşdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Yakasına asılmak/yapışmak; hesap sormak veya bir şey istemek için tutup bırakmamak.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası göñlümüñ

elini al:

1. **elini al:**
Kaside 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Elini tutmak, yardımda bulunmak.

Muḥammed ḥaḳḳı Aḥmed düşdi ḫāke
Elini al ki ẓıll-ı Kibriyāsın

eliyle:

1. **eliyle:**
Gazel 204
Mısra: **4**
(zarf) Aracılığıyla.

Nālişlerini derd ile bī-çāre bülbülüñ
Bād-ı ṣabā eliyle gülistāna yazmışam

elkāb:

1. **elḳāb:**
Kaside 12
Mısra: **52**
Lakaplar, unvanlar.

Gördi dīnāruñdaki elḳābı çeşm-i āfitāb
Yüzi zerd oldı ki yazıla ol elḳāb üstine

2. **elḳābı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **51**
Lakaplar, unvanlar.

Gördi dīnāruñdaki elḳābı çeşm-i āfitāb
Yüzi zerd oldı ki yazıla ol elḳāb üstine

elḳāb-ı levḥ-i ʿizzetüñüñ:

1. **elḳāb-ı levḥ-i ʿizzetüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Şeref, itibar levhasının unvanları.

Naʿleyni pāy-ı rifʿatüñüñ gūşvār-ı çarḫ
Elḳāb-ı levḥ-i ʿizzetüñüñ mefḫar-i ḳalem

elli biñ yıldan:

1. **elli biñ yıldan:**
Gazel 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
I. 50 bin yıl anlamına gelen bir sayı sıfatı. II. Çeşitli müfessirler tarafından farklı yorumlanan, dünyanın ömrü ve kıyamet günüyle ilgili bir kavram.

Hey ḳıyāmet göñlüme ṣorma ḥisābın cevrüñüñ
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

elmas:

1. **elmasdan:**-*dan*
Kaside 8
Mısra: **28**
Kıymetli taş. Âşığın sözleri, şiir.

Didi lebüm sözin igen alma zebānuña
Elmasdan ṣaḳın ki bulur inkisār laʿl

elüm:

1. **elümdeydi:**-*de, -y, -di*
Kıt'a 18
Mısra: **3**
El.

Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḥayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

elüm al:

1. **elüm al:**
Gazel 304
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Elinden tutmak, yardım etmek.

Batmadan nūḥ-ı vücūd al elüm
ey Cūdī-i cūd
Ṭaşdı ṭūfān-ı belā ḳaynadı girdāb gibi

elüm irse:

1. **elüm irse:**-*se*
Gazel 211
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşabilmek, elde etmek.

Dilerem Ḥaḳdan elüm irse ḥarem ḥalḳasına
ʿÖmr uzunlıġını kʾol zülf-i semen-sāyı görem

elümde:

1. **elümde:**
Kaside 8
Mısra: **105**
El, yed (İmkan dahilinde olma bağlamında).

Yoḳ sīm ü zer elümde ki ṣaçam ayaġuña
Rengīn sözümle lā-cerem itdüm niṣār laʿl

elümden gitse:

1. **elümden gitse:**-*se*
Gazel 117
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Elden gitmek; bir şeyi yitirmek, ondan yoksun kalmak.

Rişte-i tesbīḥ elümden gitse zāhid ġam degül
Rūz u şeb destümde çün ki sāḳ-ı sāḳīdür henüz

elümden ne gelür:

1. **elümden ne gelür:**
Gazel 54
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Ḳıldı ʿışḳuñ beni āvāra elümden ne gelür
Düşdüm ol zülf-i siyehkāra elümden ne gelür

2. **elümden ne gelür:**-*ür*
Gazel 54
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Ḳıldı ʿışḳuñ beni āvāra elümden ne gelür
Düşdüm ol zülf-i siyehkāra elümden ne gelür

3. **elümden ne gelür:**-*ür*
Gazel 54
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Dāyireñ çigzinüp ey noḳṭa-dehen beñzemişem
Āhenīn pāy ile pergāra elümden ne gelür

4. **elümden ne gelür:**-*ür*
Gazel 54
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Ġam deñizinde ḳalup zülfüñi sevdā ḳıluram
Ġarḳ olurken şunaram māra elümden ne gelür

5. **elümden ne gelür:**-*ür*
Gazel 54
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Aşılur sünbül-i gül-pūşuña dil ḫūşe gibi
Ger aşarsañ resen-i dāra elümden ne gelür

6. **elümden ne gelür:**-*ür*
Gazel 54
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Aḥmedʾüñ rāzını fāş eyledi zārīlıġ ile
Ney gibi bu dil-i ṣad-pāre elümden ne gelür

7. **elümden ne gelür:**
Gazel 57
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Öldürür gözlerüñ ey yār elümden ne gelür
Mest olupdur iki ḫūn-ḫʿār elümden ne gelür

8. **elümden ne gelür:**
Gazel 57
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Öldürür gözlerüñ ey yār elümden ne gelür
Mest olupdur iki ḫūn-ḫʿār elümden ne gelür

9. **elümden ne gelür:**
Gazel 57
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

10. **elümden ne gelür:**
Gazel 57
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫāme gibi
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

11. **elümden ne gelür:**
Gazel 57
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Murġ u māhī uyumaz nāle vü feryādumdan
Baḫtum olmaz daḫı bīdār elümden ne gelür

12. **elümden ne gelür:**
Gazel 57
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Gözüñe virmek içün gönlümi cāẕūlıġ ile
Alur ol zülf-i siyehkār elümden ne gelür

13. **elümden ne gelür:**
Gazel 57
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Sen çü mihmān olasın başumı alup elüme
Ayaġuña ḳılam īṣār elümden ne gelür

14. **elümden ne gelür:**
Gazel 57
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Saʿy idüp idemezem Kaʿbe-i kūyuñı ṭavāf
Baġlayupdur yolumı ḫār elümden ne gelür

15. **elümden ne gelür:**
Gazel 57
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Sen elüñden geleni cevrden eksük ḳomaduñ
Ne diyeyin saña ey yār elümden ne gelür

16. **elümden ne gelür:**
Gazel 57
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Elden bir şey gelmemek, bir şey yapamayacak kadar çaresiz olmak.

Ol gül-endām ider Aḥmed gibi cān bülbülini
Ḳafes-i ġamda giriftār elümden ne gelür

elüme alup:

1. **elüme alup:**
Gazel 57
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ele almak, tutmak.

Sen çü mihmān olasın başumı alup elüme
Ayaġuña ḳılam īṣār elümden ne gelür

elüñde:

1. **elüñde:**
Kaside 8
Mısra: **77**
İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma, kavrama ve iş görme uzvu.

Gördi elüñde ḫātemüñi ṭañladı ḫıred
Kʾol ebr-i dür-fişāna ḫoş olmış süvār laʿl

elüñden:

1. **elüñden:**-, -
Müfret 41
Mısra: **1**
(birinin) elinden; yüzünden, -den dolayı.

Ben incindüm elüñden sen dilümden
Revā mıdur uṣanduñ menzilüñden

elüñden geleni eksük komaduñ:

1. **elüñden geleni eksük ḳomaduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 57
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Elinden geleni eksik etmemek; elinden gelebilecek her kötülüğü yapmak.

Sen elüñden geleni cevrden eksük ḳomaduñ
Ne diyeyin saña ey yār elümden ne gelür

elüñden gelmez:

1. **elüñden gelmez:**-*mez*
Müfret 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yapabilmek.

Şu gelür ḫānum elüñden yüzüme baḳmayasın
Hele şu gelmez elüñden ki göñülden çıḳasın

elüñden gelür:

1. **elüñden gelür:**-*ür*
Müfret 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yapabilmek.

Şu gelür ḫānum elüñden yüzüme baḳmayasın
Hele şu gelmez elüñden ki göñülden çıḳasın

elüñe al:

1. **elüñe al:**
Kaside 8
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Eline almak, tutmak.

Sāḳī cihān bezendi zümürrüd bisāṭ ile
Āl itme al elüñe yine lāle-vār laʿl

elüñe alduñ:

1. **elüñe alduñ:**-*du, -ñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Tutmak, elle bir nesneyi kavramak.

Ey lāle ḳan ola cigerüñ kim utanmadan
Alduñ elüñe sāġarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

elvān:

1. **elvān:**
Kaside 32
Mısra: **20**
Renkler.

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẕar ḳıl kim
Dü-müy şekli gibi gösterür saña elvān

em-:

1. **em:**
Gazel 312
Mısra: **5**

(Bir şeyi) Dudak, dil ve nefes yardımı ile içine çekmek.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳıysa cāna daḫı

emānet:

1. **emānet:**
Gazel 350
Mısra: **6**
Ar. Eminlik. II Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim etmesi için bırakılan şey veya kimse.

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi göñlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

emānet-dār-ı genc-i muṣṭafāsın:

1. **emānet-dār-ı genc-i muṣṭafāsın:**-*sın*
Kaside 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed'in hazinesinin emanetçisi, hazinedârı.

Rumūz-ı küntü kenzüñ rāz-dārı
Emānet-dār-ı genc-i Muṣṭafāsın

emīn:

1. **emīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **41**
Korkusuz, güvenli.

Zinhār emīn oturma ki ʿālemde kimse hīç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

emīn ola:

1. **emīn ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Korunmak, güvende olmak.

Milk-i fenāda mūcib-i emn ü amān idi
Dār-ı beḳāda cümle belādan emīn ola

emīn olmazdı:

1. **emīn olmazdı:**
Gazel 337
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Emniyette olmak; şüphesi kalmamak; inanmak, güvenmek II kurtulmak, uzaklaşmak.

Bād-ı āhumdan emīn olmazdı ḫüsnüñ pertevi
Şemʿ-i ḫaddüñe etek germese zülfüñ şeb-revi

emīn-i aḥmed-i muḫtār:

1. **emīn-i aḥmed-i muḫtār:**
Kaside 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed'in emini; naibi, varisi, vekili. (Allah dostu, evliya bağlamında.).

Dili ḫazāyin-i ḥikmet kilīdine miftāḥ
Emīn-i Aḥmed-i Muḫtār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

emīn-i cenāb-ı muʿallā-yı ḫaḳ:

1. **emīn-i cenāb-ı muʿallā-yı ḫaḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın en yüce katının emini.

Emīn-i cenāb-ı muʿallā-yı Ḥaḳ
Mürebbī-i ḫalḳ u mürebbā-yı Ḥaḳ

emīn-i maḫzen-i esrār:

1. **emīn-i maḫzen-i esrār:**
Kaside 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sırlar hazinesinin emîni, sorumlusu.

Emīn-i maḫzen-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-dīn
Bahār-ı ravża-i envār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

emīn-i maḥzen-i sırr-ı ḫudāsın:

1. **emīn-i maḫzen-i sırr-ı ḫudāsın:**-*sın*
Kaside 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın sır hazinesinin emîni.

Dilüñ ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Emīn-i maḫzen-i sırr-ı Ḫudāsın

emīr:

1. **emīr:**
Terci-bend 1
Mısra: **39**
Emir Sultan ((ö. 833/1429 [?]): Bursalı meşhur sûfî, Yıldırım Bayezid'in damadı.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i Raḥmān olan Emīr

2. **emīr:**
Terci-bend 1
Mısra: **40**
Emir Sultan ((ö. 833/1429 [?]): Bursalı meşhur sûfî, Yıldırım Bayezid'in damadı.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i Raḥmān olan Emīr

3. **emīr:**
Terci-bend 1
Mısra: **61**
Emir Sultan ((ö. 833/1429 [?]): Bursalı meşhur sûfî, Yıldırım Bayezid'in damadı.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

4. **emīr:**
Terci-bend 1
Mısra: **62**
Emir Sultan ((ö. 833/1429 [?]): Bursalı meşhur sûfî, Yıldırım Bayezid'in damadı.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

5. **emīr:**
Terci-bend 1
Mısra: **83**

Emir Sultan ((ö. 833/1429 [?]): Bursalı meşhur sûfî, Yıldırım Bayezid'in damadı.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

6. **emīr:**
Terci-bend 1
Mısra: **84**
Emir Sultan ((ö. 833/1429 [?]): Bursalı meşhur sûfî, Yıldırım Bayezid'in damadı.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

7. **emīr:**
Terci-bend 1
Mısra: **105**
Emir Sultan ((ö. 833/1429 [?]): Bursalı meşhur sûfî, Yıldırım Bayezid'in damadı.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

8. **emīr:**
Terci-bend 1
Mısra: **106**
Emir Sultan ((ö. 833/1429 [?]): Bursalı meşhur sûfî, Yıldırım Bayezid'in damadı.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

9. **emīr:**
Terci-bend 1
Mısra: **127**
Emir Sultan ((ö. 833/1429 [?]): Bursalı meşhur sûfî, Yıldırım Bayezid'in damadı.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

10. **emīr:**
Terci-bend 1
Mısra: **128**
Emir Sultan ((ö. 833/1429 [?]): Bursalı meşhur sûfî, Yıldırım Bayezid'in damadı.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

emīr efendidür:

1. **emīr efendidür:**-*dir-dür*
Terci-bend 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Emir Sultan ((ö. 833/1429 [?]): Bursalı meşhur sûfî, Yıldırım Bayezid'in damadı.

Āl-i Muḥammede ṣalavātı çoġ eyle kim
Biri Emīr Efendidür āli Muḥammedüñ

emlāḥ-ı ḫūbān-ı cihāndur:

1. **emlāḥ-ı ḫūbān-ı cihāndur:**-*dur*
Gazel 331
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Cihan güzellerinin en güzeli.

Nemek-i ḫʷān-ı melāḥat şekerīn ḫandesidür
Ki bu dem emlāḥ-ı ḫūbān-ı cihāndur çelebī

emn ü amāndan:

1. **emn ü amāndan:**-*dan*
Gazel 33
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Huzur ve sükunet.

Tīġuñ eli ʿarūs-ı ẓaferden niḳāb açar
Nīzeñ zebānı emn ü amāndan ḫaber virür

emr:

1. **emrinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 19
Mısra: **36**
Emir, buyruk.

Ādem alnında eger görse cemālüñ nūrını
Secde emrinde ʿinād itmezdi İblīs-i laʿīn

2. **emrin:**-*iñ*
Mesnevi 3
Mısra: **61**
Emir, buyruk.

Çü taʿẓīmüñ emrin tamām eyledi
Seni enbiyāya imām eyledi

emr itdi:

1. **emr itdi:**-*di*
Kıt'a 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Emir vermek, buyurmak.

Ümerā ṣaflarını Āṣaf-ı devrāna ḳoşup
Ḳaraman fetḥine emr itdi Süleymān-ı zamān

emrāż:

1. **emrāż:**
Gazel 137
Mısra: **6**
Hastalıklar, illetler, marazlar.

Devā-yı derdümi ṣordum ṭabīb-i ʿışḳa didi
Liḳāsı ile ḥabībüñ şifā bulur emrāż

emrümi müyesser kıl:

1. **emrümi müyesser ḳıl:**
Terci-bend 1
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **-**
İşimi kolaylaştır. (Tâhâ suresi 26. ayet).

Şerḥ eyle ṣadrumı ve müyesser ḳıl emrümi
ʿAḳd-i lisānum aç ki senāñ eyleyem senüñ

emrüñe rām olsun:

1. **emrüñe rām olsun:**-*sun*
Mesnevi 4
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Emrine uymak, boyun eğmek, itaat etmek.

Felek emrüñe rām olsun hemīşe
Güneş bezmüñe cām olsun hemīşe

emsāl:

1. **emsāl:**
Kaside 20
Mısra: **100**
Eş, benzer.

Hemīşe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt
Hemīşe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emsāl

2. **emsālüñi:**-*üñ, -i*
Nazm 3
Mısra: **4**
Eş, benzer.

Dīv-i felegüñ rīvine aldanma şaḳın kim
Emsālüñi durmaz yudar ol Ehremeni gör

emsem:

1. **emsem:**
Gazel 119
Mısra: **9**
(em+sem) ilaç ve zehir (panzehir) II emmek, dudak, dil ve soluk yardımıyla bir şeyi içine çekme (öpmek).

Emsem didüm ṭabīb-i lebüñ virmedi cevāb
Ḫālüñ didi açılmadı dāruʾş-şifā henüz

emvāt:

1. **emvātını:**-*ı, -nı*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **3**
Ölüler.

ḫāküñ emvātını āsār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre
ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

2. **emvātın:**-*ın*
Kaside 19
Mısra: **10**
Ölüler.

ʿĀleme gösterdi ḥaşruñ şübhesüz bürhānını
Çün nebāt emvātın iḥyā itdi Rabbüʾl-ʿālemīn

emvāt-ı nebātı:

1. **emvāt-ı nebātı:**-*ı*
Kaside 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bitki ölüleri.

Emvāt-ı nebātı yine ol Ḥayy-ı tüvānā
Enfās-ı Mesīḥīyle bugün eyledi iḥyā

en:

1. **eñ:**
Kaside 21
Mısra: **46**
Başına geldiği sıfatın o sıfatın ifâde ettiği anlamın en üstün derecesinde olduğunu belirtir.

Sensin ol şeh-nişān ki ḳullaruñuñ
Eñ kemin şāh-ı kāmrān bulduñ

2. **eñ:**
Kıt'a 2
Mısra: **2**
"En" üstünlük zarfı.

Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ
Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin

3. **eñ:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
"En" üstünlük zarfı.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Ṣıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

enār:

1. **enār:**
Kaside 8
Mısra: **58**
Nar meyvesi.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

2. **enār:**
Kaside 32
Mısra: **9**
Nar.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

enbāz:

1. **enbāz:**
Gazel 143
Mısra: **8**
Far. is. Ortak, şerik.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

enbiyā:

1. **enbiyā:**
Kaside 1
Mısra: **28**
Ar. Nebi'ler, peygamberler.

Dest-i nevālüñ ile şunulmış nevāledür
Şol ḫʷān-ı muʿcizāt ki neşr itdi enbiyā

2. **enbiyāya:**-*y, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **62**
Peygamberler.

Çü taʿẕīmüñ emrin tamām eyledi
Seni enbiyāya imām eyledi

encüm:

1. **encüm:**
Kaside 6
Mısra: **199**
Yıldızlar.

Tā gülşen-i nīlūferi zeyn eyleye encüm
Pür-ḳaṭre-i şebnem ola bu sebze-i mīnā

2. **encüm:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Yıldızlar.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

encümen:

1. **encümen:**
Nazm 41
Mısra: **2**
Meclis II içki meclisi; içki içenler.

Gül yüzüñe öykündi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

2. **encümen:**
Terci-bend 2
Mısra: **67**
Meclis, topluluk (Tanıkta, içki meclisi kastedilir) II içki meclisinde bulunan kişiler.

Düzdi bāġ içre encümen lāle
Aldı cām oldı bī-ḥazen lāle

encüm-sipāh:

1. **encüm-sipāh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **52**
Yıldızlar kadar kalabalık ordu.

Rāy-ı münīri ẓulmet-i ẓulm-i zamānede
Meh gibi çarḫ-rifʿat ü encüm-sipāh idi

endām:

1. **endāmuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 44
Mısra: **5**
1. Beden, vücut. 2. Vücut biçimliliği, boy bos, kāmet.

Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

2. **endāmına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 173
Mısra: **6**
Vücut, beden || Sevgilinin bedeni.

Sünbül-i zülf āsitīnin çekme gülgūn ḫaddüñe
Cāme giydürmek gülüñ endāmına ḥācet degül

endīşe kıl:

1. **endīşe ḳıl:**
Gazel 78
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek, kaygılanmak.

Ḫāṭır-ı nāzükin endīşe ḳıl Aḥmed şeb ü rūz
İşiginde nice bir velvele vü efġāndur

endīşe kılam:

1. **endīşe ḳılam:**-*am*
Gazel 250
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Merak etmek, endişelenmek, tasalanmak, kaygılanmak.

Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilālinden
Ne endīşe ḳılam daḫı raḳībüñ ḳīl ü ḳālinden

endīşe ḳılan:

1. **endīşe ḳılan:**-*an*
Gazel 232
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Merak etmek, endişelenmek, tasalanmak, kaygılanmak.

Vir ʿışḳa göñül ġam yime ʿāşıḳ mıdur Aḥmed
Endīşe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından

endūh-ı muġaylān:

1. **endūh-ı muġaylān:**
Gazel 288
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Deve dikeni gamı.

Vaṣlınuñ Kaʿbesine yol vire mi Ḫaḳ Aḥmedʾā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

endūh-ı raḳīb:

1. **endūh-ı raḳīb:**
Gazel 38
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Rakip tasası, endişesi.

Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳīb
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca bī-pāyān olur

eñek:

1. **eñegüñ:**-*üñ*
Gazel 10
Mısra: **7**
Çene.

Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben bī-ser ü bī-pā ġarīb

2. **eñegüñ:**-*üñ*
Gazel 276
Mısra: **10**
Çene.

Ḥüsn bāġında görmedi Aḥmed Eñegüñ gibi dil-sitān alma

3. **eñegüñ:**-*üñ*
Gazel 325
Mısra: **7**
Çene.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

eneʾl-ḥak:

1. **eneʾl-ḥaḳ:**
Terci-bend 1
Mısra: **97**
Ben Hakk'ım [Hallâc-ı Mansur'un vecd hâlinde söylediği ve dâra çekilmesine sebep olan meşhur söz olup edebiyâtımızda vahdet görüşünün ve taşkın cezbenin ifâdesi olarak çok kullanılmıştır].

Fāş eylemezdi sırrın eneʾl-Ḥaḳ rumūzınuñ
Manṣūra irse mürşid-i dānā senüñ gibi

enfās:

1. **enfāsı:**-*ı*
Gazel 37
Mısra: **3**
Nefesler, soluklar.

Müddeʿī enfāsı gibi irdügin ider helāk
Tīr-i sermā kim kemān-ı çarḫdan pertāb olur

enfās-ı mesīḥīyle:

1. **enfās-ı mesīḥīyle:**-*ile*
Kaside 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hz. İsa'nın nefesleri.

Emvāt-ı nebātı yine ol Ḥayy-ı tüvānā
Enfās-ı Mesīḥīyle bugün eyledi iḥyā

enfās-ı nesīm-i ʿīsevī:

1. **enfās-ı nesīm-i ʿīsevī:**
Gazel 337
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hz. İsa'nın ölüleri dirilten rüzgârının nefesleri.

Bu ne ḥikmetdür ḥabībüm kʾöldürür laʿlüñ beni
Derc iken dürcinde enfās-ı nesīm-i ʿĪsevī

enfās-ı selmān bağlanur:

1. **enfās-ı selmān bağlanur:**-*ur*
Gazel 96
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Selman'ın soluğu bağlanmak, tutulmak; aşırı heyecanlanmak, gücü tükenmek.

Her ḳaçan kim Aḥmed ider medḥüñe feṯḥ-i kelām
Nuṭḳ-ı Ḫusrev ṭutılur enfās-ı Selmān bağlanur

enfās-ı ṭayyibemde:

1. **enfās-ı ṭayyibemde:**-*m, -de*
Kaside 9
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Güzel nefesler; kelimeler.

Ḫulḳuñ nesīmi ṣoḥbeti teʾsīr idüp ne ṭañ
Enfās-ı ṭayyibemde belürse nişān-ı müşk

enfās-ı ʿūd:

1. **enfās-ı ʿūd:**
Gazel 104
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Öd ağacının solukları. (Öd ağacı âşık/şairle ilişkilendirilmiştir.).

Dāmen-i dehri muʿaṭṭar ḳılmaġa enfās-ı ʿūd
Aḥmedʾüñ micmer gibi göynüklü cānın yaḳdılar

engübīn:

1. **engübīnüñ:**-*üñ*
Gazel 117
Mısra: **10**
(Fa.) Bal.

Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek
Şemʿi yaḳan engübīnüñ iftirāḳıdur henūz

engūr:

1. **engūr:**
Kaside 1
Mısra: **47**
Üzüm.

Engūr yaradılmadan içinde mey gören
Şol dīdedür ki ḫāk-i derüñ itdi tūtiyā

2. **engūr:**
Kaside 32
Mısra: **7**
Üzüm II şarap.

Nigār laʿline hemşīredür meger engūr
Ki mürde-dillere bir ḳaṭresi virür biñ cān

engüşterīn:

1. **engüşterīn:**
Kaside 19
Mısra: **30**
Yüzük.

Buldı göñlüm baḫr-i eşkümde ḫayāl-i laʿlüñi
Ḫoş müyesser oldı ol ġavvāṣa bu engüşterīn

engüşt-i muḥammed:

1. **engüşt-i muḥammed:**
Gazel 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberin parmağı.

Göstermek içün muʿcize-i ḫüsnüñi rūşen
Şaḳḳuʾl-ḳamer itmiş durur engüşt-i Muḥammed

engüşt-i peyemberde:

1. **engüşt-i peyemberde:**
Gazel 350
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberin parmağı (Hz. Muhammed).

Virdi Ḫaḳ levḥ-i cemālüñdeki sīmīn elife
Bir kerāmet kʾanı engüşt-i peyemberde ḳodı

enhār:

1. **enhārum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **20**
Irmaklar. II Gözyaşları.

Zāhid ḫayāl-i ḫaddine baḳ gözlerümde kim
Cennāt-ı ʿadni göresin enhārum üstine

enīn:

1. **enīn:**
Kaside 19
Mısra: **42**
İnilti, inlemek.

Diñmesün zārīlıġı hergiz neyüñ kim dem-be-dem
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enīn

enīn ider:

1. **enīn ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek.

Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten
Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda enīn

enīs:

1. **enīsi:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **98**
Dost, arkadaş.

Yā Rab maḳāmı ravża-i ḫuld-i berīn ola
Ḳabri enīsi ḥaşre degin ḫūr-ı ʿīn ola

enīs oldı:

1. **enīs oldı:**-*dı*
Gazel 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Arkadaş olmak, alışmak.

Şol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

enṣār:

1. **enṣāruña:**-*uñ, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **47**
Hz. Muhammed Peygamber, Mekke'den Medine'ye göç ettiğinde ona yardım etmiş ve onu iyi karşılamış olanlar; Medine'deki Evs ve Hazrec kabileleri.

Muhācirlerüñe ve enṣāruña
Ki ġarḳ oldılar nūr-ı dīdāruña

enteʾl-emīn:

1. **enteʾl-emīnün:**-*ün*
Kaside 1
Mısra: **38**
Sen bir eminsin.

Enteʾl-kerīmün minke recāʾli-mürted
Enteʾl-emīnün minke emān mineʾr-ridā

enteʾl-kerīm:

1. **enteʾl-kerīmün:**
Kaside 1
Mısra: **37**
Sen lütuf ve ihsanı bol olansın.

Enteʾl-kerīmün minke recāʾli-mürted
Enteʾl-emīnün minke emān mineʾr-ridā

envār-ı ḥaḳ:

1. **envār-ı ḥaḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
Hakk'ın nurları.

Ki senden ṭulūʿ ide envār-ı Ḥaḳ
Açıla der-i genc-i esrār-ı Ḥaḳ

envār-ı rāyuñdan:

1. **envār-ı rāyuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 7
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Düşüncenin ışıkları.

Ger Sikender istese envār-ı rāyuñdan meded
Rāh-ı ẓulmetde olurdı ḫaylına rehber güneş

enver:

1. **enver:**
Kaside 7
Mısra: **122**
Aydınlık, ışıklı, parlak.

Ḫusrevā medḥ-i żamīrüñ fikr iderdüm dün gice
Ṭāliʿ oldı maşrıḳ-ı endīşeden enver güneş

2. **enver:**
Kaside 7
Mısra: **34**
Parlak, aydınlık.

Ẓill-i Ḥaḳ Sulṭān Muḥammed Ḫān ki olmışdur anuñ
İşigi ṭopraġınuñ her ẕerresi enver güneş

epsem:

1. **epsem:**
Gazel 187
Mısra: **7**
1) Suskun, sakin 2)Hareketsiz, kımıldamadan duran.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

2. **epsem:**
Kıt'a 8
Mısra: **8**
1.Suskun, sakin 2.Hareketsiz, kımıldamadan duran. 3.Dilsiz, konuşmayan, ebkem.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

3. **epsem:**
Gazel 302
Mısra: **2**
Dilsiz, konuşamayan, suskun (kimse).

Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni
Ben ne diyem kʾeyledi epsem beni

er:

1. **er:**
Gazel 249
Mısra: **6**
Adam, erkek, yiğit.

Bu ne ad yavuzlığıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

er-:

1. **erler:**-*ler*
Nazm 22
Mısra: **2**
Asker, yiğit, erkek.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

erbaʿīn:

1. **erbaʿīnle:**-*le*
Gazel 137
Mısra: **8**
Kırk II. Sufilerin 40 günlük süre zarfında dünyadan kat-ı alaka edip tecrid hayat yaşaması.

Ḳoma selāse-i ġassāleyi ki keşfin anuñ
Yüz erbaʿīnle bulımadı zāhid-i murtāż

erbaʿīn çekerken:

1. **erbaʿīn çekerken:**-*er, -iken*
Terci-bend 1
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
(Hz. Âdem'in yatıldığı her safhanın kırk yıl olduğu rivayet edilir. Şair, erbain çıkarmak terimi ile bu süre arasında ilişki kurmaktadır.).

Ceddüñ bisāṭ ṣaldı sarāy-ı nübüvvete
Ādem çekerken āb u gil içinde erbaʿīn

erbaʿīn çekse:

1. **erbaʿīn çekse:**-*se*
Kaside 19
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Dervişlerin çile çıkarmak üzere kapandıkları kırk günlük müddet.

Sebʿa-i seyyāle ṣun sāḳī kʾanuñ bir keşfine
Zāhid-i murtāż irişmez çekse biñ yıl erbaʿīn

eres:

1. **eres:**
Gazel 207
Mısra: **10**
Aras ırmağı.

Odlara yandı çün göñül gözden
Aḳsa Ceyḥūn ile Eres nʾidelüm

erġavān:

1. **erġavānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 192
Mısra: **12**
Erguvan çiçeği.

Ḫār ṣanmañ kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol
Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

eri:

1. **eridüm:**
Gazel 301
Mısra: **5**
Katı cisim ısı etkisiyle sıvı duruma gelmek; yok olmak, bitmek, tükenmek.

Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

2. **eriye:**-*y,-e*
Kaside 3
Mısra: **15**
Erimek, eriyip yok olmak.

Ṭutuşa çenber-i çarḫ u eriye ay ve güneş
Göge düşse naẓar-ı heybeti dervīşlerüñ

erid:

1. **eridüp:**-*üp*
Gazel 182
Mısra: **5**
Gitgide azaltıp yok olmasına sebep olmak, ortadan kaldırmak.

Ġam pūtesinde cān eridüp ābgīne-vār
Tāb-ı cemālüñe döyimez olur āb dil

erkān:

1. **erkānın:**-*ı, -n*
Kaside 18
Mısra: **9**
Esaslar.

Baḫt u saʿādet taḫtınuñ erkānın iḥkām itmege
Dārıʾṣ-ṣafāda dāver-i devrāna ṣıḥḥat yaraşur

2. **erkānı:**-*ı*
Gazel 327
Mısra: **4**
Âdet, usul; yol, yöntem.

Aġzuma vir dehānuñuñ ḳadeḥin Ki budur Rūm ilinüñ erkānı

erkān-ı ʿīd:

1. **erkān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bayramın esası.

Ṣubḥ-ı vaṣluñdan nigārā ʿāṣıḳ-ı bī-çāreñe
Būse ile merḥabā ḳıl kim budur erkān-ı ʿīd

erlik:

1. **erlikde:**-*de*
Kaside 30
Mısra: **19**
Mertlik, yiğitlik.

Erlikde bir Tehemten-i devr-i zamān iken
Beglikde bir Sikender-i gītīsitān imiş

ermenek:

1. **ermeneküñ:**-*üñ*
Kıt'a 20
Mısra: **3**
Ermenek, Karaman iline bağlı bir ilçe.

Ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy Ermeneküñ ḳalʿasını
Ḳahr ile ḳalʿ idüben ḳondı hemīn aldı hemān

ervāḥ-ı ḳuds:

1. **ervāḥ-ı ḳuds:**
Terkib-bend 1
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal ruhlar.

Firdevsden mezārına revzenler açılup
Ervāḥ-ı ḳuds ile dün ü gün hem-nişīn ola

2. **ervāḥ-ı ḳuds:**
Kaside 25
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal ruhlar.

Gāh medḥ oḳur yuca dergāhuña ervāḥ-ı ḳuds
Geh ṭutar ṣaff-ı melāyik ḳarşuña dīvān-ı ʿīd

erzāḳ u esbāb:

1. **erzāḳ u esbāb:**
Kaside 12
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Rızıklar ve kazançlar.

Ḫusrevā ʿālem niẓāmına kefīl olup kefüñ
Ḫaḳ vekīl itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

erzāḳ-ı ḫalḳa:

1. **erzāḳ-ı ḫalḳa:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **233**
Kelime Tipi: **-**
Allah tarafından insanlara bahşedilen rızıklar; yiyecek, içecek ve insanların ihtiyaç duyduğu diğer nimetler.

Kefīn itdüñ erzāḳ-ı ḫalḳa kefīl
Maḳāmın bülend eyle ʿömrin ṭavīl

erzān:

1. **erzānıdur:**-*ıdur*
Kaside 13
Mısra: **60**
Layık, uygun.

Merḥabā ey sürme-i aʿyān-ı devlet kim senüñ
Kemterīn segbānuña mülk-i cihān erzānıdur

erzānī:

1. **erzānī:**
Gazel 327
Mısra: **2**
Lâyık, değer, uygun.

Ey güzellikde Yūsuf-ı sānī
Saña her devlet olmış erzānī

erzānī ḳıl:

1. **erzānī ḳıl:**
Gazel 190
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Layık eylemek, kolaylaştırmak.

Kūyına yüz sürmegi yā Rab baña erzānī ḳıl
Ol kerāmet mūcib-i ʿizz ü vaḳārumdur benüm

es-:

1. **esdügin:**-*düg, -i, -n*
Kaside 26
Mısra: **12**
Esmek.

Ol serve ḳarşu āh idemez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

es:

1. **esicek:**-*icek*
Gazel 75
Mısra: **26**
Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgâr olmak.

Ṣāḥ-ı şiʿrümde ṭarāvet ḳomasa ṭañ mı firāḳ
Esicek bād-ı ḥazān berg-i gülistān dökilür

2. **esdükçe:**-*dükce*
Gazel 251
Mısra: **6**
(hava için) bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭopraḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

3. **esen:**-*en*
Kaside 29
Mısra: **77**
(hava için) bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek.

Rāhuñda esen bāda sücūd eyledügi içün
Pür müşk ü ʿabīr eyledi destārı benefşe

eṣaḥ:

1. **eṣaḥ:**
Gazel 26
Mısra: **8**
En doğru, doğrusu.

Ġamzeñ söziyle ḳanuma girmek degül ṣaḥīḥ
Rāy-ı ʿalīl ile ʿamel itmek degül eṣaḥ

eṣʿār:

1. **eṣʿārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **44**
Şiirler.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eṣʿārı benefşe

2. **eṣʿārını:**-*ını*
Gazel 183
Mısra: **11**
Şiirler.

Ger dize dülbendine yār Aḥmedʾüñ eṣʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

3. **eṣʿār:**
Kaside 24
Mısra: **62**
Şiirler.

Şāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm
Kim medḥüñ olmasa baña eṣʿār olurdı ʿār

4. **eṣʿārumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 307
Mısra: **25**
Şiirler.

Naẓmını eṣʿārumuñ görüp didi ol gül-ʿiẕār
ʿAndelīb iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

5. **eṣʿārumuñ:**-*um, -uñ*
Kaside 7
Mısra: **125**
Şiirler.

Nūr nehrinden ṣuvarup ṣāḥını eṣʿārumuñ
Gülşenümde aḫter olurdı şükūfe ber güneş

6. **eṣʿārumı:**-*um, -ı*
Kaside 12
Mısra: **15**
Şiirler.

Dir gören eṣʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

7. **eṣʿārum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **2**
Şiirler.

Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine
Zühre terāne baġladı eṣʿārum üstine

8. **eṣʿārumı:**-*um, -ı*
Kıt'a 18
Mısra: **3**
Şiirler.

Ḳamu eṣʿārumı itsem elümdeydi ḫayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

9. **eṣʿārum:**-*üm*
Gazel 2
Mısra: **25**
Şiirler, manzum sözler.

Defter-i gülden meger eṣʿārum oḳur ʿandelīb
Anuñ içün bād-ı ṣubḥ olur varaḳ-gerdān aña

10. **eṣʿārı:**-*ı*
Gazel 53
Mısra: **10**
Ar. Şiirler.

Güzellerde seni medḥ eyler Aḥmed
Anuñʾçün ġayrdan eşʿārı yigdür

11. **eşʿār:**
Gazel 349
Mısra: **9**
Ar. Şiirler.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

eşʿārumı:

1. **eşʿārumı:**-*umı*
Gazel 149
Mısra: **13**
Şiirler.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

esās:

1. **esāsın:**-*ı, -n*
Kaside 22
Mısra: **68**
Temel, asıl, hakikat.

Tīġuñ ḳılāʿ-ı düşmeni ḳalʿ itse ṭañ degül
Zīrā esāsın itmez olur üstüvār āb

esb:

1. **esbüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 27
Mısra: **19**
At, beygir.

Binsem ʿaceb mi esbüñe kim bād-ı ṣarṣara
Gāhī ġubār u gāh Süleymān olur süvār

esbāb:

1. **esbābı:**-*ı*
Gazel 147
Mısra: **4**
Eşyalar, gereçler (meclisi oluşturan ögeler bağlamında).

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

2. **esbābı:**-*ı*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **16**
Ar. Sebeb'ler, vasıtalar, vesileler.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿışretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

3. **esbāb:**
Gazel 36
Mısra: **16**
Sebepler, vesileler.

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

esbāb-ı nāz:

1. **esbāb-ı nāz:**
Gazel 116
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Naz sebepleri (naz etmeye vasıta olan unsurlar).

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

esb-i devlet:

1. **esb-i devlet:**
Kaside 13
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Saltanat atı, hükümdarlık atı.

Murġ-ı nuṣret şāḫ-sār-ı rāyetüñde ḫoş-nevā
Esb-i devlet ḫayl-i ʿālem-gīrüñüñ yek-rānıdur

esb-i devletüñle:

1. **esb-i devletüñle:**
Kaside 9
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Saltanat atı, hükümdarlık atı. II Sevgilinin hakimiyeti, hükmetmesi.

Ne esb-i devletüñle felek ḫinki hem-rikāb
Ne gerd-i ḫayl-i ḫaşmetüñüñ hem-ʿinānı müşk

esb-i hāṣ:

1. **esb-i ḫāṣ:**
Kaside 27
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Hususi, özel at.

Bir esb-i ḫāṣ baḫşiş it Aḥmed ḳuluña kim
Diñsün budur ʿaṭā-yı Ferīdūn-ı rūzigār

esb-i nazardan:

1. **esb-i naẕardan:**-*dan*
Kaside 20
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Nazar atı.

ʿİnān-ı çeşmüñi çek rāh-ı ḫüsnde ey dil
Ṣaḳın kim esb-i naẕardan düşersin eşk-miṣāl

eşcār:

1. **eşcār:**
Gazel 63
Mısra: **14**
Ağaçlar.

Ol serv-i hevā-baḫşa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

2. **eşcārı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **87**
Ağaçlar.

Eşcārı bir dem itse seḫāñ ebri terbiyet
Bāġ-ı İrem gibi getüre berg ü bār-ı laʿl

3. **eşcāra:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **51**
Ağaçlar.

Eşcāra cümle câme-i zerrīn geyürdi bād
Ṭonanuban ṣalınmaġa ʿīdüñde bende-vār

4. **eşcārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **62**
Ağaçlar.

Ḫulḳuñ ḳoḫusın alduġı-yʾçün bād-ı seḥerden
Ḫoş būy ile müşkīn ider eşcārı benefşe

esdür:

1. **esdüricek:**-*icek*
Kaside 3
Mısra: **14**
Esmesini sağlamak.

Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti dervīşlerüñ

eser yok:

1. **eşer yoḳ:**
Kaside 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Eser yok ll emare/işaret yok.

Āb u gilden çü mizācında eşer yoḳ bularuñ
Ne-yʾle yoġrıldı ʿaceb ṭīneti dervīşlerüñ

eser-i feyż-i muṣṭafā:

1. **eşer-i feyż-i muṣṭafā:**
Terci-bend 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed'in feyzinin tesiri.

Yümn-i dem-i Mesīḥ eşer-i feyż-i Muṣṭafā
Şehd-i şifā-yı rūḥ maḳāli Muḥammedüñ

eşheb-i nehār:

1. **eşheb-i nehār:**
Kaside 27
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Gündüzün kır atı.

Ḳandīl-i zerle zīnet olup āḫūr-ı felek
Çıḳduḳca andan edhem-i şeb eşheb-i nehār

esīr:

1. **esīrüñ:**-*üñ*
Gazel 325
Mısra: **3**
Tutsak; kul, köle II düşkün, müptela.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

2. **esīrlerin:**-*ler, -i, -ni*
Gazel 80
Mısra: **8**
Kul, köle. II Düşkün.

Zülfüñ görüp çıḳar ẕeḳanuñdan göñül belī
Çāh-ı belā esīrlerin rīsmān çeker

3. **esīr:**
Gazel 143
Mısra: **16**
Ar. Tutsak.

Düşürdi Aḥmedʾi ḳafes-i ʿışḳa luṭf-ı ṭabʿ
Bülbülleri esīr ḫoş-āvāz ider dirīġ

esīr eyledi:

1. **esīr eyledi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Tutsak etmek II Âşık etmek.

Çözdi şaçı kemendini dil eyledi esīr
Ḳurdı ḳaşı kemānını cān eyledi şikār

esīr itdi:

1. **esīr itdi:**-*di*
Gazel 243
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Esir etmek. Köle yapmak.

Seni ey murġ-ı dil ol dāne-i ḫāl itdi esīr
Nice bir dāma düşüp töhmet-i ṣayyād idesin

esīr olduġını:

1. **esīr olduġını:**
Gazel 287
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Esir düşmek, yakalanmak; bağlanmak, gönül vermek.

Dil esīr olduġını gördi zenaḫdānına dost
Didi āzāddur ol kim gire zindānumuza

esīr olsa:

1. **esīr olsa:**-*sa*
Gazel 255
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Esir düşmek, yakalanmak; bağlanmak, gönül vermek.

Ḳafes-i ʿışḳa bir Aḥmed gibi bülbül düşmez
Ṣad-hezārān dil esīr olsa gül-endāmlara

esīr olup:

1. **esīr olup:**-*up*
Kaside 8
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Esir düşmek, tutsak olmak, yakalanmak.

Lüʾlüʾ esīr olup gelür āḫir dizin dizin
Düşman ḥişārı gibi olur tārmār laʿl

esīr olur:

1. **esīr olur:**-*ur*
Mesnevi 3
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Tutsak olmak.

Bu olmasa bir söz açaydum ki āh
Ṭutuşup yanaydı bu nüh ḫāneḳāh

esirge:

1. **esirge:**
Kaside 20
Mısra: **61**
Acımak, merhamet etmek.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfitāb hilāl

2. **esirge:**
Gazel 189
Mısra: **9**

Esirgemek, korumak, himaye etmek.

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

3. **esirge:**
Gazel 34
Mısra: **8**
Korumak, himâye etmek, muhâfaza etmek.

Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

4. **esirge:**
Gazel 329
Mısra: **2**
(Manen) Korumak, himâye etmek, muhâfaza etmek.

Ey ṣabā depredicek ṭurra-i cānānemüzi
Çekme zencīrin esirge dil-i dīvānemüzi

esīr-i bend-i hecrān:

1. **esīr-i bend-i hecrān:**
Gazel 246
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık zincirinin esiri. II Ayrılığa mahkûm olmuş âşık.

Müstecābüʾd-daʿve olsam Ḫaḳdan isterdüm ki hīç
Kimse ʿālemde esīr-i bend-i hecrān olmasun

esīr-i çāh-ı zenahdān:

1. **esīr-i çāh-ı zenaḫdān:**
Gazel 58
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Çene çukurunun esiri.

Gönlüm esīr-i çāh-ı zenaḫdān olup gider
Bī-çāre nʾeylesün yiri zindān olup gider

eşk:

1. **eşküm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **14**
Göz yaşı.

Demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ
Eşküm cevāhiriyle olur her civār laʿl

2. **eşküm:**-*üm*
Kaside 31
Mısra: **35**
Gözyaşı.

Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb
Bu kʾoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

3. **eşkümi:**-*üm, -i*
Gazel 73
Mısra: **11**
Gözyaşı.

Eşkümi gülgūn iden bir reng-i rūyuñ ālidür
Aḥmedʾüñ göñlin alan ala gözinüñ ālidür

4. **eşküñ:**-*üñ*
Gazel 114
Mısra: **17**
Gözyaşı.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden aṭnāb göz

5. **eşkümi:**-*üm, -i*
Gazel 121
Mısra: **11**
Gözyaşı.

Gördi ol serv eşkümi didi kim
Biz bu āb-ı revānsuz olımazuz

6. **eşkin:**-*in*
Gazel 187
Mısra: **8**
Gözyaşı.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

7. **eşkümi:**-*üm, -i*
Gazel 190
Mısra: **15**
Gözyaşı.

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm

8. **eşküñi:**-*üñ, -i*
Gazel 245
Mısra: **11**
Gözyaşı.

Her dem aḳıd eşküñi yāruñ ruḫı Baġdādına
Ey gözüm çünkim nişān-ı Dicle-i Baġdādsın

9. **eşkümi:**-*üm, -i*
Gazel 304
Mısra: **2**
Gözyaşı.

Nice bir iñledesin derd ile ṭolāb gibi
Nice bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

10. **eşkümden:**-*ümden*
Kaside 20
Mısra: **57**
Gözyaşı.

Ḫayāl-i laʿlüñ ile dāne dāne eşkümden
Dizildi kirpügüm ucında ḫūşe ḫūşe leʾāl

11. **eşkümden:**-*ümden*
Kaside 21
Mısra: **19**
Gözyaşı.

Ṣalın ey serv-ḳad ki eşkümden
Yollaruñ bāġ u būstān bulduñ

12. **eşkümden:**-*ümden*
Kaside 23
Mısra: **12**
Gözyaşı.

Aġladuġumca nāz idüp arturdı sūzumı
Eşkümden özge görmedüm āteş-simār āb

13. **eşkümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 35
Mısra: **2**
Gözyaşı.

Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i Nuʿmānīdür
Kʾanı rengīn eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur

14. **eşkini:**-*i, -n, -i*
Gazel 175

Mısra: **8**
Gözyaşı.

Kaʿbe yüzüñ fürḳatinden cāmesin itmiş siyāh
Mıṣr kūyuñ ḥasretinden eşkini eyledi Nīl

15. **eşkümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 294
Mısra: **4**
Gözyaşı.

Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

16. **eşkine:**-*i, -n, -e*
Gazel 304
Mısra: **27**
Gözyaşı.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

17. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 9
Mısra: **5**
(Âşığın) gözyaşı.

Eşküm cihānı ṭutdı ben āb üzre yürürem
Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet hemīn ola

18. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 12
Mısra: **13**
(Âşığın) gözyaşı.

Şehā yüzüm ṣuyın arturdı eşküm
Ne altundur ki revnaḳ virdi sīm-āb

19. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 119
Mısra: **15**
(Âşığın) gözyaşı.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henūz

20. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 186
Mısra: **5**
(Âşığın) gözyaşı.

Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaṣruña nice irişsün efġānum

21. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 215
Mısra: **3**
(Âşığın) gözyaşı.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

22. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 266
Mısra: **13**
(Âşığın) gözyaşı.

Eşküm seḥābı bāġ-ı cemālin ṣuvardı kim
Ezhār-ı ḥüsn-i yārı maḥabbet-simār ide

23. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 269
Mısra: **5**
(Âşığın) gözyaşı.

Saña sīnem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem
Ḫilʿat-i laʿlīn geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

24. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 297
Mısra: **1**
(Âşığın) gözyaşı.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

25. **eşküm:**-*(ü)m*
Gazel 297
Mısra: **4**
(Âşığın) gözyaşı.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

26. **eşküm:**-*(ü)m*
Kaside 23
Mısra: **37**
(Âşığın) gözyaşı.

Eşküm revān olur ruḫ-ı zerdümde gūyiyā
Berg-i ḫazān içinde aḳar zer-nigār āb

27. **eşküm:**-*(ü)m*
Kaside 23
Mısra: **57**
(Âşığın) gözyaşı.

Ol şāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ şāḫ-sār āb

28. **eşküm:**-*(ü)m*
Kaside 24
Mısra: **35**
(Âşığın) gözyaşı.

Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

29. **eşküm:**-*(ü)m*
Kaside 24
Mısra: **46**
(Âşığın) gözyaşı.

Sāḳī piyāle ṣun ki bu ʿīdüñ ṣafāsına
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

30. **eşküm:**-*(ü)m*
Kaside 25
Mısra: **57**
(Âşığın) gözyaşı.

ʿĪd-i ḥüsnüñde neler cemʿ itdi eşküm sāyili
Ṭañ mı çeşmüm zevraḳıyla eylese seyrān-ı ʿīd

31. **eşküm:**-*(ü)m*
Müfret 5
Mısra: **1**
(Âşığın) gözyaşı.

Var ruḫ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā içün

32. **eşküm:**-*(ü)m*
Müfret 6
Mısra: **1**
(Âşığın) gözyaşı.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

33. **eşküm:**-*(ü)m*
Müfret 26

Mısra: **1**
(Âşığın) gözyaşı.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

34. **eşküm:***-(ü)m*
Nazm 43
Mısra: **5**
(Âşığın) gözyaşı.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

35. **eşk:**
Gazel 13
Mısra: **11**
(Âşığın) gözyaşı.

Ey eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ
Ḫurşīd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

36. **eşk:**
Gazel 38
Mısra: **17**
(Âşığın) gözyaşı.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

37. **eşk:**
Gazel 80
Mısra: **15**
(Âşığın) gözyaşı.

Uş eşk kārbānı Bedaḫşān-ı dīdeden
Rūma ḳaṭār-ı laʿl ile dür armaġan çeker

38. **eşk:**
Gazel 114
Mısra: **15**
(Âşığın) gözyaşı.

Sümm-i esbüñ izine düşüp sücūd itmezdi eşk
Ger nişān-ı pāyını idinmese miḥrāb göz

39. **eşk:**
Gazel 150
Mısra: **13**
(Âşığın) gözyaşı.

Bulsun ḳapuña ḳo ruḫ-ı zerdümden eşk rāh
Zīrā ḥarīm-i Kaʿbeye zer nāv-dān gerek

40. **eşk:**
Gazel 193
Mısra: **17**
(Âşığın) gözyaşı.

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

41. **eşk:**
Gazel 257
Mısra: **21**
(Âşığın) gözyaşı.

Sen giderken sūzumı fīʾl-cümle teskīn itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

42. **eşk:**
Kaside 8
Mısra: **36**
(Âşığın) gözyaşı.

Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ
Eşk ü ruḫum ḳapuñda döşer zer-nigār laʿl

43. **eşkümden:***-ü, -m, -den*
Kaside 23
Mısra: **47**
Âşığın gözyaşları.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

44. **eşkümden:***-ü, -m, -den*
Kaside 26
Mısra: **13**
Âşığın gözyaşları.

Eşkümden özge kimse şeb-i ġamda gelmedi
Bir kāse āb ile dil-i bīmārum üstine

45. **eşkümle:***-üm, -le*
Gazel 139
Mısra: **7**
Gözyaşı.

Göñlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle
Kim seng-i siyāh almaz hīç āb-ı revāndan ḫaẕ

eski:

1. **eski:**
Gazel 52
Mısra: **20**
Eski, kadim, geçmişi olan.

Sürūr-ı vaʿde-i yāra inanma sen Aḥmed
Ġama inan inanursañ ki eski yāruñdur

2. **eski:**
Kaside 17
Mısra: **18**
Bir zamanlar var olup şimdi mevcut olmayan.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārlugı

eşk-i çeşm:

1. **eşk-i çeşm:**
Gazel 239
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

eşk-i çeşmüm:

1. **eşk-i çeşmüm:***-üm*
Kıt'a 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

2. **eşk-i çeşmüm:***-üm*
Gazel 175
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı. II Âşığın gözyaşları.

Eşk-i çeşmüm şol ḳadar āb itdi yoluñda sebīl
Kʾoldı gülzār-ı cemālüñ bāġ-ı cennetden cemīl

3. **eşk-i çeşmüm:**-*üm*
Kaside 28
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Eşk-i çeşmüm kim aḳar mihr-i ruḫuñdan dilberā
Kevkeb-i seyyāredür ḫurşīd-i tābāndan ṭamar

eşk-i çeşmümdür:

1. **eşk-i çeşmümdür:**
Gazel 320
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı. II Âşığın gözyaşları.

Ben dimezdüm mihrüñi ʿālemde ıẓhār eyleyem
Eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem eyleyen rüsvā beni

eşk-i ġalṭān:

1. **eşk-i ġalṭān:**
Gazel 260
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yuvarlanıp giden gözyaşı.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i pervīn aşar bu eşk-i ġalṭān her gice

eşk-i ġalṭānum:

1. **eşk-i ġalṭānum:**-*um*
Gazel 186
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yuvarlanıp giden gözyaşı.

Yüz urup rāh-ı kūyına sürün ey eşk-i ġalṭānum
Ki anda görinür geh geh nişān-ı pāy-ı cānānum

eşk-i gülgūnum:

1. **eşk-i gülgūnum:**-*um*
Gazel 109
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli gözyaşı. II Kan ağlamak.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳīḳüñ kānıdur

eşk-i ḥasret:

1. **eşk-i ḥasret:**
Gazel 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hasret gözyaşı.

Eşk-i ḥasret aḳıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaṣdan ey baş āsitānından ıraḥ

eşk-misāl:

1. **eşk-miṣāl:**
Kaside 20
Mısra: **70**
Gözyaşı gibi.

ʿİnān-ı çeşmüñi çek rāh-ı ḥüsnde ey dil
Ṣaḳın kim esb-i naẓardan düşersin eşk-miṣāl

eşkü:

1. **eşkümle:**-*ü, -m, -le*
Kaside 13
Mısra: **5**
Gözyaşı.

Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

eşkümi akıt:

1. **eşkümi aḳıt:**
Kaside 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı akıtmak; ağlamak.

Kūyuñda aḳıt eşkümi ey pādişāh-ı ḥüsn
Dinsün getürdi Kaʿbeye bir şehryār āb

esnā-yı ṣoḥbetde:

1. **esnā-yı ṣoḥbetde:**
Gazel 296
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sohbet sırası.

Sāḳiyā esnā-yı ṣoḥbetde dükendükce ṣarāb
Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu zībā ṣūreti

esrār:

1. **esrārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **86**
(Ar.) Sırlar, gizli olan şeyler.

Siḥr eyledi şiʿrüm çemeninde ḳalemüm kim
Söyler bu żamīrümdeki esrārı benefşe

2. **esrārı:**-*ı*
Nazm 3
Mısra: **7**
(Ar.) Sırlar, gizli olan şeyler.

Eydür ki yir altındaġı esrārı ṣorarsañ
Var lāleye başındaġı ḳanlu kefeni gör

3. **esrārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 147
Mısra: **15**
(Ar.) Gizli olan, herkesçe bilinmeyen şeyler, herkese açık olmayan gizlilikler, sırlar.

Leblerüñ esrārını mey-ḫāneden ṣormaḳ gerek
Ġayb-bīn çoḳdur ve līkin kāşif-i esrār yoḳ

esrār-ı ġaybı:

1. **esrār-ı ġaybı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Bilinmeyen, gizli sırlar.

Ẕihnüñ ṣafāsı bir naẓar eylerse terbiyet
Esrār-ı ġaybı yek-ser ide āşikār āb

esrük:

1. **esrükleriyüz:**
Gazel 329
Mısra: **5**
Sarhoş, kendinden geçmiş.

ʿIşḳuñ esrükleriyüz cām-ı lebüñ ṣun sāḳī
Cāndan it meclis-i cānānede peymānemüzi

estār:

1. **estārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **32**
Örtü, perde.

Zülfüñ yüzine şaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola Kaʿbenüñ estārı benefşe

esvāb:

1. **eşvāb:**
Kaside 12
Mısra: **32**
Giyecek, elbise.

Cān u tenden geçmeyen ʿışḳuñ libāsın geymesün
Geymeye ḥācī olan iḥrāmı eşvāb üstine

esved:

1. **esved:**
Gazel 30
Mısra: **10**
Kara, siyah.

Ḳan olduġı budur cigeri misk-i Ḥıṭānuñ
Öykündi ser-i zülfüñe oldı yüzi esved

eşyā:

1. **eşyāda:**-*da*
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Eşya, mevcudat, yaratılmış olan her şey.

Her bereket kim ḳodı eşyāda Ḥaḳ
Anı sebeb eyledi dünyāda Ḥaḳ

eteg:

1. **etegin:**-*i, -n*
Gazel 292
Mısra: **15**
Bir elbise veya etekliğin alt kenarı.

Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Tīġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

2. **etegin:**-*i, -n*
Gazel 64
Mısra: **5**
Peşi, arkası; yan, civar, çevre.

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

etegine yapışduġı-yʾçün:

1. **etegine yapışduġı-yʾçün:**-*duġı, -çün*
Kaside 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Birinin koruyuculuğu altına girmek.

Mūsā yapışduġı-yʾçün etegine luṭfuñuñ
Dest-i mübārekinde ʿaṣā oldı ejdehā

etegüñ:

1. **etegüñi:**-*ı*
Gazel 285
Mısra: **11**
Bedenin belden aşağısına giyilen, değişik biçimlerde, genellikle kadın giysisi, eteklik.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

etek:

1. **etek:**
Nazm 18
Mısra: **4**
Etek, giysinin alt kenarı.

Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek bellüdür anda ne yaḳa

2. **etegin:**-*i, -n*
Kıt'a 1
Mısra: **27**
Bedenin belden aşağısına giyilen, genellikle bir kadın giysisi, eteklik; giysinin belden aşağı kalan bölümü ya da alt kenarı.

Ṭutmışuz çünki ḥacālet yüzine ʿöẕr etegin
ʿAyb-pūş olsa baʿīd olmaya dāmān-ı kerem

3. **etekden:**-*den*
Gazel 24
Mısra: **11**
Bir şeyin uç kısmı. (Sevgilinin saçının ucu.).

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden şaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

etek germese:

1. **etek germese:**-*me, -se*
Gazel 337
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kapamak, gizlemek, örtmek.

Bād-ı āhumdan emīn olmazdı ḥüsnüñ pertevi
Şemʿ-i ḫaddüñe etek germese zülfüñ şeb-revi

ev:

1. **evi:**-*i*
Gazel 337
Mısra: **6**
Ev, hane II Gönül evi.

Dil şu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu göñlüm evi

2. **eve:**-*e*
Gazel 40
Mısra: **4**
Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, hane.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

3. **evin:**-*i, -n*
Terkib-bend 1
Mısra: **35**
Konut, hane. II Beden, vücut; gönül.

Derd ü belā evin nice terk itmesün kʾanuñ
Müşṭāḳ idi cemāline ḥūr-ı cinān daḫı

evc-i cemāli:

1. **evc-i cemāli:**-*i*
Gazel 216
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik zirvesi.

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñle
Baña yiter ki ırakdan saña nezẕāre ḳılam

evc-i felekde:

1. **evc-i felekde:**-*de*
   Kaside 25
   Mısra: **47**
   Kelime Tipi: **-**
   Gökyüzü.

Pūte-i zerrīn diker evc-i felekde āfitāb
Müşterīdür tīr-i ḳavsüñe bugün meydān-ı ʿīd

evc-i rifʿatde:

1. **evc-i rifʿatde:**-*de*
   Kaside 21
   Mısra: **35**
   Kelime Tipi: **-**
   Yücelik zirvesi, doruğu.

Evc-i rifʿatde murġ-ı himmetinüñ
Cilvegāhını lā-mekān bulduñ

evliyā:

1. **evliyā:**
   Terci-bend 1
   Mısra: **93**
   Allah'ın sevgilisi olan, hâli, davranışları, çok üstün vasıfları ve gösterdiği kerâmetler sebebiyle bu husus halk tarafından da kabul edilmiş bulunan seçkin ve has kul (kullar), ermiş, ermişler, velîler.

Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem başdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

evrād idicek:

1. **evrād idicek:**-*icek*
   Gazel 169
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Daima söylemek, tekrar etmek.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

evrāk:

1. **evrāḳ:**-*ı*
   Kaside 29
   Mısra: **43**
   Yapraklar.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

2. **evrāḳdur:**-*dur*
   Gazel 70
   Mısra: **8**
   Yapraklar.

Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḥüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāḫ altına düşmiş yatur evrāḳdur

3. **evrāḳında:**-*ı(n), -da*
   Gazel 2
   Mısra: **3**
   Yapraklar, sayfalar.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḥüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

4. **evrāḳında:**-*ı(n), -da*
   Gazel 138
   Mısra: **1**
   Yapraklar, sayfalar.

Ġam degül bī-ḫāl olursa ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭ
Resmdür ʿāriflere nāme yazarlar bī-nuḳaṭ

5. **evrāḳın:**-*ın*
   Gazel 67
   Mısra: **13**
   Yapraklar, sayfalar, kağıtlar.

Dīvānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengīn
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

6. **evrāḳına:**-*ı, -n, -a*
   Kaside 11
   Mısra: **68**
   Yapraklar, sayfalar, kağıtlar.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mıstar kākül-i müşkīn-i dost

7. **evrāḳın:**
   Gazel 334
   Mısra: **13**
   Yaprak; sevgilinin yanağı.

Ḥüsnüñ evrāḳın itmege tezyīn
Çeşm-i Aḥmed olupdur efşāncı

8. **evrāḳ:**
   Kaside 9
   Mısra: **44**
   Sahifeler, yapraklar.

Kilküñ ẕehāb-ı çeşme-i feyż-i ilāh içün
Evrāḳ saṭḥı üstine ḳor nāv-dān-ı müşk

9. **evrāḳını:**-*ı, -n, -ı*
   Gazel 239
   Mısra: **22**
   Sayfalar; yapraklar.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

evrāk-ı dīvānum:

1. **evrāḳ-ı dīvānum:**-*um*
   Gazel 193
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Divan yaprakları; kitap sayfaları.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

evrāḳ-ı gül-i handān:

1. **evrāḳ-ı gül-i ḫandān:**
   Gazel 95
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Gülen(açılmış) gülün yaprakları. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile
Gül yüzüñ vaṣfında Aḥmed nice kim defter yazar

2. **evrāḳ-ı gül-i ḫandān:**
   Gazel 200
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Gülen(açılmış) gülün

yaprakları. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫlaruñ vaṣfında rengīn defterinden Aḥmedʾüñ
Elde evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭaġılmış dostum

evṣāf:

1. **evṣāfın:***-ı, -n*
Gazel 130
Mısra: **11**
Güzellikler II Vasıflar, özellikler.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḫüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

2. **evṣāfuñı:***-u, -n, -ı*
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Güzellikler II Vasıflar, özellikler.

Evṣāfuñı söylesem ve yazsam Tā ḥaşre degin zamānum olsa

3. **evṣāfı:***-ı*
Mesnevi 3
Mısra: **149**
Nitelikler, vasıflar.

Uş ol ḫüsnüñ evṣāfı ey māh-rūy Göñül şehrin eyledi pür-güft ü gūy

evṣāf-ı ferīdūn-ı cihāndārı:

1. **evṣāf-ı ferīdūn-ı cihāndārı:***-ı*
Kaside 29
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Dünyaya sahip olan Feridun'un vasıfları. Feridun: Pişdadiyan sülalesinin altıncı hükümdarı. Edebiyatta adalet timsalidir.

Gerdūn işidüp didi ḳaçan żabṭ ide heyhāt
Evṣāf-ı ferīdūn-ı cihāndārı benefşe

evtār-ı çeng:

1. **evtār-ı çeng:**
Kaside 25
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Çeng telleri.

Kimse ʿahdüñde fiġān itmez meger evtār-ı çeng
Kimse ʿadlüñde firīb itmez meger ḫūbān-ı ʿīd

evvel:

1. **evveliydi:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Önce.

Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

2. **evvelinde:***-in, -de*
Gazel 73
Mısra: **6**
Başlangıç, birinci, ilk.

Muṣḥaf açdum mekteb-i ḫüsnüñde göñlüm ṭıflına
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

3. **evveli:***-i*
Kaside 1
Mısra: **13**
Başlangıç, birinci, ilk.

Kevneynüñ evveli ṣeḳaleynüñ muʿallimi
Sulṭān-ı şerʿ ü ḥācib-i dergāh-ı kibriyā

4. **evvel:**
Kaside 29
Mısra: **25**
Başlangıçta, önce.

Evvel çü lebüñ yādına mey-ḫāneye düşmiş
Āḫır ḳomadı ḫāne-i ḫammārı benefşe

5. **evvel:**
Mesnevi 4
Mısra: **45**
Eskiden, önceleri.

Bu ḫaṭ evvel leṭāfet gösterürdi
Ruḫ-ı yāra melāḥat gösterürdi

6. **evvel:**
Gazel 83
Mısra: **12**
Ar. Önce.

ʿUṣṣāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

7. **evvel:**
Gazel 104
Mısra: **10**
(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Müddeʿī bizden nice nām u nişāndur ṣorduġuñ
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

8. **evvel:**
Gazel 140
Mısra: **4**
(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Cān u dil virsem nʾola laʿlüñe kim
Yoḳ bahāya istenür evvel metāʿ

9. **evvel:**
Gazel 141
Mısra: **3**
(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Gerçi dāġ urmışdı evvel cānuma hindū beñüñ
Geldi ḫaṭṭ-ı fitne-kāruñ urdı dāġ üstine dāġ

10. **evvel:**
Gazel 270
Mısra: **11**
(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

11. **evvel:**
Kaside 17
Mısra: **13**
(Ar.) Başlangıçta, evvelâ, ilk önce, ilk olarak.

Ol ki yoluñda fidā eyledi evvel dil ü cān
Senden ol ṣaḳına mı girü ḳalan varluġı

12. **evvel:**
Gazel 29
Mısra: **5**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḫüsnüñi

Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

13. **evvel:**
Gazel 72
Mısra: **4**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.

Rūzigār āyīnesinde ṣūret-i aḥvāl-i ʿışḳ
Evvel āsān görinür ṣoñra belālar gösterür

14. **evvel:**
Gazel 93
Mısra: **8**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

15. **evvel:**
Gazel 150
Mısra: **6**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

16. **evvel:**
Gazel 168
Mısra: **9**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.

Viṣāli ḫ̬ānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

17. **evvel:**
Gazel 192
Mısra: **4**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

18. **evvel:**
Gazel 241
Mısra: **10**
"Önce" anlamında kullanılan zarf.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl
Didi evvel ʿāşıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

evvelīn:

1. **evvelīn:**
Kaside 19
Mısra: **104**
Önce gelenler.

Kāse-i luṭfuñ hemān aḥyāya baḫş olmış degül
Mümtelīdür niʿmetüñden evvelīn ü āḫirīn

evvelki:

1. **evvelki:**
Kaside 6
Mısra: **169**
Eski, önceki.

Şāhā ne var oldı ise evvelki sarāyuñ
Ḳudsīlere yüz urmaġ içün Mescid-i Aḳṣā

evvelüñ:

1. **evvelüñ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **7**
Önce. II Eski, geçmiş.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

ey:

1. **ey:**
Gazel 20
Mısra: **2**
Seslenme edatı.

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

2. **ey:**
Gazel 19
Mısra: **1**
Seslenme ünlemi.

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh ey dost
Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh ey dost

3. **ey:**
Gazel 19
Mısra: **8**
Seslenme ünlemi.

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

4. **ey:**
Gazel 19
Mısra: **10**
Seslenme ünlemi.

Ḥüsn āyetini şānuña nāzil ḳılan itdi
Maḥbūbları bende seni pādişeh ey dost

5. **ey:**
Gazel 19
Mısra: **12**
Seslenme ünlemi.

Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur
Kʾanda yüzüñe ẕerrece vardur şebeh ey dost

6. **ey:**
Gazel 19
Mısra: **14**
Seslenme ünlemi.

Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh ey dost

7. **ey:**
Gazel 19
Mısra: **16**
Seslenme ünlemi.

Dūd-ı dil-i Aḥmedʾden igen yürüme ġāfil
Kim dāmen-i ḥüsnüñe irer dūd-i reh ey dost

8. **ey:**
Gazel 20
Mısra: **1**
Seslenme ünlemi.

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

9. **ey:**
Gazel 20
Mısra: **4**
Seslenme ünlemi.

Şekker lebüñ aġzuma sögerse
Sögmek degül ol duʿādur ey dost

10. **ey:**
Gazel 20
Mısra: **6**
Seslenme ünlemi.

Ben yad mıyam ki cān senüñle
Ḫalḳ olmadan āşinādur ey dost

11. **ey:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Seslenme ünlemi.

Dil mürşidine ḫayāl-i zülfüñ
Hem ḫırḳa vü hem ʿaṣādur ey dost

12. **ey:**
Gazel 20
Mısra: **10**
Seslenme ünlemi.

Genc-i ruḫuna kim el ṣuna kim
Bekcilerüñ ejdehādur ey dost

13. **ey:**
Gazel 20
Mısra: **12**
Seslenme ünlemi.

Yir yüzi hevā-yı ḳaddüñ ile
Cennet gibi ḫoş-hevādur ey dost

14. **ey:**
Gazel 20
Mısra: **14**
Seslenme ünlemi.

Niʿmet bileli belāñı Aḥmed
Bālāñ ile mübtelādur ey dost

15. **ey:**
Gazel 21
Mısra: **2**
Seslenme ünlemi.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

16. **ey:**
Gazel 21
Mısra: **4**
Seslenme ünlemi.

Dil açа senāñ içün giyāhum
İtseñ sinüme güẕār ey dost

17. **ey:**
Gazel 21
Mısra: **6**
Seslenme ünlemi.

Gül ruḫlaruñ oldı gün yüzüñde
Bir ayda iki bahār ey dost

18. **ey:**
Gazel 21
Mısra: **8**
Seslenme ünlemi.

Ḫaṭ ḳoma ruḫuñda kim yazuḳdur
Cennet ḳapusında ḫār ey dost

19. **ey:**
Gazel 21
Mısra: **10**
Seslenme ünlemi.

Kaʿbe yüzüñe ṭolaşdı zülfüñ
Ṣan girdi ṭavāfa mār ey dost

20. **ey:**
Gazel 21
Mısra: **12**
Seslenme ünlemi.

Düşman sitemi mi şerḥ olınsun
Yā ġuṣṣa-i rūzigār ey dost

21. **ey:**
Gazel 21
Mısra: **14**
Seslenme ünlemi.

Aḥmed işi gibi baġlanupdur
Ol ṭurra-i tāb-dār ey dost

22. **ey:**
Mesnevi 3
Mısra: **217**
Ey, seslenme ünlemi.

İşigüñde ey ẓill-i Perverdigār
Ne gevher ṣaçam kim bula iʿtibār

23. **ey:**
Kaside 21
Mısra: **1**
"Ey" seslenme ünlemi.

Şād ol ey dil ki dilsitān bulduñ
Mürde cismüñe tāze cān bulduñ

24. **ey:**
Kaside 24
Mısra: **12**
"Ey" seslenme ünlemi.

Cānın hezār nāle ile ʿāşıḳuñ gibi
İtdi niṣār tīrüñe naḫcīrüñ ey nigār

25. **ey:**
Gazel 24
Mısra: **5**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ey şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār
u ṣabr kim
Şehr-i vīrāndan hemīşe şehriyār
almaz ḫarāc

26. **ey:**
Gazel 151
Mısra: **11**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün
el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk
dāmānuñ senüñ

27. **ey:**
Gazel 202
Mısra: **1**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ey ḳapusı penāhum İbrāhīm
İşigi secde-gāhum İbrāhīm

28. **ey:**
Gazel 243
Mısra: **7**
"Ey" seslenme ünlemi.

Seni ey murġ-ı dil ol dāne-i ḫāl
itdi esīr
Nice bir dāma düşüp töhmet-i
ṣayyād idesin

29. **ey:**
Kaside 6
Mısra: **151**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ey ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā şol ruḫ-ı
zībā
Vʾey ḫalḳa-i beytüʾl-ḥarem ol
zülf-i semen-sā

30. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **9**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i
zülfüñdür kʾanuñ
Her ḳılında aşılan biñ zāhidüñ
īmānıdur

31. **ey:**
Kaside 17
Mısra: **15**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ey beni şekl ü şemāyille giriftār
ḳılan
Düşmedüñ ne bilesin sen bu
giriftārluġı

32. **ey:**
Kaside 18

Mısra: **22**
"Ey" seslenme ünlemi.

Çoḳ çegzinür ki çaġıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẓill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

33. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **95**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ey şehenşāh-ı saʿādet-güster ü kişver-güşāy
Vʾey Ferīdūn-ı faẖīlet-perver ü dāniş-güzīn

34. **ey:**
Kaside 19
Mısra: **107**
"Ey" seslenme ünlemi.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

35. **ey:**
Kaside 20
Mısra: **49**
"Ey" seslenme ünlemi.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫıṣāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

36. **ey:**
Kaside 21
Mısra: **15**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ḳaşı devrinde ey müneccim anuñ
Fitne-i āḫirüʾz-zamān bulduñ

37. **ey:**
Kaside 22
Mısra: **50**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ḥāmem bu ʿīd-i ekbere ʿīdāne virmege
Ṭoldurdı cām-ı medḥüñe ey şehr-yār āb

38. **ey:**
Kaside 23
Mısra: **61**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ey ḫāme aġlaram seni kʾazaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

39. **ey:**
Kaside 27
Mısra: **1**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ey ol ki devlet atına olduġı dem süvār
Pür-ʿanber oldı dāmen-i ṣaḥrā vü kūhsār

40. **ey:**
Kaside 27
Mısra: **4**
"Ey" seslenme ünlemi.

Beñzer ki āsumānda görinen hilāl-i ʿīd
Atuñ ayaġı izidür ey şāh-ı kāmkār

41. **ey:**
Kaside 32
Mısra: **30**
"Ey" seslenme ünlemi.

Elüme ṣun yine peymāne-i feraḥ-baḫşı
Ṣınursa ġam degül ey sāḳī şīşe-i peymān

42. **ey:**
Mesnevi 3
Mısra: **123**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ṣun ol rāḥı ey rāḥat-engīz-i rūḥ
Ki ḳalbe ṣafā vire rūḥa fütūḥ

43. **ey:**
Müfret 30
Mısra: **1**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ey ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabīb
Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder ṣarāb-ı sīb

44. **ey:**
Terkib-bend 1
Mısra: **81**
"Ey" seslenme ünlemi.

Ey lāle ḳan ola cigerüñ kim utanmadan
Alduñ elüñe sāġarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

45. **ey:**
Gazel 141
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ bağrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

46. **ey:**
Gazel 306
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Çeşm-i Aḥmedʾde ḫayāl-i zülf ü ebrūñ ey nigār
Bağludur zencīr ile deryā yüzinde pül gibi

47. **ey:**
Kaside 4
Mısra: **23**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Şeh-i aʿẓamsın ey şeh añ beni kim
Unutmaz luṭf issi şeh gedāsın

48. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **51**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ki bāb-ı rifʿatüñde ḫalḳa-i sīmīn hilāl
Vʾey ki devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde zer çenber güneş

49. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **127**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bir naẓar ḳıl Aḥmede ey nūr-i çeşm-i kāyināt
Kʾāb-ı luṭfuñdan olupdur ebr gibi ter güneş

50. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **25**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey kān-ı ḫüsne laʿl-i lebinden bahā viren
Bir ḫandeñüñ bahāsı degül ṣad hezār laʿl

51. **ey:**
Kaside 12
Mısra: **33**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Girye vü āhumdan ey dil bād u bārāndur cihān

Oynama cānbāz-vār ol zülf-i pür-tāb üstine

52. **ey:**
Kaside 16
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

53. **ey:**
Kaside 20
Mısra: **63**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl
Ki ṣaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

54. **ey:**
Kaside 20
Mısra: **69**
"Ey!" seslenme ünlemi.

ʿİnān-ı çeşmüñi çek rāh-ı ḥüsnde ey dil
Ṣaḳın kim esb-i naẓardan düşersin eşk-miṣāl

55. **ey:**
Kaside 22
Mısra: **19**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

56. **ey:**
Mesnevi 3
Mısra: **149**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Uş ol ḥüsnüñ evṣāfı ey māh-rūy
Göñül şehrin eyledi pür-güft ü güy

57. **ey:**
Mesnevi 3
Mısra: **169**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Elā ey şehenşāh-ı ʿālī-nijād
Kerīm ü hünermend ü pāk-iʿtiḳād

58. **ey:**
Kaside 1
Mısra: **12**
"Ey!" seslenme ünlemi (Hz. Muhammed).

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

59. **ey:**
Kaside 1
Mısra: **46**
"Ey!" seslenme ünlemi (Hz. Muhammed).

Dünyā ẕeheb cibāl ile aldayımaz seni
Ey ẕātuñ āferīniş-i dünyāya kīmyā

60. **ey:**
Mesnevi 3
Mısra: **46**
"Ey!" seslenme ünlemi (Hz. Muhammed).

Hezārān ṣalāt ü hezārān selām
Saña olsun ey dürc-i dürr-i kirām

61. **ey:**
Mesnevi 3
Mısra: **19**
"Ey!" seslenme ünlemi (Allah).

ʿAṭāña nihāyet yoġ ey ẕüʾl-minen
Yine sensin ancaḳ saña şükr iden

62. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **16**
"Bir varlıġa seslenme ünlemi (Ey!)".

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Ṣun būseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

63. **ey:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā
ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvāna vü ziḥī

64. **ey:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

65. **ey:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

66. **ey:**
Gazel 1
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gün yüzi taḳvīmine ey dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḫaẕer ḳıl dāʾimā

67. **ey:**
Gazel 1
Mısra: **4**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

68. **ey:**
Gazel 1
Mısra: **22**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrīn kemer ḳıl dāʾimā

69. **ey:**
Gazel 1
Mısra: **23**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḥāl-i Aḥmed ḥüsnüñe ey meh tamām āyinedür
Ḥüsnüñi seyr itmege bārī naẓar ḳıl dāʾimā

70. **ey:**
Gazel 4
Mısra: **10**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Aḥmedʾe hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād
Ey ḫalīlüm bu ḳadar gelmedi luṭf ıssı şitā

71. **ey:**
Gazel 6
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey māh-ı ḥüsne mihr-i ruḫından bahā viren
Olmaz iki cihān seni bir görmege bahā

72. **ey:**
Gazel 6
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü nihāyet bulam diyen
Cān virmek ibtidādadur aña yoḳdur intihā

73. **ey:**
Gazel 7
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ādem gibi redd eyledüñ ey dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

74. **ey:**
Gazel 8
Mısra: **19**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḥūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

75. **ey:**
Gazel 11
Mısra: **17**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ger yavuz göz degmesün dirseñ ṣalın ey serv-i nāz
Boynuña Aḥmed ḳolından heykel-i zerrīn ṣalup

76. **ey:**
Gazel 13
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḥūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

77. **ey:**
Gazel 13
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey dil ruḥ u zülfin görüben terkümüz urma
Çıḳma sefere kʾoldı mehüñ menzili ʿaḳreb

78. **ey:**
Gazel 13
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ
Ḫurşīd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

79. **ey:**
Gazel 14
Mısra: **14**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gülşeninden vaṣluñuñ menʿ eyleme dil bülbülin
Olmaya redd eylemek ey dost mihmānı dürüst

80. **ey:**
Gazel 15
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey dil yüzüñi ḳıble-i ehl-i niyāza ṭut
Yaʿnī ki āsitān-ı büt-i dil-nevāza ṭut

81. **ey:**
Gazel 16
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam ey dost
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam ey dost

82. **ey:**
Gazel 16
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam ey dost
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam ey dost

83. **ey:**
Gazel 21
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

84. **ey:**
Gazel 24
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı sevdāyī-mizāc
Ey müferriḥ-leb buyur şehd-i şifāñ ile ʿilāc

85. **ey:**
Gazel 24
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṭıynetüñ taḫmīr olurken beñzer ey nāzük-beden
Ḫāk-i cennet āb-ı ḥayvān ile bulmış imtizāc

86. **ey:**
Gazel 25
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider niṣār ḳadeḥ

87. **ey:**
Gazel 25
Mısra: **16**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan
Ne ḳanına ṣuṣamışdur gör ey nigār ḳadeḥ

88. **ey:**
Gazel 28
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Eşk-i ḥasret aḳıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaṣdan ey baş āsitānından ıraḫ

89. **ey:**
Gazel 28
Mısra: **6**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Eşk-i ḥasret akıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaṣdan ey baş āsitānından ıraḫ

90. **ey:**
Gazel 28
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Cān cemālüñsüz dem-ā-dem iñler ey ḥūr-ı bihişt
Şan ki bülbüldür düşüpdür gülsitānından ıraḫ

91. **ey:**
Gazel 29
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

92. **ey:**
Gazel 29
Mısra: **15**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

93. **ey:**
Gazel 29
Mısra: **20**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin gönlümüñ
Ḫʷān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

94. **ey:**
Gazel 30
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḥüsn ḥarīminde yüzi Kaʿbe vü maʿbed
Vʾey ḥalḳa-i Beytüʾl-Ḥarem ol zülf-i mücaʿad

95. **ey:**
Gazel 32
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Oldı ṭurunc-ı ġabġabuñ ey sīm-ber leẕīẕ
Olmaz bihişt mīveleri bu ḳadar leẕīẕ

96. **ey:**
Gazel 32
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bāġ-ı cihānda bitmeye ey naḫl-i fitne-bār
Şīrīn lebüñ gibi daḫı ḫurmā-yı ter leẕīẕ

97. **ey:**
Gazel 32
Mısra: **14**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Şekker lebüñ mi virdi ḥalāvet sözüñe kim
Düşnām-ı telḫ andan olur ey püser leẕīẕ

98. **ey:**
Gazel 32
Mısra: **15**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir semer leẕīẕ

99. **ey:**
Gazel 36
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim
Ayaġı ṭopraġı nūr-ı dīde-i aḥbāb olur

100. **ey:**
Gazel 37
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

101. **ey:**
Gazel 38
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey şarāb-ı nāb içüp ʿazm-i ḫarābāt eyleyen
Her kime uġrarsañ anuñ ḫānesi vīrān olur

102. **ey:**
Gazel 40
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫāli Mışr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur ey ṣabā
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

103. **ey:**
Gazel 40
Mısra: **13**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey dil-ārāmum cemālüñ bāġına irmez İrem
Nice kim şol ḫūşe-i zülf-i perīşān andadur

104. **ey:**
Gazel 41
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henūz ol tīr ü peykān andadur

105. **ey:**
Gazel 48
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey dost naẓar eyle ki ʿuṣṣāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāṣıḳ-ı ġam-ḫʷārı kimüñ var

106. **ey:**
Gazel 52
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫadeng-i ġamzeñi peyveste ey kemān-ebrū
Cigerde ṣaḳladuġum bu ki yādigāruñdur

107. **ey:**
Gazel 52
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Naẓar gedāña ḳıl ey pādişāh-ı ḥüsn ü cemāl
Ki devlet-i ezelī ḥüsn-i iʿtibāruñdur

108. **ey:**
Gazel 54

Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Dāyireñ çigzinüp ey noḳṭa-dehen beñzemişem
Āhenīn pāy ile pergāra elümden ne gelür

109. **ey:**
Gazel 56
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Saña āsān ola ey dost firāḳ
Müşkil ol kʾAḥmedʾe düşvār gelür

110. **ey:**
Gazel 57
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Öldürür gözlerüñ ey yār elümden ne gelür
Mest olupdur iki ḫūn-ḫʷār elümden ne gelür

111. **ey:**
Gazel 57
Mısra: **16**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Sen elüñden geleni cevrden eksük ḳomaduñ
Ne diyeyin saña ey yār elümden ne gelür

112. **ey:**
Gazel 62
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Pāyuña ṣaçmaġ içün ey māh ṣarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

113. **ey:**
Gazel 68
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫūşe-i bāġ-ı İrem mi zülfüñ ey ʿunnāb-leb
Yā aşılmış şāmda miskīn ʿineb āvengidür

114. **ey:**
Gazel 74
Mısra: **8**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Ṣūḥ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

115. **ey:**
Gazel 74
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Pīç ü tābından kemend-i zülfüñüñ ey seng-dil
Her şeb āhum mancınıḳından göge s̱uʿbān yaġar

116. **ey:**
Gazel 75
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

117. **ey:**
Gazel 76
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Nʾiçün ʿinān-keşīdesin ey yār bilmezem
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

118. **ey:**
Gazel 77
Mısra: **14**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Cemāli şemʿine per yaḳma dirler Yaḳ ey Aḥmed ki şemʿ-i encümendür

119. **ey:**
Gazel 78
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öyküdi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

120. **ey:**
Gazel 80
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey şāh-ı ḥüsn gözle rikābuñda ḳulları
Mūr-ı żaʿīfi görse Süleymān ʿinān çeker

121. **ey:**
Gazel 81
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

122. **ey:**
Gazel 81
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

123. **ey:**
Gazel 81
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Şādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

124. **ey:**
Gazel 81
Mısra: **4**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Şādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

125. **ey:**
Gazel 81
Mısra: **8**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫāk-i dergāhı ḳoḫusından muʿaṭṭarsın yine
Ey meşām-ı cān bugün beñzer ki ʿaṭṭāruñ gelür

126. **ey:**
Gazel 82
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳı ey Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mışr
Utanur şehd-i lebüñden şekeristān-ı Mışr

127. **ey:**
Gazel 82
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey gözüm yaşını gören sebaḳ al ḥüsninden
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mıṣr

128. **ey:**
Gazel 83
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gördüm yüzüñi idemezem ey nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

129. **ey:**
Gazel 83
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḳaşları kemānına ḳurbānlar olduġum
Cismüm hilāl gibi ḳılupdur nizār ṣabr

130. **ey:**
Gazel 83
Mısra: **10**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫār-ı belāya ṣabr ider illā ki idemez
Zāġ-ı raḳībe bülbülüñ ey gül-ʿiẕār ṣabr

131. **ey:**
Gazel 94
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ġayrdan tecrīd ol ey dil ġam beyābānında kim
Perdedār-ı sırr-ı Mecnūn dāmen-i ṣaḥrā yiter

132. **ey:**
Gazel 95
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

133. **ey:**
Gazel 99
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyīnedār
Vʾey cemālüñ bāġına dest-i ṣabā ʿanber-niṣār

134. **ey:**
Gazel 99
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḥı ey bed-ḫū raḳīb
Üstüḫʷānuñ ṣaf dutup ceng idiser ṣaṭranc-vār

135. **ey:**
Gazel 100
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

136. **ey:**
Gazel 103
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey püser ebkār-ı efkār ile Aḥmed göñlinüñ
Her gice bir gūşesinde biñ meh-i tābān yatur

137. **ey:**
Gazel 109
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣanma ey serv ayaġuña baş ḳomışdur lāleler
Dāmenüñe yapışan ʿuşşāḳ-ı mestüñ ḳanıdur

138. **ey:**
Gazel 111
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey serv-i nāz nergis-i mestüñe hey di kim
Ḳıldı cihānda ehl-i niyāzı ḫarāb-ı nāz

139. **ey:**
Gazel 112
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Āhından Aḥmedʾüñ ṣaḳın ey dost zülfüñi
Bu müşk-nābı bād alur itmezseñ iḫtirāz

140. **ey:**
Gazel 114
Mısra: **12**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Olmasaydı ḫāk-i pāyuñ tūtiyāsından meded
Baḳmaz idi saña ey ḫurşīd-i ʿālem-tāb göz

141. **ey:**
Gazel 115
Mısra: **14**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Çeşm-i Aḥmed tīre oldı gözlemekden yoluñı
Gelmez iseñ çıḳdı elden ey gül-i sīr-āb göz

142. **ey:**
Gazel 116
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

143. **ey:**
Gazel 116
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Aḥmedʾe ey şeh vişālüñ naḳdin inʿām eyle kim
Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudādur münʿim-i müflis-nevāz

144. **ey:**
Gazel 117
Mısra: **13**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Tīġ-ı ġamzeñle ṭutan cān mülkin ey şāh-ı cemāl
Ḳaşlaruñla kirpügüñüñ ittifāḳıdur henüz

145. **ey:**
Gazel 118
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henüz

146. **ey:**
Gazel 118
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henūz

147. **ey:**
Gazel 122
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḫalīlüm āteş-i sūzāna pertāb itseler
Ḥażret-i Cibrīlden ʿışḳ ehli feryād istemez

148. **ey:**
Gazel 122
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

149. **ey:**
Gazel 125
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Yanuñda müddeʿī ey cān yaraşmaz
Nedīmi ḫüsnüñüñ nā-dān yaraşmaz

150. **ey:**
Gazel 126
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey pāk-güher dür-i viṣālüñ
Dürc-i heves-i cihāna ṣıġmaz

151. **ey:**
Gazel 130
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

152. **ey:**
Gazel 130
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla göñlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

153. **ey:**
Gazel 134
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

154. **ey:**
Gazel 134
Mısra: **10**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḥaḳ livā-yı ʿışḳını ṣubḥ-ı ezelde Aḥmedʾüñ
Mihr-i ḫüsnüñ gibi ey meh āsumān-gīr eylemiş

155. **ey:**
Gazel 139
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Geçdükce ṣun ey sāḳī meyden var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güẕerāndan ḫaẕ

156. **ey:**
Gazel 139
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey dil ḫaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḫaẕ

157. **ey:**
Gazel 141
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey göñül
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

158. **ey:**
Gazel 143
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Vaṣluñ hümā-yı ḳuds iken ey kebg-i ḫoş-ḫırām
Her zāġuñ āşiyānına pervāz ider dirīġ

159. **ey:**
Gazel 146
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

160. **ey:**
Gazel 146
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey ṣanem
Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

161. **ey:**
Gazel 146
Mısra: **13**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

162. **ey:**
Gazel 147
Mısra: **13**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḫüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

163. **ey:**
Gazel 148
Mısra: **10**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niṣārı yoḳ

164. **ey:**
Gazel 150
Mısra: **15**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

165. **ey:**
Gazel 152
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Cānı ser-gerdān ider zülf-i perīşānuñ senüñ
Dil perīşān eylemekdür ey perī şānuñ senüñ

166. **ey:**
Gazel 152
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

167. **ey:**
Gazel 153
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül şarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

168. **ey:**
Gazel 153
Mısra: **13**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

169. **ey:**
Gazel 154
Mısra: **6**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Serv-i çemen görüp didi āzāde ḳaddüñi
Ey kebg-i nāz bende-i reftāruñam senüñ

170. **ey:**
Gazel 154
Mısra: **13**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ṭās-ı ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan
Nerd-i ġamuñda ḥasret ile zāruñam senüñ

171. **ey:**
Gazel 154
Mısra: **15**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Yār Aḥmedʾi görüp didi ey ʿandelīb-i mest
Zārīlıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

172. **ey:**
Gazel 158
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey āfitāb-ı ṭalʿatüñe sāyebān ḳaşuñ
Çekmiş berāt-ı ḥüsnüñe müşkīn nişān ḳaşuñ

173. **ey:**
Gazel 160
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

174. **ey:**
Gazel 160
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Sebzede ey serv ayaġuña yüzin sürmezdi āb
Olmasa ol ḳāmet-i dil-cūy ile hem-tālıġuñ

175. **ey:**
Gazel 160
Mısra: **14**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḥüsn bāzārında çeşmüm aldı dellāliyyesin
Ey göñül dür dişi laʿlinden dile ḥalvālıġuñ

176. **ey:**
Gazel 161
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḥāżır ol varmaġa kūy-ı yāra ey dil kim bugün
ʿAzm-i rāh-ı menzil-i Dārʾs-selām itsem gerek

177. **ey:**
Gazel 169
Mısra: **12**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

178. **ey:**
Gazel 169
Mısra: **13**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Yaḳma dil ḫānesin ey Yūsuf-ı s̱ānī ki Ḫalīl
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

179. **ey:**
Gazel 172
Mısra: **6**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫāk-i ḫuşk üzre benefşe biter ü sünbül-i ter
Ṣalsa ey serv-i revān sāyesini zülf-i ḫamuñ

180. **ey:**
Gazel 173
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

181. **ey:**
Gazel 173
Mısra: **13**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

182. **ey:**
Gazel 173
Mısra: **14**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

183. **ey:**
Gazel 174
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Lutfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-mi s̱āl

184. **ey:**
Gazel 174
Mısra: **15**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

185. **ey:**
Gazel 176
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Geh geh ṭutunsa ʿanber-i terden niḳāb gül
Beñzerdi rūz-ı ḥüsnüñe ey āfitāb gül

186. **ey:**
Gazel 177
Mısra: **10**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür çü göñli Aḥmedʾüñ
Devlet-i ḥüsnüñde ey şeh nʾiçün ābādān degül

187. **ey:**
Gazel 178
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

188. **ey:**
Gazel 179
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Yoluña ey Ḫusrev-i şīrīn-dehen Dīde mi var kim yaşı gülgūn degül

189. **ey:**
Gazel 180
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

190. **ey:**
Gazel 180
Mısra: **6**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Çün çeşme vü pınar perīler ṭuraġıdur
Çeşmümden ey nigār-ı perī-vār ḳaçma gel

191. **ey:**
Gazel 180
Mısra: **8**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ
Ey boyı serv ey yüzi gülzār ḳaçma gel

192. **ey:**
Gazel 180
Mısra: **8**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ
Ey boyı serv ey yüzi gülzār ḳaçma gel

193. **ey:**
Gazel 184
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gel ey muṭrib çü ḳul ḳul dir ṣurāḫī
Ṣıma sözini ol ḳavline ḳāyil

194. **ey:**
Gazel 184
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Raḳīb-i dīv mekri-yʾçün ṣal ey dost
Ḳoluñdan boynuma sīmīn ḥamāyil

195. **ey:**
Gazel 185
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey cemālüñ maṭlaʿ-ı nūr-ı ṣafā-yı ṣubḥ-dem
Pertev-i ḫurşīd-i ḥüsnüñdür żiyā-yı ṣubḥ-dem

196. **ey:**
Gazel 186
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Yüz urup rāh-ı kūyına sürün ey eşk-i ġalṭānum
Ki anda görinür geh geh nişān-ı pāy-ı cānānum

197. **ey:**
Gazel 186
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḥadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

198. **ey:**
Gazel 187
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

199. **ey:**
Gazel 188
Mısra: **8**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣemʿ-i cihān-efrūzsın laʿlīn-külāh ol dostum
Ḫurşīd-i ʿālem-tābsın zerrīn-ḳabā ol ey ṣanem

200. **ey:**
Gazel 194
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey kemān-ebrūsına peyveste ḳurbān olduġum
Zülf-i şūrīdeñ ġamındandur perīşān olduġum

201. **ey:**
Gazel 202
Mısra: **18**
"Ey!" seslenme ünlemi.

İgen uzatdı cevr elin zülfüñ
Ey yüzi ʿöẕr-ḫʷāhum İbrāhīm

202. **ey:**
Gazel 202
Mısra: **20**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Aḥmedʾüñ dökme yaşı ılduzını
Ey güneş yüzlü māhum İbrāhīm

203. **ey:**
Gazel 203
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey bürc-ı devletüm güneşi mehliḳācıġum
Cāndan ʿazīz sevgülüce Muṣṭafācıġum

204. **ey:**
Gazel 206
Mısra: **27**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Baña dilberden ʿināyet istemeñ ey dostlar
Şanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

205. **ey:**
Gazel 209
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Nigār ḳaşları baş çatmış ey dil aç gözüñi
Bi-ʿaynihi ikisin rāz-dāra beñzetdüm

206. **ey:**
Gazel 215
Mısra: **17**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem başsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

207. **ey:**
Gazel 216
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaşumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

208. **ey:**
Gazel 219
Mısra: **4**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

209. **ey:**
Gazel 221
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

210. **ey:**
Gazel 221
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Devletinde ḥüsnüñüñ dād eyle ey şāh-ı cihān
Kʾanca devlet-ḫāneler vīrān yatur bī-dāddan

211. **ey:**
Gazel 222
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

212. **ey:**
Gazel 223
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

213. **ey:**
Gazel 223
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Şol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

214. **ey:**
Gazel 223
Mısra: **14**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār
Ey şefḳati az şūḫ-ı cihān yandum elüñden

215. **ey:**
Gazel 225
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

216. **ey:**
Gazel 227
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

217. **ey:**
Gazel 227
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

218. **ey:**
Gazel 231
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Şīrīn lebi ʿitābını ey dil ḫoş añla kim
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

219. **ey:**
Gazel 235
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

220. **ey:**
Gazel 236
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gözlerüm yaşı gibi dilbere ey peyk-i nesīm
Ne içün ṣaldı beni ʿayn-ı naẓardan ṣorasın

221. **ey:**
Gazel 238
Mısra: **8**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle ṣoruşalum
Gel ey perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

222. **ey:**
Gazel 239
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey müneccim ruḫ u zülfin göricek dilberümüñ
ʿĪd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

223. **ey:**
Gazel 239
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

224. **ey:**
Gazel 239
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

225. **ey:**
Gazel 240
Mısra: **10**
"Ey!" seslenme ünlemi.

ʿĀrıżı ḫaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
Ey gül-i ter ṣoḥbetin bī-zaḥmet-i ḫār isteyen

226. **ey:**
Gazel 240
Mısra: **12**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şehvār isteyen

227. **ey:**
Gazel 241
Mısra: **10**
"Ey!" seslenme ünlemi.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuṣṣāḳdan defʿ itmege
Ey ṣūḫ gözlü ṣāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı ṣun

228. **ey:**
Gazel 243
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bāz-veş göñlümi elden ḳoma ey şāh-ı cemāl
Kʾanı söz murġına düşürmege muʿtād idesin

229. **ey:**
Gazel 243
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

230. **ey:**
Gazel 243
Mısra: **15**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḥaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

231. **ey:**
Gazel 243
Mısra: **22**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḳomadı żaʿf-ı tenüm Aḥmedʾe feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

232. **ey:**
Gazel 244
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāġından irmiş sīm-ten şimşādsın

233. **ey:**
Gazel 244
Mısra: **6**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrıżı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

234. **ey:**
Gazel 244
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey dil-i ḥāsid gözüm yaşından olmaduñ sipīd
Saña yunmaḳ nʾeylesün hindū-yı māder-zādsın

235. **ey:**
Gazel 244
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü ey serv-i sehī
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

236. **ey:**
Gazel 245
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey nigāruñ manṭıḳ-ı şīrīni cān virdüñ bize
Yā Mesīḥisin zamānuñ yā aña hem-zādsın

237. **ey:**
Gazel 245
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

238. **ey:**
Gazel 245
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Mihr ü māhun mühresin çigzindürüp ey ṭās-ı çarḫ
Ger getürürseñ murādum naḳşını nerrādsın

239. **ey:**
Gazel 245
Mısra: **12**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Her dem aḳıd eşküñi yāruñ ruḫı Baġdādına
Ey gözüm çünkim nişān-ı Dicle-i Baġdādsın

240. **ey:**
Gazel 245
Mısra: **13**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ol büt-i deyr-i cemālüñ işiginde ey raḳīb
Bir binā-yı kāfirīsin ille bī-bünyādsın

241. **ey:**
Gazel 246
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḳaşlarınuñ ṭāḳına ey zāhid-i perhīz-kār
Baḳma ṣaḳın kim binā-yı zühd vīrān olmasun

242. **ey:**
Gazel 246
Mısra: **24**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gerçi yaḳdı dāġ-ı hecrānuñ yüregin Aḥmedʾüñ
Ġam degül ey lāle-ruḫ tek dāġ-ı ḥirmān olmasun

243. **ey:**
Gazel 248
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Sür raḳībi ravża-i kūyuñdan ey ḥūrī-liḳā
Bāġ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun

244. **ey:**
Gazel 250
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Çü zülfi sāyesin mesken idindüñ ey dil-i miskīn
Ṣaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

245. **ey:**
Gazel 251
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

246. **ey:**
Gazel 251
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

247. **ey:**
Gazel 251
Mısra: **14**
"Ey!" seslenme ünlemi.

İrişür Aḥmedʾüñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Ṣaḳın ey ḫūblaruñ şāhı seḥerde āh u zārumdan

248. **ey:**
Gazel 254
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

249. **ey:**
Gazel 254
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḥācī iḥrām üstine

250. **ey:**
Gazel 262
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

251. **ey:**
Gazel 264
Mısra: **17**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

252. **ey:**
Gazel 269
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Sidre ḳaddinde uçarsın dilberüñ ey murġ-ı dil
Müntehā pervāz idersin āferīn pervāzuña

253. **ey:**
Gazel 269
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

254. **ey:**
Gazel 269
Mısra: **12**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

255. **ey:**
Gazel 274
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey her naẓarda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

256. **ey:**
Gazel 275
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Yüz sürerken izine ey göz yaşı merdümlik it
Pāk dāmānın gül-i ḫandānumuñ ḫūn eyleme

257. **ey:**
Gazel 275
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṭabʿ-ı nā-mevzūnuñı kejdür bilürsin ey raḳīb
Biʾllāh inṣāf eyle ḳaṣd-ı ḳadd-i mevzūn eyleme

258. **ey:**
Gazel 277
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey şāh-ı cihān
Ṣaḫn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

259. **ey:**
Gazel 277
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn ṣaneme

260. **ey:**
Gazel 279
Mısra: **6**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

261. **ey:**
Gazel 279
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñi zeyn itmege ey serv-i nāz
Silk-i cevher düzdi kilk-i dür-feşānum boynuña

262. **ey:**
Gazel 279
Mısra: **10**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Şevḳden öldürmek içün Aḥmedʾi dilber didi
Ṣalınursam nicedür ey nā-tüvānum boynuña

263. **ey:**
Gazel 280
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī ṣaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳararmasun uġrama dūd-ı āhuma

264. **ey:**
Gazel 280
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey çarḫ miḥnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

265. **ey:**
Gazel 292
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi zībā gelürseñ vā meni

266. **ey:**
Gazel 292
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ursalar eflāke ey meh göñlümüñ bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı Sevrüñ gerdeni

267. **ey:**
Gazel 292
Mısra: **12**
"Ey!" seslenme ünlemi.

İḫtiyācum ḥadden aşmışdur viṣālüñ naḳdine
ʿĪd-i ḥüsnüñdür bugün müflis-nevāz ol ey ġanī

268. **ey:**
Gazel 293
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Çünki her bīmār olan bī-ḫˇāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

269. **ey:**
Gazel 294
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Biʾllāh ey but-ḫāne-i ḥüsnüñ but-ı ʿayyāresi
Nice mermerden düzilmişdür yüregüñ ḫāresi

270. **ey:**
Gazel 296
Mısra: **19**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Virme zaḫmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

271. **ey:**
Gazel 297
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

272. **ey:**
Gazel 297
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

273. **ey:**
Gazel 298
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey meh viṣālüñ ḫˇānına bir gice mihmān it beni

Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

274. **ey:**
Gazel 298
Mısra: **4**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

275. **ey:**
Gazel 298
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey ṣanem
Devletlü başuñʾçün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

276. **ey:**
Gazel 298
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey cān gidersin bārī gel mercān lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḫayrān it beni

277. **ey:**
Gazel 298
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Biʾllāhi ey bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ
Tab vir gül ü reyḥānlara yiter perīşān it beni

278. **ey:**
Gazel 298
Mısra: **13**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey serv sāyeñdür viren ṭopraġa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

279. **ey:**
Gazel 298
Mısra: **18**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

280. **ey:**
Gazel 299
Mısra: **12**
"Ey!" seslenme ünlemi.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

281. **ey:**
Gazel 300
Mısra: **10**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bī-ḥisāb idüp ılduzın yaşumuñ
Ey güneş yüzlü māh yaḳma beni

282. **ey:**
Gazel 301
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣaḳın ey dost ṣaḳın dūd-ı dilümden ḳararur
Ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

283. **ey:**
Gazel 304
Mısra: **23**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

284. **ey:**
Gazel 306
Mısra: **10**
"Ey!" seslenme ünlemi.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

285. **ey:**
Gazel 307
Mısra: **19**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bunca göziyle felek ey fitne-i devr-i ḳamer
ʿĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

286. **ey:**
Gazel 310
Mısra: **16**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Aḥmedʾüñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı baġlu durur gidemez ey yār daḫı

287. **ey:**
Gazel 316
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ṣubḥ-ı ruḫuñ maṭlaʿ-ı envār-ı İlāhī
Yüzüñ güni dīvāne ḳılur mihr ile māhı

288. **ey:**
Gazel 317
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ṭalʿati nūr-ı ṣubḥ-gāhī
Yüzüñ ḫacil itdi mihr ü māhı

289. **ey:**
Gazel 318
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Sidre dīvāne gibi raḳṣ ura ey serv-i sehī
Müntehā ḳaddüñ ile ṣalınıcaḳ gāh gehī

290. **ey:**
Gazel 319
Mısra: **16**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Sen giricek gülşene gül zār olur
Ey yañaġı zīnet-i gülzār hey

291. **ey:**
Gazel 321
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

292. **ey:**
Gazel 326
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Görürseñ zülfi tesbīḥin ṣaḳın aldanma ey göñlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

293. **ey:**
Gazel 327
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey güzellikde Yūsuf-ı ṯānī
Saña her devlet olmış erzānī

294. **ey:**
Gazel 328
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Hevā-yı dost ḥaḳıyçün gel ey nesīm-i ṣabā
Ḥabīb kūyına irgür bu yādigārumızı

295. **ey:**
Gazel 329
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ṣabā depredicek ṭurra-i cānānemüzi
Çekme zencīrin esirge dil-i dīvānemüzi

296. **ey:**
Gazel 330
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Seni sevmek günāh ise ey dost
Bilürüz çoḳ durur günāhumuzı

297. **ey:**
Gazel 330
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bizi yoldan çıḳarma ey zāhid
Bilmezüz ṣanma kendü rāhumuzı

298. **ey:**
Gazel 333
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

299. **ey:**
Gazel 333
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henüz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

300. **ey:**
Gazel 333
Mısra: **8**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḥüsnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

301. **ey:**
Gazel 333
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Başlu baġrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

302. **ey:**
Gazel 337
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Rā ḳaṣuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa ṣems-i ṭāliʿ üstinde hilālüñ pertevi

303. **ey:**
Gazel 338
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gül-gūn ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥüsnüñi tāze nesīm-i mey

304. **ey:**
Gazel 344
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḥūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına Aḥmed
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

305. **ey:**
Gazel 346
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli
Ne ġarīb olmışam ey mūnis-i cān sen gideli

306. **ey:**
Gazel 346
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey gözüm nūrı ʿināyet naẓarın ḳıl baña kim
Ḳarañudur gözüme iki cihān sen gideli

307. **ey:**
Kaside 1
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

308. **ey:**
Kaside 1
Mısra: **11**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

309. **ey:**
Kaside 6
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

310. **ey:**
Kaside 6
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

311. **ey:**
Kaside 6
Mısra: **41**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

312. **ey:**
Kaside 6
Mısra: **155**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫıżr-ı ḥaṭuñ irişmese ḳanlu yaşum ey dost
Ḳılurdı gözüm zevraḳını ġarḳa-i deryā

313. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **42**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

314. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **55**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

315. **ey:**
Kaside 7
Mısra: **101**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

316. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **34**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Urduñ cefā ṭaşıyla şıduñ çünki göñlümi
Gevher şıduñ ʿivaż gerek ey şīvekār laʿl

317. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **52**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Şol şevḳden ki yazalar alnında aduñı
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehriyār laʿl

318. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **79**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr

Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

319. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **104**
"Ey!" seslenme ünlemi.

ʿAyb itme kim bahāsını görmiş terāzūda
Bir saḫt-rūdur ey şeh-i Cem-iḳtidār laʿl

320. **ey:**
Kaside 10
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı gönlümüñ

321. **ey:**
Kaside 11
Mısra: **15**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Kāküli ucından ey dil ḫāme-veş ḳan aġla kim
Laʿl-i terden bula zīver kākül-i müşkīn-i dost

322. **ey:**
Kaside 11
Mısra: **51**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey melek-ḫū ḥüsn fırdevsinde şevḳuñdan ḳurar
Sāyebān-ı sünbül-i ter kākül-i müşkīn-i dost

323. **ey:**
Kaside 12
Mısra: **36**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār
Biʾllāh ey serv-i sehī seyr it bu dolāb üstine

324. **ey:**
Kaside 12
Mısra: **61**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

325. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

326. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **15**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḫayāl-i sāye-i zülfüñ bahār-ı cān u dil
Bülbülüñ ḫoş gör ki ḥüsnüñ bāġınuñ mihmānıdur

327. **ey:**
Kaside 13
Mısra: **59**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Merḥabā ey sürme-i aʿyān-ı devlet kim senüñ
Kemterīn segbānuña mülk-i cihān erzānıdur

328. **ey:**
Kaside 14
Mısra: **21**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Şeker ne kelledür ey ṭūṭī-i şeker-güftār
Ki laʿlüñe öykünüp itdi cihānı başına teng

329. **ey:**
Kaside 15
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey muḫīt-i keremüñ ḳaṭresi ʿummān-ı kerem
Bāġ-ı cūd ebr-i kefüñden ṭolu bārān-ı kerem

330. **ey:**
Kaside 15
Mısra: **15**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bī-ḳıyās olalı iḥsānlaruñ ey ḫüccet-i cūd
Ḳāṭıʿ oldı cedel-i ḫaşmuñı bürhān-ı kerem

331. **ey:**
Kaside 15
Mısra: **32**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile
Ḫarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

332. **ey:**
Kaside 15
Mısra: **34**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yʾçün
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫān-ı kerem

333. **ey:**
Kaside 15
Mısra: **50**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Midḥatüñ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḫayfdur ṭūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem

334. **ey:**
Kaside 15
Mısra: **51**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ekremüʾl-ḫalḳsın ey vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām
Her leʾīmüñ sözin işitme budur şān-ı kerem

335. **ey:**
Kaside 16
Mısra: **52**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭīsi çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭīyi bir ey şekeristān-ı kerem

336. **ey:**
Kaside 17
Mısra: **17**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

337. **ey:**
Kaside 17
Mısra: **37**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḳalem-i ʿafv çek ey sāye-i Ḥaḳ sehvüme kim

Germdür şefḳatüñüñ ʿafve ḫarīdārluġı

338. **ey:**
Kaside 18
Mısra: **33**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḫaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

339. **ey:**
Kaside 21
Mısra: **19**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Şalın ey serv-ḳad ki eşkümden
Yollaruñ bāġ u būstān bulduñ

340. **ey:**
Kaside 21
Mısra: **23**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ġamzeñ oḳına ey kemān-ebrū
Dil ü cān pūtesin nişān bulduñ

341. **ey:**
Kaside 21
Mısra: **25**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Zülfine şöyle düşdüñ ey gönlüm
Şanasın ʿömr-i cāvidān bulduñ

342. **ey:**
Kaside 22
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Kūyuñda aḳıt eşkümi ey pādişāh-ı ḥüsn
Dinsün getürdi Kaʿbeye bir şehryār āb

343. **ey:**
Kaside 23
Mısra: **6**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ruḫsāruñ ābı āteşümi nʾiçün arturur
Teskīn iderken āteşi ey gül-ʿiẕār āb

344. **ey:**
Kaside 23
Mısra: **88**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣudur cemīʿ nesneyi pāk eyleyen velī
Ḫāk-i rehüñle pāk olur ey kām-kār āb

345. **ey:**
Kaside 23
Mısra: **100**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Luṭfuñ rebīʿi itmek içün rūzgārı zeyn
Ṣaçdı riyāż-ı ẕihnüme ey şehryār āb

346. **ey:**
Kaside 24
Mısra: **26**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Nʾiçün raḳībe ḫıdmet idersin didi didüm
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gül-ʿiẕār

347. **ey:**
Kaside 24
Mısra: **27**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gūş-ı benefşeden ṣaḳın ey ʿandelīb-i mest
Gül ḥüsni rāzın açma ki yirüñ ḳulaġı var

348. **ey:**
Kaside 24
Mısra: **44**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿīd
Üç ʿīde irmişüz bugün ey faẕl-ı Girdigār

349. **ey:**
Kaside 25
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫilʿat-i ḥüsn egnüñe gey yaraşur ey serv-i nāz
Ṭonanup ṭāvūs-vār itseñ nʾola cevlān-ı ʿīd

350. **ey:**
Kaside 25
Mısra: **9**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Zülfüñüñ şebdīzini ey ḫusrev-i şīrin-dehen
Ḳoş ruḫuñ gülgūnına kim germ ola meydān-ı ʿīd

351. **ey:**
Kaside 29
Mısra: **27**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Zülfüñi külāhuñda nihān eyleme ey dost
Cān bāġıdur olsa nʾola iẓhārı benefşe

352. **ey:**
Kaside 30
Mısra: **5**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı gönlümüñ

353. **ey:**
Kaside 31
Mısra: **53**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey sāḳī-i gül-çihre dili ḳılmaġā rūşen
Gel şāḫ-ı şükūfe gibi göster yed-i beyżā

354. **ey:**
Kıt'a 1
Mısra: **30**
"Ey!" seslenme ünlemi.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

355. **ey:**
Kıt'a 3
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Her bir dehenümde ey şeker-leb Sūsen gibi ṣad zebānum olsa

356. **ey:**
Mesnevi 3
Mısra: **66**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Kilīd-i der-i genc-i maḫzūn-ı rāz
Senüñ nāmuñ olmışdur ey cān-nevāz

357. **ey:**
Mesnevi 3
Mısra: **85**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Eger mücrim olmasa ey Ẕüʾl-Celāl
Kime ʿafvuñ ideydi ʿarż-ı cemāl

358. **ey:**
Mesnevi 3
Mısra: **113**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Zebānuñ ṭut ey merd-i şīrīn-zebān
Ki tecnīs-i ḫaṭdur zebān u ziyān

359. **ey:**
Mesnevi 3
Mısra: **179**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ne yire ḳadem baṣsañ ey kān-ı cūd
Olur ṭoprağı āb-ı ḥayvān-ı cūd

360. **ey:**
Mesnevi 3
Mısra: **215**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ne yazam medīḥüñde ey mehrikāb
Ġanīdür çü taʿrīfden āfitāb

361. **ey:**
Mesnevi 4
Mısra: **15**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Didi ey maẓhar-ı luṭf-ı ilāhī
Ḳaşuñ miḥrābı cānlar secde-gāhı

362. **ey:**
Müfret 2
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın
Ṭur ey Mesīḥ-dem ki yaraşmaz maraż saña

363. **ey:**
Müfret 5
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Var ruḫ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā içün

364. **ey:**
Müfret 22
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey raḳīb
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe ṣoḳ

365. **ey:**
Müfret 24
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

366. **ey:**
Müfret 34
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Ṣanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

367. **ey:**
Müfret 48
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

368. **ey:**
Murabba 1
Mısra: **29**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Dest-i kūtāhuma baş egmedüñ ey serv-i dırāz
Kʾola şekker-lebüñe ṭūṭī-i dil maḥrem-i rāz

369. **ey:**
Nazm 4
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā
Merve ḥaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ Kaʿbe-i ṣafā

370. **ey:**
Nazm 7
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey dehr-i ḫīre-dil ne içün kīnedārsın
Vʾey rūzigār böyle neden zūrkārsın

371. **ey:**
Nazm 12
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Bād-pāy ile bir perī-peyker
Ḳapuña düşdi ey Ferīdūn-fer

372. **ey:**
Nazm 13
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gün olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

373. **ey:**
Nazm 13
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

374. **ey:**
Nazm 24
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

375. **ey:**
Nazm 27
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

376. **ey:**
Nazm 28
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey dil andan şikāyet eyleme kim Dost ẓulmine hīç dād olmaz

377. **ey:**
Nazm 33
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

El uzatma zülfine yāruñ var ey bī-dīn raḳīb
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

378. **ey:**
Nazm 38
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

İşigüñden ey ḳıble-i mihr ü māh
Yaşum gitdügine çü ḳıldum nigāh

379. **ey:**
Nazm 43
Mısra: **3**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

380. **ey:**
Terci-bend 1
Mısra: **39**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i Raḥmān olan Emīr

381. **ey:**
Terci-bend 1
Mısra: **41**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey mecmaʿ-ı mekārim ü mecmūʿa-i kerem
Şīt-i kerāmetüñle ṭoludur ʿArab ʿAcem

382. **ey:**
Terci-bend 1
Mısra: **82**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ṣol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

383. **ey:**
Terci-bend 1
Mısra: **91**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey kehf-i ḫalḳ püşt-i cihānuñ penāhısın
Devlet degül mi ʿāleme melceʾ senüñ gibi

384. **ey:**
Terci-bend 1
Mısra: **95**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey nām-ı aʿẓamuñ der-i gencīne-i şifā
Dil derdine kim ide müdāvā senüñ gibi

385. **ey:**
Terci-bend 1
Mısra: **109**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḫʷāce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ

386. **ey:**
Terci-bend 1
Mısra: **121**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey pādişāh-ı ṣūret ü maʿnā buyur ki ben
Meydān-ı medḥe naṣb-ı livāñ eyleyem senüñ

387. **ey:**
Terci-bend 2
Mısra: **44**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Gülşen-i nev-bahār-ı salṭanata Sensin ey şāh-ı nev-cevān ġonca

388. **ey:**
Terkib-bend 1
Mısra: **16**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Dürr-i girān-bahāsını dürc-i ḫayātuñuñ
Ey ḫarc iden ġurūr ile ʿömrüñ hebā imiş

389. **ey:**
Terkib-bend 1
Mısra: **37**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḥr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḫı

390. **ey:**
Terkib-bend 1
Mısra: **53**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ārzū-yı dīde-i ḥūn-bār ḳandesin
Kim yüzüñ ayı āyīne-i ʿizz ü cāh idi

391. **ey:**
Terkib-bend 1
Mısra: **85**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Vīrān ol ey felek ne bezersin döne döne
Bu zer-nigār çāderi Şeh Muṣṭafā ḳanı

392. **ey:**
Terkib-bend 1
Mısra: **95**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Ey ḫāki gül yüzine niḳāb eyleyen dirīġ
Gitmekde lāle gibi şitāb eyleyen dirīġ

393. **ey:**
Kaside 22
Mısra: **6**
"Ey!" seslenme ünlemi (II. Bâyezîd).

Rāhuñda çeşm-i ʿāşıḳa göster cemālüñi
Vir ḥac yolında sāyilüñe ey nigār āb

394. **ey:**
Kaside 1
Mısra: **12**
"Ey!" seslenme ünlemi (Hz. Peygamber).

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

395. **ey:**
Kaside 8
Mısra: **22**
" Bir varlığa seslenme ünlemi (Ey!).".

İtme ten-i żaʿīfümi ḳanlu yaşuma ġarḳ
Dizme bir ince iplige ey gül-ʿiẕār laʿl

396. **ey:**
Gazel 174
Mısra: **8**
"Ey" seslenme edatı.

Ḳarşuña secdʾitmege ḳaṣd eylemişlerdi velī
Dehşet-i ḥüsnüñle medhūş itdüñ ey ṣāḥib-cemāl

397. **ey:**
Gazel 16
Mısra: **4**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

398. **ey:**
Gazel 16
Mısra: **6**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ḳanumı ḥalāl eyleyeyin saña gelürseñ
Tābūtumuñ ardınca bir iki ḳadem ey dost

399. **ey:**
Gazel 16
Mısra: **8**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Şol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

400. **ey:**
Gazel 16
Mısra: **10**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

401. **ey:**
Gazel 17
Mısra: **1**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost
Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ ey dost

402. **ey:**
Gazel 17
Mısra: **2**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost
Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ ey dost

403. **ey:**
Gazel 17
Mısra: **4**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Şol dem ki revān eyledüñ ol serv-i revānı
Çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ ey dost

404. **ey:**
Gazel 17
Mısra: **6**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

ʿArż eyleyeli ḥüsn-i dil-ārāñı cihāna
ʿĀlem yüzini bāġ-ı cinān eyledüñ ey dost

405. **ey:**
Gazel 17
Mısra: **8**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

406. **ey:**
Gazel 17
Mısra: **10**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed
Çün ġonca gibi baġrını ḳan eyledüñ ey dost

407. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **1**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler ey dost
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per ey dost

408. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **2**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler ey dost
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per ey dost

409. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **4**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ḫaṭṭuñ ki ṭılısm itdi lebüñ dāʾiresine
Şīrīnlük içün müşk ile efsūn yazar ey dost

410. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **6**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Gel varma otaġına raḳībüñ ki bilürsin
İt olduġı yire melek itmez güẕer ey dost

411. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **8**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden
Zīrā ki ḥarīr içre olur misk-i ter ey dost

412. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **10**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Zāhid sözine germ olup aġlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

413. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **12**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ne vech ile yüz sürmeye işigüñe Aḥmed
Ne bāb ile terk itmeye ḳapuñda ser ey dost

414. **ey:**
Gazel 18
Mısra: **14**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

415. **ey:**
Gazel 19
Mısra: **2**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh ey dost
Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh ey dost

416. **ey:**
Gazel 19
Mısra: **4**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Yaḳduġına cān ḫırmenini āteş-i ʿışḳuñ
Şāhid yiter ol dāne-i ḫāl-i siyeh ey dost

417. **ey:**
Gazel 19
Mısra: **6**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Şaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

418. **ey:**
Gazel 81
Mısra: **5**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes ey ḫaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i tīmāruñ gelür

419. **ey:**
Gazel 138
Mısra: **7**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥasretinden her dem ey Yūsuf-cemāl
Nīl-i çeşmümden döker Baġdād göñlüm Rūma Şaṭ

420. **ey:**
Gazel 160
Mısra: **17**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Aḥmedʾe inkār iderseñ ṭañ degül ey müddeʿī
Nūr-ı şemse münkir itmişdür seni aʿmālıġuñ

421. **ey:**
Gazel 161
Mısra: **13**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Mışr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı ṯānī müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

422. **ey:**
Gazel 188
Mısra: **1**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güşā ol ey ṣanem

423. **ey:**
Gazel 188
Mısra: **2**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güşā ol ey ṣanem

424. **ey:**
Gazel 188
Mısra: **4**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ḳo müddeʿīler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

425. **ey:**
Gazel 188
Mısra: **5**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

426. **ey:**
Gazel 188
Mısra: **6**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

427. **ey:**
Gazel 188
Mısra: **10**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuṣṣāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

428. **ey:**
Gazel 241
Mısra: **12**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḫaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

429. **ey:**
Gazel 304
Mısra: **13**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Batmadan nūḥ-ı vücūd al elüm ey Cūdī-i cūd
Ṭaşdı ṭūfān-ı belā ḳaynadı girdāb gibi

430. **ey:**
Gazel 307
Mısra: **11**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

431. **ey:**
Gazel 312
Mısra: **11**

" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-gūnı ey ḳamer günden
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

432. **ey:**
Gazel 346
Mısra: **12**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Gel ʿaẕāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

433. **ey:**
Kaside 12
Mısra: **41**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ebr-i zülfüñ çetr-i sulṭān gibi ey şāh-ı cemāl
Sāyebānlar ṭutdı ḫurşīd-i cihāntāb üstine

434. **ey:**
Kaside 25
Mısra: **55**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Şöhret-i ḥüsnüñ görüp şehrüñde ey şāh-ı cemāl
Ṭabl-ı sīnem dögilür kim olına iʿlān-ı ʿīd

435. **ey:**
Kaside 28
Mısra: **19**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẕ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

436. **ey:**
Nazm 5
Mısra: **17**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

437. **ey:**
Nazm 5
Mısra: **20**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Rāhuñ ġubārı nūr-ı başardan ʿazīz iken
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey mehliḳā dirīġ

438. **ey:**
Nazm 19
Mısra: **1**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

439. **ey:**
Terci-bend 1
Mısra: **61**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

440. **ey:**
Terci-bend 1
Mısra: **83**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

441. **ey:**
Terci-bend 1
Mısra: **105**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

442. **ey:**
Terci-bend 1
Mısra: **127**
" Bir " varlığa seslenme ünlemi (Ey!)".

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

ey vay:

1. **ey vay:**
Murabba 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Eyvah, yazık.

Vaz geldüm ben eger gelse bu göñül daḫı vaz
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

eyā:

1. **eyā:**
Gazel 238
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi (sevgili).

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

2. **eyā:**
Gazel 167
Mısra: **7**
"Ey!" seslenme edatı (sevgili).

Muʿallāḳ ura feraḥdan eyā kemān-ebrū
Kebūter-i dile ġamzeñden irişürse ḫadeng

3. **eyā:**
Kıt'a 6
Mısra: **1**
"Ey!" seslenme ünlemi.

Eyā vezīr-i mükerrem çıḳarma mülküñden
Ḳapuñda bende-i iḥsān olan kemīneleri

eydür:

1. **eydür:**
Gazel 240
Mısra: **6**
"Der" anlamında bir kimsenin sözüne yer verirken kullanılan ifade.

Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gül-zār isteyen

2. **eydür:**
Nazm 3
Mısra: **7**
"Der" anlamında bir kimsenin sözüne yer verirken kullanılan ifade.

Eydür ki yir altındaġı esrārı ṣorarsañ
Var lāleye başındaġı ḳanlu kefeni gör

3. **eydür:**
Gazel 63
Mısra: **9**
"Der ki" anlamında bir kimsenin sözüne yer verirken kullanılan ifade.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

4. **eydür:**
Gazel 65
Mısra: **12**
"Der ki" anlamında bir kimsenin sözüne yer verirken kullanılan ifade.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Gönlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

5. **eydür:**
Gazel 327
Mısra: **7**
"Der ki" anlamında bir kimsenin sözüne yer verirken kullanılan ifade.

Dost eydür ki göñlüñ ayruġa vir
Dut ki ben virmişem göñül ḳanı

eyit:

1. **eyit:**
Gazel 328
Mısra: **5**
Anlatmak, söylemek.

Ḳulaġına varup ol zülf-i bī-ḳarāruñ eyit
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

eyl:

1. **eylerse:**-*erse*
Kaside 22
Mısra: **41**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ẕihnüñ ṣafāsı bir naẓar eylerse terbiyet
Esrār-ı ġaybı yek-ser ide āşikār āb

eyle-:

1. **eylemezdi:**-*mez, -di*
Kaside 11
Mısra: **56**
Etmek, eylemek, yapmak. II ... haline getirmek.

Añsa fetḥin sen Muḥammed-āyet ü Ḥaydar-dilüñ
Eylemezdi burc-ı Ḫayber kākül-i müşkīn-i dost

2. **eylediler:**-*di, -ler*
Kaside 1
Mısra: **24**
Yapmak, etmek.

Sen ṣol ḥabībsin ki görenler cemālüñi
Feyż-i naẓarla eylediler ḫāki kīmyā

3. **eyledi:**--*di, -*
Gazel 98
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Murġ-ı ḫoş-elḥān olup Aḥmed yüzüñ gülzārına
Bülbül-i gūyā hezārān eyledi ṣābāşlar

4. **eyler:**-*r*
Gazel 140
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Görmedin cān terkin eyler bī-nizāʿ
Vaṣf-ı ḥüsnüñi kim itse istimāʿ

5. **eyledi:**--*di, -*
Gazel 158
Mısra: **16**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ṣan ḳıldı devr-i cāma işāret hilāl-i ʿīd
Çün kim lebüñe eyledi remz-i nihān ḳaşuñ

6. **eyleme:**-*me*
Gazel 174
Mısra: **18**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Saʿy ile girmez ele çün kīmyā-yı vaṣl-ı dost
ʿĀḳıl iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl

7. **eyleme:**-*me*
Gazel 275
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Baġrumı dāġ-ı ġamuñla lāle-veş ḫūn eyleme
Zaʿferānın yüzümüñ yaşumla gül-gūn eyleme

8. **eyleme:**-*me*
Gazel 275
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Sāye-i zülfüñ hümāsın ṣalma aġyār üstine
Bir siyeh-rūdur anuñ baḫtın hümāyūn eyleme

9. **eyleme:**-*me*
Gazel 275
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

10. **eyler:**-*r*
Gazel 296
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

11. **eyler:**-*r*
Gazel 297
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı

Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

12. **eyler:**-*r*
Gazel 297
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

13. **eyledi:**--*di,* -
Kaside 7
Mısra: **24**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Zīnet-i bāġ-ı İrem ṭutmaġ içün gülzār-ı ṣubḥ
Eyledi gök sebzezārın pür-gül-i aḥmer güneş

14. **eyledi:**--*di,* -
Kaside 10
Mısra: **30**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Gördi ki rāh-ı midḥatüñ ʿaḳlı düşürdi ḥayrete
Meyli duʿāña eyledi rāh-nümāsı gönlümüñ

15. **eyledi:**--*di,* -
Kaside 19
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Yūsuf-ı gül şevḳı uş Mıṣr-ı çemende eyledi
Pīr-i dünyāyı Zelīḫā-veş cevān-ı nāzenīn

16. **eyledi:**--*di,* -
Kaside 24
Mısra: **55**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Dest-i nihāli pür-zer-i sürḫ eyledi ḫazān
Gördi ki el götürdi duʿāñ ile şāḫ-sār

17. **eyledi:**--*di,* -
Kaside 31
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp yiñine ṣāḫuñ
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḥublā

18. **eyledi:**--*di,* -
Murabba 1
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā nʾidelüm
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-sā nʾidelüm

19. **eyledi:**--*di,* -
Nazm 31
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

ʿÖẕr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖẕrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

20. **eyle:**
Gazel 123
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Gül pīrehen eyle key yaraşur Nāzük bedenüñ ḳabāya döymez

21. **eyleyüp:**-*(y)üp*
Gazel 275
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

ʿAḳl-ı külli Leylī-i zülfüñde Mecnūn eyleyüp
Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn eyleme

22. **eyler:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **133**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Tā Süreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

23. **eyleme:**-*me*
Kaside 17
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

24. **eyleyüp:**-*(y)üp*
Kaside 24
Mısra: **35**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

25. **eyleyüp:**-*(y)üp*
Terkib-bend 1
Mısra: **75**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

26. **eyleyem:**--*(y)em,* -
Terci-bend 1
Mısra: **108**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Yevmüʾl-cezāya dek ki senāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

27. **eyleyem:**--*(y)em,* -
Terci-bend 1
Mısra: **124**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bir cām ṭolduram yine medḥüñ ṣarābıyla
İki cihānı mest-i ṣafāñ eyleyem senüñ

28. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 17
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

29. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **1**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Murġ-ı cāna tīr-i ġamzeñden per ü bāl eyledüñ
Ḥalḳa-i zülfüñ ḫayālin aña ḫalḫāl eyledüñ

30. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **54**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Cenānlar cinānın güşād eyledüñ
İrem gibi ẕātuʾl-ʿimād eyledüñ

31. **eylesün:**-*sün*
Kaside 13
Mısra: **92**
"Etmek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Şehriyārā ḥaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
ʿİzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur

32. **eylesün:**-*sün*
Kaside 19
Mısra: **114**
"Etmek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Nice kim nevrūz ile zīnet bula bāġ-ı cihān
Eylesün ferr-i ruḫuñ eyvānuñı ḫuld-i berīn

33. **eylesün:**-*sün*
Kaside 19
Mısra: **120**
"Etmek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Nūr-ı ḥüsnüñ eylesün ʿulyā serīrin müstenīr
Ṭīb-i ḫulḳuñ eylesün dünyā sarāyın ʿanberīn

34. **eyler:**-*r*
Gazel 45
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Āfitābumdan ıraḫ nice yanam nār-ı ġama
Cevri devrānda baña gerdiş-i eflāk eyler

35. **eyler:**-*r*
Gazel 187
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Dil nice ṣabr eylesün ḥüsnüñ temāşāsında kim
Ḫande itdükce dehānuñ cānumı eyler dü-nīm

36. **eyler:**-*r*
Gazel 284
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Ḳabā-yı ḥüsn-i yāruñ vaṣlasından
Felek māha külāh eyler kimerde

37. **eyler:**-*r*
Gazel 284
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Çekelüm cevrin anuñ dāyimā kim
Cemālin ʿöẕr-ḫᵛāh eyler kimerde

38. **eyler:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **74**
"Etmek, eylemek" anlamından kullanılan yardımcı fiildir.

Düşmanuñ ḳanın döküp tīġ-ı zer-endūdın siler
Kʾaṭlas-ı gerdūnuñ eyler dāmenin aḥmer güneş

39. **eyleyem:**-*(y)em*
Terci-bend 1
Mısra: **126**
"Etmek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ eyleyem senüñ

40. **eyleyen:**-*(y)en*
Gazel 117
Mısra: **17**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Aḥmedʾüñ zer çihresin yoluñda ṭoprag eyleyen
Pāy-būsuñ leẕẕetinüñ iştiyāḳıdur henūz

41. **eyleyen:**-*(y)en*
Gazel 133
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḳumrī-i dil mantıḳın sözüñde mevzūn eyleyen
Piste-i şīrīnüñi ḥikmetle ḫāmūş eylemiş

42. **eyleyen:**-*(y)en*
Gazel 133
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Dil cihānında belāñı göñlüme ṭuş eyleyen
On sekiz biñ ʿāleminde göñlümi ḫoş eylemiş

43. **eylemişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 11
Mısra: **41**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Gerd-i rāhuñ ʿānberinden eylemişdür gül gibi
Cāmesin yāruñ muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

44. **eyleseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 320
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḫummā beni

45. **eylese:**-*se*
Gazel 34
Mısra: **22**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Kāseyle şems devr idüben işigüñ gögin
Deryūze eylese nʾola bāb-ı kerīmdür

46. **eylese:**-*se*
Kaside 20
Mısra: **97**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese ıġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

47. **eyleye:**-*y, -e*
Gazel 291
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek" yardımcı fiili.

Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb
Kʾehl-i dār eyleye Dārāyı diyār ayrulıġı

48. **eyleye:**-*y, -e*
Kaside 7
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek" yardımcı fiili.

Ḳufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
Ḫāk gencin eyleye gencīne-i cevher güneş

49. **eyleye:**-*y, -e*
Kaside 19
Mısra: **93**
"Etmek, eylemek" yardımcı fiili.

Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye
Ḥaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferīn

50. **eyledi:**-*di*
Kaside 31
Mısra: **44**
"Etmek, eylemek, yapmak" yardımcı fiili.

Gūyā-yı çemen derd ile feryādlar idüp
Çün eyledi gül çāderine ḳarşu ser-āġā

51. **eyle:**
Gazel 309
Mısra: **13**
"Etmek" anlamında yardımcı fiil.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

eyle:

1. **eylemeyen:**-*me, -y, -en*
Gazel 89
Mısra: **5**
Etmek, yapmak.

Yüzüñ ayında temāşā-yı cemāl eylemeyen
Pertev-i āyīne-i nūr-ı Ḫudāsın ne bilür

2. **eylese:**-*se*
Gazel 183
Mısra: **10**
Etmek, eylemek, yapmak.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe fīʾl-cümle olurdı şebīh
Eylese iki hilāli alnına ser-bend gül

3. **eylemedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 345
Mısra: **4**
Etmek, eylemek, yapmak.

Bir dem ayaġuñ tozını gözüme Küḥl-ı cilā eylemedüñ öyle mi

4. **eylemedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 345
Mısra: **6**
Etmek, eylemek, yapmak.

Gül yüzüñe ḳarşu göñül bülbülin Perde-serā eylemedüñ öyle mi

5. **eylemedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Gazel 345
Mısra: **8**
Etmek, eylemek, yapmak.

Şemme-i zülfüñle meşāmın dilüñ Ġāliye-sā eylemedüñ öyle mi

6. **eylemiş:**-*miş*
Gazel 183
Mısra: **14**
Etmek.

Nev-bahār-ı ḥüsnine bülbüllerin zār itmege
Eylemiş ʿahd-i ezelde ḫār ile sevgend gül

7. **eyledüm:**-*dü, -m*
Mesnevi 3
Mısra: **144**
... hâline getirmek.

Müzeyyen ḳılup ḫūr-ı efkārumı Bihişt eyledüm bāġ-ı eşʿārumı

8. **eyledi:**-*di*
Gazel 175
Mısra: **8**
... hâline getirmek.

Kaʿbe yüzüñ fürḳatinden cāmesin itmiş siyāh
Mışr kūyuñ ḥasretinden eşkini eyledi Nīl

9. **eyledi:**-*di*
Gazel 242
Mısra: **5**
... hâline getirmek.

ʿAks-i ruḥsārıyla sāḳī dehri gül-zār eyledi
Cām-ı meyden ictināb itmez girān-cān olmayan

10. **eyledi:**-*di*
Nazm 4
Mısra: **10**
... hâline getirmek.

Ne ʿaks ṣaldı bezmüñe sāḳī cemāli kim
Ṣaḥn-ı sarāyuñ eyledi bostān-ı dil-güşā

11. **eyle:**
Gazel 257
Mısra: **17**
... hâline getirmek.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

12. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 17
Mısra: **2**
... hâline getirmek.

Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost
Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ ey dost

13. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 17
Mısra: **6**
... hâline getirmek.

ʿArż eyleyeli ḥüsn-i dil-ārāñı cihāna
ʿĀlem yüzini bāġ-ı cinān eyledüñ ey dost

14. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 151
Mısra: **2**
... hâline getirmek.

ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ
Terbiyetle eyledüñ ben ḫāki bostānuñ senüñ

15. **eyler:**-*r*
Gazel 284
Mısra: **8**
... hâline getirmek.

Viṣālüñ gencinüñ māḫulyāsı
Gedāyı pādişāh eyler kimerde

16. **eylesem:**-*se, -m*
Gazel 101
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

17. **eylemiş:**-*miş*
Gazel 133
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḥaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

18. **eylemiş:**-*miş*
Gazel 133
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḥaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

19. **eylemiş:**-*miş*
Gazel 133
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

20. **eylemiş:**-*miş*
Gazel 134
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ol ṣanem kim Leylī-i zülfin girih-gīr eylemiş
Raḥm idüp Mecnūnına tedbīr-i zencīr eylemiş

21. **eylemiş:**-*miş*
Gazel 134
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḥaḳ livā-yı ʿışḳını ṣubḥ-ı ezelde Aḥmedʾüñ
Mihr-i ḥüsnüñ gibi ey meh āsumān-gīr eylemiş

22. **eylemiş:**-*miş*
Gazel 144
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kʾincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenīni ġāyet-i luṭf

23. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Murġ-ı cāna tīr-i ġamzeñden per ü bāl eyledüñ
Ḥalḳa-i zülfüñ ḫayālin aña ḫalḫāl eyledüñ

24. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Baḫr-i ʿışḳuñda çeküp almaġa göñlüm zevraḳın
Dest-i cevrüñle ḫam-ı zülfüñi çengāl eyledüñ

25. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

26. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini ʿĀşıḳ-i bī-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

27. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eyledüñ

28. **eylerdi:**-*r, -di*
Kaside 8
Mısra: **62**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Alsa giyāh-ı rezm-gehüñ ehl-i kīmyā
Eylerdi zer yirine tamāmuʾl-ʿayār laʿl

29. **eylemese:**-*me, -se*
Kaside 17
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Baḫr-i eşkümde gözüm zevraḳı bulmazdı necāt
Yetişüp Ḫıżr-ı ḫaṭuñ eylemese yarluġı

30. **eylemiş:**-*miş*
Kaside 23
Mısra: **75**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bu cürm içün ki ʿarż-ı naẓīr eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

31. **eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **51**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Kʾanuñ her birin eyledüñ bī-gümān
Zemīn ehline ḥüccet-i āsumān

32. **eylemiş:**-*miş*
Müfret 13
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

33. **eylesem:**-*se, -m*
Terci-bend 1
Mısra: **60**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Dünyā vü āḫiretde şefīʿi ẕünūbumuñ
Şiʿrüm yeterdi saña göre medḥüñ eylesem

34. **eylemege:**-*meg, -e*
Terci-bend 2
Mısra: **63**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Zer-nigār eylemege yollaruñı
İrdügi yire yüz sürer nergis

35. **eyledi:**-*di*
Gazel 82
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamlarında kullanılan yardımcı fiil.

Eyledi ʿışḳ Züleyḫāsı bu cān Yūsufına
Mışr-ı ḥüsnüñde zenaḫdānuñı zindān-ı Mışr

36. **eyler:**-*r*
Gazel 37
Mısra: **5**
...hâline getirmek.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā ṣol cāmı ṣun kim şeyḫ anuñla ṣāb olur

37. **eyler:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **79**
...haline getirmek.

Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi
Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

38. **eyledi:**-*di*
Gazel 6
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaṣāsın eyledi biñ başlu ejdehā

39. **eyledi:**-*di*
Gazel 313
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

ʿUṣṣāḳı cünūn eyledi āvāze-i ḥüsnüñ
Ṣan kūs urulup velvelesi leşkere düşdi

40. **eyledi:**-*di*
Gazel 346
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Aḥmedʾüñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

41. **eyledi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Āh kim yār bozup ḳāʿide-i yarluġı
Yine resm eyledi bünyād-ı cefākārluġı

eylemek:

1. **eylemek:**
Gazel 173
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

eyleseler:

1. **eyleseler:**-*se, -ler*
Gazel 32
Mısra: **9**
Etmek, eylemek, hâline getirmek.

Ölsem lebüñʾçün eyleseler ṭopraġum sebū
Ṣu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar leẕīẕ

eymān içdügüñ:

1. **eymān içdügüñ:**-*dük, -üñ*
Müfret 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yeminler içmek; bir şeyi yapmaya veya yapmamaya söz vermek.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

eyneʾz-zelīlü ve eyneʾl-celīl:

1. **eyneʾẕ-ẕelīlü ve eyneʾl-celīl:**
Mesnevi 3
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hor ve hakir kişi nerede, ululuk ve celal sahibi nerede? (Şair, Allah'ın övgüsü için yetersiz olduğunu vurguladığı bu dizede Arapça bir darbımesel olan Eyne's-serâ ve's-süreyyâ? (Yerin dibi nerede, gökyüzündeki Süreyyâ nerede?)'dan yararlanmıştır.).

Bedīhī degül mi ne lāzım delīl
Ki eyneʾẕ-ẕelīlü ve eyneʾl-Celīl

eytām:

1. **eytāmı:**-*ı*
Gazel 275
Mısra: **14**
Yetimler.

Aḥmedʾi gözden şalup sürme ḳapuñdan yaşların
Sāyili maḥrūm idüp eytāmı maġbūn eyleme

eyü:

1. **eyü:**
Gazel 264
Mısra: **10**
"Ey" seslenme edatı.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

eyvān:

1. **eyvānuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 19
Mısra: **114**
Saray, köşk.

Nice kim nevrūz ile zīnet bula bāġ-ı cihān
Eylesün ferr-i ruḫuñ eyvānuñı ḫuld-i berīn

2. **eyvānuña:**-*uñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **12**
Bir binanın iç veya dışındaki yalnız ön tarafı açık, genellikle kemerli kısım.

Mirḳātuña bir pāye yedi çarḫ-ı muṭabbaḳ
Eyvānuña bir ṭāḳ ṭoḳuz ḳubbe-i ʿuzmā

eyvān-ı ʿīd:

1. **eyvān-ı ʿīd:**-, -
Kaside 25
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Bayram köşkü.

Ẓill-i Ḥaḳ Şeh Bāyezīd ibn-i Muḥammed Ḫān kʾanuñ
Cāhı bezminden müzeyyendür bugün eyvān-ı ʿīd

eyvān-ı kerem:

1. **eyvān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
İhsan köşkü.

Dest-i inʿāmuñ ile yapıla bu ḳaṣr-ı seḫā
Himmetüñle yucala yine bu eyvān-ı kerem

2. **eyvān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
İhsan köşkü.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḥtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

3. **eyvān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
İhsan köşkü.

Dest-i iḥsānuñ ile yapıla bünyād-ı seḫā
Pāye-i ḳadrüñ ile yucala eyvān-ı kerem

eyyām:

1. **eyyāmınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 25
Mısra: **60**
Günler.

Pādişāhā nāmuña oḳutmasaydı ḫuṭbesin
Olmaz idi rūzigār eyyāmınuñ sulṭānı ʿīd

2. **eyyāmuña:**-*uñ, -da*
Kaside 19
Mısra: **74**
Zaman, devir.

Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūnīn-dil meger āhū-yı Çīn

3. **eyyāmuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **140**
Günler. II Zaman, devir.

ʿÖmr-i ḫaşmuñ defterin ṭūmār-veş dürsün felek
Nice kʾeczāsından eyyāmuñ düzer defter güneş

4. **eyyām:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Zaman, devir. Beyitte "felek" anlamında kullanılmıştır.

Giceler uyḳu girmedi gözüme
Beni andan ayıralı eyyām

5. **eyyāmda:**-*da*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **24**
Günler; zaman, devir.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḫayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

6. **eyyām:**
Gazel 188
Mısra: **1**
(Ar.) Gün, zaman.

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güşā ol ey ṣanem

eyyām-ı devletüñ:

1. **eyyām-ı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 30
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Devletinin zamanı, devri.

Eyyām-ı devletüñ ola pāyende ḫaşre dek
Bu devletüñ duʿācısı çün ins ü cān imiş

ezber eyledi:

1. **ezber eyledi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Ezberlemek, hafızada tutmak.

Kendünüñ ḫüsn ü cemālin fikr iderken germ olup
Cān diliyle eyledi bu maṭlaʿı ezber güneş

ezber it:

1. **ezber it:**
Gazel 257
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Akılda tutmak, unutmamak.

Aḥmedʾüñ ʿışḳı zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿnīsi gül ḫüsninüñ bülbül ġazel-ḫʷān olmasa

ezberle-:

1. **ezberler:**-*r*
Gazel 85
Mısra: **16**
Bir şeyi olduğu gibi akılda tutmak, ezber etmek, hıfzetmek.

ʿĀrıżuñ luṭfın ögmege bülbül
Berg-i gülden leṭāyif ezberler

ezel:

1. **ezelde:**-*de*
Gazel 206
Mısra: **9**
Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. || Çok eskiden beri, başından beri.

Cānuma bir merḥabā ṣundı ezelde çeşm-i yār
Şöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

2. **ezelde:**-*de*
Gazel 294
Mısra: **9**
Başlangıcı belli olmayan zaman; çok önceki zaman || Bezm-i elest.

Aḥmedʾüñ cānına zaḫm urdı ezelde tīr-i ʿışḳ
Bir avuc ten ṭopraġıyla gizlenür mi yarası

3. **ezelde:**-*de*
Kaside 28
Mısra: **5**
(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henūz ol tīr-i peykāndan ṭamar

4. **ezel:**
Nazm 9
Mısra: **1**
(Ar.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman II. Ruhlar âleminin başlangıcı.

Yazmış ezel kitābına taḳdīr kātibi

ezmān-ı ʿīd:

1. **ezmān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Bayram zamanı.

Ṣubḥ-ı dīdāruñ zamānı şöyle şādān itdi kim
Ol beşāretden müzeyyendür henūz ezmān-ı ʿīd

F

fahr:

1. **faḫr:**
Gazel 56
Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

ezel nakkāşı:

1. **ezel naḳḳāşı:**
Gazel 290
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Allah.

Ezel naḳḳāşı yazarken cemālüñ naḳşına düşmiş
Ḳalemden noḳṭa-i ʿanber bu gül-berg-i dil-ārāya

ezel tā ebeddür:

1. **ezel tā ebeddür:**-*dür*
Mesnevi 3
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Baştan sona kadar.

Zemīn ü felekdür ġubār-ı rehüñ
Ezel tā ebeddür temāşā-gehüñ

ezhār:

1. **ezhārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **14**
Çiçekler.

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

ezhār-ı felekden:

Mısra: **9**
Övünme, iftihar, gururlanma.

İtüñ olmaḳ baña çün faḫr durur
İtüñe beñzer isem ʿār gelür

2. **faḫrum:**-*um*
Gazel 219
Mısra: **2**
1. Övünme, iftihar, gururlanma. 2. İftihar kaynağı, iftihar sebebi, övünç, medâr-ı iftihar.

Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

fahr olsun:

1. **faḫr olsun:**-*sun*
Kaside 7
1. **ezhār-ı felekden:**-*den*
Kaside 29
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Felek çiçekleri; gökyüzündeki yıldızlar.

Yüz mertebe aʿlā olur ezhār-ı felekden
Bir dem ḳapuña bulur ise bārı benefşe

ezhār-ı ḥüsn-i yārı:

1. **ezhār-ı ḥüsn-i yārı:**
Gazel 266
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzellik çiçekleri.

Eşküm seḥābı bāġ-ı cemālin ṣuvardı kim
Ezhār-ı ḥüsn-i yārı maḥabbet-simār ide

ezhār-ı raḥmet:

1. **ezhār-ı raḥmet:**
Terci-bend 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Rahmet çiçekleri.

Ezhār-ı raḥmet ile maḥabbet-simārdur
Bāġ-ı cihānda ḳadd-i nihāli Muḥammedüñ

Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Iftihar kaynağı, övünme sebebi olmak.

Ḫusrev-i rūy-ı zemīn dirsem ne faḫr olsun saña
Kʾāsumān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñde oldı ḫāk-i der güneş

faḫr-i ḫilāfet penāh olan:

1. **faḫr-i ḫilāfet penāh olan:**-*an*
Terkib-bend 1
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Hilafetin övüncü, koruyucusu; hükümdarlığı haiz olmak.

Ol salṭanatda faḫr-i ḫilāfet penāh olan
Āl-i mülūk mefḫarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

faḳīh-i medrese:

1. **faḳīh-i medrese:**
Müfret 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Medrese hocası, fıkıh âlimi.

Faḳīh-i medrese bilmez nedür kitāb-ı usūl
Meger ki mekteb-i ʿışḳuñda oḳımadı sebaḳ

faḳīr:

1. **faḳīre:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **49**
Fakir, yoksul, muhtaç.

Yollarda laʿli şöyle şaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

fakr:

1. **faḳruñ:**-*uñ*
Gazel 174
Mısra: **16**
Fakirlik, yoksulluk.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

fāl-ı saʿādet dutmaġa:

1. **fāl-ı saʿādet dutmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 18
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk falı tutmak.

Saʿd-i felek her şubḥ-dem fāl-ı saʿādet dutmaġa
Muṣḥaf yüzüñde āyet-i Raḥmāna ṣıḥḥat yaraşur

fark:

1. **farḳına:**-*ı, -na*
Kaside 6
Mısra: **90**
Tepe, üst.

Şol māh-ı saʿādet ki ider ḳaşruñı menzil
Ḫurşīd-i cihāndur ki felek farḳına ḳor pā

2. **farḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 156
Mısra: **12**
Baş, tepe, üst.

Didüm sürsem yüzüm ol āsitāna
Ḳadem farḳına ḳordum āsumānuñ

3. **farḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 284
Mısra: **2**
Baş, tepe, üst.

Cigerden ʿāşıḳ āh eyler kimerde
Felek farḳına rāh eyler kimerde

fark-ı eflāke:

1. **farḳ-ı eflāke:**-*e*
Mesnevi 3
Mısra: **197**
Kelime Tipi: **-**
Göklerin tepesi.

Şular kim ḳadem farḳ-ı eflāke ḳor
Ḳapuñda tevāżuʿ yüzin ḫāke ḳor

farż it:

1. **farż it:**
Terkib-bend 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Varsaymak, öyleymiş gibi kabul etmek.

Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḫüsn ü bahā imiş

fāş eylemek:

1. **fāş eylemek:**
Gazel 173
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkarmak, açığa vurmak.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

fāş eylemezdi:

1. **fāş eylemezdi:**-*mez, -idi*
Terci-bend 1
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Bir sırrı meydana vurmak, açığa çıkarmak.

Fāş eylemezdi sırrın eneʾl-Ḥaḳ rumūzınuñ
Manṣūra irse mürşid-i dānā senüñ gibi

fāş idüp:

1. **fāş idüp:**-*üp*
Gazel 193
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Bir sırrı meydana vurmak, açığa çıkarmak.

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

fāş itdi:

1. **fāş itdi:**-*di*
Gazel 269
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gizli olanı ortaya çıkarmak, ifşa etmek.

Saña sīnem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem
Ḫilʿat-i laʿlīn geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

2. **fāş itdi:**-*di*
Gazel 312
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gizli olanı açığa vurmak, duyurmak.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

fāş oldı:

1. **fāş oldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Meydana çıkmak, açığa vurmak.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

2. **fāş oldı:**
Kaside 9
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, belirgin hale gelmek, belli olmak.

ʿAhdüñde oldı ʿāleme ġammāzlıġ ile fāş
Zindān-ı ḥoḳḳa olsa yiridür mekān-ı müşk

fāş olsa:

1. **fāş olsa:***-sa*
Gazel 343
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, duyulmak.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

fāş olurdı:

1. **fāş olurdı:**
Kaside 12
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Meydana çıkmak, açığa vurmak.

Dürc-i ġaybuñ perdesinden sırr-ı cān olurdı fāş
Perdedār olmasa laʿlüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

faṣl:

1. **faşlını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 176
Mısra: **9**
Fasıl, bölüm, kısım.

Bir faşlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ
Rengīn varaḳlarıyla düzetdi kitāb gül

2. **faşl:**
Kaside 32
Mısra: **42**
Fasıl, mevsim.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

faṣl-ı bahār:

1. **faşl-ı bahār:**
Kaside 8
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Bahar mevsimi.

Keffüñ muḫīṭı ger vire ebr-i bahāra nem
Yaġmur yirine yaġdura faṣl-ı bahār laʿl

faṣl-ı bahārını:

1. **faşl-ı bahārını:***-ı, -n, -ı*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Bahar mevsimi, ilkbahar.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

faṣl-ı ḫazān:

1. **faşl-ı ḫazān:**
Kaside 32
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Güz mevsimi, sonbahar.

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẓar ḳıl kim
Dü-mūy şekli gibi gösterür saña elvān

2. **faşl-ı ḫazān:**
Kaside 32
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Güz mevsimi, sonbahar.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

fātiḥa:

1. **fātiḥā:**
Gazel 197
Mısra: **5**
Fatiha, Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi.

Oḳır idüm fātiḥā ḳabūl itsün diyü Ḥāṣıl oldı ḥamdüliʾllāh devletinde ḫācetüm

faẓl:

1. **faẓlum:***-um*
Gazel 219
Mısra: **10**
Fazilet.

Aḥmedʾem server-i Keşmīr-i suḫan çāker-i şāh
Bu ḳadar faẓlum ile bende-i ehl-i keremem

2. **faẓl:**
Kaside 13
Mısra: **86**
Âlîcenaplık ve cömertlik, iyilik, lutuf, kerem.

Müstedām olsun cihān bāġında cūduñ ebri kim
Faẓl gülzārı anuñ perverde-i iḥsānıdur

3. **faẓl:**
Kaside 20
Mısra: **22**
Fazilet, ilim, hüner, marifet.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẓl u kemāl

faẓl-ı celāl:

1. **faẓl-ı celāl:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Azamet, cömertlik (sahibi kimse).

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir faẓl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

faẓl-ı girdigār:

1. **faẓl-ı girdigār:**
Kaside 24
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın lütfu.

Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿīd
Üç ʿīde irmişüz bugün ey faẓl-ı Girdigār

faẓl-ı ʿömereyne:

1. **faẓl-ı ʿömereyne:***-e*
Nazm 1
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **-**
İki Ömer'in fazileti. (Ömereyn: Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer.).

Faẕl-ı ʿÖmereyne ḳāyilüz biz
Kim mesʾele-i kelāmumuzdur

<u>faẕl:</u>

1. **faẕl:**
Kaside 6
Mısra: **100**
Fazilet, erdem.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Faẕl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

<u>fehm itmez:</u>

1. **fehm itmez:***-mez*
Nazm 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İdrak etmek, düşünmek. anlamak.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

<u>felek:</u>

1. **felek:**
Gazel 284
Mısra: **2**
Ar. Gök, asuman.

Cigerden ʿāşıḳ āh eyler kimerde
Felek farḳına rāh eyler kimerde

2. **felekde:***-de*
Gazel 323
Mısra: **8**
Ar. Gök, asuman.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḫüsnde daʿvā
Her ay ol naḳṣ içün olur felekde rūy-ı māh egri

3. **felek:**
Gazel 107
Mısra: **7**
Felek, baht, talih.

Şol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

4. **felek:**
Gazel 251
Mısra: **2**
Felek, baht, talih.

Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḫışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

5. **felek:**
Kaside 6
Mısra: **90**
Felek, gökyüzü.

Şol māh-ı saʿādet ki ider ḳaṣruñı menzil
Ḫurşīd-i cihāndur ki felek farḳına ḳor pā

6. **felek:**
Kaside 20
Mısra: **11**
Felek, gökyüzü.

Felek ṣaḥīfe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa
Zemīn terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl

7. **felek:**
Mesnevi 3
Mısra: **182**
Felek, gökyüzü.

Sipāhuñ sitāre delīlüñ melek
Serīrüñ zemīn ü sarāyuñ felek

8. **felek:**
Nazm 13
Mısra: **3**
Baht, talih, kader.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḫüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

9. **felek:**
Gazel 251
Mısra: **4**
Felek.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

10. **felek:**
Kaside 6
Mısra: **130**
Felek.

Rām oldı bugün rānuña bu tevsen-i gerdūn
Kim şekl-i hilāl urdı felek ḫinkine tamġa

11. **felek:**
Kaside 7
Mısra: **97**
Felek.

Baḫr-i cūduñdan felek fülkin cevāhir ṭoldurup
Düzedür şekl-i hilālīden gümüş lenger güneş

12. **felek:**
Kaside 7
Mısra: **139**
Felek.

ʿÖmr-i ḫaşmuñ defterin ṭūmār-veş dürsün felek
Nice kʾeczāsından eyyāmuñ düzer defter güneş

13. **felek:**
Kaside 9
Mısra: **41**
Felek.

Ne esb-i devletüñle felek ḫinki hem-rikāb
Ne gerd-i ḫayl-i ḥaşmetüñüñ hem-ʿinānı müşk

14. **felek:**
Kaside 15
Mısra: **67**
Felek.

ʿīd-i ferḫundeñe ḳurbān idüp aʿdāñı felek
Sen aḥibbāña buyur āb-ı seḫā nān-ı kerem

15. **felek:**
Kaside 16
Mısra: **35**
Felek.

Bu felek yazmasa nüsḫañdan eger nāmesini
Yañlış olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

16. **felek:**
Kaside 20
Mısra: **47**
Felek.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

17. **felek:**
Kaside 20
Mısra: **87**
Felek.

Elüñde zevraḳ-ı zerrīni gördi didi felek
Leḳad raʾeytü ḥilālen yedūru fevḳa hilāl

18. **felek:**
Kaside 24
Mısra: **19**
Felek.

Āhū ḳomadı ḳırdı ki ḳurbān ide felek
Ḥüsnüñ ṣabāḥ-ı ʿīdine bī-ḥadd ü bī-şumār

19. **felek:**
Terkib-bend 1
Mısra: **85**
Felek.

Vīrān ol ey felek ne bezersin döne döne
Bu zer-nigār çāderi Şeh Muṣṭafā ḳanı

20. **felek:**
Gazel 302
Mısra: **5**
Baht, talih.

Burdı felek gūşumı ṭanbūr-vār
Çün ḳomadı perdede nālem beni

21. **felekler:**-*ler*
Kaside 6
Mısra: **74**
Eskiden her birinde bir gezegenin bulunduğu kabul edilen gök katlarından her biri.

Şu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

22. **felek:**
Gazel 267
Mısra: **9**
Gök, asuman.

Ay saña öykündügiyçün yüzine geh geh felek
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhīr ide

23. **felekde:**-*de*
Gazel 119
Mısra: **3**
Gök, gökyüzü.

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol mehliḳā henūz

24. **felek:**
Mesnevi 3
Mısra: **173**
Ortaçağ İslâm kozmolojisinde yıldızları taşıdığına ve hareket ettirdiğine inanılan şeffaf gökküre; gezegenlerin yörüngesi. İslâm astronomları güneşle ay dahil yedi gezegenin hareketini açıklamak üzere iç içe geçmiş yedi saydam halka tasavvur etmişler ve her halkaya birer gezegenin bindirildiği, felek denilen bu halkaların Allah'ın izniyle döndüğü fikrini benimsemişlerdir.

Felek ḳaṣr-ı ḳadrüñde bir pāyedür
Ferīdūn-ı ferruḫ fürū-māyedür

25. **felek:**
Kaside 8
Mısra: **113**
Felek II Gökyüzü.

Naẓm eylesem maḳālümi güş eylese felek
Çeşm-i kevākib aḳıda leyl ü nehār laʿl

26. **felek:**
Kaside 7
Mısra: **85**
Felek; gökyüzü.

Ḳanda beñzer ḳaşruña bir āfitābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

27. **felek:**
Gazel 32
Mısra: **17**
Felek. II Baht, kader.

Şol deñlü zehr-i ḳahr içürür Aḥmedʾe felek
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger leẕīẕ

28. **felek:**
Gazel 312
Mısra: **1**
1. Gökyüzü, semâ. 2. Dünya, âlem, devran. 3. Gök katlarında yer alan yıldızların insan kaderi üzerinde yaptığı kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

29. **felegüñ:**-*üñ*
Murabba 1
Mısra: **13**
Devamlı şikâyet edilen kader, talih.

Felegüñ nūş iderem nīşini sāġarlar ile
Ṭoġradı ḫār-ı cefā baġrumı ḫançerler ile

30. **felek:**
Kaside 21
Mısra: **57**
Felek.

Şemsi ḳapuñda gördi didi felek
Yüzüñi sür ki āsitān bulduñ

31. **felekde:**-*de*
Gazel 145
Mısra: **10**
(Ar.) Gökyüzü, semâ II. Dünya, âlem, devran.

Ẓulmi oransuz itme Aḥmedʾe kim
Tīr-i āhuñ felekde ḫāyili yoḳ

32. **felek:**
Gazel 163
Mısra: **5**
(Ar.) Gökyüzü, semâ II. Dünya, âlem, devran.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

33. **felek:**
Gazel 284
Mısra: **10**
(Ar.) Gökyüzü, semâ II. Dünya, âlem, devran.

Ḳabā-yı ḥüsn-i yāruñ vaṣlasından
Felek māha külāh eyler kimerde

34. **felek:**
Gazel 307
Mısra: **19**

(Ar.) Gökyüzü, semâ II. Dünya, âlem, devran.

Bunca göziyle felek ey fitne-i devr-i ḳamer
ʿĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

35. **felek:**
Gazel 312
Mısra: **8**
(Ar.) Gökyüzü, semâ II. Dünya, âlem, devran.

Ḳabā-yı ḥüsnüñi çün biçdi vuṣlasından anuñ
Külāh itdi felek māh-ı āsumāna daḫı

36. **felek:**
Kaside 19
Mısra: **81**
(Ar.) Gökyüzü, semâ II. Dünya, âlem, devran.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

37. **feleklerde:***-ler, -de*
Kıt'a 21
Mısra: **2**
(Ar.) Gökyüzü, semâ II. Dünya, âlem, devran.

Şöyle ʿālī yapdı Dāruʾl-ḫayrı Sulṭān Bāyezīd
Kim feleklerde melekler itdiler medḥ ü ṣenā

38. **felek:**
Mesnevi 4
Mısra: **51**
(Ar.) Gökyüzü, semâ II. Dünya, âlem, devran.

Felek emrüñe rām olsun hemīşe Güneş bezmüñe cām olsun hemīşe

39. **felek:**
Gazel 61
Mısra: **5**
(Ar.) Gökyüzü, sema. II Dünya, âlem, devran.

Felek ḫˇān-ı cemālüñ ḥasretinden Ṣabāḥuñ sofrasından nān uġurlar

felek mışrında:

1. **felek mışrında:**
Kaside 7
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün Mısır ülkesinde.

Yā felek Mışrında sulṭān oldı bir Yūsuf-cemāl
Yā Züleyḫādur ṭutar nārenc-i zer-peyker güneş

felek-i ʿizz ü ʿalā:

1. **felek-i ʿizz ü ʿalā:**
Kaside 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İzzet ve yücelik göğü.

Maṭlaʿı ṣubḥ-ı ẓafer mihr-i ẕekā ebr-i ḥayā
Felek-i ʿizz ü ʿalā dāver-i devrānı kerem

felek-kadr:

1. **felek-ḳadr:**
Kaside 20
Mısra: **86**
Felek kadar yüce, felek kadar kıymetli. II Çok kıymetli, kadri geniş.

Ki anda ʿayş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt
Sitāre ḫayl ü felek-ḳadr ü āfitāb-cemāl

felek-rifʿat:

1. **felek-rifʿat:**
Gazel 305
Mısra: **18**
Azameti felekler gibi olan.

Devr elinden nice bir ṭopraġ olalum çün bizüm
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

fem:

1. **feme:***-e*
Gazel 277
Mısra: **2**
Ağız.

Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur cām-ı Ceme
Leb-i cān-baḫşuñ ile ṣun mey-i gül-fām feme

fenā:

1. **fenā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **7**
Fani, geçici, sonu olan.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

fenā vü faḳr ḥarīminde:

1. **fenā vü faḳr ḥarīminde:***-i, -n, -de*
Kaside 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk ve fakirliğin harem dairesi.

Fenā vü faḳr ḥarīminde oldı Merve ḥaḳı
Ṣafā-yı Kaʿbe-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

fenn-i ʿışḳı:

1. **fenn-i ʿışḳı:***-ı*
Gazel 161
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşk ilmi.

Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣīl itmişem mihrüñle kim
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

fenn-i şiʿrden:

1. **fenn-i şiʿrden:***-den*
Gazel 259
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şiir sanatı.

Didi ki vaṣf-ı cemālümde ʿāciz oldı ʿuḳūl
Anuñʾçün Aḥmed ider fenn-i şiʿrden tevbe

fenn-i şiʿre:

1. **fenn-i şiʿre:***-e*
Kaside 30
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Şiir sanatı.

Aḥmed bu fenn-i şiʿre şürūʿ itmeden murād
Virdi-i duʿā-yı devlet-i şāh-ı cihān imiş

fer:

1. **fer:**
Kaside 7
Mısra: **42**
Işık, aydınlık.

Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

ferʿ:

1. **ferʿüñi:***-üñ, -i*
Kaside 6
Mısra: **208**
Dal, budak. Evlat, nesil.

Aṣluñı ser-efrāz idüp ol dāʾim ü bāḳī
Ferʿüñi refīʿ eylesün Allāhu Teʿālā

fer virdi:

1. **fer virdi:**
Gazel 286
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak, ışık vermek; mutluluk vermek, ferahlık vermek.

Fer virdi gerçi çihreñe nūr-ı Muḥammedī
Hecrüñ cehennemindedür ümmet ne fāyide

fer viren:

1. **fer viren:***-en*
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
1. Işık vermek. 2. Aydınlatmak.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāy-dār olsun

2. **fer viren:***-en*
Kıt'a 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Işık vermek, aydınlatmak II şeref vermek, onurlandırmak.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāydār olsun

fer virmek:

1. **fer virmek:***-mek*
Kaside 22
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak, ışık vermek; mutluluk vermek, ferahlık vermek.

Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzigāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

ferāġ eyledüm:

1. **ferāġ eyledüm:***-dü, -m*
Mesnevi 3
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek, bırakmak.

Fürūġ-ı suḥandan ferāġ eyledüm
Şeb-i ġamda āhum çerāġ eyledüm

ferāġat:

1. **ferāġatum:***-um*
Gazel 5
Mısra: **3**
Vazgeçme, el çekme, bırakma.

Benüm fürūġ-ı ḳamerden ferāġatum var kim
Çerāġ-ı mihr-i ruḫuñdur delīl-i rāh baña

feraḥ:

1. **feraḥdan:***-dan*
Gazel 96
Mısra: **9**
Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

Cān feraḥdan raḳṣ urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşīr-i bürrān baġlanur

2. **feraḥdan:***-dan*
Gazel 167
Mısra: **7**
Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

Muʿallāḳ ura feraḥdan eyā kemān-ebrū
Kebūter-i dile ġamzeñden irişürse ḫadeng

3. **feraḫından:***-ın, -dan*
Gazel 295
Mısra: **6**
Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

Ben senden ırağ olduġum işitdi raḳībüñ
Şol deñlü sevindi feraḫından öle yazdı

4. **feraḥdan:***-dan*
Kaside 19
Mısra: **78**
Hoşa giden bir halden duyulan zevk, gönül açıklığı, sevinç, sevinme.

Ṭīb-i ḫulḳuñdan ḫikāyet eyledi gülşende bād
Bu feraḥdan göge degdürdi külāhın yāsemīn

feraḥ bulmaz:

1. **feraḥ bulmaz:***-maz*
Gazel 197
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntılarından kurtulmak, ferahlamak, içi açılmak.

Tīġ-ı cevrüñ irmese bir dem göñül bulmaz feraḥ
Tīr-i ġamzeñ görmesem bir laḥẓa ḳalmaz rāḥatum

feraḥ olduġı:

1. **feraḥ olduġı:***-duḳ, -ı*
Gazel 92
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Rahat, huzurlu olmak, mesut olmak.

Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

ferahlık:

1. **feraḥlıġıdur:***-ı, -dur*
Gazel 50
Mısra: **17**
Ferah olma, neşeli,

sıkıntısız ve tasasız olma durumu, gönül açıklığı.

İki cihān feraḥlıġıdur Aḥmedʾe ġamuñ
Şādīye irmesün anı her kim ḥazen ṭutar

feraḥnāk eyler:

1. **feraḥnāk eyler:**-*r*
   Gazel 45
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Sevindirmek.

Cān ḥayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla bulur ẕevḳ ü ṣafā
Sebze vü mey dil-i ġam-gīni feraḥnāk eyler

feraḥ-nāk idici:

1. **feraḥ-nāk idici:**-*ici*
   Bahr-i Tavîl 1
   Mısra: **28**
   Kelime Tipi: **-**
   Ferahlatmak, sevindirmek.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir faẕl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

ferāmūş idem:

1. **ferāmūş idem:**-*em*
   Mesnevi 3
   Mısra: **127**
   Kelime Tipi: **-**
   Unutmak.

Sözüm sāzı bir sūza dem-sāz ola
Kʾirem bülbülinden ḫoş-āvāz ola

ferāmūş itmege:

1. **ferāmūş itmege:**-*mek, -e*
   Gazel 1
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **-**
   Unutmak.

Sāḳiyā ġam tīġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege
Cānum ol mercān ḳadeḥle bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

ferdā-yı ḥaşre:

1. **ferdā-yı ḥaşre:**-*e*
   Kaside 8
   Mısra: **94**
   Kelime Tipi: **-**
   Mahşer sonrası.

Bir gün elin ṣunarsa ḳapuñda suʾāl içün
Ferdā-yı ḥaşre dek ṣaça dest-i çenār laʿl

ferhād:

1. **ferhād:**
   Gazel 311
   Mısra: **8**
   "Ferhat"; Ferhat ile Şirin hikayesinin erkek kahramanıdır.

Leylī ṣaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

ferhād-ı ʿālem:

1. **ferhād-ı ʿālem:**
   Gazel 337
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **-**
   Cihanın Ferhad'ı.

Aḥmedʾi Mecnūn iderse Leylī-i zülfüñ ne ṭañ
Oldı sen Şīrīn-lebüñ Ferhād-ı ʿālem Ḫusrevi

ferhād-ı miskīn:

1. **ferhād-ı miskīn:**
   Gazel 128
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **-**
   Zavallı Ferhad.

Ḥüsn-i Şīrīn gülşen-i cān-baḫş iken taḳdīri gör
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miskīn ḫār u ḫas

ferhunde:

1. **ferḫunde:**
   Kıt'a 20
   Mısra: **5**
   1-İç açıcı,güzel,parlak. 2-Kutlu, mübarek olan; beğenilen.

Devlet āṣārını bu vech ile ferḫunde görüp
Ehl-i diller didi tārīḫini feth-i Ḳaraman

ferʿ-i refīʿ:

1. **ferʿ-i refīʿ:**
   Terci-bend 1
   Mısra: **102**
   Kelime Tipi: **-**
   Yüce dal, budak. (Hz. Muhammed'in neslinden olanlar bağlamında).

Pīrāye-i selefsin ü sermāye-i ḫalef
Ferʿ-i refīʿ görmedüm aṣlā senüñ gibi

ferīdūn:

1. **ferīdūna:**-*a*
   Kaside 17
   Mısra: **32**
   Şehname'de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.

Ol ki gösterdi Mesīḥāya revān-baḫşluġı
Ol ki ögretdi Ferīdūna cihāndārluġı

2. **ferīdūnsın:**-*sın*
   Kaside 13
   Mısra: **73**
   Şehname'de yeryüzü padişahı olması, adaleti, doğruluğu, iyilikseverliği ile anılan Pers kralı.

Ḫusrevā sen şol Ferīdūnsın ki ednā bendeñüñ
Ḫāk-i pāyı cevher-i tāc-ı ser-i Ḫaḳānıdur

ferīdūn-fer:

1. **ferīdūn-fer:**
   Nazm 12
   Mısra: **2**
   Feridun gibi şanlı II Feridun, Pişdadiyan sülalesinden altıncı hükümdar olan İranlı meşhur padişahtır. Klasik edebiyatta adalet timsali olarak anılır.

Bād-pāy ile bir perī-peyker
Ḳapuña düşdi ey Ferīdūn-fer

ferīdūn-ı faẕīlet-perver:

1. **ferīdūn-ı faẕīlet-perver:**
Kaside 19
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Fazilet sahibi Feridun.

Ey şehenşāh-ı saʿādet-güster ü kişver-güşāy
Vʾey Ferīdūn-ı faẕīlet-perver ü dāniş-güzīn

ferīdūn-ı ferruh:

1. **ferīdūn-ı ferruḫ:**
Mesnevi 3
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **-**
Kutlu, mübârek Feridun. Pişdadiyan sülalesinden altıncı hükümdar olan İranlı meşhur padişahtır, Klasik edebiyatta adalet timsali olarak anılır. Lakabı Ferruh'dur.

Felek ḳaṣr-ı ḳadrüñde bir pāyedür
Ferīdūn-ı ferruḫ fürū-māyedür

ferīdūn-ı ḳażā-rā:

1. **ferīdūn-ı ḳażā-rā:**
Kaside 6
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Kaza hükümlü Feridun. (Fatih Sultan Mehmet).

Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Şāh Muḥammed
Cemşīd-i ḳader-ḳadr ü Ferīdūn-ı ḳażā-rā

fermān:

1. **fermānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **10**
Emir, buyruk, irade.

ʿĀşıḳ öldürmek ṭutalum muḳteżā-yı ḥüsn imiş
Tīġ-i hicrān ile ḳatl itmek kimüñ fermānıdur

2. **fermānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 109
Mısra: **2**
Emir, buyruk, irade.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

3. **fermānına:**-*ı, -na*
Gazel 194
Mısra: **16**
Buyruk, emir.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

4. **fermānı:**-*ı*
Mesnevi 3
Mısra: **141**
Buyruk, emir.

Bu fermānı çün itdi sulṭānumuz
Ki cemʿ ola mecmūʿ-ı dīvānumuz

5. **fermānına:**-*ı, -na*
Mesnevi 3
Mısra: **238**
Buyruk, emir.

Ḳul olup cihān ḫalḳı iḥsānına
Muṭīʿ ola yir yüzi fermānına

6. **fermān:**
Gazel 109
Mısra: **2**
(Ar.) Emir, buyruk.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

fermān olduġum:

1. **fermān olduġum:**
Gazel 194
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Birisinin emrine itaat etmek, tabi olmak.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

ferr:

1. **ferri:**-*i*
Gazel 96
Mısra: **11**
Parlaklık, aydınlık.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

2. **ferrinden:**-*i, -nden*
Kaside 8
Mısra: **90**
Parlaklık, aydınlık.

Aḥcāra düşse pertev-i ḫurşīd-i devletüñ
Ferrinden ide her ḥaceri şuʿledār laʿl

3. **ferrinden:**-*i, -nden*
Kaside 19
Mısra: **2**
Parlaklık, aydınlık.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

ferrāş:

1. **ferrāş:**
Gazel 135
Mısra: **10**
1. Yayıcı, ulaştırıcı olmak / 2. "âh" bağlamında 'âşığın durumunu en iyi şekilde muhatap(lar)a yaymak ve sevgiliyi, âşığın durumundan haberdar etmek/.

Çün Aḥmed ḳaldı meydān-ı ġamuñda
Gözi saḳḳā oluban āhı ferrāş

2. **ferrāşı:**-*ı*
Gazel 11
Mısra: **13**
Süpüren, çöpçü, hizmetçi.

Ḫāli sulṭān-ı Ḥabeşdür zülfi ferrāşı aña
ʿAnberīn çāder ṭutupdur bister-i nesrīn şalup

3. **ferrāş:**
Gazel 66
Mısra: **2**
Süpüren, çöpçü, hizmetçi; (Bir şeyi) yayan.

Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-efşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

4. **ferrāş:**
Kaside 22
Mısra: **14**
Hizmetli.

Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem niṣār āb

5. **ferrāşlaruñ:**-*lar, -uñ*
Kaside 6
Mısra: **43**
Yerleri süpürüp temizlemekle görevli kimse, hizmetçi.

Ferrāşlaruñ çaldugı cārūb ile her ṣubḥ
Kāfūr ġubārıyla ṭolar ḳubbe-i mīnā

ferrāş-ı bād:

1. **ferrāş-ı bād:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgar hizmetçisi.

ʿīş nevrūzında gül-bīz olmadan ferrāş-ı bād
Bādeden cān bezmine berg-i gül-i ḫandān yaġar

ferrāş-ı şabā:

1. **ferrāş-ı şabā:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sabah yelinin hizmetçisi.

Her seḥer sulṭān-ı gül bezminde ferrāş-ı ṣabā
Ḫayme-i laʿlīn ḳurar pīrūze aṭnāb üstine

ferr-i ruḫuñ:

1. **ferr-i ruḫuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın, yüzün parlaklığı.

Nice kim nevrūz ile zīnet bula bāġ-ı cihān
Eylesün ferr-i ruḫuñ eyvānuñı ḫuld-i berīn

ferş:

1. **ferş:**
Kaside 6
Mısra: **68**
Zemin, döşeme.

Bu ḥavż mı yā çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb
Bu ferş mi yā cām-ı cihān-bīn-i mücellā

2. **ferşin:**-*i, -n*
Kaside 8
Mısra: **35**
Zemin, yüzey.

Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ
Eşk ü ruḫum ḳapuñda döşer zer-nigār laʿl

3. **ferşüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **4**
Zemin, döşeme.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

ferseng:

1. **ferseng:**
Kaside 14
Mısra: **36**
Fersah, beş bin metre veya üç mile eşit bir uzunluk ölçüsü.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʾatasın ḫaşma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

ferş-i zümürrüd:

1. **ferş-i zümürrüd:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zümrütle kaplanmış yeryüzü. || *Yeşil çimenlik.*

Ebr-i nīsān ṣu sepüp ṣaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

fertūt:

1. **fertūt:**
Nazm 13
Mısra: **5**
Kocamış, karımış, bunak, ihtiyar.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki mecnūn olmaduñ

feryād:

1. **feryādumızı:**-*umız, -ı*
Gazel 92
Mısra: **3**
Bağırıp çağırma. Yüksek sesle yardım istemek.

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gül-zār güler

2. **feryāddan:**-*dan*
Gazel 221
Mısra: **2**
Feryat, bağırma, çığlık; yardım çığlığı.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

3. **feryād:**
Gazel 122
Mısra: **6**
Bağırıp çağırma, yüksek sesle yardım istemek.

Ey ḫalīlüm āteş-i sūzāna pertāb itseler
Ḥażret-i Cibrīlden ʿışḳ ehli feryād istemez

4. **feryādum:**-*um*
Gazel 217
Mısra: **5**
Bağırıp çağırma, yüksek sesle yardım istemek.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

5. **feryādlardan:**-*lar, -dan*
Mesnevi 4
Mısra: **31**
Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, figan.

Çü ḫüsn içinde ol feryādlardan
Varup sihr ögrenür üstādlardan

6. **feryāddan:**-*dan*
Gazel 249
Mısra: **1**
Yüksek sesle ve kuvvetle

bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, âvâze, figan.

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dīvāneyi kim meyl umar cellāddan

7. **feryāda:**-*a*
Gazel 243
Mısra: **21**
Bağırıp çağırma, inleme.

Ḳomadı żaʿf-ı tenüm Aḥmedʾe feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

8. **feryādı:**-*ı*
Gazel 215
Mısra: **11**
Feryat, inilti, çığlık.

İñledürdi gökleri feryādı göñlüm nāyınuñ
Ne neyistāndan kesildügin eger ifşā ḳılam

9. **feryād:**
Gazel 341
Mısra: **10**
"Eyvah!".

Görüp ḥüsni bahārın ġam yimez Aḥmed helākinden
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrī

10. **feryād:**
Gazel 97
Mısra: **3**
(Fars.) Yüksek sesle ve kuvvetle bağırma, bağırtı, haykırış, çığlık, figan.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

feryād eyleme:

1. **feryād eyleme:**-*me*
Gazel 128
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yüksek sesle bağırmak, inlemek; yardım dilemek.

Nāya didüm nār elinden ḥalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zārīlığı anuñ ki ṭutmadı nefes

feryād ider:

1. **feryād ider:**-*er*
Gazel 227
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin
Serve çıḳup feryād ider ḳumrī aña āheng içün

2. **feryād ider:**-*er*
Gazel 281
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.

Senüñ bāzār-ı ʿışḳuñda ider dellāl-ı cān feryād
Metāʿ-ı ʿaḳl kāsiddür ḫarīdār olmasun kimse

3. **feryād ider:**-*er*
Gazel 283
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.

Gül yüzüñ şevḳıyla görüp Aḥmedʾüñ nālişlerin
Raḥm idüp feryād ider murġ-ı ḫoş-āvālar bize

4. **feryād ider:**-*er*
Gazel 323
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

5. **feryād ider:**-*er*
Gazel 311
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüksek sesle haykırmak, inlemek, sızlanmak, şikâyet etmek.

Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi Cān her dem ider ney gibi feryād efendi

feryād iderse:

1. **feryād iderse:**-*er, -ise*
Terkib-bend 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.

Feryād iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Olmaya bu muṣībete göre fiġān daḥı

feryād idesin:

1. **feryād idesin:**-*e, -sin*
Gazel 243
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.

Ḳomadı żaʿf-ı tenüm Aḥmedʾe feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

feryād idicek:

1. **feryād idicek:**-*icek*
Gazel 169
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bağırıp çağırmak, yüksek sesle haykırmak.

İşigüñden dikilür göklere āhum ʿalemi
Ṭabl-ı sīnem dögilüp ḳarşuña feryād idicek

feryād idüp:

1. **feryād idüp:**-*üp*
Gazel 196
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüksek sesle haykırmak, inlemek, sızlanmak, şikâyet etmek.

Zülfüñüñ bendinde olaldan giriftār iñlerem
Ney gibi feryād idüp zār-ı dil-efgār iñlerem

feryād u nālem:

1. **feryād u nālem:**-*m*
Gazel 180
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Feryat ve inleyiş.

Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

feryādlar idüp:

1. **feryādlar idüp:**-*üp*
Kaside 31
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Acı ile inlemek.

Gūyā-yı çemen derd ile feryādlar idüp
Çün eyledi gül çāderine ḳarşu ser-āġā

ferzāne:

1. **ferzānesidür:**-*si, -dür*
Gazel 199
Mısra: **6**
Bilge, akıl hocası. ǁ satrançta vezir taşı.

Ruḫlaruñ üstinde budur zülfüñüñ kej-revligi
Kim bisāṭ-ı ḥüsnüñüñ ferzānesidür dostum

fesh itmek:

1. **fesḫ itmek:**
Mesnevi 4
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Hükmünü bozmak, iptal etmek.

Cemāl āyetlerin nesḫ itmek ister
Maḥabbet ʿaḳdini fesḫ itmek ister

fetḥ:

1. **fetḥin:**-*in*
Kaside 11
Mısra: **55**
Fetih, ele geçirme.

Añsa fetḥin sen Muḥammed-āyet ü Ḥaydar-dilüñ
Eylemezdi burc-ı Ḫayber kākül-i müşkīn-i dost

2. **fetḥ:**
Kaside 6
Mısra: **123**
Bir memleket, şehir veya mevkii savaşla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.

Ḫurşīd-i ẓafer ṭāliʿ olur fetḥ ufuḳından
Çün ṣubḥ-ṣıfat keşf ide tīġuñ yed-i beyżā

3. **fetḥ:**
Nazm 10
Mısra: **3**
Bir memleket, şehir veya mevkii savaşla düşman elinden alma, ele geçirme, zaptetme.

Şol at ki fetḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle ṣaldı anı infiʿāl-i cev

4. **fetḥa:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **20**
Açma, açılma; fetih, ele geçirme.

Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı kirpügüñ
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i ḳadīmdür

5. **fetḥine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 20
Mısra: **2**
Ar. Fetih, ele geçirme.

Ümerā ṣaflarını Āṣaf-ı devrāna ḳoşup
Ḳaraman fetḥine emr itdi Süleymān-ı zamān

fetḥ āyeti:

1. **fetḥ āyeti:**
Kaside 12
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Fetih ayeti. 'İnnā fetaḥnā leke fetḥan mübīnā' {'Biz sana apaçık bir fetih verdik' Fetih 48/1}.

Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur fetḥ āyeti fīʾl-ḫāl miḥrāb üstine

fetḥ itmege:

1. **fetḥ itmege:**-*mek, -e*
Gazel 150
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Fethetmek, ele geçirmek.

Sengīn dilüñ ki saḫt ola Ḳosṭanṭiniyye-vār
Fetḥ itmege ʿināyet-i sulṭān nişān gerek

2. **fetḥ itmege:**-*mek, -e*
Gazel 172
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Fethetmek, ele geçirmek.

Ḫabeşī Hind ile fetḥ itmege mülk-i Ḫotanı
Sīnemi ṭabl ider ol ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ

fetḥ ü ẓafer tahtında:

1. **fetḥ ü ẓafer taḫtında:**-*nda*
Kaside 13
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Fetih ve zafer tahtı.

Ḫurrem olsun gül yüzüñ fetḥ ü ẓafer taḫtında kim
ʿİzz ü devlet bāġınuñ tāze gül-i ḫandānıdur

fetḥ ü ẓaferdür:

1. **fetḥ ü ẓaferdür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Fetih ve zafer.

Eyleseñ ʿazm-i sefer fetḥ ü ẓaferdür hem-ʿinān
Eyleseñ meyl-i ḫażar ʿayş ü ṭarabdur hem-nişīn

fetḥ-i karaman:

1. **fetḥ-i ḳaraman:**
Kıt'a 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Karaman'ın fethi.

Devlet āṣārını bu vech ile ferḫunde görüp
Ehl-i diller didi tārīḫini fetḥ-i Ḳaraman

fetḥ-i kelām ider:

1. **fetḥ-i kelām ider:**-*er*
Gazel 96
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Söz açmak, konuşmaya başlamak.

Her ḳaçan kim Aḥmed ider medḥüñe feṯḥ-i kelām
Nuṯḳ-ı Ḫusrev ṭutılur enfās-ı Selmān bağlanur

fetīl:

1. **fetīl:**
Gazel 175
Mısra: **10**
Kandil ve muma konulan, emdiği yağ ile yanarak çevreyi aydınlatan pamuktan bükülmüş ip.

Ne sebebden zülf ḳomazsın didüm ruḫsāruña
Didi kim ḳındīl-i ḫurşīde ne lāzımdur fetīl

fettān:

1. **fettān:**
Gazel 74
Mısra: **8**
(Ar.) Çekici, gönül alıcı.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Ṣūḥ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

2. **fettān:**
Gazel 132
Mısra: **6**
(Ar.) Çekici, gönül alıcı.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

3. **fettān:**
Gazel 177
Mısra: **8**
(Ar.) Çekici, gönül alıcı.

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

4. **fettān:**
Gazel 245
Mısra: **7**
(Ar.) Çekici, gönül alıcı.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

5. **fettān:**
Gazel 323
Mısra: **3**
(Ar.) Çekici, gönül alıcı.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

6. **fettāna:**-*a*
Gazel 147
Mısra: **9**
Gönlü kendine çeken, kendine hayran eden, cilveli (kimse), câzibeli.

Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna līkin servde
Sīb-i sīmīn üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

7. **fettānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **6**
Fitne ve fesat salan, ortalığı karıştıran.

Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

8. **fettān:**
Gazel 23
Mısra: **4**
Çekici, gönül alıcı.

Bir naẓarda gözleri biñ cān alur
Ṣol iki fettān elinden el-ġıyāṯ

9. **fettānlıġı:**-*lıḳ, -ı*
Gazel 245
Mısra: **3**
Fitne salan, ortalığı karıştıran; çekici, cazibeli.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bī-dādsın

10. **fettāndur:**-*dur*
Gazel 61
Mısra: **1**
Fitne salan, ortalığı karıştıran; çekici, cazibeli.

Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾīman uġurlar

11. **fettānı:**-*ı*
Gazel 327
Mısra: **14**
Fitne salan, ortalığı karıştıran; çekici, cazibeli.

Ḫüsn sulṭānı yüzi Kaʿbesine Nāẓır itmiş o iki fettānı

12. **fettān:**
Gazel 246
Mısra: **4**
İşveli, cilveli, fitne çıkaran.

Bir söz ile göñlüm alduñ ṣoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

13. **fettāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **2**
Fitne salan, ortalığı karıştıran.

Sünbül-i zülf-i kemend-endāzı çevgāndur henüz
Serv-i bālā-yı belā-engīzi fettāndur henüz

fevḳa:

1. **fevḳa:**
Kaside 20
Mısra: **88**
Üst, üzeri.

Elüñde zevraḳ-ı zerrīni gördi didi felek
Leḳad raʾeytü ḥilālen yedūru fevḳa hilāl

fevkaʾs-semā:

1. **fevḳaʾs-semāya:**-*ya*
Mesnevi 4
Mısra: **14**
Yedi kat semânın ötesi.

Yüzini ḫāk idüp bir meh-liḳāya Çıḳarup ṭāliʿin fevḳaʾs-semāya

fevkaʾs-süreyyā:

1. **fevḳaʾs-süreyyā:**
Gazel 201
Mısra: **3**
Ülker yıldızının üstü.

Dostuñ fevḳaʾs-süreyyā düşmanuñ taḥteʾs-serā
Kim saña yavuz ṣanursa ʿömri az olsun begüm

feyyāż:

1. **feyyāż:**
Gazel 137
Mısra: **10**
Ziyade feyz ve bereket veren, Allah.

Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl Aḥmed
Muḥāldür bu ki feyżinde buḫl ide Feyyāż

feyż:

1. **feyżüñ:**-*ün*
Kaside 1
Mısra: **40**
Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

ʿİlmüñ kitābı noḳtasıdur levḥ ile ḳalem
Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur arż ile semā

2. **feyżidür:**-*i, -dür*
Gazel 296
Mısra: **12**
Bereket, bolluk, verimlilik.

Ben naẓar ḳılduḳca artarsa cemālüñ ṭañ degül
Āb-ı çeşmüm feyżidür gülzār-ı ḥüsnüñ behceti

3. **feyżinde:**-*in, -de*
Gazel 137
Mısra: **10**
Nimet, bağış, ihsan, kerem.

Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl Aḥmed
Muḥāldür bu ki feyżinde buḫl ide Feyyāż

feyż alur:

1. **feyż alur:**-*ur*
Kıt'a 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimsenin bilgi ve maneviyatından yararlanmak; yardım, iyilik görmek.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

feyż olan:

1. **feyż olan:**-*an*
Kaside 22
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk, huzur; bolluk, bereket sağlamak.

Bārān-ı luṭfdur dilüme feyż olan kelām
Dünyā içinde gevher olursa ne var āb

feyż oldı:

1. **feyż oldı:**-*dı*
Mesnevi 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bereketlenme, artma, çoğalma.

Anuñ ile Ādeme feyż oldı cūd
Anuñ içün itdi melekler sücūd

feyż olur:

1. **feyż olur:**-*ur*
Kaside 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Feyzlenme, bereketlenme.

Demüñden feyż olur ʿilm-i ledünnī
Ki sen ser-çeşme-i ʿayn-ı beḳāsın

feyż-i naẓarla:

1. **feyż-i naẓarla:**-*la*
Kaside 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Bakışın feyzi.

Sen şol ḥabībsin ki görenler cemālüñi
Feyż-i naẓarla eylediler ḫāki kīmyā

feżā:

1. **feżāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **12**
Gökyüzü, uçsuz bucaksız yer, alan. Gönlün sonsuzluğu.

Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

2. **feżāsı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **12**
Uçsuz bucaksız yer. || *Aşığın gönlü.*

Ḥālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

feżāyil:

1. **feżāyilüm:**-*üm*
Kaside 24
Mısra: **61**
Faziletler, üstün özellikler.

Şāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm
Kim medḥüñ olmasa baña eşʿār olurdı ʿār

fī kibriyāi vasvike ḥārat ḳarīḥatī:

1. **fī kibriyāi vasvike ḥārat ḳarīḥatī:**
Kaside 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Senin yüce özelliklerini anlatmaktan dilim kurudu.

Fī kibriyāi vasvike ḥārat ḳarīḥatī
İftaḥ lisāni ʿabdike yā seyyideʾl-verā

fidā itmeyen:

1. **fidā itmeyen:**
Gazel 274
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Feda etmek, gözden çıkarmak.

Ey her naẓarda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

fiġān:

1. **fiġānsuz:**-*suz*
Gazel 121
Mısra: **8**
Acı inilti, çığlık.

Āh hecrüñde ḥālümüz nʾola kim Vaṣl içinde fiġānsuz olımazuz

2. **fiġān:**
Gazel 157
Mısra: **7**

Acı ile haykırma, feryat anlamında ünlem.

Fiġān ki başdan ayaġa belā imiş bālāñ
Fe-leyse ġayra żamīriʾl-muḥibbi maʿnākī

3. **fiġān:**
Gazel 342
Mısra: **2**
Acı ile haykırma, feryat anlamında ünlem.

Dirīġā yār benden yüz çevürdi
Fiġān kim cān bedenden yüz çevürdi

4. **fiġāndan:**-*dan*
Gazel 139
Mısra: **12**
Izdırapla bağırma, haykırma, feryat.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẕ

5. **fiġānın:**-*ın*
Gazel 112
Mısra: **3**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme.

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

6. **figānum:**-*um*
Gazel 226
Mısra: **4**
Acı ile bağırıp çağırma, inleme.

Yaġmā dil ü cān itdi gözüñ çünki ṭuyuldı
Bu ḳāfile-i ʿışḳ figānum ceresinden

7. **fiġān:**
Gazel 276
Mısra: **4**
(Âşığın) feryat figanı.

Nev-cevānsın gözüm yaşından üşen
Gitme gel dostum fiġān alma

8. **fiġān:**
Gazel 205
Mısra: **7**
(Fars.) Istırapla bağırma, haykırma, feryat.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bīzār olmışam

9. **fiġān:**
Gazel 347
Mısra: **9**
(Fars.) Istırapla bağırma, haykırma, feryat.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu ṣeydā neyiki

10. **fiġān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **46**
(Fars.) Istırapla bağırma, haykırma, feryat.

Feryād iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Olmaya bu muṣībete göre fiġān daḫı

fiġān eyledi:

1. **fiġān eyledi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Üzüntü ile bağırıp çağırmak, feryat etmek.

Dost ḥüsnine beñzerem didi gül
İşidüp eyledi fiġān bülbül

fiġān eyler:

1. **fiġān eyler:**
Gazel 296
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Üzüntü ile bağırıp çağırmak.

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

fiġān ide:

1. **fiġān ide:**-*e*
Gazel 216
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Acı ile bağırıp çağırmak, inlemek.

Zamān fiġān ide ney gibi zārī ḳıla zemīn
Eger bu rāz-ı nihānumdan āṣikāre ḳılam

fiġān itdügümce:

1. **fiġān itdügümce:**
Gazel 338
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Acı ile bağırıp çağırmak, inlemek.

Yād-ı ruḫ u lebüñle fiġān itdügümce ben
Şemʿ aġladı vü mey acıdı nāle ḳıldı ney

fiġān itdükce:

1. **fiġān itdükce:**-*dükce*
Gazel 39
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bağırarak ağlamak, inlemek.

Nāle ḳılduġınca Aḥmed ġoncasınuñ güldügi
Bu ki bülbüller fiġān itdükce gül ḫandān olur

fiġān itme:

1. **fiġān itme:**
Gazel 316
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Acı ile bağırıp çağırmak, inlemek.

Aḥmed yüzine ḳarşu fiġān itme ṣaḳın kim
Gül ḫırmenini yile virür bülbülüñ āhı

fiġān itmedi:

1. **fiġān itmedi:**-*me, -di*
Kaside 6
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **-**
Acı ile bağırıp çağırmak, inlemek.

ʿAhdüñde fiġān itmedi bir kimse meger ney
Devrüñde taʿab çekmedi bir kimse meger yā

fiġān itmez:

1. **fiġān itmez:**-*mez*
Kaside 25
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Acı ile bağırıp çağırmak, inlemek.

Kimse ʿahdüñde fiġān itmez meger evtār-ı çeng
Kimse ʿadlüñde firīb itmez meger ḫūbān-ı ʿīd

fiġān kıla:

1. **fiġān ḳıla:**
Gazel 346
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek, ağlayıp sızlanmak.

Raḥm it ol dillere kim aşıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

fikr:

1. **fikri:**-*i*
Gazel 66
Mısra: **4**
(Ar.) Düşünce.

Gönlüme ṭūl-ı emel virüp hevāsı zülfüñüñ
Gözlerüme ḳāmetüñ fikri uzun yaş añdurur

2. **fikrin:**-*iñ*
Gazel 66
Mısra: **9**
(Ar.) Düşünce.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

3. **fikrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 140
Mısra: **11**
Düşünce, hayal.

Cān-ı ʿāşıḳ düşdi laʿlüñ fikrine
Buldı sālik sırr-ı ġayba ıṭṭılāʿ

4. **fikrümde:**-*üm, -de*
Gazel 251
Mısra: **7**
Düşünce, hayal.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

5. **fikr:**
Kaside 1
Mısra: **44**
Fikir, düşünce.

ʿAḳl olamaz ḫaṣāʾiṣ-i ẕātuñda rāh-bīn
Fikr olamaz deḳāyıḳ-ı şerʿüñde reh-nümā

6. **fikr:**
Gazel 149
Mısra: **19**
Düşünce, zihinde tasarlanan şey, düşün.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

7. **fikrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 73
Mısra: **9**
Düşünce, görüş, fikir.

Sidre ḳaddüñ fikrine uçmaḳ dil ü cān murġınuñ
Müntehā-yı ārzūsı ġāyet-i āmālidür

8. **fikr:**
Gazel 102
Mısra: **7**
Düşünce / hayal.

Aḥmedʾi gör ki şaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḫālini dimez hemān aġlar oturur

9. **fikrüñ:**-*üñ*
Gazel 233
Mısra: **4**
Amaç, gaye, niyet.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

fikr iderdüm:

1. **fikr iderdüm:**-*er, -idi, -m*
Gazel 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden şanemā
Beni bu żaʿfum ucından yine döndüre şabā

2. **fikr iderdüm:**-*er, -idi, -m*
Kaside 7
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek.

Ḫusrevā medḥ-i żamīrüñ fikr iderdüm dün gice
Ṭāliʿ oldı maşrıḳ-ı endīşeden enver güneş

fikr iderken:

1. **fikr iderken:**-*er, -ken*
Kaside 7
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek.

Kendünüñ ḥüsn ü cemālin fikr iderken germ olup
Cān diliyle eyledi bu maṭlaʿı ezber güneş

fikr itdürür:

1. **fikr itdürür:**-*dür, -ür*
Gazel 66
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek II hesaba katmak, göz önünde bulundurmak.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ:

1. **fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ:**-*un*
Gazel 81
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saç ve yanağının hayalinin düşüncesi.

Gice māhı nʾeylerem gündüz yāḫod ḫurşīdi ben
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

fikr-i lebüñle:

1. **fikr-i lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 114
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dudağın fikri.

Yummazam fikr-i lebüñle gözlerümi ṣubḥa dek
Sırr-ı ġayba vāḳıf olsa ṭañ degül bī-ḥᵛāb göz

fikr-i meʾāl itmek:

1. **fikr-i meʾāl itmek:***-mek*
Gazel 241
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Manayı düşünmek.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl
Didi evvel ʿāṣıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

fikr-i mū-şikāf:

1. **fikr-i mū-şikāf:**
Kaside 19
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Kılı kırk yaran, inceden inceye araştıran fikir.

Hīç irmez biline diḳḳatle fikr-i mū-şikāf
Hīç bulmaz aġzını ḥikmetle ʿaḳl-ı ḫurde-bīn

fikr-i raḳīb:

1. **fikr-i raḳīb:**
Gazel 95
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Rakibin düşüncesi.

Āh kim fikr-i raḳīb ile geçer bāzārumuz
Ḫayf kʾol ʿömri Kirāmen Kātibīn ebter yazar

fikr-i ruḥsār-ı nigār itsem:

1. **fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem:***-se, -m*
Gazel 149
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağını düşünmek.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

fikr-i viṣāl:

1. **fikr-i viṣāl:**
Kaside 20
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma düşüncesi.

Ne bende şīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

fiʿl:

1. **fiʿlüñde:***-üñ, -de*
Nazm 7
Mısra: **8**
İş, amel, kâr.

Ṣūretde ḥüsn ü behcet ü maʿnīde dīvsin
Ḳavlüñde şehd ü şekker ü fiʿlüñde mārsın

2. **fiʿli:***-i*
Gazel 97
Mısra: **9**
Ar. İş, davranış.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

fiʾl-cümle:

1. **fiʾl-cümle:**
Gazel 8
Mısra: **15**
Herkes.

Zülfüñ ġamında sūzuma fiʾl-cümle öykinür
Ṣol teşne rūzedār ki müştāḳ-ı şām ola

2. **fiʾl-cümle:**
Gazel 183
Mısra: **9**
Tamamıyla, baştan başa.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe fiʾl-cümle olurdı şebīh
Eylese iki hilāli alnına ser-bend gül

3. **fiʾl-cümle:**
Kaside 9
Mısra: **47**
Tamamıyla, baştan başa.

Fīʾl-cümle ḫāk-i sümm-i semendüñedür şebīh
ʿİzzetle bulsa ṭañ mı bahā-yı girān müşk

4. **fiʾl-cümle:**
Gazel 257
Mısra: **21**
Baştan başa, tamamen.

Sen giderken sūzumı fiʾl-cümle teskīn itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

fiʾl-ḥāl:

1. **fiʾl-ḥāl:**
Gazel 2
Mısra: **12**
Derhal, hemen.

Dostlar āyīne itmiş ḥüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl ser-gerdān aña

2. **fiʾl-ḥāl:**
Gazel 38
Mısra: **3**
Derhal, hemen.

Ḫār-ı müjgānumda fiʾl-ḥāl açılur nesrīn-i eşk
Bāġ-ı çeşmümden çün ol gül yaprağı pinhān olur

3. **fiʾl-ḥāl:**
Gazel 254
Mısra: **16**
Derhal, hemen.

İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker
Luṭf idüp fınduḳ ḳodı fiʾl-ḥāl bādām üstine

4. **fiʾl-ḥāl:**
Gazel 297
Mısra: **8**
Derhal, hemen.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḫālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fiʾl-ḥāl anı

5. **fiʾl-ḥāl:**
Kaside 7
Mısra: **96**
Derhal, hemen.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur minber güneş

6. **fīʾl-ḥāl:**
Kaside 8
Mısra: **6**
Derhal, hemen.

Düşse şafaḳ yirine lebüñ ʿaksi nā-gehān
Fīʾl-ḥāl ola bu nüh felek-i bī-ḳarār laʿl

7. **fīʾl-ḥāl:**
Kaside 12
Mısra: **56**
Derhal, hemen.

Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur feṯḥ āyeti fīʾl-ḥāl miḥrāb üstine

8. **fīʾl-ḥāl:**
Kaside 22
Mısra: **36**
Derhal, hemen.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

9. **fīʾl-ḥāl:**
Kaside 29
Mısra: **40**
Derhal, hemen.

Sulṭān Cem-i sānī ki anuñ adın işitse
Fīʾl-ḥāl sürer ṭopraġa ruḫsārı benefşe

fīʾl-mesel:

1. **fīʾl-meşel:**
Kaside 8
Mısra: **111**
Diyelim ki, farz edelim ki.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-meşel
Ḳan aġlar idi Aḥmed içün zār zār laʿl

2. **fīʾl-meşel:**
Kaside 11
Mısra: **82**
Diyelim ki, farz edelim ki.

ʿArż iderdi Aḥmedüñ ḥāl-i perīşānın tamām
Fīʾl-meşel olsa suḫanver kākül-i müşkīn-i dost

3. **fīʾl-meşel:**
Kaside 22
Mısra: **71**
Diyelim ki, farz edelim ki.

Rengīn sözüm miṡāli ṣuya düşse fīʾl-meşel
Olurdı ḫāṣṣıyyetde mey-i ḫoş-güvār āb

finā:

1. **fināsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **20**
Civar, yer, taraf.

Nīl-i nevāli zihnümi Mışr-ı feżāyil ideli
Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fināsı göñlümüñ

fınduk:

1. **fınduḳları:**
Gazel 63
Mısra: **16**
Sevgilinin ağzı (Sevgilinin ağzı küçüklük bakımından fındığa benzetilmiştir.).

Cān u dilini Aḥmedʾüñ oynatmaġa cānān
Fınduḳları ʿunnāb-ı şeker-bār ile oynar

2. **fınduḳ:**
Gazel 254
Mısra: **16**
Sevgilinin ağzı (Sevgilinin ağzı küçüklük bakımından fındığa benzetilmiştir.).

İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker
Luṭf idüp fınduḳ ḳodı fīʾl-ḥāl bādām üstine

firāḳ:

1. **firāḳ:**
Gazel 75
Mısra: **25**
Ar. Ayrılık, hicran.

Ṣāḥ-ı şiʿrümde ṭarāvet ḳomasa ṭañ mı firāḳ
Esicek bād-ı ḫazān berg-i gülistān dökilür

2. **firāḳa:**-*a*
Gazel 181
Mısra: **5**
Ar. Ayrılık, hicran.

Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

3. **firāḳa:**-*a*
Gazel 189
Mısra: **3**
Ar. Ayrılık, hicran.

Ben anı görmedügüm gün firāḳa döyimeyüb
Varup yüzin görenüñ ayaġına ḫāk oluram

4. **firāḳını:**-*ı, -nı*
Gazel 213
Mısra: **18**
Ar. Ayrılık, hicran.

Belālu bülbülin añup şorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

5. **firāḳından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 220
Mısra: **7**
Ar. Ayrılık, hicran.

Şemʿ gibi anuñ firāḳından
Yanaram od u ṣu içinde müdām

6. **firāḳı:**-*ı*
Gazel 270
Mısra: **10**
Ar. Ayrılık, hicran.

Bir sāʿat olmaz idüm sen meh-liḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ firāḳı irişdi iki aya

7. **firāḳ:**
Gazel 328
Mısra: **9**
Ar. Ayrılık, hicran.

Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül Aḥmed
Raḳīb çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

8. **firāḳından:**-*ı, -n, -dan*
Nazm 14
Mısra: **3**
Ar. Ayrılık, hicran.

Hem anı aġlayalum hem anuñ firāḳından
Cihān ne odlara yandı cihānı aġlayalum

9. **firāḳında:**-*ın, -da*
Gazel 307
Mısra: **21**
Ayrılık.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu göñlüm ḫālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

10. **firāḳı:**-*+ı*
Kaside 26
Mısra: **10**
Ayrılık, sevgiliden ayrı olma durumu.

Gözde ḫayāli nūrun ʿalā nūr idi velī
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

11. **firāḳ:**
Gazel 56
Mısra: **11**
Ayrılık, ayrı düşme, firkat.

Saña āsān ola ey dost firāḳ
Müşkil ol kʾAḥmedʾe düşvār gelür

12. **firāḳ:**
Müfret 24
Mısra: **1**
Ayrılık, ayrı düşme, firkat.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

13. **firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 298
Mısra: **15**
Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme, hicran, firkat. || Hüzün, teessür, mahzunluk.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

14. **firāḳuñda:**-*(u)ñ, -da*
Gazel 48
Mısra: **6**
(Sevgiliden) ayrılık.

Ṣādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Ṣol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

15. **firāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 151
Mısra: **15**
(Sevgiliden) ayrılık.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

firāk u derd:

1. **firāḳ u derd:**
Nazm 5
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık ve dert.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña dirīġ

firāk u ḥasret:

1. **firāḳ u ḥasret:**
Gazel 214
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık ve özlem.

Firāḳ u ḥasret elinden nigāra yalvaralum
Belā vü miḥnet ile rūzigāra yalvaralum

firāk-ı yāra:

1. **firāḳ-ı yāra:**-*a*
Gazel 233
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliden ayrılık.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bārī şehrüñden
Göñül çün şındı cebr olmaz gidelüm bārī şehrüñden

firār eyler:

1. **firār eyler:**-*r*
Kaside 22
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Kaçmak.

Ḥüsn-i rıżāñı ṣol ḳadar idindi naṣb-ı ʿayn
Kim ḫaṣmuñ içmesün diyü eyler firār āb

firār itdügi-yʾçün:

1. **firār itdügi-yʾçün:**
Kaside 24
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Firar etmek, kaçmak.

ʿUṣṣāḳ bulsa dirile yirdi şikāruñı
Avlarken itlerüñ görüp itdügi-yʾçün firār

firāset ehlini:

1. **firāset ehlini:**
Kaside 20
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Zeki, sezgisi güçlü, anlayışlı insanlar.

Sen ol penāh-ı cihānsın ki vaṣf-ı ceyşüñ ider
Firāset ehlini ʿāciz kiyāset ehlini lāl

firāvān olalı:

1. **firāvān olalı:**-*alı*
Kaside 15
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Artmak, fazla olmak.

Gök tenūrında ḳurı ḳurṣ oḳınur mihr ile māh
Ḫʷān-ı luṭfuñla firāvān olalı nān-ı kerem

firdevs:

1. **firdevsden:**-*den*
Terkib-bend 1
Mısra: **99**
Cennetin tamamı veya bir bölümü için kullanılan isimlerden biri. II Firdevs Kur'an'da biri "cennâtü'l-firdevs" (el-Kehf 18/107), diğeri sadece "firdevs" (el-Mü'minûn 23/11) şeklinde olmak üzere iki yerde geçer. Bu âyetlerde iman edip iyi davranışlarda bulunanların firdevs cennetlerine girecekleri, namazlarında huşu gösterip boş şeylerden yüz çeviren, zekâtlarını veren, iffetlerini koruyan, emanete ve verdikleri söze riayet edenlerle namazlarını sürekli kılanların

burayı hak edecekleri bildirilmiştir.

Firdevsden mezārına revzenler açılup
Ervāḥ-ı ḳuds ile dün ü gün hem-nişīn ola

2. **firdevsinde:**-*i, -nde*
Kaside 11
Mısra: **19**
Cennet, bahçe.

Ḥüsni firdevsinde cevlān itmege ṭāvūs-vār
Açdı müşgīn bāl ü şehper kākül-i müşkīn-i dost

3. **firdevsinde:**-*i, -nde*
Kaside 11
Mısra: **51**
Cennet, bahçe.

Ey melek-ḫū ḥüsn firdevsinde şevḳuñdan ḳurar
Sāyebān-ı sünbül-i ter kākül-i müşkīn-i dost

firdevs-i aʿlā:

1. **firdevs-i aʿlā:**
Kıt'a 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüce cennet, cennetin tamamı veya bir bölümü için kullanılan isimlerden biri.

Çü bünyād oldı bu ḳaṣr-ı muʿallā
Görüp reşk eyledi firdevs-i aʿlā

firdevs-i berīn:

1. **firdevs-i berīn:**
Kaside 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
En yüce cennet.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

firdevs-i cinān:

1. **firdevs-i cinān:**
Gazel 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cennetlerden Firdevs cenneti; güzeller içinde en güzel kişi.

Ādem gibi redd eyledüñ ey dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

firīb itmez:

1. **firīb itmez:**-*mez*
Kaside 25
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Aldatmak.

Kimse ʿahdüñde fiġān itmez meger evtār-ı çeng
Kimse ʿadlüñde firīb itmez meger ḫūbān-ı ʿīd

firişte-vār:

1. **firişte-vār:**
Kaside 10
Mısra: **15**
Melek gibi.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü senā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

2. **firişte-vār:**
Kaside 30
Mısra: **15**
Melek gibi.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü senā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

fiten:

1. **fiten:**
Gazel 228
Mısra: **14**
Fitneler.

Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil nice cāẕūlıġ ider
Kʾuyḳusıyla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

2. **fiten:**
Kaside 19
Mısra: **75**
Fitneler.

Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten

Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda enīn

fitne:

1. **fitneyle:**-*y, -le*
Gazel 162
Mısra: **4**
Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Kim gezdüre ḫurşīdi gümüş serv üzerinde
Fitneyle meger ḳāmet-i raʿnāsı ʿAlīnüñ

2. **fitneyle:**-*y, -le*
Gazel 339
Mısra: **1**
Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Fitneyle ḳāmetüñ ḳoparurdı ḳıyāmeti
Ḫışm ile çeşmüñ itmese ʿayn-ı ʿināyeti

3. **fitneleri:**-*ler, -i*
Gazel 47
Mısra: **10**
Fitne, fesat.

Aṣ müy-ı dil-āvīzi çıḳar ḥabs-i külehden
Kim ẓulm elin uzatdı ʿaceb fitneleri var

4. **fitneyle:**-*y, -le*
Gazel 158
Mısra: **13**
Fitne, fesat.

Fitneyle ṣūḫ çeşmüñi şāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

5. **fitneleri:**-*ler, -i*
Gazel 319
Mısra: **6**
Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Kim bile ne fitneleri var hey

6. **fitneyle:**
Gazel 143
Mısra: **9**
Karışıklık, fesat, kargaşalık.
II Sevgilinin bakışı.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḥüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

7. **fitne:**
Gazel 206
Mısra: **5**
Ara bozucu, kışkırtıcı.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

8. **fitne:**
Gazel 278
Mısra: **6**
Ara bozucu, kışkırtıcı, fitneci (bakış bağlamında).

Devr-i ruḫuñda vardı dil zülfüñe gözüñden
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda Şāma

9. **fitneyi:**-*y, -i*
Gazel 3
Mısra: **4**
Bela, karışıklık, kargaşa.

Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

10. **fitne:**
Gazel 245
Mısra: **8**
Bela, karışıklık, kargaşa.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

11. **fitneyi:**-*y, -i*
Gazel 273
Mısra: **3**
Bela, karışıklık, kargaşa.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḥınnā diyü ellerine

12. **fitne:**
Gazel 283
Mısra: **11**
Bela, karışıklık, kargaşa.

Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

13. **fitne:**
Gazel 293
Mısra: **2**
Bela, karışıklık, kargaşa.

Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

14. **fitne:**
Gazel 318
Mısra: **8**
Bela, karışıklık, kargaşa.

Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

15. **fitne:**
Gazel 95
Mısra: **6**
Ara bozucu, kışkırtıcı (kimse). II Sevgili.

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

16. **fitnedür:**-*dür*
Gazel 132
Mısra: **5**
Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci. || Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın yüz, göz vb., afet.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

17. **fitnedür:**-*dür*
Gazel 155
Mısra: **2**
Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci. || Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın yüz, göz vb., afet.

Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ
Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvīzüñ senüñ

18. **fitnedür:**-*dür*
Gazel 165
Mısra: **7**
Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci. || Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın yüz, göz vb., afet.

Yā Rab ne fitnedür bu ki Hārūt-ı ḫāline
Taʿlīm-i siḥr ider gözi cādūsı Ḳāsımuñ

19. **fitne:**
Gazel 245
Mısra: **4**
Ara bozucu kimse, kışkırtıcı, fitneci. || Karışıklığa sebep olacak kadar güzel kadın yüz, göz vb., afet.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bī-dādsın

20. **fitne:**
Gazel 162
Mısra: **11**
Ar. Karışıklık, fitne.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

21. **fitne:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Ar. Karışıklık, fitne.

Āvāraların fitne ile pāreye ṣalup
Meh-pāremüz eglenmedi bir pāre ne müşkil

22. **fitne:**
Kaside 20
Mısra: **64**
Ar. Karışıklık, fitne.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl
Ki ṣaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

23. **fitneler:**-*ler*
Gazel 1
Mısra: **2**
(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Gün yüzi taḳvīmine ey dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḫaẓer ḳıl dāʾimā

24. **fitneler:**-*ler*
Gazel 143
Mısra: **13**
(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Devr-i ḳamerde fitneler uyarur uyḫudan
Nergislerüñ ki sürmesini nāz ider dirīġ

25. **fitneler:**-*ler*
Gazel 171
Mısra: **7**
(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāli dilberüñ

26. **fitneler:**-*ler*
Gazel 229
Mısra: **13**
(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Ne cāẕūdur kʾalur ġamzeñ eline fitneler tīġın
Oḳur efsūn-ı seḥḥārı yavuz gözden yavuz dilden

27. **fitneler:**-*ler*
Gazel 290
Mısra: **9**
(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Devr-i ḳamerde uyḳudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāl-i Muṣṭafā

28. **fitneler:**-*ler*
Kaside 17
Mısra: **3**
(Ar.) Karışıklık, fesat, kargaşalık.

Gözi cāẕūlıġ ile fitneler uyarmaġ içün
Vardı nāz uyḳusına gözle bu saḥḥārluġı

29. **fitneden:**-*den*
Gazel 271
Mısra: **3**
Karışıklık, fesat, kargaşa.

Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme
ʿArūs-ı ḥüsni bu resme baş egmez ḥūr u Rıḍvāna

30. **fitneden:**-*den*
Gazel 326
Mısra: **13**
Karışıklık, fesat, kargaşa.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

31. **fitnesi:**-*si*
Gazel 223
Mısra: **1**
Bela, musibet, karışıklık, kargaşa.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

32. **fitnesi:**-*si*
Gazel 319
Mısra: **3**
Bela, musibet, karışıklık, kargaşa.

Fitnesi çoḳ ʿişveger ü dil-firīb
Şefḳati az şūḫ-ı sitem-kār hey

33. **fitnesi:**-*si*
Nazm 26
Mısra: **4**
Bela, musibet, karışıklık, kargaşa.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Yine nice fitnesi var bilmedük

fitne vü āşūb:

1. **fitne vü āşūb:**
Gazel 67
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Karışıklık ve kargaşa.

Ḳaşuñla gözüñi görüben didi müneccim
Bu ġurrede çoḳ fitne vü āşūb olacaḳdur

2. **fitne vü āşūb:**
Kaside 25
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Karışıklık ve kargaşa.

Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ göñlümi
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

fitne vü ġavġāsı:

1. **fitne vü ġavġāsı:**-*sı*
Gazel 146
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Fitne ve kavga.

Çeşm-i şūr-engīzi pür-āşūb idelden ʿālemi
Güşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

fitne vü siḥr:

1. **fitne vü siḥr:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Fitne ve büyü.

Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn it diyü
Fitne vü siḥr ögredür bu ġamze-i fettān aña

fitne-engīz:

1. **fitne-engīz:**
Gazel 270
Mısra: **3**
Fitne çıkaran, kargaşa meydana getiren, ortalığı karıştıran.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aṣdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

fitne-i āḫir zamān:

1. **fitne-i āḫir zamān:**
Kaside 19
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Ahir zaman fitnesi. II. Sevgili veya hedef kişinin yarattığı fitneler, sıkıntılar ve acılar.

Fitne-i āḫir zamān gösterdi gördüm ḫaṭṭ-ı yār
İlticā itdüm aña kʾoldur penāh-ı milk ü dīn

2. **fitne-i āḫir zamān:**
Müfret 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ahir zaman fitnesi.

Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫaṭṭ-ı yār
Gelmeden bir söz çıḳardılar bu miskīn üstine

fitne-i āḫirüʾz-zamān:

1. **fitne-i āḫirüʾz-zamān:**
Kaside 21
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ahir zaman kargaşası.

Ḳaşı devrinde ey müneccim anuñ
Fitne-i āḫirüʾz-zamān bulduñ

fitne-i çeşmüñle:

1. **fitne-i çeşmüñle:**
Gazel 331
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gözün fitnesi II Sevgilinin karışıklık çıkaran gözleri.

Görinen fitne-i çeşmüñle ḳaşuñ mekrinden
Āfet-i cāndur u āşūb-ı cihāndur çelebī

fitne-i devr-i kamer:

1. **fitne-i devr-i ḳamer:**
Gazel 307
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Ay devrinin/ahir zamanın fitnesi/karışıklığı.

Bunca göziyle felek ey fitne-i devr-i ḳamer
ʿĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

fitneler ḳıl:

1. **fitneler ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Fitne yapmak.

Söyler ebrūsı ḳulaġına egilmiş zülfinüñ
Dir ki uzadup cevr elini fitneler ḳıl dāʾimā

fitrāk:

1. **fitrākine:**-*in, -e*
Gazel 190
Mısra: **9**
Terki kayışı, av yapılırken avlanan hayvanların asılması için bele takılan kemer II sevgilinin saçları.

Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Göñlüñi kim ġamzem oḳıyla şikārumdur benüm

fitrāk eyler:

1. **fitrāk eyler:**-*r*
Gazel 45
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Atın terkisine bağlamak.

Aṣmaġa cānını ḫusrevlerüñ ol şīrīn-leb
Misk-i terden ruḫı gülgūnına fitrāk eyler

fitrāk-i müşk-bār:

1. **fitrāk-i müşk-bār:**
Kaside 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Misk yağdıran terki bağı. Sevgilinin saçları.

Bir meh-rikāb baġladı gülgūn-ı ḫüsnine
Cān ṣaydın aṣmaġa iki fitrāk-i müşk-bār

fuʾād:

1. **fuʾāduhum:**
Kaside 20
Mısra: **42**
Kalp, yürek, gönül.

Ne baḥrdür ʿacebā cünd-i bī-şumāruñ kim
ʿAdīdühüm ke-rimālin fuʾāduhum ke-cibāl

fuḳāʿ:

1. **fuḳāʿ:**
Terci-bend 2
Mısra: **75**
Arpa, mısır gibi şeylerden yapılan boza benzeri içecek; şerbet içilen kap.

Ġonca-i gül gümüş fuḳāʿ ideli
Aña ṭās oldı laʿlden lāle

fülfül:

1. **fülfüli:**-*i*
Gazel 226
Mısra: **12**
Karabiber.

Kim fülfüle beñzetse beñüñ yüzi ḳaradur
Kim fülfüli yig gördi Ḫalīlüñ ʿadesinden

2. **fülfülüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **8**
Hint coğrafyasından mahsul edilen bir tür baharat, karabiber II sevgilinin yüzündeki ben.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

3. **fülfüllerle:**-*ler, -le*
Nazm 21
Mısra: **4**
Hint coğrafyasından mahsul edilen bir tür baharat, karabiber II sevgilinin yüzündeki ben.

Gördügümce ṣanuram ḫālini kāküllerle
Hind bāġı ṭonanupdur yine fülfüllerle

4. **fülfüle:**-*e*
Gazel 226
Mısra: **11**
Karabiber.

Kim fülfüle beñzetse beñüñ yüzi ḳaradur
Kim fülfüli yig gördi Ḫalīlüñ ʿadesinden

5. **fülfül:**
Gazel 306
Mısra: **8**
Hint coğrafyasından mahsul edilen bir tür baharat, karabiber (Sevgilinin yüzündeki ben fülfüle benzetilir.).

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

6. **fülfül:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Kara biber.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

fülk:

1. **fülkin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **97**
Gemi, sandal, kayık.

Baḥr-i cūduñdan felek fülkin cevāhir ṭoldurup
Düzedür şekl-i hilālīden gümüş lenger güneş

fülk-i dil:

1. **fülk-i dil:**
Gazel 215
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül gemisi.

Fülk-i dil her dem sefer ḳılmaġa zülfüñ Hindine
Bād-ı āhumla gözümüñ yaşların deryā ḳılam

fülk-i dilden:

1. **fülk-i dilden:**-*den*
Gazel 85
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönül gemisi.

Fülk-i dilden ḫayāl-i peykānuñ
Ḳaʿr-ı deryāya ṣaldı lengerler

fülk-i dilüñ:

1. **fülk-i dilüñ:**-*üñ*
Gazel 148
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül gemisi.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

fülk-i zer:

1. **fülk-i zer:**
Kaside 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Altın gemi.

Ḳulzüm-i Hindüñ baturmaġa gümüş zevraḳların
Bādbān-ı nūr ile ṭonatdı fülk-i zer güneş

fürce:

1. **fürcesidür:**-*si, -dür*
Kaside 6
Mısra: **30**
Açıklık, aralık, yarık.

Bir gūşesidür ṣuffasınuñ ṣaḥnı dü kevnüñ
Bir fürcesidür ʿarṣasınuñ sāḥat-i ʿuḳbā

fürkat:

1. **fürḳatinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 175
Mısra: **7**
Ayrılık.

Kaʿbe yüzüñ fürḳatinden cāmesin itmiş siyāh
Mıṣr kūyuñ ḥasretinden eşkini eyledi Nīl

2. **fürḳatüñüñ:**-*ü, -ñ, -üñ*
Gazel 346
Mısra: **7**
Ayrılık.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

3. **fürḳat:**
Gazel 8
Mısra: **7**
(Sevgiliden) ayrılık.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

4. **fürḳatüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 55
Mısra: **13**
(Sevgiliden) ayrılık.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

5. **fürḳatüñden:**-*(ü)ñ, -den*
Gazel 117
Mısra: **9**
(Sevgiliden) ayrılık.

Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek
Şemʿi yaḳan engübīnüñ iftirāḳıdur henüz

fürkat demidür:

1. **fürḳat demidür:**-*dür*
Gazel 126
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık zamanı.

Fürḳat demidür ḳo şiʿri Aḥmed Maḥşer günine terāne ṣıġmaz

fürkat-i aḥbāb:

1. **fürḳat-i aḥbāb:**
Nazm 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dost ayrılığı, sevgilinin ayrılığı.

Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān
Bükdi bilümi çeng gibi fürḳat-i aḥbāb

furṣat:

1. **furṣat:**
Gazel 167
Mısra: **12**
(Ar.) Fırsat, uygun zaman.

Dehānı vaʿdesin Aḥmed ṭaleb ḳılur her dem
Yiridür eylese taʿcīl kʾoldı furṣat teng

2. **furṣatdur:**-*dur*
Gazel 139
Mısra: **4**
Fırsat, uygun zaman.

Geçdükce ṣun ey sāḳī meyden var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güẕerāndan ḥaẕ

furṣatı fevt iylemeñ:

1. **furṣatı fevt iylemeñ:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Fırsatı kaçırmamak; önüne çıkan elverişli durumdan faydalanmak.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey
ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

fürūġ:

1. **fürūġın:**-*ın*
Gazel 152
Mısra: **10**
Işık, nur, parlaklık.

Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındīli kim āyīne-vār
Gösterür ḥüsnüñ fürūġın seng-i eyvānuñ senüñ

2. **fürūġ:**
Mesnevi 3
Mısra: **187**
Işık, nur, parlaklık.

Fürūġ oldı rāyuñ dil ü dīdeye
Penāh oldı ʿadlüñ sitem-dīdeye

fürūġ-ı devletüñ:

1. **fürūġ-ı devletüñ:***-üñ*
Kaside 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Devlet, baht ışığı.

Fürūġ-ı devletüñ itdi mażīḳ-ı çarḫı münīr
Ṣan açdı Yūsuf-ı Mışrī bu çāh içinde cemāl

fürūġ-ı ʿizāruñı:

1. **fürūġ-ı ʿizāruñı:***-uñ, -ı*
Gazel 266
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yanağının parlaklığı.

Ḳındīl-i zülf içinde fürūġ-ı ʿizāruñı
Gören didi çerāġuñı Ḥaḳ ṣuʿledār ide

fürūġ-ı ḳamerden:

1. **fürūġ-ı ḳamerden:***-den*
Gazel 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ay ışığı.

Benüm fürūġ-ı ḳamerden ferāġatum var kim
Çerāġ-ı mihr-i ruḫuñdur delīl-i rāh baña

fürūġ-ı rāy-ı münīrüñle:

1. **fürūġ-ı rāy-ı münīrüñle:***-üñ, -le*
Kaside 20
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Parlak fikrinin ışığı.

Fürūġ-ı rāy-ı münīrüñle āb-ı tīġuñdan
Uyandı şemʿ-i hidāyet söyündi nār-ı ḍalāl

fürūġ-ı suḫandan:

1. **fürūġ-ı suḫandan:***-dan*
Mesnevi 3
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Sözün parlaklığı.

Fürūġ-ı suḫandan ferāġ eyledüm
Şeb-i ġamda āhum çerāġ eyledüm

fürū-māye:

1. **fürū-māyedür:***-dür*
Mesnevi 3
Mısra: **174**
Sütü bozuk, mayası bozuk, soysuz, aşağılık [kimse].

Felek ḳaṣr-ı ḳadrüñde bir pāyedür
Ferīdūn-ı ferruḫ fürū-māyedür

fuṣūl:

1. **fuṣūlden:***-den*
Kaside 27
Mısra: **30**
Fasıllar, mevsimler.

Sāyir ʿuhūddan yig ola ʿahd-i devletüñ
Bāḳī fuṣūlden nitekim yig olur bahār

füsūn:

1. **füsūn:**
Gazel 216
Mısra: **3**
Büyü, sihir, tılsım.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

2. **füsūn:**
Gazel 65
Mısra: **9**
Büyü, sihir. II Cazibe.

Ġamzeñe taʿlīm-i nāz eyler füsūn ile gözüñ
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i şehlāyı gör

füsūnger-i ḳalemüm:

1. **füsūnger-i ḳalemüm:***-üm*
Gazel 259
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kalem sihirbazı. || Söz cambazı.

Füsūnger-i ḳalemüm ḳıldı şiʿrden tevbe
Ṣan itdi sāḥir-i dīrīne siḥrden tevbe

futa:

1. **fūtasın:***-sın*
Nazm 31
Mısra: **6**
Vücudun belden aşağısını örtecek şekilde kuşanılan, genellikle ipekten bir nevi önlük.

Didi kim bu serv-i gül-ruḫsār
Bostāncʾoġlıdur
Fūtasın gül ṭoldurupdur ṣaçları reyḥānīdür

fütūḥ:

1. **fütūḥ:**
Mesnevi 3
Mısra: **124**
Ferahlama, gönül açılması.

Ṣun ol rāḥı ey rāḥat-engīz-i rūḥ
Ki ḳalbe ṣafā vire rūḥa fütūḥ

2. **fütūḥ:**
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Fetihler, zaferler, fütûhat. II İlâhî yardımlar, rûhânî nîmetler, gönül ferahlığı.

Cismüñe anuñla ḥulūl itdi rūḥ
Anuñ içündür saña bunca fütūḥ

fużūl:

1. **fużūl:**
Mesnevi 3
Mısra: **74**
Haddi aşan, haddini bilmez kimse.

Ḳonuḳluḳ Ḥaḳuñdur ḳonuḳdur Resūl
Edebsüzlük itdiyse birḳaç fużūl

G/Ġ

ġābe:

1. **ġāb:**
Kaside 12
Mısra: **60**
Aslanların çok olduğu yer; aslan yatağı.

Heybetüñden ġaybet idüp bīşede yatmazdı şīr
Rāh-ı tīġuñ uġrasa bir kez eger ġāb üstine

ġabġab:

1. **ġabġabına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 27
Mısra: **9**
Çene altı, gerdan.

Ruḫında zülfi ne ṭañ el ṣunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula Hindū daḫı beter güstāḫ

2. **ġabġabuñ:**-*uñ*
Gazel 173
Mısra: **3**
(Sevgilinin) Çene altı.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

ġabrā-yı çemende:

1. **ġabrā-yı çemende:**
Kaside 29
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Yeşillik yer, çimen.

Nīlūfer-i ḫażrā çün içer ḳanumuz āḫır
Ġabrā-yı çemende içelüm bārī benefşe

2. **ġabrā-yı çemende:**-*de*
Kaside 29
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Yeşillik yer, çimen.

Nīlūfer-i ḫażrā çün içer ḳanumuz āḫır
Ġabrā-yı çemende içelüm bārī benefşe

ġāfil:

1. **ġāfil:**
Gazel 19
Mısra: **15**
Çevresinde olan biten şeylerden habersiz.

Dūd-ı dil-i Aḥmedʾden igen yürüme ġāfil
Kim dāmen-i ḫüsnüñe irer dūd-i reh ey dost

2. **ġāfil:**
Gazel 149
Mısra: **11**
Gafil, habersiz, gerçeği göremeyen, farkında olmayan.

Tīr-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

3. **ġāfil:**
Gazel 250
Mısra: **8**
Gafil, habersiz, gerçeği göremeyen, farkında olmayan.

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḥadd ü ḫālinden

ġāfil olma:

1. **ġāfil olma:**-*ma*
Kıt'a 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Habersiz olmak.

Ṣınıcaḳ ġāfil olma andan kim Başdan ayaġa nīşter görinür

gāh:

1. **gāh:**
Kaside 25
Mısra: **51**
Bazen, kimi zaman.

Gāh medḥ oḳur yuca dergāhuña ervāḥ-ı ḳuds
Geh ṭutar ṣaff-ı melāyik ḳarşuña dīvān-ı ʿīd

gāh gāh:

1. **gāh gāh:**
Gazel 5
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ara sıra, bazen.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

gāh geh:

1. **gāh geh:**
Gazel 35
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bazen, zaman zaman.

ʿĀşıḳ-ı şūrīdesin gāh öldürüp geh dirgüren
Ġamze-i düzdīdesiyle ḫande-i pinhānıdur

2. **gāh geh:**
Gazel 62
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bazen...bazen.

Pāyuña ṣaçmaġ içün ey māh ṣarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

3. **gāh geh:**
Gazel 72
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bazen...bazen.

Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Geh döner bir luṭfına biñ biñ cefālar gösterür

gāh gehī:

1. **gāh gehī:**
Gazel 172
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bazen, zaman zaman.

İşigüñe nice yüz sürmeye ḫurşīd-i felek
Kim ider gāh gehī anı müşerref ḳademüñ

2. **gāh gehī:**
Gazel 287
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Bazen, zaman zaman.

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehī añmaġ içün
Bārī dāmānuñ ucın bandurasın ḳanumuza

3. **gāh gehī:**
Gazel 318
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bazen, zaman zaman.

Sidre dīvāne gibi raḳṣ ura ey serv-i sehī
Müntehā ḳaddüñ ile ṣalınıcaḳ gāh gehī

gāhī gāh:

1. **gāhī gāh:**
Kaside 27
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
"Geh... geh..." bağlacı. || Bazen... bazen..., bazı defa.

Binsem ʿaceb mi esbüñe kim bād-ı ṣarṣara
Gāhī ġubār u gāh Süleymān olur süvār

gāhī geh:

1. **gāhī geh:**
Gazel 111
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
"Gâhî ... gâh/geh ..." bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

El uzadup çevürdügi tesbīḥ-i zülfini
Gāhī şumār-ı cevr ider ü geh ḥisāb-ı nāz

ġalaṭ itmişdür:

1. **ġalaṭ itmişdür:***-miş, -dür*
Gazel 138
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yanılmak, yanlış yapmak, hata etmek.

Aḥmedʾe cevr eylemekden dost iʿrāż eyledi
Yā unutmışdur ṭarīḳın yāḫod itmişdür ġalaṭ

ġālib:

1. **ġālib:**
Gazel 254
Mısra: **8**
Galiba, herhalde, ihtimal ki.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

ġālib oldı:

1. **ġālib oldı:***-dı*
Kaside 12
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Üstün gelmek.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḥüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

ġāliye:

1. **ġāliye:**
Gazel 50
Mısra: **5**
Misk macunu, misk ve amber gibi nesnelerden yapılmış güzel kokulu siyah bir macun.

Ḫusnüñ ʿarūsın itdi yine ġāliye nesīm
Zülfüñ ki ʿanberīne-i misk-i Ḫotan ṭutar

2. **ġāliye:**
Gazel 270
Mısra: **6**
Misk macunu, misk ve amber gibi nesnelerden yapılmış güzel kokulu siyah bir macun.

Geh misk-i teri ḫūşe ḳılur şāh-ı çenāra
Geh ġāliye gīsū düzedür serv-i revāna

ġāliye-bū:

1. **ġāliye-bū:**
Kaside 9
Mısra: **64**
Misk, anber kokulu.

Gör mūy-ı nāfeyi kʾolalı müşke hem-nişīn
ʿAnber-nesīm ü ġāliye-bū ider anı müşk

ġāliye-sā:

1. **ġāliye-sā:**
Gazel 345
Mısra: **8**
Güzel koku hazırlayan, attar.

Şemme-i zülfüñle meşāmın dilüñ Ġāliye-sā eylemedüñ öyle mi

ġaltān olup:

1. **ġalṭān olup:***-up*
Gazel 58
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yuvarlanmak. II Sevgilinin eğri uçlu değneğe benzeyen saçlarıyla âşığı kendine çekerek kafasını koparması ve âşığın başının yuvarlanması. II Sevgilinin saçlarına vurulan âşığın onun saçları uğruna ölümü göze alması.

Çevgān ṣalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

ġam:

1. **ġamındandur:***-ın, -dan, -dur*
Gazel 194
Mısra: **2**
Keder, tasa, kaygı, dert.

Ey kemān-ebrūsına peyveste ḳurbān olduġum
Zülf-i şūrīdeñ ġamındandur perīşān olduġum

2. **ġamında:***-ın, -da*
Gazel 8
Mısra: **15**
Dert, keder, tasa, kaygı.

Zülfüñ ġamında sūzuma fīʾl-cümle öykinür
Şol teşne rūzedār ki müştāḳ-ı şām ola

3. **ġama:***-a*
Gazel 52
Mısra: **20**
Acı, keder, üzüntü.

Sürūr-ı vaʿde-i yāra inanma sen Aḥmed
Ġama inan inanursañ ki eski yāruñdur

4. **ġamuñda:***-(u)ñ, -da*
Gazel 55

Mısra: **5**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

5. **ġamı:**-*ı*
Gazel 318
Mısra: **11**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle ṣanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

6. **ġamdan:**-*dan*
Kaside 13
Mısra: **77**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḥayrānıdur

7. **ġamdan:**-*dan*
Kaside 25
Mısra: **61**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġamdan āzād eyleyüp luṭfuñla şād it Aḥmedi
Devletüñ ʿīdinde olsun ḳullaruñ şādān-ı ʿīd

8. **ġam:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Şādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Şol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

9. **ġam:**
Gazel 100
Mısra: **14**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucaġında yatup derdüñle dermānsuz geçer

10. **ġam:**
Kaside 23
Mısra: **43**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Bārān-ı eşküm ile ṭolar her diyār āb

11. **ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 1
Mısra: **21**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrīn kemer ḳıl dāʾimā

12. **ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 55
Mısra: **9**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

13. **ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 170
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ḳorḳum oldur ki ġamuñdan yaḳamı çāk ideyin
Nār-ı ḥasretle diyāruñı yaḳam gelmez iseñ

14. **ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 194
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Mülk-i cān cümle ḫarāb oldı ġamuñdan dostum
Düşmanuñ raġmınadur ẓāhirde ḫandān olduġum

15. **ġamuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 317
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Yırtup yaḳasın ġamuñdan eflāk
Her ṣubḥ yire urur külāhı

16. **ġamuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 14
Mısra: **11**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng
Dilümi ʿūd ḳılup nʾiçün itmeyem āheng

17. **ġamlar:**-*lar*
Gazel 97
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşıġın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Göñlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

18. **ġamın:**-*ın*
Kaside 29
Mısra: **95**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Bu Aḥmed-i ġam-gīnüñ eger ḳılsa ġamın gūş
Zānūda ḳoyup başın ide zārī benefşe

19. **ġamına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 29
Mısra: **19**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

20. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 32
Mısra: **4**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Vaṣluñ naʿīmi leẕẕetini ḳanda söyleyem
Kʾolur ġamuñ dile nite kim gül-şeker leẕīẕ

21. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 50
Mısra: **17**
Acı, dert, keder, üzüntü.

İki cihān feraḥlığıdur Aḥmedʾe ġamuñ
Şādīye irmesün anı her kim ḫazen ṭutar

22. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 82
Mısra: **15**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Cān ġamuñ yüklenür il muṣḥaf-ı ḥüsnüñ gözedür
Kʾola maḥmilde temāşā-yı firāvān-ı Mıṣr

23. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 170
Mısra: **4**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Bir iki gün bu göñül ḫastesin eglemek içün
Künc-i ḫasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

24. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 172
Mısra: **1**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ
Dilleri zīr ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ

25. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 264
Mısra: **11**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Didüm arturdı ġamuñ ḫʿānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

26. **ġamuñ:**-*uñ*
Murabba 1
Mısra: **22**
Acı, dert, keder, üzüntü.

Ben dimezdüm ki hevā yolına ser-bāz gelem
Ney-i ʿışḳuñla ġamuñ çengine dem-sāz gelem

27. **ġama:**-*a*
Gazel 205
Mısra: **4**
(Sevgilinin saçına duyulan sevdadan dolayı çekilen) gam, keder.

Zülfinüñ bendinde göñlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

28. **ġamuñdan:**-*(u)ñ, -dan*
Kaside 30
Mısra: **12**
(Sevgilinin aşkının verdiği) dert, keder.

Nʾitsün cemāl ʿāşıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

29. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 66
Mısra: **9**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

30. **ġamından:**-*ın, -dan*
Gazel 83
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Gördüm yüzüñi idemezem ey nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

31. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 89
Mısra: **2**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Çekmeyen hecr elemin vaṣl ṣafāsın ne bilür
Düşmeyen derde ġamuñ dār-ı şifāsın ne bilür

32. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 108
Mısra: **7**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

33. **ġamından:**-*ın, -dan*
Gazel 109
Mısra: **13**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Ol Mesīḫānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

34. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 189
Mısra: **5**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehm-nāk oluram

35. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 232
Mısra: **4**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Ben ḫasteye tīmār-ı ṭabīb olmaya ḥācet
Lezzet buluram çünki ġamuñ derd-i serinden

36. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 304
Mısra: **12**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Şeker-i vaṣluñı şükrāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ nīşini nūş eyledi cüllāb gibi

37. **ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 335
Mısra: **5**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Vīrāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ḫarāb ol il kim ola pādişāh iki

38. **ġamuñ:**-*uñ*
Nazm 18
Mısra: **3**
Acı, dert, keder, üzüntü. II Âşığın sevgiliden dolayı çektiği acı, keder.

Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek bellüdür anda ne yaḳa

39. **ġam:**
Gazel 1
Mısra: **11**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.

Sāḳiyā ġam tīġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege

Cānum ol mercān ḳadeḥle bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

40. **ġam:**
Gazel 26
Mısra: **2**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.

Sāḳī piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

41. **ġam:**
Gazel 54
Mısra: **5**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.

Ġam deñizinde ḳalup zülfüñi sevdā ḳıluram
Ġarḳ olurken ṣunaram māra elümden ne gelür

42. **ġam:**
Gazel 84
Mısra: **7**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-ṣafā sefer

43. **ġam:**
Gazel 94
Mısra: **5**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.

Ġayrdan tecrīd ol ey dil ġam beyābānında kim
Perdedār-ı sırr-ı Mecnūn dāmen-i ṣaḥrā yiter

44. **ġam:**
Kaside 15
Mısra: **43**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.

Aḥmedüñ ġam maḳaşı kesdi dilin ṣemʿ gibi
Saña rūşen diyemez ḫālini sulṭān-ı kerem

45. **ġam:**
Kaside 17
Mısra: **17**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

46. **ġam:**
Kaside 26
Mısra: **7**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

47. **ġam:**
Terkib-bend 1
Mısra: **23**
(Ar.) Acı, keder, üzüntü.

Ṣādī günini ġam bulıdı ḳapladı dirīġ
Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı dirīġ

48. **ġam:**
Gazel 117
Mısra: **11**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Bilmezem dil ḫānesin ġam nʾiçün itmişdür ḫarāb
Ol güzeller şāhınuñ çünkim viṣāḳıdur henüz

49. **ġam:**
Gazel 118
Mısra: **11**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henüz

50. **ġam:**
Gazel 129
Mısra: **11**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

51. **ġam:**
Gazel 145
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Āh kim ġam kilīdinüñ dili yoḳ
ʿĀṣıḳuñ bundan ulu müşkili yoḳ

52. **ġam:**
Gazel 148
Mısra: **7**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu ṣınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

53. **ġam:**
Gazel 155
Mısra: **3**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

54. **ġam:**
Gazel 170
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

55. **ġam:**
Gazel 170
Mısra: **11**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Dil-i Aḥmed gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

56. **ġam:**
Gazel 181
Mısra: **2**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil
Ġam bendine baġlandı bir āvāra ne müşkil

57. **ġam:**
Gazel 182
Mısra: **5**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġam pūtesinde cān eridüp ābgīne-vār

Tāb-ı cemālüñe döyimez olur āb dil

58. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 189
Mısra: **2**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Yüzüñi görmeyicek şöyle derdnāk oluram
Ki ġamdan ölmedügümi añup helāk oluram

59. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 197
Mısra: **2**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum
Māh-ı nev gibi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

60. **ġam:**
Gazel 204
Mısra: **6**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Zülfüñ ḥikāyetini göñülde miṣāl idüp
Ġam ḳıṣṣasını levḥ-i perīşāna yazmışam

61. **ġam:**
Gazel 237
Mısra: **3**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Bülbüllerüñi iñledüben ġam dikeninde
Gül gibi igen elden ele varma ṣolarsın

62. **ġam:**
Gazel 237
Mısra: **5**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taṣnīf ile bir ḳılla çalarsın

63. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 247
Mısra: **5**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Zebānum şemʿ-veş ṭutuşdı ġamdan
Zebān-ı bī-zebānı sen bilürsin

64. **ġam:**
Gazel 265
Mısra: **3**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġam ṭarīḳında helāk itme ṣaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣağ ilte selāmet getüre

65. **ġam:**
Gazel 292
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

66. **ġam:**
Gazel 302
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni
Ben ne diyem kʾeyledi epsem beni

67. **ġam:**
Gazel 304
Mısra: **17**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

68. **ġam:**
Gazel 305
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġam ʿaẕābından ḫalāṣ olmaġa ḫaṭṭuñ ṣūresin
Muṣḥaf-ı sīnemde yazdum āyet-i raḥmet gibi

69. **ġam:**
Gazel 310
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Yüzüm altunına ġam ḍarbı şeref virse ne ṭañ
Ḳıymet artuḳluġıdur sikke-i dīnār daḫı

70. **ġam:**
Gazel 310
Mısra: **13**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ṣarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

71. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 314
Mısra: **7**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Düşüp dil murġı ġamdan kirpüğüñe
Havādan ḫancer-i elmāsa düşdi

72. **ġam:**
Gazel 316
Mısra: **4**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhī

73. **ġam:**
Gazel 333
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Başlu baġrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

74. **ġamdan:**-*dan*
Gazel 348
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Gözümüñ yaşı revān oldığı ġamdan ne-y-iki
Yaşımuñ rengi dem urdığı baḳmadın ne-y-iki

75. **ġam:**
Müfret 17
Mısra: **1**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Yaşlar gözüme seyl gibi eyledi hücūm

76. **ġamdan:**-*dan*
Nazm 5
Mısra: **8**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Çün gördi ṭopraġ olduġın ol zülf-i müşk-bār
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

77. **ġamdan:**-*dan*
Nazm 6
Mısra: **7**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Çeküp çāk itdi ġamdan cübbesin gül
Benefşe şaçlarını yoldı dirler

78. **ġam:**
Nazm 9
Mısra: **3**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise dīvān-ı Kātibī

79. **ġamdan:**-*dan*
Nazm 11
Mısra: **9**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

İki cihānda seni ġamdan ide Ḥaḳ āzād
Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳaradan

80. **ġamdan:**-*dan*
Nazm 28
Mısra: **2**
(Ar.) Acı, dert, keder, üzüntü.

Her ki ol ḳayġuñ ile şād olmaz
Tengdür ġamdan ol güşād olmaz

<u>ġam çekmek:</u>

1. **ġam çekmek:**-*mek*
Gazel 46
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tasalanmak, üzülmek.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

<u>ġam çekmeyince:</u>

1. **ġam çekmeyince:**-*me, -y, -ince*
Kaside 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Tasalanmak, üzülmek.

Ġam çekmeyince ḳıymeti artar mı ʿāşıḳuñ
Ḳan yudmayınca buldı mı hīç iʿtibār laʿl

<u>ġam degül:</u>

1. **ġam degül:**
Gazel 81
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.

Aḥmed eger sözlerüñ kāsid olursa ġam degül
Cevher-i naẓmuñ bahā bulur ḫarīdāruñ gelür

2. **ġam degül:**
Gazel 117
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.

Rişte-i tesbīḥ elümden gitse zāhid ġam degül
Rūz u şeb destümde çün ki sāḳ-ı sāḳīdür henūz

3. **ġam degül:**
Gazel 82
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.

Ġam degül bende iseñ Mıṣr-ı dile sulṭānsın
Bir ʿazīzüñ ḳulıdur Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mıṣr

4. **ġam degül:**
Gazel 138
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.

Ġam degül bī-ḫāl olursa ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭ
Resmdür ʿāriflere nāme yazarlar bī-nuḳaṭ

5. **ġam degül:**
Gazel 240
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.

Aḥmedʾüñ ʿaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen

6. **ġam degül:**
Gazel 303
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

7. **ġam degül:**
Gazel 327
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.

Ġam degül cān giderse tek dursun
Tīr-i yāruñ cigerde peykānı

8. **ġam degül:**
Kaside 7
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.

Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi
Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

9. **ġam degül:**
Kaside 32
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Ne çıkar, zararı yok, aldırma!.

Elüme şun yine peymāne-i feraḥ-baḫşı
Şınursa ġam degül ey sāḳī şīşe-i peymān

10. **ġam degül:**
Gazel 246
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Zararı yok II dert değil.

Gerçi yaḳdı dāġ-ı hecrānuñ yüregin Aḥmedʾüñ
Ġam degül ey lāle-ruḫ tek dāġ-ı ḥirmān olmasun

ġam ḳafesinde:

1. **ġam ḳafesinde:**-*nde*
Kaside 15
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Gam kafesi.

Midḥatüñ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḥayfdur ṭūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem

ġam leşkeri:

1. **ġam leşkeri:**
Kaside 13
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Dert askeri.

Pādişāhā şefḳatüñden yir yüzi maʿmūr iken
Dād kim dil kaʿbesi ġam leşkeri vīrānıdur

ġam meclisinde:

1. **ġam meclisinde:**
Gazel 203
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gam, keder meclisi.

Mey-gūn lebüñ ḫayāline her gice ṣubḥa dek
Ġam meclisinde ḳanlar aḳıdur ḳabacıġum

ġam virse:

1. **ġam virse:**-*se*
Gazel 167
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dert vermek, üzmek.

Raḳīb çihresi ġam virse göñlüme nʾola kim
Her āyine alur ebr-i siyehden āyīne jeng

ġam yidügi:

1. **ġam yidügi:**
Gazel 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.

Zülfüñde ġam yidügi kifāyetdür Aḥmede
Loḳma ile ḫırḳa buldı ḳanāʿat hemīn ola

ġam yidürmesün:

1. **ġam yidürmesün:**
Kaside 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü senā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

2. **ġam yidürmesün:**-*dür, -me, -sün*
Kaside 30
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Gam yemek; dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak. (Daha çok olumsuz şekli kullanılır).

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü senā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

ġam yime:

1. **ġam yime:**-*me*
Gazel 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.

Nūş eyle Aḥmedʾā mey-i ṣāfīyi ġam yime
Kʾoldur müzīl-i ġuṣṣa vü hem dāfiʿ-i teraḥ

2. **ġam yime:**-*me*
Gazel 41
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne göñlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

3. **ġam yime:**
Gazel 232
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Tasa etmemek, kaygılanmamak, üzülmemek.

Vir ʿışḳa göñül ġam yime ʿāşıḳ mıdur Aḥmed
Endīşe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından

ġam yimege:

1. **ġam yimege:**-*mek, -e*
Müfret 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.

Dil zülf-i siyāhında ġam yimege ḳāniʿdür
Dervīşe hemān besdür bir loḳma vü bir ḫırḳa

ġam yimekden:

1. **ġam yimekden:**-*den*
Gazel 206
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā ṣordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

ġam yimez:

1. **ġam yimez:**-*mez*
Gazel 341
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.

Görüp ḫüsni bahārın ġam yimez Aḥmed helākinden
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrī

ġam yimezdüm:

1. **ġam yimezdüm:**
Gazel 257

Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.

Ġam yimezdüm dil sarāyın yıḳduġıyçün rūzigār
Ḫayl-i sulṭān-ı ḫayālüñ anda mihmān olmasa

ġam yir:

1. **ġam yir:**-*r*
Gazel 221
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Dertlenmek, kederlenmek, tasalanmak.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

ġamām:

1. **ġamāmını:**-*ı, -nı*
Kaside 23
Mısra: **43**
Bulut.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Bārān-ı eşküm ile ṭolar her diyār āb

2. **ġamāmını:**-*ı, -nı*
Müfret 17
Mısra: **1**
Bulut.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Yaşlar gözüme seyl gibi eyledi hücūm

ġam-gīn:

1. **ġam-gīn:**
Gazel 91
Mısra: **4**
(Ar. Fa.) Üzgün, üzüntülü.

Perīşān gördügince sünbülüñi
Benefşe vālih ü ġam-gīn olupdur

2. **ġam-gīn:**
Gazel 29
Mısra: **17**
Dertli, gamlı.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

ġam-güsār:

1. **ġam-güsārı:**-*ı*
Gazel 148
Mısra: **8**
(Ar. Fa.) Üzüntüyü dağıtan.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu ṣınuḳlu göñlümüñ bir daḥı ġam-güsārı yoḳ

ġam-hᵛār olur:

1. **ġam-ḫᵛār olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Dert ortağı olmak.

Hücūm-ı leşker-i ġamdan ḫalāṣ olur Aḥmed
Olur ise aña ġam-ḫᵛār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

ġam-ı cānānı:

1. **ġam-ı cānānı:**-*ı*
Gazel 173
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin gamı.

Ġam-ı cānānı göñül cānı gibi gizlü dutar
Yine tiryākī bilür ḳıymetin afyonuñ

ġam-ı dām u dāne:

1. **ġam-ı dām u dāne:**
Gazel 126
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tane ve tuzağın kederi. II. Sevgilinin saçlarının ve yüzündeki benin kederi.

Bu murġ-ı dil ol havāda uçar Kʾanda ġam-ı dām u dāne ṣıġmaz

ġam-ı devrānı:

1. **ġam-ı devrānı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin/zamanın üzüntüsü.

Bir dem ġam-ı devrānı unutdurmaġa sāḳī
Gül mevsimidür ṣun berü gül-nāri benefşe

ġam-ı dil:

1. **ġam-ı dil:**
Kaside 4
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Gönül derdi.

Murādum şemʿin uyar kim ġam-ı dil
Mükedder ḳıldı bu bezmüñ ṣafāsın

ġam-ı hindūstān:

1. **ġam-ı hindūstān:**
Gazel 80
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hindistan'ın kederi. (Sevgilinin saçı bağlamında).

Ol ḫoş-ḫırām içün çekerüz zülfi ġuṣṣasın
Ṭāvūsı özleyen ġam-ı Hindūstān çeker

ġam-ı ʿışḳa:

1. **ġam-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 222
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşk derdi, gamı.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

ġam-ı ʿışḳuñ:

1. **ġam-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 19
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşk derdi, gamı.

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Ṣaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

ġam-ı māsivādan:

1. **ġam-ı māsivādan:**-*dan*
Mesnevi 3
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
İnsanı Allah'tan uzaklaştıran şeylerin kederi.

Ġam-ı māsivādan bizi dūr ḳıl
Dili şemʿ-i mihrüñle pür-nūr ḳıl

ġam-ı zülfeyni:

1. **ġam-ı zülfeyni:**-*i*
Gazel 85
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesinin gamı.

Ġam-ı zülfeyni düşdi sīnemüze
Oldı pür ʿūdlarla micmerler

ġam-ı zülfüñ:

1. **ġam-ı zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 76
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının verdiği keder, elem.

ʿAḳla ne şerḥ idem ġam-ı zülfüñ rumūzını
Bīgāne maḥrem-i suḫan-ı āşinā mıdur

2. **ġam-ı zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 313
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zülfün gamı.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

ġam-ı zülfüñde:

1. **ġam-ı zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 198
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zülfün gamı.

Ben ġam-ı zülfüñde cān virdükde ḫāküm sebzesin
Otlasa müşkīn olur āhū-yı ṣaḥrā dostum

ġam-ı zülfüñden:

1. **ġam-ı zülfüñden:**
Gazel 346
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçından dolayı duyulan keder.

Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġam-ı zülfüñden
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

2. **ġam-ı zülfüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 78
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının verdiği keder, elem.

Ġam-ı zülfüñden aḳan ḳanlu yaşumdan ḥaẕer it
Nāfe-i Çīni ḫarāb eylemesün bārāndur

ġam-ı zülfüñi:

1. **ġam-ı zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 45
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zülfün gamı.

Zaḫm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri
Nīş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

ġammāz:

1. **ġammāzuña:**
Gazel 269
Mısra: **6**
İspiyoncu; birinin sırlarını, davranışlarını, düşüncelerini gözleyip başkalarına bildiren. II Âşığın gözyaşları.

Saña sīnem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem
Ḫilʿat-i laʿlīn geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

2. **ġammāzlıġ:**
Kaside 9
Mısra: **45**
Birinin ayıbını ortaya çıkarma, arkasından çekiştirme, söz taşıyıcılık.

ʿAhdüñde oldı ʿāleme ġammāzlıġ ile fāş
Zindān-ı ḥoḳḳa olsa yiridür mekān-ı müşk

3. **ġammāz:**
Gazel 143
Mısra: **10**
Birisine iftira ederek zarar veren, münafık, fitneci.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḥüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

gamze:

1. **ġamzeñden:**-*ñ, -den*
Gazel 74
Mısra: **8**
Sevgilinin süzgün yan bakışı.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Şūḫ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

2. **ġamzeñden:**-*ñ, -den*
Gazel 147
Mısra: **5**
Sevgilinin süzgün yan bakışı.

Ḫaste-diller ḥālini şorsañ a ġamzeñden didüm
Didi dilberler yolında pursiş-i bīmār yoḳ

3. **ġamzeñden:**-*ñ, -den*
Gazel 175
Mısra: **5**
Sevgilinin süzgün yan bakışı.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu göñlüm ḳatīl

4. **ġamzeñdür:**-*ñ, -dür*
Gazel 257
Mısra: **9**
Süzerek göz ucu ile yan bakış ‖ gözle işaret etmek.

Kirpügüñ zaḫm urıcaḳ baġrumı ġamzeñdür delen
Tīr igende kār-ger olmazdı peykān olmasa

5. **ġamzelerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 17
Mısra: **9**
Dilberlerin gözleri ucunda görülen nazlı nazlı göz kapama, kirpik süzme.

Ḫoşdur ol ġamzelerüñ ḫastalıġı kim yaraşur
Merdüm-i ẕālimüñ eksilmese bīmārluġı

6. **ġamzelerle:**-*ler, -le*
Gazel 85
Mısra: **1**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Āh kim ġamzelerle dilberler
Ṭaḳınur ṣaġlu ṣollu ḫançerler

7. **ġamzeñden:**-*ñ, -den*
Gazel 167
Mısra: **8**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Muʿallāḳ ura feraḥdan eyā kemān-ebrū
Kebūter-i dile ġamzeñden irişürse ḫadeng

8. **ġamzem:**-*m*
Gazel 190
Mısra: **10**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Gönlüñi kim ġamzem oḳıyla şikārumdur benüm

9. **ġamzelerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 287
Mısra: **13**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Göricek ġamzelerüñ tīġını beñzüm ḳalmaz
Ḳorḳaram jeng ola nā-geh giricek ḳanumuza

10. **ġamzesinüñ:**-*si, -nüñ*
Gazel 326
Mısra: **14**
Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

11. **ġamze:**
Gazel 1
Mısra: **7**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

12. **ġamze:**
Gazel 20
Mısra: **1**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

13. **ġamzeñi:**-*ñ, -i*
Gazel 35
Mısra: **3**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Nice bir sengīn dilüñle tīz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş siḥr oḳı peykānıdur

14. **ġamze:**
Gazel 61
Mısra: **13**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ḥaẕer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

15. **ġamzeyi:**
Gazel 143
Mısra: **10**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḫüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

16. **ġamzeñüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 158
Mısra: **11**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḥācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

17. **ġamze:**
Gazel 206
Mısra: **5**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḫüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

18. **ġamzenüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 244
Mısra: **3**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

19. **ġamzeñdeki:**
Gazel 293
Mısra: **1**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

20. **ġamzeñdeki:**-*ñ, -de, -ki*
Gazel 293
Mısra: **8**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẕālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

21. **ġamzeñüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 293
Mısra: **4**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Çünki her bīmār olan bī-ḫʷāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

22. **ġamze:**
Gazel 310
Mısra: **8**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

23. **ġamzeñüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 320
Mısra: **9**

(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

24. **ġamze:**
Kaside 20
Mısra: **51**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḥāl

25. **ġamze:**
Kaside 24
Mısra: **1**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

26. **ġamzeñüñ:**-*n, -üñ*
Kaside 28
Mısra: **13**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ḳan-bahā virmek dilerseñ ġamzeñüñ maḳtūline
Ḳaṭre-i mey vir ki cām-ı laʿl-i cānāndan ṭamar

27. **ġamze:**
Kaside 31
Mısra: **58**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Çün ġonca ṭudaġıyla ḳılur cāma işāret
Çün nergis ider ġamze ile sāġara īmā

28. **ġamzeyle:**-*y, -le*
Gazel 285
Mısra: **3**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

29. **ġamzesi:**-*s, -i*
Gazel 1
Mısra: **20**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi tīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

30. **ġamzesi:**-*s, -i*
Gazel 88
Mısra: **9**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ḫançer çeker gözüme gözetdükce ġamzesi
Cellād-vār tīġ ile insāna ḳaṣd ider

31. **ġamzesi:**-*s, -i*
Gazel 116
Mısra: **4**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Gözleri siḥr-āferīn ü lebleri muʿciz-nigār
Ġamzesi ʿābid-firīb ü ḫandesi ʿāşıḳ-güdāz

32. **ġamzesi:**-*s, -i*
Gazel 132
Mısra: **5**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

33. **ġamzesi:**-*s, -i*
Gazel 220
Mısra: **7**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Sīnemi ġamzesi tīrine nişān eyledügüm
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

34. **ġamzesi:**-*s, -i*
Gazel 249
Mısra: **1**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dīvāneyi kim meyl umar cellāddan

35. **ġamzesi:**-*s, -i*
Gazel 333
Mısra: **10**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Başlu baġrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

36. **ġamzesi:**-*s, -i*
Kaside 24
Mısra: **9**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Meydān içinde ġamzesi atduġı oḳlaruñ
Birin yire düşürmedi zī şūḫ-ı fitne-kār

37. **ġamzesi:**-*s, -i*
Kaside 30
Mısra: **1**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

38. **ġamzesi:**-*si*
Kaside 6
Mısra: **167**
Göz kırpma, gözle işaret yapma; süzgün bakış, naz ve işve ile göz süzerek bakma II etkili, yaralayıcı bakış.

Tīġıyla ṭutar ġamzesi iḳlīm-i cemāli
İslām diyārın nitekim şāh-ı muʿallā

39. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 26
Mısra: **7**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzeñ söziyle ḳanuma girmek degül ṣaḥīḥ
Rāy-ı ʿalīl ile ʿamel itmek degül eṣaḥ

40. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 42
Mısra: **1**

(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUṣṣāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

41. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 43
Mısra: **1**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı başardan güniler

42. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 44
Mısra: **1**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

43. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 100
Mısra: **9**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

44. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 111
Mısra: **5**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzeñ ki oldı mesʾele-āmūz-ı ʿaḳl-ı küll
Ḥall idimez mesāʾilin illā kitāb-ı nāz

45. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 118
Mısra: **3**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ḥüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henüz

46. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 120
Mısra: **13**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzeñ naẓarı müddeʿīye düşse ne ṭañ kim
Sermest ü ḫarāb olana düşmek ʿaceb olmaz

47. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 122
Mısra: **4**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velī
ʿĀṣıḳ öldürmekde ġamzeñ tīġ-ı cellād istemez

48. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 213
Mısra: **13**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Vişāle vaʿde virür ġamzeñ aña biz inanup
Ḳabūl-i mestüñ olur iʿtibārı mı diyelüm

49. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 229
Mısra: **13**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ne cāẕūdur kʾalur ġamzeñ eline fitneler tīġın
Oḳur efsūn-ı seḥḥārı yavuz gözden yavuz dilden

50. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 231
Mısra: **1**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün
Ḳıldı nişāne cānları tīr-i ḳażā içün

51. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 242
Mısra: **2**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Kej-naẓardur ḳaşlaruñ yāyına ḳurbān olmayan
Ḳanda bilsün ġamzeñ oḳın yüregi ḳan olmayan

52. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 245
Mısra: **3**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bī-dādsın

53. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 245
Mısra: **7**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

54. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 274
Mısra: **3**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

55. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 274
Mısra: **7**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzeñ şehīdi leblerüñ iḥyāsın istemez
Sālik ki müntehī ola baḳmaz kerāmete

56. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 287
Mısra: **7**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Süzme ġamzeñ ki delersin dil-i mecrūḥumuzı
Çözme zülfüñ naẓar it ḥāl-i perīşānumuza

57. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 305
Mısra: **5**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ḳanumı dökmege ruḫsat virdi ġamzeñ laʿlüñe
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ senüñ bu maʿnïye ḫüccet gibi

58. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 307
Mısra: **17**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

59. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 315
Mısra: **1**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi
Ḳaşuñ yayına cān peyveste düşdi

60. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 316
Mısra: **11**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Dil maḫzen-i ʿışḳuñdur anı deldügi ġamzeñ
Uġrıdur umar kim ala gencīne-i şāhı

61. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 339
Mısra: **7**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

62. **ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 348
Mısra: **3**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ḫarem-i dilde göñül murġını ġamzeñ ki ṭutar
Ṣayd-ı murġ-ı dil ider ṣaḥn-ı ḫaremden ne-y-iki

63. **ġamzeñ:**-*ñ*
Kaside 13
Mısra: **5**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

64. **ġamzeleri:**-*ler, -i*
Kaside 14
Mısra: **27**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Cemāli mülkini tīġıyla ṭutdı ġamzeleri
Nite ki milket-i İslāmı Şāh-ı ferruḫ-yeng

65. **ġamzeñ:**-*ñ*
Kaside 21
Mısra: **23**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzeñ oḳına ey kemān-ebrū Dil ü cān pūtesin nişān bulduñ

66. **ġamzeñ:**-*ñ*
Kaside 28
Mısra: **15**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Öldürür ġamzeñ beni sen gey şaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭra-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

67. **ġamzesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 101
Mısra: **5**
Yan bakış. II Sevgilinin süzgün, gönül alıcı, etkileyici, yaralayıcı bakışı.

Ġamzesine ḳarşu bir laḫẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

68. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 41
Mısra: **5**
(Sevgilinin yaralayıcı) yan bakışı.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henūz ol tīr ü peykān andadur

69. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 65
Mısra: **9**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzeñe taʿlīm-i nāz eyler füsūn ile gözüñ
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i şehlāyı gör

70. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 66
Mısra: **11**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ḳatı göñlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe
Gör nice dīvānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

71. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 80
Mısra: **19**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Bu ġamzeler ḫadengi mi yā tīr-i sīnedūz
Yā tīġdur ki ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān çeker

72. **ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 80
Mısra: **3**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

73. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 105
Mısra: **7**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ġamzeler zaḫmın urur cān u göñül ḫastesine
Ki lebüñ dār-ı şifāsında devālar düzilür

74. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 240
Mısra: **6**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gül-zār isteyen

75. **ġamzeler:**-*ler*
Gazel 256
Mısra: **11**

(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yan bakışı.

Ḳapılurdı ġamzeler nāzükliginden ḳalbler
Ḳayd-ı cān olmasadı bu ṭurra-i ṭarrārda

ġamze-i bīmār:

1. **ġamze-i bīmār:**
Gazel 298
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hasta, süzgün bakış.

Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş
Ol ġamze-i bīmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

ġamze-i cādū-yı dost:

1. **ġamze-i cādū-yı dost:**
Gazel 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin büyücü yan bakışı.

Siḥr taʿlīm eylemekde ġamze-i cādū-yı dost
Çāh-ı Bābilde ider Hārūt-ı fettān ile baḥs

ġamze-i cellād:

1. **ġamze-i cellād:**
Gazel 311
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Acımasız, cellada benzer yan bakışı.

Şeb-revlik ider dil şeb-i zülfüñde digil kim
Öldürmesün ol ġamze-i cellād efendi

ġamze-i düzdīdesiyle:

1. **ġamze-i düzdīdesiyle:***-si, -y, -le*
Gazel 35
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gizlice yan bakış atma.

ʿĀşıḳ-ı şūrīdesin gāh öldürüp geh dirgüren
Ġamze-i düzdīdesiyle ḫande-i pinhānıdur

ġamze-i fettān:

1. **ġamze-i fettān:**
Gazel 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Fitne çıkaran bakış II Sevgilinin bakışları.

Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn it diyü
Fitne vü siḥr ögredür bu ġamze-i fettān aña

ġamze-i ġammāzuña:

1. **ġamze-i ġammāzuña:***-uñ, -a*
Gazel 269
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Fitneci yan bakış.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

ġamze-i ḫūbān:

1. **ġamze-i ḫūbān:**
Kaside 19
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Güzellerin göz ucu ile süzerek yan bakışı.

Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten
Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda enīn

ġamze-i ḫūn-rīz:

1. **ġamze-i ḫūn-rīz:**
Gazel 237
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kan dökücü yan bakış.

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

ġamze-i rehzeni:

1. **ġamze-i rehzeni:***-i*
Gazel 90
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yol kesen gamze.

Ġamze-i rehzeni kim tīġını ʿuryān götürür
Ger amān virmez ise gevdeleri ḳan götürür

ġamze-i tīzüñ:

1. **ġamze-i tīzüñ:***-üñ*
Gazel 155
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Keskin yan bakış.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

ġamzeñ oḳı:

1. **ġamzeñ oḳı:**
Gazel 298
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ok gibi delici ve yaralayıcı yan bakışı.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

2. **ġamzeñ oḳı:**
Gazel 49
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) yan bakışlarının oku.

Nergis gözi yaşıyla ḳılur bāġı lālezār
Çün ġamzeñ oḳı ḫūn-ı cigerden nişān virür

3. **ġamzeñ oḳı:**
Gazel 181
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yan bakış oku II yaralayıcı, etkileyici bakış.

Bulmadın amān ġamzeñ oḳı yaralarından
Ḥasret ḳılıcı yüregümi yara ne müşkil

ġamzeñ okın:

1. **ġamzeñ oḳın:**
Gazel 127
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**

(Sevgilinin) ok gibi delici ve yaralayıcı yan bakışı.

Gözlerüm ġamzeñ oḳın daʿvet ider ḫānesine
Kerem ehlidür iderse nʾola mihmāna heves

ġamzeñ oḳına:

1. **ġamzeñ oḳına:**
Gazel 334
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) yan bakışlarının oku.

Kese peykān yirine ellerini
Baḳsa ġamzeñ oḳına peykāncı

ġamzesi:

1. **ġamzesi:**-*si*
Gazel 127
Mısra: **7**
(Sevgilinin) süzerek göz ucu ile yaralayan yan bakışı.

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

ġamzesi oḳı:

1. **ġamzesi oḳı:**
Gazel 107
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ok gibi delici ve yaralayıcı yan bakışı.

Ḳaşları yayı gibi ġayrıyı kendüye çeker
Ġamzesi oḳı gibi ʿāşıḳı yabana atar

ġanī:

1. **ġanī:**
Gazel 292
Mısra: **12**
Zengin.

İḫtiyācum ḥadden aşmışdur viṣālüñ naḳdine
ʿĪd-i ḥüsnüñdür bugün müflis-nevāz ol ey ġanī

2. **ġanīdür:**-*dür*
Mesnevi 3
Mısra: **216**
O şeye ihtiyaç duymamak, ona doymuş olmak.

Ne yazam medīḥüñde ey mehrikāb
Ġanīdür çü taʿrīfden āfitāb

ġaraż:

1. **ġarażuñ:**-*uñ*
Gazel 76
Mısra: **6**
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.

Nʾiçün ʿinān-keşīdesin ey yār bilmezem
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

ġāret idüp:

1. **ġāret idüp:**-*üp*
Gazel 49
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yağmalamak.

ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

ġāret-i īmān ider:

1. **ġāret-i īmān ider:**-*er*
Gazel 142
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İmandan ayırmak, imanı yağmalamak.

Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider dirīġ
Küfr ile zülfi ġāret-i īmān ider dirīġ

ġarīb:

1. **ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 133
Mısra: **14**
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmedʾle raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

2. **ġarībin:**-*iñ*
Gazel 147
Mısra: **11**
Düşkün, zavallı, biçare || Aşık.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

3. **ġarībüñ:**-*üñ*
Gazel 10
Mısra: **4**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ gönlümi ḥüsnüñe ṣor
Kim ġarībüñ ḥāline vāḳıf degül illā ġarīb

4. **ġarībe:**-*e*
Gazel 28
Mısra: **9**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

Nice kim Aḥmed ġarībe şunıla ḫʿān-ı fırāḳ
Loḳma-i vaṣluñ raḳīb itüñ dehānından ıraḫ

5. **ġarībi:**-*i*
Gazel 173
Mısra: **16**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

Ḳaddüñi medḥ eylemekden Aḥmedʾi menʿ eyleme
Ol ġarībi ṭoġru yoldan ırma yā hādīʾs-sübül

6. **ġarībem:**-*em*
Gazel 208
Mısra: **15**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

Ben de Aḥmed gibi ġarībem kim Cāndan u ḫānumāndan ayrıldum

7. **ġarīb:**
Gazel 10
Mısra: **1**
Acayip, garip.

Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġarīb

8. **ġarīb:**
Gazel 10

Mısra: **2**
Acayip, garip.

Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġarīb

9. **ġarīb:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Acayip, garip.

Ḫaṭṭ-ı miskīn olsa ḫaddinde nigāruñ ṭañ degül
Çün nigāristānda olmaz ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā ġarīb

10. **ġarīb:**
Gazel 10
Mısra: **11**
Acayip, garip.

Zülfi yüzinde ġarīb olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarīb

11. **ġarīb:**
Gazel 10
Mısra: **12**
Acayip, garip.

Zülfi yüzinde ġarīb olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarīb

12. **ġarīb:**
Gazel 10
Mısra: **14**
Acayip, garip.

Sāḳiyā reng-i ruḫuñda görinür ʿaks-i şarāb
Nitekim berg-i gül üzre lāle-i ḥamrā ġarīb

13. **ġarīb:**
Gazel 10
Mısra: **4**
Çaresiz, düşkün, zavallı.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ göñlümi ḫüsnüñe ṣor
Kim ġarībüñ ḫāline vāḳıf degül illā ġarīb

14. **ġarīb:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Şām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġarīb

15. **ġarīb:**
Gazel 10
Mısra: **8**
Çaresiz, düşkün, zavallı.

Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben bī-ser ü bī-pā ġarīb

16. **ġarīb:**
Gazel 10
Mısra: **16**
Çaresiz, düşkün, zavallı.

Ḥubb-ı zindān eyleyüp şevḳ-ı zenaḫdānuñla cān
Çāha düşmişdür yatur Yūsuf gibi cānā ġarīb

17. **ġarīb:**
Gazel 10
Mısra: **18**
Çaresiz, düşkün, zavallı.

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı Aḥmed zülfüñe
Āh kim zencīr-i ġamda ḳaldı ol şeydā ġarīb

18. **ġarīb:**
Gazel 236
Mısra: **13**
Çaresiz, düşkün, zavallı.

Vādī-i hecrde Aḥmed ḳuluñ üftāde ġarīb
Cevrler çekdügini devr-i ḳamerden ṣorasın

19. **ġarīb:**
Gazel 309
Mısra: **3**
Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bir naẓarda göñlin alduñ ben ġarīb üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

20. **ġarībüñdür:***-üñ, -dür*
Gazel 10
Mısra: **17**
Gariban, zavallı, kimsesiz, çaresiz. II Âşık.

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı Aḥmed zülfüñe
Āh kim zencīr-i ġamda ḳaldı ol şeydā ġarīb

21. **ġarīb:**
Gazel 303
Mısra: **6**
Alışılan tarz ve surette olmamakla tuhaf görünen, acayip, bambaşka. II Çaresiz, düşkün, zavallı.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

22. **ġarīb:**
Müfret 21
Mısra: **1**
Acayip, tuhaf.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḫālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

ġarīb olmışam:

1. **ġarīb olmışam:**
Gazel 346
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Garip, zavallı, çaresiz olmak.

Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli
Ne ġarīb olmışam ey mūnis-i cān sen gideli

ġarīḳ:

1. **ġarīḳ:**
Gazel 310
Mısra: **13**
Dalmış, batmış, boğulmuş.

Şarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

ġark:

1. **ġarḳ:**
Kaside 22
Mısra: **53**
(Suya) batma, (suya) batırma, (suda) boğulma.

ʿAdlüñde ḫalḳı ġarḳ ile itdügi-yʾçün helāk
Sürindi yüzi üstine leyl ü nehār āb

ġark eyledügi:

1. **ġarḳ eyledügi:***-dük, -i*
Gazel 92
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Suyla doldurmak; çok fazla ağlamak.

Aḥmed aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi
Bu ki gördükce anuñ ḫālini aġyār güler

ġark eyler:

1. **ġarḳ eyler:***-r*
Gazel 38
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Suyla doldurmak; çok fazla ağlamak.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

ġark itme:

1. **ġarḳ itme:***-me*
Kaside 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Batırmak, boğmak.

İtme ten-i żaʿīfümi ḳanlu yaşuma ġarḳ
Dizme bir ince iplige ey gül-ʿiẕār laʿl

ġark itmege:

1. **ġarḳ itmege:***-mek, -e*
Kaside 15
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Batırmak, sular altında bırakmak.

Umaram cürmümi ġarḳ itmege raḥmet şuyına
Mevc-i iḥsānuñ ile cūş ide ʿummān-ı kerem

ġark oldı:

1. **ġarḳ oldı:***-dı*
Gazel 346
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Boğulmak, batmak.

Gel ʿaẕāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

2. **ġarḳ oldı:***-dı*
Kaside 29
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Batmak.

Ġarḳ oldı ʿadū ḳanına ol ḫancer-i sīr-āb
Gūyā ki geyer câme-i gül-nāri benefşe

ġarḳ oldılar:

1. **ġarḳ oldılar:***-dı, -lar*
Mesnevi 3
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Batmak, boğulmak II bir şeyle aşırı derecede dolmuş olmak; bürünmek; kuşanmak.

Muhācirleriüñe ve enṣāruña
Ki ġarḳ oldılar nūr-ı dīdāruña

ġark oldum:

1. **ġarḳ oldum:***-du, -m*
Gazel 38
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Boğulmak, batmak.

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

ġarḳ olmış:

1. **ġarḳ olmış:***-mış*
Kıt'a 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Batmak, boğulmak II bir şeyle aşırı derecede dolmuş olmak.

Ne revādur ki cihān luṭfuña ġarḳ olmış iken
Ḳapu ḳapu ṭolanam bulamayam nān-ı kerem

ġarḳ olur:

1. **ġarḳ olur:***-ur*
Kıt'a 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Karışmak.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

ġarḳ olurken:

1. **ġarḳ olurken:***-ur, -ken*
Gazel 54
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Boğulmak, batmak.

Ġam deñizinde ḳalup zülfüñi sevdā ḳıluram
Ġarḳ olurken şunaram māra elümden ne gelür

ġark-āb:

1. **ġarḳ-āb:**
Gazel 115
Mısra: **4**
Suya batan, batmış olan.

Göz düşürdi göñlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā göñül ġarḳ-āb göz

ġarḳa-i āb itdi:

1. **ġarḳa-i āb itdi:***-di*
Kaside 14
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Suya batmak, boğulmak.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

ġarḳa-i deryā ḳılurdı:

1. **ġarḳa-i deryā ḳılurdı:***-ur, -idi*
Kaside 6
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **-**
Denize batırmak.

Ḫıżr-ı ḥaṭuñ irişmese ḳanlu yaşum ey dost
Ḳılurdı gözüm zevraḳını ġarḳa-i deryā

ġarḳa-i seyl oldı:

1. **ġarḳa-i seyl oldı:**-*dı*
Gazel 304
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Selde boğulmak.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

ġark-ı āb:

1. **ġarḳ-ı āb:**
Gazel 256
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Suya batmış, boğulmuş.

Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekʾoldı ġarḳ-ı āb
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

ġarḳ-ı ḫūn ider:

1. **ġarḳ-ı ḫūn ider:**-*er*
Gazel 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kana boğmak.

Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı ḫūn ider
İnsāna bundan özge nice intiḳām ola

ġarrā:

1. **ġarrā:**
Gazel 349
Mısra: **10**
Ak, parlak, güzel, gösterişli, nümâyişli, şatafatlı.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

ġarrālan:

1. **ġarrālanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 248
Mısra: **6**
Gösterişli, parlak olmak.

Ḳıl muḳavves ḳaşlaruñ ṭarf-ı külāhuñdan ʿayān
Ġurre-i meh şekl-i ebrūsına ġarrālanmasun

ġavġā:

1. **ġavġādadur:**-*da, -dur*
Gazel 227
Mısra: **2**
Döğüşme, gürültü.

Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

2. **ġavġā:**
Gazel 347
Mısra: **6**
Çekişme, anlaşamama, dövüş; aşık ile rakip arasındaki anlaşmazlık.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā neyiki

3. **ġavġā:**
Gazel 198
Mısra: **1**
Kavga, dövüş II herhangi bir amaca erişmek, bir şeyi elde etmek veya bir şeye karşı koyabilmek için harcanan çaba, verilen mücadele.

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḥalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

4. **ġavġā:**
Kaside 25
Mısra: **54**
Gürültü.

Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ göñlümi
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

5. **ġavġālar:**-*lar*
Gazel 283
Mısra: **12**
Kavga kelimesinin eskiden kullanılan asıl şekli; şiddetli tartışma veya dövüş, mücadele.

Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

6. **ġavġālar:**-*lar*
Nazm 25
Mısra: **4**
Kavga kelimesinin eskiden kullanılan asıl şekli; şiddetli tartışma veya dövüş, mücadele.

Şalın ol ṭurra-i ṭarrār u muṭarrālar ile
Aldı mestāne gözüñ cānumı ġavġālar ile

ġavġālar itmesün:

1. **ġavġālar itmesün:**-*me, -sün*
Kaside 26
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kavga etmek.

Cānā gözüñe hey di ki sermest-i nāz olup
Ġavġālar itmesün dil-i bīmārum üstine

ġavġāya virmez:

1. **ġavġāya virmez:**-*mez*
Gazel 113
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Âşık olmak. II Derde, sıkıntıya sokmak.

Gün olmaz kim cemālüñ güft ü gūyı
Bu göñlüm şehrini ġavġāya virmez

ġavġā-yı ʿışḳ:

1. **ġavġā-yı ʿışḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **-**
Aşk kavgası.

Yine çıḳdı başuma sevdā-yı ʿışḳ
Yine ṭoldı göñlüme ġavġā-yı ʿışḳ

ġavvāş:

1. **ġavvāşa:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **30**
Dalgıç.

Buldı göñlüm baḥr-i eşkümde ḫayāl-i laʿlüñi
Ḫoş müyesser oldı ol ġavvāşa bu engüşterīn

2. **ġavvāşuñ:**-*un*
Mesnevi 3
Mısra: **89**
Dalgıç.

Münācāt baḥrında ġavvāşuñ it
Ṭalebkār-ı lüʾlüʾ-i iḫlāşuñ it

3. **ġavvāş:**
Kaside 12
Mısra: **74**
Dalgıç // şair.

Bir ş̲enā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāş olan ol dürr-i nā-yāb üstine

4. **ġavvāş:**
Gazel 240
Mısra: **11**
Dalgıç II Aşık.

Vaşlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāş ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şehvār isteyen

ġayb:

1. **ġayb:**
Gazel 143
Mısra: **12**
Ar. Görünmeyen, bilinmeyen hâl ve ahval (âlemü'l-gayb).

Ol ḥoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

ġayb-bīn:

1. **ġayb-bīn:**
Gazel 147
Mısra: **16**
Gaybı gören, gizli olanları bilen.

Leblerüñ esrārını mey-ḫāneden şormaḳ gerek
Ġayb-bīn çoḳdur ve līkin kāşif-i esrār yoḳ

ġaybet idüp:

1. **ġaybet idüp:**-*üp*
Kaside 12
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Meydanda bulunmamak, görünmemek.

Heybetüñden ġaybet idüp bīşede yatmazdı şīr
Rāh-ı tīġuñ uġrasa bir kez eger ġāb üstine

ġāyet:

1. **ġāyet:**
Gazel 110
Mısra: **1**
Ar. 1. Uç, son, son derece.

Ṣafḥa-i ḫaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār
Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār

2. **ġāyetde:**-*de*
Gazel 233
Mısra: **3**
Ar. 1. Uç, son, son derece.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

3. **ġāyet:**
Gazel 205
Mısra: **6**
"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.

ʿIşḳ meydānı içinde oynayalı başumı
Derd-i serden ḳurtulup ġāyet sebük-bār olmışam

4. **ġāyeti:**-*i*
Gazel 339
Mısra: **14**
Nihayet, sınır, son.

Dil ḫüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

ġāyet-i āmālidür:

1. **ġāyet-i āmālidür:**-*i, -dür*
Gazel 73
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Emellerin sonu.

Sidre ḳaddüñ fikrine uçmaḳ dil ü cān murġınuñ
Müntehā-yı ārzūsı ġāyet-i āmālidür

ġāyet-i luṭf:

1. **ġāyet-i luṭf:**
Gazel 144
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Letafetinin çokluğu.

Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kʾincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenīni ġāyet-i luṭf

ġayr:

1. **ġayrdan:**-*dan*
Kaside 3
Mısra: **22**
Allah'tan başka her şey.

Āşinālıḳ yüzin açduḳca göñül gözgüsini
Ġayrdan pāk ḳılur ġayreti dervīşlerüñ

2. **ġayruñla:**-*uñ, -la*
Gazel 35
Mısra: **19**
Başkası, başkaları; rakip.

Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur ʿāşıḳa
Zāġ ile hem-şoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

3. **ġayrdan:**-*dan*
Gazel 171
Mısra: **3**
Başka, diğer; başka güzeller.

Ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret eyledi ḫayl-i ḫayāli dilerüñ

4. **ġayra:**-*a*
Gazel 320
Mısra: **15**
(□□□) i. (Ar. ġayr) Başka bir kimse, başkası, yabancı.

Meh ruḫuñdan ġayra tā kim eylesem meyl-i nigāh
Gözedür zer tīġ ile mihr-i cihān-ārā beni

5. **ġayrdan:**-*dan*
Gazel 290
Mısra: **3**
Başkası, başkaları.

Ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret itmedi ḫayl-i ḫayāl-i Muṣṭafā

6. **ġayrıya:**-*ı, -ya*
Gazel 173
Mısra: **5**
Başka bir kimse, başkası II rakip.

Bize geldükce vefā cāmını ġayrıya ṣunar
Dāyimā ʿaksinedür devri bu çarḫ-ı dūnuñ

7. **ġayrdan:**-*dan*
Gazel 53
Mısra: **10**
Başkası, diğer. II Şair.

Güzellerde seni medḥ eyler Aḥmed
Anuñʾçün ġayrdan eşʿārı yigdür

8. **ġayrdan:**-*dan*
Gazel 94
Mısra: **5**
Başkası, başkaları. II rakip.

Ġayrdan tecrīd ol ey dil ġam beyābānında kim
Perdedār-ı sırr-ı Mecnūn dāmen-i ṣaḥrā yiter

9. **ġayr:**
Gazel 223
Mısra: **3**
Başka bir kimse, yabancı. II Rakip.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

10. **ġayr:**
Gazel 53
Mısra: **8**
Başka bir kimse, başkası. II Rakip.

Beni bī-zer görüp bīzār olur yār
Anuñʾçün ġayr ile bāzārı yigdür

11. **ġayruñ:**-*uñ*
Gazel 206
Mısra: **10**
Başka bir kimse, başkası.

Cānuma bir merḥabā ṣundı ezelde çeşm-i yār
Şöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

12. **ġayruñ:**-*uñ*
Gazel 286
Mısra: **5**
Başka bir kimse, başkası.

Ġayruñ yüzine cennet ise itmezem naẓar
Dīdāruñ isteyenlere cennet ne fāyide

13. **ġayruma:**
Gazel 280
Mısra: **5**
Başka bir kimse, başkası.

Sen ġayruma baḳduñ diyü bana cefālar eyleyüp
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫʷāhuma

ġayret:

1. **ġayretine:**-*i, -ne*
Kaside 24
Mısra: **59**
Kıskançlık.

Naẓmum ʿarūsı ġayretine dehr-i pīre-zen
Her gün daḳar ḳulaġına bir dürr-i şāh-vār

2. **ġayret:**
Kaside 6
Mısra: **182**
Kıskançlık.

Şol gevher-i ter-naẓm kʾaña irmedügi-yʾçün
Deryāya düşer ġayret ile lūlū-yi lālā

3. **ġayreti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **22**
Çaba, azim, tahammül.

Āşinālıḳ yüzin açduḳca göñül gözgüsini
Ġayrdan pāk ḳılur ġayreti dervīşlerüñ

ġayret eyledi:

1. **ġayret eyledi:**-*di*
Gazel 171
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çabalamak.

Şaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret eyledi ḫayl-i ḫayāli dilberüñ

ġayret itmedi:

1. **ġayret itmedi:**-*me, -di*
Gazel 290
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çabalamak, uğraşmak.

Şaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret itmedi ḫayl-i ḫayāl-i Muṣṭafā

ġayret-i ḫāmeñle:

1. **ġayret-i ḫāmeñle:**
Kaside 9
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin gayreti, çabası.

Ney-şekker oldı ġayret-i ḫāmeñle telḫ-ʿayş
Reşk-i ḫaṭuñla ḳaldı siyeh ḫānumān-ı müşk

ġayreti kılup:

1. **ġayreti ḳılup:**-*up*
Gazel 92
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çabalamak, gayret etmek.

Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

ġayrı:

1. **ġayrıyı:**-*yı*
Gazel 107
Mısra: **3**
Başkası, başka kimse.

Ḳaşları yayı gibi ġayrıyı kendüye çeker
Ġamzesi oḳı gibi ʿāşıḳı yabana atar

2. **ġayrı:**
Gazel 254
Mısra: **12**
Başka, -In dışında.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḥācī iḥrām üstine

3. **ġayrı:**
Gazel 189

Mısra: **6**
Başka, ayrı, diğer.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehmnāk oluram

ġayruña:

1. **ġayruña:**
Kaside 19
Mısra: **105**
Senden başkasına.

Gördi devlet kʾefser-i şāhī yaraşmaz ġayruña
Bende-i muḳbil gibi göñlin saña virdi hemīn

ġazā:

1. **ġazā:**
Gazel 161
Mısra: **12**
Cenk, savaş.

Kaʿbe-i ḫüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

ġazel:

1. **ġazel:**
Gazel 343
Mısra: **16**
Divan edebiyatının, konusu genellikle aşk ve duygusal söyleyişler olan, ilk beytinin mısraları birbiriyle, diğer beyitlerinin ikinci mısraları birinci beyitle kāfiyeli, 5 ilâ 15 beyitten ibaret ünlü nazım şekli.

Bahār-ı ḫüsn ü cemālüñde defterinden anuñ
Ġazel diyü açılan tāze gül-sitān ola mı

ġazel-ḫʷān:

1. **ġazel-ḫʷān:**
Gazel 257
Mısra: **24**
Gazel okuyan.

Aḥmedʾüñ ʿışḳı zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿnīsi gül ḫüsninüñ bülbül ġazel-ḫʷān olmasa

2. **ġazel-ḫʷānı:**-*ı*
Gazel 14
Mısra: **18**
Gazel okuyan, söyleyen.

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫʷānı dürüst

ġazel-ḫʷān-ı mışr:

1. **ġazel-ḫʷān-ı mışr:**
Gazel 82
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Mısır'ın gazel okuyucuları.

Ḫoş şeker-rīz olur Saʿdī-i Şīrāz gibi
Aḥmedʾüñ sözlerin oḳursa ġazel-ḫʷān-ı Mışr

ġazeliyyāt:

1. **ġazeliyyātına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 295
Mısra: **9**
Gazeller.

Aḥmed ġazeliyyātına öykünmege bülbül
Birḳaç kelimāt itdi ki ġonca güle yazdı

ġāzī-i şāḥib-ḳırān:

1. **ġāzī-i şāḥib-ḳırān:**
Kaside 13
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın koruyucusu gazi padişah.

Ġāzī-i şāḥib-ḳırān oldur ki devrinde anuñ
Küfr dāruʾl-cehli şimdi ʿilm şehristānıdur

gebr:

1. **gebri:**-+*i*
Gazel 276
Mısra: **8**
Mecusî, ateşperest. II Rakip.

Ḳapuña varmaġa raḳībi ḳoma Kaʿbeye gebri mihmān alma

geç-:

1. **geçemez:**-*e, -mez*
Gazel 124
Mısra: **9**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

ʿĀrıżuñdan geçemez ḫaddüñe ḫāl-i siyehüñ
Şan ki hindū-beçe gül dirmege mādan geçmez

2. **geçdükce:**-*dükce*
Gazel 267
Mısra: **15**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Ḫūblar geçdükce aġlamaḳdan aġardı gözüm
Ay u gün geçmek ʿaceb mi merdümi ger pīr ide

3. **geçmez:**-*mez*
Gazel 124
Mısra: **1**
Bırakmak, vazgeçmek.

Cān cihāndan geçer ol zülf-i dütādan geçmez
Derd ü ġam reh-güẕerin dām-ı belādan geçmez

4. **geçmez:**-*mez*
Gazel 124
Mısra: **14**
Bırakmak, vazgeçmek.

Ne yüz aġardasın Aḥmed reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳībe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

5. **geçdi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **50**
(Bir miktarı, bir sınır veya haddi) Aşıp ilerisine gitmek.

Çeşmümden eyleyince göñül mülkine nüzūl
Ḫayl-i ḫayāli geçdi hezārān hezār āb

6. **geçer:**-*(e)r*
Gazel 124
Mısra: **1**
Bir şeyden veya bir kişiden vazgeçmek.

Cān cihāndan geçer ol zülf-i dütādan geçmez
Derd ü ġam reh-güẕerin dām-ı belādan geçmez

7. **geçer:**-*er*
Gazel 95
Mısra: **9**
(Zaman için) ilerlemek, geçmek.

Āh kim fikr-i raḳīb ile geçer bāzārumuz
Ḫayf kʾol ʿömri Kirāmen Kātibīn ebter yazar

8. **geçer:**-*er*
Gazel 197
Mısra: **4**
(Zaman için) ilerlemek, geçmek.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḥāl ile geçer her sāʿatüm

9. **geçmez:**-*mez*
Gazel 124
Mısra: **6**
Bir halden uzaklaşmak.

Raḳṣ uram ḥaşrde mihrüñle görenler diyeler
Miskīn ölür dirilür daḫı hevādan geçmez

<u>geç:</u>

1. **geçmeyince:**-*me, -y, -ince*
Gazel 250
Mısra: **10**
Vazgeçmek.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

2. **geçmek:**-*mek*
Gazel 267
Mısra: **16**
Gitmek, uzaklaşmak.

Ḫūblar geçdükce aġlamaḳdan aġardı gözüm
Ay u gün geçmek ʿaceb mi merdümi ger pīr ide

3. **geçmez:**-*mez*
Gazel 124
Mısra: **4**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

4. **geçmez:**-*mez*
Gazel 124
Mısra: **12**
(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Bāġ-ı ḥüsnüñde serā-perdesine sünbülüñüñ
Güẕer itdükce ṣabā misk-i Ḫıṭādan geçmez

5. **geçmese:**-*me, -se*
Gazel 333
Mısra: **7**
İlerleme, gezinme.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḥüsnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

6. **geçeydüm:**-*e, -idi*
Gazel 194
Mısra: **5**
Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.

ʿİzzet-i dünyā vü ʿuḳbādan geçeydüm görsedüm
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān olduġum

7. **geçmez:**-*mez*
Gazel 124
Mısra: **2**
Bir engeli aşmak.

Cān cihāndan geçer ol zülf-i dütādan geçmez
Derd ü ġam reh-güẕerin dām-ı belādan geçmez

8. **geçdükce:**-*dükce*
Gazel 139
Mısra: **3**
Geçmek (vakit, zaman).

Geçdükce ṣun ey sāḳī meyden var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güẕerāndan ḥaẕ

9. **geçdi:**-*di*
Gazel 124
Mısra: **4**
Bırakmak, vazgeçmek.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

10. **geçüp:**-*üp*
Gazel 25
Mısra: **13**
Bitmek, sona ermek.

Ṣun āfītāb-ı ṣabūḥı ki māh-ı rūze geçüp
Hilāl-i ʿīd eline aldı zer-nigār ḳadeḥ

11. **geçerem:**-*er, -em*
Gazel 348
Mısra: **7**
Aşmak, geçmek.

Düşde ʿavn-i ḥareminden görürem kim geçerem
Güẕer itmek ʿacābā bāġ-ı iremden ne-y-iki

12. **geçmemege:**-*me, -mek, -e*
Gazel 30
Mısra: **7**
Sürmek; geçmek.

Göz yaşı ile geçmemege ʿömr-i ʿazīzüm
Aġlarken öñümden güẕer eylemesün ol ḳad

13. **geçerdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 194
Mısra: **7**
Vazgeçmek, terk etmek, bırakmak.

Tāc-ı Ḫusrevden geçerdüm görse idüm bir nefes
Ḳullaruñla dergeh-i ʿālīde der-bān olduġum

14. **geçüben:**-*üben*
Kaside 5
Mısra: **5**
Vazgeçmek, bırakmak, uzaklaşmak, terk etmek.

Ḫāne-i ḫāk-i siyehden geçüben ḫayme ḳurar
Lā-mekān ʿarşasına himmeti dervīşlerüñ

15. **geçer:**-*er*
Gazel 100
Mısra: **10**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

16. **geçer:**-*(e)r*
Gazel 100
Mısra: **1**
(Bir durumda) yaşamak.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

17. **geçer:**-*(e)r*
Gazel 100
Mısra: **4**
(Bir durumda) yaşamak.

Dil cemālüñsüz cüdādur nev-bahār-ı ḥüsnden
Bāġ-ı cennet bülbülin gör kim gülistānsuz geçer

18. **geçer:**-*(e)r*
Gazel 100
Mısra: **12**
(Bir durumda) yaşamak.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

19. **geçer:**-*(e)r*
Gazel 100
Mısra: **14**
(Bir durumda) yaşamak.

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucağında yatup derdüñle dermānsuz geçer

20. **geçer:**-*(e)r*
Gazel 132
Mısra: **3**
(Bir durumda) yaşamak.

Ṣol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

21. **geçer:**-*er*
Gazel 100
Mısra: **2**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

22. **geçer:**-*er*
Gazel 100
Mısra: **6**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Her gice eksük degül dilde belā vü derd ü ġam
Ṣanma kim bu ḫāne-i dervīş mihmānsuz geçer

23. **geçer:**-*er*
Gazel 100
Mısra: **8**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Meẕheb-i ʿışḳın ḥabībüñ ḳanḳı bī-dīn terk ider
Küfr-i zülfinden nigāruñ nice īmānsuz geçer

24. **geçem:**-*em*
Gazel 251
Mısra: **8**
Vazgeçmek.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

25. **geçer:**-*er*
Kaside 14
Mısra: **38**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

Ger āhenīn siper olsa ʿādū-yı sengīn-dil
Geçer bu nīze-i ser-tīzüñ itmez anda direng

26. **geçdi:**-*di*
Gazel 100
Mısra: **12**
Geçmek, atlatmak II Vazgeçmek, aşmak, geride bırakmak.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

27. **geçmez:**-*mez*
Gazel 124
Mısra: **8**
Aşmak.

Nice devr eyleye dil zevraḳı ḥüsni deñizin
Ki ʿiẕārındaġı zencīr-i dü-tādan geçmez

28. **geçmez:**-*mez*
Gazel 124
Mısra: **10**
Aşmak.

ʿĀrıżuñdan geçemez ḫaddüñe ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki hindū-beçe gül dirmege mādan geçmez

29. **geçer:**-*er*
Gazel 123
Mısra: **8**
(Zaman için) Akmak, gitmek, geçmek.

Gül ay yüzüñe ne beñzesün kim Gül vaḳti geçer bir aya döymez

30. **geçdi:**-*di*
Gazel 346
Mısra: **8**
(Zaman) geçmek, geride kalmak.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

31. **geçer:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **61**
(Bir şey) Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak. II Yaşamak.

Şādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Ṣol ṣu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

32. **geçe:**-*e*
Gazel 175
Mısra: **19**
Yaşamak, ömür sürmek.

Ölmeye vaṣluñda ṣıḥḥatle geçe cānā raḳīb
Öle Aḥmed miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿalīl

geçmiş:

1. **geçmiş:**
Gazel 15
Mısra: **12**
Eski, geride kalmış.

Ṣofī senüñle ṭutduġumuz ḥaḳ oruc ḥaḳı
Virdüñ ṣarāba tevbeñi geçmiş namāza ṭut

geçür:

1. **geçür:**
Kaside 32

Mısra: **43**
Yaşamak, yaşayıp tüketmek.

Müdām ʿayş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazīzdür mihmān

2. **geçürdi:**-*di*
Gazel 312
Mısra: **11**
Geçirmek, harcamak (vaktin ilerlemesi) bağlamında.

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-gūnı ey ḳamer günden
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

3. **geçürme:**-*me*
Gazel 125
Mısra: **11**
Geçirmek II sürdürmek. // Hayat sürmek, vakit harcamak.

Bahār-ı ḥüsnüñ Aḥmedʾsüz geçürme
Ki bülbülsüz gül-i ḫandān yaraşmaz

4. **geçürdi:**-*di*
Gazel 235
Mısra: **8**
Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek.

Bugün meydān-ı ḥüsninde muʿanber tāziyāneyle
Geçürdi zülfi şeb-dīzin nigār ol ḫadd-i gül-gūndan

gedā:

1. **gedāña:**-*ñ, -a*
Gazel 52
Mısra: **11**
Düşkün, zavallı, biçare || Âşık.

Naẓar gedāña ḳıl ey pādişāh-ı ḥüsn ü cemāl
Ki devlet-i ezelī ḥüsn-i iʿtibāruñdur

2. **gedāsı:**-*sı*
Terkib-bend 1
Mısra: **114**
Dilenci, fakir, köle.

Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ
Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemīn ola

3. **gedāsın:**-*sın*
Kaside 4
Mısra: **24**
Kul, köle.

Şeh-i aʿẓamsın ey şeh añ beni kim
Unutmaz luṭf issi şeh gedāsın

4. **gedā:**
Gazel 194
Mısra: **12**
Aciz, çaresiz, düşkün. II Âşık.

Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vīrān olduġum

5. **gedāyı:**-*yı*
Gazel 284
Mısra: **8**
Aciz, çaresiz, düşkün. II Âşık.

Viṣālüñ gencinüñ māḫulyāsı
Gedāyı pādişāh eyler kimerde

gedā-hāne:

1. **gedā-ḫāneleri:**-*ler, -i*
Gazel 106
Mısra: **8**
Fakir evi (Âşığın gönlü).

Ḳoyuban dil gögini gün gibi devr eyleyeler
Bu gedā-ḫāneleri māh-liḳālar niçe bir

gedā-yi kemterīn:

1. **gedā-yi kemterīn:**
Gazel 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Aciz kul.

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḫṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

gedā-yı kūy-ı yār:

1. **gedā-yı kūy-ı yār:**
Gazel 24
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin mahallesinin dilencisi.

Aḥmed-i dervīş çün oldı gedā-yı kūy-ı yār
ʿĀlemüñ sulṭānıdur bī-iḥtiyāc-ı taḫt u tāc

geh:

1. **geh:**
Kaside 25
Mısra: **52**
Bazen, bazen de.

Gāh medḥ oḳur yuca dergāhuña ervāḥ-ı ḳuds
Geh ṭutar ṣaff-ı melāyik ḳarşuña dīvān-ı ʿīd

2. **geh:**
Kaside 6
Mısra: **111**
Bazen II Yeri geldiğinde.

Geh ḫancer-i tīzüñle güsiste semek-i ḥaşm
Geh gürz-i girānuñla şikeste ṣaf-ı heycā

3. **geh:**
Kaside 6
Mısra: **112**
Bazen II Yeri geldiğinde.

Geh ḫancer-i tīzüñle güsiste semek-i ḥaşm
Geh gürz-i girānuñla şikeste ṣaf-ı heycā

4. **geh:**
Kaside 6
Mısra: **39**
Bazen, kimi zaman.

Geh ṣuffası dīvārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

5. **geh:**
Kaside 7
Mısra: **29**
Bazen / kimi zaman.

Geh ḥamām-ı māh-ı tābāna daḳar sīmīn cenāḥ
Geh düzer Sīmurġ-ı çarḫa āteşīn şehper güneş

6. **geh:**
Kaside 7
Mısra: **30**
Bazen / kimi zaman.

Geh ḥamām-ı māh-ı tābāna daḳar sīmīn cenāḥ
Geh düzer Sīmurġ-ı çarḫa āteşīn şehper güneş

7. **geh:**
Kaside 7
Mısra: **67**
Bazen / kimi zaman.

Geh ser-i nīzeñle bozılur sevād-ı rūy-ı māh
Geh ġubār-ı sümm-i esbüñden olur aġber güneş

8. **geh:**
Kaside 7
Mısra: **68**
Bazen / kimi zaman.

Geh ser-i nīzeñle bozılur sevād-ı rūy-ı māh
Geh ġubār-ı sümm-i esbüñden olur aġber güneş

9. **geh:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
Ara sıra, bazen, zaman zaman.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

10. **geh:**
Kaside 19
Mısra: **87**
Ara sıra, bazen, zaman zaman.

Geh Süheylüñ çeşmine tarf-ı sinānuñ çekdi mīl
Geh hilālüñ ḳaşına pīç-i kemendüñ ṣaldı çīn

11. **geh:**
Kaside 19
Mısra: **88**
Ara sıra, bazen, zaman zaman.

Geh Süheylüñ çeşmine tarf-ı sinānuñ çekdi mīl
Geh hilālüñ ḳaşına pīç-i kemendüñ ṣaldı çīn

geh gāh:

1. **geh gāh:**
Gazel 278
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ara sıra.

Andan durur ḳapuña geh gāh varduġumuz
Yıllarda bir varurlar Beytüʾllāh-ı Ḥarāma

2. **geh gāh:**
Gazel 321
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ara sıra.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

3. **geh gāh:**
Gazel 337
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ara sıra.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

4. **geh gāh:**
Gazel 322
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bazen ... bazen ...

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

5. **geh gāh:**
Gazel 322
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bazen ... bazen ...

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ gönlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

6. **geh gāh:**
Gazel 323
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bazen ... bazen ...

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

7. **geh gāh:**
Gazel 323
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bazen ... bazen ...

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

8. **geh gāh:**
Gazel 324
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bazen ... bazen ...

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

9. **geh gāh:**
Gazel 335
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bazen ... bazen ...

Aḥmed ne ʿarż ide saña ḥālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

10. **geh gāh:**
Kaside 6
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
"Geh... geh..." bağlacı. ||
Bazen... bazen de...

Geh kāhkeşān gāh iledüp ḫırmen-i mehden
Dolāb-ı felek Delv ile dökerler aña mā

11. **geh gāh:**
Gazel 211
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bazen...bazen.

Geh yaş örter gözümi gāh unudup kendʾözümi
Bulımazam özümi kʾol ruḫ-ı zībāyı görem

geh geh:

1. **geh geh:**
Gazel 143
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **-**
Kimi….kimi…. kimi, kâh..kâh... kâh.

Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirīġ

2. **geh geh:**
Gazel 46
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bazı bazı, ara sıra, arada bir.

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

3. **geh geh:**
Gazel 73
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bazen... bazen...

Levḥ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṡbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣüret-i aʿmālidür

4. **geh geh:**
Gazel 178
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bazen... bazen...

Geh hevā-yı ḳadd olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miskīne dāyim bir belā eksük degül

5. **geh geh:**
Gazel 270
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bazen... bazen...

Geh misk-i teri ḫūşe ḳılur şāh-ı çenāra
Geh ġāliye gīsū düzedür serv-i revāna

6. **geh geh:**
Gazel 267
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Zaman zaman.

Ay saña öykündügiyçün yüzine geh geh felek
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhīr ide

7. **geh geh:**
Kaside 13
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Zaman zaman.

Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh Aḥmedüñ elḥānıdur

8. **geh geh:**
Gazel 176
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zaman zaman.

Geh geh ṭutunsa ʿanber-i terden niḳāb gül
Beñzerdi rūz-ı ḥüsnüñe ey āfitāb gül

9. **geh geh:**
Gazel 186
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zaman zaman.

Yüz urup rāh-ı kūyına sürün ey eşk-i ġalṭānum
Ki anda görinür geh geh nişān-ı pāy-ı cānānum

10. **geh geh:**
Kaside 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bazen ... bazen..., bazı zaman ... bazı zaman...

Ḫande-i gülden ṣafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ı ḥazīn

11. **geh geh:**
Gazel 38
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Bazen... bazen (de)...

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

12. **geh geh:**
Gazel 329
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bazen... bazen (de)...

Aḥmedʾüñ göñlini geh dost yıḳar geh düşman
Bilmezüz kim yapa ʿālemde bu vīrānemüzi

13. **geh geh:**
Kaside 8
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Bazen... bazen (de)...

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aṣdı kim
Geh naḳş gevher olur aña geh nigār laʿl

14. **geh geh:**
Kaside 13
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Zaman zaman, kâh kâh.

Tāze ḥüsniyyāt oḳır gül defterinden ʿandelīb
Bād-ı ṣubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ-gerdānıdur

15. **geh geh:**
Kaside 19
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
"Geh... geh..." bağlacı. || bazen... bazen...

Diñmesün zārīlıġı hergiz neyüñ kim dem-be-dem
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enīn

gel:

1. **geldüñ:**-*dü, -n*
Mesnevi 3
Mısra: **63**
Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Seferden ki geldüñ getürdüñ hemān
Ḥaḳuñ raḥmetini bize armaġan

2. **gelmez:**-*mez*
Kaside 23
Mısra: **9**
Gelmek, uğramak; buyurmak, şereflendirmek.

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye
Ḥasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

3. **gelmedi:**-*me, -di*
Gazel 4

Mısra: **10**
Belli bir zamana ulaşmak.

Aḥmedʾe hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād
Ey ḫalīlüm bu ḳadar gelmedi luṭf ıssı şitā

4. **gelür:**-*(ü)r*
Gazel 36
Mısra: **5**
Belli bir zamana ulaşmak.

Dem gelür şevḳ-ı ruḫuñ ḫālet baġışlar ʿāşıḳa
Kʾayaġı ṭopraġı ser-tā-ser gül-i sīr-āb olur

5. **gele:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **2**
Belli bir zamana ulaşmak.

Tābiş-i mey ki ruḫ-ı yār-ı dil-efrūza gele
Beñzer ol ʿīd-i ṣafā-baḫşa ki nevrūza gele

6. **gelmeye:**-*me, -y, -e*
Kaside 25
Mısra: **63**
Belli bir zamana ulaşmak.

Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir şīrīn-suḫan
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫᵛān-ı ʿīd

7. **gele:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **8**
Değmek, dokunmak.

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

8. **gelmezse:**-*me, -z, -se*
Gazel 260
Mısra: **1**
Ulaşmak, varmak.

Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

9. **gelürsem:**
Gazel 325
Mısra: **10**
Ulaşmak, varmak.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

10. **geldügüñ:**-*düg, -üñ*
Kaside 29
Mısra: **45**
Ulaşmak, varmak.

Geldügüñ işitmiş eline micmerin alup
ʿAnberle buḫūr eyledi yolları benefşe

11. **gelmeden:**-*me, -den*
Müfret 18
Mısra: **2**
Belirmek, ortaya çıkmak.

Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫaṭṭ-ı yār
Gelmeden bir söz çıḳardılar bu miskīn üstine

12. **geldi:**-*di*
Gazel 141
Mısra: **4**
Tüyün görünecek kadar büyümesi, çıkmaya başlaması.

Gerçi dāġ urmışdı evvel cānuma hindū beñüñ
Geldi ḫaṭṭ-ı fitne-kāruñ urdı dāġ üstine dāġ

13. **gelürseñ:**-*ür, -ise, -ñ*
Gazel 292
Mısra: **4**
Ortaya çıkmak, görünmek.

Ey gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi zībā gelürseñ vā meni

14. **gelür:**-*ür*
Gazel 5
Mısra: **13**
Olmak.

Ne ʿöẕr ider isem artuḳ gelür günāhumdan
Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫᵛāh baña

15. **gelse:**-*se*
Gazel 59
Mısra: **4**
Gelmek, toplanmak.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir bakışından zebūn gider

16. **geldügüñ:**
Gazel 292
Mısra: **4**
(gözüne) görünmek, tesir etmek.

Ey gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi zībā gelürseñ vā meni

17. **geldi:**-*di*
Gazel 88
Mısra: **3**
Yüzde ayva tüylerinin bitmesi.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

18. **geldi:**-*di*
Gazel 267
Mısra: **1**
Yüzde ayva tüylerinin bitmesi.

Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsīr ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥrīr ide

19. **gelmez:**-*mez*
Mesnevi 3
Mısra: **100**
(dünyaya) gelmek.

Ki gördüm cihān bezmi bāḳī degül
Giden gelmez ayruḳ mülāḳī degül

20. **gelür:**-*ür*
Gazel 56
Mısra: **4**
(Şöyle veya böyle) Etki bırakmak, ... etkisi bırakmak // ... görünmek, ... gibi gelmek.

Gül yüzi gülşenini görmeyicek
Bāġ-ı cennet gözüme ḫār gelür

21. **gelür:**-*ür*
Gazel 56
Mısra: **6**
(Şöyle veya böyle) Etki bırakmak, ... etkisi bırakmak // ... görünmek, ... gibi gelmek.

Çözdi sünbüllerini bād-ı seḥer
Ki dile şemme-i ʿaṭṭār gelür

22. **gelür:**-*ür*
Gazel 56
Mısra: **12**
(Şöyle veya böyle) Etki bırakmak, ... etkisi bırakmak // ... görünmek, ... gibi gelmek.

Saña āsān ola ey dost firāḳ
Müşkil ol kʾAḥmedʾe düşvār gelür

23. **geldi:**-*di*
Gazel 57
Mısra: **5**
(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫāme gibi
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

24. **geldi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **91**
(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Eksüklügini bildi ve miskīnlüge geldi
Gūşına yapışdı ider aʿẕārı benefşe

25. **geldi:**-*di*
Müfret 13
Mısra: **1**
(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

26. **geldi:**-*di*
Nazm 12
Mısra: **6**
(Bir hâl bir kimseye) hâkim olmak; belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Ḫusrevā bil ki dāl-i devletdür
Ki saña geldi genc-i bād-āver

27. **gelür:**-*ür*
Gazel 16
Mısra: **8**
... gibi gelmek, ... olarak görülmek, ... olarak kabul edilmek.

Şol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

28. **gelmeye:**-*me, -ye*
Kaside 16
Mısra: **20**
Gelmek l doğmak, yaşamak.

Olmaya ẕāt-ı şerīfüñ gibi bir cism-i laṭīf
Gelmeye rūḥ-ı ʿazīzüñ gibi bir kān-ı kerem

29. **geldi:**-*di*
Müfret 46
Mısra: **1**
Getirilmek, gönderilmek; ulaşmak, varmak.

Geldi bir nāme ki efsūn oḳımış ḫāmesine
Cān u dil ʿāşıḳ olur ṣūret-i ser-nāmesine

30. **gelürsin:**-+*ür, -+sin*
Gazel 156
Mısra: **13**
Ulaşmak, varmak.

Didi anda nice gelürsin Aḥmed
Bulurlar ḳanlu yaşuñdan nişānuñ

31. **gelmese:**-*me, -se*
Gazel 191
Mısra: **4**
Ulaşmak, varmak; (Koku) duyulmak II hissedilmek.

Açılup şādī güli ötmezdi göñlüm bülbüli
Gelmese būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm benüm

32. **gelmiş:**-*miş*
Gazel 46
Mısra: **6**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫında zülf-i dost
Bezm-i ḥüsne gelmiş avcında gül ü nesrīni var

33. **gelmez:**-*mez*
Gazel 340
Mısra: **4**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Kūçek ü büzürgi muḥayyer iden
Dilkeş ü şāh-nāz gelmez mi

34. **gelmez:**-*mez*
Gazel 340
Mısra: **6**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Çāresüz ḳaldı cān-ı bī-çāre
Āh kʾol çāre-sāz gelmez mi

35. **gelmez:**-*mez*
Gazel 340
Mısra: **8**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Ḫāk-i Maḥmūd sebzesinden şor
Būy-ı zülf-i Ayāz gelmez mi

36. **gelmez:**-*mez*
Nazm 40
Mısra: **4**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Ḫaste dil yine oldı bī-çāre
Āh ol çāre-sāz gelmez mi

37. **gelür:**-*ür*
Gazel 238
Mısra: **9**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

Sefer ḳılup gelür Aḥmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

38. **gele:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **4**
... zamanı gelmek.

Yiñimezem yaşumı ʿīd-i cemālüñ göricek
Kim yiñer sāyili çün mevsim-i deryūze gele

39. **gele:**-*e*
Gazel 264

Mısra: **12**
... zamanı gelmek.

Didüm arturdı ġamuñ ḫ̔ānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

40. **gele:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **18**
... zamanı gelmek.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

41. **gele:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **20**
... zamanı gelmek.

Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

42. **gelür:**-*ür*
Kaside 8
Mısra: **75**
Belirmek, ortaya çıkmak.

Lüʾlüʾ esīr olup gelür āḫir dizin dizin
Düşman ḥişārı gibi olur tārmār laʿl

43. **gelüp:**-*üp*
Gazel 297
Mısra: **9**
Belirmek, görünmek, ortaya çıkmak.

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

44. **gelse:**-*se*
Gazel 304
Mısra: **9**
Belirmek, görünmek, ortaya çıkmak.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫ̔āb gibi

45. **geldüm:**-*düm*
Gazel 311
Mısra: **5**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek.

Geldüm yine ben bende viṣālüñ işiginde
Hicrānuñ elinden iderem dād efendi

46. **geldi:**-*di*
Gazel 111
Mısra: **2**
(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Çeksün müdām nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
Kim geldi ḥüsn bezmine maḫmūr-ı ḫ̔āb-ı nāz

47. **geldi:**-*di*
Kaside 32
Mısra: **4**
(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Nebāt-ı sūḫte ki yaḳmış idi mihr dilin
Yüregine ṣu sepe geldi ṣubḥ-dem bārān

48. **geldükce:**-*dükce*
Gazel 159
Mısra: **14**
Vakti, zamanı gelmek.

Sāḳiyā devr ehline ṣunup viṣālüñ cāmını
Aḥmedʾe geldükce sāġar nʾiçün ihmāl eyledüñ

49. **gel:**
Gazel 18
Mısra: **5**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.

Gel varma otaġına raḳībüñ ki bilürsin
İt olduġı yire melek itmez güẕer ey dost

50. **gelür:**-*ür*
Gazel 56
Mısra: **10**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.

İtüñ olmaḳ baña çün faḫr durur
İtüñe beñzer isem ʿār gelür

51. **gelür:**-*ür*
Kıt'a 18
Mısra: **2**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Baña rengīn elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

52. **gelür:**-*ür*
Nazm 2
Mısra: **7**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.

Gelür medḥüñ ʿarūsı bī-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

53. **gel:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā
ḫāküñ emvātını āṯār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvāna vü ziḥī

54. **gel:**
Gazel 180
Mısra: **10**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Aḥmed ṭutuşdı dūd-ı dilinden şaḳın ṭutar
Āyīne-i cemālüñi jengār ḳaçma gel

55. **gel:**
Gazel 212
Mısra: **5**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Gel göñül Kaʿbesin ziyāret ḳıl
Kʾolupdur maḳām-ı İbrāhīm

56. **gel:**
Gazel 238

Mısra: **8**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle ṣoruşalum
Gel ey perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

57. **gel:**
Gazel 241
Mısra: **4**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Çün ḫüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı ṣun

58. **gel:**
Gazel 280
Mısra: **16**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḥacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāṣıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

59. **gel:**
Gazel 298
Mısra: **4**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

60. **gel:**
Gazel 298
Mısra: **7**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş
Ol ġamze-i bīmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

61. **gel:**
Gazel 298
Mısra: **9**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Ey cān gidersin bārī gel mercān lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḥayrān it beni

62. **gel:**
Gazel 328
Mısra: **3**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Hevā-yı dost ḥaḳıyçün gel ey nesīm-i ṣabā
Ḥabīb kūyına irgür bu yādigārumızı

63. **gel:**
Kaside 5
Mısra: **20**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Aḥmedā āb-ı ḥayāt-ı ebedī ister iseñ
Gel gör uş ḫāk-i der-i ḥalveti dervīşlerüñ

64. **gel:**
Kaside 17
Mısra: **11**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

65. **gel:**
Kaside 31
Mısra: **54**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Ey sāḳī-i gül-çihre dili ḳılmaġā rūṣen
Gel ṣāḫ-ı ṣükūfe gibi göster yed-i beyżā

66. **gel:**
Kıt'a 16
Mısra: **4**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış göñlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

67. **geldüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **15**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, gitmek.

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Ṣun būseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

68. **gelsün:**-*sün*
Gazel 240
Mısra: **6**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gül-zār isteyen

69. **gel:**
Gazel 184
Mısra: **3**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında kullanılan bir davet, çağırma sözü.

Gel ey muṭrib çü ḳul ḳul dir ṣurāḫī
Ṣıma sözini ol ḳavline ḳāyil

70. **gel:**
Gazel 188
Mısra: **3**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında kullanılan bir davet, çağırma sözü.

Ḳo müddeʿīler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

71. **gel:**
Gazel 188
Mısra: **4**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında kullanılan bir davet, çağırma sözü.

Ḳo müddeʿīler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

72. **gel:**
Gazel 312
Mısra: **5**

"Buyur, haydi gel!" anlamlarında kullanılan bir davet, çağırma sözü.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nᵓola ḳıysa cāna daḫı

73. **gel:**
Gazel 7
Mısra: **13**
"Bırak, dön" anlamında bir söz.

Gel Aḥmedi yaḳma ki anuñ dūd-ı dilinden
Āyīne-i ḥüsnüñ yine jeng olmaya cānā

74. **gel:**
Gazel 180
Mısra: **2**
"Bırak, dön" anlamında bir söz.

Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

75. **gel:**
Gazel 276
Mısra: **4**
"Bırak, dön" anlamında bir söz.

Nev-cevānsın gözüm yaşından üşen
Gitme gel dostum fiġān alma

76. **gelüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **19**
"Gel, haydi" anlamında çağrı / davet sözü.

Gelüñ āvāz-ı ney ü çeng ile mey nūş idelüm
Ṣalalum ʿāleme āvāze-i mey-ḫᵛārluġı

77. **geldi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **7**
(vakit, zaman) gelmek.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

78. **geldük:**-*dü, -k*
Kıt'a 1
Mısra: **1**
(Bir maksatla) Bir yere varmak / ulaşmak.

Ḳullaruz ḥālümüz añlatmaġa geldük ḳapuya
İntiẓāruz ki icāzet vire sulṭān-ı kerem

79. **gel:**
Gazel 5
Mısra: **11**
"Buyur, haydi gel, davran!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

80. **gelmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 81
Mısra: **10**
Bir yerden başka bir yere varmak, buyurmak. II Sevgilinin âşığın yanına gelmesi.

Ḫastayam varmaduġum oldur didüm işigüñe
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

81. **gelüñ:**-*üñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **7**
"Buyur, haydi gel" anlamlarında kullanılan bir davet, çağırma sözü.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey
ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i ṣeydā

82. **geldi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **1**
(Zaman bildiren kelimeler veya zamana bağlı şeylerle) Çatmak, girmek, erişmek, başlamak.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

83. **geldi:**-*di*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **7**
(Vakit, zaman) gelmek, erişmek.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey
ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i ṣeydā

84. **geldi:**-*di*
Gazel 26
Mısra: **2**
(Vakit, zaman) gelmek, erişmek.

Sāḳī piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

85. **gel:**
Gazel 180
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel" anlamlarında kullanılan bir davet, çağırma ifadesi.

Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

86. **gel:**
Gazel 173
Mısra: **2**
"Buyur, haydi gel!".

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

87. **gel:**
Gazel 238
Mısra: **2**
"Buyur, haydi gel!".

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

88. **gel:**
Gazel 297
Mısra: **2**
"Buyur, haydi gel!".

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

89. **gel:**
Gazel 180
Mısra: **4**
"Buyur, haydi gel!"

anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Gönlüm evin yıḳup gider ol yār-ı seng-dil
Ardınca çaġırur der ü dīvār ḳaçma gel

90. **gel:**
Gazel 180
Mısra: **6**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Çün çeşme vü pınar perīler ṭuraġıdur
Çeşmümden ey nigār-ı perī-vār ḳaçma gel

91. **gel:**
Gazel 180
Mısra: **8**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir davet ve çağırma sözü.

Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ
Ey boyı serv ey yüzi gülzār ḳaçma gel

92. **gelür:**-*ür*
Kaside 28
Mısra: **9**
Duyulmak.

Ṭatlu sözler kim gelür şīrīn lebinden dilberüñ
Āb-ı ḥayvāndur ṣanasın çeşme-i cāndan ṭamar

gel-:

1. **gele:**-*e*
Gazel 251
Mısra: **6**
(Koku için) Hissedilmek, duyulmak.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭopraḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

2. **gelesin:**-*e, -sin*
Gazel 264
Mısra: **18**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

3. **geldi:**-*di*
Gazel 236
Mısra: **10**
(Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe katedip uzak bir yerden daha yakın bir yere varmak.

Ḫāk olduġuma inanmaz iseñ bād-ı ṣabā
Ayaġı tozı ile geldi seferden ṣorasın

4. **gelürse:**-*ür, -se*
Gazel 117
Mısra: **3**
Varmak, ulaşmak, yaklaşmak.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra ṣun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henüz

5. **geldi:**-*di*
Gazel 11
Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Yine ol şāh-ı cihān ebrūlarına çīn ṣalup
Geldi gönlüm mülkini yıḳdı yeñi āyīn ṣalup

6. **gelür:**-*ür*
Gazel 56
Mısra: **8**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Gözi sevdāsına düşmiş nergis Lā-cerem gülşene bīmār gelür

7. **gelür:**-*ür*
Gazel 58
Mısra: **7**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Sünbül ṣaçın seḥer yili seyrān idüp gelür
Reyḥān ḫaṭı ḳoḫusına ḫayrān olup gider

8. **gelür:**-*ür*
Gazel 81
Mısra: **6**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes ey ḫaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i tīmāruñ gelür

9. **gelür:**-*ür*
Gazel 81
Mısra: **16**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Aḥmed eger sözlerüñ kāsid olursa ġam degül
Cevher-i naẓmuñ bahā bulur ḫarīdāruñ gelür

10. **gelmez:**-*mez*
Gazel 115
Mısra: **14**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Çeşm-i Aḥmed tīre oldı gözlemekden yoluñı
Gelmez iseñ çıḳdı elden ey gül-i sīr-āb göz

11. **gelmez:**-*mez*
Gazel 170
Mısra: **1**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ
Ṣemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ

12. **gelmez:**-*mez*
Gazel 170
Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ
Ṣemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ

13. **gelmez:**-*mez*
Gazel 170
Mısra: **4**
(Bir maksatla bir yere) Uğramak, varmak, ulaşmak.

Bir iki gün bu göñül ḫastesin eglemek içün
Künc-i ḫasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

14. **gelmez:**-*mez*
Gazel 170
Mısra: **6**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

15. **gelmez:**-*mez*
Gazel 170
Mısra: **8**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Ḳorḳum oldur ki ġamuñdan yaḳamı çāk ideyin
Nār-ı ḥasretle diyāruñı yaḳam gelmez iseñ

16. **gelmez:**-*mez*
Gazel 170
Mısra: **10**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

17. **gelmez:**-*mez*
Gazel 170
Mısra: **12**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Dil-i Aḥmed gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

18. **gele:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **16**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Saña yansam nʾola derdümi ki yanar yaḳılur
Ḳanḳı pervāne kim ol şemʿ-i şeb-efrūza gele

19. **geldi:**-*di*
Gazel 266
Mısra: **17**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Geldi kenār-ı zülfine ḫāl-i ʿiẕārı kim
Gül mevsiminde ṣoḥbet-i leyl ü nehār ide

20. **geldi:**-*di*
Gazel 287
Mısra: **3**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Geldi pervāneleri cemʿine ol şemʿ-i bihişt
Gün yüzi nūr u żiyā virdi şebistānumuza

21. **gel:**
Gazel 312
Mısra: **13**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Çün āsitīn ile gel dir ḥarīm-i Kaʿbesine
Ḥarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

22. **gelür:**-*ür*
Kaside 6
Mısra: **48**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Bezmüñde yanan şemʿden uyarmaġa ḳındīl
Her gice gelür revzenüñe māh-ı muʿallā

23. **gelür:**-*ür*
Kaside 8
Mısra: **39**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

24. **gelmedi:**-*me, -di*
Kaside 26
Mısra: **13**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Eşkümden özge kimse şeb-i ġamda gelmedi
Bir kāse āb ile dil-i bīmārum üstine

25. **gelmese:**-*me, -se*
Kaside 26
Mısra: **16**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Dil müşterīsi cān ṣatup almazdı derdüñi
Dellāl-i dīde gelmese bāzārum üstine

26. **geldi:**-*di*
Kıt'a 19
Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm
Geldi mi bu çemene bir geyicek

27. **geldi:**-*di*
Kıt'a 19
Mısra: **3**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Didi geldi yaraşur mı gör e
Egnine ḥulle-i sündüs geyicek

28. **geldi:**-*di*
Müfret 5
Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Var ruḥ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā içün

29. **gelmez:**-*mez*
Müfret 36
Mısra: **1**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

30. **gelen:**
Nazm 31
Mısra: **4**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

31. **gelmez:**-*mez*
Nazm 40
Mısra: **1**
(Bir maksatla bir yere)
Uğramak, varmak, ulaşmak.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

32. **gelmesün:**-*me, -sün*
Gazel 51
Mısra: **5**
Varmak, ulaşmak. II Etki etmek.

Her ṭarafdan gelmesün diyü aña tīr-i naẓar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

33. **geldi:**-*di*
Gazel 189
Mısra: **5**
(Bir kimse üzerinde) belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehm-nāk oluram

34. **geldi:**-*di*
Gazel 289
Mısra: **9**
(Bir kimse üzerinde) belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Līk geldi dişlerüñ vaṣfında göñlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

35. **gelmez:**-*mez*
Gazel 286
Mısra: **11**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.

Gelmez kināra hīç miyānuñ ḫayāl ile
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

36. **gelmez:**-*mez*
Gazel 340
Mısra: **10**
(Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak, etkisini göstermek.

Göklere çıḳdı nāle-i Aḥmed
Saña yoḫsa niyāz gelmez mi

37. **geldi:**-*di*
Gazel 73
Mısra: **6**
(Sırası) Gelmek.

Muṣḥaf açdum mekteb-i ḥüsnüñde göñlüm ṭıflına
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

38. **geldi:**-*di*
Gazel 109
Mısra: **11**
Atılmak, fırlatılmak.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḥażar itse ne ṭañ mihmānıdur

39. **gelür:**-*ür*
Gazel 56
Mısra: **1**
(Bir maksatla) bir yere uğramak, gelmek.

Göñül almaġa yine yār gelür
Şīve vü nāz ile dildār gelür

40. **gelür:**-*ür*
Gazel 56
Mısra: **2**
(Bir maksatla) bir yere uğramak, gelmek.

Göñül almaġa yine yār gelür
Şīve vü nāz ile dildār gelür

41. **gelür:**-*ür*
Gazel 262
Mısra: **4**
(Bir maksatla) bir yere uğramak, gelmek.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

42. **gelseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 202
Mısra: **15**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.

Öldügüm demde sinüme gelseñ
Diye ḥālüm giyāhum İbrāhīm

43. **gele:**--*e*
Gazel 264
Mısra: **1**
(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Tābiş-i mey ki ruḫ-ı yār-ı dil-efrūza gele
Beñzer ol ʿīd-i ṣafā-baḫşa ki nevrūza gele

44. **gelmez:**-*mez*
Gazel 340
Mısra: **1**
(Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyaret etmek.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi
Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

45. **geldi:**-*di*
Gazel 173
Mısra: **3**
(Aklına) gelmek.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

46. **gelürseñ:**-*ür, -se, -ñ*
Gazel 16
Mısra: **5**
Gelmek. II Teşrif etmek, buyurmak.

Ḳanumı ḥalāl eyleyeyin saña gelürseñ
Tābūtumuñ ardınca bir iki ḳadem ey dost

47. **geldi:**-*di*
Gazel 209
Mısra: **3**
(Bir maksatla) Bir yere varmak, ulaşmak.

Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

48. **geldi:**-*di*
Müfret 6
Mısra: **1**
(Bir maksatla) Bir yere varmak, ulaşmak.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

49. **gelür:**-*ür*
Gazel 81
Mısra: **1**
(Bir maksatla bir yere) Gitmek, varmak, ulaşmak.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

50. **gelür:**-*ür*
Gazel 81

Mısra: **2**
(Bir maksatla bir yere) Gitmek, varmak, ulaşmak.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki mi'māruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

51. **gelür:**-*ür*
Gazel 81
Mısra: **4**
(Bir maksatla bir yere) Gitmek, varmak, ulaşmak.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Şādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

52. **gelür:**-*ür*
Gazel 81
Mısra: **8**
(Bir maksatla bir yere) Gitmek, varmak, ulaşmak.

Ḫāk-i dergāhı ḳoḫusından mu'aṭṭarsın yine
Ey meşām-ı cān bugün beñzer ki 'aṭṭāruñ gelür

53. **gelür:**-*ür*
Gazel 81
Mısra: **10**
(Bir maksatla bir yere) Gitmek, varmak, ulaşmak.

Ḫastayam varmaduġum oldur didüm işigüñe
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

54. **gelür:**-*ür*
Gazel 81
Mısra: **12**
(Bir maksatla bir yere) Gitmek, varmak, ulaşmak.

Gice māhı n'eylerem gündüz yāḫod ḫurşīdi ben
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

55. **gelür:**-*ür*
Gazel 81
Mısra: **14**
(Bir maksatla bir yere) Gitmek, varmak, ulaşmak.

Ḫıżr kim dirler sen anuñ 'aynısın 'aynu'l-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña la'l-i şeker-bāruñ gelür

56. **gele:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **6**
(Bir duyguyu) Hissetmek.

Āteş-i āhum ile ṭaşlara ḳan aġladuram
Yād-ı hecrānuñ eger bu dil-i pür-sūza gele

gel!:

1. **gel:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh 'ibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Te'ālā

2. **gel:**
Gazel 37
Mısra: **14**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine
Gel gir Aḥmed gönline gör nice āteş-tāb olur

3. **gel:**
Gazel 346
Mısra: **11**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Gel 'aẕāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

4. **gel:**
Gazel 221
Mısra: **13**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

5. **gel:**
Gazel 280
Mısra: **10**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.

'Işḳuñ yolında göñlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne 'āşıḳam gel ḫār şaçma rāhuma

6. **gel:**
Kaside 25
Mısra: **8**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında olup bir kimseden bir davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek için kullanılan bir söz.

Çün cemālüñ 'īdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı 'īd

gele:

1. **gele:**--*e*
Gazel 264
Mısra: **14**
Belirmek, ortaya çıkmak.

Lutf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḫüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

gelüñ gelüñ:

1. **gelüñ gelüñ:**
Nazm 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
"Buyur, haydi gel!" anlamlarında bir temenni, davet ve çağırma sözü.

Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum
Neden yıḳıldı bu serv-i revānı aġlayalum

gelür:

1. **gelür:**
Kaside 6
Mısra: **52**
(Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Aḳvāl-i muġannīñi semā' ideli her şeb

Taʿlīme gelür çengin alup Zühre-i zehrā

gemi:

1. **gemiye:**-*ye*
Gazel 203
Mısra: **11**
Gemi, suda yüzen insan ve yük taşımaya yarayan taşıt.

Gördüm gemiye bindi gider āh idüp didüm
Ḥāline ḳullaruñ naẓar it pādişācıġum

2. **gemi:**
Gazel 208
Mısra: **9**
Su üstünde giden büyük taşıt, gemi.

Gemi gibi deñizde ser-gerdān
Yürürem bādbāndan ayrıldum

genc:

1. **gencin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **6**
Far. Hazine, define, kenz.

Ḳufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
Ḫāk gencin eyleye gencīne-i cevher güneş

2. **genc:**
Gazel 103
Mısra: **2**
Hazine. II Sevgilinin yüzü.

Ḥalḳa-i zülfüñ ki ruḫsāruñda ser-gerdān yatur
Yaṣdanup genc üstine biñ başlu bir suʿbān yatur

3. **gencüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **17**
Hazine.

Kefi bir demde nişār itdügi gencüñ ʿöşrin
Ḥaşre dek vezn idemez keffe-i mīzān-ı kerem

4. **gencin:**-*in*
Kaside 5
Mısra: **13**
Hazine, define, kenz.

Buldılar künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
ʿAzlsüz ʿizzet imiş ʿuzleti dervīşlerüñ

5. **genc:**
Nazm 6
Mısra: **9**
(Fars.) Hazîne.

Gereklü genc idi ol serv-i sīmīn
Anuñʾçün ṭopraġa defn oldı dirler

6. **gencinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 284
Mısra: **7**
Far. Hazine, define, kenz.

Viṣālüñ gencinüñ māḫulyāsı
Gedāyı pādişāh eyler kimerde

genci:

1. **gencin:**-*n*
Nazm 23
Mısra: **3**
Hazine.

Ḫāṣıl it künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
Kim ola salṭanatuñ mülk-i Süleymāndan yig

genc-i bād-āver:

1. **genc-i bād-āver:**
Nazm 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgarın getirdiği hazine; İran hükümdarı Hüsrev Perviz'in sekiz hazinesinden biri.

Ḫusrevā bil ki dāl-i devletdür
Ki saña geldi genc-i bād-āver

genc-i defīn:

1. **genc-i defīn:**
Kaside 19
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Gömülü hazine.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

genc-i diyāruñā:

1. **genc-i diyāruñā:**-*uñ, -a*
Kaside 30
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Ülke hazinesi.

Genc-i diyāruñā ne ṭılısm itdi rūzigār
Kim tīġuñ ejdehāsı aña pāsbān imiş

genc-i ḥüsnüñ:

1. **genc-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 160
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik hazinesi.

Genc-i ḥüsnüñ bilmezem böyle neden maʿmūr olur
Şol ḳadar kʾisrāf idersin nāz u bī-pervālıġuñ

genc-i ʿışk:

1. **genc-i ʿışḳ:**
Gazel 296
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Aşk hazinesi.

Hüsn her bir cāriḥümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḥüsnüñ keşreti

genc-i ruḥuna:

1. **genc-i ruḫuna:**-*u, -n, -a*
Gazel 20
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağının hazinesi.

Genc-i ruḫuna kim el ṣuna kim Bekcilerüñ ejdehādur ey dost

genc-i şāyegānı:

1. **genc-i şāyegānı:**-*ı*
Gazel 49
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bolluk, zenginlik hazinesi.

Cānuñ vir Aḥmed ol ṣanemüñ ḫāk-i pāyına
Kim genc-i şāyegānı saña rāyegān virür

gencīne-i cevher:

1. **gencīne-i cevher:**
Kaside 7

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Mücevher hazinesi.

Ḳufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
Ḫāk gencin eyleye gencīne-i cevher güneş

gencīne-i şāhı:

1. **gencīne-i şāhı:**
Gazel 316
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Padişah hazinesi.

Dil maḫzen-i ʿışḳuñdur anı deldügi ġamzeñ
Uġrıdur umar kim ala gencīne-i şāhı

geñez:

1. **geñez:**
Gazel 285
Mısra: **12**
Kolay.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

2. **geñez:**
Gazel 326
Mısra: **13**
Kolay.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

ger:

1. **ger:**
Kaside 6
Mısra: **115**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫᵛān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḫıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

2. **ger:**
Kaside 7
Mısra: **88**
"Eğer" edatı.

Hergiz olmayaydı jenginden küsūfuñ rū-siyāh
Ger ṣıġınsa sāyeñe āyīne-i ḫāver güneş

3. **ger:**
Kaside 7
Mısra: **93**
"Eğer" edatı.

Ger Sikender istese envār-ı rāyuñdan meded
Rāh-ı ẓulmetde olurdı ḫaylına rehber güneş

4. **ger:**
Kaside 8
Mısra: **83**
"Eğer" edatı.

Keffüñ muḫīṭi ger vire ebr-i bahāra nem
Yaġmur yirine yaġdura faṣl-ı bahār laʿl

5. **ger:**
Kaside 11
Mısra: **50**
"Eğer" edatı.

Ḥaḳ budur kim but-perest olmazdı ʿahdüñde senüñ
Ḳılca inṣāf eylese ger kākül-i müşkīn-i dost

6. **ger:**
Kaside 14
Mısra: **37**
"Eğer" edatı.

Ger āhenīn siper olsa ʿādū-yı sengīn-dil
Geçer bu nīze-i ser-tīzüñ itmez anda direng

7. **ger:**
Kaside 16
Mısra: **47**
"Eğer" edatı.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

8. **ger:**
Kaside 19
Mısra: **92**
"Eğer" edatı.

Ḫilʿat-i zerrīnle germ olmazdı her gün āfitāb
Ger ḳomasa her seḥer ḫāk-i cenābuñda cebīn

9. **ger:**
Kaside 20
Mısra: **68**
"Eğer" edatı.

Metāʿ-ı derdüñe dil virmez idi cān naḳdin
Ger olmasaydı ara yirde gözlerüm dellāl

10. **ger:**
Kaside 22
Mısra: **38**
"Eğer" edatı.

Ṣaḥrāda dāne yirine dür-dāneler bite
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

11. **ger:**
Kaside 23
Mısra: **77**
"Eğer" edatı.

Ger ḫāke ṣalsa ẕerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

12. **ger:**
Kaside 25
Mısra: **64**
"Eğer" edatı.

Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir şīrīn-suḫan
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫᵛān-ı ʿīd

13. **ger:**
Kaside 13
Mısra: **27**
"Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳṣ eyle kim
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

14. **ger:**
Kaside 6
Mısra: **147**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger ḳaṣr-ı felek-rifʿatüñe ḳıla neẓāre

Yoḳ yire göge çıḳduġına utana
ʿĪsā

15. **ger:**
Mesnevi 3
Mısra: **109**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger olmasa söz söylemekde dilīr
Olur mıydı ṭūṭī ḳafesde esīr

16. **ger:**
Mesnevi 3
Mısra: **129**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Ger ol naġmeyi seng gūş eyleye
Semāʿıyla cūş u ḫurūş eyleye

17. **ger:**
Mesnevi 3
Mısra: **226**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir II "Şayet" anlamında.

Çü ʿöẕrüm güneş gibi meşhūrdur
Ger oldıysa teʾḫīr maʿẕūrdur

18. **ger:**
Kaside 6
Mısra: **106**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Kevkeb gibi her burc ṭolar kevkebe-i Şāh
Çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿasını ger ḳıla yaġmā

19. **ger:**
Gazel 11
Mısra: **17**
"Eğer" bağlacı.

Ger yavuz göz degmesün dirseñ ṣalın ey serv-i nāz
Boynuña Aḥmed ḳolından heykel-i zerrīn ṣalup

20. **ger:**
Gazel 49
Mısra: **7**
"Eğer" bağlacı.

Ger hem-dem olsa zülfüñ ile bir nefes ṣabā
ʿīsā gibi ʿiẕām-ı remīme revān virür

21. **ger:**
Gazel 54
Mısra: **8**
"Eğer" bağlacı.

Aṣılur sünbül-i gül-pūşuña dil ḫūşe gibi
Ger aṣarsañ resen-i dāra elümden ne gelür

22. **ger:**
Gazel 55
Mısra: **15**
"Eğer" bağlacı.

Defter-i ʿışḳa yazılmaġa ger Aḥmed oḳına
Gözleri yaşlu başı üzre ḳalem gibi gelür

23. **ger:**
Gazel 58
Mısra: **11**
"Eğer" bağlacı.

Çevgān ṣalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

24. **ger:**
Gazel 90
Mısra: **2**
"Eğer" bağlacı.

Ġamze-i rehzeni kim tīġını ʿuryān götürür
Ger amān virmez ise gevdeleri ḳan götürür

25. **ger:**
Gazel 101
Mısra: **7**
"Eğer" bağlacı.

Mescide ger ḳāmetüñi ʿarż ḳılsañ ṣubḥ-dem
Mescidüñ her gūşesi Allāhu ekberden ṭolar

26. **ger:**
Gazel 109
Mısra: **12**
"Eğer" bağlacı.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḥażar itse ne ṭañ mihmānıdur

27. **ger:**
Gazel 114
Mısra: **16**
"Eğer" bağlacı.

Sümm-i esbüñ izine düşüp sücūd itmezdi eşk
Ger nişān-ı pāyını idinmese miḥrāb göz

28. **ger:**
Gazel 117
Mısra: **3**
"Eğer" bağlacı.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra ṣun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henūz

29. **ger:**
Gazel 151
Mısra: **7**
"Eğer" bağlacı.

Daʿvī-i iḫsānuña ger ḫaṣmuñ isterse delīl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

30. **ger:**
Gazel 183
Mısra: **11**
"Eğer" bağlacı.

Ger dize dülbendine yār Aḥmedʾüñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

31. **ger:**
Gazel 185
Mısra: **10**
"Eğer" bağlacı.

Gül yüzüñe bülbül-i ter-naġmedür Aḥmed ne ṭañ
Ger hezār olur ise destān-serā-yı ṣubḥ-dem

32. **ger:**
Gazel 201
Mısra: **9**
"Eğer" bağlacı.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmedʾi ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

33. **ger:**
Gazel 225
Mısra: **10**
"Eğer" bağlacı.

Gülmesün gül nāz idüp nāzüklenürse ġoncaña
Büyümesün boyuña ger baş çeke serv-i çemen

34. **ger:**
Gazel 231
Mısra: **16**
"Eğer" bağlacı.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

35. **ger:**
Gazel 232
Mısra: **9**
"Eğer" bağlacı.

Ger göñlüme sulṭān-ı ḥayālüñ ola mihmān
Cān pīş-keş idem ayaġına mā-ḥażarından

36. **ger:**
Gazel 243
Mısra: **11**
"Eğer" bağlacı.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

37. **ger:**
Gazel 245
Mısra: **10**
"Eğer" bağlacı.

Mihr ü māhun mühresin çigzindürüp ey ṭās-ı çarḫ
Ger getürürseñ murādum nakşını nerrādsın

38. **ger:**
Gazel 253
Mısra: **12**
"Eğer" bağlacı.

Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs
Ger olsa ḥūrda bu çeşm ü ebrū

39. **ger:**
Gazel 257
Mısra: **2**
"Eğer" bağlacı.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

40. **ger:**
Gazel 257
Mısra: **4**
"Eğer" bağlacı.

Ārzū-yı ḥalḳa-i Beytüʾl-ḥarām olsun ḥarām
Ger ḫayāl-i ḥalḳa-i zülf-i perīşān olmasa

41. **ger:**
Gazel 257
Mısra: **5**
"Eğer" bağlacı.

Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳīb
Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı şeyṭān olmasa

42. **ger:**
Gazel 258
Mısra: **4**
"Eğer" bağlacı.

Maʿşūḳuñ alnı ṭāḳına irmezdi düzd-i dil
Ger nerdbān-ı kākül-i dil-dārum olmasa

43. **ger:**
Gazel 267
Mısra: **16**
"Eğer" bağlacı.

Ḫūblar geçdükce aġlamaḳdan aġardı gözüm
Ay u gün geçmek ʿaceb mi merdümi ger pīr ide

44. **ger:**
Gazel 292
Mısra: **17**
"Eğer" bağlacı.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni

45. **ger:**
Gazel 304
Mısra: **15**
"Eğer" bağlacı.

Ger nişān-ı kef-i pāyuñ göre Cibrīl-i Emīn
Secde-gāh idine ol mevżiʿi miḥrāb gibi

46. **ger:**
Gazel 304
Mısra: **19**
"Eğer" bağlacı.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

47. **ger:**
Gazel 307
Mısra: **3**
"Eğer" bağlacı.

Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin
Hīç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

48. **ger:**
Gazel 309
Mısra: **10**
"Eğer" bağlacı.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi baġrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

49. **ger:**
Kaside 17
Mısra: **28**
"Eğer" bağlacı.

Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle ṣaḳın
Ḳoma ger ʿārif iseñ rāh-ı kem-āzārluġı

50. **ger:**
Kaside 27
Mısra: **9**
"Eğer" bağlacı.

Ger ḥamd iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Dillü dilince Ḫālıḳa her dem hezār bār

51. **ger:**
Kaside 29
Mısra: **67**
"Eğer" bağlacı.

Ger terbiyet itseydi cihān bāġını ḫulḳuñ
Olurdı zemīnden çıḳanuñ varı benefşe

52. **ger:**
Kaside 29
Mısra: **80**
"Eğer" bağlacı.

Ṭurup bir ayaġ üzre rikābuñda yürürdi
Ger ḳādir olaydı kʾide reftārı benefşe

53. **ger:**
Kıt'a 4
Mısra: **17**
"Eğer" bağlacı.

Ve ger seng-i ḥavādiṣden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

54. **ger:**
Nazm 10
Mısra: **1**
"Eğer" bağlacı.

ʿAyb itme ḫusrevā ger iderseñ suʾāl-i cev
Kʾoldı ʿazīz kīse-i zerden çuvāl-ı cev

55. **ger:**
Terci-bend 1
Mısra: **118**
"Eğer" bağlacı.

Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye
Bir gün ger iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem senüñ

56. **ger:**
Gazel 224
Mısra: **8**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.

Dīvdür maʿnīde anuñ zinhār mekrinden ṣaḳın
Ger perī peyker olursa tāze berg-i verdden

57. **ger:**
Nazm 19
Mısra: **4**
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "eğer, şayet" anlamına gelen şart edatı.

Āl ile bir būseñ aldum dostum
Ger peşīmān olduñ ise yine al

gerçek:

1. **gerçek:**
Gazel 322
Mısra: **7**
Doğru, hakiki.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

gerçi:

1. **gerçi:**
Gazel 260
Mısra: **4**
Aslına bakılırsa, her ne kadar anlamlarında zarf.

Ay yüzüñsüz aydın olmaz ḫāniḳah-ı çeşmümüñ
Gerçi āhumla yanar şemʿ-i şebistān her gice

2. **gerçi:**
Gazel 270
Mısra: **15**
Aslına bakılırsa, her ne kadar anlamlarında zarf.

Ṣatılduġında Yūsuf dartıldı gerçi miske
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

3. **gerçi:**
Gazel 246
Mısra: **23**
Her ne kadar, ... ise de anlamlarında zarf.

Gerçi yaḳdı dāġ-ı hecrānuñ yüregin Aḥmedʾüñ
Ġam degül ey lāle-ruḫ tek dāġ-ı ḥirmān olmasun

4. **gerçi:**
Gazel 141
Mısra: **3**
"Her ne kadar" anlamında zarf.

Gerçi dāġ urmışdı evvel cānuma hindū beñüñ
Geldi ḫaṭṭ-ı fitne-kāruñ urdı dāġ üstine dāġ

5. **gerçi:**
Gazel 282
Mısra: **7**
"Her ne kadar" anlamında zarf.

Gerçi ḫandeñle yaḳīn oldı lebüñ varlıġı
İrimez diḳḳatüm illā ki gümāndur dimege

6. **gerçi:**
Gazel 286
Mısra: **7**
"Her ne kadar" anlamında zarf.

Fer virdi gerçi çihreñe nūr-ı Muḥammedī
Hecrüñ cehennemindedür ümmet ne fāyide

7. **gerçi:**
Gazel 307
Mısra: **11**
"Her ne kadar" anlamında zarf.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

8. **gerçi:**
Gazel 310
Mısra: **3**
"Her ne kadar" anlamında zarf.

Gerçi cām-ı dehenüñ şevḳıne cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

9. **gerçi:**
Gazel 320
Mısra: **11**
"Her ne kadar" anlamında zarf.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

10. **gerçi:**
Gazel 349
Mısra: **1**
"Her ne kadar" anlamında zarf.

Bāġ-ı ḫüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstī
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstī

11. **gerçi:**
Kaside 5
Mısra: **15**
"Her ne kadar" anlamında zarf.

Ehl-i ẓāhir gözine gerçi elem gibi gelür
Dil ü cān leẕẕetidür zaḫmeti dervīşlerüñ

12. **gerçi:**
Nazm 16
Mısra: **3**

"Her ne kadar" anlamında zarf.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

13. **gerçi:**
Gazel 37
Mısra: **5**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı ṣun kim şeyḫ anuñla şāb olur

14. **gerçi:**
Gazel 39
Mısra: **3**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Gerçi dilber pend ider setr eyle rāz-ı ʿışḳı dir
ʿĀḳıbet līkin bilürem ʿāleme destān olur

15. **gerçi:**
Gazel 55
Mısra: **8**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Dostuñ cevr ü cefāsı dil u cān lezzetidür
Gerçi düşmen gözine derd ü elem gibi gelür

16. **gerçi:**
Gazel 60
Mısra: **7**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Ġoncaña gerçi göñül cemʿ oluban dirdi dili
Göreli sünbül-i gül-pūşuñı ṣad-pāre gider

17. **gerçi:**
Gazel 77
Mısra: **7**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Dürüst itdi bizümle gerçi ʿahdi
Velī ḳorḳum bu kim peymān-şikendür

18. **gerçi:**
Gazel 105
Mısra: **6**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Gözlerüñden görinür rāst ḳaşuñ miḥrābı
Gerçi kim āyīne-i ḳıble-nümālar düzilür

19. **gerçi:**
Gazel 114
Mısra: **21**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakīm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir keẕẕāb göz

20. **gerçi:**
Gazel 128
Mısra: **8**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Āh kim bir kebge şaldum göñlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

21. **gerçi:**
Gazel 205
Mısra: **7**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem şanma bīzār olmışam

22. **gerçi:**
Gazel 210
Mısra: **3**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Gerçi ışmarlamışam göñlüme aġzuñ sırrını
Gör beni dīvāneye rāz-ı nihān ışmarlaram

23. **gerçi:**
Gazel 245
Mısra: **7**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

24. **gerçi:**
Kaside 22
Mısra: **60**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Ẕevḳ ü ṣafāda bir degül āb-ı ḥayāt ile
Gerçi olur cihānda hezārān hezār āb

25. **gerçi:**
Kıt'a 1
Mısra: **4**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Ḫusrevā pādişehā cūduñı dil şerḥ idemez
Gerçi medḥüñle ṭolar defter ü dīvān-ı kerem

26. **gerçi:**
Terci-bend 2
Mısra: **106**
"Aslına bakılırsa, aslında" anlamında zarf.

Daʿavāt-ı devām-ı devletüñi Vird ider gerçi her zamān bülbül

27. **gerçi:**
Gazel 36
Mısra: **15**
"Aslına bakılırsa" anlamında zarf.

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

28. **gerçi:**
Gazel 256
Mısra: **1**
"Aslına bakılırsa" anlamında zarf.

Cān u ser terk itmişüzdür gerçi rāh-ı yārda
Düşmişüz ayaḳlara līkin der-i dildārda

29. **gerçi:**
Kaside 16
Mısra: **48**
"Aslına bakılırsa" anlamında zarf.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

30. **gerçi:**
Kaside 16
Mısra: **51**
"Aslına bakılırsa" anlamında zarf.

Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭīsi çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭīyi bir ey şekeristān-ı kerem

31. **gerçi:**
Kaside 23
Mısra: **102**
"Aslına bakılırsa" anlamında zarf.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān niṣār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

32. **gerçi:**
Nazm 31
Mısra: **1**
"Aslına bakılırsa" anlamında zarf.

Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānīdür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

33. **gerçi:**
Gazel 43
Mısra: **18**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.

Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

34. **gerçi:**
Gazel 196
Mısra: **8**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.

Yā İlāhī ṣaḳla nālemden cevāndur dilberi
Gerçi cevr itdükce ol ṣūḫ-ı sitem-kār iñlerem

35. **gerçi:**
Gazel 229
Mısra: **5**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.

Yavuz dilden yavuz gözden ṣaḳınuram seni gerçi
Ṣaḳınmaz kimse mekkārı yavuz gözden yavuz dilden

36. **gerçi:**
Gazel 250
Mısra: **13**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.

Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür
Ola mūm Aḥmedʾüñ bir dem işitse vaṣf-ı ḥālinden

37. **gerçi:**
Gazel 254
Mısra: **14**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḥaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

38. **gerçi:**
Gazel 44
Mısra: **7**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.

Gerçi dilden güniler cān leb-i laʿlüñ ḫaberin
Söze gelse leb-i laʿlüñi ḫaberden güniler

39. **gerçi:**
Nazm 35
Mısra: **3**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.

Gerçi kim ḳatıdur buña ḳatılan Nāzuñı kes utan saḳaluñdan

40. **gerçi:**
Nazm 37
Mısra: **1**
" Her ne kadar; ...ise de" anlamlarında bağlaç.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

gerd:

1. **gerdüm:**-*üm*
Gazel 191
Mısra: **10**
Toz, toprak.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭoprag̈ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

2. **gerdden:**-*den*
Gazel 224
Mısra: **4**
I. Toz, toprak. II. Gam, keder.

Jeng olur āb-ı meyinden toñlaruñ āyīnesi
Derdi olmaz ḫāṭır-ı ʿuṣṣāḳa iren gerdden

gerden:

1. **gerdeni:**-*i*
Gazel 292
Mısra: **8**
Boyun.

Ursalar eflāke ey meh göñlümüñ bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı Sevrüñ gerdeni

gerden-keş ide:

1. **gerden-keş ide:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Âsi olmak, başkaldırmak, itaatsizlik etmek.

Māh mihrüñ ḫalḳasından olsa gerden-keş ide
Şeb kemendin aña çenber kākül-i müşkīn-i dost

gerd-i ḫayl-i ḫaşmetüñüñ:

1. **gerd-i ḫayl-i ḫaşmetüñüñ:**
Kaside 9
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Heybet ordusunun tozu.

Ne esb-i devletüñle felek ḫinki hem-rikāb
Ne gerd-i ḫayl-i ḫaşmetüñüñ hem-ʿinānı müşk

gerd-i ḫaylüñden:

1. **gerd-i ḫaylüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 7
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Atların ayaklarından çıkan toz.

Sensin ol kim āsumān iḳlīmine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberīn efser güneş

2. **gerd-i ḫaylüñden:***-üñ, -den*
Kaside 19
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Atların ayaklarından çıkan toz.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

gerd-i iftiḳār:

1. **gerd-i iftiḳār:**
Kaside 27
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Fakirlik, muhtaç olma tozu.

Bir baḥr-i cūdsın ki cebīninde sāʾilüñ
Bārān-ı baḫşişüñ ḳomadı gerd-i iftiḳār

gerd-i rāhuñ:

1. **gerd-i rāhuñ:***-uñ*
Gazel 267
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yolun tozu.

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẓarda biñ ḳara ṭopraġı ḫāṣṣ iksīr ide

2. **gerd-i rāhuñ:***-uñ*
Kaside 11
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Yolun tozu.

Gerd-i rāhuñ ʿānberinden eylemişdür gül gibi
Cāmesin yāruñ muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

3. **gerd-i rāhuñ:***-uñ*
Gazel 96
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Yolunun tozu / toprağı.

Çīn-i zülfüñ göricek bāzār-ı misk olur kesād
Gerd-i rāhuñ añıcaḳ rāh-ı Ṣıfāhān baġlanur

gerd-i rehi:

1. **gerd-i rehi:***-i*
Kaside 6
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Yolun tozu, yürüyünce yoldan kalkan toz.

Ḫāk-i deri aʿyān gözine kuḥl-i cevāhir
Gerd-i rehi devlet yüzine dīde-i bīnā

gerd-i sipehüñ:

1. **gerd-i sipehüñ:***-üñ*
Kaside 6
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **-**
Askerlerin hareketinden dolayı oluşan toz bulutu.

Gerd-i sipehüñ ẓulmetiyle şuʿle-i tīġuñ
Gösterdi Şehā ḫarb günin leyle-i ḳamrā

gerdiş-i eflāk:

1. **gerdiş-i eflāk:**
Gazel 45
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Feleklerin dönüşü.

Āfitābumdan ıraḫ nice yanam nār-ı ġama
Cevri devrānda baña gerdiş-i eflāk eyler

gerdiş-i gerdān:

1. **gerdiş-i gerdān:**
Kaside 32
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
I. Boynu dönen, hareket eden. II. Felek, dünya, zamane.

Ne şekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı ṣūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

gerdûn:

1. **gerdūn:**
Kaside 29
Mısra: **89**
Felek, dünya, sema.
Gerdūn işidüp didi ḳaçan żabṭ ide heyhāt
Evṣāf-ı ferīdūn-ı cihāndārı benefşe

2. **gerdūn:**
Kaside 8
Mısra: **95**
Felek.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aṣdı kim
Geh naḳş gevher olur aña geh nigār laʿl

3. **gerdūnda:***-da*
Kaside 6
Mısra: **3**
Dünya.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

4. **gerdūn:**
Kaside 6
Mısra: **35**
Dönen, devreden. II Felek.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi ṣevr ile gerdūn
Her gice ḫaṣā döker idi necm-i semāvā

5. **gerdūn:**
Gazel 292
Mısra: **8**
Asuman, felek, gök.

Ursalar eflāke ey meh göñlümüñ bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı Ṣevrüñ gerdeni

gerdūn-ı berīn:

1. **gerdūn-ı berīn:**
Kaside 6
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Yüksek, yüce felek.

Bālā-yı sarāyuñda ṭutar ḳaṣr-ı refīʿüñ
Gerdūn-ı berīn üstine bir ḫayme-i vālā

gerdūn-penāh:

1. **gerdūn-penāh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **66**
Feleğin sığınağı.

Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur
Ol devlet āfitābı ki gerdūn-penāh idi

gerek:

1. **gerekdür:**-*dür*
Kaside 32
Mısra: **14**
Gerekli, lazım.

Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

2. **gerek:**
Gazel 161
Mısra: **1**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Mescid-i ḥüsnüñde ʿışḳı çün imām itsem gerek
Ṭāḳ-ı ebrūña sücūd-ı ber-devām itsem gerek

3. **gerek:**
Gazel 288
Mısra: **11**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Ṣol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oğlan ḳucmaġa

4. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 94
Mısra: **1**
Gerekli olmak, lâzım gelmek, îcap etmek.

ʿĀṣıḳa cennet gerekmez ṣol ruḫ-ı zībā yiter
Ḥulle-i sündüs ḫayāl-i zülf-i ʿanber-sā yiter

5. **gerek:**
Gazel 150
Mısra: **1**
Elzem, lazım, olmalı.

Gül mevsimi irişdi mey-i erġavān gerek
Meclisde nuḳlümüz leb-i şekker-feşān gerek

6. **gerek:**
Gazel 150
Mısra: **2**
Elzem, lazım, olmalı.

Gül mevsimi irişdi mey-i erġavān gerek
Meclisde nuḳlümüz leb-i şekker-feşān gerek

7. **gerek:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
Misk gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek

8. **gerek:**
Gazel 149
Mısra: **2**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
Misk gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek

9. **gerek:**
Gazel 149
Mısra: **4**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Rūz-ı rūşen çün degüldür maḥrem-i esrār-ı ʿışḳ
Ben şeb-i tārīki bārī rāz-dār itsem gerek

10. **gerek:**
Gazel 149
Mısra: **6**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Ṣemʿ baş oynarsa bezmüñde igen germ olmasun
Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek

11. **gerek:**
Gazel 149
Mısra: **8**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

12. **gerek:**
Gazel 149
Mısra: **10**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Seyre çıḳduḳca seg-i kūyuñ ḳadem başmaġ içün
Yüzümi gülgün yaşumla lāle-zār itsem gerek

13. **gerek:**
Gazel 149
Mısra: **12**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Tīr-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

14. **gerek:**
Gazel 149
Mısra: **14**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

15. **gerek:**
Gazel 149
Mısra: **16**
Bir şeyin yapılabilmesi veya

gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı
Ṣofīler dülbendi gibi tār-mār itsem gerek

16. **gerek:**
Gazel 149
Mısra: **18**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Gül yüzüñʾçün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġ-zār içre seḥer-geh murġı zār itsem gerek

17. **gerek:**
Gazel 149
Mısra: **20**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

18. **gerek:**
Gazel 150
Mısra: **4**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları
Düzdi kenār-ı cāma ki zer dermiyān gerek

19. **gerek:**
Gazel 150
Mısra: **6**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

20. **gerek:**
Gazel 150
Mısra: **8**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Düşdüm raḳībüñ aġzına dutamadum dilin
Dutaydı aġzını ol itüñ üstüḫˇān gerek

21. **gerek:**
Gazel 150
Mısra: **10**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Zülfüñ hevāsına düşen aġlamasun mı kim
Sevdā ʿilācın itmege āb-ı revān gerek

22. **gerek:**
Gazel 150
Mısra: **12**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Gözden ıraġ idüp ʿaceb urur cefā oḳın
Urılmaya ıraġa atılsa nişān gerek

23. **gerek:**
Gazel 150
Mısra: **14**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Bulsun ḳapuña ḳo ruḫ-ı zerdümden eşk rāh
Zīrā ḥarīm-i Kaʿbeye zer nāv-dān gerek

24. **gerek:**
Gazel 150
Mısra: **16**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

25. **gerek:**
Gazel 150
Mısra: **18**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Sengīn dilüñ ki saḫt ola Ḳosṭanṭiniyye-vār
Feṭḥ itmege ʿināyet-i sulṭān nişān gerek

26. **gerek:**
Gazel 150
Mısra: **20**
Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak, gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

Vardur cihān ḳuluñ ki cihān ider ārzū
Aḥmed ḳuluña himmet-i şāh-ı cihān gerek

27. **gerek:**
Gazel 13
Mısra: **12**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz.

Ey eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ
Ḫurşīd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

28. **gerek:**
Gazel 256
Mısra: **14**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz.

Zāhidā kūyını terk itdügi budur Aḥmedʾüñ
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ hemān ḳalmaḳ gerek dīdārda

29. **gerek:**
Kaside 6
Mısra: **166**
"Olmalı" anlamında kullanılan bir söz.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī
Şeh ʿahdi durur bağlu gerek ẓulmet ü sevdā

30. **gerek:**
Kaside 8
Mısra: **34**
Gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen, lazım.

Urduñ cefā ṭaşıyla şıduñ çünki göñlümi
Gevher şıduñ ʿivaż gerek ey şīvekār laʿl

31. **gerek:**
Kaside 14
Mısra: **44**
Artık / bundan böyle.

Muḥadderāt-ı suḫandan çü ẓihnüñ açsa niḳāb
Gerek kʾola müteḫayyir ʿuḳūl-i pür-ferheng

32. **gerek:**
Gazel 3
Mısra: **14**
Gerek, lazım, olmalı.

Sözde ʿuşşāḳı muḫayyer eyle dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

33. **gerek:**
Gazel 147
Mısra: **15**
Gerek, -meli, -malı.

Leblerüñ esrārını mey-ḫāneden şormaḳ gerek
Ġayb-bīn çoḳdur ve līkin kāşif-i esrār yoḳ

34. **gerek:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **35**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.

ü güneh-kār ü güneh-kāra ḳaçan olsa gerek mesken ü meʾvā

35. **gerek:**
Gazel 81
Mısra: **3**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Şādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

36. **gerek:**
Gazel 118
Mısra: **14**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henüz

37. **gerek:**
Gazel 136
Mısra: **4**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.

Nʾiçün düşer yüzi ʿīdinde dil zenaḫdāna
Gerek ki ʿīdde zindāndan olınaydı ḫalāṣ

38. **gerek:**
Gazel 220
Mısra: **3**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.

Cān gerek bu selāma şükrāne
Dil ü cāna ḥayātdur bu selām

39. **gerek:**
Gazel 265
Mısra: **4**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.

Ġam ṭarīḳında helāk itme ṣaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣaġ ilte selāmet getüre

40. **gerek:**
Gazel 304
Mısra: **4**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.

Nice bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş
Gerek ol ḳanları teskīn ide ʿunnāb gibi

41. **gerek:**
Müfret 6
Mısra: **2**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

42. **gerek:**
Nazm 2
Mısra: **8**
"Olmalı, icap, gerekli" anlamında kullanılan bir söz.

Gelür medḥüñ ʿarūsı bī-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

43. **gerek:**
Gazel 161
Mısra: **2**
Gerek, lazım, gerekli.

Mescid-i ḥüsnüñde ʿışḳı çün imām itsem gerek
Ṭāḳ-ı ebrūña sücūd-ı ber-devām itsem gerek

44. **gerek:**
Gazel 161
Mısra: **4**
Gerek, lazım, gerekli.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

45. **gerek:**
Gazel 161
Mısra: **6**
Gerek, lazım, gerekli.

Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣīl itmişem mihrüñle kim
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

46. **gerek:**
Gazel 161
Mısra: **8**
Gerek, lazım, gerekli.

Ḥāżır ol varmaġa kūy-ı yāra ey dil kim bugün
ʿAzm-i rāh-ı menzil-i Dāruʾs-selām itsem gerek

47. **gerek:**
Gazel 161
Mısra: **10**
Gerek, lazım, gerekli.

Ḫātem-i mihr-i Süleymāndur viṣālüñ dilberā
ʿĀlemi anuñla ben ḥükmümde rām itsem gerek

48. **gerek:**
Gazel 161
Mısra: **12**
Gerek, lazım, gerekli.

Kaʿbe-i ḥüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

49. **gerek:**
Gazel 161
Mısra: **14**
Gerek, lazım, gerekli.

Mıṣr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı s̱ānī müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

50. **gerek:**
Gazel 161
Mısra: **16**
Gerek, lazım, gerekli.

Gönlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

51. **gerek:**
Gazel 161
Mısra: **18**
Gerek, lazım, gerekli.

Didi dilber Aḥmedʾe diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

gerek-:

1. **gerekmez:**-*mez*
Gazel 218
Mısra: **9**
Gerekli olmak, lazım gelmek, icap etmek.

Tāc-ı Keyḫusrev gerekmez līk Ḥaḳdan rūz u şeb
Ḳullaruñla kendümi ḳapuñda der-bān isterem

gereklü:

1. **gereklü:**
Nazm 6
Mısra: **9**
Gerekli, faydalı, lazım, elzem, işe yarar.

Gereklü genc idi ol serv-i sīmīn Anuñʾçün ṭopraġa defn oldı dirler

gerekmez:

1. **gerekmez:**
Gazel 175
Mısra: **11**
Gerekli değil, lazım değil, gerekmez.

ʿĀşıḳa kevs̱er gerekmez laʿl-i rūḥ-efzāñı ṣun
Yā ḥabībī rāḥatī fīʾr-rāḥa lā fīʾs-selsebīl

gerekse:

1. **gerekse:**
Gazel 301
Mısra: **4**
Gerekirse, lazım olursa, söz konusu olursa.

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

germ:

1. **germ:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Far. Sıcak, hararet.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān niṣ̄ār itmek anı gördükce kārumdur benüm

2. **germdür:**-*dür*
Gazel 241
Mısra: **2**
Ateşli, hararetli II Samimi, içten.

Cām-ı ezel sermestiyem sāḳī mey-i raḫs̱ānı ṣun
Bāzār-ı derdüm germdür ser-māye-i dermānı ṣun

3. **germdür:**-*dür*
Kaside 17
Mısra: **38**
Ateşli, hararetli II Samimi, içten.

Ḳalem-i ʿafv çek ey sāye-i Ḥaḳ sehvüme kim
Germdür şefḳatüñüñ ʿafve ḫarīdārluġı

4. **germ:**
Gazel 229
Mısra: **16**
Hararetli, sıcak; aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende müşterī mihre
Ṣaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

5. **germ:**
Gazel 233
Mısra: **7**
Hararetli, kızışmış (alışveriş bağlamında).

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm bārī şehrüñden

6. **germdür:**-*dür*
Murabba 1
Mısra: **34**
Sıcak, hararetli, coşkulu.

Aḥmedʾem kim oḳınur nāmum nāme-i ʿışḳ
Germdür sözlerümüñ sūzıyla hengāme-i ʿışḳ

germ ide:

1. **germ ide:**-*e*
Gazel 325
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hararetlendirmek, coşkunluk vermek, şevklendirmek.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḥüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

germ iden:

1. **germ iden:**-*en*
Gazel 65
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hararetlendirmek, coşkunluk vermek, şevke getirmek.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
ʿIşḳ bāzārını germ iden ḳuru sevdāyı gör

germ idüp:

1. **germ idüp:**-*üp*
Kaside 13
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Hararetlendirmek,

çoşkunluk vermek, şevklendirmek.

Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh Aḥmedüñ elḥānıdur

germ itmege:

1. **germ itmege:**-*mek, -e*
Kaside 7
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Hararetlendirmek, çoşkunluk vermek, şevklendirmek.

Bezm-i ʿayşin Zührenüñ germ itmege sāḳī-ṣıfat
Āb-gün aḳdāḥ içinde gezdürür āẕer güneş

germ ola:

1. **germ ola:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.

Zülfüñüñ şebdīzini ey ḫusrev-i şīrin-dehen
Ḳoş ruḫuñ gülgūnına kim germ ola meydān-ı ʿīd

germ oldı:

1. **germ oldı:**-*dı*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kızışmak II Pazarlık bağlamına.

Ṣaṭardum bugün cānı bir ḥabbeye Ki yār irdi germ oldı bāzārumuz

2. **germ oldı:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.

Mihrüñüñ bāzārına bir vech ile germ oldı kim
Ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer güneş

germ oldukca:

1. **germ olduḳca:**
Gazel 315
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.

Ruḫuñ mihriyle germ olduḳca şevḳum
Girüp āb-ı revāna şeste düşdi

germ olma:

1. **germ olma:**-*ma*
Gazel 147
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kızışmak (pazarlık bağlamında).

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḥüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

germ olmaġa:

1. **germ olmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 7
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Kızışmak, hararetlenmek.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

germ olmasun:

1. **germ olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 149
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hararetlenmek, kızışmak, çok arzu duymak; coşmak.

Şemʿ baş oynarsa bezmüñde igen germ olmasun
Ben ayaġuñ tozına cānum niṯār itsem gerek

2. **germ olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 176
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hararetlenmek, kızışmak II çok arzu duymak, coşmak.

Yüzüñ gören ṭudaġuña germ olmasun mı kim
Düşmez bahār ṣoḥbetine bī-şarāb gül

germ olmazdı:

1. **germ olmazdı:**-*maz, -idi*
Kaside 19
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Isınmak, hararetlenmek.

Ḫilʿat-i zerrīnle germ olmazdı her gün āfītāb
Ger ḳomasa her seḥer ḫāk-i cenābuñda cebīn

germ olup:

1. **germ olup:**-*up*
Gazel 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hararetlenmek, Kızışmak ‖ kızmak, öfkelenmek.

Zāhid sözine germ olup aġlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

2. **germ olup:**-*up*
Gazel 262
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

3. **germ olup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Hararetlenmek. II coşmak, kendinden geçmek.

Kendünüñ ḥüsn ü cemālin fikr iderken germ olup
Cān diliyle eyledi bu maṭlaʿı ezber güneş

4. **germ olup:**-*up*
Gazel 104
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hararetlenmek, kızışmak, çok arzu duymak; coşmak.

Şemʿ-i meclis germ olup öyküdügi-yʾçün yüzüñe
Aṣdılar bāzārda ṣoñra zebānın yaḳdılar

5. **germ olup:**-*up*
Gazel 132
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hararetlenmek, kızışmak, çok arzu duymak; coşmak.

Añup çerāġ-ı ḥüsnüñi pervāne göñlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

6. **germ olup:**-*up*
Kaside 6
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Hararetlenmek, kızışmak, çok arzu duymak; coşmak.

Nā-geh görinür gözine bir māh-liḳā kim
Germ olup ider revzeneden kendʾözin ilḳā

geşt ider:

1. **geşt ider:**-*er*
Gazel 231
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, dolaşmak.

Ben ẕerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol meh-liḳā içün

getür-:

1. **getürmişsin:**-*miş, -sin*
Gazel 99
Mısra: **7**
Getirmek.

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

2. **getürdüñ:**-*dü, -ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **63**
Eriştirmek, ulaştırmak.

Seferden ki geldüñ getürdüñ hemān
Ḫaḳuñ raḥmetini bize armaġan

3. **getüre:**--*e*
Gazel 265
Mısra: **2**
Ortaya çıkmasına sebep olmak.

Ḳāmetüñ şīvesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

getür:

1. **getürürseñ:**-*ür, -se, -ñ*
Gazel 245
Mısra: **10**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Mihr ü māhun mühresin çigzindürüp ey ṭās-ı çarḫ
Ger getürürseñ murādum naḳşını nerrādsın

2. **getüre:**-*e*
Gazel 265
Mısra: **4**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Ġam ṭarīḳında helāk itme ṣaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣaġ ilte selāmet getüre

3. **getürdi:**-*di*
Terci-bend 1
Mısra: **86**
(Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

4. **getüre:**-*e*
Gazel 265
Mısra: **8**
Eriştirmek, ulaştırmak.

Vaṣluña irmege Aḥmedʾde liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

5. **getürür:**-*ür*
Gazel 211
Mısra: **10**
Sebep olmak.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

6. **getürür:**-*ü, -r*
Gazel 339
Mısra: **12**
Gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek.

Muṣḥaf yüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

7. **getürmiş:**-*miş*
Gazel 65
Mısra: **2**
Getirmek, ulaştırmak.

Ne belā-engīzdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör
Bāġ-ı firdevs getürmiş seyr ider ṭūbāyı gör

8. **getürmiş:**-*miş*
Gazel 245
Mısra: **1**
Vermek, sunmak.

Nāzdan mīve getürmiş bir gümüş şimşādsın
Berg-i şīveyle bezenmişsin anuñʾçün şādsın

9. **getürdi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **8**
(Bir şeyi) Getirmek.

Kūyuñda aḳıt eşkümi ey pādişāh-ı ḥüsn
Dinsün getürdi Kaʿbeye bir şehryār āb

10. **getürüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 162
Mısra: **14**
Getirmek, ulaştırmak, nakletmek, iletmek.

Ḫaṭṭ-ı lebi tezvīr idügin ṣormaġa Aḥmed
Ḥācib getürüpdür ḳaşı ṭuġrāsı ʿAlīnüñ

11. **getür:**
Mesnevi 3
Mısra: **121**
Getirmek || Sunmak, takdim etmek.

Getür sāḳī bir bāde-i feyż-nāk
Kʾola jeng-i ġamdan göñül levḥi pāk

12. **getürmiş:**-*miş*
Gazel 134
Mısra: **7**
(Bir yere) Bir şeyle birlikte gelmek, gelirken o şey yanında olmak.

Ḥācibüñ devrinde ḥaddüñ ḥaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

getür getür:

1. **getür getür:**
Gazel 25
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Getirmek; sunmak. (Pekiştirmek amacıyla tekrarlanmıştır.).

Getür getür berü sāḳī ki laʿl-i nābuñdan
Meyüñ yüzi ḳızarup oldı şermsār ḳadeḥ

getüre:

1. **getüre:**
Kaside 8
Mısra: **88**
Ortaya çıkmasına sebep olmak, yetiştirmek.

Eşcārı bir dem itse seḫāñ ebri terbiyet
Bāġ-ı İrem gibi getüre berg ü bār-ı laʿl

gevdeleri ḳan götürür:

1. **gevdeleri ḳan götürür:**-*ler, -i-ür*
Gazel 90
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok kan dökülmek.

Ġamze-i rehzeni kim tīġını ʿuryān götürür
Ger amān virmez ise gevdeleri ḳan götürür

gevher:

1. **gevherleridür:**-*ler, -i, -dür*
Kaside 3
Mısra: **9**
Cevher.

ʿIşḳ gevherleridür ʿaḳl ile idrāk olmaz
Ṣadef-i tende yigin ḳıymeti dervīşlerüñ

2. **gevherler:**-*ler*
Gazel 85
Mısra: **14**
Cevher, mücevher.

Dizdi zülfüñde ḳaṭre-i ʿaraḳuñ
Müşk çevgān ucına gevherler

3. **gevher:**
Kaside 7
Mısra: **4**
Cevher, inci.

Mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ oldı serīr-i āsumān
Ṣaçdı pīrūze ṭabaḳlardan zer ü gevher güneş

4. **gevherin:**
Kaside 7
Mısra: **135**
Cevher, elmas, mücevher, inci.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her mūraduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

5. **gevherin:**
Kaside 24
Mısra: **65**
Cevher, elmas, mücevher, inci.

Hʿar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevherin
İḳbāl ü yümn içün götürür gūş-ı rūzigār

6. **gevheri:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **90**
Cevher, elmas, mücevher, inci.

Nuṣret ʿarūsı ḥüsnine behcet bağışlayan
Deryā-yı cūd gevheri Şeh Muṣṭafā ḳanı

7. **gevherden:**-*den*
Gazel 101
Mısra: **14**
Cevher, mücevher, elmas, inci.

Leblerüñ yāḳūtını naẓm idicek lüʾlüʾ gibi
Aḥmed-i dīvānenüñ dīvānı gevherden ṭolar

8. **gevherin:**-*i, -n*
Gazel 143
Mısra: **11**
Cevher, elmas, mücevher, inci II şiir, söz, mana.

Ol ḥoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

9. **gevherini:**-*i, -n, -i*
Kaside 21
Mısra: **63**
Cevher, elmas, mücevher, inci II şiir, söz, mana.

Diñle sözin ki naẓmı gevherini
Ḥalḳa-i gūş-ı āsumān bulduñ

10. **gevher:**
Kaside 7
Mısra: **80**
Cevher, elmas, mücevher, inci.

Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi
Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

11. **gevher:**
Kaside 8
Mısra: **96**
Cevher, elmas, mücevher, inci.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aşdı kim
Geh naḳş gevher olur aña geh nigār laʿl

12. **gevher:**
Kaside 8
Mısra: **34**
Cevher, elmas, zümrüt, pırlanta gibi değerli taş.

Urduñ cefā ṭaşıyla şıduñ çünki gönlümi
Gevher şıduñ ʿivaż gerek ey şīvekār laʿl

13. **gevher:**
Mesnevi 3
Mısra: **218**
Cevher, elmas, mücevher, inci II şiir, söz, mana.

İşigüñde ey ẓill-i Perverdigār
Ne gevher ṣaçam kim bula iʿtibār

14. **gevher:**
Gazel 264
Mısra: **13**
Cevher, elmas, mücevher, inci II Kelam, söz.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

15. **gevher:**
Kaside 22
Mısra: **62**
(Fars.) Cevher, mücevher, elmas, inci.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan niṣār gevher ü andan niṣār āb

16. **gevher:**
Kaside 22
Mısra: **64**
(Fars.) Cevher, mücevher, elmas, inci.

Bārān-ı luṭfdur dilüme feyż olan kelām
Dünyā içinde gevher olursa ne var āb

17. **gevher:**
Kaside 26
Mısra: **30**
(Fars.) Cevher, mücevher, elmas, inci.

Naẓm itmeyem daḫı söz eger güş-ı şāhda
Gevher çıḳarsa lüʾlüʾ-i şehvārum üstine

gevher saçar:

1. **gevher şaçar:**
Kaside 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Cevher, inci saçmak.

Deryā-yı laʿle zevraḳ-ı zer şal bu demde kim
Gevher şaçar havā bitürür ḫāksār laʿl

gevher-feşān:

1. **gevher-fişānlıġ:**-*lıġ*
Kaside 8
Mısra: **57**
Cevher saçan.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

gevher-fürūş:

1. **gevher-fürūş:**
Mesnevi 3
Mısra: **105**
Kuyumcu.

Anuñçün ṣadef oldı gevher-fürūş
Ki hem yumdı aġzını hem ṭutdı güş

gevher-i nā-yāb:

1. **gevher-i nā-yāb:**
Gazel 114
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Benzeri olmayan eşsiz bir inci.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

gevher-i şeb-çerāġ:

1. **gevher-i şeb-çerāġ:**
Kaside 10
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Şebçerağ incisi. (Şebçerağ: Türkçe adı şimşirek olan, gece parladığına inanılan inci ya da yakuttur.).

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i senāsı göñlümüñ

gevher-i ter-nazm:

1. **gevher-i ter-naẓm:**
Kaside 6
Mısra: **181**
Kelime Tipi: **-**
Yeni şiirin incisi.

Şol gevher-i ter-naẓm kʾaña irmedügi-yʾçün
Deryāya düşer ġayret ile lūlū-yi lālā

gevher-nisār:

1. **gevher-niṣār:**
Kaside 23
Mısra: **71**
Mücevher saçan.

Oldı sarāy-ı ḳadrine gevher-niṣār ebr
Oldı ʿarūs-ı baḫtına āyīnedār āb

gev-:

1. **geyer:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **72**
Giyinmek, örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

ʿÖmr-i ḫaşmuña şebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer şāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

2. **geyerdi:**-*er, -di*
Kaside 12
Mısra: **6**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

3. **geyer:**-*er*
Kaside 29
Mısra: **66**
Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

Ġarḳ oldı ʿadū ḳanına ol ḫancer-i sīr-āb
Gūyā ki geyer câme-i gül-nāri benefşe

4. **geyüp:**-*üp*
Kaside 31
Mısra: **21**
Örtünüp korunmak veya süslenmek için bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

Gül taḫt-ı zebercedde geyüp tāc-ı muraṣṣaʿ
Başına niṣār itdi havā lüʾlüʾ-i lālā

5. **geydi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **28**
Giymek, bir şeyi vücuduna geçirmek.

Ceẕbe-i zencīr-i zülfüñden çün abdāl oldılar

Şaçların uzatdı sünbül misk geydi postīn

gey:

1. **geymeye:**-*meye*
Kaside 12
Mısra: **32**
Giymek.

Cān u tenden geçmeyen ʿışḳuñ libāsın geymesün
Geymeye ḥācī olan iḥrāmı eṣvāb üstine

2. **geyer:**-*er*
Mesnevi 3
Mısra: **177**
Giymek. || *Boyanmak.*

Ḳalem kim geyer müşk-i terden şiʿār
Senüñ nāmuñ ile ider iftiḫār

3. **geyicek:**-*icek*
Kıt'a 19
Mısra: **4**
Giymek, giyinmek.

Didi geldi yaraşur mı gör e
Egnine ḥulle-i sündüs geyicek

4. **gey:**
Kaside 25
Mısra: **3**
Giymek. II pek iyi, pek güzel.

Ḫilʿat-i ḥüsn egnüñe gey yaraşur ey serv-i nāz
Ṭonanup ṭāvūs-vār itseñ nʾola cevlān-ı ʿīd

5. **geydügi:**-*düg, -i*
Nazm 19
Mısra: **1**
(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

6. **geyersem:**-*er, -se, -m*
Gazel 297
Mısra: **1**
Giyinmek, örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

7. **geye:**-*e*
Nazm 5
Mısra: **6**
Giyinmek, örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

Ḫāk-i siyehde Yūsuf-ı gül-pīrehen yatup
Nesrīn utanmadan geye gülgūn ḳabā dirīġ

8. **geydi:**-*di*
Kaside 32
Mısra: **11**
Giymek, bürünmek.

Egerçi cümlesi geydi libās-ı gūn-ā-gūn
Ve līk ṣoñra çıḳarup olur ḳamu ʿuryān

9. **gey:**
Kaside 28
Mısra: **15**
Çok, oldukça, iyice.

Öldürür ġamzeñ beni sen gey ṣaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭra-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

10. **geydi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **2**
(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş
Geydi nārencī ḳabā urındı nūr-efser güneş

geydür:

1. **geydürdi:**-*di*
Kaside 31
Mısra: **42**
Giydirmek. II Ağaç bağlamında donatmak.

Bu bezmgeh içre begenüp raḳṣ u semāʿın
Geydürdi ṣabā serve yine ḫilʿat-i ḫażrā

geydür-:

1. **geydürmiş:**-*miş*
Kaside 11
Mısra: **34**
Giydirmek.

Ḳaṣd-ı ḫaṣmuña kemān çekmiş hilāl-ebrū-yı yār
Aya geydürmiş zırıhlar kākül-i müşkīn-i dost

geyicek:

1. **geyicek:**
Kıt'a 19
Mısra: **2**
Geyikcik.

Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm
Geldi mi bu çemene bir geyicek

geyür-:

1. **geyürdi:**-*di*
Gazel 225
Mısra: **6**
(Bir giyeceği) Başka birinin vücuduna veya organına kendi eliyle geçirmek, giydirmek.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

2. **geyürdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **51**
(Bir giyeceği) Başka birinin vücuduna veya organına kendi eliyle geçirmek, giydirmek.

Eşcāra cümle cāme-i zerrīn geyürdi bād
Ṭonanuban ṣalınmaġa ʿīdüñde bende-vār

3. **geyürdi:**-*di*
Nazm 18
Mısra: **3**
(Bir giyeceği) Başka birinin vücuduna veya organına kendi eliyle geçirmek, giydirmek.

Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek bellüdür anda ne yaḳa

4. **geyürdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 269
Mısra: **6**
Giydirmek, takmak.

Saña sīnem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem
Ḫilʿat-i laʿlīn geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

gez:

1. **gezmese:**-*me, -se*
Kaside 29
Mısra: **56**
Dolaşmak.

ʿAdlüñde dutup kimse mi baġlayu bilürdi
Ter-dāmen olup gezmese bāzārı benefşe

2. **gezdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 228
Mısra: **8**
Dolaşmak.

ʿAsesi ḥüsn ilinüñ göñlümi zülfinde bulup
Gice gezdüñ diyü aşmaġa yaraḳladı resen

gezdür:

1. **gezdüre:**-*e*
Gazel 162
Mısra: **3**
Dolaştırmak.

Kim gezdüre ḫurşīdi gümüş serv üzerinde
Fitneyle meger ḳāmet-i raʿnāsı ʿAlīnüñ

2. **gezdürür:**-*ür*
Gazel 187
Mısra: **6**
Dolaştırmak.

Cismümi bād-ı firāḳuñ düşürüp yapraḳ gibi
Gezdürür ṣaḥrāları bir yirde itdürmez muḳīm

3. **gezdürür:**-*ür*
Gazel 267
Mısra: **10**
Dolaştırmak.

Ay saña öyküdügiyçün yüzine geh geh felek
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhīr ide

4. **gezdüre:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **32**
Gezdirmek, dolaştırmak.

Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

5. **gezdürür:**-*(ü)r*
Kaside 7
Mısra: **50**
Gezdirmek, dolaştırmak.

Sāḳī-i bezmüñ ele cām alduġınca dir ḫıred
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

6. **gezdürür:**-*(ü)r*
Kaside 16
Mısra: **40**
Gezdirmek, dolaştırmak.

Baḥr-i cūduñda ʿaṭā zevraḳına yelken urup
Bād-ı luṭfuñla bugün gezdürür uş anı kerem

7. **gezdürür:**-*(ü)r*
Gazel 299
Mısra: **6**
Gezdirmek, dolaştırmak.

Şemʿ-i ruḫsārına ay u güni pervāne ḳılan
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

gezdür-:

1. **gezdürür:**--*ür, -*
Kaside 7
Mısra: **28**
Bir şeyi herkesin alması için dolaştırmak, sunmak.

Bezm-i ʿayşin Zührenüñ germ itmege sāḳī-ṣıfat
Āb-gün aḳdāḥ içinde gezdürür āẕer güneş

gibi:

1. **gibi:**
Kaside 5
Mısra: **17**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Umaram ḫāliṣ ola zer gibi bu ḳalb-i siyāh
Kīmyādur bilürem ṣoḥbeti dervīşlerüñ

2. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **3**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

3. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **4**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

4. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **16**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Görür ser-i ḳaṣruñdan iden kimse neẕāre
Nüh ṭāremi bir dāne-i ḫardal gibi ednā

5. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **186**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Cān u dil ile nite ki bel baġlayup itdüm
Medḥüñ hevesin ḫāme gibi başuma sevdā

6. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **225**
"-e benzer" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Çü ʿöẕrüm güneş gibi meşhūrdur
Ger oldıysa teʾḫīr maʿẕūrdur

7. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **74**
"-e benzer bir şekilde"

anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Şu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

8. **gibi:**
Kaside 11
Mısra: **21**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ḫayme-i sulṭān gibi ḫurşīd-i tābān üstine
Ḳurdı müşkīn sāyebānlar kākül-i müşkīn-i dost

9. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **115**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Müdām açma aġzuñ ṣurāḥī gibi
Ḥarāma yol itme mübāḥī gibi

10. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **116**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Müdām açma aġzuñ ṣurāḥī gibi
Ḥarāma yol itme mübāḥī gibi

11. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **135**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Ola Saʿdī gibi sözüm Būstān
Nice Būstān belki cādūstān

12. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **157**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Neşāṭ-āver elfāẓı sāġar gibi
Müferriḥ maʿānīsi cevher gibi

13. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **158**
"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Neşāṭ-āver elfāẓı sāġar gibi
Müferriḥ maʿānīsi cevher gibi

14. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **230**
"-e benzer" anlamında kullanılan benzetme edatı.

İlāhī vücūdını pāyende ḳıl
Güneş gibi ʿālemde tābende ḳıl

15. **gibi:**
Gazel 3
Mısra: **9**
"-e benzer" anlamında edat.

Ḥüsn deryāsında cānlar mevc urur māhī gibi
Her ṭarafdan aġ atar bu kākül-i pīçān aña

16. **gibi:**
Gazel 221
Mısra: **15**
"-e benzer" anlamında edat.

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

17. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **61**
"-e benzer" anlamında edat.

Ṣādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Ṣol ṣu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

18. **gibi:**
Gazel 1
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye
Göñlümi zülfüñ gibi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

19. **gibi:**
Gazel 2
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Deyr-i ḥüsnüñ naḳşını gören büt-i ayyāreler
Yazılu ṣuret gibi hep ḳaldılar ḫayrān aña

20. **gibi:**
Gazel 6
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

İzüñ tozını gözsüz idinürse tūtiyā
Gün gibi görine gözine gündüzin Sühā

21. **gibi:**
Gazel 7
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Gün gibi ʿayān olmaġa ol ṭalʿat-i ġarrā
Maḥv oldı şeb-i tīre gibi ḫaṭṭ-ı semen-sā

22. **gibi:**
Gazel 7
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Gün gibi ʿayān olmaġa ol ṭalʿat-i ġarrā
Maḥv oldı şeb-i tīre gibi ḫaṭṭ-ı semen-sā

23. **gibi:**
Gazel 8
Mısra: **17**
"- e benzer" anlamında edat.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

24. **gibi:**
Gazel 10
Mısra: **16**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḥubb-ı zindān eyleyüp şevḳ-ı zenaḫdānuñla cān
Çāha düşmişdür yatur Yūsuf gibi cānā ġarīb

25. **gibi:**
Gazel 14
Mısra: **16**
"- e benzer" anlamında edat.

Diñleseñ raġbetle bir gün
Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

26. **gibi:**
Gazel 14
Mısra: **17**
"- e benzer" anlamında edat.

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫᵛānı dürüst

27. **gibi:**
Gazel 14
Mısra: **17**
"- e benzer" anlamında edat.

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫᵛānı dürüst

28. **gibi:**
Gazel 15
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Çünkim çenār gibi götürdüñ niyāza el
Zārīyle baş açup yüzüñ ol serv-i nāza ṭut

29. **gibi:**
Gazel 15
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Yā Rab gözüm yaşıyla sen ol lāle-çihrenüñ
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

30. **gibi:**
Gazel 15
Mısra: **9**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

31. **gibi:**
Gazel 15
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

32. **gibi:**
Gazel 17
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed
Çün ġonca gibi baġrını ḳan eyledüñ ey dost

33. **gibi:**
Gazel 20
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Yir yüzi hevā-yı ḳaddüñ ile
Cennet gibi ḫoş-hevādur ey dost

34. **gibi:**
Gazel 21
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Aḥmed işi gibi baġlanupdur
Ol ṭurra-i tāb-dār ey dost

35. **gibi:**
Gazel 22
Mısra: **15**
"- e benzer" anlamında edat.

Kimse Aḥmed gibi naḳş itmez kitābın ḥüsnüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez
Mānīyle baḥs

36. **gibi:**
Gazel 27
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

37. **gibidür:***-dür*
Gazel 28
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ıraḫ
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ıraḫ

38. **gibi:**
Gazel 30
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

39. **gibi:**
Gazel 32
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Bāġ-ı cihānda bitmeye ey naḫl-i fitne-bār
Şīrīn lebüñ gibi daḫı ḫurmā-yı ter leẕīẕ

40. **gibi:**
Gazel 33
Mısra: **17**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿīd ayı gibi ḳaşuñı gözetdügüm bu kim
Naʿl-i semend-i şāh-ı cihāndan ḫaber virür

41. **gibi:**
Gazel 36
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣoḥbetinden atdı göñlüm ṣırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

42. **gibi:**
Gazel 37
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Müddeʿī enfāsı gibi irdügin ider helāk
Tīr-i sermā kim kemān-ı çarḫdan pertāb olur

43. **gibi:**
Gazel 38
Mısra: **2**

"- e benzer" anlamında edat.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

44. **gibi:**
Gazel 38
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳīb
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca bī-pāyān olur

45. **gibi:**
Gazel 38
Mısra: **20**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿÖmrden maḥsūb olursa leyle-i hecrān-ı dost
ʿÖmr-i ʿāşıḳ zülf-i cānān gibi bī-pāyān olur

46. **gibi:**
Gazel 38
Mısra: **23**
"- e benzer" anlamında edat.

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

47. **gibi:**
Gazel 42
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgūn yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

48. **gibi:**
Gazel 42
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.

Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

49. **gibi:**
Gazel 47
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

50. **gibi:**
Gazel 47
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ şemʿ-i murādın
Micmer gibi devrüñde çün odlu cigeri var

51. **gibi:**
Gazel 48
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Laʿlüñ gibi bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş
Aġzuñ gibi bir dürc-i dürer-bārı kimüñ var

52. **gibi:**
Gazel 48
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Laʿlüñ gibi bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş
Aġzuñ gibi bir dürc-i dürer-bārı kimüñ var

53. **gibi:**
Gazel 48
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Ey dost naẓar eyle ki ʿuşşāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫᵛārı kimüñ var

54. **gibi:**
Gazel 49
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Ger hem-dem olsa zülfüñ ile bir nefes ṣabā
ʿīsā gibi ʿiẓām-ı remīme revān virür

55. **gibi:**
Gazel 50
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i ẕeḳan ṭutar

56. **gibi:**
Gazel 50
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i ẕeḳan ṭutar

57. **gibi:**
Gazel 54
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.

Aşılur sünbül-i gül-pūşuña dil ḫūşe gibi
Ger aṣarsañ resen-i dāra elümden ne gelür

58. **gibi:**
Gazel 54
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Aḥmedʾüñ rāzını fāş eyledi zārīlıġ ile
Ney gibi bu dil-i ṣad-pāre elümden ne gelür

59. **gibi:**
Gazel 55
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Ayaġuñ tozına bir laḥẓa yüzüm sürmek içün
Nice yıl yil gibi yoluñda yilem gibi gelür

60. **gibi:**
Gazel 57
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫāme gibi
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

61. **gibi:**
Gazel 57
Mısra: **17**
"- e benzer" anlamında edat.

Ol gül-endām ider Aḥmed gibi cān bülbülini
Ḳafes-i ġamda giriftār elümden ne gelür

62. **gibi:**
Gazel 58
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Gün yüzlüler hevāsına düşen bulut gibi
Yile virüp ḳarārını giryān olup gider

63. **gibi:**
Gazel 58
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Aḥmed düşer ḳalem gibi sevdā-yı zülfüñe
Kim ilden ile bī-ser ü sāmān olup gider

64. **gibi:**
Gazel 63
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Ol serv-i hevā-baḫşa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

65. **gibi:**
Gazel 67
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur
Mehtāb yüzüñ gün gibi maḥbūb olacaḳdur

66. **gibi:**
Gazel 67
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur
Mehtāb yüzüñ gün gibi maḥbūb olacaḳdur

67. **gibi:**
Gazel 67
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Sen ḫusrev-i ḫūbānuñ öger ḥüsnini Aḥmed
Kim naẓm-ı Ḥasan gibi ḫoş-üslūb olacaḳdur

68. **gibi:**
Gazel 67
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Dīvānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengīn
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

69. **gibi:**
Gazel 69
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle ḥaydarī gibi ḥalḳa begūşdur

70. **gibi:**
Gazel 71
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Zülfüñ şınuḳlu ḫāṭırını şorsun Aḥmedʾüñ
Kim dost vaʿdesi gibi göñli şikestedür

71. **gibi:**
Gazel 76
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Göñlüm yolında oḳ gibi ṭoġru sözinde dost
Yā ḳaşı gibi ṭoġru degüldür revā mıdur

72. **gibi:**
Gazel 80
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳīb
Sūsen gibi dil ehline tīġ-ı zebān çeker

73. **gibi:**
Gazel 82
Mısra: **17**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḫoş şeker-rīz olur Saʿdī-i Şīrāz gibi
Aḥmedʾüñ sözlerin oḳursa ġazel-ḫʷān-ı Mıṣr

74. **gibi:**
Gazel 83
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Ey ḳaşları kemānına ḳurbānlar olduġum
Cismüm hilāl gibi ḳılupdur nizār ṣabr

75. **gibi:**
Gazel 83
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿUşşāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

76. **gibi:**
Gazel 84
Mısra: **9**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳaṭʿ-ı ʿalāyıḳ eyleyüp Aḥmed gibi ḳılur
Sevdā-yı zülf-i yār ile müşk-i Ḫıṭā sefer

77. **gibi:**
Gazel 88
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Her dem diler gözüñ ki döke ḳanın Aḥmedʾüñ

Ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān gibi ḳurbāna ḳaṣd ider

78. **gibi:**
Gazel 89
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

79. **gibi:**
Gazel 92
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gül-zār güler

80. **gibi:**
Gazel 100
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

81. **gibi:**
Gazel 101
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Leblerüñ yāḳūtını naẓm idicek lüʾlüʾ gibi
Aḥmed-i dīvānenüñ dīvānı gevherden ṭolar

82. **gibi:**
Gazel 102
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

83. **gibi:**
Gazel 102
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

84. **gibi:**
Gazel 104
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Dāmen-i dehri muʿaṭṭar ḳılmaġa enfās-ı ʿūd
Aḥmedʾüñ micmer gibi göynüklü cānın yaḳdılar

85. **gibi:**
Gazel 106
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳoyuban dil gögini gün gibi devr eyleyeler
Bu gedā-ḫāneleri māh-liḳālar niçe bir

86. **gibi:**
Gazel 107
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳaşları yayı gibi ġayrıyı kendüye çeker
Ġamzesi oḳı gibi ʿāşıḳı yabana atar

87. **gibi:**
Gazel 107
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳaşları yayı gibi ġayrıyı kendüye çeker
Ġamzesi oḳı gibi ʿāşıḳı yabana atar

88. **gibi:**
Gazel 108
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

89. **gibi:**
Gazel 108
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

90. **gibi:**
Gazel 109
Mısra: **9**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣaff-ı ʿuşşāḳuñ içine varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāşıḳ-ı ḫayrānıdur

91. **gibi:**
Gazel 112
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Serv-i bülend-ḳāmet ü maʿşūḳ-ı dil-nevāz
Olmış nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz

92. **gibi:**
Gazel 114
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bī-ḫʷāb göz
Şevḳ-ı laʿlüñden şafaḳ gibi döker ḫūn-āb göz

93. **gibi:**
Gazel 114
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

94. **gibi:**
Gazel 114
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

95. **gibi:**
Gazel 114
Mısra: **17**
"- e benzer" anlamında edat.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden aṭnāb göz

96. **gibi:**
Gazel 120
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.

Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengīn
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şīrīn ʿineb olmaz

97. **gibi:**
Gazel 134
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḫaḳ livā-yı ʿışḳını ṣubḥ-ı ezelde Aḥmedʾüñ
Mihr-i ḥüsnüñ gibi ey meh āsumān-gīr eylemiş

98. **gibi:**
Gazel 139
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẕ

99. **gibi:**
Gazel 142
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Ol māh ehremenlere ʿarż-ı cemāl idüp
Bizden özin perī gibi pinhān ider dirīġ

100. **gibi:**
Gazel 146
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḥamrāsı yoḳ

101. **gibi:**
Gazel 146
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḥamrāsı yoḳ

102. **gibi:**
Gazel 146
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey ṣanem
Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

103. **gibi:**
Gazel 147
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

104. **gibi:**
Gazel 147
Mısra: **17**
"- e benzer" anlamında edat.

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

105. **gibi:**
Gazel 148
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

106. **gibi:**
Gazel 149
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
Misk gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek

107. **gibi:**
Gazel 149
Mısra: **16**
"- e benzer" anlamında edat.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı
Ṣofîler dülbendi gibi tār-mār itsem gerek

108. **gibi:**
Gazel 149
Mısra: **17**
"- e benzer" anlamında edat.

Gül yüzüñʾçün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġ-zār içre seḥer-geh murġı zār itsem gerek

109. **gibi:**
Gazel 153
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ gibi mülüñ vardur senüñ

110. **gibi:**
Gazel 153
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ gibi mülüñ vardur senüñ

111. **gibi:**
Gazel 157
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Bahār-ı ḥüsn ile sen tāze gül gibi ḫandān
Ve medmaʿī bi-hevāke ke muznetin bākī

112. **gibi:**
Gazel 158
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Gün gibi ṭopı göklere aġdı güzelligüñ

Meydān-ı ḥüsnde ṣunalı ṣavlecān ḳaşuñ

113. **gibi:**
Gazel 158
Mısra: **9**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṭoprağa düşmiş oḳ gibi ḫākī göñülleri
Uş gūşe-i kemānla dirür dilsitān ḳaşuñ

114. **gibi:**
Gazel 159
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.

Āh kim ḫālüñ gibi baḫtum siyeh-ḥāl itmege
Ḫāke ṣalduñ zülfüñi ʿömrümi pāmāl eyledüñ

115. **gibi:**
Gazel 163
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

116. **gibi:**
Gazel 164
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil vir Aḥmed yāra kim göstermege dīdārını
Olmaya āyīne gibi armaġanı Yūsufuñ

117. **gibi:**
Gazel 165
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Oldı nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz
Bāġ-ı revānda ḳāmet-i dil-cūsı Ḳāsımuñ

118. **gibi:**
Gazel 165
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Ruḥsārı āteşine sücūd itse ṭañ mı kim
Āteş-perestler gibi hindūsı Ḳāsımuñ

119. **gibi:**
Gazel 168
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz ṣanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

120. **gibi:**
Gazel 170
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

121. **gibi:**
Gazel 170
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil-i Aḥmed gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

122. **gibi:**
Gazel 176
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bī-ḥisāb gül

123. **gibi:**
Gazel 179
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Laʿlüñ içün dem mi olur kʾAḥmedʾüñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

124. **gibi:**
Gazel 186
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur ṣarmaşur cānum

125. **gibi:**
Gazel 187
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Cismümi bād-ı firāḳuñ düşürüp yapraḳ gibi
Gezdürür ṣaḥrāları bir yirde itdürmez muḳīm

126. **gibi:**
Gazel 189
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

127. **gibi:**
Gazel 190
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Çihre-i zerdüm gibi ʿālem ḫazān olsa ne ġam
Çün ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ nev-bahārumdur benüm

128. **gibi:**
Gazel 192
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

129. **gibi:**
Gazel 192
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Her seḥer çeşm-i şafaḳdan ḳanlu yaş gibi aḳan
Ḳan degüldür cürʿa-yı cām-ı şebānumdur benüm

130. **gibi:**
Gazel 192
Mısra: **16**
"- e benzer" anlamında edat.

Bir söz açdum yañılup sūz-ı nihānumdan benüm
Şemʿ gibi odlara yanan zebānumdur benüm

131. **gibi:**
Gazel 193
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

132. **gibi:**
Gazel 196
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Zülfüñüñ bendinde olaldan giriftār iñlerem
Ney gibi feryād idüp zār-ı dil-efgār iñlerem

133. **gibi:**
Gazel 196
Mısra: **9**
"- e benzer" anlamında edat.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yçün ḫār iñlerem

134. **gibi:**
Gazel 197
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum
Māh-ı nev gibi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

135. **gibi:**
Gazel 198
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḫüsn bāġında ṭabīʿat bāġbānı dikmedi
Ḳadd-i dil-cūyuñ gibi bir serv-i raʿnā dostum

136. **gibi:**
Gazel 203
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿĀlī maḳāmı olmaġa cān Cebreʾīlinüñ
Sidre budaġı gibi boyı müntehācıġum

137. **gibi:**
Gazel 203
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Yaşum deñizlerinde açuḳdur ṣadef gibi
Sözüñ güherleri hevesinden ḳulacıġum

138. **gibi:**
Gazel 205
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bīzār olmışam

139. **gibi:**
Gazel 208
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Ne ṭañ Ülker gibi inerse yaşum
Meh-i nā-mihr-bāndan ayrıldum

140. **gibi:**
Gazel 208
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.

Nʾola micmer gibi yanarsa içüm
Bezm-i şāh-ı cihāndan ayrıldum

141. **gibi:**
Gazel 208
Mısra: **9**
"- e benzer" anlamında edat.

Gemi gibi deñizde ser-gerdān
Yürürem bādbāndan ayrıldum

142. **gibi:**
Gazel 208
Mısra: **15**
"- e benzer" anlamında edat.

Ben de Aḥmed gibi ġarībem kim
Cāndan u ḫānumāndan ayrıldum

143. **gibi:**
Gazel 211
Mısra: **9**
"- e benzer" anlamında edat.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

144. **gibi:**
Gazel 212
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Gözi sevdāsına düşüp Aḥmed
Oldı nergis gibi ʿalīl ü saḳīm

145. **gibi:**
Gazel 216
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

146. **gibi:**
Gazel 216
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Zamān fiġān ide ney gibi zārī ḳıla zemīn
Eger bu rāz-ı nihānumdan āşikāre ḳılam

147. **gibi:**
Gazel 216
Mısra: **9**
"- e benzer" anlamında edat.

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñle
Baña yiter ki ıraḳdan saña neẕẕāre ḳılam

148. **gibi:**
Gazel 216
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ

Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

149. **gibi:**
Gazel 217
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

150. **gibi:**
Gazel 220
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

151. **gibi:**
Gazel 223
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

152. **gibi:**
Gazel 223
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Ney gibi delindi cigerüm ʿışḳuñ elinden
Her dem iderem āh u fiġān yandum elüñden

153. **gibi:**
Gazel 224
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

154. **gibi:**
Gazel 227
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

155. **gibi:**
Gazel 227
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḫẓa ben dil-teng içün

156. **gibi:**
Gazel 229
Mısra: **17**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḥamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

157. **gibi:**
Gazel 236
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Gözlerüm yaşı gibi dilbere ey peyk-i nesīm
Ne içün ṣaldı beni ʿayn-ı naẓardan ṣorasın

158. **gibi:**
Gazel 237
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Bülbüllerüñi iñledüben ġam dikeninde
Gül gibi igen elden ele varma ṣolarsın

159. **gibi:**
Gazel 237
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

160. **gibi:**
Gazel 241
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḫaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

161. **gibi:**
Gazel 242
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Zārlıġından dil-i ṣad-pārenüñ rāz añlamaz
Meclis-i ʿuşşāḳda ney gibi nālān olmayan

162. **gibi:**
Gazel 246
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

İsterem ḥüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḫalḳına āsān olmasun

163. **gibi:**
Gazel 246
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Şehd-i ẕikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāṣṣıyetde ol nice her derde dermān olmasun

164. **gibi:**
Gazel 248
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Bülbül-i ḳudsī gibi medḥ ider Aḥmed ḥaddüñi
Lāleler nāzüklenüp güller muṭarrālanmasun

165. **gibi:**
Gazel 251
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm göñlümde muḥkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

166. **gibi:**
Gazel 255

Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣofiyā nāme-i esrār-ı Ḥaḳa maḥrem iseñ
Olma münkir mey-i ṣāfī gibi bed-nāmlara

167. **gibi:**
Gazel 255
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳafes-i ʿışḳa bir Aḥmed gibi bülbül düşmez
Ṣad-hezārān dil esīr olsa gül-endāmlara

168. **gibi:**
Gazel 262
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

169. **gibi:**
Gazel 262
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

170. **gibi:**
Gazel 263
Mısra: **19**
"- e benzer" anlamında edat.

Ki ol gülşende bülbül gibi Aḥmed
Diye medḥ ü s̲enālar tāze tāze

171. **gibi:**
Gazel 264
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

172. **gibi:**
Gazel 264
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

173. **gibi:**
Gazel 270
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

174. **gibi:**
Gazel 276
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḥüsn bāġında görmedi Aḥmed
Eñegüñ gibi dil-sitān alma

175. **gibi:**
Gazel 279
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Dostum zülfüñ gibi ṣalındı cānum boynuña
Yā ḳoluñ boynuma ṣal yā düşdi ḳanum boynuña

176. **gibi:**
Gazel 280
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Çün aḳdı göñlüm ṣu gibi serv boylu ṣāhuma
Her dem yüzüm yire sürüp şükr eylerem Allāhuma

177. **gibi:**
Gazel 281
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣancar
Hey ol serv-i hevā-baḫṣa hevādār olmasun kimse

178. **gibi:**
Gazel 282
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Şöyle ṣaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

179. **gibi:**
Gazel 287
Mısra: **17**
"- e benzer" anlamında edat.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

180. **gibi:**
Gazel 289
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

181. **gibi:**
Gazel 289
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Līk geldi dişlerüñ vaṣfında göñlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

182. **gibi:**
Gazel 292
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Ey gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi zībā gelürseñ vā meni

183. **gibi:**
Gazel 293
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Çünki her bīmār olan bī-ḫʷāb olur ey mest-i nāz

Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

184. **gibi:**
Gazel 293
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Didi bunuñ gibi düş göstermez Aḥmed kimseye
Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nāsāz uyḫusı

185. **gibi:**
Gazel 298
Mısra: **16**
"- e benzer" anlamında edat.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

186. **gibi:**
Gazel 299
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

187. **gibi:**
Gazel 299
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḥālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

188. **gibi:**
Gazel 299
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Şemʿ-i ruḫsārına ay u güni pervāne ḳılan
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

189. **gibi:**
Gazel 299
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.

Mest-i sevdā-zedeyem nergis-i şehlāsı gibi
İçmeden ṭutdı mey-i laʿl-i şeker-bār beni

190. **gibi:**
Gazel 301
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

191. **gibi:**
Gazel 301
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmedʾüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

192. **gibi:**
Gazel 302
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

193. **gibi:**
Gazel 302
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

194. **gibi:**
Gazel 303
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

195. **gibi:**
Gazel 303
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

196. **gibi:**
Gazel 303
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cūyda
Ḳadd-i dil-cūña senüñ olduġıyçün hem-tā gibi

197. **gibi:**
Gazel 303
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

198. **gibi:**
Gazel 303
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl
Şu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

199. **gibi:**
Gazel 303
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Bī-girān aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār
Ḥavlı düzmiş ḫārdan şāḫ-ı gül-i raʿnā gibi

200. **gibi:**
Gazel 303
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Der-peyince sāye-veş gitse ḳarārum ṭañ mı kim
Māhumuz hercāyīdür mihr-i cihān-ārā gibi

201. **gibi:**
Gazel 303
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Aḥmedʾe şīrīn lebüñden irişen düşnām-ı telḫ
Cūşlar virür ṣafādan telḫ-i ṣahbā gibi

202. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Nice bir iñledesin derd ile ṭolāb gibi
Nice bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

203. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Nice bir iñledesin derd ile ṭolāb gibi
Nice bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

204. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Nice bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş
Gerek ol ḳanları teskīn ide ʿunnāb gibi

205. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Nice bir çeşmi ḳanāra idinüp kirpügini
Aşa dil nīmelerin üstine ḳaşşāb gibi

206. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḫaste-dil ḫancerüñe teşne-leb olduġı bu kim
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

207. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫˇāb gibi

208. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Şeker-i vaṣluñı şükrāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ nīşini nūş eyledi cūllāb gibi

209. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Batmadan nūḥ-ı vücūd al elüm ey Cūdī-i cūd
Ṭaşdı ṭūfān-ı belā ḳaynadı girdāb gibi

210. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **16**
"- e benzer" anlamında edat.

Ger nişān-ı kef-i pāyuñ göre Cibrīl-i Emīn
Secde-gāh idine ol mevżiʿi miḥrāb gibi

211. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **18**
"- e benzer" anlamında edat.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

212. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **20**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

213. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **21**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

214. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **22**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

215. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **24**
"- e benzer" anlamında edat.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān bağlasa yüz yirde beni āb gibi

216. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **26**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḫaṭ-ı sebzüñde düşen noḳṭa-i ḫāl-i siyehüñ
Ḫüsnüñüñ muṣḥafını zeyn ider iʿrāb gibi

217. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **28**
"- e benzer" anlamında edat.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

218. **gibi:**
Gazel 304
Mısra: **30**
"- e benzer" anlamında edat.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

219. **gibi:**
Gazel 305
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Var mı bir ḥüsn āfitābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

220. **gibi:**
Gazel 305
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Var mı bir ḥüsn āfitābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

221. **gibi:**
Gazel 305
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm velī
Olmaya laʿlüñ ṭabībi virdügi şerbet gibi

222. **gibi:**
Gazel 305
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳanumı dökmege ruḫsat virdi ġamzeñ laʿlüñe
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ senüñ bu maʿnīye ḥüccet gibi

223. **gibi:**
Gazel 305
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

224. **gibi:**
Gazel 305
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Ġam ʿaẕābından ḫalāṣ olmaġa ḫaṭṭuñ ṣūresin
Muṣḥaf-ı sīnemde yazdum āyet-i raḥmet gibi

225. **gibi:**
Gazel 305
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

226. **gibi:**
Gazel 305
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

227. **gibi:**
Gazel 305
Mısra: **16**
"- e benzer" anlamında edat.

Oldı Aḥmed göñlin almaġa ḥavāle ḫācibüñ
ʿĀrıżuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvīye ḥüccet gibi

228. **gibi:**
Gazel 305
Mısra: **18**
"- e benzer" anlamında edat.

Devr elinden nice bir ṭopraġ olalum çün bizüm
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

229. **gibi:**
Gazel 306
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaṣr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

230. **gibi:**
Gazel 306
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaṣr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

231. **gibi:**
Gazel 306
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Her seḥer nālemden olur merġ-zāruñ murġı zār
Çün yüzüñ gül-zārına zārī ḳılam bülbül gibi

232. **gibi:**
Gazel 306
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

233. **gibi:**
Gazel 306
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

234. **gibi:**
Gazel 306
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

235. **gibi:**
Gazel 306
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

236. **gibi:**
Gazel 306
Mısra: **12**

"- e benzer" anlamında edat.

Çeşm-i Aḥmedʾde ḫayāl-i zülf ü ebrūñ ey nigār
Baġludur zencīr ile deryā yüzinde pül gibi

237. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

238. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

239. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin
Hīç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

240. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳīb
Ṣaḳınurdum ben anı ṣeyṭāndan īmānum gibi

241. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Var idi peymānenüñ terkine peymānum velī
Tevbeler ṣındı lebüñ devrinde peymānum gibi

242. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Çaġırur rūḥuʾl-ḳudüs yā leytenī küntü turāb
Sen dökerken cürʿa-i laʿlüñ yire ḳanum gibi

243. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

244. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

245. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **16**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳılalı gülzāra ḳapuñdan ṣabā yili güẕer
Çāk ḳıldı ġonca pīrāhen girībānum gibi

246. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **18**
"- e benzer" anlamında edat.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

247. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **20**
"- e benzer" anlamında edat.

Bunca göziyle felek ey fitne-i devr-i ḳamer
ʿĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

248. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **22**
"- e benzer" anlamında edat.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu göñlüm ḥālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

249. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **24**
"- e benzer" anlamında edat.

Dimedüñ bir gün alayın Aḥmedʾüñ göñlin ele
Kʾayaġa düşmiş durur zülf-i perīşānum gibi

250. **gibi:**
Gazel 307
Mısra: **26**
"- e benzer" anlamında edat.

Naẓmını eşʿārumuñ görüp didi ol gül-ʿiẕār
ʿAndelīb iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

251. **gibi:**
Gazel 308
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil baṣar baġrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Ṣaḳınur sīne ṣaçuñ küfrini īmānı gibi

252. **gibi:**
Gazel 308
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil baṣar baġrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Ṣaḳınur sīne ṣaçuñ küfrini īmānı gibi

253. **gibi:**
Gazel 308
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

But-ı sengīn-dil ele cevr ü cefā sengin alup
Şıdı peymāne-i nāmūsumı peymānı gibi

254. **gibi:**
Gazel 308
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil ḫayālin çü der-āġūş ide miskīnlik ile
Cān ayaġına düşer zülf-i perīşānı gibi

255. **gibi:**
Gazel 308
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-ẕeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

256. **gibi:**
Gazel 308
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Būstānın sözümüñ luṭfı ṣuyıdur ṣuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

257. **gibi:**
Gazel 308
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Rāzını bu dil-i ṣad-pāreyi nālān idenüñ
Sīneler şerḥ idemez Aḥmedʾüñ efġānı gibi

258. **gibi:**
Gazel 309
Mısra: **9**
"- e benzer" anlamında edat.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi baġrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

259. **gibi:**
Gazel 309
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

260. **gibi:**
Gazel 309
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

261. **gibi:**
Gazel 310
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

262. **gibi:**
Gazel 311
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi
Cān her dem ider ney gibi feryād efendi

263. **gibi:**
Gazel 312
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

264. **gibi:**
Gazel 313
Mısra: **8**
"- e benzer" anlamında edat.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

265. **gibidür:**-*dür*
Gazel 316
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhī

266. **gibi:**
Gazel 317
Mısra: **18**
"- e benzer" anlamında edat.

Gül yüzi s̲enāsın itdi Aḥmed Bülbül gibi vird-i ṣubḥ-gāhī

267. **gibi:**
Gazel 318
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Sidre dīvāne gibi raḳṣ ura ey serv-i sehī
Müntehā ḳaddüñ ile ṣalınıcaḳ gāh gehī

268. **gibi:**
Gazel 319
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Ālet-i hengāmedür it gibi oş Gireli bu meclise aġyār hey

269. **gibi:**
Gazel 320
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

270. **gibi:**
Gazel 321
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

271. **gibi:**
Gazel 321
Mısra: **8**

"- e benzer" anlamında edat.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

272. **gibi:**
Gazel 328
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣaçuñ hevāsı yile virdi kār u bārumızı
Ki müşk-i Çīn gibi terk eyledük diyārumızı

273. **gibi:**
Gazel 332
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Yigitligüm çaġında beni pīr ider dirīġ
Bostān çiçekleri gibi oġlan didükleri

274. **gibi:**
Gazel 333
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

275. **gibi:**
Gazel 333
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḥüsnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

276. **gibi:**
Gazel 336
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Aḳıdur şīşe-i Şāmī gibi Rūm içre gül-āb
Şām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

277. **gibi:**
Gazel 337
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil ṣu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu göñlüm evi

278. **gibi:**
Gazel 346
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Raḥm it ol dillere kim aṣıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

279. **gibi:**
Gazel 349
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstī
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstī

280. **gibi:**
Gazel 349
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstī

281. **gibi:**
Kaside 3
Mısra: **13**
"- e benzer" anlamında edat.

Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti dervīşlerüñ

282. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **101**
"- e benzer" anlamında edat.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

283. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **105**
"- e benzer" anlamında edat.

Kevkeb gibi her burc ṭolar kevkebe-i Şāh
Çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿasını ger ḳıla yaġmā

284. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **113**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṭabʿuñ görinür ḳāmet-i dilber gibi mevzūn
Ṣiʿrüñ oḳınur ḫaṭṭ-ı ṣanem gibi dil-ārā

285. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **114**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṭabʿuñ görinür ḳāmet-i dilber gibi mevzūn
Ṣiʿrüñ oḳınur ḫaṭṭ-ı ṣanem gibi dil-ārā

286. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **116**
"- e benzer" anlamında edat.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫʷān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḫıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

287. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **139**
"- e benzer" anlamında edat.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Ṣol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

288. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **159**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳan yudar ıraḳdan ḳabaġum gibi şurāḫī
Alduḳca lebüñ büselerin kāse-i ḥamrā

289. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **193**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳanda bula medḥüñ gibi şīrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā

290. **gibi:**
Kaside 6
Mısra: **194**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳanda bula medḥüñ gibi şīrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā

291. **gibi:**
Kaside 7
Mısra: **128**
"- e benzer" anlamında edat.

Bir naẓar ḳıl Aḥmede ey nūr-i çeşm-i kāyināt
Kʾāb-ı luṭfuñdan olupdur ebr gibi ter güneş

292. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: **70**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿAhdüñde reng uġurladı laʿl-i nigārdan
Ber-dār olursa uġrı gibi vechi var laʿl

293. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: **76**
"- e benzer" anlamında edat.

Lüʾlüʾ esīr olup gelür āḫir dizin dizin
Düşman ḥişārı gibi olur tārmār laʿl

294. **gibi:**
Kaside 8
Mısra: **88**
"- e benzer" anlamında edat.

Eşcārı bir dem itse seḫāñ ebri terbiyet
Bāġ-ı İrem gibi getüre berg ü bār-ı laʿl

295. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Meftūl-ı bend-i zülfüñüñ olmış müvellehi
Kim post-pūş gibi ṭolanur cihānı müşk

296. **gibi:**
Kaside 9
Mısra: **37**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṭaḳdı devātı gibi ʿadū boynına resen
Çün ṣaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

297. **gibi:**
Kaside 10
Mısra: **28**
"- e benzer" anlamında edat.

Göñlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı göñlümüñ

298. **gibi:**
Kaside 11
Mısra: **41**
"- e benzer" anlamında edat.

Gerd-i rāhuñ ʿānberinden eylemişdür gül gibi
Cāmesin yāruñ muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

299. **gibi:**
Kaside 11
Mısra: **63**
"- e benzer" anlamında edat.

Baş götürmiş ḫāsidüñ ḳaṣdına ejderhā gibi
Ṣan ṣaçar aġzından āẕer kākül-i müşkīn-i dost

300. **gibi:**
Kaside 11
Mısra: **75**
"- e benzer" anlamında edat.

Līk ser-gerdānlıġından baġludur işüm gibi
Ṣan ki ḫālümdür muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

301. **gibi:**
Kaside 12
Mısra: **41**
"- e benzer" anlamında edat.

Ebr-i zülfüñ çetr-i sulṭān gibi ey şāh-ı cemāl
Sāyebānlar ṭutdı ḫurşīd-i cihān-tāb üstine

302. **gibi:**
Kaside 12
Mısra: **61**
"- e benzer" anlamında edat.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

303. **gibi:**
Kaside 13
Mısra: **37**
"- e benzer" anlamında edat.

Şāḫ-ı gülden ġonca aşılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

304. **gibi:**
Kaside 13
Mısra: **45**
"- e benzer" anlamında edat.

Dāyimā ʿālem cemālin gül gibi ḫurrem ṭutan
Nev-bahār-ı devlet-i Sulṭān Muḥammed Ḫānidur

305. **gibi:**
Kaside 14
Mısra: **35**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʾatasın ḫaṣma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

306. **gibi:**
Kaside 15
Mısra: **25**
"- e benzer" anlamında edat.

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

307. **gibi:**
Kaside 15
Mısra: **34**
"- e benzer" anlamında edat.

Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yʾçün
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫān-ı kerem

308. **gibi:**
Kaside 15
Mısra: **41**
"- e benzer" anlamında edat.

Būy-ı ḫulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

309. **gibi:**
Kaside 15
Mısra: **43**
"- e benzer" anlamında edat.

Aḥmedüñ ġam maḳaṣı kesdi dilin şemʿ gibi
Saña rūşen diyemez ḫālini sulṭān-ı kerem

310. **gibi:**
Kaside 15
Mısra: **69**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿÖmr-i ḫaṣmuñ ire tārīḫ gibi pāyāna
Nāmuñı nāme-i iḳbāl ide ʿunvān-ı kerem

311. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: **19**
"- e benzer" anlamında edat.

Olmaya ẕāt-ı şerīfüñ gibi bir cism-i laṭīf
Gelmeye rūḥ-ı ʿazīzüñ gibi bir kān-ı kerem

312. **gibi:**
Kaside 16
Mısra: **20**
"- e benzer" anlamında edat.

Olmaya ẕāt-ı şerīfüñ gibi bir cism-i laṭīf
Gelmeye rūḥ-ı ʿazīzüñ gibi bir kān-ı kerem

313. **gibi:**
Kaside 18
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḥüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden bu ruḥ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

314. **gibi:**
Kaside 18
Mısra: **29**
"- e benzer" anlamında edat.

Bāġ-ı İrem bülbülleri Aḥmed gibi gül-bāng ider
Kʾol gül-ʿiẕār-ı ʿandelīb-elḫāna ṣıḥḥat yaraşur

315. **gibi:**
Kaside 19
Mısra: **106**
"- e benzer" anlamında edat.

Gördi devlet kʾefser-i şāhī yaraşmaz ġayruña
Bende-i muḳbil gibi göñlin saña virdi hemīn

316. **gibi:**
Kaside 19
Mısra: **108**
"- e benzer" anlamında edat.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

317. **gibi:**
Kaside 20
Mısra: **25**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣalardı sāyesini āsumāna sidre gibi
Dikilse nām-ı bülendüñle yir yüzinde nihāl

318. **gibi:**
Kaside 20
Mısra: **33**
"- e benzer" anlamında edat.

Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim ṣarardı çihre-i zer
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

319. **gibi:**
Kaside 21
Mısra: **53**
"- e benzer" anlamında edat.

Yüri gün gibi heft kişvere kim
Nuṣret ü feṭḥi hem-ʿinān bulduñ

320. **gibi:**
Kaside 22
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem niṯār āb

321. **gibi:**
Kaside 22
Mısra: **57**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿAdlüñ zamānesinde ruḥı gibi dilberüñ
Bir yirde āteş ile ḳılupdur ḳarār āb

322. **gibi:**
Kaside 23
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Ṣāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

323. **gibi:**
Kaside 23
Mısra: **32**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṭoldurdı şīşesin gözümüñ ḥasret-i ruḫuñ
Gül yapraġı gibi ki ḳodı yādigār āb

324. **gibi:**
Kaside 23
Mısra: **36**
"- e benzer" anlamında edat.

Giceyle ṣuya girme ki tābıyla cismüñüñ
Şemsüʾḍ-ḍuḥā gibi görine ṣuʿledār āb

325. **gibi:**
Kaside 24
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Cānın hezār nāle ile ʿāṣıḳuñ gibi
İtdi niṣār tīrüñe naḫcīrüñ ey nigār

326. **gibi:**
Kaside 24
Mısra: **50**
"- e benzer" anlamında edat.

Beñzer ki kāse ṣunmaġa ḫʷānında ʿīdüñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

327. **gibi:**
Kaside 24
Mısra: **64**
"- e benzer" anlamında edat.

Silmezseñ āsitīn-i keremle gözüm yaşın
Dāmen gibi ayaḳlara düşdüm zelīl ü hʷar

328. **gibi:**
Kaside 24
Mısra: **74**
"- e benzer" anlamında edat.

Yā Rab çü sözi menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur
Ḫıżr-ı zamāne gibi ola ʿömri bī-ṣumār

329. **gibi:**
Kaside 25
Mısra: **63**
"- e benzer" anlamında edat.

Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir ṣīrīn-suḫan
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫʷān-ı ʿīd

330. **gibi:**
Kaside 26
Mısra: **27**
"- e benzer" anlamında edat.

Raḥm it baña ki zülfüñ ucından ḳalem gibi
Ḳan aġlaram bu baḫt-ı nigūnsārum üstine

331. **gibi:**
Kaside 28
Mısra: **21**
"- e benzer" anlamında edat.

Söylesem bülbül gibi Şeh Bāyezīdüñ medḥini
Ḳaṭre-i ḥaclet ruḫ-ı gül-berg-i ḫandāndan ṭamar

332. **gibi:**
Kaside 29
Mısra: **41**
"- e benzer" anlamında edat.

Bülbül gibi biñ dürlü dil açardı ṣenāña
Bulsaydı bugün ḳudret-i güftārı benefşe

333. **gibi:**
Kaside 29
Mısra: **63**
"- e benzer" anlamında edat.

Devlet gibi baḫtuñı görüp ḫıdmete ṭurdı
Ḫʷāb-ı ʿademüñ oldı çü bīdārı benefşe

334. **gibi:**
Kaside 31
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp yiñine ṣāḫuñ
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḥublā

335. **gibi:**
Kaside 31
Mısra: **10**
"- e benzer" anlamında edat.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mıṣr-ı çemende
Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

336. **gibi:**
Kaside 31
Mısra: **33**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣalınup iki ṣāhid-i zībā gibi her dem
ʿArż itdiler arż ehline ḫoş ḳāmet-i bālā

337. **gibi:**
Kaside 31
Mısra: **35**
"- e benzer" anlamında edat.

Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb
Bu kʾoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

338. **gibi:**
Kaside 31
Mısra: **54**
"- e benzer" anlamında edat.

Ey sāḳī-i gül-çihre dili ḳılmaġā rūşen
Gel ṣāḫ-ı şükūfe gibi göster yed-i beyżā

339. **gibi:**
Kaside 31
Mısra: **60**
"- e benzer" anlamında edat.

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

340. **gibi:**
Kaside 32
Mısra: **20**
"- e benzer" anlamında edat.

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẓar ḳıl kim
Dü-mūy şekli gibi gösterür saña elvān

341. **gibi:**
Kaside 32
Mısra: **22**
"- e benzer" anlamında edat.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

342. **gibi:**
Kaside 32
Mısra: **25**
"- e benzer" anlamında edat.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān miṣālini eyler bu çāder içre ʿayān

343. **gibi:**
Kıt'a 2
Mısra: **12**
"- e benzer" anlamında edat.

Velī dün bir ḳadeḥ ṣunduñ kʾanuñla
Bugün mey gibi baġrum ḳan idersin

344. **gibi:**
Kıt'a 2
Mısra: **14**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil-i ṣad-pāremi aġyār elinden
Dem ā dem ney gibi nālān idersin

345. **gibi:**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Medḥüñ çemeninde bülbül olsam
Biñ ġonca gibi dehānum olsa

346. **gibi:**
Kıt'a 3
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Her bir dehenümde ey şeker-leb
Sūsen gibi ṣad zebānum olsa

347. **gibi:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

348. **gibi:**
Kıt'a 8
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Göñlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

349. **gibi:**
Kıt'a 8
Mısra: **7**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

350. **gibi:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

351. **gibi:**
Kıt'a 11
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḫāṭır-ı şāʿir ābgīne gibi
Ṣanmadan pür-ṣafā güher görinür

352. **gibi:**
Kıt'a 21
Mısra: **9**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḥüsn ile bāġ-ı zamānı ḫurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīḫini ḫurrem binā

353. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **54**
"- e benzer" anlamında edat.

Cenānlar cinānın güşād eyledüñ
İrem gibi ẕātuʾl-ʿimād eyledüñ

354. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **175**
"- e benzer" anlamında edat.

Senüñ gibi kim gördi bir āfitāb
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

355. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **199**
"- e benzer" anlamında edat.

Düzüldükde oḳ gibi ṣaffuñ dürüst
Meger yay döndüre ḫaṣmuña püşt

356. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **239**
"- e benzer" anlamında edat.

Sikender gibi var çü bendeñ hezār
Ḫıżır gibi ʿömrüñ ola bī-şumār

357. **gibi:**
Mesnevi 3
Mısra: **240**
"- e benzer" anlamında edat.

Sikender gibi var çü bendeñ hezār
Ḫıżır gibi ʿömrüñ ola bī-şumār

358. **gibi:**
Müfret 7
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

359. **gibi:**
Müfret 17
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını

Yaşlar gözüme seyl gibi eyledi hücūm

360. **gibi:**
Müfret 45
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ gibi ditrer idi nāme

361. **gibi:**
Nazm 4
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

362. **gibi:**
Nazm 4
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

363. **gibi:**
Nazm 7
Mısra: **3**
"- e benzer" anlamında edat.

Dāyim kerīm mālı gibi bī-s̱ebāt olup
Her dem leʾīm ʿahdi gibi bī-ḳarārsın

364. **gibi:**
Nazm 7
Mısra: **4**
"- e benzer" anlamında edat.

Dāyim kerīm mālı gibi bī-s̱ebāt olup
Her dem leʾīm ʿahdi gibi bī-ḳarārsın

365. **gibi:**
Nazm 8
Mısra: **5**
"- e benzer" anlamında edat.

Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān
Bükdi bilümi çeng gibi fürḳat-i aḥbāb

366. **gibi:**
Nazm 8
Mısra: **6**
"- e benzer" anlamında edat.

Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān
Bükdi bilümi çeng gibi fürḳat-i aḥbāb

367. **gibi:**
Nazm 24
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

368. **gibi:**
Nazm 31
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

369. **gibi:**
Nazm 37
Mısra: **2**
"- e benzer" anlamında edat.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

370. **gibi:**
Nazm 42
Mısra: **1**
"- e benzer" anlamında edat.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

371. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **79**
"- e benzer" anlamında edat.

Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cennet-i berīn

372. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **85**
"- e benzer" anlamında edat.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

373. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **86**
"- e benzer" anlamında edat.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

374. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **88**
"- e benzer" anlamında edat.

Cān mülkini maḥabbetüñ ārāyiş eyledi
Kimdür cihānda memleket-ārā senüñ gibi

375. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **90**
"- e benzer" anlamında edat.

Göstermege yir ehline dīdārı nūrını
Āyīne virdi Tañrı Taʿālā senüñ gibi

376. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **92**
"- e benzer" anlamında edat.

Ey kehf-i ḫalḳ püşt-i cihānuñ penāhısın
Devlet degül mi ʿāleme melceʾ senüñ gibi

377. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **94**
"- e benzer" anlamında edat.

Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem başdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

378. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **96**
"- e benzer" anlamında edat.

Ey nām-ı aʿẓamuñ der-i gencīne-i şifā
Dil derdine kim ide müdāvā senüñ gibi

379. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **98**
"- e benzer" anlamında edat.

Fāş eylemezdi sırrın eneʾl-Ḥaḳ rumūzınuñ
Manṣūra irse mürşid-i dānā senüñ gibi

380. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **100**
"- e benzer" anlamında edat.

Şāhā yaḳın zamānda ḥarīminde Aḥmedüñ
Nūr itmedi cihānda tecellā senüñ gibi

381. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **102**
"- e benzer" anlamında edat.

Pīrāye-i selefsin ü sermāye-i ḫalef
Ferʿ-i refīʿ görmedüm aṣlā senüñ gibi

382. **gibi:**
Terci-bend 1
Mısra: **104**
"- e benzer" anlamında edat.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

383. **gibi:**
Terci-bend 2
Mısra: **11**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳıldı yüzüm gibi zer-i ḫāliṣ
Ḳalb-i nesrīni kīmyā-yı ṣabā

384. **gibi:**
Terci-bend 2
Mısra: **31**
"- e benzer" anlamında edat.

Nʾola şeh gibi olsa laʿl-niṣār
Ṭoludur çünki zerle maḫzen-i gül

385. **gibi:**
Terci-bend 2
Mısra: **62**
"- e benzer" anlamında edat.

Şāh bezmin muʿaṭṭar itmek içün
Yaḳdı micmer gibi ciger nergis

386. **gibi:**
Terci-bend 2
Mısra: **84**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳıldı rengīn varaḳların sūsen
Açdı gül gibi defterin sūsen

387. **gibi:**
Terci-bend 2
Mısra: **104**
"- e benzer" anlamında edat.

Dil uzadup medāyiḥinde şehüñ
Açdı Aḥmed gibi dehān bülbül

388. **gibi:**
Terci-bend 2
Mısra: **108**
"- e benzer" anlamında edat.

Līk gülzār-ı bāġ-ı medḥüñde
Yoḳ benüm gibi medḥ-ḫᵛān bülbül

389. **gibi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **43**
"- e benzer" anlamında edat.

Ḳılsa yir ehli sīnesini cāme gibi çāk
Ḳan aġlasa ḳıyāmete dek ins ü cān daḫı

390. **gibi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **52**
"- e benzer" anlamında edat.

Rāy-ı münīri ẓulmet-i ẓulm-i zamānede
Meh gibi çarḫ-rifʿat ü encüm-sipāh idi

391. **gibi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
"- e benzer" anlamında edat.

Olmaz muṣībeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zīrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

392. **gibi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **91**
"- e benzer" anlamında edat.

Ṣāḥib-ḳırān öñince güneş gibi tīġ ile
Açmaġa heft kişveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

393. **gibi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **96**
"- e benzer" anlamında edat.

Ey ḫāki gül yüzine niḳāb eyleyen dirīġ
Gitmekde lāle gibi şitāb eyleyen dirīġ

394. **gibi:**
Gazel 7
Mısra: **9**
"- e benzer, misal" anlamında edat.

Ādem gibi redd eyledüñ ey dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

<u>gibi gelür:</u>

1. **gibi gelür:**-*ür*
Kaside 5
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
... gibi gelmek, ... görünüşünde olmak, ... ya benzemek.

Ehl-i ẓāhir gözine gerçi elem gibi gelür
Dil ü cān leẕẕetidür zaḥmeti dervīşlerüñ

2. **gibi gelür:**-*ür*
Gazel 55
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
.. sanısı vermek, ... sanısı yaratmak (TDK).

Dostuñ cevr ü cefāsı dil u cān leẕẕetidür
Gerçi düşmen gözine derd ü elem gibi gelür

3. **gibi gelür:**-*ür*
Gazel 55
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Deyim**
.. sanısı vermek, ... sanısı yaratmak (TDK).

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

4. **gibi gelür:**-*ür*
Gazel 55
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
.. sanısı vermek, ... sanısı yaratmak (TDK).

Ṣanemā ırmaduġum zülf ü ruḫuñdan gözümi
Ḳorḳaram nā-geh anı yavu ḳılam gibi gelür

5. **gibi gelür:**-*ür*
Gazel 55
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Deyim**
.. sanısı vermek, ... sanısı yaratmak (TDK).

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

6. **gibi gelür:**-*ür*
Gazel 55
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **Deyim**
.. sanısı vermek, ... sanısı yaratmak (TDK).

Defter-i ʿışḳa yazılmaġa ger Aḥmed oḳına
Gözleri yaşlu başı üzre ḳalem gibi gelür

7. **gibi gelür:**-*ür*
Gazel 55
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Deyim**
.. sanısı vermek, ... sanısı yaratmak (TDK).

Ruḫlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bādeyle bilem gibi gelür

8. **gibi gelür:**-*ür*
Gazel 55
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
.. sanısı vermek, ... sanısı yaratmak (TDK).

Ayaġuñ tozına bir laḥẓa yüzüm sürmek içün
Nice yıl yil gibi yoluñda yilem gibi gelür

9. **gibi gelür:**-*ür*
Gazel 55
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Deyim**
.. sanısı vermek, ... sanısı yaratmak (TDK).

Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

10. **gibi gelür:**-*ür*
Gazel 55
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Deyim**
... sanısı vermek, ... sanısı yaratmak (TDK).

Ruḫlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bādeyle bilem gibi gelür

ġıbṭa-i eflāk:

1. **ġıbṭa-i eflāk:**
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Feleği imrendiren, kıskandıran.

Ābı budur ḥilye-ger-i ḫāk iden
Ḫāki budur ġıbṭa-i eflāk iden

gice-:

1. **giceler:**-*ler*
Gazel 87
Mısra: **8**
Gece, gece vakti.

Ruḫlarına sünbülinden meyl ider bu murġ-ı dil
Görse şemʿi giceler pervāneler pervāz ider

gice:

1. **gicede:**-*de*
Gazel 26
Mısra: **4**
Gece.

Ürker raḳībi görse ṣaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

2. **gice:**
Kaside 25
Mısra: **29**
Gece.

Ḳadr dirdüm ṣoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿĪd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿīd

3. **gice:**
Gazel 13
Mısra: **1**
Gece.

Bu gice ki hem-dem durur ol şemʿ-i şeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

4. **gicede:**-*de*
Gazel 66
Mısra: **10**
Gece.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

5. **gice:**
Gazel 136
Mısra: **1**
Gece.

Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ
Semāʿ-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

6. **gice:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Gece.

Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
Misk gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek

7. **gice:**
Gazel 152
Mısra: **9**
Gece.

Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındīli kim āyīne-vār
Gösterür ḥüsnüñ fürūġın seng-i eyvānuñ senüñ

8. **gice:**
Gazel 155
Mısra: **9**
Gece.

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki göñlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

9. **gicede:**-*de*
Gazel 181
Mısra: **12**
Gece.

Bī-ṣabr u ḳarār oldı ṣaçuñda dil-i Aḥmed
Ḳalmaḳ yalıñuz gicede bīmāra ne müşkil

10. **gice:**
Gazel 194
Mısra: **6**
Gece.

ʿİzzet-i dünyā vü ʿuḳbādan geçeydüm görsedüm
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān olduġum

11. **gice:**
Gazel 218
Mısra: **4**
Gece.

Sünbül-i ser-geşteñ içün bu dil-i şūrīdeyi
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān isterem

12. **gicesi:**-*(s)i*
Gazel 264
Mısra: **11**
Gece.

Didüm arturdı ġamuñ ḫʷānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

13. **gice:**
Gazel 312
Mısra: **1**
Gece.

Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

14. **gice:**
Gazel 317
Mısra: **4**
Gece.

Bedr olduġıyçün cemālüñ ayı
Dil gice ṣaçuñda buldı rāhı

15. **gice:**
Gazel 329
Mısra: **3**
Gece.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

16. **gice:**
Gazel 333
Mısra: **1**
Gece.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḥüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

17. **gicede:**-*de*
Gazel 335
Mısra: **2**
Gece.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

18. **gice:**
Gazel 347
Mısra: **7**
Gece.

Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā neyiki

19. **gice:**
Gazel 349
Mısra: **7**
Gece.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫʷābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstī

20. **gice:**
Kaside 6
Mısra: **48**
Gece.

Bezmüñde yanan şemʿden uyarmaġa ḳındīl
Her gice gelür revzenüñe māh-ı muʿallā

21. **gice:**
Kaside 7
Mısra: **107**
Gece.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

22. **gice:**
Kaside 7
Mısra: **121**
Gece.

Ḫusrevā medḥ-i żamīrüñ fikr iderdüm dün gice
Ṭāliʿ oldı maşrıḳ-ı endīşeden enver güneş

23. **gice:**
Kaside 9
Mısra: **53**
Gece.

Sen ḫoş-ḫışāli dün gice medḥ itmek istedüm
Geldi redīf içün dilüme nā-gehān müşk

24. **gice:**
Kaside 11
Mısra: **77**
Gece.

Baḫtum añdum gice ḳaldurmadı ḳayġumdan benüm

Başını zānūdan ekşer kākül-i müşkīn-i dost

25. **gice:**
Kaside 30
Mısra: **3**
Gece.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaşdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

26. **gice:**
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Gece.

Şu istedüm gice sāḳī elüme şundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

27. **gice:**
Nazm 9
Mısra: **3**
Gece.

Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise dīvān-ı Kātibī

28. **gicesi:**-*si*
Gazel 55
Mısra: **13**
Gece, geceleyin.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

29. **giceyle:**-*y, -le*
Kaside 23
Mısra: **35**
Gece, geceleyin.

Giceyle şuya girme ki tābıyla cismüñüñ
Şemsüʾḍ-ḍuḥā gibi görine şuʿledār āb

30. **gicesinde:**-*(s)i, -(n)de, -*
Gazel 226
Mısra: **9**
Gece - Sevgilinin saçı -.

Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

31. **gice:**
Gazel 228
Mısra: **8**
Gece - Sevgilinin saçı -.

ʿAsesi ḥüsn ilinüñ gönlümi zülfinde bulup
Gice gezdüñ diyü aşmaġa yaraḳladı resen

32. **giceler:**-*ler*
Gazel 58
Mısra: **9**
Gece, geceler boyunca.

Ol şemʿ-i cemʿ giceler aġlatmaġa beni
Meclislere raḳīb ile ḫandān olup gider

33. **gice:**
Gazel 81
Mısra: **11**
Gece vakti.

Gice māhı nʾeylerem gündüz yāḫod ḫurşīdi ben
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

34. **gice:**
Gazel 260
Mısra: **1**
Gece vakti.

Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

35. **gice:**
Gazel 260
Mısra: **2**
Gece vakti.

Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

36. **gice:**
Gazel 260
Mısra: **4**
Gece vakti.

Ay yüzüñsüz aydın olmaz ḫāniḳah-ı çeşmümüñ
Gerçi āhumla yanar şemʿ-i şebistān her gice

37. **gice:**
Gazel 260
Mısra: **6**
Gece vakti.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

38. **gice:**
Gazel 260
Mısra: **8**
Gece vakti.

Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫʷābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

39. **gice:**
Gazel 260
Mısra: **10**
Gece vakti.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa
Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

40. **gice:**
Gazel 260
Mısra: **12**
Gece vakti.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i pervīn aşar bu eşk-i ġalṭān her gice

41. **gice:**
Gazel 261
Mısra: **1**
Gece vakti.

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḫayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

42. **gice:**
Gazel 261
Mısra: **2**
Gece vakti.

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḫayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

43. **gice:**
Gazel 261
Mısra: **8**
Gece vakti.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü

Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

44. **gice:**
Gazel 261
Mısra: **10**
Gece vakti.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

45. **gice:**
Gazel 261
Mısra: **12**
Gece vakti.

Aḥmedʾüñ göynüklerin söyler zebān-ı ḥāl ile
Bir ayaġ üzre ṭurup şemʿ-i şebistān her gice

46. **gice:**
Gazel 262
Mısra: **1**
Gece vakti.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

47. **gice:**
Gazel 262
Mısra: **2**
Gece vakti.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

48. **gice:**
Gazel 262
Mısra: **4**
Gece vakti.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

49. **gice:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Gece vakti.

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

50. **gice:**
Gazel 262
Mısra: **8**
Gece vakti.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

51. **gice:**
Gazel 262
Mısra: **10**
Gece vakti.

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḫassān bu gice

52. **gice:**
Gazel 285
Mısra: **5**
Gece vakti.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḥücresini gümiş taḫta bend ile

53. **gice:**
Gazel 293
Mısra: **11**
Gece vakti.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫʷābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

54. **gice:**
Gazel 298
Mısra: **1**
Gece vakti.

Ey meh viṣālüñ ḫʷānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

55. **gice:**
Gazel 300
Mısra: **6**
Gece vakti.

Aġladup şemʿ-vār ḥasretle
Gice tā ṣubḥ-gāh yaḳma beni

56. **gice:**
Kaside 6
Mısra: **54**
Gece vakti.

Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevā-dār
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

57. **gice:**
Kıt'a 19
Mısra: **1**
Gece vakti.

Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm
Geldi mi bu çemene bir geyicek

58. **giceyi:**-*yi*
Gazel 327
Mısra: **15**
Gece, karanlık. II.
Sevgilinin saçı.

Seçmez oldum giceyi gündüzden
Göreli zülf ü ḫadd-i cānānı

59. **gice:**
Gazel 8
Mısra: **7**
Gece II geceleyin.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

60. **gice:**
Kaside 6
Mısra: **22**
Gece II geceleyin.

Şol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

61. **gice:**
Kaside 6
Mısra: **36**
Gece II geceleyin.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi ṣevr ile gerdūn
Her gice ḥaṣā döker idi necm-i semāvā

62. **giceler:**-*ler*
Kaside 6
Mısra: **142**
Gece boyunca.

ʿAdlüñle yatur mest oluban bāġ yolında
Zerrīn külehiyle giceler nergis-i şehlā

63. **giceler:**-*ler*
Gazel 329
Mısra: **12**
Gece, gece vakti, geceleyin.

Uyana nergis-i maḫmūr şeker-ḫᵛābından
İşidürse giceler naʿre-i mestānemüzi

64. **gicesi:**-*si*
Gazel 30
Mısra: **12**
Gece.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

65. **gicesi:**-*si*
Gazel 316
Mısra: **4**
Gece II Karanlık, siyah.

Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhī

66. **giceler:**-*ler*
Gazel 105
Mısra: **10**
Gece, güneş battıktan sonra başlayan ve gün ağarıncaya kadar süren karanlık zaman.

Ṣaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭağılduġı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

giceler:

1. **giceler:**
Gazel 220
Mısra: **9**
Gecelerce, geceler boyunca.

Giceler uyḳu girmedi gözüme
Beni andan ayıralı eyyām

2. **giceler:**
Gazel 82
Mısra: **11**
Gece boyunca, geceleyin.

Ruḫ u zülfüñ hevesinden giceler ṣubḥa degin
Zeyn olur şemʿ-i şebistān ile dükkān-ı Mıṣr

3. **giceler:**
Gazel 102
Mısra: **7**
Gece boyunca, geceleyin.

Aḥmedʾi gör ki ṣaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḥālini dimez hemān aġlar oturur

4. **giceler:**
Gazel 196
Mısra: **4**
Gece boyunca, geceleyin.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫᵛāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

gid-:

1. **giderken:**-*er, -ken*
Gazel 257
Mısra: **21**
(Devamlı veya geçici bir süre kalmak üzere) Bulunduğu yerden ayrılmak.

Sen giderken sūzumı fīʾl-cümle teskīn itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

2. **gidemez:**-*e, -mez*
Gazel 310
Mısra: **16**
Gitmek, bir yerden ayrılmak.

Aḥmedʾüñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı baġlu durur gidemez ey yār daḫı

3. **gidelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 233
Mısra: **1**
Bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak, bir yeri terk etmek.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bārī şehrüñden
Göñül çün ṣındı cebr olmaz gidelüm bārī şehrüñden

4. **gidelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 233
Mısra: **2**
Bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak, bir yeri terk etmek.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bārī şehrüñden
Göñül çün ṣındı cebr olmaz gidelüm bārī şehrüñden

5. **gidelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 233
Mısra: **4**
Bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak, bir yeri terk etmek.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

6. **gidelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 233
Mısra: **6**
Bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak, bir yeri terk etmek.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

7. **gidelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 233
Mısra: **8**
Bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak, bir yeri terk etmek.

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm bārī şehrüñden

8. **gidelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 233
Mısra: **10**
Bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak, bir yeri terk etmek.

Dil oduñdan kebāb oldı gözüm yaşı şarāb oldı
Göñül mülki ḫarāb oldı gidelüm bārī şehrüñden

9. **gidelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 233
Mısra: **12**
Bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak, bir yeri terk etmek.

Üşendük devr-i cevrüñden uşanduḳ zecr-i hecrüñden
Ölince zehr-i ḳahruñdan gidelüm bārī şehrüñden

10. **gidelüm:**-*e, -lüm*
Gazel 233
Mısra: **14**
Bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak, bir yeri terk etmek.

Göñül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı dağıtdı gidelüm bārī şehrüñden

gid:

1. **giderdi:**-+*er, -+di*
Terci-bend 2
Mısra: **19**
Gitmek, kaybolmak, uzaklaşmak,yok olmak.

Kirpügümden giderdi naḳş-ı ruḫuñ
Olmasaydı dikende mesken-i gül

ġıdā:

1. **ġıdāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **16**
Besin, nimet.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü s̲enā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

2. **ġıdāsı:**-*s, -ı*
Kaside 30
Mısra: **16**
Her türlü yiyecek ve içecek, besin. II Manevi anlamda besin.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü s̲enā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

gider:

1. **gidermiş:**-*miş*
Gazel 132
Mısra: **7**
Gidermek; kaldırmak.

Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henüz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

gider-:

1. **gider:**
Gazel 188
Mısra: **5**
Gidermek, ortadan kaldırmak.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

2. **giderür:**-*ür*
Gazel 304
Mısra: **10**
Gidermek, ortadan kaldırmak.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫ̬āb gibi

gil:

1. **gilden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **55**
Çamur, balçık.

Pāk olmamışdı gilden eli Ādemüñ henüz
Sen ḫāne-i nübüvvete olduḳda ked-ḫudā

2. **gilden:**-*den*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
Çamur, balçık.

Ṣoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

3. **gilden:**--*den*
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Balçık, çamur, kil.

Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

gile:

1. **gile:**
Gazel 65
Mısra: **11**
(Fa.) Yakınma, şikayet.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Göñlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

2. **gile:**
Gazel 213
Mısra: **5**
Yakınma, şikayet.

Edeb degül gile cevr ü cefā-yı cānāndan
Ne ḫūb ʿöz̲r diler rūy-ı yārı mı diyelüm

gile eyleme:

1. **gile eyleme:**
Müfret 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şikâyet etmek, yakınmak.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

gile ide:

1. **gile ide:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Şikayet etmek.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ z̲evḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

ġılmān:

1. **ġılmān:**
Kaside 32
Mısra: **40**
Gulamlar, gençler.

Çün oldı mevsim-i ʿayş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

2. **ġılmān:**
Kaside 6
Mısra: **25**
Cennette hizmet eden delikanlılar.

Ṣol bāġ-ı cinān kim pür ola ḥūr ile ġılmān
Gūyā ki meleklerle ṭolar Kaʿbe-i ʿulyā

ġınā:

1. **ġınāsı:**-*sı*
Gazel 174
Mısra: **16**
Varlık, zenginlik.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

gir:

1. **girüp:**-*üp*
Kaside 32

Mısra: **24**
(şekil/şeklini) Almak.

Ne şekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı şūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

2. **gir:**
Gazel 2
Mısra: **1**
1. Girmek, dahil olmak.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

3. **girdi:**-*di*
Gazel 21
Mısra: **10**
1. Girmek, dahil olmak.

Kaʿbe yüzüñe ṭolaşdı zülfüñ
Ṣan girdi ṭavāfa mār ey dost

4. **gire:**-*e*
Gazel 120
Mısra: **11**
1. Girmek, dahil olmak.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḥacer olur ḥaṭab olmaz

5. **girmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 166
Mısra: **6**
1. Girmek, dahil olmak.

Miskīnlik itmeseydi şaçı bāġbānına
Girmezdi bāġa beñleri hindūsı Ḳāsımuñ

6. **giricek:**-*icek*
Gazel 319
Mısra: **15**
1. Girmek, dahil olmak.

Sen giricek gülşene gül zār olur
Ey yañaġı zīnet-i gülzār hey

7. **girdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **2**
1. Girmek, dahil olmak.

Seḥer ki Zühre nevāda düzetdi perde-i çeng
ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi çāpük ü şeng

8. **girmiş:**-*miş*
Kaside 18
Mısra: **27**
1. Girmek, dahil olmak.

Girmiş ḳaşı miḥrābına yāruñ gözi merdümleri
Ḥācet dilerler kim dil-i cānāna ṣıḥḥat yaraşur

9. **girdüginden:**-*dük, -inden*
Kaside 22
Mısra: **46**
1. Girmek, dahil olmak.

Ḳaṣr-ı bihişt āb ile iderken iftiḫār
Ḳaṣruña girdüginden ider iftiḫār āb

10. **girdi:**-*di*
Nazm 5
Mısra: **4**
1. Girmek, dahil olmak.

Nāzük tenine zaḥmet iderken ḳabā-yı gül
Girdi ḳara yire yatur ol dil-rubā dirīġ

11. **girdi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **119**
1. Girmek, dahil olmak.

Tābūta girdi maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā dirīġ
Taḫtın degişdi taḫtaya Şeh Muṣṭafā dirīġ

12. **gireli:**-*eli*
Gazel 319
Mısra: **14**
Girmek, dahil olmak.

Ālet-i hengāmedür it gibi oş
Gireli bu meclise aġyār hey

13. **girdi:**-+*di*
Kaside 20
Mısra: **47**
Başlamak.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

14. **girerseñ:**-*er, -se, -n*
Kaside 22
Mısra: **39**
Bir yere,mekana girmek-gitmek.

Sen şol kerīmsin ki girerseñ beriyyeye
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

15. **girüp:**-+*(ü)p*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

16. **girüp:**-+*(ü)p*
Gazel 315
Mısra: **4**
(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dahil olmak.

Ruḫuñ mihriyle germ olduḳca şevḳum
Girüp āb-ı revāna şeste düşdi

17. **girse:**-*se*
Gazel 325
Mısra: **11**
Bir mekana girmek, dahil olmak.

Ġonca zindānına girse nʾola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

18. **girdügince:**-*dügince*
Kaside 7
Mısra: **58**
Sulu bir şeyin içine girmek, batmak.

ʿAhd-i ʿadlüñde yumarlar cümle ılduzlar gözin
Girdügince çeşme-i kāfūra bī-miʾzer güneş

19. **gire:**-*e*
Gazel 287
Mısra: **6**
(Bir yere) girmek, dahil olmak.

Dil esīr olduġını gördi zenaḫdānına dost
Didi āzāddur ol kim gire zindānumuza

gir-:

1. **girdi:**-*di*
Gazel 332

Mısra: **10**
Bir mekana, yere girmek, dahil olmak.

Kevs̱er lebüñle Ḫıżr ḥaṭuñ gördi reşkden
Ẕulmāta girdi çeşme-i ḥayvān didükleri

2. **girdi:**-*di*
Gazel 69
Mısra: **3**
(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak.

Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle ḥaydarī gibi ḥalḳa be-gūşdur

3. **girdi:**-*di*
Kıt'a 10
Mısra: **1**
(Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak.

Ṣoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

girān hʸāb:

1. **girān ḫʸāb:**
Nazm 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ağır uyku; derin uyku, uyanılması güç uyku.

Bu zārīlıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhī
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫʸāb

girān-cān:

1. **girān-cān:**
Gazel 242
Mısra: **6**
Ağır canlı, sıkıcı.

ʿAks-i ruḫsārıyla sāḳī dehri gül-z̤ār eyledi
Cām-ı meyden ictināb itmez girān-cān olmayan

girdāb:

1. **girdāb:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Girdap (çok ağlamaktan meydâna gelen ve bütün bedeni çevreleyen gözyaşı seli).

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

2. **girdāb:**
Gazel 304
Mısra: **14**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.

Batmadan nūḥ-ı vücūd al elüm ey Cūdī-i cūd
Ṭaşdı ṭūfān-ı belā ḳaynadı girdāb gibi

3. **girdāb:**
Kıt'a 7
Mısra: **6**
Denizlerde, nehirlerde suların döndüğü tehlikeli yer, anafor, su çevrintisi.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

girdigār:

1. **girdigār:**
Kaside 27
Mısra: **8**
Cenabıhak; Allah.

Ol ata çoḳ degül bu ḳadar ʿizzet ü şeref
Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdigār

girībān:

1. **girībānı:**-*ı*
Gazel 14
Mısra: **6**
Elbise yakası.

Çözse miskīn dāmen-i zülfin ʿarūs-ı ḫüsn-i dost
Ḳalmaya bir nāfe-i Çīnüñ girībānı dürüst

2. **girībānum:**-*um*
Gazel 307
Mısra: **16**
Elbise yakası.

Ḳılalı gülzāra ḳapuñdan ṣabā yili güz̤er
Çāk ḳıldı ġonca pīrāhen girībānum gibi

3. **girībānı:**-*ı*
Kaside 16
Mısra: **38**
Elbise yakası.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

4. **girībānum:**-*um*
Gazel 193
Mısra: **1**
Yaka, elbise yakası.

Çāk olupdur dest-i ḥasretden girībānum benüm
Ben ḳuluña şefḳat it devletlü sulṭānum benüm

5. **girībānumuza:**
Gazel 287
Mısra: **10**
Yaka, elbise yakası.

Dest-i ġamdan kim ola ḳurtara dāmānumuzı
Kʾuzadur z̤ulm elini zülfi girībānumuza

6. **girībānuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 152
Mısra: **14**
(Sevgilinin) elbisesinin yakası.

Cūş idüp cān cübbesin çāk itse Aḥmed ṭañ mı kim
Maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl oldı girībānuñ senüñ

girībān-ı kerem:

1. **girībān-ı kerem:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Kerem yakası.

Salṭanat ḫilʿatini ḳaddüñe ḫayyāṭ-ı felek
Rāst biçmese açılmazdı girībān-ı kerem

2. **girībān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **-**
Kerem yakası.

Āsitīn-i keremüñden pür olur dāmen-i çarḫ
Āsitānuñda açılduḳca girībān-ı kerem

giriftār:

1. **giriftārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **58**
Esir, tutsak.

Gül būyın uġurlamasa zindān-ı zemīnüñ
Olmazdı zamānlarla giriftārı benefşe

2. **giriftāruñam:**-*uñam*
Gazel 154
Mısra: **2**
Tutulmuş, yakalanmış.

Efkār-ı ʿışḳuñ ile dil-efgāruñam senüñ
Dermāndeyin ki derde giriftāruñam senüñ

3. **giriftāram:**-*(a)m*
Gazel 271
Mısra: **1**
Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Kemend-i zülfi zünnārı belādur ehl-i īmāna

4. **giriftār:**
Gazel 322
Mısra: **11**
Tutulmuş, yakalanmış, tutkun, müptelâ.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ göñlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

5. **giriftār:**
Gazel 57
Mısra: **18**
Esir, tutkun, düşkün. II Âşık, müptela.

Ol gül-endām ider Aḥmed gibi cān bülbülini
Ḳafes-i ġamda giriftār elümden ne gelür

6. **giriftār:**
Gazel 252
Mısra: **2**
Esir, tutkun, düşkün. II Âşık, müptela.

Gözüñi süzme bīmār öldürürsin
Ṣaçuñ çözme giriftār öldürürsin

giriftār itdüñ:

1. **giriftār itdüñ:**
Gazel 299
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tutulmuş, âşık etmek.

Ne perīsin ki dili ḥüsnüñe pervāne ḳılup
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

giriftār kılan:

1. **giriftār ḳılan:**-*an*
Kaside 17
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
I. Müptela, tutkun, meftun etmek. II. (Kendine) Âşık etmek.

Ey beni şekl ü şemāyille giriftār ḳılan
Düşmedüñ ne bilesin sen bu giriftārluġı

giriftār olaldan:

1. **giriftār olaldan:**
Gazel 196
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Düşmek, esir olmak, tutulmak; aşık olmak.

Zülfüñüñ bendinde olaldan giriftār iñlerem
Ney gibi feryād idüp zār-ı dil-efgār iñlerem

giriftār olmasun:

1. **giriftār olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 281
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Esir olmak.

Kemend-i zülfine yāruñ giriftār olmasun kimse
Benüm ṣūrīde baḫtumdan siyeh-kār olmasun kimse

giriftār olmışam:

1. **giriftār olmışam:**-*mış, -am*
Gazel 205
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Esir olmak.

Zülfinüñ bendinde göñlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

giriftār-ı ḳafes:

1. **giriftār-ı ḳafes:**
Gazel 128
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kafese mahkum olmuş, tutsak.

Aḥmedʾi şīrīn sözidür düşüren hicrānuña
Ṭūṭīyi güftārıdur iden giriftār-ı ḳafes

giriftārlıġ:

1. **giriftārluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **16**
Müptelalık, tutkunluk; âşıklık.

Ey beni şekl ü şemāyille giriftār ḳılan
Düşmedüñ ne bilesin sen bu giriftārluġı

girih:

1. **girihler:**-*ler*
Kaside 11
Mısra: **4**
(Fa.) Düğüm, saç bağı.

ʿAnberīne daḳmaġ içün bir perīnüñ boynına
Baġlamış müşkīn girihler kākül-i müşkīn-i dost

2. **girihlerini:**-*leri, -ni*
Gazel 80
Mısra: **13**
Düğüm, bağ.

Ṣal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳīb
Sūsen gibi dil ehline tīġ-ı zebān çeker

3. **girihin:**-*i, -n*
Gazel 350

Mısra: **1**
Düğüm, bağ.

Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı
Nice dāġı ciger-i lāle-i aḥmerde ḳodı

girih girih:

1. **girih girih:**
Gazel 213
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Düğüm düğüm.

Girih girih resen-i müşk-bārı mı añalum
Dizin dizin güher-i ābdārı mı diyelüm

girihgār:

1. **girihgārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **30**
Düğümlü, dolaşık; sevgilinin saçı.

Cānlar nigerān olmaġa naḳş itdi nigārum
Gül yapraġı üstinde girihgārı benefşe

girih-gīr:

1. **girih-gīr:**
Gazel 134
Mısra: **1**
Karışık II Aşırı dalgalı.

Ol ṣanem kim Leylī-i zülfin girih-gīr eylemiş
Raḥm idüp Mecnūnına tedbīr-i zencīr eylemiş

ġırīv ü ġareng:

1. **ġırīv ü ġareng:**
Kaside 14
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Feryat etmek.

Çü ṭoldı ḳubbe-i gerdūn ṣadā-yı naʿrāñ ile
İçine od düşüben raʿd ider ġırīv ü ġareng

girü:

1. **girü:**
Gazel 251
Mısra: **1**
Tekrar, yeniden.

Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḫışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

girü ḳalan:

1. **girü ḳalan:**
Kaside 17
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Geriye kalan.

Ol ki yoluñda fidā eyledi evvel dil ü cān
Senden ol ṣaḳına mı girü ḳalan varluġı

giryān:

1. **giryān:**
Gazel 132
Mısra: **12**
Gözyaşı döken, ağlayan.

Añup çerāġ-ı ḫüsnüñi pervāne gönlüm ṣemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

2. **giryān:**
Gazel 58
Mısra: **4**
Ağlamaklı, ağlayan.

Gün yüzlüler hevāsına düşen bulut gibi
Yile virüp ḳarārını giryān olup gider

3. **giryān:**
Gazel 253
Mısra: **1**
Ağlamaklı, ağlayan.

ʿİẕāruñ şevḳı ile giryān olur şu
Ṣaçuñ sevdāsı ile miskīndür āhū

4. **giryān:**
Nazm 29
Mısra: **2**
Ağlamaklı,üzüntülü.

Cihān yansun kim ol ṣemʿ-i şeker-ḫand
Yatur giryān ayaġında demür bend

5. **giryān:**
Gazel 187
Mısra: **7**
Far. Ağlayan, ağlayıcı.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

giryān olur:

1. **giryān olur:**-*ur*
Gazel 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur
ʿĀdet oldur kim görinse māh-ı nev bārān olur

girye:

1. **giryesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 183
Mısra: **6**
Ağlama, gözyaşı.

Şīve-i maʿşūḳ u ʿāşıḳdan ḫaberdār olmasa
Giryesinde bülbülüñ itmezdi şekker-ḫand gül

2. **girye:**
Gazel 122
Mısra: **7**
Ağlama II sızlanma, şikayet etme.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

3. **giryeden:**-*den*
Kaside 28
Mısra: **11**
Ağlama, ağlayış, gözyaşı.

Ḫāk-i pāyuñ dīdede ben giryeden ḳan aġlaram
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

girye vü āhumdan:

1. **girye vü āhumdan:**-*dan*
Kaside 12
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Ağlama ve inleme.

Girye vü āhumdan ey dil bād u bārāndur cihān
Oynama cānbāz-vār ol zülf-i pür-tāb üstine

girye vü zārī:

1. **girye vü zārī:**
   Gazel 233
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Ağlama ve inleme.

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm bārī şehrüñden

gīsū:

1. **gīsūyı:**-*yı*
   Gazel 143
   Mısra: **10**
   Omuz üstüne dökülen saç.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḫüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

2. **gīsūlarına:**-*ları, -n, -a*
   Kaside 6
   Mısra: **165**
   Omuz üstüne dökülen saç.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī Şeh ʿahdi durur baġlu gerek ẓulmet ü sevdā

3. **gīsū:**
   Gazel 270
   Mısra: **6**
   (Sevgilinin) omuza dökülen uzun saçları.

Geh misk-i teri ḫūşe ḳılur şāh-ı çenāra
Geh ġāliye gīsū düzedür serv-i revāna

gīsū-güşā:

1. **gīsū-güşā:**
   Gazel 188
   Mısra: **2**
   Saçını açan.

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güşā ol ey ṣanem

gīsū-yı ʿanber-āsāsı:

1. **gīsū-yı ʿanber-āsāsı:**-*sı*
   Gazel 163
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Ambere benzeyen saç.

Gül olmış nār-ı ruḫsārı yatur gördüm gül üstinde
Ṣan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

gīsū-yı miskīni:

1. **gīsū-yı miskīni:**-*i*
   Gazel 326
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Misk kokulu saç.

Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni
Ayaġa ṣalma yazuḳdur şehā bir iki miskīni

gīsū-yı ser-gerdāndan:

1. **gīsū-yı ser-gerdāndan:**-*dan*
   Kıt'a 13
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Perişan saç.

Perīşān olan ister kim ola hem-dem perīşāna
Anuñʾçün göñlüm ol gīsū-yı ser-gerdāndan ayrılmaz

git:

1. **gitse:**-*se*
   Gazel 130
   Mısra: **13**
   Gitmek, varmak.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

2. **gitdügüme:**-*dük, -üm, -e*
   Gazel 296
   Mısra: **23**
   Gitmek, uzaklaşmak.

Gitdügüme nʾiçün incindüñ dimişsin āh kim
Ente rūḥī keyfe nerżī en tervaḥa mihcatī

3. **gider:**-*er*
   Gazel 59
   Mısra: **4**
   Gitmek, ayrılmak II Ölmek.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir bakışından zebūn gider

4. **gider:**-*er*
   Gazel 148
   Mısra: **7**
   Ayrılmak, uzaklaşmak.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu ṣınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

5. **gider:**-*er*
   Gazel 203
   Mısra: **11**
   Ayrılmak, uzaklaşmak.

Gördüm gemiye bindi gider āh idüp didüm
Ḥāline ḳullaruñ naẓar it pādişācıġum

6. **gitdi:**-*di*
   Gazel 233
   Mısra: **13**
   Ayrılmak, uzaklaşmak.

Göñül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı daġıtdı gidelüm bārī şehrüñden

7. **gidersin:**-*er, -sin*
   Gazel 298
   Mısra: **9**
   Ayrılmak, uzaklaşmak.

Ey cān gidersin bārī gel mercān lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḥayrān it beni

8. **gitdügine:**-*düg, -i, -n, -e*
   Nazm 38
   Mısra: **2**
   Ayrılmak, uzaklaşmak.

İşigüñden ey ḳıble-i mihr ü māh
Yaşum gitdügine çü ḳıldum nigāh

9. **gitmesün:**-*me, -sün*
Terci-bend 2
Mısra: **59**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Gözlerüñ gitmesün gözümden kim
Olur āb içre ḫūb u ter nergis

10. **gitmez:**-*mez*
Gazel 207
Mısra: **14**
Bitmek, tükenmek, sona ermek.

İki ʿālemde bir büte hevesüz
Gitdi cān gitmez ol heves nʾidelüm

11. **gitse:**-*se*
Gazel 303
Mısra: **11**
Bitmek, tükenmek, sona ermek.

Der-peyince sāye-veş gitse ḳarārum ṭañ mı kim
Māhumuz hercāyīdür mihr-i cihān-ārā gibi

12. **gidüp:**-*üp*
Mesnevi 3
Mısra: **97**
Bitmek, yok olmak.

Gidüp çeşm-i dilden ḥicāb-ı ġurūr
Bu yıl sözden itmişdi ẕihnüm nüfūr

13. **gider:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **10**
Bir yere doğru yönelmek; (Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak.

Ol şemʿ-i cemʿ giceler aġlatmaġa beni
Meclislere raḳīb ile ḫandān olup gider

14. **giden:**-*en*
Mesnevi 3
Mısra: **100**
Ölmek.

Ki gördüm cihān bezmi bāḳī degül
Giden gelmez ayruḳ mülāḳī degül

15. **gider:**-*er*
Kaside 14
Mısra: **36**
Ayrılmak, terk etmek // ölmek, dünyadan göçmek.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʾatasın ḫaṣma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

16. **gitmekde:**-*mek, -de*
Terkib-bend 1
Mısra: **96**
Ayrılmak, terk etmek // ölmek, dünyadan göçmek.

Ey ḫāki gül yüzine niḳāb eyleyen dirīġ
Gitmekde lāle gibi şitāb eyleyen dirīġ

17. **gider:**-*er*
Gazel 180
Mısra: **3**
Ayrılmak, terk etmek.

Göñlüm evin yıḳup gider ol yār-ı seng-dil
Ardınca çaġırur der ü dīvār ḳaçma gel

18. **gitmez:**-*mez*
Gazel 84
Mısra: **5**
Ayrılmak, gitmek.

Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf ü ḫaddüñi
ʿAḳrebde olsa māh degüldür revā sefer

19. **gitmez:**-*mez*
Gazel 251
Mısra: **12**
Ayrılmak, gitmek.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm göñlümde muḫkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

20. **gitdi:**-*di*
Gazel 129
Mısra: **11**
Ayrılmak, sona ermek, bitmek.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

21. **gitmese:**-*me, -se*
Gazel 336
Mısra: **7**
Gitmek, ayrılmak, uzaklaşmak.

Yiridür gitmese dilden leb-i meygūnı müdām
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

22. **gider:**-*er*
Gazel 60
Mısra: **1**
Bir yerden başka bir yere varmak; meyletmek, yönelmek.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

23. **gider:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **14**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek.

Aḥmed düşer ḳalem gibi sevdā-yı zülfüñe
Kim ilden ile bī-ser ü sāmān olup gider

24. **gider:**-*er*
Gazel 59
Mısra: **10**
(Belli bir amaç için) Belli bir yol takip etmek.

Zülfüñ kemendi ḳanına ṣuṣamış Aḥmedʾüñ
Çāhına düşüp ol ẕeḳanuñ sernigūn gider

25. **gitdi:**-*di*
Gazel 26
Mısra: **2**
(Zaman için) Geçmek, sona ermek, yaşanıp tükenmek, bitmek.

Sāḳī piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

26. **gitdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **5**
(Zaman için) Geçmek, sona ermek, yaşanıp tükenmek, bitmek.

Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

27. **gitdi:**-*di*
Gazel 278
Mısra: **6**
Ayrılmak, terk etmek.

Devr-i ruḫuñda vardı dil zülfüñe gözüñden
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda Şāma

28. **gider:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **12**
Ayrılma / uzaklaşma.

Çevgān ṣalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

29. **gider:**-*er*
Kaside 10
Mısra: **17**
Gönderilmek, götürülmek.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

git-:

1. **gitdi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **19**
Ölmek.

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

2. **gitmek:**-*mek*
Gazel 118
Mısra: **13**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henüz

3. **gider:**-*(e)r*
Gazel 59
Mısra: **6**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.

Her ẓāhirī ne bile maḥabbet ṭarīḳını
Kim bārgāh-ı derdüñe ṣāḥib-derūn gider

4. **gider:**-*(e)r*
Gazel 60
Mısra: **14**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.

Ṭūṭī-i bāġ-ı suḫan Aḥmedʾi şīrīn-güftār
Her nefes cān atup ol laʿl-i şeker-bāra gider

5. **gider:**-*(e)r*
Gazel 75
Mısra: **3**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.

Ser ü sāmān gider ol deñlü ṣaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

6. **gitdi:**-*di*
Gazel 135
Mısra: **5**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; yönelmek, meyletmek.

Göñül İskenderi aġzuña gitdi Ḥayāt içmeklüge Ḫıżr ola yoldaş

7. **gitmege:**-*meg, -e*
Gazel 4
Mısra: **5**
(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yolda ilerlemek.

Düşdi durdı ḳomadı yoluma gitmege beni
Egledi bir iki gün gülşen-i kūyuñda şehā

8. **gitdi:**-*di*
Nazm 38
Mısra: **3**
(Devamlı veya geçici bir süre kalmak üzere) Bulunduğu yerden ayrılmak.

Didüm müddeʿī gitdi dilber didi Be-Tun u be-Ṭunca be-āb-ı siyāh

9. **gitme:**-*me*
Gazel 226
Mısra: **13**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp Aḥmed
Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

10. **gitme:**-*me*
Gazel 276
Mısra: **4**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Nev-cevānsın gözüm yaşından üşen
Gitme gel dostum fiġān alma

11. **gidersem:**-*(e)r, -se, -m*
Gazel 4
Mısra: **1**
Bir yerden başka bir yere varmak, uzaklaşmak; terk etmek.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden şanemā
Beni bu żaʿfum ucından yine döndüre ṣabā

12. **gider:**--*er, -*
Gazel 59
Mısra: **2**
Ayrılmak, uzaklaşmak.|| Yok olmak, elden çıkmak.

Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

13. **gider:**-*er*
Gazel 59
Mısra: **1**
Akmak.

Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

14. **gider:**-*er*
Gazel 59
Mısra: **8**
Akmak.

Gülgūn yaşum ki gül yüzüñ āyīnedārıdur
ʿAks-i ruḫuñla her ṭarafa lālegūn gider

15. **gider:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **1**
"Bir durum için" devam etmek.

Göñlüm esīr-i çāh-ı zenaḫdān olup gider

Bī-çāre nʾeylesün yiri zindān olup gider

16. **gider:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **2**
"Bir durum için" devam etmek.

Gönlüm esīr-i çāh-ı zenaḫdān olup gider
Bī-çāre nʾeylesün yiri zindān olup gider

17. **gider:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **4**
"Bir durum için" devam etmek.

Gün yüzlüler hevāsına düşen bulut gibi
Yile virüp ḳarārını giryān olup gider

18. **gider:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **6**
"Bir durum için" devam etmek.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çīnden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

19. **gider:**-*er*
Gazel 58
Mısra: **8**
"Bir durum için" devam etmek.

Sünbül şaçın seḥer yili seyrān idüp gelür
Reyḥān ḫaṭı ḳoḫusına ḥayrān olup gider

20. **gider:**-*er*
Gazel 60
Mısra: **8**
"Bir durum için" devam etmek.

Ġoncaña gerçi göñül cemʿ oluban dirdi dili
Göreli sünbül-i gül-pūşuñı ṣad-pāre gider

21. **gideli:**-*eli*
Gazel 346
Mısra: **1**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli
Ne ġarīb olmışam ey mūnis-i cān sen gideli

22. **gideli:**-*eli*
Gazel 346
Mısra: **2**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli
Ne ġarīb olmışam ey mūnis-i cān sen gideli

23. **gideli:**-*eli*
Gazel 346
Mısra: **4**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Raḥm it ol dillere kim aşıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

24. **gideli:**-*eli*
Gazel 346
Mısra: **6**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Ey gözüm nūrı ʿināyet naẓarın ḳıl baña kim
Ḳarañudur gözüme iki cihān sen gideli

25. **gideli:**-*eli*
Gazel 346
Mısra: **8**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

26. **gideli:**-*eli*
Gazel 346
Mısra: **10**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġam-ı zülfüñden
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

27. **gideli:**-*eli*
Gazel 346
Mısra: **12**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Gel ʿaẕāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

28. **gideli:**-*eli*
Gazel 346
Mısra: **14**
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Aḥmedʾüñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

29. **gidiyor:**-*i, -yor*
Kaside 22
Mısra: **16**
Bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak.

Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i dīdeden
Şāha şikāyete gidiyor bī-şumār āb

30. **gitdi:**-*di*
Gazel 207
Mısra: **14**
Ayrılmak, ölmek.

İki ʿālemde bir büte hevesüz
Gitdi cān gitmez ol heves nʾidelüm

31. **gider:**-*(e)r*
Gazel 60
Mısra: **2**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; (bir yere) yönelmek, meyletmek.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

32. **gider:**-*(e)r*
Gazel 60
Mısra: **4**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; (bir yere) yönelmek, meyletmek.

Ṭaġılur lāle-ruḫuñ üstine ḫāl-i siyehüñ
Şan ki Hindū-beçe gül dirmege gülzāra gider

33. **gider:**-*(e)r*
Gazel 60
Mısra: **6**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; (bir yere) yönelmek, meyletmek.

Sünbülüñden şanemā şemme-i būy almaġ içün

Misk sevdāya düşüp külbe-i ʿaṭṭāra gider

34. **gider:**-*(e)r*
Gazel 60
Mısra: **10**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; (bir yere) yönelmek, meyletmek.

Şīveler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

35. **gider:**-*(e)r*
Gazel 60
Mısra: **12**
(Belli bir maksat için) bir yerde bulunmak; (bir yere) yönelmek, meyletmek.

Ṭoldurur ḫoḳḳa-i laʿlīne lebüñ gül-şekeri
Yaʿnī dil-ḫastelerüñ derdine tīmāra gider

gitmek:

1. **gitmek:**
Gazel 109
Mısra: **11**
(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḫażar itse ne ṭañ mihmānıdur

giy:

1. **giymemişdi:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek II kaplanmak, örtülmek.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını
Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henūz

2. **giyer:**-*er*
Gazel 263
Mısra: **6**
Giymek. II Bürünmek.

Ne sāyildür yaşum kim işigüñde Giyer laʿlīn ḳabālar tāze tāze

3. **giyen:**-*en*
Gazel 254
Mısra: **11**
Giymek, bürünmek.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḥācī iḥrām üstine

4. **giyer:**-*er*
Gazel 321
Mısra: **14**
(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

5. **giyer:**-*er*
Gazel 322
Mısra: **1**
(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

6. **giyer:**-*er*
Gazel 323
Mısra: **1**
(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

7. **giyer:**-*er*
Gazel 324
Mısra: **2**
(Örtünüp korunmak veya süslenmek için) Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

8. **giymek:**-*mek*
Gazel 254
Mısra: **12**
(Manevi anlamda) Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḥācī iḥrām üstine

giyā:

1. **giyāsın:**-*sı, -n*
Mesnevi 3
Mısra: **138**
Ot, bitki.

Gülin ser-be-ser dürr-i būyā idem
Giyāsın ḳamu müşk-i gūyā idem

giyāh:

1. **giyāhı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **66**
Ot, taze ot; bitki.

Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

2. **giyāhı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **22**
Taze ot, yeşillik.

Āḫir hevā-yı zülfüñ ile ḫāk olanlaruñ
Ḳabri giyāhı sünbül olur ḫākdānı müşk

3. **giyāh:**
Gazel 5
Mısra: **6**
Ot, bitki.

Diyār-ı yārı ḳoyup seyr-i sebzezār itsem
Çemende dil uzadur her biten giyāh baña

4. **giyāh:**
Gazel 323
Mısra: **10**
Ot, bitki.

Bahār-ı ḥüsni sen servüñ ṣalalı sāyesin cāna
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

5. **giyāhlar:**-*lar*
Gazel 263
Mısra: **4**
Taze ot, yeşillik. II Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Ne sünbüldür ṣaçuñ kim sāyesinde
Biter miskīn giyāhlar tāze tāze

6. **giyāhı:**-*ı*
Gazel 317
Mısra: **6**
Taze ot, yeşillik. II Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Zībā yañaġuñda tāze ḫaṭṭuñ
Gül-desteye ṣardı ter giyāhı

7. **giyāh:**
Gazel 322
Mısra: **8**
Taze ot, yeşillik. II Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

giyāh-:

1. **giyāhum:**-*(u)m*
Gazel 21
Mısra: **3**
Ot. II mezarın veya ölen kişinin gömüldüğü yerin üzerinde biten otlar.

Dil aça senāñ içün giyāhum
İtseñ sinüme güzār ey dost

2. **giyāhum:**-*(u)m*
Gazel 202
Mısra: **12**
Ot. II mezarın veya ölen kişinin gömüldüğü yerin üzerinde biten otlar.

Beni ḫāk itdi dāġ-ı lāle-ruḫuñ
Gül olısar giyāhum İbrāhīm

3. **giyāhum:**-*(u)m*
Gazel 202
Mısra: **16**
Ot. II mezarın veya ölen kişinin gömüldüğü yerin üzerinde biten otlar.

Öldügüm demde sinüme gelseñ
Diye ḫālüm giyāhum İbrāhīm

giyāh-ı rezm-gehüñ:

1. **giyāh-ı rezm-gehüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Savaş meydanının otu, bitkisi.

Alsa giyāh-ı rezm-gehüñ ehl-i kīmyā
Eylerdi zer yirine tamāmuʾl-ʿayār laʿl

giydür:

1. **giydürse:**-*se*
Gazel 74
Mısra: **15**
Giydirmek.

Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

2. **giydürmek:**-*mek*
Gazel 173
Mısra: **6**
Giydirmek.

Sünbül-i zülf āsitīnin çekme gülgūn ḫaddüñe
Cāme giydürmek gülüñ endāmına ḥācet degül

giyeh:

1. **giyehi:**-*i*
Gazel 318
Mısra: **12**
Ot, taze ot, bitki.

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle ṣanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

gizle:

1. **gizlemek:**-*mek*
Gazel 173
Mısra: **10**
Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak.

Mey ṣunarken sāḳiyā aç sāʿid-i sīmīnüñi
Āsitīnde gizlemek gül destesin ḥācet degül

2. **gizledi:**-*di*
Gazel 296
Mısra: **15**
Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak.

Hüsn her bir cāriḥümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḫüsnüñ keşreti

3. **gizlenür:**-*n, -ür*
Gazel 294
Mısra: **10**
Gizlemek, saklamak.

Aḥmedʾüñ cānına zaḫm urdı ezelde tīr-i ʿışḳ
Bir avuc ten ṭopraġıyla gizlenür mi yarası

4. **gizler:**-*r*
Gazel 321
Mısra: **3**
Gizlemek, saklamak.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

5. **gizler:**-*r*
Gazel 322
Mısra: **5**
Gizlemek, saklamak.

Ṣaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

6. **gizledüñ:**-*dü, -ñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **37**
Gizlemek, saklamak.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḥr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḫı

gizlen:

1. **gizlenür:**-*ür*
Gazel 261
Mısra: **2**
Gizlenmek, saklanmak.

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḫayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

2. **gizlenür:**-*ür*
Kaside 7
Mısra: **82**
Gizlenmek, saklanmak.

Māh-ı rāyāt-ı celālüñden ḫacildür āsumān
Sāye-i şebde ḫayādan gizlenür ekşer güneş

3. **gizlendi:**-*di*
Gazel 298
Mısra: **18**
Gizlenmek, saklanmak.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

gizlü:

1. **gizlü:**
Kaside 9
Mısra: **8**
"Gizli"; açıkça bilinmeyen, görülmeyen, açık ve âşikâr olmayan.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

gizlü dutar:

1. **gizlü dutar:**-*ar*
Gazel 173
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gizli tutmak; bir şeyi başkalarına duyurmamak, saklamak.

Ġam-ı cānānı göñül cānı gibi gizlü dutar
Yine tiryākī bilür ḳıymetin afyonuñ

göç-:

1. **göçdügi:**-*düg, -i*
Gazel 129
Mısra: **12**
Göçmek. II Geçici olarak konaklamak.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

göç:

1. **göçdi:**-*di*
Gazel 277
Mısra: **8**
Göçmek, bulunduğu yerden ayrılmak.

Yüzüñe ḳıldı teveccüh ser-i zülfüñden dil
Şāmdan göçdi vü ʿazm eyledi beytüʾl-ḫareme

2. **göçdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **4**
Bulunduğu yerden ayrılıp başka yere gitmek. Beyitte karanlığın sona ermesi anlamındadır.

Uyandı meşʿale-i ṣubḥ u yandı şemʿ-i felek
Dürüldi çāder-i küḥlī ve göçdi leşker-i zeng

gög:

1. **göginüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 15
Mısra: **7**
Gökyüzü.

Ẓill-i Ḥaḳ Şāh Muḥammed ki işigi göginüñ
Kemterīn ılduzı olur meh-i tābān-ı kerem

2. **göginde:**-*in, -de*
Kaside 18
Mısra: **32**
Gökyüzü.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı żaʿfdan
ʿİzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

3. **gögin:**-*in*
Gazel 34
Mısra: **21**
Gök, gökyüzü.

Kāseyle şems devr idüben işigüñ gögin
Deryūze eylese nʾola bāb-ı kerīmdür

4. **göge:**-*e*
Gazel 74
Mısra: **10**
Gök, gökyüzü.

Pīç ü tābından kemend-i zülfüñüñ ey seng-dil
Her şeb āhum mancınıḳından göge şuʿbān yaġar

5. **göge:**-*e*
Gazel 330
Mısra: **2**
Gök, gökyüzü.

Āh kim yār işitmez āhumuzı
Göge çıḳarduḳ āh u vāhumuzı

6. **göge:**-*e*
Gazel 346
Mısra: **10**
Gök, gökyüzü.

Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġam-ı zülfüñden
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

7. **göge:**-*e*
Kaside 3
Mısra: **16**
Gök, gökyüzü.

Ṭutuşa çenber-i çarḫ u eriye ay ve güneş
Göge düşse naẓar-ı heybeti dervīşlerüñ

8. **gögini:**-*i, -n, -i*
Gazel 106
Mısra: **7**
Gök, gökyüzü.

Ḳoyuban dil gögini gün gibi devr eyleyeler
Bu gedā-ḫāneleri māh-liḳālar niçe bir

9. **göginde:**-*i, -n, -de*
Kaside 14
Mısra: **51**
Gök, gökyüzü.

Şeref göginde sen ol āfitāb-ı ʿālem-tāb
ʿUṭārid-i felek ursun ʿadūña tīr-i ḫadeng

göge çıkduġına:

1. **göge çıḳduġına:**-*duġ, -ı, -na*
Kaside 6
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzüne çıkmak, yükselmek.

Ger ḳaṣr-ı felek-rifʿatüñe ḳıla neẓāre
Yoḳ yire göge çıḳduġına utana ʿĪsā

gök:

1. **gökleri:**-*ler, -i*
Gazel 215
Mısra: **11**
Gök, gökyüzü.

İñledürdi gökleri feryādı göñlüm nāyınuñ
Ne neyistāndan kesildügin eger ifşā ḳılam

2. **gök:**
Kaside 7
Mısra: **72**
Gökyüzü.

ʿÖmr-i ḫaşmuña şebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer şāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

3. **gök:**
Kaside 31
Mısra: **3**
Gökyüzü.

Gök naḳşı ʿayān oldı cihān āyīnesinde
Yir yüzini çün ḳıldı ṣabā yili mücellā

4. **göge:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **25**
Gök, gökyüzü.

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

5. **gök:**
Kaside 6
Mısra: **177**
(Sıfat) Gök rengi, mavi.

Gök çīnī devātını ḳılur ḥoḳḳa-i çarḫuñ
Her gice şeb-i tīre ṭolu ʿanber-i sārā

6. **gök:**
Gazel 39
Mısra: **8**
Gök, gökyüzü.

Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş
Ol sebebden gök daḫı yaşlar döküp nālān olur

7. **göklere:**-*ler, -e*
Gazel 251
Mısra: **4**
Gök, gökyüzü.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

8. **gök:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Gök, gökyüzü, sema.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını
Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henüz

9. **göklerde:**-*ler, -de*
Gazel 193
Mısra: **4**
Gök, gökyüzü, sema.

Çeng olupdur ḳāmetüm zārīlıġ eyler her ḳılum
Zühreye āheng ider göklerde efġānum benüm

10. **göge:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **13**
Gök, gökyüzü, sema.

Düşmiş yapılurken göge ṣaḥnuñdan iki ḫışt
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

11. **gök:**
Kaside 7
Mısra: **53**
Gök, gökyüzü, sema.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

12. **gök:**
Kaside 15
Mısra: **35**
Gök, gökyüzü, sema.

Gök tenūrında ḳurı ḳurş oḳınur mihr ile māh
Ḫʷān-ı luṭfuñla firāvān olalı nān-ı kerem

13. **gökden:**-*den*
Gazel 74
Mısra: **14**
Âsmân, semâ.

Ḳāmetüñ çıḳdı ḳapuñdan oldı göz yaşı revān
Ṣan ḳıyāmet ḳopdı gökden aḫter-i tābān yaġar

14. **gökden:**-*den*
Gazel 74
Mısra: **18**
Âsmân, semâ.

İşigüñden Aḥmedʾüñ cevr ü cefādur manşıbı
Bu ne ṭāliʿdür ki gökden seng-i bī-pāyān yaġar

15. **gökden:**-*den*
Gazel 186
Mısra: **6**
Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü; sema.

Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaşruña nice irişsün efġānum

16. **gökde:**-*de*
Gazel 256
Mısra: **10**
Bütün gök cisimlerini icine alan sonsuz boşluk; gökyüzü.

Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşterī
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

17. **gökde:**-*de*
Gazel 270
Mısra: **1**
Bütün gök cisimlerini icine alan sonsuz boşluk; gökyüzü.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

gök sebzezārın:

1. **gök sebzezārın:**
Kaside 7
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzü çimenliği.

Zīnet-i bāġ-ı İrem ṭutmaġ içün gülzār-ı ṣubḥ
Eyledi gök sebzezārın pür-gül-i aḥmer güneş

gök yüzinde:

1. **gök yüzinde:**-*nde*
Kaside 25
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzü.

Naʿl-i esbüñ şeklin altun ṣuyıyla yazdı hilāl
Gök yüzinde kʾola dāl-i devlet-i devrān-ı ʿīd

gökde yılduzı yoḳdur:

1. **gökde yılduzı yoḳdur:**-*dur*
Gazel 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gökte yıldızı olmamak; talihsiz, gözden düşmüş.

İşiginden ayrılanuñ gökde yoḳdur yılduzı
Bī-saʿādetdür olan şāh-ı cihānından ırаḥ

gökle:

1. **göklere:**-*re*
Gazel 158
Mısra: **5**
Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü; sema.

Gün gibi ṭopı göklere aġdı güzelligüñ
Meydān-ı ḥüsnde ṣunalı ṣavlecān ḳaşuñ

2. **göklere:**-*re*
Gazel 169
Mısra: **5**
Bütün gök cisimlerini içine alan sonsuz boşluk; gökyüzü; sema.

İşigüñden dikilür göklere āhum ʿalemi
Ṭabl-ı sīnem dögilüp ḳarşuña feryād idicek

göklere çıḳdı:

1. **göklere çıḳdı:**-*dı*
Gazel 340
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Çok yükselmek, çok şiddetli olmak.

Göklere çıḳdı nāle-i Aḥmed
Saña yoḫsa niyāz gelmez mi

göklere çıksa:

1. **göklere çıḳsa:**
Terkib-bend 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzüne kadar ulaşmak; pek çok artmak.

Çeşm-i ümīdi ṭopraġa girdi yir ehlinüñ
Āhı ḫurūşı göklere çıḳsa revā imiş

gölge:

1. **gölgeñi:**-*ñi*
Gazel 43
Mısra: **15**
Işığın geçmesine engel olan bir cismin ışıklı yer üzerinde meydana getirdiği karartı.

Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün
Var ḳıyās eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

2. **gölgelerinde:**-*ler, -i, -n, -de*
Gazel 8
Mısra: **6**
Işığın geçmesine engel olan bir cismin ışıklı yer üzerinde meydana getirdiği karartı, saye.

Ḳaddüñ ḳıyāmetin görüben cān virenlere
Ṭūbā budaġı gölgelerinde maḳām ola

gonca:

1. **ġonca:**
Nazm 6
Mısra: **6**
Far. 1. Gülün açılmamış hali.2. Tomurcuk.

Ḫazānın işidüp ol nev-bahāruñ
Ciger ḳanıyla ġonca ṭoldı dirler

2. **ġonca:**
Kaside 13
Mısra: **37**
Açılmamış gül.

Şāḫ-ı gülden ġonca aşılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

3. **ġonca:**
Gazel 69
Mısra: **10**
Açılmamış gül. II Sevgili.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

4. **ġonca:**
Gazel 17
Mısra: **10**
Açılmamış çiçek, tomurcuk. II Sevgilinin dudağı.

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed
Çün ġonca gibi baġrını ḳan eyledüñ ey dost

5. **ġonca:**
Gazel 14
Mısra: **17**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫʾānı dürüst

6. **ġonca:**
Gazel 145
Mısra: **5**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ġonca aġzuña ḳanda öyküne kim
Ġonca miskīndür aġzı var dili yoḳ

7. **ġonca:**
Gazel 145
Mısra: **6**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ġonca aġzuña ḳanda öyküne kim
Ġonca miskīndür aġzı var dili yoḳ

8. **ġonca:**
Gazel 150
Mısra: **5**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

9. **ġonca:**
Gazel 179
Mısra: **10**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Laʿlüñ içün dem mi olur kʾAḥmedʾüñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

10. **ġoncalar:**-*lar*
Gazel 225
Mısra: **14**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Bülbül-i gūyā olup medḥ itse Aḥmed laʿlüñi
Ġoncalar ʿĪsā demidür diyü çāk eyler kefen

11. **ġonca:**
Gazel 256
Mısra: **4**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Gül yüzi mecmūʿası ḥallin ne bāb ile bilem
Yüz varaḳdan ġonca defter baġladı gül-zārda

12. **ġonca:**
Gazel 307
Mısra: **16**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ḳılalı gülzāra ḳapuñdan ṣabā yili güẕer
Çāk ḳıldı ġonca pīrāhen girībānum gibi

13. **ġonca:**
Gazel 321
Mısra: **14**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

14. **ġonca:**
Gazel 325
Mısra: **11**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ġonca zindānına girse nʾola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

15. **ġonca:**
Gazel 343
Mısra: **9**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

16. **ġonca:**
Kaside 17
Mısra: **21**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Öykünerem dir ise ġonca lebüñe ne ʿaceb
Söyledür aġıza ne gelse göñül darluġı

17. **ġonca:**
Kaside 31
Mısra: **29**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ġonca götürüp burḳaʿı nāz ile yüzinden
ʿArż itdi cihān Vāmıḳına ʿārıż-ı ʿAẕrā

18. **ġonca:**
Kaside 31
Mısra: **51**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

19. **ġonca:**
Kaside 31
Mısra: **57**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Çün ġonca ṭudaġıyla ḳılur cāma işāret
Çün nergis ider ġamze ile sāġara īmā

20. **ġonca:**
Kıt'a 3
Mısra: **2**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Medḥüñ çemeninde bülbül olsam Biñ ġonca gibi dehānum olsa

21. **ġonca:**
Nazm 31
Mısra: **4**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

22. **ġonca:**
Nazm 42
Mısra: **4**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

23. **ġonca:**
Terci-bend 2
Mısra: **7**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ġonca dil-teng olurdı devrānda Göñlin açmasa dil-güşā-yı ṣabā

24. **ġonca:**
Terci-bend 2
Mısra: **27**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ṭaḳdı ġonca yaḳasına tügme Ḫārdan idineli sūzen gül

25. **ġonca:**
Terci-bend 2
Mısra: **35**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ṭudaġuñdan virür nişān ġonca Oldı cān-baḫş u dilsitān ġonca

26. **ġonca:**
Terci-bend 2
Mısra: **36**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ṭudaġuñdan virür nişān ġonca Oldı cān-baḫş u dilsitān ġonca

27. **ġonca:**
Terci-bend 2
Mısra: **37**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ġonca dirdüm ṭudaġuña görsem Şehd sözlü şeker-zebān ġonca

28. **ġonca:**
Terci-bend 2
Mısra: **38**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Ġonca dirdüm ṭudaġuña görsem Şehd sözlü şeker-zebān ġonca

29. **ġonca:**
Terci-bend 2
Mısra: **40**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Leb-i gülgūnı reşkine yāruñ Nʾola her dem yudarsa ḳan ġonca

30. **ġonca:**
Terci-bend 2
Mısra: **42**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Aġzını pür-dürer ḳılur şebnem Çün lebüñden virür nişān ġonca

31. **ġonca:**
Terci-bend 2
Mısra: **44**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Gülşen-i nev-bahār-ı salṭanata
Sensin ey şāh-ı nev-cevān ġonca

32. **ġonca:**
Terci-bend 2
Mısra: **46**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Dürc-i yāḳūtı pür-zer olduġı-y'çün
Eyledi aġzını nihān ġonca

33. **ġonca:**
Terci-bend 2
Mısra: **48**
Açılmamış çiçek, tomurcuk.

Bāġı müşkīn nefesle ṭutmaġ içün
Açdı şeh medḥine dehān ġonca

34. **ġoncasınuñ:**-*s, -ı, -n, -uñ*
Gazel 39
Mısra: **9**
(Fars.) Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Nāle ḳılduġınca Aḥmed
ġoncasınuñ güldügi
Bu ki bülbüller fiġān itdükce gül ḫandān olur

35. **ġonca:**
Gazel 50
Mısra: **16**
(Fars.) Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Yāḳūt-ı dür-feşānuña öykünmege müdām
Ġonca dehānı içre ʿaḳīḳ-i Yemen ṭutar

36. **ġoncaña:**-*ña*
Gazel 60
Mısra: **7**
(Fars.) Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Ġoncaña gerçi göñül cemʿ oluban dirdi dili
Göreli sünbül-i gül-pūşuñı ṣad-pāre gider

37. **ġoncadan:**-*dan*
Gazel 225
Mısra: **1**
(Fars.) Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Çün dehānuñ sırrını ṣordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

38. **ġoncaña:**-*ña*
Gazel 225
Mısra: **9**
(Fars.) Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Gülmesün gül nāz idüp nāzüklenürse ġoncaña
Büyümesün boyuña ger baş çeke serv-i çemen

39. **ġonca:**
Gazel 295
Mısra: **10**
(Fars.) Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Aḥmed ġazeliyyātına öykünmege bülbül
Birḳaç kelimāt itdi ki ġonca güle yazdı

40. **ġoncası:**-*sı*
Gazel 312
Mısra: **3**
(Fars.) Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

41. **ġoncalar:**-*lar*
Gazel 320
Mısra: **3**
(Fars.) Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Ġoncalar ʿĪsī demidür diyü çāk eyler kefen
Leblerüñ şevḳı ḳılalı bülbül-i gūyā beni

42. **ġoncada:**-*da*
Gazel 343
Mısra: **10**
(Fars.) Henüz açılmamış çiçek, tomurcuk II. Edebiyatımızda sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

ġonca lebüñ:

1. **ġonca lebüñ:**-*üñ*
Gazel 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gonca dudak. || *Gonca gibi küçük dudaklı sevgili.*

Ġonca lebüñ ṭarāvet-i berg-i semen ṭutar
Lūlū dişüñ leṭāfet-i dürr-i ʿAden ṭutar

ġonca-dehān:

1. **ġonca-dehānı:**-*ı*
Gazel 220
Mısra: **1**
Gonca ağızlı, ağzı küçük ve güzel olan. || *Sevgili.*

Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem
Ṣaḳlayup ʿışḳını sīnemde nihānī severem

2. **ġonca-dehānı:**-*ı*
Gazel 220
Mısra: **4**
Gonca ağızlı, ağzı küçük ve güzel olan. || *Sevgili.*

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

ġonca-i gül:

1. **ġonca-i gül:**
Kaside 13
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Gül goncası.

Ġonca-i gül meyl ider āyīne-i āb üstine
Aġzın açmış şan ser-i ṭūṭī-i Hindistānidür

2. **ġonca-i gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Gül goncası.

Ġonca-i gül gümüş fuḳāʿ ideli
Aña ṭās oldı laʿlden lāle

ġonca-i gülzār-ı ümīd:

1. **ġonca-i gülzār-ı ümīd:**
Kıt'a 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Umut gül bahçesinin goncası.

Nice bir gülmeye bu ġonca-i gülzār-ı ümīd
Bezenürken dem-i luṭfuñla gülistān-ı kerem

ġonca-i nāzük-dil:

1. **ġonca-i nāzük-dil:**
Gazel 270
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Nazik gönüllü gonca.

Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

2. **ġonca-i nāzük-dil:**
Kaside 31
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Nazik gönüllü gonca.

Bir ġonca-i nāzük-dil elinden ki müdāmı
Reşk ide yüzi gülşenine cennet-i meʾvā

ġonca-i raʿnā:

1. **ġonca-i raʿnā:**
Kaside 6
Mısra: **206**
Kelime Tipi: **-**
Yarısı sarı, yarısı kırmızı çok güzel gonca.

Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

ġonca-leb:

1. **ġonca-leb:**
Gazel 120
Mısra: **6**
Dudakları gonca gibi olan. || Ağzı küçük (sevgili).

Ne vech ile beñzer yüzüñe ay u güneş kim
Ḫurşīd ü ḳamer lāle-ruḫ u ġonca-leb olmaz

ġonca-veş:

1. **ġonca-veş:**
Gazel 227
Mısra: **4**
Gonca gibi.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

ġonçe-leb:

1. **ġonçe-leb:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **11**
1)Gonca dudaklı 2) sevgili.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-ṣīret ü sīmā

gönder:

1. **gönderdügüm:**-*dük, -üm*
Gazel 1
Mısra: **3**
Göndermek, yollamak.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

2. **gönderdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **107**
Göndermek, ulaştırmak.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

gönder-:

1. **göndersem:**-*se, -m*
Gazel 186
Mısra: **9**
Göndermek, yollamak.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur şarmaşur cānum

2. **gönder:**
Nazm 9
Mısra: **4**
Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek.

Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise dīvān-ı Kātibī

3. **gönder:**
Müfret 30
Mısra: **2**
Gitmesini sağlamak veya gitmesine yol açmak, yollamak, irsal etmek.

Ey ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabīb
Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder şarāb-ı sīb

göñl:

1. **göñli:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **83**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı 2. Kalp, yürek.

Göñli yemişi nʾoldı saʿādet budaġınuñ
Cān bāġınuñ gül-i teri Şeh Muṣṭafā ḳanı

2. **göñlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 1
Mısra: **10**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye
Göñlümi zülfüñ gibi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

3. **göñlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 2
Mısra: **13**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Hey ḳıyāmet gönlüme ṣorma ḥisābın cevrüñüñ
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

4. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 10
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ gönlümi ḥüsnüñe ṣor
Kim ġarībüñ ḥāline vāḳıf degül illā ġarīb

5. **gönline:**-*ine*
Gazel 29
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Nʾiçün itmezsin naẓar sen gönline ʿāşıḳlaruñ
Çünki ḥüsnin seyr ider āyīnede ḫūbān-ı ʿīd

6. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 31
Mısra: **6**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Bu revzen-i çeşm ola mı rūşen
Çün gönlüm ocaġı oldı pür-dūd

7. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 57
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gözüñe virmek içün gönlümi cāẕūlıġ ile
Alur ol zülf-i siyehkār elümden ne gelür

8. **gönlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 66
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gönlüme ṭūl-ı emel virüp hevāsı zülfüñüñ
Gözlerüme ḳāmetüñ fikri uzun yaş añdurur

9. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 73
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Muṣḥaf açdum mekteb-i ḥüsnüñde gönlüm ṭıflına
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

10. **gönlümüñ:**-*(ü)m, -(ü)ñ*
Gazel 73
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḫaṭ mı bu yā gönlümüñ tafṣīl-i vaṣf-ı ḥālidür
Yā hümā-yı zülf-i yāruñ sāye-i iḳbālidür

11. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 76
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gönlüm yolında oḳ gibi ṭoġru sözinde dost
Yā ḳaşı gibi ṭoġru degüldür revā mıdur

12. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 76
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Sevdā-yı zülfi gönlümi sulṭān-ı vaḳt ider
Yāruñ ḫayāl-i ṭurrası ẓill-i hümā mıdur

13. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 77
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Şikest zülfine ṭolaşdı gönlüm
Anuñʾçün ucdan uca pür-şikendür

14. **gönlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 79
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Cevr ü cefāsı cānuma luṭf u vefā yiter
Derd ü belāsı gönlüme ẕevḳ ü ṣafā yiter

15. **gönlümüñ:**-*(ü)m, -(ü)ñ*
Gazel 97
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Gönlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

16. **gönlinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 103
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ey püser ebkār-ı efkār ile Aḥmed gönlinüñ
Her gice bir gūşesinde biñ meh-i tābān yatur

17. **gönlümüñ:**-*(ü)m, -(ü)ñ*
Gazel 105
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gönlümüñ ḫücresi teng ise ḳadem baṣ gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

18. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 114
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Yüzine baḳduḳca gönlüm göz diker ebrūsına
Ṣanasın ṭurmış namāza gözedür miḥrāb göz

19. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 115
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz ü gönlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā gönül nā-yāb göz

20. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 115
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz ü gönlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā gönül mīzāb göz

21. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 115
Mısra: **3**

Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz düşürdi gönlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā göñül ġarḳ-āb göz

22. **göñlümüñ:**-*(ü)m, -(ü)ñ*
Gazel 117
Mısra: **8**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ṣubḥ-dem mecmūʿ-ı ʿālem dutdılar miḥrāba yüz
Göñlümüñ miḥrābı yāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henūz

23. **göñlüm:**-*(ü)m*
Gazel 125
Mısra: **14**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Cihānı devletüñ maʿmūr iderken
Bu göñlüm Kaʿbesi vīrān yaraşmaz

24. **göñlümüñ:**-*(ü)m, -(ü)ñ*
Gazel 128
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Āh kim bir kebge ṣaldum göñlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

25. **göñlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 130
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla göñlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

26. **göñlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 133
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Dil cihānında belāñı göñlüme ṭuş eyleyen
On sekiz biñ ʿāleminde göñlümi ḫoş eylemiş

27. **göñlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 147
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Senden alup göñlümi kime virem kim bir daḫı
Āfitāb-ı serv-ḳāmet māh-ı gül-ruḫsār yoḳ

28. **göñlümüñ:**-*(ü)m, -(ü)ñ*
Gazel 148
Mısra: **8**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu ṣınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

29. **göñlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 158
Mısra: **17**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Mestāne gözleriñe ṣunup şīşe göñlümi
Düşürdi ṭāḳdan ṣıdı nā-mihribān ḳaşuñ

30. **göñlümüñ:**-*(ü)m, -(ü)ñ*
Gazel 160
Mısra: **15**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Reşk-i firdevs-i berīn oldı sarāyı göñlümüñ
Ḫāne-i çeşmümde taşvīr olalı raʿnālıġuñ

31. **göñlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 167
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Raḳīb çihresi ġam virse göñlüme nʾola kim
Her āyine alur ebr-i siyehden āyīne jeng

32. **göñlümde:**-*(ü)m, -de*
Gazel 178
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Geh hevā-yı ḳadd olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miskīne dāyim bir belā eksük degül

33. **göñlüñi:**-*ün, -i*
Gazel 190
Mısra: **10**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Kimi aşduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Göñlüñi kim ġamzem oḳıyla şikārumdur benüm

34. **göñlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 210
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gerçi ışmarlamışam göñlüme aġzuñ sırrını
Gör beni dīvāneye rāz-ı nihān ışmarlaram

35. **göñlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 218
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göñlümi sevdā-yı zülfüñle perīşān isterem
Sīnemi şevḳ-ı lebüñle ṭopṭolu ḳan isterem

36. **göñlümüñ:**-*(ü)m, -(ü)ñ*
Gazel 221
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göñlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

37. **göñlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 228
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

ʿAsesi ḫüsn ilinüñ göñlümi zülfinde bulup
Gice gezdüñ diyü aşmaġa yaraḳladı resen

38. **göñlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 232
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ger göñlüme sulṭān-ı ḫayālüñ ola mihmān

Cān pīş-keş idem ayaġına mā-ḥażarından

39. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 239
Mısra: **20**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar şaçı sünbül var ise
Gönlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

40. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 243
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Bāz-veş gönlümi elden ḳoma ey şāh-ı cemāl
Kʾanı söz murġına düşürmege muʿtād idesin

41. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 243
Mısra: **20**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Senden ummazdum anı kim çözüben şaçlaruñı
Bu delü gönlümi zencīrden āzād idesin

42. **gönlümde:**-*(ü)m, -de*
Gazel 251
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm gönlümde muḥkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

43. **gönlüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 280
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

ʿIşḳuñ yolında gönlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne ʿāşıḳam gel ḫār şaçma rāhuma

44. **gönlümle:**-*(ü)m, -le*
Gazel 289
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Līk geldi dişlerüñ vaṣfında gönlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

45. **gönlümüñ:**-*(ü)m, -(ü)ñ*
Gazel 292
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ursalar eflāke ey meh gönlümüñ bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı Sevrüñ gerdeni

46. **gönlümüñ:**-*(ü)m, -(ü)ñ*
Gazel 294
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Şöyle çāk itdi yaḳasın gönlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

47. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 307
Mısra: **21**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu gönlüm ḥālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

48. **gönli:**-*i*
Gazel 318
Mısra: **13**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Aḥmedʾüñ gönli ḥarīminde ruḥ u zülfüñ aşar
Müşk zencīr ile ḳındīl-i meh-i çār-dehi

49. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 335
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Vīrāne ḳıldı gönlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ḫarāb ol il kim ola pādişāh iki

50. **gönlüme:**-*ü, -m, -e*
Kaside 10
Mısra: **15**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Diñ aña ġam yidürmesün gönlüme kim firişte-vār
Medḥ ü ṣenā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı gönlümüñ

51. **gönlüme:**-*ü, -m, -e*
Kaside 10
Mısra: **27**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gönlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı gönlümüñ

52. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Kaside 10
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı gönlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı gönlümüñ

53. **gönlüm:**-*(ü)m*
Kaside 21
Mısra: **25**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Zülfine şöyle düşdüñ ey gönlüm Ṣanasın ʿömr-i cāvidān bulduñ

54. **gönlümi:**-*(ü)m, -i*
Kaside 25
Mısra: **53**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ gönlümi
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

55. **gönlüme:**-*ü, -m, -e*
Kaside 30
Mısra: **15**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Diñ aña ġam yidürmesün gönlüme kim firişte-vār
Medḥ ü ṣenā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı gönlümüñ

56. **gönlümüze:**-*ümüz, -e*
Kıt'a 6
Mısra: **5**

Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ṭoḳundı çünki cefā sengi şīşe gönlümüze
Ayaġuñ altına alma bu ābgīneleri

57. **gönlüme:**-*ü, -m, -e*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gönlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe gönlüme mīzāb göz

58. **gönlini:**-*in, -i*
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış gönlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

gönli şikestedür:

1. **gönli şikestedür:**-*dür*
Gazel 71
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kalbi kırılmış olan.

Zülfüñ şınuḳlu ḫāṭırını ṣorsun Aḥmedʾüñ
Kim dost vaʿdesi gibi gönli şikestedür

gönli şınıḳdur:

1. **gönli şınıḳdur:**-*dür*
Gazel 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kalbi kırık; üzgün, ümitsiz.

ʿĀşıḳuñ gönli şınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst
Zāhidüñ olmaz ṣaçuñ küfrinsüz īmānı dürüst

gönli şīşesin şımasun:

1. **gönli şīşesin şımasun:**-*ma, -sun*
Gazel 111
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönül şişesini kırmak II Birini incitmek, üzmek.

Yazuḳdur Aḥmedʾüñ şımasun gönli şīşesin
Mestāne gözlerüñ kim olupdur ḫarāb-ı nāz

gönlin:

1. **gönlin:**-*in*
Gazel 322
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ gönlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

2. **gönlin:**-*in*
Gazel 326
Mısra: **13**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz gönlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

gönlin açmasa:

1. **gönlin açmasa:**-*ma, -sa*
Terci-bend 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönlünü açmak, ferahlatmak, huzur vermek.

Ġonca dil-teng olurdı devrānda Gönlin açmasa dil-güşā-yı ṣabā

gönlin alan:

1. **gönlin alan:**-*an*
Gazel 73
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Aşık etmek, kendine bağlamak, gönlünü çelmek.

Eşkümi gülgūn iden bir reng-i rūyuñ ālidür
Aḥmedʾüñ gönlin alan ala gözinüñ ālidür

gönlin alduñ:

1. **gönlin alduñ:**
Gazel 309
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşık etmek, kendine bağlamak, gönlünü çelmek.

Bir naẓarda gönlin alduñ ben ġarīb üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

gönlin almaġa:

1. **gönlin almaġa:**-*maġ, -a-maḳ, -a*
Gazel 305
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Gönlünü almak/kapmak, ilgilenmek, kandırmak.

Oldı Aḥmed gönlin almaġa ḥavāle ḥācibüñ
ʿĀrıżuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvīye ḥüccet gibi

gönlin ele alayın:

1. **gönlin ele alayın:**-*a, -y, -ın-miş*
Gazel 307
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Birini razı ve hoşnut etmek.

Dimedüñ bir gün alayın Aḥmedʾüñ gönlin ele
Kʾayaġa düşmiş durur zülf-i perīşānum gibi

gönlin virdi:

1. **gönlin virdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Gönül vermek (bağlanmak).

Gördi devlet kʾefser-i şāhī yaraşmaz ġayruña
Bende-i muḳbil gibi gönlin saña virdi hemīn

gönlin yapar:

1. **gönlin yapar:**-*ar*
Gazel 241
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimseyi hoşnut etmek, memnun etmek, sevindirmek.

ʿĀlemüñ gönlin yapar ol seng-dil illā benüm
Sırça gönlüm şınduġınca pāy-māl itmek neden

gönline gir:

1. **gönline gir:**
Gazel 37
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gönlüne girmek II "Gönül kazanmak, gönül almak" deyimlerinin karşılığı olarak "birinin sevgi ve ilgisini çekmek, birini hoşnut etmek".

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine
Gel gir Aḥmed gönline gör nice āteş-tāb olur

gönlini yıkar:

1. **gönlini yıḳar:**
Gazel 329
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönlünü kırmak, incitmek.

Aḥmedʾüñ gönlini geh dost yıḳar geh düşman
Bilmezüz kim yapa ʿālemde bu vīrānemüzi

gönlüm:

1. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 36
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Şoḥbetinden atdı gönlüm ṣırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

2. **gönlüm:**
Gazel 49
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi gönlüm aña ḳarşu cān virür

3. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 58
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gönlüm esīr-i çāh-ı zenaḫdān olup gider
Bī-çāre nʾeylesün yiri zindān olup gider

4. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 65
Mısra: **12**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Gönlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

5. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 132
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Añup çerāġ-ı ḥüsnüñi pervāne gönlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

6. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 138
Mısra: **8**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥasretinden her dem ey Yūsuf-cemāl
Nīl-i çeşmümden döker Baġdād gönlüm Rūma Ṣaṭ

7. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 159
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Baḥr-i ʿışḳuñda çeküp almaġa gönlüm zevraḳın
Dest-i cevrüñle ḫam-ı zülfüñi çengāl eyledüñ

8. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 160
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ey delü gönlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

9. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 175
Mısra: **6**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu gönlüm ḳatīl

10. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 175
Mısra: **13**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Şol perīşān zülfüñe gönlüm nice meyl itmesün
Çün meşeldür didiler el-cinsü ileʾl-cinsi yemīl

11. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 191
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Açılup şādī güli ötmezdi gönlüm bülbüli
Gelmese būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm benüm

12. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 205
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Zülfinüñ bendinde gönlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

13. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 215
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi gönlüm muṭribi
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

14. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 215
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

İñledürdi gökleri feryādı gönlüm nāyınuñ
Ne neyistāndan kesildügin eger ifşā ḳılam

15. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 241
Mısra: **1**

Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Şol ḳara ḳaşuñ çatup gönlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

16. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 246
Mısra: **13**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Şaçlaruñdan isteyem dirdüm bu gönlüm ḫātemin
Güldügüñden ḳorḳaram aġzuñda pinhān olmasun

17. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 280
Mısra: **13**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Zāhid melāmet seng ile uşatma gönlüm şīşesin
Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma

18. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 284
Mısra: **4**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hīç
Bu gönlüm iştibāh eyler kimerde

19. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 292
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḥākim-i ʿışḳuñ ḫarāb itmezdi gönlüm ḫānesin
Baḳmasa ḥüsnüñ sarāyına bu çeşmüm revzeni

20. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 315
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ṭutıldı zülfüñe gönlüm ruḫuñda Şan āb içinde māhī şeste düşdi

21. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 316
Mısra: **10**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Şemʿ-i ruḫıdur ʿışḳ ṭarīḳında delīlüm
Gönlüm şeb-i zülfinde bulursa nʾola rāhı

22. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 326
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Görürseñ zülfi tesbīḥin şaḳın aldanma ey gönlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

23. **gönlüm:**-*(ü)m*
Gazel 337
Mısra: **6**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Dil şu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu gönlüm evi

24. **gönlüm:**-*(ü)m*
Kıt'a 13
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Perīşān olan ister kim ola hem-dem perīşāna
Anuñʾçün gönlüm ol gīsū-yı ser-gerdāndan ayrılmaz

gönlüm akdı:

1. **gönlüm aḳdı:**
Gazel 280
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Birine karşı güçlü sevgi duymak. (ADS).

Çün aḳdı gönlüm şu gibi serv boylu şāhuma
Her dem yüzüm yire sürüp şükr eylerem Allāhuma

gönlüm alduñ:

1. **gönlüm alduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 246
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşık etmek, kendine bağlamak.

Bir söz ile gönlüm alduñ şoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

gönlüm almaġa:

1. **gönlüm almaġa:**
Kaside 20
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Aşık etmek, kendine bağlamak.

Çatup ḳara ḳaşuñı itme gönlüm almaġa nāz
Süzüp elā gözüñi itme cānum almaġa āl

gönlüm düşdi:

1. **gönlüm düşdi:**
Gazel 254
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Âşık olmak, tutulmak.

Ḫāli sevdāsında gönlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miskīndür düşer dāne görüp dām üstine

gönlüm evin yıḳup:

1. **gönlüm evin yıḳup:**-*up*
Gazel 180
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül evini yıkmak; birini çok üzecek bir davranışta bulunmak, gücendirmek, gönül kırmak.

Gönlüm evin yıḳup gider ol yār-ı seng-dil
Ardınca çaġırur der ü dīvār ḳaçma gel

gönlüm mülkini:

1. **gönlüm mülkini:**
Gazel 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ülkesi, âşığın gönlü.

Yine ol şāh-ı cihān ebrūlarına çīn şalup
Geldi gönlüm mülkini yıḳdı yeñi āyīn şalup

gönlüm şehrine:

1. **gönlüm şehrine:**
Gazel 129
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül şehri II Âşığın gönlü.

Bu gönlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

gönlüm şehrini:

1. **gönlüm şehrini:***-ni*
Gazel 113
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönül şehri II Âşığın gönlü.

Gün olmaz kim cemālüñ güft ü gūyı
Bu gönlüm şehrini ġavġāya virmez

gönlüm sındugın:

1. **gönlüm sındugın:***-dug, -ın*
Gazel 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü kırılmak; üzülmek, incinmek.

Ḳatı gönlüñden bu gönlüm sındugın ʿayb itme kim
Edemez ṭaşa taḥammül şīşe-i nāzük-mizāc

gönlümden çıkar:

1. **gönlümden çıḳar:**
Kaside 4
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Gönülden çıkarmak II Artık sevmez veya anmaz olmak.

Ya irgür ben mürīdüñi murāda
Ya gönlümden çıḳar dünyā hevāsın

gönlüme:

1. **gönlüme:***-üm, -e*
Gazel 278
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Nice kʾidem naṣīḥat bu gönlüme işitmez
Men cerebeʾl-mücerreb ḫallet bihiʾn-nedāme

gönlüme düşerse:

1. **gönlüme düşerse:**
Gazel 29
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak.

Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse gönlüme
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

gönlüme düşüren:

1. **gönlüme düşüren:***-ür, -en*
Gazel 215
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Gönlüne düşmek, hatırlamak.

Düşüren kendüsidür vaṣlı hevāsın gönlüme
Yoḫsa ben kimem kʾanı sevmege istidʿā ḳılam

gönlüme ṭoldı:

1. **gönlüme ṭoldı:***-dı*
Mesnevi 3
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü bir duygu ile dolu duruma geçmek.

Yine çıḳdı başuma sevdā-yı ʿışḳ
Yine ṭoldı gönlüme ġavġā-yı ʿışḳ

gönlümi alduñ:

1. **gönlümi alduñ:**
Gazel 129
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Aşık etmek, kendine bağlamak.

Didüm çün gönlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

gönlümi almaġa:

1. **gönlümi almaġa:**
Gazel 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönlünü çelmek/kapmak, ilgilenmek, kandırmak II Âşık etmek.

Diñ kebūter gönlümi almaġa zülfin ṣalmasun
Murġ-ı dest-āmūzdur aña nʾider ṣāhīn ṣalup

gönlümi hoş eylemiş:

1. **gönlümi ḫoş eylemiş:***-miş*
Gazel 133
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Birinin gönlünü hoş etmek, dilediğini vererek onu sevindirmek.

Dil cihānında belāñı gönlüme ṭuş eyleyen
On sekiz biñ ʿāleminde gönlümi ḫoş eylemiş

gönlümi ṣıduñ:

1. **gönlümi ṣıduñ:**
Kaside 8
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kırmak, gücendirmek.

Urduñ cefā ṭaşıyla ṣıduñ çünki gönlümi
Gevher ṣıduñ ʿivaż gerek ey şīvekār laʿl

gönlümün:

1. **gönlümüñ:***-üm, -ün*
Gazel 161
Mısra: **15**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gönlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

2. **gönlümüñ:***-üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı gönlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı gönlümüñ

3. **gönlümüñ:***-üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümäsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafäsı göñlümüñ

4. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **4**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berîne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

5. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **6**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı göñlümüñ

6. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **8**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

7. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **10**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

8. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **12**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

9. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **14**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

10. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **16**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü senā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

11. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **18**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

12. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **22**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

13. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **24**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

14. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **26**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i senāsı göñlümüñ

15. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **28**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göñlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı göñlümüñ

16. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **30**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gördi ki rāh-ı midḥatüñ ʿaḳlı düşürdi ḥayrete
Meyli duʿāña eyledi rāh-nümāsı göñlümüñ

17. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **32**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Micmer-i dil zamāneyi yine muʿaṭṭar itmege
Düzdi senā buḫūrını ʿıṭr-güşāsı göñlümüñ

18. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **34**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Var ümīdüm aña kim dāmen-i ʿafvuñ örtesin
Bī-edebāne düşdiyse baʿżı edāsı göñlümüñ

19. **göñlümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 10
Mısra: **36**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası göñlümüñ

göñlüñ vir:

1. **göñlüñ vir:**-*üñ*
Gazel 327
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül vermek, gönlünü kaptırmak.

Dost eydür ki göñlüñ ayruġa vir
Dut ki ben virmişem göñül ḳanı

göñlüñi ṣıdı:

1. **göñlüñi ṣıdı:**-*dı*
Gazel 173
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönlünü kırmak; bir kimseyi incitmek, üzmek, gücendirmek.

Kākül-i dost ṣıdı göñlüñi ben maḥzūnuñ
Dir gören kāsesini Leylī ṣımış Mecnūnuñ

göñül:

1. **göñül:**
Gazel 233
Mısra: **13**
(Ey) gönül!.

Göñül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı dağıtdı gidelüm bārī şehrüñden

2. **göñül:**
Mesnevi 3
Mısra: **21**
(Ey) gönül!.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

3. **göñül:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

4. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 3
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne göñlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

5. **göñlüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 15
Mısra: **13**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Aḥmed çü zülfi ṭūl-ı emel virdi göñlüñe
Ḳaddin görüp ümīdüñi ʿömr-i dırāza ṭut

6. **göñül:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Şol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

7. **göñlümüñ:**-*ü, -m, -üñ*
Gazel 29
Mısra: **19**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ
Ḫʷān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

8. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 43
Mısra: **10**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

9. **göñül:**
Gazel 43
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

10. **göñlüm:**-*ü, -m*
Gazel 49
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Her dem raḳībi göñlüm içindʾañduġum bu kim
İssin aġırlayan itine üstüḫʷān virür

11. **göñül:**
Gazel 51
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḫāl-i ebrūsını yāruñ kim göñül mesken ṭutar
Murġdur kim āşiyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar

12. **göñül:**
Gazel 60
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

13. **göñül:**
Gazel 60
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ġoncaña gerçi göñül cemʿ oluban dirdi dili
Göreli sünbül-i gül-pūşuñı ṣad-pāre gider

14. **göñül:**
Gazel 63
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Utuldı göñül kʾoldı naẓar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

15. **göñül:**
Gazel 77
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göñül bir dil-rubāya müftetendür
Ki bālāsı belā-yı merd ü zendür

16. **göñül:**
Gazel 78
Mısra: **6**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Bir çöpe ṣaymaz iken iki cihān milketini
Saña biñ cān ile ḳul oldı göñül sulṭāndur

17. **gönül:**
Gazel 80
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Zülfüñ görüp çıḳar ẕeḳanuñdan gönül belī
Çāh-ı belā esīrlerin rīsmān çeker

18. **gönül:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ey ḫarāb olmış şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

19. **gönül:**
Gazel 88
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Seyr eyledügi çāh-ı zenaḫdānuñı gönül
Key çāpük uġrıdur ki bu zindāna ḳaṣd ider

20. **gönül:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Yine pervāne gönül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

21. **gönül:**
Gazel 112
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḫaṭṭın görürken açma gönül zülfi ġuṣṣasın
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳıṣṣa-i dırāz

22. **gönlümden:***-üm, -den*
Gazel 115
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz ü gönlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā gönül girdāb göz

23. **gönül:**
Gazel 115
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā gönül bī-ḫᵛāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā gönül ḫūn-āb göz

24. **gönül:**
Gazel 115
Mısra: **4**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz düşürdi gönlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā gönül ġarḳ-āb göz

25. **gönül:**
Gazel 115
Mısra: **8**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz ü gönlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā gönül nā-yāb göz

26. **gönül:**
Gazel 115
Mısra: **10**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz ü gönlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā gönül girdāb göz

27. **gönül:**
Gazel 115
Mısra: **12**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz ü gönlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā gönül mīzāb göz

28. **gönül:**
Gazel 123
Mısra: **6**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Kej-rā ḳaşuñ itdi rāy-ı fitne Ṭoġrusı gönül bu rāya döymez

29. **gönül:**
Gazel 127
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Nʾola olursa gönül zülf ü zenaḫdāna heves
Ṭıfl olan çünki olur ṭop ile çevgāna heves

30. **gönül:**
Gazel 127
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi gönül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

31. **gönül:**
Gazel 128
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Yine sevdāyī gönül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı ṣabā müşkīn-nefes

32. **gönül:**
Gazel 135
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gönül İskenderi aġzuña gitdi Ḥayāt içmeklüge Ḫıżr ola yoldaş

33. **gönlüñ:***-üñ*
Gazel 139
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gönlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle
Kim seng-i siyāh almaz hīç āb-ı revāndan ḫaẕ

34. **gönül:**
Gazel 141
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey göñül
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

35. **göñülde:**-*de*
Gazel 146
Mısra: **12**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey ṣanem
Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

36. **göñlüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki göñlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

37. **göñülde:**-*de*
Gazel 157
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göñülde gözde ṭolısın nice disün Aḥmed
Eyā menāzile sullamī ve eyne salmākī

38. **göñülleri:**-*ler, -i*
Gazel 158
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ṭoprāġa düşmiş oḳ gibi ḫākī göñülleri
Uş gūşe-i kemānla dirür dilsitān ḳaşuñ

39. **göñül:**
Gazel 160
Mısra: **14**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḥüsn bāzārında çeşmüm aldı dellāliyyesin
Ey göñül dür dişi laʿlinden dile ḥalvālıġuñ

40. **göñül:**
Gazel 166
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Meydān-ı ḥüsn içinde göñül ṭopın urmaġa
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

41. **göñül:**
Gazel 173
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ġam-ı cānānı göñül cānı gibi gizlü dutar
Yine tiryākī bilür ḳıymetin afyonuñ

42. **göñül:**
Gazel 173
Mısra: **12**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ oldı arada
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden ṭutar anı göñül

43. **göñli:**-*li*
Gazel 177
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür çü göñli Aḥmedʾüñ
Devlet-i ḥüsnüñde ey şeh nʾiçün ābādān degül

44. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 178
Mısra: **6**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḫālüme bir dem naẓar ḳıl arada ḳan olmasun
Kim gözümle göñlüm içre mā-cerā eksük degül

45. **göñül:**
Gazel 189
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehm-nāk oluram

46. **göñli:**-*li*
Gazel 191
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göñli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḥālümi dirdüm benüm

47. **göñül:**
Gazel 197
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Tīġ-ı cevrüñ irmese bir dem göñül bulmaz feraḥ
Tīr-i ġamzeñ görmesem bir laḥẓa ḳalmaz rāḥatum

48. **göñülde:**-*de*
Gazel 204
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Zülfüñ ḥikāyetini göñülde miṣāl idüp
Ġam ḳıṣṣasını levḥ-i perīşāna yazmışam

49. **göñül:**
Gazel 207
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Odlara yandı çün göñül gözden Aḳsa Ceyḫūn ile Eres nʾidelüm

50. **göñül:**
Gazel 212
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gel göñül Kaʿbesin ziyāret ḳıl Kʾolupdur maḳām-ı İbrāhīm

51. **göñlümüze:**-*ümüz, -e*
Gazel 213
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Yāḫod bu şīşe-i nāzük-mizāc göñlümüze
O seng-dilden iren inkisārı mı diyelüm

52. **gönülde:**-*de*
Gazel 213
Mısra: **15**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gönülde sūzen-i ġam var uşanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

53. **gönül:**
Gazel 227
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Miskīn gönül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

54. **gönlüm:**-*üm*
Gazel 230
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Cāna kim sevdā-yı zülfüñ ārzūdur nʾeylesün
Ol perīşānlıḳda gönlüm ḳayġuludur nʾeylesün

55. **gönül:**
Gazel 232
Mısra: **11**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Virürdi şifā cān u gönül şayrulıġına
Bir loḳma kebāb olsa raḳībüñ cigerinden

56. **gönül:**
Gazel 233
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bārī şehrüñden
Gönül çün ṣındı cebr olmaz gidelüm bārī şehrüñden

57. **gönüle:**-*e*
Gazel 234
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gönüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām ṣundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

58. **gönülümden:**-*üm, -den*
Gazel 235
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Görüp vādī-i hecrüñde yüzüñ döndürme gönlümden
Ki āhūlar beyābānlarda ḳaçmazdı Mecnūndan

59. **gönül:**
Gazel 239
Mısra: **17**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Eşk-i çeşm ile yumayınca gönül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

60. **gönül:**
Gazel 243
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Şeb-i zülfüñde gönül ḫaṭṭuñı idrāk idemez
Şemʿ-i ḫaddüñle meger luṭf idüp imdād idesin

61. **gönül:**
Gazel 251
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Görinmez oldı ol maḥrem gönül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

62. **gönülden:**-*den*
Gazel 270
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Cān sırrıdur Aḥmed bunı key ṣaḳla gönülden
Dīvāne ḳaçan maḥrem ola rāz-ı nihāna

63. **gönülüm:**-*üm*
Gazel 272
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Cānuma sevdā-yı zülfüñ ārzūdur çāre ne
Ol perīşānlıḳda gönlüm ḳayġuludur çāre ne

64. **gönül:**
Gazel 290
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Benefşe şaçların şalmış gül-i ter üstine sāye
Gönül ḫayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

65. **gönül:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Perīşān-ḥāl olmış gönül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu dīvāne neden düşmiş bu pīç-ā-pīç-i gīsūya

66. **gönül:**
Gazel 304
Mısra: **17**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı gönül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

67. **gönül:**
Gazel 311
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Leylī şaçuña oldı gönül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

68. **gönül:**
Gazel 314
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Maḥabbet ḳurʿası İlyāsa düşdi
Gönül şādīye vü il yasa düşdi

69. **gönül:**
Gazel 315
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi
Ḳaşuñ yayına cān peyveste düşdi

70. **göñül:**
Gazel 327
Mısra: **8**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Dost eydür ki göñlüñ ayruġa vir
Dut ki ben virmişem göñül ḳanı

71. **göñül:**
Gazel 335
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

72. **göñül:**
Gazel 345
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Gül yüzüñe ḳarşu göñül bülbülin
Perde-serā eylemedüñ öyle mi

73. **göñlümde:**-*üm, -de*
Gazel 350
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi göñlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

74. **göñlümi:**-*üm, -i*
Kaside 10
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

75. **göñlümüñ:**-*üm, -üñ*
Kaside 10
Mısra: **20**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Nīl-i nevāli ẕihnümi Mıṣr-ı feżāyil ideli
Mezraʿatüʾl-ḫıyāżdur cümle fināsı göñlümüñ

76. **göñlüm:**-*üm*
Kaside 19
Mısra: **29**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Buldı göñlüm baḫr-i eşkümde ḫayāl-i laʿlüñi
Ḫoş müyesser oldı ol ġavvāṣa bu engüşterīn

77. **göñüle:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **64**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl
Ki ṣaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

78. **göñlümi:**-*üm, -i*
Kaside 30
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

79. **göñlümi:**-*üm, -i*
Kaside 30
Mısra: **9**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

80. **göñlüm:**-*ü, -m*
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

81. **göñlüm:**-*üm*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göñlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe göñlüme mīzāb göz

82. **göñlümden:**-*üm, -den*
Kıt'a 7
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

83. **göñül:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

84. **göñül:**
Kıt'a 7
Mısra: **6**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

85. **göñül:**
Kıt'a 7
Mısra: **8**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

86. **göñlüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kıt'a 8
Mısra: **5**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Göñlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

87. **göñül:**
Murabba 1
Mısra: **31**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Vaz geldüm ben eger gelse bu göñül daḫı vaz
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

88. **göñül:**
Gazel 231
Mısra: **13**
"Ey gönül" / "Ey âşık" anlamlarında bir ifade.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Nezr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

gön(ü)l:

1. **göñlüm:**-*üm*
Gazel 270
Mısra: **1**
1.Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı 2. Kalp, yürek.

Göñlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna
Cānum daḫı anuñla bile oldı revāne

göñül alan:

1. **göñül alan:**-*an*
Gazel 223
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Birini kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

göñül almaġa:

1. **göñül almaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 56
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönlünü çelmek/kapmak; ilgilenmek; kandırmak.

Göñül almaġa yine yār gelür
Şīve vü nāz ile dildār gelür

göñül āyīnesi:

1. **göñül āyīnesi:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Gönül aynası.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḥazenden göñül āyīnesi

göñül darluġı:

1. **göñül darluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
İç sıkıntısı.

Öykünerem dir ise ġonca lebüñe ne ʿaceb
Söyledür aġıza ne gelse göñül darluġı

göñül gözgüsini:

1. **göñül gözgüsini:**-*ni*
Kaside 3
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Gönül aynası.

Āşinālıḳ yüzin açduḳca göñül gözgüsini
Ġayrdan pāk ḳılur ġayreti dervīşlerüñ

göñül ḥastesin:

1. **göñül ḫastesin:**
Gazel 170
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hasta gönül; yaralı kalp.

Bir iki gün bu göñül ḫastesin eglemek içün
Künc-i ḥasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

göñül levḥi:

1. **göñül levḥi:**
Mesnevi 3
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **-**
Gönül levhası, gönül sayfası.

Şun ol rāḥı ey rāḥat-engīz-i rūḥ
Ki ḳalbe ṣafā vire rūḥa fütūḥ

göñül mışrına:

1. **göñül mışrına:**-*na*
Gazel 82
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül şehri.

Şām-ı zülfüñ çerisi ḳondı göñül Mışrına kim
Sāyebānlarla ṭoludur ḳamu meydān-ı Mışr

göñül mülki:

1. **göñül mülki:**
Gazel 233
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ülkesi, âşığın gönlü.

Dil oduñdan kebāb oldı gözüm yaşı şarāb oldı
Göñül mülki ḫarāb oldı gidelüm bārī şehrüñden

göñül mülkine:

1. **göñül mülkine:**-*ne*
Kaside 23
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ülkesi, âşığın gönlü.

Çeşmümden eyleyince göñül mülkine nüzūl
Ḫayl-i ḫayāli geçdi hezārān hezār āb

göñül murġı:

1. **göñül murġı:**
Gazel 221
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

2. **göñül murġı:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu. II Âşığın gönlü.

Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

göñül murġın:

1. **göñül murġın:**-*n*
Gazel 244
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Şānede şehbāz-ı zülfüñ bağlu ṭururken henūz
Biñ gönül murġın alursın ne ʿaceb şayyādsın

gönül murġına:

1. **gönül murġına:**-*na*
Gazel 170
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Bu gönül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

2. **gönül murġına:**
Gazel 270
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Cān ḳumrīsi bir serv hevāsında uçarken
Ṣayd oldı gönül murġına uyup balabana

gönül murġını:

1. **gönül murġını:**
Gazel 255
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Çeşm-i şayyādı gönül murġını şayd itmek içün
Çīn-i zülfinde beñi dāne döker dāmlara

2. **gönül murġını:**
Gazel 348
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu. II Âşığın gönlü.

Ḥarem-i dilde gönül murġını ġamzeñ ki ṭutar
Şayd-ı murġ-ı dil ider şaḥn-ı ḥaremden ne-y-iki

gönül şehrin:

1. **gönül şehrin:**-*n*
Mesnevi 3
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **-**
(Âşığın) Gönül şehri.

Uş ol ḥüsnüñ evṣāfı ey māh-rūy
Gönül şehrin eyledi pür-güft ü gūy

gönül vir:

1. **gönül vir:**
Gazel 232
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül vermek, âşık olmak.

Vir ʿışḳa gönül ġam yime ʿāşıḳ mıdur Aḥmed
Endīşe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından

gönül virmek:

1. **gönül virmek:**
Gazel 168
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevmek, âşık olmak.

Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük
Gönül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

gönülden:

1. **gönülden:**-*den*
Gazel 119
Mısra: **14**
Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, dil. II Âşığın gönlü.

Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh
Eksilmedi gönülden ümīd-i vefā henūz

gönülden çıkasın:

1. **gönülden çıḳasın:**-*a, -sın*
Müfret 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kendisine karşı eskisi gibi sevgi ve alaka gösterilmemek, unutulmak.

Şu gelür ḫānum elüñden yüzüme baḳmayasın
Hele şu gelmez elüñden ki gönülden çıḳasın

gönüller yıkuban:

1. **gönüller yıḳuban:**-*uban*
Gazel 229
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Birini çok üzecek bir davranışta bulunmak, gücendirmek; kalp kırmak.

Gönüller yıḳuban yapduñ cefā bünyādını muḥkem
Ḫarāb olmaya dīvārı yavuz gözden yavuz dilden

gör:

1. **görsedüm:**-*se, -dü, -m*
Gazel 194
Mısra: **5**
Görmek.

ʿİzzet-i dünyā vü ʿuḳbādan geçeydüm görsedüm
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān olduġum

2. **görmekden:**-*mek, -den*
Kaside 25
Mısra: **22**
Görmek.

Dilberā göster hilāl ebrūñı şād it ḫalḳı kim
Māh-ı nev görmekden olur şādī-i devrān-ı ʿīd

3. **gördügüñe:**-*dü, -güñ, -e*
Kaside 21
Mısra: **11**
Görmek, bakmak.

Yüzini gördügüñe şükr it kim Devlet ü baḫt-ı nā-gehān bulduñ

4. **görmesiyle:**-*me, -si, -ile*
Mesnevi 3
Mısra: **166**
Görmek, bakmak.

Ki her nā-tüvān kʾanı ḫᵛānā ola
Açup görmesiyle tüvānā ola

5. **görmemişdür:**-*memişdür*
Gazel 196
Mısra: **3**
Yaşamak, tecrübe etmek.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫᵛāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

6. **görürsem:**-*ür, -se, -m*
Gazel 29
Mısra: **16**
Bakmak, görmek.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

7. **gördükce:**-*dükçe*
Kaside 12
Mısra: **70**
Bakmak, görmek.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

8. **görüp:**-*üp*
Gazel 53
Mısra: **7**
... olarak görmek.

Beni bī-zer görüp bīzār olur yār
Anuñʾçün ġayr ile bāzārı yigdür

9. **göricek:**-*icek*
Kaside 23
Mısra: **29**
Bakmak, görmek.

Didi cemālümi göricek kendüden gider
Ḥüsnüm tecellīsinden olur bī-ḳarār āb

10. **görür:**-*ür*
Gazel 339
Mısra: **5**
Düşünmek, zannetmek.

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ
Ṣāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti

11. **görmiş:**-*miş*
Kaside 8
Mısra: **103**
Bakmak, tanık olmak II öğrenmek.

ʿAyb itme kim bahāsını görmiş terāzūda
Bir saḫt-rūdur ey şeh-i Cem-iḳtidār laʿl

12. **görenüñ:**-*en, -ün*
Müfret 50
Mısra: **2**
Görmek, şahit olmak.

Ḫayme-i sīm ki mercān budaġıdur diregi
Yil olup şalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

13. **görelden:**-*el(i), -den*
Gazel 197
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum
Māh-ı nev gibi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

14. **görelden:**-*el(i), -den*
Gazel 281
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Görelden Aḥmedʾüñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim
Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

15. **görelden:**-*el(i), -den*
Gazel 314
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Görelden Aḥmedʾüñ sūzını micmer
Yanup bağrı içine tāsa düşdi

16. **gördüm:**-*dü, -m*
Mesnevi 3
Mısra: **99**
Görmek II Aslını anlamak, idrak etmek.

Ki gördüm cihān bezmi bāḳī degül
Giden gelmez ayruḳ mülāḳī degül

17. **görüp:**-*üp*
Gazel 235
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Görüp vādī-i hecrüñde yüzüñ döndürme göñlümden
Ki āhūlar beyābānlarda ḳaçmazdı Mecnūndan

18. **gördi:**-*di*
Kaside 1
Mısra: **53**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Rūy-ı zemīnde süddeñi gördi didi ḫıred
Sübḥāne ḥāliḳü ḫaleḳaʾl-ʿarż ü veʾs-semā

19. **gördi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **77**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Gördi elüñde ḫātemüñi ṭañladı ḫıred
Kʾol ebr-i dür-fişāna ḫoş olmış süvār laʿl

20. **gördi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **51**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Gördi dīnāruñdaki elḳābı çeşm-i āfītāb
Yüzi zerd oldı ki yazıla ol elḳāb üstine

21. **görüp:**-*üp*
Kaside 12
Mısra: **13**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Įd-i nevrūzı görüp gül defterinden ʿandelīb
Ḫoş duʿā vü medḥ oḳur şāh-ı ẓafer-yāb üstine

22. **gördi:**-*di*
Kaside 21
Mısra: **57**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Şemsi ḳapuñda gördi didi felek
Yüzüñi sür ki āsitān bulduñ

23. **gördi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **55**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Vaṣluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭañ
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

24. **görüp:**-*üp*
Kaside 23
Mısra: **67**

(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Şeh Bāyezīd işigine yüz sürdügin görüp
Tācın ḥabāb virdi kʾola tāc-dār āb

25. **gördi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **56**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Dest-i nihāli pür-zer-i sürḫ eyledi ḫazān
Gördi ki el götürdi duʿāñ ile şāḫ-sār

26. **görüp:**-*üp*
Kaside 24
Mısra: **22**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

ʿUşşāḳ bulsa dirile yirdi şikāruñı
Avlarken itlerüñ görüp itdügi-yʾçün firār

27. **gören:**-*en*
Gazel 2
Mısra: **7**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Deyr-i ḥüsnüñ naḳşını gören büt-i ayyāreler
Yazılu ṣuret gibi hep ḳaldılar ḫayrān aña

28. **gören:**-*en*
Gazel 110
Mısra: **5**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

29. **göricek:**-*icek*
Kaside 7
Mısra: **119**
(bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahede etmek.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın ṣanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mıṣṭar güneş

30. **görseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 81
Mısra: **3**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Ṣādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

31. **gördükce:**-*dükçe*
Gazel 123
Mısra: **9**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Gördükce raḳībi sög baña kim
İblīs ḳaçar duʿāya döymez

32. **gördükce:**-*dükçe*
Gazel 190
Mısra: **8**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān niṣār itmek anı gördükce kārumdur benüm

33. **gördi:**-*di*
Gazel 259
Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Mürīd-i cān ḫaṭuñı gördi geçdi dünyādan
Zihī saʿādet anuñ kʾitdi Ḫıżrdan tevbe

34. **görmeye:**
Gazel 291
Mısra: **9**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulığı

35. **gördi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Meger ki bīşe-i gerdūnda gördi zerrīn şīr
Ki sebzezār-ı zümürrüdde ḳaçdı sīmīn reng

36. **gördi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **87**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Elüñde zevraḳ-ı zerrīni gördi didi felek
Leḳad raʾeytü ḥilālen yedūru fevḳa hilāl

37. **gördükce:**-*dükçe*
Kaside 30
Mısra: **15**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Yüzüñde iki zülfüñi gördükce ṣanuram
Bostān-ı şāh içinde iki sāyebān imiş

38. **göremez:**-*emez*
Kaside 20
Mısra: **79**
Görmek || Farkına varmak.

Bu murġ-ı dīde meger dām-ı zülfüñi göremez
Ki açdı dāne-i ḫālüñ havāsına per ü bāl

39. **görüñüz:**-*üñüz*
Gazel 249
Mısra: **2**
Görmek, bakmak.

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dīvāneyi kim meyl umar cellāddan

40. **görüp:**-*üp*
Gazel 35
Mısra: **25**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḫārdan bir ḥavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿīler ṣoḥbetinde Aḥmedʾüñ dīvānıdur

41. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 36
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Şol ḳadar aşıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

42. **göricek:**-*icek*
Gazel 43
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

43. **gördi:**-*di*
Gazel 46
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

44. **görsün:**-*sün*
Gazel 48
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

45. **göreli:**-*eli*
Gazel 60
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ġoncaña gerçi göñül cemʿ oluban dirdi dili
Göreli sünbül-i gül-pūşuñı ṣad-pāre gider

46. **gören:**-*en*
Gazel 63
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

47. **gören:**-*en*
Gazel 68
Mısra: **15**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

48. **görse:**-*se*
Gazel 80
Mısra: **12**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ey şāh-ı ḥüsn gözle rikābuñda ḳulları
Mūr-ı żaʿīfi görse Süleymān ʿinān çeker

49. **gören:**-*en*
Gazel 86
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

50. **görse:**-*se*
Gazel 87
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ruḫlarına sünbülinden meyl ider bu murġ-ı dil
Görse ṣemʿi giceler pervāneler pervāz ider

51. **görüp:**-*üp*
Gazel 91
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu
Ki yār anı görüp ḫod-bīn olupdur

52. **göricek:**-*icek*
Gazel 92
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dostlar böyle mʾolur dostuluġuñ ḳāʿidesi
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

53. **görüp:**-*üp*
Gazel 107
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Aḥmedʾi gülşen-i ʿışḳuñda görüp dil uzadan
Eline ṭaş aluban murġ-ı ḫoş-elḥāna atar

54. **görüp:**-*üp*
Gazel 118
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henūz

55. **gördi:**-*di*
Gazel 121
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördi ol serv eşkümi didi kim Biz bu āb-ı revānsuz olımazuz

56. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 124
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Raḳṣ uram ḥaşrde mihrüñle görenler diyeler

Miskīn ölür dirilür daḫı hevādan geçmez

57. **gören:**-*en*
Gazel 127
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

58. **gördi:**-*di*
Gazel 130
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḫüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

59. **gören:**-*en*
Gazel 154
Mısra: **12**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü
Gören ṣanur ki sāye-i dīvāruñam senüñ

60. **gören:**-*en*
Gazel 159
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eyledüñ

61. **görüp:**-*üp*
Gazel 161
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kaʿbe-i ḫüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

62. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 163
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gül olmış nār-ı ruḫsārı yatur gördüm gül üstinde
Ṣan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

63. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 163
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

64. **gördi:**-*di*
Gazel 164
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bāġ-ı cennet gördi ḳaddüñde didi Cibrīl-i rūḥ
Müntehādur Sidreden serv-i revānı Yūsufuñ

65. **göreli:**-*eli*
Gazel 168
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı rişte ṣandı velī
Göreli pīç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

66. **gören:**-*en*
Gazel 173
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kākül-i dost ṣıdı göñlüñi ben maḥzūnuñ
Dir gören kāsesini Leylī ṣımış Mecnūnuñ

67. **gördi:**-*di*
Gazel 174
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördi nesrīn kim benefşe öykinürmiş zülfüñe
Bezm-i gülşende aña ḫandeyle virdi infiʿāl

68. **görüp:**-*üp*
Gazel 176
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḥayādan gülāb gül

69. **görüp:**-*üp*
Gazel 179
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

70. **gören:**-*en*
Gazel 181
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

71. **görsün:**-*sün*
Gazel 188
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuṣṣāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

72. **gördi:**-*di*
Gazel 190
Mısra: **15**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi

Kimse degmesün aña kim
lālezārumdur benüm

73. **görse:**-*se*
Gazel 194
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Tāc-ı Ḫusrevden geçerdüm görse idüm bir nefes
Ḳullaruñla dergeh-i ʿālīde der-bān olduġum

74. **görmeyüp:**-*me, -yüp*
Gazel 200
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görmeyüp cānān yüzin diller perīşān oldılar
Şan ki sulṭān çıḳmayup dīvān ṭaġılmış dostum

75. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 203
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördüm gemiye bindi gider āh idüp didüm
Ḥāline ḳullaruñ naẕar it pādişācıġum

76. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **21**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḫāk-i pāyuñ açdı dil çeşmin ki gördüm ḥüsnüñi
Nice cevherdendür anuñ tūtiyāsın bilmedüm

77. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 209
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Cemāli naḳşını gördüm nigāra beñzetdüm
Cefālarını göricek rūzigāra beñzetdüm

78. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 228
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil nice cāẕūlıġ ider
Kʾuyḳusıyla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

79. **görüp:**-*üp*
Gazel 234
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Nicʾitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ
Diyimez kʾola hep ʿömri şikāyet rūzigārından

80. **göricek:**-*icek*
Gazel 264
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yiñimezem yaşumı ʿīd-i cemālüñ göricek
Kim yiñer sāyili çün mevsim-i deryūze gele

81. **gören:**-*en*
Gazel 266
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳındīl-i zülf içinde fürūġ-ı ʿiẕāruñı
Gören didi çerāġuñı Ḥaḳ şuʿledār ide

82. **gören:**-*en*
Gazel 270
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülfüñ düninde virdüm dil ḫaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne şundı aya

83. **görenler:**-*en, -ler*
Gazel 270
Mısra: **20**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Āyīne göstererden ay yüzüñüñ ṣafāsın
Āyīneyi görenler öperler ol ṣafāya

84. **gören:**-*en*
Gazel 276
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

85. **gördi:**-*di*
Gazel 278
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Devr-i ruḫuñda vardı dil zülfüñe gözüñden
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda Şāma

86. **gördi:**-*di*
Gazel 280
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

87. **görüp:**-*üp*
Gazel 285
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

88. **gördi:**-*di*
Gazel 287
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dil esīr olduġını gördi zenaḫdānına dost

Didi āzāddur ol kim gire zindānumuza

89. **göricek:**-*icek*
Gazel 287
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Göricek ġamzelerüñ tīġını beñzüm ḳalmaz
Ḳorḳaram jeng ola nā-geh giricek ḳanumuza

90. **gören:**-*en*
Gazel 289
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

91. **gördi:**-*di*
Gazel 293
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

92. **gördi:**-*di*
Gazel 307
Mısra: **22**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu göñlüm ḥālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

93. **gören:**-*en*
Gazel 313
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḫāl-i lebüñi gülşen-i ḥüsnüñde gören dir
Cennetde Bilāl-i Ḥabeşī kevs̱ere düşdi

94. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 324
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

95. **göreli:**-*eli*
Gazel 327
Mısra: **16**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Seçmez oldum giceyi gündüzden Göreli zülf ü ḫadd-i cānānı

96. **görse:**-*se*
Gazel 334
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çāha ṣalardı cānı Yūsufını
Bu zenaḫdānı görse zindāncı

97. **gördi:**-*di*
Gazel 338
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Devrānda gördi sāḳīyi pīr-i felek didi
Eskerenī bi-keʾsī maḫyāke yā ṣabiyy

98. **gören:**-*en*
Gazel 347
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu şeydā neyiki

99. **görürem:**-*ür, -em*
Gazel 348
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Düşde ʿavn-i ḫareminden görürem kim geçerem
Güẕer itmek ʿacābā bāġ-ı iremden ne-y-iki

100. **görürem:**-*ür, -em*
Gazel 349
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫˇābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstī

101. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 7
Mısra: **108**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

102. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **107**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördüm zamāne ḫalḳa be-gūş oldı naz̤muma
Ṭaḳdum ḳulaġına yine bir gūşvār-ı laʿl

103. **görsün:**-*sün*
Kaside 9
Mısra: **33**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görsün ġubār-ı sümm-i semendin ʿabīr añan
Bulsun nesīm-i ḫulḳını kim dirse ḳanı müşk

104. **gördi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **29**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördi ki rāh-ı midḥatüñ ʿaḳlı düşürdi ḫayrete
Meyli duʿāña eyledi rāh-nümāsı göñlümüñ

105. **gördi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye
Ḥasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

106. **görüp:**-*üp*
Kaside 25
Mısra: **55**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Şöhret-i ḥüsnüñ görüp şehrüñde ey şāh-ı cemāl
Ṭabl-ı sīnem dögilür kim olına iʿlān-ı ʿīd

107. **gördi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **32**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülfüñ yüzine ṣaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola Kaʿbenüñ estārı benefşe

108. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 29
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bir ḥüsn bahārında sekiz cenneti gördüm
Kʾolmışdı zemīni gül ü dīvārı benefşe

109. **görüp:**-*üp*
Kaside 29
Mısra: **63**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Devlet gibi baḫtuñı görüp ḫıdmete ṭurdı
Ḫʿāb-ı ʿademüñ oldı çü bīdārı benefşe

110. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 30
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma
Bildüm ki devletüm benüm ol āsitān imiş

111. **görüp:**-*üp*
Kıt'a 14
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görüp cān didi ʿışḳ dellālına
Mezād it kʾirişdi ḫarīdārumuz

112. **gördüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 17
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördüm kenār-ı nāmede nāmın nigārumuñ
Sürdüm anı bu dīde-i giryānum üstine

113. **gördüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 17
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

114. **görüp:**-*üp*
Kıt'a 23
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çü bünyād oldı bu ḳaṣr-ı muʿallā
Görüp reşk eyledi firdevs-i aʿlā

115. **gördüm:**-*dü, -m*
Müfret 8
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

116. **görüp:**-*üp*
Müfret 26
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

117. **gördi:**-*di*
Nazm 5
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çün gördi ṭopraġ oldıġın ol zülf-i müşk-bār
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

118. **gördi:**-*di*
Nazm 11
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laʿl pencereden
Baḳup cemālüñi gördi yıḳıldı manẓaradan

119. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Nazm 13
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

120. **gördüm:**-*dü, -m*
Nazm 31
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānīdür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

121. **görüp:**-*üp*
Nazm 43
Mısra: **5**

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

122. **görmez:**-*mez*
Terkib-bend 1
Mısra: **12**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

123. **görüben:**-*üben*
Gazel 8
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳaddüñ ḳıyāmetin görüben cān virenlere
Ṭūbā budaġı gölgelerinde maḳām ola

124. **görüben:**-*üben*
Gazel 13
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ey dil ruḥ u zülfin görüben terkümüz urma
Çıḳma sefere kʾoldı mehüñ menzili ʿaḳreb

125. **gören:**-*en*
Gazel 35
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḥūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

126. **gören:**-*en*
Gazel 65
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Nūr-ı ḥüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

127. **görüben:**-*üben*
Gazel 67
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳaşuñla gözüñi görüben didi müneccim
Bu ġurrede çoḳ fitne vü āşūb olacaḳdur

128. **göricek:**-*icek*
Gazel 75
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Lāle ḫaddüñ göricek āh idüben aġladuġum
Bu ki gül mevsimidür bād ile bārān dökilür

129. **görüben:**-*üben*
Gazel 82
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yüzi ḫurşīdi şeb-i zülfini kāfir görüben
Rūm-ı ḥüsninde çeker tīġ-ı dıraḫşān-ı Mışr

130. **görüp:**-*üp*
Gazel 95
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

131. **gördük:**-*dü, -k*
Gazel 121
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳaşı nūnıyla ḳāmeti elifin
Gördük ayruḳ biz ansuz olımazuz

132. **görüp:**-*üp*
Gazel 141
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Aḥmedʾi hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

133. **görem:**-*em*
Gazel 231
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ben ẕerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol meh-liḳā içün

134. **gören:**-*en*
Gazel 244
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

135. **görüp:**-*üp*
Gazel 253
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görüp zülfi ḫayālin kirpügümde
Didüm cārūba binmişdür bu cādū

136. **görüp:**-*üp*
Gazel 253
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çü yār anı görüp ḫod-bīn olupdur
Yüzi üzre sürinsün göreyin şu

137. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 276
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḥüsn bāġında görmedi Aḥmed
Eñegüñ gibi dil-sitān alma

138. **görüp:**-*üp*
Gazel 283
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülfüñe öykündügin ʿanber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

139. **görüp:**-*üp*
Gazel 283
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gül yüzüñ şevḳıyla görüp Aḥmedʾüñ nālişlerin
Raḥm idüp feryād ider murġ-ı ḫoş-āvālar bize

140. **görem:**-*em*
Gazel 306
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

141. **görmedi:**-*me, -di*
Gazel 307
Mısra: **20**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bunca göziyle felek ey fitne-i devr-i ḳamer
ʿĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

142. **görüp:**-*üp*
Gazel 307
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

143. **görüp:**-*üp*
Gazel 307
Mısra: **25**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Naẓmını eşʿārumuñ görüp didi ol gül-ʿiẕār
ʿAndelīb iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

144. **görüp:**-*üp*
Gazel 323
Mısra: **11**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

145. **gördi:**-*di*
Gazel 332
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Kevs̱er lebüñle Ḫıżr ḫaṭuñ gördi reşkden
Ẓulmāta girdi çeşme-i ḥayvān didükleri

146. **görüp:**-*üp*
Gazel 341
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görüp ḥüsni bahārın ġam yimez Aḥmed helākinden
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrī

147. **gördi:**-*di*
Gazel 342
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yüzi Ḥaḳ ḳıbleden dönsün anuñ kim
Cemālüñ gördi senden yüz çevürdi

148. **göricek:**-*icek*
Gazel 350
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi göñlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

149. **gören:**-*en*
Kaside 1
Mısra: **47**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Engūr yaradılmadan içinde mey gören
Şol dīdedür ki ḫāk-i derüñ itdi tūtiyā

150. **gördi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **131**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Āhū-yı felek gördi seḥer şīr-i livāñı
Ḫūn-ı cigerinden dil-i ṣubḥ oldı dem-ālā

151. **gören:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **15**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

152. **görüp:**-*üp*
Kaside 31
Mısra: **59**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

153. **görem:**-*em*
Nazm 43
Mısra: **3**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

154. **gördi:**-*di*
Terci-bend 1
Mısra: **23**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Vaṣlı ḫazīnesin Ḥaḳuñ ol ḫᵛāce gördi kim
Girdi eline dürr-i viṣāli Muḥammedüñ

155. **görmedi:**-*me, -di*
Terkib-bend 1
Mısra: **32**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çeşm-i sitāre aġlasun ol meh-liḳāya kim
Görmedi pīr-i çarḫ aña beñzer cevān daḫı

156. **gördükce:**-*dükce*
Gazel 39
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur
ʿĀdet oldur kim görinse māh-ı nev bārān olur

157. **gördükce:**-*dükce*
Gazel 92
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Aḥmed aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi
Bu ki gördükce anuñ ḫālini aġyār güler

158. **görsün:**-*sün*
Gazel 248
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Refʿ ḳıl cānā cemāl-i dil-fürūzuñdan niḳāb
Gün yüzüñ āyīnesin görsün mücellālanmasun

159. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 260
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çeşm-i Aḥmed ḫᵛābda cennet görürse ṭañ degül
ʿĀlem-i ḥüsnüñ miṣālin seyr ider cānān her gice

160. **görmek:**-*mek*
Gazel 283
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫᵛāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

161. **görse:**-*se*
Gazel 322
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

162. **görmeyen:**-*me, -yen*
Gazel 324
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

163. **göreydi:**-*e, -y, -di*
Gazel 334
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Serv-ḳaddüñ göreydi bostānda Gül budaġın mı ḳırdı bostāncı

164. **gördükce:**-*dükce*
Müfret 7
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

165. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 114
Mısra: **22**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakīm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir kezzāb göz

166. **gördüm:**-*düm*
Gazel 323
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

167. **görürseñ:**-*(ü)r, -se, -ñ*
Gazel 326
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Görürseñ zülfi tesbīḥin ṣaḳın aldanma ey göñlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

168. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 349
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstī
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstī

169. **görmedi:**-*me, -di*
Kaside 7
Mısra: **117**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Baḫr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

170. **gördüm:**-*düm*
Kaside 19
Mısra: **51**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Fitne-i āḫir zamān gösterdi gördüm ḫaṭṭ-ı yār
İlticā itdüm aña kʾoldur penāh-ı milk ü dīn

171. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kaside 23
Mısra: **12**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Aġladuġumca nāz idüp arturdı sūzumı
Eşkümden özge görmedüm āteş-simār āb

172. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kaside 23
Mısra: **48**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

173. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Müfret 8
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

174. **görmedüm:**-*me, -dü, -m*
Terci-bend 1
Mısra: **102**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Pīrāye-i selefsin ü sermāye-i ḫalef
Ferʿ-i refiʿ görmedüm aṣlā senüñ gibi

175. **görmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 321
Mısra: **4**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

176. **görmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 324
Mısra: **10**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

177. **göre:**-*e*
Gazel 18
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

178. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 43
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

179. **göre:**-*e*
Gazel 97
Mısra: **7**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Gözlerüñ nūr-ı tecellī göre mi ṣofī senüñ
Sīneñüñ ṣoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

180. **görinür:**-*in, -ür*
Gazel 140
Mısra: **16**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Her şeb Aḥmed revzenüñde tā seḥer
Görinür āhum çerāġından şuʿāʿ

181. **görmesem:**-*me, -se, -m*
Gazel 197
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Tīġ-ı cevrüñ irmese bir dem göñül bulmaz feraḥ
Tīr-i ġamzeñ görmesem bir laḥẓa ḳalmaz rāḥatum

182. **gördi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **15**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi niṣār

183. **gör:**
Gazel 25
Mısra: **16**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan
Ne ḳanına şuşamışdur gör ey nigār ḳadeḥ

184. **gör:**
Gazel 36
Mısra: **14**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

185. **gör:**
Gazel 66
Mısra: **12**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Ḳatı gönlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe
Gör nice dīvānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

186. **gör:**
Gazel 100
Mısra: **4**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Dil cemālüñsüz cüdādur nev-bahār-ı ḥüsnden
Bāġ-ı cennet bülbülin gör kim gülistānsuz geçer

187. **gör:**
Gazel 101
Mısra: **11**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Nergisi gör kāse-i zerle yazılmış lāle-veş
Himmetinde kīsesi uş sīm ile zerden ṭolar

188. **gör:**
Gazel 102
Mısra: **7**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Aḥmedʾi gör ki ṣaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḥālini dimez hemān aġlar oturur

189. **gör:**
Gazel 103
Mısra: **5**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

190. **gör:**
Gazel 128
Mısra: **5**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Ḫüsn-i Şīrīn gülşen-i cān-baḫş iken taḳdīri gör
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miskīn ḫār u ḫas

191. **gör:**
Gazel 139
Mısra: **6**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Ey dil ḫaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḥaẓ

192. **gör:**
Gazel 149
Mısra: **7**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

193. **gör:**
Gazel 151
Mısra: **3**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Gör ne iḥsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḥrārın iḥsānuñ senüñ

194. **gör:**
Gazel 178
Mısra: **3**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

195. **gör:**
Gazel 186
Mısra: **12**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

196. **gör:**
Gazel 218
Mısra: **6**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

197. **gör:**
Kaside 5
Mısra: **20**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Aḥmedā āb-ı ḥayāt-ı ebedī ister iseñ
Gel gör uş ḫāk-i der-i ḫalveti dervīşlerüñ

198. **gör:**
Kaside 9
Mısra: **63**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Gör mūy-ı nāfeyi kʾolalı müşke hem-nişīn
ʿAnber-nesīm ü ġāliye-bū ider anı müşk

199. **gör:**
Kaside 17
Mısra: **6**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Būse tiryākin umarken dil-i bīmārumuza
Zehr-i ġam virdi ṣaçuñ gör bu siyehkārluġı

200. **gör:**
Kaside 32
Mısra: **23**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Ne şekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı ṣūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

201. **gör:**
Kıt'a 19
Mısra: **3**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Didi geldi yaraşur mı gör e
Egnine ḥulle-i sündüs geyicek

202. **gör:**
Nazm 3
Mısra: **1**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

203. **gör:**
Nazm 3
Mısra: **2**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

204. **gör:**
Nazm 3
Mısra: **4**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Dīv-i felegüñ rīvine aldanma ṣaḳın kim
Emsālüñi durmaz yudar ol Ehremeni gör

205. **gör:**
Terkib-bend 1
Mısra: **65**
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur
Ol devlet āfitābı ki gerdūn-penāh idi

206. **görmege:**-*meg, -e*
Gazel 130
Mısra: **2**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek,görmek.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

207. **gördi:**-*di*
Kaside 25
Mısra: **46**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek,görmek.

Çihresini reşkden zerd itdi ḳurṣ-ı āfıtāb
Süfre-i ḫʷānuñda çün gördi müzaʿfer nān-ı ʿīd

208. **gördi:**-*di*
Nazm 4
Mısra: **11**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek,görmek.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

209. **görmege:**-*meg, -e*
Nazm 4
Mısra: **8**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek,görmek.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

210. **görimez:**-*i, -mez*
Gazel 114
Mısra: **4**
Karşılaşmak.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

211. **gören:**-*-en*
Kaside 23
Mısra: **51**
Bakmak, görmek, tanık olmak.

Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören
Ṣanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

212. **gördi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **175**
Bakmak, görmek, tanık olmak.

Senüñ gibi kim gördi bir āfıtāb
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

213. **görinür:**-*i(-n), -ür*
Kaside 23
Mısra: **106**
(gibi) görünmek.

Dīn ehline ʿināyet-i cāhuñ muʿīn ola
Nice ki teşneye görinür sāz-kār āb

214. **görenüñ:**-*en, -üñ*
Gazel 189
Mısra: **4**
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek; bir şeye erişmek.

Ben anı görmedügüm gün firāḳa döyimeyüb
Varup yüzin görenüñ ayaġına ḫāk oluram

215. **gören:**-*en*
Kaside 19
Mısra: **31**
Bakan, gören, şahit olan (kimse).

Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören
Oldı ḥüsnüñe meges-rān şehper-i Rūḥuʾl-Emīn

216. **gör:**
Mesnevi 3
Mısra: **21**
"Bak, fark et!" anlamlarında bir ünlem.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

217. **gör:**
Mesnevi 3
Mısra: **22**
"Bak, fark et!" anlamlarında bir ünlem.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

218. **görelden:**-*el(i), -den*
Gazel 244
Mısra: **14**
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak.

Derd ü ġamdan Aḥmed igende şikāyet itme kim
Müddeʿī yüzin görelden sen aña muʿtādsın

219. **görmemek:**-*me, -mek*
Terci-bend 1
Mısra: **19**
Görmek, tanıklık etmek.

Çeşm-i zamāne mislin anuñ görmemek içün
Düşmezdi yir yüzine ẓilāli Muḥammedüñ

220. **gör:**
Gazel 11
Mısra: **11**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Ne kerāmet gösterür gör ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost
Oturur āb üzre bir seccāde-i müşkīn ṣalup

221. **gör:**
Gazel 43
Mısra: **14**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Döyimez dīde ki zülfüñ uzada boynuña el
Şemʿ-i kāfūrīyi gör ʿanber-i terden güniler

222. **gör:**
Gazel 50
Mısra: **9**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Āb-ı revānı gör ki kenārında her nefes
Ḳaddüñe beñzedem diyü serv-i çemen ṭutar

223. **gör:**
Gazel 63
Mısra: **10**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

224. **gör:**
Gazel 80
Mısra: **4**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

225. **gör:**
Gazel 119
Mısra: **4**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol mehliḳā henūz

226. **gör:**
Gazel 134
Mısra: **8**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Ḥācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

227. **gör:**
Gazel 210
Mısra: **4**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Gerçi ışmarlamışam göñlüme aġzuñ sırrını
Gör beni dīvāneye rāz-ı nihān ışmarlaram

228. **gör:**
Gazel 260
Mısra: **5**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

229. **gör:**
Gazel 270
Mısra: **17**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Bārān-ı eşk-i çeşmüm gör ol dıraḫt-ı nāzı
Ne itdi kim nihāl-i serv üzre ṣaldı sāye

230. **gör:**
Gazel 271
Mısra: **14**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Ruḫ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

231. **gör:**
Gazel 273
Mısra: **6**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Ḥüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

232. **gör:**
Gazel 342
Mısra: **8**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Ḳaçurmaz ayaġın kirpüklerümden
Güli gör kim dikenden yüz çevürdi

233. **gör:**
Kaside 13
Mısra: **33**
"Bak!" anlamında bir ünlem.

Ḳaṭre-i jāleyle şekl-i lāle-i ḫamrāyı gör
Dürr ü gevherden pür olmış kāse-i mercānıdur

234. **görüp:***-üp*
Mesnevi 4
Mısra: **41**
Bir şeyin varlığını göz yardımıyla algılamak, görmek, seçmek.

Ki dil murġı görüp ḫavf ide andan
ʿAlāḳa ḳaṭʿ ide bu būstāndan

235. **görür:***-ür*
Kaside 6
Mısra: **15**
Bir şeyin varlığını göz yardımıyla algılamak, görmek, seçmek. II Tanık olmak, şahit olmak.

Görür ser-i ḳaṣruñdan iden kimse neẓāre
Nüh ṭāremi bir dāne-i ḫardal gibi ednā

236. **gör:**
Gazel 233
Mısra: **13**
"Gör, bak!" anlamlarında bir ünlem.

Göñül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı daġıtdı gidelüm bārī şehrüñden

237. **gör:**
Kaside 26
Mısra: **17**
"Gör, bak!" anlamlarında bir ünlem.

Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim

Atdı kemendin ol büt-i ʿayyārum üstine

238. **gör:**
Gazel 65
Mısra: **1**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Ne belā-engīzdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör
Bāġ-ı firdevs getürmiş seyr ider ṭūbāyı gör

239. **gör:**
Gazel 65
Mısra: **2**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Ne belā-engīzdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör
Bāġ-ı firdevs getürmiş seyr ider ṭūbāyı gör

240. **gör:**
Gazel 65
Mısra: **4**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Meh beyāżında sevād-ı zülf-i ʿanber-sāya baḳ
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnāyı gör

241. **gör:**
Gazel 65
Mısra: **6**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Nūr-ı ḫüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

242. **gör:**
Gazel 65
Mısra: **8**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
ʿIşḳ bāzārını germ iden ḳuru sevdāyı gör

243. **gör:**
Gazel 65
Mısra: **10**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Ġamzeñe taʿlīm-i nāz eyler füsūn ile gözüñ
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i şehlāyı gör

244. **gör:**
Gazel 65
Mısra: **12**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Gönlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

245. **gör:**
Gazel 65
Mısra: **14**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi ṣormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henūz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

246. **gör:**
Gazel 102
Mısra: **4**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Āh kim ol cāme-i ḫˇāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

247. **gör:**
Gazel 37
Mısra: **14**
"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine
Gel gir Aḥmed gönline gör nice āteş-tāb olur

248. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 330
Mısra: **8**
"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.

Ṭāliʿümdür raḳīb-i bed-çihre
Görüñ ol ṭāliʿ-i siyāhumuzı

249. **gör:**
Kaside 10
Mısra: **11**
"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.

Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

250. **gör:**
Kaside 30
Mısra: **11**
"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.

Ḥālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

251. **gör:**
Nazm 3
Mısra: **6**
"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḥālin dimek içün dil uzatmış çemeni gör

252. **gör:**
Nazm 3
Mısra: **8**
"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.

Eydür ki yir altındaġı esrārı ṣorarsañ
Var lāleye başındaġı ḳanlu kefeni gör

253. **gör:**
Nazm 3
Mısra: **10**
"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

254. **görmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 56
Mısra: **3**
Bir şeyin varlığını göz yardımıyla algılamak, görmek. II Âşığın sevgiliyi görmesi.

Gül yüzi gülşenini görmeyicek
Bāġ-ı cennet gözüme ḫār gelür

255. **görmeyicek:**-*me, -y, -icek*
Gazel 189
Mısra: **1**
Bir şeyin varlığını göz

yardımıyla algılamak, görmek. II Âşığın sevgiliyi görmesi.

Yüzüñi görmeyicek şöyle derdnāk oluram
Ki ġamdan ölmedügümi añup helāk oluram

256. **görüp:**-*üp*
Gazel 241
Mısra: **13**
Bir şeyin varlığını göz yardımıyla algılamak, görmek.

Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan aġladum güldi didi
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

257. **gör:**
Kaside 20
Mısra: **91**
"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Ne cāẕūluḳlar ider gör medāyiḥüñde ḳalem
Ki düzdi āb-ı siyehden niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl

258. **göricegiz:**-*icegiz*
Gazel 90
Mısra: **9**
Görmek, rast gelmek, şahit olmak.

Sine ber-sīne ṣafā-ḫāṭır olur göricegiz
Sinesinde bugün ol kimse ki īmān götürür

259. **görmek:**-*mek*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

260. **görmege:**-*mek, -e*
Kaside 18
Mısra: **18**
Yapmak, etmek, yerine getirmek.

İnsān-ı devlet ʿaynınuñ vech-i münīrüñ nūrıdur
Devlet umūrın görmege insāna ṣıḥḥat yaraşur

261. **göre:**-*e*
Gazel 249
Mısra: **13**
Görmek, fark etmek.

Göre tercīḥ ide diyü şiʿrümi ṣāḥib-naẓar
Nīk naẓm idimezem şerm eyleyü üstāddan

262. **görürken:**-*ür, -ken*
Gazel 112
Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ḫaṭṭın görürken açma göñül zülfi ġuṣṣasın
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳıṣṣa-i dırāz

263. **gördüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 218
Mısra: **5**
Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

<u>gör-:</u>

1. **gördügince:**-*dük, -ince*
Gazel 91
Mısra: **3**
Bakmak, görmek.

Perīşān gördügince sünbülüñi
Benefşe vālih ü ġam-gīn olupdur

2. **görüp:**-*üp*
Kaside 6
Mısra: **82**
Bakmak, görmek.

Her gün ser-i ḳaṣruña çıḳar mihr-i dil-efrūz
Kim şāh-nişīnüñi görüp ide temāşā

3. **gördügümce:**-*düg, -üm, -ce*
Nazm 21
Mısra: **3**
Bakmak, tanık olmak.

Gördügümce ṣanuram ḫālini kāküllerle
Hind bāġı ṭonanupdur yine fülfüllerle

4. **görürse:**-*ür, -se*
Gazel 45
Mısra: **16**
Görmek, rast gelmek.

Aḥmed ol ḳāmet-i dil-cūya hevādār olalı
Ḳanda bir serv görürse yaḳasın çāk eyler

5. **gören:**-*en*
Gazel 2
Mısra: **12**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Dostlar āyīne itmiş ḥüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl ser-gerdān aña

6. **görmege:**-*meg, -e*
Gazel 6
Mısra: **4**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ey māh-ı ḥüsne mihr-i ruḫından bahā viren
Olmaz iki cihān seni bir görmege bahā

7. **göricek:**-*icek*
Gazel 13
Mısra: **11**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ey eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ
Ḫurşīd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

8. **görse:**-*se*
Gazel 26
Mısra: **3**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ürker raḳībi görse şaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

9. **görmiş:**-*miş*
Gazel 29
Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile)

Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḥüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

10. **gören:**-*en*
Gazel 35
Mısra: **15**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Dest-i sīmīninde sāḳīnüñ ḳadeḥ gören didi
Zevraḳ-ı zerrīnle zeyn olmış kerem ʿummānıdur

11. **göricek:**-*icek*
Gazel 38
Mısra: **14**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḫayrān olur

12. **görse:**-*se*
Gazel 38
Mısra: **15**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Bozılur maʿşūḳı görse ʿāşıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

13. **gören:**-*en*
Gazel 82
Mısra: **9**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ey gözüm yaşını gören sebaḳ al ḥüsninden
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mısr

14. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 83
Mısra: **1**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Gördüm yüzüñi idemezem ey nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

15. **göre:**-*e*
Gazel 84
Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf ü ḫaddüñi
ʿAḳrebde olsa māh degüldür revā sefer

16. **göricek:**-*icek*
Gazel 96
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Çīn-i zülfüñ göricek bāzār-ı misk olur kesād
Gerd-i rāhuñ añıcaḳ rāh-ı Ṣıfāhān baġlanur

17. **gören:**-*en*
Gazel 153
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

18. **görmege:**-*meg, -e*
Gazel 161
Mısra: **13**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Mıṣr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı ṯānī müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

19. **gören:**-*en*
Gazel 176
Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Yüzüñ gören ṭudaġuña germ olmasun mı kim
Düşmez bahār ṣoḥbetine bī-ṣarāb gül

20. **gören:**-*en*
Gazel 186
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

21. **göricek:**-*icek*
Gazel 239
Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ey müneccim ruḥ u zülfin göricek dilberümüñ
ʿĪd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

22. **göreli:**-*eli*
Gazel 277
Mısra: **14**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Zāhidā Aḥmedʾi ḳorḳutma ʿaẕāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

23. **görsem:**-*se, -m*
Gazel 286
Mısra: **9**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

24. **gördüm:**-*dü, -m*
Gazel 321
Mısra: **1**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh toġrı gāh egri

25. **görenler:**-*en, -ler*
Kaside 1
Mısra: **23**

(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Sen şol ḥabībsin ki görenler cemālüñi
Feyż-i naẓarla eylediler ḫāki kīmyā

26. **görüp:**-*üp*
Kaside 6
Mısra: **153**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳudı reyḥān
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

27. **göricek:**-*icek*
Kaside 18
Mısra: **21**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Çoḳ çegzinür ki çaġıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẓill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

28. **göreydi:**-*e, -(y)di*
Kaside 23
Mısra: **79**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Göreydi ṣuda nīzeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

29. **görüp:**-*üp*
Kaside 30
Mısra: **13**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Görüp ṣuda cemālüñi ḫod-bīn olursın āh
Āyīnedārı ḫüsnüñüñ āb-ı revān imiş

30. **göreli:**-*eli*
Murabba 1
Mısra: **1**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Gül yüzüñde göreli zülf-i semen-sāy göñül
Ḳuru sevdāda yiler bī-ser ü bī-pāy göñül

31. **görsem:**-*se, -m*
Terci-bend 2
Mısra: **37**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ġonca dirdüm ṭudaġuña görsem Şehd sözlü şeker-zebān ġonca

32. **gördüm:**-*dü, -m*
Kaside 12
Mısra: **17**
Bakmak, fark etmek.

Ḫālini gördüm lebinde ḫālini ṣordum didi
Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

33. **görüñ:**-*üñ*
Gazel 144
Mısra: **5**
Anlamak, fark etmek, idrak etmek.

Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kʾincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenīni ġāyet-i luṭf

34. **görmez:**-*mez*
Gazel 324
Mısra: **5**
Anlamak, fark etmek, idrak etmek.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḫüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

35. **gördi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **105**
Anlamak, fark etmek, idrak etmek.

Gördi devlet kʾefser-i şāhī yaraşmaz ġayruña
Bende-i muḳbil gibi göñlin saña virdi hemīn

36. **görme:**-*me*
Kaside 16
Mısra: **52**
Bir şey hakkında bir yargıya varmak, değerlendirmek.

Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭīsi çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭīyi bir ey şekeristān-ı kerem

37. **göre:**-*e*
Gazel 304
Mısra: **15**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ger nişān-ı kef-i pāyuñ göre Cibrīl-i Emīn
Secde-gāh idine ol mevżiʿi miḥrāb gibi

38. **göre:**-*e*
Gazel 309
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Sākin-i kūyuñ kʾırāḳdan göre gül ruḫsāruñı
Bāġbāndur kʾolımaz berg-i güle ḳādir daḫı

39. **gördügümce:**-*düg, -üm, -ce*
Müfret 34
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Ṣanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

40. **göreyin:**-*eyin*
Gazel 91
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Yüzi üzre sürinsün göreyin şu
Ki yār anı görüp ḫod-bīn olupdur

41. **göreyin:**-*eyin*
Gazel 222
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

42. **göreyin:**-*eyin*
Gazel 253
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çü yār anı görüp ḫod-bīn olupdur
Yüzi üzre sürinsün göreyin şu

43. **gören:**-*en*
Kaside 8
Mısra: **31**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi
Rengīn laṭīfedür ṭutar aġzında mār laʿl

44. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

ʿĀlem-i ʿışḳa ḳadem baṣ ki temāşā göresin
Maṭlaʿ-ı ḥüsne baḳup nūr-ı tecellā göresin

45. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

ʿĀlem-i ʿışḳa ḳadem baṣ ki temāşā göresin
Maṭlaʿ-ı ḥüsne baḳup nūr-ı tecellā göresin

46. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Aç niḳābuñı yüzüñden ki ruḫuñ ʿaksiyle
Ḥaşre dek yir yüzini pür-gül-i ḥamrā göresin

47. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ey müneccim ruḫ u zülfin göricek dilberümüñ
ʿĪd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

48. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **8**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol Zühre-cebīn
Nice baş ḳoşduġın Ay ile Süreyyā göresin

49. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **10**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

50. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **12**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

51. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **14**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ben żaʿīfüñ bedenin yaşum içinde bulıcaḳ
Rīsmānda dizilü lüʾlüʾ-i lālā göresin

52. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **16**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dür dişüñ derdi ile serv boyuñ ḥasretine
Dem ola kim gözümüñ yaşını deryā göresin

53. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **18**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

54. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **20**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar ṣaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

55. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 239
Mısra: **22**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

56. **göresin:**-*e, -sin*
Gazel 306
Mısra: **6**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

57. **göresin:**-*e, -sin*
Kaside 26
Mısra: **20**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Zāhid ḫayāl-i ḫaddine baḳ gözlerümde kim
Cennāt-ı ʿadni göresin enhārum üstine

58. **göre:**-*e*
Gazel 26
Mısra: **4**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Ürker raḳībi görse şaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

59. **görür:**-*ür*
Gazel 66
Mısra: **13**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.

Dīde-i Aḥmed cemālüñde görür nūr-ı celāl
Naḳş-ı dilkeş merdüm-i bīnāya naḳḳāş añdurur

60. **göricek:**-*icek*
Gazel 209
Mısra: **2**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Cemāli naḳşını gördüm nigāra beñzetdüm
Cefālarını göricek rūzigāra beñzetdüm

61. **görse:**-*se*
Kaside 19
Mısra: **35**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak.

Ādem alnında eger görse cemālüñ nūrını
Secde emrinde ʿinād itmezdi İblīs-i laʿīn

62. **görse:**-*se*
Kaside 7
Mısra: **64**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir şu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

63. **gördüñ:**-*dü, --ñ*
Kaside 21
Mısra: **7**
Gözle ve ışık yardımı ile bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek. || Şahit olmak, idrak etmek.

Cāme-ḫᵛāb içre yārı gördüñ ise
Yirde bir māh-ı āsumān bulduñ

64. **görinür:**-*-i-nür*
Gazel 72
Mısra: **4**
Belirmek, görünür duruma gelmek.

Rūzigār āyīnesinde ṣūret-i aḥvāl-i ʿışḳ
Evvel āsān görinür ṣoñra belālar gösterür

65. **görinür:**-*-i-nür*
Kaside 6
Mısra: **113**
Belirmek, görünür duruma gelmek.

Ṭabʿuñ görinür ḳāmet-i dilber gibi mevzūn
Ṣiʿrüñ oḳınur ḫaṭṭ-ı ṣanem gibi dil-ārā

66. **görinür:**-*-i-nür*
Kaside 6
Mısra: **161**
Belirmek, görünür duruma gelmek.

Zülf-i siyehüñden görinür tāb-ı cemālüñ
Ṣan leyle-i ḳadr içre ḳılur nūr tecellā

67. **göreliden:**-*eli, -den*
Gazel 220
Mısra: **1**
Gözle ve ışık yardımı ile bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem
Ṣaḳlayup ʿışḳını sīnemde nihānī severem

68. **görmekle:**-*mek, -le*
Gazel 240
Mısra: **7**
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Ḳūyını görmekle dilden zāyil olmaz şevḳ-ı yār
Ḳāniʿ olmaz cennet-i firdevse dīdār isteyen

69. **göre:**-*e*
Gazel 291
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulığı

70. **gördi:**-*di*
Gazel 34
Mısra: **5**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II Okumak.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

71. **görüp:**-*üp*
Gazel 9
Mısra: **11**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

72. **görüp:**-*üp*
Gazel 15
Mısra: **14**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Aḥmed çü zülfi ṭūl-ı emel virdi göñlüñe
Ḳaddin görüp ümīdüñi ʿömr-i dırāza ṭut

73. **görüp:**-*üp*
Gazel 80
Mısra: **7**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Zülfüñ görüp çıḳar ẕeḳanuñdan göñül belī
Çāh-ı belā esīrlerin rīsmān çeker

74. **görüp:**-*üp*
Gazel 154

Mısra: **5**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Serv-i çemen görüp didi āzāde ḳaddüñi
Ey kebg-i nāz bende-i reftāruñam senüñ

75. **görüp:**-*üp*
Gazel 154
Mısra: **15**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Yār Aḥmedʾi görüp didi ey ʿandelīb-i mest
Zārīlıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

76. **görüp:**-*üp*
Gazel 226
Mısra: **13**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp Aḥmed
Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

77. **görüp:**-*üp*
Gazel 254
Mısra: **10**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ḫāli sevdāsında gönlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miskīndür düşer dāne görüp dām üstine

78. **görüp:**-*üp*
Gazel 271
Mısra: **13**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ruḫ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

79. **görüp:**-*üp*
Gazel 309
Mısra: **9**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi baġrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

80. **görmedin:**-*me, -din*
Gazel 140
Mısra: **1**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşahede etmek.

Görmedin cān terkin eyler bī-nizāʿ
Vaṣf-ı ḥüsnüñi kim itse istimāʿ

81. **görem:**-*em*
Gazel 211
Mısra: **1**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

82. **görem:**-*em*
Gazel 211
Mısra: **2**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

83. **görem:**-*em*
Gazel 211
Mısra: **4**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Geh yaş örter gözümi gāh unudup kendʾözümi
Bulımazam özümi kʾol ruḫ-ı zībāyı görem

84. **görem:**-*em*
Gazel 211
Mısra: **6**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Dilerem Ḥaḳdan elüm irse ḥarem ḥalḳasına
ʿÖmr uzunlığını kʾol zülf-i semen-sāyı görem

85. **görem:**-*em*
Gazel 211
Mısra: **8**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Himmet-i ʿāliyedür rehberi çün ḫāṭırımuñ
Umaram rāst gele ol ḳad-i bālāyı görem

86. **görem:**-*em*
Gazel 211
Mısra: **10**
(Gözle ve ışık yardımı ile)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

87. **görür:**-*ür*
Gazel 338
Mısra: **9**
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

Her ḫūb-rūda ḥüsnüñi Aḥmed görür idi
Her şeyʾde rūşen olmasa maʿnā-yı küllü şey

88. **gördüm:**-*dü, -m*
Müfret 21
Mısra: **1**
(Bir olayı) Yaşamak, tecrübe edinmek.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḫālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

89. **görüp:**-*üp*
Kıt'a 20
Mısra: **5**
(Bir şeyi veya bir kimseyi) ... olarak tasavvur etmek.

Devlet āṣārını bu vech ile ferḫunde görüp
Ehl-i diller didi tārīḫini feṭḥ-i Ḳaraman

göre:

1. **göre:**
Gazel 76
Mısra: **2**
"-e göre" şeklinde

kalıplaşmış "bakılırsa, göz ününde tutulunca" anlamlarına gelen edat.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

2. **göre:**
Terkib-bend 1
Mısra: **46**
Uygun.

Feryād iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Olmaya bu muṣībete göre fiġān daḫı

3. **göre:**
Terci-bend 1
Mısra: **60**
Göre, edat. II uygun olarak, uygun şekilde.

Dünyā vü āḫiretde şefīʿi ẕünūbumuñ
Şiʿrüm yeterdi saña göre medḥüñ eylesem

göre!:

1. **göre:**
Kaside 6
Mısra: **116**
"Görsün, anlasın!" anlamlarında kullanılan bir ifade.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫᵛān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḫıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

görin:

1. **görinür:**-*ür*
Kıt'a 11
Mısra: **2**
-mış/-miş gibi gelmek.

Ḫāṭır-ı şāʿir ābgīne gibi
Şanmadan pür-ṣafā güher görinür

2. **görinse:**-*se*
Gazel 39
Mısra: **2**
Görünmek ǁ ortaya çıkmak.

Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur
ʿĀdet oldur kim görinse māh-ı nev bārān olur

3. **görinür:**-*ür*
Kaside 7
Mısra: **102**
Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

4. **görinür:**-*ür*
Kaside 25
Mısra: **12**
Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek; izlenim uyandırmak.

Ḫᵛān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekkerīn senbūsedür
Kim görinür gözlere şīrīn anuñla ḫᵛān-ı ʿīd

5. **görinür:**-*ür*
Kaside 14
Mısra: **13**
Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek; benzemek, görünüşünde olmak.

Çü zülfi ḥalḳalarından sitāreler görinür
Ṭaña ḳalup ṭaġıdur kendʾözini heft-evreng

6. **görinen:**-*en*
Gazel 76
Mısra: **1**
Belirmek, görünür duruma gelmek.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

7. **görinürdi:**-*ü, -r, -di*
Nazm 17
Mısra: **1**
Belirmek, görünür duruma gelmek.

Görinürdi gözinüñ āfet-i cān olacaġı
Sezinürdi boyınuñ serv-i revān olacaġı

8. **görinmesün:**-*me, -sün*
Kaside 32
Mısra: **10**
... olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

9. **görine:**-*e*
Gazel 6
Mısra: **8**
Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.

İzüñ tozını gözsüz idinürse tūtiyā
Gün gibi görine gözine gündüzin Sühā

10. **görine:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **88**
Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.

Tā kim ṭoġa saʿd ılduzı ol burc-ı şerefden
Māh ile muḳārin görine cemʿ-i Süreyyā

11. **görine:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **36**
Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek.

Giceyle şuya girme ki tābıyla cismüñüñ
Şemsüʾḍ-ḍuḥā gibi görine şuʿledār āb

12. **görinen:**-*en*
Gazel 148
Mısra: **6**
Görünmek, ortaya çıkmak, yansımak.

Mihr yüzini gösterür ʿāşıḳa ruḫlaruñ velī
Āyīnelerde görinen ṣūretüñ iʿtibārı yoḳ

13. **görinür:**-*ür*
Gazel 304
Mısra: **28**
... gibi gelmek, izlenim uyandırmak.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

14. **görinür:**-*ür*
Gazel 310
Mısra: **6**
... gibi gelmek, izlenim uyandırmak.

Çöpçe gelmez gözüme gülşen-i kūyında raḳīb
Kʾol çemende gül-i nesrīn görinür ḫār daḫı

15. **görinür:**-*ür*
Kaside 7
Mısra: **78**
..gibi görünmek.

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẕerreden kemter güneş

16. **görinse:**-*se*
Gazel 96
Mısra: **6**
Görünmek, ortaya çıkmak.

Çün ṭulūʿ itdi ḳaşuñ ayı raḳībi eyle bend
Lā-cerem görinse māh-ı rūze şeyṭān baġlanur

17. **görinse:**-*se*
Gazel 150
Mısra: **16**
Görünmek, ortaya çıkmak.

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

18. **görine:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **68**
Görünmek, ortaya çıkmak.

Nice ki reng-i ʿāşıḳ u būy-ı nigārdan
Görine yir yüzinde ḫazān ile nev-bahār

19. **görinür:**-*ür*
Gazel 174
Mısra: **12**
...olarak görünmek.

Luṭfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-miṣāl

20. **görinür:**-*ür*
Gazel 322
Mısra: **6**
...olarak görünmek.

Ṣaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

görin-:

1. **görindi:**-*di*
Gazel 137
Mısra: **4**
1. Görünmek.

Belürdi ḫoḳḳa-i laʿlüñde dür dişüñ ṣanasın
Görindi mīmde yāḳūt şīvesiyle beyāż

2. **görinen:**-*en*
Gazel 68
Mısra: **3**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Ay yüzüñ āyīnesinde görinen müşkīn ġubār
Ḫaṭṭ-ı jengārī midür yā dūd-ı āhum jengidür

3. **görinen:**-*en*
Gazel 331
Mısra: **3**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Görinen fitne-i çeşmüñle ḳaşuñ mekrinden
Āfet-i cāndur u āşūb-ı cihāndur çelebī

4. **görinen:**-*en*
Kaside 12
Mısra: **63**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Rūy-ı tīġuñda görinen şekl-i zerrīn dāyire
ʿAks-i ḫurşīd-i ẕaferdür düşmiş ol āb üstine

5. **görinen:**-*en*
Kaside 27
Mısra: **3**
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Beñzer ki āsumānda görinen hilāl-i ʿīd
Atuñ ayaġı izidür ey şāh-ı kāmkār

6. **görine:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **22**
Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükmek; izlenim uyandırmak.

Bārī naẓar ḳılursañ aña ḫande eyle kim
Görine ṭopṭolu güher-i şāh-vār āb

7. **görindi:**-*di*
Gazel 335
Mısra: **2**
Belirmek, görünür duruma gelmek.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

8. **görinür:**-*ür*
Gazel 10
Mısra: **13**
Belirmek, ortaya çıkmak.

Sāḳiyā reng-i ruḫuñda görinür ʿaks-i şarāb
Nitekim berg-i gül üzre lāle-i ḫamrā ġarīb

9. **görinür:**-*ür*
Gazel 105
Mısra: **5**
Belirmek, ortaya çıkmak.

Gözlerüñden görinür rāst ḳaşuñ miḥrābı
Gerçi kim āyīne-i ḳıble-nümālar düzilür

10. **görinür:**-*ür*
Gazel 186
Mısra: **2**
Belirmek, ortaya çıkmak.

Yüz urup rāh-ı kūyına sürün ey eşk-i ġalṭānum
Ki anda görinür geh geh nişān-ı pāy-ı cānānum

11. **görindi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **94**
Görünmek, kendini göstermek, ortaya çıkmak.

Ḳaṣd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥrīr
Görindi mülāyim aña nā-çāri benefşe

12. **görinür:**-*ür*
Gazel 10
Mısra: **1**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġarīb

13. **görinür:**-*ür*
Gazel 32
Mısra: **18**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Şol deñlü zehr-i ḳahr içürür Aḥmedʾe felek
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger leẕīẕ

14. **görinür:**-*ür*
Gazel 64
Mısra: **3**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Zehr-i ḳātil görinür ṭāliʿ-i şūrumda şeker
Beni öldürmege ol laʿl-i şeker-bār öpilür

15. **görinür:**-*ür*
Gazel 140
Mısra: **9**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Būse el-ḥaḳ zehr-i ḳātil görinür
Laʿl-i nūşīnūñden itdükce vidāʿ

16. **görinür:**-*ür*
Kaside 6
Mısra: **139**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

17. **görinür:**-*ür*
Kaside 29
Mısra: **16**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü märı benefşe

18. **görinür:**-*ür*
Kıt'a 11
Mısra: **4**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Ṣınıcaḳ ġāfil olma andan kim
Başdan ayaġa nīşter görinür

19. **görinür:**-*ür*
Nazm 8
Mısra: **4**
. ... Olduğu hissini vermek, ... etkisi bırakmak.

Ne näleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

görinme:

1. **görinmez:**-*mez*
Kaside 20
Mısra: **34**
Gözüne görünmemek; yanında hiç bir değeri olmamak, değer vermemek.

Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim şarardı çihre-i zer
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

görinmez oldı:

1. **görinmez oldı:**-*dı*
Gazel 251
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gözden kaybolmak, artık görünmemek.

Görinmez oldı ol maḥrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

görme:

1. **görmedügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 189
Mısra: **3**
Görmemek, karşılaşmamak.

Ben anı görmedügüm gün firāḳa döyimeyüb
Varup yüzin görenüñ ayaġına ḫāk oluram

görüñ:

1. **görüñ:**
Gazel 60
Mısra: **10**
Bakın! Görün!.

Şīveler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

göstedügi-yʾçün:

1. **göstedügi-yʾçün:**
Gazel 43
Mısra: **15**
Gösterdiği için, görülmesini sağladığı için.

Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün
Var ḳıyās eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

göster-:

1. **göster:**
Gazel 239
Mısra: **12**
Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

2. **göstermege:**--*mege*
Kaside 6
Mısra: **197**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

Nice ki cihān bāġını göstermege ḫurrem
Gülzār-ı felekde açılur bu gül-i zībā

3. **göster:**
Gazel 248
Mısra: **2**
(Birinin) Görmesini sağlamak.

ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zībālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

4. **göster:**
Gazel 342
Mısra: **9**
(Birinin) Görmesini sağlamak.

Yüzüñ göster belālu bülbülüñe
Ki gülzār-ı çemenden yüz çevürdi

5. **gösterme:**-*me*
Gazel 29
Mısra: **15**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

6. **gösterme:**-*me*
Gazel 229
Mısra: **11**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

7. **gösterme:**-*me*
Gazel 280
Mısra: **9**
Görülmesini sağlamak, görülmesine yol açmak.

ʿIşḳuñ yolında gönlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne ʿāşıḳam gel ḫār ṣaçma rāhuma

8. **gösterdi:**--*di, -*
Kaside 6
Mısra: **122**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek. II Yansıtmak, aksettirmek.

Gerd-i sipehüñ ẓulmetiyle şuʿle-i tīġuñ
Gösterdi Şehā ḫarb günin leyle-i ḳamrā

9. **gösterdi:**--*di, -*
Kaside 29
Mısra: **34**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek. II Yansıtmak, aksettirmek.

Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

10. **gösterse:**-*se*
Gazel 189
Mısra: **13**
Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, açmak, teşhir etmek, izhar etmek.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

11. **göstere:**-*e*
Kaside 25
Mısra: **1**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. (Birinin) Görmesini sağlamak. 3. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿīd
Söyle kim vire lebüñ ḥalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd

12. **gösterdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **43**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. (Birinin) Görmesini sağlamak. 3. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿīd
Üç ʿīde irmişüz bugün ey faẕl-ı Girdigār

13. **gösterdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **51**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.

Fitne-i āḫir zamān gösterdi gördüm ḫaṭṭ-ı yār
İlticā itdüm aña kʾoldur penāh-ı milk ü dīn

göster:

1. **göstermek:**-*mek*
Gazel 30
Mısra: **3**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

Göstermek içün muʿcize-i ḥüsnüñi rūşen
Şaḳḳuʾl-ḳamer itmiş durur engüşt-i Muḥammed

2. **gösterdügince:**-*dügince*
Kaside 22
Mısra: **10**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

Varma kenār-ı āba ki ḫod-bīn ider seni
Gösterdügince ḥüsnüñi āyīne-vār āb

3. **göstermege:**-*mege*
Terci-bend 1
Mısra: **89**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

Göstermege yir ehline dīdārı nūrını
Āyīne virdi Tañrı Taʿālā senüñ gibi

4. **göstermege:**-*mege*
Gazel 164
Mısra: **9**
Görülmesini sağlamak, görünmesine imkan tanımak.

Dil vir Aḥmed yāra kim göstermege dīdārını
Olmaya āyīne gibi armaġanı Yūsufuñ

5. **gösterelden:**-*el, -den*
Gazel 270
Mısra: **19**
Görülmesini sağlamak, görünmesine imkan tanımak.

Āyīne gösterelden ay yüzüñüñ ṣafāsın
Āyīneyi görenler öperler ol ṣafāya

6. **gösterür:**-*ür*
Kaside 32
Mısra: **20**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẓar ḳıl kim
Dü-mūy şekli gibi gösterür saña elvān

7. **gösterür:**-*ür*
Gazel 305
Mısra: **16**
(Bir hâlini, bir niteliğini)

Ortaya koyacak tarzda davranmak.

Oldı Aḥmed göñlin almaġa ḥavāle ḥācibüñ
ʿĀrıżuñ ḥaṭ gösterür bu daʿvīye ḥüccet gibi

8. **göstermez:**-*mez*
Gazel 293
Mısra: **13**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek; işaret etmek.

Didi bunuñ gibi düş göstermez Aḥmed kimseye
Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nā-sāz uyḫusı

9. **gösterdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **58**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek; işaret etmek; güzelliğini ortaya çıkarmak.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

10. **gösterür:**-*ür*
Gazel 72
Mısra: **6**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek II yansıtmak, aksettirmek.

Ḥaḳ bu kim cān derd-mendinüñ ṭabībidür lebüñ
Ḥoḳḳa-i laʿlīn açup derde devālar gösterür

11. **gösterür:**-*ür*
Gazel 72
Mısra: **8**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek II yansıtmak, aksettirmek.

Ṭāliʿ-i şūrīdeme zülfüñ nişān yetmez mi kim
Baḳduġumca ṣubḥ-ı ṣādıḳda mesālar gösterür

12. **gösterür:**-*ür*
Gazel 72
Mısra: **10**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek II yansıtmak, aksettirmek.

Şekl-i zülfeynüñ ḫavāṣīsinde zībā ḫaṭṭuñuñ
Ḳayd-ı şāhdur kim ḫaṭuñ ansuz ḫaṭṭālar gösterür

13. **gösterür:**-*ür*
Gazel 148
Mısra: **5**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek II yansıtmak, aksettirmek.

Mihr yüzini gösterür ʿāşıḳa ruḫlaruñ velī
Āyīnelerde görinen ṣūretüñ iʿtibārı yoḳ

14. **gösterür:**-*ür*
Gazel 152
Mısra: **10**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek II yansıtmak, aksettirmek.

Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındīli kim āyīne-vār
Gösterür ḫüsnüñ fürūġın seng-i eyvānuñ senüñ

15. **gösterür:**-*ür*
Kaside 5
Mısra: **4**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek II yansıtmak, aksettirmek.

Cümle müştāḳlara şāhid-i maḳṣūd yüzin
Gösterür āyīne-i ṭalʿati dervīşlerüñ

16. **gösterdi:**-*di*
Terci-bend 1
Mısra: **57**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek II yansıtmak, aksettirmek.

Gösterdi Ḫıżra ḫāk-i derüñ çeşme-i ḥayāt
Ögretdi Ḥāteme niʿamuñ baḫşiş ü kerem

17. **gösterürdüm:**-*ür, -dü, -m*
Gazel 257
Mısra: **18**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek; güzelliğini ortaya çıkarmak.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

18. **gösterürdi:**-*ür, -di*
Mesnevi 4
Mısra: **46**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek; güzelliğini ortaya çıkarmak.

Bu ḫaṭ evvel leṭāfet gösterürdi Ruḫ-ı yāra melāḥat gösterürdi

19. **gösterür:**-*ür*
Gazel 72
Mısra: **4**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Rūzigār āyīnesinde ṣūret-i aḥvāl-i ʿışḳ
Evvel āsān görinür ṣoñra belālar gösterür

20. **gösterür:**-*ür*
Gazel 198
Mısra: **13**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Aḥmedʾe āyīne-i ḥüsnüñde pinhān gösterür
Şāhid-i maḳṣūd yüzin Ḫaḳ Taʿālā dostum

21. **göstermez:**-*mez*
Gazel 280
Mısra: **3**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

22. **gösterür:**-*ür*
Kaside 7
Mısra: **105**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Ṭūṭī-i ser-sebzdür kʾāyīnede per gösterür
Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ kim olmışdur aña der-ber güneş

23. **gösterür:**-*ür*
Kaside 18
Mısra: **23**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek.

Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterür
Āyīne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna ṣıḥḥat yaraşur

24. **gösteren:**-*en*
Kaside 13
Mısra: **41**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak.

Bāġda bād-ı ṣabāyı gülşen-ārā gösteren
Zülf-i yāruñ şemme-i būy-ı ʿabīr-efşānıdur

25. **gösterür:**-*(ü)r*
Gazel 72
Mısra: **12**
...etkisi bırakmak.

Saʿy it Aḥmed ʿışḳa kim merve ḥaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

26. **gösterürse:**-*ür, -se*
Gazel 239
Mısra: **7**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak; ortaya çıkarmak.

Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol Zühre-cebīn
Nice baş ḳoşduġın Ay ile Süreyyā göresin

27. **göstere:**-*e*
Gazel 34
Mısra: **3**
Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak II aksetmek, yansıtmak.

Nice miṣāl göstere āyīne-i felek
Ol nev-ʿarūs-ı ḥüsne ki miṣli ʿadīmdür

28. **gösterdi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **31**
(Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.

Ol ki gösterdi Mesīḥāya revān-baḫşluġı
Ol ki ögretdi Ferīdūna cihāndārluġı

29. **gösterdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **9**
Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek.

ʿĀleme gösterdi ḥaşruñ şübhesüz bürhānını
Çün nebāt emvātın iḥyā itdi Rabbüʾl-ʿālemīn

30. **gösterürdi:**
Mesnevi 4
Mısra: **45**
Bir hâlini, bir niteliğini ortaya koyacak tarzda davranmak.

Bu ḫaṭ evvel leṭāfet gösterürdi Ruḫ-ı yāra melāḥat gösterürdi

31. **göster:**
Kaside 25
Mısra: **21**
Açığa çıkarmak, görünür hale getirmek, göstermek.

Dilberā göster hilāl ebrūñı şād it ḫalḳı kim
Māh-ı nev görmekden olur şādī-i devrān-ı ʿīd

32. **göster:**
Gazel 188
Mısra: **9**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuşşāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

33. **göster:**
Gazel 266
Mısra: **1**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Göster yüzüñi kim ḳameri bī-ḳarār ide
Depret lebüñi kim şekeri şermsār ide

34. **göster:**
Gazel 298
Mısra: **2**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Ey meh viṣālüñ ḫʷānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

35. **göster:**
Gazel 309
Mısra: **4**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Bir naẕarda göñlin alduñ ben ġarīb üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

36. **göster:**
Kaside 31
Mısra: **54**
1. Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. 2. Göz önüne sermek, başkalarının gözleri önüne koymak, teşhir etmek, izhar etmek.

Ey sāḳī-i gül-çihre dili ḳılmaġā rūşen
Gel şāḫ-ı şükūfe gibi göster yed-i beyżā

<u>götür:</u>

1. **götürüp:**-*üp*
Kaside 31
Mısra: **29**
Açmak, kaldırmak.

Ġonca götürüp burḳaʿı nāz ile yüzinden
ʿArż itdi cihān Vāmıḳına ʿārıż-ı ʿAẕrā

2. **götür:**
Terkib-bend 1
Mısra: **101**
Açmak, kaldırmak.

Şöyle götür ḥicābını kim zāyir olana
Seng-i mezārı āyine-i ġayb-bīn ola

3. **götürür:**-*ür*
Terci-bend 2
Mısra: **73**
Götürmek, taşımak.

Götürür şemʿdān-ı zer nergis
Uyarur şemʿ-i encümen lāle

4. **götürmese:**
Gazel 296
Mısra: **17**
Taşımak, uzaklaştırmak.

Ḫāk-i pāyuñ müşkini götürmese bād-ı bahār
Nev-ʿarūsān-ı çemen ummazdı andan nükheti

5. **götürmişdür:**-*miş, -dür*
Müfret 14
Mısra: **1**
Taşımak, uzaklaştırmak.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

6. **götürür:**-*ür*
Gazel 90
Mısra: **10**
Götürmek, taşımak.

Sine ber-sīne ṣafā-ḫāṭır olur göricegiz
Sinesinde bugün ol kimse ki īmān götürür

7. **götürür:**-*ür*
Kaside 24
Mısra: **66**
Taşımak, götürmek.

Ḥʷar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevherin
İḳbāl ü yümn içün götürür gūş-ı rūzigār

8. **götüre:**-*e*
Kaside 29
Mısra: **88**
Taşımak, götürmek.

Bu medḥ redīfinde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

9. **götürüp:**-*üp*
Gazel 107
Mısra: **6**
Bir yerden bir yere götürmek, ulaştırmak.

Yine pervāne göñül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

10. **götüremez:**
Gazel 90
Mısra: **11**
Kaldırmak, dayanmak, tahammül etmek.

Nüktesin götüremez kimse raḳībüñ ammā
Cigeri pārelerinde nice peykān götürür

11. **götüremez:**
Gazel 90
Mısra: **14**
Kaldırmak, dayanmak, tahammül etmek.

Aḥmedʾüñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

12. **götürür:**-*ür*
Gazel 90
Mısra: **4**
(Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek.

Lebinüñ manṭıḳı tesḫīri durur ins ü melek
Ol perī-çihre meger mühr-i Süleymān götürür

13. **götürür:**-*ür*
Gazel 90
Mısra: **6**
Götürmek, taşımak, yüklenmek,üstlenmek, kaldırmak.

Yār ʿayb eylemesün ʿāṣıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

14. **götürür:**-*ür*
Gazel 90
Mısra: **14**
Götürmek, taşımak, yüklenmek,üstlenmek, kaldırmak.

Aḥmedʾüñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

15. **götürür:**-*ür*
Gazel 90
Mısra: **12**
Kaldırmak, dayanmak, tahammül etmek.

Nüktesin götüremez kimse raḳībüñ ammā
Cigeri pārelerinde nice peykān götürür

16. **götürür:**-*ür*
Gazel 90
Mısra: **8**
(Bir şeyi) Hareket ettirip belli bir yere koymak, ağzına götürmek.

Şekkerī ḫʷān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

17. **götürdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **43**
Ortadan kaldırmak.

Götürdi miġfer-i ḫūnīn-i ḫaşmı nīzelerüñ
Miṣāl-i lālesitān oldı rūy-ı ṣaff-ı ḳıtāl

götür-:

1. **götürüben:**-*üben*
Gazel 167
Mısra: **4**
Kaldırmak.

Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın
Ki baş götürüben oynaya Nīl içinde neheng

2. **götür:**
Gazel 275
Mısra: **7**
(Bir kimseyi bir yere giderken) Beraberinde bulundurmak, onunla beraber gitmek.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

3. **götürmiş:**-*miş*
Kaside 25
Mısra: **34**
(Bir kimseyi bir yere giderken) Beraberinde bulundurmak, onunla beraber gitmek.

ʿAzm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş meger ol āfitāb
Māh götürmiş yanınca ʿanberīn çevgān-ı ʿīd

4. **götürür:**-*ür*
Gazel 90
Mısra: **1**
(Belli bir maksat için bir yere gitmesini sağlamak üzere) Birinin berâberinde gitmek.

Ġamze-i rehzeni kim tīġını ʿuryān götürür
Ger amān virmez ise gevdeleri ḳan götürür

göyin:

1. **göyinür:**-*ür*
Gazel 301
Mısra: **1**
Yanmak.

Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni
Ṭutışur ṣubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni

göynü:

1. **göynür:**-*r*
Gazel 93
Mısra: **1**
Yanmak.

Ruḫuñ şemʿi şuʿāʿından dil ü cān u ciger göynür
Naẓar ḳılmaġa ḫurşīd-i cemālüñe naẓar göynür

2. **göynür:**-*r*
Gazel 93
Mısra: **2**
Yanmak.

Ruḫuñ şemʿi şuʿāʿından dil ü cān u ciger göynür
Naẓar ḳılmaġa ḫurşīd-i cemālüñe naẓar göynür

3. **göynür:**-*r*
Gazel 93
Mısra: **4**
Yanmak.

Zihī çeküp ḳaşuñ yayın ḫalāṣ-ı tīr-i āh itsem
Ṭoḳuz ṭāḳ-ı zebercedden ṭutarlarsa siper göynür

4. **göynür:**-*r*
Gazel 93
Mısra: **8**
Yanmak.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

5. **göynür:**-*r*
Gazel 93
Mısra: **10**
Yanmak.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

göynük:

1. **göynüklerin:**-*ler, -in*
Gazel 261
Mısra: **11**
Dert, keder, endişe.

Aḥmedʾüñ göynüklerin söyler zebān-ı ḥāl ile
Bir ayaġ üzre ṭurup şemʿ-i şebistān her gice

2. **göynüklü:**-*lü*
Kaside 19
Mısra: **73**
Yanık, yanmış mec. gönül yanığı, acı, dert, ıztırap, keder.

Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūnīn-dil meger āhū-yı Çīn

göynüklü:

1. **göynüklü:**
Gazel 104
Mısra: **14**
Yanmış. ǁ aşk acısıyla dağlanmış.

Dāmen-i dehri muʿaṭṭar ḳılmaġa enfās-ı ʿūd
Aḥmedʾüñ micmer gibi göynüklü cānın yaḳdılar

göyün:

1. **göynür:**-*r*
Gazel 93
Mısra: **6**
Tutuşmak, yanmaya başlayıp ateş almak; çok keder, elem ve hicran çekmek.

Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

2. **göyünür:**-*ür*
Gazel 16
Mısra: **9**
Yanmak, tutuşmak; acı çekmek, kederlenmek, içi yanmak.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

göz:

1. **gözlerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Gazel 1
Mısra: **13**
T. Görme organı.

Leblerüñ ṣun gözlerüñden mest olan ʿāşıḳlara
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü şeker ḳıl dāʿimā

2. **gözlerümüze:**
Gazel 232
Mısra: **7**
T. Görme organı.

Gözlerümüze nūrsın u dillere şādī
Ḫalḳuñ seni Ḥaḳ ṣaḳlaya yavuz naẓarından

3. **gözüm:**-*üm*
Kaside 22
Mısra: **13**
1. Göz. 2. Suyun çıktığı yer.

Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem niṣār āb

4. **gözlerüm:**-*ler, -üm*
Kaside 20
Mısra: **68**
Görme organı.

Metāʿ-ı derdüñe dil virmez idi cān naḳdin
Ger olmasaydı ara yirde gözlerüm dellāl

5. **gözüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 27
Mısra: **11**
Göz, görme organı.

Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş
ʿAceb degüldür eger ola bī-baṣar güstāḫ

6. **gözlerine:**-*leri, -n, -e*
Gazel 79
Mısra: **3**
Göz, görme organı.

Cān gözlerine ayaġı tozı nigārumuñ
Kuḥl-ı başīret olmaġ içün tūtiyā yiter

7. **gözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 97
Mısra: **7**
Göz, görme organı.

Gözlerüñ nūr-ı tecellī göre mi ṣofī senüñ
Sīneñüñ ṣoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

8. **gözümle:**-*üm, -le*
Gazel 178
Mısra: **6**
Göz, görme organı.

Ḥālüme bir dem naẓar ḳıl arada ḳan olmasun
Kim gözümle göñlüm içre mācerā eksük degül

9. **gözinüñ:**-*i, -n, -üñ*
Gazel 250
Mısra: **6**
Göz, görme organı.

Çü zülfī sāyesin mesken idindüñ ey dil-i miskīn
Ṣaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

10. **gözlerine:**-*leri, -n, -e*
Gazel 273
Mısra: **3**
Göz, görme organı.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḥınnā diyü ellerine

11. **gözlerine:**-*leri, -n, -e*
Kaside 6
Mısra: **28**
Göz, görme organı.

Ṣol ṣuffa ki zülfin aña cārūb ide Rıḍvān
Süpründisini gözlerine küḥl ide ḥavrā

12. **gözine:**-*i, -n, -e*
Kaside 21
Mısra: **47**
Göz, görme organı.

Bir meliksin ki nüh felek gözine Sümm-i esbüñi sürmedān bulduñ

13. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Kaside 23
Mısra: **31**
Göz, görme organı.

Ṭoldurdı şīşesin gözümüñ ḥasret-i ruḥuñ
Gül yapraġı gibi ki ḳodı yādigār āb

14. **gözinüñ:**-*i, -n, -üñ*
Nazm 17
Mısra: **1**
Göz, görme organı.

Görinürdi gözinüñ āfet-i cān olacaġı
Sezinürdi boyınuñ serv-i revān olacaġı

15. **gözini:**-*i, -n, -i*
Terci-bend 2
Mısra: **54**
Göz, görme organı.

Uyḥusın açmaġ içün itdi seḥer Ṣebnem ile gözini ter nergis

16. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 56
Mısra: **4**
Bakış, nazar.

Gül yüzi gülşenini görmeyicek Bāġ-ı cennet gözüme ḫār gelür

17. **gözle:**-*le*
Gazel 162
Mısra: **2**
Bakış, nazar.

Āyīne-i cāndur ruḥ-ı zībāsı ʿAlīnüñ
Bu gözle muḥāl oldı temāşāsı ʿAlīnüñ

18. **göz:**
Kaside 30
Mısra: **8**
Bakış, nazar.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

19. **gözlerüme:**-*ler, -üm, -e*
Gazel 66
Mısra: **4**
Göz II aşığın gözü.

Göñlüme ṭūl-ı emel virüp hevāsı zülfüñüñ
Gözlerüme ḳāmetüñ fikri uzun yaş añdurur

20. **gözlerümi:**-*ler, -üm, -i*
Gazel 209
Mısra: **7**
Göz II aşığın gözü.

Yaşum gül-ābı müjem şānesiyle gözlerümi
ʿArūs-ı ḥüsnüñe āyīnedāra beñzetdüm

21. **gözüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 67
Mısra: **5**
Göz II sevgilinin gözü.

Ḳaşuñla gözüñi görüben didi müneccim
Bu ġurrede çoḳ fitne vü āşūb olacaḳdur

22. **gözüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 169
Mısra: **10**
Göz II sevgilinin gözü.

ʿĀşıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

23. **gözüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 6
Mısra: **1**
(Sevgilinin) gözü.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaṣāsın eyledi biñ başlu ejdehā

24. **gözi:**-*i*
Gazel 40
Mısra: **9**
(Sevgilinin) gözü.

Ḥüsni Keşmīrinde aġlatmaz gözi siḥri beni
Yaġmurı yaġdurmayan cādū-yı fettān andadur

25. **gözi:**-*i*
Gazel 56
Mısra: **7**
(Sevgilinin) gözü.

Gözi sevdāsına düşmiş nergis
Lā-cerem gülşene bīmār gelür

26. **gözi:**-*i*
Gazel 166
Mısra: **2**
(Sevgilinin) gözü.

Māha kemende atar ṣaçı hindūsı Ḳāsımuñ
Ṣīri ṣikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

27. **gözi:**-*i*
Gazel 171
Mısra: **7**
(Sevgilinin) gözü.

Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāli dilberüñ

28. **gözi:**-*i*
Gazel 212
Mısra: **9**
(Sevgilinin) gözü.

Gözi sevdāsına düşüp Aḥmed
Oldı nergis gibi ʿalīl ü saḳīm

29. **gözi:**-*i*
Gazel 250
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.

Gözi tīġ-ı cefā çekmiş döker ʿāṣıḳlaruñ ḳanın
Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

30. **gözi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.

Gözi cāẕūlıġ ile fitneler uyarmaġ içün
Vardı nāz uyḳusına gözle bu saḫḫārluġı

31. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **1**
"Görme organı" olsa da beyitte mecaz-ı mürsel yoluyla "kişi" anlamında kullanılmıştır.

Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bī-ḫᵛāb göz
Şevḳ-ı laʿlüñden şafaḳ gibi döker ḫūn-āb göz

32. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **2**
"Görme organı" olsa da beyitte mecaz-ı mürsel yoluyla "kişi" anlamında kullanılmıştır.

Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bī-ḫᵛāb göz
Şevḳ-ı laʿlüñden şafaḳ gibi döker ḫūn-āb göz

33. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **4**
"Görme organı" olsa da beyitte mecaz-ı mürsel yoluyla "kişi" anlamında kullanılmıştır.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

34. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **6**
"Görme organı" olsa da beyitte mecaz-ı mürsel yoluyla "kişi" anlamında kullanılmıştır.

Yummazam fikr-i lebüñle gözlerümi ṣubḥa dek
Sırr-ı ġayba vāḳıf olsa ṭañ degül bī-ḫᵛāb göz

35. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **12**
"Görme organı" olsa da beyitte mecaz-ı mürsel yoluyla "kişi" anlamında kullanılmıştır.

Olmasaydı ḫāk-i pāyuñ tūtiyāsından meded
Baḳmaz idi saña ey ḫurşīd-i ʿālem-tāb göz

36. **gözleriñden:**-*ler, -üñ, -den*
Gazel 105
Mısra: **5**
Göz, görme organı.

Gözlerüñden görinür rāst ḳaşuñ miḥrābı
Gerçi kim āyīne-i ḳıble-nümālar düzilür

37. **gözlerümi:**-*ler, -üm, -i*
Gazel 280
Mısra: **4**
Göz, görme organı.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

38. **gözlerümde:**-*ler, -üm, -de*
Kaside 26
Mısra: **19**
Göz, görme organı.

Zāhid ḫayāl-i ḫaddine baḳ gözlerümde kim
Cennāt-ı ʿadni göresin enhārum üstine

39. **gözine:**-*i, -n, -e*
Kaside 5
Mısra: **15**
Bakış II ele alış tarzı, bakış açısı.

Ehl-i ẓāhir gözine gerçi elem gibi gelür
Dil ü cān leẕẕetidür zaḥmeti dervīşlerüñ

40. **gözin:**-*i, -n*
Kaside 31
Mısra: **40**
Görme organı.

Ṭutdı ḳulaġın murġ-ı ḫoş-elḥāna benefşe
Nergis gözin açdı kʾide gülzārı temāşā

41. **gözine:**-*i, -(n)e*
Gazel 6
Mısra: **8**
Görme organı.

İzüñ tozını gözsüz idinürse tūtiyā
Gün gibi görine gözine gündüzin Sühā

42. **göziyle:**-*i, -yle*
Gazel 307
Mısra: **19**
Bakış, nazar, göz.

Bunca göziyle felek ey fitne-i devr-i ḳamer
ʿĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

43. **gözde:**-*de*
Kaside 26
Mısra: **9**
Bakış, nazar, göz.

Gözde ḫayāli nūrun ʿalā nūr idi velī
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

44. **gözüñe:**-*ü, -ň, -e*
Müfret 22
Mısra: **2**
Görme organı, göz.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey rakīb
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe şoḳ

45. **gözümi:**-*üm, -i*
Gazel 8
Mısra: **9**
Göz II Aşığın gözü.

Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı ḫūn ider
İnsāna bundan özge nice intiḳām ola

46. **gözümi:**-*üm, -i*
Gazel 50
Mısra: **3**
Göz II Aşığın gözü.

Ḫaṭṭuñ ḫayāli kim gözümi ṭutdı gūyiyā
Āb-ı revān kenārını berg-i semen ṭutar

47. **gözümi:**-*üm, -i*
Gazel 209
Mısra: **13**
Göz II Aşığın gözü.

Gözümi gül yüzüñ ebr-i bahāra döndüreli
Yaşumla yir yüzini lālezāra beñzetdüm

48. **gözümi:**-*üm, -i*
Gazel 211
Mısra: **3**
Göz II Aşığın gözü.

Geh yaş örter gözümi gāh unudup kendʾözümi
Bulımazam özümi kʾol ruḫ-ı zībāyı görem

49. **gözüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 49
Mısra: **9**
Göz II Sevgilinin gözü.

Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

50. **gözüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 63
Mısra: **11**
Göz II Sevgilinin gözü.

Utuldı göñül kʾoldı naẓar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

51. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 127
Mısra: **7**
(Sevgilinin) gözü.

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

52. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 88
Mısra: **9**
Âşığın gözü.

Ḫançer çeker gözüme gözetdükce ġamzesi
Cellād-vār tīġ ile insāna ḳaṣd ider

53. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 345
Mısra: **3**
Âşığın gözü.

Bir dem ayaġuñ tozını gözüme Küḥl-ı cilā eylemedüñ öyle mi

54. **gözüm:**-*üm*
Kaside 21
Mısra: **21**
Görme organı, göz, ayn. II Âşığın kanlı gözleri.

Sil gözüm jeng-i ḫūn ile ḳoma kim
Şemʿ-i ḥüsnüñe şemʿdān bulduñ

55. **gözi:**-*i*
Gazel 77
Mısra: **4**
(Sevgilinin) gözü.

Yüzi īmān baġışlar ehl-i küfre
Gözi islām içinde rāhzendür

56. **gözi:**-*i*
Gazel 339
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.

Dil mülki ḳaṣdına gözi ḫancer çeküp nʾider
Kʾāşūb-ı çīn-i zülfi yıḳar bu vilāyeti

57. **gözi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **19**
(Sevgilinin) gözü.

Cemāli gülşeni içre gözi iki āhū
Kenār-ı āb-ı ʿiẕārında zülfi iki neheng

58. **gözde:**-*de*
Gazel 135
Mısra: **7**
Bakış, göz II Düşünce, fikir.

Leb ü ḫālüñ ḫayāli olalı gözde
Nişeste ḫoş olur pālūde ḫaşḫāş

59. **gözümüñ:**--*(ü)m, --(ü)ñ*
Kaside 24
Mısra: **32**
Görme organı.

Bu ḫaste göñlümi ṣora geldi ḫayāl-i dost
Ṭoldurdı kāsesin gözümüñ dāne-i enār

60. **gözüm:**--*üm*
Gazel 51
Mısra: **7**
Görme organı II bakış, görüş.

Teng ü tār itdi gözüm hecri velī şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārī dil ü cān ḫücresin rūşen ṭutar

61. **gözleri:**-*ler, -i*
Kaside 8
Mısra: **111**
Görme organı, göz.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-me̲sel
Ḳan aġlar idi Aḥmed içün zār zār laʿl

62. **gözlerümden:**--*ler, --üm, --den*
Kaside 8
Mısra: **40**
Görme organı, göz.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

63. **gözümde:**--*üm, --de*
Kaside 8
Mısra: **4**
Görme organı.

Ḫāl-i ruḫuñ dilümde ḳodı āteş üzre ʿūd
Dürc-i lebüñ gözümde ḳodı yādigār laʿl

64. **göz:**
Gazel 28
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.

Eşk-i ḥasret aḳıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaṣdan ey baş āsitānından ıraḫ

65. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **8**
(Âşığın) gözü.

Yüzine baḳduḳca gönlüm göz diker ebrūsına
Ṣanasın ṭurmış namāza gözedür miḥrāb göz

66. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **10**
(Âşığın) gözü.

İtmeyince ḥüsni deryāsına dildāruñ sefer
İtmedi dükkānını pür lüʾlüʾ-i ḫoş-āb göz

67. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **14**
(Âşığın) gözü.

Kendü düşen aġlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

68. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **16**
(Âşığın) gözü.

Sümm-i esbüñ izine düşüp sücūd itmezdi eşk
Ger nişān-ı pāyını idinmese miḥrāb göz

69. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **18**
(Âşığın) gözü.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden aṭnāb göz

70. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **20**
(Âşığın) gözü.

Sīne-i Aḥmedʾden dem-ā-dem ḳan olursa ṭañ degül
Kim aña itdi maḥabbet tīrini pertāb göz

71. **göz:**
Gazel 114
Mısra: **22**
(Âşığın) gözü.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakīm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir keẕẕāb göz

72. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bī-ḫᵛāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā göñül ḫūn-āb göz

73. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.

Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bī-ḫᵛāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā göñül ḫūn-āb göz

74. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.

Göz düşürdi göñlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā göñül ġarḳ-āb göz

75. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **6**
(Âşığın) gözü.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

76. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **7**
(Âşığın) gözü.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

77. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **8**
(Âşığın) gözü.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

78. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

79. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **10**
(Âşığın) gözü.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

80. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **11**
(Âşığın) gözü.

Göz ü göñlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

81. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **12**
(Âşığın) gözü.

Göz ü göñlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

82. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **14**
(Âşığın) gözü.

Çeşm-i Aḥmed tīre oldı gözlemekden yoluñı
Gelmez iseñ çıḳdı elden ey gül-i sīr-āb göz

83. **gözde:**-*de*
Gazel 157
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.

Göñülde gözde ṭolısın nice disün Aḥmed
Eyā menāzile sullamī ve eyne salmākī

84. **göz:**
Gazel 173
Mısra: **12**
(Âşığın) gözü.

Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ oldı arada
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden ṭutar anı göñül

85. **gözümde:**-*(ü)m, -de*
Gazel 204
Mısra: **7**
(Âşığın) gözü.

Resm itmişem gözümde ḫayālüñi güyiyā
Naḳş-ı nigārı sāġar-ı mercāna yazmışam

86. **gözine:**-*i, -(n)e*
Gazel 210
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.

Aḥmedʾüñ gözine ʿarż olsa ḫayāl-i ʿārıżuñ
Çeşmesine çeşmümüñ āb-ı revān ışmarlaram

87. **göz:**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

88. **göz:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

89. **göz:**
Kıt'a 7
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.

Göñlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe göñlüme mīzāb göz

90. **göz:**
Kıt'a 7
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

91. **göz:**
Kıt'a 7
Mısra: **6**
(Âşığın) gözü.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

92. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 88
Mısra: **11**
(Sevgilinin) gözü. II Sevgilinin bakışı.

Her dem diler gözüñ ki döke ḳanın Aḥmedʾüñ
Ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān gibi ḳurbāna ḳaṣd ider

93. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 179
Mısra: **1**
(Sevgilinin) gözü. II Sevgilinin bakışı.

Dil ki gözüñ siḥrine meftūn degül
Sengdür ol ḳābil-i efsūn degül

94. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 61
Mısra: **1**
(Sevgilinin) gözü, bakışları.

Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾīman uġurlar

95. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 39
Mısra: **5**
(Sevgilinin) gözleri.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

96. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 57
Mısra: **1**
(Sevgilinin) gözleri.

Öldürür gözlerüñ ey yār elümden ne gelür
Mest olupdur iki ḫūn-ḫʿār elümden ne gelür

97. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 256
Mısra: **8**
(Sevgilinin) gözleri.

Ḳaşlaruñ ḥarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl
Gözlerüñ remzi çü ḥadden ṭaşradur pergārda

98. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 293
Mısra: **5**
(Sevgilinin) gözleri.

Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen ṣanur kʾanı bīmār ider nāz uyḫusı

99. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Terci-bend 2
Mısra: **59**
(Sevgilinin) gözleri.

Gözlerüñ gitmesün gözümden kim
Olur āb içre ḫūb u ter nergis

100. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 189
Mısra: **7**
Bakış, görüş. ‖ Bana göre, nazarımda.

Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳumaġa pāk oluram

101. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 1
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

102. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 18
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.

Zāhid sözine germ olup aġlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

103. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 26
Mısra: **3**
(Âşığın) gözü.

Ürker raḳībi görse şaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

104. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 39
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur
ʿĀdet oldur kim görinse māh-ı nev bārān olur

105. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 45
Mısra: **3**
(Âşığın) gözü.

Lāyıḳ olmaġa temāşā-yı cemālüñe gözüm
Ṣubḥ-ı vaṣluñda gülāb ile yüzin pāk eyler

106. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 79
Mısra: **7**
(Âşığın) gözü.

Ḫūn-ı ciger ḥikāyetini şerḥ ider gözüm
Ehl-i naẓar olanlara bu mā-cerā yiter

107. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 95
Mısra: **11**
(Âşığın) gözü.

Laʿlinüñ naḳşın ḫayāl eyler şaçındayken gözüm
Gūyiyā naḳḳāş-ı Çīndür cevherī sāġar yazar

108. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 99
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyīnedār
Vʾey cemālüñ bāġına dest-i ṣabā ʿanber-niṣār

109. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 118
Mısra: **13**
(Âşığın) gözü.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henüz

110. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 136
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.

Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ
Semāʿ-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

111. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 220
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.

Ḳaddine ḳarşu gözüm nicesi yaş dökmeye kim
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

112. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 245
Mısra: **12**
(Âşığın) gözü.

Her dem aḳıd eşküñi yāruñ ruḫı Baġdādına
Ey gözüm çünkim nişān-ı Dicle-i Baġdādsın

113. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 262
Mısra: **3**
(Âşığın) gözü.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

114. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 263
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.

Nice ḳan dökmesün gözüm ki aġyār
Urur zaḫm-ı cefālar tāze tāze

115. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 263
Mısra: **13**
(Âşığın) gözü.

Gözüm ebri bahār-ı ṭalʿatüñe
Virür ḥüsn ü bihālar tāze tāze

116. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 282
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.

Dürr ü gevherle gözüm ḥücrelerin zeyn iderem
Yaramaz daḫı ḫayālüñe mekāndur dimege

117. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 289
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.

Līk geldi dişlerüñ vaṣfında göñlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

118. **gözüm:**-*(ü)m*
Kaside 10
Mısra: **7**
(Âşığın) gözü.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

119. **gözüm:**-*(ü)m*
Kaside 30
Mısra: **7**
(Âşığın) gözü.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

120. **gözüm:**-*(ü)m*
Terci-bend 2
Mısra: **77**
(Âşığın) gözü.

Ruḫı yādına ḳan aḳıtsa gözüm
Pür olur gülşen ü çemen lāle

121. **gözümden:**-*(ü)m, -den*
Gazel 59
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

122. **gözümden:**-*(ü)m, -den*
Gazel 98
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.

Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı
Āb-ı ḥasretdür bu gözümden dökilen yaşlar

123. **gözümden:**-*(ü)m, -den*
Gazel 117
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.

Bir nigāh-ı germ ile od düşdi gözümden dile
Dūd-ı āhum ol şirāruñ iḫtirāḳıdur henüz

124. **gözümden:**-*(ü)m, -den*
Gazel 129
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Bu göñlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

125. **gözümden:**-*(ü)m, -den*
Gazel 166
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.

Düşdi gözümden iki cihānuñ cevāhiri
Lālā olalı dişleri lüʾlüʾsi Ḳāsımuñ

126. **gözümden:**-*(ü)m, -den*
Kıt'a 17
Mısra: **4**
(Âşığın) gözü.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

127. **gözümden:**-*(ü)m, -den*
Terci-bend 2
Mısra: **59**
(Âşığın) gözü.

Gözlerüñ gitmesün gözümden kim
Olur āb içre ḫūb u ter nergis

128. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 163
Mısra: **3**
(Âşığın) gözü.

Gözümüñ ḳudreti yoḳdur kim idrāk eyleye ḥüsnin
Meded virmezse nūrından ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ

129. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 215
Mısra: **14**
(Âşığın) gözü.

Fülk-i dil her dem sefer ḳılmaġa zülfüñ Hindine
Bād-ı āhumla gözümüñ yaşların deryā ḳılam

130. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 255
Mısra: **3**
(Âşığın) gözü.

Gözümüñ lülelerin Ḥamza-i dellāk aḳıdur
Kʾayaġı ṭopraġıdur yüz şuyı ḥammāmlara

131. **gözlerüme:**-*ler, -ü, -m, -e*
Gazel 304
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫʷāb gibi

132. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 348
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Gözümüñ yaşı revān oldığı ġamdan ne-y-iki
Yaşımuñ rengi dem urdığı baḳmadın ne-y-iki

133. **gözden:**-*den*
Gazel 61
Mısra: **7**
Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.

Lebüñ dürcin alur dil düzdi gözden
Dükāndan ḥoḳḳa-i mercān uġurlar

134. **gözine:**-*i, -n, -e*
Gazel 77
Mısra: **9**
Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.

Gözine seyr iderken şīr dirler Ḫaṭādur dirsem āhū-yı Ḫotandur

135. **gözüñden:**-*ün, -den*
Gazel 278
Mısra: **5**
Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.

Devr-i ruḫuñda vardı dil zülfüñe gözüñden
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda Şāma

136. **göz:**
Kıt'a 7
Mısra: **8**
Görme organı, göz. II Sevgilinin gözü.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḫaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

137. **gözlerin:**-*ler, -in*
Gazel 133
Mısra: **14**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmedʾle raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

138. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 35
Mısra: **24**
(Âşığın) gözü.

Ruḫlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḥavżı vü şādırvānıdur

139. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 109
Mısra: **6**
(Âşığın) gözü.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳīḳüñ kānıdur

140. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 117
Mısra: **1**
(Âşığın) gözü.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin
ṣunmaḳda sāḳīdür henüz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde
bāḳīdür henüz

141. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 127
Mısra: **13**
(Âşığın) gözü.

Gözlerüm ġamzeñ oḳın daʿvet
ider ḫānesine
Kerem ehlidür iderse nʾola
mihmāna heves

142. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 277
Mısra: **9**
(Âşığın) gözü.

Gözlerüm ḫūn-ı ciger ḫālini şerḥ
eyler iken
Kirpügüm maʿnī-i rengīn diyü
alur ḳaleme

143. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Gazel 336
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.

Gözlerüm cāmına naḳş itmek
içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice
rengīn ṣuveri

144. **gözlerüm:**-*ler, -(ü)m*
Nazm 16
Mısra: **2**
(Âşığın) gözü.

Dost bāġından belālu bülbüle bir
gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek
yüzüme bir gül yiter

145. **gözüñ:**-*üñ*
Gazel 61
Mısra: **9**
Görme organı, göz. II
Sevgilinin gözü.

Gözüñ ser-mesti alur sīneden dil
Yanar tennūrdan biryān uġurlar

146. **göz:**
Gazel 115
Mısra: **3**
Görme organı, göz.

Göz düşürdi göñlümi deryā-yı
ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā
göñül ġarḳ-āb göz

147. **göz:**
Gazel 267
Mısra: **3**
Görme organı, göz.

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i
rāhuñ cevherin
Bir naẓarda biñ ḳara ṭopraġı ḫāṣṣ
iksīr ide

148. **gözden:**-*den*
Gazel 173
Mısra: **12**
Görme organı, göz. II
Âşığın gözü.

Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ
oldı arada
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden
ṭutar anı göñül

149. **gözden:**-*den*
Gazel 207
Mısra: **9**
Görme organı, göz. II
Âşığın gözü.

Odlara yandı çün göñül gözden
Aḳsa Ceyḥūn ile Eres nʾidelüm

150. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 12
Mısra: **8**
Görme organı, göz. II
Âşığın gözü.

Lebüñ şeftālūsinüñ ḥasretinden
Gözüm dāmānına ṭoldurdı
ʿunnāb

151. **gözi:**-*i*
Gazel 135
Mısra: **10**
Görme organı, göz. II
Âşığın gözü.

Çün Aḥmed ḳaldı meydān-ı
ġamuñda
Gözi saḳḳā oluban āhı ferrāş

152. **gözlerümden:**-*ler, -üm, -den*
Gazel 294
Mısra: **6**
Görme organı, göz. II
Âşığın gözü.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney
nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu
ben bī-çāresi

153. **gözüm:**-*(ü)m*
Gazel 322
Mısra: **5**
Görme organı, göz. II
Âşığın gözü.

Ṣaçıyla ay yüzin gizler gözüm
zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür
ḳıble-gāh egri

154. **gözüm:**-*(ü)m*
Kaside 17
Mısra: **7**
Görme organı, göz. II
Âşığın gözü.

Baḫr-i eşkümde gözüm zevraḳı
bulmazdı necāt
Yetişüp Ḫıżr-ı ḫaṭuñ eylemese
yarluġı

155. **gözinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 278
Mısra: **2**
Görme organı, göz.

Ḳanlu yaşumla yazdum bir
iştiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ
dökerdi ḫāme

156. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 315
Mısra: **5**
(Âşığın) gözü.

Gözüñ ḳanum içer ṣıḥḥatler
olsun
Ki maḫmūr olalıdan ḫaste düşdi

157. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 60
Mısra: **9**
(Sevgilinin) gözü.

Şīveler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd
itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki
bāzāra gider

158. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 65
Mısra: **9**
(Sevgilinin) gözü.

Ġamzeñe taʿlīm-i nāz eyler füsūn
ile gözüñ
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i
şehlāyı gör

159. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 68

Mısra: **2**
(Sevgilinin) gözü.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫᵛāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

160. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 98
Mısra: **1**
(Sevgilinin) gözü.

Siḥr ile cāẕū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

161. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 113
Mısra: **1**
(Sevgilinin) gözü.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

162. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 143
Mısra: **9**
(Sevgilinin) gözü.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḫüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

163. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 154
Mısra: **9**
(Sevgilinin) gözü.

Ne māhsın ki cān alalı Müşterī gözüñ
Bāzār-ı mihr içinde ḫarīdāruñam senüñ

164. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 167
Mısra: **1**
(Sevgilinin) gözü.

Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā tīr-i ḫadeng
ʿAceb mi merdüm-i bed-mest iderse yoḳ yire ceng

165. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 186
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

166. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 198
Mısra: **12**
(Sevgilinin) gözü.

Gūşe-gīr-i gūşe-i Beytüʾl-Ḥaremdür zinhār
Çekmesün ḳaşuñ gözüñ āhūsına yā dostum

167. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 226
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.

Yaġmā dil ü cān itdi gözüñ çünki ṭuyuldı
Bu ḳāfile-i ʿışḳ figānum ceresinden

168. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 227
Mısra: **5**
(Sevgilinin) gözü.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḥaremde ceng içün

169. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 227
Mısra: **8**
(Sevgilinin) gözü.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

170. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 288
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

171. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 319
Mısra: **5**
(Sevgilinin) gözü.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Kim bile ne fitneleri var hey

172. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 333
Mısra: **6**
(Sevgilinin) gözü.

Ey melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henūz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

173. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 339
Mısra: **5**
(Sevgilinin) gözü.

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ
Ṣāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti

174. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 343
Mısra: **1**
(Sevgilinin) gözü.

Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı
Ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ iki cihān ola mı

175. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Nazm 25
Mısra: **4**
(Sevgilinin) gözü.

Ṣalın ol ṭurra-i ṭarrār u muṭarrālar ile
Aldı mestāne gözüñ cānumı ġavġālar ile

176. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Nazm 26
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Yine nice fitnesi var bilmedük

177. **gözüñ:**-*(ü)ñ*
Nazm 34
Mısra: **1**
(Sevgilinin) gözü.

Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẓāhir itmez

178. **gözüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 57
Mısra: **9**
(Sevgilinin) gözü, bakışı.

Gözüñe virmek içün göñlümi cāẕūlıġ ile
Alur ol zülf-i siyehkār elümden ne gelür

179. **gözüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 71
Mısra: **2**
(Sevgilinin) gözü, bakışı.

Ṭūbā boyuña irmedügi-yʾçün şikestedür
Nergis gözüñe beñzemedügine ḫastedür

180. **gözüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Kaside 26
Mısra: **5**
(Sevgilinin) gözü, bakışı.

Cānā gözüñe hey di ki sermest-i nāz olup
Ġavġālar itmesün dil-i bīmārum üstine

181. **gözsüz:**-*süz*
Gazel 324
Mısra: **6**
Göz, görme yetisi. || Kör, gafil, göz açıklığı olmayan.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

182. **göz:**
Kaside 10
Mısra: **8**
Görme organı / göz.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

183. **gözi:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **63**
Görme organı, göz.

ʿĀbidler işiginde gözi dür-fişān olup
ʿĀrifler ayaġında yüzi ḫāk-i rāh idi

184. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 19
Mısra: **14**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh ey dost

185. **gözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 97
Mısra: **1**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Göñlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

186. **gözüme:**-*üm, -e*
Müfret 17
Mısra: **2**
Görme organı, göz. II Âşığın gözü.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Yaşlar gözüme seyl gibi eyledi hücūm

187. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 283
Mısra: **11**
(Sevgilinin) gözü.

Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

188. **gözlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Gazel 337
Mısra: **9**
(Sevgilinin) gözü.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

189. **gözine:**--*i, -ne*
Gazel 55
Mısra: **8**
Bakış açısı, nazar.

Dostuñ cevr ü cefāsı dil u cān leẕẕetidür
Gerçi düşmen gözine derd ü elem gibi gelür

190. **gözi:**-*i*
Gazel 49
Mısra: **11**
Görme organı, göz.

Nergis gözi yaşıyla ḳılur bāġı lālezār
Çün ġamzeñ oḳı ḫūn-ı cigerden nişān virür

191. **gözden:**-*den*
Gazel 321
Mısra: **3**
Görme organı, göz.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

192. **gözi:**-*i*
Gazel 290
Mısra: **9**
Görme organı, göz.

Devr-i ḳamerde uyḳudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāl-i Muṣṭafā

193. **gözüme:**-*üm, -e*
Gazel 105
Mısra: **11**
(Âşığın) gözü.

Göñlümüñ ḫücresi teng ise ḳadem baş gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

194. **gözler:**-*ler*
Müfret 24
Mısra: **1**
Görme organı. II. Kişi, insan.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

göz-:

1. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 23
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.

Bir naẕarda gözleri biñ cān alur
Şol iki fettān elinden el-ġıyāṣ

2. **gözleri:**-*ler, -i*
Gazel 116
Mısra: **3**
(Sevgilinin) gözü.

Gözleri siḥr-āferīn ü lebleri muʿciz-nigār
Ġamzesi ʿābid-firīb ü ḫandesi ʿāşıḳ-güdāz

göz degmemek:

1. **göz degmemek:**-*me, -mek*
Kaside 29
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Nazar değmek II
Uğursuzluk, kötülük getirdiğine inanılan kıskanç veya hayran bakışlar dolayısıyla kötü bir duruma düşmek.

Yā çekdi gülistān-ı ruḥı dāyiresinde
Göz degmemek içün ḫaṭ-ı jengāri benefşe

göz diker:

1. **göz diker:**-*er*
Gazel 114
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Göz koymak.

Yüzine baḳduḳca gönlüm göz diker ebrūsına
Ṣanasın ṭurmış namāza gözedür miḥrāb göz

göz eyler:

1. **göz eyler:**-*r*
Kaside 31
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Göz işaretleriyle isteklerini anlatmak, gözle işaret vermek.

Nāzüklük ile zīnet idüp ʿārıżını gül
Göz eyler aña ḳarşu ṭurup nergis-i şehlā

göz göre:

1. **göz göre:**
Gazel 288
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Göz göre göre; belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide suʿbān ḳucmaġa

göz ü kaş:

1. **göz ü ḳaş:**
Gazel 66
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) göz ve kaşı.

Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet tīrini
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

göz yaşı:

1. **göz yaşı:**
Gazel 30
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Göz yaşı ile geçmemege ʿömr-i ʿazīzüm
Aġlarken öñümden güẕer eylemesün ol ḳad

2. **göz yaşı:**
Gazel 30
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Göz yaşı ile yüz sürer işigüñe Aḥmed
Sāyillere luṭfuñ ḳapusından ola mı red

3. **göz yaşı:**
Gazel 275
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Yüz sürerken izine ey göz yaşı merdümlik it
Pāk dāmānın gül-i ḫandānumuñ ḫūn eyleme

4. **göz yaşı:**
Kaside 32
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Döküldi ruḫlarum üstine göz yaşı ṣanasın
Ṣaçıldı berg-i ḫazān üzre ḳaṭra-i bārān

5. **göz yaşı:**
Gazel 74
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Ḳāmetüñ çıḳdı ḳapuñdan oldı göz yaşı revān
Ṣan ḳıyāmet ḳopdı gökden aḫter-i tābān yaġar

6. **göz yaşı:**
Gazel 253
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Yoluñı göz yaşı ṣuladuġınca
Aña müjgānın Aḥmed itdi cārū

7. **göz yaşı:**
Kaside 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

göz yaşı döküp:

1. **göz yaşı döküp:**
Gazel 311
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ağlamak.

Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

göz yaşın:

1. **göz yaşın:**
Kaside 7
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Göz yaşı.

Baḥr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

göz yaşından:

1. **göz yaşından:**-*ndan*
Mesnevi 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Diyār-ı yārda bir seng yoḳdur
Ki göz yaşından anda zeng yoḳdur

2. **göz yaşından:**-*n, -dan*
Gazel 224
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri, yaş.

Sīm u zer nefʿ eylemez maʿṣūḳ-ı ḫayr olsa dirīġ
Kim ne göz yaşından aṣṣı var ne rūy-ı zerdden

3. **göz yaşından:**-*n, -dan*
Gazel 38
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

göz yaşını dökdügüm:

1. **göz yaşını dökdügüm:**-*dük, -üm*
Kaside 22
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Yüzüñe ḳarşu göz yaşını dökdügüm bu kim
Olaʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīnedār āb

göz yaşıyla:

1. **göz yaşıyla:**-*y, -la*
Müfret 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Derdümi meşk itmege her dem der ü dīvāruña
Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengīn mā-cerā

gözden ıraġ idüp:

1. **gözden ıraġ idüp:**
Gazel 150
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gözden ırak etmek/ Gözden uzaklaştırmak: Görülmeyecek yerde olmak, görüşmemek. II (Birisine olan) İlgi ve alakayı kesmek.

Gözden ıraġ idüp ʿaceb urur cefā oḳın
Urılmaya ıraġa atılsa nişān gerek

gözden salup:

1. **gözden şalup:**
Gazel 275
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gözden çıkarmak, ilgisini kesmek, önem vermemek.

Aḥmedʾi gözden ṣalup sürme ḳapuñdan yaşların
Sāyili maḥrūm idüp eytāmı maġbūn eyleme

gözden şavarsın:

1. **gözden şavarsın:**
Gazel 325
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ehemmiyet vermemek, nazara almamak.

Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni
Böyle gözden mi ṣavarsın seni cāndan seveni

göze göz:

1. **göze göz:**
Gazel 242
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Göze göz (dişe diş): Yapılan kötülüğe aynı şekilde mukābele etme, misilleme.

Menʿ idermiş müddeʿī mihr-i ruḫından Aḥmedʾi
Göze göz īmāna ḳaṣd eyler mi şeyṭān olmayan

gözed-:

1. **gözedür:**-*ür*
Gazel 82
Mısra: **15**
Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek, kontrol etmek.

Cān ġamuñ yüklenür il muṣḥaf-ı ḥüsnüñ gözedür
Kʾola maḥmilde temāşā-yı firāvān-ı Mışr

2. **gözedem:**-*em*
Gazel 106
Mısra: **4**
Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek, kontrol etmek.

ʿĀrıż u zülfī ḫayāliyle nigāruñ şeb ü rūz
Gözedem ḥasret ile ṣubḥ u mesālar niçe bir

3. **gözedür:**-*ür*
Gazel 320
Mısra: **16**
Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek, kontrol etmek.

Meh ruḫuñdan ġayra tā kim eylesem meyl-i nigāh
Gözedür zer tīġ ile mihr-i cihān-ārā beni

gözed:

1. **gözedür:**-*ür*
Gazel 114
Mısra: **8**
Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek.

Yüzine baḳduḳca göñlüm göz diker ebrūsına
Ṣanasın ṭurmış namāza gözedür miḥrāb göz

gözet-:

1. **gözetdükce:**-*dük, -çe*
Gazel 88
Mısra: **9**
Gözetmek, gözetlemek.

Ḫançer çeker gözüme gözetdükce ġamzesi
Cellād-vār tīġ ile insāna ḳaṣd ider

gözet:

1. **gözetdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 33
Mısra: **17**
Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek.

ʿīd ayı gibi ḳaşuñı gözetdügüm bu kim
Naʿl-i semend-i şāh-ı cihāndan ḫaber virür

gözgü:

1. **gözgüde:**-*de*
Gazel 43
Mısra: **6**
Ayna.

Ṭutma āyīne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi
Gözgüde ẓāhir olan şekli başardan güniler

2. **gözgü:**
Kaside 10
Mısra: **9**
Ayna.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

3. **gözgü:**
Kaside 30
Mısra: **9**
Ayna.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

gözi cādūsı:

1. **gözi cādūsı:***-sı*
Gazel 165
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cadı, büyücü göz.

Yā Rab ne fitnedür bu ki Hārūt-ı ḥāline
Taʿlīm-i siḥr ider gözi cādūsı Ḳāsımuñ

2. **gözi cādūsı:**
Gazel 166
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Büyüleyici göz.

Yılduz şayarsa dīde-i Aḥmed ne ṭañ kʾanuñ
Baġladı uyḳusın gözi cādūsı Ḳāsımuñ

gözi merdümleri:

1. **gözi merdümleri:**
Kaside 18
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Gözbebekleri.

Girmiş ḳaşı miḥrābına yāruñ gözi merdümleri
Ḥācet dilerler kim dil-i cānāna şıḥḥat yaraşur

gözi yaşıyla:

1. **gözi yaşıyla:**
Gazel 331
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Aḥmedʾüñ yaşı şaḳın dāmenüñi dutmaya kim
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebī

gözi yaşlu:

1. **gözi yaşlu:**
Gazel 170
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gözü yaşlı, ızdırap çeker hâlde.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

gözi yaşlularuñ:

1. **gözi yaşlularuñ:***-lar, -uñ*
Mesnevi 3
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşları içinde, ağlamaklı, dertli.

Gözi yaşlularuñ yüzi şuyıʾçün
Bu micmerde yanan ciger būyı içün

gözin yumarlar:

1. **gözin yumarlar:**
Kaside 7
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Gözünü kapamak.

ʿAhd-i ʿadlüñde yumarlar cümle ılduzlar gözin
Girdügince çeşme-i kāfūra bī-miʾzer güneş

gözine:

1. **gözine:***-i, -ne*
Kaside 6
Mısra: **95**
Görme organı, göz.

Ḫāk-i deri aʿyān gözine kuḥl-i cevāhir
Gerd-i rehi devlet yüzine dīde-i bīnā

gözine görinür:

1. **gözine görinür:***-ür*
Kaside 6
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Gözüne ilişmek, gözüne takılmak.

Nā-geh görinür gözine bir māh-liḳā kim
Germ olup ider revzeneden kendʾözin ilḳā

gözini açdı:

1. **gözini açdı:***-dı*
Terci-bend 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gözünü açmak, uyumamak; sıkıntılı bir durumdan kurtulup ferahlamak, rahatlamak.

Açdı nergis gözini zaḥmetden
Çünki irişdi tūtiyā-yı şabā

gözle-:

1. **gözlerüz:***-r, -üz*
Gazel 330
Mısra: **6**
Aramak, beklenti içinde olmak.

İstemege cefā vaẓīfelerin
Gözlerüz gün şıfatlu māhumuzı

2. **gözle:**
Gazel 80
Mısra: **11**
Gözetmek, önem vermek, bir duruma tüm dikkatini sevk etmek.

Ey şāh-ı ḥüsn gözle rikābuñda ḳulları
Mūr-ı żaʿīfi görse Süleymān ʿināyn çeker

3. **gözler:***-r*
Gazel 88
Mısra: **2**
(Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle takip etmek.

Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

4. **gözler:***-r*
Gazel 322
Mısra: **5**
(Neler olduğunu, birinin ne yaptığını anlamak için) Dikkatle bakmak, gözle takip etmek.

Şaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

gözle:

1. **gözlerem:**-*r, -em*
Gazel 178
Mısra: **8**
Gözlemek, seyretmek.

Türk-i çeşmüñ tīrkeşinden cānı kim ḳurtara kim
Ne ḳadar kim gözlerem tīr-i ḳażā eksük degül

2. **gözlemekden:**-*mek, -den*
Gazel 289
Mısra: **1**
Gözetmek, göz önünde bulundurmak.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

3. **gözlese:**-*se*
Kaside 12
Mısra: **65**
Dikkatle bakmak, gözlemlemek; incelemek; gizlice bakmak, gözetlemek.

Yiridür rāy-ı refīʿüñ gözlese pīr-i felek
Kim müneccim meyl ider dāyim ṣuṭur-lāb üstine

4. **gözle:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Bütün dikkatini yönelterek izlemek, gözlemek.

Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur
Küfr-i zülfin gözle kim mecmūʿ-ı īmān andadur

5. **gözle:**
Kaside 17
Mısra: **4**
Gözlemek, dikkat etmek.

Gözi cāẕūlıġ ile fitneler uyarmaġ içün
Vardı nāz uyḳusına gözle bu saḥḥārluġı

6. **gözle:**
Kaside 10
Mısra: **3**
Bak! Gör! Seyret!.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

7. **gözle:**
Kaside 30
Mısra: **3**
Bak! Gör! Seyret!.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

gözlere:

1. **gözlere:**-*ler, -e*
Kaside 25
Mısra: **12**
Görme organı.

Ḫᵛān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekkerīn senbūsedür
Kim görinür gözlere şīrīn anuñla ḫᵛān-ı ʿīd

gözleri yaşlu:

1. **gözleri yaşlu:**
Gazel 55
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gözü yaşlı; gözyaşı içinde olma durumu.

Defter-i ʿışḳa yazılmaġa ger Aḥmed oḳına
Gözleri yaşlu başı üzre ḳalem gibi gelür

gözlerin süzdi:

1. **gözlerin süzdi:**
Gazel 293
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Baygın ve anlamlı bakmak.

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

gözlerüm yaş akıdur:

1. **gözlerüm yaş aḳıdur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Ağlamak.

Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār
Biʾllāh ey serv-i sehī seyr it bu dolāb üstine

gözlerüm yaşı:

1. **gözlerüm yaşı:**
Gazel 236
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Gözlerüm yaşı gibi dilbere ey peyk-i nesīm
Ne içün şaldı beni ʿayn-ı naẓardan şorasın

gözlerüm yaşı akar:

1. **gözlerüm yaşı aḳar:**-*ar*
Mesnevi 3
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **-**
Göz yaşı akıtmak, ağlamak.

Aḳar gözlerüm yaşı seyl-āb-vār
Döner cismüm āb üzre dolāb-vār

gözlerümi yummazam:

1. **gözlerümi yummazam:**-*maz, -am*
Gazel 114
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gözlerini kapamamak, hiç uyumamak.

Yummazam fikr-i lebüñle gözlerümi ṣubḥa dek
Sırr-ı ġayba vāḳıf olsa ṭañ degül bī-ḫᵛāb göz

gözlerümüñ:

1. **gözlerümüñ:**-*ın, -da*
Kaside 23
Mısra: **51**
Görme organı.

Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören
Ṣanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

gözlü:

1. **gözlü:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Gözü olan, gözlü.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuşşāḳdan defʿ itmege
Ey şūḫ gözlü şāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı ṣun

2. **gözlüm:**-*m*
Gazel 241
Mısra: **2**
Gözü olan, gözlü.

Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

3. **gözlüm:**-*m*
Nazm 19
Mısra: **2**
Gözü olan, gözlü.

Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

gözsüz:

1. **gözsüz:**
Gazel 6
Mısra: **7**
Gözsüz, kör.

İzüñ tozını gözsüz idinürse tūtiyā
Gün gibi görine gözine gündüzin Sühā

gözüm aġardı:

1. **gözüm aġardı:**-*dı*
Gazel 267
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Göze boz gelmek, göz perdelenip görmez olmak.

Ḫūblar geçdükce aġlamaḳdan aġardı gözüm
Ay u gün geçmek ʿaceb mi merdümi ger pīr ide

gözüm aydın oldı:

1. **gözüm aydın oldı:**-*dı*
Gazel 312
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevineceği bir olayla karşılaşan birine söylenen tebrik sözü, Gözün aydın!.

Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

gözüm nūrı:

1. **gözüm nūrı:**
Gazel 346
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye söylenen kalıplaşmış hitap sözü (nûr-ı aynım).

Ey gözüm nūrı ʿināyet naẓarın ḳıl baña kim
Ḳarañudur gözüme iki cihān sen gideli

gözüm yaşı:

1. **gözüm yaşı:**
Gazel 15
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

2. **gözüm yaşı:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Dil oduñdan kebāb oldı gözüm yaşı şarāb oldı
Göñül mülki ḫarāb oldı gidelüm bārī şehrüñden

gözüm yaşın:

1. **gözüm yaşın:**
Kaside 24
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Silmezseñ āsitīn-i keremle gözüm yaşın
Dāmen gibi ayaḳlara düşdüm zelīl ü hʷar

gözüm yaşına:

1. **gözüm yaşına:**
Gazel 304
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Nice bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş
Gerek ol ḳanları teskīn ide ʿunnāb gibi

gözüm yaşından:

1. **gözüm yaşından:**
Gazel 244
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Ey dil-i ḥāsid gözüm yaşından olmaduñ sipīd
Saña yunmaḳ nʾeylesün hindū-yı māder-zādsın

2. **gözüm yaşından:**
Gazel 276
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Nev-cevānsın gözüm yaşından üşen
Gitme gel dostum fiġān alma

gözüm yaşını:

1. **gözüm yaşını:**-*nı*
Gazel 82
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Ey gözüm yaşını gören sebaḳ al ḥüsninden
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mışr

gözüm yaşıyla:

1. **gözüm yaşıyla:**-*ile*
Gazel 15
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Yā Rab gözüm yaşıyla sen ol lāle-çihrenüñ
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

gözüm zevrakını:

1. **gözüm zevraḳını:**
Kaside 6
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **-**
Göz kayığı; aşığın gözleri.

Ḫızr-ı ḫaṭuñ irişmese ḳanlu yaşum ey dost
Ḳılurdı gözüm zevraḳını ġarḳa-i deryā

gözümden:

1. **gözümden:**
Kaside 8

Mısra: **2**
Görme organı.

Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

gözüme gelmez:

1. **gözüme gelmez:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Önemsememek, dikkate almamak, umursamamak.

Çöpçe gelmez gözüme gülşen-i kūyında raḳīb
Kʾol çemende gül-i nesrīn görinür ḫār daḫı

gözüme uyku girmedi:

1. **gözüme uyḳu girmedi:***-di*
Gazel 220
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Uyumamak.

Giceler uyḳu girmedi gözüme
Beni andan ayıralı eyyām

gözümi ırmaduġum:

1. **gözümi ırmaduġum:***-duḳ, -um*
Gazel 55
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gözünü ayırmamak; bir şeye sürekli olarak bakmaktan kendini alamamak.

Şanemā ırmaduġum zülf ü ruḫuñdan gözümi
Ḳorḳaram nā-geh anı yavu ḳılam gibi gelür

gözümi yummadum:

1. **gözümi yummadum:***-du, -m*
Gazel 12
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeye, bir yere bakmaktayken, gözünü oradan başka bir yere çevirememek.

Gözümi yummadum yāra naẓardan
Ne deñlü cevr oḳın itdiyse pertāb

gözümüñ yaşı:

1. **gözümüñ yaşı:**
Gazel 304
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

gözümüñ yaşını:

1. **gözümüñ yaşını:**
Gazel 239
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

Dür dişüñ derdi ile serv boyuñ ḥasretine
Dem ola kim gözümüñ yaşını deryā göresin

gözümüñ yaşları:

1. **gözümüñ yaşları:**
Gazel 283
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı, gözden akan su; aşığın sevgili uğruna döktüğü gözyaşları.

İreli deryā ḳulaġına gözümüñ yaşları
Acıyup yaşlar dökerler cümle deryālar bize

gözüñ:

1. **gözüñ:**
Gazel 120
Mısra: **3**
(Sevgilinin acımasız, merhametsiz, gaddar) gözü.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

gözüñ aç:

1. **gözüñ aç:**
Gazel 81
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Uyanık, dikkatli olmak ‖ fırsattan yararlanmak, fırsatı kaçırmamak için dikkat kesilmek.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Şādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

gözüñ yaşı:

1. **gözüñ yaşı:**
Gazel 69
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı.

İñle ḫamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

gözüñi aç:

1. **gözüñi aç:**
Gazel 209
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dikkat etmek; uyanık olmak.

Nigār ḳaşları baş çatmış ey dil aç gözüñi
Bi-ʿaynihi ikisin rāz-dāra beñzetdüm

gözüñi süzme:

1. **gözüñi süzme:**
Gazel 252
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Göz süzmek, baygın ve anlamlı bakmak.

Gözüñi süzme bīmār öldürürsin
Ṣaçuñ çözme giriftār öldürürsin

gözüñi süzüp:

1. **gözüñi süzüp:***-üp*
Kaside 20
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Gözlerini yarı kapayarak naz ve işve ile bakmak.

Çatup ḳara ḳaşuñı itme gönlüm almaġa nāz
Süzüp elā gözüñi itme cānum almaġa āl

gözyaşı:

1. **gözyaşıyla:***-ile*
Gazel 32
Mısra: **15**
Gözyaşı.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir ṣemer leẕīẕ

ġubār:

1. **ġubārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 7
Mısra: **4**
Toz, ince toprak.

Seyl-āb yaşum irdi meger levḥ-i cemāle
Kim ḫaṭṭı ġubārından anı ḳıldı mücellā

2. **ġubārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 251
Mısra: **6**
Toz.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭopraḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

3. **ġubārıyla:**-*ı, -ile*
Kaside 6
Mısra: **44**
Toz.

Ferrāşlaruñ çalduġı cārūb ile her ṣubḥ
Kāfūr ġubārıyla ṭolar ḳubbe-i mīnā

4. **ġubār:**
Gazel 68
Mısra: **3**
Karartı; yüzde ayva tüylerinin oluşturduğu karartı.

Ay yüzüñ āyīnesinde görinen müşkīn ġubār
Ḫaṭṭ-ı jengārī midür yā dūd-ı āhum jengidür

5. **ġubārın:**-*ı, -n*
Gazel 188
Mısra: **5**
Toz II Sevgilinin ayva tüyleri.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

6. **ġubārın:**-*ı, -n*
Gazel 291
Mısra: **7**
Toz II Sevgilinin ayva tüyleri.

Ay yüzinden ḳazısa ḫaṭṭı ġubārın ne ziyān
Rūy-ı zībāya ne ġam naḳş u nigār ayrulıġı

7. **ġubār:**
Kaside 27
Mısra: **20**
Toz, toprak II Hakir, değersiz (kişi/şey).

Binsem ʿaceb mi esbüñe kim bād-ı ṣarṣara
Gāhī ġubār u gāh Süleymān olur süvār

8. **ġubārı:**-*ı*
Nazm 5
Mısra: **19**
(Sevgilinin ayağının) tozu, toprağı.

Rāhuñ ġubārı nūr-ı başardan ʿazīz iken
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey meh-liḳā dirīġ

ġubār-ı ʿārıżuñ:

1. **ġubār-ı ʿārıżuñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın tozu; ayva tüyü.

Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

ġubarī ḫaṭṭ:

1. **ġubarī ḫaṭṭ:**
Kaside 7
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **-**
Hat sanatında nesih, rika gibi ince yazılmaya elverişli yazıların toz gibi gözle görülemeyecek kadar küçük yazılmış şekli.

Yazsun āṣārı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mıṣṭar güneş

ġubār-ı haylüñ:

1. **ġubār-ı ḫaylüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Atın koşarken kaldırdığı toprak.

Müşgīn ġubār-ı ḫaylüñ ile şimdiden girü
Olur Ḥıṭāya Rūm ilinüñ armaġanı müşk

ġubār-ı müşk:

1. **ġubār-ı müşk:**
Gazel 70
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Misk tozu.

Leblerüñ dāruʾş-şifāsında ġubār-ı müşk ile
Ḫoḳḳa-i laʿl üzre yazılmış ki bu tiryākdur

2. **ġubār-ı müşk:**
Kaside 7
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Misk tozu.

Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevṣer güneş

ġubār-ı rāhını:

1. **ġubār-ı rāhını:**-*ı, -nı*
Gazel 165
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yolun tozu .

Çekdi ġubār-ı rāhını cevher ʿayārına
Çeşmüm olalı ḥüsni terāzūsı Ḳāsımuñ

ġubār-ı rehüñ:

1. **ġubār-ı rehüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Yolunun tozu, toprağı.

Zemīn ü felekdür ġubār-ı rehüñ
Ezel tā ebeddür temāşā-gehüñ

ġubār-ı sümm-i esbüñden:

1. **ġubār-ı sümm-i esbüñden:**-*üñ, -den*

Kaside 7
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Atın toynağının tozu, toprağı.

Geh ser-i nīzeñle bozılur sevād-ı rūy-ı māh
Geh ġubār-ı sümm-i esbüñden olur aġber güneş

ġubār-ı sümm-i semendin:

1. **ġubār-ı sümm-i semendin:**-*in*
Kaside 9
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Atın tırnağındaki toz.

Görsün ġubār-ı sümm-i semendin ʿabīr añan
Bulsun nesīm-i ḫulḳını kim dirse ḳanı müşk

güc ide:

1. **güc ide:**-*e*
Gazel 273
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güç kullanmak II Kötü davranmak.

Çoḳ cevr idersin Aḥmedʾe kʾilden ile düşe gide
Yazuḳ degül mi güc ide sulṭān olan ḳullarına

güft ü gūyı:

1. **güft ü gūyı:**-*ı*
Gazel 113
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dedikodu.

Gün olmaz kim cemālüñ güft ü gūyı
Bu gönlüm şehrini ġavġāya virmez

güftār:

1. **güftār:**
Gazel 34
Mısra: **10**
Far. Söz, kelâm.

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

2. **güftārıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 128
Mısra: **16**
Far. Söz, kelâm.

Aḥmedʾi şīrīn sözidür düşüren hicrānuña
Ṭūṭīyi güftārıdur iden giriftār-ı ḳafes

3. **güftārın:**-*ın*
Kaside 26
Mısra: **21**
Söz, kelam II şiir.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

güher:

1. **güherleri:**-*leri*
Gazel 203
Mısra: **6**
Cevher, inci II Güzel söz.

Yaşum deñizlerinde açuḳdur ṣadef gibi
Sözüñ güherleri hevesinden ḳulacıġum

2. **güherden:**-*den*
Kıt'a 4
Mısra: **10**
Cevher, inci II Güzel söz.

Sözüm gūş it ki ḫāmemle cevāhir ideyin īṣār
Dıraḫt-ı bāġ-ı firdevse güherden berg ü bār olsun

3. **güher:**
Kaside 8
Mısra: **86**
Cevher, mücevher, elmas, inci.

Deryāya düşse ḳaṭresi bārān-ı cūduñuñ
Mevc-i miyān güher ola seng-i kenār laʿl

4. **güherdür:**-*dür*
Kaside 21
Mısra: **60**
Cevher, mücevher, inci.

Bilmeseñ ḳadrin Aḥmedüñ ne ʿaceb
Bir güherdür ki rāygān bulduñ

5. **güher:**
Mesnevi 3
Mısra: **167**
Cevher, mücevher, inci.

Çıḳar baḥr-i dilden yine bir güher
Deger müjdegānīsi biñ kān-ı zer

6. **güher:**
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Cevher, elmas, mücevher, inci II Söz, mana.

ʿAleʾl-ḫuṣūṣ beni kim buḫūr-ı naẓmumla
Yürür memālik içinde güher sefīneleri

7. **güher:**
Gazel 86
Mısra: **2**
Cevher, elmas.

Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar
Añsam dişüñi dīde-i terden güher çıḳar

8. **güher:**
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Cevher, elmas.

Güher ṭoġurdı ʿālem mākiyānı
Per ü bāl açalı ʿadlüñ ḫorosı

9. **güher:**
Kıt'a 6
Mısra: **8**
Cevher, mücevher, elmas, inci.

Dilüñ ḫazāyin-i ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Dilüñi depret açılsun güher ḫazīneleri

10. **güher:**
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Cevher, mücevher, elmas, inci.

Ḫāṭır-ı şāʿir ābgīne gibi
Ṣanmadan pür-ṣafā güher görinür

güher-efşān:

1. **güher-efşān:**
Gazel 108
Mısra: **1**
Far. inciler saçıcı.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

güher-i ābdārı:

1. **güher-i ābdārı:**-*ı*
Gazel 213
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Parlak mücevher. II Sevgilinin yanağı.

Girih girih resen-i müşk-bārı mı añalum
Dizin dizin güher-i ābdārı mı diyelüm

güher-i pāk:

1. **güher-i pāk:**
Gazel 19
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Pak, temiz, saf cevher.

Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh ey dost

güher-i şāh-vār:

1. **güher-i şāh-vār:**
Kaside 22
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Iri, büyük inci.

Bir söze başladı ki anuñ luṭfın itse gūş
Olurdı reşkden güher-i şāh-vār āb

2. **güher-i şāh-vār:**
Kaside 23
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Şahlara lâyık iri taneli inci.

Bārī naẓar ḳılursañ aña ḫande eyle kim
Görine ṭopṭolu güher-i şāh-vār āb

güher-nisār:

1. **güher-nisār:**
Kaside 24
Mısra: **70**
Cevher saçan.

Baḫtuñ bahārı ʿömr-i ʿadūñı ḫazān idüp
Dest-i zamāne ʿīdüñe olsun güher-nisār

güher-rīz:

1. **güher-rīz:**
Gazel 108
Mısra: **3**
Cevher döken; cömert, eli açık.

Yoluña dīde-i ʿuşşāḳ güher-rīz oluban
Ḳapuña çehre-i müştāḳ zer-efşān yaraşur

gül-:

1. **gülsün:**-*sün*
Gazel 141
Mısra: **9**
Gülmek.

Aḥmedʾi hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

2. **gülem:**-*em*
Gazel 55
Mısra: **14**
Gülmek.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

3. **güler:**-*er*
Gazel 233
Mısra: **7**
(Bir kimse bir şeyi tuhaf bulduğu veya bir şeye sevindiği zaman) Kesik kesik sesler çıkarmak sûretiyle duygusunu, sevinç veya hayretini açığa vurmak.

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm bārī şehrüñden

4. **güldügüñden:**-*dük, -ün, -de*
Gazel 246
Mısra: **14**
Gülmek.

Şaçlaruñdan isteyem dirdüm bu göñlüm ḫātemin
Güldügüñden ḳorḳaram aġzuñda pinhān olmasun

5. **güldi:**-*di*
Gazel 241
Mısra: **13**
(Bir kimse bir şeyi tuhaf bulduğu veya bir şeye sevindiği zaman) Kesik kesik sesler çıkarmak suretiyle duygusunu, sevinç veya hayretini açığa vurmak.

Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan aġladum güldi didi
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

gül:

1. **gülem:**-*em*
Gazel 55
Mısra: **6**
Gülmek, mutlu olmak.

Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

2. **gülmedüm:**-*me, -dü, -m*
Gazel 55
Mısra: **6**
Gülmek, mutlu olmak.

Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

3. **güle:**-*e*
Gazel 329
Mısra: **7**
Gülmek, mutlu olmak.

Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

4. **gülini:**-*ini*
Kaside 3
Mısra: **25**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

Her ümīdüm gülini dirmege her ṣubḥ umaram
Açıla bāġçe-i raḥmeti dervīşlerüñ

5. **güllerle:**-*ler, -le*
Nazm 21
Mısra: **1**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşı ḳızıl güllerle
Cemʿ idüp dilleri ʿīş eyledi bülbüllerle

6. **gülmeye:**-*me, -y, -e*
Kıt'a 1
Mısra: **17**
Gülmek.

Nice bir gülmeye bu ġonca-i gülzār-ı ümīd
Bezenürken dem-i luṭfuñla gülistān-ı kerem

7. **gülin:**-*in*
Mesnevi 3
Mısra: **137**
Gül çiçeği.

Gülin ser-be-ser dürr-i būyā idem
Giyāsın ḳamu müşk-i gūyā idem

8. **güllerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Gazel 214
Mısra: **7**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek II sevgili.

Cemāli gülşeninüñ güllerini dirmek içün
Yine yüz uruban ol gül-ʿiẕāra yalvaralum

9. **güllerine:**-*ler, -in, -e*
Gazel 273
Mısra: **6**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek II sevgili.

Ḥüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

10. **güler:**-*er*
Gazel 92
Mısra: **8**
Gülmek, gülümsemek.

Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

11. **güldi:**-*di*
Gazel 99
Mısra: **7**
Gülmek, gülümsemek.

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

12. **gülüp:**-*üp*
Gazel 179
Mısra: **5**
Gülmek.

Leylī gülüp sözine anuñ didi Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

13. **güldügi:**-*düg, -i*
Gazel 39
Mısra: **9**
Gülmek II (çiçek için) açılmak.

Nāle ḳılduġınca Aḥmed ġoncasınuñ güldügi
Bu ki bülbüller fiġān itdükce gül ḫandān olur

14. **güler:**-*er*
Gazel 227
Mısra: **3**
Gülmek II (çiçek için) açılmak.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

15. **güler:**-*er*
Gazel 92
Mısra: **6**
Gülmek, eğlenmek.

Dostlar böyle mʾolur dostuluġuñ ḳāʿidesi
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

16. **gül:**
Gazel 14
Mısra: **16**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

17. **güle:**-*e*
Gazel 48
Mısra: **7**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

18. **gül:**
Gazel 67
Mısra: **13**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Dīvānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengīn
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

19. **gül:**
Gazel 70
Mısra: **7**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḥüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāḫ altına düşmiş yatur evrāḳdur

20. **gül:**
Gazel 124
Mısra: **10**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

ʿĀrıżuñdan geçemez ḫaddüñe ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki hindū-beçe gül dirmege mādan geçmez

21. **gülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 153
Mısra: **1**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

22. **güle:**-*e*
Gazel 248
Mısra: **1**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zībālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

23. **gül:**
Kaside 13
Mısra: **39**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Şan ʿaraḳdur gül cüdā düşmiş ruḫından dilberüñ
Yā benefşe sāye-i gīsū-yı ser-gerdānıdur

24. **gülüñ:**-*(ü)ñ*
Kaside 29
Mısra: **2**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

25. **gülden:**-*den*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Şoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

26. **gül:**
Nazm 42
Mısra: **3**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

27. **gülüñ:**-*(ü)ñ*
Terci-bend 2
Mısra: **89**
(□□) i. (Fars. gul) 1. Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gülüñ itmege dāmenine buḫūr ʿAnberīn itdi micmerin sūsen

28. **güli:**-*i*
Gazel 160
Mısra: **1**
Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide gūyālıġuñ

29. **güli:**-*i*
Kaside 29
Mısra: **105**
Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ḫulḳuñ güli dünyā çemenin ide muʿaṭṭar
Nice ki muʿaṭṭar ḳıla gülzārı benefşe

30. **gülmesün:**-*me, -sün*
Gazel 225
Mısra: **9**
Gülmek II Açmak; açılmak.

Gülmesün gül nāz idüp nāzüklenürse ġoncaña
Büyümesün boyuña ger baş çeke serv-i çemen

31. **gülmezdi:**-*mez, -idi*
Gazel 258
Mısra: **2**
Gülmek II Açmak; açılmak.

Ebr aġlamazdı dīde-i ḫūn-bārum olmasa
Gülmezdi gül bahār-ı ruḫ-ı yārum olmasa

32. **güli:**-*i*
Gazel 273
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Ḥüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

33. **güli:**-*i*
Gazel 342
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Ḳaçurmaz ayaġın kirpüklerümden
Güli gör kim dikenden yüz çevürdi

34. **gül:**
Kaside 9
Mısra: **70**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā
Gül dāmenin aça ve ṭuta būstānı müşk

35. **gül:**
Kaside 11
Mısra: **41**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Gerd-i rāhuñ ʿānberinden eylemişdür gül gibi
Cāmesin yāruñ muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

36. **gül:**
Kaside 20
Mısra: **53**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.

Gülāle el uzadur kim gül ala yüzüñden
Dil al bülbül-i mestüñe igen itme delāl

37. **gül:**
Kaside 29
Mısra: **57**
Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gül būyın uġurlamasa zindān-ı zemīnüñ
Olmazdı zamānlarla giriftārı benefşe

38. **gül:**
Gazel 239
Mısra: **22**

1) gül çiçeği 2) Sevgilinin güle benzeyen yanağı.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaṣṣā göresin

39. **gül:**
Gazel 346
Mısra: **13**
1) gül çiçeği 2) Sevgilinin güle benzeyen yanağı.

Aḥmedʾüñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

40. **gül:**
Kaside 11
Mısra: **68**
1) gül çiçeği 2) Sevgilinin güle benzeyen yanağı.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mıstar kākül-i müşkīn-i dost

41. **gülle:**-*le*
Müfret 38
Mısra: **1**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek.

Seni bir gülle urmaġ istemezdüm Gül-endāmuña zaḫm uram dimezdüm

42. **güldükce:**-*dükçe*
Gazel 196
Mısra: **12**
Gülmek,tebessüm etmek.

Hīçe ṣayar nāle vü efġānumı ben nice kim
Şād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

43. **güler:**-*(e)r*
Gazel 198
Mısra: **4**
Alay etmek, eğlenmek.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

44. **güler:**-*er*
Gazel 92
Mısra: **1**
Gülmek, mutlu olmak.

Aġladuġumca ben ol şūḫ-ı sitemkār güler
Bir olup düşman ile her nefes oynar güler

45. **güler:**-*er*
Gazel 92
Mısra: **10**
Gülmek, mutlu olmak.

Aḥmed aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi
Bu ki gördükce anuñ ḥālini aġyār güler

46. **gül:**
Gazel 193
Mısra: **10**
Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

47. **güldi:**-*di*
Gazel 55
Mısra: **13**
Gülmek, neşelenmek, mutlu olmak.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

48. **gülince:**-*ince*
Gazel 312
Mısra: **3**
Gülmek.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

49. **gül:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **20**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dildār u meşām-ı dil ü cān

50. **gül:**
Gazel 43
Mısra: **12**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

51. **gül:**
Gazel 44
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

52. **gül:**
Gazel 46
Mısra: **11**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bister-i nesrīnde yatan gül ne bilsün ḥālini
Bülbül-i şūrīdenüñ kim ḫārdan bālīni var

53. **gül:**
Gazel 146
Mısra: **13**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

54. **gül:**
Gazel 153
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

55. **gül:**
Gazel 163
Mısra: **9**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gül olmış nār-ı ruḫsārı yatur gördüm gül üstinde
Şan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

56. **gül:**
Gazel 176
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Geh geh ṭutunsa ʿanber-i terden niḳāb gül
Beñzerdi rūz-ı ḥüsnüñe ey āfitāb gül

57. **gül:**
Gazel 176
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Geh geh ṭutunsa ʿanber-i terden niḳāb gül
Beñzerdi rūz-ı ḥüsnüñe ey āfitāb gül

58. **gül:**
Gazel 176
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Dest-i ṣabā ṣaçuñı dağıtduḳca ṣanuram
Bezm-i bahārda ṣaçınur müşk-i nāb gül

59. **gül:**
Gazel 176
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Yüzüñ gören ṭudağuña germ olmasun mı kim
Düşmez bahār ṣoḥbetine bī-şarāb gül

60. **gül:**
Gazel 176
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bir faṣlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ
Rengīn varaḳlarıyla düzetdi kitāb gül

61. **gül:**
Gazel 176
Mısra: **11**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

62. **gül:**
Gazel 176
Mısra: **12**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

63. **gül:**
Gazel 183
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

64. **gül:**
Gazel 183
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Şīve-i maʿşūḳ u ʿāşıḳdan ḫaberdār olmasa
Giryesinde bülbülüñ itmezdi şekker-ḫand gül

65. **gül:**
Gazel 183
Mısra: **8**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Nergis altundan legen ṭutar elinde bende-vār
Yüzini yumaġ içün sulṭān-ı devlet-mend gül

66. **gül:**
Gazel 183
Mısra: **10**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe fīʾl-cümle olurdı şebīh
Eylese iki hilāli alnına ser-bend gül

67. **gül:**
Gazel 183
Mısra: **12**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ger dize dülbendine yār Aḥmedʾüñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

68. **gül:**
Gazel 183
Mısra: **14**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Nev-bahār-ı ḥüsnine bülbüllerin zār itmege
Eylemiş ʿahd-i ezelde ḫār ile sevgend gül

69. **gül:**
Gazel 216
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

70. **gül:**
Gazel 227
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

71. **gül:**
Gazel 232
Mısra: **5**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Efġānum işitmek ile gül münfaʿil olur
Gülşende şehā bülbülüñ āh-ı seḥerinden

72. **gül:**
Gazel 237
Mısra: **4**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bülbüllerüñi iñledüben ġam dikeninde
Gül gibi igen elden ele varma şolarsın

73. **gül:**
Gazel 257
Mısra: **24**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Aḥmedʾüñ ʿışḳı zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿnīsi gül ḥüsninüñ bülbül ġazel-ḫᵛān olmasa

74. **gül:**
Gazel 258
Mısra: **2**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ebr aġlamazdı dīde-i ḫūn-bārum olmasa
Gülmezdi gül bahār-ı ruḫ-ı yārum olmasa

75. **gül:**
Gazel 258
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Didüm ki gül çeküp yaḳasın eylemezdi çāk
Bülbül dilinde naġme-i güftārum olmasa

76. **gül:**
Gazel 260
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫᵛābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

77. **gül:**
Gazel 263
Mısra: **21**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bu Bursa şehridür gül bigi her dem
Yitişür mehliḳālar tāze tāze

78. **gül:**
Gazel 290
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḥsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

79. **gül:**
Gazel 293
Mısra: **9**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

80. **gül:**
Gazel 303
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

81. **gül:**
Gazel 309
Mısra: **13**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

82. **gül:**
Gazel 312
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

83. **gül:**
Gazel 313
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

84. **gül:**
Gazel 316
Mısra: **14**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Aḥmed yüzine ḳarşu fiġān itme şaḳın kim
Gül ḫırmenini yile virür bülbülüñ āhı

85. **gül:**
Gazel 321
Mısra: **14**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

86. **gül:**
Kaside 13
Mısra: **25**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ġulġulinden bülbülüñ çāk-i girībān itdi gül
Ḳumrīnuñ zārīlıġınuñ serv ser-gerdānıdur

87. **gül:**
Kaside 22
Mısra: **22**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nˀola içse ḫār āb

88. **gül:**
Kaside 31
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

89. **gül:**
Müfret 13
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

90. **gül:**
Nazm 16
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

91. **gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **101**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Dost ḫüsnine beñzerem didi gül
İşidüp eyledi fiġān bülbül

92. **gülersin:***-er, -sin*
Gazel 223
Mısra: **3**
Mutlu, sevinçli zaman geçirmek, eğlenmek, hoşça vakit geçirmek.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

93. **gül:**
Gazel 306
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaşr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

94. **gül:**
Gazel 319
Mısra: **15**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Sen giricek gülşene gül zār olur
Ey yañaġı zīnet-i gülzār hey

95. **gül:**
Gazel 325
Mısra: **11**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Ġonca zindānına girse nˀola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

96. **gül:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

97. **gül:**
Nazm 6
Mısra: **7**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Çeküp çāk itdi ġamdan cübbesin gül
Benefşe şaçlarını yoldı dirler

98. **gül:**
Terci-bend 1
Mısra: **79**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "insanlar" kastedilir.

Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cennet-i berīn

99. **gül:**
Gazel 173
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir.||
Sevgilinin yüzü ve yanağı ile sıkı münasebeti vardır.Bazen gül bunlara bazen de bunlar güle benzetilir.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

100. **gülüñ:**-*ün*
Gazel 173
Mısra: **6**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Sünbül-i zülf āsitīnin çekme gülgūn ḫaddüñe
Cāme giydürmek gülüñ endāmına ḫācet degül

101. **gülüñ:**-*ün*
Gazel 213
Mısra: **18**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Belālu bülbülin añup ṣorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

102. **gülüñ:**-*ün*
Gazel 319
Mısra: **12**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Yār etegin ḳomaz elinden raḳīb Ṭutdı gülüñ dāmenini ḫār hey

103. **gülüñ:**-*ün*
Kaside 13
Mısra: **35**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Ḳaṭre-i şebnem ki düşmişdür gülüñ ruḫsārına
Bülbül-i mestüñ niṣār-ı dīde-i giryānıdur

104. **gülüñ:**-*ün*
Nazm 36
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

105. **gülüñ:**-*ün*
Terci-bend 2
Mısra: **99**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Dostāna gülüñ leṭāyifini Her nefes ḳıldı dāstān bülbül

106. **güller:**-*ler*
Gazel 248
Mısra: **12**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Bülbül-i ḳudsī gibi medḥ ider Aḥmed ḫaddüñi
Lāleler nāzüklenüp güller muṭarrālanmasun

107. **güller:**-*ler*
Nazm 16
Mısra: **3**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

108. **gül:**
Kaside 18
Mısra: **3**
Gül ağacının katmerli ve genellikle kokulu çiçeği. II Sevgilinin yanağı.

Ḥüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden bu ruḫ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

109. **gül:**
Kaside 29
Mısra: **4**
Gül ağacının katmerli ve genellikle kokulu çiçeği. II Sevgilinin yanağı.

Bir ḫüsn bahārında sekiz cenneti gördüm
Kʾolmışdı zemīni gül ü dīvārı benefşe

110. **gül:**
Kaside 29
Mısra: **18**
Gül ağacının katmerli ve genellikle kokulu çiçeği. II Sevgilinin yanağı.

Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaṣfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

111. **gül:**
Kaside 24
Mısra: **28**
Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilir.

Güş-ı benefşeden ṣaḳın ey ʿandelīb-i mest
Gül ḫüsni rāzın açma ki yirüñ ḳulaġı var

112. **gül:**
Mesnevi 4
Mısra: **37**
Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilir.

Ṭılısm itdi ruḫına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

113. **güli:**-*i*
Gazel 176
Mısra: **13**
Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği.

Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bī-ḥisāb gül

114. **güli:**-*i*
Gazel 191
Mısra: **3**
Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği.

Açılup şādī güli ötmezdi göñlüm bülbüli
Gelmese būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm benüm

115. **güli:**-*i*
Kaside 16
Mısra: **43**
Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği.

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

116. **güler:**-*er*
Gazel 92
Mısra: **4**
Gülmek, sevinçli bir zamanda kişinin duygusunu dışarı vurması. II Sevgilinin âşığa gülmesi, onunla alay etmesi.

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gülzār güler

117. **güler:**-*er*
Gazel 270
Mısra: **4**
Gülmek, sevinçli bir zamanda kişinin duygusunu dışarı vurması. II Sevgilinin âşığa gülmesi, onunla alay etmesi.

Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

118. **güli:**-*i*
Nazm 24
Mısra: **3**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu bir çiçek türü.

Devr-i ḥüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i güyālar ile

119. **gül:**
Gazel 173
Mısra: **14**
Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği. II Gülmek, tebessüm etmek.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

120. **gül:**
Gazel 15
Mısra: **6**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Yā Rab gözüm yaşıyla sen ol lāle-çihrenüñ
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

121. **gül:**
Gazel 39
Mısra: **10**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Nāle ḳılduġınca Aḥmed ġoncasınuñ güldügi
Bu ki bülbüller fiġān itdükce gül ḫandān olur

122. **gül:**
Gazel 50
Mısra: **8**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Zülfüñ ki bāġbān-ı gülistān-ı ḥüsndür
Avcında deste deste gül ü nesteren ṭutar

123. **gül:**
Gazel 51
Mısra: **4**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

124. **gül:**
Gazel 60
Mısra: **4**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ṭaġılur lāle-ruḫuñ üstine ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki Hindū-beçe gül dirmege gülzāra gider

125. **gül:**
Gazel 68
Mısra: **12**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ ṣun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

126. **gül:**
Gazel 102
Mısra: **5**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

127. **gül:**
Gazel 123
Mısra: **7**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gül ay yüzüñe ne beñzesün kim Gül vaḳti geçer bir aya döymez

128. **gül:**
Gazel 128
Mısra: **6**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ḥüsn-i Şīrīn gülşen-i cān-baḫş iken taḳdīri gör
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miskīn ḫār u ḫas

129. **gül:**
Gazel 130
Mısra: **12**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

130. **gül:**
Gazel 157
Mısra: **5**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Bahār-ı ḥüsn ile sen tāze gül gibi ḫandān
Ve medmaʿī bi-hevāke ke muznetin bākī

131. **gül:**
Gazel 163
Mısra: **9**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gül olmış nār-ı ruḫsārı yatur gördüm gül üstinde
Ṣan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

132. **gül:**
Gazel 173
Mısra: **2**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

133. **gül:**
Gazel 173
Mısra: **2**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

134. **gül:**
Gazel 176
Mısra: **8**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḥayādan gülāb gül

135. **gül:**
Gazel 176
Mısra: **14**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bī-ḥisāb gül

136. **gül:**
Gazel 183
Mısra: **2**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

137. **gül:**
Gazel 183
Mısra: **4**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Zülfüñi ḫāke ṣalarsañ müşk olur rūy-ı zemīn
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

138. **gül:**
Gazel 189
Mısra: **14**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

139. **gül:**
Gazel 202
Mısra: **12**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Beni ḫāk itdi dāġ-ı lāle-ruḫuñ
Gül olısar giyāhum İbrāhīm

140. **gül:**
Gazel 225
Mısra: **9**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gülmesün gül nāz idüp nāzüklenürse ġoncaña
Büyümesün boyuña ger baş çeke serv-i çemen

141. **gül:**
Gazel 331
Mısra: **9**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ben nice beñzedeyin ḥüsnini gül ḫırmenine
Çünki başdan ayaġa ṣūret-i cāndur çelebī

142. **gül:**
Gazel 334
Mısra: **10**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Serv-ḳaddüñ göreydi bostānda Gül budaġın mı ḳırdı bostāncı

143. **gül:**
Kaside 13
Mısra: **45**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Dāyimā ʿālem cemālin gül gibi ḫurrem ṭutan
Nev-bahār-ı devlet-i Sulṭān Muḥammed Ḫānidur

144. **gül:**
Kaside 19
Mısra: **43**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Nāzenīndür dāmen-i ṣaḥrāda gül dirmek velī
Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenīn

145. **gül:**
Kaside 23
Mısra: **101**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān niṣār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

146. **gül:**
Kaside 26
Mısra: **4**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ṣundı elin ʿamāmeme ṣandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

147. **gül:**
Kaside 29
Mısra: **102**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ḳılsun çemen-i ḳadrüñe taḳdīr seḥābı

Ḫurşīdi gül ü çarḫ-ı semen-bārı benefşe

148. **gül:**
Kaside 30
Mısra: **3**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaṣdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

149. **gül:**
Kaside 31
Mısra: **17**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gül dutdı çemen ṣaḥnına bir çāder-i gülgūn
Ḳuruldı gülistānda serā-perde-i ḫażrā

150. **gül:**
Kaside 31
Mısra: **21**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gül taḫt-ı zebercedde geyüp tāc-ı muraṣṣaʿ
Başına niṣār itdi havā lüʾlüʾ-i lālā

151. **gül:**
Kaside 31
Mısra: **27**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Nāzüklük ile zīnet idüp ʿārıżını gül
Göz eyler aña ḳarşu ṭurup nergis-i şehlā

152. **gül:**
Kaside 31
Mısra: **44**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gūyā-yı çemen derd ile feryādlar idüp
Çün eyledi gül çāderine ḳarşu ser-āġā

153. **gül:**
Kaside 31
Mısra: **52**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

154. **gül:**
Kıt'a 21
Mısra: **9**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ḫüsn ile bāġ-ı zamānı ḫurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīḫini ḫurrem binā

155. **gül:**
Nazm 4
Mısra: **16**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Anuñ bükāsı şöyle ṣafā virdi bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest eyledi nevā

156. **gül:**
Nazm 7
Mısra: **9**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Bir gül budaġı cān u cihāndan ʿazīz iken
Ṣırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzigārsın

157. **gül:**
Nazm 16
Mısra: **4**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

158. **gül:**
Nazm 31
Mısra: **6**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Didi kim bu serv-i gül-ruḫsār Bostānc'oġlıdur
Fūtasın gül ṭoldurupdur ṣaçları reyḥānīdür

159. **gül:**
Nazm 31
Mısra: **3**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp did'igen açılma edebdür

160. **gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **24**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gülsitānı teferrüc itmek içün
Ḳaṣr-ı lāʿlinden açdı revzen gül

161. **gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **26**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Dutdı bülbül niyāz ile çemeni
Nāz ile ṭolduralı gülşeni gül

162. **gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **28**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ṭaḳdı ġonca yaḳasına tügme
Ḫārdan idineli sūzen gül

163. **gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **71**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ṣubḥ-dem gül ʿarūsı ḳarşusına
Dutdı yāḳūtdan legen lāle

164. **gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **84**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Ḳıldı rengīn varaḳların sūsen
Açdı gül gibi defterin sūsen

165. **gülden:**-*den*
Gazel 132
Mısra: **15**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim bağrı biryān olmamış

166. **gülden:**-*den*
Terci-bend 2
Mısra: **13**
(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Şeh nişānın virüp alur gülden
Müjdegānī diyü ḳabāyı ṣabā

167. **gül:**
Kaside 19
Mısra: **107**
Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği; medhiye, kaside.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

168. **gül:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle değerli ve diğerlerinden güzel olmak kastedilir.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

169. **gülleri:**-*ler, -i*
Gazel 234
Mısra: **10**
Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

gül budaġın:

1. **gül budaġın:**-*n*
Gazel 177
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gül dalı, gül fidanı. II Gül fidanı gibi zarif ve düzgün boylu, güzel sevgili.

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

2. **gül budaġın:**-*n*
Gazel 25
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gül fidanı.

Lebi şehīdinüñ üstinde ol sehī-ḳāmet
Dikerse gül budaġın vire berg ü bār ḳadeḥ

gül defterinden:

1. **gül defterinden:**-*nden*
Kaside 13
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Gül defteri.

Tāze ḥüsniyyāt oḳır gül defterinden ʿandelīb
Bād-ı ṣubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ-gerdānıdur

2. **gül defterinden:**-*nden*
Kaside 12
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gülün defteri (Gülün yaprakları ve gül bahçesi bağlamında) II Sevgilinin yüzü.

Ḫd-i nevrūzı görüp gül defterinden ʿandelīb
Ḫoş duʿā vü medḥ oḳur şāh-ı ẓafer-yāb üstine

gül destesin:

1. **gül destesin:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gül demeti.

Mey ṣunarken sāḳiyā aç sāʿid-i sīmīnüñi
Āsitīnde gizlemek gül destesin ḥācet degül

gül ġoncası:

1. **gül ġoncası:**
Kaside 31
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Gonca, gülün açılmamış hali.

Gül ġoncası meyl eylemiş āb üstine ṣan kim
Āyīneye baḳmaġa egilmiş ser-i bebġā

gül ġoncasınuñ:

1. **gül ġoncasınuñ:**-*nuñ*
Gazel 247
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gonca, gülün açılmamış hali.

Lisān-ı ḥāl ile gül ġoncasınuñ
Ne remz eyler dehānı sen bilürsin

gül mevsimi:

1. **gül mevsimi:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gül mevsimi, bahar.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

2. **gül mevsimi:**
Gazel 150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gül mevsimi, bahar.

Gül mevsimi irişdi mey-i erġavān gerek
Meclisde nuḳlümüz leb-i şekker-feşān gerek

gül mevsimidür:

1. **gül mevsimidür:**-*dür*
Gazel 75
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güllerin açıldığı vakit; güzellerin ortaya çıktığı vakit; seyir, gezinti vakti.

Lāle ḫaddüñ göricek āh idüben aġladuġum
Bu ki gül mevsimidür bād ile bārān dökilür

2. **gül mevsimidür:**-*dür*
Kaside 29
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Gül mevsimi, bahar.

Bir dem ġam-ı devrānı unutdurmaġa sāḳī
Gül mevsimidür ṣun berü gül-nāri benefşe

gül mevsiminde:

1. **gül mevsiminde:**-*nde*
Gazel 33
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Güllerin açıldığı vakit; güzellerin ortaya çıktığı vakit; seyir, gezinti vakti.

Ḥüsnüñ zamānesinde ruḫ-ı zerdi Aḥmedʾüñ
Gül mevsiminde berg-i ḫazāndan ḫaber virür

2. **gül mevsiminde:**-*nde*
Gazel 83
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İlkbahar; sevgilinin aşıklara kendini gösterme zamanı.

Devr-i ruḫuñda nʾola içersem ciger ḳanın
Gül mevsiminde içmemege kimde var ṣabr

3. **gül mevsiminde:**
Gazel 266
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
İlkbahar; sevgilinin aşıklara kendini gösterme zamanı.

Geldi kenār-ı zülfine ḫāl-i ʿiẕārı kim
Gül mevsiminde ṣoḥbet-i leyl ü nehār ide

gül pīrehen:

1. **gül pīrehen:**
Gazel 123
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gül gömleği.

Gül pīrehen eyle key yaraşur
Nāzük bedenüñ ḳabāya döymez

gül ruhlaruñ:

1. **gül ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gül yanak.

Gül ruḫlaruñ oldı gün yüzüñde
Bir ayda iki bahār ey dost

2. **gül ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 93
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gül yanaklı. II Gül gibi kırmızı yanaklı sevgili.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

gül ruhsāruñı:

1. **gül ruḫsāruñı:**
Gazel 309
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi yanak.

Sākin-i kūyuñ kʾıraḳdan göre gül ruḫsāruñı
Bāġbāndur kʾolımaz berg-i güle ḳādir daḫı

gül suyın:

1. **gül şuyın:**-*n*
Gazel 273
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gül yağı yapılırken yan ürün olarak elde edilen kokulu ve renksiz sıvı.

Ol Yūsuf-ı gül-pīrehen toz itmemege dāmenin
Şīşeyle gül ṣuyın ṣaçar yaşlu gözüm yollarına

gül ü nesrīni:

1. **gül ü nesrīni:**-*i*
Gazel 46
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gül ve nesrin çiçekleri.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫında zülf-i dost
Bezm-i ḥüsne gelmiş avcında gül ü nesrīni var

gül ü reyḥān:

1. **gül ü reyḥān:**
Gazel 75
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Gül ve reyhan.

Bu ruḫ u ḫaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḫayrān dökilür

gül ü reyḥānlara:

1. **gül ü reyḥānlara:**
Gazel 298
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gül ve reyhan.

Biʾllāhi ey bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ
Tab vir gül ü reyḥānlara yiter perīşān it beni

gül vakti:

1. **gül vaḳti:**
Gazel 123
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gül vakti, ilkbahar mevsimi.

Gül ay yüzüñe ne beñzesün kim Gül vaḳti geçer bir aya döymez

gül varaḳına:

1. **gül varaḳına:**-*n, -a*
Gazel 30
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gül yaprağı. (Sevgilinin yüzü.).

Dil ṭıflı içün çekdi ḳaşuñ gül varaḳına
Bir sīm elif üstine ʿanberden iki med

gül yañaġın:

1. **gül yañaġın:**
Nazm 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gül yanak. ll Gül-i ruḫsār:

Sevgilinin gül gibi kırmızı yanağı.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

gül yapraġı:

1. **gül yapraġı:**
   Kaside 23
   Mısra: **32**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül yaprağı.

Ṭoldurdı şīşesin gözümüñ ḥasret-i ruḥuñ
Gül yapraġı gibi ki ḳodı yādigār āb

2. **gül yapraġı:**
   Kaside 29
   Mısra: **30**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül yaprağı.

Cānlar nigerān olmaġa naḳş itdi nigārum
Gül yapraġı üstinde girihgārı benefşe

3. **gül yapraġı:**
   Gazel 38
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül yaprağı. II Âşıġın kanlı göz yaşları.

Ḫār-ı müjgānumda fīʾl-ḥāl açılur nesrīn-i eşk
Bāġ-ı çeşmümden çün ol gül yapraġı pinhān olur

gül yapraġıdur:

1. **gül yapraġıdur:**-*dur*
   Gazel 123
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül yaprağı.

Āhumdan anuñʾçün incinür kim Gül yapraġıdur hevāya döymez

gül yüzi:

1. **gül yüzi:**
   Gazel 317
   Mısra: **17**
   Kelime Tipi: **-**
   (Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.

Gül yüzi ṣenāsın itdi Aḥmed Bülbül gibi vird-i ṣubḥ-gāhī

2. **gül yüzi:**-*i*
   Gazel 256
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.

Gül yüzi mecmūʿası ḥallin ne bāb ile bilem
Yüz varaḳdan ġonca defter baġladı gül-zārda

3. **gül yüzi:**-*i*
   Gazel 56
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Sevgilinin güle benzeyen yüzü.

Gül yüzi gülşenini görmeyicek Bāġ-ı cennet gözüme ḫār gelür

4. **gül yüzi:**
   Kaside 29
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **-**
   Sevgilinin güle benzeyen yüzü.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḥāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

5. **gül yüzi:**-*i*
   Nazm 30
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül gibi güzel yüz II Sevgilinin yüzü.

Gül yüzi nüsḫasıdur defter-i bāġ-ı iremüñ
Şiken-i ṭurrasıdur ḫalḳası Beytüʾl-ḥaremüñ

6. **gül yüzi:**
   Terkib-bend 1
   Mısra: **60**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül gibi güzel yüz.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫᵛāh idi

gül yüzine:

1. **gül yüzine:**-*i, -ne*
   Kaside 11
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül gibi güzel yüz.

Gül yüzine ṣaçdı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost
İtdi cān bezmin muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

2. **gül yüzine:**
   Terkib-bend 1
   Mısra: **95**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül gibi güzel yüz.

Ey ḫāki gül yüzine niḳāb eyleyen dirīġ
Gitmekde lāle gibi ṣitāb eyleyen dirīġ

gül yüzlü:

1. **gül yüzlü:**-*lü*
   Gazel 38
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül yüzlü, sevgili.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

2. **gül yüzlü:**
   Gazel 141
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül yüzlü II Sevgili.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

3. **gül yüzlü:**
   Gazel 333
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül yüzlü, yüzü gül gibi olan.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

gül yüzlünüñ:

1. **gül yüzlünüñ:**-*nüñ*
   Gazel 133
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül yüzlü, sevgili.

Ḫār-ı ġayretden ciger çāk oldı kʾol gül yüzlünüñ
Pīrehen nāzük tenin nʾiçün der-āġūş eylemiş

2. **gül yüzlünüñ:**-*nüñ*
Gazel 103
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gül yüzlü II Sevgili.

Sünbül-i zülf-i ʿaraḳ-rīzinden ol gül yüzlünüñ
Gün yüzinde ebr-i müşkīn-i gülāb-efşān yatur

gül yüzlüye:

1. **gül yüzlüye:**-*ye*
Gazel 196
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gül yüzlü, sevgili.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yʾçün ḫār iñlerem

gül yüzüñ:

1. **gül yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 59
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gül yüzlü.

Gülgün yaşum ki gül yüzüñ āyīnedārıdur
ʿAks-i ruḫuñla her ṭarafa lālegūn gider

2. **gül yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 95
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.

Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile
Gül yüzüñ vaṣfında Aḥmed nice kim defter yazar

3. **gül yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 283
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gül (gibi güzel) yüz.

Gül yüzüñ şevḳıyla görüp Aḥmedʾüñ nālişlerin
Raḥm idüp feryād ider murġ-ı ḫoş-āvālar bize

4. **gül yüzüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Gül (gibi güzel) yüz.

Ḫurrem olsun gül yüzüñ feṭḥ ü ẓafer taḫtında kim
ʿİzz ü devlet bāġınuñ tāze gül-i ḫandānıdur

5. **gül yüzüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gül (gibi güzel) yüz.

Bezenür serv boyuñla yine bu bāġ-ı vücūd
Açılur gül yüzüñ ile gül-i ḫandān-ı kerem

6. **gül yüzüñ:**-*üñ*
Müfret 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gül (gibi güzel) yüz.

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ gibi ditrer idi nāme

7. **gül yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 108
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güle benzeyen yüzü.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

8. **gül yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 209
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi güzel yüz II Sevgilinin yüzü.

Gözümi gül yüzüñ ebr-i bahāra döndüreli
Yaşumla yir yüzini lālezāra beñzetdüm

9. **gül yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 331
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi güzel yüz II Sevgilinin yüzü.

Gül yüzüñ bāġ u bahār-ı dil ü cāndur çelebī
Servüñ ārāyiş-i bostān-ı revāndur çelebī

gül yüzüñʾçün:

1. **gül yüzüñʾçün:**
Gazel 149
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi güzel yüz II Sevgilinin yüzü.

Gül yüzüñʾçün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġ-zār içre seḥer-geh murġı zār itsem gerek

gül yüzüñde:

1. **gül yüzüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.

Gül yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cān ḫayrānıdur
Nāme-i tezvīrdür ben dutmazam anı dürüst

2. **gül yüzüñde:**
Murabba 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gül (gibi güzel) yüz.

Gül yüzüñde göreli zülf-i semen-sāy göñül
Ḳuru sevdāda yiler bī-ser ü bī-pāy göñül

gül yüzüñe:

1. **gül yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 185
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi güzel yüz. II. Sevgili.

Gül yüzüñe bülbül-i ter-naġmedür Aḥmed ne ṭañ
Ger hezār olur ise destān-serā-yı ṣubḥ-dem

2. **gül yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 345
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi güzel yüz II Sevgilinin yüzü.

Gül yüzüñe ḳarşu göñül bülbülin
Perde-serā eylemedüñ öyle mi

3. **gül yüzüñe:**-*üñ, -e*
Nazm 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi güzel yüz II
Sevgilinin yüzü.

Gül yüzüñe öykündi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

gül yüzüñi:

1. **gül yüzüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 48
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi güzel yüz. II.
Sevgili.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

gül-āb:

1. **gül-ābı:**-*ı*
Gazel 209
Mısra: **7**
Gül suyu.

Yaşum gül-ābı müjem şānesiyle gözlerümi
ʿArūs-ı ḥüsnüñe āyīnedāra beñzetdüm

2. **gül-āb:**
Gazel 336
Mısra: **3**
F. Gül suyu.

Aḳıdur şīşe-i Şāmī gibi Rūm içre gül-āb
Şām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

3. **gül-āb:**
Gazel 351
Mısra: **4**
F. Gül suyu.

Yañaġı derlerin sildükce ol yār
Gül-āb ile pür eyler dest-māli

Ebr-i güher-efşān yire ṣaçduḳca gülābın
Cārūb ḳılur ṣaçlarını sünbül-i şeydā

4. **gül-āb:**
Kaside 23
Mısra: **2**
F. Gül suyu.

Ṣaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Şāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

5. **gül-āb:**
Müfret 35
Mısra: **2**
F. Gül suyu.

ʿAraḳ-rīz olsa ol serv-i gül-endām
Gül-āb ile pür olur ṣaḥn-ı ḥammām

gülāb:

1. **gülāb:**
Müfret 12
Mısra: **1**
Far. Gül suyu, cülâb.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henüz

2. **gülāb:**
Terci-bend 1
Mısra: **109**
Far. Gül suyu, cülâb.

Ey ḫᵛāce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ

3. **gülāb:**
Gazel 45
Mısra: **4**
Gül suyu.

Lāyıḳ olmaġa temāşā-yı cemālüñe gözüm
Ṣubḥ-ı vaṣluñda gülāb ile yüzin pāk eyler

4. **gülāb:**
Gazel 119
Mısra: **11**
Gül suyu.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı

gülāb-efşān:

1. **gülāb-efşāndur:**-*dur*
Gazel 78

Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henüz

5. **gülāb:**
Gazel 262
Mısra: **3**
Gül suyu.

Ṣulasam nᵓola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

6. **gülāb:**
Kaside 8
Mısra: **64**
Gül suyu.

Himmetle kūha bir naẓar eylerse devletüñ
Ṣuyı gülāb ola kemer-i kūhsār laʿl

7. **gülāb:**
Kaside 20
Mısra: **24**
Gül suyu.

Nesīm-i ḫulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer
ʿAbīr olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

8. **gülāb:**
Gazel 176
Mısra: **8**
Gül suyu.

ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḥayādan gülāb gül

9. **gülāb:**
Kaside 28
Mısra: **2**
Gül suyu.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

10. **gülābın:**-*ın*
Kaside 31
Mısra: **15**
Gül suyu.

Mısra: **8**
Gül suyu saçan.

Yüzine zülf-i ʿaraḳ-rīzi ne ḫoş düşmişdür
Kʾebr-i müşkīn ile gülzāra gülāb-efşāndur

2. **gülāb-efşānıdur:**-*ı, -dur*
Nazm 31
Mısra: **2**
Gül suyu saçan.

Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānīdür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

gülāb-efşān-ı ʿīd:

1. **gülāb-efşān-ı ʿīd:**
Gazel 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bayram gül suyu saçan.

Vaʿde-i vaṣlın işitdüm şādlıḳdan aġladum
Ol şeker-rīz oldı ben oldum gülāb-efşān-ı ʿīd

2. **gülāb-efşān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bayram gül suyu saçan.

Dost vaṣlı ʿīdine irişdi çeşm-i eşk-bār
Kim bu rengīn şīşeden oldı gülāb-efşān-ı ʿīd

gülāle:

1. **gülāle:**
Gazel 173
Mısra: **2**
Yaş iken örülüp kuruyunca taranıp zincir şekline alan saçlara denir. Arapçası muca'addır, Ca'd da denmiştir.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

2. **gülāle:**
Kaside 20
Mısra: **53**
Yaş iken örülüp kuruyunca taranıp zincir şekline alan saçlara denir. Arapçası muca'addır, Ca'd da denmiştir.

Gülāle el uzadur kim gül ala yüzüñden
Dil al bülbül-i mestüñe igen itme delāl

ġulām:

1. **ġulām:**
Gazel 161
Mısra: **14**
Kul, köle.

Mışr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı ṯānī müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

2. **ġulāmumuzdur:**-*umuz, -dur*
Nazm 1
Mısra: **2**
Kul, köle, bende.

Sulṭān-ı rüsül hümāmumuzdur Ḫurşīd ü ḳamer ġulāmumuzdur

ġulām ola:

1. **ġulām ola:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Köle olmak.

Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

gül-bāng ider:

1. **gül-bāng ider:**-*er*
Kaside 18
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Belli dua ve ilâhîleri belli bir usule göre hep bir ağızdan okumak.

Bāġ-ı İrem bülbülleri Aḥmed gibi gül-bāng ider
Kʾol gül-ʿiẕār-ı ʿandelīb-elḫāna ṣıḥḥat yaraşur

gül-berg-i dil-ārāya:

1. **gül-berg-i dil-ārāya:**
Gazel 290
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönül okşayan sevgilinin yüzü.(Gül yaprağı).

Ezel naḳḳāşı yazarken cemālüñ nakşına düşmiş
Ḳalemden noḳṭa-i ʿanber bu gül-berg-i dil-ārāya

gül-berg-i ḫandān:

1. **gül-berg-i ḫandān:**
Gazel 260
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Açılmış gül yaprağı. II Sevgilinin yanağı.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

gül-berg-i sīr-āb:

1. **gül-berg-i sīr-āb:**
Gazel 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Taptaze gül yaprağı.

Lebüñden leẕẕet ister sükker-i nāb
Ruḫuñdan reng umar gül-berg-i sīr-āb

2. **gül-berg-i sīr-āb:**
Kaside 12
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Taptaze gül yaprağı.

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

gül-bīz:

1. **gül-bīz:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Gül serpen.

ʿīş nevrūzında gül-bīz olmadan ferrāş-ı bād
Bādeden cān bezmine berg-i gül-i ḫandān yaġar

gülbün-i terdür:

1. **gülbün-i terdür:**-*dür*
Kaside 6
Mısra: **205**
Kelime Tipi: **-**
Yeni filizlenmiş gül fidanı.

Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

gül-çihre:

1. **gül-çihre:**
Gazel 173
Mısra: **14**
Gül (gibi kırmızı ve güzel) yüzlü (sevgili).

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

gül-deste:

1. **gül-desteye:**-*ye*
Gazel 317
Mısra: **6**
Gül demeti. II Sevgilinin gül demeti gibi güzel yüzü.

Zībā yañaġuñda tāze ḫaṭṭuñ
Gül-desteye şardı ter giyāhı

güle yazdı:

1. **güle yazdı:**-*dı*
Gazel 295
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gülecek duruma gelmek.

Aḥmed ġazeliyyātına öykünmege bülbül
Birḳaç kelimāt itdi ki ġonca güle yazdı

gül-endām:

1. **gül-endāmlara:**-*lara*
Gazel 255
Mısra: **1**
Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan.

Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara
Bu dil ārāmı ḳodı uydı dil-ārāmlara

2. **gül-endāmlara:**-*lara*
Gazel 255
Mısra: **14**
Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan.

Ḳafes-i ʿışḳa bir Aḥmed gibi bülbül düşmez
Ṣad-hezārān dil esīr olsa gül-endāmlara

3. **gül-endām:**
Gazel 10
Mısra: **2**
Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan.

Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġarīb

4. **gül-endāmuña:**-*uñ, -a*
Müfret 38
Mısra: **2**
Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan.

Seni bir gülle urmaġ istemezdüm Gül-endāmuña zaḫm uram dimezdüm

5. **gül-endām:**
Gazel 57
Mısra: **17**
Gül bedenli, gül fidanı gibi güzel ve ince boylu.

Ol gül-endām ider Aḥmed gibi cān bülbülini
Ḳafes-i ġamda giriftār elümden ne gelür

ġulġul:

1. **ġulġulinden:**
Gazel 153
Mısra: **10**
Gürültü, velvele.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül şarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

2. **ġulġulinden:**
Kaside 13
Mısra: **25**
Gürültü, velvele.

Ġulġulinden bülbülüñ çāk-i girībān itdi gül
Ḳumrīnuñ zārīlıġınuñ serv ser-gerdānıdur

gülgūn:

1. **gülgūn:**
Gazel 68
Mısra: **1**
Gül renkli.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫᵛāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

2. **gülgūn:**
Gazel 173
Mısra: **5**
Gül renkli.

Sünbül-i zülf āsitīnin çekme gülgūn ḫaddüñe
Câme giydürmek gülüñ endāmına ḥācet degül

3. **gülgūnına:**-*ı, -na*
Gazel 45
Mısra: **10**
Gül renkli, kırmızı (Yanaktaki kırmızılık).

Aşmaġa cānını ḫusrevlerüñ ol şīrīn-leb
Misk-i terden ruḫı gülgūnına fitrāk eyler

4. **gülgūn:**
Gazel 59
Mısra: **7**
Gül renkli; kanlı.

Gülgūn yaşum ki gül yüzüñ āyīnedārıdur
ʿAks-i ruḫuñla her ṭarafa lālegūn gider

5. **gülgūnını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 325
Mısra: **5**
Gül renkli; kırmızı, kızıl // Hüsrev ü Şirin hikâyesinde Şirin'in al atı.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḥüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

6. **gülgūn:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Gül renkli, kırmızı.

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgūn yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

7. **gülgūn:**
Kaside 12
Mısra: **3**
Gül renkli, kırmızı II güzel, hoş.

Mutṛibüñ gülgūn yüzinde perde-i evtār-ı çeng
Çekdi mıṣṭar ṣafḥa-i ḫurşīd ü mehtāb üstine

8. **gülgūnına:**-*ı, -na*
Kaside 25
Mısra: **10**
Husrev ü Şirin hikâyesinde geçen ve çok hızlı koşan iki attan birinin adı. Bu atlardan diğeri ise Şebdiz'dir.

Zülfüñüñ şebdīzini ey ḫusrev-i şīrin-dehen
Ḳoş ruḫuñ gülgūnına kim germ ola meydān-ı ʿīd

9. **gülgūn:**
Gazel 73
Mısra: **11**
Gül renkli, kırmızı (kanlı gözyaşı bağlamında).

Eşkümi gülgūn iden bir reng-i rūyuñ ālidür
Aḥmedʾüñ göñlin alan ala gözinüñ ālidür

10. **gülgūn:**
Gazel 149
Mısra: **10**
Gül renkli, kırmızı (kanlı gözyaşı bağlamında).

Seyre çıḳduḳca seg-i kūyuñ ḳadem başmaġ içün
Yüzümi gülgūn yaşumla lāle-zār itsem gerek

11. **gülgūn:**
Gazel 179
Mısra: **8**
Gül renkli, kırmızı (kanlı gözyaşı bağlamında).

Yoluña ey Ḫusrev-i şīrīn-dehen
Dīde mi var kim yaşı gülgūn degül

12. **gülgūn:**
Nazm 5
Mısra: **6**
Gül renkli, pembe.

Ḫāk-i siyehde Yūsuf-ı gül-pīrehen yatup
Nesrīn utanmadan geye gülgūn ḳabā dirīġ

gül-gūn:

1. **gül-gūn:**
Gazel 275
Mısra: **2**
Gül renkli, kırmızı.

Baġrumı dāġ-ı ġamuñla lāle-veş ḫūn eyleme
Zaʿferānın yüzümüñ yaşumla gül-gūn eyleme

2. **gül-gūn:**
Gazel 338
Mısra: **1**
Far. Gül renkli.

Gül-gūn ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥüsnüñi tāze nesīm-i mey

gülgūn-ı ḥüsni:

1. **gülgūn-ı ḥüsni:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik atı.

Zeyn idüp gülgūn-ı ḥüsni ḳapuña çekmek içün
Urdı naʿl-i misk-i ezfer kākül-i müşkīn-i dost

gülgūn-ı ḥüsnine:

1. **gülgūn-ı ḥüsnine:**-*i, -ne*
Kaside 24
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik atı.

Bir meh-rikāb baġladı gülgūn-ı ḥüsnine
Cān ṣaydın aşmaġa iki fitrāk-i müşk-bār

gülgūnuñ:

1. **gülgūnuñ:**
Kaside 29
Mısra: **47**
Ferhat ile Şirin hikâyesinde Şirin'in kırmızı renkli atı; sevgilinin atı.

Gülgūnuñ ayaġına niṣār itmege çıḳmış
Ḥoḳḳayla dutar nāfe-i tātārı benefşe

güli:

1. **güli:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **204**
Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu bir çiçek türü.

Baḫtuñ güneşi maşrıḳ-ı devletde münevver
ʿÖmrüñ güli gülzār-ı saʿādetde muṭarrā

gül-i bāġ-ı saʿādet:

1. **gül-i bāġ-ı saʿādet:**
Nazm 6
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk bahçesinin gülü.

Meh-i burc-ı şeref ṭutuldı dirler
Gül-i bāġ-ı saʿādet ṣoldı dirler

gül-i devlet:

1. **gül-i devlet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Devlet gülü II talih, baht gülü.

Derdā ki ṣoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

gül-i gülşen-i cūd:

1. **gül-i gülşen-i cūd:**
Kaside 15
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik gül bahçesinin gülü.

Açılur ḫulḳı nesīmiyle gül-i gülşen-i cūd
Bezenür luṭfı zülāliyle gülistān-ı kerem

gül-i gülzār-ı kemāl:

1. **gül-i gülzār-ı kemāl:**
Kaside 16
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Olgunluk bahçesinin gülü.

Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl
Ṣulanur luṭfuñ ile yine bu ʿaṭşān-ı kerem

gül-i ḥamrā:

1. **gül-i ḥamrā:**
Kaside 31
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı gül.

Ḳūn oldı leb-ā-leb ciger-i ġonca-i rengīn
Ḳan derledi gülşende ḥayādan gül-i ḥamrā

gül-i ḥandān:

1. **gül-i ḫandān:**
Gazel 307
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Açılmış gül II Sevgili.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu göñlüm ḥālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

2. **gül-i ḫandān:**
Gazel 125
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Açılmış gül, gülen gül II Sevgili.

Bahār-ı ḥüsnüñ Aḥmedʾsüz geçürme
Ki bülbülsüz gül-i ḫandān yaraşmaz

gül-i ḥandāndur:

1. **gül-i ḫandāndur:**-*dur*
Gazel 78
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Açılmış gül II Sevgili.

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

gül-i ḥandānı:

1. **gül-i ḫandānı:**-*ı*
Gazel 241
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Açılmış gül, gülen gül II Sevgili.

Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı ṣun

gül-i ḥandān-ı kerem:

1. **gül-i ḫandān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin gülen gülü.

Bezenür serv boyuñla yine bu bāġ-ı vücūd
Açılur gül yüzüñ ile gül-i ḫandān-ı kerem

gül-i ḥandānıdur:

1. **gül-i ḫandānıdur:**
Kaside 13
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Neşeli, açılmış gül; sevgilinin dudağı.

Ḥüsn nevrūzında ʿuşşāḳı muḥayyer eyleyen
Rāstī ol serv-i dil-cūnuñ gül-i ḫandānıdur

2. **gül-i ḫandānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Gülen gül II açılmış gül; güler yüzlü.

Ḫurrem olsun gül yüzüñ fetḥ ü ẓafer taḫtında kim
ʿİzz ü devlet bāġınuñ tāze gül-i ḫandānıdur

gül-i ḥandānumuñ:

1. **gül-i ḫandānumuñ:**
Gazel 275
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Açılmış gül II Sevgili.

Yüz sürerken izine ey göz yaşı merdümlik it
Pāk dāmānın gül-i ḫandānumuñ ḫūn eyleme

gül-i ḥod-rūsı:

1. **gül-i ḫod-rūsı:**-*sı*
Gazel 165
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yaban gülü.

Ḫār-ı cefādan iñleme Aḥmed hezār ise
Çün ʿöẕr-ḫᵛāhdur gül-i ḫod-rūsı Ḳāsımuñ

gül-i müşk-bāra:

1. **gül-i müşk-bāra:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Misk saçan/kokan gül.

Öġ Aḥmed öġ ruḫ u zülfin kʾanuñla defterüñüñ
Varaḳlarını gül-i müşk-bāra beñzetdüm

gül-i nāz-perverd-i bostān-ı ḳurb:

1. **gül-i nāz-perverd-i bostān-ı ḳurb:**
Mesnevi 3
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a yakınlık bostanının nazlı gülü.

Gül-i nāz-perverd-i bostān-ı ḳurb
Çerāġ-ı münīr-i şebistān-ı ḳurb

gül-i nesrīn:

1. **gül-i nesrīn:**
Gazel 310
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yaban gülü.

Çöpçe gelmez gözüme gülşen-i kūyında raḳīb
Kʾol çemende gül-i nesrīn görinür ḫār daḫı

gül-i pejmürdedür:

1. **gül-i pejmürdedür:**-*dür*
Nazm 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dağılmış, perişan gül.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

gül-i raʿnāsı:

1. **gül-i raʿnāsı:**-*sı*
Gazel 146
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı gül II sevgili.

Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ

Gūyiyā ḫār-ı siyehdür kim gül-i raʿnāsı yoḳ

gül-i ruḫsārum:

1. **gül-i ruḫsārum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Gül yanaklı. II Gül yüzlü, gül yanaklı sevgili.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

gül-i ruḫuñ:

1. **gül-i ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 144
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gül yanaklı. II Gül yüzlü, gül yanaklı sevgili.

Gül-i ruḫuñ varaḳı ḫāmil-i maḳāle-i ḥüsn
Ḥadīṣ-i laʿl-i lebüñ nāḳıl-ı rivāyet-i luṭf

gül-i ṣad-berg-i iḳbālüñ:

1. **gül-i ṣad-berg-i iḳbālüñ:**-*üñ*
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Saadetin yüz yapraklı gülü.

Saʿādet sebzezārında ne ġam ṣoldıysa bir lāle
Gül-i ṣad-berg-i iḳbālüñ cihān ṭurduḳca var olsun

gül-i şādī:

1. **gül-i şādī:**
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk gülü.

Bahār-ı bāġ-ı devletsin yed-i ḳudretle bezmüñe
Hemīşe bezm-i aḳdesden gül-i şādī nişār olsun

gül-i sīr-āb:

1. **gül-i sīr-āb:**
Gazel 115
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Körpe gül || Sevgili.

Çeşm-i Aḥmed tīre oldı gözlemekden yoluñı
Gelmez iseñ çıḳdı elden ey gül-i sīr-āb göz

2. **gül-i sīr-āb:**
Gazel 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Suya kanmış gül, taze/körpe gül.

Bu leb-i mey-gündan özge ne ṣarāb-ı nāb olur
Ol ruḫ-ı gülgūna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

3. **gül-i sīr-āb:**
Gazel 36
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Suya kanmış gül, taze/körpe gül.

Dem gelür ṣevḳ-ı ruḫuñ ḥālet bağışlar ʿāṣıḳa
Kʾayaġı ṭoprağı ser-tā-ser gül-i sīr-āb olur

4. **gül-i sīr-āb:**
Gazel 37
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Suya kanmış gül, taze/körpe gül.

Zemherīr-i ġam urup ḫuşk itdi cān bāġın dirīġ
Anda ne bülbüller öter ne gül-i sīr-āb olur

gül-i sūrī:

1. **gül-i sūrī:**
Gazel 341
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı gül.

Görüp ḫüsni bahārın ġam yimez Aḥmed helākinden
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrī

2. **gül-i sūrī:**
Gazel 297
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı renkli, yağı çıkarılan gül. II Edirne gülü.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

gül-i ter:

1. **gül-i ter:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

2. **gül-i ter:**
Gazel 151
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

3. **gül-i ter:**
Kaside 20
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül.

Severseñ ol ṣanemi sev ki sāʿidinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitīni māl-ā-māl

4. **gül-i ter:**
Gazel 103
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül.

Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

5. **gül-i ter:**
Gazel 192
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül.

Ḫār ṣanmañ kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol

Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

6. **gül-i ter:**
Gazel 290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül II Genç güzel.

Benefşe şaçların şalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḥayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

7. **gül-i ter:**
Gazel 240
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül II Sevgili.

ʿĀrızı ḥaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
Ey gül-i ter ṣoḥbetin bī-zaḥmet-i ḫār isteyen

gül-i terde:

1. **gül-i terde:**-*de*
Mesnevi 3
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül.

Gül-i terde yazdum ḫaṭ-ı dil-nevāz
Ki menşūr-ı ʿömr ola ʿunvān-ı nāz

2. **gül-i terde:**-*de*
Gazel 350
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül II sevgilinin yanağı veya yüzü.

Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı
Nice dāġı ciger-i lāle-i aḥmerde ḳodı

gül-i teri:

1. **gül-i teri:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül.

Göñli yemişi nʾoldı saʿādet budaġınuñ
Cān bāġınuñ gül-i teri Şeh Muṣṭafā ḳanı

2. **gül-i teri:**-*i*
Gazel 238
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül. || Sevgili.

Bahār-ı ḥüsn ü behāda belālu bülbülinüñ
Gül-i teri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

gül-i zībā:

1. **gül-i zībā:**
Kaside 6
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **-**
Güzel gül.

Nice ki cihān bāġını göstermege ḫurrem
Gülzār-ı felekde açılur bu gül-i zībā

gülistān:

1. **gülistān:**
Gazel 260
Mısra: **8**
Bahçe, gül bahçesi.

Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫʷābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

2. **gülistānuñ:**-*uñ*
Kaside 29
Mısra: **97**
Gül bahçesi.

Nice ki gülistānuñ ola reng rezi bād
Nice ki bahāruñ ola ʿaṭṭārı benefşe

3. **gülistāna:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **4**
Gül bahçesi.

Nālişlerini derd ile bī-çāre bülbülüñ
Bād-ı ṣabā eliyle gülistāna yazmışam

4. **gülistānını:**-*ı, -ın*
Kaside 29
Mısra: **15**
Gül bahçesi.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

5. **gülistānda:**-*da*
Kaside 31
Mısra: **18**
Gül bahçesi.

Gül dutdı çemen ṣaḥnına bir çāder-i gülgūn
Ḳuruldı gülistānda serā-perde-i ḫażrā

6. **gülistān:**
Gazel 240
Mısra: **5**
Gül bahçesi II sevgilinin yüzü.

Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gül-zār isteyen

7. **gülistānsuz:**-*suz*
Gazel 100
Mısra: **4**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.

Dil cemālüñsüz cüdādur nev-bahār-ı ḥüsnden
Bāġ-ı cennet bülbülin gör kim gülistānsuz geçer

8. **gülistānuñ:**-*uñ*
Gazel 152
Mısra: **8**
Gül bahçesi II sevgilinin bulunduğu yer.

Sāḳiyā ṣun bezm-i ḥüsnüñden lebüñ cāmın bize
Kim benefşeyle müzeyyendür gülistānuñ senüñ

9. **gülistān:**
Gazel 298
Mısra: **4**
Gül bahçesi II güllük gülistanlık, rahat ve huzurlu bir yer.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

10. **gülistānda:**-*da*
Kaside 21
Mısra: **14**
Gül bahçesi; sevgilinin yanağı.

Zülf ü ḫaddiyle şoḥbet it şeb ü rūz
Ki gülistānda sāyebān bulduñ

11. **gülistāndan:**-*dan*
Nazm 16
Mısra: **4**
Gül bahçesi.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

12. **gülistāna:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **1**
Gül bahçesi. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Ruḥı nāzüklük ile ḫarf gülistāna atar
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

13. **gülistānı:**-*ı*
Gazel 308
Mısra: **10**
Şeyh Sa'dî'nin hikmetli öğütler, unutulmaz ibretler içeren ve hikâye geleneğinin en önemli eserlerinden biri olan Gülistân kitabı.

Būstānın sözümüñ luṭfı ṣuyıdur ṣuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

gülistān-ı cemāl:

1. **gülistān-ı cemāl:**
Gazel 318
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğinin gül bahçesi.

Ne hümā sāyelü ṭāvus-ı cināndur zülfüñ
Ki gülistān-ı cemāl olmış anuñ cilve-gehi

gülistān-ı kerem:

1. **gülistān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin gül bahçesi.

Açılur ḫulḳı nesīmiyle gül-i gülşen-i cūd
Bezenür luṭfı zülāliyle gülistān-ı kerem

2. **gülistān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin gül bahçesi.

Ṭūṭī-i nuṭḳuña lāyıḳ şekeristān-ı maḳāl
Bülbül-i ṭabʿuña lāyıḳ bu gülistān-ı kerem

3. **gülistān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin gül bahçesi.

Nice bir gülmeye bu ġonca-i gülzār-ı ümīd
Bezenürken dem-i luṭfuñla gülistān-ı kerem

gülistān-ı leṭāfet:

1. **gülistān-ı leṭāfet:**
Gazel 292
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin gül bahçesi.

Ey gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi zībā gelürseñ vā meni

gülistān-ı ruḥı:

1. **gülistān-ı ruḥı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın gül bahçesi.

Yā çekdi gülistān-ı ruḥı dāyiresinde
Göz degmemek içün ḫaṭ-ı jengāri benefşe

gül-ʿizâr:

1. **gül-ʿiẕār:**
Kaside 23
Mısra: **1**
Gül yanaklı.

Şaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Şāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

2. **gül-ʿiẕār:**
Kaside 8
Mısra: **22**
Gül yanaklı.

İtme ten-i żaʿīfümi ḳanlu yaşuma ġarḳ
Dizme bir ince iplige ey gül-ʿiẕār laʿl

3. **gül-ʿiẕār:**
Kaside 22
Mısra: **48**
Gül yanaklı.

Şāhā ʿarūs-ı ḫāṭırum uyandı uyḥudan
Şīveyle urdı yüzine ol gül-ʿiẕār āb

4. **gül-ʿiẕār:**
Kaside 23
Mısra: **6**
Gül yanaklı.

Ruḫsāruñ ābı āteşümi nʾiçün arturur
Teskīn iderken āteşi ey gül-ʿiẕār āb

5. **gül-ʿiẕāruñ:**-*uñ*
Gazel 187
Mısra: **1**
Gül yanaklı II sevgili.

Her seḥer ol gül-ʿiẕāruñ caʿd-ı zülfinden nesīm
Oynadur avcında bir meşmūme-i ʿanber-şemīm

6. **gül-ʿiẕāra:**-*a*
Gazel 214
Mısra: **8**
Gül yanaklı II sevgili.

Cemāli gülşeninüñ güllerini dirmek içün
Yine yüz uruban ol gül-ʿiẕāra yalvaralum

7. **gül-ʿiẕār:**
Gazel 307
Mısra: **25**
Gül yanaklı (sevgili).

Naẕmını eşʿārumuñ görüp didi ol gül-ʿiẕār
ʿAndelīb iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

8. **gül-ʿiẕāruñ:**-*un*
Gazel 38
Mısra: **5**
Gül yanaklı, gül gibi pembe yanaklı.

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

9. **gül-ʿiẕār:**
Kaside 22
Mısra: **1**
Gül yanaklı, gül gibi pembe yanaklı (kimse).

Ursa yüzine ṣubḥ-dem ol gül-ʿiẕār āb
Dīdār ceẕbesinden olur bī-ḳarār āb

10. **gül-ʿiẕār:**
Kaside 22
Mısra: **4**
Gül yanaklı, gül gibi pembe yanaklı (kimse).

İster ki ḳara baḫtumı uyara uyḫudan
Anuñʾçün urdı çeşmine ol gül-ʿiẕār āb

11. **gül-ʿiẕār:**
Gazel 83
Mısra: **10**
Gül yanaklı. II Sevgili.

Ḫār-ı belāya ṣabr ider illā ki idemez
Zāġ-ı raḳībe bülbülüñ ey gül-ʿiẕār ṣabr

gül-ʿiẕār-ı ʿandelīb-elḥāna:

1. **gül-ʿiẕār-ı ʿandelīb-elḥāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Bülbül nağmeli, gül yanaklı sevgili.

Bāġ-ı İrem bülbülleri Aḥmed gibi gül-bāng ider
Kʾol gül-ʿiẕār-ı ʿandelīb-elḥāna ṣıḥḥat yaraşur

gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl:

1. **gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl:**
Kaside 20
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Gül gibi yanağında misk kokulu beni olan sevgili.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl
Ki ṣaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

gül-nārį:

1. **gül-nāri:**
Kaside 29
Mısra: **22**
Far. Nar çiçeği, ağacı. gülnârî: Nar çiçeği renginde.

Bir dem ġam-ı devrānı unutdurmaġa sāḳī
Gül mevsimidür ṣun berü gül-nāri benefşe

gül-ruh:

1. **gül-ruḫa:**-*a*
Gazel 78
Mısra: **9**
Gül çiçeği gibi hoş kokulu ve al renkli yanaklı sevgili.

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öykündi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

2. **gül-ruḫuñ:**-*un*
Nazm 13
Mısra: **2**
Gül gibi hoş kokulu ve al yanaklı/yüzlü (sevgili).

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

3. **gül-ruḫdur:**-*dur*
Gazel 22
Mısra: **5**
Gül yanaklı.

Ḳanġı gül-ruḫdur yüzüñle daʿvī-i ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür iden ḫurşīd-i tābān ile baḫs

4. **gül-ruḫ:**
Gazel 190
Mısra: **15**
Gül yanaklı (sevgili).

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm

gül-şeker:

1. **gül-şekeri:**-*i*
Gazel 47
Mısra: **6**
Gül şekeri.

Şīrīn lebi yāruñ ki ṭabīb-i dil ü cāndur
Ben ḫaste-dilin ṣormaġa ḫoş gül-şekeri var

2. **gül-şekeri:**-*i*
Gazel 60
Mısra: **11**
Gül şekeri.

Ṭoldurur ḥoḳḳa-i laʿlīne lebüñ gül-şekeri
Yaʿnī dil-ḫastelerüñ derdine tīmāra gider

3. **gül-şeker:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Gül tatlısı.

Vaṣluñ naʿīmi leẕẕetini ḳanda söyleyem
Kʾolur ġamuñ dile nite kim gül-şeker leẕīẕ

gülşen:

1. **gülşene:**-*e*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
Bahçe, gül bahçesi.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

2. **gülşende:**-*de*
Gazel 48
Mısra: **7**
Bahçe, gül bahçesi.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

3. **gülşene:**-*e*
Gazel 56
Mısra: **8**
Bahçe, gül bahçesi.

Gözi sevdāsına düşmiş nergis
Lā-cerem gülşene bīmār gelür

4. **gülşenine:**-*i, -n, -e*
Gazel 108
Mısra: **10**
Bahçe, gül bahçesi.

Bülbül-i bāġ-ı suḫan Aḥmed-i şīrīn-güftār
Bezm-i şeh gülşenine murġ-ı ḫoş-elḥān yaraşur

5. **gülşeninde:**-*in, -de*
Gazel 173
Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

6. **gülşeninüñ:**-*in, -ün*
Gazel 214
Mısra: **7**
Bahçe, gül bahçesi.

Cemāli gülşeninüñ güllerini dirmek içün
Yine yüz uruban ol gül-ʿiẕāra yalvaralum

7. **gülşenidür:**-*i, -dür*
Gazel 226
Mısra: **14**
Bahçe, gül bahçesi.

Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp Aḥmed
Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

8. **gülşende:**-*de*
Gazel 232
Mısra: **6**
Bahçe, gül bahçesi.

Efġānum işitmek ile gül münfaʿil olur
Gülşende şehā bülbülüñ āh-ı seḥerinden

9. **gülşenden:**-*den*
Gazel 233
Mısra: **6**
Bahçe, gül bahçesi.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

10. **gülşende:**-*de*
Gazel 248
Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi.

ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zībālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

11. **gülşende:**-*de*
Gazel 263
Mısra: **19**
Bahçe, gül bahçesi.

Ki ol gülşende bülbül gibi Aḥmed
Diye medḥ ü ṣenālar tāze tāze

12. **gülşeninde:**-*in, -de*
Gazel 270
Mısra: **3**
Bahçe, gül bahçesi.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aṣdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

13. **gülşende:**-*de*
Gazel 290
Mısra: **7**
Bahçe, gül bahçesi.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

14. **gülşende:**-*de*
Gazel 303
Mısra: **1**
Bahçe, gül bahçesi.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

15. **gülşende:**-*de*
Gazel 303
Mısra: **8**
Bahçe, gül bahçesi.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl
Şu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

16. **gülşene:**-*e*
Gazel 319
Mısra: **15**
Bahçe, gül bahçesi.

Sen giricek gülşene gül zār olur
Ey yañaġı zīnet-i gülzār hey

17. **gülşenümde:**-*üm, -de*
Kaside 7
Mısra: **126**
Bahçe, gül bahçesi.

Nūr nehrinden ṣuvarup şāḫını eşʿārumuñ
Gülşenümde aḫter olurdı şükūfe ber güneş

18. **gülşende:**-*de*
Kaside 19
Mısra: **17**
Bahçe, gül bahçesi.

Naġme-i bülbül yine remz eyledi gülşende kim
Hāẕihi cennātü ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn

19. **gülşende:**-*de*
Kaside 19
Mısra: **77**
Bahçe, gül bahçesi.

Ṭīb-i ḫulḳuñdan ḥikāyet eyledi gülşende bād
Bu feraḥdan göge degdürdi külāhın yāsemīn

20. **gülşeni:**-*i*
Terci-bend 2
Mısra: **26**
Bahçe, gül bahçesi.

Dutdı bülbül niyāz ile çemeni
Nāz ile ṭolduralı gülşeni gül

21. **gülşende:**-*de*
Kaside 31
Mısra: **50**
Gül bahçesi.

Ḫūn oldı leb-ā-leb ciger-i ġonca-i rengīn
Ḳan derledi gülşende ḥayādan gül-i ḥamrā

22. **gülşenine:**-*i, -n, -e*
Kaside 31
Mısra: **66**
Gül bahçesi.

Bir ġonca-i nāzük-dil elinden ki müdāmı
Reşk ide yüzi gülşenine cennet-i meʾvā

23. **gülşeninde:**-*i, -nde*
Gazel 29
Mısra: **12**
Gül bahçesi ‖ Sevgilinin yüzü.

Nergisüñ zer kāsesin ʿanberle ṭoldurdı ṣabā

Kʾola ḥüsnüñ gülşeninde micmere-gerdān-ı ʿīd

24. **gülşenini:**-*i, -n, -i*
Gazel 56
Mısra: **3**
Gül bahçesi; sevgilinin yüzü.

Gül yüzi gülşenini görmeyicek Bāġ-ı cennet gözüme ḫār gelür

25. **gülşen:**
Gazel 35
Mısra: **25**
1) gül bahçesi 2 sevgilinin yüzü.

Ḫārdan bir ḥavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿīler ṣoḥbetinde Aḥmedʾüñ dīvānıdur

26. **gülşene:**-*e*
Gazel 200
Mısra: **2**
1) gül bahçesi 2 sevgilinin yüzü.

Gün yüzüñde ebr-i müşk-efşān ṭaġılmış dostum
Sāyesinde gülşene reyḥān ṭaġılmış dostum

27. **gülşeni:**-*i*
Gazel 292
Mısra: **1**
Gül bahçesi || Sevgilinin yüzü.

Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni
Kāha ṣaymaz dāne-i mehtābı ḥüsnüñ ḫırmeni

28. **gülşende:**-*de*
Gazel 153
Mısra: **3**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Luṭf ile reyḥānları gülşende ḥayrān itmege
Yāsemīne sāye ṣalmış sünbülüñ vardur senüñ

29. **gülşeninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 14
Mısra: **13**
Gül bahçesi ǁ Sevgilinin yüzü.

Gülşeninden vaṣluñuñ menʿ eyleme dil bülbülin
Olmaya redd eylemek ey dost mihmānı dürüst

30. **gülşeni:**-*ī*
Nazm 36
Mısra: **3**
(Fars.) Gül bahçesi, gülistan, gülzar.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

31. **gülşene:**-*e*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
Far. Gül bahçesi.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü gehʿibret göziyilen ki yine kendü kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā
ḫāküñ emvātını āṯār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvāna vü ziḥī

32. **gülşene:**-*e*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
Far. Gül bahçesi.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü gehʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

gülşen ü çemen:

1. **gülşen ü çemen:**
Terci-bend 2
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesi ve çimen.

Ruḫı yādına ḳan aḳıtsa gözüm Pür olur gülşen ü çemen lāle

gülşen-ārā:

1. **gülşen-ārā:**
Kaside 13
Mısra: **41**
Gül bahçesini süsleyen, donatan.

Bāġda bād-ı ṣabāyı gülşen-ārā gösteren
Zülf-i yāruñ şemme-i būy-ı ʿabīr-efşānıdur

gülşen-i bihişt:

1. **gülşen-i bihişt:**
Nazm 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçeleri.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

gülşen-i cān-bahş:

1. **gülşen-i cān-baḫş:**
Gazel 128
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Can bağışlayan gül bahçesi.

Ḥüsn-i Şīrīn gülşen-i cān-baḫş iken taḳdīri gör
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miskīn ḫār u ḫas

gülşen-i cennetde:

1. **gülşen-i cennetde:**-*de*
Gazel 153
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

gülşen-i defterde:

1. **gülşen-i defterde:**-*de*
Gazel 350
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesine benzeyen defter, divan.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

gülşen-i dehri:

1. **gülşen-i dehri:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın gül bahçesi II yeryüzü, âlem.

Mihr-i cūduñ çemen-i luṭfa zer-efşān olalı
Gülşen-i dehri bezer nergis-i bostān-ı kerem

gülşen-i handānı:

1. **gülşen-i ḫandānı:**-*ı*
Gazel 146
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gülen gül bahçesi.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḥamrāsı yoḳ

gülşen-i ḥüsnüñde:

1. **gülşen-i ḥüsnüñde:**
Gazel 313
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin gül bahçesi.

Ḫāl-i lebüñi gülşen-i ḥüsnüñde gören dir
Cennetde Bilāl-i Ḥabeşī kevşere düşdi

gülşen-i ʿışḳuñda:

1. **gülşen-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 107
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın gül bahçesi.

Aḥmedʾi gülşen-i ʿışḳuñda görüp dil uzadan
Eline ṭaş aluban murġ-ı ḫoş-elḥāna atar

gülşen-i kūyında:

1. **gülşen-i kūyında:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Mahallesinin gül bahçesi.

Çöpçe gelmez gözüme gülşen-i kūyında raḳīb
Kʾol çemende gül-i nesrīn görinür ḫār daḫı

gülşen-i kūyuñda:

1. **gülşen-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Gül bahçesine benzeyen mahallesi.

Düşdi durdı ḳomadı yoluma gitmege beni
Egledi bir iki gün gülşen-i kūyuñda şehā

gülşen-i nev-bahār-ı salṭanata:

1. **gülşen-i nev-bahār-ı salṭanata:**-*a*
Terci-bend 2
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Saltanat ilkbaharının gül bahçesi.

Gülşen-i nev-bahār-ı salṭanata
Sensin ey şāh-ı nev-cevān ġonca

gülşen-i nīlūferi:

1. **gülşen-i nīlūferi:**
Kaside 6
Mısra: **199**
Kelime Tipi: **-**
Nilüfer bahçesi.

Tā gülşen-i nīlūferi zeyn eyleye encüm
Pür-ḳaṭre-i şebnem ola bu sebze-i mīnā

gülşen-i rāza:

1. **gülşen-i rāza:**-*a*
Kaside 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kelime anlamı "Sırların gül bahçesi" olan Şebüsterî'nin (ö. 750/1320) tasavvufî mesnevisi.

Pür oldı Gülşen-i Rāza nevā-yı Manṭıḳ-ı Ṭayr
Çün oldı bu deme ʿAṭṭār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

gülşen-i vaṣluñ:

1. **gülşen-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 241
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma bahçesi.

Gülşen-i vaṣluñ havāsında uçarken murġ-ı dil
Āşiyān-ı hecrde bī-perr ü bāl itmek neden

gülşen-i zībā:

1. **gülşen-i zībā:**
Gazel 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Güzel gül bahçesi.

Anuñʾçün uçar bāġ-ı ruḫuñdan ḫaṭ-ı zāġuñ
Bilür ki maḳām olmaz aña gülşen-i zībā

gül-sitān:

1. **gül-sitān:**
Gazel 343
Mısra: **16**
Gül bahçesi. || *Sevgilinin yüzü.*

Bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde defterinden anuñ
Ġazel diyü açılan tāze gül-sitān ola mı

gülsitān:

1. **gülsitān:**
Gazel 129
Mısra: **6**
Bahçe, gül bahçesi.

Şan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

2. **gülsitānı:**-*ı*
Terci-bend 2
Mısra: **23**
Bahçe, gül bahçesi.

Gülsitānı teferrüc itmek içün
Ḳaṣr-ı lāʿlinden açdı revzen gül

3. **gülsitān:**
Kaside 21
Mısra: **62**
1. Gül bahçesi, çiçeklik 2. Şeyh Sa'id-i Şirazî'nin Gülistan kitabı.

Bülbül-i ḫoş-nevā-yı medḥüñdür
Defterin tāze gülsitān bulduñ

4. **gülsitānından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 28
Mısra: **8**
Gül bahçesi; sevgilinin yüzü.

Cān cemālüñsüz dem-ā-dem iñler ey ḥūr-ı bihişt
Şan ki bülbüldür düşüpdür gülsitānından ıraḫ

5. **gülsitānsuz:**-*suz*
Gazel 121

Mısra: **14**
Gül bahçesi. II Sevgili.

Biz güzellersüz olmazuz Aḥmed
Bülbülüz gülsitānsuz olımazuz

gülüm:

1. **gülümsündügi:**-*sün, -dük, -i*
Gazel 35
Mısra: **22**
Gülümsemek.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

gül-zâr:

1. **gül-zārda:**-*da*
Gazel 256
Mısra: **4**
Gül bahçesi.

Gül yüzi mecmūʿası ḥallin ne bāb ile bilem
Yüz varaḳdan ġonca defter baġladı gül-zārda

2. **gül-zārı:**-*ı*
Gazel 281
Mısra: **7**
Gül bahçesi.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

3. **gül-zār:**
Gazel 230
Mısra: **6**
Gül bahçesi.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur nʾeylesün

4. **gül-zār:**
Gazel 272
Mısra: **10**
Gül bahçesi.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur çāre ne

5. **gül-zāra:**-*a*
Gazel 235
Mısra: **9**
Gül bahçesi.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

6. **gül-zāre:**-*e*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **7**
Gül bahçesi.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey
ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

7. **gül-ẕār:**
Gazel 242
Mısra: **5**
Gül bahçesi, bahçe.

ʿAks-i ruḫsārıyla sāḳī dehri gül-ẕār eyledi
Cām-ı meyden ictināb itmez girān-cān olmayan

gülzār:

1. **gülzārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 98
Mısra: **9**
Bahçe, gül bahçesi.

Murġ-ı ḫoş-elḥān olup Aḥmed yüzüñ gülzārına
Bülbül-i gūyā hezārān eyledi şābāşlar

2. **gülzār:**
Gazel 178
Mısra: **12**
Bahçe, gül bahçesi.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

3. **gülzār:**
Gazel 212
Mısra: **3**
Bahçe, gül bahçesi.

Nʾola gülzār olursa āteş-i dil Çün Ḫalīl oldı ol maḳāma muḳīm

4. **gülzār:**
Kaside 9
Mısra: **6**
Bahçe, gül bahçesi.

Bir dem ṭaġıtsa zülf-i girih-gīrüñi nesīm
Gülzār içinde ṣanuram açar dükān-ı müşk

5. **gülzār:**
Kaside 19
Mısra: **22**
Bahçe, gül bahçesi.

Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

6. **gülzārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **1**
Gül bahçesi.

Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

7. **gülzāra:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **4**
Gül bahçesi. || *Sevgilinin güzel yüzü.*

Ṭaġılur lāle-ruḫuñ üstine ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki Hindū-beçe gül dirmege gülzāra gider

8. **gülzāra:**-*a*
Gazel 78
Mısra: **8**
Gül bahçesi. || *Sevgilinin güzel yüzü.*

Yüzine zülf-i ʿaraḳ-rīzi ne ḫoş düşmişdür
Kʾebr-i müşkīn ile gülzāra gülāb-efşāndur

9. **gülzāruñam:**-*uñ, -am*
Gazel 154
Mısra: **16**
Gül bahçesi II sevgili.

Yār Aḥmedʾi görüp didi ey ʿandelīb-i mest
Zārīlıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

10. **gülzār:**
Gazel 180
Mısra: **8**
Gül bahçesi.

Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ
Ey boyı serv ey yüzi gülzār ḳaçma gel

11. **gülzār:**
Kaside 16
Mısra: **43**
Gül bahçesi.

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

12. **gülzārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **74**
Gül bahçesi.

Söz bāġına bir naḳş u nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

13. **gülzārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **106**
Gül bahçesi.

Ḫulḳuñ güli dünyā çemenin ide muʿaṭṭar
Nice ki muʿaṭṭar ḳıla gülzārı benefşe

14. **gülzārı:**-*ı*
Kaside 31
Mısra: **40**
Gül bahçesi.

Ṭutdı ḳulaġın murġ-ı ḫoş-elḥāna benefşe
Nergis gözin açdı kʾide gülzārı temāşā

15. **gülzāra:**-*a*
Terci-bend 2
Mısra: **1**
Gül bahçesi.

İrdi gülzāra çün havā-yı ṣabā
Ṭoldı bu ṣuffaya ṣafā-yı ṣabā

16. **gülzārı:**-*ı*
Gazel 229
Mısra: **12**
Bahçe, gül bahçesi.

Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

17. **gülzāra:**-*a*
Gazel 307
Mısra: **15**
Bahçe, gül bahçesi.

Ḳılalı gülzāra ḳapuñdan ṣabā yili güẕer
Çāk ḳıldı ġonca pīrāhen girībānum gibi

18. **gülzārı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **86**
Bahçe, gül bahçesi.

Müstedām olsun cihān bāġında cūduñ ebri kim
Faẕl gülzārı anuñ perverde-i iḥsānıdur

gül-zār eyledi:

1. **gül-zār eyledi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesi haline getirmek.

Nesīm-i luṭfı deminden zülāl-i feyżiyle
Cihānı eyledi gül-zār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

gülzār-ı bāġ-ı medḥüñde:

1. **gülzār-ı bāġ-ı medḥüñde:**-*üñ, -de*
Terci-bend 2
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Övgünün gül bahçesi.

Līk gülzār-ı bāġ-ı medḥüñde
Yoḳ benüm gibi medḥ-ḫᵛān bülbül

gülzār-ı cemālüñ:

1. **gülzār-ı cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 175
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik bahçesi; sevgilinin güzel yüzü.

Eşk-i çeşmüm şol ḳadar āb itdi yoluñda sebīl
Kʾoldı gülzār-ı cemālüñ bāġ-ı cennetden cemīl

gülzār-ı çemenden:

1. **gülzār-ı çemenden:**
Gazel 342
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesi ve çimenlik.

Yüzüñ göster belālu bülbülüñe
Ki gülzār-ı çemenden yüz çevürdi

gül-zār-ı cennet:

1. **gül-zār-ı cennet:**
Gazel 273
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Berg-i benefşe sāye-bān olmış ḳızıl güllerine
Gül-zār-ı cennet bülbüli taḥsīn ider dillerine

gülzār-ı çīn:

1. **gülzār-ı çīn:**
Kaside 19
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Çin bahçesi.

Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

gülzār-ı dehri:

1. **gülzār-ı dehri:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın gül bahçesi.

Gülzār-ı dehri terbiyet itse idi himmetüñ
Bād-ı ḫazāndan irmez idi şemme-i elem

gülzār-ı felekde:

1. **gülzār-ı felekde:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin gül bahçesi.

Nice ki cihān bāġını göstermege ḫurrem
Gülzār-ı felekde açılur bu gül-i zībā

gülzār-ı ḫüsnüñ:

1. **gülzār-ı ḥusnüñ:**
Gazel 296
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) güzelliğinin gül bahçesi.

Ben naẓar ḳılduḳca artarsa cemālüñ ṭañ degül
Āb-ı çeşmüm feyżidür gülzār-ı ḥusnüñ behceti

gülzār-ı ḥusnüñi:

1. **gülzār-ı ḥusnüñi:***-üñ, -i*
Gazel 71
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) güzelliğinin gül bahçesi.

Zülfüñ ki mesken eyledi gülzār-ı ḥusnüñi
Ṭāvūsdur ki bāġ-ı bihişt içre bestedür

gülzār-ı saʿādetde:

1. **gülzār-ı saʿādetde:***-de*
Kaside 6
Mısra: **204**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk bahçesi.

Baḫtuñ güneşi maşrıḳ-ı devletde münevver
ʿÖmrüñ güli gülzār-ı saʿādetde muṭarrā

gülzār-ı ṣubḥ:

1. **gülzār-ı ṣubḥ:**
Kaside 7
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Sabahın gül bahçesi.

Zīnet-i bāġ-ı İrem ṭutmaġ içün gülzār-ı ṣubḥ
Eyledi gök sebzezārın pür-gül-i aḥmer güneş

güm itdi:

1. **güm itdi:***-di*
Gazel 175
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kaybetmek,yok etmek.

İtdi çeşmüm necm-i eşkümden dili zülfüñde güm
Ḍalletī fīʾl-leyleti'ẕ-ẕülemāʾi men yehdīʾs-sebīl

gümān:

1. **gümāndur:**
Gazel 331
Mısra: **6**
Zan, şüphe.

Kim ki teşbīh-i hilāl itse kemān-ebrūña
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebī

2. **gümāna:***-a*
Gazel 126
Mısra: **2**
(Fars.) Zan, şüphe, kuşku.

Rāz-ı dehenüñ beyāna ṣıġmaz
Yoḫ yoḫ ne beyān gümāna ṣıġmaz

3. **gümāndur:***-dur*
Gazel 282
Mısra: **8**
Kuşku, zan, şüpheli.

Gerçi ḫandeñle yaḳīn oldı lebüñ varlıġı
İrimez diḳḳatüm illā ki gümāndur dimege

gümiş:

1. **gümiş:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Beyaz (ten) (Sevgilinin beyaz tenli olması bağlamında.).

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḥücresini gümiş taḫta bend ile

gümüş:

1. **gümüş:**
Kaside 7
Mısra: **98**
Gümüş.

Baḥr-i cūduñdan felek fülkin cevāhir ṭoldurup
Düzedür şekl-i hilālīden gümüş lenger güneş

2. **gümüş:**
Gazel 40
Mısra: **3**
Gümüş, gümüşten yapılmış.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

3. **gümüş:**
Terci-bend 2
Mısra: **75**
Gümüş, gümüşten yapılmış.

Ġonca-i gül gümüş fuḳāʿ ideli
Aña ṭās oldı laʿlden lāle

4. **gümüş:**
Gazel 158
Mısra: **7**
Gümüş (tenin beyazlığı bağlamında).

Uzadup ayaġını gümüş taḫtda yatur
Devr-i ḳamerde devlet ile kām-rān ḳaşuñ

5. **gümüş:**
Gazel 162
Mısra: **3**
Gümüş (tenin beyazlığı bağlamında).

Kim gezdüre ḫurşīdi gümüş serv üzerinde
Fitneyle meger ḳāmet-i raʿnāsı ʿAlīnüñ

6. **gümüş:**
Gazel 163
Mısra: **2**
Gümüş (tenin beyazlığı bağlamında).

Çerāġ-ı meclis-i cāndur ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ
Gümüş serv-i ḫırāmāndur ḳad-i bālāsı İsḥāḳuñ

7. **gümüş:**
Gazel 245
Mısra: **1**
Gümüş (tenin beyazlığı bağlamında).

Nāzdan mīve getürmiş bir gümüş şimşādsın
Berg-i şīveyle bezenmişsin anuñʾçün şādsın

8. **gümüş:**
Gazel 255
Mısra: **9**
Gümüş (tenin beyazlığı bağlamında).

Aldı zer ṣaġraḳı sāḳī çü gümüş saġraḳına
ʿĀṣıḳ-ı sūḫte düşdi ṭamāʿ-ı ḫāmlara

9. **gümüş:**
Gazel 271
Mısra: **6**
Gümüş (tenin beyazlığı bağlamında).

Nigārā bāġ-ı cennetde yā miskīn ḫūşedür zülfüñ
Ya ʿanberden ḥamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

10. **gümüş:**
Gazel 324
Mısra: **1**
Gümüş (tenin beyazlığı bağlamında).

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

11. **gümüş:**
Gazel 343
Mısra: **4**
Gümüş. II Parlak, beyaz.

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

gümüş zevrakların:

1. **gümüş zevraḳların:**-*lar, -ı, -n*
Kaside 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş renkli/gümüşten yapılmış kayık. II. Yıldız(lar).

Ḳulzüm-i Hindüñ baturmaġa gümüş zevraḳların
Bādbān-ı nūr ile ṭonatdı fülk-i zer güneş

gün:

1. **güni:**-*i*
Gazel 30
Mısra: **11**
Güneş.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

2. **günine:**-*i, -n, -e*
Müfret 27
Mısra: **2**
Güneş.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

3. **günden:**-*den*
Terci-bend 1
Mısra: **117**
Güneş.

Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye
Bir gün ger iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem senüñ

4. **günin:**-*i, -n*
Kaside 6
Mısra: **122**
Gün, zaman.

Gerd-i sipehüñ ẓulmetiyle şuʿle-i tīġuñ
Gösterdi Şehā ḫarb günin leyle-i ḳamrā

5. **gün:**
Gazel 6
Mısra: **8**
Güneş.

İzüñ tozını gözsüz idinürse tūtiyā
Gün gibi görine gözine gündüzin Sühā

6. **gün:**
Gazel 8
Mısra: **1**
Güneş.

Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

7. **gün:**
Gazel 19
Mısra: **11**
Güneş.

Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur
Kʾanda yüzüñe ẕerrece vardur şebeh ey dost

8. **gün:**
Gazel 158
Mısra: **5**
Güneş.

Gün gibi ṭopı göklere aġdı güzelligüñ
Meydān-ı ḥüsnde ṣunalı ṣavlecān ḳaşuñ

9. **gün:**
Gazel 270
Mısra: **1**
Güneş.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

10. **günüm:**-*üm*
Gazel 333
Mısra: **2**
Gündüz, aydınlık.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḥüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

11. **günleri:**-*ler, -i*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **7**
Gün, zaman, vakit, an.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey
ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

12. **gün:**
Kaside 17
Mısra: **18**
Gün, zaman, vakit, an.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

13. **günidür:**-*i, -dür*
Müfret 24
Mısra: **1**
Gün, zaman, vakit, an.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

14. **günini:**-*i, -ni*
Terkib-bend 1
Mısra: **23**
Gün, zaman, vakit, an.

Şādī günini ġam bulıdı ḳapladı dirīġ

Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı dirīġ

15. **günde:**-*i, -nde*
Gazel 293
Mısra: **10**
(İsim tamlamasının ikinci öğesi olarak) bu zaman parçasının belli bir olayı göstereni.

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

16. **günüm:**-*üm*
Gazel 346
Mısra: **8**
Gün; ömür.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

17. **günden:**-*den*
Gazel 312
Mısra: **11**
An, vakit.

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-gūnı ey ḳamer günden
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

18. **gündür:**-*dür*
Gazel 264
Mısra: **17**
Gün II Zaman.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

19. **gün:**
Gazel 320
Mısra: **8**
Gün II Zaman.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḫummā beni

20. **gün:**
Gazel 320
Mısra: **14**
Gün II Zaman.

Ṭopraġ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün

Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

21. **gün:**
Kaside 1
Mısra: **60**
Gün II Zaman.

Nūnla beyān olınmış izeʾş-şemsü küvviret
Ol gün güneşde nūr-ı Muḥammed ḳomaz żiyā

22. **gün:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Gün, vakit.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

23. **gün:**
Terci-bend 1
Mısra: **12**
Gün. II Zaman.

Zeyn oldı ʿīd-i şādī vü ḫatm oldı ṣavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

24. **günde:**-*i, -n, -de*
Kaside 8
Mısra: **67**
Gün. II Zaman.

ʿAdlüñ güninde ḳoşmasa nā-maḥrem ile baş
Milk-i cihānda olmaz idi sengsār laʿl

25. **gün:**
Gazel 170
Mısra: **3**
Gün, bir günlük zaman dilimi.

Bir iki gün bu göñül ḫastesin eglemek içün
Künc-i ḫasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

26. **gün:**
Gazel 39
Mısra: **6**
Belirsiz bir zaman, an, vakit.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

27. **gün:**
Terci-bend 1
Mısra: **118**
Belirsiz bir zaman, an, vakit.

Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye
Bir gün ger iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem senüñ

28. **günde:**-*de*
Gazel 322
Mısra: **6**
An, vakit, zaman.

Ṣaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

29. **gün:**
Gazel 189
Mısra: **3**
An, vakit, zaman.

Ben anı görmedügüm gün firāḳa döyimeyüb
Varup yüzin görenüñ ayaġına ḫāk oluram

30. **gün:**
Gazel 264
Mısra: **18**
An, vakit, zaman.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

31. **gün:**
Kaside 12
Mısra: **5**
An, vakit, zaman.

Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

32. **gün:**
Kaside 13
Mısra: **88**
An, vakit, zaman.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hʷānıdır

33. **gün:**
Gazel 18

Mısra: **14**
Gün, zaman, vakit.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

34. **gün:**
Gazel 30
Mısra: **11**
Gün, zaman, vakit.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

35. **gün:**
Gazel 251
Mısra: **5**
Gün, zaman, vakit.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭopraḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

36. **gün:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Gün; güneş.

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

37. **gün:**
Gazel 67
Mısra: **2**
Gün, gündüz II güneş.

Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur
Mehtāb yüzüñ gün gibi maḥbūb olacaḳdur

38. **gün:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Gün, güneş. II Aydınlık, parlak (yüz).

Gün gibi ʿayān olmaġa ol ṭalʿat-i ġarrā
Maḥv oldı şeb-i tīre gibi ḫaṭṭ-ı semen-sā

39. **gün:**
Gazel 239
Mısra: **18**
Gün, güneş.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

40. **gün:**
Kaside 6
Mısra: **139**
Gün, güneş.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

41. **gün:**
Kaside 21
Mısra: **53**
Gün, güneş.

Yüri gün gibi heft kişvere kim Nuṣret ü feṭḥi hem-ʿinān bulduñ

42. **gün:**
Gazel 113
Mısra: **5**
(Her) Gün II. Belirsiz zaman dilimi.

Gün olmaz kim cemālüñ güft ü gūyı
Bu göñlüm şehrini ġavġāya virmez

43. **güni:**-*i*
Gazel 316
Mısra: **2**
An, vakit, zaman. II Sevgilinin yanağını âşığın görebildiği an, vakit.

Ey ṣubḥ-ı ruḫuñ maṭlaʿ-ı envār-ı İlāhī
Yüzüñ güni dīvāne ḳılur mihr ile māhı

44. **gün:**
Gazel 106
Mısra: **7**
Gün, güneş. II Aydınlık, parlak (yüz).

Ḳoyuban dil gögini gün gibi devr eyleyeler
Bu gedā-ḫāneleri māh-liḳālar niçe bir

45. **gün:**
Gazel 150
Mısra: **16**
Gün, güneş. II Aydınlık, parlak (yüz).

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

46. **gün:**
Gazel 330
Mısra: **6**
Gün, güneş. II Aydınlık, parlak (yüz).

İstemege cefā vaẓīfelerin
Gözlerüz gün ṣıfatlu māhumuzı

47. **gün:**
Nazm 43
Mısra: **3**
Dünyanın kendi yörüngesi etrafında bir defa dönmesinden ibaret yirmi dört saatlik zaman parçası.

Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

48. **gün:**
Gazel 14
Mısra: **15**
(Bir) Gün II. Belirsiz zaman dilimi.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

gün gibi ʿayān:

1. **gün gibi ʿayān:**
Kaside 21
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Apaçık ortada, herkes tarafından bilinen, besbelli.

Ḫusrevā çünki ṣubḥ-ı rāyuñda
Ṣıdḳumı gün gibi ʿayān bulduñ

gün gibi hüveydā kʾitdi:

1. **gün gibi hüveydā kʾitdi:**
Kaside 6
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gün gibi apaçık etmek. Herkes tarafından görünebilir hale getirmek.

Şan āyine-i ġayb-nümā oldı ruḫāmuñ
Kʾitdi dü cihān naḳşını gün gibi hüveydā

gün ruhlaruñ:

1. **gün ruḫlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 270
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) güneş gibi parlak yanağı.

Bir sāʿat olmaz idüm sen mehliḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ firāḳı irişdi iki aya

gün yüzi:

1. **gün yüzi:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Gün yüzi taḳvīmine ey dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḥaẓer ḳıl dāʾimā

2. **gün yüzi:**
Gazel 287
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Geldi pervāneleri cemʿine ol şemʿ-i bihişt
Gün yüzi nūr u żiyā virdi şebistānumuza

gün yüzin:

1. **gün yüzin:**-*in*
Gazel 231
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Ben ẕerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol mehliḳā içün

gün yüzinde:

1. **gün yüzinde:**-*i, -nde*
Gazel 103
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Sünbül-i zülf-i ʿaraḳ-rīzinden ol gül yüzlünüñ
Gün yüzinde ebr-i müşkīn-i gülāb-efşān yatur

2. **gün yüzinde:**-*i, -nde*
Gazel 103
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

gün yüzine:

1. **gün yüzine:**
Gazel 150
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

gün yüzinüñ:

1. **gün yüzinüñ:**
Gazel 51
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Her ṭarafdan gelmesün diyü aña tīr-i naẓar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

gün yüzler:

1. **gün yüzler:**-*ler*
Gazel 58
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak, göz alıcı yüz, güzel ve nur yüzlü.

Gün yüzler hevāsına düşen bulut gibi
Yile virüp ḳarārını giryān olup gider

gün yüzüñ:

1. **gün yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 133
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmedʾle raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

2. **gün yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 219
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

3. **gün yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 248
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Refʿ ḳıl cānā cemāl-i dil-fürūzuñdan niḳāb
Gün yüzüñ āyīnesin görsün mücellālanmasun

4. **gün yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 331
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Dü cihān naḳşını rūşen ḳılalı ṣubḥ-ı ezel
Gün yüzüñ āyīne-i cānda ʿayāndur çelebī

gün yüzüñde:

1. **gün yüzüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 200
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Gün yüzüñde ebr-i müşk-efşān ṭaġılmış dostum
Sāyesinde gülşene reyḥān ṭaġılmış dostum

2. **gün yüzüñde:**
Kaside 12
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Gün yüzüñde āferīn ol zülf-i ʿanber-sāya kim
Müşkden ser-pūş aşar ḳandīl-i mehtāb üstine

3. **gün yüzüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**

Güneş yüz II sevgilinin güneş gibi parlak yüzü.

Gül ruḫlaruñ oldı gün yüzüñde
Bir ayda iki bahār ey dost

gün yüzüñe:

1. **gün yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 76
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Çün gün yüzüñe aḥsen-i taḳvīm didi Ḥaḳ
Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḫaṭā mıdur

2. **gün yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 278
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñ ʾçün
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

3. **gün yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 212
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güneş gibi parlak ve nurlu yüzü.

Gün yüzüñe ruḳūm ḳor ḫaṭṭuñ
Ki nücūm-ı cemāledür taḳvīm

gün yüzüñi:

1. **gün yüzüñi:**
Gazel 339
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz.

Añduḳca gün yüzüñi niyāz eylesem ne ṭañ
Vardur duʿā-yı ṣubḥuñ ümīd-i icābeti

günāh:

1. **günāhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 5
Mısra: **13**
Günah; suç, kusur.

Ne ʿöẕr ider isem artuḳ gelür günāhumdan
Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫᵛāh baña

2. **günāh:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç, kusur, kabahat.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

3. **günāh:**
Gazel 131
Mısra: **6**
Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç, kusur, kabahat.

Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña
Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

4. **günāh:**
Gazel 202
Mısra: **3**
Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç, kusur, kabahat.

Seni çoḳ sevdüm az günāh degül
Bilürem ben günāhum İbrāhīm

5. **günāhı:**-*ı*
Gazel 316
Mısra: **8**
Allah'ın istemediği şeyleri yapma; suç, kusur, kabahat.

Ol ḫūr-ı perī-rū aşurur ẓulmini ḥadden
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

6. **günāhuma:**-*um, -a*
Nazm 31
Mısra: **6**
Suç, kusur, hata, kabahat.

ʿÖẕr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖẕrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

7. **günāhumuzı:**-*umuz, -ı*
Gazel 330
Mısra: **10**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, suç, kusur.

Seni sevmek günāh ise ey dost
Bilürüz çoḳ durur günāhumuzı

8. **günāh:**
Gazel 300
Mısra: **14**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış || Suç, kusur, hata, kabahat.

Her gün āh itse sūz ile Aḥmed
Ḥüsnüñüñdür günāh yaḳma beni

9. **günāh:**
Gazel 330
Mısra: **9**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış || Suç, kusur, hata, kabahat.

Seni sevmek günāh ise ey dost
Bilürüz çoḳ durur günāhumuzı

10. **günāh:**
Kıt'a 1
Mısra: **25**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış || Suç, kusur, hata, kabahat.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

11. **günāh:**
Gazel 154
Mısra: **3**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış. || Suç, kusur, hata, kabahat.

Sevmek seni günāh ise aş zülfüñe beni
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

12. **günāhum:**-*um*
Gazel 202
Mısra: **4**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış || İnsanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç.

Seni çoḳ sevdüm az günāh degül
Bilürem ben günāhum İbrāhīm

13. **günāhuma:**-*um, -a*
Nazm 42
Mısra: **6**
Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış || İnsanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç.

ʿÖẕr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖẕrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

14. **günāh:**
Gazel 5
Mısra: **12**
Suç, kusur, hata, kabahat.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh bāña

15. **günāh:**
Gazel 290
Mısra: **11**
1. Allah'ın emirlerine aykırı olan davranış, mâsiyet. 2. Dince suç olduğu açıklanmamış olsa da insanlara zarar verdiği, vicdanları incittiği, doğrudan uzaklaştığı için suç sayılabilecek iş ve davranış, suç, yazık.

ʿIṣḳuñ eger günāh ise uşta günāh-kāruñam
Şefḳat idüp şefāʿat it kʾolmışam āl-i Muṣṭafā

günāh eyledük:

1. **günāh eyledük:**-*dü, -k*
Mesnevi 3
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Günah işlemek.

Ḫudāyā ʿadedsüz günāh eyledük
ʿAmel defterin rū-siyāh eyledük

günāh eyler:

1. **günāh eyler:**-*r*
Gazel 284
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Günah işlemek, günah sayılan bir davranışta bulunmak.

Severem didügüm maʿẕūr dut kim
Beşerdür ḳul günāh eyler kimerde

günāh itdi:

1. **günāh itdi:**-*di*
Gazel 335
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Günah, suç, kabahat işlemek; yanlış, hatalı bir davranışta bulunmak.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

günāh itdük:

1. **günāh itdük:**-*dü, -k*
Mesnevi 3
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın emirlerine aykırı davranmak, günah işlemek; hatalı davranmak.

Çü ʿafvuña ṭayanduḳ itdük günāh
Yine ʿafvuñ olsun bize ʿöẕr-ḫᵛāh

günāh-kār:

1. **günāh-kāruñam:**
Gazel 290
Mısra: **11**
Günaha giren veya günah işleyen, kabahatli.

ʿIşḳuñ eger günāh ise uşta günāh-kāruñam
Şefḳat idüp şefāʿat it kʾolmışam āl-i Muṣṭafā

gündüz:

1. **gündüzin:**-*in*
Gazel 6
Mısra: **8**
Gündüz, aydınlık.

İzüñ tozını gözsüz idinürse tūtiyā
Gün gibi görine gözine gündüzin Sühā

2. **gündüz:**
Gazel 81
Mısra: **11**
1. İsim. Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü. 2. Zarf. Gündüz vaktinde.

Gice māhı nʾeylerem gündüz yāḫod ḫurşīdi ben
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

3. **gündüzden:**
Gazel 327
Mısra: **15**
Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü, gece karşıtı. II Aydınlık, beyaz.

Seçmez oldum giceyi gündüzden
Göreli zülf ü ḫadd-i cānānı

4. **gündüzi:**-*i*
Gazel 43
Mısra: **15**
Gündüz vakti.

Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün
Var ḳıyās eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

5. **gündüz:**
Gazel 105
Mısra: **10**
Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü. II Sevgilinin yüzü.

Şaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġıldugı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

güneh:

1. **güneh:**
Gazel 19
Mısra: **7**
Günah; suç, kusur.

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

2. **güneh:**
Kıt'a 1
Mısra: **26**
Günah; suç, kusur.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

günehkār:

1. **günehkārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **8**
Günahı olan, suçlu, kabahatli.

Sehvin bilüben secdeye varmazdı nigārā
Zülfeynüñüñ olmasa günehkārı benefşe

2. **günehkāruñam:**-*uñam*
Gazel 154
Mısra: **4**
Günah işlemiş kimse.

Sevmek seni günāh ise aş zülfüñe beni

Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

<u>güneh-kār:</u>

1. **güneh-kāra:**-*a*
   Bahr-i Tavîl 1
   Mısra: **35**
   Günah işleyen.

ü güneh-kār ü güneh-kāra ḳaçan olsa gerek mesken ü meʾvā

2. **güneh-kār:**
   Bahr-i Tavîl 1
   Mısra: **35**
   Günah işlemiş kimse.

ü güneh-kār ü güneh-kāra ḳaçan olsa gerek mesken ü meʾvā

<u>günehkārluġ:</u>

1. **günehkārluġı:**-*ı*
   Kaside 17
   Mısra: **34**
   Günahkâr olma durumu.

Ḫusrevā kimi şefīʿ idineyüm ḫışmuña kim
Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

<u>güneş:</u>

1. **güneş:**
   Kaside 1
   Mısra: **36**
   Güneş.

Sāyeñ düşeydi ṭopraġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

2. **güneşde:**-*de*
   Kaside 1
   Mısra: **60**
   Güneş.

Nūnla beyān olınmış iẕeʾş-şemsü küvviret
Ol gün güneşde nūr-ı Muḥammed ḳomaz żiyā

3. **güneş:**
   Kaside 7
   Mısra: **4**
   Güneş.

Mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ oldı serīr-i āsumān
Şaçdı pīrūze ṭabaḳlardan zer ü gevher güneş

4. **güneş:**
   Kaside 7
   Mısra: **6**
   Güneş.

Ḳufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
Ḫāk gencin eyleye gencīne-i cevher güneş

5. **güneş:**
   Kaside 7
   Mısra: **8**
   Güneş.

Ḳulzüm-i Hindüñ baturmaġa gümüş zevraḳların
Bādbān-ı nūr ile ṭonatdı fülk-i zer güneş

6. **güneş:**
   Kaside 7
   Mısra: **10**
   Güneş.

Dāne-i encüm dirüp meh ḫırmeninde her seḥer
Bāl açup cevlān ider ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş

7. **güneş:**
   Kaside 7
   Mısra: **12**
   Güneş.

Gūyiyā Nūşīn-revān-ı ṣubḥdur kim ʿadl içün
Lāciverdī ḳubbeye zencīr-i zer aṣar güneş

8. **güneş:**
   Kaside 7
   Mısra: **14**
   Güneş.

Yā felek Mışrında sulṭān oldı bir Yūsuf-cemāl
Yā Züleyḫādur ṭutar nārenc-i zer-peyker güneş

9. **güneş:**
   Kaside 7
   Mısra: **16**
   Güneş.

Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberīn miʿcer güneş

10. **güneş:**
    Kaside 7
    Mısra: **20**
    Güneş.

Kendünüñ ḥüsn ü cemālin fikr iderken germ olup
Cān diliyle eyledi bu maṭlaʿı ezber güneş

11. **güneş:**
    Kaside 12
    Mısra: **53**
    Güneş.

Sen saʿādet burcına hergiz güneş bulmazdı rāh
Yüz sürüp ḳapuñda zer ṣaçmasa bevvāb üstine

12. **güneş:**
    Kaside 20
    Mısra: **16**
    Güneş.

Bulut yemīnüñe beñzerdi olmasa idi ʿabūs
Güneş żamīrüñe beñzerdi görmeseydi zevāl

13. **güneş:**
    Mesnevi 3
    Mısra: **225**
    Güneş.

Çü ʿöẕrüm güneş gibi meşhūrdur
Ger oldıysa teʾḫīr maʿẕūrdur

14. **güneş:**
    Mesnevi 3
    Mısra: **230**
    Güneş.

İlāhī vücūdını pāyende ḳıl
Güneş gibi ʿālemde tābende ḳıl

15. **güneş:**
    Mesnevi 4
    Mısra: **52**
    Güneş.

Felek emrüñe rām olsun hemīşe
Güneş bezmüñe cām olsun hemīşe

16. **güneş:**
    Terkib-bend 1
    Mısra: **91**
    Güneş.

Ṣāḥib-ḳırān öñince güneş gibi tīġ ile
Açmaġa heft kişveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

17. **güneşde:**-*de*
Gazel 270
Mısra: **12**
Güneş II Sevgilinin yüzü.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

18. **güneşe:**-*e*
Gazel 209
Mısra: **5**
Güneş, gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi. II sevgili.

Ḳabā-yı ḥüsn ü bahā yaraşaldan ol güneşe
Libāsını ḳamerüñ müsteʿāra beñzetdüm

19. **güneşüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **7**
Güneş II sultan.

Beşer ne şerḥ ide bilsün cemālin ol güneşüñ
Ki oldı ẓill-i Ḫudā-yı cemīl-i celle celāl

20. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **18**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrafında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayatın devamı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyaya en yakın yıldız.

Ḫaḳ budur kim şāh dīvānın temāşā ḳılmaġa
Düzdi ṭāḳ-ı zer-nigāra laʿlden manẓar güneş

21. **güneş:**
Gazel 31
Mısra: **4**
Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi II sevgilinin parlak, güzel yüzü.

Zülfüñ ki ruḫuña şaldı sāye
Çekdi güneş üzre ẓill-i memdūd

22. **güneş:**
Gazel 256
Mısra: **10**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşterī
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

23. **güneş:**
Gazel 296
Mısra: **9**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Āteş-i mihrüñle ḳızdurdı güneş bir ṭabl-ı nūr
Kʾurula burc-ı felekde ṣubḥ-ı ḥüsnüñ nevbeti

24. **güneş:**
Kaside 5
Mısra: **7**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḥażarı bir mūra
Luṭf ḫʷānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

25. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ṣubḥ-dem cevlān idüp ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş
Būstānına sipihrüñ virdi zīb ü fer güneş

26. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **22**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ṣubḥ-dem cevlān idüp ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş
Būstānına sipihrüñ virdi zīb ü fer güneş

27. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **24**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Zīnet-i bāġ-ı İrem ṭutmaġ içün gülzār-ı ṣubḥ
Eyledi gök sebzezārın pür-gül-i aḥmer güneş

28. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **26**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Kūze-i yāḳūt ile pīrūze-gün dolābdan
Çarḫ-ı mīnā-rengi sīm-āb itdi ser-tā-ser güneş

29. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **28**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Bezm-i ʿayşin Zührenüñ germ itmege sāḳī-ṣıfat
Āb-gün aḳdāḥ içinde gezdürür āẕer güneş

30. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **30**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Geh ḥamām-ı māh-ı tābāna daḳar sīmīn cenāḥ

Geh düzer Sīmurġ-ı çarḫa āteşīn şehper güneş

31. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **32**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

32. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **34**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ẕill-i Ḥaḳ Sulṭān Muḥammed Ḫān ki olmışdur anuñ
İşigi ṭopraġınuñ her ẕerresi enver güneş

33. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Nite kim her dānenüñ ẓımnında mużmerdür şecer
Ẕerre-i ḫāk-i derinde şöyledür mużmer güneş

34. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **38**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Pādişāh-ı heft iḳlīm-i saʿādetdür kʾanuñ
Ḫāk-i pāyı cevherin idindi tāc-ı ser güneş

35. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **40**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Bir şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur kʾolur
Bāmına hindū Zuḥal dergāhına çāker güneş

36. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **42**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

37. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **44**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Sensin ol kim āsumān iḳlīmine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberīn efser güneş

38. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **46**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Sensin ol kim ḫilʿat-i fermān-ı ḫükmüñ geymeden
Olmadı zer tīġ ile sulṭān-ı baḫr ü ber güneş

39. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **48**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Sensin ol kim şeh-nişīn-i bezm-gāhuñda müdām
Yā Süleymān taḫtıdur yā cām-ı İskender güneş

40. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **50**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Sāḳī-i bezmüñ ele cām aldugınca dir ḫıred
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

41. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **50**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Sāḳī-i bezmüñ ele cām aldugınca dir ḫıred
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

42. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **52**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ey ki bāb-ı rifʿatüñde ḫalḳa-i sīmīn hilāl
Vʾey ki devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde zer çenber güneş

43. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **54**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

44. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

45. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **58**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

ʿAhd-i ʿadlüñde yumarlar cümle ılduzlar gözin
Girdügince çeşme-i kāfūra bī-miʾzer güneş

46. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **60**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Virmese luṭfuñ eli raḥm-ı felekde peveriş
Māder-i eyyāmdan ṭoġmazdı tā maḥşer güneş

47. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **62**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruñ ẕerresi
Āsumān dūd-ı siyāh olurdı ḫākister güneş

48. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **64**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir şu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

49. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **66**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Mihrüñüñ bāzārına bir vech ile germ oldı kim
Ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer güneş

50. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **68**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Geh ser-i nīzeñle bozılur sevād-ı rūy-ı māh
Geh ġubār-ı sümm-i esbüñden olur aġber güneş

51. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **70**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Gūyiyā naʿl-i semendüñdür hilāl-i ʿīd-i feṭḥ
Mīḫ-ı aḫterdür ẓafer burcında ne aḫter güneş

52. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **72**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

ʿÖmr-i ḫaşmuña şebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer şāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

53. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **74**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Düşmanuñ ḳanın döküp tīġ-ı zer-endūdın siler
Kʾaṭlas-ı gerdūnuñ eyler dāmenin aḥmer güneş

54. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **76**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

ʿİṣmetüñ devrānıdur isminde teʾnīs olmaġın
Seyre çıḳduḳca bürinür nūrdan çāder güneş

55. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **78**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev şalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẕerreden kemter güneş

56. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **80**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren

gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi
Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

57. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **82**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Māh-ı rāyāt-ı celālüñden ḫacildür āsumān
Sāye-i şebde ḫayādan gizlenür ekşer güneş

58. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **84**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ḫusrev-i rūy-ı zemīn dirsem ne faḫr olsun saña
Kʾāsumān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñde oldı ḫāk-i der güneş

59. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **86**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfitābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

60. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **88**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Hergiz olmayaydı jenginden küsūfuñ rū-siyāh
Ger ṣıġınsa sāyeñe āyīne-i ḫāver güneş

61. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **90**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Āfitāb-ı rāyuña olmaz muḳābil nice kim
ʿArż ide ṭabl u ʿalemle nūrdan leşker güneş

62. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **92**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Tīġ-ı āteş-bār-ı rūşen-rūy-ı dīn-ārāyuñuñ
Ḳabżasına māh aḫter yüzine zīver güneş

63. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **94**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ger Sikender istese envār-ı rāyuñdan meded
Rāh-ı ẓulmetde olurdı ḫaylına rehber güneş

64. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **96**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur minber güneş

65. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **98**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Baḫr-i cūduñdan felek fülkin cevāhir ṭoldurup
Düzedür şekl-i hilālīden gümüş lenger güneş

66. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **100**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Şāh bezminde ʿamel olmaġa bu ḳavl-i ġazel
İdinüpdür Zühre-i zehrāyı ḫunyā-ger güneş

67. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **101**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

68. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **102**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

69. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **104**
Dünya ve diğer

gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Şan ki maġribdür şaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Şan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

70. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **106**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ṭūṭī-i ser-sebzdür kʾāyīnede per gösterür
Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ kim olmışdur aña der-ber güneş

71. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **108**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

72. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **110**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Kim ki neẕẕāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẓıruñ çeşmine ḫışmından şoḳar ḫancer güneş

73. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **112**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Öykünelden yüzüñe hergiz baḳılmaz yüzine
Bī-ḥayādur kʾoldı bu vech ile müstaḥḳar güneş

74. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **114**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevs̱er güneş

75. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **116**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Raḳṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerrīn resenle aşılup çenber güneş

76. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **118**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Baḥr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

77. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **120**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın şanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mıṣtar güneş

78. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **122**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ḫusrevā medḥ-i żamīrüñ fikr iderdüm dün gice
Ṭāliʿ oldı maşrıḳ-ı endīşeden enver güneş

79. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **124**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redīf itmek degül
Pertev-i zihnümden olırdı yedi kişver güneş

80. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **126**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Nūr nehrinden ṣuvarup ṣāḫını eṣʿārumuñ
Gülşenümde aḫter olurdı şükūfe ber güneş

81. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **128**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Bir naẓar ḳıl Aḥmede ey nūr-i çeşm-i kāyināt
Kʾāb-ı luṭfuñdan olupdur ebr gibi ter güneş

82. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **130**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Tā zümürrüd sebzezārında sipihrüñ her seḥer
Sāġar-ı pīrūzeye döker mey-i aṣfar güneş

83. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **132**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Tā yaza nūrīn ḳalemle çın seḥer naḳḳāş-ı ṣunʿ
Şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḫżar güneş

84. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **134**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Tā Süreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

85. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **136**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her müraduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

86. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **138**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Yazsun āṣārı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mıṣtar güneş

87. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **140**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

ʿÖmr-i ḫaṣmuñ defterin ṭūmār-veş dürsün felek
Nice kʾeczāsından eyyāmuñ düzer defter güneş

88. **güneş:**
Kaside 20
Mısra: **31**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

89. **güneş:**
Nazm 11
Mısra: **1**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laʿl pencereden
Baḳup cemālüñi gördi yıḳıldı manẓaradan

90. **güneş:**
Kaside 7
Mısra: **2**
Afitab, hurşid, mihr, şems. || *Gök cisimleri içinde bir sultan olan güneşin hemen her özelliği sultanlara yaraşır şekildedir.*

Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş
Geydi nārencī ḳabā urındı nūr-efser güneş

91. **güneşi:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **203**
Güneş; parlaklık, aydınlık.

Baḫtuñ güneşi maşrıḳ-ı devletde münevver
ʿÖmrüñ güli gülzār-ı saʿādetde muṭarrā

92. **güneş:**
Gazel 147
Mısra: **13**
1. Güneş 2. Sevgili.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḥüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

93. **güneşüñ:**-*üñ*
Gazel 27
Mısra: **7**
Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi. II Sevgili.

Ne bī-ḫayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

94. **güneşdür:**-*dür*
Gazel 296
Mısra: **20**
Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi. II Sevgili.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

<u>güneş yüzlü:</u>

1. **güneş yüzlü:**
Gazel 202
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak ve nur yüzlü.

Aḥmedʾüñ dökme yaşı ılduzını
Ey güneş yüzlü māhum İbrāhīm

<u>güneş yüzlü māh:</u>

1. **güneş yüzlü māh:**
Gazel 300
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güneş yüzlü sevgili.

Bī-ḥisāb idüp ılduzın yaşumuñ
Ey güneş yüzlü māh yaḳma beni

<u>güneş yüzüñle:</u>

1. **güneş yüzüñle:**
Gazel 323
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi parlak yüz II Sevgilinin yüzü.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḥüsnde daʿvā
Her ay ol naḳş içün olur felekde rūy-ı māh egri

<u>güneşi:</u>

1. **güneşi:**
Gazel 203
Mısra: **1**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrafında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayatın devamı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı. II Sevgili.

Ey bürc-ı devletüm güneşi mehliḳācıġum
Cāndan ʿazīz sevgülüce Muṣṭafācıġum

2. **güneşi:**
Gazel 316
Mısra: **3**
Dünya ve diğer gezegenlerin etrâfında döndüğü, bunlara ısı, ışık ve hayâtın devâmı için gerekli enerjiyi veren gök cisminin adı, dünyâya en yakın yıldız, şems.

Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhī

<u>günile:</u>

1. **güniler:**-*r*
Gazel 43
Mısra: **1**
Kıskanmak, haset etmek.

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı başardan güniler

2. **güniler:**-*r*
Gazel 43
Mısra: **2**
Kıskanmak, haset etmek.

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı başardan güniler

3. **güniler:**-*r*
Gazel 43
Mısra: **4**
Kıskanmak, haset etmek.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

4. **güniler:**-*r*
Gazel 43
Mısra: **6**
Kıskanmak, haset etmek.

Ṭutma āyīne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi
Gözgüde ẓāhir olan şekli başardan güniler

5. **güniler:**-*r*
Gazel 43
Mısra: **8**
Kıskanmak, haset etmek.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

6. **güniler:**-*r*
Gazel 43
Mısra: **10**
Kıskanmak, haset etmek.

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

7. **güniler:**-*r*
Gazel 43
Mısra: **12**
Kıskanmak, haset etmek.

Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

8. **güniler:**-*r*
Gazel 43
Mısra: **14**
Kıskanmak, haset etmek.

Döyimez dīde ki zülfüñ uzada boynuña el
Şemʿ-i kāfūrīyi gör ʿanber-i terden güniler

9. **güniler:**-*r*
Gazel 43
Mısra: **16**
Kıskanmak, haset etmek.

Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün
Var ḳıyās eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

10. **güniler:**-*r*
Gazel 43
Mısra: **18**
Kıskanmak, haset etmek.

Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

11. **güniler:**-*r*
Gazel 44
Mısra: **1**
Kıskanmak, haset etmek.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

12. **güniler:**-*r*
Gazel 44
Mısra: **2**
Kıskanmak, haset etmek.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

13. **güniler:**-*r*
Gazel 44
Mısra: **4**
Kıskanmak, haset etmek.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

14. **güniler:**-*r*
Gazel 44
Mısra: **6**
Kıskanmak, haset etmek.

Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

15. **güniler:**-*r*
Gazel 44
Mısra: **7**
Kıskanmak, haset etmek.

Gerçi dilden güniler cān leb-i laʿlüñ ḫaberin
Söze gelse leb-i laʿlüñi ḫaberden güniler

16. **güniler:**-*r*
Gazel 44
Mısra: **8**
Kıskanmak, haset etmek.

Gerçi dilden güniler cān leb-i laʿlüñ ḫaberin
Söze gelse leb-i laʿlüñi ḫaberden güniler

17. **güniler:**-*r*
Gazel 44
Mısra: **10**
Kıskanmak, haset etmek.

Āferīn ḥüsni ʿarūsına kʾanuñ zīverini
Aḥmed āyīne-i ḫurşīd ü ḳamerden güniler

18. **güniler:**-*r*
Nazm 30
Mısra: **4**
Kıskanmak, haset etmek.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

günüm ṭoġsun:

1. **günüm ṭoġsun:**-*sun*
Gazel 74
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Günü doğmak; günü aydınlanmak. II Talihi rast gidip sonu kendisi için çok iyi olabilecek olaylarla karşılaşmak.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Şūḫ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

günüñ günden yig ola:

1. **günüñ günden yig ola:**-*a-üñ*
Gazel 235
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
"Her günün diğerinden daha güzel olsun" anlamında bir dua ifadesi.

Elā yā eyyühe ʾs-sāḳī baḳıyyeñ var ise dünden
Ele bir cām-ı gül-gūn al ki yig ola günüñ günden

ġurāb:

1. **ġurābın:**
Gazel 190
Mısra: **5**
Karga. II (siyahlığı bağlamında) sevgilinin ben, ayva tüyü ve saçı.

Şeb ġurābın tār-mār itdükce bāz-ı āfītāb
Şanuram kim şayda çıḳmış şehsüvārumdur benüm

ġurbet:

1. **ġurbet:**
Gazel 291
Mısra: **5**
(Ar.) Yabancı memleket, yad el II. Memleketinden uzak olma, vatanından ayrı yaşama hâlinin verdiği duygu, gariplik, yabancılık.

Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb
Kʾehl-i dār eyleye Dārāyı diyār ayrulıġı

ġurbet odına:

1. **ġurbet odına:**-*na*
Gazel 148
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık ateşi, ayrı kalmaktan duyulan acı.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu şınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

ġurre:

1. **ġurrede:**-*de*
Gazel 67
Mısra: **6**
Parlama, parlaklık; günün ilk ışıkları; Arabî ayın birinci gecesi ve günü .

Ḳaşuñla gözüñi görüben didi müneccim
Bu ġurrede çoḳ fitne vü āşūb olacaḳdur

2. **ġurresindʾiki:**
Gazel 98
Mısra: **8**
Parlaklık, aydınlık.

Ṣafḥa-i ḫurşīde naḳş olmış ṣanasın māh-ı nev
Ay yüzüñüñ ġurresindʾiki hilālī ḳaşlar

ġurre-i meh:

1. **ġurre-i meh:**
Gazel 248
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ayın parlaklığı.

Ḳıl muḳavves ḳaşlaruñ ṭarf-ı külāhuñdan ʿayān
Ġurre-i meh şekl-i ebrūsına ġarrālanmasun

ġurūb eyler:

1. **ġurūb eyler:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Batmak.

Ṣan ki maġribdür ṣaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Ṣan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

ġurūb itdiyse:

1. **ġurūb itdiyse:**-*di, -ise*
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Güneş, ay ve yıldızlar için) Ufukta kaybolmak, görünmez olmak, batmak.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāy-dār olsun

2. **ġurūb itdiyse:**-*di, -ise*
Kıt'a 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Batmak. II Ölmek.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāydār olsun

gürūh:

1. **gürūh:**
Mesnevi 3
Mısra: **207**
Topluluk, grup.

Sipāh-ı ʿadūdan ḳırılan gürūh
Yata baḫr-i ḫūn içre mānend-i kūh

ġurūr:

1. **ġurūr:**
Terkib-bend 1
Mısra: **16**
Kendini beğenme, büyüklük taslama, boş şeylerle övünme, benlik, enâniyet, kibir, azamet.

Dürr-i girān-bahāsını dürc-i ḫayātuñuñ
Ey ḫarc iden ġurūr ile ʿömrüñ hebā imiş

ġurūr-ı ʿışḳı:

1. **ġurūr-ı ʿışḳı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın azameti, yüceliği.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

2. **ġurūr-ı ʿışḳı:**-*ı*
Kaside 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın azameti, yüceliği.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

gürz-i girānuñla:

1. **gürz-i girānuñla:**-*uñ, -ile*
Kaside 6
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Ateşli silâhların icadından önce savaş aleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz.

Geh ḫancer-i tīzüñle güsiste semek-i ḫaşm
Geh gürz-i girānuñla şikeste ṣaf-ı heycā

güş:

1. **güşına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 26
Mısra: **25**
1. Kulak, üzn. 2. İşitme, kulak verme.

Medḥüñ ʿarūsı güşına çoḳ dür daḳar velī
Bir dāne daḳmadı dür-i şehvārum üstine

2. **güşumı:**-*u, -mı*
Gazel 302
Mısra: **5**
Kulak.

Burdı felek güşumı ṭanbūr-vār
Çün ḳomadı perdede nālem beni

3. **güşına:**-*ına*
Kaside 19
Mısra: **20**
Kulak.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ güşına lāyıḳdur hemīn

4. **güşına:**-*ı, -na*
Gazel 156
Mısra: **17**
Kulak II Dinleme; işitme.

Bir itüñ güşına lāyıḳ mıdur kim
Cevāhir ṭaḳa laʿl-i dür-feşānuñ

güş eylese:

1. **güş eylese:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, kulak vermek.

Naẓm eylesem maḳālümi güş eylese felek
Çeşm-i kevākib aḳıda leyl ü nehār laʿl

güş eyleye:

1. **güş eyleye:**-*y, -e*
Mesnevi 3
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, kulak vermek.

Ger ol naġmeyi seng güş eyleye
Semāʿıyla cüş u ḫurūş eyleye

güş idüp:

1. **güş idüp:**-*üp*
Gazel 184
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kulak vermek, dinlemek.

Belābil güş idüp nūş it belābil
Ki ḳomadı ʿanā dilde ʿanādil

güş it:

1. **güş it:**
Kıt'a 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kulak vermek, dinlemek, merak edip dinlemek II önemsemek, dikkate almak, itibar etmek.

Sözüm güş it ki ḫāmemle cevāhir ideyin īsār
Dıraḫt-ı bāġ-ı firdevse güherden berg ü bār olsun

güş itse:

1. **güş itse:**-*se*
Kaside 22
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
İşitmek, dinlemek, kulak vermek.

Bir söze başladı ki anuñ luṭfın itse güş
Olurdı reşkden güher-i şāh-vār āb

güş ḳılsa:

1. **güş ḳılsa:**-*sa*
Kaside 29
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, dikkate almak.

Bu Aḥmed-i ġam-gīnüñ eger ḳılsa ġamın güş
Zānūda ḳoyup başın ide zārī benefşe

güş ṭutdı:

1. **güş ṭutdı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek, kulak vermek.

Ser-ā-ser zebān oldı şemşīr-i tīz
Ḳaçan ṭaşra çıḳsa ḳopar resteḫīz

güşād bulmadı:

1. **güşād bulmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 205
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Açılmak. II Ferahlamak.

Zülfinüñ bendinde göñlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

güşād bulur:

1. **güşād bulur:**-*ur*
Gazel 96
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ferahlık bulmak.

Cān feraḥdan raḳş urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşīr-i bürrān baġlanur

güşād eyledüñ:

1. **güşād eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Açmak (Allah'ın ihsan kapısını açıp kuluna lütufta bulunması).

Cenānlar cinānın güşād eyledüñ
İrem gibi ẕātuʾl-ʿimād eyledüñ

güşād ide:

1. **güşād ide:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Açmak.

Bir demde çarḫuñ ide ṭoḳuz ḳalʿasın güşād
Burc-ı ḳamerde zülfi ḳosa nerdibān-ı müşk

güşād olmaz:

1. **güşād olmaz:**-*maz*
Nazm 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ferahlamak, rahatlamak II gamın yok olması, uzaklaşması.

Her ki ol ḳayġuñ ile şād olmaz
Tengdür ġamdan ol güşād olmaz

güşāde-dil:

1. **güşāde-dil:**
Kaside 32
Mısra: **10**
Gönlü şen.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

güşāyende-i çeşm-i bīnişdür:

1. **güşāyende-i çeşm-i bīnişdür:**-*dür*
Mesnevi 3
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Basiret gözünü açan.

Güşāyende-i çeşm-i bīnişdür ol
Ki dībāce-i āferīnişdür ol

güşāyiş viren:

1. **güşāyiş viren:**-*en*
Mesnevi 3
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **-**
Açmak, çözmek, ferahlatmak.

Nevāziş ḳılan zār u dil-ḫasteye
Güşāyiş viren kār-ı dem-besteye

güşe:

1. **güşesin:**-*sin*
Gazel 25
Mısra: **11**
Köşe.

Piyāle güşesin aldı dehānı ḫalḳasına
Ṣan itdi laʿl-i Bedaḫşānı güşvār ḳadeḥ

2. **güşesini:**-*si, -n, -i*
Kaside 6
Mısra: **164**
Köşe.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim ḳıldı ḥarem güşesini menzil ü meʾvā

3. **güşesine:**-*sine*
Kaside 8
Mısra: **43**
Köşe.

Yüz sürdi tācı güşesine dürr-i şāh-vār
Baş ḳodı taḫtı ayaġına bende-vār laʿl

4. **güşesi:**-*s, -i*
Gazel 101
Mısra: **8**
Köşe; taraf, yer.

Mescide ger ḳāmetüñi ʿarż ḳılsañ ṣubḥ-dem
Mescidüñ her güşesi Allāhu ekberden ṭolar

5. **güşe:**
Gazel 146
Mısra: **8**
Köşe, taraf, yer.

Çeşm-i şūr-engīzi pür-āşūb idelden ʿālemi
Güşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

6. **güşe:**
Gazel 198
Mısra: **1**
Köşe, taraf, yer.

Güşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḫalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

güşe-gīr:

1. **güşe-gīr:**
Gazel 319
Mısra: **5**
Bir köşeye çekilen.

Oldı siyeh-kār gözüñ güşe-gīr
Kim bile ne fitneleri var hey

2. **güşe-gīr:**
Nazm 26
Mısra: **3**
Bir köşeye çekilen.

Oldı siyeh-kār gözüñ güşe-gīr
Yine nice fitnesi var bilmedük

güşe-gīr-i güşe-i beytüʾl-ḥaremdür:

1. **güşe-gīr-i güşe-i beytüʾl-ḥaremdür:**-*dür*
Gazel 198

Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kabe'nin bir köşesine çekilen. (Sevgilinin gözleri).

Gūşe-gīr-i gūşe-i Beytüʾl-Ḥaremdür zinhār
Çekmesün ḳaşuñ gözüñ āhūsına yā dostum

gūşe-i beytüʾl-muḳaddes:

1. **gūşe-i beytüʾl-muḳaddes:**
Kaside 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mescid-i Aksa'nın köşesi.

Gūşe-i Beytüʾl-muḳaddes ṭāḳ-ı ebrū-yı nigār
Perde-i Beytüʾl-muṭahhar kākül-i müşkīn-i dost

gūşe-i ebrūña:

1. **gūşe-i ebrūña:**-*ñ, -a*
Gazel 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kaşın köşesi.

Şol ḳadar aşıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

gūşe-i ebrūsına:

1. **gūşe-i ebrūsına:**
Kaside 12
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Kaşın köşesi.

Çekdi zülfin gūşe-i ebrūsına dilber didi
Yaraşur kaʿbʾörtüsi aşılsa miḥrāb üstine

gūşe-i ḥaymeñ:

1. **gūşe-i ḥaymeñ:**-*ñ*
Kıt'a 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çadırın köşesi. (Hükümdar çadırı bağlamında.).

Himmetüñ ḥaylı seḫā mülkine ḳılduḳca nüzūl
Çünki her gūşe-i ḥaymeñ ola meydān-ı kerem

gūşe-i kadrüñ külāhı:

1. **gūşe-i ḳadrüñ külāhı:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Değer, itibar külahının köşesi.

Gūşe-i ḳadrüñ külāhı irsün ol araya kim
Dest-res bulmasun aña āsumān-ı ber-terīn

gūşe-i kemānla:

1. **gūşe-i kemānla:**-*la*
Gazel 158
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yayın köşesi.

Ṭoprağa düşmiş oḳ gibi ḫākī göñülleri
Uş gūşe-i kemānla dirür dilsitān ḳaşuñ

gūşe-i miḥrāb:

1. **gūşe-i miḥrāb:**
Gazel 89
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Mihrap köşesi (Sevgilinin kaşları için kullanılmıştır).

Ṭāḳ-ı ebrūsına peyveste sücūd eylemeyen
Aḥmed ol gūşe-i miḥrāb duʿāsın ne bilür

gūş-ı āsumāna:

1. **gūş-ı āsumāna:**-*a*
Gazel 52
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün kulağı.

Hilāl ḥalḳasını gūş-ı āsumāna ṭaḳan
Ḳamer yüzüñdeki pervīn gūşvāruñdur

gūş-ı benefşeden:

1. **gūş-ı benefşeden:**-*den*
Kaside 24
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Menekşe kulağı.

Gūş-ı benefşeden şaḳın ey ʿandelīb-i mest
Gül ḥüsni rāzın açma ki yirüñ ḳulaġı var

gūş-ı kadehde:

1. **gūş-ı ḳadeḥde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Kadehin kulağı, kulplar.

Nūş eyle cām-ı bādeyi nūşīn lebüñle kim
Gūş-ı ḳadeḥde zeyn ola bir gūşvār laʿl

gūş-ı rūzigār:

1. **gūş-ı rūzigār:**
Kaside 24
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın kulağı.

Hʷar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevherin
İḳbāl ü yümn içün götürür gūş-ı rūzigār

gūş-ı şāhda:

1. **gūş-ı şāhda:**-*da*
Kaside 26
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Şahın, padişahın kulağı.

Naẓm itmeyem daḫı söz eger gūş-ı şāhda
Gevher çıḳarsa lüʾlüʾ-i şehvārum üstine

gūş-ı şehde:

1. **gūş-ı şehde:**-*de*
Gazel 85
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın (sevgili bağlamında) kulağı.

Aḥmedʾüñ sözine ḳulaḳ ṭut kim
Yaraşur gūş-ı şehde cevherler

gūş-ı ṭanbūrı:

1. **gūş-ı ṭanbūrı:**-*ı*
Gazel 341
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tambur kulağı.

Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ

Ki olmış rāhzen muṭrib burarlar gūş-ı ṭanbūrı

gūşın burdı:

1. **gūşın burdı:**-*dı*
Gazel 70
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kulağını bükmek; bir sorun karşısında dikkatli davranması için uyarıda bulunmak.

Cevr eliyle burdı gūşın
Aḥmedʾüñ ṭanbūr-vār
Şol boyı dilkeş ṣanem kim rehzen-i ʿuṣṣāḳdur

gūşına yapışdı:

1. **gūşına yapışdı:**-*dı*
Kaside 29
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Kulağına yapışmak; tabi olmak, bir kimseye bağlı olmak.

Eksüklügini bildi ve miskīnlüge geldi
Gūşına yapışdı ider aʿẕārı benefşe

güsiste:

1. **güsiste:**
Kaside 6
Mısra: **111**
Kopmuş, çözülmüş.

Geh ḫancer-i tīzüñle güsiste semek-i ḫaşm
Geh gürz-i girānuñla şikeste ṣaf-ı heycā

gūş-māl:

1. **gūş-māl:**
Gazel 68
Mısra: **13**
Yola getirme, te'dib etme, kulak bükme, ihtar etme. 2. Telli sazları akort etme.

Gūş-māl itdüren eflāke beni ṭanbūr-vār
Perdelerden ṭaşra her dem nālemüñ āhengidür

ġuṣṣa:

1. **ġuṣṣamuñ:**-*m, -un*
Gazel 236
Mısra: **3**
Gam, keder, tasa.

Ġuṣṣamuñ ḳıṣṣaların yazar iken āhumdan
Ḫāmeler yanduġını nāme-i terden ṣorasın

2. **ġuṣṣa:**
Gazel 77
Mısra: **12**
Acı, sıkıntı, keder, kaygı, tasa.

Viṣāl-i yārdur ʿālemde maḳṣūd
Ḳalanı ġuṣṣa vü derd ü ḥazendür

3. **ġuṣṣadan:**-*dan*
Gazel 164
Mısra: **5**
Acı, sıkıntı, keder, kaygı, tasa.

Ġuṣṣadan bir ḥıṣṣedür Leylī vü Mecnūn ḳıṣṣası
Dostāna naḳl olaldan dāstānı Yūsufuñ

4. **ġuṣṣaya:**-*y, -a*
Kıt'a 1
Mısra: **20**
Acı, sıkıntı, keder, kaygı, tasa.

Şu baturmaz utanur kendü murebbālarını
Beni nʾiçün batura ġuṣṣaya ʿummān-ı kerem

5. **ġuṣṣadan:**-*dan*
Gazel 243
Mısra: **2**
Acı, gam, dert, keder, üzüntü, sıkıntı.

Ol degülsin ṣānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

6. **ġuṣṣadan:**-*dan*
Kaside 20
Mısra: **34**
Acı, gam, dert, keder, üzüntü, sıkıntı.

Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim ṣarardı çihre-i zer
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

7. **ġuṣṣadan:**-*dan*
Terkib-bend 1
Mısra: **28**
Acı, gam, dert, keder, üzüntü, sıkıntı.

Derd ile yire çaldı külāhını ṣubḥgāh
Çāk itdi ġuṣṣadan yaḳasın āsumān daḫı

8. **ġuṣṣadan:**-*dan*
Gazel 96
Mısra: **9**
(Ar.) Sıkıntı, kaygı, tasa.

Cān feraḥdan raḳṣ urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşīr-i bürrān baġlanur

9. **ġuṣṣasın:**-*sın*
Gazel 112
Mısra: **5**
(Ar.) Sıkıntı, kaygı, tasa.

Ḫaṭṭın görürken açma göñül zülfi ġuṣṣasın
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳıṣṣa-i dırāz

ġuṣṣa-i rūzigār:

1. **ġuṣṣa-i rūzigār:**
Gazel 21
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın gamı, kederi.

Düşman sitemi mi şerḥ olınsun
Yā ġuṣṣa-i rūzigār ey dost

ġuṣṣa-i zülf-i semen-sālar:

1. **ġuṣṣa-i zülf-i semen-sālar:**
Gazel 283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yasemin kokulu saçlarının kederi.

Ḫışmını kem ḳılmasun ol çeşm-i şehlālar bize
Arta dursun ġuṣṣa-i zülf-i semen-sālar bize

ġussasın çekerüz:

1. **ġuṣṣasın çekerüz:**-*er, -üz*
Gazel 80
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Keder çekmek.

Ol ḫoş-ḫırām içün çekerüz zülfi ġuṣṣasın
Ṭāvūsı özleyen ġam-ı Hindūstān çeker

2. **ġuşşasın çekerüz:**
Gazel 80
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gam, keder çekmek.

Ol ḫoş-ḫırām içün çekerüz zülfi ġuşşasın
Ṭāvūsı özleyen ġam-ı Hindūstān çeker

güstāḥ:

1. **güstāḫ:**
Gazel 27
Mısra: **12**
Arsız, edepsiz, utanması arlanması olmayan.

Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş
ʿAceb degüldür eger ola bī-baṣar güstāḫ

2. **güstāḫ:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Arsız, edepsiz, küstah, saygısız.

Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i ṣemer güstāḫ

3. **güstāḫ:**
Gazel 27
Mısra: **4**
Arsız, edepsiz, küstah, saygısız.

Kemer ḳucar bilüñi āsitīn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

4. **güstāḫ:**
Gazel 27
Mısra: **16**
Arsız, edepsiz, küstah, saygısız.

Ḫarīm-i ʿışḳ edebin Aḥmed umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḥaremi ḥürmetini her güstāḫ

5. **güstāḫ:**
Gazel 27
Mısra: **1**
Pervasız bir şekilde, küstahça.

Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ
Kim oldı bī-ser ü pālarda bu ḳadar güstāḫ

6. **güstāḫ:**
Gazel 27
Mısra: **2**
Pervasız bir şekilde, küstahça.

Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ
Kim oldı bī-ser ü pālarda bu ḳadar güstāḫ

7. **güstāḫ:**
Gazel 27
Mısra: **14**
Pervasız bir şekilde, küstahça.

Sihirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

8. **güstāḫ:**
Gazel 27
Mısra: **8**
Edepsizce, küstahça.

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

güstāh olur:

1. **güstāḫ olur:**-*ur*
Gazel 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Küstah, edepsiz olmak.

Ruḫında zülfi ne ṭañ el ṣunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula Hindū daḫı beter güstāḫ

güş-vār:

1. **güş-vār:**
Gazel 266
Mısra: **10**
Küpe.

Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḫalḳasın aña tā güş-vār ide

2. **güş-vārı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **17**
Küpe.

Dür güş-vārı aşma bünā-güşuñ üzre kim
Şerm-i ruḫuñdan olmasun ol güşvār āb

3. **güş-vār:**
Kaside 24
Mısra: **48**
Küpe.

Heyʾetde naʿl-i esbüñe beñzer hilāl-i ʿīd
Anuñʾçün āsumān anı idindi güş-vār

güşvār:

1. **güşvār:**
Gazel 25
Mısra: **12**
Küpe.

Piyāle güşesin aldı dehānı ḫalḳasına
Şan itdi laʿl-i Bedaḫşānı güşvār ḳadeḥ

2. **güşvāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 52
Mısra: **16**
Küpe.

Hilāl ḫalḳasını güş-ı āsumāna ṭaḳan
Ḳamer yüzüñdeki pervīn güşvāruñdur

3. **güşvār:**
Kaside 8
Mısra: **23**
Küpe.

Dür güşvār aşılsa bünā-güşuñ üstine
ʿAksiyle ḫaddüñüñ ola ol güşvār laʿl

4. **güşvār:**
Kaside 8
Mısra: **24**
Küpe.

Dür güşvār aşılsa bünā-güşuñ üstine
ʿAksiyle ḫaddüñüñ ola ol güşvār laʿl

5. **güşvār:**
Kaside 8
Mısra: **38**
Küpe.

Nūş eyle cām-ı bādeyi nūşīn lebüñle kim
Gūş-ı ḳadeḥde zeyn ola bir gūşvār laʿl

6. **gūşvār:**
Kaside 23
Mısra: **18**
Küpe.

Dür gūş-vārı aşma bünā-gūşuñ üzre kim
Şerm-i ruḫuñdan olmasun ol gūşvār āb

gūşvār-ı çarḫ:

1. **gūşvār-ı çarḫ:**
Terci-bend 1
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin küpesi.

Naʿleyni pāy-ı rifʿatüñüñ gūşvār-ı çarḫ
Elḳāb-ı levḥ-i ʿizzetüñüñ mefḫar-i ḳalem

gūşvār-ı gūş-ı māh:

1. **gūşvār-ı gūş-ı māh:**
Kaside 7
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **-**
Ayın kulağının küpesi.

Tā Süreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

gūşvār-ı laʿl:

1. **gūşvār-ı laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Lal taşından yapılmış küpe II lal renkli küpe.

Gördüm zamāne ḥalḳa be-gūş oldı naẓmuma
Ṭaḳdum ḳulağına yine bir gūşvār-ı laʿl

güvāh:

1. **güvāhumuzı:**
Gazel 330
Mısra: **14**
Tanık, şahit.

Aḥmedʾüñ ʿışḳ içinde şāhidisin
Kim ḳabūl itmeye güvāhumuzı

2. **güvāh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **62**
Şahit.

Baḥr ile kāna daʿvī-i faẓl itse himmeti
Ṣıdḳ-ı maḳāline dil ü desti güvāh idi

3. **güvāh:**
Gazel 324
Mısra: **4**
Tanık, şahit, delil.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

güyā:

1. **güyā:**
Kaside 6
Mısra: **80**
Konuşan, söyleyen.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü güyā

2. **güyā:**
Kaside 9
Mısra: **10**
"Sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Ḫālüñ ki çīn-i nāfe-i zülfüñdedür nihān
Güyā ki şāh-dāne durur der-miyān-ı müşk

3. **güyā:**
Kaside 29
Mısra: **66**
"Güya, sanki, âdeta" anlamlarında zarf.

Ġarḳ oldı ʿadū ḳanına ol ḫancer-i sīr-āb
Güyā ki geyer câme-i gül-nāri benefşe

4. **güyā:**
Kaside 31
Mısra: **32**
"Güya, sanki, âdeta" anlamlarında zarf.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

güyā ider:

1. **güyā ider:***-er*
Mesnevi 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Konuşturmak, söyletmek.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü güyā ider ḫāki gör

güyā ki:

1. **güyā ki:**
Kaside 6
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Sanki.

Şol bāġ-ı cinān kim pür ola ḥūr ile ġılmān
Güyā ki meleklerle ṭolar Kaʿbe-i ʿulyā

güyālık:

1. **güyālıġuñ:***-du*
Gazel 160
Mısra: **2**
Konuşan, söyleyen.

Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide güyālıġuñ

güyā-yı çemen:

1. **güyā-yı çemen:**
Kaside 31
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Çimenin söyleyeni; bülbül.

Güyā-yı çemen derd ile feryādlar idüp
Çün eyledi gül çāderine ḳarşu ser-āġā

güy-ı meh-i münīre:

1. **güy-ı meh-i münīre:***-e*
Kaside 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Parlak ay yuvarlağı.

Meydān-ı ḥüsn-i dostda taḥsīn şabāya kim

Gūy-ı meh-i münīre urur ṣavlecān-ı müşk

gūyiyā:

1. **gūyiyā:**
Kaside 7
Mısra: **11**
Güya, sanki.

Gūyiyā Nūşīn-revān-ı ṣubḥdur kim ʿadl içün
Lāciverdī ḳubbeye zencīr-i zer aṣar güneş

2. **gūyiyā:**
Kaside 7
Mısra: **69**
Adeta, sanki.

Gūyiyā naʿl-i semendüñdür hilāl-i ʿīd-i feṯḥ
Mīḫ-ı aḫterdür ẓafer burcında ne aḫter güneş

3. **gūyiyā:**
Kaside 13
Mısra: **31**
Adeta, sanki.

Çārsū-yı bāġ içinde şāḫ-ı nergis gūyiyā
Sīm ü zerden zeyn olunmış ṣayrafī dükkānıdur

4. **gūyiyā:**
Gazel 22
Mısra: **18**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Şāh ayaġı tozına hem-ser dirilmiş laʿl-i yār
Gūyiyā ʿĪsādur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḥs

5. **gūyiyā:**
Gazel 50
Mısra: **3**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Ḫaṭṭuñ ḥayāli kim gözümi ṭutdı gūyiyā
Āb-ı revān kenārını berg-i semen ṭutar

6. **gūyiyā:**
Gazel 95
Mısra: **12**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Laʿlinüñ naḳşın ḫayāl eyler ṣaçındayken gözüm
Gūyiyā naḳḳāş-ı Çīndür cevherī sāġar yazar

7. **gūyiyā:**
Gazel 146
Mısra: **2**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ
Gūyiyā ḫār-ı siyehdür kim gül-i raʿnāsı yoḳ

8. **gūyiyā:**
Gazel 204
Mısra: **7**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Resm itmişem gözümde ḫayālüñi gūyiyā
Naḳş-ı nigārı sāġar-ı mercāna yazmışam

9. **gūyiyā:**
Kaside 23
Mısra: **37**
"Güya, sanki, âdeta, zannedersin ki" anlamlarında zarf.

Eşküm revān olur ruḫ-ı zerdümde gūyiyā
Berg-i ḫazān içinde aḳar zer-nigār āb

güzār ider:

1. **güẕār ider:**-*er*
Kaside 23
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Geçmek, geçip gitmek.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

güzār itseñ:

1. **güẕār itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Geçmek.

Dil aça s̲enāñ içün giyāhum İtseñ sinüme güẕār ey dost

güzel:

1. **güzellerde:**-*ler, -de*
Gazel 53
Mısra: **9**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Güzellerde seni medḥ eyler Aḥmed
Anuñʾçün ġayrdan eşʿārı yigdür

2. **güzelleri:**-*ler, -i*
Gazel 168
Mısra: **1**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük
Göñül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

3. **güzelüñ:**-*üñ*
Gazel 237
Mısra: **9**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Aḥmed özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına
Bu ṣafḥa-i evrāḳı nice bir ḳaralarsın

4. **güzelleri:**-*ler, -i*
Gazel 238
Mısra: **10**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Sefer ḳılup gelür Aḥmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

5. **güzeller:**-*ler*
Gazel 240
Mısra: **13**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Aḥmedʾüñ ʿaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen

6. **güzeller:**-*ler*
Gazel 245
Mısra: **16**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

7. **güzeller:**-*ler*
Gazel 264
Mısra: **19**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

8. **güzellere:**-*ler, -e*
Gazel 274
Mısra: **6**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Ey her naẓarda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

9. **güzeller:**-*ler*
Gazel 326
Mısra: **14**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

10. **güzele:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **7**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

11. **güzele:**-*e*
Kaside 30
Mısra: **7**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

12. **güzeller:**-*ler*
Müfret 33
Mısra: **1**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

13. **güzeller:**-*ler*
Murabba 1
Mısra: **11**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Ḳul idinmezdi güzeller bizi illā nʾidelüm
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

güzeller:

1. **güzellersüz:**
Gazel 121
Mısra: **13**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Biz güzellersüz olmazuz Aḥmed
Bülbülüz gülsitānsuz olımazuz

2. **güzeller:**
Kaside 24
Mısra: **50**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Beñzer ki kāse ṣunmaġa ḫʷānında ʿīdüñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

güzeller şāhı:

1. **güzeller şāhı:**
Gazel 41
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzeller sultanı, en güzel.

Bend ü zindāna ṣalar bir gün cihān ehlin tamām
Ṣol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

güzeller şāhınuñ:

1. **güzeller şāhınuñ:**-*nuñ*
Gazel 117
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Güzeller sultanı, en güzel.

Bilmezem dil ḫānesin ġam nʾiçün itmişdür ḫarāb
Ol güzeller şāhınuñ çünkim viṣāḳıdur henüz

güzeller şehine:

1. **güzeller şehine:**
Gazel 318
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzeller sultanı, en güzel.

Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz
Çarḫa sulṭān olup ılduzlar olursa sipehi

güzelleri:

1. **güzelleri:**
Gazel 332
Mısra: **13**
Çekici, cazip kimse. II Dilber, sevgili.

Devrān güzelleri nice meyl itsün Aḥmedʾe
Kʾuzatdı ẓulm elin aña devrān didükleri

güzellig:

1. **güzelligüñ:**-*üñ*
Gazel 158
Mısra: **5**
Güzellik.

Gün gibi ṭopı göklere aġdı güzelligüñ
Meydān-ı ḥüsnde ṣunalı ṣavlecān ḳaşuñ

güzellik:

1. **güzellikde:**-*de*
Gazel 327
Mısra: **1**
Estetik bir zevk, coşku, hoşlanma duygusu uyandıran nitelik, hüsn.

Ey güzellikde Yūsuf-ı ṯānī
Saña her devlet olmış erzānī

2. **güzellik:**
Gazel 222
Mısra: **5**
Göze hoş gelen ve insanda iyi bir etki bırakan hâl. II Sevgilinin güzelliği.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

güzellük:

1. **güzellük:**
   Gazel 233
   Mısra: **3**
   Güzellik, hüsniyet.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

güzer eylemesün:

1. **güẕer eylemesün:**
   Gazel 30
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Geçmek.

Göz yaşı ile geçmemege ʿömr-i ʿazīzüm
Aġlarken öñümden güẕer eylemesün ol ḳad

güzer eylerse:

1. **güẕer eylerse:**-*r, -ise*
   Mesnevi 3
   Mısra: **195**
   Kelime Tipi: **-**
   Geçmek II esmek.

Dem-i ḫulḳuñ eylerse nāra güẕer
Cehennemde nesrīn-i cennet biter

güzer eylerseñ:

1. **güẕer eylerseñ:**-*r, -ise, -n*
   Kaside 19
   Mısra: **37**
   Kelime Tipi: **-**
   Geçmek.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

güzer eylese:

1. **güẕer eylese:**-*se*
   Kaside 22
   Mısra: **33**
   Kelime Tipi: **-**
   Geçmek II esmek.

Ḫulḳuñ nesīmi āba eger eylese güẕer
Her dem virürdi nükhet-i misk-i tātār āb

2. **güẕer eylese:**-*se*
   Kaside 23
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Geçmek.

Peykān-ı tīrüñ eylese dilden güẕer ne ṭañ
Çünkim şikeste şīşede ḳılmaz ḳarār āb

güzer itdükce:

1. **güẕer itdükce:**-*dükce*
   Gazel 86
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Geçmek II Esmek.

Ṭañ yili zülfüñ güẕer itdükce ṣanuram
Çīnden ḳaṭār-ı ḳāfile-i müşk-i ter çıḳar

2. **güẕer itdükce:**-*dükce*
   Gazel 124
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Geçmek II Esmek.

Bāġ-ı ḥüsnüñde serā-perdesine sünbülüñüñ
Güẕer itdükce ṣabā misk-i Ḫıṭādan geçmez

güzer itmek:

1. **güẕer itmek:**-*mek*
   Gazel 348
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.

Düşde ʿavn-i ḥareminden görürem kim geçerem
Güẕer itmek ʿacābā bāġ-ı iremden ne-y-iki

güzer itse:

1. **güẕer itse:**-*se*
   Gazel 285
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Geçmek, geçip gitmek, dolaşmak.

Bir nev-ʿarūsdur yatıcaḳ cāme-i ḫᵛābda
Bir nerre-i şīrdür güẕer itse semend ile

güzer kıl:

1. **güẕer ḳıl:**
   Gazel 1
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Gelip geçmek.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

güzer kılalı:

1. **güẕer ḳılalı:**
   Gazel 307
   Mısra: **15**
   Kelime Tipi: **-**
   Geçmek.

Ḳılalı gülzāra ḳapuñdan ṣabā yili güẕer
Çāk ḳıldı ġonca pīrāhen girībānum gibi

güzer kılsa:

1. **güẕer ḳılsa:**-*sa*
   Kaside 20
   Mısra: **23**
   Kelime Tipi: **-**
   Geçmek.

Nesīm-i ḫulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer
ʿAbīr olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

H/Ḥ/Ḫ

hā:

1. **hā:**
   Gazel 6
   Mısra: **1**
   Gayrete getirmek ve teşvik etmek için kullanılan söz.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaṣāsın eyledi biñ başlu ejdehā

2. **hā:**
   Gazel 6
   Mısra: **10**
   Dikkati çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz.

Maʿṣūḳ ḥaṭṭıdur eceli mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince hā

3. **ha:**
Gazel 320
Mısra: **10**
Dikkat çekmek amacıyla kullanılan ünlem.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

habâb:

1. **ḥabāb:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Su kabarcığı.

Baḥr-i aḫżar ne durur ḳulzüm-i cūdında ḥabāb
Ḳaṭre-i feyżi nedür ebr-i dür-efşān-ı kerem

2. **ḥabāb:**
Kaside 23
Mısra: **68**
Su kabarcığı.

Şeh Bāyezīd işigine yüz sürdügin görüp
Tācın ḥabāb virdi kʾola tāc-dār āb

habāb-ı güzerāndur:

1. **ḥabāb-ı güẕerāndur:**-*dur*
Kaside 6
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Geçici kabarcık.

Hem baḥr-i sipihr anda ḥabāb-ı güẕerāndur
Hem ḥūt-ı felekdür aña dil-teşne vü ẓamʾā

habbe:

1. **ḥabbe:**
Kaside 6
Mısra: **103**
En ufak şey, zerre.

Bir ḥabbe durur himmeti miʿyārına nüh-çarḫ
Bir ḳaṭre durur cūdı yeminde yedi deryā

2. **ḥabbeye:**-*y, -e*
Kıt'a 14
Mısra: **1**
Küçük tane, buğday, arpa vb. tahıl tanesi. // En ufak şey, zerre.

Ṣaṭardum bugün cānı bir ḥabbeye
Ki yār irdi germ oldı bāzārumuz

haber:

1. **ḥaberüñ:**-*üñ*
Nazm 35
Mısra: **2**
1. Naklolunan söz. 2. İlim, vukuf, malûmat.

Torva umar mı tu saḳaluñdan
Ḫaberüñ var mı hīç ḥalüñden

2. **ḫaberi:**-*i*
Gazel 47
Mısra: **8**
Haber, bilgi.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

3. **ḫaberlerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 80
Mısra: **3**
Haber, bilgi.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

4. **ḫaberin:**-*in*
Kaside 31
Mısra: **9**
Olmuş veya olmakta bulunan bir şeye dair orada olmayanlara erişen bilgi, ondan ona nakledilen söz.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mıṣr-ı çemende
Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

5. **ḫaberden:**-*den*
Gazel 43
Mısra: **10**
Bilgi, havadis.

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü gönlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

6. **ḫaber:**
Gazel 93
Mısra: **8**
Bilgi, havadis.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

7. **ḫaberin:**-*iñ*
Gazel 89
Mısra: **7**
Ar. Haber, bilgi.

Dil ü cān vaṣf idemez derd-i derūnuñ ḫaberin
Cigeri dāġ olanuñ kimse belāsın ne bilür

8. **ḫaberin:**-*in*
Gazel 44
Mısra: **7**
(Ar.) Olmuş veya olmakta bulunan bir şeye dâir orada olmayanlara erişen bilgi, ondan ona nakledilen söz.

Gerçi dilden güniler cān leb-i laʿlüñ ḫaberin
Söze gelse leb-i laʿlüñi ḫaberden güniler

9. **ḫaber:**
Gazel 86
Mısra: **10**
(Ar.) Olmuş veya olmakta bulunan bir şeye dâir orada olmayanlara erişen bilgi, ondan ona nakledilen söz.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

10. **ḫaber:**
Müfret 11
Mısra: **2**
(Ar.) Olmuş veya olmakta bulunan bir şeye dâir orada olmayanlara erişen bilgi, ondan ona nakledilen söz.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabībüm oldı ṣarīḥ
Ṣaḥīḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarīṣu maḥrūm

11. **ḫaber:**
Gazel 93
Mısra: **7**
Bilgi, malûmat.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

12. **ḫaberden:**-*den*
Gazel 44
Mısra: **8**
Bilgi, havadis; nakil olunan söz.

Gerçi dilden güniler cān leb-i laʿlüñ ḫaberin
Söze gelse leb-i laʿlüñi ḫaberden güniler

ḫaber eyler:

1. **ḫaber eyler:**-*r*
Müfret 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Haber vermek, bilgi ulaştırmak.

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi
Oddan ḫaẕer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

ḫaber itmege:

1. **ḫaber itmege:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Haber vermek.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʾatasın ḫaṣma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

ḫaber vir:

1. **ḫaber vir:**
Müfret 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, ulaştırmak.

Var ruḫ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā içün

ḫaber virdi:

1. **ḫaber virdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Ulaştırmak, bildirmek.

Luṭf-ı ruḥsāruñ ḫaber virdi meger bād-ı bahār
Ol sebebden eksük olmaz ābuñ ebrūsında çīn

2. **ḫaber virdi:**-*di*
Gazel 228
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Haber vermek, bildirmek.

Zülf ü ḫālüñ ṣıfatından çü ḫaber virdi ṣabā
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

ḫaber virür:

1. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, haber ulaştırmak.

Hindū-yı zülf elinde bir āyīnedür ruḫuñ
Kʾaña naẓar iden dü cihāndan ḫaber virür

2. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, haber ulaştırmak.

Ṭūṭī ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider
Bir ḫıżrdur ki çeşm-i cāndan ḫaber virür

3. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, haber ulaştırmak.

Tīġuñ eli ʿarūs-ı ẓaferden niḳāb açar
Nīzeñ zebānı emn ü amāndan ḫaber virür

4. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, haber ulaştırmak.

Aḫbār-ı fetḥüñ iledüp aʿdāña peyk-i tīr
Şükrāne cānın alur u andan ḫaber virür

5. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, ulaştırmak.

Şīrīn lebüñ ki söylese cāndan ḫaber virür
Nāzüklük ile rāz-ı nihāndan ḫaber virür

6. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, ulaştırmak.

Şīrīn lebüñ ki söylese cāndan ḫaber virür
Nāzüklük ile rāz-ı nihāndan ḫaber virür

7. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, haberdar etmek; hatırlatmak, akla getirmek.

Ḫüsnüñ zamānesinde ruḫ-ı zerdi Aḥmedʾüñ
Gül mevsiminde berg-i ḫazāndan ḫaber virür

8. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, haberdar etmek; hatırlatmak, akla getirmek.

ʿīd ayı gibi ḳaşuñı gözetdügüm bu kim
Naʿl-i semend-i şāh-ı cihāndan ḫaber virür

9. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bahsetmek, söylemek, anlatmak.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim söyleyene tīr ü kemāndan ḫaber virür

10. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **-**
Bahsetmek, söylemek, anlatmak.

Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hīç öyküne mi şemʿ
Kʾol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

11. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bilgi vermek, haberdar etmek.

Bir kāse şundı sāḳī-i ʿışḳuñ cihāna kim
Nūş iden anı kevn ü mekāndan ḫaber virür

12. **ḫaber virür:**-*ür*
Gazel 33
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, haber ulaştırmak.

Hecrüñ cehenneminde yanan mübtelālara
Kūyuñ nesīmi bāġ-ı cināndan ḫaber virür

haberdār olmasa:

1. **ḫaberdār olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 183
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bilgi sahibi olmak.

Şīve-i maʿşūḳ u ʿāşıḳdan ḫaberdār olmasa
Giryesinde bülbülüñ itmezdi şekker-ḫand gül

haber-i vaṣluñ:

1. **ḫaber-i vaṣluñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
(sevgiliye) kavuşma haberi.

Hecrüñde dil ḳılur ḫaber-i vaṣluñ ārzū
Ṣan rūz-ı ābda özler rūzedār āb

haberi yok:

1. **ḫaberi yoḳ:**
Gazel 226
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Haberi olmamak; bilgisi olmamak, duymamış, işitmemiş olmak.

Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

haberin söyledi:

1. **ḫaberin söyledi:**-*di*
Kaside 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Haber vermek; bildirmek, haber ulaştırmak.

Vaṣluñ beşāreti ḫaberin söyledi Mesīḥ
Yümninden ol sözüñ nefesi oldı cān-fezā

habeş:

1. **ḥabeşī:**-*i*
Gazel 172
Mısra: **3**
Habeşistan. ll İnsanlarının siyah derili olması yüzünden saç siyahlığını ve yüzdeki siyah beni simgeler.

Ḥabeşī Hind ile fetḥ itmege mülk-i Ḫotanı
Sīnemi ṭabl ider ol ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ

2. **ḥabeş:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Habeşistan. ll İnsanlarının siyah derili olması yüzünden saç siyahlığını ve yüzdeki siyah beni simgeler.

Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

ḫabīb:

1. **ḥabībüñ:**-*üñ*
Gazel 100
Mısra: **7**
Sevgili, mahbup.

Meẕheb-i ʿışḳın ḥabībüñ ḳanḳı bī-dīn terk ider
Küfr-i zülfinden nigāruñ nice īmānsuz geçer

2. **ḥabībüñ:**-*üñ*
Kaside 29
Mısra: **5**
Sevilen kimse, sevgili, dost.

Siḥr eylemese zülfi ʿiẕārında ḥabībüñ
Bitürmez idi āteş-i ruḫsārı benefşe

3. **ḥabīb:**
Gazel 217
Mısra: **9**
Sevgili.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

4. **ḥabībsin:**-*sin*
Kaside 1
Mısra: **23**
Sevgili II Hz.Muhammed.

Sen şol ḥabībsin ki görenler cemālüñi
Feyż-i naẓarla eylediler ḫāki kīmyā

5. **ḥabīb:**
Gazel 328
Mısra: **4**
Sevgili, dost.

Hevā-yı dost ḥaḳıyçün gel ey nesīm-i ṣabā
Ḥabīb kūyına irgür bu yādigārumızı

6. **ḥabībüm:**-*üm*
Gazel 337
Mısra: **3**
Sevgili, dost.

Bu ne ḥikmetdür ḥabībüm kʾöldürür laʿlüñ beni
Derc iken dürcinde enfās-ı nesīm-i ʿĪsevī

7. **ḥabībüm:**-*üm*
Müfret 11
Mısra: **1**
Sevgili, dost.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabībüm oldı ṣarīḥ

Ṣaḥīḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarīṣu maḥrūm

8. **ḫabībüñ:**-*üñ*
Gazel 137
Mısra: **6**
Sevgili.

Devā-yı derdümi şordum ṭabīb-i ʿışḳa didi
Liḳāsı ile ḫabībüñ şifā bulur emrāż

9. **ḫabībī:**-*i*
Gazel 175
Mısra: **12**
Sevgili, dost.

ʿĀşıḳa kevşer gerekmez laʿl-i rūḥ-efzāñı ṣun
Yā ḫabībī rāḥatī fīʾr-rāḥa lā fīʾs-selsebīl

habs-i külehden:

1. **ḫabs-i külehden:**-*den*
Gazel 47
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Külah hapsi.

Aş mūy-ı dil-āvīzi çıḳar ḫabs-i külehden
Kim ẓulm elin uzatdı ʿaceb fitneleri var

hāc:

1. **ḫac:**
Kaside 22
Mısra: **6**
Hac; İslâm dîninde şer'an zengin sayılan her Müslümanın ömründe bir defa kurban bayramı günlerinde belli usûllere göre Ka'be'yi ziyâret etmesi şeklindeki farz ibâdet.

Rāhuñda çeşm-i ʿāşıḳa göster cemālüñi
Vir ḥac yolında sāyilüñe ey nigār āb

hacālet:

1. **ḫacālet:**
Kaside 17
Mısra: **35**
Mahcubiyet, utanma.

Dutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr yeñin
Dāmen-i ʿafvuñ iderse nʾola settārluġı

2. **ḫacālet:**
Kıt'a 1
Mısra: **27**
Mahcubiyet, utanma.

Ṭutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr etegin
ʿAyb-pūş olsa baʿīd olmaya dāmān-ı kerem

hācāt ehline:

1. **ḫācāt ehline:**-*ne*
Kaside 11
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç sahipleri.

İşigüñ bir Kaʿbedür mecmūʿ ḫācāt ehline
Kʾolmış aña ḫalḳa-i der kākül-i müşkīn-i dost

hacc:

1. **ḫacc:**
Gazel 161
Mısra: **12**
Hac zamanında Mekke'ye gidip Kabe'yi ziyaret etmek, hacı olmak.

Kaʿbe-i ḫüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

hacc ider:

1. **ḫacc ider:**-*er*
Gazel 47
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Müslümanlıkta hac zamanında Kâbe'yi ziyaret ve tavaf etmek.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḫacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

hacc itmege:

1. **ḫacc itmege:**-*mek, -e*
Gazel 280
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Müslümanlıkta hac zamanında Kâbe'yi ziyaret ve tavaf etmek.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḫacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

ḫacer:

1. **ḫaceri:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **90**
Taş, kaya.

Aḥcāra düşse pertev-i ḫurşīd-i devletüñ
Ferrinden ide her ḫaceri şuʿledār laʿl

2. **ḫacer:**
Gazel 120
Mısra: **12**
Ar. Taş.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḫacer olur ḫaṭab olmaz

hācet:

1. **ḫācetüm:**-*üm*
Gazel 197
Mısra: **6**
Dilek, arzu, istek.

Oḳır idüm fātiḥā ḳabūl itsün diyü
Ḥāṣıl oldı ḫamdüliʾllāh devletinde ḫācetüm

2. **ḫācet:**
Kaside 6
Mısra: **7**
Allah'tan veya büyük bir makamdan yerine getirilmesi, gerçekleştirilmesi istenen dilek.

Ḥācet elin urmaġa ṭavāf içre melāyik
Kaʿbe ḳapuñuñ ḫalḳasıdur ʿurve-i vüṯḳā

ḫācet degül:

1. **ḫācet degül:**
Gazel 173
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmez, ihtiyacı yoktur.

Sünbül-i zülf āsitīnin çekme gülgün ḫaddüñe
Cāme giydürmek gülüñ endāmına ḫācet degül

2. **ḥācet degül:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmez, ihtiyacı yoktur.

Mey ṣunarken sāḳiyā aç sāʿid-i sīmīnüñi
Āsitīnde gizlemek gül destesin ḥācet degül

ḥācet dilerler:

1. **ḥācet dilerler:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
İstekte bulunmak.

Girmiş ḳaşı miḥrābına yāruñ gözi merdümleri
Ḥācet dilerler kim dil-i cānāna ṣıḥḥat yaraşur

ḥācet olmaya:

1. **ḥācet olmaya:**
Gazel 232
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gerekmek, lazım olmak.

Ben ḫasteye tīmār-ı ṭabīb olmaya ḥācet
Lezzet buluram çünki ġamuñ derd-i serinden

ḥācet yoḳdur:

1. **ḥācet yoḳdur:**-*dur*
Nazm 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç olmamak, gerekli olmamak.

Bilürsin derdin ehl-i iḫtiyācuñ
Ki ḥācet yoḳdur ol derde suʾāle

ḥācī:

1. **ḥācī:**
Gazel 254
Mısra: **12**
Ar. Hacceden zat.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḥācī iḥrām üstine

2. **ḥācī:**
Kaside 12
Mısra: **32**
Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş müslüman, hacı.

Cān u tenden geçmeyen ʿışḳuñ libāsın geymesün
Geymeye ḥācī olan iḥrāmı e̱svāb üstine

ḥācib:

1. **ḥācib:**
Gazel 162
Mısra: **14**
Ar. 1. Kapıcı, perdeci. 2. Kaş.-tesniye bünyesiyle- hâcibeyn: Kaşlar, iki kaş.

Ḫaṭṭ-ı lebi tezvīr idügin ṣormaġa Aḥmed
Ḥācib getürüpdür ḳaşı ṭuġrāsı ʿAlīnüñ

2. **ḥācibüñ:**-*üñ*
Gazel 305
Mısra: **15**
Kapıcı, perdeci.

Oldı Aḥmed göñlin almaġa ḥavāle ḥācibüñ
ʿĀrıżuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvīye ḫüccet gibi

3. **ḥācib:**
Gazel 158
Mısra: **12**
Kaşlar, iki kaş. II Perdeci; örten.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḥācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

4. **ḥācib:**
Gazel 324
Mısra: **3**
Kaşlar, iki kaş. II Perdeci; örten.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

5. **ḥācibüñ:**-*üñ*
Gazel 134
Mısra: **7**
Kapıcı, kapıcı başı. || Kaş.

Ḥācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

ḥācib-i dergāh-ı kibriyā:

1. **ḥācib-i dergāh-ı kibriyā:**
Kaside 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın dergâhının kapıcısı.

Kevneynüñ evveli ṣeḳaleynüñ muʿallimi
Sulṭān-ı şerʿ ü ḥācib-i dergāh-ı kibriyā

hacīl:

1. **ḫacildür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **81**
Utanmış, mahçup.

Māh-ı rāyāt-ı celālüñden ḫacildür āsumān
Sāye-i şebde ḫayādan gizlenür eḵser güneş

2. **ḫacil:**
Gazel 52
Mısra: **9**
Utancından kimsenin yüzüne bakamayacak duruma düşmüş olan, küçük düşüp utanmış, mahcup olmuş (kimse).

ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫ̆ār u zāruñdur

hacil eyledi:

1. **ḫacil eyledi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Utandırmak.

Kim vaṣf ide ol ḥüsni kʾanuñ bāġ-ı ruḫında
Eyledi ḫacil nāfe-i tātārı benefşe

hacil itdi:

1. **ḫacil itdi:**
Gazel 317
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Utandırmak, mahcup etmek.

Ey ṭalʿati nūr-ı ṣubḥ-gāhī
Yüzüñ ḫacil itdi mihr ü māhı

haclet:

1. **ḫacletle:**-*le*
Kaside 6
Mısra: **20**
Utanma, mahcup olma.

Vaṣf itdügüm ol ṣuffa durur
kʾişidüp anı
Ḫacletle nihān itmiş özin Cennet-i Meʾvā

had:

1. **ḫad:**
Gazel 269
Mısra: **2**
Sınır, son.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḫad yoḳ mı āḫir nāzuña

hadd:

1. **ḫadden:**-*en*
Gazel 256
Mısra: **8**
1. Sınır. 2. Derece, mertebe.

Ḳaşlaruñ ḥarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl
Gözlerüñ remzi çü ḫadden ṭaşradur pergārda

2. **ḫaddüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **109**
Yanak.

Kim ki neẕẕāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẓıruñ çeşmine ḫışmından ṣoḳar ḫancer güneş

3. **ḫaddüñüñ:**-*ü, -ñ, -üñ*
Kaside 8
Mısra: **24**
Yanak.

Dür gūşvār aṣılsa bünā-gūşuñ üstine
ʿAksiyle ḫaddüñüñ ola ol gūşvār laʿl

4. **ḫadd:**
Gazel 122
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yanağı.

Aḥmed idelden temāşā ḫadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

5. **ḫaddüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 124
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yanağı.

ʿĀrıżuñdan geçemez ḫaddüñe ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki hindū-beçe gül dirmege mādan geçmez

6. **ḫadd:**
Gazel 219
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yanağı.

Ḫadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳaḳıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

7. **ḫadd:**
Gazel 243
Mısra: **12**
(Sevgilinin) yanağı.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

8. **ḫaddüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 246
Mısra: **21**
(Sevgilinin) yanağı.

Ḫaddüñe öykündi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḫaḳ yire bühtān olmasun

9. **ḫaddüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 248
Mısra: **11**
(Sevgilinin) yanağı.

Bülbül-i ḳudsī gibi medḥ ider Aḥmed ḫaddüñi
Lāleler nāzüklenüp güller muṭarrālanmasun

10. **ḫadd:**
Gazel 250
Mısra: **8**
(Sevgilinin) yanağı.

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḫadd ü ḫālinden

11. **ḫaddüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 270
Mısra: **13**
(Sevgilinin) yanağı.

Zülfüñ düninde virdüm dil ḫaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne ṣundı aya

12. **ḫaddüñde:**-*de, -üñ*
Gazel 272
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yanağı.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur çāre ne

13. **ḫaddüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 173
Mısra: **5**
Yanak II sevgilinin yanağı.

Sünbül-i zülf āsitīnin çekme gülgün ḫaddüñe
Cāme giydürmek gülüñ endāmına ḥācet degül

14. **ḫaddüñ:**-*üñ*
Gazel 230
Mısra: **7**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur nʾeylesün

15. **ḫaddüñ:**-*üñ*
Gazel 272
Mısra: **11**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gül-güna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur çāre ne

16. **ḫadden:**-*en*
Gazel 100
Mısra: **12**
1. Sınır. 2. Derece, mertebe. 3-Hüzün denizinin bitiş noktası; sevgilinin yanağı.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḫadden geçdi ammā ḫasret oransuz geçer

17. **ḫaddüñ:**-*üñ*
Gazel 146
Mısra: **4**
(Sevgilinin) yanağı.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḫamrāsı yoḳ

18. **ḫaddüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 146
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yanağı.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḫamrāsı yoḳ

<u>ḥadd ü nihāyet:</u>

1. **ḥadd ü nihāyet:**-*am*
Gazel 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sınır ve son.

Ey rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü nihāyet bulam diyen
Cān virmek ibtidādadur aña yoḳdur intihā

<u>ḥadden aşmışdur:</u>

1. **ḥadden aşmışdur:**
Gazel 292
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sınırı aşmak, aşırı gitmek.

İḥtiyācum ḥadden aşmışdur viṣālüñ naḳdine
ʿĪd-i ḥüsnüñdür bugün müflis-nevāz ol ey ġanī

<u>ḥadden aşurur:</u>

1. **ḥadden aşurur:**
Gazel 316
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çok fazla olmak, aşırı gitmek.

Ol ḫūr-ı perī-rū aşurur ẓulmini ḥadden
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

<u>ḥaddi:</u>

1. **ḫaddinde:**-*nde*
Gazel 10
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yanağı.

Ḫaṭṭ-ı miskīn olsa ḫaddinde nigāruñ ṭañ degül
Çün nigāristānda olmaz ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā ġarīb

2. **ḫaddi:**
Nazm 4
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yanağı.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

<u>hadd-i cānānı:</u>

1. **ḫadd-i cānānı:**-*ı*
Gazel 327
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağı.

Seçmez oldum giceyi gündüzden
Göreli zülf ü ḫadd-i cānānı

<u>haddi degül:</u>

1. **ḫaddi degül:**
Kaside 3
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
(Bir kimsenin bir şey yapmaya) Hakkı, yetkisi veya yeterliği olmamak, (o iş) ona düşmemek.

Himmet-i Şeyḫ Vefādan meded irmezse dirīġ
Aḥmedüñ ḫaddi degül midḥati dervīşlerüñ

<u>hadd-i gül-gündan:</u>

1. **ḫadd-i gül-gündan:**-*dan*
Gazel 235
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) gül renkli yanağı.

Bugün meydān-ı ḥüsninde muʿanber tāziyāneyle
Geçürdi zülfi şeb-dīzin nigār ol ḫadd-i gül-gündan

<u>haddüñ:</u>

1. **ḫaddüñ:**
Gazel 35
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yanağı.

Cānumı cismümde ḫaddüñ şevḳıdur pür-nūr iden
Ḫāk içinde müʿmini ḫoş-ḥāl iden īmānıdur

2. **ḫaddüñ:**
Gazel 75
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yanağı.

Lāle ḫaddüñ göricek āh idüben aġladuġum
Bu ki gül mevsimidür bād ile bārān dökilür

3. **ḫaddüñ:**
Gazel 98
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yanağı.

Kirpügüm ḫaddüñ ḫayālin şöyle rengīn yazdı kim
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

4. **ḫaddüñ:**
Gazel 134
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yanağı.

Ḥācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

5. **ḫaddüñ:**
Gazel 141
Mısra: **2**
(Sevgilinin) yanağı.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

6. **ḫaddüñ:**
Gazel 161
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yanağı.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

7. **ḫaddüñ:**
Gazel 175
Mısra: **4**
(Sevgilinin) yanağı.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

hadeng:

1. **ḫadeng:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Ok. II Sevgilinin bakışları.

Muʿallāḳ ura feraḫdan eyā kemān-ebrū
Kebūter-i dile ġamzeñden irişürse ḫadeng

2. **ḫadengi:**-*i*
Gazel 80
Mısra: **19**
Kayın ağacından yapılmış ok II sevgilinin kirpikleri.

Bu ġamzeler ḫadengi mi yā tīr-i sīnedūz
Yā tīġdur ki ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān çeker

3. **ḫadengüñ:**-*üñ*
Gazel 186
Mısra: **11**
Kayın ağacından yapılmış ok II sevgilinin kirpikleri.

Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

4. **ḫadeng:**
Kaside 24
Mısra: **1**
Kayın ağacından yapılmış ok; sevgilinin kirpiği.

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

5. **ḫadengi:**-*i*
Gazel 339
Mısra: **7**
Ok II Sevgilinin bakışları.

Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

hadeng-i ġamzeñe:

1. **ḫadeng-i ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yan bakış oku.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

hadeng-i ġamzeñi:

1. **ḫadeng-i ġamzeñi:**-*eñ, -i*
Gazel 52
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yan bakış oku II sevgilinin yaralayıcı, etkili bakışı.

Ḫadeng-i ġamzeñi peyveste ey kemān-ebrū
Cigerde ṣaḳladuġum bu ki yādigāruñdur

hadīka:

1. **hadiḳa:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **25**
Bahçe, yeşillik yer.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

hadīṣ-i laʿl-i lebüñ:

1. **ḥadīṣ-i laʿl-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 144
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin lal taşı gibi kırmızı dudağının sözleri.

Gül-i ruḫuñ varaḳı ḥāmil-i maḳāle-i ḥüsn
Ḥadīṣ-i laʿl-i lebüñ nāḳıl-ı rivāyet-i luṭf

hādīʾs-sübül:

1. **hādīʾs-sübül:**
Gazel 173
Mısra: **16**
Yol gösteren, yolların en doğrusuna götüren.

Ḳaddüñi medḥ eylemekden Aḥmedʾi menʿ eyleme Ol ġarībi ṭoġru yoldan ırma yā hādīʾs-sübül

ḥāfız:

1. **ḥāfıẓuñ:**-*un*
Kıt'a 4
Mısra: **8**
Koruyucu.

Niẓām-ı ʿāleme çünkim sebebdür cevher-i ẕātuñ
Hemīşe ḥāfıẓuñ ʿālemde luṭf-ı Girdigār olsun

2. **ḥāfız:**
Gazel 120
Mısra: **16**
Gözetici, koruyucu, muhafaza eden.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḥāfıẓ aña Būleheb olmaz

hak:

1. **ḫākümle:**-*üm, -le*
Gazel 118
Mısra: **12**
Toprak.

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oğlandur henūz

2. **ḫāküm:**-*üm*
Gazel 311
Mısra: **10**
Toprak.

Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

3. **ḫāki:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **24**
Toprak.

Sen şol ḥabībsin ki görenler cemālüñi
Feyż-i naẓarla eylediler ḫāki kīmyā

4. **ḫākümden:**-*ü, -m, -den*
Kaside 3
Mısra: **7**
Toprak.

Bezm-i firdevse buḫūr isteyeler ḫākümden
Ravżama irse dem-i raḥmeti dervīşlerüñ

5. **ḫāk:**
Kaside 22
Mısra: **75**
Toprak.

Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzigār āb

6. **ḫāki:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **24**
Toprak.

Beñzer ki şāh işigine sürmiş ʿizārını
Kim ḫāki ʿanberinden olur müşk-bār āb

7. **ḫāk:**
Mesnevi 3
Mısra: **9**
Toprak.

Beşer ṣūretinde bu bir ẕerre ḫāk
Ne zehre kʾide medḥ-i Yezdān-ı pāk

8. **ḫāk:**
Mesnevi 3
Mısra: **24**
Toprak.

Ten ü cān yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

9. **ḫāki:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **22**
Toprak.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

10. **ḫāki:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **75**
Toprak.

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

11. **ḫāki:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **95**
Toprak.

Ey ḫāki gül yüzine niḳāb eyleyen dirīġ
Gitmekde lāle gibi şitāb eyleyen dirīġ

12. **ḫākden:**-*den*
Kaside 19
Mısra: **100**
Toprak.

Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazīz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehīn

13. **ḫākden:**-*den*
Kaside 22
Mısra: **76**
Toprak.

Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzigār āb

14. **ḫāk:**
Kaside 23
Mısra: **98**
Toprak.

ʿĀr itmesün izüñ tozı yüz sürdügüme kim
Ḫāk ile hem-dem olmaġa itmedi ʿār āb

15. **ḫāk:**
Kaside 23
Mısra: **108**
Toprak.

İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār
Nice ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb

16. **ḫāk:**
Terkib-bend 1
Mısra: **76**
Toprak.

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

17. **ḫāküñ:**-*üñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **3**
Ar. Toprak, türap.

ḫāküñ emvātını āṯār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

18. **ḫāküm:**-*üm*
Gazel 198
Mısra: **5**
Ar. Toprak, türap.

Ben ġam-ı zülfüñde cān virdükde ḫāküm sebzesin
Otlasa müşkīn olur āhū-yı ṣaḥrā dostum

19. **ḫāk:**
Kaside 7
Mısra: **6**
Ar. Toprak, türap.

Ḳufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
Ḫāk gencin eyleye gencīne-i cevher güneş

20. **ḫākini:**-*i, -n, -i*
Gazel 1
Mısra: **6**
Toprak.

Bir naẓarda kīmyā itmek dilerseñ ṭopraġı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı baṣar ḳıl dāʾimā

21. **ḫaḳuñdur:**-*uñ, -dur*
Mesnevi 3
Mısra: **73**
Allah.

Ḳonuḳluḳ Ḥaḳuñdur ḳonuḳdur Resūl
Edebsüzlük itdiyse birḳaç fużūl

22. **ḫaḳdur:**-*dur*
Gazel 324
Mısra: **3**
Doğru, gerçek.

Bu ḫaṭ ḫaḳdur dir ol ḫācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

23. **ḫaḳ:**
Kaside 15
Mısra: **21**
Allah, Cenâbıhak.

Ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ ẕāt-ı kerīmüñde kʾolur
Ayaġuñ başduġı yir çeşme-i ḥayvān-ı kerem

24. **ḫaḳı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **15**

Hakkı için anlamında kullanılan bir yemin ifadesi.

Fenā vü faḳr ḥarīminde oldı Merve ḥaḳı
Ṣafā-yı Kaʿbe-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

25. **ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 211
Mısra: **5**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Dilerem Ḥaḳdan elüm irse ḥarem ḥalḳasına
ʿÖmr uzunlıġını kʾol zülf-i semen-sāyı görem

26. **ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 218
Mısra: **9**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Tāc-ı Keyḫusrev gerekmez līk Ḥaḳdan rūz u şeb
Ḳullaruñla kendümi ḳapuñda der-bān isterem

27. **ḥaḳ:**
Kaside 16
Mısra: **31**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Yā dehānuñda senüñʾçün ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ
Teşne-i cūda olur çeşme-i ḥayvān-ı kerem

28. **ḥaḳ:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Her bereket kim ḳodı eşyāda Ḥaḳ
Anı sebeb eyledi dünyāda Ḥaḳ

29. **ḥaḳ:**
Mesnevi 1
Mısra: **8**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Her bereket kim ḳodı eşyāda Ḥaḳ
Anı sebeb eyledi dünyāda Ḥaḳ

30. **ḥaḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **59**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Sen olsun ki saña selām itdi Ḥaḳ
Senüñle hezārān kelām itdi Ḥaḳ

31. **ḥaḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **60**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Sen olsun ki saña selām itdi Ḥaḳ
Senüñle hezārān kelām itdi Ḥaḳ

32. **ḥaḳdan:**-*dan*
Mesnevi 3
Mısra: **50**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Daḥı Çār Yāruña olsun dürūd
Vücūd ehline Ḥaḳdan olduḳca cūd

33. **ḥaḳuñ:**-*uñ*
Mesnevi 3
Mısra: **64**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Seferden ki geldüñ getürdüñ hemān
Ḥaḳuñ raḥmetini bize armaġan

34. **ḥaḳuñ:**-*uñ*
Terci-bend 1
Mısra: **23**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Vaṣlı ḫazīnesin Ḥaḳuñ ol ḫᵛāce gördi kim
Girdi eline dürr-i vişāli Muḥammedüñ

35. **ḫāki:**-*i*
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Toprak, yeryüzü.

Ābı budur ḥilye-ger-i ḫāk iden
Ḫāki budur ġıbṭa-i eflāk iden

36. **ḫāki:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **24**
Toprak, yer.

Ten ü cān yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

37. **ḫāki:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **58**
Toprak, türab, yer.

Ḫuld-i ḥarīmüñüñ ḥaremi ḥürmeti ḥaḳı
Kim ḫāki ter ʿabīr durur āsitānı müşk

38. **ḥaḳ:**
Gazel 76
Mısra: **13**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Çün gün yüzüñe aḥsen-i taḳvīm didi Ḥaḳ
Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḥaṭā mıdur

39. **ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 267
Mısra: **5**
"Varlığı ezelden ebede sabit

olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

40. **ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 281
Mısra: **9**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Görelden Aḥmedʾüñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim
Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

41. **ḥaḳ:**
Gazel 288
Mısra: **13**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Vaṣlınuñ Kaʿbesine yol vire mi Ḥaḳ Aḥmedʾā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

42. **ḥaḳ:**
Gazel 350
Mısra: **9**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Virdi Ḥaḳ levḥ-i cemālüñdeki sīmīn elife
Bir kerāmet kʾanı engüşt-i peyemberde ḳodı

43. **ḥaḳ:**
Nazm 11
Mısra: **9**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

İki cihānda seni ġamdan ide Ḥaḳ āzād
Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳaradan

44. **ḥaḳ:**
Gazel 115
Mısra: **6**
"Varlığı ezelden ebede değişmeden sabit olan" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

45. **ḥaḳ:**
Gazel 133
Mısra: **1**
"Varlığı ezelden ebede değişmeden sabit olan" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

Ḥaḳ dehānuñ ḫoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

46. **ḥaḳ:**
Gazel 133
Mısra: **5**
"Varlığı ezelden ebede değişmeden sabit olan" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

47. **ḥaḳ:**
Gazel 134
Mısra: **9**
"Varlığı ezelden ebede değişmeden sabit olan" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

Ḥaḳ livā-yı ʿışḳını ṣubḥ-ı ezelde Aḥmedʾüñ
Mihr-i ḥüsnüñ gibi ey meh āsumān-gīr eylemiş

48. **ḥaḳ:**
Gazel 169
Mısra: **11**
"Varlığı ezelden ebede değişmeden sabit olan" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

49. **ḥaḳ:**
Kaside 12
Mısra: **68**
"Varlığı ezelden ebede değişmeden sabit olan" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

Ḫusrevā ʿālem niẓāmına kefīl olup kefüñ
Ḥaḳ vekīl itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

50. **ḥaḳ:**
Kaside 27
Mısra: **24**
"Varlığı ezelden ebede değişmeden sabit olan" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

Rām ola rān-ı ḥükmüñe yek-rān-ı āsumān
Her ḳanda ʿazm iderseñ ola Ḥaḳ nigāhdār

51. **ḥaḳ:**
Terci-bend 1
Mısra: **78**
"Varlığı ezelden ebede değişmeden sabit olan" anlamında Allah'ın güzel isimlerinden.

Şol cān ki deldi baġrını tīr-i maḥabbetüñ
Açdı sarāy-ı ḳalbine Ḥaḳ revzen-i yaḳīn

52. **ḫākī:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **79**
Toprak. II Dünya.

Ḫākī ḳafesden incinüp eflāke ʿazm iden
Ḳaṣr-ı İrem kebūteri Şeh Muṣṭafā ḳanı

53. **ḫāk:**
Gazel 35
Mısra: **8**
Toprak. II Mezar.

Cānumı cismümde ḫaddüñ şevḳıdur pür-nūr iden
Ḫāk içinde müʿmini ḫoş-ḥāl iden īmānıdur

54. **ḫākem:**-*em*
Kıt'a 2
Mısra: **3**
Toprak II Zavallı, düşkün.

Ben ol ḫākem ki ebr-i şefḳatüñle
Vücūdum mülkini bostān idersin

55. **ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 246
Mısra: **9**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Müstecābüʾd-daʿve olsam
Ḥaḳdan isterdüm ki hīç
Kimse ʿālemde esīr-i bend-i hecrān olmasun

56. **ḥaḳ:**
Gazel 266
Mısra: **6**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Ḳındīl-i zülf içinde fürūġ-ı ʿiẕāruñı
Gören didi çerāġuñı Ḥaḳ şuʿledār ide

57. **ḥaḳ:**
Gazel 342
Mısra: **3**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Yüzi Ḥaḳ ḳıbleden dönsün anuñ kim
Cemālüñ gördi senden yüz çevürdi

58. **ḥaḳ:**
Kıt'a 7
Mısra: **8**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir || Allah, Cenabıhak.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

59. **ḥaḳ:**
Gazel 15
Mısra: **11**
Hakiki. II Dine uygun.

Ṣofī senüñle ṭutduġumuz ḥaḳ oruc ḥaḳı
Virdüñ ṣarāba tevbeñi geçmiş namāza ṭut

60. **ḫāke:**-*e*
Gazel 212
Mısra: **1**
(Fars.) Toprak.

Ḫāke zülfüñden irişürse nesīm
Cān ḳoḫusın bula ʿiẕām-ı remīm

<u>ḥak bilür:</u>

1. **ḥaḳ bilür:**
Gazel 282
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
"Allah bilir ya..." manasında kullanılan bir söz kalıbı.

Lebine noḳṭa-i vehmī dir iken ehl-i ḥayāl
Ḥaḳ bilür utanuruz ḥoḳḳa-dehāndur dimege

<u>ḥaḳ bu kim:</u>

1. **ḥaḳ bu kim:**
Gazel 72
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Doğrusu bu ki.

Ḥaḳ bu kim cān derd-mendinüñ ṭabībidür lebüñ
Ḥoḳḳa-i laʿlīn açup derde devālar gösterür

<u>ḥaḳ budur:</u>

1. **ḥaḳ budur:**
Gazel 95
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Doğrusu, gerçekte, aslında.

Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşkīn dāyire
Ḥaḳ budur yāḳūtdan her şīvesinde ter yazar

<u>hak budur kim:</u>

1. **ḥaḳ budur kim:**
Kaside 11
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Doğrusu, gerçekte, aslında.

Ḥaḳ budur kim but-perest olmazdı ʿahdüñde senüñ
Ḳılca inṣāf eylese ger kākül-i müşkīn-i dost

2. **ḥaḳ budur kim:**
Kaside 7
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Doğrusu, gerçekte, aslında.

Ḥaḳ budur kim şāh dīvānın temāşā ḳılmaġa
Düzdi ṭāḳ-ı zer-nigāra laʿlden manẓar güneş

<u>ḫāk eyledi:</u>

1. **ḫāk eyledi:**-*di*
Gazel 119
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Toprak etmek, değersizleştirmek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek.

Seng-i melāmet Aḥmedʾi ḫāk eyledi velī
Durmaz yaġar mezārına seng-i cefā henūz

<u>ḫāk eyleme:</u>

1. **ḫāk eyleme:**-*me*
Kaside 17
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Toprak etmek, öldürmek.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

2. **ḫāk eyleme:**-*me*
Gazel 78
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
1.Toprak etmek, öldürmek.
2. Yok etmek, ortadan kaldırmak.

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öyküdi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

ḫāk eyler:

1. **ḫāk eyler:**-*r*
Gazel 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
1.Toprak etmek, öldürmek. 2. Yok etmek, ortadan kaldırmak.

Ṣubḥgāhuñ yaḳasın mihrüñ eli çāk eyler
Māh-tābuñ yüzüñi şevḳuñ odı ḫāk eyler

ḫāk ide:

1. **ḫāk ide:**-*e*
Gazel 318
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Toprak etmek II Öldürmek.

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle ṣanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

ḫāk iderken:

1. **ḫāk iderken:**-*er, -ken*
Nazm 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Toprak etmek II Öldürmek.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

ḫāk idüpdür:

1. **ḫāk idüpdür:**
Gazel 296
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Toprak etmek II Öldürmek.

Ayaġuñ ṭopraġına cān virse sulṭānlar ne ġam
Nice şehler ḫāk idüpdür āb-ı ḥayvān ḥasreti

ḫāk ile yek-sān it:

1. **ḫāk ile yek-sān it:**
Gazel 118
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yerle bir etmek, toprağa karıştırmak. || Perişân etmek, yerlerde sürünmesine sebep olmak.

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henūz

ḫāk ile yek-sān olduġum:

1. **ḫāk ile yek-sān olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 194
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
1. Yerle bir olmak. 2 Toprak olmak.

Āh kim sāye ṣalar serv-i bülendüñ her yire
Bu hevādandur benüm ḫāk ile yek-sān olduġum

ḫāk itdi:

1. **ḫāk itdi:**
Murabba 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Toprak emek,öldürmek.

Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā nʾidelüm
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-sā nʾidelüm

2. **ḫāk itdi:**-*di*
Mesnevi 4
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Toprak etmek. II Yok etmek.

Ki āteşden biterdi sünbül-i ter
Ki ol sünbüllerin ḫāk itdi yek-ser

3. **ḫāk itdi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek. II Değersizleştirmek.

Cevr-i zamāne Aḥmedi ḫāk itdi nice bir
Luṭfuñ elinden içmeye bu ḫāksār āb

4. **ḫāk itdi:**-*di*
Gazel 202
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, yok etmek.

Beni ḫāk itdi dāġ-ı lāle-ruḫuñ
Gül olısar giyāhum İbrāhīm

5. **ḫāk itdi:**-*di*
Gazel 325
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Toprak etmek II öldürmek, yok etmek.

Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi Aḥmedʾi ḫāk itdi dirīġ
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

ḫāk itdüm:

1. **ḫāk itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 191
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Toprak etmek. II yol bağlamında "sermek".

Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem başmaz henūz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

ḫāk itdüñ:

1. **ḫāk itdüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 20
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek. II Değersizleştirmek.

Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

ḫāk itmek:

1. **ḫāk itmek:**-*mek*
Gazel 206
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Toprak etmek, toprağa sermek, ayaklar altında çiğnenmiş hale getirmek II Öldürmek, yok etmek.

Ḳaṣdı ḫāk itmek degülse ʿömrini ʿāṣıḳlaruñ
Ayaġa nʾiçün ṣalar zülf-i dü-tāsın bilmedüm

hak mirʾāt idindi:

1. **ḥaḳ mirʾāt idindi:**
Terci-bend 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Allah onu ayna edindi. ("Beni gören Hakk'ı görmüştür" (Buhârî, "Taʿbîr", 10; Müslim, "Rüʾyâ", 10) hadisine işaret edilmektedir. Mutasavvıflara göre Hz. Peygamber bu hadisle Hakk'ın kendisinde tecelli ettiğini, dolayısıyla kendisinin ilâhî tecelliyi yansıtan bir ayna olduğunu anlatmak istemiştir.).

Ol bir vücūddur kʾanı mirʾāt idindi Ḥaḳ
ʿĀlemde bulınur mı miṯāli Muḥammedüñ

hāk ola:

1. **ḫāk ola:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olmak, ezilmek, kötü durumda olmak, hor ve hakir duruma düşmek.

Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

2. **ḫāk ola:**-*a*
Gazel 234
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olmak, ölmek.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

hāk olalı:

1. **ḫāk olalı:**-*alı*
Gazel 98
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olma || Ölmek.

Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı
Āb-ı ḥasretdür bu gözümden dökilen yaşlar

hāk olanlaruñ:

1. **ḫāk olanlaruñ:**-*an, -lar, -uñ*
Kaside 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olma || Ölmek.

Āḫir hevā-yı zülfüñ ile ḫāk olanlaruñ
Ḳabri giyāhı sünbül olur ḫākdānı müşk

hāk olduġuma:

1. **ḫāk olduġuma:**
Gazel 236
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olma || Ölmek.

Ḫāk olduġuma inanmaz iseñ bād-ı ṣabā
Ayaġı tozı ile geldi seferden ṣorasın

hāk oldum:

1. **ḫāk oldum:**-*du, -m*
Gazel 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olma || Ölmek.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

hāk olıcak:

1. **ḫāk olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 236
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olma || Ölmek.

Kīse-i ʿömri tehī itdügümi yoluñda
Olıcaḳ ḫāk beden kāse-i serden ṣorasın

hāk olmaġa:

1. **ḫāk olmaġa:**-*maġ, -a-maḳ, -a*
Gazel 337
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olmak, ezilmek, kötü durumda olmak, hor ve hakir duruma düşmek.

Dil ṣu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu göñlüm evi

hāk olsam:

1. **ḫāk olsam:**-*sa, -m*
Gazel 208
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olma || Ölmek.

İşigi ḥasretinde ḫāk olsam
Yiridür kʾāsumāndan ayrıldum

2. **ḫāk olsam:**
Gazel 307
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olmak, ölmek.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

hāk oluram:

1. **ḫāk oluram:**-*ur, -am*
Gazel 189
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olma || Ölmek.

Cemīʿ-i derde benüm ṭopraġum kefāret ola
Ne dem ki laʿl-i lebüñ ḥasretiyle ḫāk oluram

2. **ḫāk oluram:**-*ur, -am*
Gazel 189
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Toprak olma || Ölmek.

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

hak ṣaklaya:

1. **ḫaḳ ṣaḳlaya:**
Gazel 232
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
"Allah korusun, Allah kötü durumla karşılaştırmasın" anlamında kullanılan bir söz.

Gözlerümüze nūrsın u dillere şādī
Ḫalḳuñ seni Ḥaḳ ṣaḳlaya yavuz naẓarından

ḥaḳ taʿālā:

1. **ḥaḳ taʿālā:**
Gazel 198
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yüce Allah.

Aḥmedʾe āyīne-i ḥüsnüñde pinhān gösterür
Şāhid-i maḳṣūd yüzin Ḥaḳ Taʿālā dostum

hākdān:

1. **ḫākdānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **22**
Türab, toprak.

Āḫir hevā-yı zülfüñ ile ḫāk olanlaruñ
Ḳabri giyāhı sünbül olur ḫākdānı müşk

2. **ḫākdānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **66**
Türab, toprak.

Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

hāke:

1. **ḫāke:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **44**
Toprak.

ʿAdlüñi yād itmeyüp uzatduġı-yʾçün ẓulm elin
Ḫāke olmışdur ber-ā-ber kākül-i müşkīn-i dost

2. **ḫāke:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **23**
Toprak.

Şal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Şaç şuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

hāke düşdi:

1. **ḫāke düşdi:**-*di*
Kaside 4
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Toprağa düşmek II Değersizleşmek, itibarını yitirmek.

Muḥammed ḥaḳḳı Aḥmed düşdi ḫāke
Elini al ki ẓıll-ı Kibriyāsın

hāke şalarsa:

1. **ḫāke şalarsa:**-*ar, -ise*
Gazel 187
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Toprağa salmak, toprakta bırakmak.

Çeşme-i mīm-i dehānından çıḳan āb-ı ḥayāt
Ḳaṭrasın ḫāke şalarsa cān bulur ʿazm-i remīm

hāke şalarsañ:

1. **ḫāke şalarsañ:**-*ar, -ise, -ñ*
Gazel 183
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yere sermek (gölge bağlamında).

Zülfüñi ḫāke şalarsañ müşk olur rūy-ı zemīn
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

hāke şalduñ:

1. **ḫāke şalduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Toprağa salmak. (Sevgilinin saçlarını çözmesi bağlamında).

Āh kim ḫālüñ gibi baḫtum siyeh-ḥāl itmege
Ḫāke şalduñ zülfüñi ʿömrümi pā-māl eyledüñ

hāke şalsa:

1. **ḫāke şalsa:**
Kaside 23
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Toprağa salmak, toprakta bırakmak.

Ger ḫāke şalsa ẓerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

hakı:

1. **ḥaḳı:**
Gazel 231
Mısra: **15**
Hakkı için, ...nın hürmetine.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

2. **ḥaḳı:**
Mesnevi 3
Mısra: **79**
Hakkı için, ...nın hürmetine.

Ṭamuyı yaṣayan celālüñ ḥaḳı
Bihişti bezeyen cemālüñ ḥaḳı

3. **ḥaḳı:**
Mesnevi 3
Mısra: **80**
Hakkı için, ...nın hürmetine.

Ṭamuyı yaṣayan celālüñ ḥaḳı
Bihişti bezeyen cemālüñ ḥaḳı

4. **ḥaḳı:**
Gazel 82
Mısra: **1**
Hakkı için.

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳı ey Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mışr
Utanur şehd-i lebüñden şekeristān-ı Mışr

5. **ḫākī:**
Gazel 158
Mısra: **9**
Perişan, zavallı.

Ṭopraġa düşmiş oḳ gibi ḫākī göñülleri
Uş gūşe-i kemānla dirür dilsitān ḳaşuñ

6. **ḥaḳı:**
Gazel 15
Mısra: **11**
Hakkı için; ...nın hürmetine.

Ṣofī senüñle ṭutduġumuz ḥaḳ oruc ḥaḳı
Virdüñ şarāba tevbeñi geçmiş namāza ṭut

7. **ḥaḳı:**
Kaside 9
Mısra: **57**
Hakkı için; ...nın hürmetine.

Ḫuld-i ḥarīmüñüñ ḥaremi ḥürmeti ḥaḳı
Kim ḫāki ter ʿabīr durur āsitānı müşk

8. **ḫāki:**
Gazel 151
Mısra: **2**
Perişan, zavallı (âşık).

ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ
Terbiyetle eyledüñ ben ḫāki bostānuñ senüñ

9. **ḫāki:**
Gazel 173
Mısra: **13**
Perişan, zavallı (âşık).

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

<u>hāk-i bihişti:</u>

1. **ḫāk-i bihişti:***-i*
Terci-bend 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Cennet toprağı.

Ḫulḳı ʿaẕīmdür ki ṭolu müşk-i nāb ider
Ḫāk-i bihişti ṭīb-i ḥışāli Muḥammedüñ

<u>hāk-i cenābuñda:</u>

1. **ḫāk-i cenābuñda:***-uñ, -da*
Kaside 19
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Eşiğinin toprağı, tozu.

Ḫilʿat-i zerrīnle germ olmazdı her gün āfitāb
Ger ḳomasa her seḥer ḫāk-i cenābuñda cebīn

<u>hāk-i cennet:</u>

1. **ḫāk-i cennet:**
Gazel 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cennet toprağı.

Ṭıynetüñ taḫmīr olurken beñzer ey nāzük-beden
Ḫāk-i cennet āb-ı ḥayvān ile bulmış imtizāc

<u>hāk-i der:</u>

1. **ḫāk-i der:**
Kaside 7
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Kapının/eşiğin toprağı.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her mūraduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

2. **ḫāk-i der:**
Kaside 7
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Kapının toprağı, eşik.

Ḫusrev-i rūy-ı zemīn dirsem ne faḫr olsun saña
Kʾāsumān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñde oldı ḫāk-i der güneş

<u>hāk-i dergāhı:</u>

1. **ḫāk-i dergāhı:***-ı*
Gazel 81
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dergah toprağı II sevgilinin bulunduğu yerin toprağı, mahalle toprağı.

Ḫāk-i dergāhı ḳoḫusından muʿaṭṭarsın yine
Ey meşām-ı cān bugün beñzer ki ʿaṭṭāruñ gelür

<u>hāk-i deri:</u>

1. **ḫāk-i deri:***-i*
Kaside 6
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Kapının toprağı, eşik II Yüksek mevkide bulunan kimsenin huzuru, makamı.

Ḫāk-i deri aʿyān gözine kuḥl-i cevāhir
Gerd-i rehi devlet yüzine dīde-i bīnā

<u>hāk-i der-i halveti:</u>

1. **ḫāk-i der-i ḫalveti:***-i*
Kaside 5
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Halvet kapısının toprağı.

Aḥmedā āb-ı ḥayāt-ı ebedī ister iseñ
Gel gör uş ḫāk-i der-i ḫalveti dervīşlerüñ

<u>hāk-i derinden:</u>

1. **ḫāk-i derinden:***-i, -nden*
Gazel 232
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) kapısının, eşiğinin toprağı.

Sen şāhuñ ele girse eger ḫāk-i derinden
Yüz mertebe yig ʿāşıḳa nūr-ı baṣarından

<u>hāk-i derüñ:</u>

1. **ḫāk-i derüñ:***-üñ*
Kaside 29
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Kapı ‖ eşik.

Yā ḫāk-i derüñ ẕerresi irişse semāya
İderdi bu nüh günbed-i devvārı benefşe

2. **ḫāk-i derüñ:***-üñ*
Kaside 1
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Kapının/eşiğin toprağı.

Engür yaradılmadan içinde mey gören
Şol dīdedür ki ḫāk-i derüñ itdi tūtiyā

3. **ḫāk-i derüñ:***-üñ*
Kıt'a 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kapının/eşiğin toprağı.

Kīmyā oldı ḳamu ehl-i seḫānuñ naẕarı
Olalı ḫāk-i derüñ sürme-i aʿyān-ı kerem

4. **ḫāk-i derüñ:***-üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Kapının/eşiğin toprağı.

Gösterdi Ḫıżra ḫāk-i derüñ çeşme-i ḥayāt
Ögretdi Ḫāteme niʿamuñ baḫşiş ü kerem

<u>hāk-i huşk:</u>

1. **ḫāk-i ḫuşk:**-*üñ*
Gazel 172
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kuru toprak.

Ḫāk-i ḫuşk üzre benefşe biter ü sünbül-i ter
Şalsa ey serv-i revān sāyesini zülf-i ḫamuñ

hāk-i laḥid:

1. **ḫāk-i laḥid:**
Nazm 5
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Mezar toprağı.

Rāhuñ ġubārı nūr-ı başardan ʿazīz iken
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey mehliḳā dirīġ

hāk-i maḥmūd:

1. **ḫāk-i maḥmūd:**
Gazel 340
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gazneli Mahmud'un toprağı.

Ḫāk-i Maḥmūd sebzesinden ṣor Būy-ı zülf-i Ayāz gelmez mi

hāk-i pāsın:

1. **ḫāk-i pāsın:**
Gazel 206
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayağının toprağı.

Ḳadd-i dildāruñ hevā-dārı degülse zülf-i yār
Her ḳademde ne-yʾçün öper ḫāk-i pāsın bilmedüm

hāk-i pāyı:

1. **ḫāk-i pāyı:**
Kaside 13
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı.

Ḫusrevā sen şol Ferīdūnsın ki ednā bendeñüñ
Ḫāk-i pāyı cevher-i tāc-ı ser-i Ḫaḳānıdur

2. **ḫāk-i pāyı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı.

Āsitānı Kaʿbesidür secdegāh-ı Rūḥ-ı Ḳuds
Ḫāk-i pāyı cevheridür tūtiyā-yı ḥūr-ı ʿīn

3. **ḫāk-i pāyı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarın/sevgilinin ayağı tozu ‖ eşik.

İşigi ṭopraġı iksīr-i ḥayātuñ cevheri
Ḫāk-i pāyı menbaʿ-ı luṭf u mürüvvet kānıdur

hāk-i pāyı cevherin:

1. **ḫāk-i pāyı cevherin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Ayağı toprağının cevheri.

Pādişāh-ı heft iḳlīm-i saʿādetdür kʾanuñ
Ḫāk-i pāyı cevherin idindi tāc-ı ser güneş

hāk-i pāyın:

1. **ḫāk-i pāyın:**-*ın*
Gazel 113
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı.

Maḥalleñ itlerinüñ ḫāk-i pāyın Bulanlar ʿanber-i sārāya virmez

hāk-i pāyına:

1. **ḫāk-i pāyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 49
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı.

Cānuñ vir Aḥmed ol şanemüñ ḫāk-i pāyına
Kim genc-i şāyegānı saña rāyegān virür

2. **ḫāk-i pāyına:**-*ı, -na*
Gazel 207
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı.

Ser virenlerde zülfi buldı hemīn Ḫāk-i pāyına dest-res nʾidelüm

hāk-i pāyuñ:

1. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Gazel 24
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden şaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

2. **ḫāk-i pāyuñ:**-*üñ*
Gazel 296
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı.

Ḫāk-i pāyuñ müşkini götürmese bād-ı bahār
Nev-ʿarūsān-ı çemen ummazdı andan nükheti

3. **ḫāk-i pāyuñ:**
Gazel 320
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı.

Ṭopraġ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün
Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

4. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Kaside 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı.

Ḫāk-i pāyuñ dīdede ben giryeden ḳan aġlaram
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

5. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Gazel 206
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı.

Ḫāk-i pāyuñ açdı dil çeşmin ki gördüm ḫüsnüñi
Nice cevherdendür anuñ tūtiyāsın bilmedüm

6. **ḫāk-i pāyuñ:**-*uñ*
Gazel 114
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**

(Sevgilinin) ayağının toprağı (tozu).

Olmasaydı ḫāk-i pāyuñ tūtiyāsından meded
Baḳmaz idi saña ey ḫurşīd-i ʿālem-tāb göz

hāk-i rāh:

1. **ḫāk-i rāh:**
Gazel 300
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı, tozu.

Çün hevā-yı zülāl-i vaṣluñ ile
Olmışam ḫāk-i rāh yaḳma beni

hāk-i rāhuña:

1. **ḫāk-i rāhuña:***-uñ, -a*
Gazel 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yolunun toprağı.

Aḥmed yoluñda ṭopraḳ olur bu ümīde kim
Zülfüñi ḫāk-i rāhuña eyleyesin rehā

hāk-i rehüñ:

1. **ḫāk-i rehüñ:***-üñ*
Kaside 8
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
Padişah, sevgilinin yürüdüğü yer, eşik.

Ḫāk-i rehüñ müferriḥine beñzerem dimiş
Bāzār içinde bulmaġ içün iʿtibār laʿl

hāk-i rehüñle:

1. **ḫāk-i rehüñle:***-üñ, -ile*
Kaside 23
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Padişah, sevgilinin yürüdüğü yer, eşik.

Ṣudur cemīʿ nesneyi pāk eyleyen velī
Ḫāk-i rehüñle pāk olur ey kām-kār āb

hāk-i siyeh:

1. **ḫāk-i siyeh:**
Gazel 68
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kara toprak.

Düşdi zülfüñden ḳara yaşlu benefşe lā cerem
Bisteri ḫāk-i siyeh bālīni ṣaḥrā sengidür

2. **ḫāk-i siyeh:**
Gazel 164
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kara toprak.

Buldı cān ḫāṣṣıyyetin ḫāk-i siyeh şol yerde kim
Sāye ṣaldı ebr-i zülf-i cān-feşānı Yūsufuñ

hāk-i siyehde:

1. **ḫāk-i siyehde:***-de*
Terkib-bend 1
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Kara toprak; mezar.

Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur
Ol devlet āfitābı ki gerdūn-penāh idi

2. **ḫāk-i siyehde:***-de*
Nazm 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kara toprak, yer; mezar.

Ḫāk-i siyehde Yūsuf-ı gül-pīrehen yatup
Nesrīn utanmadan geye gülgūn ḳabā dirīġ

hāk-i süm-i semendüñe:

1. **ḫāk-i süm-i semendüñe:***-üñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Atın tırnağının toprağı olmak II nazla salınan sevgilinin geçtiği yolda toprak olmak, ölmek; onun yolunda değersiz, ilgi görmeyen kimse olmak.

Ḫāk-i süm-i semendüñe olmaġ içün niṣār
Maʿdinde niçe niçe çeker intiẓār laʿl

hāk-i sümm-i semendüñedür:

1. **ḫāk-i sümm-i semendüñedür:***-üñ, -e, -dür*
Kaside 9
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Atının tırnağının toprağı.

Fīʾl-cümle ḫāk-i sümm-i semendüñedür şebīh
ʿİzzetle bulsa ṭañ mı bahā-yı girān müşk

ḥakīkat:

1. **ḥaḳīḳat:**
Kaside 4
Mısra: **14**
Ar. Her varlıkta Tanrı'nın tecellîsini görme ve her olanı Tanrı'dan bilme.

Şerīʿat farḳınuñ ser-tācı sensin
Ḥaḳīḳat burcına şems-i ḍuḥāsın

hākim olsun:

1. **ḫākim olsun:***-sun*
Kaside 12
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Hükmetmek, egemen olmak.

Nice kim ābuñ ola dolābda ḥükmi revān
Āb-ı tīġuñ ḫākim olsun çarḫ-ı dolāb üstine

hākim-i ʿışḳuñ:

1. **ḫākim-i ʿışḳuñ:***-uñ*
Gazel 292
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşk hakimi.

Ḥākim-i ʿışḳuñ ḫarāb itmezdi gönlüm ḫānesin
Baḳmasa ḥüsnüñ sarāyına bu çeşmüm revzeni

ḫākim-i ḳudret:

1. **ḫākim-i ḳudret:**
Gazel 138
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Her şeye gücü yeten hakim (Allah).

Zülfüñüñ dārında ber-dār itmege dil düzdini
Ḥākim-i ḳudret ʿiẕāruña virüpdür dest-ḫaṭ

ḫākister:

1. **ḫākister:**
Kaside 7
Mısra: **62**
Kül.

Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruñ ẕerresi
Āsumān dūd-ı siyāh olurdı ḫākister güneş

ḫaḳıyçün:

1. **ḫaḳıyçün:**
Gazel 12
Mısra: **19**
Hakkı için, hürmetine.

Nigārā ḥalḳa-i zülfüñ ḥaḳıyçün
Sekiz cennet yüzüñden oldı bir bāb

2. **ḫaḳıyçün:**
Nazm 11
Mısra: **5**
Hakkı için, hürmetine.

Bülend nūrı ḥaḳıyçün
Muḥammedüñ ki henūz
Cemāli berḳ urur ol türbe-i muṭahharadan

3. **ḫaḳıyçün:**
Gazel 328
Mısra: **3**
Hakkı için, hürmetine.

Hevā-yı dost ḥaḳıyçün gel ey nesīm-i ṣabā
Ḥabīb kūyına irgür bu yādigārumızı

hakı-yʾçün:

1. **ḥaḳı-yʾçün:**
Gazel 72
Mısra: **11**
Hakkı için, hürmetine.

Saʿy it Aḥmed ʿışḳa kim merve ḥaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

2. **ḥaḳı-yʾçün:**
Kaside 10
Mısra: **2**
Hakkı için, hürmetine.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

3. **ḥaḳı-yʾçün:**
Kaside 30
Mısra: **2**
Hakkı için, hürmetine.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

4. **ḥaḳı-yʾçün:**
Mesnevi 3
Mısra: **1**
Hakkı için, hürmetine.

Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür
Bir avuc türāba cihān ol virür

5. **ḥaḳı-yʾçün:**
Nazm 4
Mısra: **2**
Hakkı için, hürmetine.

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā
Merve ḥaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ
Kaʿbe-i ṣafā

hakk:

1. **ḥaḳḳa:**-*a*
Gazel 229
Mısra: **3**
"Varlığı ezelden ebede sabit olan, hiçbir değişikliğe uğramadan var ve daimi olan, batıl olmayan" anlamında Allah'ın en güzel isimlerindendir.

Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen ṣaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

ḫaḳḳı:

1. **ḫaḳḳı:**
Kaside 4
Mısra: **25**
Hakkı için anlamında bir yemin sözü.

Muḥammed ḫaḳḳı Aḥmed düşdi ḫāke
Elini al ki ẕıll-ı Kibriyāsın

ḫaḳḳ-ı nānı:

1. **ḫaḳḳ-ı nānı:**-*ı*
Gazel 247
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
I. Ekmek hakkı II. Vefa borcu.

Kimüñle yir ise tuz etmek Aḥmed
Bilinmez ḫaḳḳ-ı nānı sen bilürsin

hāksār:

1. **ḫāksār:**
Kaside 22
Mısra: **74**
Toz toprak içinde kalmış, hāli perişān.

Cevr-i zamāne Aḥmedi ḫāk itdi nice bir
Luṭfuñ elinden içmeye bu ḫāksār āb

2. **ḫāksār:**
Kaside 8
Mısra: **20**
Toz, toprak.

Deryā-yı laʿle zevraḳ-ı zer ṣal bu demde kim
Gevher ṣaçar havā bitürür ḫāksār laʿl

hāl:

1. **ḫālümdür:**-*ümdür*
Kaside 11
Mısra: **76**
Vaziyet, hâl, durum.

Līk ser-gerdānlıġından baġludur işüm gibi
Ṣan ki ḫālümdür muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

2. **ḫālidür:**-*i, -dür*
Gazel 73
Mısra: **13**
Ben, siyah nokta.

Vāʿiẕüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

3. **ḫālini:**-*in, -i*
Kaside 15
Mısra: **44**
Durum, vaziyet, hâl.

Aḥmedüñ ġam maḳaşı kesdi dilin şemʿ gibi

Saña rūşen diyemez ḥālini
sulṭān-ı kerem

4. **ḥāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **22**
Durum, vaziyet, hâl.

Aḥcār bağlanurdı teni uçmamaġ içün
Dinmez lisān-ı ḳāl ile ḥāli
Muḥammedüñ

5. **ḥālini:**-*in, -i*
Kaside 12
Mısra: **17**
Durum, hâl.

Ḫālini gördüm lebinde ḥālini şordum didi
Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

6. **ḥāline:**-*i, -ne*
Gazel 10
Mısra: **4**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ göñlümi ḥüsnüñe şor
Kim ġarībüñ ḥāline vāḳıf degül illā ġarīb

7. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Gazel 178
Mısra: **5**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Ḫālüme bir dem naẓar ḳıl arada ḳan olmasun
Kim gözümle göñlüm içre mācerā eksük degül

8. **ḥāline:**-*i, -ne*
Gazel 203
Mısra: **12**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Gördüm gemiye bindi gider āh idüp didüm
Ḫāline ḳullaruñ naẓar it pādişācıġum

9. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Gazel 206
Mısra: **25**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

İçi yanduġından aġlar şemʿ-i meclis ḥālüme
Yār oda nʾiçün yaḳar ben mübtelāsın bilmedüm

10. **ḥālin:**-*in*
Gazel 281
Mısra: **9**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Görelden Aḥmedʾüñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim
Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

11. **ḥālin:**-*in*
Gazel 290
Mısra: **13**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Mūr-ı ḥaḳīrden żaʿīf eyledi ḥālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāl-i Muṣṭafā

12. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Gazel 297
Mısra: **7**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḥālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fīʾl-ḥāl anı

13. **ḥālin:**-*in*
Gazel 335
Mısra: **9**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Aḥmed neʿarż ide saña ḥālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

14. **ḥālümüz:**-*ümüz*
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Ḳullaruz ḥālümüz añlatmaġa geldük ḳapuya
İntiẓāruz ki icāzet vire sulṭān-ı kerem

15. **ḥālin:**-*in*
Nazm 3
Mısra: **6**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḫālin dimek için dil uzatmış çemeni gör

16. **ḥālümi:**-*üm, -i*
Gazel 299
Mısra: **3**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Ḫālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

17. **ḥālüme:**-*üm, -e*
Gazel 271
Mısra: **11**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Oturup ḥüsn bezminde idersin ḥālüme ḫande
Yanarduñ şemʿ-veş sen de şataşsañ nār-ı hecrāna

18. **ḫāli:**-*i*
Gazel 110
Mısra: **1**
Bedende olan siyah nokta, ben.

Ṣafḥa-i ḫaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār
Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār

19. **ḫāli:**-*i*
Gazel 254
Mısra: **9**
Bedende olan siyah nokta, ben.

Ḫāli sevdāsında göñlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miskīndür düşer dāne görüp dām üstine

20. **ḫālini:**-*i, -n, -i*
Kaside 12
Mısra: **17**
Bedende olan siyah nokta, ben.

Ḫālini gördüm lebinde ḫālini şordum didi
Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

21. **ḫālüñ:**-*ün*
Kaside 19
Mısra: **31**
Bedende olan siyah nokta, ben.

Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören
Oldı ḥüsnüñe meges-rān şehper-i Rūḥuʾl-Emīn

22. **ḫāl:**
Kaside 20
Mısra: **28**
Bedende olan siyah nokta, ben.

ʿArūs-ı devletüñ olmazdı mübtelāsı bu ḫalḳ
Sevād-ı dergehüñ olmasa rūy-ı şevkete ḫāl

23. **ḫāle:**-*e*
Nazm 2
Mısra: **8**
Bedende olan siyah nokta, ben.

Gelür medḥüñ ʿarūsı bī-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

24. **ḫāl:**
Terci-bend 1
Mısra: **82**
Bedende olan siyah nokta, ben.

Şol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

25. **ḫālin:**-*in*
Gazel 171
Mısra: **9**
Durum, hal, vaziyet.

Mūr-ı ḥaḳīrden żaʿīf eyledi ḫālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāli dilberüñ

26. **ḥalüñden:**-*üñ, -den*
Nazm 35
Mısra: **2**
Vaziyet, hal, durum.

Torva umar mı tu saḳaluñdan Ḫaberüñ var mı hīç ḥalüñden

27. **ḫālüñden:**-*üñ, -den*
Nazm 35
Mısra: **6**
Vaziyet, hal, durum.

Mūsā yüz döndürür saḳaluñdan Ḳalb-i Ḫārūna söyle ḫālüñden

28. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 86
Mısra: **11**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Müşkil budur ki her kime kim ḫālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

29. **ḫāl:**
Gazel 99
Mısra: **10**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta, ben.

Baḫtı yüzin Aḥmedʾüñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim
Ḫāl tek ruḫsārına zaḫm urdı dest-i rūzigār

30. **ḫāl:**
Gazel 159
Mısra: **6**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta, ben.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

31. **ḫālüñ:**-*üñ*
Gazel 228
Mısra: **3**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta, ben.

Zülf ü ḫālüñ ṣıfatından çü ḫaber virdi ṣabā
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

32. **ḫāl:**
Gazel 237
Mısra: **9**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta, ben.

Aḥmed özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına
Bu ṣafḥa-i evrāḳı nice bir ḳaralarsın

33. **ḫāl:**
Gazel 294
Mısra: **7**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta, ben.

Şöyle çāk itdi yaḳasın göñlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

34. **ḫāl:**
Kaside 29
Mısra: **11**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta, ben.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḫāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

35. **ḫāl:**
Müfret 13
Mısra: **2**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta, ben.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

36. **ḫālini:**-*i, -ñi*
Gazel 46
Mısra: **11**
(Âşıġın bedeninin) durumu, vaziyeti.

Bister-i nesrīnde yatan gül ne bilsün ḫālini
Bülbül-i şūrīdenüñ kim ḫārdan bālīni var

37. **ḫāl:**-*dür*
Kaside 20
Mısra: **102**
Tendeki siyah leke, ben.

Kesile başı ʿadūñuñ cihānda nite ki zülf
Ḳarara yüzi ḥasūduñ zamānda nite ki ḫāl

38. **ḫāl:**
Gazel 197

Mısra: **4**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü; durum, vaziyet.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḫāl ile geçer her sāʿatüm

39. **ḫālümi:**-*-üm, --i*
Kaside 30
Mısra: **11**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Ḫālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı gönlümüñ

40. **ḫāl:**
Gazel 116
Mısra: **10**
(Sevgilinin) beni.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

41. **ḫālinden:**-*in, -den*
Gazel 191
Mısra: **2**
Yüzde veya vücutta bulunan siyah nokta, ben.

Gönli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḫālümi dirdüm benüm

42. **ḫālinden:**-*in, -den*
Gazel 250
Mısra: **8**
Yüzde veya vücutta bulunan siyah nokta, ben.

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḥadd ü ḫālinden

43. **ḫāli:**-*i*
Gazel 11
Mısra: **13**
(Sevgilinin) beni.

Ḫāli sulṭān-ı Ḥabeşdür zülfi ferrāşı aña
ʿAnberīn çāder ṭutupdur bister-i nesrīn ṣalup

44. **ḫāli:**-*i*
Gazel 27
Mısra: **14**
(Sevgilinin) beni.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

45. **ḫāli:**-*i*
Gazel 40
Mısra: **11**
(Sevgilinin) beni.

Ḫāli Mıṣr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur ey ṣabā
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

46. **ḫāli:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **23**
(Sevgilinin) beni.

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

47. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 69
Mısra: **1**
(Sevgilinin) beni.

Ḫālüñ meger ki hindū-yı şekker-fürūşdur
Kim her nefes maḳām aña ol laʿl-i nūşdur

48. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 110
Mısra: **5**
(Sevgilinin) beni.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

49. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 119
Mısra: **10**
(Sevgilinin) beni.

Emsem didüm ṭabīb-i lebüñ virmedi cevāb
Ḫālüñ didi açılmadı dāruʾş-şifā henüz

50. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 135
Mısra: **7**
(Sevgilinin) beni.

Leb ü ḫālüñ ḫayāli olalı gözde
Nişeste ḫoş olur pālūde ḫaşḫāş

51. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 141
Mısra: **1**
(Sevgilinin) beni.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

52. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 159
Mısra: **7**
(Sevgilinin) beni.

Āh kim ḫālüñ gibi baḫtum siyeh-ḫāl itmege
Ḫāke ṣalduñ zülfüñi ʿömrümi pā-māl eyledüñ

53. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 260
Mısra: **5**
(Sevgilinin) beni.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

54. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 270
Mısra: **4**
(Sevgilinin) beni.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aṣdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

55. **ḫālüñ:**-*(ü)ñ*
Kaside 9
Mısra: **9**
(Sevgilinin) beni.

Ḫālüñ ki çīn-i nāfe-i zülfüñdedür nihān
Gūyā ki şāh-dāne durur der-miyān-ı müşk

56. **ḫālin:**-*in*
Kaside 20
Mısra: **95**
Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

Ḥavāle eyledi luṭfuña Aḥmedüñ ḥālin
Niẓām-ı ʿālemi düzdükde Ḫızid-i Müteʿāl

57. **ḥāl:**
Gazel 271
Mısra: **10**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Ḳara zülfüñüñ ağına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

58. **ḥāl:**
Gazel 297
Mısra: **10**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

59. **ḫāl:**
Gazel 306
Mısra: **7**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta iz, ben.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

60. **ḫālini:**-*i, -n, -i*
Nazm 21
Mısra: **3**
(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta iz, ben.

Gördügümce ṣanuram ḫālini kāküllerle
Hind bāġı ṭonanupdur yine fülfüllerle

61. **ḫālüm:**-*üm*
Gazel 202
Mısra: **16**
Akıbet, son.

Öldügüm demde sinüme gelseñ Diye ḥālüm giyāhum İbrāhīm

62. **ḥālümüz:**-*ümüz*
Gazel 121
Mısra: **7**
Âkıbet, son.

Āh hecrüñde ḥālümüz nʾola kim Vaṣl içinde fiġānsuz olımazuz

63. **ḥālini:**-*i, -ni*
Gazel 92
Mısra: **10**
(Âşığın) durumu, vaziyeti.

Aḥmed aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi
Bu ki gördükce anuñ ḥālini aġyār güler

64. **ḥālini:**-*i, -ni*
Gazel 102
Mısra: **8**
(Âşığın) durumu, vaziyeti.

Aḥmedʾi gör ki ṣaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḥālini dimez hemān aġlar oturur

65. **ḥālümi:**-*(ü)m, -i*
Gazel 191
Mısra: **2**
(Âşığın) durumu, vaziyeti.

Göñli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḥālümi dirdüm benüm

66. **ḥālümi:**-*(ü)m, -i*
Kaside 11
Mısra: **79**
(Âşığın) durumu, vaziyeti.

Kākül-i dilber dilinden şerḥ iderdüm ḥālümi
Ḳorḳaram kʾola mükedder kākül-i müşkīn-i dost

67. **ḫālini:**-*in, -i*
Gazel 147
Mısra: **5**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Ḫaste-diller ḫālini ṣorsañ a ġamzeñden didüm
Didi dilberler yolında pursiş-i bīmār yoḳ

68. **ḫālini:**-*in, -i*
Gazel 217
Mısra: **2**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḫālini sulṭān bilür mi bilmezem

69. **ḫālini:**-*in, -i*
Gazel 242
Mısra: **4**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Ṣor dil-i miskīnümüñ derdin perīşān zülfüñe
Ḥālini bilmez perīşānuñ perīşān olmayan

70. **ḫālini:**-*in, -i*
Gazel 277
Mısra: **9**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Gözlerüm ḫūn-ı ciger ḫālini şerḥ eyler iken
Kirpügüm maʿnī-i rengīn diyü alur ḳaleme

71. **ḫālini:**-*in, -i*
Gazel 307
Mısra: **21**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu göñlüm ḫālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

72. **ḫālini:**-*in, -i*
Müfret 21
Mısra: **1**
(Ar.) Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḫālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

<u>ḫāl diliyle:</u>

1. **ḫāl diliyle:**-*ile*
Kaside 31
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Hâl dili: Konuşma yoluyla değil hal ve duruşun ifade ettiği mânâ, uyandırdığı etki, lisân-ı hal.

Sūsen dil uzadup eline aldı ḳabaġın
Kim ḥāl diliyle ide bu nükteyi inhā

ḥalāl:

1. **ḥalāl:**
Gazel 289
Mısra: **8**
Dinin kurallarına aykırı olmayan, helal.

Siḥr egerçi dīn-i Aḥmedʾe ḥarām oldı velī
Vaṣf-ı ġamzeñde sözüm siḥri ḥalāl oldı yine

2. **ḥalāl:**
Kaside 20
Mısra: **66**
Dinin kurallarına aykırı olmayan, helal.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı baña ḥalāl

halāl eyleyeyin:

1. **ḥalāl eyleyeyin:**
Gazel 16
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Üzerinde hiçbir hak iddia etmeksizin bağışlamak.

Ḳanumı ḥalāl eyleyeyin saña gelürseñ
Tābūtumuñ ardınca bir iki ḳadem ey dost

halāl itmek:

1. **ḥalāl itmek:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Üzerinde hiçbir hak iddia etmeksizin bağışlamak.

Āyet-i ḥüsnüñle sen vaṣluñ ḥarām itdüñ baña
Ben ḥarāmī çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

halās it:

1. **ḥalāş it:**
Müfret 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kurtarmak.

Cihāna cūd idersin her cihetden Ḫalāṣ it ben ḳuluñı tevliyetden

halās olınaydı:

1. **ḥalāş olınaydı:**
Gazel 136
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kurtulmak.

Nʾiçün düşer yüzi ʿīdinde dil zenaḫdāna
Gerek ki ʿīdde zindāndan olınaydı ḥalāṣ

halāş olmaġa:

1. **ḥalāş olmaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 305
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kurtulmak.

Ġam ʿaẕābından ḥalāṣ olmaġa ḥaṭṭuñ ṣūresin
Muṣḥaf-ı sīnemde yazdum āyet-i raḥmet gibi

halāş olur:

1. **ḥalāş olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Kurtulmak.

Hücūm-ı leşker-i ġamdan ḥalāṣ olur Aḥmed
Olur ise aña ġam-ḫᵛār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

halāṣ-ı tīr-i āh itsem:

1. **ḥalāṣ-ı tīr-i āh itsem:**-*se, -m*
Gazel 93
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Âh okunu bırakmak, göndermek.

Zihī çeküp ḳaşuñ yayın ḥalāṣ-ı tīr-i āh itsem
Ṭoḳuz ṭāḳ-ı zebercedden ṭutarlarsa siper göynür

halāvet:

1. **ḥalāvetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 259
Mısra: **3**
Tatlılık, şirinlik, sevimlilik, hoşluk.

Lebüñ ḥalāvetini benden işidenler ider
Ḥikāyet-i şekeristān-ı Mışrdan tevbe

ḥalāvet virdi:

1. **ḥalāvet virdi:**-*di*
Gazel 32
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Tat vermek, damakta lezzet bırakmak; güzellik, zevk vermek.

Şekker lebüñ mi virdi ḥalāvet sözüñe kim
Düşnām-ı telḫ andan olur ey püser leẕīẕ

2. **ḥalāvet virdi:**
Gazel 296
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tat vermek, damakta lezzet bırakmak; güzellik, zevk vermek.

Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaṣfuñ şerbeti
Kim zebān-ı ḫāmeyi şaḳḳ itdi sözüm leẕẕeti

halel virdi:

1. **ḫalel virdi:**-*di*
Gazel 270
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Zarara uğratmak, ket vurmak.

Ḳomaz raḳīb-i münkir dilde ṣafā-yı ḫāṭır
Virdi ḫalel bu kāfir cām-ı cihān-nümāya

halep:

1. **ḥalep:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **27**
Halep şehri.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir faẓl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

hālet:

1. **ḥāleti:**-*i*
Müfret 31
Mısra: **2**
Durum, hâl, keyfiyet.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

2. **ḥāletüm:**-*üm*
Gazel 197
Mısra: **10**
Hâl, durum, vaziyet.

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḥāṣıl olmışdur bu vecd ü ḥāletüm

3. **ḥālet:**
Gazel 36
Mısra: **5**
Durum / hal / vaziyet.

Dem gelür şevḳ-ı ruḫuñ ḥālet baġışlar ʿāşıḳa
Kʾayaġı ṭopraġı ser-tā-ser gül-i sīr-āb olur

ḥālet-i nezʿinde:

1. **ḥālet-i nezʿinde:**
Gazel 240
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Can çekişme hali, ölüm anı.

Maḥşer-i zülfüñ ḥisābın mū-be-mū şerḥ eylemiş
Hey ḳıyāmet ḥālet-i nezʿinde zünnār isteyen

ḥālet-i vecdine:

1. **ḥālet-i vecdine:**-*i, -n, -e*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçme.

Ṣūfīyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup
mestlerüñ ḥālet-i vecdine ṣafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

halḥāl:

1. **ḫalḫāl:**
Gazel 159
Mısra: **2**
Ayak bileziği.

Murġ-ı cāna tīr-i ġamzeñden per ü bāl eyledüñ
Ḥalḳa-i zülfüñ ḫayālin aña ḫalḫāl eyledüñ

hālī:

1. **ḫālīdür:**-*dür*
Gazel 73
Mısra: **14**
Uzak.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

2. **ḫālī:**
Gazel 161
Mısra: **16**
"Bir vakit, bir zaman" anlamında Farsça bir sözcük.

Göñlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

hāl-i aḥmed:

1. **ḥāl-i aḥmed:**
Gazel 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in hali, durumu.

Ḥāl-i Aḥmed ḥüsnüñe ey meh tamām āyīnedür
Ḥüsnüñi seyr itmege bārī naẓar ḳıl dāʾimā

hāl-i dil-i āgāhuma:

1. **ḥāl-i dil-i āgāhuma:**-*um, -a*
Gazel 280
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
(Âşığın) Sırlara vakıf, basiret sahibi gönlünün hâli.

Zāhid melāmet seng ile uşatma göñlüm şīşesin
Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma

hāl-i dost:

1. **ḫāl-i dost:**
Gazel 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin beni.

Ḥüsn meydānında sulṭān-ı Ḥabeşdür ḫāl-i dost
Kim ṣunar Hindū-yı zülfi ʿanberīn çevgān aña

2. **ḫāl-i dost:**
Kaside 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin beni.

Dest-i ḳudret ḥüsn menşūrın yazarken ḫāl-i dost
Noḳṭadur kim ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

hāl-i ebrūsını:

1. **ḫāl-i ebrūsını:**-*s, -ı, -n, -ı*
Gazel 51
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kaşının üstündeki beni.

Ḫāl-i ebrūsını yāruñ kim göñül mesken ṭutar
Murġdur kim āşiyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar

hāl-i ʿizārı:

1. **ḫāl-i ʿiẕārı:**
Gazel 266
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın beni.

Geldi kenār-ı zülfine ḫāl-i ʿiẕārı kim
Gül mevsiminde şoḥbet-i leyl ü nehār ide

hāl-i laʿlüñ:

1. **ḫāl-i laʿlüñ:**
Gazel 175
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dudağın üstündeki ben.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

hāl-i lebüñi:

1. **ḫāl-i lebüñi:**
Gazel 313
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dudaktaki ben.

Ḫāl-i lebüñi gülşen-i ḥüsnüñde gören dir
Cennetde Bilāl-i Ḥabeşī kevs̱ere düşdi

hāl-i miskīni:

1. **ḫāl-i miskīni:**-*i*
Gazel 202
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu beni.

Ḫāl-i miskīni dāne-i dil ü cān
Sünbüli dām-ı rāhum İbrāhīm

hāl-i perīşānın:

1. **ḫāl-i perīşānın:**
Kaside 11
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Perişan, acınacak hal.

ʿArż iderdi Aḥmedüñ ḫāl-i perīşānın tamām
Fīʾl-meṣel olsa suḫanver kākül-i müşkīn-i dost

ḫāl-i perīşānumuza:

1. **ḫāl-i perīşānumuza:**
Gazel 287
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Perişan, acınacak hâl.

Süzme ġamzeñ ki delersin dil-i mecrūḥumuzı
Çözme zülfüñ naẓar it ḫāl-i perīşānumuza

hāl-i ruhuñ:

1. **ḫāl-i ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüzdeki ben.

Ḫāl-i ruḫuñ ki kesmedi zülfüñ ʿalāḳasın
Ol kāfirüñ taʿalluḳı bu but-perestedür

2. **ḫāl-i ruḫuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yüzdeki, yanaktaki ben.

Ḫāl-i ruḫuñ dilümde ḳodı āteş üzre ʿūd
Dürc-i lebüñ gözümde ḳodı yādigār laʿl

ḫāl-i siyāhından:

1. **ḫāl-i siyāhından:**-*ın, -dan*
Kaside 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Daneye benzeyen siyah ben.

Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

hāl-i siyehüñ:

1. **ḫāl-i siyehüñ:**-*üñ*
Gazel 124
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin siyah tane gibi olan beni.

ʿĀrıżuñdan geçemez ḫaddüñe ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki hindū-beçe gül dirmege mādan geçmez

2. **ḫāl-i siyehüñ:**
Gazel 317
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yüzündeki siyah beni.

Ḫāl-i siyehüñ ḫayāli oldı
Cān çeşmine noḳṭa-i siyāhī

3. **ḫāl-i siyehüñ:**-*üñ*
Gazel 60
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin siyah beni.

Ṭaġılur lāle-ruḫuñ üstine ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki Hindū-beçe gül dirmege gülzāra gider

hālık:

1. **ḫālıḳ:**
Kaside 1
Mısra: **6**
Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).

Heyhāt ḳanı ṭavḳ-ı beşerde mecāl-i nuṭḳ
Ḫālıḳ saña çü birligi ile ider s̱enā

2. **ḫālıḳa:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **10**
Halk eden, yaratan, yaratıcı, Allah.

Ger ḥamd iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Dillü dilince Ḫālıḳa her dem hezār bār

halīl:

1. **ḫalīlüm:**-*(ü)m*
Gazel 298
Mısra: **4**
Hz. İbrahim. II Sevgili.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

2. **ḫalīl:**
Gazel 169
Mısra: **13**
Babil halkının taptığı putları yerle bir etmesi üzerine Nemrut tarafından büyük bir ateşe atılan Hz. İbrahim'in lakabı.

Yaḳma dil ḫānesin ey Yūsuf-ı s̱ānī ki Ḫalīl
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

3. **ḫalīl:**
Gazel 212
Mısra: **4**
Babil halkının taptığı putları yerle bir etmesi üzerine Nemrut tarafından büyük bir ateşe atılan Hz. İbrahim'in lakabı.

Nʾola gülzār olursa āteş-i dil
Çün Ḫalīl oldı ol maḳāma muḳīm

4. **ḫalīl:**
Gazel 175
Mısra: **4**
Halil. II Babil halkının taptığı putları yerle bir etmesi üzerine Nemrut tarafından büyük bir ateşe atılan Hz. İbrahim'in lakabı.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl

Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

5. **ḫalīlüm:**-*üm*
Gazel 4
Mısra: **10**
Sadık dost. II Sevgili.

Aḥmedʾe hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād
Ey ḫalīlüm bu ḳadar gelmedi luṭf ıssı şitā

6. **ḫalīlüm:**-*üm*
Gazel 122
Mısra: **5**
Sadık dost. II Sevgili.

Ey ḫalīlüm āteş-i sūzāna pertāb itseler
Ḥażret-i Cibrīlden ʿışḳ ehli feryād istemez

7. **ḫalīlüñ:**-*üñ*
Gazel 226
Mısra: **12**
Hz. İbrahim'in "sadık ve gerçek dost" manasına gelen lakabı.

Kim fülfüle beñzetse beñüñ yüzi ḳaradur
Kim fülfüli yig gördi Ḫalīlüñ ʿadesinden

hālin şorarsañ:

1. **ḥālin şorarsañ:**-*ar, -ise, -ñ*
Gazel 196
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sağlığının veya durumunun nasıl olduğunu anlamak için ilgilenmek.

Aḥmedʾüñ ḥālin şorarsañ çeşmüñ içün ḫastedür
Ol sebebdendür kʾolup her laḥẓa bīmār iñlerem

hāliş ola:

1. **ḫāliş ola:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Saflaşmak, arınmak, saflaşmış olmak, en saf hale gelme.

Umaram ḫāliş ola zer gibi bu ḳalb-i siyāh
Kīmyādur bilürem ṣoḥbeti dervīşlerüñ

hāliş olduġı:

1. **ḫāliş olduġı:**-*duḳ, -ı*
Gazel 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Saflaşmak, arınmak.

Dilde çoḳ durmaḳla mihrüñ ḫāliş olduġı bu kim
Bāde-i ṣahbāyı egletdükce ṣāf eyler zücāc

halk:

1. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 38
Mısra: **22**
Ahali, insanlar.

Sīne-i mecrūḥuma hecrüñ nice zaḫm urduġın
Şerḥ idersem işiden ḫalḳuñ yüregi ḳan olur

2. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 215
Mısra: **8**
Ahali, insanlar.

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

3. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 230
Mısra: **11**
Ahali, insanlar.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur nʾeylesün

4. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 261
Mısra: **8**
Ahali, insanlar.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü
Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

5. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 222
Mısra: **5**
Ahali, insanlar.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

6. **ḫalḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 246
Mısra: **2**
Ahali, insanlar.

İsterem ḥüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḫalḳına āsān olmasun

7. **ḫalḳ:**
Gazel 267
Mısra: **7**
Ahali, insanlar.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

8. **ḫalḳ:**
Kaside 1
Mısra: **51**
Halk, insanlar.

Dünyāda ḳadrüñi ḳaçan idrāk ide bu ḫalḳ
Kʾanlar niyām oldı sen āyīne-i Ḫudā

9. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 37
Mısra: **10**
Ahali, insanlar, herkes.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḫalḳı yaḳmaġa ḫurşīd-i ʿālem-tāb olur

10. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 272
Mısra: **5**
Ahali, insanlar, herkes.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş oġlanda seccāde ṭutudur çāre ne

11. **ḫalḳı:**-*ı*
Gazel 296
Mısra: **6**
Ahali, insanlar, herkes.

Sāḳiyā eṣnā-yı ṣoḥbetde dükendükce şarāb

Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu zībā ṣūreti

12. **ḫalḳa:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **42**
Ahali, insanlar, herkes.

Diñmesün zārīlıġı hergiz neyüñ kim dem-be-dem
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enīn

13. **ḫalḳ:**
Kaside 27
Mısra: **6**
Ahali, insanlar, herkes.

Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

14. **ḫalḳı:**-*ı*
Kaside 2
Mısra: **22**
Ahali || İnsanlar.

Uyandı ṣubḥ-ı ezelde ki ḫᵛāb-ı ġafletden
Bu ḫalḳı eyleye bīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

15. **ḫalḳ:**
Kaside 20
Mısra: **27**
Ahali ll İnsanlar.

ʿArūs-ı devletüñ olmazdı mübtelāsı bu ḫalḳ
Sevād-ı dergehüñ olmasa rūy-ı şevkete ḫāl

16. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 232
Mısra: **8**
Ahali / İnsanlar.

Gözlerümüze nūrsın u dillere şādī
Ḫalḳuñ seni Ḥaḳ ṣaḳlaya yavuz naẓarından

17. **ḫalḳuñ:**-*uñ*
Gazel 233
Mısra: **7**
Ahali / İnsanlar.

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm bārī şehrüñden

18. **ḫalḳın:**-*ın*
Kaside 20
Mısra: **61**
Halk, insanlar.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfītāb hilāl

19. **ḫalḳı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **21**
Bir hükümdarın yönetimindeki kişiler.

Dilberā göster hilāl ebrūñı şād it ḫalḳı kim
Māh-ı nev görmekden olur şādī-i devrān-ı ʿīd

20. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 128
Mısra: **11**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Nāya didüm nār elinden ḫalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zārīlıġı anuñ ki ṭutmadı nefes

21. **ḫalḳa:**-*a*
Gazel 198
Mısra: **2**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Güşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḫalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

22. **ḫalḳa:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **118**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Aḥmed sözi uzatma ki merşiyyeden murād
Ḫalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

23. **ḫalḳı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **53**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

ʿAdlüñde ḫalḳı ġarḳ ile itdügi-yʾçün helāk
Sürindi yüzi üstine leyl ü nehār āb

24. **ḫalḳın:**-*ıñ*
Gazel 127
Mısra: **10**
(Ar.) Halk, ahâli, insanlar.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

25. **ḫalḳ:**
Kaside 25
Mısra: **26**
(Ar.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola ṣādān-ı ʿīd

halḳ itdi:

1. **ḫalḳ itdi:**-*di*
Gazel 288
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yaratmak.

Vaṣlınuñ Kaʿbesine yol vire mi Ḫaḳ Aḥmedʾā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

ḫalḳ olmadan:

1. **ḫalḳ olmadan:**-*madan*
Gazel 20
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yaratılmak.

Ben yad mıyam ki cān senüñle Ḫalḳ olmadan āşınādur ey dost

halk olmamışdı:

1. **ḫalḳ olmamışdı:**-*ma, -mış, -idi*
Gazel 119
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yaratılmak, var olmak, meydana gelmek.

Cān ʿāleminde derdüñ ile mübtelā iken
Ḫalḳ olmamışdı ʿāleme derd ü belā henūz

halka:

1. **ḥalḳasına:**-*s, -ı, -n, -a*
Gazel 25
Mısra: **11**
Daire şeklinde olan şey.

Piyāle gūşesin aldı dehānı ḥalḳasına
Şan itdi laʿl-i Bedaḫşānı gūşvār ḳadeḥ

2. **ḥalḳasın:**-*sın*
Gazel 266
Mısra: **10**
Daire şeklinde olan şey.

Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḥalḳasın aña tā gūş-vār ide

3. **ḥalḳa:**
Kaside 22
Mısra: **66**
Halk, insanlar.

Anuñʾçün itdüm āb redīfinde medḥüñi
Kim ḥalḳa ʿīdde içürem şehd-bār āb

4. **ḥalḳada:**-*da*
Gazel 163
Mısra: **14**
Saçın kıvrımı.

Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān bağlasa Aḥmed
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur şeydāsı İsḥāḳuñ

5. **ḥalḳada:**-*da*
Gazel 165
Mısra: **16**
Saçın kıvrımı.

Çün bende düşdi ḥalḳa-i zülfinde āfītāb
Her ḥalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

6. **ḥalḳasını:**-*sı, -nı*
Gazel 52
Mısra: **15**
Küpe.

Hilāl ḥalḳasını gūş-ı āsumāna ṭaḳan
Ḳamer yüzüñdeki pervīn gūşvāruñdur

7. **ḥalḳası:**-*s, -ı*
Nazm 30
Mısra: **2**
Halka ll Sevgilinin kıvrım kıvrım saçları.

Gül yüzi nüsḫasıdur defter-i bāġ-ı iremüñ
Şiken-i ṭurrasıdur ḥalḳası Beytüʾl-ḥaremüñ

8. **ḥalḳasına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 211
Mısra: **5**
Kapı halkası.

Dilerem Ḥaḳdan elüm irse ḥarem ḥalḳasına
ʿÖmr uzunlıġını kʾol zülf-i semen-sāyı görem

9. **ḥalḳasından:**-*sı, -ndan*
Kaside 11
Mısra: **29**
Çevre, muhit.

Māh mihrüñ ḥalḳasından olsa gerden-keş ide
Şeb kemendin aña çenber kākül-i müşkīn-i dost

10. **ḥalḳa:**
Kaside 6
Mısra: **108**
Halka. (Mızrak eğitiminde nişangâh olarak kullanılan demir halka.).

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn
Bir ḥalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

11. **ḥalḳaların:**-*lar, -ı, -*
Gazel 209
Mısra: **17**
Halka, kıvrım; sevgilinin kaşları.

Berāt-ı ḥüsni beyāżında ḳaşı ḥalḳaların
Nişān-ı pādişeh-i kāmkāra beñzetdüm

halḳa be-gūş:

1. **ḥalḳa be-gūş:**
Kaside 8
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Kulağı halkalı, kulağı küpeli. II Azat edilemez köle.

Gördüm zamāne ḥalḳa be-gūş oldı naẓmuma
Ṭaḳdum ḳulaġına yine bir gūşvār-ı laʿl

halḳa be-gūşdur:

1. **ḥalḳa be-gūşdur:**-*dur*
Gazel 69
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kulağı halkalı, kulağı küpeli. II Azat edilemez köle.

Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle ḥaydarī gibi ḥalḳa be-gūşdur

halḳa ḥalḳa:

1. **ḥalḳa ḥalḳa:**
Gazel 241
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).

Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın
Ol ḥalḳa ḥalḳa aşılan zencīr-i müşk-efşānı şun

halḳa-i beytüʾl-ḥarem:

1. **ḥalḳa-i beytüʾl-ḥarem:**
Gazel 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kâbe'nin (örtüsünü tutturmak için kullanılan) halkası.

Ey ḥüsn ḥarīminde yüzi Kaʿbe vü maʿbed
Vʾey ḥalḳa-i Beytüʾl-Ḥarem ol zülf-i mücaʿad

2. **ḥalḳa-i beytüʾl-ḥarem:**
Kaside 6
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **-**
Kâbe'nin (örtüsünü tutturmak için kullanılan) halkası.

Ey ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā şol ruḫ-ı zībā
Vʾey ḥalḳa-i beytüʾl-ḥarem ol zülf-i semen-sā

halḳa-i der:

1. **ḥalḳa-i der:**
Kaside 11
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Kapı halkası.

İşigüñ bir Kaʿbedür mecmūʿ ḥācāt ehline
Kʾolmış aña ḥalḳa-i der kākül-i müşkīn-i dost

halka-i ebrū-yı yār:

1. **ḥalḳa-i ebrū-yı yār:**
Kaside 11
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kaşının halkası.

Nāmeñe ṭuġrā-yı miskīn ḥalḳa-i ebrū-yı yār
Ḫaṭṭuña cīm-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

ḥalḳa-i gīsūsı:

1. **ḥalḳa-i gīsūsı:**-*sı*
Gazel 166
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının kıvrımı.

Yā Rab ne siḥr olur bu ki āb-ı ʿiẕārını
Zencīre çekdi ḥalḳa-i gīsūsı Ḳāsımuñ

halḳa-i gūş-ı āsumān:

1. **ḥalḳa-i gūş-ı āsumān:**
Kaside 21
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün kulağının halkası.

Diñle sözin ki naẓmı gevherini
Ḥalḳa-i gūş-ı āsumān bulduñ

halka-i sīmīn:

1. **ḥalḳa-i sīmīn:**
Kaside 7
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Gümüşten yapılmış halka.

Ey ki bāb-ı rifʿatüñde ḥalḳa-i sīmīn hilāl
Vʾey ki devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde zer çenber güneş

ḥalḳa-i ʿuşşāḳ-ı ser-gerdān:

1. **ḥalḳa-i ʿuşşāḳ-ı ser-gerdān:**
Gazel 200
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şaşkın, perişan âşıkların halkası (Sevgilinin saçı bağlamında).

Baġla zülfüñ bendini kim dāġ-ı ġamdan her yaña
Ḥalḳa-i ʿuşşāḳ-ı ser-gerdān ṭaġılmış dostum

halka-i zülfinde:

1. **ḥalḳa-i zülfinde:**-*i, -nde*
Gazel 165
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının halkası II Sevgilinin saçındaki bukleler.

Çün bende düşdi ḥalḳa-i zülfinde āfitāb
Her ḥalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

halka-i zülfini:

1. **ḥalḳa-i zülfini:**
Gazel 350
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Zülüf halkaları.

Ḥalḳa-i zülfini ruḫsārına ṣalduġı bu kim
Naʿl-i miskīndür anı siḥr içün āẕerde ḳodı

halḳa-i zülfüñ:

1. **ḥalḳa-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 159
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zülüf halkaları.

Murġ-ı cāna tīr-i ġamzeñden per ü bāl eyledüñ
Ḥalḳa-i zülfüñ ḫayālin aña ḫalḫāl eyledüñ

2. **ḥalḳa-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 12
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Saç halkası; sevgilinin saçındaki bukleler.

Nigārā ḥalḳa-i zülfüñ ḥaḳıyçün
Sekiz cennet yüzüñden oldı bir bāb

3. **ḥalḳa-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 103
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Saç halkası; sevgilinin saçındaki bukleler.

Ḥalḳa-i zülfüñ ki ruḫsāruñda ser-gerdān yatur
Yaṣdanup genc üstine biñ başlu bir suʿbān yatur

ḫalḳ-ı ʿāleme:

1. **ḫalḳ-ı ʿāleme:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Dünya halkı, herkes.

Perverde ola niʿmet-i cūduñla ḳullaruñ
Virdükce ḫalḳ-ı ʿāleme Perverdigār āb

halḳ-ı cihān:

1. **ḫalḳ-ı cihān:**
Kaside 13
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Bütün insanlar.

Kīse-i āmāl luṭfuñ kāsesinden mümtelī
Ṣufra-i iḥsānuñuñ ḫalḳ-ı cihān mihmānıdur

2. **ḫalḳ-ı cihān:**
Müfret 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bütün insanlar, herkes.

Tāḳ-ı çarḫuñ naḳşını bāḳī ḳanup aldanma kim
Köhne mihmān-ḫānedür ḫalḳ-ı cihān mihmāndur

halḳ-ı cihāna:

1. **ḫalḳ-ı cihāna:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Herkes, cümlesi.

Devletüñ ʿīdin hümāyūn eylesün iḥsān-ı Ḥaḳ
Nitekim ḫalḳ-ı cihāna resm ola iḥsān-ı ʿīd

halk-ı dünyāya:

1. **ḫalḳ-ı dünyāya:**-*y, -a*
Gazel 4
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **-**
Dünya halkı, tüm insanlar.

Ḫalḳ-ı dünyāya bürūdetler iden bād-ı şimāl
Sezemezdüm ki ışıcaḳ deprene bu deñlü baña

ḫall:

1. **ḫallin:***-i, -n*
Gazel 256
Mısra: **3**
Çözmek, üstesinden gelmek.

Gül yüzi mecmūʿası ḫallin ne bāb ile bilem
Yüz varaḳdan ġonca defter baġladı gül-zārda

ḫall idimez:

1. **ḫall idimez:***-i, -mez*
Gazel 111
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çözüm yolu bulup sonuca bağlamak, çözmek, halletmek.

Ġamzeñ ki oldı mesʾele-āmūz-ı ʿaḳl-ı küll
Ḫall idimez mesāʾilin illā kitāb-ı nāz

hālüm:

1. **ḫālüm:***-üm*
Gazel 131
Mısra: **7**
Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.

Nergislerüñ ḫayāliyle ḫālüm bilen bilür
Kʾol türk-i şīve-gār niçe dil-siyāh imiş

2. **ḫālüm:***-üm*
Gazel 143
Mısra: **7**
Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

3. **ḫālüm:***-üm*
Gazel 193
Mısra: **12**
Aşığın içinde bulunduğu hal,durum,vaziyet.

Sūz-ı dilden oda yanmışdur zebānum şemʿ-vār
ʿArż ide ḫālüm meger bu çeşm-i giryānum benüm

ḫālümi:

1. **ḫālümi:**
Kaside 10
Mısra: **11**
Durum (âşıklık bağlamında).

Ḫālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı gönlümüñ

halvā:

1. **ḫalvāya:***-ya*
Gazel 226
Mısra: **6**
Un veya nişasta, şeker ve yağdan yapılan tatlı.

Dil laʿline ḳaṣd itdi beñinden ḫaẕer itmez
Ḫalvāya heves ḳılan üşenmez megesinden

2. **ḫalvālıġuñ:**
Gazel 160
Mısra: **14**
Helva, tatlı. II mutlu olma, mesruriyet.

Ḫüsn bāzārında çeşmüm aldı dellāliyyesin
Ey göñül dür dişi laʿlinden dile ḫalvālıġuñ

halvā-yı ʿalādīnī:

1. **ḫalvā-yı ʿalādīnī:**
Gazel 326
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Aladini helvası.

Cemālüñ ʿīd-i ekberdür kenār-ı ḫʷān-ı ḫüsnüñde
Şeker senbūsedür laʿlüñ yā ḫalvā-yı ʿalādīnī

ḫalvā-yı şīrīn-şānı:

1. **ḫalvā-yı şīrīn-şānı:***-ı*
Gazel 241
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bayrama lâyık tatlı helva.

ʿĪd-i cemālüñ ḫʷānıdur şükrāne vir sāyillere
Senbūse-i laʿlüñden ol ḫalvā-yı şīrīn-şānı şun

ḫalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd:

1. **ḫalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bayrama lâyık tatlı helva.

Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿīd
Söyle kim vire lebüñ ḫalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd

ḫalvet-:

1. **ḫalveti:***-i*
Gazel 97
Mısra: **2**
Inziva, tecrit. II dış dünyayla bütün bağlarını keserek sevgiliyle birleşebilmek için insanın kendi içine kapanması. (GTS).

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Göñlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

ḫalvet:

1. **ḫalvetüñe:***-üñ, -e*
Gazel 125
Mısra: **7**
Yalnız kalma, tenhaya çekilme, tenhalık.

Ḳarīb itme raḳībi ḫalvetüñe
Meleksin hem-demüñ şeyṭān yaraşmaz

2. **ḫalvetinden:***-i, -n, -den*
Gazel 183
Mısra: **1**
Gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalma.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

3. **ḫalvetde:***-de*
Gazel 288
Mısra: **2**
Gözlerden uzak olacak

şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalma.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

4. **ḫalveti:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **1**
Tekkelerde, nefsi terbiye etmek ve ibadetle meşgul olmak için dervişlerin kapandığı hücre; ıssızlık, tenhalık.

Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervīşlerüñ
Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti dervīşlerüñ

5. **ḫalvet:**
Gazel 149
Mısra: **19**
Çevre ile her türlü ilişkiyi kesip yalnız kalma, tenhâya çekilme.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

halvetgāh-ı dil:

1. **ḫalvetgāh-ı dil:**
Kaside 19
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün halvethanesi; ıssız, tenha yeri.

Tā ki nüzhetgāh-ı cān ola ve ḫalvetgāh-ı dil
Rūy-ı ḫūbān-ı Ḫıṭā vü mūy-ı meh-rūyān-ı Çīn

halvet-nişīn-i dil:

1. **ḫalvet-nişīn-i dil:**
Nazm 5
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
(Âşığın) halvette oturan gönlü.

Zülf ü ʿiẕārı yādına ḫalvet-nişīn-i dil
Vird-i zebānın eyledi ṣubḥ u mesā dirīġ

halvet-sarāyı fikretüñüñ:

1. **ḫalvet-sarāyı fikretüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Gözlerden uzak fikir sarayı.

Meʾlūfı murġ-ı himmetüñüñ būstān-ı ḳurb
Ḫalvet-sarāyı fikretüñüñ ʿālem-i ḳıdem

ham:

1. **ḫamın:**-*ın*
Gazel 322
Mısra: **5**
Büklüm, kıvrım (zülf için).

Ṣaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

2. **ḫam:**
Gazel 302
Mısra: **4**
Eğri, bükülmüş.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

ḫamām-ı māh-ı tābāna:

1. **ḫamām-ı māh-ı tābāna:**
Kaside 7
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Parlak ay güvercini.

Geh ḫamām-ı māh-ı tābāna daḳar sīmīn cenāḥ
Geh düzer Sīmurġ-ı çarḫa āteşīn şehper güneş

ḫamāyil:

1. **ḫamāyildür:**-*dür*
Gazel 271
Mısra: **6**
Tılsım, muska.

Nigārā bāġ-ı cennetde yā miskīn ḫūşedür zülfüñ
Ya ʿanberden ḫamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

2. **ḫamāyil:**
Gazel 43
Mısra: **17**
Dua yazılı bir kağıdın üçgen biçiminde katlanarak bir muhafazaya konmuş şekline muska denmektedir. Hamail ise muskanın boyna asılan şeklidir.

Aḥmed umar ki ḫamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

3. **ḫamāyil:**
Gazel 184
Mısra: **8**
Dua yazılı bir kağıdın üçgen biçiminde katlanarak bir muhafazaya konmuş şekline muska denmektedir. Hamail ise muskanın boyna asılan şeklidir.

Raḳīb-i dīv mekri-yʾçün şal ey dost
Ḳoluñdan boynuma sīmīn ḫamāyil

4. **ḫamāyil:**
Gazel 229
Mısra: **17**
Dua yazılı bir kağıdın üçgen biçiminde katlanarak bir muhafazaya konmuş şekline muska denmektedir. Hamail ise muskanın boyna asılan şeklidir.

Ḫamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

ḫamd iderse:

1. **ḫamd iderse:**-*er, -ise*
Kaside 27
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a şükretmek.

Ger ḫamd iderse ḫaşre dek efrād-ı kāyināt
Dillü dilince Ḫālıḳa her dem hezār bār

ḫamden lehū veʾl-ḫamdü mineʾl-āyehi:

1. **ḫamden lehū veʾl-ḫamdü mineʾl-āyehi:**
Mesnevi 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ona (Allah'a) kendisini bize bildiren işaretler gönderdiği için hamdolsun.

Ḫamden lehū veʾl-ḫamdü mineʾl-āyehi

Şükran lehū veʾş-şükrü min naʿmāyehi

ḥamduliʾllāh:

1. **ḥamdüliʾllāh:**
Gazel 197
Mısra: **6**
Allah'a hamd olsun.

Oḳır idüm fātiḥā ḳabūl itsün diyü
Ḥāṣıl oldı ḥamdüliʾllāh devletinde ḥācetüm

2. **ḥamdüliʾllāh:**
Gazel 320
Mısra: **12**
Allah'a hamd olsun.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḥayāli ḳomadı tenhā beni

hāme:

1. **ḫāme:**
Kaside 6
Mısra: **186**
Kalem.

Cān u dil ile nite ki bel baġlayup itdüm
Medḥüñ hevesin ḫāme gibi başuma sevdā

2. **ḫāme:**
Kaside 9
Mısra: **55**
Kalem.

Miskīn-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

3. **ḫāmeler:**-*ler*
Gazel 236
Mısra: **4**
Kalem.

Ġuṣṣamuñ ḳıṣṣaların yazar iken āhumdan
Ḫāmeler yanduġını nāme-i terden ṣorasın

4. **ḫāmedür:**-*dür*
Kaside 29
Mısra: **75**
Kalem.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

5. **ḫāmesine:**-*si, -n, -e*
Müfret 46
Mısra: **1**
Kalem.

Geldi bir nāme ki efsūn oḳımış ḫāmesine
Cān u dil ʿāşıḳ olur ṣūret-i ser-nāmesine

6. **ḫāmenüñ:**-*nüñ*
Kaside 9
Mısra: **24**
Kalem.

Vaṣf-ı lebüñde oldı devātuñ dehānı laʿl
Yād-ı ḫaṭuñla ḫāmenüñ oldı zebānı müşk

7. **ḫāmem:**-*m*
Kaside 29
Mısra: **93**
Kalem. II yazma kabiliyeti, gücü.

Ḳaṣd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥrīr
Görindi mülāyim aña nā-çāri benefşe

8. **ḫāmesi:**-*si*
Kaside 30
Mısra: **29**
Kalem. || Söz söyleme yeteneği, şairlik.

Ṭavr-ı ġazelde ḫāmesi ol şāhzādenüñ
Bāġ-ı iremde ṭūṭī-i şīrīn-zebān imiş

9. **ḫāmede:**-*de*
Kıt'a 3
Mısra: **8**
Kalem. || Söz söyleme yeteneği, şairlik.

Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda
Her ḫāmede biñ lisānum olsa

10. **ḫāme:**
Gazel 57
Mısra: **5**
(□□□□) i. (Fars. ḫāme)
Kalem.

Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫāme gibi
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

11. **ḫāme:**
Gazel 243
Mısra: **15**
(□□□□) i. (Fars. ḫāme)
Kalem.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḫaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

12. **ḫāme:**
Gazel 287
Mısra: **17**
(□□□□) i. (Fars. ḫāme)
Kalem.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

13. **ḫāme:**
Müfret 31
Mısra: **2**
(□□□□) i. (Fars. ḫāme)
Kalem.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

14. **ḫāme:**
Müfret 45
Mısra: **1**
(□□□ (emāḫ .sraF) .i (□
Kalem.

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ gibi ditrer idi nāme

15. **ḫāme:**
Gazel 278
Mısra: **13**
I. Kalem II. Şairlik yeteneği.

Ḫāme şikeste-dildür Aḥmed şikeste-ḫāṭır
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

16. **ḫāme:**
Kaside 23
Mısra: **61**
I. Kalem II. Şairlik yeteneği.

Ey ḫāme aġlaram seni kʾazaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

17. **ḫāme:**
Gazel 278
Mısra: **2**
Kalem; mec. Şair.

Ḳanlu yaşumla yazdum bir iştiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ dökerdi ḫāme

18. **ḫāmede:**-*de*
Mesnevi 3
Mısra: **163**
Kalem.

Kerāmet mi ḳomışdur ol ḫāmede
Yāḫod İsm-i Aʿẓam mı var nāmede

hāme-i dür-bāruñı:

1. **ḫāme-i dür-bāruñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 159
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İnci saçan kalem.

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eyledüñ

hāme-i şehzāde:

1. **ḫāme-i şehzāde:**
Kaside 29
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Şehzade kalemi.

Bu zülfi mi yā ḫāme-i Şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider īs̱ār-ı benefşe

hāme-i zerrīn:

1. **ḫāme-i zerrīn:**
Kaside 6
Mısra: **180**
Kelime Tipi: **-**
Altın kalem.

Sürḫ-āb u sipīd-āb ile ḳılmaġa ʿUṭārid
Ṭāḳ-ı felege ḫāme-i zerrīn ile imlā

hāme-i zülf-i perīşāndan:

1. **ḫāme-i zülf-i perīşāndan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin perişan zülfünün kalemi.

Dest-i ḳudret ḥüsn menşūrın yazarken ḫāl-i dost
Noḳṭadur kim ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

ḫamel:

1. **ḫameldür:**-*dür*
Nazm 12
Mısra: **3**
Koç, kuzu.

Şan ḫameldür ki ḳurtdan ḳaçuban Şīr-i ner ḳoltuġın idindi maḳar

hāmem:

1. **ḫāmemle:**--*le*
Kıt'a 4
Mısra: **9**
Kalem. || Söz söyleme yeteneği, şairlik.

Sözüm gūş it ki ḫāmemle cevāhir ideyin īs̱ār
Dıraḫt-ı bāġ-ı firdevse güherden berg ü bār olsun

2. **ḫāmem:**
Gazel 193
Mısra: **9**
I. Kalem. ll. Şiir yazma sanatı.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

3. **ḫāmem:**
Kaside 22
Mısra: **49**
I. Kalem. ll. Şiir yazma sanatı.

Ḫāmem bu ʿīd-i ekbere ʿīdāne virmege
Ṭoldurdı cām-ı medḥüñe ey şehr-yār āb

4. **ḫāmem:**
Kaside 25
Mısra: **63**
I. Kalem. ll. Şiir yazma sanatı.

Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir şīrīn-suḫan
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫᵛān-ı ʿīd

hāme-veş:

1. **ḫāme-veş:**
Kaside 11
Mısra: **15**
Kalem gibi.

Kāküli ucından ey dil ḫāme-veş ḳan aġla kim
Laʿl-i terden bula zīver kākül-i müşkīn-i dost

ḫam-ı ebrūsı:

1. **ḫam-ı ebrūsı:**-*sı*
Gazel 165
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kaş kıvrımı.

Cān bāġı servidür ḳad-i dil-cūsı Ḳāsımuñ
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

2. **ḫam-ı ebrūsı:**-*sı*
Gazel 166
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kaş kıvrımı.

Meydān-ı ḥüsn içinde göñül ṭopın urmaġa
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

ham-ı gīsūsı:

1. **ḫam-ı gīsūsı:**-*sı*
Gazel 165
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçlarının büklümü.

Kisrā-yı ḥüsndür ki bugün ḳaşı ṭāḳına
Zencīr-i müşk aşar ḫam-ı gīsūsı Ḳāsımuñ

ham-ı miḥrāb:

1. **ḫam-ı miḥrāb:**
Gazel 343
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Mihrap kemeri. II Sevgilinin kaşı.

Bu ḳaş mı yā ḥam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

ham-ı zülfüñi:

1. **ḥam-ı zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 159
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Saç kıvrımı.

Baḥr-i ʿışḳuñda çeküp almaġa göñlüm zevraḳın
Dest-i cevrüñle ḥam-ı zülfüñi çengāl eyledüñ

hamīde:

1. **ḥamīde-ḳadd:**
Gazel 69
Mısra: **7**
Eğilmiş boy, bükülmüş bel.

İñle ḥamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

hamīde oldı:

1. **ḥamīde oldı:**-*ldı*
Mesnevi 4
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Eğilmek, kambur olmak.

Ḳalem bu sırdan oldı ser-bürīde
Bu ḳıldan çaldı çeng oldı ḥamīde

ḥāmil-i maḳāle-i ḥüsn:

1. **ḥāmil-i maḳāle-i ḥüsn:**
Gazel 144
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik makalesinin taşıyıcısı.

Gül-i ruḫuñ varaḳı ḥāmil-i maḳāle-i ḥüsn
Ḥadīṣ-i laʿl-i lebüñ nāḳıl-ı rivāyet-i luṭf

ḥammām:

1. **ḥammāma:**-*a*
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Hamam, sıcak kaplıca.

Şoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

2. **ḥammāmuñ:**-*uñ*
Nazm 31
Mısra: **2**
Hamam, sıcak kaplıca.

Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānīdür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

3. **ḥammāmlara:**-*lar, -a*
Gazel 255
Mısra: **4**
Hamam.

Gözümüñ lülelerin Ḥamza-i dellāk aḳıdur
Kʾayaġı ṭoprağıdur yüz şuyı ḥammāmlara

4. **ḥammāmı:**-*ı*
Nazm 31
Mısra: **1**
Hamam.

Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānīdür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

ḥamr:

1. **ḫamr:**
Gazel 267
Mısra: **13**
İçki, şarap.

Ḫamr içerdüm ḫʷāb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

2. **ḫamruñ:**-*uñ*
Gazel 234
Mısra: **6**
Şarap.

Göñüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām şundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

hāmūş:

1. **ḫāmūşdur:**-*dur*
Gazel 69
Mısra: **10**
Susmuş, sessiz.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

ḫāmūş eylemiş:

1. **ḫāmūş eylemiş:**-*miş*
Gazel 133
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Suskun bir hale getirmek, susturmak.

Ḳumrī-i dil manṭıḳın sözüñde mevzūn eyleyen
Piste-i şīrīnüñi ḥikmetle ḫāmūş eylemiş

hāmūş ide:

1. **ḫāmūş ide:**-*e*
Gazel 160
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Susturmak.

Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide gūyālıġuñ

hāmūş ola:

1. **ḫāmūş ola:**-*a*
Gazel 304
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Suskun olmak; kapalı halde olmak.

Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

ḫāmūş oldı:

1. **ḫāmūş oldı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Susmak.

Fürūġ-ı suḫandan ferāġ eyledüm Şeb-i ġamda āhum çerāġ eyledüm

hamza-i dellāk:

1. **ḫamza-i dellāk:**
Gazel 255
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **-**
Tellak Hamza, özel isim.

Gözümüñ lülelerin Ḥamza-i dellāk aḳıdur
Kʾayaġı ṭopraġıdur yüz ṣuyı ḥammāmlara

<u>ḫān:</u>

1. **ḫāna:**-*a*
Gazel 65
Mısra: **11**
Han, hakan.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Göñlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

2. **ḫānum:**-*um*
Gazel 279
Mısra: **4**
Hükümdar, padişah. || *Sevgili.*

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

3. **ḫānum:**-*um*
Müfret 42
Mısra: **1**
Hükümdar, padişah. || *Sevgili.*

Şu gelür ḫānum elüñden yüzüme baḳmayasın
Hele şu gelmez elüñden ki göñülden çıḳasın

<u>ḫānā:</u>

1. **ḫānā:**
Kaside 6
Mısra: **154**
Okuyan.

Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳudı reyḥān
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

<u>ḫançer:</u>

1. **ḫancerüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **63**
Hançer, kılıç.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir ṣu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

2. **ḫancer:**
Kaside 7
Mısra: **110**
Hançer.

Kim ki neẕẕāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẓıruñ çeşmine ḫışmından ṣoḳar ḫancer güneş

3. **ḫancerin:**-*in*
Terci-bend 2
Mısra: **92**
Hançer.

Delmege şeh ʿadūsı sīnesini İtdi ser-tīz ḫancerin sūsen

4. **ḫancerüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 43
Mısra: **7**
Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak- Sevgilinin kaşı, kirpiği ve bakışı için kullanılır-.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

5. **ḫancerüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 304
Mısra: **7**
Hançer, kılıç. II Sevgilinin kirpikleri.

Ḫaste-dil ḫancerüñe teşne-leb olduġı bu kim
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

6. **ḫancere:**-*e*
Gazel 281
Mısra: **3**
Hançer, kılıç.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣancar
Hey ol serv-i hevā-baḫṣa hevādār olmasun kimse

7. **ḫancere:**-*e*
Gazel 313
Mısra: **8**
Hançer, bıçak.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi bağrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

8. **ḫancer:**
Gazel 129
Mısra: **5**
Hançer, iki yanı keskin bıçak. ll Sevgilinin kaşı, kirpiği ya da bakışı.

Ṣan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

9. **ḫancerüñ:**-*üñ*
Gazel 231
Mısra: **7**
Hançer, kılıç. II Sevgilinin şekil itibariyle hançere benzeyen öldürücü kaşları. II Sevgilinin bakışları.

Āb-ı ḥayāt ile mi ṣuvarıldı ḫancerüñ
Kʾolur sebeb hemīşe ḥayāt-ı beḳā içün

10. **ḫancerüñ:**-*üñ*
Gazel 244
Mısra: **4**
Hançer, kılıç. II Sevgilinin şekil itibariyle hançere benzeyen öldürücü kaşları. II Sevgilinin bakışları.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

11. **ḫançerler:**-*ler*
Gazel 85
Mısra: **2**
1. Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak. 2. Sevgilinin kaşı, kirpiği ve bakışı için kullanılırdı.

Āh kim ġamzelerle dilberler Ṭaḳınur ṣaġlu ṣollu ḫançerler

12. **ḫançerler:**-*ler*
Murabba 1
Mısra: **14**
1. Kamadan küçük, ucu eğri ve sivri, iki yanı keskin bıçak. 2. Sevgilinin kaşı, kirpiği ve bakışı için kullanılırdı.

Felegüñ nūş iderem nīşini sāġarlar ile

Ṭoġradı ḫār-ı cefā bağrumı ḫançerler ile

hançer çeker:

1. **ḫançer çeker:***-er*
Gazel 88
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hançeri aniden eline alarak birisine doğrultmak; sevgilinin aşığa yan bakış atması.

Ḫançer çeker gözüme gözetdükce ġamzesi
Cellād-vār tīġ ile insāna ḳaṣd ider

hancer çeküp:

1. **ḫancer çeküp:**
Gazel 339
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hançeri aniden eline alarak birisine doğrultmak; sevgilinin aşığa yan bakış atması.

Dil mülki ḳaṣdına gözi ḫancer çeküp nʾider
Kʾāşūb-ı çīn-i zülfi yıḳar bu vilāyeti

hançerden:

1. **ḫançerden:**
Gazel 101
Mısra: **6**
Iki yanı keskin bıçak, hançer. II Sevgilinin bakışları.

Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

ḫancer-i elmāsa:

1. **ḫancer-i elmāsa:***-a*
Gazel 314
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Elmas hançer/kılıç.

Düşüp dil murġı ġamdan kirpügüñe
Havādan ḫancer-i elmāsa düşdi

hancer-i kaşşāb-ı kurbāndan:

1. **ḫancer-i ḳaşşāb-ı ḳurbāndan:***-dan*
Kaside 28
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kurban kasabının hançeri.

Öldürür ġamzeñ beni sen gey ṣaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭra-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

hancer-i sīr-āb:

1. **ḫancer-i sīr-āb:**
Kaside 29
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Suya doymuş, kanmış hançer.

Ġarḳ oldı ʿadū ḳanına ol ḫancer-i sīr-āb
Gūyā ki geyer cāme-i gül-nāri benefşe

hancer-i tīzüñle:

1. **ḫancer-i tīzüñle:***-üñ, -ile*
Kaside 6
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Keskin hançer.

Geh ḫancer-i tīzüñle güsiste semek-i ḫaşm
Geh gürz-i girānuñla şikeste ṣaf-ı heycā

handān:

1. **ḫandān:**
Gazel 39
Mısra: **10**
Gülen, şen, neşeli. || Gonca gülün açılmış hali.

Nāle ḳılduġınca Aḥmed ġoncasınuñ güldügi
Bu ki bülbüller fiġān itdükce gül ḫandān olur

2. **ḫandān:**
Kaside 32
Mısra: **10**
Şen, neşeli, sevinçli.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

3. **ḫandān:**
Gazel 157
Mısra: **5**
Açılmış gül.

Bahār-ı ḥüsn ile sen tāze gül gibi ḫandān
Ve medmaʿī bi-hevāke ke muznetin bākī

4. **ḫandān:**
Gazel 102
Mısra: **5**
Far. Gülen, neşeli.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil bağrını lāle gibi ṭāġlar oturur

handān it:

1. **ḫandān it:**
Gazel 298
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güldürmek; sevindirmek, hoşnut etmek.

Ey meh viṣālüñ ḫʷānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

handān olduġum:

1. **ḫandān olduġum:***-duḳ, -um*
Gazel 194
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Neşeli ve güleryüzlü; şen şakrak olmak.

Mülk-i cān cümle ḫarāb oldı ġamuñdan dostum
Düşmanuñ raġmınadur ẓāhirde ḫandān olduġum

handān olup:

1. **ḫandān olup:***-up*
Gazel 58
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gülmek, neşeli ve mutlu olmak.

Ol şemʿ-i cemʿ giceler aġlatmaġa beni
Meclislere raḳīb ile ḫandān olup gider

handān olur:

1. **ḫandān olur:***-ur*
Gazel 38
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak.

ʿĀşıḳ u maʿşūḳa beñzer āsumān ile zemīn
Kim biri aġladuġınca birisi ḫandān olur

hande:

1. **ḫandesi:***-si*
Gazel 116
Mısra: **4**
Gülme, gülüş.

Gözleri siḥr-āferīn ü lebleri muʿciz-nigār
Ġamzesi ʿābid-firīb ü ḫandesi ʿāşıḳ-güdāz

2. **ḫandeñle:***-ñ, -le*
Gazel 282
Mısra: **7**
Gülüş.

Gerçi ḫandeñle yaḳīn oldı lebüñ varlıġı
İrimez diḳḳatüm illā ki gümāndur dimege

3. **ḫandeñüñ:***-nüñ*
Kaside 8
Mısra: **26**
Gülüş.

Ey kān-ı ḥüsne laʿl-i lebinden bahā viren
Bir ḫandeñüñ bahāsı degül ṣad hezār laʿl

4. **ḫandeyle:***--yle*
Gazel 174
Mısra: **4**
Gülme, gülüş.

Gördi nesrīn kim benefşe öykinürmiş zülfüñe
Bezm-i gülşende aña ḫandeyle virdi infiʿāl

5. **ḫandesi:***-si*
Gazel 3
Mısra: **11**
Gülme, gülüş.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān baġışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

6. **ḫande:**
Gazel 20
Mısra: **2**
Gülme, gülüş.

Bu ġamze degül belādur ey dost
Bu ḫande degül cefādur ey dost

7. **ḫandesidür:***-si, -dür*
Gazel 331
Mısra: **11**
Gülme, gülüş.

Nemek-i ḫᵛān-ı melāḥat şekerīn ḫandesidür
Ki bu dem emlāḥ-ı ḫūbān-ı cihāndur çelebī

hande eyle:

1. **ḫande eyle:**
Kaside 23
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Gülmek.

Bārī naẓar ḳılursañ aña ḫande eyle kim
Görine ṭopṭolu güher-i şāh-vār āb

hande idersin:

1. **ḫande idersin:***-er, -sin*
Gazel 271
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gülmek, alay etmek.

Oturup ḥüsn bezminde idersin ḥālüme ḫande
Yanarduñ şemʿ-veş sen de ṣataşsañ nār-ı hecrāna

hande itdükce:

1. **ḫande itdükce:***-dükce*
Gazel 187
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gülmek, gülümsemek.

Dil nice ṣabr eylesün ḥüsnüñ temāşāsında kim
Ḫande itdükce dehānuñ cānumı eyler dü-nīm

hande-i gülden:

1. **ḫande-i gülden:***-den*
Kaside 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gülün gülmesi; açılması.

Ḫande-i gülden ṣafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ı ḥazīn

hande-i pinhānıdur:

1. **ḫande-i pinhānıdur:***-ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) gizli gülüşü.

ʿĀşıḳ-ı şūrīdesin gāh öldürüp geh dirgüren
Ġamze-i düzdīdesiyle ḫande-i pinhānıdur

hande-i şīrīn:

1. **ḫande-i şīrīn:**
Gazel 336
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı gülüş.

Leb-i laʿlīnüñ açup ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri
Ṣıdı bir ḫande-i şīrīn ile dürc-i güheri

hande-i şīrīni:

1. **ḫande-i şīrīni:***-i*
Gazel 46
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı gülüş.

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

handelü:

1. **ḫandelü:**
Gazel 69
Mısra: **9**
Neşeli, mutlu, sevinçli.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

hāne:

1. **ḫānesin:***-si, -n*
Gazel 292

Mısra: **5**
Ev II gönül evi.

Ḥākim-i ʿışḳuñ ḫarāb itmezdi gönlüm ḫānesin
Baḳmasa ḥüsnüñ sarāyına bu çeşmüm revzeni

2. **ḫānesin:***-sin*
Gazel 23
Mısra: **5**
Ev, yuva II göz yuvası, göz çukuru, göz bebeği; aşığın göz bebeği.

Seyle virdi ḫānesin merdümlerüñ Dīde-i giryān elinden el-ġıyāṣ

3. **ḫāneleri:***-ler, -i*
Gazel 97
Mısra: **1**
Ev, yuva II göz yuvası, göz çukuru, göz bebeği; aşığın göz bebeği.

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Gönlümüñ ḥalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

4. **ḫānesine:***-si*
Gazel 127
Mısra: **13**
Ev, yuva II göz yuvası, göz çukuru, göz bebeği; aşığın göz bebeği.

Gözlerüm ġamzeñ oḳın daʿvet ider ḫānesine
Kerem ehlidür iderse nʾola mihmāna heves

5. **ḫāne:**
Gazel 312
Mısra: **2**
Ev. II Gönül.

Muvāfiḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

6. **ḫānesi:**
Gazel 38
Mısra: **2**
Ev, mesken II Gönül, gönül evi.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

7. **ḫānesi:**
Gazel 38
Mısra: **8**
Ev, mesken II Gönül, gönül evi.

Ey şarāb-ı nāb içüp ʿazm-i ḫarābāt eyleyen
Her kime uġrarsañ anuñ ḫānesi vīrān olur

8. **ḫānemüzi:**
Gazel 243
Mısra: **11**
Ev, mesken II Gönül, gönül evi.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

9. **ḫānemüzi:**
Gazel 329
Mısra: **4**
Ev, mesken II Gönül, gönül evi.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḥavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

10. **ḫānesinde:***-s, -i, -n, -de*
Gazel 286
Mısra: **14**
Ev (Âşığın gönlü).

El çekme kʾāsitīn-i melālüñle diñlenür
Dil ḫānesinde şemʿ-i maḥabbet ne fāyide

11. **ḫāne:**
Gazel 270
Mısra: **22**
,Ev. II Gönül evi.

Dil rūşen olmaz Aḥmed cevr oḳı delmeyince
Bī-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

ḫānedān:

1. **ḫānedānuña:***-uñ, -a*
Kaside 21
Mısra: **70**
Soylu aile.

Bunca yıldur ki ṭūṭī-i ḳalemin Ḫānedānuña medḥ-ḫᵛān bulduñ

ḫāne-i çeşmüm:

1. **ḫāne-i çeşmüm:***-üm*
Müfret 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Göz evi II Âşığın gözü.

Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine
Aġlamaḳdan ḫāne-i çeşmüm ḫarāb oldı yine

ḫāne-i çeşmümde:

1. **ḫāne-i çeşmümde:***-üm, -de*
Gazel 160
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Göz evi II Âşığın gözü.

Reşk-i firdevs-i berīn oldı sarāyı gönlümüñ
Ḫāne-i çeşmümde taṣvīr olalı raʿnālıġuñ

ḫāne-i dervīş:

1. **ḫāne-i dervīş:**
Gazel 100
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Derviş evi (âşığın gönlü).

Her gice eksük degül dilde belā vü derd ü ġam
Ṣanma kim bu ḫāne-i dervīş mihmānsuz geçer

ḫāne-i dilde:

1. **ḫāne-i dilde:***-de*
Gazel 41
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül evi.

Ḳondı Aḥmed ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

ḫāne-i ḫāk-i siyehden:

1. **ḫāne-i ḫāk-i siyehden:***-den*
Kaside 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kara topraktan ev (Maddî âlem).

Ḫāne-i ḫāk-i siyehden geçüben ḫayme ḳurar
Lā-mekān ʿarşasına himmeti dervīşlerüñ

hāne-i hammārı:

1. **ḫāne-i ḫammārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Meyhane.

Evvel çü lebüñ yādına mey-ḫāneye düşmiş
Āḫır ḳomadı ḫāne-i ḫammārı benefşe

hāne-i nübüvvete:

1. **ḫāne-i nübüvvete:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberlik evi.

Pāk olmamışdı gilden eli
Ādemüñ henüz
Sen ḫāne-i nübüvvete olduḳda ked-ḫudā

hān-ı kerem:

1. **ḫān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Cömert hükümdar.

Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yʾçün
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫān-ı kerem

hāniḳah-ı çeşmümüñ:

1. **ḫāniḳah-ı çeşmümüñ:**
Gazel 260
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Göz tekkesi.

Ay yüzüñsüz aydın olmaz ḫāniḳah-ı çeşmümüñ
Gerçi āhumla yanar şemʿ-i şebistān her gice

hānümān:

1. **ḫānumāndan:**-*dan*
Gazel 208
Mısra: **16**
Ev, bark.

Ben de Aḥmed gibi ġarībem kim
Cāndan u ḫānumāndan ayrıldum

2. **ḫānumānın:**-*(ı)n*
Gazel 104
Mısra: **4**
Ev bark, ocak, yuva. II Âşığın bedeni.

Ṣabr yaġmācısı sāḳīler elinden dād kim
Āteş-i bādeyle ʿaḳluñ ḫānumānın yaḳdılar

hānumān-ı müşk:

1. **ḫānumān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Miskin evi barkı, ocağı.

Ney-şekker oldı ġayret-i ḫāmeñle telḫ-ʿayş
Reşk-i ḫaṭuñla ḳaldı siyeh ḫānumān-ı müşk

hār:

1. **ḫār:**
Gazel 196
Mısra: **10**
Diken II Rakip.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yʾçün ḫār iñlerem

2. **ḫār:**
Gazel 280
Mısra: **10**
Diken II Rakip.

ʿIşḳuñ yolında göñlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne ʿāşıḳam gel ḫār ṣaçma rāhuma

3. **ḫārdan:**-*dan*
Gazel 303
Mısra: **10**
Diken II Rakip.

Bī-girān aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār
Ḥavlı düzmiş ḫārdan ṣāḫ-ı gül-i raʿnā gibi

4. **ḫār:**
Gazel 309
Mısra: **11**
Diken II Rakip.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol ṣāḫ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

5. **ḫār:**
Gazel 310
Mısra: **6**
Diken II Rakip.

Çöpçe gelmez gözüme gülşen-i kūyında raḳīb
Kʾol çemende gül-i nesrīn görinür ḫār daḫı

6. **ḫār:**
Gazel 319
Mısra: **12**
Diken II Rakip.

Yār etegin ḳomaz elinden raḳīb
Ṭutdı gülüñ dāmenini ḫār hey

7. **ḫār:**
Kaside 22
Mısra: **22**
Diken, rakip.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

8. **ḫārdan:**-*dan*
Terci-bend 2
Mısra: **28**
Diken.

Ṭaḳdı ġonca yaḳasına tügme Ḫārdan idineli sūzen gül

9. **ḫār:**
Terci-bend 2
Mısra: **17**
Diken.

Çün olur ḫār içinde mesken-i gül
Nʾola ṣad-pāre olsa dāmen-i gül

10. **ḫār:**
Gazel 56
Mısra: **4**
Diken. II keder ve zahmet veren bir yer.

Gül yüzi gülşenini görmeyicek
Bāġ-ı cennet gözüme ḫār gelür

11. **ḫār:**
Gazel 21
Mısra: **8**
Diken || Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Ḫaṭ ḳoma ruḫuñda kim yazuḳdur
Cennet ḳapusında ḫār ey dost

12. **ḫār:**
Kaside 8
Mısra: **92**
Hor, hakir, bayağı.

Reddüñ eli atarsa ʿazīz-i cihān iken
Seng-i siyeh gibi ola her yirde ḫār laʿl

13. **ḫār:**
Gazel 57
Mısra: **14**
Çalı, diken.

Saʿy idüp idemezem Kaʿbe-i kūyuñı ṭavāf
Baġlayupdur yolumı ḫār elümden ne gelür

14. **ḫār:**
Gazel 102
Mısra: **5**
Çalı, diken.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

15. **ḫār:**
Gazel 183
Mısra: **14**
Çalı, diken.

Nev-bahār-ı ḥüsnine bülbüllerin zār itmege
Eylemiş ʿahd-i ezelde ḫār ile sevgend gül

16. **ḫār:**
Gazel 192
Mısra: **11**
Çalı, diken.

Ḫār ṣanmañ kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol
Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

17. **ḫar:**
Nazm 36
Mısra: **4**
Çalı, diken.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni
Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

18. **ḫārdan:**-*dan*
Gazel 35
Mısra: **25**
Çalı, diken.

Ḫārdan bir ḫavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿīler ṣoḥbetinde Aḥmedʾüñ dīvānıdur

19. **ḫārdan:**-*dan*
Gazel 46
Mısra: **12**
Çalı, diken.

Bister-i nesrīnde yatan gül ne bilsün ḥālini
Bülbül-i şūrīdenüñ kim ḫārdan bālīni var

20. **ḫārını:**-*ı, -nı*
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Diken.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

21. **ḫār:**
Gazel 221
Mısra: **13**
Diken II rakip, yabancı.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

22. **ḫār:**
Gazel 223
Mısra: **11**
Diken II rakip, yabancı.

Her ḫār ile sen ṣoḥbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

ḫār u ḫas:

1. **ḫār u ḫas:**
Gazel 128
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Diken ve çer çöp.

Ḥüsn-i Şīrīn gülşen-i cān-baḫş iken taḳdīri gör
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miskīn ḫār u ḫas

2. **ḫār u ḫas:**
Gazel 233
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çalı çırpı, çer çöp II rakipler.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

3. **ḫār u ḫas:**
Gazel 207
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
1) Çer çöp, diken 2) Rakip.

Ḳatı göñlüñe düşdi mihr-i raḳīb
Bitdi ḫārāda ḫār u ḫas nʾidelüm

ḫār u ḫasinden:

1. **ḫār u ḫasinden:**
Gazel 226
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Çalı çırpı, çer çöp II Rakipler.

Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp Aḥmed
Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

ḫārā:

1. **ḫārāda:**-*da*
Gazel 207
Mısra: **16**
Pek katı taş, mermer. II kalp bağlamında "kalbi katı, taş kalp.".

Ḳatı göñlüñe düşdi mihr-i raḳīb
Bitdi ḫārāda ḫār u ḫas nʾidelüm

ḫārā göñül:

1. **ḫārā göñül:**
Gazel 115
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Katı kalp; duygusuz, merhametsiz.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

harāb eyledi:

1. **ḫarāb eyledi:**-*di*
Gazel 243
Mısra: **13**

Kelime Tipi: **-**
Viraneye çevirmek, yıkmak; hüzün, gam, keder vermek.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

harāb eylemesün:

1. **ḫarāb eylemesün:**-*me-me, -sün*
Gazel 78
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Harap etmek, yok etmek.

Ġam-ı zülfüñden aḳan ḳanlu yaşumdan ḥaẕer it
Nāfe-i Çīni ḫarāb eylemesün bārāndur

harāb iden:

1. **ḫarāb iden:**-*en*
Gazel 52
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yıkmak, viran etmek.

Ḳarār u ṣabrum alan zülf-i bī-ḳarāruñdur
Ḫarāb iden beni ṣol çeşm-i pür-ḫumāruñdur

harāb ider:

1. **ḫarāb ider:**-*er*
Nazm 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yıkmak, viran etmek.

Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿī ḫarāb
Ceng maʿmūr ider anı bī-direng

harāb itdi:

1. **ḫarāb itdi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **-**
Yıkmak, viran etmek.

Açup söz ʿarūsı yüzinden niḳāb
Beni cām-ı ḫüsninden itdi ḫarāb

harāb itmege:

1. **ḫarāb itmege:**-*mek, -e*
Gazel 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yıkmak, viran etmek.

Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye
Gönlümi zülfüñ gibi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

harāb itmezdi:

1. **ḫarāb itmezdi:**-*mez, -idi*
Gazel 292
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yıkmak, viran etmek.

Ḥākim-i ʿışḳuñ ḫarāb itmezdi gönlüm ḫānesin
Baḳmasa ḥüsnüñ sarāyına bu çeşmüm revzeni

harāb itmişdür:

1. **ḫarāb itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 117
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yıkmak, viran etmek.

Bilmezem dil ḫānesin ġam nʾiçün itmişdür ḫarāb
Ol güzeller şāhınuñ çünkim viṣāḳıdur henüz

harāb ḳılduñ:

1. **ḫarāb ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 195
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Mahvetmek, perişan etmek.

Cān ilini cevrüñ ile nicesi ḳılduñ ḫarāb
Vaḳtidür taʿmīre bünyād eyle ḳurbān olduġum

harāb olalı:

1. **ḫarāb olalı:**-*alı*
Gazel 182
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Harap duruma gelmek, perişan olmak; yıkılmak; üzüntüyle dolmak.

Mestāne gözlerüñden olalı ḫarāb dil
Yaş yirine döker ḳabaġumdan ṣarāb dil

harāb oldı:

1. **ḫarāb oldı:**-*dı*
Gazel 233
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yıkılmak, tahrip olmak.

Dil oduñdan kebāb oldı gözüm yaşı ṣarāb oldı
Gönül mülki ḫarāb oldı gidelüm bārī şehrüñden

2. **ḫarāb oldı:**-*dı*
Gazel 194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Harap duruma gelmek, yıkılmak; perişan olmak, çok üzülmek.

Mülk-i cān cümle ḫarāb oldı ġamuñdan dostum
Düşmanuñ raġmınadur ẓāhirde ḫandān olduġum

3. **ḫarāb oldı:**-*dı*
Müfret 44
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Harap duruma gelmek, yıkılmak; perişan olmak, çok üzülmek.

Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine
Aġlamaḳdan ḫāne-i çeşmüm ḫarāb oldı yine

harāb olmaya:

1. **ḫarāb olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 229
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yıkılmak, tahrip olmak.

Gönüller yıḳuban yapduñ cefā bünyādını muḥkem
Ḫarāb olmaya dīvārı yavuz gözden yavuz dilden

harāb olmış:

1. **ḫarāb olmış:**-*mış*
Gazel 81
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Harap duruma gelmek, yıkılmak; perişan olmak, çok üzülmek.

Ey ḫarāb olmış gönül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

harāb olur:

1. **ḫarāb olur:**
Gazel 335
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Harap duruma gelmek, yıkılmak.

Vīrāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ḫarāb ol il kim ola pādişāh iki

harāb-ı çeşm-i yār:

1. **ḫarāb-ı çeşm-i yār:**
Gazel 234
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin gözlerinin sarhoşu.

Göñüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām ṣundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

harāb-ı ġamze-i mestüñ:

1. **ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ:***-üñ*
Gazel 343
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş, kendinden geçmiş yan bakışın perişanı.

Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı
Ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ iki cihān ola mı

harāb-ı nāz:

1. **ḫarāb-ı nāz:**
Gazel 111
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Naz harabı (sevgilinin nazından harap olmuş kişi/âşık).

Ey serv-i nāz nergis-i mestüñe hey di kim
Ḳıldı cihānda ehl-i niyāzı ḫarāb-ı nāz

2. **ḫarāb-ı nāz:**
Gazel 111
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Naz harabı (sevgilinin nazından harap olmuş kişi/âşık).

Yazuḳdur Aḥmedʾüñ ṣımasun göñli şīşesin
Mestāne gözlerüñ kim olupdur ḫarāb-ı nāz

harāc:

1. **ḫarācı:***-ı*
Kaside 8
Mısra: **117**
Müslüman olmayanlardan alınan vergi.

Dünyā ḫarācı dürc-i ḫazīneñde derc olup
Her gün ḳapuñda ḫarc ola yüz biñ ḳaṭār laʿl

2. **ḫarāc:**
Gazel 24
Mısra: **6**
Ar. Müslüman olmayanlardan alınan vergi.

Ey şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār u ṣabr kim
Şehr-i vīrāndan hemīşe şehriyār almaz ḫarāc

ḫarām:

1. **ḫarām:**
Gazel 224
Mısra: **9**
1.Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı. 2. Yasak. 3. Yakışmaz,.

Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḫarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

2. **ḫarāmdur:***-dur*
Gazel 312
Mısra: **14**
Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

Çün āsitīn ile gel dir ḫarīm-i Kaʿbesine
Ḫarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

3. **ḫarāma:***-a*
Mesnevi 3
Mısra: **116**
Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

Müdām açma aġzuñ ṣurāḥī gibi
Ḫarāma yol itme mübāḥī gibi

4. **ḫarām:**
Gazel 8
Mısra: **4**
Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı.

Kaʿbe ḳapuñ ṣafāsına lebbeyk uranlaruñ
Beytüʾl-ḫarāma saʿyi var ise ḫarām ola

5. **ḫarām:**
Gazel 186
Mısra: **8**
Ar. Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan, helal karşıtı; yasak.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḫarām olmaz mı sulṭānum

ḫarām itdüñ:

1. **ḫarām itdüñ:***-dü, -ñ*
Gazel 241
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yasaklamak; bir şeyin yapılmamasını buyurmak veya istemek, menetmek.

Āyet-i ḥüsnüñle sen vaṣluñ ḫarām itdüñ baña
Ben ḫarāmī çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

ḫarām ola:

1. **ḫarām ola:***-a*
Gazel 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yasak olsun, nasip olmasın anlamlarında olumsuz bir temenni.

Ḫarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh baña
Ḫarām ola daḫı bir ġayrı secdegāh baña

2. **ḫarām ola:***-a*
Kaside 20
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyden gerektiği gibi yararlanamamak, bir şey eline geçmez olmak; uygun düşmemek.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı baña ḥalāl

ḥarām oldı:

1. **ḥarām oldı:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Haram kılınmak, yasaklanmak.

Siḥr egerçi dīn-i Aḥmedʾe ḥarām oldı velī
Vaṣf-ı ġamzeñde sözüm siḥri ḥalāl oldı yine

ḥarām olmadı:

1. **ḥarām olmadı:**
Kaside 31
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Din kurallarına aykırı olmak, dinî bakımdan yasak olmak II bir şeyden gereği gibi yararlanamamak, engellenmek.

Şu kevs̱er olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı ṣahbā

ḥarām olsun:

1. **ḥarām olsun:**
Gazel 257
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yasak olsun, nasip olmasın anlamlarında olumsuz bir temenni.

Ārzū-yı ḥalḳa-i Beytüʾl-ḥarām olsun ḥarām
Ger ḫayāl-i ḥalḳa-i zülf-i perīşān olmasa

ḥarāmī:

1. **ḥarāmī:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Haydut , hırsız. II gönül ülkesini talan eden.

Āyet-i ḥüsnüñle sen vaṣluñ ḥarām itdüñ baña
Ben ḥarāmī çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

harāret:

1. **ḥarāret:**
Kaside 32
Mısra: **18**
Ar. Sıcaklık.

Ne oldı şayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḥarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

harāret-i teb-i hecrānı:

1. **ḥarāret-i teb-i hecrānı:**-*ı*
Gazel 52
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık sıtmasının ateşi.

Ḥarāret-i teb-i hecrānı defʿ iden dilden
Bu boynumuzdaġı meftūl-ı müşk-bāruñdur

harb:

1. **ḫarb:**
Kaside 6
Mısra: **122**
Savaş, cenk.

Gerd-i sipehüñ ẓulmetiyle şuʿle-i tīġuñ
Gösterdi Şehā ḫarb günin leyle-i ḳamrā

harc iden:

1. **ḫarc iden:**-*en*
Terkib-bend 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Harcamak, sarf etmek.

Dürr-i girān-bahāsını dürc-i ḫayātuñuñ
Ey ḫarc iden ġurūr ile ʿömrüñ hebā imiş

harc idüp:

1. **ḫarc idüp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Harcamak, sarf etmek.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her mūraduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

harc ola:

1. **ḫarc ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
Harcanmak, tüketilmek, harcama yapılmak, masraf edilmek.

Dünyā ḫarācı dürc-i ḫazīneñde derc olup
Her gün ḳapuñda ḫarc ola yüz biñ ḳaṭār laʿl

hārda:

1. **ḫārda:**
Gazel 313
Mısra: **7**
Nerede sorusu.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

hāre:

1. **ḫāresi:**-*si*
Gazel 294
Mısra: **2**
Sert taş, kaya.

Biʾllāh ey but-ḫāne-i ḥüsnüñ but-ı ʿayyāresi
Nice mermerden düzilmişdür yüregüñ ḫāresi

harem:

1. **ḥarem:**
Gazel 211
Mısra: **5**
Harem (herkesin girmesine izin verilmeyen yer, sevgilinin mekânı bağlamında).

Dilerem Ḥaḳdan elüm irse ḥarem ḥalḳasına
ʿÖmr uzunlıġını kʾol zülf-i semen-sāyı görem

2. **ḥareminde:**-+*inde*
Gazel 47
Mısra: **3**
Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer.

Ḳandīl-i dil aşılmaġa ḥüsnüñ ḥareminde

ʿAnber ṣaçuñuñ silsile-i müşk-i teri var

3. **ḥaremi:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **57**
Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer.

Ḫuld-i ḥarīmüñüñ ḥaremi ḥürmeti ḥaḳı
Kim ḫāki ter ʿabīr durur āsitānı müşk

4. **ḥarem:**
Kaside 6
Mısra: **164**
(Ar.) Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer II. Müslüman saray, konak ve evlerinde yabancı erkeklerin giremediği, yalnız kadınlara mahsus bölüm.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim ḳıldı ḥarem gūşesini menzil ü meʾvā

5. **ḥaremi:**-*i*
Gazel 27
Mısra: **16**
Ar. Saray haremi, harem dairesi.

Ḥarīm-i ʿışḳ edebin Aḥmed umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḥaremi ḥürmetini her güstāḫ

6. **ḥarem:**
Terci-bend 1
Mısra: **46**
Kâbe ve çevresi.

Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnī ḥarīmüñ oldı ḥarem bigi muḥterem

harem-i dilde:

1. **ḥarem-i dilde:**-*de*
Gazel 348
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün harem dairesi.

Ḥarem-i dilde göñül murġını ġamzeñ ki ṭutar
Ṣayd-ı murġ-ı dil ider ṣaḥn-ı ḥaremden ne-y-iki

harf:

1. **ḥarfini:**
Gazel 256
Mısra: **7**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.

Ḳaşlaruñ ḥarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl
Gözlerüñ remzi çü ḥadden ṭaşradur pergārda

2. **ḥarfinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 6
Mısra: **188**
Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri.

Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl
Kim yazamadum sülsini bir ḥarfinüñ ammā

3. **ḥarfini:**-*i-n-i*
Gazel 159
Mısra: **9**
Dildeki bir sesi gösteren ve alfabeyi oluşturan işaretlerden her biri, kod.

Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini
ʿĀşıḳ-i bī-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

4. **ḥarf:**
Gazel 107
Mısra: **1**
1. Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri. 2. Söz, lâf.

Ruḥı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

5. **ḥarf:**
Gazel 221
Mısra: **6**
1. Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri. 2. Söz, lâf.

Göñlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

harfde:

1. **ḥarfde:**
Kıt'a 3
Mısra: **6**
Alfabeyi meydana getiren işâretlerden her biri. II Söz, lâkırdı.

Yüz biñ luġat olsa her dilümde
Her ḥarfde biñ beyānum olsa

harf-i kurʾānı:

1. **ḥarf-i ḳurʾānı:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kur'an harfi.

Mest olupdur çeşm ü ebrūñuñ ḫayālinden imām
Kʾoḳımaz miḥrābda bir ḥarf-i Ḳurʾānı dürüst

harf-i siyāh:

1. **ḥarf-i siyāh:**
Gazel 323
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Siyah harf.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

harf-i zer:

1. **ḥarf-i zer:**
Kaside 15
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Zer kelimesi.

Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile
Ḥarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

har-gāh:

1. **ḫar-gāh:**
Mesnevi 4
Mısra: **30**
Çadır, otağ ‖ gökyüzü.

İder şol deñlü diller nāle vü āh
Ki pür-dūd-ı siyāh olur bu ḫar-gāh

hār-ı belāya:

1. **ḫār-ı belāya:**-*ya*
Gazel 83

Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bela dikeni.

Ḫār-ı belāya ṣabr ider illā ki idemez
Zāġ-ı raḳîbe bülbülüñ ey gül-ʿiẕār ṣabr

hār-ı cefā:

1. **ḫār-ı cefā:**
Nazm 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet, acı dikeni.

Dil mi ḳodı cevrüñ ile delmedük
Sīne mi var ḫār-ı cefā ilmedük

2. **ḫār-ı cefā:**
Murabba 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet dikeni.

Felegüñ nūş iderem nīşini sāġarlar ile
Ṭoġradı ḫār-ı cefā baġrumı ḫançerler ile

3. **ḫār-ı cefā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet, keder dikeni; sevgilinin yokluk üzüntüsü.

Dolāb-ı çarḫ dökdügi seyl-i fenā imiş
Bāġ-ı zamāne ṭopṭolu ḫār-ı cefā imiş

hār-ı cefāda:

1. **ḫār-ı cefāda:**-*da*
Gazel 180
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet dikeni.

Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ
Ey boyı serv ey yüzi gülzār ḳaçma gel

hār-ı cefādan:

1. **ḫār-ı cefādan:**-*dan*
Gazel 165
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet, acı dikeni.

Ḫār-ı cefādan iñleme Aḥmed hezār ise
Çün ʿöẕr-ḫᵛāhdur gül-i ḫod-rūsı Ḳāsımuñ

hār-ı ġayretden:

1. **ḫār-ı ġayretden:**-*den*
Gazel 133
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gayret dikeni.

Ḫār-ı ġayretden ciger çāk oldı kʾol gül yüzlünüñ
Pīrehen nāzük tenin nʾiçün der-āġūş eylemiş

hār-ı müjgānumda:

1. **ḫār-ı müjgānumda:**-*um, -da*
Gazel 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kirpik dikeni.

Ḫār-ı müjgānumda fīʾl-ḥāl açılur nesrīn-i eşk
Bāġ-ı çeşmümden çün ol gül yapraġı pinhān olur

hār-ı siyehdür:

1. **ḫār-ı siyehdür:**-*dür*
Gazel 146
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Siyah diken.

Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ
Gūyiyā ḫār-ı siyehdür kim gül-i raʿnāsı yoḳ

hār-ı zamāne:

1. **ḫār-ı zamāne:**
Terkib-bend 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Zaman dikeni.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫᵛāh idi

hāric-i merkez ü ḥadd:

1. **ḫāric-i merkez ü ḥadd:**
Kıt'a 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Merkezin ve sınırın dışı. (Çok fazla, aşırı derecede, hadden aşkın bağlamında).

Ḫāric-i merkez ü ḥadd oldı çü üftādeligüm
Demidür merḥamet it var ise imkān-ı kerem

ḫarīdār:

1. **ḫaridār:**
Nazm 36
Mısra: **1**
Müşteri, talip, alıcı.

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

2. **ḫarīdāruñam:**-*uñ, -am*
Gazel 154
Mısra: **10**
Müşteri, talip, alıcı; aşık, seven.

Ne māhsın ki cān alalı Müşterī gözüñ
Bāzār-ı mihr içinde ḫarīdāruñam senüñ

3. **ḫarīdār:**
Gazel 252
Mısra: **4**
Müşteri, talip, alıcı; âşık, seven.

Begüm bir būseyi biñ cāna ṣatma Ḳo bāzārı ḫarīdār öldürürsin

4. **ḫarīdār:**
Gazel 281
Mısra: **6**
Müşteri, talip, alıcı; âşık, seven.

Senüñ bāzār-ı ʿışḳuñda ider dellāl-ı cān feryād
Metāʿ-ı ʿaḳl kāsiddür ḫarīdār olmasun kimse

5. **ḫarīdārumuz:**-*umuz*
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Müşteri, talip, alıcı; âşık, seven.

Görüp cān didi ʿışḳ dellālına Mezād it kʾirişdi ḫarīdārumuz

6. **ḫarīdāruñ:**-*uñ*
Gazel 81

Mısra: **16**
Müşteri, talip, alıcı.

Aḥmed eger sözlerüñ kāsid olursa ġam degül
Cevher-i naẓmuñ bahā bulur ḫarīdāruñ gelür

ḫarīdārluġ:

1. **ḫarīdārluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **38**
Alıcı, müşteri olma.

Ḳalem-i ʿafv çek ey sāye-i Ḥaḳ sehvüme kim
Germdür şefḳatüñüñ ʿafve ḫarīdārluġı

ḫarīf:

1. **ḫarīf:**
Gazel 257
Mısra: **19**
Arkadaş, dost.

Bāġ-bān zülfüñ ḫarīf olmazdı ḫüsnüñ bezmine
Mā-ḫażar avcında şol sīb-i zenaḫdān olmasa

ḫarīm:

1. **ḫarīmüñ:**-*ün*
Kaside 3
Mısra: **3**
Yabancılara yasak olan, yabancılardan korunan mukaddes yer.

Ol ḫarīmüñ kim ola maḥremi kim ṭañ yilidür
Perdedār-ı ḫarem-i ḥürmeti dervīşlerüñ

2. **ḫarīminde:**-*inde*
Gazel 30
Mısra: **1**
Harem, herkesin giremeyeceği yer.

Ey ḫüsn ḫarīminde yüzi Kaʿbe vü maʿbed
Vʾey ḫalḳa-i Beytüʾl-Ḥarem ol zülf-i mücaʿad

3. **ḫarīme:**-*e*
Terci-bend 1
Mısra: **71**
Kutsal mekânların (Kabe, Mescid-i Nebevi ve bazı türbelerin) içinde bulundukları yer ve çevreleri için kullanılan terim. II Emir Sultan Türbesi'nin harimi.

Ṭoprāḳ yüzümi nice sürem şol ḫarīme kim
Cārūbdur işigine müjgān-ı ḥūr-ı ʿīn

4. **ḫarīmüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **46**
Kutsal mekânların (Kabe, Mescid-i Nebevi ve bazı türbelerin) içinde bulundukları yer ve çevreleri için kullanılan terim. II Emir Sultan Türbesi'nin harimi.

Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnī ḫarīmüñ oldı ḫarem bigi muḥterem

5. **ḫarīminde:**-*in, -de*
Terci-bend 1
Mısra: **99**
Harem, ev. II Hz. Peygamberin ailesi, evlâtları.

Şāhā yaḳın zamānda ḫarīminde Aḥmedüñ
Nūr itmedi cihānda tecellā senüñ gibi

6. **ḫarīminde:**-*i, -n, -de*
Gazel 318
Mısra: **13**
Harem dairesi, harem. II Âşıḳın gönlü.

Aḥmedʾüñ göñli ḫarīminde ruḫ u zülfüñ aşar
Müşk zencīr ile ḳındīl-i meh-i çār-dehi

ḫarīm-i ʿışḳ:

1. **ḫarīm-i ʿışḳ:**
Gazel 27
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın kutsal yeri.

Ḫarīm-i ʿışḳ edebin Aḥmed umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḫaremi ḥürmetini her güstāḫ

ḫarīm-i kaʿbe-i dilde:

1. **ḫarīm-i kaʿbe-i dilde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül Ka'be'sinin kutsal odası.

Ḫarīm-i kaʿbe-i dilde şorılsa mürşid-i Ḥaḳ
Çağıra her der ü dīvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

ḫarīm-i kaʿbe-i kūyuñ:

1. **ḫarīm-i kaʿbe-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin Kâbe'ye benzeyen mekânının çevresi.

Ḫarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh baña
Ḫarām ola daḫı bir ġayrı secdegāh baña

ḫarīm-i kaʿbesine:

1. **ḫarīm-i kaʿbesine:**
Gazel 312
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kâbe'nin haremi.

Çün āsitīn ile gel dir ḫarīm-i Kaʿbesine
Ḫarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

ḫarīm-i kaʿbeye:

1. **ḫarīm-i kaʿbeye:**-*ye*
Gazel 150
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kâbe'nin haremi.

Bulsun ḳapuña ḳo ruḫ-ı zerdümden eşk rāh
Zīrā ḫarīm-i Kaʿbeye zer nāv-dān gerek

ḫarīr:

1. **ḫarīr:**
Gazel 18
Mısra: **8**
İpek, ipekli kumaş.

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden

Zīrā ki ḥarīr içre olur misk-i ter ey dost

ḥarīṣ:

1. **ḥarīṣ:**
Kaside 1
Mısra: **41**
Bir şeyi elde etmek hususunda aşırı derecede istekli olan, hırslı.

Ādem riyāż-ı cennete cāndan ḥarīṣ ise
Cennet şerīf ravżaña itmişdür ilticā

ḥāristānı:

1. **ḫāristānıdur:***-dur*
Kaside 13
Mısra: **38**
Dikenlik, çalılık. || Dünya.

Şāḫ-ı gülden ġonca aşılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

hārūt:

1. **hārūt:**
Gazel 246
Mısra: **15**
Arkadaşı Marut ile birlikte sihir yaptığı için Babil'de bir kuyuya hapsedilen ve kıyamete kadar orada kalacak olan melek.

Şol çeh-i Bābildeki Hārūt kim vaṣf itdiler
Bu zenaḫdānuñdaki zülf-i perīşān olmasun

2. **hārūta:***-a*
Gazel 333
Mısra: **6**
Arkadaşı Marut ile birlikte sihir yaptığı için Babil'de bir kuyuya hapsedilen ve kıyamete kadar orada kalacak olan melek.

Ey melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henūz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

hārūt-ı fettān:

1. **hārūt-ı fettān:**
Gazel 22
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Fitneci Harut.

Siḥr taʿlīm eylemekde ġamze-i cādū-yı dost
Çāh-ı Bābilde ider Hārūt-ı fettān ile baḥs

hārūt-ı ḫāline:

1. **hārūt-ı ḫāline:***-i, -n, -e-i, -ne*
Gazel 165
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Harut'a benzeyen hal.

Yā Rab ne fitnedür bu ki Hārūt-ı ḫāline
Taʿlīm-i siḥr ider gözi cādūsı Ḳāsımuñ

hārūt-veş:

1. **hārūt-veş:**
Gazel 297
Mısra: **10**
Harut gibi. (Kur'an'da adı geçen bir meleğin ismi olup edebiyatımızda "büyücü, sihirbaz" anlamında kullanılmıştır. Beyitte sevgilinin saçı ile ilişkilendirilmiştir.).

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

has u hāra:

1. **ḫas u ḫāra:***-a*
Gazel 229
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Çalı çırpı, çer çöp II Rakipler.

Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

ḥaṣā:

1. **ḥaṣā:**
Kaside 6
Mısra: **36**
Küçük taş, çakıl.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi ṣevr ile gerdūn
Her gice ḥaṣā döker idi necm-i semāvā

haṣāʾiṣ-i zātuñda:

1. **ḫaṣāʾiṣ-i ẕātuñda:***-uñ, -da*
Kaside 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Zatına mahsus olan nitelikler.

ʿAḳl olamaz ḫaṣāʾiṣ-i ẕātuñda rāh-bīn
Fikr olamaz deḳāyıḳ-ı şerʿüñde reh-nümā

ḥasbeten liʾllāh:

1. **ḫasbeten liʾllāh:**
Gazel 321
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Allah rızası için.

Raḳībi ḫasbeten liʾllāh idinme ḫüsnüñe maḥrem
Maʿāẕaʾllāh ki yaraşmaz nedīm-i pādişāh egri

ḫasenāt:

1. **ḫasenātın:***-ın*
Gazel 142
Mısra: **13**
İyilikler.

Aḥmedʾden idüben ḫasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḫüsn ile iḥsān ider dirīġ

2. **ḫasenātuñdan:***-uñ, -dan*
Müfret 1
Mısra: **1**
İyilikler, iyi hâller,.

Ḫasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz
Şol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

3. **ḫasenāt:**
Gazel 332
Mısra: **7**
İyilikler, güzel ve hayırlı ameller.

Sulṭān-ı ḫüsnsin ḫasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabīd ider iḥsān didükleri

haşhāş:

1. **ḫaşḫāş:**
Gazel 135
Mısra: **8**
Maruf nebat ki afyon; bunun meyvesinden mahsûsen yarılıp akıtılan usaredir.

Leb ü ḫālüñ ḫayāli olalı gözde
Nişeste ḫoş olur pālūde ḫaşḫāş

hāsid:

1. **ḥāsidüñ:**-*ün*
Kaside 11
Mısra: **63**
Haset eden, çekemeyen, kıskanç.

Baş götürmiş ḥāsidüñ ḳaṣdına ejderhā gibi
Ṣan ṣaçar aġzından āẕer kākül-i müşkīn-i dost

hāsıl:

1. **ḥāṣıl:**
Gazel 230
Mısra: **14**
(Ar.) Elde edilen.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur nʾeylesün

2. **ḥāṣıl:**
Gazel 272
Mısra: **16**
(Ar.) Elde edilen.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñde yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur çāre ne

hāṣıl iderdüñ:

1. **ḥāṣıl iderdüñ:**-*er, -idi, -ñ*
Gazel 190
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Elde etmek, edinmek.

Ḥāṣıl iderdüñ dü ʿālemde murādın Aḥmedʾüñ
Bir nefes diseñ ki ol ümmīd-vārumdur benüm

hāṣıl it:

1. **ḥāṣıl it:**
Nazm 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Elde etmek, edinmek.

Ḥāṣıl it künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
Kim ola salṭanatuñ mülk-i Süleymāndan yig

hāṣıl oldı:

1. **ḥāṣıl oldı:**-*dı*
Gazel 197
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek, ortaya çıkmak.

Oḳır idüm fātiḥā ḳabūl itsün diyü
Ḥāṣıl oldı ḥamdüliʾllāh devletinde ḥācetüm

hāṣıl olmışdur:

1. **ḥāṣıl olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 197
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Meydana gelmek, doğmak.

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḥāṣıl olmışdur bu vecd ü ḥāletüm

hāṣıl-ı kān-ı seḥā:

1. **ḥāṣıl-ı kān-ı seḥā:**
Kaside 15
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik kaynağından çıkan, elde edilen.

Baḥr-i cūduñ nice şerḥ ola kʾanuñ reşḥasıdur
Ḥāṣıl-ı kān-ı seḥā māye-i ʿummān-ı kerem

hāşiye:

1. **ḥāşiye:**
Gazel 26
Mısra: **5**
Açıklama, yazılmış not(lar) II farklı anlamlar taşıyan bir şeyin anlamlarının açıklanması için kullanılan izahat.

Yazmış cemāli nusḫasına ḫaṭṭı ḥāşiye
Düşmiş anuñ kenārına uş zülfi ḳayd-ı şāh

hāşıyet-i zaʿferānı:

1. **ḥāşıyet-i zaʿferānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Safran tesiri, faydası. (Safran bitkisinin neşe verici, güldürücü özelliği ile ruhsal çöküntü içindeki kişilerin ilaçlarına katılması, onlara koklatılıp üzerlerinde bulundurulması inancına işaret edilmektedir.).

Maḫṣūṣdur müferriḥ-i ḫāk-i derüñe kim
Bir yerde vire ḥāṣıyet-i zaʿferānı müşk

haşm:

1. **ḫaşmuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **90**
Düşman.

Cān-ı ʿāşıḳ bīm-i fürḳatde nice lerzān ise
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaşmuñ itseñ aña kīn

2. **ḫaşmuñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **70**
Düşman.

Ḥüsn-i rıżāñı şol ḳadar idindi naṣb-ı ʿayn
Kim ḫaşmuñ içmesün diyü eyler fırār āb

3. **ḫaşmuña:**-*u, -ñ, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **200**
Düşman.

Düzüldükde oḳ gibi ṣaffuñ dürüst
Meger yay döndüre ḫaşmuña püşt

4. **ḫaşm:**
Kaside 21
Mısra: **56**
Düşman.

Baḫre daḫı düşerse lüʾlüʾ-vār
Ḫaşm boynında rīsmān bulduñ

5. **ḫaşma:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **201**
Düşman.

Kemendüñ ḳomaz ḫaṣma rāh-ı gürīz
Ser-i nīzeñ açar der-i resteḫīz

6. **ḫaṣmuñ:**-*uñ*
Gazel 151
Mısra: **7**
1. Düşman 2. Bir dâvâ veya karşılaşmada taraflardan her birinin birbirine göre durumu, karşı taraf.

Daʿvī-i iḥsānuña ger ḫaṣmuñ isterse delīl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

7. **ḫaṣma:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **35**
Düşman, hasım.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʿatasın ḫaṣma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

8. **ḫaṣm:**
Kaside 8
Mısra: **97**
Hasım, düşman.

Şol deñlü ḫaṣm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

9. **ḫaṣm:**
Kaside 13
Mısra: **90**
Hasım, düşman.

Dāyimā ʿizz ü celāl ü nuṣret ü iḳbāl ile
Ḫurrem ol kim ḫaṣm ʿīd-i devletüñ ḳurbānıdur

10. **ḫaṣmuñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **31**
Hasım, düşman.

Ḳaṣd itdi kim söyindüre ḫaṣmuñ ocaġını
Anuñʾçün aḳıdur dün ü gün kūhsār āb

11. **ḫaṣmı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **110**
Ar. Düşman.

Cān-ı cihāndur ol aña yavuz ṣananlaruñ
İki cihānda ḫaṣmı cihān-āferīn ola

ḥaşr:

1. **ḥaşruñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **9**
Allâh'ın ölülere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme. diriliş.

ʿĀleme gösterdi ḥaşruñ şübhesüz bürhānını
Çün nebāt emvātın iḥyā itdi Rabbüʾl-ʿālemīn

2. **ḥaşre:**-*e*
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Allah'ın hesap sormak için ölüleri diriltip bir araya toplaması; ölülerin diriltilip bir araya toplandığı zaman, kıyâmet.

Evṣāfuñı söylesem ve yazsam
Tā ḥaşre degin zamānum olsa

3. **ḥaşrde:**-*de*
Gazel 124
Mısra: **5**
Kıyamet, mahşer.

Raḳṣ uram ḥaşrde mihrüñle görenler diyeler
Miskīn ölür dirilür daḫı hevādan geçmez

4. **ḥaşrde:**-*de*
Gazel 177
Mısra: **5**
Kıyamet, mahşer.

Nāme-i aʿmāl-i mücrimden siyehdür ḥaşrde
Şol maḥabbet-nāme kim nāmuñ aña ʿunvān degül

ḥaşr olmaġa:

1. **ḥaşr olmaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 94
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamet gününde, ölülerin yeniden dirilip toplanması; toplanmak, bir araya gelmek.

Maḥşer-i zülfüñde ḥaşr olmaġa diller bī-ḥisāb
Sen ḳıyāmetsin nişān ol ḳāmet-i bālā yiter

ḥaşre degin:

1. **ḥaşre degin:**
Terkib-bend 1
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar, dünyanın sonuna dek, mahşer gününe kadar.

Yā Rab maḳāmı ravża-i ḫuld-i berīn ola
Ḳabri enīsi ḥaşre degin ḥūr-ı ʿīn ola

ḥaşre dek:

1. **ḥaşre dek:**
Gazel 239
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar.

Aç niḳābuñı yüzüñden ki ruḫuñ ʿaksiyle
Ḥaşre dek yir yüzini pür-gül-i ḥamrā göresin

2. **ḥaşre dek:**
Kaside 13
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar.

Şehriyārā ḥaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
ʿİzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur

3. **ḥaşre dek:**
Kaside 15
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar.

Kefi bir demde niṣār itdügi gencüñ ʿöşrin
Ḥaşre dek vezn idemez keffe-i mīzān-ı kerem

4. **ḥaşre dek:**
Kaside 18
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar.

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

5. **ḥaşre dek:**
Kaside 19

Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar.

Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye
Ḥaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferīn

6. **ḥaşre dek:**
Kaside 27
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar.

Ger ḥamd iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Dillü dilince Ḫālıḳa her dem hezār bār

7. **ḥaşre dek:**
Kaside 30
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar.

Eyyām-ı devletüñ ola pāyende ḥaşre dek
Bu devletüñ duʿācısı çün ins ü cān imiş

8. **ḥaşre dek:**
Terkib-bend 1
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar.

Feryād iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Olmaya bu muṣībete göre fiġān daḫı

9. **ḥaşre dek:**
Terkib-bend 1
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar.

Sulṭān-ı ʿāleme ʿivażı bu muṣībetüñ
Tā ḥaşre dek saʿādet-i dünyā vü dīn ola

10. **ḥaşre dek:**
Mesnevi 3
Mısra: **224**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar, dünya durdukça; çok uzun süre.

Bu nāme ile nāmum olup nām-dār
Ḳala ḥaşre dek sözlerüm pāy-dār

ḥasret:

1. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 12
Mısra: **7**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Lebüñ şeftālūsinüñ ḥasretinden
Gözüm dāmānına ṭoldurdı ʿunnāb

2. **ḥasretine:**-*i, -n, -e*
Gazel 239
Mısra: **15**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Dür dişüñ derdi ile serv boyuñ ḥasretine
Dem ola kim gözümüñ yaşını deryā göresin

3. **ḥasretine:**-*i, -n, -e*
Nazm 17
Mısra: **3**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā şun berü çoḳ dutma şu ḳan olacaġı

4. **ḥasretdedür:**-*de, -dür*
Terkib-bend 1
Mısra: **40**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Āb-ı ḥayāt ẓulmete düşdi bu derdden
Ḥasretdedür Sikender-i gītīsitān daḫı

5. **ḥasretinde:**-*in, -de*
Gazel 208
Mısra: **3**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

İşigi ḥasretinde ḫāk olsam
Yiridür kʾāsumāndan ayrıldum

6. **ḥasretiyle:**-*iyle*
Gazel 189
Mısra: **10**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Bugün ki ḥaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

7. **ḥasretden:**-*den*
Kaside 23
Mısra: **10**
Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye
Ḫasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

8. **ḥasreti:**-*i*
Gazel 142
Mısra: **9**
Ayrı kalınan kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.

Bāġ-ı ruḫuñda çāh-ı zenaḫdānı ḥasreti
Cennet çemenlerin baña zindān ider dirīġ

9. **ḥasret:**
Gazel 274
Mısra: **2**
Ayrı kalınan kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

10. **ḥasretüm:**-*üm*
Gazel 274
Mısra: **1**
Ayrı kalınan kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

11. **ḥasret:**
Gazel 286
Mısra: **4**
Ayrı kalınan kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Uş ḳalısar ḳıyāmete ḥasret ne fāyide

12. **ḥasretüm:**-*üm*
Gazel 286
Mısra: **3**
Ayrı kalınan kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Uş ḳalısar ḳıyāmete ḥasret ne fāyide

13. **ḥasreti:**-*i*
Gazel 296
Mısra: **4**
Ayrı kalınan kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.

Ayaġuñ ṭoprāġına cān virse sulṭānlar ne ġam
Nice şehler ḫāk idüpdür āb-ı ḥayvān ḥasreti

14. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Kıt'a 5
Mısra: **7**
Ayrı kalınan kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.

Yine dāmād-ı ẕihnüñ ḥasretinden
Cevāhirle bezendi söz ʿarūsı

15. **ḥasret:**
Gazel 60
Mısra: **1**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu özlem.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

16. **ḥasret:**
Gazel 154
Mısra: **14**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu özlem.

Ey ṭās-ı ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan
Nerd-i ġamuñda ḥasret ile zāruñam senüñ

17. **ḥasret:**
Gazel 204
Mısra: **2**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu özlem.

Ser-nāme-i maḥabbeti cānāna yazmışam
Ḥasret risālesin varaḳ-ı cāna yazmışam

18. **ḥasret:**
Kaside 31
Mısra: **8**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu özlem.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

19. **ḥasretle:**-*le*
Gazel 300
Mısra: **5**
Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.

Aġladup şemʿ-vār ḥasretle
Gice tā ṣubḥ-gāh yaḳma beni

20. **ḥasretle:**-*le*
Kaside 24
Mısra: **29**
Ayrı kalınan bir kimseye veya bir şeye karşı duyulan özlem. II Âşığın sevgiliye duyduğu hasret.

Ḥasretle çıḳdı cānum inanmazsa sözüme
Ḳosun dehānuma yüzi āyīnesini yār

21. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 61
Mısra: **5**
(Sevgiliye duyulan) özlem, kavuşma arzusu.

Felek ḫᵛān-ı cemālüñ ḥasretinden
Ṣabāḥuñ sofrasından nān uġurlar

22. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 138
Mısra: **7**
(Sevgiliye duyulan) özlem, kavuşma arzusu.

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥasretinden her dem ey Yūsuf-cemāl
Nīl-i çeşmümden döker Baġdād göñlüm Rūma Şaṭ

23. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 175
Mısra: **8**
(Sevgiliye duyulan) özlem, kavuşma arzusu.

Kaʿbe yüzüñ fürḳatinden cāmesin itmiş siyāh
Mışr kūyuñ ḥasretinden eşkini eyledi Nīl

24. **ḥasretinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 249
Mısra: **7**
(Sevgiliye duyulan) özlem, kavuşma arzusu.

Serv-ḳaddüñ ḥasretinden ölicek tābūtumı
Eylerem şāhum vaṣiyyet kʾideler şimşāddan

25. **ḥasretiyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 189
Mısra: **12**
(Ar.) Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştiyak.

Cemīʿ-i derde benüm ṭoprāġum kefāret ola
Ne dem ki laʿl-i lebüñ ḥasretiyle ḫāk oluram

26. **ḥasret:**
Gazel 100
Mısra: **12**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

27. **ḥasret:**
Gazel 106
Mısra: **4**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem.

ʿĀrıż u zülfi ḫayāliyle nigāruñ şeb ü rūz

Gözedem ḥasret ile ṣubḥ u mesālar niçe bir

28. **ḥasret:**
Gazel 142
Mısra: **6**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem.

Miḥnet kemānı cevr oḳıyla cān u dil delüp
Ḥasret ḳılıcı yüregümi ḳan ider dirīġ

29. **ḥasret:**
Gazel 181
Mısra: **10**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem.

Bulmadın amān ġamzeñ oḳı yaralarından
Ḥasret ḳılıcı yüregümi yara ne müşkil

30. **ḥasret:**
Müfret 36
Mısra: **2**
Ayrı kalınan bir kimseye karşı duyulan özlem.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

<u>ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum:</u>

1. **ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum:**
Gazel 307
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin çene çukurunun hasreti.

Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

<u>ḥasret-i ihvān:</u>

1. **ḥasret-i iḫvān:**
Nazm 8
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dost özlemi.

Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān
Bükdi bilümi çeng gibi fürḳat-i aḥbāb

<u>ḥasret-i ruḥsār:</u>

1. **ḥasret-i ruḫsār:**
Gazel 346
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağının (yüzünün) özlemi.

Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġam-ı zülfüñden
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

<u>ḥasret-i ruḥuñ:</u>

1. **ḥasret-i ruḫuñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın özlemi.

Ṭoldurdı şīşesin gözümüñ ḥasret-i ruḥuñ
Gül yapraġı gibi ki ḳodı yādigār āb

<u>ḥāss:</u>

1. **ḫāṣṣ:**
Gazel 267
Mısra: **4**
Saf, hâlis, katışıksız (şey).

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẓarda biñ ḳara ṭoprāġı ḫāṣṣ iksīr ide

<u>ḫāṣṣıyet:</u>

1. **ḫāṣṣıyetde:**-*de*
Gazel 246
Mısra: **6**
Bir şeye has nitelik, o nesnede bulunan meziyet, kuvvet, tesir; fayda, yarar.

Şehd-i zikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāṣṣıyetde ol nice her derde dermān olmasun

<u>ḫāṣṣıyyet:</u>

1. **ḫāṣṣıyyetde:**-*de*
Gazel 22
Mısra: **10**
Özellik, etki.

Şol Sikender isteyüp bulmaduġı āb-ı ḥayāt
Ḫāṣṣıyyetde idemez bu laʿl-i ḫandān ile baḥs

2. **ḫāṣṣıyyetde:**-*de*
Kaside 22
Mısra: **72**
Özellik, etki.

Rengīn sözüm miṣāli ṣuya düşse fīʾl-meṣel
Olurdı ḫāṣṣıyyetde mey-i ḫoş-güvār āb

3. **ḫāṣṣıyyetidür:**
Gazel 156
Mısra: **4**
Bir şeye has nitelik, o nesnede bulunan meziyet, kuvvet, tesir, hassa.

Yüzüme güldügüñe minnet itme
Ki bu ḫāṣṣıyyetidür zaʿferānuñ

4. **ḫāṣṣıyyet:**
Gazel 273
Mısra: **6**
Bir şeye has nitelik, o nesnede bulunan meziyet, kuvvet, tesir, hassa.

Ḥüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

5. **ḫāṣṣıyyetin:**
Gazel 298
Mısra: **13**
Bir şeye has nitelik, o nesnede bulunan meziyet, kuvvet, tesir, hassa.

Ey serv sāyeñdür viren ṭoprāġa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

6. **ḫāṣṣiyyet:**
Kaside 29
Mısra: **54**
Bir şeye has nitelik, o nesnede bulunan meziyet, kuvvet, tesir, hassa.

İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm
Ḫāṣṣiyyet ile virse ol āṣārı benefşe

7. **ḫāṣṣıyyetin:**-*i, -n*
Gazel 164
Mısra: **3**
(Yiyecek, içecek için) Fayda, yarar.

Buldı cān ḫāṣṣıyyetin ḫāk-i siyeh şol yerde kim

Sāye ṣaldı ebr-i zülf-i cān-feşānı Yūsufuñ

hasta:

1. **ḫastayam:**-*y, -am*
Gazel 81
Mısra: **9**
Hasta ll Aşk derdine düşmüş.

Ḫastayam varmaduġum oldur didüm işigüñe
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

hastalıġ:

1. **ḫastalıġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **9**
Hastalık.

Ḫoşdur ol ġamzelerüñ ḫastalıġı kim yaraşur
Merdüm-i ẓālimüñ eksilmese bīmārluġı

haste:

1. **ḫasteyi:**-*(y)i*
Murabba 1
Mısra: **7**
Far. Hasta.

Ol daḫı sencileyin itmedi ben ḫasteyi yād
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

2. **ḫaste:**
Gazel 236
Mısra: **2**
Hasta, perişan, aşırı tutkun, yaralı.

Nālemi zemzeme-i murġ-ı seḥerden ṣorasın
Derdmend olduġumı ḫaste cigerden ṣorasın

3. **ḫastesin:**-*sin*
Gazel 126
Mısra: **3**
Hasta. II Âşık.

Ben ḫastesin añmaz ol şeker-leb Adum meger ol dehāna ṣıġmaz

4. **ḫastedür:**-*dür*
Gazel 71
Mısra: **2**
Hasta, rahatsız; perişan, aşırı tutkun.

Ṭūbā boyuña irmedügi-yʾçün ṣikestedür
Nergis gözüñe beñzemedügine ḫastedür

5. **ḫaste:**
Gazel 81
Mısra: **5**
(Aşkından dolayı) hasta, perişan (olmuş âşık).

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes ey ḫaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i tīmāruñ gelür

6. **ḫaste:**
Gazel 189
Mısra: **9**
(Aşkından dolayı) hasta, perişan (olmuş âşık).

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

7. **ḫasteye:**-*(y)e*
Gazel 232
Mısra: **3**
(Aşkından dolayı) hasta, perişan (olmuş âşık).

Ben ḫasteye tīmār-ı ṭabīb olmaya ḥācet
Leẕẕet buluram çünki ġamuñ derd-i serinden

8. **ḫaste:**
Gazel 285
Mısra: **3**
(Aşkından dolayı) hasta, perişan (olmuş âşık).

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

9. **ḫastedür:**-*dür*
Gazel 196
Mısra: **13**
Hasta II Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

Aḥmedʾüñ ḥālin ṣorarsañ çeşmüñ içün ḫastedür
Ol sebebdendür kʾolup her laḥẓa bīmār iñlerem

10. **ḫaste:**
Gazel 315
Mısra: **1**
Hasta II Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi
Ḳaşuñ yayına cān peyveste düşdi

11. **ḫaste:**
Nazm 40
Mısra: **3**
Hasta II Aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

Ḫaste dil yine oldı bī-çāre
Āh ol çāre-sāz gelmez mi

haste düşdi:

1. **ḫaste düşdi:**
Gazel 315
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hastalanmak.

Gözüñ ḳanum içer ṣıḥḥatler olsun
Ki maḫmūr olalıdan ḫaste düşdi

haste göñlümi:

1. **ḫaste göñlümi:**-*üm, -i*
Kaside 24
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü yaralı II âşık.

Bu ḫaste göñlümi ṣora geldi ḫayāl-i dost
Ṭoldurdı kāsesin gözümüñ dāne-i enār

haste-dil:

1. **ḫaste-diller:**-*ler*
Gazel 147
Mısra: **5**
Düşkün, yaralı gönül; zavallı, biçare aşık.

Ḫaste-diller ḥālini ṣorsañ a ġamzeñden didüm
Didi dilberler yolında pursiş-i bīmār yoḳ

2. **ḫaste-dilin:**-*in*
Gazel 47
Mısra: **6**
Hasta gönüllü, yaralı kalpli II âşık.

Şīrīn lebi yāruñ ki ṭabīb-i dil ü cāndur
Ben ḫaste-dilin ṣormaġa ḫoş gül-şekeri var

3. **ḫaste-dile:**-*e*
Gazel 304
Mısra: **11**
Hasta gönül. II Âşığın gönlü.

Şeker-i vaṣluñı şükrāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ nīşini nūş eyledi cūllāb gibi

4. **ḫaste-dil:**
Gazel 304
Mısra: **7**
Düşkün, yaralı gönül; zavallı, biçare âşık.

Ḫaste-dil ḫancerüñe teşne-leb olduġı bu kim
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

haste-dil-:

1. **ḫaste-dillere:**-*ler, -e*
Müfret 30
Mısra: **2**
Hasta gönüllü (âşık).

Ey ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabīb
Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder şarāb-ı sīb

hasūd:

1. **ḫasūduñ:**-*un*
Kaside 20
Mısra: **102**
Hasetçi, düşman, rakip.

Kesile başı ʿadūñuñ cihānda nite ki zülf
Ḳarara yüzi ḥasūduñ zamānda nite ki ḫāl

haṭ:

1. **ḫaṭına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 237
Mısra: **9**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.

Aḥmed özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına
Bu ṣafḥa-i evrāḳı nice bir ḳaralarsın

2. **ḫaṭṭuñ:**
Kaside 19
Mısra: **69**
1. yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü 2. yazı.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

3. **ḫaṭ:**
Mesnevi 4
Mısra: **17**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.

Neden bu ḥüsni vīrān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı perīşān eyler ol ḫaṭ

4. **ḫaṭ:**
Mesnevi 4
Mısra: **18**
Yeni beliren sakal ve bıyık/ayvatüyü.

Neden bu ḥüsni vīrān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı perīşān eyler ol ḫaṭ

5. **ḫaṭṭıdur:**-*ṭı, -dur*
Gazel 6
Mısra: **9**
Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.

Maʿşūḳ ḫaṭṭıdur eceli mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince hā

6. **ḫaṭı:**-*ı*
Gazel 3
Mısra: **2**
Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḫayrān aña

7. **ḫaṭ:**
Kaside 20
Mısra: **63**
Ayva tüyleri.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl
Ki ṣaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

8. **ḫaṭ:**
Mesnevi 4
Mısra: **45**
Gençlerde yeni çıkan bıyık ve sakal. II Sevgilinin yanağında çıkan ince tüyler.

Bu ḫaṭ evvel leṭāfet gösterürdi
Ruḫ-ı yāra melāḥat gösterürdi

9. **ḫaṭdur:**-*dur*
Mesnevi 4
Mısra: **43**
Gençlerde yeni çıkan bıyık ve sakal. II Sevgilinin yanağında çıkan ince tüyler.

Bahār-ı ḥüsnüñ ol ḫaṭdur ḫazānı
Ḳadeḥ ṣun ḫoş görelüm her zamānı

10. **ḫaṭın:**-*ı, -n*
Gazel 9
Mısra: **9**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Cān Cebreʾīli oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hemīn ola

11. **ḫaṭın:**-*ı, -n*
Nazm 15
Mısra: **1**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış
Maḥabbet-nāmedür kim cāna yazmış

12. **ḫaṭ:**
Gazel 21
Mısra: **1**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

13. **ḫaṭ:**
Gazel 21
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭ ḳoma ruḫuñda kim yazuḳdur Cennet ḳapusında ḫār ey dost

14. **ḫaṭ:**
Gazel 73
Mısra: **1**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭ mı bu yā göñlümüñ tafṣīl-i vaṣf-ı ḫālidür
Yā hümā-yı zülf-i yāruñ sāye-i iḳbālidür

15. **ḫaṭ:**
Gazel 99
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

16. **ḫaṭ:**
Gazel 99
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

17. **ḫaṭ:**
Gazel 129
Mısra: **9**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Lebinden ḫaṭṭını ṣordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḥüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

18. **ḫaṭ:**
Gazel 134
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

19. **ḫaṭ:**
Gazel 134
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḥācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

20. **ḫaṭ:**
Gazel 206
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

21. **ḫaṭ:**
Gazel 241
Mısra: **13**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan aġladum güldi didi
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

22. **ḫaṭ:**
Gazel 244
Mısra: **6**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrıżı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

23. **ḫaṭ:**
Gazel 305
Mısra: **16**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Oldı Aḥmed göñlin almaġa ḫavāle ḥācibüñ
ʿĀrıżuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvīye ḥüccet gibi

24. **ḫaṭ:**
Gazel 324
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

25. **ḫaṭ:**
Kaside 11
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Āh kim bu ḫaṭ mıdur yā sāye-i zülf-i nigār
Yoḫsa dökmiş misk ü ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

26. **ḫaṭuñ:**-*(u)ñ*
Kaside 29
Mısra: **73**
(Sevgilinin) ayva tüyleri.

Söz bāġına bir naḳş u nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

27. **ḫaṭ:**
Gazel 138
Mısra: **1**
Çizgi, yazı. II Sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüyleri.

Ġam degül bī-ḫāl olursa ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭ
Resmdür ʿāriflere nāme yazarlar bī-nuḳaṭ

28. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 33
Mısra: **13**
Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.

Ṭūṭī ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider
Bir ḫıżrdur ki çeşm-i cāndan ḫaber virür

29. **ḫaṭuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 259
Mısra: **5**
Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Mürīd-i cān ḫaṭuñı gördi geçdi dünyādan
Zihī saʿādet anuñ kʾitdi Ḫıżrdan tevbe

30. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 72
Mısra: **10**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Şekl-i zülfeynüñ ḫavāşīsinde zībā ḫaṭṭuñuñ
Ḳayd-ı şāhdur kim ḫaṭuñ ansuz ḫaṭālar gösterür

31. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 73
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Levḫ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṡbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣüret-i aʿmālidür

32. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 134
Mısra: **5**

(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Āh-ı ʿāşıḳdan şaḳınmazduñ dirīġā kim ḫaṭuñ
Dūddur kʾāyīne-i ḥüsnüñde teʾsīr eylemiş

33. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 246
Mısra: **17**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına
Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükce noḳṣān olmasun

34. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 290
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevser üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

35. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 322
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Ḫaṭuñ tefsīr-i ḥüsnüñdür ḫaṭā şanmış anı zāhid
ʿAceb mi dīde-i kej-bīn eger itse nigāh egri

36. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 326
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

37. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 327
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Yu ḫaṭuñ naḳşını kʾola yüzüñüñ
Mescid-i ḥüsni sāye sulṭānı

38. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 343
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

39. **ḫaṭuñ:**-*uñ*
Kaside 9
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ince tüyler, ayva tüyleri.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

40. **ḫaṭ:**
Gazel 225
Mısra: **7**
(Sevgilinin) Yanağında ince tüyler II. Çizgi, yazı.

Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḥüsnüñüñ
Ṣafḥa-i ḫurşīde çekdi sünbülüñ müşkīn resen

41. **ḫaṭ:**
Kaside 26
Mısra: **21**
Çizgi, yazı. II Sevgilinin yüzünde bulunan ayva tüyleri.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

ḫaṭā:

1. **ḫaṭālar:**-*lar*
Gazel 72
Mısra: **10**
Yanlış, hata, kusur.

Şekl-i zülfeynüñ ḫavāşīsinde zībā ḫaṭṭuñuñ
Ḳayd-ı şāhdur kim ḫaṭuñ ansuz ḫaṭālar gösterür

2. **ḫaṭā:**
Gazel 76
Mısra: **14**
1. Yanlış, yanlışlık;yanılma 2. Kabahat, kusur.

Çün gün yüzüñe aḥsen-i taḳvīm didi Ḫaḳ Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḫaṭā mıdur

3. **ḫaṭā:**
Gazel 231
Mısra: **4**
1. Yanlış, yanlışlık;yanılma 2. Kabahat, kusur.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile
Miskīni ṭap ṣal ayaġa şol bir ḫaṭā içün

4. **ḫaṭāsın:**-*sın*
Gazel 206
Mısra: **1**
Suç, günah, kusur.

Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm
Key perīşān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

5. **ḫaṭādur:**-*dur*
Gazel 77
Mısra: **10**
Hata, yanlış, kabahat.

Gözine seyr iderken şīr dirler Ḫaṭādur dirsem āhū-yı Ḫotandur

6. **ḫaṭādur:**-*dur*
Gazel 243
Mısra: **16**
Hata, yanlış, kabahat.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḫaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

7. **ḫaṭāmuz:**-*muz*
Gazel 46
Mısra: **2**
Hata, yanlış, kusur.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

8. **ḫaṭā:**
Gazel 168
Mısra: **2**
1. Yanlış, yanlışlık;yanılma 2. Kabahat, kusur.

Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük
Göñül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

9. **ḫaṭā:**
Gazel 231
Mısra: **3**
1. Yanlış, yanlışlık;yanılma 2. Kabahat, kusur.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile
Miskīni ṭap ṣal ayaġa ṣol bir ḫaṭā içün

10. **ḫaṭā:**
Gazel 97
Mısra: **9**
(Ar.) Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

11. **ḫaṭā:**
Gazel 322
Mısra: **3**
(Ar.) Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.

Ḫaṭuñ tefsīr-i ḥüsnüñdür ḫaṭā ṣanmış anı zāhid
ʿAceb mi dīde-i kej-bīn eger itse nigāh egri

12. **ḫaṭā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **8**
(Ar.) Aslına uygun olmayan, doğru olmayan şey; yanlış, yanlışlık.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

<u>ḫaṭā ḳılsa:</u>

1. **ḫaṭā ḳılsa:***-sa*
Kaside 15
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Hata etmek, yanlış yapmak.

Ḳul ḫaṭā ḳılsa nʾola ʿafv-i şehenşāh ḳanı
Ṭutalum iki elüm ḳanda imiş ḳanı kerem

<u>ḫaṭab:</u>

1. **ḫaṭab:**
Gazel 120
Mısra: **12**
Odun.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḥacer olur ḫaṭab olmaz

<u>ḫaṭar:</u>

1. **ḫaṭarından:**
Gazel 232
Mısra: **14**
Tehlike.

Vir ʿışḳa göñül ġam yime ʿāşıḳ mıdur Aḥmed
Endīşe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından

<u>hātem:</u>

1. **ḫāteme:***-e*
Terci-bend 1
Mısra: **58**
Arapların Tayy kabilesinden cömertliğiyle ünlü İbn Abdullah bin Sa'd'ın lakabı.

Gösterdi Ḫıżra ḫāk-i derüñ çeşme-i ḥayāt
Ögretdi Ḫāteme niʿamuñ baḫşiş ü kerem

2. **ḫātemüñi:***-üñ, -i*
Kaside 8
Mısra: **77**
Mühür.

Gördi elüñde ḫātemüñi ṭañladı ḫıred
Kʾol ebr-i dür-fişāna ḫoş olmış süvār laʿl

3. **ḫātemin:***-i, -n*
Gazel 246
Mısra: **13**
Mühür, yüzük.

Ṣaçlaruñdan isteyem dirdüm bu göñlüm ḫātemin
Güldügüñden ḳorḳaram aġzuñda pinhān olmasun

4. **ḫātemini:***-i, -ni*
Kaside 21
Mısra: **29**
Mühür, yüzük.

Ṣol Süleymān ki mühri ḫātemini
Kār-fermā-yı ins ü cān bulduñ

<u>hātem-i laʿl:</u>

1. **ḫātem-i laʿl:**
Gazel 15
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı mühür II Sevgilinin dudakları.

Dürc-i güherde ḫātem-i laʿl oynadur nigār
Bārīk-bīn iseñ naẓaruñ ḥoḳḳa-bāza ṭut

<u>hātem-i mihr-i süleymāndur:</u>

1. **ḫātem-i mihr-i süleymāndur:***-dur*
Gazel 161
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Süleyman'ın mührünün parlaklığı.

Ḫātem-i mihr-i Süleymāndur viṣālüñ dilberā
ʿĀlemi anuñla ben ḥükmümde rām itsem gerek

<u>hātem-i yāḳūta:</u>

1. **ḫātem-i yāḳūta:***-a*
Gazel 95
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yakut yüzük. (Sevgilinin dudağı.).

Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşkīn dāyire
Ḫaḳ budur yāḳūtdan her şīvesinde ter yazar

<u>hātem-i yāḳūtuña:</u>

1. **ḫātem-i yāḳūtuña:***-uñ, -a*
Gazel 88
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yakuttan yüzük.

Ḳaṣd itse nʾola ḫātem-i yāḳūtuña raḳīb
Bir dīvdür ki mühr-i Süleymāna ḳaṣd ider

<u>hat-ı dil-nevāz:</u>

1. **ḫaṭ-ı dil-nevāz:**
Mesnevi 3
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **-**
Gönül okşayan hat, yazı.

Gül-i terde yazdum ḫaṭ-ı dil-nevāz
Ki menşūr-ı ʿömr ola ʿunvān-ı nāz

<u>ḫaṭ-ı jengāri:</u>

1. **ḫaṭ-ı jengāri:***-i*
Kaside 29
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Bakır yeşili çizgi; sevgilinin ayva tüyleri. (Halka çizmek inanışına da işaret edilmektedir. Sevgilinin ayva tüyleri nazar değmesini engellemek amacıyla çizilen bir halka olarak düşünülür.).

Yā çekdi gülistān-ı ruḫı dāyiresinde
Göz degmemek içün ḫaṭ-ı jengāri benefşe

<u>ḫaṭ-ı pīrūze:</u>

1. **ḫaṭ-ı pīrūze:**
Gazel 333
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Firuze ayva tüyü.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

<u>ḫaṭ-ı reyḥān:</u>

1. **ḫaṭ-ı reyḥān:**
Gazel 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin hoş kokulu ayva tüyleri.

Dürc-i yāḳūtında laʿlüñ derc idüb cān naḳdini
Bir zümürrüd ḳufl urdı bu ḫaṭ-ı reyḥān aña

<u>ḫaṭ-ı sebz:</u>

1. **ḫaṭ-ı sebz:**
Kaside 31
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Genç kimsenin taze, yeni bitmiş sakal ve bıyığı, ayva tüyleri.

Ṭıfl-ı çemenüñ bitdi ʿiẕārında ḫaṭ-ı sebz
Süd virür iken dāye-i ebr-i çemen-ārā

<u>ḫaṭ-ı sebzüñ:</u>

1. **ḫaṭ-ı sebzüñ:***-üñ*
Gazel 325
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yeni çıkan ayva tüyleri.

Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi Aḥmedʾi ḫāk itdi dirīġ
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

<u>ḫaṭ-ı sebzüñde:</u>

1. **ḫaṭ-ı sebzüñde:**
Gazel 304
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Yeni terleyen bıyıklar.

Ḫaṭ-ı sebzüñde düşen noḳṭa-i ḫāl-i siyehüñ
Ḥüsnüñüñ muṣḥafını zeyn ider iʿrāb gibi

<u>ḫaṭ-ı ser-sebzin:</u>

1. **ḫaṭ-ı ser-sebzin:**
Gazel 139
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yeni çıkmış ayva tüyü.

Ey dil ḫaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḫaẕ

<u>ḫaṭ-ı tersā:</u>

1. **ḫaṭ-ı tersā:**
Gazel 321
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Eğri, anlaşılaz yazı II Hıristiyan yazısı.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

<u>ḫaṭ-ı ṭūmārı:</u>

1. **ḫaṭ-ı ṭūmārı:***-ı*
Kaside 29
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Tomar yazısı.

Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaṣfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

<u>ḫaṭ-ı zāġuñ:</u>

1. **ḫaṭ-ı zāġuñ:***-uñ*
Gazel 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kargaya benzeyen ayva tüyleri.

Anuñʾçün uçar bāġ-ı ruḫuñdan ḫaṭ-ı zāġuñ
Bilür ki maḳām olmaz aña gülşen-i zībā

<u>ḫatīb:</u>

1. **ḫaṭīb:**
Kaside 12
Mısra: **55**
Hitap eden, öğüt veren, söz söyleyen.

Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur fetḥ āyeti fīʾl-ḫāl miḥrāb üstine

2. **ḫaṭīb:**
Kaside 7
Mısra: **95**
Hitap eden, öğüt veren, söz söyleyen. Cuma ve bayram namazından önce camilerde hutbe okuyan kimse.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḫāl olur minber güneş

<u>hātır:</u>

1. **ḫāṭırı:***-ı*
Gazel 195
Mısra: **2**
Ar. Gönül, gönülde olan his.

Cāna yitdi ẓulm ile dād eyle ḳurbān olduġum
Ḫāṭırı şimden girü şād eyle ḳurbān olduġum

2. **ḫāṭırı:***-ı*
Gazel 309
Mısra: **10**
Gönül, kalp.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi baġrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

3. **ḫāṭırımuñ:**-*ım, -uñ*
Gazel 211
Mısra: **7**
Gönül.

Himmet-i ʿāliyedür rehberi çün ḫāṭırımuñ
Umaram rāst gele ol ḳad-i bālāyı görem

<u>hāṭır gözlemez:</u>

1. **ḫāṭır gözlemez:**-*mez*
Gazel 309
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Deyim**
Karşısındakinin gücenip gücenmeyeceğine bakmadan yapacağını yapmak.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol ṣāḥ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

<u>hāṭır-ı nāzükin:</u>

1. **ḫāṭır-ı nāzükin:**-*in*
Gazel 78
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Nazik gönül.

Ḫāṭır-ı nāzükin endīşe ḳıl Aḥmed şeb ü rūz
İşiginde nice bir velvele vü efġāndur

<u>hāṭır-ı şāʿir:</u>

1. **ḫāṭır-ı şāʿir:**
Kıt'a 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şairin zihni, gönlü.

Ḫāṭır-ı şāʿir ābgīne gibi
Ṣanmadan pür-ṣafā güher görinür

<u>hāṭır-ı ʿuşşāḳa:</u>

1. **ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa:**-*a*
Gazel 224
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Âşıkların gönlü.

Jeng olur āb-ı meyinden toñlaruñ āyīnesi
Derdi olmaz ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa iren gerdden

<u>hātırını şorsun:</u>

1. **ḫāṭırını ṣorsun:**-*ın, -ı-sun*
Gazel 71
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hâl hatır sormak.

Zülfüñ ṣınuḳlu ḫāṭırını ṣorsun Aḥmedʾüñ
Kim dost vaʿdesi gibi göñli şikestedür

<u>hatm oldı:</u>

1. **ḫatm oldı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bitmek, sona ermek.

Zeyn oldı ʿīd-i şādī vü ḫatm oldı ṣavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

<u>hatt:</u>

1. **ḫaṭṭın:**-*ı, -n*
Kaside 7
Mısra: **113**
Ayva tüyü.

Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevşer güneş

2. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 2
Mısra: **3**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḫüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

3. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 3
Mısra: **3**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.

Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

4. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 7
Mısra: **7**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.

Yā nāme-i tezvīr idi ḫaṭṭuñ ki ḳazındı
Tā āyet-i Ḥaḳ ola cemālüñde hüveydā

5. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 95
Mısra: **7**
(Sevgili'nin) yüzündeki ayva tüyleri.

Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşkīn dāyire
Ḥaḳ budur yāḳūtdan her şīvesinde ter yazar

6. **ḫaṭṭuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 7
Mısra: **10**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ādem gibi redd eyledüñ ey dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

7. **ḫaṭṭuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 72
Mısra: **9**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Şekl-i zülfeynüñ ḫavāşīsinde zībā ḫaṭṭuñuñ
Ḳayd-ı şāhdur kim ḫaṭuñ ansuz ḫaṭālar gösterür

8. **ḫaṭṭından:**-*ı(n), -dan*
Gazel 103
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

ʿĀrızı ḫaṭṭından ol servüñ suʾāl itdüm didi
Būstān-ı Rūmda ṭūṭī-i Hindūstān yatur

9. **ḫaṭṭın:**-*ın*
Gazel 112
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭṭın görürken açma göñül zülfi ġuṣṣasın
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳıṣṣa-i dırāz

10. **ḫaṭṭın:**-*ın*
Gazel 129
Mısra: **8**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārıżı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

11. **ḫaṭṭın:**-*ın*
Gazel 240
Mısra: **9**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

ʿĀrıżı ḫaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
Ey gül-i ter ṣoḥbetin bī-zaḥmet-i ḫār isteyen

12. **ḫaṭṭını:**-*ını*
Gazel 243
Mısra: **16**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḫaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

13. **ḫaṭṭuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Gazel 257
Mısra: **15**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭṭuñuñ ḥükmin dutardum cāna tezvīr olmasa
Zülfüñüñ cevrin çekerdüm nā-müselmān olmasa

14. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 267
Mısra: **1**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsīr ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥrīr ide

15. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 291
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ay yüzinden ḳazısa ḫaṭṭı ġubārın ne ziyān
Rūy-ı zībāya ne ġam naḳş u nigār ayrulıġı

16. **ḫaṭṭuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 11
Mısra: **32**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Nāmeñe ṭuġrā-yı miskīn ḥalḳa-i ebrū-yı yār
Ḫaṭṭuña cīm-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

17. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Kıt'a 8
Mısra: **1**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

18. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Müfret 29
Mısra: **2**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

19. **ḫaṭṭ:**
Kaside 11
Mısra: **67**
Yazı, hat.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mıṣṭar kākül-i müşkīn-i dost

20. **ḫaṭṭuñı:**-*uñ, -ı*
Müfret 34
Mısra: **1**
(Sevgilinin dudağının üzerindeki) ayva tüyleri.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Ṣanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

21. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 7
Mısra: **4**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Seyl-āb yaşum irdi meger levḥ-i cemāle
Kim ḫaṭṭı ġubārından anı ḳıldı mücellā

22. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 8
Mısra: **13**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ter ʿanber ile laʿline mühr urdı ḫaṭṭı kim
Cām-ı raḥīḳa misk-i Ḫotandan ḫitām ola

23. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 26
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Yazmış cemāli nusḫasına ḫaṭṭı ḫāşiye
Düşmiş anuñ kenārına uş zülfi ḳayd-ı şāh

24. **ḫaṭṭ:**
Gazel 73
Mısra: **13**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

25. **ḫaṭṭını:**-*ını*
Gazel 129
Mısra: **9**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Lebinden ḫaṭṭını ṣordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḫüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

26. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Gazel 130
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḥüsn dīvānında taḥrīr olmadan ḫaṭṭı henüz

Defter-i ʿışḳında nām-ı cāvidānum var imiş

27. **ḫaṭṭuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 144
Mısra: **12**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḥüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

28. **ḫaṭṭ:**
Gazel 177
Mısra: **2**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

29. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **13**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭṭı yazmış dilberüñ çāh-ı zenaḫdānında kim
Bu hezārān Yūsuf-ı Mıṣrīlerüñ zindānıdur

30. **ḫaṭṭı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **33**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

31. **ḫaṭṭ:**
Mesnevi 4
Mısra: **40**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Yaḫod ṣaḳınduġından ḥüsn bāġın
Aṣar miskīn resenler ḫaṭṭ zāġın

32. **ḫaṭṭın:**-*ı, -n*
Gazel 95
Mısra: **1**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar
Yüzine yüz vech ile mihr ü mehi çāker yazar

33. **ḫaṭṭın:**-*ı, -n*
Mesnevi 4
Mısra: **37**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ṭılısm itdi ruḫına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

34. **ḫaṭṭuñ:**-*uñ*
Gazel 212
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

Gün yüzüñe ruḳūm ḳor ḫaṭṭuñ
Ki nücūm-ı cemāledür taḳvīm

35. **ḫaṭṭuñı:**-*(u)ñ, -ı*
Gazel 243
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Şeb-i zülfüñde göñül ḫaṭṭuñı idrāk idemez
Şemʿ-i ḫaddüñle meger luṭf idüp imdād idesin

36. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 10
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben bī-ser ü bī-pā ġarīb

37. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 18
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭṭuñ ki ṭılısm itdi lebüñ dāʾiresine
Ṣīrīnlük içün müşk ile efsūn yazar ey dost

38. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 50
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭṭuñ ḫayāli kim gözümi ṭutdı gūyiyā
Āb-ı revān kenārını berg-i semen ṭutar

39. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 67
Mısra: **9**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

40. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 88
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

41. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 114
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

42. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 167
Mısra: **9**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Laṭīf olursa ʿiẕāruñda ṭañ degül ḫaṭṭuñ
Ki ṣuda rūşen olur lāciverd-i mīnā-reng

43. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 188
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

44. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 227
Mısra: **7**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe

Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

45. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 264
Mısra: **14**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

46. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 295
Mısra: **3**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

47. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 305
Mısra: **9**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Ġam ʿaẕābından ḫalāṣ olmaġa ḫaṭṭuñ ṣūresin
Muṣḥaf-ı sīnemde yazdum āyet-i raḥmet gibi

48. **ḫaṭṭuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 317
Mısra: **5**
(Sevgilinin yanağındaki) ayva tüyleri.

Zībā yañaġuñda tāze ḫaṭṭuñ
Gül-desteye ṣardı ter giyāhı

<u>haṭṭāt:</u>

1. **ḫaṭṭāṭlar:**-*lar*
Gazel 254
Mısra: **14**
Hat sanatıyla uğraşan kişi.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

<u>haṭṭ-ı ʿanber-bār:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār:**
Gazel 160
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Anber kokulu ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār ile dürc-i lebinde yazdı kim
Dercdür bu ḥoḳḳada terkībi rūḥ-efzālıġuñ

<u>haṭṭ-ı ʿanber-sā:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā:**
Müfret 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin amber kokulu ayva tüyleri.

Müşk-i Çīn dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā içün
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā içün

2. **ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā:**
Gazel 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin amber kokulu ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ-ı miskīn olsa ḫaddinde nigāruñ ṭañ degül
Çün nigāristānda olmaz ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā ġarīb

<u>haṭṭ-ı dilsitānuñ:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı dilsitānuñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Gönül alan ayva tüyleri.

Ḳamer devrinde ḫaṭṭ-ı dilsitānuñ
Ne yazar fitnesin āḫir zamānuñ

<u>haṭṭ-ı dost:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı dost:**
Gazel 267
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayva tüyleri.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

<u>haṭṭ-ı eşʿārum:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı eşʿārum:**-*um*
Gazel 94
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Şiirlerin yazısı.

Āh-ı Aḥmedʾden oda yansa ḳayırmaz mihr ü māh
Ḫaṭṭ-ı eşʿārum çü naḳş-ı günbed-i mīnā yiter

<u>haṭṭ-ı fitne-kāruñ:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı fitne-kāruñ:**-*uñ*
Gazel 141
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Fitne çıkaran ayva tüyü.

Gerçi dāġ urmışdı evvel cānuma hindū beñüñ
Geldi ḫaṭṭ-ı fitne-kāruñ urdı dāġ üstine dāġ

<u>haṭṭ-ı ġubāruñ:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı ġubāruñ:**-*uñ*
Gazel 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gubari hattı. || Bir yazı sitili. || Sevgilinin ayva tüyleri gubar olarak ele alınır. Küçücük karakterleri olan yazı sitili olan gubari ile de sevgilinin küçük yüz hatlarına telmih vardır.

Ṣan leşker-i Firʿavn idi bu ḫaṭṭ-ı ġubāruñ
Kim ʿārıżuñ ābında helāk eyledi Mūsā

<u>haṭṭ-ı ġubāruñı:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı ġubāruñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 6
Mısra: **153**
Kelime Tipi: **-**
Gubari hattı. II Sevgilinin yüzündeki ince ayva tüyleri.

Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳudı reyḥān
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

<u>haṭṭ-ı ʿizārı:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağındaki ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı mı bu yāḫod ḥüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

<u>ḫaṭṭ-ı jengārī:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı jengārī:**
Gazel 68
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bakır yeşili hat, çizgi.

Ay yüzüñ āyīnesinde görinen müşkīn ġubār
Ḫaṭṭ-ı jengārī midür yā dūd-ı āhum jengidür

2. **ḫaṭṭ-ı jengārī:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bakır yeşili hat, çizgi.

Ṣaḳınup laʿl-i dür-bārı yavuz gözden yavuz dilden
Yazılmış ḫaṭṭ-ı jengārī yavuz gözden yavuz dilden

<u>ḫaṭṭ-ı laʿl:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı laʿl:**
Gazel 149
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dudağındaki ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

<u>ḫaṭṭ-ı laʿlüñle:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı laʿlüñle:***-üñ, -le*
Gazel 110
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kırmızı dudağının üzerindeki ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

<u>ḫaṭṭ-ı lebi:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı lebi:***-i*
Gazel 162
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dudağın üzerindeki ayva tüyü.

Ḫaṭṭ-ı lebi tezvīr idügin ṣormaġa Aḥmed
Ḥācib getürüpdür ḳaşı ṭuġrāsı ʿAlīnüñ

<u>ḫaṭṭ-ı miskīn:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı miskīn:**
Gazel 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin yanağındaki) Misk kokulu tüyler.

Ḫaṭṭ-ı miskīn olsa ḫaddinde nigāruñ ṭañ degül
Çün nigāristānda olmaz ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā ġarīb

<u>ḫaṭṭ-ı miskīnüñ:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı miskīnüñ:***-üñ*
Gazel 110
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin yanağındaki) Misk kokulu tüyler.

Ḫaṭṭ-ı miskīnüñ cemālüñ muṣḥafın tefsīr ider
Zülf-i pür-çīnüñdür andan bir rivāyet ber-kenār

<u>ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ:***-uñ*
Gazel 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Reyhani hat yazısı II sevgilinin ayva tüyleri.

Gül yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cān ḫayrānıdur
Nāme-i tezvīrdür ben dutmazam anı dürüst

<u>ḫaṭṭ-ı ruḥı:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı ruḥı:**
Gazel 317
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yanaktaki ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ-ı ruḥı nāme-i maḥabbet
Rāz-ı lebi nükte-i İlāhī

<u>ḫaṭṭ-ı ruḥsāruñ:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ:***-uñ*
Kaside 7
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Yanaktaki ayva tüyler.

Ṭūṭī-i ser-sebzdür kʾāyīnede per gösterür
Ḫaṭṭ-ı ruḥsāruñ kim olmışdur aña der-ber güneş

<u>ḫaṭṭ-ı ṣanem:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı ṣanem:**
Kaside 6
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayva tüyleri.

Ṭabʿuñ görinür ḳāmet-i dilber gibi mevzūn
Ṣiʿrüñ oḳınur ḫaṭṭ-ı ṣanem gibi dil-ārā

<u>ḫaṭṭ-ı semen-sā:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı semen-sā:**
Gazel 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin gibi, yasemine benzeyen ayva tüyleri.

Gün gibi ʿayān olmaġa ol ṭalʿat-i ġarrā
Maḥv oldı şeb-i tīre gibi ḫaṭṭ-ı semen-sā

<u>ḫaṭṭ-ı yāḳūt:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı yāḳūt:**
Gazel 110
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yakuta ait hat. II Sevgilinin yakuta benzeyen dudağının çizgisi, kıvrımı; sevgilinin dudağının kenarındaki ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

<u>ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ:***-uñ*
Gazel 305
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**

Yakut'a (13.asırda Abbasi halifesi Muta'sım'ın zamanında Türk asıllı saray hattatı Yakut-ı Mutasimi) ait yazı; Yakut yazısı; kırmızı renkli yazı; sevgilinin bu hatta benzeyen ayva tüyleri.

Ḳanumı dökmege ruḫsat virdi ġamzeñ laʿlüñe
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ senüñ bu maʿnīye ḥüccet gibi

<u>ḫaṭṭ-ı yār:</u>

1. **ḫaṭṭ-ı yār:**
Kaside 19
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayva tüyleri.

Fitne-i āḫir zamān gösterdi gördüm ḫaṭṭ-ı yār
İlticā itdüm aña kʾoldur penāh-ı milk ü dīn

2. **ḫaṭṭ-ı yār:**
Müfret 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayva tüyleri.

Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫaṭṭ-ı yār
Gelmeden bir söz çıḳardılar bu miskīn üstine

3. **ḫaṭṭ-ı yār:**
Gazel 73
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayva tüyleri.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

<u>havā:</u>

1. **havāñ:**-*ñ*
Nazm 4
Mısra: **5**
Heva, heves.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

2. **havāsında:**-*sında*
Gazel 241
Mısra: **11**
Heves.

Gülşen-i vaṣluñ havāsında uçarken murġ-ı dil
Āşiyān-ı hecrde bī-perr ü bāl itmek neden

3. **havā:**
Gazel 18
Mısra: **10**
Meteoroloji ile ilgili olaylar bütünü.

Zāhid sözine germ olup aġlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

4. **havādan:**-*dan*
Gazel 314
Mısra: **8**
Hava. II heva, heves, arzu.

Düşüp dil murġı ġamdan kirpügüñe
Havādan ḫancer-i elmāsa düşdi

5. **havāsına:**-*sı, -na*
Kaside 20
Mısra: **80**
Hava. II heva, heves, arzu.

Bu murġ-ı dīde meger dām-ı zülfüñi göremez
Ki açdı dāne-i ḫālüñ havāsına per ü bāl

6. **havāsında:**-*sı, -n, -da*
Kaside 31
Mısra: **71**
Arzu, heves.

Bir muṭrib-i ḫoş-naġme havāsında ki ʿuşşāḳ
Nevrūz-ı hümāyūnda ola aña hem-āvā

7. **havādan:**-*dan*
Mesnevi 3
Mısra: **205**
Gökyüzü.

Havādan zemīne yaġa lāleler
Zemīnden havāya çıḳa nāleler

8. **havāya:**-*y, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **206**
Gök, gökyüzü.

Havādan zemīne yaġa lāleler
Zemīnden havāya çıḳa nāleler

9. **havāyı:**-*yı*
Mesnevi 3
Mısra: **204**
Gök, gökyüzü.

Ḳılıçlar zemīni meyistān ider
Süñüler havāyı neyistān ider

10. **havā:**
Kaside 31
Mısra: **22**
Hava II gök.

Gül taḫt-ı zebercedde geyüp tāc-ı muraṣṣaʿ
Başına niṣār itdi havā lüʾlüʾ-i lālā

11. **havā:**
Kaside 8
Mısra: **20**
Gökyüzü, semâ.

Deryā-yı laʿle zevraḳ-ı zer ṣal bu demde kim
Gevher ṣaçar havā bitürür ḫāksār laʿl

12. **havāda:**-*da*
Gazel 126
Mısra: **7**
Heves, istek, arzu.

Bu murġ-ı dil ol havāda uçar
Kʾanda ġam-ı dām u dāne ṣıġmaz

<u>havāle:</u>

1. **ḫavāle:**
Gazel 305
Mısra: **15**
Bir arsayı çevirmek, kapamak için çekilen perde veya duvar.

Oldı Aḥmed göñlin almaġa ḫavāle ḫācibüñ
ʿĀrıżuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvīye ḥüccet gibi

<u>havāle eyledi:</u>

1. **ḫavāle eyledi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Bir işin yapılmasını birine devretmek, birine ısmarlamak, onun sorumluluğuna bırakmak.

Ḫavāle eyledi luṭfuña Aḥmedüñ ḫālin
Niẓām-ı ʿālemi düzdükde Ḫzid-i Müteʿāl

<u>havāṣ:</u>

1. **ḫavāş:**
Gazel 136
Mısra: **8**
Bâzı şeyler üzerinde mânevî etki yapmak ve bâzı hastalıkları iyileştirmek için belli şartlarda, belli miktarda okunan veya yazılan duâlar.

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāṣ

ḫavāṣī:

1. **ḫavāṣīsinde:**
Gazel 72
Mısra: **9**
Hâşiyeler, bir yazının kenarına konan açıklama ve notlar.

Şekl-i zülfeynüñ ḫavāṣīsinde zībā ḫaṭṭuñuñ
Ḳayd-ı şāhdur kim ḫaṭuñ ansuz ḫaṭālar gösterür

havā-yı ṣabā:

1. **havā-yı ṣabā:**
Terci-bend 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Saba rüzgârı.

İrdi gülzāra çün havā-yı ṣabā
Ṭoldı bu ṣuffaya ṣafā-yı ṣabā

havf:

1. **ḫavfından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 329
Mısra: **3**
Korku, endişe.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

2. **ḫavfından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 8
Mısra: **45**
Korku, endişe.

Ḫavfından oldı baḫşişinüñ zerd āfitāb
Luṭfından oldı sözlerinüñ şermsār laʿl

3. **ḫavfdan:**-*dan*
Kaside 19
Mısra: **86**
Korku, endişe.

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

havf ide:

1. **ḫavf ide:**-*e*
Mesnevi 4
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Korkmak II çekinmek.

Ki dil murġı görüp ḫavf ide andan
ʿAlāḳa ḳaṭʿ ide bu būstāndan

havf-ı cüduñdan:

1. **ḫavf-ı cüduñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 19
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik korkusu.

Şol ḳadar virdüñ zemīn mülkin zamān ehline kim
Mużṭaribdür ḫavf-ı cüduñdan senüñ çarḫ-ı berīn

ḫavlı:

1. **ḫavlı:**
Gazel 303
Mısra: **10**
Şeftalide olduğu gibi bazı meyvelerin üstündeki ince tüy. II Perde.

Bī-girān aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār
Ḫavlı düzmiş ḫārdan ṣāḫ-ı gül-i raʿnā gibi

2. **ḫavlıda:**
Gazel 35
Mısra: **25**
Avlu.

Ḫārdan bir ḫavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿīler ṣoḥbetinde Aḥmedʾüñ dīvānıdur

ḫavrā:

1. **ḫavrā:**
Kaside 29
Mısra: **51**
Huri, huriler.

Bir ṣuffa ki süpründisini küḥl ide ḫavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī benefşe

2. **ḫavrā:**
Kaside 6
Mısra: **28**
Hûri, hûriler.

Şol ṣuffa ki zülfin aña cārūb ide Rıḍvān
Süpründisini gözlerine küḥl ide ḫavrā

havż:

1. **ḫavż:**
Kaside 6
Mısra: **67**
Bahçeleri süslemek, sulamak, içinde yüzmek veya belli maddeleri ıslatmak, boyamak, süzmek gibi maksatlar için kullanılan, etrâfı beton, tuğla, mermer vb. şeylerle çevrilmiş su biriktirme yeri.

Bu ḫavż mı yā çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb
Bu ferş mi yā cām-ı cihān-bīn-i mücellā

2. **ḫavżı:**-*ı*
Gazel 35
Mısra: **24**
Ar. Havuz.

Ruḫlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḫavżı vü şādırvānıdur

3. **ḫavż:**
Kıt'a 10
Mısra: **3**
Ar. Havuz.

Egildi ḫavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

4. **ḫavż:**
Mesnevi 3
Mısra: **69**
Havuz. II Kevser havuzu.

Senüñçün yaraḳlandı ḫavż u livā
Senüñçün yaradıldı arż u semā

havż-ı cūduñdan:

1. **ḥavż-ı cūduñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 16
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik havuzu.

Ebr-i feyżüñden irer her yaña bārān-ı seḫā
Ḥavż-ı cūduñdan olur ṭopṭolu kīzān-ı kerem

havż-ı şādırvān:

1. **ḥavż-ı şādırvān:**
Kaside 32
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şadırvan havuzu.

Ḳonıldı şan per-i ṭāvūs içinde āyīne
Çemende berg-i ḫazān içre ḥavż-ı şādırvān

hāy:

1. **hay:**
Murabba 1
Mısra: **3**
"Ey" anlamında seslenme ünlemi.

Dimedüm mi saña ṭolaşma aña hay göñül
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

2. **hay:**
Gazel 283
Mısra: **10**
"Ey" anlamında seslenme ünlemi.

Zülfüñe öykündügin ʿanber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

hayā:

1. **ḥayādan:**-*dan*
Gazel 176
Mısra: **8**
Edep.

ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḥayādan gülāb gül

2. **ḥayādan:**-*dan*
Gazel 261
Mısra: **2**
Edep.

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḥayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

3. **ḥayāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **14**
Kişinin utanma duygusuyla hareket etmesi ve edepli olması anlamına gelen ahlâkî erdem.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfītābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

4. **ḥayādan:**-*dan*
Kaside 7
Mısra: **82**
Utanma.

Māh-ı rāyāt-ı celālüñden ḫacildür āsumān
Sāye-i şebde ḥayādan gizlenür ekṣer güneş

5. **ḥayāsı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **14**
Utanma, sıkılma, utanç.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfītābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

6. **ḥayādan:**-*dan*
Kaside 31
Mısra: **50**
Utanma, sıkılma, utanç.

Ḫūn oldı leb-ā-leb ciger-i ġonca-i rengīn
Ḳan derledi gülşende ḥayādan gül-i ḥamrā

hayāl:

1. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 50
Mısra: **3**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Ḫaṭṭuñ ḫayāli kim gözümi ṭutdı gūyiyā
Āb-ı revān kenārını berg-i semen ṭutar

2. **ḫayāl:**
Gazel 256
Mısra: **7**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Ḳaşlaruñ ḥarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl
Gözlerüñ remzi çü ḥadden ṭaşradur pergārda

3. **ḫayāline:**-*ine*
Gazel 203
Mısra: **9**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Mey-gūn lebüñ ḫayāline her gice ṣubḥa dek
Ġam meclisinde ḳanlar aḳıdur ḳabacıġum

4. **ḫayālüñi:**-*üñi*
Gazel 204
Mısra: **7**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Resm itmişem gözümde ḫayālüñi gūyiyā
Nakş-ı nigārı sāġar-ı mercāna yazmışam

5. **ḫayālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 282
Mısra: **6**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Dürr ü gevherle gözüm ḥücrelerin zeyn iderem
Yaramaz daḥı ḫayālüñe mekāndur dimege

6. **ḫayāline:**-*i, -n, -e*
Gazel 343
Mısra: **11**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

7. **ḫayāl:**
Kaside 20
Mısra: **64**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl

Ki şaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

8. **ḫayālinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 36
Mısra: **11**
Hayal, düş.

Kaʿbe-i kūyuñ ḫayālinde bu çeşm-i laʿl-bār
Beyt-i maʿmūr üstine yāḳūtdan mīzāb olur

9. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 189
Mısra: **8**
1. Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş 2. Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti.

Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳumaġa pāk oluram

10. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 266
Mısra: **12**
1. Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş 2. Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti.

Zāhid ḳılādesin nʾider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḫayāli silsile-i müşk-bār ide

11. **ḫayāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **6**
1. Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş 2. Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti.

Berḳ-ı ruḫı cehennemi berd ü selām ider
Düşse dil-i ʿuṣāta ḫayāli Muḥammedüñ

12. **ḫayālinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 14
Mısra: **7**
Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sureti.

Mest olupdur çeşm ü ebrūñuñ ḫayālinden imām
Kʾoḳımaz miḥrābda bir ḫarf-i Ḳurʾānı dürüst

13. **ḫayāl:**
Gazel 83
Mısra: **14**
Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sureti.

Raḥm it dil-i şikestesine Aḥmedʾüñ kʾider
Zülf ü ruḫuñ ḫayāl ile leyl ü nehār ṣabr

14. **ḫayāl:**
Gazel 286
Mısra: **11**
Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sureti.

Gelmez kināra hīç miyānuñ ḫayāl ile
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

15. **ḫayālin:**-*i, -n*
Gazel 159
Mısra: **2**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş // Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti.

Murġ-ı cāna tīr-i ġamzeñden per ü bāl eyledüñ
Ḥalḳa-i zülfüñ ḫayālin aña ḫalḫāl eyledüñ

16. **ḫayālin:**-*i, -n*
Gazel 192
Mısra: **7**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş // Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti.

Bir perī-peyker ḫayālin her gice tesḫīr içün
Ülker indüren dü-çeşm-i dür-feşānumdur benüm

17. **ḫayāliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 131
Mısra: **7**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş // Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti.

Nergislerüñ ḫayāliyle ḥālüm bilen bilür
Kʾol türk-i şīve-gār niçe dil-siyāh imiş

18. **ḫayālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 80
Mısra: **5**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti II geçmişte yaşanmış bir şeyi zihinde canlandırma, hatırlama.

Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi dest-keş
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

19. **ḫayālin:**-*i, -n*
Gazel 98
Mısra: **5**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti II geçmişte yaşanmış bir şeyi zihinde canlandırma, hatırlama.

Kirpügüm ḫaddüñ ḫayālin şöyle rengīn yazdı kim
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

20. **ḫayāliyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 106
Mısra: **3**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti II geçmişte yaşanmış bir şeyi zihinde canlandırma, hatırlama.

ʿĀrıż u zülfi ḫayāliyle nigāruñ şeb ü rūz
Gözedem ḥasret ile ṣubḥ u mesālar niçe bir

21. **ḫayālini:**-*i, -n, -i*
Gazel 349
Mısra: **7**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş II bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sûreti II geçmişte yaşanmış bir şeyi zihinde canlandırma, hatırlama.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫʷābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstī

22. **ḫayālüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 25
Mısra: **24**
Bir kişi, olay veya nesnenin

zihinde canlanan, biçimlenen sureti.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḥaẕẕı yoḳdur ʿāşıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

23. **ḫayālin:**-*(i)n*
Gazel 253
Mısra: **5**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Görüp zülfi ḫayālin kirpügümde
Didüm cārūba binmişdür bu cādū

24. **ḫayālin:**-*(i)n*
Gazel 308
Mısra: **5**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Dil ḫayālin çü der-āġūş ide miskīnlik ile
Cān ayaġına düşer zülf-i perīşānı gibi

25. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 41
Mısra: **11**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne göñlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

26. **ḫayālüñ:**
Gazel 93
Mısra: **5**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.

Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

27. **ḫayālüñ:**
Gazel 115
Mısra: **9**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

28. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 135
Mısra: **7**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.

Leb ü ḫālüñ ḫayāli olalı gözde
Nişeste ḫoş olur pālūde ḫaşḫāş

29. **ḫayālüñ:**
Gazel 213
Mısra: **16**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.

Göñülde sūzen-i ġam var uṣanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

30. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 317
Mısra: **9**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.

Ḫāl-i siyehüñ ḫayāli oldı
Cān çeşmine noḳṭa-i siyāhī

31. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 320
Mısra: **12**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

32. **ḫayāli:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **9**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.

Gözde ḫayāli nūrun ʿalā nūr idi velī
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

33. **ḫayālüñ:**
Kıt'a 7
Mısra: **5**
(Sevgilinin) hayali, düşüncesi.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

34. **ḫayāli:**-*i*
Gazel 8
Mısra: **11**
Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sureti.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

ḫayāl eyler:

1. **ḫayāl eyler:**-*r*
Gazel 95
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Zihinde tasarlayıp canlandırmak, düşünmek.

Laʿlinüñ naḳşın ḫayāl eyler şaçındayken gözüm
Gūyiyā naḳḳāş-ı Çīndür cevherī sāġar yazar

ḫayāl itmek:

1. **ḫayāl itmek:**
Gazel 241
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Düşünmek, tasavvur etmek.

Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan aġladum güldi didi
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

ḫayāl oldı:

1. **ḫayāl oldı:**-*dı*
Gazel 289
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Görünmez olmak, yok olmak II çok zayıflamak.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

ḫayāl olur:

1. **ḫayāl olur:**-*ur*
Gazel 283
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gerçekleşmesi olanaksız olmak, gerçekleştirilememek.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫʷāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

ḫayālbāz:

1. **hayālbāz:**
Kaside 32
Mısra: **25**
Hayalî denilen gölge oyununu oynayan kimse.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān miṣālini eyler bu çāder içre ʿayān

hayāle:

1. **ḫayāle:**
Gazel 286
Mısra: **12**
Bir kişi, olay veya nesnenin zihinde canlanan, biçimlenen sureti.

Gelmez kināra hīç miyānuñ ḫayāl ile
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

hayāl-engīz eṣʿāruñ:

1. **ḫayāl-engīz eṣʿāruñ:**-*uñ*
Kıt'a 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Duyulduğunda hayret uyandıran ve akla yeni hayaller getiren şiirler.

Ḫayāl-engīz eṣʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Baña rengīn elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

hayāl-i ʿārıżuñ:

1. **ḫayāl-i ʿārıżuñ:**-*uñ*
Gazel 210
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağının hayali.

Aḥmedʾüñ gözine ʿarż olsa ḫayāl-i ʿārıżuñ
Çeşmesine çeşmümüñ āb-ı revān ışmarlaram

hayāl-i bāṭıla:

1. **ḫayāl-i bāṭıla:**-*a*
Kaside 32
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Boş hayal, batıl düşünce.

Ḫayāl-i bāṭıla baḳma başīret ehli iseñ
Naẓar ḳıl aña ki oldur ṣalāḥ-ı cān-ı cihān

hayāl-i devlet:

1. **ḫayāl-i devlet:**
Kaside 20
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Saltanat hayali.

Ḫayāl-i devlet idermiş taṣavvurında ʿadūñ
Zihī taṣavvur-ı bāṭıl zihī ḫayāl-i muḥāl

hayāl-i dost:

1. **ḫayāl-i dost:**
Kaside 24
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin hayali.

Bu ḫaste göñlümi ṣora geldi ḫayāl-i dost
Ṭoldurdı kāsesin gözümüñ dāne-i enār

hayāl-i ġamzeñ:

1. **ḫayāl-i ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 75
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yan bakışlarının hayali.

Tīr-bārān ideli cāna ḫayāl-i ġamzeñ
Çeşmümüñ revzenesinden dile peykān dökilür

hayāl-i ḫaddine:

1. **ḫayāl-i ḫaddine:**-*i, -n, -e*
Kaside 26
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağının hayali.

Zāhid ḫayāl-i ḫaddine baḳ gözlerümde kim
Cennāt-ı ʿadni göresin enhārum üstine

hayāl-i ḫalḳa-i zülf-i perīşān:

1. **ḫayāl-i ḫalḳa-i zülf-i perīşān:**
Gazel 257
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) dağınık saçının halkasının hayali.

Ārzū-yı ḫalḳa-i Beytüʾl-ḥarām olsun ḥarām
Ger ḫayāl-i ḫalḳa-i zülf-i perīşān olmasa

hayāl-i ḫāṣ:

1. **ḫayāl-i ḫāṣ:**
Kıt'a 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Seçkin, özel hayal.

Ḳamu eṣʿārumı itsem elümdeydi ḫayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

hayāl-i ḫaṭuñ:

1. **ḫayāl-i ḫaṭuñ:**
Kaside 9
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayva tüylerinin hayali.

Çeşmümdedür ḫayāl-i ḫaṭuñ ṭañ bu kim dutar
Sebze diyü kenāre-i āb-ı revānı müşk

hayāl-i laʿlüñ:

1. **ḫayāl-i laʿlüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) lal taşı gibi kırmızı dudağının hayali.

Ḫayāl-i laʿlüñ ile dāne dāne eşkümden
Dizildi kirpügüm ucında ḫūşe ḫūşe leʾāl

hayāl-i laʿlüñi:

1. **ḫayāl-i laʿlüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 19
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı dudağın hayali.

Buldı göñlüm baḥr-i eşkümde ḫayāl-i laʿlüñi
Ḫoş müyesser oldı ol ġavvāṣa bu engüşterīn

hayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla:

1. **ḫayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 45
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) dudağının ve hattının hayali.

Cān ḫayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla bulur ẕevḳ ü ṣafā
Sebze vü mey dil-i ġam-gīni feraḥnāk eyler

hayāl-i muḥāl:

1. **ḫayāl-i muḥāl:**
Kaside 20
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Boş hayal, imkansız olan hayal.

Ḫayāl-i devlet idermiş taṣavvurında ʿadūñ
Zihī taṣavvur-ı bāṭıl zihī ḫayāl-i muḥāl

hayāl-i peykānuñ:

1. **ḫayāl-i peykānuñ:**-*uñ*
Gazel 85
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kirpiğinin hayali.

Fülk-i dilden ḫayāl-i peykānuñ ḳaʿr-ı deryāya ṣaldı lengerler

hayāl-i ruh-ı dost:

1. **ḫayāl-i ruḫ-ı dost:**
Gazel 304
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağının hayali.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

hayāl-i rūy-ı hūbuñ:

1. **ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ:**-*uñ*
Gazel 190
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüzün hayali.

Çihre-i zerdüm gibi ʿālem ḫazān olsa ne ġam
Çün ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ nev-bahārumdur benüm

hayāl-i sāye-i zülfüñ:

1. **ḫayāl-i sāye-i zülfüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Saçın gölgesinin hayali.

Ey ḫayāl-i sāye-i zülfüñ bahār-ı cān u dil
Bülbülüñ ḫoş gör ki ḥüsnüñ bāġınuñ mihmānıdur

hayāl-i ṭurrası:

1. **ḫayāl-i ṭurrası:**-*sı*
Gazel 76
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının hayali.

Sevdā-yı zülfi göñlümi sulṭān-ı vaḳt ider
Yāruñ ḫayāl-i ṭurrası ẓill-i hümā mıdur

2. **ḫayāl-i ṭurrası:**-*sı*
Gazel 167
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının hayali.

Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın
Ki baş götürüben oynaya Nīl içinde neheng

hayāl-i yār:

1. **ḫayāl-i yār:**
Gazel 136
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yarin hayali.

Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ
Semāʿ-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

hayāl-i zülf ü ebrūñ:

1. **ḫayāl-i zülf ü ebrūñ:**-*ñ*
Gazel 306
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saç ve kaşının hayali.

Çeşm-i Aḥmedʾde ḫayāl-i zülf ü ebrūñ ey nigār
Bağludur zencīr ile deryā yüzinde pül gibi

hayāl-i zülf-i ʿanber-sā:

1. **ḫayāl-i zülf-i ʿanber-sā:**
Gazel 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin anber kokulu saçının hayali.

ʿĀşıḳa cennet gerekmez şol ruḫ-ı zībā yiter
Ḥulle-i sündüs ḫayāl-i zülf-i ʿanber-sā yiter

hayāl-i zülf-i cānān:

1. **ḫayāl-i zülf-i cānān:**
Gazel 260
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgili saçının hayali.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa
Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

hayāl-i zülfüñ:

1. **ḫayāl-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Zülfün hayali.

Dil mürşidine ḫayāl-i zülfüñ
Hem ḫırḳa vü hem ʿaṣādur ey dost

2. **ḫayāl-i zülfüñ:**-*üñ*
Kaside 32
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının hayali.

Ṣafā-yı ḫaddüñ ile dil serāçe-i gülgūn
Ḫayāl-i zülfüñ ile dīde kāse-i reyḥān

hayālinden geçmez:

1. **ḫayālinden geçmez:**
Gazel 250
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hayalinden geçmemek; olacağını hiç düşünmemek.

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde
Viṣāli içre olan ʿāṣıḳlaruñ geçmez ḫayālinden

hayāline:

1. **ḫayāline:**
Gazel 86
Mısra: **3**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭoprāġını laʿl ü zer çıḳar

2. **ḫayāline:**
Kaside 8
Mısra: **7**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Adını yazsalar ola seng-i mezār laʿl

3. **ḫayāline:**
Kaside 8
Mısra: **10**
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge.

Ḳıldı ṣaçuñ hevāsına ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa müşk
İtdi lebüñ ḫayāline terk-i diyār laʿl

hayāsuz:

1. **ḫayāsuz:**
Gazel 272
Mısra: **4**
Utanma duygusu olmayan, utanmaz, arlanmaz (kimse).

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḫayāsuz saḫt-rūdur çāre ne

2. **ḫayāsuz:**
Gazel 230
Mısra: **4**
Utanmaz, edepsiz.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḫayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

hayāt:

1. **ḫayātına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 23
Mısra: **63**
Hayat, yaşam.

Olmış iken ḫayātına her nesnenüñ sebeb
Çoġ olduġı-yʾçün oldı ḳalīl-i iʿtibār āb

2. **ḫayātdur:**-*dur*
Gazel 220
Mısra: **4**
Yaşama gücü, yaşama şevki, canlılık.

Cān gerek bu selāma şükrāne
Dil ü cāna ḫayātdur bu selām

3. **ḫayāt:**
Gazel 135
Mısra: **6**
Ab-ı hayat.

Göñül İskenderi aġzuña gitdi
Ḫayāt içmeklüge Ḫıżr ola yoldaş

hayāt bulmaġa:

1. **ḫayāt bulmaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 74
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Canlanmak, dirilmek; sıkıntılardan kurtulmak; isteklerine kavuşmak.

Mürde-diller maḥşer-i ḫüsninde bulmaġa ḫayāt
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

hayāt virür:

1. **ḫayāt virür:**-*ür*
Terci-bend 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Canlılık vermek, canlandırmak.

İḥyā-yı meyyit eylese ʿĪsā ʿaceb mi kim
Cāna virür ḫayāt maḳāli Muḥammedüñ

hayāt-ı beḳā:

1. **ḫayāt-ı beḳā:**
Gazel 231
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ebedi, ölümsüz hayat.

Āb-ı ḫayāt ile mi ṣuvarıldı ḫancerüñ
Kʾolur sebeb hemīşe ḫayāt-ı beḳā içün

hayāt-ı cāvidān:

1. **ḫayāt-ı cāvidān:**
Gazel 40
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuz hayat.

Buldı Aḥmed cām-ı laʿlinden ḫayāt-ı cāvidān
Māhī-i mürde dirildi āb-ı ḫayvān andadur

ḫaydar-dil:

1. **ḫaydar-dilüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **55**
Hz. Ali gönüllü, cesur, yiğit.

Añsa fetḥin sen Muḥammed-āyet ü Ḫaydar-dilüñ
Eylemezdi burc-ı Ḫayber kākül-i müşkīn-i dost

haydarī:

1. **ḫaydarī:**
Gazel 69
Mısra: **4**
1221'de vefat eden Kutbuddin Kayder'e mensup Melamiliğin bir kolu olan tarikat. Hayderiler, sakallarını tıraş etmeyip bıyıklarına hiç dokunmazlar. Kulaklarına Ali kapısının kulu olduklarına alamet olarak menguş takıp, bileklerinde demirden halkalar bulunur. Şaraba düşkün olan bu dervişler on iki dilimli külahlar giyerlerdi.

Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle ḫaydarī gibi ḫalḳa be-gūşdur

haydar-ı ceng:

1. **ḫaydar-ceng:**
Kaside 14
Mısra: **30**
Hz. Ali gibi savaşçı, kahraman.

Cihān-güşāy u memāliksitān-ı heft iḳlīm
Muḥammed-āyet ü Yūsuf-cemāl ü Ḫaydar-ceng

ḥayf:

1. **ḥayfdur:**-*dur*
   Kaside 15
   Mısra: **50**
   Yazık.

Midḥatüñ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḥayfdur ṭūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem

2. **ḥayf:**
   Gazel 95
   Mısra: **10**
   "Eyvah! Yazık!" anlamlarına gelen ünlem.

Āh kim fikr-i raḳīb ile geçer bāzārumuz
Ḥayfʿolʿömri Kirāmen Kātibīn ebter yazar

ḥayfā ki:

1. **ḥayfā ki:**
   Terkib-bend 1
   Mısra: **69**
   Kelime Tipi: **-**
   "Eyvah, yazık!" anlamında ünlem.

Ḥayfā ki düşdi ṭopraġa bād-ı fenā ile
Devlet dıraḫtı kim ḳamuya tekyegāh idi

ḫayfā vü dirīġā:

1. **ḫayfā vü dirīġā:**
   Bahr-i Tavîl 1
   Mısra: **24**
   Kelime Tipi: **-**
   Yazıklar ve eyvahlar olsun!.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḫayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

hāyil:

1. **ḥāyili:**-*i*
   Gazel 145
   Mısra: **10**
   Perde, engel.

Ẓulmi oransuz itme Aḥmedʾe kim
Tīr-i āhuñ felekde ḥāyili yoḳ

ḥayl:

1. **ḫayl:**
   Kaside 20
   Mısra: **86**
   At sürüsü, asker.

Ki andaʿayş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt
Sitāre ḫayl ü felek-ḳadr ü āfitāb-cemāl

2. **ḥaylı:**-*ı*
   Kıt'a 1
   Mısra: **11**
   Süvari, atlı asker.

Himmetüñ ḫaylı seḫā mülkine ḳılduḳca nüzūl
Çünki her gūşe-i ḫaymeñ ola meydān-ı kerem

3. **ḫaylına:**-*ı, -n, -a*
   Kaside 7
   Mısra: **94**
   Topluluk, zümre.

Ger Sikender istese envār-ı rāyuñdan meded
Rāh-ı ẓulmetde olurdı ḫaylına rehber güneş

ḫayl-iʿālem-gīrüñüñ:

1. **ḫayl-iʿālem-gīrüñüñ:**-*üñ, -üñ*
   Kaside 13
   Mısra: **68**
   Kelime Tipi: **-**
   Dünyaya hükmeden süvari, ordu.

Murġ-ı nuṣret şāḫ-sār-ı rāyetüñde ḫoş-nevā
Esb-i devlet ḫayl-iʿālem-gīrüñüñ yek-rānıdur

ḫayl-i ḫayāli:

1. **ḫayl-i ḫayāli:**-*i*
   Gazel 142
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Hayal ordusu.

Ḫayl-i ḫayāliʿaḳlı perākende-ḥāl idüp
Cemʿiyyetümi zülfi perīşān ider dirīġ

2. **ḫayl-i ḫayāli:**-*i*
   Gazel 171
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Hayal ordusu.

Ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret eyledi ḫayl-i ḫayāli dilberüñ

3. **ḫayl-i ḫayāli:**-*i*
   Kaside 23
   Mısra: **50**
   Kelime Tipi: **-**
   Hayal ordusu.

Çeşmümden eyleyince göñül mülkine nüzūl
Ḫayl-i ḫayāli geçdi hezārān hezār āb

ḫayl-i ḫayāl-i muṣṭafā:

1. **ḫayl-i ḫayāl-i muṣṭafā:**
   Gazel 290
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Övülenin hayal ordusu.

Ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret itmedi ḫayl-i ḫayāl-i Muṣṭafā

ḫayl-i müsevvimīn:

1. **ḫayl-i müsevvimīn:**
   Terci-bend 1
   Mısra: **74**
   Kelime Tipi: **-**
   Nişanlanmış (melek) ordusu. II. Al-i İmran suresi 125. ayete gönderme vardır. "Bilâkis, eğer siz sabrederseniz ve takva sahibi olursanız ve onlar size aniden gelirlerse (saldırırlarsa), Rabbiniz bu nişaneli meleklerden beş bini ile size yardım eder.".

Ḳavs-i vemā rameyteden atduñ çü sır oḳın
Zaḫm urdı ḳalb-i ḫaşmuña ḫayl-i Müsevvimīn

ḫayl-i sulṭān-ı ḫayālüñ:

1. **ḫayl-i sulṭān-ı ḫayālüñ:**-*üñ*
   Gazel 257
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **-**
   (Sevgilinin) hayalinin sultan ordusu.

Ġam yimezdüm dil sarāyın yıḳduġıyçün rūzigār

Ḫayl-i sulṭān-ı ḫayālüñ anda mihmān olmasa

ḫayme:

1. **ḫaymedür:**-*dür*
   Gazel 12
   Mısra: **3**
   Çadır.

Şaçuñ bir ḫaymedür bāġ-ı ruḫuñda
Kim aña rişte-i cāndandur aṭnāb

2. **ḫayme:**
   Kaside 5
   Mısra: **5**
   Çadır, otağ.

Ḫāne-i ḫāk-i siyehden geçüben ḫayme ḳurar
Lā-mekān ʿarşasına himmeti dervīşlerüñ

ḫayme-i ḥüsnüñe:

1. **ḫayme-i ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
   Gazel 114
   Mısra: **18**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzellik çadırı.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden aṭnāb göz

ḫayme-i laʿlīn:

1. **ḫayme-i laʿlīn:**
   Kaside 12
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Altından çadır.

Her seḥer sulṭān-ı gül bezminde ferrāş-ı ṣabā
Ḫayme-i laʿlīn ḳurar pīrūze aṭnāb üstine

ḫayme-i sīm:

1. **ḫayme-i sīm:**
   Müfret 50
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Gümüşten, gümüş renkli çadır. (Parlak ve beyaz bedenli sevgili bağlamında).

Ḫayme-i sīm ki mercān budaġıdur diregi
Yil olup ṣalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

ḫayme-i sīm-āb-gūn-ı bī-ṭınāb:

1. **ḫayme-i sīm-āb-gūn-ı bī-ṭınāb:**
   Kaside 19
   Mısra: **83**
   Kelime Tipi: **-**
   İpsiz cıva renkli çadır.

Bu müşebbek ḫayme-i sīm-āb-gūn-ı bī-ṭınāb
Ḳadrüñ ordusında bir perde-serādur kemterīn

ḫayme-i sulṭān:

1. **ḫayme-i sulṭān:**
   Kaside 11
   Mısra: **21**
   Kelime Tipi: **-**
   Padişahın çadırı.

Ḫayme-i sulṭān gibi ḫurşīd-i tābān üstine
Ḳurdı müşkīn sāyebānlar kākül-i müşkīn-i dost

ḫayme-i vālā:

1. **ḫayme-i vālā:**
   Kaside 6
   Mısra: **86**
   Kelime Tipi: **-**
   Yüksek çadır.

Bālā-yı sarāyuñda ṭutar ḳaṣr-ı refīʿüñ
Gerdūn-ı berīn üstine bir ḫayme-i vālā

ḫayr:

1. **ḫayr:**
   Gazel 138
   Mısra: **5**
   Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş.

Ḫayr umarsa dil miyānuñdan maḥaldür dilberā
Çünki peyġamber didi ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ

2. **ḫayrla:**-*la*
   Gazel 224
   Mısra: **10**
   Hayırlı, faydalı, mübarek.

Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḥarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

ḫayr gelmez:

1. **ḫayr gelmez:**
   Gazel 221
   Mısra: **16**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir faydası dokunmamak; işe yaramamak.

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

ḫayr ola:

1. **ḫayr ola:**
   Gazel 347
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Bir durum, iş veya rüya karşısında iyiliği, hayrı temenni eden söz.

Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā neyiki

ḫayrān:

1. **ḫayrānıdur:**-*ı, -dur*
   Gazel 14
   Mısra: **11**
   Şaşakalmış, şaşkın, hayrette kalan, ne yapacağını bilmeyen.

Gül yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cān ḫayrānıdur
Nāme-i tezvīrdür ben dutmazam anı dürüst

2. **ḫayrān:**
   Kıt'a 2
   Mısra: **10**
   (Bir şeyin) Etkisine girmiş, tutkun.

Şekerden yig müferriḥ sözlerüñ var
Ki Aḥmed ʿaḳlını ḫayrān idersin

3. **ḫayrāndur:**-*dur*
   Kaside 6
   Mısra: **192**
   Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

Bir naẓm kʾaña ṭaña ḳalur rişte-i Pervīn
Bir şiʿr ki ḥayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

4. **ḥayrānluġumı:**
Kaside 3
Mısra: **27**
Şaşırmış, kendinden geçmiş II Allah'ın kudreti, yarattıkları ve hikmetine karşı duyulan en son duygu hali.

Ola kʾışlāḥ ide hicrāndaki ḥayrānluġumı
Dem-i vuṣlatda olan ḥayreti dervīşlerüñ

5. **ḥayrān:**
Gazel 75
Mısra: **20**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Bu ruḥ u ḥaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḥayrān dökilür

6. **ḥayrānıdur:***-ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **50**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Bir ẕükā-dildür ki çeşm-i dīdebān-ı āsumān
Her dem idrāk-i kemāl-i rāyınuñ ḥayrānıdur

7. **ḥayrānıdur:***-ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **78**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḥayrānıdur

8. **ḥayrāndur:***-dur*
Kaside 19
Mısra: **16**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Şaldı bir naṭʿ-ı münaḳḳaş şaḥn-ı ṣaḥrāya ṣabā
Kim anuñ naḳşında ḥayrāndur nigāristān-ı Çīn

9. **ḥayrāndur:***-dur*
Kaside 25
Mısra: **36**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

ʿĪdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḥayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

10. **ḥayrān:**
Gazel 290
Mısra: **2**
Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse; şaşkın, şaşırıp kalmış kimse.

Benefşe ṣaçların ṣalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḥayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

11. **ḥayrān:**
Gazel 177
Mısra: **2**
(Ar.) Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḥaṭṭ içün ḥayrān degül

12. **ḥayrān:**
Gazel 332
Mısra: **6**
(Ar.) Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

Vālih nihāl-i ḳāmetüñe serv-i cūy-bār
Ḥayrān benefşe zülfüñe reyḥān didükleri

<u>ḥayrān itmege:</u>

1. **ḥayrān itmege:***-mek, -e*
Gazel 153
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şaşırtmak, hayrette bırakmak, şaşkın hale getirmek.

Luṭf ile reyḥānları gülşende ḥayrān itmege
Yāsemīne sāye ṣalmış sünbülüñ vardur senüñ

<u>ḥayrān ḳaldılar:</u>

1. **ḥayrān ḳaldılar:***-dı, -lar*
Gazel 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çok beğenmek; şaşırıp kalmak.

Deyr-i ḥüsnüñ nakşını gören büt-i ayyāreler
Yazılu ṣuret gibi hep ḳaldılar ḥayrān aña

<u>ḥayrān ḳalmışam:</u>

1. **ḥayrān ḳalmışam:***-mış, -am*
Gazel 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çok beğenmek, hayran olmak 2. (hayranlıkla bir an) yerinde kalakalmak.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḥaṭı kim ḳalmışam ḥayrān aña

<u>ḥayrān ola:</u>

1. **ḥayrān ola:***-a*
Gazel 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Çok beğenmek, kendinden geçmek; bağlanmak.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol ṣayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḥayrān aña

<u>ḥayrān olduġum:</u>

1. **ḥayrān olduġum:***-duḳ, -um*
Gazel 217
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Tutkun olmak, çok arzu etmek.

Her gice sevdā-yı zülfiyle perīşān-ḥāl olup
Olduġum reyḥānına ḥayrān bilür mi bilmezem

<u>ḥayrān olmışam:</u>

1. **ḥayrān olmışam:**-*mış, -am*
Gazel 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çok beğenmek, kendinden geçmek; bağlanmak.

Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabīb-i laʿl-i yār
Kim ırakdan baḳmaġ ile olmışam ḥayrān aña

ḥayrān olup:

1. **ḥayrān olup:**-*up*
Gazel 58
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hayran olmak, çok beğenmek.

Sünbül saçın seḥer yili seyrān idüp gelür
Reyḥān ḫaṭı ḳoḫusına ḥayrān olup gider

ḥayrān olur:

1. **ḥayrān olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şaşırmak, şaşırıp kalmak.

Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḥayrān olur

ḥayret:

1. **ḥayretdeyem:**-*de, -y, -em*
Gazel 84
Mısra: **3**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

Ḥayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʾiçün ider ṣabā sefer

2. **ḥayretdeyem:**-*de, -y, -em*
Gazel 114
Mısra: **13**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

Kendü düşen aġlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

3. **ḥayreti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **28**
Şaşırmak, yolunu kaybetmek. II Kalbe gelen bir tecelli (varit) sebebiyle salikin düşünemez ve muhakeme edemez hale gelmesi.

Ola kʾıṣlāḥ ide hicrāndaki ḥayrānluġumı
Dem-i vuṣlatda olan ḥayreti dervīşlerüñ

4. **ḥayretde:**-*de*
Mesnevi 3
Mısra: **101**
Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşkınlık. Hayret makamı: Dervişin Allah'ın tecellileri karşısında kendinde meydana gelen şaşkınlık ve hareketsizlik durumunu ifade eder.

Bu ḥayretde bī-ʿaḳl u hūş oldı dil
Ṭutuldı zebānum ḫāmūş oldı dil

ḥayretde ḳalmışam:

1. **ḥayretde ḳalmışam:**-*mış, -am*
Gazel 131
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şaşırmak, ne yapacağını bilememek.

Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña
Ḥayretde ḳalmışam ki bu ne bārgāh imiş

ḥayrete düşürdi:

1. **ḥayrete düşürdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Çok şaşırmak.

Gördi ki rāh-ı midḥatüñ ʿaḳlı düşürdi ḥayrete
Meyli duʿāña eyledi rāh-nümāsı göñlümüñ

ḥayr-ı ālsin:

1. **ḫayr-ı ālsin:**-*sin*
Terci-bend 1
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Hayırlı nesil, torun.

Sulṭān-ı enbiyāya bugün ḫayr-ı ālsin
Aʿnāḳ-ı evliyāya baṣarsañ nʾola ḳadem

ḫayruʾl-mürselīn:

1. **ḫayruʾl-mürselīn:**
Kaside 19
Mısra: **98**
Resullerin en hayırlısı, Hz. Muhammed.

Sensin ol kim ẓulmet-i ẓulmi götürdüñ aradan
Nitekim defʿ-i ḍalālet ḳıldı ḫayruʾl-mürselīn

ḫayruʾl-ümem:

1. **ḫayruʾl-ümem:**
Mesnevi 3
Mısra: **93**
Hayırlı ümmet.

Çün olduḳ nevālüñle ḫayruʾl-ümem
Der-i raḥmetüñden umaruz kerem

ḫayruʾl-umūr vaṣaṭ olur:

1. **ḫayruʾl-umūr vaṣaṭ olur:**
Gazel 138
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Hadis**
İşlerin hayırlısı orta olanıdır.

Ḫayr umarsa dil miyānuñdan maḥaldür dilberā
Çünki peyġamber didi ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ

ḫayṭ-ı şuʿāʿ:

1. **ḫayṭ-ı şuʿāʿ:**
Kaside 7
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin tel tel görünen ışınları.

Yazsun āṣārı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mıṣṭar güneş

ḫayy:

1. **ḥayy:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **3**
Bütün varlıkların hayat kaynağı / ebedî ve hakîkî hayat sahibi Allah.

ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre
ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī
ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

<u>ḥayyāt-ı cihān:</u>

1. **ḥayyāṭ-ı cihān:**
Kaside 16
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Dünya terzisi.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḥayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

<u>ḥayyāt-ı felek:</u>

1. **ḥayyāṭ-ı felek:**
Kaside 15
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Felek terzisi.

Salṭanat ḫilʿatini ḳaddüñe ḥayyāṭ-ı felek
Rāst biçmese açılmazdı girībān-ı kerem

<u>ḥayy-ı tüvānā:</u>

1. **ḥayy-ı tüvānā:**
Kaside 6
Mısra: **210**
Kelime Tipi: **-**
Kudretli ve hakiki hayat sahibi olan Allah.

Bünyād-ı sarāyuña budur aḥsen-i tārīḫ
Kim ide mübārek ṭapuña ḥayy-ı tüvānā

2. **ḥayy-ı tüvānā:**
Kaside 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kudretli ve hakiki hayat sahibi olan Allah.

Emvāt-ı nebātı yine ol Ḥayy-ı tüvānā
Enfās-ı Mesīḥīyle bugün eyledi iḥyā

<u>ḥaz:</u>

1. **ḥaẕ:**
Gazel 139
Mısra: **1**
Bir şeyin insana verdiği hoşa giden tatlı duygu, zevk.

Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḥaẕ
Zīrā ten-i bī-cāna yoḳ ʿayş-i cihāndan ḥaẕ

2. **ḥaẕ:**
Gazel 139
Mısra: **2**
Bir şeyin insana verdiği hoşa giden tatlı duygu, zevk.

Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḥaẕ
Zīrā ten-i bī-cāna yoḳ ʿayş-i cihāndan ḥaẕ

3. **ḥaẕ:**
Gazel 139
Mısra: **10**
Bir şeyin insana verdiği hoşa giden tatlı duygu, zevk.

Zāhid yañaġuñ vaṣfın idrāk idimez zīrā
Kesb eyleyimez aʿmā āyīne-i cāndan ḥaẕ

<u>ḥaz alam:</u>

1. **ḥaẕ alam:**-*am*
Gazel 139
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hoşlanmak, zevk almak.

Geçdükce ṣun ey sāḳī meyden var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güẕerāndan ḥaẕ

<u>ḥaz almaz:</u>

1. **ḥaẕ almaz:**-*maz*
Gazel 139
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hoşlanmak.

Göñlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle
Kim seng-i siyāh almaz hīç āb-ı revāndan ḥaẕ

<u>ḥaz almış:</u>

1. **ḥaẕ almış:**-*mış*
Gazel 139
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevmek.

Ey dil ḥaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḥaẕ

<u>ḥaz kʾala:</u>

1. **ḥaẕ kʾala:**-*a*
Gazel 139
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hoşlanmak, zevk almak.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẕ

<u>ḥazān:</u>

1. **ḥazānı:**-*ı*
Mesnevi 4
Mısra: **43**
Güz, sonbahar.

Bahār-ı ḥüsnüñ ol ḥaṭdur ḫazānı
Ḳadeḥ ṣun ḫoş görelüm her zamānı

2. **ḥazānın:**-*ın*
Nazm 6
Mısra: **5**
Sonbahar, güz.

Ḫazānın işidüp ol nev-bahāruñ
Ciger ḳanıyla ġonca ṭoldı dirler

3. **ḥazān:**
Kaside 24
Mısra: **55**
Güz, sonbahar.

Dest-i nihāli pür-zer-i sürḫ eyledi ḥazān
Gördi ki el götürdi duʿāñ ile şāḫ-sār

4. **ḥazān:**
Kaside 24
Mısra: **68**
Güz, sonbahar.

Nice ki reng-i ʿāşıḳ u būy-ı nigārdan
Görine yir yüzinde ḫazān ile nev-bahār

5. **ḫazān:**
Kaside 32
Mısra: **35**
Güz, sonbahar.

Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miṣāl çünki hemān

6. **ḫazān:**
Gazel 190
Mısra: **13**
Sonbahar, güz. II Mutsuz, hüzünlü.

Çihre-i zerdüm gibi ʿālem ḫazān olsa ne ġam
Çün ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ nev-bahārumdur benüm

7. **ḫazāndan:**-*dan*
Gazel 244
Mısra: **10**
Hazan, sonbahar, güz. II Kötü olayların yaşandığı günler.

Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü ey serv-i sehī
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

8. **ḫazān:**
Kaside 24
Mısra: **69**
Güz, sonbahar. II Hüzün, dert, sıkıntı.

Baḫtuñ bahārı ʿömr-i ʿadūñı ḫazān idüp
Dest-i zamāne ʿīdüñe olsun güher-niṣār

hazāyin-i ḥikmet:

1. **ḫazāyin-i ḥikmet:**
Kıt'a 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hikmet hazineleri.

Dilüñ ḫazāyin-i ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Dilüñi depret açılsun güher ḫazīneleri

hazāyin-i ḥikmet kilīdine:

1. **ḫazāyin-i ḥikmet kilīdine:**
Kaside 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hikmet hazinelerinin kilidi.

Dili ḫazāyin-i ḥikmet kilīdine miftāḥ
Emīn-i Aḥmed-i Muḫtār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

hazen:

1. **ḥazendür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **12**
Hüzün, üzüntü.

Viṣāl-i yārdur ʿālemde maḳṣūd
Ḳalanı ġuṣṣa vü derd ü ḥazendür

2. **ḥazen:**
Gazel 50
Mısra: **18**
Hüzünler.

İki cihān feraḥlıġıdur Aḥmedʾe ġamuñ
Ṣādīye irmesün anı her kim ḥazen ṭutar

hazer eylemesin:

1. **ḫazer eylemesin:**
Müfret 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, kaçınmak.

Ṭutalum kim eylemesin tīr-i āhumdan ḫazer
İḫtirāz itmez misin tīġ-i zebānumdan benüm

hazer eyleñ:

1. **ḫazer eyleñ:**-*ñ*
Müfret 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, kaçınmak.

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi
Oddan ḫazer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

hazer it:

1. **ḫazer it:**
Gazel 78
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, kaçınmak, korunmak, çekinmek.

Ġam-ı zülfüñden aḳan ḳanlu yaşumdan ḫazer it
Nāfe-i Çīni ḫarāb eylemesün bārāndur

2. **ḫazer it:**
Gazel 319
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, kaçınmak, korunmak, çekinmek.

Zārlıġından ḫazer it Aḥmedʾüñ
Olma igen daḫı dil-āzār hey

hazer itmez:

1. **ḫazer itmez:**-*mez*
Gazel 226
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, çekinmek.

Dil laʿline ḳaṣd itdi beñinden ḫazer itmez
Ḫalvāya heves ḳılan üşenmez megesinden

hazer ḳıl:

1. **ḫazer ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, çekinmek.

Gün yüzi taḳvīmine ey dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḫazer ḳıl dāʾimā

2. **ḫazer ḳıl:**
Gazel 61
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, çekinmek.

Ḫazer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

hazer kılmaz:

1. **ḫazer ḳılmaz:**
Gazel 250
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sakınmak, çekinmek.

Gözi tīġ-ı cefā çekmiş döker ʿāşıḳlaruñ ḳanın

Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

hāẕihi cennātü ʿadnin fedhulūhā ḫālidīn:

1. **hāẕihi cennātü ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn:**
Kaside 19
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
"Bunlar Adn cennetleridir, ebedî kalmak üzere girin buraya.".

Naġme-i bülbül yine remz eyledi gülşende kim
Hāẕihi cennātü ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn

hazīne:

1. **ḫazīnesin:***-s, -i, -n*
Terci-bend 1
Mısra: **23**
Allah'ın manevi nimetleri.

Vaṣlı ḫazīnesin Ḥaḳuñ ol ḫˇāce gördi kim
Girdi eline dürr-i viṣāli Muḥammedüñ

2. **ḫazīneleri:***-ler, -i*
Kıt'a 6
Mısra: **8**
Maddi veya manevi büyük servet değerindeki şey.

Dilüñ ḫazāyin-i ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Dilüñi depret açılsun güher ḫazīneleri

hāzin-i bihişt:

1. **ḫāzin-i bihişt:**
Nazm 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cennet muhafızı.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

hāzin-i rāz:

1. **ḫāzin-i rāz:**
Mesnevi 4
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Sır muhafızı.

Kilīd açdı dilümden ḫāzin-i rāz
Ki bu maḫzenden oldum kīse-perdāz

hāżır itmez:

1. **ḥāżır itmez:**
Nazm 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Bir şeyi) hazır etmek, hazır duruma getirmek II bir şeyi isteyerek veya istemeyerek kabul etmek.

Bugün bir ārzū ḳalmaz cihānda
Ki ḫˇān-sālār-ı vaṣluñ ḥāżır itmez

hāżır ol:

1. **ḥāżır ol:**
Gazel 161
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hazırlıklı ol!.

Ḥāżır ol varmaġa kūy-ı yāra ey dil kim bugün
ʿAzm-i rāh-ı menzil-i Dāruʾs-selām itsem gerek

hażm:

1. **ḥażm:**
Kaside 6
Mısra: **34**
Dikkat, ihtiyat, basîret.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

hażret:

1. **ḥażreti:***-i*
Kaside 5
Mısra: **10**
Saygı ve hürmet bildiren ifade.

Ayaġı ṭopraġını tāc ide ḫurşiyd-i felek
Kime bendem dir ise ḥażreti dervīşlerüñ

2. **ḥażretüñ:***-üñ*
Kaside 16
Mısra: **50**
Bir büyük zattan bahsedilirken isim yerine kullanılır.

Ehl-i faẕluñ bilinür ḳadri senüñ ḳapuñda
Ḥażretüñ alsa eline yine mīzān-ı kerem

hażret-i cibrīlden:

1. **ḥażret-i cibrīlden:***-den*
Gazel 122
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cebrail. Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevli olan melek.

Ey ḫalīlüm āteş-i sūzāna pertāb itseler
Ḥażret-i Cibrīlden ʿışḳ ehli feryād istemez

hażret-i sulṭāna:

1. **ḥażret-i sulṭāna:***-a*
Kaside 18
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sultan hazretleri.

Her gūşede tesbīḥ ider dillü dilince kāyināt
Ẕikri budur kim Ḥażret-i Sulṭāna ṣıḥḥat yaraşur

hażret-i sulṭān-ı kerem:

1. **ḥażret-i sulṭān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kerem sahibi padişah hazretleri.

Tāc-baḫş-ı ser-i sulṭān-ı selāṭīn-i cihān
Zīnet-i taḫt u nigīn ḥażret-i sulṭān-ı kerem

hażż alımaz:

1. **ḫażż alımaz:***-ı, -maz*
Gazel 135
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hoşlanmak, zevk almak.

Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü ṣudan ḫażż alımaz ṭaş

hazzı yokdur:

1. **ḥaẕẕı yoḳdur:**
Kaside 25
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Hoşlanmamak, zevk almamak.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḥaẕẕı yoḳdur ʿāşıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

hebâ:

1. **hebā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **16**
Boşa gitme, ziyan olma.

Dürr-i girān-bahāsını dürc-i ḫayātuñuñ
Ey ḫarc iden ġurūr ile ʿömrüñ hebā imiş

hecr:

1. **hecrüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 23
Mısra: **15**
Ayrılık.

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

2. **hecr:**
Kaside 10
Mısra: **35**
Ayrılık.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası göñlümüñ

3. **hecrinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 31
Mısra: **7**
Ayrılık.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

4. **hecr:**
Gazel 29
Mısra: **17**
Ayrılık, sevgiliden ayrı olma.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

5. **hecrüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 23
Mısra: **45**
Ayrılık, sevgiliden ayrı olma.

Hecrüñde dil ḳılur ḫaber-i vaṣluñ ārzū
Ṣan rūz-ı ābda özler rūzedār āb

6. **hecrüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Gazel 121
Mısra: **7**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.

Āh hecrüñde ḫālümüz nʾola kim
Vaṣl içinde fiġānsuz olımazuz

7. **hecrüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Gazel 141
Mısra: **9**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.

Aḥmedʾi hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

8. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 4
Mısra: **9**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.

Aḥmedʾe hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād
Ey ḫalīlüm bu ḳadar gelmedi luṭf ıssı şitā

9. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 30
Mısra: **12**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

10. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 33
Mısra: **9**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.

Hecrüñ cehenneminde yanan mübtelālara
Kūyuñ nesīmi bāġ-ı cināndan ḫaber virür

11. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 205
Mısra: **1**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

12. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 205
Mısra: **7**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bīzār olmışam

13. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 286
Mısra: **8**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.

Fer virdi gerçi çihreñe nūr-ı Muḥammedī
Hecrüñ cehennemindedür ümmet ne fāyide

14. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 295
Mısra: **1**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.

Dil ḫastesi hecrüñ eleminden öle yazdı
Ḳan yaşların aḳıtdı ki ṭūfān ola yazdı

15. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 299
Mısra: **14**
(Sevgiliden) ayrılma, ayrılık.

Nāz-perverd-i viṣālüñ durur Aḥmed ḳuluñı
Zār idüp hecrüñ ile itme dilā zār beni

16. **hecrüñ:**-*üñ*
Gazel 38
Mısra: **21**

Ayrılık, firkat. II Sevgiliden ayrı kalmak.

Sîne-i mecrūḥuma hecrüñ nice zaḫm urduġın
Şerḥ idersem işiden ḫalḳuñ yüregi ḳan olur

17. **hecri:**-*i*
Gazel 51
Mısra: **7**
(Sevgiliden) ayrılık.

Teng ü tār itdi gözüm hecri velī şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārī dil ü cān ḥücresin rūşen ṭutar

18. **hecri:**-*i*
Gazel 250
Mısra: **11**
(Sevgiliden) ayrılık.

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde
Viṣāli içre olan ʿāṣıḳlaruñ geçmez ḫayālinden

19. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 264
Mısra: **11**
(Sevgiliden) ayrılık.

Didüm arturdı ġamuñ ḫ̔ānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rüze gele

20. **hecrüñ:**-*(ü)ñ*
Kaside 23
Mısra: **40**
(Sevgiliden) ayrılık.

Kaʿbe ḳapuñ yolında sebīl itmege yaşum
Hecrüñ beriyyesinde çeker yüz ḳaṭār āb

21. **hecre:**-*e*
Gazel 131
Mısra: **1**
Ayrılık, hicran.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

22. **hecr:**
Gazel 89
Mısra: **1**
Ayrılık, firkat. II Sevgiliden ayrı kalma.

Çekmeyen hecr elemin vaṣl şafāsın ne bilür
Düşmeyen derde ġamuñ dār-ı şifāsın ne bilür

23. **hecr:**
Gazel 172
Mısra: **1**
Ayrılık, firkat. II Sevgiliden ayrı kalma.

Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ
Dilleri zīr ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ

24. **hecr:**
Gazel 206
Mısra: **16**
Ayrılık, firkat. II Sevgiliden ayrı kalma.

Ben kemān-ı vaṣlını çekmek dilerdüm dilberüñ
Hecr ḥükm-endāz imiş tīr-i ḳażāsın bilmedüm

25. **hecr:**
Müfret 31
Mısra: **1**
Ayrılık, firkat. II Sevgiliden ayrı kalma.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

hecrān-ı yār:

1. **hecrān-ı yār:**
Gazel 187
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayrılığı.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

hecre:

1. **hecre:**-+*e*
Gazel 216
Mısra: **3**
Ayrılık.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

hedef kılmaġa:

1. **hedef ḳılmaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 66
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hedef haline getirmek, hedef yapmak.

Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet tīrini
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

heft āsumān:

1. **heft āsumān:**
Mesnevi 3
Mısra: **186**
Kelime Tipi: **-**
Yedi gök.

Saña himmetüñ düzdi bir nerdibān
Ki taḫt oldı baḫtuña heft āsumān

heft iḳlīme:

1. **heft iḳlīme:**-*e*
Kaside 13
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Yedi iklim, yeryüzü, bütün alem.

Āfitāb-ı salṭanatsın yüri heft iḳlīme kim
Tīġuñuñ maşrıḳla maġrib tābiʿ-i fermānıdur

heft iḳlīm-i ḫüsn:

1. **heft iḳlīm-i ḫüsn:**
Gazel 222
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin yedi iklimi.

Çü heft iḳlīm-i ḫüsn içre şeh-i Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir olasın sen

heft kişvere:

1. **heft kişvere:**-*e*
Kaside 21
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Yedi iklim (Her yer).

Yüri gün gibi heft kişvere kim Nuṣret ü feṭḥi hem-ʿinān bulduñ

heft kişveri:

1. **heft kişveri:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Yedi iklim (Her yer).

Ṭutduḳca heft kişveri ablaḳ-süvār-ı ṣubḥ
Maşrıḳla maġribi ṭutasın āfitāb-vār

2. **heft kişveri:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Yedi iklim (Her yer).

Şāḥib-ḳırān öñince güneş gibi tīġ ile
Açmaġa heft kişveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

heft-evreng:

1. **heft-evreng:**
Kaside 14
Mısra: **14**
Büyük Ayı ve Küçük Ayı yıldız kümelerini meydana getiren yedi yıldız.

Çü zülfi ḥalḳalarından sitāreler görinür
Ṭaña ḳalup ṭaġıdur kendʾözini heft-evreng

helāk:

1. **helākinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 341
Mısra: **9**
Mahvolma, perişan hale gelme; ölme.

Görüp ḥüsni bahārın ġam yimez Aḥmed helākinden
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrī

helāk eyledi:

1. **helāk eyledi:**-*di*
Gazel 7
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, ortadan kaldırmak.

Ṣan leşker-i Firʿavn idi bu ḫaṭṭ-ı ġubāruñ
Kim ʿārıżuñ ābında helāk eyledi Mūsā

helāk ider:

1. **helāk ider:**-*er*
Gazel 37
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.

Müddeʿī enfāsı gibi irdügin ider helāk
Tīr-i sermā kim kemān-ı çarḫdan pertāb olur

helāk iderdi:

1. **helāk iderdi:**-*er, -idi*
Gazel 258
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mahvetmek, perişan etmek.

Didi iderdi Aḥmedʾi efʿī ṣaçum helāk
Tiryāk-i ḫande-i leb-i dür-bārum olmasa

helāk itdügi-yʾçün:

1. **helāk itdügi-yʾçün:**
Kaside 22
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Helâk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.

ʿAdlüñde ḫalḳı ġarḳ ile itdügi-yʾçün helāk
Sürindi yüzi üstine leyl ü nehār āb

helāk itme:

1. **helāk itme:**
Gazel 265
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Mahvetmek, perişan etmek.

Ġam ṭarīḳında helāk itme ṣaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣaġ ilte selāmet getüre

helāk oldı:

1. **helāk oldı:**
Nazm 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak; perişan hale gelmek, mahvolmak.

Müzevvirüñ kelimātın benümʾçün itme ḳabūl
Ki dil marīżi helāk oldı ol müzevvereden

helāk oluram:

1. **helāk oluram:**-*ur, -am*
Gazel 189
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mahvolmak, perîşân hâle gelmek.

Yüzüñi görmeyicek şöyle derdnāk oluram
Ki ġamdan ölmedügümi añup helāk oluram

hele:

1. **hele:**
Müfret 42
Mısra: **2**
"Özellikle" anlamında bir bağlaç.

Şu gelür ḫānum elüñden yüzüme baḳmayasın
Hele şu gelmez elüñden ki göñülden çıḳasın

hem:

1. **hem:**
Gazel 201
Mısra: **5**
"Aynı zamanda" anlamında bağlaç.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

2. **hem:**
Kaside 6
Mısra: **65**
"Aynı zamanda, ayrıca " anlamlarında kullanılan bağlaç.

Hem baḥr-i sipihr anda ḥabāb-ı güẕerāndur
Hem ḫūt-ı felekdür aña dil-teşne vü ẓamʾā

3. **hem:**
Kaside 6
Mısra: **66**
"Aynı zamanda, ayrıca " anlamlarında kullanılan bağlaç.

Hem baḥr-i sipihr anda ḥabāb-ı güẕerāndur
Hem ḥūt-ı felekdür aña dil-teşne vü ẓamʾā

4. **hem:**
Gazel 26
Mısra: **10**
"Aynı zamanda, ayrıca" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Nūş eyle Aḥmedʾā mey-i ṣāfīyi ġam yime
Kʾoldur müzīl-i ġuṣṣa vü hem dāfiʿ-i teraḥ

5. **hem:**
Gazel 201
Mısra: **2**
"-da, -de" bağlacı.

Dāʾimā serv-i bülendüñ ser-firāz olsun begüm
Dest-gīrüñ hem Ḫudā-yı bī-niyāz olsun begüm

hem hem:

1. **hem hem:**
Gazel 188
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuṣṣāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

2. **hem hem:**
Gazel 244
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü ey serv-i sehī
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

3. **hem hem:**
Gazel 302
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

Nice ögüt Aḥmedʾe nāṣiḥ nice İncidesin hem seni vü hem beni

4. **hem hem:**
Kaside 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

Senüñdür nuṭḳ-ı ʿĪsā ḥüsn-i Yūsuf
Ki hem cān-baḫşsın hem dil-rübāsın

5. **hem hem:**
Kıt'a 21
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

6. **hem hem:**
Mesnevi 3
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

Ser-ā-ser zebān oldı şemşīr-i tīz
Ḳaçan ṭaşra çıḳsa ḳopar resteḫīz

7. **hem hem:**
Nazm 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

Hem anı aġlayalum hem anuñ firāḳından
Cihān ne odlara yandı cihānı aġlayalum

8. **hem hem:**
Kaside 24
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Hem ... hem ... biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir bağlaç.

Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

9. **hem hem:**
Kaside 24
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Hem ... hem ... biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir bağlaç.

Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

10. **hem hem:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
"Hem... hem..." bağlacı.

Dil mürşidine ḫayāl-i zülfüñ
Hem ḫırḳa vü hem ʿaṣādur ey dost

11. **hem hem:**
Gazel 36
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
"Hem ..... hem de" bağlacı.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

12. **hem hem:**
Kaside 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Her ikisi de geçerli olan iki durumu anlatan bağlaç.

Hem ẕāt-ı ʿimāda işigüñ mesned-i ʿālī
Hem menzil-i Maḥmūda ḳapuñ maḳṣad-ı aḳṣā

13. **hem hem:**
Kaside 24
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Birden fazla özne, tümleç veya fiili birlikte kabul etmek için, bunlardan önce yer alan kelimelerin başlarına getirilen tekrarlı bağlaç.

Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿīd
Üç ʿīde irmişüz bugün ey faẓl-ı Girdigār

hemān:

1. **hemān:**
Kaside 19

Mısra: **103**
Ancak, sadece, yalnızca.

Kāse-i luṭfuñ hemān aḥyāya baḫş olmış degül
Mümtelīdür niʿmetüñden evvelīn ü āḫirīn

2. **hemān:**
Kaside 32
Mısra: **36**
Ancak, sadece, tek.

Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miṣāl çünki hemān

3. **hemān:**
Gazel 102
Mısra: **8**
Ancak / sadece.

Aḥmedʾi gör ki ṣaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḥālini dimez hemān aġlar oturur

4. **hemān:**
Gazel 57
Mısra: **3**
"Derhal, çabucak, hemen, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

5. **hemān:**
Gazel 256
Mısra: **14**
"Derhal, çabucak, hemen, hiç vakit kaybetmeden" anlamlarında zarf.

Zāhidā kūyını terk itdügi budur Aḥmedʾüñ
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ hemān ḳalmaḳ gerek dīdārda

6. **hemān:**
Müfret 20
Mısra: **2**
Aksine, ancak, buna mukabil.

Dil zülf-i siyāhında ġam yimege ḳāniʿdür
Dervīşe hemān besdür bir loḳma vü bir ḫırḳa

7. **hemān:**
Gazel 223
Mısra: **10**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.

Şol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

8. **hemān:**
Mesnevi 3
Mısra: **63**
"Derhal, çabucak, hemen, birden" anlamlarında zarf.

Seferden ki geldüñ getürdüñ hemān
Ḥaḳuñ raḥmetini bize armaġan

9. **hemān:**
Müfret 28
Mısra: **2**
"Aksine, ancak, buna mukabil" anlamında bağlaç.

Vefāsı olmayan yāruñ
Kirişi yoḳ hemān bir yaya beñzer

10. **hemān:**
Kıt'a 20
Mısra: **4**
"Derhal, çabucak, hemen, hiç vakit geçirmeden" anlamlarında zarf.

Ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy Ermeneküñ ḳalʿasını
Ḳahr ile ḳalʿ idüben ḳondı hemīn aldı hemān

hem-āvā ola:

1. **hem-āvā ola:**-*a*
Kaside 31
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Birlikte şarkı söylemek.

Bir muṭrib-i ḫoş-naġme havāsında ki ʿuşşāḳ
Nevrūz-ı hümāyūnda ola aña hem-āvā

hem-çü:

1. **hem-çü:**
Kaside 31
Mısra: **8**
"Gibi" edatı.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

hem-dem:

1. **hem-dem:**
Gazel 13
Mısra: **1**
Birlikte bulunan, samimi, canciğer arkadaş, dost.

Bu gice ki hem-dem durur ol şemʿ-i şeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

2. **hem-demüñ:**-*üñ*
Gazel 125
Mısra: **8**
Arkadaş, dost.

Ḳarīb itme raḳībi ḫalvetüñe Meleksin hem-demüñ şeyṭān yaraşmaz

3. **hem-dem:**
Nazm 8
Mısra: **3**
Arkadaş, dost.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

hem-dem ola:

1. **hem-dem ola:**-*a*
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Arkadaş, dost olmak, yakın, samimi olmak, beraber olmak.

Perīşān olan ister kim ola hem-dem perīşāna
Anuñʾçün göñlüm ol gīsū-yı ser-gerdāndan ayrılmaz

hem-dem olalı:

1. **hem-dem olalı:**-*alı*
Gazel 272
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla müşk-būdur çāre ne

2. **hem-dem olalı:**-*alı*
Gazel 230
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Samîmî, canciğer arkadaş, dost olmak.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla misk-būdur nʾeylesün

hem-dem olam:

1. **hem-dem olam:**-*am*
Mesnevi 4
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Yakınlık kurmak, samimi olmak.

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

hem-dem oldı:

1. **hem-dem oldı:**-*dı*
Gazel 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

2. **hem-dem oldı:**-*dı*
Gazel 283
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Samîmî, canciğer arkadaş, dost olmak.

Zülf-i müşkīnüñ hevāsıyla cigerler yaḳmaġa
Hem-dem oldı her nefes āhū-yı ṣaḥrālar bize

hem-dem olduġı-yʾçün:

1. **hem-dem olduġı-yʾçün:**
Gazel 196
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Arkadaş, dost olmak, yakın, samimi olmak, beraber olmak.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yʾçün ḫār iñlerem

hem-dem olmaġa:

1. **hem-dem olmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 23
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Birlikte bulunmak, arkadaşlık etmek.

ʿĀr itmesün izüñ tozı yüz sürdügüme kim
Ḫāk ile hem-dem olmaġa itmedi ʿār āb

hem-dem olsa:

1. **hem-dem olsa:**-*sa*
Gazel 49
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Arkadaş olmak, arkadaşlık etmek.

Ger hem-dem olsa zülfüñ ile bir nefes ṣabā
ʿīsā gibi ʿiẕām-ı remīme revān virür

hem-demi:

1. **hem-demi:**
Gazel 38
Mısra: **1**
Dost, arkadaş; sevgili.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

hem-derd:

1. **hem-derd:**
Gazel 97
Mısra: **2**
Arkadaş. II Dert ortağı.

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Göñlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

hemīn:

1. **hemīn:**
Gazel 9
Mısra: **1**
Böyle.

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

2. **hemīn:**
Gazel 9
Mısra: **2**
Böyle.

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

3. **hemīn:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Böyle.

Ṣalındugınca Sidreyi şır müntehā boyuñ
Ṭoğrusı ḥüsn-i ḳadde nihāyet hemīn ola

4. **hemīn:**
Gazel 9
Mısra: **8**
Böyle.

Lafẓ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı
Nāmum kenārına ki kināyet hemīn ola

5. **hemīn:**
Gazel 9
Mısra: **10**
Böyle.

Cān Cebreʾīli oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hemīn ola

6. **hemīn:**
Gazel 9
Mısra: **12**
Böyle.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

7. **hemīn:**
Gazel 9
Mısra: **14**
Böyle.

Zülfüñde ġam yidügi kifāyetdür Aḥmede
Loḳma ile ḫırḳa buldı ḳanāʿat hemīn ola

8. **hemīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **118**
(Fa.) Bütünüyle ,tam.

Aḥmed sözi uzatma ki mersiyyeden murād
Ḫalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

9. **hemīn:**
Gazel 207
Mısra: **7**
Ancak, sadece.

Ser virenlerde zülfi buldı hemīn
Ḫāk-i pāyına dest-res nʾidelüm

10. **hemīn:**
Kaside 19
Mısra: **106**
Ancak, sadece.

Gördi devlet kʾefser-i şāhī yaraşmaz ġayruña
Bende-i muḳbil gibi göñlin saña virdi hemīn

11. **hemīn:**
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Ancak, sadece.

Ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy Ermeneküñ ḳalʿasını
Ḳahr ile ḳalʿ idüben ḳondı hemīn aldı hemān

12. **hemīn:**
Terci-bend 1
Mısra: **76**
Ancak, sadece.

Maḥbūb-ı Ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan
Devlet bize maḥabbetüñ olmış şehā hemīn

13. **hemīn:**
Kaside 19
Mısra: **20**
Bütünüyle, tamamen ; sadece, yalnızca, tek.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

14. **hemīn:**
Gazel 9
Mısra: **6**
Böyle.

Eşküm cihānı ṭutdı ben āb üzre yürürem
Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet hemīn ola

hem-ʿinān:

1. **hem-ʿinān:**
Kaside 21
Mısra: **54**
1. Dizgini bir, atbaşı beraber olan. 2. Arkadaş.

Yüri gün gibi heft kişvere kim Nuṣret ü fetḥi hem-ʿinān bulduñ

2. **hem-ʿinān:**
Kaside 30
Mısra: **22**
1. Dizgini bir, atbaşı beraber olan. 2. Arkadaş.

Her yirde ʿādetiyle kerem hem-nişīn olup
Her yolda merkebiyle ẓafer hem-ʿinān imiş

3. **hem-ʿinānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **42**
Yol arkadaşı, yoldaş, birlikte.

Ne esb-i devletüñle felek ḫinki hem-rikāb
Ne gerd-i ḫayl-i ḫaşmetüñüñ hem-ʿinānı müşk

4. **hem-ʿinān:**
Kaside 19
Mısra: **79**
Dizgini bir, beraber, yanyana, arkadaş.

Eyleseñ ʿazm-i sefer fetḥ ü ẓaferdür hem-ʿinān
Eyleseñ meyl-i ḫażar ʿayş ü ṭarabdur hem-nişīn

hemīşe:

1. **hemīşe:**
Mesnevi 4
Mısra: **51**
Daima, her vakit, her zaman.

Felek emrüñe rām olsun hemīşe Güneş bezmüñe cām olsun hemīşe

2. **hemīşe:**
Mesnevi 4
Mısra: **52**
Daima, sürekli, her zaman.

Felek emrüñe rām olsun hemīşe Güneş bezmüñe cām olsun hemīşe

3. **hemīşe:**
Gazel 86
Mısra: **6**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

4. **hemīşe:**
Gazel 136
Mısra: **10**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Ṣımaġa şīşe-i nāmūsın Aḥmedʾüñ nice bir
Hemīşe seng-i melāmet ata ʿavām u ḫavāṣ

5. **hemīşe:**
Gazel 231
Mısra: **8**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Āb-ı ḥayāt ile mi ṣuvarıldı ḫancerüñ
Kʾolur sebeb hemīşe ḥayāt-ı beḳā içün

6. **hemīşe:**
Gazel 308
Mısra: **10**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Būstānın sözümüñ luṭfı ṣuyıdur ṣuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

7. **hemīşe:**
Gazel 337

Mısra: **10**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

8. **hemīşe:**
Kaside 20
Mısra: **99**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Hemīşe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt
Hemīşe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emṣāl

9. **hemīşe:**
Kaside 20
Mısra: **100**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Hemīşe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt
Hemīşe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emṣāl

10. **hemīşe:**
Kıt'a 4
Mısra: **4**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Bahār-ı bāġ-ı devletsin yed-i ḳudretle bezmüñe
Hemīşe bezm-i aḳdesden gül-i şādī niṣār olsun

11. **hemīşe:**
Kıt'a 4
Mısra: **5**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Hemīşe nūr-ı ḥüsnüñle bu ʿālem müstenīr olup
Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

12. **hemīşe:**
Kıt'a 4
Mısra: **6**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Hemīşe nūr-ı ḥüsnüñle bu ʿālem müstenīr olup
Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

13. **hemīşe:**
Kıt'a 4
Mısra: **8**
(Fars.) Daima, her vakit, her zaman.

Niẓām-ı ʿāleme çünkim sebebdür cevher-i ẕātuñ
Hemīşe ḥāfıẓuñ ʿālemde luṭf-ı Girdigār olsun

14. **hemīşe:**
Gazel 24
Mısra: **6**
Hiçbir zaman.

Ey şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār u ṣabr kim
Şehr-i vīrāndan hemīşe şehriyār almaz ḫarāc

15. **hemīşe:**
Kıt'a 23
Mısra: **4**
"Daima, her zaman, sürekli, hep" anlamında zarf.

Baḳup Rıdvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḥūr ile olsun muḥallā

hemīşe:

1. **hemīşe:**
Kaside 6
Mısra: **62**
Daima.

Şādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Şol şu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

hem-kadeḥ:

1. **hem-ḳadeḥ:**
Gazel 26
Mısra: **1**
Kadeh dostu.

Sāḳī piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

hem-nefes:

1. **hem-nefes:**
Gazel 207
Mısra: **12**
Arkadaş (gam bağlamında nefes kadar yakın arkadaş anlamı kastedilmektedir.).

Çün kemer bağladuḳ hevā yolına
Olalum nāya hem-nefes nʾidelüm

hem-nişīn:

1. **hem-nişīn:**
Kaside 30
Mısra: **21**
Beraber oturup kalkan, teklifsiz arkadaş.

Her yirde ʿādetiyle kerem hem-nişīn olup
Her yolda merkebiyle ẓafer hem-ʿinān imiş

2. **hem-nişīn:**
Kaside 9
Mısra: **63**
Can dostu, yakın arkadaş.

Gör mūy-ı nāfeyi kʾolalı müşke hem-nişīn
ʿAnber-nesīm ü ġāliye-bū ider anı müşk

3. **hem-nişīn:**
Kaside 19
Mısra: **80**
Beraber oturup kalkan, yakın arkadaş.

Eyleseñ ʿazm-i sefer feṯḥ ü ẓaferdür hem-ʿinān
Eyleseñ meyl-i ḫażar ʿayş ü ṭarabdur hem-nişīn

hem-nişīn ola:

1. **hem-nişīn ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Dost/yakın arkadaş olmak.

Firdevsden mezārına revzenler açılup
Ervāḥ-ı ḳuds ile dün ü gün hem-nişīn ola

hem-rāz:

1. **hem-rāz:**
Gazel 87

Mısra: **6**
Dost, sırdaş.

Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳîbini ḳabûl
Āşināsın yad idüp bîgānesin hem-rāz ider

2. **hem-rāz:**
Gazel 143
Mısra: **12**
Dost, sırdaş.

Ol ḥoḳḳa-leb raḳîbe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirîġ

hem-reh:

1. **hem-reh:**
Nazm 8
Mısra: **4**
Yol arkadaşı.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

hem-rikāb:

1. **hem-rikāb:**
Kaside 9
Mısra: **41**
Üzengi arkadaşı; yoldaş.

Ne esb-i devletüñle felek ḫinki hem-rikāb
Ne gerd-i ḫayl-i ḥaşmetüñüñ hem-ʿinānı müşk

hem-sāye:

1. **hem-sāyeñ:**-*ñ*
Gazel 152
Mısra: **9**
Komşu II bir arada, yakın olunan kimse.

Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındîli kim āyîne-vār
Gösterür ḥüsnüñ fürūġın seng-i eyvānuñ senüñ

2. **hem-sāye:**
Gazel 290
Mısra: **8**
Komşu II Eşit, denk.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

hem-ser:

1. **hem-ser:**
Gazel 22
Mısra: **17**
Benzer, eş, denk. // Arkadaş, dost.

Şāh ayaġı tozına hem-ser dirilmiş laʿl-i yār
Gūyiyā ʿĪsādur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḥs

2. **hem-ser:**
Gazel 225
Mısra: **3**
Benzer, eş, denk. // Arkadaş, dost.

Serverā serv-i ser-efrāz olalı hem-ser saña
Ayaġına yüz sürer yüz dürlü luṭfıyla çemen

hem-ser-i serv-i semen-ber:

1. **hem-ser-i serv-i semen-ber:**
Kaside 11
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin gibi beyaz göğüslü, selvi boylu güzelin eşi.

Olmaz idi sürmese yüzin yuca dergāhuña
Hem-ser-i serv-i semen-ber kākül-i müşkīn-i dost

hemşīre:

1. **hemşīredür:**-*dür*
Kaside 32
Mısra: **7**
Kız kardeş II aynı şıradan yapılmış; aynı huyda olan.

Nigār laʿline hemşīredür meger engūr
Ki mürde-dillere bir ḳaṭresi virür biñ cān

hem-şoḥbet:

1. **hem-şoḥbet:**
Gazel 35
Mısra: **20**
Far. Birbiriyle sohbet eden, konuşup görüşen.

Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur ʿāşıḳa
Zāġ ile hem-şoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

hem-tā:

1. **hem-tā:**
Kaside 6
Mısra: **70**
Benzer, denk olmak.

Mirʾāt-ı müẕehheb aṣar altun resen ile
Ḫurşīd kʾola levḥa-i zerrīnüñe hem-tā

2. **hem-tā:**
Kaside 31
Mısra: **36**
Benzer, denk olmak.

Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb
Bu kʾoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

3. **hem-tālıġuñ:**
Gazel 160
Mısra: **10**
Eş, benzer, denk, müsâvî.

Sebzede ey serv ayaġuña yüzin sürmezdi āb
Olmasa ol ḳāmet-i dil-cūy ile hem-tālıġuñ

4. **hem-tā:**
Gazel 303
Mısra: **4**
Eş, benzer, denk, müsâvî.

Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cūyda
Ḳadd-i dil-cūña senüñ oldıġıyçün hem-tā gibi

hem-zād:

1. **hem-zādsın:**-*sın*
Gazel 245
Mısra: **6**
Benzer, eş.

Ey nigāruñ manṭıḳ-ı şīrīni cān virdüñ bize
Yā Mesīḥisin zamānuñ yā aña hem-zādsın

hengām:

1. **hengām:**
Gazel 188

Mısra: **2**
Vakit, zaman, mevsim.

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güşā ol ey ṣanem

hengāme-i hevāñ:

1. **hengāme-i hevāñ:**-*ñ*
Gazel 143
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın gürültü, patırtısı; kargaşası.

Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirīġ

hengāme-i ʿışk:

1. **hengāme-i ʿışḳ:**
Murabba 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Aşk kavgası.

Aḥmedʾem kim oḳınur nāmum nāme-i ʿışḳ
Germdür sözlerümüñ sūzıyla hengāme-i ʿışḳ

hengāme-i ʿışḳuñda:

1. **hengāme-i ʿışḳuñda:**
Kaside 7
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın toplantısı.

Raḳṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerrīn resenle aşılup çenber güneş

henüz:

1. **henüz:**
Nazm 11
Mısra: **5**
Daha, hâlâ, şimdiye kadar.

Bülend nūrı ḥaḳıyçün Muḥammedüñ ki henüz
Cemāli berḳ urur ol türbe-i muṭahharadan

2. **henüz:**
Gazel 130
Mısra: **3**
Daha, hâlâ II buna rağmen.

Ḥüsn dīvānında taḥrīr olmadan ḫaṭṭı henüz
Defter-i ʿışḳında nām-ı cāvidānum var imiş

3. **henüz:**
Gazel 117
Mısra: **2**
Daha, henüz.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin ṣunmaḳda sāḳīdür henüz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳīdür henüz

4. **henüz:**
Gazel 41
Mısra: **6**
Henüz, hâlâ.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henüz ol tīr ü peykān andadur

5. **henüz:**
Kaside 28
Mısra: **6**
Daha şimdi, yeni; daha, hâlâ, şimdiye kadar.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henüz ol tīr-i peykāndan ṭamar

6. **henüz:**
Gazel 244
Mısra: **11**
Buna rağmen.

Şānede şehbāz-ı zülfüñ baġlu ṭururken henüz
Biñ göñül murġın alursın ne ʿaceb ṣayyādsın

7. **henüz:**
Gazel 333
Mısra: **5**
"Daha" anlamında zarf.

Ey melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henüz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

8. **henüz:**
Kaside 1
Mısra: **55**
"Daha" anlamında zarf.

Pāk olmamışdı gilden eli Ādemüñ henüz
Sen ḫāne-i nübüvvete olduḳda ked-ḫudā

9. **henüz:**
Gazel 132
Mısra: **7**
Buna rağmen, daha, ancak, henüz.

Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henüz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

10. **henüz:**
Gazel 191
Mısra: **5**
Buna rağmen, daha, ancak, henüz.

Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem başmaz henüz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

11. **henüz:**
Müfret 12
Mısra: **2**
1. Daha şimdi, yeni 2. (Olumsuz cümlelerde) Daha, hâlâ, şimdiye kadar, elan.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henüz

12. **henüz:**
Gazel 65
Mısra: **14**
Daha, hâlâ.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi şormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henüz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

13. **henüz:**
Gazel 117
Mısra: **1**
Daha, hâlâ.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin ṣunmaḳda sāḳīdür henüz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳīdür henüz

14. **henüz:**
Gazel 117
Mısra: **4**
Daha, hâlâ.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra ṣun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henūz

15. **henūz:**
Gazel 117
Mısra: **6**
Daha, hâlâ.

Bir nigāh-ı germ ile od düşdi gözümden dile
Dūd-ı āhum ol şirāruñ iḫtirāḳıdur henūz

16. **henūz:**
Gazel 117
Mısra: **8**
Daha, hâlâ.

Ṣubḥ-dem mecmūʿ-ı ʿālem dutdılar miḥrāba yüz
Gönlümüñ miḥrābı yāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henūz

17. **henūz:**
Gazel 117
Mısra: **10**
Daha, hâlâ.

Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek
Şemʿi yaḳan engübīnüñ iftirāḳıdur henūz

18. **henūz:**
Gazel 117
Mısra: **12**
Daha, hâlâ.

Bilmezem dil ḫānesin ġam nʾiçün itmişdür ḫarāb
Ol güzeller şāhınuñ çünkim viṣāḳıdur henūz

19. **henūz:**
Gazel 117
Mısra: **14**
Daha, hâlâ.

Tīġ-ı ġamzeñle ṭutan cān mülkin ey şāh-ı cemāl
Ḳaşlaruñla kirpügüñüñ ittifāḳıdur henūz

20. **henūz:**
Gazel 117
Mısra: **16**
Daha, hâlâ.

Rişte-i tesbīḥ elümden gitse zāhid ġam degül
Rūz u şeb destümde çün ki sāḳ-ı sāḳīdür henūz

21. **henūz:**
Gazel 117
Mısra: **18**
Daha, hâlâ.

Aḥmedʾüñ zer çihresin yoluñda ṭoprag eyleyen
Pāy-būsuñ leẕẕetinüñ iştiyāḳıdur henūz

22. **henūz:**
Gazel 118
Mısra: **1**
Daha, hâlâ.

Sünbül-i zülf-i kemend-endāzı çevgāndur henūz
Serv-i bālā-yı belā-engīzi fettāndur henūz

23. **henūz:**
Gazel 118
Mısra: **2**
Daha, hâlâ.

Sünbül-i zülf-i kemend-endāzı çevgāndur henūz
Serv-i bālā-yı belā-engīzi fettāndur henūz

24. **henūz:**
Gazel 118
Mısra: **4**
Daha, hâlâ.

Ḥüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henūz

25. **henūz:**
Gazel 118
Mısra: **6**
Daha, hâlâ.

Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh
Kim melāḥat Mışrınuñ taḫtında sulṭāndur henūz

26. **henūz:**
Gazel 118
Mısra: **8**
Daha, hâlâ.

Naḳd-i cevrinden veẕāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henūz

27. **henūz:**
Gazel 118
Mısra: **10**
Daha, hâlâ.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henūz

28. **henūz:**
Gazel 118
Mısra: **12**
Daha, hâlâ.

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oğlandur henūz

29. **henūz:**
Gazel 118
Mısra: **14**
Daha, hâlâ.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henūz

30. **henūz:**
Gazel 119
Mısra: **10**
Daha, hâlâ.

Emsem didüm ṭabīb-i lebüñ virmedi cevāb
Ḫālüñ didi açılmadı dāruʾş-şifā henūz

31. **henūz:**
Kaside 25
Mısra: **32**
Daha, hâlâ.

Ṣubḥ-ı dīdāruñ zamānı şöyle şādān itdi kim
Ol beşāretden müzeyyendür henūz ezmān-ı ʿīd

32. **henūz:**
Gazel 119
Mısra: **1**
Daha, hâlâ.

Terk eylemez cefāların ol bī-vefā henūz
Bīgāne oldı idimezem āşinā henūz

33. **henūz:**
Gazel 119

Mısra: **2**
Daha, hâlâ.

Terk eylemez cefāların ol bī-vefā henūz
Bīgāne oldı idimezem āşinā henūz

34. **henūz:**
Gazel 119
Mısra: **4**
Daha, hâlâ.

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol mehliḳā henūz

35. **henūz:**
Gazel 119
Mısra: **6**
Daha, hâlâ.

Cān ʿāleminde derdüñ ile mübtelā iken
Ḫalḳ olmamışdı ʿāleme derd ü belā henūz

36. **henūz:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Daha, hâlâ.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını
Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henūz

37. **henūz:**
Gazel 119
Mısra: **12**
Daha, hâlâ.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı
Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henūz

38. **henūz:**
Gazel 119
Mısra: **14**
Daha, hâlâ.

Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh
Eksilmedi göñülden ümīd-i vefā henūz

39. **henūz:**
Gazel 119
Mısra: **16**
Daha, hâlâ, şimdiye kadar.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henūz

40. **henūz:**
Gazel 119
Mısra: **18**
Daha, şimdiye kadar.

Seng-i melāmet Aḥmedʾi ḫāk eyledi velī
Durmaz yaġar mezārına seng-i cefā henūz

hep:

1. **hep:**
Gazel 234
Mısra: **4**
"Her zaman, sürekli" anlamında zarf.

Nicʾitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ
Diyimez kʾola hep ʿömri şikāyet rūzigārından

2. **hep:**
Gazel 273
Mısra: **5**
"Her zaman" anlamında zarf.

Ḫüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

3. **hep:**
Terkib-bend 1
Mısra: **58**
"Bütün, hepsi" anlamında belgesiz zamir.

Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

4. **hep:**
Gazel 2
Mısra: **8**
"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz zamir.

Deyr-i ḫüsnüñ naḳşını gören büt-i ayyāreler
Yazılu ṣuret gibi hep ḳaldılar ḥayrān aña

5. **hep:**
Gazel 38
Mısra: **6**
"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz zamir.

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

6. **hep:**
Gazel 127
Mısra: **10**
"Bütün, hepsi" anlamında belgisiz zamir.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

her:

1. **her:**
Gazel 165
Mısra: **16**
Her, her bir.

Çün bende düşdi ḫalḳa-i zülfinde āfitāb
Her ḫalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

2. **her:**
Gazel 292
Mısra: **3**
Herhangi bir.

Ey gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi zībā gelürseñ vā meni

3. **her:**
Kaside 6
Mısra: **35**
"Bütün, her bir" anlamlarında belgisiz sıfat.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi ṣevr ile gerdūn
Her gice ḫaṣā döker idi necm-i semāvā

4. **her:**
Kaside 6
Mısra: **43**
Bütün anlamında belgisiz sıfat.

Ferrāşlaruñ çalduġı cārūb ile her ṣubḥ
Kāfūr ġubārıyla ṭolar ḳubbe-i mīnā

5. **her:**
Gazel 3
Mısra: **11**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān baġışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

6. **her:**
Gazel 5
Mısra: **6**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Diyār-ı yārı ḳoyup seyr-i sebzezār itsem
Çemende dil uzadur her biten giyāh baña

7. **her:**
Gazel 101
Mısra: **8**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Mescide ger ḳāmetüñi ʿarż ḳılsañ ṣubḥ-dem
Mescidüñ her gūşesi Allāhu ekberden ṭolar

8. **her:**
Gazel 167
Mısra: **6**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Raḳīb çihresi ġam virse göñlüme nʾola kim
Her āyine alur ebr-i siyehden āyīne jeng

9. **her:**
Gazel 221
Mısra: **9**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Sür ḳapuñdan tek beni bir görme her nā-cins ile
Biñ kez ölmek yig cihānda bir yaramaz addan

10. **her:**
Gazel 229
Mısra: **11**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

11. **her:**
Gazel 233
Mısra: **5**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

12. **her:**
Gazel 247
Mısra: **2**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Ḫudāyā bed-gümānı sen bilürsin
Ki her rāz-ı nihānı sen bilürsin

13. **her:**
Kaside 3
Mısra: **25**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Her ümīdüm gülini dirmege her ṣubḥ umaram
Açıla bāġçe-i raḥmeti dervīşlerüñ

14. **her:**
Kaside 6
Mısra: **2**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

15. **her:**
Kaside 6
Mısra: **105**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Kevkeb gibi her burc ṭolar kevkebe-i Şāh
Çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿasını ger ḳıla yaġmā

16. **her:**
Kaside 7
Mısra: **34**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Ẓill-i Ḥaḳ Sulṭān Muḥammed
Ḫān ki olmışdur anuñ
İşigi ṭopraġınuñ her ẕerresi enver güneş

17. **her:**
Kaside 7
Mısra: **35**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Nite kim her dānenüñ ẓımnında mużmerdür şecer
Ẕerre-i ḫāk-i derinde şöyledür mużmer güneş

18. **her:**
Kaside 7
Mısra: **135**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her mūraduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

19. **her:**
Kaside 13
Mısra: **10**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i zülfüñdür kʾanuñ
Her ḳılında aşılan biñ zāhidüñ īmānıdur

20. **her:**
Kaside 15
Mısra: **52**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Ekremüʾl-ḫalḳsın ey vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām
Her leʾīmüñ sözin işitme budur şān-ı kerem

21. **her:**
Kaside 22
Mısra: **28**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzigāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

22. **her:**
Kaside 24
Mısra: **58**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

23. **her:**
Kaside 30
Mısra: **22**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Her yirde ʿādetiyle kerem hem-nişīn olup
Her yolda merkebiyle ẓafer hem-ʿinān imiş

24. **her:**
Kaside 31
Mısra: **63**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Ḳavliyle ʿamel eyleme her zāhid-i ḫuşküñ
Tarṭīb-i dimāġ itmege nūş eylegil ammā

25. **her:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Her bereket kim ḳodı eşyāda Ḥaḳ
Anı sebeb eyledi dünyāda Ḥaḳ

26. **her:**
Mesnevi 4
Mısra: **44**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Bahār-ı ḥüsnüñ ol ḫaṭdur ḫazānı
Ḳadeḥ ṣun ḫoş görelüm her zamānı

27. **her:**
Gazel 14
Mısra: **16**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Diñleseñ raġbetle bir gün
Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

28. **her:**
Gazel 27
Mısra: **7**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

29. **her:**
Gazel 95
Mısra: **8**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşkīn dāyire
Ḥaḳ budur yāḳūtdan her şīvesinde ter yazar

30. **her:**
Gazel 155
Mısra: **9**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki gönlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

31. **her:**
Gazel 187
Mısra: **10**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

32. **her:**
Gazel 192
Mısra: **13**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Her seḥer çeşm-i şafaḳdan ḳanlu yaş gibi aḳan
Ḳan degüldür cürʿa-yı cām-ı şebānumdur benüm

33. **her:**
Gazel 306
Mısra: **3**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Her seḥer nālemden olur merġ-zāruñ murġı zār
Çün yüzüñ gül-zārına zārī ḳılam bülbül gibi

34. **her:**
Gazel 320
Mısra: **8**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḫummā beni

35. **her:**
Gazel 323
Mısra: **8**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḥüsnde daʿvā
Her ay ol naḳş içün olur felekde rūy-ı māh egri

36. **her:**
Gazel 325
Mısra: **10**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

37. **her:**
Gazel 336
Mısra: **6**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Gözlerüm cāmına naḳş itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn ṣuveri

38. **her:**
Gazel 343
Mısra: **11**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

39. **her:**
Kaside 6
Mısra: **48**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Bezmüñde yanan şemʿden uyarmaġa ḳındīl
Her gice gelür revzenüñe māh-ı muʿallā

40. **her:**
Kaside 6

Mısra: **146**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Māh olmaġ içün meclisüñe micmere-gerdān
Her meh pür ider kāsesini ʿanber-i sārā

41. **her:**
Kaside 7
Mısra: **9**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Dāne-i encüm dirüp meh ḫırmeninde her seḥer
Bāl açup cevlān ider ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş

42. **her:**
Kaside 13
Mısra: **87**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hˇānıdır

43. **her:**
Kaside 15
Mısra: **66**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Nice kim Kaʿbe müsāfirlerini luṭf-ı İlāh
Raḥmeti ḫˇānına her sāl ide mihmān-ı kerem

44. **her:**
Kaside 18
Mısra: **19**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Saʿd-i felek her ṣubḥ-dem fāl-ı saʿādet dutmaġa
Muṣḥaf yüzüñde āyet-i Raḥmāna ṣıḥḥat yaraşur

45. **her:**
Kaside 19
Mısra: **92**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Ḫilʿat-i zerrīnle germ olmazdı her gün āfitāb
Ger ḳomasa her seḥer ḫāk-i cenābuñda cebīn

46. **her:**
Kaside 25
Mısra: **29**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Ḳadr dirdüm ṣoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿĪd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿīd

47. **her:**
Kaside 29
Mısra: **99**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Çekmege çemen leşkerini ḳaldura her yıl
Ṣol ṣancaḳ-ı pīrūze-i zer-kārı benefşe

48. **her:**
Kaside 30
Mısra: **3**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaṣdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

49. **her:**
Müfret 3
Mısra: **1**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Derdümi meşk itmege her dem der ü dīvāruña
Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengīn mā-cerā

50. **her:**
Müfret 10
Mısra: **2**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi
Oddan ḫaẕer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

51. **her:**
Müfret 23
Mısra: **1**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Cān viren her nefesde biñ ola
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

52. **her:**
Müfret 36
Mısra: **2**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm ṣemʿ-i ṣebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

53. **her:**
Nazm 3
Mısra: **9**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

54. **her:**
Nazm 43
Mısra: **3**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

55. **her:**
Terci-bend 2
Mısra: **100**
"Belli aralıklarla devamlı" anlamında belgisiz sıfat.

Dostāna gülüñ leṭāyifini
Her nefes ḳıldı dāstān bülbül

56. **her:**
Gazel 27
Mısra: **16**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Ḥarīm-i ʿışḳ edebin Aḥmed umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḥaremi ḥürmetini her güstāḫ

57. **her:**
Gazel 159
Mısra: **9**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini

ʿĀşıḳ-i bī-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

58. **her:**
Kaside 2
Mısra: **8**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Ḥarīm-i kaʿbe-i dilde şorılsa mürşid-i Ḥaḳ
Çaġıra her der ü dīvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

59. **her:**
Kaside 4
Mısra: **9**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Yed-i ḳudretle virdüñ her mürīde Ḫıżır seccādesin Mūsā ʿaşāsın

60. **her:**
Kaside 4
Mısra: **15**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Nihāyet buldı sende her ʿamel kim
Nihāl-i Sidreden sen müntehāsın

61. **her:**
Kaside 6
Mısra: **36**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi ṣevr ile gerdūn
Her gice ḥaşā döker idi necm-i semāvā

62. **her:**
Kaside 8
Mısra: **2**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

63. **her:**
Kaside 8
Mısra: **14**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ
Eşküm cevāhiriyle olur her civār laʿl

64. **her:**
Kaside 8
Mısra: **58**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

65. **her:**
Kaside 8
Mısra: **90**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Aḥcāra düşse pertev-i ḫurşīd-i devletüñ
Ferrinden ide her ḥaceri şuʿledār laʿl

66. **her:**
Kaside 8
Mısra: **100**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Bir cām içürdi cevher-i tīġuñ ʿadūya kim
Her cürʿasından oldı yemīn ü yesār laʿl

67. **her:**
Kaside 8
Mısra: **109**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Şiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

68. **her:**
Kaside 8
Mısra: **110**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Şiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

69. **her:**
Kaside 16
Mısra: **52**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭīsi çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭīyi bir ey şekeristān-ı kerem

70. **her:**
Kaside 23
Mısra: **63**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Olmış iken ḥayātına her nesnenüñ sebeb
Çoġ olduġı-yʾçün oldı ḳalīl-i iʿtibār āb

71. **her:**
Kıt'a 3
Mısra: **5**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Yüz biñ luġat olsa her dilümde
Her ḥarfde biñ beyānum olsa

72. **her:**
Kıt'a 3
Mısra: **6**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Yüz biñ luġat olsa her dilümde
Her ḥarfde biñ beyānum olsa

73. **her:**
Kıt'a 3
Mısra: **7**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda
Her ḫāmede biñ lisānum olsa

74. **her:**
Kıt'a 3
Mısra: **13**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Her bāb ile ʿaczümi bilürdüm
Her nice ki imtiḥānum olsa

75. **her:**
Mesnevi 3
Mısra: **165**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Ki her nā-tüvān kʾanı ḫᵛānā ola
Açup görmesiyle tüvānā ola

76. **her:**
Kaside 24
Mısra: **3**

"He bir" anlamında belgisiz sıfat.

Depretduġınca her yaña şebdīz-i zülfini
Ṭolar ʿabīr ü müşk ile ṣaḥrā vü kūhsār

77. **her:**
Kaside 21
Mısra: **49**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat ".

Her ṭınābında çetr-i rifʿatüñüñ
Ṭāyir-i fetḥe āşiyān bulduñ

78. **her:**
Gazel 197
Mısra: **4**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat .

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḥāl ile geçer her sāʿatüm

79. **her:**
Gazel 237
Mısra: **9**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat .

Aḥmed özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına
Bu ṣafḥa-i evrāḳı nice bir ḳaralarsın

80. **her:**
Kaside 24
Mısra: **1**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat .

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

81. **her:**
Kıt'a 1
Mısra: **12**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat .

Himmetüñ ḫaylı seḫā mülkine ḳılduḳca nüzūl
Çünki her gūşe-i ḫaymeñ ola meydān-ı kerem

82. **her:**
Kıt'a 3
Mısra: **8**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat .

Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda
Her ḫāmede biñ lisānum olsa

83. **her:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat .

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

84. **her:**
Gazel 59
Mısra: **5**
"Bütün, hepsi, her biri" anlamında belgisiz sıfat.

Her ẓāhirī ne bile maḥabbet ṭarīḳını
Kim bārgāh-ı derdüñe şāḥib-derūn gider

85. **her:**
Gazel 223
Mısra: **11**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Her ḫār ile sen şoḥbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

86. **her:**
Gazel 29
Mısra: **18**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

87. **her:**
Gazel 35
Mısra: **22**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

88. **her:**
Gazel 109
Mısra: **2**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

89. **her:**
Gazel 124
Mısra: **4**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

90. **her:**
Gazel 132
Mısra: **5**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

91. **her:**
Gazel 142
Mısra: **14**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Aḥmedʾden idüben ḥasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḫüsn ile iḥsān ider dirīġ

92. **her:**
Gazel 143
Mısra: **6**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

Vaṣluñ hümā-yı ḳuds iken ey kebg-i ḫoş-ḫırām
Her zāġuñ āşiyānına pervāz ider dirīġ

93. **her:**
Gazel 146
Mısra: **12**
"Bütün" anlamında belgisiz sıfat.

ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey ṣanem
Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

94. **her:**
Gazel 193
Mısra: **3**
"Bütün, her bir" anlamında belgesiz sıfat.

Çeng olupdur ḳāmetüm zārīlıġ eyler her ḳılum
Zühreye āheng ider göklerde efġānum benüm

95. **her:**
Gazel 288
Mısra: **4**
"Belli aralıklarla devamlı, bütün" anlamında belgisiz sıfatı.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

96. **her:**
Gazel 206
Mısra: **12**
" Her " belgisiz sıfat.

Ḳadd-i dildāruñ hevā-dārı degülse zülf-i yār
Her ḳademde ne-yʾçün öper ḫāk-i pāsın bilmedüm

97. **her:**
Gazel 221
Mısra: **16**
" Her " belgisiz sıfat.

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

98. **her:**
Gazel 283
Mısra: **4**
" Her " belgisiz sıfat.

Zülf-i müşkīnüñ hevāsıyla cigerler yaḳmaġa
Hem-dem oldı her nefes āhū-yı ṣaḥrālar bize

99. **her:**
Gazel 296
Mısra: **7**
" Her " belgisiz sıfat.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevs̱er şerbeti

100. **her:**
Gazel 246
Mısra: **6**
"Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Şehd-i z̲ikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāṣṣıyetde ol nice her derde dermān olmasun

101. **her:**
Gazel 270
Mısra: **4**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aṣdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

102. **her:**
Gazel 274
Mısra: **5**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Ey her naz̲arda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

103. **her:**
Gazel 293
Mısra: **3**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Çünki her bīmār olan bī-ḫʷāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

104. **her:**
Gazel 299
Mısra: **6**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Şemʿ-i ruḫsārına ay u güni pervāne ḳılan
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

105. **her:**
Gazel 320
Mısra: **10**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

106. **her:**
Gazel 323
Mısra: **3**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

107. **her:**
Gazel 325
Mısra: **8**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

108. **her:**
Gazel 327
Mısra: **2**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Ey güzellikde Yūsuf-ı s̱ānī
Saña her devlet olmış erzānī

109. **her:**
Gazel 333
Mısra: **7**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḫüsnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

110. **her:**
Gazel 338
Mısra: **9**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Her ḫūb-rūda ḫüsnüñi Aḥmed görür idi
Her şeyʾde rūşen olmasa maʿnā-yı küllü şey

111. **her:**
Gazel 338
Mısra: **10**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Her ḫūb-rūda ḫüsnüñi Aḥmed görür idi

Her şeyʾde rūşen olmasa maʿnā-yı küllü şey

112. **her:**
Gazel 344
Mısra: **3**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

113. **her:**
Müfret 39
Mısra: **1**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Cihāna cūd idersin her cihetden Ḫalāṣ it ben ḳuluñı tevliyetden

114. **her:**
Nazm 27
Mısra: **1**
" Bütün, her bir " anlamında belgisiz sıfat.

Her kʾanuñ deryūze-i ʿışḳuñda şeyʾ liʾllāhı yoḳ
Menzil-i dervāze-i ʿuşşāḳdan āgāhı yoḳ

115. **her:**
Gazel 260
Mısra: **1**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

116. **her:**
Gazel 260
Mısra: **2**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

117. **her:**
Gazel 260
Mısra: **4**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Ay yüzüñsüz aydın olmaz ḫāniḳah-ı çeşmümüñ
Gerçi āhumla yanar şemʿ-i şebistān her gice

118. **her:**
Gazel 260
Mısra: **6**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

119. **her:**
Gazel 260
Mısra: **8**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫʷābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

120. **her:**
Gazel 260
Mısra: **10**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa
Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

121. **her:**
Gazel 260
Mısra: **12**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i pervīn aşar bu eşk-i ġalṭān her gice

122. **her:**
Gazel 261
Mısra: **1**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḥayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

123. **her:**
Gazel 261
Mısra: **2**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḥayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

124. **her:**
Gazel 261
Mısra: **8**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü
Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

125. **her:**
Gazel 261
Mısra: **10**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

126. **her:**
Gazel 261
Mısra: **12**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Aḥmedʾüñ göynüklerin söyler zebān-ı ḥāl ile
Bir ayaġ üzre ṭurup şemʿ-i şebistān her gice

127. **her:**
Gazel 285
Mısra: **5**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḫücresini gümiş taḫta bend ile

128. **her:**
Gazel 350
Mısra: **13**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

129. **her:**
Kaside 6
Mısra: **51**

" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Aḳvāl-i muġannīñi semāʿ ideli her şeb
Taʿlīme gelür çengin alup Zühre-i zehrā

130. **her:**
Kaside 6
Mısra: **54**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevā-dār
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

131. **her:**
Kıt'a 8
Mısra: **6**
" Bütün " anlamında belgisiz sıfat.

Gönlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

her ay:

1. **her ay:**
Kaside 20
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Her ay.

Hilāl nūnını altun ṣuyıyla kātib-i çarḫ
Yazar her ay ki naʿl-i semendüñe ola dāl

her bir:

1. **her bir:**
Gazel 46
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her bir.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

2. **her bir:**
Gazel 46
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her bir.

Bu sebebden Aḥmedʾüñ ṣormaz ṣınuḳ göñlini kim
Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i miskīni var

3. **her bir:**
Gazel 163
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her bir.

Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān baġlasa Aḥmed
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur ṣeydāsı İsḥāḳuñ

4. **her bir:**
Gazel 296
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Her bir.

Hüsn her bir cārīḥümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḥüsnüñ keşreti

5. **her bir:**
Kaside 7
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Her bir.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfītābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

6. **her bir:**
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Her biri, tek tek, ayrı ayrı.

Her bir dehenümde ey şeker-leb Sūsen gibi ṣad zebānum olsa

7. **her bir:**
Gazel 294
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Her bir II Ayrı ayrı III Tüm, hepsi.

Şöyle çāk itdi yaḳasın göñlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

8. **her bir:**
Kaside 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Her bir, bütün.

Sen ol āyīne-i nūr-ı Ḥudāsın
Ki her bir ṣūrete maʿnī-nümāsın

9. **her bir:**
Gazel 285
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hepsi, her biri, bütünü.

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

her biri:

1. **her biri:**
Gazel 38
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Her biri.

Tīr-i ġamzeñ añduġı-yʾçün Aḥmed-i dil-ḫasteye
Müddeʿīnüñ sözleri her biri bir peykān olur

2. **her biri:**
Gazel 85
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Her biri, ayrı ayrı hepsi.

Her biri ʿāşıḳına cān yidürür Ṣunıcaḳ būselerle şekkerler

her birin:

1. **her birin:**-*n*
Mesnevi 3
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Her biri.

Kʾanuñ her birin eyledüñ bī-gümān
Zemīn ehline ḥüccet-i āsumān

her birinüñ:

1. **her birinüñ:**-*nüñ*
Kaside 29
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Her biri.

Var perde-i fikrümde ʿarūsān-ı semen-būy
Kim her birinüñ oldı perestārı benefşe

her birisi:

1. **her birisi:**
Kaside 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Her biri.

Cān ṣatup her birisi oldı belā müşterīsi
ʿIşḳ şehrinde budur ṣanʿati dervīşlerüñ

her çend:

1. **her çend:**
Gazel 183
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

her dem:

1. **her dem:**
Gazel 59
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

2. **her dem:**
Gazel 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-efşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

3. **her dem:**
Gazel 68
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Gūş-māl itdüren eflāke beni ṭanbūr-vār
Perdelerden ṭaşra her dem nālemüñ āhengidür

4. **her dem:**
Gazel 88
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Her dem diler gözüñ ki döke ḳanın Aḥmedʾüñ
Ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān gibi ḳurbāna ḳaṣd ider

5. **her dem:**
Gazel 108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

6. **her dem:**
Gazel 167
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Dehānı vaʿdesin Aḥmed ṭaleb ḳılur her dem
Yiridür eylese taʿcīl kʾoldı furṣat teng

7. **her dem:**
Gazel 215
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Fülk-i dil her dem sefer ḳılmaġa zülfüñ Hindine
Bād-ı āhumla gözümüñ yaşların deryā ḳılam

8. **her dem:**
Gazel 223
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Ney gibi delindi cigerüm ʿışḳuñ elinden
Her dem iderem āh u fiġān yandum elüñden

9. **her dem:**
Gazel 227
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

10. **her dem:**
Gazel 245
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Her dem aḳıd eşküñi yāruñ ruḫı Baġdādına
Ey gözüm çünkim nişān-ı Dicle-i Baġdādsın

11. **her dem:**
Gazel 251
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

İrişür Aḥmedʾüñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Ṣaḳın ey ḫūblaruñ şāhı seḥerde āh u zārumdan

12. **her dem:**
Gazel 263
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Yazar sürḫ ile her dem kātib-i eşk
Ḳapuñda mā-cerālar tāze tāze

13. **her dem:**
Gazel 267
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

14. **her dem:**
Gazel 269
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Saña sīnem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem
Ḫilʿat-i laʿlīn geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

15. **her dem:**
Kaside 11
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mıstar kākül-i müşkīn-i dost

16. **her dem:**
Kaside 13
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ nedendür sebz-reng
Şu yerine içdügi her dem çü düşman ḳanıdur

17. **her dem:**
Kaside 22
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Ḫulḳuñ nesīmi āba eger eylese güẕer
Her dem virürdi nükhet-i misk-i tātār āb

18. **her dem:**
Kaside 31
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Şalınup iki şāhid-i zībā gibi her dem
ʿArż itdiler arż ehline ḫoş ḳāmet-i bālā

19. **her dem:**
Terci-bend 2
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Leb-i gülgūnı reşkine yāruñ Nʾola her dem yudarsa ḳan ġonca

20. **her dem:**
Gazel 263
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Bu Bursa şehridür gül bigi her dem
Yitişür mehliḳālar tāze tāze

21. **her dem:**
Gazel 280
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Çün aḳdı gönlüm şu gibi serv boylu şāhuma
Her dem yüzüm yire sürüp şükr eylerem Allāhuma

22. **her dem:**
Kaside 22
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem niṣār āb

23. **her dem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Nāṣır livā-yı ʿizzüñe her dem delīl olup
Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿīn ola

24. **her dem:**
Gazel 49
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Her an; daima.

Her dem raḳībi gönlüm içindʾañduġum bu kim
İssin aġırlayan itine üstüḫʿān virür

25. **her dem:**
Gazel 311
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Her an.

Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi
Cān her dem ider ney gibi feryād efendi

26. **her dem:**
Kaside 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her an.

Ger ḥamd iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Dillü dilince Ḫālıḳa her dem hezār bār

27. **her dem:**
Gazel 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Yā Rab gözüm yaşıyla sen ol lāle-çihrenüñ
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

28. **her dem:**
Gazel 98
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Siḥr ile cāẕū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

29. **her dem:**
Gazel 119
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henūz

30. **her dem:**
Gazel 138
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥasretinden her dem ey Yūsuf-cemāl
Nīl-i çeşmümden döker Baġdād gönlüm Rūma Şaṭ

31. **her dem:**
Gazel 140
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Aġdı başına hevāsı ḳaddüñüñ
Ol hevādan serv urur her dem semāʿ

32. **her dem:**
Gazel 184
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Nʾola meyl itseñ Aḥmed āhına kim
Olur bād ile her dem serv māyil

33. **her dem:**
Gazel 186
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

34. **her dem:**
Gazel 234
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

35. **her dem:**
Gazel 288
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide s̲uʿbān ḳucmaġa

36. **her dem:**
Kaside 13
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Bir z̲ükā-dildür ki çeşm-i dīdebān-ı āsumān
Her dem idrāk-i kemāl-i rāyınuñ ḥayrānıdur

37. **her dem:**
Nazm 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, daima.

Dāyim kerīm mālı gibi bī-s̲ebāt olup
Her dem leʾīm ʿahdi gibi bī-ḳarārsın

her diyār:

1. **her diyār:**
Kaside 23
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Her yer, her memleket.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Bārān-ı eşküm ile ṭolar her diyār āb

her gice:

1. **her gice:**
Gazel 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

2. **her gice:**
Gazel 102
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Āh kim ol cāme-i ḫᵛāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

3. **her gice:**
Gazel 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bī-ḫᵛāb göz
Şevḳ-ı laʿlüñden ṣafaḳ gibi döker ḫūn-āb göz

4. **her gice:**
Gazel 192
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Bir perī-peyker ḥayālin her gice teshīr içün
Ülker indüren dü-çeşm-i dür-feşānumdur benüm

5. **her gice:**
Gazel 217
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Her gice sevdā-yı zülfiyle perīşān-ḥāl olup
Olduġum reyḥānına ḥayrān bilür mi bilmezem

6. **her gice:**
Gazel 299
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Ḥālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

7. **her gice:**
Kaside 7
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

ʿÖmr-i ḥaşmuña şebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer şāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

8. **her gice:**
Gazel 92
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gül-zār güler

9. **her gice:**
Gazel 203
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Mey-gūn lebüñ ḥayāline her gice ṣubḥa dek
Ġam meclisinde ḳanlar aḳıdur ḳabacıġum

10. **her gice:**
Gazel 260
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Çeşm-i Aḥmed ḫᵛābda cennet görürse ṭañ degül
ʿĀlem-i ḥüsnüñ mis̲ālin seyr ider cānān her gice

11. **her gice:**
Gazel 100
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Her gice eksük degül dilde belā vü derd ü ġam
Ṣanma kim bu ḫāne-i dervīş mihmānsuz geçer

12. **her gice:**
Gazel 103
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Ey püser ebkār-ı efkār ile Aḥmed göñlinüñ
Her gice bir gūşesinde biñ meh-i tābān yatur

13. **her gice:**
Terci-bend 2
Mısra: **58**

Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Düşdi sevdā-yı çeşm-i hindūña
Ki olur her gice seḥer nergis

14. **her gice:**
Kaside 6
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Gök çīnī devātını ḳılur ḥoḳḳa-i çarḫuñ
Her gice şeb-i tīre ṭolu ʿanber-i sārā

her gün:

1. **her gün:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, daima.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

2. **her gün:**
Gazel 131
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, daima.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

3. **her gün:**
Gazel 156
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, daima.

Ṣuçum ʿafv eyle kim her gün ıraḳdan
Öperem rāhını ol āsitānuñ

4. **her gün:**
Gazel 178
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, daima.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

5. **her gün:**
Gazel 231
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, daima.

Ben ẕerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol meh-liḳā içün

6. **her gün:**
Gazel 300
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, daima.

Dostum bī-günāh yaḳma beni
Olmasun her gün āh yaḳma beni

7. **her gün:**
Gazel 300
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, daima.

Her gün āh itse sūz ile Aḥmed
Ḫüsnüñüñdür günāh yaḳma beni

8. **her gün:**
Kaside 7
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, her zaman, daima.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her mūraduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

9. **her gün:**
Gazel 86
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, daima.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

10. **her gün:**
Kaside 8
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, daima.

Dünyā ḫarācı dürc-i ḫazīneñde derc olup
Her gün ḳapuñda ḫarc ola yüz biñ ḳaṭār laʿl

11. **her gün:**
Kaside 19
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, daima.

Ḫilʿat-i zerrīnle germ olmazdı her gün āfitāb
Ger ḳomasa her seḥer ḫāk-i cenābuñda cebīn

12. **her gün:**
Gazel 62
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, her zaman.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

13. **her gün:**
Kaside 24
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, her zaman.

Naẓmum ʿarūsı ġayretine dehr-i pīre-zen
Her gün daḳar ḳulaġına bir dürr-i şāh-vār

14. **her gün:**
Kaside 23
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, her zaman.

Bu cürm içün ki ʿarż-ı naẓīr eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

15. **her gün:**
Kaside 6
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Her gün, her zaman, daima.

Her gün ser-i ḳaṣruña çıḳar mihr-i dil-efrūz
Kim şāh-nişīnüñi görüp ide temāşā

her gūşede:

1. **her gūşede:***-de*
Kaside 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Her köşe, her yer.

Her gūşede tesbīḥ ider dillü dilince kāyināt

Ẕikri budur kim Ḥażret-i Sulṭāna ṣıḥḥat yaraşur

her ḳaçan:

1. **her ḳaçan:**
   Gazel 96
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Her ne zaman.

Her ḳaçan kim defter-i ʿışḳuñda dīvān baġlanur
Nām-ı dilber nāme-i ḥüsninde ʿunvān baġlanur

2. **her ḳaçan:**
   Gazel 102
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Her ne zaman.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

her ḳaçan kim:

1. **her ḳaçan kim:**
   Gazel 96
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Her ne zaman ki.

Her ḳaçan kim Aḥmed ider medḥüñe feṯḥ-i kelām
Nuṯḳ-ı Ḫusrev ṭutılur enfās-ı Selmān baġlanur

her ḳanda:

1. **her ḳanda:**
   Kaside 8
   Mısra: **50**
   Kelime Tipi: **-**
   Her nerede.

Yollarda laʿli şöyle ṣaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

2. **her ḳanda:**
   Kaside 27
   Mısra: **24**
   Kelime Tipi: **-**
   Her nerede.

Rām ola rān-ı ḥükmüñe yek-rān-ı āsumān
Her ḳanda ʿazm iderseñ ola Ḥaḳ nigāhdār

3. **her ḳanda:**
   Gazel 317
   Mısra: **15**
   Kelime Tipi: **-**
   Her nerede.

Her ḳanda ki çeşme ola şīrīn
Eksük degül anda mūr u māhī

her kenār:

1. **her kenār:**
   Kaside 8
   Mısra: **30**
   Kelime Tipi: **-**
   Her taraf.

Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet degül mi kim
Bir göz yumup açınca olur her kenār laʿl

2. **her kenār:**
   Kaside 22
   Mısra: **40**
   Kelime Tipi: **-**
   Her taraf.

Sen şol kerīmsin ki girerseñ beriyyeye
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

her ki:

1. **her ki:**
   Gazel 307
   Mısra: **22**
   Kelime Tipi: **-**
   Kim olursa olsun, herkes.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu göñlüm ḥālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

2. **her ki:**
   Nazm 28
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Her kimse ki, hangi kimse ki.

Her ki ol ḳayġuñ ile şād olmaz
Tengdür ġamdan ol güşād olmaz

her kim:

1. **her kim:**
   Gazel 86
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Hangi kimse ki, her kim ki.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭopraġını laʿl ü zer çıḳar

2. **her kim:**
   Kaside 6
   Mısra: **18**
   Kelime Tipi: **-**
   Kim olursa olsun.

Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baḳa çarḫ üstine ṣuffañdan aşaġa

3. **her kim:**
   Gazel 50
   Mısra: **18**
   Kelime Tipi: **-**
   Her kim, hangi kişi.

İki cihān feraḥlıġıdur Aḥmedʾe ġamuñ
Şādīye irmesün anı her kim ḫazen ṭutar

her kime:

1. **her kime:**-*e*
   Gazel 86
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **-**
   Hangi kimse ki, kim olursa olsun, herkes.

Müşkil budur ki her kime kim ḥālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

2. **her kime:**-*e*
   Gazel 38
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Hangi kimse, hangi kişi.

Ey şarāb-ı nāb içüp ʿazm-i ḫarābāt eyleyen
Her kime uġrarsañ anuñ ḫānesi vīrān olur

her kimüñ:

1. **her kimüñ:**
   Gazel 146
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Hangi kişi anlamında zamir.

Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ

Gūyiyā ḫār-ı siyehdür kim gül-i raʿnāsı yoḳ

2. **her kimüñ:**-*üñ*
Gazel 38
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hangi kimse, hangi kişi.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

her laḥẓa:

1. **her laḥẓa:**
Gazel 105
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Her an.

Rāz-ı ʿuşşāḳ olımaz perde-i ʿişmetde nühüft
Çarḫ sāzında çü her laḥẓa nevālar düzilür

2. **her laḥẓa:**
Gazel 250
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Her an.

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḥadd ü ḫālinden

3. **her laḥẓa:**
Gazel 69
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman, her an, daima.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı müşkīn-kemendüñ uş
Her laḥẓa itlerine sözi oş oşdur

4. **her laḥẓa:**
Gazel 196
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her an.

Aḥmedʾüñ ḫālin ṣorarsañ çeşmüñ içün ḫastedür
Ol sebebdendür kʾolup her laḥẓa bīmār iñlerem

her ne:

1. **her ne:**
Gazel 297
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hangi, hangi şey.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

2. **her ne:**
Gazel 267
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hangi.

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẓarda biñ ḳara ṭopraġı ḫāṣṣ iksīr ide

her nefes:

1. **her nefes:**
Gazel 50
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Her an.

Āb-ı revānı gör ki kenārında her nefes
Ḳaddüñe beñzedem diyü serv-i çemen ṭutar

2. **her nefes:**
Gazel 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Her an.

Ḫālüñ meger ki hindū-yı şekker-fürūşdur
Kim her nefes maḳām aña ol laʿl-i nūşdur

3. **her nefes:**
Gazel 60
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her nefeste, her an. II Daima, sürekli.

Ṭūṭī-i bāġ-ı suḫan Aḥmedʾi şīrīn-güftār
Her nefes cān atup ol laʿl-i şeker-bāra gider

4. **her nefes:**
Gazel 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Her nefeste, her an. II Daima, sürekli.

Aġladuġumca ben ol şūḫ-ı sitem-kār güler
Bir olup düşman ile her nefes oynar güler

her nefesde:

1. **her nefesde:**-*de*
Gazel 207
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Her nefeste, her an. II Daima, sürekli.

Cān virür her nefesde biñ ölüye
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

her nice:

1. **her nice:**
Kıt'a 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar.

Her bāb ile ʿaczümi bilürdüm
Her nice ki imtiḥānum olsa

her şeb:

1. **her şeb:**
Gazel 117
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek
Şemʿi yaḳan engübīnüñ iftirāḳıdur henūz

2. **her şeb:**
Gazel 130
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

3. **her şeb:**
Gazel 192
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Kevkeb-i eşkümle her şeb yir yüzini zeyn iden
Mihr-i ruḫsār-ı meh-i nā-mihrbānumdur benüm

4. **her şeb:**
Gazel 140
Mısra: **15**

Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Her şeb Aḥmed revzenüñde tā seḥer
Görinür āhum çerāġından şuʿāʿ

5. **her şeb:**
Gazel 187
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

6. **her şeb:**
Gazel 74
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her gece.

Pīç ü tābından kemend-i zülfüñüñ ey seng-dil
Her şeb āhum mancınıḳından göge s̲uʿbān yaġar

her sefer:

1. **her sefer:**
Gazel 160
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Her sefer yire çalar zerrīn külāhın āfitāb
Serverā sen urınaldan efser-i zībālıġuñ

her seḥer:

1. **her seḥer:**
Gazel 210
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her seher vakti.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

2. **her seḥer:**
Gazel 185
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Her seher vakti II her gün.

İtlerüñe her seḥer varup duʿālar ḳılduġum
Bu ki ḫoşdur dostlarla merḥabā-yı ṣubḥ-dem

3. **her seḥer:**
Kaside 7
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **-**
Her seher vakti II her gün.

Tā zümürrüd sebzezārında sipihrüñ her seḥer
Sāġar-ı pīrūzeye döker mey-i aṣfar güneş

4. **her seḥer:**
Gazel 187
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Her seher vakti.

Her seḥer ol gül-ʿiẕāruñ caʿd-ı zülfinden nesīm
Oynadur avcında bir meşmūme-i ʿanber-şemīm

5. **her seḥer:**
Kaside 12
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Her seher vakti. II Her gün.

Her seḥer sulṭān-ı gül bezminde ferrāş-ı ṣabā
Ḫayme-i laʿlīn ḳurar pīrūze aṭnāb üstine

her ṣubḥ:

1. **her ṣubḥ:**
Kaside 14
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Her sabah.

Nice ki uçura her ṣubḥ murġ-ı zerrīn-bāl
Bu ābenūs ḳafesden sipihr-i mīnā-reng

2. **her ṣubḥ:**
Gazel 317
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Her sabah.

Yırtup yaḳasın ġamuñdan eflāk
Her ṣubḥ yire urur külāhı

3. **her ṣubḥ:**
Kaside 3
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Her sabah.

Her ümīdüm gülini dirmege her ṣubḥ umaram
Açıla bāġçe-i raḥmeti dervīşlerüñ

4. **her ṣubḥ:**
Kaside 6
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **-**
Her sabah.

Bu yidi ṭabaḳ kāġıd-ı şeffāfını eflāk
Her ṣubḥ ḳılur mühre-i mihr ile mücellā

her ṭaraf:

1. **her ṭaraf:**
Gazel 101
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, her yer.

Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

her ṭarafa:

1. **her ṭarafa:**-*a*
Gazel 59
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, her yer, her yan.

Gülgūn yaşum ki gül yüzüñ āyīnedārıdur
ʿAks-i ruḫuñla her ṭarafa lālegūn gider

her ṭarafdan:

1. **her ṭarafdan:**-*dan*
Gazel 51
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, her yer, her yan.

Her ṭarafdan gelmesün diyü añа tīr-i naẓar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

2. **her ṭarafdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, her yer.

Ṭapuña cān u göñül mülkin musaḫḫar ḳılmaġa

Her ṭarafdan çekdi leşker kākül-i müşkīn-i dost

3. **her ṭarafdan:**-*dan*
Gazel 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, her yer.

Ḥüsn deryāsında cānlar mevc urur māhī gibi
Her ṭarafdan aġ atar bu kākül-i pīçān aña

her yaña:

1. **her yaña:**-*a*
Gazel 58
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, her yön.

Çevgān ṣalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

2. **her yaña:**-*a*
Gazel 74
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, her yön.

Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

3. **her yaña:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, her yön.

Ebr-i feyżüñden irer her yaña bārān-ı seḫā
Ḥavż-ı cūduñdan olur ṭopṭolu kīzān-ı kerem

4. **her yaña:**
Gazel 200
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Her taraf, her yön.

Baġla zülfüñ bendini kim dāġ-ı ġamdan her yaña
Ḥalḳa-i ʿuṣṣāḳ-ı ser-gerdān ṭaġılmış dostum

her yirde:

1. **her yirde:**-*de*
Kaside 8
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Her yer, her taraf.

Reddüñ eli atarsa ʿazīz-i cihān iken
Seng-i siyeh gibi ola her yirde ḫār laʿl

2. **her yirde:**-*de*
Kaside 30
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Her yer, her taraf.

Her yirde ʿādetiyle kerem hem-nişīn olup
Her yolda merkebiyle ẓafer hem-ʿinān imiş

her yire:

1. **her yire:**-*e*
Gazel 194
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Her yer, her taraf.

Āh kim sāye ṣalar serv-i bülendüñ her yire
Bu hevādandur benüm ḫāk ile yek-sān olduġum

her zamān:

1. **her zamān:**
Gazel 97
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

2. **her zamān:**
Terci-bend 2
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman.

Daʿavāt-ı devām-ı devletüñi
Vird ider gerçi her zamān bülbül

hercāyī:

1. **hercāyīdür:**-*dür*
Gazel 303
Mısra: **12**
Sebatsız, kararsız, vefasız.

Der-peyince sāye-veş gitse ḳarārum ṭañ mı kim
Māhumuz hercāyīdür mihr-i cihān-ārā gibi

hergiz:

1. **hergiz:**
Kaside 7
Mısra: **111**
Asla.

Öykünelden yüzüñe hergiz baḳılmaz yüzine
Bī-ḥayādur kʾoldı bu vech ile müstaḥḳar güneş

2. **hergiz:**
Kaside 8
Mısra: **82**
Asla, hiçbir vakit.

İrseydi Çīn diyārına laʿlüñ cevāhiri
Hergiz ḳomazdı leb yerine bütnigār laʿl

3. **hergiz:**
Kaside 7
Mısra: **87**
Asla, hiç bir vakit.

Hergiz olmayaydı jenginden küsūfuñ rū-siyāh
Ger ṣıġınsa sāyeñe āyīne-i ḫāver güneş

4. **hergiz:**
Kaside 11
Mısra: **6**
Asla, hiç bir vakit.

Bilmezem cādū mıdur kʾāb-ı ʿiẕārında ṭurup
Hergiz itmez dāmenin ter kākül-i müşkīn-i dost

5. **hergiz:**
Kaside 12
Mısra: **53**
Asla, hiç bir vakit.

Sen saʿādet burcına hergiz güneş bulmazdı rāh
Yüz sürüp ḳapuñda zer ṣaçmasa bevvāb üstine

6. **hergiz:**
Gazel 278
Mısra: **12**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñʾçün
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

7. **hergiz:**
Kaside 19
Mısra: **41**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Diñmesün zārīlığı hergiz neyüñ kim dem-be-dem
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enīn

8. **hergiz:**
Kaside 27
Mısra: **11**
(Fars.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, hiçbir şekilde.

Hergiz bu niʿmetüñ idemez şükrini edā
Kim şāh-ı ʿālem itdi seni Āferīd-kār

9. **hergiz:**
Gazel 250
Mısra: **4**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.

Gözi tīġ-ı cefā çekmiş döker ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

10. **hergiz:**
Gazel 322
Mısra: **8**
(Far.) Asla, hiçbir zaman, katiyen.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

<u>hevā:</u>

1. **hevāñ:**-*n*
Gazel 98
Mısra: **3**
Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.

Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı
Āb-ı ḥasretdür bu gözümden dökilen yaşlar

2. **hevāsın:**-*sın*
Gazel 215
Mısra: **19**
Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.

Düşüren kendüsidür vaṣlı hevāsın göñlüme
Yoḫsa ben kimem kʾanı sevmege istidʿā ḳılam

3. **hevāña:**-*ñ, -a*
Gazel 234
Mısra: **7**
Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.

Yeñi cān bulıban ṭuram hevāña başlayam yine
İrerse ḳabrüme zülfüñ nesīm-i müşk-bārından

4. **hevāsını:**-*sı, -n, -ı*
Kaside 23
Mısra: **65**
Arzu, heves.

Zülf ü ruḫuñ hevāsını maṭlūb idindi kim
Rāh-ı ṭalebde yüridi leyl ü nehār āb

5. **hevāya:**-*y, -a*
Gazel 104
Mısra: **10**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk. 3. (Nefisten gelen) Arzu, iptilâ.

Müddeʿī bizden nice nām u nişāndur ṣorduġuñ
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

6. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 5
Mısra: **9**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

7. **hevāsına:**-*sı, -na*
Gazel 58
Mısra: **3**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Gün yüzlüler hevāsına düşen bulut gibi
Yile virüp ḳarārını giryān olup gider

8. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 66
Mısra: **3**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Göñlüme ṭūl-ı emel virüp hevāsı zülfüñüñ
Gözlerüme ḳāmetüñ fikri uzun yaş añdurur

9. **hevāsından:**-*sın, -dan*
Gazel 128
Mısra: **2**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Yine sevdāyī göñül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı ṣabā müşkīn-nefes

10. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 140
Mısra: **7**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Aġdı başına hevāsı ḳaddüñüñ
Ol hevādan serv urur her dem semāʿ

11. **hevā:**
Gazel 178
Mısra: **2**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Cānuma bālā-yı ḳaddüñden belā eksük degül
Başuma sevdā-yı zülfüñden hevā eksük degül

12. **hevādandur:**-*dan, -dur*
Gazel 194
Mısra: **10**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Āh kim sāye ṣalar serv-i bülendüñ her yire
Bu hevādandur benüm ḫāk ile yek-sān olduġum

13. **hevā:**
Gazel 207
Mısra: **11**
1. İstek, arzu, heves, meyil. 2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Çün kemer baġladuḳ hevā yolına
Olalum nāya hem-nefes nʾidelüm

14. **hevā:**
Gazel 226
Mısra: **2**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

15. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 249
Mısra: **9**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Çihremüzde ḫusrevā laʿlüñ hevāsı eglenür
Ḳıṣṣa-i Şīrīn oḳınur ṣafḥa-i Ferhāddan

16. **hevāsında:**-*sın, -da*
Gazel 270
Mısra: **7**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Cān ḳumrīsi bir serv hevāsında uçarken
Ṣayd oldı göñül murġına uyup balabana

17. **hevāsıyla:**-*sı, -y, -la*
Gazel 283
Mısra: **3**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Zülf-i müşkīnüñ hevāsıyla cigerler yaḳmaġa
Hem-dem oldı her nefes āhū-yı ṣaḥrālar bize

18. **hevāsıyla:**-*sı, -y, -la*
Gazel 290
Mısra: **9**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Perīşān-ḥāl olmış göñül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu dīvāne neden düşmiş bu pīç-ā-pīç-i gīsūya

19. **hevāsından:**-*sın, -dan*
Gazel 303
Mısra: **7**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl
Ṣu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

20. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 328
Mısra: **1**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Ṣaçuñ hevāsı yile virdi kār u bārumızı
Ki müşk-i Çīn gibi terk eyledük diyārumızı

21. **hevāsı:**-*sı*
Gazel 328
Mısra: **8**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Yile varur ḳuru sevdāda ʿömr-i kūtāhum
Ṣaçuñ hevāsı uzadursa intiẓārumızı

22. **hevā:**
Gazel 341
Mısra: **7**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur
Ki dār u gīr-i zülfi şır hezārān dār-ı Manṣūrı

23. **hevāsına:**-*sı, -na*
Kaside 8
Mısra: **9**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Ḳıldı ṣaçuñ hevāsına ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa müşk
İtdi lebüñ ḫayāline terk-i diyār laʿl

24. **hevāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **4**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

25. **hevāsı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **4**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

26. **hevāsında:**-*sın, -da*
Kaside 31
Mısra: **68**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Bir serv-i ḳabā-pūş kenārında ki anuñ
Bālāsı hevāsında şikeste ḳala Ṭūbā

27. **hevā:**
Murabba 1
Mısra: **6**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Çīn-i zülfüñden umar nāfe-i ḫoş-būy-ı murād
Bu hevā yolına yıllarla yiler niteki bād

28. **hevā:**
Murabba 1
Mısra: **9**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā nʾidelüm
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-sā nʾidelüm

29. **hevā:**
Murabba 1
Mısra: **21**
1. İstek, arzu, heves, meyil.
2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Ben dimezdüm ki hevā yolına ser-bāz gelem
Ney-i ʿışḳuñla ġamuñ çengine dem-sāz gelem

30. **hevāsın:**-*sın*
Kaside 4
Mısra: **22**
Heves, istek, arzu.

Ya irgür ben mürīdüñi murāda
Ya göñlümden çıḳar dünyā hevāsın

31. **hevādan:**-*dan*
Gazel 124
Mısra: **6**
Aşk, sevgi, muhabbet; heves, arzu.

Raḳṣ uram ḥaşrde mihrüñle görenler diyeler
Miskīn ölür dirilür daḫı hevādan geçmez

32. **hevādan:**-*dan*
Gazel 140
Mısra: **8**
Aşk, sevgi, muhabbet; heves, arzu.

Aġdı başına hevāsı ḳaddüñüñ
Ol hevādan serv urur her dem semāʿ

33. **hevādan:**-*dan*
Nazm 4
Mısra: **13**
Aşk, sevgi, muhabbet; heves, arzu.

Dolāb ol hevādan olup zār u bī-ḳarār
İder döne döne dün ü gün nāle vü bükā

34. **hevāya:**-*ya*
Gazel 123
Mısra: **14**
Arzu, heves, istek, aşk.

Āhumdan anuñʾçün incinür kim
Gül yapraġıdur hevāya döymez

35. **hevāñ:**-*ñ*
Gazel 127
Mısra: **9**
Heves, arzu, aşk.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

36. **hevā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
(Nefisten gelen) Arzu, istek.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

37. **hevādan:**-*dan*
Gazel 197
Mısra: **10**
(Ar.) İstek, arzu, heves, meyil.

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḥāṣıl olmışdur bu vecd ü ḫāletüm

hevā-dār:

1. **hevā-dār:**
Kaside 6
Mısra: **53**
Âşık.

Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevā-dār
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

2. **hevā-dārı:**-*ı*
Gazel 206
Mısra: **11**
Âşık.

Ḳadd-i dildāruñ hevā-dārı degülse zülf-i yār
Her ḳademde ne-yʾçün öper ḫāk-i pāsın bilmedüm

hevādār:

1. **hevādār:**
Gazel 84
Mısra: **3**
Dost, âşık.

Ḫayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʾiçün ider ṣabā sefer

2. **hevādārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **12**
Âşık. II heva sahibi, meyilli.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḫāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

3. **hevādār:**
Kaside 6
Mısra: **59**
İstekli, meyilli, hevesli.

Ol serv-i dil-ārāya hevādār durur āb
Kim düşdi bu ḳaṣr ayaġına bī-ser ü bī-pā

4. **hevādār:**
Gazel 281
Mısra: **4**
Hevesli, meyilli, tutkun.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣancar
Hey ol serv-i hevā-baḫşa hevādār olmasun kimse

5. **hevādār:**
Kaside 23
Mısra: **27**
Hevesli, meyilli, tutkun.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

hevādār olalı:

1. **hevādār olalı:**-*alı*
Gazel 45
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
İstekli, meyilli, hevesli olmak. II Âşık olmak.

Aḥmed ol ḳāmet-i dil-cūya hevādār olalı
Ḳanda bir serv görürse yaḳasın çāk eyler

hevādārluġ:

1. **hevādārluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **18**
Hevâdar olma durumu, âşık olma, tutkunluk.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

hevā-i müşk:

1. **hevā-i müşk:**
Gazel 343
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Misk arzusu.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

hevāsına düşen:

1. **hevāsına düşen:**-*sı, -na*
Gazel 150
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetle istemek, arzusuna kapılmak.

Zülfüñ hevāsına düşen ağlamasun mı kim
Sevdā ʿilācın itmege āb-ı revān gerek

hevā-yı dost:

1. **hevā-yı dost:**
Gazel 328
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dost/Sevgilinin arzusu.

Hevā-yı dost ḥaḳıyçün gel ey nesīm-i ṣabā
Ḥabīb kūyına irgür bu yādigārumızı

hevā-yı ḥüsn:

1. **hevā-yı ḥüsn:**
Gazel 191
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) güzelliğine duyulan arzu, istek (aşk).

Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñʾçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

hevā-yı ʿışḳda:

1. **hevā-yı ʿışḳda:**-*da*
Gazel 320
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Aşk isteği.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḥummā beni

hevā-yı ḳadd:

1. **hevā-yı ḳadd:**
Gazel 178
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) boyunun hevesi, arzusu.

Geh hevā-yı ḳadd olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miskīne dāyim bir belā eksük degül

hevā-yı ḳaddine:

1. **hevā-yı ḳaddine:**-*i, -ne*
Gazel 128
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) boyunun hevesi, arzusu.

Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-rīz
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

hevā-yı kaddüñ:

1. **hevā-yı ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 20
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) boyunun hevesi, arzusu.

Yir yüzi hevā-yı ḳaddüñ ile Cennet gibi ḫoş-hevādur ey dost

hevā-yı kūyı:

1. **hevā-yı kūyı:**-*ı*
Gazel 137
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin köyünün/semtinin hevesi/arzusu.

Ṣafā-yı ʿārżı cennetden itdürür iʿrāż
Hevā-yı kūyı ḳomaz dilde ārzū-yı riyāż

hevā-yı ṣabā:

1. **hevā-yı ṣabā:**
Terci-bend 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgârının hevesi.

Seyr ider serv bāġı bī-ser ü pā
Aġdı başına çün hevā-yı ṣabā

hevā-yı yūsuf-ı baḫtuñla:

1. **hevā-yı yūsuf-ı baḫtuñla:**
Kaside 20
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Yusuf'a benzeyen talihinin arzusu.

Hevā-yı Yūsuf-ı baḫtuñla nev-cevān olıban
ʿAcūz-ı dehr Züleyḫā-veş itdi ʿarż-ı cemāl

hevā-yı zülāl-i vaṣluñ:

1. **hevā-yı zülāl-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 300
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye kavuşma suyunun hevesi.

Çün hevā-yı zülāl-i vaṣluñ ile Olmışam ḫāk-i rāh yaḳma beni

hevā-yı zülfüñ:

1. **hevā-yı zülfüñ:**
Kaside 9
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Saç hevesi II sevgilinin saçına karşı duyulan heves.

Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

2. **hevā-yı zülfüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) saçının arzusu.

Āḫir hevā-yı zülfüñ ile ḫāk olanlaruñ
Ḳabri giyāhı sünbül olur ḫākdānı müşk

heves:

1. **hevesin:**-*in*
Gazel 219
Mısra: **7**
Arzu, istek.

Ḥadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳakıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

2. **hevesin:**-*in*
Kaside 6
Mısra: **186**
Arzu, istek.

Cān u dil ile nite ki bel bağlayup itdüm
Medḥüñ hevesin ḫāme gibi başuma sevdā

3. **hevesüm:**-*üm*
Kaside 20
Mısra: **77**
Arzu, istek.

Anuñʾçün oldı ḳara zülfüñ aġına hevesüm
Ki āb-ı dīdede çoġaldı māhiyān-ı ḫayāl

4. **hevesin:**-*i, -n*
Gazel 308
Mısra: **1**
Arzu, meyil.

Dil başar bağrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Şaḳınur sīne şaçuñ küfrini īmānı gibi

5. **hevesde:**-*de*
Gazel 5
Mısra: **9**
Arzu, istek, meyil.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki şala sāyesin ol serv gāh gāh baña

6. **hevesinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 82
Mısra: **11**
Arzu, istek, meyil.

Ruḫ u zülfüñ hevesinden giceler ṣubḥa degin
Zeyn olur şemʿ-i şebistān ile dükkān-ı Mıṣr

7. **hevesinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 203
Mısra: **6**
Arzu, istek, meyil.

Yaşum deñizlerinde açuḳdur ṣadef gibi
Sözüñ güherleri hevesinden ḳulacığum

8. **hevesinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 226
Mısra: **2**
Arzu, istek, meyil.

Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

9. **hevesinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 29
Mısra: **49**
Arzu, istek, meyil.

Bostān-ı sarāyuña yüz urmaḳ hevesinden
Ṭopraḳ döşenüp yaṣtanur aḥcārı benefşe

10. **hevesinde:**-*i, -n, -de*
Müfret 7
Mısra: **1**
Arzu, istek.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

11. **hevesi:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **13**
İstek, arzu, meyil.

Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi Aḥmedʾi ḫāk itdi dirīġ
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

12. **heves:**
Gazel 63
Mısra: **13**
Arzu, istek. II Aşk.

Ol serv-i hevā-baḫṣa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

13. **heves:**
Gazel 207
Mısra: **14**
Arzu, istek. II Aşk.

İki ʿālemde bir büte hevesüz
Gitdi cān gitmez ol heves nʾidelüm

14. **hevesüz:**-*üz*
Gazel 207
Mısra: **13**
Arzu, istek. II Aşk.

İki ʿālemde bir büte hevesüz
Gitdi cān gitmez ol heves nʾidelüm

15. **heves:**
Gazel 127
Mısra: **5**
Arzu, istek.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi göñül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

16. **heves:**
Gazel 127
Mısra: **10**
Arzu, istek.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

heves eylemezlerdi:

1. **heves eylemezlerdi:**-*mez, -ler, -idi*
Gazel 127
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek.

Bulsa Ḫıżr ile Sikender ṭudaġuñ şerbetini
Eylemezlerdi daḫı çeşme-i ḥayvāna heves

heves ide:

1. **heves ide:**-*e*
Gazel 127
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek, arzu etmek.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi göñül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

heves iderse:

1. **heves iderse:**-*er, -ise*
Gazel 127
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek, arzu etmek.

Gözlerüm ġamzeñ oḳın daʿvet ider ḫānesine
Kerem ehlidür iderse nʾola mihmāna heves

2. **heves iderse:**-*er, -ise*
Gazel 127
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek, arzu etmek.

Aḥmedʾüñ sözleri sevdāsına düşdi ḳalemüm
Nʾola ṭūṭīdür iderse şekeristāna heves

heves iderüz:

1. **heves iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 207
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Arzulamak, istemek, şevk duymak.

İderüz laʿlüñe heves nʾidelüm
Şekkere meyl ider meges nʾidelüm

heves itdi:

1. **heves itdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek, meyletmek, istek duymak.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

2. **heves itdi:**-*di*
Kaside 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek, arzu etmek.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

heves itmişdür:

1. **heves itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 128
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

Yine sevdāyī göñül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı ṣabā müşkīn-nefes

heves itsem:

1. **heves itsem:**-*se, -m*
Gazel 128
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeye karşı istek duymak, eğilimli olmak, heveslenmek, arzu etmek, istemek.

Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-rīz
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

heves ḳılan:

1. **heves ḳılan:**-*an*
Gazel 226
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek.

Dil laʿline ḳaṣd itdi beñinden ḫaẕer itmez
Ḥalvāya heves ḳılan üşenmez megesinden

heves kıldı:

1. **heves ḳıldı:**-*dı*
Gazel 127
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek.

Çeşm-i ḫūn-rīzi ne cādū-yı siyeh-dildür kim
Ḳanmadı ḳanum içüp ḳıldı yine ḳana heves

2. **heves ḳıldı:**-*dı*
Gazel 350
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Heveslenmek.

Ṭıfl-ı dil ḳıldı heves zülfüñe cān oynamaġa
Oldı cān-bāz velī boynını çenberde ḳodı

heves olur:

1. **heves olur:**
Gazel 127
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Arzu etmek, dilemek.

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

2. **heves olur:**-*ur*
Gazel 127
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Arzu etmek, dilemek.

Nʾola olursa göñül zülf ü zenaḫdāna heves
Ṭıfl olan çünki olur ṭop ile çevgāna heves

heves olursa:

1. **heves olursa:**-*ur, -ise*
Gazel 127
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Arzu etmek, dilemek.

Nʾola olursa göñül zülf ü zenaḫdāna heves
Ṭıfl olan çünki olur ṭop ile çevgāna heves

heves-i kinār:

1. **heves-i kinār:**
Kıt'a 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kucaklama arzusu.

Didi ki ṭudacıġum öpicek
Defʿī heves-i kinār olurdı

hey:

1. **hey:**
Gazel 203
Mısra: **8**
Seslenme ünlemi.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

2. **hey:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Sitem, yakınma gibi duyguları ifade eden ünlem.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

3. **hey:**
Gazel 96
Mısra: **11**
1. ünlem Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

4. **hey:**
Kaside 26
Mısra: **5**
Sitem, yakınma gibi duyguları ifade eden ünlem.

Cānā gözüñe hey di ki sermest-i nāz olup
Ġavġālar itmesün dil-i bīmārum üstine

5. **hey:**
Gazel 41
Mısra: **7**
Seslenme edatı "hey" ilgi ve dikkati çekmek için söylenen söz.

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim

Bir ḳılı ucındʾaşılmış biñ dil ü cān andadur

6. **hey:**
Gazel 276
Mısra: **1**
Seslenme ünlemi, hey, ey.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

7. **hey:**
Gazel 288
Mısra: **3**
Seslenme ünlemi, hey, ey.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

8. **hey:**
Gazel 293
Mısra: **8**
Seslenme ünlemi, hey, ey.

Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẓālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

9. **hey:**
Gazel 298
Mısra: **7**
Seslenme ünlemi, hey, ey.

Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş
Ol ġamze-i bīmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

10. **hey:**
Müfret 9
Mısra: **2**
"Ey!" seslenme edatı.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

11. **hey:**
Gazel 152
Mısra: **4**
"Ey" seslenme sözü.

Zaḫm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

12. **hey:**
Gazel 111
Mısra: **3**
"Azarlama / uyarı / sitem" içeren bir seslenme sözü.

Ey serv-i nāz nergis-i mestüñe hey di kim
Ḳıldı cihānda ehl-i niyāzı ḫarāb-ı nāz

13. **hey:**
Gazel 269
Mısra: **14**
"Azarlama / uyarı / sitem" içeren bir seslenme sözü.

Derd-i dil mey-ḫānesinde naḳd-i cān olur telef
Hey dimezseñ Aḥmedʾā şol çeşm-i şāhid-bāzuña

14. **hey:**
Gazel 281
Mısra: **4**
"Azarlama / uyarı / sitem" içeren bir seslenme sözü.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣancar
Hey ol serv-i hevā-baḫşa hevādār olmasun kimse

15. **hey:**
Gazel 174
Mısra: **1**
1. Seslenmek ve bir kimsenin dikkatini çekmek için kullanılır. 2. Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

16. **hey:**
Gazel 2
Mısra: **13**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Hey ḳıyāmet göñlüme ṣorma ḥisābın cevrüñüñ
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

17. **hey:**
Gazel 155
Mısra: **1**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ
Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvīzüñ senüñ

18. **hey:**
Gazel 155
Mısra: **2**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ
Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvīzüñ senüñ

19. **hey:**
Gazel 206
Mısra: **4**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

20. **hey:**
Gazel 240
Mısra: **4**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Maḥşer-i zülfüñ ḥisābın mū-be-mū şerḥ eylemiş
Hey ḳıyāmet ḥālet-i nezʿinde zünnār isteyen

21. **hey:**
Gazel 241
Mısra: **2**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

22. **hey:**
Gazel 319
Mısra: **1**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Yaraladuñ yüregümi yār hey
Yār ile yār öyle mʾolur var hey

23. **hey:**
Gazel 319
Mısra: **2**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Yaraladuñ yüregümi yār hey
Yār ile yār öyle mʾolur var hey

24. **hey:**
Gazel 319
Mısra: **4**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Fitnesi çoḳ ʿişveger ü dil-firīb
Şefḳati az şūḫ-ı sitem-kār hey

25. **hey:**
Gazel 319
Mısra: **6**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Kim bile ne fitneleri var hey

26. **hey:**
Gazel 319
Mısra: **8**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

27. **hey:**
Gazel 319
Mısra: **10**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

28. **hey:**
Gazel 319
Mısra: **12**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Yār etegin ḳomaz elinden raḳīb
Ṭutdı gülüñ dāmenini ḫār hey

29. **hey:**
Gazel 319
Mısra: **14**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Ālet-i hengāmedür it gibi oş
Gireli bu meclise aġyār hey

30. **hey:**
Gazel 319
Mısra: **16**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Sen giricek gülşene gül zār olur
Ey yañaġı zīnet-i gülzār hey

31. **hey:**
Gazel 319
Mısra: **18**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Zārlıġından ḫaẕer it Aḥmedʾüñ
Olma igen daḫı dil-āzār hey

32. **hey:**
Gazel 325
Mısra: **7**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

33. **hey:**
Gazel 338
Mısra: **1**
"Ey" seslenme ünlemi (sevgili).

Gül-gūn ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥüsnüñi tāze nesīm-i mey

hey di:

1. **hey di:**
Nazm 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
"Dur" de; durmasını söyle.

Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme
Bī-zer ü bī-zūrlara böyle bāzār eyleme

hey hey:

1. **hey hey:**
Gazel 59
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hey hey; seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir baḳışından zebūn gider

heybet:

1. **heybetüñden:**-*(ü)ñ, -den*
Kaside 12
Mısra: **59**
Büyüklük, azamet.

Heybetüñden ġaybet idüp bīşede yatmazdı şīr
Rāh-ı tīġuñ uġrasa bir kez eger ġāb üstine

2. **heybetüñden:**-*(ü)ñ, -den*
Kaside 19
Mısra: **90**
Büyüklük, azamet.

Cān-ı ʿāşıḳ bīm-i fürḳatde nice lerzān ise
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaşmuñ itseñ aña kīn

heyʾet:

1. **heyʾetde:**-*de*
Kaside 24
Mısra: **47**
Şekil, suret; görünüş; hâl, durum.

Heyʾetde naʿl-i esbüñe beñzer hilāl-i ʿīd
Anuñʾçün āsumān anı idindi gūş-vār

heyʾet-i ruḥsārı:

1. **heyʾet-i ruḥsārı:**-*ı*
Gazel 53
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yanak, yüzün şekli. (Sevgilinin parlak yüzü bağlamında.).

Ḳamerden heyʾet-i ruḥsārı yigdür
Şekerden şerbet-i güftārı yigdür

heyhāt:

1. **heyhāt:**
Kaside 1
Mısra: **5**
Elden gitmiş bir şeye karşı duyulan hasret, üzüntü ve esefi bildirir, ne yazık.

Heyhāt ḳanı ṭavḳ-ı beşerde mecāl-i nuṭḳ
Ḫālıḳ saña çü birligi ile ider ṣenā

2. **heyhāt:**
Kaside 29
Mısra: **89**
"Yazık, ne yazık" anlamında kullanılan bir söz.

Gerdūn işidüp didi ḳaçan żabṭ ide heyhāt
Evṣāf-ı ferīdūn-ı cihāndārı benefşe

heykel:

1. **heykel:**
Gazel 229
Mısra: **17**
Hastalığa ya da nazara karşı kişilerin üstlerinde taşıdıkları dualar, muska, taviz, gizlik.

Ḥamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

2. **heykel:**
Gazel 254
Mısra: **2**
Hastalığa ya da nazara karşı kişilerin üstlerinde taşıdıkları dualar, muska.

Caʿd-ı zülfüñ kim aṣılmış sen dil-ārām üstine
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

3. **heykel:**
Kaside 19
Mısra: **110**
Hastalığa ya da nazara karşı kişilerin üstlerinde taşıdıkları dualar, muska.

Ruḳʿa-i medḥ ü senāñı şöyle yazdum kim anı
Şehperine bağladı heykel diyü Rūḥuʾl-Emīn

heykel-i zerden:

1. **heykel-i zerden:***-den*
Gazel 43
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Altın muska (Heykel: eski. Nazar için boyna takılan muska).

Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

heykel-i zerrīn:

1. **heykel-i zerrīn:**
Gazel 11
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Altın muska.

Ger yavuz göz degmesün dirseñ ṣalın ey serv-i nāz
Boynuña Aḥmed ḳolından heykel-i zerrīn ṣalup

heykel-i zülfüñ:

1. **heykel-i zülfüñ:***-üñ*
Nazm 43
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Zülüf heykeli, muskası.

Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

hezār:

1. **hezār:**
Gazel 165
Mısra: **13**
Bin II binlerce.

Ḫār-ı cefādan iñleme Aḥmed hezār ise
Çün ʿöẕr-ḫᵛāhdur gül-i ḫod-rūsı Ḳāsımuñ

2. **hezār:**
Kaside 8
Mısra: **2**
Bin, pek çok.

Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

3. **hezār:**
Gazel 185
Mısra: **10**
Bin sayısı; güzel sesiyle bilinen kuş, bülbül II binlerce; âşık.

Gül yüzüñe bülbül-i ter-naġmedür Aḥmed ne ṭañ
Ger hezār olur ise destān-serā-yı ṣubḥ-dem

4. **hezār:**
Mesnevi 3
Mısra: **239**
Bin sayısı || Binlerce, pek çok.

Sikender gibi var çü bendeñ hezār
Ḫızır gibi ʿömrüñ ola bī-şumār

5. **hezār:**
Gazel 83
Mısra: **12**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.

ʿUşşāḳa şofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

6. **hezār:**
Gazel 227
Mısra: **3**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

7. **hezār:**
Gazel 247
Mısra: **11**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

8. **hezār:**
Kaside 24
Mısra: **11**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.

Cānın hezār nāle ile ʿāşıḳuñ gibi
İtdi niṣār tīrüñe naḫcīrüñ ey nigār

9. **hezār:**
Kaside 24
Mısra: **36**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.

Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

10. **hezār:**
Kaside 25
Mısra: **64**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.

Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir şīrīn-suḫan
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫᵛān-ı ʿīd

11. **hezār:**
Kıt'a 10
Mısra: **2**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.

Şoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

12. **hezār:**
Kıt'a 12
Mısra: **2**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.

Şu istedüm gice sāḳī elüme şundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

hezār bār:

1. **hezār bār:**
Kaside 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Binlerce.

Ger ḥamd iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Dillü dilince Ḫālıḳa her dem hezār bār

hezārān:

1. **hezārān:**
Mesnevi 3
Mısra: **45**
Bin, binlerce, pek çok.

Hezārān şalāt ü hezārān selām
Saña olsun ey dürc-i dürr-i kirām

2. **hezārān:**
Kaside 13
Mısra: **14**
Binlerce, pek çok.

Ḫaṭṭı yazmış dilberüñ çāh-ı zenaḫdānında kim
Bu hezārān Yūsuf-ı Mışrīlerüñ zindānıdur

3. **hezārān:**
Gazel 98
Mısra: **10**
"Bin, binlerce, pek çok" anlamında belgisiz sıfat.

Murġ-ı ḫoş-elḥān olup Aḥmed yüzüñ gülzārına
Bülbül-i gūyā hezārān eyledi şābāşlar

4. **hezārān:**
Gazel 153
Mısra: **2**
"Bin, binlerce, pek çok" anlamında belgisiz sıfat.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

5. **hezārān:**
Gazel 221
Mısra: **14**
"Bin, binlerce, pek çok" anlamında belgisiz sıfat.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

6. **hezārān:**
Gazel 314
Mısra: **6**
"Bin, binlerce, pek çok" anlamında belgisiz sıfat.

Ki ol bir kāsenüñ ser-ḫoşluġından
Hezārān naʿre bezm-i nāsa düşdi

7. **hezārān:**
Gazel 341
Mısra: **8**
"Bin, binlerce" anlamında belgisiz sıfat.

Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur
Ki dār u gīr-i zülfi şır hezārān dār-ı Manṣūrı

hezārān hezār:

1. **hezārān hezār:**
Kaside 22
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Binlerce bin (pek çok).

Ẕevḳ ü şafāda bir degül āb-ı ḥayāt ile
Gerçi olur cihānda hezārān hezār āb

2. **hezārān hezār:**
Kaside 23
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Binlerce bin (pek çok).

Çeşmümden eyleyince göñül mülkine nüzūl
Ḫayl-i ḥayāli geçdi hezārān hezār āb

hezārān:

1. **hezārān:**
Mesnevi 3
Mısra: **45**
Bin, binlerce, pek çok.

Hezārān şalāt ü hezārān selām
Saña olsun ey dürc-i dürr-i kirām

2. **hezārān:**
Mesnevi 3
Mısra: **60**
Bin, binlerce, pek çok.

Sen olsun ki saña selām itdi Ḫaḳ
Senüñle hezārān kelām itdi Ḫaḳ

hīç:

1. **hīç:**
Nazm 35
Mısra: **2**
Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Torva umar mı tu saḳaluñdan
Ḫaberüñ var mı hīç ḥalüñden

2. **hīç:**
Kaside 19
Mısra: **34**
Asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.

Hīç irmez biline diḳḳatle fikr-i mū-şikāf
Hīç bulmaz aġzını ḥikmetle ʿaḳl-ı ḫurde-bīn

3. **hīç:**
Gazel 65
Mısra: **13**
"Asla" anlamında zarf.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi şormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henūz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

4. **hīç:**
Gazel 139
Mısra: **8**
"Asla" anlamında zarf.

Gönlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle
Kim seng-i siyāh almaz hīç āb-ı revāndan ḥaẕ

5. **hīç:**
Gazel 246
Mısra: **9**
"Asla" anlamında zarf.

Müstecābüʾd-daʿve olsam Ḥaḳdan isterdüm ki hīç
Kimse ʿālemde esīr-i bend-i hecrān olmasun

6. **hīç:**
Gazel 286
Mısra: **11**
"Asla" anlamında zarf.

Gelmez kināra hīç miyānuñ ḫayāl ile
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

7. **hīç:**
Gazel 307
Mısra: **4**
"Asla" anlamında zarf.

Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin
Hīç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

8. **hīç:**
Kaside 19
Mısra: **33**
"Asla" anlamında zarf.

Hīç irmez biline diḳḳatle fikr-i mū-şikāf
Hīç bulmaz aġzını ḥikmetle ʿaḳl-ı ḫurde-bīn

9. **hīç:**
Nazm 28
Mısra: **4**
"Asla" anlamında zarf.

Ey dil andan şikāyet eyleme kim
Dost ẓulmine hīç dād olmaz

10. **hīç:**
Terkib-bend 1
Mısra: **41**
"Asla" anlamında zarf.

Zinhār emīn oturma ki ʿālemde kimse hīç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

11. **hīç:**
Kaside 23
Mısra: **47**
"Asla" anlamına gelen zarf.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

12. **hīç:**
Gazel 284
Mısra: **3**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hīç
Bu gönlüm iştibāh eyler kimerde

13. **hīç:**
Kaside 8
Mısra: **12**
1. Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, kat'iyen, asla 2. Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır.

Ġam çekmeyince ḳıymeti artar mı ʿāşıḳuñ
Ḳan yudmayınca buldı mı hīç iʿtibār laʿl

14. **hīç:**
Gazel 33
Mısra: **7**
Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle söz konusu olamayacağını anlatır (asla / katiyyen).

Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hīç öyküne mi şemʿ
Kʾol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

15. **hīç:**
Gazel 13
Mısra: **14**
"Asla, hiçbir zaman" anlamında bir zarf.

Bir būse diler Aḥmed-i dil-ḫaste lebüñden
Hīç olmayacaḳ sözleri söyletse nʾola teb

hīç kimse:

1. **hīç kimse:**
Gazel 336
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hiç kimse, bir kişi bile.

Ḳanda kim ide lebüñ şehdini Aḥmed tekrār
Hīç kimse dile almaya mükerrer şekeri

hicāb:

1. **ḥicābını:***-ı, -nı*
Terkib-bend 1
Mısra: **101**
Perde, örtü, engel.

Şöyle götür ḥicābını kim zāyir olana
Seng-i mezārı āyine-i ġayb-bīn ola

hicāb-ı ġurūr:

1. **ḥicāb-ı ġurūr:**
Mesnevi 3
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Kibir perdesi.

Gidüp çeşm-i dilden ḥicāb-ı ġurūr
Bu yıl sözden itmişdi ẕihnüm nüfūr

hīçe şayar:

1. **hīçe şayar:***-ar*
Gazel 196
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Önemsememek, yok saymak.

Hīçe şayar nāle vü efġānumı ben nice kim
Şād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

hicrān:

1. **hicrānuña:***-uñ, -a*
Gazel 128
Mısra: **15**
Ayrılık, ayrılık acısı.

Aḥmedʾi şīrīn sözidür düşüren hicrānuña
Ṭūṭīyi güftārıdur iden giriftār-ı ḳafes

2. **hicrānuñ:**-*uñ*
Gazel 311
Mısra: **6**
Ayrılık, ayrılık acısı.

Geldüm yine ben bende vişālüñ işiginde
Hicrānuñ elinden iderem dād efendi

3. **hicrāndaki:**-*daki*
Kaside 3
Mısra: **27**
Ayrılık, ayrılık acısı II sevgiliden ayrılık, sevgiliden ayrılmanın neden olduğu acı.

Ola kʾışlāḥ ide hicrāndaki ḫayrānluġumı
Dem-i vuṣlatda olan ḫayreti dervīşlerüñ

ḫıdmet:

1. **ḫıdmeti:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **2**
Hizmet, görev, vazife.

Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervīşlerüñ
Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti dervīşlerüñ

2. **ḫıdmetin:**-*i, -n*
Gazel 348
Mısra: **5**
Bir kimsenin yapmakla sorumlu tutulduğu iş, kendisine verilen görev.

İşigümde itlerümüñ ḫıdmetin itsün dirmiş
Ḳaṣd-ı şāhuñ bize bu luṭf u keremden ne-y-iki

ḫıdmet eylemek:

1. **ḫıdmet eylemek:**-*mek*
Gazel 34
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Hizmet etmek.

Ḳılletle ḫıdmet eylemek āsān idi velī
Müşkil belā bu yolda cefā-yı ġarīmdür

ḫıdmet idersin:

1. **ḫıdmet idersin:**-*er, -sin*
Kaside 24
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Hizmet etmek, çalışmak; birinin amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak.

Nʾiçün raḳībe ḫıdmet idersin didi didüm
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gül-ʿiẕār

ḫıdmete ṭurdı:

1. **ḫıdmete ṭurdı:**-*dı*
Kaside 29
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Hizmet etmek için kıyam etmek, ayağa kalkmak.

Devlet gibi baḫtuñı görüp ḫıdmete ṭurdı
Ḫʸāb-ı ʿademüñ oldı çü bīdārı benefşe

ḥıfz:

1. **ḥıfẓına:**-*ına*
Kaside 19
Mısra: **60**
Koruma, muhafaza etme.

Rāyıdur seyl-i belānuñ defʿine sedd-i sedīd
Tīġıdur mülk-i cihānuñ ḥıfẓına ḥışn-ı ḥaṣīn

ḥikāyet:

1. **ḥikāyetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 79
Mısra: **7**
Hikâye, anlatı.

Ḫūn-ı ciger ḥikāyetini şerḥ ider gözüm
Ehl-i naẓar olanlara bu mā-cerā yiter

2. **ḥikāyetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 204
Mısra: **5**
Hikâye, anlatı.

Zülfüñ ḥikāyetini göñülde miṣāl idüp
Ġam ḳıṣṣasını levḥ-i perīşāna yazmışam

3. **ḥikāyetin:**-*i, -n*
Kaside 30
Mısra: **27**
Hikâye, anlatı.

ʿAdli ḥikāyetin nice taḥrīr idem kʾanuñ
Kem izi tozı efser-i Nūşīn-revān imiş

4. **ḥikāyetin:**-*in*
Gazel 266
Mısra: **3**
Hikaye; başa gelen olay, yaşanan hadise.

Söylet zebān-ı ḫāmeye vaṣluñ ḥikāyetin
Nice şikāyet-i sitem-i rūzigār ide

ḥikāyet eyledi:

1. **ḥikāyet eyledi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Hikâye etmek, bahsetmek, ayrıntılarıyla anlatmak.

Ṭīb-i ḫulḳuñdan ḥikāyet eyledi gülşende bād
Bu feraḥdan göge degdürdi külāhın yāsemīn

ḥikāyet-i ġam-ı hecrān-ı yārı:

1. **ḥikāyet-i ġam-ı hecrān-ı yārı:**-*ı*
Gazel 213
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayrılığının gamının hikâyesi.

Ḥikāyet-i ġam-ı hecrān-ı yārı mı diyelüm
Şikāyet-i sitem-i rūzigārı mı diyelüm

ḥikāyet-i luṭf:

1. **ḥikāyet-i luṭf:**
Gazel 144
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Lütfun hikâyesi.

Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed beyān resāyiline
Yazar leṭāyif-i ḫüsn ü ider ḥikāyet-i luṭf

ḥikāyet-i şekeristān-ı mışrdan:

1. **ḥikāyet-i şekeristān-ı mışrdan:**-*dan*
Gazel 259
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mısır'ın şeker tarlalarının hikâyesi.

Lebüñ ḥalāvetini benden işidenler ider
Ḥikāyet-i şekeristān-ı Mışrdan tevbe

ḥikmet:

1. **ḥikmetdür:**-*dür*
Gazel 115
Mısra: **4**
Bilgelik, hakikat.

Göz düşürdi göñlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā göñül ġarḳ-āb göz

2. **ḥikmetde:**-*de*
Gazel 34
Mısra: **1**
Hakimlik, bilgelik.

Ḥikmetde aġzı mubṭıl-i ḳavl-i ḥakīmdür
Kim mantıḳında noḳṭa-i vehmī dü-nīmdür

3. **ḥikmetle:**-*le*
Kaside 18
Mısra: **15**
Hakimlik, bilgelik.

Sūʾ-i mizācın ʿālemüñ ḥikmetle ıṣlāḥ itmege
Sen Ḫıżr-dem ʿĪsā-nefes Loḳmāna ṣıḥḥat yaraşur

4. **ḥikmetle:**-*le*
Gazel 133
Mısra: **4**
Hakikat sırrı, bilgelik.

Ḳumrī-i dil mantıḳın sözüñde mevzūn eyleyen
Piste-i şīrīnüñi ḥikmetle ḫāmūş eylemiş

5. **ḥikmeti:**-*i*
Gazel 296
Mısra: **22**
Bilgelik, hakikat.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

6. **ḥikmet:**
Kaside 32
Mısra: **21**
Bilgelik, hikmet, hakikat.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

7. **ḥikmet:**
Kaside 8
Mısra: **111**
Hikmet, hakikat.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-meşel
Ḳan aġlar idi Aḥmed içün zār zār laʿl

8. **ḥikmet:**
Gazel 22
Mısra: **14**
Hakîmlik, bilgelik. Cenâbıhakk'ın her şeyi yerli yerince yaratma, her şeyi lâyık olduğu yere koyma sırrı, âlemin insanlar tarafından anlaşılamayan gizli amacı. Tasavvufa göre hikmet, ilâhî sırların ve gerçeklerin bilgisi, varlıkların var oluş amaçlarının kavranması, sebeplerle bunların sonuçları arasındaki ilişkilerde ilâhî iradenin rolünün keşfedilmesidir.

Ṭıfl-ı dil çün mekteb-i ʿışḳuñdan almışdur sebaḳ
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḥs

9. **ḥikmetine:**-*i, --n, --e*
Kaside 31
Mısra: **61**
Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

Dut cān ḳulaġın ḥikmetine Manṭıḳ-ı Ṭayruñ
Diñle bu kelāmı ki oḳır bülbül-i gūyā

10. **ḥikmetle:**-*le*
Kaside 19
Mısra: **34**
Hakîmlik, bilgelik; bir şeyin oluşundaki akıl erdirilemeyen sebep, gizli sebep.

Hīç irmez biline diḳḳatle fikr-i mū-şikāf
Hīç bulmaz aġzını ḥikmetle ʿaḳl-ı ḫurde-bīn

ḥikmet kilīdinüñ dilidür:

1. **ḥikmet kilīdinüñ dilidür:**-*dür*
Kaside 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hikmet anahtarının dili.

Dilüñ ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Emīn-i maḫzen-i sırr-ı Ḫudāsın

ḥilāf yoḳ:

1. **ḫilāf yoḳ:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
"Yalan değil, yalan yok" anlamında kullanılan bir söz.

Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i semer güstāḫ

hilāl:

1. **hilāl:**
Gazel 289
Mısra: **1**
Ar. 1. Yeni ay.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

2. **hilālüñ:**-*üñ*
Gazel 337
Mısra: **12**
Ar. 1. Yeni ay.

Rā ḳaşuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa şems-i ṭāliʿ üstinde hilālüñ pertevi

3. **hilāl:**
Kaside 7
Mısra: **51**
Ar. 1. Yeni ay.

Ey ki bāb-ı rifʿatüñde ḥalḳa-i sīmīn hilāl
Vʾey ki devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde zer çenber güneş

4. **hilālüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **88**
Ar. 1. Yeni ay.

Geh Süheylüñ çeşmine tarf-ı sinānuñ çekdi mīl
Geh hilālüñ ḳaşına pīç-i kemendüñ ṣaldı çīn

5. **hilāl:**
Kaside 20
Mısra: **88**
Ar. 1. Yeni ay.

Elüñde zevraḳ-ı zerrīni gördi didi felek
Leḳad raʾeytü ḥilālen yedūru fevḳa hilāl

6. **ḥilālen:**
Kaside 20
Mısra: **88**
Ar. 1. Yeni ay.

Elüñde zevraḳ-ı zerrīni gördi didi felek
Leḳad raʾeytü ḥilālen yedūru fevḳa hilāl

7. **hilāl:**
Kaside 25
Mısra: **27**
Ar. 1. Yeni ay.

Naʿl-i esbüñ şeklin altun ṣuyıyla yazdı hilāl
Gök yüzinde kʾola dāl-i devlet-i devrān-ı ʿīd

8. **hilāl:**
Kaside 25
Mısra: **39**
Ar. 1. Yeni ay.

Kāse-i zerrīnini ʿanberle ṭoldurdı hilāl
Olmaġa bezmüñde bugün micmere-gerdān-ı ʿīd

9. **hilāl:**
Nazm 10
Mısra: **3**
Ar. 1. Yeni ay.

Şol at ki feṯḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle ṣaldı anı infiʿāl-i cev

10. **hilāl:**
Kaside 6
Mısra: **134**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.

Māh-ı ʿalemüñ burc-ı ḳamer ḳıldı zemīni
Kim naʿl-i semendüñle hilāl oldı hüveydā

11. **hilālinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 250
Mısra: **1**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay; sevgilinin kaşı.

Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilālinden
Ne endīşe ḳılam daḫı raḳībüñ ḳīl ü ḳālinden

12. **hilāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **12**
Hilal, yeni ay II kaş.

Zeyn oldı ʿīd-i şādī vü ḫatm oldı ṣavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

13. **hilāl:**
Gazel 83
Mısra: **4**
Yeni ay II aşığın zayıf ve iki kat vücudu.

Ey ḳaşları kemānına ḳurbānlar olduġum
Cismüm hilāl gibi ḳılupdur nizār ṣabr

14. **hilāl:**
Gazel 52
Mısra: **15**
1) Yeni ay 2) Sevgilinin hilal kaşı.

Hilāl ḥalḳasını gūş-ı āsumāna ṭaḳan
Ḳamer yüzüñdeki pervīn gūşvāruñdur

15. **hilāl:**
Gazel 241
Mısra: **1**
1) Yeni ay 2) Sevgilinin hilal kaşı.

Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

16. **hilāle:**-*e*
Mesnevi 3
Mısra: **191**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, yeni ay.

Ṣunulsa elüñden hilāle berāt
Bu naḳşından olurdı aña necāt

17. **hilāl:**
Kaside 20
Mısra: **35**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, yeni ay.

Hilāl nūnını altun ṣuyıyla kātib-i çarḫ
Yazar her ay ki naʿl-i semendüñe ola dāl

18. **hilāl:**
Kaside 20
Mısra: **62**
Ay.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfītāb hilāl

19. **hilāl:**
Gazel 319
Mısra: **7**
1) Yeni ay 2) Sevgilinin hilal kaşı.

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

20. **hilālī:**-*i*
Gazel 98
Mısra: **8**
Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi. II Sevgilinin kaşı.

Ṣafḥa-i ḫurşīde naḳş olmış ṣanasın māh-ı nev
Ay yüzüñüñ ġurresindʾiki hilālī ḳaşlar

<u>hilāl ebrūñı:</u>

1. **hilāl ebrūñı:**-*ñ, -ı*
Gazel 29
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hilal kaş. II Sevgilinin hilale benzeyen kaşları.

Ey ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

2. **hilāl ebrūñı:**-*ñ, -ı*
Kaside 25
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Hilal kaş. II Sevgilinin hilale benzeyen kaşları.

Dilberā göster hilāl ebrūñı şād it ḫalkı kim
Māh-ı nev görmekden olur şādī-i devrān-ı ʿīd

hilāl-ebrū:

1. **hilāl-ebrūña:**-*ñ, -a*
Gazel 218
Mısra: **8**
Hilal kaşlı. II Sevgili.

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

2. **hilāl-ebrū:**
Gazel 322
Mısra: **1**
Hilal kaş. II Sevgilinin hilal gibi kavisli kaşları.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

hilāl-ebrūñı:

1. **hilāl-ebrūñı:**
Gazel 39
Mısra: **1**
Hilal kaş.

Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur
ʿĀdet oldur kim görinse māh-ı nev bārān olur

2. **hilāl-ebrūñı:**
Gazel 267
Mısra: **11**
Hilal kaş.

Aç hilāl-ebrūñı kim nūn veʾl-ḳalem tefsīrini
Māhī-i kilküm zebān-ı ḥāl ile taḳrīr ide

hilāl-ebrū-yı yār:

1. **hilāl-ebrū-yı yār:**
Kaside 11
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin hilale benzeyen kaşı.

Ḳaṣd-ı ḫaṣmuña kemān çekmiş hilāl-ebrū-yı yār
Aya geydürmiş zırıhlar kākül-i müşkīn-i dost

hilāl-i ʿīd:

1. **hilāl-i ʿīd:**
Gazel 158
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Bayram hilali (Sevgilinin kaşına benzemesi bağlamında).

Ṣan ḳıldı devr-i cāma işāret hilāl-i ʿīd
Çün kim lebüñe eyledi remz-i nihān ḳaşuñ

2. **hilāl-i ʿīd:**
Gazel 343
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bayram hilali (Sevgilinin kaşına benzemesi bağlamında).

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

3. **hilāl-i ʿīd:**
Gazel 25
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bayram hilali.

Ṣun āfītāb-ı ṣabūḥı ki māh-ı rūze geçüp
Hilāl-i ʿīd eline aldı zer-nigār ḳadeḥ

4. **hilāl-i ʿīd:**
Kaside 24
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Bayram hilali.

Heyʾetde naʿl-i esbüñe beñzer hilāl-i ʿīd
Anuñʾçün āsumān anı idindi gūş-vār

5. **hilāl-i ʿīd:**
Kaside 27
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bayram hilali.

Beñzer ki āsumānda görinen hilāl-i ʿīd
Atuñ ayaġı izidür ey şāh-ı kāmkār

hilāl-i ʿīd-i feth:

1. **hilāl-i ʿīd-i feṯḥ:**
Kaside 7
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Fetih bayramının hilali.

Gūyiyā naʿl-i semendüñdür hilāl-i ʿīd-i feṯḥ
Mīḫ-ı aḫterdür ẓafer burcında ne aḫter güneş

hilʿat:

1. **ḫilʿatini:**-*i, -n, -i*
Kaside 15
Mısra: **29**
Kaftan.

Salṭanat ḫilʿatini ḳaddüñe ḫayyāṭ-ı felek
Rāst biçmese açılmazdı girībān-ı kerem

2. **ḫilʿati:**
Kaside 16
Mısra: **37**
Elbise, kaftan.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

3. **ḫilʿatdür:**-*dür*
Gazel 254
Mısra: **3**
(□□□□) i. (Ar. ḫilʿat) Pâdişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan.

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

4. **ḫilʿatinüñ:**
Gazel 301
Mısra: **8**
Eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.

Ṣaḳın ey dost ṣaḳın dūd-ı dilümden ḳararur
Ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

5. **ḫilʿat:**
Gazel 254
Mısra: **12**
(Ar.) Pâdişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükâfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḥācī iḥrām üstine

ḫilʿat-i fermān-ı ḥükmüñ geymeden:

1. **ḫilʿat-i fermān-ı ḥükmüñ geymeden:***-meden*
Kaside 7
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Hükmünün fermanının hilatini giymek.

Sensin ol kim ḫilʿat-i fermān-ı ḥükmüñ geymeden
Olmadı zer tīġ ile sulṭān-ı baḥr ü ber güneş

ḫilʿat-i ḥażrā:

1. **ḫilʿat-i ḥażrā:**
Kaside 31
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Yeşil kaftan.

Bu bezmgeh içre begenüp raḳṣ u semāʿın
Geydürdi ṣabā serve yine ḫilʿat-i ḥażrā

ḫilʿat-i ḥüsn:

1. **ḫilʿat-i ḥüsn:**
Kaside 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kaftanı.

Ḫilʿat-i ḥüsn egnüñe gey yaraşur ey serv-i nāz
Ṭonanup ṭāvūs-vār itseñ nʾola cevlān-ı ʿīd

ḫilʿat-i ḥüsnüñ:

1. **ḫilʿat-i ḥüsnüñ:***-üñ*
Gazel 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kaftanı.

Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

ḫilʿat-i laʿlīn:

1. **ḫilʿat-i laʿlīn:**
Gazel 269
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı kaftan.

Saña sīnem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem
Ḫilʿat-i laʿlīn geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

ḫilʿat-i zerrīnle:

1. **ḫilʿat-i zerrīnle:***-ile*
Kaside 19
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Altın işlemeli kaftan.

Ḫilʿat-i zerrīnle germ olmazdı her gün āfītāb
Ger ḳomasa her seḥer ḫāk-i cenābuñda cebīn

ḫilye-ger-i ḫāk:

1. **ḫilye-ger-i ḫāk:**
Mesnevi 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Toprağı süsleyen.

Ābı budur ḫilye-ger-i ḫāk iden
Ḫāki budur ġıbṭa-i eflāk iden

himmet:

1. **himmeti:***-i*
Kaside 6
Mısra: **103**
Çalışma, gayret, emek.

Bir ḥabbe durur himmeti miʿyārına nüh-çarḫ
Bir ḳaṭre durur cūdı yeminde yedi deryā

2. **himmetüñ:***-üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **185**
Çalışma, gayret, emek.

Saña himmetüñ düzdi bir nerdibān
Ki taḫt oldı baḫtuña heft āsumān

3. **himmeti:***-i*
Kaside 5
Mısra: **6**
Lütuf, kerem ǀ manevî yardım.

Ḫāne-i ḫāk-i siyehden geçüben ḫayme ḳurar
Lā-mekān ʿarṣasına himmeti dervīşlerüñ

4. **himmetinde:***-in, -de*
Gazel 101
Mısra: **12**
Lütuf, kerem, yardım.

Nergisi gör kāse-i zerle yazılmış lāle-veş
Himmetinde kīsesi uş sīm ile zerden ṭolar

5. **himmeti:***-i*
Terkib-bend 1
Mısra: **61**
İyilik, yardım.

Baḥr ile kāna daʿvī-i faẓl itse himmeti
Ṣıdḳ-ı maḳāline dil ü desti güvāh idi

6. **himmetüñ:***-üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **51**
Lütuf, kerem; manevi yardım.

Gülzār-ı dehri terbiyet itse idi himmetüñ
Bād-ı ḫazāndan irmez idi şemme-i elem

7. **himmetüñle:***-üñ, -le*
Kaside 16
Mısra: **56**
Lütuf, kerem, ihsan, iyilik, yardım.

Dest-i inʿāmuñ ile yapıla bu ḳaṣr-ı seḫā
Himmetüñle yucala yine bu eyvān-ı kerem

8. **himmetüñ:***-üñ*
Kıt'a 1
Mısra: **11**
Lütuf, kerem, ihsan, iyilik, yardım. II Sultanın yardımı, himmeti.

Himmetüñ ḫaylı seḫā mülkine ḳılduḳca nüzūl
Çünki her gūşe-i ḫaymeñ ola meydān-ı kerem

himmet-:

1. **himmetle:**-*le*
Kaside 8
Mısra: **63**
Lütuf, kerem ‖ manevî yardım.

Himmetle kūha bir naẓar eylerse devletüñ
Ṣuyı gülāb ola kemer-i kūhsār laʿl

himmet it:

1. **himmet it:**
Gazel 280
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
İyilikte bulunmak.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḥacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

himmet-i aʿlā:

1. **himmet-i aʿlā:**
Gazel 320
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
En yüksek gayret; çaba.

Ṭopraġ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün
Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

himmet-i ʿāliyedür:

1. **himmet-i ʿāliyedür:**-*dür*
Gazel 211
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Bir kimsenin) Yüce yardımı, lütfu.

Himmet-i ʿāliyedür rehberi çün ḫāṭırımuñ
Umaram rāst gele ol ḳad-i bālāyı görem

himmet-i şāh-ı cihān:

1. **himmet-i şāh-ı cihān:**
Gazel 150
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Cihan hükümdarının yardımı.

Vardur cihān ḳuluñ ki cihān ider ārzū
Aḥmed ḳuluña himmet-i şāh-ı cihān gerek

himmet-i şeyḫ vefādan:

1. **himmet-i şeyḫ vefādan:**
Kaside 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Şeyh Vefa'nın lütfu. (Şeyh Vefâ: Muslihuddin Mustafa. Zeyniyye tarikatinin Vefâiyye kolunun kurucusu; mutasavvıf, âlim, şair.).

Himmet-i Şeyḫ Vefādan meded irmezse dirīġ
Aḥmedüñ ḥaddi degül midḥati dervīşlerüñ

hind:

1. **hindde:**-*de*
Gazel 147
Mısra: **18**
Hindistan.

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

2. **hindden:**-*den*
Gazel 306
Mısra: **8**
Hindistan.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

3. **hind:**
Nazm 21
Mısra: **4**
Hindistan.

Gördügümce şanuram ḫālini kāküllerle
Hind bāġı ṭonanupdur yine fülfüllerle

4. **hind:**
Gazel 172
Mısra: **3**
Hindistanlı.

Ḥabeşī Hind ile fetḥ itmege mülk-i Ḫotanı
Sīnemi ṭabl ider ol ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ

5. **hindine:**-*i, -ne*
Gazel 215
Mısra: **13**
Hintli. II Sevgilinin siyah saçı.

Fülk-i dil her dem sefer ḳılmaġa zülfüñ Hindine
Bād-ı āhumla gözümüñ yaşların deryā ḳılam

hindū:

1. **hindūdur:**-*dur*
Gazel 153
Mısra: **7**
Hintli II Sevgilinin beni.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

2. **hindūsı:**-*sı*
Gazel 165
Mısra: **6**
Hintli II Sevgilinin beni.

Ruḫsārı āteşine sücūd itse ṭañ mı kim
Āteş-perestler gibi hindūsı Ḳāsımuñ

3. **hindūsı:**-*sı*
Gazel 166
Mısra: **6**
Hintli II Sevgilinin beni.

Miskīnlik itmeseydi şaçı bāġbānına
Girmezdi bāġa beñleri hindūsı Ḳāsımuñ

4. **hindū:**
Gazel 27
Mısra: **10**
Hintli.

Ruḫında zülfi ne ṭañ el ṣunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula Hindū daḫı beter güstāḫ

5. **hindū:**
Kaside 7
Mısra: **40**
Hintli.

Bir şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur kʾolur

Bāmına hindū Zuḥal dergāhına çāker güneş

6. **hindūdur:**-*dur*
Kaside 12
Mısra: **23**
Hintli.

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

7. **hindū:**
Gazel 342
Mısra: **5**
Hintli gibi siyah olan.

Ḳo Hindū zülfüñi ḳalsun ayaḳda Kim ol vech-i ḥasenden yüz çevürdi

8. **hindū:**
Gazel 206
Mısra: **23**
Hintli (siyahlığı yönüyle sevgilinin yüzündeki ben bağlamında).

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber ṣatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾş-şifāsın bilmedüm

9. **hindū:**
Gazel 99
Mısra: **1**
Hintli, Hintli gibi siyah olan.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyīnedār
Vʾey cemālüñ bāġına dest-i ṣabā ʿanber-niṣār

10. **hindūsı:**-*sı*
Gazel 166
Mısra: **1**
Hintli. II Sevgilinin siyah saçı.

Māha kemende atar ṣaçı hindūsı Ḳāsımuñ
Ṣīri ṣikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

hindū beñüñ:

1. **hindū beñüñ:**
Gazel 141
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin beni. (Hintliler de siyah ben de renk olarak siyahtır. Dolayısıyla ben Hindu'ya benzetilmiştir.).

Gerçi dāġ urmışdı evvel cānuma hindū beñüñ
Geldi ḫaṭṭ-ı fitne-kāruñ urdı dāġ üstine dāġ

hindū-beçe:

1. **hindū-beçedür:**-*dür*
Gazel 103
Mısra: **5**
Hintli çocuk.Divan şirinde sevgilinin beni ve saçları çok zaman bir Hindu'ya benzetilir.Bunun nedeni siyah renkli oluşlarıdır.

Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

2. **hindū-beçe:**
Gazel 60
Mısra: **4**
Hintli çocuk. II Sevgilinin beni.

Ṭaġılur lāle-ruḫuñ üstine ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki Hindū-beçe gül dirmege gülzāra gider

3. **hindū-beçe:**
Gazel 124
Mısra: **10**
Hintli çocuk. II Sevgilinin beni.

ʿĀrıżuñdan geçemez ḫaddüñe ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki hindū-beçe gül dirmege mādan geçmez

hindū-yı āyīne-dār:

1. **hindū-yı āyīne-dār:**
Gazel 38
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Ayna tutucu Hintli. || Sevgilinin kirpikleri.

Zengī-i āteş-perest ol sünbül-i ruḫsārına
Hindū-yı āyīne-dār ol nergis-i müjgān olur

hindū-yı dīdebān:

1. **hindū-yı dīdebān:**
Kaside 21
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Hintli bekçi.

Sensin ol kim sarāy-ı ḳadrüñde Çarḫı hindū-yı dīdebān bulduñ

hindū-yı māder-zādsın:

1. **hindū-yı māder-zādsın:**-*sın*
Gazel 244
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Anadan doğma Hintli. II Gönlü kara; başkalarının kötülüğünü isteyen kimse.

Ey dil-i ḥāsid gözüm yaşından olmaduñ sipīd
Saña yunmaḳ nʾeylesün hindū-yı māder-zādsın

hindū-yı şekker-fürūşdur:

1. **hindū-yı şekker-fürūşdur:**-*dur*
Gazel 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şeker satan Hintli. II Sevgilinin beni.

Ḫālüñ meger ki hindū-yı şekker-fürūşdur
Kim her nefes maḳām aña ol laʿl-i nūşdur

hindū-yı zülf:

1. **hindū-yı zülf:**
Gazel 33
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Siyah saç.

Hindū-yı zülf elinde bir āyīnedür ruḫuñ
Kʾaña naẓar iden dü cihāndan ḫaber virür

hindū-yı zülfi:

1. **hindū-yı zülfi:**-*i*
Gazel 2
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Siyah saç.

Ḥüsn meydānında sulṭān-ı Ḥabeşdür ḫāl-i dost

Kim ṣunar Hindū-yı zülfi
ʿanberīn çevgān aña

2. **hindū-yı zülfi:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Siyah saç.

Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim
Atdı kemendin ol büt-i ʿayyārum üstine

<u>ḫink:</u>

1. **ḫinki:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **41**
Kır at.

Ne esb-i devletüñle felek ḫinki hem-rikāb
Ne gerd-i ḫayl-i ḥaşmetüñüñ hem-ʿinānı müşk

2. **ḫinkine:**-*i, -ne*
Kaside 6
Mısra: **130**
Kır at.

Rām oldı bugün rānuña bu tevsen-i gerdūn
Kim şekl-i hilāl urdı felek ḫinkine tamġa

3. **ḫinkine:**-*i, -ne*
Kaside 23
Mısra: **108**
Kır at.

İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār
Nice ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb

<u>ḥınnā:</u>

1. **ḥınnā:**
Gazel 273
Mısra: **4**
Ar. Kına.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḥınnā diyü ellerine

<u>ḥıred:</u>

1. **ḫıred:**
Kaside 1
Mısra: **53**
Akıl.

Rūy-ı zemīnde süddeñi gördi didi ḫıred
Sübḥāne ḫāliḳü ḫaleḳa'l-ʿarż ü ve's-semā

2. **ḫıred:**
Kaside 7
Mısra: **49**
Akıl, fikir, zihin.

Sāḳī-i bezmüñ ele cām alduġınca dir ḫıred
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

3. **ḫıred:**
Kaside 8
Mısra: **77**
Akıl, fikir, zihin.

Gördi elüñde ḫātemüñi ṭañladı ḫıred
K'ol ebr-i dür-fişāna ḫoş olmış süvār la'l

<u>hırka:</u>

1. **ḫırḳa:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarikata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek. || Sevgilinin saçı, zülfü.

Dil mürşidine ḫayāl-i zülfüñ
Hem ḫırḳa vü hem ʿaşādur ey dost

2. **ḫırḳası:**
Gazel 326
Mısra: **8**
Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarikata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek. || Sevgilinin saçı, zülfü.

Görürseñ zülfi tesbīḥin şaḳın aldanma ey göñlüm
K'anuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

<u>hırḳa-pūş-ı zülf-i dost:</u>

1. **ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost:**
Gazel 11
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin hırka giyen, derviş zülfü.

Ne kerāmet gösterür gör ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost
Oturur āb üzre bir seccāde-i müşkīn ṣalup

<u>hırmen:</u>

1. **ḫırmenini:**-*i, -n, -i*
Gazel 217
Mısra: **7**
Harman.

Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gūn ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

2. **ḫırmenini:**-*i, -n, -i*
Gazel 316
Mısra: **14**
Harman.

Aḥmed yüzine ḳarşu fiġān itme şaḳın kim
Gül ḫırmenini yile virür bülbülüñ āhı

3. **ḫırmeninde:**-*i, -n, -de*
Kaside 7
Mısra: **9**
Harman.

Dāne-i encüm dirüp meh ḫırmeninde her seḥer
Bāl açup cevlān ider ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş

4. **ḫırmenini:**-*i, -ni*
Gazel 19
Mısra: **3**
Biçildikten sonra tahıl demetlerinin üzerinden düven geçirilerek tanelerin başaklarından ayrılması işleminin yapıldığı yer, harman II gönül.

Yaḳduġına cān ḫırmenini āteş-i ʿışḳuñ
Şāhid yiter ol dāne-i ḫāl-i siyeh ey dost

5. **ḫırmeni:**-*i*
Gazel 292
Mısra: **2**
Far. Harman, harman yeri.

Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni
Kāha ṣaymaz dāne-i mehtābı ḥüsnüñ ḫırmeni

6. **ḫırmeni:**-*i*
Gazel 301

Mısra: **1**
Far. Harman, harman yeri.

Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni
Ṭutışur ṣubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni

7. **ḫırmenine:**-*i, -n, -e*
Gazel 331
Mısra: **9**
Harman.

Ben nice beñzedeyin ḥüsnini gül ḫırmenine
Çünki başdan ayaġa ṣüret-i cāndur çelebī

<u>hırmen-i gül:</u>

1. **ḫırmen-i gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Gül harmanı.

Ḫırmen-i ḥüsn olalı yüzüñde
Dutuşup oda yandı ḫırmen-i gül

<u>hırmen-i ḥüsn:</u>

1. **ḫırmen-i ḥüsn:**
Gazel 171
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik harmanı.

Mūr-ı ḥaḳīrden żaʿīf eyledi ḫālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāli dilberüñ

2. **ḫırmen-i ḥüsn:**
Gazel 290
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik harmanı.

Mūr-ı ḥaḳīrden żaʿīf eyledi ḫālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāl-i Muṣṭafā

3. **ḫırmen-i ḥüsn:**
Terci-bend 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik harmanı. II Sevgilinin güzel yüzü.

Ḫırmen-i ḥüsn olalı yüzüñde
Dutuşup oda yandı ḫırmen-i gül

<u>hırmen-i mehden:</u>

1. **ḫırmen-i mehden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Ay harmanı.

Geh kāhkeşān gāh iledüp ḫırmen-i mehden
Dolāb-ı felek Delv ile dökerler aña mā

<u>hırmen-i pervānemüzi:</u>

1. **ḫırmen-i pervānemüzi:**
Gazel 329
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek harmanı.

Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

<u>hisāb:</u>

1. **ḥisābı:**-*ı*
Gazel 219
Mısra: **6**
Ar. Hesap, ölçü.

Aġzı ṣıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

2. **ḥisābın:**-*üñ*
Gazel 240
Mısra: **3**
Ar. Hesap, ölçü.

Maḥşer-i zülfüñ ḥisābın mū-be-mū şerḥ eylemiş
Hey ḳıyāmet ḥālet-i nezʿinde zünnār isteyen

3. **ḥisābın:**-*ın*
Gazel 2
Mısra: **13**
Sayı, hesap.

Hey ḳıyāmet göñlüme ṣorma ḥisābın cevrüñüñ
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

<u>hisāb-ı nāz:</u>

1. **ḥisāb-ı nāz:**
Gazel 111
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Naz hesabı.

El uzadup çevürdügi tesbīḥ-i zülfini
Gāhī şumār-ı cevr ider ü geh ḥisāb-ı nāz

<u>hişāl:</u>

1. **ḫişālüñle:**-*üñ, -ile*
Kaside 27
Mısra: **16**
Hasletler, huylar, güzel huylar.

ʿUlyā serīri oldı viṣālüñle pür-sürūr
Dünyā sarāyı oldı ḫişālüñle müşk-bār

<u>hişār:</u>

1. **ḫişār:**
Kaside 8
Mısra: **72**
Ar. Kale.

Deryāya düşdi cūduñ elinden dür-i ḫoş-āb
Ol ḳorḳudan idindi ḳayadan ḫişār laʿl

2. **ḫişārı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **76**
Kale.

Lüʾlüʾ esīr olup gelür āḫir dizin dizin
Düşman ḫişārı gibi olur tārmār laʿl

<u>hışm:</u>

1. **ḫışmuña:**-*u, -ñ, -a*
Kaside 17
Mısra: **33**
Öfke, kızgınlık, gazap.

Ḫusrevā kimi şefīʿ idineyüm ḫışmuña kim
Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

2. **ḫışmuñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **77**
Öfke, kızgınlık, gazap.

Ger ḫāke ṣalsa ẕerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

3. **ḫışmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 283
Mısra: **1**
Öfke, kızgınlık, gazap.

Ḫışmını kem ḳılmasun ol çeşm-i şehlālar bize
Arta dursun ġuṣṣa-i zülf-i semen-sālar bize

4. **ḫışm:**
Gazel 115
Mısra: **5**
Gazap, öfke.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

5. **ḫışm:**
Gazel 142
Mısra: **1**
Gazap, öfke.

Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider dirīġ
Küfr ile zülfi ġāret-i īmān ider dirīġ

6. **ḫışm:**
Gazel 227
Mısra: **5**
Gazap, öfke.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḥaremde ceng içün

7. **ḫışm:**
Gazel 271
Mısra: **7**
Gazap, öfke.

Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

8. **ḫışm:**
Gazel 339
Mısra: **2**
Gazap, öfke.

Fitneyle ḳāmetüñ ḳoparurdı ḳıyāmeti
Ḫışm ile çeşmüñ itmese ʿayn-ı ʿināyeti

9. **ḫışm:**
Gazel 347
Mısra: **2**
Gazap, öfke.

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna neyiki

10. **ḫışm:**
Kıt'a 7
Mısra: **7**
Gazap, öfke.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

11. **ḫışmından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 7
Mısra: **110**
Öfke, hiddet, kızgınlık.

Kim ki neẕẕāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẓıruñ çeşmine ḫışmından ṣoḳar ḫancer güneş

12. **ḫışmuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 22
Mısra: **35**
Öfke, hiddet, kızgınlık.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

13. **ḫışm:**
Mesnevi 3
Mısra: **193**
Öfke, hiddet, kızgınlık.

Eger ḫışm ile çarḫa ḳılsañ nigāh
Olur tīre ruḫsār-ı ḫurşiyd ü māh

ḫışm ider:

1. **ḫışm ider:**-*er*
Gazel 131
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Öfkelenmek, kızmak.

Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña
Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

2. **ḫışm ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
(Beyitte) sevgilinin kızgın,sinirli bakışları kastedilmiştir.

Laʿlüñe ḳaṣd itdügümce ḫışm ider çeşmüñ baña
Eksük olmaz şūriş ü ġavġā mey-i nāb üstine

ḫışm itdi:

1. **ḫışm itdi:**-*di*
Gazel 251
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Öfkelenmek, kızmak.

Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḫışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

ḫışm-ı çeşmüñ:

1. **ḫışm-ı çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 106
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gözün hışmı, öfkesi. II Sevgilinin öfkeli bakışları.

Serv-i bālāñ ile başuma belālar niçe bir
Ḫışm-ı çeşmüñ ile cānuma cefālar niçe bir

ḫışm-ı çeşmüñden:

1. **ḫışm-ı çeşmüñden:**
Gazel 206
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Gözün hışmı, öfkesi. II Sevgilinin öfkeli bakışları.

Ḳaçdı Aḥmed ḫışm-ı çeşmüñden velī bir kimseye
Sāye-i zülfüñden özge ilticāsın bilmedüm

ḫışm-ı çeşmüñle:

1. **ḫışm-ı çeşmüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 75
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gözün hışmı, öfkesi. II Sevgilinin öfkeli bakışları.

Ḫışm-ı çeşmüñle irer nergis-i şehlāya seher
Reşk-i ḫaddüñ ile berg-i gül-i ḫandān dökilür

ḥısn-ı ḥasīn:

1. **ḥışn-ı ḥaṣīn:**
Kaside 19
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetli, sağlam muhafaza edilen kale.

Rāyıdur seyl-i belānuñ defʿine sedd-i sedīd
Tīġıdur mülk-i cihānuñ ḥıfẓına ḥışn-ı ḥaṣīn

<u>hıssse:</u>

1. **ḥıṣṣedür:**-*dür*
Gazel 164
Mısra: **5**
Pay.

Ġuṣṣadan bir ḥıṣṣedür Leylī vü Mecnūn ḳıṣṣası
Dostāna naḳl olaldan dāstānı Yūsufuñ

<u>hıst:</u>

1. **ḫışt:**
Kaside 6
Mısra: **13**
Kerpiç, tuğla.

Düşmiş yapılurken göge ṣaḥnuñdan iki ḫışt
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

<u>hıṭā:</u>

1. **ḫıṭāya:**-*(y)a*
Kaside 9
Mısra: **52**
Kuzey Çin II misk kokusu ve güzelleriyle meşhur yer.

Müşgīn ġubār-ı ḫaylüñ ile şimdiden girü
Olur Ḫıṭāya Rūm ilinüñ armaġanı müşk

<u>ḫitām ola:</u>

1. **ḫitām ola:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sona ermek.

Terʿanber ile laʿline mühr urdı ḫaṭṭı kim
Cām-ı raḥīḳa misk-i Ḫotandan ḫitām ola

<u>hıtāyī:</u>

1. **ḫıṭāyī:**
Kaside 13
Mısra: **4**
Hıtay'da yaşayan, Hıtaylı, Çin ükesinden olan kimse.

Zülf İrem bāġında irmiş ḫūşe-i müşkīn-ʿineb
Ruḫ Ḫıṭāyī yapraġ aşmış Çīn nigāristānıdur

<u>hıyām-ı devletüñ:</u>

1. **ḫıyām-ı devletüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Devlet çadırları.

Pāy-dār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim
Murġ-ı nuṣret āşiyān itdi ol aṭnāb üstine

<u>hıżāb itmiş:</u>

1. **ḫıżāb itmiş:**-*miş*
Kaside 6
Mısra: **158**
Kelime Tipi: **-**
Kına etmek, kınalamak, kına yakmak; kınayı su ile karıştırıp bulamaç kıvamına getirerek boyanacak yere sürmek.

Dökmiş ḳadeḥ-i sīme zer-i sürḫ-ı müẕābı
Sāḳī ki ḫıżāb itmiş elin bāde-i ṣahbā

<u>hıżır:</u>

1. **ḫıżır:**
Kaside 4
Mısra: **10**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Yed-i ḳudretle virdüñ her mürīde Ḫıżır seccādesin Mūsā ʿaṣāsın

2. **ḫıżır:**
Mesnevi 3
Mısra: **240**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Sikender gibi var çü bendeñ hezār
Ḫıżır gibi ʿömrüñ ola bī-şumār

<u>hıżr:</u>

1. **ḫıżr:**
Gazel 135
Mısra: **6**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse. 2. Sevgili.

Göñül İskenderi aġzuña gitdi Ḥayāt içmeklüge Ḫıżr ola yoldaş

2. **ḫıżrdur:**-*dur*
Gazel 33
Mısra: **14**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Ṭūṭī ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider
Bir ḫıżrdur ki çeşm-i cāndan ḫaber virür

3. **ḫıżr:**
Gazel 81
Mısra: **13**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Ḫıżr kim dirler sen anuñ ʿaynısın ʿaynuʾl-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña laʿl-i şeker-bāruñ gelür

4. **ḫıżrdur:**-*dur*
Gazel 88
Mısra: **4**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

5. **ḫıżr:**
Gazel 127
Mısra: **3**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Bulsa Ḫıżr ile Sikender ṭudaġuñ şerbetini
Eylemezlerdi daḫı çeşme-i ḥayvāna heves

6. **ḫıżr:**
Gazel 139
Mısra: **6**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Ey dil ḫaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḥaẕ

7. **ḫıżrısın:**-*ı, -sın*
Gazel 241
Mısra: **18**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış
Sāḳī zamānuñ Ḫıżrısın şol çeşme-i ḥayvānı ṣun

8. **ḫıżrdan:**-*dan*
Gazel 259
Mısra: **6**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Mürīd-i cān ḫaṭuñı gördi geçdi dünyādan
Zihī saʿādet anuñ kʾitdi Ḫıżrdan tevbe

9. **ḫıżruñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **52**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Ol ebā-ʿan-ced Sikender taḫtına sulṭān olan
Ayaġı ṭopraġı Ḫıżruñ çeşme-i ḥayvānıdur

10. **ḫıżra:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **25**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Naẓmuñ zülālidür viren Ḫıżra yine ʿömr-i ebed
Sen āşinā-yı çeşme-i ḥayvāna ṣıḥḥat yaraşur

11. **ḫıżra:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **57**
Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdâdına yetiştiğine inanılan peygamber veya velî olan zat.

Gösterdi Ḫıżra ḫāk-i derüñ çeşme-i ḥayāt
Ögretdi Ḫāteme niʿamuñ baḫşiş ü kerem

ḫıżr ḫaṭuñ:

1. **ḫıżr ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 332
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ayva tüyleri Hızır gibi olan II. Taze ayva tüyü.

Kevs̱er lebüñle Ḫıżr ḫaṭuñ gördi reşkden
Ẓulmāta girdi çeşme-i ḥayvān didükleri

ḫıżr-dem:

1. **ḫıżr-dem:**
Kaside 18
Mısra: **16**
Hızır nefesli kimse.

Sūʾ-i mizācın ʿālemüñ ḥikmetle ıṣlāḥ itmege
Sen Ḫıżr-dem ʿĪsā-nefes Loḳmāna ṣıḥḥat yaraşur

ḫıżr-ḫaṭ:

1. **ḫıżr-ḫaṭ:**
Kaside 28
Mısra: **19**
Ayvat üyleri Hızır gibi olan II. Taze ayva tüyü.

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

2. **ḫıżr-ḫaṭuñ:**-*uñ*
Gazel 75
Mısra: **23**
Yeşil ayva tüyü II ayva tüyleri belirginleşmiş.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḫaṭuñ
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

3. **ḫıżr-ḫaṭ:**
Gazel 241
Mısra: **12**
Yeşil ayva tüyü II ayva tüyleri belirginleşmiş.

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḫaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

4. **ḫıżr-ḫaṭ:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Yeşil ayva tüyü II ayva tüyleri belirginleşmiş.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī ṣaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳarармasun uġrama dūd-ı āhuma

ḫıżr-ı ḫaṭuñ:

1. **ḫıżr-ı ḫaṭuñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin Hızır'a benzeyen ayva tüyleri.

Ḫıżr-ı ḫaṭuñ irişmese ḳanlu yaşum ey dost
Ḳılurdı gözüm zevraḳını ġarḳa-i deryā

2. **ḫıżr-ı ḫaṭuñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin Hızır'a benzeyen ayva tüyleri.

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳı bulmazdı necāt

Yetişüp Ḫıżr-ı ḥaṭuñ eylemese yarluġı

hıżr-ı zamāne:

1. **ḫıżr-ı zamāne:**
Kaside 24
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın Hızır'ı.

Yā Rab çü sözi menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur
Ḫıżr-ı zamāne gibi ola ʿömri bī-şumār

hıżr-veş:

1. **ḫıżr-veş:**
Kaside 12
Mısra: **20**
Hızır gibi. Ab-ı hayatı içip ölümsüzlüğe kavuşan kişi gibi.

Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḫırḳa-pūş
Kim ṣalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

2. **ḫıżr-veş:**
Kaside 21
Mısra: **75**
Hızır gibi. Ab-ı hayatı içip ölümsüzlüğe kavuşan kişi gibi.

Ḫıżr-veş pāydār-ʿömr ol kim Baḫt-ı İskender-i zamān bulduñ

hōd:

1. **ḫod:**
Terkib-bend 1
Mısra: **20**
Ancak, sadece.

Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

2. **ḫod:**
Mesnevi 3
Mısra: **28**
"de, da" bağlacı.

Çün ol ḫʷān-ı yaġmāya itdüñ ṣalā
Ne bīgāne ḳaldı ne ḫod āşinā

3. **ḫod:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Bizzat, kendi.

Nice bir sengīn dilüñle tīz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş siḥr oḳı peykānıdur

4. **ḫod:**
Gazel 46
Mısra: **8**
" -de/-da" bağlacı.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

5. **ḫod:**
Gazel 52
Mısra: **6**
" -de/-da" bağlacı.

Cihān şikārına şehbāz-ı zülfüñi ṣalagör
Kebūter-i dil ü cān ḫod senüñ şikāruñdur

6. **ḫod:**
Gazel 66
Mısra: **8**
" -de/-da" bağlacı.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

7. **ḫod:**
Gazel 179
Mısra: **4**
" -de/-da" bağlacı.

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

8. **ḫod:**
Gazel 186
Mısra: **4**
" -de/-da" bağlacı.

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

9. **ḫod:**
Gazel 249
Mısra: **6**
" -de/-da" bağlacı.

Bu ne ad yavuzlıġıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

10. **ḫod:**
Nazm 5
Mısra: **23**
" -de/-da" bağlacı.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña dirīġ

11. **ḫod:**
Gazel 193
Mısra: **18**
"-de/-da" bağlacı.

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

hod-bīn:

1. **ḫod-bīn:**
Gazel 253
Mısra: **7**
Sadece kendini gören, mağrur, kibirli (kimse).

Çü yār anı görüp ḫod-bīn olupdur
Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu

2. **ḫod-bīn:**
Gazel 91
Mısra: **6**
Bencil II Mağrur, kibirli.

Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu
Ki yār anı görüp ḫod-bīn olupdur

hod-bīn ider:

1. **ḫod-bīn ider:***-er*
Kaside 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gururlandırmak, kibirlenmeye neden olmak; bencil etmek.

Varma kenār-ı āba ki ḫod-bīn ider seni
Gösterdügince ḥüsnüñi āyīne-vār āb

hod-bīn olursın:

1. **ḫod-bīn olursın:***-ur, -sın*
Kaside 30
Mısra: **13**

Kelime Tipi: **-**
Bencil olmak, kendini beğenmiş olmak.

Görüp şuda cemālüñi ḫod-bīn olursın āh
Āyīnedārı ḥüsnüñüñ āb-ı revān imiş

<u>ḥokka:</u>

1. **ḥoḳḳasın:***-sı, -n*
Kaside 19
Mısra: **3**
Kutu, kutucuk.

Açdı ʿanber ḥoḳḳasın şaḥrāda ʿaṭṭār-ı şabā
Düzdi rengīn cāmesin bostānda bezzāz-ı zemīn

2. **ḥoḳḳasın:***-sı, -n*
Gazel 133
Mısra: **1**
Küçük kutu, ağız.

Ḥaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

3. **ḥoḳḳada:***-da*
Gazel 160
Mısra: **12**
Cam, maden veya topraktan yapılmış genellikle kapaklı küçük kap.

Ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār ile dürc-i lebinde yazdı kim
Dercdür bu ḥoḳḳada terkībi rūḥ-efzālıġuñ

4. **ḥoḳḳayla:***-ile*
Kaside 29
Mısra: **48**
Ar. Metal, cam veya topraktan yapılmış, içine mürekkep vb. şeyler konulan küçük kap.

Gülgūnuñ ayaġına niṣār itmege çıḳmış
Ḥoḳḳayla dutar nāfe-i tātārı benefşe

<u>ḥokka-bāz:</u>

1. **ḥoḳḳa-bāza:***-a*
Gazel 15
Mısra: **8**
Hilekar, dolandırıcı.

Dürc-i güherde ḫātem-i laʿl oynadur nigār
Bārīk-bīn iseñ naẓaruñ ḥoḳḳa-bāza ṭut

<u>ḥokka-dehān:</u>

1. **ḥoḳḳa-dehāndur:***-dur*
Gazel 282
Mısra: **10**
Ağzı hokka gibi küçük olan, hokka ağızlı.

Lebine noḳṭa-i vehmī dir iken ehl-i ḫayāl
Ḥaḳ bilür utanuruz ḥoḳḳa-dehāndur dimege

<u>ḥokka-i çarḫuñ:</u>

1. **ḥoḳḳa-i çarḫuñ:***-uñ*
Kaside 6
Mısra: **177**
Kelime Tipi: **-**
Felek hokkası.

Gök çīnī devātını ḳılur ḥoḳḳa-i çarḫuñ
Her gice şeb-i tīre ṭolu ʿanber-i sārā

<u>ḥokka-i dür-bār:</u>

1. **ḥoḳḳa-i dür-bār:**
Gazel 63
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İnci saçan hokka. II Sevgilinin dudağı.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

<u>ḥokka-i laʿl:</u>

1. **ḥoḳḳa-i laʿl:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Mücevher kutusu; sevgilinin hokka gibi gizli, kapalı dudağı.

Leblerüñ dāruʾş-şifāsında ġubār-ı müşk ile
Ḥoḳḳa-i laʿl üzre yazılmış ki bu tiryākdur

<u>ḥokka-i laʿlīn:</u>

1. **ḥoḳḳa-i laʿlīn:**
Gazel 72
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin hokka gibi ağzı.

Ḥaḳ bu kim cān derd-mendinüñ ṭabībidür lebüñ
Ḥoḳḳa-i laʿlīn açup derde devālar gösterür

<u>ḥoḳḳa-i laʿlīne:</u>

1. **ḥoḳḳa-i laʿlīne:***-i, -ne*
Gazel 60
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Mücevher kutusu; sevgilinin hokka gibi gizli, kapalı dudağı.

Ṭoldurur ḥoḳḳa-i laʿlīne lebüñ gül-şekeri
Yaʿnī dil-ḫastelerüñ derdine tīmāra gider

<u>ḥoḳḳa-i laʿlüñ:</u>

1. **ḥoḳḳa-i laʿlüñ:***-üñ*
Gazel 96
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Mücevher kutusu; sevgilinin hokka gibi gizli, kapalı dudağı.

Ḥoḳḳa-i laʿlüñ ne rīv eyler ʿaceb cān ḳaşdına
Kʾaña itdükce naẓar bu çeşm-i giryān baġlanur

<u>hokka-i laʿlüñde:</u>

1. **ḥoḳḳa-i laʿlüñde:***-üñ, -de*
Gazel 137
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Mücevher kutusu; sevgilinin hokka gibi gizli, kapalı dudağı.

Belürdi ḥoḳḳa-i laʿlüñde dür dişüñ şanasın
Görindi mīmde yāḳūt şīvesiyle beyāż

<u>ḥokka-i mercān:</u>

1. **ḥoḳḳa-i mercān:**
Gazel 61
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Mercandan hokka II Kırmızı dudak.

Lebüñ dürcin alur dil düzdi gözden

Dükāndan ḥoḳḳa-i mercān uġurlar

ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş:

1. **ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş:**
Gazel 48
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İnci (gibi dişleri) örten yakut hokka. (Sevgilinin dudağı).

Laʿlüñ gibi bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş
Aġzuñ gibi bir dürc-i dürer-bārı kimüñ var

ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri:

1. **ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri:***-i*
Gazel 336
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Taze yakut kutusu; sevgilinin ağzı.

Leb-i laʿlīnüñ açup ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri
Şıdı bir ḫande-i şīrīn ile dürc-i güheri

ḥokka-leb:

1. **ḥoḳḳa-leb:**
Gazel 143
Mısra: **11**
Hokka dudaklı.

Ol ḥoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

horôs:

1. **ḫorosı:***-ı*
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Horoz.

Güher ṭoġurdı ʿālem mākiyānı
Per ü bāl açalı ʿadlüñ ḫorosı

hoş-:

1. **ḫoşdur:***--dur, -*
Gazel 112
Mısra: **4**
Beğenilen, duyguları okşayan, güzel, iyi.

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

2. **ḫoşdur:***--dur, -*
Gazel 185
Mısra: **8**
Beğenilen, duyguları okşayan, güzel, iyi.

İtleriüñe her seḥer varup duʿālar ḳılduġum
Bu ki ḫoşdur dostlarla merḥabā-yı ṣubḥ-dem

3. **ḫoşdur:***--dur, -*
Gazel 263
Mısra: **1**
Beğenilen, duyguları okşayan, güzel, iyi.

Ne ḫoşdur meh-liḳālar tāze tāze
Kʾide mihr ü vefālar tāze tāze

4. **ḫoşdur:***--dur, -*
Gazel 296
Mısra: **22**
Beğenilen, duyguları okşayan, güzel, iyi.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

5. **ḫoşdur:***--dur, -*
Kaside 17
Mısra: **9**
Beğenilen, duyguları okşayan, güzel, iyi.

Ḫoşdur ol ġamzelerüñ ḫastalıġı kim yaraşur
Merdüm-i ẓālimüñ eksilmese bīmārluġı

hoş:

1. **ḫoş:**
Gazel 238
Mısra: **1**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

2. **ḫoş:**
Gazel 238
Mısra: **2**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

3. **ḫoş:**
Gazel 238
Mısra: **4**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.

Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ
Semen-beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

4. **ḫoş:**
Gazel 238
Mısra: **6**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.

Bahār-ı ḥüsn ü behāda belālu bülbülinüñ
Gül-i teri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

5. **ḫoş:**
Gazel 238
Mısra: **8**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle ṣoruşalum
Gel ey perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

6. **ḫoş:**
Gazel 238
Mısra: **10**
Far. İyi, güzel, lâtif, a'lâ.

Sefer ḳılup gelür Aḥmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

7. **ḫoş:**
Kaside 8
Mısra: **78**
F. ne güzel, ne iyi, ne hoş.

Gördi elüñde ḫātemüñi ṭañladı ḫıred
Kʾol ebr-i dür-fişāna ḫoş olmış süvār laʿl

8. **ḫoş:**
Kaside 19
Mısra: **30**
Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif // Aslına bakarsan, aslında, gerçi.

Buldı göñlüm baḥr-i eşkümde ḫayāl-i laʿlüñi

Ḫoş müyesser oldı ol ġavvāṣa bu engüşterīn

9. **ḫoş:**
Kaside 32
Mısra: **43**
Güzelce, keyifle, zevkle.

Müdām ʿayş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazīzdür mihmān

10. **ḫoş:**
Gazel 8
Mısra: **8**
Beğenilen, duyguları okşayan, güzel, iyi.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

11. **ḫoş:**
Gazel 82
Mısra: **17**
Beğenilen, duyguları okşayan, güzel, iyi.

Ḫoş şeker-rīz olur Saʿdī-i Şīrāz gibi
Aḥmedʾüñ sözlerin oḳursa ġazel-ḫᵛān-ı Mıṣr

12. **ḫoş:**
Gazel 139
Mısra: **6**
Beğenilen, duyguları okşayan, güzel, iyi.

Ey dil ḫaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḥaẕ

13. **ḫoş:**
Gazel 313
Mısra: **2**
Beğenilen, duyguları okşayan, güzel, iyi.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş olʿūd ki bu micmere düşdi

14. **ḫoş:**
Mesnevi 3
Mısra: **145**
Beğenilen, duyguları okşayan, güzel, iyi.

Düzüp bikr-i fikrüme ḫoş zülf ü ḫāl
Çıḳa geldi bir māh-ı ṣāḥib-cemāl

15. **ḫoş:**
Gazel 17
Mısra: **7**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

16. **ḫoş:**
Gazel 47
Mısra: **6**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Şīrīn lebi yāruñ ki ṭabīb-i dil ü cāndur
Ben ḫaste-dilin ṣormaġa ḫoş gül-şekeri var

17. **ḫoş:**
Gazel 254
Mısra: **13**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

18. **ḫoş:**
Gazel 279
Mısra: **4**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

19. **ḫoş:**
Gazel 299
Mısra: **3**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Ḥālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

20. **ḫoş:**
Gazel 304
Mısra: **21**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

21. **ḫoş:**
Gazel 304
Mısra: **29**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

22. **ḫoş:**
Gazel 308
Mısra: **10**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Būstānın sözümüñ luṭfı ṣuyıdur ṣuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

23. **ḫoş:**
Kaside 12
Mısra: **14**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Ḫd-i nevrūzı görüp gül defterinden ʿandelīb
Ḫoş duʿā vü medḥ oḳur şāh-ı ẓafer-yāb üstine

24. **ḫoş:**
Kaside 15
Mısra: **42**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Būy-ı ḫulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

25. **ḫoş:**
Kaside 29
Mısra: **62**

(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Ḫulḳuñ ḳoḫusın alduġı-yˀçün bād-ı seḥerden
Ḫoş būy ile müşkīn ider eşcārı benefşe

26. **ḫoş:**
Kaside 30
Mısra: **4**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaşdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

27. **ḫoş:**
Kaside 31
Mısra: **34**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Şalınup iki şāhid-i zībā gibi her dem
ʿArż itdiler arż ehline ḫoş ḳāmet-i bālā

28. **ḫoş:**
Müfret 29
Mısra: **1**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

29. **ḫoş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫˇāh idi

30. **ḫoşca:**-*ca*
Gazel 189
Mısra: **5**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehm-nāk oluram

31. **ḫoşca:**-*ca*
Gazel 344
Mısra: **4**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

32. **ḫoşca:**-*ca*
Gazel 344
Mısra: **6**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Ol ḳāmet-i raʿnā ile bostān-ı revānda
Sen serv-i revān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

33. **ḫoşca:**-*ca*
Gazel 344
Mısra: **8**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Cān ḳaṣdına çeşmüñ nˀola oynarsa ḳaşuñla
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

34. **ḫoşca:**-*ca*
Gazel 344
Mısra: **10**
(Fars.) Duyguları okşayan, zevk veren, beğenilen, güzel, iyi, latif.

Ey ḥūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına Aḥmed
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

<u>ḫoş añla:</u>

1. **ḫoş añla:**
Gazel 231
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hoş görmek; kusuru sorun yapmamak, anlayışla karşılamak.

Şīrīn lebi ʿitābını ey dil ḫoş añla kim
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

<u>ḫoş geçeydüm:</u>

1. **ḫoş geçeydüm:**
Gazel 270
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Makbul sayılmak. Eyüpoğlu, s.247.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kˀolmaz güneşde sāye

<u>ḫoş gör:</u>

1. **ḫoş gör:**
Kaside 13
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
İyi davranmak, kusurunu görmezden gelmek.

Ey ḫayāl-i sāye-i zülfüñ bahār-ı cān u dil
Bülbülüñ ḫoş gör ki ḥüsnüñ bāġınuñ mihmānıdur

<u>ḫoş görelüm:</u>

1. **ḫoş görelüm:**-*e, -lüm*
Mesnevi 4
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Hoş tutmak, incitmemek, iyi davranmak. II Ağırlamak, ziyafet etmek, ikram etmek.

Bahār-ı ḥüsnüñ ol ḫaṭdur ḫazānı
Ḳadeḥ şun ḫoş görelüm her zamānı

<u>ḫoş olur:</u>

1. **ḫoş olur:**-*ur*
Gazel 135
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güzel olmak.

Leb ü ḫālüñ ḫayāli olalı gözde
Nişeste ḫoş olur pālūde ḫaşḫāş

<u>ḫoş yaraşdı:</u>

1. **ḫoş yaraşdı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İyi, güzel münasip düşmek, yakışmak.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

hoş-āvāz ola:

1. **ḫoş-āvāz ola:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **-**
Güzel sesli olmak.

Ger ol naġmeyi seng gūş eyleye
Semāʿıyla cūş u ḫurūş eyleye

hoş-bū:

1. **ḫoş-būsın:**-*sın*
Kaside 19
Mısra: **37**
Güzel, hoş kokulu.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

hoş-būy:

1. **ḫoş-būy:**
Gazel 95
Mısra: **13**
Güzel koku.

Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile
Gül yüzüñ vaṣfında Aḥmed nice kim defter yazar

hoşca:

1. **ḫoşca:**
Gazel 344
Mısra: **1**
Hoş bir tarzda, iyice, güzelce.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

2. **ḫoşca:**
Gazel 344
Mısra: **2**
Hoş bir tarzda, iyice, güzelce.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

hoş-dem:

1. **ḫoş-demler:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **18**
Samimi, iyi arkadaş, iyi vakit geçiren.

Ṣūfīyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup
mestlerüñ ḥālet-i vecdine ṣafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

2. **ḫoş-dem:**
Gazel 52
Mısra: **13**
Hoş nefesli. || *Hoş esinti.*

Dem-i bahāruñ ile dü cihānı ḫoş-dem iden
Nesīm-i ġāliye-i zülf-i müşk-bāruñdur

3. **ḫoş-dem:**
Kaside 23
Mısra: **103**
Hoş, huzurlu, rahat hâl.

Söziyle ḫoş-dem itmege Aḥmed zamāneyi
Aḳıtdı işigüñe yine müşk-bār āb

hoş-dem ol:

1. **ḫoş-dem ol:**
Gazel 155
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak, sevinmek, güzel vakit geçirmek.

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki göñlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

hōş-hāl:

1. **ḫoş-ḥāl:**
Kaside 29
Mısra: **11**
Mutlu, mesut.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḥāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

hoş-hāl iden:

1. **ḫoş-ḥāl iden:**-*en*
Gazel 35
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güzel hale getirmek.

Cānumı cismümde ḫaddüñ şevḳıdur pür-nūr iden
Ḫāk içinde müʿmini ḫoş-ḥāl iden īmānıdur

hoş-hevā:

1. **ḫoş-hevādur:**-*dur*
Gazel 20
Mısra: **12**
Havası tatlı, iyi.

Yir yüzi hevā-yı ḳaddüñ ile
Cennet gibi ḫoş-hevādur ey dost

hōş-hırām:

1. **ḫoş-ḫırām:**
Gazel 80
Mısra: **9**
Güzel yürüyüşlü.

Ol ḫoş-ḫırām içün çekerüz zülfi ġuṣṣasın
Ṭāvūsı özleyen ġam-ı Hindūstān çeker

hoş-hışāl:

1. **ḫoş-ḫışāli:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **53**
Güzel huylu.

Sen ḫoş-ḫışāli dün gice medḥ itmek istedüm
Geldi redīf içün dilüme nā-gehān müşk

hōş-nevā:

1. **ḫoş-nevā:**
Kaside 13
Mısra: **67**
Güzel sesli.

Murġ-ı nuṣret şāḫ-sār-ı rāyetüñde ḫoş-nevā
Esb-i devlet ḫayl-i ʿālem-gīrüñüñ yek-rānıdur

hoş-reftār:

1. **ḫoş-reftār:**
Gazel 147
Mısra: **2**
Yürüyüşü güzel olan.

Piste-lebsin pistede lîkin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

hoş-uslūb:

1. **ḫoş-üslūb:**
   Gazel 67
   Mısra: **12**
   Okuyana zevk veren üslup.

Sen ḫusrev-i ḫūbānuñ öger ḫüsnini Aḥmed
Kim naẕm-ı Ḥasan gibi ḫoş-üslūb olacaḳdur

hū:

1. **ḫūdur:**-*dur*
   Gazel 230
   Mısra: **8**
   Huy, karakter, tabiat.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur nʾeylesün

2. **ḫūdur:**-*dur*
   Gazel 272
   Mısra: **12**
   Huy, karakter, tabiat.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gül-gūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur çāre ne

hūb:

1. **ḫūblar:**-*lar*
   Gazel 109
   Mısra: **3**
   Güzel, dilber.

Ḫūblar kūyında ṣaf ṣaf cemʿ olurlar ṣubḥ u şām
Ṭapu iderler aña kim cümlenüñ sulṭānıdur

2. **ḫūblar:**-*lar*
   Gazel 122
   Mısra: **2**
   Güzel, dilber.

ʿIşḳ vīrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez
Ḫūblar bī-dādınuñ dadın bilen dād istemez

3. **ḫūblaruñ:**-*lar, -u, -ñ*
   Gazel 251
   Mısra: **14**
   Güzel, dilber.

İrişür Aḥmedʾüñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Ṣaḳın ey ḫūblaruñ şāhı seḥerde āh u zārumdan

4. **ḫūblar:**-*lar*
   Gazel 267
   Mısra: **15**
   Güzel, dilber.

Ḫūblar geçdükce aġlamaḳdan aġardı gözüm
Ay u gün geçmek ʿaceb mi merdümi ger pīr ide

5. **ḫūblar:**-*lar*
   Kaside 25
   Mısra: **41**
   Güzel, dilber.

Ḫūblar nice alursa ṣabrını ʿāşıḳlaruñ
Şöyle yaġmā itdi cūduñ süfresinden ḫʷān-ı ʿīd

6. **ḫūb:**
   Gazel 67
   Mısra: **1**
   (Fars.) Güzel, hoş.

Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur
Mehtāb yüzüñ gün gibi maḥbūb olacaḳdur

7. **ḫūb:**
   Gazel 82
   Mısra: **10**
   (Fars.) Güzel, hoş.

Ey gözüm yaşını gören sebaḳ al ḫüsninden
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mıṣr

8. **ḫūb:**
   Gazel 149
   Mısra: **14**
   (Fars.) Güzel, hoş.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

9. **ḫūb:**
   Gazel 213
   Mısra: **6**
   (Fars.) Güzel, hoş.

Edeb degül gile cevr ü cefā-yı cānāndan
Ne ḫūb ʿöẕr diler rūy-ı yārı mı diyelüm

10. **ḫūb:**
    Gazel 225
    Mısra: **7**
    (Fars.) Güzel, hoş.

Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḫüsnüñüñ
Ṣafḥa-i ḫurşīde çekdi sünbülüñ müşkīn resen

11. **ḫūb:**
    Gazel 288
    Mısra: **1**
    (Fars.) Güzel, hoş.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

12. **ḫūb:**
    Gazel 288
    Mısra: **12**
    (Fars.) Güzel, hoş.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

13. **ḫūb:**
    Gazel 293
    Mısra: **10**
    (Fars.) Güzel, hoş.

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

14. **ḫūb:**
    Müfret 29
    Mısra: **2**
    (Fars.) Güzel, hoş.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

hūb olur:

1. **ḫūb olur:**-*ur*
   Gazel 310
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzel, iyi ve hoş olma.

Bir ḳadem cāna başam iki cihāna birini
Ḫūb olur ʿışḳ ṭarīḳında bu reftār daḫı

ḫūb u laṭīf:

1. **ḫūb u laṭīf:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzel ve hoş.

ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre
ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

ḫūb u ter:

1. **ḫūb u ter:**
Terci-bend 2
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Güzel ve taze.

Gözlerüñ gitmesün gözümden kim
Olur āb içre ḫūb u ter nergis

ḫūbān-ı ʿīd:

1. **ḫūbān-ı ʿīd:**
Gazel 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bayram güzelleri.

Nʾiçün itmezsin naẓar sen göñline ʿāşıḳlaruñ
Çünki ḥüsnin seyr ider āyīnede ḫūbān-ı ʿīd

2. **ḫūbān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Bayram güzelleri.

Kimse ʿahdüñde fiġān itmez meger evtār-ı çeng
Kimse ʿadlüñde firīb itmez meger ḫūbān-ı ʿīd

ḫubb-ı vaṭan:

1. **ḫubb-ı vaṭan:**
Gazel 228
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Vatan sevgisi.

Dil-i dīvāneden eksilmedi şevḳı ruḥınuñ
Oldı rūşen bu ki īmāndan imiş ḥubb-ı vaṭan

ḫubb-ı zindān eyleyüp:

1. **ḫubb-ı zindān eyleyüp:***-y, -üp*
Gazel 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin zindana benzeyen çene çukuruna bağlanmak.

Ḫubb-ı zindān eyleyüp şevḳ-ı zenaḫdānuñla cān
Çāha düşmişdür yatur Yūsuf gibi cānā ġarīb

ḫublā:

1. **ḫublā:**
Kaside 31
Mısra: **6**
Hamile. (Ağacın canlanıp yeşermesi bağlamında).

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp yiñine şāḫuñ
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḫublā

ḫūb-rū:

1. **ḫūb-rūda:***-da*
Gazel 338
Mısra: **9**
Güzel yüzlü.

Her ḫūb-rūda ḥüsnüñi Aḥmed görür idi
Her şeyʾde rūşen olmasa maʿnā-yı küllü şey

ḫüccet:

1. **ḫüccetüñ:***-üñ*
Kaside 12
Mısra: **58**
Delil, kanıt.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḫüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

2. **ḫüccet:**
Gazel 2
Mısra: **3**
(Ar.) Delil, vesika, senet, belge.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḫüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

3. **ḫüccet:**
Gazel 305
Mısra: **6**
(Ar.) Delil, vesika, senet, belge.

Ḳanumı dökmege ruḫsat virdi ġamzeñ laʿlüñe
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ senüñ bu maʿnīye ḫüccet gibi

4. **ḫüccet:**
Gazel 305
Mısra: **16**
(Ar.) Delil, vesika, senet, belge.

Oldı Aḥmed göñlin almaġa ḥavāle ḫācibüñ
ʿĀrıżuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvīye ḫüccet gibi

5. **ḫüccet:**
Gazel 326
Mısra: **3**
(Ar.) Delil, vesika, senet, belge.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḫüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

ḫüccet-i āsumān:

1. **ḫüccet-i āsumān:**
Mesnevi 3
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün delili. İlâhî delil.

Kʾanuñ her birin eyledüñ bī-gümān
Zemīn ehline ḫüccet-i āsumān

ḫüccet-i bürhān-ı kerem:

1. **ḫüccet-i bürhān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin delil, ispat senedi, vesikası.

Merkez-i ṣıdḳ u ṣafā dāyire-i noḳṭa-i cūd
Ḳāṭıʿ-i ḥıḳd u ḥased ḥüccet-i bürhān-ı kerem

ḥüccet-i cūd:

1. **ḥüccet-i cūd:**
Kaside 15
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik vesikası.

Bī-ḳıyās olalı iḥsānlaruñ ey ḥüccet-i cūd
Ḳāṭıʿ oldı cedel-i ḫaṣmuñı bürhān-ı kerem

hüccet-i hüsn:

1. **ḥüccet-i ḥüsn:**
Gazel 144
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik seneti.

Zihī bidāyet-i ḥüsn-i ḫatuñ nihāyet-i luṭf
Yüzüñde ḥüccet-i ḥüsn ü sözüñde āyet-i luṭf

huceste-hışāl:

1. **ḫuceste-ḫışāl:**
Kaside 20
Mısra: **49**
Tabiatı uğurlu, huyu güzel.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫışāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

hücre:

1. **ḥücresini:**-*si, -n, -i*
Gazel 285
Mısra: **6**
Küçük oda.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḥücresini gümiş taḫta bend ile

2. **ḥücrelerin:**
Gazel 262
Mısra: **3**
Göz, odacık.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

3. **ḥücresin:**-*si, -n*
Gazel 51
Mısra: **8**
Küçük oda, odacık II Âşığın gönlü.

Teng ü tār itdi gözüm hecri velī şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārī dil ü cān ḥücresin rūşen ṭutar

4. **ḥücrelerin:**-*ler, -in*
Gazel 282
Mısra: **5**
Göz, odacık.

Dürr ü gevherle gözüm ḥücrelerin zeyn iderem
Yaramaz daḫı ḫayālüñe mekāndur dimege

5. **ḥücresi:**-*si*
Gazel 105
Mısra: **11**
Küçük oda, odacık. II Âşığın gönlü.

Gönlümüñ ḥücresi teng ise ḳadem baṣ gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

hücūm eyledi:

1. **hücūm eyledi:**-*di*
Müfret 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, üşüşmek.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Yaşlar gözüme seyl gibi eyledi hücūm

hücūm-ı leşker-i ġamdan:

1. **hücūm-ı leşker-i ġamdan:**-*dan*
Kaside 2
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Keder ordusunun saldırısı.

Hücūm-ı leşker-i ġamdan ḫalāṣ olur Aḥmed
Olur ise aña ġam-ḫʷār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

hudā:

1. **ḫudā:**
Gazel 136
Mısra: **7**
Allah (c.c.), Cenâbıhak.

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāṣ

2. **ḫudā:**
Mesnevi 3
Mısra: **3**
Allah.

Ḫudā medḥi maḳdūr-ı insān degül
Cihān-āferīn ögmek āsān degül

hudāvendā:

1. **ḫudāvendā:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
Ey efendim, sultanım!.

Ḫudāvendā dün ü gün mihrüñ ile
Bezer ṭāḳın bu çarḫ-ı ābanūsī

hüdāvendgār:

1. **ḫudāvendgār:**
Gazel 337
Mısra: **8**
Padişah, hükümdar II sevgili.

Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā ẕikr itse serv eyler semāʿ
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa Mevlevī

hudāvend-i şāhī vü ferheng ü fer:

1. **ḫudāvend-i şāhī vü ferheng ü fer:**
Mesnevi 3
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **-**
Nüfuz, marifet, ilim sahibi hükümdar.

Şeh-i kişver-ārā-yı vālā-güher Ḫudāvend-i şāhī vü ferheng ü fer

hudāyā:

1. **ḫudāyā:**
Gazel 247
Mısra: **1**
Ey Allah'ım!.

Ḫudāyā bed-gümānı sen bilürsin
Ki her rāz-ı nihānı sen bilürsin

2. **ḫudāyā:**
Gazel 251
Mısra: **1**
Ey Allah'ım!.

Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḥışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

3. **ḫudāyā:**
Mesnevi 3
Mısra: **77**
Allah'a hitap şekli; "Ey Allah'ım!".

Ḫudāyā ʿadedsüz günāh eyledük
ʿAmel defterin rū-siyāh eyledük

hudā-yı bī-niyāz:

1. **ḫudā-yı bī-niyāz:**
Gazel 201
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah.

Dāʾimā serv-i bülendüñ ser-firāz olsun begüm
Dest-gīrüñ hem Ḫudā-yı bī-niyāz olsun begüm

ḫufte:

1. **ḫufte:**
Gazel 293
Mısra: **11**
(Fa.) Uyumuş.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫ ̌ābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

ḥükm:

1. **ḥükm:**
Gazel 216
Mısra: **7**
Emir, buyruk.

Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaşumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

2. **ḥükmümde:***-(ü)m, -de*
Gazel 161
Mısra: **10**
Hüküm; egemenlik, hâkimiyet; karar; emir, buyruk; tesir, kudret.

Ḫātem-i mihr-i Süleymāndur viṣālüñ dilberā
ʿĀlemi anuñla ben ḥükmümde rām itsem gerek

3. **ḥükmüñi:***-ü, -n, -i*
Kaside 6
Mısra: **138**
Hüküm, karar.

Dīvān-ı ḳażā içre ḳalem çekdi ʿUṭārid
Ḳılmaġa ḳader ṣafḥasına ḥükmüñi imżā

hükm iden:

1. **ḥükm iden:***-en*
Gazel 118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Üzerinde hakimiyet kurmak, hükmü altına almak.

Ḫüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḫükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henūz

hükm-endāz:

1. **ḥükm-endāz:**
Gazel 206
Mısra: **16**
Hüküm veren.

Ben kemān-ı vaṣlını çekmek dilerdüm dilerüñ
Hecr ḥükm-endāz imiş tīr-i ḳażāsın bilmedüm

hükmi revān ola:

1. **ḥükmi revān ola:***-a*
Kaside 12
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Hükmünü yürütmek; nüfuzunu sürdürmek, sözünü geçirmek.

Nice kim ābuñ ola dolābda ḥükmi revān
Āb-ı tīġuñ ḥākim olsun çarḫ-ı dolāb üstine

hükm-i sulṭāndur:

1. **ḥükm-i sulṭāndur:***-dur*
Gazel 221
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Padişah emri.

Çünki taḳdīrüñdür iş aḫterden efġān eyleme
Ḫükm-i sulṭāndur siyāset aġlama cellāddan

ḥükm-i vefā geçe:

1. **ḥükm-i vefā geçe:**
Kaside 15
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Vefa hükmünün geçmesi. Vefanın karar vermede geçerli olması.

Nice kʾiḳlīm-i mürüvvetde geçe ḥükm-i vefā
Nice kʾeyvān-ı ʿaṭāda ṭura dīvān-ı kerem

hükmin dutardum:

1. **ḥükmin dutardum:***-ar, -idi, -m*
Gazel 257
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Emrini yerine getirmek.

Ḫaṭṭuñuñ ḥükmin dutardum cāna tezvīr olmasa
Zülfüñüñ cevrin çekerdüm nā-müselmān olmasa

huld-i berīn:

1. **ḫuld-i berīn:**
Kaside 19
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal cennet.

Nice kim nevrūz ile zīnet bula bāġ-ı cihān
Eylesün ferr-i ruḫuñ eyvānuñı ḫuld-i berīn

huld-i ḫarīmüñüñ:

1. **ḫuld-i ḫarīmüñüñ:**
Kaside 9
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Cennete benzeyen harem dairesi.

Ḫuld-i ḥarīmüñüñ ḥaremi ḥürmeti ḥaḳı
Kim ḫāki ter ʿabīr durur āsitānı müşk

ḫulḳ:

1. **ḫulḳuña:**-*uña*
Kaside 8
Mısra: **47**
Huy, tabiat, yaratılış.

Teşbīh olurdı ḫulḳuña ṭutsa cihānı müşk
Temsīl olurdı keffüñe dökse biḥār laʿl

2. **ḫulḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 9
Mısra: **31**
Huy, tabiat, yaratılış.

Sulṭān Muḥammed İbn-i Murād ol ki ḫulḳınuñ
Bir şemmesiyle ṭutdı meşām-ı cihānı müşk

3. **ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 29
Mısra: **44**
Huy, tabiat, yaratılış.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

4. **ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 9
Mısra: **61**
Huy, tabiat, her insanda bulunan iyi veya kötü huylar; iyi huylar, insanı maddi ve manevi olarak süsleyen faziletler II sevgilinin iyi huyları.

Ḫulḳuñ nesīmi ṣoḥbeti teʾsīr idüp ne ṭañ
Enfās-ı ṭayyibemde belürse nişān-ı müşk

5. **ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 9
Mısra: **72**
Huy, tabiat, her insanda bulunan iyi veya kötü huylar; iyi huylar, insanı maddi ve manevi olarak süsleyen faziletler II sevgilinin iyi huyları.

Luṭfuñ nesīmi dāmen-i dehri pür eyleyüp
Ḫulḳuñ demiyle ṭoldura ceyb-i cihānı müşk

6. **ḫulḳ:**
Kaside 6
Mısra: **99**
Güzel huy, iyi ahlâk.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Faẕl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

7. **ḫulḳı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **11**
Güzel huy, iyi ahlâk.

Açılur ḫulḳı nesīmiyle gül-i gülşen-i cūd
Bezenür luṭfı zülāliyle gülistān-ı kerem

8. **ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **33**
Güzel huy, iyi ahlâk.

Ḫulḳuñ nesīmi āba eger eylese güẕer
Her dem virürdi nükhet-i misk-i tātār āb

9. **ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 29
Mısra: **61**
Güzel huy, iyi ahlâk.

Ḫulḳuñ ḳoḫusın alduġı-yʾçün bād-ı seḥerden
Ḫoş būy ile müşkīn ider eşcārı benefşe

10. **ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 29
Mısra: **67**
Güzel huy, iyi ahlâk.

Ger terbiyet itseydi cihān bāġını ḫulḳuñ
Olurdı zemīnden çıḳanuñ varı benefşe

11. **ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 29
Mısra: **105**
Güzel huy, iyi ahlâk.

Ḫulḳuñ güli dünyā çemenin ide muʿaṭṭar
Nice ki muʿaṭṭar ḳıla gülzārı benefşe

12. **ḫulḳı:**-*ı*
Terci-bend 1
Mısra: **25**
Güzel huy, iyi ahlâk.

Ḫulḳı ʿaẓīmdür ki ṭolu müşk-i nāb ider
Ḫāk-i bihişti ṭīb-i ḫışāli Muḥammedüñ

13. **ḫulḳuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Terci-bend 1
Mısra: **70**
Güzel huy, iyi ahlâk.

Şerḥiyle lāfẓuñuñ dehen-i naḳl pür-şeker
Yādıyla ḫulḳuñuñ nefes-i ʿaḳl ʿanberīn

14. **ḫulḳuñ:**-*u, -n(u)*
Kaside 16
Mısra: **11**
Doğuştan olan huy, yaradılış, tabiat.

Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl
Şulanur luṭfuñ ile yine bu ʿatşān-ı kerem

15. **ḫulḳ:**
Kaside 20
Mısra: **21**
Ahlak, iyi huy.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕl u kemāl

16. **ḫulḳ:**
Nazm 5
Mısra: **9**
Ahlak, iyi huy.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḫüsn ü bihā dirīġ

hulk u şefkat:

1. **ḫulḳ u şefḳat:**
Mesnevi 3
Mısra: **190**
Kelime Tipi: **-**
Ahlak ve yumuşaklık.

Zihī dīn ü devlet zihī iʿtiḳād
Zihī ḫulḳ u şefḳat zihī ʿadl ü dād

hulk-ı ʿaẓīm:

1. **ḫulḳ-ı ʿaẕīm:**
Terkib-bend 1
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Yüce ahlak, yüce yaradılış.

Āl-i Muḥammede dil ü cāndan muḥibb olan
Ḫulḳ-ı ʿaẕīm maẓharı Şeh Muṣṭafā ḳanı

ḫulḳ-ı muḥammedīden:

1. **ḫulḳ-ı muḥammedīden:***-den*
Kaside 2
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed'in ahlakı.

Dem-i Mesīḥ ile ḫulḳ-ı Muḥammedīden olur
Ṭabīb-i her dil-i bīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

hulle-i sündüs:

1. **ḫulle-i sündüs:**
Gazel 94
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sündüsten cennet giysisi. (Sündüs: Dokumasında altın ve gümüş teller bulunan parlak renkli ve değerli bir ipek kumaş çeşidi.).

ʿĀṣıḳa cennet gerekmez şol ruḫ-ı zībā yiter
Ḫulle-i sündüs ḫayāl-i zülf-i ʿanber-sā yiter

2. **ḫulle-i sündüs:**
Kıt'a 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sündüsten cennet giysisi. (Sündüs: Dokumasında altın ve gümüş teller bulunan parlak renkli ve değerli bir ipek kumaş çeşidi.).

Didi geldi yaraşur mı gör e Egnine ḫulle-i sündüs geyicek

hulūl itdi:

1. **ḫulūl itdi:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İçine girmek, dahil olmak.

Cismüñe anuñla ḫulūl itdi rūḥ
Anuñ içündür saña bunca fütūḥ

hum:

1. **ḫum:**
Gazel 304
Mısra: **21**
Küp, şarap küpü.

Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

hümā:

1. **hümāsın:***-sın*
Gazel 275
Mısra: **3**
Talih kuşu.

Sāye-i zülfüñ hümāsın ṣalma aġyār üstine
Bir siyeh-rūdur anuñ baḫtın hümāyūn eyleme

2. **hümā:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Devlet kuşu, hükümdarlık alameti. II saadet, mutluluk veren, sevgili.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

3. **hümā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **20**
Devlet kuşu, hükümdarlık alameti. II Saadet, mutluluk veren.

Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

4. **hümā:**
Gazel 318
Mısra: **5**
(Fars.) Kafdağı'nda ve daimi karlar bölgesinde yaşadığı kabul edilen, boz renkli, kanatları zümrüt yeşili, gölgesinin bir kimsenin üzerine düşmesi o kimsenin başına devlet kuşu konacağına alâmet sayılan, çok büyük, yırtıcı, efsanevi kuş.

Ne hümā sāyelü ṭāvus-ı cināndur zülfüñ
Ki gülistān-ı cemāl olmış anuñ cilve-gehi

5. **hümāsı:***-sı*
Gazel 202
Mısra: **9**
Talih kuşu. II Sevgilinin vuslatı.

Ṣalsa vaṣluñ hümāsı sāyesini ʿArş ola bārgāhum İbrāhīm

hümām:

1. **hümāmumuzdur:***-umuz, -dur*
Nazm 1
Mısra: **1**
Yüce himmetli (Hz. Muhammed).

Sulṭān-ı rüsül hümāmumuzdur Ḫurşīd ü ḳamer ġulāmumuzdur

humār:

1. **ḫumārından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 234
Mısra: **6**
(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.

Göñüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām ṣundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

hümā-yı çetr-i hümāyūnuñ:

1. **hümā-yı çetr-i hümāyūnuñ:***-uñ*
Kaside 20
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Hüma kuşu gibi padişah çadırı.

Ser-i mülūke saʿādet baġışladı sāyeñ
Hümā-yı çetr-i hümāyūnuñ açalı per ü bāl

hümā-yı kuds:

1. **hümā-yı ḳuds:**
Gazel 143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal Hüma kuşu (Hüma, çok yüksekten uçup gölgesinin uğurlu sayıldığı, Kaf dağında yaşadığına inanılan efsanevi bir kuştur).

Vaṣluñ hümā-yı ḳuds iken ey kebg-i ḫoş-ḫırām

Her zāġuñ āşiyānına pervāz ider dirīġ

hümā-yı şerefsin:

1. **hümā-yı şerefsin:**-*sin*
   Kaside 14
   Mısra: **33**
   Kelime Tipi: **-**
   Şeref Hüma'sı.

Sen ol hümā-yı şerefsin ki ʿahd-i ʿadlüñde
Ḳılur nişīmen-i şehbāzı āşiyāna küleng

hümā-yı zülf-i yāruñ:

1. **hümā-yı zülf-i yāruñ:**-*uñ*
   Gazel 73
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Sevgilinin saçının hüması (talih kuşu).

Ḫaṭ mı bu yā gönlümüñ tafṣīl-i vaṣf-ı ḥālidür
Yā hümā-yı zülf-i yāruñ sāye-i iḳbālidür

hümāyūn:

1. **hümāyūn:**
   Gazel 275
   Mısra: **4**
   Kutlu, mübarek, saadetli.

Sāye-i zülfüñ hümāsın şalma aġyār üstine
Bir siyeh-rūdur anuñ baḫtın hümāyūn eyleme

hümāyūn eylesün:

1. **hümāyūn eylesün:**-*sün*
   Kaside 25
   Mısra: **65**
   Kelime Tipi: **-**
   Kutlu, mübarek etmek.

Devletüñ ʿīdin hümāyūn eylesün iḥsān-ı Ḫaḳ
Nitekim ḫalḳ-ı cihāna resm ola iḥsān-ı ʿīd

hum-hāne:

1. **ḫum-ḫānede:**-*de*
   Gazel 133
   Mısra: **8**
   Meyhane, şarap mahzeni.

Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş
Kim şarāb ol şevḳden ḫum-ḫānede cūş eylemiş

2. **ḫum-ḫānesinden:**-*si, -n, -den*
   Gazel 314
   Mısra: **3**
   Meyhane; şarap mahzeni.

Şarāb-ı ʿışḳumuñ ḫum-ḫānesinden
Dü ʿālem devrine bir kāse düşdi

hummā:

1. **ḥummā:**
   Kaside 19
   Mısra: **86**
   Ar. 1. Hastalık eseri olarak vücuda arız olan şiddetli hararet. 2. Sıtma:.

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

2. **ḥummā:**
   Gazel 320
   Mısra: **8**
   Şiddetli ateş, nöbet.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḥummā beni

hummā-yı firāḳ:

1. **ḥummā-yı firāḳ:**
   Gazel 4
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Ayrılık ateşi.

Lerze düşürmiş iken cānuma ḥummā-yı firāḳ
Virdi tedbīr-i şitā şerbet-i vaṣluñla devā

2. **ḥummā-yı firāḳ:**
   Gazel 151
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Ayrılık ateşi.

Ayrılurken cānumı ḳızdurdı ḥummā-yı firāḳ
Bilmezem ne söyledür bu rūz-ı hecrānuñ senüñ

hūn:

1. **ḫūn:**
   Kaside 24
   Mısra: **35**
   Kan, kanlı.

Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

2. **ḫūn:**
   Gazel 224
   Mısra: **2**
   (Fars.) Kan.

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

3. **ḫūn:**
   Gazel 336
   Mısra: **6**
   (Fars.) Kan.

Gözlerüm cāmına naḳş itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn ṣuveri

4. **ḫūn:**
   Kaside 31
   Mısra: **49**
   (Fars.) Kan.

Ḫūn oldı leb-ā-leb ciger-i ġonca-i rengīn
Ḳan derledi gülşende ḫayādan gül-i ḥamrā

ḫūn eyleme:

1. **ḫūn eyleme:**-*me*
   Gazel 275
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Kana bulamak.

Baġrumı dāġ-ı ġamuñla lāle-veş ḫūn eyleme
Zaʿferānın yüzümüñ yaşumla gül-gūn eyleme

2. **ḫūn eyleme:**
   Gazel 275
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Kana bulamak.

Yüz sürerken izine ey göz yaşı merdümlik it
Pāk dāmānın gül-i ḫandānumuñ ḫūn eyleme

hūn-āb:

1. **ḫūn-āb:**
Nazm 8
Mısra: **2**
Kanlı gözyaşı.

Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb
Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb

2. **ḫūn-āb:**
Gazel 114
Mısra: **2**
Kanlı gözyaşı.

Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bī-ḫᵛāb göz
Şevḳ-ı laʿlüñden şafaḳ gibi döker ḫūn-āb göz

3. **ḫūn-āb:**
Gazel 115
Mısra: **2**
Kanlı gözyaşı.

Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bī-ḫᵛāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā göñül ḫūn-āb göz

hūn-āb akıdur:

1. **ḫūn-āb aḳıdur:**-*ur*
Gazel 114
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Aşığın gözlerinden kanlı yaş akması kastedilmiştir.

Kendü düşen aġlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

hūn-bahā:

1. **ḫūn-bahāmuz:**
Gazel 276
Mısra: **5**
Kan pahası, diyet.

Ḫūn-bahāmuz buyur ṭudaġuñdan
Cānumuz bārī rāyegān alma

hüner:

1. **hüner:**
Kaside 6
Mısra: **100**
Bir işte gösterilen ustalık, beceriklilik, mahâret.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Fażl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

hünermend:

1. **hünermend:**
Mesnevi 3
Mısra: **170**
Hünerli.

Elā ey şehenşāh-ı ʿālī-nijād
Kerīm ü hünermend ü pāk-iʿtiḳād

ḫūn-ḫᵛār:

1. **ḫūn-ḫᵛār:**
Gazel 57
Mısra: **2**
Kan içen, kan dökücü, zalim.

Öldürür gözlerüñ ey yār elümden ne gelür
Mest olupdur iki ḫūn-ḫᵛār elümden ne gelür

hūn-ḫᵛāre:

1. **ḫūn-ḫᵛāre:**
Gazel 181
Mısra: **8**
Kan döken, zalim.

Miḥrāb-nişīn oldı çün ol çeşm-i füsūn ger
Sāḥirlıġ idüp olduġı ḫūn-ḫᵛāre ne müşkil

hūnī:

1. **ḫūnīdür:**-*dür*
Gazel 178
Mısra: **3**
Kan akıtıcı, kan dökmeye meyilli; zalim, gaddar.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

2. **ḫūnī:**
Gazel 186
Mısra: **11**
Kan akıtıcı, kan dökmeye meyilli; zalim, gaddar.

Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

hūn-ı ʿadūdan:

1. **ḫūn-ı ʿadūdan:**-*dan*
Kaside 22
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Düşman kanı.

Ḫūn-ı ʿadūdan eyledi tīguñ zemīni sürḫ
Nevrūzda nite ki ider lālezār āb

ḫūn-ı ciger:

1. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 277
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer kanı.

Gözlerüm ḫūn-ı ciger ḥālini şerḥ eyler iken
Kirpügüm maʿnī-i rengīn diyü alur ḳaleme

2. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 32
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer kanı; yürek kanı II gönül acısı; kanlı gözyaşı.

Şol deñlü zehr-i ḳahr içürür Aḥmedʾe felek
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger leẕīẕ

3. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 79
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer kanı; yürek kanı II gönül acısı; kanlı gözyaşı.

Ḫūn-ı ciger ḥikāyetini şerḥ ider gözüm
Ehl-i naẓar olanlara bu mā-cerā yiter

4. **ḫūn-ı ciger:**
Gazel 75
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer kanı. || Üzüntü göz yaşları; keder; elem.

Şemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger şaçsa ne ġam
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

hūn-ı cigerden:

1. **ḫūn-ı cigerden:**-*den*
Gazel 49
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yürek/ciğer kanı.

Nergis gözi yaşıyla ḳılur bāġı lālezār
Çün ġamzeñ oḳı ḫūn-ı cigerden nişān virür

hūn-ı cigerinden:

1. **ḫūn-ı cigerinden:**-*i, -nden*
Kaside 6
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer kanı.

Āhū-yı felek gördi seḥer şīr-i livāñı
Ḫūn-ı cigerinden dil-i ṣubḥ oldı dem-ālā

hūn-ı cigerle:

1. **ḫūn-ı cigerle:**-*ile*
Kaside 8
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer kanı.

Ṣol şevḳden ki yazalar alnında aduñı
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehriyār laʿl

2. **ḫūn-ı cigerle:**
Gazel 351
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer kanı; yürek kanı II gönül acısı; kanlı gözyaşı.

Leb-i laʿlini yād itdükce Aḥmed
Ṭolar ḫūn-ı cigerle dest-māli

hūn-ı dille:

1. **ḫūn-ı dille:**-*ile*
Kaside 14
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kanı.

Cefāsı tīġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-ā-ser jeng

hūnīn-dil:

1. **ḫūnīn-dil:**
Kaside 19
Mısra: **74**
Kanlı gönül.

Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūnīn-dil meger āhū-yı Çīn

hūn-rīz:

1. **ḫūn-rīze:**-*e*
Gazel 115
Mısra: **6**
Kan döken, kan dökücü II zâlim, acımasız sevgili.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

2. **ḫūn-rīze:**-*e*
Kıt'a 7
Mısra: **8**
Kan döken, kan dökücü II zâlim, acımasız sevgili.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

hunyāger:

1. **ḫunyā-ger:**
Kaside 7
Mısra: **100**
Şarkı söyleyen, saz çalan kimse. Hanende, sazende.

Şāh bezminde ʿamel olmaġa bu ḳavl-i ġazel
İdinüpdür Zühre-i zehrāyı ḫunyā-ger güneş

hūr:

1. **ḫūrlar:**-*lar*
Gazel 193
Mısra: **13**
Huri II Cennet kızı.

Ḫūrlar şeftālūden vaṣf eyledüm dilber didi
Bihdür ol şeftālūden sīb-i zenaḫdānum benüm

2. **ḫūrsın:**-*sın*
Gazel 209
Mısra: **9**
Cennet kızı, huri.

Ne ḫūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḫlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

3. **ḫūrda:**-*da*
Gazel 253
Mısra: **12**
Cennet kızı, huri.

Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs
Ger olsa ḫūrda bu çeşm ü ebrū

4. **ḫūr:**
Kaside 6
Mısra: **25**
Cennet kızı, huri.

Ṣol bāġ-ı cinān kim pür ola ḫūr ile ġılmān
Gūyā ki meleklerle ṭolar Kaʿbe-i ʿulyā

5. **ḫūr:**
Kıt'a 23
Mısra: **4**
Cennet kızı, huri.

Baḳup Rıdvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḫūr ile olsun muḥallā

6. **ḫūr:**
Gazel 8
Mısra: **19**
Cennet kızı, çok güzel kız veya kadın, huri.

Ey ḫūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

7. **ḫūr:**
Gazel 271
Mısra: **4**
Cennet kızı, cennet mahlûku.

Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme
ʿArūs-ı ḫüsni bu resme baş egmez ḫūr u Rıḍvāna

hūr ile ġılmān:

1. **ḫūr ile ġılmān:**
Gazel 288
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Huri ile cennetteki erkek.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḥūr ile ġılmān ḳucmaġa

ḥūri:

1. **ḥūrīlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 3
Mısra: **19**
Huri II Cennet kızı.

Ördi Rıḍvān şaçı reyḥānlarını ḥūrīlerüñ
Kʾola cārūb-ı der-i ḫalveti dervīşlerüñ

ḥūr-ı bihişt:

1. **ḥūr-ı bihişt:**
Gazel 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cennet güzeli.

Cān cemālüñsüz dem-ā-dem iñler ey ḥūr-ı bihişt
Şan ki bülbüldür düşüpdür gülsitānından ıraḫ

hūr-ı bihiştüñ:

1. **ḥūr-ı bihiştüñ:**-*üñ*
Gazel 53
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cennet güzeli.

Ne vaṣf idem ki ol ḥūr-ı bihiştüñ
İremden sāye-i dīvārı yigdür

hūr-ı cinān:

1. **ḥūr-ı cinān:**
Gazel 344
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Cennetler hurisi.

Ey ḥūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına Aḥmed
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

2. **ḥūr-ı cinān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Cennet hurileri.

Derd ü belā evin nice terk itmesün kʾanuñ
Müştāḳ idi cemāline ḥūr-ı cinān daḫı

hūr-ı efkārumı:

1. **ḥūr-ı efkārumı:**-*um, -ı*
Mesnevi 3
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **-**
Cennet kızı, güzeli. Mec. Şiirdeki ince ve bâkir mana.

Müzeyyen ḳılup ḥūr-ı efkārumı
Bihişt eyledüm bāġ-ı eşʿārumı

hūr-ı ʿīn:

1. **ḥūr-ı ʿīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Iri ve güzel gözlü huri.

Yā Rab maḳāmı ravża-i ḫuld-i berīn ola
Ḳabri enīsi ḥaşre degin ḥūr-ı ʿīn ola

hūr-ı perī-peyker:

1. **ḥūr-ı perī-peyker:**
Gazel 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Peri yüzlü huri.

Ey ḥūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

ḥūr-ı perī-rū:

1. **ḥūr-ı perī-rū:**
Gazel 316
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Peri yüzlü huri (sevgili).

Ol ḥūr-ı perī-rū aşurur ẓulmini ḥadden
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

hūrī-likā:

1. **ḥūrī-liḳā:**
Gazel 248
Mısra: **9**
Huri yüzlü ll Çok güzel yüzlü sevgili.

Sür raḳībi ravża-i kūyuñdan ey ḥūrī-liḳā
Bāġ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun

ḥūrī-zād:

1. **ḥūrī-zādsın:**-*sın*
Gazel 244
Mısra: **1**
Huriden doğma.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāğından irmiş sīm-ten şimşādsın

hurma:

1. **ḫurmāya:**-*ya*
Gazel 128
Mısra: **4**
Hurma ağacı; bu ağacın tatlı meyvesi.

Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḥüsnüñüñ
Şekkerīn ḫurmāya dizmiş müşk ü ʿanberden meges

2. **ḫurmāsı:**-*sı*
Gazel 146
Mısra: **6**
Hurma, tatlı meyve. II Sevgilinin kırmızı ve tatlı dudağı.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey pisteleb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

3. **ḫurmāsı:**-*sı*
Gazel 162
Mısra: **8**
Hurma, tatlı meyve. II Sevgilinin kırmızı ve tatlı dudağı.

Bostān-ı viṣālinden eger mīve ṣatarsa
Biñ cāna ucuzdur lebi ḫurmāsı ʿAlīnüñ

4. **ḫurmāsı:**-*sı*
Gazel 163
Mısra: **8**
Hurma, tatlı meyve. II Sevgilinin kırmızı ve tatlı dudağı.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile

Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

hurmā-yı ter:

1. **ḫurmā-yı ter:**
Gazel 32
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Taze hurma.

Bāġ-ı cihānda bitmeye ey naḫl-i fitne-bār
Şīrīn lebüñ gibi daḫı ḫurmā-yı ter leẕīẕ

hürmet:

1. **ḥürmeti:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **57**
Hürmet, saygı.

Ḫuld-i ḥarīmüñüñ ḥaremi ḥürmeti ḥaḳı
Kim ḫāki ter ʿabīr durur āsitānı müşk

2. **ḥürmetini:**-*i, -n, -i*
Gazel 27
Mısra: **16**
Saygı, değer.

Ḫarīm-i ʿışḳ edebin Aḥmed umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḥaremi ḥürmetini her güstāḫ

hurrem:

1. **ḫurrem:**
Kaside 6
Mısra: **61**
Ar. 1. Sevinçli, mesrur.

Şādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Şol şu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

2. **ḫurrem:**
Kaside 6
Mısra: **197**
Sevinçli, şen, gönül açıcı.

Nice ki cihān bāġını göstermege ḫurrem
Gülzār-ı felekde açılur bu gül-i zībā

3. **ḫurrem:**
Kıt'a 21
Mısra: **10**
Taze, canlı. || Gönül açıcı, ferah, hoş. || Sevinçli, şen.

Ḥüsn ile bāġ-ı zamānı ḫurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīḫini ḫurrem binā

hurrem ider:

1. **ḫurrem ider:**-*er*
Gazel 264
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Sevindirmek, mutlu etmek.

Aḥmedʾüñ şiʿri şeker-lebleri şād itse ne ṭañ
Cānları ḫurrem ider ṭūṭī ḳaçan söze gele

hurrem itdi:

1. **ḫurrem itdi:**-*di*
Kıt'a 21
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tazelik vermek; sevindirmek.

Ḥüsn ile bāġ-ı zamānı ḫurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīḫini ḫurrem binā

hurrem ol:

1. **ḫurrem ol:**
Kaside 13
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak.

Dāyimā ʿizz ü celāl ü nuṣret ü iḳbāl ile
Ḫurrem ol kim ḫaşm ʿīd-i devletüñ ḳurbānıdur

hurrem ola:

1. **ḫurrem ola:**-*a*
Terci-bend 2
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Sevinmek, mutlu olmak ll tazelenmek, yeniden canlılık kazanmak (gülistân bağlamında).

Nice kim ḫurrem ola bāġ-ı bahār
Ola ol bāġa bāġbān bülbül

2. **ḫurrem ola:**-*a*
Gazel 251
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevinmek, mutlu olmak.

Görinmez oldı ol maḥrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

hurrem oldı:

1. **ḫurrem oldı:**-*dı*
Nazm 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Anuñ bükāsı şöyle ṣafā virdi bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest eyledi nevā

hurrem olsun:

1. **ḫurrem olsun:**-*sun*
Kaside 13
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Sevinmek, mutlu olmak.

Ḫurrem olsun gül yüzüñ feṭḥ ü ẓafer taḫtında kim
ʿİzz ü devlet bāġınuñ tāze gül-i ḫandānıdur

hurrem olup:

1. **ḫurrem olup:**-*up*
Kaside 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevinmek, mutlu olmak.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

2. **ḫurrem olup:**-*up*
Terci-bend 2
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak, sevinmek, neşelenmek.

Bāġ-ı ʿömrüñ bahārı ḫurrem olup
Ola medḥüñle şādumān bülbül

hurrem ṭutan:

1. **ḫurrem ṭutan:**-*an*
Kaside 13
Mısra: **45**

Kelime Tipi: **-**
Şenlendirmek, ferah kılmak.

Dāyimā ʿālem cemālin gül gibi ḫurrem ṭutan
Nev-bahār-ı devlet-i Sulṭān Muḥammed Ḫānidur

hūrşīd:

1. **ḫurşīd:**
Kaside 6
Mısra: **41**
Güneş.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

2. **ḫurşīde:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **126**
Güneş.

Ḳılur ḳılıcuñ ʿarşda aşılduġın iʿlām
Ḫurşīde ki çarḫ üzre çeker tīġ-ı mücellā

3. **ḫurşīdi:**-*i*
Gazel 81
Mısra: **11**
Güneş.

Gice māhı nʾeylerem gündüz yāḫod ḫurşīdi ben
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

4. **ḫurşīdi:**-*i*
Gazel 82
Mısra: **13**
Güneş.

Yüzi ḫurşīdi şeb-i zülfini kāfir görüben
Rūm-ı ḥüsninde çeker tīġ-ı dıraḫşān-ı Mıṣr

5. **ḫurşīd:**
Kaside 6
Mısra: **70**
Güneş.

Mirʾāt-ı müẕehheb aşar altun resen ile
Ḫurşīd kʾola levḥa-i zerrīnüñe hem-tā

6. **ḫurşīd:**
Kaside 6
Mısra: **119**
Güneş.

Tīġuñ yüzine noḳṭa-i zerrīn ḳodı ḫurşīd
Çün dest-i ḳażā āyet-i fetḥ eyledi imlā

7. **ḫurşīde:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **109**
Güneş.

Kim ki neẕẕāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẕıruñ çeşmine ḫışmından ṣoḳar ḫancer güneş

8. **ḫurşīd:**
Kaside 14
Mısra: **9**
Güneş.

Sipihr çengine zerrīn veter daḳar ḫurşīd
Ki düze muṭrib-i Zühre bu şiʿr-i terle tereng

9. **ḫurşīdi:**-*i*
Kaside 29
Mısra: **102**
Güneş.

Ḳılsun çemen-i ḳadrüñe taḳdīr seḥābı
Ḫurşīdi gül ü çarḫ-ı semen-bārı benefşe

10. **ḫurşīd:**
Nazm 3
Mısra: **9**
Güneş.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

11. **ḫurşīdden:**-*den*
Nazm 43
Mısra: **2**
Güneş.

Şerḥ idersem ʿuḳde-i zülfüñdeki taʿḳīdden
Rūşen eylerem cemālüñ āyetin ḫurşīdden

12. **ḫurşīdi:**-*i*
Gazel 162
Mısra: **3**
Güneş II sevgilinin parlak yüzü.

Kim gezdüre ḫurşīdi gümüş serv üzerinde
Fitneyle meger ḳāmet-i raʿnāsı ʿAlīnüñ

13. **ḫurşīd:**
Gazel 13
Mısra: **12**
Güneş II sevgilinin yüzü.

Ey eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ
Ḫurşīd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

hurşīd ü kamer:

1. **ḫurşīd ü ḳamer:**
Nazm 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ve ay.

Sulṭān-ı rüsül hümāmumuzdur
Ḫurşīd ü ḳamer ġulāmumuzdur

2. **ḫurşīd ü ḳamer:**
Gazel 120
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ve ay.

Ne vech ile beñzer yüzüñe ay u güneş kim
Ḫurşīd ü ḳamer lāle-ruḫ u ġonca-leb olmaz

hurşīd-i ʿālem-tāb:

1. **ḫurşīd-i ʿālem-tāb:**
Gazel 37
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı aydınlatan güneş.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḫalḳı yaḳmaġa ḫurşīd-i ʿālem-tāb olur

2. **ḫurşīd-i ʿālem-tāb:**
Gazel 114
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı aydınlatan güneş.

Olmasaydı ḫāk-i pāyuñ tūtiyāsından meded
Baḳmaz idi saña ey ḫurşīd-i ʿālem-tāb göz

hurşīd-i ʿālem-tābsın:

1. **ḫurşīd-i ʿālem-tābsın:**-*sın*
Gazel 188
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı aydınlatan güneş.

Şemʿ-i cihān-efrūzsın laʿlīn-külāh ol dostum
Ḫurşīd-i ʿālem-tābsın zerrīn-ḳabā ol ey ṣanem

hurşīd-i cemālüñe:

1. **ḫurşīd-i cemālüñe:**-*üñ*
Gazel 93
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik güneşi; (sevgilinin) güzel yüzünün güneşi, parlaklığı.

Ruḫuñ şemʿi şuʿāʿından dil ü cān u ciger göynür
Naẓar ḳılmaġa ḫurşīd-i cemālüñe naẓar göynür

hurşīd-i cihāndur:

1. **ḫurşīd-i cihāndur:**-*dur*
Kaside 6
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Âlemin güneşi.

Şol māh-ı saʿādet ki ider ḳaṣruñı menzil
Ḫurşīd-i cihāndur ki felek farḳına ḳor pā

hurşīd-i cihān-tāb:

1. **ḫurşīd-i cihān-tāb:**
Kaside 12
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Alemi aydınlatan güneş.

Ebr-i zülfüñ çetr-i sulṭān gibi ey şāh-ı cemāl
Sāyebānlar ṭutdı ḫurşīd-i cihān-tāb üstine

2. **ḫurşīd-i cihān-tāb:**
Gazel 120
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı aydınlatan güneş II Sevgili.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

hurşīd-i devlet:

1. **ḫurşīd-i devlet:**
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Devletin, saltanatın güneşi.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāy-dār olsun

2. **ḫurşīd-i devlet:**
Kıt'a 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Devlet güneşi. || *Saadet ve mutluluk güneşi.*

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāydār olsun

hurşīd-i felek:

1. **ḫurşīd-i felek:**
Gazel 172
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzündeki güneş.

İşigüñe nice yüz sürmeye ḫurşīd-i felek
Kim ider gāh gehī anı müşerref ḳademüñ

hurşīd-i raḫşān:

1. **ḫurşīd-i raḫşān:**
Gazel 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Parlak güneş.

İtmesün ḫurşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḫs
Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḫs

2. **ḫurşīd-i raḫşān:**
Gazel 261
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Parlak güneş II sevgilinin yüzü.

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḥayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

3. **ḫurşīd-i raḫşān:**
Gazel 288
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Parlak güneş. II Sevgili.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

hurşīd-i tābān:

1. **ḫurşīd-i tābān:**
Gazel 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Parlak güneş.

Ḳanġı gül-ruḫdur yüzüñle daʿvī-i ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür iden ḫurşīd-i tābān ile baḫs

2. **ḫurşīd-i tābān:**
Gazel 62
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Parlak güneş. || *Sevgilinin yüzü.*

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

3. **ḫurşīd-i tābān:**
Kaside 11
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Parlak güneş. || *Sevgilinin yüzü.*

Ḫayme-i sulṭān gibi ḫurşīd-i tābān üstine
Ḳurdı müşkīn sāyebānlar kākül-i müşkīn-i dost

hurşīd-i tābāndan:

1. **ḫurşīd-i tābāndan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Parlak güneş. || *Sevgilinin yüzü.*

Eşk-i çeşmüm kim aḳar mihr-i ruḫuñdan dilberā
Kevkeb-i seyyāredür ḫurşīd-i tābāndan ṭamar

hurşīd-i ẓafer:

1. **ḫurşīd-i ẓafer:**
Kaside 6
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **-**
Zafer güneşi.

Ḫurşīd-i ẓafer ṭāliʿ olur fetḥ ufuḳından
Çün ṣubḥ-ṣıfat keşf ide tīġuñ yed-i beyżā

hurşīd-i zer-efşān:

1. **ḫurşīd-i zer-efşān:**
Kaside 6
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **-**
Altın saçan güneş.

Pergār çeküp ḳavs-i ḳuzaḥ defter-i çarḫa
Ḫurşīd-i zer-efşān ider altunla muḥaşşā

hurşiyd-i enver:

1. **ḫurşiyd-i enver:**
Kaside 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Parlak güneş.

Yā çetr-i çarḫ-rifʿat-i ẓill-i ẓalīl-i Ḥaḳ
Ḫurşiyd-i enver üzre ṭutar sāyebān-ı müşk

hurşiyd-i felek:

1. **ḫurşiyd-i felek:**
Kaside 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güneş.

Ayaġı ṭopraġını tāc ide ḫurşiyd-i felek
Kime bendem dir ise ḥażreti dervīşlerüñ

hurūc eyledüñ:

1. **ḫurūc eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Dışarı çıkmak.

Cihān maḫrecinden ḫurūc eyledüñ
Ki miʿrāc-ı ḳurbe ʿurūc eyledüñ

hurūc ide:

1. **ḫurūc ide:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Çıkmak, ayrılmak.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

hurūş:

1. **ḫurūşı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **22**
Coşma, coşkunluk.

Çeşm-i ümīdi ṭopraġa girdi yir ehlinüñ
Āhı ḫurūşı göklere çıḳsa revā imiş

hūşe:

1. **ḫūşe:**
Gazel 54
Mısra: **7**
Salkım.

Aşılur sünbül-i gül-pūşuña dil ḫūşe gibi
Ger aṣarsañ resen-i dāra elümden ne gelür

2. **ḫūşe:**
Gazel 270
Mısra: **5**
Başak, başak demeti, salkım.

Geh misk-i teri ḫūşe ḳılur şāh-ı çenāra
Geh ġāliye gīsū düzedür serv-i revāna

3. **ḫūşedür:**-*dür*
Gazel 271
Mısra: **5**
Salkım.

Nigārā bāġ-ı cennetde yā miskīn ḫūşedür zülfüñ
Ya ʿanberden ḫamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

hūşe hūşe:

1. **ḫūşe ḫūşe:**
Kaside 20
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Salkım salkım.

Ḫayāl-i laʿlüñ ile dāne dāne eşkümden
Dizildi kirpügüm ucında ḫūşe ḫūşe leʾāl

hūşe-i bāġ-ı irem:

1. **ḫūşe-i bāġ-ı irem:**
Gazel 68
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İrem bahçesinin başağı veya sünbülü.

Ḫūşe-i bāġ-ı İrem mi zülfüñ ey ʿunnāb-leb
Yā aşılmış şāmda miskīn ʿineb āvengidür

hūşe-i engūr:

1. **ḫūşe-i engūr:**
Kaside 14
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Üzüm salkımı.

Şan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

hūşe-i ʿinebīden:

1. **ḫūşe-i ʿinebīden:**-*den*
Kaside 14
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Üzüm salkımı.

Diler ki irişe ʿunnāb-ı laʿlüñe zülfüñ
Ki ḫūşe-i ʿinebīden aṣar iki āveng

hūşe-i müşkīn-ʿineb:

1. **ḫūşe-i müşkīn-ʿineb:**
Kaside 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Siyah üzüm salkımı.

Zülf İrem bāġında irmiş ḫūşe-i müşkīn-ʿineb
Ruḫ Ḫıṭāyī yapraġ aşmış Çīn nigāristānıdur

hūşe-i pervīn:

1. **ḫūşe-i pervīn:**
Gazel 260
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ülker ve süreyya adlarıyla bilinen ve altı yıldızdan salkım halinde oluşan bir takım yıldızı. Tanıkta aşığın gözyaşları yıldızların oluşturduğu bu salkıma benzetilmiştir.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i pervīn aşar bu eşk-i ġalṭān her gice

hūşe-i reyḥānı:

1. **ḫūşe-i reyḥānı:**-*ı*
Gazel 241
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Reyhan başağı.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuşşāḳdan defʿ itmege
Ey şūḫ gözlü şāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı ṣun

hūşe-i sünbül:

1. **ḫūşe-i sünbül:**
Gazel 62
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sümbül başağı.

Būstān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫuñ kʾirdükce bād
Ḫūşe-i sünbül diyü zülf-i perīşān oynadur

hūşe-i zülf-i perīşān:

1. **ḫūşe-i zülf-i perīşān:**
Gazel 40
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Perişan zülfün salkımı.

Ey dil-ārāmum cemālüñ bāġına irmez İrem
Nice kim ṣol ḫūşe-i zülf-i perīşān andadur

huşk itdi:

1. **ḫuşk itdi:**-*di*
Gazel 37
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kurutmak.

Zemherīr-i ġam urup ḫuşk itdi cān bāġın dirīġ
Anda ne bülbüller öter ne gül-i sīr-āb olur

huşk ola:

1. **ḫuşk ola:**
Kaside 23
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Kurumak.

Ger ḫāke ṣalsa ẕerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

hüsn:

1. **ḫüsnine:**-*i, -n, -e*
Gazel 2
Mısra: **11**
Ar. Güzellik.

Dostlar āyīne itmiş ḫüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl ser-gerdān aña

2. **ḫüsn:**
Gazel 30
Mısra: **1**
Ar. Güzellik.

Ey ḫüsn ḥarīminde yüzi Kaʿbe vü maʿbed
Vʾey ḫalḳa-i Beytüʾl-Ḥarem ol zülf-i mücaʿad

3. **ḫüsnini:**-*i, -ni*
Gazel 67
Mısra: **11**
Ar. Güzellik.

Sen ḫusrev-i ḫūbānuñ öger ḫüsnini Aḥmed
Kim naẓm-ı Ḥasan gibi ḫoş-üslūb olacaḳdur

4. **ḫüsnini:**-*i, -ni*
Gazel 94
Mısra: **7**
Ar. Güzellik.

Ṭañ mıdur Yaʿḳūb-ı dil añmazsa Yūsuf ḫüsnini
Kʾāsumān-ı cāna miʿrāc itmege ʿĪsā yiter

5. **ḫüsnüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 147
Mısra: **14**
Ar. Güzellik.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḫüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

6. **ḫüsnin:**-*i, -n*
Gazel 163
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.

Gözümüñ ḳudreti yoḳdur kim idrāk eyleye ḫüsnin
Meded virmezse nūrından ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ

7. **ḫüsn:**
Gazel 193
Mısra: **15**
Ar. Güzellik.

Ḫusrevā kimsin didüm didi ḫüsn sulṭānıyam
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

8. **ḫüsn:**
Gazel 198
Mısra: **9**
Ar. Güzellik.

Ḫüsn bāġında ṭabīʿat bāġbānı dikmedi
Ḳadd-i dil-cūyuñ gibi bir serv-i raʿnā dostum

9. **ḫüsnüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 206
Mısra: **21**
Ar. Güzellik.

Ḫāk-i pāyuñ açdı dil çeşmin ki gördüm ḫüsnüñi
Nice cevherdendür anuñ tūtiyāsın bilmedüm

10. **ḥüsn:**
Gazel 241
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.

Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı ṣun

11. **ḥüsn:**
Gazel 254
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

12. **ḥüsn:**
Gazel 264
Mısra: **14**
Ar. Güzellik.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

13. **ḥüsn:**
Gazel 276
Mısra: **9**
Ar. Güzellik.

Ḥüsn bāġında görmedi Aḥmed Eñegüñ gibi dil-sitān alma

14. **ḥüsnüñüñdür:**-*üñ, -üñ, -dür*
Gazel 300
Mısra: **14**
Ar. Güzellik.

Her gün āh itse sūz ile Aḥmed Ḥüsnüñüñdür günāh yaḳma beni

15. **ḥüsn:**
Gazel 305
Mısra: **1**
Ar. Güzellik.

Var mı bir ḥüsn āfītābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

16. **ḥüsn:**
Gazel 306
Mısra: **5**
Ar. Güzellik.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

17. **ḥüsn:**
Gazel 327
Mısra: **13**
Ar. Güzellik.

Ḥüsn sulṭānı yüzi Kaʿbesine Nāẓır itmiş o iki fettānı

18. **ḥüsn:**
Kaside 11
Mısra: **51**
Ar. Güzellik.

Ey melek-ḫū ḥüsn firdevsinde şevḳuñdan ḳurar
Sāyebān-ı sünbül-i ter kākül-i müşkīn-i dost

19. **ḥüsn:**
Kaside 11
Mısra: **66**
Ar. Güzellik.

Terk idüp ser-keşligin çün yoluña ser ḳor nʾola
Ḥüsn iline olsa server kākül-i müşkīn-i dost

20. **ḥüsnüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 22
Mısra: **10**
Ar. Güzellik.

Varma kenār-ı āba ki ḫod-bīn ider seni
Gösterdügince ḥüsnüñi āyīne-vār āb

21. **ḥüsn:**
Kaside 23
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı mı bu yāḫod ḥüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

22. **ḥüsnüm:**-*ü, -m*
Kaside 23
Mısra: **30**
Ar. Güzellik.

Didi cemālümi göricek kendüden gider
Ḥüsnüm tecellīsinden olur bī-ḳarār āb

23. **ḥüsn:**
Kaside 29
Mısra: **3**
Ar. Güzellik.

Bir ḥüsn bahārında sekiz cenneti gördüm
Kʾolmışdı zemīni gül ü dīvārı benefşe

24. **ḥüsnüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Kaside 30
Mısra: **14**
Ar. Güzellik.

Görüp ṣuda cemālüñi ḫod-bīn olursın āh
Āyīnedārı ḥüsnüñüñ āb-ı revān imiş

25. **ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Terci-bend 2
Mısra: **101**
Ar. Güzellik.

Dost ḥüsnine beñzerem didi gül İşidüp eyledi figān bülbül

26. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 9
Mısra: **2**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

27. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 22
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği.

Bir deñizdür ḥüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfītāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḥs

28. **ḥüsne:**-*e*
Gazel 29
Mısra: **4**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿĪd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

29. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 29
Mısra: **12**
(Sevgilinin) güzelliği.

Nergisüñ zer kāsesin ʿanberle ṭoldurdı ṣabā

Kʾola ḥüsnüñ gülşeninde micmere-gerdān-ı ʿīd

30. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 33
Mısra: **15**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḥüsnüñ zamānesinde ruḫ-ı zerdi Aḥmedʾüñ
Gül mevsiminde berg-i ḫazāndan ḫaber virür

31. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 40
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḥüsni Keşmīrinde aġlatmaz gözi siḥri beni
Yaġmurı yaġdurmayan cādū-yı fettān andadur

32. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 47
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḳandīl-i dil aşılmaġa ḥüsnüñ ḥareminde
ʿAnber ṣaçuñuñ silsile-i müşk-i teri var

33. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 50
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḥüsnüñ ʿarūsın itdi yine ġāliye nesīm
Zülfüñ ki ʿanberīne-i misk-i Ḫotan ṭutar

34. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 100
Mısra: **13**
(Sevgilinin) güzelliği.

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucaġında yatup derdüñle dermānsuz geçer

35. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 114
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzelliği.

İtmeyince ḥüsni deryāsına dildāruñ sefer
İtmedi dükkānını pür lüʾlüʾ-i ḫoş-āb göz

36. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 116
Mısra: **2**
(Sevgilinin) güzelliği.

Nāz ider ʿāşıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḥüsni rāzıdur dīvāneye açsun mı rāz

37. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 125
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzelliği.

Beni aġlatma kim zeyn oldı ḥüsnüñ
Bu rūz-ı ʿīdde bārān yaraşmaz

38. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 130
Mısra: **11**
(Sevgilinin) güzelliği.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

39. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 133
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

40. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 138
Mısra: **1**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ġam degül bī-ḫāl olursa ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭ
Resmdür ʿāriflere nāme yazarlar bī-nuḳaṭ

41. **ḥüsn:**
Gazel 142
Mısra: **14**
(Sevgilinin) güzelliği.

Aḥmedʾden idüben ḥasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḥüsn ile iḥsān ider dirīġ

42. **ḥüsn:**
Gazel 144
Mısra: **11**
(Sevgilinin) güzelliği.

ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḥüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

43. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **10**
(Sevgilinin) güzelliği.

Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındīli kim āyīne-vār
Gösterür ḥüsnüñ fürūġın seng-i eyvānuñ senüñ

44. **ḥüsn:**
Gazel 155
Mısra: **7**
(Sevgilinin) güzelliği.

Aldı mehden ḥüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin
Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

45. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 165
Mısra: **12**
(Sevgilinin) güzelliği.

Çekdi ġubār-ı rāhını cevher ʿayārına
Çeşmüm olalı ḥüsni terāzūsı Ḳāsımuñ

46. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 173
Mısra: **7**
(Sevgilinin) güzelliği.

Baġlanup zülfüñe diller düşdi ḥüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

47. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 182
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḥüsnüñ daġıtdı ʿaḳlı dil aldandı sözüñe
Aḥmed nicʾitsün oldı maḥall-i ʿitāb dil

48. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 187
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği.

Dil nice ṣabr eylesün ḥüsnüñ temāşāsında kim

Ḫande itdükce dehānuñ cānumı
eyler dü-nīm

49. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 215
Mısra: **16**
(Sevgilinin) güzelliği.

Baḥr-i ḥüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āfitāb
Yā Rab ol ḥüsnüñ s̱enāsın ben nice iḥṣā ḳılam

50. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 226
Mısra: **10**
(Sevgilinin) güzelliği.

Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

51. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 241
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḫüsni ḳındīlin uyarmış nūr-ı Ḫaḳdan nār-ı ʿışḳ
Zāhidā inkār-ı nūr-ı Ẕüʾl-Celāl itmek neden

52. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 242
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzelliği.

Dīde-i zāhid ne idrāk ide ḥüsnüñ ḳadrini
Māyil olmaz aḥsen-i taḳvīme insān olmayan

53. **ḥüsn:**
Gazel 243
Mısra: **11**
(Sevgilinin) güzelliği.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

54. **ḥüsn:**
Gazel 244
Mısra: **1**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāġından irmiş sīm-ten şimşādsın

55. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 246
Mısra: **1**
(Sevgilinin) güzelliği.

İsterem ḥüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḫalḳına āsān olmasun

56. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 257
Mısra: **19**
(Sevgilinin) güzelliği.

Bāġ-bān zülfüñ ḥarīf olmazdı ḥüsnüñ bezmine
Mā-ḥażar avcında şol sīb-i zenaḫdān olmasa

57. **ḥüsn:**
Gazel 271
Mısra: **11**
(Sevgilinin) güzelliği.

Oturup ḥüsn bezminde idersin ḫālüme ḫande
Yanarduñ şemʿ-veş sen de ṣataşsañ nār-ı hecrāna

58. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 273
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḫüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

59. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 292
Mısra: **2**
(Sevgilinin) güzelliği.

Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni
Kāha ṣaymaz dāne-i mehtābı ḥüsnüñ ḫırmeni

60. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 292
Mısra: **6**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḫākim-i ʿışḳuñ ḫarāb itmezdi göñlüm ḫānesin
Baḳmasa ḥüsnüñ sarāyına bu çeşmüm revzeni

61. **hüsn:**
Gazel 296
Mısra: **15**
(Sevgilinin) güzelliği.

Hüsn her bir cāriḥümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḥüsnüñ keş̱reti

62. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 296
Mısra: **16**
(Sevgilinin) güzelliği.

Hüsn her bir cāriḥümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḥüsnüñ keş̱reti

63. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 322
Mısra: **2**
(Sevgilinin) güzelliği.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

64. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 324
Mısra: **6**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

65. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 334
Mısra: **13**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḫüsnüñ evrāḳın itmege tezyīn Çeşm-i Aḥmed olupdur efşāncı

66. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 337
Mısra: **1**
(Sevgilinin) güzelliği.

Bād-ı āhumdan emīn olmazdı ḥüsnüñ pertevi
Şemʿ-i ḫaddüñe etek germese zülfüñ şeb-revi

67. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 341
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzelliği.

Görüp ḥüsni bahārın ġam yimez Aḥmed helākinden
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrī

68. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **15**
(Sevgilinin) güzelliği.

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Şun būseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

69. **ḥüsni:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **19**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḥüsni firdevsinde cevlān itmege ṭāvūs-vār
Açdı müşgīn bāl ü şehper kākül-i müşkīn-i dost

70. **ḥüsni:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **28**
(Sevgilinin) güzelliği.

Gūş-ı benefşeden ṣaḳın ey ʿandelīb-i mest
Gül ḥüsni rāzın açma ki yirüñ ḳulaġı var

71. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **20**
(Sevgilinin) güzelliği.

Āhū ḳomadı ḳırdı ki ḳurbān ide felek
Ḥüsnüñ ṣabāḥ-ı ʿīdine bī-ḥadd ü bī-şumār

72. **ḥüsni:**-*i*
Kaside 29
Mısra: **15**
(Sevgilinin) güzelliği.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

73. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği.

Gönlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe gönlüme mīzāb göz

74. **ḥüsn:**
Nazm 13
Mısra: **4**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

75. **ḥüsnin:**-*in*
Gazel 29
Mısra: **8**
Güzellik.

Nʾiçün itmezsin naẓar sen göñline ʿāşıḳlaruñ
Çünki ḥüsnin seyr ider āyīnede ḫūbān-ı ʿīd

76. **ḥüsn:**
Mesnevi 4
Mısra: **31**
Güzellik II sevgilinin güzelliği.

Çü ḥüsn içinde ol feryādlardan
Varup siḥr ögrenür üstādlardan

77. **ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 19
Mısra: **32**
Güzellik II güzel yüz.

Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören
Oldı ḥüsnüñe meges-rān şehper-i Rūḥuʾl-Emīn

78. **ḥüsnüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **149**
Güzellik II güzel yüz.

Uş ol ḥüsnüñ evṣāfı ey māh-rūy
Gönül şehrin eyledi pür-güft ü gūy

79. **ḥüsni:**-*i*
Mesnevi 4
Mısra: **17**
Güzellik II güzel yüz.

Neden bu ḥüsni vīrān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı perīşān eyler ol ḫaṭ

80. **ḥüsnine:**-*i, -n, -e*
Terkib-bend 1
Mısra: **89**
Güzellik.

Nuṣret ʿarūsı ḥüsnine behcet bağışlayan
Deryā-yı cūd gevheri Şeh Muṣṭafā ḳanı

81. **ḥüsninden:**-*i, -(n)den*
Gazel 82
Mısra: **9**
Güzellik.

Ey gözüm yaşını gören sebaḳ al ḥüsninden
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mışr

82. **ḥüsnüñi:**-*ü(ñ), -i*
Gazel 29
Mısra: **5**
Güzellik II Sevgilinin güzelliği.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḥüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

83. **ḥüsnüñi:**-*ü(ñ), -i*
Gazel 338
Mısra: **9**
Güzellik II Sevgilinin güzelliği.

Her ḫūb-rūda ḥüsnüñi Aḥmed görür idi
Her şeyʾde rūşen olmasa maʿnā-yı küllü şey

84. **ḥüsnüñi:**-*ü(ñ), -i*
Gazel 339
Mısra: **13**
Güzellik II Sevgilinin güzelliği.

Dil ḥüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

85. **ḥüsnüñe:**-*(ü)n, -e*
Gazel 1
Mısra: **23**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḫāl-i Aḥmed ḥüsnüñe ey meh tamām āyīnedür
Ḥüsnüñi seyr itmege bārī naẓar ḳıl dāʾimā

86. **ḥüsnüñe:**-*(ü)n, -e*
Gazel 299
Mısra: **9**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ne perīsin ki dili ḥüsnüñe pervāne ḳılup
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

87. **ḥüsnüñe:**-*(ü)n, -e*
Gazel 321
Mısra: **5**
(Sevgilinin) güzelliği.

Raḳībi ḥasbeten liʾllāh idinme ḥüsnüñe maḥrem
Maʿāẕaʾllāh ki yaraşmaz nedīm-i pādişāh egri

88. **ḥüsni:**-*i*
Kaside 29
Mısra: **9**
Güzellik. II Sevgilinin güzelliği.

Kim vaṣf ide ol ḥüsni kʾanuñ bāġ-ı ruḫında
Eyledi ḫacil nāfe-i tātārı benefşe

89. **ḥüsn:**
Mesnevi 4
Mısra: **11**
Güzel, güzellik.

Bu ḥüsn ile dilüñ ne ḥāli vardur
Ki ʿaḳl irmedügi aḥvāli vardur

90. **ḥüsninüñ:**-*in, -üñ*
Gazel 325
Mısra: **6**
Güzellik || sevgilinin güzelliği.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḥüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

91. **ḥüsnüñüñ:**-*(ü)ñ, -ün*
Gazel 22
Mısra: **15**
(Sevgilinin) güzelliği.

Kimse Aḥmed gibi naḳş itmez kitābın ḥüsnüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez Mānīyle baḥs

92. **ḥüsnüñüñ:**-*(ü)ñ, -ün*
Gazel 125
Mısra: **2**
(Sevgilinin) güzelliği.

Yanuñda müddeʿī ey cān yaraşmaz
Nedīmi ḥüsnüñüñ nā-dān yaraşmaz

93. **ḥüsnüñüñ:**-*(ü)ñ, -ün*
Gazel 128
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği.

Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḥüsnüñüñ
Şekkerīn ḫurmāya dizmiş müşk ü ʿanberden meges

94. **ḥüsnüñüñ:**-*(ü)ñ, -ün*
Gazel 182
Mısra: **3**
(Sevgilinin) güzelliği.

Maḥşer midür ṣaçuñ ʿaraṣātında ḥüsnüñüñ
Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-ḥisāb dil

95. **ḥüsnüñüñ:**-*(ü)ñ, -ün*
Gazel 206
Mısra: **6**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

96. **ḥüsnüñüñ:**-*(ü)ñ, -ün*
Gazel 221
Mısra: **11**
(Sevgilinin) güzelliği.

Devletinde ḥüsnüñüñ dād eyle ey ṣāh-ı cihān
Kʾanca devlet-ḫāneler vīrān yatur bī-dāddan

97. **ḥüsnüñüñ:**-*(ü)ñ, -ün*
Gazel 225
Mısra: **7**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḥüsnüñüñ
Ṣafḥa-i ḫurşīde çekdi sünbülüñ müşkīn resen

98. **ḥüsnüñüñ:**-*(ü)ñ, -ün*
Gazel 301
Mısra: **8**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ṣaḳın ey dost ṣaḳın dūd-ı dilümden ḳarārur
Ḥüsnüñüñ ḥilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

99. **ḥüsnüñüñ:**-*(ü)ñ, -ün*
Gazel 304
Mısra: **26**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḫaṭ-ı sebzüñde düşen noḳṭa-i ḫāl-i siyehüñ
Ḥüsnüñüñ muṣḥafını zeyn ider iʿrāb gibi

100. **ḥüsnüñüñ:**-*(ü)ñ, -ün*
Nazm 32
Mısra: **1**
(Sevgilinin) güzelliği.

Çıḳaldan ḥüsnüñüñ illerde çavı
Yürekler yaḳdı ʿışḳ odı alavı

101. **ḥüsninüñ:**-*in, -üñ*
Gazel 257
Mısra: **24**
Güzellik II Yüz güzelliği.

Aḥmedʾüñ ʿışḳı zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿnīsi gül ḥüsninüñ bülbül ġazel-ḫᵛān olmasa

102. **ḥüsnini:**-*i, -n, -i*
Gazel 331
Mısra: **9**
Güzellik II Yüz güzelliği.

Ben nice beñzedeyin ḥüsnini gül ḫırmenine
Çünki başdan ayaġa ṣūret-i cāndur çelebī

103. **ḥüsn:**
Gazel 78
Mısra: **3**
(Ar.) Güzellik.

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

104. **ḥüsn:**
Kaside 28
Mısra: **3**
(Ar.) Güzellik.

Dest-i ḳudret ḥüsn menşūrın yazarken ḫāl-i dost
Noḳṭadur kim ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

105. **ḥüsn:**
Kıt'a 21
Mısra: **9**
(Ar.) Güzellik.

Ḥüsn ile bāġ-ı zamānı ḫurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīḫini ḫurrem binā

106. **ḥüsn:**
Nazm 5

Mısra: **10**
(Ar.) Güzellik.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

107. **ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 10
Mısra: **3**
(Ar.) Güzellik.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ gönlümi ḥüsnüñe ṣor
Kim ġarībüñ ḥāline vāḳıf degül illā ġarīb

108. **ḥüsni:**-*i*
Gazel 44
Mısra: **9**
(Ar.) Güzellik.

Āferīn ḥüsni ʿarūsına kʾanuñ zīverini
Aḥmed āyīne-i ḫurşīd ü ḳamerden güniler

ḥüsn āyetini:

1. **ḥüsn āyetini:**-*n, -i*
Gazel 19
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ayeti.

Ḥüsn āyetini şānuña nāzil ḳılan itdi
Maḥbūbları bende seni pādişeh ey dost

ḥüsn bāġın:

1. **ḥüsn bāġın:**-*n*
Mesnevi 4
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik bahçesi.

Yaḫod şaḳınduġından ḥüsn bāġın
Aṣar miskīn resenler ḫaṭṭ zāġın

ḥüsn bāzārında:

1. **ḥüsn bāzārında:**-*nda*
Gazel 160
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin pazarı.

Ḥüsn bāzārında çeşmüm aldı dellāliyyesin
Ey göñül dür dişi laʿlinden dile ḥalvālıġuñ

ḥüsn bezmine:

1. **ḥüsn bezmine:**-*ne*
Gazel 111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meclisi. II Sevgilinin yüzü.

Çeksün müdām nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
Kim geldi ḥüsn bezmine maḫmūr-ı ḫʷāb-ı nāz

ḥüsn deryāsında:

1. **ḥüsn deryāsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik denizi.

Ḥüsn deryāsında cānlar mevc urur māhī gibi
Her ṭarafdan aġ atar bu kākül-i pīçān aña

ḥüsn dīvānında:

1. **ḥüsn dīvānında:**-*nda*
Gazel 130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik defteri.

Ḥüsn dīvānında taḥrīr olmadan ḫaṭṭı henūz
Defter-i ʿışḳında nām-ı cāvidānum var imiş

ḥüsn ilin:

1. **ḥüsn ilin:**-*n*
Gazel 46
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik şehri.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

2. **ḥüsn ilin:**-*n*
Gazel 143
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ülkesi.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḥüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

ḥüsn ilinüñ:

1. **ḥüsn ilinüñ:**-*nüñ*
Gazel 228
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik şehri.

ʿAsesi ḥüsn ilinüñ gönlümi zülfinde bulup
Gice gezdüñ diyü aşmaġa yaraḳladı resen

ḥüsn meydānında:

1. **ḥüsn meydānında:**
Gazel 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meydanı II sevgilinin bulunduğu yer.

Ḥüsn meydānında sulṭān-ı Ḥabeşdür ḫāl-i dost
Kim ṣunar Hindū-yı zülfi ʿanberīn çevgān aña

2. **ḥüsn meydānında:**-*ı, -nda*
Gazel 118
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meydanı II sevgilinin bulunduğu yer.

Ḥüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henūz

ḥüsn nevrūzında:

1. **ḥüsn nevrūzında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 13
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğinin baharı. II Sevgilinin gül bahçesini andıran yüzü.

Ḥüsn nevrūzında ʿuşşāḳı muḥayyer eyleyen
Rāstī ol serv-i dil-cūnuñ gül-i ḫandānıdur

ḥüsn ü bahā:

1. **ḥüsn ü bahā:**
Terkib-bend 1

Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve zarafet.

Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḥüsn ü bahā imiş

ḥüsn ü bahā meydānıdur:

1. **ḥüsn ü bahā meydānıdur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve zarafet meydanı.

Caʿd-ı zülfüñ kim melāḥat ṭopınuñ çevgānıdur
Yaraşur yüzüñde kim ḥüsn ü bahā meydānıdur

ḥüsn ü bahāsı:

1. **ḥüsn ü bahāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve zarafet.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

2. **ḥüsn ü bahāsı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve zarafet.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

ḥüsn ü behcet:

1. **ḥüsn ü behcet:**
Gazel 121
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve hoşluk.

Ḥüsn ü behcet cihānıdur ruḫ-ı dost
Ölürüz ol cihānsuz olımazuz

2. **ḥüsn ü behcet:**
Nazm 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve hoşluk.

Şüretde ḥüsn ü behcet ü maʿnīde dīvsin
Ḳavlüñde şehd ü şekker ü fiʿlüñde mārsın

ḥüsn ü bihālar:

1. **ḥüsn ü bihālar:**
Gazel 263
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve kıymet.

Gözüm ebri bahār-ı ṭalʿatüñe
Virür ḥüsn ü bihālar tāze tāze

ḥüsn ü cemāl:

1. **ḥüsn ü cemāl:**
Kaside 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Iyilik ve güzellik.

Şükür ki virdi yine rūzigāra ḥüsn ü cemāl
Bahār-ı devlet-i Şeh Bāyezīd-i ferruḫ-fāl

ḥüsn ü cemāli:

1. **ḥüsn ü cemāli:**-*i*
Gazel 38
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve hoşluk. II Sevgilinin güzelliği.

Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḫayrān olur

ḥüsn ü cemālin:

1. **ḥüsn ü cemālin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik.

Kendünüñ ḥüsn ü cemālin fikr iderken germ olup
Cān diliyle eyledi bu maṭlaʿı ezber güneş

ḥüsn-i cemāl:

1. **ḥüsn-i cemāl:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüz.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

ḥüsni deñizin:

1. **ḥüsni deñizin:**-*n*
Gazel 124
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik denizi.

Nice devr eyleye dil zevraḳı ḥüsni deñizin
Ki ʿiẕārındaġı zencīr-i dü-tādan geçmez

ḥüsn-i dil-ārāñı:

1. **ḥüsn-i dil-ārāñı:**-*ñ, -ı*
Gazel 17
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü süsleyen, gönle huzur veren güzellik.

ʿArż eyleyeli ḥüsn-i dil-ārāñı cihāna
ʿĀlem yüzini bāġ-ı cinān eyledüñ ey dost

ḥüsn-i dilsitānı:

1. **ḥüsn-i dilsitānı:**-*ı*
Gazel 164
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül alan güzellik.

Bāġ-ı cennet mi bu ḥüsn-i dilsitānı Yūsufuñ
Menbaʿ-ı kevs̱er mi yā şīrīn dehānı Yūsufuñ

ḥüsn-i hūbān-ı ṭarāz:

1. **ḥüsn-i ḫūbān-ı ṭarāz:**
Gazel 116
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Taraz dilberlerinin güzelliği. (Taraz/Talas, Türkistan'da ünlü, kadim bir kent.).

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
ʿĀṣıḳa meşreb ṣorarsañ ḥüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

ḥüsn-i iʿtibāruñdur:

1. **ḥüsn-i iʿtibāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 52
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Önem ve kıymet verme, dikkate alma.

Naẓar gedāña ḳıl ey pādişāh-ı ḥüsn ü cemāl
Ki devlet-i ezelī ḥüsn-i iʿtibāruñdur

hüsn-i kadde:

1. **ḥüsn-i ḳadde:**-*e*
Gazel 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Boyun güzelliği.

Ṣalındugınca Sidreyi ṣır müntehā boyuñ
Ṭoġrusı ḥüsn-i ḳadde nihāyet hemīn ola

hüsn-i kemāli:

1. **ḥüsn-i kemāli:**-*i*
Gazel 171
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mükemmel güzellik, kusursuz güzellik.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāli dilberüñ
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāli dilberüñ

hüsn-i kemāl-i muṣṭafā:

1. **ḥüsn-i kemāl-i muṣṭafā:**
Gazel 290
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Övülenin kusursuz güzelliği.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāl-i Muṣṭafā
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāl-i Muṣṭafā

hüsn-i nevāziş itmese:

1. **ḥüsn-i nevāziş itmese:**-*me, -se*
Kaside 10
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Gönül almak, iltifat etmek.

Göñlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı göñlümüñ

hüsn-i rıżāñı:

1. **ḥüsn-i rıżāñı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Razı olma, hoşnutluk, memnunluk.

Ḥüsn-i rıżāñı şol ḳadar idindi naṣb-ı ʿayn
Kim ḫaṣmuñ içmesün diyü eyler firār āb

hüsn-i ruḫuñdur:

1. **ḥüsn-i ruḫuñdur:**-*uñ, -dur*
Kaside 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın güzelliği.

Ḥüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden bu ruḫ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

hüsn-i şīrīn:

1. **ḥüsn-i şīrīn:**
Gazel 128
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şirin'in güzelliği.

Ḥüsn-i Şīrīn gülşen-i cān-baḫş iken taḳdīri gör
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miskīn ḫār u ḫas

hüsn-i yūsuf:

1. **ḥüsn-i yūsuf:**
Kaside 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Yusuf'un güzelliği.

Senüñdür nuṭḳ-ı ʿĪsā ḥüsn-i Yūsuf
Ki hem cān-baḫşsın hem dil-rübāsın

hüsniyyāt:

1. **ḥüsniyyāt:**
Kaside 13
Mısra: **23**
Güzellikler. II Edebi sanatlarla süslü olan.
Tāze ḥüsniyyāt oḳır gül defterinden ʿandelīb
Bād-ı ṣubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ-gerdānıdur

hüsnüñ:

1. **ḥüsnüñi:**-*i*
Gazel 1
Mısra: **24**
(Sevgilinin) güzelliği.

Ḥāl-i Aḥmed ḥüsnüñe ey meh tamām āyīnedür
Ḥüsnüñi seyr itmege bārī naẓar ḳıl dāʾimā

hüsnüñ bāġınuñ:

1. **ḥüsnüñ bāġınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 13
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik bahçesi.

Ey ḫayāl-i sāye-i zülfüñ bahār-ı cān u dil
Bülbülüñ ḫoş gör ki ḥüsnüñ bāġınuñ mihmānıdur

husrev:

1. **ḫusrevlerüñ:**-*ler, -ün*
Gazel 45
Mısra: **9**
Padişah, hükümdar.

Aşmaġa cānını ḫusrevlerüñ ol şīrīn-leb
Misk-i terden ruḥı gülgünına fitrāk eyler

2. **ḫüsrevsin:**-*sin*
Kaside 11
Mısra: **23**
Padişah, hükümdar.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

3. **ḫusrevi:**-*i*
Gazel 218
Mısra: **12**
Ebü'l-Hasen Emîr Hüsrev b. Emîr Seyfiddîn Mahmûd-ı Dihlevî (ö. 725/1325). Hindistan'da yaşayan Türk asıllı şair, tarihçi ve mutasavvıf.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl

Ḫusrevi ḳo ben ki baḥs itmege Selmān isterem

4. **ḫusrevi:**-*i*
Gazel 337
Mısra: **14**
Padişah, hükümdar II Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar.

Aḥmedʾi Mecnūn iderse Leylī-i zülfüñ ne ṭañ
Oldı sen Şīrīn-lebüñ Ferhād-ı ʿālem Ḫusrevi

5. **ḫusrev:**
Gazel 326
Mısra: **11**
Hüsrev ü Şirin hikayesinin erkek kahramanı.

Şeb-i rıḥletde raḳṣ uraydı ḳadr olmış ṣanup ḫusrev
Virürken cān-ı şīrīni sen olasañ şemʿ-i bālīni

6. **ḫusrev:**
Gazel 128
Mısra: **6**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.

Ḥüsn-i Şīrīn gülşen-i cān-baḫş iken taḳdīri gör
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miskīn ḫār u ḫas

7. **ḫusrev:**
Gazel 313
Mısra: **8**
Hüsrev ile Şirin hikayesinin erkek kahramanı.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

husrevā:

1. **ḫusrevā:**
Kaside 12
Mısra: **67**
Ey hüsrev, ey padişah.

Ḫusrevā ʿālem niẓāmına kefīl olup kefüñ
Ḫaḳ vekīl itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

2. **ḫusrevā:**
Gazel 249
Mısra: **9**
Ey hüsrev, ey padişah II Ey sevgili.

Çihremüzde ḫusrevā laʿlüñ hevāsı eglenür
Ḳıṣṣa-i Şīrīn oḳınur ṣafḥa-i Ferhāddan

3. **ḫusrevā:**
Kaside 7
Mısra: **121**
Ey hükümdar, ey padişah.

Ḫusrevā medḥ-i żamīrüñ fikr iderdüm dün gice
Ṭāliʿ oldı maşrıḳ-ı endīşeden enver güneş

4. **ḫusrevā:**
Gazel 104
Mısra: **5**
Ey hüsrev, ey padişah // Ey sevgili.

Ḫusrevā Şīrīn lebüñden işidenler ḳıṣṣamı
Āh idüp Leylī vü Mecnūn dāsitānın yaḳdılar

5. **ḫusrevā:**
Gazel 193
Mısra: **15**
Ey hüsrev, ey padişah // Ey sevgili.

Ḫusrevā kimsin didüm didi ḥüsn sulṭānıyam
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

6. **ḫusrevā:**
Kaside 21
Mısra: **65**
Ey hükümdar! (Sultan Bayezıd).

Ḫusrevā çünki ṣubḥ-ı rāyuñda Ṣıdḳumı gün gibi ʿayān bulduñ

7. **ḫusrevā:**
Kaside 11
Mısra: **25**
Ey hükümdar.

Ḫusrevā sen şeh nişāna pīşkeş ḳılmaġ içün
Urdı māha ʿanber efser kākül-i müşkīn-i dost

8. **ḫusrevā:**
Nazm 10
Mısra: **1**
Ey hükümdar.

ʿAyb itme ḫusrevā ger iderseñ suʾāl-i cev
Kʾoldı ʿazīz kīse-i zerden çuvāl-ı cev

9. **ḫusrevā:**
Nazm 12
Mısra: **5**
Ey hükümdar.

Ḫusrevā bil ki dāl-i devletdür
Ki saña geldi genc-i bād-āver

10. **ḫusrevā:**
Kaside 13
Mısra: **73**
Ey hükümdar! (Fatih Sultan Mehmet).

Ḫusrevā sen şol Ferīdūnsın ki ednā bendeñüñ
Ḫāk-i pāyı cevher-i tāc-ı ser-i Ḫaḳānıdur

11. **ḫusrevā:**
Kaside 15
Mısra: **47**
Ey hükümdar! (Fatih Sultan Mehmet).

Ḫusrevā pāreledi cevr eli ṣabrum yaḳasın
Dest-gīr olsa demidür baña dāmān-ı kerem

12. **ḫusrevā:**
Kaside 17
Mısra: **33**
Ey hükümdar! (Fatih Sultan Mehmet).

Ḫusrevā kimi şefīʿ idineyüm ḫışmuña kim
Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

13. **ḫusrevā:**
Kıt'a 1
Mısra: **3**
Ey hükümdar! (Fatih Sultan Mehmet).

Ḫusrevā pādişehā cūduñı dil şerḥ idemez
Gerçi medḥüñle ṭolar defter ü dīvān-ı kerem

husrev-i hāver güneş:

1. **ḫusrev-i ḫāver güneş:**
Kaside 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Doğunun hükümdarı olan güneş.

Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş
Geydi nārencī ḳabā urındı nūr-efser güneş

husrev-i hūbānuñ:

1. **ḫusrev-i ḫūbānuñ:***-uñ*
Gazel 67
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzellerin sultanı.

Sen ḫusrev-i ḫūbānuñ öger ḫüsnini Aḥmed
Kim naẓm-ı Ḥasan gibi ḫoş-üslūb olacaḳdur

husrev-i hümāyūn-baḫt:

1. **ḫusrev-i hümāyūn-baḫt:**
Kaside 20
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Bahtı açık olan, kutlu hükümdar.

Ki anda ʿayş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt
Sitāre ḫayl ü felek-ḳadr ü āfītāb-cemāl

husrev-i rūy-ı zemīn:

1. **ḫusrev-i rūy-ı zemīn:**
Kaside 7
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzünün hükümdarı, padişahı.

Ḫusrev-i rūy-ı zemīn dirsem ne faḫr olsun saña
Kʾāsumān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñde oldı ḫāk-i der güneş

2. **ḫusrev-i rūy-ı zemīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzünün hükümdarı, padişahı.

Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ
Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemīn ola

husrev-i şāḥib-ḳırān:

1. **ḫusrev-i şāḥib-ḳırān:**
Gazel 80
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Talihi mesut padişah ‖ ulu/heybetli padişah.

Bu ġamzeler ḫadengi mi yā tīr-i sīnedūz
Yā tīġdur ki ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān çeker

husrev-i şīrin-dehen:

1. **ḫusrev-i şīrīn-dehen:**
Gazel 179
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı ağızlı padişah II Tatlı sözlü Hüsrev (Hüsrev ü Şirin öyküsünün erkek kahramanı olan hükümdar, İran şahlarından birkaçı aynı adla anılırsa da içlerinde en meşhuru budur. Ayrıca kelime padişah anlamında da kullanılır. Şirin sözcüğü de bu hikâyenin kadın kahramanını tevriyeli olarak çağrıştıracak şekilde kullanılmıştır.) II sevgili.

Yoluña ey Ḫusrev-i şīrīn-dehen
Dīde mi var kim yaşı gülgūn degül

2. **ḫusrev-i şīrin-dehen:**
Kaside 25
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şirin ağızlı Hüsrev, padişah. II tatlı dilli sevgili.

Zülfüñüñ şebdīzini ey ḫusrev-i şīrin-dehen
Ḳoş ruḫuñ gülgūnına kim germ ola meydān-ı ʿīd

husūf:

1. **ḫusūf:**
Gazel 278
Mısra: **12**
Ay tutulması.

Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñʾçün
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

husūf-ı żaʿfdan:

1. **ḫusūf-ı żaʿfdan:***-dan*
Kaside 18
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Zayıflığın ay tutulması.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı żaʿfdan
ʿİzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

husūşā:

1. **ḫuşūşā:**
Gazel 234
Mısra: **2**
(Ar.) Bilhassa, özellikle.

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından
Ḫuşūşā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

hüşyār:

1. **hüşyāra:***-a*
Gazel 117
Mısra: **3**
Ayık, uyanık, aklı başında kimse.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra ṣun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henüz

hüş-yār olmasun:

1. **hüş-yār olmasun:**
Gazel 281
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Aklı başında olmak, ayık olmak. II Âşktan uzak olmak.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

hutbe-i bāyezīd hān:

1. **ḫuṭbe-i bāyezīd ḫān:**
Kaside 21
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Sultan Bayezid'in hutbesi.

Oḳınan minber-i saʿādetde
Ḫuṭbe-i Bāyezīd Ḫān bulduñ

<u>huṭbe-i medḥ okıdıysa:</u>

1. **ḫuṭbe-i medḥ oḳıdıysa:**-*dı, -ise*
Kaside 25
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Övgü hutbesi okumak.

Ḫuṭbe-i medḥ oḳıdıysa devletüñe nʾola kim
Minber-i gerdünda dikdi rāyet-i nūrānī ʿīd

<u>hūt-ı felekdür:</u>

1. **ḥūt-ı felekdür:**-*dür*
Kaside 6
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzündeki balık burcu.

Hem baḥr-i sipihr anda ḥabāb-ı güẕerāndur
Hem ḥūt-ı felekdür aña dil-teşne vü ẓamʾā

<u>hüveydā ola:</u>

1. **hüveydā ola:**-*a*
Gazel 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, belli olmak, görülmek.

Yā nāme-i tezvīr idi ḫaṭṭuñ ki ḳazındı
Tā āyet-i Ḥaḳ ola cemālüñde hüveydā

<u>hüveydā oldı:</u>

1. **hüveydā oldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, belli olmak, görülmek.

Māh-ı ʿalemüñ burc-ı ḳamer ḳıldı zemīni
Kim naʿl-i semendüñle hilāl oldı hüveydā

<u>hˇāb:</u>

1. **ḫˇābdan:**-*dan*
Gazel 293
Mısra: **11**
Uyku.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫˇābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

2. **ḫˇābda:**-*da*
Gazel 349
Mısra: **7**
Uyku.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫˇābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstī

3. **ḫˇābda:**-*de*
Gazel 260
Mısra: **13**
Uyku II rüya, düş.

Çeşm-i Aḥmed ḫˇābda cennet görürse ṭañ degül
ʿĀlem-i ḥüsnüñ miṣālin seyr ider cānān her gice

4. **ḫˇāb:**
Gazel 196
Mısra: **3**
(Fars.) Uyku.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫˇāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

5. **ḫˇāb:**
Gazel 267
Mısra: **13**
(Fars.) Uyku.

Ḫamr içerdüm ḫˇāb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

6. **ḫˇāb:**
Gazel 283
Mısra: **5**
(Fars.) Uyku.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫˇāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

7. **ḫˇāb:**
Gazel 304
Mısra: **10**
(Fars.) Uyku.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫˇāb gibi

<u>hˇāb-ı ʿademüñ:</u>

1. **ḫˇāb-ı ʿademüñ:**-*üñ*
Kaside 29
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk uykusu.

Devlet gibi baḫtuñı görüp ḫıdmete ṭurdı
Ḫˇāb-ı ʿademüñ oldı çü bīdārı benefşe

<u>hˇāb-ı ġafletden uyandı:</u>

1. **ḫˇāb-ı ġafletden uyandı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Gaflet uykusundan uyanmak, yakaza hali, manevi uyanıklık. Hakk'a ulaşmayı, onu bilmeyi ve idrak etmeyi tüm varlığıyla arzulayan insan kalbinin Hak tarafından gelen bir uyarıcı, bir tembih ile uyanıklık hâline kavuşmasıdır.

Uyandı ṣubḥ-ı ezelde ki ḫˇāb-ı ġafletden
Bu ḫalḳı eyleye bīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

<u>hˇāce:</u>

1. **ḫˇāce:**
Terci-bend 1
Mısra: **23**
Hoca. II Tüccar.

Vaṣlı ḫazīnesin Ḫaḳuñ ol ḫˇāce gördi kim
Girdi eline dürr-i viṣāli Muḥammedüñ

2. **ḫˇāce:**
Gazel 219
Mısra: **4**
"Hoca, efendi, üstat" anlamında bir seslenme.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña

Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

3. **ḫᵛāce:**
Terci-bend 1
Mısra: **109**
"Hoca, efendi, üstat" anlamında bir seslenme.

Ey ḫᵛāce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ

ḫᵛān:

1. **ḫᵛānına:***-ı, -n, -a*
Gazel 168
Mısra: **9**
(Fa.) Yemek, sofra.

Viṣāli ḫᵛānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

2. **ḫᵛānına:***-ı, -n, -a*
Kaside 15
Mısra: **66**
(Fa.) Yemek, sofra.

Nice kim Kaʿbe müsāfirlerini luṭf-ı İlāh
Raḥmeti ḫᵛānına her sāl ide mihmān-ı kerem

3. **ḫᵛānını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 264
Mısra: **11**
Sofra.

Didüm arturdı ġamuñ ḫᵛānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

4. **ḫᵛānına:***-ı, -n, -a*
Gazel 298
Mısra: **1**
Sofra.

Ey meh viṣālüñ ḫᵛānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

5. **ḫᵛānında:***-ın, -da*
Kaside 3
Mısra: **18**
Sofra.

Dü cihān niʿmetin azırġana bir mūrçeye
Luṭf ḫᵛānında yed-i ḳudreti dervīşlerüñ

6. **ḫᵛānın:***-ın*
Kaside 5
Mısra: **8**
Sofra.

Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḥażarı bir mūra
Luṭf ḫᵛānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

7. **ḫᵛānıdır:***-ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **88**
Sofra.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet ḫᵛānıdır

8. **ḫᵛānında:***-ın, -da*
Kaside 24
Mısra: **49**
Sofra.

Beñzer ki kāse ṣunmaġa ḫᵛānında ʿīdüñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

9. **ḫᵛānuñ:***-uñ*
Mesnevi 3
Mısra: **26**
Sofra.

Zemīn süfre-i ḫᵛān-ı iḥsānıdur
Bu ḫᵛānuñ cihān ḫalḳı mihmānıdur

10. **ḫᵛānıdur:***-ı, -dur*
Gazel 241
Mısra: **7**
Sofra. II Lütuf.

ʿĪd-i cemālüñ ḫᵛānıdur şükrāne vir sāyillere
Senbüse-i laʿlüñden ol ḥalvā-yı şīrīn-şānı ṣun

11. **ḫᵛānā:**
Mesnevi 3
Mısra: **165**
Okumak, söylemek.

Ki her nā-tüvān kʾanı ḫᵛānā ola
Açup görmesiyle tüvānā ola

ḫᵛān-ı ʿām:

1. **ḫᵛān-ı ʿām:**
Mesnevi 3
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Herkese ait sofra.

Aña bir żiyāfetdür ol ḫᵛān-ı ʿām
Kʾanuñçün yaradıldı ʿālem tamām

ḫᵛān-ı cemālüñ:

1. **ḫᵛān-ı cemālüñ:***-üñ*
Gazel 61
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik sofrası.

Felek ḫᵛān-ı cemālüñ ḥasretinden
Ṣabāḥuñ sofrasından nān uġurlar

ḫᵛān-ı cemālüñden:

1. **ḫᵛān-ı cemālüñden:***-üñ, -den*
Gazel 34
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin sofrası.

Sen būseñ ile ḫᵛān-ı cemālüñden Aḥmedʾe
Senbūse baḫşiş eyle ki luṭfuñ ʿamīmdür

ḫᵛān-ı firāk:

1. **ḫᵛān-ı firāḳ:**
Gazel 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık sofrası.

Nice kim Aḥmed ġarībe ṣunıla ḫᵛān-ı firāḳ
Loḳma-i vaṣluñ raḳīb itüñ dehānından ıraḥ

ḫᵛān-ı halīlī:

1. **ḫᵛān-ı ḫalīlī:**
Gazel 90
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Halil (İbrahim) sofrası;

nimetleri çok bol olan, herkese açık bereketli sofra. (Sevgilinin ağzı bağlamında.).

Şekkerī ḫᵛān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

hᵛān-ı ḥüsnüñde:

1. **ḫᵛān-ı ḥüsnüñde:***-üñ*
   Kaside 25
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzellik sofrası.

Ḫᵛān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekkerīn senbūsedür
Kim görinür gözlere şīrīn anuñla ḫᵛān-ı ʿīd

hᵛān-ı ḥüsnüñden:

1. **ḫᵛān-ı ḥüsnüñden:***-üñ, -den*
   Gazel 29
   Mısra: **20**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzellik sofrası.

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ
Ḫᵛān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

ḫᵛān-ı ʿīd:

1. **ḫᵛān-ı ʿīd:**
   Kaside 25
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Bayram sofrası.

Ḫᵛān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekkerīn senbūsedür
Kim görinür gözlere şīrīn anuñla ḫᵛān-ı ʿīd

2. **ḫᵛān-ı ʿīd:**
   Kaside 25
   Mısra: **42**
   Kelime Tipi: **-**
   Bayram yemeği, ikramı, ziyafeti.

Ḫūblar nice alursa ṣabrını ʿāşıḳlaruñ
Şöyle yaġmā itdi cūduñ süfresinden ḫᵛān-ı ʿīd

hᵛān-ı kerem:

1. **ḫᵛān-ı kerem:**
   Kaside 15
   Mısra: **38**
   Kelime Tipi: **-**
   Cömertlik sofrası.

Kāse-i ḥırş ṭoyar süfre-i iḥsānuñdan
Dest-i inʿāmuñ ile ʿām olalı ḫᵛān-ı kerem

hᵛān-ı luṭfuñla:

1. **ḫᵛān-ı luṭfuñla:***-uñ, -ile*
   Kaside 15
   Mısra: **36**
   Kelime Tipi: **-**
   Lütuf, yardım sofrası II çok cömert gönül; yardımseverlik.

Gök tenūrında ḳurı ḳurş oḳınur mihr ile māh
Ḫᵛān-ı luṭfuñla firāvān olalı nān-ı kerem

hᵛān-ı muʿcizāt:

1. **ḫᵛān-ı muʿcizāt:**
   Kaside 1
   Mısra: **28**
   Kelime Tipi: **-**
   Mucizeler sofrası.

Dest-i nevālüñ ile ṣunulmış nevāledür
Şol ḫᵛān-ı muʿcizāt ki neşr itdi enbiyā

hᵛān-ı muʿcizātda:

1. **ḫᵛān-ı muʿcizātda:***-da*
   Terci-bend 1
   Mısra: **27**
   Kelime Tipi: **-**
   Mucizeler sofrası.

Çün ḫᵛān-ı muʿcizātda oldı nevāle-baḫş
Mecmūʿ-ı enbiyāya nevāli Muḥammedüñ

hᵛān-ı yaġmāya:

1. **ḫᵛān-ı yaġmāya:**
   Mesnevi 3
   Mısra: **27**
   Kelime Tipi: **-**
   Yağma sofrası. Herkesin faydalandığı nimetler.

Çün ol ḫᵛān-ı yaġmāya itdüñ ṣalā
Ne bīgāne ḳaldı ne ḫod āşinā

hᵛān-sālār-ı vaṣluñ:

1. **ḫᵛān-sālār-ı vaṣluñ:***-uñ*
   Nazm 34
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Vuslatın sofracıbaşı.

Bugün bir ārzū ḳalmaz cihānda
Ki ḫᵛān-sālār-ı vaṣluñ ḥāżır itmez

hᵛār:

1. **ḫᵛār:**
   Gazel 52
   Mısra: **10**
   Değersiz, itibarsız, hakir.

ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫᵛār u zāruñdur

hᵛār eyleme:

1. **ḫᵛār eyleme:***-me*
   Kıt'a 1
   Mısra: **21**
   Kelime Tipi: **-**
   Hor etmek, aşağı bir duruma düşürmek.

Beni ḫᵛār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

hᵛar itme:

1. **hᵛar itme:***-me*
   Kaside 24
   Mısra: **65**
   Kelime Tipi: **-**
   Aşağılamak, küçük düşürmek.

Hᵛar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevheriñ
İḳbāl ü yümn içün götürür gūş-ı rūzigār

hᵛār itmez:

1. **ḫ˅ār itmez:**-*mez*
Gazel 169
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aşağılamak, küçük düşürmek.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫ˅ār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

hoş-āvāz:

1. **ḫoş-āvāz:**
Gazel 143
Mısra: **16**
Güzel, nağmeli ses.

Düşürdi Aḥmedʾi ḳafes-i ʿışḳa luṭf-ı ṭabʿ
Bülbülleri esīr ḫoş-āvāz ider dirīġ

hoş-güvār:

1. **ḫoş-güvār:**
Kaside 23
Mısra: **26**
Tatlı, leziz.

Vaṣf-ı lebüñde kim añar āb-ı ḥayātı kim
Mey meclisinde olmaz igen ḫoş-güvār āb

2. **ḫoş-güvār:**
Kaside 23
Mısra: **84**
Tatlı, leziz.

Çek tīġ-ı ābdārı ki ḳorḳuñdan içemez
Kāfīr diyār-ı küfrde bir ḫoş-güvār āb

I

ıġmaż:

1. **ıġmāż:**
Kaside 20
Mısra: **97**
Görmezlikten gelme.

Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese ıġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

ʿıḳd:

1. **ʿıḳdin:**-*in*
Kaside 7
Mısra: **133**
Gerdanlık.

Tā Süreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

ʿıḳd-i süreyyā:

1. **ʿıḳd-i süreyyā:**
Kaside 6
Mısra: **190**
Kelime Tipi: **-**
Ülker (Pervin) yıldızı. Yedi (veya altı) yıldızlardır ki; ikişer ikişer karşılıklı dururlar ve Ayın geçtiği yerlere yakın görünürler. Gerdanlığa benzemesinden Felekiyâtta "Ikd-ı Süreyya" tabir edilir.

Düzdüm ṭabaḳ-ı ʿarżda bir silk-i cevāhir
Kim meclisüñe nuḳl ola ol ʿıḳd-i Süreyyā

ılduz:

1. **ılduzlar:**-*lar*
Kaside 7
Mısra: **57**
Yıldız.

ʿAhd-i ʿadlüñde yumarlar cümle ılduzlar gözin
Girdügince çeşme-i kāfūra bī-miʾzer güneş

2. **ılduz:**
Kaside 12
Mısra: **61**
Yıldız.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

3. **ılduzı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **8**
Yıldız.

Ẓill-i Ḥaḳ Şāh Muḥammed ki işigi göginüñ
Kemterīn ılduzı olur meh-i tābān-ı kerem

4. **ılduzın:**-*ın*
Gazel 300
Mısra: **9**
Yıldız, ışıklı ve sâbit bir nokta hâlinde görülen gök cisimlerinden her biri.

Bī-ḥisāb idüp ılduzın yaşumuñ
Ey güneş yüzlü māh yaḳma beni

5. **ılduzlar:**-*lar*
Gazel 318
Mısra: **10**
Yıldız, ışıklı ve sâbit bir nokta hâlinde görülen gök cisimlerinden her biri.

Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz
Çarḫa sulṭān olup ılduzlar olursa sipehi

6. **ılduzını:**-*ı, -nı*
Gazel 202
Mısra: **19**
Yıldız (gözyaşı bağlamında).

Aḥmedʾüñ dökme yaşı ılduzını
Ey güneş yüzlü māhum İbrāhīm

ırağ:

1. **ırağa:**-*a*
Gazel 150
Mısra: **12**
Uzak.

Gözden ırağ idüp ʿaceb urur cefā oḳın
Urılmaya ırağa atılsa nişān gerek

ırağ olduġum:

1. **ırağ olduġum:**
Gazel 295
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Uzak kalmak, ayrı düşmek.

Ben senden ırağ olduġum işitdi raḳībüñ
Şol deñlü sevindi feraḥından öle yazdı

ırah:

1. **ıraḫ:**
Gazel 28
Mısra: **6**
Irak, uzak.

Eşk-i ḥasret aḳıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaşdan ey baş āsitānından ıraḫ

2. **ırаḫ:**
Gazel 28
Mısra: **10**
Irak, uzak.

Nice kim Aḥmed ġarībe ṣunıla
ḫ'ān-ı firāḳ
Loḳma-i vaṣluñ raḳīb itüñ dehānından ırаḫ

3. **ırаḫ:**
Gazel 45
Mısra: **13**
Irak, uzak.

Āfitābumdan ırаḫ nice yanam nār-ı ġama
Cevri devrānda baña gerdiş-i eflāk eyler

ırah düşe:

1. **ırаḫ düşe:**-*e*
Gazel 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Uzak kalmak, ayrı düşmek.

Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ırаḫ
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ırаḫ

ırah düşüpdür:

1. **ırаḫ düşüpdür:**
Gazel 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Uzak kalmak, ayrı düşmek.

Cān cemālüñsüz dem-ā-dem iñler ey ḫūr-ı bihişt
Ṣan ki bülbüldür düşüpdür gülsitānından ırаḫ

ırаḫ ola:

1. **ırаḫ ola:**-*a*
Gazel 28
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Uzak olmak; ayrı bulunmak.

Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ırаḫ
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ırаḫ

ırah olan:

1. **ırаḫ olan:**-*an*
Gazel 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Uzak olmak; ayrı bulunmak.

İşiginden ayrılanuñ gökde yoḳdur yılduzı
Bī-saʿādetdür olan şāh-ı cihānından ırаḫ

ırak:

1. **ırаḳdan:**-*dan*
Gazel 216
Mısra: **10**
Uzak.

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñile
Baña yiter ki ırаḳdan saña neẕẕāre ḳılam

2. **ırаḳdan:**-*dan*
Gazel 2
Mısra: **6**
Uzak, ırak.

Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabīb-i laʿl-i yār
Kim ırаḳdan baḳmaġ ile olmışam ḥayrān aña

3. **ırаḳdan:**-*dan*
Kaside 6
Mısra: **159**
Uzak, ırak.

Ḳan yudar ırаḳdan ḳabaġum gibi ṣurāḫī
Alduḳca lebüñ büselerin kāse-i ḥamrā

4. **ırаḳdan:**-*dan*
Gazel 156
Mısra: **7**
Uzak, ayrı.

Ṣuçum ʿafv eyle kim her gün ırаḳdan
Öperem rāhını ol āsitānuñ

ısgā:

1. **ışġā:**
Kaside 6
Mısra: **196**
Kulak vermek, dinlemek.

İṭnāb-ı kelām itdügüme nükte budur kim
Maḥbūb-ı cihānsın saña maṭlūbdur ışġā

ısıcak:

1. **ışıcaḳ:**
Gazel 4
Mısra: **4**
Sıcak.

Ḫalḳ-ı dünyāya bürūdetler iden bād-ı şimāl
Sezemezdüm ki ışıcaḳ deprene bu deñlü baña

ʿışk:

1. **ʿışḳuñuñ:**-*u, -ñ, -uñ*
Nazm 18
Mısra: **1**
A. Aşırı sevgi.

Eline ʿışḳuñuñ virdümse yaḳa
Didüm mi kim beni odlara yaḳa

2. **ʿışḳa:**-*a*
Gazel 72
Mısra: **11**
Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.

Saʿy it Aḥmed ʿışḳa kim merve ḥaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

3. **ʿışḳ:**
Gazel 2
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

4. **ʿışḳ:**
Gazel 38
Mısra: **17**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

5. **ʿışḳ:**
Gazel 75
Mısra: **18**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Şemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger şaçsa ne ġam
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

6. ʿ**ışḳ:**
Gazel 82
Mısra: **7**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Eyledi ʿışḳ Züleyḫāsı bu cān Yūsufına
Mışr-ı ḥüsnüñde zenaḫdānuñı zindān-ı Mışr

7. ʿ**işḳuñ:**-*uñ*
Gazel 86
Mısra: **12**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Müşkil budur ki her kime kim ḫālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

8. ʿ**ışḳ:**
Gazel 89
Mısra: **4**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

9. ʿ**işḳ:**
Gazel 119
Mısra: **7**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını
Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henüz

10. ʿ**işḳ:**
Gazel 122
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

ʿIşḳ vīrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez
Ḫūblar bī-dādınuñ dadın bilen dād istemez

11. ʿ**ışḳı:**-*ı*
Gazel 161
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Mescid-i ḥüsnüñde ʿışḳı çün imām itsem gerek
Ṭāḳ-ı ebrūña sücūd-ı ber-devām itsem gerek

12. ʿ**işḳ:**
Gazel 192
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

ʿIşḳ ṭasın çıñradan āh u fiġānumdur benüm
Söylenen dillerde şimdi dāsitānumdur benüm

13. ʿ**ışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 205
Mısra: **8**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bīzār olmışam

14. ʿ**ışḳını:**-*ını*
Gazel 220
Mısra: **2**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem
Ṣaḳlayup ʿışḳını sīnemde nihānī severem

15. ʿ**ışḳını:**-*ını*
Gazel 220
Mısra: **9**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

16. ʿ**ışḳ:**
Gazel 232
Mısra: **14**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Vir ʿışḳa göñül ġam yime ʿāṣıḳ mıdur Aḥmed
Endīşe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından

17. ʿ**ışḳa:**-*a*
Gazel 232
Mısra: **13**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Vir ʿışḳa göñül ġam yime ʿāṣıḳ mıdur Aḥmed
Endīşe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından

18. ʿ**ışḳa:**-*a*
Gazel 240
Mısra: **11**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şeh-vār isteyen

19. ʿ**ışḳ:**
Gazel 243
Mısra: **13**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

20. ʿ**ışḳı:**-*ı*
Gazel 257
Mısra: **23**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Aḥmedʾüñ ʿışḳı zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿnīsi gül ḥüsninüñ bülbül ġazel-ḫᵛān olmasa

21. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 266
Mısra: **15**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

22. ʿ**işḳuñ:**-*uñ*
Gazel 280
Mısra: **9**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

ʿIşḳuñ yolında göñlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne ʿāṣıḳam gel ḫār ṣaçma rāhuma

23. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 290
Mısra: **9**

Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Perīşān-ḥāl olmış göñül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu dīvāne neden düşmiş bu pīç-ā-pīç-i gīsūya

24. ʿ**işḳuñ:**-*uñ*
Gazel 290
Mısra: **11**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

ʿIşḳuñ eger günāh ise uşta günāh-kāruñam
Şefḳat idüp şefāʿat it kʾolmışam āl-i Muṣṭafā

25. ʿ**ışḳ:**
Gazel 310
Mısra: **12**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bir ḳadem cāna başam iki cihāna birini
Ḫūb olur ʿışḳ ṭarīḳında bu reftār daḫı

26. ʿ**ışḳ:**
Gazel 311
Mısra: **9**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

27. ʿ**işḳuñ:**-*uñ*
Gazel 329
Mısra: **5**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

ʿIşḳuñ esrükleriyüz cām-ı lebüñ şun sāḳī
Cāndan it meclis-i cānānede peymānemüzi

28. ʿ**ışḳ:**
Gazel 330
Mısra: **13**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Aḥmedʾüñ ʿışḳ içinde şāhidisin
Kim ḳabūl itmeye güvāhumuzı

29. ʿ**ışḳın:**-*ın*
Gazel 339
Mısra: **13**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Dil ḥüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

30. ʿ**ışḳ:**
Gazel 343
Mısra: **6**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

31. ʿ**ışḳumuz:**-*umuz*
Gazel 343
Mısra: **5**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

32. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 349
Mısra: **3**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kejrā rāstī

33. ʿ**ışḳ:**
Kaside 9
Mısra: **8**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

34. ʿ**ışḳ:**
Kıt'a 9
Mısra: **6**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Bir iş daḫı açılurdı ol işden
Pes ʿışḳ işi tār-mār olurdı

35. ʿ**ışḳ:**
Kıt'a 14
Mısra: **3**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Görüp cān didi ʿışḳ dellālına
Mezād it kʾirişdi ḫarīdārumuz

36. ʿ**ışḳı:**-*ı*
Mesnevi 4
Mısra: **18**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Neden bu ḥüsni vīrān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı perīşān eyler ol ḫaṭ

37. ʿ**ışḳ:**
Müfret 21
Mısra: **1**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḥālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

38. ʿ**ışḳ:**
Murabba 1
Mısra: **23**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Dir idüm ʿışḳ ḳopuzın uşadam vaz gelem
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

39. ʿ**ışḳ:**
Nazm 32
Mısra: **2**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.

Çıḳaldan ḥüsnüñüñ illerde çavı
Yürekler yaḳdı ʿışḳ odı alavı

40. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 117
Mısra: **1**
(Sevgilinin) aşkı.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin şunmaḳda sāḳīdür henüz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳīdür henüz

41. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 54
Mısra: **1**
(Sevgiliye duyulan) Sevgi, tutku, muhabbet.

Ḳıldı ʿışḳuñ beni āvāra elümden ne gelür
Düşdüm ol zülf-i siyehkāra elümden ne gelür

42. ʿ**ışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 199
Mısra: **10**
(Sevgiliye duyulan) Sevgi, tutku, muhabbet.

Çün cemālüñ şemʿine pervānedür Aḥmed bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

43. ʿ**işḳ:**
Kaside 3
Mısra: **9**
Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu || İlahi aşk.

ʿIşḳ gevherleridür ʿaḳl ile idrāk olmaz
Ṣadef-i tende yigin ḳıymeti dervīşlerüñ

44. ʿ**işḳuñ:**-*-uñ, -, -*
Gazel 49
Mısra: **3**
Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.

ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

45. ʿ**işḳum:**-*um*
Gazel 34
Mısra: **25**
Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.

ʿIşḳum cerīmedür diyü incinme Aḥmedʾā
Kʾol şāh-ı cürm-pūş bilürsin kerīmdür

46. ʿ**ışḳuñuñ:**-*u, -ñuñ*
Kaside 10
Mısra: **36**
Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası göñlümüñ

47. ʿ**işḳumı:**-*um, -ı*
Gazel 217
Mısra: **9**
Bir kimse veya bir şeye karşı duyulan çok kuvvetli sevgi ve bağlılık, aşırı muhabbet.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

ʿışḳ ehli:

1. ʿ**ışḳ ehli:**
Gazel 122
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
I. Aşk erbabı. II. Âşıklar.

Ey ḫalīlüm āteş-i sūzāna pertāb itseler
Ḥażret-i Cibrīlden ʿışḳ ehli feryād istemez

ʿışḳ odına yan:

1. ʿ**ışḳ odına yan:**
Gazel 220
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Aşk ateşiyle yanmak.

Aḥmedʾā yan bu ʿışḳ odına ki şemʿ
Nūrı olmaz yaḳılmayınca tamām

ʿışḳ ṭarīḳında:

1. ʿ**ışḳ ṭarīḳında:**
Gazel 316
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşk yolu.

Şemʿi ruḫıdur ʿışḳ ṭarīḳında delīlüm
Göñlüm şeb-i zülfinde bulursa nʾola rāhı

ʿışḳuñ libāsın geymesün:

1. ʿ**ışḳuñ libāsın geymesün:**-*me, -sün*
Kaside 12
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Aşk elbisesini giymek.

Cān u tenden geçmeyen ʿışḳuñ libāsın geymesün
Geymeye ḫācī olan iḥrāmı eṣvāb üstine

ışlāḥ itmege:

1. **ışlāḥ itmege:**
Kaside 18
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Düzeltmek; yola getirmek.

Sūʾi mizācın ʿālemüñ ḥikmetle ışlāḥ itmege
Sen Ḫıżr-dem ʿĪsā-nefes Loḳmāna şıḥḥat yaraşur

ışmarla:

1. **ışmarlamışam:**-*mış, -am*
Gazel 210
Mısra: **3**
Tevdi etmek, emanet etmek.

Gerçi ışmarlamışam göñlüme aġzuñ sırrını
Gör beni dīvāneye rāz-ı nihān ışmarlaram

ısmarla-:

1. **ışmarlaram:**-*r, -am*
Gazel 210
Mısra: **1**
Birinin veya bir şeyin korunmasını yahut bakılmasını birine bırakmak, emanet etmek, tevdi etmek.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

2. **ışmarlaram:**-*r, -am*
Gazel 210
Mısra: **2**
Birinin veya bir şeyin korunmasını yahut bakılmasını birine bırakmak, emanet etmek, tevdi etmek.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

3. **ışmarlaram:**-*r, -am*
Gazel 210
Mısra: **4**
Birinin veya bir şeyin korunmasını yahut bakılmasını birine bırakmak, emanet etmek, tevdi etmek.

Gerçi ışmarlamışam göñlüme aġzuñ sırrını
Gör beni dīvāneye rāz-ı nihān ışmarlaram

4. **ışmarlaram:**-*r, -am*
Gazel 210
Mısra: **6**
Birinin veya bir şeyin korunmasını yahut bakılmasını birine bırakmak, emanet etmek, tevdi etmek.

Şām-ı zülfüñde meşām-ı cānuma bir şemme bū
Kārbān-ı bād-ı ṣubḥa armaġan ışmarlaram

5. **ışmarlaram:**-*r, -am*
Gazel 210
Mısra: **8**
Birinin veya bir şeyin korunmasını yahut bakılmasını birine bırakmak, emanet etmek, tevdi etmek.

Bī-riyāyam rāyum oldur kim revā görseñ revān
Rūyuña yārā revānum rāyegān ışmarlaram

6. **ışmarlaram:**-*r, -am*
Gazel 210
Mısra: **10**
Birinin veya bir şeyin korunmasını yahut bakılmasını birine bırakmak, emanet etmek, tevdi etmek.

Aḥmedʾüñ gözine ʿarż olsa ḫayāl-i ʿārıżuñ
Çeşmesine çeşmümüñ āb-ı revān ışmarlaram

ʿıṭr:

1. **ʿıṭrını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 24
Mısra: **11**
Güzel koku.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden ṣaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

ʿıtr-güşā:

1. **ʿıṭr-güşāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **32**
Güzel koku açan, veren.

Micmer-i dil zamāneyi yine muʿaṭṭar itmege
Düzdi senā buḫūrını ʿıṭr-güşāsı göñlümüñ

ıṭṭılāʿ:

1. **ıṭṭılāʿ:**
Gazel 140
Mısra: **12**
Bilme, öğrenme, haberdar olma.

Cān-ı ʿāşıḳ düşdi laʿlüñ fikrine
Buldı sālik sırr-ı ġayba ıṭṭılāʿ

ızhār eyleyem:

1. **ızhār eyleyem:**
Gazel 320
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkarmak, görünmesini sağlamak.

Ben dimezdüm mihrüñi ʿālemde ızhār eyleyem
Eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem eyleyen rüsvā beni

İ

i-:

1. **imiş:**-*miş*
Kaside 5
Mısra: **14**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Buldılar künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
ʿAzlsüz ʿizzet imiş ʿuzleti dervīşlerüñ

2. **idügin:**-*düg, -i, -n*
Gazel 162
Mısra: **13**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḫaṭṭ-ı lebi tezvīr idügin ṣormaġa Aḥmed
Ḫācib getürüpdür ḳaşı ṭuġrāsı ʿAlīnüñ

3. **idüm:**-*dü, --m*
Gazel 194
Mısra: **7**
"i-" ek fiili.

Tāc-ı Ḫusrevden geçerdüm görse idüm bir nefes
Ḳullaruñla dergeh-i ʿālīde der-bān olduġum

4. **idüm:**-*dü, --m*
Gazel 206
Mısra: **3**
"i-" ek fiili.

Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

5. **idüm:**-*dü, --m*
Gazel 222
Mısra: **3**
"i-" ek fiili.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

6. **idüm:**-*dü, --m*
Gazel 349
Mısra: **3**
"i-" ek fiili.

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstī

7. **idüm:**-*dü, --m*
Murabba 1
Mısra: **15**
"i-" ek fiili.

Baş ḳoşam dimez idüm ben daḫı dilberler ile
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

8. **idüm:**-*dü, --m*
Murabba 1
Mısra: **23**
"i-" ek fiili.

Dir idüm ʿışḳ ḳopuzın uşadam vaz gelem
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

9. **idi:**-*di, -*
Kaside 25
Mısra: **60**
"i-" ek fiili.

Pādişāhā nāmuña oḳutmasaydı ḫuṭbesin
Olmaz idi rūzigār eyyāmınuñ sulṭānı ʿīd

10. **idi:**-*di, -*
Kaside 29
Mısra: **6**
"i-" ek fiili.

Siḥr eylemese zülfi ʿiẕārında ḥabībüñ
Bitürmez idi āteş-i ruḫsārı benefşe

11. **ise:**-*se*
Kaside 29
Mısra: **72**
"İ-"ek fiili.

Yüz mertebe aʿlā olur ezhār-ı felekden
Bir dem ḳapuña bulur ise bārı benefşe

12. **ise:**-*se*
Kaside 6
Mısra: **115**
"İ-" ek fiili.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫᵛān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḫıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

13. **isem:**-*se, -m*
Gazel 5
Mısra: **13**
"i-" ek fiili.

Ne ʿöẕr ider isem artuḳ gelür günāhumdan
Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫᵛāh baña

14. **imiş:**-*miş*
Gazel 206
Mısra: **16**
"İ-" ek fiili.

Ben kemān-ı vaṣlını çekmek dilerdüm dilberüñ
Hecr ḥükm-endāz imiş tīr-i ḳażāsın bilmedüm

15. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **1**
"İ-" ek fiili.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

16. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **2**
"İ-" ek fiili.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

17. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **4**
"İ-" ek fiili.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaṣdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

18. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **6**
"İ-" ek fiili.

Dil başın ortaya ḳodı cān virdi zülfüñe
Bu düzd aṣılmaġa sebeb ol rīsmān imiş

19. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **8**
"İ-" ek fiili.

Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma
Bildüm ki devletüm benüm ol āsitān imiş

20. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **10**
"İ-" ek fiili.

Sāḳī zamān-ı ḫüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

21. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **12**
"İ-" ek fiili.

Nᵓitsün cemāl ʿāṣıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

22. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **14**
"İ-" ek fiili.

Görüp ṣuda cemālüñi ḫod-bīn olursın āh
Āyīnedārı ḫüsnüñüñ āb-ı revān imiş

23. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **16**
"İ-" ek fiili.

Yüzüñde iki zülfüñi gördükce ṣanuram
Bostān-ı şāh içinde iki sāyebān imiş

24. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **17**
"İ-" ek fiili.

Sulṭān Cem ol ki ḫusrev-i sulṭān-nişān imiş
Māh-ı saʿādete işigi āsumān imiş

25. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **18**
"İ-" ek fiili.

Sulṭān Cem ol ki ḫusrev-i sulṭān-nişān imiş
Māh-ı saʿādete işigi āsumān imiş

26. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **20**
"İ-" ek fiili.

Erlikde bir Tehemten-i devr-i zamān iken
Beglikde bir Sikender-i gītīsitān imiş

27. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **22**
"İ-" ek fiili.

Her yirde ʿādetiyle kerem hem-nişīn olup
Her yolda merkebiyle ẓafer hem-ʿinān imiş

28. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **24**
"İ-" ek fiili.

Genc-i diyāruñā ne ṭılısm itdi rūzigār
Kim tīġuñ ejdehāsı aña pāsbān imiş

29. **imiş:**-*miş*
Kaside 30

Mısra: **26**
"İ-" ek fiili.

Levḥ ü ḳalemle zeyn olalı mekteb-i ezel
Rāyuñ öñinde pīr-i ḫıred ders-ḫᵛān imiş

30. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **28**
"İ-" ek fiili.

ʿAdli ḥikāyetin nice taḥrīr idem kʾanuñ
Kem izi tozı efser-i Nūşīn-revān imiş

31. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **30**
"İ-" ek fiili.

Ṭavr-ı ġazelde ḫāmesi ol şāhzādenüñ
Bāġ-ı iremde ṭūṭī-i şīrīn-zebān imiş

32. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **32**
"İ-" ek fiili.

Aḥmed bu fenn-i şiʿre şürūʿ itmeden murād
Vird-i duʿā-yı devlet-i şāh-ı cihān imiş

33. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **34**
"İ-" ek fiili.

Eyyām-ı devletüñ ola pāyende ḫaşre dek
Bu devletüñ duʿācısı çün ins ü cān imiş

34. **imiş:**-*miş*
Kaside 30
Mısra: **36**
"İ-" ek fiili.

Key yaraşur ki kisveti ʿömr-i dırāzuñuñ
Yek-ser ṭırāz-ı memleket-i cāvidān imiş

35. **imişsin:**-*miş, -sin*
Kaside 17
Mısra: **11**
"İ-" ek fiili.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

36. **ise:**-*se*
Kaside 19
Mısra: **89**
"i" ek fiilinin şart eki almış şekli.

Cān-ı ʿāşıḳ bīm-i fürḳatde nice lerzān ise
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaşmuñ itseñ aña kīn

37. **iseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 17
Mısra: **28**
"i-" ek fiili.

Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle şaḳın
Ḳoma ger ʿārif iseñ rāh-ı kem-āzārluġı

38. **iseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 29
Mısra: **15**
"i-" ek fiili.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

39. **iseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 32
Mısra: **27**
"i-" ek fiili.

Ḫayāl-i bāṭıla baḳma başīret ehli iseñ
Naẓar ḳıl aña ki oldur ṣalāḥ-ı cān-ı cihān

40. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 345
Mısra: **9**
"i-" ek fiili.

Aḥmedʾi öldüriserin dir idüñ
ʿAhde vefā eylemedüñ öyle mi

41. **idüñ:**-*dü, -ñ*
Kıt'a 1
Mısra: **21**
"i-" ek fiili.

Beni ḫᵛār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

42. **idi:**-*di*
Gazel 34
Mısra: **23**
"i-" ek fiili.

Ḳılletle ḫıdmet eylemek āsān idi velī
Müşkil belā bu yolda cefā-yı ġarīmdür

43. **idi:**-*di*
Gazel 49
Mısra: **4**
"i-" ek fiili.

ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

44. **idük:**-*dü, -k*
Gazel 207
Mısra: **3**
"i-" ek fiili.

Bir nefes sensüz oluruz dir idük
Cānsuz olmaz imiş nefes nʾidelüm

<u>i:</u>

1. **idi:**-*di*
Kaside 31
Mısra: **32**
I- ek fiili.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

2. **idi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **140**
"i-" Ekfiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

3. **idi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **57**
"İ" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Olmaz idi sürmese yüzin yuca dergāhuña
Hem-ser-i serv-i semen-ber kākül-i müşkīn-i dost

4. **idüm:**-*dü, -m*
Gazel 197
Mısra: **5**
"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

Oḳır idüm fātiḥā ḳabūl itsün diyü
Ḥāṣıl oldı ḥamdüliʾllāh devletinde ḥācetüm

5. **idi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **93**
"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

6. **idi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **15**
"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

Bulut yemīnüñe beñzerdi olmasa idi ʿabūs
Güneş żamīrüñe beñzerdi görmeseydi zevāl

7. **idi:**-*di*
Mesnevi 4
Mısra: **7**
"i-" ek fiili (görülen geçmiş zaman çekimi).

Dilümden açmış idi bezm-i şāhī
Ṭılısm-ı genc-i esrār-ı ilāhī

8. **idi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **9**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Gözde ḫayāli nūrun ʿalā nūr idi velī
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

9. **ise:**-*se*
Kaside 2
Mısra: **30**
"İ-" ek-fiilinin şart çekimi.

Hücūm-ı leşker-i ġamdan ḫalāṣ olur Aḥmed
Olur ise aña ġam-ḫᵛār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

10. **iken:**-*ken*
Kaside 7
Mısra: **43**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken, anlamında).

Sensin ol kim āsumān iḳlīmine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberīn efser güneş

11. **iken:**-*ken*
Kaside 8
Mısra: **56**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken, anlamında).

İksīr-i ḫāk-i pāyuñı raġbetle öpeli
Oldı ʿaḳīḳ iken leb-i rengīn-i yār laʿl

12. **iken:**-*ken*
Kaside 8
Mısra: **91**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken, anlamında).

Reddüñ eli atarsa ʿazīz-i cihān iken
Seng-i siyeh gibi ola her yirde ḫār laʿl

13. **iken:**-*ken*
Kaside 10
Mısra: **12**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken, anlamında).

Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

14. **iken:**-*ken*
Kaside 13
Mısra: **71**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken, anlamında).

Menziletde ʿumde-i tertīb-i heft eflāk iken
Maʿdiletde zübde-i terkīb-i çār erkānıdur

15. **iken:**-*ken*
Kaside 23
Mısra: **15**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken, anlamında).

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

16. **iken:**-*ken*
Kaside 30
Mısra: **12**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken, anlamında).

Ḥālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

17. **iken:**-*ken*
Kaside 23
Mısra: **27**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli (...durumdayken).

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

18. **idi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **60**
"i" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman eki.

Maḳāle-i ġam-ı hicrānuñ oḳısam kūha
Ne deñlü seng-dil olursa iñiler idi cibāl

19. **idi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **67**
"i" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman eki.

Metāʿ-ı derdüñe dil virmez idi cān naḳdin
Ger olmasaydı ara yirde gözlerüm dellāl

20. **ise:**-*se*
Gazel 46
Mısra: **3**
"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

21. **ise:**-*se*
Kaside 1
Mısra: **57**

"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

22. **ise:**-*se*
Kaside 1
Mısra: **58**
"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

23. **ise:**-*se*
Kıt'a 5
Mısra: **10**
"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.

Kerem idüp kemāl-i luṭfuñuzdan
Buyuruñ var ise dīvān-ı Ṭūsī

24. **ise:**-*se*
Terkib-bend 1
Mısra: **118**
"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.

Aḥmed sözi uzatma ki mersiyyeden murād
Ḫalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

25. **isem:**-*se, -m*
Kaside 16
Mısra: **46**
"i-" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hâli.

Şemʿ-veş bezm-i kemālüñde yanar rişte-i dil
Nʾola rūşen dir isem medḥüñi sulṭān-ı kerem

26. **iken:**-*ken*
Gazel 4
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Lerze düşürmiş iken cānuma ḥummā-yı firāḳ
Virdi tedbīr-i şitā şerbet-i vaṣluñla devā

27. **iken:**-*ken*
Gazel 7
Mısra: **10**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Ādem gibi redd eyledüñ ey dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

28. **iken:**-*ken*
Gazel 84
Mısra: **3**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Ḫayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʾiçün ider ṣabā sefer

29. **iken:**-*ken*
Gazel 149
Mısra: **8**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

30. **iken:**-*ken*
Gazel 194
Mısra: **14**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Ārzū-yı ḫātem-i laʿl-i güher-bāruñ durur
Mūr iken ben ṭālib-i mühr-i Süleymān olduġum

31. **iken:**-*ken*
Kaside 10
Mısra: **23**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

32. **iken:**-*ken*
Kaside 10
Mısra: **26**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i senāsı göñlümüñ

33. **iken:**-*ken*
Kaside 17
Mısra: **29**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

34. **iken:**-*ken*
Kaside 30
Mısra: **21**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

35. **iken:**-*ken*
Kaside 30
Mısra: **23**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

36. **iken:**-*ken*
Kaside 30
Mısra: **24**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

37. **iken:**-*ken*
Kıt'a 1
Mısra: **15**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Ne revādur ki cihān luṭfuña ġarḳ olmış iken
Ḳapu ḳapu ṭolanam bulamayam nān-ı kerem

38. **iken:**-*ken*
Nazm 5
Mısra: **11**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Şīrīn kelāmı menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt iken
Nʾiçün yumuldı ol dehen-i cān-fezā dirīġ

39. **iken:**-*ken*
Nazm 5
Mısra: **19**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (durumdayken).

Rāhuñ ġubārı nūr-ı başardan ʿazīz iken
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey meh-liḳā dirīġ

40. **imiş:**-*miş*
Gazel 285
Mısra: **12**
"i-" ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimi.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

41. **imiş:**-*miş*
Kaside 15
Mısra: **54**
"i-" ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimi.

Ḳul ḫaṭā ḳılsa nʾola ʿafv-i şehenşāh ḳanı
Ṭutalum iki elüm ḳanda imiş ḳanı kerem

42. **imiş:**-*miş*
Kaside 23
Mısra: **94**
"i-" ek fiilin öğrenilen geçmiş zaman çekimi.

Dīvāne olmadıysa bahārına baḫtuñuñ
Devrüñde nʾiçün aġlar imiş zār zār āb

43. **idi:**-*di*
Gazel 104
Mısra: **11**
"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.

Öykünen ruḫsāruña nesrīn idi bühtān idüp
Lāle miskīnüñ dutup nā-ḫaḳ cenānın yaḳdılar

44. **idi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **35**
"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi ṣevr ile gerdūn
Her gice ḥaṣā döker idi necm-i semāvā

45. **idi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **36**
"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi ṣevr ile gerdūn
Her gice ḥaṣā döker idi necm-i semāvā

46. **idi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **40**
"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.

Geh ṣuffası dīvārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

47. **idi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **68**
"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.

ʿAdlüñ güninde ḳoşmasa nā-maḥrem ile baş
Milk-i cihānda olmaz idi sengsār laʿl

48. **idi:**-*di*
Kaside 8
Mısra: **112**
"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-meṣel
Ḳan aġlar idi Aḥmed içün zār zār laʿl

49. **idi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **89**
"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.

Öykünmez idi luṭf-ı kelāmuñla ẕihnüñe
Olmasa cāy-gāh-ı dür-i āb-dār āb

50. **idi:**-*di*
Nazm 36
Mısra: **3**
"i-" ek fiili görülen geçmiş zaman çekimi.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni
Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

51. **iseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 5
Mısra: **19**
"i-" ek fiilinin şart eki almış hali.

Aḥmedā āb-ı ḥayāt-ı ebedī ister iseñ
Gel gör uş ḫāk-i der-i ḫalveti dervīşlerüñ

52. **iken:**-*ken*
Gazel 26
Mısra: **3**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali.

Ürker raḳībi görse şaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

53. **iken:**-*ken*
Kaside 10
Mısra: **21**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

54. **iken:**-*ken*
Kaside 10
Mısra: **24**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

55. **iken:**-*ken*
Gazel 256
Mısra: **10**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali (-iken).

Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşterī
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

ʿibādet:

1. ʿ**ibādet:**
Kıt'a 21
Mısra: **6**
Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibadet etme.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

<u>ibliṣ:</u>

1. **iblīs:**
Gazel 123
Mısra: **10**
Ar. 1. Şeytan. 2.Hilekâr, muğfil (rakip bağlamında).

Gördükce raḳîbi sög baña kim İblīs ḳaçar duʿāya döymez

2. **iblīse:***-e*
Gazel 241
Mısra: **16**
Şeytan II rakîb.

Ḳāmetin ṣordum raḳîbe işidüp dilber didi
Aḥmed İblīse ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

<u>iblīs-i laʿīn:</u>

1. **iblīs-i laʿīn:**
Kaside 19
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Lanetlenmiş şeytan.

Ādem alnında eger görse cemālüñ nūrını
Secde emrinde ʿinād itmezdi İblīs-i laʿīn

<u>ibrāhim:</u>

1. **ibrāhīmine:***-i, -n, -e*
Gazel 115
Mısra: **11**
Hz. İbrahim peygamber.

Göz ü göñlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

2. **ibrāhīmdür:***-dür*
Gazel 129
Mısra: **6**
Hz. İbrahim peygamber.

Ṣan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

3. **ibrāhīmdür:***-dür*
Gazel 163
Mısra: **10**
Hz. İbrahim peygamber.

Gül olmış nār-ı ruḫsārı yatur gördüm gül üstinde
Ṣan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

4. **ibrāhīmine:***-i, -n, -e*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Hz. İbrahim peygamber.

Göñlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe göñlüme mīzāb göz

5. **ibrāhīm:**
Gazel 202
Mısra: **1**
-Özel isim- II Sevgili.

Ey ḳapusı penāhum İbrāhīm
İşigi secde-gāhum İbrāhīm

6. **ibrāhīm:**
Gazel 202
Mısra: **2**
-Özel isim- II Sevgili.

Ey ḳapusı penāhum İbrāhīm
İşigi secde-gāhum İbrāhīm

7. **ibrāhīm:**
Gazel 202
Mısra: **4**
-Özel isim- II Sevgili.

Seni çoḳ sevdüm az günāh degül
Bilürem ben günāhum İbrāhīm

8. **ibrāhīm:**
Gazel 202
Mısra: **6**
-Özel isim- II Sevgili.

Der ü dīvār-ı ḫāne-i dilde
Yazaram āh şāhum İbrāhīm

9. **ibrāhīm:**
Gazel 202
Mısra: **8**
-Özel isim- II Sevgili.

Ḳorḳaram kim maḥalleñi nā-gāh
Odlara yaḳa āhum İbrāhīm

10. **ibrāhīm:**
Gazel 202
Mısra: **10**
-Özel isim- II Sevgili.

Ṣalsa vaṣluñ hümāsı sāyesini ʿArş ola bārgāhum İbrāhīm

11. **ibrāhīm:**
Gazel 202
Mısra: **12**
-Özel isim- II Sevgili.

Beni ḫāk itdi dāġ-ı lāle-ruḫuñ
Gül olısar giyāhum İbrāhīm

12. **ibrāhīm:**
Gazel 202
Mısra: **14**
-Özel isim- II Sevgili.

Ḫāl-i miskīni dāne-i dil ü cān
Sünbüli dām-ı rāhum İbrāhīm

13. **ibrāhīm:**
Gazel 202
Mısra: **16**
-Özel isim- II Sevgili.

Öldügüm demde sinüme gelseñ
Diye ḫālüm giyāhum İbrāhīm

14. **ibrāhīm:**
Gazel 202
Mısra: **18**
-Özel isim- II Sevgili.

İgen uzatdı cevr elin zülfüñ
Ey yüzi ʿöẕr-ḫᵛāhum İbrāhīm

15. **ibrāhīm:**
Gazel 202
Mısra: **20**
-Özel isim- II Sevgili.

Aḥmedʾüñ dökme yaşı ılduzını
Ey güneş yüzlü māhum İbrāhīm

<u>ʿibret göziyilen:</u>

1. **ʿibret göziyilen:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül/kalp gözü.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẕar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü

kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

ibtidā:

1. **ibtidādadur:**-*da, -dur*
Gazel 6
Mısra: **12**
Başlangıç.

Ey rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü nihāyet bulam diyen
Cān virmek ibtidādadur aña yoḳdur intihā

iç:

1. **içersem:**-*e, -r, -se, -m*
Gazel 83
Mısra: **5**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Devr-i ruḫuñda nʾola içersem ciger ḳanın
Gül mevsiminde içmemege kimde var ṣabr

2. **içmemege:**-*e, -, -me*
Gazel 83
Mısra: **6**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Devr-i ruḫuñda nʾola içersem ciger ḳanın
Gül mevsiminde içmemege kimde var ṣabr

3. **içmeklüge:**
Gazel 135
Mısra: **6**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Göñül İskenderi aġzuña gitdi Ḥayāt içmeklüge Ḫıżr ola yoldaş

4. **içerdüm:**-*erdüm*
Gazel 267
Mısra: **13**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Ḫamr içerdüm ḫʷāb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

5. **içer:**-*er*
Gazel 296
Mısra: **7**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevṯer şerbeti

6. **içmeden:**-*me, -den*
Gazel 299
Mısra: **8**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Mest-i sevdā-zedeyem nergis-i şehlāsı gibi
İçmeden ṭutdı mey-i laʿl-i şeker-bār beni

7. **içerken:**-*er, -ken*
Kaside 22
Mısra: **35**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

8. **içmesün:**-*me, -sün*
Kaside 22
Mısra: **70**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Ḥüsn-i rıżāñı şol ḳadar idindi naṣb-ı ʿayn
Kim ḫaṣmuñ içmesün diyü eyler firār āb

9. **içemez:**-*e, -mez*
Kaside 23
Mısra: **83**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Çek tīġ-ı ābdārı ki ḳorḳuñdan içemez
Kāfīr diyār-ı küfrde bir ḫoş-güvār āb

10. **içer:**-*er*
Kaside 23
Mısra: **14**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

İḫyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Şol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

11. **içerken:**-*er, -ken*
Kaside 23
Mısra: **16**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

12. **içelüm:**-*elüm*
Kaside 29
Mısra: **24**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Nīlūfer-i ḫażrā çün içer ḳanumuz āḫır
Ġabrā-yı çemende içelüm bārī benefşe

13. **içinde:**-*inde*
Kaside 7
Mısra: **28**
Oyuk şeylerin boşluğu.

Bezm-i ʿayşin Zührenüñ germ itmege sāḳī-ṣıfat
Āb-gūn aḳdāḥ içinde gezdürür āẕer güneş

14. **için:**-*i, -n*
Kaside 32
Mısra: **18**
Bir şeyin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dâhil.

Ne oldı ṣayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḥarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

15. **içene:**-*ene*
Kaside 23
Mısra: **80**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak II içmek.

Göreydi ṣuda nīzeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

16. **içüp:**-*üp*
Gazel 38
Mısra: **7**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak // içki içmek.

Ey şarāb-ı nāb içüp ʿazm-i ḫarābāt eyleyen
Her kime uġrarsañ anuñ ḫānesi vīrān olur

17. **içinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 23
Mısra: **38**
İç, dahil, arasında.

Eşküm revān olur ruḫ-ı zerdümde gūyiyā
Berg-i ḫazān içinde aḳar zer-nigār āb

18. **içürem:**-*ür, -em*
Kaside 22
Mısra: **66**
İçmek, yudumlamak.

Anuñʾçün itdüm āb redīfinde medḥüñi
Kim ḫalḳa ʿīdde içürem şehd-bār āb

19. **içmeye:**-*me, -ye*
Kaside 22
Mısra: **74**
İçmek, yudumlamak.

Cevr-i zamāne Aḥmedi ḫāk itdi nice bir
Luṭfuñ elinden içmeye bu ḫāksār āb

20. **içüp:**-*üp*
Mesnevi 3
Mısra: **125**
İçmek, yudumlamak.

İçüp ʿaḳl-ı hüşyārı bī-hūş idem
Cihānuñ cefāsın ferāmūş idem

21. **içine:**-*ine*
Gazel 109
Mısra: **9**
(İnsan veya nesnelerin meydana getirdiği topluluklarda) Ara.

Ṣaff-ı ʿuşşāḳuñ içine varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāṣıḳ-ı ḫayrānıdur

22. **içindeki:**-*i, -(n)de, -ki*
Gazel 171
Mısra: **10**
Bir şeyin veya yerin kendi sınırları arasında kalan kısmı, dahil.

Mūr-ı ḫaḳīrden żaʿīf eyledi ḫālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāli dilberüñ

23. **içindeki:**-*i, -n, -de, -ki*
Gazel 290
Mısra: **14**
Arasında, içinde; -da/-de.

Mūr-ı ḫaḳīrden żaʿīf eyledi ḫālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāl-i Muṣṭafā

24. **içinde:**-*i, -n, -de*
Terci-bend 2
Mısra: **17**
(Bir şeyin iç kısmı,içi) İçindeki, dâhil olan.

Çün olur ḫār içinde mesken-i gül Nʾola ṣad-pāre olsa dāmen-i gül

25. **içine:**-*i, -ne*
Gazel 314
Mısra: **10**
Akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri. II. Kalp, gönül.

Görelden Aḥmedʾüñ sūzını micmer
Yanup baġrı içine tāsa düşdi

26. **içine:**-*i, -n, -e*
Gazel 159
Mısra: **6**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

27. **içinden:**-*i, -(n)den*
Gazel 297
Mısra: **10**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan.

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

28. **içinde:**-*in, -de*
Kaside 23
Mısra: **82**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan.

Bir lālezāra beñzedi tīġuñla rezmgāh
Kʾol lālezār içinde çıḳa ṣad hezār āb

29. **içinde:**-*in, -de*
Kaside 32
Mısra: **5**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dâhil olan.

Ḳonıldı ṣan per-i ṭāvūs içinde āyīne
Çemende berg-i ḫazān içre ḫavż-ı ṣādırvān

30. **içinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 166
Mısra: **3**
"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Meydān-ı ḥüsn içinde göñül ṭopın urmaġa
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

31. **içinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 167
Mısra: **4**
"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın
Ki baş götürüben oynaya Nīl içinde neheng

32. **içinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 330
Mısra: **13**
"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Aḥmedʾüñ ʿışḳ içinde şāhidisin Kim ḳabūl itmeye güvāhumuzı

33. **içinde:**-*i, -(n)de*
Kaside 8
Mısra: **98**
"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Şol deñlü ḫaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

34. **içinde:**-*i, -(n)de*
Kaside 13
Mısra: **31**
"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Çārsū-yı bāġ içinde şāḫ-ı nergis gūyiyā
Sīm ü zerden zeyn olunmış ṣayrafī dükkānıdur

35. **içinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 23
Mısra: **92**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

İrse deñiz ḳulaġına sözüñ cevāhiri
Olur ṣadef içinde dür-i şāh-vār āb

36. **içinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 30
Mısra: **16**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Yüzüñde iki zülfüñi gördükce ṣanuram
Bostān-ı şāh içinde iki sāyebān imiş

37. **içinde:**-*i, -n, -de*
Mesnevi 4
Mısra: **31**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Çü ḥüsn içinde ol feryādlardan
Varup siḥr ögrenür üstādlardan

38. **içinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 209
Mısra: **10**
"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Ne ḥūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḥlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

39. **içinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 219
Mısra: **1**
"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

40. **içinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 267
Mısra: **13**
"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Ḫamr içerdüm ḫ̬ʷāb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

41. **içinde:**-*i, -(n)de*
Kaside 8
Mısra: **102**
"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Ḫāk-i rehüñ müferriḥine beñzerem dimiş
Bāzār içinde bulmaġ içün iʿtibār laʿl

42. **içinde:**-*i, -(n)de*
Nazm 4
Mısra: **11**
"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

43. **içini:**-*ini*
Kaside 22
Mısra: **36**
Bir şeyin iç kısmı.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

44. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 175
Mısra: **4**
"İçinde, arasında, de/da".

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̲er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

45. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 266
Mısra: **5**
"İçinde, arasında, de/da".

Ḳındīl-i zülf içinde fürūġ-ı ʿiz̲āruñı
Gören didi çerāġuñı Ḥaḳ şuʿledār ide

46. **içinde:**-*i, -n, -de*
Kıt'a 6
Mısra: **4**
"İçinde, arasında, de/da".

ʿAleʾl-ḫuṣūṣ beni kim buḫūr-ı naz̲mumla
Yürür memālik içinde güher sefīneleri

47. **içse:**-*se*
Kaside 22
Mısra: **22**
İçmek.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

48. **içinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 220
Mısra: **8**
"...ile dolu biçimde, -da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Şemʿ gibi anuñ firāḳından
Yanaram od u şu içinde müdām

49. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 77
Mısra: **4**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Yüzi īmān baġışlar ehl-i küfre
Gözi islām içinde rāhzendür

50. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 239
Mısra: **13**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Ben żaʿīfüñ bedenin yaşum içinde bulıcaḳ
Rīsmānda dizilü lüʾlüʾ-i lālā göresin

51. **içinde:**-*in, -de*
Kaside 1
Mısra: **47**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Engūr yaradılmadan içinde mey gören
Şol dīdedür ki ḫāk-i derüñ itdi tūtiyā

52. **içinde:**-*in, -de*
Gazel 203
Mısra: **13**
"İçinde, de/da".

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

53. **içinde:**-*in, -de*
Kaside 16
Mısra: **27**
"İçinde, arasında".

Ẓulmet-i faḳruñ içinde ḳalana göster yol
Maṭlaʿından ṭoġıcaḳ bu meh-i tābān-ı kerem

iç-:

1. **içdi:**-*di*
Gazel 65
Mısra: **13**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi şormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henūz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

2. **içdügince:**-*düg, -ince*
Kaside 23
Mısra: **96**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Meşk-i maḥabbetüñ şuyı mı düşdi saña kim
Ḳul olur içdügince şıġār u kibār āb

3. **iç:**
Kıt'a 12
Mısra: **4**
Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḥumdan
Al iç tekellüfe düşme şudur şarāb degüldür

4. **içüp:**-*üp*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **31**
(içki) içmek.

mül içüp ideler şoḥbet ü seyrān u temāşā
Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Seyyid-i Meḥmed ki

icāzet vire:

1. **icāzet vire:**-*e*
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İzin vermek, müsaade etmek.

Ḳullaruz ḥālümüz añlatmaġa geldük ḳapuya
İntiẓāruz ki icāzet vire sulṭān-ı kerem

içdügi:

1. **içdügi:**
Kaside 13
Mısra: **64**
İçmek.

Rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ nedendür sebz-reng
Şu yerine içdügi her dem çü düşman ḳanıdur

içi yanduġından:

1. **içi yanduġından:**-*duġından*
Gazel 206
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
1. Büyük bir acı, sıkıntı vb. nedenlerle çok üzülmek. 2. Bir şeye karşı büyük bir özlem duymak.

İçi yanduġından aġlar şemʿ-i meclis ḥālüme
Yār oda nʾiçün yaḳar ben mübtelāsın bilmedüm

için:

1. **için:**
Gazel 153
Mısra: **5**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

ʿAnberīne olmaġ için nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe
Serv-i nāz üstinde bitmiş kākülüñ vardur senüñ

2. **için:**
Kaside 19
Mısra: **22**
"-e ayrılmış, -e özgü, -e has, -e mahsus" anlamlarında kullanılan bir edat.

Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

3. **için:**
Kaside 20
Mısra: **84**
"-e ayrılmış, -e özgü, -e has, -e mahsus" anlamlarında kullanılan bir edat.

Seḥerde rişte-i zerrīnle dikdi derzī-i ṣubḥ
Kenār-ı ḥargeh-i sebzüñ için ḳaṭīfe-i āl

içindʾañ:

1. **içindʾañduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 49
Mısra: **5**
İçinde anmak.

Her dem raḳībi göñlüm içindʾañduġum bu kim
İssin aġırlayan itine üstüḫ̂ān virür

içinde:

1. **içinde:**
Kaside 22
Mısra: **20**
(Zaman bildiren kelimelerle) Belli bir sürede, süresince, zarfında.

Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

2. **içinde:**
Gazel 70
Mısra: **1**
"İçinde, arasında" anlamlarına gelen bir ifade.

Ṣol ki şehr-i ḥüsn içinde şöhre-i āfāḳdur
Mihr-i gerdūn-ı melāḥat meh-liḳā İsḥāḳdur

3. **içinde:**
Gazel 35
Mısra: **8**
"-da/-de".

Cānumı cismümde ḥaddüñ şevḳıdur pür-nūr iden
Ḫāk içinde müʿmini ḫoş-ḥāl iden īmānıdur

4. **içinde:**
Gazel 42
Mısra: **7**
"-da/-de".

Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

5. **içinde:**
Gazel 75

Mısra: **19**
"-da/-de".

Bu ruḫ u ḫaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḫayrān dökilür

6. **içinde:**
Gazel 121
Mısra: **8**
"-da/-de".

Āh hecrüñde ḫālümüz nˀola kim
Vaṣl içinde fiġānsuz olımazuz

7. **içinde:**
Gazel 154
Mısra: **10**
"-da/-de".

Ne māhsın ki cān alalı Müşterī gözüñ
Bāzār-ı mihr içinde ḫarīdāruñam senüñ

8. **içinde:**
Gazel 171
Mısra: **6**
"-da/-de".

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāli dilberüñ

9. **içinde:**
Gazel 205
Mısra: **5**
"-da/-de".

ʿIşḳ meydānı içinde oynayalı başumı
Derd-i serden ḳurtulup ġāyet sebük-bār olmışam

10. **içinde:**
Gazel 290
Mısra: **6**
"-da/-de".

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāl-i Muṣṭafā

11. **içinde:**
Gazel 291
Mısra: **5**
"-da/-de".

Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb
Kˀehl-i dār eyleye Dārāyı diyār ayrulıġı

12. **içinde:**
Gazel 315
Mısra: **10**
"-da/-de".

Ṭutıldı zülfüñe göñlüm ruḫuñda Ṣan āb içinde māhī şeste düşdi

13. **içinde:**
Gazel 335
Mısra: **4**
"-da/-de".

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña
Bir dīn içinde nˀiçün ola ḳıble-gāh iki

14. **içinde:**
Kaside 1
Mısra: **25**
"-da/-de".

Sen şol çerāġsın şeb-i miʿrāc içinde kim
Ḳandīl-i kāyināta zebānuñ virür żiyā

15. **içinde:**
Kaside 9
Mısra: **6**
"-da/-de".

Bir dem ṭaġıtsa zülf-i girih-gīrüñi nesīm
Gülzār içinde ṣanuram açar dükān-ı müşk

16. **içinde:**
Kaside 13
Mısra: **81**
"-da/-de".

Bāġ içinde tā zümürrüd taḫt ura sulṭān-ı gül
Al sancaḳ ḳalduran tā lāle-i nuʿmānidür

17. **içinde:**
Kaside 19
Mısra: **85**
"-da/-de".

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

18. **içinde:**
Kaside 19
Mısra: **99**
"-da/-de".

Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazīz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehīn

19. **içinde:**
Kaside 20
Mısra: **4**
"-da/-de".

Fürūġ-ı devletüñ itdi maż̄īḳ-ı çarḫı münīr
Ṣan açdı Yūsuf-ı Mışrī bu çāh içinde cemāl

20. **içinde:**
Kaside 22
Mısra: **64**
"-da/-de".

Bārān-ı luṭfdur dilüme feyż olan kelām
Dünyā içinde gevher olursa ne var āb

21. **içinde:**
Müfret 33
Mısra: **2**
"-da/-de".

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

22. **içinde:**
Nazm 5
Mısra: **22**
"Bir şey ile dolu biçimde" anlamında kullanılan kelime.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

23. **içinde:**
Gazel 336
Mısra: **8**
(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, dahil olan "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Yiridür gitmese dilden leb-i mey-gūnı müdām
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

<u>içine od düşüben:</u>

1. **içine od düşüben:**-*üben*
Kaside 14
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
İçine ateş düşmek. Büyük bir acı ve üzüntünün etkisi altına girmek.

Çü ṭoldı ḳubbe-i gerdūn ṣadā-yı naʿrāñ ile
İçine od düşüben raʿd ider ġırīv ü ġareng

içme:

1. **içmeden:**-*den*
Kaside 23
Mısra: **80**
Su kaynağı.

Göreydi ṣuda nīzeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

icrā ḳıldı:

1. **icrā ḳıldı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Yapmak, yürütmek, uygulamak, yerine getirmek.

Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem başdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

icrā olur:

1. **icrā olur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Akıtmak.

Şādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Şol ṣu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

içre:

1. **içre:**
Gazel 109
Mısra: **11**
-a/-e, içine.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḥażar itse ne ṭañ mihmānıdur

2. **içre:**
Kaside 24
Mısra: **46**
-da/-de, içinde.

Sāḳī piyāle ṣun ki bu ʿīdüñ ṣafāsına
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

3. **içre:**
Gazel 283
Mısra: **5**
Içinde ll esnasında, zamanında.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫʷāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

4. **içre:**
Kaside 6
Mısra: **162**
-de,-da.

Zülf-i siyehüñden görinür tāb-ı cemālüñ
Ṣan leyle-i ḳadr içre ḳılur nūr tecellā

5. **içre:**
Kaside 21
Mısra: **18**
...zamanında, ...esnasında, ...-da/-de.

Yüzi vaṣfında sāz dut bülbül
Ki bahār içre būstān bulduñ

6. **içre:**
Gazel 18
Mısra: **8**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden
Zīrā ki ḥarīr içre olur misk-i ter ey dost

7. **içre:**
Gazel 78
Mısra: **1**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Zülfi meydān-ı cemāl içre ne ḫoş çevgāndur
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile sergerdāndur

8. **içre:**
Gazel 102
Mısra: **3**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Āh kim ol cāme-i ḫʷāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

9. **içre:**
Gazel 120
Mısra: **7**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengīn
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şīrīn ʿineb olmaz

10. **içre:**
Gazel 222
Mısra: **1**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Çü heft iḳlīm-i ḥüsn içre şeh-i Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir olasın sen

11. **içre:**
Gazel 230
Mısra: **6**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur nʾeylesün

12. **içre:**
Gazel 272
Mısra: **10**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur çāre ne

13. **içre:**
Gazel 307
Mısra: **20**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bunca göziyle felek ey fitne-i devr-i ḳamer
ʿĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

14. **içre:**
Gazel 336
Mısra: **3**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Aḳıdur şīşe-i Şāmī gibi Rūm içre gül-āb
Şām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

15. **içre:**
Kaside 8
Mısra: **58**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

16. **içre:**
Kaside 20
Mısra: **50**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫışāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

17. **içre:**
Kaside 20
Mısra: **50**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫışāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

18. **içre:**
Kaside 21
Mısra: **37**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bezm ü rezm içre dest ü tīġın anuñ
Tāc-baḫş u cihānsitān bulduñ

19. **içre:**
Kaside 31
Mısra: **41**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Bu bezmgeh içre begenüp raḳṣ u semāʿın
Geydürdi ṣabā serve yine ḫilʿat-i ḫażrā

20. **içre:**
Kaside 32
Mısra: **6**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ḳonıldı ṣan per-i ṭāvūs içinde āyīne
Çemende berg-i ḫazān içre ḥavż-ı şādırvān

21. **içre:**
Mesnevi 3
Mısra: **210**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ḳarāyin nücūmında var iḳtirān
Kʾolasın bu ḳarn içre ṣāḥib-ḳırān

22. **içre:**
Müfret 33
Mısra: **1**
" İçinde, arasında" anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

23. **içre:**
Kaside 6
Mısra: **137**
"-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Dīvān-ı ḳażā içre ḳalem çekdi ʿUṭārid
Ḳılmaġa ḳader ṣafḥasına ḥükmüñi imżā

24. **içre:**
Gazel 50
Mısra: **16**
"-de/-da", içinde.

Yāḳūt-ı dür-feşānuña öykünmege müdām
Ġonca dehānı içre ʿaḳīḳ-i Yemen ṭutar

25. **içre:**
Gazel 55
Mısra: **1**
"-de/-da", içinde.

Ruḫlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bādeyle bilem gibi gelür

26. **içre:**
Gazel 64
Mısra: **10**
"-de/-da", içinde.

Aḥmed öper ḳapuñı kūyını devr itdükce
Ki ṭavāf-ı ḥarem içre der ü dīvār öpilür

27. **içre:**
Gazel 71
Mısra: **6**
"-de/-da", içinde.

Zülfüñ ki mesken eyledi gülzār-ı ḥüsnüñi
Ṭāvūsdur ki bāġ-ı bihişt içre bestedür

28. **içre:**
Gazel 141
Mısra: **2**
"-de/-da", içinde.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

29. **içre:**
Gazel 149
Mısra: **18**
"-de/-da", içinde.

Gül yüzüñˀçün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġ-zār içre seḥer-geh murġı zār itsem gerek

30. **içre:**
Gazel 178
Mısra: **6**
"-de/-da", içinde.

Ḥālüme bir dem naẓar ḳıl arada ḳan olmasun
Kim gözümle göñlüm içre mā-cerā eksük degül

31. **içre:**
Gazel 228
Mısra: **11**
"-de/-da", içinde.

Ṣaldı zindān-ı ḥabāb içre ṣu dīvāne diyü
Zülfi zencīrine ṭolaşduġıyçün bād-ı çemen

32. **içre:**
Gazel 295
Mısra: **8**
"-de/-da", içinde.

Öyküdügiyçün kākül-i reyḥānuña sünbül
Bāġ içre ṣabā ṣaçını anuñ yola yazdı

33. **içre:**
Kaside 6
Mısra: **7**
"-de/-da", içinde.

Ḥācet elin urmaġa ṭavāf içre melāyik
Kaʿbe ḳapuñuñ ḥalḳasıdur ʿurve-i vüṯḳā

34. **içre:**
Kaside 14
Mısra: **19**
"-de/-da", içinde.

Cemāli gülşeni içre gözi iki āhū
Kenār-ı āb-ı ʿiẕārında zülfi iki neheng

35. **içre:**
Kaside 21
Mısra: **7**
"-de/-da", içinde.

Cāme-ḫˇāb içre yārı gördüñ ise
Yirde bir māh-ı āsumān bulduñ

36. **içre:**
Kaside 23
Mısra: **59**
"-de/-da", içinde.

ʿAyb itme vaṣluñ içre kenār eylesem ṭaleb
Zīrā işitmedüm kim ola bī-kenār āb

37. **içre:**
Kaside 32
Mısra: **26**
"-de/-da", içinde.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān miṯālini eyler bu çāder içre ʿayān

38. **içre:**
Mesnevi 3
Mısra: **208**
"-de/-da", içinde.

Sipāh-ı ʿadūdan ḳırılan gürūh
Yata baḥr-i ḫūn içre mānend-i kūh

39. **içre:**
Nazm 41
Mısra: **1**
"-de/-da", içinde.

Gül yüzüñe öykündi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

40. **içre:**
Nazm 41
Mısra: **2**
"-de/-da", içinde.

Gül yüzüñe öykündi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

41. **içre:**
Nazm 41
Mısra: **4**
"-de/-da", içinde.

Nāzük bedenin pāreleyüp eyledi pür-ḫūn
Dağıtdı ḳamu pārelerini çemen içre

42. **içre:**
Terci-bend 2
Mısra: **60**
"-de/-da", içinde.

Gözlerüñ gitmesün gözümden kim
Olur āb içre ḫūb u ter nergis

43. **içre:**
Terci-bend 2
Mısra: **67**
"-de/-da", içinde.

Düzdi bāġ içre encümen lāle
Aldı cām oldı bī-ḥazen lāle

44. **içre:**
Gazel 37
Mısra: **13**
"-de/-da".

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine
Gel gir Aḥmed göñline gör nice āteş-tāb olur

45. **içre:**
Gazel 277
Mısra: **4**
"-de/-da".

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey ṣāh-ı cihān
Ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

46. **içre:**
Gazel 349
Mısra: **3**
"-de/-da".

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstī

47. **içre:**
Kaside 7
Mısra: **78**
"-de/-da".

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẕerreden kemter güneş

48. **içre:**
Gazel 250
Mısra: **12**
" İçinde" anlamına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde

Viṣāli içre olan ʿāṣıḳlaruñ geçmez ḫayālinden

ictināb itmez:

1. **ictināb itmez:***-mez*
Gazel 242
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kaçınmak, uzak durmak.

ʿAks-i ruḫsārıyla sāḳī dehri gül-ẕār eyledi
Cām-ı meyden ictināb itmez girān-cān olmayan

içüm yanarsa:

1. **içüm yanarsa:***-ar, -ise*
Gazel 208
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
1. Büyük bir acı, sıkıntı vb. nedenlerle çok üzülmek. 2. Bir şeye karşı büyük bir özlem duymak.

Nʾola micmer gibi yanarsa içüm
Bezm-i şāh-ı cihāndan ayrıldum

içün:

1. **içün:**
Gazel 227
Mısra: **4**
-e ayrılmış, -e özgü, -e has, -e mahsus.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

2. **içün:**
Gazel 228
Mısra: **16**
-e ayrılmış, -e özgü, -e has, -e mahsus.

Ṭūṭī-i bāġ-ı İremdür ki şekerden dem urur
Leb-i şīrīnüñ içün Aḥmed açar olsa dehen

3. **içün:**
Kaside 9
Mısra: **54**
-e ayrılmış, -e özgü, -e has, -e mahsus.

Sen ḫoş-ḥışāli dün gice medḥ itmek istedüm
Geldi redīf içün dilüme nā-gehān müşk

4. **içün:**
Kaside 30
Mısra: **9**
-e ayrılmış, -e özgü, -e has, -e mahsus.

Sāḳī zamān-ı ḫüsnüñ içün bir piyāle şun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

5. **içündür:***-dür*
Gazel 27
Mısra: **5**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i ş̲emer güstāḫ

6. **içün:**
Kaside 25
Mısra: **35**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

ʿĪdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḫayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

7. **içün:**
Terci-bend 2
Mısra: **23**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

Gülsitānı teferrüc itmek içün
Ḳaṣr-ı lāʿlinden açdı revzen gül

8. **içün:**
Terci-bend 2
Mısra: **61**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

Şāh bezmin muʿaṭṭar itmek içün
Yaḳdı micmer gibi ciger nergis

9. **içündür:***-dür*
Mesnevi 1
Mısra: **10**
Uğruna, hatırına.

Cismüñe anuñla ḥulūl itdi rūḥ
Anuñ içündür saña bunca fütūḥ

10. **içün:**
Gazel 131
Mısra: **2**
"İçin, uğruna" anlamlarında edat.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

11. **içün:**
Gazel 298
Mısra: **8**
"İçin, uğruna" anlamlarında edat.

Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş
Ol ġamze-i bīmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

12. **içün:**
Gazel 62
Mısra: **5**
"Amacıyla ve uğruna" anlamlarında edat.

Pāyuña ṣaçmaġ içün ey māh ṣarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

13. **içün:**
Gazel 161
Mısra: **16**
"Amacıyla ve uğruna" anlamlarında edat.

Göñlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

14. **içün:**
Kaside 11
Mısra: **59**
"Amacıyla ve uğruna" anlamlarında edat.

Şiʿrüñ içün bir muʿanber dilsitān mecmūʿadur
Ṣūret-i Çīnle muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

15. **içün:**
Gazel 30
Mısra: **5**
-e has, -e mahsus.

Dil ṭıflı içün çekdi ḳaşuñ gül varaḳına
Bir sīm elif üstine ʿanberden iki med

16. **için:**
Gazel 241
Mısra: **14**
Hakkında, ilgili olarak.

Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan ağladum güldi didi
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

17. **için:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

18. **için:**
Gazel 170
Mısra: **3**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Bir iki gün bu göñül ḫastesin eglemek içün
Künc-i ḫasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

19. **için:**
Gazel 174
Mısra: **5**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

ʿAzm-i gülzār itdügin işitdiler taʿẕīm içün
Muntaẓır ṭurdı ayaġ üstine mecmūʿ-ı nihāl

20. **için:**
Gazel 183
Mısra: **8**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Nergis altundan legen ṭutar elinde bende-vār
Yüzini yumaġ içün sulṭān-ı devlet-mend gül

21. **için:**
Gazel 192
Mısra: **7**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Bir perī-peyker ḫayālin her gice tesḫīr içün
Ülker indüren dü-çeşm-i dür-feşānumdur benüm

22. **için:**
Gazel 214
Mısra: **7**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Cemāli gülşeninüñ güllerini dirmek içün
Yine yüz uruban ol gül-ʿiẕāra yalvaralum

23. **için:**
Gazel 225
Mısra: **7**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḥüsnüñüñ
Ṣafḥa-i ḫurşīde çekdi sünbülüñ müşkīn resen

24. **için:**
Gazel 227
Mısra: **6**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḫaremde ceng içün

25. **için:**
Gazel 227
Mısra: **8**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

26. **için:**
Gazel 227
Mısra: **14**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin
Serve çıḳup feryād ider ḳumrī aña āheng içün

27. **için:**
Gazel 231
Mısra: **1**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün
Ḳıldı nişāne cānları tīr-i ḳażā içün

28. **için:**
Gazel 231
Mısra: **2**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün
Ḳıldı nişāne cānları tīr-i ḳażā içün

29. **için:**
Gazel 231
Mısra: **6**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Şīrīn lebi ʿitābını ey dil ḫoş añla kim
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

30. **için:**
Gazel 231
Mısra: **8**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Āb-ı ḥayāt ile mi ṣuvarıldı ḫancerüñ
Kʾolur sebeb hemīşe ḫayāt-ı beḳā içün

31. **için:**
Gazel 231
Mısra: **12**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Sūsen dil uzaduban oḳur zülfüñe s̲enā
El götürür çenār boyuña duʿā içün

32. **için:**
Gazel 231
Mısra: **14**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Neẕr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

33. **için:**
Gazel 255
Mısra: **5**

"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Çeşm-i ṣayyādı göñül murġını ṣayd itmek içün
Çīn-i zülfinde beñi dāne döker dāmlara

34. **içün:**
Gazel 279
Mısra: **9**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Ṣevḳden öldürmek içün Aḥmedʾi dilber didi
Ṣalınursam nicedür ey nā-tüvānum boynuña

35. **içün:**
Gazel 287
Mısra: **15**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehī añmaġ içün
Bārī dāmānuñ ucın bandurasın ḳanumuza

36. **içün:**
Gazel 298
Mısra: **5**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey ṣanem
Devletlü başuñʾçün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

37. **içün:**
Gazel 336
Mısra: **5**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Gözlerüm cāmına naḳş itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn ṣuveri

38. **içün:**
Gazel 350
Mısra: **8**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Ḥalḳa-i zülfini ruḫsārına ṣaldugı bu kim
Naʿl-i miskīndür anı siḥr içün āẕerde ḳodı

39. **içün:**
Kaside 7
Mısra: **11**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Güyiyā Nūşīn-revān-ı ṣubḥdur kim ʿadl içün
Lāciverdī ḳubbeye zencīr-i zer aṣar güneş

40. **içün:**
Kaside 7
Mısra: **15**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberīn miʿcer güneş

41. **içün:**
Kaside 7
Mısra: **23**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Zīnet-i bāġ-ı İrem ṭutmaġ içün gülzār-ı ṣubḥ
Eyledi gök sebzezārın pür-gül-i aḥmer güneş

42. **içün:**
Kaside 23
Mısra: **69**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Bir baḥr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Ṣuya elin ṣoḳarsa olur dür-niṣār āb

43. **içün:**
Kaside 23
Mısra: **99**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Luṭfuñ rebīʿi itmek içün rūzgārı zeyn
Ṣaçdı riyāż-ı ẕihnüme ey şehryār āb

44. **içün:**
Kaside 24
Mısra: **66**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Hʿar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevherin
İḳbāl ü yümn içün götürür gūş-ı rūzigār

45. **içün:**
Mesnevi 1
Mısra: **12**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Anuñ ile Ādeme feyż oldı cūd
Anuñ içün itdi melekler sücūd

46. **içün:**
Gazel 158
Mısra: **19**
"Amacıyla" anlamında edat.

Ṣayd itmek içün Aḥmedʾi ṣayyād-ı ġamzeñe
Virmiş kemend zülfüñ ü ṣunmış kemān ḳaşuñ

47. **içün:**
Kaside 2
Mısra: **19**
"Amacıyla" anlamında edat.

Ya ʿālem-i dil ü cān yapmaġ içün olmışdur
Binā-yı ʿāleme miʿmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

48. **içün:**
Kaside 6
Mısra: **145**
"Amacıyla" anlamında edat.

Māh olmaġ içün meclisüñe micmere-gerdān
Her meh pür ider kāsesini ʿanber-i sārā

49. **içün:**
Kaside 6
Mısra: **170**
"Amacıyla" anlamında edat.

Şāhā ne var oldı ise evvelki sarāyuñ
Ḳudsīlere yüz urmaġ içün Mescid-i Aḳṣā

50. **içün:**
Kaside 7
Mısra: **71**
"Amacıyla" anlamında edat.

ʿÖmr-i ḫaşmuña şebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer şāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

51. **içün:**
Kaside 8

Mısra: **65**
"Amacıyla" anlamında edat.

Ḫāk-i süm-i semendüñe olmaġ içün niṣār
Maʿdinde niçe niçe çeker intiẓār laʿl

52. **için:**
Kaside 8
Mısra: **102**
"Amacıyla" anlamında edat.

Ḫāk-i rehüñ müferriḥine beñzerem dimiş
Bāzār içinde bulmaġ içün iʿtibār laʿl

53. **için:**
Kaside 11
Mısra: **3**
"Amacıyla" anlamında edat.

ʿAnberīne daḳmaġ içün bir perīnüñ boynına
Baġlamış müşkīn girihler kākül-i müşkīn-i dost

54. **için:**
Kaside 11
Mısra: **25**
"Amacıyla" anlamında edat.

Ḫusrevā sen şeh nişāna pīşkeş ḳılmaġ içün
Urdı māha ʿanber efser kākül-i müşkīn-i dost

55. **için:**
Kaside 11
Mısra: **61**
"Amacıyla" anlamında edat.

Zeyn idüp gülgūn-ı ḥüsni ḳapuña çekmek içün
Urdı naʿl-i misk-i ezfer kākül-i müşkīn-i dost

56. **için:**
Kaside 15
Mısra: **57**
"Amacıyla" anlamında edat.

Ben ḳara ṭopraġam iḥyā-yı memāt itmek içün
Yaġsa cūduñ bulıdından nˀola nīsān-ı kerem

57. **için:**
Kaside 22
Mısra: **27**
"Amacıyla" anlamında edat.

Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzigāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

58. **için:**
Gazel 39
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

59. **için:**
Gazel 75
Mısra: **21**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ḳabaġum cürʿa-i cām-ı leb-i mey-gūnuñ içün
Laʿl ü yāḳūt ṭolar ḳaṭre-i mercān dökilür

60. **için:**
Gazel 79
Mısra: **6**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol baña yiter

61. **için:**
Gazel 173
Mısra: **3**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

62. **için:**
Gazel 177
Mısra: **2**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ için ḥayrān degül

63. **için:**
Gazel 193
Mısra: **16**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ḫusrevā kimsin didüm didi ḥüsn sulṭānıyam
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

64. **için:**
Gazel 196
Mısra: **13**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Aḥmedˀüñ ḥālin ṣorarsañ çeşmüñ için ḫastedür
Ol sebebdendür kˀolup her laḥẓa bīmār iñlerem

65. **için:**
Gazel 219
Mısra: **7**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ḫadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum için ḳakıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

66. **için:**
Gazel 227
Mısra: **1**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

67. **için:**
Gazel 227
Mısra: **2**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

68. **için:**
Gazel 231
Mısra: **4**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile
Miskīni ṭap ṣal ayaġa şol bir ḫaṭā içün

69. **için:**
Gazel 255
Mısra: **8**

" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

70. **için:**
Gazel 271
Mısra: **7**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Severem didügüm için beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

71. **için:**
Gazel 301
Mısra: **5**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Severem didügüm için eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

72. **için:**
Gazel 323
Mısra: **8**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḥüsnde daʿvā
Her ay ol naḳş için olur felekde rūy-ı māh egri

73. **için:**
Gazel 347
Mısra: **6**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm için baña bu ġavġā neyiki

74. **için:**
Gazel 350
Mısra: **13**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı için
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

75. **için:**
Kaside 8
Mısra: **112**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-mesel
Ḳan aġlar idi Aḥmed için zār zār laʿl

76. **için:**
Kaside 9
Mısra: **43**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Kilküñ zehāb-ı çeşme-i feyż-i ilāh için
Evrāḳ saṭḥı üstine ḳor nāv-dān-ı müşk

77. **için:**
Kaside 12
Mısra: **8**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem için çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

78. **için:**
Kaside 23
Mısra: **75**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Bu cürm için ki ʿarż-ı naẓīr eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

79. **için:**
Kaside 29
Mısra: **77**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Rāhuñda esen bāda sücūd eyledügi için
Pür müşk ü ʿabīr eyledi destārı benefşe

80. **için:**
Müfret 5
Mısra: **2**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Var ruḫ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā için

81. **için:**
Müfret 40
Mısra: **1**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Müşk-i Çīn dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā için
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā için

82. **için:**
Müfret 40
Mısra: **2**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Müşk-i Çīn dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā için
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā için

83. **için:**
Mesnevi 3
Mısra: **221**
Hakkında.

Diye Aḥmed için ḳarīb ü baʿīd
Ki oldur senā-gūy-ı Şeh Bāyezīd

84. **içündür:***-dür*
Kaside 25
Mısra: **17**
-den/-dan dolayı, için, sebebiyle.

Anuñ içündür muʿazzez kim müyesser eyledi
Ṣubḥ-demden dest-būs-ı Ḥaẓret-i Sulṭānı ʿīd

85. **için:**
Gazel 9
Mısra: **11**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

86. **için:**
Gazel 21
Mısra: **3**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Dil aça senāñ için giyāhum
İtseñ sinüme güẕār ey dost

87. **için:**
Gazel 30
Mısra: **3**

"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Göstermek içün muʿcize-i ḥüsnüñi rūşen
Şaḳḳuʾl-ḳamer itmiş durur engüşt-i Muḥammed

88. **içün:**
Gazel 57
Mısra: **9**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Gözüñe virmek içün gönlümi cāẕūlıġ ile
Alur ol zülf-i siyehkār elümden ne gelür

89. **içün:**
Gazel 60
Mısra: **5**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Sünbülüñden şanemā şemme-i būy almaġ içün
Misk sevdāya düşüp külbe-i ʿaṭṭāra gider

90. **içün:**
Gazel 79
Mısra: **4**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Cān gözlerine ayaġı tozı nigārumuñ
Kuḥl-ı başīret olmaġ içün tūtiyā yiter

91. **içün:**
Gazel 105
Mısra: **1**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Yine dil murġı içün dām-ı belālar düzilür
Cān şikār eylemege bend-i belālar düzilür

92. **içün:**
Gazel 133
Mısra: **2**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Ḥaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

93. **içün:**
Gazel 133
Mısra: **5**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

94. **içün:**
Gazel 149
Mısra: **9**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Seyre çıḳduḳca seg-i kūyuñ ḳadem başmaġ içün
Yüzümi gülgūn yaşumla lāle-zār itsem gerek

95. **içün:**
Kaside 17
Mısra: **3**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Gözi cāẕūlıġ ile fitneler uyarmaġ içün
Vardı nāz uyḳusına gözle bu saḥḥārluġı

96. **içün:**
Kaside 29
Mısra: **36**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Yā çekdi gülistān-ı ruḫı dāyiresinde
Göz degmemek içün ḫaṭ-ı jengāri benefşe

97. **içün:**
Nazm 3
Mısra: **6**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḥālin dimek içün dil uzatmış çemeni gör

98. **içün:**
Terci-bend 1
Mısra: **19**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Çeşm-i zamāne mislin anuñ görmemek içün
Düşmezdi yir yüzine ẓilāli Muḥammedüñ

99. **içün:**
Terci-bend 1
Mısra: **21**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Aḥcār baġlanurdı teni uçmamaġ içün
Dinmez lisān-ı ḳāl ile ḥāli Muḥammedüñ

100. **içün:**
Terci-bend 1
Mısra: **47**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Taḥṣīl-i nām içün ṣafaḥāt-ı vücūdına
ʿArş-ı ʿaẓīm ceddüñ adın eyledi raḳam

101. **içün:**
Terci-bend 2
Mısra: **47**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Bāġı müşkīn nefesle ṭutmaġ içün
Açdı şeh medḥine dehān ġonca

102. **içün:**
Terci-bend 2
Mısra: **53**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Uyḫusın açmaġ içün itdi seḥer
Şebnem ile gözini ter nergis

103. **içün:**
Terci-bend 2
Mısra: **93**
"Amacıyla maksadıyla" anlamında edat.

Şehriyāra senālar itmek içün
Yine depretdi dillerin sūsen

104. **içün:**
Gazel 2
Mısra: **23**
Hakkında.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

105. **içün:**
Gazel 216
Mısra: **3**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

106. **içün:**
Gazel 241
Mısra: **13**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün
Dest-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberīn çevgānı ṣun

107. **içün:**
Gazel 55
Mısra: **3**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Ayaġuñ tozına bir laḥẓa yüzüm sürmek içün
Nice yıl yil gibi yoluñda yilem gibi gelür

108. **içün:**
Gazel 80
Mısra: **9**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Ol ḫoş-ḫırām içün çekerüz zülfi ġuṣṣasın
Ṭāvūsı özleyen ġam-ı Hindūstān çeker

109. **içün:**
Gazel 104
Mısra: **2**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Ehl-i diller ṣoḥbet-i cānānda cānın yaḳdılar
Şemʿ için pervāneler iki cihānın yaḳdılar

110. **içün:**
Gazel 170
Mısra: **5**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

111. **içün:**
Gazel 179
Mısra: **9**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Laʿlüñ içün dem mi olur kʾAḥmedʾüñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

112. **içün:**
Gazel 218
Mısra: **3**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Sünbül-i ser-geşteñ içün bu dil-i şūrīdeyi
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān isterem

113. **içün:**
Gazel 227
Mısra: **10**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

114. **içün:**
Gazel 227
Mısra: **12**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

115. **içün:**
Gazel 231
Mısra: **10**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Ben ẕerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol meh-liḳā içün

116. **içün:**
Gazel 313
Mısra: **7**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

117. **içün:**
Gazel 313
Mısra: **8**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

118. **içün:**
Gazel 219
Mısra: **3**
...hakkı için.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

119. **içün:**
Mesnevi 3
Mısra: **82**
...hakkı için.

Gözi yaşlularuñ yüzi ṣuyıʾçün
Bu micmerde yanan ciger būyı içün

120. **içün:**
Gazel 282
Mısra: **13**
"İçin, hakkında" anlamında edat.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

121. **içün:**
Gazel 299
Mısra: **11**
"İçin, hakkında" anlamında edat.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

122. **içün:**
Gazel 231
Mısra: **16**
"...için, ... uğruna" anlamlarında edat.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā için

123. **içün:**
Kaside 8
Mısra: **93**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Bir gün elin ṣunarsa ḳapuñda suʾāl içün
Ferdā-yı ḥaşre dek ṣaça dest-i çenār laʿl

124. **içün:**
Gazel 43
Mısra: **11**
" Sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

içür:

1. **içürür:**-*ür*
Gazel 287
Mısra: **2**
İçirmek, içmesini sağlamak. II Zehir içirmek.

Müddeʿī maḥrem olup meclis-i cānānumuza
Zehr-i ḳahrın içürür dehr bizüm cānumuza

içür-:

1. **içürür:**-*ür*
Gazel 32
Mısra: **17**
İçmesini sağlamak veya içmeye mecbur etmek.

Ṣol deñlü zehr-i ḳahr içürür Aḥmedʾe felek
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger leẕīẕ

id:

1. **ider:**-*er*
Kaside 29
Mısra: **92**
Dilemek, istemek.

Eksüklügini bildi ve miskīnlüge geldi
Gūşına yapışdı ider aʿẕārı benefşe

2. **iderem:**-*er, -em*
Gazel 23
Mısra: **14**
Etmek, eylemek, yapmak.

Aḥmed iñler derd elinden līk ben
İderem dermān elinden el-ġıyāṣ

3. **iderem:**-*er, -em*
Gazel 223
Mısra: **12**
Etmek, eylemek, yapmak.

Her ḫār ile sen ṣoḥbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

4. **idemez:**-*e, -me, -z*
Gazel 83
Mısra: **9**
Bir işi yapamamak, üstesinden gelememek.

Ḫār-ı belāya ṣabr ider illā ki idemez
Zāġ-ı raḳībe bülbülüñ ey gül-ʿiẕār ṣabr

5. **idüp:**-*(ü)p*
Gazel 300
Mısra: **9**
... hâle getirmek.

Bī-ḥisāb idüp ılduzın yaşumuñ
Ey güneş yüzlü māh yaḳma beni

6. **idüben:**-*üben*
Gazel 142
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Aḥmedʾden idüben ḥasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḥüsn ile iḥsān ider dirīġ

7. **ide:**-*e*
Gazel 160
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide gūyālıġuñ

8. **idesin:**-*e, -sin*
Gazel 243
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

9. **ide:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

10. **ide:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Söylet zebān-ı ḫāmeye vaṣluñ ḥikāyetin
Nice şikāyet-i sitem-i rūzigār ide

11. **ide:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḥalḳasın aña tā gūş-vār ide

12. **ide:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **18**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Geldi kenār-ı zülfine ḫāl-i ʿiẕārı kim
Gül mevsiminde ṣoḥbet-i leyl ü nehār ide

13. **ide:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **20**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

14. **ide:**-*e*
Kaside 6

Mısra: **210**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bünyād-ı sarāyuña budur aḥsen-i tārīḫ
Kim ide mübārek ṭapuña ḥayy-ı tüvānā

15. **ide:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **90**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Aḥcāra düşse pertev-i ḫurşīd-i devletüñ
Ferrinden ide her ḥaceri şuʿledār laʿl

16. **iderdi:**-+*er, -+di*
Kaside 10
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

17. **ide:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **66**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Nice kim Kaʿbe müsāfirlerini luṭf-ı İlāh
Raḥmeti ḫᵛānına her sāl ide mihmān-ı kerem

18. **ide:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **70**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

ʿÖmr-i ḫaşmuñ ire tārīḫ gibi pāyāna
Nāmuñı nāme-i iḳbāl ide ʿunvān-ı kerem

19. **idermiş:**-*er, -miş*
Kaside 20
Mısra: **37**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḫayāl-i devlet idermiş taṣavvurında ʿadūñ
Zihī taṣavvur-ı bāṭıl zihī ḫayāl-i muḥāl

20. **ide:**-*e*
Kaside 29
Mısra: **51**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bir ṣuffa ki süpründisini küḥl ide ḥavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī benefşe

21. **iderdi:**-+*er, -+di*
Kaside 29
Mısra: **70**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Yā ḫāk-i derüñ ẕerresi irişse semāya
İderdi bu nüh günbed-i devvārı benefşe

22. **iderdi:**-+*er, -+di*
Kaside 30
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

23. **ider:**-*er*
Gazel 25
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

24. **ide:**-*e*
Mesnevi 3
Mısra: **43**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Zemīn-būs-ı ḳadrüñ çün İncīl ide
Beşer saña ne dille tebcīl ide

25. **ideler:**-*e, -ler*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **31**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

mül içüp ideler ṣoḥbet ü seyrān u temāşā
Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Seyyid-i Meḥmed ki

26. **ideler:**-*e, -ler*
Gazel 192
Mısra: **20**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem ṣaṭrancı ideler üstüḫᵛānumdur benüm

27. **ide:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **6**
Etmek, eylemek yapmak.

Ḳındīl-i zülf içinde fürūġ-ı ʿiẕāruñı
Gören didi çerāġuñı Ḥaḳ ṣuʿledār ide

id-:

1. **idindi:**-*in, -di*
Kaside 24
Mısra: **48**
Edinmek, yapmak.

Heyʾetde naʿl-i esbüñe beñzer hilāl-i ʿīd
Anuñʾçün āsumān anı idindi gūş-vār

2. **idem:**-*em*
Mesnevi 3
Mısra: **137**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Gülin ser-be-ser dürr-i būyā idem
Giyāsın ḳamu müşk-i gūyā idem

3. **idem:**-*em*
Mesnevi 3
Mısra: **138**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Gülin ser-be-ser dürr-i būyā idem
Giyāsın ḳamu müşk-i gūyā idem

4. **idem:**-*em*
Mesnevi 3
Mısra: **125**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.

İçüp ʿaḳl-ı hüşyārı bī-hūş idem
Cihānuñ cefāsın ferāmūş idem

5. **idem:**-*em*
Mesnevi 3
Mısra: **133**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.

Ki naẓmum seḥābın dür-efşān idem
Niṣār-ı ser-i bezm-i sulṭān idem

6. **idem:**-*em*
Mesnevi 3
Mısra: **134**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı eylemdir.

Ki naẓmum seḥābın dür-efşān idem
Niṣār-ı ser-i bezm-i sulṭān idem

7. **ider:**-*-er*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

8. **iden:**-*en*
Gazel 4
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḫalḳ-ı dünyāya bürūdetler iden bād-ı şimāl
Sezemezdüm ki ışıcaḳ deprene bu deñlü baña

9. **idüp:**-*üp*
Gazel 55
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

10. **ider:**-*-er*
Gazel 57
Mısra: **17**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ol gül-endām ider Aḥmed gibi cān bülbülini
Ḳafes-i ġamda giriftār elümden ne gelür

11. **idem:**-*em*
Gazel 65
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Gönlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

12. **idüp:**-*üp*
Gazel 67
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Dīvānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengīn
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

13. **iden:**-*en*
Gazel 68
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫᵛāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

14. **iden:**-*en*
Gazel 73
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Eşkümi gülgūn iden bir reng-i rūyuñ ālidür
Aḥmedʾüñ göñlin alan ala gözinüñ ālidür

15. **ideli:**-*eli*
Gazel 75
Mısra: **15**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Tīr-bārān ideli cāna ḫayāl-i ġamzeñ
Çeşmümüñ revzenesinden dile peykān dökilür

16. **ider:**-*-er*
Gazel 87
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

17. **ider:**-*-er*
Gazel 87
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳībini ḳabūl
Āşināsın yad idüp bīgānesin hem-rāz ider

18. **ider:**-*-er*
Gazel 87
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Aḥmed idelden Zebūr-ı ʿışḳuñı cānına naḳş
Naġme-i Dāvūd ile āvāzını dem-sāz ider

19. **idüp:**-*üp*
Gazel 87
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳībini ḳabūl
Āşināsın yad idüp bīgānesin hem-rāz ider

20. **idüp:**-*üp*
Gazel 142
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḫayl-i ḫayāli ʿaḳlı perākende-ḥāl idüp
Cemʿiyyetümi zülfi perīşān ider dirīġ

21. **ider:**--*er*
Gazel 143
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirīġ

22. **ider:**--*er*
Gazel 143
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

23. **ider:**--*er*
Gazel 143
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḫüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

24. **ider:**--*er*
Gazel 143
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ol ḫoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

25. **ider:**--*er*
Gazel 143
Mısra: **16**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Düşürdi Aḥmedʾi ḳafes-i ʿışḳa luṭf-ı ṭabʿ
Bülbülleri esīr ḫoş-āvāz ider dirīġ

26. **ider:**--*er*
Gazel 144
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Dili münevver ider cānları müsaḫḫar ider
Meh-i sipihr-i melāḥat şeh-i vilāyet-i luṭf

27. **ider:**--*er*
Gazel 144
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḫüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

28. **ider:**--*er*
Gazel 144
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed beyān resāyiline
Yazar leṭāyif-i ḫüsn ü ider ḫikāyet-i luṭf

29. **ider:**--*er*
Gazel 152
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Cānı ser-gerdān ider zülf-i perīşānuñ senüñ
Dil perīşān eylemekdür ey perī şānuñ senüñ

30. **ider:**--*er*
Gazel 172
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḫabeşī Hind ile feṯḥ itmege mülk-i Ḫotanı
Sīnemi ṭabl ider ol ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ

31. **idüp:**-*üp*
Gazel 181
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Miḥrāb-nişīn oldı çün ol çeşm-i füsūn ger
Sāḥirlıġ idüp olduġı ḫūn-ḫʷāre ne müşkil

32. **idüp:**-*üp*
Gazel 204
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Zülfüñ ḥikāyetini göñülde miṣāl idüp
Ġam ḳıṣṣasını levḥ-i perīşāna yazmışam

33. **ider:**--*er*
Gazel 228
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil nice cāẕūlıġ ider
Kʾuyḳusıyla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

34. **ider:**--*er*
Gazel 230
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Yüze yüz ʿarż-ı naẕīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḫayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

35. **ider:**--*er*
Gazel 260
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa

Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

36. **ider:**--*er*
Gazel 272
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalkı cerr ider
Mey-fürūş oġlanda seccāde ṭutudur çāre ne

37. **ider:**--*er*
Gazel 293
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bilmezem ne siḥr ider
ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

38. **ider:**--*er*
Gazel 293
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen ṣanur kʾanı bīmār ider nāz uyḫusı

39. **ider:**--*er*
Gazel 302
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

40. **ider:**--*er*
Gazel 302
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Terk-i ġam-ı ʿışḳ iderem dem gelür
Yine peşīmān ider ol dem beni

41. **ider:**--*er*
Gazel 311
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Şeb-revlik ider dil şeb-i zülfüñde digil kim
Öldürmesün ol ġamze-i cellād efendi

42. **ider:**--*er*
Gazel 321
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

43. **idersin:**-*er, -sin*
Gazel 321
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

44. **ider:**--*er*
Gazel 322
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ göñlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

45. **iderler:**-*er, -ler*
Gazel 323
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

46. **idersin:**-*er, -sin*
Gazel 324
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

47. **ider:**--*er*
Gazel 332
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Sulṭān-ı ḥüsnsin ḥasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabīd ider iḥsān didükleri

48. **iderse:**-*er, -se*
Gazel 337
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Aḥmedʾi Mecnūn iderse Leylī-i zülfüñ ne ṭañ
Oldı sen Şīrīn-lebüñ Ferhād-ı ʿālem Ḫusrevi

49. **ideli:**-*eli*
Kaside 8
Mısra: **57**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

50. **ider:**--*er*
Kaside 8
Mısra: **58**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

51. **ideli:**-*eli*
Kaside 10
Mısra: **19**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Nīl-i nevāli ẕihnümi Mıṣr-ı feżāyil ideli

Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fīnāsı göñlümüñ

52. **ider:**--*er*
Kaside 11
Mısra: **39**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ki bezmüñʾçün ider
Dāmenin pür-verd-i aḥmer kākül-i müşkīn-i dost

53. **ider:**--*er*
Kaside 12
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

54. **iden:**-*en*
Kaside 13
Mısra: **75**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh Aḥmedüñ elḥānıdur

55. **ider:**--*er*
Kaside 14
Mısra: **40**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Çü ṭoldı ḳubbe-i gerdūn ṣadā-yı naʿrāñ ile
İçine od düşüben raʿd ider ġırīv ü ġareng

56. **iderse:**-*er, -se*
Kaside 17
Mısra: **36**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Dutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr yeñin
Dāmen-i ʿafvuñ iderse nʾola settārluġı

57. **ider:**--*er*
Kaside 19
Mısra: **75**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten
Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda enīn

58. **ider:**--*er*
Kaside 20
Mısra: **39**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Sen ol penāh-ı cihānsın ki vaṣf-ı ceyşüñ ider
Firāset ehlini ʿāciz kiyāset ehlini lāl

59. **ider:**--*er*
Kaside 20
Mısra: **91**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ne cāẕūluḳlar ider gör medāyiḥüñde ḳalem
Ki düzdi āb-ı siyehden niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl

60. **ider:**--*er*
Kaside 22
Mısra: **44**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḫūn-ı ʿadūdan eyledi tīguñ zemīni sürḫ
Nevrūzda nite ki ider lālezār āb

61. **idüp:**-*üp*
Kaside 24
Mısra: **69**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Baḫtuñ bahārı ʿömr-i ʿadūñı ḫazān idüp
Dest-i zamāne ʿīdüñe olsun güher-niṯār

62. **ider:**--*er*
Kaside 25
Mısra: **24**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḫaẕẕı yoḳdur ʿāṣıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

63. **ider:**--*er*
Kaside 29
Mısra: **38**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bu zülfi mi yā ḫāme-i Şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider īṯār-ı benefşe

64. **ideli:**-*eli*
Kaside 30
Mısra: **19**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Nīl-i nevāli ẕihnümi Mıṣr-ı feżāyil ideli
Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fenāsı göñlümüñ

65. **idüp:**-*üp*
Kıt'a 5
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Kerem idüp kemāl-i luṭfuñuzdan
Buyuruñ var ise dīvān-ı Ṭūsī

66. **idersin:**-*er, -sin*
Müfret 39
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Cihāna cūd idersin her cihetden
Ḫalāṣ it ben ḳuluñı tevliyetden

67. **ider:**--*er*
Nazm 22
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿī ḫarāb
Ceng maʿmūr ider anı bī-direng

68. **iderler:**-*er, -ler*
Nazm 22
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

69. **ideli:**-*eli*
Terci-bend 2
Mısra: **75**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ġonca-i gül gümüş fuḳāʿ ideli
Aña ṭās oldı laʿlden lāle

70. **ider:**-*er*
Gazel 76
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Sevdā-yı zülfi göñlümi sulṭān-ı vaḳt ider
Yāruñ ḫayāl-i ṭurrası ẓill-i hümā mıdur

71. **ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **17**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Ya baḥr-i raḥmet-i Ḥaḳdur ki luṭfı mevciyle ider
Niṣār-ı gevher-i şeh-vār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

72. **ider:**-*er*
Kaside 2
Mısra: **25**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Ḳabūli nāfesin açsa nesīm-i ḫulḳla ider
Cihānı nāfe-i Tātār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

73. **ider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **21**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Şol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

74. **idelden:**-*elden*
Gazel 146
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Çeşm-i şūr-engīzi pür-āşūb idelden ʿālemi
Güşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

75. **idiser:**-*iser, -*
Gazel 320
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak." anlamına gelen yardımcı fiildir.

Ṭoprag̈ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün
Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

76. **iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 40
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak." anlamına gelen yardımcı fiil.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

77. **iderdüm:**-*er, -dü, -m*
Gazel 235
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak." anlamına gelen yardımcı fiil.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

78. **idindi:**-*in, -di*
Nazm 12
Mısra: **4**
Edinmek, bir hâle getirmek.

Şan ḫameldür ki ḳurtdan ḳaçuban Şīr-i ner ḳoltuġın idindi maḳar

79. **iden:**-*en*
Gazel 52
Mısra: **13**
... haline getirmek; etmek.

Dem-i bahāruñ ile dü cihānı ḫoş-dem iden
Nesīm-i ġāliye-i zülf-i müşk-bāruñdur

80. **iden:**-*en*
Gazel 68
Mısra: **1**
... haline getirmek; etmek.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫʷāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

81. **iden:**-*en*
Gazel 128
Mısra: **16**
... haline getirmek; etmek.

Aḥmedʾi şīrīn sözidür düşüren hicrānuña
Ṭūṭīyi güftārıdur iden giriftār-ı ḳafes

ʿīd:

1. **ʿīd:**
Gazel 29
Mısra: **16**
Bayram.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

2. **ʿīd:**
Gazel 33
Mısra: **17**
Bayram.

ʿīd ayı gibi ḳaşuñı gözetdügüm bu kim
Naʿl-i semend-i şāh-ı cihāndan ḫaber virür

3. **ʿīdinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 136
Mısra: **3**
Bayram.

Nʾiçün düşer yüzi ʿīdinde dil zenaḫdāna
Gerek ki ʿīdde zindāndan olınaydı ḫalāṣ

4. **ʿīdinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 155
Mısra: **7**
Bayram.

Aldı mehden ḫüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin

Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

5. ʿ**īd:**
Gazel 264
Mısra: **17**
Bayram.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

6. ʿ**īdine:***-i, -n, -e*
Gazel 325
Mısra: **6**
Bayram.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḥüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

7. ʿ**īd:**
Kaside 13
Mısra: **87**
Bayram.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hᵛānıdır

8. ʿ**īd:**
Kaside 16
Mısra: **1**
Bayram.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

9. ʿ**īd:**
Kaside 24
Mısra: **39**
Bayram.

Şeh Bāyezīd devletine nevbet urdı ʿīd
Aldı eline sāḳī-i meh cām-ı zer-nigār

10. ʿ**īd:**
Kaside 25
Mısra: **16**
Bayram.

Ṭoldurup nʾeyler ruḫuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

11. ʿ**īd:**
Kaside 25
Mısra: **24**
Bayram.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḥaẕẕı yoḳdur ʿāşıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

12. ʿ**īd:**
Kaside 25
Mısra: **30**
Bayram.

Ḳadr dirdüm ṣoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿĪd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿīd

13. ʿ**īd:**
Kaside 25
Mısra: **38**
Bayram.

Ḫuṭbe-i medḥ oḳıdıysa devletüñe nʾola kim
Minber-i gerdūnda dikdi rāyet-i nūrānī ʿīd

14. ʿ**īd:**
Kaside 25
Mısra: **54**
Bayram.

Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ göñlümi
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

15. ʿ**īd:**
Kaside 25
Mısra: **60**
Bayram.

Pādişāhā nāmuña oḳutmasaydı ḫuṭbesin
Olmaz idi rūzigār eyyāmınuñ sulṭānı ʿīd

16. ʿ**īdinde:***-i, -n, -de*
Kaside 25
Mısra: **62**
Bayram.

Ġamdan āzād eyleyüp luṭfuñla şād it Aḥmedi
Devletüñ ʿīdinde olsun ḳullaruñ şādān-ı ʿīd

17. ʿ**īdine:***-i, -n, -e*
Nazm 10
Mısra: **3**
Bayram.

Şol at ki feṯḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle ṣaldı anı infiʿāl-i cev

18. ʿ**īdüñüñ:***-üñüñ*
Kaside 24
Mısra: **49**
Bayram; mutluluk, neşe.

Beñzer ki kāse ṣunmaġa ḫᵛānında ʿīdüñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

19. ʿ**īdi:***-i*
Gazel 29
Mısra: **19**
Bayram.

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ
Ḫᵛān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

20. ʿ**īdümüz:***-üm, -üz*
Gazel 264
Mısra: **18**
Bayram.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

21. ʿ**įd:**
Gazel 29
Mısra: **4**
Bayram.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿĮd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

22. ʿ**īd:**
Gazel 29
Mısra: **6**
Bayram.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḥüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

23. ʿ**īdi:**-*i*
Gazel 152
Mısra: **11**
Bayram.

Ey kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

24. ʿ**īdine:**-*ine*
Gazel 195
Mısra: **9**
Bayram.

Ḳaşlaruñ ʿīdine ḳurbān itmege meyl idicek
Aḥmedʾi luṭf idüben yād eyle ḳurbān olduġum

25. ʿ**īdine:**-*ine*
Gazel 199
Mısra: **7**
Bayram.

Dil ki biñ cān ile vaṣluñ ʿīdine ḳurbān olur
İştiyāḳuñ şevḳınuñ şükrānesidür dostum

26. ʿ**īdine:**-*ine*
Gazel 298
Mısra: **15**
Bayram.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

27. ʿ**īde:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **44**
Bayram.

Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿīd
Üç ʿīde irmişüz bugün ey faż̈l-ı Girdigār

28. ʿ**īdüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **45**
Bayram.

Sāḳī piyāle ṣun ki bu ʿīdüñ ṣafāsına
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

29. ʿ**īdüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 24
Mısra: **70**
Bayram.

Baḫtuñ bahārı ʿömr-i ʿadūñı ḫazān idüp
Dest-i zamāne ʿīdüñe olsun güher-niṣ̲ār

30. ʿ**īd:**
Kaside 25
Mısra: **18**
Bayram.

Anuñ içündür muʿazzez kim müyesser eyledi
Ṣubḥ-demden dest-būs-ı Ḥaẓret-i Sulṭānı ʿīd

31. ʿ**īdine:**-*ine*
Kaside 25
Mısra: **5**
Bayram.

Dost vaṣlı ʿīdine irişdi çeşm-i eşk-bār
Kim bu rengīn şīşeden oldı gülāb-efşān-ı ʿīd

32. ʿ**īdüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **35**
Bayram.

ʿĪdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḫayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

33. ʿ**īdde:**-*de*
Kaside 22
Mısra: **66**
Bayram.

Anuñʾçün itdüm āb redīfinde medḥüñi
Kim ḫalḳa ʿīdde içürem şehd-bār āb

34. ʿ**īdidür:**-*i, -dür*
Kaside 25
Mısra: **7**
Bayram.

Çün cemālüñ ʿīdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı ʿīd

35. ʿ**īdde:**-*de*
Gazel 136
Mısra: **4**
Bayram II büyük sevinç, sevinç vesilesi.

Nʾiçün düşer yüzi ʿīdinde dil zenaḫdāna
Gerek ki ʿīdde zindāndan olınaydı ḫalāṣ

36. ʿ**īdin:**-*in*
Kaside 25
Mısra: **65**
Bayram.

Devletüñ ʿīdin hümāyūn eylesün iḥsān-ı Ḥaḳ
Nitekim ḫalḳ-ı cihāna resm ola iḥsān-ı ʿīd

37. ʿ**īdüñde:**-*-üñ, --de*
Kaside 24
Mısra: **52**
Bayram, büyük olaylar sebebiyle yapılan şenlik.

Eşcāra cümle câme-i zerrīn geyürdi bād
Ṭonanuban ṣalınmaġa ʿīdüñde bende-vār

<u>ʿīd ayına:</u>

1. ʿ**īd ayına:**-*n, -a*
Gazel 29
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Bayram ayı, Ramazan ayında bayram zamanını gösteren ay, hilal.

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ
Ḫᵛān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

2. ʿ**īd ayına:**-*na*
Gazel 70
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bayram ayı, Ramazan ayında bayram zamanını gösteren ay, hilal.

Ḳan yudan dil-teşneler düşmiş ḳaşuñ sevdāsına
Rind olan mey-ḫᵛāreler ʿīd ayına müştāḳdur

ʿīd ayını:

1. ʿ**īd ayını:**
Gazel 29
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Bayram ayı, Ramazan ayında bayram zamanını gösteren ay, hilal.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

ʿīd eylemekden:

1. ʿ**īd eylemekden:***-den*
Kaside 25
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Bayram kutlaması yapmak; mutlu ve bahtiyar olmak.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḥaẕẕı yoḳdur ʿāşıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

ʿīdāne:

1. ʿ**īdāne:**
Kaside 22
Mısra: **49**
Bayramlık; ıydiye, divan şairlerinin bayramlarda devlet büyüklerine takdim ettikleri kaside.

Ḫāmem bu ʿīd-i ekbere ʿīdāne virmege
Ṭoldurdı cām-ı medḥüñe ey şehr-yār āb

idi:

1. **idi:**
Gazel 333
Mısra: **8**
"i-" Ekfiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḥüsnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

2. **idüm:***-üm*
Gazel 8
Mısra: **7**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

3. **idüm:***-üm*
Gazel 27
Mısra: **14**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

4. **idi:**
Gazel 114
Mısra: **12**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Olmasaydı ḫāk-i pāyuñ tūtiyāsından meded
Baḳmaz idi saña ey ḫurşīd-i ʿālem-tāb göz

5. **idüm:***-üm*
Gazel 270
Mısra: **9**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Bir sāʿat olmaz idüm sen meh-liḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ fırāḳı irişdi iki aya

6. **idüm:***-üm*
Gazel 270
Mısra: **11**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

7. **idi:**
Gazel 286
Mısra: **17**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri
Yār olmadı çün Aḥmedʾe devlet ne fāyide

8. **idüm:***-üm*
Gazel 304
Mısra: **21**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

9. **idüm:***-üm*
Gazel 307
Mısra: **2**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

10. **idüm:***-üm*
Gazel 307
Mısra: **5**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳīb
Ṣaḳınurdum ben anı şeyṭāndan īmānum gibi

11. **idüm:***-üm*
Gazel 337
Mısra: **11**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rā ḳaşuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa şems-i ṭāliʿ üstinde hilālüñ pertevi

12. **idi:**
Kaside 31
Mısra: **8**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

13. **idi:**
Kaside 32
Mısra: **3**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Nebāt-ı sūḫte ki yaḳmış idi mihr dilin
Yüregine ṣu sepe geldi ṣubḥ-dem bārān

14. **idi:**
Terci-bend 1
Mısra: **52**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Gülzār-ı dehri terbiyet itse idi himmetüñ
Bād-ı ḫazāndan irmez idi şemme-i elem

15. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **49**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

16. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

17. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **70**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḥayfā ki düşdi ṭopraġa bād-ı fenā ile
Devlet dıraḫtı kim ḳamuya tekyegāh idi

18. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **103**
"i-" ek-fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Milk-i fenāda mücib-i emn ü amān idi
Dār-ı beḳāda cümle belādan emīn ola

19. **idi:**
Gazel 7
Mısra: **5**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Şan leşker-i Firʿavn idi bu ḫaṭṭ-ı ġubāruñ
Kim ʿārıżuñ ābında helāk eyledi Mūsā

20. **idi:**
Gazel 7
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Yā nāme-i tezvīr idi ḫaṭṭuñ ki ḳazındı
Tā āyet-i Ḥaḳ ola cemālüñde hüveydā

21. **idi:**
Gazel 112
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Pest olmış idi pāye-i ḳadrüm zamānede
Sevdā-yı ḳāmetüñ beni ḳılmasa ser-firāz

22. **idi:**
Gazel 119
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını
Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henūz

23. **idi:**
Gazel 251
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

24. **idi:**
Gazel 289
Mısra: **3**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Bilmezem toḫm-ı kīne ne zevāl oldı yine

25. **idi:**
Gazel 304
Mısra: **21**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

26. **idi:**
Gazel 307
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Var idi peymānenüñ terkine peymānum velī
Tevbeler şındı lebüñ devrinde peymānum gibi

27. **idi:**
Gazel 333
Mısra: **1**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḫüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

28. **idi:**
Gazel 333
Mısra: **2**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḫüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

29. **idi:**
Gazel 333
Mısra: **4**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

30. **idi:**
Gazel 333
Mısra: **6**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ey melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henūz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

31. **idi:**
Gazel 333
Mısra: **10**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Başlu baġrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

32. **idi:**
Gazel 338
Mısra: **9**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Her ḫūb-rūda ḥüsnüñi Aḥmed görür idi
Her şeyʾde rūşen olmasa maʿnā-yı küllü şey

33. **idi:**
Kaside 31
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

34. **idi:**
Müfret 27
Mısra: **1**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

35. **idi:**
Müfret 29
Mısra: **1**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

36. **idi:**
Müfret 29
Mısra: **2**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

37. **idi:**
Müfret 45
Mısra: **2**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ gibi ditrer idi nāme

38. **idi:**
Nazm 6
Mısra: **9**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Gereklü genc idi ol serv-i sīmīn
Anuñʾçün ṭopraġa defn oldı dirler

39. **idi:**
Nazm 10
Mısra: **3**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Şol at ki feṯḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle ṣaldı anı infiʿāl-i cev

40. **idi:**
Terci-bend 1
Mısra: **51**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Gülzār-ı dehri terbiyet itse idi himmetüñ
Bād-ı ḫazāndan irmez idi şemme-i elem

41. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **36**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Derd ü belā evin nice terk itmesün kʾanuñ
Müşṭāḳ idi cemāline ḫūr-ı cinān daḫı

42. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **38**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḫr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḫı

43. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **52**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rāy-ı münīri ẓulmet-i ẓulm-i zamānede
Meh gibi çarḫ-rifʿat ü encüm-sipāh idi

44. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **54**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ey ārzū-yı dīde-i ḫūn-bār ḳandesin
Kim yüzüñ ayı āyīne-i ʿizz ü cāh idi

45. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **56**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Vā-ḥasretā ki ḳandadur ol ṭalʿat-i münīr
Kim mihr-i ḥüsni maṭlaʿ-ı nūr-ı İlāh idi

46. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **58**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

47. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫʿāh idi

48. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **62**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Baḫr ile kāna daʿvī-i faẓl itse himmeti
Ṣıdḳ-ı maḳāline dil ü desti güvāh idi

49. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **64**

"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

ʿĀbidler işiginde gözi dür-fişān olup
ʿĀrifler ayaġında yüzi ḫāk-i rāh idi

50. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **66**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur
Ol devlet āfitābı ki gerdūn-penāh idi

51. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **68**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Derdā ki şoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

52. **idi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **94**
"i-" ek fiilinin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dillü dilince zārılıġ eylerdi kāyināt
Bu idi cümle sözleri Şeh Muṣṭafā ḳanı

ʿīd-i cemālüñ:

1. ʿ**īd-i cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 264
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüzünün bayramı.

Yiñimezem yaşumı ʿīd-i cemālüñ göricek
Kim yiñer sāyili çün mevsim-i deryūze gele

2. ʿ**īd-i cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 241
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzelliğinin bayramı.

ʿĪd-i cemālüñ ḫᵛānıdur şükrāne vir sāyillere
Senbūse-i laʿlüñden ol ḥalvā-yı şīrīn-şānı ṣun

ʿīd-i devletüñ:

1. ʿ**īd-i devletüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Devlet, saadet bayramı.

Dāyimā ʿizz ü celāl ü nuṣret ü iḳbāl ile
Ḫurrem ol kim ḫaşm ʿīd-i devletüñ ḳurbānıdur

ʿīd-i ekberdür:

1. ʿ**īd-i ekberdür:**
Gazel 326
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Büyük bayram.

Cemālüñ ʿīd-i ekberdür kenār-ı ḫᵛān-ı ḥüsnüñde
Şeker senbūsedür laʿlüñ yā ḥalvā-yı ʿalādīnī

ʿīd-i ekbere:

1. ʿ**īd-i ekbere:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Büyük bayram.

Ḫāmem bu ʿīd-i ekbere ʿīdāne virmege
Ṭoldurdı cām-ı medḥüñe ey şehr-yār āb

ʿīd-i ferḥundeñe:

1. ʿ**īd-i ferḫundeñe:**-*ñ, -e*
Kaside 15
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Mübarek bayram.

ʿīd-i ferḥundeñe ḳurbān idüp aʿdāñı felek
Sen aḥibbāña buyur āb-ı seḫā nān-ı kerem

ʿīd-i hüsnüñde:

1. ʿ**īd-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 25
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin bayramı.

ʿĪd-i ḥüsnüñde neler cemʿ itdi eşküm sāyili
Ṭañ mı çeşmüm zevraḳıyla eylese seyrān-ı ʿīd

2. ʿ**īd-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Nazm 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik bayramı. II Sevgilinin vaslı, sevgilinin güzelliğine kavuşma.

ʿīd-i ḥüsnüñde şalın dilber-i raʿnālar ile
Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşını dībālar ile

ʿīd-i ḥüsnüñdür:

1. ʿ**īd-i ḥüsnüñdür:**
Gazel 292
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin bayramı.

İḥtiyācum ḥadden aşmışdur viṣālüñ naḳdine
ʿĪd-i ḥüsnüñdür bugün müflis-nevāz ol ey ġanī

ʿīd-i nevrūza:

1. ʿ**īd-i nevrūza:**-*a*
Gazel 239
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Nevruz bayramı.

Ey müneccim ruḫ u zülfin göricek dilberümüñ
ʿĪd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

īd-i nevrūzı:

1. **i̱d-i nevrūzı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Nevruz bayramı.

Ḫd-i nevrūzı görüp gül defterinden ʿandelīb
Ḫoş duʿā vü medḥ oḳur şāh-ı ẓafer-yāb üstine

ʿīd-i şādī:

1. ʿīd-i şādī:
Terci-bend 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk bayramı.

Zeyn oldı ʿīd-i şādī vü ḫatm oldı ṣavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

ʿīd-i ṣafā-bahşa:

1. ʿīd-i ṣafā-baḫşa:*-a*
Gazel 264
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk bahşeden bayram.

Tābiş-i mey ki ruḫ-ı yār-ı dil-efrūza gele
Beñzer ol ʿīd-i ṣafā-baḫşa ki nevrūza gele

idici:

1. **idici:**
Gazel 312
Mısra: **9**
Eden, yapan, edici.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

idin:

1. **idindi:***-di*
Gazel 80
Mısra: **5**
Edinmek, almak, sahip olmak.

Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi dest-keş
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

2. **idinmese:***-mese*
Gazel 114
Mısra: **16**
Edinmek, almak, sahip olmak.

Sümm-i esbüñ izine düşüp sücūd itmezdi eşk
Ger nişān-ı pāyını idinmese miḥrāb göz

3. **idinmese:***-mese*
Gazel 158
Mısra: **13**
Edinmek, almak, sahip olmak.

Fitneyle şūḫ çeşmüñi şāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

4. **idinüpdür:***-üp, -dür*
Kaside 7
Mısra: **100**
Edinmek, almak, sahip olmak.

Şāh bezminde ʿamel olmaġa bu ḳavl-i ġazel
İdinüpdür Zühre-i zehrāyı ḫunyā-ger güneş

5. **idindi:***-di*
Kaside 8
Mısra: **72**
Edinmek, almak, sahip olmak.

Deryāya düşdi cūduñ elinden dür-i ḫoş-āb
Ol ḳorḳudan idindi ḳayadan ḥişār laʿl

6. **idineli:***-eli*
Terci-bend 2
Mısra: **28**
Edinmek, almak, sahip olmak.

Ṭaḳdı ġonca yaḳasına tügme Ḫārdan idineli sūzen gül

7. **idinür:***-ür*
Gazel 10
Mısra: **6**
Edinmek, yapmak.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Şām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġarīb

8. **idinüp:***-üp*
Gazel 304
Mısra: **5**
Edinmek, yapmak.

Nice bir çeşmi ḳanāra idinüp kirpügini
Aṣa dil nīmelerin üstine ḳaṣṣāb gibi

9. **idinse:***-se*
Kaside 10
Mısra: **9**
Edinmek, yapmak.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀṣıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

10. **idinse:***-se*
Kaside 30
Mısra: **9**
Edinmek, yapmak.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀṣıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

11. **idinürse:***-ür, -se*
Gazel 6
Mısra: **7**
Edinmek.

İzüñ tozını gözsüz idinürse tūtiyā
Gün gibi görine gözine gündüzin Sühā

12. **idineyüm:***-e, -y, -üm*
Kaside 17
Mısra: **33**
Yapmak, etmek.

Ḫusrevā kimi şefīʿ idineyüm ḫışmuña kim
Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

idine:

1. **idine:**
Gazel 304
Mısra: **16**
Edinmek, kabul etmek, benimsemek.

Ger nişān-ı kef-i pāyuñ göre Cibrīl-i Emīn
Secde-gāh idine ol mevżiʿi miḥrāb gibi

idrāk:

1. **idrākler:***-ler*
Kıt'a 8
Mısra: **8**
Anlayış, anlama.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

idrāk eyler:

1. **idrāk eyler:***-r*
Gazel 45
Mısra: **8**

Kelime Tipi: **-**
Bir şeyi anlamak, niteliğinin ne olduğunu kavramak, algılamak.

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

idrāk eyleye:

1. **idrāk eyleye:**-*ye*
Gazel 163
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Anlamak, kavramak.

Gözümüñ ḳudreti yoḳdur kim idrāk eyleye ḥüsnin
Meded virmezse nūrından ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ

idrāk ide:

1. **idrāk ide:**-*e*
Gazel 242
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Anlamak, kavramak.

Dīde-i zāhid ne idrāk ide ḥüsnüñ ḳadrini
Māyil olmaz aḥsen-i taḳvīme insān olmayan

2. **idrāk ide:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Anlamak. II Akıl erdirmek.

Dünyāda ḳadrüñi ḳaçan idrāk ide bu ḫalḳ
Kʾanlar niyām oldı sen āyīne-i Ḫudā

idrāk idemez:

1. **idrāk idemez:**-*e, -mez*
Gazel 243
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Şeb-i zülfüñde göñül ḫaṭṭuñı idrāk idemez
Şemʿ-i ḫaddüñle meger luṭf idüp imdād idesin

idrāk idimez:

1. **idrāk idimez:**-*i, -mez*
Gazel 139
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Zāhid yañaġuñ vaṣfın idrāk idimez zīrā
Kesb eyleyimez aʿmā āyīne-i cāndan ḫaẕ

idrāk olmaz:

1. **idrāk olmaz:**-*maz*
Kaside 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Akıl erdirmek, anlamak, kavramak.

ʿIşḳ gevherleridür ʿaḳl ile idrāk olmaz
Ṣadef-i tende yigin ḳıymeti dervīşlerüñ

idüp:

1. **idüpdür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **50**
Etmek, eylemek, yapmak.

İnsānı āb-ı luṭfuñ idüpdür sefīd-rüy
Şeyṭānı seng-i ḳahruñ idüpdür siyeh ḳafā

2. **idüpdür:**-*dür*
Gazel 136
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ
Semāʿ-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

iflās:

1. **iflāsum:**-*um*
Kıt'a 1
Mısra: **13**
Elindeki sermayeyi bitirme, tükenme; önemini, değerini ve geçerliliğini kaybetme.

Nʾiçün iflāsum ola mūcib-i taḳlīl-i ʿaṭā
Nʾiçün iḫlāṣum ola bāʿiṣ-i ḥirmān-ı kerem

ʿifrāṭ:

1. ʿ**ifrāṭ:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **33**
Herhangi bir konuda çok ileri gitme.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

ifşā ḳılam:

1. **ifşā ḳılam:**-*am*
Gazel 215
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Duyurmak, meydana çıkarmak.

İñledürdi gökleri feryādı göñlüm nāyınuñ
Ne neyistāndan kesildügin eger ifşā ḳılam

iftaḥ lisāni ʿabdike yā seyyideʾl-verā:

1. **iftaḥ lisāni ʿabdike yā seyyideʾl-verā:**
Kaside 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ey yaratılmışların en şereflisi kulunun dilini aç!.

Fī kibriyāi vasvike ḥārat ḳarīḥatī
İftaḥ lisāni ʿabdike yā seyyideʾl-verā

iftihār:

1. **iftiḫārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 190
Mısra: **2**
Övünme, övünç.

Ḳanlu yaşum yādigār-ı laʿl-i yārumdur benüm
Yüzümi anuñla yumaḳ iftiḫārumdur benüm

iftihār eyler:

1. **iftiḫār eyler:**-*r*
Kıt'a 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Övünmek, gurur duymak.

Nite ki tāc u taḫt ile selāṭīn iftiḫār eyler
Ayaġuñ ṭopraġı tāc u serīre iftiḫār olsun

iftiḫār ide:

1. **iftiḫār ide:**-*e*
Gazel 25
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Övünmek.

Tefāḫur eylese düşnām-ı telḫ ile dehenüñ
ʿAceb degül ki ide meyden iftiḫār ḳadeḥ

iftiḫār ider:

1. **iftiḫār ider:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Övünmek, kıvanç duymak.

Sulṭān Muḥammed ol ki bihişt-i sarāyınuñ
Ṭopraġı cevherinden ider iftiḫār laʿl

2. **iftiḫār ider:**-*er*
Mesnevi 3
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **-**
Övünmek.

Ḳalem kim geyer müşk-i terden şiʿār
Senüñ nāmuñ ile ider iftiḫār

3. **iftiḫār ider:**-*er*
Kaside 22
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Kendini yücelmiş saymak, göğsü kabarmak, övünmek.

Ḳaṣr-ı bihişt āb ile iderken iftiḫār
Ḳaṣruña girdüginden ider iftiḫār āb

iftiḫār iderken:

1. **iftiḫār iderken:**-*erken*
Kaside 22
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Övünmek.

Ḳaṣr-ı bihişt āb ile iderken iftiḫār
Ḳaṣruña girdüginden ider iftiḫār āb

iftihār olsun:

1. **iftiḫār olsun:**-*sun*
Kıt'a 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Övünme dayanağı, övünç sebebi olmak.

Nite ki tāc u taḫt ile selāṭīn iftiḫār eyler
Ayaġuñ ṭopraġı tāc u serīre iftiḫār olsun

iftiḫār-ı milket-i ʿosmāna:

1. **iftiḫār-ı milket-i ʿoşmāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Osmanlı ülkesinin kendisiyle övündüğü hükümdarı.

Tedbīr ile leşker şıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOşmāna ṣıḥḥat yaraşur

iftirā:

1. **iftirāya:**-*y, -a*
Gazel 123
Mısra: **12**
Ar. Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etmek.

Serv ol ḳade öykinür dimeñ kim
Ol ṭoġrudur iftirāya döymez

2. **iftirāsın:**-*sı, -n*
Gazel 206
Mısra: **20**
Bir kimsenin yapmadığı bir kötülüğü kendisine isnat etmek.

Çün cihāndan yig bilür maʿşūḳ sırrın ʿāşıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

iftirāk:

1. **iftirāḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 117
Mısra: **10**
Ayrılık.

Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek
Şemʿi yaḳan engübīnüñ iftirāḳıdur henüz

igen:

1. **igende:**-*de*
Gazel 229
Mısra: **15**
Çok, gayet, ziyade.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende müşterī mihre
Ṣaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

2. **igen:**
Gazel 120
Mısra: **4**
Çok, gayet, ziyade.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

3. **igende:**-*de*
Gazel 257
Mısra: **10**
Çok, gayet, ziyade.

Kirpügüñ zaḫm urıcaḳ baġrumı ġamzeñdür delen
Tīr igende kār-ger olmazdı peykān olmasa

4. **igen:**
Gazel 19
Mısra: **15**
Bu kadar.

Dūd-ı dil-i Aḥmedʾden igen yürüme ġāfil
Kim dāmen-i ḥüsnüñe irer dūd-i reh ey dost

5. **igen:**
Gazel 291
Mısra: **12**
Bu kadar.

Aḥmedʾi sürme ḳapuñdan ki leṭāfet virimez
Bezm-i gülzāra igen bülbül-i zār ayrulığı

6. **igen:**
Gazel 319
Mısra: **18**
Bu kadar.

Zārlığından ḫaẕer it Aḥmedʾüñ
Olma igen daḫı dil-āzār hey

7. **igen:**
Kıt'a 18

Mısra: **2**
Bu kadar.

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Baña rengīn elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

8. **igen:**
Nazm 33
Mısra: **1**
Bu kadar.

Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme
Bī-zer ü bī-zūrlara böyle bāzār eyleme

9. **igen:**
Nazm 39
Mısra: **1**
Bu kadar.

Yüz çevürme igen be hey kāfir
Ölmek olmaz seven be hey kāfir

10. **igen:**
Gazel 179
Mısra: **4**
Pek, çok, fazla.

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

11. **igen:**
Gazel 24
Mısra: **12**
Çok fazla, bu kadar.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden ṣaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

12. **igen:**
Gazel 149
Mısra: **5**
Çok fazla, bu kadar.

Şemʿ baş oynarsa bezmüñde igen germ olmasun
Ben ayaġuñ tozına cānum niṣār itsem gerek

13. **igen:**
Gazel 149
Mısra: **11**
Çok fazla, bu kadar.

Tīr-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

14. **igen:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Çok fazla, bu kadar.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān niṣār itmek anı gördükce kārumdur benüm

15. **igen:**
Gazel 202
Mısra: **17**
Çok fazla, bu kadar.

İgen uzatdı cevr elin zülfüñ
Ey yüzi ʿöẕr-ḫᵛāhum İbrāhīm

16. **igen:**
Gazel 237
Mısra: **4**
Çok fazla, bu kadar.

Bülbüllerüñi iñledüben ġam dikeninde
Gül gibi igen elden ele varma ṣolarsın

17. **igen:**
Kaside 8
Mısra: **27**
Çok fazla, bu kadar.

Didi lebüm sözin igen alma zebānuña
Elmasdan ṣaḳın ki bulur inkisār laʿl

18. **igen:**
Kaside 20
Mısra: **54**
Çok fazla, bu kadar.

Gülāle el uzadur kim gül ala yüzüñden
Dil al bülbül-i mestüñe igen itme delāl

19. **igen:**
Kaside 23
Mısra: **26**
Çok fazla, bu kadar.

Vaṣf-ı lebüñde kim añar āb-ı ḥayātı kim
Mey meclisinde olmaz igen ḫoş-güvār āb

20. **igen:**
Mesnevi 4
Mısra: **38**
Çok fazla, bu kadar.

Ṭılısm itdi ruḫına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

21. **igen:**
Kaside 22
Mısra: **20**
Çok; bu kadar.

Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

igende:

1. **igende:**
Gazel 244
Mısra: **13**
Çok, pek.

Derd ü ġamdan Aḥmed igende şikāyet itme kim
Müddeʿī yüzin görelden sen aña muʿtādsın

ihfā:

1. **iḫfā:**
Kaside 6
Mısra: **22**
Gizleme, saklama.

Şol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

ihkām itmege:

1. **iḥkām itmege:**
Kaside 18
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Temelini sağlamlaştırmak.

Baḫt u saʿādet taḫtınuñ erkānın iḥkām itmege
Dāruʾş-şafāda dāver-i devrāna ṣıḥḥat yaraşur

ihlāṣ:

1. **iḫlāṣum:***-um*
Kıt'a 1
Mısra: **14**
Safvet-i kalb, doğruluk, riyasızlık.

Nʾiçün iflāsum ola mūcib-i taḳlīl-i ʿaṭā
Nʾiçün iḫlāṣum ola bāʿiṣ-i ḥirmān-ı kerem

2. **iḫlāṣ:**
Gazel 311
Mısra: **13**
(Ar.) Riyâsız ve yapmacıksız inanış, çok samîmî bağlılık, katışıksız tam doğruluk.

İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu Aḥmed
Biʾllāhi anı eyleme āzād efendi

ihmāl eyledüñ:

1. **ihmāl eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ihmal etmek, dikkate almamak, önemsememek.

Sāḳiyā devr ehline ṣunup viṣālüñ cāmını
Aḥmedʾe geldükce sāġar nʾiçün ihmāl eyledüñ

ihmāl eylese:

1. **ihmāl eylese:**-*se*
Kaside 20
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Gereken ilgiyi göstermemek, özen göstermemek, önem vermeyip kendi hâline bırakmak; unutmak.

Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese ıġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

ihrāc itdügüm:

1. **iḫrāc itdügüm:**-*dük, -üm*
Gazel 161
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Çıkarmak.

Gönlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

ihrām:

1. **iḫrāmı:**-*ı*
Kaside 12
Mısra: **32**
Hacıların örtündükleri dikişsiz elbise.

Cān u tenden geçmeyen ʿışḳuñ libāsın geymesün
Geymeye ḥācī olan iḥrāmı es̲vāb üstine

2. **iḫrām:**
Terci-bend 1
Mısra: **45**
Hacceden müslüman erkeklerin dikişsiz, beyaz bir peştemal ve omuza alınan bir havludan, kadınların ise bolca bir elbiseden ibâret olan ve kefeni andıran kıyâfetleri.

Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnī ḥarīmüñ oldı ḥarem bigi muḥterem

3. **iḫrām:**
Gazel 254
Mısra: **12**
Ar. Hacıların örtündükleri dikişsiz elbise.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḥācī iḥrām üstine

iḫṣā ḳılam:

1. **iḫṣā ḳılam:**-*am*
Gazel 215
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Saymak.

Baḫr-i ḥüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āfītāb
Yā Rab ol ḥüsnüñ s̲enāsın ben nice iḫṣā ḳılam

2. **iḫṣā ḳılam:**-*am*
Mesnevi 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Saymak.

Kimem ben ki medḥüñi sevdā ḳılam
Bu naʿmā-yı bī-ḥaddi iḫṣā ḳılam

ihsān:

1. **iḫsānı:**-*ı*
Gazel 327
Mısra: **18**
(Ar.) Bağış.

Būse inʿāmın eyle Aḥmedʾe kim ʿĀmdur ehl-i luṭfuñ iḫsānı

2. **iḫsānına:**-*ı, -n, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **237**
Cömertlik, lütuf; bağış, hediye.

Ḳul olup cihān ḫalḳı iḫsānına Muṭīʿ ola yir yüzi fermānına

3. **iḫsānlaruñ:**-*lar, -uñ*
Kaside 15
Mısra: **15**
Cömertlik, lutuf ‖ bağış, hediye.

Bī-ḳıyās olalı iḫsānlaruñ ey ḫüccet-i cūd
Ḳāṭıʿ oldı cedel-i ḫaṣmuñı bürhān-ı kerem

4. **iḫsānuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **3**
İyilik, lütuf, cömertlik.

Dest-i cūduñla senüñ ʿām olalı iḫsānuñ
Ḳapuña geldi umar āb-ı seḫā nān-ı kerem

5. **iḫsānuñ:**-*uñ*
Gazel 151
Mısra: **4**
Lütuf, kerem, cömertlik, iyilik.

Gör ne iḫsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḫrārın iḫsānuñ senüñ

6. **iḫsān:**
Gazel 332
Mısra: **8**
Bağış, iyilik etme.

Sulṭān-ı ḥüsnsin ḫasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabīd ider iḫsān didükleri

ihsān eylemişdür:

1. **iḫsān eylemişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 151
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bağışta bulunma, iyilik etme.

Gör ne iḫsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḫrārın iḫsānuñ senüñ

ihsān ider:

1. **iḥsān ider:**-*er*
Gazel 142
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.

Aḥmedʾden idüben ḥasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḥüsn ile iḥsān ider dirīġ

ihsān idesin:

1. **iḥsān idesin:**-*e, -sin*
Gazel 307
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bağışlamak, vermek; lütfetmek.

Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin
Hīç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

ihsān-ı ḥaḳ:

1. **iḥsān-ı ḥaḳ:**
Kaside 25
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın ihsanı.

Devletüñ ʿīdin hümāyūn eylesün iḥsān-ı Ḥaḳ
Nitekim ḥalḳ-ı cihāna resm ola iḥsān-ı ʿīd

iḥsān-ı ʿīd:

1. **iḥsān-ı ʿīd:**
Gazel 29
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Bayram bağışı.

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ
Ḫ ̔ān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

2. **iḥsān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Bayram bağışı.

Devletüñ ʿīdin hümāyūn eylesün iḥsān-ı Ḥaḳ
Nitekim ḥalḳ-ı cihāna resm ola iḥsān-ı ʿīd

iḥtimā:

1. **iḥtimāya:**-*ya*
Gazel 123
Mısra: **18**
Perhiz etme.

Aḥmed ḳuluña lebüñ meyin şun
Kim żaʿfı var iḥtimāya döymez

iḥtirāk:

1. **iḥtirāḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 117
Mısra: **6**
Tutuşup yanmak.

Bir nigāh-ı germ ile od düşdi gözümden dile
Dūd-ı āhum ol şirāruñ iḥtirāḳıdur henüz

iḥtirāz itmez:

1. **iḥtirāz itmez:**
Müfret 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çekinmek, sakınmak, tereddüt etmek.

Ṭutalum kim eylemesin tīr-i āhumdan ḥaẕer
İḥtirāz itmez misin tīġ-i zebānumdan benüm

iḥtirāz itmezseñ:

1. **iḥtirāz itmezseñ:**
Gazel 112
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kaçınmak, uzak durmak, çekinmek, geri durmak.

Āhından Aḥmedʾüñ ṣaḳın ey dost zülfüñi
Bu müşk-nābı bād alur itmezseñ iḥtirāz

iḥtiyāc:

1. **iḥtiyāc:**
Terkib-bend 1
Mısra: **105**
İhtiyaç duymak, bir şeyin kendisi için gerekli olduğunu hissetmek, bir şeyi kendisi için gerekli saymak.

Var iḥtiyāc ʿafvuña yā sātirüʾl-ʿuyūb
Demdür kʾanuñ şefīʿi Resūl-i Emīn ola

2. **iḥtiyācum:**-*um*
Gazel 292
Mısra: **11**
Gerekli olan, elde bulunmayan bir şeyin eksikliğini duyma.

İḥtiyācum ḥadden aşmışdur viṣālüñ naḳdine
ʿĪd-i ḥüsnüñdür bugün müflis-nevāz ol ey ġanī

ihtiyār ide:

1. **iḥtiyār ide:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Seçmek, tercih etmek.

Aḥmed nigārı virme dü-ʿālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḥtiyār ide

ihtiyārum elde yoḳ:

1. **iḥtiyārum elde yoḳ:**
Gazel 196
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyarı elde olmamak; iradesi üzerindeki kontrolünü kaybetmek, kendine hâkim olamayacak duruma gelmek.

Derd-i ser olursa nālemden ṭutuñ maʿẕūr kim
İḥtiyārum elde yoḳ vaʾllāhi nā-çār iñlerem

ihtiyāṭ ider:

1. **iḥtiyāṭ ider:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Tedbirli ve ölçülü davranmak, sakınmak.

Cūduñdan iḥtiyāṭ ider anuñʾçün olımaz
Dilber lebinde daḥı olan āşikār laʿl

ihyâ:

1. **iḥyāsın:**
Gazel 274

Mısra: **7**
Diriltme, diriltilme, canlandırma.

Ġamzeñ şehīdi leblerüñ iḥyāsın istemez
Sālik ki müntehī ola baḳmaz kerāmete

2. **iḥyā:**
Gazel 239
Mısra: **10**
Diriltme, canlandırma.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

3. **iḥyā:**
Gazel 115
Mısra: **4**
Diriltmek, canlandırmak.

Göz düşürdi göñlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā göñül ġarḳ-āb göz

iḥyā eyledi:

1. **iḥyā eyledi:**-*di*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
1.Diriltme, canlandırma. 2.Yeniden canlılık kazandırma, canlandırma, ortaya çıkarma.

ḫāküñ emvātını āsār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

2. **iḥyā eyledi:**-*di*
Kaside 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
1.Diriltme, canlandırma. 2.Yeniden canlılık kazandırma, canlandırma, ortaya çıkarma.

Emvāt-ı nebātı yine ol Ḥayy-ı tüvānā
Enfās-ı Mesīḥīyle bugün eyledi iḥyā

iḥyā itdi:

1. **iḥyā itdi:**-*di*
Kıt'a 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yeniden canlandırmak, diriltmek II sevindirmek, memnun etmek.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭopraġı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

2. **iḥyā itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Diriltmek, canlandırmak.

ʿĀleme gösterdi ḥaşruñ şübhesüz bürhānını
Çün nebāt emvātın iḥyā itdi Rabbüʾl-ʿālemīn

iḥyā itmege:

1. **iḥyā itmege:**-*mek, -e*
Gazel 162
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yeniden canlandırmak, diriltmek II sevindirmek, memnun etmek.

Cāẕū gözi öldürdügini itmege iḥyā
ʿĪsī demidür laʿl-i güher-zāsı ʿAlīnüñ

iḥyā ḳılam:

1. **iḥyā ḳılam:**-*am*
Gazel 215
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Canlandırmak, diriltmek.

Şol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

iḥyā-yı emvāt-ı nebāt:

1. **iḥyā-yı emvāt-ı nebāt:**
Kaside 12
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ölü bitkileri diriltmek.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

iḥyā-yı memāt:

1. **iḥyā-yı memāt:**
Kaside 15
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
İşlenmemiş toprağı verimli hale getirme.

Ben ḳara ṭopraġam iḥyā-yı memāt itmek içün
Yaġsa cūduñ bulıdından nʾola nīsān-ı kerem

iḥyā-yı meyyit eylese:

1. **iḥyā-yı meyyit eylese:**-*se*
Terci-bend 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ölüleri diriltmek.

İḥyā-yı meyyit eylese ʿĪsā ʿaceb mi kim
Cāna virür ḥayāt maḳāli Muḥammedüñ

iḥyā-yı meyyit itse:

1. **iḥyā-yı meyyit itse:**-*se*
Kaside 23
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ölüleri diriltmek.

İḥyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Şol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

ikbāl:

1. **iḳbāl:**
Kaside 23
Mısra: **107**
Tâlih ve baht açıklığı, mutluluk, saâdet.

İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār
Nice ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb

2. **iḳbāl:**
Kaside 24
Mısra: **66**
Tâlih ve baht açıklığı, mutluluk, saâdet.

Hʿar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevherin
İḳbāl ü yümn içün götürür gūş-ı rūzigār

3. **iḳbāle:**-*e*
Terkib-bend 1
Mısra: **11**

Tâlih ve baht açıklığı, mutluluk, saâdet.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

iken:

1. **iken:**
Gazel 143
Mısra: **5**
Ek fiilin zarf-fiil eki almış biçimi. || Olduğu halde.

Vaṣluñ hümā-yı ḳuds iken ey kebg-i ḫoş-ḫırām
Her zāġuñ āşiyānına pervāz ider dirīġ

2. **iken:**
Gazel 282
Mısra: **9**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli.

Lebine noḳṭa-i vehmī dir iken ehl-i ḫayāl
Ḫaḳ bilür utanuruz ḥoḳḳa-dehāndur dimege

3. **iken:**
Kaside 6
Mısra: **42**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

4. **iken:**
Kaside 23
Mısra: **63**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli.

Olmış iken ḫayātına her nesnenüñ sebeb
Çoġ olduġı-yʾçün oldı ḳalīl-i iʿtibār āb

5. **iken:**
Kaside 30
Mısra: **19**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli.

Erlikde bir Tehemten-i devr-i zamān iken
Beglikde bir Sikender-i gītīsitān imiş

6. **iken:**-*ken*
Gazel 236
Mısra: **3**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli, "-dığı zaman, esnasında" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Ġuṣṣamuñ ḳıṣṣaların yazar iken āhumdan
Ḫāmeler yanduġını nāme-i terden ṣorasın

7. **iken:**
Gazel 78
Mısra: **5**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali. II ...durumdayken.

Bir çöpe ṣaymaz iken iki cihān milketini
Saña biñ cān ile ḳul oldı göñül sulṭāndur

8. **iken:**
Gazel 80
Mısra: **6**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali. II ...durumdayken.

Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi dest-keş
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

9. **iken:**
Gazel 120
Mısra: **16**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali. II ...durumdayken.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḥāfıẓ aña Bū-leheb olmaz

10. **iken:**
Gazel 277
Mısra: **9**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali. II ...durumdayken.

Gözlerüm ḫūn-ı ciger ḥālini şerḥ eyler iken
Kirpügüm maʿnī-i rengīn diyü alur ḳaleme

11. **iken:**
Kaside 7
Mısra: **109**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali. II ...durumdayken.

Kim ki nezẓāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẓıruñ çeşmine ḫışmından ṣoḳar ḫancer güneş

12. **iken:**
Kaside 13
Mısra: **79**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali. II ...durumdayken.

Pādişāhā şefḳatüñden yir yüzi maʿmūr iken
Dād kim dil kaʿbesi ġam leşkeri vīrānıdur

13. **iken:**
Nazm 6
Mısra: **3**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali. II ...durumdayken.

Bahār-ı ḫüsn iken bāġ-ı ruḫında Benefşe bitmedin bozıldı dirler

14. **iken:**
Nazm 7
Mısra: **9**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali. II ...durumdayken.

Bir gül budaġı cān u cihāndan ʿazīz iken
Ṣırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzigārsın

15. **iken:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali II ...durumdayken.

Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

16. **iken:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **33**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali II ...durumdayken.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

17. **iken:**
Gazel 222
Mısra: **7**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali II ...durumdayken.

Senüñ bu şīr-pençeñde cihān-gīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nʾiçün naḫcīr olasın sen

18. **iken:**
Gazel 290
Mısra: **6**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali II ...durumdayken.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevs̲er üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

19. **iken:**
Gazel 325
Mısra: **3**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali II ...durumdayken.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

20. **iken:**
Gazel 337
Mısra: **4**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali II ...durumdayken.

Bu ne ḥikmetdür ḥabībüm kʾöldürür laʿlüñ beni
Derc iken dürcinde enfās-ı nesīm-i ʿĪsevī

21. **iken:**
Murabba 1
Mısra: **26**
"İ-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış hali II ...durumdayken.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

22. **iken:**
Gazel 119
Mısra: **5**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Cān ʿāleminde derdüñ ile mübtelā iken
Ḫalḳ olmamışdı ʿāleme derd ü belā henūz

23. **iken:**
Gazel 128
Mısra: **5**
" ...-dığı / -diği hâlde, ...-dığı / -diği zaman" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḥüsn-i Şīrīn gülşen-i cān-baḫş iken taḳdīri gör
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miskīn ḫār u ḫas

24. **iken:**
Gazel 39
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli II. -dığı zaman, esnasında, durumundayken anlamlarında kullanılır.

Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş
Ol sebebden gök daḫı yaşlar döküp nālān olur

25. **iken:**
Kaside 31
Mısra: **12**
"i-" ek fiilinin zarf-fiil eki almış şekli II. -dığı zaman, esnasında, durumundayken anlamlarında kullanılır.

Ṭıfl-ı çemenüñ bitdi ʿiz̲ārında ḫaṭ-ı sebz
Süd virür iken dāye-i ebr-i çemen-ārā

iki:

1. **iki:**
Gazel 12
Mısra: **10**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Cemālüñ mescidinde ḳıldı ḳaşuñ Cemāʿat çoḳluġından iki miḥrāb

2. **iki:**
Gazel 13
Mısra: **4**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Bir rūz durur ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ
Kim zülfüñ ile baġlamış iki ṭarafın şeb

3. **iki:**
Gazel 21
Mısra: **6**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Gül ruḫlaruñ oldı gün yüzüñde Bir ayda iki bahār ey dost

4. **iki:**
Gazel 23
Mısra: **4**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Bir naẕarda gözleri biñ cān alur Şol iki fettān elinden el-ġıyās̲

5. **iki:**
Gazel 30
Mısra: **6**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Dil ṭıflı içün çekdi ḳaşuñ gül varaḳına
Bir sīm elif üstine ʿanberden iki med

6. **iki:**
Gazel 47
Mısra: **12**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

7. **iki:**
Gazel 57
Mısra: **2**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Öldürür gözlerüñ ey yār elümden ne gelür
Mest olupdur iki ḫūn-ḫʷār elümden ne gelür

8. **iki:**
Gazel 78
Mısra: **4**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

9. **iki:**
Gazel 80
Mısra: **6**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi dest-keş
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

10. **iki:**
Gazel 112
Mısra: **4**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

11. **iki:**
Gazel 134
Mısra: **8**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Ḥācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

12. **iki:**
Gazel 162
Mısra: **12**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

13. **iki:**
Gazel 209
Mısra: **10**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Ne ḫūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḫlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

14. **iki:**
Gazel 270
Mısra: **10**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Bir sāʿat olmaz idüm sen mehliḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ firāḳı irişdi iki aya

15. **iki:**
Gazel 278
Mısra: **14**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Ḥāme şikeste-dildür Aḥmed şikeste-ḫāṭır
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

16. **iki:**
Gazel 304
Mısra: **9**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫᵛāb gibi

17. **iki:**
Gazel 319
Mısra: **7**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

18. **iki:**
Gazel 319
Mısra: **8**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

19. **iki:**
Gazel 327
Mısra: **14**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Ḥüsn sulṭānı yüzi Kaʿbesine
Nāẓır itmiş o iki fettānı

20. **iki:**
Gazel 335
Mısra: **2**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

21. **iki:**
Gazel 335
Mısra: **4**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña
Bir dīn içinde nʾiçün ola ḳıble-gāh iki

22. **iki:**
Gazel 335
Mısra: **6**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Vīrāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ḫarāb ol il kim ola pādişāh iki

23. **iki:**
Gazel 335
Mısra: **8**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

24. **iki:**
Gazel 335
Mısra: **8**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

25. **iki:**
Gazel 335
Mısra: **10**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Aḥmed ne ʿarż ide saña ḫālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

26. **iki:**
Kaside 6
Mısra: **13**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Düşmiş yapılurken göge ṣaḥnuñdan iki ḫışt
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

27. **iki:**
Kaside 6
Mısra: **206**

"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

28. **iki:**
Kaside 6
Mısra: **206**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

29. **iki:**
Kaside 8
Mısra: **40**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

30. **iki:**
Kaside 14
Mısra: **18**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Diler ki irişe ʿunnāb-ı laʿlüñe zülfüñ
Ki ḫūşe-i ʿinebīden aşar iki āveng

31. **iki:**
Kaside 14
Mısra: **19**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Cemāli gülşeni içre gözi iki āhū
Kenār-ı āb-ı ʿiẕārında zülfi iki neheng

32. **iki:**
Kaside 14
Mısra: **20**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Cemāli gülşeni içre gözi iki āhū
Kenār-ı āb-ı ʿiẕārında zülfi iki neheng

33. **iki:**
Kaside 24
Mısra: **6**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Bir meh-rikāb baġladı gülgūn-ı ḫüsnine
Cān ṣaydın aşmaġa iki fitrāk-i müşk-bār

34. **iki:**
Kaside 30
Mısra: **15**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Yüzüñde iki zülfüñi gördükce ṣanuram
Bostān-ı şāh içinde iki sāyebān imiş

35. **iki:**
Kaside 30
Mısra: **16**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Yüzüñde iki zülfüñi gördükce ṣanuram
Bostān-ı şāh içinde iki sāyebān imiş

36. **iki:**
Kaside 31
Mısra: **32**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

37. **iki:**
Kaside 31
Mısra: **33**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Ṣalınup iki şāhid-i zībā gibi her dem
ʿArż itdiler arż ehline ḫoş ḳāmet-i bālā

38. **iki:**
Nazm 20
Mısra: **2**
"İki adet" anlamında sayı sıfatı.

Cānı ol zülfeyn-i fettān öldürür
İki kāfir bir müselmān öldürür

iki ʿālemde:

1. **iki ʿālemde:***-de*
Gazel 207
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İki dünya || dünya ve ahiret.

İki ʿālemde bir büte hevesüz
Gitdi cān gitmez ol heves nʾidelüm

iki cihān:

1. **iki cihān:**
Gazel 50
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

İki cihān feraḥlıġıdur Aḥmedʾe ġamuñ
Şādīye irmesün anı her kim ḥazen ṭutar

2. **iki cihān:**
Gazel 6
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Ey māh-ı ḫüsne mihr-i ruḫından bahā viren
Olmaz iki cihān seni bir görmege bahā

3. **iki cihān:**
Gazel 343
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı
Ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ iki cihān ola mı

iki cihān ehline:

1. **iki cihān ehline:***-ne*
Mesnevi 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret halkı.

Ḳufl-güşā-yı der-i raḥmetdür ol
İki cihān ehline devletdür ol

iki cihān gözüme ḳarañudur:

1. **iki cihān gözüme ḳarañudur:***-dur*
Gazel 346
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dünya gözüne zindan

olmak/ Büyük bir karamsarlık ve umutsuzluk içine düşmek (İÇEL).

Ey gözüm nūrı ʿinâyet naẓarın ḳıl baña kim
Ḳarañudur gözüme iki cihān sen gideli

iki cihān milketini:

1. **iki cihān milketini:**-*ni*
Gazel 78
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İki cihan (dünya ve ahiret) mülkü, ülkesi.

Bir çöpe ṣaymaz iken iki cihān milketini
Saña biñ cān ile ḳul oldı göñül sulṭāndur

iki cihāna:

1. **iki cihāna:**-*a*
Gazel 310
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Bir ḳadem cāna baṣam iki cihāna birini
Ḫūb olur ʿışḳ ṭarīḳında bu reftār daḫı

iki cihānda:

1. **iki cihānda:**-*da*
Nazm 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

İki cihānda seni ġamdan ide Ḥaḳ āzād
Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳaradan

2. **iki cihānda:**-*da*
Terkib-bend 1
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Cān-ı cihāndur ol aña yavuz ṣananlaruñ
İki cihānda ḫaṣmı cihān-āferīn ola

iki cihāndan:

1. **iki cihāndan:**-*dan*
Murabba 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

2. **iki cihāndan:**-*dan*
Gazel 32
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẓar leẕīẕ

iki cihānı:

1. **iki cihānı:**-*ı*
Gazel 16
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

2. **iki cihānı:**
Terci-bend 1
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Bir cām ṭolduram yine medḥüñ ṣarābıyla
İki cihānı mest-i ṣafāñ eyleyem senüñ

iki cihānın:

1. **iki cihānın:**-*ın*
Gazel 104
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Ehl-i diller ṣoḥbet-i cānānda cānın yaḳdılar
Şemʿ içün pervāneler iki cihānın yaḳdılar

iki cihānuñ:

1. **iki cihānuñ:**-*uñ*
Gazel 166
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

Düşdi gözümden iki cihānuñ cevāhiri
Lālā olalı dişleri lüʾlüʾsi Ḳāsımuñ

2. **iki cihānuñ:**-*uñ*
Kaside 18
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiret.

İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna ṣıḥḥat yaraşur

iki elüm ḳanda:

1. **iki elüm ḳanda:**
Kaside 15
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Eli kanlı, katil.

Ḳul ḫaṭā ḳılsa nʾola ʿafv-i şehenşāh ḳanı
Ṭutalum iki elüm ḳanda imiş ḳanı kerem

iki hilāli:

1. **iki hilāli:**-*i*
Gazel 183
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İki hilâl. || Sevgilinin kaşları.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe fīʾl-cümle olurdı şebīh
Eylese iki hilāli alnına ser-bend gül

iki yüzlü:

1. **iki yüzlü:**
Gazel 222
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İki yüzlü, riyakâr.

Çü heft iḳlīm-i ḥüsn içre şeh-i Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir olasın sen

ikisi:

1. **ikisin:**-*n*
Gazel 209
Mısra: **12**
Her ikisi.

Nigār ḳaşları baş çatmış ey dil aç gözüñi
Bi-ʿaynihi ikisin rāz-dāra beñzetdüm

<u>iḳlīm:</u>

1. **iḳlīm:**
Kaside 18
Mısra: **13**
Ülke, memleket, diyar.

Tedbīr ile leşker ṣıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOs̱māna ṣıḥḥat yaraşur

2. **iḳlīmine:***-i, -ne*
Kaside 7
Mısra: **43**
Ülke, diyar.

Sensin ol kim āsumān iḳlīmine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberīn efser güneş

3. **iḳlīme:***-e*
Kaside 7
Mısra: **77**
Memleket, diyar, ülke.

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür z̲erreden kemter güneş

<u>iḳlīm-i cemāli:</u>

1. **iḳlīm-i cemāli:***-i*
Kaside 6
Mısra: **167**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ülkesi.

Tīġıyla ṭutar ġamzesi iḳlīm-i cemāli
İslām diyārın nitekim şāh-ı muʿallā

<u>iḳlīm-i dilüñ:</u>

1. **iḳlīm-i dilüñ:***-üñ*
Gazel 109
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ülkesi II âşığın gönlü.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur

Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

<u>iksīr:</u>

1. **iksīr:**
Gazel 173
Mısra: **13**
Eski kimyacıların, toprağı ve madenleri altın yaptığına ve olağanüstü kuvveti olduğuna inandıkları mevhum sıvı.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

2. **iksīr:**
Gazel 267
Mısra: **4**
Ortaçağ kimyacılarının çok tesirli ve herhangi bir maddeyi altına döndürecek kadar kuvvetli olduğuna inandıkları madde.

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẕarda biñ ḳara ṭoprāġı ḫāṣṣ iksīr ide

<u>iksīr-i āferīniş-i ʿālemdür:</u>

1. **iksīr-i āferīniş-i ʿālemdür:***-dür*
Terci-bend 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kainatın yaratılışının sebebi.

İksīr-i āferīniş-i ʿālemdür ol vücūd
Dillerle vaṣf olur mı celāli Muḥammedüñ

<u>iksīr-i hāk-i pāyuñı:</u>

1. **iksīr-i ḫāk-i pāyuñı:***-uñ, -ı*
Kaside 8
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Ayak toprağı iksiri.

İksīr-i ḫāk-i pāyuñı raġbetle öpeli
Oldı ʿaḳīḳ iken leb-i rengīn-i yār laʿl

<u>iksīr-i ḥayātuñ:</u>

1. **iksīr-i ḥayātuñ:***-uñ*
Kaside 13
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Hayat iksiri.

İşigi ṭoprağı iksīr-i ḥayātuñ cevheri
Ḫāk-i pāyı menbaʿ-ı luṭf u mürüvvet kānıdur

<u>iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem:</u>

1. **iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem:**
Terci-bend 1
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
Işığından faydalanmak; ışığı ile aydınlatmak.

Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye
Bir gün ger iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem senüñ

<u>iktirān:</u>

1. **iḳtirānum:***-um*
Gazel 130
Mısra: **6**
Yaklaşma, yakın olma.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

2. **iḳtirān:**
Mesnevi 3
Mısra: **209**
Yaklaşma, yakın olma.

Ḳarāyin nücūmında var iḳtirān
Kʾolasın bu ḳarn içre şāḥib-ḳırān

<u>il:</u>

1. **ilüñ:***-üñ*
Gazel 35
Mısra: **12**
Ülke, memleket, diyar.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

2. **ilmedük:***-me, -dü, -k*
Nazm 26
Mısra: **2**
Dokunmak, ilişmek, takılmak.

Dil mi ḳodı cevrüñ ile delmedük
Sīne mi var ḫār-ı cefā ilmedük

3. **il:**
Gazel 285
Mısra: **11**
Başkası.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

4. **il:**
Gazel 314
Mısra: **2**
Halk, ahali.

Maḥabbet ḳurʿası İlyāsa düşdi
Göñül şādīye vü il yasa düşdi

5. **il:**
Gazel 82
Mısra: **15**
El, başkaları.

Cān ġamuñ yüklenür il muṣḥaf-ı ḥüsnüñ gözedür
Kʾola maḥmilde temāşā-yı firāvān-ı Mıṣr

6. **ilde:**-*de*
Gazel 47
Mısra: **15**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

7. **ilini:**-*i, -n, -i*
Gazel 195
Mısra: **7**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.

Cān ilini cevrüñ ile nicesi ḳılduñ ḫarāb
Vaḳtidür taʿmīre bünyād eyle ḳurbān olduġum

8. **ilinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 327
Mısra: **4**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.

Aġzuma vir dehānuñuñ ḳadeḥin
Ki budur Rūm ilinüñ erkānı

9. **illerde:**-*ler, -de*
Nazm 32
Mısra: **1**
Diyar, iklim, memleket, ülke, yurt.

Çıḳaldan ḥüsnüñüñ illerde çavı
Yürekler yaḳdı ʿışḳ odı alavı

10. **iline:**-*i, -(n)e*
Kaside 11
Mısra: **66**
Diyar, yurt, memleket, ülke.

Terk idüp ser-keşligin çün yoluña ser ḳor nʾola
Ḥüsn iline olsa server kākül-i müşkīn-i dost

11. **il:**
Gazel 335
Mısra: **6**
Ülke, devlet.

Vīrāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ḫarāb ol il kim ola pādişāh iki

ʿilāc:

1. ʿ**ilācın:**-*ı, -n*
Gazel 150
Mısra: **10**
Çare, derman.

Zülfüñ hevāsına düşen aġlamasun mı kim
Sevdā ʿilācın itmege āb-ı revān gerek

2. ʿ**ilāc:**
Gazel 24
Mısra: **2**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde || Çare, deva, şifa.

Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı sevdāyī-mizāc
Ey müferriḥ-leb buyur şehd-i şifāñ ile ʿilāc

3. ʿ**ilāc:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollardan kullanılan madde || Çare, deva, şifa.

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

ilāhī:

1. **ilāhī:**
Gazel 196
Mısra: **7**
"Ey Allah'ım!" anlamında hitap sözü.

Yā İlāhī ṣaḳla nālemden cevāndur dilberi
Gerçi cevr itdükce ol ṣūḫ-ı sitem-kār iñlerem

2. **ilāhī:**
Mesnevi 3
Mısra: **229**
"Ey Allah'ım!" anlamında hitap sözü.

İlāhī vücūdını pāyende ḳıl
Güneş gibi ʿālemde tābende ḳıl

3. **ilāhī:**
Gazel 1
Mısra: **20**
"Ey Allah'ım!".

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi tīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

iʿlām kılur:

1. **iʿlām ḳılur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **125**
Kelime Tipi: **-**
Bildirmek, anlatmak.

Ḳılur ḳılıcuñ ʿarşda aşılduġın iʿlām
Ḫurşīde ki çarḫ üzre çeker tīġ-ı mücellā

iʿlān-ı ʿīd:

1. **iʿlān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Bayramın ilanı.

Şöhret-i ḥüsnüñ görüp şehrüñde ey şāh-ı cemāl
Ṭabl-ı sīnem dögilür kim olına iʿlān-ı ʿīd

ilden ile:

1. **ilden ile:**
Gazel 58
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bir şehirden başka bir şehre, bir ülkeden başka ülkeye (gitmek).

Aḥmed düşer ḳalem gibi sevdā-yı zülfüñe
Kim ilden ile bī-ser ü sāmān olup gider

ile:

1. **ile:**
Gazel 347
Mısra: **9**
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu şeydā neyiki

2. **ile:**
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

Ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy Ermeneküñ ḳalʿasını
Ḳahr ile ḳalʿ idüben ḳondı hemīn aldı hemān

3. **ile:**
Gazel 88
Mısra: **2**
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

4. **ile:**
Gazel 239
Mısra: **9**
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

5. **ile:**
Terci-bend 2
Mısra: **25**
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

Dutdı bülbül niyāz ile çemeni
Nāz ile ṭolduralı gülşeni gül

6. **ile:**
Terci-bend 2
Mısra: **26**
Bazı soyut isimlerden sonra getirilince durum bildiren zarflar oluşturur.

Dutdı bülbül niyāz ile çemeni
Nāz ile ṭolduralı gülşeni gül

7. **ile:**
Gazel 16
Mısra: **7**
"Beraber, birlikte" anlamlarında edat.

Şol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

8. **ile:**
Gazel 58
Mısra: **10**
"Beraber, birlikte" anlamlarında edat.

Ol şemʿ-i cemʿ giceler aġlatmaġa beni
Meclislere raḳīb ile ḫandān olup gider

9. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **1**
"Beraber, birlikte" anlamlarında edat.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

10. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **96**
Ile edatı.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur minber güneş

11. **ile:**
Gazel 107
Mısra: **1**
"... bir şekilde" anlamında kullanılan edat.

Ruḫı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

12. **ile:**
Gazel 119
Mısra: **16**
"... bir şekilde" anlamında kullanılan edat.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henūz

13. **ile:**
Gazel 158
Mısra: **8**
"... bir şekilde" anlamında kullanılan edat.

Uzadup ayaġını gümüş taḫtda yatur
Devr-i ḳamerde devlet ile kām-rān ḳaşuñ

14. **ile:**
Gazel 271
Mısra: **7**
"... bir şekilde" anlamında kullanılan edat.

Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

15. **ile:**
Gazel 303
Mısra: **3**
"... bir şekilde" anlamında kullanılan edat.

Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cūyda
Ḳadd-i dil-cūña senüñ olduġıyçün hem-tā gibi

16. **ile:**
Nazm 7
Mısra: **6**
"... bir şekilde" anlamında kullanılan edat.

Nāz u niʿamla besledügüñ nāzenīnlerüñ

Ḳahr ile cānın almaġa pür-intiẓārsın

17. **ile:**
Terci-bend 2
Mısra: **51**
"... bir şekilde" anlamında kullanılan edat.

Ṭurdı maḫmūr ile seḥer nergis
Eline aldı cām-ı zer nergis

18. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **27**
"... bir şekilde" anlamında kullanılan edat.

Derd ile yire çaldı külāhını ṣubḥgāh
Çāk itdi ġuṣṣadan yaḳasın āsumān daḫı

19. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **117**
"etkisiyle, nedeniyle" anlamlarında edat.

Cān āyine-i ḥüsnüñ ile ṭūṭī-i nāṭıḳ
Dil ebr-i ʿaṭāyāñ ile deryā-yı güher-zā

20. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **118**
"etkisiyle, nedeniyle" anlamlarında edat.

Cān āyine-i ḥüsnüñ ile ṭūṭī-i nāṭıḳ
Dil ebr-i ʿaṭāyāñ ile deryā-yı güher-zā

21. **ile:**
Gazel 17
Mısra: **7**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

22. **ile:**
Gazel 18
Mısra: **4**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḫaṭṭuñ ki ṭılısm itdi lebüñ dāʾiresine

Şīrīnlük içün müşk ile efsūn yazar ey dost

23. **ile:**
Gazel 24
Mısra: **8**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ṭıynetüñ taḫmīr olurken beñzer ey nāzük-beden
Ḫāk-i cennet āb-ı ḥayvān ile bulmış imtizāc

24. **ile:**
Gazel 30
Mısra: **13**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Göz yaşı ile yüz sürer işigüñe Aḥmed
Sāyillere luṭfuñ ḳapusından ola mı red

25. **ile:**
Gazel 34
Mısra: **13**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sen būseñ ile ḫʷān-ı cemālüñden Aḥmedʾe
Senbūse baḫşiş eyle ki luṭfuñ ʿamīmdür

26. **ile:**
Gazel 54
Mısra: **4**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Dāyireñ çigzinüp ey noḳṭa-dehen beñzemişem
Āhenīn pāy ile pergāra elümden ne gelür

27. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **16**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Cān u dilini Aḥmedʾüñ oynatmaġa cānān
Fınduḳları ʿunnāb-ı şeker-bār ile oynar

28. **ile:**
Gazel 75
Mısra: **19**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bu ruḫ u ḫaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḥayrān dökilür

29. **ile:**
Gazel 110
Mısra: **6**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

30. **ile:**
Gazel 176
Mısra: **14**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bī-ḥisāb gül

31. **ile:**
Gazel 197
Mısra: **4**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḥāl ile geçer her sāʿatüm

32. **ile:**
Gazel 223
Mısra: **11**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Her ḫār ile sen ṣoḥbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

33. **ile:**
Gazel 247
Mısra: **3**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Lisān-ı ḥāl ile gül ġoncasınuñ
Ne remz eyler dehānı sen bilürsin

34. **ile:**
Gazel 285
Mısra: **8**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

35. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **10**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ey ḫūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına Aḥmed
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

36. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **45**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Dünyā ẕeheb cibāl ile aldayımaz seni
Ey ẕātuñ āferīniş-i dünyāya kīmyā

37. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **38**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Geh kāhkeşān gāh iledüp ḫırmen-i mehden
Dolāb-ı felek Delv ile dökerler aña mā

38. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **88**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Tā kim ṭoġa saʿd ılduzı ol burc-ı şerefden
Māh ile muḳārin görine cemʿ-i S̲üreyyā

39. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **15**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Ṣun būseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

40. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **67**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

ʿAdlüñ güninde ḳoşmasa nā-maḥrem ile baş
Milk-i cihānda olmaz idi sengsār laʿl

41. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **65**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

42. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **47**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

43. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **19**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Gelüñ āvāz-ı ney ü çeng ile mey nūş idelüm
Ṣalalum ʿāleme āvāze-i mey-ḫ̲ʷārluġı

44. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **22**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

45. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **49**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫıṣāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

46. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **72**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Severseñ ol ṣanemi sev ki sāʿidinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitīni māl-ā-māl

47. **ile:**
Kaside 21
Mısra: **21**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sil gözüm jeng-i ḫūn ile ḳoma kim
Ṣemʿ-i ḥüsnüñe şemʿdān bulduñ

48. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **58**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

ʿAdlüñ zamānesinde ruḫı gibi dilberüñ
Bir yirde āteş ile ḳılupdur ḳarār āb

49. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **59**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ẕevḳ ü ṣafāda bir degül āb-ı ḥayāt ile
Gerçi olur cihānda hezārān hezār āb

50. **ile:**
Kaside 23
Mısra: **44**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Bārān-ı eşküm ile ṭolar her diyār āb

51. **ile:**
Kaside 25
Mısra: **14**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ṣubḥ-ı vaṣluñdan nigārā ʿāşıḳ-ı bī-çāreñe
Būse ile merḥabā ḳıl kim budur erkān-ı ʿīd

52. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **14**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Eşkümden özge kimse şeb-i ġamda gelmedi
Bir kāse āb ile dil-i bīmārum üstine

53. **ile:**
Kaside 29
Mısra: **62**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḫulḳuñ ḳoḫusın aldıġı-yʾçün bād-ı seḥerden
Ḫoş būy ile müşkīn ider eşcārı benefşe

54. **ile:**
Kaside 31
Mısra: **38**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Şarmaşdı çemen ṭıflına dūşīze-i nesrīn
Ḳucuşdı ṣabā ile ʿarūs-ı gül-i raʿnā

55. **ile:**
Kaside 31
Mısra: **45**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben anı
ʿŪdın bıraġur Bārbed u çengi Nigīsā

56. **ile:**
Nazm 5
Mısra: **24**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña dirīġ

57. **ile:**
Terci-bend 1
Mısra: **125**
" birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ eyleyem senüñ

58. **ile:**
Gazel 54
Mısra: **9**
"-arak, -erek" anlamı katan edat.

Aḥmedʾüñ rāzını fāş eyledi zārīlıġ ile
Ney gibi bu dil-i ṣad-pāre elümden ne gelür

59. **ile:**
Gazel 132
Mısra: **15**
"-arak, -erek" anlamı katan edat.

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış

60. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **23**
"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

61. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **24**
"Beraber, birlikte" anlamlarında bağlaç.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

62. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **18**
"-ArAk" anlamında durum bildiren bağlama edatı.

Aḥmed vedāʿda nigerāndur cemālüñe
Dutar yüzini ḳıbleye zār ile cān çeker

63. **ile:**
Gazel 1
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

64. **ile:**
Gazel 5
Mısra: **9**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

65. **ile:**
Gazel 13
Mısra: **4**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Bir rūz durur ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ
Kim zülfüñ ile bağlamış iki ṭarafın şeb

66. **ile:**
Gazel 18
Mısra: **13**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẕar ey dost

67. **ile:**
Gazel 20
Mısra: **11**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Yir yüzi hevā-yı ḳaddüñ ile Cennet gibi ḫoş-hevādur ey dost

68. **ile:**
Gazel 20
Mısra: **14**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Niʿmet bileli belāñı Aḥmed Bālāñ ile mübtelādur ey dost

69. **ile:**
Gazel 53
Mısra: **8**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Beni bī-zer görüp bīzār olur yār
Anuñʾçün ġayr ile bāzārı yigdür

70. **ile:**
Gazel 60
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

71. **ile:**
Gazel 86
Mısra: **16**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Aḥmed ʿaceb mi cennet-i kūyuñdan olsa dūr
Bilmezlük ile ādem elinden neler çıḳar

72. **ile:**
Gazel 97
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

73. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **27**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Dest-i nevālüñ ile ṣunulmış nevāledür
Ṣol ḫᵛān-ı muʿcizāt ki neşr itdi enbiyā

74. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **139**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Ṣol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

75. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **65**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Mihrüñüñ bāzārına bir vech ile germ oldı kim
Ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer güneş

76. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **45**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

ʿAhdüñde oldı ʿāleme ġammāzlıġ ile fāş
Zindān-ı ḥoḳḳa olsa yiridür mekān-ı müşk

77. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **51**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Müşgīn ġubār-ı ḫaylüñ ile şimdiden girü
Olur Ḫıṭāya Rūm ilinüñ armaġanı müşk

78. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **12**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

79. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **13**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Tedbīr ile leşker ṣıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOs̱māna ṣıḥḥat yaraşur

80. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **45**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Ḳaṣr-ı bihişt āb ile iderken iftiḫār
Ḳaṣruña girdüginden ider iftiḫār āb

81. **ile:**
Kaside 32
Mısra: **37**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Ṣafā-yı ḫaddüñ ile dil serāçe-i gülgūn
Ḫayāl-i zülfüñ ile dīde kāse-i reyḥān

82. **ile:**
Kaside 32
Mısra: **38**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Ṣafā-yı ḫaddüñ ile dil serāçe-i gülgūn
Ḫayāl-i zülfüñ ile dīde kāse-i reyḥān

83. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **29**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Dolāb yaşlar aḳıdup iñiler bu derd ile
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḫı

84. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **69**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlama edatı.

Ḫayfā ki düşdi ṭopraġa bād-ı fenā ile
Devlet dıraḫtı kim ḳamuya tekyegāh idi

85. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **56**
"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.

Dest-i nihāli pür-zer-i sürḫ eyledi ḫazān
Gördi ki el götürdi duʿāñ ile şāḫ-sār

86. **ile:**
Gazel 2
Mısra: **6**
"-ArAk" anlamında bağlama edatı.

Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabīb-i laʿl-i yār
Kim ıraḳdan baḳmaġ ile olmışam ḫayrān aña

87. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **8**
"İle" edatı.

Ḳulzüm-i Hindüñ baturmaġa gümüş zevraḳların
Bādbān-ı nūr ile ṭonatdı fülk-i zer güneş

88. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **46**
"İle" edatı.

Sensin ol kim ḫilʿat-i fermān-ı ḫükmüñ geymeden
Olmadı zer tīġ ile sulṭān-ı baḥr ü ber güneş

89. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **137**
"İle" edatı.

Yazsun āṣārı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mısṭar güneş

90. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **17**
"İle" edatı.

Sāḳī cihān bezendi zümürrüd bisāṭ ile
Āl itme al elüñe yine lāle-vār laʿl

91. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **87**
"İle" edatı.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

92. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **4**
"İle" edatı.

Depretduġınca her yaña şebdīz-i zülfini
Ṭolar ʿabīr ü müşk ile ṣaḥrā vü kūhsār

93. **ile:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **15**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

94. **ile:**
Gazel 29
Mısra: **18**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

95. **ile:**
Gazel 35
Mısra: **20**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur ʿāşıḳa
Zāġ ile hem-ṣoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

96. **ile:**
Gazel 49
Mısra: **7**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ger hem-dem olsa zülfüñ ile bir nefes ṣabā
ʿīsā gibi ʿiẕām-ı remīme revān virür

97. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar
Ḳaṣd itdi meger cānına kim mār ile oynar

98. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar
Ḳaṣd itdi meger cānına kim mār ile oynar

99. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **3**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

100. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **4**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

101. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **6**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Şaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

102. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **8**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

103. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **9**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

104. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **10**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

105. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **12**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Utuldı göñül kʾoldı naẓar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

106. **ile:**
Gazel 63
Mısra: **14**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ol serv-i hevā-baḫṣa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

107. **ile:**
Gazel 64
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Āh kʾirdügine ol şūḫ-ı sitemkār öpilür
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar öpilür

108. **ile:**
Gazel 69
Mısra: **3**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle ḥaydarī gibi ḥalḳa be-gūşdur

109. **ile:**
Gazel 69
Mısra: **7**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

İñle ḫamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

110. **ile:**
Gazel 88
Mısra: **3**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

111. **ile:**
Gazel 92
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Aġladuġumca ben ol şūḫ-ı sitemkār güler
Bir olup düşman ile her nefes oynar güler

112. **ile:**
Gazel 95
Mısra: **9**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Āh kim fikr-i raḳīb ile geçer bāzārumuz
Ḥayf kʾol ʿömri Kirāmen Kātibīn ebter yazar

113. **ile:**
Gazel 95
Mısra: **13**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile
Gül yüzüñ vaṣfında Aḥmed nice kim defter yazar

114. **ile:**
Gazel 102
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

115. **ile:**
Gazel 102
Mısra: **3**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Āh kim ol cāme-i ḫˇāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

116. **ile:**
Gazel 102
Mısra: **5**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

117. **ile:**
Gazel 103
Mısra: **9**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ey püser ebkār-ı efkār ile Aḥmed göñlinüñ
Her gice bir gūşesinde biñ meh-i tābān yatur

118. **ile:**
Gazel 106
Mısra: **4**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

ʿĀrıż u zülfi ḫayāliyle nigāruñ şeb ü rūz
Gözedem ḥasret ile ṣubḥ u mesālar niçe bir

119. **ile:**
Gazel 119
Mısra: **11**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı
Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henūz

120. **ile:**
Gazel 130
Mısra: **5**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

121. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **4**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

122. **ile:**
Gazel 136
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ

Semāʿ-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

123. **ile:**
Gazel 136
Mısra: **6**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ
Ḳo ḳanum ile ṣoruşayın el-curūḥa ḳıṣāṣ

124. **ile:**
Gazel 150
Mısra: **5**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ġonca ne ağız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

125. **ile:**
Gazel 157
Mısra: **5**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bahār-ı ḥüsn ile sen tāze gül gibi ḫandān
Ve medmaʿī bi-hevāke ke muznetin bākī

126. **ile:**
Gazel 161
Mısra: **12**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Kaʿbe-i ḥüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

127. **ile:**
Gazel 190
Mısra: **11**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

128. **ile:**
Gazel 191
Mısra: **8**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñʾçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

129. **ile:**
Gazel 193
Mısra: **6**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

130. **ile:**
Gazel 196
Mısra: **12**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Hīçe ṣayar nāle vü efġānumı ben nice kim
Şād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

131. **ile:**
Gazel 203
Mısra: **14**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

132. **ile:**
Gazel 205
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

133. **ile:**
Gazel 205
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

134. **ile:**
Gazel 213
Mısra: **12**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Yā āb-ı luṭf-ı ʿiẕārın mı yā kenārında
Leṭāfet ile biten sebze-zārı mı diyelüm

135. **ile:**
Gazel 220
Mısra: **8**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sīnemi ġamzesi tīrine nişān eyledügüm
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

136. **ile:**
Gazel 222
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Çü heft iḳlīm-i ḥüsn içre şeh-i Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir olasın sen

137. **ile:**
Gazel 223
Mısra: **3**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

138. **ile:**
Gazel 227
Mısra: **3**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

139. **ile:**
Gazel 227
Mısra: **8**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

140. **ile:**
Gazel 231
Mısra: **15**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

141. **ile:**
Gazel 240
Mısra: **12**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şehvār isteyen

142. **ile:**
Gazel 241
Mısra: **17**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış
Sāḳī zamānuñ Ḫıżrısın şol çeşme-i ḥayvānı şun

143. **ile:**
Gazel 253
Mısra: **10**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḳamer devrinde devlet zülfüñüñdür
Ki olmış māh ile zānū be-zānū

144. **ile:**
Gazel 303
Mısra: **8**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şürīde-ḥāl
Şu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

145. **ile:**
Gazel 309
Mısra: **11**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Aḥmedʾi ḳor şalınur ol şāḫ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

146. **ile:**
Gazel 312
Mısra: **13**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Çün āsitīn ile gel dir ḥarīm-i Kaʿbesine
Ḥarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

147. **ile:**
Gazel 318
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sidre dīvāne gibi raḳṣ ura ey serv-i sehī
Müntehā ḳaddüñ ile ṣalınıcaḳ gāh gehī

148. **ile:**
Gazel 319
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Yaraladuñ yüregümi yār hey
Yār ile yār öyle mʾolur var hey

149. **ile:**
Gazel 325
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni
Böyle gözden mi ṣavarsın seni cāndan seveni

150. **ile:**
Gazel 328
Mısra: **6**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḳulaġına varup ol zülf-i bī-ḳarāruñ eyit
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

151. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi

Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

152. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

153. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **179**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sürḫ-āb u sipīd-āb ile ḳılmaġa ʿUṭārid
Ṭāḳ-ı felege ḫāme-i zerrīn ile imlā

154. **ile:**
Kaside 23
Mısra: **98**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

ʿĀr itmesün izüñ tozı yüz sürdügüme kim
Ḫāk ile hem-dem olmaġa itmedi ʿār āb

155. **ile:**
Kaside 25
Mısra: **23**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḥaẕẕı yoḳdur ʿāşıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

156. **ile:**
Kaside 25
Mısra: **54**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ gönlümi
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

157. **ile:**
Kaside 30
Mısra: **12**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ḥālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı gönlümüñ

158. **ile:**
Kaside 32
Mısra: **40**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Çün oldı mevsim-i ʿayş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

159. **ile:**
Kıt'a 1
Mısra: **33**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḥtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

160. **ile:**
Kıt'a 3
Mısra: **13**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Her bāb ile ʿaczümi bilürdüm
Her nice ki imtiḥānum olsa

161. **ile:**
Kıt'a 23
Mısra: **4**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Baḳup Rıdvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḥūr ile olsun muḥallā

162. **ile:**
Müfret 48
Mısra: **2**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

163. **ile:**
Murabba 1
Mısra: **15**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Baş ḳoşam dimez idüm ben daḫı dilberler ile
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

164. **ile:**
Nazm 5
Mısra: **23**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña dirīġ

165. **ile:**
Nazm 24
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ṣalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

166. **ile:**
Nazm 24
Mısra: **4**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Devr-i ḫüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i gūyālar ile

167. **ile:**
Nazm 25
Mısra: **1**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

ʿīd-i ḫüsnüñde ṣalın dilber-i raʿnālar ile
Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşını dībālar ile

168. **ile:**
Nazm 25
Mısra: **3**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ṣalın ol ṭurra-i ṭarrār u muṭarrālar ile
Aldı mestāne gözüñ cānumı ġavġālar ile

169. **ile:**
Terci-bend 1
Mısra: **45**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnī ḥarīmüñ oldı ḥarem bigi muḥterem

170. **ile:**
Terci-bend 1
Mısra: **113**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Uş kāse-i niyāz ile geldüm ḳapuña kim
Deryūze-i nevāl-i ʿaṭāñ eyleyem senüñ

171. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **16**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Dürr-i girān-bahāsını dürc-i ḥayātuñuñ
Ey ḫarc iden ġurūr ile ʿömrüñ hebā imiş

172. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **100**
" Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Firdevsden mezārına revzenler açılup
Ervāḥ-ı ḳuds ile dün ü gün hem-nişīn ola

173. **ile:**
Gazel 29
Mısra: **17**
"... olarak, ... bir biçimde" anlamında durum zarfları oluşturan söz.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

174. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **135**
"... olarak, ... bir biçimde" anlamında durum zarfları oluşturan söz.

Çün ṣubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

175. **ile:**
Kaside 3

Mısra: **9**
"Vasıtasıyla, aracılığıyla" anlamına gelen edat.

ʿIşḳ gevherleridür ʿaḳl ile idrāk olmaz
Ṣadef-i tende yigin ḳıymeti dervīşlerüñ

176. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **75**
"-dAn dolayı, sayesinde, vesilesiyle" anlamlarına gelen bir edat.

Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzigār āb

177. **ile:**
Gazel 23
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Diller ol zülf ü ẕeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyāṣ

178. **ile:**
Gazel 320
Mısra: **16**
"Birlikte, beraber" anlamlarında edat.

Meh ruḫuñdan ġayra tā kim eylesem meyl-i nigāh
Gözedür zer tīġ ile mihr-i cihān-ārā beni

179. **ile:**
Gazel 42
Mısra: **8**
" İle" bağlacı.

Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

180. **ile:**
Gazel 47
Mısra: **12**
" İle" bağlacı.

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

181. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **16**
" İle" bağlacı.

Uş eşk kārbānı Bedaḫşān-ı dīdeden
Rūma ḳaṭār-ı laʿl ile dür armaġan çeker

182. **ile:**
Gazel 87
Mısra: **10**
" İle" bağlacı.

Aḥmed idelden Zebūr-ı ʿışḳuñı cānına naḳş
Naġme-i Dāvūd ile āvāzını dem-sāz ider

183. **ile:**
Gazel 97
Mısra: **1**
" İle" bağlacı.

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Göñlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

184. **ile:**
Gazel 97
Mısra: **2**
" İle" bağlacı.

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Göñlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

185. **ile:**
Gazel 97
Mısra: **4**
" İle" bağlacı.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

186. **ile:**
Gazel 97
Mısra: **10**
" İle" bağlacı.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

187. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **6**
" İle" bağlacı.

Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

188. **ile:**
Gazel 101
Mısra: **10**
" İle" bağlacı.

Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

189. **ile:**
Gazel 102
Mısra: **1**
" İle" bağlacı.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

190. **ile:**
Gazel 122
Mısra: **8**
" İle" bağlacı.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

191. **ile:**
Gazel 127
Mısra: **3**
" İle" bağlacı.

Bulsa Ḫıżr ile Sikender ṭudaġuñ şerbetini
Eylemezlerdi daḫı çeşme-i ḥayvāna heves

192. **ile:**
Gazel 146
Mısra: **6**
" İle" bağlacı.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

193. **ile:**
Gazel 148
Mısra: **4**
" İle" bağlacı.

Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār
Sīne-i sūznāk ile dīde-i eşk-bārı yoḳ

194. **ile:**
Gazel 155

Mısra: **8**
" İle" bağlacı.

Aldı mehden ḥüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin
Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

195. **ile:**
Gazel 171
Mısra: **2**
" İle" bağlacı.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāli dilberüñ
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāli dilberüñ

196. **ile:**
Gazel 172
Mısra: **1**
" İle" bağlacı.

Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ
Dilleri zīr ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ

197. **ile:**
Gazel 207
Mısra: **10**
" İle" bağlacı.

Odlara yandı çün göñül gözden
Aḳsa Ceyḥūn ile Eres nʾidelüm

198. **ile:**
Gazel 214
Mısra: **4**
" İle" bağlacı.

Dimāġ-ı cāna irürmege sünbülüñ ḳoḫusın
Nesīm-i ṣubḥ ile bād-ı bahāra yalvaralum

199. **ile:**
Gazel 223
Mısra: **4**
" İle" bağlacı.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

200. **ile:**
Gazel 239
Mısra: **8**
" İle" bağlacı.

Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol Zühre-cebīn
Nice baş ḳoşduġın Ay ile Süreyyā göresin

201. **ile:**
Gazel 239
Mısra: **15**
" İle" bağlacı.

Dür dişüñ derdi ile serv boyuñ ḥasretine
Dem ola kim gözümüñ yaşını deryā göresin

202. **ile:**
Gazel 312
Mısra: **12**
" İle" bağlacı.

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-günı ey ḳamer günden
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

203. **ile:**
Gazel 319
Mısra: **10**
" İle" bağlacı.

Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

204. **ile:**
Gazel 335
Mısra: **5**
" İle" bağlacı.

Vīrāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ḫarāb ol il kim ola pādişāh iki

205. **ile:**
Gazel 337
Mısra: **10**
" İle" bağlacı.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

206. **ile:**
Gazel 351
Mısra: **2**
" İle" bağlacı.

Ḳılur zülfi muʿaṭṭar dest-māli
Ṭolar misk ile ʿanber dest-māli

207. **ile:**
Gazel 351
Mısra: **8**
" İle" bağlacı.

Ne laʿl olur ki yā Rab leẕẕetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

208. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **39**
" İle" bağlacı.

ʿİlmüñ kitābı noḳṭasıdur levḥ ile ḳalem
Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur arż ile semā

209. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **76**
" İle" bağlacı.

Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten
Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda enīn

210. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **68**
" İle" bağlacı.

Nice ki reng-i ʿāşıḳ u būy-ı nigārdan
Görine yir yüzinde ḫazān ile nev-bahār

211. **ile:**
Kaside 28
Mısra: **20**
" İle" bağlacı.

Ey Ḫıżr-ḥaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

212. **ile:**
Kaside 29
Mısra: **13**
" İle" bağlacı.

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

213. **ile:**
Kaside 32
Mısra: **9**
" İle" bağlacı.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

214. **ile:**
Nazm 8
Mısra: **7**
" İle" bağlacı.

Bu zārīlıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhī
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫʷāb

215. **ile:**
Terci-bend 1
Mısra: **29**
" İle" bağlacı.

Ezhār-ı raḥmet ile maḥabbet-şimārdur
Bāġ-ı cihānda ḳadd-i nihāli Muḥammedüñ

216. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **61**
" İle" bağlacı.

Baḥr ile kāna daʿvī-i faẕl itse himmeti
Ṣıdḳ-ı maḳāline dil ü desti güvāh idi

217. **ile:**
Gazel 30
Mısra: **7**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Göz yaşı ile geçmemege ʿömr-i ʿazīzüm
Aġlarken öñümden güẕer eylemesün ol ḳad

218. **ile:**
Kaside 9
Mısra: **21**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Āḫir hevā-yı zülfüñ ile ḫāk olanlaruñ
Ḳabri giyāhı sünbül olur ḫākdānı müşk

219. **ile:**
Kaside 10
Mısra: **35**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası göñlümüñ

220. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **39**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Çü ṭoldı ḳubbe-i gerdūn ṣadā-yı naʿrāñ ile
İçine od düşüben raʿd ider ġırīv ü ġareng

221. **ile:**
Kaside 15
Mısra: **19**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ne melek-ḫūy meliksin ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cūd aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

222. **ile:**
Kaside 15
Mısra: **31**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile
Ḥarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

223. **ile:**
Kaside 15
Mısra: **38**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Kāse-i ḥırṣ ṭoyar süfre-i iḥsānuñdan
Dest-i inʿāmuñ ile ʿām olalı ḫʷān-ı kerem

224. **ile:**
Kaside 15
Mısra: **46**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

225. **ile:**
Kaside 15
Mısra: **56**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Umaram cürmümi ġarḳ itmege raḥmet ṣuyına
Mevc-i iḥsānuñ ile cūş ide ʿummān-ı kerem

226. **ile:**
Kaside 15
Mısra: **64**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Dest-i iḥsānuñ ile yapıla bünyād-ı seḫā
Pāye-i ḳadrüñ ile yucala eyvān-ı kerem

227. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **11**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl
Ṣulanur luṭfuñ ile yine bu ʿaṭşān-ı kerem

228. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **12**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl
Ṣulanur luṭfuñ ile yine bu ʿaṭşān-ı kerem

229. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **14**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Bezenür serv boyuñla yine bu bāġ-ı vücūd
Açılur gül yüzüñ ile gül-i ḫandān-ı kerem

230. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **29**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ne Mesīḫā-dem olursın ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cān aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

231. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **55**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Dest-i inʿāmuñ ile yapıla bu ḳaṣr-ı seḫā
Himmetüñle yucala yine bu eyvān-ı kerem

232. **ile:**
Kaside 19
Mısra: **113**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Nice kim nevrūz ile zīnet bula bāġ-ı cihān
Eylesün ferr-i ruḫuñ eyvānuñı ḫuld-i berīn

233. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **57**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ḫayāl-i laʿlüñ ile dāne dāne eşkümden
Dizildi kirpügüm ucında ḫūşe ḫūşe leʾāl

234. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **81**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

235. **ile:**
Kaside 21
Mısra: **73**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Dü cihān ehlinüñ duʿāsı ile
Şeref ü ʿizz-i cāvidān bulduñ

236. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **15**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i dīdeden
Şāha şikāyete gidiyor bī-şumār āb

237. **ile:**
Kaside 23
Mısra: **15**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

238. **ile:**
Kaside 29
Mısra: **74**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Söz bāġına bir naḳş u nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

239. **ile:**
Kaside 31
Mısra: **8**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

240. **ile:**
Kıt'a 4
Mısra: **13**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Nite ki tāc u taḫt ile selāṭīn iftiḫār eyler
Ayaġuñ ṭopraġı tāc u serīre iftiḫār olsun

241. **ile:**
Mesnevi 1
Mısra: **11**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Anuñ ile Ādeme feyż oldı cūd
Anuñ içün itdi melekler sücūd

242. **ile:**
Mesnevi 3
Mısra: **178**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Ḳalem kim geyer müşk-i terden şiʿār
Senüñ nāmuñ ile ider iftiḫār

243. **ile:**
Mesnevi 4
Mısra: **11**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Bu ḥüsn ile dilüñ ne ḥāli vardur
Ki ʿaḳl irmedügi aḥvāli vardur

244. **ile:**
Müfret 31
Mısra: **1**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

245. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **5**
" sebebiyle, -den dolayı" anlamlarında edat.

Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḥüsn ü bahā imiş

246. **ile:**
Mesnevi 3
Mısra: **223**
"Sebebiyle, sayesinde, etkisiyle " anlamında edat.

Bu nāme ile nāmum olup nām-dār
Ḳala ḫaşre dek sözlerüm pāy-dār

247. **ile:**
Gazel 56
Mısra: **2**
"... biçiminde" anlamında durum zarfı.

Göñül almaġa yine yār gelür
Şīve vü nāz ile dildār gelür

248. **ile:**
Gazel 33
Mısra: **2**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Şīrīn lebüñ ki söylese cāndan ḫaber virür
Nāzüklük ile rāz-ı nihāndan ḫaber virür

249. **ile:**
Gazel 57
Mısra: **4**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş

Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

250. **ile:**
Gazel 214
Mısra: **2**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Firāḳ u ḥasret elinden nigāra yalvaralum
Belā vü miḥnet ile rūzigāra yalvaralum

251. **ile:**
Gazel 227
Mısra: **5**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḥaremde ceng içün

252. **ile:**
Gazel 248
Mısra: **2**
"... bir biçimde" anlamında edat.

ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zībālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

253. **ile:**
Gazel 288
Mısra: **1**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

254. **ile:**
Gazel 308
Mısra: **5**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Dil ḫayālin çü der-āġūş ide miskīnlik ile
Cān ayaġına düşer zülf-i perīşānı gibi

255. **ile:**
Gazel 311
Mısra: **13**
"... bir biçimde" anlamında edat.

İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu Aḥmed
Biʾllāhi anı eyleme āzād efendi

256. **ile:**
Gazel 312
Mısra: **10**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Ṣikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

257. **ile:**
Gazel 339
Mısra: **2**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Fitneyle ḳāmetüñ ḳoparurdı ḳıyāmeti
Ḫışm ile çeşmüñ itmese ʿayn-ı ʿināyeti

258. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **11**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Cānın hezār nāle ile ʿāşıḳuñ gibi
İtdi niṣār tīrüñe naḫcīrüñ ey nigār

259. **ile:**
Kaside 25
Mısra: **53**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ göñlümi
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

260. **ile:**
Kaside 29
Mısra: **54**
"... bir biçimde" anlamında edat.

İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm
Ḫāṣṣiyyet ile virse ol āṣārı benefşe

261. **ile:**
Kaside 31
Mısra: **27**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Nāzüklük ile zīnet idüp ʿārıżını gül
Göz eyler aña ḳarşu ṭurup nergis-i şehlā

262. **ile:**
Kaside 31
Mısra: **29**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Ġonca götürüp burḳaʿı nāz ile yüzinden
ʿArż itdi cihān Vāmıḳına ʿārıż-ı ʿAẕrā

263. **ile:**
Kaside 31
Mısra: **31**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

264. **ile:**
Kaside 31
Mısra: **43**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Gūyā-yı çemen derd ile feryādlar idüp
Çün eyledi gül çāderine ḳarşu ser-āġā

265. **ile:**
Kaside 31
Mısra: **58**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Çün ġonca ṭudaġıyla ḳılur cāma işāret
Çün nergis ider ġamze ile sāġara īmā

266. **ile:**
Kaside 32
Mısra: **18**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Ne oldı şayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḥarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

267. **ile:**
Kaside 32
Mısra: **43**

"... bir biçimde" anlamında edat.

Müdām ʿayş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazīzdür mihmān

268. **ile:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
"... bir biçimde" anlamında edat.

Ṣoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

269. **ile:**
Gazel 161
Mısra: **11**
"-e karşı" anlamında edat.

Kaʿbe-i ḥüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

270. **ile:**
Kaside 2
Mısra: **13**
" ve" anlamı katan bağlaç.

Dem-i Mesīḥ ile ḫulḳ-ı Muḥammedīden olur
Ṭabīb-i her dil-i bīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

271. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **25**
" ve" anlamı katan bağlaç.

Ṣol bāġ-ı cinān kim pür ola ḥūr ile ġılmān
Gūyā ki meleklerle ṭolar Kaʿbe-i ʿulyā

272. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **35**
" ve" anlamı katan bağlaç.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi s̲evr ile gerdūn
Her gice ḥaṣā döker idi necm-i semāvā

273. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **50**
" ve" anlamı katan bağlaç.

Nāhīd nevāsından ider bezmüñi muġnī
Muṭriblerüñ alsa ele ḳānūn ile şeş-tā

274. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **77**
" ve" anlamı katan bağlaç.

Ḳaṣruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

275. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **16**
" ve" anlamı katan bağlaç.

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Ṣun būseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

276. **ile:**
Kaside 23
Mısra: **47**
" ve" anlamı katan bağlaç.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

277. **ile:**
Gazel 8
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ter ʿanber ile laʿline mühr urdı ḫaṭṭı kim
Cām-ı raḥīḳa misk-i Ḫotandan ḫitām ola

278. **ile:**
Gazel 24
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı sevdāyī-mizāc
Ey müferriḥ-leb buyur şehd-i şifāñ ile ʿilāc

279. **ile:**
Gazel 25
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Tefāḫur eylese düşnām-ı telḫ ile dehenüñ
ʿAceb degül ki ide meyden iftiḫār ḳadeḥ

280. **ile:**
Gazel 32
Mısra: **16**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir s̲emer leẕīẕ

281. **ile:**
Gazel 45
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Lāyıḳ olmaġa temāşā-yı cemālüñe gözüm
Ṣubḥ-ı vaṣluñda gülāb ile yüzin pāk eyler

282. **ile:**
Gazel 62
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

283. **ile:**
Gazel 65
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ġamzeñe taʿlīm-i nāz eyler füsūn ile gözüñ
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i şehlāyı gör

284. **ile:**
Gazel 70
Mısra: **5**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Leblerüñ dāruʾş-şifāsında ġubār-ı müşk ile
Ḫoḳḳa-i laʿl üzre yazılmış ki bu tiryākdur

285. **ile:**
Gazel 73
Mısra: **3**

" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

286. **ile:**
Gazel 80
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

287. **ile:**
Gazel 95
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Kātib-i ḳudret cemālüñ muṣḥafın zeyn itmege
Lāciverd ile lebüñe sūre-i Kevs̱er yazar

288. **ile:**
Gazel 107
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Şol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

289. **ile:**
Gazel 134
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ḥācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

290. **ile:**
Gazel 160
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

291. **ile:**
Gazel 160
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār ile dürc-i lebinde yazdı kim
Dercdür bu ḫoḳḳada terkībi rūḥ-efzālıġuñ

292. **ile:**
Gazel 169
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu s̱evābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

293. **ile:**
Gazel 169
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Mihrüm artar dil-i sengīnüñi yād itmek ile
Ki binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

294. **ile:**
Gazel 172
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ḥabeşī Hind ile fetḥ itmege mülk-i Ḫotanı
Sīnemi ṭabl ider ol ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ

295. **ile:**
Gazel 174
Mısra: **17**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Saʿy ile girmez ele çün kīmyā-yı vaṣl-ı dost
ʿĀḳıl iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl

296. **ile:**
Gazel 183
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Nev-bahār-ı ḥüsnine bülbüllerin zār itmege
Eylemiş ʿahd-i ezelde ḫār ile sevgend gül

297. **ile:**
Gazel 214
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Lebi nişānını sırr ile ṣormaġa Aḥmed
Müdām cām-ı mey-i ḫoş-güvāra yalvaralum

298. **ile:**
Gazel 227
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāz̲ū gözüñ nīreng içün

299. **ile:**
Gazel 231
Mısra: **7**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Āb-ı ḥayāt ile mi ṣuvarıldı ḫancerüñ
Kʾolur sebeb hemīşe ḥayāt-ı beḳā içün

300. **ile:**
Gazel 237
Mısra: **8**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

301. **ile:**
Gazel 239
Mısra: **17**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

302. **ile:**
Gazel 261
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Aḥmedʾüñ göynüklerin söyler zebān-ı ḥāl ile
Bir ayaġ üzre ṭurup şemʿ-i şebistān her gice

303. **ile:**
Gazel 262
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḫücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

304. **ile:**
Gazel 263
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Yazar sürḫ ile her dem kātib-i eşk
Ḳapuñda mā-cerālar tāze tāze

305. **ile:**
Gazel 267
Mısra: **12**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Aç hilāl-ebrūñı kim nūn veʾl-ḳalem tefsīrini
Māhī-i kilküm zebān-ı ḥāl ile taḳrīr ide

306. **ile:**
Gazel 273
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḥınnā diyü ellerine

307. **ile:**
Gazel 277
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur cām-ı Ceme
Leb-i cān-baḫşuñ ile ṣun mey-i gül-fām feme

308. **ile:**
Gazel 280
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Zāhid melāmet seng ile uşatma göñlüm şīşesin
Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma

309. **ile:**
Gazel 285
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Dil baġlamañ ṣol āhū-yı müşkīn kemend ile
Ki ola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

310. **ile:**
Gazel 285
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Dil baġlamañ ṣol āhū-yı müşkīn kemend ile
Ki ola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

311. **ile:**
Gazel 285
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

312. **ile:**
Gazel 285
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḫücresini gümiş taḫta bend ile

313. **ile:**
Gazel 285
Mısra: **10**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Bir nev-ʿarūsdur yatıcaḳ cāme-i ḫʷābda
Bir nerre-i şīrdür güẕer itse semend ile

314. **ile:**
Gazel 285
Mısra: **12**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

315. **ile:**
Gazel 287
Mısra: **18**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

316. **ile:**
Gazel 295
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

317. **ile:**
Gazel 304
Mısra: **30**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

318. **ile:**
Gazel 318
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Aḥmedʾüñ göñli ḥarīminde ruḥ u zülfüñ aṣar
Müşk zencīr ile ḳındīl-i meh-i çār-dehi

319. **ile:**
Gazel 326
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

320. **ile:**
Gazel 336
Mısra: **6**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Gözlerüm cāmına nakş itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn ṣuveri

321. **ile:**
Gazel 351
Mısra: **4**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Yañaġı derlerin sildükce ol yār
Gül-āb ile pür eyler dest-māli

322. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

323. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **69**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Mirʾāt-ı müẕehheb aṣar altun resen ile
Ḫurşīd kʾola levḥa-i zerrīnüñe hem-tā

324. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **174**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Bu yidi ṭabaḳ kāġıd-ı şeffāfını eflāk
Her ṣubḥ ḳılur mühre-i mihr ile mücellā

325. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **180**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Sürḫ-āb u sipīd-āb ile ḳılmaġa ʿUṭārid
Ṭāḳ-ı felege ḫāme-i zerrīn ile imlā

326. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **113**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevs̱er güneş

327. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **120**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın ṣanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mısṭar güneş

328. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **138**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Yazsun āṣ̱ārı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mısṭar güneş

329. **ile:**
Kaside 11
Mısra: **67**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mısṭar kākül-i müşkīn-i dost

330. **ile:**
Kaside 13
Mısra: **89**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Dāyimā ʿizz ü celāl ü nuṣret ü iḳbāl ile
Ḫurrem ol kim ḫaṣm ʿīd-i devletüñ ḳurbānıdur

331. **ile:**
Kaside 14
Mısra: **32**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Düzetdi ḳalʿa-i pūlād tīġı İslāma
Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı Fireng

332. **ile:**
Kaside 15
Mısra: **63**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Dest-i iḥsānuñ ile yapıla bünyād-ı seḫā
Pāye-i ḳadrüñ ile yucala eyvān-ı kerem

333. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **17**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

ʿİlmüñ ile oḳınur nüsḫa-i devrān-ı ʿulūm
Aduñ ile yazılur defter ü dīvān-ı kerem

334. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **18**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

ʿİlmüñ ile oḳınur nüsḫa-i devrān-ı ʿulūm
Aduñ ile yazılur defter ü dīvān-ı kerem

335. **ile:**
Kaside 16
Mısra: **54**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Şeref aduñla bula nāme-i iḳbāl ü ʿaṭā
Cūduñ ile yazıla defter ü dīvān-ı kerem

336. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Gözi cāẕūlıġ ile fitneler uyarmaġ içün
Vardı nāz uyḳusına gözle bu saḫḫārluġı

337. **ile:**
Kaside 18
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Tedbīr ile leşker ṣıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOs̱māna ṣıḥḥat yaraşur

338. **ile:**
Kaside 20
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ṣuvardı bāġ-ı cihānı seḫāsı ebri ile
Yemiş yerine cevāhir bitürdi şāḫ-ı nihāl

339. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

340. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **26**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Nʾiçün raḳībe ḫıdmet idersin didi didüm
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gül-ʿiẕār

341. **ile:**
Kaside 24
Mısra: **35**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

342. **ile:**
Kaside 26
Mısra: **22**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

343. **ile:**
Kaside 29
Mısra: **43**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

344. **ile:**
Kaside 29
Mısra: **75**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

345. **ile:**
Kaside 31
Mısra: **69**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Bir cām-ı revān-baḫş ile kim cürʿası anuñ
Keşf eyleye dil-mürdelere muʿciz-i ʿĪsā

346. **ile:**
Kıt'a 1
Mısra: **30**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

347. **ile:**
Kıt'a 4
Mısra: **11**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Nitekim āb ile ola ḳarārı ehl-i dünyānuñ
Bu tīġ-ı bī-ḳarāruñla dü ʿālem ber-ḳarār olsun

348. **ile:**
Kıt'a 21
Mısra: **9**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ḥüsn ile bāġ-ı zamānı ḫurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīḫini ḫurrem binā

349. **ile:**
Müfret 1
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ḫasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz
Şol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

350. **ile:**
Müfret 12
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henūz

351. **ile:**
Müfret 35
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

ʿAraḳ-rīz olsa ol serv-i gül-endām
Gül-āb ile pür olur ṣaḥn-ı ḫammām

352. **ile:**
Murabba 1
Mısra: **13**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Felegüñ nūş iderem nīşini sāġarlar ile
Ṭoġradı ḫār-ı cefā baġrumı ḫançerler ile

353. **ile:**
Murabba 1
Mısra: **14**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Felegüñ nūş iderem nīşini sāġarlar ile
Ṭoġradı ḫār-ı cefā baġrumı ḫançerler ile

354. **ile:**
Nazm 9
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Yazmış ezel kitābına taḳdīr kātibi

Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

355. **ile:**
Nazm 12
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Bād-pāy ile bir perī-peyker
Ḳapuña düşdi ey Ferīdūn-fer

356. **ile:**
Nazm 15
Mısra: **1**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış
Maḥabbet-nāmedür kim cāna yazmış

357. **ile:**
Nazm 25
Mısra: **2**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

ʿīd-i ḥüsnüñde ṣalın dilber-i raʿnālar ile
Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşını dībālar ile

358. **ile:**
Nazm 30
Mısra: **3**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

359. **ile:**
Terci-bend 1
Mısra: **22**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Aḥcār bağlanurdı teni uçmamaġ içün
Dinmez lisān-ı ḳāl ile ḥāli Muḥammedüñ

360. **ile:**
Terci-bend 1
Mısra: **109**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ey ḫᵛāce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ

361. **ile:**
Terci-bend 2
Mısra: **54**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Uyḫusın açmaġ içün itdi seḥer
Şebnem ile gözini ter nergis

362. **ile:**
Terci-bend 2
Mısra: **85**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

İtdi teẕhīb lāciverdī ile
Cām-ı pīrūzeye zerin sūsen

363. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **68**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Derdā ki şoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

364. **ile:**
Terkib-bend 1
Mısra: **91**
" Araç, vasıta" anlamında edat.

Ṣāḥib-ḳırān öñince güneş gibi tīġ ile
Açmaġa heft kişveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

365. **ile:**
Gazel 22
Mısra: **1**
"Beraber, birlikte, karşılıklı" anlamlarında edat.

İtmesün ḫurşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḥs
Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḥs

366. **ile:**
Gazel 22
Mısra: **2**
"Beraber, birlikte, karşılıklı" anlamlarında edat.

İtmesün ḫurşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḥs
Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḥs

367. **ile:**
Gazel 22
Mısra: **4**
"Beraber, birlikte, karşılıklı" anlamlarında edat.

Bir deñizdür ḫüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfitāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kᵓide ʿummān ile baḥs

368. **ile:**
Gazel 22
Mısra: **6**
"Beraber, birlikte, karşılıklı" anlamlarında edat.

Ḳanġı gül-ruḫdur yüzüñle daʿvī-i ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür iden ḫurşīd-i tābān ile baḥs

369. **ile:**
Gazel 22
Mısra: **8**
"Beraber, birlikte, karşılıklı" anlamlarında edat.

Siḥr taʿlīm eylemekde ġamze-i cādū-yı dost
Çāh-ı Bābilde ider Hārūt-ı fettān ile baḥs

370. **ile:**
Gazel 22
Mısra: **10**
"Beraber, birlikte, karşılıklı" anlamlarında edat.

Şol Sikender isteyüp bulmaduġı āb-ı ḥayāt
Ḫāṣṣıyyetde idemez bu laʿl-i ḫandān ile baḥs

371. **ile:**
Gazel 22
Mısra: **12**
"Beraber, birlikte, karşılıklı" anlamlarında edat.

Tīr-i ġamzeñle yatur meydān-ı ʿışḳuñda zebūn
Şol dil-āverler kᵓider tīġ-ı Nerīmān ile baḥs

372. **ile:**
Gazel 22
Mısra: **14**

"Beraber, birlikte, karşılıklı" anlamlarında edat.

Ṭıfl-ı dil çün mekteb-i ʿışḳuñdan almışdur sebaḳ
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḥs

373. **ile:**
Gazel 22
Mısra: **18**
"Beraber, birlikte, karşılıklı" anlamlarında edat.

Şāh ayaġı tozına hem-ser dirilmiş laʿl-i yār
Gūyiyā ʿĪsādur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḥs

374. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **163**
Durum anlamı katan "ile" edatı.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim ḳıldı ḥarem gūşesini menzil ü meʾvā

375. **ile:**
Mesnevi 3
Mısra: **193**
Durum anlamı katan "ile" edatı.

Eger ḫışm ile çarḫa ḳılsañ nigāh
Olur tīre ruḫsār-ı ḫurşiyd ü māh

376. **ile:**
Gazel 35
Mısra: **10**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.

ʿĀşıḳ öldürmek ṭutalum muḳteżā-yı ḥüsn imiş
Tīġ-i hicrān ile ḳatl itmek kimüñ fermānıdur

377. **ile:**
Gazel 57
Mısra: **9**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.

Gözüñe virmek içün gönlümi cāẕūlıġ ile
Alur ol zülf-i siyehkār elümden ne gelür

378. **ile:**
Gazel 133
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

379. **ile:**
Kaside 8
Mısra: **115**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.

Var ol niçe ki terbiyet-i āfitāb ile Devrān içinde sengi ḳıla rūzigār laʿl

380. **ile:**
Kaside 31
Mısra: **48**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında bağlaç.

Ol naġme-i dil-sūz ṣafāsına çiçekler
Çāk eylediler şevḳ ile pīrāhen-i vālā

381. **ile:**
Gazel 78
Mısra: **8**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.

Yüzine zülf-i ʿaraḳ-rīzi ne ḫoş düşmişdür
Kʾebr-i müşkīn ile gülzāra gülāb-efşāndur

382. **ile:**
Gazel 82
Mısra: **12**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.

Ruḫ u zülfüñ hevesinden giceler ṣubḥa degin
Zeyn olur şemʿ-i şebistān ile dükkān-ı Mışr

383. **ile:**
Gazel 142
Mısra: **14**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.

Aḥmedʾden idüben ḥasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḥüsn ile iḥsān ider dirīġ

384. **ile:**
Gazel 173
Mısra: **4**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

385. **ile:**
Gazel 219
Mısra: **5**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.

Aġzı şıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

386. **ile:**
Gazel 306
Mısra: **12**
" Araç, vasıta, birlikte" anlamında edat.

Çeşm-i Aḥmedʾde ḫayāl-i zülf ü ebrūñ ey nigār
Bağludur zencīr ile deryā yüzinde pül gibi

387. **ile:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **33**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bīṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

388. **ile:**
Gazel 45
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

389. **ile:**
Gazel 52
Mısra: **13**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Dem-i bahāruñ ile dü cihānı ḫoş-dem iden
Nesīm-i ġāliye-i zülf-i müşk-bāruñdur

390. **ile:**
Gazel 58
Mısra: **6**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çīnden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

391. **ile:**
Gazel 74
Mısra: **16**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

392. **ile:**
Gazel 75
Mısra: **14**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḫışm-ı çeşmüñle irer nergis-i şehlāya seher
Reşk-i ḫaddüñ ile berg-i gül-i ḫandān dökilür

393. **ile:**
Gazel 78
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Zülfi meydān-ı cemāl içre ne ḫoş çevgāndur
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile ser-gerdāndur

394. **ile:**
Gazel 83
Mısra: **14**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Raḥm it dil-i şikestesine Aḥmedʾüñ kʾider
Zülf ü ruḫuñ ḫayāl ile leyl ü nehār ṣabr

395. **ile:**
Gazel 84
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḳıldum belā-yı ʿışḳ ile ben mübtelā sefer
Meşhūrdur ki ʿāşıḳa yā ṣabr u yā sefer

396. **ile:**
Gazel 84
Mısra: **10**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḳaṭʿ-ı ʿalāyıḳ eyleyüp Aḥmed gibi ḳılur
Sevdā-yı zülf-i yār ile müşk-i Ḫıṭā sefer

397. **ile:**
Gazel 88
Mısra: **10**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḫançer çeker gözüme gözetdükce ġamzesi
Cellād-vār tīġ ile insāna ḳaṣd ider

398. **ile:**
Gazel 98
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Siḥr ile cāẕū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

399. **ile:**
Gazel 98
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı
Āb-ı ḥasretdür bu gözümden dökilen yaşlar

400. **ile:**
Gazel 102
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Aḥmedʾi gör ki ṣaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḫālini dimez hemān aġlar oturur

401. **ile:**
Gazel 106
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Serv-i bālāñ ile başuma belālar niçe bir
Ḫışm-ı çeşmüñ ile cānuma cefālar niçe bir

402. **ile:**
Gazel 106
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Serv-i bālāñ ile başuma belālar niçe bir
Ḫışm-ı çeşmüñ ile cānuma cefālar niçe bir

403. **ile:**
Gazel 107
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Yine pervāne göñül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

404. **ile:**
Gazel 115
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

405. **ile:**
Gazel 115
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

406. **ile:**
Gazel 117
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin ṣunmaḳda sāḳīdür henūz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳīdür henūz

407. **ile:**
Gazel 117
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Bir nigāh-ı germ ile od düşdi gözümden dile
Dūd-ı āhum ol şirāruñ iḫtirāḳıdur henūz

408. **ile:**
Gazel 119
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Cān ʿāleminde derdüñ ile mübtelā iken
Ḫalḳ olmamışdı ʿāleme derd ü belā henūz

409. **ile:**
Gazel 120
Mısra: **9**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

410. **ile:**
Gazel 137
Mısra: **6**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Devā-yı derdümi şordum ṭabīb-i ʿışḳa didi
Liḳāsı ile ḥabībüñ şifā bulur emrāż

411. **ile:**
Gazel 142
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider dirīġ
Küfr ile zülfi ġāret-i īmān ider dirīġ

412. **ile:**
Gazel 142
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider dirīġ
Küfr ile zülfi ġāret-i īmān ider dirīġ

413. **ile:**
Gazel 153
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Luṭf ile reyḥānları gülşende ḥayrān itmege
Yāsemīne sāye şalmış sünbülüñ vardur senüñ

414. **ile:**
Gazel 154
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Efkār-ı ʿışḳuñ ile dil-efgāruñam senüñ
Dermāndeyin ki derde giriftāruñam senüñ

415. **ile:**
Gazel 154
Mısra: **8**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Bīmarın öldürici dil ü cān ṭabībisin
Öldür beni ki derd ile bīmāruñam senüñ

416. **ile:**
Gazel 154
Mısra: **14**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ey ṭās-ı ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan
Nerd-i ġamuñda ḥasret ile zāruñam senüñ

417. **ile:**
Gazel 160
Mısra: **10**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Sebzede ey serv ayaġuña yüzin sürmezdi āb
Olmasa ol ḳāmet-i dil-cūy ile hem-tālıġuñ

418. **ile:**
Gazel 163
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

419. **ile:**
Gazel 169
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Mihrüm artar dil-i sengīnüñi yād itmek ile
Ki binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

420. **ile:**
Gazel 169
Mısra: **16**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir aġız adın anuñ yād idicek

421. **ile:**
Gazel 170
Mısra: **11**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Dil-i Aḥmed gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

422. **ile:**
Gazel 175
Mısra: **20**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ölmeye vaṣluñda ṣıḥḥatle geçe cānā raḳīb
Öle Aḥmed miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿalīl

423. **ile:**
Gazel 176
Mısra: **11**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

424. **ile:**
Gazel 177
Mısra: **8**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

425. **ile:**
Gazel 181
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Āvāraların fitne ile pāreye ṣalup
Meh-pāremüz eglenmedi bir pāre ne müşkil

426. **ile:**
Gazel 184
Mısra: **10**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Nʾola meyl itseñ Aḥmed āhına kim
Olur bād ile her dem serv māyil

427. **ile:**
Gazel 189
Mısra: **14**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

428. **ile:**
Gazel 192
Mısra: **19**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem ṣaṭrancı ideler üstüḫ̌ānumdur benüm

429. **ile:**
Gazel 195
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Cāna yitdi ẓulm ile dād eyle ḳurbān olduġum
Ḫāṭırı şimden girü şād eyle ḳurbān olduġum

430. **ile:**
Gazel 195
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Çeşm-i mestüñ ẓulm ile mülk-i dili vīrān ider
ʿAdlüñ ile yine ābād eyle ḳurbān olduġum

431. **ile:**
Gazel 195
Mısra: **4**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Çeşm-i mestüñ ẓulm ile mülk-i dili vīrān ider
ʿAdlüñ ile yine ābād eyle ḳurbān olduġum

432. **ile:**
Gazel 195
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Cān ilini cevrüñ ile nicesi ḳılduñ ḫarāb
Vaḳtidür taʿmīre bünyād eyle ḳurbān olduġum

433. **ile:**
Gazel 204
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Nālişlerini derd ile bī-çāre bülbülüñ
Bād-ı ṣabā eliyle gülistāna yazmışam

434. **ile:**
Gazel 205
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

435. **ile:**
Gazel 215
Mısra: **8**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

436. **ile:**
Gazel 219
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

437. **ile:**
Gazel 219
Mısra: **10**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Aḥmedʾem server-i Keşmīr-i suḫan çāker-i şāh
Bu ḳadar faẓlum ile bende-i ehl-i kerem

438. **ile:**
Gazel 222
Mısra: **4**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

439. **ile:**
Gazel 223
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

440. **ile:**
Gazel 227
Mısra: **11**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

441. **ile:**
Gazel 231
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile
Miskīni ṭap ṣal ayaġa ṣol bir ḫaṭā içün

442. **ile:**
Gazel 232
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Efġānum işitmek ile gül münfaʿil olur
Gülşende şehā bülbülüñ āh-ı seḥerinden

443. **ile:**
Gazel 237
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa ṣalarsın
Yazuġı benüm boynuma ṣol ḳol ki ṣalarsın

444. **ile:**
Gazel 237
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

445. **ile:**
Gazel 239
Mısra: **22**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaṣṣā göresin

446. **ile:**
Gazel 244
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāġından irmiş sīm-ten şimşādsın

447. **ile:**
Gazel 246
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Bir söz ile göñlüm alduñ ṣoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

448. **ile:**
Gazel 253
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

ʿİẕāruñ şevḳı ile giryān olur ṣu
Ṣaçuñ sevdāsı ile miskīndür āhū

449. **ile:**
Gazel 253
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

ʿİẕāruñ şevḳı ile giryān olur ṣu
Ṣaçuñ sevdāsı ile miskīndür āhū

450. **ile:**
Gazel 257
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Derd-i cānān ile dil ṣol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

451. **ile:**
Gazel 261
Mısra: **9**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

452. **ile:**
Gazel 262
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

453. **ile:**
Gazel 262
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

454. **ile:**
Gazel 264
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Āteş-i āhum ile ṭaşlara ḳan aġladuram
Yād-ı hecrānuñ eger bu dil-i pür-sūza gele

455. **ile:**
Gazel 266
Mısra: **19**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḳaşuñ kemānı remz ile ṣayyād-ı ġamzeñe
Efsūnlar ögredür ki dil ü cān şikār ide

456. **ile:**
Gazel 269
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

457. **ile:**
Gazel 277
Mısra: **13**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Zāhidā Aḥmedʾi ḳorḳutma ʿaẕāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

458. **ile:**
Gazel 286
Mısra: **11**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Gelmez kināra hīç miyānuñ ḫayāl ile
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

459. **ile:**
Gazel 288
Mısra: **4**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

460. **ile:**
Gazel 290
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāl-i Muṣṭafā
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāl-i Muṣṭafā

461. **ile:**
Gazel 297
Mısra: **8**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḫālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fīʾl-ḥāl anı

462. **ile:**
Gazel 298
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

463. **ile:**
Gazel 299
Mısra: **14**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Nāz-perverd-i viṣālüñ durur Aḥmed ḳuluñı
Zār idüp hecrüñ ile itme dilā zār beni

464. **ile:**
Gazel 300
Mısra: **11**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Çün hevā-yı zülāl-i vaṣluñ ile Olmışam ḫāk-i rāh yaḳma beni

465. **ile:**
Gazel 304
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Nice bir iñledesin derd ile ṭolāb gibi
Nice bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

466. **ile:**
Gazel 304
Mısra: **18**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

467. **ile:**
Gazel 306
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaṣr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

468. **ile:**
Gazel 315
Mısra: **11**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ne miskīn oldı Aḥmed zülfüñ ile Ki misk-i Çīn aña dem-beste düşdi

469. **ile:**
Gazel 318
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ṣubḥ yırtar yaḳasın māh-ı ruḫuñ şevḳı ile
Āsumān mihrüñ elinden yire urur külehi

470. **ile:**
Gazel 325
Mısra: **12**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ġonca zindānına girse nʾola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

471. **ile:**
Gazel 326
Mısra: **4**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

472. **ile:**
Gazel 326
Mısra: **9**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Egerçi mürdeyi ʿĪsā dirildürmiş duʿā ile
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şīrīni

473. **ile:**
Gazel 328
Mısra: **10**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül Aḥmed
Raḳīb çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

474. **ile:**
Gazel 336
Mısra: **2**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Leb-i laʿlīnüñ açup ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri
Ṣıdı bir ḫande-i şīrīn ile dürc-i güheri

475. **ile:**
Gazel 341
Mısra: **4**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Ṣan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

476. **ile:**
Gazel 343
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı
Ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ iki cihān ola mı

477. **ile:**
Gazel 343
Mısra: **6**

" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

478. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

479. **ile:**
Gazel 344
Mısra: **5**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ol ḳāmet-i raʿnā ile bostān-ı revānda
Sen serv-i revān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

480. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **43**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ferrāşlaruñ çalduġı cārūb ile her ṣubḥ
Kāfūr ġubārıyla ṭolar ḳubbe-i mīnā

481. **ile:**
Kaside 6
Mısra: **182**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ṣol gevher-i ter-naẓm kʾaña irmedügi-yʾçün
Deryāya düşer ġayret ile lūlū-yi lālā

482. **ile:**
Kaside 22
Mısra: **53**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

ʿAdlüñde ḫalḳı ġarḳ ile itdügi-yʾçün helāk
Sürindi yüzi üstine leyl ü nehār āb

483. **ile:**
Kıt'a 5
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḫudāvendā dün ü gün mihrüñ ile Bezer ṭāḳın bu çarḫ-ı ābanūsī

484. **ile:**
Kıt'a 7
Mısra: **7**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḫaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

485. **ile:**
Kıt'a 17
Mısra: **3**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

486. **ile:**
Nazm 25
Mısra: **4**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ṣalın ol ṭurra-i ṭarrār u muṭarrālar ile
Aldı mestāne gözüñ cānumı ġavġālar ile

487. **ile:**
Nazm 26
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Dil mi ḳodı cevrüñ ile delmedük
Sīne mi var ḫār-ı cefā ilmedük

488. **ile:**
Nazm 28
Mısra: **1**
" -dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Her ki ol ḳayġuñ ile şād olmaz
Tengdür ġamdan ol güşād olmaz

489. **ile:**
Gazel 300
Mısra: **13**
"-dAn dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Her gün āh itse sūz ile Aḥmed Ḥüsnüñüñdür günāh yaḳma beni

490. **ile:**
Gazel 48
Mısra: **8**
" İle" edatı.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

491. **ile:**
Gazel 221
Mısra: **9**
" İle" edatı.

Sür ḳapuñdan tek beni bir görme her nā-cins ile
Biñ kez ölmek yig cihānda bir yaramaz addan

492. **ile:**
Gazel 237
Mısra: **6**
" İle" edatı.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taşnīf ile bir ḳılla çalarsın

493. **ile:**
Gazel 283
Mısra: **11**
" İle" edatı.

Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

494. **ile:**
Gazel 286
Mısra: **9**
" İle" edatı.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

495. **ile:**
Gazel 288
Mısra: **5**
" İle" edatı.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḫūr ile ġılmān ḳucmaġa

496. **ile:**
Gazel 326
Mısra: **14**
" İle" edatı.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

497. **ile:**
Gazel 332
Mısra: **7**
" İle" edatı.

Sulṭān-ı ḥüsnsin ḥasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabīd ider iḥsān didükleri

498. **ile:**
Kaside 1
Mısra: **6**
" İle" edatı.

Heyhāt ḳanı ṭavḳ-ı beşerde mecāl-i nuṭḳ
Ḫālıḳ saña çü birligi ile ider senā

499. **ile:**
Kıt'a 7
Mısra: **7**
" İle" edatı.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

500. **ile:**
Kıt'a 12
Mısra: **2**
" İle" edatı.

Şu istedüm gice sāḳī elüme şundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

501. **ile:**
Müfret 47
Mısra: **1**
" İle" edatı.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḥüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

502. **ile:**
Müfret 47
Mısra: **2**
" İle" edatı.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḥüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

503. **ile:**
Kaside 7
Mısra: **25**
" İle" bağlacı.

Küze-i yāḳūt ile pīrüze-gün dolābdan
Çarḫ-ı mīnā-rengi sīm-āb itdi ser-tā-ser güneş

504. **ile:**
Gazel 8
Mısra: **19**
" -dan dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ey ḥūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

505. **ile:**
Gazel 26
Mısra: **8**
" -dan dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ġamzeñ söziyle ḳanuma girmek degül ṣaḥīḥ
Rāy-ı ʿalīl ile ʿamel itmek degül eṣaḥ

506. **ile:**
Gazel 346
Mısra: **13**
" -dan dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Aḥmedʾüñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

507. **ile:**
Kaside 17
Mısra: **30**
" -dan dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

508. **ile:**
Nazm 19
Mısra: **3**
" -dan dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Āl ile bir būseñ aldum dostum
Ger peşīmān olduñ ise yine al

509. **ile:**
Nazm 24
Mısra: **2**
" -dan dolayı, etkisiyle" anlamlarında edat.

Ṣalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

iled:

1. **ilede:**-*e*
Gazel 311
Mısra: **10**
Götürmek,ulaştırmak.

Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

iled-:

1. **iledüp:**-*üp*
Gazel 33
Mısra: **21**
Götürmek veya getirmek, ulaştırmak, eriştirmek.

Aḫbār-ı fetḥüñ iledüp aʿdāña peyk-i tīr
Şükrāne cānın alur u andan ḫaber virür

2. **iledüp:**-*üp*
Kaside 6
Mısra: **37**
Götürmek veya getirmek, ulaştırmak, eriştirmek.

Geh kāhkeşān gāh iledüp ḫırmen-i mehden
Dolāb-ı felek Delv ile dökerler aña mā

ilet:

1. **iledür:**-*ür*
Kaside 8
Mısra: **109**
Götürmek, ulaştırmak.

Şiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

2. **iletme:**-*me, -*
Mesnevi 3
Mısra: **91**
Götürmek, ulaştırmak.

İletme cenābuña aʿmā bizi
Açup ʿaybumuz itme rüsvā bizi

ilkā ider:

1. **ilḳā ider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Atmak, bırakmak.

Nā-geh görinür gözine bir māh-liḳā kim
Germ olup ider revzeneden kendʾözin ilḳā

illā:

1. **illā:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Ancak, fakat, ... olmasına rağmen.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

2. **illā:**
Gazel 10
Mısra: **4**
-den başka.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ göñlümi ḫüsnüñe ṣor
Kim ġarībüñ ḥāline vāḳıf degül illā ġarīb

3. **illā:**
Gazel 111
Mısra: **6**
"İlla", -den başka.

Ġamzeñ ki oldı mesʾele-āmūz-ı ʿaḳl-ı küll
Ḥall idimez mesāʾilin illā kitāb-ı nāz

4. **illā:**
Gazel 278
Mısra: **12**
Ancak, yalnız, mutlaka, bilhassa.

Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñʾçün
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

5. **illā:**
Murabba 1
Mısra: **11**
Aksi takdirde, aksi halde.

Ḳul idinmezdi güzeller bizi illā nʾidelüm
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

6. **illā:**
Gazel 187
Mısra: **9**
"Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

7. **illā:**
Gazel 241
Mısra: **7**
-dan başka.

ʿĀlemüñ göñlin yapar ol seng-dil illā benüm
Sırça göñlüm ṣınduġınca pāymāl itmek neden

illā ki:

1. **illā ki:**
Gazel 282
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kesinkes.

Gerçi ḫandeñle yaḳīn oldı lebüñ varlıġı
İrimez diḳḳatüm illā ki gümāndur dimege

2. **illā ki:**
Gazel 124
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Muhakkak, kesinkes.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

3. **illā ki:**
Kaside 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
-dan/-den başkası.

Ḫande-i gülden ṣafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ı ḥazīn

4. **illā ki:**
Gazel 83
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Muhakkak, kesinkes.

Ḫār-ı belāya ṣabr ider illā ki idemez
Zāġ-ı raḳībe bülbülüñ ey gülʿiẕār ṣabr

ille:

1. **ille:**
Gazel 245
Mısra: **14**
Ancak, yalnız.

Ol büt-i deyr-i cemālüñ işiginde ey raḳīb
Bir binā-yı kāfirīsin ille bī-bünyādsın

ʿillet:

1. ʿ**illetde:**-*de*
Gazel 175
Mısra: **20**
Hastalık.

Ölmeye vaṣluñda ṣıḥḥatle geçe cānā raḳīb
Öle Aḥmed miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿalīl

ʿillet-i dünyāyadur:

1. ʿ**illet-i dünyāyadur:**
Müfret 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dünya hastalığı.

Ey ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabīb
Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder şarāb-ı sīb

ʿillet-i nīş-i belā:

1. ʿ**illet-i nīş-i belā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dert, keder zehrinin sebebi.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

ʿilm:

1. ʿ**ilmüñ:**-*ün*
Kaside 1
Mısra: **39**
İlim, bilgi.

ʿİlmüñ kitābı noḳtasıdur levḥ ile ḳalem
Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur arż ile semā

2. ʿ**ilmüñ:**-*ün*
Kaside 16
Mısra: **17**
İlim, bilgi.

ʿİlmüñ ile oḳınur nüsḫa-i devrān-ı ʿulūm
Aduñ ile yazılur defter ü dīvān-ı kerem

3. ʿ**ilm:**
Kaside 13
Mısra: **54**
Fen, ilim, bilgi.

Ġāzī-i ṣāḥib-ḳırān oldur ki devrinde anuñ
Küfr dāruʾl-cehli şimdi ʿilm şehristānıdur

4. ʿ**ilm:**
Kaside 6
Mısra: **100**
Bilme, bilgi, marifet.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Faż̇l u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

ʿilm-i ledünnī:

1. ʿ**ilm-i ledünnī:**
Kaside 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın sırlarına âit manevî bilgi, gayb ilmî.

Demüñden feyż olur ʿilm-i ledünnī
Ki sen ser-çeşme-i ʿayn-ı beḳāsın

ilt:

1. **ilte:**-*e*
Gazel 191
Mısra: **10**
Alıp götürmek.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭoprag̈ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

2. **ilte:**-*e*
Gazel 265
Mısra: **4**
Alıp götürmek.

Ġam ṭarīḳında helāk itme ṣaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣag̈ ilte selāmet getüre

ilticā:

1. **ilticāsın:**-*s, -ın*
Gazel 206
Mısra: **32**
Sığınma, dayanma, dayanak edinme, güvenme.

Ḳaçdı Aḥmed ḫışm-ı çeşmüñden velī bir kimseye
Sāye-i zülfüñden özge ilticāsın bilmedüm

ilticā itdüm:

1. **ilticā itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 19
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Sığınmak, himayesi altına girmek.

Fitne-i āḫir zamān gösterdi gördüm ḫaṭṭ-ı yār
İlticā itdüm aña kʾoldur penāh-ı milk ü dīn

ilticā itmişdür:

1. **ilticā itmişdür:**-*miş, -dür*
Kaside 1
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Sığınmak, himayesi altına girmek.

Ādem riyāż-ı cennete cāndan ḫarīş ise
Cennet şerīf ravżaña itmişdür ilticā

iltimās-ı dost:

1. **iltimās-ı dost:**
Gazel 207
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Dostun, sevgilinin ricası.

Aḥmedʾe iltimās-ı dost yiter
Ele girmezse mültemes nʾidelüm

ilyās:

1. **ilyāsa:**-*a*
Gazel 314
Mısra: **1**
Özel isim.

Maḥabbet ḳurʿası İlyāsa düşdi
Göñül şādīye vü il yasa düşdi

īmā ider:

1. **īmā ider:**-*er*
Kaside 31
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
İşaret etmek.

Çün ġonca ṭudag̈ıyla ḳılur cāma işāret
Çün nergis ider ġamze ile sāg̈ara īmā

imām:

1. **imām:**
Gazel 161
Mısra: **1**
1. Namazda kendisine uyulan kimse. 2. Önde bulunan, önayak olan kimse.

Mescid-i ḥüsnüñde ʿışḳı çün imām itsem gerek
Ṭāḳ-ı ebrūña sücūd-ı ber-devām itsem gerek

2. **imām:**
Gazel 14
Mısra: **7**
Cemaate namaz kıldıran kimse.

Mest olupdur çeşm ü ebrūñuñ ḫayālinden imām
Kʾoḳımaz miḥrābda bir ḥarf-i Ḳurʾānı dürüst

3. **imāmumuzdur:**-*umuz, -*
Nazm 1
Mısra: **10**
Halife II Hz. Ali.

Zīrā ki vilāyet-i ʿAlīye
Münkir degülüz imāmumuzdur

imām eyledi:

1. **imām eyledi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Önder, kılavuz yapma.

Çü taʿẕīmüñ emrin tamām eyledi
Seni enbiyāya imām eyledi

imām-ı ʿışḳa:

1. **imām-ı ʿışḳa:**-*a*
Gazel 324
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Aşk imamı.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

imām-ı ṭaberī:

1. **imām-ı ṭaberī:**
Müfret 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Muhammed bin Cerîr Taberî (839 - 923), 9. yüzyılda yaşamış din ve tarih bilgini. İran'da tarihî bir bölge olan Taberistan'da (günümüzde Mazenderan) doğduğu için 'Taberî' olarak ünlenmiştir.

Ḥasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz
Şol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

īmān:

1. **īmānı:**-*ı*
Gazel 14
Mısra: **2**
Allah'a inanma, kutsal inanç (beyitte; sevgilinin küfür gibi kapkara saçlarıyla tezat oluşturmuş).

ʿĀşıḳuñ göñli şınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst
Zāhidüñ olmaz ṣaçuñ küfrinsüz īmānı dürüst

2. **īmānı:**-*ı*
Gazel 308
Mısra: **2**
Allah'a inanma, kutsal inanç (beyitte; sevgilinin küfür gibi kapkara saçlarıyla tezat oluşturmuş).

Dil başar bağrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Ṣaḳınur sīne ṣaçuñ küfrini īmānı gibi

3. **īmānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 61
Mısra: **12**
İnanma, inanç.

Ruḥı mihrin raḳībe açma zāhid
Ṣaḳın īmānuñı şeyṭān uġurlar

4. **īmān:**
Gazel 218
Mısra: **6**
İnanma, inanç.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

5. **īmāndan:**-*dan*
Gazel 228
Mısra: **10**
İnanma, inanç.

Dil-i dīvāneden eksilmedi şevḳı ruḥınuñ
Oldı rūşen bu ki īmāndan imiş ḥubb-ı vaṭan

6. **īmānum:**-*um*
Gazel 186
Mısra: **4**
Allah'a inanma, kutsal inanç (beyitte; sevgilinin küfür gibi kapkara saçlarıyla tezat oluşturmuş). Güçlü inanç, kalpten itaat etme; bağlılık, samimiyet.

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

7. **īmānum:**-*um*
Gazel 307
Mısra: **6**
Allah'a inanma, kutsal inanç (beyitte; sevgilinin küfür gibi kapkara saçlarıyla tezat oluşturmuş). Güçlü inanç, kalpten itaat etme; bağlılık, samimiyet.

El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳīb
Ṣaḳınurdum ben anı şeyṭāndan īmānum gibi

8. **īmānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **8**
1. Allah'a inanmak, 2. sevgilinin nurlu yüzü.

Cānumı cismümde ḫaddüñ şevḳıdur pür-nūr iden
Ḫāk içinde müʿmini ḫoş-ḥāl iden īmānıdur

9. **īmān:**
Gazel 77
Mısra: **3**
1. Allah'a inanmak, 2. sevgilinin nurlu yüzü.

Yüzi īmān bağışlar ehl-i küfre
Gözi islām içinde rāhzendür

10. **īmān:**
Gazel 125
Mısra: **10**
1. Allah'a inanmak, 2. sevgilinin nurlu yüzü.

Çözüp zülfin yüzine ol şeker-leb
Didi kim küfrsüz īmān yaraşmaz

11. **īmān:**
Gazel 90
Mısra: **10**
Allah'a inanmak, iman etmek, dinî inanç.

Sine ber-sīne ṣafā-ḫāṭır olur göricegiz
Sinesinde bugün ol kimse ki īmān götürür

12. **īmānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **10**
İnanç. (Sevgilinin siyah saçların bağlamında, küfrün karanlığı.).

Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i zülfüñdür kʿanuñ
Her ḳılında aşılan biñ zāhidüñ īmānıdur

13. **īmāna:**-*a*
Gazel 242
Mısra: **14**
İnanma, inanç; dinin ortaya koyduğu dogmalara inanma, din inancı, kutsal inanç, küfür karşıtı II yüz.

Menʿ idermiş müddeʿī mihr-i ruḫından Aḥmedʾi
Göze göz īmāna ḳaṣd eyler mi şeyṭān olmayan

<u>īmānsuz:</u>

1. **īmānsuz:**
Gazel 100
Mısra: **8**
İmansız, inancı olmayan (kimse), dinsiz.

Meẕheb-i ʿışḳın ḥabībüñ ḳanḳı bī-dīn terk ider
Küfr-i zülfinden nigāruñ nice īmānsuz geçer

2. **īmānsuz:**
Müfret 9
Mısra: **2**
İnsafsız, acımasız.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

<u>ʿimāret:</u>

1. ʿ**imāretdür:**-*dür*
Gazel 194
Mısra: **11**
Bayındır ve mamur.

Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vīrān olduġum

<u>ʿimāret eyledüñ:</u>

1. ʿ**imāret eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 6
Mısra: **171**
Kelime Tipi: **-**
İnşa etmek.

Çün eyledüñ ol Kaʿbe-i ʿālīyi ʿimāret
Oldı aña taḥvīl bu gün ḳıble-i ʿulyā

<u>imdād idesin:</u>

1. **imdād idesin:**-*e, -sin*
Gazel 243
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek, yardıma yetişmek.

Şeb-i zülfüñde gönül ḫaṭṭuñı idrāk idemez
Şemʿ-i ḫaddüñle meger luṭf idüp imdād idesin

2. **imdād idesin:**-*e, -sin*
Gazel 243
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek, yardıma yetişmek.

Dīde-i dil döyemez baḳmaġa mihr-i ruḫuña
Nūr-ı ḥüsnüñle yine sen meger imdād idesin

<u>imdi:</u>

1. **imdi:**
Müfret 24
Mısra: **1**
Artık, o hâlde.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

<u>imiş:</u>

1. **imiş:**
Gazel 2
Mısra: **23**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

2. **imiş:**
Gazel 35
Mısra: **9**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

ʿĀşıḳ öldürmek ṭutalum muḳteżā-yı ḥüsn imiş
Tīġ-i hicrān ile ḳatl itmek kimüñ fermānıdur

3. **imiş:**
Gazel 57
Mısra: **3**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

4. **imiş:**
Gazel 130
Mısra: **1**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

5. **imiş:**
Gazel 130
Mısra: **2**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

6. **imiş:**
Gazel 130
Mısra: **4**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Ḥüsn dīvānında taḥrīr olmadan ḫaṭṭı henüz
Defter-i ʿışḳında nām-ı cāvidānum var imiş

7. **imiş:**
Gazel 130
Mısra: **6**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

8. **imiş:**
Gazel 130
Mısra: **8**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla gönlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

9. **imiş:**
Gazel 130
Mısra: **10**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

10. **imiş:**
Gazel 130
Mısra: **12**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

11. **imiş:**
Gazel 130
Mısra: **14**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

12. **imiş:**
Gazel 131
Mısra: **1**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

13. **imiş:**
Gazel 131
Mısra: **2**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

14. **imiş:**
Gazel 131
Mısra: **4**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña
Ḫayretde ḳalmışam ki bu ne bārgāh imiş

15. **imiş:**
Gazel 131
Mısra: **6**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña
Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

16. **imiş:**
Gazel 131
Mısra: **8**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Nergislerüñ ḫayāliyle ḥālüm bilen bilür
Kʾol türk-i şīve-gār niçe dil-siyāh imiş

17. **imiş:**
Gazel 131
Mısra: **10**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Aḥmed severseñ ol mehi sev kim işigine
Mihr-i sipihr bende-i zerrīn-külāh imiş

18. **imiş:**
Gazel 132
Mısra: **3**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

19. **imiş:**
Gazel 157
Mısra: **7**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Fiġān ki başdan ayaġa belā imiş bālāñ
Fe-leyse ġayra żamīriʾl-muḥibbi maʿnākī

20. **imiş:**
Gazel 168
Mısra: **1**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük
Göñül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

21. **imiş:**
Gazel 168
Mısra: **2**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük
Göñül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

22. **imiş:**
Gazel 168
Mısra: **4**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz ṣanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

23. **imiş:**
Gazel 168
Mısra: **6**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Ne fāyide ki degül küncümüzde nūr-efşān
Dutam ki burc-ı melāḥatde ay imiş bildük

24. **imiş:**
Gazel 168
Mısra: **8**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı rişte ṣandı velī
Göreli pīç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

25. **imiş:**
Gazel 168
Mısra: **10**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Viṣāli ḫʷānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

26. **imiş:**
Gazel 207
Mısra: **4**

"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Bir nefes sensüz oluruz dir idük
Cānsuz olmaz imiş nefes nʾidelüm

27. **imiş:**
Gazel 217
Mısra: **9**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

28. **imiş:**
Gazel 228
Mısra: **10**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dil-i dīvāneden eksilmedi şevḳı ruḫınuñ
Oldı rūşen bu ki īmāndan imiş ḥubb-ı vaṭan

29. **imiş:**
Gazel 231
Mısra: **13**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Nezr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

30. **imiş:**
Gazel 249
Mısra: **5**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Bu ne ad yavuzlıġıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

31. **imiş:**
Gazel 276
Mısra: **1**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

32. **imiş:**
Gazel 282
Mısra: **13**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

33. **imiş:**
Gazel 291
Mısra: **4**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulıġı

34. **imiş:**
Gazel 299
Mısra: **12**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

35. **imiş:**
Gazel 312
Mısra: **9**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

36. **imiş:**
Gazel 313
Mısra: **2**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

37. **imiş:**
Gazel 327
Mısra: **9**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Ölmesün bir gün öldürem dir imiş
Yoḳ mıdur bu yalanuñ oranı

38. **imiş:**
Gazel 342
Mısra: **13**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Nice bed-mihr imiş ol māhuñ Aḥmed
Kʾanı cāndan sevenden yüz çevürdi

39. **imiş:**
Gazel 346
Mısra: **7**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

40. **imiş:**
Müfret 11
Mısra: **2**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabībüm oldı ṣarīḥ
Ṣaḥīḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarīṣu maḥrūm

41. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **1**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dolāb-ı çarḫ dökdügi seyl-i fenā imiş
Bāġ-ı zamāne ṭopṭolu ḫār-ı cefā imiş

42. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **2**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dolāb-ı çarḫ dökdügi seyl-i fenā imiş
Bāġ-ı zamāne ṭopṭolu ḫār-ı cefā imiş

43. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **4**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Kūteh biçildi ḳaddine rūḥuñ ḳabā-yı ten
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

44. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **6**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḫüsn ü bahā imiş

45. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **8**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

46. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **10**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

47. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **12**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

48. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **14**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Cān-ı ʿazīze Mıṣr-ı vücūduñda rūzigār
Şerbet yirine ṣunduġı zehr-i fenā imiş

49. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **16**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dürr-i girān-bahāsını dürc-i ḫayātuñuñ
Ey ḫarc iden ġurūr ile ʿömrüñ hebā imiş

50. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **18**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Āḫir kefen degül mi dutalum ki bezmüñüñ
Cāmı ṭırāz-ı cāme-i ʿayş ü ṣafā imiş

51. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **20**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

52. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **22**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Çeşm-i ümīdi ṭopraġa girdi yir ehlinüñ
Āhı ḫurūşı göklere çıḳsa revā imiş

53. **imiş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **57**
"i-" ek-fiilinin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

imkān-ı kerem:

1. **imkān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik imkanı.

Ḫāric-i merkez ü ḥadd oldı çü üftādeligüm
Demidür merḥamet it var ise imkān-ı kerem

imlā eyledi:

1. **imlā eyledi:***-di*
Kaside 6
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak.

Tīġuñ yüzine noḳṭa-i zerrīn ḳodı ḫurşīd
Çün dest-i ḳażā āyet-i fetḥ eyledi imlā

imlā ḳılam:

1. **imlā ḳılam:***-am*
Gazel 215
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

imlā ḳılmaġa:

1. **imlā ḳılmaġa:***-mak, -a*
Kaside 6
Mısra: **180**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak.

Sürḫ-āb u sipīd-āb ile ḳılmaġa ʿUṭārid
Ṭāḳ-ı felege ḫāme-i zerrīn ile imlā

imtiḥān:

1. **imtiḥān:**
Kaside 23
Mısra: **69**
Güç, direnme, dayanışma gerektiren, sonucunda deneyim kazandıran zor bir durum, sınav.

Bir baḥr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Şuya elin şoḳarsa olur dür-niṣār āb

2. **imtiḥānum:***-um*
Kıt'a 3
Mısra: **14**
Tecrübe etme, tecrübeden geçirme, sınama, deneme.

Her bāb ile ʿaczümi bilürdüm
Her nice ki imtiḥānum olsa

imtizāc bulmış:

1. **imtizāc bulmış:**
Gazel 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**

Uygunluk bulmak, karışmak, uyuşmak.

Ṭıynetüñ taḫmīr olurken beñzer ey nāzük-beden
Ḫāk-i cennet āb-ı ḥayvān ile bulmış imtizāc

imżā kılmaġa:

1. **imżā ḳılmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 6
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **-**
İmzalamak, mühür basmak; onaylamak, tasdik etmek.

Dīvān-ı ḳażā içre ḳalem çekdi ʿUṭārid
Ḳılmaġa ḳader ṣafḥasına ḥükmüñi imżā

in-:

1. **inerdi:**
Kaside 1
Mısra: **35**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek; inmek.

Sāyeñ düşeydi ṭopraġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

in:

1. **iner:**-*er*
Terci-bend 1
Mısra: **45**
Yukarıdan aşağıya doğru gelmek.

Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnī ḥarīmüñ oldı ḥarem bigi muḥterem

2. **inseñ:**-*señ*
Kaside 19
Mısra: **82**
İnmek, gelmek.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

3. **inerse:**-*er, -ise*
Gazel 208
Mısra: **5**
Yukarıdan aşağıya doğru inmek II akmak.

Ne ṭañ Ülker gibi inerse yaşum
Meh-i nā-mihr-bāndan ayrıldum

4. **insün:**-*sün*
Gazel 1
Mısra: **8**
İnmek, gelmek.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

5. **iner:**-*er*
Gazel 27
Mısra: **8**
İnmek, yayılmak.

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

6. **indi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **40**
İnmek, gönderilmek, nazil olmak.

ʿAks-i ḥüsnüñ dillere düşdi boyuñdan nitekim
Nūr-ı fetḥ indi livā-yı şehden aḥzāb üstine

ʿinād itmezdi:

1. **ʿinād itmezdi:**-*mez, -idi*
Kaside 19
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Direnmek, ayak diremek; birine karşı çıkmak, karşı düşünce ileri sürmek.

Ādem alnında eger görse cemālüñ nūrını
Secde emrinde ʿinād itmezdi İblīs-i laʿīn

inʿām eyle:

1. **inʿām eyle:**
Gazel 116
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf ve ihsanda bulunmak, iyilik etmek.

Aḥmedʾe ey şeh viṣālüñ naḳdin inʿām eyle kim
Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudādur münʿim-i müflis-nevāz

inʿāmın eyle:

1. **inʿāmın eyle:**
Gazel 327
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf ve ihsanda bulunmak, iyilik etmek.

Büse inʿāmın eyle Aḥmedʾe kim ʿĀmdur ehl-i luṭfuñ iḥsānı

ʿinān:

1. ʿ**inānı:**-*ı*
Gazel 247
Mısra: **8**
Dizgin.

Semend-i şabrumuñ şaḥrā-yı ġamda
Keşīdedür ʿinānı sen bilürsin

inan-:

1. **inan:**
Gazel 52
Mısra: **20**
Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, onaylamak, kabul etmek.

Sürūr-ı vaʿde-i yāra inanma sen Aḥmed
Ġama inan inanursañ ki eski yāruñdur

2. **inanmazsañ:**-*maz, -sa, -n*
Gazel 186
Mısra: **12**
Bir şeyi doğru olarak benimsemek; bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek; güvenmek.

Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

3. **inanmaz:**-*maz*
Gazel 236
Mısra: **9**
Bir şeyi doğru olarak kabul etmek.

Ḫāk olduġuma inanmaz iseñ bād-ı ṣabā
Ayaġı tozı ile geldi seferden ṣorasın

inan:

1. **inanurmış:**
Gazel 299
Mısra: **11**

Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, kanarak aldanmak. (GTS).

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

2. **inanma:**-*ma*
Gazel 52
Mısra: **19**
(Bir şeyi) Doğru olarak kabul etmek // güvenmek, îtimat etmek.

Sürūr-ı vaʿde-i yāra inanma sen Aḥmed
Ġama inan inanursañ ki eski yāruñdur

3. **inanma:**-*ma*
Gazel 324
Mısra: **3**
(Bir şeyi) Doğru olarak kabul etmek // güvenmek, îtimat etmek.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

4. **inanmazsa:**-*maz, -sa*
Kaside 24
Mısra: **29**
Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, onaylamak, kabul etmek.

Ḫasretle çıḳdı cānum inanmazsa sözüme
Ḳosun dehānuma yüzi āyīnesini yār

5. **inanursañ:**-*ur, -sa, -ñ*
Gazel 52
Mısra: **20**
Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, onaylamak, kabul etmek.

Sürūr-ı vaʿde-i yāra inanma sen Aḥmed
Ġama inan inanursañ ki eski yāruñdur

6. **inanup:**-*up*
Gazel 213
Mısra: **13**
Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, onaylamak, kabul etmek.

Viṣāle vaʿde virür ġamzeñ aña biz inanup
Ḳabūl-i mestüñ olur iʿtibārı mı diyelüm

7. **inanduñ:**-*du, -n*
Gazel 277
Mısra: **11**
Bir şeyin doğruluğuna güvenmek, kanarak aldanmak.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn ṣaneme

ʿinān çeker:

1. ʿ**inān çeker:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dizgin çekmek; ölçülü davranmak.

Ey şāh-ı ḥüsn gözle rikābuñda ḳulları
Mūr-ı żaʿīfi görse Süleymān ʿinān çeker

ʿinān-gīr:

1. ʿ**inān-gīr:**
Kaside 14
Mısra: **41**
Dizginleri elinde tutan.

O şehsüvāra ʿinān-gīr ola mı dest-i ṣabā
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

ʿinān-ı çeşmüñi çek:

1. ʿ**inān-ı çeşmüñi çek:**-*üñ, -i*
Kaside 20
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Gözün dizginini çekmek; durdurmak, aşırı davranışlarına engel olmak.

ʿİnān-ı çeşmüñi çek rāh-ı ḥüsnde ey dil
Ṣaḳın kim esb-i naẓardan düşersin eşk-miṣāl

ʿinān-keşīde:

1. ʿ**inān-keşīdesin:**-*sin*
Gazel 76
Mısra: **5**
Dizgini çekilmiş; ölçülü davranan.

Nʾiçün ʿinān-keşīdesin ey yār bilmezem
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

ʿināyet:

1. ʿ**ināyetüñ:**-*üñ*
Gazel 15
Mısra: **9**
Ar. İyilik, lutuf, hayır, ihsan.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

2. ʿ**ināyet:**
Gazel 206
Mısra: **27**
(Ar.) Lutuf, ihsan, iyilik.

Baña dilberden ʿināyet istemeñ ey dostlar
Ṣanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

3. ʿ**ināyet:**
Gazel 265
Mısra: **8**
(Ar.) Lutuf, ihsan, iyilik.

Vaṣluña irmege Aḥmedʾde liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

4. ʿ**ināyet:**
Gazel 346
Mısra: **5**
(Ar.) Lutuf, ihsan, iyilik.

Ey gözüm nūrı ʿināyet naẓarın ḳıl baña kim
Ḳarañudur gözüme iki cihān sen gideli

ʿināyet-i cāhuñ:

1. ʿ**ināyet-i cāhuñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Makamın lütuf, ihsanı.

Dīn ehline ʿināyet-i cāhuñ muʿīn ola
Nice ki teşneye görinür sāz-kār āb

ʿināyet-i şāh:

1. **ʿināyet-i şāh:**
Gazel 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın ihsanı, iyiliği.

Ne ʿöẕr ider isem artuḳ gelür günāhumdan
Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫᵛāh baña

ʿināyet-i sulṭān:

1. **ʿināyet-i sulṭān:**
Gazel 150
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın ihsanı, yardımı.

Sengīn dilüñ ki saḫt ola Ḳosṭanṭiniyye-vār
Feṯḥ itmege ʿināyet-i sulṭān nişān gerek

ince:

1. **incesin:**-*sin*
Kıt'a 8
Mısra: **3**
İnce, narin.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Ṣıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

2. **ince:**
Kaside 8
Mısra: **22**
Kendi cinsinden olanlara göre dar ve kalınlığı az olan, kalın karşıtı.

İtme ten-i żaʿīfümi ḳanlu yaşuma ġarḳ
Dizme bir ince iplige ey gül-ʿiẕār laʿl

incel:

1. **inceldi:**-*di*
Gazel 289
Mısra: **2**
Incelmek, zayıflamak.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

incid:

1. **incidesin:**-*e, -sin*
Gazel 302
Mısra: **10**
İncitmek, zarar vermek, kırmak, dökmek, acıtmak.

Nice ögüt Aḥmedʾe nāṣiḥ nice İncidesin hem seni vü hem beni

2. **incide:**-*e*
Gazel 191
Mısra: **1**
Acıtmak, rahatsız etmek.

Göñli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḥālümi dirdüm benüm

incil:

1. **incīl:**
Mesnevi 3
Mısra: **43**
İncil, Hazreti İsâ'ya nazil olan kitap.

Zemīn-būs-ı ḳadrüñ çün İncīl ide Beşer saña ne dille tebcīl ide

incin-:

1. **incinür:**-*ür*
Gazel 23
Mısra: **7**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

İncinür benden maḥalleñ itleri İtdügüm efġān elinden el-ġıyāṣ

2. **incinüp:**-*üp*
Gazel 74
Mısra: **3**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

Zülf ü ḫaddi şevḳına aġladuġumdan incinüp
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

3. **incinür:**-*ür*
Gazel 123
Mısra: **13**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

Āhumdan anuñʾçün incinür kim Gül yapraġıdur hevāya döymez

4. **incindüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 296
Mısra: **23**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

Gitdügüme nʾiçün incindüñ dimişsin āh kim
Ente rūḥī keyfe nerżī en tervaḥa mihcatī

5. **incinüp:**-*üp*
Terkib-bend 1
Mısra: **79**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

Ḫākī ḳafesden incinüp eflāke ʿazm iden
Ḳaṣr-ı İrem kebūteri Şeh Muṣṭafā ḳanı

incin:

1. **incinme:**-*me*
Gazel 34
Mısra: **25**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

ʿIşḳum cerīmedür diyü incinme Aḥmedʾā
Kʾol şāh-ı cürm-pūş bilürsin kerīmdür

2. **incinüp:**-*üp*
Gazel 269
Mısra: **3**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili
Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

3. **incindüm:**-*dü, -m*
Müfret 41
Mısra: **1**
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

Ben incindüm elüñden sen dilümden
Revā mıdur uṣanduñ menzilüñden

incit:

1. **incitme:**-*me*
Kaside 17

Mısra: **27**
Kırmak, gücendirmek.

Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle ṣaḳın
Ḳoma ger ʿārif iseñ rāh-ı kem-āzārluġı

indür:

1. **indüren:**-*en*
Gazel 192
Mısra: **8**
(Yukarıdan aşağıya doğru) Gelmesini, inmesini sağlamak.

Bir perī-peyker ḫayālin her gice tesḫīr içün
Ülker indüren dü-çeşm-i dür-feşānumdur benüm

ʿineb:

1. ʿ**ineb:**
Gazel 68
Mısra: **6**
Üzüm.

Ḫūşe-i bāġ-ı İrem mi zülfüñ ey ʿunnāb-leb
Yā aşılmış şāmda miskīn ʿineb āvengidür

2. ʿ**ineb:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Üzüm || Şarap.

Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengīn
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şīrīn ʿineb olmaz

infiʿāl virdi:

1. **infiʿāl virdi:**-*di*
Gazel 174
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gücendirmek II utandırmak; kızgınlığa yol açmak, öfkelendirmek.

Gördi nesrīn kim benefşe öykinürmiş zülfüñe
Bezm-i gülşende aña ḫandeyle virdi infiʿāl

infiʿāl-i cev:

1. **infiʿāl-i cev:**
Nazm 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Arpa (kıtlığının) olumsuz etkisi.

Şol at ki feṯḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle ṣaldı anı infiʿāl-i cev

inhā ide:

1. **inhā ide:**-*e*
Kaside 31
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Haber vermek, yetiştirmek, söylemek, aktarmak.

Sūsen dil uzadup eline aldı ḳabaġın
Kim ḥāl diliyle ide bu nükteyi inhā

iñile:

1. **iñiler:**-*r*
Kaside 20
Mısra: **60**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak.

Maḳāle-i ġam-ı hicrānuñ oḳısam kūha
Ne deñlü seng-dil olursa iñiler idi cibāl

iñile-:

1. **iñiler:**-*r*
Gazel 304
Mısra: **18**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

2. **iñiler:**-*r*
Terkib-bend 1
Mısra: **29**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Dolāb yaşlar aḳıdup iñiler bu derd ile
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḫı

inkār iderseñ:

1. **inkār iderseñ:**-*er, -sen*
Gazel 160
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Reddetmek, kabul etmemek.

Aḥmedʾe inkār iderseñ ṭañ degül ey müddeʿī
Nūr-ı şemse münkir itmişdür seni aʿmālıġuñ

inkār-ı nūr-ı züʾl-celāl:

1. **inkār-ı nūr-ı ẕüʾl-celāl:**
Gazel 241
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Allah nurunun inkârı.

Ḥüsni ḳındīlin uyarmış nūr-ı Ḥaḳdan nār-ı ʿışḳ
Zāhidā inkār-ı nūr-ı Ẕüʾl-Celāl itmek neden

inkisār:

1. **inkisārı:**-*ı*
Gazel 213
Mısra: **4**
1. Kırılma [Maddî ve mânevî şeyler için kullanılır]. 2. Gücenme, kalp kırılması.

Yāḫod bu şīşe-i nāzük-mizāc göñlümüze
O seng-dilden iren inkisārı mı diyelüm

inkisār bulur:

1. **inkisār bulur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Kırılmak, parçalanmak.

Didi lebüm sözin igen alma zebānuña
Elmasdan ṣaḳın ki bulur inkisār laʿl

iñle:

1. **iñler:**-*r*
Gazel 36
Mısra: **13**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāṣıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

2. **iñlersin:**-*r, -sin*
Gazel 139

Mısra: **11**
İnlemek II yakınmak.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẕ

3. **iñle:**
Gazel 69
Mısra: **7**
Acı, üzüntü, keder sebebiyle ağlamak, iniltili sesler çıkarmak.

İñle ḫamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

4. **iñlerem:**-*rem*
Gazel 294
Mısra: **6**
Acı, üzüntü, keder sebebiyle ağlamak, iniltili sesler çıkarmak.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bī-çāresi

5. **iñleme:**-*me*
Gazel 165
Mısra: **13**
Ah etmek, sızlanmak; aşk acısıyla içli içli sesler çıkarmak.

Ḫār-ı cefādan iñleme Aḥmed hezār ise
Çün ʿöẕr-ḫᵛāhdur gül-i ḫod-rūsı Ḳāsımuñ

6. **iñlersin:**-*r, -sin*
Gazel 196
Mısra: **9**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yʾçün ḫār iñlerem

7. **iñledügini:**
Gazel 90
Mısra: **5**
Acı ve üzüntü ifâde eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Yār ʿayb eylemesün ʿāşıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

8. **iñler:**-*r*
Gazel 28
Mısra: **7**
(Ayrılık kaynaklı) Feryat etmek, ağlamak, sızlamak.

Cān cemālüñsüz dem-ā-dem iñler ey ḫūr-ı bihişt
Şan ki bülbüldür düşüpdür gülsitānından ıraḫ

iñle-:

1. **iñlesem:**-*se, -m*
Gazel 217
Mısra: **5**
Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

2. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 196
Mısra: **1**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Zülfüñüñ bendinde olaldan giriftār iñlerem
Ney gibi feryād idüp zār-ı dil-efgār iñlerem

3. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 196
Mısra: **2**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Zülfüñüñ bendinde olaldan giriftār iñlerem
Ney gibi feryād idüp zār-ı dil-efgār iñlerem

4. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 196
Mısra: **4**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫᵛāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

5. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 196
Mısra: **6**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Derd-i ser olursa nālemden ṭutuñ maʿẕūr kim
İḫtiyārum elde yoḳ vaʾllāhi nā-çār iñlerem

6. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 196
Mısra: **8**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Yā İlāhī şaḳla nālemden cevāndur dilberi
Gerçi cevr itdükce ol ṣūḫ-ı sitem-kār iñlerem

7. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 196
Mısra: **10**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yʾçün ḫār iñlerem

8. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 196
Mısra: **12**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Hīçe ṣayar nāle vü efġānumı ben nice kim
Şād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

9. **iñlerem:**-*r, -em*
Gazel 196
Mısra: **14**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Aḥmedʾüñ ḫālin ṣorarsañ çeşmüñ içün ḫastedür
Ol sebebdendür kʾolup her laḥẓa bīmār iñlerem

10. **iñlerem:**-*r, -em*
Kaside 12
Mısra: **35**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār
Biʾllāh ey serv-i sehī seyr it bu dolāb üstine

11. **iñler:**-*r*
Gazel 23
Mısra: **13**

Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Aḥmed iñler derd elinden lîk ben
İderem dermān elinden el-ġıyāṣ

12. **iñler:**-*r*
Gazel 90
Mısra: **6**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Yār ʿayb eylemesün ʿāṣıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

13. **iñler:**-*r*
Gazel 294
Mısra: **5**
Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bī-çāresi

iñled-:

1. **iñledesin:**-*e, -sin*
Gazel 304
Mısra: **1**
İnletmek, inlemesine sebep olmak; acı çektirmek, üzmek.

Nice bir iñledesin derd ile ṭolāb gibi
Nice bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

iñled:

1. **iñledürdi:**-*ür, -di*
Gazel 215
Mısra: **11**
İnletmek, inlemesine sebep olmak; acı çektirmek, üzmek.

İñledürdi gökleri feryādı göñlüm nāyınuñ
Ne neyistāndan kesildügin eger ifşā ḳılam

2. **iñledüben:**-*üben*
Gazel 237
Mısra: **3**
İnletmek, inlemesine sebep olmak; acı çektirmek, üzmek.

Bülbüllerüñi iñledüben ġam dikeninde
Gül gibi igen elden ele varma şolarsın

ins:

1. **ins:**
Kaside 11
Mısra: **87**
İnsan, âdem, kişi, halk.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

ins ü cān:

1. **ins ü cān:**
Kaside 30
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
İnsanlar ve cinler.

Eyyām-ı devletüñ ola pāyende ḥaşre dek
Bu devletüñ duʿācısı çün ins ü cān imiş

2. **ins ü cān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
İnsanlar ve cinler.

Ḳılsa yir ehli sīnesini cāme gibi çāk
Ḳan aġlasa ḳıyāmete dek ins ü cān daḫı

ins ü melek:

1. **ins ü melek:**
Gazel 90
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İnsanlar ve melekler.

Lebinüñ manṭıḳı tesḫīri durur ins ü melek
Ol perī-çihre meger mühr-i Süleymān götürür

inşā ideli:

1. **inşā ideli:**-*eli*
Gazel 348
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak, kaleme almak.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

inşā ider:

1. **inşā ider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
İnşâ etmek; yapmak.

Şimden girü bozılsa ne ġam çenberi çarḫuñ
Kim bunlar ider rūz u şeb eflāk işin inşā

inşā ḳılam:

1. **inşā ḳılam:**-*am*
Gazel 215
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak, kaleme almak.

Şol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

inşāf eyle:

1. **inşāf eyle:**
Gazel 275
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet etmek, acımak.

Ṭabʿ-ı nā-mevzūnuñı kejdür bilürsin ey raḳīb
Biʾllāh inşāf eyle ḳaṣd-ı ḳadd-i mevzūn eyleme

inşāf eylese:

1. **inşāf eylese:**-*se*
Kaside 11
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.

Ḥaḳ budur kim but-perest olmazdı ʿahdüñde senüñ
Ḳılca inşāf eylese ger kākül-i müşkīn-i dost

insān:

1. **insāna:**-*a*
Gazel 280
Mısra: **3**
1. İki ayaklı, iki elli, aklı ve konuşma yeteneği olan memeli canlı. 2. Bu türden olan canlı, birey, fert.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

2. **insān:**
Gazel 242
Mısra: **10**
(iyilik ve merhamet özellikleri ön plana çıkmış) kimse.

Dīde-i zāhid ne idrāk ide ḥüsnüñ ḳadrini
Māyil olmaz aḥsen-i taḳvīme insān olmayan

3. **insān:**
Gazel 257
Mısra: **22**
(iyilik ve merhamet özellikleri ön plana çıkmış) kimse.

Sen giderken sūzumı fīʾl-cümle teskīn itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

4. **insāna:**-*a*
Gazel 88
Mısra: **10**
İnsan, kişi.

Ḫançer çeker gözüme gözetdükce ġamzesi
Cellād-vār tīġ ile insāna ḳaṣd ider

5. **insāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **18**
İnsan, kişi.

İnsān-ı devlet ʿaynınuñ vech-i münīrüñ nūrıdur
Devlet umūrın görmege insāna ṣıḥḥat yaraşur

6. **insānda:**-*da*
Kaside 1
Mısra: **9**
İnsan, insanoğlu.

İnsānda dest ü pāy-ı belāġat ḳaṣīrdür
Olmaz biḥār-ı vaṣf-ı celālüñde āşinā

7. **insān:**
Gazel 3
Mısra: **8**
Âdemoğlu, kişi, fert.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne göñlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

8. **insān:**
Gazel 90
Mısra: **14**
Âdemoğlu, kişi, fert.

Aḥmedʾüñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

9. **insāna:**-*a*
Gazel 344
Mısra: **8**
Âdemoğlu, kişi, fert.

Cān ḳaṣdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

10. **insānı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **49**
Insan, insanoğlu.

İnsānı āb-ı luṭfuñ idüpdür sefīd-rūy
Şeyṭānı seng-i ḳahruñ idüpdür siyeh ḳafā

11. **insān:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Ar. Kişi, insan.

Ürker raḳībi görse şaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

12. **insāna:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **10**
Adam, beşer, insanoğlu.

Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı ḫūn ider
İnsāna bundan özge nice intiḳām ola

13. **insāna:**-*a*
Gazel 322
Mısra: **6**
Adam, beşer, insanoğlu.

Şaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

insān-ı devlet:

1. **insān-ı devlet:**
Kaside 18
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Devletindeki insanlar. (Devlet işlerini yürütenler bağlamında.).

İnsān-ı devlet ʿaynınuñ vech-i münīrüñ nūrıdur
Devlet umūrın görmege insāna ṣıḥḥat yaraşur

insanları:

1. **insānları:**-*lar, -ı*
Gazel 332
Mısra: **8**
Âdem, âdemoğlu, kişi.

Sulṭān-ı ḥüsnsin ḥasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabīd ider iḥsān didükleri

insānlıġ eyle:

1. **insānlıġ eyle:**
Gazel 238
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İnsan gibi davranmak. II İnsaf etmek, hakça davranmak.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle şoruşalum
Gel ey perī nicesin ḫoş mısın şafāca mısın

inṭıfā:

1. **inṭıfāyı:**
Terci-bend 2
Mısra: **6**
Sönme.

Yile varsa çerāġ-ı lāle ne ṭañ
Ki virür şemʿa inṭıfāyı ṣabā

intihā:

1. **intihā:**
Gazel 6
Mısra: **12**
Son bulma, sona erme; tükenme, bitme; son, nihâyet.

Ey rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü nihāyet bulam diyen

Cān virmek ibtidādadur aña
yoḳdur intihā

intikām:

1. **intiḳām:**
Gazel 8
Mısra: **10**
Öç almak.

Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı
ḫūn ider
İnsāna bundan özge nice intiḳām
ola

intiẓār:

1. **intiẓārumızı:**-*u, -mız, -ı*
Gazel 328
Mısra: **8**
Bekleyiş, gözlemek.

Yile varur ḳuru sevdāda ʿömr-i
kūtāhum
Ṣaçuñ hevāsı uzadursa
intiẓārumızı

2. **intiẓāruz:**-*uz*
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Bekleyiş, gözlemek.

Ḳullaruz ḥālümüz añlatmaġa
geldük ḳapuya
İntiẓāruz ki icāzet vire sulṭān-ı
kerem

intizār çeker:

1. **intiẓār çeker:**-*er*
Kaside 8
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Birinin gelmesini, bir şeyin olmasını beklemek, gözlemek.

Ḫāk-i süm-i semendüñe olmaġ
içün niṣār
Maʿdinde niçe niçe çeker intiẓār
laʿl

intizār virür:

1. **intiẓār virür:**-*ür*
Kaside 24
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Bekletmek.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı miskīn-
kemende diñ
Oş oşla itlerine nice virür intiẓār

iplig:

1. **iplige:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **22**
İplik.

İtme ten-i żaʿīfümi ḳanlu yaşuma
ġarḳ
Dizme bir ince iplige ey gül-ʿiẕār
laʿl

iplik:

1. **iplik:**
Gazel 114
Mısra: **17**
İplik.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün
uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden
aṭnāb göz

2. **iplik:**
Gazel 186
Mısra: **10**
Pamuk, keten, yün, ipek vb.nden bükülerek yapılan ve dikiş dikmekte kullanılan ince uzun lif.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-
nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur
ṣarmaşur cānum

3. **iplikdür:**
Gazel 297
Mısra: **4**
Pamuk, keten, yün, ipek vb.nden bükülerek yapılan ve dikiş dikmekte kullanılan ince uzun lif.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir
dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm
eyler al anı

ir-:

1. **irüp:**-*(ü)p*
Kaside 31
Mısra: **5**
Erişmek, ulaşmak.

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp
yiñine ṣāḥuñ
Meryem gibi bir demde anı
eyledi ḥublā

2. **irmesün:**-*me, -sün*
Gazel 50
Mısra: **18**
Ulaşmak, erişmek.

İki cihān feraḥlıġıdur Aḥmedʾe
ġamuñ
Ṣādīye irmesün anı her kim
ḥazen ṭutar

3. **irer:**-*er*
Gazel 6
Mısra: **10**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Maʿṣūḳ ḥaṭṭıdur eceli
mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince
hā

4. **irür:**-*ür*
Gazel 81
Mısra: **6**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes
ey ḫaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i
tīmāruñ gelür

5. **irür:**-*ür*
Gazel 263
Mısra: **16**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Ḳadīmī resmdür ki ḳullarına
İrür şehden ʿaṭālar tāze tāze

6. **irdi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **1**
Ermek, ulaşmak.

İrdi gülzāra çün havā-yı ṣabā
Ṭoldı bu ṣuffaya ṣafā-yı ṣabā

7. **irse:**-*se*
Gazel 108
Mısra: **2**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm
güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine
bārān yaraşur

8. **irmese:**-*me, -se*
Gazel 197
Mısra: **7**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Tīġ-ı cevrüñ irmese bir dem
göñül bulmaz feraḥ
Tīr-i ġamzeñ görmesem bir laḥẓa
ḳalmaz rāḥatum

9. **irdi:**-*di*
Gazel 131

Mısra: **3**
Erişmek, varmak, ulaşmak.

Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña
Ḥayretde ḳalmışam ki bu ne bārgāh imiş

10. **irdi:**-*di*
Gazel 277
Mısra: **1**
(Belli bir zaman) Gelmek, gelip çatmak, ermek.

Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur cām-ı Ceme
Leb-i cān-baḫşuñ ile ṣun mey-i gül-fām feme

11. **irdi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **1**
(Belli bir zaman) Gelmek, gelip çatmak, ermek.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

12. **irer:**-*er*
Gazel 19
Mısra: **16**
Erişmek, dokunmak, isabet etmek.

Dūd-ı dil-i Aḥmeḏden igen yürüme ġāfil
Kim dāmen-i ḥüsnüñe irer dūd-i reh ey dost

13. **irmege:**-*meg, -e*
Gazel 265
Mısra: **7**
Ermek, ulaşmak.

Vaṣluña irmege Aḥmeḏde liyāḳat yoḳ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

14. **irer:**-*er*
Gazel 75
Mısra: **13**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Ḫışm-ı çeşmüñle irer nergis-i şehlāya seher
Reşk-i ḫaddüñ ile berg-i gül-i ḫandān dökilür

15. **irmez:**-*mez*
Gazel 264
Mısra: **7**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı
Küze-ger küze ide aġzuña ol küze gele

16. **irer:**-*er*
Kaside 16
Mısra: **41**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Ebr-i feyżüñden irer her yaña bārān-ı seḫā
Ḥavż-ı cūduñdan olur ṭopṭolu kīzān-ı kerem

17. **irdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **15**
Olgun ve yetişkin duruma gelmek, olgunlaşmak, olmak.

Ṣan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

18. **irmez:**-*mez*
Gazel 40
Mısra: **13**
Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.

Ey dil-ārāmum cemālüñ bāġına irmez İrem
Nice kim ṣol ḫūşe-i zülf-i perīşān andadur

19. **irmez:**-*mez*
Kaside 19
Mısra: **33**
1. Yetişip dokunmak. 2. Belli bir yere, bir noktaya varmak, vâsıl olmak, erişmek. 3. İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak.

Hīç irmez biline diḳḳatle fikr-i mū-şikāf
Hīç bulmaz aġzını ḥikmetle ʿaḳl-ı ḫurde-bīn

20. **irmiş:**-*miş*
Gazel 244
Mısra: **2**
Belli bir yere, bir noktaya varmak, vasıl olmak, erişmek.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāġından irmiş sīm-ten şimşādsın

ir:

1. **kʾirdükce:**-*dükce*
Gazel 62
Mısra: **3**
Ulaşmak.

Būstān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫuñ kʾirdükce bād
Ḫūşe-i sünbül diyü zülf-i perīşān oynadur

2. **irmişüz:**-*miş, -üz*
Kaside 24
Mısra: **44**
Ulaşmak.

Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿīd
Üç ʿīde irmişüz bugün ey faẕl-ı Girdigār

3. **irdügin:**-*düg, -in*
Gazel 37
Mısra: **3**
Dokunmak, isabet etmek.

Müddeʿī enfāsı gibi irdügin ider helāk
Tīr-i sermā kim kemān-ı çarḫdan pertāb olur

4. **irdügini:**-*dük, -i, -ni*
Gazel 301
Mısra: **3**
Dokunmak, isabet etmek.

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

5. **iren:**-*en*
Müfret 22
Mısra: **1**
Dokunmak, isabet etmek.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey raḳīb
Çoḳ gördüñ al anı daḥı gözüñe ṣoḳ

6. **irseydi:**-*se, -ydi*
Kaside 8
Mısra: **81**
Ulaşmak, nail olmak, ermek.

İrseydi Çīn diyārına laʿlüñ cevāhiri
Hergiz ḳomazdı leb yerine büt-nigār laʿl

7. **irsün:**-*sün*
Kaside 19
Mısra: **115**
Ulaşmak, erişmek.

Gūşe-i ḳadrüñ külāhı irsün ol araya kim
Dest-res bulmasun aña āsumān-ı ber-terīn

8. **irdi:**-*di*
Gazel 39
Mısra: **7**
Erişmek, ulaşmak.

Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş
Ol sebebden gök daḫı yaşlar döküp nālān olur

9. **irmedügi-yʾçün:**
Gazel 71
Mısra: **1**
Ulaşmak, erişmek.

Ṭūbā boyuña irmedügi-yʾçün şikestedür
Nergis gözüñe beñzemedügine ḫastedür

10. **irmedügi-yʾçün:**
Kaside 6
Mısra: **181**
Ulaşmak, erişmek.

Şol gevher-i ter-naẓm kʾaña irmedügi-yʾçün
Deryāya düşer ġayret ile lūlū-yi lālā

11. **irse:**-*se*
Kaside 7
Mısra: **61**
Değmek, erişmek.

Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruñ ẕerresi
Āsumān dūd-ı siyāh olurdı ḫākister güneş

12. **ırma:**-*ma*
Gazel 173
Mısra: **16**
Ayırmak.

Ḳaddüñi medḥ eylemekden Aḥmedʾi menʿ eyleme
Ol ġarībi ṭoġru yoldan ırma yā hādīʾs-sübül

13. **ire:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **7**
Ulaşmak, erişmek, nail olmak.

Ṣiʿrüñ ne ḥaddi var ki ire vaṣf-ı ẕātuña
Kʾol vaḥy-i āsumān ola bu siḥr-i müfterā

14. **irişdügi:**-*iş, -düg, -i*
Gazel 10
Mısra: **6**
Erişmek, ulaşmak.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Şām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġarīb

15. **irerse:**-*er, -se*
Gazel 234
Mısra: **8**
Erişmek, ulaşmak.

Yeñi cān bulıban ṭuram hevāña başlayam yine
İrerse ḳabrüme zülfüñ nesīm-i müşk-bārından

16. **irse:**-*se*
Kaside 3
Mısra: **8**
Erişmek, ulaşmak.

Bezm-i firdevse buḫūr isteyeler ḫākümden
Ravżama irse dem-i raḥmeti dervīşlerüñ

17. **irmedi:**-*medi*
Gazel 303
Mısra: **2**
İstenen veya özlenen bir duruma, belli bir merhaleye ulaşmak, kavuşmak, nâil olmak.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

18. **iren:**-*en*
Gazel 123
Mısra: **15**
Dokunmak, ulaşmak.

Ben andan iren cefāya döydüm
Ol benden olan vefāya döymez

19. **iren:**-*en*
Gazel 213
Mısra: **4**
Dokunmak, ulaşmak.

Yāḫod bu şīşe-i nāzük-mizāc göñlümüze
O seng-dilden iren inkisārı mı diyelüm

20. **iren:**-*en*
Gazel 224
Mısra: **4**
Dokunmak, ulaşmak.

Jeng olur āb-ı meyinden toñlaruñ āyīnesi
Derdi olmaz ḫāṭır-ı ʿuşşāḳa iren gerdden

21. **iremez:**-*e, -mez*
Terci-bend 1
Mısra: **44**
Ermek, ulaşmak, yetişmek.

Ṣuffañ ṣafāsına özenür kevs̱er-i bihişt
Türbeñ türābına iremez sāḥat-i İrem

22. **irmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 258
Mısra: **3**
Ulaşmak, erişmek.

Maʿşūḳuñ alnı ṭāḳına irmezdi düzd-i dil
Ger nerdbān-ı kākül-i dil-dārum olmasa

23. **irimez:**-*i, -mez*
Gazel 282
Mısra: **8**
Ulaşmak, nail olmak, ermek.

Gerçi ḫandeñle yaḳīn oldı lebüñ varlıġı
İrimez diḳḳatüm illā ki gümāndur dimege

24. **irmek:**-*mek*
Gazel 168
Mısra: **9**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Viṣāli ḫʷānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

25. **irdüm:**-*dü, -m*
Gazel 298
Mısra: **15**

"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

26. **irdi:**-*di*
Gazel 310
Mısra: **3**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Gerçi cām-ı dehenüñ ṣevḳına cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

27. **irse:**-*se*
Gazel 351
Mısra: **5**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Ṭudaġı çeşmesine irse nā-gāh
Pür olur cūy-ı kevs̲er dest-māli

28. **irdi:**-*di*
Kıt'a 14
Mısra: **2**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Ṣaṭardum bugün cānı bir ḥabbeye
Ki yār irdi germ oldı bāzārumuz

29. **irse:**-*se*
Terci-bend 1
Mısra: **98**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Fāş eylemezdi sırrın eneʾl-Ḥaḳ rumūzınuñ
Manṣūra irse mürşid-i dānā senüñ gibi

30. **irmezse:**-*mez, -se*
Gazel 129
Mısra: **2**
Erişmek, ulaşmak, gelmek, yetişmek.

Bu gönlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

31. **irdi:**-*di*
Gazel 7
Mısra: **3**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Seyl-āb yaşum irdi meger levḥ-i cemāle
Kim ḫaṭṭı ġubārından anı ḳıldı mücellā

32. **irse:**-*se*
Gazel 75
Mısra: **5**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

İrse zülfüñe ṣabā āb-ı ʿiẕāruñ yüzine
Ter benefşe ṣaçılur sünbül ü reyḥān dökilür

33. **irdi:**-*di*
Gazel 84
Mısra: **4**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Ḥayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʾiçün ider ṣabā sefer

34. **irdi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **28**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

35. **ire:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **33**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

36. **irişdi:**-*iş, -di*
Kaside 23
Mısra: **56**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Vaṣluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭaṅ
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

37. **irişdi:**-*iş, -di*
Kaside 25
Mısra: **5**
"Ermek", ulaşmak, ermek, nail olmak; vasıl olmak.

Dost vaṣlı ʿīdine irişdi çeşm-i eşk-bār
Kim bu rengīn şīşeden oldı gülāb-efşān-ı ʿīd

38. **irmiş:**-*miş*
Kaside 11
Mısra: **37**
Erişmek / kavuşmak.

Ṭāliʿ-i mesʿūda irmiş devletüñde kʾeylemiş
Māhı bālīn mihri bister kākül-i müşkīn-i dost

39. **ir:**
Kaside 24
Mısra: **71**
Erişmek / kavuşmak.

Bir ḳadre ir cīhānda ki çākerlerüñ ola
Sulṭān-ı yem-yemīn ü şehenşāh-ı kān-yesār

40. **irsem:**-*se, -m*
Gazel 267
Mısra: **5**
Ermek, ulaşmak, varmak.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

41. **irdi:**-*di*
Gazel 290
Mısra: **8**
Bitmek, yetişmek.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḥsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

42. **ir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **113**
Ermek / kavuşmak / ulaşmak.

Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ
Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemīn ola

43. **irdügi:**-*düg, -i*
Terci-bend 2
Mısra: **64**
Ermek, ulaşmak, varmak.

Zer-nigār eylemege yollaruñı
İrdügi yire yüz sürer nergis

44. **irmez:**-*mez*
Terci-bend 1
Mısra: **52**
Erişmek, dokunmak, isabet etmek.

Gülzār-ı dehri terbiyet itse idi himmetüñ
Bād-ı ḫazāndan irmez idi şemme-i elem

<u>iʿrāb:</u>

1. **iʿrāb:**
Gazel 304
Mısra: **26**
Arapça kelimelerin sonunda değişen hareke veya harf; süs.

Ḫaṭ-ı sebzüñde düşen noḳṭa-i ḫāl-i siyehüñ
Ḥüsnüñüñ muṣḥafını zeyn ider iʿrāb gibi

<u>irādet:</u>

1. **kʾirādetin:**
Kaside 2
Mısra: **23**
İrade, ihtiyar.

Mürīd olursañ aña ol kʾirādetin itdi
Medār-ı ḳubbe-i devvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

2. **irādet:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
(Ar.) İrâde.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ şun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

<u>iraġ it:</u>

1. **iraġ it:**
Gazel 229
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaştırmak.

Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

<u>ʿirāk:</u>

1. **ʿirāḳ:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **14**
Dicle nehrinden aşağı Basra'ya kadar Şat Suyu 'nun iki tarafı. II Klasik Türk musikisinde bir makam.

Muṭribā çengi ḳo ʿuṣṣāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

<u>iʿrāż:</u>

1. **iʿrāż:**
Gazel 259
Mısra: **12**
Yüz çevirmek, kaçınmak.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

<u>iʿrāż eyledi:</u>

1. **iʿrāż eyledi:**-*di*
Gazel 138
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yüz çevirmek, uzak durmak.

Aḥmedʾe cevr eylemekden dost iʿrāż eyledi
Yā unutmışdur ṭarīḳın yāḫod itmişdür ġalaṭ

<u>iʿrāż itdürür:</u>

1. **iʿrāż itdürür:**
Gazel 137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yüz çevirme, başka tarafa yönelme.

Ṣafā-yı ʿārıżı cennetden itdürür iʿrāż
Hevā-yı kūyı ḳomaz dilde ārzū-yı riyāż

<u>irdüg:</u>

1. **kʾirdügine:**
Gazel 64
Mısra: **1**
Ermek, ulaşmak.

Āh kʾirdügine ol ṣūḫ-ı sitemkār öpilür
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar öpilür

<u>irem:</u>

1. **iremden:**-*den*
Gazel 53
Mısra: **6**
İrem bağı; cennet bahçesi.

Ne vaṣf idem ki ol ḥūr-ı bihiştüñ İremden sāye-i dīvārı yigdür

2. **irem:**
Gazel 40
Mısra: **13**
Âd kavmi zamanında Şeddad tarafından cennete benzetilmek üzere Şam veya Yemen'de yaptırılan bahçe.

Ey dil-ārāmum cemālüñ bāġına irmez İrem
Nice kim şol ḫūşe-i zülf-i perīşān andadur

3. **irem:**
Mesnevi 3
Mısra: **54**
Cennet bahçesi. Âd kavmi çağında Şeddâd tarafından cennete benzetilerek yapılan bahçe.

Cenānlar cinānın güşād eyledüñ İrem gibi ẕātuʾl-ʿimād eyledüñ

4. **kʾirem:**
Mesnevi 3
Mısra: **128**
Ki İrem. İrem bağı.

Sözüm sāzı bir sūza dem-sāz ola Kʾirem bülbülinden ḫoş-āvāz ola

<u>irem bāġında:</u>

1. **irem bāġında:**
Kaside 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi // Âd'ın oğlu Şeddad'ın yaptırdığı yalancı cennet.

Zülf İrem bāġında irmiş ḫūşe-i müşkīn-ʿineb
Ruḫ Ḫıṭāyī yapraġ aşmış Çīn nigāristānıdur

<u>irem bāġından:</u>

1. **irem bāġından:**
Gazel 244
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Âd kavmi çağında Şeddâd tarafından cennete benzetilerek yapılan bahçe.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḫūrī-zādsın
Yā İrem bāġından irmiş sīm-ten şimşādsın

irgür:

1. **irgür:**
Gazel 328
Mısra: **4**
Eriştirmek / ulaştırmak.

Hevā-yı dost ḥaḳıyçün gel ey nesīm-i ṣabā
Ḥabīb kūyına irgür bu yādigārumızı

irgür-:

1. **irgür:**
Kaside 4
Mısra: **21**
Eriştirmek, ulaştırmak, kavuşturmak.

Ya irgür ben mürīdüñi murāda
Ya gönlümden çıḳar dünyā hevāsın

irgürür:

1. **irgürürsin:**-*n, -si*
Gazel 280
Mısra: **12**
Ulaştırmak, eriştirmek.

Ey çarḫ miḥnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

iriş:

1. **irişmese:**-*mese*
Kaside 6
Mısra: **155**
Erişmek, yetişmek, ulaşmak.

Ḫıżr-ı ḥaṭuñ irişmese ḳanlu yaşum ey dost
Ḳılurdı gözüm zevraḳını ġarḳa-i deryā

2. **iriş:**
Gazel 298
Mısra: **7**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş
Ol ġamze-i bīmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

3. **irişen:**-*en*
Gazel 303
Mısra: **13**
Erişmek, ulaşmak, gelmek.

Aḥmedʾe şīrīn lebüñden irişen düşnām-ı telḫ
Cūşlar virür ṣafādan telḫ-i ṣahbā gibi

4. **irişse:**-*se*
Kaside 29
Mısra: **69**
Bir yere ulaşmak, varmak.

Yā ḫāk-i derüñ z̲erresi irişse semāya
İderdi bu nüh günbed-i devvārı benefşe

5. **irişdi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **10**
Erişmek, gelmek, ulaşmak.

Açdı nergis gözini zaḥmetden
Çünki irişdi tūtiyā-yı ṣabā

6. **irişmez:**-*mez*
Gazel 120
Mısra: **8**
Arzu edilen noktaya gelmek, erişmek, ulaşmak, varmak.

Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengīn
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şīrīn ʿineb olmaz

7. **irişmez:**-*mez*
Kaside 19
Mısra: **48**
Arzu edilen noktaya gelmek, erişmek, ulaşmak, varmak.

Sebʿa-i seyyāle ṣun sāḳī kʾanuñ bir keşfine
Zāhid-i murtāż irişmez çekse biñ yıl erbaʿīn

8. **irişmez:**-*(mez)*
Gazel 45
Mısra: **7**
Arzu edilen noktaya gelmek / erişmek / ulaşmak.

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

9. **irişmez:**-*(mez)*
Gazel 131
Mısra: **3**
Arzu edilen noktaya gelmek / erişmek / ulaşmak.

Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña
Ḫayretde ḳalmışam ki bu ne bārgāh imiş

10. **irişmez:**-*(mez)*
Gazel 278
Mısra: **12**
Arzu edilen noktaya gelmek / erişmek / ulaşmak.

Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñʾçün
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

iriş-:

1. **irişsün:**-*sün*
Gazel 186
Mısra: **6**
Belli bir yere varmak, ulaşmak.

Bu ṭaşdan ḳatı gönlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaṣruña nice irişsün efġānum

2. **irişür:**-*ür*
Gazel 251
Mısra: **13**
Belli bir yere varmak, ulaşmak.

İrişür Aḥmedʾüñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Ṣaḳın ey ḫūblaruñ şāhı seḥerde āh u zārumdan

3. **irişe:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **17**
Belli bir yere varmak, ulaşmak.

Diler ki irişe ʿunnāb-ı laʿlüñe zülfüñ
Ki ḫūşe-i ʿinebīden aṣar iki āveng

4. **irişdi:**-*di*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **7**

(Belli bir zaman için) gelmek, erişmek, ulaşmak.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

5. **irişdi:**-*di*
Gazel 150
Mısra: **1**
(Belli bir zaman için) gelmek, erişmek, ulaşmak.

Gül mevsimi irişdi mey-i erġavān gerek
Meclisde nuḳlümüz leb-i şekker-feşān gerek

6. **irişdi:**-*di*
Gazel 270
Mısra: **10**
(Bir yere) Varmak, ulaşmak.

Bir sāʿat olmaz idüm sen mehliḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ firāḳı irişdi iki aya

irişmeg:

1. **irişmege:**-*e*
Gazel 25
Mısra: **17**
Erişmek, ulaşmak, kavuşmak, yetişmek.

Lebüñ lebine irişmege çāre yoḳ Aḥmed
Meger ki ṭopraġuñı ḳıla rūzigār ḳadeḥ

irişürse:

1. **irişürse:**
Gazel 167
Mısra: **8**
Erişmek, ulaşmak, gelmek, değmek,dokunmak.

Muʿallāḳ ura feraḥdan eyā kemān-ebrū
Kebūter-i dile ġamzeñden irişürse ḫadeng

2. **irişürse:**
Gazel 212
Mısra: **1**
Erişmek, ulaşmak, gelmek, değmek,dokunmak.

Ḫāke zülfüñden irişürse nesīm
Cān ḳoḫusın bula ʿiẕām-ı remīm

irmiş:

1. **irmiş:**
Kaside 13
Mısra: **3**
Olgunlaşmış, yenecek duruma gelmiş (meyve).

Zülf İrem bāġında irmiş ḫūşe-i müşkīn-ʿineb
Ruḫ Ḫıṭāyī yapraġ aşmış Çīn nigāristānıdur

irte:

1. **irte:**
Gazel 189
Mısra: **10**
Erte; bir günün veya belli bir zamanın hemen arkasından gelen gün veya zaman.

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

irür:

1. **irürmege:**-*meg, -e*
Gazel 214
Mısra: **3**
(Ergirmek, ergürmek, irgirmek, irgürmek): Ulaştırmak, eriştirmek.

Dimāġ-ı cāna irürmege sünbülüñ ḳoḫusın
Nesīm-i ṣubḥ ile bād-ı bahāra yalvaralum

irüş:

1. **irüşmez:**-*mez*
Kıt'a 8
Mısra: **8**
Erişmek, ulaşmak.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

iş:

1. **işümdür:**-*üm,-dür*
Gazel 205
Mısra: **7**
Uğraş, meşguliyet.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bīzār olmışam

2. **işi:**-*i*
Gazel 69
Mısra: **8**
Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.

İñle ḫamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

3. **işe:**-*e*
Mesnevi 1
Mısra: **16**
Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel.

Vird-i zebān it anı sen ber-devām
Ansuz işe başlama kʾolmaz temām

4. **iş:**
Kıt'a 9
Mısra: **5**
1.Durum, mesele.

Bir iş daḫı açılurdı ol işden
Pes ʿışḳ işi tār-mār olurdı

5. **işden:**-*den*
Kıt'a 9
Mısra: **5**
İş, eylem, amel.

Bir iş daḫı açılurdı ol işden
Pes ʿışḳ işi tār-mār olurdı

6. **iş:**
Gazel 221
Mısra: **3**
Bir maksatla yapılan faâliyet, çalışma, amel. II. Hükmetme işi, padişahlık.

Çünki taḳdīrüñdür iş aḫterden efġān eyleme
Ḥükm-i sulṭāndur siyāset aġlama cellāddan

7. **işin:**-*iñ*
Gazel 337
Mısra: **10**
1. Amel, eylem, durum, vaziyet, hal. 2. Meşguliyet.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

8. **işüm:**-*üm*
Kaside 11
Mısra: **75**
Hâl, durum, vaziyet.

Līk ser-gerdānlığından bağludur işüm gibi
Şan ki ḥālümdür muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

9. **işi:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **8**
Amel, davranış, iş, fiil, eylem.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

10. **işi:**-*i*
Kıt'a 9
Mısra: **6**
Amel, eylem, fiil, meşguliyet.

Bir iş daḫı açılurdı ol işden
Pes ʿışḳ işi tār-mār olurdı

11. **işi:**-*i*
Gazel 21
Mısra: **13**
Alışkanlık, amel, huy.

Aḥmed işi gibi bağlanupdur
Ol ṭurra-i tāb-dār ey dost

12. **işi:**-*i*
Gazel 108
Mısra: **8**
(Kötü) Alışkanlık, hâl, vaziyet, huy.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

13. **işi:**-*i*
Gazel 131
Mısra: **2**
(Kötü) Alışkanlık, hâl, vaziyet, huy.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

ʿİş:

1. **ʿİş:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

2. **ʿİşümüzüñ:**
Gazel 313
Mısra: **3**
Ar. zevk ve safa, yiyip içip eğlenme.

Mey virdi ṣafā ʿīşümüzüñ telḫligine
Sāḳī lebinüñ ʿaksi meger sāġara düşdi

3. **ʿİş:**
Gazel 333
Mısra: **3**
Hayatın zevkini çıkarma, yiyip içme, zevk ü safa.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

4. **ʿİş:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Yaşama; yiyip içme; zevk ve safa.

ʿīş nevrūzında gül-bīz olmadan ferrāş-ı bād
Bādeden cān bezmine berg-i gül-i ḫandān yaġar

ʿİş eyledi:

1. **ʿİş eyledi:**
Nazm 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Eğlenmek, zevk ü sefa eylemek.

Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşı ḳızıl güllerle
Cemʿ idüp dilleri ʿīş eyledi bülbüllerle

ʿİş idelüm:

1. **ʿİş idelüm:**-*e, -lüm*
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yiyip içip eğlenmek.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış göñlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

ʿİş ü şafā devrānıdur:

1. **ʿİş ü şafā devrānıdur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Zevk ve safa zamanı.

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

ʿİsā:

1. **ʿİsā:**
Gazel 326
Mısra: **9**
Hz. İsa (Nefesi ile ölüleri diriltmesi bağlamında).

Egerçi mürdeyi ʿĪsā dirildürmiş duʿā ile
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şīrīni

2. **ʿİsādur:**-*dur*
Gazel 22
Mısra: **18**
Hz. İsa peygamber.

Şāh ayaġı tozına hem-ser dirilmiş laʿl-i yār
Gūyiyā ʿĪsādur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḫs

3. **ʿİsā:**
Gazel 49
Mısra: **8**
Hz. İsa peygamber.

Ger hem-dem olsa zülfüñ ile bir nefes ṣabā
ʿīsā gibi ʿiẓām-ı remīme revān virür

4. **ʿİsā:**
Terci-bend 1
Mısra: **7**
Hz. İsa.

İḥyā-yı meyyit eylese ʿĪsā ʿaceb mi kim
Cāna virür ḥayāt maḳāli Muḥammedüñ

5. **ʿīsā:**
Gazel 94
Mısra: **8**
Hz. İsa peygamber II Beyitte Hz. İsa'nın göğe yükselişine atıf yapılmıştır.

Ṭañ mıdur Yaʿḳūb-ı dil añmazsa Yūsuf ḥüsnini
Kʾāsumān-ı cāna miʿrāc itmege ʿİsā yiter

6. **ʿīsā:**
Kaside 6
Mısra: **148**
Hz. İsa peygamber II Beyitte Hz. İsa'nın göğe yükselişine atıf yapılmıştır.

Ger ḳaṣr-ı felek-rifʿatüñe ḳıla neẓāre
Yoḳ yire göge çıḳduġına utana ʿĪsā

ʿīsā demidür:

1. **ʿīsā demidür:**
Gazel 225
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hz. İsa'nın ölülere can veren nefesi.

Bülbül-i gūyā olup medḥ itse Aḥmed laʿlüñi
Ġoncalar ʿĪsā demidür diyü çāk eyler kefen

ʿīsā-nefes:

1. **ʿīsā-nefes:**
Kaside 18
Mısra: **16**
Hz. İsa nefesli. (Mucize olarak ölüyü dirilten Hz. İsa'nın nefesi gibi güçlü, hayat ve şifa verici bir nefese sahip olan, İsa nefesli kimse.).

Sūʾ-i mizācın ʿālemüñ ḥikmetle ıṣlāḥ itmege
Sen Ḫıżr-dem ʿĪsā-nefes Loḳmāna ṣıḥḥat yaraşur

īsār ideyin:

1. **īṣār ideyin:***-e, -y, -in*
Kıt'a 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, dökmek; feda etmek.

Sözüm gūş it ki ḫāmemle cevāhir ideyin īṣār
Dıraḫt-ı bāġ-ı firdevse güherden berg ü bār olsun

īsār ḳılam:

1. **īṣār ḳılam:***-am*
Gazel 57
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak; feda etmek.

Sen çü mihmān olasın başumı alup elüme
Ayaġuña ḳılam īṣār elümden ne gelür

işāret:

1. **işāret:**
Gazel 158
Mısra: **15**
Alamet, belirti, gösterge, haber.

Ṣan ḳıldı devr-i cāma işāret hilāl-i ʿīd
Çün kim lebüñe eyledi remz-i nihān ḳaşuñ

işāret ḳılur:

1. **işāret ḳılur:***-ur*
Kaside 31
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
İşaret etmek, göstermek.

Çün ġonca ṭudaġıyla ḳılur cāma işāret
Çün nergis ider ġamze ile sāġara īmā

īsār-ı benefşe:

1. **īṣār-ı benefşe:**
Kaside 29
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Menekşe saçan, döken.

Bu zülfi mi yā ḫāme-i Şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider īṣār-ı benefşe

isbāt:

1. **iṣbāt:**
Gazel 73
Mısra: **7**
Şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma; var etme [mahvetme mukabili].

Levḥ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṣbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣüret-i aʿmālidür

ise:

1. **ise:**
Gazel 286
Mısra: **5**
"-e rağmen" anlamında edat.

Ġayruñ yüzine cennet ise itmezem naẓar
Dīdāruñ isteyenlere cennet ne fāyide

2. **ise:**
Gazel 90
Mısra: **2**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ġamze-i rehzeni kim tīġını ʿuryān götürür
Ger amān virmez ise gevdeleri ḳan götürür

3. **ise:**
Gazel 97
Mısra: **9**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

4. **ise:**
Kaside 15
Mısra: **31**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile
Ḥarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

5. **ise:**
Kaside 21
Mısra: **7**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Câme-ḫʷāb içre yārı gördüñ ise
Yirde bir māh-ı āsumān bulduñ

6. **ise:**
Nazm 19
Mısra: **4**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Āl ile bir būseñ aldum dostum
Ger peşīmān olduñ ise yine al

7. **iseñ:**-*n*
Gazel 82
Mısra: **5**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ġam degül bende iseñ Mıṣr-ı dile sulṭānsın
Bir ʿazīzüñ ḳulıdur Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mıṣr

8. **iseñ:**-*ñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **17**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ṣūfīyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup
mestlerüñ ḥālet-i vecdine ṣafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

9. **iseñ:**-*ñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ
öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

10. **ise:**
Gazel 5
Mısra: **8**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ḳamuya bencileyinseñ dirīġ ḳamulara
Yig ise ʿālemüñ ayruḳlarıyla āh baña

11. **ise:**
Gazel 8
Mısra: **4**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Kaʿbe ḳapuñ ṣafāsına lebbeyk uranlaruñ
Beytüʾl-ḥarāma saʿyi var ise ḥarām ola

12. **ise:**
Gazel 13
Mısra: **5**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ey ḫūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

13. **ise:**
Gazel 15
Mısra: **10**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

14. **ise:**
Gazel 34
Mısra: **9**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

15. **ise:**
Gazel 34
Mısra: **10**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

16. **ise:**
Gazel 55
Mısra: **6**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

17. **ise:**
Gazel 57
Mısra: **5**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫāme gibi
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

18. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 115
Mısra: **14**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Çeşm-i Aḥmed tīre oldı gözlemekden yoluñı
Gelmez iseñ çıḳdı elden ey gül-i sīr-āb göz

19. **ise:**
Gazel 148
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu ṣınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

20. **ise:**
Gazel 154
Mısra: **3**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Sevmek seni günāh ise aṣ zülfüñe beni
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

21. **ise:**
Gazel 165
Mısra: **13**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ḫār-ı cefādan iñleme Aḥmed hezār ise
Çün ʿöẕr-ḫʷāhdur gül-i ḫod-rūsı Ḳāsımuñ

22. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 170
Mısra: **1**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ

Şemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ

23. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 170
Mısra: **4**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Bir iki gün bu göñül ḫastesin eglemek içün
Künc-i ḫasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

24. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 170
Mısra: **6**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

25. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 170
Mısra: **10**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

26. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 170
Mısra: **12**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Dil-i Aḥmed gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

27. **ise:**
Gazel 174
Mısra: **2**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

28. **ise:**
Gazel 174
Mısra: **2**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

29. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 174
Mısra: **18**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Saʿy ile girmez ele çün kīmyā-yı vaṣl-ı dost
ʿĀḳıl iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl

30. **ise:**
Gazel 185
Mısra: **10**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Gül yüzüñe bülbül-i ter-naġmedür Aḥmed ne ṭañ
Ger hezār olur ise destān-serā-yı ṣubḥ-dem

31. **ise:**
Gazel 235
Mısra: **1**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Elā yā eyyühe’s-sāḳī baḳıyyeñ var ise dünden
Ele bir cām-ı gül-gūn al ki yig ola günüñ günden

32. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 236
Mısra: **9**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ḫāk olduġuma inanmaz iseñ bād-ı ṣabā
Ayaġı tozı ile geldi seferden ṣorasın

33. **ise:**
Gazel 239
Mısra: **19**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar ṣaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

34. **ise:**
Gazel 240
Mısra: **13**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Aḥmed’üñ ʿaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen

35. **ise:**
Gazel 241
Mısra: **9**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan me’āl
Didi evvel ʿāşıḳa fikr-i me’āl itmek neden

36. **ise:**
Gazel 247
Mısra: **17**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Kimüñle yir ise tuz etmek Aḥmed
Bilinmez ḥaḳḳ-ı nānı sen bilürsin

37. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 255
Mısra: **11**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ṣofiyā nāme-i esrār-ı Ḥaḳa maḥrem iseñ
Olma münkir mey-i ṣāfī gibi bed-nāmlara

38. **ise:**
Gazel 262
Mısra: **6**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

39. **ise:**
Gazel 265
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Vaṣluña irmege Aḥmed’de liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

40. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 269
Mısra: **8**

"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

El-emānet açma dil-dāruñ lebi rāzın dile
ʿĀḳil iseñ eyleme mecnūnı maḥrem rāzuña

41. **ise:**
Gazel 275
Mısra: **7**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

42. **ise:**
Gazel 288
Mısra: **9**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāşıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

43. **ise:**
Gazel 290
Mısra: **11**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

ʿIşḳuñ eger günāh ise uşta günāh-kāruñam
Şefḳat idüp şefāʿat it kʾolmışam āl-i Muṣṭafā

44. **ise:**
Gazel 294
Mısra: **5**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bī-çāresi

45. **ise:**
Gazel 297
Mısra: **2**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

46. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 301
Mısra: **9**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmedʾüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

47. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 304
Mısra: **19**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

48. **ise:**
Gazel 310
Mısra: **14**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ṣarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

49. **ise:**
Gazel 330
Mısra: **9**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Seni sevmek günāh ise ey dost
Bilürüz çoḳ durur günāhumuzı

50. **ise:**
Gazel 344
Mısra: **3**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

51. **ise:**
Kaside 1
Mısra: **41**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ādem riyāż-ı cennete cāndan ḥarīṣ ise
Cennet şerīf ravżaña itmişdür ilticā

52. **ise:**
Kaside 5
Mısra: **10**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ayaġı ṭopraġını tāc ide ḫurşiyd-i felek
Kime bendem dir ise ḥażreti dervīşlerüñ

53. **ise:**
Kaside 5
Mısra: **11**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Kemterīn ẕerre ise ola saʿādet güneşi
Kime düşse naẓar-ı şefḳati dervīşlerüñ

54. **ise:**
Kaside 6
Mısra: **169**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Şāhā ne var oldı ise evvelki sarāyuñ
Ḳudsīlere yüz urmaġ içün Mescid-i Aḳṣā

55. **ise:**
Kaside 17
Mısra: **21**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Öykünerem dir ise ġonca lebüñe ne ʿaceb
Söyledür aġıza ne gelse göñül darluġı

56. **ise:**
Kıt'a 1
Mısra: **24**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ḫāric-i merkez ü ḥadd oldı çü üftādeligüm
Demidür merḥamet it var ise imkān-ı kerem

57. **ise:**
Kıt'a 1
Mısra: **29**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

58. **ise:**
Nazm 2
Mısra: **9**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Buyur var ise dīvānı Kemālüñ
Ki tebdīl ola noḳṣānum kemāle

59. **ise:**
Nazm 9
Mısra: **4**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise dīvān-ı Kātibī

60. **ise:**
Nazm 32
Mısra: **4**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

61. **isem:**-*m*
Gazel 220
Mısra: **10**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

62. **isem:**-*m*
Gazel 310
Mısra: **1**
"i-" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

63. **ise:**
Gazel 15
Mısra: **9**
"i-" ek-fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

64. **iseñ:**-*n*
Gazel 15
Mısra: **8**
"i-" ek-fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Dürc-i güherde ḫātem-i laʿl oynadur nigār
Bārīk-bīn iseñ naẓaruñ ḥoḳḳa-bāza ṭut

65. **iseñ:**-*n*
Gazel 19
Mısra: **5**
"i-" ek-fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Ṣaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

66. **ise:**
Gazel 32
Mısra: **8**
"i-" ek-fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum ṣevāba gir
Kim elden ise olur aġızda şeker leẕīẕ

67. **isem:**-*m*
Gazel 56
Mısra: **10**
"i-" ek-fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

İtüñ olmaḳ baña çün faḫr durur
İtüñe beñzer isem ʿār gelür

68. **iseñ:**-*n*
Gazel 170
Mısra: **2**
"i-" ek-fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ
Şemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ

69. **iseñ:**-*n*
Nazm 3
Mısra: **10**
"i-" ek-fiilinin şart eki (-sA) almış şekli.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

70. **ise:**
Kaside 25
Mısra: **64**
"i" ek fiilinin şart eki (-sA) almış şekli. II. Koşul edatı.

Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir şīrīn-suḫan
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫʷān-ı ʿīd

71. **ise:**
Gazel 19
Mısra: **7**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

72. **ise:**
Gazel 45
Mısra: **6**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Zaḫm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri
Nīş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

73. **ise:**
Gazel 45
Mısra: **6**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Zaḫm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri
Nīş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

74. **ise:**
Gazel 90
Mısra: **6**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Yār ʿayb eylemesün ʿāşıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

75. **ise:**
Gazel 105
Mısra: **11**
"i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Gönlümüñ ḥücresi teng ise ḳadem baş gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

76. **ise:**
Gazel 139
Mısra: **3**
"İ" ek fiilinin şart eki almış şekli.

Geçdükce ṣun ey sāḳī meyden var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güẕerāndan ḥaẕ

77. **iseñ:**-*ñ*
Gazel 170
Mısra: **8**
"İ" ek fiilinin şart eki almış şekli.

Ḳorḳum oldur ki ġamuñdan yaḳamı çāk ideyin
Nār-ı ḥasretle diyāruñı yaḳam gelmez iseñ

78. **ise:**
Kaside 23
Mısra: **55**
"Dahi, de/da" anlamlarına gelen edat. II "i" ek fiilinin koşul eki (-sA) almış hali.

Vaṣluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭañ
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

isfendiyār-ı maʿreke:

1. **isfendiyār-ı maʿreke:**
Terkib-bend 1
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Savaş meydanının İsfendiyar'ı. (İsfendiyâr: Şehnâme'de adı geçen ve Keyâniyân sülalesinden Güştasb'ın oğlu olan efsanevi İran kahramanıdır. Rüstem ile birlikte tehlikelerle dolu Haft Hân adlı yoldan geçen biridir. Rüstem'e karşı yaptığı savaşta ölmüştür. Klasik şiirde çoklukla yiğitliği ve savaşları ile ele alınır.).

İsfendiyār-ı maʿreke Şeh Muṣṭafā dirīġ
Deryā-yı cūd u maʿdin-i ṣıdḳ u ṣafā dirīġ

ishāk:

1. **isḥāḳdur:**-*dur*
Gazel 70
Mısra: **2**
Özel isim, İshak.

Şol ki şehr-i ḥüsn içinde şöhre-i āfāḳdur
Mihr-i gerdūn-ı melāḥat mehliḳā İsḥāḳdur

2. **isḥāḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 163
Mısra: **1**
Özel isim, İshak.

Çerāġ-ı meclis-i cāndur ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ
Gümüş serv-i ḫırāmāndur ḳad-i bālāsı İsḥāḳuñ

3. **isḥāḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 163
Mısra: **2**
Özel isim, İshak.

Çerāġ-ı meclis-i cāndur ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ
Gümüş serv-i ḫırāmāndur ḳad-i bālāsı İsḥāḳuñ

4. **isḥāḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 163
Mısra: **4**
Özel isim, İshak.

Gözümüñ ḳudreti yoḳdur kim idrāk eyleye ḥüsnin
Meded virmezse nūrından ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ

5. **isḥāḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 163
Mısra: **6**
Özel isim, İshak.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

6. **isḥāḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 163
Mısra: **8**
Özel isim, İshak.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

7. **isḥāḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 163
Mısra: **10**
Özel isim, İshak.

Gül olmış nār-ı ruḫsārı yatur gördüm gül üstinde
Ṣan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

8. **isḥāḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 163
Mısra: **12**
Özel isim, İshak.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

9. **isḥāḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 163
Mısra: **14**
Özel isim, İshak.

Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān baġlasa Aḥmed
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur ṣeydāsı İsḥāḳuñ

ʿīsī demidür:

1. **ʿīsī demidür:**-*dür*
Gazel 162
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hz. İsa'nın ölüleri dirilten nefesi.

Cāẕū gözi öldürdügini itmege iḥyā
ʿĪsī demidür laʿl-i güher-zāsı ʿAlīnüñ

2. **ʿīsī demidür:**
Gazel 320
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hz. İsa'nın ölüleri dirilten nefesi.

Ġoncalar ʿĪsī demidür diyü çāk eyler kefen
Leblerüñ ṣevḳı ḳılalı bülbül-i gūyā beni

işid-:

1. **işidüp:**-*üp*
Gazel 180
Mısra: **1**
Duymak, işitmek.

Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

2. **işidüp:**-*üp*
Gazel 297
Mısra: **7**
Duymak, işitmek.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḥālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fīʾl-ḥāl anı

<u>işid:</u>

1. **işidürse:**-*ür, -se*
Gazel 62
Mısra: **9**
Işitmek, duymak.

İşidürse ravżasından ṭura raḳṣ ura Kemāl
Aḥmedʾüñ şiʿr-i ṭarab-nākin ki Selmān oynadur

2. **işiden:**-*en*
Gazel 38
Mısra: **22**
Duymak, dinlemek.

Sīne-i mecrūḥuma hecrüñ nice zaḫm urduġın
Şerḥ idersem işiden ḥalḳuñ yüregi ḳan olur

3. **işidürse:**-*ür, -se*
Gazel 329
Mısra: **12**
Duymak, dinlemek.

Uyana nergis-i maḫmūr şeker-ḫʷābından
İşidürse giceler naʿre-i mestānemüzi

4. **işidüben:**-*üben*
Kaside 31
Mısra: **45**
Duymak, dinlemek.

Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben anı
ʿŪdın bıraġur Bārbed u çengi Nigīsā

5. **işidüp:**-*(ü)p*
Gazel 92
Mısra: **4**
Dinlemek, duymak.

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gül-zār güler

6. **işidüp:**-*(ü)p*
Gazel 112
Mısra: **3**
Dinlemek, duymak.

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

7. **işidüp:**-*(ü)p*
Nazm 42
Mısra: **4**
Dinlemek, duymak.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

8. **işidüp:**-*üp*
Gazel 241
Mısra: **15**
Duymak, dinlemek II öğrenmek.

Ḳāmetin ṣordum raḳībe işidüp dilber didi
Aḥmed İblīse ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

<u>işig:</u>

1. **işigi:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **49**
Eşik, kapı.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

2. **işigüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 34
Mısra: **21**
(Sevgilinin) eşiği.

Kāseyle şems devr idüben işigüñ gögin
Deryūze eylese nʾola bāb-ı kerīmdür

3. **işigüñe:**-*üñe*
Gazel 59
Mısra: **1**
(Sevgilinin) eşiği.

Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

4. **işigüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 66
Mısra: **1**
(Sevgilinin) eşiği.

Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-efşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

5. **işigüñe:**-*üñe*
Gazel 67
Mısra: **8**
(Sevgilinin) eşiği.

Bu ḳanlu yaşum yollaruña āb-zen olup
Kirpüklerüm işigüñe cārūb olacaḳdur

6. **işigüñe:**-*üñe*
Gazel 81
Mısra: **9**
(Sevgilinin) eşiği.

Ḫastayam varmaduġum oldur didüm işigüñe
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

7. **işigi:**-*i*
Gazel 202
Mısra: **2**
(Sevgilinin) eşiği.

Ey ḳapusı penāhum İbrāhīm
İşigi secde-gāhum İbrāhīm

8. **işigi:**-*i*
Gazel 208
Mısra: **3**
(Sevgilinin) eşiği.

İşigi ḥasretinde ḫāk olsam
Yiridür kʾāsumāndan ayrıldum

9. **işigüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 260
Mısra: **11**
(Sevgilinin) eşiği.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i pervīn aşar bu eşk-i ġalṭān her gice

10. **işigi:**-*i*
Kaside 30
Mısra: **18**
(Sevgilinin) eşiği.

Sulṭān Cem ol ki ḫusrev-i sulṭān-nişān imiş
Māh-ı saʿādete işigi āsumān imiş

11. **işigüñe:**-*üñe*
Müfret 10
Mısra: **1**
(Sevgilinin) eşiği.

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi
Oddan ḫaẕer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

12. **işigüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Gazel 201
Mısra: **10**
Eşik, kapı önü (sevgilinin kapısının önü).

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmedʾi ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

13. **işigüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **71**
Eşik II Huzur, makam.

İşigüñ ṭopraġına yüz sürdügin maʿẕūr ṭut
Çün ḳadīmī resmdür teẕhīb olur bāb üstine

14. **işigine:**-*i, -n, -e*
Terci-bend 1
Mısra: **72**
Eşik II Huzur, makam.

Ṭopraḳ yüzümi nice sürem şol ḫarīme kim
Cārūbdur işigine müjgān-ı ḫūr-ı ʿīn

15. **işigüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 215
Mısra: **18**
Eşik II kapı.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem baṣsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

16. **işigi:**-*i*
Kaside 7
Mısra: **34**
Eşik II kapı, huzur, makam.

Ẕill-i Ḥaḳ Sulṭān Muḥammed Ḫān ki olmışdur anuñ
İşigi ṭopraġınuñ her ẕerresi enver güneş

17. **işigi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **7**
Eşik II kapı, huzur, makam.

Ẕill-i Ḥaḳ Şāh Muḥammed ki işigi göginüñ
Kemterīn ılduzı olur meh-i tābān-ı kerem

18. **işige:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **62**
Eşik II kapı, huzur, makam.

Ey ḫāme aġlaram seni kʾazaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

19. **işiginde:**-*in, -de*
Terkib-bend 1
Mısra: **63**
Eşik II kapı, huzur, makam.

ʿĀbidler işiginde gözi dür-fişān olup
ʿĀrifler ayaġında yüzi ḫāk-i rāh idi

20. **işigüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Kaside 23
Mısra: **104**
Eşik II kapı, huzur, makam.

Söziyle ḫoş-dem itmege Aḥmed zamāneyi
Aḳıtdı işigüñe yine müşk-bār āb

21. **işigüñden:**-*ü, -ñ, -den*
Gazel 169
Mısra: **5**
Eşik II kapı, huzur, makam; sevgilinin huzuru.

İşigüñden dikilür göklere āhum ʿalemi
Ṭabl-ı sīnem dögilüp ḳarşuña feryād idicek

22. **işigüñden:**-*ü, -ñ, -den*
Nazm 38
Mısra: **1**
Eşik II kapı, huzur, makam; sevgilinin huzuru.

İşigüñden ey ḳıble-i mihr ü māh
Yaşum gitdügine çü ḳıldum nigāh

23. **işigüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 6
Mısra: **46**
Eşik: 1. Döşemede kapı boşluğunun alt tarafına gelen kısım ve buraya soğuktan, dış etkilerden korunmak için kapı eni uzunluğunda yerleştirilen taş veya tahtadan, yüksekliği çok az çıkıntı, söve 2. teşmil. Kapı // Huzur, makam.

Cārūb-ṣıfat beste-miyān olsa yiridür
Kim yüz süriyüp işigüñi pāk ide Cevzā

24. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 219
Mısra: **2**
Eşik II Huzur, makam.

Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

25. **işigüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **5**
Eşik II Huzur, makam.

Hem ẕāt-ı ʿimāda işigüñ mesned-i ʿālī
Hem menzil-i Maḥmūda ḳapuñ maḳṣad-ı aḳṣā

26. **işigüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **35**
Eşik II Huzur, makam.

İşigüñ bir Kaʿbedür mecmūʿ ḫācāt ehline
Kʾolmış aña ḫalḳa-i der kākül-i müşkīn-i dost

27. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Mesnevi 3
Mısra: **217**
Eşik II Huzur, makam.

İşigüñde ey ẕill-i Perverdigār
Ne gevher ṣaçam kim bula iʿtibār

28. **işigümde:**-*ü, -m, -de*
Gazel 87
Mısra: **3**
Eşik II Sevgilinin kapısı.

İtlerümle işigümde āşinā olsun dimiş
ʿÖmri çoġ olsun ki baña luṭf idüp iʿzāz ider

29. **işigümde:**-*ü, -m, -de*
Gazel 348
Mısra: **5**
Eşik II Sevgilinin kapısı.

İşigümde itlerümüñ ḫıdmetin itsün dirmiş
Ḳaṣd-ı şāhuñ bize bu luṭf u keremden ne-y-iki

30. **işiginden:**-*i, -n, -den*
Gazel 28
Mısra: **3**
Eşik, kapı, makam, yer, mahal. II Sevgilinin bulunduğu yer.

İşiginden ayrılanuñ gökde yoḳdur yılduzı
Bī-saʿādetdür olan şāh-ı cihānından ıraḫ

31. **işiginde:**-*i, -n, -de*
Gazel 78
Mısra: **14**
Eşik, kapı, makam, yer, mahal. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Ḫāṭır-ı nāzükin endīşe ḳıl Aḥmed şeb ü rūz
İşiginde nice bir velvele vü efġāndur

32. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 243
Mısra: **17**
Eşik, kapı, makam, yer, mahal. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Buña şādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-şād idüben düşmanumı şād idesin

33. **işiginde:**-*i, -n, -de*
Gazel 245
Mısra: **13**
Eşik, kapı, makam, yer, mahal. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Ol büt-i deyr-i cemālüñ işiginde ey raḳīb
Bir binā-yı kāfirīsin ille bī-bünyādsın

34. **işigüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 263
Mısra: **5**
Eşik, kapı, makam, yer, mahal. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Ne sāyildür yaşum kim işigüñde Giyer laʿlīn ḳabālar tāze tāze

35. **işiginde:**-*i, -n, -de*
Gazel 311
Mısra: **5**
Eşik, kapı, makam, yer, mahal. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Geldüm yine ben bende viṣālüñ işiginde
Hicrānuñ elinden iderem dād efendi

işig-:

1. **işigüñden:**-*(ü)ñ, -den*
Gazel 4
Mısra: **1**
Eşik, kapı.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā
Beni bu żaʿfum ucından yine döndüre ṣabā

2. **işigüñden:**-*(ü)ñ, -den*
Gazel 74
Mısra: **17**
Eşik, kapı.

İşigüñden Aḥmedʾüñ cevr ü cefādur manşıbı
Bu ne ṭāliʿdür ki gökden seng-i bī-pāyān yaġar

3. **işigine:**-*i, -(n)e*
Gazel 131
Mısra: **9**
Eşik, kapı, makam, yer, mahal. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Aḥmed severseñ ol mehi sev kim işigine
Mihr-i sipihr bende-i zerrīn-külāh imiş

işigi ṭoprağı:

1. **işigi ṭoprağı:**
Kaside 13
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) eşiğinin toprağı.

İşigi ṭoprağı iksīr-i ḥayātuñ cevheri
Ḫāk-i pāyı menbaʿ-ı luṭf u mürüvvet kānıdur

işigine ʿizārını sürmiş:

1. **işigine ʿizārını sürmiş:**-*miş*
Kaside 22
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Eşiğine yüz sürmek; bir dilekte bulunmak için bir kişiye yalvarmaya gitmek.

Beñzer ki şāh işigine sürmiş ʿizārını
Kim ḫāki ʿanberinden olur müşk-bār āb

işigine yüz sürdügin:

1. **işigine yüz sürdügin:**-*dük, -in*
Kaside 23
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Bir dilekte bulunmak için bir kişiye yalvarmaya gitmek.

Şeh Bāyezīd işigine yüz sürdügin görüp
Tācın ḥabāb virdi kʾola tāc-dār āb

işigüñde ser ḳomaya:

1. **işigüñde ser ḳomaya:**-*ma, -ya*
Mesnevi 3
Mısra: **211**
Kelime Tipi: **-**
Eşiğine baş koymak. Bağlılığını göstermek, itaat etmek, boyun eğmek.

Ne şeh kim ḳomaya işigüñde ser
Yata ṭoprağ altında zīr ü zeber

işigüñe yüz sürer:

1. **işigüñe yüz sürer:**-*er*
Gazel 30
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Eşiğine yüz sürmek; bir dilekte bulunmak için bir kişiye yalvarmaya gitmek.

Göz yaşı ile yüz sürer işigüñe Aḥmed
Sāyillere luṭfuñ ḳapusından ola mı red

işigüñe yüz sürmeye:

1. **işigüñe yüz sürmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Eşiğine yüz sürmek II Bir dilekte bulunmak için birinin katına varıp saygıyla eğilmek.

Ne vech ile yüz sürmeye işigüñe Aḥmed
Ne bāb ile terk itmeye ḳapuñda ser ey dost

2. **işigüñe yüz sürmeye:**-*ye*
Gazel 172
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Lutuf dilemek, saygı ve bağlılık göstermek.

İşigüñe nice yüz sürmeye ḫurşīd-i felek
Kim ider gāh gehī anı müşerref ḳademüñ

işik:

1. **işigüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 347
Mısra: **5**
Eşik, kapı, makam, yer, mahal. II Sevgilinin bulunduğu yer.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā neyiki

işin:

1. **işin:**
Kaside 6
Mısra: **76**
Bir amaca ulaşmak için yapılan çalışma, faaliyet, amel.

Şimden girü bozılsa ne ġam çenberi çarḫuñ
Kim bunlar ider rūz u şeb eflāk işin inşā

işır-:

1. **işırup:**-*up*
Gazel 350
Mısra: **4**
Isırmak.

Cān fedā ʿişve-i bādām-ı siyāhuña didüm
Işırup laʿl-i lebüñ pisteyi şekkerde ḳodı

işit-:

1. **işidüp:**-*üp*
Nazm 31
Mısra: **4**
Duymak, haber almak.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

2. **işidüp:**-*üp*
Terci-bend 2
Mısra: **102**
Duymak, haber almak.

Dost ḫüsnine beñzerem didi gül
İşidüp eyledi fiġān bülbül

3. **işitme:**-*me*
Kaside 15
Mısra: **52**
Duymak, dinlemek.

Ekremüʾl-ḫalḳsın ey vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām
Her leʾīmüñ sözin işitme budur şān-ı kerem

4. **işidür:**-*ür*
Gazel 217
Mısra: **5**
Işitmek, duymak, haber almak.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

5. **işitdi:**-*di*
Gazel 187
Mısra: **13**
Dinlemek, duymak; haber almak.

Terk-i cān ʿahd itdügüm işitdi Aḥmedʾden didi
Ennehu ʿahdün ṣaḥīḥün cāʾe min cismin saḳīm

6. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 27
Mısra: **11**
1. Kulak yoluyla duymak. 2. Haber almak, öğrenmek.

Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş
ʿAceb degüldür eger ola bī-baṣar güstāḫ

7. **işitdüm:**-*dü, -m*
Gazel 29
Mısra: **9**
1. Kulak yoluyla duymak. 2. Haber almak, öğrenmek.

Vaʿde-i vaṣlın işitdüm ṣādlıḳdan aġladum
Ol şeker-rīz oldı ben oldum gülāb-efşān-ı ʿīd

işit:

1. **işitdiler:**-*di, -ler*
Gazel 174
Mısra: **5**
Duymak, haber almak.

ʿAzm-i gülzār itdügin işitdiler taʿẓīm içün
Muntaẓır ṭurdı ayaġ üstine mecmūʿ-ı nihāl

2. **işitmesün:**-*me, -sün*
Kaside 22
Mısra: **21**
Duymak, haber almak.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

3. **işitmiş:**-*miş*
Kaside 29
Mısra: **45**
Duymak, haber almak.

Geldügüñ işitmiş eline micmerin alup
ʿAnberle buḫūr eyledi yolları benefşe

4. **işitsem:**-*se, -m*
Gazel 282
Mısra: **11**
İşitmek, duymak.

Vaʿde-i vaṣluñ işitsem ölürem ṣevḳumdan
Döyimez yüregüm ol vaʿde ḳaçandur dimege

5. **işitmedüm:**-*me, -dü, -m*
Kaside 29
Mısra: **13**
İşitmek, duymak.

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

6. **işitdi:**-*di*
Kaside 30
Mısra: **14**
Duymak, dinlemek.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfītābını

ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

7. **işitmek:**-*mek*
Gazel 232
Mısra: **5**
Duymak, işitmek.

Efġānum işitmek ile gül münfaʿil olur
Gülşende şehā bülbülüñ āh-ı seḥerinden

8. **işidüp:**-*üp*
Gazel 198
Mısra: **4**
Duymak, haber almak.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

9. **işitse:**-*se*
Gazel 250
Mısra: **14**
Duymak, haber almak.

Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür
Ola mūm Aḥmedʾüñ bir dem işitse vaṣf-ı ḥālinden

10. **işidüp:**-*üp*
Kaside 6
Mısra: **41**
Duymak, haber almak.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

11. **işidüp:**-*üp*
Kaside 29
Mısra: **89**
Duymak, haber almak.

Gerdūn işidüp didi ḳaçan żabṭ ide heyhāt
Evṣāf-ı ferīdūn-ı cihāndārı benefşe

12. **işidüp:**-*üp*
Nazm 6
Mısra: **5**
Duymak, haber almak.

Ḫazānın işidüp ol nev-bahāruñ
Ciger ḳanıyla ġonca ṭoldı dirler

13. **işidenler:**-*en, -ler*
Gazel 104
Mısra: **5**
Dinlemek, kulak yoluyla duymak.

Ḫusrevā Şīrīn lebüñden işidenler ḳıṣṣamı
Āh idüp Leylī vü Mecnūn dāsitānın yaḳdılar

14. **işitdi:**-*di*
Gazel 11
Mısra: **15**
Duymak, haber almak.

Saña teşbīh olduġın işitdi ṣāḥ-ı yāsemen
Raḳṣ urur bezm-i çemende sāʿid-i sīmīn ṣalup

15. **işitdi:**-*di*
Gazel 295
Mısra: **5**
Duymak, haber almak.

Ben senden ıraġ olduġum işitdi raḳībüñ
Şol deñlü sevindi feraḥından öle yazdı

16. **işitse:**-*se*
Kaside 29
Mısra: **39**
Duymak, işitmek.

Sulṭān Cem-i ṣānī ki anuñ adın işitse
Fīʾl-ḥāl sürer ṭopraġa ruḫsārı benefşe

17. **işit:**
Gazel 296
Mısra: **21**
Dinle, duy!.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

18. **işidenler:**-*en, -ler*
Gazel 259
Mısra: **3**
Dinlemek, kulak vermek.

Lebüñ ḥalāvetini benden işidenler ider
Ḥikāyet-i şekeristān-ı Mışrdan tevbe

19. **işitdi:**-*di*
Kaside 10
Mısra: **14**
Duymak. II Haber almak / öğrenmek.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

20. **işitmez:**-*mez*
Gazel 278
Mısra: **9**
Dinlemek, kulak asmak.

Nice kʾidem naṣīḥat bu göñlüme işitmez
Men cerrebeʾl-mücerreb ḫallet bihiʾn-nedāme

21. **işitmez:**-*mez*
Gazel 330
Mısra: **1**
Dinlemek, kulak asmak.

Āh kim yār işitmez āhumuzı
Göge çıḳarduḳ āh u vāhumuzı

<u>işitme:</u>

1. **işitmedüm:**-*düm*
Kaside 23
Mısra: **60**
İşitmemek, duymamak, hiç görmemek, şahit olmamak.

ʿAyb itme vaṣluñ içre kenār eylesem ṭaleb
Zīrā işitmedüm kim ola bī-kenār āb

<u>ʿişḳ bāzārında:</u>

1. ʿ**işḳ bāzārında:**-*nda*
Gazel 35
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşk pazarı.

ʿIşḳ bāzārında çeşmüm bir terāzū ḳurdı kim
Ḳaşlaruñ sevdāsı anuñ keffe-i mīzānıdur

<u>ʿişḳ bāzārını:</u>

1. ʿ**işḳ bāzārını:**-*nı*
Gazel 65
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Aşk pazarı.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
ʿIşḳ bāzārını germ iden ḳuru sevdāyı gör

ʿişk meydānı:

1. ʿ**işḳ meydānı:**
Gazel 205
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşk meydanı.

ʿIşḳ meydānı içinde oynayalı başumı
Derd-i serden ḳurtulup ġāyet sebük-bār olmışam

ʿişk şehrinde:

1. ʿ**işḳ şehrinde:**-*nde*
Kaside 3
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Aşk şehri.

Cān ṣatup her birisi oldı belā müşterīsi
ʿIşḳ şehrinde budur ṣanʿati dervīşlerüñ

iskā kʾitdi:

1. **isḳā kʾitdi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Sulamak.

Kevṣer mi bu yā şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş
Yā nehr-i leben kʾitdi cinān bāġını isḳā

iskender:

1. **iskender:**
Gazel 241
Mısra: **11**
Kur'an'da peygamber olduğu bildirilen ulu kişi. Hızır ve İlyas'la yola çıkıp âb-ı hayat (ölümsüzlük suyunu) arayan kimse. Hızır ve İlyas, bu suyu bulup içmişler, fakat İskender yolunu kaybedip ülkesine dönmüştür.

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḥaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

iskenderī:

1. **iskenderi:**
Gazel 135
Mısra: **5**
İskender gibi (Metinde geçen İskender, İskender-i Zül-karneyn (iki boynuz sahibi İskender) dir. M.Ö. 3000 yıllarında yaşamış olan peygamber. Sedd-i İskender denilen şeddi yapan; Yec'üc Mec'üc kavmini engelleyen ve Kur'an'da peygamber olduğu bildirilen ulu kişi. Hızır ve İlyas'la yola çıkıp âb-ı hayat (ölümsüzlük suyunu) arayan kimse. Hızır ve İlyas, bu suyu bulup içmişler, fakat İskender yolunu kaybedip ülkesine dönmüştür.

Göñül İskenderi aġzuña gitdi
Ḥayāt içmeklüge Ḫıżr ola yoldaş

ʿişkuñ:

1. ʿ**işḳuñ:**
Gazel 131
Mısra: **1**
(Ar.) Aşk.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

2. ʿ**ışḳuñ:**
Gazel 223
Mısra: **5**
(Ar.) Aşk.

Ney gibi delindi cigerüm ʿışḳuñ elinden
Her dem iderem āh u fiġān yandum elüñden

islām:

1. **islām:**
Gazel 77
Mısra: **4**
Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

Yüzi īmān bağışlar ehl-i küfre
Gözi islām içinde rāhzendür

2. **islām:**
Kaside 6
Mısra: **168**
İslam dini, Müslümanlık.

Tīġıyla ṭutar ġamzesi iḳlīm-i cemāli
İslām diyārın nitekim şāh-ı muʿallā

3. **islāma:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **31**
İslam dini, Müslümanlık.

Düzetdi ḳalʿa-i pūlād tīġı İslāma
Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı Fireng

ism:

1. **isminde:**
Kaside 7
Mısra: **75**
Ad, nam.

ʿİṣmetüñ devrānıdur isminde teʾnīṣ olmaġın
Seyre çıḳduḳca bürinür nūrdan çāder güneş

ismāʿīl:

1. **ismāʿīldür:**
Gazel 129
Mısra: **5**
Hz. İsmâ'il, Hz. İbrahim'in oğlu.

Ṣan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

ʿişmet:

1. ʿ**işmetüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **75**
İffetlik. temizlik.

ʿİṣmetüñ devrānıdur isminde teʾnīṣ olmaġın
Seyre çıḳduḳca bürinür nūrdan çāder güneş

ism-i aʿẓam:

1. **ism-i aʿẓam:**
Mesnevi 3
Mısra: **164**
Kelime Tipi: **-**
En büyük, en yüce isim; Allah'ın bütün isimlerini kendinde toplayan ismi.

Kerāmet mi ḳomışdur ol ḫāmede
Yāḫod İsm-i Aʿẓam mı var nāmede

ʿişret ü ʿiş ehli:

1. **ʿişret ü ʿiş ehli:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Zevk ehli.

Geldi gül mevsimi irişdi şafā günleri gül-zāre gelüñ şoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

issi:

1. **issin:**-+*n*
Gazel 49
Mısra: **6**
Sahip, malik.

Her dem raḳībi göñlüm içindʾañduġum bu kim
İssin aġırlayan itine üstüḫᵛān virür

2. **issi:**
Gazel 306
Mısra: **5**
Sahip, malik.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

3. **issi:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **29**
Sahip, malik.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

4. **issi:**
Kaside 4
Mısra: **24**
Sahip, malik.

Şeh-i aʿẓamsın ey şeh añ beni kim
Unutmaz luṭf issi şeh gedāsın

iste:

1. **istenür:**-*n, -ür*
Gazel 140
Mısra: **4**
Talep etmek.

Cān u dil virsem nʾola laʿlüñe kim
Yoḳ bahāya istenür evvel metāʿ

2. **isteyüp:**-*y, -üp*
Gazel 22
Mısra: **9**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Şol Sikender isteyüp bulmaduġı āb-ı ḥayāt
Ḫāṣṣıyyetde idemez bu laʿl-i ḫandān ile baḫs

3. **isterler:**-*r, -ler*
Gazel 85
Mısra: **12**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Cān virür vaṣluñ almaġa ʿuṣṣāḳ
Virme kim rāyegāna isterler

4. **istese:**-*se*
Gazel 97
Mısra: **5**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ
Ki ḳadem başduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

5. **istedüm:**-*düm*
Gazel 216
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

6. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 218
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Göñlümi sevdā-yı zülfüñle perīşān isterem
Sīnemi şevḳ-ı lebüñle ṭopṭolu ḳan isterem

7. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 218
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Göñlümi sevdā-yı zülfüñle perīşān isterem
Sīnemi şevḳ-ı lebüñle ṭopṭolu ḳan isterem

8. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 218
Mısra: **4**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Sünbül-i ser-geşteñ içün bu dil-i şūrīdeyi
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān isterem

9. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 218
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

10. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 218
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Tāc-ı Keyḫusrev gerekmez līk Ḫaḳdan rūz u şeb
Ḳullaruñla kendümi ḳapuñda der-bān isterem

11. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 218
Mısra: **12**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḫs itmege Selmān isterem

12. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 218
Mısra: **14**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

13. **isteyen:**-*y, -(e)n*
Gazel 240
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Cāna ḳalmaz būse-i laʿl-i şeker-bār isteyen
Baş virür būy-ı ser-i zülf-i siyeh-kār isteyen

14. **isteyen:**-*y, -(e)n*
Gazel 240
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Cāna ḳalmaz būse-i laʿl-i şeker-bār isteyen
Baş virür būy-ı ser-i zülf-i siyeh-kār isteyen

15. **isteyen:**-*y, -(e)n*
Gazel 240
Mısra: **4**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Maḥşer-i zülfüñ ḥisābın mū-be-mū şerḥ eylemiş
Hey ḳıyāmet ḥālet-i nezʿinde zünnār isteyen

16. **isteyen:**-*y, -(e)n*
Gazel 240
Mısra: **6**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gül-zār isteyen

17. **isteyen:**-*y, -(e)n*
Gazel 240
Mısra: **8**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Kūyını görmekle dilden zāyil olmaz şevḳ-ı yār
Ḳāniʿ olmaz cennet-i firdevse dīdār isteyen

18. **isteyen:**-*y, -(e)n*
Gazel 240
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

ʿĀrıżı ḫaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
Ey gül-i ter ṣoḥbetin bī-zaḥmet-i ḫār isteyen

19. **isteyen:**-*y, -(e)n*
Gazel 240
Mısra: **12**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şehvār isteyen

20. **isteyen:**-*y, -(e)n*
Gazel 240
Mısra: **14**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Aḥmedʾüñ ʿaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen

21. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 246
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

İsterem ḫüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḫalḳına āsān olmasun

22. **istedüm:**-*düm*
Gazel 254
Mısra: **15**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker
Luṭf idüp fınduḳ ḳodı fīʾl-ḫāl bādām üstine

23. **istedüm:**-*düm*
Kaside 9
Mısra: **53**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Sen ḫoş-ḫışāli dün gice medḥ itmek istedüm
Geldi redīf içün dilüme nā-gehān müşk

24. **ister:**-*r*
Kıt'a 13
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Perīşān olan ister kim ola hem-dem perīşāna
Anuñʾçün gönlüm ol gīsū-yı ser-gerdāndan ayrılmaz

25. **istemeñ:**-*me, -ñ*
Gazel 206
Mısra: **27**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Baña dilberden ʿināyet istemeñ ey dostlar
Ṣanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

26. **ister:**-*r*
Kaside 5
Mısra: **19**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek ‖ gönülden ve samimiyetle istemek.

Aḥmedā āb-ı ḥayāt-ı ebedī ister iseñ
Gel gör uş ḫāk-i der-i ḫalveti dervīşlerüñ

27. **isterdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 140
Mısra: **5**
İstemek, dilemek.

Ṣormaġ isterdüm lebi rāzın didi Küllü sırrin cāvazeʾl-iṣneyni şāʿ

28. **isterdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 246
Mısra: **9**
İstemek, dilemek.

Müstecābüʾd-daʿve olsam Ḥaḳdan isterdüm ki hīç
Kimse ʿālemde esīr-i bend-i hecrān olmasun

29. **isterem:**-*rem*
Kaside 10
Mısra: **11**
İstek duymak, arzulamak.

Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı gönlümüñ

30. **isterseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 149
Mısra: **19**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

31. **ister:**-*r*
Gazel 297
Mısra: **7**
Dilemek.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḫālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fīʾl-ḥāl anı

32. **istemez:**-*mez*
Gazel 122
Mısra: **6**
Arzulamak, talep etmek.

Ey ḫalīlüm āteş-i sūzāna pertāb itseler
Ḥażret-i Cibrīlden ʿışḳ ehli feryād istemez

33. **istemez:**-*mez*
Gazel 122
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

ʿIşḳ vīrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez
Ḫūblar bī-dādınuñ dadın bilen dād istemez

34. **istemez:**-*mez*
Gazel 122
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

ʿIşḳ vīrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez
Ḫūblar bī-dādınuñ dadın bilen dād istemez

35. **istemez:**-*mez*
Gazel 122
Mısra: **10**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Aḥmed idelden temāşā ḫadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

36. **istemez:**-*mez*
Gazel 274
Mısra: **7**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Ġamzeñ şehīdi leblerüñ iḥyāsın istemez
Sālik ki müntehī ola baḳmaz kerāmete

37. **işte:**
Gazel 149
Mısra: **19**
1. Bir kimse, şey veya durumu işaret etmek için kullanılır. 2. Dikkati çekmek için kullanılır.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

38. **işte:**
Gazel 149
Mısra: **19**
1. Bir kimse, şey veya durumu işaret etmek için kullanılır. 2. Dikkati çekmek için kullanılır.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

39. **isteme:**-*me*
Gazel 24
Mısra: **5**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Ey şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār u ṣabr kim
Şehr-i vīrāndan hemīşe şehriyār almaz ḫarāc

40. **isteyüp:**-*y, -üp*
Kaside 20
Mısra: **89**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Melekler isteyüp anuñ devām-ı devletini
Yusebbiḥūne lehū biʾl-ġuduvvi veʾl-āṣāl

41. **istedüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Ṣu istedüm gice sāḳī elüme ṣundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

42. **isteyenlere:**-*yen, -ler, -e*
Gazel 286
Mısra: **6**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Ġayruñ yüzine cennet ise itmezem naẓar
Dīdāruñ isteyenlere cennet ne fāyide

43. **isterse:**-*r, -se*
Gazel 151
Mısra: **7**
Dilemek, talep etmek.

Daʿvī-i iḫsānuña ger ḫaşmuñ isterse delīl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

44. **isterseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 173
Mısra: **13**
Arzu etmek, dilemek.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

45. **isterseñ:**-*r, -se, -ñ*
Gazel 173
Mısra: **14**
Arzu etmek, dilemek.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

46. **isterem:**-*r, -em*
Gazel 218
Mısra: **6**
Arzu etmek, dilemek.

Dün raḳîbe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endîşeyem şeyṭāndan īmān isterem

47. **isteme:**-*me*
Gazel 139
Mısra: **11**
Dilemek, talep etmek.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẕ

48. **isterdüm:**-*r, -dü, -m*
Gazel 267
Mısra: **5**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

49. **istemez:**-*mez*
Gazel 122
Mısra: **4**
Arzu etmek, talep etmek, dilemek.

Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velī
ʿĀşıḳ öldürmekde ġamzeñ tīġ-ı cellād istemez

50. **istemege:**-*meg, -e*
Gazel 330
Mısra: **5**
-i İstek duymak, arzulamak, -i -den bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek,dilemek.

İstemege cefā vaẕīfelerin
Gözlerüz gün ṣıfatlu māhumuzı

51. **istemezdüm:**-*mez, -dü, -m*
Müfret 38
Mısra: **1**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Seni bir gülle urmaġ istemezdüm
Gül-endāmuña zaḫm uram dimezdüm

52. **isteyem:**-*y, -em*
Gazel 246
Mısra: **13**
İstemek, dilemek, arzulamak, talep etmek.

Ṣaçlaruñdan isteyem dirdüm bu göñlüm ḫātemin
Güldügüñden ḳorḳaram aġzuñda pinhān olmasun

53. **isterem:**-*r, -em*
Kaside 30
Mısra: **11**
İstemek, dilemek, arzulamak.

Ḥālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

54. **ister:**-*r*
Mesnevi 3
Mısra: **17**
Gerekmek, gerekli olmak.

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

iste-:

1. **isteyeyin:**-*y, -eyin*
Gazel 97
Mısra: **3**
Talep etmek.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

2. **isteyeler:**-*y, -e, -ler*
Kaside 3
Mısra: **7**
Talep etmek.

Bezm-i firdevse buḫūr isteyeler ḫākümden
Ravżama irse dem-i raḥmeti dervīşlerüñ

3. **istemez:**-*mez*
Gazel 122
Mısra: **8**
Arzu etmek, dilemek, talep etmek.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

4. **isterken:**-*r, -ken*
Gazel 118
Mısra: **13**
İstemek, dilemek.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henüz

5. **ister:**-*r*
Gazel 109
Mısra: **11**
Arzu etmek, dilemek.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḥażar itse ne ṭañ mihmānıdur

6. **isteye:**-*(y)e*
Terci-bend 1
Mısra: **117**
Dilemek, arzu etmek, talep etmek.

Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye
Bir gün ger iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem senüñ

7. **ister:**-*r*
Gazel 12
Mısra: **1**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Lebüñden lezzet ister sükker-i nāb
Ruḫuñdan reng umar gül-berg-i sīr-āb

8. **ister:**-*r*
Gazel 65
Mısra: **11**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Göñlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

9. **ister:**-*r*
Gazel 307
Mısra: **2**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi

İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

10. **ister:**-*r*
Kaside 22
Mısra: **3**
(Bir şeye karşı) istek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

İster ki ḳara baḫtumı uyara uyḫudan
Anuñʾçün urdı çeşmine ol gülʿiẕār āb

11. **iste:**
Gazel 41
Mısra: **1**
(Bir şeyin yapılmasını veya kendine verilmesini) Dilemek, talep etmek.

Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur
Küfr-i zülfin gözle kim mecmūʿ-ı īmān andadur

12. **isteye:**-*ye*
Nazm 20
Mısra: **3**
(Bir şeye karşı) İstek duymak, (o şeyi) arzulamak, arzu etmek.

Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim
Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

ister:

1. **ister:**
Mesnevi 4
Mısra: **47**
Dilemek. II Arzu etmek.

Cemāl āyetlerin nesḫ itmek ister
Maḥabbet ʿaḳdini fesḫ itmek ister

2. **ister:**
Mesnevi 4
Mısra: **48**
Dilemek. II Arzu etmek.

Cemāl āyetlerin nesḫ itmek ister
Maḥabbet ʿaḳdini fesḫ itmek ister

isteyü gitdi:

1. **isteyü gitdi:**-*(y)ü*
Gazel 115
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aramaya, araştırmaya başlamak.

Göz ü gönlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

2. **isteyü gitdi:**-*di*
Kıt'a 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Aramaya, araştırmaya başlamak.

Göz ü gönlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

iştibāh eyler:

1. **iştibāh eyler:**-*r*
Gazel 284
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şüphelenmek.

Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hīç
Bu gönlüm iştibāh eyler kimerde

istidʿā ḳılam:

1. **istidʿā ḳılam:**-*am*
Gazel 215
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Yalvararak istemek, rica ve talep etmek.

Düşüren kendüsidür vaṣlı hevāsın gönlüme
Yoḫsa ben kimem kʾanı sevmege istidʿā ḳılam

istifāża:

1. **istifāża:**
Gazel 137
Mısra: **9**
Feyizlenme, feyiz alma.

Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl Aḥmed
Muḥāldür bu ki feyżinde buḫl ide Feyyāż

istihāre:

1. **istiḫāre:**
Gazel 216
Mısra: **14**
Girişilecek bir işin hayırlı olup olmadığını rüyadan anlamak için abdest alıp dua okuyarak uyuma.

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

istikāmet:

1. **istiḳāmete:**-*e*
Gazel 274
Mısra: **10**
Doğruluk.

Bir serv-i müstaḳīm sev Aḥmed cihānda kim
Ehl-i kemāl māyil olur istiḳāmete

istikbāl ider:

1. **istiḳbāl ider:**-*er*
Gazel 297
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Karşılamak.

Aḥmedʾi redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḥüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

istimāʿ itse:

1. **istimāʿ itse:**-*se*
Gazel 140
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İşitmek, dinlemek.

Görmedin cān terkin eyler bīnizāʿ
Vaṣf-ı ḥüsnüñi kim itse istimāʿ

iştiyāk:

1. **iştiyāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 199
Mısra: **8**
Büyük arzu duyma, özlem.

Dil ki biñ cān ile vaṣluñ ʿīdine ḳurbān olur
İştiyāḳuñ şevḳınuñ şükrānesidür dostum

2. **iştiyāḳıdur:**-*ıdur*
Gazel 117
Mısra: **18**
Gönül arzusu II özleme.

Aḥmedʾüñ zer çihresin yoluñda ṭopraġ eyleyen
Pāy-būsuñ leẕẕetinüñ iştiyāḳıdur henūz

<u>iştiyāḳ-nāme:</u>

1. **iştiyāḳ-nāme:**
Gazel 278
Mısra: **1**
Arzuname II. Arzu dolu mektup.

Ḳanlu yaşumla yazdum bir iştiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ dökerdi ḫāme

<u>ʿişve:</u>

1. ʿ**işve:**
Nazm 36
Mısra: **2**
Cilve, naz, eda.

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

<u>ʿişveger:</u>

1. ʿ**işveger:**
Gazel 319
Mısra: **3**
İşveli, nazlı.

Fitnesi çoḳ ʿişveger ü dil-firīb
Şefḳati az şūḫ-ı sitem-kār hey

<u>ʿişve-i bādām-ı siyāhuña:</u>

1. ʿ**işve-i bādām-ı siyāhuña:***-uñ, -a*
Gazel 350
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Siyah badem gibi gözün işvesi.

Cān fedā ʿişve-i bādām-ı siyāhuña didüm
Işırup laʿl-i lebüñ pisteyi şekkerde ḳodı

<u>it:</u>

1. **itdürmez:***-dür, -mez*
Gazel 187
Mısra: **6**
Etmek, eylemek.

Cismümi bād-ı firāḳuñ düşürüp yapraḳ gibi
Gezdürür ṣaḥrāları bir yirde itdürmez muḳīm

2. **itmemege:***-me, -mek, -e*
Gazel 273
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.

Ol Yūsuf-ı gül-pīrehen toz itmemege dāmenin
Ṣīṣeyle gül ṣuyın ṣaçar yaşlu gözüm yollarına

3. **itüñ:***-üñ*
Gazel 56
Mısra: **9**
Köpek.

İtüñ olmaḳ baña çün faḫr durur
İtüñe beñzer isem ʿār gelür

4. **itüñe:***-ü, -ñ, -e*
Gazel 56
Mısra: **10**
Köpek.

İtüñ olmaḳ baña çün faḫr durur
İtüñe beñzer isem ʿār gelür

5. **itüñe:***-ü, -ñ, -e*
Gazel 239
Mısra: **12**
Köpek.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

6. **itine:***-i, -n, -e*
Gazel 49
Mısra: **6**
Köpek; rakip.

Her dem raḳībi göñlüm içindʾañduġum bu kim
İssin aġırlayan itine üstüḫʷān virür

7. **itlerümle:***-ler, -üm, -le*
Gazel 87
Mısra: **3**
Köpek; rakip.

İtlerümle işigümde āşinā olsun dimiş
ʿÖmri çoġ olsun ki baña luṭf idüp iʿzāz ider

8. **itdürür:***-dü, -r, -ür*
Gazel 293
Mısra: **7**
Etmek, yapmak.

Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẓālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

9. **itdügin:***-düg, -in*
Gazel 33
Mısra: **8**
Etmek, yapmak.

Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hīç öyküne mi şemʿ
Kʾol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

10. **itmege:***-meg, -e*
Gazel 63
Mısra: **7**
Etmek, eylemek, yapmak.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

11. **idimezem:***-e, -mez, -em*
Gazel 119
Mısra: **2**
Etmek, eylemek, yapmak.

Terk eylemez cefāların ol bī-vefā henūz
Bīgāne oldı idimezem āşinā henūz

12. **itlerümüñ:***-ler, -üm, -üñ*
Gazel 348
Mısra: **5**
Köpek ǁ sevgilinin kapısında bekleyenler.

İşigümde itlerümüñ ḫıdmetin itsün dirmiş
Ḳaṣd-ı şāhuñ bize bu luṭf u keremden ne-y-iki

13. **itdür:***-dür*
Gazel 286
Mısra: **10**
Köpek II rakip.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

14. **it:**
Gazel 319
Mısra: **13**
Köpek II rakip.

Ālet-i hengāmedür it gibi oş
Gireli bu meclise aġyār hey

15. **itsin:**-*sin*
Müfret 48
Mısra: **2**
Köpek II rakip.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

16. **itlerine:**-*ler, -in, -e*
Gazel 69
Mısra: **6**
Köpek ‖ sevgilinin kapısında bekleyenler, rakipler.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı müşkīn-kemendüñ uş
Her laḥẓa itlerine sözi oş oşdur

17. **itlerine:**-*ler, -in, -e*
Kaside 24
Mısra: **18**
Köpek ‖ sevgilinin kapısında bekleyenler, rakipler.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı miskīn-kemende diñ
Oş oşla itlerine nice virür intiẓār

18. **iden:**-*en*
Mesnevi 1
Mısra: **13**
...gibi yapmak, ...haline getirmek.

Ābı budur ḥilye-ger-i ḫāk iden
Ḫāki budur ġıbṭa-i eflāk iden

19. **itlerinden:**-*ler, -in, -den*
Gazel 225
Mısra: **11**
Köpek II sevgilinin kapısında bekleyen köpekler, rakipler.

İtlerinden öñdin örme ʿāṣıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

20. **idicek:**-*icek*
Gazel 67
Mısra: **3**
Etmek, eylemek, yapmak.

Çevgān idicek zülfüñi meydān-ı cemāle
Ser-geşte olup ay ile gün ṭop olacaḳdur

21. **itdi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **141**
Etmek, eylemek, yapmak.

Bu fermānı çün itdi sulṭānumuz
Ki cemʿ ola mecmūʿ-ı dīvānumuz

22. **itdi:**-*di*
Kaside 2
Mısra: **23**
... haline getirmek.

Mürīd olursañ aña ol kʾirādetin itdi
Medār-ı ḳubbe-i devvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

23. **it:**
Nazm 37
Mısra: **3**
It, köpek.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

24. **itleri:**-*ler, -i*
Gazel 23
Mısra: **7**
Köpek II sevgilinin kapısında bekleyenler, rakipler.

İncinür benden maḥalleñ itleri
İtdügüm efġān elinden el-ġıyāṣ

25. **itlerüñle:**-*ler, -üñ, -le*
Gazel 194
Mısra: **6**
Köpek II sevgilinin kapısında bekleyenler, rakipler.

ʿİzzet-i dünyā vü ʿuḳbādan geçeydüm görsedüm
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān olduġum

26. **itlerüñle:**-*ler, -üñ, -le*
Gazel 218
Mısra: **4**
Köpek II sevgilinin kapısında bekleyenler, rakipler.

Sünbül-i ser-geşteñ içün bu dil-i şūrīdeyi
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān isterem

27. **itlerüñ:**-*lerüñ*
Gazel 347
Mısra: **5**
Köpek. II Rakip.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā neyiki

28. **itden:**-*den*
Murabba 1
Mısra: **17**
Köpek. II Rakip.

Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirīġ
Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitem-kār dirīġ

29. **ider:**-*er*
Terci-bend 1
Mısra: **25**
Etmek, hâline getirmek.

Ḫulḳı ʿaẓīmdür ki ṭolu müşk-i nāb ider
Ḫāk-i bihişti ṭīb-i ḥışāli Muḥammedüñ

30. **itdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 23
Mısra: **8**
Etmek, eylemek.

İncinür benden maḥalleñ itleri
İtdügüm efġān elinden el-ġıyāṣ

31. **itmege:**-*mek, -e*
Kaside 8
Mısra: **35**
Etmek, eylemek, yapmak.

Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ
Eşk ü ruḫum ḳapuñda döşer zer-nigār laʿl

32. **itdi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **12**
...haline getirmek.

Hergiz bu niʿmetüñ idemez şükrini edā
Kim şāh-ı ʿālem itdi seni Āferīd-kār

33. **itdi:**-*di*
Gazel 25
Mısra: **12**
... gibi yapmak, ... haline getirmek.

Piyāle gūşesin aldı dehānı ḫalḳasına
Şan itdi laʿl-i Bedaḫşānı gūşvār ḳadeḥ

34. **itdi:**-*di*
Kaside 7
Mısra: **26**
... gibi yapmak, ... haline getirmek.

Kūze-i yāḳūt ile pīrūze-gūn dolābdan
Çarḫ-ı mīnā-rengi sīm-āb itdi ser-tā-ser güneş

35. **itdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **37**
... gibi yapmak, ... haline getirmek.

Didüm kim itdi leblerüñi çeşme-i ḥayāt
Didi ki būse-i der-i dergāh-ı şehriyār

36. **itdi:**-*di*
Kaside 32
Mısra: **33**
... gibi yapmak, ... haline getirmek.

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

37. **iden:**-*en*
Mesnevi 3
Mısra: **24**
... gibi yapmak, ... haline getirmek.

Ten ü cān yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

38. **ider:**-*er*
Mesnevi 3
Mısra: **203**
... gibi yapmak, ... haline getirmek.

Ḳılıçlar zemīni meyistān ider
Süñüler havāyı neyistān ider

39. **ider:**-*er*
Mesnevi 3
Mısra: **204**
... gibi yapmak, ... haline getirmek.

Ḳılıçlar zemīni meyistān ider
Süñüler havāyı neyistān ider

40. **iden:**-*en*
Mesnevi 1
Mısra: **14**
Etmek, eylemek, ... haline getirmek.

Ābı budur ḥilye-ger-i ḫāk iden
Ḫāki budur ġıbṭa-i eflāk iden

41. **itse:**-*se*
Gazel 109
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḥażar itse ne ṭañ mihmānıdur

42. **idicek:**-*icek*
Gazel 169
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

ʿĀşıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

43. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 198
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

44. **itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 198
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

45. **itdügi:**-*dü, -gi*
Gazel 316
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ol ḥūr-ı perī-rū aşurur ẓulmini ḥadden
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

46. **itmiş:**-*miş*
Gazel 327
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḫüsn sulṭānı yüzi Kaʿbesine Nāẓır itmiş o iki fettānı

47. **itmiş:**-*miş*
Gazel 30
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Göstermek içün muʿcize-i ḥüsnüñi rūşen
Şaḳḳuʾl-ḳamer itmiş durur engüşt-i Muḥammed

48. **itmiş:**-*miş*
Kaside 12
Mısra: **68**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Ḫusrevā ʿālem niẓāmına kefīl olup kefüñ
Ḫaḳ vekīl itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

49. **itse:**-*se*
Kaside 12
Mısra: **69**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

50. **iderdi:**-*er,-di*
Kaside 22
Mısra: **36**
Etmek, yapmak, haline getirmek, dönüştürmek.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

51. **itmezse:**-*mez, -se*
Kaside 7
Mısra: **80**
Etmek, eylemek, yapmak.

Cevher eyler çün ḳara ṭoprāġı luṭfuñ tābişi

Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

52. **itüñ:**-*üñ*
Gazel 28
Mısra: **10**
Köpek. || *Rakip.*

Nice kim Aḥmed ġarībe ṣunıla ḫᵛān-ı firāḳ
Loḳma-i vaṣluñ raḳīb itüñ dehānından ıraḫ

53. **itüñ:**-*üñ*
Gazel 133
Mısra: **14**
Köpek. || *Rakip.*

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmedʾle raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

54. **itüñ:**-*üñ*
Gazel 150
Mısra: **8**
Köpek. || *Rakip.*

Düşdüm raḳībüñ aġzına dutamadum dilin
Dutaydı aġzını ol itüñ üstüḫᵛān gerek

55. **itüñ:**-*üñ*
Gazel 156
Mısra: **17**
Köpek. || *Rakip.*

Bir itüñ gūşına lāyıḳ mıdur kim
Cevāhir ṭaḳa laʿl-i dür-feşānuñ

56. **itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 183
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Şīve-i maʿşūḳ u ʿāşıḳdan ḫaberdār olmasa
Giryesinde bülbülüñ itmezdi şekker-ḫand gül

57. **iti:**-*i*
Gazel 282
Mısra: **14**
Köpek. || *Rakip.*

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

58. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 161
Mısra: **1**
... hâline getirmek.

Mescid-i ḥüsnüñde ʿışḳı çün imām itsem gerek
Ṭāḳ-ı ebrūña sücūd-ı ber-devām itsem gerek

59. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 161
Mısra: **16**
... hâline getirmek.

Göñlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

60. **itleriüñe:**-*ler, -üñ, -e*
Gazel 185
Mısra: **7**
Köpek. || *Rakip.*

İtleriüñe her seḥer varup duʿālar ḳılduġum
Bu ki ḫoşdur dostlarla merḥabā-yı ṣubḥ-dem

61. **itleriüñe:**-*ler, -üñ, -e*
Kaside 24
Mısra: **23**
Köpek. || *Rakip.*

Dirler ki itleriüñe şikār olmaġa perī
Ṣayduñda oldı ṣūret-i āhūda āşikār

62. **ider:**-*er*
Gazel 142
Mısra: **10**
..gibi yapmak, ...haline getirmek.

Bāġ-ı ruḫuñda çāh-ı zenaḫdānı ḥasreti
Cennet çemenlerin baña zindān ider dirīġ

63. **it:**
Gazel 298
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ey meh viṣālüñ ḫᵛānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

64. **iden:**-*en*
Gazel 307
Mısra: **26**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Naẓmını eşʿārumuñ görüp didi ol gül-ʿiẕār
ʿAndelīb iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

65. **iden:**-*en*
Gazel 340
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Kūçek ü büzürgi muḥayyer iden Dilkeş ü şāh-nāz gelmez mi

66. **itdi:**-*di*
Nazm 5
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

67. **itmez:**-*mez*
Nazm 34
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ṣaçuñ bir bende çekdi Aḥmedʾi kim
Anı şol dīni ayruḳ kāfir itmez

68. **iden:**-*en*
Terkib-bend 1
Mısra: **76**
...haline getirmek.

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

69. **itmege:**-*meg, -e*
Terci-bend 2
Mısra: **89**
Bir işi yapmak.

Gülüñ itmege dāmenine buḫūr
ʿAnberīn itdi micmerin sūsen

70. **ide:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **12**
...haline getirmek.

Zāhid ḳılādesin nʾider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḫayāli silsile-i müşk-bār ide

71. **ide:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **14**
...haline getirmek.

Eşküm seḥābı bāġ-ı cemālin ṣuvardı kim
Ezhār-ı ḥüsn-i yārı maḥabbet-simār ide

72. **ide:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **16**
...haline getirmek.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

73. **ide:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **4**
...haline getirmek.

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẓarda biñ ḳara ṭopraġı ḫāṣṣ iksīr ide

74. **ide:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **8**
...haline getirmek.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

75. **ide:**-*e*
Gazel 305
Mısra: **2**
...haline getirmek.

Var mı bir ḥüsn āfītābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

76. **ider:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **12**
Bir işi yapmak / gerçekleştirmek.

Ḫande-i gülden ṣafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ı ḥazīn

77. **it:**
Gazel 1
Mısra: **15**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Ruḫlaruñ aç ʿaks-i ḥüsnüñden bahār it ʿālemi
Ṣaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

78. **it:**
Kıt'a 1
Mısra: **30**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

79. **it:**
Gazel 298
Mısra: **4**
...haline getirmek.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

80. **it:**
Gazel 298
Mısra: **6**
...haline getirmek.

Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey ṣanem
Devletlü başuñʾçün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

81. **itmek:**-*mek*
Gazel 241
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.

Ṣol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

82. **itmek:**-*mek*
Kaside 7
Mısra: **71**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamına gelen yardımcı fiil.

ʿÖmr-i ḫaṣmuña ṣebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer ṣāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

it-:

1. **itdi:**-*di*
Gazel 77
Mısra: **7**
Etmek, yapmak.

Dürüst itdi bizümle gerçi ʿahdi
Velī ḳorḳum bu kim peymān-şikendür

2. **itlerüñ:**-*ler, -(ü)ñ*
Kaside 24
Mısra: **22**
İt II rakip.

ʿUşşāḳ bulsa dirile yirdi şikāruñı
Avlarken itlerüñ görüp itdügi-yʾçün firār

3. **idüpdür:**-*üp, -dür*
Kaside 1
Mısra: **49**
Etmek, eylemek, yapmak.

İnsānı āb-ı luṭfuñ idüpdür sefīd-rūy
Şeyṭānı seng-i ḳahruñ idüpdür siyeh ḳafā

4. **itmek:**-*mek*
Gazel 1
Mısra: **5**
Etmek, eylemek, bir hâle getirmek, bir özelliği kazandırmak.

Bir naẓarda kīmyā itmek dilerseñ ṭopraġı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı başar ḳıl dāʾimā

5. **ide:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **8**
Etmek, eylemek, bir hâle getirmek, bir özelliği kazandırmak.

Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zer-nigār ide

6. **ider:**-*er*
Gazel 302
Mısra: **3**
Etmek, eylemek, bir hâle getirmek, bir özelliği kazandırmak.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

7. **itmedüñ:**-*me, -dü, -ñ*
Nazm 5
Mısra: **17**
Etmek, eylemek, bir hâle getirmek, bir özelliği kazandırmak.

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

8. **iden:**-*en*
Gazel 63
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

9. **itdi:**-*di*
Gazel 123
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Kej-rā ḳaşuñ itdi rāy-ı fitne
Ṭoġrusı göñül bu rāya döymez

10. **itdüm:**--*dü, -*
Gazel 129
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Lebinden ḫaṭṭını ṣordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḫüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

11. **itme:**-*me*
Gazel 145
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ẓulmi oransuz itme Aḥmedʾe kim
Tīr-i āhuñ felekde ḫāyili yoḳ

12. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 149
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
Misk gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek

13. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 149
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Rūz-ı rūşen çün degüldür maḥrem-i esrār-ı ʿışḳ
Ben şeb-i tārīki bārī rāz-dār itsem gerek

14. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 149
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Seyre çıḳduḳca seg-i kūyuñ ḳadem başmaġ içün
Yüzümi gülgün yaşumla lāle-zār itsem gerek

15. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 150
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Zülfüñ hevāsına düşen aġlamasun mı kim
Sevdā ʿilācın itmege āb-ı revān gerek

16. **itme:**-*me*
Gazel 156
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Yüzüme güldügüñe minnet itme
Ki bu ḫāṣṣıyyetidür zaʿferānuñ

17. **itmege:**-*meg, -e*
Gazel 159
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Āh kim ḫālüñ gibi baḫtum siyeh-ḥāl itmege
Ḫāke ṣalduñ zülfüñi ʿömrümi pā-māl eledüñ

18. **itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 160
Mısra: **18**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Aḥmedʾe inkār iderseñ ṭañ degül ey müddeʿī
Nūr-ı şemse münkir itmişdür seni aʿmālıġuñ

19. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 161
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḥāżır ol varmaġa kūy-ı yāra ey dil kim bugün
ʿAzm-i rāh-ı menzil-i Dāruʾs-selām itsem gerek

20. **itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 187
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

21. **itmek:**-*mek*
Gazel 241
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḥüsni ḳındīlin uyarmış nūr-ı Ḫaḳdan nār-ı ʿışḳ
Zāhidā inkār-ı nūr-ı Ẕüʾl-Celāl itmek neden

22. **itmek:**-*mek*
Gazel 241
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Gülşen-i vaṣluñ havāsında uçarken murġ-ı dil
Āşiyān-ı hecrde bī-perr ü bāl itmek neden

23. **itdi:**-*di*
Gazel 308
Mısra: **7**

"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-ẕeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

24. **itdi:**-*di*
Gazel 317
Mısra: **17**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Gül yüzi s̲enāsın itdi Aḥmed
Bülbül gibi vird-i ṣubḥ-gāhī

25. **itsün:**-*sün*
Gazel 348
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

İşigümde itlerümüñ ḫıdmetin itsün dirmiş
Ḳaṣd-ı şāhuñ bize bu luṭf u keremden ne-y-iki

26. **itdüm:**--*dü, -*
Kaside 6
Mısra: **185**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Cān u dil ile nite ki bel baġlayup itdüm
Medḥüñ hevesin ḫāme gibi başuma sevdā

27. **itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **25**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

28. **itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **26**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

29. **itmege:**-*meg, -e*
Kaside 23
Mısra: **103**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Söziyle ḫoş-dem itmege Aḥmed zamāneyi
Aḳıtdı işigüñe yine müşk-bār āb

30. **idersin:**-*er, -sin*
Kıt'a 2
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ
Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin

31. **idersin:**-*er, -sin*
Kıt'a 2
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

ʿArūs-ı medḥüñüñ reng-i ruḫından
Dimāġumı nigāristān idersin

32. **idersin:**-*er, -sin*
Kıt'a 2
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ṣaḳın cevrüñle mülküñden çıḳarma
Anı kim bende-i iḥsān idersin

33. **idersin:**-*er, -sin*
Kıt'a 2
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Şekerden yig müferriḥ sözlerüñ var
Ki Aḥmed ʿaḳlını ḫayrān idersin

34. **idersin:**-*er, -sin*
Kıt'a 2
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Dil-i ṣad-pāremi aġyār elinden
Dem ā dem ney gibi nālān idersin

35. **itdi:**-*di*
Kıt'a 13
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

36. **itdi:**-*di*
Mesnevi 4
Mısra: **33**
"Etmek, eylemek, yapmak " anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ṣaçından ʿuḳde vü efsūnlar itdi
Yaşın ʿāşıḳlaruñ ceyḥūnlar itdi

37. **itdi:**--*di, -*
Gazel 50
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Ḫüsnüñ ʿarūsın itdi yine ġāliye nesīm
Zülfüñ ki ʿanberīne-i misk-i Ḫotan ṭutar

38. **itdi:**--*di, -*
Gazel 151
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Gör ne iḥsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḥrārın iḥsānuñ senüñ

39. **itdi:**--*di, -*
Kaside 20
Mısra: **45**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Cihāna şöyle zer-efşānlıḳ itdi cūduñ kim
Daḳındı zengī-i şeb ayaġına zer ḫalḫāl

40. **itmeseydi:**-*me, -, -, -di*
Gazel 166
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Miskīnlik itmeseydi şaçı bāġbānına
Girmezdi bāġa beñleri hindūsı Ḳāsımuñ

41. **itmez:**-*mez*
Kaside 11
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Bilmezem cādū mıdur kʾāb-ı ʿiẕārında ṭurup
Hergiz itmez dāmenin ter kākül-i müşkīn-i dost

42. **itmez:**-*mez*
Kaside 22
Mısra: **68**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Tīġuñ ḳılāʿ-ı düşmeni ḳalʿ itse ṭañ degül
Zīrā esāsın itmez olur üstüvār āb

43. **itmez:**-*mez*
Nazm 34
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẓāhir itmez

44. **itdüm:**--*dü, -*
Kaside 17
Mısra: **34**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Ḫusrevā kimi şefīʿ idineyüm ḥışmuña kim
Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

45. **itdüm:**--*dü, -*
Kaside 22
Mısra: **65**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Anuñʾçün itdüm āb redīfinde medḥüñi
Kim ḫalḳa ʿīdde içürem şehd-bār āb

46. **it:**
Gazel 329
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

ʿIşḳuñ esrükleriyüz cām-ı lebüñ ṣun sāḳī
Cāndan it meclis-i cānānede peymānemüzi

47. **it:**
Gazel 332
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Sulṭān-ı ḥüsnsin ḥasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabīd ider iḥsān didükleri

48. **it:**
Kaside 21
Mısra: **27**
"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Micmer-i dilde cān buḫūr it kim
Bezm-i şāh-ı cihāniyān bulduñ

49. **it:**
Mesnevi 3
Mısra: **89**
"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Münācāt baḥrında ġavvāṣuñ it
Ṭalebkār-ı lüʾlüʾ-i iḫlāṣuñ it

50. **it:**
Mesnevi 3
Mısra: **90**
"Etmek, eylemek, yağmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Münācāt baḥrında ġavvāṣuñ it
Ṭalebkār-ı lüʾlüʾ-i iḫlāṣuñ it

51. **itdi:**-*di*
Gazel 225
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiil.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

52. **itdi:**-*di*
Gazel 19
Mısra: **9**
"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.

Ḫüsn āyetini şānuña nāzil ḳılan itdi
Maḥbūbları bende seni pādişeh ey dost

53. **itdi:**-*di*
Gazel 163
Mısra: **12**
"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

54. **itdi:**-*di*
Gazel 237
Mısra: **5**
"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taşnīf ile bir ḳılla çalarsın

55. **itdi:**-*di*
Gazel 253
Mısra: **14**
"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.

Yoluñı göz yaşı şuladuġınca
Aña müjgānın Aḥmed itdi cārū

56. **itdi:**-*di*
Gazel 270
Mısra: **18**
"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.

Bārān-ı eşk-i çeşmüm gör ol dıraḫt-ı nāzı
Ne itdi kim nihāl-i serv üzre şaldı sāye

57. **itdi:**-*di*
Gazel 312
Mısra: **8**
"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.

Ḳabā-yı ḥüsnüñi çün biçdi vuṣlasından anuñ
Külāh itdi felek māh-ı āsumāna daḫı

58. **itdi:**-*di*
Kaside 1
Mısra: **48**
"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.

Engūr yaradılmadan içinde mey gören
Şol dīdedür ki ḫāk-i derūñ itdi tūtiyā

59. **itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **63**
"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı nakş-ı nigīn

60. **itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **108**
"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

61. **itdi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **90**
"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.

Gülüñ itmege dāmenine buḫūr ʿAnberīn itdi micmerin sūsen

62. **itdi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **92**
"Etmek" yardımcı fiili, "... duruma getirmek" anlamı katar.

Delmege şeh ʿadūsı sīnesini
İtdi ser-tīz ḫancerin sūsen

63. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 149
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

64. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 161
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

65. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 161
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣīl itmişem mihrüñle kim
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

66. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 161
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Mışr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı ṯānī müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

67. **itsem:**-*se, -m*
Gazel 161
Mısra: **18**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Didi dilber Aḥmedʾe diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

68. **itsem:**-*se, -m*
Kıt'a 18
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḫayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

69. **itmedi:**-*-me, --di*
Gazel 114
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

İtmeyince ḥüsni deryāsına dildāruñ sefer
İtmedi dükkānını pür lüʾlüʾ-i ḫoş-āb göz

70. **it:**
Kaside 16
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

71. **itmedi:**-*-me, --di*
Terci-bend 1
Mısra: **104**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

72. **itmek:**-*mek*
Kaside 7
Mısra: **123**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redīf itmek degül
Pertev-i ẕihnümden olırdı yedi kişver güneş

73. **itmek:**-*mek*
Kaside 15
Mısra: **57**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ben ḳara ṭopraġam iḫyā-yı memāt itmek içün
Yaġsa cūduñ bulıdından nʾola nīsān-ı kerem

74. **itmek:**-*mek*
Terkib-bend 1
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

75. **itsün:**-*sün*
Kaside 7
Mısra: **136**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her mūraduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

76. **itmese:**-*me, -se*
Gazel 339
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek" yardımcı fiili.

Fitneyle ḳāmetüñ ḳoparurdı ḳıyāmeti
Ḫışm ile çeşmüñ itmese ʿayn-ı ʿināyeti

77. **itdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 261
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" yardımcı fiili.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü
Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

78. **itdi:**-*di*
Gazel 114
Mısra: **18**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden aṭnāb göz

79. **itdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.

El uzatmış zülfine yāruñ ṣabā meşşāṭa-vār
Ṣānesin misk itdi yek-ser kākül-i müşkīn-i dost

80. **itdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **49**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.

Cenneti şol deñlü taʿẕīm itdi naḳḳāş-ı ezel
Kim senüñ nām-ı şerīfüñ yazdı ebvāb üstine

81. **itdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **57**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḥüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

82. **itdi:**-*di*
Kaside 12
Mısra: **80**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.

Pāy-dār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim
Murġ-ı nuṣret āşiyān itdi ol aṭnāb üstine

83. **itdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.

Micmer-i zerrīnde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

84. **itdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **53**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.

Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer ṣaçdı berg ü bār

85. **itdi:**-*di*
Kaside 26
Mısra: **17**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.

Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim
Atdı kemendin ol büt-i ʿayyārum üstine

86. **itdi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.

Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

87. **itdi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **53**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiildir.

Uyḫusın açmaġ içün itdi seḥer Ṣebnem ile gözini ter nergis

88. **ider:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **35**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiil.

Çün āstīn-feşān ola ol şehsüvār ider
Pür dāmen-i ḳabāçe-i heft āsumānı müşk

89. **ider:**-*er*
Kaside 9
Mısra: **64**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiil.

Gör mūy-ı nāfeyi kʾolalı müşke hem-nişīn
ʿAnber-nesīm ü ġāliye-bū ider anı müşk

90. **ider:**-*er*
Kaside 17
Mısra: **30**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiil.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

91. **ider:**-*er*
Kaside 29
Mısra: **62**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamında yardımcı fiil.

Ḫulḳuñ ḳoḫusın alduġı-yʾçün bād-ı seḥerden
Ḫoş būy ile müşkīn ider eşcārı benefşe

92. **iden:**-*en*
Gazel 27
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" yardımcı fiili.

Kemer ḳucar bilüñi āsitīn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

93. **idersin:**-*er, -sin*
Kıt'a 2
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek" anlamında yardımcı fiil.

Ben ol ḫākem ki ebr-i şefḳatüñle
Vücūdum mülkini bostān idersin

it olduġı yire melek güzer itmez:

1. **it olduġı yire melek güzer itmez:**-*mez*
Gazel 18
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Köpek olan yerden melek geçmez. ("İçinde köpek ve canlı resmi bulunan eve melekler girmez." hadisinden yararlanılmıştır.).

Gel varma otaġına raḳībüñ ki bilürsin
İt olduġı yire melek itmez güẕer ey dost

ʿitāb:

1. ʿ**itābını:**
Gazel 231
Mısra: **5**
Azarlama, paylama.

Şīrīn lebi ʿitābını ey dil ḫoş añla kim
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

itdi:

1. **itdi:**
Gazel 278
Mısra: **4**
"Etmek"; herhangi bir durumda olmak.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

itdük:

1. **itdükse:**-*se*
Gazel 264
Mısra: **10**
Yapmak, etmek.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

itdür-:

1. **itdüren:**-*en*
Gazel 68
Mısra: **13**
Yaptırmak, ettirmek.

Güş-māl itdüren eflāke beni ṭanbūr-vār
Perdelerden ṭaşra her dem nālemüñ āhengidür

iʿtibār:

1. **iʿtibārı:**-*ı*
Gazel 148
Mısra: **6**
Önem, değer.

Mihr yüzini gösterür ʿāşıḳa ruḫlaruñ velī
Āyīnelerde görinen ṣūretüñ iʿtibārı yoḳ

iʿtibār bula:

1. **iʿtibār bula:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **218**
Kelime Tipi: **-**
Saygı görmek, değer kazanmak.

İşigüñde ey ẓill-i Perverdigār
Ne gevher ṣaçam kim bula iʿtibār

iʿtibār buldı:

1. **iʿtibār buldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saygınlık görmek, değer verilmek.

Ġam çekmeyince ḳıymeti artar mı ʿāşıḳuñ
Ḳan yudmayınca buldı mı hīç iʿtibār laʿl

iʿtibār bulmaġ:

1. **iʿtibār bulmaġ:**-*maġ*
Kaside 8
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Saygı görmek, değer kazanmak.

Ḫāk-i rehüñ müferriḥine beñzerem dimiş
Bāzār içinde bulmaġ içün iʿtibār laʿl

iʿtibār itdi:

1. **iʿtibār itdi:**-*di*
Kaside 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Değer vermek, hürmet etmek, saygı göstermek.

Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

iʿtibārı olur:

1. **iʿtibārı olur:**-*ur*
Gazel 213
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Değeri, ehemmiyeti olmak.

Viṣāle vaʿde virür ġamzeñ aña biz inanup
Ḳabūl-i mestüñ olur iʿtibārı mı diyelüm

iʿtikād:

1. **iʿtiḳād:**
Mesnevi 3
Mısra: **189**
İnanma, gönülden tasdik ederek inanma, inanç.

Zihī dīn ü devlet zihī iʿtiḳād
Zihī ḫulḳ u şefḳat zihī ʿadl ü dād

iʿtizār ider:

1. **iʿtiẕār ider:**-*er*
Kaside 23
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Özür dilemek.

Bu cürm içün ki ʿarż-ı naẕīr eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

itler:

1. **itlerinüñ:**
Gazel 113
Mısra: **7**
Köpek ‖ sevgilinin kapısında bekleyenler, rakipler.

Maḥalleñ itlerinüñ ḫāk-i pāyın
Bulanlar ʿanber-i sārāya virmez

iṭnāb-ı kelām itdügüme:

1. **iṭnāb-ı kelām itdügüme:***-düg, -üm, -e*
Kaside 6
Mısra: **195**
Kelime Tipi: **-**
Sözü uzatmak.

İṭnāb-ı kelām itdügüme nükte budur kim
Maḥbūb-ı cihānsın saña maṭlūbdur ışġā

ittifāḳ:

1. **ittifāḳıdur:***-ı, -dur*
Gazel 117
Mısra: **14**
Fikir birliğine varma, uyuşma, anlaşmaya varma II Birlikte hareket etmek üzere sözleşme.

Tīġ-ı ġamzeñle ṭutan cān mülkin ey şāh-ı cemāl
Ḳaşlaruñla kirpügüñüñ ittifāḳıdur henüz

ʿivāż:

1. ʿ**ivaż:**
Kaside 8
Mısra: **34**
Bir şeye karşılık olarak verilen veya alınan şey, bedel, karşılık.

Urduñ cefā ṭaşıyla şıduñ çünki gönlümi
Gevher şıduñ ʿivaż gerek ey şīvekār laʿl

2. ʿ**ivażı:***-ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **107**
Bir şeye karşılık olarak verilen veya alınan şey, bedel, karşılık.

Sulṭān-ı ʿāleme ʿivażı bu muṣībetüñ
Tā ḥaşre dek saʿādet-i dünyā vü dīn ola

iy:

1. **iyā:***--ā*
Gazel 223
Mısra: **8**
Seslenme edatı, ey.

Yandı dü cihān āteş-i āhumla velīkin
Ben senüñ iyā şāh-ı cihān yandum elüñden

2. **iy:**
Gazel 44
Mısra: **3**
"Ey" seslenme edatı.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

iyü:

1. **iyü:**
Gazel 299
Mısra: **12**
İyi, güzel.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

iz:

1. **izüñ:***-üñ*
Kaside 29
Mısra: **53**
Ayak izi.

İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm
Ḫāṣṣiyyet ile virse ol āṣārı benefşe

2. **izidür:***-i, -dür*
Kaside 27
Mısra: **4**
İz; bir şeyin geçtiği veya önce bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan, alamet, emare.

Beñzer ki āsumānda görinen hilāl-i ʿīd
Atuñ ayaġı izidür ey şāh-ı kāmkār

3. **izine:***-in, -e*
Gazel 114
Mısra: **15**
Bir şeyin geçtiği veya önce bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan, alamet, emare.

Sümm-i esbüñ izine düşüp sücūd itmezdi eşk
Ger nişān-ı pāyını idinmese miḥrāb göz

4. **izüñe:***-üñ, -e*
Kaside 28
Mısra: **7**
Bir şeyin geçtiği veya önce bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan, alamet, emare.

Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

5. **izüñ:***-üñ*
Gazel 43
Mısra: **2**
Ayak izi. || *Sevgilinin geçtiği yerlerde bıraktığı iz.*

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı başardan güniler

ʿiẕām-ı remīm:

1. ʿ**iẕām-ı remīm:**
Gazel 212
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çürümüş kemikler.

Ḫāke zülfüñden irişürse nesīm
Cān ḳoḳusın bula ʿiẕām-ı remīm

ʿiẕām-ı remīme:

1. ʿ**iẕām-ı remīme:**
Gazel 49
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çürümüş kemikler.

Ger hem-dem olsa zülfüñ ile bir nefes ṣabā
ʿīsā gibi ʿiẕām-ı remīme revān virür

ʿizār:

1. ʿ**iẕāruñ:***-uñ*
Kaside 12
Mısra: **23**
Ar. Yanak.

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

2. ʿ**iẕārı:**-*ı*
Nazm 5
Mısra: **15**
Ar. Yanak.

Zülf ü ʿiẕārı yādına ḫalvet-nişīn-i dil
Vird-i zebānın eyledi ṣubḥ u mesā dirīġ

3. ʿ**iẕāruñ:**-*uñ*
Gazel 3
Mısra: **3**
Sevgilinin yanağı.

Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

4. ʿ**iẕāruñ:**-*uñ*
Gazel 144
Mısra: **11**
Sevgilinin yanağı.

ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḥüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

5. ʿ**iẕāruñda:**-*uñ, -da*
Gazel 167
Mısra: **9**
Sevgilinin yanağı.

Laṭīf olursa ʿiẕāruñda ṭañ degül ḫaṭṭuñ
Ki ṣuda rūşen olur lāciverd-i mīnā-reng

6. ʿ**iẕāruñ:**-*uñ*
Gazel 253
Mısra: **1**
Sevgilinin yanağı.

ʿİẕāruñ şevḳı ile giryān olur ṣu
Ṣaçuñ sevdāsı ile miskīndür āhū

7. ʿ**iẕāruma:**-*um, -a*
Kaside 20
Mısra: **65**
Yüz, yanak.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı bana ḥalāl

8. ʿ**iẕāruña:**-*uñ, -a*
Gazel 138
Mısra: **4**
Yüz, yanak.

Zülfüñüñ dārında ber-dār itmege dil düzdini
Ḥākim-i ḳudret ʿiẕāruña virüpdür dest-ḫaṭ

9. ʿ**iẕārında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 31
Mısra: **11**
Yüz, yanak.

Ṭıfl-ı çemenüñ bitdi ʿiẕārında ḫaṭ-ı sebz
Süd virür iken dāye-i ebr-i çemen-ārā

10. ʿ**iẕāruñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 22
Mısra: **11**
Yanak. II Yüz.

Zülfüñ ucında dil ṭaleb eyler ʿiẕāruñı
Ṣan kim şeb evvelinde diler rūzedār āb

11. ʿ**iẕāruñda:**-*uñ, -da*
Gazel 18
Mısra: **1**
Yanak, yüz. II Sevgilinin yanağı.

Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler ey dost
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per ey dost

12. ʿ**iẕārında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 29
Mısra: **5**
Yanak, yüz. II Sevgilinin yanağı.

Siḥr eylemese zülfi ʿiẕārında ḥabībüñ
Bitürmez idi āteş-i ruḫsārı benefşe

13. ʿ**iẕārındaġı:**-*ın, -da, -ki*
Gazel 124
Mısra: **8**
Yanak, yüz. II Sevgilinin yanağı.

Nice devr eyleye dil zevraḳı ḥüsni deñizin
Ki ʿiẕārındaġı zencīr-i dü-tādan geçmez

ʿizār ü zülfüñi:

1. ʿ**izār ü zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 119
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yanak ve saç.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı
Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henüz

iʿzāz ider:

1. **iʿzāz ider:**-*er*
Gazel 87
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hürmet etmek, ağırlamak.

İtlerümle işigümde āşinā olsun dimiş
ʿÖmri çoġ olsun ki baña luṭf idüp iʿzāz ider

izeʾş-şemsü küvviret:

1. **izeʾş-şemsü küvviret:**
Kaside 1
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Güneş, dürüldüğü zaman (Tekvir suresi 1. ayet. Kıyametin başlangıcında Güneş'in ışığının sönmesi; kütlesinin dağılarak bildiğimiz formunu ve işlevini kaybetmesi anlatılmaktadır.).

Nūnla beyān olınmış izeʾş-şemsü küvviret
Ol gün güneşde nūr-ı Muḥammed ḳomaz żiyā

izhār:

1. **iẓhārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **28**
Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, âşikar etme.

Zülfüñi külāhuñda nihān eyleme ey dost
Cān bāġıdur olsa nʾola iẓhārı benefşe

izhār idüp:

1. **iẓhār idüp:**-*üp*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Açığa vurmak, göstermek.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü

kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

izi tozı:

1. **izi tozı:**
Kaside 30
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
İzinin tozu; (sevgilinin/güzelin) yürüdüğü yol; ayağı tozu, toprağı.

ʿAdli ḥikāyetin nice taḥrīr idem kʾanuñ
Kem izi tozı efser-i Nūşīn-revān imiş

izi tozından:

1. **izi tozından:**-*ndan*
Gazel 28
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İzinin tozu; (sevgilinin/güzelin) yürüdüğü yol; ayağı tozu, toprağı.

Eşk-i ḥasret aḳıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaṣdan ey baş āsitānından ıraḥ

īzid-i müteʿāl:

1. **i̱zid-i müteʿāl:**
Kaside 20
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Yüce Allah.

Ḥavāle eyledi luṭfuña Aḥmedüñ ḥālin
Niẓām-ı ʿālemi düzdükde I̱zid-i Müteʿāl

izine yüz sürerken:

1. **izine yüz sürerken:**
Gazel 275
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İzine yüz sürmek. II. Sevgilinin geçtiği yerlere yüzünü sürerek özlem gidermek.

Yüz sürerken izine ey göz yaşı merdümlik it
Pāk dāmānın gül-i ḥandānumuñ ḫūn eyleme

izüñ tozı yüz sürdügüme:

1. **izüñ tozı yüz sürdügüme:**
Kaside 23
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
İzinin toprağına yüz sürmek; sevgilinin geçtiği yerlere yüzünü sürerek özlem gidermek.

ʿĀr itmesün izüñ tozı yüz sürdügüme kim
Ḫāk ile hem-dem olmaġa itmedi ʿār āb

izüñ tozına:

1. **izüñ tozına:**
Gazel 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yürüdüğü yolun izinin tozu, o yol üzerinde bulunan toprak.

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh ey dost
Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh ey dost

izüñ tozını:

1. **izüñ tozını:**-*n, -ı*
Gazel 6
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yürüdüğü yolun izinin tozu, o yol üzerinde bulunan toprak.

İzüñ tozını gözsüz idinürse tūtiyā
Gün gibi görine gözine gündüzin Sühā

izüñüñ tozına:

1. **izüñüñ tozına:**
Gazel 75
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
İzinin tozu. || *Sevgilinin ayağının tozu.*

Bu ruḥ u ḥaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḥayrān dökilür

ʿizz:

1. ʿ**izz:**
Gazel 169
Mısra: **7**
Değer, kıymet, ululuk, yücelik.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫʾār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

ʿizz ü celāl:

1. ʿ**izz ü celāl:**
Kaside 13
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
İtibar ve azamet.

Dāyimā ʿizz ü celāl ü nuṣret ü iḳbāl ile
Ḫurrem ol kim ḥaṣm ʿīd-i devletüñ ḳurbānıdur

ʿizz ü devlet bāġınuñ:

1. ʿ**izz ü devlet bāġınuñ:**-*nuñ*
Kaside 13
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Şeref, itibar ve saadet bahçesi.

Ḫurrem olsun gül yüzüñ feth ü ẓafer taḫtında kim
ʿİzz ü devlet bāġınuñ tāze gül-i ḥandānıdur

ʿizzet:

1. ʿ**izzet:**
Gazel 225
Mısra: **12**
A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.

İtlerinden öñdin örme ʿāṣıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

2. ʿ**izzetle:**-*le*
Kaside 9
Mısra: **48**
A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.

Fīʾl-cümle ḫāk-i sümm-i semendüñedür şebīh
ʿİzzetle bulsa ṭañ mı bahā-yı girān müşk

3. ʿ**izzet:**
Kaside 18
Mısra: **32**
A. Büyüklük, yücelik ve ululuk.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı ża'dan
'İzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

4. 'izzet:
Kaside 5
Mısra: **14**
Hürmet, ikram; yücelik, itibar.

Buldılar künc-i ferāġatde ḳanā'at gencin
'Azlsüz 'izzet imiş 'uzleti dervīşlerüñ

5. 'izzeti:*-i*
Kaside 3
Mısra: **2**
Değer, kıymet, ululuk, yücelik.

'Arşdan çoḳ yucadur rif'ati dervīşlerüñ
Kimse bilmez nicedür 'izzeti dervīşlerüñ

6. 'izzeti:*-i*
Kıt'a 1
Mısra: **21**
Büyüklük, yücelik ve ululuk.

Beni ḫ'ār eyleme çün 'izzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

7. 'izzet:
Kaside 27
Mısra: **7**
(Ar.) Hürmet, saygı, ikram.

Ol ata çoḳ degül bu ḳadar 'izzet ü şeref
Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdigār

'izzet-ābād:

1. 'izzet-ābād:
Kaside 13
Mısra: **92**
İtibar, yücelikle dolu yer.

Şehriyārā ḥaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
'İzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur

'izzet-i dünyā vü 'uḳbādan:

1. 'izzet-i dünyā vü 'uḳbādan:*-dan*
Gazel 194
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve ahiretin kıymeti.

'İzzet-i dünyā vü 'uḳbādan geçeydüm görsedüm
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān olduġum

J

jeng:

1. jenginden:*-in, -den*
Kaside 7
Mısra: **87**
Pas, küf, kir.

Hergiz olmayaydı jenginden küsūfuñ rū-siyāh
Ger ṣıġınsa sāyeñe āyīne-i ḫāver güneş

2. jeng:
Gazel 167
Mısra: **6**
Pas, küf.

Raḳīb çihresi ġam virse göñlüme n'ola kim
Her āyine alur ebr-i siyehden āyīne jeng

3. jengidür:*-i, -dür*
Gazel 68
Mısra: **4**
Pas, kir.

Ay yüzüñ āyīnesinde görinen müşkīn ġubār
Ḫaṭṭ-ı jengārī midür yā dūd-ı āhum jengidür

4. jeng:
Gazel 224
Mısra: **3**
Far. Pas, küf, kir.

Jeng olur āb-ı meyinden toñlaruñ āyīnesi
Derdi olmaz ḫāṭır-ı 'uşşāḳa iren gerdden

5. jeng:
Gazel 287
Mısra: **14**
Far. Pas, küf, kir.

Göricek ġamzelerüñ tīġını beñzüm ḳalmaz
Ḳorḳaram jeng ola nā-geh giricek ḳanumuza

jeng olmaya:

1. jeng olmaya:*-ma, -y, -a*
Gazel 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Paslanmak, pas tutmak.

Gel Aḥmedi yaḳma ki anuñ dūd-ı dilinden
Āyīne-i ḥüsnüñ yine jeng olmaya cānā

jeng ṭutupdur:

1. jeng ṭutupdur:
Kaside 14
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Paslanmak.

Cefāsı tīġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-ā-ser jeng

jengār:

1. jengār:
Gazel 180
Mısra: **10**
Pas, kir.

Aḥmed ṭutuşdı dūd-ı dilinden şaḳın ṭutar
Āyīne-i cemālüñi jengār ḳaçma gel

jeng-i ġamdan:

1. jeng-i ġamdan:*-dan*
Mesnevi 3
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **-**
Keder pası.

Şun ol rāḥı ey rāḥat-engīz-i rūḥ
Ki ḳalbe ṣafā vire rūḥa fütūḥ

jeng-i ḥazenden:

1. jeng-i ḥazenden:*-den*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Hüzün pası.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḥazenden göñül āyīnesi

jeng-i hūn:

1. **jeng-i ḫūn:**
Kaside 21
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Kan pası.

Sil gözüm jeng-i ḫūn ile ḳoma kim
Şemʿ-i ḥüsnüñe şemʿdān bulduñ

K/Ḳ

kʾa:

1. **kʾaña:**-*(ñ)a*
Gazel 13
Mısra: **6**
"Ki" bağlacının III. tekil şahıs zamiriyle birleşmiş hali II Ki o.

Ey ḫūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

2. **kʾaña:**-*(ñ)a*
Gazel 96
Mısra: **4**
"Ki" bağlacının III. tekil şahıs zamiriyle birleşmiş hali II Ki o.

Ḥoḳḳa-i laʿlüñ ne rīv eyler ʿaceb cān ḳaṣdına
Kʾaña itdükce naẓar bu çeşm-i giryān bağlanur

3. **kʾaña:**-*(ñ)a*
Kaside 6
Mısra: **191**
"Ki" bağlacının III. tekil şahıs zamiriyle birleşmiş hali II Ki o.

Bir naẓm kʾaña ṭaña ḳalur rişte-i Pervīn
Bir şiʿr ki ḥayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

kab:

1. **ḳab:**
Gazel 304
Mısra: **20**
İçine sıvı veya katı herhangi bir madde konan şey; kılıf, muhafaza.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

ḳabā:

1. **ḳabāya:**-*y, -a*
Gazel 123
Mısra: **4**
Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

Gül pīrehen eyle key yaraşur
Nāzük bedenüñ ḳabāya döymez

2. **ḳabā:**
Gazel 254
Mısra: **4**
Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

3. **ḳabā:**
Kaside 7
Mısra: **2**
Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş
Geydi nārencī ḳabā urındı nūr-efser güneş

4. **ḳabā:**
Nazm 5
Mısra: **6**
Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

Ḫāk-i siyehde Yūsuf-ı gül-pīrehen yatup
Nesrīn utanmadan geye gülgūn ḳabā dirīġ

5. **ḳabāñ:**-*ñ*
Nazm 5
Mısra: **17**
Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

6. **ḳabāyı:**-*y, -ı*
Terci-bend 2
Mısra: **14**
Ar. Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

Şeh nişānın virüp alur gülden
Müjdegānī diyü ḳabāyı ṣabā

7. **ḳabāsı:**-*sı*
Kaside 26
Mısra: **32**
Kaftan, elbise.

Şiʿrüm şiʿārı luṭf olalı ṭoġru yaraşur
Medḥüm ḳabāsı serv-i külehdārum üstine

8. **ḳabālar:**-*lar*
Gazel 263
Mısra: **6**
Üstlük, kaftan, cübbe.

Ne sāyildür yaşum kim işigüñde
Giyer laʿlīn ḳabālar tāze tāze

9. **ḳabāsı:**-*s, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **4**
Üstlük, kaftan, libas, cübbe.

Kūteh biçildi ḳaddine rūḫuñ ḳabā-yı ten
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

10. **ḳabāsın:**-*sı, -n*
Gazel 321
Mısra: **14**
Üste giyilen elbise, önü daima açık duran kaftan, cüppe.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

11. **ḳabā:**
Gazel 119
Mısra: **8**
Elbise, giysi, kaftan, cübbe; gökyüzü.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını
Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henüz

kabaġ:

1. **ḳabaġum:**-*um*
Kaside 6

Mısra: **159**
Kadeh, içki kabı.

Ḳan yudar ıraḳdan ḳabaġum gibi şurāḫī
Alduḳca lebüñ būselerin kāse-i ḥamrā

2. **ḳabaġ:**
Terci-bend 2
Mısra: **87**
Kadeh, içki kabı.

Ṭurdı çīnī ḳabaġ eline alup
Baş ḳoyup şundı sāġarın sūsen

3. **ḳabaġum:***-um*
Gazel 75
Mısra: **21**
Göz kapağı. II kadeh, şarap kadehi.

Ḳabaġum cürʿa-i cām-ı leb-i mey-günuñ içün
Laʿl ü yāḳūt ṭolar ḳaṭre-i mercān dökilür

4. **ḳabaġumdan:**
Gazel 182
Mısra: **2**
Göz kapağı. II kadeh, şarap kadehi.

Mestāne gözlerüñden olalı ḫarāb dil
Yaş yirine döker ḳabaġumdan şarāb dil

<u>ḳabak:</u>

1. **ḳabaġın:***-ın*
Kaside 31
Mısra: **55**
Kadeh.

Sūsen dil uzadup eline aldı ḳabaġın
Kim ḥāl diliyle ide bu nükteyi inhā

2. **ḳabacıġum:***-cıġ, -um*
Gazel 203
Mısra: **10**
Şarap kabı, kadeh. II Göz.

Mey-gūn lebüñ ḫayāline her gice ṣubḥa dek
Ġam meclisinde ḳanlar akıdur ḳabacıġum

3. **ḳabaḳlarumdan:**
Gazel 343
Mısra: **11**
Şarap kabı, kadeh. II Göz kapağı.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

<u>ḳabā-yı gül:</u>

1. **ḳabā-yı gül:**
Nazm 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gülün kaftanı, cübbesi II gonca; güzel sevgilinin kaftanı; sevgilinin bedeni.

Nāzük tenine zaḥmet iderken ḳabā-yı gül
Girdi ḳara yire yatur ol dil-rubā dirīġ

<u>ḳabā-yı ḥüsn ü bahā:</u>

1. **ḳabā-yı ḥüsn ü bahā:**
Gazel 209
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve zarafet kaftanı.

Ḳabā-yı ḥüsn ü bahā yaraşaldan ol güneşe
Libāsını ḳamerüñ müsteʿāra beñzetdüm

<u>ḳabā-yı ḥüsn-i yāruñ:</u>

1. **ḳabā-yı ḥüsn-i yāruñ:**
Gazel 284
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzellik kaftanı.

Ḳabā-yı ḥüsn-i yāruñ vaṣlasından
Felek māha külāh eyler kimerde

<u>ḳabā-yı ḥüsnüñi:</u>

1. **ḳabā-yı ḥüsnüñi:**
Gazel 312
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik elbisesi.

Ḳabā-yı ḥüsnüñi çün biçdi vuṣlasından anuñ
Külāh itdi felek māh-ı āsumāna daḫı

<u>ḳabā-yı medḥi:</u>

1. **ḳabā-yı medḥi:***-i*
Kaside 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Övgü elbisesi.

Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine
Zühre terāne baġladı eşʿārum üstine

<u>ḳabā-yı nāz:</u>

1. **ḳabā-yı nāz:**
Gazel 326
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Naz elbisesi.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

<u>ḳabā-yı ten:</u>

1. **ḳabā-yı ten:**
Terkib-bend 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Vücut, beden elbisesi.

Kūteh biçildi ḳaddine rūḥuñ ḳabā-yı ten
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

<u>kaʿbe:</u>

1. **kaʿbeye:***-y, -e*
Kaside 22
Mısra: **8**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah.

Kūyuñda aḳıt eşkümi ey pādişāh-ı ḥüsn
Dinsün getürdi Kaʿbeye bir şehryār āb

2. **kaʿbeye:***-ye*
Gazel 276
Mısra: **8**
Kabe. II Sevgilinin eşiği.

Ḳapuña varmaġa raḳībi ḳoma Kaʿbeye gebri mihmān alma

3. **kaʿbe:**
Kaside 10
Mısra: **1**
Kabe. II Sevgilinin eşiği.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

4. **kaʿbesidür:**-*si, -dür*
Kaside 19
Mısra: **61**
Ka'be ‖ Sevgili'nin Ka'be gibi kutsal sayılan ve çok değer verilen kapı eşiği veya dergâhının girişi.

Āsitānı Kaʿbesidür secdegāh-ı Rūḥ-ı Ḳuds
Ḫāk-i pāyı cevheridür tūtiyā-yı ḥūr-ı ʿīn

5. **kaʿbe:**
Gazel 84
Mısra: **7**
Kabe II sevgilinin bulunduğu yer.

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-ṣafā sefer

6. **kaʿbesini:**-*si, -n, -i*
Gazel 120
Mısra: **15**
Kabe II sevgilinin bulunduğu yer.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḥāfıẓ aña Būleheb olmaz

7. **kaʿbe:**
Gazel 249
Mısra: **3**
Kabe II sevgilinin bulunduğu yer.

Döndi yaşum Kaʿbe yolından ḳapuña Dicle-veş
Dostum maʿẕūr dut yañlış döner Baġdāddan

8. **kaʿbesin:**-*si, -n*
Gazel 188
Mısra: **9**
Kabe ll sevgilinin yüzü.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuşşāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

9. **kaʿbesin:**-*si, -n*
Gazel 324
Mısra: **11**
Kabe ll sevgilinin yüzü.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

10. **kaʿbedür:**-*dür*
Kaside 11
Mısra: **35**
Kabe. II Kutsal mekân.

İşigüñ bir Kaʿbedür mecmūʿ ḥācāt ehline
Kʾolmış aña ḥalḳa-i der kākül-i müşkīn-i dost

11. **kaʿbesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 288
Mısra: **13**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah. (Sevgilinin yüzüne kavuşmayla hacıların Kâbe'yi tavaf etmeleri arasında benzerlik kurulmuştur. Hacılar Kâbe'yi tavaf ederek Allah'a yakınlaşmış olur.).

Vaṣlınuñ Kaʿbesine yol vire mi Ḥaḳ Aḥmedʾā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

12. **kaʿbe:**
Kaside 15
Mısra: **65**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina. Beytullah.

Nice kim Kaʿbe müsāfirlerini luṭf-ı İlāh
Raḥmeti ḫᵛānına her sāl ide mihmān-ı kerem

13. **kaʿbesi:**-*si*
Gazel 125
Mısra: **14**
Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kıble olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer. II Âşığın gönlü.

Cihānı devletüñ maʿmūr iderken
Bu göñlüm Kaʿbesi vīrān yaraşmaz

14. **kaʿbesin:**
Gazel 212
Mısra: **5**
Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kıble olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer. II Âşığın gönlü.

Gel göñül Kaʿbesin ziyāret ḳıl
Kʾolupdur maḳām-ı İbrāhīm

15. **kaʿbe:**
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kıble olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer. II Âşığın gönlü.

Göñlüm oldı ḫüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe göñlüme mīzāb göz

16. **kaʿbe:**
Gazel 116
Mısra: **5**
Ar. Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kutsal kabul edilen bina. II Kutsal sayılan yer.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

17. **kaʿbe:**
Gazel 30
Mısra: **1**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah. || Sevgilinin yüzü.

Ey ḫüsn ḥarīminde yüzi Kaʿbe vü maʿbed
Vʾey ḥalḳa-i Beytüʾl-Ḥarem ol zülf-i mücaʿad

18. **kaʿbesine:**-*si, -n, -e*
Gazel 327
Mısra: **13**
Bütün müslümanların kıblesi ve ziyâret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes binâ, beytullah. || Sevgilinin yüzü.

Ḫüsn sulṭānı yüzi Kaʿbesine Nāẓır itmiş o iki fettānı

19. **kaʿbenüñ:**-*nüñ*
Kaside 29
Mısra: **32**
Bütün Müslümanların

kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina; sevgilinin yüzü.

Zülfüñ yüzine şaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola Kaʿbenüñ estārı benefşe

20. **kaʿbeyi:**-*yi*
Gazel 169
Mısra: **14**
Bütün Müslümanların kıblesi ve ziyaret yeri olan Mekke şehrindeki mukaddes bina, beytullah. || Gönül.

Yaḳma dil ḫānesin ey Yūsuf-ı ṯānī ki Ḫalīl
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

kaʿbe ḳapuñ:

1. **kaʿbe ḳapuñ:**-*ñ*
Gazel 8
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin Kabe'ye benzeyen hanesinin kapısı.

Kaʿbe ḳapuñ ṣafāsına lebbeyk uranlaruñ
Beytüʾl-ḥarāma saʿyi var ise ḥarām ola

2. **kaʿbe ḳapuñ:**
Kaside 23
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin Kabe'ye benzeyen hanesinin kapısı.

Kaʿbe ḳapuñ yolında sebīl itmege yaşum
Hecrüñ beriyyesinde çeker yüz ḳaṭār āb

kaʿbe ḳapuña:

1. **kaʿbe ḳapuña:**-*ñ, -a*
Kaside 23
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin Kabe'ye benzeyen hanesinin kapısı.

Kaʿbe ḳapuña itdügi-yʾçün ṭurmadan sücūd
Oldı kilīd-i ṭāʿat-i Perverdigār āb

2. **kaʿbe ḳapuña:**
Kaside 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin Kabe'ye benzeyen hanesinin kapısı.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

kaʿbe kapuñuñ ḥalkasıdur:

1. **kaʿbe ḳapuñuñ ḥalḳasıdur:**-*dur*
Kaside 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kabe'ye benzer kapının halkası.

Ḥācet elin urmaġa ṭavāf içre melāyik
Kaʿbe ḳapuñuñ ḥalḳasıdur ʿurve-i vüṯḳā

kaʿbe yüzüñ:

1. **kaʿbe yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 175
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) Kâbe'ye benzeyen yüz (ü).

Kaʿbe yüzüñ fürḳatinden cāmesin itmiş siyāh
Mıṣr kūyuñ ḥasretinden eşkini eyledi Nīl

kaʿbe yüzüñe:

1. **kaʿbe yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 21
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) Kâbe'ye benzeyen yüz (ü).

Kaʿbe yüzüñe ṭolaşdı zülfüñ
Ṣan girdi ṭavāfa mār ey dost

kaʿbe-i ʿālīyi:

1. **kaʿbe-i ʿālīyi:**-*yi*
Kaside 6
Mısra: **171**
Kelime Tipi: **-**
Yüce Kabe.

Çün eyledüñ ol Kaʿbe-i ʿālīyi ʿimāret
Oldı aña taḥvīl bu gün ḳıble-i ʿulyā

kaʿbe-i ḥüsnüñ:

1. **kaʿbe-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 161
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik Kabe'si.II Sevgilinin güzelliği.

Kaʿbe-i ḥüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

kaʿbe-i kūyı:

1. **kaʿbe-i kūyı:**-*ı*
Gazel 72
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Kabe'ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer.

Saʿy it Aḥmed ʿışḳa kim merve ḥaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

2. **kaʿbe-i kūyı:**-*ı*
Gazel 192
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Kabe'ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer.

Ḫār ṣanmañ kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol
Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

kaʿbe-i kūyuñ:

1. **kaʿbe-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 36
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Kabe'ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer.

Kaʿbe-i kūyuñ ḫayālinde bu çeşm-i laʿl-bār
Beyt-i maʿmūr üstine yāḳūtdan mīzāb olur

2. **kaʿbe-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 242
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Kabe'ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer.

Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy eyler raḳīb
Mekkeye varmaḳ revā mıdur müselmān olmayan

kaʿbe-i kūyuñı:

1. **kaʿbe-i kūyuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 57
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Kabe'ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer.

Saʿy idüp idemezem Kaʿbe-i kūyuñı ṭavāf
Bağlayupdur yolumı ḫār elümden ne gelür

kaʿbe-i ṣafā:

1. **kaʿbe-i ṣafā:**
Nazm 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönle huzur veren Kâbe. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā
Merve ḥaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ Kaʿbe-i ṣafā

kaʿbe-i ʿulyā:

1. **kaʿbe-i ʿulyā:**
Gazel 115
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çok yüce (olan) Kâbe.

Göz ü göñlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

2. **kaʿbe-i ʿulyā:**
Kaside 6
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Büyük, ulu, şerefli Kâbe.

Şol bāġ-ı cinān kim pür ola ḥūr ile ġılmān
Gūyā ki meleklerle ṭolar Kaʿbe-i ʿulyā

kaʿbeteyn:

1. **kaʿbeteyn:**
Gazel 154
Mısra: **13**
İki kabe (Mekke'deki Kabe ile Kudüs'teki Mescid-i Aksa), II Tavla zarı.

Ey ṭās-ı ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan
Nerd-i ġamuñda ḥasret ile zāruñam senüñ

kʾāb-ı ḥayāt:

1. **kʾāb-ı ḥayāt:**
Kaside 28
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

kʾāb-ı ʿizārında:

1. **kʾāb-ı ʿizārında:**
Kaside 11
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın suyu; sevgilinin suya benzeyen yanağı.

Bilmezem cādū mıdur kʾāb-ı ʿizārında ṭurup
Hergiz itmez dāmenin ter kākül-i müşkīn-i dost

kʾāb-ı luṭfuñdan:

1. **kʾāb-ı luṭfuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 7
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf, ihsanın suyu.

Bir naẓar ḳıl Aḥmede ey nūr-i çeşm-i kāyināt
Kʾāb-ı luṭfuñdan olupdur ebr gibi ter güneş

kābil degül:

1. **ḳābil degül:**
Gazel 312
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mümkün değil.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

kābil-i efsūn:

1. **ḳābil-i efsūn:**
Gazel 179
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Büyüyü kabul eden, büyülenen.

Dil ki gözüñ siḥrine meftūn degül
Sengdür ol ḳābil-i efsūn degül

kaʿbʾörtüsi:

1. **kaʿbʾörtüsi:**
Kaside 12
Mısra: **30**
Kâbe örtüsü. Sevgilinin saçı.

Çekdi zülfin güşe-i ebrūsına dilber didi
Yaraşur kaʿbʾörtüsi aşılsa miḥrāb üstine

kabr:

1. **ḳabrüme:**-*üme*
Gazel 234
Mısra: **8**
Kabir, mezar.

Yeñi cān bulıban ṭuram hevāña başlayam yine
İrerse ḳabrüme zülfüñ nesīm-i müşk-bārından

2. **ḳabri:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **22**
Kabir, mezar.

Āḫir hevā-yı zülfüñ ile ḫāk olanlaruñ
Ḳabri giyāhı sünbül olur ḫākdānı müşk

3. **ḳabri:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **66**
Kabir, mezar.

Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

4. **ḳabri:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **98**
Kabir, mezar.

Yā Rab maḳāmı ravża-i ḫuld-i berīn ola

Ḳabri enīsi ḥaşre degin ḥūr-ı ʿīn ola

5. **ḳabr:**
Terkib-bend 1
Mısra: **37**
Kabir, mezar.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḥr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḥı

6. **ḳabrüm:**-*üm*
Gazel 325
Mısra: **14**
Kabir, mezar.

Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi Aḥmedʾi ḥāk itdi dirīġ
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

7. **ḳabre:**-*e*
Nazm 13
Mısra: **5**
(Ar.) Kabir, mezar.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha şalduñ çünki mecnūn olmaduñ

8. **ḳabrüm:**-*üm*
Gazel 318
Mısra: **12**
Kabir; mezar.

Çün beni ḥāk ide zülfüñ ġamı şöyle şanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

kabūl:

1. **ḳabūli:**-*i*
Kaside 2
Mısra: **25**
Râzı olma, muvâfakat etme.

Ḳabūli nāfesin açsa nesīm-i ḥulḳla ider
Cihānı nāfe-i Tātār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

kabūl itme:

1. **ḳabūl itme:**-*me*
Nazm 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Onaylamak, benimsemek.

Müzevvirüñ kelimātın benümʾçün itme ḳabūl
Ki dil marīżi helāk oldı ol müzevvereden

kabūl itmeye:

1. **ḳabūl itmeye:**
Gazel 330
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Onaylamak, tasdik etmek, benimsemek.

Aḥmedʾüñ ʿışḳ içinde şāhidisin
Kim ḳabūl itmeye güvāhumuzı

kabūl itsün:

1. **ḳabūl itsün:**-*sün*
Gazel 197
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.

Oḳır idüm fātiḥā ḳabūl itsün diyü
Ḥāṣıl oldı ḥamdüliʾllāh devletinde ḥācetüm

kabūl kʾide:

1. **ḳabūl kʾide:**-*e*
Terci-bend 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Ki kabul etmek.

Rıḍvān bihişti bu ḳadar ārāyiş itdügi
Budur kʾide ḳabūl Bilāli Muḥammedüñ

kabūl ḳıl:

1. **ḳabūl ḳıl:**
Gazel 218
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kabul etmek.Bir şeye isteyerek ya da istemeyerek razı olmak; onaylamak.

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

kabūl kılur:

1. **ḳabūl ḳılur:**-*ur*
Gazel 87
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kabul etmek, onaylamak, razı olmak.

Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳībini ḳabūl
Āşināsın yad idüp bīgānesin hem-rāz ider

kabūl-i mestüñ:

1. **ḳabūl-i mestüñ:**-*üñ*
Gazel 213
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoşun kabulü.

Vişāle vaʿde virür ġamzeñ aña biz inanup
Ḳabūl-i mestüñ olur iʿtibārı mı diyelüm

kabża:

1. **ḳabżalu:**-*lu*
Gazel 343
Mısra: **4**
Kılıcın sapı.

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

kaç:

1. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 180
Mısra: **4**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Göñlüm evin yıḳup gider ol yār-ı seng-dil
Ardınca çaġırur der ü dīvār ḳaçma gel

2. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 180
Mısra: **6**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Çün çeşme vü pınar perīler ṭuraġıdur
Çeşmümden ey nigār-ı perī-vār ḳaçma gel

3. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 180
Mısra: **8**

(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ
Ey boyı serv ey yüzi gülzār ḳaçma gel

4. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 180
Mısra: **10**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Aḥmed ṭutuşdı dūd-ı dilinden ṣaḳın ṭutar
Āyīne-i cemālüñi jengār ḳaçma gel

5. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 193
Mısra: **7**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña
Ḳana girme key ṣaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

6. **ḳaçup:**
Kaside 19
Mısra: **65**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Sensin ol kān-ı seḫā kim dest-i cūduñdan ḳaçup
Düşdi deryā ḳaʿrına ḳurtulmadı dürr-i semīn

7. **ḳaçar:**-*ar*
Gazel 123
Mısra: **10**
(Bir tehlike veya istenmeyen durumdan) korunmak; kurtulmak amacıyla hızla uzaklaşmak.

Gördükce raḳībi sög baña kim İblīs ḳaçar duʿāya döymez

8. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 180
Mısra: **1**
Çekinmek, kaçınmak, uzaklaşmak.

Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

9. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 180
Mısra: **2**
Çekinmek, kaçınmak, uzaklaşmak.

Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

10. **ḳaçma:**-*ma*
Gazel 226
Mısra: **14**
Çekinmek, kaçınmak, uzaklaşmak.

Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp Aḥmed
Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

11. **ḳaç:**
Kaside 17
Mısra: **30**
"Kaç" soru sıfatı.

Şāhʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

<u>kaç-:</u>

1. **ḳaçdı:**-*dı*
Gazel 206
Mısra: **31**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Ḳaçdı Aḥmed ḫışm-ı çeşmüñden velī bir kimseye
Sāye-i zülfüñden özge ilticāsın bilmedüm

2. **ḳaçuban:**-*uban*
Nazm 12
Mısra: **3**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Ṣan ḫameldür ki ḳurtdan ḳaçuban Şīr-i ner ḳoltuġın idindi maḳar

3. **ḳaçmaḳ:**-*maḳ*
Nazm 39
Mısra: **4**
(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Dutayın sevdügümi bilmişsin Böyle ḳaçmaḳ neden be hey kāfir

4. **ḳaçdı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **8**
Birinden veya bir şeyden kurtulmak için süratle uzaklaşmak.

Meger ki bīşe-i gerdūnda gördi zerrīn şīr
Ki sebzezār-ı zümürrüdde ḳaçdı sīmīn reng

5. **ḳaçmazdı:**-*maz, -dı*
Gazel 235
Mısra: **6**
Kaçmak, uzaklaşmak.

Görüp vādī-i hecrüñde yüzüñ döndürme göñlümden
Ki āhūlar beyābānlarda ḳaçmazdı Mecnūndan

<u>kaçan:</u>

1. **ḳaçandur:**-*dur*
Gazel 282
Mısra: **12**
Ne zaman.

Vaʿde-i vaṣluñ işitsem ölürem şevḳumdan
Döyimez yüregüm ol vaʿde ḳaçandur dimege

2. **ḳaçan:**
Kaside 6
Mısra: **77**
Nasıl, ne cüretle anlamında sözde soru zarfı.

Ḳaṣruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

3. **ḳaçan:**
Mesnevi 3
Mısra: **108**
Her ne zaman, her ne vakit.

Ser-ā-ser zebān oldı şemşīr-i tīz
Ḳaçan ṭaşra çıḳsa ḳopar resteḫīz

4. **ḳaçan:**
Kaside 14
Mısra: **25**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Cefāsı tīġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-ā-ser jeng

5. **ḳaçan:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **21**
"Ne zaman? Ne vakit?" anlamında soru zarfı.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḥazenden göñül āyīnesi

6. **ḳaçan:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **23**
"Ne zaman? Ne vakit?" anlamında soru zarfı.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

7. **ḳaçan:**
Gazel 239
Mısra: **18**
"Ne zaman? Ne vakit?" anlamında soru zarfı.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

8. **ḳaçan:**
Gazel 99
Mısra: **9**
"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.

Baḫtı yüzin Aḥmedʾüñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim
Ḫāl tek ruḫsārına zaḫm urdı dest-i rūzigār

9. **ḳaçan:**
Gazel 181
Mısra: **6**
"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.

Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

10. **ḳaçan:**
Gazel 264
Mısra: **22**
"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.

Aḥmedʾüñ şiʿri şeker-lebleri şād itse ne ṭañ
Cānları ḫurrem ider ṭūṭī ḳaçan söze gele

11. **ḳaçan:**
Gazel 304
Mısra: **9**
"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫʷāb gibi

12. **ḳaçan:**
Gazel 307
Mısra: **18**
"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

13. **ḳaçan:**
Gazel 351
Mısra: **9**
"Ne zaman, her ne vakit" anlamında soru zarfı.

Şifā umsam ḳaçan kim leblerinden
Utanup yüze ṭutar dest-māli

14. **ḳaçan:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **35**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

ü güneh-kār ü güneh-kāra ḳaçan olsa gerek mesken ü meʾvā

15. **ḳaçan:**
Gazel 251
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Görinmez oldı ol maḥrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

16. **ḳaçan:**
Gazel 257
Mısra: **6**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳīb
Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı şeyṭān olmasa

17. **ḳaçan:**
Gazel 270
Mısra: **10**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Cān sırrıdur Aḥmed bunı key ṣaḳla göñülden
Dīvāne ḳaçan maḥrem ola rāz-ı nihāna

18. **ḳaçan:**
Kaside 1
Mısra: **51**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Dünyāda ḳadrüñi ḳaçan idrāk ide bu ḫalḳ
Kʾanlar niyām oldı sen āyīne-i Ḫudā

19. **ḳaçan:**
Kaside 20
Mısra: **31**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

20. **ḳaçan:**
Kaside 20
Mısra: **32**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

21. **ḳaçan:**
Kaside 29
Mısra: **89**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Gerdūn işidüp didi ḳaçan żabṭ ide heyhāt
Evṣāf-ı ferīdūn-ı cihāndārı benefşe

<u>kaçur:</u>

1. **ḳaçurmaz:**-*maz*
Gazel 342
Mısra: **7**
Kaçırmak, uzaklaştırmak.

Ḳaçurmaz ayaġın kirpüklerümden
Güli gör kim dikenden yüz çevürdi

<u>kad:</u>

1. **ḳade:**-*e*
Gazel 123
Mısra: **11**
Boy.

Serv ol ḳade öykinür dimeñ kim
Ol ṭoġrudur iftirāya döymez

2. **ḳad:**
Gazel 30
Mısra: **8**
Boy. || *Sevgilinin boyu.*

Göz yaşı ile geçmemege ʿömr-i ʿazīzüm
Aġlarken öñümden güẕer eylemesün ol ḳad

3. **ḳad:**
Gazel 206
Mısra: **5**
Boy. || *Sevgilinin boyu.*

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

4. **ḳadüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 146
Mısra: **5**
(Sevgilinin) boyu.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

<u>kʾad:</u>

1. **kʾadın:**-*ı, -n*
Gazel 215
Mısra: **1**
Ki ad, isim.

Şol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

<u>ḳadar:</u>

1. **ḳadar:**
Kaside 19
Mısra: **101**
"Ölçüsünde, derecesinde" anlamında edat.

Şol ḳadar virdüñ zemīn mülkin zamān ehline kim
Mużṭaribdür ḫavf-ı cūduñdan senüñ çarḫ-ı berīn

<u>ḳadd:</u>

1. **ḳaddüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 164
Mısra: **7**
Boy, endam.

Bāġ-ı cennet gördi ḳaddüñde didi Cibrīl-i rūḥ
Müntehādur Sidreden serv-i revānı Yūsufuñ

2. **ḳaddüñe:**-*üñe*
Kaside 15
Mısra: **29**
Boy, endam.

Salṭanat ḫilʿatini ḳaddüñe ḫayyāṭ-ı felek
Rāst biçmese açılmazdı girībān-ı kerem

3. **ḳaddi:**-*i*
Gazel 219
Mısra: **5**
Boy II sevgilinin boyu.

Aġzı şıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

4. **ḳaddüm:**-*üm*
Kaside 14
Mısra: **11**
Boy, endam II aşığın boyu.

Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng
Dilümi ʿūd ḳılup nʾiçün itmeyem āheng

5. **ḳaddin:**-*i, -n*
Gazel 323
Mısra: **12**
Boy.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

6. **ḳaddümi:**-*üm, -i*
Gazel 237
Mısra: **5**
Boy, beden.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taşnīf ile bir ḳılla çalarsın

7. **ḳaddine:**-*i, -n, -e*
Terkib-bend 1
Mısra: **3**
Boy, endam II (Kumaş için) kullanılacak yere göre belirlenen uzunluk.

Kūteh biçildi ḳaddine rūḥuñ ḳabā-yı ten
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

8. **ḳaddin:**-*in*
Gazel 15
Mısra: **14**
(Sevgilinin) boyu.

Aḥmed çü zülfi ṭūl-ı emel virdi göñlüñe
Ḳaddin görüp ümīdüñi ʿömr-i dırāza ṭut

9. **ḳaddine:**-*i, -n, -e*
Gazel 220
Mısra: **5**
(Sevgilinin) boyu.

Ḳaddine ḳarşu gözüm nicesi yaş dökmeye kim
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

10. **ḳadd:**
Gazel 34
Mısra: **5**
Boy II Sevgilinin boyu.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

11. **ḳaddüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 140
Mısra: **7**
Boy II Sevgilinin boyu.

Aġdı başına hevāsı ḳaddüñüñ
Ol hevādan serv urur her dem semāʿ

12. **ḳadd:**
Gazel 149

Mısra: **13**
Boy II Sevgilinin boyu.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

13. **ḳaddüñi:**-*ü(ñ), -i*
Gazel 154
Mısra: **5**
Boy II Sevgilinin boyu.

Serv-i çemen görüp didi āzāde ḳaddüñi
Ey kebg-i nāz bende-i reftāruñam senüñ

14. **ḳaddüñi:**-*ü(ñ), -i*
Gazel 173
Mısra: **15**
Boy II Sevgilinin boyu.

Ḳaddüñi medḥ eylemekden Aḥmedʾi menʿ eyleme
Ol ġarībi ṭoġru yoldan ırma yā hādīʾs-sübül

15. **ḳaddüñi:**-*ü(ñ), -i*
Gazel 206
Mısra: **17**
Boy II Sevgilinin boyu.

Sidreye beñzetdügüm ʿayb itme cānā ḳaddüñi
Kʾanı beñzetmekde bundan müntehāsın bilmedüm

16. **ḳaddüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 243
Mısra: **12**
Boy II Sevgilinin boyu.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

17. **ḳaddüñi:**-*ü(ñ), -i*
Gazel 248
Mısra: **2**
Boy II Sevgilinin boyu.

ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zībālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

18. **ḳadd:**
Kaside 29
Mısra: **13**
Boy II Sevgilinin boyu.

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

19. **ḳaddüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 8
Mısra: **5**
(Sevgilinin) boyu.

Ḳaddüñ ḳıyāmetin görüben cān virenlere
Ṭūbā budaġı gölgelerinde maḳām ola

20. **ḳaddüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 35
Mısra: **11**
(Sevgilinin) boyu.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

21. **ḳaddüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 43
Mısra: **11**
(Sevgilinin) boyu.

Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

22. **ḳaddüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 302
Mısra: **3**
(Sevgilinin) boyu.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

23. **ḳaddüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 308
Mısra: **1**
(Sevgilinin) boyu.

Dil baṣar baġrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Ṣaḳınur sīne ṣaçuñ küfrini īmānı gibi

24. **ḳaddüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 318
Mısra: **2**
(Sevgilinin) boyu.

Sidre dīvāne gibi raḳṣ ura ey serv-i sehī
Müntehā ḳaddüñ ile ṣalınıcaḳ gāh gehī

25. **ḳaddüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 321
Mısra: **7**
(Sevgilinin) boyu.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

26. **ḳaddüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 349
Mısra: **2**
(Sevgilinin) boyu.

Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstī
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstī

27. **ḳaddüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 122
Mısra: **9**
(Âşıġın) boyu.

Aḥmed idelden temāşā ḫadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

28. **ḳaddüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 326
Mısra: **4**
(Âşıġın) boyu.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

29. **ḳaddüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 9
Mısra: **1**
(Sevgilinin) boyu.

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

30. **ḳaddüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 50
Mısra: **10**
(Sevgilinin) boyu.

Āb-ı revānı gör ki kenārında her nefes
Ḳaddüñe beñzedem diyü serv-i çemen ṭutar

31. **ḳaddüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 228

Mısra: **6**
(Sevgilinin) boyu.

Āb-ı şerbet virüp ayaġına zencīr ṭaḳar
Delürüp ḳaddüñe öyküdügiyçün serv-i çemen

32. **ḳaddüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 254
Mısra: **3**
(Sevgilinin) boyu.

Ḥüsn ḥilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

33. **ḳaddine:**-*iñ, -e*
Gazel 307
Mısra: **11**
(Ar.) Boy.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

kadd-i bülendümde:

1. **ḳadd-i bülendümde:**
Gazel 321
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boy II Sevgilinin uzun boyu.

Didi ḳadd-i bülendümde anuñʾçün egridür zülfüm
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

kadd-i bülendüñ:

1. **ḳadd-i bülendüñ:**-*üñ*
Gazel 227
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boy II Sevgilinin uzun boyu.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin
Serve çıḳup feryād ider ḳumrī aña āheng içün

kadd-i dil-cüña:

1. **ḳadd-i dil-cüña:**-*ñ, -a*
Gazel 303
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) gönül cezbeden boyu.

Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cüyda
Ḳadd-i dil-cüña senüñ olduġıyçün hem-tā gibi

2. **ḳadd-i dil-cüña:**-*ñ, -a*
Terci-bend 2
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çeken boy, endam.

Servi beñzetdi ḳadd-i dil-cüña
Ki ḳodı pāy-ı serve ser nergis

kadd-i dil-cüyuñ:

1. **ḳadd-i dil-cüyuñ:**-*uñ*
Gazel 198
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çeken boy.

Ḥüsn bāġında ṭabīʿat bāġbānı dikmedi
Ḳadd-i dil-cüyuñ gibi bir serv-i raʿnā dostum

kadd-i dildāruñ:

1. **ḳadd-i dildāruñ:**-*uñ*
Gazel 206
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin boyu.

Ḳadd-i dildāruñ hevā-dārı degülse zülf-i yār
Her ḳademde ne-yʾçün öper ḫāk-i pāsın bilmedüm

ḳadd-i ḫamīdem:

1. **ḳadd-i ḫamīdem:**-*m*
Kaside 23
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Eğilmiş/bükülmüş boy.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

ḳadd-i mevzūndan:

1. **ḳadd-i mevzūndan:**-*n, -dan*
Gazel 235
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Düzgün boy.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

kadd-i nihāli:

1. **ḳadd-i nihāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Fidan gibi boy.

Ezhār-ı raḥmet ile maḥabbet-şimārdur
Bāġ-ı cihānda ḳadd-i nihāli Muḥammedüñ

kaddümi:

1. **ḳaddümi:**-*üm, -i*
Gazel 349
Mısra: **4**
Boy II Aşığın boyu.

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstī

kadeḥ:

1. **ḳadeḥ:**
Kaside 13
Mısra: **21**
1. Büyük kâse, üskûre 2. Kulpsuz su bardağı, piyâle.

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

2. **ḳadeḥle:**-*le*
Gazel 1
Mısra: **12**
Kadeh, içki bardağı.

Sāḳiyā ġam tīġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege
Cānum ol mercān ḳadeḥle bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

3. **ḳadeḥ:**
Kıt'a 2
Mısra: **11**
Billurdan, ağaçtan, topraktan yapılmış kâse. II Şarap kâsesi.

Velī dün bir ḳadeḥ ṣunduñ kʾanuñla
Bugün mey gibi baġrum ḳan idersin

4. **ḳadeḥ:**
Gazel 35
Mısra: **15**
İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Dest-i sīmīninde sāḳīnüñ ḳadeḥ gören didi
Zevraḳ-ı zerrīnle zeyn olmış kerem ʿummānıdur

5. **ḳadeḥin:***-i, -n*
Gazel 327
Mısra: **3**
İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Aġzuma vir dehānuñuñ ḳadeḥin
Ki budur Rūm ilinüñ erkānı

6. **ḳadeḥ:**
Gazel 68
Mısra: **11**
I. İçki içmekte kullanılan küçük bardak. II. Şarap.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ ṣun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

7. **ḳadeḥ:**
Gazel 141
Mısra: **6**
I. İçki içmekte kullanılan küçük bardak. II. Şarap.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise
Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

8. **ḳadeḥ:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **5**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Ebr-i nīsān ṣu sepüp ṣaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

9. **ḳadeḥ:**
Gazel 25
Mısra: **1**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider niṯār ḳadeḥ

10. **ḳadeḥ:**
Gazel 25
Mısra: **2**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider niṯār ḳadeḥ

11. **ḳadeḥ:**
Gazel 25
Mısra: **4**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

12. **ḳadeḥ:**
Gazel 25
Mısra: **6**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Tefāḫur eylese düşnām-ı telḫ ile dehenüñ
ʿAceb degül ki ide meyden iftiḫār ḳadeḥ

13. **ḳadeḥ:**
Gazel 25
Mısra: **8**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Lebi şehīdinüñ üstinde ol sehī-ḳāmet
Dikerse gül budaġın vire berg ü bār ḳadeḥ

14. **ḳadeḥ:**
Gazel 25
Mısra: **10**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Getür getür berü sāḳī ki laʿl-i nābuñdan
Meyüñ yüzi ḳızarup oldı şermsār ḳadeḥ

15. **ḳadeḥ:**
Gazel 25
Mısra: **12**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Piyāle gūşesin aldı dehānı ḫalḳasına
Ṣan itdi laʿl-i Bedaḫşānı gūşvār ḳadeḥ

16. **ḳadeḥ:**
Gazel 25
Mısra: **14**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Ṣun āfitāb-ı ṣabūḥı ki māh-ı rūze geçüp
Hilāl-i ʿīd eline aldı zer-nigār ḳadeḥ

17. **ḳadeḥ:**
Gazel 25
Mısra: **16**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan
Ne ḳanına ṣuṣamışdur gör ey nigār ḳadeḥ

18. **ḳadeḥ:**
Gazel 25
Mısra: **18**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Lebüñ lebine irişmege çāre yoḳ Aḥmed
Meger ki ṭopraġuñı ḳıla rūzigār ḳadeḥ

19. **ḳadeḥ:**
Gazel 75
Mısra: **17**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Ṣemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger ṣaçsa ne ġam
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

20. **ḳadeḥ:**
Gazel 117
Mısra: **3**
(Ar.) İçki içmekte kullanılan küçük bardak, cam, piyâle.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra ṣun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henüz

<u>kadeh sun:</u>

1. **ḳadeḥ ṣun:**
Mesnevi 4

Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Kadeh, şarap ikram etmek, vermek.

Bahār-ı ḥüsnüñ ol ḫaṭdur ḫazānı
Ḳadeḥ ṣun ḫoş görelüm her zamānı

kadeḥ ṭut:

1. **ḳadeḥ ṭut:**
Gazel 321
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Eline kadeh almak// içki içmek // mutlu, neşeli olmak.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

kadeḥ-i sīme:

1. **ḳadeḥ-i sīme:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş kadeh.

Dökmiş ḳadeḥ-i sīme zer-i sürḫ-ı müẕābı
Sāḳī ki ḫıżāb itmiş elin bāde-i ṣahbā

kadem:

1. **ḳademler:**-*ler*
Gazel 97
Mısra: **6**
Adım, uğur.

Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ
Ki ḳadem başduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

2. **ḳademde:**-*de*
Gazel 206
Mısra: **12**
Adım.

Ḳadd-i dildāruñ hevā-dārı degülse zülf-i yār
Her ḳademde ne-yʾçün öper ḫāk-i pāsın bilmedüm

3. **ḳadem:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Adım.

Ḳanumı ḥalāl eyleyeyin saña gelürseñ
Tābūtumuñ ardınca bir iki ḳadem ey dost

4. **ḳademüñ:**-*üñ*
Gazel 172
Mısra: **8**
Ayak, adım. II Teşrif.

İşigüñe nice yüz sürmeye ḫurşīd-i felek
Kim ider gāh gehī anı müşerref ḳademüñ

5. **ḳadem:**
Gazel 156
Mısra: **12**
(Ar.) Ayak, adım.

Didüm sürsem yüzüm ol āsitāna
Ḳadem farḳına ḳordum āsumānuñ

kadem baṣ:

1. **ḳadem baṣ:**
Gazel 105
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Teşrif etmek, gelmek, ayak basmak; yakınlaşmak.

Gönlümüñ ḥücresi teng ise ḳadem baṣ gözüme
Kʾanda cüy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

2. **ḳadem baṣ:**
Gazel 239
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Teşrif etmek, gelmek, ayak basmak; yakınlaşmak.

ʿĀlem-i ʿışḳa ḳadem baṣ ki temāşā göresin
Maṭlaʿ-ı ḥüsne baḳup nūr-ı tecellā göresin

kadem baṣam:

1. **ḳadem baṣam:**
Gazel 310
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ayak basmak,bir yere ulaşmak, erişmek.

Bir ḳadem cāna baṣam iki cihāna birini
Ḫūb olur ʿışḳ ṭarīḳında bu reftār daḫı

kadem başarsañ:

1. **ḳadem başarsañ:**-*ar, -ise, -ñ*
Terci-bend 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Gelmek, teşrif etmek, karşısına çıkmak; ayağıyla bir şeyin üzerine basmak, üstünden geçmek.

Sulṭān-ı enbiyāya bugün ḫayr-ı ālsin
Aʿnāḳ-ı evliyāya başarsañ nʾola ḳadem

ḳadem başdı:

1. **ḳadem başdı:**-*dı*
Kaside 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ayak basmak, bir yere ulaşmak, erişmek.

Sepīde-dem ki ḳadem başdı bāġa bād-ı ḫazān
Döşedi aṭlas-ı zer-beft ayaġına bostān

ḳadem başdılar:

1. **ḳadem başdılar:**-*dı, -lar*
Terci-bend 1
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Gelmek, buyurmak, teşrif etmek.

Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem başdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

ḳadem başduġı:

1. **ḳadem başduġı:**-*duḳ, -ı*
Gazel 97
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ayak basmak.

Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ
Ki ḳadem başduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

ḳadem başmaġ:

1. **ḳadem başmaġ:**-*maġ*
Gazel 149
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**

Ayak basmak,bir yere ulaşmak, erişmek.

Seyre çıḳduḳca seg-i kūyuñ ḳadem başmaġ içün
Yüzümi gülgūn yaşumla lāle-zār itsem gerek

ḳadem başmaz:

1. **ḳadem başmaz:**-*maz*
Gazel 191
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Teşrif etmek, gelmek, ayak basmak; yakınlaşmak.

Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem başmaz henūz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

ḳadem başsañ:

1. **ḳadem başsañ:**-*sa, -ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **179**
Kelime Tipi: **-**
Ayak basmak.

Ne yire ḳadem başsañ ey kān-ı cūd
Olur ṭoprāġı āb-ı ḥayvān-ı cūd

2. **ḳadem başsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 215
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Teşrif etmek, gelmek, ayak basmak; yakınlaşmak.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem başsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

ḳadem kor:

1. **ḳadem ḳor:**-*r*
Mesnevi 3
Mısra: **197**
Kelime Tipi: **-**
Ayak basmak: Girmek, gelmek, bir yere varmak, ulaşmak.

Şular kim ḳadem farḳ-ı eflāke ḳor
Ḳapuñda tevāżuʿ yüzin ḫāke ḳor

kader:

1. **ḳader:**
Kaside 6
Mısra: **138**
Allah tarafından ezelde tayin ve tespit edilmiş hükümlerin bütünü, alın yazısı.

Dīvān-ı ḳażā içre ḳalem çekdi ʿUṯārid
Ḳılmaġa ḳader şafḥasına ḥükmüñi imżā

kader-kadr:

1. **ḳader-ḳadr:**
Kaside 13
Mısra: **47**
Rütbesi kader ile denk olan. II Fatih Sultan Mehmed.

Bir ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur ki rāy-ı ḳadrinüñ
Meslekinde sebʿa-i seyyāre sergerdānıdur

kad-i bālāsı:

1. **ḳad-i bālāsı:**-*sı*
Gazel 162
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boy. II (Sevgilinin) düzgün ve uzun boyu.

Bir serv durur yapraġı şīve yemişi nāz
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlīnüñ

2. **ḳad-i bālāsı:**-*sı*
Gazel 163
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boy. II (Sevgilinin) düzgün ve uzun boyu.

Çerāġ-ı meclis-i cāndur ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ
Gümüş serv-i ḫırāmāndur ḳad-i bālāsı İsḥāḳuñ

kad-i bālāya:

1. **ḳad-i bālāya:**-*y, -a*
Gazel 244
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boy. II (Sevgilinin) düzgün ve uzun boyu.

Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü ey serv-i sehī
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

kad-i bālāyı:

1. **ḳad-i bālāyı:**-*yı*
Gazel 211
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boy. II (Sevgilinin) düzgün ve uzun boyu.

Himmet-i ʿāliyedür rehberi çün ḫāṭırımuñ
Umaram rāst gele ol ḳad-i bālāyı görem

kad-i dil-cūsı:

1. **ḳad-i dil-cūsı:**-*sı*
Gazel 165
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül alıcı boy.

Cān bāġı servidür ḳad-i dil-cūsı Ḳāsımuñ
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

kad-i dil-cūsına:

1. **ḳad-i dil-cūsına:**-*sı, -na*
Kaside 31
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Gönül alan boy.

Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb
Bu kʾoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

kad-i dil-cūya:

1. **ḳad-i dil-cūya:**
Gazel 319
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönül alıcı boy.

Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

kad-i raʿnā:

1. **ḳad-i raʿnā:**
Gazel 303
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzel boylu sevgili.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi

İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

ḳadīmī:

1. **ḳadīmī:**
Kaside 12
Mısra: **72**
Eskiden beri var olan, eski II köklü, esaslı, iyi bilinen.

İşigüñ ṭopraġına yüz sürdügin maʿẕūr ṭut
Çün ḳadīmī resmdür teẕhīb olur bāb üstine

ḳadīmī resmdür:

1. **ḳadīmī resmdür:**
Gazel 263
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Eski bir âdet ‖ bildik davranış; bkz. 'resm-i ḳadīm' md.

Ḳadīmī resmdür ki ḳullarına
İrür şehden ʿaṭālar tāze tāze

ḳadīr:

1. **ḳādir:**
Gazel 309
Mısra: **6**
Bir işi yapmaya gücü yeten.

Sākin-i kūyuñ kʾıraḳdan göre gül ruḫsāruñı
Bāġbāndur kʾolımaz berg-i güle ḳādir daḫı

2. **ḳādir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **112**
Her şeye gücü yeten, kuvvet ve kudretine hiçbir sınır olmayan anlamında, Allah'ın isimlerindendir.

Nāṣır livā-yı ʿizzüñe her dem delīl olup
Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿīn ola

3. **ḳādir:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **4**
Her şeye gücü yeten, kuvvet ve kudretine hiçbir sınır olmayan Allah.

ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

kādir olaydı:

1. **ḳādir olaydı:***-a, -idi*
Kaside 29
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Gücü yetmek, muktedir olmak.

Ṭurup bir ayaġ üzre rikābuñda yürürdi
Ger ḳādir olaydı kʾide reftārı benefşe

kadr:

1. **ḳadre:***-e*
Gazel 267
Mısra: **5**
Ar. Değer, itibar, haysiyet,.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

2. **ḳadrüñ:***-üñ*
Kaside 7
Mısra: **53**
Değer, itibar, haysiyet.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

3. **ḳadrüñ:***-üñ*
Kaside 19
Mısra: **84**
Değer, itibar, haysiyet.

Bu müşebbek ḫayme-i sīm-āb-gün-ı bī-ṭınāb
Ḳadrüñ ordusında bir perde-serādur kemterīn

4. **ḳadre:***-e*
Kaside 24
Mısra: **71**
Değer, itibar, haysiyet.

Bir ḳadre ir cīhānda ki çākerlerüñ ola
Sulṭān-ı yem-yemīn ü şehenşāh-ı kān-yesār

5. **ḳadre:***-e*
Terkib-bend 1
Mısra: **113**
Değer, itibar, haysiyet.

Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ
Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemīn ola

6. **ḳadr:**
Kaside 25
Mısra: **29**
Kadir gecesi, Kur'an'ın Hz. Muhammed'e indirilmeye başlandığı Ramazan ayının yirmi yedinci gecesi; kıymetli, itibarlı, kudretli.

Ḳadr dirdüm ṣoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿĪd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿīd

7. **ḳadrüñi:***-üñi*
Kaside 1
Mısra: **51**
Değer, kıymet.

Dünyāda ḳadrüñi ḳaçan idrāk ide bu ḫalḳ
Kʾanlar niyām oldı sen āyīne-i Ḫudā

8. **ḳadr:**
Kaside 25
Mısra: **29**
Değer, kıymet; Kadir gecesi.

Ḳadr dirdüm ṣoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿĪd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿīd

9. **ḳadre:***-e*
Kaside 23
Mısra: **56**
Değer, itibar II Onur, şeref ; haysiyet, meziyet.

Vaṣluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭañ
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

10. **ḳadr:**
Gazel 326
Mısra: **11**
1. Ar. Değer, itibar, haysiyet, 2. Kadir gecesi.

Şeb-i rıḥletde raḳṣ uraydı ḳadr olmış ṣanup ḫusrev

Virürken cān-ı şīrīni sen olasañ şemʿ-i bālīni

11. **ḳadr:**
Gazel 65
Mısra: **6**
1)Kadir gecesi. 2) sevgilinin perçemi.

Nūr-ı ḥüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

12. **ḳadr:**
Gazel 333
Mısra: **2**
1)Kadir gecesi. 2) sevgilinin perçemi.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḥüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

13. **ḳadri:**-*i*
Gazel 22
Mısra: **4**
Değer, kıymet, itibar.

Bir deñizdür ḥüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfitāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḥs

14. **ḳadri:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **76**
Değer, kıymet, itibar.

Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

15. **ḳadr:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Kadir gecesi, Kur'an'ın Hz. Muhammed'e indirilmeye başlandığı Ramazan ayının yirmi yedinci gecesi. Beyitte saç ile gece arasında siyahlık yönüyle ilgi kurulmuş ve sevgilinin saçının, sevgiliyle kavuşulan geceyi Kadir gecesi gibi değerli hale getirdiği belirtilmiştir. Bilindiği üzere Kadir gecesi bin aydan daha kıymetli bir gecedir.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿİd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

16. **ḳadr:**
Gazel 29
Mısra: **3**
Kadir gecesi, Kur'an'ın Hz. Muhammed'e indirilmeye başlandığı Ramazan ayının yirmi yedinci gecesi. Beyitte saç ile gece arasında siyahlık yönüyle ilgi kurulmuş ve sevgilinin saçının, sevgiliyle kavuşulan geceyi Kadir gecesi gibi değerli hale getirdiği belirtilmiştir. Bilindiği üzere Kadir gecesi bin aydan daha kıymetli bir gecedir.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿİd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

17. **ḳadrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 44
Mısra: **2**
(Ar.) Değer, kıymet.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

18. **ḳadrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 242
Mısra: **9**
(Ar.) Değer, kıymet.

Dīde-i zāhid ne idrāk ide ḥüsnüñ ḳadrini
Māyil olmaz aḥsen-i taḳvīme insān olmayan

ḳadr ü bahāsı:

1. **ḳadr ü bahāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Değer, kıymet.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

2. **ḳadr ü bahāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Değer, kıymet.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

3. **ḳadr ü bahāsı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Değer, kıymet.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

4. **ḳadr ü bahāsı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Değer, kıymet.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

ḳadri bilinür:

1. **ḳadri bilinür:**-*ür*
Kaside 16
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Gereken değerin verilmesi, kıymetin bilinmesi.

Ehl-i faẕluñ bilinür ḳadri senüñ ḳapuñda
Ḥażretüñ alsa eline yine mīzān-ı kerem

ḳadr-i cefāsın:

1. **ḳadr-i cefāsın:**-*s, -ı, -*
Gazel 206
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Eziyetinin değeri.

Baña dilberden ʿināyet istemeñ ey dostlar
Ṣanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

ḳadrin bilmeseñ:

1. **ḳadrin bilmeseñ:**-*me, -se, -ñ*
Kaside 21
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Gereken değeri vermek, kıymetini bilmek, takdir etmek.

Bilmeseñ ḳadrin Aḥmedüñ ne ʿaceb
Bir güherdür ki rāygān bulduñ

kafes:

1. **ḳafesin:**-*in*
Gazel 170
Mısra: **9**
Kafes.

Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

2. **ḳafesde:**-*de*
Mesnevi 3
Mısra: **110**
Kafes.

Ger olmasa söz söylemekde dilīr
Olur mıydı ṭūṭī ḳafesde esīr

3. **ḳafesde:**-*de*
Gazel 285
Mısra: **3**
Beden, vücut.

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

4. **ḳafesden:**-*den*
Terkib-bend 1
Mısra: **79**
Beden, vücut.

Ḫākī ḳafesden incinüp eflāke ʿazm iden
Ḳaṣr-ı İrem kebūteri Şeh Muṣṭafā ḳanı

5. **ḳafesinden:**-*in, -den*
Gazel 226
Mısra: **1**
Kafes. II Beden.

Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

6. **ḳafes:**
Gazel 233
Mısra: **6**
Hayvanlar için metal ya da ağaç çubuklardan yapılmış aralıklı ve taşınabilir bölme.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

7. **ḳafes:**
Gazel 207
Mısra: **18**
Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme II içinde can bulunan göğüs kafesi, beden.

Yine cān murġı eyledi pervāz
Bile raḳṣ ursa bu ḳafes nʾidelüm

ḳafes-i ġamda:

1. **ḳafes-i ġamda:**-*da*
Gazel 57
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Gam kafesi.

Ol gül-endām ider Aḥmed gibi cān bülbülini
Ḳafes-i ġamda giriftār elümden ne gelür

ḳafes-i ʿışḳa:

1. **ḳafes-i ʿışḳa:**-*a-ür, -di*
Gazel 143
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Aşk kafesi.

Düşürdi Aḥmedʾi ḳafes-i ʿışḳa luṭf-ı ṭabʿ
Bülbülleri esīr ḫoş-āvāz ider dirīġ

2. **ḳafes-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 255
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Aşk kafesi.

Ḳafes-i ʿışḳa bir Aḥmed gibi bülbül düşmez
Ṣad-hezārān dil esīr olsa gül-endāmlara

ḳāfile-i ʿışḳ:

1. **ḳāfile-i ʿışḳ:**
Gazel 226
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Aşk kafilesi.

Yaġmā dil ü cān itdi gözüñ çünki ṭuyuldı
Bu ḳāfile-i ʿışḳ figānum ceresinden

kāfir:

1. **kāfirlügin:**
Gazel 132
Mısra: **7**
Allah'ın varlığını inkar eden. II Sevgili.

Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henūz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

2. **kāfiri:**-*i*
Gazel 63
Mısra: **10**
Allah'ın varlığını inkar eden II Sevgili.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

3. **kāfir:**
Gazel 309
Mısra: **2**
Allah'ın varlığını inkâr eden veya müslüman olmayanlara verilen ad.

Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḫı
Düşmesün zünnār-ı zülfüñ bendine kāfir daḫı

4. **kāfirdür:**-*dür*
Gazel 61
Mısra: **2**
Allah'ın varlığını inkar eden (kimse). II Dîvan Edebiyatı'nda siyah (renk).

Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾīman uġurlar

5. **kāfirde:**-*de*
Gazel 350
Mısra: **6**
Allah'ın varlığını inkar eden (kimse). II Dîvan Edebiyatı'nda siyah (renk).

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi göñlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

6. **kāfir:**
Kaside 12
Mısra: **57**
Allah'a inanmayan, Müslüman olmayan.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḫüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

7. **kāfīr:**
Kaside 23
Mısra: **84**
Allah'a inanmayan, Müslüman olmayan.

Çek tīġ-ı ābdārı ki ḳorḳuñdan içemez
Kāfîr diyār-ı küfrde bir ḫoş-güvār āb

8. **kāfirüñ:**-*üñ*
Gazel 125
Mısra: **4**
Allah'ın varlığını inkar eden; Müslüman olmayan II rakip.

Cemālüñ muṣḥafın açma raḳībe
Öñinde kāfirüñ Ḳurʾān yaraşmaz

9. **kāfirüñ:**-*üñ*
Gazel 46
Mısra: **8**
Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan getirdiklerine inanmayan yâhut bunlardan birini inkâr eden kimse.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

10. **kāfir:**
Gazel 82
Mısra: **13**
Allah'a inanmayan, kâfir // Sevgili // (Siyahlık yönüyle sevgilinin saçı bağlamında).

Yüzi ḫurşīdi şeb-i zülfini kāfir görüben
Rūm-ı ḫüsninde çeker tīġ-ı dıraḫşān-ı Mıṣr

11. **kāfir:**
Nazm 34
Mısra: **6**
Allah'a inanmayan, kâfir // Sevgili // (Siyahlık yönüyle sevgilinin saçı bağlamında).

Şaçuñ bir bende çekdi Aḥmedʾi kim
Anı şol dīni ayruḳ kāfir itmez

12. **kāfir:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Allah'ın varlığını inkar eden. II rakip.

Sür raḳībi ravża-i kūyuñdan ey ḫūrī-liḳā
Bāġ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun

13. **kāfir:**
Gazel 270
Mısra: **8**
Allah'ın varlığını inkar eden. II rakip.

Ḳomaz raḳīb-i münkir dilde şafā-yı ḫāṭır
Virdi ḫalel bu kāfir cām-ı cihān-nümāya

14. **kāfir:**
Nazm 39
Mısra: **1**
(Zalim; acımasız; merhametsiz) Sevgili.

Yüz çevürme igen be hey kāfir
Ölmek olmaz seven be hey kāfir

15. **kāfir:**
Nazm 39
Mısra: **2**
(Zalim; acımasız; merhametsiz) Sevgili.

Yüz çevürme igen be hey kāfir
Ölmek olmaz seven be hey kāfir

16. **kāfir:**
Nazm 39
Mısra: **4**
(Zalim; acımasız; merhametsiz) Sevgili.

Dutayın sevdügümi bilmişsin
Böyle ḳaçmaḳ neden be hey kāfir

17. **kāfire:**-*e*
Gazel 46
Mısra: **7**
(Ar.) Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan getirdiklerine inanmayan yahut bunlardan birini inkâr eden kimse.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

18. **kāfirüñ:**-*üñ*
Gazel 71
Mısra: **8**
Kâfir. (Siyahlık yönüyle sevgilinin beni bağlamında).

Ḫāl-i ruḫuñ ki kesmedi zülfüñ ʿalāḳasın
Ol kāfirüñ taʿalluḳı bu but-perestedür

19. **kāfir:**
Gazel 1
Mısra: **7**
Acımasız, zalim kimse. II sevgili.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

20. **kāfir:**
Nazm 20
Mısra: **2**
Acımasız, zalim kimse. II sevgilinin saçı.

Cānı ol zülfeyn-i fettān öldürür
İki kāfir bir müselmān öldürür

kāfiristān:

1. **kāfiristāndur:**-*dur*
Gazel 186
Mısra: **4**
Kafirler ülkesi (saç ve siyahlık bağlamında).

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Şaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

2. **kāfiristāna:**-*a*
Gazel 271
Mısra: **10**
Halkı müslüman olmayan memleketler. || Saç ve siyahlık bağlamında.

Ḳara zülfüñüñ ağına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

kāfūr:

1. **kāfūr:**
Kaside 6
Mısra: **44**
Kâfûr ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan

beyaz ve yarı saydam güzel kokulu bir madde.

Ferrāşlaruñ çalduġı cārūb ile her ṣubḥ
Kāfūr ġubārıyla ṭolar ḳubbe-i mīnā

kāfūr-ı ter:

1. **kāfūr-ı ter:**
Kaside 29
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Taze kâfur.

Bu zülfi mi yā ḫāme-i Şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider īsār-ı benefşe

kāġıd:

1. **kāġıd:**
Gazel 169
Mısra: **1**
Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu sevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

2. **kāġıd:**
Gazel 254
Mısra: **18**
Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak.

Yazmazam parmaḳları vaṣfında sözin Aḥmedʾüñ
Ḳorḳaram kāġıd yanar od düşer aḳlām üstine

3. **kāġıd:**-*dan*
Gazel 278
Mısra: **3**
Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

4. **kāġıd:**
Gazel 16
Mısra: **10**
Kağıt, hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

kāġıd-ı şeffāfını:

1. **kāġıd-ı şeffāfını:**-*ı, -nı*
Kaside 6
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **-**
Şeffaf kâğıt.

Bu yidi ṭabaḳ kāġıd-ı şeffāfını eflāk
Her ṣubḥ ḳılur mühre-i mihr ile mücellā

kʾaġla:

1. **kʾaġladuġın:**-*duḳ, -ın*
Gazel 92
Mısra: **6**
Ki ağlamak.

Dostlar böyle mʾolur dostuluġuñ ḳāʿidesi
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

kāh:

1. **kāha:**-*a*
Gazel 292
Mısra: **2**
Saman, saman çöpü.

Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni
Kāha ṣaymaz dāne-i mehtābı ḥüsnüñ ḫırmeni

kāh-keşān:

1. **kāhkeşān:**
Kaside 6
Mısra: **37**
Samanyolu; geceleri gökyüzünde beyaz yol şeklinde görünen yıldız topluluğu.

Geh kāhkeşān gāh iledüp ḫırmen-i mehden
Dolāb-ı felek Delv ile dökerler aña mā

kʾaḥmed:

1. **kʾaḥmed:**
Gazel 350
Mısra: **13**
15. yüzyıl divan edebiyatı şairi, Ahmet Paşa.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

kahr:

1. **ḳahr:**
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Ar. Kudret, güç.

Ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy Ermeneküñ ḳalʿasını
Ḳahr ile ḳalʿ idüben ḳondı hemīn aldı hemān

2. **ḳahrı:**-*ı*
Gazel 34
Mısra: **18**
Celal, öfke.

Luṭfı zülāli ḳaṭresidür kevşer-i bihişt
Ḳahrı şirārı şemmesi nār-ı caḥīmdür

3. **ḳahr:**
Nazm 7
Mısra: **6**
Derin üzüntü veya acı, sıkıntı.

Nāz u niʿamla besledügüñ nāzenīnlerüñ
Ḳahr ile cānın almaġa pür-intiẓārsın

4. **ḳahruñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **109**
Gazap, öfke.

Ḳahruñ odınuñ ḳıṭʿasıdur āteş-i dūzaḫ
Luṭfuñ ṣuyınuñ ravżasıdur Cennet-i Meʾvā

kāʿide:

1. **ḳāʿidesi:**-*si*
Gazel 92

Mısra: **5**
Kaide, kural, nizam.

Dostlar böyle mʾolur dostuluġuñ ḳāʿidesi
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

<u>ḳāʿide-i yarluġı:</u>

1. **ḳāʿide-i yarluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yarlık, dostluk kaidesi.

Āh kim yār bozup ḳāʿide-i yarluġı
Yine resm eyledi bünyād-ı cefākārluġı

<u>ḳaḳdur:</u>

1. **ḳaḳdurmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 174
Mısra: **13**
Kaktırmak; itmek, ittirmek, vurmak.

Zülfi şehbāzına ḳaḳdurmaġa ol şayyād-ı dil
Bir naẓar murġına ṭaḳdı kirpügümden perr ü bāl

<u>ḳakı:</u>

1. **ḳaḳıyup:**-*y, -up*
Gazel 219
Mısra: **7**
Kızmak, öfkelenmek.

Ḫadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳaḳıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

<u>kâkül:</u>

1. **kāküller:**-*ler*
Gazel 323
Mısra: **5**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.

Dil ü cānlar ṣalınmaḳdan egilmişdür bu kākküller
Yüzüñde ol sebebdendür ser-i zülf-i dü-tāh egri

2. **kāküldedür:**
Gazel 322
Mısra: **9**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

3. **kāküllerle:**-*ler, -le*
Nazm 21
Mısra: **3**
Alna düşen kısa saç demeti, perçem.

Gördügümce ṣanuram ḫālini kāküllerle
Hind bāġı ṭonanupdur yine fülfüllerle

4. **kāküli:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **15**
Alna dökülen kısa saçlar.

Kāküli ucından ey dil ḫāme-veş ḳan aġla kim
Laʿl-i terden bula zīver kākül-i müşkīn-i dost

5. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 29
Mısra: **1**
(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.

Ey ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

6. **kākülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 153
Mısra: **6**
(Sevgilinin) alnına düşen kısa saç demeti, perçem.

ʿAnberīne olmaġ için nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe
Serv-i nāz üstinde bitmiş kākülüñ vardur senüñ

<u>kākül-i dilber:</u>

1. **kākül-i dilber:**
Kaside 11
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Dilberin perçemi.

Kākül-i dilber dilinden şerḥ iderdüm ḥālümi
Ḳorḳaram kʾola mükedder kākül-i müşkīn-i dost

<u>kākül-i dost:</u>

1. **kākül-i dost:**
Gazel 173
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kâkülü.

Kākül-i dost şıdı gönlüñi ben maḥzūnuñ
Dir gören kāsesini Leylī şımış Mecnūnuñ

2. **kākül-i dost:**
Kaside 17
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kâkülü.

Dil-i efgārumuzı çün ṭaġıdur kākül-i dost
Yā Rab ol zülfe bitit sen bu dil-ifgārluġı

<u>kākül-i müşkīn-i dost:</u>

1. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Gül yüzine şaçdı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost
İtdi cān bezmin muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

2. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Bilmezem cādū mıdur kʾāb-ı ʿiẕārında ṭurup
Hergiz itmez dāmenin ter kākül-i müşkīn-i dost

3. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Āh kim bu ḫaṭ mıdur yā sāye-i zülf-i nigār
Yoḫsa dökmiş misk ü ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

4. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Gūşe-i Beytüʾl-muḳaddes ṭāḳ-ı ebrū-yı nigār
Perde-i Beytüʾl-muṭahhar kākül-i müşkīn-i dost

5. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

El uzatmış zülfine yāruñ ṣabā meşşāṭa-vār
Şānesin misk itdi yek-ser kākül-i müşkīn-i dost

6. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Çāh-ı sīmīn-i zenaḫdānındaki dil düzdine
Ṣundı zencīr-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

7. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Kāküli ucından ey dil ḫāme-veş ḳan aġla kim
Laʿl-i terden bula zīver kākül-i müşkīn-i dost

8. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Nār-ı ruḫsārında ol servüñ sürer ʿömr-i dırāz
Beñzer olmışdur semender kākül-i müşkīn-i dost

9. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Ḥüsni firdevsinde cevlān itmege ṭāvūs-vār
Açdı müşgīn bāl ü şehper kākül-i müşkīn-i dost

10. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Ḫayme-i sulṭān gibi ḫurşīd-i tābān üstine
Ḳurdı müşkīn sāyebānlar kākül-i müşkīn-i dost

11. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

12. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Ḫusrevā sen şeh nişāna pīşkeş ḳılmaġ içün
Urdı māha ʿanber efser kākül-i müşkīn-i dost

13. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Bir Süleymān-ḳadr ḫusrevsin ki bezmüñde ṭutar
Elde bir cām-ı Sikender kākül-i müşkīn-i dost

14. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Māh mihrüñ ḫalḳasından olsa gerden-keş ide
Şeb kemendin aña çenber kākül-i müşkīn-i dost

15. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Nāmeñe ṭuġrā-yı miskīn ḫalḳa-i ebrū-yı yār
Ḫaṭṭuña cīm-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

16. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Ḳaṣd-ı ḫaṣmuña kemān çekmiş hilāl-ebrū-yı yār
Aya geydürmiş zırıhlar kākül-i müşkīn-i dost

17. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

İşigüñ bir Kaʿbedür mecmūʿ ḫācāt ehline
Kʾolmış aña ḫalḳa-i der kākül-i müşkīn-i dost

18. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Ṭāliʿ-i mesʿūda irmiş devletüñde kʾeylemiş
Māhı bālīn mihri bister kākül-i müşkīn-i dost

19. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**

Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ki bezmüñʾçün ider
Dāmenin pür-verd-i aḥmer kākül-i müşkīn-i dost

20. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Gerd-i rāhuñ ʿānberinden eylemişdür gül gibi
Cāmesin yāruñ muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

21. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

ʿAdlüñi yād itmeyüp uzatduġı-yʾçün ẓulm elin
Ḫāke olmışdur ber-ā-ber kākül-i müşkīn-i dost

22. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Bād-ı ʿazmüñden sipāh-ı fitne oldı tārmār
Ol perīşānlıḳda beñzer kākül-i müşkīn-i dost

23. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Bu sebebden devr-i eyyāmuñda ber-dār oldı kim
Oldı dil-düzd ü sitemger kākül-i müşkīn-i dost

24. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Ḥaḳ budur kim but-perest olmazdı ʿahdüñde senüñ
Ḳılca inṣāf eylese ger kākül-i müşkīn-i dost

25. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Ey melek-ḫū ḥüsn firdevsinde şevḳuñdan ḳurar
Sāyebān-ı sünbül-i ter kākül-i müşkīn-i dost

26. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Ṭapuña cān u göñül mülkin musaḫḫar ḳılmaġa
Her ṭarafdan çekdi leşker kākül-i müşkīn-i dost

27. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Añsa fetḥin sen Muḥammed-āyet ü Ḥaydar-dilüñ
Eylemezdi burc-ı Ḫayber kākül-i müşkīn-i dost

28. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Olmaz idi sürmese yüzin yuca dergāhuña
Hem-ser-i serv-i semen-ber kākül-i müşkīn-i dost

29. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Şiʿrüñ içün bir muʿanber dilsitān mecmūʿadur
Ṣūret-i Çīnle muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

30. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Zeyn idüp gülgūn-ı ḥüsni ḳapuña çekmek içün
Urdı naʿl-i misk-i ezfer kākül-i müşkīn-i dost

31. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Baş götürmiş ḥāsidüñ ḳaşdına ejderhā gibi
Ṣan ṣaçar aġzından āẕer kākül-i müşkīn-i dost

32. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Terk idüp ser-keşligin çün yoluña ser ḳor nʾola
Ḫüsn iline olsa server kākül-i müşkīn-i dost

33. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mıṣṭar kākül-i müşkīn-i dost

34. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Defter-i medḥ ü ṣenānuñ örmege şīrāzesin

Rīsmān bükmiş muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

35. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Şan uçar ṭūmār-ı medḥüñde redīf olduġı-yʾçün
Kʾaçdı defter bigi şad per kākül-i müşkīn-i dost

36. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Söz ʿarūsı zülfine naẓmum leʾālī dizdi kim
Silk-i cevherdür ser-ā-ser kākül-i müşkīn-i dost

37. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Līk ser-gerdānlıġından baġludur işüm gibi
Şan ki ḥālümdür muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

38. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Baḫtum añdum gice ḳaldurmadı ḳayġumdan benüm
Başını zānūdan ekşer kākül-i müşkīn-i dost

39. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Kākül-i dilber dilinden şerḥ iderdüm ḥālümi
Ḳorḳaram kʾola mükedder kākül-i müşkīn-i dost

40. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

ʿArż iderdi Aḥmedüñ ḥāl-i perīşānın tamām
Fīʾl-meşel olsa suḫanver kākül-i müşkīn-i dost

41. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Dāmen-i luṭfuñ dutup şād olmışam olsa ne var
ʿĀşıḳ-ı zāra müyesser kākül-i müşkīn-i dost

42. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Perçem-i nuṣretle zeyn olsun celālüñ nice kim
Rūy-ı māha vire zīver kākül-i müşkīn-i dost

43. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

44. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Ṣubḥ u şām itsün duʿāñı sübḥa-gerdān-ı felek
Tā kʾola dillerde ezber kākül-i müşkīn-i dost

45. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

ʿAnberīne daḳmaġ içün bir perīnüñ boynına
Baġlamış müşkīn girihler kākül-i müşkīn-i dost

46. **kākül-i müşkīn-i dost:**
Kaside 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk kokulu kakülü.

Gül yüzine şaçdı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost
İtdi cān bezmin muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

<u>kākül-i pīçān:</u>

1. **kākül-i pīçān:**
Gazel 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kıvrım kıvrım kakülü.

Ḥüsn deryāsında cānlar mevc urur māhī gibi
Her ṭarafdan aġ atar bu kākül-i pīçān aña

<u>kākül-i reyḥānuña:</u>

1. **kākül-i reyḥānuña:**
Gazel 295
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Reyhan kokulu saç.

Öyküdügiyçün kākül-i reyḥānuña sünbül
Bāġ içre ṣabā şaçını anuñ yola yazdı

<u>kal-:</u>

1. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 197
Mısra: **8**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Tīġ-ı cevrüñ irmese bir dem göñül bulmaz feraḥ
Tīr-i ġamzeñ görmesem bir laḥẓa ḳalmaz rāḥatum

2. **ḳalmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 181
Mısra: **12**
(olumsuz bir durumun içinde) bulunmak.

Bī-ṣabr u ḳarār oldı ṣaçuñda dil-i Aḥmed
Ḳalmaḳ yalıñuz gicede bīmāra ne müşkil

3. **ḳalmaz:**-*maz*
Kaside 9
Mısra: **8**
Bulunmak, var olmak, mevcut halde olmak.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

4. **ḳalısar:**-*ısar*
Gazel 286
Mısra: **4**
(Bir süre bir yerde) bulunmaya devam etmek.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Uş ḳalısar ḳıyāmete ḥasret ne fāyide

5. **ḳalursa:**-*ur, -sa*
Gazel 14
Mısra: **10**
Bulunmak, var olmak, mevcut halde olmak.

Diş bilermiş laʿline yāruñ raḳīb-i seng-dil
Varsun ögünsün eger ḳalursa dendānı dürüst

6. **ḳalam:**-*am*
Gazel 170
Mısra: **5**
Bir durum içinde olmak, bulunmak.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

7. **ḳalurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 231
Mısra: **15**
Bir durum içinde olmak, bulunmak.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

8. **ḳaldı:**
Mesnevi 3
Mısra: **28**
Kalmak, bulunmak.

Çün ol ḫᵛān-ı yaġmāya itdüñ ṣalā
Ne bīgāne ḳaldı ne ḫod āşinā

9. **ḳalup:**-*up*
Gazel 31
Mısra: **7**
(Bir yerde veya bir şeyin içinde) Kalmak.

Cānum megesi ḳalup lebüñde
Oldı per ü bāli şekker-ālūd

10. **ḳalup:**-*-up*
Gazel 54
Mısra: **5**
(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.

Ġam deñizinde ḳalup zülfüñi sevdā ḳıluram
Ġarḳ olurken şunaram māra elümden ne gelür

11. **ḳalmadı:**-*ma, -dı*
Nazm 5
Mısra: **14**
(Geriye) kalmak, mevcut olmak.

Reng-i ʿiẕārı zerd olup ol lāle-çihrenüñ
Bāġ-ı zamānda ḳalmadı būy-ı vefā dirīġ

12. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 240
Mısra: **1**
(Geriye) Kalmamak, bitmek, tükenmek, yok olmak, mevcut olmamak.

Cāna ḳalmaz būse-i laʿl-i şeker-bār isteyen
Baş virür būy-ı ser-i zülf-i siyeh-kār isteyen

13. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 239
Mısra: **10**
(Bir yerde) Olmak veya bulunmak.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

14. **ḳalmaz:**-*maz*
Nazm 34
Mısra: **3**
(Bir bütünden) Artmak.

Bugün bir ārzū ḳalmaz cihānda
Ki ḫᵛān-sālār-ı vaṣluñ ḥāżır itmez

<u>kal:</u>

1. **ḳalmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 256
Mısra: **14**
Durumunu korumak, bir halde bulunmaya devam etmek, sürmek II Olduğu yerde durmak.

Ẕāhidā kūyını terk itdügi budur Aḥmedʾüñ
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ hemān ḳalmaḳ gerek dīdārda

2. **ḳalana:**-*an, -a*
Kaside 16
Mısra: **27**
Bir mekanda bulunmak, durmak, hareket etmemek.

Ẓulmet-i faḳruñ içinde ḳalana göster yol
Maṭlaʿından ṭoġıcaḳ bu meh-i tābān-ı kerem

3. **ḳala:**-*a*
Gazel 32
Mısra: **11**
(Başka zamâna) Bırakılmak, (geriye) atılmak, ertelenmek, tehir edilmek.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẓar leẕīẕ

4. **ḳalurdum:**-*ur, -dum*
Gazel 257
Mısra: **5**
(Bir yerde) konaklamak, konmak; hayatını sürdürmek, yaşamak.

Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳīb

Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı
şeyṭān olmasa

5. **ḳalmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 132
Mısra: **1**
Bulunmak, geriye kalmak.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i
ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān
ebrūya ḳurbān olmamış

6. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 240
Mısra: **14**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Aḥmedʾüñ ʿaybı güzeller sevmek
ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār
isteyen

7. **ḳalmaḳ:**-*maḳ*
Terci-bend 1
Mısra: **125**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ
revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ
eyleyem senüñ

8. **ḳalanı:**-*anı*
Gazel 77
Mısra: **12**
(Geriye) kalmak.

Viṣāl-i yārdur ʿālemde maḳṣūd
Ḳalanı ġuṣṣa vü derd ü ḥazendür

9. **ḳalmaz:**-*maz*
Gazel 14
Mısra: **4**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak; seviyesi veya hâli değişmeyip durumu aynen devam etmek.

Tīr-i ġamzeñ merhem urmışdur
dil-i mecrūḥuma
Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde
peykānı dürüst

10. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 292
Mısra: **17**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı
luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde
luṭfuñ dāmeni

11. **ḳalur:**-*ur*
Gazel 292
Mısra: **18**
(Bir bütünden) artmak; var olmak, bulunmak.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı
luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde
luṭfuñ dāmeni

12. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 10
Mısra: **18**
Bir durum içinde olmak, bulunmak.

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı
Aḥmed zülfüñe
Āh kim zencīr-i ġamda ḳaldı ol
şeydā ġarīb

13. **ḳaldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **40**
Bir durum içinde olmak, bulunmak.

Ney-şekker oldı ġayret-i ḫāmeñle
telḫ-ʿayş
Reşk-i ḫaṭuñla ḳaldı siyeh
ḫānumān-ı müşk

14. **ḳalmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 14
Mısra: **6**
Bir durumun içinde olmak, bulunmak.

Çözse miskīn dāmen-i zülfin
ʿarūs-ı ḥüsn-i dost
Ḳalmaya bir nāfe-i Çīnüñ
girībānı dürüst

15. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 135
Mısra: **9**
" -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

Çün Aḥmed ḳaldı meydān-ı
ġamuñda
Gözi saḳḳā oluban āhı ferrāş

16. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 274
Mısra: **2**
" -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-
ḳāmete
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret
ḳıyāmete

17. **ḳaldı:**-*dı*
Nazm 5
Mısra: **24**
" -içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile
raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña
dirīġ

18. **ḳaldı:**-*dı*
Gazel 182
Mısra: **4**
" ...içinde olmak" anlamında kullanılan kelime.

Maḥşer midür şaçuñ ʿaraṣātında
ḫüsnüñüñ
Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-
ḥisāb dil

ḳalʿ idüben:

1. **ḳalʿ idüben:**-*üben*
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yok etmek, söküp çıkarmak.

Ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy Ermeneküñ
ḳalʿasını
Ḳahr ile ḳalʿ idüben ḳondı hemīn
aldı hemān

ḳalʿ itse:

1. **ḳalʿ itse:**-*se*
Kaside 22
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Yok etmek.

Tīġuñ ḳılāʿ-ı düşmeni ḳalʿ itse
ṭañ degül
Zīrā esāsın itmez olur üstüvār āb

ḳalʿ ola:

1. **ḳalʿ ola:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Erimek, eritilmek.

Düzetdi ḳalʿa-i pūlād tīġı İslāma
Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı
Fireng

kalʿa:

1. **ḳalʿadur:**-*dur*
   Nazm 22
   Mısra: **1**
   Kale.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

2. **ḳalʿasını:**-*ṣı, -nı*
   Kıt'a 20
   Mısra: **3**
   Kale.

Ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy Ermeneküñ ḳalʿasını
Ḳahr ile ḳalʿ idüben ḳondı hemīn aldı hemān

3. **ḳalʿayı:**-*y, -ı*
   Nazm 22
   Mısra: **3**
   Ar. Kale.

Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿī ḫarāb
Ceng maʿmūr ider anı bī-direng

kalʿa-i dīn:

1. **ḳalʿa-i dīn:**
   Gazel 34
   Mısra: **19**
   Kelime Tipi: **-**
   İnanç kalesi.

Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı kirpügüñ
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i ḳadīmdür

kalʿa-i pūlād:

1. **ḳalʿa-i pūlād:**
   Kaside 14
   Mısra: **31**
   Kelime Tipi: **-**
   Çelik kale.

Düzetdi ḳalʿa-i pūlād tīġı İslāma
Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı Fireng

kalb:

1. **ḳalbler:**-*ler*
   Gazel 256
   Mısra: **11**
   Yürek, gönül.

Ḳapılurdı ġamzeler nāzükliginden ḳalbler
Ḳayd-ı cān olmasadı bu ṭurra-i ṭarrārda

2. **ḳalb:**
   Gazel 182
   Mısra: **4**
   Göğüs orta boşluğunda, iki akciğer arasında, vücudun her yanından gelen kirli kanı akciğerlere ve oradan gelen temiz kanı da vücuda dağıtan organ, yürek. II Gönül.

Maḥşer midür ṣaçuñ ʿaraṣātında ḫüsnüñüñ
Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-ḥisāb dil

3. **ḳalbi:**-*i*
   Terkib-bend 1
   Mısra: **12**
   Bir durumdan başka bir duruma, bir şekilden başka bir şekle çevirme, değiştirme. ‖ Bir kelimedeki harflerin yerinin değiştirilerek yeni bir kelime oluşturulması.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

kalbe şafā vire:

1. **ḳalbe şafā vire:**-*e*
   Mesnevi 3
   Mısra: **125**
   Kelime Tipi: **-**
   Kalbe neş'e vermek, gönül rahatlığına ulaşmak.

İçüp ʿaḳl-ı hüşyārı bī-hūş idem
Cihānuñ cefāsın ferāmūş idem

kalb-i hārūna:

1. **ḳalb-i ḫārūna:**-*a*
   Nazm 35
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **-**
   Harun'un kalbi.

Mūsā yüz döndürür saḳaluñdan
Ḳalb-i Ḫārūna söyle ḫālüñden

kalb-i haşmuña:

1. **ḳalb-i ḫaşmuña:**-*uñ, -a*
   Terci-bend 1
   Mısra: **74**
   Kelime Tipi: **-**
   Düşmanın kalbi.

Ḳavs-i vemā rameyteden atduñ çü sır oḳın
Zaḫm urdı ḳalb-i ḫaşmuña ḫayl-i Müsevvimīn

kalb-i nesrīni:

1. **ḳalb-i nesrīni:**-*i*
   Terci-bend 2
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Yaban gülünün kalbi, ortası.

Ḳıldı yüzüm gibi zer-i ḫāliş
Ḳalb-i nesrīni kīmyā-yı ṣabā

kalb-i siyāh:

1. **ḳalb-i siyāh:**
   Kaside 5
   Mısra: **17**
   Kelime Tipi: **-**
   Siyah kalp; kararmış, günahkâr kalp.

Umaram ḫāliş ola zer gibi bu ḳalb-i siyāh
Kīmyādur bilürem ṣoḥbeti dervīşlerüñ

kalb-i ʿuşşāḳ:

1. **ḳalb-i ʿuşşāḳ:**-*ı*
   Gazel 324
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Âşıkların kalbi.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden ṣır ḳalb-i ʿuşşāḳ
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

ḳalbini ṣıyaldan:

1. **ḳalbini ṣıyaldan:**-*yal, -dan*
   Gazel 200
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Kalbini kırmak; birini çok üzecek bir davranışta bulunmak, gücendirmek.

Kirpügüñ ṣafʿ ṣaf ṣıyaldan ḳalbini bī-dillerüñ
Ten ḥiṣārında sipāh-ı cān ṭaġılmış dostum

kalbüñi virme:

1. **ḳalbüñi virme:**-*me*
Terkib-bend 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gönül vermek; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

kaldur:

1. **ḳaldura:**-*a*
Kaside 29
Mısra: **99**
Çıkarmak, açmak.

Çekmege çemen leşkerini ḳaldura her yıl
Şol ṣancaḳ-ı pīrūze-i zer-kārı benefşe

2. **ḳalduran:**-*an*
Kaside 13
Mısra: **82**
Bir nesneyi dik şekilde tutmak.

Bāġ içinde tā zümürrüd taḫt ura sulṭān-ı gül
Al sancaḳ ḳalduran tā lāle-i nuʿmānidür

kāleb:

1. **ḳāleb:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Kalıp, beden.

Ey ḥūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

2. **ḳālebi:**-*i*
Gazel 81
Mısra: **5**
Kalıp, beden, vücut.

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes ey ḫaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i tīmāruñ gelür

kalem:

1. **ḳalemüñ:**-*üñ*
Gazel 219
Mısra: **8**
Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış.

Ḫadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳaḳıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

2. **ḳalemüñ:**-*üñ*
Kaside 9
Mısra: **38**
Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış.

Ṭaḳdı devātı gibi ʿadū boynına resen
Çün ṣaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

3. **ḳalem:**
Kaside 26
Mısra: **27**
Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış.

Raḥm it baña ki zülfüñ ucından ḳalem gibi
Ḳan aġlaram bu baḫt-ı nigūnsārum üstine

4. **ḳalemüñ:**-*üñ*
Gazel 172
Mısra: **10**
Kalem II şiir yazma yeteneği.

Zülfinüñ şerḥini Aḥmed nice kūtāh ide kim
Vaṣf-ı sevdāda dırāz oldı zebānı ḳalemüñ

5. **ḳalemle:**-*le*
Kaside 14
Mısra: **45**
Kalem II şiir yazma yeteneği.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

6. **ḳaleminden:**-*i, -n, -den*
Gazel 313
Mısra: **9**
İnsanların kaderini yazan araç, alın yazısı.

Bir noḳṭa durur kātib-i ḥüsnüñ ḳaleminden
Yüzüñ beñi kim berg-i gül-i aḥmere düşdi

7. **ḳalemle:**-*le*
Kaside 7
Mısra: **131**
Kalem.

Tā yaza nūrīn ḳalemle çın seḥer naḳḳāş-ı ṣunʿ
Şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḫżar güneş

8. **ḳalem:**
Gazel 323
Mısra: **14**
Allah'ın kudret eli, Allah'ın takdir etmesi.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

9. **ḳalem:**
Kaside 6
Mısra: **94**
Allah'ın kudret eli, Allah'ın takdir etmesi.

Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

10. **ḳalem:**
Kaside 14
Mısra: **46**
I. Yazı yazmaya mahsus araç II. şiir yazma yeteneği.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

11. **ḳalem:**
Kaside 20
Mısra: **94**
I. Yazı yazmaya mahsus araç II. şiir yazma yeteneği.

Semāʿı naġme-i naẓmumla raḳṣa girse ne ṭañ
Ḳalem ki cām-ı medīḥüñle oldı mest-i maḳāl

12. **ḳalem:**
Mesnevi 3
Mısra: **139**
I. Yazı yazmaya mahsus araç II. şiir yazma yeteneği.

Ola şehd-güftār anda ḳalem
Ola kebg-reftār anda ḳalem

13. **ḳalem:**
Müfret 13
Mısra: **1**
I. Yazı yazmaya mahsus araç II. şiir yazma yeteneği.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

14. **ḳalemüm:**-*üm*
Gazel 127
Mısra: **15**
I. Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış. II. Şairlik yeteneği.

Aḥmedʾüñ sözleri sevdāsına düşdi ḳalemüm
Nʾola ṭūṭīdür iderse şekeristāna heves

15. **ḳalemüm:**-*üm*
Kaside 29
Mısra: **85**
I. Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış. II. Şairlik yeteneği.

Siḥr eyledi şiʿrüm çemeninde ḳalemüm kim
Söyler bu żamīrümdeki esrārı benefşe

16. **ḳalemüñ:**-*ün*
Gazel 75
Mısra: **24**
I. Yazma, çizme vb. işlemlerde kullanılan araç II. Şairlik yeteneği.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḥaṭuñ
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

17. **ḳalem:**
Kaside 20
Mısra: **91**
I. Yazma, çizme vb. işlemlerde kullanılan araç II. Şairlik yeteneği.

Ne cāẕūluḳlar ider gör medāyiḥüñde ḳalem
Ki düzdi āb-ı siyehden niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl

18. **ḳalem:**
Kaside 1
Mısra: **39**
I. Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet II. İnsanların kaderini yazan araç, alın yazısı.

ʿİlmüñ kitābı noḳṭasıdur levḥ ile ḳalem
Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur arż ile semā

19. **ḳalem:**
Mesnevi 3
Mısra: **177**
Yazı yazmaya mahsus araç.

Ḳalem kim geyer müşk-i terden şiʿār
Senüñ nāmuñ ile ider iftiḫār

20. **ḳalem:**
Mesnevi 4
Mısra: **23**
Yazı yazmaya mahsus araç.

Ḳalem bu sırdan oldı ser-bürīde
Bu ḳıldan çaldı çeng oldı ḫamīde

21. **ḳalemden:**-*den*
Gazel 290
Mısra: **4**
Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde alet. || Yaratıcının ilahi sırları yazması.

Ezel naḳḳāşı yazarken cemālüñ nakşına düşmiş
Ḳalemden noḳṭa-i ʿanber bu gülberg-i dil-ārāya

22. **ḳalem:**
Gazel 16
Mısra: **10**
Ar. Yazma aracı.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

23. **ḳalem:**
Kaside 25
Mısra: **35**
Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış. II Şiir yazma yeteneği.

ʿİdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḥayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

24. **ḳalem:**
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Bir çeşit siyahımsı ve sert kamışın yazı yazmak üzere özel bir biçimde yontulup açılmışı; her çeşit yazı yazan alet, kamış. II Şiir yazma yeteneği.

Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda
Her ḫāmede biñ lisānum olsa

25. **ḳalem:**
Gazel 55
Mısra: **16**
(Ar.) Yazı yazmaya mahsus araç.

Defter-i ʿışḳa yazılmaġa ger Aḥmed oḳına
Gözleri yaşlu başı üzre ḳalem gibi gelür

26. **ḳalem:**
Gazel 58
Mısra: **13**
(Ar.) Yazı yazmaya mahsus araç.

Aḥmed düşer ḳalem gibi sevdā-yı zülfüñe
Kim ilden ile bī-ser ü sāmān olup gider

27. **ḳalem:**
Gazel 170
Mısra: **5**
(Ar.) Yazı yazmaya mahsus araç.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

28. **ḳalem:**
Gazel 216
Mısra: **12**
(Ar.) Yazı yazmaya mahsus araç.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

29. **ḳalem:**
Gazel 310
Mısra: **2**

(Ar.) Yazı yazmaya mahsus araç.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

30. **ḳalem:**
Gazel 350
Mısra: **13**
(Ar.) Yazı yazmaya mahsus araç.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

31. **ḳalem:**
Kıt'a 1
Mısra: **32**
(Ar.) Yazı yazmaya mahsus araç.

Nice kim ṭuta varaḳ ṣafḥaların defter-i cūd
Nice kim yaza ḳalem dillere dīvān-ı kerem

32. **ḳalem:**
Kıt'a 24
Mısra: **3**
(Ar.) Yazı yazmaya mahsus araç.

Yazdı levḥ üzre ḳalem tārīḫini Ḳayṣer oldı Rūm'a Sulṭān Bāyezīd

33. **ḳalem:**
Nazm 15
Mısra: **4**
(Ar.) Yazı yazmaya mahsus araç.

Yazarken ruḫlaruñ vaṣfını Aḥmed
Ḳalem düşmiş elinden yana yazmış

34. **ḳalemden:**-*den*
Gazel 348
Mısra: **10**
Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

35. **ḳalemle:**-*le*
Gazel 215
Mısra: **1**
(Ar.) Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet.

Şol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

36. **ḳalemüñ:**-*üñ*
Nazm 30
Mısra: **4**
(Ar.) Yazı yazmaya mahsus, genellikle çubuk biçiminde âlet.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

kalem çekdi:

1. **ḳalem çekdi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak.

Dīvān-ı ḳażā içre ḳalem çekdi ʿUṭārid
Ḳılmaġa ḳader ṣafḥasına ḥükmüñi imżā

ḳaleme alur:

1. **ḳaleme alur:**-*ur*
Gazel 277
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bir konuyu yazı durumuna getirmek, yazıyla anlatmak.

Gözlerüm ḫūn-ı ciger ḫālini şerḥ eyler iken
Ḳirpügüm maʿnī-i rengīn diyü alur ḳaleme

kalem-i ʿafv:

1. **ḳalem-i ʿafv:**
Kaside 17
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Af, bağışlama kalemi.

Ḳalem-i ʿafv çek ey sāye-i Ḥaḳ sehvüme kim
Germdür şefḳatüñüñ ʿafve ḫarīdārluġı

kalender:

1. **ḳalender:**
Kıt'a 8
Mısra: **5**
(Fars.) Dünya malına önem vermeyen, müsâmahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse II. Derviş.

Göñlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

2. **ḳalender:**
Gazel 270
Mısra: **14**
Dünya malına önem vermeyen, müsamahakâr, yumuşak huylu, alçak gönüllü, olur olmaz şeyin üstünde durmayan kimse. II Âşık.

Zülfüñ düninde virdüm dil ḫaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne şundı aya

kalīl-i iʿtibār:

1. **ḳalīl-i iʿtibār:**
Kaside 23
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
İtibarı az.

Olmış iken ḫayātına her nesnenüñ sebeb
Çoġ olduġı-yʾçün oldı ḳalīl-i iʿtibār āb

kalma:

1. **ḳalmadı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **73**
Kalmamak II Bitmek.

Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūnīn-dil meger āhū-yı Çīn

kām-baḫş:

1. **kām-baḫş:**
Kaside 24
Mısra: **76**
Mutluluk bağışlayan.

Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-fīrāz

Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

2. **kām-baḫş:**
Mesnevi 3
Mısra: **176**
Herkesin arzusunu yerine getiren.

Senüñ gibi kim gördi bir āfitāb
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

kamer:

1. **ḳamerdür:**-*dür*
Gazel 3
Mısra: **1**
Ay II Sevgilinin yüzü.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḫayrān aña

2. **ḳamer:**
Gazel 27
Mısra: **8**
Dünyanın uydusu, ay.

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

3. **ḳamerden:**-*den*
Gazel 44
Mısra: **10**
Dünyanın uydusu, ay.

Āferīn ḥüsni ʿarūsına kʾanuñ zīverini
Aḥmed āyīne-i ḫurşīd ü ḳamerden güniler

4. **ḳamerden:**-*den*
Gazel 53
Mısra: **1**
Dünyanın uydusu, ay.

Ḳamerden heyʾet-i ruḥsārı yigdür
Şekerden şerbet-i güftārı yigdür

5. **ḳamer:**
Gazel 86
Mısra: **8**
Dünyanın uydusu, ay.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

6. **ḳamerle:**-*le*
Gazel 130
Mısra: **6**
Dünyanın uydusu, ay.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

7. **ḳamerüñ:**-*üñ*
Gazel 209
Mısra: **6**
Dünyanın uydusu, ay.

Ḳabā-yı ḥüsn ü bahā yaraşaldan ol güneşe
Libāsını ḳamerüñ müsteʿāra beñzetdüm

8. **ḳameri:**-*i*
Gazel 266
Mısra: **1**
Dünyanın uydusu, ay.

Göster yüzüñi kim ḳameri bī-ḳarār ide
Depret lebüñi kim şekeri şermsār ide

9. **ḳamer:**
Gazel 324
Mısra: **2**
Dünyanın uydusu, ay.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

10. **ḳamer:**
Kaside 7
Mısra: **103**
Dünyanın uydusu, ay.

Ṣan ki maġribdür ṣaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Ṣan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

11. **ḳamer:**
Kaside 7
Mısra: **108**
Dünyanın uydusu, ay.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

12. **ḳameri:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **3**
Dünyanın uydusu, ay.

Yaḳasından ṭulūʿ iden ḳameri
Reşk-i ḫurşīd-i ḫāverān bulduñ

13. **ḳamer:**
Gazel 52
Mısra: **16**
Ay (gibi parlak ve güzel olan sevgili).

Hilāl ḫalḳasını gūş-ı āsumāna ṭaḳan
Ḳamer yüzüñdeki pervīn güşvāruñdur

14. **ḳamer:**
Gazel 188
Mısra: **5**
Ay (gibi parlak ve güzel olan sevgili).

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

15. **ḳamer:**
Gazel 312
Mısra: **11**
Ay (gibi parlak ve güzel olan sevgili).

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-gūnı ey ḳamer günden
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

kamer devrinde:

1. **ḳamer devrinde:**-*nde*
Gazel 230
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İçinde bulunulan kıyamete en yakın olan fitne dolu ay dönemi.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur nʾeylesün

2. **ḳamer devrinde:**-*nde*
Gazel 156
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ay zamanı ll İçinde bulunulan kıyamete en yakın olan fitne dolu ay dönemi.

Ḳamer devrinde ḫaṭṭ-ı dilsitānuñ
Ne yazar fitnesin āḫir zamānuñ

3. **ḳamer devrinde:**
Gazel 272

Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ay devri. || Eskiler yedi gezegenin her birinin biner yıl devir sürdüğüne, altı yıldızın devrinin geçip yedinci yıldız olan Ay'ın devri içinde bulunduğumuza inanırlardı. İlk devir Zühal devridir ki Hz. Âdem ile başlamıştır. Bu devirlerden her biri bin yıl sürer. İçinde bulunduğumuz devir son devirdir ki Hz. Muhammed'in devridir.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gül-gūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur çāre ne

4. **ḳamer devrinde:**-*n, -de*
Gazel 253
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ay devri, ayın ortaya çıktığı vakit ll sevgilinin yüzünün aşikar olduğu vakit.

Ḳamer devrinde devlet zülfüñüñdür
Ki olmış māh ile zānū be-zānū

<u>ḳamer yüzlü:</u>

1. **ḳamer yüzlü:**
Gazel 238
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ay yüzlü ll Yüzü ay gibi parlak sevgili.

Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ
Semen-beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

<u>ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı:</u>

1. **ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı:**-*sı*
Gazel 146
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi artıran, veren ay yüzlü sevgili.

Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ
Gūyiyā ḫār-ı siyehdür kim gül-i raʿnāsı yoḳ

<u>ḳamer-talʿat:</u>

1. **ḳamer-ṭalʿat:**
Gazel 95
Mısra: **5**
Ay (gibi parlak) yüzlü (sevgili).

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

2. **ḳamer-ṭalʿat:**
Gazel 305
Mısra: **1**
Ay (gibi parlak) yüzlü (sevgili).

Var mı bir ḥüsn āfītābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

<u>ḳamet:</u>

1. **ḳāmeti:**-*i*
Gazel 239
Mısra: **19**
Boy, endam.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar şaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

2. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 197
Mısra: **2**
Boy, endam II aşığın boyu.

Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum
Māh-ı nev gibi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

3. **ḳāmetin:**-*in*
Gazel 323
Mısra: **11**
Boy, endam II aşığın boyu.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

4. **ḳāmetüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 101
Mısra: **7**
Ayağa kalkma II kamete durmak II sevgilinin boyu.

Mescide ger ḳāmetüñi ʿarż ḳılsañ ṣubḥ-dem
Mescidüñ her gūşesi Allāhu ekberden ṭolar

5. **ḳāmetüm:**-*üm*
Gazel 193
Mısra: **3**
Boy, endam II aşığın boyu.

Çeng olupdur ḳāmetüm zārīlıġ eyler her ḳılum
Zühreye āheng ider göklerde efġānum benüm

6. **ḳāmet:**
Gazel 9
Mısra: **1**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

7. **ḳāmeti:**-*i*
Gazel 51
Mısra: **3**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

8. **ḳāmetüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 62
Mısra: **2**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Söze gelse laʿl-i dür-bāruñ dil ü cān oynadur
Ṣalınıcaḳ ḳāmetüñ serv-i ḫırāmān oynadur

9. **ḳāmetüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 66
Mısra: **4**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Göñlüme ṭūl-ı emel virüp hevāsı zülfüñüñ
Gözlerüme ḳāmetüñ fikri uzun yaş añdurur

10. **ḳāmetüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 74
Mısra: **13**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Ḳāmetüñ çıḳdı ḳapuñdan oldı göz yaşı revān
Ṣan ḳıyāmet ḳopdı gökden aḫter-i tābān yaġar

11. **ḳāmeti:**-*i*
Gazel 107
Mısra: **2**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Ruḫı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

12. **ḳāmetin:**-*i, -n*
Gazel 241
Mısra: **15**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Ḳāmetin ṣordum raḳībe işidüp dilber didi
Aḥmed İblīse ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

13. **ḳāmetüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 265
Mısra: **1**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Ḳāmetüñ şīvesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

14. **ḳāmetüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 337
Mısra: **7**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā ẕikr itse serv eyler semāʿ
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa Mevlevī

15. **ḳāmetüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 339
Mısra: **1**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Fitneyle ḳāmetüñ ḳoparurdı ḳıyāmeti
Ḫışm ile çeşmüñ itmese ʿayn-ı ʿināyeti

16. **ḳāmetüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 349
Mısra: **3**
Boy, endam. II Sevgilinin boyu.

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstī

kāmet getüre:

1. **ḳāmet getüre:**-*e*
Gazel 265
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ayakta durmak, ayağa kalkmak, boylanmak, yürümek.

Ḳāmetüñ şīvesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

kāmet-i bālā:

1. **ḳāmet-i bālā:**
Gazel 94
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boy.

Maḥşer-i zülfüñde ḥaşr olmaġa diller bī-ḥisāb
Sen ḳıyāmetsin nişān ol ḳāmet-i bālā yiter

2. **ḳāmet-i bālā:**
Kaside 31
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boy.

Ṣalınup iki şāhid-i zībā gibi her dem
ʿArż itdiler arż ehline ḫoş ḳāmet-i bālā

kāmet-i dilber:

1. **ḳāmet-i dilber:**
Kaside 6
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin boyu.

Ṭabʿuñ görinür ḳāmet-i dilber gibi mevzūn
Şiʿrüñ oḳınur ḫaṭṭ-ı ṣanem gibi dil-ārā

kāmet-i dil-cū:

1. **ḳāmet-i dil-cū:**
Müfret 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül cezbedici boy.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

kāmet-i dil-cūsı:

1. **ḳāmet-i dil-cūsı:**-*sı*
Gazel 165
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönül cezbedici boy.

Oldı nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz
Bāġ-ı revānda ḳāmet-i dil-cūsı Ḳāsımuñ

kāmet-i dil-cūy:

1. **ḳāmet-i dil-cūy:**
Gazel 160
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin gönül çeken boyu.

Sebzede ey serv ayaġuña yüzin sürmezdi āb
Olmasa ol ḳāmet-i dil-cūy ile hem-tālıġuñ

kāmet-i dil-cūya:

1. **ḳāmet-i dil-cūya:**-*y, -a*
Gazel 45
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Gönül cezbedici boy. (Sevgilinin uzun boyu, endamı).

Aḥmed ol ḳāmet-i dil-cūya hevādār olalı
Ḳanda bir serv görürse yaḳasın çāk eyler

kāmeti elifin:

1. **ḳāmeti elifin:**-*n*
Gazel 121
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin elif harfine benzeyen boyu.

Ḳaşı nūnıyla ḳāmeti elifin
Gördük ayruḳ biz ansuz olımazuz

kāmet-i raʿnā:

1. **ḳāmet-i raʿnā:**
Gazel 10
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **-**
Güzel boy II sevgilinin uzun, güzel boyu.

Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġarīb

2. **ḳāmet-i raʿnā:**
Gazel 344
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzel boy II sevgilinin uzun, güzel boyu.

Ol ḳāmet-i raʿnā ile bostān-ı revānda
Sen serv-i revān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

kāmet-i raʿnāsı:

1. **ḳāmet-i raʿnāsı:**-*sı*
Gazel 162
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzel boy II sevgilinin uzun, güzel boyu.

Kim gezdüre ḫurşīdi gümüş serv üzerinde
Fitneyle meger ḳāmet-i raʿnāsı ʿAlīnüñ

kām-kār:

1. **kām-kār:**
Kaside 23
Mısra: **88**
İsteğine kavuşmuş, kutlu (kimse).

Ṣudur cemīʿ nesneyi pāk eyleyen velī
Ḫāk-i rehüñle pāk olur ey kām-kār āb

kāmkār:

1. **kāmkār:**
Kaside 24
Mısra: **76**
Muradına ermiş.

Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

kām-kār ola:

1. **kām-kār ola:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Muradına ermiş, isteğine ulaşmış olmak.

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

kāmrān:

1. **kāmrān:**
Kaside 30
Mısra: **4**
Arzusuna, muradına ermiş, bahtiyar.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaṣdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

kām-rān:

1. **kām-rān:**
Gazel 158
Mısra: **8**
Arzusuna kavuşmuş, muradına ermiş (kimse).

Uzadup ayaġını gümüş taḫtda yatur
Devr-i ḳamerde devlet ile kām-rān ḳaṣuñ

kamu:

1. **ḳamulara:**-*lar, -a*
Gazel 5
Mısra: **7**
Bütün, hep, her, herkes, halk.

Ḳamuya bencileyinseñ dirīġ ḳamulara
Yig ise ʿālemüñ ayruḳlarıyla āh baña

2. **ḳamuya:**-*ya*
Gazel 5
Mısra: **7**
Bütün, hep, her, herkes, halk.

Ḳamuya bencileyinseñ dirīġ ḳamulara
Yig ise ʿālemüñ ayruḳlarıyla āh baña

3. **ḳamuya:**-*ya*
Terkib-bend 1
Mısra: **70**
Bütün, herkes.

Ḥayfā ki düşdi ṭopraġa bād-ı fenā ile
Devlet dıraḫtı kim ḳamuya tekyegāh idi

4. **ḳamu:**
Kaside 13
Mısra: **88**
Bütün, tüm.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hᵛānıdır

5. **ḳamu:**
Kaside 16
Mısra: **36**
Baştan başa, büsbütün, bütün.

Bu felek yazmasa nüsḫañdan eger nāmesini
Yañlış olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

6. **ḳamu:**
Mesnevi 3
Mısra: **138**
Baştan başa, büsbütün, bütün.

Gülin ser-be-ser dürr-i būyā idem
Giyāsın ḳamu müşk-i gūyā idem

7. **ḳamu:**
Kaside 9
Mısra: **19**
Baştan başa, büsbütün, bütün.

Çöz çīn-i zülfüñi ki perīşān ola ḳamu
Bār-ı ḳaṭār-ı ġāliye vü kārbān-ı müşk

8. **ḳamu:**
Kaside 14
Mısra: **32**
Bütün, hep, tüm.

Düzetdi ḳalʿa-i pūlād tīġı İslāma
Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı Fireng

9. **ḳamu:**
Kaside 15
Mısra: **24**
Bütün / tüm.

Bulmasa nām-ı şerīfüñle şeref nāme-i cūd
Ebter olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

10. **ḳamu:**
Kaside 32
Mısra: **12**
"Bütün, hep" anlamında sıfat.

Egerçi cümlesi geydi libās-ı gūn-ā-gūn
Ve līk ṣoñra çıḳarup olur ḳamu ʿuryān

11. **ḳamu:**
Gazel 36
Mısra: **16**
"Hepsi, tümü" anlamında zamir.

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

12. **ḳamu:**
Kıt'a 18
Mısra: **3**
"Bütün, her" anlamında belgisiz sıfat.

Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḫayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

13. **ḳamu:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **16**
"Hepsi, herkes" anlamında belgisiz zamir.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

14. **ḳamu:**
Gazel 82
Mısra: **4**
"Bütün, tüm" anlamında belgisiz sıfat.

Şām-ı zülfüñ çerisi ḳondı göñül Mışrına kim
Sāyebānlarla ṭoludur ḳamu meydān-ı Mışr

15. **ḳamu:**
Gazel 122
Mısra: **8**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

16. **ḳamu:**
Kıt'a 1
Mısra: **9**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Kīmyā oldı ḳamu ehl-i seḫānuñ naẓarı
Olalı ḫāk-i derüñ sürme-i aʿyān-ı kerem

17. **ḳamu:**
Nazm 41
Mısra: **4**
"Bütün, her bir" anlamında belgisiz sıfat.

Nāzük bedenin pāreleyüp eyledi pür-ḫūn
Dağıtdı ḳamu pārelerini çemen içre

kām-yāb:

1. **kām-yāb:**
Mesnevi 3
Mısra: **176**
İsteğine erişmiş, arzusuna nail olmuş, bahtiyar.

Senüñ gibi kim gördi bir āfitāb
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

kān:

1. **kānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 109
Mısra: **6**
(Fa.) Maden ocağı, bir şeyin kaynağı.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳīḳüñ kānıdur

2. **ḳanum:**-*um*
Gazel 136
Mısra: **6**
Aşığın kanı.

Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ
Ḳo ḳanum ile ṣoruşayın el-curūḥa ḳışāṣ

3. **ḳanum:**-*um*
Gazel 193
Mısra: **8**
Aşığın kanı.

Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña
Ḳana girme key ṣaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

4. **ḳanum:**-*um*
Gazel 241
Mısra: **4**
Aşığın kanı.

Āyet-i ḥüsnüñle sen vaṣluñ ḥarām itdüñ baña
Ben ḥarāmī çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

5. **ḳanıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 109
Mısra: **8**
Vücuttaki hayati sıvı II Gözyaşı.

Şanma ey serv ayaġuña baş ḳomışdur lāleler
Dāmenüñe yapışan ʿuşşāḳ-ı mestüñ ḳanıdur

6. **kānında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 264
Mısra: **14**
Bir şeyin çok bol bulunduğu yer veya kimse, kaynak, memba.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

7. **kānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **56**
Maden, kaynak.

İşigi ṭopraġı iksīr-i ḫayātuñ cevheri
Ḫāk-i pāyı menbaʿ-ı luṭf u mürüvvet kānıdur

8. **ḳanları:**
Gazel 304
Mısra: **4**
Kan. II Kanlı gözyaşı.

Nice bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş
Gerek ol ḳanları teskīn ide ʿunnāb gibi

9. **ḳana:**-*a*
Kıt'a 17
Mısra: **3**
Kan. II Kanlı gözyaşı.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

10. **ḳana:**-*a*
Gazel 127
Mısra: **12**
Kan. II acı,üzüntü, keder.

Çeşm-i ḫūn-rīzi ne cādū-yı siyeh-dildür kim
Ḳanmadı ḳanum içüp ḳıldı yine ḳana heves

11. **kān:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Altın ve gümüş gibi madenlerin çıktığı maden ocağı.

Ṣol deñlü ḫaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

12. **kān:**
Kaside 21
Mısra: **68**
Altın ve gümüş gibi madenlerin çıktığı maden ocağı; kaynak.

Ḳoma ṭopraḳda Aḥmedi ki anı
Midḥatüñ cevherine kān bulduñ

13. **ḳanmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 127
Mısra: **12**
Doymak, kanmak.

Çeşm-i ḫūn-rīzi ne cādū-yı siyeh-dildür kim
Ḳanmadı ḳanum içüp ḳıldı yine ḳana heves

14. **ḳan:**
Gazel 109
Mısra: **6**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳīḳüñ kānıdur

15. **ḳan:**
Gazel 191
Mısra: **8**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.

Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñʾçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

16. **ḳan:**
Gazel 223
Mısra: **4**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

17. **ḳan:**
Gazel 287
Mısra: **18**
1. Vücuttaki kırmızı renkli sıvı,kan. Âşığın kanlı gözyaşları.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

18. **kāna:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **61**
Gümüş ve altın gibi madenlerin çıkarıldığı maden ocağı.

Baḥr ile kāna daʿvī-i faẓl itse himmeti
Ṣıdḳ-ı maḳāline dil ü desti güvāh idi

19. **ḳanumı:**-*um, -ı*
Gazel 16
Mısra: **5**
Vücuttaki hayati sıvı, kan. || Aşığın dökülen kanı, sevgili uğruna feda ettiği canı.

Ḳanumı ḥalāl eyleyeyin saña gelürseñ
Tābūtumuñ ardınca bir iki ḳadem ey dost

20. **ḳanup:**-*up*
Müfret 16
Mısra: **1**
İnanmak, kanaat getirmek, aklı yatıp kāni olmak. II Aldanmak, inanılmaması gereken şeye inanmak.

Tāḳ-ı çarḫuñ nakşını bāḳī ḳanup aldanma kim
Köhne mihmān-ḫānedür ḫalḳ-ı cihān mihmāndur

21. **ḳan:**
Gazel 43
Mısra: **7**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

22. **ḳandur:**-*dur*
Gazel 65
Mısra: **14**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi şormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henüz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

23. **ḳanın:**-*ın*
Gazel 65
Mısra: **13**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi şormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henüz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

24. **ḳandur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **10**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henüz

25. **ḳan:**
Gazel 132
Mısra: **1**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

26. **ḳan:**
Gazel 192
Mısra: **14**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Her seḥer çeşm-i şafaḳdan ḳanlu yaş gibi aḳan
Ḳan degüldür cürʿa-yı cām-ı şebānumdur benüm

27. **ḳan:**
Gazel 218
Mısra: **2**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Gönlümi sevdā-yı zülfüñle perīşān isterem
Sīnemi şevḳ-ı lebüñle ṭopṭolu ḳan isterem

28. **ḳanın:**-*ın*
Gazel 229
Mısra: **7**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Kemān ebrūsına ḳurbān olan ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Süreydi alnına bārī yavuz gözden yavuz dilden

29. **ḳanlaruñ:**
Gazel 250
Mısra: **4**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Gözi tīġ-ı cefā çekmiş döker ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

30. **ḳan:**
Gazel 251
Mısra: **12**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm gönlümde muḥkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

31. **ḳanın:**-*ın*
Gazel 273
Mısra: **4**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḥınnā diyü ellerine

32. **ḳanumuza:**-*um, -uz, -a*
Gazel 287
Mısra: **16**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehī añmaġ içün
Bārī dāmānuñ ucın bandurasın ḳanumuza

33. **ḳanum:**-*um*
Gazel 307
Mısra: **10**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Çaġırur rūḥuʾl-ḳudüs yā leytenī küntü turāb
Sen dökerken cürʿa-i laʿlüñ yire ḳanum gibi

34. **ḳanum:**-*um*
Gazel 307
Mısra: **18**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

35. **ḳandur:**-*dur*
Gazel 331
Mısra: **14**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Aḥmedʾüñ yaşı şaḳın dāmenüñi dutmaya kim
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebī

36. **ḳanı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **12**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Sevdā-yı çīn-i zülfüñe düşüp ciger yaḳar
Āhū-yı Çīn anuñʾçün olur baġrı ḳanı müşk

37. **ḳanı:**-*ı*
Kaside 28
Mısra: **6**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henūz ol tīr-i peykāndan ṭamar

38. **ḳanına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 29
Mısra: **65**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Ġarḳ oldı ʿadū ḳanına ol ḫancer-i sīr-āb
Gūyā ki geyer cāme-i gül-nāri benefşe

39. **ḳan:**
Nazm 5
Mısra: **22**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

40. **ḳanumı:**-*um, -ı*
Nazm 42
Mısra: **1**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

41. **ḳanum:**-*um*
Gazel 186
Mısra: **12**
Kan II Aşığın kanı.

Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

42. **ḳan:**
Nazm 17
Mısra: **4**
Canlıların damarlarındaki yaşamsal sıvı, kan. II Şarap.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā şun berü çoḳ dutma şu ḳan olacaġı

43. **ḳan:**
Gazel 42
Mısra: **2**
Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı II acı, keder.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUşşāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

44. **ḳanuma:**-*um, -a*
Gazel 134
Mısra: **7**
Kan. (Acı, ıstırap çekme bağlamında).

Ḥācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

45. **ḳan:**
Gazel 343
Mısra: **12**
Canlıların damarlarındaki yaşamsal sıvı, kan II Âşığın yüreğindeki aşkın acısıyla gözünden akıttığı kanlı gözyaşı.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

46. **ḳan:**
Gazel 203
Mısra: **14**
İnanmak, kanaat getirmek, aklı yatıp kāni olmak.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

<u>kan aġla:</u>

1. **ḳan aġla:**
Kaside 11
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Kāküli ucından ey dil ḫāme-veş ḳan aġla kim
Laʿl-i terden bula zīver kākül-i müşkīn-i dost

<u>kan aġladı:</u>

1. **ḳan aġladı:**-*dı*
Gazel 193
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

<u>kan aġladum:</u>

1. **ḳan aġladum:**-*du, -m*
Gazel 241
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan aġladum güldi didi
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

<u>kan aġladur:</u>

1. **ḳan aġladur:**-*ur*
Gazel 287
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Büyük bir üzüntü içinde bırakmak, acı çektirmek.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

<u>kan aġladuram:</u>

1. **ḳan aġladuram:**-*ur, -am*
Gazel 264
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Derin acı ve üzüntü vermek, kan ağlatmak.

Āteş-i āhum ile ṭaşlara ḳan aġladuram
Yād-ı hecrānuñ eger bu dil-i pür-sūza gele

kan ağlamışam:

1. **ḳan ağlamışam:**-*mış, -am*
Gazel 132
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan ağlamışam
Kim bir der ü dīvār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

kan ağlañ:

1. **ḳan ağlañ:**-*ñ*
Müfret 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan ağlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

kan ağlar:

1. **ḳan ağlar:**
Kaside 8
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-meṣel
Ḳan ağlar idi Aḥmed içün zār zār laʿl

kan ağlaram:

1. **ḳan ağlaram:**-*r, -am*
Kaside 26
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Raḥm it baña ki zülfüñ ucından ḳalem gibi
Ḳan ağlaram bu baḫt-ı nigūnsārum üstine

2. **ḳan ağlaram:**-*r, -am*
Kaside 28
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Ḫāk-i pāyuñ dīdede ben giryeden ḳan ağlaram
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

kan ağlasa:

1. **ḳan ağlasa:**-*sa*
Terkib-bend 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Ḳılsa yir ehli sīnesini cāme gibi çāk
Ḳan ağlasa ḳıyāmete dek ins ü cān daḫı

kan ağlasam:

1. **ḳan ağlasam:**-*sa, -m*
Gazel 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Lāle-gūn ruḫsāruñı yād idüben ḳan ağlasam
Būstān-ı dīde ol dem verd-i aḥmerden ṭolar

kan ağlasun:

1. **ḳan ağlasun:**
Nazm 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ çok üzülmek.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan ağlasun tek yüzüme bir gül yiter

kan akıtsa:

1. **ḳan akıtsa:**-*sa*
Terci-bend 2
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek ‖ "kan ağlamak" deyimine benzer bir anlam bağlamında "çok üzüldüğünü göstermek.".

Ruḫı yādına ḳan akıtsa gözüm
Pür olur gülşen ü çemen lāle

kan derledi:

1. **ḳan derledi:**-*di*
Kaside 31
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Yüzü kızarmak; utanmak.

Ḫūn oldı leb-ā-leb ciger-i ġonca-i rengīn
Ḳan derledi gülşende ḥayādan gül-i ḥamrā

kan döker:

1. **ḳan döker:**-*er*
Kaside 19
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Ölüme yol açmak, cana kıymak II kanlı gözyaşları dökmek.

Ol ki ṭaʿn-ı nīzesinden ḳan döker çeşm-i zırıh
Deprenür pāy-ı semendinden zemīn-i heftümīn

kan dökilür:

1. **ḳan dökilür:**
Gazel 75
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Ölüme yol açmak, cana kıymak II kanlı gözyaşları dökmek.

Şemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger şaçsa ne ġam
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

kan dökmesün:

1. **ḳan dökmesün:**-*me, -sün*
Gazel 263
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşları dökmek ‖ çok üzülmek.

Nice ḳan dökmesün gözüm ki aġyār
Urur zaḫm-ı cefālar tāze tāze

kan eyle:

1. **ḳan eyle:**
Gazel 275
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cinayet işlemek, adam öldürmek; keder, ızdırap vermek.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

ḳan eyledüñ:

1. **ḳan eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kanlar içinde bırakmak, yaralamak, öldürmek; acı, ızdırap vermek.

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed
Çün ġonca gibi bağrını ḳan eyledüñ ey dost

ḳan ider:

1. **ḳan ider:**-*er*
Gazel 142
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kan etmek, kanlar içinde bırakmak; derde, sıkıntıya sokmak, kederlendirmek.

Miḥnet kemānı cevr oḳıyla cān u dil delüp
Ḥasret ḳılıcı yüregümi ḳan ider dirīġ

ḳan idersin:

1. **ḳan idersin:**-*er, -sin*
Kıt'a 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kan etmek, kanlar içinde bırakmak; derde, sıkıntıya sokmak, kederlendirmek.

Velī dün bir ḳadeḥ ṣunduñ kʾanuñla
Bugün mey gibi bağrum ḳan idersin

ḳan itdi:

1. **ḳan itdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı hale getirmek.

Naḥcīr ol oḳı bağrına nʾiçün başar diyü
Ḳan itdi reşkden cigerin āhū-yı tātār

ḳan itmege:

1. **ḳan itmege:**
Gazel 320
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kan etmek, kanlar içinde bırakmak; derde, sıkıntıya sokmak, kederlendirmek.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çağrışur kim her ṭarafdan ha beni

ḳan olduġı:

1. **ḳan olduġı:**
Gazel 30
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kan dolmak.

Ḳan olduġı budur cigeri misk-i Ḥıṭānuñ
Öykündi ser-i zülfüñe oldı yüzi esved

ḳan olup:

1. **ḳan olup:**-*up*
Gazel 58
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kan olmak, yaralanmak. II Çok acı çekmek.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çīnden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

ḳan olur:

1. **ḳan olur:**-*ur*
Gazel 39
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kan olmak, yaralanmak. II Çok acı çekmek.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

ḳan olursa:

1. **ḳan olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 114
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Kan olmak, yaralanmak. II Çok acı çekmek.

Sīne-i Aḥmedʾden dem-ā-dem ḳan olursa ṭañ degül
Kim aña itdi maḥabbet tīrini pertāb göz

ḳan yaşların aḳıtdı:

1. **ḳan yaşların aḳıtdı:**
Gazel 295
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı dökmek. II Kan ağlamak.

Dil ḫastesi hecrüñ eleminden öle yazdı
Ḳan yaşların aḳıtdı ki ṭūfān ola yazdı

ḳan yudalum:

1. **ḳan yudalum:**-*alum*
Nazm 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
I. Kan yutmak II Şarap içmek III. Büyük bir acı ve üzüntü içinde bulunmak.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā ṣun berü çoḳ dutma şu ḳan olacağı

ḳan yudan:

1. **ḳan yudan:**-*an*
Gazel 70
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek; bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek.

Ḳan yudan dil-teşneler düşmiş ḳaşuñ sevdāsına
Rind olan mey-ḫʷārelerʿīd ayına müştāḳdur

ḳan yudar:

1. **ḳan yudar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **159**
Kelime Tipi: **-**
Pek çok sıkıntı, azap, ızdırap çekmek ve bunlara tahammül etmek, dayanmak, katlanmak.

Ḳan yudar ırāḳdan ḳabağum gibi ṣurāḫī
Alduḳca lebüñ būselerin kāse-i ḥamrā

kan yudarken:

1. **ḳan yudarken:**-*ar, -ken*
Gazel 173
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Büyük bir acı ve üzüntü içinde bulunmak.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

kan yudarsa:

1. **ḳan yudarsa:**-*ar, -ise*
Terci-bend 2
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Kan yutmak: Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek. II Bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek. II Gülün kırmızılaşması.

Leb-i gülgūnı reşkine yāruñ Nʾola her dem yudarsa ḳan ġonca

kan yudmayınca:

1. **ḳan yudmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Kaside 8
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dayanmak, tahammül etmek; derdini kendi içinde saklamak, sıkıntı ve eziyete katlanıp başkasına belli etmemek.

Ġam çekmeyince ḳıymeti artar mı ʿāşıḳuñ
Ḳan yudmayınca buldı mı hīç iʿtibār laʿl

kan yudup:

1. **ḳan yudup:**
Gazel 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Acıya ve eziyete dayanmak, tahammül etmek; bir sebeple çok acı ve eziyet çekmek.

Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
Misk gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek

2. **ḳan yudup:**-*up*
Gazel 86
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Çok ıstırap çekmek, elem ve eziyete katlanmak.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭoprāġını laʿl ü zer çıḳar

3. **ḳan yudup:**-*up*
Kaside 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kan yutmak: Belli bir sebepten dolayı çok acı çekmek, derin bir üzüntü duymak.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Adını yazsalar ola seng-i mezār laʿl

kan yutdı:

1. **ḳan yutdı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Kan içmek. Lâlin kırmızılaşması.

Şol deñlü ḫaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

kʾaña:

1. **kʾaña:**
Kaside 6
Mısra: **181**
Ki ona.

Şol gevher-i ter-naẓm kʾaña irmedügi-yʾçün
Deryāya düşer ġayret ile lūlū-yi lālā

2. **kʾaña:**
Gazel 33
Mısra: **6**
Ki ona.

Hindū-yı zülf elinde bir āyīnedür ruḫuñ
Kʾaña naẓar iden dü cihāndan ḫaber virür

kana girme:

1. **ḳana girme:**-*me*
Gazel 193
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, birinin kanını dökmek, elini kana bulamak.

Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña
Ḳana girme key şaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

2. **ḳana girme:**-*me*
Gazel 271
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Felakete düşmesine veya ziyan olmasına yol açmak, kandırmak. || Birini öldürmek veya öldürtmek, ölümüne sebep olmak.

Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

kanāʿat:

1. **ḳanāʿat:**
Gazel 9
Mısra: **14**
Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene razı olma.

Zülfüñde ġam yidügi kifāyetdür Aḥmede
Loḳma ile ḫırḳa buldı ḳanāʿat hemīn ola

2. **ḳanāʿat:**
Kaside 5
Mısra: **13**
Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene razı olma.

Buldılar künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
ʿAzlsüz ʿizzet imiş ʿuzleti dervīşlerüñ

3. **ḳanāʿat:**
Nazm 23
Mısra: **3**
Elindekinden hoşnut olup fazlasını istememe, kısmetine, kendisine verilene razı olma.

Ḥāṣıl it künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
Kim ola salṭanatuñ mülk-i Süleymāndan yig

kanāra:

1. **ḳanāra:**
Gazel 304
Mısra: **5**
Hayvan kesilen yer, mezbaha, kasaphâne, salhâne, kınnâre. II Et çengeli.

Nice bir çeşmi ḳanāra idinüp kirpügini
Aṣa dil nīmelerin üstine ḳaṣṣāb gibi

kan-bahā:

1. **ḳan-bahā:**
Kaside 28
Mısra: **13**
Diyet; İslam hukukuna göre, öldürme ve yaralamalarda suçlunun ödemek zorunda olduğu para veya mal, kan pahası, kan parası, kefaret.

Ḳan-bahā virmek dilerseñ ġamzeñüñ maḳtūline
Ḳaṭre-i mey vir ki cām-ı laʿl-i cānāndan ṭamar

kʾanca:

1. **kʾanca:**
Gazel 221
Mısra: **12**
Ki anca; o kadar, pek çok.

Devletinde ḥüsnüñüñ dād eyle ey şāh-ı cihān
Kʾanca devlet-ḫāneler vīrān yatur bī-dāddan

kand:

1. **ḳand:**
Gazel 285
Mısra: **4**
Kaynatılmış şeker kamışının özü. (Sevgilinin dudakları/sözü ile kand arasında ilgi kurulmuştur.).

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

2. **ḳand:**
Gazel 351
Mısra: **8**
Şeker, şeker kamışı usâresi. || *Sevgilinin dudağı.*

Ne laʿl olur ki yā Rab leẕẕetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

kanda:

1. **ḳanda:**
Gazel 178
Mısra: **12**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

2. **ḳanda:**
Gazel 32
Mısra: **3**
Nasıl.

Vaṣluñ naʿīmi leẕẕetini ḳanda söyleyem
Kʾolur ġamuñ dile nite kim gül-şeker leẕīẕ

3. **ḳanda:**
Gazel 219
Mısra: **4**
Nerede, "imkânsız" anlamında kullanılan bir söz.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

4. **ḳanda:**
Gazel 70
Mısra: **7**
"Nerede, nasıl" anlamlarına gelen soru zarfı.

Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḥüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāḫ altına düşmiş yatur evrāḳdur

5. **ḳanda:**
Gazel 145
Mısra: **5**
"Nerede, nasıl" anlamlarına gelen soru zarfı.

Ġonca aġzuña ḳanda öyküne kim
Ġonca miskīndür aġzı var dili yoḳ

6. **ḳanda:**
Gazel 242
Mısra: **2**
"Nerede, nasıl" anlamlarına gelen soru zarfı.

Kej-naẓardur ḳaşlaruñ yāyına ḳurbān olmayan
Ḳanda bilsün ġamzeñ oḳın yüregi ḳan olmayan

7. **ḳanda:**
Gazel 336
Mısra: **9**
"Nerede, nasıl" anlamlarına gelen soru zarfı.

Ḳanda kim ide lebüñ şehdini Aḥmed tekrār
Hīç kimse dile almaya mükerrer şekeri

8. **ḳanda:**
Gazel 221
Mısra: **17**
"Nereden, nasıl, ne şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

9. **ḳanda:**
Kaside 7
Mısra: **85**
"Nereden, nasıl, ne şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfitābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

10. **ḳanda:**
Kaside 13
Mısra: **61**
"Nereden, nasıl, ne şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

11. **ḳanda:**
Kaside 7
Mısra: **64**
Nerede, her nerede.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir ṣu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

12. **ḳanda:**
Gazel 90
Mısra: **8**
"Nerede" soru zamiri.

Şekkerī ḫʷān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

13. **ḳanda:**
Gazel 239
Mısra: **19**
"Nerede" soru zamiri.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar ṣaçı sünbül var ise
Gönlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

14. **ḳanda:**
Kaside 6
Mısra: **193**
"Nerede" soru zamiri.

Ḳanda bula medḥüñ gibi şīrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā

15. **ḳandasın:**-*sın*
Gazel 240
Mısra: **9**
"Nerede?" soru zamiri.

ʿĀrızı ḫaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
Ey gül-i ter ṣoḥbetin bī-zaḥmet-i ḫār isteyen

16. **ḳanda:**
Gazel 45
Mısra: **16**
"Nerede?" soru zamiri.

Aḥmed ol ḳāmet-i dil-cūya hevādār olalı
Ḳanda bir serv görürse yaḳasın çāk eyler

17. **ḳanda:**
Gazel 288
Mısra: **9**
"Nerede?" soru zamiri.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāṣıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

18. **ḳandadur:**-*dur*
Terkib-bend 1
Mısra: **55**
Nerede anlamında soru zamiri.

Vā-ḥasretā ki ḳandadur ol ṭalʿat-i münīr
Kim mihr-i ḥüsni maṭlaʿ-ı nūr-ı İlāh idi

kʾanda:

1. **kʾanda:**
Kaside 7
Mısra: **103**
Ki orada.

Ṣan ki maġribdür ṣaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Ṣan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

2. **kʾanda:**
Gazel 19
Mısra: **12**
Ki onda.

Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur
Kʾanda yüzüñe ẕerrece vardur şebeh ey dost

3. **kʾanda:**
Gazel 105
Mısra: **12**
Ki onda.

Gönlümüñ ḥücresi teng ise ḳadem baş gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

4. **kʾanda:**
Gazel 126
Mısra: **8**
Ki onda.

Bu murġ-ı dil ol havāda uçar Kʾanda ġam-ı dām u dāne ṣıġmaz

5. **kʾanda:**
Gazel 130
Mısra: **7**
Ki onda.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla gönlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

6. **kʾanda:**
Gazel 304
Mısra: **27**
Ki onda.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

7. **kʾanda:**
Kaside 7
Mısra: **86**
Ki onda.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfītābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

8. **kʾanda:**
Nazm 22
Mısra: **1**
Ki onda.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

9. **kʾanda:**
Terci-bend 1
Mısra: **81**
Ki onda.

Ṣol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

kʾandan:

1. **kʾandan:**
Kaside 7
Mısra: **104**
Ki ondan.

Ṣan ki maġribdür ṣaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Ṣan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

ḳandan:

1. **ḳandan:**
Kaside 29
Mısra: **82**
Nereden.

Güş eylemese midḥatüñi cān ḳulaġıyla
Ḳandan daḳınurdı dür-i şeh-vārı benefşe

2. **ḳandan:**
Gazel 205
Mısra: **4**
Nereden, nasıl.

Zülfinüñ bendinde göñlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

3. **ḳandan:**
Kıt'a 18
Mısra: **4**
Nereden; nasıl.

Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḥayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

4. **ḳandan:**
Kıt'a 18
Mısra: **4**
1- Neden, nereden. 2- Vücuttaki hayati sıvı.

Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḥayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

kande:

1. **ḳandesin:**-*sin*
Terkib-bend 1
Mısra: **53**
Nerede.

Ey ārzū-yı dīde-i ḫūn-bār ḳandesin
Kim yüzüñ ayı āyīne-i ʿizz ü cāh idi

kand-ı gül:

1. **ḳand-ı gül:**
Gazel 183
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gül şekeri, tatlısı. II Sevgilinin dudağı.

Zülfüñi ḫāke ṣalarsañ müşk olur rūy-ı zemīn
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

kand-ı lebüñ:

1. **ḳand-ı lebüñ:**
Gazel 277
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) dudağının şekeri.

Meges-i ḫālüñe mesken olalı ḳand-ı lebüñ
Reşk idüp ṭūṭī-i dil ḳıldı teveccüh ʿademe

kandīl:

1. **ḳandīli:**-*i*
Gazel 36
Mısra: **4**
Mum, çerağ, meşale.

Şol ḳadar aşıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

2. **ḳandīlin:**-*i, -n*
Gazel 155
Mısra: **10**
Çerağ, kandil, meşale.

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki göñlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

kandīl-i āsumānı:

1. **ḳandīl-i āsumānı:**-*ı*
Terci-bend 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzü kandili. (Güneş, ay, yıldızlar).

Dünyā ḳarañluġ içre ḳalurdı uyarmasa
Ḳandīl-i āsumānı cemāli Muḥammedüñ

kandīl-i dil:

1. **ḳandīl-i dil:**
Gazel 47
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kandili.

Ḳandīl-i dil aşılmaġa ḥüsnüñ ḥareminde
ʿAnber ṣaçuñuñ silsile-i müşk-i teri var

kandīl-i ḫad:

1. **ḳandīl-i ḫad:**
Kaside 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yanak kandili.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

kandīl-i kāyināta:

1. **ḳandīl-i kāyināta:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Kâinat kandili.

Sen şol çerāġsın şeb-i miʿrāc içinde kim
Ḳandīl-i kāyināta zebānuñ virür żiyā

kandīl-i mehtāb:

1. **ḳandīl-i mehtāb:**
Kaside 12
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Mehtap kandili. Sevgilinin ay gibi parlak yüzü.

Gün yüzüñde āferīn ol zülf-i ʿanber-sāya kim
Müşkden ser-pūş aṣar ḳandīl-i mehtāb üstine

kandīl-i zerle:

1. **ḳandīl-i zerle:**-*le*
Kaside 27
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Altın kandil || güneş.

Ḳandīl-i zerle zīnet olup āḫūr-ı felek
Çıḳduḳca andan edhem-i şeb eşheb-i nehār

kandur:

1. **ḳandura:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **9**
İçme isteğini tamamen karşılayacak kadar içirmek, doya doya içirip susuzluğunu gidermek.

Kevs̱er ṣuyına ḳandura ʿāṣīleri tamām
Ṭatlu diliyle lafẓı zülāli Muḥammedüñ

kanġı:

1. **ḳanġı:**
Gazel 22
Mısra: **5**
"Hangi" soru sıfatı.

Ḳanġı gül-ruḫdur yüzüñle daʿvī-i ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür iden ḫurşīd-i tābān ile baḥs

2. **ḳanġı:**
Gazel 177
Mısra: **7**
"Hangi" soru sıfatı.

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

kāniʿ:

1. **ḳāniʿdür:***-dür*
Müfret 20
Mısra: **1**
Kanaat edici, eden, hâlinden hoşnut, nasibine razı.

Dil zülf-i siyāhında ġam yimege ḳāniʿdür
Dervīşe hemān besdür bir loḳma vü bir ḫırḳa

2. **ḳāniʿ:**
Gazel 240
Mısra: **8**
1. kanaat eden 2. inanmış, kanmış.

Kūyını görmekle dilden zāyil olmaz şevḳ-ı yār
Ḳāniʿ olmaz cennet-i firdevse dīdār isteyen

kanı:

1. **ḳanıdur:***-dur*
Kaside 13
Mısra: **64**
Kan, vücuttaki hayati sıvı.

Rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ nedendür sebz-reng
Şu yerine içdügi her dem çü düşman ḳanıdur

2. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **19**
"hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

3. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **49**
"hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

4. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
"hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

5. **ḳanı:**
Gazel 339
Mısra: **8**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

6. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **57**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

7. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫᵛāh idi

8. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **73**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Ol burc-ı devlet aḫteri Şeh Muṣṭafā ḳanı
Ol taḫt u tāc zīveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

9. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **74**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Ol burc-ı devlet aḫteri Şeh Muṣṭafā ḳanı
Ol taḫt u tāc zīveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

10. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **76**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zarfı.

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

11. **ḳanı:**
Gazel 267
Mısra: **13**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.

Ḫamr içerdüm ḫᵛāb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

12. **ḳanı:**
Kaside 1
Mısra: **5**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.

Heyhāt ḳanı ṭavḳ-ı beşerde mecāl-i nuṭḳ
Ḫālıḳ saña çü birligi ile ider senā

13. **ḳanı:**
Kaside 9
Mısra: **34**
"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.

Görsün ġubār-ı sümm-i semendin ʿabīr añan
Bulsun nesīm-i ḫulḳını kim dirse ḳanı müşk

14. **ḳanı:**
Kaside 32
Mısra: **15**

"Hani, nerede" anlamlarında soru zamiri.

Ḳanı bahār demi kim bu dehr-i pīr-i kühen
Bezerdi kendüyi ṣan kim nigār-ı tāze cevān

15. **ḳanı:**
Gazel 194
Mısra: **16**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

16. **ḳanı:**
Gazel 282
Mısra: **14**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

17. **ḳanı:**
Gazel 307
Mısra: **1**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

18. **ḳanı:**
Kaside 15
Mısra: **53**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Ḳul ḫaṭā ḳılsa nʾola ʿafv-i şehenşāh ḳanı
Ṭutalum iki elüm ḳanda imiş ḳanı kerem

19. **ḳanı:**
Kaside 15
Mısra: **54**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Ḳul ḫaṭā ḳılsa nʾola ʿafv-i şehenşāh ḳanı
Ṭutalum iki elüm ḳanda imiş ḳanı kerem

20. **ḳanı:**
Kaside 20
Mısra: **66**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı baña ḥalāl

21. **ḳanı:**
Müfret 9
Mısra: **1**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

22. **ḳanı:**
Nazm 5
Mısra: **10**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

23. **ḳanı:**
Nazm 20
Mısra: **3**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

24. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **78**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Āl-i Muḥammede dil ü cāndan muḥibb olan
Ḫulḳ-ı ʿaẓīm maẓharı Şeh Muṣṭafā ḳanı

25. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **80**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Ḫākī ḳafesden incinüp eflāke ʿazm iden
Ḳaṣr-ı İrem kebūteri Şeh Muṣṭafā ḳanı

26. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **82**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Ey lāle ḳan ola cigerüñ kim utanmadan
Alduñ elüñe sāġarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

27. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **84**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Göñli yemişi nʾoldı saʿādet budaġınuñ
Cān bāġınuñ gül-i teri Şeh Muṣṭafā ḳanı

28. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **86**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Vīrān ol ey felek ne bezersin döne döne
Bu zer-nigār çāderi Şeh Muṣṭafā ḳanı

29. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **88**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Ol salṭanatda faḫr-i ḫilāfet penāh olan
Āl-i mülūk mefḫarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

30. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **90**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Nuṣret ʿarūsı ḥüsnine behcet bağışlayan
Deryā-yı cūd gevheri Şeh Muṣṭafā ḳanı

31. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **92**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Ṣāḥib-ḳırān öñince güneş gibi tīġ ile

Açmaġa heft kişveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

32. **ḳanı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **94**
"Hani / nerede" şikâyetlenme sözü.

Dillü dilince zārılıġ eylerdi kāyināt
Bu idi cümle sözleri Şeh Muṣṭafā ḳanı

33. **ḳanı:**
Gazel 327
Mısra: **8**
"Hani, nerede " anlamlarında soru zamiri. (Bulunduğu cümleye "yoktur, bulunmaz" anlamları katar.).

Dost eydür ki göñlüñ ayruġa vir
Dut ki ben virmişem göñül ḳanı

kʾanı:

1. **kʾanı:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Ki onu.

Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i Nuʿmānīdür
Kʾanı rengīn eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur

2. **kʾanı:**
Gazel 159
Mısra: **5**
Ki onu.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

3. **kʾanı:**
Gazel 173
Mısra: **12**
Ki onu.

Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ oldı arada
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden ṭutar anı göñül

4. **kʾanı:**
Gazel 206
Mısra: **18**
Ki onu.

Sidreye beñzetdügüm ʿayb itme cānā ḳaddüñi
Kʾanı beñzetmekde bundan müntehāsın bilmedüm

5. **kʾanı:**
Gazel 215
Mısra: **20**
Ki onu.

Düşüren kendüsidür vaṣlı hevāsın göñlüme
Yoḫsa ben kimem kʾanı sevmege istidʿā ḳılam

6. **kʾanı:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Ki onu.

Bāz-veş göñlümi elden ḳoma ey şāh-ı cemāl
Kʾanı söz murġına düşürmege muʿtād idesin

7. **kʾanı:**
Gazel 243
Mısra: **14**
Ki onu.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

8. **kʾanı:**
Gazel 293
Mısra: **6**
Ki onu.

Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen ṣanur kʾanı bīmār ider nāz uyḫusı

9. **kʾanı:**
Gazel 305
Mısra: **7**
Ki onu.

Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

10. **kʾanı:**
Gazel 342
Mısra: **14**
Ki onu.

Nice bed-mihr imiş ol māhuñ Aḥmed
Kʾanı cāndan sevenden yüz çevürdi

11. **kʾanı:**
Gazel 350
Mısra: **10**
Ki onu.

Virdi Ḥaḳ levḥ-i cemālüñdeki sīmīn elife
Bir kerāmet kʾanı engüşt-i peyemberde ḳodı

12. **kʾanı:**
Kaside 13
Mısra: **11**
Ki onu.

Ol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūzigār-ı vaṣl-ı cānānuñ şeb-i hicrānıdur

13. **kʾanı:**
Mesnevi 3
Mısra: **165**
Ki onu.

Ki her nā-tüvān kʾanı ḫʸānā ola
Açup görmesiyle tüvānā ola

14. **kʾanı:**
Terci-bend 1
Mısra: **17**
Ki onu.

Ol bir vücūddur kʾanı mirʾāt idindi Ḥaḳ
ʿĀlemde bulınur mı miṣāli Muḥammedüñ

kān-ı cūd:

1. **kān-ı cūd:**
Mesnevi 3
Mısra: **179**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik ocağı, menbaı.

Ne yire ḳadem baṣsañ ey kān-ı cūd
Olur ṭoprāġı āb-ı ḥayvān-ı cūd

kān-ı ḫüsne:

1. **kān-ı ḫüsne:***-e*
Kaside 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik madeni, kaynağı.

Ey kān-ı ḫüsne laʿl-i lebinden bahā viren
Bir ḫandeñüñ bahāsı degül ṣad hezār laʿl

kān-ı kerem:

1. **kān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Kerem, bağış kaynağı.

Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile
Ḥarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

2. **kān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kerem, bağış kaynağı.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

3. **kān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kerem, bağış kaynağı.

Olmaya ẕāt-ı şerīfüñ gibi bir cism-i laṭīf
Gelmeye rūḥ-ı ʿazīzüñ gibi bir kān-ı kerem

4. **kān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Kerem, bağış kaynağı.

ʿAcebā ẕāt-ı kerīmüñ ne kerāmet ḳodı kim
Başduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

5. **kān-ı kerem:**
Kaside 18
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Kerem, bağış kaynağı.

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

6. **kān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Kerem, bağış kaynağı.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

kān-ı luṭf:

1. **kān-ı luṭf:**
Kaside 8
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf kaynağı, madeni.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

kān-ı sehā:

1. **kān-ı seḫā:**
Kaside 19
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik menbaı, kaynağı.

Sensin ol kān-ı seḫā kim dest-i cūduñdan ḳaçup
Düşdi deryā ḳaʿrına ḳurtulmadı dürr-i şemīn

kān-ı zer:

1. **kān-ı zer:**
Mesnevi 3
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **-**
Altın madeni.

Çıḳar baḥr-i dilden yine bir güher
Deger müjdegānīsi biñ kān-ı zer

kanın döke:

1. **ḳanın döke:**-*e*
Gazel 88
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kanını akıtmak, öldürmek.

Her dem diler gözüñ ki döke ḳanın Aḥmedʾüñ
Ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān gibi ḳurbāna ḳaṣd ider

kanın döker:

1. **ḳanın döker:**-*er*
Gazel 250
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kan dökmek, canına kıymak, öldürmek.

Gözi tīġ-ı cefā çekmiş döker ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

kanın döküp:

1. **ḳanın döküp:**-*üp*
Kaside 7
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Kanını akıtmak, öldürmek.

Düşmanuñ ḳanın döküp tīġ-ı zer-endūdın siler
Kʾaṭlas-ı gerdūnuñ eyler dāmenin aḥmer güneş

kanın içdi:

1. **ḳanın içdi:**-*di*
Gazel 186
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Birini öldürmek; kan dökmekten çekinmemek, bunu hırsla yapmak.

Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḥadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

kanına şuşamış:

1. **ḳanına şuşamış:**-*mış*
Gazel 59
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kana susamak; kan dökme hırsı içinde olmak, öldürmek arzusu gözünü bürümek.

Zülfüñ kemendi ḳanına şuşamış Aḥmedʾüñ
Çāhına düşüp ol ẕeḳanuñ ser-nigūn gider

kanına şuşamışdur:

1. **ḳanına şuşamışdur:**
Gazel 25
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kanına susamak II kan gibi kırmızı olan şarap içmek istemek; kendisinin öldürülmesine yol açacak aşırı davranışta bulunmak; belasını aramak.

Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan

Ne ḳanına şuşamışdur gör ey nigār ḳadeḥ

ḳanını dökdüñ:

1. **ḳanını dökdüñ:**-*dü, -ñ*
   Kaside 8
   Mısra: **97**
   Kelime Tipi: **-**
   Öldürmek.

Şol deñlü ḫaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

ḳanḳı:

1. **ḳanḳı:**
   Kaside 7
   Mısra: **77**
   Hangi.

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẕerreden kemter güneş

2. **ḳanḳı:**
   Gazel 35
   Mısra: **12**
   "Hangi" soru sıfatı.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

3. **ḳanḳı:**
   Gazel 100
   Mısra: **7**
   "Hangi" soru sıfatı.

Meẕheb-i ʿışḳın ḥabībüñ ḳanḳı bī-dīn terk ider
Küfr-i zülfinden nigāruñ nice īmānsuz geçer

4. **ḳanḳı:**
   Gazel 264
   Mısra: **16**
   "Hangi" soru sıfatı.

Saña yansam nʾola derdümi ki yanar yaḳılur
Ḳanḳı pervāne kim ol şemʿ-i şeb-efrūza gele

5. **ḳanḳı:**
   Gazel 266
   Mısra: **16**
   "Hangi" soru sıfatı.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

kʾanlar:

1. **kʾanlar:**
   Kaside 1
   Mısra: **52**
   Ki onlar.

Dünyāda ḳadrüñi ḳaçan idrāk ide bu ḫalḳ
Kʾanlar niyām oldı sen āyīne-i Ḫudā

ḳanlar aḳıdur:

1. **ḳanlar aḳıdur:**
   Gazel 203
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Kan akması || Ayrılık derdinden dolayı kanlı gözyaşları dökmek.

Mey-gün lebüñ ḫayāline her gice ṣubḥa dek
Ġam meclisinde ḳanlar aḳıdur ḳabacıġum

ḳanlu:

1. **ḳanlu:**
   Nazm 3
   Mısra: **10**
   İçinde veya üstünde kan bulunan.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

ḳanlu kefeni:

1. **ḳanlu kefeni:**-*i*
   Nazm 3
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Kanlı kefen. II Aşığın bağrındaki yaralardan dolayı kana bulanmış gömleği.

Eydür ki yir altındaġı esrārı ṣorarsañ
Var lāleye başındaġı ḳanlu kefeni gör

ḳanlu yaş:

1. **ḳanlu yaş:**
   Gazel 192
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Kanlı gözyaşı.

Her seḥer çeşm-i şafaḳdan ḳanlu yaş gibi aḳan
Ḳan degüldür cürʿa-yı cām-ı şebānumdur benüm

ḳanlu yaşı:

1. **ḳanlu yaşı:**-*ı*
   Gazel 346
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Kanlı gözyaşı.

Aḥmedʾüñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

ḳanlu yaşın:

1. **ḳanlu yaşın:**-*ın*
   Gazel 193
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Kanlı gözyaşı.

Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña
Ḳana girme key şaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

ḳanlu yaşum:

1. **ḳanlu yaşum:**-*um*
   Gazel 190
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Kanlı gözyaşı.

Ḳanlu yaşum yādigār-ı laʿl-i yārumdur benüm
Yüzümi anuñla yumaḳ iftiḫārumdur benüm

2. **ḳanlu yaşum:**
   Nazm 8
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Kanlı gözyaşı.

Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb
Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb

3. **ḳanlu yaşum:**-*um*
   Gazel 329
   Mısra: **3**

Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

4. **ḳanlu yaşum:***-um*
Gazel 67
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kan dolu gözyaşı; kederden, üzüntüden çok fazla ağlama.

Bu ḳanlu yaşum yollaruña āb-zen olup
Kirpüklerüm işigüñe cārūb olacaḳdur

5. **ḳanlu yaşum:***-um*
Kaside 6
Mısra: **155**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı, büyük üzüntüyle dökülen gözyaşı.

Ḫıżr-ı ḫaṭuñ irişmese ḳanlu yaşum ey dost
Ḳılurdı gözüm zevraḳını ġarḳa-i deryā

kanlu yaşuma:

1. **ḳanlu yaşuma:***-um, -a*
Kaside 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı.

İtme ten-i ża'īfümi ḳanlu yaşuma ġarḳ
Dizme bir ince iplige ey gül-'iẕār la'l

kanlu yaşumdan:

1. **ḳanlu yaşumdan:**
Gazel 246
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı.

Beñlerüñ şeh-dānesinden düzilen tesbīḥ-i zülf
Ḳanlu yaşumdan ṣaḳın bir demde mercān olmasun

2. **ḳanlu yaşumdan:***-um, -dan*
Gazel 78
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kan dolu gözyaşı; kederden, üzüntüden çok fazla ağlama.

Ġam-ı zülfüñden aḳan ḳanlu yaşumdan ḥaẕer it
Nāfe-i Çīni ḫarāb eylemesün bārāndur

kanlu yaşumı:

1. **ḳanlu yaşumı:***-um, -ı*
Kaside 8
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı.

Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi
Rengīn laṭīfedür ṭutar aġzında mār la'l

kanlu yaşumla:

1. **ḳanlu yaşumla:***-la*
Gazel 278
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı.

Ḳanlu yaşumla yazdum bir iştiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ dökerdi ḫāme

kanlu yaşuñdan:

1. **ḳanlu yaşuñdan:***-uñ, -dan*
Gazel 156
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşı.

Didi anda nice gelürsin Aḥmed
Bulurlar ḳanlu yaşuñdan nişānuñ

kanum boynuña düşdi:

1. **ḳanum boynuña düşdi:***-di-um*
Gazel 279
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Günaha ve azaba sebebiyet verecek ağır bir sorumluluk yüklenmek.

Dostum zülfüñ gibi ṣalındı cānum boynuña
Yā ḳoluñ boynuma ṣal yā düşdi ḳanum boynuña

kanum içeli:

1. **ḳanum içeli:***-eli*
Gazel 142
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin öldürücü bakışlarının aşığı yaralaması.

Mey diyü ḳanum içeli mestāne gözlerüñ
Tennūr-ı ġamda baġrumı biryān ider dirīġ

kanum içer:

1. **ḳanum içer:***-er*
Gazel 315
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Gözüñ ḳanum içer ṣıḥḥatler olsun
Ki maḫmūr olalıdan ḫaste düşdi

2. **ḳanum içer:***-er*
Gazel 136
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kanını içmek: öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ
Ḳo ḳanum ile ṣoruşayın el-curūḥa ḳışāṣ

kanum içüp:

1. **ḳanum içüp:***-üp*
Gazel 127
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, kanlar içinde bırakmak; acı ve sıkıntı vermek.

Çeşm-i ḫūn-rīzi ne cādū-yı siyeh-dildür kim
Ḳanmadı ḳanum içüp ḳıldı yine ḳana heves

kanuma girme:

1. **ḳanuma girme:**
Gazel 324
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimsenin felakete düşmesine veya ziyan olmasına yol açmak.

Bu ḫaṭ ḫaḳdur dir ol ḫācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

kanuma girmek:

1. **ḳanuma girmek:**
Gazel 26
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimsenin felakete düşmesine veya ziyan olmasına yol açmak.

Ġamzeñ söziyle ḳanuma girmek degül ṣaḥīḥ
Rāy-ı ʿalīl ile ʿamel itmek degül eṣaḥ

kanumı döken:

1. **ḳanumı döken:**
Nazm 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kan dökmek; can acıtmak.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

ḳanumı dökmege:

1. **ḳanumı dökmege:**
Gazel 305
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ölüme yol açmak, cana kıymak. II Sevgilinin âşığa eziyet etmesi, acı çektirmesi.

Ḳanumı dökmege ruḫsat virdi ġamzeñ laʿlüñe
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ senüñ bu maʿnīye ḥüccet gibi

kanumuz içer:

1. **ḳanumuz içer:***-er*
Kaside 29
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek, kanlar içinde bırakmak; acı ve sıkıntı vermek.

Nīlūfer-i ḫażrā çün içer ḳanumuz āḫır
Ġabrā-yı çemende içelüm bārī benefşe

kanumuza giricek:

1. **ḳanumuza giricek:**
Gazel 287
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
(Birinin) Kanına girmek: (Birini) Öldürmek veya öldürtmek, ölümüne sebep olmak. II Felakete düşmesine veya ziyan olmasına yol açmak, kandırmak.

Göricek ġamzelerüñ tīġını beñzüm ḳalmaz
Ḳorḳaram jeng ola nā-geh giricek ḳanumuza

kānūn:

1. **ḳānūn:**
Kaside 6
Mısra: **50**
Dikdörtgen biçiminde, bir köşesi kesik, yassı bir sandık üzerine gerilmiş tellerden oluşan, tırnak adı verilen çalgıçlarla çalınan ince saz çalgısı.

Nāhīd nevāsından ider bezmüñi muġnī
Muṭriblerüñ alsa ele ḳānūn ile şeş-tā

2. **ḳānūn:**
Gazel 275
Mısra: **8**
Kural, usul, nizam.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

kʾanuñ:

1. **kʾanuñ:**
Kaside 7
Mısra: **37**
Ki onun.

Pādişāh-ı heft iḳlīm-i saʿādetdür kʾanuñ
Ḫāk-i pāyı cevherin idindi tāc-ı ser güneş

2. **kʾanuñ:**
Kaside 13
Mısra: **9**
Ki onun.

Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i zülfüñdür kʾanuñ
Her ḳılında aṣılan biñ zāhidüñ īmānıdur

3. **kʾanuñ:**
Kaside 13
Mısra: **62**
Ki onun.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı süznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

4. **kʾanuñ:**
Kaside 15
Mısra: **27**
Ki onun.

Baḥr-i cūduñ nice şerḥ ola kʾanuñ reşḥasıdur
Ḥāṣıl-ı kān-ı seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

5. **kʾanuñ:**
Kaside 19
Mısra: **47**
Ki onun.

Sebʿa-i seyyāle ṣun sāḳī kʾanuñ bir keşfine
Zāhid-i murtāż irişmez çekse biñ yıl erbaʿīn

6. **kʾanuñ:**
Gazel 132
Mısra: **4**
Ki onun.

Ṣol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

7. **kʾanuñ:**
Kaside 6
Mısra: **21**
Ki onun.

Ṣol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

8. **kʾanuñ:**
Kaside 31
Mısra: **73**
Ki onun.

Bir māh-cebīn mihr-liḳā şevḳıyla kʾanuñ
Vaṣfında ṭulūʿ eyledi bu maṭlaʿ-ı ġarrā

9. **kʾanuñ:**
Mesnevi 3
Mısra: **51**
Ki onun.

Kʾanuñ her birin eyledüñ bī-gümān
Zemīn ehline ḥüccet-i āsumān

kʾanuñçün:

1. **kʾanuñçün:**
Mesnevi 3
Mısra: **30**
Ki onun için.

Aña bir żiyāfetdür ol ḫᵛān-ı ʿām
Kʾanuñçün yaradıldı ʿālem tamām

kʾanuñla:

1. **kʾanuñla:**
Gazel 209
Mısra: **15**
Ki onunla.

Ög Aḥmed ög ruḥ u zülfin kʾanuñla defterüñüñ
Varaḳlarını gül-i müşk-bāra beñzetdüm

2. **kʾanuñla:**
Kıt'a 2
Mısra: **11**
Ki onunla (Kadehle ve gönülle yerine).

Velī dün bir ḳadeḥ şunduñ kʾanuñla
Bugün mey gibi baġrum ḳan idersin

kapıl:

1. **ḳapılurdı:**-*u, -r, -dı*
Gazel 256
Mısra: **11**
Etkisinde kalmak.

Ḳapılurdı ġamzeler nāzükliginden ḳalbler
Ḳayd-ı cān olmasadı bu ṭurra-i ṭarrārda

kapla:

1. **ḳapladı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **23**
Çepeçevre sarmak, kuşatmak.

Şādī günini ġam bulıdı ḳapladı dirīġ
Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı dirīġ

kapu:

1. **ḳapusından:**-*s, -ı, -n, -dan*
Gazel 30
Mısra: **14**
Padişah/sevgili kapısı ‖ makam, huzur.

Göz yaşı ile yüz sürer işigüñe Aḥmed
Sāyillere luṭfuñ ḳapusından ola mı red

2. **ḳapuña:**-*ña*
Kaside 6
Mısra: **2**
Kapı, eşik.

Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

3. **ḳapuña:**-*ña*
Kaside 21
Mısra: **57**
Kapı, eşik.

Şemsi ḳapuñda gördi didi felek
Yüzüñi sür ki āsitān bulduñ

4. **ḳapuña:**-*ña*
Kaside 10
Mısra: **1**
(padişah/sevgili) kapısı ‖ makam, huzur.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

5. **ḳapuña:**-*ña*
Kaside 10
Mısra: **3**
(padişah/sevgili) kapısı ‖ makam, huzur.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

6. **ḳapuña:**-*ña*
Kaside 11
Mısra: **61**
(padişah/sevgili) kapısı ‖ makam, huzur.

Zeyn idüp gülgūn-ı ḥüsni ḳapuña çekmek içün
Urdı naʿl-i misk-i ezfer kākül-i müşkīn-i dost

7. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Kaside 12
Mısra: **54**
(padişah/sevgili) kapısı ‖ makam, huzur.

Sen saʿādet burcına hergiz güneş bulmazdı rāh
Yüz sürüp ḳapuñda zer ṣaçmasa bevvāb üstine

8. **ḳapuña:**-*ña*
Kaside 18
Mısra: **5**
(padişah/sevgili) kapısı ‖ makam, huzur.

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

9. **ḳapuña:**-*ña*
Kaside 22
Mısra: **14**
(padişah/sevgili) kapısı ‖ makam, huzur.

Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem niṣār āb

10. **ḳapuña:**-*ña*
Nazm 12
Mısra: **2**
(padişah/sevgili) kapısı ‖ makam, huzur.

Bād-pāy ile bir perī-peyker Ḳapuña düşdi ey Ferīdūn-fer

11. **ḳapusı:**-*(s)ı*
Gazel 202
Mısra: **1**
Kapı ll sevgilinin huzuru, eşiği.

Ey ḳapusı penāhum İbrāhīm İşigi secde-gāhum İbrāhīm

12. **ḳapuñda:**-*ña*
Gazel 119
Mısra: **15**
Kapı || Sevgilinin eşiği, huzuru.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henūz

13. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Kaside 7
Mısra: **136**
(padişah) kapısı ‖ makam, huzur.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her müraduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

14. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Kaside 8
Mısra: **36**
(padişah) kapısı ‖ makam, huzur.

Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ
Eşk ü ruḫum ḳapuñda döşer zernigār laʿl

15. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Kaside 16
Mısra: **49**
(padişah) kapısı ‖ makam, huzur.

Ehl-i faẕluñ bilinür ḳadri senüñ ḳapuñda
Ḥaẕretüñ alsa eline yine mīzān-ı kerem

16. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Kaside 20
Mısra: **34**
(padişah) kapısı ‖ makam, huzur.

Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim ṣarardı çihre-i zer
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

17. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Kaside 24
Mısra: **61**
(padişah) kapısı ‖ makam, huzur.

Ṣāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm
Kim medḥüñ olmasa baña eşʿār olurdı ʿār

18. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Mesnevi 3
Mısra: **198**
(padişah) kapısı ‖ makam, huzur.

Şular kim ḳadem farḳ-ı eflāke ḳor
Ḳapuñda tevāżuʿ yüzin ḫāke ḳor

19. **ḳapuña:**-*(ñ)a*
Kaside 29
Mısra: **72**
Eşik, huzur, makam.

Yüz mertebe aʿlā olur ezhār-ı felekden
Bir dem ḳapuña bulur ise bārı benefşe

20. **ḳapuya:**-*y, -a*
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Eşik, huzur, makam.

Ḳullaruz ḫālümüz añlatmaġa geldük ḳapuya
İntiẓāruz ki icāzet vire sulṭān-ı kerem

21. **ḳapuñ:**-*ñ*
Nazm 4
Mısra: **2**
Eşik, kapı.

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā
Merve ḫaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ
Kaʿbe-i ṣafā

22. **ḳapuñdan:**-*ñ, -dan*
Gazel 74
Mısra: **13**
Bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer.

Ḳāmetüñ çıḳdı ḳapuñdan oldı göz yaşı revān
Ṣan ḳıyāmet ḳopdı gökden aḫter-i tābān yaġar

23. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Kaside 8
Mısra: **118**
Huzur, makam, eşik.

Dünyā ḫarācı dürc-i ḫazīneñde derc olup
Her gün ḳapuñda ḫarc ola yüz biñ ḳaṭār laʿl

24. **ḳapuñı:**-*ñ, -ı*
Gazel 64
Mısra: **9**
Kapı. II Sevgilinin kapısı.

Aḥmed öper ḳapuñı kūyını devr itdükce
Ki ṭavāf-ı ḥarem içre der ü dīvār öpilür

25. **ḳapuñdan:**-*(ñ)dan*
Gazel 84
Mısra: **5**
Kapı II Sevgilinin bulunduğu yer.

Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf ü ḫaddüñi
ʿAḳrebde olsa māh degüldür revā sefer

26. **ḳapuñdan:**-*(ñ)dan*
Gazel 310
Mısra: **15**
Kapı II Sevgilinin bulunduğu yer.

Aḥmedʾüñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı baġlu durur gidemez ey yār daḫı

27. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 218
Mısra: **10**
"Kapı" || Makam, huzur.

Tāc-ı Keyḫusrev gerekmez līk Ḫaḳdan rūz u şeb
Ḳullaruñla kendümi ḳapuñda der-bān isterem

28. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 305
Mısra: **14**
"Kapı" || Makam, huzur.

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

29. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Kaside 8
Mısra: **93**
"Kapı" || Huzur, makam.

Bir gün elin ṣunarsa ḳapuñda suʾāl içün
Ferdā-yı ḥaşre dek ṣaça dest-i çenār laʿl

30. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Kıt'a 5
Mısra: **5**
"Kapı" || Huzur, makam.

Ḳapuñda çeşm ber-reh dest-ber-dest
Ṭurur devlet ki ide dest-būsī

31. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Kıt'a 6
Mısra: **2**
"Kapı" || Huzur, makam.

Eyā vezīr-i mükerrem çıḳarma mülküñden
Ḳapuñda bende-i iḥsān olan kemīneleri

32. **ḳapuma:**-*m, -a*
Gazel 215
Mısra: **17**
Kapı, eşik.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem baṣsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

33. **ḳapusıdur:**-*sı, -dur*
Kaside 5
Mısra: **1**
Huzur, makam.II Allah'ın katı, huzuru, indi.

Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervīşlerüñ
Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti dervīşlerüñ

34. **ḳapuñ:**--*ñ, -*
Gazel 84
Mısra: **7**
Eşik, makam, huzur. || *Sevgilinin eşiği.*

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-ṣafā sefer

35. **ḳapuñ:**--*ñ, -*
Gazel 174
Mısra: **9**
Eşik, makam, huzur. || *Sevgilinin eşiği.*

Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ
Dem-be-dem meşmūme-i ʿanber-şemīm oynar şemāl

36. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 154
Mısra: **11**
Bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer. II Sevgilinin eşiği, huzuru.

Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü
Gören şanur ki sāye-i dīvāruñam senüñ

37. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 276
Mısra: **7**
Bir yere girilip çıkılırken içinden geçilen yer. II Sevgilinin eşiği, huzuru.

Ḳapuña varmaġa raḳībi ḳoma
Kaʿbeye gebri mihmān alma

38. **ḳapuñdan:**-*ñ, -dan*
Gazel 307
Mısra: **15**
Kapı, eşik, makam, mahal. II Sevgilinin kapısı, eşiği.

Ḳılalı gülzāra ḳapuñdan ṣabā yili güẕer
Çāk ḳıldı ġonca pīrāhen girībānum gibi

39. **ḳapuñ:**-*ñ*
Gazel 120
Mısra: **15**
Kapı, eşik, makam, mahal. II Sevgilinin kapısı, eşiği.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḥāfıẓ aña Būleheb olmaz

40. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 108
Mısra: **4**
(Sevgilinin) kapısı, eşiği.

Yoluña dīde-i ʿuşşāḳ güher-rīz oluban
Ḳapuña çehre-i müştāḳ zer-efşān yaraşur

41. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 150
Mısra: **13**
(Sevgilinin) kapısı, eşiği.

Bulsun ḳapuña ḳo ruḫ-ı zerdümden eşk rāh
Zīrā ḥarīm-i Kaʿbeye zer nāv-dān gerek

42. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 190
Mısra: **7**
(Sevgilinin) kapısı, eşiği.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān niṯār itmek anı gördükce kārumdur benüm

43. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 241
Mısra: **15**
(Sevgilinin) kapısı, eşiği.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥaf yüzüñde yazılan şol āyet-i Raḥmānı şun

44. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 249
Mısra: **3**
(Sevgilinin) kapısı, eşiği.

Döndi yaşum Kaʿbe yolından ḳapuña Dicle-veş
Dostum maʿẕūr dut yañlış döner Baġdāddan

45. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 278
Mısra: **7**
(Sevgilinin) kapısı, eşiği.

Andan durur ḳapuña geh gāh varduġumuz
Yıllarda bir vararlar Beytüʾllāh-ı Ḥarāma

46. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Gazel 337
Mısra: **5**
(Sevgilinin) kapısı, eşiği.

Dil ṣu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu göñlüm evi

47. **ḳapuña:**-*ñ, -a*
Kaside 30
Mısra: **3**
(Sevgilinin) kapısı, eşiği.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

48. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 263
Mısra: **12**
"Kapı", makam, huzur || *Sevgilinin kapısı, huzuru.*

Yazar sürḫ ile her dem kātib-i eşk
Ḳapuñda mā-cerālar tāze tāze

49. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 298
Mısra: **8**
"Kapı", makam, huzur || *Sevgilinin kapısı, huzuru.*

Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş

Ol ġamze-i bīmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

50. **ḳapuñ:**-*ñ*
Gazel 304
Mısra: **30**
"Kapı", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

51. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 311
Mısra: **13**
"Kapı", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu Aḥmed
Biʾllāhi anı eyleme āzād efendi

52. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Gazel 320
Mısra: **13**
"Kapı", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Ṭopraġ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün
Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

53. **ḳapuñda:**-*ñ, -da*
Kaside 30
Mısra: **7**
"Kapı", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma
Bildüm ki devletüm benüm ol āsitān imiş

54. **ḳapusında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 21
Mısra: **8**
"Kapı", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Ḫaṭ ḳoma ruḫuñda kim yazuḳdur Cennet ḳapusında ḫār ey dost

55. **ḳapuñdan:**-*-ñ, -dan*
Gazel 334
Mısra: **11**
"Kapı", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Sür ḳapuñdan raḳīb-i ġammāzı Lāyıḳ olmaz bihişte bühtāncı

ḳapu ḳapu ṭolanam:

1. **ḳapu ḳapu ṭolanam:**-*am*
Kıt'a 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ev ev gezmek.

Ne revādur ki cihān luṭfuña ġarḳ olmış iken
Ḳapu ḳapu ṭolanam bulamayam nān-ı kerem

ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer:

1. **ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer:**
Kaside 7
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kapıdan kovsan bacadan düşer; yüzsüz, arsız kimseler için söylenen bir söz.

Mihrüñüñ bāzārına bir vech ile germ oldı kim
Ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer güneş

ḳapuñ:

1. **ḳapuñ:**
Kaside 6
Mısra: **6**
Kapı.

Hem ẕāt-ı ʿimāda işigüñ mesned-i ʿālī
Hem menzil-i Maḥmūda ḳapuñ maḳṣad-ı aḳṣā

ḳapuña geldi:

1. **ḳapuña geldi:**-*di*
Kaside 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir ihtiyacını gidermek için yüce bir zatın makamına çıkmak.

Dest-i cūduñla senüñ ʿām olalı iḥsānuñ
Ḳapuña geldi umar āb-ı seḫā nān-ı kerem

ḳapuña geldüm:

1. **ḳapuña geldüm:**
Terci-bend 1
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Bir ihtiyacını gidermek için yüce bir zatın makamına çıkmak.

Uş kāse-i niyāz ile geldüm ḳapuña kim
Deryūze-i nevāl-i ʿaṭāñ eyleyem senüñ

ḳapuña yüzüm sürdügüme:

1. **ḳapuña yüzüm sürdügüme:**-*dük, -üm, -e*
Gazel 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kapısına/eşiğine yüz sürmek; bir dilekte bulunmak için bir kişiye yalvarmaya gitmek.

Ḳapuña yüzüm sürdügüme nükte budur kim
Bāb üzre yaraşur kim ola levḥ-i müẕehheb

ḳapuñda:

1. **ḳapuñda:**
Gazel 18
Mısra: **12**
(Sevgilinin) yolunda, uğruna.

Ne vech ile yüz sürmeye işigüñe Aḥmed
Ne bāb ile terk itmeye ḳapuñda ser ey dost

ḳapuñda yüz sürüp:

1. **ḳapuñda yüz sürüp:**
Gazel 153
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kapısına yüz sürmek; aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

ḳapuñdan ḳovulsa pencereden düşerdi:

1. **ḳapuñdan ḳovulsa pencereden düşerdi:**-*di*
Nazm 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yüzsüz, arsız kimseler için söylenen bir söz.

Sen ol sitāre-ḥaşemsin ki āfitāb-ı münīr
Eger ḳovulsa ḳapuñdan düşerdi pencereden

kapuñdan sür:

1. **ḳapuñdan sür:**
Gazel 221
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kovmak, uzaklaştırmak.

Sür ḳapuñdan tek beni bir görme her nā-cins ile
Biñ kez ölmek yig cihānda bir yaramaz addan

kapuñdan sürme:

1. **ḳapuñdan sürme:**
Gazel 275
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kovmak, uzaklaştırmak.

Aḥmed'i gözden şalup sürme ḳapuñdan yaşların
Sāyili maḥrūm idüp eytāmı maġbūn eyleme

2. **ḳapuñdan sürme:**
Gazel 291
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kovmak, uzaklaştırmak.

Aḥmed'i sürme ḳapuñdan ki leṭāfet virimez
Bezm-i gülzāra igen bülbül-i zār ayrulığı

kar:

1. **kārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 190
Mısra: **8**
İş, çalışma, uğraşı; kazanç, fayda.

Ḳapuña zer şaçduġı-y'çün mihr igen germ olmasun
Cān nis̲ār itmek anı gördükce kārumdur benüm

2. **ḳardan:**-*dan*
Nazm 37
Mısra: **2**
Havadaki su buharının donmasından meydana gelen ve yağmur gibi yağan hafif beyaz tâneler.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

kār eylesün:

1. **kār eylesün:**-*sün*
Gazel 186
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Etki etmek.

Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaşruña nice irişsün efġānum

kār ider:

1. **kār ider:**-*er*
Gazel 136
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek, etki etmek.

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāş

kār ḳılmaz:

1. **kār ḳılmaz:**-*z*
Gazel 135
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Etki etmemek II kazanç sağlamamak.

Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü şudan ḥaẕẕ alımaz ṭaş

kār u bārumızı:

1. **kār u bārumızı:**
Gazel 328
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İş güç, kazanç. II Meşguliyet.

Şaçuñ hevāsı yile virdi kār u bārumızı
Ki müşk-i Çīn gibi terk eyledük diyārumızı

kara:

1. **ḳara:**
Gazel 10
Mısra: **5**
Kara, siyah.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Şām irişdügi maḥalde idinür me'vā ġarīb

2. **ḳara:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Kara, siyah.

Ürker raḳībi görse şaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

3. **ḳara:**
Kaside 20
Mısra: **77**
Kara, siyah renk.

Anuñ'çün oldı ḳara zülfüñ aġına hevesüm
Ki āb-ı dīdede çoġaldı māhiyān-ı ḥayāl

4. **ḳara:**
Kıt'a 7
Mısra: **8**
Bahtsız.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

5. **ḳaraya:**-*(y), -a*
Nazm 5
Mısra: **8**
Karalara (bürünmek). Yas tutmak.

Çün gördi ṭoprag olduġın ol zülf-i müşk-bār
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

6. **ḳara:**
Gazel 291
Mısra: **3**
En koyu renk, siyah, ak, beyaz karşıtı.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulığı

7. **ḳara:**
Gazel 177
Mısra: **3**

En koyu renk, siyah anlamında sıfat.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu bağrum zaḫmına merhem urur peykān degül

8. **ḳara:**
Gazel 241
Mısra: **1**
En koyu renk, siyah anlamında sıfat.

Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

kara baḫtum:

1. **ḳara baḫtum:**-*um*
Gazel 12
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Talihsizlik, kötü talih.

Şınuḳ ʿahdüñ midür bu zülf-i pür-ḫam
Ḳara baḫtum mıdur ol çeşm-i pür-ḫʷāb

kara baḫtumı uyḫudan uyara:

1. **ḳara baḫtumı uyḫudan uyara:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir türlü yaver gitmeyen talihini olumluya çevirmek.

İster ki ḳara baḫtumı uyara uyḫudan
Anuñʾçün urdı çeşmine ol gül-ʿiẕār āb

kara dartup:

1. **ḳara dartup:**-*up*
Gazel 267
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kara sürmek. (Suçlunun yüzünün siyah renge boyanarak ifşasına dayanan ceza hükmüne işaret edilmektedir.).

Ay saña öykündügiyçün yüzine geh geh felek
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhīr ide

kara ḳaşuñı çatup:

1. **ḳara ḳaşuñı çatup:**
Kaside 20
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Öfkelenmek, kızmak.

Çatup ḳara ḳaşuñı itme göñlüm almaġa nāz
Süzüp elā gözüñi itme cānum almaġa āl

kara toprağ:

1. **ḳara ṭoprağ:**
Gazel 206
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kara toprak. II Mezar.

Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

kara ṭopraġam:

1. **ḳara ṭopraġam:**-*a-am*
Kaside 15
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Kıraç; verimsiz veya susuz toprak.

Ben ḳara ṭopraġam iḥyā-yı memāt itmek içün
Yaġsa cūduñ bulıdından nʾola nīsān-ı kerem

kara toprağı:

1. **ḳara ṭoprağı:**-*ı*
Gazel 267
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kara toprak, toprak.

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẓarda biñ ḳara ṭoprağı ḫāṣṣ iksīr ide

2. **ḳara ṭoprağı:**
Kaside 7
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Kara toprak, toprak.

Cevher eyler çün ḳara ṭoprağı luṭfuñ tābişi
Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

3. **ḳara ṭoprağı:**
Kıt'a 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kara toprak. II İnsan.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭoprağı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

kara yaşlu:

1. **ḳara yaşlu:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Derin matemli.

Düşdi zülfüñden ḳara yaşlu benefşe lā cerem
Bisteri ḫāk-i siyeh bālīni şaḥrā sengidür

kara yire:

1. **ḳara yire:**-*e*
Nazm 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mezar, sin, gömüt.

Nāzük tenine zaḥmet iderken ḳabā-yı gül
Girdi ḳara yire yatur ol dil-rubā dirīġ

karala:

1. **ḳaralarsın:**-*r, -sın*
Gazel 237
Mısra: **10**
Kara duruma getirmek II Karalayarak yazmak.

Aḥmed özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına
Bu ṣafḥa-i evrāḳı nice bir ḳaralarsın

karaman:

1. **ḳaraman:**
Kıt'a 20
Mısra: **2**
Karaman ili.

Ümerā ṣaflarını Āṣaf-ı devrāna ḳoşup
Ḳaraman fetḥine emr itdi Süleymān-ı zamān

kʾārām-ı cāndan:

1. **kʾārām-ı cāndan:**-*dan*
Gazel 208

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ferahlığı; sevgili.

Bī-dilem dil-sitāndan ayrıldum
Āh kʾārām-ı cāndan ayrıldum

karañluġ içre kalurdı:

1. **ḳarañluġ içre ḳalurdı:**-*ur, -idi*
Terci-bend 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Karanlıkta kalmak.

Dünyā ḳarañluġ içre ḳalurdı uyarmasa
Ḳandīl-i āsumānı cemāli Muḥammedüñ

karar-:

1. **ḳararur:**-*ur*
Gazel 301
Mısra: **7**
Kara bir renk almak, rengi koyulaşıp siyahlaşmak.

Ṣaḳın ey dost ṣaḳın dūd-ı dilümden ḳararur
Ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

karār:

1. **ḳararmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 280
Mısra: **8**
Kararmak, siyahlaşmak.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī ṣaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳararmasun uġrama dūd-ı āhuma

2. **ḳarārını:**-*-ın, --ı*
Gazel 58
Mısra: **4**
Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.

Gün yüzlüler hevāsına düşen bulut gibi
Yile virüp ḳarārını giryān olup gider

3. **ḳarār:**
Gazel 266
Mısra: **16**
Mûsikîmizde bir makāmın seyrinin veya bir eserin sona erişi.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

4. **ḳarārum:**-*um*
Gazel 303
Mısra: **11**
Değişmez olma, devamlı ve sürekli olma, sebat, istikrar. II Duruş, durma, bir yerde kalmak.

Der-peyince sāye-veş gitse ḳarārum ṭañ mı kim
Māhumuz hercāyīdür mihr-i cihān-ārā gibi

5. **ḳarārı:**-*ı*
Gazel 148
Mısra: **2**
1.Bir yerde veya bir halde durma, sebat üzre kalma, sâkin olmak 2. Ölçü, derece, miktar, denge. 3. Rahat, huzur, dinlenme, âram.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

6. **ḳarār:**
Gazel 291
Mısra: **4**
1.Bir yerde veya bir halde durma, sebat üzre kalma, sâkin olmak 2. Ölçü, derece, miktar, denge. 3. Rahat, huzur, dinlenme, âram.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulığı

7. **ḳarārı:**-*ı*
Kıt'a 4
Mısra: **11**
1.Bir yerde veya bir halde durma, sebat üzre kalma, sâkin olmak 2. Ölçü, derece, miktar, denge. 3. Rahat, huzur, dinlenme, âram.

Nitekim āb ile ola ḳarārı ehl-i dünyānuñ
Bu tīġ-ı bī-ḳarāruñla dü ʿālem ber-ḳarār olsun

8. **ḳarār:**
Gazel 220
Mısra: **11**
Karar; durma, yerleşme; ölçülülük; süreklilik; rahat.

Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

9. **ḳarārumızı:**-*umız, -ı*
Gazel 328
Mısra: **6**
Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.

Ḳulaġına varup ol zülf-i bī-ḳarāruñ eyit
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

ḳarār eyler:

1. **ḳarār eyler:**-*r*
Gazel 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sabit durmak, kalmak, yerleşmek.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Şām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġarīb

2. **ḳarār eyler:**-*r*
Gazel 93
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sabit durmak, kalmak, yerleşmek.

Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

ḳarār itsün:

1. **ḳarār itsün:**-*sün*
Kaside 12
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Karar kılmak, sabit durmak, oturmak, yerleşmek II rahat olmak, huzurlu olmak.

Dest-i tīġ-ı bī-ḳarāruñla ḳarār itsün cihān
Nice kim ola ḳarārı ʿālemüñ āb üstine

ḳarār kılmaz:

1. **ḳarār ḳılmaz:**-*maz*
Kaside 23
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Durmak, sabit kalmak.

Peykān-ı tīrüñ eylese dilden güẕer ne ṭañ
Çünkim şikeste şīşede ḳılmaz ḳarār āb

2. **ḳarār ḳılmaz:**-*maz*
Kaside 22
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Durmak, sabit bir konuma gelmek.

Diler ki pāyına düşe serv-i sarāyuñuñ
Zencīre çekseler daḫı ḳılmaz ḳarār āb

karār ḳılupdur:

1. **ḳarār ḳılupdur:**-*up, -dur*
Kaside 22
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Durmak, sabit kalmak.

ʿAdlüñ zamānesinde ruḫı gibi dilberüñ
Bir yirde āteş ile ḳılupdur ḳarār āb

ḳarār oldı:

1. **ḳarār oldı:**-*dı*
Gazel 181
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Durulmak, bir yerde sakin olmak.

Bī-ṣabr u ḳarār oldı ṣaçuñda dil-i Aḥmed
Ḳalmaḳ yalıñuz gicede bīmāra ne müşkil

karār ṭutmaz:

1. **ḳarār ṭutmaz:**-*maz*
Kaside 23
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Durma, kalma; karar, devamlılık, süreklilik, bir kararda durma.

Ṭurmaz yüzüñi görmese burc-ı bedende rūḥ
Ṭutmaz ḳarār bulmasa ehl-i ḥişār āb

karār u ṣabr:

1. **ḳarār u ṣabr:**
Gazel 24
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Tahammül ve dayanma.

Ey şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār u ṣabr kim
Şehr-i vīrāndan hemīşe şehriyār almaz ḫarāc

karār u ṣabrum alan:

1. **ḳarār u ṣabrum alan:**-*an*
Gazel 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sabır ve kararını almak, sabırsız ve kararsız yapmak.

Ḳarār u ṣabrum alan zülf-i bī-ḳarāruñdur
Ḫarāb iden beni şol çeşm-i pür-ḫumāruñdur

karār-gāhı:

1. **ḳarār-gāhı:**
Gazel 317
Mısra: **14**
Karar verilen yer.

Kevşer ṭudaġuñ olursa ṭañ mı
Cān u göñülüñ ḳarār-gāhı

karārı ola:

1. **ḳarārı ola:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Huzuru olmak, belli bir istikrarda, düzende gitmek.

Dest-i tīġ-ı bī-ḳarāruñla ḳarār itsün cihān
Nice kim ola ḳarārı ʿālemüñ āb üstine

karāyin nücūmında:

1. **ḳarāyin nücūmında:**-*ı, -n, -da*
Mesnevi 3
Mısra: **209**
Kelime Tipi: **-**
Kıran yıldızları.

Ḳarāyin nücūmında var iḳtirān
Kʾolasın bu ḳarn içre ṣāḥib-ḳırān

kārbān:

1. **kārbān:**
Gazel 129
Mısra: **12**
Kârvan, kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

2. **kārbānı:**-*ı*
Gazel 80
Mısra: **15**
Kervan.

Uş eşk kārbānı Bedaḫşān-ı dīdeden
Rūma ḳaṭār-ı laʿl ile dür armaġan çeker

3. **kārbāndan:**-*dan*
Gazel 208
Mısra: **14**
Kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Düşdüm uş kārbāndan ayrıldum

kārbān-ı bād-ı ṣubḥa:

1. **kārbān-ı bād-ı ṣubḥa:**-*a*
Gazel 210
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgârının kafilesi.

Şām-ı zülfüñde meşām-ı cānuma bir şemme bū
Kārbān-ı bād-ı ṣubḥa armaġan ışmarlaram

kārbān-ı dil ü cān:

1. **kārbān-ı dil ü cān:**
Gazel 346
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül kervanı. II Âşığın canı ve gönlü.

Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli
Ne ġarīb olmışam ey mūnis-i cān sen gideli

kārbān-ı müşk:

1. **kārbān-ı müşk:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Misk, güzel koku kervanı.

Çöz çīn-i zülfüñi ki perīşān ola ḳamu
Bār-ı ḳaṭār-ı ġāliye vü kārbān-ı müşk

kār-fermā-yı ins ü cān:

1. **kār-fermā-yı ins ü cān:**
Kaside 21
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
İnsanların ve cinlerin hükümdarı.

Şol Süleymān ki mühri ḫātemini
Kār-fermā-yı ins ü cān bulduñ

kārger:

1. **kārger:**
Gazel 1
Mısra: **20**
İşleyen, etki eden.

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi tīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

kār-ger:

1. **kār-ger:**
Gazel 257
Mısra: **10**
İş yapan, etkileyen.

Kirpügüñ zaḫm urıcaḳ baġrumı ġamzeñdür delen
Tīr igende kār-ger olmazdı peykān olmasa

karı:

1. **ḳarısına:***-sı, -na*
Nazm 36
Mısra: **5**
Kadın; eş.

Çingene ḳarısına dönmiş yüzüñ
Yüri elek ṣat ki alurlar ola

kār-ı dem-besteye:

1. **kār-ı dem-besteye:***-y, -e-ye*
Mesnevi 3
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **-**
Kapalı, sonlanmış iş.

Nevāziş ḳılan zār u dil-ḫasteye
Güşāyiş viren kār-ı dem-besteye

kaʿr-ı deryāya:

1. **ḳaʿr-ı deryāya:***-ya*
Gazel 85
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Denizin dibi, derinliği.

Fülk-i dilden ḫayāl-i peykānuñ
Ḳaʿr-ı deryāya ṣaldı lengerler

kār-ı ḫayra:

1. **kār-ı ḫayra:***-a*
Gazel 216
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hayırlı iş.

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

karīb:

1. **ḳarīb:**
Gazel 198
Mısra: **3**
Yakın olan kimse.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

karīb itme:

1. **ḳarīb itme:***-me*
Gazel 125
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yakın etmek, yaklaştırmak.

Ḳarīb itme raḳībi ḫalvetüñe
Meleksin hem-demüñ şeyṭān yaraşmaz

karīb ü baʿīd:

1. **ḳarīb ü baʿīd:**
Mesnevi 3
Mısra: **221**
Kelime Tipi: **-**
Uzak ve yakın (insanlar).

Diye Aḥmed içün ḳarīb ü baʿīd
Ki oldur senā-gūy-ı Şeh Bāyezīd

karīn kılduñ:

1. **ḳarīn ḳılduñ:***-du, -ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Yaklaştırmak.

Çü naʿleynüñi ʿarşa ḳılduñ ḳarīn
Sücūd u rükūʿ itdi çarḫ u zemīn

karīn olmış:

1. **ḳarīn olmış:***-mış*
Kaside 19
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Yakın olmak, yaklaşmak.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

kaʿrına:

1. **ḳaʿrına:***-ı, -n, -a*
Gazel 115
Mısra: **3**
Deniz, kuyu vb. şeylerin dibi, dip, derinlik.

Göz düşürdi göñlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā göñül ġarḳ-āb göz

2. **ḳaʿrına:***-ı, -n, -a*
Kaside 19
Mısra: **66**
Deniz, kuyu vb. şeylerin dibi, dip, derinlik.

Sensin ol kān-ı seḫā kim dest-i cūduñdan ḳaçup
Düşdi deryā ḳaʿrına ḳurtulmadı dürr-i semīn

karn:

1. **ḳarn:**
Mesnevi 3
Mısra: **210**
Devir, vakit, zaman, çağ.

Ḳarāyin nücūmında var iḳtirān
Kʾolasın bu ḳarn içre ṣāḥib-ḳırān

karşu:

1. **ḳarşusına:***-s, -ı, -n, -a*
Terci-bend 2
Mısra: **71**
-e karşı, -e doğru; karşısında, önünde.

Ṣubḥ-dem gül ʿarūsı ḳarşusına
Dutdı yāḳūtdan legen lāle

2. **ḳarşu:**
Gazel 101
Mısra: **5**
"-e doğru" anlamında edat.

Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

3. **ḳarşu:**
Gazel 105
Mısra: **9**
"-e doğru" anlamında edat.

Ṣaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġıldıġı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

4. **ḳarşu:**
Gazel 150
Mısra: **15**
"-e doğru" anlamında edat.

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

5. **ḳarşu:**
Gazel 260
Mısra: **6**
"-e doğru" anlamında edat.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

6. **ḳarşuña:***-ñ, -a*
Gazel 153
Mısra: **14**
Karşı, ön. II Huzur.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

7. **ḳarşuña:***-ñ, -a*
Gazel 169
Mısra: **6**
Karşı, ön. II Huzur.

İşigüñden dikilür göklere āhum ʿalemi
Ṭabl-ı sīnem dögilüp ḳarşuña feryād idicek

8. **ḳarşuña:***-ñ, -a*
Gazel 174
Mısra: **7**
Karşı, ön. II Huzur.

Ḳarşuña secdʾitmege ḳaṣd eylemişlerdi velī
Dehşet-i ḥüsnüñle medhūş itdüñ ey ṣāḥib-cemāl

9. **ḳarşuña:***-ñ, -a*
Kaside 25
Mısra: **52**
Karşı, ön. II Huzur.

Gāh medḥ oḳur yuca dergāhuña ervāḥ-ı ḳuds
Geh ṭutar ṣaff-ı melāyik ḳarşuña dīvān-ı ʿīd

10. **ḳarşu:**
Gazel 92
Mısra: **8**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

11. **ḳarşu:**
Gazel 220
Mısra: **5**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Ḳaddine ḳarşu gözüm nicesi yaş dökmeye kim
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

12. **ḳarşusına:***-s, -ı, -n, -a*
Gazel 239
Mısra: **20**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar şaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

13. **ḳarşu:**
Gazel 345
Mısra: **5**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Gül yüzüñe ḳarşu göñül bülbülin Perde-serā eylemedüñ öyle mi

14. **ḳarşu:**
Kaside 10
Mısra: **9**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

15. **ḳarşu:**
Kaside 26
Mısra: **11**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Ol serve ḳarşu āh idemez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

16. **ḳarşu:**
Kaside 30
Mısra: **9**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

17. **ḳarşu:**
Kaside 31
Mısra: **28**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Nāzüklük ile zīnet idüp ʿārıżını gül
Göz eyler aña ḳarşu ṭurup nergis-i şehlā

18. **ḳarşu:**
Kaside 31
Mısra: **44**
"-e karşı, -e doğru" anlamında kullanılan edat. || *Karşısında, önünde.*

Gūyā-yı çemen derd ile feryādlar idüp
Çün eyledi gül çāderine ḳarşu ser-āġā

19. **ḳarşu:**
Gazel 49
Mısra: **2**
Uğruna, için.

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

20. **ḳarşu:**
Gazel 43
Mısra: **11**
"-e doğru" anlamına gelen edat.

Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

<u>kʾart:</u>

1. **kʾartacaġ:**-*acaġ*
Kaside 10
Mısra: **21**
Ki artmak. Fazlalaşmak, çoğalmak.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

2. **kʾartacaġ:**-*acaġ*
Kaside 30
Mısra: **21**
Ki artmak. Fazlalaşmak, çoğalmak.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

<u>kaş:</u>

1. **ḳaşı:**-*ı*
Terci-bend 1
Mısra: **12**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.

Zeyn oldı ʿīd-i şādī vü ḫatm oldı ṣavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

2. **ḳaşuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 67
Mısra: **5**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ḳaşuñla gözüñi görüben didi müneccim
Bu ġurrede çoḳ fitne vü āşūb olacaḳdur

3. **ḳaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 83
Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ey ḳaşları kemānına ḳurbānlar olduġum
Cismüm hilāl gibi ḳılupdur nizār ṣabr

4. **ḳaşuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 169
Mısra: **10**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

ʿĀşıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

5. **ḳaşları:**-*lar, -ı*
Gazel 209
Mısra: **11**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Nigār ḳaşları baş çatmış ey dil aç gözüñi
Bi-ʿaynihi ikisin rāz-dāra beñzetdüm

6. **ḳaşlarınuñ:**-*lar, -ı, -n, -uñ*
Gazel 246
Mısra: **11**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ḳaşlarınuñ ṭāḳına ey zāhid-i perhīz-kār
Baḳma ṣaḳın kim binā-yı zühd vīrān olmasun

7. **ḳaşuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 289
Mısra: **1**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

8. **ḳaş:**
Gazel 319
Mısra: **7**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

9. **ḳaş:**
Gazel 343
Mısra: **3**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

10. **ḳaşuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 344
Mısra: **7**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşı.

Cān ḳaşdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

11. **ḳaşlaruñla:**-*lar, -uñ, -la*
Gazel 117
Mısra: **14**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

Tīġ-ı ġamzeñle ṭutan cān mülkin ey şāh-ı cemāl
Ḳaşlaruñla kirpügüñüñ ittifāḳıdur henūz

12. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 163
Mısra: **6**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı || Sevgilinin kaşları.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

13. **ḳaşuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 33
Mısra: **17**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı. II Sevgilinin kaşları.

ʿīd ayı gibi ḳaşuñı gözetdügüm bu kim
Naʿl-i semend-i şāh-ı cihāndan ḫaber virür

14. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Kaside 6
Mısra: **163**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan üzeri kıllarla kaplı çıkıntı.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim ḳıldı ḥarem gūşesini menzil ü meʾvā

15. **ḳaşlaruñı:**-*lar, -uñ, -ı*
Kaside 20
Mısra: **61**
Gözlerin üzerinde kavisli bir çizgi meydana getirecek biçimde yer alan kısa kıllar.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfitāb hilāl

16. **ḳaşuña:**-*(u)ñ, -a*
Gazel 335
Mısra: **3**
(Sevgilinin) kaşı.

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña
Bir dīn içinde nʾiçün ola ḳıble-gāh iki

17. **ḳaşuña:**-*(u)ñ, -a*
Gazel 337
Mısra: **11**
(Sevgilinin) kaşı.

Rā ḳaşuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa şems-i ṭāliʿ üstinde hilālüñ pertevi

18. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 12
Mısra: **5**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳaşuñ bir ḳavs çekdi Müşterīye
Ki toz olmışdur aña ʿanber-i nāb

19. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 12
Mısra: **9**
(Sevgilinin) kaşı.

Cemālüñ mescidinde ḳıldı ḳaşuñ
Cemāʿat çoḳlugından iki miḥrāb

20. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 30
Mısra: **5**
(Sevgilinin) kaşı.

Dil ṭıflı içün çekdi ḳaşuñ gül varaḳına
Bir sīm elif üstine ʿanberden iki med

21. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 47
Mısra: **8**
(Sevgilinin) kaşı.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

22. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 49
Mısra: **9**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

23. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 70
Mısra: **3**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳan yudan dil-teşneler düşmiş ḳaşuñ sevdāsına
Rind olan mey-ḫʷāreler ʿīd ayına müştāḳdur

24. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 80
Mısra: **1**
(Sevgilinin) kaşı.

Ser-nāme-i cemālüñe ḳaşuñ nişān çeker
Cān ṣafḥasına ter raḳam-ı dilsitān çeker

25. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 93
Mısra: **3**
(Sevgilinin) kaşı.

Zihī çeküp ḳaşuñ yayın ḫalāṣ-ı tīr-i āh itsem
Ṭoḳuz ṭāḳ-ı zebercedden ṭutarlarsa siper göynür

26. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 95
Mısra: **5**
(Sevgilinin) kaşı.

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

27. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 105
Mısra: **5**
(Sevgilinin) kaşı.

Gözlerüñden görinür rāst ḳaşuñ miḥrābı
Gerçi kim āyīne-i ḳıble-nümālar düzilür

28. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 123
Mısra: **5**
(Sevgilinin) kaşı.

Kej-rā ḳaşuñ itdi rāy-ı fitne Ṭoġrusı göñül bu rāya döymez

29. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 158
Mısra: **1**
(Sevgilinin) kaşı.

Ey āfitāb-ı ṭalʿatüñe sāyebān ḳaşuñ
Çekmiş berāt-ı ḥüsnüñe müşkīn nişān ḳaşuñ

30. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 158
Mısra: **2**
(Sevgilinin) kaşı.

Ey āfitāb-ı ṭalʿatüñe sāyebān ḳaşuñ
Çekmiş berāt-ı ḥüsnüñe müşkīn nişān ḳaşuñ

31. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 158
Mısra: **4**
(Sevgilinin) kaşı.

Ay u güneş cemālüñ secdʾitse ṭañ mı kim
Sen ḳıble-i cihānsın u miḥrāb-ı cān ḳaşuñ

32. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 158
Mısra: **6**
(Sevgilinin) kaşı.

Gün gibi ṭopı göklere aġdı güzelligüñ

Meydān-ı ḥüsnde ṣunalı ṣavlecān ḳaşuñ

33. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 158
Mısra: **8**
(Sevgilinin) kaşı.

Uzadup ayaġını gümüş taḫtda yatur
Devr-i ḳamerde devlet ile kāmrān ḳaşuñ

34. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 158
Mısra: **10**
(Sevgilinin) kaşı.

Ṭopraġa düşmiş oḳ gibi ḫākī göñülleri
Uş gūşe-i kemānla dirür dilsitān ḳaşuñ

35. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 158
Mısra: **12**
(Sevgilinin) kaşı.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḥācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

36. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 158
Mısra: **14**
(Sevgilinin) kaşı.

Fitneyle ṣūḥ çeşmüñi ṣāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

37. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 158
Mısra: **16**
(Sevgilinin) kaşı.

Ṣan ḳıldı devr-i cāma işāret hilāli ʿīd
Çün kim lebüñe eyledi remz-i nihān ḳaşuñ

38. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 158
Mısra: **18**
(Sevgilinin) kaşı.

Mestāne gözlerüñe ṣunup şīşe göñlümi
Düşürdi ṭāḳdan ṣıdı nā-mihribān ḳaşuñ

39. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 177
Mısra: **3**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu baġrum zaḫmına merhem urur peykān degül

40. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 198
Mısra: **12**
(Sevgilinin) kaşı.

Gūşe-gīr-i gūşe-i Beytüʾl-Ḥaremdür zinhār
Çekmesün ḳaşuñ gözüñ āhūsına yā dostum

41. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 266
Mısra: **19**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳaşuñ kemānı remz ile ṣayyād-ı ġamzeñe
Efsūnlar ögredür ki dil ü cān şikār ide

42. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 302
Mısra: **4**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

43. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 315
Mısra: **2**
(Sevgilinin) kaşı.

Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi
Ḳaşuñ yayına cān peyveste düşdi

44. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 315
Mısra: **7**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳaşuñ dil ʿābidüñüñ mescīdidür
Velī nāẓırlıġı bu meste düşdi

45. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 321
Mısra: **12**
(Sevgilinin) kaşı.

Beli bār-ı meẓālimden bükilmiş anuñ içündür
Şehā dīvān-ı ḥüsnüñde ḳaşuñ bī-işṭibāh egri

46. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 324
Mısra: **5**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

47. **ḳaşuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 331
Mısra: **3**
(Sevgilinin) kaşı.

Görinen fitne-i çeşmüñle ḳaşuñ mekrinden
Āfet-i cāndur u āşūb-ı cihāndur çelebī

48. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 1
Mısra: **19**
(Sevgilinin) kaşı.

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi tīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

49. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 117
Mısra: **8**
(Sevgilinin) kaşı.

Ṣubḥ-dem mecmūʿ-ı ʿālem dutdılar miḥrāba yüz
Göñlümüñ miḥrābı yāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henūz

50. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 165
Mısra: **9**
(Sevgilinin) kaşı.

Kisrā-yı ḥüsndür ki bugün ḳaşı ṭāḳına
Zencīr-i müşk aşar ḫam-ı gīsūsı Ḳāsımuñ

51. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 209
Mısra: **17**
(Sevgilinin) kaşı.

Berāt-ı ḥüsni beyāżında ḳaşı ḫalḳaların
Nişān-ı pādişeh-i kāmkāra beñzetdüm

52. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 220

Mısra: **3**
(Sevgilinin) kaşı.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

53. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 250
Mısra: **1**
(Sevgilinin) kaşı.

Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilālinden
Ne endīşe ḳılam daḫı raḳībüñ ḳīl ü ḳālinden

54. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 323
Mısra: **4**
(Sevgilinin) kaşı.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

55. **ḳaşı:**-*ı*
Gazel 339
Mısra: **11**
(Sevgilinin) kaşı.

Muṣḥaf yüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

56. **ḳaşı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **15**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳaşı devrinde ey müneccim anuñ Fitne-i āḫirüʾz-zamān bulduñ

57. **ḳaşı:**-*ı*
Kaside 32
Mısra: **34**
(Sevgilinin) kaşı.

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

58. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 35
Mısra: **6**
(Sevgilinin) kaşı.

ʿIşḳ bāzārında çeşmüm bir terāzū ḳurdı kim
Ḳaşlaruñ sevdāsı anuñ keffe-i mīzānıdur

59. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 80
Mısra: **5**
(Sevgilinin) kaşı.

Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi dest-keş
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

60. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 195
Mısra: **9**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳaşlaruñ ʿīdine ḳurbān itmege meyl idicek
Aḥmedʾi luṭf idüben yād eyle ḳurbān olduġum

61. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 242
Mısra: **1**
(Sevgilinin) kaşı.

Kej-naẓardur ḳaşlaruñ yāyına ḳurbān olmayan
Ḳanda bilsün ġamzeñ oḳın yüregi ḳan olmayan

62. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 248
Mısra: **5**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳıl muḳavves ḳaşlaruñ ṭarf-ı külāhuñdan ʿayān
Ġurre-i meh şekl-i ebrūsına ġarrālanmasun

63. **ḳaşlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 256
Mısra: **7**
(Sevgilinin) kaşı.

Ḳaşlaruñ ḫarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl
Gözlerüñ remzi çü ḫadden ṭaşradur pergārda

64. **ḳaşına:**-*ı, -na*
Kaside 19
Mısra: **88**
Bir şeyin kaş gibi bir kavis yapan kemerli çıkıntılı yeri.

Geh Süheylüñ çeşmine tarf-ı sinānuñ çekdi mīl
Geh hilālüñ ḳaşına pīç-i kemendüñ şaldı çīn

kaşd:

1. **ḳaşdına:**-*ına*
Gazel 51
Mısra: **10**
Amaç, niyet.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaşdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

2. **ḳaşdına:**-*ına*
Kaside 11
Mısra: **63**
Amaç, niyet.

Baş götürmiş ḫāsidüñ ḳaşdına ejderhā gibi
Ṣan ṣaçar aġzından āẕer kākül-i müşkīn-i dost

3. **ḳaşdı:**-*ı*
Gazel 206
Mısra: **13**
(Ar.) Niyet, istek, amaç, gāye.

Ḳaşdı ḫāk itmek degülse ʿömrini ʿāşıḳlaruñ
Ayaġa nʾiçün ṣalar zülf-i dü-tāsın bilmedüm

4. **ḳaşdına:**-*ın, -a*
Gazel 339
Mısra: **3**
(Ar.) Niyet, istek, amaç, gāye.

Dil mülki ḳaşdına gözi ḫancer çeküp nʾider
Kʾāşūb-ı çīn-i zülfi yıḳar bu vilāyeti

kaşd eyledi:

1. **ḳaşd eyledi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Bir amaç güderek bir işe girişmek, niyet etmek.

Ḳaşd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥrīr
Görindi mülāyim aña nā-çāri benefşe

kaşd eylemişlerdi:

1. **ḳaşd eylemişlerdi:**-*miş, -ler, -idi*

Gazel 174
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Niyetlenmek.

Ḳarşuña secdʾitmege ḳaṣd eylemişlerdi velī
Dehşet-i ḥüsnüñle medhūş itdüñ ey ṣāḥib-cemāl

<u>ḳaṣd eyler:</u>

1. **ḳaṣd eyler:**-*r*
Gazel 242
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kötülük etmek, zarar vermeye niyet etmek, zarar vermek maksadıyla harekete geçmek, kıymak.

Menʿ idermiş müddeʿī mihr-i ruḫından Aḥmedʾi
Göze göz īmāna ḳaṣd eyler mi şeyṭān olmayan

<u>kasd ide:</u>

1. **ḳaṣd ide:**-*e*
Gazel 288
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Niyetlenmek, harekete geçmek.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide suʿbān ḳucmaġa

2. **ḳaṣd ide:**-*e*
Gazel 320
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Niyetlenmek, harekete geçmek.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

<u>kaṣd ider:</u>

1. **ḳaṣd ider:**-*er*
Gazel 88
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek, niyet etmek.

Ḳaṣd itse nʾola ḫātem-i yāḳūtuña raḳīb
Bir dīvdür ki mühr-i Süleymāna ḳaṣd ider

2. **ḳaṣd ider:**-*er*
Gazel 88
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek, niyet etmek.

Seyr eyledügi çāh-ı zenaḫdānuñı göñül
Key çāpük uġrıdur ki bu zindāna ḳaṣd ider

3. **ḳaṣd ider:**-*er*
Gazel 88
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Niyetlenmek, harekete geçmek.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

4. **ḳaṣd ider:**-*er*
Gazel 288
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Niyetlenmek, harekete geçmek.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

5. **ḳaṣd ider:**-*er*
Gazel 88
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, harekete geçmek.

Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

6. **ḳaṣd ider:**-*er*
Gazel 88
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, harekete geçmek.

Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

7. **ḳaṣd ider:**-*er*
Gazel 88
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, harekete geçmek.

Ḫançer çeker gözüme gözetdükce ġamzesi
Cellād-vār tīġ ile insāna ḳaṣd ider

8. **ḳaṣd ider:**-*er*
Gazel 88
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kötülük etmek, zarar vermeye niyet etmek, zarar vermek maksadıyla harekete geçmek, kıymak.

Her dem diler gözüñ ki döke ḳanın Aḥmedʾüñ
Ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān gibi ḳurbāna ḳaṣd ider

<u>ḳaṣd idicek:</u>

1. **ḳaṣd idicek:**-*icek*
Gazel 101
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek, niyet etmek.

Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

<u>kaṣd itdi:</u>

1. **ḳaṣd itdi:**-*di*
Gazel 226
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek, niyet etmek.

Dil laʿline ḳaṣd itdi beñinden ḥaẕer itmez
Ḥalvāya heves ḳılan üşenmez megesinden

2. **ḳaṣd itdi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Niyetlenmek, saldırmak.

Ḳaṣd itdi kim söyindüre ḫaşmuñ ocaġını
Anuñʾçün aḳıdur dün ü gün kūhsār āb

3. **ḳaṣd itdi:**-*di*
Gazel 60
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **-**
Saldırmak, harekete geçmek.

Şīveler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

kaṣd itdügümce:

1. **ḳaṣd itdügümce:**-*dügümce*
Kaside 12
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek, niyet etmek.

Laʿlüñe ḳaṣd itdügümce ḫışm ider çeşmüñ baña
Eksük olmaz şūriş ü ġavġā mey-i nāb üstine

kaṣd itme:

1. **ḳaṣd itme:**
Gazel 237
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Canına kastetmek, öldürmek, yok etmek.

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

kaṣd itse:

1. **ḳaṣd itse:**-*se*
Gazel 88
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Niyetlenmek, saldırmak.

Ḳaṣd itse nʾola ḫātem-i yāḳūtuña raḳīb
Bir dīvdür ki mühr-i Süleymāna ḳaṣd ider

kaṣd-ı dil ü cān ider:

1. **ḳaṣd-ı dil ü cān ider:**-*er*
Gazel 142
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönle ve cana kast etmek.

Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider dirīġ
Küfr ile zülfi ġāret-i īmān ider dirīġ

kaṣd-ı haşmuña:

1. **ḳaṣd-ı ḫaşmuña:**-*uñ, -a*
Kaside 11
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanın saldırısı.

Ḳaṣd-ı ḫaşmuña kemān çekmiş hilāl-ebrū-yı yār
Aya geydürmiş zırıhlar kākül-i müşkīn-i dost

kaṣd-ı kadd-i mevzūn eyleme:

1. **ḳaṣd-ı ḳadd-i mevzūn eyleme:**-*me*
Gazel 275
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Düzgün boyuna kast etmek; kıymak.

Ṭabʿ-ı nā-mevzūnuñı kejdür bilürsin ey raḳīb
Biʾllāh inṣāf eyle ḳaṣd-ı ḳadd-i mevzūn eyleme

kaṣd-ı mār itsem:

1. **ḳaṣd-ı mār itsem:**-*se, -m*
Gazel 149
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yılana -sevgilinin saçına- yönelmek.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

kaṣd-ı şāhuñ:

1. **ḳaṣd-ı şāhuñ:**-*uñ*
Gazel 348
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şahın, sevgilinin niyeti.

İşigümde itlerümüñ ḫıdmetin itsün dirmiş
Ḳaṣd-ı şāhuñ bize bu luṭf u keremden ne-y-iki

kaṣd-ı zünnār eyleme:

1. **ḳaṣd-ı zünnār eyleme:**-*e*
Nazm 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kuşağa -sevgilinin saçına- kastetmek, dokunmaya çalışmak.

El uzatma zülfine yāruñ var ey bī-dīn raḳīb
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

kāse:

1. **kāsesin:**-*sin*
Kaside 7
Mısra: **31**
1. Yayvan kap, tas.

Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

2. **kāse:**
Kaside 26
Mısra: **14**
1. Yayvan kap, tas.

Eşkümden özge kimse şeb-i ġamda gelmedi
Bir kāse āb ile dil-i bīmārum üstine

3. **kāsesinden:**-*sinden*
Kaside 13
Mısra: **69**
Çanak, tas.

Kīse-i āmāl luṭfuñ kāsesinden mümtelī
Ṣufra-i iḥsānuñuñ ḫalḳ-ı cihān mihmānıdur

4. **kāsesin:**
Gazel 29
Mısra: **11**
Yayvan kap, tas.

Nergisüñ zer kāsesin ʿanberle ṭoldurdı ṣabā
Kʾola ḥüsnüñ gülşeninde micmere-gerdān-ı ʿīd

5. **kāseyle:**-*y, -le*
Gazel 34
Mısra: **21**
Yayvan kap, tas.

Kāseyle şems devr idüben işigüñ gögin
Deryūze eylese nʾola bāb-ı kerīmdür

6. **kāsenüñ:**
Gazel 314
Mısra: **5**
Çini, toprak veya camdan yapılmış çukur çanak.

Ki ol bir kāsenüñ ser-ḫoşluġından
Hezārān naʿre bezm-i nāsa düşdi

7. **kāsesini:**-*s, -i, -n, -i*
Kaside 6
Mısra: **146**
Kase, tas.

Māh olmaġ içün meclisüñe micmere-gerdān
Her meh pür ider kāsesini ʿanber-i sārā

8. **kāse:**
Gazel 33
Mısra: **11**
Kadeh.

Bir kāse şundı sāḳī-i ʿışḳuñ cihāna kim
Nūş iden anı kevn ü mekāndan ḫaber virür

9. **kāse:**
Kaside 21
Mısra: **33**
Kâse, kap. II Kadeh.

Kāse şunduḳda sāḳī-i keremi
Baḥr-i ʿummānı cürʿadān bulduñ

10. **kāse:**
Kaside 24
Mısra: **49**
Kâse, kap. II Kadeh.

Beñzer ki kāse şunmaġa ḫʷānında ʿīdüñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

11. **kāse:**
Gazel 314
Mısra: **4**
Cam, çini, toprak vb.nden yapılmış derince çanak.

Şarāb-ı ʿışḳumuñ ḫum-ḫānesinden
Dü ʿālem devrine bir kāse düşdi

12. **kāsesin:**-*si, -n*
Kaside 24
Mısra: **32**
Kâse, kap. II Göz kapağı.

Bu ḫaste göñlümi ṣora geldi ḫayāl-i dost
Ṭoldurdı kāsesin gözümüñ dāne-i enār

kāse-i ḥamrā:

1. **kāse-i ḥamrā:**
Kaside 6
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **-**
Kızıl kâse.

Ḳan yudar ıraḳdan ḳabaġum gibi ṣurāḫī
Alduḳca lebüñ büselerin kāse-i ḥamrā

kāse-i ḥırş:

1. **kāse-i ḥırş:**
Kaside 15
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Açgözlülük kasesi. II tamahkarlık duygusu.

Kāse-i ḥırş ṭoyar süfre-i iḥsānuñdan
Dest-i inʿāmuñ ile ʿām olalı ḫʷān-ı kerem

kāse-i iḥsān-ı ʿīd:

1. **kāse-i iḥsān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Bayram lütfunun kâsesi.

Ebr-i iḥsānuñdan olup kīse-i deryā tehī
Süfre-i dünyāyı ṭutdı kāse-i iḥsān-ı ʿīd

kāse-i luṭfuñ:

1. **kāse-i luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf, iyilik kâsesi.

Kāse-i luṭfuñ hemān aḥyāya baḫş olmış degül
Mümtelīdür niʿmetüñden evvelīn ü āḫirīn

kāse-i mercānıdur:

1. **kāse-i mercānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Mercan kâse.

Ḳaṭre-i jāleyle şekl-i lāle-i ḥamrāyı gör
Dürr ü gevherden pür olmış kāse-i mercānıdur

kāse-i niyāz:

1. **kāse-i niyāz:**
Terci-bend 1
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Yalvarma, yakarma kasesi.

Uş kāse-i niyāz ile geldüm ḳapuña kim
Deryūze-i nevāl-i ʿaṭāñ eyleyem senüñ

kāse-i reyḥān:

1. **kāse-i reyḥān:**
Kaside 32
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Fesleğen kâse || Aşığın gözü.

Ṣafā-yı ḫaddüñ ile dil serāçe-i gülgūn
Ḫayāl-i zülfüñ ile dīde kāse-i reyḥān

kāse-i serden:

1. **kāse-i serden:**-*den*
Gazel 236
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kafatası.

Kīse-i ʿömri tehī itdügümi yoluñda
Olıcaḳ ḫāk beden kāse-i serden ṣorasın

kāse-i zerle:

1. **kāse-i zerle:**-*le*
Gazel 101
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Altın kase.

Nergisi gör kāse-i zerle yazılmış lāle-veş
Himmetinde kīsesi uş sīm ile zerden ṭolar

kāse-i zerrīnini:

1. **kāse-i zerrīnini:**-*i, -ni*
Kaside 25
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Altın kadeh.

Kāse-i zerrīnini ʿanberle ṭoldurdı hilāl
Olmaġa bezmüñde bugün micmere-gerdān-ı ʿīd

kaşı kemānı:

1. **ḳaşı kemānı:**-*ı*
Gazel 220
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kaşı yay gibi kavisli olan. || *Sevgili.*

Sīnemi ġamzesi tīrine nişān eyledügüm
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

kaşı kemānını ḳurdı:

1. **ḳaşı kemānını ḳurdı:**
Kaside 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kaşının yayını kurmak. II Sevgilinin âşığa bakış atması için kaşlarını çatması.

Çözdi ṣaçı kemendini dil eyledi esīr
Ḳurdı ḳaşı kemānını cān eyledi şikār

kaşı miḥrābına:

1. **ḳaşı miḥrābına:**-*na*
Kaside 18
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kaşının mihrabı; sevgilinin mihrap şeklinde olan kemerli ve kavisli kaşı.

Girmiş ḳaşı miḥrābına yāruñ gözi merdümleri
Ḥācet dilerler kim dil-i cānāna ṣıḥḥat yaraşur

kaşı nūnıyla:

1. **ḳaşı nūnıyla:**-*ile*
Gazel 121
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) nun harfine benzeyen kaşı.

Ḳaşı nūnıyla ḳāmeti elifin
Gördük ayruḳ biz ansuz olımazuz

kaşı ṭuġrāsı:

1. **ḳaşı ṭuġrāsı:**-*sı*
Gazel 162
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) tuğraya benzeyen kaşı.

Ḫaṭṭ-ı lebi tezvīr idügin şormaġa Aḥmed
Ḥācib getürüpdür ḳaşı ṭuġrāsı ʿAlīnüñ

kāsıd:

1. **ḳāṣıd:**
Gazel 38
Mısra: **14**
Haber götüren, postacı, ulak.

Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḫayrān olur

2. **kāsiddür:**
Gazel 281
Mısra: **6**
Revaçta olmayan, sürümsüz, geçmez, aranmaz; itibar edilmeyen, önem verilmeyen.

Senüñ bāzār-ı ʿışḳuñda ider dellāl-ı cān feryād
Metāʿ-ı ʿaḳl kāsiddür ḫarīdār olmasun kimse

kāsid olursa:

1. **kāsid olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 81
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Revaçta olmamak.

Aḥmed eger sözlerüñ kāsid olursa ġam degül
Cevher-i naẓmuñ bahā bulur ḫarīdāruñ gelür

kāşif-i esrār:

1. **kāşif-i esrār:**
Gazel 147
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sırları keşfeden, çözen.

Leblerüñ esrārını mey-ḫāneden şormaḳ gerek
Ġayb-bīn çoḳdur ve līkin kāşif-i esrār yoḳ

kāsım:

1. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 165
Mısra: **1**
Özel isim, Kâsım.

Cān bāġı servidür ḳad-i dil-cūsı Ḳāsımuñ
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

2. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 165
Mısra: **2**
Özel isim, Kâsım.

Cān bāġı servidür ḳad-i dil-cūsı Ḳāsımuñ
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

3. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 165
Mısra: **4**
Özel isim, Kâsım.

Oldı nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz
Bāġ-ı revānda ḳāmet-i dil-cūsı Ḳāsımuñ

4. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 165
Mısra: **6**
Özel isim, Kâsım.

Ruḫsārı āteşine sücūd itse ṭañ mı kim
Āteş-perestler gibi hindūsı Ḳāsımuñ

5. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 165
Mısra: **8**
Özel isim, Kâsım.

Yā Rab ne fitnedür bu ki Hārūt-ı ḫāline
Taʿlīm-i siḥr ider gözi cādūsı Ḳāsımuñ

6. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 165
Mısra: **10**
Özel isim, Kâsım.

Kisrā-yı ḥüsndür ki bugün ḳaşı ṭāḳına
Zencīr-i müşk aşar ḫam-ı gīsūsı Ḳāsımuñ

7. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 165
Mısra: **12**
Özel isim, Kâsım.

Çekdi ġubār-ı rāhını cevher ʿayārına
Çeşmüm olalı ḥüsni terāzūsı Ḳāsımuñ

8. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 165
Mısra: **14**
Özel isim, Kâsım.

Ḫār-ı cefādan iñleme Aḥmed hezār ise
Çün ʿöẕr-ḫᵛāhdur gül-i ḫod-rūsı Ḳāsımuñ

9. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 165
Mısra: **16**
Özel isim, Kâsım.

Çün bende düşdi ḥalḳa-i zülfinde āfitāb
Her ḥalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

10. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 166
Mısra: **1**
Özel isim, Kâsım.

Māha kemende atar ṣaçı hindūsı Ḳāsımuñ
Ṣīri şikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

11. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 166
Mısra: **2**
Özel isim, Kâsım.

Māha kemende atar ṣaçı hindūsı Ḳāsımuñ
Ṣīri şikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

12. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 166
Mısra: **4**
Özel isim, Kâsım.

Meydān-ı ḥüsn içinde göñül ṭopın urmaġa
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

13. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 166
Mısra: **6**
Özel isim, Kâsım.

Miskīnlik itmeseydi ṣaçı bāġbānına
Girmezdi bāġa beñleri hindūsı Ḳāsımuñ

14. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 166
Mısra: **8**
Özel isim, Kâsım.

Yā Rab ne siḥr olur bu ki āb-ı ʿiẕārını
Zencīre çekdi ḥalḳa-i gīsūsı Ḳāsımuñ

15. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 166
Mısra: **10**
Özel isim, Kâsım.

Düşdi gözümden iki cihānuñ cevāhiri
Lālā olalı dişleri lüʾlüʾsi Ḳāsımuñ

16. **ḳāsımuñ:**-*uñ*
Gazel 166
Mısra: **12**
Özel isim, Kâsım.

Yılduz ṣayarsa dīde-i Aḥmed ne ṭañ kʾanuñ
Baġladı uyḳusın gözi cādūsı Ḳāsımuñ

kaşīr:

1. **ḳaşīrdür:**-*dir*
Kaside 1
Mısra: **9**
Eksik, kusurlu, kısa, âciz.

İnsānda dest ü pāy-ı belāġat ḳaşīrdür
Olmaz biḥār-ı vaṣf-ı celālüñde āşinā

kʾāsitīn-i melālüñle:

1. **kʾāsitīn-i melālüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 286
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hüzün yeni.

El çekme kʾāsitīn-i melālüñle diñlenür
Dil ḫānesinde şemʿ-i maḥabbet ne fāyide

kāşkī:

1. **kāşki:**
Gazel 257
Mısra: **8**
"keşke, mümkünü olsa da..." anlamında temenni edatı.

Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

kaşlar:

1. **ḳaşlar:**-*lar*
Gazel 98
Mısra: **8**
Göz çukuru üzerinde bir yay gibi uzanan, üzeri kıllarla kaplı çıkıntı II Sevgilinin kaşları.

Ṣafḥa-i ḫurşīde naḳş olmış ṣanasın māh-ı nev
Ay yüzüñüñ ġurresindʾiki hilālī ḳaşlar

kaşları yayı:

1. **ḳaşları yayı:**
Gazel 107
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yaya benzeyen kaşları.

Ḳaşları yayı gibi ġayrıyı kendüye çeker
Ġamzesi oḳı gibi ʿāşıḳı yabana atar

kaşr:

1. **ḳaşruña:**-*uñ, -a*
Gazel 186
Mısra: **6**
Saray, köşk.

Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaşruña nice irişsün efġānum

2. **ḳaşruña:**-*uñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **77**
Saray, köşk.

Ḳaşruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

3. **ḳaşruña:**-*uñ, -a*
Kaside 7

Mısra: **85**
Saray, köşk.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfitābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

4. **ḳaṣruña:***-uñ, -a*
Kaside 22
Mısra: **46**
Saray, köşk.

Ḳaṣr-ı bihişt āb ile iderken iftiḫār
Ḳaṣruña girdüginden ider iftiḫār āb

5. **ḳaṣruña:***-uñ, -a*
Kaside 23
Mısra: **28**
Saray, köşk.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

6. **ḳaṣruñ:***-uñ*
Nazm 4
Mısra: **12**
Köşk, küçük saray, kâşâne.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

7. **ḳaṣra:***-a*
Kıt'a 23
Mısra: **3**
Köşk, küçük saray.

Baḳup Rıdvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḥūr ile olsun muḥallā

8. **ḳaṣr:**
Kaside 6
Mısra: **21**
Köşk (Çinili Köşk).

Şol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

9. **ḳaṣr:**
Kaside 6
Mısra: **60**
Köşk (Çinili Köşk).

Ol serv-i dil-ārāya hevādār durur āb
Kim düşdi bu ḳaṣr ayaġına bī-ser ü bī-pā

10. **ḳaṣrı:***-ı*
Kaside 6
Mısra: **24**
Köşk (Çinili Köşk).

Bu ṭāḳ-ı zebercedden açar revzen-i zerrīn
Kim ide ʿarūs-ı felek ol ḳaṣrı temāşā

11. **ḳaṣruñ:***-uñ*
Kaside 6
Mısra: **183**
Köşk (Çinili Köşk).

Şol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ
Ṣuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola şāhā

12. **ḳaṣruñı:***-uñ, -ı*
Kaside 6
Mısra: **89**
Köşk (Çinili Köşk).

Şol māh-ı saʿādet ki ider ḳaṣruñı menzil
Ḫurşīd-i cihāndur ki felek farḳına ḳor pā

kaṣr-ı bihişt:

1. **ḳaṣr-ı bihişt:**
Kaside 22
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Cennet sarayı.

Ḳaṣr-ı bihişt āb ile iderken iftiḫār
Ḳaṣruña girdüginden ider iftiḫār āb

kaṣr-ı felek-rifʿat:

1. **ḳaṣr-ı felek-rifʿat:**
Kaside 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Azameti felekler gibi olan köşk. (Çinili Köşk. Topkapı Sarayı'nı sınırlayan sur içinde Fatih Sultan Mehmed tarafından yaptırılan köşk.).

Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

kaṣr-ı felek-rifʿatüñe:

1. **ḳaṣr-ı felek-rifʿatüñe:***-üñ, -e*
Kaside 6
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **-**
Azameti felekler gibi olan köşk.

Ger ḳaṣr-ı felek-rifʿatüñe ḳıla neẕāre
Yoḳ yire göge çıḳduġına utana ʿĪsā

kaṣr-ı irem:

1. **ḳaṣr-ı irem:**
Terkib-bend 1
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
İrem sarayı.

Ḫākī ḳafesden incinüp eflāke ʿazm iden
Ḳaṣr-ı İrem kebūteri Şeh Muṣṭafā ḳanı

kaṣr-ı ḳadrüñde:

1. **ḳaṣr-ı ḳadrüñde:***-üñ, -de*
Mesnevi 3
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **-**
İtibarının sarayı.

Felek ḳaṣr-ı ḳadrüñde bir pāyedür
Ferīdūn-ı ferruḫ fürū-māyedür

kaṣr-ı lāʿlinden:

1. **ḳaṣr-ı lāʿlinden:***-in, -den*
Terci-bend 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Lal kasrı. (Gül, rengi bakımından lal taşıyla ilişkilendirilir.).

Gülsitānı teferrüc itmek içün
Ḳaṣr-ı lāʿlinden açdı revzen gül

kaṣr-ı muʿallā:

1. **ḳaṣr-ı muʿallā:**
Kıt'a 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Görkemli saray.

Çü bünyād oldı bu ḳaṣr-ı muʿallā
Görüp reşk eyledi firdevs-i aʿlā

kaṣr-ı refīʿüñ:

1. **ḳaṣr-ı refīʿüñ:***-üñ*
Kaside 6
Mısra: **85**

Kelime Tipi: **-**
Yüksek, yüce köşk.

Bālā-yı sarāyuñda ṭutar ḳaṣr-ı refīʿüñ
Gerdūn-ı berīn üstine bir ḫayme-i vālā

ḳaṣr-ı rifʿatüñe:

1. **ḳaṣr-ı rifʿatüñe:***-üñ, -e*
Terci-bend 1
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Yücelik köşkü.

Oldı ʿulüvv-i himmetüñe āsumān zemīn
Bir pāye ḳaṣr-ı rifʿatüñe çarḫ-ı heftümīn

ḳaṣr-ı rūḥ-perver:

1. **ḳaṣr-ı rūḥ-perver:**
Nazm 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ruhu besleyen köşk.

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā
Merve ḥaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ Kaʿbe-i ṣafā

ḳaṣr-ı sehā:

1. **ḳaṣr-ı seḫā:**
Kaside 16
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik sarayı.

Dest-i inʿāmuñ ile yapıla bu ḳaṣr-ı seḫā
Himmetüñle yucala yine bu eyvān-ı kerem

ḳaṣṣāb:

1. **ḳaṣṣāb:**
Gazel 115
Mısra: **6**
Kan dökücü.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

2. **ḳaṣṣāb:**
Kıt'a 7
Mısra: **8**
Koyun, inek vb. hayvanları boğazlayarak kesip etlerini satan meslek erbabı. II Sevgilinin âşığın kanını döktüğü bakışları.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

3. **ḳaṣṣāb:**
Gazel 304
Mısra: **6**
Ar. Kasap.

Nice bir çeşmi ḳanāra idinüp kirpügini
Aṣa dil nīmelerin üstine ḳaṣṣāb gibi

ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān:

1. **ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān:**
Gazel 88
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kan dökücü kasap. II Sevgilinin gözü.

Her dem diler gözüñ ki döke ḳanın Aḥmedʾüñ
Ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān gibi ḳurbāna ḳaṣd ider

kʾāṣūb-ı çīn-i zülfi:

1. **kʾāṣūb-ı çīn-i zülfi:**
Gazel 339
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saç kıvrımının dağınıklığı, karışıklığı.

Dil mülki ḳaṣdına gözi ḫancer çeküp nʾider
Kʾāṣūb-ı çīn-i zülfi yıḳar bu vilāyeti

kʾāsumān-ı cāna:

1. **kʾāsumān-ı cāna:***-a*
Gazel 94
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Can göğü.

Ṭañ mıdur Yaʿḳūb-ı dil añmazsa Yūsuf ḫüsnini
Kʾāsumān-ı cāna miʿrāc itmege ʿİsā yiter

kʾāsumān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñde:

1. **kʾāsumān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñde:***-üñ, -de*
Kaside 7
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Yüce sarayının göğü.

Ḫusrev-i rūy-ı zemīn dirsem ne faḫr olsun saña
Kʾāsumān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñde oldı ḫāk-i der güneş

ḳaşuñ ayı:

1. **ḳaşuñ ayı:**
Gazel 96
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin hilale benzeyen kaşı.

Çün ṭulūʿ itdi ḳaşuñ ayı raḳībi eyle bend
Lā-cerem görinse māh-ı rūze şeyṭān baġlanur

ḳaşuñ çatup:

1. **ḳaşuñ çatup:***-up*
Gazel 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kaşlarını çatmak; kızmak, öfkelenmek.

Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

2. **ḳaşuñ çatup:***-up*
Gazel 270
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kaşlarını çatmak; kızmak, öfkelenmek.

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

ḳaşuñ miḥrābı:

1. **ḳaşuñ miḥrābı:**
Mesnevi 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kaşın kavisli kısmı II kaşın mihrabı.

Didi ey maẓhar-ı luṭf-ı ilāhī
Ḳaşuñ miḥrābı cānlar secde-gāhı

kaşuñ rāsına:

1. **ḳaşuñ rāsına:***-sı, -na*
Gazel 124
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kaşının şeklen Arap alfabesindeki ra harfine benzemesi.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

kat:

1. **ḳatında:***-ı, -n, -da*
Kaside 22
Mısra: **22**
Yan, yakın.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

kʾat:

1. **kʾatduġı:**
Gazel 177
Mısra: **3**
Ki, vezin gereği k' biçiminde kullanılmıştır. Ki atmak; fırlatmak.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu baġrum zaḫmına merhem urur peykān degül

2. **kʾatasın:***-a, -sın*
Kaside 14
Mısra: **35**
Ki, vezin gereği k' biçiminde kullanılmıştır. Ki atmak; fırlatmak.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʾatasın ḫaṣma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

ḳaṭār:

1. **ḳaṭār:**
Kaside 8
Mısra: **118**
Katar, sıra, dizi.

Dünyā ḫarācı dürc-i ḫazīneñde derc olup
Her gün ḳapuñda ḫarc ola yüz biñ ḳaṭār laʿl

2. **ḳaṭār:**
Kaside 23
Mısra: **40**
Bir arada göç eden hayvan dizisi II kervan.

Kaʿbe ḳapuñ yolında sebīl itmege yaşum
Hecrüñ beriyyesinde çeker yüz ḳaṭār āb

ḳaṭār-ı ḳāfile-i müşk-i ter:

1. **ḳaṭār-ı ḳāfile-i müşk-i ter:**
Gazel 86
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Taze misk kafilesinin sürüsü. II Sevgilinin saçları.

Ṭañ yili zülfüñ güẕer itdükce ṣanuram
Çīnden ḳaṭār-ı ḳāfile-i müşk-i ter çıḳar

ḳaṭār-ı laʿl:

1. **ḳaṭār-ı laʿl:**
Gazel 80
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Lal taşı katarı. II Âşığın gözyaşı.

Uş eşk kārbānı Bedaḫşān-ı dīdeden
Rūma ḳaṭār-ı laʿl ile dür armaġan çeker

katı:

1. **ḳatıdur:***-dur*
Nazm 35
Mısra: **3**
Sert, merhametsiz.

Gerçi kim ḳatıdur buña ḳatılan
Nāzuñı kes utan saḳaluñdan

2. **ḳatıdur:***-dur*
Gazel 139
Mısra: **7**
Sert. II Merhametsiz.

Göñlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle
Kim seng-i siyāh almaz hīç āb-ı revāndan ḫaẕ

ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa ḳıldı:

1. **ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa ḳıldı:***-dı*
Kaside 8
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İlgiyi kesmek, ilişkiyi bitirmek.

Ḳıldı ṣaçuñ hevāsına ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa müşk
İtdi lebüñ ḫayāline terk-i diyār laʿl

ḳaṭʿ-ı ʿalāyık eyleyüp:

1. **ḳaṭʿ-ı ʿalāyıḳ eyleyüp:***-yüp*
Gazel 84
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İlgiyi kesmek, bağları koparmak, ayrılmak.

Ḳaṭʿ-ı ʿalāyıḳ eyleyüp Aḥmed gibi ḳılur
Sevdā-yı zülf-i yār ile müşk-i Ḫıṭā sefer

katı göñlüñden:

1. **ḳatı göñlüñden:***-üñ, -den*
Gazel 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Merhametsiz, sevgisiz.

Ḳatı göñlüñden bu göñlüm şınduġın ʿayb itme kim
Edemez ṭaşa taḥammül şīşe-i nāzük-mizāc

2. **ḳatı göñlüñden:***-üñ, -den*
Gazel 66
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Merhametsiz , sevgisiz, taş kalpli.

Ḳatı göñlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe
Gör nice dīvānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

katı göñlüñe:

1. **ḳatı göñlüñe:***-üñ, -e*
Gazel 186
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Merhametsiz , sevgisiz, taş kalpli.

Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaşruña nice irişsün efġānum

2. **ḳatı gönlüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 207
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Merhametsiz , sevgisiz, taş kalpli.

Ḳatı gönlüñe düşdi mihr-i raḳîb
Bitdi ḫārāda ḫār u ḫas nʾidelüm

kāṭıʿ oldı:

1. **ḳāṭıʿ oldı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Son bulmak, devam etmemek, kesilmek.

Bī-ḳıyās olalı iḥsānlaruñ ey ḫüccet-i cūd
Ḳāṭıʿ oldı cedel-i ḫaṣmuñı bürhān-ı kerem

kātib:

1. **kātib:**
Kaside 29
Mısra: **17**
Bir resmî dâirede, bir kurumda veya bir kişinin yanında yazı yazmakla görevli kimse, yazan, yazıcı.

Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaṣfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

2. **kātibi:**-*i*
Müfret 6
Mısra: **1**
Yazan, yazıcı.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

3. **kātibi:**-*i*
Nazm 9
Mısra: **1**
Yazan, yazıcı.

Yazmış ezel kitābına taḳdīr kātibi
Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

kātib-i çarḫ:

1. **kātib-i çarḫ:**
Kaside 20
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin yazıcısı, Merkür, Utarid.

Hilāl nūnını altun ṣuyıyla kātib-i çarḫ
Yazar her ay ki naʿl-i semendüñe ola dāl

kātib-i eşk:

1. **kātib-i eşk:**
Gazel 263
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı katibi.

Yazar sürḫ ile her dem kātib-i eşk
Ḳapuñda mā-cerālar tāze tāze

kātib-i eşküm:

1. **kātib-i eşküm:**-*üm*
Gazel 267
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı katibi.

Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsīr ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥrīr ide

kātib-i ḫüsnüñ:

1. **kātib-i ḫüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 313
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik sahibi katip; Allah.

Bir noḳṭa durur kātib-i ḫüsnüñ ḳaleminden
Yüzüñ beñi kim berg-i gül-i aḥmere düşdi

kātib-i ḳudret:

1. **kātib-i ḳudret:**
Gazel 95
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kudret sahibi kâtip, Allah.

Kātib-i ḳudret cemālüñ muṣḥafın zeyn itmege
Lāciverd ile lebüñe sūre-i Kevs̱er yazar

katīfe-i āl:

1. **ḳaṭīfe-i āl:**
Kaside 20
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Al renkli kadife.

Seḥerde rişte-i zerrînle dikdi derzī-i ṣubḥ
Kenār-ı ḫargeh-i sebzüñ için ḳaṭīfe-i āl

ḳāṭıʿ-i ḥıḳd u ḥased:

1. **ḳāṭıʿ-i ḥıḳd u ḥased:**
Kaside 16
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Kin ve kıskançlığa son veren.

Merkez-i ṣıdḳ u ṣafā dāyire-i noḳṭa-i cūd
Ḳāṭıʿ-i ḥıḳd u ḥased ḫüccet-i bürhān-ı kerem

katıl:

1. **ḳatılan:**-*an*
Nazm 35
Mısra: **3**
Karışmak.

Gerçi kim ḳatıdur buña ḳatılan
Nāzuñı kes utan saḳaluñdan

2. **ḳatīl:**
Gazel 175
Mısra: **6**
Öldürülmüş, katledilmiş, maktul.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu gönlüm ḳatīl

kātip:

1. **kātip:**
Gazel 304
Mısra: **29**
Yazan, yazıcı.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

katl:

1. **ḳatlüm:**-*üm*
Gazel 9

Mısra: **11**
Katletmek, öldürmek.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

katl itmek:

1. **ḳatl itmek:**-*mek*
Gazel 35
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Öldürmek.

ʿĀşıḳ öldürmek ṭutalum muḳteżā-yı ḥüsn imiş
Tīġ-i hicrān ile ḳatl itmek kimüñ fermānıdur

katlan:

1. **ḳatlan:**
Gazel 81
Mısra: **5**
Dayanmak, sabretmek.

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes ey ḥaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i tīmāruñ gelür

kʾatlas-ı gerdūnuñ:

1. **kʾaṭlas-ı gerdūnuñ:**
Kaside 7
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Yıldız bulunmayan felek tabakası, dokuzuncu felek. Üzerinde görünür bir şey bulunmadığı için desensiz kumaşa teşbihle bu ismi almıştır.

Düşmanuñ ḳanın döküp tīġ-ı zer-endūdın siler
Kʾaṭlas-ı gerdūnuñ eyler dāmenin aḥmer güneş

katra:

1. **ḳaṭranuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 22
Mısra: **4**
Damla.

Bir deñizdür ḥüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfītāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḥs

2. **ḳaṭrasıdur:**-*sı, -dur*
Gazel 22
Mısra: **3**
Damla, küçük bir parça.

Bir deñizdür ḥüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfītāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḥs

3. **ḳaṭrasın:**-*sı, -n*
Gazel 187
Mısra: **12**
Damla, küçük bir parça.

Çeşme-i mīm-i dehānından çıḳan āb-ı ḥayāt
Ḳaṭrasın ḫāke ṣalarsa cān bulur ʿazm-i remīm

4. **ḳaṭrasıdur:**-*sı, -dur*
Kaside 1
Mısra: **40**
Damla, küçük bir parça.

ʿİlmüñ kitābı noḳṭasıdur levḥ ile ḳalem
Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur arż ile semā

katra katra:

1. **ḳaṭra ḳaṭra:**
Gazel 343
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Damla damla.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

katra-i bārān:

1. **ḳaṭra-i bārān:**
Kaside 32
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Yağmur damlası.

Döküldi ruḫlarum üstine göz yaşı ṣanasın
Ṣaçıldı berg-i ḫazān üzre ḳaṭra-i bārān

katra-i hūn:

1. **ḳaṭra-i ḫūn:**
Kaside 28
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kan damlası.

Öldürür ġamzeñ beni sen gey ṣaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭra-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

katre:

1. **ḳaṭresi:**-*si*
Kaside 8
Mısra: **85**
Damla, yağmur ve yağmur gibi dökülen şeyin tanesi.

Deryāya düşse ḳaṭresi bārān-ı cūduñuñ
Mevc-i miyān güher ola seng-i kenār laʿl

2. **ḳaṭresidür:**-*si, -dür*
Gazel 34
Mısra: **17**
Damla.

Luṭfı zülāli ḳaṭresidür kevşer-i bihişt
Ḳahrı şirārı şemmesi nār-ı caḥīmdür

3. **ḳaṭresi:**-*si*
Gazel 86
Mısra: **5**
Damla.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

4. **ḳaṭresidür:**-*si, -dür*
Kaside 16
Mısra: **5**
Damla.

Cūduñuñ ḳaṭresidür ḳulzüm-i zeḫḫār-ı necāt
Luṭfuñuñ żerresidür ebr-i dür-efşān-ı kerem

5. **ḳaṭreye:**-*y, -e*
Kaside 20
Mısra: **32**
Damla.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide żerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

6. **ḳaṭreden:**-*den*
Mesnevi 3
Mısra: **7**
Damla.

Ne miḳdār olam ben de ol ḳaṭreden
Ki vaṣf-ı Ḫudāvende açam dehen

7. **ḳaṭresi:**-*si*
Kaside 15
Mısra: **1**
Damla II çok az miktar.

Ey muḥīt-i keremüñ ḳaṭresi ʿummān-ı kerem
Bāġ-ı cūd ebr-i kefüñden ṭolu bārān-ı kerem

8. **ḳaṭresin:**-*sin*
Kaside 21
Mısra: **32**
Damla II çok az miktar.

Kefi ṣol ebr-i dür-feşāndur kim
Ḳaṭresin baḥr-i bī-girān bulduñ

<u>ḳaṭre-i ʿaraḳuñ:</u>

1. **ḳaṭre-i ʿaraḳuñ:**-*uñ*
Gazel 85
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ter damlası.

Dizdi zülfüñde ḳaṭre-i ʿaraḳuñ
Müşk çevgān ucına gevherler

<u>ḳaṭre-i bārān:</u>

1. **ḳaṭre-i bārān:**
Kıt'a 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yağmur damlası.

Dürr ü gevher ṣaçılur ḳaṭre-i bārān yirine
Çünki cūduñ bulıdından yaġa nīsān-ı kerem

<u>ḳaṭre-i feyżi:</u>

1. **ḳaṭre-i feyżi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Feyzin damlası.

Baḥr-i aḫżar ne durur ḳulzüm-i cūdında ḥabāb
Ḳaṭre-i feyżi nedür ebr-i dür-efşān-ı kerem

<u>ḳaṭre-i ḥaclet:</u>

1. **ḳaṭre-i ḥaclet:**
Kaside 28
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Utanma, mahcup olma damlası.

Söylesem bülbül gibi Şeh Bāyezīdüñ medḥini
Ḳaṭre-i ḥaclet ruḫ-ı gül-berg-i ḫandāndan ṭamar

<u>ḳaṭre-i jāleyle:</u>

1. **ḳaṭre-i jāleyle:**-*ile*
Kaside 13
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Çiy damlası.

Ḳaṭre-i jāleyle şekl-i lāle-i ḥamrāyı gör
Dürr ü gevherden pür olmış kāse-i mercānıdur

<u>ḳaṭre-i mercān:</u>

1. **ḳaṭre-i mercān:**
Gazel 75
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Mercan parçası.

Ḳabaġum cürʿa-i cām-ı leb-i mey-gūnuñ içün
Laʿl ü yāḳūt ṭolar ḳaṭre-i mercān dökilür

<u>ḳaṭre-i mey:</u>

1. **ḳaṭre-i mey:**
Kaside 28
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şarap damlası.

Ḳan-bahā virmek dilerseñ ġamzeñüñ maḳtūline
Ḳaṭre-i mey vir ki cām-ı laʿl-i cānāndan ṭamar

<u>ḳaṭre-i şebnem:</u>

1. **ḳaṭre-i şebnem:**
Kaside 13
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Çiy damlası.

Ḳaṭre-i şebnem ki düşmişdür gülüñ ruḫsārına
Bülbül-i mestüñ nisār-ı dīde-i giryānıdur

<u>ḳavī:</u>

1. **ḳavī:**
Gazel 174
Mısra: **16**
Kuvvetli, güçlü, sağlam.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

<u>ḳavī ḳılur:</u>

1. **ḳavī ḳılur:**
Gazel 337
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sağlamlaştırmak, güçlendirmek.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe sihr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

<u>ḳavl:</u>

1. **ḳavliyle:**
Kaside 31
Mısra: **63**
Söz, kelâm.

Ḳavliyle ʿamel eyleme her zāhid-i ḫuşküñ
Tarṭīb-i dimāġ itmege nūş eylegil ammā

2. **ḳavlüñde:**-*üñ, -de*
Nazm 7
Mısra: **8**
Söz, kelâm.

Ṣūretde ḥüsn ü behcet ü maʿnīde dīvsin
Ḳavlüñde şehd ü şekker ü fiʿlüñde mārsın

3. **ḳavle:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **48**
Söz, şiir.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

4. **ḳavli:**-*i*
Gazel 223
Mısra: **1**
(Ar.) Söz, kelâm.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

5. **ḳavline:**-*i, -n, -e*
Gazel 184
Mısra: **4**
(Ar.) Söz, kelâm.

Gel ey muṭrib çü ḳul ḳul dir ṣurāḫī
Ṣıma sözini ol ḳavline ḳāyil

kavl ü karār:

1. **ḳavl ü ḳarār:**
Müfret 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Söz birliği ederek sonuca bağlamak.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

kavl-i ġazel:

1. **ḳavl-i ġazel:**
Kaside 7
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Gazelin sözleri.

Şāh bezminde ʿamel olmaġa bu ḳavl-i ġazel
İdinüpdür Zühre-i zehrāyı ḫunyā-ger güneş

ḳavs:

1. **ḳavsdür:**-*dür*
Kaside 32
Mısra: **34**
1. yay 2. yay burcu.

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

2. **ḳavsin:**-*in*
Gazel 95
Mısra: **5**
Yay.

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

kavs çekdi:

1. **ḳavs çekdi:**-*di*
Gazel 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yay çekmek.

Ḳaşuñ bir ḳavs çekdi Müşterīye
Ki toz olmışdur aña ʿanber-i nāb

kavs-i hilāli:

1. **ḳavs-i hilāli:**-*i*
Gazel 171
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayın kavsi; hilal gibi kavisli olan kaş.

Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāli dilberüñ

kavs-i hilāl-i muṣṭafā:

1. **ḳavs-i hilāl-i muṣṭafā:**
Gazel 290
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Peygamber'in hilal gibi kavisli olan kaşı.

Devr-i ḳamerde uyḳudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāl-i Muṣṭafā

kavs-i kuzaḥ:

1. **ḳavs-i ḳuzaḥ:**
Kaside 6
Mısra: **175**
Kelime Tipi: **-**
Gökkuşağı.

Pergār çeküp ḳavs-i ḳuzaḥ defter-i çarḫa
Ḫurşīd-i zer-efşān ider altunla muḥaşşā

kavs-i vemā rameyteden:

1. **ḳavs-i vemā rameyteden:**-*den*
Terci-bend 1
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Vemā rameyte yayı. (Enfal suresi, 17. ayetten alıntı yapılmıştır. "(oku) attığında da sen atmadın, Allah attı.").

Ḳavs-i vemā rameyteden atduñ çü sır oḳın
Zaḫm urdı ḳalb-i ḫaṣmuña ḫayl-i Müsevvimīn

kavvāl:

1. **ḳavvāl:**
Kaside 20
Mısra: **48**
Şarkıcı, şarkı okuyan kimse.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

kaya:

1. **ḳayadan:**-*dan*
Kaside 8
Mısra: **72**
Kaya.

Deryāya düşdi cūduñ elinden dür-i ḫoş-āb
Ol ḳorḳudan idindi ḳayadan ḥişār laʿl

kʾayaġa düşmiş:

1. **kʾayaġa düşmiş:**
Gazel 307
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Ayağa düşmek; değerini ve önemini kaybetmek.

Dimedüñ bir gün alayın Aḥmedʾüñ göñlin ele
Kʾayaġa düşmiş durur zülf-i perīşānum gibi

kʾayaġı başdugı:

1. **kʾayaġı başdugı:**-*duḳ, -ı*
Mesnevi 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ayak basmak: Bir yere varmak, ulaşmak; girmek, gelmek, uğramak.

Meger bir server-i ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayaġı başdugı yir cān-ı ʿālem

kʾayaġı toprağıdur:

1. **kʾayaġı ṭoprağıdur:**
Gazel 255
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **-**
Ayağın bastığı toprak ǁ değerli ve mukaddes toprak.

Gözümüñ lülelerin Ḥamza-i dellāk aḳıdur
Kʾayağı ṭopraġıdur yüz ṣuyı ḥammāmlara

2. **kʾayağı ṭopraġıdur:***-dur*
Kaside 16
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Ayağın bastığı toprak ǁ değerli ve mukaddes toprak.

Yaʿnī kim āṣaf-ı devrān muʿīn-i fużalā
Kʾayağı ṭopraġıdur sürme-i aʿyān-ı kerem

3. **kʾayağı ṭopraġıdur:***-dur*
Mesnevi 4
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ayağını bastığı toprak ǁ değerli ve mukaddes toprak.

Didi ol maẓhar-ı ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayağı ṭopraġıdur cān-ı ʿālem

<u>ḳayd-ı cān:</u>

1. **ḳayd-ı cān:**
Gazel 256
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Can kaygısı, endişesi.

Ḳapılurdı ġamzeler nāzükliginden ḳalbler
Ḳayd-ı cān olmasadı bu ṭurra-i ṭarrārda

<u>ḳayd-ı şāh düşmiş:</u>

1. **ḳayd-ı şāh düşmiş:***-miş*
Gazel 26
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sah kaydı çekmek; yazının doğru olduğunu tasdik etmek için üzerine "sah" (□□) yazmak. (Sevgilinin saçı bağlamında.).

Yazmış cemāli nusḫasına ḫaṭṭı ḫāşiye
Düşmiş anuñ kenārına uş zülfi ḳayd-ı şāh

<u>ḳayd-ı şāhdur:</u>

1. **ḳayd-ı şāhdur:***-dur*
Gazel 72
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sah kaydı; yazının doğru olduğunu tasdik etmek için üzerine "sah" (□□) yazılması. II Sevgilinin zülfü.

Şekl-i zülfeynüñ ḫavāşīsinde zībā ḫaṭṭuñuñ
Ḳayd-ı şāhdur kim ḫaṭuñ ansuz ḫaṭālar gösterür

<u>ḳayġu:</u>

1. **ḳayġuñ:**
Nazm 28
Mısra: **1**
Kaygı, endişe.

Her ki ol ḳayġuñ ile şād olmaz
Tengdür ġamdan ol güşād olmaz

2. **ḳayġumdan:**
Kaside 11
Mısra: **77**
Kaygı, dert, endişe.

Baḫtum añdum gice ḳaldurmadı ḳayġumdan benüm
Başını zānūdan ekşer kākül-i müşkīn-i dost

<u>ḳayġulu:</u>

1. **ḳayġuludur:***-dur*
Gazel 272
Mısra: **2**
Kaygılı, tasalı.

Cānuma sevdā-yı zülfüñ ārzūdur çāre ne
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur çāre ne

2. **ḳayġuludur:***-dur*
Gazel 230
Mısra: **2**
Kederli, tasalı.

Cāna kim sevdā-yı zülfüñ ārzūdur nʾeylesün
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur nʾeylesün

<u>kāyil:</u>

1. **ḳāyilüz:***-üz*
Nazm 1
Mısra: **5**
Râzı olmuş, boyun eğmiş // İnanmış, kabul etmiş.

Faẓl-ı ʿÖmereyne ḳāyilüz biz
Kim mesʾele-i kelāmumuzdur

<u>kāyil ol:</u>

1. **ḳāyil ol:**
Gazel 184
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Rıza göstermek, kabul etmek.

Gel ey muṭrib çü ḳul ḳul dir ṣurāḫī
Ṣıma sözini ol ḳavline ḳāyil

<u>kāyil olup:</u>

1. **ḳāyil olup:***-up*
Gazel 137
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Rıza göstermek, kabullenmek.

Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl Aḥmed
Muḥāldür bu ki feyżinde buḫl ide Feyyāż

<u>kāyināt:</u>

1. **kāyināt:**
Kaside 18
Mısra: **7**
Kâinat; yaratılmış şeylerin hepsi, yer gök bütün varlıklar ve bütün mahlûkat, âlem, evren.

Her gūşede tesbīḥ ider dillü dilince kāyināt
Ẕikri budur kim Ḥażret-i Sulṭāna ṣıḥḥat yaraşur

2. **kāyināt:**
Mesnevi 3
Mısra: **71**
Kâinat; yaratılmış şeylerin hepsi, yer gök bütün varlıklar ve bütün mahlûkat, âlem, evren.

Senüñçün ḳonaḳlandı çün kāyināt
Şefāʿat ṣuyından ṣun āb-ı ḥayāt

3. **kāyināt:**
Terkib-bend 1
Mısra: **93**
Kâinat; yaratılmış şeylerin hepsi, yer gök bütün varlıklar ve bütün mahlûkat, âlem, evren.

Dillü dilince zārılıġ eylerdi kāyināt

Bu idi cümle sözleri Şeh Muṣṭafā ḳanı

4. **kāyināt:**
Mesnevi 3
Mısra: **6**
Dünya, evren.

ʿAṭāñ ol deñizdür muḥīṭüʾl-cihāt
Ki bir ḳaṭresidür anuñ kāyināt

kʾāyīne-i ḥüsnüñde:

1. **kʾāyīne-i ḥüsnüñde:***-üñ, -de*
Gazel 134
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik aynası, güzelliği yansıtan ayna.

Āh-ı ʿāşıḳdan şaḳınmazduñ dirīġā kim ḥaṭuñ
Dūddur kʾāyīne-i ḥüsnüñde teʾsīr eylemiş

kayırma-:

1. **ḳayırmaz:***-z*
Gazel 94
Mısra: **9**
Aldırış etmemek, önemsememek.

Āh-ı Aḥmedʾden oda yansa ḳayırmaz mihr ü māh
Ḫaṭṭ-ı eşʿārum çü nakş-ı günbed-i mīnā yiter

kāyış:

1. **ḳayış:**
Gazel 285
Mısra: **2**
Bağlamak, tutmak veya sıkmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi.

Dil bağlamañ şol āhū-yı müşkīn kemend ile
Ki ola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

kayna:

1. **ḳaynadı:***-dı*
Gazel 304
Mısra: **14**
Artmak, çoğalmak, yoğunlaşmak.

Batmadan nūḥ-ı vücūd al elüm ey Cūdī-i cūd
Ṭaşdı ṭūfān-ı belā ḳaynadı girdāb gibi

kayser:

1. **ḳayşer:**
Kıt'a 24
Mısra: **4**
Roma ve Germen imparatorlarına verilen unvan olmakla beraber beyitte Kayser-i Rum kastedilerek "hükümdar" anlamında kullanılmıştır.

Yazdı levḥ üzre ḳalem tārīḫini
Ḳayṣer oldı Rūm'a Sulṭān Bāyezīd

kaz:

1. **ḳazmaġa:***-maḳ, -a*
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Kazımak, söküp atmak.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

2. **ḳazarsa:***-ar, -sa*
Gazel 86
Mısra: **4**
Herhangi bir araçla toprağı açmak, oymak.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭoprāġını laʿl ü zer çıḳar

każā:

1. **ḳażā:**
Kaside 14
Mısra: **35**
Allah'ın ezelden takdir ettiği şeylerin meydana gelmesi.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʾatasın ḫaşma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

kʾaʿẕam-ı esmā:

1. **kʾaʿẓam-ı esmā:**
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Allah'ın) isimlerinin en büyüğü.

Nāme-i lā-raybe çü ṭuġrā budur
Ẓann iderem kʾaʿẓam-ı esmā budur

każā-rā:

1. **ḳażā-rādur:***-dur*
Kaside 13
Mısra: **47**
Kaza gibi hükmü geçerli.

Bir ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur ki rāy-ı ḳadrinüñ
Meslekinde sebʿa-i seyyāre ser-gerdānıdur

kazı:

1. **ḳazısa:**
Gazel 291
Mısra: **7**
İzi kalmayacak şekilde çıkarmak, silmek, temizlemek.

Ay yüzinden ḳazısa ḫaṭṭı ġubārın ne ziyān
Rūy-ı zībāya ne ġam naḳş u nigār ayrulığı

kazın:

1. **ḳazındı:***-dı*
Gazel 7
Mısra: **7**
İzi kalmayacak şekilde çıkarılıp atılmak.

Yā nāme-i tezvīr idi ḫaṭṭuñ ki ḳazındı
Tā āyet-i Ḥaḳ ola cemālüñde hüveydā

kazıt:

1. **ḳazıtsun:***-sun*
Gazel 129
Mısra: **8**
Kazıtmak, tıraş etmek. II Yanaktaki ayva tüylerini tamamen kestirmek.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārızı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

2. **ḳazıtmış:***-mış*
Gazel 240
Mısra: **9**
Kazıtmak, tıraş etmek. II Yanaktaki ayva tüylerini tamamen kestirmek.

ʿĀrıżı ḫaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
Ey gül-i ter ṣoḥbetin bī-zaḥmet-i ḫār isteyen

kebāb:

1. **kebāb:**
Gazel 232
Mısra: **12**
Ateşe karşı kızartılmış et.

Virürdi şifā cān u göñül şayrulığına
Bir loḳma kebāb olsa raḳībüñ cigerinden

2. **kebāb:**
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Ateş ısısıyla kızartılan et. II Aşığın yanmış gönlü.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış göñlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

kebāb oldı:

1. **kebāb oldı:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kebap olmak. II Büyük bir acıya uğramak, yüreği yanmak.

Dil oduñdan kebāb oldı gözüm yaşı şarāb oldı
Göñül mülki ḫarāb oldı gidelüm bārī şehrüñden

2. **kebāb oldı:**-*dı*
Gazel 182
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ateşte kavrulmak. II Sevgiliye duyulan aşırı muhabbetin etkisiyle âşığın gönlünün aşk derdiyle yanması, acı çekmesi.

Daḳdum kebūter-i dile şevḳum kitābını
Sūzından odlara yanup oldı kebāb dil

kebg-i hırāmānı:

1. **kebg-i ḫırāmānı:**-*ı*
Gazel 149
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Salınan keklik (sevgili).

Tīr-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

kebg-i hoş-hırām:

1. **kebg-i ḫoş-ḫırām:**
Gazel 143
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzel salınışlı keklik II Sevgili.

Vaṣluñ hümā-yı ḳuds iken ey kebg-i ḫoş-ḫırām
Her zāġuñ āşiyānına pervāz ider dirīġ

kebg-i nāz:

1. **kebg-i nāz:**
Gazel 154
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Naz kekliği II Sevgili.

Serv-i çemen görüp didi āzāde ḳaddüñi
Ey kebg-i nāz bende-i reftāruñam senüñ

kebg-reftār:

1. **kebg-reftār:**
Mesnevi 3
Mısra: **140**
Keklik yürüyüşlü.

Ola şehd-güftār anda ḳalem
Ola kebg-reftār anda ḳalem

kebk:

1. **kebge:**-*e*
Gazel 128
Mısra: **7**
Keklik II keklik gibi yürüyen sevgili.

Āh kim bir kebge ṣaldum göñlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

kʾebr:

1. **kʾebrüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **80**
Ki bulut.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

kʾebr-i müşkīn:

1. **kʾebr-i müşkīn:**
Gazel 78
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Misk kokulu bulut. II Sevgilinin saçları.

Yüzine zülf-i ʿaraḳ-rīzi ne ḫoş düşmişdür
Kʾebr-i müşkīn ile gülzāra gülāb-efşāndur

kebūter:

1. **kebūteri:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **80**
Güvercin.

Ḫākī ḳafesden incinüp eflāke ʿazm iden
Ḳaṣr-ı İrem kebūteri Şeh Muṣṭafā ḳanı

2. **kebūter:**
Gazel 11
Mısra: **5**
Güvercin. II Âşığın gönlü.

Diñ kebūter göñlümi almaġa zülfin ṣalmasun
Murġ-ı dest-āmūzdur aña nʾider ṣāhīn ṣalup

kebūter-i dil ü cān:

1. **kebūter-i dil ü cān:**
Gazel 52
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ve can güvercini.

Cihān şikārına şehbāz-ı zülfüñi ṣalagör
Kebūter-i dil ü cān ḫod senüñ şikāruñdur

kebūter-i dile:

1. **kebūter-i dile:**-*e*
Gazel 167
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gönül güvercini.

Muʿallāḳ ura feraḥdan eyā kemān-ebrū

Kebūter-i dile ġamzeñden irişürse ḫadeng

2. **kebūter-i dile:**-*e*
Gazel 182
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül güvercini.

Daḳdum kebūter-i dile şevḳum kitābını
Sūzından odlara yanup oldı kebāb dil

kec:

1. **kec:**
Gazel 322
Mısra: **7**
Eğri, çarpık, mukavves, ters.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

2. **kec:**
Gazel 220
Mısra: **3**
Eğri büğrü, çarpık, düzgün olmayan, yalan.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

ke-cibāl:

1. **ke-cibāl:**
Kaside 20
Mısra: **42**
Dağlar gibi.

Ne baḥrdür ʿacebā cünd-i bī-şumāruñ kim
ʿAdīdühüm ke-rimālin fuʾāduhum ke-cibāl

ked-ḫudā:

1. **ked-ḫudā:**
Kaside 1
Mısra: **56**
Ev sahibi.

Pāk olmamışdı gilden eli Ādemüñ henūz
Sen ḫāne-i nübüvvete olduḳda ked-ḫudā

kedi:

1. **kedinüñ:**-*nüñ*
Müfret 51
Mısra: **2**
Kedigiller familyasının evcilleşmiş yegâne türü olan meşhur hayvan; kedi.

Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı
Ne ḳopmış ol kedinüñ bāyın oġlı

kef:

1. **kefüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **67**
Elin iç tarafı, avuç // el.

Ḫusrevā ʿālem niẓāmına kefīl olup kefüñ
Ḫaḳ vekīl itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

2. **kefi:**-*i*
Kaside 15
Mısra: **17**
Elin iç tarafı, avuç II el.

Kefi bir demde nis̱ār itdügi gencüñ ʿöşrin
Ḫaşre dek vezn idemez keffe-i mīzān-ı kerem

3. **kefi:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **31**
Avuç II Eli açıklık, cömertlik.

Kefi şol ebr-i dür-feşāndur kim
Ḳaṭresin baḥr-i bī-girān bulduñ

kefāret ola:

1. **kefāret ola:**-*a*
Gazel 189
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kefaret (bir hatânın, bir kabahatin affı için ödenen karşılık) olmak.

Cemīʿ-i derde benüm ṭopraġum kefāret ola
Ne dem ki laʿl-i lebüñ ḫasretiyle ḫāk oluram

kefen:

1. **kefeni:**-*i*
Gazel 346
Mısra: **12**
Ar. Ölüye sarılan bez.

Gel ʿaz̲āb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

2. **kefen:**
Gazel 320
Mısra: **3**
Ölüye sarılan bez.

Ġoncalar ʿĪsī demidür diyü çāk eyler kefen
Leblerüñ şevḳı ḳılalı bülbül-i gūyā beni

3. **kefen:**
Terkib-bend 1
Mısra: **17**
Ölüye sarılan bez. II Ölüm.

Āḫir kefen degül mi dutalum ki bezmüñüñ
Cāmı ṭırāz-ı cāme-i ʿayş ü ṣafā imiş

kefen çāk eyler:

1. **kefen çāk eyler:**-*r*
Gazel 225
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kefeni yırtmak; ağır bir hastalıkta ölüm tehlikesini atlatmak.

Bülbül-i gūyā olup medḥ itse Aḥmed laʿlüñi
Ġoncalar ʿĪsā demidür diyü çāk eyler kefen

kefen çāk ider:

1. **kefen çāk ider:**-*er*
Terci-bend 2
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Kefeni yırtmak; ölüm tehlikesini atlatmak.

Leb-i ʿĪsī-demiyle cānānuñ
Cān bulup çāk ider kefen lāle

keff:

1. **keffüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **83**
El ayası, avuç.

Keffüñ muḥīṭi ger vire ebr-i bahāra nem
Yaġmur yirine yaġdura faṣl-ı bahār laʿl

2. **kefüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **48**
El ayası, avuç.

Teşbīh olurdı ḫulḳuña ṭutsa cihānı müşk
Temsīl olurdı kefüñe dökse biḥār laʿl

keffe-i mīzān-ı kerem:

1. **keffe-i mīzān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Kerem terazisinin gözü.

Kefi bir demde nisār itdügi gencüñ ʿöşrin
Ḥaşre dek vezn idemez keffe-i mīzān-ı kerem

keffe-i mīzānıdur:

1. **keffe-i mīzānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Terazi kefesi, gözü.

ʿIşḳ bāzārında çeşmüm bir terāzū ḳurdı kim
Ḳaşlaruñ sevdāsı anuñ keffe-i mīzānıdur

kefīl itdüñ:

1. **kefīl itdüñ:**-*dü, -ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **233**
Kelime Tipi: **-**
Borçlu borcunu ödemediğinde veya bir kimse verdiği sözü yerine getirmediğinde bütün sorumluluğu üzerine almak.

Kefin itdüñ erzāḳ-ı ḫalḳa kefīl
Maḳāmın bülend eyle ʿömrin ṭavīl

kefīl olup:

1. **kefīl olup:**-*up*
Kaside 12
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Kefil olmak; sorumluluğunu üstlenmek.

Ḫusrevā ʿālem niẓāmına kefīl olup kefüñ
Ḥaḳ vekīl itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

kefin:

1. **kefin:**
Mesnevi 3
Mısra: **233**
Avuç içi.

Kefin itdüñ erzāḳ-ı ḫalḳa kefīl
Maḳāmın bülend eyle ʿömrin ṭavīl

kʾefser-i şāhī:

1. **kʾefser-i şāhī:**
Kaside 19
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Padişahlık tacı.

Gördi devlet kʾefser-i şāhī yaraşmaz ġayruña
Bende-i muḳbil gibi göñlin saña virdi hemīn

kehf-i halk:

1. **kehf-i ḫalḳ:**
Terci-bend 1
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Halkın sığınağı.

Ey kehf-i ḫalḳ püşt-i cihānuñ penāhısın
Devlet degül mi ʿāleme melceʾ senüñ gibi

kʾehl-i dār:

1. **kʾehl-i dār:**
Gazel 291
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kavga, savaş ehli.

Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb
Kʾehl-i dār eyleye Dārāyı diyār ayrulıġı

kʾehl-i sūz:

1. **kʾehl-i sūz:**
Gazel 187
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü yanık kimseler ǁ âşık.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

kej:

1. **kejdür:**-*dür*
Gazel 275
Mısra: **11**
(Fa.) Eğri, çarpık.

Ṭabʿ-ı nā-mevzūnuñı kejdür bilürsin ey raḳīb
Biʾllāh inṣāf eyle ḳaṣd-ı ḳadd-i mevzūn eyleme

kej-nazar:

1. **kej-naẓardur:**-*dur*
Gazel 242
Mısra: **1**
Eğri, çarpık; kötü bakışlı.

Kej-naẓardur ḳaşlaruñ yāyına ḳurbān olmayan
Ḳanda bilsün ġamzeñ oḳın yüregi ḳan olmayan

kej-rā:

1. **kej-rā:**
Gazel 123
Mısra: **5**
Fars. i. eğri olan ra harfi.

Kej-rā ḳaşuñ itdi rāy-ı fitne
Ṭoġrusı göñül bu rāya döymez

kej-rev:

1. **kej-revligi:**-*i*
Gazel 199
Mısra: **5**
Eğri gidişli, düşüncesi ve gidişi kötü, tuttuğu yol çarpık olan.

Ruḫlaruñ üstinde budur zülfüñüñ kej-revligi
Kim bisāṭ-ı ḥüsnüñüñ ferzānesidür dostum

keklik:

1. **keklik:**
Nazm 32
Mısra: **3**
Tavukgillerden eti için avlanan, tüyleri boz, ayakları ve gagası kırmızı, güvercin büyüklüğünde kuş.

Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

kelām:

1. **kelāmum:**-*um*
Gazel 218
Mısra: **11**
Söz II şiir.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḥs itmege Selmān isterem

2. **kelāmı:**-*ı*
Kaside 31
Mısra: **62**
Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavl.

Dut cān ḳulaġın ḥikmetine Manṭıḳ-ı Ṭayruñ
Diñle bu kelāmı ki oḳır bülbül-i gūyā

3. **kelāmı:**-*ı*
Nazm 5
Mısra: **11**
Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavil.

Şīrīn kelāmı menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt iken
Nʾiçün yumuldı ol dehen-i cān-fezā dirīġ

4. **kelām:**
Kaside 22
Mısra: **63**
Ar. Sözler.

Bārān-ı luṭfdur dilüme feyż olan kelām
Dünyā içinde gevher olursa ne var āb

kelām itdi:

1. **kelām itdi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Söz etmek, konuşmak.

Sen olsun ki saña selām itdi Ḥaḳ
Senüñle hezārān kelām itdi Ḥaḳ

kelām-ı ġonca-i ḫandānı:

1. **kelām-ı ġonca-i ḫandānı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Gülen gonca, yeni açılmış güle benzeyen ağzının sözleri.

Ṣafā-yı āyine-i ḥüsni virdi ṭūṭīye nuṭḳ
Kelām-ı ġonca-i ḫandānı ḳıldı bülbüli lāl

kelām-ı şekkerīn:

1. **kelām-ı şekkerīn:**
Kaside 19
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Şeker gibi tatlı söz.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyīnesüz ṭūṭī kelām-ı şekkerīn

kelāmuʾllāh:

1. **kelāmuʾllāhı:**-*ı*
Gazel 161
Mısra: **4**
Allah'ın sözü, ayetler, Kurân-ı Kerîm.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

kʾelbette:

1. **kʾelbette:**
Gazel 150
Mısra: **16**
Ki elbette.

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

kelīl itmişdür:

1. **kelīl itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 187
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Köreltmek; yeteneğini kaybettirmek.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

kelīm:

1. **kelīm:**
Kaside 31
Mısra: **52**
Söz söyleyen, konuşan (Tur dağında Allah'ın kendisine hitap etmiş olması sebebiyle Hz. Musâ'ya lakap olmuştur.).

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

2. **kelīm:**
Gazel 187
Mısra: **8**
Söz söyleyen, konuşan.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

kelimāt:

1. **kelimātın:**-*ın*
Nazm 11
Mısra: **7**
Kelimeler, sözler.

Müzevvirüñ kelimātın benümʾçün itme ḳabūl
Ki dil marīżi helāk oldı ol müzevvereden

kelimāt itdi:

1. **kelimāt itdi:**
Gazel 295
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Konuşmak.

Aḥmed ġazeliyyātına öykünmege bülbül
Birḳaç kelimāt itdi ki ġonca güle yazdı

kelle:

1. **kelledür:**-*dür*
Kaside 14
Mısra: **21**
Kelle halindeki şeker.

Şeker ne kelledür ey ṭūṭī-i şeker-güftār
Ki laʿlüñe öykünüp itdi cihānı başına teng

kem:

1. **kem:**
Kaside 30
Mısra: **28**
Az, eksik II Değersiz, sıradan.

ʿAdli ḥikāyetin nice taḥrīr idem kʾanuñ
Kem izi tozı efser-i Nūşīn-revān imiş

2. **kem:**
Kaside 13
Mısra: **27**
Eksik, noksan.

Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳş eyle kim
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

3. **kemem:**-+*em*
Gazel 219
Mısra: **4**
Az, eksik II kötü, değersiz.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

4. **kem:**
Kaside 6
Mısra: **97**
Değersiz.

Kem çākerinüñ manşıbıdur maşrıḳ u maġrib
Kemter ḳulınuñ baḫşişidür milket-i dünyā

kem kılmasun:

1. **kem ḳılmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 283
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Azaltmak, eksiltmek.

Ḫışmını kem ḳılmasun ol çeşm-i şehlālar bize
Arta dursun ġuşşa-i zülf-i semen-sālar bize

kemāl:

1. **kemālin:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **2**
1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk. 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden şıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

2. **kemāle:**-*e*
Nazm 2
Mısra: **10**
1. En olgun, en yetişkin döneminde olma, olgunluk 2. Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu, mükemmellik, tamlık.

Buyur var ise dīvānı Kemālüñ
Ki tebdīl ola noḳṣānum kemāle

3. **kemāl:**
Kaside 20
Mısra: **22**
Bilgi ve erdem bakımından olgunluk, yetkinlik II yetenek, güç.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẖl u kemāl

4. **kemāle:**-*e*
Gazel 137
Mısra: **9**
Bir kimsenin mânevî meziyetler, ahlâk, ilim ve fazîlet bakımından tam bir olgunluğa erişmiş olması durumu.

Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl Aḥmed
Muḥāldür bu ki feyżinde buḫl ide Feyyāż

5. **kemāl:**
Kaside 20
Mısra: **50**
Noksansız / tam.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫışāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

6. **kemāl:**
Gazel 62
Mısra: **9**
Kemâl-i Hucendî (13.yy İranlı şair.).

İşidürse ravżasından ṭura raḳş ura Kemāl
Aḥmedʾüñ şiʿr-i ṭarab-nākin ki Selmān oynadur

7. **kemāl:**
Gazel 262
Mısra: **9**
Kemâl-i Hucendî (13.yy İranlı şair.).

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

8. **kemālüñ:**-*üñ*
Nazm 2
Mısra: **9**
Kemâl-i Hucendî (13.yy İranlı şair.).

Buyur var ise dīvānı Kemālüñ
Ki tebdīl ola noḳṣānum kemāle

kemāl-i ḥüsn:

1. **kemāl-i ḥüsn:**
Gazel 171
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin son derecesi, kusursuz güzellik.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāli dilberüñ
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāli dilberüñ

2. **kemāl-i ḥüsn:**
Gazel 290
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin son derecesi, kusursuz güzellik.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāl-i Muṣṭafā
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāl-i Muṣṭafā

kemāl-i ḥüsnde:

1. **kemāl-i ḥüsnde:**-*de*
Gazel 323
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin mükemmelliği.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḥüsnde daʿvā
Her ay ol naḳş içün olur felekde rūy-ı māh egri

kemāl-i ḥüsnüñe:

1. **kemāl-i ḥüsnüñe:**
Gazel 326

Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin mükemmelliği.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

kemāl-i luṭfuñuzdan:

1. **kemāl-i luṭfuñuzdan:**-*uñuz, -dan*
Kıt'a 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yüce lütuf, iyilik; iyilik ve ihsanın büyüklüğü.

Kerem idüp kemāl-i luṭfuñuzdan
Buyuruñ var ise dīvān-ı Ṭūsī

kemān:

1. **kemānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 83
Mısra: **3**
Kavis, yay II Kaş.

Ey ḳaşları kemānına ḳurbānlar olduġum
Cismüm hilāl gibi ḳılupdur nizār ṣabr

2. **kemānından:**-*ın, -dan*
Gazel 66
Mısra: **5**
Yay II Sevgilinin kaşı.

Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet tīrini
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

3. **kemān:**
Gazel 171
Mısra: **8**
Yay II Sevgilinin kaşı.

Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāli dilberüñ

4. **kemānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **16**
Yay, kavis; sevgilinin yay gibi kavisli kaşı.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

5. **kemān:**
Gazel 49
Mısra: **10**
Yay, kavis. II Sevgilinin kaşı.

Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

6. **kemān:**
Gazel 343
Mısra: **4**
Yay, kavis. II Sevgilinin kaşı.

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

7. **kemān:**
Gazel 344
Mısra: **8**
Yay, kavis. II Sevgilinin kaşı.

Cān ḳaṣdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

8. **kemānı:**-*ı*
Gazel 247
Mısra: **14**
Savaş aleti, ok atmaya yarayan yay.

Beni ṭaʿn oḳına ḳılduñ nişāne
Kemīn itdüñ kemānı sen bilürsin

9. **kemān:**
Gazel 290
Mısra: **10**
Kavis, yay. II Kaş.

Devr-i ḳamerde uyḳudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāl-i Muṣṭafā

10. **kemānı:**-*ı*
Gazel 142
Mısra: **5**
Savaş aleti, ok atmaya yarayan yay. II Sevgilinin kavisli kaşları.

Miḥnet kemānı cevr oḳıyla cān u dil delüp
Ḫasret ḳılıcı yüregümi ḳan ider dirīġ

11. **kemānı:**-*-ı*
Gazel 266
Mısra: **19**
I. Yay. II. Sevgilinin yay gibi kavisli kaşı.

Ḳaşuñ kemānı remz ile ṣayyād-ı ġamzeñe
Efsūnlar ögredür ki dil ü cān şikār ide

kemān açsañ:

1. **kemān açsañ:**-*sa, -n*
Kaside 19
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Yay açmak, germek.

Püşt-i cebbārān-ı ʿālem pest olur açsañ kemān
Dest-i mekkārān-ı devrān süst olur ḳursañ kemīn

kemān çekdi:

1. **kemān çekdi:**-*di*
Kaside 32
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Yay germek.

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

kemān çeker:

1. **kemān çeker:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yay germek.

Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi dest-keş
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

kemān çekmiş:

1. **kemān çekmiş:**-*miş*
Kaside 11
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Yay germek.

Ḳaṣd-ı ḫaşmuña kemān çekmiş hilāl-ebrū-yı yār

Aya geydürmiş zırıhlar kākül-i müşkīn-i dost

kemān ebrūsına:

1. **kemān ebrūsına:**
Gazel 229
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Keman kaşlı (sevgili).

Kemān ebrūsına ḳurbān olan ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Süreydi alnına bārī yavuz gözden yavuz dilden

2. **kemān ebrūsına:**
Gazel 298
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Keman kaş. Yay gibi kavisli kaş.

Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş
Ol ġamze-i bīmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

kemān ebrūya:

1. **kemān ebrūya:**-*ya*
Gazel 132
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

kemān eyledüñ:

1. **kemān eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yay, kavis veya yaya benzer bir şekil oluşturmak.

Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost
Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ ey dost

kemān ḳaşuñ:

1. **kemān ḳaşuñ:**-*uñ*
Gazel 158
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kemana benzeyen kaşı.

Ṣayd itmek içün Aḥmedʾi ṣayyād-ı ġamzeñe
Virmiş kemend zülfüñ ü ṣunmış kemān ḳaşuñ

kemān-ebrū:

1. **kemān-ebrūsı:**-*sı*
Gazel 222
Mısra: **9**
Sevgilinin yay şeklindeki kavisli kaşı.

Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı tīr olasın sen

2. **kemān-ebrūña:**
Gazel 331
Mısra: **5**
Yay kaşlı II yay gibi kavisli, güzel kaşlı sevgili.

Kim ki teşbīh-i hilāl itse kemān-ebrūña
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebī

3. **kemān-ebrū:**
Kaside 21
Mısra: **23**
Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.

Ġamzeñ oḳına ey kemān-ebrū
Dil ü cān pūtesin nişān bulduñ

4. **kemān-ebrū:**
Gazel 52
Mısra: **3**
Kaşları yay gibi biçimli ve düzgün olan (kimse). II Yay kaşlı sevgili.

Ḫadeng-i ġamzeñi peyveste ey kemān-ebrū
Cigerde ṣaḳladuġum bu ki yādigāruñdur

5. **kemān-ebrū:**
Gazel 152
Mısra: **11**
Kaşları yay gibi biçimli ve düzgün olan (kimse). II Yay kaşlı sevgili.

Ey kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

6. **kemān-ebrū:**
Gazel 167
Mısra: **7**
Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.

Muʿallāḳ ura feraḥdan eyā kemān-ebrū
Kebūter-i dile ġamzeñden irişürse ḫadeng

7. **kemān-ebrū:**
Gazel 267
Mısra: **8**
Kaşı yay gibi düzgün olan, keman kaşlı.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

8. **kemān-ebrūsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 194
Mısra: **1**
Yay gibi kaş.

Ey kemān-ebrūsına peyveste ḳurbān olduġum
Zülf-i şūrīdeñ ġamındandur perīşān olduġum

9. **kemān-ebrū:**
Kaside 28
Mısra: **5**
Kaşları yay gibi güzel biçimli olan, keman kaşlı (sevgili).

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henūz ol tīr-i peykāndan ṭamar

kemān-ı çarḫdan:

1. **kemān-ı çarḫdan:**-*dan*
Gazel 37
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çarh/felek yayı.

Müddeʿī enfāsı gibi irdügin ider helāk
Tīr-i sermā kim kemān-ı çarḫdan pertāb olur

kemān-ı vaşlını:

1. **kemān-ı vaşlını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 206
Mısra: **15**

Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye kavuşma yayı.

Ben kemān-ı vaṣlını çekmek dilerdüm dilberüñ
Hecr ḥükm-endāz imiş tīr-i ḳażāsın bilmedüm

kemend:

1. **kemende:**-*e*
Gazel 166
Mısra: **1**
Bir cismi çekmek amacıyla atılan kalın ip. II Sevgilinin kıvrımlı saçı.

Māha kemende atar ṣaçı hindūsı Ḳāsımuñ
Ṣīri şikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

2. **kemendin:**-*i(n)*
Kaside 11
Mısra: **30**
Bir cismi çekmek amacıyla atılan kalın ip. II Sevgilinin kıvrımlı saçı.

Māh mihrüñ ḥalḳasından olsa gerden-keş ide
Şeb kemendin aña çenber kākül-i müşkīn-i dost

3. **kemendin:**-*i(n)*
Kaside 26
Mısra: **18**
Bir cismi çekmek amacıyla atılan kalın ip. II Sevgilinin kıvrımlı saçı.

Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim
Atdı kemendin ol büt-i ʿayyārum üstine

4. **kemend:**
Gazel 158
Mısra: **20**
1)Kement, yağlı ip, urgan 2)Sevgilinin saç bağı.

Ṣayd itmek içün Aḥmedʾi ṣayyād-ı ġamzeñe
Virmiş kemend zülfüñ ü ṣunmış kemān ḳaşuñ

5. **kemend:**
Gazel 285
Mısra: **1**
1)Kement, yağlı ip, urgan 2)Sevgilinin saç bağı.

Dil baġlamañ şol āhū-yı müşkīn kemend ile
Ki ola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

6. **kemendüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **201**
Uzaktaki bir kimseyi veya şeyi çekip yakına getirmek için atılan ucu ilmikli ip, eskiden savaş aleti olarak kullanılırdı.

Kemendüñ ḳomaz ḫaşma rāh-ı gürīz
Ser-i nīzeñ açar der-i resteḫīz

7. **kemendini:**-*i, -ni*
Kaside 24
Mısra: **7**
Uzaktaki bir kimseyi veya şeyi çekip yakına getirmek için atılan ucu ilmikli ip; sevgilinin kıvrımlı saçı.

Çözdi ṣaçı kemendini dil eyledi esīr
Ḳurdı ḳaşı kemānını cān eyledi şikār

8. **kemendiyle:**-*i, -ile*
Kaside 12
Mısra: **62**
Uzaktaki bir kimseyi veya şeyi çekip yakına getirmek için atılan ucu ilmikli ip.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

9. **kemend:**
Gazel 285
Mısra: **12**
Bir cismi çekmek amacıyla atılan kalın ip.

Aḥmed etegüñi il elinde görüp didi
Āhūyı avlamaḳ geñez imiş kemend ile

kemendi:

1. **kemendi:**
Gazel 59
Mısra: **9**
Bir cismi çekmek amacıyla atılan kalın ip (Sevgilinin kıvrımlı saçı).

Zülfüñ kemendi ḳanına ṣuṣamış Aḥmedʾüñ
Çāhına düşüp ol ẕeḳanuñ ser-nigūn gider

kemend-i zülfi:

1. **kemend-i zülfi:**-*i*
Gazel 271
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Saç bağı; idam edileceklerin boynuna takılan ip; sevgilinin saçının kıvrımı.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Kemend-i zülfi zünnārı belādur ehl-i īmāna

kemend-i zülfine:

1. **kemend-i zülfine:**
Gazel 281
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının bağı.

Kemend-i zülfine yāruñ giriftār olmasun kimse
Benüm şūrīde baḫtumdan siyeh-kār olmasun kimse

kemend-i zülfüñüñ:

1. **kemend-i zülfüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 74
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Saç bağı; idam edileceklerin boynuna takılan ip; sevgilinin saçının kıvrımı.

Pīç ü tābından kemend-i zülfüñüñ ey seng-dil
Her şeb āhum mancınıḳından göge ṣuʿbān yaġar

kemer:

1. **kemer:**
Kaside 6
Mısra: **31**
Çeşitli alanlarda kullanılan yarım daire biçimindeki mimari yapı.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Şol tīr-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

2. **kemer:**
Gazel 1
Mısra: **22**
Bel bağı, kayış.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrīn kemer ḳıl dāʾimā

3. **kemer:**
Gazel 27
Mısra: **3**
Bel bağı, kayış.

Kemer ḳucar bilüñi āsitīn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

4. **kemerden:**-*den*
Gazel 43
Mısra: **4**
Bel bağı, kayış.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

5. **kemerden:**-*den*
Gazel 44
Mısra: **6**
Bel bağı, kayış.

Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

6. **kemerüñ:**-*üñ*
Gazel 43
Mısra: **4**
Bel kuşağı.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

kemer baġladuḳ:

1. **kemer baġladuḳ:**-*du, -ḳ*
Gazel 207
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hazırlık yapmak, bir iş yapmak için hazırlığını tamamlamak.

Çün kemer baġladuḳ hevā yolına
Olalum nāya hem-nefes nʾidelüm

kemer-i kūhsār:

1. **kemer-i kūhsār:**
Kaside 8
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Dağlık yerin kemeri.

Himmetle kūha bir naẓar eylerse devletüñ
Ṣuyı gülāb ola kemer-i kūhsār laʿl

kemīn:

1. **kemin:**
Kaside 21
Mısra: **46**
(Fa.) Aciz, zavallı.

Sensin ol şeh-nişān ki ḳullaruñuñ
Eñ kemin şāh-ı kāmrān bulduñ

kemīn itdüñ:

1. **kemīn itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 247
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Pusu kurmak, gizlenerek saldırıya hazır durumda olmak.

Beni ṭaʿn oḳına ḳılduñ nişāne
Kemīn itdüñ kemānı sen bilürsin

kemīn ḳursañ:

1. **kemīn ḳursañ:**-*sa, -ñ*
Kaside 19
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Pusu kurmak, gizlenip saldırmaya hazır durumda beklemek.

Püşt-i cebbārān-ı ʿālem pest olur açsañ kemān
Dest-i mekkārān-ı devrān süst olur ḳursañ kemīn

kemīne:

1. **kemīneleri:**-*ler, -i*
Kıt'a 6
Mısra: **2**
(Fa.) Aciz, zavallı.

Eyā vezīr-i mükerrem çıḳarma mülküñden
Ḳapuñda bende-i iḫsān olan kemīneleri

kemter:

1. **kemter:**
Kaside 7
Mısra: **78**
Küçük.

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẕerreden kemter güneş

2. **kemter:**
Kaside 6
Mısra: **98**
Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.

Kem çākerinüñ manṣıbıdur maşrıḳ u maġrib
Kemter ḳulınuñ baḫşişidür milket-i dünyā

3. **kemter:**
Terkib-bend 1
Mısra: **114**
Aşağı, değersiz.

Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ
Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemīn ola

kemterīn:

1. **kemterīn:**
Kaside 13
Mısra: **60**
Âciz, çok küçük.

Merḥabā ey sürme-i aʿyān-ı devlet kim senüñ
Kemterīn segbānuña mülk-i cihān erzānıdur

2. **kemterīn:**
Kaside 15
Mısra: **8**
Âciz, çok küçük.

Ẓill-i Ḥaḳ Şāh Muḥammed ki işigi göginüñ
Kemterīn ılduzı olur meh-i tābān-ı kerem

3. **kemterīn:**
Kaside 19
Mısra: **84**
Âciz, çok küçük.

Bu müşebbek ḫayme-i sīm-āb-gūn-ı bī-ṭınāb
Ḳadrüñ ordusında bir perde-serādur kemterīn

4. **kemterīn:**
Kaside 5
Mısra: **11**
Çok aciz, pek hakir, en küçük.

Kemterīn ẕerre ise ola saʿādet güneşi
Kime düşse naẓar-ı şefḳati dervīşlerüñ

kenār-:

1. **kenārına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 303
Mısra: **9**
Kıyı, köşe, yan.

Bī-girān aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār
Ḥavlı düzmiş ḫārdan şāḫ-ı gül-i raʿnā gibi

kenār:

1. **kenārını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 50
Mısra: **4**
Far. Kıyı, sahil.

Ḫaṭṭuñ ḫayāli kim gözümi ṭutdı gūyiyā
Āb-ı revān kenārını berg-i semen ṭutar

2. **kenārında:**-*ı, -nda*
Kaside 21
Mısra: **9**
Kenar.

Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ kenārında
Yazılu sūre-i Duḫān bulduñ

3. **kenārı:**-*ı*
Gazel 148
Mısra: **1**
Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

4. **kenārına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 26
Mısra: **6**
Kenar, köşe.

Yazmış cemāli nusḫasına ḫaṭṭı ḫāşiye
Düşmiş anuñ kenārına uş zülfi ḳayd-ı şāh

5. **kenārında:**-*ında*
Gazel 52
Mısra: **9**
Kıyı, köşe, civar.

ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫᵛār u zāruñdur

6. **kenāreye:**-*e, -ye*
Kaside 23
Mısra: **9**
Kıyı, sahil. || Kucak, kucaklama, sevgiliye kavuşma.

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye
Ḥasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

7. **kenārında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 156
Mısra: **6**
(İsim tamlamasının ikinci öğesi olarak) Bahsedilen şeyin yakınındaki yer, yan.

İnanmış kendüye āhū gözüñ kim
Kenārında yatur bir būstānuñ

8. **kenārında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 234
Mısra: **3**
(İsim tamlamasının ikinci öğesi olarak) Bahsedilen şeyin yakınındaki yer, yan.

Nicʾitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ
Diyimez kʾola hep ʿömri şikāyet rūzigārından

9. **kenārında:**-*ı, -(n)da*
Kıt'a 10
Mısra: **3**
(İsim tamlamasının ikinci öğesi olarak) Bahsedilen şeyin yakınındaki yer, yan.

Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

10. **kenārında:**-*ın, -da*
Kaside 29
Mısra: **11**
Kenar, köşe. II yanak.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḥāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

11. **kenār:**
Kaside 23
Mısra: **59**
Kıyı, çevre; tenha, kuytu yer II kucak, kucaklaşma.

ʿAyb itme vaṣluñ içre kenār eylesem ṭaleb
Zīrā işitmedüm kim ola bī-kenār āb

12. **kenāra:**
Kaside 8
Mısra: **109**
Deniz kıyısı, sahil.

Şiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

13. **kenārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 50
Mısra: **9**
(Nehrin) Yanında, kenarında, kıyısında.

Āb-ı revānı gör ki kenārında her nefes
Ḳaddüñe beñzedem diyü serv-i çemen ṭutar

14. **kenārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 82
Mısra: **10**
(Nehrin) Yanında, kenarında, kıyısında.

Ey gözüm yaşını gören sebaḳ al ḥüsninden
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mışr

15. **kenārında:**-*ı, -nda*
Kaside 31
Mısra: **67**
Yan, civar; kucak.

Bir serv-i ḳabā-pūş kenārında ki anuñ
Bālāsı hevāsında şikeste ḳala Ṭūbā

16. **kenārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 9
Mısra: **8**
Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı.

Lafẓ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı
Nāmum kenārına ki kināyet hemīn ola

17. **kenārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 88
Mısra: **3**
Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

18. **kenārında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 213
Mısra: **11**
Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı.

Yā āb-ı luṭf-ı ʿiẕārın mı yā kenārında
Leṭāfet ile biten sebze-zārı mı diyelüm

kenāre:

1. **kenāreye:**-*ye*
Kaside 23
Mısra: **4**
Kenar, kıyı, sahil.

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı mı bu yāḫod ḥüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

kenāre-i āb-ı revānı:

1. **kenāre-i āb-ı revānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Akarsuyun kenarı.

Çeşmümdedür ḫayāl-i ḫaṭuñ ṭañ bu kim dutar
Sebze diyü kenāre-i āb-ı revānı müşk

kenār-ı āba:

1. **kenār-ı āba:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Su kenarı.

Varma kenār-ı āba ki ḫod-bīn ider seni
Gösterdügince ḥüsnüñi āyīne-vār āb

kenār-ı āb-ı ʿiẕārında:

1. **kenār-ı āb-ı ʿiẕārında:**-*ı, -nda*
Kaside 14
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın suyunun kenarı.

Cemāli gülşeni içre gözi iki āhū
Kenār-ı āb-ı ʿiẕārında zülfi iki neheng

kenār-ı cāma:

1. **kenār-ı cāma:**-*a*
Gazel 150
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kadehin kenarı.

Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları
Düzdi kenār-ı cāma ki zer dermiyān gerek

2. **kenār-ı cāma:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Camın kenarı. (İlaç şişesi bağlamında).

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

kenār-ı cūyda:

1. **kenār-ı cūyda:**
Gazel 303
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Irmak kenarı.

Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cūyda
Ḳadd-i dil-cūña senüñ olduġıyçün hem-tā gibi

kenār-ı ḫārdan:

1. **kenār-ı ḫārdan:**-*dan*
Gazel 188
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dikenin (rakibin) yanı, yakını.

Ḳo müddeʿīler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

kenār-ı hargeh-i sebzüñ:

1. **kenār-ı ḫargeh-i sebzüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Yeşil çadırın kenarı.

Seḥerde rişte-i zerrīnle dikdi derzī-i ṣubḥ
Kenār-ı ḫargeh-i sebzüñ için ḳaṭīfe-i āl

kenār-ı hʾān-ı hüsnüñde:

1. **kenār-ı ḫʾān-ı ḥüsnüñde:**
Gazel 326
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik sofrasının kenarı.

Cemālüñ ʿīd-i ekberdür kenār-ı ḫʾān-ı ḥüsnüñde
Şeker senbūsedür laʿlüñ yā ḥalvā-yı ʿalādīnī

kenār-ı nāmede:

1. **kenār-ı nāmede:**-*de*
Kıt'a 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mektubun kenarı.

Gördüm kenār-ı nāmede nāmın nigārumuñ
Sürdüm anı bu dīde-i giryānum üstine

kenār-ı zülfine:

1. **kenār-ı zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 266
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının kenarı.

Geldi kenār-ı zülfine ḫāl-i ʿiẕārı kim
Gül mevsiminde ṣoḥbet-i leyl ü nehār ide

kendʾöz:

1. **kendʾözümi:**
Gazel 211
Mısra: **3**
Kendi özü, kendisi.

Geh yaş örter gözümi gāh unudup kendʾözümi
Bulımazam özümi kʾol ruḫ-ı zībāyı görem

kendʾözi:

1. **kendʾözin:**-*n*
Kaside 6
Mısra: **22**
Kendisi.

Şol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

2. **kendʾözin:**-*n*
Kaside 6
Mısra: **84**
Kendisi.

Nā-geh görinür gözine bir māh-liḳā kim
Germ olup ider revzeneden kendʾözin ilḳā

3. **kendʾözin:**-*n*
Nazm 3
Mısra: **2**
Kendisi.

Bir tāzeʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

kendʾözini:

1. **kendʾözini:**
Kaside 14
Mısra: **14**
Kendisi, kendi özü.

Çü zülfi ḥalḳalarından sitāreler görinür
Ṭaña ḳalup ṭaġıdur kendʾözini heft-evreng

kendʾözüm oda yaḳam:

1. **kendʾözüm oda yaḳam:**-*am*
Gazel 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kendini ateşe atmak; bile bile tehlikeli bir işe girişmek.

Virüp sitem-iʿışḳuñ eline yaḳam ey dost
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam ey dost

kendü:

1. **kendümi:**-*m, -i*
Gazel 40
Mısra: **3**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

2. **kendüye:**-*y, -e*
Gazel 107
Mısra: **3**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Ḳaşları yayı gibi ġayrıyı kendüye çeker
Ġamzesi oḳı gibi ʿāşıḳı yabana atar

3. **kendümi:**-*m, -i*
Gazel 218
Mısra: **10**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Tāc-ı Keyḫusrev gerekmez līk Ḥaḳdan rūz u şeb
Ḳullaruñla kendümi ḳapuñda der-bān isterem

4. **kendünüñ:**-*nüñ*
Kaside 7
Mısra: **19**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Kendünüñ ḥüsn ü cemālin fikr iderken germ olup
Cān diliyle eyledi bu maṭlaʿı ezber güneş

5. **kendüme:**-*m, -e*
Gazel 163
Mısra: **11**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

6. **kendü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Ṣubḫ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü gehʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

7. **kendü:**
Gazel 46
Mısra: **8**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

8. **kendü:**
Gazel 107
Mısra: **6**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Yine pervāne göñül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

9. **kendü:**
Gazel 158
Mısra: **14**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Fitneyle şūḫ çeşmüñi şāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

10. **kendü:**
Gazel 330
Mısra: **12**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Bizi yoldan çıḳarma ey zāhid
Bilmezüz şanma kendü rāhumuzı

11. **kendü:**
Kıt'a 1
Mısra: **19**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Şu baturmaz utanur kendü murebbālarını
Beni nʾiçün batura ġuṣṣaya ʿummān-ı kerem

12. **kendü:**
Müfret 37
Mısra: **2**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem
Rāstī kendü degül bendesinüñ bendesiyem

13. **kendü:**
Nazm 20
Mısra: **4**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Ol şanemden ḳanı kim isteye kim
Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

14. **kendüm:**-*m*
Gazel 161
Mısra: **14**
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Mışr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı s̱ānī müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

kendü düşen ağlamaz:

1. **kendü düşen ağlamaz:**
Gazel 114
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
"Kendi zararına kendisi neden olanın yakınmaya hakkı olmaz" anlamında kullanılan atasözü.

Kendü düşen ağlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

kendüden gider:

1. **kendüden gider:**-*er*
Kaside 23
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmek; bilinci işlemez olmak, kendini kaybetmek.

Didi cemālümi göricek kendüden gider
Ḥüsnüm tecellīsinden olur bī-ḳarār āb

kendüsi:

1. **kendüsidür:**-*dür*
Gazel 215
Mısra: **19**
Kişinin öz varlığı, zâtı.

Düşüren kendüsidür vaṣlı hevāsın göñlüme
Yoḫsa ben kimem kʾanı sevmege istidʿā ḳılam

kendüye inanmış:

1. **kendüye inanmış:**
Gazel 156
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kendisine inanmak.

İnanmış kendüye āhū gözüñ kim Kenārında yatur bir būstānuñ

kendüyi bezerdi:

1. **kendüyi bezerdi:**-*r, -idi*
Kaside 32
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kendini süslemek, süslenmek.

Ḳanı bahār demi kim bu dehr-i pīr-i kühen
Bezerdi kendüyi ṣan kim nigār-ı tāze cevān

kerāmet:

1. **kerāmet:**
Kaside 12
Mısra: **55**
Akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.

Rāyetüñde ṣol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur feṯḥ āyeti fīʾl-ḥāl miḥrāb üstine

2. **kerāmetle:**-*le*
Kaside 23
Mısra: **13**
Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, harikulade hal; ermişçesine söylenen söz veya davranış.

İḥyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Ṣol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

3. **kerāmet:**
Kaside 15
Mısra: **21**
Allah'ın bazı kullarına lütfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü, hârikulâde durum.

Ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ z̄āt-ı kerīmüñde kʾolur
Ayaġuñ baṣduġı yir çeşme-i ḥayvān-ı kerem

4. **kerāmet:**
Kaside 16
Mısra: **31**
Allah'ın bazı kullarına lütfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü, hârikulâde durum.

Yā dehānuñda senüñʾçün ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ
Teşne-i cūda olur çeşme-i ḥayvān-ı kerem

5. **kerāmet:**
Kaside 16
Mısra: **33**
Allah'ın bazı kullarına lütfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü, hârikulâde durum.

ʿAcebā z̄āt-ı kerīmüñ ne kerāmet ḳodı kim
Baṣduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

6. **kerāmet:**
Mesnevi 3
Mısra: **163**
Allah'ın bazı kullarına lütfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü, hârikulâde durum.

Kerāmet mi ḳomışdur ol ḫāmede Yāḫod İsm-i Aʿẓam mı var nāmede

7. **kerāmet:**
Gazel 190
Mısra: **4**
Keramet, lütuf.

Kūyına yüz sürmegi yā Rab baña erzānī ḳıl
Ol kerāmet mūcib-i ʿizz ü vaḳārumdur benüm

8. **kerāmete:**-*e*
Gazel 274
Mısra: **8**
1.Kerem, bağış, ikram. 2.Velilerin lüzumu anında gösterdikleri fevkalade hal.

Ġamzeñ şehīdi leblerüñ iḥyāsın istemez
Sālik ki müntehī ola baḳmaz kerāmete

9. **kerāmet:**
Kaside 8
Mısra: **29**
1.Kerem, bağış, ikram. 2.Velilerin lüzumu anında gösterdikleri fevkalade hal.

Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet degül mi kim
Bir göz yumup açınca olur her kenār laʿl

10. **kerāmetinden:**-*i, -nden*
Kaside 22
Mısra: **40**
1.Kerem, bağış, ikram. 2.Velilerin lüzumu anında gösterdikleri fevkalade hal.

Sen şol kerīmsin ki girerseñ beriyyeye
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

11. **kerāmet:**
Gazel 9
Mısra: **6**
(Ar.) Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.

Eşküm cihānı ṭutdı ben āb üzre yürürem
Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet hemīn ola

12. **kerāmet:**
Gazel 350
Mısra: **10**
(Ar.) Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.

Virdi Ḥaḳ levḥ-i cemālüñdeki sīmīn elife
Bir kerāmet kʾanı engüşt-i peyemberde ḳodı

13. **kerāmetle:**-*le*
Gazel 169
Mısra: **15**
Akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir ağız adın anuñ yād idicek

kerāmet gösterür:

1. **kerāmet gösterür:**-*ür*
Gazel 11
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Doğaüstü olaylar ortaya koymak.

Ne kerāmet gösterür gör ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost
Oturur āb üzre bir seccāde-i müşkīn şalup

2. **kerāmet gösterür:**-*ür*
Kaside 12
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Doğaüstü olaylar ortaya koymak.

Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḫırḳa-pūş
Kim şalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

kerem:

1. **keremüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 24
Mısra: **33**
Cömertlik, lütuf, iyilik.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

2. **kerem:**
Kaside 15
Mısra: **46**
Lütuf, bağış, ihsan.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

3. **keremden:**-*den*
Gazel 284
Mısra: **13**
Cömertlik, iyilik, bağış.

Keremden bir naẓar ḳıl Aḥmedʾe kim
Ḳulına şeh nigāh eyler kimerde

4. **kerem:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **28**
(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mıṣr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir fażl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

5. **kerem:**
Gazel 35
Mısra: **16**
(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.
Dest-i sīmīninde sāḳīnüñ ḳadeḥ gören didi
Zevraḳ-ı zerrīnle zeyn olmış kerem ʿummānıdur

6. **keremler:**-*ler*
Gazel 97
Mısra: **10**
(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

7. **kerem:**
Kaside 15
Mısra: **4**
(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Maṭlaʿı ṣubḥ-ı ẓafer mihr-i ẕekā ebr-i ḫayā
Felek-i ʿizz ü ʿalā dāver-i devrānı kerem

8. **kerem:**
Kaside 16
Mısra: **38**
(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

9. **kerem:**
Kaside 16
Mısra: **40**
(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Baḥr-i cūduñda ʿaṭā zevraḳına yelken urup
Bād-ı luṭfuñla bugün gezdürür uş anı kerem

10. **kerem:**
Kaside 20
Mısra: **21**
(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu fażl u kemāl

11. **kerem:**
Kaside 30
Mısra: **21**

(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Her yirde ʿādetiyle kerem hem-nişīn olup
Her yolda merkebiyle ẓafer hem-ʿinān imiş

12. **kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **25**
(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

13. **kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **26**
(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

14. **kerem:**
Kıt'a 5
Mısra: **9**
(Ar.) Cömertlik, iyilik, bağış, ihsan.

Kerem idüp kemāl-i luṭfuñuzdan
Buyuruñ var ise dīvān-ı Ṭūsī

15. **kerem:**
Kaside 15
Mısra: **54**
Lütuf, bağış, ihsan II yücelik.

Ḳul ḫaṭā ḳılsa nʾola ʿafv-i şehenşāh ḳanı
Ṭutalum iki elüm ḳanda imiş ḳanı kerem

16. **kerem:**
Mesnevi 3
Mısra: **94**
Lütuf, bağış, ihsan.

Çün olduḳ nevālüñle ḫayruʾl-ümem
Der-i raḥmetüñden umaruz kerem

17. **kereminden:***-i, -n, -den*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **2**
Cömertlik, lütuf, iyilik, ihsan.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden şıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

18. **kerem:**
Kaside 6
Mısra: **99**
Cömertlik, lütuf, ihsan.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Faẓl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

kerem ehlidür:

1. **kerem ehlidür:***-dür*
Gazel 127
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik sahibi.

Gözlerüm ġamzeñ oḳın daʿvet ider ḫānesine
Kerem ehlidür iderse nʾola mihmāna heves

kerem it:

1. **kerem it:**
Gazel 301
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İyilikte bulunmak.

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

kerem itsün:

1. **kerem itsün:***-sün*
Kaside 20
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik yapmak, ihsanda bulunmak.

Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese ıġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

kʾerid:

1. **kʾeridür:***-ür*
Gazel 301
Mısra: **10**
Ki eritmek; gitgide azaltıp yok olmasına sebep olmak, ortadan kaldırmak..

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmedʾüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

kerim:

1. **kerīmdür:***-dür*
Gazel 34
Mısra: **26**
Cömert.

ʿIşḳum cerīmedür diyü incinme Aḥmedʾā
Kʾol şāh-ı cürm-pūş bilürsin kerīmdür

2. **kerīmsin:***-sin*
Kaside 22
Mısra: **39**
Kerem sahibi, cömert.

Sen şol kerīmsin ki girerseñ beriyyeye
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

3. **kerīm:**
Mesnevi 3
Mısra: **170**
Kerem sahibi, cömert.

Elā ey şehenşāh-ı ʿālī-nijād
Kerīm ü hünermend ü pāk-iʿtiḳād

4. **kerīm:**
Nazm 7
Mısra: **3**
Kerem sahibi kimse, cömert.

Dāyim kerīm mālı gibi bī-şebāt olup
Her dem leʾīm ʿahdi gibi bī-ḳarārsın

ke-rimāl:

1. **ke-rimālin:***-in*
Kaside 20
Mısra: **42**
Kumlar gibi.

Ne baḥrdür ʿacebā cünd-i bī-şumāruñ kim
ʿAdīdühüm ke-rimālin fuʾāduhum ke-cibāl

kerre:

1. **kerre:**
Gazel 214
Mısra: **6**
Defa, kere, kez.

Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol şaneme
Bu kerre baş açuban āşikāre yalvaralum

kerrūbiyān:

1. **kerrūbiyān:**
Mesnevi 3
Mısra: **232**
Allah'a en yakın olan dört büyük melek. Cebrail, Mikail, İsrafil, Azrail.

Anı şöyle ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa revān
Ki itsün duʿāsını kerrūbiyān

kes-:

1. **kes:**
Gazel 57
Mısra: **6**
(Bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.

Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫāme gibi
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

2. **kesem:**-*em*
Gazel 216
Mısra: **12**
(Bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

3. **kes:**
Gazel 310
Mısra: **2**
(Bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat'etmek.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

kes:

1. **kesimez:**
Gazel 292
Mısra: **16**
T. Kesici bir aletle ayırmak.

Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Tīġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

2. **kesseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 292
Mısra: **17**
Kesmek, koparmak.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni

3. **kesmiş:**-*miş*
Kaside 17
Mısra: **29**
Bitirmek, sona erdirmek.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

4. **kesdi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **43**
Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak.

Aḥmedüñ ġam maḳaşı kesdi dilin şemʿ gibi
Saña rūşen diyemez ḥālini sulṭān-ı kerem

5. **kesseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 292
Mısra: **18**
Kesmek. II Bırakmak.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni

6. **kese:**-*e*
Gazel 334
Mısra: **7**
Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak.

Kese peykān yirine ellerini
Baḳsa ġamzeñ oḳına peykāncı

7. **kesmiş:**-*miş*
Gazel 132
Mısra: **8**
(Saç, sakal, bıyık için) Tıraş etmek.

Zülfin gidermiş ol şanem kāfirlügin ḳomaz henüz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

8. **kes:**
Nazm 35
Mısra: **4**
(Bağını) koparmak, (ilgi ve alakayı) kesmek.

Gerçi kim ḳatıdur buña ḳatılan
Nāzuñı kes utan saḳaluñdan

9. **kesmez:**-*mez*
Gazel 304
Mısra: **8**
Son vermek, gidermek.

Ḫaste-dil ḫancerüñe teşne-leb olduġı bu kim
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

10. **kesmedügi:**-*me, -dük, -i*
Gazel 64
Mısra: **6**
Ayırmak, uzaklaştırmak, koparmak.

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

kesād olur:

1. **kesād olur:**
Gazel 290
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetsiz, değersiz olmak.

Bağını çözse zülfinüñ düşer ayaġa müşk-i Çīn
Teng-i şeker kesād olur açsa maḳāli Muṣṭafā

2. **kesād olur:**-*ur*
Gazel 96
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk, kıtlık, alışverişte durgunluk olma durumudur.

Çīn-i zülfüñ göricek bāzār-ı misk olur kesād
Gerd-i rāhuñ añıcaḳ rāh-ı Şıfāhān baġlanur

kesb eyleyimez:

1. **kesb eyleyimez:**-*yi, -mez*
Gazel 139
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**

Edinmek, elde etmek, kazanmak.

Zāhid yañaġuñ vaṣfın idrāk idimez zīrā
Kesb eyleyimez aʿmā āyīne-i cāndan ḥaẕ

keşf:

1. **keşfin:**
Gazel 137
Mısra: **7**
(Gizli, bilinmeyen veya tanınmayan bir şeyi) Anlamak, tanımak, öğrenmek, ne olduğunu anlayıp bilmek.

Ḳoma s̲elās̲e-i ġassāleyi ki keşfin anuñ
Yüz erbaʿīnle bulımadı zāhid-i murtāż

2. **keşfine:**-*i, -ne*
Kaside 19
Mısra: **47**
Meydana çıkarma, açma. II [tas.] Gayb âlemine âit hususlara vâkıf olma, his ve akılla idrak edilemeyen hususları kalp gözüyle görme.

Sebʿa-i seyyāle ṣun sāḳī kʾanuñ bir keşfine
Zāhid-i murtāż irişmez çekse biñ yıl erbaʿīn

keşf eyledi:

1. **keşf eyledi:**-*di*
Kaside 31
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkarmak, açmak, meydana çıkarmak.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

keşf eyleye:

1. **keşf eyleye:**-*ye*
Kaside 31
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Gizli, bilinmeyen veya tanınmayan bir şeyi anlamak, tanımak, öğrenmek, ne olduğunu anlayıp bilmek.

Bir cām-ı revān-baḫş ile kim cürʿası anuñ
Keşf eyleye dil-mürdelere muʿciz-i ʿĪsā

keşf ide:

1. **keşf ide:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **-**
Açmak, göstermek.

Ḫurşīd-i ẓafer ṭāliʿ olur feṭḥ ufuḳından
Çün ṣubḥ-ṣıfat keşf ide tīġuñ yed-i beyżā

keşīde:

1. **keşīdedür:**
Gazel 247
Mısra: **8**
Çekilmiş.

Semend-i ṣabrumuñ ṣaḥrā-yı ġamda
Keşīdedür ʿinānı sen bilürsin

kesil:

1. **kesildügin:**-*dügin*
Gazel 215
Mısra: **12**
Kesici bir aletle ayırmak.

İñledürdi gökleri feryādı göñlüm nāyınuñ
Ne neyistāndan kesildügin eger ifşā ḳılam

keşmīr:

1. **keşmīrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 40
Mısra: **9**
Hindistan, Pakistan ve Çin'in sınırlarında bir dağlık bölgedir. Himalayalar'ın batı ucunun güneyindeki vadi bu adla anılmıştır. (Sevgilinin esmer teni ve gözünün siyahlığı ile Keşmir arasında arasında ilişki kurulmuştur.).

Ḥüsni Keşmīrinde aġlatmaz gözi siḥri beni
Yaġmurı yaġdurmayan cādū-yı fettān andadur

kesret:

1. **kes̲reti:**-*i*
Gazel 296
Mısra: **16**
(Ar.) Bolluk, zenginlik.

Hüsn her bir cāriḥümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḥüsnüñ kes̲reti

kevkeb:

1. **kevkebdür:**-*dür*
Gazel 22
Mısra: **6**
Yıldız.

Ḳanġı gül-ruḥdur yüzüñle daʿvī-i ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür iden ḫurşīd-i tābān ile baḥs

2. **kevkeb:**
Kıt'a 4
Mısra: **15**
Yıldız.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāydār olsun

3. **kevkeb:**
Kıt'a 15
Mısra: **1**
Yıldız.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāy-dār olsun

4. **kevkeb:**-*up*
Kaside 6
Mısra: **105**
Yıldız.

Kevkeb gibi her burc ṭolar kevkebe-i Şāh
Çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿasını ger ḳıla yaġmā

5. **kevkeb:**
Gazel 13
Mısra: **12**
Yıldız. II. Gözyaşı.

Ey eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ
Ḫurşīd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

kevkebe-i şāh:

1. **kevkebe-i şāh:**
Kaside 6
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Sultanın süvarileri.

Kevkeb gibi her burc ṭolar kevkebe-i Şāh
Çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿasını ger ḳıla yaġmā

kevkeb-i eşkümle:

1. **kevkeb-i eşkümle:**-*üm, -le*
Gazel 192
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı yıldızı.

Kevkeb-i eşkümle her şeb yir yüzini zeyn iden
Mihr-i ruḫsār-ı meh-i nā-mihrbānumdur benüm

kevkeb-i seyyāredür:

1. **kevkeb-i seyyāredür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yıldız. II Âşığın gözyaşı.

Eşk-i çeşmüm kim aḳar mihr-i ruḫuñdan dilberā
Kevkeb-i seyyāredür ḫurşīd-i tābāndan ṭamar

kevkeb-i tābende:

1. **kevkeb-i tābende:**
Gazel 264
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Parlayan yıldız.

Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

kevn ü mekān:

1. **kevn ü mekān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Varlık, kainat.

Kevn ü mekāna niʿmet-i bī-minnet olanuñ
Dutsa ʿazāsını nʾola kevn ü mekān daḫı

2. **kevn ü mekān:**-*dügince*
Mesnevi 3
Mısra: **236**
Kelime Tipi: **-**
Varlık, kâinat, mevcûdiyet.

Beḳā bulduġınca zemīn ü zamān
Sebāt itdügince bu kevn ü mekān

kevn ü mekāna:

1. **kevn ü mekāna:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Varlık, kainat.

Kevn ü mekāna niʿmet-i bī-minnet olanuñ
Dutsa ʿazāsını nʾola kevn ü mekān daḫı

kevn ü mekāndan:

1. **kevn ü mekāndan:**-*dan*
Gazel 33
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Varlık âlemi, kâinat.

Bir kāse ṣundı sāḳī-i ʿışḳuñ cihāna kim
Nūş iden anı kevn ü mekāndan ḫaber virür

kevneyn:

1. **kevneynüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **13**
İki âlem (dünya ve âhiret, maddî ve mânevî âlemler).

Kevneynüñ evveli seḳaleynüñ muʿallimi
Sulṭān-ı şerʿ ü ḥācib-i dergāh-ı kibriyā

kevser:

1. **kevser:**
Gazel 175
Mısra: **3**
(Ar.) Cennette bir nehir veya havuz II. Sevgilinin dudağı.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevser üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

2. **kevser:**
Gazel 290
Mısra: **5**
(Ar.) Cennette bir nehir veya havuz II. Sevgilinin dudağı.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevser üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

3. **kevsere:**-*e*
Gazel 313
Mısra: **6**
(Ar.) Cennette bir nehir veya havuz II. Sevgilinin dudağı.

Ḫāl-i lebüñi gülşen-i ḥüsnüñde gören dir
Cennetde Bilāl-i Ḥabeşī kevsere düşdi

4. **kevser:**
Gazel 317
Mısra: **13**
(Ar.) Cennette bir nehir veya havuz II. Sevgilinin dudağı.

Kevser ṭudaġuñ olursa ṭañ mı
Cān u göñülüñ ḳarār-gāhı

5. **kevser:**
Gazel 332
Mısra: **9**
(Ar.) Cennette bir nehir veya havuz II. Sevgilinin dudağı.

Kevser lebüñle Ḫıżr ḫaṭuñ gördi reşkden
Ẓulmāta girdi çeşme-i ḥayvān didükleri

6. **kevser:**
Kaside 12
Mısra: **37**
(Ar.) Cennette bir nehir veya havuz II. Sevgilinin dudağı.

Kūze-i yāḳūtdan kevser ṣaçardı āfītāb
Reng-i laʿlüñ ʿaksi düşse çarḫ-ı dolāb üstine

7. **kevser:**
Gazel 175
Mısra: **11**
Ar. Cennette bulunduğuna inanılan kutsal ırmak, havuz veya çeşme.

ʿĀşıḳa kevser gerekmez laʿl-i rūḥ-efzāñı ṣun
Yā ḥabībī rāḥatī fīʾr-rāḥa lā fīʾs-selsebīl

8. **kevser:**
Gazel 296

Mısra: **8**
Ar. Cennette bulunduğuna inanılan kutsal ırmak, havuz veya çeşme.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevşer şerbeti

9. **kevşer:**
Kaside 6
Mısra: **63**
Ar. Cennette bulunduğuna inanılan kutsal ırmak, havuz veya çeşme.

Kevşer mi bu yā şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş
Yā nehr-i leben kʾitdi cinān bāġını isḳā

10. **kevşer:**
Kaside 31
Mısra: **13**
Ar. Cennette bulunduğuna inanılan kutsal ırmak, havuz veya çeşme.

Şu kevşer olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı şahbā

kevser suyına:

1. **kevşer şuyına:***-n, -a*
Terci-bend 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kevser suyu; cennetteki bir ırmak adı.

Kevşer şuyına ḳandura ʿāṣīleri tamām
Ṭatlu diliyle lafẓı zülāli Muḥammedüñ

kevser-i bihişt:

1. **kevşer-i bihişt:**
Gazel 34
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Cennet kevseri.

Luṭfı zülāli ḳaṭresidür kevşer-i bihişt
Ḳahrı şirārı şemmesi nār-ı caḥīmdür

2. **kevşer-i bihişt:**
Terci-bend 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Cennet kevseri.

Ṣuffañ ṣafāsına özenür kevşer-i bihişt
Türbeñ türābına iremez sāḥat-i İrem

kevser-i cān:

1. **kevşer-i cān:**
Kaside 16
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Hayat kevseri.

Ne Mesīḥā-dem olursın ki dem-i luṭfuñ ile
Kevşer-i cān aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

kevser-i cūd:

1. **kevşer-i cūd:**
Kaside 15
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğinin kevseri (kevser suyu).

Ne melek-ḫūy meliksin ki dem-i luṭfuñ ile
Kevşer-i cūd aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

key:

1. **key:**
Gazel 270
Mısra: **9**
İyi, iyice, hakkıyla.

Cān sırrıdur Aḥmed bunı key ṣaḳla göñülden
Dīvāne ḳaçan maḥrem ola rāz-ı nihāna

2. **key:**
Gazel 88
Mısra: **8**
(Öyle) iyi, muhteşem.

Seyr eyledügi çāh-ı zenaḫdānuñı göñül
Key çāpük uġrıdur ki bu zindāna ḳaṣd ider

3. **key:**
Gazel 123
Mısra: **3**
(Öyle) iyi, muhteşem.

Gül pīrehen eyle key yaraşur
Nāzük bedenüñ ḳabāya döymez

4. **key:**
Gazel 254
Mısra: **4**
(Öyle) iyi, muhteşem.

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

5. **key:**
Kaside 30
Mısra: **35**
Çok, pek, gayet.

Key yaraşur ki kisveti ʿömr-i dırāzuñuñ
Yek-ser ṭırāz-ı memleket-i cāvidān imiş

6. **key:**
Gazel 193
Mısra: **8**
Asla, hiçbir zaman.

Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña
Ḳana girme key ṣaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

7. **key:**
Gazel 206
Mısra: **2**
Çok.

Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm
Key perīşān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

kʾeyle:

1. **kʾeylemiş:***-miş*
Kaside 11
Mısra: **37**
Ki eylemek.

Ṭāliʿ-i mesʿūda irmiş devletüñde kʾeylemiş
Māhı bālīn mihri bister kākül-i müşkīn-i dost

kʾeyledi:

1. **kʾeyledi:**
Gazel 302
Mısra: **2**
Ki eyledi.

Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni
Ben ne diyem kʾeyledi epsem beni

kʾeyvān-ı ʿaṭāda:

1. **kʾeyvān-ı ʿaṭāda:**-*da*
   Kaside 15
   Mısra: **60**
   Kelime Tipi: **-**
   Bağışlama köşkü.

Nice kʾiḳlīm-i mürüvvetde geçe ḥükm-i vefā
Nice kʾeyvān-ı ʿaṭāda ṭura dīvān-ı kerem

kez:

1. **kez:**
   Gazel 335
   Mısra: **8**
   Bazı sayı sıfatlarıyla birlikte kullanılarak bir olayın ve olgunun her bir tekrarlanışını bildiren söz, defa, kere, sefer, yol.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

kezzāb:

1. **kezzāb:**
   Gazel 114
   Mısra: **22**
   Pek yalancı.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakīm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir kezzāb göz

ki:

1. **ki:**
   Mesnevi 3
   Mısra: **8**
   Ki bağlacı.

Ne miḳdār olam ben de ol ḳaṭreden
Ki vaṣf-ı Ḫudāvende açam dehen

2. **ki:**
   Mesnevi 3
   Mısra: **1**
   " zira, çünkü" anlamında bağlama edatı.

Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür
Bir avuc türāba cihān ol virür

3. **ki:**
   Mesnevi 4
   Mısra: **38**
   "Bu yüzden" anlamında bağlaç.

Ṭılısm itdi ruḫına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

4. **ki:**
   Mesnevi 3
   Mısra: **214**
   "Bu yüzden, böylelikle" anlamlarında bağlaç.

Sen ol dürr-i meknūn-ı yek-dānesin
Ki pīrāye-i tāc-ı şāhānesin

5. **ki:**
   Kaside 4
   Mısra: **8**
   "bu yüzden, böylelikle" anlamında bir bağlaç.

Senüñdür nuṭḳ-ı ʿĪsā ḥüsn-i Yūsuf
Ki hem cān-baḫşsın hem dil-rübāsın

6. **ki:**
   Kaside 8
   Mısra: **97**
   "bu yüzden, böylelikle" anlamında bir bağlaç.

Şol deñlü ḫaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

7. **ki:**
   Mesnevi 4
   Mısra: **12**
   "bu yüzden, böylelikle" anlamında bir bağlaç.

Bu ḥüsn ile dilüñ ne ḥāli vardur
Ki ʿaḳl irmedügi aḥvāli vardur

8. **ki:**
   Mesnevi 4
   Mısra: **30**
   "bu yüzden, böylelikle" anlamında bir bağlaç.

İder şol deñlü diller nāle vü āh
Ki pür-dūd-ı siyāh olur bu ḫar-gāh

9. **ki:**
   Mesnevi 3
   Mısra: **186**
   "Böylelikle" anlamında bağlaç.

Saña himmetüñ düzdi bir nerdibān
Ki taḫt oldı baḫtuña heft āsumān

10. **ki:**
    Mesnevi 3
    Mısra: **232**
    "Böylelikle" anlamında bağlaç.

Anı şöyle ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa revān
Ki itsün duʿāsını kerrūbiyān

11. **ki:**
    Mesnevi 3
    Mısra: **34**
    "Ki" bağacı.

Güşāyende-i çeşm-i bīnişdür ol
Ki dībāce-i āferīnişdür ol

12. **ki:**
    Bahr-i Tavîl 1
    Mısra: **1**
    " Ki" bağlacı.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

13. **ki:**
    Bahr-i Tavîl 1
    Mısra: **4**
    " Ki" bağlacı.

ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre
ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

14. **ki:**
    Bahr-i Tavîl 1
    Mısra: **15**
    " Ki" bağlacı.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āṣüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

15. **ki:**
    Bahr-i Tavîl 1
    Mısra: **18**
    " Ki" bağlacı.

Ṣūfīyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup mestlerüñ ḥālet-i vecdine ṣafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

16. **ki:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **24**
" Ki" bağlacı.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

17. **ki:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
" Ki" bağlacı.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

18. **ki:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **32**
" Ki" bağlacı.

mül içüp ideler ṣoḥbet ü seyrān u temāşā
Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Seyyid-i Meḥmed ki

19. **ki:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

20. **ki:**
Gazel 1
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Söyler ebrūsı ḳulaġına egilmiş zülfinüñ
Dir ki uzadup cevr elini fitneler ḳıl dāʾimā

21. **ki:**
Gazel 2
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

22. **ki:**
Gazel 4
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā
Beni bu ża'fum ucından yine döndüre ṣabā

23. **ki:**
Gazel 4
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ḫalḳ-ı dünyāya bürūdetler iden bād-ı şimāl
Sezemezdüm ki ışıcaḳ deprene bu deñlü baña

24. **ki:**
Gazel 5
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

25. **ki:**
Gazel 5
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

26. **ki:**
Gazel 6
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ṭūbā boyuñ ki cennet-i kūyuñda ṣalına
Cibrīl sidreden diye ṭoġrusı müntehā

27. **ki:**
Gazel 7
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Yā nāme-i tezvīr idi ḫaṭṭuñ ki ḳazındı
Tā āyet-i Ḥaḳ ola cemālüñde hüveydā

28. **ki:**
Gazel 7
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Anuñʾçün uçar bāġ-ı ruḫuñdan ḫaṭ-ı zāġuñ
Bilür ki maḳām olmaz aña gülşen-i zībā

29. **ki:**
Gazel 7
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Gel Aḥmedi yaḳma ki anuñ dūd-ı dilinden
Āyīne-i ḥüsnüñ yine jeng olmaya cānā

30. **ki:**
Gazel 8
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

31. **ki:**
Gazel 8
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

32. **ki:**
Gazel 8
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

33. **ki:**
Gazel 8
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ ġamında sūzuma fīʾl-cümle öykinür
Şol teşne rūzedār ki müşṭāḳ-ı şām ola

34. **ki:**
Gazel 9
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Lafẕ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı
Nāmum kenārına ki kināyet hemīn ola

35. **ki:**
Gazel 9
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

36. **ki:**
Gazel 12
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ḳaşuñ bir ḳavs çekdi Müşterīye
Ki toz olmışdur aña ʿanber-i nāb

37. **ki:**
Gazel 12
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Şehā yüzüm şuyın arturdı eşküm
Ne altundur ki revnaḳ virdi sīm-āb

38. **ki:**
Gazel 12
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Vişāli cevherin yād itme Aḥmed
Ki olur kīmyā dünyāda nā-yāb

39. **ki:**
Gazel 13
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Bu gice ki hem-dem durur ol şemʿ-i şeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

40. **ki:**
Gazel 14
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Tīr-i ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde peykānı dürüst

41. **ki:**
Gazel 14
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Gül yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cān ḥayrānıdur
Nāme-i tezvīrdür ben dutmazam anı dürüst

42. **ki:**
Gazel 15
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ey dil yüzüñi ḳıble-i ehl-i niyāza ṭut
Yaʿnī ki āsitān-ı büt-i dil-nevāza ṭut

43. **ki:**
Gazel 16
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam ey dost
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam ey dost

44. **ki:**
Gazel 16
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

45. **ki:**
Gazel 17
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Şol dem ki revān eyledüñ ol serv-i revānı
Çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ ey dost

46. **ki:**
Gazel 18
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler ey dost
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per ey dost

47. **ki:**
Gazel 18
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler ey dost
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per ey dost

48. **ki:**
Gazel 18
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭuñ ki ṭılısm itdi lebüñ dāʾiresine
Şīrīnlük içün müşk ile efsūn yazar ey dost

49. **ki:**
Gazel 18
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Gel varma otaġına raḳībüñ ki bilürsin
İt olduġı yire melek itmez güẕer ey dost

50. **ki:**
Gazel 18
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden
Zīrā ki ḥarīr içre olur misk-i ter ey dost

51. **ki:**
Gazel 20
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ben yad mıyam ki cān senüñle
Ḫalḳ olmadan āşınādur ey dost

52. **ki:**
Gazel 22
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

İtmesün ḫurşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḫs
Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḫs

53. **ki:**
Gazel 24
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden şaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

54. **ki:**
Gazel 25
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider niṣār ḳadeḥ

55. **ki:**
Gazel 25
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

56. **ki:**
Gazel 25
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Tefāḫur eylese düşnām-ı telḫ ile dehenüñ
ʿAceb degül ki ide meyden iftiḫār ḳadeḥ

57. **ki:**
Gazel 25
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Getür getür berü sāḳī ki laʿl-i nābuñdan
Meyüñ yüzi ḳızarup oldı şermsār ḳadeḥ

58. **ki:**
Gazel 25
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Ṣun āfitāb-ı ṣabūḥı ki māh-ı rūze geçüp
Hilāl-i ʿīd eline aldı zer-nigār ḳadeḥ

59. **ki:**
Gazel 25
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan
Ne ḳanına ṣuṣamışdur gör ey nigār ḳadeḥ

60. **ki:**
Gazel 26
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Sāḳī piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

61. **ki:**
Gazel 27
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i ṣemer güstāḫ

62. **ki:**
Gazel 27
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

63. **ki:**
Gazel 27
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş
ʿAceb degüldür eger ola bī-baṣar güstāḫ

64. **ki:**
Gazel 29
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḥüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

65. **ki:**
Gazel 31
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ ki ruḫuña ṣaldı sāye
Çekdi güneş üzre ẓill-i memdūd

66. **ki:**
Gazel 33
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Şīrīn lebüñ ki söylese cāndan ḫaber virür
Nāzüklük ile rāz-ı nihāndan ḫaber virür

67. **ki:**
Gazel 33
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Ṭūṭī ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider
Bir ḫıżrdur ki çeşm-i cāndan ḫaber virür

68. **ki:**
Gazel 33
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Ṭūṭī ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider
Bir ḫıżrdur ki çeşm-i cāndan ḫaber virür

69. **ki:**
Gazel 34
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Nice miṣāl göstere āyīne-i felek
Ol nev-ʿarūs-ı ḥüsne ki miṣli ʿadīmdür

70. **ki:**
Gazel 34
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

71. **ki:**
Gazel 34
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

72. **ki:**
Gazel 34
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Sen būseñ ile ḫʷān-ı cemālüñden Aḥmedʾe
Senbūse baḫşiş eyle ki luṭfuñ ʿamīmdür

73. **ki:**
Gazel 34
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.

Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı kirpügüñ
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i ḳadīmdür

74. **ki:**
Gazel 35
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

75. **ki:**
Gazel 35
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.

Ḫārdan bir ḥavlıda gülşen görüp şandum ki bu
Müddeʿīler şoḥbetinde Aḥmedʾüñ dīvānıdur

76. **ki:**
Gazel 37
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḫalḳı yaḳmaġa ḫurşīd-i ʿālem-tāb olur

77. **ki:**
Gazel 38
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

78. **ki:**
Gazel 38
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

79. **ki:**
Gazel 38
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

80. **ki:**
Gazel 40
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

81. **ki:**
Gazel 40
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā şordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

82. **ki:**
Gazel 40
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Ḫāli Mışr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur ey ṣabā
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

83. **ki:**
Gazel 41
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

84. **ki:**
Gazel 41
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

85. **ki:**
Gazel 41
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne göñlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

86. **ki:**
Gazel 42
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUşşāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

87. **ki:**
Gazel 43
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ṭutma āyīne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi
Gözgüde ẓāhir olan şekli başardan güniler

88. **ki:**
Gazel 43
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Döyimez dīde ki zülfüñ uzada boynuña el
Şemʿ-i kāfūrīyi gör ʿanber-i terden güniler

89. **ki:**
Gazel 43
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün
Var ḳıyās eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

90. **ki:**
Gazel 43
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

91. **ki:**
Gazel 44
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

92. **ki:**
Gazel 44

Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

93. **ki:**
Gazel 46
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

94. **ki:**
Gazel 47
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

95. **ki:**
Gazel 47
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Şīrīn lebi yāruñ ki ṭabīb-i dil ü cāndur
Ben ḫaste-dilin ṣormaġa ḫoş gül-şekeri var

96. **ki:**
Gazel 47
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

97. **ki:**
Gazel 48
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Şādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Şol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

98. **ki:**
Gazel 48
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

99. **ki:**
Gazel 48
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ey dost naẓar eyle ki ʿuşşāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫᵛārı kimüñ var

100. **ki:**
Gazel 49
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

101. **ki:**
Gazel 49
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

102. **ki:**
Gazel 49
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

103. **ki:**
Gazel 50
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ḫüsnüñ ʿarūsın itdi yine ġāliye nesīm
Zülfüñ ki ʿanberīne-i misk-i Ḫotan ṭutar

104. **ki:**
Gazel 50
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ ki bāġbān-ı gülistān-ı ḫüsndür
Avcında deste deste gül ü nesteren ṭutar

105. **ki:**
Gazel 50
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Āb-ı revānı gör ki kenārında her nefes
Ḳaddüñe beñzedem diyü serv-i çemen ṭutar

106. **ki:**
Gazel 52
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫᵛār u zāruñdur

107. **ki:**
Gazel 52
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Naẓar gedāña ḳıl ey pādişāh-ı ḫüsn ü cemāl
Ki devlet-i ezelī ḫüsn-i iʿtibāruñdur

108. **ki:**
Gazel 52
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.

Sürūr-ı vaʿde-i yāra inanma sen Aḫmed
Ġama inan inanursañ ki eski yāruñdur

109. **ki:**
Gazel 53
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ne vaṣf idem ki ol ḥūr-ı bihiştüñ İremden sāye-i dīvārı yigdür

110. **ki:**
Gazel 55
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

111. **ki:**
Gazel 56
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Çözdi sünbüllerini bād-ı seḥer
Ki dile şemme-i ʿaṭṭār gelür

112. **ki:**
Gazel 58
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çīnden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

113. **ki:**
Gazel 59
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Gülgūn yaşum ki gül yüzüñ āyīnedārıdur
ʿAks-i ruḫuñla her ṭarafa lālegūn gider

114. **ki:**
Gazel 60
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Şīveler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

115. **ki:**
Gazel 62
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

İşidürse ravżasından ṭura raḳṣ ura Kemāl
Aḥmedʾüñ şiʿr-i ṭarab-nākin ki Selmān oynadur

116. **ki:**
Gazel 63
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Utuldı göñül kʾoldı naẓar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

117. **ki:**
Gazel 64
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed öper ḳapuñı kūyını devr itdükce
Ki ṭavāf-ı ḥarem içre der ü dīvār öpilür

118. **ki:**
Gazel 67
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

119. **ki:**
Gazel 68
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

120. **ki:**
Gazel 69
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

121. **ki:**
Gazel 70
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Şol ki şehr-i ḥüsn içinde şöhre-i āfāḳdur
Mihr-i gerdūn-ı melāḥat mehliḳā İsḥāḳdur

122. **ki:**
Gazel 70
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Leblerüñ dārıʾş-şifāsında ġubār-ı müşk ile
Ḫoḳḳa-i laʿl üzre yazılmış ki bu tiryāḳdur

123. **ki:**
Gazel 71
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ ki mesken eyledi gülzār-ı ḥüsnüñi
Ṭāvūsdur ki bāġ-ı bihişt içre bestedür

124. **ki:**
Gazel 71
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ ki mesken eyledi gülzār-ı ḥüsnüñi
Ṭāvūsdur ki bāġ-ı bihişt içre bestedür

125. **ki:**
Gazel 71
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ḫāl-i ruḫuñ ki kesmedi zülfüñ ʿalāḳasın
Ol kāfirüñ taʿalluḳı bu but-perestedür

126. **ki:**
Gazel 73
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

127. **ki:**
Gazel 73
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

128. **ki:**
Gazel 74
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

İşigüñden Aḥmedʾüñ cevr ü cefādur manṣıbı
Bu ne ṭāliʿdür ki gökden seng-i bī-pāyān yaġar

129. **ki:**
Gazel 75
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Lāle ḫaddüñ göricek āh idüben aġladuġum
Bu ki gül mevsimidür bād ile bārān dökilür

130. **ki:**
Gazel 75
Mısra: **24**
" Ki" bağlacı.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḫaṭuñ
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

131. **ki:**
Gazel 76
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

132. **ki:**
Gazel 77
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Cemāli şemʿine per yaḳma dirler
Yaḳ ey Aḥmed ki şemʿ-i encümendür

133. **ki:**
Gazel 80
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.

Bu ġamzeler ḫadengi mi yā tīr-i sīnedūz
Yā tīġdur ki ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān çeker

134. **ki:**
Gazel 81
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

135. **ki:**
Gazel 81
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

136. **ki:**
Gazel 81
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Ṣādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

137. **ki:**
Gazel 81
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Ṣādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

138. **ki:**
Gazel 83
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ṣabr eylesün cefāma ki cānın alam dimiş
Ben ṣabr iderdüm eylese bu rūzigār ṣabr

139. **ki:**
Gazel 83
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

ʿUṣṣāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

140. **ki:**
Gazel 84
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ḳıldum belā-yı ʿışḳ ile ben mübtelā sefer
Meşhūrdur ki ʿāşıḳa yā ṣabr u yā sefer

141. **ki:**
Gazel 84
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ḫayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʿiçün ider ṣabā sefer

142. **ki:**
Gazel 84
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf ü ḫaddüñi
ʿAḳrebde olsa māh degüldür revā sefer

143. **ki:**
Gazel 86
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

144. **ki:**
Gazel 86
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

145. **ki:**
Gazel 86
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Müşkil budur ki her kime kim ḫālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

146. **ki:**
Gazel 87
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

İtlerümle işigümde āşinā olsun dimiş
ʿÖmri çoġ olsun ki baña luṭf idüp iʿzāz ider

147. **ki:**
Gazel 88
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

148. **ki:**
Gazel 88
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

149. **ki:**
Gazel 88
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

150. **ki:**
Gazel 88
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ḳaṣd itse nʾola ḫātem-i yāḳūtuña raḳīb
Bir dīvdür ki mühr-i Süleymāna ḳaṣd ider

151. **ki:**
Gazel 88
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Seyr eyledügi çāh-ı zenaḫdānuñı gönül
Key çāpük uġrıdur ki bu zindāna ḳaṣd ider

152. **ki:**
Gazel 88
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Her dem diler gözüñ ki döke ḳanın Aḥmedʾüñ
Ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān gibi ḳurbāna ḳaṣd ider

153. **ki:**
Gazel 90
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Sine ber-sīne ṣafā-ḫāṭır olur göricegiz
Sinesinde bugün ol kimse ki īmān götürür

154. **ki:**
Gazel 90
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾüñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

155. **ki:**
Gazel 91
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur
Dimāġı sünbülüñ müşkīn olupdur

156. **ki:**
Gazel 91
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu
Ki yār anı görüp ḫod-bīn olupdur

157. **ki:**
Gazel 91
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

158. **ki:**
Gazel 92
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi
Bu ki gördükce anuñ ḥālini aġyār güler

159. **ki:**
Gazel 93
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

160. **ki:**
Gazel 97
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

161. **ki:**
Gazel 97
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ
Ki ḳadem baṣduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

162. **ki:**
Gazel 98
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Siḥr ile cāẕū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

163. **ki:**
Gazel 99
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Dil marīżın ṣor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

164. **ki:**
Gazel 102
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Āh kim ol cāme-i ḫˇāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

165. **ki:**
Gazel 102
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Āh kim ol cāme-i ḫˇāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

166. **ki:**
Gazel 102
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾi gör ki şaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḥālini dimez hemān aġlar oturur

167. **ki:**
Gazel 103
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ḥalḳa-i zülfüñ ki ruḫsāruñda sergerdān yatur
Yaṣdanup genc üstine biñ başlu bir s̲uʿbān yatur

168. **ki:**
Gazel 105
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ġamzeler zaḫmın urur cān u göñül ḫastesine
Ki lebüñ dār-ı şifāsında devālar düzilür

169. **ki:**
Gazel 108

Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ṣalduġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

170. **ki:**
Gazel 108
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

171. **ki:**
Gazel 109
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

172. **ki:**
Gazel 109
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳīḳüñ kānıdur

173. **ki:**
Gazel 109
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

174. **ki:**
Gazel 111
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ġamzeñ ki oldı mesʾele-āmūz-ı ʿaḳl-ı küll
Ḥall idimez mesāʾilin illā kitāb-ı nāz

175. **ki:**
Gazel 117
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek
Şemʿi yaḳan engübīnüñ iftirāḳıdur henūz

176. **ki:**
Gazel 118
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henūz

177. **ki:**
Gazel 119
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol meh-liḳā henūz

178. **ki:**
Gazel 119
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh
Eksilmedi göñülden ümīd-i vefā henūz

179. **ki:**
Gazel 120
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

180. **ki:**
Gazel 120
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

181. **ki:**
Gazel 120
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

182. **ki:**
Gazel 121
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Biz kim ol dilsitānsuz olımazuz
Ḳuru cismüz ki cānsuz olımazuz

183. **ki:**
Gazel 123
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Nāz itme ki dil belāya döymez
Bīmārdur ol cefāya döymez

184. **ki:**
Gazel 124
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Nice devr eyleye dil zevraḳı ḥüsni deñizin
Ki ʿiẕārındaġı zencīr-i dü-tādan geçmez

185. **ki:**
Gazel 124
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Ne yüz aġardasın Aḥmed reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳībe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

186. **ki:**
Gazel 125
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Bahār-ı ḥüsnüñ Aḥmedʾsüz geçürme
Ki bülbülsüz gül-i ḫandān yaraşmaz

187. **ki:**
Gazel 127
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi göñül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

188. **ki:**
Gazel 127
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz

Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

189. **ki:**
Gazel 128
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Nāya didüm nār elinden ḫalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zārīlığı anuñ ki ṭutmadı nefes

190. **ki:**
Gazel 128
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-rīz
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

191. **ki:**
Gazel 129
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Şerār-ı nār-ı hecrüñden yüregüm şöyle yanmışdur
Ki bir āh eylesem ṭolar zemīn ü āsumān āteş

192. **ki:**
Gazel 129
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Şan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

193. **ki:**
Gazel 129
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Şan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

194. **ki:**
Gazel 129
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārıżı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

195. **ki:**
Gazel 129
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārıżı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

196. **ki:**
Gazel 129
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Lebinden ḫaṭṭını şordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḥüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

197. **ki:**
Gazel 131
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña
Ḥayretde ḳalmışam ki bu ne bārgāh imiş

198. **ki:**
Gazel 135
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Cemālüñ naḳşına aḥsent ü şābāş
Ki taṣvīrinde ʿāciz cümle naḳḳāş

199. **ki:**
Gazel 136
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Nʾiçün düşer yüzi ʿīdinde dil zenaḫdāna
Gerek ki ʿīdde zindāndan olınaydı ḫalāṣ

200. **ki:**
Gazel 137
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ḳoma selāse-i ġassāleyi ki keşfin anuñ
Yüz erbaʿīnle bulımadı zāhid-i murtāż

201. **ki:**
Gazel 137
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl Aḥmed
Muḥāldür bu ki feyżinde buḫl ide Feyyāż

202. **ki:**
Gazel 143
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

203. **ki:**
Gazel 143
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Ol ḫoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

204. **ki:**
Gazel 143
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Devr-i ḳamerde fitneler uyarur uyḫudan
Nergislerüñ ki sürmesini nāz ider dirīġ

205. **ki:**
Gazel 144
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

206. **ki:**
Gazel 144
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

ʿİẕāruñ ābı ne şudur ki ḥüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

207. **ki:**
Gazel 145
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Nice teşbīh idem yüzin māha
Ki mehüñ ʿanberīn selāsili yoḳ

208. **ki:**
Gazel 147
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Piste-lebsin pistede lîkin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

209. **ki:**
Gazel 150
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları
Düzdi kenār-ı cāma ki zer dermiyān gerek

210. **ki:**
Gazel 150
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Sengīn dilüñ ki saḫt ola Ḳosṭanṭiniyye-vār
Feṭḥ itmege ʿināyet-i sulṭān nişān gerek

211. **ki:**
Gazel 150
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Vardur cihān ḳuluñ ki cihān ider ārzū
Aḥmed ḳuluña himmet-i şāh-ı cihān gerek

212. **ki:**
Gazel 152
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Zaḫm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

213. **ki:**
Gazel 154
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Efkār-ı ʿışḳuñ ile dil-efgāruñam senüñ
Dermāndeyin ki derde giriftāruñam senüñ

214. **ki:**
Gazel 154
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Bīmarın öldürici dil ü cān ṭabībisin
Öldür beni ki derd ile bīmāruñam senüñ

215. **ki:**
Gazel 154
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ne māhsın ki cān alalı Müşterī gözüñ
Bāzār-ı mihr içinde ḫarīdāruñam senüñ

216. **ki:**
Gazel 154
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü
Gören ṣanur ki sāye-i dīvāruñam senüñ

217. **ki:**
Gazel 154
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Yār Aḥmedʾi görüp didi ey ʿandelīb-i mest
Zārīlıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

218. **ki:**
Gazel 155
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki göñlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

219. **ki:**
Gazel 156
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Yüzüme güldügüñe minnet itme Ki bu ḫāṣṣıyyetidür zaʿferānuñ

220. **ki:**
Gazel 157
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Fiġān ki başdan ayaġa belā imiş bālāñ
Fe-leyse ġayra żamīriʾl-muḥibbi maʿnākī

221. **ki:**
Gazel 165
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Yā Rab ne fitnedür bu ki Hārūt-ı ḫāline
Taʿlīm-i siḥr ider gözi cādūsı Ḳāsımuñ

222. **ki:**
Gazel 165
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Kisrā-yı ḥüsndür ki bugün ḳaşı ṭāḳına
Zencīr-i müşk aşar ḫam-ı gīsūsı Ḳāsımuñ

223. **ki:**
Gazel 166
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Yā Rab ne siḥr olur bu ki āb-ı ʿiẕārını
Zencīre çekdi ḫalḳa-i gīsūsı Ḳāsımuñ

224. **ki:**
Gazel 167
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın
Ki baş götürüben oynaya Nīl içinde neheng

225. **ki:**
Gazel 167
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Laṭīf olursa ʿiẕāruñda ṭañ degül ḫaṭṭuñ
Ki ṣuda rūşen olur lāciverd-i mīnā-reng

226. **ki:**
Gazel 168
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz ṣanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

227. **ki:**
Gazel 168

Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ne fāyide ki degül küncümüzde nūr-efşān
Dutam ki burc-ı melāḥatde ay imiş bildük

228. **ki:**
Gazel 169
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Mihrüm artar dil-i sengīnüñi yād itmek ile
Ki binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

229. **ki:**
Gazel 169
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Yaḳma dil ḫānesin ey Yūsuf-ı ṯānī ki Ḫalīl
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

230. **ki:**
Gazel 170
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ
Ṣemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ

231. **ki:**
Gazel 170
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ḳorḳum oldur ki ġamuñdan yaḳamı çāk ideyin
Nār-ı ḥasretle diyāruñı yaḳam gelmez iseñ

232. **ki:**
Gazel 179
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Dil ki gözüñ siḥrine meftūn degül
Sengdür ol ḳābil-i efsūn degül

233. **ki:**
Gazel 179
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Leylī gülüp sözine anuñ didi
Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

234. **ki:**
Gazel 184
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Belābil gūş idüp nūş it belābil
Ki ḳomadı ʿanā dilde ʿanādil

235. **ki:**
Gazel 186
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Yüz urup rāh-ı kūyına sürün ey eşk-i ġalṭānum
Ki anda görinür geh geh nişān-ı pāy-ı cānānum

236. **ki:**
Gazel 186
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

237. **ki:**
Gazel 189
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Yüzüñi görmeyicek şöyle derdnāk oluram
Ki ġamdan ölmedügümi añup helāk oluram

238. **ki:**
Gazel 189
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehm-nāk oluram

239. **ki:**
Gazel 189
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

240. **ki:**
Gazel 189
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

241. **ki:**
Gazel 189
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Cemīʿ-i derde benüm ṭopraġum kefāret ola
Ne dem ki laʿl-i lebüñ ḥasretiyle ḫāk oluram

242. **ki:**
Gazel 190
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Ḥāṣıl iderdüñ dü ʿālemde murādın Aḥmedʾüñ
Bir nefes diseñ ki ol ümmīd-vārumdur benüm

243. **ki:**
Gazel 194
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vīrān olduġum

244. **ki:**
Gazel 199
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Dil ki biñ cān ile vaṣluñ ʿīdine ḳurbān olur
İştiyāḳuñ şevḳınuñ şükrānesidür dostum

245. **ki:**
Gazel 206
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Cānuma bir merḥabā şundı ezelde çeşm-i yār
Şöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

246. **ki:**
Gazel 206
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Ḫāk-i pāyuñ açdı dil çeşmin ki gördüm ḥüsnüñi
Nice cevherdendür anuñ tūtiyāsın bilmedüm

247. **ki:**
Gazel 209
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

248. **ki:**
Gazel 209
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ne ḥūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḥlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

249. **ki:**
Gazel 210
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

250. **ki:**
Gazel 211
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

251. **ki:**
Gazel 211
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

252. **ki:**
Gazel 212
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Gün yüzüñe ruḳūm ḳor ḫaṭṭuñ
Ki nücūm-ı cemāledür taḳvīm

253. **ki:**
Gazel 216
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

254. **ki:**
Gazel 216
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñle
Baña yiter ki ıraḳdan saña nezẕāre ḳılam

255. **ki:**
Gazel 216
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

256. **ki:**
Gazel 216
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

257. **ki:**
Gazel 218
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

258. **ki:**
Gazel 218
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḥs itmege Selmān isterem

259. **ki:**
Gazel 219
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

260. **ki:**
Gazel 219
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

261. **ki:**
Gazel 219
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Aġzı ṣıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

262. **ki:**
Gazel 219
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ḫadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳakıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

263. **ki:**
Gazel 220
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾā yan bu ʿışḳ odına ki şemʿ
Nūrı olmaz yaḳılmayınca tamām

264. **ki:**
Gazel 220
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

265. **ki:**
Gazel 220
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Sīnemi ġamzesi tīrine nişān eyledügüm
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

266. **ki:**
Gazel 220
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

267. **ki:**
Gazel 221
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

268. **ki:**
Gazel 226
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

269. **ki:**
Gazel 227
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

270. **ki:**
Gazel 228
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Dil-i dīvāneden eksilmedi şevḳı ruḫınuñ
Oldı rūşen bu ki īmāndan imiş ḥubb-ı vaṭan

271. **ki:**
Gazel 228
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Ṭūṭī-i bāġ-ı İremdür ki şekerden dem urur
Leb-i şīrīnüñ içün Aḥmed açar olsa dehen

272. **ki:**
Gazel 229
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen ṣaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

273. **ki:**
Gazel 229
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Ḥamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

274. **ki:**
Gazel 231
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün
Ḳıldı nişāne cānları tīr-i ḳażā içün

275. **ki:**
Gazel 231
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Şīrīn lebi ʿitābını ey dil ḫoş añla kim
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

276. **ki:**
Gazel 231
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ben ẕerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol meh-liḳā içün

277. **ki:**
Gazel 231
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

278. **ki:**
Gazel 233
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Göñül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı dağıtdı gidelüm bārī şehrüñden

279. **ki:**
Gazel 235
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Elā yā eyyühe's-sāḳī baḳıyyeñ var ise dünden
Ele bir cām-ı gül-gün al ki yig ola günüñ günden

280. **ki:**
Gazel 235
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Görüp vādī-i hecrüñde yüzüñ döndürme göñlümden
Ki āhūlar beyābānlarda ḳaçmazdı Mecnūndan

281. **ki:**
Gazel 237
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa şalarsın
Yazuġı benüm boynuma şol ḳol ki şalarsın

282. **ki:**
Gazel 238
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Sefer ḳılup gelür Aḥmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

283. **ki:**
Gazel 239
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

ʿĀlem-i ʿışḳa ḳadem baş ki temāşā göresin
Maṭlaʿ-ı ḥüsne baḳup nūr-ı tecellā göresin

284. **ki:**
Gazel 239
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Aç niḳābuñı yüzüñden ki ruḫuñ ʿaksiyle
Ḥaşre dek yir yüzini pür-gül-i ḥamrā göresin

285. **ki:**
Gazel 239
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

286. **ki:**
Gazel 239
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

287. **ki:**
Gazel 239
Mısra: **22**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

288. **ki:**
Gazel 240
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gül-zār isteyen

289. **ki:**
Gazel 243
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ol degülsin şānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

290. **ki:**
Gazel 243
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

291. **ki:**
Gazel 243
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḫaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

292. **ki:**
Gazel 243
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Buña şādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-şād idüben düşmanumı şād idesin

293. **ki:**
Gazel 244
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāġından irmiş sīm-ten şimşādsın

294. **ki:**
Gazel 246
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Müstecābüʾd-daʿve olsam Ḥaḳdan isterdüm ki hīç
Kimse ʿālemde esīr-i bend-i hecrān olmasun

295. **ki:**
Gazel 246
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına
Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükce noḳṣān olmasun

296. **ki:**
Gazel 247
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ḫudāyā bed-gümānı sen bilürsin
Ki her rāz-ı nihānı sen bilürsin

297. **ki:**
Gazel 250
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

298. **ki:**
Gazel 250
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür
Ola mūm Aḥmedʾüñ bir dem işitse vaṣf-ı ḥālinden

299. **ki:**
Gazel 252
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Dimişsin ki yolumda ölmez Aḥmed
Bir öldüm bir de tekrār öldürürsin

300. **ki:**
Gazel 253
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ḳamer devrinde devlet zülfüñüñdür
Ki olmış māh ile zānū be-zānū

301. **ki:**
Gazel 258
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki gül çeküp yaḳasın eylemezdi çāk
Bülbül dilinde naġme-i güftārum olmasa

302. **ki:**
Gazel 259
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ne ẕikr ü fikr ki yoġ anda yād-ı zülf ü ruḫuñ
Dün ü gün eylerem ol ẕikr ü fikrden tevbe

303. **ki:**
Gazel 259
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Didi ki vaṣf-ı cemālümde ʿāciz oldı ʿuḳūl
Anuñʾçün Aḥmed ider fenn-i şiʿrden tevbe

304. **ki:**
Gazel 262
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

305. **ki:**
Gazel 262
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

306. **ki:**
Gazel 262
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

307. **ki:**
Gazel 262
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

308. **ki:**
Gazel 263
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Nice ḳan dökmesün gözüm ki aġyār
Urur zaḫm-ı cefālar tāze tāze

309. **ki:**
Gazel 263
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Ḳadīmī resmdür ki ḳullarına
İrür şehden ʿaṭālar tāze tāze

310. **ki:**
Gazel 263
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Ki ol gülşende bülbül gibi Aḥmed
Diye medḥ ü ṣenālar tāze tāze

311. **ki:**
Gazel 264
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Tābiş-i mey ki ruḫ-ı yār-ı dil-efrūza gele
Beñzer olʿīd-i ṣafā-baḫşa ki nevrūza gele

312. **ki:**
Gazel 264
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Tābiş-i mey ki ruḫ-ı yār-ı dil-efrūza gele
Beñzer olʿīd-i ṣafā-baḫşa ki nevrūza gele

313. **ki:**
Gazel 264
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Saña yansam nʾola derdümi ki yanar yaḳılur
Ḳanḳı pervāne kim ol şemʿ-i şeb-efrūza gele

314. **ki:**
Gazel 265
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ḳāmetüñ şīvesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

315. **ki:**
Gazel 265
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Vaṣluña irmege Aḥmedʾde liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

316. **ki:**
Gazel 266
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḥalḳasın aña tā gūş-vār ide

317. **ki:**
Gazel 266
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Zāhid ḳılādesin nʾider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḥayāli silsile-i müşk-bār ide

318. **ki:**
Gazel 266
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

319. **ki:**
Gazel 266
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.

Ḳaşuñ kemānı remz ile ṣayyād-ı ġamzeñe
Efsūnlar ögredür ki dil ü cān şikār ide

320. **ki:**
Gazel 266
Mısra: **22**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed nigārı virme dü-ʿālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḫtiyār ide

321. **ki:**
Gazel 267
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsīr ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥrīr ide

322. **ki:**
Gazel 267
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

323. **ki:**
Gazel 270
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

324. **ki:**
Gazel 271
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Ruḫ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

325. **ki:**
Gazel 274
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

326. **ki:**
Gazel 274
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ey her naẓarda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

327. **ki:**
Gazel 274
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ġamzeñ şehīdi leblerüñ iḥyāsın istemez
Sālik ki müntehī ola baḳmaz kerāmete

328. **ki:**
Gazel 276
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

329. **ki:**
Gazel 276
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

330. **ki:**
Gazel 279
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

331. **ki:**
Gazel 280
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḥacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

332. **ki:**
Gazel 280
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḥacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

333. **ki:**
Gazel 285
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Dil baġlamañ şol āhū-yı müşkīn kemend ile
Ki ola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

334. **ki:**
Gazel 285
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḫücresini gümiş taḫta bend ile

335. **ki:**
Gazel 287
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Süzme ġamzeñ ki delersin dil-i mecrūḥumuzı
Çözme zülfüñ naẓar it ḥāl-i perīşānumuza

336. **ki:**
Gazel 290
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

337. **ki:**
Gazel 291
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾi sürme ḳapuñdan ki leṭāfet virimez
Bezm-i gülzāra igen bülbül-i zār ayrulığı

338. **ki:**
Gazel 295
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Dil ḫastesi hecrüñ eleminden öle yazdı
Ḳan yaşların aḳıtdı ki ṭūfān ola yazdı

339. **ki:**
Gazel 295
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed ġazeliyyātına öykünmege bülbül
Birḳaç kelimāt itdi ki ġonca güle yazdı

340. **ki:**
Gazel 296
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

341. **ki:**
Gazel 299
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ḥālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

342. **ki:**
Gazel 299
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ne perīsin ki dili ḥüsnüñe pervāne ḳılup
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

343. **ki:**
Gazel 302
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni
Ben ne diyem kʾeyledi epsem beni

344. **ki:**
Gazel 303
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl
Şu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

345. **ki:**
Gazel 304
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Şeker-i vaṣluñı şükrāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ nīşini nūş eyledi cüllāb gibi

346. **ki:**
Gazel 304
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

347. **ki:**
Gazel 304
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

348. **ki:**
Gazel 304
Mısra: **30**
" Ki" bağlacı.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

349. **ki:**
Gazel 308
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-ẕeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

350. **ki:**
Gazel 308
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Būstānın sözümüñ luṭfı ṣuyıdur ṣuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

351. **ki:**
Gazel 310
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Ṣarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

352. **ki:**
Gazel 312
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

353. **ki:**
Gazel 312
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

354. **ki:**
Gazel 312
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳıysa cāna daḫı

355. **ki:**
Gazel 312
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳıysa cāna daḫı

356. **ki:**
Gazel 312
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

357. **ki:**
Gazel 313
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

358. **ki:**
Gazel 313
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Sünbül ṣaçuña öykünicek didi benefşe
Ne yüz ḳarasıdur bu ki yüzüm yire düşdi

359. **ki:**
Gazel 313
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Çün zülf-i dil-āvīzine dil baġladuñ Aḥmed
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

360. **ki:**
Gazel 314
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ki ol bir kāsenüñ ser-ḫoşluġından
Hezārān naʿre bezm-i nāsa düşdi

361. **ki:**
Gazel 315
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Gözüñ ḳanum içer ṣıḥḥatler olsun
Ki maḫmūr olalıdan ḫaste düşdi

362. **ki:**
Gazel 315
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Ne miskīn oldı Aḥmed zülfüñ ile
Ki misk-i Çīn aña dem-beste düşdi

363. **ki:**
Gazel 317
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Her ḳanda ki çeşme ola şīrīn
Eksük degül anda mūr u māhī

364. **ki:**
Gazel 318
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ne hümā sāyelü ṭāvus-ı cināndur zülfüñ
Ki gülistān-ı cemāl olmış anuñ cilve-gehi

365. **ki:**
Gazel 318
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

366. **ki:**
Gazel 318
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle şanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

367. **ki:**
Gazel 321
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Raḳībi ḥasbeten liʾllāh idinme ḫüsnüñe maḥrem
Maʿāẕaʾllāh ki yaraşmaz nedīm-i pādişāh egri

368. **ki:**
Gazel 321
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Didi ḳadd-i bülendümde anuñʾçün egridür zülfüm
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

369. **ki:**
Gazel 321
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

370. **ki:**
Gazel 324
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

371. **ki:**
Gazel 325
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

372. **ki:**
Gazel 325
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

373. **ki:**
Gazel 327
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Aġzuma vir dehānuñuñ ḳadeḥin
Ki budur Rūm ilinüñ erkānı

374. **ki:**
Gazel 327
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Dost eydür ki göñlüñ ayruġa vir
Dut ki ben virmişem göñül ḳanı

375. **ki:**
Gazel 328
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ṣaçuñ hevāsı yile virdi kār u bārumızı
Ki müşk-i Çīn gibi terk eyledük diyārumızı

376. **ki:**
Gazel 328
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ḳulaġına varup ol zülf-i bī-ḳarāruñ eyit
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

377. **ki:**
Gazel 329
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

378. **ki:**
Gazel 329
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

379. **ki:**
Gazel 329
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Dest-i endīşe niḳāb açdı ruḫ-ı ḫüsninden
Ki urur zülfi ʿarūsı şaçına şānemüzi

380. **ki:**
Gazel 331
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Kim ki teşbīh-i hilāl itse kemān-ebrūña
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebī

381. **ki:**
Gazel 331
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Nemek-i ḫʷān-ı melāḥat şekerīn ḫandesidür
Ki bu dem emlāḫ-ı ḫūbān-ı cihāndur çelebī

382. **ki:**
Gazel 332
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Sulṭān-ı ḥüsnsin ḥasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabīd ider iḥsān didükleri

383. **ki:**
Gazel 335
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

384. **ki:**
Gazel 335
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

385. **ki:**
Gazel 335
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed ne ʿarż ide saña ḥālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

386. **ki:**
Gazel 341
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı
Ki bezm-i ḥüsni devrinde çeküpdür cām-ı maġrūrī

387. **ki:**
Gazel 341
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ
Ki olmış rāhzen muṭrib burarlar gūş-ı ṭanbūrı

388. **ki:**
Gazel 341
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur
Ki dār u gīr-i zülfi şır hezārān dār-ı Manṣūrı

389. **ki:**
Gazel 342
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Yüzüñ göster belālu bülbülüñe
Ki gülzār-ı çemenden yüz çevürdi

390. **ki:**
Gazel 346
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Gel ʿaẕāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

391. **ki:**
Gazel 348
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ḥarem-i dilde göñül murġını ġamzeñ ki ṭutar
Ṣayd-ı murġ-ı dil ider ṣaḥn-ı ḥaremden ne-y-iki

392. **ki:**
Gazel 351
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ne laʿl olur ki yā Rab leẕẕetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

393. **ki:**
Kaside 1
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ṣiʿrüñ ne ḥaddi var ki ire vaṣf-ı ẕātuña
Kʾol vaḥy-i āsumān ola bu siḥr-i müfterā

394. **ki:**
Kaside 1
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.

Sen şol ḥabībsin ki görenler cemālüñi
Feyż-i naẕarla eylediler ḫāki kīmyā

395. **ki:**
Kaside 1
Mısra: **28**
" Ki" bağlacı.

Dest-i nevālüñ ile ṣunulmış nevāledür
Şol ḫᵛān-ı muʿcizāt ki neşr itdi enbiyā

396. **ki:**
Kaside 1
Mısra: **32**
" Ki" bağlacı.

Saḳf-ı sarāy-ı ḳadrüñe naḳḳāş-ı lem-yezel
Naḳş eylemiş ki dāme lekeʾl-ʿızzü veʾl-ʿalā

397. **ki:**
Kaside 1
Mısra: **48**
" Ki" bağlacı.

Engūr yaradılmadan içinde mey gören
Şol dīdedür ki ḫāk-i derüñ itdi tūtiyā

398. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Bahār-ı gülşen-i cennetden ide müstaġnī
Kime ki ʿarż ide dīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

399. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Uyandı ṣubḥ-ı ezelde ki ḫᵛāb-ı ġafletden
Bu ḫalḳı eyleye bīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

400. **ki:**
Kaside 4
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Sen ol āyīne-i nūr-ı Ḫudāsın
Ki her bir ṣūrete maʿnī-nümāsın

401. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **27**
" Ki" bağlacı.

Şol şuffa ki zülfin aña cārūb ide Rıḍvān
Süpründisini gözlerine küḥl ide ḥavrā

402. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **41**
" Ki" bağlacı.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

403. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **55**
" Ki" bağlacı.

Şol serv ki dīvāruña naḳş eyledi naḳḳāş
Teşbīh olınmaġa yarardı aña Ṭūbā

404. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **62**
" Ki" bağlacı.

Şādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Şol şu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

405. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **89**
" Ki" bağlacı.

Şol māh-ı saʿādet ki ider ḳaṣruñı menzil
Ḫurşīd-i cihāndur ki felek farḳına ḳor pā

406. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **90**
" Ki" bağlacı.

Şol māh-ı saʿādet ki ider ḳaṣruñı menzil
Ḫurşīd-i cihāndur ki felek farḳına ḳor pā

407. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **126**
" Ki" bağlacı.

Ḳılur ḳılıcuñ ʿarşda aşılduġın iʿlām
Ḫurşīde ki çarḫ üzre çeker tīġ-ı mücellā

408. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **140**
" Ki" bağlacı.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

409. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **158**
" Ki" bağlacı.

Dökmiş ḳadeḥ-i sīme zer-i sürḫ-ı müẕābı
Sāḳī ki ḫıżāb itmiş elin bāde-i ṣahbā

410. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **165**
" Ki" bağlacı.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī
Şeh ʿahdi durur bağlu gerek ẕulmet ü sevdā

411. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **183**
" Ki" bağlacı.

Şol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ
Ṣuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola ṣāhā

412. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **192**
" Ki" bağlacı.

Bir naẕm kʾaña ṭaña ḳalur rişte-i Pervīn
Bir şiʿr ki ḫayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

413. **ki:**
Kaside 6
Mısra: **205**
" Ki" bağlacı.

Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

414. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.

Ẓill-i Ḥaḳ Sulṭān Muḥammed Ḫān ki olmışdur anuñ
İşigi ṭopraġınuñ her ẕerresi enver güneş

415. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **51**
" Ki" bağlacı.

Ey ki bāb-ı rifʿatüñde ḫalḳa-i sīmīn hilāl
Vʾey ki devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde zer çenber güneş

416. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **52**
" Ki" bağlacı.

Ey ki bāb-ı rifʿatüñde ḫalḳa-i sīmīn hilāl
Vʾey ki devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde zer çenber güneş

417. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **55**
" Ki" bağlacı.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

418. **ki:**
Kaside 7
Mısra: **77**
" Ki" bağlacı.

Ḳankı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẕerreden kemter güneş

419. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ
Eşküm cevāhiriyle olur her civār laʿl

420. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **28**
" Ki" bağlacı.

Didi lebüm sözin igen alma zebānuña
Elmasdan ṣaḳın ki bulur inkisār laʿl

421. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **39**
" Ki" bağlacı.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

422. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **40**
" Ki" bağlacı.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

423. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **41**
" Ki" bağlacı.

Sulṭān Muḥammed ol ki bihişt-i sarāyınuñ
Ṭoprağı cevherinden ider iftiḫār laʿl

424. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **51**
" Ki" bağlacı.

Şol şevḳden ki yazalar alnında aduñı
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehriyār laʿl

425. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **98**
" Ki" bağlacı.

Şol deñlü ḫaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

426. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **105**
" Ki" bağlacı.

Yoḳ sīm ü zer elümde ki ṣaçam ayaġuña
Rengīn sözümle lā-cerem itdüm niṣār laʿl

427. **ki:**
Kaside 8
Mısra: **111**
" Ki" bağlacı.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-meṣel
Ḳan aġlar idi Aḥmed içün zār zār laʿl

428. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ḫālüñ ki çīn-i nāfe-i zülfüñdedür nihān
Gūyā ki şāh-dāne durur der-miyān-ı müşk

429. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ḫālüñ ki çīn-i nāfe-i zülfüñdedür nihān
Gūyā ki şāh-dāne durur der-miyān-ı müşk

430. **ki:**
Kaside 9
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Çöz çīn-i zülfüñi ki perīşān ola ḳamu
Bār-ı ḳaṭār-ı ġāliye vü kārbān-ı müşk

431. **ki:**
Kaside 10
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḫüsnidür nūr-ı hüdāsı gönlümüñ

432. **ki:**
Kaside 10
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḫüsnidür nūr-ı hüdāsı gönlümüñ

433. **ki:**
Kaside 10
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Ḫālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı gönlümüñ

434. **ki:**
Kaside 10
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḫayāsı gönlümüñ

435. **ki:**
Kaside 10
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı gönlümüñ

436. **ki:**
Kaside 10
Mısra: **29**
" Ki" bağlacı.

Gördi ki rāh-ı midḥatüñ ʿaḳlı düşürdi ḫayrete
Meyli duʿāña eyledi rāh-nümāsı gönlümüñ

437. **ki:**
Kaside 10
Mısra: **35**
" Ki" bağlacı.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası gönlümüñ

438. **ki:**
Kaside 11
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

439. **ki:**
Kaside 11
Mısra: **27**
" Ki" bağlacı.

Bir Süleymān-ḳadr ḫusrevsin ki bezmüñde ṭutar
Elde bir cām-ı Sikender kākül-i müşkīn-i dost

440. **ki:**
Kaside 11
Mısra: **39**
" Ki" bağlacı.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ki bezmüñʾçün ider
Dāmenin pür-verd-i aḥmer kākül-i müşkīn-i dost

441. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

442. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **43**
" Ki" bağlacı.

Sāye-i Yezdān Muḥammed Ḫān ki ebr-i şefḳati
Sāyebān-ı ʿizz ü devlet ḳurdı aṣḥāb üstine

443. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **52**
" Ki" bağlacı.

Gördi dīnāruñdaki elḳābı çeşm-i āfītāb
Yüzi zerd oldı ki yazıla ol elḳāb üstine

444. **ki:**
Kaside 12
Mısra: **55**
" Ki" bağlacı.

Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur fetḥ āyeti fīʾl-ḥāl miḥrāb üstine

445. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Ey ḫayāl-i sāye-i zülfüñ bahār-ı cān u dil
Bülbülüñ ḫoş gör ki ḥüsnüñ bāġınuñ mihmānıdur

446. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **35**
" Ki" bağlacı.

Ḳaṭre-i şebnem ki düşmişdür gülüñ ruḫsārına
Bülbül-i mestüñ niṣār-ı dīde-i giryānıdur

447. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **53**
" Ki" bağlacı.

Ġāzī-i ṣāḥib-ḳırān oldur ki devrinde anuñ
Küfr dāruʾl-cehli şimdi ʿilm şehristānıdur

448. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **73**
" Ki" bağlacı.

Ḫusrevā sen şol Ferīdūnsın ki ednā bendeñüñ
Ḫāk-i pāyı cevher-i tāc-ı ser-i Ḫaḳānıdur

449. **ki:**
Kaside 14
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Seḥer ki Zühre nevāda düzetdi perde-i çeng
ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi çāpük ü şeng

450. **ki:**
Kaside 14
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Meger ki bīşe-i gerdūnda gördi zerrīn şīr
Ki sebzezār-ı zümürrüdde ḳaçdı sīmīn reng

451. **ki:**
Kaside 14
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Sipihr çengine zerrīn veter daḳar ḫurşīd
Ki düze muṭrib-i Zühre bu şiʿr-i terle tereng

452. **ki:**
Kaside 14
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Diler ki irişe ʿunnāb-ı laʿlüñe zülfüñ
Ki ḫūşe-i ʿinebīden aṣar iki āveng

453. **ki:**
Kaside 14
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Diler ki irişe ʿunnāb-ı laʿlüñe zülfüñ
Ki ḫūşe-i ʿinebīden aṣar iki āveng

454. **ki:**
Kaside 14
Mısra: **22**
" Ki" bağlacı.

Şeker ne kelledür ey ṭūṭī-i şeker-güftār
Ki laʿlüñe öykünüp itdi cihānı başına teng

455. **ki:**
Kaside 14
Mısra: **26**
" Ki" bağlacı.

Cefāsı tīġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-ā-ser jeng

456. **ki:**
Kaside 14
Mısra: **32**
" Ki" bağlacı.

Düzetdi ḳalʿa-i pūlād tīġı İslāma
Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı Fireng

457. **ki:**
Kaside 14
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.

Sen ol hümā-yı şerefsin ki ʿahd-i ʿadlüñde
Ḳılur nişīmen-i şehbāzı āşiyāna küleng

458. **ki:**
Kaside 14
Mısra: **42**
" Ki" bağlacı.

O şehsüvāra ʿinān-gīr ola mı dest-i ṣabā
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

459. **ki:**
Kaside 14
Mısra: **46**
" Ki" bağlacı.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

460. **ki:**
Kaside 15
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ẓill-i Ḥaḳ Şāh Muḥammed ki işigi göginüñ
Kemterīn ılduzı olur meh-i tābān-ı kerem

461. **ki:**
Kaside 15
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Ne melek-ḫūy meliksin ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cūd aḳıdur ravżа-i rıḍvān-ı kerem

462. **ki:**
Kaside 15
Mısra: **41**
" Ki" bağlacı.

Būy-ı ḫulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

463. **ki:**
Kaside 16
Mısra: **29**
" Ki" bağlacı.

Ne Mesīḥā-dem olursın ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cān aḳıdur ravżа-i rıḍvān-ı kerem

464. **ki:**
Kaside 17
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Ol ki yoluñda fidā eyledi evvel dil ü cān
Senden ol ṣaḳına mı girü ḳalan varluġı

465. **ki:**
Kaside 17
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

466. **ki:**
Kaside 17
Mısra: **31**
" Ki" bağlacı.

Ol ki gösterdi Mesīḥāya revān-baḫşluġı
Ol ki ögretdi Ferīdūna cihāndārluġı

467. **ki:**
Kaside 17
Mısra: **32**
" Ki" bağlacı.

Ol ki gösterdi Mesīḥāya revān-baḫşluġı
Ol ki ögretdi Ferīdūna cihāndārluġı

468. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **37**
" Ki" bağlacı.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

469. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **57**
" Ki" bağlacı.

Ol ki ṭaʿn-ı nīzesinden ḳan döker çeşm-i zırıh
Deprenür pāy-ı semendinden zemīn-i heftümīn

470. **ki:**
Kaside 19
Mısra: **93**
" Ki" bağlacı.

Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye
Ḥaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferīn

471. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Şükür ki virdi yine rūzigāra ḥüsn ü cemāl
Bahār-ı devlet-i Şeh Bāyezīd-i ferruḫ-fāl

472. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Beşer ne şerḥ ide bilsün cemālin ol güneşüñ
Ki oldı ẓill-i Ḫudā-yı cemīl-i celle celāl

473. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **34**
" Ki" bağlacı.

Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim ṣarardı çihre-i zer
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

474. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **36**
" Ki" bağlacı.

Hilāl nūnını altun ṣuyıyla kātib-i çarḫ
Yazar her ay ki naʿl-i semendüñe ola dāl

475. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **39**
" Ki" bağlacı.

Sen ol penāh-ı cihānsın ki vaṣf-ı ceyşüñ ider
Firāset ehlini ʿāciz kiyāset ehlini lāl

476. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **62**
" Ki" bağlacı.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfitāb hilāl

477. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **64**
" Ki" bağlacı.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl
Ki ṣaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

478. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **65**
" Ki" bağlacı.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı baña ḥalāl

479. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **71**
" Ki" bağlacı.

Severseñ ol ṣanemi sev ki sāʿidinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitīni māl-ā-māl

480. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **78**
" Ki" bağlacı.

Anuñʾçün oldı ḳara zülfüñ aġına hevesüm
Ki āb-ı dīdede çoġaldı māhiyān-ı ḫayāl

481. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **80**
" Ki" bağlacı.

Bu murġ-ı dīde meger dām-ı zülfüñi göremez
Ki açdı dāne-i ḫālüñ havāsına per ü bāl

482. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **82**
" Ki" bağlacı.

Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

483. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **85**
" Ki" bağlacı.

Ki anda ʿayş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt
Sitāre ḫayl ü felek-ḳadr ü āfītāb-cemāl

484. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **92**
" Ki" bağlacı.

Ne cāẕūluḳlar ider gör medāyiḥüñde ḳalem
Ki düzdi āb-ı siyehden niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl

485. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **94**
" Ki" bağlacı.

Semāʿı naġme-i naẓmumla raḳṣa girse ne ṭañ
Ḳalem ki cām-ı medīḥüñle oldı mest-i maḳāl

486. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Şād ol ey dil ki dilsitān bulduñ
Mürde cismüñe tāze cān bulduñ

487. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Zülf ü ḫaddiyle ṣoḥbet it şeb ü rūz
Ki gülistānda sāyebān bulduñ

488. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Yüzi vaṣfında sāz dut bülbül
Ki bahār içre būstān bulduñ

489. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Ṣalın ey serv-ḳad ki eşkümden
Yollaruñ bāġ u būstān bulduñ

490. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **29**
" Ki" bağlacı.

Şol Süleymān ki mühri ḫātemini
Kār-fermā-yı ins ü cān bulduñ

491. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **45**
" Ki" bağlacı.

Sensin ol şeh-nişān ki ḳullaruñuñ
Eñ kemin şāh-ı kāmrān bulduñ

492. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **47**
" Ki" bağlacı.

Bir meliksin ki nüh felek gözine
Sümm-i esbüñi sürmedān bulduñ

493. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **58**
" Ki" bağlacı.

Şemsi ḳapuñda gördi didi felek
Yüzüñi sür ki āsitān bulduñ

494. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **60**
" Ki" bağlacı.

Bilmeseñ ḳadrin Aḥmedüñ ne ʿaceb
Bir güherdür ki rāygān bulduñ

495. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **63**
" Ki" bağlacı.

Diñle sözin ki naẓmı gevherini
Ḥalḳa-i gūş-ı āsumān bulduñ

496. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **67**
" Ki" bağlacı.

Ḳoma ṭoprakda Aḥmedi ki anı
Midḥatüñ cevherine kān bulduñ

497. **ki:**
Kaside 21
Mısra: **69**
" Ki" bağlacı.

Bunca yıldur ki ṭūṭī-i ḳalemin
Ḫānedānuña medḥ-ḫᵛān bulduñ

498. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

İster ki ḳara baḫtumı uyara uyḫudan
Anuñʾçün urdı çeşmine ol gül-ʿiẕār āb

499. **ki:**
Kaside 22

Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

500. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **22**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

501. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **29**
" Ki" bağlacı.

Diler ki pāyına düşe serv-i sarāyuñuñ
Zencīre çekseler daḫı ḳılmaz ḳarār āb

502. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **39**
" Ki" bağlacı.

Sen şol kerīmsin ki girerseñ beriyyeye
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

503. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **51**
" Ki" bağlacı.

Bir söze başladı ki anuñ luṭfın itse gūş
Olurdı reşkden güher-i şāh-vār āb

504. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye
Ḥasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

505. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

İḥyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Şol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

506. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **27**
" Ki" bağlacı.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

507. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **32**
" Ki" bağlacı.

Ṭoldurdı şīşesin gözümüñ ḥasret-i ruḫuñ
Gül yapraġı gibi ki ḳodı yādigār āb

508. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

509. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **34**
" Ki" bağlacı.

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

510. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **35**
" Ki" bağlacı.

Giceyle şuya girme ki tābıyla cismüñüñ
Şemsüʾḍ-ḍuḥā gibi görine şuʿledār āb

511. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **52**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören
Şanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

512. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **69**
" Ki" bağlacı.

Bir baḥr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Şuya elin şoḳarsa olur dür-niṣār āb

513. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **75**
" Ki" bağlacı.

Bu cürm içün ki ʿarż-ı naẕīr eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

514. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **78**
" Ki" bağlacı.

Ger ḫāke şalsa ẕerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

515. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Āhū ḳomadı ḳırdı ki ḳurbān ide felek
Ḥüsnüñ ṣabāḥ-ı ʿīdine bī-ḥadd ü bī-şumār

516. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.

Dirler ki itleriüñe şikār olmaġa perī
Şayduñda oldı ṣūret-i āhūda āşikār

517. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **28**
" Ki" bağlacı.

Gūş-ı benefşeden şaḳın ey ʿandelīb-i mest
Gül ḥüsni rāzın açma ki yirüñ ḳulaġı var

518. **ki:**
Kaside 24

Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

519. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **34**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

520. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **38**
" Ki" bağlacı.

Didüm kim itdi leblerüñi çeşme-i ḥayāt
Didi ki būse-i der-i dergāh-ı şehriyār

521. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **41**
" Ki" bağlacı.

Devrān-ı ʿayş ü vaḳt-i ṭarabdur ki ʿāleme
El virdi pāy-būs-ı cihāndār-ı rūzigār

522. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **45**
" Ki" bağlacı.

Sāḳī piyāle şun ki bu ʿīdüñ şafāsına
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

523. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **49**
" Ki" bağlacı.

Beñzer ki kāse şunmaġa ḫʷānında ʿīdüñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

524. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **56**
" Ki" bağlacı.

Dest-i nihāli pür-zer-i sürḫ eyledi ḫazān
Gördi ki el götürdi duʿāñ ile şāḫ-sār

525. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **57**
" Ki" bağlacı.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

526. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **65**
" Ki" bağlacı.

Hʷar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevherin
İḳbāl ü yümn içün götürür güş-ı rūzigār

527. **ki:**
Kaside 24
Mısra: **71**
" Ki" bağlacı.

Bir ḳadre ir cīhānda ki çākerlerüñ ola
Sulṭān-ı yem-yemīn ü şehenşāh-ı kān-yesār

528. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Şundı elin ʿamāmeme şandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

529. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Cānā gözüñe hey di ki sermest-i nāz olup
Ġavġālar itmesün dil-i bīmārum üstine

530. **ki:**
Kaside 26
Mısra: **27**
" Ki" bağlacı.

Raḥm it baña ki zülfüñ ucından ḳalem gibi
Ḳan aġlaram bu baḫt-ı nigūnsārum üstine

531. **ki:**
Kaside 27
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ey ol ki devlet atına olduġı dem süvār
Pür-ʿanber oldı dāmen-i ṣaḥrā vü kūhsār

532. **ki:**
Kaside 27
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Beñzer ki āsumānda görinen hilāl-i ʿīd
Atuñ ayaġı izidür ey şāh-ı kāmkār

533. **ki:**
Kaside 27
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ol ata çoḳ degül bu ḳadar ʿizzet ü şeref
Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdigār

534. **ki:**
Kaside 27
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Bir baḥr-i cūdsın ki cebīninde sāʾilüñ
Bārān-ı baḫşişüñ ḳomadı gerd-i iftiḳār

535. **ki:**
Kaside 28
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Ḳan-bahā virmek dilerseñ ġamzeñüñ maḳtūline
Ḳaṭre-i mey vir ki cām-ı laʿl-i cānāndan ṭamar

536. **ki:**
Kaside 29
Mısra: **39**
" Ki" bağlacı.

Sulṭān Cem-i ṣānī ki anuñ adın işitse
Fīʾl-ḥāl sürer ṭopraġa ruḫsārı benefşe

537. **ki:**
Kaside 29

Mısra: **43**
" Ki" bağlacı.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

538. **ki:**
Kaside 29
Mısra: **51**
" Ki" bağlacı.

Bir ṣuffa ki süpründisini küḥl ide ḥavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī benefşe

539. **ki:**
Kaside 29
Mısra: **59**
" Ki" bağlacı.

Bu ʿadl-i cihān-gīrden añlandı ki ayruḳ
Nā-maḥreme baş ḳoşmaya ebkār-ı benefşe

540. **ki:**
Kaside 29
Mısra: **66**
" Ki" bağlacı.

Ġarḳ oldı ʿadū ḳanına ol ḫancer-i sīr-āb
Gūyā ki geyer câme-i gül-nāri benefşe

541. **ki:**
Kaside 30
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

542. **ki:**
Kaside 30
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

543. **ki:**
Kaside 30
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma
Bildüm ki devletüm benüm ol āsitān imiş

544. **ki:**
Kaside 30
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Sāḳī zamān-ı ḫüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

545. **ki:**
Kaside 30
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Sulṭān Cem ol ki ḫusrev-i sulṭān-nişān imiş
Māh-ı saʿādete işigi āsumān imiş

546. **ki:**
Kaside 30
Mısra: **35**
" Ki" bağlacı.

Key yaraşur ki kisveti ʿömr-i dırāzuñuñ
Yek-ser ṭırāz-ı memleket-i cāvidān imiş

547. **ki:**
Kaside 30
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḫüsnidür nūr-ı hüdāsı gönlümüñ

548. **ki:**
Kaside 30
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḫüsnidür nūr-ı hüdāsı gönlümüñ

549. **ki:**
Kaside 30
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Ḫālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı gönlümüñ

550. **ki:**
Kaside 30
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı gönlümüñ

551. **ki:**
Kaside 30
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı gönlümüñ

552. **ki:**
Kaside 31
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

553. **ki:**
Kaside 31
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Ṣu kevṯer olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı ṣahbā

554. **ki:**
Kaside 31
Mısra: **59**
" Ki" bağlacı.

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

555. **ki:**
Kaside 31
Mısra: **62**
" Ki" bağlacı.

Dut cān ḳulaġın ḥikmetine Mantıḳ-ı Ṭayruñ
Diñle bu kelāmı ki oḳır bülbül-i gūyā

556. **ki:**
Kaside 31

Mısra: **65**
" Ki" bağlacı.

Bir ġonca-i nāzük-dil elinden ki müdāmı
Reşk ide yüzi gülşenine cennet-i meʾvā

557. **ki:**
Kaside 31
Mısra: **67**
" Ki" bağlacı.

Bir serv-i ḳabā-pūş kenārında ki anuñ
Bālāsı hevāsında şikeste ḳala Ṭūbā

558. **ki:**
Kaside 31
Mısra: **71**
" Ki" bağlacı.

Bir muṭrib-i ḫoş-naġme havāsında ki ʿuşşāḳ
Nevrūz-ı hümāyūnda ola aña hem-āvā

559. **ki:**
Kaside 32
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Sepīde-dem ki ḳadem başdı bāġa bād-ı ḫazān
Döşedi aṭlas-ı zer-beft ayaġına bostān

560. **ki:**
Kaside 32
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Nebāt-ı sūḫte ki yaḳmış idi mihr dilin
Yüregine ṣu sepe geldi ṣubḥ-dem bārān

561. **ki:**
Kaside 32
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Nigār laʿline hemşīredür meger engūr
Ki mürde-dillere bir ḳaṭresi virür biñ cān

562. **ki:**
Kaside 32
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Ne oldı ṣayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḥarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

563. **ki:**
Kaside 32
Mısra: **22**
" Ki" bağlacı.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

564. **ki:**
Kaside 32
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān miṣālini eyler bu çāder içre ʿayān

565. **ki:**
Kaside 32
Mısra: **28**
" Ki" bağlacı.

Ḫayāl-i bāṭıla baḳma başīret ehli iseñ
Naẓar ḳıl aña ki oldur ṣalāḥ-ı cān-ı cihān

566. **ki:**
Kaside 32
Mısra: **44**
" Ki" bağlacı.

Müdām ʿayş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazīzdür mihmān

567. **ki:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ḳullaruz ḫālümüz añlatmaġa geldük ḳapuya
İntiẓāruz ki icāzet vire sulṭān-ı kerem

568. **ki:**
Kıt'a 1
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Ne revādur ki cihān luṭfuña ġarḳ olmış iken
Ḳapu ḳapu ṭolanam bulamayam nān-ı kerem

569. **ki:**
Kıt'a 1
Mısra: **22**
" Ki" bağlacı.

Beni ḫᵛār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

570. **ki:**
Kıt'a 1
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

571. **ki:**
Kıt'a 1
Mısra: **26**
" Ki" bağlacı.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

572. **ki:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ben ol ḫākem ki ebr-i şefḳatüñle Vücūdum mülkini bostān idersin

573. **ki:**
Kıt'a 2
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Şekerden yig müferriḥ sözlerüñ var
Ki Aḥmed ʿaḳlını ḫayrān idersin

574. **ki:**
Kıt'a 3
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Her bāb ile ʿaczümi bilürdüm
Her nice ki imtiḥānum olsa

575. **ki:**
Kıt'a 4
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Sözüm gūş it ki ḫāmemle cevāhir ideyin īsār

Dıraḫt-ı bāġ-ı firdevse güherden berg ü bār olsun

576. **ki:**
Kıt'a 5
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ḳapuñda çeşm ber-reh dest-ber-dest
Ṭurur devlet ki ide dest-būsī

577. **ki:**
Kıt'a 9
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Didüm ki ṭudacıġuñ öpicek
Cānā ṭapuña ne ʿār olurdı

578. **ki:**
Kıt'a 9
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Didi ki ṭudacıġum öpicek
Defʿī heves-i kinār olurdı

579. **ki:**
Kıt'a 12
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḫumdan
Al iç tekellüfe düşme ṣudur şarāb degüldür

580. **ki:**
Kıt'a 14
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Şaṭardum bugün cānı bir ḥabbeye
Ki yār irdi germ oldı bāzārumuz

581. **ki:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Āfītāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfītāb

582. **ki:**
Kıt'a 17
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur

Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

583. **ki:**
Kıt'a 21
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

584. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

ʿAṭāñ ol deñizdür muḥīṭüʾl-cihāt
Ki bir ḳaṭresidür anuñ kāyināt

585. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Bedīhī degül mi ne lāzım delīl
Ki eyneʾz-zelīlü ve eyneʾl-Celīl

586. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Şerīf aduñ añdum ki bulam şeref
Ki żikrüñsüz olmaya ʿömrüm telef

587. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Kimem ben ki medḥüñi sevdā ḳılam
Bu naʿmā-yı bī-ḥaddi iḥṣā ḳılam

588. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **31**
" Ki" bağlacı.

Muḥammed ki maḫlūḳuñ aʿlāsıdur
Cihān nūr-ı ḥüsni tecellāsıdur

589. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **48**
" Ki" bağlacı.

Muhācirleriüñe ve enṣāruña
Ki ġarḳ oldılar nūr-ı dīdāruña

590. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **58**
" Ki" bağlacı.

Cihān maḫrecinden ḫurūc eyledüñ
Ki miʿrāc-ı ḳurbe ʿurūc eyledüñ

591. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **59**
" Ki" bağlacı.

Sen olsun ki saña selām itdi Ḥaḳ
Senüñle hezārān kelām itdi Ḥaḳ

592. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **63**
" Ki" bağlacı.

Seferden ki geldüñ getürdüñ hemān
Ḥaḳuñ raḥmetini bize armaġan

593. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **99**
" Ki" bağlacı.

Ki gördüm cihān bezmi bāḳī degül
Giden gelmez ayruḳ mülāḳī degül

594. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **106**
" Ki" bağlacı.

Anuñçün ṣadef oldı gevher-fürūş
Ki hem yumdı aġzını hem ṭutdı gūş

595. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **111**
" Ki" bağlacı.

Bu olmasa bir söz açaydum ki āh
Ṭutuşup yanaydı bu nüh ḫāneḳāh

596. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **133**
" Ki" bağlacı.

Ki naẓmum seḫābın dür-efşān idem
Niṣār-ı ser-i bezm-i sulṭān idem

597. **ki:**
Mesnevi 3

Mısra: **142**
" Ki" bağlacı.

Bu fermānı çün itdi sulṭānumuz
Ki cemʿ ola mecmūʿ-ı dīvānumuz

598. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **156**
" Ki" bağlacı.

Gül-i terde yazdum ḫaṭ-ı dil-nevāz
Ki menşūr-ı ʿömr ola ʿunvān-ı nāz

599. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **165**
" Ki" bağlacı.

Ki her nā-tüvān kʾanı ḫʷānā ola
Açup görmesiyle tüvānā ola

600. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **222**
" Ki" bağlacı.

Diye Aḥmed içün ḳarīb ü baʿīd
Ki oldur ş̲enā-gūy-ı Şeh Bāyezīd

601. **ki:**
Mesnevi 4
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ki bir gün ʿālemi seyrān iderdüm
Diyār-ı Rūmda devrān iderdüm

602. **ki:**
Mesnevi 4
Mısra: **26**
" Ki" bağlacı.

Diyār-ı yārda bir seng yoḳdur
Ki göz yaşından anda zeng yoḳdur

603. **ki:**
Mesnevi 4
Mısra: **35**
" Ki" bağlacı.

Ki āteşden biterdi sünbül-i ter
Ki ol sünbüllerin ḫāk itdi yek-ser

604. **ki:**
Müfret 1
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ḥasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz
Şol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

605. **ki:**
Müfret 2
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın
Ṭur ey Mesīḥ-dem ki yaraşmaz maraż saña

606. **ki:**
Müfret 8
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

607. **ki:**
Müfret 11
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabībüm oldı ṣarīḫ
Ṣaḥīḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarīṣu maḥrūm

608. **ki:**
Müfret 24
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

609. **ki:**
Müfret 26
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

610. **ki:**
Müfret 30
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ey ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabīb
Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder ṣarāb-ı sīb

611. **ki:**
Müfret 34
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Ṣanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

612. **ki:**
Müfret 42
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Şu gelür ḫānum elüñden yüzüme baḳmayasın
Hele şu gelmez elüñden ki göñülden çıḳasın

613. **ki:**
Müfret 45
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ gibi ditrer idi nāme

614. **ki:**
Müfret 46
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Geldi bir nāme ki efsūn oḳımış ḫāmesine
Cān u dil ʿāşıḳ olur ṣūret-i ser-nāmesine

615. **ki:**
Müfret 50
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ḫayme-i sīm ki mercān budaġıdur diregi
Yil olup ṣalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

616. **ki:**
Murabba 1
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Ben dimezdüm ki hevā yolına ser-bāz gelem
Ney-i ʿışḳuñla ġamuñ çengine dem-sāz gelem

617. **ki:**
Nazm 1

Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Zīrā ki vilāyet-i ʿAlīye
Münkir degülüz imāmumuzdur

618. **ki:**
Nazm 2
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Bilürsin derdin ehl-i iḥtiyācuñ
Ki ḥācet yoḳdur ol derde suʾāle

619. **ki:**
Nazm 2
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Buyur var ise dīvānı Kemālüñ
Ki tebdīl ola noḳṣānum kemāle

620. **ki:**
Nazm 3
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḥālin dimek içün dil uzatmış çemeni gör

621. **ki:**
Nazm 3
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Eydür ki yir altındaġı esrārı şorarsañ
Var lāleye başındaġı ḳanlu kefeni gör

622. **ki:**
Nazm 5
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

623. **ki:**
Nazm 5
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

624. **ki:**
Nazm 10
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Şol at ki feṯḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle ṣaldı anı infiʿāl-i cev

625. **ki:**
Nazm 11
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Sen ol sitāre-ḥaşemsin ki āfitāb-ı münīr
Eger ḳovulsa ḳapuñdan düşerdi pencereden

626. **ki:**
Nazm 11
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Bülend nūrı ḥaḳıyçün Muḥammedüñ ki henūz
Cemāli berḳ urur ol türbe-i muṭahharadan

627. **ki:**
Nazm 11
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Müzevvirüñ kelimātın benümʾçün itme ḳabūl
Ki dil marīżi helāk oldı ol müzevvereden

628. **ki:**
Nazm 12
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ṣan ḥameldür ki ḳurtdan ḳaçuban
Şīr-i ner ḳoltuġın idindi maḳar

629. **ki:**
Nazm 12
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ḫusrevā bil ki dāl-i devletdür
Ki saña geldi genc-i bād-āver

630. **ki:**
Nazm 12
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ḫusrevā bil ki dāl-i devletdür
Ki saña geldi genc-i bād-āver

631. **ki:**
Nazm 23
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

632. **ki:**
Nazm 23
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

633. **ki:**
Nazm 24
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ṣalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

634. **ki:**
Nazm 31
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānīdür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

635. **ki:**
Nazm 34
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Bugün bir ārzū ḳalmaz cihānda
Ki ḫʷān-sālār-ı vaṣluñ ḥāżır itmez

636. **ki:**
Nazm 36
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

637. **ki:**
Nazm 36
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

638. **ki:**
Nazm 36

Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Çingene ḳarısına dönmiş yüzüñ
Yüri elek ṣat ki alurlar ola

639. **ki:**
Nazm 37
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

640. **ki:**
Nazm 43
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

641. **ki:**
Terci-bend 1
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Zeyn oldı ʿīd-i ṣādī vü ḫatm oldı ṣavm-ı ġam
Ṣol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

642. **ki:**
Terci-bend 1
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.

Ḫulḳı ʿaẓīmdür ki ṭolu müşk-i nāb ider
Ḫāk-i bihişti ṭīb-i ḫışāli Muḥammedüñ

643. **ki:**
Terci-bend 1
Mısra: **77**
" Ki" bağlacı.

Ṣol cān ki deldi baġrını tīr-i maḥabbetüñ
Açdı sarāy-ı ḳalbine Ḥaḳ revzen-i yaḳīn

644. **ki:**
Terci-bend 1
Mısra: **107**
" Ki" bağlacı.

Yevmüʾl-cezāya dek ki ṣenāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

645. **ki:**
Terci-bend 1
Mısra: **108**
" Ki" bağlacı.

Yevmüʾl-cezāya dek ki ṣenāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

646. **ki:**
Terci-bend 1
Mısra: **110**
" Ki" bağlacı.

Ey ḫᵛāce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ

647. **ki:**
Terci-bend 1
Mısra: **120**
" Ki" bağlacı.

Şerḥ eyle ṣadrumı ve müyesser ḳıl emrümi
ʿAḳd-i lisānum aç ki ṣenāñ eyleyem senüñ

648. **ki:**
Terci-bend 1
Mısra: **121**
" Ki" bağlacı.

Ey pādişāh-ı ṣūret ü maʿnā buyur ki ben
Meydān-ı medḥe naṣb-ı livāñ eyleyem senüñ

649. **ki:**
Terci-bend 2
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Yile varsa çerāġ-ı lāle ne ṭañ
Ki virür şemʿa inṭıfāyı ṣabā

650. **ki:**
Terci-bend 2
Mısra: **56**
" Ki" bağlacı.

Servi beñzetdi ḳadd-i dil-cūña
Ki ḳodı pāy-ı serve ser nergis

651. **ki:**
Terci-bend 2
Mısra: **58**
" Ki" bağlacı.

Düşdi sevdā-yı çeşm-i hindūña
Ki olur her gice seḥer nergis

652. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Kūteh biçildi ḳaddine rūḥuñ ḳabā-yı ten
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

653. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḥüsn ü bahā imiş

654. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

655. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

656. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

657. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.

Aġlañ ki yire girdi meh-i āsumān daḫı
Ẓulmet palāsın egnine ṣaldı cihān daḫı

658. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **41**
" Ki" bağlacı.

Zinhār emīn oturma ki ʿālemde kimse hīç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

659. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **49**
" Ki" bağlacı.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

660. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
" Ki" bağlacı.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

661. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **55**
" Ki" bağlacı.

Vā-ḥasretā ki ḳandadur ol ṭalʿat-i münīr
Kim mihr-i ḥüsni maṭlaʿ-ı nūr-ı İlāh idi

662. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **57**
" Ki" bağlacı.

Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

663. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
" Ki" bağlacı.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫᵛāh idi

664. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **66**
" Ki" bağlacı.

Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur
Ol devlet āfitābı ki gerdūn-penāh idi

665. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **67**
" Ki" bağlacı.

Derdā ki şoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

666. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **67**
" Ki" bağlacı.

Derdā ki şoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

667. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
" Ki" bağlacı.

Olmaz muṣībeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zīrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

668. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **113**
" Ki" bağlacı.

Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ
Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemīn ola

669. **ki:**
Terkib-bend 1
Mısra: **117**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed sözi uzatma ki mersiyyeden murād
Ḫalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

670. **ki:**
Kaside 4
Mısra: **12**
" Zira, çünkü" anlamında bağlaç.

Demüñden feyż olur ʿilm-i ledünnī
Ki sen ser-çeşme-i ʿayn-ı beḳāsın

671. **ki:**
Kaside 4
Mısra: **26**
" Zira, çünkü" anlamında bağlaç.

Muḥammed ḥaḳḳı Aḥmed düşdi ḫāke
Elini al ki ẓıll-ı Kibriyāsın

672. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **14**
" Zira, çünkü" anlamında bağlaç.

Şerīf aduñ añdum ki bulam şeref
Ki ẕikrüñsüz olmaya ʿömrüm telef

673. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **114**
" Zira, çünkü" anlamında bağlaç.

Zebānuñ ṭut ey merd-i şīrīn-zebān
Ki tecnīs-i ḫaṭdur zebān u ziyān

674. **ki:**
Kaside 22
Mısra: **9**
" Zira, çünkü" anlamlarında bir bağlaç.

Varma kenār-ı āba ki ḫod-bīn ider seni
Gösterdügince ḥüsnüñi āyīne-vār āb

675. **ki:**
Kaside 2
Mısra: **17**
"Bu yüzden", "böylelikle" anlamında kullanılan bağlaç.

Ya baḥr-i raḥmet-i Ḥaḳdur ki luṭfı mevciyle ider
Niṣār-ı gevher-i şeh-vār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

676. **ki:**
Mesnevi 4
Mısra: **3**
"Bu yüzden", "böylelikle" anlamında kullanılan bağlaç.

Ki cān bāġında bir murġ-ı nevā-sāz
Söze bu perdeden itdi ser-āġāz

677. **ki:**
Mesnevi 4
Mısra: **28**
"Bu yüzden", "böylelikle" anlamında kullanılan bağlaç.

Kilīd açdı dilümden ḫāzin-i rāz
Ki bu maḫzenden oldum kīse-perdāz

678. **ki:**
Mesnevi 4
Mısra: **36**
"Bu yüzden", "böylelikle" anlamında kullanılan bağlaç.

Ki āteşden biterdi sünbül-i ter
Ki ol sünbüllerin ḫāk itdi yek-ser

679. **ki:**
Mesnevi 4
Mısra: **41**
"Bu yüzden", "böylelikle" anlamında kullanılan bağlaç.

Ki dil murġı görüp ḫavf ide andan
ʿAlāḳa ḳaṭʿ ide bu būstāndan

680. **ki:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
" Ki bağlacı".

Muṭribā çengi ḳoʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

681. **ki:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
" Ki bağlacı".

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

682. **ki:**
Gazel 3
Mısra: **1**
" Ki bağlacı".

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḫayrān aña

683. **ki:**
Gazel 55
Mısra: **5**
" Ki bağlacı".

Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

684. **ki:**
Gazel 61
Mısra: **14**
" Ki bağlacı".

Ḥaẕer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

685. **ki:**
Gazel 64
Mısra: **6**
" Ki bağlacı".

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

686. **ki:**
Gazel 77
Mısra: **2**
" Ki bağlacı".

Göñül bir dil-rubāya müftetendür
Ki bālāsı belā-yı merd ü zendür

687. **ki:**
Gazel 105
Mısra: **10**
" Ki bağlacı".

Ṣaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġılduġı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

688. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **47**
" Ki bağlacı".

Bir ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur ki rāy-ı ḳadrinüñ
Meslekinde sebʿa-i seyyāre ser-gerdānıdur

689. **ki:**
Kaside 13
Mısra: **49**
" Ki bağlacı".

Bir ẕükā-dildür ki çeşm-i dīdebān-ı āsumān
Her dem idrāk-i kemāl-i rāyınuñ ḫayrānıdur

690. **ki:**
Kaside 18
Mısra: **21**
" Ki bağlacı".

Çoḳ çegzinür ki çaġıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẕill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

691. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **31**
" Ki bağlacı".

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

692. **ki:**
Kaside 20
Mısra: **32**
" Ki bağlacı".

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

693. **ki:**
Kaside 23
Mısra: **83**
" Ki bağlacı".

Çek tīġ-ı ābdārı ki ḳorḳuñdan içemez
Kāfīr diyār-ı küfrde bir ḫoş-güvār āb

694. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **117**
"Böylelikle, öyle ki, o vakit" anlamında bağlaç.

Ki senden ṭulūʿ ide envār-ı Ḥaḳ
Açıla der-i genc-i esrār-ı Ḥaḳ

695. **ki:**
Mesnevi 3
Mısra: **124**
"Böylelikle, öyle ki, o vakit" anlamında bağlaç.

Ṣun ol rāḥı ey rāḥat-engīz-i rūḥ
Ki ḳalbe ṣafā vire rūḥa fütūḥ

kıble:

1. **ḳıblesi:**-*si*
Gazel 280
Mısra: **16**
Müslümanların namaz kılarken yöneldikleri kutsal yön; aşıklar için kutsal olan sevgilinin bulunduğu taraf, mekan.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḥacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

2. **ḳıbleye:**-*ye*
Gazel 80
Mısra: **18**
İbadet etmek için dönülen yer. || *Sevgili.*

Aḥmed vedāʿda nigerāndur cemālüñe
Dutar yüzini ḳıbleye zār ile cān çeker

3. **ḳıblesin:**-*si, -n*
Gazel 188
Mısra: **9**
Müslümanların namazda yöneldikleri taraf, Kâbe.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuşşāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

4. **ḳıblesin:**-*si, -n*
Gazel 188
Mısra: **10**
Müslümanların namazda yöneldikleri taraf, Kâbe.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuşşāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

5. **ḳıbleden:**-*den*
Gazel 342
Mısra: **3**
Müslümanların namazda yöneldikleri taraf, Kâbe; sevgilinin bulunduğu yer.

Yüzi Ḥaḳ ḳıbleden dönsün anuñ kim
Cemālüñ gördi senden yüz çevürdi

6. **ḳıble:**
Gazel 116
Mısra: **6**
Müslümanların namazda yöneldiği cihet, Mekke şehrinin ve Kâbe'nin bulunduğu yön II Sevgilinin yüzü.

Sür yüzüñ ṣol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

ḳıblegāh:

1. **ḳıblegāhında:**-*ı, -nda*
Gazel 185
Mısra: **5**
1. Kâbe'nin bulunduğu yer, kıble yönü. 2. mec. Sığınılan, baş vurulan yer.

Var cemālüñ ḳıblegāhında niyāzından ümīd
Kʾola miftāḥ-ı der-i devlet duʿā-yı ṣubḥ-dem

ḳıble-gāh:

1. **ḳıble-gāh:**
Gazel 322
Mısra: **6**
1. Kâbe'nin bulunduğu yer, kıble yönü. 2. mec. Sığınılan, baş vurulan yer.

Ṣaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḥamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

2. **ḳıble-gāh:**
Gazel 324
Mısra: **12**
1. Kâbe'nin bulunduğu yer, kıble yönü. 2. mec. Sığınılan, baş vurulan yer.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

3. **ḳıble-gāh:**
Gazel 335
Mısra: **4**
1. Kâbe'nin bulunduğu yer, kıble yönü. 2. mec. Sığınılan, baş vurulan yer.

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña
Bir dīn içinde nʾiçün ola ḳıble-gāh iki

ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā:

1. **ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā:**
Kaside 6
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **-**
Kalbi temizlerin kıblesi.

Ey ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā ṣol ruḥ-ı zībā
Vʾey ḥalḳa-i beytüʾl-ḥarem ol zülf-i semen-sā

ḳıble-i cihānsın:

1. **ḳıble-i cihānsın:**-*sın*
Gazel 158
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın kıblesi.

Ay u güneş cemālüñ secdʾitse ṭañ mı kim
Sen ḳıble-i cihānsın u miḥrāb-ı cān ḳaşuñ

ḳıble-i ehl-i niyāza:

1. **ḳıble-i ehl-i niyāza:**-*a*
Gazel 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Niyaz ehlinin kıblesi.

Ey dil yüzüñi ḳıble-i ehl-i niyāza ṭut
Yaʿnī ki āsitān-ı büt-i dil-nevāza ṭut

ḳıble-i mihr ü māh:

1. **ḳıble-i mihr ü māh:**
Nazm 38
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin ve ayın kıblesi.

İşigüñden ey ḳıble-i mihr ü māh
Yaşum gitdügine çü ḳıldum nigāh

ḳıble-i ʿulyā:

1. **ḳıble-i ʿulyā:**
Kaside 6
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **-**
Büyük, ulu, şerefli Kâbe.

Çün eyledüñ ol Kaʿbe-i ʿālīyi ʿimāret
Oldı aña taḥvīl bu gün ḳıble-i ʿulyā

ḳıble-nümā:

1. **ḳıble-nümāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **1**
Kıbleyi gösteren alet, pusula.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

2. **ḳıble-nümāsı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **1**
Kıbleyi gösteren alet, pusula.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

3. **ḳıble-nümā:**
Gazel 188
Mısra: **10**
I. Kıble yönünü gösteren, kullanılacağı yere göre ayarlanmış pusula II. Rehber, yardımcı.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuṣṣāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

kʾide:

1. **kʾide:**
Gazel 263
Mısra: **2**
Ki ede, ki etsin.

Ne ḫoşdur meh-liḳālar tāze tāze
Kʾide mihr ü vefālar tāze tāze

2. **kʾide:**
Gazel 310
Mısra: **15**
Ki ede, ki etsin.

Aḥmedʾüñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı baġlu durur gidemez ey yār daḫı

3. **kʾide:**
Kaside 22
Mısra: **13**
Ki ede, ki etsin.

Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem niṣār āb

4. **kʾide:**
Kaside 29
Mısra: **80**
Ki ede, ki etsin.

Ṭurup bir ayaġ üzre rikābuñda yürürdi
Ger ḳādir olaydı kʾide reftārı benefşe

5. **kʾide:**
Kaside 29
Mısra: **93**
Ki ede, ki etsin.

Ḳaṣd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥrīr
Görindi mülāyim aña nā-çāri benefşe

6. **kʾide:**
Kaside 31
Mısra: **40**
Ki ede, ki etsin.

Ṭutdı ḳulaġın murġ-ı ḫoş-elḥāna benefşe
Nergis gözin açdı kʾide gülzārı temāşā

7. **kʾide:**
Mesnevi 3
Mısra: **10**
Ki ede, ki etsin.

Beşer ṣūretinde bu bir ẕerre ḫāk
Ne zehre kʾide medḥ-i Yezdān-ı pāk

kʾideler:

1. **kʾideler:**
Gazel 173
Mısra: **8**
Ki etsinler.

Baġlanup zülfüñe diller düşdi ḥüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

2. **kʾideler:**
Gazel 249
Mısra: **8**
Ki etsinler.

Serv-ḳaddüñ ḥasretinden ölicek tābūtumı
Eylerem şāhum vaṣiyyet kʾideler şimşādan

kʾider:

1. **kʾider:**-*eyin*
Gazel 83
Mısra: **13**
Ki eder.

Raḥm it dil-i şikestesine Aḥmedʾüñ kʾider
Zülf ü ruḫuñ ḫayāl ile leyl ü nehār ṣabr

2. **kʾider:**
Gazel 260
Mısra: **7**
Ki eder.

Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫʷābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

3. **kʾider:**
Kaside 6
Mısra: **154**
Ki eder.

Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳudı reyḥān
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

kifāyet:

1. **kifāyetdür:**-*dür*
Gazel 9
Mısra: **13**
Yeter miktarda olma, yetişme, elverme, kâfi olma.

Zülfüñde ġam yidügi kifāyetdür Aḥmede
Loḳma ile ḫırḳa buldı ḳanāʿat hemīn ola

kʾiklīm-i mürüvvetde:

1. **kʾiḳlīm-i mürüvvetde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Yiğitlik, mertlik diyarı.

Nice kʾiḳlīm-i mürüvvetde geçe ḥükm-i vefā
Nice kʾeyvān-ı ʿaṭāda ṭura dīvān-ı kerem

kʾiktidā-yı pīr ide:

1. **kʾiḳtidā-yı pīr ide:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlıyı örnek alıp ona uymak, tabi olmak.

Çenge uysun muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb-āvāza diñ

Kim severler ol cevānı kʾiḳtidā-yı pīr ide

ḳıl:

1. **ḳılaldan:**-*al(ı), -dan*
Gazel 93
Mısra: **9**
T. Yapmak, etmek, eylemek.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

2. **ḳılaldan:**-*al(ı), -dan*
Gazel 336
Mısra: **4**
T. Yapmak, etmek, eylemek.

Aḳıdur şīşe-i Şāmī gibi Rūm içre gül-āb
Şām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

3. **ḳılumda:**-*um, -da*
Kıt'a 3
Mısra: **7**
Saç teli.

Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda
Her ḫāmede biñ lisānum olsa

4. **ḳıl:**
Mesnevi 3
Mısra: **96**
...eyle (Allah'a niyaz etme bağlamında).

Bizi nār-ı ḳahruñdan āzād ḳıl
Maḳāmātumuz cennet-ābād ḳıl

5. **ḳıl:**
Mesnevi 3
Mısra: **230**
...eyle (Allah'a niyaz etme bağlamında).

İlāhī vücūdını pāyende ḳıl
Güneş gibi ʿālemde tābende ḳıl

6. **ḳılduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 23
Mısra: **9**
Yapmak, etmek, eylemek.

Ẓulm zencīrinde zülfüñ ḳılduġı
Cevr-i bī-pāyān elinden el-ġıyāṣ

7. **ḳılsañ:**-*-sa, --ñ*
Gazel 19
Mısra: **14**
Etmek, eylemek, yapmak.

Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh ey dost

8. **ḳılupdur:**-*up, -dur*
Gazel 83
Mısra: **4**
Etmek, eylemek, yapmak.

Ey ḳaşları kemānına ḳurbānlar olduġum
Cismüm hilāl gibi ḳılupdur nizār ṣabr

9. **ḳılla:**-*la*
Gazel 237
Mısra: **6**
Kıl, çok ince olan tüy tanesi.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taṣnīf ile bir ḳılla çalarsın

10. **ḳılduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 219
Mısra: **7**
Etmek, eylemek.

Ḫadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳaḳıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

11. **ḳılında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 46
Mısra: **14**
Kıl, saç teli.

Bu sebebden Aḥmedʾüñ ṣormaz ṣınuḳ göñlini kim
Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i miskīni var

12. **ḳılında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 13
Mısra: **10**
Kıl, saç teli.

Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i zülfüñdür kʾanuñ
Her ḳılında aṣılan biñ zāhidüñ īmānıdur

13. **ḳılı:**-*ı*
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı, kıl.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Ṣıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

14. **ḳılam:**-*am*
Gazel 216
Mısra: **14**
Yapmak, etmek (Namaz kılmak bağlamında).

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

15. **ḳıldı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **11**
Yapmak, etmek, eylemek, ...hâline getirmek.

Ḳıldı yüzüm gibi zer-i ḫāliṣ Ḳalb-i nesrīni kīmyā-yı ṣabā

16. **ḳıldan:**-*dan*
Mesnevi 4
Mısra: **24**
İnce tüy, kıl.

Ḳalem bu sırdan oldı ser-bürīde
Bu ḳıldan çaldı çeng oldı ḫamīde

17. **ḳıl:**
Gazel 265
Mısra: **8**
"Et, eyle, yap.".

Vaṣluña irmege Aḥmedʾde liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

18. **ḳıl:**
Nazm 36
Mısra: **2**
"Et, eyle, yap.".

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

19. **ḳılı:**-*ı*
Gazel 41
Mısra: **8**
Kıl, saç teli.

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim
Bir ḳılı ucındʾaṣılmış biñ dil ü cān andadur

20. **ḳıl:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

21. **ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Bir naẓarda kīmyā itmek dilerseñ ṭopraġı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı başar ḳıl dāʾimā

22. **ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **14**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Leblerüñ ṣun gözlerüñden mest olan ʿāṣıḳlara
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü şeker ḳıl dāʾimā

23. **ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **20**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi tīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

24. **ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **22**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrīn kemer ḳıl dāʾimā

25. **ḳıl:**
Gazel 29
Mısra: **20**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ
Ḫʿān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

26. **ḳıl:**
Gazel 137
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl Aḥmed
Muḥāldür bu ki feyżinde buḥl ide Feyyāż

27. **ḳıl:**
Gazel 229
Mısra: **17**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḥamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

28. **ḳılup:**-*up*
Gazel 299
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ne perīsin ki dili ḥüsnüñe pervāne ḳılup
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

29. **ḳılsun:**-*sun*
Gazel 339
Mısra: **6**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ
Ṣāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti

30. **ḳıl:**
Gazel 346
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ey gözüm nūrı ʿināyet naẓarın ḳıl baña kim
Ḳarañudur gözüme iki cihān sen gideli

31. **ḳılup:**-*up*
Kaside 14
Mısra: **12**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng
Dilümi ʿūd ḳılup nʾiçün itmeyem āheng

32. **ḳılsun:**-*sun*
Kaside 29
Mısra: **101**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḳılsun çemen-i ḳadrüñe taḳdīr seḥābı
Ḫurşīdi gül ü çarḫ-ı semen-bārı benefşe

33. **ḳıl:**
Gazel 289
Mısra: **2**
Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

34. **ḳıl:**
Kaside 6
Mısra: **187**
Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı.

Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl
Kim yazamadum sülsini bir ḥarfinüñ ammā

35. **ḳılam:**-*am*
Gazel 91
Mısra: **7**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

36. **ḳılam:**-*am*
Gazel 214
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol ṣaneme
Bu kerre baş açuban āşikāre yalvaralum

37. **ḳılam:**-*am*
Gazel 215
Mısra: **6**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

38. **ḳılam:**-*am*
Gazel 215
Mısra: **10**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi göñlüm muṭribi
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

39. **ḳılam:**-*am*
Gazel 215
Mısra: **18**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem baṣsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

40. **ḳılam:**-*am*
Gazel 215
Mısra: **22**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Yüz sür Aḥmed ol mehüñ pāy-ı seg-i kūyına kim
Ayaġuñ ṭoprāġını tāc-ı ser-i Cevzā ḳılam

41. **ḳılam:**-*am*
Gazel 216
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

42. **ḳılam:**-*am*
Gazel 216
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

43. **ḳılam:**-*am*
Gazel 216
Mısra: **8**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaşumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

44. **ḳılam:**-*am*
Gazel 220
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

45. **ḳılalı:**-*alı*
Gazel 320
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ġoncalar ʿĪsī demidür diyü çāk eyler kefen
Leblerüñ şevḳı ḳılalı bülbül-i gūyā beni

46. **ḳılum:**-*um*
Gazel 193
Mısra: **3**
Kıl. II Bazı hayvanların derisinde, insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı.

Çeng olupdur ḳāmetüm zārīlıġ eyler her ḳılum
Zühreye āheng ider göklerde efġānum benüm

47. **ḳılından:**-*ı , -n, -dan*
Kıt'a 8
Mısra: **5**
Bazı hayvanların derisinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı.

Göñlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

48. **ḳıl:**
Kıt'a 8
Mısra: **5**
" Et, eyle, yap. ".

Göñlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

<u>ḳıl-:</u>

1. **ḳılmışdı:**-*mış, -dı*
Kaside 6
Mısra: **94**
Etmek, eylemek, yapmak.

Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

2. **ḳılam:**-*am*
Kaside 14
Mısra: **45**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

3. **ḳıldum:**-*dı, -m*
Gazel 136
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ
Semāʿ-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

4. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 12
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Cemālüñ mescidinde ḳıldı ḳaşuñ Cemāʿat çoḳluġından iki miḥrāb

5. **ḳıla:**-*a*
Gazel 25
Mısra: **18**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Lebüñ lebine irişmege çāre yoḳ Aḥmed
Meger ki ṭoprāġuñi ḳıla rūzigār ḳadeḥ

6. **ḳıla:**-*a*
Gazel 43
Mısra: **17**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın

Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

7. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 111
Mısra: **4**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ey serv-i nāz nergis-i mestüñe hey di kim
Ḳıldı cihānda ehl-i niyāzı ḫarāb-ı nāz

8. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 158
Mısra: **15**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ṣan ḳıldı devr-i cāma işāret hilāl-i ʿīd
Çün kim lebüñe eyledi remz-i nihān ḳaşuñ

9. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 231
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün
Ḳıldı nişāne cānları tīr-i ḳażā içün

10. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 278
Mısra: **3**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

11. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 299
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ṣaldı āvāralıġa zülfī gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

12. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 347
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā neyiki

13. **ḳıldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **133**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Māh-ı ʿalemüñ burc-ı ḳamer ḳıldı zemīni
Kim naʿl-i semendüñle hilāl oldı hüveydā

14. **ḳıla:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **116**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Var ol niçe ki terbiyet-i āfitāb ile
Devrān içinde sengi ḳıla rūzigār laʿl

15. **ḳıldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **64**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı naḳş-ı nigīn

16. **ḳıldı:**-*dı*
Murabba 1
Mısra: **19**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḳıldı bir dilber-i hercāyīyi dildār dirīġ
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

17. **ḳıldı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **83**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḳıldı rengīn varaḳların sūsen
Açdı gül gibi defterin sūsen

18. **ḳıldı:**-*dı*
Gazel 24
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı sevdāyī-mizāc
Ey müferriḥ-leb buyur şehd-i şifāñ ile ʿilāc

19. **ḳıldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **164**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiildir.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim ḳıldı ḥarem gūşesini menzil ü meʾvā

20. **ḳılur:**-*ur*
Gazel 49
Mısra: **11**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Nergis gözi yaşıyla ḳılur bāġı lālezār
Çün ġamzeñ oḳı ḫūn-ı cigerden nişān virür

21. **ḳılur:**-*ur*
Gazel 84
Mısra: **9**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḳatʿ-ı ʿalāyıḳ eyleyüp Aḥmed gibi ḳılur
Sevdā-yı zülf-i yār ile müşk-i Ḫıṭā sefer

22. **ḳılur:**-*ur*
Gazel 270
Mısra: **5**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Geh misk-i teri ḫūşe ḳılur şāh-ı çenāra
Geh ġāliye gīsū düzedür serv-i revāna

23. **ḳılur:**-*ur*
Gazel 320
Mısra: **2**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

24. **ḳılur:**-*ur*
Gazel 320
Mısra: **18**

"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

25. **ḳılur:**-*ur*
Gazel 351
Mısra: **1**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ḳılur zülfi muʿaṭṭar dest-māli
Ṭolar misk ile ʿanber dest-māli

26. **ḳılur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **177**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Gök çīnī devātını ḳılur ḥoḳḳa-i çarḫuñ
Her gice şeb-i tīre ṭolu ʿanber-i sārā

27. **ḳılur:**-*ur*
Kaside 14
Mısra: **34**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Sen ol hümā-yı şerefsin ki ʿahd-i ʿadlüñde
Ḳılur nişīmen-i şehbāzı āşiyāna küleng

28. **ḳılur:**-*ur*
Kaside 31
Mısra: **16**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Ebr-i güher-efşān yire ṣaçduḳca gülābın
Cārūb ḳılur ṣaçlarını sünbül-i şeydā

29. **ḳılur:**-*ur*
Terci-bend 2
Mısra: **41**
"Etmek, eylemek, yapmak" anlamına gelen yardımcı fiil.

Aġzını pür-dürer ḳılur şebnem
Çün lebüñden virür nişān ġonca

30. **ḳılduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 247
Mısra: **13**
"Etmek, eylemek, yapmak." anlamına gelen yardımcı fiil.

Beni ṭaʿn oḳına ḳılduñ nişāne
Kemīn itdüñ kemānı sen bilürsin

31. **ḳılan:**-*an*
Gazel 299
Mısra: **5**
"Etmek", "yapmak" anlamında kullanılan yardımcı fiil.

Şemʿ-i ruḫsārına ay u güni pervāne ḳılan
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

<u>ḳıl ḳalem:</u>

1. **ḳıl ḳalem:**
Gazel 295
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir kalem çeşidi ||
Sevgilinin saçı.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

<u>ḳıl ḳalemle:</u>

1. **ḳıl ḳalemle:**-*le*
Gazel 98
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Eski ressam ve minyatür sanatçılarının kullandıkları ince samur fırça.

Kirpügüm ḥaddüñ ḥayālin şöyle rengīn yazdı kim
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

<u>kīl ü kālinden:</u>

1. **ḳīl ü ḳālinden:**
Gazel 250
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dedikodu.

Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilālinden
Ne endişe ḳılam daḫı raḳībüñ ḳīl ü ḳālinden

<u>kılāde:</u>

1. **ḳılādesin:**-*si, -n*
Gazel 266
Mısra: **11**
Tasma.

Zāhid ḳılādesin nʾider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḥayāli silsile-i müşk-bār ide

<u>ḳılāʿ-ı düşmeni:</u>

1. **ḳılāʿ-ı düşmeni:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Düşman kaleleri.

Tīġuñ ḳılāʿ-ı düşmeni ḳalʿ itse ṭañ degül
Zīrā esāsın itmez olur üstüvār āb

<u>ḳılāʿ-ı fireng:</u>

1. **ḳılāʿ-ı fireng:**
Kaside 14
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Frenk kaleleri.

Düzetdi ḳalʿa-i pūlād tīġı İslāma
Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı Fireng

<u>kılça:</u>

1. **ḳılca:**
Gazel 196
Mısra: **3**
Azıcık.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫʷāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

2. **ḳılca:**
Kaside 11
Mısra: **50**
Azıcık.

Ḥaḳ budur kim but-perest olmazdı ʿahdüñde senüñ
Ḳılca inṣāf eylese ger kākül-i müşkīn-i dost

<u>kılca ḳalup:</u>

1. **ḳılca ḳalup:**
Kaside 14
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kıl kadar kalmak. II. Çok zayıflamak, incecik olmak; zayıf ve güçsüz düşmek.

Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng

Dilümi ʿūd ḳılup nʾiçün itmeyem āheng

kʾilden ile düşe gide:

1. **kʾilden ile düşe gide:**
Gazel 273
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İlden ile düşmek, diyardan diyara dolaşmak.

Çoḳ cevr idersin Aḥmedʾe
kʾilden ile düşe gide
Yazuḳ degül mi güc ide sulṭān olan ḳullarına

kılıç:

1. **ḳılıcı:***-ı*
Gazel 142
Mısra: **6**
Kılıç.

Miḥnet kemānı cevr oḳıyla cān u dil delüp
Ḥasret ḳılıcı yüregümi ḳan ider dirīġ

2. **ḳılıcı:***-ı*
Gazel 181
Mısra: **10**
Kılıç.

Bulmadın amān ġamzeñ oḳı yaralarından
Ḥasret ḳılıcı yüregümi yara ne müşkil

3. **ḳılıcuñ:***-uñ*
Kaside 6
Mısra: **125**
Kılıç.

Ḳılur ḳılıcuñ ʿarşda aṣılduġın iʿlām
Ḫurşīde ki çarḫ üzre çeker tīġ-ı mücellā

4. **ḳılıçlar:***-lar*
Mesnevi 3
Mısra: **203**
Kılıç.

Ḳılıçlar zemīni meyistān ider
Süñüler havāyı neyistān ider

5. **ḳılıç:**
Gazel 237
Mısra: **8**
Kın içine konup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silah.II sevgilinin yan bakışı bağlamında.

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

kilīd:

1. **kilīdinüñ:**
Gazel 145
Mısra: **1**
Kilit, anahtar.

Āh kim ġam kilīdinüñ dili yoḳ
ʿĀṣıḳuñ bundan ulu müşkili yoḳ

2. **kilīdinüñ:**
Kıt'a 6
Mısra: **7**
Kilit, anahtar.

Dilüñ ḫazāyin-i ḥikmet kilīdinüñ dilidür
Dilüñi depret açılsun güher ḫazīneleri

kilīd-i der-i genc-i maḥzūn-ı rāz:

1. **kilīd-i der-i genc-i maḫzūn-ı rāz:**
Mesnevi 3
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Sır mahzenleri hazinelerinin kapılarının anahtarı.

Kilīd-i der-i genc-i maḫzūn-ı rāz
Senüñ nāmuñ olmışdur ey cān-nevāz

kilīd-i ṭāʿat-i perverdigār:

1. **kilīd-i ṭāʿat-i perverdigār:**
Kaside 23
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a ibadet etmenin anahtarı.

Kaʿbe ḳapuña itdügi-yʾçün ṭurmadan sücūd
Oldı kilīd-i ṭāʿat-i Perverdigār āb

kilk:

1. **kilküñ:***-üñ*
Kaside 9
Mısra: **43**
Kalem, kamış kalem.

Kilküñ ẕehāb-ı çeşme-i feyż-i ilāh içün
Evrāḳ saṭḥı üstine ḳor nāv-dān-ı müşk

kilk-i dür-feşānum:

1. **kilk-i dür-feşānum:**
Gazel 279
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İnci saçan kalem.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñi zeyn itmege ey serv-i nāz
Silk-i cevher düzdi kilk-i dür-feşānum boynuña

kıllet:

1. **ḳılletle:***-le*
Gazel 34
Mısra: **23**
Azlık.

Ḳılletle ḫıdmet eylemek āsān idi velī
Müşkil belā bu yolda cefā-yı ġarīmdür

kim:

1. **kim:**
Kıt'a 8
Mısra: **8**
"çünkü" gibi kullanılan bir bağlaç.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

2. **kim:**
Gazel 2
Mısra: **16**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol ṣayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḫayrān aña

3. **kim:**
Gazel 3
Mısra: **2**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḥaṭı kim ḳalmışam ḥayrān aña

4. **kim:**
Gazel 7
Mısra: **4**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Seyl-āb yaşum irdi meger levḥ-i cemāle
Kim ḥaṭṭı ġubārından anı ḳıldı mücellā

5. **kim:**
Gazel 10
Mısra: **2**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġarīb

6. **kim:**
Gazel 16
Mısra: **7**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Şol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

7. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **24**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Bu ṭāḳ-ı zebercedden açar revzen-i zerrīn
Kim ideʿarūs-ı felek ol ḳaṣrı temāşā

8. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **37**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Nūş eyle cām-ı bādeyi nūşīn lebüñle kim
Gūş-ı ḳadeḥde zeyn ola bir gūşvār laʿl

9. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **2**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Ḳandīl-i ḥad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

10. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **5**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henüz ol tīr-i peykāndan ṭamar

11. **kim:**
Kaside 31
Mısra: **10**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mıṣr-ı çemende
Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

12. **kim:**
Kaside 31
Mısra: **26**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Şol deñlü ṣaçar misk uvaġın ceybine reyḥān
Kim nesme-iʿanberle ṭolar dāmen-i ṣaḥrā

13. **kim:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
"Bu sebeple, bundan dolayı" anlamında kullanılan bağlaç.

Her bereket kim ḳodı eşyāda Ḥaḳ
Anı sebeb eyledi dünyāda Ḥaḳ

14. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **190**
"diye, bu sebeple, bundan dolayı" anlamında bağlama edatı.

Düzdüm ṭabaḳ-ıʿarżda bir silk-i cevāhir
Kim meclisüñe nuḳl ola olʿıḳd-i Süreyyā

15. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **94**
"Ki" bağlacı.

Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

16. **kim:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **24**
" Ki" bağlacı.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

17. **kim:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
" Ki" bağlacı.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

18. **kim:**
Gazel 1
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi tīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

19. **kim:**
Gazel 2
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḫüccet yazdı kim
Ṭurmayupʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

20. **kim:**
Gazel 2
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabīb-i laʿl-i yār
Kim ırakḳdan baḳmaġ ile olmışam ḥayrān aña

21. **kim:**
Gazel 2
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Dostlar āyīne itmiş ḥüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl ser-gerdān aña

22. **kim:**
Gazel 2
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Zülfi naḳḳāşı ṣuya bir resm ider kim reşk ider
Mānī-yi Çīn yazduġı naḳş-ı Nigāristān aña

23. **kim:**
Gazel 2
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.

Ḥüsn meydānında sulṭān-ı Ḥabeşdür ḫāl-i dost
Kim ṣunar Hindū-yı zülfi ʿanberīn çevgān aña

24. **kim:**
Gazel 2
Mısra: **22**
" Ki" bağlacı.

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

25. **kim:**
Gazel 3
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

26. **kim:**
Gazel 6
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaṣāsın eyledi biñ başlu ejdehā

27. **kim:**
Gazel 6
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed yoluñda ṭoprak olur bu ümīde kim
Zülfüñi ḫāk-i rāhuña eyleyesin rehā

28. **kim:**
Gazel 7
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ṣan leşker-i Firʿavn idi bu ḫaṭṭ-ı ġubāruñ
Kim ʿārıżuñ ābında helāk eyledi Mūsā

29. **kim:**
Gazel 8
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Ter ʿanber ile laʿline mühr urdı ḫaṭṭı kim
Cām-ı raḥīḳa misk-i Ḫotandan ḫitām ola

30. **kim:**
Gazel 8
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

31. **kim:**
Gazel 10
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Ṣām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġarīb

32. **kim:**
Gazel 10
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben bī-ser ü bī-pā ġarīb

33. **kim:**
Gazel 11
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ṣaldı zülfin kim şikest ide dil ü cān leşkerin
Ehl-i İslām üstine nʾiderdi bir bī-dīn ṣalup

34. **kim:**
Gazel 11
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Zülf ü ḫaṭṭından suʾāl itdüm didi kim şāh-ı Çīn
ʿÖẕr ider sulṭān-ı Rūma nāme-i müşkīn ṣalup

35. **kim:**
Gazel 11
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Zülfi şol naḳḳāşdur kim ṣuya naḳş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn ṣalup

36. **kim:**
Gazel 12
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ṣaçuñ bir ḫaymedür bāġ-ı ruḫuñda
Kim aña rişte-i cāndandur aṭnāb

37. **kim:**
Gazel 13
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Bir rūz durur ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ
Kim zülfüñ ile baġlamış iki ṭarafın şeb

38. **kim:**
Gazel 13
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ḳapuña yüzüm sürdügüme nükte budur kim
Bāb üzre yaraşur kim ola levḥ-i müẕehheb

39. **kim:**
Gazel 13
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ḳapuña yüzüm sürdügüme nükte budur kim
Bāb üzre yaraşur kim ola levḥ-i müẕehheb

40. **kim:**
Gazel 16
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

41. **kim:**
Gazel 18
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

42. **kim:**
Gazel 19
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Şaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

43. **kim:**
Gazel 19
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Dūd-ı dil-i Aḥmeḏden igen yürüme ġāfil
Kim dāmen-i ḥüsnüñe irer dūd-i reh ey dost

44. **kim:**
Gazel 20
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Genc-i ruḫuna kim el şuna kim Bekcilerüñ ejdehādur ey dost

45. **kim:**
Gazel 21
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭ ḳoma ruḫuñda kim yazuḳdur Cennet ḳapusında ḫār ey dost

46. **kim:**
Gazel 24
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ḳatı göñlüñden bu göñlüm şınduġın ʿayb itme kim
Edemez ṭaşa taḥammül şīşe-i nāzük-mizāc

47. **kim:**
Gazel 24
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ey şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār u ṣabr kim
Şehr-i vīrāndan hemīşe şehriyār almaz ḫarāc

48. **kim:**
Gazel 28
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ıraḫ
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ıraḫ

49. **kim:**
Gazel 29
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse göñlüme
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

50. **kim:**
Gazel 29
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

51. **kim:**
Gazel 32
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum ṣevāba gir
Kim elden ise olur aġızda şeker leẕīẕ

52. **kim:**
Gazel 32
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim

Oldı iki cihāndan aña bir naẓar leẕīẕ

53. **kim:**
Gazel 32
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Şekker lebüñ mi virdi ḥalāvet sözüñe kim
Düşnām-ı telḫ andan olur ey püser leẕīẕ

54. **kim:**
Gazel 32
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir ṣemer leẕīẕ

55. **kim:**
Gazel 32
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Şol deñlü zehr-i ḳahr içürür Aḥmeḏe felek
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger leẕīẕ

56. **kim:**
Gazel 33
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cüydur
Kim söyleyene tīr ü kemāndan ḫaber virür

57. **kim:**
Gazel 33
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Bir kāse şundı sāḳī-i ʿışḳuñ cihāna kim
Nūş iden anı kevn ü mekāndan ḫaber virür

58. **kim:**
Gazel 34
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ḥikmetde aġzı mubṭıl-i ḳavl-i ḥakīmdür
Kim manṭıḳında noḳṭa-i vehmī dü-nīmdür

59. **kim:**
Gazel 34
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

60. **kim:**
Gazel 34
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim
Nuṣret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

61. **kim:**
Gazel 35
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

ʿIşḳ bāzārında çeşmüm bir terāzū ḳurdı kim
Ḳaşlaruñ sevdāsı anuñ keffe-i mīzānıdur

62. **kim:**
Gazel 36
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Şol ḳadar aşıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

63. **kim:**
Gazel 36
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Şoḥbetinden atdı göñlüm ṣırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

64. **kim:**
Gazel 36
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ey ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim
Ayaġı ṭopraġı nūr-ı dīde-i aḥbāb olur

65. **kim:**
Gazel 36
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

66. **kim:**
Gazel 37
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Müddeʿī enfāsı gibi irdügin ider helāk
Tīr-i sermā kim kemān-ı çarḫdan pertāb olur

67. **kim:**
Gazel 37
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı ṣun kim şeyḫ anuñla şāb olur

68. **kim:**
Gazel 38
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

69. **kim:**
Gazel 38
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

ʿĀşıḳ u maʿşūḳa beñzer āsumān ile zemīn
Kim biri aġladuġınca birisi ḫandān olur

70. **kim:**
Gazel 38
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḫayrān olur

71. **kim:**
Gazel 39
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur
ʿĀdet oldur kim görinse māh-ı nev bārān olur

72. **kim:**
Gazel 40
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

73. **kim:**
Gazel 40
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

74. **kim:**
Gazel 41
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur
Küfr-i zülfin gözle kim mecmūʿ-ı īmān andadur

75. **kim:**
Gazel 41
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur
Küfr-i zülfin gözle kim mecmūʿ-ı īmān andadur

76. **kim:**
Gazel 41
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim
Bir ḳılı ucındʾaşılmış biñ dil ü cān andadur

77. **kim:**
Gazel 43
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

78. **kim:**
Gazel 46
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

79. **kim:**
Gazel 46
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

80. **kim:**
Gazel 46
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Bister-i nesrīnde yatan gül ne bilsün ḫālini
Bülbül-i şūrīdenüñ kim ḫārdan bālīni var

81. **kim:**
Gazel 46
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Bu sebebden Aḥmedʾüñ şormaz şınuḳ göñlini kim
Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i miskīni var

82. **kim:**
Gazel 47
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Aş mūy-ı dil-āvīzi çıḳar ḥabs-i külehden
Kim ẓulm elin uzatdı ʿaceb fitneleri var

83. **kim:**
Gazel 47
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

84. **kim:**
Gazel 49
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Cānuñ vir Aḥmed ol ṣanemüñ ḫāk-i pāyına
Kim genc-i şāyegānı saña rāyegān virür

85. **kim:**
Gazel 50
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭuñ ḫayāli kim gözümi ṭutdı gūyiyā
Āb-ı revān kenārını berg-i semen ṭutar

86. **kim:**
Gazel 50
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Servüñ ayaġına ṣaçu ṣaçmaḳ diler çenār
Kim ellerinde pür-güher-i yāsemen ṭutar

87. **kim:**
Gazel 51
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ḫāl-i ebrūsını yāruñ kim göñül mesken ṭutar
Murġdur kim āşiyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar

88. **kim:**
Gazel 51
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ḫāl-i ebrūsını yāruñ kim göñül mesken ṭutar
Murġdur kim āşiyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar

89. **kim:**
Gazel 51
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Teng ü tār itdi gözüm hecri velī şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārī dil ü cān ḥücresin rūşen ṭutar

90. **kim:**
Gazel 51
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaṣdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

91. **kim:**
Gazel 53
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ṣaçı şol nāfe-i tātārdur kim
Dü ʿālemden anuñ bir tārı yigdür

92. **kim:**
Gazel 58
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed düşer ḳalem gibi sevdā-yı zülfüñe
Kim ilden ile bī-ser ü sāmān olup gider

93. **kim:**
Gazel 59
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir bakışından zebūn gider

94. **kim:**
Gazel 59
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Her ẓāhirī ne bile maḥabbet ṭarīḳını
Kim bārgāh-ı derdüñe ṣāḥib-derūn gider

95. **kim:**
Gazel 62
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

96. **kim:**
Gazel 63
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar
Ḳaṣd itdi meger cānına kim mār ile oynar

97. **kim:**
Gazel 63
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

98. **kim:**
Gazel 63
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Şaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

99. **kim:**
Gazel 63
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

100. **kim:**
Gazel 63
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Ol serv-i hevā-baḫşa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

101. **kim:**
Gazel 64
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

102. **kim:**
Gazel 64
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Öperem ṭurra-i ṭarrāruñ ucın çünki budur
Resmi ser-bāzlaruñ kim resen-i dār öpilür

103. **kim:**
Gazel 65
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Göñlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

104. **kim:**
Gazel 66
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

105. **kim:**
Gazel 66
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Ḳatı göñlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe
Gör nice dīvānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

106. **kim:**
Gazel 67
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Sen ḫusrev-i ḫūbānuñ öger ḫüsnini Aḥmed
Kim naẓm-ı Ḥasan gibi ḫoş-üslūb olacaḳdur

107. **kim:**
Gazel 68
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ ṣun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

108. **kim:**
Gazel 69
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ḫālüñ meger ki hindū-yı şekker-fürūşdur
Kim her nefes maḳām aña ol laʿl-i nūşdur

109. **kim:**
Gazel 69
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle ḫaydarī gibi ḫalḳa be-gūşdur

110. **kim:**
Gazel 70
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḫüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāḫ altına düşmiş yatur evrāḳdur

111. **kim:**
Gazel 70
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Cevr eliyle burdı gūşın Aḥmedʾüñ ṭanbūr-vār
Şol boyı dilkeş şanem kim rehzen-i ʿuşşāḳdur

112. **kim:**
Gazel 71
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ şınuḳlu ḫāṭırını şorsun Aḥmedʾüñ
Kim dost vaʿdesi gibi göñli şikestedür

113. **kim:**
Gazel 72
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ṭāliʿ-i şūrīdeme zülfüñ nişān yetmez mi kim
Baḳduġumca ṣubḥ-ı ṣādıḳda mesālar gösterür

114. **kim:**
Gazel 72
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Şekl-i zülfeynüñ ḫavāşīsinde zībā ḫaṭṭuñuñ
Ḳayd-ı şāhdur kim ḫaṭuñ ansuz ḫaṭālar gösterür

115. **kim:**
Gazel 72
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Saʿy it Aḥmed ʿışḳa kim merve ḫaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

116. **kim:**
Gazel 74

Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Mürde-diller maḥşer-i ḥüsninde bulmaġa ḥayāt
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

117. **kim:**
Gazel 75
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ser ü sāmān gider ol deñlü ṣaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

118. **kim:**
Gazel 76
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Düşmiş yüzine zülf-i perīşān u bī-ḳarār
Yā Rab kim ol da bencileyin mübtelā mıdur

119. **kim:**
Gazel 78
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Zülfi meydān-ı cemāl içre ne ḫoş çevgāndur
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile sergerdāndur

120. **kim:**
Gazel 78
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

121. **kim:**
Gazel 78
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öykündi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

122. **kim:**
Gazel 80
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Ṣal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳīb
Sūsen gibi dil ehline tīġ-ı zebān çeker

123. **kim:**
Gazel 81
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Gice māhı nʾeylerem gündüz yāḫod ḫurşīdi ben
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

124. **kim:**
Gazel 82
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Şām-ı zülfüñ çerisi ḳondı göñül Mışrına kim
Sāyebānlarla ṭoludur ḳamu meydān-ı Mışr

125. **kim:**
Gazel 85
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Cān virür vaṣluñ almaġa ʿuṣṣāḳ
Virme kim rāyegāna isterler

126. **kim:**
Gazel 85
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾüñ sözine ḳulaḳ ṭut kim
Yaraşur güş-ı şehde cevherler

127. **kim:**
Gazel 86
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Müşkil budur ki her kime kim ḫālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

128. **kim:**
Gazel 87
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

129. **kim:**
Gazel 90
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ġamze-i rehzeni kim tīġını ʿuryān götürür
Ger amān virmez ise gevdeleri ḳan götürür

130. **kim:**
Gazel 90
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Şekkerī ḫʷān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

131. **kim:**
Gazel 90
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾüñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

132. **kim:**
Gazel 91
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Lebüñi aġzına alduḳca Aḥmed
Ne söz kim söylese şīrīn olupdur

133. **kim:**
Gazel 92
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gülzār güler

134. **kim:**
Gazel 93
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

135. **kim:**
Gazel 93
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül

Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

136. **kim:**
Gazel 94
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ġayrdan tecrīd ol ey dil ġam beyābānında kim
Perdedār-ı sırr-ı Mecnūn dāmen-i ṣaḥrā yiter

137. **kim:**
Gazel 96
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Her ḳaçan kim defter-i ʿışḳuñda dīvān baġlanur
Nām-ı dilber nāme-i ḥüsninde ʿunvān baġlanur

138. **kim:**
Gazel 96
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

139. **kim:**
Gazel 98
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Kirpügüm ḫaddüñ ḫayālin şöyle rengīn yazdı kim
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

140. **kim:**
Gazel 99
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

141. **kim:**
Gazel 99
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Baḫtı yüzin Aḥmedʾüñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim
Ḫāl tek ruḫsārına zaḫm urdı dest-i rūzigār

142. **kim:**
Gazel 100
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Dil cemālüñsüz cüdādur nev-bahār-ı ḥüsnden
Bāġ-ı cennet bülbülin gör kim gülistānsuz geçer

143. **kim:**
Gazel 100
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Her gice eksük degül dilde belā vü derd ü ġam
Ṣanma kim bu ḫāne-i dervīş mihmānsuz geçer

144. **kim:**
Gazel 100
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

145. **kim:**
Gazel 100
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucaġında yatup derdüñle dermānsuz geçer

146. **kim:**
Gazel 103
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

147. **kim:**
Gazel 104
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ṣabr yaġmācısı sāḳīler elinden dād kim
Āteş-i bādeyle ʿaḳluñ ḫānumānın yaḳdılar

148. **kim:**
Gazel 104
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Müddeʿī bizden nice nām u nişāndur ṣorduġuñ
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

149. **kim:**
Gazel 105
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Gözlerüñden görinür rāst ḳaşuñ miḥrābı
Gerçi kim āyīne-i ḳıble-nümālar düzilür

150. **kim:**
Gazel 105
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ṣaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġıldugı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

151. **kim:**
Gazel 107
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ṣol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

152. **kim:**
Gazel 109
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ḫūblar kūyında ṣaf ṣaf cemʿ olurlar ṣubḥ u şām
Ṭapu iderler aña kim cümlenüñ sulṭānıdur

153. **kim:**
Gazel 111
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Çeksün müdām nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
Kim geldi ḥüsn bezmine maḫmūr-ı ḫʷāb-ı nāz

154. **kim:**
Gazel 111
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ey serv-i nāz nergis-i mestüñe hey di kim

Ḳıldı cihānda ehl-i niyāzı ḫarāb-ı nāz

155. **kim:**
Gazel 111
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Yazuḳdur Aḥmedʾüñ ṣımasun göñli şīşesin
Mestāne gözlerüñ kim olupdur ḫarāb-ı nāz

156. **kim:**
Gazel 112
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

157. **kim:**
Gazel 113
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

158. **kim:**
Gazel 113
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

159. **kim:**
Gazel 113
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

160. **kim:**
Gazel 113
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Gün olmaz kim cemālüñ güft ü gūyı
Bu göñlüm şehrini ġavġāya virmez

161. **kim:**
Gazel 113
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Cihānı sensüz Aḥmed nʾeylesün kim
Yüzüñe baḳduġın dünyāya virmez

162. **kim:**
Gazel 114
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Kendü düşen aġlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

163. **kim:**
Gazel 114
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.

Sīne-i Aḥmedʾden dem-ā-dem ḳan olursa ṭañ degül
Kim aña itdi maḥabbet tīrini pertāb göz

164. **kim:**
Gazel 114
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakīm
Görmedüm ben şāhid-i ḫüsnüñde bir kez̲z̲āb göz

165. **kim:**
Gazel 116
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

166. **kim:**
Gazel 116
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

167. **kim:**
Gazel 116
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

168. **kim:**
Gazel 116
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾe ey şeh vişālüñ naḳdin inʿām eyle kim
Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudādur münʿim-i müflis-nevāz

169. **kim:**
Gazel 117
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra ṣun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henüz

170. **kim:**
Gazel 118
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ḫüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḫükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henüz

171. **kim:**
Gazel 118
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh
Kim melāḥat Mışrınuñ taḫtında sulṭāndur henüz

172. **kim:**
Gazel 118
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henüz

173. **kim:**
Gazel 118
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henüz

174. **kim:**
Gazel 120
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ne vech ile beñzer yüzüñe ay u güneş kim
Ḫurşīd ü ḳamer lāle-ruḫ u ġonca-leb olmaz

175. **kim:**
Gazel 120
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḥacer olur ḥaṭab olmaz

176. **kim:**
Gazel 120
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Ġamzeñ naẓarı müddeʿīye düşse ne ṭañ kim
Sermest ü ḫarāb olana düşmek ʿaceb olmaz

177. **kim:**
Gazel 120
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḥāfıẓ aña Bū-leheb olmaz

178. **kim:**
Gazel 121
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Biz kim ol dilsitānsuz olımazuz
Ḳuru cismüz ki cānsuz olımazuz

179. **kim:**
Gazel 121
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Āh hecrüñde ḫālümüz nʾola kim
Vaṣl içinde fiġānsuz olımazuz

180. **kim:**
Gazel 121
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Gördi ol serv eşkümi didi kim
Biz bu āb-ı revānsuz olımazuz

181. **kim:**
Gazel 122
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

182. **kim:**
Gazel 123
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Gül ay yüzüñe ne beñzesün kim
Gül vaḳti geçer bir aya döymez

183. **kim:**
Gazel 123
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Gördükce raḳībi sög baña kim
İblīs ḳaçar duʿāya döymez

184. **kim:**
Gazel 123
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Serv ol ḳade öykinür dimeñ kim
Ol ṭoġrudur iftirāya döymez

185. **kim:**
Gazel 123
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Āhumdan anuñʾçün incinür kim
Gül yapraġıdur hevāya döymez

186. **kim:**
Gazel 123
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed ḳuluña lebüñ meyin ṣun
Kim żaʿfı var iḫtimāya döymez

187. **kim:**
Gazel 124
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

188. **kim:**
Gazel 125
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Beni aġlatma kim zeyn oldı ḥüsnüñ
Bu rūz-ı ʿīdde bārān yaraşmaz

189. **kim:**
Gazel 125
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Çözüp zülfin yüzine ol şeker-leb
Didi kim küfrsüz īmān yaraşmaz

190. **kim:**
Gazel 127
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

191. **kim:**
Gazel 127
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Çeşm-i ḫūn-rīzi ne cādū-yı siyeh-dildür kim
Ḳanmadı ḳanum içüp ḳıldı yine ḳana heves

192. **kim:**
Gazel 128
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Yine sevdāyī göñül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı ṣabā müşkīn-nefes

193. **kim:**
Gazel 128
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Müddeʿīlerden ṣaḳınsam şiʿrümi ʿayb itme kim
Şerbetüñ olmaz ṣafāsı üstine üşse meges

194. **kim:**
Gazel 129
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Lebinden ḫaṭṭını ṣordum didi kim ḫaṭ degüldür bu

Buḫūr-ı bezm-i ḥüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

195. **kim:**
Gazel 129
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Didüm çün gönlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

196. **kim:**
Gazel 130
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḥı görmege zamānum var imiş

197. **kim:**
Gazel 130
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

198. **kim:**
Gazel 130
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

199. **kim:**
Gazel 130
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

200. **kim:**
Gazel 131
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed severseñ ol mehi sev kim işigine
Mihr-i sipihr bende-i zerrīn-külāh imiş

201. **kim:**
Gazel 132
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḥı cān olmamış

202. **kim:**
Gazel 132
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

203. **kim:**
Gazel 132
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan aġlamışam
Kim bir der ü dīvār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

204. **kim:**
Gazel 132
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Añup çerāġ-ı ḥüsnüñi pervāne gönlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

205. **kim:**
Gazel 132
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış

206. **kim:**
Gazel 133
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş
Kim şarāb ol şevḳden ḫum-ḫānede cūş eylemiş

207. **kim:**
Gazel 134
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ol ṣanem kim Leylī-i zülfin girih-gīr eylemiş
Raḥm idüp Mecnūnına tedbīr-i zencīr eylemiş

208. **kim:**
Gazel 134
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

209. **kim:**
Gazel 134
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Āh-ı ʿāşıḳdan şaḳınmazduñ dirīġā kim ḫaṭuñ
Dūddur kʾāyīne-i ḥüsnüñde teʾsīr eylemiş

210. **kim:**
Gazel 136
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāṣ

211. **kim:**
Gazel 139
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Gönlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle
Kim seng-i siyāh almaz hīç āb-ı revāndan ḫaẓ

212. **kim:**
Gazel 140
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Cān u dil virsem nʾola laʿlüñe kim
Yoḳ bahāya istenür evvel metāʿ

213. **kim:**
Gazel 141
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise

Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

214. **kim:**
Gazel 145
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ġonca aġzuña ḳanda öyküne kim
Ġonca miskīndür aġzı var dili yoḳ

215. **kim:**
Gazel 145
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ẓulmi oransuz itme Aḥmedʾe kim
Tīr-i āhuñ felekde ḥāyili yoḳ

216. **kim:**
Gazel 146
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ
Gūyiyā ḫār-ı siyehdür kim gül-i raʿnāsı yoḳ

217. **kim:**
Gazel 146
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ
Gūyiyā ḫār-ı siyehdür kim gül-i raʿnāsı yoḳ

218. **kim:**
Gazel 146
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Çeşm-i şūr-engīzi pür-āşūb idelden ʿālemi
Gūşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

219. **kim:**
Gazel 146
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Cān u dil yaḳsam nʾola cānā yüzüñ şemʿine kim
Bāl ü perden ʿāşıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

220. **kim:**
Gazel 146
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey ṣanem
Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

221. **kim:**
Gazel 147
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Senden alup göñlümi kime virem kim bir daḫı
Āfitāb-ı serv-ḳāmet māh-ı gül-ruḫsār yoḳ

222. **kim:**
Gazel 147
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

223. **kim:**
Gazel 147
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḥüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

224. **kim:**
Gazel 148
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār
Sīne-i sūznāk ile dīde-i eşk-bārı yoḳ

225. **kim:**
Gazel 148
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu şınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

226. **kim:**
Gazel 148
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niṣārı yoḳ

227. **kim:**
Gazel 149
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı
Ṣofīler dülbendi gibi tār-mār itsem gerek

228. **kim:**
Gazel 149
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

229. **kim:**
Gazel 150
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

230. **kim:**
Gazel 150
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ hevāsına düşen aġlamasun mı kim
Sevdā ʿilācın itmege āb-ı revān gerek

231. **kim:**
Gazel 151
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Gör ne iḥsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḥrārın iḥsānuñ senüñ

232. **kim:**
Gazel 152
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Şol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Şu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

233. **kim:**
Gazel 152
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Sāḳiyā şun bezm-i ḥüsnüñden lebüñ cāmın bize
Kim benefşeyle müzeyyendür gülistānuñ senüñ

234. **kim:**
Gazel 152
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındīli kim āyīne-vār
Gösterür ḥüsnüñ fürūġın seng-i eyvānuñ senüñ

235. **kim:**
Gazel 152
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Cūş idüp cān cübbesin çāk itse Aḥmed ṭañ mı kim
Maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl oldı girībānuñ senüñ

236. **kim:**
Gazel 153
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

237. **kim:**
Gazel 153
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül şarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

238. **kim:**
Gazel 153
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

239. **kim:**
Gazel 156
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

İnanmış kendüye āhū gözüñ kim Kenārında yatur bir būstānuñ

240. **kim:**
Gazel 156
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ṣuçum ʿafv eyle kim her gün ıraḳdan
Öperem rāhını ol āsitānuñ

241. **kim:**
Gazel 156
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Bir itüñ gūşına lāyıḳ mıdur kim Cevāhir ṭaḳa laʿl-i dür-feşānuñ

242. **kim:**
Gazel 158
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ay u güneş cemālüñ secdʾitse ṭañ mı kim
Sen ḳıble-i cihānsın u miḥrāb-ı cān ḳaşuñ

243. **kim:**
Gazel 159
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini
ʿĀşıḳ-i bī-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

244. **kim:**
Gazel 159
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eyledüñ

245. **kim:**
Gazel 160
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide gūyālıġuñ

246. **kim:**
Gazel 160
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide gūyālıġuñ

247. **kim:**
Gazel 160
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār ile dürc-i lebinde yazdı kim
Dercdür bu ḥoḳḳada terkībi rūḥ-efzālıġuñ

248. **kim:**
Gazel 161
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣīl itmişem mihrüñle kim
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

249. **kim:**
Gazel 161
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ḫāżır ol varmaġa kūy-ı yāra ey dil kim bugün
ʿAzm-i rāh-ı menzil-i Dārʾs-selām itsem gerek

250. **kim:**
Gazel 162
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Kim gezdüre ḫurşīdi gümüş serv üzerinde
Fitneyle meger ḳāmet-i raʿnāsı ʿAlīnüñ

251. **kim:**
Gazel 163
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Gözümüñ ḳudreti yoḳdur kim idrāk eyleye ḥüsnin
Meded virmezse nūrından ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ

252. **kim:**
Gazel 163

Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

253. **kim:**
Gazel 163
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

254. **kim:**
Gazel 164
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Buldı cān ḫāṣṣıyyetin ḫāk-i siyeh şol yerde kim
Sāye ṣaldı ebr-i zülf-i cān-feşānı Yūsufuñ

255. **kim:**
Gazel 164
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Dil vir Aḥmed yāra kim göstermege dīdārını
Olmaya āyīne gibi armaġanı Yūsufuñ

256. **kim:**
Gazel 165
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ruḫsārı āteşine sücūd itse ṭañ mı kim
Āteş-perestler gibi hindūsı Ḳāsımuñ

257. **kim:**
Gazel 167
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Raḳīb çihresi ġam virse göñlüme nʾola kim
Her āyine alur ebr-i siyehden āyīne jeng

258. **kim:**
Gazel 169
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫᵛār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

259. **kim:**
Gazel 172
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

İşigüñe nice yüz sürmeye ḫurşīd-i felek
Kim ider gāh gehī anı müşerref ḳademüñ

260. **kim:**
Gazel 172
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Zülfinüñ şerḥini Aḥmed nice kūtāh ide kim
Vaṣf-ı sevdāda dırāz oldı zebānı ḳalemüñ

261. **kim:**
Gazel 173
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

262. **kim:**
Gazel 174
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Gördi nesrīn kim benefşe öykinürmiş zülfüñe
Bezm-i gülşende aña ḫandeyle virdi infiʿāl

263. **kim:**
Gazel 174
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ
Dem-be-dem meşmūme-i ʿanber-şemīm oynar şemāl

264. **kim:**
Gazel 174
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Luṭfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-miṣāl

265. **kim:**
Gazel 174
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

266. **kim:**
Gazel 175
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ne sebebden zülf ḳomazsın didüm ruḫsāruña
Didi kim ḳındīl-i ḫurşīde ne lāzımdur fetīl

267. **kim:**
Gazel 176
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Yüzüñ gören ṭudaġuña germ olmasun mı kim
Düşmez bahār ṣoḥbetine bī-şarāb gül

268. **kim:**
Gazel 176
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḥayādan gülāb gül

269. **kim:**
Gazel 177
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Nāme-i aʿmāl-i mücrimden siyehdür ḥaşrde
Şol maḥabbet-nāme kim nāmuñ aña ʿunvān degül

270. **kim:**
Gazel 177
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

271. **kim:**
Gazel 178
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ḥālüme bir dem naẓar ḳıl arada ḳan olmasun
Kim gözümle göñlüm içre mācerā eksük degül

272. **kim:**
Gazel 178
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Türk-i çeşmüñ tīrkeşinden cānı kim ḳurtara kim
Ne ḳadar kim gözlerem tīr-i ḳażā eksük degül

273. **kim:**
Gazel 178
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Türk-i çeşmüñ tīrkeşinden cānı kim ḳurtara kim
Ne ḳadar kim gözlerem tīr-i ḳażā eksük degül

274. **kim:**
Gazel 178
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

275. **kim:**
Gazel 178
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

276. **kim:**
Gazel 179
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Yoluña ey Ḫusrev-i şīrīn-dehen
Dīde mi var kim yaşı gülgūn degül

277. **kim:**
Gazel 182
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Maḥşer midür şaçuñ ʿaraşātında ḥüsnüñüñ
Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-ḥisāb dil

278. **kim:**
Gazel 184
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Meger dil bağıdur sünbül şaçuñ kim
Daḳar cān boynına müşkīn selāsil

279. **kim:**
Gazel 184
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Nʾola meyl itseñ Aḥmed āhına kim
Olur bād ile her dem serv māyil

280. **kim:**
Gazel 186
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

281. **kim:**
Gazel 187
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Dil nice ṣabr eylesün ḥüsnüñ temāşāsında kim
Ḫande itdükce dehānuñ cānumı eyler dü-nīm

282. **kim:**
Gazel 188
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuşşāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

283. **kim:**
Gazel 189
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳumaġa pāk oluram

284. **kim:**
Gazel 190
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Şeb ġurābın tār-mār itdükce bāz-ı āfitāb
Ṣanuram kim ṣayda çıḳmış şehsüvārumdur benüm

285. **kim:**
Gazel 190
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Göñlüñi kim ġamzem oḳıyla şikārumdur benüm

286. **kim:**
Gazel 190
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

287. **kim:**
Gazel 190
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm

288. **kim:**
Gazel 191
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭopraġ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

289. **kim:**
Gazel 192
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

290. **kim:**
Gazel 192
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Ḫār ṣanmañ kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol
Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

291. **kim:**
Gazel 192
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

292. **kim:**
Gazel 193
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

293. **kim:**
Gazel 196
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Derd-i ser olursa nālemden ṭutuñ maʿẕūr kim
İḫtiyārum elde yoḳ vaʾllāhi nā-çār iñlerem

294. **kim:**
Gazel 197
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḫāl ile geçer her sāʿatüm

295. **kim:**
Gazel 199
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ruḫlaruñ üstinde budur zülfüñüñ kej-revligi
Kim bisāṭ-ı ḥüsnüñüñ ferzānesidür dostum

296. **kim:**
Gazel 200
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Baġla zülfüñ bendini kim dāġ-ı ġamdan her yaña
Ḫalḳa-i ʿuṣṣāḳ-ı ser-gerdān ṭaġılmış dostum

297. **kim:**
Gazel 201
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣīḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

298. **kim:**
Gazel 201
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmedʾi ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

299. **kim:**
Gazel 201
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmedʾi ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

300. **kim:**
Gazel 202
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ḳorḳaram kim maḥalleñi nā-gāh Odlara yaḳa āhum İbrāhīm

301. **kim:**
Gazel 205
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

302. **kim:**
Gazel 208
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Ben de Aḥmed gibi ġarībem kim Cāndan u ḫānumāndan ayrıldum

303. **kim:**
Gazel 210
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Bī-riyāyam rāyum oldur kim revā görseñ revān
Rūyuña yārā revānum rāyegān ışmarlaram

304. **kim:**
Gazel 215
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

305. **kim:**
Gazel 215
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

306. **kim:**
Gazel 215
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Yüz sür Aḥmed ol mehüñ pāy-ı seg-i kūyına kim
Ayaġuñ ṭopraġını tāc-ı ser-i Cevzā ḳılam

307. **kim:**
Gazel 216
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

308. **kim:**
Gazel 218
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

309. **kim:**
Gazel 220
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ḳaddine ḳarşu gözüm nicesi yaş dökmeye kim
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

310. **kim:**
Gazel 221

Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ey gönül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

311. **kim:**
Gazel 221
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Şām-ı zülfüñ Mıṣr-ı ḥüsnüñden çevürdiyse yüzin
Aṣma ol miskīni kim yañlış döner Baġdāddan

312. **kim:**
Gazel 221
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

313. **kim:**
Gazel 221
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

314. **kim:**
Gazel 223
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ṣol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

315. **kim:**
Gazel 224
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

316. **kim:**
Gazel 224
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Sīm u zer nefʿ eylemez maʿṣūḳ-ı ḫayr olsa dirīġ
Kim ne göz yaşından aṣṣı var ne rūy-ı zerdden

317. **kim:**
Gazel 224
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḥarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

318. **kim:**
Gazel 225
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Çün dehānuñ sırrını ṣordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

319. **kim:**
Gazel 226
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Çün ʿayṣa ṣalā eyledi çeng aña uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

320. **kim:**
Gazel 226
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Kim fülfüle beñzetse beñüñ yüzi ḳaradur
Kim fülfüli yig gördi Ḫalīlüñ ʿadesinden

321. **kim:**
Gazel 226
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Kim fülfüle beñzetse beñüñ yüzi ḳaradur
Kim fülfüli yig gördi Ḫalīlüñ ʿadesinden

322. **kim:**
Gazel 227
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḥaremde ceng içün

323. **kim:**
Gazel 227
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

324. **kim:**
Gazel 230
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Cāna kim sevdā-yı zülfüñ ārzūdur nʾeylesün
Ol perīşānlıḳda gönlüm ḳayġuludur nʾeylesün

325. **kim:**
Gazel 231
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Şīrīn lebi ʿitābını ey dil ḫoş añla kim
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

326. **kim:**
Gazel 234
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından
Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

327. **kim:**
Gazel 234
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Gönüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām ṣundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

328. **kim:**
Gazel 243
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Buña şādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-şād idüben düşmanumı şād idesin

329. **kim:**
Gazel 243
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Senden ummazdum anı kim çözüben ṣaçlaruñı
Bu delü göñlümi zencīrden āzād idesin

330. **kim:**
Gazel 244
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Derd ü ġamdan Aḥmed igende şikāyet itme kim
Müddeʿī yüzin görelden sen aña muʿtādsın

331. **kim:**
Gazel 245
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bīdādsın

332. **kim:**
Gazel 245
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

333. **kim:**
Gazel 246
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

İsterem ḥüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḥalḳına āsān olmasun

334. **kim:**
Gazel 246
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Ḳaşlarınuñ ṭāḳına ey zāhid-i perhīz-kār
Baḳma ṣaḳın kim binā-yı zühd vīrān olmasun

335. **kim:**
Gazel 246
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Şol çeh-i Bābildeki Hārūt kim vaṣf itdiler
Bu zenaḫdānuñdaki zülf-i perīşān olmasun

336. **kim:**
Gazel 249
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dīvāneyi kim meyl umar cellāddan

337. **kim:**
Gazel 250
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde
Vişāli içre olan ʿāşıḳlaruñ geçmez ḫayālinden

338. **kim:**
Gazel 254
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Caʿd-ı zülfüñ kim aşılmış sen dil-ārām üstine
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

339. **kim:**
Gazel 254
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine
Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofī neden perhīz ider

340. **kim:**
Gazel 254
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḫācī iḥrām üstine

341. **kim:**
Gazel 254
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

342. **kim:**
Gazel 257
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Derd-i cānān ile dil ṣol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

343. **kim:**
Gazel 257
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Cān u dilde tīr-i ġamzeñ üzre bir ceng oldı kim
Ḳan olurdı arada sīnemde pinhān olmasa

344. **kim:**
Gazel 259
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

345. **kim:**
Gazel 260
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

346. **kim:**
Gazel 260
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa
Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

347. **kim:**
Gazel 260
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege

Ḫūşe-i pervīn aşar bu eşk-i ġalṭān her gice

348. **kim:**
Gazel 261
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḥayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

349. **kim:**
Gazel 261
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

350. **kim:**
Gazel 263
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ne sünbüldür şaçuñ kim sāyesinde
Biter miskīn giyāhlar tāze tāze

351. **kim:**
Gazel 263
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ne sāyildür yaşum kim işigüñde
Giyer laʿlīn ḳabālar tāze tāze

352. **kim:**
Gazel 263
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Şabāḥ-ı ʿīde beñzer ṭalʿatüñ kim
Virür cāna şafālar tāze tāze

353. **kim:**
Gazel 264
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

354. **kim:**
Gazel 264
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Saña yansam nʾola derdümi ki yanar yaḳılur
Ḳanḳı pervāne kim ol şemʿ-i şeb-efrūza gele

355. **kim:**
Gazel 264
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

356. **kim:**
Gazel 264
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

357. **kim:**
Gazel 264
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

358. **kim:**
Gazel 264
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.

Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

359. **kim:**
Gazel 265
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ġam ṭarīḳında helāk itme şaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri şaġ ilte selāmet getüre

360. **kim:**
Gazel 266
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Göster yüzüñi kim ḳameri bī-ḳarār ide
Depret lebüñi kim şekeri şermsār ide

361. **kim:**
Gazel 266
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Göster yüzüñi kim ḳameri bī-ḳarār ide
Depret lebüñi kim şekeri şermsār ide

362. **kim:**
Gazel 266
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zer-nigār ide

363. **kim:**
Gazel 266
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Eşküm seḥābı bāġ-ı cemālin şuvardı kim
Ezhār-ı ḥüsn-i yārı maḥabbet-simār ide

364. **kim:**
Gazel 266
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Geldi kenār-ı zülfine ḫāl-i ʿiẕārı kim
Gül mevsiminde şoḥbet-i leyl ü nehār ide

365. **kim:**
Gazel 267
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẕarda biñ ḳara ṭopraġı ḫāṣṣ iksīr ide

366. **kim:**
Gazel 267
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

367. **kim:**
Gazel 267
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ay saña öykündügiyçün yüzine geh geh felek
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhīr ide

368. **kim:**
Gazel 267
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Aç hilāl-ebrūñı kim nūn veʾl-ḳalem tefsīrini
Māhī-i kilküm zebān-ı ḥāl ile taḳrīr ide

369. **kim:**
Gazel 267
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Ḫamr içerdüm ḫ̌āb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

370. **kim:**
Gazel 267
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Çenge uysun muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb-āvāza diñ
Kim severler ol cevānı kʾiḳtidā-yı pīr ide

371. **kim:**
Gazel 267
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

372. **kim:**
Gazel 269
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

373. **kim:**
Gazel 269
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

374. **kim:**
Gazel 270
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

375. **kim:**
Gazel 270
Mısra: **18**
" Ki" bağlacı.

Bārān-ı eşk-i çeşmüm gör ol dıraḫt-ı nāzı
Ne itdi kim nihāl-i serv üzre ṣaldı sāye

376. **kim:**
Gazel 274
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Bir serv-i müstaḳīm sev Aḥmed cihānda kim
Ehl-i kemāl māyil olur istiḳāmete

377. **kim:**
Gazel 277
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Zāhidā Aḥmedʾi ḳorḳutma ʿaẕāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

378. **kim:**
Gazel 278
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ḳanlu yaşumla yazdum bir iştiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ dökerdi ḫāme

379. **kim:**
Gazel 280
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

380. **kim:**
Gazel 281
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Görelden Aḥmedʾüñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim
Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

381. **kim:**
Gazel 282
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Şöyle şaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

382. **kim:**
Gazel 283
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫ̌āb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

383. **kim:**
Gazel 284
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Severem didügüm maʿẕūr dut kim
Beşerdür ḳul günāh eyler kimerde

384. **kim:**
Gazel 284
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Çekelüm cevrin anuñ dāyimā kim
Cemālin ʿöẕr-ḫ̌āh eyler kimerde

385. **kim:**
Gazel 284
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Keremden bir naẓar ḳıl Aḥmedʾe kim
Ḳulına şeh nigāh eyler kimerde

386. **kim:**
Gazel 285

Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

387. **kim:**
Gazel 287
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Dil esīr olduġını gördi zenaḫdānına dost
Didi āzāddur ol kim gire zindānumuza

388. **kim:**
Gazel 287
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Yāra şīrīn sözinüñ sırrını şordun didi kim
Biz şeker ṭoldururuz sözde nemekdānumuza

389. **kim:**
Gazel 288
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

390. **kim:**
Gazel 288
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Zülfine dil ṭolaşur her demʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide s̲uʿbān ḳucmaġa

391. **kim:**
Gazel 288
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā kiʿāṣıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

392. **kim:**
Gazel 288
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

393. **kim:**
Gazel 288
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Vaṣlınuñ Kaʿbesine yol vire mi Ḥaḳ Aḥmedʾā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

394. **kim:**
Gazel 290
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Ne şīrīn medḥ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

395. **kim:**
Gazel 292
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Tīġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

396. **kim:**
Gazel 293
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

397. **kim:**
Gazel 293
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen ṣanur kʾanı bīmār ider nāz uyḫusı

398. **kim:**
Gazel 293
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫʷābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

399. **kim:**
Gazel 296
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaṣfuñ şerbeti
Kim zebān-ı ḫāmeyi şaḳḳ itdi sözüm leẕẕeti

400. **kim:**
Gazel 296
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevs̲er şerbeti

401. **kim:**
Gazel 296
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

402. **kim:**
Gazel 297
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

403. **kim:**
Gazel 297
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾi redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḥüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

404. **kim:**
Gazel 303
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Der-peyince sāye-veş gitse ḳarārum ṭañ mı kim
Māhumuz hercāyīdür mihr-i cihān-ārā gibi

405. **kim:**
Gazel 305
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Var mı bir ḥüsn āfitābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

406. **kim:**
Gazel 305
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

407. **kim:**
Gazel 307
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

408. **kim:**
Gazel 307
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

409. **kim:**
Gazel 309
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

410. **kim:**
Gazel 309
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

411. **kim:**
Gazel 310
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

412. **kim:**
Gazel 311
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Şeb-revlik ider dil şeb-i zülfüñde digil kim
Öldürmesün ol ġamze-i cellād efendi

413. **kim:**
Gazel 311
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

414. **kim:**
Gazel 313
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Bir noḳṭa durur kātib-i ḥüsnüñ ḳaleminden
Yüzüñ beñi kim berg-i gül-i aḥmere düşdi

415. **kim:**
Gazel 316
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhī

416. **kim:**
Gazel 316
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Dil maḫzen-i ʿışḳuñdur anı deldügi ġamzeñ
Uġrıdur umar kim ala gencīne-i şāhı

417. **kim:**
Gazel 316
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed yüzine ḳarşu fiġān itme ṣaḳın kim
Gül ḫırmenini yile virür bülbülüñ āhı

418. **kim:**
Gazel 319
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

419. **kim:**
Gazel 320
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḥummā beni

420. **kim:**
Gazel 320
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

421. **kim:**
Gazel 320
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çaġrışur kim her ṭarafdan ha beni

422. **kim:**
Gazel 320
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

423. **kim:**
Gazel 320
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

424. **kim:**
Gazel 320
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

425. **kim:**
Gazel 323
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

426. **kim:**
Gazel 323
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

427. **kim:**
Gazel 325
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḫüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

428. **kim:**
Gazel 325
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

429. **kim:**
Gazel 325
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Ġonca zindānına girse nʾola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

430. **kim:**
Gazel 325
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi Aḥmedʾi ḫāk itdi dirīġ
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

431. **kim:**
Gazel 327
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Būse inʿāmın eyle Aḥmedʾe kim ʿĀmdur ehl-i luṭfuñ iḥsānı

432. **kim:**
Gazel 329
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

433. **kim:**
Gazel 329
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾüñ göñlini geh dost yıḳar geh düşman
Bilmezüz kim yapa ʿālemde bu vīrānemüzi

434. **kim:**
Gazel 331
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Kim ki teşbīh-i hilāl itse kemān-ebrūña
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebī

435. **kim:**
Gazel 331
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾüñ yaşı ṣaḳın dāmenüñi dutmaya kim
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebī

436. **kim:**
Gazel 335
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

437. **kim:**
Gazel 335
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Vīrāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ḫarāb ol il kim ola pādişāh iki

438. **kim:**
Gazel 336
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ḳanda kim ide lebüñ şehdini Aḥmed tekrār
Hīç kimse dile almaya mükerrer şekeri

439. **kim:**
Gazel 337
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe sihr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

440. **kim:**
Gazel 338
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Gül-gūn ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḫüsnüñi tāze nesīm-i mey

441. **kim:**
Gazel 339
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

442. **kim:**
Gazel 339
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Dil ḫüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

443. **kim:**
Gazel 342
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Dirīġā yār benden yüz çevürdi
Fiġān kim cān bedenden yüz çevürdi

444. **kim:**
Gazel 342
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Yüzi Ḥaḳ ḳıbleden dönsün anuñ kim
Cemālüñ gördi senden yüz çevürdi

445. **kim:**
Gazel 342
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Ḳo Hindū zülfüñi ḳalsun ayaḳda
Kim ol vech-i ḥasenden yüz çevürdi

446. **kim:**
Gazel 342
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ḳaçurmaz ayaġın kirpüklerümden
Güli gör kim dikenden yüz çevürdi

447. **kim:**
Gazel 346
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Raḥm it ol dillere kim aşıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

448. **kim:**
Gazel 346
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ey gözüm nūrı ʿināyet naẓarın ḳıl baña kim
Ḳarañudur gözüme iki cihān sen gideli

449. **kim:**
Gazel 348
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Düşde ʿavn-i ḥareminden görürem kim geçerem
Güẕer itmek ʿacābā bāġ-ı iremden ne-y-iki

450. **kim:**
Gazel 350
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ḥalḳa-i zülfini ruḫsārına şalduġı bu kim
Naʿl-i miskīndür anı siḥr içün āẕerde ḳodı

451. **kim:**
Gazel 351
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Şifā umsam ḳaçan kim leblerinden
Utanup yüze ṭutar dest-māli

452. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.

Sen şol çerāġsın şeb-i miʿrāc içinde kim
Ḳandīl-i kāyināta zebānuñ virür żiyā

453. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **35**
" Ki" bağlacı.

Sāyeñ düşeydi ṭopraġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

454. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ol ḥarīmüñ kim ola maḥremi kim ṭañ yilidür
Perdedār-ı ḥarem-i ḥürmeti dervīşlerüñ

455. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.

Şol bāġ-ı cinān kim pür ola ḥūr ile ġılmān
Güyā ki meleklerle ṭolar Kaʿbe-i ʿulyā

456. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **31**
" Ki" bağlacı.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Şol tīr-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

457. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **78**
" Ki" bağlacı.

Ḳaşruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

458. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **82**
" Ki" bağlacı.

Her gün ser-i ḳaşruña çıḳar mihr-i dil-efrūz
Kim şāh-nişīnüñi görüp ide temāşā

459. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **83**
" Ki" bağlacı.

Nā-geh görinür gözine bir māh-liḳā kim
Germ olup ider revzeneden kendʾözin ilḳā

460. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **102**
" Ki" bağlacı.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

461. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **195**
" Ki" bağlacı.

İṭnāb-ı kelām itdügüme nükte budur kim
Maḥbūb-ı cihānsın saña maṭlūbdur ışġā

462. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **210**
" Ki" bağlacı.

Bünyād-ı sarāyuña budur aḥsen-i tārīḫ
Kim ide mübārek ṭapuña ḥayy-ı tüvānā

463. **kim:**
Kaside 7

Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ḳufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
Ḫāk gencin eyleye gencīne-i cevher güneş

464. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Gūyiyā Nūşīn-revān-ı ṣubḥdur kim ʿadl içün
Lāciverdī ḳubbeye zencīr-i zer aṣar güneş

465. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **42**
" Ki" bağlacı.

Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

466. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **43**
" Ki" bağlacı.

Sensin ol kim āsumān iḳlīmine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberīn efser güneş

467. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **45**
" Ki" bağlacı.

Sensin ol kim ḫilʿat-i fermān-ı ḥükmüñ geymeden
Olmadı zer tīġ ile sulṭān-ı baḥr ü ber güneş

468. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **47**
" Ki" bağlacı.

Sensin ol kim şeh-nişīn-i bezm-gāhuñda müdām
Yā Süleymān taḫtıdur yā cām-ı İskender güneş

469. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **53**
" Ki" bağlacı.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

470. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **65**
" Ki" bağlacı.

Mihrüñüñ bāzārına bir vech ile germ oldı kim
Ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer güneş

471. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **106**
" Ki" bağlacı.

Ṭūṭī-i ser-sebzdür kʾāyīnede per gösterür
Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ kim olmışdur aña der-ber güneş

472. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **113**
" Ki" bağlacı.

Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevşer güneş

473. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **116**
" Ki" bağlacı.

Raḳṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerrīn resenle aşılup çenber güneş

474. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

475. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Deryā-yı laʿle zevraḳ-ı zer şal bu demde kim
Gevher şaçar havā bitürür ḫāksār laʿl

476. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **29**
" Ki" bağlacı.

Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet degül mi kim
Bir göz yumup açınca olur her kenār laʿl

477. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **49**
" Ki" bağlacı.

Yollarda laʿli şöyle şaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

478. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **95**
" Ki" bağlacı.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aşdı kim
Geh nakş gevher olur aña geh nigār laʿl

479. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **99**
" Ki" bağlacı.

Bir cām içürdi cevher-i tīġuñ ʿadūya kim
Her cürʿasından oldı yemīn ü yesār laʿl

480. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

481. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Meydān-ı ḫüsn-i dostda taḥsīn ṣabāya kim
Gūy-ı meh-i münīre urur ṣavlecān-ı müşk

482. **kim:**
Kaside 9

Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Meftūl-ı bend-i zülfüñüñ olmış müvellehi
Kim post-pūş gibi ṭolanur cihānı müşk

483. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

484. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Çeşmümdedür ḫayāl-i ḫaṭuñ ṭañ bu kim dutar
Sebze diyü kenāre-i āb-ı revānı müşk

485. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **49**
" Ki" bağlacı.

Maḫşūşdur müferriḥ-i ḫāk-i derüñe kim
Bir yerde vire ḫāṣıyet-i zaʿferānı müşk

486. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **56**
" Ki" bağlacı.

Miskīn-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

487. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **58**
" Ki" bağlacı.

Ḫuld-i ḥarīmüñüñ ḥaremi ḥürmeti ḥaḳı
Kim ḫāki ter ʿabīr durur āsitānı müşk

488. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

489. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

490. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü ṣenā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

491. **kim:**
Kaside 10
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.

Var ümīdüm aña kim dāmen-i ʿafvuñ örtesin
Bī-edebāne düşdiyse baʿżı edāsı göñlümüñ

492. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Kāküli ucından ey dil ḫāme-veş ḳan aġla kim
Laʿl-i terden bula zīver kākül-i müşkīn-i dost

493. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **47**
" Ki" bağlacı.

Bu sebebden devr-i eyyāmuñda ber-dār oldı kim
Oldı dil-düzd ü sitemger kākül-i müşkīn-i dost

494. **kim:**
Kaside 11
Mısra: **73**
" Ki" bağlacı.

Söz ʿarūsı zülfine naẓmum leʾālī dizdi kim
Silk-i cevherdür ser-ā-ser kākül-i müşkīn-i dost

495. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

496. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

497. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

498. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **27**
" Ki" bağlacı.

Gün yüzüñde āferīn ol zülf-i ʿanber-sāya kim
Müşkden ser-pūş aşar ḳandīl-i mehtāb üstine

499. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **50**
" Ki" bağlacı.

Cenneti şol deñlü taʿẓīm itdi naḳḳāş-ı ezel
Kim senüñ nām-ı şerīfüñ yazdı ebvāb üstine

500. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **57**
" Ki" bağlacı.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḫüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

501. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **66**
" Ki" bağlacı.

Yiridür rāy-ı refīʿüñ gözlese pīr-i felek
Kim müneccim meyl ider dāyim ṣuṭur-lāb üstine

502. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **69**
" Ki" bağlacı.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

503. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **73**
" Ki" bağlacı.

Bir senā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

504. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **79**
" Ki" bağlacı.

Pāy-dār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim
Murġ-ı nuṣret āşiyān itdi ol aṭnāb üstine

505. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Caʿd-ı zülfüñ kim melāḥat ṭopınuñ çevgānıdur
Yaraşur yüzüñde kim ḥüsn ü bahā meydānıdur

506. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Caʿd-ı zülfüñ kim melāḥat ṭopınuñ çevgānıdur
Yaraşur yüzüñde kim ḥüsn ü bahā meydānıdur

507. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

508. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **13**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭı yazmış dilberüñ çāh-ı zenaḫdānında kim
Bu hezārān Yūsuf-ı Mıṣrīlerüñ zindānıdur

509. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Mülk-i dilden zülf-i kāfir-kīşüñ el çeksün kim ol
Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayāl-i sāye-i Yezdānidür

510. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **22**
" Ki" bağlacı.

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

511. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **27**
" Ki" bağlacı.

Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳṣ eyle kim
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

512. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **57**
" Ki" bağlacı.

Āfitāb-ı salṭanatsın yüri heft iḳlīme kim
Tīġuñuñ maşrıḳla maġrib tābiʿ-i fermānıdur

513. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **59**
" Ki" bağlacı.

Merḥabā ey sürme-i aʿyān-ı devlet kim senüñ
Kemterīn segbānuña mülk-i cihān erzānıdur

514. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **61**
" Ki" bağlacı.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

515. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **77**
" Ki" bağlacı.

Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḫayrānıdur

516. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **80**
" Ki" bağlacı.

Pādişāhā şefḳatüñden yir yüzi maʿmūr iken
Dād kim dil kaʿbesi ġam leşkeri vīrānıdur

517. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **83**
" Ki" bağlacı.

Ḫurrem olsun gül yüzüñ fetḥ ü ẓafer taḫtında kim
ʿİzz ü devlet bāġınuñ tāze gül-i ḫandānıdur

518. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **85**
" Ki" bağlacı.

Müstedām olsun cihān bāġında cūduñ ebri kim
Faẕl gülzārı anuñ perverde-i iḥsānıdur

519. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **90**
" Ki" bağlacı.

Dāyimā ʿizz ü celāl ü nuṣret ü iḳbāl ile
Ḫurrem ol kim ḫaşm ʿīd-i devletüñ ḳurbānıdur

520. **kim:**
Kaside 13
Mısra: **92**
" Ki" bağlacı.

Şehriyārā ḥaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
ʿİzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur

521. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Ṣan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

522. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **24**
" Ki" bağlacı.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

523. **kim:**
Kaside 15
Mısra: **49**
" Ki" bağlacı.

Midḥatüñ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḥayfdur tūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem

524. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.

ʿAcebā ẕāt-ı kerīmüñ ne kerāmet ḳodı kim
Başduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

525. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **38**
" Ki" bağlacı.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

526. **kim:**
Kaside 16
Mısra: **43**
" Ki" bağlacı.

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

527. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ḫoşdur ol ġamzelerüñ ḫastalıġı kim yaraşur
Merdüm-i ẓālimüñ eksilmese bīmārluġı

528. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.

Ḫusrevā kimi şefiʿ idineyüm ḫışmuña kim
Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

529. **kim:**
Kaside 17
Mısra: **37**
" Ki" bağlacı.

Ḳalem-i ʿafv çek ey sāye-i Ḥaḳ sehvüme kim
Germdür şefḳatüñüñ ʿafve ḫarīdārluġı

530. **kim:**
Kaside 18
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna şıḥḥat yaraşur

531. **kim:**
Kaside 18
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Her gūşede tesbīḥ ider dillü dilince kāyināt
Ẕikri budur kim Ḥażret-i Sulṭāna şıḥḥat yaraşur

532. **kim:**
Kaside 18
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.

Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterür

Āyīne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna şıḥḥat yaraşur

533. **kim:**
Kaside 18
Mısra: **28**
" Ki" bağlacı.

Girmiş ḳaşı miḥrābına yāruñ gözi merdümleri
Ḥācet dilerler kim dil-i cānāna şıḥḥat yaraşur

534. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

535. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Ṣaldı bir naṭʿ-ı münaḳḳaş ṣaḥn-ı ṣaḥrāya ṣabā
Kim anuñ naḳşında ḫayrāndur nigāristān-ı Çīn

536. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Naġme-i bülbül yine remz eyledi gülşende kim
Hāẕihi cennātü ʿadnin fedḥulūhā ḫālidīn

537. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **20**
" Ki" bağlacı.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

538. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

539. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **26**
" Ki" bağlacı.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

540. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **39**
" Ki" bağlacı.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ ẕevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

541. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **40**
" Ki" bağlacı.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ ẕevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

542. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **41**
" Ki" bağlacı.

Diñmesün zārīlıġı hergiz neyüñ kim dem-be-dem
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enīn

543. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **45**
" Ki" bağlacı.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyīnesüz ṭūṭī kelām-ı şekkerīn

544. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **65**
" Ki" bağlacı.

Sensin ol kān-ı seḫā kim dest-i cūduñdan ḳaçup
Düşdi deryā ḳaʿrına ḳurtulmadı dürr-i s̱emīn

545. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **69**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

546. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **70**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

547. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **97**
" Ki" bağlacı.

Sensin ol kim ẓulmet-i ẓulmi götürdüñ aradan
Nitekim defʿ-i ḍalālet ḳıldı ḫayruʾl-mürselīn

548. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **101**
" Ki" bağlacı.

Şol ḳadar virdüñ zemīn mülkin zamān ehline kim
Mużṭaribdür ḫavf-ı cūduñdan senüñ çarḫ-ı berīn

549. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **107**
" Ki" bağlacı.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

550. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **109**
" Ki" bağlacı.

Ruḳʿa-i medḥ ü s̱enāñı şöyle yazdum kim anı
Şehperine bağladı heykel diyü Rūḥuʾl-Emīn

551. **kim:**
Kaside 19
Mısra: **115**
" Ki" bağlacı.

Gūşe-i ḳadrüñ külāhı irsün ol araya kim
Dest-res bulmasun aña āsumān-ı ber-terīn

552. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **41**
" Ki" bağlacı.

Ne baḥrdür ʿacebā cünd-i bī-şumāruñ kim
ʿAdīdühüm ke-rimālin fuʾāduhum ke-cibāl

553. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **45**
" Ki" bağlacı.

Cihāna şöyle zer-efşānlıḳ itdi cūduñ kim
Daḳındı zengī-i şeb ayaġına zer ḫalḫāl

554. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **53**
" Ki" bağlacı.

Gülāle el uzadur kim gül ala yüzüñden
Dil al bülbül-i mestüñe igen itme delāl

555. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **70**
" Ki" bağlacı.

ʿİnān-ı çeşmüñi çek rāh-ı ḥüsnde ey dil
Şaḳın kim esb-i naẓardan düşersin eşk-mis̱āl

556. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ṭolaşup zülfine aġ alnına kim
Ṭāḳ-ı Kisrāya nerdibān bulduñ

557. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

Yüzini gördügüñe şükr it kim
Devlet ü baḫt-ı nā-gehān bulduñ

558. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Sil gözüm jeng-i ḫūn ile ḳoma kim
Şemʿ-i ḥüsnüñe şemʿdān bulduñ

559. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **27**
" Ki" bağlacı.

Micmer-i dilde cān buḫūr it kim
Bezm-i şāh-ı cihāniyān bulduñ

560. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **31**
" Ki" bağlacı.

Kefi şol ebr-i dür-feşāndur kim
Ḳaṭresin baḥr-i bī-girān bulduñ

561. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **51**
" Ki" bağlacı.

Salṭanat ṭopın ur zamānede kim
Devlet atını zīr-i rān bulduñ

562. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **53**
" Ki" bağlacı.

Yüri gün gibi heft kişvere kim
Nuṣret ü fetḥi hem-ʿinān bulduñ

563. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **75**
" Ki" bağlacı.

Ḫıżr-veş pāydār-ʿömr ol kim
Baḫt-ı İskender-i zamān bulduñ

564. **kim:**
Kaside 21
Mısra: **77**
" Ki" bağlacı.

Ṭur zemīn ṭurduġınca bāḳī kim
ʿAvn-i Yezdān-ı Müsteʿān bulduñ

565. **kim:**
Kaside 22
Mısra: **24**
" Ki" bağlacı.

Beñzer ki şāh işigine sürmiş ʿiẕārını
Kim ḫāki ʿanberinden olur müşk-bār āb

566. **kim:**
Kaside 22
Mısra: **31**
" Ki" bağlacı.

Ḳaṣd itdi kim söyindüre ḫaşmuñ ocaġını
Anuñʾçün aḳıdur dün ü gün kūhsār āb

567. **kim:**
Kaside 22
Mısra: **70**
" Ki" bağlacı.

Ḥüsn-i rıżāñı şol ḳadar idindi naṣb-ı ʿayn
Kim ḫaşmuñ içmesün diyü eyler firār āb

568. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Dür gūş-vārı aşma bünā-gūşuñ üzre kim
Şerm-i ruḫuñdan olmasun ol gūşvār āb

569. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Nā-gāh varup āba nigāh itme kim seni
Meftūn ider cemālüñe āyīne-vār āb

570. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Bārī naẓar ḳılursañ aña ḫande eyle kim
Görine ṭopṭolu güher-i şāh-vār āb

571. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Ṣaç ṣuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

572. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **24**
" Ki" bağlacı.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Ṣaç ṣuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

573. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **48**
" Ki" bağlacı.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

574. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **54**
" Ki" bağlacı.

Dil yitügini bulmaġa çeşmüm muʿazzimi
Baḳdı ṣuya kim ide anı āşikār āb

575. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **60**
" Ki" bağlacı.

ʿAyb itme vaṣluñ içre kenār eylesem ṭaleb
Zīrā işitmedüm kim ola bī-kenār āb

576. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **65**
" Ki" bağlacı.

Zülf ü ruḫuñ hevāsını maṭlūb idindi kim
Rāh-ı ṭalebde yüridi leyl ü nehār āb

577. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **95**
" Ki" bağlacı.

Meşk-i maḥabbetüñ ṣuyı mı düşdi saña kim
Ḳul olur içdügince ṣıġār u kibār āb

578. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **97**
" Ki" bağlacı.

ʿĀr itmesün izüñ tozı yüz sürdügüme kim
Ḫāk ile hem-dem olmaġa itmedi ʿār āb

579. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **53**
" Ki" bağlacı.

Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer şaçdı berg ü bār

580. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **62**
" Ki" bağlacı.

Şāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm
Kim medḥüñ olmasa baña eşʿār olurdı ʿār

581. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿīd
Söyle kim vire lebüñ ḥalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd

582. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿīd
Söyle kim vire lebüñ ḥalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd

583. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Dost vaṣlı ʿīdine irişdi çeşm-i eşk-bār
Kim bu rengīn şīşeden oldı gülāb-efşān-ı ʿīd

584. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Çün cemālüñ ʿīdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı ʿīd

585. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **10**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñüñ şebdīzini ey ḫusrev-i şīrin-dehen
Ḳoş ruḫuñ gülgūnına kim germ ola meydān-ı ʿīd

586. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Ḫʷān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekkerīn senbūsedür
Kim görinür gözlere şīrīn anuñla ḫʷān-ı ʿīd

587. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Ṣubḥ-ı vaṣluñdan nigārā ʿāşıḳ-ı bī-çāreñe
Būse ile merḥabā ḳıl kim budur erkān-ı ʿīd

588. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Anuñ içündür muʿazzez kim müyesser eyledi
Ṣubḥ-demden dest-būs-ı Ḥaẓret-i Sulṭānı ʿīd

589. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **25**
" Ki" bağlacı.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola şādān-ı ʿīd

590. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **36**
" Ki" bağlacı.

ʿĪdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḫayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

591. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **37**
" Ki" bağlacı.

Ḫuṭbe-i medḥ oḳıdıysa devletüñe nʾola kim
Minber-i gerdūnda dikdi rāyet-i nūrānī ʿīd

592. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **56**
" Ki" bağlacı.

Şöhret-i ḥüsnüñ görüp şehrüñde ey şāh-ı cemāl
Ṭabl-ı sīnem dögilür kim olına iʿlān-ı ʿīd

593. **kim:**
Kaside 26
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim
Atdı kemendin ol büt-i ʿayyārum üstine

594. **kim:**
Kaside 26
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Zāhid ḫayāl-i ḫaddine baḳ gözlerümde kim
Cennāt-ı ʿadni göresin enhārum üstine

595. **kim:**
Kaside 27
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Bir esb-i ḫāṣ baḫşiş it Aḥmed ḳuluña kim
Diñsün budur ʿaṭā-yı Ferīdūn-ı rūzigār

596. **kim:**
Kaside 27
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Binsem ʿaceb mi esbüñe kim bād-ı şarşara
Gāhī ġubār u gāh Süleymān olur süvār

597. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Dest-i ḳudret ḥüsn menşūrın yazarken ḫāl-i dost
Noḳṭadur kim ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

598. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Öldürür ġamzeñ beni sen gey ṣaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭra-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

599. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **17**
" Ki" bağlacı.

Eşk-i çeşmüm kim aḳar mihr-i ruḫuñdan dilberā
Kevkeb-i seyyāredür ḫurşīd-i tābāndan ṭamar

600. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Kim vaṣf ide ol ḥüsni kʾanuñ bāġ-ı ruḫında
Eyledi ḫacil nāfe-i tātārı benefşe

601. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḥāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

602. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **16**
" Ki" bağlacı.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

603. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **31**
" Ki" bağlacı.

Zülfüñ yüzine ṣaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola Kaʿbenüñ estārı benefşe

604. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.

Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

605. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **37**
" Ki" bağlacı.

Bu zülfi mi yā ḫāme-i Şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider īṣār-ı benefşe

606. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **73**
" Ki" bağlacı.

Söz bāġına bir naḳş u nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

607. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **76**
" Ki" bağlacı.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

608. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **84**
" Ki" bağlacı.

Var perde-i fikrümde ʿarūsān-ı semen-būy
Kim her birinüñ oldı perestārı benefşe

609. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **85**
" Ki" bağlacı.

Siḥr eyledi ṣiʿrüm çemeninde ḳalemüm kim
Söyler bu żamīrümdeki esrārı benefşe

610. **kim:**
Kaside 30
Mısra: **24**
" Ki" bağlacı.

Genc-i diyāruñā ne ṭılısm itdi rūzigār
Kim tīġuñ ejdehāsı aña pāsbān imiş

611. **kim:**
Kaside 30
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

612. **kim:**
Kaside 30
Mısra: **14**
" Ki" bağlacı.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḫayāsı göñlümüñ

613. **kim:**
Kaside 30
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü ṣenā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

614. **kim:**
Kaside 31
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp yiñine şāḫuñ
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḫublā

615. **kim:**
Kaside 31
Mısra: **56**
" Ki" bağlacı.

Sūsen dil uzadup eline aldı ḳabaġın
Kim ḥāl diliyle ide bu nükteyi inhā

616. **kim:**
Kaside 31

Mısra: **69**
" Ki" bağlacı.

Bir cām-ı revān-baḫş ile kim cürʿası anuñ
Keşf eyleye dil-mürdelere muʿciz-i ʿĪsā

617. **kim:**
Kaside 32
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Ḳanı bahār demi kim bu dehr-i pīr-i kühen
Bezerdi kendüyi ṣan kim nigār-ı tāze cevān

618. **kim:**
Kaside 32
Mısra: **19**
" Ki" bağlacı.

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẓar ḳıl kim
Dü-mūy şekli gibi gösterür saña elvān

619. **kim:**
Kaside 32
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

620. **kim:**
Kaside 32
Mısra: **34**
" Ki" bağlacı.

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

621. **kim:**
Kıt'a 2
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ
Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin

622. **kim:**
Kıt'a 2
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Ṣaḳın cevrüñle mülküñden çıḳarma
Anı kim bende-i iḥsān idersin

623. **kim:**
Kıt'a 6
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

ʿAleʾl-ḫuṣūṣ beni kim buḫūr-ı naẓmumla
Yürür memālik içinde güher sefīneleri

624. **kim:**
Kıt'a 8
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

625. **kim:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Ṣıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

626. **kim:**
Kıt'a 8
Mısra: **8**
" Ki" bağlacı.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

627. **kim:**
Kıt'a 11
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ṣınıcaḳ ġāfil olma andan kim Başdan ayaġa nīşter görinür

628. **kim:**
Kıt'a 13
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Perīşān olan ister kim ola hem-dem perīşāna
Anuñʾçün göñlüm ol gīsū-yı ser-gerdāndan ayrılmaz

629. **kim:**
Kıt'a 13
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

630. **kim:**
Kıt'a 18
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Baña rengīn elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

631. **kim:**
Kıt'a 21
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Şöyle ʿālī yapdı Dāruʾl-ḫayrı Sulṭān Bāyezīd
Kim feleklerde melekler itdiler medḥ ü senā

632. **kim:**
Mesnevi 3
Mısra: **177**
" Ki" bağlacı.

Ḳalem kim geyer müşk-i terden şiʿār
Senüñ nāmuñ ile ider iftiḫār

633. **kim:**
Mesnevi 3
Mısra: **197**
" Ki" bağlacı.

Şular kim ḳadem farḳ-ı eflāke ḳor
Ḳapuñda tevāżuʿ yüzin ḫāke ḳor

634. **kim:**
Mesnevi 3
Mısra: **211**
" Ki" bağlacı.

Ne şeh kim ḳomaya işigüñde ser
Yata ṭopraġ altında zīr ü zeber

635. **kim:**
Mesnevi 3
Mısra: **218**
" Ki" bağlacı.

İşigüñde ey ẓill-i Perverdigār
Ne gevher ṣaçam kim bula iʿtibār

636. **kim:**
Mesnevi 4
Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

637. **kim:**
Mesnevi 4
Mısra: **22**
" Ki" bağlacı.

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

638. **kim:**
Müfret 1
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ḥasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz
Şol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

639. **kim:**
Müfret 5
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Var ruḫ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā içün

640. **kim:**
Müfret 6
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

641. **kim:**
Müfret 13
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

642. **kim:**
Müfret 14
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

643. **kim:**
Müfret 16
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Tāḳ-ı çarḫuñ naḳşını bāḳī ḳanup aldanma kim
Köhne mihmān-ḫānedür ḫalḳ-ı cihān mihmāndur

644. **kim:**
Müfret 21
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḫālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

645. **kim:**
Müfret 37
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem
Rāstī kendü degül bendesinüñ bendesiyem

646. **kim:**
Müfret 40
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Müşk-i Çīn dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā içün
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā içün

647. **kim:**
Murabba 1
Mısra: **33**
" Ki" bağlacı.

Aḥmedʾem kim oḳınur nāmum nāme-i ʿışḳ
Germdür sözlerümüñ sūzıyla hengāme-i ʿışḳ

648. **kim:**
Nazm 1
Mısra: **4**
" Ki" bağlacı.

Bū-bekre muḥibb durur dil ü cān
Kim mūcib-i iḫtirāmumuzdur

649. **kim:**
Nazm 1
Mısra: **6**
" Ki" bağlacı.

Faẓl-ı ʿÖmereyne ḳāyilüz biz
Kim mesʾele-i kelāmumuzdur

650. **kim:**
Nazm 2
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Şorarsañ bikr-i fikrümi ne ṭañ kim
Cemīl olan muḥibb olur cemāle

651. **kim:**
Nazm 3
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Dīv-i felegüñ rīvine aldanma şaḳın kim
Emsālüñi durmaz yudar ol
Ehremeni gör

652. **kim:**
Nazm 4
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

653. **kim:**
Nazm 4
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Ne ʿaks şaldı bezmüñe sāḳī cemāli kim
Şaḫn-ı sarāyuñ eyledi bostān-ı dil-güşā

654. **kim:**
Nazm 4
Mısra: **12**
" Ki" bağlacı.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

655. **kim:**
Nazm 4
Mısra: **15**
" Ki" bağlacı.

Anuñ bükāsı şöyle şafā virdi bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest eyledi nevā

656. **kim:**
Nazm 5

Mısra: **21**
" Ki" bağlacı.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

657. **kim:**
Nazm 9
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Yazmış ezel kitābına taḳdīr kātibi
Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

658. **kim:**
Nazm 15
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış
Maḥabbet-nāmedür kim cāna yazmış

659. **kim:**
Nazm 15
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış
Maḥabbet-nāmedür kim cāna yazmış

660. **kim:**
Nazm 18
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Eline ʿışḳuñuñ virdümse yaḳa
Didüm mi kim beni odlara yaḳa

661. **kim:**
Nazm 18
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek bellüdür anda ne yaḳa

662. **kim:**
Nazm 20
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim
Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

663. **kim:**
Nazm 28
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Ey dil andan şikāyet eyleme kim
Dost ẓulmine hīç dād olmaz

664. **kim:**
Nazm 29
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Cihān yansun kim ol şemʿ-i şeker-ḫand
Yatur giryān ayaġında demür bend

665. **kim:**
Nazm 31
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānīdür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

666. **kim:**
Nazm 31
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Didi kim bu serv-i gül-ruḫsār Bostānc̣ı oġlıdur
Fūtasın gül ṭoldurupdur şaçları reyḥānīdür

667. **kim:**
Nazm 34
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẓāhir itmez

668. **kim:**
Nazm 34
Mısra: **2**
" Ki" bağlacı.

Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẓāhir itmez

669. **kim:**
Nazm 34
Mısra: **5**
" Ki" bağlacı.

Ṣaçuñ bir bende çekdi Aḥmedʾi kim
Anı şol dīni ayruḳ kāfir itmez

670. **kim:**
Nazm 35
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Gerçi kim ḳatıdur buña ḳatılan
Nāzuñı kes utan saḳaluñdan

671. **kim:**
Nazm 36
Mısra: **3**
" Ki" bağlacı.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni
Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

672. **kim:**
Nazm 37
Mısra: **1**
" Ki" bağlacı.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

673. **kim:**
Terci-bend 1
Mısra: **7**
" Ki" bağlacı.

İḥyā-yı meyyit eylese ʿĪsā ʿaceb mi kim
Cāna virür ḥayāt maḳāli Muḥammedüñ

674. **kim:**
Terci-bend 1
Mısra: **23**
" Ki" bağlacı.

Vaṣlı ḫazīnesin Ḥaḳuñ ol ḫ̔āce gördi kim
Girdi eline dürr-i viṣāli Muḥammedüñ

675. **kim:**
Terci-bend 1
Mısra: **37**
" Ki" bağlacı.

Āl-i Muḥammede ṣalavātı çoġ eyle kim
Biri Emīr Efendidür āli Muḥammedüñ

676. **kim:**
Terci-bend 1
Mısra: **71**
" Ki" bağlacı.

Ṭopraḳ yüzümi nice sürem şol ḥarîme kim
Cārūbdur işigine müjgān-ı ḥūr-ı ʿīn

677. **kim:**
Terci-bend 1
Mısra: **113**
" Ki" bağlacı.

Uş kāse-i niyāz ile geldüm ḳapuña kim
Deryūze-i nevāl-i ʿaṭāñ eyleyem senüñ

678. **kim:**
Terci-bend 1
Mısra: **115**
" Ki" bağlacı.

Redd itme kim niyāzuma āmīn ider melek
Ravżañ öñinde çünki duʿāñ eyleyem senüñ

679. **kim:**
Terci-bend 2
Mısra: **59**
" Ki" bağlacı.

Gözlerüñ gitmesün gözümden kim
Olur āb içre ḫūb u ter nergis

680. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **9**
" Ki" bağlacı.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

681. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **11**
" Ki" bağlacı.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

682. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **31**
" Ki" bağlacı.

Çeşm-i sitāre aġlasun ol meh-liḳāya kim
Görmedi pīr-i çarḫ aña beñzer cevān daḫı

683. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **54**
" Ki" bağlacı.

Ey ārzū-yı dīde-i ḫūn-bār ḳandesin
Kim yüzüñ ayı āyīne-i ʿizz ü cāh idi

684. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **56**
" Ki" bağlacı.

Vā-ḥasretā ki ḳandadur ol ṭalʿat-i münīr
Kim mihr-i ḥüsni maṭlaʿ-ı nūr-ı İlāh idi

685. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **59**
" Ki" bağlacı.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫᵛāh idi

686. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **70**
" Ki" bağlacı.

Ḥayfā ki düşdi ṭopraġa bād-ı fenā ile
Devlet dıraḫtı kim ḳamuya tekyegāh idi

687. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **81**
" Ki" bağlacı.

Ey lāle ḳan ola cigerüñ kim utanmadan
Alduñ elüñe sāġarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

688. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **101**
" Ki" bağlacı.

Şöyle götür ḥicābını kim zāyir olana
Seng-i mezārı āyine-i ġayb-bīn ola

689. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **115**
" Ki" bağlacı.

Yā Rabbī bir ṭarīḳa sülūk itdür anı kim
Şerḥ-i menāḳıbı şeref-i ʿālemīn ola

690. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **27**
"Bir" belgisiz sıfat.

Cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh mıdur zülfi kim döker
Bāġ-ı cinān yaḳasına bend-i miyānı müşk

691. **kim:**
Gazel 5
Mısra: **3**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Benüm fürūġ-ı ḳamerden ferāġatum var kim
Çerāġ-ı mihr-i ruḫuñdur delīl-i rāh baña

692. **kim:**
Gazel 10
Mısra: **4**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ göñlümi ḥüsnüñe ṣor
Kim ġarībüñ ḥāline vāḳıf degül illā ġarīb

693. **kim:**
Gazel 43
Mısra: **9**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

694. **kim:**
Kaside 4
Mısra: **15**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Nihāyet buldı sende her ʿamel kim
Nihāl-i Sidreden sen müntehāsın

695. **kim:**
Kaside 4

Mısra: **19**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Murādum şemʿin uyar kim ġam-ı dil
Mükedder ḳıldı bu bezmüñ ṣafāsın

696. **kim:**
Kaside 4
Mısra: **23**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Şeh-i aʿẓamsın ey şeh añ beni kim
Unutmaz luṭf issi şeh gedāsın

697. **kim:**
Kaside 8
Mısra: **103**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

ʿAyb itme kim bahāsını görmiş terāzūda
Bir saḫt-rūdur ey şeh-i Cem-iḳtidār laʿl

698. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **21**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Dilberā göster hilāl ebrūñı şād it ḫalḳı kim
Māh-ı nev görmekden olur şādī-i devrān-ı ʿīd

699. **kim:**
Kaside 27
Mısra: **12**
"Çünkü, zira" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Hergiz bu niʿmetüñ idemez şükrini edā
Kim şāh-ı ʿālem itdi seni Āferīd-kār

700. **kim:**
Gazel 8
Mısra: **17**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

701. **kim:**
Gazel 16
Mısra: **2**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam ey dost
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam ey dost

702. **kim:**
Gazel 19
Mısra: **8**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

703. **kim:**
Gazel 20
Mısra: **9**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Genc-i ruḫuna kim el ṣuna kim Bekcilerüñ ejdehādur ey dost

704. **kim:**
Gazel 27
Mısra: **2**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ
Kim oldı bī-ser ü pālarda bu ḳadar güstāḫ

705. **kimden:**-*den*
Gazel 29
Mısra: **13**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse göñlüme
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

706. **kim:**
Gazel 32
Mısra: **11**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẓar leẕīẕ

707. **kimdür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **10**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

708. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 35
Mısra: **10**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

ʿĀşıḳ öldürmek ṭutalum muḳteżā-yı ḥüsn imiş
Tīġ-i hicrān ile ḳatl itmek kimüñ fermānıdur

709. **kim:**
Gazel 38
Mısra: **13**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḫayrān olur

710. **kim:**
Gazel 45
Mısra: **8**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

711. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 48
Mısra: **1**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

712. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 48
Mısra: **2**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

713. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 48
Mısra: **4**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Laʿlüñ gibi bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş
Aġzuñ gibi bir dürc-i dürer-bārı kimüñ var

714. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 48
Mısra: **6**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Şādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Ṣol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

715. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 48
Mısra: **8**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

716. **kimüñ:**-*üñ*
Gazel 48
Mısra: **10**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ey dost naẓar eyle ki ʿuṣṣāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāṣıḳ-ı ġam-ḫᵛārı kimüñ var

717. **kim:**
Gazel 75
Mısra: **7**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

718. **kim:**
Gazel 81
Mısra: **13**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ḫıżr kim dirler sen anuñ ʿaynısın ʿaynuʾl-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña laʿl-i şeker-bāruñ gelür

719. **kimde:**-*de*
Gazel 83
Mısra: **6**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Devr-i ruḫuñda nʾola içersem ciger ḳanın
Gül mevsiminde içmemege kimde var ṣabr

720. **kim:**
Gazel 140
Mısra: **2**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Görmedin cān terkin eyler bī-nizāʿ
Vaṣf-ı ḥüsnüñi kim itse istimāʿ

721. **kime:**-*e*
Gazel 147
Mısra: **7**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Senden alup gönlümi kime virem kim bir daḫı
Āfitāb-ı serv-ḳāmet māh-ı gül-ruḫsār yoḳ

722. **kim:**
Gazel 178
Mısra: **7**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Türk-i çeşmüñ tīrkeşinden cānı kim ḳurtara kim
Ne ḳadar kim gözlerem tīr-i ḳażā eksük degül

723. **kimi:**-*i*
Gazel 190
Mısra: **9**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Gönlüñi kim ġamzem oḳıyla şikārumdur benüm

724. **kimsin:**-*sin*
Gazel 193
Mısra: **15**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ḫusrevā kimsin didüm didi ḥüsn sulṭānıyam
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

725. **kim:**
Gazel 201
Mısra: **4**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Dostuñ fevḳaʾs-süreyyā düşmanuñ taḥteʾs-serā
Kim saña yavuz ṣanursa ʿömri az olsun begüm

726. **kimem:**-*em*
Gazel 215
Mısra: **20**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Düşüren kendüsidür vaṣlı hevāsın gönlüme
Yoḫsa ben kimem kʾanı sevmege istidʿā ḳılam

727. **kimdür:**-*dür*
Gazel 227
Mısra: **10**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

728. **kimüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 247
Mısra: **17**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kimüñle yir ise tuz etmek Aḥmed
Bilinmez ḥaḳḳ-ı nānı sen bilürsin

729. **kim:**
Gazel 259
Mısra: **11**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

730. **kim:**
Gazel 264
Mısra: **4**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Yiñimezem yaşumı ʿīd-i cemālüñ göricek
Kim yiñer sāyili çün mevsim-i deryūze gele

731. **kimdür:**-*dür*
Gazel 266
Mısra: **22**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Aḥmed nigārı virme dü-ʿālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḫtiyār ide

732. **kim:**
Gazel 287
Mısra: **9**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Dest-i ġamdan kim ola ḳurtara dāmānumuzı
Kʾuzadur ẓulm elini zülfi girībānumuza

733. **kim:**
Gazel 288
Mısra: **8**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide s̱uʿbān ḳucmaġa

734. **kim:**
Gazel 290
Mısra: **12**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ne şīrīn medḥ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

735. **kim:**
Gazel 292
Mısra: **10**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

736. **kim:**
Gazel 299
Mısra: **12**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

737. **kim:**
Gazel 313
Mısra: **8**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

738. **kim:**
Gazel 330
Mısra: **14**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Aḥmedʾüñ ʿışḳ içinde şāhidisin
Kim ḳabūl itmeye güvāhumuzı

739. **kim:**
Gazel 331
Mısra: **5**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kim ki teşbīh-i hilāl itse kemān-ebrūña
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebī

740. **kime:**-*e*
Gazel 339
Mısra: **6**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ
Ṣāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti

741. **kim:**
Kaside 1
Mısra: **19**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bir kez murād elin kim uzadursa ẕeylüñe
Virür dü ʿāleme yed-i beyżāsı rūşenā

742. **kim:**
Kaside 3
Mısra: **3**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ol ḥarīmüñ kim ola maḥremi kim ṭañ yilidür
Perdedār-ı ḥarem-i ḥürmeti dervīşlerüñ

743. **kim:**
Kaside 9
Mısra: **34**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Görsün ġubār-ı sümm-i semendin ʿabīr añan
Bulsun nesīm-i ḫulḳını kim dirse ḳanı müşk

744. **kim:**
Kaside 14
Mısra: **24**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

745. **kimi:**-*i*
Kaside 17
Mısra: **33**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ḫusrevā kimi şefīʿ idineyüm ḫışmuña kim
Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

746. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **65**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı baña ḥalāl

747. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **97**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese ıġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

748. **kim:**
Kaside 20
Mısra: **98**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese ıġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

749. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **25**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Vaṣf-ı lebüñde kim añar āb-ı ḥayātı kim
Mey meclisinde olmaz igen ḫoş-güvār āb

750. **kim:**
Kaside 24
Mısra: **37**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Didüm kim itdi leblerüñi çeşme-i ḥayāt
Didi ki būse-i der-i dergāh-ı şehriyār

751. **kim:**
Kaside 29
Mısra: **32**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Zülfüñ yüzine ṣaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola Kaʿbenüñ estārı benefşe

752. **kim:**
Mesnevi 3
Mısra: **18**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

753. **kim:**
Mesnevi 3
Mısra: **75**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bu dergehde kim oldı böyle refīʿ
Muḥammedden özge kim ola şefīʿ

754. **kim:**
Mesnevi 3
Mısra: **76**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bu dergehde kim oldı böyle refīʿ
Muḥammedden özge kim ola şefīʿ

755. **kim:**
Mesnevi 3
Mısra: **175**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Senüñ gibi kim gördi bir āfitāb
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

756. **kimem:**-*em*
Mesnevi 4
Mısra: **21**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

757. **kim:**
Nazm 20
Mısra: **3**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim
Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

758. **kim:**
Nazm 23
Mısra: **4**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ḥāṣıl it künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
Kim ola salṭanatuñ mülk-i Süleymāndan yig

759. **kimüñ:**-*üñ*
Nazm 31
Mısra: **4**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

760. **kim:**
Nazm 32
Mısra: **4**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

761. **kim:**
Nazm 36
Mısra: **3**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni
Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

762. **kim:**
Terci-bend 1
Mısra: **35**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ṣadr-ı sarāy-ı sırrını yā Rab kim ide şerḥ
ʿArş üzredür çü ṣaff-ı niʿāli Muḥammedüñ

763. **kim:**
Terci-bend 1
Mısra: **94**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem başdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

764. **kim:**
Terci-bend 1
Mısra: **96**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ey nām-ı aʿẓamuñ der-i gencīne-i şifā
Dil derdine kim ide müdāvā senüñ gibi

765. **kimdür:***-dür*
Terci-bend 1
Mısra: **88**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Cān mülkini maḥabbetüñ ārāyiş eyledi
Kimdür cihānda memleket-ārā senüñ gibi

766. **kim:**
Gazel 10
Mısra: **11**
"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Zülfi yüzinde ġarīb olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarīb

767. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **76**
"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Şimden girü bozılsa ne ġam çenberi çarḫuñ
Kim bunlar ider rūz u şeb eflāk işin inşā

768. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **130**
"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Rām oldı bugün rānuña bu tevsen-i gerdūn
Kim şekl-i hilāl urdı felek ḫinkine tamġa

769. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **134**
"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Māh-ı ʿalemüñ burc-ı ḳamer ḳıldı zemīni
Kim naʿl-i semendüñle hilāl oldı hüveydā

770. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **188**
"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl
Kim yazamadum sülşini bir ḥarfinüñ ammā

771. **kim:**
Kaside 12
Mısra: **20**
"Çünkü, zira, -dığı için" anlamlarında kullanılan bağlaç.

Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḫırḳa-pūş
Kim şalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

772. **kimem:***-em*
Mesnevi 3
Mısra: **15**
Hangi kimse. || Değersizliği ifade etmek için kullanılır.

Kimem ben ki medḥüñi sevdā ḳılam
Bu naʿmā-yı bī-ḥaddi iḥṣā ḳılam

773. **kim:**
Terci-bend 1
Mısra: **79**
"Her kim, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cennet-i berīn

774. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **46**
"Bu sebeple, bundan dolayı"; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.

Cārūb-ṣıfat beste-miyān olsa yiridür
Kim yüz süriyüp işigüñi pāk ide Cevzā

775. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **60**
"Bu sebeple, bundan dolayı"; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.

Ol serv-i dil-ārāya hevādār durur āb
Kim düşdi bu ḳaṣr ayaġına bī-ser ü bī-pā

776. **kim:**
Kaside 6
Mısra: **164**
"Bu sebeple, bundan dolayı"; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim ḳıldı ḥarem gūşesini menzil ü meʾvā

777. **kim:**
Kaside 22
Mısra: **66**
"Bu sebeple, bundan

dolayı"; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.

Anuñʾçün itdüm āb redīfinde medḥüñi
Kim ḫalḳa ʿīdde içürem şehd-bār āb

778. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **31**
"Bu sebeple, bundan dolayı"; iki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getiren bağlaç.

Ṣubḥ-ı dīdāruñ zamānı şöyle şādān itdi kim
Ol beşāretden müzeyyendür henūz ezmān-ı ʿīd

779. **kim:**
Gazel 61
Mısra: **1**
" Ki " bağlacı.

Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾīman uġurlar

780. **kim:**
Kaside 7
Mısra: **63**
" Ki " bağlacı.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir ṣu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

781. **kim:**
Kaside 23
Mısra: **25**
" Ki " bağlacı.

Vaṣf-ı lebüñde kim añar āb-ı ḥayātı kim
Mey meclisinde olmaz igen ḫoş-güvār āb

782. **kim:**
Kaside 25
Mısra: **26**
" Ki " bağlacı.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola şādān-ı ʿīd

783. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **1**
" Ki " bağlacı.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Ṣāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

784. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **8**
" Ki " bağlacı.

Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

785. **kim:**
Kaside 28
Mısra: **9**
" Ki " bağlacı.

Ṭatlu sözler kim gelür şīrīn lebinden dilberüñ
Āb-ı ḥayvāndur ṣanasın çeşme-i cāndan ṭamar

786. **kim:**
Kıt'a 22
Mısra: **3**
" Ki " bağlacı.

Yapdı bir bendesi bu cāmiʿi kim
Ṣāra fīʾd-dehri min nevādirihi

787. **kim:**
Nazm 30
Mısra: **3**
" Ki " bağlacı.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

788. **kim:**
Terkib-bend 1
Mısra: **37**
" Ki " bağlacı.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḥr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḫı

kim bile:

1. **kim bile:**
Gazel 319
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kim bilir.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Kim bile ne fitneleri var hey

2. **kim bile:**
Gazel 47
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kim bilir, belki de.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

kim ki:

1. **kim ki:**
Kaside 7
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Hangi kimse ki.

Kim ki nezẕāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẓıruñ çeşmine ḫışmından ṣoḳar ḫancer güneş

kʾīman:

1. **kʾīman:**
Gazel 61
Mısra: **2**
Ki iman.

Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾīman uġurlar

kime:

1. **kime:**
Gazel 143
Mısra: **7**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

2. **kime:**
Kaside 2
Mısra: **6**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bahār-ı gülşen-i cennetden ide müstaġnī
Kime kiʿarż ide dīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

3. **kime:**
Kaside 5
Mısra: **10**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ayaġı ṭopraġını tāc ide ḫurşiyd-i felek
Kime bendem dir ise ḫażreti dervīşlerüñ

4. **kime:**
Kaside 5
Mısra: **12**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kemterīn ẕerre ise olaʿsaʿādet güneşi
Kime düşse naẓar-ı şefḳati dervīşlerüñ

5. **kime:**
Kıt'a 21
Mısra: **7**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Böyle olur kime düşse pertev-i ḫurşiyd-i baḫt
Böyle olur kime ṣalsa sāyesin perr-i hümā

6. **kime:**
Kıt'a 21
Mısra: **8**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Böyle olur kime düşse pertev-i ḫurşiyd-i baḫt
Böyle olur kime ṣalsa sāyesin perr-i hümā

7. **kime:**
Mesnevi 3
Mısra: **86**
"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Eger mücrim olmasa ey Ẕüʾl-Celāl
Kime ʿafvuñ ideydi ʿarż-ı cemāl

kimerde:

1. **kimerde:**
Gazel 284
Mısra: **1**
Bazen, ara sıra.

Cigerden ʿāşıḳ āh eyler kimerde
Felek farḳına rāh eyler kimerde

2. **kimerde:**
Gazel 284
Mısra: **2**
Bazen, ara sıra.

Cigerden ʿāşıḳ āh eyler kimerde
Felek farḳına rāh eyler kimerde

3. **kimerde:**
Gazel 284
Mısra: **4**
Bazen, ara sıra.

Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hīç
Bu göñlüm iştibāh eyler kimerde

4. **kimerde:**
Gazel 284
Mısra: **6**
Bazen, ara sıra.

Severem didügüm maʿẕūr dut kim
Beşerdür ḳul günāh eyler kimerde

5. **kimerde:**
Gazel 284
Mısra: **8**
Bazen, ara sıra.

Viṣālüñ gencinüñ māḫulyāsı
Gedāyı pādişāh eyler kimerde

6. **kimerde:**
Gazel 284
Mısra: **10**
Bazen, ara sıra.

Ḳabā-yı ḥüsn-i yāruñ vaṣlasından
Felek māha külāh eyler kimerde

7. **kimerde:**
Gazel 284
Mısra: **12**
Bazen, ara sıra.

Çekelüm cevrin anuñ dāyimā kim
Cemālin ʿöẕr-ḫᵛāh eyler kimerde

8. **kimerde:**
Gazel 284
Mısra: **14**
Bazen, ara sıra.

Keremden bir naẓar ḳıl Aḥmedʾe kim
Ḳulına şeh nigāh eyler kimerde

kimesne:

1. **kimesne:**
Gazel 247
Mısra: **16**
"Kimse, hiçbiri, hiç kimse" anlamlarında belgisiz zamir.

Bu şūretde ʿaceb maʿnīlerüñ var
Kimesne bilmez anı sen bilürsin

kimi:

1. **kimi:**
Nazm 32
Mısra: **3**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

2. **kimi:**
Nazm 32
Mısra: **3**
"Bazıları" anlamında belgisiz zamir.

Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

kimse:

1. **kimsenüñ:***-nüñ*
Gazel 260
Mısra: **2**
Herhangi bir kişi.

Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

2. **kimse:**
Kaside 29
Mısra: **55**
Bir kimse, herhangi biri.

ʿAdlüñde dutup kimse mi bağlayu bilürdi
Ter-dāmen olup gezmese bāzārı benefşe

3. **kimse:**
Gazel 22
Mısra: **15**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Kimse Aḥmed gibi nakş itmez kitābın ḥüsnüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez Mānīyle baḥs

4. **kimse:**
Gazel 65
Mısra: **13**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi şormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henūz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

5. **kimse:**
Gazel 89
Mısra: **8**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Dil ü cān vaṣf idemez derd-i derūnuñ ḫaberin
Cigeri dāġ olanuñ kimse belāsın ne bilür

6. **kimse:**
Gazel 90
Mısra: **11**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Nüktesin götüremez kimse raḳībüñ ammā
Cigeri pārelerinde nice peykān götürür

7. **kimse:**
Gazel 190
Mısra: **16**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm

8. **kimse:**
Gazel 246
Mısra: **10**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Müstecābüʾd-daʿve olsam Ḥaḳdan isterdüm ki hīç
Kimse ʿālemde esīr-i bend-i hecrān olmasun

9. **kimse:**
Gazel 281
Mısra: **1**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Kemend-i zülfine yāruñ giriftār olmasun kimse
Benüm şūrīde baḫtumdan siyeh-kār olmasun kimse

10. **kimse:**
Gazel 281
Mısra: **2**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Kemend-i zülfine yāruñ giriftār olmasun kimse
Benüm şūrīde baḫtumdan siyeh-kār olmasun kimse

11. **kimse:**
Gazel 281
Mısra: **4**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere şancar
Hey ol serv-i hevā-baḫşa hevādār olmasun kimse

12. **kimse:**
Gazel 281
Mısra: **6**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Senüñ bāzār-ı ʿışḳuñda ider dellāl-ı cān feryād
Metāʿ-ı ʿaḳl kāsiddür ḫarīdār olmasun kimse

13. **kimse:**
Gazel 281
Mısra: **8**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

14. **kimse:**
Gazel 281
Mısra: **10**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Görelden Aḥmedʾüñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim
Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

15. **kimse:**
Kaside 3
Mısra: **2**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

ʿArşdan çoḳ yucadur rifʿati dervīşlerüñ
Kimse bilmez nicedür ʿizzeti dervīşlerüñ

16. **kimse:**
Kaside 25
Mısra: **43**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Kimse ʿahdüñde fiġān itmez meger evtār-ı çeng
Kimse ʿadlüñde firīb itmez meger ḫūbān-ı ʿīd

17. **kimse:**
Kaside 25
Mısra: **44**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Kimse ʿahdüñde fiġān itmez meger evtār-ı çeng
Kimse ʿadlüñde firīb itmez meger ḫūbān-ı ʿīd

18. **kimse:**
Kaside 26
Mısra: **13**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Eşkümden özge kimse şeb-i ġamda gelmedi
Bir kāse āb ile dil-i bīmārum üstine

19. **kimse:**
Terkib-bend 1
Mısra: **41**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Zinhār emīn oturma ki ʿālemde kimse hīç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

20. **kimsenüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 246
Mısra: **4**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Bir söz ile göñlüm alduñ şoñra yüz döndürdüñ āh

Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

21. **kimsenüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 349
Mısra: **10**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

22. **kimseye:**-*y, -e*
Gazel 102
Mısra: **8**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Aḥmedʾi gör ki şaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḥālini dimez hemān aġlar oturur

23. **kimseye:**-*y, -e*
Gazel 293
Mısra: **13**
"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Didi bunuñ gibi düş göstermez Aḥmed kimseye
Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nā-sāz uyḫusı

24. **kimse:**
Kaside 6
Mısra: **15**
"Herhangi biri" belgisiz zamir.

Görür ser-i ḳaṣruñdan iden kimse neẕāre
Nüh ṭāremi bir dāne-i ḫardal gibi ednā

25. **kimse:**
Gazel 16
Mısra: **3**
"Kişi, birey, şahıs" anlamlarındaki belgisiz zamir.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

26. **kimse:**
Gazel 147
Mısra: **17**
"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir. II Hiç kimse.

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

27. **kimse:**
Gazel 148
Mısra: **3**
"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir. II Hiç kimse.

Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār
Sīne-i sūznāk ile dīde-i eşk-bārı yoḳ

28. **kimse:**
Gazel 229
Mısra: **6**
"Her kimse, herhangi biri" anlamında belgisiz zamir. II Hiç kimse.

Yavuz dilden yavuz gözden ṣaḳınuram seni gerçi
Ṣaḳınmaz kimse mekkārı yavuz gözden yavuz dilden

29. **kimse:**
Gazel 63
Mısra: **12**
"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Utuldı göñül kʾoldı naẕar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

30. **kimse:**
Gazel 64
Mısra: **6**
"Her kimse, biri" anlamında belgisiz zamir.

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

31. **kimse:**
Kaside 31
Mısra: **59**
"Kimse" belgisiz zamir.

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

32. **kimse:**
Gazel 90
Mısra: **10**
"Herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Sine ber-sīne ṣafā-ḫāṭır olur göricegiz
Sinesinde bugün ol kimse ki īmān götürür

33. **kimse:**
Gazel 261
Mısra: **7**
"Herhangi biri" anlamında belgisiz zamir.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü
Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

kīmyā:

1. **kīmyādur:**-*dur*
Kaside 5
Mısra: **18**
Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.

Umaram ḫāliş ola zer gibi bu ḳalb-i siyāh
Kīmyādur bilürem ṣoḥbeti dervīşlerüñ

2. **kīmyā:**
Kaside 1
Mısra: **46**
İksir.

Dünyā ẕeheb cibāl ile aldayımaz seni
Ey ẕātuñ āferīniş-i dünyāya kīmyā

3. **kīmyā:**
Gazel 12
Mısra: **18**
A. üstün özellikler taşıyan çok değerli şey.

Viṣāli cevherin yād itme Aḥmed
Ki olur kīmyā dünyāda nā-yāb

4. **kīmyā:**
Kaside 1
Mısra: **24**
Üstün özellikler taşıyan çok değerli şey, altın, gümüş.

Sen şol ḥabībsin ki görenler cemālüñi

Feyż-i naẓarla eylediler ḫāki kīmyā

5. **kīmyā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **75**
Bakır, kurşun vb. âdî mâdenleri iksir denilen maddeyi ilâve ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simyâ.

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

6. **kīmyā:**
Gazel 1
Mısra: **5**
Ender bulunan kıymetli şey, iksir.

Bir naẓarda kīmyā itmek dilerseñ ṭopraġı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı baṣar ḳıl dāʾimā

7. **kīmyā:**
Kıt'a 1
Mısra: **9**
Bakır, kurşun vb. adi madenleri iksir denilen maddeyi ilave ederek gümüş veya altına dönüştürme ilmi, simya; mec. Ender bulunan kıymetli şey, iksir.

Kīmyā oldı ḳamu ehl-i seḫānuñ naẓarı
Olalı ḫāk-i derüñ sürme-i aʿyān-ı kerem

kīmyā-yı ʿilm:

1. **kīmyā-yı ʿilm:**
Kaside 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
İlmin iksiri.

Destüñ muḥīṭ-i cūd u demüñ kīmyā-yı ʿilm
Lafẓuñ maḳām-ı ṣıdḳ u dilüñ maʿdin-i ṣafā

kīmyā-yı ṣabā:

1. **kīmyā-yı ṣabā:**
Terci-bend 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgârının kimyası, iksiri.

Ḳıldı yüzüm gibi zer-i ḫāliṣ
Ḳalb-i nesrīni kīmyā-yı ṣabā

kīmyā-yı vaṣl-ı dost:

1. **kīmyā-yı vaṣl-ı dost:**
Gazel 174
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye kavuşmanın iksiri.

Saʿy ile girmez ele çün kīmyā-yı vaṣl-ı dost
ʿĀḳıl iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl

kīn:

1. **kīni:**-*i*
Gazel 326
Mısra: **14**
Gizli düşmanlık, garaz.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

kīn eyleye:

1. **kīn eyleye:**-*ye*
Kaside 19
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Kin tutmak, bir kimseye karşı öç almak istemek, kin duygusunu sürdürmek. II Sevgilinin âşığa kin tutması, nefret beslemesi.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ ẕevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

kīn itseñ:

1. **kīn itseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 19
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Kendisine yapılan bir şeyi hazmedememekten doğan devamlı ve gizli düşmanlık yapmak.

Cān-ı ʿāşıḳ bīm-i fürḳatde nice lerzān ise
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaşmuñ itseñ aña kīn

kinā[…]:

1. **kināra:**-*a*
Gazel 286
Mısra: **11**
Kucak.

Gelmez kināra hīç miyānuñ ḫayāl ile
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

kināyet:

1. **kināyet:**
Gazel 9
Mısra: **8**
Üstü kapalı ifade, kinaye.

Lafẓ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı
Nāmum kenārına ki kināyet hemīn ola

kʾincin:

1. **kʾincinür:**-*ür*
Gazel 144
Mısra: **5**
Ki incinmek.

Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kʾincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenīni ġāyet-i luṭf

kındīl:

1. **ḳındīli:**-*i*
Gazel 152
Mısra: **9**
Zeytin yağı içine batırılmış bir fitilin yanmasıyla ziya veren tenvir aleti, kandil.

Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındīli kim āyīne-vār
Gösterür ḫüsnüñ fürūġın seng-i eyvānuñ senüñ

2. **ḳındīlde:**-*de*
Gazel 192
Mısra: **5**
Zeytin yağı içine batırılmış bir fitilin yanmasıyla ziya veren tenvir aleti, kandil.

Ṣubḥa dek ṭāḳ-ı zebercedde yanan ḳındīlde

Ẓāhir olan şuʿle-i sūz-ı nihānumdur benüm

3. **ḳındīlin:**-*i, -n*
Gazel 241
Mısra: **5**
Zeytin yağı içine batırılmış bir fitilin yanmasıyla ziya veren tenvir aleti, kandil.

Ḥüsni ḳındīlin uyarmış nūr-ı Ḥaḳdan nār-ı ʿışḳ
Zāhidā inkār-ı nūr-ı Ẕüʾl-Celāl itmek neden

4. **ḳındīl:**
Kaside 6
Mısra: **47**
Zeytin yağı içine batırılmış bir fitilin yanmasıyla ziya veren tenvir aleti, kandil.

Bezmüñde yanan şemʿden uyarmaġa ḳındīl
Her gice gelür revzenüñe māh-ı muʿallā

ḳındīl-i hurşīde:

1. **ḳındīl-i ḫurşīde:**-*e*
Gazel 175
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güneş kandili.

Ne sebebden zülf ḳomazsın didüm ruḫsāruña
Didi kim ḳındīl-i ḫurşīde ne lāzımdur fetīl

ḳındīl-i meh-i çār-dehi:

1. **ḳındīl-i meh-i çār-dehi:**-*i*
Gazel 318
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ayın on dördü (dolunay) kandili.

Aḥmedʾüñ göñli ḥarīminde ruḫ u zülfüñ aṣar
Müşk zencīr ile ḳındīl-i meh-i çār-dehi

ḳındīl-i zülf:

1. **ḳındīl-i zülf:**
Gazel 266
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zülüf kandili.

Ḳındīl-i zülf içinde fürūġ-ı ʿiẕāruñı
Gören didi çerāġuñı Ḥaḳ şuʿledār ide

kīnedār:

1. **kīnedārsın:**-*sın*
Nazm 7
Mısra: **1**
Kinli, kindar.

Ey dehr-i ḫīre-dil ne içün kīnedārsın
Vʾey rūzigār böyle neden zūrkārsın

kʾinsān:

1. **kʾinsān:**
Kaside 15
Mısra: **61**
Ki insan.

Nice kʾinsān ola ʿālemde ʿabīdüʾl-iḥsān
Nice kim ola cihān tābiʿ-i fermān-ı kerem

ḳıpḳızıl:

1. **ḳıpḳızıl:**
Gazel 65
Mısra: **14**
Kıpkırmızı.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi şormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henüz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

ḳır:

1. **ḳırılan:**-*ıl, -an*
Mesnevi 3
Mısra: **207**
Kırılmak ‖ helâk olmak, telef olmak, ölmek.

Sipāh-ı ʿadūdan ḳırılan gürūh
Yata baḫr-i ḫūn içre mānend-i kūh

2. **ḳırdı:**-*dı*
Gazel 334
Mısra: **10**
1.Parçalamak.

Serv-ḳaddüñ göreydi bostānda
Gül budaġın mı ḳırdı bostāncı

3. **ḳırdı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **19**
Kırmak, öldürmek, yok olmasına neden olmak.

Āhū ḳomadı ḳırdı ki ḳurbān ide felek
Ḥüsnüñ ṣabāḥ-ı ʿīdine bī-ḥadd ü bī-şumār

kʾıraḳ:

1. **kʾıraḳdan:**
Gazel 309
Mısra: **5**
Ki ırak, uzak.

Sākin-i kūyuñ kʾıraḳdan göre gül ruḫsāruñı
Bāġbāndur kʾolımaz berg-i güle ḳādir daḫı

kirāmen kātibīn:

1. **kirāmen kātibīn:**
Gazel 95
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İnsanların sağ ve sol tarafında bulunan, onların sevaplarını ve günahlarını yazmakla görevli olan yazıcı melekler.

Āh kim fikr-i raḳīb ile geçer bāzārumuz
Ḥayf kʾol ʿömri Kirāmen Kātibīn ebter yazar

kırān bulmış:

1. **ḳırān bulmış:**-*mış*
Kaside 19
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Yakınlaşma, bir araya gelme II İki yıldızın aynı burçta birleşmesi.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

kireç:

1. **kireç:**
Kaside 6
Mısra: **35**
Kireç taşının bu işe mahsus ocaklarda kavrulmasıyle elde

edilen, kalsiyum oksitten ibâret taşımsı beyaz madde [Sönmemiş kireç de denir. Su ve kumla karıştırılıp harç olarak yapılarda ve sıva işlerinde kullanılır].

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi ṣevr ile gerdūn
Her gice ḥaṣā döker idi necm-i semāvā

kiriş:

1. **kirişi:**-*i*
Müfret 28
Mısra: **2**
Ok yayının iki ucu arasına gerilen esnek bağ.

Vefāsı olmayan yāruñ
Kirişi yoḳ hemān bir yaya beñzer

kʾiriş:

1. **kʾirişdi:**-*di*
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Ki erişmek.

Görüp cān didi ʿışḳ dellālına
Mezād it kʾirişdi ḫarīdārumuz

kirişme:

1. **kirişmeyle:**-*y, -le*
Kaside 29
Mısra: **31**
Naz, işve, kaş ve gözle yapılan işâret.

Zülfüñ yüzine ṣaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola Kaʿbenüñ estārı benefşe

2. **kirişme:**
Nazm 5
Mısra: **9**
Işve, naz, cilve.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

3. **kirişme:**
Gazel 259
Mısra: **11**
İşve, naz, cilve.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

kirpüg:

1. **kirpügümden:**-*ü, -m, -den*
Gazel 174
Mısra: **14**
Kirpik.

Zülfi şehbāzına ḳaḳdurmaġa ol ṣayyād-ı dil
Bir naẓar murġına ṭaḳdı kirpügümden perr ü bāl

2. **kirpügüm:**-*üm*
Kaside 20
Mısra: **58**
Kirpik.

Ḫayāl-i laʿlüñ ile dāne dāne eşkümden
Dizildi kirpügüm ucında ḫūşe ḫūşe leʾāl

3. **kirpügümden:**-*ü, -m, -den*
Terci-bend 2
Mısra: **19**
Kirpik.

Kirpügümden giderdi naḳş-ı ruḫuñ
Olmasaydı dikende mesken-i gül

4. **kirpügüñ:**-*üñ*
Gazel 34
Mısra: **19**
Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı kirpügüñ
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i ḳadīmdür

5. **kirpügüñ:**-*üñ*
Gazel 100
Mısra: **9**
Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

6. **kirpügüñ:**-*üñ*
Gazel 200
Mısra: **5**
Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Kirpügüñ ṣaf ṣaf ṣıyaldan ḳalbini bī-dillerüñ
Ten ḥişārında sipāh-ı cān ṭaġılmış dostum

7. **kirpügüñ:**-*üñ*
Gazel 257
Mısra: **9**
Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Kirpügüñ zaḫm urıcaḳ baġrumı ġamzeñdür delen
Tīr igende kār-ger olmazdı peykān olmasa

8. **kirpügüm:**-*üm*
Gazel 98
Mısra: **5**
Kirpik II Aşığın kirpiği.

Kirpügüm ḫaddüñ ḫayālin şöyle rengīn yazdı kim
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

9. **kirpügüm:**-*üm*
Gazel 277
Mısra: **10**
Kirpik II Aşığın kirpiği.

Gözlerüm ḫūn-ı ciger ḫālini şerḥ eyler iken
Kirpügüm maʿnī-i rengīn diyü alur ḳaleme

10. **kirpügüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 117
Mısra: **14**
Kirpik, göz kapağındaki kıllardan her biri.

Tīġ-ı ġamzeñle ṭutan cān mülkin ey şāh-ı cemāl
Ḳaşlaruñla kirpügüñüñ ittifāḳıdur henüz

11. **kirpügüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 314
Mısra: **7**
Kirpik, göz kapağındaki kıllardan her biri.

Düşüp dil murġı ġamdan kirpügüñe
Havādan ḫancer-i elmāsa düşdi

kirpük:

1. **kirpüklerüm:**-*ler, -üm*
Gazel 67
Mısra: **8**
Kirpik.

Bu ḳanlu yaşum yollaruña āb-zen olup
Kirpüklerüm işigüñe cārūb olacaḳdur

2. **kirpügi:**-*i*
Gazel 334
Mısra: **1**

Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.

Kirpügi cevr oḳına peykāncı
Zülfi cān meclisinde reyḥāncı

3. **kirpügini:**-*i, -n, -i*
Gazel 304
Mısra: **5**
Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Nice bir çeşmi ḳanāra idinüp kirpügini
Aṣa dil nīmelerin üstine ḳaṣṣāb gibi

4. **kirpüklerümden:**-*ler, -üm, -den*
Gazel 342
Mısra: **7**
Kirpik, göz kapağındaki kıllardan her biri.

Ḳaçurmaz ayaġın kirpüklerümden
Güli gör kim dikenden yüz çevürdi

5. **kirpügümde:**-*üm, -de*
Gazel 253
Mısra: **5**
Kirpik.

Görüp zülfi ḥayālin kirpügümde
Didüm cārūba binmişdür bu cādū

6. **kirpük:**
Gazel 343
Mısra: **8**
Göz kapağının kenarlarında sıralanmış olan kıllar ve bu kıllardan her biri.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

kīse:

1. **kīsesi:**-*si*
Gazel 101
Mısra: **12**
Kese, torba.

Nergisi gör kāse-i zerle yazılmış lāle-veş
Himmetinde kīsesi uş sīm ile zerden ṭolar

kīse-i āmāl:

1. **kīse-i āmāl:**
Kaside 13
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Emellerin kesesi.

Kīse-i āmāl luṭfuñ kāsesinden mümtelī
Ṣufra-i iḥsānuñuñ ḫalḳ-ı cihān mihmānıdur

kīse-i deryā:

1. **kīse-i deryā:**
Kaside 25
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Deniz kesesi.

Ebr-i iḥsānuñdan olup kīse-i deryā tehī
Süfre-i dünyāyı ṭutdı kāse-i iḥsān-ı ʿīd

kīse-i ʿömri:

1. **kīse-i ʿömri:**-*i*
Gazel 236
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ömür kesesi.

Kīse-i ʿömri tehī itdügümi yoluñda
Olıcaḳ ḫāk beden kāse-i serden ṣorasın

kīse-i zerden:

1. **kīse-i zerden:**-*den*
Nazm 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Altın kesesi.

ʿAyb itme ḫusrevā ger iderseñ suʾāl-i cev
Kʾoldı ʿazīz kīse-i zerden çuvāl-ı cev

kīse-perdāz oldum:

1. **kīse-perdāz oldum:**-*du, -m*
Mesnevi 4
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
"Keseyi boşaltmak" anlamında Farsça deyim. II. Eteğindekileri dökmek, bildiklerini anlatmak, sırları açığa çıkmak.

Kilīd açdı dilümden ḫāzin-i rāz
Ki bu maḫzenden oldum kīse-perdāz

kişi:

1. **kişi:**
Gazel 234
Mısra: **1**
Adam, insan, kimse.

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından
Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

2. **kişi:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Adam, insan, kimse.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Ṣol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

3. **kişinüñ:**-*n, -ün*
Gazel 292
Mısra: **3**
Adam, insan, kimse.

Ey gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi zībā gelürseñ vā meni

4. **kişi:**
Gazel 296
Mısra: **22**
Adam, insan, kimse.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

5. **kişiden:**-*den*
Müfret 24
Mısra: **2**
İnsan, şahıs, kimse.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

6. **kişiye:**-*y, -e*
Gazel 131
Mısra: **6**
İnsan, kimse.

Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña

Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

7. **kişi:**
Gazel 226
Mısra: **8**
Adam, insan, şahıs, kimse.

Çün ʿayşa ṣalā eyledi çeng añа uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

kʾişid:

1. **kʾişidüp:***-üp*
Kaside 6
Mısra: **19**
Ki işitmek.

Vaṣf itdügüm ol ṣuffa durur kʾişidüp anı
Ḫacletle nihān itmiş özin Cennet-i Meʾvā

kʾişig:

1. **kʾişigüñ:**
Gazel 294
Mısra: **3**
Ki eşik, huzur, ön.

Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

kʾıślāḫ ide:

1. **kʾıślāḫ ide:**
Kaside 3
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Düzeltmek, yola getirmek.

Ola kʾıślāḫ ide hicrāndaki ḫayrānluġumı
Dem-i vuṣlatda olan ḫayreti dervīşlerüñ

kʾisrāf idersin:

1. **kʾisrāf idersin:**
Gazel 160
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gereksiz yere harcamak.

Genc-i ḥüsnüñ bilmezem böyle neden maʿmūr olur
Şol ḳadar kʾisrāf idersin nāz u bī-pervālıġuñ

kisrā-yı ḥüsndür:

1. **kisrā-yı ḥüsndür:***-dür*
Gazel 165
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik hükümdarı.

Kisrā-yı ḥüsndür ki bugün ḳaşı ṭāḳına
Zencīr-i müşk aṣar ḫam-ı gīsūsı Ḳāsımuñ

kıssa:

1. **ḳıṣṣası:***-s, -ı*
Gazel 164
Mısra: **5**
Hikaye.

Ġuṣṣadan bir ḥıṣṣedür Leylī vü Mecnūn ḳıṣṣası
Dostāna naḳl olaldan dāstānı Yūsufuñ

2. **ḳıṣṣaların:***-lar, -ı, -n*
Gazel 236
Mısra: **3**
Hikaye.

Ġuṣṣamuñ ḳıṣṣaların yazar iken āhumdan
Ḫāmeler yanduġını nāme-i terden ṣorasın

3. **ḳıṣṣamı:***-mı*
Gazel 104
Mısra: **5**
Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet.

Ḫusrevā Şīrīn lebüñden işidenler ḳıṣṣamı
Āh idüp Leylī vü Mecnūn dāsitānın yaḳdılar

4. **ḳıṣṣasını:***-sı, -n, -ı*
Gazel 204
Mısra: **6**
1. Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet. 2. Vak'a, mâcerâ, sergüzeşt.

Zülfüñ ḥikāyetini göñülde miṣāl idüp
Ġam ḳıṣṣasını levḥ-i perīşāna yazmışam

kıssa-i derdüm:

1. **ḳıṣṣa-i derdüm:***-üm*
Gazel 191
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dert hikâyesi.

Zülfüñ ucından yazarsam Aḥmedʾüñ sevdāların
Defter ü ṭūmāra ṣıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

kıssa-i dırāz:

1. **ḳıṣṣa-i dırāz:**
Gazel 112
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Uzun hikaye.

Ḫaṭṭın görürken açma göñül zülfi ġuṣṣasın
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳıṣṣa-i dırāz

kıssa-i şīrīn:

1. **ḳıṣṣa-i şīrīn:**
Gazel 249
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Şirin'in hikâyesi.

Çihremüzde ḫusrevā laʿlüñ hevāsı eglenür
Ḳıṣṣa-i Şīrīn oḳınur ṣafḥa-i Ferhāddan

kişver-güşāy:

1. **kişver-güşāy:**
Kaside 19
Mısra: **95**
Ülkeleri fetheden, ülkelerin kapılarını açan.

Ey şehenşāh-ı saʿādet-güster ü kişver-güşāy
Vʾey Ferīdūn-ı faẕīlet-perver ü dāniş-güzīn

kisvet:

1. **kisveti:***-i*
Kaside 30
Mısra: **35**
(Ar.) Elbise.

Key yaraşur ki kisveti ʿömr-i dırāzuñuñ
Yek-ser ṭırāz-ı memleket-i cāvidān imiş

kıṭʿa:

1. **ḳıṭʿasıdur:***-sı, -dur*
Kaside 6
Mısra: **109**
Parça, kısım.

Ḳahruñ odınuñ ḳıṭʿasıdur āteş-i dūzaḫ
Luṭfuñ şuyınuñ ravżasıdur Cennet-i Meʾvā

kitāb:

1. **kitābı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **39**
Kitap.

ʿİlmüñ kitābı noḳṭasıdur levḥ ile ḳalem
Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur arż ile semā

2. **kitābına:**-*ı, -n, -a*
Nazm 9
Mısra: **1**
Kitap.

Yazmış ezel kitābına taḳdīr kātibi
Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

3. **kitābın:**-*ı, -n*
Gazel 22
Mısra: **15**
Hüsn bağlamında güzellik vasıflarının yazılı olduğu kitap.

Kimse Aḥmed gibi nakş itmez kitābın ḥüsnüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez Mānīyle baḥs

4. **kitāb:**
Gazel 176
Mısra: **10**
Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün // Herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.

Bir faṣlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ
Rengīn varaḳlarıyla düzetdi kitāb gül

5. **kitābını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 182
Mısra: **7**
Bir araya getirilmiş yazılı veya basılı yapraklardan meydana gelen bütün; herhangi bir konuda yazılmış manzum veya mensur eser.

Daḳdum kebūter-i dile şevḳum kitābını
Sūzından odlara yanup oldı kebāb dil

kitāb-ı ḥüsnidür:

1. **kitāb-ı ḥüsnidür:**-*i, -dür*
Kaside 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kitabı.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı göñlümüñ

2. **kitāb-ı ḥüsnidür:**-*i, -dür*
Kaside 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kitabı.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı göñlümüñ

kitāb-ı nāz:

1. **kitāb-ı nāz:**
Gazel 111
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Naz kitabı. II Sevgilinin işve ve nazını sergilediği davranışları, sevgilinin cilveli hâl ve hareketi.

Ġamzeñ ki oldı mesʾele-āmūz-ı ʿaḳl-ı küll
Ḥall idimez mesāʾilin illā kitāb-ı nāz

kitāb-ı şunʿ-ı yezdān:

1. **kitāb-ı şunʿ-ı yezdān:**
Gazel 323
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yaratma kitabı.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

kitāb-ı usūl:

1. **kitāb-ı usūl:**
Müfret 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kaide kitabı.
Faḳīh-i medrese bilmez nedür kitāb-ı usūl
Meger ki mekteb-i ʿışḳuñda oḳımadı sebaḳ

kıy:

1. **ḳıyduñ:**-*du, -ñ*
Nazm 13
Mısra: **3**
Acımayıp öldürmek.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

2. **ḳıyan:**-*an*
Gazel 312
Mısra: **6**
-e Acımayarak büyük bir kötülük etmek, zulmetmek.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳıysa cāna daḫı

kıyāmet:

1. **ḳıyāmetin:**-*in*
Gazel 8
Mısra: **5**
Sevgilinin uzun boyu anlamında kullanılmıştır. Sevgili, boyu posu ile, arz-ı endam eylediğinde âşıklar arasında kıyamet gibi fitneye, kargaşaya sebep olmaktadır.

Ḳaddüñ ḳıyāmetin görüben cān virenlere
Ṭūbā budaġı gölgelerinde maḳām ola

2. **ḳıyāmetsin:**-*sin*
Gazel 94
Mısra: **4**
Sevgilinin uzun boyu anlamında kullanılmıştır. Sevgili, boyu posu ile, arz-ı endam eylediğinde âşıklar arasında kıyamet gibi fitneye, kargaşaya sebep olmaktadır.

Maḥşer-i zülfüñde ḥaşr olmaġa diller bī-ḥisāb
Sen ḳıyāmetsin nişān ol ḳāmet-i bālā yiter

3. **ḳıyāmetden:**-*den*
Gazel 241
Mısra: **16**

Kıyamet günü. II Sevgilinin boyu.

Ḳāmetin ṣordum raḳībe işidüp dilber didi
Aḥmed İblīse ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

4. **ḳıyāmete:**-*e*
Gazel 274
Mısra: **2**
Kıyamet günü. II Sevgilinin boyu.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

5. **ḳıyāmet:**
Gazel 206
Mısra: **5**
Âfet; sevgilinin boyu için kullanılmıştır. (Sevgili yürümeye başlayınca, boyu, ortalığı karıştıran, birbirine katan bir kıyamettir.).

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

6. **ḳıyāmete:**-*e*
Gazel 286
Mısra: **4**
Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Uş ḳalısar ḳıyāmete ḥasret ne fāyide

7. **ḳıyāmet:**
Gazel 206
Mısra: **4**
Âfet II sevgili.

Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

8. **ḳıyāmet:**
Gazel 325
Mısra: **7**
Âfet II sevgili.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

9. **ḳıyāmet:**
Gazel 9
Mısra: **2**
Kıyamet günü; ölülerin tekrar dirileceği ve mahşerde toplanmak üzere, Allah'tan başka bütün varlıkların yok olacağı zaman, mahşer günü (Arzıendam eylediğinde bütün âşıkların istemsiz bir şekilde toplanması; aralarında bir kargaşaya sebep olması ve karşısında onları iştiyaktan ölüp ölüp diriltmesi bağlamında sevgilinin boyu kastedilmiştir).

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

10. **ḳıyāmet:**
Gazel 240
Mısra: **4**
Âşıklar arasında fitne, kargaşa çıkaran uzun, düzgün boylu sevgili.

Maḥşer-i zülfüñ ḥisābın mū-be-mū ṣerḥ eylemiş
Hey ḳıyāmet ḥālet-i nezʿinde zünnār isteyen

11. **ḳıyāmet:**
Gazel 265
Mısra: **2**
Gürültü, patırtı. ||
Sevgilinin uzun boyu anlamında kullanılmıştır. Sevgili, boyu posu ile, arz-ı endam eylediğinde aşıklar arasında kıyamet gibi fitneye, kargaşaya sebep olmaktadır.

Ḳāmetüñ şīvesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

12. **ḳıyāmet:**
Gazel 2
Mısra: **13**
Kıyamet günü. II Sevgili.

Hey ḳıyāmet göñlüme ṣorma ḥisābın cevrüñüñ
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

13. **ḳıyāmet:**
Kaside 13
Mısra: **11**
(Ar.) Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman.

Ol ḳıyāmet kʾanı dün ṣerḥ itdi ṣehrüñ vāʿiẓi
Rūzigār-ı vaṣl-ı cānānuñ şeb-i hicrānıdur

14. **ḳıyāmet:**
Gazel 305
Mısra: **7**
1. Semâvî dinlerdeki ortak inanışa göre takdir edilen zamânı gelince bu âlemin ve bu âlemdeki canlı cansız her şeyin bir anda mahvolup yok olması, ölülerin dirilmesi, âhiret hayâtının başlaması olayı ve bu olayın meydana geldiği zaman. 2. teşmil. Gürültülü karışıklık, kaynaşma, gürültü, patırtı, velvele. 3. teşmil. Felâket, büyük sıkıntı, belâ ve musîbet, âfet.

Ṣol ḳıyāmet kʾanı dün ṣerḥ itdi ṣehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

<u>ḳıyāmet ḳoparur:</u>

1. **ḳıyāmet ḳoparur:**
Gazel 318
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamet kopmak; kıyamet günü gelmek; bir yerde çok gürültü ve telaş olmak.

Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

<u>ḳıyāmet ḳopdı:</u>

1. **ḳıyāmet ḳopdı:**-*dı*
Gazel 74
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamet günü gelmek II bir yerde çok gürültü ve telaş olmak.

Ḳāmetüñ çıḳdı ḳapuñdan oldı göz yaşı revān
Ṣan ḳıyāmet ḳopdı gökden aḫter-i tābān yaġar

<u>ḳıyāmete dek:</u>

1. **ḳıyāmete dek:**
Terkib-bend 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamete kadar; dünya durdukça, uzun süre.

Ḳılsa yir ehli sînesini câme gibi çāk
Ḳan aġlasa ḳıyāmete dek ins ü cān daḫı

kıyāmeti koparurdı:

1. **ḳıyāmeti ḳoparurdı:**
Gazel 339
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
I. Bir şeye çok kızarak bağırıp çağırmak, feryat etmek II. Aşırı gürültüye, kargaşaya yol açmak.

Fitneyle ḳāmetüñ ḳoparurdı ḳıyāmeti
Ḫışm ile çeşmüñ itmese ʿayn-ı ʿināyeti

kıyās eyle:

1. **ḳıyās eyle:**
Gazel 43
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Mukayese etmek, karşılaştırmak.

Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün
Var ḳıyās eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

kiyāset ehlini:

1. **kiyāset ehlini:**-*ni*
Kaside 20
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Akıllı, uyanık, anlayışlı insanlar.

Sen ol penāh-ı cihānsın ki vaṣf-ı ceyşüñ ider
Firāset ehlini ʿāciz kiyāset ehlini lāl

kıymet:

1. **ḳıymet:**
Gazel 310
Mısra: **10**
1. Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa göre tespit edilen karşılık, hakkında biçilen değer. 2. Bir şey veya kimsenin taşıdığı üstün nitelik, yüksek vasıf ve meziyet.

Yüzüm altunına ġam ḍarbı şeref virse ne ṭañ
Ḳıymet artuḳlugıdur sikke-i dīnār daḫı

2. **ḳıymeti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **10**
1. Bir şeyin taşıdığı maddî varlığa göre tespit edilen karşılık, hakkında biçilen değer. 2. Bir şey veya kimsenin taşıdığı üstün nitelik, yüksek vasıf ve meziyet.

ʿIşḳ gevherleridür ʿaḳl ile idrāk olmaz
Ṣadef-i tende yigin ḳıymeti dervīşlerüñ

kıymeti artar:

1. **ḳıymeti artar:**-*ar*
Kaside 8
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Değer kazanmak, itibar bulmak.

Ġam çekmeyince ḳıymeti artar mı ʿāṣıḳuñ
Ḳan yudmayınca buldı mı hīç iʿtibār laʿl

kıymetin bilür:

1. **ḳıymetin bilür:**-*ür*
Gazel 173
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Değerini bilmek, bir şeye veya kimseye gereken değeri vermek.

Ġam-ı cānānı göñül cānı gibi gizlü dutar
Yine tiryākī bilür ḳıymetin afyonuñ

kīzān-ı kerem:

1. **kīzān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Kerem testileri.

Ebr-i feyżüñden irer her yaña bārān-ı seḫā
Ḥavż-ı cūduñdan olur ṭopṭolu kīzān-ı kerem

kızar:

1. **ḳızardı:**-*dı*
Kıt'a 12
Mısra: **3**
Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.

Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḫumdan
Al iç tekellüfe düşme ṣudur şarāb degüldür

2. **ḳızarmaz:**-*maz*
Gazel 191
Mısra: **8**
Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.

Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñʾçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

kızdur-:

1. **ḳızdurdı:**-*dı*
Gazel 151
Mısra: **5**
Hararetlendirmek, heyecana getirmek.

Ayrılurken cānumı ḳızdurdı ḥummā-yı firāḳ
Bilmezem ne söyledür bu rūz-ı hecrānuñ senüñ

2. **ḳızdurdı:**-*dı*
Gazel 296
Mısra: **9**
Hararetlendirmek, heyecana getirmek.

Āteş-i mihrüñle ḳızdurdı güneş bir ṭabl-ı nūr
Kʾurula burc-ı felekde ṣubḥ-ı ḥüsnüñ nevbeti

kızıl:

1. **ḳızıl:**
Gazel 68
Mısra: **12**
1. Kızıl, al, kırmızı.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ ṣun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

2. **ḳızıl:**
Gazel 35
Mısra: **12**
1. Kızıl, al, kırmızı.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

3. **ḳızıl:**
Nazm 21
Mısra: **1**
1. Kızıl, al, kırmızı.

Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşı ḳızıl güllerle
Cemʿ idüp dilleri ʿīş eyledi bülbüllerle

kızıl güllerine:

1. **ḳızıl güllerine:**
Gazel 273
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı gül. ll Yanak.

Berg-i benefşe sāye-bān olmış ḳızıl güllerine
Gül-zār-ı cennet bülbüli taḥsīn ider dillerine

kızıl ḳana yunam:

1. **ḳızıl ḳana yunam:**-*am*
Gazel 170
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kızıl kanla yıkamak; kana boyamak (bulamak), her yanını al kan içinde bırakmak.

Dil-i Aḥmed gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

ko-:

1. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Gazel 302
Mısra: **6**
(geriye herhangi bir şey) bırakmak.

Burdı felek gūşumı ṭanbūr-vār
Çün ḳomadı perdede nālem beni

2. **ḳomazsın:**-*maz, -sın*
Gazel 175
Mısra: **9**
Bırakmak, koymak.

Ne sebebden zülf ḳomazsın didüm ruḫsāruña
Didi kim ḳındīl-i ḫurşīde ne lāzımdur fetīl

3. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 254
Mısra: **14**
Bırakmak, koymak.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

4. **ḳor:**-*r*
Gazel 155
Mısra: **4**
Bırakmak, koymak.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

5. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 254
Mısra: **16**
Bırakmak, koymak.

İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker
Luṭf idüp fınduḳ ḳodı fīʾl-ḥāl bādām üstine

6. **ḳodı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **119**
(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Tīġuñ yüzine noḳṭa-i zerrīn ḳodı ḫurşīd
Çün dest-i ḳażā āyet-i fetḥ eyledi imlā

7. **ḳodı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **4**
(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Şundı elin ʿamāmeme şandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

8. **ḳoma:**-*ma*
Gazel 276
Mısra: **7**
Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.

Ḳapuña varmaġa raḳībi ḳoma
Kaʿbeye gebri mihmān alma

9. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 350
Mısra: **1**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı
Nice dāġı ciger-i lāle-i aḥmerde ḳodı

10. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 350
Mısra: **4**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Cān fedā ʿişve-i bādām-ı siyāhuña didüm
Işırup laʿl-i lebüñ pisteyi şekkerde ḳodı

11. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 350
Mısra: **6**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi göñlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

12. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 350
Mısra: **8**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Ḥalḳa-i zülfini ruḫsārına şalduġı bu kim
Naʿl-i miskīndür anı sihr içün āẕerde ḳodı

13. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 350
Mısra: **12**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Ṭıfl-ı dil ḳıldı heves zülfüñe cān oynamaġa
Oldı cān-bāz velī boynını çenberde ḳodı

14. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 350
Mısra: **14**
(Bir yere bir şey) koymak, bırakmak.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

15. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 270
Mısra: **7**
Bir hal üzere bırakmak.

Ḳomaz raḳīb-i münkir dilde ṣafā-yı ḫāṭır
Virdi ḫalel bu kāfir cām-ı cihān-nümāya

16. **ḳoyup:**-*y, -up*
Gazel 5
Mısra: **5**
Bırakıp gitmek, terk etmek.

Diyār-ı yārı ḳoyup seyr-i sebzezār itsem
Çemende dil uzadur her biten giyāh baña

17. **ḳoyup:**-*y, -up*
Gazel 84
Mısra: **7**
Bırakıp gitmek, terk etmek.

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-ṣafā sefer

18. **ḳor:**-*r*
Gazel 113
Mısra: **2**
Bırakmak, kalmasına müsaade etmek.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

19. **ḳor:**-*r*
Gazel 113
Mısra: **3**
Bırakmak, kalmasına müsaade etmek.

Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

20. **ḳomış:**-*mış*
Gazel 324
Mısra: **1**
(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

ko:

1. **ḳoyuban:**-*y, -uban*
Gazel 106
Mısra: **7**
Bırakmak.

Ḳoyuban dil gögini gün gibi devr eyleyeler
Bu gedā-ḫāneleri māh-liḳālar niçe bir

2. **ḳoyup:**-*y, -up*
Kaside 29
Mısra: **96**
Bırakmak, koymak, yerleştirmek.

Bu Aḥmed-i ġam-gīnüñ eger ḳılsa ġamın gūş
Zānūda ḳoyup başın ide zārī benefşe

3. **ḳo:**
Gazel 110
Mısra: **10**
"bırak!, dursun!, değme!" anlamlarında seslenme ifade eder.

Ṭarf-ı ruḫsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmedʾā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

4. **ḳo:**
Gazel 150
Mısra: **13**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Bulsun ḳapuña ḳo ruḫ-ı zerdümden eşk rāh
Zīrā ḥarīm-i Kaʿbeye zer nāv-dān gerek

5. **ḳodı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **3**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Ḫāl-i ruḫuñ dilümde ḳodı āteş üzre ʿūd
Dürc-i lebüñ gözümde ḳodı yādigār laʿl

6. **ḳo:**
Gazel 149
Mısra: **20**
Bırak!, İzin ver!.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

7. **ḳor:**-*r*
Gazel 291
Mısra: **2**
Koymak II yerleştirmek.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulığı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulığı

8. **ḳoma:**-*ma*
Gazel 137
Mısra: **7**
Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

Ḳoma s̲elās̲e-i ġassāleyi ki keşfin anuñ
Yüz erbaʿīnle bulımadı zāhid-i murtāż

9. **ḳoma:**-*ma*
Kaside 17
Mısra: **28**
Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle şaḳın
Ḳoma ger ʿārif iseñ rāh-ı kem-āzārluġı

10. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Gazel 4
Mısra: **5**
Bırakmak, izin vermek, müsaade etmek.

Düşdi durdı ḳomadı yoluma gitmege beni
Egledi bir iki gün gülşen-i kūyuñda şehā

11. **ḳo:**
Gazel 281
Mısra: **8**
Bırakmak, izin vermek, müsaade etmek.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

12. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Gazel 169
Mısra: **14**
Bırakmak.

Yaḳma dil ḫānesin ey Yūsuf-ı ṯānī ki Ḫalīl
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

13. **ḳomaz:**-*maz*
Kaside 1
Mısra: **60**
Bırakmak.

Nūnla beyān olınmış iẕeʾş-şemsü küvviret
Ol gün güneşde nūr-ı Muḥammed ḳomaz żiyā

14. **ḳor:**-*r*
Gazel 148
Mısra: **7**
Bırakmak, terk etmek.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu ṣınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

15. **ḳodum:**-*du, -m*
Gazel 156
Mısra: **10**
Bırakmak, koymak.

Metāʿ-ı ʿaczüm ü naḳd-i niyāzum Ḳodum öñinde ol nā-mihrbānuñ

16. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Gazel 320
Mısra: **12**
Bırakmak, koymak.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

17. **ḳodı:**-*dı*
Nazm 26
Mısra: **1**
Bırakmak, koymak.

Dil mi ḳodı cevrüñ ile delmedük
Sīne mi var ḫār-ı cefā ilmedük

18. **ḳo:**
Nazm 24
Mısra: **4**
Bırakmak, izin vermek.

Devr-i ḥüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i gūyālar ile

19. **ḳomış:**-*mış*
Kaside 23
Mısra: **52**
Koymak, bırakmak.

Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören
Ṣanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

20. **ḳomazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 8
Mısra: **82**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek; bırakmak, izin vermek.

İrseydi Çīn diyārına laʿlüñ cevāhiri
Hergiz ḳomazdı leb yerine büt-nigār laʿl

21. **ḳo:**
Gazel 201
Mısra: **10**
"Bırak! dursun! değme!" anlamlarında seslenme ifade eder.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmedʾi ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

22. **ḳo:**
Gazel 342
Mısra: **5**
"Bırak! dursun! değme!" anlamlarında seslenme ifade eder.

Ḳo Hindū zülfüñi ḳalsun ayaḳda
Kim ol vech-i ḥasenden yüz çevürdi

23. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 84
Mısra: **8**
Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-ṣafā sefer

24. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Gazel 243
Mısra: **21**
Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.

Ḳomadı żaʿf-ı tenüm Aḥmedʾe feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

25. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 280
Mısra: **4**
Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

26. **ḳomaz:**-*maz*
Kaside 13
Mısra: **5**
Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.

Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

27. **ḳomaz:**-*maz*
Mesnevi 3
Mısra: **201**
Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.

Kemendüñ ḳomaz ḫaşma rāh-ı gürīz
Ser-i nīzeñ açar der-i resteḫīz

28. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Müfret 26
Mısra: **1**
Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

29. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Nazm 43
Mısra: **5**
Bırakmak, izin vermek, fırsat vermek.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

30. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 129
Mısra: **12**
Bir şeyi bir yere bırakmak.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ

Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

31. **ḳoduñ:**-*duñ*
Gazel 159
Mısra: **6**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

32. **ḳomasa:**-*ma, -sa*
Gazel 75
Mısra: **25**
Bir şeyden geriye bir miktar bırakmak.

Ṣāḫ-ı şiʿrümde ṭarāvet ḳomasa ṭaṅ mı firāḳ
Esicek bād-ı ḫazān berg-i gülistān dökilür

33. **ḳo:**
Gazel 252
Mısra: **4**
"Bırak, terk et" anlamında tavsiye sözü.

Begüm bir būseyi biñ cāna ṣatma
Ḳo bāzārı ḫarīdār öldürürsin

34. **ḳordum:**-*r, -, -m*
Gazel 156
Mısra: **12**
Bir şeyi belli bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Didüm sürsem yüzüm ol āsitāna
Ḳadem farḳına ḳordum āsumānuñ

35. **ḳor:**-*r*
Gazel 212
Mısra: **7**
Bir şeyi belli bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Gün yüzüñe ruḳūm ḳor ḫaṭṭuñ
Ki nücūm-ı cemāledür taḳvīm

36. **ḳodum:**-*du, -m*
Kıt'a 17
Mısra: **4**
Bir şeyi belli bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

37. **ḳodı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **33**
Bırakmak, koymak, yerleştirmek.

ʿAcebā ẕāt-ı kerīmüñ ne kerāmet ḳodı kim
Başduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

38. **ḳosa:**-*sa*
Kaside 9
Mısra: **26**
Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

Bir demde çarḫuñ ide ṭoḳuz ḳalʿasın güşād
Burc-ı ḳamerde zülfi ḳosa nerdibān-ı müşk

39. **ḳodı:**-*dı*
Kaside 15
Mısra: **21**
Bırakmak, vermek.

Ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ ẕāt-ı kerīmüñde kʾolur
Ayaġuñ başduġı yir çeşme-i ḥayvān-ı kerem

40. **ḳodı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **31**
Bırakmak, vermek.

Yā dehānuñda senüñʾçün ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ
Teşne-i cūda olur çeşme-i ḥayvān-ı kerem

41. **ḳomış:**-*mış*
Gazel 273
Mısra: **6**
Vermek, bahşetmek.

Ḥüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

42. **ḳo:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Muṭribā çengi ḳo ʿuṣṣāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

43. **ḳo:**
Gazel 126
Mısra: **9**
"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Fürḳat demidür ḳo şiʿri Aḥmed Maḥşer günine terāne ṣıġmaz

44. **ḳo:**
Gazel 205
Mısra: **9**
"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Pertev-i nūr-ı tecellīden ḳo yansun cān u dil
Var Aḥmed ben bugün müştāḳ-ı dīdār olmışam

45. **ḳo:**
Gazel 218
Mısra: **12**
"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḫs itmege Selmān isterem

46. **ḳo:**
Müfret 6
Mısra: **2**
"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

47. **ḳo:**
Gazel 263
Mısra: **18**
"Bırak! Boş ver!" anlamlarında kullanılan kelime.

Cemālüñ bāġınuñ şeftālūsinden Ḳo dirsün mübtelālar tāze tāze

48. **ḳo:**
Gazel 129
Mısra: **14**
"Bırak, vazgeç!" anlamlarında kullanılan kelime.

Didüm çün göñlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

49. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 350
Mısra: **2**
"Koymak"; bir hal üzere bırakmak.

Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı
Nice dāġı ciger-i lāle-i aḥmerde ḳodı

50. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 350
Mısra: **10**
"Koymak"; bir hal üzere bırakmak.

Virdi Ḥaḳ levḥ-i cemālüñdeki sīmīn elife
Bir kerāmet kʾanı engüşt-i peyemberde ḳodı

51. **ḳodı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **10**
"Koymak"; bir hal üzere bırakmak.

Gözde ḫayāli nūrun ʿalā nūr idi velī
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

52. **ḳomışdur:**-*mış, -dur*
Mesnevi 3
Mısra: **163**
Koymak, yerleştirmek.

Kerāmet mi ḳomışdur ol ḫāmede Yāḫod İsm-i Aʿẓam mı var nāmede

53. **ḳo:**
Gazel 136
Mısra: **6**
"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.

Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ
Ḳo ḳanum ile şoruşayın el-curūḥa ḳışāş

54. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 132
Mısra: **7**
Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş vermek, vazgeçmek.

Zülfin gidermiş ol şanem kāfirlügin ḳomaz henūz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

55. **ḳor:**-*r*
Gazel 309
Mısra: **11**
Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş vermek, vazgeçmek.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol ṣāḫ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

56. **ḳor:**-*r*
Nazm 24
Mısra: **3**
Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş vermek, vazgeçmek.

Devr-i ḥüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i güyālar ile

57. **ḳoma:**-*ma*
Kaside 15
Mısra: **49**
Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş vermek, vazgeçmek. II Sıkıntı içinde bırakmak.

Midḥatüñ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḥayfdur ṭūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem

58. **ḳo:**
Gazel 65
Mısra: **12**
"Bırak / boşver".

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Göñlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

59. **ḳodı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **2**
Bir kenara bırakmak, terk etmek, boş vermek, vazgeçmek.

Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara
Bu dil ārāmı ḳodı uydı dil-ārāmlara

60. **ḳomazam:**-*maz, -am*
Gazel 220
Mısra: **9**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

61. **ḳomaz:**-*maz*
Gazel 137
Mısra: **2**
Bırakmak / barındırmak.

Ṣafā-yı ʿārżı cennetden itdürür iʿrāż
Hevā-yı kūyı ḳomaz dilde ārzū-yı riyāż

62. **ḳomadı:**-*ma, -dı*
Kaside 29
Mısra: **26**
Bırakmak, vazgeçmek, terk etmek.

Evvel çü lebüñ yādına mey-ḫāneye düşmiş
Āḫır ḳomadı ḫāne-i ḫammārı benefşe

kʾo:

1. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Gazel 44
Mısra: **9**
Ki o.

Āferīn ḥüsni ʿarūsına kʾanuñ zīverini
Aḥmed āyīne-i ḫurşīd ü ḳamerden güniler

2. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Gazel 166
Mısra: **11**
Ki o.

Yılduz ṣayarsa dīde-i Aḥmed ne ṭañ kʾanuñ
Baġladı uyḳusın gözi cādūsı Ḳāsımuñ

3. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Gazel 178
Mısra: **3**
Ki o.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

4. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Gazel 326
Mısra: **8**
Ki o.

Görürseñ zülfi tesbīḥin ṣaḳın aldanma ey gönlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

5. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Kaside 25
Mısra: **19**
Ki o.

Ẓill-i Ḥaḳ Şeh Bāyezīd ibn-i Muḥammed Ḫān kʾanuñ
Cāhı bezminden müzeyyendür bugün eyvān-ı ʿīd

6. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Kaside 29
Mısra: **9**
Ki o.

Kim vaṣf ide ol ḫüsni kʾanuñ bāġ-ı ruḫında
Eyledi ḫacil nāfe-i tātārı benefşe

7. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Kaside 30
Mısra: **27**
Ki o.

ʿAdli ḥikāyetin nice taḥrīr idem kʾanuñ
Kem izi tozı efser-i Nūşīn-revān imiş

8. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Kıt'a 22
Mısra: **1**
Ki o.

Devr-i Şeh Bāyezīd Ḫānda kʾanuñ
Ḍāḳatiʾl-arḍü min ʿasākirihi

9. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Nazm 27
Mısra: **1**
Ki o.

Her kʾanuñ deryūze-i ʿışḳuñda şeyʾ liʾllāhı yoḳ
Menzil-i dervāze-i ʿuşşāḳdan āgāhı yoḳ

10. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **35**
Ki o.

Derd ü belā evin nice terk itmesün kʾanuñ
Müştāḳ idi cemāline ḥūr-ı cinān daḫı

11. **kʾanuñ:**-*nuñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **106**
Ki o.

Var iḫtiyāc ʿafvuña yā sātirüʾl-ʿuyūb
Demdür kʾanuñ şefīʿi Resūl-i Emīn ola

kodı:

1. **ḳodı:**
Mesnevi 1
Mısra: **7**
Koymak, yerleştirmek.

Her bereket kim ḳodı eşyāda Ḥaḳ
Anı sebeb eyledi dünyāda Ḥaḳ

kʾodur:

1. **kʾodur:**
Gazel 31
Mısra: **10**
Ki odur.

Yiridür idinse mesken Aḥmed
Kūyuñda kʾodur maḳām-ı Maḥmūd

köhne:

1. **köhne:**
Müfret 16
Mısra: **2**
"Eski, değersiz, önemsiz" anlamında sıfat.

Tāḳ-ı çarḫuñ naḳşını bāḳī ḳanup aldanma kim
Köhne mihmān-ḫānedür ḫalḳ-ı cihān mihmāndur

kohu:

1. **ḳoḫusı:**-*(s)ı*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **20**
Koku, nesnelerden yayılan küçücük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duygu.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

2. **ḳoḫusına:**-*sı, -na*
Gazel 58
Mısra: **8**
Koku, nesnelerden yayılan küçücük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duygu.

Sünbül ṣaçın seḥer yili seyrān idüp gelür
Reyḥān ḫaṭı ḳoḫusına ḫayrān olup gider

3. **ḳoḫusından:**-*(s)ı, -(n)dan*
Gazel 81
Mısra: **7**
Koku, nesnelerden yayılan küçücük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duygu.

Ḫāk-i dergāhı ḳoḫusından muʿaṭṭarsın yine
Ey meşām-ı cān bugün beñzer ki ʿaṭṭāruñ gelür

4. **ḳoḫusın:**-*sı, -n*
Gazel 214
Mısra: **3**
Koku, nesnelerden yayılan küçücük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duygu.

Dimāġ-ı cāna irürmege sünbülüñ ḳoḫusın
Nesīm-i ṣubḥ ile bād-ı bahāra yalvaralum

kohuñ alup:

1. **ḳoḫuñ alup:**-*ñ-up*
Gazel 132
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kokusunu almak; bir nesnenin kokusunu algılamak.

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış

kohusın alduġı-yʾçün:

1. **ḳoḫusın alduġı-yʾçün:**-*sı, -n*
Kaside 29
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Bir nesnenin kokusunu algılamak.

Ḫulḳuñ ḳoḫusın alduġı-yʾçün bād-ı seḥerden

Ḫoş būy ile müşkīn ider eşcārı benefşe

<u>ḳoḳu:</u>

1. **ḳoḳusı:**-*sı*
Gazel 251
Mısra: **6**
Nesnelerden yayılan küçücük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duygu; mec. Belirti, işaret.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭopraḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

<u>kʾoḳu:</u>

1. **kʾoḳımaz:**
Gazel 14
Mısra: **8**
Ki okumak.

Mest olupdur çeşm ü ebrūñuñ ḫayālinden imām
Kʾoḳımaz miḥrābda bir ḥarf-i Ḳurʾānı dürüst

<u>koḳula:</u>

1. **ḳoḳulayana:**-*y, -an, -a*
Gazel 318
Mısra: **12**
Koklamak.

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle şanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

<u>kol:</u>

1. **ḳolumı:**-*umı*
Gazel 1
Mısra: **22**
Kol II vücudun elden başlayıp omza kadar devam eden bölümü.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrīn kemer ḳıl dāʾimā

2. **ḳolından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 11
Mısra: **18**
İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.

Ger yavuz göz degmesün dirseñ ṣalın ey serv-i nāz
Boynuña Aḥmed ḳolından heykel-i zerrīn ṣalup

3. **ḳolın:**-*ın*
Gazel 43
Mısra: **17**
İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.

Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

4. **ḳoluñdan:**-*uñdan*
Gazel 184
Mısra: **8**
Kol, vücudun elden başlayıp omza kadar devam eden bölümü.

Raḳīb-i dīv mekri-yʾçün ṣal ey dost
Ḳoluñdan boynuma sīmīn ḥamāyil

5. **ḳolın:**-*ı, -n*
Kaside 31
Mısra: **31**
Kol II dal.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

6. **ḳolın:**-*ı, -n*
Gazel 229
Mısra: **17**
Vücudun elden başlayıp omza kadar devam eden bölümü.

Ḥamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

<u>kʾol:</u>

1. **kʾolup:**-*up*
Gazel 196
Mısra: **14**
Ki olmak.

Aḥmedʾüñ ḥālin ṣorarsañ çeşmüñ içün ḫastedür
Ol sebebdendür kʾolup her laḥẓa bīmār iñlerem

2. **kʾol:**
Gazel 33
Mısra: **8**
Ki o.

Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hīç öyküne mi şemʿ
Kʾol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

3. **kʾol:**
Gazel 34
Mısra: **26**
Ki o.

ʿIşḳum cerīmedür diyü incinme Aḥmedʾā
Kʾol şāh-ı cürm-pūş bilürsin kerīmdür

4. **kʾol:**
Gazel 41
Mısra: **10**
Ki o.

Bend ü zindāna ṣalar bir gün cihān ehlin tamām
Ṣol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

5. **kʾol:**
Gazel 95
Mısra: **10**
Ki o.

Āh kim fikr-i raḳīb ile geçer bāzārumuz
Ḥayf kʾol ʿömri Kirāmen Kātibīn ebter yazar

6. **kʾol:**
Gazel 120
Mısra: **2**
Ki o.

Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz
Kʾol cennet-i firdevs durur anda şeb olmaz

7. **kʾol:**
Gazel 131
Mısra: **8**
Ki o.

Nergislerüñ ḫayāliyle ḥālüm bilen bilür
Kʾol türk-i şīve-gār niçe dil-siyāh imiş

8. **kʾol:**
Gazel 133
Mısra: **9**
Ki o.

Ḫār-ı ġayretden ciger çāk oldı kʾol gül yüzlünüñ
Pīrehen nāzük tenin nʾiçün der-āġūş eylemiş

9. **kʾol:**
Gazel 160
Mısra: **8**
Ki o.

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

10. **kʾol:**
Gazel 178
Mısra: **10**
Ki o.

Geh hevā-yı ḳadd olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miskīne dāyim bir belā eksük degül

11. **kʾol:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Ki o.

Geh yaş örter gözümi gāh unudup kendʾözümi
Bulımazam özümi kʾol ruḫ-ı zībāyı görem

12. **kʾol:**
Gazel 211
Mısra: **6**
Ki o.

Dilerem Ḥaḳdan elüm irse ḥarem ḥalḳasına
ʿÖmr uzunlıġını kʾol zülf-i semen-sāyı görem

13. **kʾol:**
Gazel 294
Mısra: **8**
Ki o.

Şöyle çāk itdi yaḳasın göñlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

14. **kʾol:**
Gazel 310
Mısra: **6**
Ki o.

Çöpçe gelmez gözüme gülşen-i kūyında raḳīb
Kʾol çemende gül-i nesrīn görinür ḫār daḫı

15. **kʾol:**
Gazel 340
Mısra: **6**
Ki o.

Çāresüz ḳaldı cān-ı bī-çāre
Āh kʾol çāre-sāz gelmez mi

16. **kʾol:**
Kaside 1
Mısra: **8**
Ki o.

Şiʿrüñ ne ḥaddi var ki ire vaṣf-ı ẕātuña
Kʾol vaḥy-i āsumān ola bu siḥr-i müfterā

17. **kʾol:**
Kaside 8
Mısra: **78**
Ki o.

Gördi elüñde ḫātemüñi ṭañladı ḫıred
Kʾol ebr-i dür-fişāna ḫoş olmış süvār laʿl

18. **kʾol:**
Kaside 18
Mısra: **30**
Ki o.

Bāġ-ı İrem bülbülleri Aḥmed gibi gül-bāng ider
Kʾol gül-ʿiẕār-ı ʿandelīb-elḥāna ṣıḥḥat yaraşur

19. **kʾol:**
Kaside 23
Mısra: **82**
Ki o.

Bir lālezāra beñzedi tīġuñla rezmgāh
Kʾol lālezār içinde çıḳa şad hezār āb

20. **kʾol:**
Kaside 25
Mısra: **24**
Ki o.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḥaẕẕı yoḳdur ʿāṣıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

21. **kʾol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **5**
Ki o.

Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḥüsn ü bahā imiş

22. **kʾolmışam:**
Gazel 290
Mısra: **12**
Ki olmak.

ʿIşḳuñ eger günāh ise uşta günāh-kāruñam
Şefḳat idüp şefāʿat it kʾolmışam āl-i Muṣṭafā

23. **kʾolımaz:**
Gazel 309
Mısra: **6**
Ki olmak.

Sākin-i kūyuñ kʾıraḳdan göre gül ruḫsāruñı
Bāġbāndur kʾolımaz berg-i güle ḳādir daḫı

24. **kʾoldı:**-*dı*
Kaside 29
Mısra: **75**
Ki olmak.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

25. **kʾolur:**-*ur*
Gazel 158
Mısra: **12**
Ki olmak.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḥācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

26. **kʾolupdur:**-*up, -dur*
Gazel 212
Mısra: **6**
Ki olmak.

Gel göñül Kaʿbesin ziyāret ḳıl
Kʾolupdur maḳām-ı İbrāhīm

27. **kʾolur:**-*ur*
Gazel 231
Mısra: **8**
Ki olmak.

Āb-ı ḥayāt ile mi ṣuvarıldı ḫancerüñ

Kʾolur sebeb hemīşe ḥayāt-ı beḳā içün

28. **kʾolmadı:**
Gazel 310
Mısra: **8**
Ki olmak.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

29. **kʾolalı:**-*alı*
Kaside 9
Mısra: **63**
Ki olmak.

Gör mūy-ı nāfeyi kʾolalı müşke hem-nişīn
ʿAnber-nesīm ü ġāliye-bū ider anı müşk

30. **kʾolmışdı:**-*mış, -idi*
Kaside 29
Mısra: **4**
Ki olmak.

Bir ḥüsn bahārında sekiz cenneti gördüm
Kʾolmışdı zemīni gül ü dīvārı benefşe

kʾol-:

1. **kʾoldı:**-*dı*
Gazel 13
Mısra: **8**
Ki olmak.

Ey dil ruḫ u zülfin görüben terkümüz urma
Çıḳma sefere kʾoldı mehüñ menzili ʿaḳreb

2. **kʾoldı:**-*dı*
Gazel 21
Mısra: **2**
Ki olmak.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

3. **kʾoldı:**-*dı*
Gazel 63
Mısra: **11**
Ki olmak.

Utuldı göñül kʾoldı naẓar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

4. **kʾoldı:**-*dı*
Gazel 167
Mısra: **12**
Ki olmak.

Dehānı vaʿdesin Aḥmed ṭaleb ḳılur her dem
Yiridür eylese taʿcīl kʾoldı furṣat teng

5. **kʾoldı:**-*dı*
Gazel 171
Mısra: **2**
Ki olmak.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāli dilberüñ
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāli dilberüñ

6. **kʾoldı:**-*dı*
Gazel 175
Mısra: **2**
Ki olmak.

Eşk-i çeşmüm şol ḳadar āb itdi yoluñda sebīl
Kʾoldı gülzār-ı cemālüñ bāġ-ı cennetden cemīl

7. **kʾoldı:**-*dı*
Gazel 290
Mısra: **2**
Ki olmak.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāl-i Muṣṭafā
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāl-i Muṣṭafā

8. **kʾoldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **112**
Ki olmak.

Öykünelden yüzüñe hergiz baḳılmaz yüzine
Bī-ḥayādur kʾoldı bu vech ile müstaḥḳar güneş

9. **kʾoldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **118**
Ki olmak.

Baḥr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

10. **kʾoldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **8**
Ki olmak.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

11. **kʾoldı:**-*dı*
Kaside 30
Mısra: **8**
Ki olmak.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

12. **kʾoldı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **36**
Ki olmak.

Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb
Bu kʾoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

13. **kʾoldı:**-*dı*
Nazm 10
Mısra: **2**
Ki olmak.

ʿAyb itme ḫusrevā ger iderseñ suʾāl-i cev
Kʾoldı ʿazīz kīse-i zerden çuvāl-ı cev

kol şalarsın:

1. **ḳol şalarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 237
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kolunu dolamak ‖ boyun bağlamında sarılmak, kucaklamak.

Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa şalarsın
Yazuġı benüm boynuma şol ḳol ki şalarsın

kʾola:

1. **kʾola:**
Kaside 19
Mısra: **44**
Ki ola.

Nāzenīndür dāmen-i şaḥrāda gül dirmek velī

Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola
yanuñda nāzenīn

2. **kʾola:**
Mesnevi 3
Mısra: **227**
Ki ola.

Ne sulṭān kʾola böyle ṣāḥib-kemāl
Tekellüf olur aña ʿarż-ı maḳāl

3. **kʾola:**
Gazel 29
Mısra: **12**
Ki ola, ki olsun.

Nergisüñ zer kāsesin ʿanberle ṭoldurdı ṣabā
Kʾola ḥüsnüñ gülşeninde micmere-gerdān-ı ʿīd

4. **kʾola:**
Gazel 82
Mısra: **16**
Ki ola, ki olsun.

Cān ġamuñ yüklenür il muṣḥaf-ı ḥüsnüñ gözedür
Kʾola maḥmilde temāşā-yı fırāvān-ı Mıṣr

5. **kʾola:**
Gazel 185
Mısra: **6**
Ki ola, ki olsun.

Var cemālüñ ḳıblegāhında niyāzından ümīd
Kʾola miftāḥ-ı der-i devlet duʿā-yı ṣubḥ-dem

6. **kʾola:**
Gazel 234
Mısra: **4**
Ki ola, ki olsun.

Nicʾitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ
Diyimez kʾola hep ʿömri şikāyet rūzigārından

7. **kʾola:**
Kaside 3
Mısra: **20**
Ki ola, ki olsun.

Ördi Rıḍvān ṣaçı reyḥānlarını ḥūrīlerüñ
Kʾola cārūb-ı der-i ḫalveti dervīşlerüñ

8. **kʾola:**
Kaside 23
Mısra: **68**
Ki ola, ki olsun.

Şeh Bāyezīd işigine yüz sürdügin görüp
Tācın ḥabāb virdi kʾola tāc-dār āb

9. **kʾola:**
Kaside 25
Mısra: **28**
Ki ola, ki olsun.

Naʿl-i esbüñ şeklin altun ṣuyıyla yazdı hilāl
Gök yüzinde kʾola dāl-i devlet-i devrān-ı ʿīd

10. **kʾola:**
Kaside 29
Mısra: **32**
Ki ola, ki olsun.

Zülfüñ yüzine ṣaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola Kaʿbenüñ estārı benefşe

11. **kʾola:**
Mesnevi 3
Mısra: **122**
Ki ola, ki olsun.

Getür sāḳī bir bāde-i feyż-nāk
Kʾola jeng-i ġamdan göñül levḥi pāk

12. **kʾola:**
Gazel 290
Mısra: **8**
Ki ol- fiilinin kısaltılmış hali.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

13. **kʾola:**
Gazel 324
Mısra: **4**
Ki ol- fiilinin kısaltılmış hali.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

14. **kʾola:**
Gazel 324
Mısra: **8**
Ki ol- fiilinin kısaltılmış hali.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden ṣır ḳalb-i ʿuṣṣāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

15. **kʾola:**
Gazel 327
Mısra: **5**
Ki ol- fiilinin kısaltılmış hali.

Yu ḫaṭuñ naḳşını kʾola yüzüñüñ
Mescid-i ḥüsni sāye sulṭānı

16. **kʾola:**
Kaside 6
Mısra: **70**
Ki ol- fiilinin kısaltılmış hali.

Mirʾāt-ı müẕehheb aṣar altun resen ile
Ḫurşīd kʾola levḥa-i zerrīnüñe hem-tā

17. **kʾola:**
Kaside 14
Mısra: **44**
Ki ol- fiilinin kısaltılmış hali.

Muḥadderāt-ı suḥandan çü ẕihnüñ açsa niḳāb
Gerek kʾola müteḥayyir ʿuḳūl-i pür-ferheng

18. **kʾola:**
Murabba 1
Mısra: **30**
Ki ol- fiilinin kısaltılmış hali.

Dest-i kūtāhuma baş egmedüñ ey serv-i dırāz
Kʾola şekker-lebüñe ṭūṭī-i dil maḥrem-i rāz

<u>kʾolasın:</u>

1. **kʾolasın:**
Mesnevi 3
Mısra: **210**
Ki olasın.

Ḳarāyin nücūmında var iḳtirān
Kʾolasın bu ḳarn içre ṣāḥib-ḳırān

<u>kʾoldı:</u>

1. **kʾoldı:**
Kaside 6
Mısra: **74**
Ki oldu.

Şu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

kʾoldur:

1. **kʾoldur:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Ki odur.

Nūş eyle Aḥmedʾā mey-i ṣāfīyi ġam yime
Kʾoldur müzīl-i ġuṣṣa vü hem dāfiʿ-i teraḥ

2. **kʾoldur:**
Kaside 19
Mısra: **52**
Ki odur.

Fitne-i āḫir zamān gösterdi gördüm ḫaṭṭ-ı yār
İlticā itdüm aña kʾoldur penāh-ı milk ü dīn

3. **kʾöldürür:**
Gazel 337
Mısra: **3**
Ki öldürmek.

Bu ne ḥikmetdür ḥabībüm kʾöldürür laʿlüñ beni
Derc iken dürcinde enfās-ı nesīm-i ʿĪsevī

kʾolmaz:

1. **kʾolmaz:**
Gazel 270
Mısra: **12**
Ki olmak.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

kʾolmış:

1. **kʾolmış:**
Kaside 11
Mısra: **36**
Ki olmuş.

İşigüñ bir Kaʿbedür mecmūʿ ḥācāt ehline
Kʾolmış aña ḥalḳa-i der kākül-i müşkīn-i dost

koltuġ:

1. **ḳoltuġın:**
Nazm 12
Mısra: **4**
Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer II koltuk altı; himaye, koruma.

Şan ḥameldür ki ḳurtdan ḳaçuban Şīr-i ner ḳoltuġın idindi maḳar

ḳoluñ boynuma şal:

1. **ḳoluñ boynuma şal:**
Gazel 279
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kolunu boynuna dolamak II muhabbet göstermek.

Dostum zülfüñ gibi şalındı cānum boynuña
Yā ḳoluñ boynuma şal yā düşdi ḳanum boynuña

kʾolur:

1. **kʾolur:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Ki olur.

Vaṣluñ naʿīmi leẕẕetini ḳanda söyleyem
Kʾolur ġamuñ dile nite kim gül-şeker leẕīẕ

2. **kʾolur:**
Gazel 115
Mısra: **4**
Ki olur.

Göz düşürdi gönlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā gönül ġarḳ-āb göz

3. **kʾolur:**
Kaside 7
Mısra: **39**
Ki olur.

Bir şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur kʾolur
Bāmına hindū Zuḥal dergāhına çāker güneş

4. **kʾolur:**
Kaside 15
Mısra: **21**
Ki olur.

Ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ ẕāt-ı kerīmüñde kʾolur

Ayaġuñ başduġı yir çeşme-i ḥayvān-ı kerem

5. **kʾolur:**
Kaside 22
Mısra: **61**
Ki olur.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan niṣār gevher ü andan niṣār āb

koma:

1. **ḳomadı:**-*dı*
Gazel 184
Mısra: **2**
Bırakmamak.

Belābil gūş idüp nūş it belābil
Ki ḳomadı ʿanā dilde ʿanādil

2. **ḳoma:**
Gazel 21
Mısra: **7**
(geriye herhangi bir şey) bırakmamak.

Ḫaṭ ḳoma ruḫuñda kim yazuḳdur Cennet ḳapusında ḫār ey dost

3. **ḳomadı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **14**
"Koymamak"; temizlemek, arındırmak.

Bir baḥr-i cūdsın ki cebīninde sāʾilüñ
Bārān-ı baḫşişüñ ḳomadı gerd-i iftiḳār

koma-:

1. **ḳomadı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **19**
Koymamak, bırakmamak.

Āhū ḳomadı ḳırdı ki ḳurbān ide felek
Ḥüsnüñ ṣabāḥ-ı ʿīdine bī-ḥadd ü bī-şumār

kon-:

1. **ḳondı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **18**
Konmak.

Ḫālini gördüm lebinde ḫālini ṣordum didi

Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

2. **ḳonmamış:**-*ma, --mış*
Gazel 198
Mısra: **1**
Konulmak, yerleştirilmek.

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḥalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

3. **ḳondı:**-*dı*
Gazel 82
Mısra: **3**
Bir yere konmak, yerleşmek.

Şām-ı zülfüñ çerisi ḳondı göñül Mışrına kim
Sāyebānlarla ṭoludur ḳamu meydān-ı Mışr

4. **ḳondı:**-*dı*
Gazel 41
Mısra: **13**
Bir yere yerleşmek.

Ḳondı Aḥmed ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

5. **ḳonmamış:**-*ma, --mış*
Gazel 155
Mısra: **5**
Koymak işi yapılmak, konulmak, bırakılmak, yerleştirilmek.

Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış
Ol ẓarūretden durur ṣofī bu perhīzüñ senüñ

<u>kon:</u>

1. **ḳonam:**-*am*
Gazel 170
Mısra: **10**
Konmak II yerleşmek.

Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

2. **ḳonmaz:**-*maz*
Gazel 274
Mısra: **4**
Konmak II yerleşmek.

Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

3. **ḳonmaġa:**-*mag, -a*
Gazel 171
Mısra: **4**
Bir yere konmak, yerleşmek.

Şaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret eyledi ḫayl-i ḫayāli dilberüñ

4. **ḳonardum:**-*ar, -idi, -m*
Gazel 27
Mısra: **13**
(Uçucu şey) Uçmasına son verip bir yerde durmak.

Sihirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

5. **ḳonmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 290
Mısra: **4**
Konmak, yerleşmek.

Şaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret itmedi ḫayl-i ḫayāl-i Muṣṭafā

6. **ḳondı:**-*dı*
Kıt'a 20
Mısra: **4**
Bir yere yerleşmek, konmak.

Ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy Ermeneküñ ḳalʿasını
Ḳahr ile ḳalʿ idüben ḳondı hemīn aldı hemān

7. **ḳonmadan:**
Terkib-bend 1
Mısra: **20**
Kuş, kelebek, uçak, toz vb. bir yere inmek. II Yaşamak.

Ol şeh ḳanı ki sāye şalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

<u>konak:</u>

1. **ḳonaḳlandı:**-*la, -n, -dı*
Mesnevi 3
Mısra: **71**
Konaklanan yer, menzil.

Senüñçün ḳonaḳlandı çün kāyināt
Şefāʿat şuyından şun āb-ı ḥayāt

<u>konıl:</u>

1. **ḳonılan:**-*an*
Kaside 7
Mısra: **135**
Konulmak, yerleştirilmek.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her mūraduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

2. **ḳonıldı:**-*dı*
Kaside 32
Mısra: **5**
Konulmak, yerleştirilmek.

Ḳonıldı şan per-i ṭāvūs içinde āyīne
Çemende berg-i ḫazān içre ḥavż-ı şādırvān

<u>konuk:</u>

1. **ḳonuḳdur:**-*dur*
Mesnevi 3
Mısra: **73**
Misafir.

Ḳonuḳluḳ Ḥaḳuñdur ḳonuḳdur Resūl
Edebsüzlük itdiyse birḳaç fużūl

<u>konuḳluḳ:</u>

1. **ḳonuḳluḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **73**
Misafirlik.

Ḳonuḳluḳ Ḥaḳuñdur ḳonuḳdur Resūl
Edebsüzlük itdiyse birḳaç fużūl

<u>kop:</u>

1. **ḳopmış:**-*mış*
Müfret 51
Mısra: **2**
Kesmek, ayırmak.

Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı
Ne ḳopmış ol kedinüñ bāyın oġlı

<u>kopuz:</u>

1. **ḳopuzın:**-*ın*
Murabba 1
Mısra: **23**
Meşhur saz.

Dir idüm ʿışḳ ḳopuzın uşadam vaz gelem
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

kor:

1. **kör:**
Gazel 55
Mısra: **14**
Görme duyusundan mahrum olan, görmeyen, âmâ.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

2. **ḳor:**-*r*
Kaside 9
Mısra: **44**
(Bir yere) yerleştirmek.

Kilküñ ẕehāb-ı çeşme-i feyż-i ilāh içün
Evrāḳ saṭḥı üstine ḳor nāv-dān-ı müşk

kör olsun:

1. **kör olsun:**
Gazel 288
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Beddua sözü olarak kullanılır.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāşıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

korhu:

1. **ḳorḫu:**
Gazel 253
Mısra: **4**
Bir tehlike veya tehlike ihtimali karşısında duyulan ürkütücü duygu.

Lebüñ devrinde zülfüñden ne teşvīş
Çü tiryāk ola efʿīden ne ḳorḫu

kork-:

1. **ḳorḳar:**-*ar*
Gazel 26
Mısra: **4**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinden dolayı tedirginlik duymak, endişelenmek, ürkmek.

Ürker raḳībi görse ṣaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

2. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Kaside 11
Mısra: **80**
Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Kākül-i dilber dilinden şerḥ iderdüm ḥālümi
Ḳorḳaram kʾola mükedder kākül-i müşkīn-i dost

3. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 29
Mısra: **14**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse göñlüme
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

4. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 55
Mısra: **9**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

5. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 55
Mısra: **12**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Ṣanemā ırmaduġum zülf ü ruḫuñdan gözümi
Ḳorḳaram nā-geh anı yavu ḳılam gibi gelür

6. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 202
Mısra: **7**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Ḳorḳaram kim maḥalleñi nā-gāh
Odlara yaḳa āhum İbrāhīm

7. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 215
Mısra: **8**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

8. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 246
Mısra: **14**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Ṣaçlaruñdan isteyem dirdüm bu göñlüm ḫātemin
Güldügüñden ḳorḳaram aġzuñda pinhān olmasun

9. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 254
Mısra: **18**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Yazmazam parmaḳları vaṣfında sözin Aḥmedʾüñ
Ḳorḳaram kāġıd yanar od düşer aḳlām üstine

10. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 287
Mısra: **14**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Göricek ġamzelerüñ tīġını beñzüm ḳalmaz
Ḳorḳaram jeng ola nā-geh giricek ḳanumuza

11. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Gazel 325
Mısra: **14**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe

etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi Aḥmedʾi ḫāk itdi dirīġ
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

12. **ḳorḳaram:**-*ar, -am*
Kaside 28
Mısra: **12**
1. Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkmek. 2. Endîşe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.

Ḫāk-i pāyuñ dîdede ben giryeden ḳan aġlaram
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

kork:

1. **ḳorḳum:**-*um*
Gazel 170
Mısra: **7**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinden dolayı tedirginlik duymak, endişelenmek, ürkmek.

Ḳorḳum oldur ki ġamuñdan yaḳamı çāk ideyin
Nār-ı ḥasretle diyāruñı yaḳam gelmez iseñ

korḳaram:

1. **ḳorḳaram:**
Gazel 309
Mısra: **8**
"Korkarım!" kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.

Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

2. **ḳorḳaram:**
Kaside 20
Mısra: **62**
"Korkarım!" kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfitāb hilāl

korku:

1. **ḳorḳum:**-*m*
Gazel 77
Mısra: **8**
Bir tehlike veya bir tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu.

Dürüst itdi bizümle gerçi ʿahdi
Velī ḳorḳum bu kim peymān-şikendür

2. **ḳorḳudan:**-*dan*
Kaside 8
Mısra: **72**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin oluşturduğu tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.

Deryāya düşdi cūduñ elinden dür-i ḫoş-āb
Ol ḳorḳudan idindi ḳayadan ḥiṣār laʿl

3. **ḳorḳudan:**-*dan*
Kaside 8
Mısra: **97**
Herhangi bir kötülük gelmesi ihtimalinin oluşturduğu tedirginlik, kaygı, üzüntü, endişe.

Şol deñlü ḫaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

4. **ḳorḳuñdan:**-*ñ, -dan*
Kaside 23
Mısra: **83**
Korku.

Çek tīġ-ı ābdārı ki ḳorḳuñdan içemez
Kāfīr diyār-ı küfrde bir ḫoş-güvār āb

korkulu:

1. **ḳorḳulu:**
Gazel 66
Mısra: **10**
Güvensiz, tehlikeli; korku dolu.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

korkut:

1. **ḳorḳutmış:**-*mış*
Kaside 7
Mısra: **63**
Korkutmak, kaygıya sevk etmek.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir şu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

2. **ḳorḳutma:**-*ma*
Gazel 227
Mısra: **11**
Korkmasına yol açmak. || Tehdit etmek, gözdağı vermek.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

korkut-:

1. **ḳorḳutma:**-*ma*
Gazel 277
Mısra: **13**
Korkmasına sebep olmak, kaygıya düşürmek.

Zāhidā Aḥmedʾi ḳorḳutma ʿaẕāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

koş-:

1. **ḳoşup:**-*up*
Kıt'a 20
Mısra: **1**
Bir şeyle görevlendirmek, bir işte kullanmak.

Ümerā şaflarını Āṣaf-ı devrāna ḳoşup
Ḳaraman fetḥine emr itdi Süleymān-ı zamān

koş:

1. **ḳoşdı:**-*dı*
Gazel 325
Mısra: **5**
Eşlik etmek, beraberinde bulunmak.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḥüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

2. **ḳoş:**
Kaside 25
Mısra: **10**
Yanına katmak, arkadaş olarak vermek.

Zülfüñüñ şebdīzini ey ḫusrev-i şīrin-dehen

Ḳoş ruḫuñ gülgūnına kim germ ola meydān-ı ʿīd

kosṭanṭiniyye-vār:

1. **ḳosṭanṭiniyye-vār:**
Gazel 150
Mısra: **17**
İstanbul gibi.

Sengīn dilüñ ki saḫt ola Ḳosṭanṭiniyye-vār
Feṯḥ itmege ʿināyet-i sulṭān nişān gerek

ko(y)-:

1. **ḳoma:**-*ma*
Kaside 21
Mısra: **21**
Bir durum içerisinde bırakmak.

Sil gözüm jeng-i ḫūn ile ḳoma kim
Şemʿ-i ḥüsnüñe şemʿdān bulduñ

koy-:

1. **ḳoyan:**-*-an*
Gazel 52
Mısra: **18**
(Bir yere) bırakmak,(bir yere) yerleştirmek.

Çemende reng viren lāleye yañaġuñdur
Dilinde dāġ ḳoyan āteş-i ʿiẕāruñdur

2. **ḳoyduñ:**-*du, -ñ*
Nazm 13
Mısra: **5**
Bırakmak, koymak.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha şalduñ çünki mecnūn olmaduñ

koy:

1. **ḳoysañ:**-*sañ*
Gazel 32
Mısra: **10**
Bırakmak.

Ölsem lebüñ'çün eyleseler ṭopraġum sebū
Şu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar leẕīẕ

2. **ḳoya:**-*a*
Gazel 64
Mısra: **5**
Bırakmak, ...den vazgeçmek.

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

3. **ḳoya:**-*a*
Gazel 266
Mısra: **22**
Bırakmak, ...den vazgeçmek.

Aḥmed nigārı virme dü-ʿālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḫtiyār ide

4. **ḳoyam:**-*am*
Gazel 193
Mısra: **5**
Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

ko(y)!:

1. **ḳo:**
Gazel 188
Mısra: **3**
"Bırak, terk et!" anlamında tavsiye ifade eden bir ünlem.

Ḳo müddeʿīler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

koyma:

1. **ḳoymayam:**-*yam*
Gazel 193
Mısra: **5**
Bırakmamak.

Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

koyn:

1. **ḳoynuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 261
Mısra: **10**
Göğüsle giysi arası.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

koyun:

1. **ḳoynumda:**-*um, -da*
Gazel 293
Mısra: **12**
Birini veya bir şeyi koruyan, emniyet altına alan, şefkatle saran çevre, bağır, sine.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫᵛābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

kubbe-i gerdūn:

1. **ḳubbe-i gerdūn:**
Kaside 14
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Gök kubbe.

Çü ṭoldı ḳubbe-i gerdūn ṣadā-yı naʿrāñ ile
İçine od düşüben raʿd ider ġırīv ü ġareng

kubbe-i mīnā:

1. **ḳubbe-i mīnā:**
Kaside 6
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Gök kubbesi. || *Gökyüzü.*

Ferrāşlaruñ çalduġı cārūb ile her ṣubḥ
Kāfūr ġubārıyla ṭolar ḳubbe-i mīnā

kuç-:

1. **ḳucan:**-*an*
Gazel 288
Mısra: **6**
Kucaklamak.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḫūr ile ġılmān ḳucmaġa

2. **ḳucmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 288
Mısra: **2**
Kucaklamak, sarılmak.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

3. **ḳucmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 288
Mısra: **4**
Kucaklamak, sarılmak.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

4. **ḳucmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 288
Mısra: **6**
Kucaklamak, sarılmak.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḫūr ile ġılmān ḳucmaġa

5. **ḳucmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 288
Mısra: **8**
Kucaklamak, sarılmak.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide s̲uʿbān ḳucmaġa

6. **ḳucmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 288
Mısra: **10**
Kucaklamak, sarılmak.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāṣıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

7. **ḳucmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 288
Mısra: **12**
Kucaklamak, sarılmak.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

8. **ḳucmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 288
Mısra: **14**
Kucaklamak, sarılmak.

Vaṣlınuñ Kaʿbesine yol vire mi Ḥaḳ Aḥmedʾā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

ku̲c:

1. **ḳucar:**-*ar*
Gazel 27
Mısra: **3**
Kucaklamak, sarmak.

Kemer ḳucar bilüñi āsitīn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

2. **ḳucar:**-*ar*
Nazm 5
Mısra: **20**
Kucaklamak, sarmak.

Rāhuñ ġubārı nūr-ı baṣardan ʿazīz iken
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey meh-liḳā dirīġ

3. **ḳucmaġa:**-*maġ*
Gazel 288
Mısra: **1**
Kucaklamak, sarılmak.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

kūçek:

1. **kūçek:**
Gazel 340
Mısra: **3**
Küçük. ll Klâsik Türk müziğinde kullanılan birleşik makam.

Kūçek ü büzürgi muḥayyer iden Dilkeş ü şāh-nāz gelmez mi

kucuş:

1. **ḳucuşdı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **38**
Kucaklaşmak.

Şarmaşdı çemen ṭıflına dūşīze-i nesrīn
Ḳucuşdı ṣabā ile ʿarūs-ı gül-i raʿnā

kudret:

1. **ḳudreti:**-*i*
Gazel 163
Mısra: **3**
(Ar.) Kuvvet, güç, takat, iktidar.

Gözümüñ ḳudreti yoḳdur kim idrāk eyleye ḫüsnin
Meded virmezse nūrından ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ

2. **ḳudret:**
Kaside 19
Mısra: **63**
(Ar.) Kuvvet, güç, takat, iktidar.

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı naḳş-ı nigīn

kudret-i güftārı:

1. **ḳudret-i güftārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Konuşma gücü, yeteneği.

Bülbül gibi biñ dürlü dil açardı s̲enāña
Bulsaydı bugün ḳudret-i güftārı benefşe

kudsī:

1. **ḳudsīleri:**-*ler, -i*
Kaside 13
Mısra: **75**
Melek.

Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh Aḥmedüñ elḥānıdur

2. **ḳudsīlere:**-*ler, -e*
Kaside 6
Mısra: **170**
Melekler.

Şāhā ne var oldı ise evvelki sarāyuñ
Ḳudsīlere yüz urmaġ içün Mescid-i Aḳṣā

kudūm:

1. **ḳudūmını:**-*ı, -nı*
Gazel 97
Mısra: **5**
Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme, bir yere ayak basma.

Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ

Ki ḳadem başduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

kufl açup:

1. **ḳufl açup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kilit açmak.

Ḳufl açup dürc-i zebercedden cevāhir dökdi kim
Ḫāk gencin eyleye gencîne-i cevher güneş

kufl urdı:

1. **ḳufl urdı:**-*dı*
Gazel 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kilit vurmak, kapatmak.

Dürc-i yāḳūtında laʿlüñ derc idüb cān naḳdini
Bir zümürrüd ḳufl urdı bu ḫaṭ-ı reyḥān aña

kufl-güşā-yı der-i raḥmetdür:

1. **ḳufl-güşā-yı der-i raḥmetdür:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Rahmet kapısının anahtarı.

Ḳufl-güşā-yı der-i raḥmetdür ol
İki cihān ehline devletdür ol

küfr:

1. **küfre:**-*e*
Nazm 33
Mısra: **4**
(Ar.) Siyahlık; küfür.

El uzatma zülfine yāruñ var ey bī-dīn raḳīb
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

2. **küfrinsüz:**-*in, -süz*
Gazel 14
Mısra: **2**
Siyahlık, kara renk. II küfür, dinsizlik, imanın zıddı.

ʿĀṣıḳuñ göñli ṣınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst
Zāhidüñ olmaz ṣaçuñ küfrinsüz īmānı dürüst

3. **küfrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 308
Mısra: **2**
Siyahlık, kara renk. II küfür, dinsizlik, imanın zıddı.

Dil başar bağrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Ṣaḳınur sīne ṣaçuñ küfrini īmānı gibi

4. **küfrsüz:**-*süz*
Gazel 125
Mısra: **10**
Allah'a inanmama, ortak koşma veya aykırı sıfatlar yakıştırma. II Sevgilinin siyah saçı.

Çözüp zülfin yüzine ol şeker-leb
Didi kim küfrsüz īmān yaraşmaz

5. **küfr:**
Gazel 142
Mısra: **2**
Allah'a inanmama, ortak koşma veya aykırı sıfatlar yakıştırma. II Sevgilinin siyah saçı.

Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider dirīġ
Küfr ile zülfi ġāret-i īmān ider dirīġ

6. **küfr:**
Gazel 231
Mısra: **15**
Allah'a inanmama, ortak koşma veya aykırı sıfatlar yakıştırma. II Sevgilinin siyah saçı.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

küfr dāruʾl-cehli:

1. **küfr dāruʾl-cehli:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Küfrün, cehaletin yeri.

Ġāzī-i şāḥib-ḳırān oldur ki devrinde anuñ
Küfr dāruʾl-cehli şimdi ʿilm şehristānıdur

küfr-i zülfin:

1. **küfr-i zülfin:**-*in*
Gazel 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç // sevgilinin kafir, gaddar, zulmeden saçı.

Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur
Küfr-i zülfin gözle kim mecmūʿ-ı īmān andadur

küfr-i zülfinden:

1. **küfr-i zülfinden:**-*i, -nden*
Gazel 100
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç.

Meẕheb-i ʿışḳın ḥabībüñ ḳanḳı bī-dīn terk ider
Küfr-i zülfinden nigāruñ nice īmānsuz geçer

küfr-i zülfüñdür:

1. **küfr-i zülfüñdür:**-*üñ, -dür*
Kaside 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç.

Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i zülfüñdür kʾanuñ
Her ḳılında aṣılan biñ zāhidüñ īmānıdur

küfr-i zülfüñe:

1. **küfr-i zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 307
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Saç karalığı; sevgilinin siyah saçı; aşığı imanından eden, aşk tutsağı yapan saç.

El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳīb
Ṣaḳınurdum ben anı şeyṭāndan īmānum gibi

kûh:

1. **kūha:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **63**
Dağ.

Himmetle kūha bir naẓar eylerse devletüñ
Ṣuyı gülāb ola kemer-i kūhsār laʿl

2. **kūha:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **59**
Dağ.

Maḳāle-i ġam-ı hicrānuñ oḳısam kūha
Ne deñlü seng-dil olursa iñiler idi cibāl

kūh-ı ġam:

1. **kūh-ı ġam:**
Gazel 322
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gam dağı.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

kūh-ı ġamda:

1. **kūh-ı ġamda:**-*da*
Gazel 141
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gam dağı.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey göñül
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

kūh-ı ḥasret:

1. **kūh-ı ḥasret:**
Gazel 279
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Özlem dağı.

Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

kūhl:

1. **kūḥl:**
Kaside 29
Mısra: **51**
Sürme.

Bir ṣuffa ki süpründisini kūḥl ide ḥavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī benefşe

kūhl ide:

1. **kūḥl ide:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Sürme yapmak.

Ṣol ṣuffa ki zülfin aña cārūb ide Rıḍvān
Süpründisini gözlerine kūḥl ide ḥavrā

kuhl idindi:

1. **kuḥl idindi:**-*in, -di*
Gazel 267
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sürme yapmak.

Her ne göz kim kuḥl idindi gerd-i rāhuñ cevherin
Bir naẓarda biñ ḳara ṭopraġı ḫāṣṣ iksīr ide

kuhl-ı başar:

1. **kuḥl-ı başar:**
Gazel 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Göz sürmesi.

Bir naẓarda kīmyā itmek dilerseñ ṭopraġı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı başar ḳıl dāʾimā

kuhl-ı başīret:

1. **kuḥl-ı başīret:**
Gazel 79
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Görmeyi kuvvetlendiren sürme.

Cān gözlerine ayaġı tozı nigārumuñ
Kuḥl-ı başīret olmaġ içün tūtiyā yiter

kuḥl-i cevāhir:

1. **kuḥl-i cevāhir:**
Kaside 6
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Bir sürme türü. Sürme ve değerli taşların karışımıyla hazırlanan, tıpta kullanılan sürme.

Ḫāk-i deri aʿyān gözine kuḥl-i cevāhir
Gerd-i rehi devlet yüzine dīde-i bīnā

kühl-ı cilā:

1. **kūḥl-ı cilā:**
Gazel 345
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Parlak sürme II Sevgilinin ayağını bastığı toprak.

Bir dem ayaġuñ tozını gözüme Kūḥl-ı cilā eylemedüñ öyle mi

kühsār:

1. **kūhsār:**
Kaside 22
Mısra: **32**
Dağ.

Ḳaṣd itdi kim söyindüre ḫaṣmuñ ocaġını
Anuñʾçün aḳıdur dün ü gün kūhsār āb

kul:

1. **ḳullaruz:**-*lar, -uz*
Kıt'a 1
Mısra: **1**
Kul, köle.

Ḳullaruz ḥālümüz añlatmaġa geldük ḳapuya
İntiẓāruz ki icāzet vire sulṭān-ı kerem

2. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Gazel 150
Mısra: **20**
Esîr ǁ Padişaha sıkı sıkıya bağlı kimse (Şair).

Vardur cihān ḳuluñ ki cihān ider ārzū
Aḥmed ḳuluña himmet-i şāh-ı cihān gerek

3. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Kaside 27
Mısra: **17**

Esîr ‖ Padişaha sıkı sıkıya bağlı kimse (Şair).

Bir esb-i ḫāṣ baḫşiş it Aḥmed ḳuluña kim
Diñsün budur ʿaṭā-yı Ferīdūn-ı rūzigār

4. **ḳuluñ:**-*uñ*
Gazel 150
Mısra: **19**
Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk.

Vardur cihān ḳuluñ ki cihān ider ārzū
Aḥmed ḳuluña himmet-i şāh-ı cihān gerek

5. **ḳullaruñuñ:**-*lar, -uñ, -uñ*
Kaside 21
Mısra: **45**
Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk.

Sensin ol şeh-nişān ki ḳullaruñuñ
Eñ kemin şāh-ı kāmrān bulduñ

6. **ḳullaruñ:**-*lar, -uñ*
Kaside 22
Mısra: **77**
Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk.

Perverde ola niʿmet-i cūduñla ḳullaruñ
Virdükce ḫalḳ-ı ʿāleme Perverdigār āb

7. **ḳullaruñ:**-*lar, -uñ*
Kaside 25
Mısra: **62**
Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk.

Ġamdan āzād eyleyüp luṭfuñla şād it Aḥmedi
Devletüñ ʿīdinde olsun ḳullaruñ şādān-ı ʿīd

8. **ḳullaruña:**-*laru, -ñ, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **113**
Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk.

Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ
Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemīn ola

9. **ḳulıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 82
Mısra: **6**
Köle, esir || Âşık.

Ġam degül bende iseñ Mıṣr-ı dile sulṭānsın
Bir ʿazīzüñ ḳulıdur Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mıṣr

10. **ḳulını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 87
Mısra: **5**
Köle, esir || Âşık.

Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳībini ḳabūl
Āşināsın yad idüp bīgānesin hem-rāz ider

11. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Gazel 123
Mısra: **17**
Köle, esir || Âşık.

Aḥmed ḳuluña lebüñ meyin şun
Kim żaʿfı var iḥtimāya döymez

12. **ḳulını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 169
Mısra: **8**
Köle, esir || Âşık.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫᵛār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

13. **ḳulıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 173
Mısra: **4**
Köle, esir || Âşık.

Serv-i āzāda dimeñ bāġ-ı cihāndan çıḳmaz
Boynı baġlu ḳulıdur bir yañaġı gülgūnuñ

14. **ḳuluñı:**-*un, -ı*
Gazel 189
Mısra: **9**
Köle, esir || Âşık.

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

15. **ḳullaruñla:**-*lar, -uñ, -la*
Gazel 194
Mısra: **8**
Köle, esir || Âşık.

Tāc-ı Ḫusrevden geçerdüm görse idüm bir nefes
Ḳullaruñla dergeh-i ʿālīde der-bān olduġum

16. **ḳullaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 203
Mısra: **12**
Köle, esir || Âşık.

Gördüm gemiye bindi gider āh idüp didüm
Ḥāline ḳullaruñ naẓar it pādişācıġum

17. **ḳulam:**-*am*
Gazel 216
Mısra: **11**
Köle, esir || Âşık.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

18. **ḳullaruñla:**-*lar, -uñ, -la*
Gazel 218
Mısra: **10**
Köle, esir || Âşık.

Tāc-ı Keyḫusrev gerekmez līk
Ḫaḳdan rūz u şeb
Ḳullaruñla kendümi ḳapuñda der-bān isterem

19. **ḳulına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 284
Mısra: **14**
Köle, esir || Âşık.

Keremden bir naẓar ḳıl Aḥmedʾe kim
Ḳulına şeh nigāh eyler kimerde

20. **ḳuluñı:**-*un, -ı*
Gazel 298
Mısra: **17**
Köle, esir || Âşık.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

21. **ḳuluñı:**-*un, -ı*
Gazel 299
Mısra: **13**
Köle, esir || Âşık.

Nāz-perverd-i viṣālüñ durur Aḥmed ḳuluñı
Zār idüp hecrüñ ile itme dilā zār beni

22. **ḳul:**
Gazel 306

Mısra: **6**
Köle, esir || Âşık.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

23. **ḳulınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 6
Mısra: **98**
Köle, esir, tutsak. ll padişahların kendisine bağlı olan halkı tanımlamak için kullandıkları kelime.

Kem çākerinüñ manṣıbıdur maşrıḳ u maġrib
Kemter ḳulınuñ baḫşişidür milket-i dünyā

24. **ḳul:**
Kaside 15
Mısra: **53**
Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk, kişi.

Ḳul ḫaṭā ḳılsa nʾola ʿafv-i şehenşāh ḳanı
Ṭutalum iki elüm ḳanda imiş ḳanı kerem

25. **ḳuluñı:**-*uñ, -ı*
Müfret 39
Mısra: **2**
Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk, kişi.

Cihāna cūd idersin her cihetden Ḫalāṣ it ben ḳuluñı tevliyetden

26. **ḳulı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
Bir padişahın ya da güçlü bir kimsenin emri altında olan kişi/kişiler; hizmetkar.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

27. **ḳulın:**-*(ı)n*
Gazel 169
Mısra: **2**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd. II Âşık.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu s̲evābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

28. **ḳuluña:**
Gazel 193
Mısra: **2**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd; başkasının hükmü altında olan kimse, köle, esir, tutsak; âşık.

Çāk olupdur dest-i ḥasretden girībānum benüm
Ben ḳuluña şefḳat it devletlü sulṭānum benüm

29. **ḳula:**-*a*
Gazel 262
Mısra: **4**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd; başkasının hükmü altında olan kimse, köle, esir, tutsak; âşık.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

30. **ḳullarına:**-*ları, -n, -a*
Gazel 263
Mısra: **15**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd; başkasının hükmü altında olan kimse, köle, esir, tutsak; âşık.

Ḳadīmī resmdür ki ḳullarına İrür şehden ʿaṭālar tāze tāze

31. **ḳullarına:**-*ları, -n, -a*
Gazel 273
Mısra: **10**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd; başkasının hükmü altında olan kimse, köle, esir, tutsak; âşık.

Çoḳ cevr idersin Aḥmedʾe kʾilden ile düşe gide
Yazuḳ degül mi güc ide sulṭān olan ḳullarına

32. **ḳul:**
Gazel 284
Mısra: **6**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd; başkasının hükmü altında olan kimse, köle, esir, tutsak; âşık.

Severem didügüm maʿz̲ūr dut kim
Beşerdür ḳul günāh eyler kimerde

33. **ḳul:**
Gazel 339
Mısra: **6**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd; başkasının hükmü altında olan kimse, köle, esir, tutsak; âşık.

Şuçsuzlar öldürüp beni şuçsuz görür gözüñ
Şāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti

34. **ḳullar:**-*lar*
Gazel 186
Mısra: **7**
Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd, ademoğlu, kişioğlu.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

35. **ḳulın:**-*ın*
Nazm 20
Mısra: **4**
Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk II âşık.

Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

36. **ḳuluñ:**-*(u)n*
Gazel 236
Mısra: **13**
Esir, köle. II Sevgiliye duyulan aşka esir düşmüş kimse. II Âşık.

Vādī-i hecrde Aḥmed ḳuluñ üftāde ġarīb
Cevrler çekdügini devr-i ḳamerden ṣorasın

37. **ḳul:**
Gazel 28
Mısra: **2**
(Bir kimse veya şeyin) Hükmü altında olan, ona kayıtsız şartsız bağlanan kimse.

Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ıraḫ
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ıraḫ

38. **ḳuluñ:**-*uñ*
Gazel 153
Mısra: **14**
Esir olarak alınan köle veya cariye. II Sevgiliye köle olan âşık.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

39. **ḳuluña:**-*uñ, -a*
Gazel 219
Mısra: **3**
Esir olarak alınan köle veya cariye. II Âşık.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

40. **ḳulları:**-*lar, -ı*
Gazel 80
Mısra: **11**
Bir padişahın emri altındaki topluluk, halk. || Âşıklar.

Ey şāh-ı ḥüsn gözle rikābuñda ḳulları
Mūr-ı żaʿīfi görse Süleymān ʿināن çeker

kul idinmezdi:

1. **ḳul idinmezdi:**
Murabba 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kul/köle etmek II Kendine bağlamak.

Ḳul idinmezdi güzeller bizi illā nʾidelüm
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

kul ḳul:

1. **ḳul ḳul:**
Gazel 184
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sürahinin çıkardığı ses II söyle söyle.

Gel ey muṭrib çü ḳul ḳul dir ṣurāḫī
Ṣıma sözini ol ḳavline ḳāyil

kul olanlaruñ:

1. **ḳul olanlaruñ:**-*an, -lar, -uñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Hükmüne girmek, bağlanmak ‖ kulluk yapmak ‖ hizmette bulunmak.

Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ
Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemīn ola

kul oldı:

1. **ḳul oldı:**-*dı*
Gazel 9
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hükmüne girmek, bağlanmak ‖ kulluk yapmak ‖ hizmette bulunmak.

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

2. **ḳul oldı:**
Gazel 311
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hükmüne girmek, bağlanmak ‖ kulluk yapmak ‖ hizmette bulunmak.

İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu Aḥmed
Biʾllāhi anı eyleme āzād efendi

3. **ḳul oldı:**-*dı*
Gazel 78
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(O kimse veya şeyin) Hükmü altında olmak, ona kayıtsız şartsız bağlanmak.

Bir çöpe ṣaymaz iken iki cihān milketini
Saña biñ cān ile ḳul oldı göñül sulṭāndur

kul oldum:

1. **ḳul oldum:**-*du, -m*
Gazel 241
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Hükmüne girmek, bağlanmak, kulluk yapmak, hizmette bulunmak.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥaf yüzüñde yazılan ṣol āyet-i Raḥmānı ṣun

2. **kül oldum:**-*du, -m*
Gazel 301
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
I. Tamâmen yanmak, yanıp kül hâline gelmek. II. Mahvolmak, helâk olmak.

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

kul olduñ:

1. **ḳul olduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 244
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hükmüne girmek, bağlanmak, kulluk yapmak, hizmette bulunmak. II Âşık olmak.

Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü ey serv-i sehī
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

kul olup:

1. **ḳul olup:**-*up*
Mesnevi 3
Mısra: **237**
Kelime Tipi: **-**
Hükmüne girmek, bağlanmak ‖ kulluk yapmak ‖ hizmette bulunmak.

Ḳul olup cihān ḫalḳı iḫsānına Muṭīʿ ola yir yüzi fermānına

kul olur:

1. **ḳul olur:**-*ur*
Kaside 23
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Hükmüne girmek, bağlanmak ‖ kulluk yapmak ‖ hizmette bulunmak.

Meşk-i maḥabbetüñ ṣuyı mı düşdi saña kim
Ḳul olur içdügince ṣıġār u kibār āb

kulaġ:

1. **ḳulağına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 1
Mısra: **17**
Başın iki yanında bulunan işitme organı.

Söyler ebrūsı ḳulaġına egilmiş zülfinüñ

Dir ki uzadup cevr elini fitneler ḳıl dāʾimā

2. **ḳulaġına:**-*ı, -(n)a*
Kaside 24
Mısra: **60**
Başın iki yanında bulunan işitme organı.

Naẓmum ʿarūsı ġayretine dehr-i pīre-zen
Her gün daḳar ḳulaġına bir dürr-i şāh-vār

3. **ḳulaġuña:**-*uñ, -a*
Gazel 47
Mısra: **7**
Kulak, işitme organı.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

ḳulaġın ṭutdı:

1. **ḳulaġın ṭutdı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Dinlemek.

Ṭutdı ḳulaġın murġ-ı ḫoş-elḥāna benefşe
Nergis gözin açdı kʾide gülzārı temāşā

ḳulaġına ireli:

1. **ḳulaġına ireli:**
Gazel 283
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kulağına gelmek; duymuş olmak, duymak.

İreli deryā ḳulaġına gözümüñ yaşları
Acıyup yaşlar dökerler cümle deryālar bize

ḳulaġına irse:

1. **ḳulaġına irse:**-*se*
Kaside 23
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak, işitmek.

İrse deñiz ḳulaġına sözüñ cevāhiri
Olur ṣadef içinde dür-i şāh-vār āb

ḳulaġına ṭaḳdum:

1. **ḳulaġına ṭaḳdum:**
Kaside 8
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Kulağına (bir nesneyi) asmak.

Gördüm zamāne ḥalḳa be-gūş oldı naẓmuma
Ṭaḳdum ḳulaġına yine bir gūşvār-ı laʿl

külāh:

1. **külāhını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 119
Mısra: **7**
Başa takılan şapka veya taç.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını
Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henūz

2. **külāh:**
Gazel 284
Mısra: **10**
Başa takılan şapka veya taç.

Ḳabā-yı ḥüsn-i yāruñ vaṣlasından
Felek māha külāh eyler kimerde

3. **külāh:**
Gazel 312
Mısra: **8**
Başa takılan şapka veya taç.

Ḳabā-yı ḥüsnüñi çün biçdi vuṣlasından anuñ
Külāh itdi felek māh-ı āsumāna daḫı

4. **külāhın:**-*ı, -n*
Gazel 322
Mısra: **1**
Başa takılan şapka veya taç.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

5. **külāhını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **17**
Başa takılan şapka veya taç.

Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baḳa çarḫ üstine ṣuffañdan aşaġa

6. **külāhumuzı:**
Gazel 330
Mısra: **4**
Başa giyilen şapka; makam-mevki alameti.

Tāc-ı ser ḳılduḳ ayaġı tozını
Terk idüben ser ü külāhumuzı

7. **külāhuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 29
Mısra: **27**
Başa giyilen şapka. II Çiçeklerin dıştan ikinci halkasında bulunan yaprakların bütünü, taç.

Zülfüñi külāhuñda nihān eyleme ey dost
Cān bāġıdur olsa nʾola iẓhārı benefşe

8. **külāh:**
Gazel 321
Mısra: **1**
Askerler ve her tabakadan halk tarafından asırlar boyunca giyilmiş olan, genellikle tepesi sivri, dikişsiz, tek parça keçeden baş giyeceği.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

9. **külāh:**
Gazel 321
Mısra: **14**
Askerler ve her tabakadan halk tarafından asırlar boyunca giyilmiş olan, genellikle tepesi sivri, dikişsiz, tek parça keçeden baş giyeceği.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

10. **külāh:**
Gazel 322
Mısra: **2**
Askerler ve her tabakadan halk tarafından asırlar boyunca giyilmiş olan, genellikle tepesi sivri, dikişsiz, tek parça keçeden baş giyeceği.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

11. **külāh:**
Gazel 324
Mısra: **1**
Askerler ve her tabakadan halk tarafından asırlar boyunca giyilmiş olan, genellikle tepesi sivri, dikişsiz, tek parça keçeden baş giyeceği.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

külāhı yire çaldı:

1. **külāhı yire çaldı:**
Gazel 316
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çok üzülmek.

Meh ḫırmenine od uralı mihr-i cemālüñ
Yırtup yaḳasın çarḫ yire çaldı külāhı

külāhı yire urur:

1. **külāhı yire urur:**
Gazel 317
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Çok üzülmek.

Yırtup yaḳasın ġamuñdan eflāk
Her ṣubḥ yire urur külāhı

külāhın göge degdürdi:

1. **külāhın göge degdürdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Külahını göğe değdirmek; çok sevinmek.

Ṭīb-i ḫulḳuñdan ḥikāyet eyledi gülşende bād
Bu feraḥdan göge degdürdi külāhın yāsemīn

külāhını yire çaldı:

1. **külāhını yire çaldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Çok üzülmek.

Derd ile yire çaldı külāhını ṣubḥgāh
Çāk itdi ġuṣṣadan yaḳasın āsumān daḫı

kulak:

1. **ḳulacıġum:**-*cıġ, -um*
Gazel 203
Mısra: **6**
Kulak, işitme organı.

Yaşum deñizlerinde açuḳdur ṣadef gibi
Sözüñ güherleri hevesinden ḳulacıġum

2. **ḳulaġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 328
Mısra: **5**
Başın her iki yanında bulunan işitme organı.

Ḳulaġına varup ol zülf-i bī-ḳarāruñ eyit
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

kulak ṭut:

1. **ḳulaḳ ṭut:**
Gazel 85
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Kulak vermek, dikkatle dinlemek.

Aḥmedʾüñ sözine ḳulaḳ ṭut kim
Yaraşur güş-ı şehde cevherler

külbe-i ʿaṭṭāra:

1. **külbe-i ʿaṭṭāra:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Koku satan kişinin, aktarın kulübesi.

Sünbülüñden şanemā şemme-i būy almaġ içün
Misk sevdāya düşüp külbe-i ʿaṭṭāra gider

küleh:

1. **külehüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 18
Mısra: **7**
Külah, şapka.

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden
Zīrā ki ḥarīr içre olur misk-i ter ey dost

2. **küleh:**
Gazel 267
Mısra: **7**
Külah, şapka.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

3. **külehiyle:**-*i, -ile*
Kaside 6
Mısra: **142**
Külah, şapka.

ʿAdlüñle yatur mest oluban bāġ yolında
Zerrīn külehiyle giceler nergis-i şehlā

külehi yire urur:

1. **külehi yire urur:**-*ur*
Gazel 318
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çok üzülmek.

Ṣubḥ yırtar yaḳasın māh-ı ruḫuñ şevḳı ile
Āsumān mihrüñ elinden yire urur külehi

küleng:

1. **küleng:**
Kaside 14
Mısra: **34**
Far. Turna kuşu.

Sen ol hümā-yı şerefsin ki ʿahd-i ʿadlüñde
Ḳılur nişīmen-i şehbāzı āşiyāna küleng

kulkul:

1. **ḳulḳulüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **10**
Su vb. şeylerin çıkardığı ses.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül şarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

külli:

1. **küllī:**
Gazel 251
Mısra: **5**
Tamamen, bütünüyle.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭoprak ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

2. **küllī:**
Kaside 6
Mısra: **115**
Bütünüyle, tamamen.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫᵛān ola gerʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḥıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

küllü sırrin cāvazeʾl-isneyni şāʿ:

1. **küllü sırrin cāvazeʾl-isneyni şāʿ:**
Gazel 140
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İki kişiden fazla kişinin bildiği sırlar yayılır.

Şormaġ isterdüm lebi rāzın didi
Küllü sırrin cāvazeʾl-isneyni şāʿ

kulzüm-i cūdında:

1. **ḳulzüm-i cūdında:***-ı, -nda*
Kaside 15
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.

Baḥr-i aḫżar ne durur ḳulzüm-i cūdında ḥabāb
Ḳaṭre-i feyżi nedür ebr-i dür-efşān-ı kerem

kulzüm-i hindüñ:

1. **ḳulzüm-i hindüñ:***-üñ*
Kaside 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hint Denizi. || Karanlık gökyüzü.

Ḳulzüm-i Hindüñ baturmaġa gümüş zevraḳların
Bādbān-ı nūr ile ṭonatdı fülk-i zer güneş

ḳulzüm-i zeḫḫārı:

1. **ḳulzüm-i zeḫḫārı:***-ı*
Kaside 29
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Coşkun, dalgalı deniz.

Bu medḥ redīfinde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

ḳulzüm-i zehhār-ı necāt:

1. **ḳulzüm-i zeḫḫār-ı necāt:**
Kaside 16
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dalgalı kurtuluş denizi.

Cūduñuñ ḳaṭresidür ḳulzüm-i zeḫḫār-ı necāt
Luṭfuñuñ ẕerresidür ebr-i dür-efşān-ı kerem

kumrī:

1. **ḳumrīnuñ:***-nüñ*
Kaside 13
Mısra: **26**
Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş.

Ġulġulinden bülbülüñ çāk-i girībān itdi gül
Ḳumrīnuñ zārīlıġınuñ serv ser-gerdānıdur

2. **ḳumrī:**
Gazel 227
Mısra: **14**
Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş II gönül; âşık.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin
Serve çıḳup feryād ider ḳumrī aña āheng içün

3. **ḳumrīsi:***-si*
Gazel 270
Mısra: **7**
Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş II gönül; âşık.

Cān ḳumrīsi bir serv hevāsında uçarken
Ṣayd oldı göñül murġına uyup balabana

4. **ḳumrī:**
Müfret 7
Mısra: **1**
Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş II gönül; âşık.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

kumrī-i dil:

1. **ḳumrī-i dil:**
Gazel 133
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu/kumrusu.

Ḳumrī-i dil mantıḳın sözüñde mevzūn eyleyen
Piste-i şīrīnüñi ḥikmetle ḫāmūş eylemiş

künc:

1. **küncümüzde:***-ümüz, -de*
Gazel 168
Mısra: **5**
Kenar, köşe.

Ne fāyide ki degül küncümüzde nūr-efşān
Dutam ki burc-ı melāḥatde ay imiş bildük

künc-i ferāġatde:

1. **künc-i ferāġatde:***-de*
Nazm 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kurtuluş köşesi.

Ḥāṣıl it künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
Kim ola salṭanatuñ mülk-i Süleymāndan yig

2. **künc-i ferāġatde:**
Kaside 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Her şeyden vazgeçme köşesi.

Buldılar künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
ʿAzlsüz ʿizzet imiş ʿuzleti dervīşlerüñ

künc-i ḥasretde:

1. **künc-i ḥasretde:***-de*
Gazel 170
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hasret köşesi.

Bir iki gün bu göñül ḫastesin eglemek içün
Künc-i ḫasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

küntü kenzüñ rumūz-ı rāz-dārı:

1. **küntü kenzüñ rumūz-ı rāz-dārı:**
Kaside 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Küntü kenzin gizli anlamlarının, sırrının sahibi, sırdaşı. (Küntü kenz: Kudsi hadis olduğu söylenen "Ben gizli bir hazineydim; bilinmeyi arzu ettim, âlemi yarattım." ifadesinden iktibastır.).

Rumūz-ı küntü kenzüñ rāz-dārı
Emānet-dār-ı genc-i Muṣṭafāsın

kur:

1. **ḳurmış:**-*mış*
Gazel 240
Mısra: **5**
Kurmak, hazırlamak.

Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gül-zār isteyen

2. **ḳurdı:**-*dı*
Gazel 231
Mısra: **1**
(Kaşa benzerlik bağlamında) Yay kurmak.

Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün
Ḳıldı nişāne cānları tīr-i ḳażā içün

3. **ḳurdı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **22**
Kurmak, hazırlamak.

Ḫayme-i sulṭān gibi ḫurşīd-i tābān üstine
Ḳurdı müşkīn sāyebānlar kākül-i müşkīn-i dost

4. **ḳurdı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **44**
Kurmak, hazırlamak.

Sāye-i Yezdān Muḥammed Ḫān ki ebr-i şefḳati Sāyebān-ı ʿizz ü devlet ḳurdı aṣḥāb üstine

5. **ḳurar:**-*ar*
Kaside 12
Mısra: **12**
Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek; yapmak, inşa etmek; hazırlamak.

Her seḥer sulṭān-ı gül bezminde ferrāş-ı ṣabā
Ḫayme-i laʿlīn ḳurar pīrūze aṭnāb üstine

6. **ḳurar:**-*ar*
Kaside 5
Mısra: **5**
Kurmak, inşa etmek.

Ḫāne-i ḫāk-i siyehden geçüben ḫayme ḳurar
Lā-mekān ʿarşasına himmeti dervīşlerüñ

7. **ḳurdı:**-*dı*
Gazel 35
Mısra: **5**
Hazırlamak, tertip etmek, düzenlemek, kurmak.

ʿIşḳ bāzārında çeşmüm bir terāzū ḳurdı kim
Ḳaşlaruñ sevdāsı anuñ keffe-i mīzānıdur

kur-:

1. **ḳurar:**
Kaside 11
Mısra: **51**
Tertip etmek, hazırlamak.

Ey melek-ḫū ḥüsn fırdevsinde şevḳuñdan ḳurar
Sāyebān-ı sünbül-i ter kākül-i müşkīn-i dost

kurʿa:

1. **ḳurʿası:**-*sı*
Gazel 314
Mısra: **1**
Kime veya neye isabet edeceği önceden belli olmayan bir çekimle sonucu belirleme, ad çekme.

Maḥabbet ḳurʿası İlyāsa düşdi
Göñül şādīye vü il yasa düşdi

kurʾān:

1. **ḳurʾān:**
Gazel 125
Mısra: **4**
Allah tarafından Hz. Muhammed'e(sav) vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, Kur'an-ı Kerim.

Cemālüñ muṣḥafın açma raḳībe
Öñinde kāfirüñ Ḳurʾān yaraşmaz

kurbān:

1. **ḳurbāna:**-*a*
Gazel 88
Mısra: **12**
Kurban. || Âşık.

Her dem diler gözüñ ki döke ḳanın Aḥmedʾüñ
Ḳaṣṣāb-ı ḫūn-feşān gibi ḳurbāna ḳaṣd ider

2. **ḳurbānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **90**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, kurban olmak.

Dāyimā ʿizz ü celāl ü nuṣret ü iḳbāl ile
Ḫurrem ol kim ḫaṣm ʿīd-i devletüñ ḳurbānıdur

3. **ḳurbān:**
Gazel 218
Mısra: **8**
Bir amaç uğruna feda edilen veya kendini feda eden kimse. II Sevgili uğruna kendini feda eden âşık.

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

ḳurbān ide:

1. **ḳurbān ide:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Kurban etmek, feda etmek.

Āhū ḳomadı ḳırdı ki ḳurbān ide felek
Ḫüsnüñ ṣabāḥ-ı ʿīdine bī-ḥadd ü bī-şumār

ḳurbān idüp:

1. **ḳurbān idüp:**-*üp*
Kaside 15
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
(Bir kimse veya şeyi) Bir uğurda fedâ etmek.

ʿīd-i ferḫundeñe ḳurbān idüp aʿdāñı felek
Sen aḥibbāña buyur āb-ı seḫā nān-ı kerem

kurbān it:

1. **ḳurbān it:**
Gazel 298
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kurban etmek, feda etmek.

Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş
Ol ġamze-i bīmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

kurbān itmege:

1. **ḳurbān itmege:**-*mek, -e*
Gazel 195
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kurban etmek, feda etmek.

Ḳaşlaruñ ʿīdine ḳurbān itmege meyl idicek
Aḥmedʾi luṭf idüben yād eyle ḳurbān olduġum

kurbān olam:

1. **ḳurbān olam:**-*am*
Gazel 177
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu bağrum zaḫmına merhem urur peykān degül

kurbān olan:

1. **ḳurbān olan:**
Gazel 229
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Uğruna canını feda eden.

Kemān ebrūsına ḳurbān olan ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Süreydi alnına bārī yavuz gözden yavuz dilden

kurbān olduġum:

1. **ḳurbān olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 194
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Ey kemān-ebrūsına peyveste ḳurbān olduġum
Zülf-i şūrīdeñ ġamındandur perīşān olduġum

2. **ḳurbān olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 195
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Cāna yitdi ẓulm ile dād eyle ḳurbān olduġum
Ḫātırı şimden girü şād eyle ḳurbān olduġum

3. **ḳurbān olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 195
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Cāna yitdi ẓulm ile dād eyle ḳurbān olduġum
Ḫātırı şimden girü şād eyle ḳurbān olduġum

4. **ḳurbān olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 195
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Çeşm-i mestüñ ẓulm ile mülk-i dili vīrān ider
ʿAdlüñ ile yine ābād eyle ḳurbān olduġum

5. **ḳurbān olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 195
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Bendeñem biñ cān ile ölince līkin bir nefes
Bend-i ġamdan beni āzād eyle ḳurbān olduġum

6. **ḳurbān olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 195
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Cān ilini cevrüñ ile nicesi ḳılduñ ḫarāb
Vaḳtidür taʿmīre bünyād eyle ḳurbān olduġum

7. **ḳurbān olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 195
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Ḳaşlaruñ ʿīdine ḳurbān itmege meyl idicek
Aḥmedʾi luṭf idüben yād eyle ḳurbān olduġum

8. **ḳurbān olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 218
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

kurbān olmamış:

1. **ḳurbān olmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 132
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

kurbān olmayan:

1. **ḳurbān olmayan:**
Gazel 242
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **-**
Ölmek, canını feda etmek; bir kimse uğruna üzüntü, ızdırap çekmek.

Kej-naẓardur ḳaşlaruñ yāyına ḳurbān olmayan
Ḳanda bilsün ġamzeñ oḳın yüregi ḳan olmayan

kurbān olur:

1. **ḳurbān olur:**-*ur*
Gazel 199
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Dil ki biñ cān ile vaṣluñ ʿīdine ḳurbān olur
İştiyāḳuñ şevḳınuñ şükrānesidür dostum

ḳurbānlar olduġum:

1. **ḳurbānlar olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 83
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Ey ḳaşları kemānına ḳurbānlar olduġum
Cismüm hilāl gibi ḳılupdur nizār ṣabr

2. **ḳurbānlar olduġum:**
Gazel 298
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.

Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş
Ol ġamze-i bīmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

kurbānuñ olursa:

1. **ḳurbānuñ olursa:**-*ur, -ise*
Gazel 152
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Uğruna/yoluna kendini feda etmek.

Ey kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

ḳurı:

1. **ḳurı:**
Gazel 278
Mısra: **4**
Boş, gereksiz, faydasız.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

2. **ḳurı:**
Kaside 15
Mısra: **35**
Kuru, kurumuş.

Gök tenūrında ḳurı ḳurş oḳınur mihr ile māh
Ḫᵛān-ı luṭfuñla firāvān olalı nān-ı kerem

kürk-i sincāb:

1. **kürk-i sincāb:**
Kaside 12
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sincap kürkü.

Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

kurs:

1. **ḳurş:**
Kaside 15
Mısra: **35**
Ekmek.

Gök tenūrında ḳurı ḳurş oḳınur mihr ile māh
Ḫᵛān-ı luṭfuñla firāvān olalı nān-ı kerem

kursı:

1. **ḳurşı:**
Kaside 5
Mısra: **7**
Pota, daire.

Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḥażarı bir mūra
Luṭf ḫᵛānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

kurş-ı āfitāb:

1. **ḳurş-ı āfitāb:**
Kaside 25
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin yüzü.

Çihresini reşkden zerd itdi ḳurş-ı āfitāb
Süfre-i ḫᵛānuñda çün gördi müzaʿfer nān-ı ʿīd

kürsī-i ʿizz ü celāle:

1. **kürsī-i ʿizz ü celāle:**-*e*
Nazm 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İtibar ve azamet tahtı.

Sipās Allāha minnet Ẕüʾl-celāle
Oturduñ kürsī-i ʿizz ü celāle

kurt:

1. **ḳurtdan:**-*dan*
Nazm 12
Mısra: **3**
Kurt.

Şan ḥameldür ki ḳurtdan ḳaçuban
Şīr-i ner ḳoltuġın idindi maḳar

kurtar-:

1. **ḳurtarımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 326
Mısra: **13**
(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz gönlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

2. **ḳurtara:**-*a*
Gazel 178
Mısra: **7**
Bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak.

Türk-i çeşmüñ tīrkeşinden cānı kim ḳurtara kim
Ne ḳadar kim gözlerem tīr-i ḳażā eksük degül

kurtar:

1. **ḳurtar:**
Kaside 18
Mısra: **31**
(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı ża'fdan
'İzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

2. **ḳurtarmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 241
Mısra: **5**
Kurtulmasını sağlamak, tehlikeli veya zor durumdan uzaklaştırmak.

Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın
Ol ḥalḳa ḥalḳa aşılan zencīr-i müşk-efşānı ṣun

kurtıl:

1. **ḳurtılsın:**-*sın*
Gazel 186
Mısra: **4**
Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak; istenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanılmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak.

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

kurtul:

1. **ḳurtulup:**-*up*
Gazel 205
Mısra: **6**
Istenmeyen bir durumdan, uzaklaşmak, sıyrılmak.

'Işḳ meydānı içinde oynayalı başumı
Derd-i serden ḳurtulup ġāyet sebük-bār olmışam

2. **ḳurtulup:**-*up*
Gazel 244
Mısra: **10**
Istenmeyen bir durumdan, uzaklaşmak, sıyrılmak.

Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü ey serv-i sehī
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

kurtul-:

1. **ḳurtulmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 19
Mısra: **66**
Sıkıntılı ve müşkül durumdan sıyrılmak, çıkmak.

Sensin ol kān-ı seḫā kim dest-i cūduñdan ḳaçup
Düşdi deryā ḳa'rına ḳurtulmadı dürr-i s̱emīn

kuru:

1. **ḳuru:**
Gazel 65
Mısra: **8**
Beyhude, boş, gereksiz, faydasız.

Vardı 'ömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
'Işḳ bāzārını germ iden ḳuru sevdāyı gör

2. **ḳuru:**
Gazel 304
Mısra: **20**
Beyhude, boş, faydasız, gereksiz, değersiz.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

3. **ḳuru:**
Nazm 36
Mısra: **4**
Boş, faydasız, değersiz.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni
Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

kuru cismüz:

1. **ḳuru cismüz:**-*üz*
Gazel 121
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cansız, değersiz, işlevsiz cisim; insan bedeni.

Biz kim ol dilsitānsuz olımazuz
Ḳuru cismüz ki cānsuz olımazuz

kuru sevdāda:

1. **ḳuru sevdāda:**-*da*
Gazel 230
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Boş sevda.

Vardı 'ömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur n'eylesün

2. **ḳuru sevdāda:**-*da*
Gazel 272
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Boş sevda.

Vardı 'ömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñde yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur çāre ne

3. **ḳuru sevdāda:**-*da*
Gazel 328
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Boş sevda.

Yile varur ḳuru sevdāda 'ömr-i kūtāhum
Ṣaçuñ hevāsı uzadursa inti̇ẓārumızı

4. **ḳuru sevdāda:**
Murabba 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Boş sevda.

Gül yüzüñde göreli zülf-i semensāy göñül
Ḳuru sevdāda yiler bī-ser ü bī-pāy göñül

kuru sevdāyı:

1. **ḳuru sevdāyı:**-*yı*
Gazel 211
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Boş sevda.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

kurul-:

1. **ḳuruldı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **18**
Kurulmak, yapılmak, hazırlanmak.

Gül dutdı çemen ṣaḥnına bir çāder-i gülgūn

Ḳuruldı gülistānda serā-perde-i ḥażrā

kūs:

1. **kūs:**
Gazel 313
Mısra: **12**
Far. Kös, büyük davul.

ʿUşşāḳı cünūn eyledi āvāze-i ḥüsnüñ
Ṣan kūs urulup velvelesi leşkere düşdi

kuşak:

1. **ḳuşaḳlu:**-*lu*
Gazel 285
Mısra: **2**
Bele bağlanan uzun, enli veya ensiz kumaş.

Dil bağlamañ şol āhū-yı müşkīn kemend ile
Ki ola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

küsūf:

1. **küsūfuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **87**
(Ar.) Güneş tutulması.

Hergiz olmayaydı jenginden küsūfuñ rū-siyāh
Ger ṣıġınsa sāyeñe āyīne-i ḫāver güneş

kūtāh ide:

1. **kūtāh ide:**-*e*
Gazel 172
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kısa tutmak; kısa kesmek.

Zülfiñüñ şerḥini Aḥmed nice kūtāh ide kim
Vaṣf-ı sevdāda dırāz oldı zebānı ḳalemüñ

kuṭb-ı akṭāb:

1. **ḳuṭb-ı aḳṭāb:**
Kaside 12
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Kutupların kutbu anlamında saygı sözü. (Kutup, her devirde bir tane olduğu kabul edilen, mânevî mertebelerin en yükseğinde bulunan kimse; zâhir ve bâtın âlemlerinin idârecisi, âlemin kalbi, âlemde Hakk'ın halîfesi vaziyetindeki insân-ı kâmil.).

Mekteb-i devletde almış Rūḥ-ı Ḳudsīden sebaḳ
Maʿrifet dersinde söz ḳor ḳuṭb-ı aḳṭāb üstine

kūteh:

1. **kūteh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **3**
Kısa.

Kūteh biçildi ḳaddine rūḥuñ ḳabā-yı ten
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

ḳūt-ı cān:

1. **ḳūt-ı cān:**
Gazel 133
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül azığı.

Ḥaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

kūy:

1. **kūyına:**-*ına*
Gazel 190
Mısra: **3**
(sevgilinin bulunduğu) mahalle.

Kūyına yüz sürmegi yā Rab baña erzānī ḳıl
Ol kerāmet mūcib-i ʿizz ü vaḳārumdur benüm

2. **kūyına:**-*ına*
Gazel 191
Mısra: **9**
(sevgilinin bulunduğu) mahalle.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭoprāġ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

3. **kūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 256
Mısra: **13**
1. Karye, köy, 2. Semt, mahalle. - Sevgilinin bulunduğu yer-.

Zāhidā kūyını terk itdügi budur Aḥmedʾüñ
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ hemān ḳalmaḳ gerek dīdārda

4. **kūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 64
Mısra: **9**
(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Aḥmed öper ḳapuñı kūyını devr itdükce
Ki ṭavāf-ı ḥarem içre der ü dīvār öpilür

5. **kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 3
Mısra: **14**
1)Semt, mahalle.2) Sevgilinin bulunduğu yer 3) Sevgilin yanı, huzuru.

Sözde ʿuşşāḳı muḥayyer eyle dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

6. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 22
Mısra: **7**
Mahalle, semt.

Kūyuñda aḳıt eşkümi ey pādişāh-ı ḥüsn
Dinsün getürdi Kaʿbeye bir şehryār āb

7. **kūyuña:**-*u, -n, -a*
Gazel 84
Mısra: **4**
(Sevgili'nin) bulunduğu yer, semti, mahallesi.

Ḥayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʾiçün ider ṣabā sefer

8. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 31
Mısra: **10**
(Sevgilinin bulunduğu) semt, mahalle.

Yiridür idinse mesken Aḥmed Kūyuñda kʾodur maḳām-ı Maḥmūd

9. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 194

Mısra: **6**
(Sevgilinin bulunduğu) semt, mahalle.

ʿİzzet-i dünyā vü ʿuḳbādan geçeydüm görsedüm
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān olduġum

10. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 194
Mısra: **12**
(Sevgilinin bulunduğu) semt, mahalle.

Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vīrān olduġum

11. **kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 218
Mısra: **4**
(Sevgilinin bulunduğu) semt, mahalle.

Sünbül-i ser-geşteñ içün bu dil-i şūrīdeyi
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān isterem

12. **kūyuñda:**-*u, -ñ, -da*
Gazel 175
Mısra: **6**
(Sevgilinin) semti, mahallesi.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu göñlüm ḳatīl

13. **kūyından:**-*-ı, --n, --dan*
Gazel 187
Mısra: **10**
Köy, mahalle, semt. || Sevgilinin bulunduğu yer, sevgilinin mahallesi.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

14. **kūyuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 33
Mısra: **10**
(Sevgilinin) semti, mahallesi.

Hecrüñ cehenneminde yanan mübtelālara
Kūyuñ nesīmi bāġ-ı cināndan ḫaber virür

15. **kūyuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 175
Mısra: **8**
(Sevgilinin) semti, mahallesi.

Kaʿbe yüzüñ fürḳatinden cāmesin itmiş siyāh
Mıṣr kūyuñ ḫasretinden eşkini eyledi Nīl

16. **kūyından:**-*-ın, --dan*
Gazel 226
Mısra: **13**
(Sevgilinin) semti, mahallesi.

Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp Aḥmed
Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

17. **kūyını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 240
Mısra: **7**
(Sevgilinin) semti, mahallesi.

Kūyını görmekle dilden zāyil olmaz şevḳ-ı yār
Ḳāniʿ olmaz cennet-i firdevse dīdār isteyen

18. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 328
Mısra: **4**
(Sevgilinin) semti, mahallesi.

Hevā-yı dost ḫaḳıyçün gel ey nesīm-i ṣabā
Ḥabīb kūyına irgür bu yādigārumızı

19. **kūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 297
Mısra: **13**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Aḥmedʾi redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḫüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

20. **kūyına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 215
Mısra: **5**
1. Köy, mahalle, semt. 2. Sevgilinin bulunduğu yer.

Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

21. **kūyında:**-*-ı(n), -da*
Gazel 109
Mısra: **3**
I. Köy, mahalle, semt. II. Sevgilinin bulunduğu yer.

Ḥūblar kūyında ṣaf ṣaf cemʿ olurlar ṣubḥ u şām
Ṭapu iderler aña kim cümlenüñ sulṭānıdur

22. **kūya:**-*a*
Gazel 116
Mısra: **5**
Köy, semt, mahalle; sevgilinin bulunduğu, yaşadığı yer.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

kūy-ı yāra:

1. **kūy-ı yāra:**-*a*
Gazel 161
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin semti.

Ḥāżır ol varmaġa kūy-ı yāra ey dil kim bugün
ʿAzm-i rāh-ı menzil-i Dāruʾs-selām itsem gerek

kʾuyu:

1. **kʾuyumaz:**-*maz*
Nazm 8
Mısra: **7**
Ki uyumak.

Bu zārīlıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhī
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫʷāb

kʾuzad:

1. **kʾuzadur:**
Gazel 287
Mısra: **10**
Ki uzatmak.

Dest-i ġamdan kim ola ḳurtara dāmānumuzı

Kʾuzadur ẓulm elini zülfi girībānumuza

kūze:

1. **kūze:**
Gazel 264
Mısra: **8**
Ar. Testi, su testisi.

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

2. **kūze:**
Gazel 264
Mısra: **8**
Ar. Testi, su testisi.

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

3. **kūzeye:***-y, -e*
Gazel 296
Mısra: **8**
Ar. Testi, su testisi.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevs̱er şerbeti

4. **kūzeden:**
Gazel 296
Mısra: **7**
Testi, su testisi.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevs̱er şerbeti

kūze-ger:

1. **kūze-ger:**
Gazel 264
Mısra: **8**
Testici, testi yapan kişi.

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

kūze-i yāḳūt:

1. **kūze-i yāḳūt:**
Kaside 7
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Yakut testi.

Kūze-i yāḳūt ile pīrūze-gūn dolābdan
Çarḫ-ı mīnā-rengi sīm-āb itdi ser-tā-ser güneş

kūze-i yāḳūtdan:

1. **kūze-i yāḳūtdan:***-dan*
Kaside 12
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Yakut testi.

Kūze-i yāḳūtdan kevs̱er ṣaçardı āfitāb
Reng-i laʿlüñ ʿaksi düşse çarḫ-ı dolāb üstine

kadr:

1. **ḳadr:**
Kaside 11
Mısra: **23**
Değer, kıymet, itibar.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

kalem:

1. **ḳalem:**
Mesnevi 3
Mısra: **140**
Kalem, yazı yazma.

Ola şehd-güftār anda ḳalem
Ola kebg-reftār anda ḳalem

2. **ḳalem:**
Müfret 12
Mısra: **1**
Kalem, yazı yazma.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henūz

kara:

1. **ḳara:**
Gazel 271
Mısra: **9**
En koyu renk, siyah, beyazın zıddı.

Ḳara zülfüñüñ aġına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

2. **ḳara:**
Gazel 341
Mısra: **3**
En koyu renk, siyah, beyazın zıddı.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Ṣan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

kuru:

1. **ḳuru:**
Gazel 1
Mısra: **3**
Boş, değersiz, faydasız.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

L

lā cerem:

1. **lā cerem:**
Gazel 68
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kuşkusuz, hiç şüphesiz.

Düşdi zülfüñden ḳara yaşlu benefşe lā cerem
Bisteri ḫāk-i siyeh bālīni ṣaḥrā sengidür

lā-beḳā:

1. **lā-beḳā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **12**
Geçici, fani, ölümlü.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

lā-büd:

1. **lā-büd:**
Gazel 322
Mısra: **9**
Ar. Elbette, mutlaka, şüphesiz.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

2. **lā-büd:**
Gazel 337
Mısra: **8**
Elbette, mutlaka // Lazım, gerek.

Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā ẕikr itse serv eyler semāʿ
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa Mevlevī

lā-cerem:

1. **lā-cerem:**
Gazel 249
Mısra: **12**
Ar. Şüphesiz, besbelli, elbette.

Āh ḳılduġumca örter āteşüm ruḫsārını
Şemʿi Aḥmed lā-cerem pinhān iderler bāddan

2. **lā-cerem:**
Gazel 269
Mısra: **5**
Ar. Şüphesiz, besbelli, elbette.

Saña sīnem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem
Ḫilʿat-i laʿlīn geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

3. **lā-cerem:**
Gazel 96
Mısra: **6**
Kuşkusuz, hiç şüphesiz.

Çün ṭulūʿ itdi ḳaşuñ ayı raḳībi eyle bend
Lā-cerem görinse māh-ı rūze şeyṭān baġlanur

4. **lā-cerem:**
Gazel 56
Mısra: **8**
Daima, sürekli.

Gözi sevdāsına düşmiş nergis
Lā-cerem gülşene bīmār gelür

5. **lā-cerem:**
Kaside 8
Mısra: **106**
Şüphesiz, besbelli, elbette.

Yoḳ sīm ü zer elümde ki ṣaçam ayaġuña
Rengīn sözümle lā-cerem itdüm niẕār laʿl

lāciverd:

1. **lāciverd:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Far. Lâcivert taşının tozundan elde edilen, mavi renkli boya.

Kātib-i ḳudret cemālüñ muṣḥafın zeyn itmege
Lāciverd ile lebüñe sūre-i Kevṯer yazar

2. **lāciverd:**
Gazel 134
Mısra: **4**
Far. Lâcivert taşının tozundan elde edilen, mavi renkli boya.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

lāciverdī:

1. **lāciverdī:**
Terci-bend 2
Mısra: **85**
Lacivert renginde. (Tezhip sanatında kullanılan lacivert boya, Bedahşî Laciverdî).

İtdi teẕhīb lāciverdī ile
Cām-ı pīrūzeye zerin sūsen

lāciverdī ḳubbeye:

1. **lāciverdī ḳubbeye:**-*ye*
Kaside 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Lacivert kubbe || Gökyüzü.

Gūyiyā Nūşīn-revān-ı ṣubḥdur kim ʿadl içün
Lāciverdī ḳubbeye zencīr-i zer aṣar güneş

lāciverd-i mīnā-reng:

1. **lāciverd-i mīnā-reng:**
Gazel 167
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Minenin lacivert rengi. (Sevgilinin ayva tüyleri ile ilişkilendirilir.).

Laṭīf olursa ʿiẕāruñda ṭañ degül ḫaṭṭuñ
Ki ṣuda rūşen olur lāciverd-i mīnā-reng

lafz:

1. **lafẓuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **34**
Söz.

Destüñ muḥīṭ-i cūd u demüñ kīmyā-yı ʿilm
Lafẓuñ maḳām-ı ṣıdḳ u dilüñ maʿdin-i ṣafā

2. **lāfẓuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Terci-bend 1
Mısra: **69**
Söz, konuşma.

Şerḥiyle lāfẓuñuñ dehen-i naḳl pür-şeker
Yādıyla ḫulḳuñuñ nefes-i ʿaḳl ʿanberīn

lafz-ı kināye:

1. **lafẓ-ı kināye:**
Gazel 9
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kinayeli söz.

Lafẓ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı
Nāmum kenārına ki kināyet hemīn ola

lafzı zülāli:

1. **lafẓı zülāli:**
Terci-bend 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Hz. Muhammed'in) sözlerinin saf ve tatlı suyu.

Kevṯer ṣuyına ḳandura ʿāṣīleri tamām
Ṭatlu diliyle lafẓı zülāli Muḥammedüñ

laʿl:

1. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **10**
Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.

Ḳıldı ṣaçuñ hevāsına ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa müşk
İtdi lebüñ ḥayāline terk-i diyār laʿl

2. **laʿli:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **49**
Kırmızı renkli değerli bir taş, halis yakut.

Yollarda laʿli şöyle ṣaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

3. **laʿlüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **81**
Ar. Yakut nev'inden pembe zî-kıymet taş.

İrseydi Çīn diyārına laʿlüñ cevāhiri
Hergiz ḳomazdı leb yerine büt-nigār laʿl

4. **laʿline:**-*i, -n, -e*
Gazel 14
Mısra: **9**
Kırmızı renkli değerli bir taş. II Kırmızı dudak.

Diş bilermiş laʿline yāruñ raḳīb-i seng-dil
Varsun ögünsün eger ḳalursa dendānı dürüst

5. **laʿlüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 128
Mısra: **3**
Kırmızı renkli değerli bir taş. II Kırmızı dudak.

Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḥüsnüñüñ
Şekkerīn ḫurmāya dizmiş müşk ü ʿanberden meges

6. **laʿlinüñ:**-+*inüñ*
Gazel 95
Mısra: **11**
La'l (kırmızı ve değerli) dudak ‖ Sevgili dudağı.

Laʿlinüñ naḳşın ḫayāl eyler ṣaçındayken gözüm
Gūyiyā naḳḳāş-ı Çīndür cevherī sāġar yazar

7. **laʿline:**-*i, -n, -e*
Gazel 226
Mısra: **5**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş, sevgilinin kırmızı dudağı.

Dil laʿline ḳaṣd itdi beñinden ḫaẕer itmez
Ḥalvāya heves ḳılan üşenmez megesinden

8. **laʿl:**
Kaside 9
Mısra: **23**
(A.)Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.

Vaṣf-ı lebüñde oldı devātuñ dehānı laʿl
Yād-ı ḫaṭuñla ḫāmenüñ oldı zebānı müşk

9. **laʿl:**
Nazm 11
Mısra: **1**
(A.)Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.

Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laʿl pencereden
Baḳup cemālüñi gördi yıḳıldı manẓaradan

10. **laʿl:**
Gazel 42
Mısra: **8**
1. Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. 2. (Dîvan edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı dudağı.

Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

11. **laʿli:**-*i*
Gazel 106
Mısra: **9**
1. Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. 2. (Dîvan edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı dudağı.

Aḥmedʾüñ arturuban derdini ol laʿli şifā
Ehl-i derd olmayana ide devālar niçe bir

12. **laʿline:**-*i, -n, -e*
Gazel 106
Mısra: **5**
1. Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. 2. (Dîvan edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı dudağı.

El uzunluġın idüp laʿline ṣunmış zülfi
El uzatduġı aña bī-ser ü pālar niçe bir

13. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **16**
1. Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. 2. (Dîvan edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı dudağı.

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Ṣun büseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

14. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **38**
1. Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. 2. (Dîvan edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı dudağı.

Nūş eyle cām-ı bādeyi nūşīn lebüñle kim
Gūş-ı ḳadeḥde zeyn ola bir gūşvār laʿl

15. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **74**
1. Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. 2. (Dîvan edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı dudağı.

Cūduñdan iḥtiyāṭ ider anuñʾçün olımaz
Dilber lebinde daḫı olan āşikār laʿl

16. **laʿl:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Ar. Yakut nev'inden pembe zî-kıymet taş.II Sevgilinin dudağı.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭopraġını laʿl ü zer çıḳar

17. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **28**
(kırmızı ve değerli bir taş) 2(mec) II Sevgili dudağı.

Didi lebüm sözin igen alma zebānuña

Elmasdan şaḳın ki bulur inkisār laʿl

18. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **34**
(kırmızı ve değerli bir taş)
2(mec) II Sevgili dudağı.

Urduñ cefā ṭaşıyla şıduñ çünki göñlümi
Gevher şıduñ ʿivaż gerek ey şīvekār laʿl

19. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **2**
(kırmızı ve değerli bir taş)
2. Kanlı gözyaşı.

Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

20. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **4**
(kırmızı ve değerli bir taş)
2. Kanlı gözyaşı.

Ḫāl-i ruḫuñ dilümde ḳodı āteş üzre ʿūd
Dürc-i lebüñ gözümde ḳodı yādigār laʿl

21. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **14**
(kırmızı ve değerli bir taş)
2. Kanlı gözyaşı.

Demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ
Eşküm cevāhiriyle olur her civār laʿl

22. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **22**
(kırmızı ve değerli bir taş)
2. Kanlı gözyaşı.

İtme ten-i żaʿīfümi ḳanlu yaşuma ġarḳ
Dizme bir ince iplige ey gül-ʿiẕār laʿl

23. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **30**
(kırmızı ve değerli bir taş)
2. Kanlı gözyaşı.

Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet degül mi kim
Bir göz yumup açınca olur her kenār laʿl

24. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **32**
(kırmızı ve değerli bir taş)
2. Kanlı gözyaşı.

Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi
Rengīn laṭīfedür ṭutar aġzında mār laʿl

25. **laʿl:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Kırmızı değerli taş II Dudak.

Şekkerī ḫʷān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

26. **laʿl:**
Gazel 351
Mısra: **7**
Kırmızı değerli taş II Dudak.

Ne laʿl olur ki yā Rab leẕẕetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

27. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **1**
Kırmızı değerli taş II Dudak.

Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

28. **laʿlden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **18**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş.

Ḥaḳ budur kim şāh dīvānın temāşā ḳılmaġa
Düzdi ṭāḳ-ı zer-nigāra laʿlden manẓar güneş

29. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 2
Mısra: **9**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Dürc-i yāḳūtında laʿlüñ derc idüb cān naḳdini
Bir zümürrüd ḳufl urdı bu ḫaṭ-ı reyḥān aña

30. **laʿline:**-*i, -n, -e*
Gazel 8
Mısra: **13**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Ter ʿanber ile laʿline mühr urdı ḫaṭṭı kim
Cām-ı raḥīḳa misk-i Ḫotandan ḫitām ola

31. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 39
Mısra: **5**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

32. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 40
Mısra: **7**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā şordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

33. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 45
Mısra: **5**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Zaḫm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri
Nīş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

34. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 48
Mısra: **3**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Laʿlüñ gibi bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş
Aġzuñ gibi bir dürc-i dürer-bārı kimüñ var

35. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 88
Mısra: **3**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

36. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 101
Mısra: **2**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar
Laʿlüñ añsam ṣaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevs̱erden ṭolar

37. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 122
Mısra: **3**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velī
ʿĀşıḳ öldürmekde ġamzeñ tīġ-ı cellād istemez

38. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 132
Mısra: **9**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan aġlamışam
Kim bir der ü dīvār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

39. **laʿlüñ:**--*üñ*
Gazel 140
Mısra: **11**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Cān-ı ʿāşıḳ düşdi laʿlüñ fikrine
Buldı sālik sırr-ı ġayba ıṭṭılāʿ

40. **laʿlüñe:**--*üñ, -e*
Gazel 140
Mısra: **3**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Cān u dil virsem nʾola laʿlüñe kim
Yoḳ bahāya istenür evvel metāʿ

41. **laʿlinden:**-*i, -(n)den*
Gazel 160
Mısra: **14**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Ḫüsn bāzārında çeşmüm aldı dellāliyyesin
Ey göñül dür dişi laʿlinden dile ḥalvālıġuñ

42. **laʿlüñ:**--*üñ*
Gazel 173
Mısra: **3**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

43. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 179
Mısra: **9**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Laʿlüñ içün dem mi olur kʾAḥmedʾüñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

44. **laʿlüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 207
Mısra: **1**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

İderüz laʿlüñe heves nʾidelüm
Şekkere meyl ider meges nʾidelüm

45. **laʿlüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 225
Mısra: **13**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Bülbül-i gūyā olup medḥ itse Aḥmed laʿlüñi
Ġoncalar ʿĪsā demidür diyü çāk eyler kefen

46. **laʿlüñden:**--*üñ, -den*
Gazel 241
Mısra: **12**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Dil teşne İskender gibi düşdi şaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḫaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı şun

47. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 246
Mısra: **17**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına
Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükce noḳṣān olmasun

48. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 249
Mısra: **9**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Çihremüzde ḫusrevā laʿlüñ hevāsı eglenür
Ḳıṣṣa-i Şīrīn oḳınur ṣafḥa-i Ferhāddan

49. **laʿl:**
Gazel 266
Mısra: **10**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḥalḳasın aña tā güş-vār ide

50. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 286
Mısra: **2**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Bīmār-ı ġamzeñem baña ṣıḥḥat ne fāyide
Laʿlüñ ṭabībi virmedi şerbet ne fāyide

51. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 305
Mısra: **4**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm velī
Olmaya laʿlüñ ṭabībi virdügi şerbet gibi

52. **laʿlüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 305
Mısra: **5**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Ḳanumı dökmege ruḫsat virdi ġamzeñ laʿlüñe
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ senüñ bu maʿnīye ḥüccet gibi

53. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 326
Mısra: **6**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Cemālüñ ʿīd-i ekberdür kenār-ı ḫᵛān-ı ḥüsnüñde
Şeker senbūsedür laʿlüñ yā ḥalvā-yı ʿalādīnī

54. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 333
Mısra: **3**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

55. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 337
Mısra: **3**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Bu ne ḥikmetdür ḥabībüm kʾöldürür laʿlüñ beni
Derc iken dürcinde enfās-ı nesīm-i ʿĪsevī

56. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Kaside 12
Mısra: **26**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Dürc-i ġaybuñ perdesinden sırr-ı cān olurdı fāş
Perdedār olmasa laʿlüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

57. **laʿlüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Kaside 12
Mısra: **21**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Laʿlüñe ḳaṣd itdügümce ḫışm ider çeşmüñ baña
Eksük olmaz şūriş ü ġavġā mey-i nāb üstine

58. **laʿlüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Kaside 14
Mısra: **22**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Şeker ne kelledür ey ṭūṭī-i şeker-güftār
Ki laʿlüñe öykünüp itdi cihānı başına teng

59. **laʿlüñün:**-*(ü)ñ, -ün*
Kaside 28
Mısra: **19**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñün
Bir selīs elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

60. **laʿline:**-*i, -n, -e*
Kaside 32
Mısra: **7**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Nigār laʿline hemşīredür meger engür
Ki mürde-dillere bir ḳaṭresi virür biñ cān

61. **laʿlüñi:**-*üñ, -i*
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış göñlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

62. **laʿlüñ:**-*(ü)ñ*
Müfret 2
Mısra: **1**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın
Ṭur ey Mesīḥ-dem ki yaraşmaz maraż saña

63. **laʿlüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Müfret 34
Mısra: **1**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Ṣanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

64. **laʿl:**
Gazel 269
Mısra: **11**
Kırmızı değerli taş. II Şarap.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

65. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **18**
Kırmızı değerli taş. II Şarap.

Sāḳī cihān bezendi zümürrüd bisāṭ ile
Āl itme al elüñe yine lāle-vār laʿl

66. **laʿl:**
Kaside 19
Mısra: **7**
Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.

Laʿl ü yāḳūt aṣdı mercāna dıraḫt-ı erġavān
Dürr ü gevher daḳdı mīnāya nihāl-i yāsemīn

67. **laʿl:**
Gazel 109

Mısra: **5**
Kırmızı değerli bir süs taşı II Aşığın kanlı gözyaşı.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳīḳüñ kānıdur

68. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **36**
Kırmızı değerli bir süs taşı II Aşığın kanlı gözyaşı.

Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ
Eşk ü ruḥum ḳapuñda döşer zer-nigār laʿl

69. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **114**
Kırmızı değerli bir süs taşı II Aşığın kanlı gözyaşı.

Naẓm eylesem maḳālümi gūş eylese felek
Çeşm-i kevākib aḳıda leyl ü nehār laʿl

70. **laʿl:**
Kaside 32
Mısra: **9**
Kırmızı değerli taş II Nar meyvesi.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

71. **laʿlden:***-den*
Terci-bend 2
Mısra: **76**
Kırmızı ve değerli bir süs taşı II Lale.

Ġonca-i gül gümüş fuḳāʿ ideli
Aña ṭās oldı laʿlden lāle

72. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **20**
Kırmızı renkli değerli bir taş II Lale.

Deryā-yı laʿle zevraḳ-ı zer ṣal bu demde kim
Gevher ṣaçar havā bitürür ḫāksār laʿl

73. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **8**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Adını yazsalar ola seng-i mezār laʿl

74. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **12**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Ġam çekmeyince ḳıymeti artar mı ʿāşıḳuñ
Ḳan yudmayınca buldı mı hīç iʿtibār laʿl

75. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **24**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Dür gūşvār aşılsa bünā-gūşuñ üstine
ʿAksiyle ḫaddüñüñ ola ol gūşvār laʿl

76. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Ey kān-ı ḥüsne laʿl-i lebinden bahā viren
Bir ḫandeñüñ bahāsı degül ṣad hezār laʿl

77. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **40**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

78. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **42**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Sulṭān Muḥammed ol ki bihişt-i sarāyınuñ
Ṭoprağı cevherinden ider iftiḫār laʿl

79. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **44**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Yüz sürdi tācı gūşesine dürr-i şāh-vār
Baş ḳodı taḫtı ayaġına bende-vār laʿl

80. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **46**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Ḫavfından oldı baḫşişinüñ zerd āfitāb
Luṭfından oldı sözlerinüñ şermsār laʿl

81. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **48**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Teşbīh olurdı ḫulḳuña ṭutsa cihānı müşk
Temsīl olurdı keffüñe dökse biḫār laʿl

82. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **50**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Yollarda laʿli şöyle şaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

83. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **52**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Şol şevḳden ki yazalar alnında aduñı
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehriyār laʿl

84. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **54**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Yüz sürmeseydi sikkeñe bulmazdı zer bahā
Bulmasa nāmuñ olmaz idi nāmdār laʿl

85. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **56**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

İksīr-i ḫāk-i pāyuñı raġbetle öpeli
Oldı ʿaḳīḳ iken leb-i rengīn-i yār laʿl

86. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **58**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

87. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **60**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Cūduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında simār laʿl

88. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **62**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Alsa giyāh-ı rezm-gehüñ ehl-i kīmyā
Eylerdi zer yirine tamāmuʾl-ʿayār laʿl

89. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **64**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Himmetle kūha bir naẓar eylerse devletüñ
Ṣuyı gülāb ola kemer-i kūhsār laʿl

90. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **66**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Ḫāk-i süm-i semendüñe olmaġ içün niṣār
Maʿdinde niçe niçe çeker intiẓār laʿl

91. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **68**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

ʿAdlüñ güninde ḳoşmasa nā-maḥrem ile baş
Milk-i cihānda olmaz idi sengsār laʿl

92. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **70**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

ʿAhdüñde reng uġurladı laʿl-i nigārdan
Ber-dār olursa uġrı gibi vechi var laʿl

93. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **72**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Deryāya düşdi cūduñ elinden dür-i ḫoş-āb
Ol ḳorḳudan idindi ḳayadan ḥişār laʿl

94. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **76**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Lüʾlüʾ esīr olup gelür āḫir dizin dizin
Düşman ḥişārı gibi olur tārmār laʿl

95. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **78**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Gördi elüñde ḫātemüñi ṭañladı ḫıred
Kʾol ebr-i dür-fişāna ḫoş olmış süvār laʿl

96. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **80**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

97. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **82**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

İrseydi Çīn diyārına laʿlüñ cevāhiri
Hergiz ḳomazdı leb yerine büt-nigār laʿl

98. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **84**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Keffüñ muḥīṭi ger vire ebr-i bahāra nem
Yaġmur yirine yaġdura faṣl-ı bahār laʿl

99. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **86**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Deryāya düşse ḳaṭresi bārān-ı cūduñuñ
Mevc-i miyān güher ola seng-i kenār laʿl

100. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **90**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Aḥcāra düşse pertev-i ḫurşīd-i devletüñ
Ferrinden ide her ḥaceri şuʿledār laʿl

101. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **92**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Reddüñ eli atarsa ʿazīz-i cihān iken
Seng-i siyeh gibi ola her yirde ḫār laʿl

102. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **94**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Bir gün elin ṣunarsa ḳapuñda suʾāl içün
Ferdā-yı ḥaşre dek ṣaça dest-i çenār laʿl

103. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **96**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aṣdı kim
Geh naḳş gevher olur aña geh nigār laʿl

104. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Ṣol deñlü ḥaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

105. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **102**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Ḫāk-i rehüñ müferriḥine beñzerem dimiş
Bāzār içinde bulmaġ içün iʿtibār laʿl

106. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **104**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

ʿAyb itme kim bahāsını görmiş terāzūda
Bir saḫt-rūdur ey şeh-i Cem-iḳtidār laʿl

107. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **106**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Yoḳ sīm ü zer elümde ki ṣaçam ayaġuña
Rengīn sözümle lā-cerem itdüm niṣār laʿl

108. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **110**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Ṣiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

109. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **112**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-meṣel
Ḳan aġlar idi Aḥmed içün zār zār laʿl

110. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **116**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Var ol niçe ki terbiyet-i āfitāb ile
Devrān içinde sengi ḳıla rūzigār laʿl

111. **laʿl:**
Kaside 8
Mısra: **118**
Kırmızı renkli değerli bir taş.

Dünyā ḫarācı dürc-i ḫazīneñde derc olup
Her gün ḳapuñda ḫarc ola yüz biñ ḳaṭār laʿl

lāl:

1. **lāl:**
Kaside 20
Mısra: **40**
Dili tutulmuş, dilsiz.

Sen ol penāh-ı cihānsın ki vaṣf-ı ceyşüñ ider
Firāset ehlini ʿāciz kiyāset ehlini lāl

lāl kıldı:

1. **lāl ḳıldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Herhangi bir şey söyleyemeyecek hale getirmek.

Ṣafā-yı āyine-i ḫüsni virdi ṭūṭīye nuṭḳ
Kelām-ı ġonca-i ḫandānı ḳıldı bülbüli lāl

laʿl ola:

1. **laʿl ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yakut taşı gibi olmak, kızarmak, kırmızıya dönmek.

Düşse şafaḳ yirine lebüñ ʿaksi nā-gehān
Fīʾl-ḥāl ola bu nüh felek-i bī-ḳarār laʿl

laʿl oldı:

1. **laʿl oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Yakut taşı gibi olmak, kızarmak, kırmızıya dönmek. Kana bulanmak.

Bir cām içürdi cevher-i tīġuñ ʿadūya kim
Her cürʿasından oldı yemīn ü yesār laʿl

lāl oldı:

1. **lāl oldı:**-*dı*
Gazel 69
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dilsiz olmak; konuşamamak, susmak.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

laʿl ü leʾāl:

1. **laʿl ü leʾāl:**
Gazel 289
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş ve inciler.

Līk geldi dişlerüñ vaṣfında gönlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

laʿl ü yāḳūt:

1. **laʿl ü yāḳūt:**
Gazel 75
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Lal (taşı) ve yakut.

Ḳabaġum cürʿa-i cām-ı leb-i mey-gūnuñ içün
Laʿl ü yāḳūt ṭolar ḳaṭre-i mercān dökilür

lālā:

1. **lālā:**
Gazel 166
Mısra: **10**
Parlak, parıldayan.

Düşdi gözümden iki cihānuñ cevāhiri
Lālā olalı dişleri lüʾlüʾsi Ḳāsımuñ

lāle:

1. **lāle:**
Gazel 75
Mısra: **9**
Lale çiçeği II sevgilinin yanakları.

Lāle ḫaddüñ göricek āh idüben aġladuġum
Bu ki gül mevsimidür bād ile bārān dökilür

2. **lāleler:**-*ler*
Gazel 248
Mısra: **12**
1.Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer çok renkli bir çiçek 2. Yanak.

Bülbül-i ḳudsī gibi medḥ ider Aḥmed ḫaddüñi
Lāleler nāzüklenüp güller muṭarrālanmasun

3. **lāleler:**-*ler*
Gazel 109
Mısra: **7**
Lale çiçeği II Aşığın gözyaşları.

Şanma ey serv ayaġuña baş ḳomışdur lāleler
Dāmenüñe yapışan ʿuşşāḳ-ı mestüñ ḳanıdur

4. **lāle:**
Gazel 192
Mısra: **18**
Lale çiçeği II Aşığın gözyaşları.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

5. **lāle:**
Gazel 102
Mısra: **6**
I. Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi II. Ortasındaki karalığı nedeniyle dağ yarasına benzetilir.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

6. **lālenüñ:**-*nün*
Gazel 141
Mısra: **1**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. ll Âşık.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

7. **lāle:**
Gazel 338
Mısra: **1**
Çiçekleri kadeh şeklinde, yaprakları uzun ve farklı renklerde olabilen bir çeşit süs bitkisi. II Sevgilinin yüzü.

Gül-gūn ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥüsnüñi tāze nesīm-i mey

8. **lāleler:**-*ler*
Mesnevi 3
Mısra: **205**
Zambakgillerden, yaprakları uzun ve mızrağı andırır, ortasında kırmızı yaprakların çevrelediği siyah noktalar bulunmaktadır. Klasik şiirde bu noktalar, dağ yarasına benzetilir.

Havādan zemīne yaġa lāleler
Zemīnden havāya çıḳa nāleler

9. **lāle:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **6**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Ebr-i nīsān şu sepüp şaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

10. **lāle:**
Gazel 52
Mısra: **9**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.

ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫᵛār u zāruñdur

11. **lāleye:**-*y, -e*
Gazel 52
Mısra: **17**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Çemende reng viren lāleye yañaġuñdur
Dilinde dāġ ḳoyan āteş-i ʿiẕāruñdur

12. **lāleyi:**-*y, -i*
Gazel 68
Mısra: **1**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫᵛāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

13. **lālenüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 78
Mısra: **10**

Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öykündi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

14. **lāle:**
Gazel 104
Mısra: **12**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Öykünen ruḫsāruña nesrīn idi bühtān idüp
Lāle miskīnüñ dutup nā-ḫaḳ cenānın yaḳdılar

15. **lāleye:***-y, -e*
Gazel 246
Mısra: **21**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Ḫaddüñe öykündi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḫaḳ yire bühtān olmasun

16. **lāle:**
Kaside 31
Mısra: **19**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Bir dem dil-i ġam-gīnini şād itmege lāle
Bu ṣuffa-i ṣāfīde çeker cām-ı muṣaffā

17. **lāle:**
Kaside 31
Mısra: **60**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

18. **lāle:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Saʿādet sebzezārında ne ġam ṣoldıysa bir lāle
Gül-i ṣad-berg-i iḳbālüñ cihān ṭurduḳca var olsun

19. **lāleye:***-y, -e*
Nazm 3
Mısra: **8**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Eydür ki yir altındaġı esrārı ṣorarsañ
Var lāleye başındaġı ḳanlu kefeni gör

20. **lāle:**
Terci-bend 2
Mısra: **67**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Düzdi bāġ içre encümen lāle
Aldı cām oldı bī-ḥazen lāle

21. **lāle:**
Terci-bend 2
Mısra: **68**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Düzdi bāġ içre encümen lāle
Aldı cām oldı bī-ḥazen lāle

22. **lāle:**
Terci-bend 2
Mısra: **70**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Leb-i ʿĪsī-demiyle cānānuñ
Cān bulup çāk ider kefen lāle

23. **lāle:**
Terci-bend 2
Mısra: **72**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Ṣubḥ-dem gül ʿarūsı ḳarşusına
Dutdı yāḳūtdan legen lāle

24. **lāle:**
Terci-bend 2
Mısra: **74**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Götürür şemʿdān-ı zer nergis
Uyarur şemʿ-i encümen lāle

25. **lāle:**
Terci-bend 2
Mısra: **76**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || *Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.*

Ġonca-i gül gümüş fuḳāʿ ideli
Aña ṭās oldı laʿlden lāle

26. **lāle:**
Terci-bend 2
Mısra: **78**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Ruḥı yādına ḳan aḳıtsa gözüm
Pür olur gülşen ü çemen lāle

27. **lāle:**
Terci-bend 2
Mısra: **80**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Bāde-i şehriyār şevḳından
Yine nūş itdi dürd-i denn lāle

28. **lāle:**
Terkib-bend 1
Mısra: **81**
Zambakgiller familyasından, mızrak biçiminde uzun yapraklı, çok yıllık soğanlı bitki. || Bu bitkinin, yapraklarının ortasından çıkan bir sap üzerinde bir tane açan kadeh biçimindeki çiçeği.

Ey lāle ḳan ola cigerüñ kim utanmadan
Alduñ elüñe sāġarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

29. **lāle:**
Terkib-bend 1
Mısra: **96**
Lale çiçeği (Kısa ömürlü bir çiçek olması bakımından genç yaşta ölen şehzadeye benzetilir.).

Ey ḫāki gül yüzine niḳāb eyleyen dirīġ
Gitmekde lāle gibi şitāb eyleyen dirīġ

30. **lāle:**
Gazel 67
Mısra: **1**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi II Sevgilinin yanağı.

Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur
Mehtāb yüzüñ gün gibi maḥbūb olacaḳdur

31. **lāle:**
Gazel 270
Mısra: **4**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi II Sevgilinin yanağı.

Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

32. **lāle:**
Gazel 272
Mısra: **9**
Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi II Sevgilinin yanağı.

Lāle ḫaddüñde şaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur çāre ne

lāle haddüñde:

1. **lāle ḫaddüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 230
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin lale renkli yanağı.

Lāle ḫaddüñde şaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur nʾeylesün

lāle-çihre:

1. **lāle-çihrenüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 15
Mısra: **5**
Lale yüzlü (sevgili).

Yā Rab gözüm yaşıyla sen ol lāle-çihrenüñ
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

2. **lāle-çihreden:**-*den*
Gazel 259
Mısra: **10**
Lale yüzlü (sevgili).

Didüm tevbe-şikendür bahār-ı ḥüsn ü ruḫuñ
Ne seng-dil ide sen lāle-çihreden tevbe

3. **lāle-çihrenüñ:**-*n, -üñ*
Nazm 5
Mısra: **13**
Lale yüzlü (sevgili).

Reng-i ʿiẕārı zerd olup ol lāle-çihrenüñ
Bāġ-ı zamānda ḳalmadı būy-ı vefā dirīġ

lāle-gūn:

1. **lāle-gūn:**
Gazel 101
Mısra: **3**
Lale renkli, kırmızı.

Lāle-gūn ruḫsāruñı yād idüben ḳan aġlasam
Būstān-ı dīde ol dem verd-i aḫmerden ṭolar

lālegūn:

1. **lālegūn:**
Gazel 59
Mısra: **8**
Lale renkli, kırmızı.

Gülgūn yaşum ki gül yüzüñ āyīnedārıdur
ʿAks-i ruḫuñla her ṭarafa lālegūn gider

lāle-i ḥamrā:

1. **lāle-i ḥamrā:**
Gazel 10
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
1) Kırmızı lale 2) Şarap.

Sāḳiyā reng-i ruḫuñda görinür ʿaks-i şarāb
Nitekim berg-i gül üzre lāle-i ḥamrā ġarīb

lāle-i ḥamrāsı:

1. **lāle-i ḥamrāsı:**-*sı*
Gazel 146
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı lale. II Sevgilinin al al olmuş yanağı.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḥamrāsı yoḳ

lāle-i nuʿmānidür:

1. **lāle-i nuʿmānidür:**-*dür*
Kaside 13
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Gelincik çiçeği.

Bāġ içinde tā zümürrüd taḫt ura sulṭān-ı gül
Al sancaḳ ḳalduran tā lāle-i nuʿmānidür

2. **lāle-i nuʿmānīdür:**-*dür*
Gazel 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gelincik; Hire padişahı Nu'man bin Münzir'in çok sevdiği bir tür dağ lalesi.

Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i Nuʿmānīdür
Kʾanı rengīn eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur

lāle-ʿiẕār:

1. **lāle-ʿiẕār:**
Gazel 291
Mısra: **2**
Lale gibi kırmızı yanaklı sevgili.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulığı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulığı

lāle-ruh:

1. **lāle-rūḫ:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **11**
Lale (gibi al) yanaklı (sevgili).

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-şīret ü sīmā

2. **lāle-ruḫ:**
Gazel 120
Mısra: **6**
Lale (gibi al) yanaklı (sevgili).

Ne vech ile beñzer yüzüñe ay u güneş kim
Ḫurşīd ü ḳamer lāle-ruḫ u ġonca-leb olmaz

3. **lāle-ruḫ:**
Gazel 246
Mısra: **24**
Lale (gibi al) yanaklı (sevgili).

Gerçi yaḳdı dāġ-ı hecrānuñ yüregin Aḥmedʾüñ
Ġam degül ey lāle-ruḫ tek dāġ-ı ḥirmān olmasun

4. **lāle-ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 60
Mısra: **3**
Lâle gibi al yanak.

Ṭaġılur lāle-ruḫuñ üstine ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki Hindū-beçe gül dirmege gülzāra gider

lāle-ruḫsār:

1. **lāle-ruḫsār:**
Gazel 146
Mısra: **14**
Lale yanaklı, yanağı lale gibi kırmızı olan II sevgili.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

lāle-sitān:

1. **lāle-sitāna:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **4**
Lale bahçesi.

Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

2. **lāle-sitān:**
Gazel 346
Mısra: **14**
Lale bahçesi. II Âşığın kanlı gözyaşı.

Aḥmedʾüñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

lāle-vār:

1. **lāle-vār:**
Gazel 321
Mısra: **13**
Lale gibi.

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

2. **lāle-vār:**
Kaside 8
Mısra: **18**
Lale gibi.

Sāḳī cihān bezendi zümürrüd bisāṭ ile
Āl itme al elüñe yine lāle-vār laʿl

lāle-veş:

1. **lāle-veş:**
Gazel 68
Mısra: **11**
Lale gibi.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ ṣun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

2. **lāle-veş:**
Gazel 297
Mısra: **1**
Lale gibi.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

3. **lāle-veş:**
Gazel 101
Mısra: **11**
Lale çiçeği. II Kadeh.

Nergisi gör kāse-i zerle yazılmış lāle-veş
Himmetinde kīsesi uş sīm ile zerden ṭolar

4. **lāle-veş:**
Gazel 275
Mısra: **1**
Lale gibi.

Baġrumı dāġ-ı ġamuñla lāle-veş ḫūn eyleme
Zaʿferānın yüzümüñ yaşumla gül-gūn eyleme

lālezār:

1. **lālezārda:**-*da*
Nazm 5
Mısra: **21**
Lale bahçesi.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

2. **lālezār:**
Kaside 23
Mısra: **82**
Lale bahçesi.

Bir lālezāra beñzedi tīġuñla rezmgāh
Kʾol lālezār içinde çıḳa ṣad hezār āb

3. **lālezāra:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **81**
Lâle bahçesi.

Bir lālezāra beñzedi tīġuñla rezmgāh
Kʾol lālezār içinde çıḳa ṣad hezār āb

4. **lālezār:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Lale bahçesi. II Kan gölü.

Ḫūn-ı ʿadūdan eyledi tīguñ zemīni sürḫ
Nevrūzda nite ki ider lālezār āb

5. **lālezār:**
Gazel 49
Mısra: **11**
Lale bahçesi. II Kan gölü, âşığın kanlı gözyaşları.

Nergis gözi yaşıyla ḳılur bāġı lālezār
Çün ġamzeñ oḳı ḫūn-ı cigerden nişān virür

6. **lālezārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 190
Mısra: **16**
Lale bahçesi. II Kan gölü, âşığın kanlı gözyaşları.

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm

7. **lālezāra:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **14**
Lale bahçesi. II Kan gölü, âşığın kanlı gözyaşları.

Gözümi gül yüzüñ ebr-i bahāra döndüreli
Yaşumla yir yüzini lālezāra beñzetdüm

8. **lālezār:**
Kaside 24
Mısra: **46**
Lale bahçesi. II Kan gölü, âşığın kanlı gözyaşları.

Sāḳī piyāle ṣun ki bu ʿīdüñ ṣafāsına
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

lāle-zār:

1. **lāle-zār:**
Gazel 149
Mısra: **10**
Lale bahçesi. II Kan gölü.

Seyre çıḳduḳca seg-i kūyuñ ḳadem başmaġ içün
Yüzümi gülgün yaşumla lāle-zār itsem gerek

lālezār-ı cemālüñde:

1. **lālezār-ı cemālüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 52
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzel yüzünün lale bahçesi.

ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫˇār u zāruñdur

laʿl-i āteş-reng:

1. **laʿl-i āteş-reng:**
Gazel 227
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ateş renkli, kırmızı (dudak).

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

laʿl-i bedahşān:

1. **laʿl-i bedaḫşān:**
Gazel 62
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bedahşan yakutu.

Pāyuña ṣaçmaġ içün ey māh ṣarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

laʿl-i bedaḫşānı:

1. **laʿl-i bedaḫşānı:**-*ı*
Gazel 25
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bedahşan yakutu. || *Sevgilinin dudağı.*

Piyāle gūşesin aldı dehānı ḫalḳasına
Ṣan itdi laʿl-i Bedaḫşānı gūşvār ḳadeḥ

laʿl-i cān-bahşuñ:

1. **laʿl-i cān-baḫşuñ:**-*uñ*
Gazel 246
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Can bağışlayan dudak.

Şehd-i ẕikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāṣṣıyetde ol nice her derde dermān olmasun

laʿl-i dür-bārı:

1. **laʿl-i dür-bārı:**-*ı*
Gazel 229
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İnci saçan dudak.

Şaḳınup laʿl-i dür-bārı yavuz gözden yavuz dilden
Yazılmış ḫaṭṭ-ı jengārī yavuz gözden yavuz dilden

laʿl-i dür-bāruñ:

1. **laʿl-i dür-bāruñ:**-*uñ*
Gazel 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İnci saçan dudak.

Söze gelse laʿl-i dür-bāruñ dil ü cān oynadur
Ṣalınıcaḳ ḳāmetüñ serv-i ḫırāmān oynadur

laʿl-i dür-feşānuñ:

1. **laʿl-i dür-feşānuñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**

İnci saçan dudak. II İnci gibi değerli söz söylemek.

Bir itüñ gūşına lāyıḳ mıdur kim
Cevāhir ṭaḳa laʿl-i dür-feşānuñ

laʿl-i güher-zāsı:

1. **laʿl-i güher-zāsı:***-sı*
Gazel 162
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cevher yaratan la'l II Sevgilinin cevher saçan kırmızı dudakları.

Cāẕū gözi öldürdügini itmege iḥyā
ʿĪsī demidür laʿl-i güher-zāsı ʿAlīnüñ

laʿl-i ḫandān:

1. **laʿl-i ḫandān:**
Gazel 22
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gülümseyen dudak.

Şol Sikender isteyüp bulmadugı āb-ı ḥayāt
Ḫāṣṣıyyetde idemez bu laʿl-i ḫandān ile baḫs

laʿl-i lebinden:

1. **laʿl-i lebinden:***-in, -den*
Kaside 8
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Yakut değerinde dudak II Kırmızı dudak.

Ey kān-ı ḥüsne laʿl-i lebinden bahā viren
Bir ḫandeñüñ bahāsı degül ṣad hezār laʿl

laʿl-i lebüñ:

1. **laʿl-i lebüñ:***-üñ*
Gazel 153
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Lal taşına benzeyen kırmızı dudak.

Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ gibi mülüñ vardur senüñ

2. **laʿl-i lebüñ:***-üñ*
Gazel 189
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Lal taşına benzeyen kırmızı dudak.

Cemīʿ-i derde benüm ṭopraġum kefāret ola
Ne dem ki laʿl-i lebüñ ḥasretiyle ḫāk oluram

3. **laʿl-i lebüñ:***-üñ*
Gazel 350
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Lal taşına benzeyen kırmızı dudak.

Cān fedā ʿişve-i bādām-ı siyāhuña didüm
Işırup laʿl-i lebüñ pisteyi şekkerde ḳodı

laʿl-i muṣaffā:

1. **laʿl-i muṣaffā:**
Kaside 13
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Saf lal. Şarap.

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

laʿl-i nābuñdan:

1. **laʿl-i nābuñdan:***-uñ, -dan*
Gazel 25
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Saf dudak. II Sevgilinin saf kırmızı dudağı.

Getür getür berü sāḳī ki laʿl-i nābuñdan
Meyüñ yüzi ḳızarup oldı şermsār ḳadeḥ

laʿl-i nigārdan:

1. **laʿl-i nigārdan:***-dan*
Kaside 8
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dudağı.

ʿAhdüñde reng uġurladı laʿl-i nigārdan
Ber-dār olursa uġrı gibi vechi var laʿl

laʿl-i nūşdur:

1. **laʿl-i nūşdur:***-dur*
Gazel 69
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudak.

Ḫālüñ meger ki hindū-yı şekker-fürūşdur
Kim her nefes maḳām aña ol laʿl-i nūşdur

laʿl-i nūşīnüñden:

1. **laʿl-i nūşīnüñden:***-üñ, -den*
Gazel 140
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudak.

Būse el-ḥaḳ zehr-i ḳātil görinür
Laʿl-i nūşīnüñden itdükce vidāʿ

laʿl-i nūşuñ:

1. **laʿl-i nūşuñ:***-uñ*
Gazel 68
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudak.

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

laʿl-i rūḥ-efzāñı:

1. **laʿl-i rūḥ-efzāñı:***-ñ, -ı*
Gazel 175
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Cana can katan dudak.

ʿĀşıḳa kevşer gerekmez laʿl-i rūḥ-efzāñı ṣun
Yā ḥabībī rāḥatī fīʾr-rāḥa lā fīʾs-selsebīl

laʿl-i rūḥ-efzāyı:

1. **laʿl-i rūḥ-efzāyı:***-yı*
Gazel 65
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin cana can katan dudağı.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi şormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henūz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

laʿl-i şeker-bār:

1. **laʿl-i şeker-bār:**
Gazel 64
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şeker saçan lal II sevgilinin şeker saçan dudakları.

Zehr-i ḳātil görinür ṭāliʿ-i şūrumda şeker
Beni öldürmege ol laʿl-i şeker-bār öpilür

laʿl-i şeker-bāra:

1. **laʿl-i şeker-bāra:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şeker saçan lal II sevgilinin şeker saçan dudakları.

Ṭūṭī-i bāġ-ı suḫan Aḥmedʾi şīrīn-güftār
Her nefes cān atup ol laʿl-i şeker-bāra gider

laʿl-i şeker-bārından:

1. **laʿl-i şeker-bārından:**
Gazel 254
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Şeker saçan lal II sevgilinin şeker saçan dudakları.

İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker
Luṭf idüp finduḳ ḳodı fīʾl-ḥāl bādām üstine

laʿl-i şeker-bāruñ:

1. **laʿl-i şeker-bāruñ:**-*uñ*
Gazel 81
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şeker saçan lal II sevgilinin şeker saçan dudakları.

Ḫıżr kim dirler sen anuñ ʿaynısın ʿaynuʾl-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña laʿl-i şeker-bāruñ gelür

laʿl-i şeker-nūş:

1. **laʿl-i şeker-nūş:**
Gazel 133
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şeker içen kırmızı renkli dudak.

Ḥaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

laʿl-i şeker-rīzüñ:

1. **laʿl-i şeker-rīzüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şekerler saçan dudak.

Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ
Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvīzüñ senüñ

laʿl-i şīrīni:

1. **laʿl-i şīrīni:**-*i*
Gazel 326
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudak.

Egerçi mürdeyi ʿĪsā dirildürmiş duʿā ile
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şīrīni

laʿl-i terden:

1. **laʿl-i terden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yeni oluşmuş kırmızı lal taşı II gözyaşı.

Kāküli ucından ey dil ḫāme-veş ḳan aġla kim
Laʿl-i terden bula zīver kākül-i müşkīn-i dost

laʿl-i terdendür:

1. **laʿl-i terdendür:**
Gazel 193
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yeni oluşmuş kırmızı lal taşı II gözyaşı.

Ḫusrevā kimsin didüm didi ḥüsn sulṭānıyam
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

laʿl-i yār:

1. **laʿl-i yār:**
Gazel 22
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin lal gibi kırmızı dudakları.

Şāh ayaġı tozına hem-ser dirilmiş laʿl-i yār
Gūyiyā ʿĪsādur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḫs

2. **laʿl-i yār:**
Kaside 18
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin lal gibi kırmızı dudakları.

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

laʿlīn:

1. **laʿlīn:**
Gazel 68
Mısra: **11**
La'l taşından yapılmış, la'lden olan // Kırmızı renkli (la'l taşının ve şarabın kırmızılığı dolayısıyla).

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ ṣun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

2. **laʿlīn:**
Gazel 263
Mısra: **6**
Parlak kırmızı renkli kıymetli taş. II Âşığın gözyaşı.

Ne sāyildür yaşum kim işigüñde Giyer laʿlīn ḳabālar tāze tāze

laʿlinde:

1. **laʿlinde:**-*in, -de*
Gazel 139
Mısra: **5**
Kırmızı değerli taş. II Sevgilinin kırmızı dudağı.

Ey dil ḫaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḥaẓ

laʿlīn-külāh:

1. **laʿlīn-külāh:**
Gazel 188
Mısra: **7**
Kırmızı külah.

Şemʿ-i cihān-efrūzsın laʿlīn-külāh ol dostum
Ḫurşīd-i ʿālem-tābsın zerrīn-ḳabā ol ey ṣanem

laʿl-leb:

1. **laʿl-leb:**
Gazel 296
Mısra: **7**
Kırmızı dudaklı sevgili.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevs̱er şerbeti

laʿl-nisār:

1. **laʿl-niṣār:**
Terci-bend 2
Mısra: **31**
Lal saçan, dağıtan. (Gülün kırmızı yapraklarının dağılması bağlamında).

Nʾola şeh gibi olsa laʿl-niṣār Ṭoludur çünki zerle maḫzen-i gül

lām:

1. **lām:**
Gazel 34
Mısra: **6**
"Lam" harfi. II Sevgilinin yüzüne lam harfi gibi kıvrımlı dökülen zülfü.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

2. **lām:**
Gazel 254
Mısra: **14**
"Lam" harfi. II Sevgilinin yüzüne lam harfi gibi kıvrımlı dökülen zülfü.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

lā-mekān:

1. **lā-mekān:**
Kaside 21
Mısra: **36**
Belli bir yeri olmayan, mekânsız.

Evc-i rifʿatde murġ-ı himmetinüñ Cilvegāhını lā-mekān bulduñ

2. **lā-mekān:**
Kaside 5
Mısra: **6**
Mekansızlık. II [tas.] Mana âlemleri.

Ḫāne-i ḫāk-i siyehden geçüben ḫayme ḳurar
Lā-mekān ʿarṣasına himmeti dervīşlerüñ

latīf:

1. **laṭīf:**
Gazel 149
Mısra: **14**
Ar. Güzel, hoş.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

2. **laṭīf:**
Gazel 167
Mısra: **9**
Ar. Güzel, hoş.

Laṭīf olursa ʿiẕāruñda ṭañ degül ḫaṭṭuñ
Ki ṣuda rūşen olur lāciverd-i mīnā-reng

3. **laṭīf:**
Kaside 32
Mısra: **41**
Ar. Güzel, hoş.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

latīf ü ter:

1. **laṭīf ü ter:**
Gazel 95
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İnce ve taze.

Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar
Yüzine yüz vech ile mihr ü mehi çāker yazar

laṭīfe:

1. **laṭīfedür:**-*dür*
Kaside 8
Mısra: **32**
Kalp hallerine ait ince ve hoş mânâ, kelimelerle açıkça anlatılamayan, ancak rumuzlu olarak ehline sezdirilen ince anlam.

Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi
Rengīn laṭīfedür ṭutar aġzında mār laʿl

lāyıḳ:

1. **lāyıḳdur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **20**
Layık, uygun, yakışır.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

2. **lāyıḳ:**
Gazel 156
Mısra: **17**
1. Uygun, yaraşır, münâsip 2. Nitelikleriyle bir şeye hak kazanacak seviyede olan, bir şeyi hak edecek nitelikte bulunan.

Bir itüñ gūşına lāyıḳ mıdur kim Cevāhir ṭaḳa laʿl-i dür-feşānuñ

3. **lāyıḳ:**
Kıt'a 1
Mısra: **30**
1. Uygun, yaraşır, münâsip 2. Nitelikleriyle bir şeye hak kazanacak seviyede olan, bir şeyi hak edecek nitelikte bulunan.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

4. **lāyıḳ:**
Gazel 141
Mısra: **10**
Layık. II Hak eden.

Aḥmedʾi hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

5. **lāyıḳ:**
Kaside 16
Mısra: **15**
Ar. Uygun, yaraşır.

Ṭūṭī-i nuṭḳuña lāyıḳ şekeristān-ı maḳāl
Bülbül-i ṭabʿuña lāyıḳ bu gülistān-ı kerem

6. **lāyıḳ:**
Kaside 16
Mısra: **16**
Ar. Uygun, yaraşır.

Ṭūṭī-i nuṭḳuña lāyıḳ şekeristān-ı maḳāl
Bülbül-i ṭabʿuña lāyıḳ bu gülistān-ı kerem

7. **lāyıḳ:**
Gazel 22
Mısra: **2**
(Ar.) Uygun, yaraşır.

İtmesün ḫurşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḥs
Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḥs

lāyıḳ degül:

1. **lāyıḳ degül:**
Gazel 194
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yakışmaz, yaraşmaz, münasip değil.

Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vīrān olduġum

2. **lāyıḳ degül:**
Gazel 222
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yakışmamak.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

3. **lāyıḳ degül:**
Terci-bend 1
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Uygun olmamak, yaraşmamak, yakışmamak.

Ey ḫˇāce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ

lāyık degülem:

1. **lāyıḳ degülem:**
Kaside 16
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Yaraşmamak, layık olmamak.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

lāyık degülsin:

1. **lāyıḳ degülsin:**-*sin*
Nazm 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Uygun olmamak, yaraşmamak, yakışmamak.

El uzatma zülfine yāruñ var ey bī-dīn raḳīb
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

lāyık olmaġa:

1. **lāyıḳ olmaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 45
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Uygun olmak, hak etmek.

Lāyıḳ olmaġa temāşā-yı cemālüñe gözüm
Ṣubḥ-ı vaṣluñda gülāb ile yüzin pāk eyler

lāyık olmaz:

1. **lāyıḳ olmaz:**-*maz*
Gazel 334
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Uygun olmak, hak etmek.

Sür ḳapuñdan raḳīb-i ġammāzı
Lāyıḳ olmaz bihişte bühtāncı

leʾāl:

1. **leʾālī:**-*i*
Kaside 11
Mısra: **73**
Inciler.

Söz ʿarūsı zülfine naẓmum leʾālī dizdi kim
Silk-i cevherdür ser-ā-ser kākül-i müşkīn-i dost

2. **leʾāl:**
Kaside 20
Mısra: **58**
Inciler.

Ḫayāl-i laʿlüñ ile dāne dāne eşkümden
Dizildi kirpügüm ucında ḫūşe ḫūşe leʾāl

leb:

1. **lebinden:**-*inden*
Gazel 129
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebinden ḫaṭṭını şordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḫüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

2. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 12
Mısra: **7**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñ şeftālūsinüñ ḥasretinden
Gözüm dāmānına ṭoldurdı ʿunnāb

3. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 18
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Ḫaṭṭuñ ki ṭılısm itdi lebüñ dāʾiresine
Şīrīnlük içün müşk ile efsūn yazar ey dost

4. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 20
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Şekker lebüñ aġzuma sögerse
Sögmek degül ol duʿādur ey dost

5. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 60
Mısra: **11**
(Sevgilinin) dudağı.

Ṭoldurur ḥoḳḳa-i laʿlīne lebüñ gül-şekeri
Yaʿnī dil-ḫastelerüñ derdine tīmāra gider

6. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 61
Mısra: **7**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñ dürcin alur dil düzdi gözden
Dükāndan ḥoḳḳa-i mercān uġurlar

7. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 72
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.

Ḥaḳ bu kim cān derd-mendinüñ ṭabībidür lebüñ
Ḥoḳḳa-i laʿlīn açup derde devālar gösterür

8. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 86
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭopraġını laʿl ü zer çıḳar

9. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 105
Mısra: **8**
(Sevgilinin) dudağı.

Ġamzeler zaḫmın urur cān u göñül ḫastesine
Ki lebüñ dār-ı şifāsında devālar düzilür

10. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 121
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.

Virdügi-yʾçün lebüñ nişānını mey
Biz mey-i erġavānsuz olımazuz

11. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 123
Mısra: **17**
(Sevgilinin) dudağı.

Aḥmed ḳuluña lebüñ meyin şun
Kim żaʿfı var iḥtimāya döymez

12. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 136
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ
Ḳo ḳanum ile şoruşayın el-curūḥa ḳışāṣ

13. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **7**
(Sevgilinin) dudağı.

Sāḳiyā şun bezm-i ḥüsnüñden lebüñ cāmın bize
Kim benefşeyle müzeyyendür gülistānuñ senüñ

14. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 167
Mısra: **1**
(Sevgilinin) dudağı.

Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā tīr-i ḫadeng
ʿAceb mi merdüm-i bed-mest iderse yoḳ yire ceng

15. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 175
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu göñlüm ḳatīl

16. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 203
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.

Mey-gün lebüñ ḫayāline her gice ṣubḥa dek
Ġam meclisinde ḳanlar aḳıdur ḳabacıġum

17. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 234
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.

Göñüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām ṣundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

18. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 253
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñ devrinde zülfüñden ne teşvīş
Çü tiryāk ola efʿīden ne ḳorḫu

19. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 259
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñ ḫalāvetini benden işidenler ider
Ḥikāyet-i şekeristān-ı Mıṣrdan tevbe

20. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 282
Mısra: **7**
(Sevgilinin) dudağı.

Gerçi ḫandeñle yaḳīn oldı lebüñ varlıġı
İrimez diḳḳatüm illā ki gümāndur dimege

21. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 283
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫʷāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

22. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 304
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Nice bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş
Gerek ol ḳanları teskīn ide ʿunnāb gibi

23. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 307
Mısra: **8**
(Sevgilinin) dudağı.

Var idi peymānenüñ terkine peymānum velī
Tevbeler şındı lebüñ devrinde peymānum gibi

24. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 336
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.

Ḳanda kim ide lebüñ şehdini Aḥmed tekrār
Hīç kimse dile almaya mükerrer şekeri

25. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 343
Mısra: **11**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

26. **lebüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **2**
(Sevgilinin) dudağı.

Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿīd
Söyle kim vire lebüñ ḥalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd

27. **lebüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **11**
(Sevgilinin) dudağı.

Ḫˇān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekkerīn senbūsedür
Kim görinür gözlere şīrīn anuñla ḫˇān-ı ʿīd

28. **lebüñ:**-*üñ*
Kaside 29
Mısra: **25**
(Sevgilinin) dudağı.

Evvel çü lebüñ yādına mey-ḫāneye düşmiş
Āḫır ḳomadı ḫāne-i ḫammārı benefşe

29. **lebi:**-*i*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
(Sevgilinin) dudağı.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

30. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 12
Mısra: **1**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñden leẕẕet ister sükker-i nāb
Ruḫuñdan reng umar gül-berg-i sīr-āb

31. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 13
Mısra: **13**
(Sevgilinin) dudağı.

Bir būse diler Aḥmed-i dil-ḫaste lebüñden
Hīç olmayacaḳ sözleri söyletse nˀola teb

32. **lebi:**-*i*
Gazel 25
Mısra: **7**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebi şehīdinüñ üstinde ol sehī-ḳāmet
Dikerse gül budaġın vire berg ü bār ḳadeḥ

33. **lebine:**-*i, -n, -e*
Gazel 25
Mısra: **17**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñ lebine irişmege çāre yoḳ Aḥmed
Meger ki ṭopraġuñı ḳıla rūzigār ḳadeḥ

34. **lebinde:**-*in, -de*
Gazel 27
Mısra: **14**
(Sevgilinin) dudağı.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

35. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 49
Mısra: **4**
(Sevgilinin) dudağı.

ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

36. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 75
Mısra: **11**
(Sevgilinin) dudağı.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

37. **lebüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 86
Mısra: **1**
(Sevgilinin) dudağı.

Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar
Añsam dişüñi dīde-i terden güher çıḳar

38. **lebüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 91
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñi aġzına alduḳca Aḥmed
Ne söz kim söylese şīrīn olupdur

39. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 95
Mısra: **4**
(Sevgilinin) dudağı.

Kātib-i ḳudret cemālüñ muṣḥafın zeyn itmege
Lāciverd ile lebüñe sūre-i Kevs̱er yazar

40. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 104
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.

Ḫusrevā Şīrīn lebüñden işidenler ḳıṣṣamı
Āh idüp Leylī vü Mecnūn dāsitānın yaḳdılar

41. **lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 115
Mısra: **7**
(Sevgilinin) dudağı.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

42. **lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 116
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Gözleri siḥr-āferīn ü lebleri muʿciz-nigār
Ġamzesi ʿābid-firīb ü ḫandesi ʿāşıḳ-güdāz

43. **leb:**
Gazel 135
Mısra: **7**
(Sevgilinin) dudağı.

Leb ü ḫālüñ ḫayāli olalı gözde
Nişeste ḫoş olur pālūde ḫaşḫāş

44. **lebi:**-*i*
Gazel 140
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.

Şormaġ isterdüm lebi rāzın didi
Küllü sırrin cāvazeʾl-iṣneyni şāʿ

45. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 150
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

46. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 158
Mısra: **16**
(Sevgilinin) dudağı.

Şan ḳıldı devr-i cāma işāret hilāl-i ʿīd
Çün kim lebüñe eyledi remz-i nihān ḳaşuñ

47. **lebi:**-*i*
Gazel 162
Mısra: **8**
(Sevgilinin) dudağı.

Bostān-ı viṣālinden eger mīve ṣatarsa
Biñ cāna ucuzdur lebi ḫurmāsı ʿAlīnüñ

48. **lebi:**-*i*
Gazel 163
Mısra: **8**
(Sevgilinin) dudağı.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

49. **leblerinüñ:**-*ler, -i, -n, -üñ*
Gazel 236
Mısra: **6**
(Sevgilinin) dudağı.

Şevḳını ruḫlarınuñ şemʿ-i ḳamerden bilüben
Ẕevḳını leblerinüñ şehd ü şekerden ṣorasın

50. **lebüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 239
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

51. **leb:**
Gazel 255
Mısra: **7**
(Sevgilinin) dudağı.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

52. **lebüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 266
Mısra: **2**
(Sevgilinin) dudağı.

Göster yüzüñi kim ḳameri bī-ḳarār ide
Depret lebüñi kim şekeri şermsār ide

53. **lebinüñ:**-*in, -üñ*
Gazel 267
Mısra: **14**
(Sevgilinin) dudağı.

Ḫamr içerdüm ḫ̆āb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

54. **lebi:**-*i*
Gazel 269
Mısra: **7**
(Sevgilinin) dudağı.

El-emānet açma dil-dāruñ lebi rāzın dile
ʿĀḳil iseñ eyleme mecnūnı maḥrem rāzuña

55. **lebine:**-*i, -n, -e*
Gazel 282
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebine noḳṭa-i vehmī dir iken ehl-i ḫayāl
Ḥaḳ bilür utanuruz ḥoḳḳa-dehāndur dimege

56. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 282
Mısra: **2**
(Sevgilinin) dudağı.

Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cināndur dimege

Dil mi varur lebüñe çeşme-i cāndur dimege

57. **lebe:**-*e*
Gazel 310
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Gerçi cām-ı dehenüñ şevḳıne cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

58. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 311
Mısra: **8**
(Sevgilinin) dudağı.

Leylī şaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

59. **lebinüñ:**-*in, -üñ*
Gazel 313
Mısra: **4**
(Sevgilinin) dudağı.

Mey virdi ṣafā ʿīşümüzüñ telḫīgine
Sāḳī lebinüñ ʿaksi meger sāġara düşdi

60. **lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 332
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.

Kevṣer lebüñle Ḫıżr ḫaṭuñ gördi reşkden
Ẓulmāta girdi çeşme-i ḥayvān didükleri

61. **leblerinden:**-*ler, -in, -den*
Gazel 351
Mısra: **9**
(Sevgilinin) dudağı.

Şifā umsam ḳaçan kim leblerinden
Utanup yüze ṭutar dest-māli

62. **lebüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 17
Mısra: **21**
(Sevgilinin) dudağı.

Öykünerem dir ise ġonca lebüñe ne ʿaceb
Söyledür aġıza ne gelse göñül darluġı

63. **lebüñle:**-*üñ, -le*
Kıt'a 7
Mısra: **1**
(Sevgilinin) dudağı.

Göz ü gönlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā gönül nā-yāb göz

64. **lebi:**-*i*
Nazm 29
Mısra: **3**
(Sevgilinin) dudağı.

Lebi Şīrāzī ḥalvādur ṣatarsa
Deger Mıṣr u Buḫārā vü Semerḳand

65. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Terci-bend 2
Mısra: **42**
(Sevgilinin) dudağı.

Aġzını pür-dürer ḳılur şebnem
Çün lebüñden virür nişān ġonca

66. **lebinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 7
Mısra: **113**
Dudak.

Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevs̱er güneş

67. **lebinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 8
Mısra: **74**
Dudak.

Cūduñdan iḥtiyāṭ ider anuñ ʾçün olımaz
Dilber lebinde daḫı olan āşikār laʿl

68. **lebüm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **27**
Dudak.

Didi lebüm sözin igen alma zebānuña
Elmasdan ṣaḳın ki bulur inkisār laʿl

69. **lebüñ:**-*ün*
Kaside 8
Mısra: **5**
Dudak.

Düşse ṣafaḳ yirine lebüñ ʿaksi nā-gehān
Fīʾl-ḥāl ola bu nüh felek-i bī-ḳarār laʿl

70. **lebüñ:**-*ün*
Kaside 8
Mısra: **10**
Dudak.

Ḳıldı ṣaçuñ hevāsına ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa müşk
İtdi lebüñ ḫayāline terk-i diyār laʿl

71. **lebinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 12
Mısra: **17**
Dudak.

Ḫālini gördüm lebinde ḫālini ṣordum didi
Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

72. **lebüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 20
Mısra: **51**
Dudak.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḫāl

73. **lebdür:**-*dür*
Nazm 31
Mısra: **1**
Dudak.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

74. **lebdür:**-*dür*
Nazm 42
Mısra: **1**
Dudak.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

75. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 25
Mısra: **17**
F. Dudak.

Lebüñ lebine irişmege çāre yoḳ Aḥmed
Meger ki ṭopraġuñı ḳıla rūzigār ḳadeḥ

76. **lebüm:**-*üm*
Gazel 264
Mısra: **7**
Dudak.

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

77. **lebüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 31
Mısra: **7**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Cānum megesi ḳalup lebüñde
Oldı per ü bāli şekker-ālūd

78. **leblerüñ:**-*lerüñ*
Gazel 70
Mısra: **5**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Leblerüñ dāruʾş-şifāsında ġubār-ı müşk ile
Ḥoḳḳa-i laʿl üzre yazılmış ki bu tiryākdur

79. **lebin:**-*in*
Gazel 75
Mısra: **23**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḫaṭuñ
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

80. **leblerüñ:**-*lerüñ*
Gazel 206
Mısra: **24**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber ṣatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾş-şifāsın bilmedüm

81. **leblerüñ:**-*lerüñ*
Gazel 298
Mısra: **16**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

82. **lebüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 8
Mısra: **37**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Nūş eyle cām-ı bādeyi nūşīn lebüñle kim
Gūş-ı ḳadeḥde zeyn ola bir gūşvār laʿl

83. **leb:**
Kaside 8
Mısra: **82**
Dudak.

İrseydi Çīn diyārına laʿlüñ cevāhiri
Hergiz ḳomazdı leb yerine büt-nigār laʿl

84. **lebüñ:**-*üñ*
Gazel 17
Mısra: **9**
Dudak, sevgilinin dudağı.

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed
Çün ġonca gibi baġrını ḳan eyledüñ ey dost

85. **leblerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Gazel 307
Mısra: **3**
Dudak, sevgilinin dudağı.

Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin
Hīç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

86. **lebüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **160**
Dudak, sevgilinin dudağı.

Ḳan yudar ıraḳdan ḳabaġum gibi şurāḥī
Alduḳca lebüñ būselerin kāse-i ḥamrā

87. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 12
Mısra: **2**
Dudak, sevgilinin dudağı.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā şun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

88. **leblerüñi:**-*ler, -üñ, -i*
Kaside 24
Mısra: **37**
Dudak.

Didüm kim itdi leblerüñi çeşme-i ḥayāt
Didi ki būse-i der-i dergāh-ı şehriyār

89. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 55
Mısra: **2**
Dudak ll Sevgilinin dudağı.

Ruḥlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bādeyle bilem gibi gelür

90. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 101
Mısra: **13**
Dudak ll Sevgilinin dudağı.

Leblerüñ yāḳūtını naẓm idicek lüʾlüʾ gibi
Aḥmed-i dīvānenüñ dīvānı gevherden ṭolar

91. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 266
Mısra: **9**
Dudak ll Sevgilinin dudağı.

Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḥalḳasın aña tā gūş-vār ide

92. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 274
Mısra: **7**
Dudak ll Sevgilinin dudağı.

Ġamzeñ şehīdi leblerüñ iḥyāsın istemez
Sālik ki müntehī ola baḳmaz kerāmete

93. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 320
Mısra: **18**
Dudak ll Sevgilinin dudağı.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

94. **leblerüñ:**-*ler, -üñ*
Müfret 6
Mısra: **1**
Dudak ll Sevgilinin dudağı.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

95. **lebi:**-*i*
Gazel 214
Mısra: **9**
(Âşıḳın) dudağı.

Lebi nişānını sırr ile şormaġa Aḥmed
Müdām cām-ı mey-i ḫoş-güvāra yalvaralum

96. **lebinüñ:**-*in, -üñ*
Gazel 90
Mısra: **3**
Dudak. II Sevgilinin dudakları.

Lebinüñ manṭıḳı tesḫīri durur ins ü melek
Ol perī-çihre meger mühr-i Süleymān götürür

97. **lebinden:**-*in, -den*
Kaside 28
Mısra: **9**
Dudak || sevgilinin dudağı.

Ṭatlu sözler kim gelür şīrīn lebinden dilberüñ
Āb-ı ḥayvāndur ṣanasın çeşme-i cāndan ṭamar

leb-ā-leb:

1. **leb-ā-leb:**
Kaside 31
Mısra: **49**
Ağzına kadar dolu.

Ḫūn oldı leb-ā-leb ciger-i ġonca-i rengīn
Ḳan derledi gülşende ḥayādan gül-i ḥamrā

leb-be-leb:

1. **leb-be-leb:**
Gazel 75
Mısra: **11**
Dudak dudağa, yakın olmak, vakit geçirmek, baştan sona dolu olmak, ağzına kadar dolu olmak.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

lebbeyk:

1. **lebbeyk:**
Gazel 8
Mısra: **3**
"Buyrunuz, ne emrettiniz efendim!" anlamında bir söz.

Kaʿbe ḳapuñ ṣafāsına lebbeyk uranlaruñ
Beytüʾl-ḥarāma saʿyi var ise ḥarām ola

leb-i cān-baḫşuñ:

1. **leb-i cān-baḫşuñ:***-uñ*
Gazel 277
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Can veren dudak, can bağışlayan dudak.

Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur cām-ı Ceme
Leb-i cān-baḫşuñ ile ṣun mey-i gül-fām feme

leb-i cūy:

1. **leb-i cūy:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Irmak kenarı.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

leb-i ġonçe:

1. **leb-i ġonçe:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dudağı gonca gibi küçük ve güzel olan (kimse).

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

leb-i gülgūnı:

1. **leb-i gülgūnı:***-ı*
Terci-bend 2
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli dudak.

Leb-i gülgūnı reşkine yāruñ Nʾola her dem yudarsa ḳan ġonca

lebi ḥalvāsı:

1. **lebi ḥalvāsı:**
Gazel 163
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dudağının helvası.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

leb-i ʿīsī-demiyle:

1. **leb-i ʿīsī-demiyle:***-i, -ile*
Terci-bend 2
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) İsa nefesli dudağı. || Sevgilinin Hz. İsa gibi ölülere ve aşıklarına hayat veren dudağı, öpücüğü.

Leb-i ʿĪsī-demiyle cānānuñ
Cān bulup çāk ider kefen lāle

leb-i laʿlini:

1. **leb-i laʿlini:**
Gazel 351
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Lal gibi kırmızı dudakları.

Leb-i laʿlini yād itdükce Aḥmed
Ṭolar ḫūn-ı cigerle dest-māli

leb-i laʿlīnüñ:

1. **leb-i laʿlīnüñ:**
Gazel 336
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin lal taşı gibi kırmızı dudakları.

Leb-i laʿlīnüñ açup ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri
Ṣıdı bir ḫande-i şīrīn ile dürc-i güheri

leb-i laʿlīnüñe:

1. **leb-i laʿlīnüñe:***-üñ, -e*
Gazel 227
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin lal taşı gibi kırmızı dudakları.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

leb-i laʿlüñ:

1. **leb-i laʿlüñ:***-üñ*
Gazel 80
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Lal gibi kırmızı dudakları.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

2. **leb-i laʿlüñ:***-üñ*
Gazel 44
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Lal taşı gibi kırmızı dudak.

Gerçi dilden güniler cān leb-i laʿlüñ ḫaberin
Söze gelse leb-i laʿlüñi ḫaberden güniler

leb-i laʿlüñe:

1. **leb-i laʿlüñe:***-üñ, -e*
Gazel 264
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Lal gibi kırmızı dudakları.

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger toprāġumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

leb-i laʿlüñi:

1. **leb-i laʿlüñi:***-üñ, -i*
Gazel 44
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Lal taşı gibi kırmızı dudak.

Gerçi dilden güniler cān leb-i laʿlüñ ḫaberin
Söze gelse leb-i laʿlüñi ḫaberden güniler

leb-i mey-gūndan:

1. **leb-i mey-gūndan:***-dan*
Gazel 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şarap renkli dudak.

Bu leb-i mey-gündan özge ne şarāb-ı nāb olur
Ol ruḫ-ı gülgüna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

leb-i mey-günı:

1. **leb-i mey-günı:**
Gazel 336
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şarap renkli dudak. II Sevgilinin şarap renkli dudağı.

Yiridür gitmese dilden leb-i mey-günı müdām
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

leb-i rengīn-i yār:

1. **leb-i rengīn-i yār:**
Kaside 8
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin parlak renkli dudağı.

İksīr-i ḫāk-i pāyuñı raġbetle öpeli
Oldı ʿaḳīḳ iken leb-i rengīn-i yār laʿl

leb-i sāḳī:

1. **leb-i sāḳī:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sakinin (kadeh, içki sunan kimsenin) dudağı.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

leb-i şekker-feşān:

1. **leb-i şekker-feşān:**
Gazel 150
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şeker saçan dudak, tatlı konuşan ağız.

Gül mevsimi irişdi mey-i erġavān gerek
Meclisde nuḳlümüz leb-i şekker-feşān gerek

leb-i şīrīnüñ:

1. **leb-i şīrīnüñ:**-*üñ*
Gazel 228
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudak.

Ṭūṭī-i bāġ-ı İremdür ki şekerden dem urur
Leb-i şīrīnüñ içün Aḥmed açar olsa dehen

lebler:

1. **leblerinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 241
Mısra: **13**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan aġladum güldi didi
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

leblerüñ:

1. **leblerüñ:**
Gazel 1
Mısra: **13**
(Sevgilinin) dudağı.

Leblerüñ ṣun gözlerüñden mest olan ʿāṣıḳlara
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü şeker ḳıl dāʾimā

2. **leblerüñ:**
Gazel 147
Mısra: **15**
(Sevgilinin) dudağı.

Leblerüñ esrārını mey-ḫāneden ṣormaḳ gerek
Ġayb-bīn çoḳdur ve līkin kāşif-i esrār yoḳ

3. **leblerüñ:**
Gazel 256
Mısra: **5**
(Sevgilinin) dudağı.

Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekʾoldı ġarḳ-ı āb
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

4. **leblerüñ:**
Gazel 320
Mısra: **4**
(Sevgilinin) dudağı.

Ġoncalar ʿĪsī demidür diyü çāk eyler kefen

Leblerüñ şevḳı ḳılalı bülbül-i gūyā beni

lebüñʾçün:

1. **lebüñʾçün:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Dudağın için.

Ölsem lebüñʾçün eyleseler ṭopraġum sebū
Ṣu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar leẕīẕ

legen:

1. **legen:**
Gazel 183
Mısra: **7**
Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap.

Nergis altundan legen ṭutar elinde bende-vār
Yüzini yumaġ içün sulṭān-ı devlet-mend gül

2. **legeni:**-*i*
Nazm 3
Mısra: **10**
Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

3. **legen:**
Terci-bend 2
Mısra: **72**
Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap.

Ṣubḥ-dem gül ʿarūsı ḳarşusına Dutdı yāḳūtdan legen lāle

leʾīm:

1. **leʾīm:**
Nazm 7
Mısra: **4**
Alçak, aşağılık, cimri [kimse].

Dāyim kerīm mālı gibi bī-ṣebāt olup

Her dem leʾīm ʿahdi gibi bī-ḳarārsın

2. **leʾīmüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **52**
Alçak, aşağılık kimse.

Ekremüʾl-ḫalḳsın ey vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām
Her leʾīmüñ sözin işitme budur şān-ı kerem

leḳad:

1. **leḳad:**
Kaside 20
Mısra: **88**
Muhakkak, şüphesiz.

Elüñde zevraḳ-ı zerrīni gördi didi felek
Leḳad raʾeytü ḥilālen yedūru fevḳa hilāl

lekeʾl-ʿızzü veʾl-ʿalā:

1. **lekeʾl-ʿızzü veʾl-ʿalā:**
Kaside 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Yücelik ve şeref.

Saḳf-ı sarāy-ı ḳadrüñe naḳḳāş-ı lem-yezel
Naḳş eylemiş ki dāme lekeʾl-ʿızzü veʾl-ʿalā

leng:

1. **leng:**
Kaside 14
Mısra: **42**
Topal, aksak.

O şehsüvāra ʿinān-gīr ola mı dest-i ṣabā
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

lenger:

1. **lengerler:**-*ler*
Gazel 85
Mısra: **10**
Gemi demiri, çapa.

Fülk-i dilden ḫayāl-i peykānuñ
Ḳaʿr-ı deryāya ṣaldı lengerler

2. **lenger:**
Kaside 7
Mısra: **98**
Çapa.

Baḥr-i cūduñdan felek fülkin cevāhir ṭoldurup
Düzedür şekl-i hilālīden gümüş lenger güneş

lerzān:

1. **lerzān:**
Kaside 19
Mısra: **89**
Far. Titreme.

Cān-ı ʿāşıḳ bīm-i fürḳatde nice lerzān ise
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaşmuñ itseñ aña kīn

lerzān ola:

1. **lerzān ola:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Titremek.

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḫummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

lerze düşürmiş:

1. **lerze düşürmiş:**-*miş*
Gazel 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Titreme, titreyiş düşürmek; titretmek.

Lerze düşürmiş iken cānuma ḫummā-yı firāḳ
Virdi tedbīr-i şitā şerbet-i vaṣluñla devā

leşker:

1. **leşkere:**-*e*
Gazel 313
Mısra: **12**
Asker.

ʿUşşāḳı cünūn eyledi āvāze-i ḫüsnüñ
Ṣan kūs urulup velvelesi leşkere düşdi

2. **leşker:**
Kaside 7
Mısra: **90**
Asker.

Āfitāb-ı rāyuña olmaz muḳābil nice kim
ʿArż ide ṭabl u ʿalemle nūrdan leşker güneş

3. **leşker:**
Gazel 254
Mısra: **8**
(Ar.) Asker.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

4. **leşker:**
Gazel 324
Mısra: **8**
(Ar.) Asker.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden ṣır ḳalb-i ʿuşşāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

5. **leşker:**
Kaside 11
Mısra: **54**
(Ar.) Asker.

Ṭapuña cān u göñül mülkin musaḫḫar ḳılmaġa
Her ṭarafdan çekdi leşker kākül-i müşkīn-i dost

6. **leşker:**
Kaside 18
Mısra: **13**
(Ar.) Asker.

Tedbīr ile leşker ṣıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOsmāna ṣıḥḥat yaraşur

7. **leşkerle:**-*le*
Nazm 31
Mısra: **4**
(Ar.) Asker.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

8. **leşkerüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **61**
Asker || Ordu.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

9. **leşkeri:**-*i*
Gazel 265
Mısra: **4**
Asker, ordu.

Ġam ṭarīḳında helāk itme ṣaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣaġ ilte selāmet getüre

10. **leşkerin:**
Gazel 11
Mısra: **3**
Asker, ordu.

Ṣaldı zülfin kim şikest ide dil ü cān leşkerin
Ehl-i İslām üstine nʾiderdi bir bī-dīn ṣalup

leşker-i firʿavn:

1. **leşker-i firʿavn:**
Gazel 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Firavun askeri. (Sevgilinin ayva tüyleri.).

Ṣan leşker-i Firʿavn idi bu ḫaṭṭ-ı ġubāruñ
Kim ʿārıżuñ ābında helāk eyledi Mūsā

leşker-i zeng:

1. **leşker-i zeng:**
Kaside 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Zenci asker. İfade beyitte "gece" yerine kullanılmıştır, gece zenci askere benzetilmiştir.

Uyandı meşʿale-i ṣubḥ u yandı şemʿ-i felek
Dürüldi çāder-i kühlī ve göçdi leşker-i zeng

leşker-i zülfüñ:

1. **leşker-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 324
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Saç ordusu, askeri.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden ṣır ḳalb-i ʿuşşāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

let:

1. **let:**
Gazel 286
Mısra: **10**
Dayak, dövme.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

leṭāfet:

1. **leṭāfet:**
Gazel 155
Mısra: **5**
(Ar.) Hoşluk, güzellik, incelik.

Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış
Ol ẓarūretden durur ṣofī bu perhīzüñ senüñ

2. **leṭāfet:**
Gazel 213
Mısra: **12**
(Ar.) Hoşluk, güzellik, incelik.

Yā āb-ı luṭf-ı ʿiẕārın mı yā kenārında
Leṭāfet ile biten sebze-zārı mı diyelüm

3. **leṭāfet:**
Gazel 291
Mısra: **11**
(Ar.) Hoşluk, güzellik, incelik.

Aḥmedʾi sürme ḳapuñdan ki leṭāfet virimez
Bezm-i gülzāra igen bülbül-i zār ayrulıġı

4. **leṭāfet:**
Kaside 20
Mısra: **50**
(Ar.) Hoşluk, güzellik, incelik.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫıṣāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

5. **leṭāfet:**
Kıt'a 18
Mısra: **4**
(Ar.) Hoşluk, güzellik, incelik.

Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḫayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

6. **leṭāfet:**
Mesnevi 4
Mısra: **45**
(Ar.) Hoşluk, güzellik, incelik.

Bu ḫaṭ evvel leṭāfet gösterürdi
Ruḫ-ı yāra melāḥat gösterürdi

7. **leṭāfetiñden:**-*i , -n, -den*
Gazel 144
Mısra: **12**
Ar. Güzellik.

ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḥüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

leṭāfet-i dürr-i ʿaden:

1. **leṭāfet-i dürr-i ʿaden:**
Gazel 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Aden incisinin güzelliği.

Ġonca lebüñ ṭarāvet-i berg-i semen ṭutar
Lūlū dişüñ leṭāfet-i dürr-i ʿAden ṭutar

leṭāyif:

1. **leṭāyif:**
Gazel 85
Mısra: **16**
Güzellikler.

ʿĀrıżuñ luṭfın ögmege bülbül
Berg-i gülden leṭāyif ezberler

2. **leṭāyifini:**-*i, -n, -i*
Terci-bend 2
Mısra: **99**
Güzellikler.

Dostāna gülüñ leṭāyifini
Her nefes ḳıldı dāstān bülbül

leṭāyif-i ḥüsn:

1. **leṭāyif-i ḥüsn:**
Gazel 144
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**

Sevgilinin güzelliğinin hikâyesi.

Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed beyān resāyiline
Yazar leṭāyif-i ḥüsn ü ider ḥikāyet-i luṭf

leṭāyif-i ḥüsnin:

1. **leṭāyif-i ḥüsnin:**-*i, -n-in*
Gazel 213
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzelliğinin hikâyesi.

Yazup leṭāyif-i ḥüsnin beyān varaḳlarına
Benefşe berg-i gülüñ perdedārı mı diyelüm

letle:

1. **letlerem:**-*r, -em*
Gazel 286
Mısra: **9**
Dayak atmak, dövmek.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

levḥ:

1. **levḥinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 221
Mısra: **5**
Üzerine yazı yazılabilecek ve resim yapılabilecek yassı düz nesne veya yüzey.

Göñlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

2. **levḥde:**-*-de*
Kaside 6
Mısra: **94**
Üzerine yazı yazılan düz nesne II Levh-i mahfūz: Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

3. **levḥ:**
Kaside 1
Mısra: **39**
Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.

ʿİlmüñ kitābı noḳṭasıdur levḥ ile ḳalem
Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur arż ile semā

4. **levḥde:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **184**
Üzerine yazı yazılabilecek ve resim yapılabilecek yassı düz nesne veya yüzey.

Şol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ
Ṣuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola ṣāhā

5. **levḥ:**
Kıt'a 24
Mısra: **3**
Üzerine yazı yazılabilecek ve resim yapılabilecek yassı düz nesne veya yüzey.

Yazdı levḥ üzre ḳalem tārīḫini
Ḳayṣer oldı Rūm'a Sulṭān Bāyezīd

6. **levḥde:**-*de*
Gazel 267
Mısra: **2**
Üzerine yazı yazılabilecek ve resim yapılabilecek yassı düz nesne veya yüzey.

Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsīr ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥrīr ide

7. **levḥ:**
Gazel 323
Mısra: **14**
Sayfa. II Levh-i mahfūz: Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha. lll İnsanın yüzü.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

levḥ ü ḳalemle:

1. **levḥ ü ḳalemle:**-*le*
Kaside 30
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Levh-i mahfuz; Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha.

Levḥ ü ḳalemle zeyn olalı mekteb-i ezel
Rāyuñ öñinde pīr-i ḫıred ders-ḫᵛān imiş

levḥa-i zerrīnüñe:

1. **levḥa-i zerrīnüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 6
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Altından levha.

Mirʾāt-ı müzehheb aṣar altun resen ile
Ḫurşīd kʾola levḥa-i zerrīnüñe hem-tā

levḥ-i cemāle:

1. **levḥ-i cemāle:**-*e*
Gazel 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cemal (güzellik) levhası.

Seyl-āb yaşum irdi meger levḥ-i cemāle
Kim ḫaṭṭı ġubārından anı ḳıldı mücellā

levḥ-i cemālüñdeki:

1. **levḥ-i cemālüñdeki:**
Gazel 350
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Cemal (güzellik) levhası.

Virdi Ḥaḳ levḥ-i cemālüñdeki sīmīn elife
Bir kerāmet kʾanı engüşt-i peyemberde ḳodı

levḥ-i ḥüsnüñde:

1. **levḥ-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 73
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik levhası.

Levḥ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṣbāt olur

Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣüret-i aʿmālidür

levḥ-i müẕehheb:

1. **levḥ-i müẕehheb:**
Gazel 13
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yaldızlanmış levha. II Âşığın yüzü.

Ḳapuña yüzüm sürdügüme nükte budur kim
Bāb üzre yaraşur kim ola levḥ-i müẕehheb

levḥ-i perīşāna:

1. **levḥ-i perīşāna:***-a*
Gazel 204
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dağınık levha. II Âşığın kederli gönlü.

Zülfüñ ḥikāyetini göñülde miṣāl idüp
Ġam ḳıṣṣasını levḥ-i perīşāna yazmışam

leyl:

1. **leyl:**
Gazel 188
Mısra: **6**
Gece.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşenliḳā ol ey ṣanem

leyl ü nehār:

1. **leyl ü nehār:**
Kaside 8
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz.

Naẓm eylesem maḳālümi gūş eylese felek
Çeşm-i kevākib aḳıda leyl ü nehār laʿl

2. **leyl ü nehār:**
Kaside 23
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz.

Zülf ü ruḫuñ hevāsını maṭlūb idindi kim
Rāh-ı ṭalebde yüridi leyl ü nehār āb

3. **leyl ü nehār:**
Kaside 22
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz, sürekli.

ʿAdlüñde ḫalḳı ġarḳ ile itdügi-yʾçün helāk
Sürindi yüzi üstine leyl ü nehār āb

4. **leyl ü nehār:**
Gazel 83
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz; devamlı, aralıksız.

Raḥm it dil-i şikestesine Aḥmedʾüñ kʾider
Zülf ü ruḫuñ ḫayāl ile leyl ü nehār ṣabr

leyle-i hecrān-ı dost:

1. **leyle-i hecrān-ı dost:**
Gazel 38
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Dostun, sevgilinin ayrılık gecesi.

ʿÖmrden maḥsūb olursa leyle-i hecrān-ı dost
ʿÖmr-i ʿāşıḳ zülf-i cānān gibi bī-pāyān olur

leyle-i kadr:

1. **leyle-i ḳadr:**
Kaside 6
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **-**
Kadir gecesi.

Zülf-i siyehüñden görinür tāb-ı cemālüñ
Ṣan leyle-i ḳadr içre ḳılur nūr tecellā

leyle-i kamrā:

1. **leyle-i ḳamrā:**
Kaside 6
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
Ayın aydınlattığı gece.

Gerd-i sipehüñ ẓulmetiyle şuʿle-i tīġuñ
Gösterdi Şehā ḫarb günin leyle-i ḳamrā

leylī:

1. **leylīyi:***-yi*
Gazel 179
Mısra: **3**
Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

2. **leylī:**
Gazel 311
Mısra: **7**
1. Karanlık. 2. Leyla ve Mecnun hikayesindeki kadın kahraman "Leyla".

Leylī ṣaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

3. **leylī:**
Gazel 173
Mısra: **2**
Aşk kahramanı Mecnun'un uğruna çöllere düştüğü kadın, Leyla. II Sevgili.

Kākül-i dost şıdı göñlüñi ben maḥzūnuñ
Dir gören kāsesini Leylī şımış Mecnūnuñ

4. **leylī:**
Gazel 179
Mısra: **5**
Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.

Leylī gülüp sözine anuñ didi Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

leylī vü mecnūn:

1. **leylī vü mecnūn:**
Gazel 164
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Leylâ ve Mecnûn.

Ġuṣṣadan bir ḥışṣedür Leylī vü Mecnūn ḳıṣṣası
Dostāna naḳl olaldan dāstānı Yūsufuñ

2. **leylī vü mecnūn:**
Gazel 104
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Leyla ile Mecnun (Leyla ile Kays'ın aşkını anlatan meşhur Arap hikayesi).

Ḫusrevā Şīrīn lebüñden işidenler ḳıṣṣamı
Āh idüp Leylī vü Mecnūn dāsitānın yaḳdılar

leylī-i zülfin:

1. **leylī-i zülfin:**-*in*
Gazel 134
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Saçın siyahlığı, gece gibi siyah saç.

Ol ṣanem kim Leylī-i zülfin girih-gīr eylemiş
Raḥm idüp Mecnūnına tedbīr-i zencīr eylemiş

leylī-i zülfüñ:

1. **leylī-i zülfüñ:**
Gazel 337
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Saçın siyahlığı, gece gibi siyah saç.

Aḥmedʾi Mecnūn iderse Leylī-i zülfüñ ne ṭañ
Oldı sen Şīrīn-lebüñ Ferhād-ı ʿālem Ḫusrevi

leylī-i zülfüñde:

1. **leylī-i zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 275
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Saçın siyahlığı, gece gibi siyah saç.

ʿAḳl-ı külli Leylī-i zülfüñde Mecnūn eyleyüp
Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn eyleme

lezīz:

1. **lez̲īz̲:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Ar. Lezzetli.

Ölsem lebüñʾçün eyleseler ṭopraġum sebū
Şu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar lez̲īz̲

2. **lez̲īz̲:**
Gazel 32
Mısra: **2**
I. Lezzetli, tatlı. II. Zevk veren, hoşa giden.

Oldı ṭurunc-ı ġabġabuñ ey sīm-ber lez̲īz̲
Olmaz bihişt mīveleri bu ḳadar lez̲īz̲

3. **lez̲īz̲:**
Gazel 32
Mısra: **4**
I. Lezzetli, tatlı. II. Zevk veren, hoşa giden.

Vaṣluñ naʿīmi lez̲zetini ḳanda söyleyem
Kʾolur ġamuñ dile nite kim gül-şeker lez̲īz̲

4. **lez̲īz̲:**
Gazel 32
Mısra: **6**
Daha iyi, cazip, hoş.

Bāġ-ı cihānda bitmeye ey naḫl-i fitne-bār
Şīrīn lebüñ gibi daḫı ḫurmā-yı ter lez̲īz̲

5. **lez̲īz̲:**
Gazel 32
Mısra: **16**
Daha iyi, cazip, hoş.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir s̲emer lez̲īz̲

6. **lez̲īz̲:**
Gazel 32
Mısra: **18**
Daha iyi, cazip, hoş.

Şol deñlü zehr-i ḳahr içürür Aḥmedʾe felek
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger lez̲īz̲

lezīz oldı:

1. **lez̲īz̲ oldı:**-*dı*
Gazel 32
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Lezzetli olmak.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẓar lez̲īz̲

2. **lez̲īz̲ oldı:**-*dı*
Gazel 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı, lezzetli olmak; hoşa gitmek, zevk vermek.

Oldı ṭurunc-ı ġabġabuñ ey sīm-ber lez̲īz̲
Olmaz bihişt mīveleri bu ḳadar lez̲īz̲

lezīz olur:

1. **lez̲īz̲ olur:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Lezzetli olmak.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum s̲evāba gir
Kim elden ise olur aġızda şeker lez̲īz̲

2. **lez̲īz̲ olur:**-*ur*
Gazel 32
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Lezzetli olmak.

Şekker lebüñ mi virdi ḥalāvet sözüñe kim
Düşnām-ı telḫ andan olur ey püser lez̲īz̲

lezzet:

1. **lez̲z̲eti:**-*i*
Gazel 296
Mısra: **2**
Ağızla duyulan tat, çeşni // Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safâ.

Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaṣfuñ şerbeti
Kim zebān-ı ḫāmeyi ṣaḳḳ itdi sözüm lezzeti

2. **lezzetini:**-*i, -(n), -i*
Gazel 32
Mısra: **3**
Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safa, tat.

Vaṣluñ naʿīmi lezzetini ḳanda söyleyem
Kʾolur ġamuñ dile nite kim gül-şeker leẕīẕ

3. **lezzetidür:**-*i, -dür*
Gazel 55
Mısra: **7**
Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safa, tat.

Dostuñ cevr ü cefāsı dil u cān lezzetidür
Gerçi düşmen gözine derd ü elem gibi gelür

4. **lezzetinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 117
Mısra: **18**
Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safa, tat.

Aḥmedʾüñ zer çihresin yoluñda ṭopraġ eyleyen
Pāy-būsuñ lezzetinüñ iştiyāḳıdur henüz

5. **lezzetinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 351
Mısra: **7**
Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safa, tat.

Ne laʿl olur ki yā Rab lezzetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

6. **lezzetidür:**-*i, -dür*
Kaside 5
Mısra: **16**
Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safa, tat.

Ehl-i ẓāhir gözine gerçi elem gibi gelür
Dil ü cān lezzetidür zaḥmeti dervīşlerüñ

7. **lezzet:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Ağız yoluyla alınan tat; zevk, haz.

Lebüñden lezzet ister sükker-i nāb
Ruḫuñdan reng umar gül-berg-i sīr-āb

lezzet buluram:

1. **lezzet buluram:**
Gazel 232
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Tat almak II hoşlanmak.

Ben ḫasteye tīmār-ı ṭabīb olmaya ḥācet
Lezzet buluram çünki ġamuñ derd-i serinden

libās:

1. **libāsına:**-*ı, -na*
Kaside 32
Mısra: **13**
Giyecek şey, elbise.

Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

2. **libāsını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 209
Mısra: **6**
Elbise, giyecek.

Ḳabā-yı ḥüsn ü bahā yaraşaldan ol güneşe
Libāsını ḳamerüñ müsteʿāra beñzetdüm

3. **libāsı:**-*ı*
Kaside 32
Mısra: **14**
Elbise,giysi. II Bitki örtüsü.

Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

4. **libāsın:**-*ın*
Gazel 254
Mısra: **11**
Elbise, giyecek şey.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḥācī iḥrām üstine

5. **libās:**
Terkib-bend 1
Mısra: **5**
Elbise. II [tas.] Beden / cism.

Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḥüsn ü bahā imiş

libās-ı gün-ā-gün:

1. **libās-ı gün-ā-gün:**
Kaside 32
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Rengarenk elbise.

Egerçi cümlesi geydi libās-ı gün-ā-gün
Ve līk ṣoñra çıḳarup olur ḳamu ʿuryān

libās-ı ḥayātumı:

1. **libās-ı ḥayātumı:**-*um, -ı*
Gazel 216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yaşam elbisesi.

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

līk:

1. **līk:**
Terci-bend 2
Mısra: **107**
Fakat, ama.

Līk gülzār-ı bāġ-ı medḥüñde
Yoḳ benüm gibi medḥ-ḫᵛān bülbül

2. **līk:**
Kaside 32
Mısra: **12**
Ama, fakat.

Egerçi cümlesi geydi libās-ı gün-ā-gün
Ve līk ṣoñra çıḳarup olur ḳamu ʿuryān

3. **līk:**
Kaside 11
Mısra: **75**
"Ama, fakat, lakin" anlamlarında bağlaç.

Līk ser-gerdānlığından bağludur işüm gibi
Şan ki ḥālümdür muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

4. **līk:**
Gazel 23
Mısra: **13**
"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.

Aḥmed iñler derd elinden līk ben
İderem dermān elinden el-ġıyāṣ

5. **līk:**
Gazel 168
Mısra: **9**
"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.

Viṣāli ḫˇānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

6. **līk:**
Gazel 218
Mısra: **9**
"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.

Tāc-ı Keyḫusrev gerekmez līk
Ḥaḳdan rūz u şeb
Ḳullaruñla kendümi ḳapuñda der-bān isterem

7. **līk:**
Gazel 283
Mısra: **5**
"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫˇāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

8. **līk:**
Gazel 289
Mısra: **9**
"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.

Līk geldi dişlerüñ vaṣfında göñlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

9. **līk:**
Gazel 307
Mısra: **12**
"Ama, fakat, lakin" anlamında bağlaç.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

likā:

1. **liḳāsı:**
Gazel 137
Mısra: **6**
1. Yüz, çehre. 2. Kavuşma, buluşma.

Devā-yı derdümi ṣordum ṭabīb-i ʿışḳa didi
Liḳāsı ile ḥabībüñ şifā bulur emrāż

līkin:

1. **līkin:**
Gazel 147
Mısra: **1**
(□□□□) bağl. Arapça lâkin kelimesinin eski metinlerde rastlanan Farsçalaşmış şekli: lâkin, ancak, ama.

Piste-lebsin pistede līkin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

2. **līkin:**
Gazel 147
Mısra: **9**
(□□□□) bağl. Arapça lâkin kelimesinin eski metinlerde rastlanan Farsçalaşmış şekli: lâkin, ancak, ama.

Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna līkin servde
Sīb-i sīmīn üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

3. **līkin:**
Gazel 195
Mısra: **5**
Lakin, ancak, ama.

Bendeñem biñ cān ile ölince līkin bir nefes
Bend-i ġamdan beni āzād eyle ḳurbān olduġum

4. **līkin:**
Gazel 39
Mısra: **4**
"Lakin, fakat, ama, ancak" anlamlarında bir bağlaç.

Gerçi dilber pend ider setr eyle rāz-ı ʿışḳı dir
ʿĀḳıbet līkin bilürem ʿāleme destān olur

5. **līkin:**
Gazel 256
Mısra: **2**
"Lakin, fakat, ama, ancak" anlamlarında bir bağlaç.

Cān u ser terk itmişüzdür gerçi rāh-ı yārda
Düşmişüz ayaḳlara līkin der-i dildārda

6. **līkin:**
Kıt'a 13
Mısra: **4**
"Lakin, fakat, ama, ancak" anlamlarında bir bağlaç.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

lisān:

1. **lisānum:**-*um*
Kıt'a 3
Mısra: **8**
Dil.

Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda
Her ḫāmede biñ lisānum olsa

lisān-ı ḥāl:

1. **lisān-ı ḥāl:**
Gazel 247
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sözle değil hâl ve davranışla anlatma.

Lisān-ı ḥāl ile gül ġoncasınuñ
Ne remz eyler dehānı sen bilürsin

lisān-ı ḳāl:

1. **lisān-ı ḳāl:**
Terci-bend 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Söz ile anlatılan mâna, konuşma dili.

Aḥcār bağlanurdı teni uçmamaġ içün
Dinmez lisān-ı ḳāl ile ḥāli Muḥammedüñ

livā:

1. **livā:**
Mesnevi 3
Mısra: **69**
Hamd sancağı; Kıyamet günü Hz. Muhammed'in ümmetinin altında toplanacağına inanılan sancak.

Senüñçün yaraḳlandı ḥavż u livā
Senüñçün yaradıldı arż u semā

livā-yı ʿışḳını:

1. **livā-yı ʿışḳını:**
Gazel 134
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşk bayrağı/sancağı.

Ḥaḳ livā-yı ʿışḳını ṣubḥ-ı ezelde Aḥmedʾüñ
Mihr-i ḥüsnüñ gibi ey meh āsumān-gīr eylemiş

livā-yı ʿizzüñe:

1. **livā-yı ʿizzüñe:***-üñ, -e*
Terkib-bend 1
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Şeref, yücelik bayrağı.

Nāṣır livā-yı ʿizzüñe her dem delīl olup
Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿīn ola

livā-yı şehden:

1. **livā-yı şehden:***-den*
Kaside 12
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Padişah sancağı.

ʿAks-i ḥüsnüñ dillere düşdi boyuñdan nitekim
Nūr-ı feth indi livā-yı şehden aḥzāb üstine

livākat:

1. **liyāḳat:**
Gazel 265
Mısra: **7**
(Ar.) Lâyık olma, uygunluk.

Vaṣluña irmege Aḥmedʾde liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

2. **liyāḳat:**
Gazel 265
Mısra: **8**
(Ar.) Lâyık olma, uygunluk.

Vaṣluña irmege Aḥmedʾde liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

3. **liyāḳat:**
Kıt'a 1
Mısra: **29**
(Ar.) Lâyık olma, uygunluk.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

lokma ile hırka:

1. **loḳma ile ḫırḳa:**
Gazel 9
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Lokma ve hırka; bir lokma bir hırka, dervişçe yetinmek, az şeyle geçinmek, çok malda gözü olmamak.

Zülfüñde ġam yidügi kifāyetdür Aḥmede
Loḳma ile ḫırḳa buldı ḳanāʿat hemīn ola

lokma-i vaṣluñ:

1. **loḳma-i vaṣluñ:***-uñ*
Gazel 28
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma lokması.

Nice kim Aḥmed ġarībe ṣunıla ḫʷān-ı firāḳ
Loḳma-i vaṣluñ raḳīb itüñ dehānından ıraḥ

lokmān:

1. **loḳmān:**
Gazel 22
Mısra: **14**
Hekim, doktor. Bir peygamber veya nebi olduğu rivayet edilen ancak çoğunlukla "salih bir kul" olarak kabul edilen mübarek kişi. Hikmet ve hekimliğin piri ve sembolü.

Ṭıfl-ı dil çün mekteb-i ʿışḳuñdan almışdur sebaḳ
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḥs

2. **loḳmāna:***-a*
Kaside 18
Mısra: **16**
Hekim, doktor. Bir peygamber veya nebi olduğu rivayet edilen ancak çoğunlukla "salih bir kul" olarak kabul edilen mübarek kişi. Hikmet ve hekimliğin piri ve sembolü.

Sūʾ-i mizācın ʿālemüñ ḥikmetle ışlāḥ itmege
Sen Ḫıżr-dem ʿĪsā-nefes Loḳmāna ṣıḥḥat yaraşur

3. **loḳmān:**
Gazel 296
Mısra: **22**
Halk geleneğinde değişik kişiliklerle karşımıza çıkan tarihi bir şahsiyettir. Kur'an-ı Kerim'de adına bir süre vardır. Eski Araplar arasında da ünlü olan Lokman'ın bir peygamber veya nebi olduğu hakkında tefsirlerde rivayetler vardır. Ancak çoğunluk, onun salih bir kul olduğunu kabul eder. Anlatılanlara göre o Hikmet ve Hekimliğin piri ve sembolü olarak bilinir. II Âşık, salik.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

luʿāb:

1. **luʿāb:**
Kaside 32
Mısra: **22**
Tükürük, salya.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

luʿb:

1. **luʿb:**
Gazel 192
Mısra: **19**
Oyun.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem şaṭrancı ideler üstüḫʷānumdur benüm

luġat:

1. **luġat:**
Kıt'a 3
Mısra: **5**
Kelime, söz.

Yüz biñ luġat olsa her dilümde
Her ḥarfde biñ beyānum olsa

lüle:

1. **lülelerin:***-ler, -i, -n*
Gazel 255
Mısra: **3**
Çeşme, musluk ve emsaline takılan küçük boru. II. Âşığın gözü.

Gözümüñ lülelerin Ḥamza-i dellāk aḳıdur
Kʾayaġı ṭopraġıdur yüz şuyı ḥammāmlara

lüʾlüʾ:

1. **lüʾlüʾsi:***-si*
Gazel 166
Mısra: **10**
İnci.

Düşdi gözümden iki cihānuñ cevāhiri
Lālā olalı dişleri lüʾlüʾsi Ḳāsımuñ

2. **lüʾlüʾ:**
Kaside 8
Mısra: **75**
İnci.

Lüʾlüʾ esīr olup gelür āḫir dizin dizin
Düşman ḥışārı gibi olur tārmār laʿl

3. **lüʾlüʾ:**
Kıt'a 4
Mısra: **17**
İnci.

Ve ger seng-i ḥavādiṣden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

4. **lüʾlüʾ:**
Kıt'a 15
Mısra: **3**
İnci.

Eger seng-i ḥavādiṣden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

5. **luʾluʾ:**
Gazel 348
Mısra: **9**
Inci II sevgilinin dişleri.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

6. **lüʾlüʾ:**
Gazel 101
Mısra: **13**
İnci II güzel, değerli söz.

Leblerüñ yāḳūtını naẓm idicek lüʾlüʾ gibi
Aḥmed-i dīvānenüñ dīvānı gevherden ṭolar

lüʾlüʾ dişüñ:

1. **lüʾlüʾ dişüñ:***-üñ*
Kaside 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İnci diş.

Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

lülü dişüñ:

1. **lülü dişüñ:***-üñ*
Gazel 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) inci (gibi beyaz, düzgün ve sıralı) dişleri.

Ġonca lebüñ ṭarāvet-i berg-i semen ṭutar
Lülü dişüñ leṭāfet-i dürr-i ʿAden ṭutar

lüʾlüʾ-i ḫoş-āb:

1. **lüʾlüʾ-i ḫoş-āb:**
Gazel 114
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Parlak inci.

İtmeyince ḫüsni deryāsına dildāruñ sefer
İtmedi dükkānını pür lüʾlüʾ-i ḫoş-āb göz

lüʾlüʾ-i lālā:

1. **lüʾlüʾ-i lālā:**
Kaside 31
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Parlak, iri inci.

Gül taḫt-ı zebercedde geyüp tāc-ı muraṣṣaʿ
Başına niṣār itdi havā lüʾlüʾ-i lālā

2. **lüʾlüʾ-i lālā:**
Gazel 239
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Parlak inci.

Ben żaʿīfüñ bedenin yaşum içinde bulıcaḳ
Rīsmānda dizilü lüʾlüʾ-i lālā göresin

lüʾlüʾ-i şeh-vārum:

1. **lüʾlüʾ-i şeh-vārum:***-um*
Kaside 26
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Sultanlara layık olan iri taneli inci.

Naẓm itmeyem daḫı söz eger gūş-ı şāhda
Gevher çıḳarsa lüʾlüʾ-i şeh-vārum üstine

lüʾlüʾ-vār:

1. **lüʾlüʾ-vār:**
Kaside 21
Mısra: **55**
İnci gibi.

Baḥre daḫı düşerse lüʾlüʾ-vār
Ḫaşm boynında rīsmān bulduñ

lülü-yi lālā:

1. **lülü-yi lālā:**
Kaside 6
Mısra: **182**
Kelime Tipi: **-**
Parlak inci.

Şol gevher-i ter-naẓm kʾaña irmedügi-yʾçün
Deryāya düşer ġayret ile lülü-yi lālā

luṭf:

1. **luṭfı:**-*ı*
Gazel 34
Mısra: **17**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Luṭfı zülāli ḳaṭresidür kevs̱er-i bihişt
Ḳahrı şirārı şemmesi nār-ı caḥīmdür

2. **luṭfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 72
Mısra: **2**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Geh döner bir luṭfına biñ biñ cefālar gösterür

3. **luṭfın:**-*ın*
Gazel 85
Mısra: **15**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

ʿĀrıżuñ luṭfın ögmege bülbül
Berg-i gülden leṭāyif ezberler

4. **luṭf:**
Gazel 88
Mısra: **3**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Ḫaṭṭuñ ki geldi luṭf ile laʿlüñ kenārına
Bir Ḫıżrdur ki çeşme-i ḥayvāna ḳaṣd ider

5. **luṭfından:**-*ın, -dan*
Gazel 99
Mısra: **8**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

6. **luṭf:**
Gazel 153
Mısra: **3**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Luṭf ile reyḥānları gülşende ḥayrān itmege
Yāsemīne sāye ṣalmış sünbülüñ vardur senüñ

7. **luṭfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 169
Mısra: **8**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫ̬ˇār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

8. **luṭfıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 225
Mısra: **4**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Serverā serv-i ser-efrāz olalı hem-ser saña
Ayaġına yüz sürer yüz dürlü luṭfıyla çemen

9. **luṭf:**
Gazel 239
Mısra: **9**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

10. **luṭf:**
Gazel 264
Mısra: **13**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

11. **luṭfuñı:**-*u, -ñı*
Gazel 292
Mısra: **18**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni

12. **luṭfı:**-*ı*
Gazel 308
Mısra: **9**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Būstānın sözümüñ luṭfı ṣuyıdur ṣuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

13. **luṭf:**
Gazel 319
Mısra: **10**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

14. **luṭf:**
Gazel 332
Mısra: **7**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Sulṭān-ı ḫüsnsin ḥasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabīd ider iḥsān didükleri

15. **luṭfuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kaside 1
Mısra: **17**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Mūsā yapışduġı-yˀçün etegine luṭfuñuñ
Dest-i mübārekinde ʿaṣā oldı ejdehā

16. **luṭf:**
Kaside 3
Mısra: **18**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Dü cihān niʿmetin azırġana bir mūrçeye
Luṭf ḫ̬ˇānında yed-i ḳudreti dervīşlerüñ

17. **luṭf:**
Kaside 4
Mısra: **24**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Şeh-i aʿẓamsın ey şeh añ beni kim
Unutmaz luṭf issi şeh gedāsın

18. **luṭf:**
Kaside 5
Mısra: **8**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Biñ güneş ḳurṣı döker mā-ḥażarı bir mūra
Luṭf ḫᵛānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

19. **luṭf:**
Kaside 6
Mısra: **99**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Faẓl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

20. **luṭfına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 6
Mısra: **192**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Bir naẓm kᵓaña ṭaña ḳalur rişte-i Pervīn
Bir şiʿr ki ḥayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

21. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **79**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi
Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

22. **luṭfından:**-*ın, -dan*
Kaside 8
Mısra: **46**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Ḫavfından oldı baḫşişinüñ zerd āfitāb
Luṭfından oldı sözlerinüñ şermsār laʿl

23. **luṭfı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **12**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Açılur ḫulḳı nesīmiyle gül-i gülşen-i cūd
Bezenür luṭfı zülāliyle gülistān-ı kerem

24. **luṭfuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kaside 16
Mısra: **6**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Cūduñuñ ḳaṭresidür ḳulzüm-i zeḫḫār-ı necāt
Luṭfuñuñ ẕerresidür ebr-i dür-efşān-ı kerem

25. **luṭfuña:**-*uñ, -a*
Kaside 20
Mısra: **95**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Ḥavāle eyledi luṭfuña Aḥmedüñ ḥālin
Niẓām-ı ʿālemi düzdükde Ḫzid-i Müteʿāl

26. **luṭfın:**-*ın*
Kaside 22
Mısra: **51**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Bir söze başladı ki anuñ luṭfın itse gūş
Olurdı reşkden güher-i şāh-vār āb

27. **luṭfıyla:**-*ı, -y, -la*
Kaside 25
Mısra: **16**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Ṭoldurup nᵓeyler ruḫuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

28. **luṭfuñla:**-*uñ, -la*
Kaside 25
Mısra: **61**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Ġamdan āzād eyleyüp luṭfuñla şād it Aḥmedi
Devletüñ ʿīdinde olsun ḳullaruñ şādān-ı ʿīd

29. **luṭf:**
Kaside 26
Mısra: **31**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Şiʿrüm şiʿārı luṭf olalı ṭoġru yaraşur
Medḫüm ḳabāsı serv-i külehdārum üstine

30. **luṭf:**
Kaside 29
Mısra: **74**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Söz bāġına bir naḳş u nigār itdi ḥaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

31. **luṭfuña:**-*u, -ñ, -a*
Kıt'a 1
Mısra: **15**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Ne revādur ki cihān luṭfuña ġarḳ olmış iken
Ḳapu ḳapu ṭolanam bulamayam nān-ı kerem

32. **luṭfuña:**-*u, -na*
Kıt'a 1
Mısra: **22**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Beni ḫᵛār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

33. **luṭfuña:**-*u, -ñ, -a*
Kıt'a 1
Mısra: **30**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

34. **luṭf:**
Nazm 5
Mısra: **10**
Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

Nᵓoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

35. **luṭfuña:**-*un, -a*
Kaside 17
Mısra: **34**
İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk.

Ḫusrevā kimi şefīʿ idineyüm ḫışmuña kim

Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

36. **luṭfda:**-*da*
Gazel 174
Mısra: **11**
Zarafet, incelik.

Luṭfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-miṣāl

37. **luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 30
Mısra: **14**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Göz yaşı ile yüz sürer işigüñe Aḥmed
Sāyillere luṭfuñ ḳapusından ola mı red

38. **luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 34
Mısra: **14**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Sen būseñ ile ḫᵛān-ı cemālüñden Aḥmedʾe
Senbūse baḫşiş eyle ki luṭfuñ ʿamīmdür

39. **luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 292
Mısra: **15**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Tīġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

40. **luṭfuñ:**-*uñ*
Gazel 292
Mısra: **18**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Ger elüm kesseñ ḳalur dāmān-ı luṭfuñda elüm
Luṭfuñı kesseñ ḳalur destümde luṭfuñ dāmeni

41. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **110**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Ḳahruñ odınuñ ḳıṭʿasıdur āteş-i dūzaḫ
Luṭfuñ ṣuyınuñ ravżasıdur Cennet-i Meʾvā

42. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **59**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Virmese luṭfuñ eli raḥm-ı felekde peveriş
Māder-i eyyāmdan ṭoġmazdı tā maḥşer güneş

43. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 9
Mısra: **71**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Luṭfuñ nesīmi dāmen-i dehri pür eyleyüp
Ḫulḳuñ demiyle ṭoldura ceyb-i cihānı müşk

44. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 10
Mısra: **18**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

45. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **69**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Kīse-i āmāl luṭfuñ kāsesinden mümtelī
Ṣufra-i iḥsānuñuñ ḫalḳ-ı cihān mihmānıdur

46. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **46**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

47. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **12**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl
Ṣulanur luṭfuñ ile yine bu ʿaṭşān-ı kerem

48. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **47**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

49. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 20
Mısra: **97**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese ıġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

50. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 22
Mısra: **74**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Cevr-i zamāne Aḥmedi ḫāk itdi nice bir

Luṭfuñ elinden içmeye bu ḫāksār āb

51. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **99**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Luṭfuñ rebīʿi itmek içün rūzgārı zeyn
Ṣaçdı riyāż-ı żihnüme ey şehryār āb

52. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **109**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Luṭfuñ zülāli sebz ide dünyā çemenlerin
ʿĀlemde nice kim bitüre sebzezār āb

53. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kaside 30
Mısra: **18**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

54. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kıt'a 1
Mısra: **29**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

55. **luṭfuñ:**-*uñ*
Kıt'a 1
Mısra: **30**
(Ar.) İyi muâmele, iyilik, yumuşaklık, hoşluk II. Bağış, bağışlama, ihsan, kerem, cömertlik.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuñ ile luṭfuña ey kān-ı kerem

56. **luṭf:**
Gazel 305
Mısra: **11**
Güzellik.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

57. **luṭf:**
Kaside 19
Mısra: **45**
Güzellik.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyīnesüz ṭūṭī kelām-ı şekkerīn

luṭf eyle:

1. **luṭf eyle:**
Gazel 298
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey ṣanem
Devletlü başuñ'çün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

luṭf eylegil:

1. **luṭf eylegil:**-*gil*
Gazel 201
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣīḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

luṭf idüben:

1. **luṭf idüben:**-*üben*
Gazel 195
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İhsanda, iyilikte bulunmak.

Ḳaşlaruñ ʿīdine ḳurbān itmege meyl idicek
Aḥmed'i luṭf idüben yād eyle ḳurbān olduġum

luṭf idüp:

1. **luṭf idüp:**-*üp*
Gazel 87
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

İtlerümle işigümde āşinā olsun dimiş
ʿÖmri çoġ olsun ki baña luṭf idüp iʿzāz ider

2. **luṭf idüp:**-*üp*
Gazel 243
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Şeb-i zülfüñde göñül ḫaṭṭuñı idrāk idemez
Şemʿ-i ḫaddüñle meger luṭf idüp imdād idesin

3. **luṭf idüp:**-*üp*
Gazel 254
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker
Luṭf idüp fınduḳ ḳodı fī'l-ḥāl bādām üstine

4. **luṭf idüp:**-*üp*
Gazel 218
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

luṭf ıssı:

1. **luṭf ıssı:**
Gazel 4
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **-**
Lütuf sahibi.

Aḥmedʾe hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād
Ey ḫalīlüm bu ḳadar gelmedi luṭf ıssı şitā

luṭf it:

1. **luṭf it:**
Gazel 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrīn kemer ḳıl dāʾimā

2. **luṭf it:**
Müfret 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

Ey ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabīb
Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder şarāb-ı sīb

3. **luṭf it:**
Kaside 23
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Iyi davranmak, hoş muamele etmek, iyilikte bulunmak.

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

luṭf u keremden:

1. **luṭf u keremden:**-*den*
Gazel 348
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İyilik ve cömertlik.

İşigümde itlerümüñ ḫıdmetin itsün dirmiş
Ḳaṣd-ı şāhuñ bize bu luṭf u keremden ne-y-iki

luṭf u vefā:

1. **luṭf u vefā:**
Gazel 79
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İyilik, dostluk ve sevgi.

Cevr ü cefāsı cānuma luṭf u vefā yiter
Derd ü belāsı göñlüme ẕevḳ ü ṣafā yiter

luṭf-ı girdigār:

1. **luṭf-ı girdigār:**
Kıt'a 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın lütfu.

Niẓām-ı ʿāleme çünkim sebebdür cevher-i ẕātuñ
Hemīşe ḥāfıẓuñ ʿālemde luṭf-ı Girdigār olsun

luṭf-ı ilāh:

1. **luṭf-ı ilāh:**
Kaside 15
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın lütfu.

Nice kim Kaʿbe müsāfirlerini luṭf-ı İlāh
Raḥmeti ḫᵛānına her sāl ide mihmān-ı kerem

luṭf-ı kelāmuñla:

1. **luṭf-ı kelāmuñla:**-*uñ, -ile*
Kaside 23
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Sözün güzelliği, iyiliği.

Öykünmez idi luṭf-ı kelāmuñla ẕihnüñe
Olmasa cāy-gāh-ı dür-i āb-dār āb

luṭfı mevciyle:

1. **luṭfı mevciyle:**-*ile*
Kaside 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
İhsan, cömertlik dalgası.

Ya baḥr-i raḥmet-i Ḥaḳdur ki luṭfı mevciyle ider
Niṣār-ı gevher-i şeh-vār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

luṭf-ı ruḥsāruñ:

1. **luṭf-ı ruḥsāruñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın hoşluğu, güzelliği.

Luṭf-ı ruḥsāruñ ḫaber virdi meger bād-ı bahār
Ol sebebden eksük olmaz ābuñ ebrūsında çīn

luṭf-ı ṭabʿ:

1. **luṭf-ı ṭabʿ:**
Gazel 143
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yaratılıştaki (fıtrat) güzellik, hoşluk.

Düşürdi Aḥmedʾi ḳafes-i ʿışḳa luṭf-ı ṭabʿ
Bülbülleri esīr ḫoş-āvāz ider dirīġ

luṭf-ı ṭabʿı:

1. **luṭf-ı ṭabʿı:**-*ı*
Gazel 144
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yaratılıştaki (fıtrat) güzellik, hoşluk.

Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kʾincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenīni ġāyet-i luṭf

luṭfuñ göre:

1. **luṭfuñ göre:**
Gazel 223
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İhsanını görmek.

Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār
Ey şefḳati az şūḫ-ı cihān yandum elüñden

M

mā:

1. **mādan:**-*dan*
Gazel 124
Mısra: **10**
Su.

ʿĀrıżuñdan geçemez ḫaddüñe ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki hindū-beçe gül dirmege mādan geçmez

2. **mā:**
Kaside 6
Mısra: **38**
Su.

Geh kāhkeşān gāh iledüp ḫırmen-i mehden
Dolāb-ı felek Delv ile dökerler aña mā

maʿānī:

1. **maʿānīsi:***-s, -i*
Mesnevi 3
Mısra: **158**
Mânâlar, anlamlar.

Neşāṭ-āver elfāẓı sāġar gibi
Müferriḥ maʿānīsi cevher gibi

maʿāẕaʾllāh:

1. **maʿāẕaʾllāh:**
Gazel 321
Mısra: **6**
Allah korusun! Allah esirgesin! anlamı taşıyan ünlem ifadesi.

Raḳībi ḫasbeten liʾllāh idinme ḫüsnüñe maḥrem
Maʿāẕaʾllāh ki yaraşmaz nedīm-i pādişāh egri

maʿbed:

1. **maʿbed:**
Gazel 30
Mısra: **1**
İbadet etme yeri, ibadetgah.

Ey ḫüsn ḫarīminde yüzi Kaʿbe vü maʿbed
Vʾey ḫalḳa-i Beytüʾl-Ḥarem ol zülf-i mücaʿad

mā-cerā:

1. **mā-cerālar:**
Gazel 263
Mısra: **12**
Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven.

Yazar sürḫ ile her dem kātib-i eşk
Ḳapuñda mā-cerālar tāze tāze

2. **mā-cerā:**
Gazel 79
Mısra: **8**
Alışılmışın dışında cerayan eden, ilgi çekici olay.

Ḫūn-ı ciger ḥikāyetini şerḥ ider gözüm
Ehl-i naẓar olanlara bu mā-cerā yiter

3. **mā-cerā:**
Gazel 119
Mısra: **16**
Alışılmışın dışında cerayan eden, ilgi çekici olay.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henūz

4. **mā-cerā:**
Gazel 178
Mısra: **6**
Alışılmışın dışında cerayan eden, ilgi çekici olay.

Ḫālüme bir dem naẓar ḳıl arada ḳan olmasun
Kim gözümle göñlüm içre mā-cerā eksük degül

5. **mā-cerā:**
Müfret 3
Mısra: **2**
Alışılmışın dışında cerayan eden, ilgi çekici olay II Aşığın gözlerinden akan bazen kanlı bazen sulu gözyaşları.

Derdümi meşk itmege her dem der ü dīvāruña
Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengīn mā-cerā

mā-cerā-yı derdümi:

1. **mā-cerā-yı derdümi:***-üm, -i*
Kaside 24
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Dert macerası.

Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

mā-cerā-yı hūn-ı eşküm:

1. **mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm:***-üm*
Gazel 173
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kanlı gözyaşının macerası.

Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ oldı arada
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden ṭutar anı göñül

māder-i eyyāmdan:

1. **māder-i eyyāmdan:**
Kaside 7
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın/devrin annesi; felek.

Virmese luṭfuñ eli raḥm-ı felekde peveriş
Māder-i eyyāmdan ṭoġmazdı tā maḥşer güneş

maʿdilet:

1. **maʿdiletde:***-de*
Kaside 13
Mısra: **72**
Adalet, hakkaniyet.

Menziletde ʿumde-i tertīb-i heft eflāk iken
Maʿdiletde zübde-i terkīb-i çār erkānıdur

maʿdin:

1. **maʿdinde:***-de*
Kaside 8
Mısra: **66**
(Ar.) Maden, cevher.

Ḫāk-i süm-i semendüñe olmaġ içün niṣār
Maʿdinde niçe niçe çeker intiẓār laʿl

maʿdin-i ṣafā:

1. **maʿdin-i ṣafā:**
Kaside 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Saflık madeni.

Destüñ muḥīṭ-i cūd u demüñ kīmyā-yı ʿilm
Lafẓuñ maḳām-ı ṣıdḳ u dilüñ maʿdin-i ṣafā

maʿdin-i ṣıdk u ṣafā:

1. **maʿdin-i ṣıdḳ u ṣafā:**
Terkib-bend 1

Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Doğruluk ve saflık madeni.

İsfendiyār-ı maʿreke Şeh Muṣṭafā dirīġ
Deryā-yı cūd u maʿdin-i ṣıdḳ u ṣafā dirīġ

ma-fī:

1. **ma-fī:**
Gazel 193
Mısra: **18**
İçinde.

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

maġbūn eyleme:

1. **maġbūn eyleme:**
Gazel 275
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Zarara uğratmak.

Aḥmedʾi gözden ṣalup sürme ḳapuñdan yaşların
Sāyili maḥrūm idüp eytāmı maġbūn eyleme

maġlūb idine:

1. **maġlūb idine:**-*in, -e*
Kıt'a 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Mağlup etmek, yenmek.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

maġrib:

1. **maġribdür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **103**
Güneşin gurup ettiği yer, batı, garp ciheti.

Ṣan ki maġribdür ṣaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Ṣan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

2. **maġribde:**-*de*
Gazel 270
Mısra: **14**
Güneşin battığı yer, batı. II Sevgilinin saçı.

Zülfüñ düninde virdüm dil ḫaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne ṣundı aya

māh:

1. **māha:**-*a*
Gazel 145
Mısra: **7**
Ay, kamer.

Nice teşbīh idem yüzin māha
Ki mehüñ ʿanberīn selāsili yoḳ

2. **māha:**-*a*
Gazel 284
Mısra: **10**
Ay, kamer.

Ḳabā-yı ḥüsn-i yāruñ vaṣlasından
Felek māha külāh eyler kimerde

3. **māh:**
Kaside 6
Mısra: **41**
Ay, kamer.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

4. **māh:**
Kaside 6
Mısra: **77**
Ay, kamer.

Ḳaṣruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

5. **māha:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **138**
Ay, kamer.

Yazsun āṣārı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mısṭar güneş

6. **māh:**
Kaside 6
Mısra: **88**
Ay, kamer.

Tā kim ṭoġa saʿd ılduzı ol burc-ı şerefden
Māh ile muḳārin görine cemʿ-i Süreyyā

7. **māh:**
Kaside 6
Mısra: **145**
Ay, kamer.

Māh olmaġ içün meclisüñe micmere-gerdān
Her meh pür ider kāsesini ʿanber-i sārā

8. **māh:**
Kaside 7
Mısra: **54**
Ay, kamer.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

9. **māh:**
Kaside 7
Mısra: **92**
Ay, kamer.

Tīġ-ı āteş-bār-ı rūşen-rūy-ı dīn-ārāyuñuñ
Ḳabżasına māh aḫter yüzine zīver güneş

10. **māhuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **31**
Ay, kamer.

Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

11. **māhı:**-*+ı*
Kaside 7
Mısra: **107**
Ay gibi güzel.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

12. **māha:**-*a*
Gazel 51
Mısra: **9**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaṣdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

13. **māh:**
Gazel 62
Mısra: **5**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Pāyuña ṣaçmaġ içün ey māh ṣarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

14. **māh:**
Gazel 142
Mısra: **11**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Ol māh ehremenlere ʿarż-ı cemāl idüp
Bizden özin perī gibi pinhān ider dirīġ

15. **māhsın:**-*sın*
Gazel 154
Mısra: **9**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Ne māhsın ki cān alalı Müşterī gözüñ
Bāzār-ı mihr içinde ḫarīdāruñam senüñ

16. **māha:**-*a*
Gazel 166
Mısra: **1**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Māha kemende atar ṣaçı hindūsı Ḳāsımuñ
Ṣīri şikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

17. **māhum:**-*(u)m*
Gazel 202
Mısra: **20**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Aḥmedʾüñ dökme yaşı ılduzını
Ey güneş yüzlü māhum İbrāhīm

18. **māh:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

19. **māhuñ:**-*uñ*
Gazel 246
Mısra: **19**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Ṣubḥa dek şehrinde ol māhuñ żiyā-baḫş olmaġa
Ṣuʿle-i āhum yiter şemʿ-i şebistān olmasun

20. **māh:**
Gazel 253
Mısra: **10**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Ḳamer devrinde devlet zülfüñüñdür
Ki olmış māh ile zānū be-zānū

21. **mah:**
Gazel 276
Mısra: **2**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

22. **māh:**
Gazel 280
Mısra: **12**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Ey çarḫ miḫnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

23. **māhuma:**-*u, -m, -a*
Gazel 280
Mısra: **12**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Ey çarḫ miḫnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

24. **māhumuz:**-*u, -muz*
Gazel 303
Mısra: **12**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Der-peyince sāye-veş gitse ḳarārum ṭañ mı kim
Māhumuz hercāyīdür mihr-i cihān-ārā gibi

25. **māhumuzı:**
Gazel 330
Mısra: **6**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

İstemege cefā vaẓīfelerin
Gözlerüz gün ṣıfatlu māhumuzı

26. **māh:**
Gazel 335
Mısra: **1**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

27. **māh:**
Gazel 335
Mısra: **2**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

28. **māhuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 342
Mısra: **13**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Nice bed-mihr imiş ol māhuñ Aḥmed
Kʾanı cāndan sevenden yüz çevürdi

29. **māha:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **26**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Ḫusrevā sen şeh nişāna pīşkeş ḳılmaġ içün
Urdı māha ʿanber efser kākül-i müşkīn-i dost

30. **māhı:**-*ı*
Kaside 11
Mısra: **38**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Ṭāliʿ-i mesʿūda irmiş devletüñde kʾeylemiş

Māhı bālīn mihri bister kākül-i müşkīn-i dost

31. **māh:**
Kaside 25
Mısra: **34**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

ʿAzm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş meger ol āfitāb
Māh götürmiş yanınca ʿanberīn çevgān-ı ʿīd

32. **māhı:**-*ı*
Nazm 13
Mısra: **6**
Ay, kamer II ay gibi parlak, güzel yüzlü sevgili.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki mecnūn olmaduñ

33. **māha:**--*a*
Kaside 1
Mısra: **57**
Ay. II Hz. Muhammed.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

34. **māh:**
Gazel 84
Mısra: **6**
(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf ü ḫaddüñi
ʿAḳrebde olsa māh degüldür revā sefer

35. **māh:**
Gazel 318
Mısra: **9**
(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz
Çarḫa sulṭān olup ılduzlar olursa sipehi

36. **māh:**
Kaside 11
Mısra: **29**
(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Māh mihrüñ ḫalḳasından olsa gerden-keş ide
Şeb kemendin aña çenber kākül-i müşkīn-i dost

37. **māh:**
Kaside 19
Mısra: **23**
Ay / kamer.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Şaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

38. **māhı:**-*ı*
Gazel 81
Mısra: **11**
(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Gice māhı nʾeylerem gündüz yāḫod ḫurşīdi ben
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

<u>maḥabbet:</u>

1. **maḥabbet:**
Mesnevi 4
Mısra: **48**
Aşk, sevgi.

Cemāl āyetlerin nesḫ itmek ister Maḥabbet ʿaḳdini fesḫ itmek ister

2. **maḥabbetüñ:**-*ün*
Terci-bend 1
Mısra: **76**
Sevmek, sevgi.

Maḥbūb-ı Ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan
Devlet bize maḥabbetüñ olmış şehā hemīn

3. **maḥabbetüñ:**-*ün*
Terci-bend 1
Mısra: **87**
Sevmek, sevgi.

Cān mülkini maḥabbetüñ ārāyiş eyledi
Kimdür cihānda memleket-ārā senüñ gibi

4. **maḥabbet:**
Gazel 59
Mısra: **5**
Aşk, sevda.

Her ẓāhirī ne bile maḥabbet ṭarīḳını
Kim bārgāh-ı derdüñe şāḥib-derūn gider

5. **maḥabbet:**
Gazel 66
Mısra: **5**
Aşk, sevda.

Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet tīrini
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

6. **maḥabbet:**
Gazel 234
Mısra: **10**
Aşk, sevda.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

7. **maḥabbet:**
Gazel 251
Mısra: **6**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭoprak ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

8. **maḥabbet:**
Gazel 314
Mısra: **1**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Maḥabbet ḳurʿası İlyāsa düşdi
Göñül şādīye vü il yasa düşdi

9. **maḥabbet:**
Gazel 323
Mısra: **10**
1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3. Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet, yârenlik.

Bahār-ı ḥüsni sen servüñ ṣalalı sāyesin cāna
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

<u>maḥabbet itdi:</u>

1. **maḥabbet itdi:**-*di*
Gazel 114
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Sevmek, bağlanmak.

Sīne-i Aḥmedʾden dem-ā-dem ḳan olursa ṭañ degül
Kim aña itdi maḥabbet tīrini pertāb göz

maḥabbet-i fuḳarāñ:

1. **maḥabbet-i fuḳarāñ:**-*ñ*
Terci-bend 1
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **-**
Fakirlerinin, müritlerinin sevgisi; dostluğu, bağlılığı.

Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ eyleyem senüñ

maḥabbet-nāme:

1. **maḥabbet-nāme:**
Gazel 177
Mısra: **6**
Aşığın aşkını bildiren yazı.

Nāme-i aʿmāl-i mücrimden siyehdür ḥaşrde
Şol maḥabbet-nāme kim nāmuñ aña ʿunvān degül

2. **maḥabbet-nāme:**
Müfret 40
Mısra: **2**
Aşığın aşkını bildiren yazı.

Müşk-i Çīn dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā içün
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā içün

3. **maḥabbet-nāme:**
Gazel 3
Mısra: **3**
Sevgi mektubu.

Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

4. **maḥabbet-nāme:**
Gazel 186
Mısra: **9**
Sevgi mektubu.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur şarmaşur cānum

5. **maḥabbet-nāmedür:**-*dür*
Nazm 15
Mısra: **2**
Sevgi mektubu.

Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış
Maḥabbet-nāmedür kim cāna yazmış

maḥabbet-simār:

1. **maḥabbet-simār:**
Gazel 266
Mısra: **14**
Muhabbet yemişi, meyvesi.

Eşküm seḥābı bāġ-ı cemālin ṣuvardı kim
Ezhār-ı ḥüsn-i yārı maḥabbet-simār ide

maḥal:

1. **maḥaldür:**-*dür*
Gazel 138
Mısra: **5**
Yer, mekan II Yerinde, uygun.

Ḫayr umarsa dil miyānuñdan maḥaldür dilberā
Çünki peyġamber didi ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ

2. **maḥalde:**-*de*
Gazel 10
Mısra: **6**
Yer, mekân.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Şām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġarīb

maḥalle:

1. **maḥalleñ:**-*ñ*
Gazel 23
Mısra: **7**
Bir şehrin veya bir kasabanın bölündüğü parçalardan her biri. II Sevgilinin mahallesi.

İncinür benden maḥalleñ itleri
İtdügüm efġān elinden el-ġıyāṣ

2. **maḥalleñ:**-*ñ*
Gazel 113
Mısra: **7**
Bir şehrin veya bir kasabanın bölündüğü parçalardan her biri. II Sevgilinin mahallesi.

Maḥalleñ itlerinüñ ḫāk-i pāyın
Bulanlar ʿanber-i sārāya virmez

3. **maḥalleñi:**-*ñ, -i*
Gazel 202
Mısra: **7**
Mahalle, kûy, sevgilinin yaşadığı yer.

Ḳorḳaram kim maḥalleñi nā-gāh
Odlara yaḳa āhum İbrāhīm

maḥall-i ʿitāb:

1. **maḥall-i ʿitāb:**
Gazel 182
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Azarlama yeri.

Ḫüsnüñ daġıtdı ʿaḳlı dil aldandı sözüñe
Aḥmed nicʾitsün oldı maḥall-i ʿitāb dil

mā-ḥażar:

1. **mā-ḥażar:**
Gazel 109
Mısra: **12**
Hazır olan şey, hazır olarak bulunan şey, her ne varsa.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḥażar itse ne ṭañ mihmānıdur

2. **mā-ḥażarından:**
Gazel 232
Mısra: **10**
Önceden hazırlanmış, halihazırda bulunan.

Ger göñlüme sulṭān-ı ḫayālüñ ola mihmān
Cān pīş-keş idem ayaġına mā-ḥażarından

3. **mā-ḥażar:**
Gazel 257
Mısra: **20**
Hazır olan şey, hazır olarak bulunan şey.

Bāġ-bān zülfüñ ḥarīf olmazdı ḥüsnüñ bezmine
Mā-ḥażar avcında şol sīb-i zenaḫdān olmasa

4. **mā-ḥażarı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **7**

Hazır olan şey, hazır olarak bulunan şey, her ne varsa.

Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḥażarı bir mūra
Luṭf ḫᵛānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

maḥbūb:

1. **maḥbūb:**
Gazel 67
Mısra: **2**
Ar. Sevimli, sevilir.

Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur
Mehtāb yüzüñ gün gibi maḥbūb olacaḳdur

2. **maḥbūbları:***-lar, -ı*
Gazel 19
Mısra: **10**
Sevilen kimse, sevgili.

Ḥüsn āyetini şānuña nāzil ḳılan itdi
Maḥbūbları bende seni pādişeh ey dost

maḥbūb-ı cihānsın:

1. **maḥbūb-ı cihānsın:***-sın*
Kaside 6
Mısra: **196**
Kelime Tipi: **-**
Herkes tarafından beğenilen, sevilen kimse.

İṭnāb-ı kelām itdügüme nükte budur kim
Maḥbūb-ı cihānsın saña maṭlūbdur ışġā

maḥbūb-ı ḥaḳ:

1. **maḥbūb-ı ḥaḳ:**
Terci-bend 1
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın sevgilisi.

Maḥbūb-ı Ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan
Devlet bize maḥabbetüñ olmış şehā hemīn

maḥbūb-ı vefā-dār:

1. **maḥbūb-ı vefā-dār:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Vefalı sevgili.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-şīret ü sīmā

māh-cebīn:

1. **māh-cebīn:**
Kaside 31
Mısra: **73**
Alnı ay gibi olan; temiz, namuslu.

Bir māh-cebīn mihr-liḳā şevḳıyla kʾanuñ
Vaṣfında ṭulūʿ eyledi bu maṭlaʿ-ı ġarrā

māhī:

1. **māhī:**
Gazel 3
Mısra: **9**
Balık.

Ḥüsn deryāsında cānlar mevc urur māhī gibi
Her ṭarafdan aġ atar bu kākül-i pīçān aña

2. **māhī:**
Gazel 315
Mısra: **10**
Balık.

Ṭutıldı zülfüñe göñlüm ruḫuñda Ṣan āb içinde māhī şeste düşdi

3. **māhī:**
Nazm 8
Mısra: **7**
Balık.

Bu zārīlıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhī
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫᵛāb

māh-ı ʿalemüñ:

1. **māh-ı ʿalemüñ:***-üñ*
Kaside 6
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **-**
Sancağındaki ay.

Māh-ı ʿalemüñ burc-ı ḳamer ḳıldı zemīni
Kim naʿl-i semendüñle hilāl oldı hüveydā

māh-ı āsumān:

1. **māh-ı āsumān:**
Kaside 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzündeki ay.

Câme-ḫᵛāb içre yārı gördüñ ise
Yirde bir māh-ı āsumān bulduñ

māh-ı āsumāna:

1. **māh-ı āsumāna:**
Gazel 312
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzündeki ay.

Ḳabā-yı ḥüsnüñi çün biçdi vuṣlasından anuñ
Külāh itdi felek māh-ı āsumāna daḫı

māh-ı bed-mihr:

1. **māh-ı bed-mihr:**
Gazel 190
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Merhametsiz, acımasız ay II Sevgili.

Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī:

1. **māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarlık göğünün burcunun ayı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOsmānī

2. **māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarlık göğünün burcunun ayı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOsmānī

3. **māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarlık göğünün burcunun ayı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOs̱mānī

4. **māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarlık göğünün burcunun ayı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOs̱mānī

5. **māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarlık göğünün burcunun ayı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOs̱mānī

6. **māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarlık göğünün burcunun ayı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOs̱mānī

7. **māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarlık göğünün burcunun ayı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOs̱mānī

māh-ı cemāl:

1. **māh-ı cemāl:**
Gazel 264
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Ay yüzlü güzel.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

māh-ı cihān-efrūz:

1. **māh-ı cihān-efrūz:**
Gazel 333
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı aydınlatan ay.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḥüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

māh-ı felek:

1. **māh-ı felek:**
Gazel 152
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzündeki ay.

Ey kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

2. **māh-ı felek:**
Gazel 69
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gökteki ay (gibi parlak yüzlü sevgili).

Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle ḥaydarī gibi ḥalḳa be-gūṣdur

māh-ı gül-ruhsār:

1. **māh-ı gül-ruḫsār:**
Gazel 147
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gül yanaklı ay. II Sevgili.

Senden alup gönlümi kime virem kim bir daḫı
Āfitāb-ı serv-ḳāmet māh-ı gül-ruḫsār yoḳ

māh-ı ḥüsne:

1. **māh-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ayı.

Ey māh-ı ḥüsne mihr-i ruḫından bahā viren
Olmaz iki cihān seni bir görmege bahā

māh-ı ʿīddür:

1. **māh-ı ʿīddür:**-*dür*
Gazel 188
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bayram ayı.

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güṣā ol ey ṣanem

māh-ı mesʿūd:

1. **māh-ı mesʿūd:**
Gazel 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu ay.

Rūşen yañaġuñda māh-ı mesʿūd
Pinhān dehenüñde dürr-i manḍūd

māh-ı muʿallā:

1. **māh-ı muʿallā:**
Kaside 6
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Yüce, ulu ay.

Bezmüñde yanan şemʿden uyarmaġa ḳındīl
Her gice gelür revzenüñe māh-ı muʿallā

māh-ı mücellā:

1. **māh-ı mücellā:**
Kaside 6
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Parlak ay.

Geh ṣuffası dīvārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

māh-ı nev:

1. **māh-ı nev:**
Gazel 39
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hilâl, yeni ay.

Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur
ʿĀdet oldur kim görinse māh-ı nev bārān olur

2. **māh-ı nev:**
Gazel 98
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hilâl, yeni ay.

Ṣafḥa-i ḫurşīde naḳş olmış ṣanasın māh-ı nev
Ay yüzüñüñ ġurresindʾiki hilālī ḳaşlar

3. **māh-ı nev:**
Gazel 322
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hilâl, yeni ay.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

4. **māh-ı nev:**
Gazel 323
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yeni ay, hilal (sevgili bağlamında).

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

5. **māh-ı nev:**
Gazel 197
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hilâl, yeni ay.

Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum
Māh-ı nev gibi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

6. **māh-ı nev:**
Gazel 337
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hilâl, yeni ay.

Rā ḳaşuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa şems-i ṭāliʿ üstinde hilālüñ pertevi

7. **māh-ı nev:**
Kaside 25
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Hilâl, yeni ay.

Dilberā göster hilāl ebrūñı şād it ḫalḳı kim
Māh-ı nev görmekden olur şādī-i devrān-ı ʿīd

māh-ı rāyāt-ı celālüñden:

1. **māh-ı rāyāt-ı celālüñden:***-üñ, -den*
Kaside 7
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Büyüklük, azamet bayraklarındaki ay.

Māh-ı rāyāt-ı celālüñden ḫacildür āsumān
Sāye-i şebde ḥayādan gizlenür ekşer güneş

māh-ı ruḫuñ:

1. **māh-ı ruḫuñ:**
Gazel 318
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın ayı II Sevgilinin ay gibi parlak yanağı.

Ṣubḥ yırtar yaḳasın māh-ı ruḫuñ şevḳı ile
Āsumān mihrüñ elinden yire urur külehi

māh-ı rūze:

1. **māh-ı rūze:**
Gazel 25
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ramazan, oruç ayı.

Ṣun āfītāb-ı ṣabūḥı ki māh-ı rūze geçüp
Hilāl-i ʿīd eline aldı zer-nigār ḳadeḥ

2. **māh-ı rūze:**
Gazel 96
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ramazan, oruç ayı.

Çün ṭulūʿ itdi ḳaşuñ ayı raḳībi eyle bend
Lā-cerem görinse māh-ı rūze şeyṭān bağlanur

māh-ı saʿādet:

1. **māh-ı saʿādet:**
Kaside 6
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Saadet Ay'ı.

Şol māh-ı saʿādet ki ider ḳaşruñı menzil
Ḫurşīd-i cihāndur ki felek farḳına ḳor pā

māh-ı saʿādete:

1. **māh-ı saʿādete:***-e*
Kaside 30
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk ayı.

Sulṭān Cem ol ki ḫusrev-i sulṭān-nişān imiş
Māh-ı saʿādete işigi āsumān imiş

māh-ı şāḥib-cemāl:

1. **māh-ı şāḥib-cemāl:**
Mesnevi 3
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **-**
Ay yüzlü güzel.

Düzüp bikr-i fikrüme ḫoş zülf ü ḫāl
Çıḳa geldi bir māh-ı şāḥib-cemāl

māh-ı ser-efrāz:

1. **māh-ı ser-efrāz:**
Gazel 293
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Başı yükseklerde olan ay. II Uzun boylu güzel, sevgili.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫᵛābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

māh-ı tābān:

1. **māh-ı tābān:**
Gazel 260
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Parlak ay II sevgili.

Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

2. **māh-ı tābān:**
Gazel 40

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Parlak ay, dolunay II sevgili, sevgilinin yüzü.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

māhī-i kilküm:

1. **māhī-i kilküm:***-üm*
Gazel 267
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kalem balığı.

Aç hilāl-ebrūñı kim nūn veʾl-ḳalem tefsīrini
Māhī-i kilküm zebān-ı ḥāl ile taḳrīr ide

māhī-i mürde:

1. **māhī-i mürde:**
Gazel 40
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ölü balık.

Buldı Aḥmed cām-ı laʿlinden ḥayāt-ı cāvidān
Māhī-i mürde dirildi āb-ı ḥayvān andadur

māhiyān-ı ḫayāl:

1. **māhiyān-ı ḫayāl:**
Kaside 20
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Hayalin balıkları.

Anuñʾçün oldı ḳara zülfüñ aġına hevesüm
Ki āb-ı dīdede çoġaldı māhiyān-ı ḫayāl

maḥkūm:

1. **maḥkūmuñ:***-uñ*
Kaside 11
Mısra: **87**
Birinin hükmü altında bulunan, tâbi.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

mahlaş-ı eşʿārum:

1. **maḫlaş-ı eşʿārum:***-um*
Gazel 258
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şiirlerin mahlası.

Almazdı adum aġzına ol maṭlaʿ-ı cemāl
Mecmūʿasında maḫlaş-ı eşʿārum olmasa

māh-liḳā:

1. **māh-liḳālar:***-lar*
Gazel 106
Mısra: **8**
Ay yüzlü.

Ḳoyuban dil gögini gün gibi devr eyleyeler
Bu gedā-ḫāneleri māh-liḳālar niçe bir

2. **māh-liḳā:**
Kaside 6
Mısra: **83**
Ay yüzlü.

Nā-geh görinür gözine bir māh-liḳā kim
Germ olup ider revzeneden kendʾözin ilḳā

mahlūk:

1. **maḫlūḳuñ:***-un*
Mesnevi 3
Mısra: **31**
Ar. Halk olunmuş, yaratılmış.

Muḥammed ki maḫlūḳuñ aʿlāsıdur
Cihān nūr-ı ḥüsni tecellāsıdur

2. **maḫlūḳa:***-a*
Kaside 13
Mısra: **88**
(Ar.) Allah tarafından yaratılmış, yok iken var edilmiş II. Yaratılmış şey, insan, hayvan, yaratık.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hˇānıdır

maḥmil:

1. **maḥmilde:***-de*
Gazel 82
Mısra: **16**
lmaḥ .rA) .i (□□□□ "yüklenmek"ten maḥmil) 1. Deve, fil gibi hayvanların sırtına konan veya insanların omuzlarında taşınan, karşılıklı oturulacak şekilde yapılmış bir çeşit kapalı sepet, tahtırevan, mahfe.

Cān ġamuñ yüklenür il muṣḥaf-ı ḥüsnüñ gözedür
Kʾola maḥmilde temāşā-yı fırāvān-ı Mıṣr

2. **maḥmilüñe:**
Gazel 346
Mısra: **3**
Deve, fil gibi hayvanların sırtına konan veya insanların omuzlarında taşınan, karşılıklı oturulacak şekilde yapılmış bir çeşit kapalı sepet, tahtırevan, mahfe.

Raḥm it ol dillere kim aşıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

maḥmūd-ı hāş u ʿām:

1. **maḥmūd-ı ḫāş u ʿām:**
Gazel 201
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Halkın övülmüşü, Mahmud'u. II Gazneli Mahmud.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmedʾi ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

mahmūr:

1. **maḫmūr:**
Terci-bend 2
Mısra: **51**
Sarhoşluktan ya da uykudan oluşan sersemlik.

Ṭurdı maḥmūr ile seḥer nergis
Eline aldı cām-ı zer nergis

maḫmūr olalıdan:

1. **maḫmūr olalıdan:**
Gazel 315
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş olmak.

Gözüñ ḳanum içer ṣıḥḥatler olsun
Ki maḫmūr olalıdan ḫaste düşdi

mahmūr oldı:

1. **maḫmūr oldı:**-*dı*
Gazel 293
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Göz için) Süzülmüş, baygınlaşmış.

Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen ṣanur kʾanı bīmār ider nāz uyḫusı

mahmūr-ı ḫᵛāb-ı nāz:

1. **maḫmūr-ı ḫᵛāb-ı nāz:**
Gazel 111
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Naz uykusunun sarhoşu. II Sevgilinin süzülmüş, baygın gözleri.

Çeksün müdām nergis-i mestüñ ṣarāb-ı nāz
Kim geldi ḫüsn bezmine maḫmūr-ı ḫᵛāb-ı nāz

mahrec:

1. **maḫrecinden:**-*i, -nden*
Mesnevi 3
Mısra: **57**
Dışarı çıkılacak, huruç edilecek yer, delik veya kapı.

Cihān maḫrecinden ḫurūc eyledüñ
Ki miʿrāc-ı ḳurbe ʿurūc eyledüñ

maḫrem:

1. **maḫrem:**
Nazm 8
Mısra: **3**
Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

2. **maḫrem:**
Gazel 251
Mısra: **9**
Sevgili, dost.

Görinmez oldı ol maḫrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

3. **maḫrem:**
Gazel 255
Mısra: **11**
Dost, yakın.

Ṣofiyā nāme-i esrār-ı Ḥaḳa maḫrem iseñ
Olma münkir mey-i ṣāfī gibi bed-nāmlara

4. **maḫrem:**
Kaside 32
Mısra: **41**
Dost, arkadaş. ll İçli dışlı, aşina.

Nigār maḫrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

maḫrem eyleme:

1. **maḫrem eyleme:**-*me*
Gazel 269
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dost, sırdaş etmek.

El-emānet açma dil-dāruñ lebi rāzın dile
ʿĀḳil iseñ eyleme mecnūnı maḫrem rāzuña

maḫrem idinme:

1. **maḫrem idinme:**-*in, -me*
Gazel 321
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sır ortağı yapmak.

Raḳībi ḥasbeten liʾllāh idinme ḫüsnüñe maḫrem
Maʿāẕaʾllāh ki yaraşmaz nedīm-i pādişāh egri

maḫrem ola:

1. **maḫrem ola:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimsenin sırlarını bilecek derecede yakını ve samîmî dostu olan kimse, sırdaş.

Cān sırrıdur Aḥmed bunı key ṣaḳla göñülden
Dīvāne ḳaçan maḫrem ola rāz-ı nihāna

maḫrem olam:

1. **maḫrem olam:**-*am*
Mesnevi 4
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Sırra ortak olup hakikati öğrenme.

Kimem ben kim olam bu rāza maḫrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

maḫrem olup:

1. **maḫrem olup:**-*up*
Gazel 287
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İçli dışlı olmak, samimi olmak.

Müddeʿī maḫrem olup meclis-i cānānumuza
Zehr-i ḳahrın içürür dehr bizüm cānumuza

maḫrem-i esrār-ı ʿışḳ:

1. **maḫrem-i esrār-ı ʿışḳ:**
Gazel 149
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşk sırlarının sırdaşı.

Rūz-ı rūşen çün degüldür maḫrem-i esrār-ı ʿışḳ
Ben şeb-i tārīki bārī rāz-dār itsem gerek

maḫremi ola:

1. **maḫremi ola:**-*a*
Kaside 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dost olmak, yakın olmak.

Ol ḥarīmüñ kim ola maḫremi kim ṭañ yilidür
Perdedār-ı ḥarem-i ḥürmeti dervīşlerüñ

maḫrem-i rāz:

1. **maḫrem-i rāz:**
Murabba 1
Mısra: **30**

Kelime Tipi: **-**
Kendisine sır söylenen, sır ortağı, sırdaş.

Dest-i kūtāhuma baş egmedüñ ey serv-i dırāz
Kʾola şekker-lebüñe ṭūṭī-i dil maḥrem-i rāz

maḥrem-i suḥan-ı āşinā:

1. **maḥrem-i suḥan-ı āşinā:**
Gazel 76
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dostun sözünün sırdaşı.

ʿAḳla ne şerḥ idem ġam-ı zülfüñ rumūzını
Bīgāne maḥrem-i suḥan-ı āşinā mıdur

māh-rūlar:

1. **māh-rūlar:**
Gazel 68
Mısra: **10**
Ay yüzlü güzeller.

Çīn Nigāristānını naḳş-ı ruḫuñdur māt iden
Saña nisbet māh-rūlar ṣūret-i erjengīdür

maḥrūm idüp:

1. **maḥrūm idüp:***-üp*
Gazel 275
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Birinin istediği şeyi vermemek veya istediğini elde etmesine engel olmak, yoksun bırakmak.

Aḥmedʾi gözden şalup sürme ḳapuñdan yaşların
Sāyili maḥrūm idüp eytāmı maġbūn eyleme

māh-rūy:

1. **māh-rūy:**
Mesnevi 3
Mısra: **149**
Ay yüzlü güzel.

Uş ol ḥüsnüñ evṣāfı ey māh-rūy
Göñül şehrin eyledi pür-güft ü gūy

maḥşer:

1. **maḥşer:**
Kaside 7
Mısra: **60**
(Ar.) Mahşer, kıyamet yeri.

Virmese luṭfuñ eli raḥm-ı felekde peveriş
Māder-i eyyāmdan ṭoġmazdı tā maḥşer güneş

2. **maḥşer:**
Gazel 182
Mısra: **3**
Âhirette insanların dünyâda yaptıklarının hesâbını vermek üzere dirilip toplanacağı yer.

Maḥşer midür ṣaçuñ ʿaraṣātında ḥüsnüñüñ
Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-ḥisāb dil

maḥşer günine:

1. **maḥşer günine:***-ne*
Gazel 126
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamet günü.

Fürḳat demidür ḳo şiʿri Aḥmed
Maḥşer günine terāne ṣıġmaz

maḥşer-i ḥüsninde:

1. **maḥşer-i ḥüsninde:***-in, -de*
Gazel 74
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik mahşeri.

Mürde-diller maḥşer-i ḥüsninde bulmaġa ḥayāt
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

maḥşer-i zülfüñ:

1. **maḥşer-i zülfüñ:***-üñ*
Gazel 240
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Zülfün toplanma yeri; karışıklığı.

Maḥşer-i zülfüñ ḥisābın mū-be-mū şerḥ eylemiş
Hey ḳıyāmet ḥālet-i nezʿinde zünnār isteyen

maḥşer-i zülfüñde:

1. **maḥşer-i zülfüñde:***-üñ, -de*
Gazel 94
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Zülfün toplanma yeri; karışıklığı.

Maḥşer-i zülfüñde ḥaşr olmaġa diller bī-ḥisāb
Sen ḳıyāmetsin nişān ol ḳāmet-i bālā yiter

maḥsūb:

1. **maḥsūb:**
Gazel 38
Mısra: **19**
Hesaplanmış, hesaba geçirilmiş.

ʿÖmrden maḥsūb olursa leyle-i hecrān-ı dost
ʿÖmr-i ʿāşıḳ zülf-i cānān gibi bī-pāyān olur

maḥsūs:

1. **maḥsūsdur:***-dur*
Kaside 9
Mısra: **49**
Birine ayrılmış olan. II Lâyık, özel.

Maḥsūsdur müferriḥ-i ḫāk-i derüñe kim
Bir yerde vire ḫāṣıyet-i zaʿferānı müşk

māh-tāb:

1. **māh-tābuñ:***-uñ*
Gazel 45
Mısra: **2**
Ay ışığı.

Ṣubḥgāhuñ yaḳasın mihrüñ eli çāk eyler
Māh-tābuñ yüzüñi şevḳuñ odı ḫāk eyler

māhulyā:

1. **māḫulyāsı:***-sı*
Gazel 284
Mısra: **7**
Kuruntu, boş hayal (Kubbealtı).

Viṣālüñ gencinüñ māḫulyāsı
Gedāyı pādişāh eyler kimerde

maḥv:

1. **maḥv:**
Gazel 73
Mısra: **7**

Perişanlık, harap olma durumu.

Levḥ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṡbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣūret-i aʿmālidür

maḥv eyle:

1. **maḥv eyle:**
Gazel 188
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yok etmek, ortadan kaldırmak.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

maḥv ide:

1. **maḥv ide:**
Kaside 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Mahvetmek. yok etmek. harab etmek.

Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti dervīşlerüñ

maḥv it:

1. **maḥv it:**
Kaside 22
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Ortadan kaldırmak / yok etmek / silmek.

Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

maḥv ola:

1. **maḥv ola:**-*a*
Gazel 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yol olmak.

Ey eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ
Ḫurşīd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

maḥv oldı:

1. **maḥv oldı:**-*dı*
Gazel 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak, harap olmak.

Gün gibi ʿayān olmaġa ol ṭalʿat-i ġarrā
Maḥv oldı şeb-i tīre gibi ḫaṭṭ-ı semen-sā

maḥv olmaya:

1. **maḥv olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 264
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak, ortadan kalkmak; kötü duruma düşmek, perişan olmak.

Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

maḥv olur:

1. **maḥv olur:**
Gazel 264
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak.

Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

maḥzen:

1. **maḫzen:**
Kaside 19
Mısra: **70**
Yer altı deposu, depo, ambar.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

2. **maḫzenden:**-*den*
Mesnevi 4
Mısra: **28**
Hazine (sırlar hazinesi bağlamında).

Ḳilīd açdı dilümden ḫāzin-i rāz
Ki bu maḫzenden oldum kīse-perdāz

maḫzen-i gül:

1. **maḫzen-i gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Gülün hazinesi.

Nʾola şeh gibi olsa laʿl-niṡār
Ṭoludur çünki zerle maḫzen-i gül

maḫzen-i ʿışḳuñdur:

1. **maḫzen-i ʿışḳuñdur:**
Gazel 316
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Aşk mahzeni.

Dil maḫzen-i ʿışḳuñdur anı deldügi ġamzeñ
Uġrıdur umar kim ala gencīne-i şāhı

maḫzūn:

1. **maḫzūn:**
Nazm 13
Mısra: **2**
Ar. Üzüntülü, gamlı, kederli.

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḫzūn olmaduñ

2. **maḫzūnuñ:**-*uñ*
Gazel 173
Mısra: **1**
Hüzünlü, kederli.

Kākül-i dost şıdı göñlüñi ben maḫzūnuñ
Dir gören kāsesini Leylī şımış Mecnūnuñ

makāl:

1. **maḳālümi:**-*üm, -i*
Kaside 8
Mısra: **113**
Söz, kelam.

Naẓm eylesem maḳālümi gūş eylese felek
Çeşm-i kevākib aḳıda leyl ü nehār laʿl

2. **maḳāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **4**
Söz, kelam.

Yümn-i dem-i Mesīḥ eṡer-i feyż-i Muṣṭafā

Şehd-i şifā-yı rūḥ maḳāli
Muḥammedüñ

3. **maḳāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **8**
Söz, kelam.

İḥyā-yı meyyit eylese ʿĪsā ʿaceb mi kim
Cāna virür ḥayāt maḳāli
Muḥammedüñ

makālāt:

1. **maḳālātında:**-*ı, -nda*
Gazel 22
Mısra: **14**
Sözler.

Ṭıfl-ı dil çün mekteb-i ʿışḳuñdan almışdur sebaḳ
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḥs

maḳāle-i ġam-ı hicrānuñ:

1. **maḳāle-i ġam-ı hicrānuñ:**-*uñ*
Kaside 20
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık acısının sözü.

Maḳāle-i ġam-ı hicrānuñ oḳısam kūha
Ne deñlü seng-dil olursa iñiler idi cibāl

maḳāli açsa:

1. **maḳāli açsa:**
Gazel 290
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Söz açmak, söze başlamak.

Bağını çözse zülfinüñ düşer ayaġa müşk-i Çīn
Teng-i şeker kesād olur açsa maḳāli Muṣṭafā

maḳām:

1. **maḳām:**
Gazel 69
Mısra: **2**
Ar. 1. Durulacak yer, durak, mesken.

Ḫālüñ meger ki hindū-yı şekker-fürūşdur
Kim her nefes maḳām aña ol laʿl-i nūşdur

2. **maḳām:**
Gazel 115
Mısra: **11**
Ar. 1. Durulacak yer, durak, mesken.

Göz ü göñlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

3. **maḳām:**
Gazel 161
Mısra: **16**
Ar. 1. Durulacak yer, durak, mesken.

Göñlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

4. **maḳām:**
Kıt'a 7
Mısra: **3**
Ar. 1. Durulacak yer, durak, mesken.

Göñlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe göñlüme mīzāb göz

5. **maḳāmın:**-*ı(n)*
Mesnevi 3
Mısra: **234**
Makam, mevki, derece, rütbe.

Kefin itdüñ erzāḳ-ı ḫalḳa kefīl
Maḳāmın bülend eyle ʿömrin ṭavīl

6. **maḳāmı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **97**
Derece, mertebe II Allah katında ulaşılan kalıcı mertebe, mânevî rütbe.

Yā Rab maḳāmı ravża-i ḫuld-i berīn ola
Ḳabri enīsi ḥaşre degin ḥūr-ı ʿīn ola

7. **maḳāmı:**-*ı*
Gazel 203
Mısra: **3**
Durulacak yer, durak. II Mertebe, derece.

ʿĀlī maḳāmı olmaġa cān Cebreʾīlinüñ
Sidre budaġı gibi boyı müntehācıġum

8. **maḳāma:**-*a*
Gazel 212
Mısra: **4**
Durulacak yer, durak, mekân, mahal.

Nʾola gülzār olursa āteş-i dil Çün Ḫalīl oldı ol maḳāma muḳīm

makām ola:

1. **maḳām ola:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Mekân olmak; mertebe olmak.

Ḳaddüñ ḳıyāmetin görüben cān virenlere
Ṭūbā budaġı gölgelerinde maḳām ola

makām olmaz:

1. **maḳām olmaz:**-*maz*
Gazel 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yer, mesken olmak.

Anuñʾçün uçar bāġ-ı ruḫuñdan ḫaṭ-ı zāġuñ
Bilür ki maḳām olmaz aña gülşen-i zībā

maḳām u menzili:

1. **maḳām u menzili:**-*i*
Gazel 145
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yer ve yurt (mesken); varılacak, durulacak yer.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Rāh-ı ʿışḳuñ maḳām u menzili yoḳ

makāmāt:

1. **maḳāmātumuz:**-*umuz*
Mesnevi 3
Mısra: **96**
Makamlar, mevkiler.

Bizi nār-ı ḳahruñdan āzād ḳıl
Maḳāmātumuz cennet-ābād ḳıl

makāmı:

1. **maḳāmı:**
Gazel 266
Mısra: **16**
1. Durulacak yer, durak, mesken. 2. musiki havalarından her biri, ahenk, hava.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı ḳarār ide

maḳām-ı ibrāhīm:

1. **maḳām-ı ibrāhīm:**
Gazel 212
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hz. İbrahim'in Makamı. II Kabe'nin inşası sırasında Hz. İbrahim'in üzerine çıkıp duvar ördüğü ve üstünde insanları hacca davet ettiği kabul edilen taş veya onun bulunduğu yer.

Gel göñül Kaʿbesin ziyāret ḳıl
Kʾolupdur maḳām-ı İbrāhīm

maḳām-ı maḥmūd:

1. **maḳām-ı maḥmūd:**
Gazel 31
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Övgüye lâyık yer, yüksek dereceli manevî makam. (Mahşer günü livâü'l-hamd altında sâdece Hz. Muhammed'in dilediği herkese şefaat edebileceği en yüce makam, şefaat-ı kübrâ makamı.).

Yiridür idinse mesken Aḥmed
Kūyuñda kʾodur maḳām-ı Maḥmūd

maḳām-ı ṣıdḳ:

1. **maḳām-ı ṣıdḳ:**
Kaside 1
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Doğruluk, güvenilirlik makamı.

Destüñ muḥīṭ-i cūd u demüñ kīmyā-yı ʿilm
Lafẓuñ maḳām-ı ṣıdḳ u dilüñ maʿdin-i ṣafā

makar:

1. **maḳar:**
Nazm 12
Mısra: **4**
Durulan, kararlaştırılan yer, mekân, ikâmetgâh.

Ṣan ḥameldür ki ḳurtdan ḳaçuban
Ṣīr-i ner ḳoltuġın idindi maḳar

makas:

1. **maḳaṣı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **43**
Makas.

Aḥmedüñ ġam maḳaṣı kesdi dilin şemʿ gibi
Saña rūşen diyemez ḥālini sulṭān-ı kerem

maḳdūr-ı insān:

1. **maḳdūr-ı insān:**
Mesnevi 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İnsan gücü, kudreti.

Ḫudā medḥi maḳdūr-ı insān degül
Cihān-āferīn ögmek āsān degül

mākiyān:

1. **mākiyānı:**-*ı*
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Far. Tavuk.

Güher ṭoġurdı ʿālem mākiyānı
Per ü bāl açalı ʿadlüñ ḫorosı

maḳṣad-ı aḳṣā:

1. **maḳṣad-ı aḳṣā:**
Kaside 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
En yüksek maksat, ulaşılmak istenen en yüce gaye.

Hem ẕāt-ı ʿimāda işigüñ mesned-i ʿālī
Hem menzil-i Maḥmūda ḳapuñ maḳṣad-ı aḳṣā

maḳsem-i erzāḳ:

1. **maḳsem-i erzāḳ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Rızıkların bölüştürüldüğü yer.

Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

maḳṣūd:

1. **maḳṣūd:**
Gazel 77
Mısra: **11**
Amaç, gaye, maksat, niyet.

Viṣāl-i yārdur ʿālemde maḳṣūd
Ḳalanı ġuṣṣa vü derd ü ḥazendür

2. **maḳṣūduñ:**-*un*
Gazel 174
Mısra: **2**
Amaç, gaye, maksat, niyet.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

3. **maḳṣūduñ:**-*un*
Gazel 201
Mısra: **5**
Amaç, gaye, maksat, niyet.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

4. **maḳṣūd:**
Gazel 241
Mısra: **9**
Amaç, gaye, maksat, niyet.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl
Didi evvel ʿāşıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

5. **maḳṣūduñ:**-*uñ*
Gazel 275
Mısra: **7**
Amaç, gaye, maksat, niyet.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

maktūl:

1. **maḳtūline:**-*i, -n, -e*
Kaside 28
Mısra: **13**
Katlolunmuş, öldürülmüş.

Ḳan-bahā virmek dilerseñ ġamzeñüñ maḳtūline
Ḳaṭre-i mey vir ki cām-ı laʿl-i cānándan ṭamar

makżiyyüʾl-merām:

1. **maḳżiyyüʾl-merām:**
Gazel 161
Mısra: **18**
İstenen yerine getirilmiş, amaca ulaşılmış, maksat hâsıl olmuş.

Didi dilber Aḥmedʾe diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

māl:

1. **mālı:**-*ı*
Nazm 7
Mısra: **3**
Ar. Maddî varlık, mal.

Dāyim kerīm mālı gibi bī-ṣebāt olup
Her dem leʾīm ʿahdi gibi bī-ḳarārsın

māl-ā-māl olur:

1. **māl-ā-māl olur:**-*ur*
Kaside 20
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Dopdolu olmak.

Severseñ ol ṣanemi sev ki sāʿidinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitīni māl-ā-māl

mʾaldı:

1. **mʾaldı:**
Gazel 25
Mısra: **1**
Mi almak.

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider niṣār ḳadeḥ

māʿmūr:

1. **maʿmūr:**
Kaside 13
Mısra: **79**
1. Bayındır, şenlikli. 2. İmar edilmiş.

Pādişāhā şefḳatüñden yir yüzi maʿmūr iken
Dād kim dil kaʿbesi ġam leşkeri vīrānıdur

2. **maʿmūr:**
Nazm 22
Mısra: **4**
1. Bayındır, şenlikli. 2. İmar edilmiş.

Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿī ḫarāb
Ceng maʿmūr ider anı bī-direng

maʿmūr iderken:

1. **maʿmūr iderken:**-*er, -ken*
Gazel 125
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bayındır duruma getirmek, geliştirip güzelleştirmek.

Cihānı devletüñ maʿmūr iderken
Bu gönlüm Kaʿbesi vīrān yaraşmaz

maʿmūr ola:

1. **maʿmūr ola:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İmar edilmek, yapılmak.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

maʿmūr olur:

1. **maʿmūr olur:**-*ur*
Gazel 160
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gelişip güzelleşmek.

Genc-i ḥüsnüñ bilmezem böyle neden maʿmūr olur
Şol ḳadar kʾisrāf idersin nāz u bī-pervālıġuñ

2. **maʿmūr olur:**-*ur*
Gazel 41
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bayındır olmak. || Neşeli, sevinçli olmak.

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne gönlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

mancınık:

1. **mancınıḳından:**-*ın, -dan*
Gazel 74
Mısra: **10**
İri taşları uzağa atabilecek şekilde yapılmış ve kale duvarlarını dövmek için kullanılmış olan eski bir savaş âleti.

Pīç ü tābından kemend-i zülfüñüñ ey seng-dil
Her şeb āhum mancınıḳından göge suʿbān yaġar

mānend:

1. **mānend:**
Gazel 183
Mısra: **2**
Benzer, eş.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

mānend-i kūh:

1. **mānend-i kūh:**
Mesnevi 3
Mısra: **208**
Kelime Tipi: **-**
Dağ gibi.

Sipāh-ı ʿadūdan ḳırılan gürūh
Yata baḥr-i ḫūn içre mānend-i kūh

mānī:

1. **mānīyle:**-*y, -le*
Gazel 22
Mısra: **16**
Çinli bir nakkaş ve ressamdır. Aynı zamanda Mani dininin kurucusudur.

Kimse Aḥmed gibi naḳş itmez kitābın ḥüsnüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez Mānīyle baḥs

2. **mānīyi:**-*y, -i*
Gazel 11
Mısra: **10**
Çinli bir nakkaş ve ressamdır, aynı zamanda Mani dininin kurucusudur.

Zülfi şol naḳḳāşdur kim ṣuya naḳş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn ṣalup

maʿnī:

1. **maʿnīde:**-*de*
Nazm 7
Mısra: **7**
Anlam II Öz.

Ṣūretde ḥüsn ü behcet ü maʿnīde dīvsin
Ḳavlüñde şehd ü şekker ü fiʿlüñde mārsın

2. **maʿnī:**
Terkib-bend 1
Mısra: **118**
Mana, hakikat, öz.

Aḥmed sözi uzatma ki mersiyyeden murād
Ḥalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

3. **maʿnīlerüñ:**
Gazel 247
Mısra: **15**
Men eden, engel olan, alıkoyan. engel.

Bu ṣūretde ʿaceb maʿnīlerüñ var
Kimesne bilmez anı sen bilürsin

4. **maʿnīde:**-*de*
Kaside 23
Mısra: **101**
Anlam, mana. ll işin özü, gerçekte, aslında olan.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān niṣār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

5. **maʿnīye:**-*y, -e*
Gazel 305
Mısra: **6**
Anlam || Hakikat.

Ḳanumı dökmege ruḫsat virdi ġamzeñ laʿlüñe
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ senüñ bu maʿnīye ḥüccet gibi

6. **maʿnīden:**-*den*
Gazel 192
Mısra: **22**
Anlam, hakikat.

Cān-ı Aḥmedʾden yaratmış cismüñi cān-āferīn
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

7. **maʿnīsi:**-*si*
Gazel 257
Mısra: **24**
Anlam, iç yüz, hakikat.

Aḥmedʾüñ ʿışḳı zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿnīsi gül ḥüsninüñ bülbül ġazel-ḫʷān olmasa

8. **maʿnīde:**-*de*
Gazel 224
Mısra: **7**
(Ar.) Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifade ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

Dīvdür maʿnīde anuñ zinhār mekrinden ṣaḳın
Ger perī peyker olursa tāze berg-i verdden

maʿnī-i rengīn:

1. **maʿnī-i rengīn:**
Gazel 277
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Renkli anlam.

Gözlerüm ḫūn-ı ciger ḥālini şerḥ eyler iken
Kirpügüm maʿnī-i rengīn diyü alur ḳaleme

maʿnī-nümā:

1. **maʿnī-nümāsın:**-*sın*
Kaside 4
Mısra: **2**
Mana gösteren.

Sen ol āyīne-i nūr-ı Ḫudāsın
Ki her bir ṣūrete maʿnī-nümāsın

mānī-yi çīn:

1. **mānī-yi çīn:**
Gazel 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Çin Mani'si. (Meşhur Çinli nakkaş ve ressam.).

Zülfi naḳḳāşı ṣuya bir resm ider kim reşk ider
Mānī-yi Çīn yazduġı naḳş-ı Nigāristān aña

manṣıb:

1. **manşıbı:**-*ı*
Gazel 74
Mısra: **17**
(Ar.) Makam,rütbe, derece.

İşigüñden Aḥmedʾüñ cevr ü cefādur manṣıbı
Bu ne ṭāliʿdür ki gökden seng-i bī-pāyān yaġar

2. **manşıbıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 6
Mısra: **97**
(Ar.) Makam,rütbe, derece.

Kem çākerinüñ manṣıbıdur maşrıḳ u maġrib
Kemter ḳulınuñ baḫşişidür milket-i dünyā

manṣūr:

1. **manşūr:**
Gazel 324
Mısra: **8**
Allah'ın yardımıyla üstün gelen.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden ṣır ḳalb-i ʿuṣṣāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

2. **manşūra:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **98**
"Enel-hak" "ben Allah'ım" dediği için 922'de asılarak öldürülen ünlü mutasavvıf.

Fāş eylemezdi sırrın eneʾl-Ḥaḳ rumūzınuñ
Manṣūra irse mürşid-i dānā senüñ gibi

mantıḳ:

1. **mantıḳında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 34

Mısra: **2**
Söz, kelam.

Ḥikmetde aġzı mubṭıl-i ḳavl-i ḥakīmdür
Kim manṭıḳında noḳṭa-i vehmī dü-nīmdür

2. **manṭıḳı:**-*ı*
Gazel 90
Mısra: **3**
Söz, kelam.

Lebinüñ manṭıḳı tesḫīri durur ins ü melek
Ol perī-çihre meger mühr-i Süleymān götürür

3. **manṭıḳın:**-*ın*
Gazel 133
Mısra: **3**
Söz, kelam.

Ḳumrī-i dil manṭıḳın sözüñde mevzūn eyleyen
Piste-i şīrīnüñi ḥikmetle ḫāmūş eylemiş

manṭıḳ-ı şīrīni:

1. **manṭıḳ-ı şīrīni:**-*i*
Gazel 245
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı söz.

Ey nigāruñ manṭıḳ-ı şīrīni cān virdüñ bize
Yā Mesīḥisin zamānuñ yā aña hem-zādsın

manṭıḳ-ı ṭayruñ:

1. **manṭıḳ-ı ṭayruñ:**-*uñ*
Kaside 31
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Kuş dili ‖ Manṭıḳ-ı Ṭayr; İranlı şair Ferîdüddîn-i Attâr tarafından kaleme alınmış tasavvufi manzum eser.

Dut cān ḳulaġın ḥikmetine Manṭıḳ-ı Ṭayruñ
Diñle bu kelāmı ki oḳır bülbül-i gūyā

manẓar:

1. **manẓar:**
Kaside 7
Mısra: **18**
Seyir yeri; pencere.

Ḥaḳ budur kim şāh dīvānın temāşā ḳılmaġa
Düzdi ṭāḳ-ı zer-nigāra laʿlden manẓar güneş

manzara:

1. **manẓaradan:**-*dan*
Nazm 11
Mısra: **2**
Bakılıp seyredilen yer.

Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laʿl pencereden
Baḳup cemālüñi gördi yıḳıldı manẓaradan

mār:

1. **mārsın:**-*sın*
Nazm 7
Mısra: **8**
Yılan.

Ṣūretde ḥüsn ü behcet ü maʿnīde dīvsin
Ḳavlüñde şehd ü şekker ü fiʿlüñde mārsın

2. **māruñ:**-*uñ*
Gazel 63
Mısra: **7**
Yılan.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

3. **māra:**-*a*
Gazel 54
Mısra: **6**
Yılan. II Zülüf.

Ġam deñizinde ḳalup zülfüñi sevdā ḳıluram
Ġarḳ olurken şunaram māra elümden ne gelür

4. **mār:**
Gazel 21
Mısra: **10**
Yılan II sevgilinin saçı.

Kaʿbe yüzüñe ṭolaşdı zülfüñ
Ṣan girdi ṭavāfa mār ey dost

5. **mār:**
Kaside 8
Mısra: **32**
Yılan II sevgilinin saçı.

Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi
Rengīn laṭīfedür ṭutar aġzında mār laʿl

6. **mārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **16**
Yılan II sevgilinin saçı.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

7. **mār:**
Gazel 63
Mısra: **2**
Yılan (Sevgilinin saçı.).

Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar
Ḳaṣd itdi meger cānına kim mār ile oynar

8. **mārdan:**-*dan*
Gazel 99
Mısra: **4**
Yılan (sevgilinin yüzünün iki yanına düşen lüle şeklindeki saçı bağlamında).

Dil marīżın ṣor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

9. **mār:**
Gazel 310
Mısra: **14**
(Fars.) Yılan.

Ṣarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

maraż:

1. **maraż:**
Müfret 2
Mısra: **2**
Hastalık II dert, bela.

Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın
Ṭur ey Mesīḥ-dem ki yaraşmaz maraż saña

maʿrifet:

1. **maʿrifet:**
Kaside 12

Mısra: **48**
Allah'ı isim ve sıfatlarıyla bilme.

Mekteb-i devletde almış Rūḥ-ı Ḳudsīden sebaḳ
Maʿrifet dersinde söz ḳor ḳuṭb-ı aḳṭāb üstine

2. **maʿrifetden:**-*den*
Gazel 73
Mısra: **14**
Bilgi, ilim.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

marîz:

1. **marīżi:**-*i*
Nazm 11
Mısra: **8**
Marazlı, rencûr, hastalıklı.

Müzevvirüñ kelimātın benümʾçün itme ḳabūl
Ki dil marīżi helāk oldı ol müzevvereden

2. **marīżın:**-*ın*
Gazel 99
Mısra: **3**
Hasta. II Aşk derdinin hastası olan âşık.

Dil marīżın ṣor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

3. **marīżına:**-*ı, -na*
Gazel 189
Mısra: **5**
Hasta. II Aşk derdinin hastası olan âşık.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehm-nāk oluram

maşrık u maġrib:

1. **maşrıḳ u maġrib:**
Kaside 6
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Doğu ve batı.

Kem çākerinüñ manṣıbıdur maşrıḳ u maġrib
Kemter ḳulınuñ baḫşişidür milket-i dünyā

maşrıḳ-ı devletde:

1. **maşrıḳ-ı devletde:**-*de*
Kaside 6
Mısra: **203**
Kelime Tipi: **-**
Devletin, bahtın doğusu.

Baḫtuñ güneşi maşrıḳ-ı devletde münevver
ʿÖmrüñ güli gülzār-ı saʿādetde muṭarrā

maşrıḳ-ı endīşeden:

1. **maşrıḳ-ı endīşeden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
Düşüncenin doğduğu yer.

Ḫusrevā medḥ-i żamīrüñ fikr iderdüm dün gice
Ṭāliʿ oldı maşrıḳ-ı endīşeden enver güneş

maşrıkla maġrib:

1. **maşrıḳla maġrib:**
Kaside 13
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Doğu ve batı.

Āfitāb-ı salṭanatsın yüri heft iḳlīme kim
Tīġuñuñ maşrıḳla maġrib tābiʿ-i fermānıdur

maşrıkla maġribi:

1. **maşrıḳla maġribi:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Doğu ve batı.

Ṭutduḳca heft kişveri ablaḳ-süvār-ı ṣubḥ
Maşrıḳla maġribi ṭutasın āfitāb-vār

maʿşūḳ:

1. **maʿşūḳ:**
Gazel 6
Mısra: **9**
Ar. Sevilmiş, sevgili, dildâr.

Maʿşūḳ ḫaṭṭıdur eceli mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince hā

2. **maʿşūḳ:**
Gazel 206
Mısra: **19**
Ar. Sevilmiş, sevgili, dildâr.

Çün cihāndan yig bilür maʿşūḳ sırrın ʿāşıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

3. **maʿşūḳuñ:**-*uñ*
Gazel 258
Mısra: **3**
Ar. Sevilmiş, sevgili, dildâr.

Maʿşūḳuñ alnı ṭāḳına irmezdi düzd-i dil
Ger nerdbān-ı kākül-i dil-dārum olmasa

4. **maʿşūḳı:**-*ı*
Gazel 38
Mısra: **15**
Aşkla sevilen, âşık olunan kimse; sevgili.

Bozılur maʿşūḳı görse ʿāşıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

5. **maʿşūḳı:**-*ı*
Gazel 288
Mısra: **10**
Aşkla sevilen, âşık olunan kimse; sevgili.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāşıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

maʿşūka:

1. **maʿşūḳadan:**-*dan*
Müfret 8
Mısra: **2**
Aşık olunan kadın.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

maʿşūk-ı dil-nevāz:

1. **maʿşūḳ-ı dil-nevāz:**
Gazel 112
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **-**
Gönül okşayan sevgili.

Serv-i bülend-ḳāmet ü maʿşūḳ-ı dil-nevāz
Olmış nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz

maʿşūḳ-ı ḫayr:

1. **maʿşūḳ-ı ḫayr:**
Gazel 224
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hayırlı, makbul sevgili.

Sīm u zer nefʿ eylemez maʿşūḳ-ı ḫayr olsa dirīġ
Kim ne göz yaşından aṣṣı var ne rūy-ı zerdden

māt eyledi:

1. **māt eyledi:**-*di*
Gazel 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yenmek, mağlup etmek. II Kötü bir duruma düşürmek, sıkıntı vermek.

Zülfi şol naḳḳāşdur kim şuya naḳş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn şalup

māt iden:

1. **māt iden:**-*en*
Gazel 68
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yanmek, yenilgiye uğratmak.

Çīn Nigāristānını naḳş-ı ruḫuñdur māt iden
Saña nisbet māh-rūlar şūret-i erjengīdür

maṭbaḥ:

1. **maṭbaḫuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kaside 6
Mısra: **53**
Mutfak.

Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevā-dār
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

mātem-i bülbülde:

1. **mātem-i bülbülde:**-*de*
Gazel 341
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bülbülün matemi.

Görüp ḥüsni bahārın ġam yimez Aḥmed helākinden
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrī

maṭlaʿ:

1. **maṭlaʿdur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **104**
(Ar.) Güneşin doğduğu yer.

Ṣan ki maġribdür ṣaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Ṣan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

2. **maṭlaʿı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **20**
Bir kasîde veya gazelin mısrâları birbiriyle kâfiyeli olan ilk beyti. (Metinde "tecdîd-i matla': matla beytinin kasîdenin herhangi bir yerinde yenilenmesi" bağlamında kullanılmıştır.).

Kendünüñ ḥüsn ü cemālin fikr iderken germ olup
Cān diliyle eyledi bu maṭlaʿı ezber güneş

3. **maṭlaʿından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 16
Mısra: **28**
Doğuş yeri, doğuş zamanı.

Ẓulmet-i faḳruñ içinde ḳalana göster yol
Maṭlaʿından ṭoġıcaḳ bu meh-i tābān-ı kerem

maṭlaʿ-ı cemāl:

1. **maṭlaʿ-ı cemāl:**
Gazel 258
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin doğuş yeri; sevgili.

Almazdı adum aġzına ol maṭlaʿ-ı cemāl
Mecmūʿasında maḫlaṣ-ı eşʿārum olmasa

maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī:

1. **maṭlaʿ-ı envār-ı ilāhī:**
Gazel 316
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İlahi nurların doğuş yeri.

Ey ṣubḥ-ı ruḫuñ maṭlaʿ-ı envār-ı İlāhī
Yüzüñ güni dīvāne ḳılur mihr ile māhı

maṭlaʿ-ı ġarrā:

1. **maṭlaʿ-ı ġarrā:**
Kaside 31
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Gösterişli bir beyit.

Bir māh-cebīn mihr-liḳā şevḳıyla kʾanuñ
Vaṣfında ṭulūʿ eyledi bu maṭlaʿ-ı ġarrā

maṭlaʿ-ı ġarrāya:

1. **maṭlaʿ-ı ġarrāya:**-*ya*
Kaside 6
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **-**
Gösterişli, parlak giriş beyti.

Bu maṭlaʿ-ı ġarrāya düzer ṣavt-ı ter-āheng
Bostān-ı sarāyuñda öten murġ-ı ḫoş-āvā

maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baht:

1. **maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baḫt:**
Kaside 19
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Kısmet, talih güneşinin doğuş yeri. (II. Bayezid).

Sende oldı maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baḫt ol āsitān
Sende oldı menbaʿ-ı baḫr-i kerem ol āsitīn

maṭlaʿ-ı ḥüsne:

1. **maṭlaʿ-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 239
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin doğuş yeri; sevgilinin güzel yüzü.

ʿĀlem-i ʿışḳa ḳadem baṣ ki temāşā göresin
Maṭlaʿ-ı ḥüsne baḳup nūr-ı tecellā göresin

maṭlaʿ-ı nūr-ı ilāh:

1. **maṭlaʿ-ı nūr-ı ilāh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
İlahi nurun doğduğu yer.

Vā-ḥasretā ki ḳandadur ol ṭalʿat-i münīr
Kim mihr-i ḥüsni maṭlaʿ-ı nūr-ı İlāh idi

maṭlaʿ-ı nūr-ı şafā-yı ṣubḥ-dem:

1. **maṭlaʿ-ı nūr-ı şafā-yı ṣubḥ-dem:**
Gazel 185
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sabahleyin parlaklık ışığının doğduğu yer. (Sevgilinin yüzünün güzelliği).

Ey cemālüñ maṭlaʿ-ı nūr-ı şafā-yı ṣubḥ-dem
Pertev-i ḫurşīd-i ḥüsnüñdür żiyā-yı ṣubḥ-dem

maṭlaʿ-ı nūr-ı tecellī:

1. **maṭlaʿ-ı nūr-ı tecellī:**
Gazel 228
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tecelli nurunun doğuş yeri.

Maṭlaʿ-ı nūr-ı tecellī durur ol vech-i ḥasen
Menzil-i ḫāṭır-ı şeydā durur ol çāh-ı ẕeḳan

maṭlaʿ-ı şems-i ḥayā:

1. **maṭlaʿ-ı şems-i ḥayā:**
Kaside 16
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Haya güneşinin doğduğu yer.

Maṭlaʿ-ı şems-i ḥayā mecmaʿ-ı envār-ı ʿaṭā
Menbaʿ-ı cūd u seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl:

1. **maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl:**
Gazel 152
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünün sabahının doğduğu yer.

Cūş idüp cān cübbesin çāk itse Aḥmed ṭañ mı kim
Maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl oldı girībānuñ senüñ

maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā:

1. **maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **-**
Huzur sabahının doğuşu.

Tābūta girdi maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā dirīġ
Taḫtın degişdi taḫtaya Şeh Muṣṭafā dirīġ

maṭlaʿı subḥ-ı zafer:

1. **maṭlaʿı ṣubḥ-ı ẓafer:**
Kaside 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Zafer sabahının doğuş yeri.

Maṭlaʿı ṣubḥ-ı ẓafer mihr-i ẕekā ebr-i ḥayā
Felek-i ʿizz ü ʿalā dāver-i devrānı kerem

maṭlūb:

1. **maṭlūbdur:***-dur*
Kaside 6
Mısra: **196**
Talep edilen, istenen.

İṭnāb-ı kelām itdügüme nükte budur kim
Maḥbūb-ı cihānsın saña maṭlūbdur ışġā

maṭlūb idindi:

1. **maṭlūb idindi:***-di*
Kaside 23
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
İstenen, talep edilen.

Zülf ü ruḫuñ hevāsını maṭlūb idindi kim
Rāh-ı ṭalebde yüridi leyl ü nehār āb

māye-i ʿummān-ı kerem:

1. **māye-i ʿummān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Kerem denizinin serveti.

Baḥr-i cūduñ nice şerḥ ola kʿanuñ reşḥasıdur
Ḥāṣıl-ı kān-ı seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

2. **māye-i ʿummān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Kerem denizinin serveti.

Maṭlaʿ-ı şems-i ḥayā mecmaʿ-ı envār-ı ʿaṭā
Menbaʿ-ı cūd u seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

māyil:

1. **māyil:**
Gazel 235
Mısra: **3**
Meyleden, eğilimli. II İstekli, hevesli, arzulu.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

2. **māyil:**
Gazel 242
Mısra: **10**
Ar. Meyilli, yatkın, yakın.

Dīde-i zāhid ne idrāk ide ḥüsnüñ ḳadrini
Māyil olmaz aḥsen-i taḳvīme insān olmayan

māyil olur:

1. **māyil olur:***-ur*
Gazel 274
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İstekli, hevesli, arzulu olmak.

Bir serv-i müstaḳīm sev Aḥmed cihānda kim
Ehl-i kemāl māyil olur istiḳāmete

2. **māyil olur:**-*ur*
Gazel 184
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İstekli, hevesli, arzulu olmak.

Nʾola meyl itseñ Aḥmed āhına kim
Olur bād ile her dem serv māyil

maẓhar:

1. **maẓharı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **78**
Bir şeyin görünür duruma geldiği, göründüğü, açığa çıktığı, zâhir olduğu yer veya kimse, tecellî yeri; ulaşan, erişen, nâil olan.

Āl-i Muḥammede dil ü cāndan muḥibb olan
Ḫulḳ-ı ʿaẓīm maẓharı Şeh Muṣṭafā ḳanı

maẓhar-ı hūbān-ı ʿālem:

1. **maẓhar-ı ḫūbān-ı ʿālem:**
Mesnevi 4
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Cihan güzellerine ulaşan.

Didi ol maẓhar-ı ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayaġı ṭopraġıdur cān-ı ʿālem

maẓhar-ı luṭf-ı ḫudādur:

1. **maẓhar-ı luṭf-ı ḫudādur:**-*dur*
Gazel 116
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardım ve ihsanına erişen.

Aḥmedʾe ey şeh vişālüñ naḳdin inʿām eyle kim
Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudādur münʿim-i müflis-nevāz

maẓhar-ı luṭf-ı ilāhī:

1. **maẓhar-ı luṭf-ı ilāhī:**
Mesnevi 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
İlahi lütfa erişen.

Didi ey maẓhar-ı luṭf-ı ilāhī
Ḳaşuñ miḥrābı cānlar secde-gāhı

maẕīḳ-ı çarḫı:

1. **maẕīḳ-ı çarḫı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın dar yerleri.

Fürūġ-ı devletüñ itdi maẕīḳ-ı çarḫı münīr
Şan açdı Yūsuf-ı Mışrī bu çāh içinde cemāl

maʿzūr:

1. **maʿẕūrdur:**-*dur*
Mesnevi 3
Mısra: **226**
Kusurlu, öz

rü bulunan.

Çü ʿöẕrüm güneş gibi meşhūrdur
Ger oldıysa teʾḫīr maʿẕūrdur

maʿzūr dut:

1. **maʿẕūr dut:**
Gazel 249
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kusura bakmamak, hoş görmek, bağışlamak.

Döndi yaşum Kaʿbe yolından ḳapuña Dicle-veş
Dostum maʿẕūr dut yañlış döner Baġdāddan

2. **maʿẕūr dut:**
Gazel 284
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kusura bakmamak, hoş görmek, bağışlamak.

Severem didügüm maʿẕūr dut kim
Beşerdür ḳul günāh eyler kimerde

maʿzūr ṭut:

1. **maʿẕūr ṭut:**
Kaside 12
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Mazur görmek; kusura bakmamak, hoş görmek, bağışlamak, affetmek.

İşigüñ ṭopraġına yüz sürdügin maʿẕūr ṭut
Çün ḳadīmī resmdür teẕhīb olur bāb üstine

maʿzūr ṭutuñ:

1. **maʿẕūr ṭutuñ:**-*uñ*
Gazel 196
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kusura bakmamak, hoş görmek, bağışlamak, affetmek.

Derd-i ser olursa nālemden ṭutuñ maʿẕūr kim
İḫtiyārum elde yoḳ vaʾllāhi nā-çār iñlerem

meʾāl:

1. **meʾāl:**
Gazel 241
Mısra: **9**
Mana, anlam.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl
Didi evvel ʿāşıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

mebādā:

1. **mebādā:**
Gazel 191
Mısra: **1**
Olmaya ki, olmasın, sakın.

Göñli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḥālümi dirdüm benüm

mecāl:

1. **mecāl:**
Gazel 243
Mısra: **21**
1. Güç, kuvvet, derman, tâkat 2. eski. İmkân, fırsat.

Ḳomadı ża ʿf-ı tenüm Aḥmedʾe feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

2. **mecāl:**
Kaside 20
Mısra: **32**
1. Güç, kuvvet, derman, tâkat 2. eski. İmkân, fırsat.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd

Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

mecāl-i nuṭḳ:

1. **mecāl-i nuṭḳ:**
Kaside 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Söz söyleme kuvveti.

Heyhāt ḳanı ṭavḳ-ı beşerde mecāl-i nuṭḳ
Ḫālıḳ saña çü birligi ile ider şenā

mecālin ḳoma:

1. **mecālin ḳoma:**-*ma*
Gazel 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İzin ve fırsat vermemek.

Bu gice ki hem-dem durur ol şemʿ-i şeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

meclis:

1. **meclisüñe:**-*ün, -e*
Kaside 6
Mısra: **145**
Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Māh olmaġ içün meclisüñe micmere-gerdān
Her meh pür ider kāsesini ʿanber-i sārā

2. **meclisüñe:**-*ün, -e*
Kaside 6
Mısra: **190**
Konuşmak veya bir işi müzakere etmek için bir araya gelmiş kişilerin tamamı, cemiyet, encümen. Bu kimselerin yaptığı toplantının yeri, şura. Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Düzdüm ṭabaḳ-ı ʿarżda bir silk-i cevāhir
Kim meclisüñe nuḳl ola ol ʿıḳd-i Süreyyā

3. **meclislere:**-*ler, -e*
Gazel 58
Mısra: **10**
Oturulacak, toplanılacak yer; eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Ol şemʿ-i cemʿ giceler aġlatmaġa beni
Meclislere raḳīb ile ḫandān olup gider

4. **meclisüñdeki:**-*üñ, -de, -ki*
Kaside 20
Mısra: **48**
Eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

5. **meclis:**
Gazel 132
Mısra: **12**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.

Añup çerāġ-ı ḫüsnüñi pervāne göñlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

6. **meclise:**-*e*
Gazel 141
Mısra: **5**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise
Bir ḳadeḥ şun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

7. **meclisde:**-*de*
Gazel 150
Mısra: **2**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.

Gül mevsimi irişdi mey-i erġavān gerek
Meclisde nuḳlümüz leb-i şekker-feşān gerek

8. **meclise:**-*e*
Gazel 319
Mısra: **14**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.

Ālet-i hengāmedür it gibi oş
Gireli bu meclise aġyār hey

9. **meclisi:**-*i*
Kaside 32
Mısra: **40**
Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.

Çün oldı mevsim-i ʿayş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

10. **meclisinde:**-*i, -n, -de*
Nazm 9
Mısra: **3**
Ar. Toplanılan yer.

Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise dīvān-ı Kātibī

meclisde:

1. **meclisde:**-*de*
Gazel 223
Mısra: **3**
Bezm, eğlence yeri, zevk ve sefa toplantısı.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

meclis-i cānānede:

1. **meclis-i cānānede:**
Gazel 329
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin meclisi.

ʿIşḳuñ esrükleriyüz cām-ı lebüñ şun sāḳī
Cāndan it meclis-i cānānede peymānemüzi

meclis-i cānānumuza:

1. **meclis-i cānānumuza:**
Gazel 287
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin meclisi.

Müddeʿī maḥrem olup meclis-i cānānumuza
Zehr-i ḳahrın içürür dehr bizüm cānumuza

meclis-i ʿışḳuñ:

1. **meclis-i ʿışḳuñ:**
Gazel 286
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Aşk meclisi.

Zāhid ne bile meclis-i ʿışḳuñ edeblerin
Çünkim müʾessir olmaya ṣoḥbet ne fāyide

meclis-i şeh:

1. **meclis-i şeh:**
Gazel 289
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sultanın meclisi.

Lîk geldi dişlerüñ vaṣfında gönlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

meclis-i ʿuşşāḳda:

1. **meclis-i ʿuşşāḳda:***-da*
Gazel 242
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Âşıklar meclisi.

Zārlığından dil-i ṣad-pārenüñ rāz añlamaz
Meclis-i ʿuşşāḳda ney gibi nālān olmayan

mecmaʿı:

1. **mecmaʿı:**
Gazel 132
Mısra: **13**
Toplanılan yer.

Mecmūʿ-ı diller mecmaʿı zülfüñdür anı çözse bād
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mʾolur andan perīşān olmamış

mecmaʿ-ı envār-ı ʿaṭā:

1. **mecmaʿ-ı envār-ı ʿaṭā:**
Kaside 16
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik, bağış ışığının toplanma yeri.

Maṭlaʿ-ı şems-i ḥayā mecmaʿ-ı envār-ı ʿaṭā
Menbaʿ-ı cūd u seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

mecmaʿ-ı mekārim:

1. **mecmaʿ-ı mekārim:**
Terci-bend 1
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin -güzel ahlak ve huyların- birleşme noktası.

Ey mecmaʿ-ı mekārim ü mecmūʿa-i kerem
Ṣīt-i kerāmetüñle ṭoludur ʿArab ʿAcem

mecmūʿ:

1. **mecmūʿ:**
Kaside 11
Mısra: **35**
Bütün, hep, cümle.

İşigüñ bir Kaʿbedür mecmūʿ ḥācāt ehline
Kʾolmış aña ḥalḳa-i der kākül-i müşkīn-i dost

mecmūʿa:

1. **mecmūʿasına:***-sı, -na*
Gazel 225
Mısra: **7**
İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.

Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḥüsnüñüñ
Ṣafḥa-i ḫurşīde çekdi sünbülüñ müşkīn resen

2. **mecmūʿası:***-(s), -ı*
Gazel 256
Mısra: **3**
İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.

Gül yüzi mecmūʿası ḫallin ne bāb ile bilem
Yüz varaḳdan ġonca defter baġladı gül-zārda

3. **mecmūʿasında:***-sı, -n, -da*
Gazel 258
Mısra: **6**
İçinde şiirler, seçilmiş söz ve yazılar bulunan el yazması kitap.

Almazdı adum aġzına ol maṭlaʿ-ı cemāl
Mecmūʿasında maḫlaṣ-ı eşʿārum olmasa

4. **mecmūʿadur:***-dur*
Kaside 11
Mısra: **59**
Düzenli bir şekilde toplanıp biriktirilmiş, bir araya getirilmiş şeylerin tamamı.

Şiʿrüñ içün bir muʿanber dilsitān mecmūʿadur
Ṣūret-i Çīnle muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

mecmūʿa-i kerem:

1. **mecmūʿa-i kerem:**
Terci-bend 1
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik mecmuası.

Ey mecmaʿ-ı mekārim ü mecmūʿa-i kerem
Ṣīt-i kerāmetüñle ṭoludur ʿArab ʿAcem

mecmūʿa-i zībā:

1. **mecmūʿa-i zībā:**
Müfret 5
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzel mecmua. II Sevgilinin yüzü.

Var ruḫ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā içün

mecmūʿ-ı ʿālem:

1. **mecmūʿ-ı ʿālem:**
Gazel 117
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bütün âlem, kainat, bütün dünya.

Ṣubḥ-dem mecmūʿ-ı ʿālem dutdılar miḥrāba yüz
Gönlümüñ miḥrābı yāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henūz

mecmūʿ-ı aṣfiyā:

1. **mecmūʿ-ı aṣfiyā:**
Kaside 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Kötülükten arınmışların, ermişlerin tamamı.

Ādem cerīmesine yüzüñ ṣuyıdur şefīʿ
Senden umar şefāʿati mecmūʿ-ı aṣfiyā

mecmūʿ-ı diller:

1. **mecmūʿ-ı diller:***-ler*
Gazel 132
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönüllerin tamamı.

Mecmūʿ-ı diller mecmaʿı zülfüñdür anı çözse bād

Cemʿiyyet-i ḫāṭır mʾolur andan perīşān olmamış

mecmūʿ-ı dīvānumuz:

1. **mecmūʿ-ı dīvānumuz:**
Mesnevi 3
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **-**
Divanın tamamı.

Bu fermānı çün itdi sulṭānumuz
Ki cemʿ ola mecmūʿ-ı dīvānumuz

mecmūʿ-ı enbiyāya:

1. **mecmūʿ-ı enbiyāya:***-y, -a*
Terci-bend 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberlerin tamamı.

Çün ḫˇān-ı muʿcizātda oldı nevāle-baḫş
Mecmūʿ-ı enbiyāya nevāli Muḥammedüñ

mecmūʿ-ı īmān:

1. **mecmūʿ-ı īmān:**
Gazel 41
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İmanın tamamı.

Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur
Küfr-i zülfin gözle kim mecmūʿ-ı īmān andadur

mecmūʿ-ı nihāl:

1. **mecmūʿ-ı nihāl:**
Gazel 174
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Fidanların hepsi. || *Güzel sevgililerin tamamı.*

ʿAzm-i gülzār itdügin işitdiler taʿẓīm içün
Muntaẓır ṭurdı ayaġ üstine mecmūʿ-ı nihāl

mecnūn:

1. **mecnūnına:***-a, -n, -ı*
Gazel 134
Mısra: **2**
Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Ol ṣanem kim Leylī-i zülfin girih-gīr eylemiş
Raḥm idüp Mecnūnına tedbīr-i zencīr eylemiş

2. **mecnūnuñ:***-uñ*
Gazel 173
Mısra: **2**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Kākül-i dost ṣıdı gönlüñi ben maḥzūnuñ
Dir gören kāsesini Leylī ṣımış Mecnūnuñ

3. **mecnūnuñ:***-uñ*
Gazel 173
Mısra: **10**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Būsem aldı diyü borçlu çıḳar Ahmedī yār
Cānın alsun nesi var ancılayın Mecnūnuñ

4. **mecnūn:**
Gazel 179
Mısra: **6**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

Leylī gülüp sözine anuñ didi Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

5. **mecnūn:**
Nazm 13
Mısra: **6**
Çıldırmış, deli, divane.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki mecnūn olmaduñ

6. **mecnūnı:***-ı*
Gazel 269
Mısra: **8**
Deli, divane, çılgın, âşık, tutkun.

El-emānet açma dil-dāruñ lebi rāzın dile
ʿĀḳil iseñ eyleme mecnūnı maḥrem rāzuña

7. **mecnūn:**
Gazel 275
Mısra: **5**
1. Leyla ile Mecnun hikayesinin erkek kahramanı Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice seven, tutkun.

ʿAḳl-ı külli Leylī-i zülfüñde Mecnūn eyleyüp
Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn eyleme

8. **mecnūn:**
Gazel 109
Mısra: **9**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Ṣaff-ı ʿuşşāḳuñ içine varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāşıḳ-ı ḥayrānıdur

9. **mecnūn:**
Gazel 311
Mısra: **7**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Leylī ṣaçuña oldı gönül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

10. **mecnūn:**
Gazel 337
Mısra: **13**
1. Çıldırmış, deli, dîvâne. 2. Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, delice sevmiş, kara sevdâya tutulmuş (kimse). 3. Delirmiş, çıldırmış, aşk yüzünden aklı başından gitmiş kimse [Leylâ ile Mecnun hikâyelerinin erkek kahramanı olan Kays'ın adı olarak edebiyâtımızda çok kullanılmıştır].

Aḥmedʾi Mecnūn iderse Leylī-i zülfüñ ne ṭañ
Oldı sen Şīrīn-lebüñ Ferhād-ı ʿālem Ḫusrevi

11. **mecnūndan:**-*dan*
Gazel 235
Mısra: **6**
Aşk yüzünden aklı başından gitmiş, çıldırmış (Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays b. Mülevveh'al- Âmirî'nin aşktan deli divane olduktan sonraki lakabıdır).

Görüp vādī-i hecrüñde yüzüñ döndürme göñlümden
Ki āhūlar beyābānlarda ḳaçmazdı Mecnūndan

mecrūḥ:

1. **mecrūḥ:**
Gazel 170
Mısra: **11**
1) Yaralı 2)(Gönül, kalp vb. için) Kırık, incinmiş, kırgın.

Dil-i Aḥmed gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

med çekdi:

1. **med çekdi:**-*di*
Gazel 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Arapçada hemzeden sonra gelen elifin yerini tutan ve hemze üzerine (□) şeklinde yazılan uzatma işaretini koymak. || *Sevgilinin kaşları.*

Dil ṭıflı içün çekdi ḳaşuñ gül varaḳına
Bir sīm elif üstine ʿanberden iki med

medār olduḳca:

1. **medār olduḳca:**-*duḳca*
Kaside 22
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyin döneceği, devredeceği yer olmak; yardımcı olmak.

Tīġ-ı cihān-güşāña muṭīʿ olsun āsumān
Olduḳca āsiyā-yı cihāna medār āb

medār-ı ḳubbe-i devvār:

1. **medār-ı ḳubbe-i devvār:**
Kaside 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Dönen gök kubbe, gökyüzünün dayanağı.

Mürīd olursañ aña ol kʾirādetin itdi
Medār-ı ḳubbe-i devvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

medāyih:

1. **medāyiḥüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 20
Mısra: **91**
Övülmeye layık olan işler ve hareketler.

Ne cāẕūluḳlar ider gör medāyiḥüñde ḳalem
Ki düzdi āb-ı siyehden niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl

2. **medāyiḥinde:**-*inde*
Terci-bend 2
Mısra: **103**
Övme, övgü.

Dil uzadup medāyiḥinde şehüñ
Açdı Aḥmed gibi dehān bülbül

meded:

1. **meded:**
Gazel 114
Mısra: **11**
Yardım, lütuf.

Olmasaydı ḫāk-i pāyuñ tūtiyāsından meded
Baḳmaz idi saña ey ḫurşīd-i ʿālem-tāb göz

2. **meded:**
Gazel 271
Mısra: **1**
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Kemend-i zülfi zünnārı belādur ehl-i īmāna

meded irmezse:

1. **meded irmezse:**-*mez, -ise*
Kaside 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Yardım, iyilik, ihsan ulaşmak.

Himmet-i Şeyḫ Vefādan meded irmezse dirīġ

Aḥmedüñ ḥaddi degül midḥati dervīşlerüñ

meded istese:

1. **meded istese:**-*se*
Kaside 7
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Yardım istemek.

Ger Sikender istese envār-ı rāyuñdan meded
Rāh-ı ẓulmetde olurdı ḥaylına rehber güneş

meded virmezse:

1. **meded virmezse:**-*mez, -ise*
Gazel 163
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yardım etmek.

Gözümüñ ḳudreti yoḳdur kim idrāk eyleye ḥüsnin
Meded virmezse nūrından ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ

medh:

1. **medḥüm:**-*ü, -m*
Kaside 26
Mısra: **32**
Övme, övgü.

Şiʿrüm şiʿārı luṭf olalı ṭoġru yaraşur Medḥüm ḳabāsı serv-i külehdārum üstine

2. **medḥüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 11
Mısra: **67**
Övgü, sena; birini övmek amaçlı yazılan şiir.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mıṣṭar kākül-i müşkīn-i dost

3. **medḥüñi:**-*üñ, -i*
Mesnevi 3
Mısra: **15**
Övgü,övme.

Kimem ben ki medḥüñi sevdā ḳılam
Bu naʿmā-yı bī-ḥaddi iḥṣā ḳılam

4. **medḥüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 96
Mısra: **13**
Bir kimse veya bir şeyin

iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme.

Her ḳaçan kim Aḥmed ider medḥüñe feṯḥ-i kelām
Nuṯḳ-ı Ḫusrev ṭutılur enfās-ı Selmān baġlanur

5. **medḥüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 13
Mısra: **77**
Övgü, övme.

Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḥayrānıdur

6. **medḥüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 25
Mısra: **63**
Övgü, övme.

Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir şīrīn-suḫan
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫᵛān-ı ʿīd

7. **medḥüñle:**-*üñ, -le*
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Övgü, övme.

Ḫusrevā pādişehā cūduñı dil şerḥ idemez
Gerçi medḥüñle ṭolar defter ü dīvān-ı kerem

8. **medḥi:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **3**
Övgü, övme.

Ḫudā medḥi maḳdūr-ı insān degül
Cihān-āferīn ögmek āsān degül

9. **medḥüñle:**-*üñ, -le*
Terci-bend 2
Mısra: **112**
Övgü, övme.

Bāġ-ı ʿömrüñ bahārı ḫurrem olup
Ola medḥüñle şādumān bülbül

10. **medḥin:**-*i, -ñ*
Kaside 7
Mısra: **120**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın şanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mıṣṭar güneş

11. **medḥin:**-*i, -ñ*
Kaside 14
Mısra: **45**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

12. **medḥine:**-*i, -n, -e*
Terci-bend 2
Mısra: **48**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

Bāġı müşkīn nefesle ṭutmaġ içün
Açdı şeh medḥine dehān ġonca

13. **medḥüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 16
Mısra: **46**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

Şemʿ-veş bezm-i kemālüñde yanar rişte-i dil
Nʾola rūşen dir isem medḥüñi sulṭān-ı kerem

14. **medḥüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 22
Mısra: **65**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

Anuñʾçün itdüm āb redīfinde medḥüñi
Kim ḫalḳa ʿīdde içürem şehd-bār āb

15. **medḥüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **186**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Cān u dil ile nite ki bel baġlayup itdüm
Medḥüñ hevesin ḫāme gibi başuma sevdā

16. **medḥüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **193**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Ḳanda bula medḥüñ gibi şīrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā

17. **medḥüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **43**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

18. **medḥüñ:**-*üñ*
Kaside 24
Mısra: **62**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Şāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm
Kim medḥüñ olmasa baña eşʿār olurdı ʿār

19. **medḥüñ:**-*üñ*
Kaside 26
Mısra: **25**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Medḥüñ ʿarūsı gūşına çoḳ dür daḳar velī
Bir dāne daḳmadı dür-i şeh-vārum üstine

20. **medḥ:**
Kaside 29
Mısra: **87**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Bu medḥ redīfinde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

21. **medḥüñ:**-*üñ*
Kıt'a 1
Mısra: **33**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḥtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

22. **medḥüñ:**-*üñ*
Kıt'a 3
Mısra: **1**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Medḥüñ çemeninde bülbül olsam
Biñ ġonca gibi dehānum olsa

23. **medḥüñ:**-*üñ*
Nazm 2
Mısra: **7**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Gelür medḥüñ ʿarūsı bī-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

24. **medḥüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **60**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Dünyā vü āḫiretde şefīʿi ẕünūbumuñ
Şiʿrüm yeterdi saña göre medḥüñ eylesem

25. **medḥüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **123**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Bir cām ṭolduram yine medḥüñ şarābıyla
İki cihānı mest-i şafāñ eyleyem senüñ

26. **medḥümüñ:**-*üm, -ün*
Kaside 24
Mısra: **58**
Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, senâ.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

27. **medḥinde:**-*iñ, -de*
Terci-bend 1
Mısra: **104**
(Ar.) Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

28. **medḥini:**-*in, -i*
Kaside 28
Mısra: **21**
(Ar.) Bir kimse veya bir şeyin iyiliklerini, üstün niteliklerini söyleyerek değerini yüceltme, övme, övgü, sena.

Söylesem bülbül gibi Şeh Bāyezīdüñ medḥini
Ḳaṭre-i ḫaclet ruḫ-ı gül-berg-i ḫandāndan ṭamar

medḥ eylemekden:

1. **medḥ eylemekden:**-*mek, -den*
Gazel 173
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Medh etmek, övmek, yüceltmek.

Ḳaddüñi medḥ eylemekden Aḥmedʾi menʿ eyleme
Ol ġarībi ṭoġru yoldan ırma yā hādīʾs-sübül

medḥ eyler:

1. **medḥ eyler:**-*r*
Gazel 53
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Övmek, methetmek.

Güzellerde seni medḥ eyler Aḥmed Anuñʾçün ġayrdan eşʿārı yigdür

medḥ ider:

1. **medḥ ider:**-*er*
Gazel 248
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Övmek.

Bülbül-i ḳudsī gibi medḥ ider Aḥmed ḫaddüñi
Lāleler nāzüklenüp güller muṭarrālanmasun

medḥ iderüz:

1. **medḥ iderüz:**-*er, -üz*
Gazel 264
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Övmek.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

medḥ idüpdür:

1. **medḥ idüpdür:**
Gazel 290
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Övmek.

Ne şīrīn medḥ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

medḥ itmek:

1. **medḥ itmek:**-*mek*
Kaside 9
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Övmek.

Sen ḫoş-ḥışāli dün gice medḥ itmek istedüm
Geldi redīf içün dilüme nā-gehān müşk

medḥ itmez:

1. **medḥ itmez:**-*mez*
Gazel 147
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Övmek.

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

medḥ itse:

1. **medḥ itse:**-*se*
Gazel 225

Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Övmek.

Bülbül-i gūyā olup medḥ itse Aḥmed laʿlüñi
Ġoncalar ʿĪsā demidür diyü çāk eyler kefen

medh okur:

1. **medḥ oḳur:***-ur*
Kaside 25
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Methetmek, övmek, yüceltmek.

Gāh medḥ oḳur yuca dergāhuña ervāḥ-ı ḳuds
Geh ṭutar ṣaff-ı melāyik ḳarşuña dīvān-ı ʿīd

medḥ ü senā itdiler:

1. **medḥ ü ṣenā itdiler:***-di, -ler*
Kıt'a 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Methetmek, övmek.

Şöyle ʿālī yapdı Dāruʾl-ḫayrı Sulṭān Bāyezīd
Kim feleklerde melekler itdiler medḥ ü ṣenā

medḥ ü senālar:

1. **medḥ ü ṣenālar:***-lar*
Gazel 263
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Birisinin iyiliğini, iyi vasıflarını söyleme, övme, övgü.

Ki ol gülşende bülbül gibi Aḥmed
Diye medḥ ü ṣenālar tāze tāze

medḥ ü senā-yı şāhdur:

1. **medḥ ü ṣenā-yı şāhdur:***-dur*
Kaside 10
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın övgüsü.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü ṣenā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

2. **medḥ ü ṣenā-yı şāhdur:***-dur*
Kaside 30
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın övgüsü.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü ṣenā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

medḥ-hʸān:

1. **medḥ-ḫʸān:**
Kaside 21
Mısra: **70**
Öven II övgücü.

Bunca yıldur ki ṭūṭī-i ḳalemin Ḫānedānuña medḥ-ḫʸān bulduñ

2. **medḥ-ḫʸān:**
Terci-bend 2
Mısra: **108**
Öven II övgücü.

Līk gülzār-ı bāġ-ı medḥüñde Yoḳ benüm gibi medḥ-ḫʸān bülbül

medḥ-i ḥusrev-i mesned-nişīn:

1. **medḥ-i ḥusrev-i mesned-nişīn:**
Kaside 19
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Yüce bir makamda bulunan padişahın övgüsü.

Püşt-i ümmīdüm şikest itdiyse ne ġam rūzigār
Mūmiyādur çünki medḥ-i ḥusrev-i mesned-nişīn

medḥ-i yezdān-ı pāk:

1. **medḥ-i yezdān-ı pāk:**
Mesnevi 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Pak, temiz Yaradan'ın övgüsü. (Allah'ın "Her türlü eksik ve kusurdan münezzeh olma" anlamındaki kuddûs ismine işaret edilmektedir.).

Beşer ṣūretinde bu bir ẕerre ḫāk
Ne zehre kʾide medḥ-i Yezdān-ı pāk

medḥ-i żamīrüñ:

1. **medḥ-i żamīrüñ:***-üñ*
Kaside 7
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün övgüsü.

Ḫusrevā medḥ-i żamīrüñ fikr iderdüm dün gice
Ṭāliʿ oldı maşrıḳ-ı endīşeden enver güneş

medḥüñ:

1. **medḥüñde:**
Kaside 7
Mısra: **123**
Övgü, sena; birini övmek amaçlı yazılan şiir.

Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redīf itmek degül
Pertev-i ẕihnümden olırdı yedi kişver güneş

2. **medḥüñde:**
Kaside 19
Mısra: **93**
Övgü, sena; birini övmek amaçlı yazılan şiir.

Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye
Ḥaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferīn

medhūş:

1. **medhūş:**
Gazel 38
Mısra: **16**
Dehşete düşmüş, şaşkına dönmüş.

Bozılur maʿşūḳı görse ʿāşıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

2. **medhūş:**
Kaside 13
Mısra: **78**
(Ar.) Dehşete uğramış, şaşırmış, korkmuş.

Bağludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḥayrānıdur

medhūş itdüñ:

1. **medhūş itdüñ:**
Gazel 174
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dehşete düşürmek, şaşkına çevirmek.

Ḳarşuña secdʾitmege ḳaṣd eylemişlerdi velī

Dehşet-i ḥüsnüñle medhūş itdüñ ey ṣāḥib-cemāl

medīḥ:

1. **medīḥüñi:**
Kaside 9
Mısra: **59**
Övgü için, medih maksadıyla yazılmış manzûme, methiye.

Ben defter eyledükce medīḥüñi zülf-i ḥūr
Ṣīrāze örmege düzedür rīsmān-ı müşk

2. **medīḥüñde:***-üñ, -de*
Mesnevi 3
Mısra: **215**
Övgü. Övgü için, medih maksadıyla yazılmış manzûme, methiye.

Ne yazam medīḥüñde ey meh-rikāb
Ġanīdür çü taʿrīfden āfītāb

mefātiḥüʾl-āmāl:

1. **mefātiḥüʾl-āmāl:**
Kaside 20
Mısra: **14**
Emel, isteklerin anahtarları.

Nişān-ı nāmelerüñdür muḳāsimüʾl-erzāḳ
Zebān-ı ḫāmelerüñdür mefātiḥüʾl-āmāl

mefḫar:

1. **mefḫarı:***-ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **88**
Övünç.

Ol salṭanatda faḫr-i ḫilāfet penāh olan
Āl-i mülūk mefḫarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

mefḫar-i iskender-i yūnāna:

1. **mefḫar-i iskender-i yūnāna:***-a*
Kaside 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Büyük İskender'in kendisiyle övündüğü kimse. (Fatih Sultan Mehmet).

Yeʿcūc-ı ẓulm ü fitnenüñ sedd-i sedīdin çekmege
Ol mefḫar-i İskender-i Yūnāna ṣıḥḥat yaraşur

mefḫar-i ḳalem:

1. **mefḫar-i ḳalem:**
Terci-bend 1
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin övünme sebebi.

Naʿleyni pāy-ı rifʿatüñüñ gūşvār-ı çarḫ
Elḳāb-ı levḥ-i ʿizzetüñüñ mefḫar-i ḳalem

meftūl:

1. **meftūl:**
Gazel 320
Mısra: **7**
Bükülerek fitil hâline getirilmiş, bükülmüş, kıvrılmış (muska).

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḥummā beni

meftūl-ı bend-i zülfüñüñ:

1. **meftūl-ı bend-i zülfüñüñ:***-üñ, -üñ*
Kaside 9
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Saç bağının büklümü.

Meftūl-ı bend-i zülfüñüñ olmış müvellehi
Kim post-pūş gibi ṭolanur cihānı müşk

meftūl-ı dil-āvīzüñde:

1. **meftūl-ı dil-āvīzüñde:***-üñ, -de*
Gazel 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin saçının) gönüller asılı büklümü.

Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn it diyü
Fitne vü siḥr ögredür bu ġamze-i fettān aña

2. **meftūl-ı dil-āvīzüñde:***-üñ, -de*
Gazel 275
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin saçının) gönüller asılı büklümü.

ʿAḳl-ı külli Leylī-i zülfüñde Mecnūn eyleyüp
Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn eyleme

meftūl-ı müşk-bāruñdur:

1. **meftūl-ı müşk-bāruñdur:***-uñ, -dur*
Gazel 52
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin saçının) misk kokulu büklümü.

Ḥarāret-i teb-i hecrānı defʿ iden dilden
Bu boynumuzdaġı meftūl-ı müşk-bāruñdur

meftūn:

1. **meftūn:**
Gazel 179
Mısra: **1**
(Sevgilinin bakışlarına) Büyülenmişcesine tutkun, vurgun olan (kimse).

Dil ki gözüñ siḥrine meftūn degül
Sengdür ol ḳābil-i efsūn degül

meftūn eyleme:

1. **meftūn eyleme:**
Gazel 275
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kendine bağlamak, hayran bırakmak.

ʿAḳl-ı külli Leylī-i zülfüñde Mecnūn eyleyüp
Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn eyleme

meftūn ider:

1. **meftūn ider:***-er*
Kaside 23
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Âşık olmak, vurulmak, mübtelâ olmak.

Nā-gāh varup āba nigāh itme kim seni
Meftūn ider cemālüñe āyīne-vār āb

meftūn it:

1. **meftūn it:**
Gazel 3
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **-**
Âşık olmak, vurulmak, mübtelâ olmak.

Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn it diyü
Fitne vü siḥr ögredür bu ġamze-i fettān aña

meftūn olmaduñ:

1. **meftūn olmaduñ:**
Nazm 13
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönül vermek, tutulmak, vurulmak, hayran olmak.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

meger:

1. **meger:**
Gazel 126
Mısra: **4**
Aslında, gerçeği söylemek gerekirse.

Ben ḫastesin añmaz ol şeker-leb Adum meger ol dehāna ṣıġmaz

2. **meger:**
Kaside 15
Mısra: **46**
Ancak, sadece.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

3. **meger:**
Gazel 216
Mısra: **2**
-d(A)n başka.

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

4. **meger:**
Kaside 25
Mısra: **43**
-d(A)n başka.

Kimse ʿahdüñde fiġān itmez meger evtār-ı çeng
Kimse ʿadlüñde firīb itmez meger ḫūbān-ı ʿīd

5. **meger:**
Kaside 25
Mısra: **44**
-d(A)n başka.

Kimse ʿahdüñde fiġān itmez meger evtār-ı çeng
Kimse ʿadlüñde firīb itmez meger ḫūbān-ı ʿīd

6. **meger:**
Gazel 5
Mısra: **14**
Ancak, bir tek.

Ne ʿöẕr ider isem artuḳ gelür günāhumdan
Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫᵛāh baña

7. **meger:**
Gazel 243
Mısra: **6**
Belki, hiç değilse.

Şeb-i zülfüñde göñül ḫaṭṭuñı idrāk idemez
Şemʿ-i ḥaddüñle meger luṭf idüp imdād idesin

8. **meger:**
Gazel 243
Mısra: **10**
Belki, hiç değilse.

Dīde-i dil döyemez baḳmaġa mihr-i ruḫuña
Nūr-ı ḥüsnüñle yine sen meger imdād idesin

9. **meger:**
Gazel 243
Mısra: **22**
Belki, hiç değilse.

Ḳomadı żaʿf-ı tenüm Aḥmedʾe feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

10. **meger:**
Gazel 192
Mısra: **19**
Belki, ihtimal ki.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem şaṭrancı ideler üstüḫᵛānumdur benüm

11. **meger:**
Kaside 19
Mısra: **49**
Belki, ihtimal ki.

Luṭf-ı ruḥsāruñ ḫaber virdi meger bād-ı bahār
Ol sebebden eksük olmaz ābuñ ebrūsında çīn

12. **meger:**
Mesnevi 3
Mısra: **200**
"Ancak, yalnız, fakat, şu kadar ki, illâ" gibi anlamlarla istisnâ belirtir, meğerki.

Düzüldükde oḳ gibi şaffuñ dürüst
Meger yay döndüre ḫaşmuña püşt

13. **meger:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Aslında, gerçi, açıkçası.

Seyl-āb yaşum irdi meger levḥ-i cemāle
Kim ḫaṭṭı ġubārından anı ḳıldı mücellā

14. **meger:**
Gazel 250
Mısra: **8**
"Meğerse, oysa, oysaki" anlamlarında bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz.

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḫadd ü ḫālinden

15. **meger:**
Gazel 193
Mısra: **12**
Ancak, olsa olsa.

Sūz-ı dilden oda yanmışdur zebānum şemʿ-vār
ʿArż ide ḫālüm meger bu çeşm-i giryānum benüm

16. **meger:**
Gazel 2
Mısra: **25**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Defter-i gülden meger eşʿārum oḳur ʿandelīb
Anuñ içün bād-ı ṣubḥ olur varaḳ-gerdān aña

17. **meger:**
Gazel 27
Mısra: **4**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan

anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Kemer ḳucar bilüñi āsitīn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

18. **meger:**
Gazel 63
Mısra: **2**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar
Ḳaṣd itdi meger cānına kim mār ile oynar

19. **meger:**
Gazel 90
Mısra: **4**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Lebinüñ mantıḳı tesḫīri durur ins ü melek
Ol perī-çihre meger mühr-i Süleymān götürür

20. **meger:**
Gazel 109
Mısra: **5**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳīḳüñ kānıdur

21. **meger:**
Gazel 135
Mısra: **4**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü ṣudan ḥaẕẕ alımaz ṭaş

22. **meger:**
Gazel 162
Mısra: **4**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Kim gezdüre ḫurşīdi gümüş serv üzerinde
Fitneyle meger ḳāmet-i raʿnāsı ʿAlīnüñ

23. **meger:**
Gazel 184
Mısra: **5**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Meger dil bağıdur sünbül ṣaçuñ kim
Daḳar cān boynına müşkīn selāsil

24. **meger:**
Gazel 304
Mısra: **17**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

25. **meger:**
Gazel 313
Mısra: **4**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Mey virdi ṣafā ʿīşümüzüñ telḫligine
Sāḳī lebinüñ ʿaksi meger sāġara düşdi

26. **meger:**
Kaside 6
Mısra: **143**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

ʿAhdüñde fiġān itmedi bir kimse meger ney
Devrüñde taʿab çekmedi bir kimse meger yā

27. **meger:**
Kaside 6
Mısra: **144**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

ʿAhdüñde fiġān itmedi bir kimse meger ney
Devrüñde taʿab çekmedi bir kimse meger yā

28. **meger:**
Kaside 19
Mısra: **73**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūnīn-dil meger āhū-yı Çīn

29. **meger:**
Kaside 19
Mısra: **74**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūnīn-dil meger āhū-yı Çīn

30. **meger:**
Kaside 20
Mısra: **79**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Bu murġ-ı dīde meger dām-ı zülfüñi göremez
Ki açdı dāne-i ḫālüñ havāsına per ü bāl

31. **meger:**
Kaside 25
Mısra: **33**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

ʿAzm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş meger ol āfitāb
Māh götürmiş yanınca ʿanberīn çevgān-ı ʿīd

32. **meger:**
Kaside 28
Mısra: **2**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

33. **meger:**
Kaside 32
Mısra: **7**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Nigār laʿline hemşīredür meger engür
Ki mürde-dillere bir ḳaṭresi virür biñ cān

34. **meger:**
Mesnevi 4
Mısra: **9**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Meger bir server-i ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayaġı başduġı yir cān-ı ʿālem

35. **meger:**
Nazm 8
Mısra: **2**
"Meğer"; aslında, işin aslı anlamlarında bağlaç, sonradan anlaşılan bir durumu ifade etmek için kullanılır.

Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb
Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb

36. **meger:**
Gazel 191
Mısra: **10**
Acaba, yoksa, meğer.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭopraġ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

37. **meger:**
Gazel 264
Mısra: **7**
Ancak, yalnız, fakat, şu kadar ki, illâ.

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

meger ki:

1. **meger ki:**-*ar*
Gazel 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Galiba.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

2. **meger ki:**
Kaside 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Galiba.

Meger ki bīşe-i gerdūnda gördi zerrīn şīr
Ki sebzezār-ı zümürrüdde ḳaçdı sīmīn reng

3. **meger ki:**
Gazel 25
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Ola ki, inşallah anlamında istek veya temennide bulunmak.

Lebüñ lebine irişmege çāre yoḳ Aḥmed
Meger ki ṭopraġuñı ḳıla rūzigār ḳadeḥ

4. **meger ki:**
Müfret 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çünkü, zira.

Faḳīh-i medrese bilmez nedür kitāb-ı usūl
Meger ki mekteb-i ʿışḳuñda oḳımadı sebaḳ

5. **meger ki:**
Gazel 69
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Herhalde, galiba.

Ḫālüñ meger ki hindū-yı şekker-fürūşdur
Kim her nefes maḳām aña ol laʿl-i nūşdur

meger kim:

1. **meger kim:**
Gazel 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Herhalde, galiba.

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

2. **meger kim:**
Nazm 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Herhalde, galiba.

Gül yüzüñe öykündi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

meges:

1. **megesi:**-*i*
Gazel 31
Mısra: **7**
Sinek.

Cānum megesi ḳalup lebüñde
Oldı per ü bāli şekker-ālūd

2. **megesinden:**-*i, -nden*
Gazel 226
Mısra: **6**
Sinek.

Dil laʿline ḳaṣd itdi beñinden ḥaẕer itmez
Ḫalvāya heves ḳılan üşenmez megesinden

3. **megesdür:**-*dür*
Kaside 12
Mısra: **18**
Sinek.

Ḫālini gördüm lebinde ḫālini ṣordum didi
Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

4. **meges:**
Gazel 233
Mısra: **5**
Sinek II rakip.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

5. **meges:**
Gazel 27
Mısra: **13**
Sinek II âşık.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

6. **meges:**
Kaside 12
Mısra: **70**
Sinek II âşık.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

7. **meges:**
Gazel 128
Mısra: **4**
Sinek II âşığın gönlü.

Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḥüsnüñüñ
Şekkerīn ḫurmāya dizmiş müşk ü ʿanberden meges

8. **meges:**
Gazel 207
Mısra: **2**
Sinek II âşığın gönlü.

İderüz laʿlüñe heves nʾidelüm
Şekkere meyl ider meges nʾidelüm

9. **meges:**
Kaside 14
Mısra: **15**
Sinek II âşığın gönlü.

Ṣan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

10. **meges:**
Gazel 128
Mısra: **10**
Sinek. II Rakip.

Müddeʿīlerden ṣaḳınsam ṣiʿrümi ʿayb itme kim
Şerbetüñ olmaz ṣafāsı üstine üşse meges

meges-i ḫālüñe:

1. **meges-i ḫālüñe:**
Gazel 277
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sineğe benzeyen ben.

Meges-i ḫālüñe mesken olalı ḳand-ı lebüñ
Reşk idüp ṭūṭī-i dil ḳıldı teveccüh ʿademe

meges-rān:

1. **meges-rān:**
Kaside 19
Mısra: **32**
Sineklik, sinek kovmaya mahsus süpürge nev'inden uzunca hasır alet.

Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören
Oldı ḥüsnüñe meges-rān şehper-i Rūḥuʾl-Emīn

meh:

1. **meh:**
Gazel 65
Mısra: **3**
1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.

Meh beyāżında sevād-ı zülf-i ʿanber-sāya baḳ
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnāyı gör

2. **meh:**
Gazel 116
Mısra: **9**
1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

3. **mehi:**-*i*
Gazel 131
Mısra: **9**
1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.

Aḥmed severseñ ol mehi sev kim işigine
Mihr-i sipihr bende-i zerrīn-külāh imiş

4. **meh:**
Gazel 134
Mısra: **10**
1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.

Ḥaḳ livā-yı ʿışḳını ṣubḥ-ı ezelde Aḥmedʾüñ
Mihr-i ḥüsnüñ gibi ey meh āsumān-gīr eylemiş

5. **meh:**
Gazel 215
Mısra: **17**
1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem başsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

6. **meh:**
Gazel 241
Mısra: **13**
1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.

Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün
Dest-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberīn çevgānı ṣun

7. **meh:**
Gazel 292
Mısra: **7**
1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.

Ursalar eflāke ey meh göñlümüñ bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı Sevrüñ gerdeni

8. **meh:**
Gazel 298
Mısra: **1**
1. Ay. 2. Ay yüzlü güzel sevgili.

Ey meh viṣālüñ ḫʷānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

9. **meh:**
Kaside 7
Mısra: **101**
Ay.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

10. **mehden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **72**
Ay.

ʿÖmr-i ḫaşmuña şebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer şāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

11. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 145
Mısra: **8**
Ay.

Nice teşbīh idem yüzin māha
Ki mehüñ ʿanberīn selāsili yoḳ

12. **mehüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **29**
Ay.

Bir barmaġuñla sībini şaḳḳ eyledüñ mehüñ
Meşy itse daʿvetüñle şecer ṭañ mıdur şehā

13. **mehüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **20**
Ay; Sultan Bayezid.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

14. **meh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **52**
Ay, kamer.

Rāy-ı münīri ẓulmet-i ẓulm-i zamānede
Meh gibi çarḫ-rifʿat ü encüm-sipāh idi

15. **meh:**
Gazel 1
Mısra: **23**
1. Ay 2. Ay gibi güzel sevgili.

Ḥāl-i Aḥmed ḥüsnüñe ey meh tamām āyīnedür
Ḥüsnüñi seyr itmege bārī naẓar ḳıl dāʾimā

16. **meh:**
Kaside 22
Mısra: **19**
1. Ay 2. Ay gibi güzel sevgili.

Maḥv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

17. **mehden:**-*den*
Gazel 155
Mısra: **7**
"Mah" ay, kamer.

Aldı mehden ḥüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin
Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

18. **meh:**
Gazel 278
Mısra: **11**
"Mah" ay, kamer.

Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñʾçün
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

19. **mehi:**-*i*
Gazel 304
Mısra: **10**
"Mah" ay, kamer.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫʷāb gibi

20. **meh:**
Kaside 7
Mısra: **9**
"Mah" ay, kamer.

Dāne-i encüm dirüp meh ḫırmeninde her seḥer
Bāl açup cevlān ider ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş

21. **mehüñ:**-*üñ*
Gazel 250
Mısra: **1**
Ay (gibi parlak yüzlü sevgili).

Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilālinden
Ne endīşe ḳılam daḫı raḳībüñ ḳīl ü ḳālinden

22. **meh:**
Kaside 6
Mısra: **146**
Yılın on iki bölümünden her biri.

Māh olmaġ içün meclisüñe micmere-gerdān
Her meh pür ider kāsesini ʿanber-i sārā

23. **meh:**
Kaside 6
Mısra: **14**
(Fars.) Gökteki ay, kamer.

Düşmiş yapılurken göge ṣaḥnuñdan iki ḫışt
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

24. **mehüñ:**-*ün*
Gazel 13
Mısra: **8**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Ey dil ruḫ u zülfin görüben terkümüz urma
Çıḳma sefere kʾoldı mehüñ menzili ʿaḳreb

25. **mehüñ:**-*ün*
Gazel 215
Mısra: **21**
Ay II ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Yüz sür Aḥmed ol mehüñ pāy-ı seg-i kūyına kim
Ayaġuñ ṭoprāġını tāc-ı ser-i Cevzā ḳılam

meh ḫırmenine:

1. **meh ḫırmenine:**
Gazel 316
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ay harmanı, ayın halesi.

Meh ḫırmenine od uralı mihr-i cemālüñ
Yırtup yaḳasın çarḫ yire çaldı külāhı

meh ruḫuñdan:

1. **meh ruḫuñdan:**
Gazel 320
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ay gibi yüzü.

Meh ruḫuñdan ġayra tā kim eylesem meyl-i nigāh
Gözedür zer tīġ ile mihr-i cihān-ārā beni

mehābet-i tīġuñdan:

1. **mehābet-i tīġuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 22
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Kılıcın heybeti, korkusu.

Nālān olur mehābet-i tīġuñdan āsumān
Ṭolābı iñledür nite kim zār zār āb

mehdī-i devr-i zamān:

1. **mehdī-i devr-i zamān:**
Kaside 19
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın/ bulunduğu dönemin Mehdî'si.

Ẓill-i Yezdān āfitāb-ı baḫt Sulṭān Bāyezīd
Mehdī-i devr-i zamān u dāver-i rūy-ı zemīn

meh-i āsumān:

1. **meh-i āsumān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün ayı.

Aġlañ ki yire girdi meh-i āsumān daḫı
Ẓulmet palāsın egnine ṣaldı cihān daḫı

meh-i burc-ı şeref:

1. **meh-i burc-ı şeref:**
Nazm 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ululuk burcunun dolunayı.

Meh-i burc-ı şeref ṭutuldı dirler
Gül-i bāġ-ı saʿādet ṣoldı dirler

meh-i nā-mihr-bāndan:

1. **meh-i nā-mihr-bāndan:***-dan*
Gazel 208
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Acımasız sevgili.

Ne ṭañ Ülker gibi inerse yaşum
Meh-i nā-mihr-bāndan ayrıldum

meh-i sipihr-i melāḥat:

1. **meh-i sipihr-i melāḥat:**
Gazel 144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik semasının ayı.

Dili münevver ider cānları müsaḫḫar ider
Meh-i sipihr-i melāḥat şeh-i vilāyet-i luṭf

meh-i tābān:

1. **meh-i tābān:**
Gazel 103
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Parlak ay II Ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Ey püser ebkār-ı efkār ile Aḥmed göñlinüñ
Her gice bir gūşesinde biñ meh-i tābān yatur

2. **meh-i tābān:**
Gazel 262
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Parlak ay II Ay gibi parlak yüzlü sevgili.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

meh-i tābāna:

1. **meh-i tābāna:***-a*
Kaside 18
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Parlak ay.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı żaʿfdan
ʿİzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

meh-i tābān-ı kerem:

1. **meh-i tābān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Keremin parlak ayı.

Ẓill-i Ḥaḳ Şāh Muḥammed ki işigi göginüñ
Kemterīn ılduzı olur meh-i tābān-ı kerem

2. **meh-i tābān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Keremin parlak ayı.

Ẓulmet-i faḳruñ içinde ḳalana göster yol
Maṭlaʿından ṭoġıcaḳ bu meh-i tābān-ı kerem

meh-i tamāma:

1. **meh-i tamāma:***-a*
Gazel 278
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dolunay II Sevgili.

Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñçün
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

mehīn:

1. **mehīn:**
Kaside 19
Mısra: **100**
Değersiz, önemsiz.

Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazīz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehīn

2. **mehīn:**
Kaside 19
Mısra: **122**
Değersiz, önemsiz.

Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿīd
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehīn

meh-liḳā:

1. **meh-liḳā:**
Gazel 70
Mısra: **2**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Şol ki şehr-i ḫüsn içinde şöhre-i āfāḳdur
Mihr-i gerdūn-ı melāḥat meh-liḳā İsḥāḳdur

2. **meh-liḳā:**
Gazel 72
Mısra: **1**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Geh döner bir luṭfına biñ biñ cefālar gösterür

3. **meh-liḳā:**
Gazel 119
Mısra: **4**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol meh-liḳā henūz

4. **meh-liḳāya:***-(y)a*
Gazel 147
Mısra: **13**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḫüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

5. **meh-liḳācıġum:***-cıġ, -um*
Gazel 203
Mısra: **1**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Ey bürc-ı devletüm güneşi meh-liḳācıġum
Cāndan ʿazīz sevgülüce Muṣṭafācıġum

6. **meh-liḳā:**
Gazel 231
Mısra: **10**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Ben ẕerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol meh-liḳā içün

7. **meh-liḳālar:**-*lar*
Gazel 263
Mısra: **1**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Ne ḫoşdur meh-liḳālar tāze tāze
Kʾide mihr ü vefālar tāze tāze

8. **meh-liḳādan:**-*dan*
Gazel 270
Mısra: **9**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Bir sāʿat olmaz idüm sen meh-liḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ firāḳı irişdi iki aya

9. **meh-liḳānuñ:**-*nuñ*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Āfitāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfitāb

10. **meh-liḳāya:**-*(y)a*
Mesnevi 4
Mısra: **13**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Yüzini ḫāk idüp bir meh-liḳāya
Çıḳarup ṭāliʿin fevḳaʾs-semāya

11. **meh-liḳā:**
Nazm 5
Mısra: **20**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Rāhuñ ġubārı nūr-ı başardan ʿazīz iken
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey meh-liḳā dirīġ

12. **meh-liḳāya:**-*y, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **31**
Ay yüzlü, ay kadar parlak yüzlü güzel.

Çeşm-i sitāre aġlasun ol meh-liḳāya kim
Görmedi pīr-i çarḫ aña beñzer cevān daḫı

mehlikālar:

1. **mehliḳālar:**-*lar*
Gazel 263
Mısra: **22**
Ay gibi parlak yüzlü olan güzel, sevgili.

Bu Bursa şehridür gül bigi her dem
Yitişür mehliḳālar tāze tāze

meh-pāre:

1. **meh-pāremüz:**-*müz*
Gazel 181
Mısra: **4**
Ay parçası. || güzel, sevgili.

Āvāraların fitne ile pāreye ṣalup
Meh-pāremüz eglenmedi bir pāre ne müşkil

2. **meh-pāre:**
Gazel 29
Mısra: **15**
Ay parçası II ay gibi parlak ve güzel yüzlü sevgili.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

meh-rikāb:

1. **meh-rikāb:**
Kaside 24
Mısra: **5**
Ay üzengili (padişah).

Bir meh-rikāb baġladı gülgün-ı ḫüsnine
Cān ṣaydın aşmaġa iki fitrāk-i müşk-bār

2. **meh-rikāb:**
Mesnevi 3
Mısra: **215**
Ay üzengili (padişah).

Ne yazam medīḥüñde ey meh-rikāb
Ġanīdür çü taʿrīfden āfitāb

meh-rū:

1. **meh-rū:**
Gazel 216
Mısra: **7**
Ay (gibi parlak) yüzlü (sevgili).

Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaşumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

mehtāb:

1. **mehtābda:**-*da*
Gazel 103
Mısra: **6**
Ay ışığı.

Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

2. **mehtāb:**
Gazel 304
Mısra: **28**
1. Ay ışığı, ay aydınlığı. 2. Dolunay.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

3. **mehtāb:**
Kaside 12
Mısra: **62**
1. Ay ışığı, ay aydınlığı. 2. Dolunay.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

mehtāb yüzüñ:

1. **mehtāb yüzüñ:**-*üñ*
Gazel 67
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mehtap yüz. II Sevgilinin ay gibi parlak yüzü.

Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur
Mehtāb yüzüñ gün gibi maḥbūb olacaḳdur

mehtāb-ı şeb-i ẕalāmumuzdur:

1. **mehtāb-ı şeb-i ẕalāmumuzdur:**-*umuz, -dur*

Nazm 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Karanlık gecenin ay ışığı. (Hz. Osman'ın "iki nur sahibi" anlamındaki Zinnureyn lakabına işaret edilmektedir.).

ʿOs̲māna ʿAlī çü beyʿat itdi
Mehtāb-ı şeb-i ẓalāmumuzdur

mekān:

1. **mekāndur:**-*dur*
Gazel 282
Mısra: **6**
Yer, mahal.

Dürr ü gevherle gözüm ḥücrelerin zeyn iderem
Yaramaz daḫı ḫayālüñe mekāndur dimege

mekān-ı müşk:

1. **mekān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Miskin mekânı, yeri.

ʿAhdüñde oldı ʿāleme ġammāzlıġ ile fāş
Zindān-ı ḥoḳḳa olsa yiridür mekān-ı müşk

mekātib:

1. **mekātibi:**-*i*
Nazm 9
Mısra: **2**
Ar. Mektuplar.

Yazmış ezel kitābına taḳdīr kātibi
Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

mekkār:

1. **mekkārı:**-*ı*
Gazel 229
Mısra: **6**
Hileci, düzenbaz.

Yavuz dilden yavuz gözden ṣaḳınuram seni gerçi
Ṣaḳınmaz kimse mekkārı yavuz gözden yavuz dilden

mekke:

1. **mekkeye:**-*ye*
Gazel 242
Mısra: **12**
Hz. Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.

Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy eyler raḳīb
Mekkeye varmaḳ revā mıdur müselmān olmayan

mekr:

1. **mekr:**
Kaside 6
Mısra: **163**
Hile.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim kıldı ḥarem gūşesini menzil ü meʾvā

2. **mekrinden:**-*i, -(n)den*
Gazel 224
Mısra: **7**
Hile, düzen, aldatma.

Dīvdür maʿnide anuñ zinhār mekrinden ṣaḳın
Ger perī peyker olursa tāze berg-i verdden

3. **mekr:**
Gazel 247
Mısra: **11**
Hile, düzen, aldatma.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

4. **mekr:**
Gazel 297
Mısra: **8**
Hile, düzen, aldatma.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḫālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fīʾl-ḥāl anı

5. **mekrinden:**-*i, -(n)den*
Gazel 331
Mısra: **3**
Hile, düzen, aldatma.

Görinen fitne-i çeşmüñle ḳaşuñ mekrinden
Āfet-i cāndur u āşūb-ı cihāndur çelebī

6. **mekr:**
Kaside 19
Mısra: **25**
Hile, düzen, aldatma; sihir.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfītāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

mekr ü āl:

1. **mekr ü āl:**
Gazel 174
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hile ve aldatma.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

mekr ü āl itmek:

1. **mekr ü āl itmek:**-*mek*
Gazel 241
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Aldatmak ve hile yapmak.

Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

mekr ü ālinden:

1. **mekr ü ālinden:**
Gazel 250
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hile ve aldatma.

Çü zülfi sāyesin mesken idindüñ ey dil-i miskīn
Ṣaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

mekremet:

1. **mekremet:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **29**
Cömertlik, el açıklığı, lutuf, ihsan, kerem.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

mekri-yʾçün:

1. **mekri-yʾçün:**
Gazel 184
Mısra: **7**
Hile, düzen, aldatma için.

Raḳīb-i dīv mekri-yʾçün ṣal ey dost
Ḳoluñdan boynuma sīmīn ḥamāyil

mekteb-i devletde:

1. **mekteb-i devletde:**-*de*
Kaside 12
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Devlet okulu.

Mekteb-i devletde almış Rūḥ-ı Ḳudsīden sebaḳ
Maʿrifet dersinde söz ḳor ḳuṭb-ı aḳṭāb üstine

mekteb-i ezel:

1. **mekteb-i ezel:**
Kaside 30
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Ezel mektebi.

Levḥ ü ḳalemle zeyn olalı mekteb-i ezel
Rāyuñ öñinde pīr-i ḫıred ders-ḫᵛān imiş

mekteb-i ḥüsnüñde:

1. **mekteb-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 73
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik okulu.

Muṣḥaf açdum mekteb-i ḥüsnüñde gönlüm ṭıflına
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

mekteb-i ʿışḳuñda:

1. **mekteb-i ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Müfret 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Aşk mektebi.

Faḳīh-i medrese bilmez nedür kitāb-ı usūl
Meger ki mekteb-i ʿışḳuñda oḳımadı sebaḳ

mekteb-i ʿışḳuñdan:

1. **mekteb-i ʿışḳuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 22
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Aşk mektebi.

Ṭıfl-ı dil çün mekteb-i ʿışḳuñdan almışdur sebaḳ
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḥs

mektūb:

1. **mektūbda:**-*da*
Gazel 110
Mısra: **2**
Mektup.

Ṣafḥa-i ḫaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār
Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār

2. **mektūbumı:**-*umı*
Gazel 38
Mısra: **13**
Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kağıt, name.

Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḫayrān olur

3. **mektūba:**-*a*
Gazel 186
Mısra: **10**
Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kağıt, name.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur ṣarmaşur cānum

4. **mektūb:**
Müfret 29
Mısra: **2**
Yazılı, yazılmış.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

5. **mektūb:**
Gazel 67
Mısra: **14**
Bir şey bildirmek, bir konuda haber vermek gibi amaçlarla yazılan yazı.

Dīvānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengīn
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

6. **mektūb:**
Gazel 43
Mısra: **10**
Ar. 1. Yazılmış. 2. Başka başka mahalde bulunan iki kişinin yekdiğere gönderdikleri kâğıt, tahrîrât.

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

7. **mektūb:**
Kaside 18
Mısra: **13**
Başka yerde bulunan bir kimseye haber ulaştırma, hal hatır sorma, istek bildirme vb. bir maksatla gönderilen yazılı metin.

Tedbīr ile leşker ṣıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOsmāna ṣıḥḥat yaraşur

8. **mektūbdur:**-*dur*
Gazel 1
Mısra: **3**
Ar. Yazılmış, yazılı. II Birine bir şey haber vermek, sormak, duyguları bildirmek için yazılan kâğıt, name.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

melāḥat:

1. **melāḥat:**
Kaside 13
Mısra: **1**
Güzellik.

Caʿd-ı zülfüñ kim melāḥat ṭopınuñ çevgānıdur
Yaraşur yüzüñde kim ḥüsn ü bahā meydānıdur

2. **melāḥat:**
Kaside 20
Mısra: **50**
Ar. Güzellik.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫıṣāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

3. **melāḥat:**
Mesnevi 4

Mısra: **46**
Güzellik, yüz güzelliği.

Bu ḫaṭ evvel leṭāfet gösterürdi
Ruḫ-ı yāra melāḥat gösterürdi

4. **melāḥat:**
Gazel 118
Mısra: **6**
(Sevgilinin) Yüz güzelliği.

Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh
Kim melāḥat Mıṣrınuñ taḫtında sulṭāndur henūz

5. **melāḥat:**
Gazel 155
Mısra: **7**
(Sevgilinin) Yüz güzelliği.

Aldı mehden ḥüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin
Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

melāmet:

1. **melāmet:**
Gazel 251
Mısra: **8**
Ayıplama, kınama.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

2. **melāmet:**
Gazel 280
Mısra: **13**
Ayıplama, kınama.

Zāhid melāmet seng ile uşatma göñlüm şīşesin
Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma

melāyik:

1. **melāyik:**
Kaside 6
Mısra: **7**
Melekler.

Ḥācet elin urmaġa ṭavāf içre melāyik
Kaʿbe ḳapuñuñ ḫalḳasıdur ʿurve-i vüṣḳā

melceʾ:

1. **melceʾ:**
Terci-bend 1
Mısra: **92**
(Ar.) Sığınacak, iltica edecek yer, sığınak.

Ey kehf-i ḫalḳ püşt-i cihānuñ penāhısın
Devlet degül mi ʿāleme melceʾ senüñ gibi

melek:

1. **meleklerle:**-*lerle*
Kaside 6
Mısra: **26**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

Şol bāġ-ı cinān kim pür ola ḥūr ile ġılmān
Gūyā ki meleklerle ṭolar Kaʿbe-i ʿulyā

2. **melekler:**-*ler*
Mesnevi 1
Mısra: **12**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıkların her biri.

Anuñ ile Ādeme feyż oldı cūd
Anuñ içün itdi melekler sücūd

3. **melekler:**-*ler*
Kıt'a 21
Mısra: **2**
Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Şöyle ʿālī yapdı Dāruʾl-ḫayrı Sulṭān Bāyezīd
Kim feleklerde melekler itdiler medḥ ü senā

4. **meleksin:**-*sin*
Gazel 125
Mısra: **8**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan varlıklar II Sevgili.

Ḳarīb itme raḳībi ḫalvetüñe
Meleksin hem-demüñ şeyṭān yaraşmaz

5. **melek:**
Mesnevi 3
Mısra: **181**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıklardan her biri.

Sipāhuñ sitāre delīlüñ melek
Serīrüñ zemīn ü sarāyuñ felek

6. **melek:**
Terci-bend 1
Mısra: **45**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıklardan her biri.

Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnī ḥarīmüñ oldı ḥarem bigi muḥterem

7. **melek:**
Terci-bend 1
Mısra: **115**
Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız varlıklardan her biri.

Redd itme kim niyāzuma āmīn ider melek
Ravżañ öñinde çünki duʿāñ eyleyem senüñ

8. **melek:**
Nazm 31
Mısra: **2**
1. Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece Allah'a itâat etmek ve dâima hayra vâsıta olmak üzere yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan her biri. 2. Güzel yüzlü, iyi huylu, mâsum kimse. 3. Sevgili.

Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānīdür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

9. **melek:**
Gazel 169
Mısra: **11**
(Ar.) Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece Allah'a itâat etmek ve dâima hayra vâsıta olmak üzere yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan her biri.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

10. **melek:**
Gazel 316
Mısra: **8**
(Ar.) Gözle görülüp elle tutulmayan, yiyip içmeyen, cinsiyet farkı bulunmayan, sâdece Allah'a itâat etmek ve dâima hayra vâsıta olmak üzere yaratılmış olan sayısız nûrânî varlıklardan her biri.

Ol ḫūr-ı perī-rū aşurur ẓulmini ḥadden
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

melek-hū:

1. **melek-ḫū:**
Kaside 11
Mısra: **51**
Melek huylu.

Ey melek-ḫū ḥüsn firdevsinde şevḳuñdan ḳurar
Sāyebān-ı sünbül-i ter kākül-i müşkīn-i dost

melek-hūy:

1. **melek-ḫūy:**
Kaside 15
Mısra: **19**
Melek huy.

Ne melek-ḫūy meliksin ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cūd aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

melekler:

1. **melekler:**
Kaside 20
Mısra: **89**
Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Melekler isteyüp anuñ devām-ı devletini
Yusebbiḥūne lehū biʾl-ġuduvvi veʾl-āṣāl

melek-rū:

1. **melek-rū:**
Gazel 333
Mısra: **5**
Melek (gibi güzel) yüzlü (sevgili).

Ey melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henūz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

melik:

1. **meliksin:**-*sin*
Kaside 15
Mısra: **19**
Hükümdar, padişah .

Ne melek-ḫūy meliksin ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cūd aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

2. **meliksin:**-*sin*
Kaside 21
Mısra: **47**
Hükümdar, padişah .

Bir meliksin ki nüh felek gözine Sümm-i esbüñi sürmedān bulduñ

meʾlūf:

1. **meʾlūfı:**-*ı*
Terci-bend 1
Mısra: **55**
Ülfet etmiş, alışmış, alışık.

Meʾlūfı murġ-ı himmetüñüñ būstān-ı ḳurb
Ḫalvet-sarāyı fikretüñüñ ʿālem-i ḳıdem

memālik:

1. **memālik:**
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Ar. Ülkeler.

ʿAleʾl-ḫuṣūṣ beni kim buḫūr-ı naẓmumla
Yürür memālik içinde güher sefīneleri

memāliksitān-ı heft iḳlīm:

1. **memāliksitān-ı heft iḳlīm:**
Kaside 14
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Yedi iklimin ülkeleri.

Cihān-güşāy u memāliksitān-ı heft iḳlīm
Muḥammed-āyet ü Yūsuf-cemāl ü Ḥaydar-ceng

memleket:

1. **memleketine:**-*i, -n, -e*
Gazel 19
Mısra: **6**
Ülke; şehir II gönül.

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Ṣaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

memleket-ārā:

1. **memleket-ārā:**
Terci-bend 1
Mısra: **88**
Ülkeyi süsleyen, ülkeyi donatan.

Cān mülkini maḥabbetüñ ārāyiş eyledi
Kimdür cihānda memleket-ārā senüñ gibi

men:

1. **meni:**-*i*
Gazel 251
Mısra: **2**
"Ben" 1. tekil şahıs zamiri.

Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḫışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

men cerrebeʾl-mücerreb hallet bihiʾn-nedāme:

1. **men cerrebeʾl-mücerreb ḫallet bihiʾn-nedāme:**
Gazel 278
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Denenmiş olanı tecrübe eden kişi pişman olur.

Nice kʾidem naṣīḥat bu gönlüme işitmez
Men cerrebeʾl-mücerreb ḫallet bihiʾn-nedāme

menʿ eyleme:

1. **menʿ eyleme:**-*me*
Gazel 173
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Önlemek, engel olmak, durdurmak.

Ḳaddüñi medḥ eylemekden Aḥmedʾi menʿ eyleme
Ol ġarībi ṭoġru yoldan ırma yā hādīʾs-sübül

2. **menʿ eyleme:**-*me*
Gazel 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaştırmak, mahrum bırakmak.

Gülşeninden vaṣluñuñ menʿ eyleme dil bülbülin
Olmaya redd eylemek ey dost mihmānı dürüst

menʿ idermiş:

1. **menʿ idermiş:**-*er, -miş*
Gazel 242
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Engellemek, yasaklamak; uzaklaştırmak, ayrı düşürmek.

Menʿ idermiş müddeʿī mihr-i ruḫından Aḥmedʾi
Göze göz īmāna ḳaṣd eyler mi şeyṭān olmayan

menʿ itdügi:

1. **menʿ itdügi:**-*dük, -i*
Gazel 73
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaştırmak, yasak koymak.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt:

1. **menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt:**
Nazm 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ölümsüzlük suyu kaynağı.

Şīrīn kelāmı menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt iken
Nʾiçün yumuldı ol dehen-i cān-fezā dirīġ

menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur:

1. **menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur:**-*dur*
Kaside 24
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Ebedî hayat suyunun kaynağı.

Yā Rab çü sözi menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur
Ḫıżr-ı zamāne gibi ola ʿömri bī-şumār

menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā:

1. **menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā:**
Kıt'a 21
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizinin kaynağı.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

menbaʿ-ı baḥr-i kerem:

1. **menbaʿ-ı baḥr-i kerem:**
Kaside 19
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizinin kaynağı.

Sende oldı maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baḫt ol āsitān
Sende oldı menbaʿ-ı baḥr-i kerem ol āsitīn

menbaʿ-ı cūd u sehā:

1. **menbaʿ-ı cūd u seḫā:**
Kaside 16
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin ve bereketin kaynağı.

Maṭlaʿ-ı şems-i ḥayā mecmaʿ-ı envār-ı ʿaṭā
Menbaʿ-ı cūd u seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

menbaʿ-ı iḥsāna:

1. **menbaʿ-ı iḥsāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
İyilik kaynağı.

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

menbaʿ-ı kevser:

1. **menbaʿ-ı kevser:**
Gazel 164
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kevser ırmağının kaynağı.

Bāġ-ı cennet mi bu ḫüsn-i dilsitānı Yūsufuñ
Menbaʿ-ı kevser mi yā şīrīn dehānı Yūsufuñ

menbaʿ-ı luṭf:

1. **menbaʿ-ı luṭf:**
Kaside 13
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik, iyilik kaynağı.

İşigi ṭopraġı iksīr-i ḥayātuñ cevheri
Ḫāk-i pāyı menbaʿ-ı luṭf u mürüvvet kānıdur

menşūr:

1. **menşūrına:**-*ı, -na*
Kaside 6
Mısra: **93**
Ferman.

Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

2. **menşūrın:**-*ın*
Kaside 28
Mısra: **3**
Ferman.

Dest-i ḳudret ḥüsn menşūrın yazarken ḫāl-i dost
Noḳṭadur kim ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

menşūr-ı iḳbāl:

1. **menşūr-ı iḳbāl:**
Gazel 159
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Saadet fermanı.

Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini
ʿĀşıḳ-i bī-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

menşūr-ı ʿömr:

1. **menşūr-ı ʿömr:**
Mesnevi 3
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **-**
Ömrün fermanı.

Gül-i terde yazdum ḫaṭ-ı dil-nevāz
Ki menşūr-ı ʿömr ola ʿunvān-ı nāz

menzil:

1. **menzil:**
Kaside 6
Mısra: **164**
Yurt, mesken ‖ makam.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim ḳıldı ḥarem gūşesini menzil ü meʾvā

2. **menzil:**
Kaside 32

Mısra: **33**
Konak, mesken.

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

3. **menzilüñ:**-*ün*
Kıt'a 1
Mısra: **34**
Far. Menzil yeri, konak.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḥtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

4. **menzildedür:**-*de, -dür*
Gazel 280
Mısra: **12**
Taraf, yön.

Ey çarḫ miḥnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

5. **menzilüñden:**-*üñ, -de*
Müfret 41
Mısra: **2**
Varılacak yer.

Ben incindüm elüñden sen dilümden
Revā mıdur uṣanduñ menzilüñden

6. **menzilde:**-*de*
Gazel 129
Mısra: **12**
Konak yeri.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

7. **menzili:**-*i*
Gazel 108
Mısra: **6**
1. Yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak. 2. Rütbe, mevki, makam. 3. Oturulan, ikāmet edilen yer, ev, mesken, ikāmetgâh.

Ṣalduġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

menzil ider:

1. **menzil ider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Yer, mesken edinmek.

Şol māh-ı saʿādet ki ider ḳaṣruñı menzil
Ḫurşīd-i cihāndur ki felek farḳına ḳor pā

menzilet:

1. **menziletde:**-*de*
Kaside 13
Mısra: **71**
Mertebe, derece, paye.

Menziletde ʿumde-i tertīb-i heft eflāk iken
Maʿdiletde zübde-i terkīb-i çār erkānıdur

menzili:

1. **menzili:**-*i*
Gazel 13
Mısra: **8**
Yer, yörünge.

Ey dil ruḫ u zülfin görüben terkümüz urma
Çıḳma sefere kʾoldı mehüñ menzili ʿaḳreb

menzil-i dervāze-i ʿuşşāḳdan:

1. **menzil-i dervāze-i ʿuşşāḳdan:**
Nazm 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Aşıkların menzilinin, durağının kapısı.

Her kʾanuñ deryūze-i ʿışḳuñda şeyʾ liʾllāhı yoḳ
Menzil-i dervāze-i ʿuşşāḳdan āgāhı yoḳ

menzil-i hāṭır-ı şeydā:

1. **menzil-i ḫāṭır-ı şeydā:**
Gazel 228
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Âşığın deli gönlünün menzili.

Maṭlaʿ-ı nūr-ı tecellī durur ol vech-i ḥasen
Menzil-i ḫāṭır-ı şeydā durur ol çāh-ı ẕeḳan

menzil-i maḥmūda:

1. **menzil-i maḫmūda:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Gazneli) Mahmut'u menzili, konağı.

Hem ẕāt-ı ʿimāda işigüñ mesned-i ʿālī
Hem menzil-i Maḥmūda ḳapuñ maḳṣad-ı aḳṣā

menzil-i şeyṭānīdür:

1. **menzil-i şeyṭānīdür:**-*dür*
Nazm 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şeytana yaraşır yer, ev.

Gerçi kim ḥammāmı dirler menzil-i şeyṭānīdür
Bir melek gördüm ki ḥammāmuñ gülāb-efşānıdur

merātib:

1. **merātib:**
Kıt'a 21
Mısra: **3**
Ar. Rütbeler, dereceler.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭoprağı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

mercān:

1. **mercāna:**-*a*
Nazm 15
Mısra: **1**
(Ar.) Mercan.

Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış
Maḥabbet-nāmedür kim cāna yazmış

2. **mercān:**
Müfret 50
Mısra: **1**
Ar. Denizden çıkan maruf kırmızı cevher.

Ḫayme-i sīm ki mercān budaġıdur diregi
Yil olup şalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

3. **mercān:**
Gazel 1
Mısra: **12**
Denizden çıkan maruf kırmızı cevher. II Sevgilinin dudağı. (Renk bağlamında).

Sāḳiyā ġam tīġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege
Cānum ol mercān ḳadeḥle bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

4. **mercān:**
Gazel 246
Mısra: **8**
Denizden çıkan kırmızı cevher. II Âşığın kanlı gözyaşları.

Beñlerüñ şeh-dānesinden düzilen tesbīḥ-i zülf
Ḳanlu yaşumdan ṣaḳın bir demde mercān olmasun

5. **mercāna:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **7**
Tropik ve ılık denizlerde yaşayan, geniş resifler oluşturan, mercanlar sınıfının örneği olan, kırmızı kalker iskeletli hayvan. (Mercan dalı).

Laʿl ü yāḳūt aṣdı mercāna dıraḫt-ı erġavān
Dürr ü gevher daḳdı mīnāya nihāl-i yāsemīn

6. **mercān:**-*dı*
Gazel 40
Mısra: **1**
Denizden çıkan kırmızı cevher.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

7. **mercān:**
Gazel 86
Mısra: **3**
Denizden çıkan maruf kırmızı cevher II Sevgilinin dudağı.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭopraġını laʿl ü zer çıḳar

<u>mercān lebüñ:</u>

1. **mercān lebüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Mercan gibi kırmızı dudak.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Adını yazsalar ola seng-i mezār laʿl

<u>mercān lebüñden:</u>

1. **mercān lebüñden:**
Gazel 298
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mercan gibi kırmızı dudak.

Ey cān gidersin bārī gel mercān lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḫayrān it beni

<u>merdāne:</u>

1. **merdāne:**
Gazel 88
Mısra: **2**
Erkeğe yaraşır biçimde, erkekçe. || Mert kimselere, yiğitlere.

Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

<u>merdānelik:</u>

1. **merdāneliḳ:**
Gazel 224
Mısra: **9**
Yiğitlik, mertlik.

Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḥarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

<u>merd-i şīrīn-zebān:</u>

1. **merd-i şīrīn-zebān:**
Mesnevi 3
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dilli insan.

Zebānuñ ṭut ey merd-i şīrīn-zebān
Ki tecnīs-i ḫaṭdur zebān u ziyān

<u>merdüm:</u>

1. **merdümler:**-*ler*
Gazel 329
Mısra: **3**
Göz bebeği II kişi, insan.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

2. **merdümi:**-*i*
Gazel 267
Mısra: **16**
Adam, insan.

Ḫūblar geçdükce aġlamaḳdan aġardı gözüm
Ay u gün geçmek ʿaceb mi merdümi ger pīr ide

3. **merdümde:**-*de*
Gazel 18
Mısra: **10**
İnsan.

Zāhid sözine germ olup aġlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

4. **merdüm:**
Gazel 120
Mısra: **4**
Adam, insan. II Göz bebeği.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

<u>merdüm-i bed-mest:</u>

1. **merdüm-i bed-mest:**
Gazel 167
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Körkütük sarhoş göz bebeği.

Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā tīr-i ḫadeng
ʿAceb mi merdüm-i bed-mest iderse yoḳ yire ceng

<u>merdüm-i bīnāya:</u>

1. **merdüm-i bīnāya:**-*ya*
Gazel 66
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gören göz bebeği.

Dīde-i Aḥmed cemālüñde görür nūr-ı celāl
Naḳş-ı dilkeş merdüm-i bīnāya naḳḳāş añdurur

<u>merdüm-i ẓālimüñ:</u>

1. **merdüm-i ẓālimüñ:**-*üñ*
Kaside 17
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Zalim insan.

Ḫoşdur ol ġamzelerüñ ḫastalıġı kim yaraşur
Merdüm-i ẓālimüñ eksilmese bīmārluġı

merdümler:

1. **merdümlerüñ:**-*üñ*
Gazel 23
Mısra: **5**
Göz bebeği. II İnsan.

Seyle virdi ḫānesin merdümlerüñ
Dīde-i giryān elinden el-ġıyāṣ

merdümlik:

1. **merdümlik:**
Gazel 224
Mısra: **10**
İnsanlık.

Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḥarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

2. **merdümlik:**
Gazel 278
Mısra: **4**
İnsanlık.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

merdümlik it:

1. **merdümlik it:**
Gazel 275
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Insanlık etmek, insanca davranmak, iyilikte bulunmak.

Yüz sürerken izine ey göz yaşı merdümlik it
Pāk dāmānın gül-i ḫandānumuñ ḫūn eyleme

2. **merdümlik it:**
Gazel 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İnsana yaraşır biçimde davranmak, insanlık etmek.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

merdümlük:

1. **merdümlük:**
Gazel 88
Mısra: **2**
Insanlık. II iyilik.

Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

merdümlük it:

1. **merdümlük it:**
Gazel 34
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İnsana yaraşır biçimde davranmak.

Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

merġūb:

1. **merġūb:**
Gazel 67
Mısra: **10**
İstenilen, arzu edilen, rağbet gösterilen (şey).

Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

2. **merġūb:**
Kıt'a 18
Mısra: **1**
1. İstenilen, arzu edilen, rağbet gösterilen (kimse veya şey). 2. Herkesin beğenip arzu edeceği, rağbet göstereceği kadar güzel, makbul (şey).

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Baña rengīn elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

merġ-zār:

1. **merġ-zār:**
Gazel 149
Mısra: **18**
Çayırlık, çimenlik, sulak yer, çemenzar.

Gül yüzüñʾçün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġ-zār içre seḥer-geh murġı zār itsem gerek

2. **merġ-zāra:**-*a*
Gazel 176
Mısra: **7**
Çayırlık, çimenlik, sulak yer, çemenzar.

ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḫayādan gülāb gül

3. **merġ-zāruñ:**
Gazel 306
Mısra: **3**
Çayırlık, çimenlik, sulak yer, çemenzar.

Her seḥer nālemden olur merġ-zāruñ murġı zār
Çün yüzüñ gül-zārına zārī ḳılam bülbül gibi

merḥabā:

1. **merḥabā:**
Gazel 206
Mısra: **9**
Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir.

Cānuma bir merḥabā ṣundı ezelde çeşm-i yār
Şöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

2. **merḥabāsın:**-*sı, -n*
Gazel 206
Mısra: **10**
Müslümanlar arasında bir nevi selâmlaşma kelimesi olup, "rahat olunuz, serbest olun, hoş geldiniz" mânasında söylenir.

Cānuma bir merḥabā ṣundı ezelde çeşm-i yār
Şöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

3. **merḥabā:**
Kaside 13
Mısra: **59**
Merhaba, nazımda övülen kişiye hitap olarak kullanılan söz.

Merḥabā ey sürme-i aʿyān-ı devlet kim senüñ
Kemterīn segbānuña mülk-i cihān erzānıdur

merḥabā ḳıl:

1. **merḥabā ḳıl:**
Kaside 25
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Merhaba demek, selamlamak.

Ṣubḥ-ı vaṣluñdan nigārā ʿāṣıḳ-ı bī-çāreñe

Būse ile merḥabā ḳıl kim budur erkān-ı ʿīd

merḥabā-yı ṣubḥ-dem:

1. **merḥabā-yı ṣubḥ-dem:**
Gazel 185
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sabah vaktinin selamlaşması.

İtleriüñe her seḥer varup duʿālar ḳılduġum
Bu ki ḫoşdur dostlarla merḥabā-yı ṣubḥ-dem

merḥamet:

1. **merḥametin:***-in*
Gazel 143
Mısra: **2**
Acıma, merhamet etme, şefkat gösterme.

Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider dirīġ
Ehl-i niyāza merḥametin az ider dirīġ

2. **merḥamet:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **28**
(Ar.) Herhangi bir canlının acısını, kederini, mutsuzluğunu yüreğinde hissedip üzüntü duyma ve ona karşı yardım hisleriyle dolma, acıma.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mıṣr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir fażl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

merḥamet it:

1. **merḥamet it:**
Kıt'a 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Acımak, merhamet göstermek.

Ḫāric-i merkez ü ḥadd oldı çü üftādeligüm
Demidür merḥamet it var ise imkān-ı kerem

merhem:

1. **merhemi:***-i*
Gazel 81
Mısra: **2**
Çare, derman, ilaç.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

2. **merhem:**
Gazel 177
Mısra: **4**
Çare, derman, ilaç.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu baġrum zaḫmına merhem urur peykān degül

3. **merhem:**
Kaside 4
Mısra: **17**
İçinde gerekli etkili maddeler bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı veya yağsız, deri üzerine sürülerek kullanılan ilaçların ortak adı, halk ağzı. melhem. || Manevi bir acının, bir üzüntünün şiddetini azaltacak, ümit ve teselli kaynağı olacak şey, çare.

Devāsın derdüme zaḫmuma merhem
Buyursañ nʾola derdümüñ devāsın

merhem urma:

1. **merhem urma:***-ma*
Gazel 41
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Merhem vurmak, ilaç sürmek, tedavi etmek.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henüz ol tīr ü peykān andadur

merhem urmışdur:

1. **merhem urmışdur:***-mış, -dur*
Gazel 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Merhem olmak, ilaç sürmek, iyileştirmek; mutlu etmek, sevindirmek, ilgi göstermek.

Tīr-i ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde peykānı dürüst

2. **merhem urmışdur:***-mış, -dur*
Gazel 152
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Merhem olmak, ilaç sürmek, iyileştirmek; mutlu etmek, sevindirmek, ilgi göstermek.

Zaḫm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

merhem-i ciger:

1. **merhem-i ciger:**
Gazel 332
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ciğer/yürek merhemi.

Zaḫm-ı ḫadeng-i ġamzesidür merhem-i ciger
Derd ü belāsıdur dile dermān didükleri

merhem-i rūḥ:

1. **merhem-i rūḥ:**
Gazel 44
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ruhun -yaralı gönlün- çaresi.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

merkeb:

1. **merkebiyle:***-i, -y, -le*
Kaside 30
Mısra: **22**
Binilecek şey, binek.

Her yirde ʿādetiyle kerem hem-nişīn olup
Her yolda merkebiyle ẓafer hem-ʿinān imiş

merkez-i ṣıdḳ u ṣafā:

1. **merkez-i ṣıdḳ u ṣafā:**
Kaside 16
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Gönül şenliği ve doğruluk merkezi.

Merkez-i ṣıdḳ u ṣafā dāyire-i noḳṭa-i cūd
Ḳāṭıʿ-i ḥıḳd u ḥased ḥüccet-i bürhān-ı kerem

mermer:

1. **mermerden:***-den*
Gazel 294
Mısra: **2**

Mermer taşı. II Sevgilinin taş kalbi.

Biʾllāh ey but-ḫāne-i ḥüsnüñ but-ı ʿayyāresi
Nice mermerden düzilmişdür yüregüñ ḫāresi

mermer-misāl:

1. **mermer-miṣāl:**
Gazel 174
Mısra: **12**
Mermer gibi.

Luṭfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-miṣāl

mersiyye:

1. **mersiyyeden:**-*den*
Terkib-bend 1
Mısra: **117**
Ağıt, birinin ölümü üzerine duyulan teessürü anlatmak için yazılan manzume.

Aḥmed sözi uzatma ki mersiyyeden murād
Ḫalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

mertebe:

1. **mertebe:**
Kaside 6
Mısra: **42**
Derece, değer.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

merve:

1. **merve:**
Gazel 72
Mısra: **11**
Mekke'de bir dağın adı olup hacılar bununla Safa ovasında sa'y ederler, yani yedi defa gidip gelirler, ki hac farizasının rükünlerindendir.

Saʿy it Aḥmed ʿışḳa kim merve ḥaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

2. **merve:**
Kaside 2
Mısra: **15**
Mekke'de bir dağın adı olup hacılar bununla Safa ovasında sa'y ederler, yani yedi defa gidip gelirler, ki hac farizasının rükünlerindendir.

Fenā vü faḳr ḥarīminde oldı Merve ḥaḳı
Ṣafā-yı Kaʿbe-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

3. **merve:**
Kaside 10
Mısra: **2**
Mekke'de bir dağın adı olup hacılar bununla Safa ovasında sa'y ederler, yani yedi defa gidip gelirler, ki hac farizasının rükünlerindendir.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

4. **merve:**
Kaside 30
Mısra: **2**
Mekke'de bir dağın adı olup hacılar bununla Safa ovasında sa'y ederler, yani yedi defa gidip gelirler, ki hac farizasının rükünlerindendir.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

5. **merve:**
Nazm 4
Mısra: **2**
Mekke'de bir dağın adı olup hacılar bununla Safa ovasında sa'y ederler, yani yedi defa gidip gelirler, ki hac farizasının rükünlerindendir.

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güṣā
Merve ḥaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ
Kaʿbe-i ṣafā

meryem:

1. **meryem:**
Kaside 31
Mısra: **6**
Hz.İsa'nın annesi.

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp yiñine şāḫuñ
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḥublā

mesā:

1. **mesālar:**-*lar*
Gazel 72
Mısra: **8**
Akşam. II Sevgilinin saçı.

Ṭāliʿ-i şūrīdeme zülfüñ nişān yetmez mi kim
Baḳduġumca ṣubḥ-ı şādıḳda mesālar gösterür

mesāʾiliñ:

1. **mesāʾilin:**
Gazel 111
Mısra: **6**
Meseleler.

Ġamzeñ ki oldı mesʾele-āmūz-ı ʿaḳl-ı küll
Ḥall idimez mesāʾilin illā kitāb-ı nāz

meşʿale-i ṣubḥ:

1. **meşʿale-i ṣubḥ:**
Kaside 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sabahın meşalesi.

Uyandı meşʿale-i ṣubḥ u yandı şemʿ-i felek
Dürüldi çāder-i küḥlī ve göçdi leşker-i zeng

meşām:

1. **meşāmı:**-*ı*
Gazel 308
Mısra: **8**
Koku alma organı, burun.

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-zeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

2. **meşāmın:**-*ı, -n*
Gazel 345
Mısra: **7**
Koku alma organı, burun.

Şemme-i zülfüñle meşāmın dilüñ Ġāliye-sā eylemedüñ öyle mi

meşām-ı cān:

1. **meşām-ı cān:**
Gazel 81
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Can burnu. II Aşığın sevgilinin kokusunu almak isteyen burnu.

Ḫāk-i dergāhı ḳoḫusından
muʿaṭṭarsın yine
Ey meşām-ı cān bugün beñzer ki
ʿaṭṭāruñ gelür

meşām-ı cānuma:

1. **meşām-ı cānuma:**-*um, -a*
Gazel 210
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Can burnu.

Şām-ı zülfüñde meşām-ı cānuma
bir şemme bū
Kārbān-ı bād-ı ṣubḥa armaġan
ışmarlaram

meşām-ı cihānı:

1. **meşām-ı cihānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Dünyanın burnu.

Sulṭān Muḥammed İbn-i Murād ol
ki ḫulḳınuñ
Bir şemmesiyle ṭutdı meşām-ı
cihānı müşk

meşām-ı dil ü cān:

1. **meşām-ı dil ü cān:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönlün burnu.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ
ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ
öpüp ayaġını eyle temennā lebi
birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı
çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u
meşām-ı dil ü cān

mescid:

1. **mescide:**-*e*
Gazel 101
Mısra: **7**
Mescit II cami II İslam dininde ibadet edilen mekan.

Mescide ger ḳāmetüñi ʿarż ḳılsañ
ṣubḥ-dem
Mescidüñ her gūşesi Allāhu
ekberden ṭolar

2. **mescidde:**-*de*
Gazel 272
Mısra: **5**
Genellikle minaresiz, küçük cami.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde
ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş oġlanda seccāde ṭutudur
çāre ne

3. **mescid:**
Kaside 7
Mısra: **96**
İbadet edilecek ve secdeye varılacak yer. II Cami.

Şehryārā aduñı minberde yād itse
ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur
minber güneş

4. **mescidde:**-*de*
Gazel 230
Mısra: **11**
(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde
ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur
nʾeylesün

5. **mescidinde:**-*i, -nde*
Gazel 12
Mısra: **9**
Secdegâh, namaz kılınan yer II Sevgilinin yüzü ile mescit arasında ilgi kurulmuştur.

Cemālüñ mescidinde ḳıldı ḳaşuñ
Cemāʿat çoḳluġından iki miḥrāb

6. **mescid:**
Gazel 324
Mısra: **5**
(Ar.) Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar
mescid yolın ṣofī
Bu ḫüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ
varursa rāh egri

7. **mescidüñ:**-*üñ*
Gazel 101
Mısra: **8**
Namaz kılınan yer, mescit.

Mescide ger ḳāmetüñi ʿarż ḳılsañ
ṣubḥ-dem
Mescidüñ her gūşesi Allāhu
ekberden ṭolar

8. **mescīdidür:**
Gazel 315
Mısra: **7**
Secdegâh, namaz kılınan yer II Sevgilinin kaşı.

Ḳaşuñ dil ʿābidüñüñ mescīdidür
Velī nāẓırlıġı bu meste düşdi

mescid-i akṣā:

1. **mescid-i aḳṣā:**
Kaside 6
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **-**
Kudüs'te bulunan kutsal mabed; Hz. Peygamberin miraca çıktığı mekân.

Şāhā ne var oldı ise evvelki sarāyuñ
Ḳudsīlere yüz urmaġ içün Mescid-i
Aḳṣā

mescid-i ḫüsni:

1. **mescid-i ḫüsni:**
Gazel 327
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik mescidi.

Yu ḫaṭuñ naḳşını kʾola yüzüñüñ
Mescid-i ḫüsni sāye sulṭānı

mescid-i ḫüsnüñde:

1. **mescid-i ḫüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 161
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik mescidi.

Mescid-i ḫüsnüñde ʿışḳı çün imām
itsem gerek
Ṭāḳ-ı ebrūña sücūd-ı ber-devām
itsem gerek

mesel:

1. **meşeldür:**-*dür*
Gazel 175
Mısra: **14**
Atasözü.

Şol perīşān zülfüñe göñlüm nice
meyl itmesün
Çün meşeldür dідiler el-cinsü ileʾl-
cinsi yemīl

mesʾele-āmūz-ı ʿaḳl-ı küll:

1. **mesʾele-āmūz-ı ʿaḳl-ı küll:**
Gazel 111

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Her şeyi kavrayan, meseleleri bilen akıl.

Ġamzeñ ki oldı mesʾele-āmūz-ı ʿaḳl-ı küll
Ḥall idimez mesāʾilin illā kitāb-ı nāz

mesʾele-i kelāmumuzdur:

1. **mesʾele-i kelāmumuzdur:**-*umuz, -dur*
Nazm 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kelam meselesi.

Faẕl-ı ʿÖmereyne ḳāyilüz biz
Kim mesʾele-i kelāmumuzdur

meşhūr:

1. **meşhūrdur:**-*dur*
Gazel 84
Mısra: **2**
Herkesçe bilinen.

Ḳıldum belā-yı ʿışḳ ile ben mübtelā sefer
Meşhūrdur ki ʿāşıḳa yā ṣabr u yā sefer

2. **meşhūrdur:**-*dur*
Mesnevi 3
Mısra: **225**
Herkesçe bilinen.

Çü ʿözrüm güneş gibi meşhūrdur
Ger oldıysa teʾḫīr maʿẕūrdur

3. **meşhūr:**
Kıt'a 8
Mısra: **4**
Ar. Ünlü.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Şıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

meşhūr-ı cihān olduġına:

1. **meşhūr-ı cihān olduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Herkes tarafından bilinir olmak, ün salmak.

Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur
Kʾanda yüzüñe ẕerrece vardur şebeh ey dost

mesīḥ:

1. **mesīḥ:**
Kaside 1
Mısra: **15**
Hz. İsa'nın lakabı.

Vaṣluñ beşāreti ḫaberin söyledi Mesīḥ
Yümninden ol sözüñ nefesi oldı cān-fezā

2. **mesīḥisin:**-*i, -sin*
Gazel 245
Mısra: **6**
Hz. Îsâ'nın lakabı.

Ey nigāruñ manṭıḳ-ı şīrīni cān virdüñ bize
Yā Mesīḥisin zamānuñ yā aña hem-zādsın

mesīḥā:

1. **mesīḥānuñ:**-*nuñ*
Gazel 109
Mısra: **13**
Ölüleri diriltme vasfı bulunan Hz. İsâ'nın lakabı.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

2. **mesīḥāya:**-*y, -a*
Kaside 17
Mısra: **31**
Hz. İsa'nın lakabı.

Ol ki gösterdi Mesīḥāya revān-baḫşluġı
Ol ki ögretdi Ferīdūna cihāndārluġı

mesīḥā-dem:

1. **mesīḥā-dem:**
Kaside 16
Mısra: **29**
İsa nefesli. Nefesi, mucize olarak ölüye hayat veren Hz. İsa'nınki gibi güçlü, etkili ve şifa verici olan kimse.

Ne Mesīḥā-dem olursın ki dem-i luṭfuñ ile
Kevser-i cān aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

mesīh-dem:

1. **mesīḫ-dem:**
Müfret 2
Mısra: **2**
Hz. İsa (gibi hayat bahşeden) nefesli.

Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın
Ṭur ey Mesīḫ-dem ki yaraşmaz maraż saña

mesīl:

1. **mesīlinde:**
Gazel 304
Mısra: **17**
Akarsu yolu, suyun aktığı yer, yatak.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

meşk itmege:

1. **meşk itmege:**-*mek, -e*
Müfret 3
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Meşk etmek; alışmak veya öğrenmek için çalışmak.

Derdümi meşk itmege her dem der ü dīvāruña
Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengīn mā-cerā

mesken eyledi:

1. **mesken eyledi:**-*di*
Gazel 71
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yurt edinmek, yerleşmek.

Zülfüñ ki mesken eyledi gülzār-ı ḥüsnüñi
Ṭāvūsdur ki bāġ-ı bihişt içre bestedür

mesken idindüñ:

1. **mesken idindüñ:**-*in, -dü, -ñ*
Gazel 250
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Mesken tutmak; yerleşmek.

Çü zülfi sāyesin mesken idindüñ ey dil-i miskīn
Şaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

mesken idinse:

1. **mesken idinse:**
Gazel 31
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mesken tutmak; oturup kalmak, yerleşmek.

Yiridür idinse mesken Aḥmed
Kūyuñda kʾodur maḳām-ı Maḥmūd

mesken olalı:

1. **mesken olalı:***-alı*
Gazel 277
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Mesken olmak, mekân olmak.

Meges-i ḫālüñe mesken olalı ḳand-ı lebüñ
Reşk idüp ṭūṭī-i dil ḳıldı teveccüh ʿademe

mesken ṭutar:

1. **mesken ṭutar:**
Gazel 51
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yer, yurt edinmek, yerleşmek, oturmak.

Ḫāl-i ebrūsını yāruñ kim göñül mesken ṭutar
Murġdur kim āşiyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar

mesken ü meʾvā:

1. **mesken ü meʾvā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Yer yurt.

ü güneh-kār ü güneh-kāra ḳaçan olsa gerek mesken ü meʾvā

mesken-i gül:

1. **mesken-i gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gülün meskeni, mekânı.

Çün olur ḫār içinde mesken-i gül
Nʾola ṣad-pāre olsa dāmen-i gül

2. **mesken-i gül:**
Terci-bend 2
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Gülün meskeni, mekânı.

Kirpügümden giderdi naḳş-ı ruḫuñ
Olmasaydı dikende mesken-i gül

meşk-i eşkümi:

1. **meşk-i eşkümi:***-üm, -i*
Kaside 22
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı kırbası, su tulumu.

Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem niṣār āb

meşk-i maḥabbetüñ:

1. **meşk-i maḥabbetüñ:***-üñ*
Kaside 23
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi, bağlılık kırbası.

Meşk-i maḥabbetüñ ṣuyı mı düşdi saña kim
Ḳul olur içdüginçe ṣıġār u kibār āb

meslek:

1. **meslekinde:***-i, -nde*
Kaside 13
Mısra: **48**
Iş, amel || Tutulan, benimsenen, tâbi olunan yol, tarik.

Bir ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur ki rāy-ı ḳadrinüñ
Meslekinde sebʿa-i seyyāre sergerdānıdur

meşmūme-i ʿanber-şemīm:

1. **meşmūme-i ʿanber-şemīm:**
Gazel 174
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Çok güzel kokulu misk. II Sevgilinin zülfü.

Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ
Dem-be-dem meşmūme-i ʿanber-şemīm oynar şemāl

2. **meşmūme-i ʿanber-şemīm:**
Gazel 187
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çok güzel kokulu misk. II Sevgilinin zülfü.

Her seḥer ol gül-ʿiẕāruñ caʿd-ı zülfinden nesīm
Oynadur avcında bir meşmūme-i ʿanber-şemīm

mesned-i ʿālī:

1. **mesned-i ʿālī:**
Kaside 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüce, yüksek dayanak.

Hem ẕāt-ı ʿimāda işigüñ mesned-i ʿālī
Hem menzil-i Maḥmūda ḳapuñ maḳṣad-ı aḳṣā

mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ:

1. **mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ:**
Kaside 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sabah hükümdarının dayanağı.

Mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ oldı serīr-i āsumān
Ṣaçdı pīrūze ṭabaḳlardan zer ü gevher güneş

meşreb:

1. **meşreb:**
Gazel 116
Mısra: **8**
Davranış biçimi, yaşayış tarzı, gidiş, yol, meslek.

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
ʿĀṣıḳa meşreb ṣorarsañ ḥüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

meşrebe:

1. **meşrebe:**
Kaside 23
Mısra: **14**
Maşrapa; gümüş, çinko, teneke, toprak vb.nden yapılmış kulplu su kabı.

İḥyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Ṣol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

meşşāṭa:

1. **meşşāṭa:**
Gazel 296
Mısra: **19**

Eskiden gelinleri giydirip süsleyen, gelin başı yapan, düğün evleri için süsler hazırlayan kadın, bezekçi, mâşita.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

2. **meşşāṭası:**-*sı*
Müfret 13
Mısra: **1**
Eskiden gelinleri giydirip süsleyen, gelin başı yapan, düğün evleri için süsler hazırlayan kadın, bezekçi, mâşita.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

3. **meşşāṭa:**
Nazm 2
Mısra: **8**
Eskiden gelinleri giydirip süsleyen, gelin başı yapan, düğün evleri için süsler hazırlayan kadın II muhabbet tellalı.

Gelür medḥüñ ʿarūsı bī-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

meşşāṭa-vār:

1. **meşşāṭa-vār:**
Kaside 11
Mısra: **11**
Bezekçi gibi. Gelinleri süsleyen kadın.

El uzatmış zülfine yāruñ ṣabā meşşāṭa-vār
Ṣānesin misk itdi yek-ser kākül-i müşkīn-i dost

mest:

1. **mestüñ:**-*üñ*
Gazel 49
Mısra: **10**
Sarhoş. II (Göz için) süzgün, baygın, mahmur.

Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

2. **mestden:**-*den*
Gazel 80
Mısra: **4**
Sarhoş. II (Göz için) süzgün, baygın, mahmur.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

3. **mestem:**-*em*
Gazel 201
Mısra: **7**
İçki vb. sarhoşluk veren bir şeyin etkisiyle şuuru zayıflamış, kendinden geçmiş kimse, sarhoş. || Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı aklı başından gitmiş, sarhoş olmuş kimse.

Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣīḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

4. **mestlerüñ:**-*ler, -ün*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **17**
(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.

Ṣūfīyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup mestlerüñ
ḫālet-i vecdine ṣafāyile naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

5. **meste:**-*e*
Gazel 315
Mısra: **8**
(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.

Ḳaşuñ dil ʿābidüñüñ mescīdidür
Velī nāẓırlıġı bu meste düşdi

mest eyledi:

1. **mest eyledi:**-*di*
Nazm 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçirmek, sarhoş etmek.

Anuñ bükāsı şöyle ṣafā virdi bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest eyledi nevā

mest itmek:

1. **mest itmek:**-*mek*
Gazel 296
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş etmek.

Sāḳiyā eṣnā-yı ṣoḥbetde dükendükce şarāb
Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu zībā ṣūreti

mest ola:

1. **mest ola:**-*a*
Gazel 120
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḫaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

mest olan:

1. **mest olan:**-*an*
Gazel 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş olmak.

Leblerüñ ṣun gözlerüñden mest olan ʿāşıḳlara
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü şeker ḳıl dāʾimā

mest oldı:

1. **mest oldı:**-*dı*
Gazel 281
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak II büyük zevk almak; çok mutlu, memnun olmak.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

mest olduġumuz:

1. **mest olduġumuz:**-*duḳ, -umuz*
Gazel 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

mest oldum:

1. **mest oldum:**-*du, -m*
Gazel 206

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Cānuma bir merḥabā ṣundı ezelde çeşm-i yār
Şöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

mest oluban:

1. **mest oluban:**-*uban*
Kaside 6
Mısra: **141**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmek.

ʿAdlüñle yatur mest oluban bāġ yolında
Zerrīn külehiyle giceler nergis-i şehlā

2. **mest oluban:**-*uban*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Ebr-i nīsān ṣu sepüp ṣaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

mest olup:

1. **mest olup:**-*up*
Gazel 178
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

2. **mest olup:**-*up*
Gazel 255
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

mest olupdur:

1. **mest olupdur:**-*dur*
Gazel 57
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

Öldürür gözlerüñ ey yār elümden ne gelür
Mest olupdur iki ḫūn-ḫʸār elümden ne gelür

2. **mest olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kendinden geçmek.

Mest olupdur çeşm ü ebrūñuñ ḫayālinden imām
Kʾoḳımaz miḥrābda bir ḥarf-i Ḳurʾānı dürüst

mestāne:

1. **mestāne:**
Nazm 25
Mısra: **4**
Baygın, mahmur.

Ṣalın ol ṭurra-i ṭarrār u muṭarrālar ile
Aldı mestāne gözüñ cānumı ġavġālar ile

mestāne gözlerüñ:

1. **mestāne gözlerüñ:**-*üñ*
Gazel 111
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Sarhoş, baygın, süzgün göz.

Yazuḳdur Aḥmedʾüñ ṣımasun göñli şīşesin
Mestāne gözlerüñ kim olupdur ḫarāb-ı nāz

2. **mestāne gözlerüñ:**-*üñ*
Gazel 142
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Sarhoş, baygın, süzgün göz.

Mey diyü ḳanum içeli mestāne gözlerüñ
Tennūr-ı ġamda baġrumı biryān ider dirīġ

mestāne gözlerüñden:

1. **mestāne gözlerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Gazel 182
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Sarhoş, baygın, süzgün göz.

Mestāne gözlerüñden olalı ḫarāb dil
Yaş yirine döker ḳabaġumdan şarāb dil

mestāne gözlerüñe:

1. **mestāne gözlerüñe:**-*ler, -üñ, -e*
Gazel 158
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Sarhoş, baygın, süzgün göz.

Mestāne gözlerüñe ṣunup şīşe göñlümi
Düşürdi ṭāḳdan ṣıdı nā-mihribān ḳaşuñ

mest-i ġurūr:

1. **mest-i ġurūr:**
Kaside 20
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Gurur sarhoşu.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḥāl

mest-i ḫarāb:

1. **mest-i ḫarāb:**
Gazel 153
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Harap, perişan olmuş sarhoş.

Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ gibi mülüñ vardur senüñ

mest-i ḫarābātı:

1. **mest-i ḫarābātı:**-*ı*
Gazel 60
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Meyhane sarhoşu.

Şīveler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

mest-i maḳāl:

1. **mest-i maḳāl:**
Kaside 20
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş sözü.

Semāʿı naġme-i naẓmumla raḳṣa girse ne ṭañ
Ḳalem ki cām-ı medīḥüñle oldı mest-i maḳāl

mest-i nāz:

1. **mest-i nāz:**
Gazel 293
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Naz sarhoşu.

Çünki her bīmār olan bī-ḫᵛāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

2. **mest-i nāz:**
Gazel 341
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Naz sarhoşu II sevgili.

ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı
Ki bezm-i ḥüsni devrinde çeküpdür cām-ı maġrūrī

mest-i ṣafāñ:

1. **mest-i ṣafāñ:**-*ñ*
Terci-bend 1
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk sarhoşu.

Bir cām ṭolduram yine medḥüñ ṣarābıyla
İki cihānı mest-i ṣafāñ eyleyem senüñ

mest-i sāḳīdür:

1. **mest-i sāḳīdür:**-*dür*
Gazel 117
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mest olmuş, sarhoş saki.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir hüşyāra ṣun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-i sāḳīdür henüz

mest-i sevdā-zedeyem:

1. **mest-i sevdā-zedeyem:**-*y, -em*
Gazel 299
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevdaya düşmüş sarhoş.

Mest-i sevdā-zedeyem nergis-i şehlāsı gibi
İçmeden ṭutdı mey-i laʿl-i şeker-bār beni

mestine:

1. **mestine:**-*i, -n, -e*
Gazel 241
Mısra: **4**
(Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.

Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı ṣun

meşy itse:

1. **meşy itse:**-*se*
Kaside 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Yürümek.

Bir barmaġuñla sībini şaḳḳ eyledüñ mehüñ
Meşy itse daʿvetüñle şecer ṭañ mıdur şehā

metāʿ:

1. **metāʿ:**
Gazel 140
Mısra: **4**
Varlık, mal. II Gönül, can.

Cān u dil virsem nʾola laʿlüñe kim
Yoḳ bahāya istenür evvel metāʿ

metāʿ-ı ʿaczüm:

1. **metāʿ-ı ʿaczüm:**-*um*
Gazel 156
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Acizlik, güçsüzlük metaı.

Metāʿ-ı ʿaczüm ü naḳd-i niyāzum
Ḳodum öñinde ol nā-mihrbānuñ

metāʿ-ı ʿaḳl:

1. **metāʿ-ı ʿaḳl:**
Gazel 281
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Akıl sermayesi.

Senüñ bāzār-ı ʿışḳuñda ider dellāl-ı cān feryād
Metāʿ-ı ʿaḳl kāsiddür ḫarīdār olmasun kimse

metāʿ-ı derdüñe:

1. **metāʿ-ı derdüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 20
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Dert sermayesi. II aşk.

Metāʿ-ı derdüñe dil virmez idi cān naḳdin
Ger olmasaydı ara yirde gözlerüm dellāl

metāʿ-ı ṣabrı:

1. **metāʿ-ı ṣabrı:**-*ı*
Gazel 233
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sabır sermayesi II (Bir şeye) dayanma, tahammül etme durumu.

Göñül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı dağıtdı gidelüm bārī şehrüñden

metāʿ-ı vaṣlına:

1. **metāʿ-ı vaṣlına:**-*ı, -na*
Gazel 174
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma sermayesi, malı.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

meʾvā:

1. **meʾvā:**
Kaside 6
Mısra: **164**
Yer, mekan. || Sığınak.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim ḳıldı ḫarem gūşesini menzil ü meʾvā

2. **meʾvā:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Ar. Sığınacak yer, makam, yurt.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Ṣām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġarīb

3. **meʾvā:**
Gazel 349
Mısra: **6**
Ar. Sığınacak yer, makam, yurt.

Perde-i ʿışḳuñda olmışdur muḥayyer nite kim
Sünbülüñden özge yoḳ ʿuşşāḳa meʾvā rāstī

4. **meʾvā:**
Gazel 7
Mısra: **10**
Ar. Sığınacak yer, makam, yurt. II Me'vâ Cenneti.

Ādem gibi redd eyledüñ ey dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

mevc:

1. **mevcin:**-*i, -n*
Gazel 144
Mısra: **11**
Dalga.

ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḥüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

2. **mevcinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 215
Mısra: **15**
Dalga.

Baḥr-i ḥüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āfitāb
Yā Rab ol ḥüsnüñ s̱enāsın ben nice iḥṣā ḳılam

3. **mevci:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **73**
Dalga.

Bir s̱enā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

4. **mevciyle:**-*i, -yle*
Terkib-bend 1
Mısra: **38**
Dalga.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḥr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḫı

5. **mevcine:**-*in, -e*
Gazel 173
Mısra: **7**
Dalga. II Sevgilinin yüzü.

Baġlanup zülfüñe diller düşdi ḥüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

mevc urup:

1. **mevc urup:**-*up*
Kaside 23
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dalgalanmak.

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı mı bu yāḫod ḥüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

mevc urur:

1. **mevc urur:**-*ur*
Gazel 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dalgalanmak.

Ḥüsn deryāsında cānlar mevc urur māhī gibi
Her ṭarafdan aġ atar bu kākül-i pīçān aña

mevc-i eşkinden:

1. **mevc-i eşkinden:**-*in, -den*
Gazel 36
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı dalgası.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

mevc-i ġam-ı zamāneden:

1. **mevc-i ġam-ı zamāneden:**-*den*
Gazel 148
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zaman kederinin dalgası.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ

Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

mevc-i iḥsānuñ:

1. **mevc-i iḥsānuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Bağışlama dalgası.

Umaram cürmümi ġarḳ itmege raḥmet ṣuyına
Mevc-i iḥsānuñ ile cūş ide ʿummān-ı kerem

mevc-i ʿışḳuñdan:

1. **mevc-i ʿışḳuñdan:**
Gazel 271
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşk dalgası.

Ḳara zülfüñüñ ağına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

mevc-i miyān:

1. **mevc-i miyān:**
Kaside 8
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Dalgaların ortası, arası.

Deryāya düşse ḳaṭresi bārān-ı cūduñuñ
Mevc-i miyān güher ola seng-i kenār laʿl

mevlevī:

1. **mevlevī:**
Gazel 337
Mısra: **8**
13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā z̤ikr itse serv eyler semāʿ
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa Mevlevī

mevsim-i ʿayş:

1. **mevsim-i ʿayş:**
Kaside 32
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Zevk ve sefa zamanı.

Çün oldı mevsim-i ʿayş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

mevsim-i cevlānıdur:

1. **mevsim-i cevlānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Gidip gelme, salınma zamanı.

Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳṣ eyle kim
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

mevsim-i deryūze:

1. **mevsim-i deryūze:**
Gazel 264
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dilencilik mevsimi.

Yiñimezem yaşumı ʿīd-i cemālüñ göricek
Kim yiñer sāyili çün mevsim-i deryūze gele

mevsim-i gülde:

1. **mevsim-i gülde:**-*de*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Gül mevsimi, bahar.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẕar ehli olan vermeye kim

mevsim-i güldür:

1. **mevsim-i güldür:**-*dür*
Gazel 281
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gül mevsimi, bahar.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

mevsim-i zemistānī:

1. **mevsim-i zemistānī:**
Kaside 32
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Kış mevsimi.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

mevt:

1. **mevtine:**-*i, -n, -e*
Nazm 13
Mısra: **2**
Ar. Ölüm, vefât.

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gün olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

mevżiʿ:

1. **mevżiʿi:**-*i*
Gazel 304
Mısra: **16**
Yer, mahal.

Ger nişān-ı kef-i pāyuñ göre Cibrīl-i Emīn
Secde-gāh idine ol mevżiʿi miḥrāb gibi

mevzūn:

1. **mevzūn:**
Gazel 179
Mısra: **4**
Güzel, düzgün, ölçülü(sevgilinin boyu bağlamında).

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

2. **mevzūn:**
Kaside 6
Mısra: **113**
Ölçülü, düzgün.

Ṭabʿuñ görinür ḳāmet-i dilber gibi mevzūn
Şiʿrüñ oḳınur ḫaṭṭ-ı ṣanem gibi dil-ārā

3. **mevzūn:**
Gazel 133
Mısra: **3**
Ahenkli.

Ḳumrī-i dil manṭıḳın sözüñde mevzūn eyleyen
Piste-i şīrīnüñi ḥikmetle ḫāmūş eylemiş

mey:

1. **meyden:**-*den*
Gazel 25
Mısra: **6**
(Far.) Şarap, bâde.

Tefāḫur eylese düşnām-ı telḫ ile dehenüñ
ʿAceb degül ki ide meyden iftiḫār ḳadeḥ

2. **meyüñ:**-*üñ*
Gazel 25
Mısra: **10**
(Far.) Şarap, bâde.

Getür getür berü sāḳī ki laʿl-i nābuñdan
Meyüñ yüzi ḳızarup oldı şermsār ḳadeḥ

3. **meyüñ:**-*ün*
Gazel 68
Mısra: **12**
(Far.) Şarap, bâde.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ ṣun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

4. **meyin:**-*in*
Gazel 117
Mısra: **1**
(Far.) Şarap, bâde.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin ṣunmaḳda sāḳīdür henüz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳīdür henüz

5. **mey:**
Gazel 121
Mısra: **9**
(Far.) Şarap, bâde.

Virdügi-yʾçün lebüñ nişānını mey
Biz mey-i erġavānsuz olımazuz

6. **meyden:**-*den*
Gazel 139
Mısra: **3**
(Far.) Şarap, bâde.

Geçdükce ṣun ey sāḳī meyden var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güẕerāndan ḥaẕ

7. **mey:**
Gazel 142
Mısra: **7**
(Far.) Şarap, bâde.

Mey diyü ḳanum içeli mestāne gözlerüñ

Tennūr-ı ġamda bağrumı biryān ider dirīġ

8. **mey:**
Gazel 173
Mısra: **9**
(Far.) Şarap, bâde.

Mey ṣunarken sāḳiyā aç sāʿid-i sīmīnüñi
Āsitīnde gizlemek gül destesin ḥācet degül

9. **mey:**
Gazel 224
Mısra: **2**
(Far.) Şarap, bâde.

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

10. **mey:**
Gazel 296
Mısra: **14**
(Far.) Şarap, bâde.

Ṣemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler rikḳati

11. **meyle:**-*le*
Gazel 296
Mısra: **13**
(Far.) Şarap, bâde.

Ṣemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler rikḳati

12. **mey:**
Gazel 338
Mısra: **4**
(Far.) Şarap, bâde.

Yād-ı ruḫ u lebüñle fiġān itdügümce ben
Ṣemʿ aġladı vü mey acıdı nāle ḳıldı ney

13. **mey:**
Kaside 1
Mısra: **47**
(Far.) Şarap, bâde.

Engūr yaradılmadan içinde mey gören
Ṣol dīdedür ki ḫāk-i derüñ itdi tūtiyā

14. **mey:**
Kaside 17
Mısra: **19**
(Far.) Şarap, bâde.

Gelüñ āvāz-ı ney ü çeng ile mey nūş idelüm
Ṣalalum ʿāleme āvāze-i mey-ḫˇārluġı

15. **mey:**
Kıt'a 2
Mısra: **12**
(Far.) Şarap, bâde.

Velī dün bir ḳadeḥ ṣunduñ kʾanuñla
Bugün mey gibi bağrum ḳan idersin

16. **meydür:**-*dür*
Kıt'a 12
Mısra: **2**
(Far.) Şarap, bâde.

Şu istedüm gice sāḳī elüme ṣundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

17. **mey:**
Gazel 45
Mısra: **12**
Şarap, bâde. || *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Cān ḫayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla bulur ẕevḳ ü ṣafā
Sebze vü mey dil-i ġam-gīni feraḥnāk eyler

18. **meyin:**-*in*
Gazel 123
Mısra: **17**
Şarap, bâde. || *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Aḥmed ḳuluña lebüñ meyin ṣun
Kim żaʿfı var iḫtimāya döymez

19. **mey:**
Gazel 313
Mısra: **3**
Şarap, bâde. || *Sevgilinin kırmızı dudağı.*

Mey virdi ṣafā ʿīşümüzüñ telḫligine
Sāḳī lebinüñ ʿaksi meger sāġara düşdi

<u>mey meclisinde:</u>

1. **mey meclisinde:**-*nde*
Kaside 23
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Şarap meclisi; şarap içilen meclis.

Vaṣf-ı lebüñde kim añar āb-ı ḥayātı kim
Mey meclisinde olmaz igen ḫoş-güvār āb

<u>meydan:</u>

1. **meydānda:**-*da*
Kaside 15
Mısra: **26**
Alan. || *Dünya.*

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

2. **meydān:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Alan, yer, mekan.

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgūn yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

3. **meydānda:**-*da*
Gazel 267
Mısra: **7**
(Ar.) Düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan, sâha.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

<u>meydān içinde:</u>

1. **meydān içinde:**
Kaside 24
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Meydanda, ortalıkta.

Meydān içinde ġamzesi atduġı oḳlaruñ
Birin yire düşürmedi zī şūḫ-ı fitne-kār

<u>meydān-ı cemāl:</u>

1. **meydān-ı cemāl:**
Gazel 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yüz güzelliğinin meydanı.

Zülfi meydān-ı cemāl içre ne ḫoş çevgāndur
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile ser-gerdāndur

<u>meydān-ı cemāle:</u>

1. **meydān-ı cemāle:**-*e*
Gazel 67
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yüz güzelliğinin meydanı.

Çevgān idicek zülfüñi meydān-ı cemāle
Ser-geşte olup ay ile gün ṭop olacaḳdur

meydān-ı ġamuñda:

1. **meydān-ı ġamuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 135
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dert meydanı.

Çün Aḥmed ḳaldı meydān-ı ġamuñda
Gözi saḳḳā oluban āhı ferrāş

meydān-ı ḥüsn:

1. **meydān-ı ḥüsn:**
Gazel 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meydanı.

Ey ruḥuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

2. **meydān-ı ḥüsn:**
Gazel 166
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meydanı.

Meydān-ı ḥüsn içinde göñül ṭopın urmaġa
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

meydān-ı ḥüsnde:

1. **meydān-ı ḥüsnde:**-*de*
Gazel 158
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meydanı.

Gün gibi ṭopı göklere aġdı güzelligüñ
Meydān-ı ḥüsnde ṣunalı ṣavlecān ḳaşuñ

meydān-ı ḥüsn-i dostda:

1. **meydān-ı ḥüsn-i dostda:**-*da*
Kaside 9
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzellik meydanı.

Meydān-ı ḥüsn-i dostda taḥsīn ṣabāya kim
Gūy-ı meh-i münīre urur ṣavlecān-ı müşk

meydān-ı ḥüsn-i yārda:

1. **meydān-ı ḥüsn-i yārda:**-*da*
Gazel 241
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzellik meydanı.

Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün
Dest-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberīn çevgānı ṣun

meydān-ı hüsninde:

1. **meydān-ı ḥüsninde:**-*i, -nde*
Gazel 110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meydanı.

Çekdi ṣaf meydān-ı ḥüsninde sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl
Dikdi zülfi burc-ı ḥüsn üstinde rāyet ber-kenār

2. **meydān-ı ḥüsninde:**-*i, -n, -de*
Gazel 235
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik meydanı.

Bugün meydān-ı ḥüsninde muʿanber tāziyāneyle
Geçürdi zülfi şeb-dīzin nigār ol ḫadd-i gül-gündan

meydān-ı ʿīd:

1. **meydān-ı ʿīd:**
Gazel 29
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bayram meydanı.

Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse göñlüme
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

2. **meydān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bayram meydanı.

Zülfüñüñ şebdīzini ey ḫusrev-i şīrin-dehen
Ḳoş ruḫuñ gülgūnına kim germ ola meydān-ı ʿīd

3. **meydān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Bayram meydanı.

Pūte-i zerrīn diker evc-i felekde āfitāb
Müşterīdür tīr-i ḳavsüñe bugün meydān-ı ʿīd

meydān-ı ʿışḳuñda:

1. **meydān-ı ʿışḳuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 22
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Aşk meydanı.

Tīr-i ġamzeñle yatur meydān-ı ʿışḳuñda zebūn
Şol dil-āverler kʾider tīġ-ı Nerīmān ile baḥs

meydān-ı kerem:

1. **meydān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik meydanı.

Himmetüñ ḫaylı seḫā mülkine ḳılduḳca nüzūl
Çünki her gūşe-i ḫaymeñ ola meydān-ı kerem

meydān-ı medḥe:

1. **meydān-ı medḥe:**-*e*
Terci-bend 1
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
Övme, methetme meydanı.

Ey pādişāh-ı ṣūret ü maʿnā buyur ki ben
Meydān-ı medḥe naṣb-ı livāñ eyleyem senüñ

meydān-ı mısr:

1. **meydān-ı mışr:**
Gazel 82
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mısır'ın meydanı. (Sevgilinin yüzü bağlamında.).

Şām-ı zülfüñ çerisi ḳondı göñül Mışrına kim
Sāyebānlarla ṭoludur ḳamu meydān-ı Mışr

mey-fürūş:

1. **mey-fürūş:**
Gazel 230
Mısra: **12**
Şarap satıcı, meyhaneci.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur nʾeylesün

2. **mey-fürūş:**
Gazel 133
Mısra: **7**
Mey satan. II Meyhaneci.

Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş
Kim şarāb ol şevḳden ḫum-ḫānede cūş eylemiş

3. **mey-fürūş:**
Gazel 272
Mısra: **6**
Mey satan. II Meyhaneci.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş oġlanda seccāde ṭutudur çāre ne

mey-gūn:

1. **mey-gūn:**
Gazel 203
Mısra: **9**
Şarap renkli, kırmızı.

Mey-gūn lebüñ ḫayāline her gice ṣubḥa dek
Ġam meclisinde ḳanlar aḳıdur ḳabacıġum

mey-hāne:

1. **mey-ḫānenüñ:**-*nüñ*
Gazel 1
Mısra: **6**
İçki içilen yer.

Bir naẓarda kīmyā itmek dilerseñ ṭopraġı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı baṣar ḳıl dāʾimā

2. **mey-ḫāneye:**-*y, -e*
Kaside 29
Mısra: **25**
İçki içilen yer.

Evvel çü lebüñ yādına mey-ḫāneye düşmiş
Āḫır ḳomadı ḫāne-i ḫammārı benefşe

3. **mey-ḫānesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 269
Mısra: **13**
İçki içilen ve satılan yer // gönül.

Derd-i dil mey-ḫānesinde naḳd-i cān olur telef
Hey dimezseñ Aḥmedʾā şol çeşm-i şāhid-bāzuña

4. **mey-ḫāneden:**-*den*
Gazel 147
Mısra: **15**
İçki içilen ve satılan yer.

Leblerüñ esrārını mey-ḫāneden ṣormaḳ gerek
Ġayb-bīn çoḳdur ve līkin kāşif-i esrār yoḳ

5. **mey-ḫānesin:**
Gazel 298
Mısra: **16**
İçki içilen ve satılan yer. II Sevgilinin dudağı.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

mey-hʸāre:

1. **mey-ḫʸāreler:**-*ler*
Gazel 70
Mısra: **4**
Şarap içen, ayyaş.

Ḳan yudan dil-teşneler düşmiş ḳaşuñ sevdāsına
Rind olan mey-ḫʸāreler ʿīd ayına müştāḳdur

mey-i aṣfar:

1. **mey-i aşfar:**
Kaside 7
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **-**
Sarı şarap. (Güneş ışığı anlamında.).

Tā zümürrüd sebzezārında sipihrüñ her seḥer
Sāġar-ı pīrūzeye döker mey-i aṣfar güneş

mey-i erġavān:

1. **mey-i erġavān:**
Gazel 150
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Erguvan şarabı.

Gül mevsimi irişdi mey-i erġavān gerek
Meclisde nuḳlümüz leb-i şekker-feşān gerek

mey-i erġavānsuz:

1. **mey-i erġavānsuz:**-*suz*
Gazel 121
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Erguvan renkli (kırmızı) şarap.

Virdügi-yʾçün lebüñ nişānını mey
Biz mey-i erġavānsuz olımazuz

mey-i gül-fām:

1. **mey-i gül-fām:**
Gazel 277
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli şarap. II Sevgilinin dudağı.

Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur cām-ı Ceme
Leb-i cān-baḫşuñ ile ṣun mey-i gül-fām feme

mey-i gülgūna:

1. **mey-i gülgūna:**-*a*
Gazel 230
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli şarap.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur nʾeylesün

mey-i gül-gūna:

1. **mey-i gül-gūna:**-*a*
Gazel 272
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli şarap.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gül-gūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur çāre ne

mey-i hoş-güvār:

1. **mey-i ḫoş-güvār:**-*de*
Kaside 22

Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Hoş içimli, lezzetli şarap.

Rengīn sözüm miṣāli ṣuya düşse fīʾl-meṣel
Olurdı ḫāṣṣıyyetde mey-i ḫoş-güvār āb

mey-i ʿışḳuñla:

1. **mey-i ʿışḳuñla:***-uñ, -la*
Gazel 255
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aşk şarabı.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

mey-i laʿl:

1. **mey-i laʿl:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Lal renkli kırmızı şarap II sevgilinin dudağı.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āṣüftelere ṣun ki bugün ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

mey-i laʿl-i şeker-bār:

1. **mey-i laʿl-i şeker-bār:**
Gazel 299
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) şeker saçan kırmızı dudağının şarabı.

Mest-i sevdā-zedeyem nergis-i ṣehlāsı gibi
İçmeden ṭutdı mey-i laʿl-i şeker-bār beni

mey-i nāb:

1. **mey-i nāb:**
Kaside 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Halis şarap.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā ṣun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

2. **mey-i nāb:**
Kaside 12
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Halis şarap.

Laʿlüñe ḳaṣd itdügümce ḫışm ider çeşmüñ baña
Eksük olmaz şūriş ü ġavġā mey-i nāb üstine

3. **mey-i nāb:**
Gazel 304
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Halis, saf şarap.

Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

4. **mey-i nāb:**
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Halis, saf şarap.

Ṣu istedüm gice sāḳī elüme ṣundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

mey-i raḥṣānı:

1. **mey-i raḥṣānı:***-ı*
Gazel 241
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Parlak şarap.

Cām-ı ezel sermestiyem sāḳī mey-i raḥṣānı ṣun
Bāzār-ı derdüm germdür ser-māye-i dermānı ṣun

mey-i ṣāfī:

1. **mey-i ṣāfī:**
Gazel 255
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saf, halis şarap.

Ṣofiyā nāme-i esrār-ı Ḥaḳa maḥrem iseñ
Olma münkir mey-i ṣāfī gibi bed-nāmlara

mey-i ṣāfīyi:

1. **mey-i ṣāfīyi:***-y, -i*
Gazel 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Saf şarap.

Nūş eyle Aḥmedʾā mey-i ṣāfīyi ġam yime
Kʾoldur müzīl-i ġuṣṣa vü hem dāfiʿ-i teraḥ

meyistān:

1. **meyistān:**
Mesnevi 3
Mısra: **203**
Meyhane.

Ḳılıçlar zemīni meyistān ider
Süñüler havāyı neyistān ider

meyl:

1. **meyl:**
Gazel 249
Mısra: **2**
Eğilim, ilgi, alaka.

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dīvāneyi kim meyl umar cellāddan

2. **meyli:***-i*
Kaside 10
Mısra: **30**
Eğilim, ilgi gösterme, yönelme.

Gördi ki rāh-ı midḥatüñ ʿaḳlı düşürdi ḥayrete
Meyli duʿāña eyledi rāh-nümāsı gönlümüñ

meyl eyledi:

1. **meyl eyledi:***-dı*
Gazel 270
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek, eğilimli olmak.

Gönlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna
Cānum daḫı anuñla bile oldı revāne

meyl eylemiş:

1. **meyl eylemiş:***-miş*
Kaside 31
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Bir yöne doğru yönelmek, eğilmek, eğik duruma gelmek.

Gül ġoncası meyl eylemiş āb üstine ṣan kim
Āyīneye baḳmaġa egilmiş ser-i bebġā

meyl ider:

1. **meyl ider:**-*er*
Kaside 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Meyletmek II Gönül bağlamak, gönül vermek.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

2. **meyl ider:**-*er*
Gazel 207
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir yöne doğru yönelmek II sevgi, ilgi, göstermek, istek ve arzu duymak.

İderüz laʿlüñe heves nʾidelüm
Şekkere meyl ider meges nʾidelüm

3. **meyl ider:**-*er*
Kaside 13
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Bir yöne doğru yönelmek II sevgi, ilgi, göstermek, istek ve arzu duymak.

Ġonca-i gül meyl ider āyīne-i āb üstine
Aġzın açmış ṣan ser-i ṭūṭī-i Hindistānidür

4. **meyl ider:**-*er*
Kaside 12
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
İlgi göstermek, gönül vermek.

Yiridür rāy-ı refīʿüñ gözlese pīr-i felek
Kim müneccim meyl ider dāyim ṣuṭur-lāb üstine

5. **meyl ider:**-*er*
Gazel 87
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Eğilim göstermek, meyletmek.

Ruḫlarına sünbülinden meyl ider bu murġ-ı dil
Görse ṣemʿi giceler pervāneler pervāz ider

6. **meyl ider:**-*er*
Kaside 30
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek; sevgi, ilgi, alâka göstermek; istek ve arzu duymak.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

meyl idicek:

1. **meyl idicek:**-*icek*
Gazel 195
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Meyletmek, yönelmek.

Ḳaşlaruñ ʿīdine ḳurbān itmege meyl idicek
Aḥmedʾi luṭf idüben yād eyle ḳurbān olduġum

meyl itdügi:

1. **meyl itdügi:**-*dük, -i*
Gazel 124
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Meyletmek II Gönül bağlamak, gönül vermek.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

meyl itdükce:

1. **meyl itdükce:**-*dükce*
Gazel 321
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Eğilim göstermek, ilgi duymak.

Didi ḳadd-i bülendümde anuñʾçün egridür zülfüm
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

meyl itmesün:

1. **meyl itmesün:**
Gazel 175
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Eğilim göstermek, ilgi duymak.

Şol perīşān zülfüñe göñlüm nice meyl itmesün
Çün meşeldür didiler el-cinsü ileʾl-cinsi yemīl

meyl itmeye:

1. **meyl itmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek, istek duymak.

Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye
Göñlümi zülfüñ gibi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

meyl itse:

1. **meyl itse:**-*se*
Gazel 339
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Eğilim göstermek.

Muṣḥaf yüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

meyl itseñ:

1. **meyl itseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 184
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Eğilim göstermek; ilgi, alaka göstermek.

Nʾola meyl itseñ Aḥmed āhına kim
Olur bād ile her dem serv māyil

meyl itsün:

1. **meyl itsün:**
Gazel 332
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Eğilim göstermek, ilgi duymak.

Devrān güzelleri nice meyl itsün Aḥmedʾe
Kʾuzatdı ẓulm elin aña devrān didükleri

meyl-i ḫażar eyleseñ:

1. **meyl-i ḫażar eyleseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 19
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Barışa yönelmek.

Eyleseñ ʿazm-i sefer feṭḥ ü ẓaferdür hem-ʿinān
Eyleseñ meyl-i ḫażar ʿayş ü ṭarabdur hem-nişīn

meyl-i ḥüsn itmege:

1. **meyl-i ḥüsn itmege:**
Gazel 155
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzele meyletmek.

Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış
Ol ẓarūretden durur ṣofī bu perhīzüñ senüñ

meyl-i maḥabbetüñ:

1. **meyl-i maḥabbetüñ:**-*üñ*
Gazel 251
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi, ilgi ve alaka gösterme.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm göñlümde muḥkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

meyl-i maʿşūḳ:

1. **meyl-i maʿşūḳ:**
Gazel 36
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilin ilgisi.

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

meyl-i nigāh eylesem:

1. **meyl-i nigāh eylesem:**
Gazel 320
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Bakmaya niyetlenmek, meyletmek.

Meh ruḫuñdan ġayra tā kim eylesem meyl-i nigāh
Gözedür zer tīġ ile mihr-i cihān-ārā beni

mezād it:

1. **mezād it:**
Kıt'a 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Açık arttırma yoluyla satışa çıkarmak.

Görüp cān didi ʿışḳ dellālına
Mezād it kʾirişdi ḫarīdārumuz

mezār:

1. **mezāruma:**-*um, -a*
Gazel 1
Mısra: **8**
Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

2. **mezārına:**-*ına*
Gazel 119
Mısra: **18**
Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.

Seng-i melāmet Aḥmedʾi ḫāk eyledi velī
Durmaz yaġar mezārına seng-i cefā henūz

3. **mezārı:**-*ı*
Gazel 234
Mısra: **10**
Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

4. **mezāruñ:**-*uñ*
Terci-bend 1
Mısra: **80**
Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.

Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cennet-i berīn

5. **mezārına:**-*ına*
Terkib-bend 1
Mısra: **99**
Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.

Firdevsden mezārına revzenler açılup
Ervāḥ-ı ḳuds ile dün ü gün hem-nişīn ola

mezheb:

1. **meẕheb:**
Gazel 116
Mısra: **7**
Ar. Bir dinde belirli görüş ve anlayış farklılıklarından doğan kollardan her biri. II Benimsenen yol.

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
ʿĀşıḳa meşreb ṣorarsañ ḫüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

mezheb-i ʿışḳın:

1. **meẕheb-i ʿışḳın:**-*ın*
Gazel 100
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aşk mezhebi.

Meẕheb-i ʿışḳın ḥabībüñ ḳanḳı bī-dīn terk ider
Küfr-i zülfinden nigāruñ nice īmānsuz geçer

mezraʿ:

1. **mezraʿında:**-*ında*
Gazel 270
Mısra: **4**
Alan, saha.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aşdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

mezraʿatüʾl-ḥıyāż:

1. **mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur:**-*dur*
Kaside 10
Mısra: **20**
Havuz tarlaları.

Nīl-i nevāli ẕihnümi Mıṣr-ı feżāyil ideli
Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fināsı göñlümüñ

2. **mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur:**-*dur*
Kaside 30
Mısra: **20**
Havuz tarlaları.

Nīl-i nevāli ẕihnümi Mıṣr-ı feżāyil ideli
Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fenāsı göñlümüñ

mı:

1. **mıyam:**-*y, -(a)m*
Gazel 20
Mısra: **5**
Soru edatı.

Ben yad mıyam ki cān senüñle Ḫalḳ olmadan āşinādur ey dost

2. **midür:**-*dür*
Gazel 12
Mısra: **15**
"Mi" soru edatı.

Ṣınuḳ ʿahdüñ midür bu zülf-i pür-ḫam
Ḳara baḫtum mıdur ol çeşm-i pür-ḫˇāb

3. **mi:**
Gazel 18
Mısra: **13**
"Mi" soru edatı.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

4. **mi:**
Gazel 21
Mısra: **11**
"Mi" soru edatı.

Düşman sitemi mi şerḥ olınsun
Yā ġuṣṣa-i rūzigār ey dost

5. **mi:**
Gazel 32
Mısra: **13**
"Mi" soru edatı.

Şekker lebüñ mi virdi ḥalāvet sözüñe kim
Düşnām-ı telḫ andan olur ey püser leẕīẕ

6. **mi:**
Gazel 33
Mısra: **7**
"Mi" soru edatı.

Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hīç öyküne mi şemʿ
Kˀol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

7. **midür:**-*dür*
Gazel 37
Mısra: **9**
"Mi" soru edatı.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḫalḳı yaḳmaġa ḫurşīd-i ʿālem-tāb olur

8. **mi:**
Gazel 41
Mısra: **14**
"Mi" soru edatı.

Ḳondı Aḥmed ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

9. **mi:**
Gazel 49
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

10. **mi:**
Gazel 68
Mısra: **5**
"Mi" soru edatı.

Ḫūşe-i bāġ-ı İrem mi zülfüñ ey ʿunnāb-leb
Yā aṣılmış şāmda miskīn ʿineb āvengidür

11. **midür:**-*dür*
Gazel 68
Mısra: **4**
"Mi" soru edatı.

Ay yüzüñ āyīnesinde görinen müşkīn ġubār
Ḫaṭṭ-ı jengārī midür yā dūd-ı āhum jengidür

12. **mi:**
Gazel 72
Mısra: **7**
"Mi" soru edatı.

Ṭāliʿ-i şūrīdeme zülfüñ nişān yetmez mi kim
Baḳduġumca ṣubḥ-ı ṣādıḳda mesālar gösterür

13. **mi:**
Gazel 76
Mısra: **6**
"Mi" soru edatı.

Nˀiçün ʿinān-keşīdesin ey yār bilmezem
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

14. **mi:**
Gazel 80
Mısra: **19**
"Mi" soru edatı.

Bu ġamzeler ḫadengi mi yā tīr-i sīnedūz
Yā tīġdur ki ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān çeker

15. **mi:**
Gazel 97
Mısra: **7**
"Mi" soru edatı.

Gözlerüñ nūr-ı tecellī göre mi ṣofī senüñ
Sīneñüñ ṣoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

16. **misin:**-*sin*
Gazel 100
Mısra: **10**
"Mi" soru edatı.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

17. **mi:**
Gazel 128
Mısra: **3**
"Mi" soru edatı.

Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḥüsnüñüñ
Şekkerīn ḫurmāya dizmiş müşk ü ʿanberden meges

18. **mi:**
Gazel 132
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

19. **mi:**
Gazel 132
Mısra: **12**
"Mi" soru edatı.

Añup çerāġ-ı ḥüsnüñi pervāne göñlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

20. **mi:**
Gazel 141
Mısra: **8**
"Mi" soru edatı.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey göñül
Sende ol devlet mi var kˀola saña taġ üsti bāġ

21. **mi:**
Gazel 146
Mısra: **8**
"Mi" soru edatı.

Çeşm-i şūr-engīzi pür-āşūb idelden ʿālemi
Gūşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

22. **mi:**
Gazel 148
Mısra: **3**
"Mi" soru edatı.

Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār
Sīne-i sūznāk ile dīde-i eşk-bārı yoḳ

23. **miyem:**-*(y)em*
Gazel 151
Mısra: **8**
"Mi" soru edatı.

Daʿvī-i iḥsānuña ger ḫaşmuñ isterse delīl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

24. **mi:**
Gazel 155
Mısra: **4**
"Mi" soru edatı.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

25. **mi:**
Gazel 164
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Bāġ-ı cennet mi bu ḥüsn-i dilsitānı Yūsufuñ
Menbaʿ-ı kevs̱er mi yā şīrīn dehānı Yūsufuñ

26. **mi:**
Gazel 164
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Bāġ-ı cennet mi bu ḥüsn-i dilsitānı Yūsufuñ
Menbaʿ-ı kevs̱er mi yā şīrīn dehānı Yūsufuñ

27. **mi:**
Gazel 175
Mısra: **3**
"Mi" soru edatı.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

28. **mi:**
Gazel 175
Mısra: **4**
"Mi" soru edatı.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

29. **mi:**
Gazel 177
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe sergerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḥayrān degül

30. **mi:**
Gazel 179
Mısra: **8**
"Mi" soru edatı.

Yoluña ey Ḫusrev-i şīrīn-dehen
Dīde mi var kim yaşı gülgūn degül

31. **mi:**
Gazel 179
Mısra: **9**
"Mi" soru edatı.

Laʿlüñ içün dem mi olur kʾAḥmedʾüñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

32. **midür:**-*dür*
Gazel 182
Mısra: **3**
"Mi" soru edatı.

Maḥşer midür ṣaçuñ ʿaraṣātında ḥüsnüñüñ
Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-ḥisāb dil

33. **mi:**
Gazel 198
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḫalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

34. **mi:**
Gazel 217
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

35. **mi:**
Gazel 217
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

36. **mi:**
Gazel 217
Mısra: **4**
"Mi" soru edatı.

Her gice sevdā-yı zülfiyle perīşān-ḥāl olup
Olduġum reyḥānına ḥayrān bilür mi bilmezem

37. **mi:**
Gazel 217
Mısra: **6**
"Mi" soru edatı.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

38. **mi:**
Gazel 217
Mısra: **8**
"Mi" soru edatı.

Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gūn ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

39. **mi:**
Gazel 217
Mısra: **10**
"Mi" soru edatı.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

40. **mi:**
Gazel 218
Mısra: **5**
"Mi" soru edatı.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

41. **midür:**-*dür*
Gazel 223
Mısra: **9**
"Mi" soru edatı.

Şol şunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

42. **mi:**
Gazel 231
Mısra: **7**
"Mi" soru edatı.

Āb-ı ḥayāt ile mi şuvarıldı ḫancerüñ
Kʾolur sebeb hemīşe ḥayāt-ı beḳā içün

43. **mi:**
Gazel 242
Mısra: **14**
"Mi" soru edatı.

Menʿ idermiş müddeʿī mihr-i ruḫından Aḥmedʾi
Göze göz īmāna ḳaṣd eyler mi şeyṭān olmayan

44. **mi:**
Gazel 245
Mısra: **3**
"Mi" soru edatı.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bī-dādsın

45. **mi:**
Gazel 270
Mısra: **6**
"Mi" soru edatı.

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

46. **mi:**
Gazel 282
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cinān dur dimege
Dil mi varur lebüñe çeşme-i cāndur dimege

47. **mi:**
Gazel 285
Mısra: **8**
"Mi" soru edatı.

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

48. **mi:**
Gazel 288
Mısra: **13**
"Mi" soru edatı.

Vaṣlınuñ Kaʿbesine yol vire mi Ḥaḳ Aḥmedʾā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

49. **mi:**
Gazel 294
Mısra: **10**
"Mi" soru edatı.

Aḥmedʾüñ cānına zaḫm urdı ezelde tīr-i ʿışḳ
Bir avuc ten ṭopraġıyla gizlenür mi yarası

50. **midür:**-*dür*
Gazel 310
Mısra: **7**
"Mi" soru edatı.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

51. **midür:**-*dür*
Gazel 310
Mısra: **8**
"Mi" soru edatı.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

52. **mi:**
Gazel 325
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni
Böyle gözden mi ṣavarsın seni cāndan seveni

53. **mi:**
Gazel 339
Mısra: **13**
"Mi" soru edatı.

Dil ḫüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

54. **mi:**
Gazel 340
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

55. **mi:**
Gazel 340
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

56. **mi:**
Gazel 340
Mısra: **4**
"Mi" soru edatı.

Kūçek ü büzürgi muḥayyer iden Dilkeş ü şāh-nāz gelmez mi

57. **mi:**
Gazel 340
Mısra: **6**
"Mi" soru edatı.

Çāresüz ḳaldı cān-ı bī-çāre Āh kʾol çāre-sāz gelmez mi

58. **mi:**
Gazel 340
Mısra: **8**
"Mi" soru edatı.

Ḫāk-i Maḥmūd sebzesinden ṣor Būy-ı zülf-i Ayāz gelmez mi

59. **mi:**
Gazel 340
Mısra: **10**
"Mi" soru edatı.

Göklere çıḳdı nāle-i Aḥmed Saña yoḫsa niyāz gelmez mi

60. **mi:**
Gazel 343
Mısra: **7**
"Mi" soru edatı.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

61. **mi:**
Gazel 344
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

62. **mi:**
Gazel 344

Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

63. **mi:**
Gazel 344
Mısra: **4**
"Mi" soru edatı.

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

64. **mi:**
Gazel 344
Mısra: **6**
"Mi" soru edatı.

Ol ḳāmet-i raʿnā ile bostān-ı revānda
Sen serv-i revān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

65. **mi:**
Gazel 344
Mısra: **8**
"Mi" soru edatı.

Cān ḳaṣdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

66. **mi:**
Gazel 344
Mısra: **10**
"Mi" soru edatı.

Ey ḫūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına Aḥmed
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

67. **mi:**
Kaside 6
Mısra: **63**
"Mi" soru edatı.

Kevs̱er mi bu yā şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş
Yā nehr-i leben kʾitdi cinān bāġını isḳā

68. **mi:**
Kaside 6
Mısra: **68**
"Mi" soru edatı.

Bu ḥavż mı yā çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb
Bu ferş mi yā cām-ı cihān-bīn-i mücellā

69. **mi:**
Kaside 8
Mısra: **29**
"Mi" soru edatı.

Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet degül mi kim
Bir göz yumup açınca olur her kenār laʿl

70. **mi:**
Kaside 19
Mısra: **23**
"Mi" soru edatı.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

71. **mi:**
Kaside 20
Mısra: **51**
"Mi" soru edatı.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḥāl

72. **mi:**
Kaside 20
Mısra: **52**
"Mi" soru edatı.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḥāl

73. **mi:**
Kaside 23
Mısra: **4**
"Mi" soru edatı.

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı mı bu yāḫod ḫüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

74. **mi:**
Kaside 28
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

75. **midür:**-*dür*
Kaside 28
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

76. **mi:**
Kaside 29
Mısra: **37**
"Mi" soru edatı.

Bu zülfi mi yā ḫāme-i Şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider īs̱ār-ı benefşe

77. **mi:**
Kaside 29
Mısra: **55**
"Mi" soru edatı.

ʿAdlüñde dutup kimse mi baġlayu bilürdi
Ter-dāmen olup gezmese bāzārı benefşe

78. **mi:**
Kaside 29
Mısra: **88**
"Mi" soru edatı.

Bu medḥ redīfinde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

79. **midür:**-*dür*
Kaside 29
Mısra: **37**
"Mi" soru edatı.

Bu zülfi mi yā ḫāme-i Şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider īs̱ār-ı benefşe

80. **mi:**
Kıt'a 19
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm
Geldi mi bu çemene bir geyicek

81. **mi:**
Mesnevi 3
Mısra: **11**
"Mi" soru edatı.

Bedīhī degül mi ne lāzım delīl
Ki eyneʾz-z̲elīlü ve eyneʾl-Celīl

82. **mi:**
Mesnevi 3
Mısra: **163**
"Mi" soru edatı.

Kerāmet mi ḳomışdur ol ḫāmede
Yāḫod İsm-i Aʿẕam mı var nāmede

83. **misin:**-*sin*
Müfret 19
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Ṭutalum kim eylemesin tīr-i āhumdan ḥaẕer
İḫtirāz itmez misin tīġ-i zebānumdan benüm

84. **misüz:**-*süz*
Müfret 24
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan aġlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

85. **mi:**
Murabba 1
Mısra: **3**
"Mi" soru edatı.

Dimedüm mi saña ṭolaşma aña hay göñül
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

86. **mi:**
Nazm 4
Mısra: **3**
"Mi" soru edatı.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

87. **mi:**
Nazm 4
Mısra: **4**
"Mi" soru edatı.

Bilmezem cādū mıdur kʾāb-ı ʿiẕārında ṭurup
Hergiz itmez dāmenin ter kākül-i müşkīn-i dost

99. **mıdur:**-*dur*
Kaside 11
Mısra: **7**
"Mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

88. **mi:**
Nazm 18
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Eline ʿışḳuñuñ virdümse yaḳa
Didüm mi kim beni odlara yaḳa

89. **mi:**
Nazm 23
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

90. **mi:**
Nazm 26
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Dil mi ḳodı cevrüñ ile delmedük
Sīne mi var ḫār-ı cefā ilmedük

91. **mi:**
Nazm 26
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Dil mi ḳodı cevrüñ ile delmedük
Sīne mi var ḫār-ı cefā ilmedük

92. **mi:**
Nazm 40
Mısra: **1**
"Mi" soru edatı.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi
Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

93. **mi:**
Nazm 40
Mısra: **2**
"Mi" soru edatı.

Āh kim bu ḫaṭ mıdur yā sāye-i zülf-i nigār
Yoḫsa dökmiş misk ü ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

100. **mıydı:**-*y, -dı*
Mesnevi 3
Mısra: **110**
"mı" soru edatı.

Ger olmasa söz söylemekde dilīr
Olur mıydı ṭūṭī ḳafesde esīr

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi
Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

94. **mi:**
Nazm 40
Mısra: **4**
"Mi" soru edatı.

Ḫaste dil yine oldı bī-çāre
Āh ol çāre-sāz gelmez mi

95. **misin:**-*sin*
Terkib-bend 1
Mısra: **12**
"Mi" soru edatı.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

96. **mıdur:**-*dur*
Gazel 12
Mısra: **16**
"Mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".

Ṣınuḳ ʿahdüñ midür bu zülf-i pür-ḫam
Ḳara baḫtum mıdur ol çeşm-i pür-ḫᵛāb

97. **mıdur:**-*dur*
Kaside 9
Mısra: **27**
"Mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".

Cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh mıdur zülfi kim döker
Bāġ-ı cinān yaḳasına bend-i miyānı müşk

98. **mıdur:**-*dur*
Kaside 11
Mısra: **5**
"Mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".

101. **mı:**
Gazel 10
Mısra: **11**
" Mı" soru edatı.

Zülfi yüzinde ġarīb olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarīb

102. **mı:**
Gazel 21

Mısra: **1**
" Mı" soru edatı.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

103. **mı:**
Gazel 30
Mısra: **14**
" Mı" soru edatı.

Göz yaşı ile yüz sürer işigüñe Aḥmed
Sāyillere luṭfuñ ḳapusından ola mı red

104. **mı:**
Gazel 31
Mısra: **5**
" Mı" soru edatı.

Bu revzen-i çeşm ola mı rūşen
Çün gönlüm ocaġı oldı pür-dūd

105. **mı:**
Gazel 34
Mısra: **5**
" Mı" soru edatı.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

106. **mıdur:**-*dur*
Gazel 51
Mısra: **3**
" Mı" soru edatı.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

107. **mı:**
Gazel 67
Mısra: **9**
" Mı" soru edatı.

Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

108. **mı:**
Gazel 73
Mısra: **1**
" Mı" soru edatı.

Ḫaṭ mı bu yā gönlümüñ tafṣīl-i vaṣf-ı ḫālidür
Yā hümā-yı zülf-i yāruñ sāye-i iḳbālidür

109. **mı:**
Gazel 76
Mısra: **1**
" Mı" soru edatı.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

110. **mıdur:**-*dur*
Gazel 76
Mısra: **1**
" Mı" soru edatı.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

111. **mıdur:**-*dur*
Gazel 76
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

112. **mıdur:**-*dur*
Gazel 76
Mısra: **4**
" Mı" soru edatı.

Düşmiş yüzine zülf-i perīşān u bī-ḳarār
Yā Rab kim ol da bencileyin mübtelā mıdur

113. **mıdur:**-*dur*
Gazel 76
Mısra: **6**
" Mı" soru edatı.

Nʾiçün ʿinān-keşīdesin ey yār bilmezem
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

114. **mıdur:**-*dur*
Gazel 76
Mısra: **8**
" Mı" soru edatı.

ʿAḳla ne şerḥ idem ġam-ı zülfüñ rumūzını
Bīgāne maḥrem-i suḫan-ı āşinā mıdur

115. **mıdur:**-*dur*
Gazel 76
Mısra: **12**
" Mı" soru edatı.

Sevdā-yı zülfi göñlümi sulṭān-ı vaḳt ider
Yāruñ ḫayāl-i ṭurrası ẓill-i hümā mıdur

116. **mıdur:**-*dur*
Gazel 76
Mısra: **14**
" Mı" soru edatı.

Çün gün yüzüñe aḥsen-i taḳvīm didi Ḥaḳ
Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḫaṭā mıdur

117. **mıdur:**-*dur*
Gazel 78
Mısra: **3**
" Mı" soru edatı.

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

118. **mı:**
Gazel 113
Mısra: **3**
" Mı" soru edatı.

Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

119. **mı:**
Gazel 116
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Nāz ider ʿāşıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḫüsni rāzıdur dīvāneye açsun mı rāz

120. **mı:**
Gazel 118
Mısra: **5**
" Mı" soru edatı.

Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh
Kim melāḫat Mışrınuñ taḫtında sulṭāndur henūz

121. **mı:**
Gazel 120
Mısra: **10**
" Mı" soru edatı.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

122. **mı:**
Gazel 127

Mısra: **7**
" Mı" soru edatı.

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

123. **mı:**
Gazel 129
Mısra: **12**
" Mı" soru edatı.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

124. **mı:**
Gazel 132
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

125. **mı:**
Gazel 150
Mısra: **9**
" Mı" soru edatı.

Zülfüñ hevāsına düşen aġlamasun mı kim
Sevdā ʿilācın itmege āb-ı revān gerek

126. **mı:**
Gazel 155
Mısra: **3**
" Mı" soru edatı.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

127. **mıdur:**-*dur*
Gazel 156
Mısra: **17**
" Mı" soru edatı.

Bir itüñ gūşına lāyıḳ mıdur kim
Cevāhir ṭaḳa laʿl-i dür-feşānuñ

128. **mı:**
Gazel 176
Mısra: **5**
" Mı" soru edatı.

Yüzüñ gören ṭudaġuña germ olmasun mı kim
Düşmez bahār ṣoḥbetine bī-şarāb gül

129. **mı:**
Gazel 177
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe sergerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

130. **mı:**
Gazel 186
Mısra: **8**
" Mı" soru edatı.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūzedār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

131. **mı:**
Gazel 198
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḥalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

132. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **1**
" Mı" soru edatı.

Ḥikāyet-i ġam-ı hecrān-ı yārı mı diyelüm
Şikāyet-i sitem-i rūzigārı mı diyelüm

133. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Ḥikāyet-i ġam-ı hecrān-ı yārı mı diyelüm
Şikāyet-i sitem-i rūzigārı mı diyelüm

134. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **4**
" Mı" soru edatı.

Yāḫod bu şīşe-i nāzük-mizāc gönlümüze
O seng-dilden iren inkisārı mı diyelüm

135. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **6**
" Mı" soru edatı.

Edeb degül gile cevr ü cefā-yı cānāndan
Ne ḫūb ʿöẕr diler rūy-ı yārı mı diyelüm

136. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **8**
" Mı" soru edatı.

Yazup leṭāyif-i ḥüsnin beyān varaḳlarına
Benefşe berg-i gülüñ perdedārı mı diyelüm

137. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **9**
" Mı" soru edatı.

Girih girih resen-i müşk-bārı mı añalum
Dizin dizin güher-i ābdārı mı diyelüm

138. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **10**
" Mı" soru edatı.

Girih girih resen-i müşk-bārı mı añalum
Dizin dizin güher-i ābdārı mı diyelüm

139. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **11**
" Mı" soru edatı.

Yā āb-ı luṭf-ı ʿiẕārın mı yā kenārında
Leṭāfet ile biten sebze-zārı mı diyelüm

140. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **12**
" Mı" soru edatı.

Yā āb-ı luṭf-ı ʿiẕārın mı yā kenārında
Leṭāfet ile biten sebze-zārı mı diyelüm

141. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **14**
" Mı" soru edatı.

Viṣāle vaʿde virür ġamzeñ aña biz inanup
Ḳabūl-i mestüñ olur iʿtibārı mı diyelüm

142. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **16**
" Mı" soru edatı.

Göñülde sūzen-i ġam var uşanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

143. **mı:**
Gazel 213
Mısra: **18**
" Mı" soru edatı.

Belālu bülbülin añup şorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

144. **mıdur:**-*dur*
Gazel 222
Mısra: **10**
" Mı" soru edatı.

Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı tīr olasın sen

145. **mı:**
Gazel 226
Mısra: **10**
" Mı" soru edatı.

Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

146. **mıdur:**-*dur*
Gazel 232
Mısra: **13**
" Mı" soru edatı.

Vir ʿışḳa göñül ġam yime ʿāşıḳ mıdur Aḥmed
Endīşe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından

147. **mı:**
Gazel 237
Mısra: **8**
" Mı" soru edatı.

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

148. **mısın:**-*sın*
Gazel 238
Mısra: **1**
" Mı" soru edatı.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

149. **mıdur:**-*dur*
Gazel 242
Mısra: **12**
" Mı" soru edatı.

Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy eyler raḳīb
Mekkeye varmaḳ revā mıdur müselmān olmayan

150. **mı:**
Gazel 269
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

151. **mısın:**-*sın*
Gazel 269
Mısra: **4**
" Mı" soru edatı.

Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili
Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

152. **mı:**
Gazel 277
Mısra: **12**
" Mı" soru edatı.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn ṣaneme

153. **mıdur:**-*dur*
Gazel 284
Mısra: **3**
" Mı" soru edatı.

Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hīç
Bu göñlüm iştibāh eyler kimerde

154. **mı:**
Gazel 295
Mısra: **3**
" Mı" soru edatı.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

155. **mı:**
Gazel 305
Mısra: **1**
" Mı" soru edatı.

Var mı bir ḥüsn āfitābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

156. **mı:**
Gazel 316
Mısra: **8**
" Mı" soru edatı.

Ol ḥūr-ı perī-rū aşurur ẓulmini ḥadden
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

157. **mıdur:**-*dur*
Gazel 319
Mısra: **7**
" Mı" soru edatı.

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

158. **mıdur:**-*dur*
Gazel 319
Mısra: **8**
" Mı" soru edatı.

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

159. **mı:**
Gazel 324
Mısra: **4**
" Mı" soru edatı.

Bu ḫaṭ ḫaḳdur dir ol ḫācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

160. **mıdur:**-*dur*
Gazel 327
Mısra: **10**
" Mı" soru edatı.

Ölmesün bir gün öldürem dir imiş Yoḳ mıdur bu yalanuñ oranı

161. **mı:**
Gazel 334
Mısra: **10**
" Mı" soru edatı.

Serv-ḳaddüñ göreydi bostānda Gül budaġın mı ḳırdı bostāncı

162. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **1**
" Mı" soru edatı.

Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı
Ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ iki cihān ola mı

163. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı
Ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ iki cihān ola mı

164. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **3**
" Mı" soru edatı.

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

165. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **4**
" Mı" soru edatı.

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

166. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **6**
" Mı" soru edatı.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

167. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **8**
" Mı" soru edatı.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

168. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **8**
" Mı" soru edatı.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

169. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **10**
" Mı" soru edatı.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

170. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **12**
" Mı" soru edatı.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

171. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **12**
" Mı" soru edatı.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

172. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **14**
" Mı" soru edatı.

Beyān varaḳları vaṣf-ı lebüñle ṭoldı şeker
Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed şeker-feşān ola mı

173. **mı:**
Gazel 343
Mısra: **16**
" Mı" soru edatı.

Bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde defterinden anuñ
Ġazel diyü açılan tāze gül-sitān ola mı

174. **mıdur:**-*dur*
Gazel 343
Mısra: **7**
" Mı" soru edatı.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

175. **mı:**
Kaside 10
Mısra: **14**
" Mı" soru edatı.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḫayāsı göñlümüñ

176. **mı:**
Kaside 10
Mısra: **35**
" Mı" soru edatı.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası göñlümüñ

177. **mı:**
Kaside 13
Mısra: **65**
" Mı" soru edatı.

Ṭutmasun mı dāyimā çarḫ-ı felek çīnī siper
Çünki nīzeñden ṣaḳınduġı ser-i Keyvānıdur

178. **mı:**
Kaside 14
Mısra: **41**
" Mı" soru edatı.

O şehsüvāra ʿinān-gīr ola mı dest-i ṣabā
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

179. **mı:**
Kaside 17
Mısra: **14**
" Mı" soru edatı.

Ol ki yoluñda fidā eyledi evvel dil ü cān
Senden ol ṣaḳına mı girü ḳalan varluġı

180. **mı:**
Kaside 19
Mısra: **24**
" Mı" soru edatı.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

181. **mı:**
Kaside 23
Mısra: **3**
" Mı" soru edatı.

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı mı bu yāḫod ḥüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

182. **mı:**
Kaside 23
Mısra: **58**
" Mı" soru edatı.

Ol şāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ şāḫ-sār āb

183. **mı:**
Kaside 23
Mısra: **95**
" Mı" soru edatı.

Meşk-i maḥabbetüñ ṣuyı mı düşdi saña kim
Ḳul olur içdügince ṣıġār u kibār āb

184. **mı:**
Kaside 24
Mısra: **34**
" Mı" soru edatı.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

185. **mı:**
Kaside 29
Mısra: **33**
" Mı" soru edatı.

Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

186. **mı:**
Kaside 30
Mısra: **14**
" Mı" soru edatı.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı gönlümüñ

187. **mı:**
Kıt'a 19
Mısra: **3**
" Mı" soru edatı.

Didi geldi yaraşur mı gör e
Egnine ḥulle-i sündüs geyicek

188. **mı:**
Mesnevi 3
Mısra: **164**
" Mı" soru edatı.

Kerāmet mi ḳomışdur ol ḫāmede
Yāḫod İsm-i Aʿẓam mı var nāmede

189. **mı:**
Müfret 9
Mısra: **1**
" Mı" soru edatı.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

190. **mıydı:***-y, -dı*
Müfret 9
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

191. **mıdur:***-dur*
Müfret 41
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Ben incindüm elüñden sen dilümden
Revā mıdur uşanduñ menzilüñden

192. **mı:**
Nazm 35
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Torva umar mı tu saḳaluñdan
Ḫaberüñ var mı hīç ḥalüñden

193. **mı:**
Terci-bend 1
Mısra: **16**
" Mı" soru edatı.

İksīr-i āferīniş-i ʿālemdür ol vücūd
Dillerle vaṣf olur mı celāli Muḥammedüñ

194. **mı:**
Terci-bend 1
Mısra: **18**
" Mı" soru edatı.

Ol bir vücūddur kʾanı mirʾāt idindi Ḥaḳ
ʿĀlemde bulınur mı miṣāli Muḥammedüñ

195. **mıdur:***-dur*
Terci-bend 1
Mısra: **125**
" Mı" soru edatı.

Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ eyleyem senüñ

196. **mı:**
Kaside 8
Mısra: **11**
Eklendiği olumlu yapıdaki fiili anlamca olumsuz yapan "mı" soru edatı.

Ġam çekmeyince ḳıymeti artar mı ʿāṣıḳuñ
Ḳan yudmayınca buldı mı hīç iʿtibār laʿl

197. **mı:**
Kaside 8
Mısra: **12**
Eklendiği olumlu yapıdaki fiili anlamca olumsuz yapan "mı" soru edatı.

Ġam çekmeyince ḳıymeti artar mı ʿāṣıḳuñ
Ḳan yudmayınca buldı mı hīç iʿtibār laʿl

198. **mıdur:***-dur*
Gazel 141
Mısra: **10**
" Mi " soru eki.

Aḥmedʾi hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

199. **mıdur:***-dur*
Gazel 284
Mısra: **3**
" Mi " soru eki.

Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hīç
Bu gönlüm iştibāh eyler kimerde

200. **mı:**
Kaside 6
Mısra: **67**
"mı" / "mi" soru edatı.

Bu ḥavż mı yā çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb
Bu ferş mi yā cām-ı cihān-bīn-i mücellā

201. **mısın:***-sın*
Gazel 238
Mısra: **1**
" Mı" soru edatı.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

202. **mısın:***-sın*
Gazel 238

Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

203. **mısın:**-*sın*
Gazel 238
Mısra: **2**
" Mı" soru edatı.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

204. **mısın:**-*sın*
Gazel 238
Mısra: **4**
" Mı" soru edatı.

Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ
Semen-beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

205. **mısın:**-*sın*
Gazel 238
Mısra: **4**
" Mı" soru edatı.

Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ
Semen-beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

206. **mısın:**-*sın*
Gazel 238
Mısra: **6**
" Mı" soru edatı.

Bahār-ı ḥüsn ü behāda belālu bülbülinüñ
Gül-i teri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

207. **mısın:**-*sın*
Gazel 238
Mısra: **6**
" Mı" soru edatı.

Bahār-ı ḥüsn ü behāda belālu bülbülinüñ
Gül-i teri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

208. **mısın:**-*sın*
Gazel 238
Mısra: **8**
" Mı" soru edatı.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle ṣoruşalum
Gel ey perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

209. **mısın:**-*sın*
Gazel 238
Mısra: **8**
" Mı" soru edatı.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle ṣoruşalum
Gel ey perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

210. **mısın:**-*sın*
Gazel 238
Mısra: **10**
" Mı" soru edatı.

Sefer ḳılup gelür Aḥmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

211. **mısın:**-*sın*
Gazel 238
Mısra: **10**
" Mı" soru edatı.

Sefer ḳılup gelür Aḥmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

212. **mı:**
Nazm 35
Mısra: **1**
" Mı" soru edatı.

Torva umar mı tu saḳaluñdan
Ḫaberüñ var mı hīç ḥalüñden

<u>miʿcer:</u>

1. **miʿcer:**
Kaside 7
Mısra: **16**
Kadınlara mahsus bir çeşit başörtüsü.

Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberīn miʿcer güneş

<u>micmer:</u>

1. **micmerde:**-*de*
Kaside 19
Mısra: **73**
İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan.

Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūnīn-dil meger āhū-yı Çīn

2. **micmerin:**-*in*
Terci-bend 2
Mısra: **90**
Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.

Gülüñ itmege dāmenine buḫūr ʿAnberīn itdi micmerin sūsen

3. **micmer:**
Gazel 104
Mısra: **14**
Buhurdanlık II gönül sevgilinin ateşinin yanışını barındırması nedeniyle buhurdana benzetilmiştir.

Dāmen-i dehri muʿaṭṭar ḳılmaġa enfās-ı ʿūd
Aḥmedʾüñ micmer gibi göynüklü cānın yaḳdılar

4. **micmer:**
Kaside 7
Mısra: **32**
İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan.

Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

5. **micmerler:**-*ler*
Gazel 85
Mısra: **8**
İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan II gönül.

Ġam-ı zülfeyni düşdi sīnemüze
Oldı pür ʿūdlarla micmerler

6. **micmere:**-*e*
Gazel 313
Mısra: **2**
İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan II gönül.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

7. **micmer:**
Gazel 47
Mısra: **14**
Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.

Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ şemʿ-i murādın

Micmer gibi devrüñde çün odlu cigeri var

8. **micmer:**
Gazel 299
Mısra: **6**
Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.

Şemʿ-i ruḫsārına ay u güni pervāne ḳılan
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

9. **micmer:**
Gazel 314
Mısra: **9**
Buhurdan, içinde tütsü yakılan kap.

Görelden Aḥmedʾüñ sūzını micmer
Yanup bağrı içine tāsa düşdi

10. **micmerde:**-*de*
Mesnevi 3
Mısra: **82**
Tütsü kabı, buhurdan.

Gözi yaşlularuñ yüzi ṣuyıʾçün
Bu micmerde yanan ciger būyı içün

11. **micmer:**
Gazel 208
Mısra: **7**
İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan II gönül sevgilinin aşk ateşinin yanışını barındırması nedeniyle buhurdana benzetilmiştir.

Nʾola micmer gibi yanarsa içüm
Bezm-i şāh-ı cihāndan ayrıldum

12. **micmer:**
Terci-bend 2
Mısra: **62**
İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan II gönül sevgilinin aşk ateşinin yanışını barındırması nedeniyle buhurdana benzetilmiştir.

Şāh bezmin muʿaṭṭar itmek içün
Yaḳdı micmer gibi ciger nergis

13. **micmerinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 155
Mısra: **9**
İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan.

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki göñlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

14. **micmerin:**-*in*
Kaside 29
Mısra: **45**
İçinde tütsü yakılan kap, tütsü kabı, buhurdan.

Geldügüñ işitmiş eline micmerin alup
ʿAnberle buḫūr eyledi yolları benefşe

micmere-gerdān:

1. **micmere-gerdān:**
Kaside 6
Mısra: **145**
Buhurdanlık dolaştırma.

Māh olmaġ içün meclisüñe micmere-gerdān
Her meh pür ider kāsesini ʿanber-i sārā

2. **micmere-gerdān:**
Kaside 9
Mısra: **69**
Buhurdanlık dolaştırma.

Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā
Gül dāmenin açа ve ṭuta būstānı müşk

micmere-gerdān-ı ʿīd:

1. **micmere-gerdān-ı ʿīd:**
Gazel 29
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bayramın tütsü dolaştıranı.

Nergisüñ zer kāsesin ʿanberle ṭoldurdı ṣabā
Kʾola ḥüsnüñ gülşeninde micmere-gerdān-ı ʿīd

2. **micmere-gerdān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Bayramın tütsü dolaştıranı.

Kāse-i zerrīnini ʿanberle ṭoldurdı hilāl
Olmaġa bezmüñde bugün micmere-gerdān-ı ʿīd

micmer-i dil:

1. **micmer-i dil:**
Kaside 10
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Gönül buhurdanlığı.

Micmer-i dil zamāneyi yine muʿaṭṭar itmege
Düzdi senā buḫūrını ʿıṭr-güşāsı göñlümüñ

micmer-i dilde:

1. **micmer-i dilde:**-*de*
Kaside 21
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Gönül buhurdanlığı.

Micmer-i dilde cān buḫūr it kim
Bezm-i şāh-ı cihāniyān bulduñ

micmer-i zerrīnde:

1. **micmer-i zerrīnde:**-*de*
Kaside 19
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Altından yapılmış, altın renkli buhurdanlık.

Micmer-i zerrīnde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

midhat:

1. **midḥatüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 12
Mısra: **69**
Medhetme, övme.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

2. **midḥatüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 13
Mısra: **76**
Medhetme, övme.

Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh Aḥmedüñ elḥānıdur

3. **midḥatüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 21
Mısra: **68**
Medhetme, övme.

Ḳoma ṭoprakda Aḥmedi ki anı
Midḥatüñ cevherine kān bulduñ

4. **midḥatüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 29
Mısra: **81**
Medhetme, övme.

Gūş eylemese midḥatüñi cān ḳulaġıyla
Ḳandan daḳınurdı dür-i şeh-vārı benefşe

5. **midḥatüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **49**
Medih, övgü.

Midḥatüñ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḥayfdur ṭūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem

6. **midḥati:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **24**
Övme, methetme.

Himmet-i Şeyḫ Vefādan meded irmezse dirīġ
Aḥmedüñ ḥaddi degül midḥati dervīşlerüñ

midḥat-i aʿlāñı:

1. **midḥat-i aʿlāñı:**
Kaside 6
Mısra: **183**
Kelime Tipi: **-**
Yüce, yüksek övgü.

Şol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ
Ṣuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola şāhā

midḥat-i dervīşlerüñ:

1. **midḥat-i dervīşlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 5
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Derviş övgüsü.

Bu ṣenā murġı uçarsa ne ʿaceb Sidreye dek
Baġludur şehperine midḥat-i dervīşlerüñ

midür:

1. **midür:**
Kaside 31
Mısra: **59**
"mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

miftāḥ:

1. **miftāḥ:**
Kaside 2
Mısra: **3**
Anahtar.

Dili ḫazāyin-i ḥikmet kilīdine miftāḥ
Emīn-i Aḥmed-i Muḫtār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

miftāḥ-ı der-i devlet:

1. **miftāḥ-ı der-i devlet:**
Gazel 185
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Devlet kapısının anahtarı II bir göreve, makama tayin edilmeye vesile olacak (kimse veya şey).

Var cemālüñ ḳıblegāhında niyāzından ümīd
Kʾola miftāḥ-ı der-i devlet duʿā-yı ṣubḥ-dem

miġfer:

1. **miġfer:**
Kaside 7
Mısra: **72**
Başın her tarafını örten zırhlı başlık, tolga.

ʿÖmr-i ḫaṣmuña şebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer şāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

miġfer-i ḫūnīn-i ḫaṣmı:

1. **miġfer-i ḫūnīn-i ḫaṣmı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanın kanlı miğferi.

Götürdi miġfer-i ḫūnīn-i ḫaṣmı nīzelerüñ
Miṣāl-i lālesitān oldı rūy-ı ṣaff-ı ḳıtāl

mīḫ-ı aḫterdür:

1. **mīḫ-ı aḫterdür:**
Kaside 7
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Yıldız çivisi. (Övülenin atının nalındaki çiviye benzeyen yıldız).

Gūyiyā naʿl-i semendüñdür hilāl-i ʿīd-i fetḥ
Mīḫ-ı aḫterdür ẓafer burcında ne aḫter güneş

mihmān-:

1. **mihmāna:**-*a*
Gazel 127
Mısra: **14**
Konuk, misâfir ‖ gönül evinin misâfiri: Sevgili.

Gözlerüm ġamzeñ oḳın daʿvet ider ḫānesine
Kerem ehlidür iderse nʾola mihmāna heves

mihmān:

1. **mihmānum:**-*um*
Gazel 333
Mısra: **1**
Konuk, misafir.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḫüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

2. **mihmānıdur:**-*ıdur*
Kaside 13
Mısra: **16**
Konuk, misafir.

Ey ḫayāl-i sāye-i zülfüñ bahār-ı cān u dil
Bülbülüñ ḫoş gör ki ḫüsnüñ bāġınuñ mihmānıdur

3. **mihmānıdur:**-*ıdur*
Kaside 13
Mısra: **70**
Konuk, misafir.

Kīse-i āmāl luṭfuñ kāsesinden mümtelī
Ṣufra-i iḫsānuñuñ ḫalḳ-ı cihān mihmānıdur

4. **mihmān:**
Kaside 32
Mısra: **44**
Konuk, misafir.

Müdām ʿayş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazīzdür mihmān

5. **mihmānıdur:**-*ıdur*
Mesnevi 3
Mısra: **26**
Konuk, misafir.

Zemīn süfre-i ḫᵛān-ı iḥsānıdur
Bu ḫᵛānuñ cihān ḫalḳı mihmānıdur

6. **mihmānı:**-*ı*
Gazel 260
Mısra: **2**
Konuk, misafir.

Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

7. **mihmāndur:**-*dur*
Müfret 16
Mısra: **2**
Konuk, misafir.

Tāḳ-ı çarḫuñ naḳşını bāḳī ḳanup aldanma kim
Köhne mihmān-ḫānedür ḫalḳ-ı cihān mihmāndur

8. **mihmān:**
Gazel 41
Mısra: **14**
Konuk, misâfir ‖ gönül evinin misâfiri: Sevgili.

Ḳondı Aḥmed ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

9. **mihmān:**
Gazel 262
Mısra: **4**
Konuk, misâfir ‖ gönül evinin misâfiri: Sevgili.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı ṣeh bu ḳula mihmān bu gice

10. **mihmānum:**-*(u)m*
Nazm 9
Mısra: **3**
Konuk, misâfir ‖ gönül evinin misâfiri: Sevgili.

Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise dīvān-ı Kātibī

11. **mihmānı:**-*ı*
Gazel 14
Mısra: **14**
Konuk / misafir.

Gülşeninden vaṣluñuñ menʿ eyleme dil bülbülin
Olmaya redd eylemek ey dost mihmānı dürüst

12. **mihmān:**
Gazel 276
Mısra: **8**
(Fars.) Misafir, konuk.

Ḳapuña varmaġa raḳībi ḳoma
Kaʿbeye gebri mihmān alma

13. **mihmānsuz:**-*suz*
Gazel 100
Mısra: **6**
(Fars.) Misâfir, konuk.

Her gice eksük degül dilde belā vü derd ü ġam
Ṣanma kim bu ḫāne-i dervīş mihmānsuz geçer

14. **mihmān:**
Gazel 194
Mısra: **6**
Far. Konuk, misafir.

ʿİzzet-i dünyā vü ʿuḳbādan geçeydüm görsedüm
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān olduġum

15. **mihmān:**
Gazel 218
Mısra: **4**
Far. Konuk, misafir.

Sünbül-i ser-geşteñ içün bu dil-i şūrīdeyi
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān isterem

16. **mihmān:**
Gazel 232
Mısra: **9**
Far. Konuk, misafir.

Ger göñlüme sulṭān-ı ḫayālüñ ola mihmān
Cān pīş-keş idem ayaġına mā-ḫażarından

17. **mihmān:**
Gazel 257
Mısra: **14**
Far. Konuk, misafir.

Ġam yimezdüm dil sarāyın yıḳduġıyçün rūzigār
Ḫayl-i sulṭān-ı ḫayālüñ anda mihmān olmasa

18. **mihmān:**
Gazel 298
Mısra: **1**
Far. Konuk, misafir.

Ey meh viṣālüñ ḫᵛānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ ṣemʿini ṣevḳuñla ḫandān it beni

19. **mihmān:**
Gazel 305
Mısra: **13**
Far. Konuk, misafir.

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

20. **mihmānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 109
Mısra: **12**
Misafir, konuk.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḫażar itse ne ṭañ mihmānıdur

mihmān olasın:

1. **mihmān olasın:**-*a, -sın*
Gazel 57
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Misafir olmak.

Sen çü mihmān olasın başumı alup elüme
Ayaġuña ḳılam īṣār elümden ne gelür

mihmān-ḫāne:

1. **mihmān-ḫānedür:**-*dür*
Müfret 16
Mısra: **2**
Konuk evi, misâfirhâne; mec. dünya.

Tāḳ-ı çarḫuñ naḳşını bāḳī ḳanup aldanma kim
Köhne mihmān-ḫānedür ḫalḳ-ı cihān mihmāndur

mihmān-ı kerem:

1. **mihmān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Kerem misafiri.

Nice kim Kaʿbe müsāfirlerini luṭf-ı İlāh
Raḥmeti ḫᵛānına her sāl ide mihmān-ı kerem

miḥnet:

1. **miḥnetle:**-*le*
Gazel 346
Mısra: **8**
Gam, keder, sıkıntı.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

2. **miḥnet:**
Gazel 66
Mısra: **5**
(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.

Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet tīrini
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

3. **miḥnet:**
Gazel 142
Mısra: **5**
(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.

Miḥnet kemānı cevr oḳıyla cān u dil delüp
Ḥasret ḳılıcı yüregümi ḳan ider dirīġ

4. **miḥnet:**
Gazel 205
Mısra: **2**
(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

5. **miḥnet:**
Gazel 280
Mısra: **11**
(Ar.) Sıkıntı, zorluk, eziyet, zahmet, meşakkat.

Ey çarḫ miḥnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

miḥnet-i hecr:

1. **miḥnet-i hecr:**
Gazel 175
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık acısı.

Ölmeye vaṣluñda ṣıḥḥatle geçe cānā raḳīb
Öle Aḥmed miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿalīl

mihr:

1. **mihriyle:**-*iyle*
Gazel 315
Mısra: **3**
1. güneş 2. aşk.

Ruḫuñ mihriyle germ olduḳca ṣevḳum
Girüp āb-ı revāna şeste düşdi

2. **mihrüñüñ:**-*üñüñ*
Kaside 7
Mısra: **65**
Güneş, (mec.) sevgi, dostluk.

Mihrüñüñ bāzārına bir vech ile germ oldı kim
Ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer güneş

3. **mihrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 120
Mısra: **10**
Sevgi, muhabbet, aşk.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

4. **mihrüñ:**-*üñ*
Gazel 219
Mısra: **1**
Sevgi, muhabbet, aşk.

Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

5. **mihrüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 6
Mısra: **135**
Sevgi, muhabbet, aşk.

Çün ṣubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

6. **mihrüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 7
Mısra: **55**
Sevgi, muhabbet, aşk.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

7. **mihrüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 7
Mısra: **117**
Sevgi, muhabbet, aşk.

Baḥr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

8. **mihri:**-*i*
Nazm 13
Mısra: **5**
Güneş. || Sevgili.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki mecnūn olmaduñ

9. **mihrüñ:**-*uñ*
Gazel 100
Mısra: **11**
(Fa.) Acıma, sevgi.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

10. **mihrüñ:**-*uñ*
Gazel 289
Mısra: **3**
(Fa.) Acıma, sevgi.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Bilmezem toḫm-ı kīne ne zevāl oldı yine

11. **mihrüñ:**-*uñ*
Kıt'a 5
Mısra: **1**
(Fa.) Acıma, sevgi.

Ḫudāvendā dün ü gün mihrüñ ile
Bezer ṭāḳın bu çarḫ-ı ābanūsī

12. **mihrüñ:**-*uñ*
Müfret 27
Mısra: **1**
(Fa.) Acıma, sevgi.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

13. **mihr:**
Gazel 78
Mısra: **2**
Güneş II Aşk.

Zülfi meydān-ı cemāl içre ne ḫoş çevgāndur
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile sergerdāndur

14. **mihr:**
Kaside 32
Mısra: **3**
Güneş II Aşk.

Nebāt-ı sūḫte ki yaḳmış idi mihr dilin
Yüregine ṣu sepe geldi ṣubḥ-dem bārān

15. **mihr:**
Gazel 148
Mısra: **5**
Güneş // sevgilinin yüzü.

Mihr yüzini gösterür ʿāṣıḳa ruḫlaruñ velī
Āyīnelerde görinen ṣūretüñ iʿtibārı yoḳ

16. **mihr:**
Gazel 89
Mısra: **3**
Far. Güneş.

Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

17. **mihr:**
Gazel 190
Mısra: **7**
Far. Güneş.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān niṣār itmek anı gördükce kārumdur benüm

18. **mihr:**
Gazel 304
Mısra: **10**
Far. Güneş.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫʿāb gibi

19. **mihrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 69
Mısra: **4**
1) Güneş 2) Sevgilinin güneşe benzeyen yüzü 3) sevgilinin merhameti, sevgisi.

Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle ḥaydarī gibi ḥalḳa begūşdur

20. **mihrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 124
Mısra: **5**
1) Güneş 2) Sevgilinin güneşe benzeyen yüzü 3) sevgilinin merhameti, sevgisi.

Raḳṣ uram ḥaşrde mihrüñle görenler diyeler
Miskīn ölür dirilür daḫı hevādan geçmez

21. **mihrüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 161
Mısra: **5**
1) Güneş 2) Sevgilinin güneşe benzeyen yüzü 3) sevgilinin merhameti, sevgisi.

Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣīl itmişem mihrüñle kim
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

22. **mihrin:**-*in*
Gazel 61
Mısra: **11**
Güneş II sevgilinin yüzü.

Ruḫı mihrin raḳībe açma zāhid
Ṣaḳın īmānuñı şeyṭān uġurlar

23. **mihrüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 320
Mısra: **5**
Güneş, şems, âfitâb. // Sevgilinin yüzü.

Ben dimezdüm mihrüñi ʿālemde ıẓhār eyleyem
Eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem eyleyen rüsvā beni

24. **mihr:**
Gazel 87
Mısra: **1**
Aşk, sevgi.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

25. **mihrüm:**-*üm*
Gazel 169
Mısra: **3**
Aşk, sevgi.

Mihrüm artar dil-i sengīnüñi yād itmek ile
Ki binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

26. **mihrden:**-*den*
Gazel 259
Mısra: **12**
Güneş. II Yüzü güneş gibi parlak olan (sevgili).

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

27. **mihrüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **29**
Sevgi, dostluk.

Māh mihrüñ ḥalḳasından olsa gerden-keş ide
Şeb kemendin aña çenber kākül-i müşkīn-i dost

28. **mihrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 24
Mısra: **9**
(Sevgilinin) aşkı, sevgisi.

Dilde çoḳ durmaḳla mihrüñ ḫāliş olduġı bu kim
Bāde-i ṣahbāyı egletdükce ṣāf eyler zücāc

29. **mihrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 45
Mısra: **1**
(Sevgilinin) aşkı, sevgisi.

Ṣubḥgāhuñ yaḳasın mihrüñ eli çāk eyler
Māh-tābuñ yüzüñi şevḳuñ odı ḫāk eyler

30. **mihrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 119
Mısra: **7**
(Sevgilinin) aşkı, sevgisi.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını
Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henüz

31. **mihrüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 161
Mısra: **16**
(Sevgilinin) aşkı, sevgisi.

Gönlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

32. **mihri:**-*i*
Gazel 219
Mısra: **3**
Güneş, şems. II Sevgilinin yüzünün aydınlığı, güzelliği; sevgiliye duyulan aşk, muhabbet.

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

33. **mihrüñ:**-*üñ*
Gazel 318
Mısra: **4**
Güneş II sevgili; aşk.

Ṣubḥ yırtar yaḳasın māh-ı ruḫuñ ṣevḳı ile
Āsumān mihrüñ elinden yire urur külehi

mihr ile māh:

1. **mihr ile māh:**
Kaside 15
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ve ay.

Gök tenūrında ḳurı ḳurş oḳınur mihr ile māh
Ḫᵛān-ı luṭfuñla firāvān olalı nān-ı kerem

mihr ile māhı:

1. **mihr ile māhı:**
Gazel 316
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ve ay.

Ey ṣubḥ-ı ruḫuñ maṭlaʿ-ı envār-ı İlāhī
Yüzüñ güni dīvāne ḳılur mihr ile māhı

mihr ile meh:

1. **mihr ile meh:**
Gazel 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ile ay.

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh ey dost
Ṣükrāne izüñ tozına taḫt u küleh ey dost

mihr ü māh:

1. **mihr ü māh:**
Gazel 94
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ve Ay.

Āh-ı Aḥmedʾden oda yansa ḳayırmaz mihr ü māh
Ḫaṭṭ-ı eşʿārum çü naḳş-ı günbed-i mīnā yiter

2. **mihr ü māh:**
Gazel 118
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ve Ay.

Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh
Kim melāḥat Mışrınuñ taḫtında sulṭāndur henūz

mihr ü māhı:

1. **mihr ü māhı:**
Gazel 317
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ve Ay.

Ey ṭalʿati nūr-ı ṣubḥ-gāhī
Yüzüñ ḫacil itdi mihr ü māhı

mihr ü māhun:

1. **mihr ü māhun:**-*uñ*
Gazel 245
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ve ay.

Mihr ü māhun mühresin çigzindürüp ey ṭās-ı çarḫ
Ger getürürseñ murādum naḳşını nerrādsın

mihr ü mehi:

1. **mihr ü mehi:**-*i*
Gazel 95
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ve ay.

Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar
Yüzine yüz vech ile mihr ü mehi çāker yazar

mihr ü mehüñ:

1. **mihr ü mehüñ:**-*üñ*
Gazel 301
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ve ay.

Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni
Ṭutışur ṣubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni

mihr ü vefālar:

1. **mihr ü vefālar:**
Gazel 263
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi ve dostluk.

Ne ḫoşdur meh-liḳālar tāze tāze
Kʾide mihr ü vefālar tāze tāze

mihr ü vefālar gösterür:

1. **mihr ü vefālar gösterür:**-*ür*
Gazel 72
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi ve vefa göstermek.

Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Geh döner bir luṭfına biñ biñ cefālar gösterür

2. **mihr ü vefālar gösterür:**
Gazel 280
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi ve vefa göstermek.

Sen ġayruma baḳduñ diyü baña cefālar eyleyüp
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫᵛāhuma

mihrāb:

1. **miḥrābında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 1
Mısra: **19**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer; sevgilinin kaşları.

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi tīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

2. **miḥrāb:**
Gazel 36
Mısra: **4**
Cami ve mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer, sevgilinin kaşına benzetilir.

Şol ḳadar aşıldı diller güşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

3. **miḥrābı:**-*ı*
Gazel 105
Mısra: **5**
Cami ve mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer, sevgilinin kaşına benzetilir.

Gözlerüñden görinür rāst ḳaşuñ miḥrābı
Gerçi kim āyīne-i ḳıble-nümālar düzilür

4. **miḥrāb:**
Gazel 114
Mısra: **8**
Cami ve mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer, sevgilinin kaşına benzetilir.

Yüzine baḳduḳca göñlüm göz diker ebrūsına
Ṣanasın ṭurmış namāza gözedür miḥrāb göz

5. **miḥrābı:**-*ı*
Gazel 339
Mısra: **12**
Cami ve mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer, sevgilinin kaşına benzetilir.

Muṣḥaf yüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

6. **miḥrāb:**
Kaside 12
Mısra: **30**
Cami ve mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer, sevgilinin kaşına benzetilir.

Çekdi zülfin güşe-i ebrūsına dilber didi
Yaraşur kaʿbʾörtüsi aşılsa miḥrāb üstine

7. **miḥrāb:**
Gazel 12
Mısra: **10**
Cami ve mescitlerin kıble tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer || Sevgilinin kaşları.

Cemālüñ mescidinde ḳıldı ḳaşuñ
Cemāʿat çoḳluġından iki miḥrāb

8. **miḥrāb:**
Gazel 114
Mısra: **16**
Cami, mescit vb. yerlerde Kâbe yönünü gösteren duvarda bulunan ve imama ayrılmış olan oyuk veya girintili yer.

Sümm-i esbüñ izine düşüp sücūd itmezdi eşk
Ger nişān-ı pāyını idinmese miḥrāb göz

9. **miḥrābda:**-*da*
Gazel 14
Mısra: **8**
Cami ve mescitlerde Kâbe yönünde bulunan duvarda imamın namaz kılması için oyuk ve girintili olarak yapılan yer.

Mest olupdur çeşm ü ebrūñuñ ḫayālinden imām
Kʾoḳımaz miḥrābda bir ḥarf-i Ḳurʾānı dürüst

10. **miḥrāb:**
Gazel 304
Mısra: **16**
(Ar.) Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer.

Ger nişān-ı kef-i pāyuñ göre Cibrīl-i Emīn
Secde-gāh idine ol mevżiʿi miḥrāb gibi

11. **miḥrāb:**
Kaside 12
Mısra: **56**
(Ar.) Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer.

Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur fetḥ āyeti fīʾl-ḥāl miḥrāb üstine

12. **miḥrābını:**-*ı, -nı*
Gazel 324
Mısra: **5**
(Ar.) Cami ve mescitlerde Kâbe yönünde bulunan duvarda imamın namaz kılması için oyuk ve girintili olarak yapılan yer II. Sevgilinin kaşları.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

13. **miḥrāba:**-*a*
Gazel 117
Mısra: **7**
(Ar.) Cami ve mescitlerde Kâbe yönünde bulunan duvarda imamın namaz kılması için oyuk ve girintili olarak yapılan yer II. Sevgilinin kaşları.

Ṣubḥ-dem mecmūʿ-ı ʿālem dutdılar miḥrāba yüz
Göñlümüñ miḥrābı yāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henūz

14. **miḥrābı:**-*ı*
Gazel 117
Mısra: **8**
(Ar.) Câmi, mescit gibi ibâdet yerlerinde kıble duvarında bulunan, cemâatle namaz kılınırken imamın önünde durduğu, zeminden biraz yüksek girintili yer.

Ṣubḥ-dem mecmūʿ-ı ʿālem dutdılar miḥrāba yüz
Göñlümüñ miḥrābı yāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henūz

<u>miḥrāb-ı cān:</u>

1. **miḥrāb-ı cān:**
Gazel 158
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönüllerin mihrabı. II Sevgilinin kaşı.

Ay u güneş cemālüñ secdʾitse ṭañ mı kim
Sen ḳıble-i cihānsın u miḥrāb-ı cān ḳaşuñ

<u>miḥrāb-nişīn:</u>

1. **miḥrāb-nişīn:**
Gazel 181
Mısra: **7**
Mihrapta oturmuş, mihraptaki.

Miḥrāb-nişīn oldı çün ol çeşm-i füsūn ger
Sāḥirlıġ idüp olduġı ḫūn-ḫʸāre ne müşkil

<u>mihrbān:</u>

1. **mihrbānum:**-*um*
Gazel 130
Mısra: **10**
Şefkatli, merhametli, dost.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

mihre:

1. **mihre:**-+*e*
Gazel 229
Mısra: **15**
Güneş. II Sevgili.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende müşterī mihre
Ṣaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

mihri:

1. **mihri:**
Kaside 11
Mısra: **38**
Güneş.

Ṭāliʿ-i mesʿūda irmiş devletüñde kʾeylemiş
Māhı bālīn mihri bister kākül-i müşkīn-i dost

mihr-i cemālüñ:

1. **mihr-i cemālüñ:**
Gazel 316
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik güneşi. || *Sevgilinin güzel yüzü.*

Meh ḫırmenine od uralı mihr-i cemālüñ
Yırtup yaḳasın çarḫ yire çaldı külāhı

mihr-i cihān-ārā:

1. **mihr-i cihān-ārā:**
Gazel 320
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı süsleyen güneş.

Meh ruḫuñdan ġayra tā kim eylesem meyl-i nigāh
Gözedür zer tīġ ile mihr-i cihān-ārā beni

2. **mihr-i cihān-ārā:**
Gazel 303
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı süsleyen güneş. II Sevgili.

Der-peyince sāye-veş gitse ḳarārum ṭañ mı kim
Māhumuz hercāyīdür mihr-i cihān-ārā gibi

mihr-i cūduñ:

1. **mihr-i cūduñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik güneşi.

Mihr-i cūduñ çemen-i luṭfa zer-efşān olalı
Gülşen-i dehri bezer nergis-i bostān-ı kerem

mihr-i dil-efrūz:

1. **mihr-i dil-efrūz:**
Kaside 6
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Gönül aydınlatan güneş.

Her gün ser-i ḳaṣruña çıḳar mihr-i dil-efrūz
Kim şāh-nişīnüñi görüp ide temāşā

mihr-i dıraḫşān-ı kerem:

1. **mihr-i dıraḫşān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin parlak güneşi.

Naẓar-ı merḥametüñ cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānuñ tozıdur mihr-i dıraḫşān-ı kerem

mihr-i felek-ārā:

1. **mihr-i felek-ārā:**
Kaside 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Feleği, gökyüzünü süsleyen güneş.

Düşmiş yapılurken göge ṣaḥnuñdan iki ḫışt
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

mihr-i gerdūn:

1. **mihr-i gerdūn:**
Gazel 35
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzündeki güneş.

Cilvegāh-ı ḥüsn-i yār ancaḳ benüm çeşmüm degül
Mihr-i gerdūn ol cemālüñ āyīne-gerdānıdur

mihr-i gerdūn-ı melāḥat:

1. **mihr-i gerdūn-ı melāḥat:**
Gazel 70
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik semasının güneşi.

Ṣol ki şehr-i ḥüsn içinde şöhre-i āfāḳdur
Mihr-i gerdūn-ı melāḥat meh-liḳā İsḥāḳdur

mihr-i ḥüsni:

1. **mihr-i ḥüsni:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Güneş gibi güzellik.

Vā-ḥasretā ki ḳandadur ol ṭalʿat-i münīr
Kim mihr-i ḥüsni maṭlaʿ-ı nūr-ı İlāh idi

mihr-i ḥüsnüñ:

1. **mihr-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 134
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik güneşi II sevgilinin güzelliği.

Ḥaḳ livā-yı ʿışḳını ṣubḥ-ı ezelde Aḥmedʾüñ
Mihr-i ḥüsnüñ gibi ey meh āsumān-gīr eylemiş

mihr-i māh-rūlardan:

1. **mihr-i māh-rūlardan:**-*lar, -dan*
Gazel 250
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ay yüzlü güzellerin sevgisi, aşkı.

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḥadd ü ḫālinden

mihr-i rakīb:

1. **mihr-i raḳīb:**
Gazel 207
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Rakibin sevgisi.

Ḳatı göñlüñe düşdi mihr-i raḳīb
Bitdi ḫārāda ḫār u ḫas nʾidelüm

mihr-i ruḥından:

1. **mihr-i ruḫından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 242
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yanak güneşi (sevgilinin güzelliği).

Menʿ idermiş müddeʿī mihr-i ruḫından Aḥmedʾi
Göze göz īmāna ḳaṣd eyler mi şeyṭān olmayan

2. **mihr-i ruḫından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 6
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın güneşi II sevgilinin yanağının parlaklığı.

Ey māh-ı ḥüsne mihr-i ruḫından bahā viren
Olmaz iki cihān seni bir görmege bahā

mihr-i ruḥsār-ı meh-i nā-mihrbānumdur:

1. **mihr-i ruḫsār-ı meh-i nā-mihrbānumdur:**
Gazel 192
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Merhametsiz sevgilinin güneşe benzeyen yanağı, yüzü.

Kevkeb-i eşkümle her şeb yir yüzini zeyn iden
Mihr-i ruḫsār-ı meh-i nā-mihrbānumdur benüm

mihr-i ruḥuña:

1. **mihr-i ruḫuña:***-uñ, -a*
Gazel 243
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yanak güneşi (sevgilinin güzelliği).

Dīde-i dil döyemez baḳmaġa mihr-i ruḫuña
Nūr-ı ḥüsnüñle yine sen meger imdād idesin

mihr-i ruḥuñdan:

1. **mihr-i ruḫuñdan:***-uñ, -dan*
Kaside 28
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Yanak güneşi.

Eşk-i çeşmüm kim aḳar mihr-i ruḫuñdan dilberā
Kevkeb-i seyyāredür ḫurşīd-i tābāndan ṭamar

mihr-i sipihr:

1. **mihr-i sipihr:**
Gazel 131
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün güneşi.

Aḥmed severseñ ol mehi sev kim işigine
Mihr-i sipihr bende-i zerrīn-külāh imiş

mihr-i zekā:

1. **mihr-i ẕekā:**
Kaside 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Zekâ güneşi.

Maṭlaʿı ṣubḥ-ı ẓafer mihr-i ẕekā ebr-i ḥayā
Felek-i ʿizz ü ʿalā dāver-i devrānı kerem

mihr-liḳā:

1. **mihr-liḳā:**
Kaside 31
Mısra: **73**
Güneş yüzlü güzel, yüzü güneş gibi olan.

Bir māh-cebīn mihr-liḳā şevḳıyla kʾanuñ
Vaṣfında ṭulūʿ eyledi bu maṭlaʿ-ı ġarrā

mihrlikā:

1. **mihr-liḳālarla:***-lar, -ile*
Kaside 6
Mısra: **78**
Güneş yüzlü güzel, yüzü güneş gibi olan.

Ḳaṣruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

mihr-veş:

1. **mihr-veş:**
Gazel 219
Mısra: **1**
Güneş gibi.

Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

mıknāṭīs-i hicrānum:

1. **mıḳnāṭīs-i hicrānum:***-um*
Gazel 186
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık mıknatısı.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

mīl çekdi:

1. **mīl çekdi:***-di*
Kaside 19
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Cezalandırmak maksadıyla bir kimsenin gözlerini kızgın bir mille kör etmek.

Geh Süheylüñ çeşmine tarf-ı sinānuñ çekdi mīl
Geh hilālüñ ḳaşına pīç-i kemendüñ şaldı çīn

milk:

1. **milkini:***-i, -n, -i*
Gazel 283
Mısra: **11**
Bir hükümdar veya devletin hüküm ve idaresi altında bulunan toprakların tamamı; memleket, ülke.

Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

milket:

1. **milketüñ:***-üñ*
Gazel 46
Mısra: **10**
Bir hükümdar veya devletin hüküm ve idaresi altında bulunan

toprakların tamamı; memleket, ülke.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

2. **milketi:**-*i*
Gazel 97
Mısra: **4**
Bir hükümdar veya devletin hüküm ve idaresi altında bulunan toprakların tamamı; memleket, ülke.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

3. **milketi:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **93**
Bir hükümdar veya devletin hüküm ve idaresi altında bulunan toprakların tamamı; memleket, ülke.

Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

milket-i dünyā:

1. **milket-i dünyā:**
Kaside 6
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ülkesi.

Kem çākerinüñ manşıbıdur maşrıḳ u maġrib
Kemter ḳulınuñ baḫşişidür milket-i dünyā

milket-i islāmı:

1. **milket-i islāmı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
İslam ülkesi.

Cemāli mülkini tīġıyla ṭutdı ġamzeleri
Nite ki milket-i İslāmı Şāh-ı ferruḫ-yeng

milk-i cihān mülūkine:

1. **milk-i cihān mülūkine:**-*i, -n, -e*
Terkib-bend 1
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ülkesinin hükümdarları.

Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

milk-i cihānda:

1. **milk-i cihānda:**-*da*
Kaside 8
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ülkesi.

ʿAdlüñ güninde ḳoşmasa nā-maḥrem ile baş
Milk-i cihānda olmaz idi sengsār laʿl

milk-i fenāda:

1. **milk-i fenāda:**-*da*
Terkib-bend 1
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk ülkesi.

Milk-i fenāda mūcib-i emn ü amān idi
Dār-ı beḳāda cümle belādan emīn ola

milk-i hindūstān:

1. **milk-i hindūstān:**
Gazel 153
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hindistan ülkesi, Hindistan memleketi.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

mīm:

1. **mīmdür:**-*+dür*
Gazel 34
Mısra: **6**
Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi II sevgilinin mim harfi gibi küçücük olan ağzı.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

2. **mīmde:**-*de*
Gazel 137
Mısra: **4**
Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi II sevgilinin mim harfi gibi küçücük olan ağzı.

Belürdi ḫoḳḳa-i laʿlüñde dür dişüñ şanasın
Görindi mīmde yāḳūt şīvesiyle beyāż

miʿmār:

1. **miʿmāruñ:**-*uñ*
Gazel 81
Mısra: **1**
Imar eden kimse.II sevgili.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

2. **miʿmār:**
Kaside 2
Mısra: **20**
İmar eden, yapan.

Ya ʿālem-i dil ü cān yapmaġ içün olmışdur
Binā-yı ʿāleme miʿmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

3. **miʿmār:**
Kaside 6
Mısra: **33**
İmar eden, yapan.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

mīnā:

1. **mīnāya:**-*ya*
Kaside 19
Mısra: **8**
Şişe.

Laʿl ü yāḳūt aşdı mercāna dıraḫt-ı erġavān
Dürr ü gevher daḳdı mīnāya nihāl-i yāsemīn

minber:

1. **minber:**
Kaside 7
Mısra: **96**
Camilerde hutbe okunan merdivenli, yüksekçe yer.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb

Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur
minber güneş

2. **minberde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **95**
Camilerde hutbe okunan merdivenli, yüksekçe yer.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur
minber güneş

minber-i gerdūnda:

1. **minber-i gerdūnda:**-*da*
Kaside 25
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Felek minberi.

Ḫuṭbe-i medḥ oḳıdıysa devletüñe nʾola kim
Minber-i gerdūnda dikdi rāyet-i nūrānī ʿīd

minber-i saʿādetde:

1. **minber-i saʿādetde:**-*de*
Kaside 21
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk minberi.

Oḳınan minber-i saʿādetde
Ḫuṭbe-i Bāyezīd Ḫān bulduñ

minber-i şāh:

1. **minber-i şāḫ:**
Gazel 70
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sultanın (sevgilinin) kürsüsü.

Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḥüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāḫ altına düşmiş yatur evrāḳdur

minḳār:

1. **minḳārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **76**
Kuş gagası.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

minke emān mineʾr-ridā:

1. **minke emān mineʾr-ridā:**
Kaside 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Düşkün olana yardım sendendir.

Enteʾl-kerīmün minke recāʾli-mürted
Enteʾl-emīnün minke emān mineʾr-ridā

minke recāʾli-mürted:

1. **minke recāʾli-mürted:**
Kaside 1
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Dinden çıkanın ümidi sendedir.

Enteʾl-kerīmün minke recāʾli-mürted
Enteʾl-emīnün minke emān mineʾr-ridā

minnet:

1. **minnet:**
Gazel 156
Mısra: **3**
Yapılan bir iyiliği başa kakma.

Yüzüme güldügüñe minnet itme
Ki bu ḫāṣṣıyyetidür zaʿferānuñ

2. **minnet:**
Nazm 2
Mısra: **1**
Şükür, hamd.

Sipās Allāha minnet Ẕüʾl-celāle
Oturduñ kürsī-i ʿizz ü celāle

mīr:

1. **mīr:**
Gazel 222
Mısra: **6**
Emir, komutan; padişah, hükümdar II Sevgili.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

miʿrāc itmege:

1. **miʿrāc itmege:**-*mek, -e*
Gazel 94
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yükselmek.

Ṭañ mıdur Yaʿḳūb-ı dil añmazsa Yūsuf ḥüsnini
Kʾāsumān-ı cāna miʿrāc itmege ʿĪsā yiter

miʿrāc-ı ḳurbe:

1. **miʿrāc-ı ḳurbe:**-*e*
Mesnevi 3
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Yakınlık miracı.

Cihān maḫrecinden ḫurūc eyledüñ
Ki miʿrāc-ı ḳurbe ʿurūc eyledüñ

mirʾāt-ı çarḫda:

1. **mirʾāt-ı çarḫda:**-*da*
Gazel 338
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Felek aynası.

Mirʾāt-ı çarḫda ruḫ u zülfüñ miṣālidür
Şām-ı siyāh-kāse vü ṣubḥ-ı sipīd-pey

mirʾāt-ı müẕehheb:

1. **mirʾāt-ı müẕehheb:**
Kaside 6
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Altın ayna.

Mirʾāt-ı müẕehheb aṣar altun resen ile
Ḫurşīd kʾola levḥa-i zerrīnüñe hemtā

mirḳāt:

1. **mirḳātuña:**-*uñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **11**
Yukarı çıkılacak alet, merdiven.

Mirḳātuña bir pāye yedi çarḫ-ı muṭabbaḳ
Eyvānuña bir ṭāḳ ṭoḳuz ḳubbe-i ʿuzmā

misāl:

1. **miṣālidür:**-*i, -dür*
Gazel 338
Mısra: **7**
Gibi, benzer.

Mirʾāt-ı çarḫda ruḫ u zülfüñ miṣālidür

Şām-ı siyāh-kāse vü ṣubḥ-ı sipīd-pey

2. **miṯāli:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **71**
Benzer, gibi.

Rengīn sözüm miṯāli ṣuya düşse fīʾl-meṯel
Olurdı ḫāṣṣıyyetde mey-i ḫoş-güvār āb

3. **miṯāl:**
Kaside 32
Mısra: **36**
Benzer, eş.

Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miṯāl çünki hemān

4. **miṯālini:**-*i, -n, -i*
Kaside 32
Mısra: **26**
Benzer, eş.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān miṯālini eyler bu çāder içre ʿayān

5. **miṯāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **18**
Benzer, eş.

Ol bir vücūddur kʾanı mirʾāt idindi Ḥaḳ
ʿĀlemde bulınur mı miṯāli Muḥammedüñ

6. **miṯāl:**
Gazel 34
Mısra: **3**
Benzer.

Nice miṯāl göstere āyīne-i felek
Ol nev-ʿarūs-ı ḥüsne ki miṯli ʿadīmdür

7. **miṯāl:**
Gazel 204
Mısra: **5**
(Ar.) Örnek, numûne II. Benzer, gibi, mânend.

Zülfüñ ḥikāyetini göñülde miṯāl idüp
Ġam ḳıṣṣasını levḥ-i perīşāna yazmışam

misāl-i lālesitān:

1. **miṯāl-i lālesitān:**
Kaside 20
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Lâlelik, lâle bahçesine dönmüş gibi.

Götürdi miġfer-i ḫūnīn-i ḫaṣmı nīzelerüñ
Miṯāl-i lālesitān oldı rūy-ı ṣaff-ı ḳıtāl

misālin:

1. **miṯālin:**-*in*
Gazel 260
Mısra: **14**
Gibi, benzer şekilde.

Çeşm-i Aḥmed ḫˇābda cennet görürse ṭañ degül
ʿĀlem-i ḥüsnüñ miṯālin seyr ider cānān her gice

misk:

1. **misk:**
Kaside 11
Mısra: **12**
Misk, güzel koku.

El uzatmış zülfine yāruñ ṣabā meşşāṭa-vār
Şānesin misk itdi yek-ser kākül-i müşkīn-i dost

2. **misk:**
Gazel 24
Mısra: **12**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden ṣaçdıġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

3. **misk:**
Gazel 60
Mısra: **6**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Sünbülüñden ṣanemā şemme-i būy almaġ içün
Misk sevdāya düşüp külbe-i ʿaṭṭāra gider

4. **misk:**
Gazel 149
Mısra: **2**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
Misk gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek

5. **miske:**-*e*
Gazel 206
Mısra: **1**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm
Key perīşān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

6. **misk:**
Gazel 227
Mısra: **7**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

7. **miske:**-*e*
Gazel 270
Mısra: **15**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Ṣatıldıġında Yūsuf dartıldı gerçi miske
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

8. **miske:**-*e*
Gazel 283
Mısra: **9**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Zülfüñe öykündügin ʿanber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

9. **misk:**
Gazel 312
Mısra: **12**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-gūnı ey ḳamer günden
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

10. **misk:**
Kaside 19
Mısra: **28**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Ceẕbe-i zencīr-i zülfüñden çün abdāl oldılar
Ṣaçların uzatdı sünbül misk geydi postīn

11. **misk:**
Kaside 26
Mısra: **22**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

12. **misk:**
Kaside 29
Mısra: **12**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḫāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

13. **misk:**
Kaside 31
Mısra: **25**
Güzel, hoş koku.

Şol deñlü şaçar misk uvaġın ceybine reyḥān
Kim nesme-i ʿanberle ṭolar dāmen-i ṣaḥrā

14. **misk:**
Gazel 270
Mısra: **6**
Ar. Misk, güzel koku.

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

15. **misk:**
Gazel 351
Mısra: **2**
Ar. Misk, güzel koku.

Ḳılur zülfi muʿaṭṭar dest-māli
Ṭolar misk ile ʿanber dest-māli

misk ü ʿanber:

1. **misk ü ʿanber:**
Kaside 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Misk ve amber.

Āh kim bu ḫaṭ mıdur yā sāye-i zülf-i nigār
Yoḫsa dökmiş misk ü ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

misk ü ʿanberden:

1. **misk ü ʿanberden:**-*den*
Kaside 19
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Misk ve anber kokuları.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

miskāl:

1. **miṣḳāl:**
Kaside 20
Mısra: **12**
Yirmi dört kırat değerinde bir ağırlık ölçüsü birimi. II Pek az miktar.

Felek ṣaḥīfe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa
Zemīn terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl

misk-bū:

1. **misk-būdur:**-*dur*
Gazel 230
Mısra: **10**
Mis kokulu.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla misk-būdur nʾeylesün

misk-i çīn:

1. **misk-i çīn:**
Gazel 129
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çin miski || Sevgilinin siyah zülüfleri.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārıżı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

2. **misk-i çīn:**
Gazel 315
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çin miski || Sevgilinin siyah zülüfleri.

Ne miskīn oldı Aḥmed zülfüñ ile
Ki misk-i Çīn aña dem-beste düşdi

misk-i ḫıṭādan:

1. **misk-i ḫıṭādan:**-*dan*
Gazel 124
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hitay miski.

Bāġ-ı ḫüsnüñde serā-perdesine sünbülüñüñ
Güẕer itdükce ṣabā misk-i Ḫıṭādan geçmez

misk-i ḫıṭānuñ:

1. **misk-i ḫıṭānuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 30
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hitay miski.

Ḳan olduġı budur cigeri misk-i Ḫıṭānuñ
Öykündi ser-i zülfüñe oldı yüzi esved

misk-i hotan:

1. **misk-i ḫotan:**
Gazel 228
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hotan bölgesinin misk kokusu.

Zülf ü ḫālüñ ṣıfatından çü ḫaber virdi ṣabā
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

misk-i hotandan:

1. **misk-i ḫotandan:**-*dan*
Gazel 8
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hotan bölgesinin misk kokusu.

Ter ʿanber ile laʿline mühr urdı ḫaṭṭı kim
Cām-ı raḥīḳa misk-i Ḫotandan ḫitām ola

misk-i hotandur:

1. **misk-i ḫotandur:**
Kaside 19
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Hotan diyarının misk kokusu.

Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

misk-i ter:

1. **misk-i ter:**
Gazel 18
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Taze misk.

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden
Zīrā ki ḫarīr içre olur misk-i ter ey dost

misk-i terden:

1. **misk-i terden:**-*den*
Gazel 45
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Taze misk.

Aşmaġa cānını ḫusrevlerüñ ol şīrīn-leb
Misk-i terden ruḫı gülgūnına fitrāk eyler

misk-i teri:

1. **misk-i teri:**-*i*
Gazel 270
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Taze misk.

Geh misk-i teri ḫūşe ḳılur şāh-ı çenāra
Geh ġāliye gīsū düzedür serv-i revāna

misk-i terle:

1. **misk-i terle:**-*le*
Gazel 85
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Taze misk.

Āsitānuña āsitīnüñden
Ṣaçılur misk-i terle ʿanberler

miskīn:

1. **miskīn:**
Gazel 124
Mısra: **6**
1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.

Raḳṣ uram ḫaşrde mihrüñle görenler diyeler
Miskīn ölür dirilür daḫı hevādan geçmez

2. **miskīndür:**-*dür*
Gazel 145
Mısra: **6**
1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.

Ġonca aġzuña ḳanda öyküne kim
Ġonca miskīndür aġzı var dili yoḳ

3. **miskīn:**
Kaside 12
Mısra: **70**
1. Zavallı, aciz. 2. Hiçbir şeye sahip olmayan.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

4. **miskīnler:**-*ler*
Gazel 75
Mısra: **2**
Âciz, zavallı ǁ âşık ǁ saç bağlamında misk kokulu.

El ursam ser-i zülfüñe dil ü cān dökilür
Nice miskīnler ayaġuña perīşān dökilür

5. **miskīni:**
Gazel 326
Mısra: **2**
Âciz, zavallı ǁ âşık ǁ saç bağlamında misk kokulu.

Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni
Ayaġa şalma yazuḳdur şehā bir iki miskīni

6. **miskīn:**
Gazel 254
Mısra: **13**
Misk kokulu.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

7. **miskīn:**
Gazel 306
Mısra: **10**
Misk kokulu II Saç.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

8. **miskīni:**-*i*
Gazel 221
Mısra: **8**
Zavallı II Misk kokulu.

Şām-ı zülfüñ Mıṣr-ı ḫüsnüñden çevürdiyse yüzin
Aşma ol miskīni kim yañlış döner Baġdāddan

9. **miskīni:**-*i*
Gazel 231
Mısra: **4**
Zavallı II Misk kokulu.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile

Miskīni ṭap ṣal ayaġa ṣol bir ḫaṭā içün

10. **miskīn:**
Gazel 68
Mısra: **6**
Misk renkli, simsiyah II Misk gibi güzel kokan.

Ḫūşe-i bāġ-ı İrem mi zülfüñ ey ʿunnāb-leb
Yā aşılmış şāmda miskīn ʿineb āvengidür

11. **miskīn:**
Gazel 326
Mısra: **14**
Âciz, zavallı ‖ âşık.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

12. **miskīn:**
Gazel 227
Mısra: **1**
Aciz, zavallı II aşığın gönlü. Tanıkta sevgilinin misk kokulu saçı ile aşığın gönlü arasında ilişki kurulmuştur.

Miskīn göñül sevdādadur ṣol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

13. **miskīnüñ:**-*üñ*
Gazel 104
Mısra: **12**
Aciz, kimsesiz II âşık.

Öykünen ruḫsāruña nesrīn idi bühtān idüp
Lāle miskīnüñ dutup nā-ḫaḳ cenānın yaḳdılar

14. **miskīne:**-*e*
Gazel 178
Mısra: **10**
Aciz, kimsesiz II âşık.

Geh hevā-yı ḳadd olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miskīne dāyim bir belā eksük degül

15. **miskīne:**-*e*
Gazel 246
Mısra: **22**
Aciz, kimsesiz II âşık.

Ḫaddüñe öykündi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḫaḳ yire bühtān olmasun

16. **miskīn:**
Gazel 315
Mısra: **11**
Aciz, zavallı II âşık II misk kokulu.

Ne miskīn oldı Aḥmed zülfüñ ile
Ki misk-i Çīn aña dem-beste düşdi

17. **miskīndür:**-*dür*
Gazel 253
Mısra: **2**
Misk kokulu, güzel kokuya sahip olan.

ʿİẕāruñ şevḳı ile giryān olur şu Şaçuñ sevdāsı ile miskīndür āhū

18. **miskīn:**
Gazel 263
Mısra: **4**
Misk kokulu, güzel kokuya sahip olan.

Ne sünbüldür şaçuñ kim sāyesinde
Biter miskīn giyāhlar tāze tāze

19. **miskīn:**
Mesnevi 4
Mısra: **40**
Misk kokulu, güzel kokuya sahip olan.

Yaḫod şaḳınduġından ḫüsn bāġın Aşar miskīn resenler ḫaṭṭ zāġın

20. **miskīn:**
Gazel 91
Mısra: **8**
1) Aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz. 2) Dertli, mahzun. 3) Tevazu ifadesi bildiren fakir, bendeniz gibi sıfat.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

21. **miskīn:**
Gazel 14
Mısra: **5**
Misk gibi güzel kokan. Misk renkli, simsiyah.

Çözse miskīn dāmen-i zülfin ʿarūs-ı ḫüsn-i dost
Ḳalmaya bir nāfe-i Çīnüñ girībānı dürüst

22. **miskīn:**
Mesnevi 3
Mısra: **159**
Misk gibi güzel kokan. Misk renkli, simsiyah.

Şeb-i ḳadre döndi bu miskīn raḳam
Sücūd itse ṭañ mı dıraḫt-ı ḳalem

23. **miskīn:**
Gazel 102
Mısra: **4**
(Ar.) Aşırı derecede tembel, uyuşuk, mıymıntı (kimse).

Āh kim ol cāme-i ḫʷāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

24. **miskīn:**
Gazel 24
Mısra: **1**
1- Misk kokulu. 2- Misk gibi siyah renkli.

Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı sevdāyī-mizāc
Ey müferriḥ-leb buyur şehd-i şifāñ ile ʿilāc

25. **miskīn:**
Gazel 271
Mısra: **5**
1- Misk kokulu. 2- Misk gibi siyah renkli.

Nigārā bāġ-ı cennetde yā miskīn ḫūşedür zülfüñ
Ya ʿanberden ḫamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

26. **miskīn:**
Gazel 283
Mısra: **10**
1- Misk kokulu. 2- Misk gibi siyah renkli.

Zülfüñe öykündügin ʿanber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

27. **miskīn:**
Müfret 18

Mısra: **2**
1- Misk kokulu. 2- Misk gibi siyah renkli.

Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫaṭṭ-ı yār
Gelmeden bir söz çıḳardılar bu miskīn üstine

miskīn-dem:

1. **miskīn-dem:**
Kaside 9
Mısra: **55**
Misk kokulu nefes.

Miskīn-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

miskīnlik:

1. **miskīnlik:**
Gazel 166
Mısra: **5**
1.Acizlik ,muhtaçlık , tembellik 2.misk kokulu olmak .

Miskīnlik itmeseydi şaçı bāġbānına
Girmezdi bāġa beñleri hindūsı Ḳāsımuñ

2. **miskīnlik:**
Gazel 308
Mısra: **5**
Acizlik, muhtaçlık.

Dil ḫayālin çü der-āġūş ide miskīnlik ile
Cān ayaġına düşer zülf-i perīşānı gibi

miskīnlüg:

1. **miskīnlüge:**-*e*
Kaside 29
Mısra: **91**
Acizlik, fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık.

Eksüklügini bildi ve miskīnlüge geldi
Gūşına yapışdı ider aʿẕārı benefşe

misl:

1. **mişli:**-*i*
Gazel 34
Mısra: **4**
Ar. Benzer, eş.

Nice miṣāl göstere āyīne-i felek
Ol nev-ʿarūs-ı ḥüsne ki miṣli ʿadīmdür

2. **mişlin:**-*i, -n*
Terci-bend 1
Mısra: **19**
Ar. Benzer, eş.

Çeşm-i zamāne miṣlin anuñ görmemek içün
Düşmezdi yir yüzine ẓilāli Muḥammedüñ

mışr:

1. **mışr:**
Gazel 175
Mısra: **8**
Mısır ülkesi.

Kaʿbe yüzüñ fürḳatinden cāmesin itmiş siyāh
Mışr kūyuñ ḥasretinden eşkini eyledi Nīl

2. **mışr:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **27**
A. Mısır, ülke adı.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir fażl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

3. **mışr:**
Nazm 29
Mısra: **4**
A. Mısır, ülke adı.

Lebi Şīrāzī ḥalvādur şatarsa
Deger Mışr u Buḫārā vü Semerḳand

4. **mışrınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 118
Mısra: **6**
Mısır. || Divan şiirinde Mısır'dan sıkça söz edilir.Yusuf ile Züleyha'nın maceraları burada geçmiştir. Nil nehri Mısır'a hayat vermektedir. Yusuf peygamberin güzelliğini telmihen sevgilinin yüzü Mısır'a, kendisi de sultana benzetilir.

Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh
Kim melāḥat Mışrınuñ taḫtında sulṭāndur henüz

mışr-ı çemende:

1. **mışr-ı çemende:**-*de*
Kaside 19
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Çimen ülkesi, Mısır'ı.

Yūsuf-ı gül şevḳı uş Mışr-ı çemende eyledi
Pīr-i dünyāyı Zelīḫā-veş cevān-ı nāzenīn

2. **mışr-ı çemende:**-*de*
Kaside 31
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Çimen ülkesi, Mısır'ı.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mışr-ı çemende
Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

mışr-ı dile:

1. **mışr-ı dile:**-*e*
Gazel 82
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönül Mısır'ı; aşığın gönlü.

Ġam degül bende iseñ Mışr-ı dile sulṭānsın
Bir ʿazīzüñ ḳulıdur Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mışr

mışr-ı feżāyil:

1. **mışr-ı feżāyil:**
Kaside 10
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Faziletlerin Mısır'ı.

Nīl-i nevāli ẓihnümi Mışr-ı feżāyil ideli
Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fināsı göñlümüñ

2. **mışr-ı feżāyil:**
Kaside 30
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Faziletlerin Mısır'ı.

Nīl-i nevāli ẓihnümi Mışr-ı feżāyil ideli

Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fenāsı göñlümüñ

mışr-ı ḥüsnine:

1. **mışr-ı ḥüsnine:***-i, -n, -e*
Gazel 40
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.

Ḫāli Mışr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur ey ṣabā
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

mışr-ı ḥüsnüñ:

1. **mışr-ı ḥüsnüñ:***-üñ*
Gazel 82
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliği Mısır'ı. || Divan şiirinde Mısır'dan sıkça söz edilir.Yusuf ile Züleyha'nın maceraları burada geçmiştir.Nil nehri Mısır'a hayat vermektedir.Yusuf peygamberin güzelliğini telmihen sevgilinin yüzü Mısır'a, kendisi de sultana benzetilir.

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳı ey Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mışr
Utanur şehd-i lebüñden şekeristān-ı Mışr

2. **mışr-ı ḥüsnüñ:***-üñ*
Gazel 138
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliği Mısır'ı. || Divan şiirinde Mısır'dan sıkça söz edilir.Yusuf ile Züleyha'nın maceraları burada geçmiştir.Nil nehri Mısır'a hayat vermektedir.Yusuf peygamberin güzelliğini telmihen sevgilinin yüzü Mısır'a, kendisi de sultana benzetilir.

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥasretinden her dem ey Yūsuf-cemāl
Nīl-i çeşmümden döker Baġdād göñlüm Rūma Şaṭ

3. **mışr-ı ḥüsnüñ:***-üñ*
Gazel 161
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliği Mısır'ı. || Divan şiirinde Mısır'dan sıkça söz edilir.Yusuf ile Züleyha'nın maceraları burada geçmiştir.Nil nehri Mısır'a hayat vermektedir.Yusuf peygamberin güzelliğini telmihen sevgilinin yüzü Mısır'a, kendisi de sultana benzetilir.

Mışr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı ṯānī müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

mışr-ı ḥüsnüñde:

1. **mışr-ı ḥüsnüñde:***-üñ, -de*
Gazel 82
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.

Eyledi ʿışḳ Züleyḫāsı bu cān Yūsufına
Mışr-ı ḥüsnüñde zenaḫdānuñı zindān-ı Mışr

mışr-ı ḥüsnüñden:

1. **mışr-ı ḥüsnüñden:***-üñ, -den*
Gazel 221
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ülkesi, güzellik Mısr'ı.

Şām-ı zülfüñ Mışr-ı ḥüsnüñden çevürdiyse yüzin
Aşma ol miskīni kim yañlış döner Baġdāddan

mışr-ı vücūduñda:

1. **mışr-ı vücūduñda:***-uñ, -da*
Terkib-bend 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Vücut, varlık Mısır'ı.

Cān-ı ʿazīze Mışr-ı vücūduñda rūzigār
Şerbet yirine şunduġı zehr-i fenā imiş

mıştar:

1. **mıştar:**
Kaside 11
Mısra: **68**
Satır resmetmeye mahsus mukavva âlet. İplikler gerilerek yapılır ve üzerine konulan kâğıda basarak el gezdirildiğinde ipliklerin bırakacağı iz sayfa satırlarını gösterir.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mıstar kākül-i müşkīn-i dost

mıştar çekdi:

1. **mıştar çekdi:**
Kaside 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çizgiler üzerinde düzgün yazı yazılmasını sağlayan âleti kullanmak.

Muṭribüñ gülgūn yüzinde perde-i evtār-ı çeng
Çekdi mıştar ṣafḥa-i ḫurşīd ü mehtāb üstine

mıştar çeker:

1. **mıştar çeker:***-er*
Kaside 7
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **-**
Çizgiler üzerinde düzgün yazı yazılmasını sağlayan âleti kullanmak.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın ṣanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mıstar güneş

2. **mıştar çeker:***-er*
Kaside 7
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **-**
Çizgiler üzerinde düzgün yazı yazılmasını sağlayan âleti kullanmak.

Yazsun āṣārı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mıstar güneş

mʾit:

1. **mʾitdüñ:***-dü, -ñ*
Gazel 153
Mısra: **9**
Mi etmek.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül ṣarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

mīve:

1. **mīveleri:**-*ler, -i*
Gazel 32
Mısra: **2**
Far. Meyve, yemiş.

Oldı ṭurunc-ı ġabġabuñ ey sīm-ber leẕīẕ
Olmaz bihişt mīveleri bu ḳadar leẕīẕ

2. **mīve:**
Gazel 162
Mısra: **7**
Far. Meyve, yemiş.

Bostān-ı viṣālinden eger mīve ṣatarsa
Biñ cāna ucuzdur lebi ḫurmāsı ʿAlīnüñ

3. **mīve:**
Gazel 245
Mısra: **1**
Far. Meyve, yemiş.

Nāzdan mīve getürmiş bir gümüş şimşādsın
Berg-i şīveyle bezenmişsin anuñʾçün şādsın

4. **mīvesi:**-*(s)i*
Kaside 30
Mısra: **17**
Meyve. II semere, mahsul.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẕmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı gönlümüñ

mīve-i bostān-ı kerem:

1. **mīve-i bostān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik bahçesinin meyvesi.

Yine cūduñla biter verd-i gülistān-ı ʿaṭā
Yine sözüñle olur mīve-i bostān-ı kerem

mīve-i cān:

1. **mīve-i cān:**
Gazel 40
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Can meyvesi.

Bāġ-ı ḥüsnüñ āb-ı ḥayvānla ṣuvarulduġı-yʾçün
Dīvlerdür bāġbānı mīve-i cān andadur

mīve-i vaṣlın:

1. **mīve-i vaṣlın:**-*ın*
Gazel 141
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma meyvesi.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey göñül
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

miyān:

1. **miyānuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 138
Mısra: **5**
Bel. II Sevgilinin ince beli.

Ḫayr umarsa dil miyānuñdan maḥaldür dilberā
Çünki peyġamber didi ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ

2. **miyānuñla:**-*un, -la*
Gazel 230
Mısra: **15**
Bel. II Sevgilinin ince beli.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur nʾeylesün

3. **miyānuñla:**-*un, -la*
Gazel 272
Mısra: **13**
Bel. II Sevgilinin ince beli.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur çāre ne

4. **miyānuñla:**-*un, -la*
Gazel 283
Mısra: **5**
Bel. II Sevgilinin ince beli.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫʿāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

5. **miyānuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 286
Mısra: **11**
Bel. II Sevgilinin ince beli.

Gelmez kināra hīç miyānuñ ḫayāl ile
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

miʿyār:

1. **miʿyārına:**-*ı, -na*
Kaside 6
Mısra: **103**
Herkes tarafından kabul edilmiş, yerleşmiş prensip, ölçü, kıstas.

Bir ḥabbe durur himmeti miʿyārına nüh-çarḫ
Bir ḳaṭre durur cūdı yeminde yedi deryā

mīzāb:

1. **mīzāb:**
Gazel 115
Mısra: **12**
Oluk, Kabe'nin damında bulunan ve mîzab-ı rahmet olarak da bilinen altın oluk.

Göz ü göñlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

2. **mīzāb:**
Gazel 36
Mısra: **12**
Oluk, su yolu. II Âşığın göz pınarları.

Kaʿbe-i kūyuñ ḫayālinde bu çeşm-i laʿl-bār
Beyt-i maʿmūr üstine yāḳūtdan mīzāb olur

3. **mīzāb:**
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Oluk, su yolu. II Âşığın göz pınarları.

Göñlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe göñlüme mīzāb göz

mizāc:

1. **mizācında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 3
Mısra: **11**
Tabiat, huy, mizaç.

Āb u gilden çü mizācında eşer yoḳ bularuñ
Ne-yʾle yoġrıldı ʿaceb ṭīneti dervīşlerüñ

mīzān:

1. **mīzānın:**-*ın*
Gazel 296
Mısra: **16**
Terazi.

Hüsn her bir cārihümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḥüsnüñ keşreti

mīzān-ı kerem:

1. **mīzān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik terazisi, ölçüsü.

Ehl-i faẕluñ bilinür ḳadri senüñ ḳapuñda
Ḥażretüñ alsa eline yine mīzān-ı kerem

mʾol:

1. **mʾoldı:**-*dı*
Gazel 63
Mısra: **13**
"mi" soru edatı ile "ol-" yardımcı fiilinin vezin gereği birleştirilmiş şekli.

Ol serv-i hevā-baḫşa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

mʾolur:

1. **mʾolur:**
Gazel 92
Mısra: **5**
Mi olur.

Dostlar böyle mʾolur dostuluġuñ ḳāʿidesi
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

2. **mʾolur:**
Gazel 132
Mısra: **14**
Mi olur.

Mecmūʿ-ı diller mecmaʿı zülfüñdür anı çözse bād
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mʾolur andan perīşān olmamış

3. **mʾolur:**
Gazel 319
Mısra: **2**
Mi olur.

Yaraladuñ yüregümi yār hey
Yār ile yār öyle mʾolur var hey

mū:

1. **mū:**
Gazel 322
Mısra: **7**
Kıl ll saç teli ya da ayva tüyü.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

2. **mūdur:**-*dur*
Gazel 230
Mısra: **16**
Kıl II. Saç teli.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur nʾeylesün

3. **mūdur:**-*dur*
Gazel 272
Mısra: **14**
Tüy, kıl, saç teli.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur çāre ne

4. **mū:**
Gazel 337
Mısra: **10**
(Sevgilinin) saç teli.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

muʿabbir:

1. **muʿabbir:**
Gazel 130
Mısra: **5**
Rüya tabir eden.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

muʿallāḳ ura:

1. **muʿallāḳ ura:**
Gazel 167
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Boşlukta, havada durmak; yukarı, göğe doğru kalkmak.

Muʿallāḳ ura feraḥdan eyā kemān-ebrū
Kebūter-i dile ġamzeñden irişürse ḫadeng

muʿallim:

1. **muʿallimi:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **13**
Öğretmen, hoca.

Kevneynüñ evveli şeḳaleynüñ muʿallimi
Sulṭān-ı şerʿ ü ḥācib-i dergāh-ı kibriyā

muʿanber:

1. **muʿanber:**
Gazel 147
Mısra: **17**
(Ar.) Amber kokulu.

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

2. **muʿanber:**
Gazel 235
Mısra: **7**
(Ar.) Amber kokulu.

Bugün meydān-ı ḥüsninde muʿanber tāziyāneyle
Geçürdi zülfi şeb-dīzin nigār ol ḫadd-i gül-gündan

3. **muʿanber:**
Kaside 11
Mısra: **59**
(Ar.) Amber kokulu.

Şiʿrüñ içün bir muʿanber dilsitān mecmūʿadur
Şūret-i Çīnle muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

4. **muʿanber:**
Kaside 11
Mısra: **70**
(Ar.) Amber kokulu.

Defter-i medḥ ü s̲enānuñ örmege şīrāzesin
Rīsmān bükmiş muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

muʿaṭṭar:

1. **muʿaṭṭarsın:**-*sın*
Gazel 81
Mısra: **7**
Güzel kokulu (sevgilinin kokusunun aşığın hafızasında iz bırakması bağlamında).

Ḫāk-i dergāhı ḳoḫusından muʿaṭṭarsın yine
Ey meşām-ı cān bugün beñzer ki ʿaṭṭāruñ gelür

2. **muʿaṭṭar:**
Kaside 11
Mısra: **42**
Güzel kokulu.

Gerd-i rāhuñ ʿānberinden eylemişdür gül gibi
Cāmesin yāruñ muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

3. **muʿaṭṭar:**
Gazel 351
Mısra: **1**
Ar. Kokulanmış, güzel kokulu.

Ḳılur zülfi muʿaṭṭar dest-māli
Ṭolar misk ile ʿanber dest-māli

muʿaṭṭar eyleyen:

1. **muʿaṭṭar eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 199
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Cān dimāġın būy-ı zülfüñden muʿaṭṭar eyleyen
Çın seḥer bād-ı ṣabānuñ şānesidür dostum

muʿaṭṭar ide:

1. **muʿaṭṭar ide:**-*er*
Kaside 29
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Ḫulḳuñ güli dünyā çemenin ide muʿaṭṭar
Nice ki muʿaṭṭar ḳıla gülzārı benefşe

muʿaṭṭar ider:

1. **muʿaṭṭar ider:**-*er*
Gazel 230
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla misk-būdur nʾeylesün

2. **muʿaṭṭar ider:**-*er*
Gazel 272
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla müşk-būdur çāre ne

muʿaṭṭar itdi:

1. **muʿaṭṭar itdi:**-*di*
Kaside 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Gül yüzine ṣaçdı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost
İtdi cān bezmin muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

muʿaṭṭar itmege:

1. **muʿaṭṭar itmege:**-*me, -ge*
Kaside 10
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Micmer-i dil zamāneyi yine muʿaṭṭar itmege
Düzdi s̲enā buḫūrını ʿıṭr-güşāsı göñlümüñ

muʿaṭṭar itmek:

1. **muʿaṭṭar itmek:**-*mek*
Terci-bend 2
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Kokulandırmak, güzel kokmasını sağlamak, güzel kokularla doldurmak, ferahlık vermek.

Şāh bezmin muʿaṭṭar itmek içün
Yaḳdı micmer gibi ciger nergis

muʿaṭṭar ḳıla:

1. **muʿaṭṭar ḳıla:**-*a*
Kaside 29
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Kokulandırmak, güzel kokuya bürümek.

Ḫulḳuñ güli dünyā çemenin ide muʿaṭṭar
Nice ki muʿaṭṭar ḳıla gülzārı benefşe

muʿaṭṭar kılmaġa:

1. **muʿaṭṭar ḳılmaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 104
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kokulandırmak, güzel kokuya bürümek.

Dāmen-i dehri muʿaṭṭar ḳılmaġa enfās-ı ʿūd
Aḥmedʾüñ micmer gibi göynüklü cānın yaḳdılar

2. **muʿaṭṭar ḳılmaġa:**
Gazel 260
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kokulandırmak, güzel kokuya bürümek.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa
Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

muʿaṭṭar ola:

1. **muʿaṭṭar ola:**-*a*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Güzel kokulu olmak.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḫazenden göñül āyīnesi

muʿaṭṭar olmaġa:

1. **muʿaṭṭar olmaġa:**-*ma*
Kaside 9
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Güzel kokulu olmak.

Tā kim muʿaṭṭar olmaġa bāzār-ı kāyināt
ʿAṭṭār-ı bād-ı ṣubḥ-dem açar dükān-ı müşk

muʿaṭṭar olmazsa:

1. **muʿaṭṭar olmazsa:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Güzel kokulu olmak.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḫazenden göñül āyīnesi

muʿazzez:

1. **muʿazzez:**
Kaside 19
Mısra: **122**
Değerli, kıymetli, yüce.

Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿīd
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehīn

2. **muʿazzez:**
Kaside 25
Mısra: **17**
Değerli, kıymetli, yüce.

Anuñ içündür muʿazzez kim müyesser eyledi
Ṣubḥ-demden dest-būs-ı Ḥaẓret-i Sulṭānı ʿīd

muʿazzim:

1. **muʿazzimi:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **53**
Büyücü.

Dil yitügini bulmaġa çeşmüm muʿazzimi
Baḳdı ṣuya kim ide anı āşikār āb

mübāḥī:

1. **mübāḥī:**-*me*
Mesnevi 3
Mısra: **116**
İbâhî. Her şeyi mubah ve bütün haramları helâl sayma" anlamına gelen ibâha görüşünü benimseyip Bâtınıye vb. fırkalardan birine mensup kimse.

Müdām açma aġzuñ ṣurāḥī gibi
Ḥarāma yol itme mübāḥī gibi

mübārek:

1. **mübārek:**
Gazel 47
Mısra: **16**
Bereketli, uğurlu, mukaddes.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

2. **mübārek:**
Gazel 65
Mısra: **6**
Hayırlı, kutlu, mukaddes.

Nūr-ı ḥüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

3. **mübārek:**
Kaside 6
Mısra: **210**
1. Çok saygı değer, hürmete lâyık, muhterem. 2. Hayırlı, uğurlu, kutlu, mukaddes.

Bünyād-ı sarāyuña budur aḥsen-i tārīḫ
Kim ide mübārek ṭapuña ḫayy-ı tüvānā

mübāşir:

1. **mübāşirdür:**-*dür*
Kaside 6
Mısra: **34**
Devletçe bir işi yapmaya memur edilen ve icra yetkilisi de olan görevli.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

mū-be-mū:

1. **mū-be-mū:**
Gazel 240
Mısra: **3**
Büyük bir dikkatle, inceden inceye, bir bir.

Maḥşer-i zülfüñ ḥisābın mū-be-mū şerḥ eylemiş
Hey ḳıyāmet ḥālet-i nezʿinde zünnār isteyen

mübtelā:

1. **mübtelālar:**-*lar*
Gazel 263
Mısra: **18**
1. İptilâlı, düşkün, mâil. 2. Aşık.

Cemālüñ bāġınuñ şeftālūsinden Ḳo dirsün mübtelālar tāze tāze

2. **mübtelālaruñ:**-*lar, -ın*
Gazel 6
Mısra: **9**
Tutkun, âşık.

Maʿşūḳ ḫaṭṭıdur eceli mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince hā

3. **mübtelālara:**-*lar, -a*
Gazel 33
Mısra: **9**
Tutkun, âşık.

Hecrüñ cehenneminde yanan mübtelālara
Kūyuñ nesīmi bāġ-ı cināndan ḫaber virür

4. **mübtelāsın:**-*sın*
Gazel 206
Mısra: **26**
Düşkün, tutkun, âşık.

İçi yanduġından aġlar şemʿ-i meclis ḥālüme
Yār oda nʾiçün yaḳar ben mübtelāsın bilmedüm

5. **mübtelā:**
Gazel 76
Mısra: **4**
(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.

Düşmiş yüzine zülf-i perīşān u bī-ḳarār
Yā Rab kim ol da bencileyin mübtelā mıdur

6. **mübtelā:**
Gazel 119
Mısra: **5**
(Bir derde, bir hastalığa) tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.

Cān ʿāleminde derdüñ ile mübtelā iken
Ḫalḳ olmamışdı ʿāleme derd ü belā henüz

7. **mübtelādur:**-*dur*
Gazel 20
Mısra: **14**
Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün; âşık, tutkun.

Niʿmet bileli belāñı Aḥmed
Bālāñ ile mübtelādur ey dost

8. **mübtelā:**
Gazel 84
Mısra: **1**
Bir şeye kendini kaptırmış olan, tutulmuş, düşkün; âşık, tutkun.

Ḳıldum belā-yı ʿışḳ ile ben mübtelā sefer
Meşhūrdur ki ʿāşıḳa yā ṣabr u yā sefer

mübtelāsı olmazdı:

1. **mübtelāsı olmazdı:**-*maz, -idi*
Kaside 20
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Aşık, tutkun olmak.

ʿArūs-ı devletüñ olmazdı mübtelāsı bu ḫalḳ
Sevād-ı dergehüñ olmasa rūy-ı şevkete ḫāl

mubṭıl-i ḳavl-i ḥakīmdür:

1. **mubṭıl-i ḳavl-i ḥakīmdür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Filozof sözünü hükümsüz bırakan.

Ḥikmetde aġzı mubṭıl-i ḳavl-i ḥakīmdür
Kim manṭıḳında noḳṭa-i vehmī dü-nīmdür

mücellā:

1. **mücellā:**
Gazel 239
Mısra: **18**
Cilalı, parlak.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

2. **mucellā:**
Kaside 31
Mısra: **10**
Parlak.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mıṣr-ı çemende
Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

3. **mücellā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **23**
Cilalanmış, parlak, aydınlık. II Gönlün tertemiz oluşu, kalpte bir kötülük bulunmaması.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḫayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

mücellā ḳıldı:

1. **mücellā ḳıldı:**-*dı*
Gazel 7
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Parlatmak, cilalamak.

Seyl-āb yaşum irdi meger levḥ-i cemāle
Kim ḫaṭṭı ġubārından anı ḳıldı mücellā

2. **mücellā ḳıldı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Parlatmak, cilalamak.

Gök nakşı ʿayān oldı cihān āyīnesinde
Yir yüzini çün ḳıldı ṣabā yili mücellā

mücellā kılur:

1. **mücellā ḳılur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **-**
Parlatmak, cilalamak.

Bu yidi ṭabaḳ kāġıd-ı şeffāfını eflāk
Her ṣubḥ ḳılur mühre-i mihr ile mücellā

mücellā ola:

1. **mücellā ola:**-*a*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Cilalı, parlak olmak.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḫayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

mücellālan:

1. **mücellālanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 248
Mısra: **4**
Aydınlanmak, parlamak.

Refʿ ḳıl cānā cemāl-i dil-fürūzuñdan niḳāb
Gün yüzüñ āyīnesin görsün mücellālanmasun

mücib-i emn ü amān:

1. **mücib-i emn ü amān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Güven ve huzurun sebebi.

Milk-i fenāda mücib-i emn ü amān idi
Dār-ı beḳāda cümle belādan emīn ola

mücib-i ihtirāmumuzdur:

1. **mücib-i iḥtirāmumuzdur:**-*umuz, -dur*
Nazm 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Saygının sebebi, gereği.

Bū-bekre muḥibb durur dil ü cān
Kim mücib-i iḥtirāmumuzdur

mücib-i ʿizz ü vaḳārumdur:

1. **mücib-i ʿizz ü vaḳārumdur:**
Gazel 190
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şeref ve itibar sebebi.

Kūyına yüz sürmegi yā Rab baña erzānī ḳıl
Ol kerāmet mücib-i ʿizz ü vaḳārumdur benüm

mücib-i taḳlīl-i ʿaṭā:

1. **mücib-i taḳlīl-i ʿaṭā:**
Kıt'a 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İhsanın azalmasının sebebi.

Nʾiçün iflāsum ola mücib-i taḳlīl-i ʿaṭā
Nʾiçün iḫlāṣum ola bāʿiṣ-i ḥirmān-ı kerem

muʿciz:

1. **muʿcizi:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **57**
Olağanüstü, hârikulâde; kimsenin yapamayacağı şekilde olan, taklit edilemeyen.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḫüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

muʿcize-i ḫüsnüñi:

1. **muʿcize-i ḫüsnüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 30
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik mucizesi.

Göstermek içün muʿcize-i ḫüsnüñi rūşen
Şaḳḳuʾl-ḳamer itmiş durur engüşt-i Muḥammed

muʿciz-i ʿīsā:

1. **muʿciz-i ʿīsā:**
Kaside 31
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Hz. İsa'nın mucizesi.

Bir cām-ı revān-baḫş ile kim cürʿası anuñ
Keşf eyleye dil-mürdelere muʿciz-i ʿĪsā

muʿciz-nigār:

1. **muʿciz-nigār:**
Gazel 116
Mısra: **3**
Mucizevi nakış, resim.

Gözleri siḥr-āferīn ü lebleri muʿciz-nigār
Ġamzesi ʿābid-firīb ü ḫandesi ʿāşıḳ-güdāz

mücrim:

1. **mücrim:**
Mesnevi 3
Mısra: **85**
Suçlu, günahkar.

Eger mücrim olmasa ey Ẕüʾl-Celāl
Kime ʿafvuñ ideydi ʿarż-ı cemāl

2. **mücrim:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
Ar. Suçlu.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

müdām:

1. **müdām:**
Gazel 50
Mısra: **15**
(Ar.) Sürekli.

Yāḳūt-ı dür-feşānuña öykünmege müdām
Ġonca dehānı içre ʿaḳīḳ-i Yemen ṭutar

2. **müdām:**
Gazel 68
Mısra: **11**
(Ar.) Sürekli.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ şun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

3. **müdām:**
Gazel 111
Mısra: **1**
(Ar.) Sürekli.

Çeksün müdām nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
Kim geldi ḥüsn bezmine maḫmūr-ı ḫʷāb-ı nāz

4. **müdām:**
Gazel 161
Mısra: **13**
(Ar.) Sürekli.

Mışr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı ṯānī müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

5. **müdām:**
Gazel 176
Mısra: **11**
(Ar.) Sürekli.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

6. **müdām:**
Gazel 214
Mısra: **10**
(Ar.) Sürekli.

Lebi nişānını sırr ile ṣormaġa Aḥmed
Müdām cām-ı mey-i ḫoş-güvāra yalvaralum

7. **müdām:**
Gazel 220
Mısra: **8**
(Ar.) Sürekli.

Şemʿ gibi anuñ fırāḳından
Yanaram od u ṣu içinde müdām

8. **müdām:**
Gazel 336
Mısra: **7**
(Ar.) Sürekli.

Yiridür gitmese dilden leb-i meygūnı müdām
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

9. **müdām:**
Kaside 32
Mısra: **43**
(Ar.) Sürekli.

Müdām ʿayş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazīzdür mihmān

10. **müdām:**
Mesnevi 3
Mısra: **115**
Devamlı, sürekli.

Müdām açma aġzuñ ṣurāḥī gibi
Ḥarāma yol itme mübāḥī gibi

11. **müdāmı:**-*ı*
Kaside 31
Mısra: **65**
Daima, her zaman.

Bir ġonca-i nāzük-dil elinden ki müdāmı
Reşk ide yüzi gülşenine cennet-i meʾvā

12. **müdām:**
Gazel 32
Mısra: **18**
Daima, her zaman.

Ṣol deñlü zehr-i ḳahr içürür Aḥmedʾe felek
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger leẕīẕ

13. **müdām:**
Kaside 7
Mısra: **47**
Daima, her zaman.

Sensin ol kim şeh-nişīn-i bezm-gāhuñda müdām
Yā Süleymān taḫtıdur yā cām-ı İskender güneş

müdāvā ide:

1. **müdāvā ide:**-*e*
Terci-bend 1
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Deva aramak, tedavi etmek, şifaya kavuşturmak.

Ey nām-ı aʿẓamuñ der-i gencīne-i şifā
Dil derdine kim ide müdāvā senüñ gibi

müddeʿī:

1. **müddeʿī:**
Gazel 37
Mısra: **3**
Dava eden, iddia eyleyen, davacı.

Müddeʿī enfāsı gibi irdügin ider helāk
Tīr-i sermā kim kemān-ı çarḫdan pertāb olur

2. **müddeʿīnüñ:**-*n, -ün*
Gazel 38
Mısra: **28**
Dava eden, iddia eyleyen, davacı.

Tīr-i ġamzeñ añduġı-yʾçün Aḥmed-i dil-ḫasteye
Müddeʿīnüñ sözleri her biri bir peykān olur

3. **müddeʿī:**
Gazel 104
Mısra: **9**
Dava eden, iddia eyleyen, davacı.

Müddeʿī bizden nice nām u nişāndur ṣorduġuñ
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

4. **müddeʿī:**
Gazel 125
Mısra: **1**
Dava eden, iddia eyleyen, davacı.

Yanuñda müddeʿī ey cān yaraşmaz
Nedīmi ḥüsnüñüñ nā-dān yaraşmaz

5. **müddeʿīler:**-*ler*
Gazel 35
Mısra: **26**
Iddia eden, haksız yere bir şeyi ortaya koyan, iftiracı. II rakip.

Ḫārdan bir ḥavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿīler ṣoḥbetinde Aḥmedʾüñ dīvānıdur

6. **müddeʿīlerden:**-*ler, -den*
Gazel 128
Mısra: **9**
Iddia eden, haksız yere bir şeyi ortaya koyan, iftiracı. II rakip.

Müddeʿīlerden ṣaḳınsam şiʿrümi ʿayb itme kim
Şerbetüñ olmaz ṣafāsı üstine üşse meges

7. **müddeʿīler:**-*ler*
Gazel 188
Mısra: **3**
İddia eden II Sahte aşık, rakip.

Ḳo müddeʿīler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

8. **müddeʿī:**
Gazel 2
Mısra: **23**
İddia eden (kimse), davacı. II Yalancı, iftiracı rakip.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

9. **müddeʿī:**
Gazel 160
Mısra: **17**
İddia eden (kimse), davacı. II Yalancı, iftiracı rakip.

Aḥmedʾe inkār iderseñ ṭañ degül ey müddeʿī
Nūr-ı şemse münkir itmişdür seni aʿmālıġuñ

10. **müddeʿī:**
Gazel 242
Mısra: **13**
İddia eden (kimse), davacı. II Yalancı, iftiracı rakip.

Menʿ idermiş müddeʿī mihr-i ruḫından Aḥmedʾi
Göze göz īmāna ḳaṣd eyler mi şeyṭān olmayan

11. **müddeʿī:**
Gazel 282
Mısra: **13**
İddia eden (kimse), davacı. II Yalancı, iftiracı rakip.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

12. **müddeʿī:**
Gazel 287
Mısra: **1**
İddia eden (kimse), davacı. II Yalancı, iftiracı rakip.

Müddeʿī maḥrem olup meclis-i cānānumuza
Zehr-i ḳahrın içürür dehr bizüm cānumuza

13. **müddeʿī:**
Gazel 297
Mısra: **8**
İddia eden (kimse), davacı. II Yalancı, iftiracı rakip.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḥālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fīʾl-ḥāl anı

14. **müddeʿī:**
Gazel 335
Mısra: **9**
İddia eden (kimse), davacı. II Yalancı, iftiracı rakip.

Aḥmed ne ʿarż ide saña ḥālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

15. **müddeʿī:**
Müfret 48
Mısra: **1**
İddia eden (kimse), davacı. II Yalancı, iftiracı rakip.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

16. **müddeʿī:**
Nazm 38
Mısra: **3**
İddia eden (kimse), davacı. II Yalancı, iftiracı rakip.

Didüm müddeʿī gitdi dilber didi
Be-Tun u be-Ṭunca be-āb-ı siyāh

17. **müddeʿīye:***-y, -e*
Gazel 120
Mısra: **13**
İddia eden, yalancı, iftiracı; rakip.

Ġamzeñ naẓarı müddeʿīye düşse ne ṭañ kim
Sermest ü ḫarāb olana düşmek ʿaceb olmaz

18. **müddeʿī:**
Gazel 244
Mısra: **14**
İddia eden, yalancı, iftiracı; rakip.

Derd ü ġamdan Aḥmed igende şikāyet itme kim
Müddeʿī yüzin görelden sen aña muʿtādsın

19. **müddeʿī:**
Gazel 179
Mısra: **3**
İddia eden (kimse), davacı.

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

müdrec:

1. **müdrec:**
Terci-bend 1
Mısra: **81**
İçine konulmuş.

Şol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

müʾessir olmaya:

1. **müʾessir olmaya:**
Gazel 286
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Etkili olmak; insanın kalbine, ruhuna işlemek.

Zāhid ne bile meclis-i ʿışḳuñ edeblerin
Çünkim müʾessir olmaya ṣoḥbet ne fāyide

müferriḥ:

1. **müferriḥ:**
Kaside 25
Mısra: **35**
İç açıcı, ferahlatıcı, huzur verici.

ʿĪdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḫayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

2. **müferriḥ:**
Mesnevi 3
Mısra: **158**
İç açıcı, ferahlatıcı, huzur verici.

Neşāṭ-āver elfāẓı sāġar gibi
Müferriḥ maʿānīsi cevher gibi

3. **müferriḥ:**
Kıt'a 2
Mısra: **9**
Ferahlık veren, iç açıcı II güzel, hoşa giden.

Şekerden yig müferriḥ sözlerüñ var
Ki Aḥmed ʿaḳlını ḫayrān idersin

4. **müferriḥ:**
Gazel 2
Mısra: **5**
Ferahlık veren, iç açıcı.

Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabīb-i laʿl-i yār
Kim ırāḳdan baḳmaġ ile olmışam ḫayrān aña

5. **müferriḥiyle:***-iyle*
Müfret 2
Mısra: **1**
Ferahlık veren, iç açıcı.

Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın
Ṭur ey Mesīḥ-dem ki yaraşmaz maraż saña

6. **müferriḥine:***-i, -ne*
Kaside 8
Mısra: **101**
Ferahlık veren, iç açıcı; rahatlatıcı ilaç.

Ḫāk-i rehüñ müferriḥine beñzerem dimiş
Bāzār içinde bulmaġ içün iʿtibār laʿl

müferriḥ-i ḫāk-i derüñe:

1. **müferriḥ-i ḫāk-i derüñe:***-ü, -ñ, -e*
Kaside 9
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Kapı toprağının ferahlatıcı ilacı.

Maḫṣūṣdur müferriḥ-i ḫāk-i derüñe kim
Bir yerde vire ḫāṣıyet-i zaʿferānı müşk

müferriḥ-leb:

1. **müferriḥ-leb:**
Gazel 24
Mısra: **2**
"ferahlandıran dudaklı..." manasında sıfat.

Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı sevdāyī-mizāc
Ey müferriḥ-leb buyur şehd-i şifāñ ile ʿilāc

müflis-nevāz:

1. **müflis-nevāz:**
Gazel 292
Mısra: **12**
İflas edeni okşayan; ona iyilikte bulunan.

İḥtiyācum ḥadden aşmışdur viṣālüñ naḳdine
ʿĪd-i ḥüsnüñdür bugün müflis-nevāz ol ey ġanī

müfteten:

1. **müftetendür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **1**
Baştan çıkarılan, cezbedilen.

Göñül bir dil-rubāya müftetendür
Ki bālāsı belā-yı merd ü zendür

muġaylān:

1. **muġaylānı:**-*ı*
Gazel 72
Mısra: **12**
Ar. Deve dikeni.

Saʿy it Aḥmed ʿışḳa kim merve ḥaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

2. **muġaylānın:**-*ı, -n*
Gazel 192
Mısra: **11**
Ar. Deve dikeni.

Ḫār şanmañ kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol
Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

muġnī ider:

1. **muġnī ider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Zengin etmek, doyurmak, tok kılmak. İhtiyaç duymaz, ilgilenmez, umursamaz duruma getirme.

Nāhīd nevāsından ider bezmüñi muġnī
Muṭriblerüñ alsa ele ḳānūn ile şeş-tā

muḥabbet-simār:

1. **maḥabbet-simārdur:**-*dur*
Terci-bend 1
Mısra: **29**
Muhabbet yemişi, meyvesi.

Ezhār-ı raḥmet ile maḥabbet-simārdur
Bāġ-ı cihānda ḳadd-i nihāli Muḥammedüñ

muhācirler:

1. **muhācirleriüñe:**-*ler, -üñ, -e*
Mesnevi 3
Mısra: **47**
Hicret'te Mekke'den Medîne'ye göç eden sahâbîler.

Muhācirleriüñe ve enṣāruña
Ki ġarḳ oldılar nūr-ı dīdāruña

muhadderāt-ı suhandan:

1. **muḥadderāt-ı suḥandan:**-*dan*
Kaside 14
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Örtülü kadın gibi sözler. (Yeni, duyulmamış sözler söyleme; şiirler yazma özelliğine işaret edilmektedir.).

Muḫadderāt-ı suḥandan çü ẕihnüñ açsa niḳāb
Gerek kʾola müteḥayyir ʿuḳūl-i pür-ferheng

muḥāl:

1. **muḥāldür:**-*dür*
Gazel 137
Mısra: **10**
İmkansız, mümkün değil.

Kemāle ḳāyil olup istifāża ḳıl Aḥmed
Muḥāldür bu ki feyżinde buḫl ide Feyyāż

muḥāl oldı:

1. **muḥāl oldı:**-*dı*
Gazel 162
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Olması, gerçekleşmesi, yapılması mümkün olmayan, imkansız.

Āyīne-i cāndur ruḫ-ı zībāsı ʿAlīnüñ
Bu gözle muḥāl oldı temāşāsı ʿAlīnüñ

muhallā:

1. **muḥallā:**
Kaside 6
Mısra: **100**
Süslenmiş, donatılmış, tezyin edilmiş.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Fażl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

2. **muḥallā:**
Kıt'a 23
Mısra: **4**
Süslenmiş, donatılmış, tezyin edilmiş.

Baḳup Rıdvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḥūr ile olsun muḥallā

muhalled:

1. **muḫalled:**
Kaside 19
Mısra: **121**
Ebediyen, sürekli, kalıcı.

Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿīd
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehīn

muhammed:

1. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **2**
Hz. Muhammed (sav).

Bāġ-ı behişt ʿaks-i cemāli Muḥammedüñ
ʿArş-ı mecīd vaṣf-ı kemāli Muḥammedüñ

2. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **4**
Hz. Muhammed (sav).

Yümn-i dem-i Mesīḥ eser-i feyż-i Muṣṭafā
Şehd-i şifā-yı rūḥ maḳāli Muḥammedüñ

3. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **6**
Hz. Muhammed (sav).

Berḳ-ı ruḫı cehennemi berd ü selām ider
Düşse dil-i ʿuṣāta ḫayāli Muḥammedüñ

4. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **8**
Hz. Muhammed (sav).

İḥyā-yı meyyit eylese ʿĪsā ʿaceb mi kim
Cāna virür ḥayāt maḳāli Muḥammedüñ

5. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **10**
Hz. Muhammed (sav).

Kevser ṣuyına ḳandura ʿāṣīleri tamām
Ṭatlu diliyle lafẓı zülāli Muḥammedüñ

6. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **12**
Hz. Muhammed (sav).

Zeyn oldı ʿīd-i şādī vü ḫatm oldı ṣavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

7. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **14**
Hz. Muhammed (sav).

Dünyā ḳarañluġ içre ḳalurdı uyarmasa
Ḳandīl-i āsumānı cemāli Muḥammedüñ

8. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **16**
Hz. Muhammed (sav).

İksīr-i āferīniş-i ʿālemdür ol vücūd
Dillerle vaṣf olur mı celāli Muḥammedüñ

9. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **18**
Hz. Muhammed (sav).

Ol bir vücūddur kʾanı mirʾāt idindi Ḥaḳ
ʿĀlemde bulınur mı mişāli Muḥammedüñ

10. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **20**
Hz. Muhammed (sav).

Çeşm-i zamāne mislin anuñ görmemek içün
Düşmezdi yir yüzine ẓilāli Muḥammedüñ

11. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **22**
Hz. Muhammed (sav).

Aḥcār baġlanurdı teni uçmamaġ içün
Dinmez lisān-ı ḳāl ile ḥāli Muḥammedüñ

12. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **24**
Hz. Muhammed (sav).

Vaṣlı ḫazīnesin Ḥaḳuñ ol ḫᵛāce gördi kim
Girdi eline dürr-i vişāli Muḥammedüñ

13. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **26**
Hz. Muhammed (sav).

Ḫulḳı ʿaẓīmdür ki ṭolu müşk-i nāb ider
Ḫāk-i bihişti ṭīb-i ḫışāli Muḥammedüñ

14. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **28**
Hz. Muhammed (sav).

Çün ḫᵛān-ı muʿizātda oldı nevāle-baḫş
Mecmūʿ-ı enbiyāya nevāli Muḥammedüñ

15. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **30**
Hz. Muhammed (sav).

Ezhār-ı raḥmet ile maḥabbet-simārdur
Bāġ-ı cihānda ḳadd-i nihāli Muḥammedüñ

16. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **32**
Hz. Muhammed (sav).

Bir mūra az görür dü cihān niʿmetin tamām
Olsa nevāle-baḫş nevāli Muḥammedüñ

17. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **34**
Hz. Muhammed (sav).

Rıḍvān bihişti bu ḳadar ārāyiş itdügi
Budur kʾide ḳabūl Bilāli Muḥammedüñ

18. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **36**
Hz. Muhammed (sav).

Ṣadr-ı sarāy-ı sırrını yā Rab kim ide şerḥ
ʿArş üzredür çü ṣaff-ı niʿāli Muḥammedüñ

19. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **38**
Hz. Muhammed (sav).

Āl-i Muḥammede ṣalavātı çoġ eyle kim
Biri Emīr Efendidür āli Muḥammedüñ

20. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Nazm 11
Mısra: **5**
Hz. Muhammed.

Bülend nūrı ḥaḳıyçün
Muḥammedüñ ki henūz
Cemāli berḳ urur ol türbe-i
muṭahharadan

21. **muḥammedüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **1**
Hz. Muhammed (sav).

Bāġ-ı behişt ʿaks-i cemāli
Muḥammedüñ
ʿArş-ı mecīd vaṣf-ı kemāli
Muḥammedüñ

22. **muḥammed:**
Kaside 4
Mısra: **25**
"Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (sav).

Muḥammed ḥaḳḳı Aḥmed düşdi
ḫāke
Elini al ki ẕıll-ı Kibriyāsın

23. **muḥammed:**
Mesnevi 3
Mısra: **31**
"Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (sav).

Muḥammed ki maḫlūḳuñ
aʿlāsıdur
Cihān nūr-ı ḥüsni tecellāsıdur

24. **muḥammedden:**-*den*
Mesnevi 3
Mısra: **76**
"Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.).

Bu dergehde kim oldı böyle refīʿ
Muḥammedden özge kim ola
şefīʿ

muḥammed ḫān:

1. **muḥammed ḫān:**
Kaside 12
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Sultan II. Mehmed. Osmanlı hükümdarlarının yedincisi olup Fatih lâkabıyla bilinir.

Sāye-i Yezdān Muḥammed Ḫān
ki ebr-i şefḳati
Sāyebān-ı ʿizz ü devlet ḳurdı
aṣḥāb üstine

muḥammed-āyet:

1. **muḥammed-āyet:**
Kaside 11
Mısra: **55**
Hz. Muhammed'den izler taşıyan, Hz. Muhammed'in yolunda yürüyen (O'nun getirdiği hükümleri icra etmek bağlamında).

Añsa feṯḥin sen Muḥammed-āyet
ü Ḥaydar-dilüñ
Eylemezdi burc-ı Ḫayber kākül-i
müşkīn-i dost

2. **muḥammed-āyet:**
Kaside 14
Mısra: **30**
Hz. Muhammed'den izler taşıyan, Hz. Muhammed'in yolunda yürüyen (O'nun getirdiği hükümleri icra etmek bağlamında).

Cihān-güşāy u memāliksitān-ı
heft iḳlīm
Muḥammed-āyet ü Yūsuf-cemāl
ü Ḥaydar-ceng

muḥaṣṣā:

1. **muḥaṣṣā:**
Gazel 239
Mısra: **22**
Kitabın sahifeleri kenarına veya altına yazı yazılması.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü
ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaṣṣā
göresin

muḥaṣṣā ider:

1. **muḥaṣṣā ider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **176**
Kelime Tipi: **-**
Haşiye yazmak.

Pergār çeküp ḳavs-i ḳuzaḥ
defter-i çarḫa
Ḫurşīd-i zer-efşān ider altunla
muḥaṣṣā

muḥayyer:

1. **muḥayyer:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **14**
(Ar.) Şaşkınlığa düşüren, şarkı makamı(tevriyeli.).

Muṭribā çengi ḳo ʿuṣṣāḳ u şeh
nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl
rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle
muḥayyer

2. **muḥayyer:**
Gazel 340
Mısra: **3**
(Ar.) Şaşkınlığa düşüren, şarkı makamı(tevriyeli.).

Kūçek ü büzürgi muḥayyer iden
Dilkeş ü şāh-nāz gelmez mi

3. **muḥayyer:**
Gazel 349
Mısra: **5**
(Ar.) Şaşkınlığa düşüren, şarkı makamı(tevriyeli.).

Perde-i ʿışḳuñda olmışdur
muḥayyer nite kim
Sünbülüñden özge yoḳ ʿuṣṣāḳa
meʾvā rāstī

muḥayyer eyle:

1. **muḥayyer eyle:**
Gazel 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şaşırtmak, şaşkınlığa düşürmek.

Sözde ʿuṣṣāḳı muḥayyer eyle
dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ
gerek bostān aña

muḥayyer eyleyen:

1. **muḥayyer eyleyen:**-*yen*
Kaside 13
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Şaşırtmak, şaşkınlığa düşürmek.

Ḥüsn nevrūzında ʿuṣṣāḳı
muḥayyer eyleyen
Rāstī ol serv-i dil-cūnuñ gül-i
ḫandānıdur

muḥayyer kıldı:

1. **muḥayyer ḳıldı:**-*dı*
Gazel 341

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şaşkınlığa düşürmek: şarkı makamı.

Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ
Ki olmış rāhzen muṭrib burarlar güş-ı ṭanbūrı

mühendis:

1. **mühendisdür:**-*dür*
Kaside 6
Mısra: **33**
Hendese işini yapan.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

müheyyā:

1. **müheyyā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **16**
Belirli bir iş için hazır durumda olan, hazır, amade.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿışretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

muḥibb:

1. **muḥibb:**
Nazm 1
Mısra: **3**
Seven, sevgi besleyen, dost.

Bū-bekre muḥibb durur dil ü cān
Kim mūcib-i iḥtirāmumuzdur

muḥibb olan:

1. **muḥibb olan:**-*an*
Terci-bend 1
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Dost olmak, yakınlaşmak.

Maḥbūb-ı Ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan
Devlet bize maḥabbetüñ olmış şehā hemīn

2. **muḥibb olan:**-*dan*
Terkib-bend 1
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Dost olmak, yakınlaşmak.

Āl-i Muḥammede dil ü cāndan muḥibb olan
Ḫulḳ-ı ʿaẓīm maẓharı Şeh Muṣṭafā ḳanı

muḥibb olur:

1. **muḥibb olur:**
Nazm 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dost olmak, yakınlaşmak.

Ṣorarsañ bikr-i fikrümi ne ṭañ kim
Cemīl olan muḥibb olur cemāle

muḥīṭ:

1. **muḥīṭ:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **83**
Etraf, çevre; büyük deniz.

Keffüñ muḥīṭı ger vire ebr-i bahāra nem
Yaġmur yirine yaġdura faṣl-ı bahār laʿl

muḥīṭ-i cūd:

1. **muḥīṭ-i cūd:**
Kaside 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik denizi.

Destüñ muḥīṭ-i cūd u demüñ kīmyā-yı ʿilm
Lafẓuñ maḳām-ı ṣıdḳ u dilüñ maʿdin-i ṣafā

muḥīṭ-i keremüñ:

1. **muḥīṭ-i keremüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik muhiti.

Ey muḥīṭ-i keremüñ ḳaṭresi ʿummān-ı kerem
Bāġ-ı cūd ebr-i kefüñden ṭolu bārān-ı kerem

muḥīṭüʾl-cihāt:

1. **muḥīṭüʾl-cihāt:**
Mesnevi 3
Mısra: **5**
Etrafı kuşatan.

ʿAṭāñ ol deñizdür muḥīṭüʾl-cihāt
Ki bir ḳaṭresidür anuñ kāyināt

muḥkem:

1. **muḥkem:**-*ıñ*
Gazel 229
Mısra: **9**
Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, sıkı, kuvvetli, metin.

Göñüller yıḳuban yapduñ cefā bünyādını muḥkem
Ḫarāb olmaya dīvārı yavuz gözden yavuz dilden

2. **muḥkemdür:**-*dür*
Gazel 251
Mısra: **11**
Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamlaştırılmış, sağlam, sıkı, kuvvetli, metin.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm göñlümde muḥkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

muḥkem olur:

1. **muḥkem olur:**-*ur*
Gazel 169
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sağlam, dayanıklı olmak.

Mihrüm artar dil-i sengīnüñi yād itmek ile
Ki binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

muḥkem ṭutdı:

1. **muḥkem ṭutdı:**-*dı*
Gazel 292
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sağlam,sıkıca tutmak.

Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Tīġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

mühr:

1. **mührüñ:**-*üñ*
Gazel 117
Mısra: **2**
Mühür.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin ṣunmaḳda sāḳīdür henüz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳīdür henüz

2. **mühri:**
Kaside 21
Mısra: **29**
Mühür, damga.

Şol Süleymān ki mühri ḫātemini Kār-fermā-yı ins ü cān bulduñ

mühr urdı:

1. **mühr urdı:**-*dı*
Gazel 8
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Mühür basmak, mühürlemek.

Ter ʿanber ile laʿline mühr urdı ḫaṭṭı kim
Cām-ı raḥīḳa misk-i Ḫotandan ḫitām ola

mühre:

1. **mühresin:**-*sin*
Gazel 245
Mısra: **9**
Yumru, top gibi yuvarlak şeyler.

Mihr ü māhun mühresin çigzindürüp ey ṭās-ı çarḫ
Ger getürürseñ murādum naḳşını nerrādsın

mühre-i mihr:

1. **mühre-i mihr:**
Kaside 6
Mısra: **174**
Kelime Tipi: **-**
Güneş mühresi.

Bu yidi ṭabaḳ kāġıd-ı şeffāfını eflāk
Her ṣubḥ ḳılur mühre-i mihr ile mücellā

mühr-i hilāfet:

1. **mühr-i ḫilāfet:**
Kaside 20
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Hilafet mührü.

Başuñda tāc-ı saʿādet zihī celāl ü şeref
Elüñde mühr-i ḫilāfet zihī ʿaṭā vü nevāl

mühr-i süleymān:

1. **mühr-i süleymān:**
Gazel 90
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Süleyman'ın mührü II Sevgilinin dudakları.

Lebinüñ manṭıḳı tesḫīri durur ins ü melek
Ol perī-çihre meger mühr-i Süleymān götürür

mühr-i süleymāna:

1. **mühr-i süleymāna:**-*a*
Gazel 88
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Süleyman'ın mührü II Sevgilinin dudakları.

Ḳaṣd itse nʾola ḫātem-i yāḳūtuña raḳīb
Bir dīvdür ki mühr-i Süleymāna ḳaṣd ider

muhsin:

1. **muḥsin:**
Gazel 29
Mısra: **20**
İyilik eden, iyi ve güzel işler yapan, iyilikte bulunan, lütuf ve ihsan eden (kimse).

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ
Ḫʷān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

muhtāc olur:

1. **muḥtāc olur:**-*ur*
Gazel 270
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Bir kimse veya şeye ihtiyaç duymak.

Dil rūşen olmaz Aḥmed cevr oḳı delmeyince
Bī-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

muhterem:

1. **muḥterem:**
Terci-bend 1
Mısra: **46**
Saygın, saygıdeğer, saygı duyulan.

Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnī ḥarīmüñ oldı ḥarem bigi muḥterem

mühür-dār-ı tevḳīʿ-i lā-reybsin:

1. **mühür-dār-ı tevḳīʿ-i lā-reybsin:**-*sin*
Mesnevi 3
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Lâ-rayb nişanının mühürdarı.

Raḳam-sāz-ı mecmūʿa-i ġaybsın Mühür-dār-ı tevḳīʿ-i lā-reybsin

muḥyī:

1. **muḥyī:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **4**
Hayat veren, dirilten, canlandıran (Allah).

ḫāküñ emvātını āṯār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī
ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

muʿīn ola:

1. **muʿīn ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Yardımcı olmak.

Nāṣır livā-yı ʿizzüñe her dem delīl olup
Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿīn ola

2. **muʿīn ola:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Yardımcı olmak.

Dīn ehline ʿināyet-i cāhuñ muʿīn ola
Nice ki teşneye görinür sāz-kār āb

muʿīn-i fużalā:

1. **muʿīn-i fużalā:**
Kaside 16
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
İlim ve ahlak sahiplerinin yardımcısı.

Yaʿnī kim āṣaf-ı devrān muʿīn-i fużalā
Kʾayaġı ṭopraġıdur sürme-i aʿyān-ı kerem

müjdegānī:

1. **müjdegānīsi:**-*si*
Mesnevi 3
Mısra: **168**
Müjde verene, müjde getirene verilen armağan, bahşiş, müjdelik.

Çıḳar baḥr-i dilden yine bir güher
Deger müjdegānīsi biñ kān-ı zer

2. **müjdegānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **14**
Müjde bahşişi, müjde getirene verilen hediye.

Şeh nişānın virüp alur gülden
Müjdegānī diyü ḳabāyı ṣabā

müje:

1. **müjem:**-*m*
Gazel 209
Mısra: **7**
(Âşığın) kirpiği.

Yaşum gül-ābı müjem şānesiyle gözlerümi
ʿArūs-ı ḥüsnüñe āyīnedāra beñzetdüm

müjgān:

1. **müjgānın:**-*ı, -n*
Gazel 253
Mısra: **14**
Kirpik.

Yoluñı göz yaşı ṣuladuġınca
Aña müjgānın Aḥmed itdi cārū

müjgān-ı ḥūr-ı ʿīn:

1. **müjgān-ı ḥūr-ı ʿīn:**
Terci-bend 1
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
İri ve siyah gözlü hurilerin kirpikleri.

Ṭopraḳ yüzümi nice sürem şol ḥarīme kim
Cārūbdur işigine müjgān-ı ḥūr-ı ʿīn

mukābil olmaz:

1. **muḳābil olmaz:**
Gazel 318
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeyin dengi ve karşılığı olmak.

Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz
Çarḫa sulṭān olup ılduzlar olursa sipehi

2. **muḳābil olmaz:**-*maz*
Kaside 7
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Denk, karşılık olmak.

Āfitāb-ı rāyuña olmaz muḳābil nice kim
ʿArż ide ṭabl u ʿalemle nūrdan leşker güneş

mukārin:

1. **muḳārin:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Bitişik, ulaşmış, erişmiş, yaklaşmış, yakın.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

2. **muḳārin:**
Kaside 6
Mısra: **88**
Bitişik, ulaşmış, erişmiş, yaklaşmış, yakın.

Tā kim ṭoġa saʿd ılduzı ol burc-ı şerefden
Māh ile muḳārin görine cemʿ-i Süreyyā

mukāsimüʾl-erzāk:

1. **muḳāsimüʾl-erzāḳ:**
Kaside 20
Mısra: **13**
Rızıkları bölüştüren, paylaştıran.

Nişān-ı nāmelerüñdür muḳāsimüʾl-erzāḳ
Zebān-ı ḫāmelerüñdür mefātiḥüʾl-āmāl

mukavves:

1. **muḳavves:**
Gazel 248
Mısra: **5**
Kavisli, eğri.

Ḳıl muḳavves ḳaşlaruñ ṭarf-ı külāhuñdan ʿayān
Ġurre-i meh şekl-i ebrūsına ġarrālanmasun

2. **muḳavves:**
Gazel 319
Mısra: **7**
Yay şeklinde olan, kavisli, eğri.

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

mükedder kıldı:

1. **mükedder ḳıldı:**-*dı*
Kaside 4
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Bulandırmak. || Üzmek, kederlendirmek.

Murādum şemʿin uyar kim ġam-ı dil
Mükedder ḳıldı bu bezmüñ ṣafāsın

mükedder kʾola:

1. **mükedder kʾola:**
Kaside 11
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Kederli, üzüntülü olmak.

Kākül-i dilber dilinden şerḥ iderdüm ḥālümi
Ḳorḳaram kʾola mükedder kākül-i müşkīn-i dost

mükerrer:

1. **mükerrer:**
Gazel 336
Mısra: **10**

Tekrar edilmiş II Sevgilinin iki dudağı.

Ḳanda kim ide lebüñ şehdini Aḥmed tekrār
Hīç kimse dile almaya mükerrer şekeri

2. **mükerrer:**
Gazel 225
Mısra: **1**
Defalarca.

Çün dehānuñ sırrını şordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

mukīm:

1. **muḳīm:**
Gazel 187
Mısra: **6**
İkamet eden, oturan; daim olan, daimî.

Cismümi bād-ı firāḳuñ düşürüp yapraḳ gibi
Gezdürür ṣaḥrāları bir yirde itdürmez muḳīm

2. **muḳīm:**
Gazel 305
Mısra: **14**
Bir yere yerleşen, bir yerde oturan, kalıcı olan, ikāmet eden (kimse).

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

mukīm oldı:

1. **muḳīm oldı:**-*dı*
Gazel 212
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı, daim olmak.

Nʾola gülzār olursa āteş-i dil
Çün Ḫalīl oldı ol maḳāma muḳīm

muḳteżā-yı ḥüsn:

1. **muḳteżā-yı ḥüsn:**
Gazel 35
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin gereği.

ʿĀşıḳ öldürmek ṭutalum muḳteżā-yı ḥüsn imiş
Tīġ-i hicrān ile ḳatl itmek kimüñ fermānıdur

mül-:

1. **mülüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 153
Mısra: **12**
Şarap, mey.

Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ gibi mülüñ vardur senüñ

mül:

1. **mül:**
Gazel 306
Mısra: **2**
Şarap.

Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaşr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

2. **mül:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **20**
(Far.) Şarap II Aşkın verdiği zevk, sefa.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

3. **mül:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **31**
Şarap, mey.

mül içüp ideler ṣoḥbet ü seyrān u temāşā
Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Seyyid-i Meḥmed ki

mülāḳi:

1. **mülāḳī:**
Mesnevi 3
Mısra: **100**
Görüşmek ‖ kavuşmak.

Ki gördüm cihān bezmi bāḳī degül
Giden gelmez ayruḳ mülāḳī degül

mulayim:

1. **mülāyim:**
Kaside 29
Mısra: **94**
Mülayim, müşfik, şefkatli, sevecen, latif, okşayıcı, yumuşak.

Ḳaṣd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥrīr
Görindi mülāyim aña nā-çāri benefşe

mülāzim:

1. **mülāzim:**
Gazel 34
Mısra: **16**
Bağlılık gösteren kimse, hizmetkâr, bağlı köle.

Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim
Nuṣret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

mülk:

1. **mülkin:**-*in*
Kaside 19
Mısra: **101**
Varlık, mal, eşya.

Şol ḳadar virdüñ zemīn mülkin zamān ehline kim
Mużṭaribdür ḫavf-ı cüduñdan senüñ çarḫ-ı berīn

2. **mülkine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 1
Mısra: **11**
Ülke II Saltanat III Bir padişahın yönetimi altında bulunan bölge.

Himmetüñ ḫaylı seḫā mülkine ḳılduḳca nüzūl
Çünki her gūşe-i ḫaymeñ ola meydān-ı kerem

3. **mülküñden:**-*ün, -den*
Kıt'a 6
Mısra: **1**
Memleket, ülke II varlık, mal.

Eyā vezīr-i mükerrem çıḳarma mülküñden
Ḳapuñda bende-i iḥsān olan kemīneleri

4. **mülkinde:**-*in, -de*
Gazel 100
Mısra: **1**
Bir hükümdar veya devletin hüküm ve idâresi altında bulunan toprakların tamamı, memleket.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

5. **mülkinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 303
Mısra: **5**
Mülk, mecra.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

6. **mülkinden:**-*in, -den*
Gazel 161
Mısra: **15**
Ülke. // Gönül ülkesi, yürek, insanın duygu merkezi.

Gönlümüñ mülkinden iḫrāc itdügüm cānı budur
Mihrüñ içün dilde bir ḫālī maḳām itsem gerek

7. **mülki:**-*i*
Gazel 339
Mısra: **3**
Ülke. // Gönül ülkesi, yürek, insanın duygu merkezi.

Dil mülki ḳaṣdına gözi ḫancer çeküp nʾider
Kʾāşūb-ı çīn-i zülfī yıḳar bu vilāyeti

8. **mülküñden:**-*üñ, -den*
Kıt'a 2
Mısra: **7**
Ülke. // Gönül ülkesi, yürek, insanın duygu merkezi.

Şaḳın cevrüñle mülküñden çıḳarma
Anı kim bende-i iḥsān idersin

9. **mülkini:**-*i, --n, --i*
Kaside 14
Mısra: **27**
Memleket, ülke, yurt. || *Varlık, mevcudiyet, sahip olunan şey.*

Cemāli mülkini tīġıyla ṭutdı ġamzeleri
Nite ki milket-i İslāmı Şāh-ı ferruḫ-yeng

10. **mülkini:**-*i, --n, --i*
Kıt'a 2
Mısra: **4**
Memleket, ülke, yurt. || *Varlık, mevcudiyet, sahip olunan şey.*

Ben ol ḫākem ki ebr-i şefḳatüñle Vücūdum mülkini bostān idersin

mülk-i cān:

1. **mülk-i cān:**
Gazel 194
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Can ülkesi, beden.

Mülk-i cān cümle ḫarāb oldı ġamuñdan dostum
Düşmanuñ raġmınadur ẓāhirde ḫandān olduġum

mülk-i cihān:

1. **mülk-i cihān:**
Gazel 129
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dünya mülkü.

Bu gönlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

2. **mülk-i cihān:**
Kaside 13
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Dünya mülkü.

Merḥabā ey sürme-i aʿyān-ı devlet kim senüñ
Kemterīn segbānuña mülk-i cihān erzānıdur

mülk-i cihānuñ:

1. **mülk-i cihānuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Dünya mülkü.

Rāyıdur seyl-i belānuñ defʿine sedd-i sedīd
Tīġıdur mülk-i cihānuñ ḥıfẓına ḥışn-ı ḥaşīn

mülk-i dilden:

1. **mülk-i dilden:**-*den*
Kaside 13
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ülkesi II âşığın gönlü.

Mülk-i dilden zülf-i kāfir-kīşüñ el çeksün kim ol
Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayāl-i sāye-i Yezdānidür

mülk-i dili:

1. **mülk-i dili:**-*i*
Gazel 195
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül mülkü. - Aşığın gönlü -.

Çeşm-i mestüñ ẓulm ile mülk-i dili vīrān ider
ʿAdlüñ ile yine ābād eyle ḳurbān olduġum

mülk-i hotanı:

1. **mülk-i ḫotanı:**-*ı*
Gazel 172
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Misk ahularıyla ünlü Hıta ülkesi.

Ḥabeşī Hind ile fetḥ itmege mülk-i Ḫotanı
Sīnemi ṭabl ider ol ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ

mülk-i rūma:

1. **mülk-i rūma:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Rum ülkesi, Anadolu.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i Raḥmān olan Emīr

2. **mülk-i rūma:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Rum ülkesi, Anadolu.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

3. **mülk-i rūma:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Rum ülkesi, Anadolu.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

4. **mülk-i rūma:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Rum ülkesi, Anadolu.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

5. **mülk-i rūma:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Rum ülkesi, Anadolu.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

mülk-i süleymāndan:

1. **mülk-i süleymāndan:**-*dan*
Nazm 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Süleyman peygamberin ülkesi ‖ değersiz dünya malı, makam, şöhret.

Ḥāṣıl it künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
Kim ola salṭanatuñ mülk-i Süleymāndan yig

mültemes:

1. **mültemes:**
Gazel 207
Mısra: **20**
Arzu duyulan, rica olunan şey.

Aḥmedʾe iltimās-ı dost yiter
Ele girmezse mültemes nʾidelüm

mūm ola:

1. **mūm ola:**
Gazel 250
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Mum olmak. || Uslu ve uysal bir durum almak, yumuşamak.

Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür
Ola mūm Aḥmedʾüñ bir dem işitse vaṣf-ı ḥālinden

müʿmin:

1. **müʿmini:**
Gazel 35
Mısra: **8**
İman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden.

Cānumı cismümde ḥaddüñ şevḳıdur pür-nūr iden
Ḫāk içinde müʿmini ḫoş-ḥāl iden īmānıdur

mūmiyā:

1. **mūmiyādur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **112**
Far. Mumya denilen bir tür ilaç.

Püşt-i ümmīdüm şikest itdiyse ne ġam rūzigār
Mūmiyādur çünki medḥ-i ḫusrev-i mesned-nişīn

mümkin:

1. **mümkin:**
Gazel 37
Mısra: **9**
İmkan dahilinde, olası, mümkün.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḫalḳı yaḳmaġa ḫurşīd-i ʿālem-tāb olur

mümkin olmaz:

1. **mümkin olmaz:**-*maz*
Gazel 211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Olabilmek, yapılabilmek, gerçekleşebilmek.

Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

mümted:

1. **mümted:**
Gazel 30
Mısra: **12**
Ar. Uzun, uzun süreli.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

mümtelī:

1. **mümtelī:**
Kaside 13
Mısra: **69**
Dolu.

Kīse-i āmāl luṭfuñ kāsesinden mümtelī
Ṣufra-i iḥsānuñuñ ḫalḳ-ı cihān mihmānıdur

2. **mümtelīdür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **104**
Dolu.

Kāse-i luṭfuñ hemān aḥyāya baḫş olmış degül
Mümtelīdür niʿmetüñden evvelīn ü āḫirīn

münācāt:

1. **münācāt:**
Mesnevi 3
Mısra: **89**
Allah'a yalvarıp yakarma, duâ ve niyazda bulunma.

Münācāt baḥrında ġavvāṣuñ it
Ṭalebkār-ı lüʾlüʾ-i iḫlāṣuñ it

münāsib:

1. **münāsib:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Layık, yaraşır, uygun.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk

Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

müneccim:

1. **müneccim:**
Gazel 67
Mısra: **5**
Yıldız ilmine aşina olan, yıldızların seyir ve hareketlerinden hüküm çıkaran.

Ḳaşuñla gözüñi görüben didi müneccim
Bu ġurrede çoḳ fitne vü āşūb olacaḳdur

2. **müneccimler:**-*ler*
Gazel 95
Mısra: **6**
Yıldız ilmine aşina olan, yıldızların seyir ve hareketlerinden hüküm çıkaran.

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

3. **müneccim:**
Gazel 239
Mısra: **5**
Yıldız ilmine aşina olan, yıldızların seyir ve hareketlerinden hüküm çıkaran.

Ey müneccim ruḫ u zülfin göricek dilberümüñ
ʿĪd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

4. **müneccim:**
Kaside 12
Mısra: **66**
Yıldız ilmine aşina olan, yıldızların seyir ve hareketlerinden hüküm çıkaran.

Yiridür rāy-ı refīʿüñ gözlese pīr-i felek
Kim müneccim meyl ider dāyim şuṭur-lāb üstine

5. **müneccim:**
Kaside 21
Mısra: **15**
Yıldız ilmine aşina olan, yıldızların seyir ve hareketlerinden hüküm çıkaran.

Ḳaşı devrinde ey müneccim anuñ
Fitne-i āḫirüʾz-zamān bulduñ

münevver:

1. **münevver:**
Kaside 6
Mısra: **203**
Aydınlık, parlak.

Baḫtuñ güneşi maşrıḳ-ı devletde münevver
ʿÖmrüñ güli gülzār-ı saʿādetde muṭarrā

münevver ider:

1. **münevver ider:**-*er*
Gazel 144
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak; nurlandırmak.

Dili münevver ider cānları müsaḫḫar ider
Meh-i sipihr-i melāḥat şeh-i vilāyet-i luṭf

münevver itdi:

1. **münevver itdi:**-*di*
Gazel 209
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak; nurlandırmak.

Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

münfaʿil olur:

1. **münfaʿil olur:**-*ur*
Gazel 232
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gücenmek, kırılmak, darılmak.

Efġānum işitmek ile gül münfaʿil olur
Gülşende şehā bülbülüñ āh-ı seḥerinden

münʿim-i müflis-nevāz:

1. **münʿim-i müflis-nevāz:**
Gazel 116
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İflas edeni okşayan, ona iyilikte bulunan cömert kimse.

Aḥmedʾe ey şeh viṣālüñ naḳdin inʿām eyle kim
Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudādur münʿim-i müflis-nevāz

münīr itdi:

1. **münīr itdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak.

Fürūġ-ı devletüñ itdi maẕīḳ-ı çarḫı münīr
Şan açdı Yūsuf-ı Mışrī bu çāh içinde cemāl

münis:

1. **münis:**
Gazel 299
Mısra: **3**
(Ar.) Alışılan, cana yakın; arkadaş.

Ḥālümi yanmaġa ḫoş münis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

münis-i cān:

1. **münis-i cān:**
Gazel 223
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Can dostu; sevgili.

Her ḫār ile sen şoḥbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem münis-i cān yandum elüñden

2. **münis-i cān:**
Gazel 346
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Can dostu; sevgili.

Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli
Ne ġarīb olmışam ey münis-i cān sen gideli

münkir:

1. **münkir:**
Gazel 160
Mısra: **18**
İnkâr eden, öyle değildir diyen, kabul etmeyen, tanımayan.

Aḥmedʾe inkār iderseñ ṭañ degül ey müddeʿī

Nūr-ı şemse münkir itmişdür seni aʿmālıġuñ

2. **münkir:**
Nazm 1
Mısra: **10**
Inkâr eden, kabul etmeyen.

Zīrā ki vilāyet-i ʿAlīye
Münkir degülüz imāmumuzdur

3. **münkir:**
Gazel 255
Mısra: **12**
Inkâr eden II kabul etmeyen.

Ṣofiyā nāme-i esrār-ı Ḥaḳa maḥrem iseñ
Olma münkir mey-i ṣāfī gibi bed-nāmlara

muntaẓır:

1. **muntaẓır:**
Gazel 174
Mısra: **6**
Bekleyen, gözleyen, intizar eden.

ʿAzm-i gülzār itdügin işitdiler taʿẓīm içün
Muntaẓır ṭurdı ayaġ üstine mecmūʿ-ı nihāl

müntehā:

1. **müntehādur:**-*dur*
Gazel 164
Mısra: **8**
Ar. Nihayet bulan yer, en uç, son, bir şeyin gayete erdiği yer. Uzunluk bağlamında "sonsuz" anlamında.

Bāġ-ı cennet gördi ḳaddüñde didi Cibrīl-i rūḥ
Müntehādur Sidreden serv-i revānı Yūsufuñ

2. **müntehāsın:**-*sın*
Kaside 4
Mısra: **16**
Ar. Nihayet bulan yer, en uç, son, bir şeyin gayete erdiği yer. Uzunluk bağlamında "sonsuz" anlamında.

Nihāyet buldı sende her ʿamel kim
Nihāl-i Sidreden sen müntehāsın

3. **müntehā:**
Gazel 6
Mısra: **6**
Bir şeyin varabileceği en son nokta II Sidretü'l-müntehâ. Bu ağaç, yaratıklar âleminin son noktası, cennetin sonudur. Buradan ötesi, Allah'ın gayb âlemidir. Kur'ân-ı Kerîm'de Necm suresinin 14-15. ayetinde şu biçimde adı geçer. "Sidretü'l-müntehâdaki barınılacak cennet onun yanındadır." Tanıkta sevgilinin boyu en değerli ağaç olan sidretü'l müntehaya benzetilmiştir.

Ṭūbā boyuñ ki cennet-i kūyuñda ṣalına
Cibrīl sidreden diye ṭoġrusı müntehā

4. **müntehā:**
Gazel 9
Mısra: **3**
Bir şeyin varabileceği en son nokta II Sidretü'l-müntehâ. Bu ağaç, yaratıklar âleminin son noktası, cennetin sonudur. Buradan ötesi, Allah'ın gayb âlemidir. Kur'ân-ı Kerîm'de Necm suresinin 14-15. ayetinde şu biçimde adı geçer. "Sidretü'l-müntehâdaki barınılacak cennet onun yanındadır." Tanıkta sevgilinin boyu en değerli ağaç olan sidretü'l müntehaya benzetilmiştir.

Ṣalındugınca Sidreyi ṣır müntehā boyuñ
Ṭoġrusı ḥüsn-i ḳadde nihāyet hemīn ola

5. **müntehācıġum:**-*cıġ, -um*
Gazel 203
Mısra: **4**
Bir şeyin varabileceği en son nokta II Sidretü'l-müntehâ. Bu ağaç, yaratıklar âleminin son noktası, cennetin sonudur. Buradan ötesi, Allah'ın gayb âlemidir. Kur'ân-ı Kerîm'de Necm suresinin 14-15. ayetinde şu biçimde adı geçer. "Sidretü'l-müntehâdaki barınılacak cennet onun yanındadır." Tanıkta sevgilinin boyu en değerli ağaç olan sidretü'l müntehaya benzetilmiştir.

ʿĀlī maḳāmı olmaġa cān Cebreʾīlinüñ
Sidre budaġı gibi boyı müntehācıġum

6. **müntehāsın:**-*sın*
Gazel 206
Mısra: **18**
Bir şeyin varabileceği en son nokta II Sidretü'l-müntehâ. Bu ağaç, yaratıklar âleminin son noktası, cennetin sonudur. Buradan ötesi, Allah'ın gayb âlemidir. Kur'ân-ı Kerîm'de Necm suresinin 14-15. ayetinde şu biçimde adı geçer. "Sidretü'l-müntehâdaki barınılacak cennet onun yanındadır." Tanıkta sevgilinin boyu en değerli ağaç olan sidretü'l müntehaya benzetilmiştir.

Sidreye beñzetdügüm ʿayb itme cānā ḳaddüñi
Kʾanı beñzetmekde bundan müntehāsın bilmedüm

7. **müntehā:**
Gazel 76
Mısra: **2**
(Ar.) Bir şeyin varabileceği son nokta, son, nihâyet.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

8. **müntehā:**
Gazel 269
Mısra: **10**
(Ar.) Bir şeyin varabileceği son nokta, son, nihâyet.

Sidre ḳaddinde uçarsın dilberüñ ey murġ-ı dil
Müntehā pervāz idersin āferīn pervāzuña

9. **müntehā:**
Gazel 318
Mısra: **2**
Ar. Nihayet bulan yer, en uç, son, bir şeyin gayete erdiği yer. II Uzun boylu.

Sidre dīvāne gibi raḳṣ ura ey serv-i sehī
Müntehā ḳaddüñ ile ṣalınıcaḳ gāh gehī

müntehā-yı ārzūsı:

1. **müntehā-yı ārzūsı:**-*sı*
Gazel 73
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İsteklerin nihayeti II dileklerin sonu.

Sidre ḳaddüñ fikrine uçmaḳ dil ü cān murġınuñ
Müntehā-yı ārzūsı ġāyet-i āmālidür

müntehī ola:

1. **müntehī ola:**-*a*
Gazel 274
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ulaşmak.

Ġamzeñ şehīdi leblerüñ iḥyāsın istemez
Sālik ki müntehī ola baḳmaz kerāmete

mūr:

1. **mūra:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **7**
Karınca.

Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḥażarı bir mūra
Luṭf ḫ ̌ānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

2. **mūra:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **31**
Karınca.

Bir mūra az görür dü cihān niʿmetin tamām
Olsa nevāle-baḫş nevāli Muḥammedüñ

3. **mūr:**
Gazel 149
Mısra: **8**
Karınca .|| Karıncanın küçüklüğü, acizliği bağlamında.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

4. **mūr:**
Kaside 14
Mısra: **15**
Far. Karınca.

Şan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

5. **mūr:**
Gazel 194
Mısra: **14**
(Fars.) Karınca.

Ārzū-yı ḫātem-i laʿl-i güher-bāruñ durur
Mūr iken ben ṭālib-i mühr-i Süleymān olduġum

6. **mūr:**
Kaside 3
Mısra: **13**
(Fars.) Karınca.

Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti dervīşlerüñ

mūr u māhī:

1. **mūr u māhī:**
Gazel 317
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Karınca ve balık.

Her ḳanda ki çeşme ola şīrīn
Eksük degül anda mūr u māhī

murād:

1. **murādum:**-*um*
Gazel 245
Mısra: **10**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.

Mihr ü māhun mühresin çigzindürüp ey ṭās-ı çarḫ
Ger getürürseñ murādum naḳşını nerrādsın

2. **murāda:**-*a*
Kaside 4
Mısra: **21**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.

Ya irgür ben mürīdüñi murāda
Ya göñlümden çıḳar dünyā hevāsın

3. **murādum:**-*um*
Kaside 4
Mısra: **19**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.

Murādum şemʿin uyar kim ġam-ı dil
Mükedder ḳıldı bu bezmüñ ṣafāsın

4. **murāduñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **135**
Arzu edilen şey, dilek, amaç.

Çarḫ dürcinde ḳonılan her murāduñ gevherin
Her gün itsün ḫarc idüp ḳapuñda ḫāk-i der güneş

5. **murād:**
Mesnevi 3
Mısra: **219**
Amaç, maksat.

Bu şiʿre şürūʿ eylemekden murād
Budur kim anılduḳca dünyāda ad

6. **murādın:**-*ıñ*
Gazel 190
Mısra: **17**
1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Ḥāṣıl iderdüñ dü ʿālemde murādın Aḥmedʾüñ
Bir nefes diseñ ki ol ümmīd-vārumdur benüm

7. **murāduñ:**-*uñ*
Gazel 201
Mısra: **5**
1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

8. **murāduñ:**-*uñ*
Gazel 297
Mısra: **2**
1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Lāle-veş her ne geyersem eşküm eyler al anı
Ey gül-i sūrī murāduñ cān ise gel al anı

9. **murād:**
Kaside 1
Mısra: **19**

1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Bir kez murād elin kim uzadursa ẕeylüñe
Virür dü ʿāleme yed-i beyżāsı rūşenā

10. **murādı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **33**
1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

11. **murād:**
Kaside 30
Mısra: **31**
1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Aḥmed bu fenn-i şiʿre şürūʿ itmeden murād
Vird-i duʿā-yı devlet-i şāh-ı cihān imiş

12. **murād:**
Terkib-bend 1
Mısra: **117**
1. Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç. 2. Anlaşılan, anlatılmak istenen şey, maksat, meram, niyet.

Aḥmed sözi uzatma ki mersiyyeden murād
Ḫalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

<u>muraṣṣaʿ:</u>

1. **muraṣṣaʿ:**
Gazel 279
Mısra: **4**
Değerli taşlarla süslenmiş.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

2. **muraṣṣaʿ:**
Kaside 8
Mısra: **35**
Değerli taşlarla süslenmiş.

Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ
Eşk ü ruḥum ḳapuñda döşer zer-nigār laʿl

<u>mürçe:</u>

1. **mürçeye:**-*y, -e*
Kaside 3
Mısra: **17**
Karınca.

Dü cihān niʿmetin azırġana bir mürçeye
Luṭf ḫ ̌ānında yed-i ḳudreti dervīşlerüñ

<u>mürde:</u>

1. **mürde:**
Kaside 21
Mısra: **2**
Ölü; perişan, zavallı, yardıma muhtaç kimse.

Şād ol ey dil ki dilsitān bulduñ
Mürde cismüñe tāze cān bulduñ

2. **mürdedür:**-*dür*
Nazm 37
Mısra: **4**
Ölü; perişan, zavallı, yardıma muhtaç kimse.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

3. **mürdeyi:**-*(y)i*
Gazel 326
Mısra: **9**
Ölü, ölmek üzere olan kimse. ll Perişan, bitkin, âşık.

Egerçi mürdeyi ʿĪsā dirildürmiş duʿā ile
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şīrīni

<u>mürde-dil-:</u>

1. **mürde-diller:**-*ler*
Gazel 74
Mısra: **11**
Cansız gönüllü(ler) II sevgilinin olmaması sebebiyle yaşam kaynağını kaybetmişler: âşıklar.

Mürde-diller maḥşer-i ḥüsninde bulmaġa ḥayāt
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

<u>murde-dil:</u>

1. **mürde-dillere:**-*ler, -e*
Kaside 32
Mısra: **8**
Gönlü ölü olan, hissiz, duygusuz (kimse).

Nigār laʿline hemşīredür meger engūr
Ki mürde-dillere bir ḳaṭresi virür biñ cān

<u>murebbā:</u>

1. **murebbālarını:**
Kıt'a 1
Mısra: **19**
Terbiye olunmuş. II Yetiştirilmiş, büyütülmüş.

Şu baturmaz utanur kendü murebbālarını
Beni nʾiçün batura ġuṣṣaya ʿummān-ı kerem

<u>mürebbā itmiş:</u>

1. **mürebbā itmiş:**-*miş*
Kaside 6
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Terbiye etmek, eğitmek. Beslemek.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

<u>mürebbā-yı ḥaḳ:</u>

1. **mürebbā-yı ḥaḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın terbiye edilmişi.

Emīn-i cenāb-ı muʿallā-yı Ḥaḳ
Mürebbī-i ḫalḳ u mürebbā-yı Ḥaḳ

<u>mürebbī-i halk:</u>

1. **mürebbī-i ḫalḳ:**
Mesnevi 3

Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Halkın terbiye edicisi.

Emīn-i cenāb-ı muʿallā-yı Ḥaḳ
Mürebbī-i ḫalḳ u mürebbā-yı Ḥaḳ

mürekkeb:

1. **mürekkeb:**
Gazel 243
Mısra: **15**
... -den oluşan, ... -den meydana gelen.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḫaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

murġ:

1. **murġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 174
Mısra: **14**
Kuş II aşığın sevgilinin saçına dolanan gönlü.

Zülfi şehbāzına ḳaḳdurmaġa ol şayyād-ı dil
Bir naẓar murġına ṭaḳdı kirpügümden perr ü bāl

2. **murġdur:**-*dur*
Gazel 51
Mısra: **2**
Kuş. II gönül kuşu.

Ḫāl-i ebrūsını yāruñ kim göñül mesken ṭutar
Murġdur kim āşiyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar

3. **murġınuñ:**-*ı, -nuñ*
Müfret 25
Mısra: **1**
Kuş. II gönül kuşu.

Dām-ı hecrānuñ şıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

4. **murġı:**-*ı*
Gazel 149
Mısra: **18**
Far. Kuş.

Gül yüzüñʾçün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġ-zār içre seḥer-geh murġı zār itsem gerek

5. **murġına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 243
Mısra: **4**
Far. Kuş.

Bāz-veş göñlümi elden ḳoma ey şāh-ı cemāl
Kʾanı söz murġına düşürmege muʿtād idesin

6. **murġı:**-*ı*
Gazel 306
Mısra: **3**
Far. Kuş.

Her seḥer nālemden olur merġ-zāruñ murġı zār
Çün yüzüñ gül-zārına zārī ḳılam bülbül gibi

7. **murġ:**
Gazel 312
Mısra: **9**
Far. Kuş.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

8. **murġ:**
Nazm 8
Mısra: **7**
Far. Kuş.

Bu zārīlıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhī
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫʷāb

murġ u māhī:

1. **murġ u māhī:**
Gazel 57
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kuş ve balık. (Zeminde ve suda yaşayanlar bağlamında).

Murġ u māhī uyumaz nāle vü feryādumdan
Baḫtum olmaz daḫı bīdār elümden ne gelür

murġ-ı cāna:

1. **murġ-ı cāna:**-*a*
Gazel 159
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Murġ-ı cāna tīr-i ġamzeñden per ü bāl eyledüñ
Ḥalḳa-i zülfüñ ḫayālin aña ḫalḫāl eyledüñ

murġ-ı dest-āmūzdur:

1. **murġ-ı dest-āmūzdur:**-*dur*
Gazel 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ele alıştırılmış kuş. II Âşığın gönlü.

Diñ kebūter göñlümi almaġa zülfin şalmasun
Murġ-ı dest-āmūzdur aña nʾider şāhīn şalup

murġ-ı dīde:

1. **murġ-ı dīde:**
Kaside 20
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Göz kuşu.

Bu murġ-ı dīde meger dām-ı zülfüñi göremez
Ki açdı dāne-i ḫālüñ havāsına per ü bāl

murġ-ı dil:

1. **murġ-ı dil:**
Gazel 87
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Ruḫlarına sünbülinden meyl ider bu murġ-ı dil
Görse şemʿi giceler pervāneler pervāz ider

2. **murġ-ı dil:**
Gazel 241
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Gülşen-i vaṣluñ havāsında uçarken murġ-ı dil
Āşiyān-ı hecrde bī-perr ü bāl itmek neden

3. **murġ-ı dil:**
Gazel 269
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Sidre ḳaddinde uçarsın dilberüñ ey murġ-ı dil
Müntehā pervāz idersin āferīn pervāzuña

4. **murġ-ı dil:**
Gazel 126
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Bu murġ-ı dil ol havāda uçar
Kʾanda ġam-ı dām u dāne ṣıġmaz

5. **murġ-ı dil:**
Gazel 243
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşu.

Seni ey murġ-ı dil ol dāne-i ḫāl itdi esīr
Nice bir dāma düşüp töhmet-i ṣayyād idesin

murġ-ı himmetinüñ:

1. **murġ-ı himmetinüñ:***-i, -nüñ*
Kaside 21
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Himmet kuşu.

Evc-i rifʿatde murġ-ı himmetinüñ
Cilvegāhını lā-mekān bulduñ

murġ-ı himmetüñüñ:

1. **murġ-ı himmetüñüñ:***-üñ, -üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Himmet kuşu.

Meʾlūfı murġ-ı himmetüñüñ
būstān-ı ḳurb
Ḫalvet-sarāyı fikretüñüñ ʿālem-i ḳıdem

murġ-ı ḫoş-āvā:

1. **murġ-ı ḫoş-āvā:**
Kaside 6
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **-**
Güzel sesli kuş.

Bu maṭlaʿ-ı ġarrāya düzer ṣavt-ı ter-āheng
Bostān-ı sarāyuñda öten murġ-ı ḫoş-āvā

murġ-ı hoş-āvālar:

1. **murġ-ı ḫoş-āvālar:**
Gazel 283
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzel sesli kuş.

Gül yüzüñ şevḳıyla görüp Aḥmedʾüñ nālişlerin
Raḥm idüp feryād ider murġ-ı ḫoş-āvālar bize

murġ-ı hoş-elḥān:

1. **murġ-ı ḫoş-elḥān:**
Gazel 98
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hoş nağmeli kuş (şair).

Murġ-ı ḫoş-elḥān olup Aḥmed yüzüñ gülzārına
Bülbül-i gūyā hezārān eyledi ṣābāṣlar

2. **murġ-ı ḫoş-elḥān:**
Gazel 108
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hoş nağmeli kuş (şair).

Bülbül-i bāġ-ı suḫan Aḥmed-i şīrīn-güftār
Bezm-i şeh gülşenine murġ-ı ḫoş-elḥān yaraşur

murġ-ı hoş-elḥāna:

1. **murġ-ı ḫoş-elḥāna:***-a*
Gazel 107
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hoş nağmeli kuş (şair).

Aḥmedʾi gülşen-i ʿışḳuñda görüp dil uzadan
Eline ṭaş aluban murġ-ı ḫoş-elḥāna atar

2. **murġ-ı ḫoş-elḥāna:***-a*
Kaside 31
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Güzel/hoş öten kuş.

Ṭutdı ḳulaġın murġ-ı ḫoş-elḥāna benefşe
Nergis gözin açdı kʾide gülzārı temāşā

murġ-ı miskīndür:

1. **murġ-ı miskīndür:***-dür*
Gazel 254
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Zavallı kuş. II Âşıġın gönlü.

Ḫāli sevdāsında gönlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miskīndür düşer dāne görüp dām üstine

murġ-ı nevā-sāz:

1. **murġ-ı nevā-sāz:**
Mesnevi 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Çalgıcı kuş.

Ki cān bāġında bir murġ-ı nevā-sāz
Söze bu perdeden itdi ser-āġāz

murġ-ı nuṣret:

1. **murġ-ı nuṣret:**
Kaside 12
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Zafer kuşu.

Pāy-dār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim
Murġ-ı nuṣret āşiyān itdi ol aṭnāb üstine

2. **murġ-ı nuṣret:**
Kaside 13
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Zafer kuşu.

Murġ-ı nuṣret şāḫ-sār-ı rāyetüñde ḫoş-nevā
Esb-i devlet ḫayl-i ʿālem-gīrüñüñ yek-rānıdur

mürġ-i seḥerī:

1. **mürġ-i seḥerī:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Seher kuşu.

Ebr-i nīsān şu sepüp şaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

murġ-ı siyeh-i şeb:

1. **murġ-ı siyeh-i şeb:**
Kaside 6
Mısra: **202**

Kelime Tipi: **-**
Gecenin siyah kuşu.

Tā bāz-ı sipīd-i seḥer açup per-i zerrīn
Murġ-ı siyeh-i şeb ṭoġura beyżā-i beyżā

murġ-ı zerrīn-bāl:

1. **murġ-ı zerrīn-bāl:**
Kaside 14
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Altın kanatlı kuş. Güneş.

Nice ki uçura her ṣubḥ murġ-ı zerrīn-bāl
Bu âbenūs ḳafesden sipihr-i mīnā-reng

mūrı:

1. **mūrı:**
Kaside 29
Mısra: **16**
Karınca.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

mūr-ı ḥaḳīrden:

1. **mūr-ı ḥaḳīrden:**-*den*
Gazel 290
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Değersiz karınca.

Mūr-ı ḥaḳīrden żaʿīf eyledi ḥālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāl-i Muṣṭafā

2. **mūr-ı ḥaḳīrden:**-*den*
Gazel 171
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Küçük karınca.

Mūr-ı ḥaḳīrden żaʿīf eyledi ḥālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāli dilberüñ

mūr-ı żaʿīf:

1. **mūr-ı żaʿīf:**
Kaside 15
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Güçsüz karınca II Şairin kendisi.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

mūr-ı żaʿīfi:

1. **mūr-ı żaʿīfi:**-*i*
Gazel 80
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetsiz karınca ‖ hem fiziken hem de kudret bakımından güçsüz karınca: âşık.

Ey şāh-ı ḥüsn gözle rikābuñda ḳulları
Mūr-ı żaʿīfi görse Süleymān ʿinān çeker

mürīd:

1. **mürīde:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **9**
Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.

Yed-i ḳudretle virdüñ her mürīde Ḫıżır seccādesin Mūsā ʿaṣāsın

2. **mürīdüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 4
Mısra: **21**
Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.

Ya irgür ben mürīdüñi murāda
Ya gönlümden çıḳar dünyā hevāsın

mürīd olursañ:

1. **mürīd olursañ:**-*ur, -ise, -ñ*
Kaside 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
İntisap etmek, bağlanmak.

Mürīd olursañ aña ol kʾirādetin itdi
Medār-ı ḳubbe-i devvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

mürīd-i cān:

1. **mürīd-i cān:**
Gazel 259
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönül müridi, dervişi.

Mürīd-i cān ḥaṭuñı gördi geçdi dünyādan
Zihī saʿādet anuñ kʾitdi Ḫıżrdan tevbe

mürşid:

1. **mürşidine:**-*in, -e*
Gazel 20
Mısra: **7**
Doğru yolu gösteren kimse, kılavuz; müritlerine tasavvufu öğreten, sırları ve gerçekleri gösteren tarikat şeyhi.

Dil mürşidine ḫayāl-i zülfüñ
Hem ḫırḳa vü hem ʿaṣādur ey dost

mürşid-i dānā:

1. **mürşid-i dānā:**
Terci-bend 1
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
İrfan sahibi mürşit, rehber.

Fāş eylemezdi sırrın eneʾl-Ḥaḳ rumūzınuñ
Manşūra irse mürşid-i dānā senüñ gibi

mürşid-i ḥaḳ:

1. **mürşid-i ḥaḳ:**
Kaside 2
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın mürşidi, irşad eden kulu.

Ḥarīm-i kaʿbe-i dilde şorılsa mürşid-i Ḥaḳ
Çağıra her der ü dīvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

mürüvvet:

1. **mürüvvet:**
Kaside 13
Mısra: **56**
İnsaniyet, mertlik, yiğitlik.

İşigi ṭopraġı iksīr-i ḥayātuñ cevheri
Ḫāk-i pāyı menbaʿ-ı luṭf u mürüvvet kānıdur

mūsā:

1. **mūsā:**
Gazel 7
Mısra: **6**
İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber, Hz. Musa.

Şan leşker-i Firʿavn idi bu ḫaṭṭ-ı ġubāruñ
Kim ʿārıżuñ ābında helāk eyledi Mūsā

2. **mūsā:**
Kaside 1
Mısra: **17**
İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber, Hz. Musa.

Mūsā yapışduġı-yʾçün etegine luṭfuñuñ
Dest-i mübārekinde ʿaṣā oldı ejdehā

3. **mūsā:**
Kaside 4
Mısra: **10**
İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber, Hz. Musa.

Yed-i ḳudretle virdüñ her mürīde Ḫıżır seccādesin Mūsā ʿaṣāsın

4. **mūsā:**
Nazm 35
Mısra: **5**
İsrailoğullarına elçi olarak gönderilen peygamber, Hz. Musa.

Mūsā yüz döndürür saḳaluñdan
Ḳalb-i Ḫārūna söyle ḥālüñden

müsāfir:

1. **müsāfirlerini:**-*leri, -ni*
Kaside 15
Mısra: **65**
Konuk, misafir, yolcu.

Nice kim Kaʿbe müsāfirlerini luṭf-ı İlāh
Raḥmeti ḫʷānına her sāl ide mihmān-ı kerem

2. **müsāfirdür:**-*dür*
Gazel 303
Mısra: **5**
Konuk, misafir.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

müsāfir itse:

1. **müsāfir itse:**-*se*
Gazel 58
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Misafir etmek, ağırlamak.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çinden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

müsāfir-hāne-i luṭfuñda:

1. **müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 305
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf misafirhanesi.

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

müsaḫḫar:

1. **müsaḫḫar:**
Gazel 144
Mısra: **7**
Boyun eğdirilmiş, emir ve itâat altına alınmış.

Dili münevver ider cānları müsaḫḫar ider
Meh-i sipihr-i melāḥat şeh-i vilāyet-i luṭf

müsahhar itdükce:

1. **müsaḫḫar itdükce:**-*dükce*
Kaside 11
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Ele geçirmek, fethetmek.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

musahhar kılmaġa:

1. **musaḫḫar ḳılmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 11
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Emrine amade etmek, boyun eğdirmek, itaat ettirmek.

Ṭapuña cān u göñül mülkin musaḫḫar ḳılmaġa
Her ṭarafdan çekdi leşker kākül-i müşkīn-i dost

müsahhar olsa:

1. **müsaḫḫar olsa:**-*sa*
Gazel 235
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Boyun eğmek, teslim olmak.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

muṣavver:

1. **muṣavver:**
Kaside 11
Mısra: **60**
(Ar.) Resimlenmiş.

Şiʿrüñ içün bir muʿanber dilsitān mecmūʿadur
Ṣūret-i Çīnle muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

2. **muṣavver:**
Kaside 11
Mısra: **76**
Resmedilmiş, tasvir edilmiş.

Līk ser-gerdānlıġından baġludur işüm gibi
Şan ki ḥālümdür muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

müşebbek:

1. **müşebbek:**
Kaside 19
Mısra: **83**
Ağ ve kafes gibi örülmüş veya oyulmuş.

Bu müşebbek ḫayme-i sīm-āb-gūn-ı bī-ṭınāb
Ḳadrüñ ordusında bir perde-serādur kemterīn

müselmān:

1. **müselmānlar:**-*lar*
Gazel 271
Mısra: **1**
Müslüman, İslam dîninden olan kimse II âşık.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Kemend-i zülfi zünnārı belādur ehl-i īmāna

2. **müselmān:**
Kaside 12
Mısra: **57**
İslam dininden olan kimse.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḫüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

3. **müselmān:**
Gazel 242
Mısra: **12**
Müslüman, İslam dîninden olan kimse.

Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy eyler raḳīb
Mekkeye varmaḳ revā mıdur müselmān olmayan

4. **müselmān:**
Gazel 132
Mısra: **8**
İslam dininden olan kimse, müslüman.

Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henūz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

5. **müselmān:**
Nazm 20
Mısra: **2**
İslam dininden olan kimse, müslüman.

Cānı ol zülfeyn-i fettān öldürür
İki kāfir bir müselmān öldürür

6. **müselmānlar:**-*lar*
Gazel 321
Mısra: **7**
Far. Müslümanlar.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

müselsel:

1. **müselsel:**
Gazel 160
Mısra: **8**
Zincir gibi birbirine bağlı olan, birbiri ardınca sıralanan, zincirleme.

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

müşerref ider:

1. **müşerref ider:**-*er*
Gazel 172
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Şereflendirmek, onurlandırmak.

İşigüñe nice yüz sürmeye ḫurşīd-i felek
Kim ider gāh gehī anı müşerref ḳademüñ

müşerref ola:

1. **müşerref ola:**-*a*
Müfret 31
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Müşerref olmak; onurlanmak, onur kazanmak, şereflenmek.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

müşgīn:

1. **müşgīn:**
Kaside 9
Mısra: **51**
Misk kokulu, güzel kokulu.

Müşgīn ġubār-ı ḫaylüñ ile şimdiden girü
Olur Ḫıṭāya Rūm ilinüñ armaġanı müşk

2. **müşgīn:**
Kaside 11
Mısra: **20**
Misk kokulu, güzel kokulu.

Ḫüsni firdevsinde cevlān itmege ṭāvūs-vār
Açdı müşgīn bāl ü şehper kākül-i müşkīn-i dost

3. **müşgīn:**
Kaside 9
Mısra: **7**
Misk kokulu; misk renginde, siyah.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

muṣḥaf:

1. **muṣḥafdur:**-*dur*
Gazel 110
Mısra: **6**
Kitap II Güzellik.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

2. **muṣḥafın:**-*ın*
Gazel 110
Mısra: **7**
Kitap II Güzellik.

Ḫaṭṭ-ı miskīnüñ cemālüñ muṣḥafın tefsīr ider
Zülf-i pür-çīnüñdür andan bir rivāyet ber-kenār

3. **muṣḥafın:**-*ın*
Gazel 125
Mısra: **3**
Kitap II Güzellik.

Cemālüñ muṣḥafın açma raḳībe Öñinde kāfirüñ Ḳurʾān yaraşmaz

4. **muṣḥafın:**-*ın*
Gazel 267
Mısra: **1**
Kitap II Güzellik.

Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsīr ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥrīr ide

5. **muṣḥafını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 304
Mısra: **26**
Kitap II Güzellik.

Ḫaṭ-ı sebzüñde düşen noḳṭa-i ḫāl-i siyehüñ
Ḥüsnüñüñ muṣḥafını zeyn ider iʿrāb gibi

6. **muṣḥaf:**
Gazel 339
Mısra: **11**
Kitap II Güzellik.

Muṣḥaf yüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

7. **muṣḥafda:**-*da*
Gazel 34
Mısra: **5**
Kitap.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

8. **muṣḥaf:**
Gazel 241
Mısra: **16**
Kitap, Kur'an // Güzellik kitabı, sevgilinin yüzü.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥaf yüzüñde yazılan şol āyet-i Raḥmānı şun

9. **muṣḥaf:**
Kaside 18
Mısra: **20**
Kitap, Kur'an // Güzellik kitabı, sevgilinin yüzü.

Saʿd-i felek her ṣubḥ-dem fāl-ı saʿādet dutmaġa
Muṣḥaf yüzüñde āyet-i Raḥmāna ṣıḥḥat yaraşur

10. **muṣḥafını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 189
Mısra: **8**
Kitap.

Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳumaġa pāk oluram

11. **muṣḥaf:**
Gazel 73
Mısra: **5**
Sayfa hâlinde meydana getirilmiş şey, kitap II Güzellik kitabı, sevgilinin yüzü.

Muṣḥaf açdum mekteb-i ḥüsnüñde göñlüm ṭıflına
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

muṣḥaf-ı cemālüñe:

1. **muṣḥaf-ı cemālüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 9
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kitabı.

Cān Cebreʾīli oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hemīn ola

muṣḥaf-ı ḥüsninüñ:

1. **muṣḥaf-ı ḥüsninüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 21
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kitabı; sevgilinin yüzü.

Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ kenārında
Yazılu sūre-i Duḫān bulduñ

muṣḥaf-ı ḥüsnüñ:

1. **muṣḥaf-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 82
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik kitabı; -sevgilinin yüzü-.

Cān ġamuñ yüklenür il muṣḥaf-ı ḥüsnüñ gözedür
Kʾola maḥmilde temāşā-yı firāvān-ı Mışr

muṣḥaf-ı sīnemde:

1. **muṣḥaf-ı sīnemde:**-*de*
Gazel 305
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sine/göğüs kitabı.

Ġam ʿaẕābından ḫalāṣ olmaġa ḫaṭṭuñ ṣūresin
Muṣḥaf-ı sīnemde yazdum āyet-i raḥmet gibi

muṣībet:

1. **muṣībete:**-*e*
Terkib-bend 1
Mısra: **46**
Felāket, ansızın gelen belā, sıkıntı.

Feryād iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Olmaya bu muṣībete göre fiġān daḫı

2. **muṣībetüñ:**-*üñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **107**
Dert, bela, sıkıntı.

Sulṭān-ı ʿāleme ʿivażı bu muṣībetüñ
Tā ḥaşre dek saʿādet-i dünyā vü dīn ola

3. **muṣībeti:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **71**
İnsanın başına ansızın gelen bela, felaket, dert, sıkıntı.

Olmaz muṣībeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zīrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

müşk:

1. **müşk:**
Kaside 19
Mısra: **22**
Misk, güzel koku.

Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

2. **müşkden:**-*den*
Müfret 13
Mısra: **2**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde. Beyitte sevgilinin ben'i miske benzetilmiştir.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

3. **müşkīn:**-*īn*
Gazel 68
Mısra: **3**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde

karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Ay yüzüñ āyīnesinde görinen müşkīn ġubār
Ḫaṭṭ-ı jengārī midür yā dūd-ı āhum jengidür

4. **müşk:**
Gazel 183
Mısra: **3**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Zülfüñi ḫāke ṣalarsañ müşk olur rūy-ı zemīn
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

5. **müşke:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **63**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Gör mūy-ı nāfeyi kʾolalı müşke hem-nişīn
ʿAnber-nesīm ü ġāliye-bū ider anı müşk

6. **müşkīn:**-*īn*
Kaside 11
Mısra: **67**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mıṣṭar kākül-i müşkīn-i dost

7. **müşkden:**-*den*
Kaside 12
Mısra: **28**
Misk kokusu.

Gün yüzüñde āferīn ol zülf-i ʿanber-sāya kim
Müşkden ser-pūş aṣar ḳandīl-i mehtāb üstine

8. **müşkini:**-*i, -n, -i*
Gazel 296
Mısra: **17**
Misk.

Ḫāk-i pāyuñ müşkini götürmese bād-ı bahār
Nev-ʿarūsān-ı çemen ummazdı andan nükheti

9. **müşk:**
Gazel 85
Mısra: **14**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde, misk.

Dizdi zülfüñde ḳaṭre-i ʿaraḳuñ Müşk çevgān ucına gevherler

10. **müşk:**
Kaside 15
Mısra: **41**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde, misk.

Būy-ı ḫulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

11. **müşk:**
Gazel 47
Mısra: **12**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

12. **müşk:**
Gazel 58
Mısra: **5**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çīnden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

13. **müşk:**
Gazel 73
Mısra: **3**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

14. **müşk:**
Gazel 254
Mısra: **2**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Caʿd-ı zülfüñ kim aşılmış sen dil-ārām üstine
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

15. **müşk:**
Gazel 256
Mısra: **6**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekʾoldı ġarḳ-ı āb
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

16. **müşk:**
Gazel 309
Mısra: **10**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi bağrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

17. **müşk:**
Gazel 318
Mısra: **14**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Aḥmedʾüñ göñli ḥarīminde ruḫ u zülfüñ aṣar
Müşk zencīr ile ḳındīl-i meh-i çār-dehi

18. **müşk:**
Gazel 326
Mısra: **3**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

19. **müşk:**
Gazel 337
Mısra: **10**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

20. **müşk:**
Gazel 341
Mısra: **4**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Ṣan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

21. **müşk:**
Kaside 8
Mısra: **9**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Ḳıldı ṣaçuñ hevāsına ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa müşk
İtdi lebüñ ḫayāline terk-i diyār laʿl

22. **müşk:**
Kaside 8
Mısra: **47**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Teşbīh olurdı ḫulḳuña ṭutsa cihānı müşk
Temsīl olurdı keffüñe dökse biḫār laʿl

23. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **1**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

24. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **2**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

25. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **8**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

26. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **12**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Sevdā-yı çīn-i zülfüñe düşüp ciger yaḳar
Āhū-yı Çīn anuñʾçün olur baġrı ḳanı müşk

27. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **14**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Meftūl-ı bend-i zülfüñüñ olmış müvellehi
Kim post-pūş gibi ṭolanur cihānı müşk

28. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **16**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

29. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **18**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Çeşmümdedür ḫayāl-i ḫaṭuñ ṭañ bu kim dutar
Sebze diyü kenāre-i āb-ı revānı müşk

30. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **22**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Āḫir hevā-yı zülfüñ ile ḫāk olanlaruñ
Ḳabri giyāhı sünbül olur ḫākdānı müşk

31. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **24**

Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Vaṣf-ı lebüñde oldı devātuñ dehānı laʿl
Yād-ı ḫaṭuñla ḫāmenüñ oldı zebānı müşk

32. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **28**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh mıdur zülfi kim döker
Bāġ-ı cinān yaḳasına bend-i miyānı müşk

33. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **32**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Sulṭān Muḥammed İbn-i Murād ol ki ḫulḳınuñ
Bir şemmesiyle ṭutdı meşām-ı cihānı müşk

34. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **34**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Görsün ġubār-ı sümm-i semendin ʿabīr añan
Bulsun nesīm-i ḫulḳını kim dirse ḳanı müşk

35. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **36**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Çün āstīn-feşān ola ol şehsüvār ider
Pür dāmen-i ḳabāçe-i heft āsumānı müşk

36. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **42**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Ne esb-i devletüñle felek ḫinki hem-rikāb
Ne gerd-i ḫayl-i ḫaşmetüñüñ hem-ʿinānı müşk

37. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **48**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Fīʾl-cümle ḫāk-i sümm-i semendüñedür şebīh
ʿİzzetle bulsa ṭañ mı bahā-yı girān müşk

38. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **50**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Maḫṣūṣdur müferriḥ-i ḫāk-i derüñe kim
Bir yerde vire ḫāṣıyet-i zaʿferānı müşk

39. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **52**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Müşgīn ġubār-ı ḫaylüñ ile şimdiden girü
Olur Ḫıṭāya Rūm ilinüñ armaġanı müşk

40. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **54**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Sen ḫoş-ḥışāli dün gice medḥ itmek istedüm
Geldi redīf içün dilüme nā-gehān müşk

41. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **58**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Ḫuld-i ḫarīmüñüñ ḫaremi ḥürmeti ḥaḳı
Kim ḫāki ter ʿabīr durur āsitānı müşk

42. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **64**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Gör mūy-ı nāfeyi kʾolalı müşke hem-nişīn
ʿAnber-nesīm ü ġāliye-bū ider anı müşk

43. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **66**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

44. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **70**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā
Gül dāmenin aça ve ṭuta būstānı müşk

45. **müşk:**
Kaside 9
Mısra: **72**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Luṭfuñ nesīmi dāmen-i dehri pür eyleyüp
Ḫulḳuñ demiyle ṭoldura ceyb-i cihānı müşk

46. **müşk:**
Kaside 29
Mısra: **43**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

47. **müşk:**
Müfret 12
Mısra: **1**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henūz

48. **müşk:**
Müfret 47
Mısra: **2**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḥüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

49. **müşk:**
Nazm 15
Mısra: **1**
Ar. Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde; misk.

Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış
Maḥabbet-nāmedür kim cāna yazmış

50. **müşk:**
Gazel 119
Mısra: **11**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu madde.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı
Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henūz

51. **müşk:**
Gazel 239
Mısra: **22**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu madde.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

52. **müşk:**
Kaside 19
Mısra: **73**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu madde.

Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūnīn-dil meger āhū-yı Çīn

53. **müşkīn:**-*i, -n*
Gazel 95
Mısra: **7**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde II Güzel koku.

Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşkīn dāyire
Ḫaḳ budur yāḳūtdan her şīvesinde ter yazar

54. **müşkīn:**-*i, -n*
Gazel 198
Mısra: **6**
Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde II Güzel koku.

Ben ġam-ı zülfüñde cān virdükde ḫāküm sebzesin
Otlasa müşkīn olur āhū-yı ṣaḥrā dostum

55. **müşk:**
Gazel 18
Mısra: **4**
Misk koku, güzel koku. II Sevgilinin hoş kokulu ayva tüyleri.

Ḫaṭṭuñ ki ṭılısm itdi lebüñ dāʾiresine
Şīrīnlük içün müşk ile efsūn yazar ey dost

müşk tozlu:

1. **müşk tozlu:**
Gazel 343
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Misk tozlu (Misk, Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu maddedir).

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

müşk üʿanberden:

1. **müşk üʿanberden:**-*den*
Gazel 128
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Misk ve amber.

Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḥüsnüñüñ
Şekkerīn ḫurmāya dizmiş müşk üʿanberden meges

2. **müşk üʿanberden:**
Gazel 246
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Misk ve amber.

Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına
Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükce noḳṣān olmasun

3. **müşk ü ʿanberden:**-*den*
Kaside 12
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Misk ve amber.

Ḫālini gördüm lebinde ḫālini ṣordum didi
Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

müşk ü ʿanberle:

1. **müşk ü ʿanberle:**-*le*
Gazel 243
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Misk ve amber.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḫaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

müşk-bār:

1. **müşk-bār:**
Kıt'a 4
Mısra: **6**
(Fa.) Misk yağdıran, misk kokulu.

Hemīşe nūr-ı ḥüsnüñle bu ʿālem müstenīr olup
Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

2. **müşk-bār:**
Gazel 25
Mısra: **4**
Misk yağdıran, misk kokulu.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

3. **müşk-bār:**
Kaside 22
Mısra: **24**
Misk yağdıran, misk kokulu.

Beñzer ki şāh işigine sürmiş ʿiẕārını
Kim ḫāki ʿanberinden olur müşk-bār āb

4. **müşk-bār:**
Kaside 23
Mısra: **2**
Misk yağdıran, misk kokulu.

Ṣaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Ṣāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

5. **müşk-bār:**
Kaside 23
Mısra: **62**
Misk yağdıran, misk kokulu.

Ey ḫāme aġlaram seni kʾazaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

6. **müşk-bār:**
Kaside 23
Mısra: **104**
Misk yağdıran, misk kokulu.

Söziyle ḫoş-dem itmege Aḥmed zamāneyi
Aḳıtdı işigüñe yine müşk-bār āb

7. **müşk-bār:**
Kaside 27
Mısra: **16**
Misk yağdıran, misk kokulu.

ʿUlyā serīri oldı viṣālüñle pür-sürūr
Dünyā sarāyı oldı ḫiṣālüñle müşk-bār

müşk-bū:

1. **müşk-būdur:**-*dur*
Gazel 246
Mısra: **5**
(Fa.) Misk kokulu.

Şehd-i ẕikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāṣṣıyetde ol nice her derde dermān olmasun

2. **müşk-būdur:**-*dur*
Gazel 272
Mısra: **8**
(Fa.) Misk kokulu.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla müşk-būdur çāre ne

3. **müşk-bū:**
Kaside 23
Mısra: **23**
(Fa.) Misk kokulu.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Ṣaç ṣuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

müşk-efşān:

1. **müşk-efşān:**
Gazel 3
Mısra: **1**
Misk saçan.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḫayrān aña

müşk-fām:

1. **müşk-fām:**
Gazel 8
Mısra: **18**
Misk renkli.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

müşk-feşān:

1. **müşk-feşān:**
Gazel 17
Mısra: **8**
Misk saçan.

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

müşk-i çīn:

1. **müşk-i çīn:**
Müfret 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Çin miski.

Müşk-i Çīn dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā içün
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā içün

2. **müşk-i çīn:**
Gazel 290
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çin miski. II Sevgilinin kıvrım halindeki saçından yayılan koku.

Bağını çözse zülfinüñ düşer ayaġa müşk-i Çīn
Teng-i şeker kesād olur açsa maḳāli Muṣṭafā

3. **müşk-i çīn:**
Gazel 328
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çin miski.

Şaçuñ hevāsı yile virdi kār u bārumızı
Ki müşk-i Çīn gibi terk eyledük diyārumızı

müşk-i gūyā:

1. **müşk-i gūyā:**
Mesnevi 3
Mısra: **138**
Kelime Tipi: **-**
Konuşan misk.

Gülin ser-be-ser dürr-i būyā idem
Giyāsın ḳamu müşk-i gūyā idem

müşk-i ḫıṭā:

1. **müşk-i ḫıṭā:**
Nazm 5
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hıta miski.

Çün gördi ṭopraġ olduġın ol zülf-i müşk-bār
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

2. **müşk-i ḫıṭā:**
Gazel 84
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hıta miski. Hıta veya Hata, Çin'in kuzeyi ile Türkistan topraklarına verilen isimdir. Misk denen güzel kokulu madde burada yaşayan ceylanlardan elde edilirdi. Beyitte sevgilinin saçı ile misk arasında ilgi kurulmuştur.

Ḳaṭʿ-ı ʿalāyıḳ eyleyüp Aḥmed gibi ḳılur
Sevdā-yı zülf-i yār ile müşk-i Ḫıṭā sefer

müşk-i hotan:

1. **müşk-i ḫotan:**
Gazel 67
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hotan bölgesinin miski. (Sevgilinin yüzündeki ayva tüyü bağlamında).

Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

müşk-i nāb:

1. **müşk-i nāb:**
Gazel 176
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Saf, halis misk.

Dest-i ṣabā ṣaçuñı daġıtduḳca ṣanuram
Bezm-i bahārda ṣaçınur müşk-i nāb gül

2. **müşk-i nāb:**
Terci-bend 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Saf, halis misk.

Ḫulḳı ʿaẕīmdür ki ṭolu müşk-i nāb ider
Ḫāk-i bihişti ṭīb-i ḫışāli Muḥammedüñ

müşk-i tātār:

1. **müşk-i tātār:**
Kaside 23
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Tatar miski.

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı mı bu yāḫod ḫüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

müşk-i terden:

1. **müşk-i terden:**-*den*
Mesnevi 3
Mısra: **177**
Kelime Tipi: **-**
Taze misk.

Ḳalem kim geyer müşk-i terden şiʿār
Senüñ nāmuñ ile ider iftiḫār

müşkil:

1. **müşkili:**-*i*
Gazel 145
Mısra: **2**
Güçlük, zorluk, sıkıntı.

Āh kim ġam kilīdinüñ dili yoḳ
ʿĀşıḳuñ bundan ulu müşkili yoḳ

2. **müşkildür:**-*dür*
Gazel 234
Mısra: **1**
Güç, zor, sıkıntılı.

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından
Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

3. **müşkildür:**-*dür*
Gazel 324
Mısra: **12**
Güç, zor, çetin.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

4. **müşkil:**
Gazel 34
Mısra: **24**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Ḳılletle ḫıdmet eylemek āsān idi velī
Müşkil belā bu yolda cefā-yı ġarīmdür

5. **müşkil:**
Gazel 56
Mısra: **12**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Saña āsān ola ey dost firāḳ
Müşkil ol kʿAḥmedʾe düşvār gelür

6. **müşkil:**
Gazel 86
Mısra: **11**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Müşkil budur ki her kime kim ḫālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

7. **müşkil:**
Gazel 92
Mısra: **4**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gül-zār güler

8. **müşkil:**
Gazel 119

Mısra: **13**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh
Eksilmedi göñülden ümīd-i vefā henūz

9. **müşkil:**
Gazel 155
Mısra: **2**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ
Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvīzüñ senüñ

10. **müşkil:**
Gazel 231
Mısra: **13**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Nezr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

11. **müşkil:**
Gazel 271
Mısra: **10**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Ḳara zülfüñüñ aġına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

12. **müşkil:**
Gazel 291
Mısra: **4**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulığı

13. **müşkil:**
Gazel 313
Mısra: **16**
(Ar.) Zor, güç, çetin.

Çün zülf-i dil-āvīzine dil bağladuñ Aḥmed
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

müşkil geldügin:

1. **müşkil geldügin:***-dük, -in*
Gazel 217
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kolay olmamak, zor gelmek.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

müşkīn:

1. **müşkīn:**
Kaside 14
Mısra: **5**
(Fa.) Siyah, kapkara.

Cihān cemāli bu müşkīn ṭutuḳdan oldı ʿayān
Ṣanasın açdı ruḫ-ı dost ṭurra-i şeb-reng

2. **müşkīn:**
Gazel 158
Mısra: **2**
Siyah, kapkara II Misk kokulu.

Ey āfitāb-ı ṭalʿatüñe sāyebān ḳaşuñ
Çekmiş berāt-ı ḥüsnüñe müşkīn nişān ḳaşuñ

3. **müşkīn:**
Gazel 184
Mısra: **6**
Siyah, kapkara II Misk kokulu.

Meger dil bağıdur sünbül ṣaçuñ kim
Daḳar cān boynına müşkīn selāsil

4. **müşkīn:**
Gazel 225
Mısra: **8**
Siyah, kapkara II Misk kokulu.

Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḥüsnüñüñ
Ṣafḥa-i ḫurşīde çekdi sünbülüñ müşkīn resen

5. **müşkīn:**
Gazel 91
Mısra: **2**
Misk gibi güzel kokulu; hoş kokulu.

Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur
Dimāġı sünbülüñ müşkīn olupdur

6. **müşkin:**
Kaside 6
Mısra: **79**
Misk gibi güzel kokulu; hoş kokulu.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

7. **müşkīn:**
Kaside 11
Mısra: **4**
Misk gibi güzel kokulu; hoş kokulu.

ʿAnberīne daḳmaġ içün bir perīnüñ boynına
Bağlamış müşkīn girihler kākül-i müşkīn-i dost

8. **müşkīn:**
Kaside 29
Mısra: **62**
Misk gibi güzel kokulu; hoş kokulu.

Ḫulḳuñ ḳoḫusın alduġı-yçün bād-ı seḥerden
Ḫoş būy ile müşkīn ider eşcārı benefşe

9. **müşkīn:**
Terci-bend 2
Mısra: **47**
Misk gibi güzel kokulu; hoş kokulu.

Bāġı müşkīn nefesle ṭutmaġ içün
Açdı şeh medḥine dehān ġonca

10. **müşkīn:**
Kaside 11
Mısra: **22**
Misk kokulu (sevgilinin saçı kastedilerek).

Ḫayme-i sulṭān gibi ḫurşīd-i tābān üstine
Ḳurdı müşkīn sāyebānlar kākül-i müşkīn-i dost

müşkīn-nefes:

1. **müşkīn-nefes:**
Gazel 128

Mısra: **2**
Misk kokulu.

Yine sevdāyī göñül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı ṣabā müşkīn-nefes

müşk-nāb:

1. **müşk-nābı:**-*ı*
Gazel 112
Mısra: **10**
Hâlis misk.

Āhından Aḥmedʾüñ ṣaḳın ey dost zülfüñi
Bu müşk-nābı bād alur itmezseñ iḥtirāz

müşk-rîz:

1. **müşk-rīz:**
Gazel 128
Mısra: **13**
Misk saçan.

Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-rīz
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

muṣṭafā:

1. **muṣṭafācıġum:**-*cıġ, -ım*
Gazel 203
Mısra: **2**
Mustafa (özel isim).

Ey bürc-ı devletüm güneşi mehliḳācıġum
Cāndan ʿazīz sevgülüce Muṣṭafācıġum

2. **muṣṭafā:**
Gazel 231
Mısra: **16**
"Has ve seçilmiş, güzide" anlamlarında Hz. Muhammed'in isimlerindendir.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

3. **muṣṭafā:**
Gazel 290
Mısra: **8**
"Has ve seçilmiş, güzide" anlamlarında Hz. Muhammed'in isimlerindendir.

Bağını çözse zülfinüñ düşer ayaġa müşk-i Çīn
Teng-i şeker kesād olur açsa maḳāli Muṣṭafā

müstaġnī ide:

1. **müstaġnī ide:**-*e*
Kaside 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyaç duymaz, ilgilenmez, umursamaz duruma getirmek.

Bahār-ı gülşen-i cennetden ide müstaġnī
Kime ki ʿarż ide dīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

müstaḥḳar:

1. **müstaḥḳar:**
Kaside 7
Mısra: **112**
Hor görülen, aşağılanan, itibarsız, hakir.

Öykünelden yüzüñe hergiz baḳılmaz yüzine
Bī-ḥayādur kʾoldı bu vech ile müstaḥḳar güneş

müştāḳ:

1. **müştāḳ:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
Şiddetle arzu eden, özleyen, hasretini çeken, gönülden isteyen.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāḳ durur

2. **müştāḳdur:**-*dur*
Gazel 70
Mısra: **4**
Şiddetle arzu eden, özleyen, hasretini çeken, gönülden isteyen.

Ḳan yudan dil-teşneler düşmiş ḳaşuñ sevdāsına
Rind olan mey-ḫʷāreler ʿīd ayına müştāḳdur

3. **müştāḳlara:**-*lar, -a*
Kaside 5
Mısra: **3**
Şiddetle arzu eden, özleyen, hasretini çeken, gönülden isteyen.

Cümle müştāḳlara şāhid-i maḳṣūd yüzin
Gösterür āyīne-i ṭalʿati dervīşlerüñ

4. **müştāḳam:**-*am*
Müfret 21
Mısra: **2**
Şiddetle arzu eden, özleyen, hasretini çeken, gönülden isteyen.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḥālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

5. **müştāḳ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **36**
Şiddetle arzu eden, özleyen, hasretini çeken, gönülden isteyen.

Derd ü belā evin nice terk itmesün kʾanuñ
Müştāḳ idi cemāline ḥūr-ı cinān daḥı

müştāḳ-ı dīdār olmışam:

1. **müştāḳ-ı dīdār olmışam:**
Gazel 205
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yüzüne hasret kalmak.

Pertev-i nūr-ı tecellīden ḳo yansun cān u dil
Var Aḥmed ben bugün müştāḳ-ı dīdār olmışam

müştāḳ-ı şām:

1. **müştāḳ-ı şām:**
Gazel 8
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Akşamı şiddetle arzulayan, gönülden isteyen.

Zülfüñ ġamında sūzuma fīʾl-cümle öykinür
Şol teşne rūzedār ki müştāḳ-ı şām ola

müsteʿār:

1. **müsteʿāra:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **6**
Eğreti, emanet.

Ḳabā-yı ḥüsn ü bahā yaraşaldan ol güneşe
Libāsını ḳamerüñ müsteʿāra beñzetdüm

2. **müsteʿār:**
Terkib-bend 1
Mısra: **5**
Geçici olarak gerçeğinin yerine konulan, gelip geçici, eğreti (şey), sahte.

Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḥüsn ü bahā imiş

müstecābüʾd-daʿve:

1. **müstecābüʾd-daʿve:**
Gazel 246
Mısra: **9**
Cenâbıhak katında duası makbul olan, geri çevrilmeyen.

Müstecābüʾd-daʿve olsam Ḥaḳdan isterdüm ki hīç
Kimse ʿālemde esīr-i bend-i hecrān olmasun

müstedām ola:

1. **müstedām ola:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
1. Daim olmak, sürekli olmak.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

müstedām olsun:

1. **müstedām olsun:**-*sun*
Kaside 13
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
1. Daim olmak, sürekli olmak.

Müstedām olsun cihān bāġında cūduñ ebri kim
Fażl gülzārı anuñ perverde-i iḥsānıdur

müstekmilüʾd-dünyā bi-dīniʾl-ekmeli:

1. **müstekmilüʾd-dünyā bi-dīniʾl-ekmeli:**
Mesnevi 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
O, eksiksiz olan dinle dünya ehlinin dinini tamamladı.

Ṣummeʾṣ-ṣalātü ʿaleʾl-ḥabībiʾl-evveli
Müstekmilüʾd-dünyā bi-dīniʾl-ekmeli

müstenīr eylesün:

1. **müstenīr eylesün:**-*sün*
Kaside 19
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak.

Nūr-ı ḥüsnüñ eylesün ʿulyā serīrin müstenīr
Ṭīb-i ḫulḳuñ eylesün dünyā sarāyın ʿanberīn

müstenīr olup:

1. **müstenīr olup:**-*up*
Kıt'a 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak.

Hemīşe nūr-ı ḥüsnüñle bu ʿālem müstenīr olup
Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

müşterī:

1. **müşterīye:**-*y, -e*
Kaside 32
Mısra: **34**
Jüpiter gezegeni.

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

2. **müşterīdür:**-*dür*
Gazel 147
Mısra: **13**
Alıcı II talep eden.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḥüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

3. **müşterī:**
Gazel 174
Mısra: **15**
Alıcı II talep eden.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

4. **müşterī:**
Gazel 229
Mısra: **15**
Alıcı II talep eden.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende müşterī mihre
Ṣaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

5. **müşterī:**
Gazel 256
Mısra: **9**
Alıcı II talep eden.

Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşterī
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

6. **müşterīsi:**-*(s)i*
Kaside 3
Mısra: **5**
Alıcı II talep eden.

Cān ṣatup her birisi oldı belā müşterīsi
ʿIşḳ şehrinde budur ṣanʿati dervīşlerüñ

7. **müşterīdür:**-*dür*
Kaside 25
Mısra: **48**
Alıcı II talep eden.

Pūte-i zerrīn diker evc-i felekde āfitāb
Müşterīdür tīr-i ḳavsüñe bugün meydān-ı ʿīd

8. **müşterīye:**-*ye*
Gazel 12
Mısra: **5**
Dokuz uydusu bulunan ve güneşe yakınlığı bakımından beşinci sırada yer alan en büyük gezegen, Jüpiter.

Ḳaşuñ bir ḳavs çekdi Müşterīye
Ki toz olmışdur aña ʿanber-i nāb

9. **müşterīye:**-*ye*
Gazel 171
Mısra: **8**
Dokuz uydusu bulunan ve güneşe yakınlığı bakımından beşinci sırada yer alan en büyük gezegen, Jüpiter.

Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāli dilberüñ

10. **müşterīye:**-*ye*
Gazel 290
Mısra: **10**
Dokuz uydusu bulunan ve güneşe yakınlığı bakımından beşinci sırada yer alan en büyük gezegen, Jüpiter.

Devr-i ḳamerde uyḳudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāl-i Muṣṭafā

11. **müşterī:**
Gazel 154
Mısra: **9**
Alıcı, isteyen, talepkâr. II Jüpiter gezegeni. (Güneş sisteminin en büyük ve en etkili gezegenidir, gücü temsil eder.).

Ne māhsın ki cān alalı Müşterī gözüñ
Bāzār-ı mihr içinde ḫarīdāruñam senüñ

12. **müşterīsi:**-*si*
Kaside 26
Mısra: **15**
Müşteri, alıcı. II Âşık.

Dil müşterīsi cān ṣatup almazdı derdüñi
Dellāl-i dīde gelmese bāzārum üstine

muʿtād:

1. **muʿtādsın:**-*sın*
Gazel 244
Mısra: **14**
Alışmış.

Derd ü ġamdan Aḥmed igende şikāyet itme kim
Müddeʿī yüzin görelden sen aña muʿtādsın

2. **muʿtādsın:**-*sın*
Gazel 245
Mısra: **16**
Alışmış.

Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

muʿtād idesin:

1. **muʿtād idesin:**-*e, -sin*
Gazel 243
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Alıştırmak.

Bāz-veş göñlümi elden ḳoma ey şāh-ı cemāl
Kʾanı söz murġına düşürmege muʿtād idesin

muʿtād idicek:

1. **muʿtād idicek:**-*icek*
Gazel 169
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Alışkanlık hâline getirmek, âdet edinmek.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫˇār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

muʿtād oldı:

1. **muʿtād oldı:**-*dı*
Gazel 277
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Alışkanlık hâline getirmek, âdet edinmek, alışmak.

Zāhidā Aḥmedʾi ḳorḳutma ʿaẕāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

muṭarrā:

1. **muṭarrā:**
Kaside 6
Mısra: **204**
Taze, körpe; göz alıcı, parlak.

Baḫtuñ güneşi maşrıḳ-ı devletde münevver
ʿÖmrüñ güli gülzār-ı saʿādetde muṭarrā

muṭarrālan:

1. **muṭarrālanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 248
Mısra: **12**
Canlılık, tazelik kazanmak.

Bülbül-i ḳudsī gibi medḥ ider Aḥmed ḫaddüñi
Lāleler nāzüklenüp güller muṭarrālanmasun

muʿteber:

1. **muʿteber:**
Kaside 27
Mısra: **5**
İtibarlı, hatırı sayılır, saygın; inanılır, güvenilir.

Anuñʾçün itdi çarḫ anı bu deñlü muʿteber
Anuñʾçün itdi ḫalḳ aña bu deñlü iʿtibār

müteḫayyir:

1. **müteḫayyir:**-, -
Kaside 14
Mısra: **44**
Hayrette kalmış, şaşırmış.

Muḫadderāt-ı suḫandan çü ẕihnüñ açsa niḳāb
Gerek kʾola müteḫayyir ʿuḳūl-i pür-ferheng

muṭīʿ ola:

1. **muṭīʿ ola:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **238**
Kelime Tipi: **-**
Uymak, boyun eğmek, itaat etmek.

Ḳul olup cihān ḫalḳı iḥsānına
Muṭīʿ ola yir yüzi fermānına

muṭīʿ olsun:

1. **muṭīʿ olsun:**-*sun*
Kaside 22
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Uymak, boyun eğmek, itaat etmek.

Tīġ-ı cihān-güşāña muṭīʿ olsun āsumān
Olduḳca āsiyā-yı cihāna medār āb

mutrib:

1. **muṭribi:**-*i*
Gazel 215
Mısra: **9**
Bir musiki aleti çalan kimse; çalgıcı, sazende.

Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi gönlüm muṭribi
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

2. **muṭriblerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 6
Mısra: **50**
Bir musiki aleti çalan kimse; çalgıcı, sazende.

Nāhīd nevāsından ider bezmüñi muġnī
Muṭriblerüñ alsa ele ḳānūn ile şeş-tā

3. **muṭrib:**
Kaside 19
Mısra: **19**
Bir musiki aleti çalan kimse; çalgıcı, sazende.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

4. **muṭrib:**
Kaside 24
Mısra: **57**
Bir musiki aleti çalan kimse; çalgıcı, sazende.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

5. **muṭrib:**
Gazel 184
Mısra: **3**
(Ar.) Çalgıcı, çalgı çalan II. Şarkıcı, şarkı söyleyen.

Gel ey muṭrib çü ḳul ḳul dir ṣurāḥī
Ṣıma sözini ol ḳavline ḳāyil

6. **muṭrib:**
Gazel 241
Mısra: **17**
(Ar.) Çalgıcı, çalgı çalan II. Şarkıcı, şarkı söyleyen.

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış
Sāḳī zamānuñ Ḫıżrısın şol çeşme-i ḥayvānı şun

7. **muṭrib:**
Gazel 269
Mısra: **12**
(Ar.) Çalgıcı, çalgı çalan II. Şarkıcı, şarkı söyleyen.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

8. **muṭrib:**
Gazel 341
Mısra: **6**
(Ar.) Çalgıcı, çalgı çalan II. Şarkıcı, şarkı söyleyen.

Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ
Ki olmış rāhzen muṭrib burarlar gūş-ı ṭanbūrı

9. **muṭrib:**
Kaside 32
Mısra: **41**
(Ar.) Çalgıcı, çalgı çalan II. Şarkıcı, şarkı söyleyen.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḥazān

mutribā:

1. **muṭribā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
Bir mûsikî âleti çalan kimse, sâzende // İlâhî, gazel, şarkı vb. okuyan kimse, hânende.

Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

mutrīb-i hoş-gūy:

1. **muṭrīb-i ḫoş-gūy:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hoş sesli, tatlı dilli çalgıcı.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-şīret ü sīmā

mutrib-i hoş-naġme:

1. **muṭrib-i ḫoş-naġme:**
Kaside 31
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Güzel ezgiler çalan kimse.

Bir muṭrib-i ḫoş-naġme havāsında ki ʿuşşāḳ
Nevrūz-ı hümāyūnda ola aña hem-āvā

muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb-āvāza:

1. **muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb-āvāza:**-*a*
Gazel 267
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Güzel sesli, ay yüzlü şarkıcı.

Çenge uysun muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb-āvāza diñ
Kim severler ol cevānı kʾiḳtidā-yı pīr ide

muṭrib-i zühre:

1. **muṭrib-i zühre:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Çalgıcı Zühre.

Sipihr çengine zerrīn veter daḳar ḫurşīd
Ki düze muṭrib-i Zühre bu şiʿr-i terle tereng

mutribüñ:

1. **muṭribüñ:**
Kaside 12
Mısra: **3**
Bir musiki aleti çalan kimse; çalgıcı, sazende.

Muṭribüñ gülgün yüzinde perde-i evtār-ı çeng
Çekdi mıṣtar ṣafḥa-i ḫurşīd ü mehtāb üstine

muvāfık:

1. **muvāfıḳ:**
Gazel 312
Mısra: **1**
Aynı tarafı destekleyen, aynı görüşü paylaşan, birbirine muhalif olmayan kimselerden her biri; uygun, münasip.

Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

müvelleh:

1. **müvellehi:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **13**
Şaşkınlık, hayranlığın verdiği sersemlik hali.

Meftūl-ı bend-i zülfüñüñ olmış müvellehi
Kim post-püş gibi ṭolanur cihānı müşk

müyesser:

1. **müyesser:**
Gazel 201
Mısra: **5**
Hayrın, güzelliğin, iyiliğin, refahın kolaylıkla nasip olması.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

2. **müyesser:**
Kaside 11
Mısra: **84**
Hayrın, güzelliğin, iyiliğin, refahın kolaylıkla nasip olması.

Dāmen-i luṭfuñ dutup şād olmışam olsa ne var
ʿĀşıḳ-ı zāra müyesser kākül-i müşkīn-i dost

müyesser eyledi:

1. **müyesser eyledi:**-*di*
Kaside 25
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Kolaylaştırmak, nasip etmek.

Anuñ içündür muʿazzez kim müyesser eyledi
Ṣubḥ-demden dest-būs-ı Ḥaẓret-i Sulṭānı ʿīd

müyesser oldı:

1. **müyesser oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Kolaylıkla olmak, nasip olmak.

Buldı göñlüm baḫr-i eşkümde ḫayāl-i laʿlüñi
Ḫoş müyesser oldı ol ġavvāṣa bu engüşterīn

müy-ı dil-āvīzi:

1. **müy-ı dil-āvīzi:**-*i*
Gazel 47
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Gönlü çeken saç teli.

Aṣ müy-ı dil-āvīzi çıḳar ḥabs-i külehden
Kim ẓulm elin uzatdı ʿaceb fitneleri var

müy-ı meh-rūyān-ı çīn:

1. **müy-ı meh-rūyān-ı çīn:**
Kaside 19
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
Çin'in ay yüzlülerinin saçı.

Tā ki nüzhetgāh-ı cān ola ve ḫalvetgāh-ı dil
Rūy-ı ḫūbān-ı Ḫıṭā vü müy-ı meh-rūyān-ı Çīn

müy-ı nāfeyi:

1. **müy-ı nāfeyi:**-*yi*
Kaside 9
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Göbek miskinin -sevgilinin saçının- teli.

Gör müy-ı nāfeyi kʿolalı müşke hem-nişīn
ʿAnber-nesīm ü ġāliye-bū ider anı müşk

müzaʿfer:

1. **müzaʿfer:**
Kaside 25
Mısra: **46**
Safran/sarı renkte; safranlı.
Çihresini reşkden zerd itdi ḳurş-ı āfītāb
Süfre-i ḫʿānuñda çün gördi müzaʿfer nān-ı ʿīd

müẕehhib:

1. **müẕehhib:**
Müfret 5
Mısra: **2**
Tezhip yapan sanatkar.

Var ruḫ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā içün

müzevvere:

1. **müzevvereden:**
Nazm 11
Mısra: **8**
Uydurulmuş, uydurma söz.

Müzevvirüñ kelimātın benümʾçün itme ḳabūl
Ki dil marīżi helāk oldı ol müzevvereden

müzevvir:

1. **müzevvirüñ:**-*üñ*
Nazm 11
Mısra: **7**
Söz taşıyan, ispiyoncu, yalancı.

Müzevvirüñ kelimātın benümʾçün itme ḳabūl
Ki dil marīżi helāk oldı ol müzevvereden

müzeyyen:

1. **müzeyyendür:**-*dür*
Gazel 152
Mısra: **8**
Bezenmiş, süslenmiş.

Sāḳiyā şun bezm-i ḫüsnüñden lebüñ cāmın bize
Kim benefşeyle müzeyyendür gülistānuñ senüñ

2. **müzeyyendür:**-*dür*
Kaside 25
Mısra: **20**
Bezenmiş, süslenmiş.

Ẓill-i Ḥaḳ Şeh Bāyezīd ibn-i Muḥammed Ḫān kʾanuñ

Cāhı bezminden müzeyyendür bugün eyvān-ı ʿīd

3. **müzeyyendür:**-*dür*
Kaside 25
Mısra: **32**
Süslü.

Ṣubḥ-ı dīdāruñ zamānı şöyle şādān itdi kim
Ol beşāretden müzeyyendür henüz ezmān-ı ʿīd

4. **müzeyyen:**
Kaside 6
Mısra: **99**
Bezenmiş, süslenmiş, ziynetli.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Fażl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

5. **müzeyyen:**
Gazel 341
Mısra: **4**
(Ar.) Süslenmiş, bezenmiş, süslü.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Ṣan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

müzeyyen itmege:

N

nā-çār:

1. **nā-çār:**
Gazel 92
Mısra: **8**
Çaresiz, ister istemez.

Cān feraḥ olduġı dilden degül Allāh bilür
Düşmana ḳarşu ḳılup ġayreti nā-çār güler

2. **nā-çāri:**-*i*
Kaside 29
Mısra: **94**
Çaresiz, ister istemez.

Ḳaṣd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥrīr
Görindi mülāyim aña nā-çāri benefşe

1. **müzeyyen itmege:**
Gazel 294
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

müzeyyen kılup:

1. **müzeyyen ḳılup:**-*up*
Mesnevi 3
Mısra: **143**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Müzeyyen ḳılup ḫūr-ı efkārumı
Bihişt eyledüm bāġ-ı eşʿārumı

müzīl-i ġuṣṣa:

1. **müzīl-i ġuṣṣa:**
Gazel 26
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gamı, kederi gideren.

Nūş eyle Aḥmedʾā mey-i ṣāfīyi ġam yime
Kʾoldur müzīl-i ġuṣṣa vü hem dāfiʿ-i teraḥ

3. **nā-çār:**
Gazel 57
Mısra: **4**
Çaresiz, âciz, dertli.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

4. **nā-çār:**
Gazel 64
Mısra: **6**
Çaresiz, âciz, dertli.

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

5. **nā-çār:**
Gazel 196
Mısra: **6**
Çaresiz, âciz, dertli.

Derd-i ser olursa nālemden ṭutuñ maʿẕūr kim

mużmer:

1. **mużmer:**
Kaside 7
Mısra: **36**
Gizli, saklı, örtülü.

Nite kim her dānenüñ ẓımnında mużmerdür şecer
Ẕerre-i ḫāk-i derinde şöyledür mużmer güneş

2. **mużmerdür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **35**
Gizli, saklı, örtülü.

Nite kim her dānenüñ ẓımnında mużmerdür şecer
Ẕerre-i ḫāk-i derinde şöyledür mużmer güneş

mużṭarib:

1. **mużṭaribdür:**
Kaside 19
Mısra: **102**
Istıraplı, keder içinde.

Şol ḳadar virdüñ zemīn mülkin zamān ehline kim
Mużṭaribdür ḫavf-ı cūduñdan senüñ çarḫ-ı berīn

İḫtiyārum elde yoḳ vaʾllāhi nā-çār iñlerem

nā-çār olmasun:

1. **nā-çār olmasun:**
Gazel 281
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Çaresiz kalmak, çıkar yol bulamamak.

Görelden Aḥmedʾüñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim
Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

nā-cins:

1. **nā-cins:**
Gazel 221
Mısra: **9**
Cinci bozuk, soysuz.

Sür ḳapuñdan tek beni bir görme her nā-cins ile

Biñ kez ölmek yig cihānda bir yaramaz addan

2. **nā-cins:**
Gazel 29
Mısra: **18**
Cinsi bozuk, soysuz.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

nā-dān:

1. **nā-dān:**
Gazel 125
Mısra: **2**
Bilgisiz, cahil, kaba ve gönül kırıcı (kimse).

Yanuñda müddeʿī ey cān yaraşmaz
Nedīmi ḥüsnüñüñ nā-dān yaraşmaz

2. **nā-dān:**
Gazel 177
Mısra: **7**
Bilgisiz, aklını kullanamayan kimse.

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

3. **nā-dāndan:**-*dan*
Gazel 27
Mısra: **15**
Cahil, akılsız.

Ḥarīm-i ʿışḳ edebin Aḥmed umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḫaremi ḥürmetini her güstāḫ

nāfe:

1. **nāfesin:**-*si, -n*
Kaside 2
Mısra: **25**
Misk adı verilen hayvanın göbeğinden çıkarılan güzel koku.

Ḳabūli nāfesin açsa nesīm-i ḫulḳla ider
Cihānı nāfe-i Tātār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

nāfe-güşā-yı şubḥ-dem:

1. **nāfe-güşā-yı şubḥ-dem:**
Gazel 185
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sabah vakti misk saçan.

Ṭaġıdup zülf-i girih-gīrin ruḫından dilberüñ
Bu sebebdendür ṣabā nāfe-güşā-yı ṣubḥ-dem

nāfe-i çīni:

1. **nāfe-i çīni:**-*i*
Gazel 78
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çin'de yaşayan, karnının altından misk kokusu yayan hayvanın miskinin kokusu.

Ġam-ı zülfüñden aḳan ḳanlu yaşumdan ḥaẕer it
Nāfe-i Çīni ḫarāb eylemesün bārāndur

nāfe-i çīnüñ:

1. **nāfe-i çīnüñ:**-*üñ*
Gazel 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çin miski II Çin'de yaşayan, karnının altından misk kokusu yayan hayvanın miskinin kokusu.

Çözse miskīn dāmen-i zülfin ʿarūs-ı ḥüsn-i dost
Ḳalmaya bir nāfe-i Çīnüñ girībānı dürüst

nāfe-i ḫulḳuñ:

1. **nāfe-i ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Ahlâkının, tabiatının miski.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

nāfe-i tātār:

1. **nāfe-i tātār:**
Kaside 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Ceylanın göbeğinden çıkarılan bir tür misk; misk kokusu.

Ḳabūli nāfesin açsa nesīm-i ḫulḳla ider
Cihānı nāfe-i Tātār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

nāfe-i tātārdur:

1. **nāfe-i tātārdur:**-*dur*
Gazel 53
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Tatar miski.

Şaçı şol nāfe-i tātārdur kim
Dü ʿālemden anuñ bir tārı yigdür

nāfe-i tātārı:

1. **nāfe-i tātārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Müşg-i Tatar, Asya'daki Mançuri ve Moğol ve Çoykar ahularından çıkarılan misklerdir.

Kim vaṣf ide ol ḫüsni kʾanuñ bāġ-ı ruḫında
Eyledi ḫacil nāfe-i tātārı benefşe

2. **nāfe-i tātārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Müşg-i Tatar, Asya'daki Mançuri ve Moğol ve Çoykar ahularından çıkarılan misklerdir.

Gülgünuñ ayağına niṣār itmege çıḳmış
Ḥoḳḳayla dutar nāfe-i tātārı benefşe

nā-gāh:

1. **nā-gāh:**
Gazel 202
Mısra: **7**
Ansızın, birdenbire.

Ḳorḳaram kim maḥalleñi nā-gāh Odlara yaḳa āhum İbrāhīm

2. **nā-gāh:**
Gazel 351
Mısra: **5**
Ansızın, birdenbire.

Ṭudaġı çeşmesine irse nā-gāh
Pür olur cūy-ı kevṣer dest-māli

3. **nā-gāh:**
Kaside 23
Mısra: **19**
Ansızın, birdenbire.

Nā-gāh varup āba nigāh itme kim seni
Meftūn ider cemālüñe āyīne-vār āb

nā-geh:

1. **nā-geh:**
Gazel 29
Mısra: **13**
Ansızın, birdenbire.

Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse göñlüme
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

2. **nā-geh:**
Gazel 55
Mısra: **10**
Ansızın, birdenbire.

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

3. **nā-geh:**
Gazel 55
Mısra: **12**
Ansızın, birdenbire.

Ṣanemā ırmaduġum zülf ü ruḫuñdan gözümi
Ḳorḳaram nā-geh anı yavu ḳılam gibi gelür

4. **nā-geh:**
Gazel 254
Mısra: **7**
Ansızın, birdenbire.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

5. **nā-geh:**
Gazel 287
Mısra: **14**
Ansızın, birdenbire.

Göricek ġamzelerüñ tīġını beñzüm ḳalmaz
Ḳorḳaram jeng ola nā-geh giricek ḳanumuza

6. **nā-geh:**
Gazel 313
Mısra: **1**
Ansızın, birdenbire.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

7. **nā-geh:**
Kaside 6
Mısra: **83**
Ansızın, birdenbire.

Nā-geh görinür gözine bir māh-liḳā kim
Germ olup ider revzeneden kendʾözin ilḳā

nā-gehān:

1. **nā-gehān:**
Gazel 129
Mısra: **1**
Ansızın, birdenbire.

Bu göñlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

2. **nā-gehān:**
Gazel 255
Mısra: **1**
Ansızın, birdenbire.

Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara
Bu dil ārāmı ḳodı uydı dil-ārāmlara

3. **nā-gehān:**
Kaside 7
Mısra: **61**
Ansızın, birdenbire.

Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruñ ẕerresi
Āsumān dūd-ı siyāh olurdı ḫākister güneş

4. **nā-gehān:**
Kaside 8
Mısra: **5**
Ansızın, birdenbire.

Düşse şafaḳ yirine lebüñ ʿaksi nā-gehān
Fīʾl-ḥāl ola bu nüh felek-i bī-ḳarār laʿl

5. **nā-gehān:**
Kaside 9
Mısra: **54**
Ansızın, birdenbire.

Sen ḫoş-ḥışāli dün gice medḥ itmek istedüm
Geldi redīf içün dilüme nā-gehān müşk

naġme:

1. **naġmeyi:***-y, -i*
Mesnevi 3
Mısra: **129**
Güzel, uyumlu ses, ezgi.

Ger ol naġmeyi seng gūş eyleye
Semāʿıyla cūş u ḫurūş eyleye

naġme-i bülbül:

1. **naġme-i bülbül:**
Kaside 19
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Bülbülün güzel/ahenkli sesi.

Naġme-i bülbül yine remz eyledi gülşende kim
Hāẕihi cennātü ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn

naġme-i dāvūd:

1. **naġme-i dāvūd:**
Gazel 87
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Davud'un sesi (güzel, etkileyici ses bağlamında).

Aḥmed idelden Zebūr-ı ʿışḳuñı cānına naḳş
Naġme-i Dāvūd ile āvāzını dem-sāz ider

naġme-i dil-sūz:

1. **naġme-i dil-sūz:**
Kaside 31
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Gönül yakan, gönül yakıcı nağme.

Ol naġme-i dil-sūz ṣafāsına çiçekler
Çāk eylediler şevḳ ile pīrāhen-i vālā

naġme-i güftārum:

1. **naġme-i güftārum:***-um*
Gazel 258
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sözlerin nağmesi, ezgisi.

Didüm ki gül çeküp yaḳasın eylemezdi çāk
Bülbül dilinde naġme-i güftārum olmasa

naġme-i naẓmumla:

1. **naġme-i naẓmumla:***-um, -la*
Kaside 20
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Şiirin ezgisi, ahengi.

Semāʿı naġme-i naẓmumla raḳṣa girse ne ṭañ
Ḳalem ki cām-ı medīḥüñle oldı mest-i maḳāl

nā-ḥak:

1. **nā-ḥaḳ:**
Gazel 104
Mısra: **12**
Hakka ve adalete uygun olmayan, haksız.

Öykünen ruḫsāruña nesrīn idi bühtān idüp
Lāle miskīnüñ dutup nā-ḥaḳ cenānın yaḳdılar

2. **nā-ḥaḳ:**
Gazel 250
Mısra: **4**
Hakka ve adalete uygun olmayan, haksız, boş, beyhude.

Gözi tīġ-ı cefā çekmiş döker ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

nā-ḥak yire:

1. **nā-ḥaḳ yire:**
Gazel 246
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Haksız yere, hak etmediği halde.

Ḫaddüñe öyküdi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḥaḳ yire bühtān olmasun

nahcīr:

1. **naḫcīrüñ:***-üñ*
Kaside 24
Mısra: **12**
Av hayvanı.

Cānın hezār nāle ile ʿāşıḳuñ gibi
İtdi niṣār tīrüñe naḫcīrüñ ey nigār

2. **naḫcīr:**
Gazel 222
Mısra: **8**
Av.

Senüñ bu şīr-pençeñde cihān-gīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nʾiçün naḫcīr olasın sen

3. **naḫcīr:**
Kaside 24
Mısra: **13**
Av, av hayvanı.

Naḫcīr ol oḳı baġrına nʾiçün başar diyü
Ḳan itdi reşkden cigerin āhū-yı tātār

4. **naḫcīr:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Av hayvanı. II aşığın, sevgilinin avı olması bağlamında.

Āh kim şayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

nahcīr ide:

1. **naḫcīr ide:***-e*
Gazel 267
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Avlamak.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

nāhid:

1. **nāhīd:**
Kaside 6
Mısra: **49**
Venüs gezegeni, Zühre.

Nāhīd nevāsından ider bezmüñi muġnī
Muṭriblerüñ alsa ele ḳānūn ile şeş-tā

nahl-bend:

1. **naḫl-bendi:***-i*
Gazel 128
Mısra: **3**
Bal mumundan nahil denen süs ağacı yapan kimse.

Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḫüsnüñüñ
Şekkerīn ḫurmāya dizmiş müşk ü ʿanberden meges

nahl-i fitne-bār:

1. **naḫl-i fitne-bār:**
Gazel 32
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Fitne saçan hurma ağacı. ll Sevgili.

Bāġ-ı cihānda bitmeye ey naḫl-i fitne-bār
Şīrīn lebüñ gibi daḫı ḫurmā-yı ter leẕīẕ

naʿīm:

1. **naʿīmi:***-i*
Gazel 32
Mısra: **3**
Nimetler.

Vaṣluñ naʿīmi leẕẕetini ḳanda söyleyem
Kʾolur ġamuñ dile nite kim gül-şeker leẕīẕ

2. **naʿīmini:***-i, -ni*
Kaside 30
Mısra: **11**
1. Nimetler. 2. Bir cennet ismi.

Nʾitsün cemāl ʿāşıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

naʿīmin:

1. **naʿīmin:**
Müfret 8
Mısra: **1**
Nimetler.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

nakd:

1. **naḳdine:**-*i, -n, -e*
Gazel 292
Mısra: **11**
Bir şeyi almak için verilen peşin para, elde bulunan geçerli para.

İḥtiyācum ḥadden aşmışdur viṣālüñ naḳdine
ʿĪd-i ḥüsnüñdür bugün müflis-nevāz ol ey ġanī

2. **naḳdin:**-*in*
Gazel 116
Mısra: **11**
Varlık, servet.

Aḥmedʾe ey şeh viṣālüñ naḳdin inʿām eyle kim
Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudādur münʿim-i müflis-nevāz

naḳd-i cān:

1. **naḳd-i cān:**
Gazel 269
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Can sermayesi.

Derd-i dil mey-ḫānesinde naḳd-i cān olur telef
Hey dimezseñ Aḥmedʾā şol çeşm-i şāhid-bāzuña

naḳd-i cānuñı:

1. **naḳd-i cānuñı:**
Gazel 231
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Can sermayesi.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Neẕr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

naḳd-i cevrinden:

1. **naḳd-i cevrinden:**-*i, -nden*
Gazel 118
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet sermayesi.

Naḳd-i cevrinden veẕāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henüz

naḳd-i mihrüm:

1. **naḳd-i mihrüm:**-*üm*
Gazel 117
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi, dostluk sermayesi.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin ṣunmaḳda sāḳīdür henüz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳīdür henüz

naḳd-i niyāzum:

1. **naḳd-i niyāzum:**-*um*
Gazel 156
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yalvarma, yakarma akçesi.

Metāʿ-ı ʿaczüm ü naḳd-i niyāzum Ḳodum öñinde ol nā-mihrbānuñ

naḳd-i revānın:

1. **naḳd-i revānın:**-*ın*
Gazel 148
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Can sermayesi.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niṣārı yoḳ

naḳd-i ümīdin:

1. **naḳd-i ümīdin:**-*in*
Mesnevi 3
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **-**
Umut parası.

Ki naẓmum seḥābın dür-efşān idem
Niṣār-ı ser-i bezm-i sulṭān idem

nāḳıl-ı rivāyet-i luṭf:

1. **nāḳıl-ı rivāyet-i luṭf:**
Gazel 144
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) lütfunu rivayet eden.

Gül-i ruḫuñ varaḳı ḥāmil-i maḳāle-i ḥüsn
Ḥadīṣ-i laʿl-i lebüñ nāḳıl-ı rivāyet-i luṭf

nakkāṣ:

1. **naḳḳāşdur:**-*dur*
Gazel 11
Mısra: **9**
Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.

Zülfi şol naḳḳāşdur kim ṣuya naḳş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn ṣalup

2. **naḳḳāşlar:**-*lar*
Gazel 98
Mısra: **6**
Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.

Kirpügüm ḫaddüñ ḫayālin şöyle rengīn yazdı kim
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

3. **naḳḳāş:**
Gazel 66
Mısra: **14**
Nakşeden. II Allah.

Dīde-i Aḥmed cemālüñde görür nūr-ı celāl
Naḳş-ı dilkeş merdüm-i bīnāya naḳḳāş añdurur

4. **naḳḳāşı:**-*ı*
Gazel 2
Mısra: **17**
Süsleme ustası.

Zülfi naḳḳāşı ṣuya bir resm ider kim reşk ider
Mānī-yi Çīn yazduġı naḳş-ı Nigāristān aña

5. **naḳḳāş:**
Gazel 22
Mısra: **16**
(Ar. naḳş "boyayıp süslemek"ten naḳḳāş) Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini

resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.

Kimse Aḥmed gibi naḳş itmez kitābın ḥüsnüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez Mānīyle baḥs

6. **naḳḳāş:**
Gazel 135
Mısra: **2**
(Ar. naḳş "boyayıp süslemek"ten naḳḳāş) Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.

Cemālüñ naḳşına aḥsent ü şābāş
Ki taṣvīrinde ʿāciz cümle naḳḳāş

7. **naḳḳāş:**
Kaside 6
Mısra: **55**
(Ar. naḳş "boyayıp süslemek"ten naḳḳāş) Renkli resim ve tezyînat yapan sanatkâr, kitapları resimleyen, kap ve sayfalarını süsleyen, mîmârî eserlerin tavan ve duvarlarını, çinileri, toprak kapları vb.lerini resim ve şekillerle bezeyen süsleme ustası.

Şol serv ki dīvāruña naḳş eyledi naḳḳāş
Teşbīh olınmaġa yarardı aña Ṭūbā

nakḳāş-ı çīndür:

1. **naḳḳāş-ı çīndür:***-dür*
Gazel 95
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çin nakkaşı, Çin ülkesinin süsleme ustaları, Çinli ressam.

Laʿlinüñ naḳşın ḫayāl eyler ṣaçındayken gözüm
Güyiyā naḳḳāş-ı Çīndür cevherī sāġar yazar

nakḳāş-ı ezel:

1. **naḳḳāş-ı ezel:**
Kaside 12
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Başlangıcı olmayan nakkaş, Allah (cc).

Cenneti şol deñlü taʿẕīm itdi naḳḳāş-ı ezel
Kim senüñ nām-ı şerīfüñ yazdı ebvāb üstine

nakḳāş-ı lem-yezel:

1. **naḳḳāş-ı lem-yezel:**
Kaside 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Baki, daimî nakkaş; Allah.

Saḳf-ı sarāy-ı ḳadrüñe naḳḳāş-ı lem-yezel
Naḳş eylemiş ki dāme lekeʾl-ʿızzü veʾl-ʿalā

nakkāş-ı ṣunʿ:

1. **naḳḳāş-ı ṣunʿ:**
Kaside 7
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **-**
Kudret ressamı II. Allah.

Tā yaza nūrīn ḳalemle çın seḥer naḳḳāş-ı ṣunʿ
Şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḫżar güneş

nakl ola:

1. **naḳl ola:***-a*
Kaside 9
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Anlatılmak, söylenilmek.

Miskīn-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

nakl olaldan:

1. **naḳl olaldan:***-al, -dan*
Gazel 164
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Anlatılmak, aktarılmak.

Ġuṣṣadan bir ḥışṣedür Leylī vü Mecnūn ḳışṣası
Dostāna naḳl olaldan dāstānı Yūsufuñ

nakl olsun:

1. **naḳl olsun:**
Kaside 18
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Geçmek, bulaşmak, sirayet etmek.

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

nakş:

1. **naḳşını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 245
Mısra: **10**
(Ar.) Bezek, süs, resim.

Mihr ü māhun mühresin çigzindürüp ey ṭās-ı çarḫ
Ger getürürseñ murādum naḳşını nerrādsın

2. **naḳşını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 304
Mısra: **30**
(Ar.) Bezek, süs, resim.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

3. **naḳşını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 327
Mısra: **5**
(Ar.) Bezek, süs, resim.

Yu ḫaṭuñ naḳşını kʾola yüzüñüñ Mescid-i ḥüsni sāye sulṭānı

4. **naḳşını:***-ı, -n, -ı*
Müfret 16
Mısra: **1**
(Ar.) Bezek, süs, resim.

Tāḳ-ı çarḫuñ naḳşını bāḳī ḳanup aldanma kim
Köhne mihmān-ḫānedür ḫalḳ-ı cihān mihmāndur

5. **naḳşını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 2
Mısra: **7**
Nakış, süs. II güzellik.

Deyr-i ḥüsnüñ naḳşını gören büt-i ayyāreler
Yazılu ṣuret gibi hep ḳaldılar ḫayrān aña

6. **naḳşını:***-ıñ, -ı*
Gazel 331

Mısra: **7**
Görüntü, suret. || Güzellik.

Dü cihān nakşını rūşen ḳılalı ṣubḥ-ı ezel
Gün yüzüñ āyīne-i cānda ʿayāndur çelebī

7. **naḳşını:**-*ı, -(n)ı*
Gazel 209
Mısra: **1**
Nakış, resim, suret.

Cemāli naḳşını gördüm nigāra beñzetdüm
Cefālarını göricek rūzigāra beñzetdüm

8. **naḳşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 290
Mısra: **3**
Akis, görüntü, sûret.

Ezel naḳḳāşı yazarken cemālüñ naḳşına düşmiş
Ḳalemden noḳṭa-i ʿanber bu gül-berg-i dil-ārāya

9. **naḳşını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 6
Mısra: **10**
Akis, görüntü, sûret.

Ṣan āyine-i ġayb-nümā oldı ruḫāmuñ
Kʾitdi dü cihān naḳşını gün gibi hüveydā

10. **naḳşı:**-*ı*
Kaside 31
Mısra: **3**
Akis, görüntü, sûret.

Gök naḳşı ʿayān oldı cihān āyīnesinde
Yir yüzini çün ḳıldı ṣabā yili mücellā

11. **naḳş:**
Kaside 8
Mısra: **96**
Kumaş üzerine renkli iplikler, sırma veya simle el veya makinede yapılan işleme.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aṣdı kim
Geh naḳş gevher olur aña geh nigār laʿl

12. **naḳşında:**-*ın, -da*
Gazel 244
Mısra: **6**
Nakış, süs; güzellik.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrızı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

13. **naḳşına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 135
Mısra: **1**
Nakış, görüntü, şekil. II Sevgilinin görünüşü, güzelliği.

Cemālüñ naḳşına aḥsent ü şābāş
Ki taṣvīrinde ʿāciz cümle naḳḳāş

14. **naḳş:**
Gazel 323
Mısra: **8**
1.Noksan, eksiklik. 2.Eksiltme, azaltma.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḥüsnde daʿvā
Her ay ol naḳş içün olur felekde rūy-ı māh egri

15. **naḳşın:**-*ın*
Gazel 95
Mısra: **11**
(Ar.) Duvar, levha vb. yerlere süslemek maksadıyla yapılan şekil veya resim.

Laʿlinüñ naḳşın ḫayāl eyler ṣaçındayken gözüm
Gūyiyā naḳḳāş-ı Çīndür cevherī sāġar yazar

naḳş-:

1. **naḳşında:**-*ı, -(n)da*
Kaside 19
Mısra: **16**
Nakış, süs. II güzellik.

Ṣaldı bir naṭʿ-ı münaḳḳaş ṣaḥn-ı ṣaḥrāya ṣabā
Kim anuñ naḳşında ḫayrāndur nigāristān-ı Çīn

naḳş eyledi:

1. **naḳş eyledi:**-*di*
Kaside 6
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek, bezemek, nakışla işlemek.

Ṣol serv ki dīvāruña naḳş eyledi naḳḳāş
Teşbīh olınmaġa yarardı aña Ṭūbā

naḳş eylemiş:

1. **naḳş eylemiş:**-*miş*
Kaside 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Nakşetmek, resmetmek. II Yazmak.

Saḳf-ı sarāy-ı ḳadrüñe naḳḳāş-ı lem-yezel
Naḳş eylemiş ki dāme lekeʾl-ʿızzü veʾl-ʿalā

naḳş eylerse:

1. **naḳş eylerse:**-*r, -ise*
Gazel 244
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek, bezemek, nakışla işlemek.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrızı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

naḳş idelden:

1. **naḳş idelden:**-*el, -den*
Gazel 87
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Nakşetmek, süsleyip bezemek.

Aḥmed idelden Zebūr-ı ʿışḳuñı cānına naḳş
Naġme-i Dāvūd ile āvāzını dem-sāz ider

naḳş itdi:

1. **naḳş itdi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Nakşetmek; resmini, tasvîrini yapmak, resmini çizmek.

Cānlar nigerān olmaġa naḳş itdi nigārum
Gül yapraġı üstinde girihgārı benefşe

naḳş itmek:

1. **naḳş itmek:**-*mek*
Gazel 336
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nakşetmek, süsleyip bezemek.

Gözlerüm cāmına nakş itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn ṣuveri

nakş itmez:

1. **nakş itmez:**-*mez*
Gazel 22
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Nakşetmek, süsleyip bezemek.

Kimse Aḥmed gibi nakş itmez kitābın ḫüsnüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez Mānīyle baḥs

nakş olmış:

1. **nakş olmış:**-*mış*
Gazel 98
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir yerde belirli bir iz bırakmak, yer etmek.

Ṣafḥa-i ḫurşīde nakş olmış ṣanasın māh-ı nev
Ay yüzüñüñ ġurresindʾiki hilālī ḳaşlar

nakş u nigār:

1. **nakş u nigār:**
Gazel 291
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Resim ve heykel (sevgilinin güzelliği bağlamında).

Ay yüzinden ḳazısa ḫaṭṭı ġubārın ne ziyān
Rūy-ı zībāya ne ġam nakş u nigār ayrulığı

nakş u nigār itdi:

1. **nakş u nigār itdi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek, güzelleştirmek.

Söz bāġına bir nakş u nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

nakş-ı çīn:

1. **nakş-ı çīn:**
Gazel 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Çin nakşı, resmi.

Zülfi ṣol naḳḳāṣdur kim ṣuya nakş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn ṣalup

nakş-ı dilkeş:

1. **nakş-ı dilkeş:**
Gazel 66
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gönül cezbedici resim.

Dīde-i Aḥmed cemālüñde görür nūr-ı celāl
Nakş-ı dilkeş merdüm-i bīnāya naḳḳāş añdurur

nakş-ı günbed-i mīnā:

1. **nakş-ı günbed-i mīnā:**
Gazel 94
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Mavi gökyüzünün nakşı; tasviri.

Āh-ı Aḥmedʾden oda yansa ḳayırmaz mihr ü māh
Ḫaṭṭ-ı eşʿārum çü nakş-ı günbed-i mīnā yiter

nakş-ı nigārı:

1. **nakş-ı nigārı:**-*ı*
Gazel 204
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin sureti, resmi.

Resm itmişem gözümde ḫayālüñi gūyiyā
Nakş-ı nigārı sāġar-ı mercāna yazmışam

nakş-ı nigāristān:

1. **nakş-ı nigāristān:**
Gazel 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Nigâristan resimleri. (Çin'de, duvarlarının meşhur nakkaş Mani'nin resimleriyle süslü olduğu söylenen ve belki de Mani'nin mabedi olan ev; resim ve heykellerle süslü yer.).

Zülfi naḳḳāşı ṣuya bir resm ider kim reşk ider
Mānī-yi Çīn yazduġı nakş-ı Nigāristān aña

nakş-ı nigīn:

1. **nakş-ı nigīn:**
Kaside 19
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Mühür nakşı (Mektupların sağ alt köşesine vurulan mühür, imza bağlamında).

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı nakş-ı nigīn

nakş-ı ruhuñ:

1. **nakş-ı ruḫuñ:**-*uñ*
Terci-bend 2
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yanağının nakşı.

Kirpügümden giderdi nakş-ı ruḫuñ
Olmasaydı dikende mesken-i gül

nakş-ı ruhuñdur:

1. **nakş-ı ruḫuñdur:**-*uñ*, -*dur*
Gazel 68
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağının resmi.

Çīn Nigāristānını nakş-ı ruḫuñdur māt iden
Saña nisbet māh-rūlar ṣūret-i erjengīdür

nakşından:

1. **nakşından:**-, -, -
Mesnevi 3
Mısra: **192**
Eksiklik, noksanlık.

Ṣunulsa elüñden hilāle berāt
Bu nakşından olurdı aña necāt

naʿl:

1. **naʿli:**-*i*
Nazm 10

Mısra: **3**
Ar. 1. Nal, hayvanların ayaklarına vurdukları demir.

Şol at ki feṯḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle ṣaldı anı infiʿāl-i cev

nālān:

1. **nālān:**
Kıt'a 2
Mısra: **14**
(Ayrılık kaynaklı) inleyen / feryat eden âşık.

Dil-i ṣad-pāremi aġyār elinden
Dem ā dem ney gibi nālān idersin

2. **nālān:**
Gazel 242
Mısra: **8**
Ağlayan, inleyen, feryat eden.

Zārlıġından dil-i ṣad-pārenüñ rāz añlamaz
Meclis-i ʿuşşāḳda ney gibi nālān olmayan

nālān idenüñ:

1. **nālān idenüñ:***-en, -üñ*
Gazel 308
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ağlatmak, inletmek.

Rāzını bu dil-i ṣad-pāreyi nālān idenüñ
Sīneler şerḥ idemez Aḥmedʾüñ efġānı gibi

nālān ider:

1. **nālān ider:**
Gazel 320
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ağlatmak, inletmek.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

nālān it:

1. **nālān it:**
Gazel 298
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ağlatmak, inletmek.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

nālān olur:

1. **nālān olur:***-ur*
Gazel 39
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek, sızlamak.

Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş
Ol sebebden gök daḫı yaşlar döküp nālān olur

2. **nālān olur:***-ur*
Kaside 22
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek, sızlamak.

Nālān olur mehābet-i tīġuñdan āsumān
Ṭolābı iñledür nite kim zār zār āb

nāle:

1. **nālesinden:***-si, -n, -den*
Gazel 269
Mısra: **3**
İnleme, feryat.

Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili
Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

2. **nālesinden:***-si, -n, -den*
Gazel 178
Mısra: **11**
İnilti, inleme, figan.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

3. **nāleler:***-ler*
Mesnevi 3
Mısra: **206**
İnilti, inleme, figan.

Havādan zemīne yaġa lāleler
Zemīnden havāya çıḳa nāleler

4. **nālemüñ:***-m, -üñ*
Gazel 68
Mısra: **14**
İnleme, inilti.

Güş-māl itdüren eflāke beni ṭanbūr-vār
Perdelerden ṭaşra her dem nālemüñ āhengidür

5. **nāleden:***-den*
Nazm 8
Mısra: **3**
(□□□□) i. (Fars. nāle) İnleme, inilti.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

6. **nāleyle:***-y, -le*
Kaside 17
Mısra: **27**
Inilti, feryat.

Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle ṣakın
Ḳoma ger ʿārif iseñ rāh-ı kem-āzārluġı

7. **nāle:**
Kaside 24
Mısra: **11**
(Âşığın) iniltisi, feryadı.

Cānın hezār nāle ile ʿāşıḳuñ gibi
İtdi niṣār tīrüñe naḫcīrüñ ey nigār

8. **nālemden:***-m, -den*
Gazel 128
Mısra: **8**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.

Āh kim bir kebge ṣaldum gönlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

9. **nālemden:***-m, -den*
Gazel 196
Mısra: **5**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.

Derd-i ser olursa nālemden ṭutuñ maʿẕūr kim
İḫtiyārum elde yoḳ vaʾllāhi nā-çār iñlerem

10. **nālemden:***-m, -den*
Gazel 196
Mısra: **7**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.

Yā İlāhī ṣaḳla nālemden cevāndur dilberi
Gerçi cevr itdükce ol şūḫ-ı sitem-kār iñlerem

11. **nālem:**-*m*
Gazel 215
Mısra: **10**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.

Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi göñlüm muṭribi
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

12. **nālemi:**-*m, -i*
Gazel 236
Mısra: **1**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.

Nālemi zemzeme-i murġ-ı seḥerden ṣorasın
Derdmend olduġumı ḫaste cigerden ṣorasın

13. **nālem:**-*m*
Gazel 302
Mısra: **6**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.

Burdı felek gūşumı ṭanbūr-vār
Çün ḳomadı perdede nālem beni

14. **nālemden:**-*m, -den*
Gazel 306
Mısra: **3**
(Âşığın) feryadı, iniltisi.

Her seḥer nālemden olur merġ-zāruñ murġı zār
Çün yüzüñ gül-zārına zārī ḳılam bülbül gibi

nāle kıldı:

1. **nāle ḳıldı:**-*dı*
Gazel 338
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek, feryat etmek.

Yād-ı ruḫ u lebüñle fiġān itdügümce ben
Şemʿ aġladı vü mey acıdı nāle ḳıldı ney

nāle kılduġınca:

1. **nāle ḳılduġınca:**-*duḳ, -ınca*
Gazel 39
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek, sızlanmak.

Nāle ḳılduġınca Aḥmed ġoncasınuñ güldügi
Bu ki bülbüller fiġān itdükce gül ḫandān olur

nāle kılur:

1. **nāle ḳılur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek, feryat etmek.

Dolāb olur āşüfte-i bostān-ı sarāyuñ
Yaşlar döküben nāle ḳılur vālih ü şeydā

nāle vü āh ider:

1. **nāle vü āh ider:**-*er*
Mesnevi 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Ah edip inlemek, ağlayıp sızlanmak.

İder şol deñlü diller nāle vü āh
Ki pür-dūd-ı siyāh olur bu ḫargāh

nāle vü bükā ider:

1. **nāle vü bükā ider:**-*er*
Nazm 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek ve ağlamak.

Dolāb ol hevādan olup zār u bīḳarār
İder döne döne dün ü gün nāle vü bükā

nāle vü efġān:

1. **nāle vü efġān:**
Gazel 108
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İnlemeler ve feryadlar.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

nāle vü efġānumı:

1. **nāle vü efġānumı:**-*um, -ı*
Gazel 196
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp inlemek, feryat figan etmek.

Hīçe şayar nāle vü efġānumı ben nice kim
Şād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

nāle vü feryād idüp:

1. **nāle vü feryād idüp:**
Gazel 149
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
İnlemek ve feryat etmek, acı içerisinde yüksek sesle haykırmak. II Âşığın sevgilinin derdiyle inleyip feryat etmesi.

Gül yüzüñʾçün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġ-zār içre seḥer-geh murġı zār itsem gerek

nāle vü feryādumdan:

1. **nāle vü feryādumdan:**-*dan*
Gazel 57
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Âşığın) iniltisi ve feryadı.

Murġ u māhī uyumaz nāle vü feryādumdan
Baḫtum olmaz daḫı bīdār elümden ne gelür

nāle vü fiġān kıldı:

1. **nāle vü fiġān ḳıldı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp inlemek.

Ḳıldı çün nāle vü fiġān bülbül
Eyledi rāzını ʿayān bülbül

nāle vü zāruñ:

1. **nāle vü zāruñ:**-*uñ*
Gazel 81
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ağlama ve inleme.

Ḫastayam varmaduġum oldur didüm işigüñe
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

nāle-i ahmed:

1. **nāle-i aḥmed:**
Gazel 340
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in inlemesi.

Göklere çıḳdı nāle-i Aḥmed
Saña yoḫsa niyāz gelmez mi

naʿleyn:

1. **naʿleynüñi:**-*üñ, -i*
Mesnevi 3
Mısra: **55**
Bir çift ayakkabı.

Çü naʿleynüñi ʿarşa ḳılduñ ḳarīn
Sücūd u rükūʿ itdi çarḫ u zemīn

2. **naʿleyni:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **53**
Bir çift ayakkabı.

Naʿleyni pāy-ı rifʿatüñüñ gūşvār-ı çarḫ
Elḳāb-ı levḥ-i ʿizzetüñüñ mefḫar-i ḳalem

naʿl-i ʿanber:

1. **naʿl-i ʿanber:**
Gazel 312
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Amber kokulu kamış.

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-gūnı ey ḳamer günden
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

naʿl-i esbüñ:

1. **naʿl-i esbüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
At nalı.

Naʿl-i esbüñ şeklin altun ṣuyıyla yazdı hilāl
Gök yüzinde kʾola dāl-i devlet-i devrān-ı ʿīd

naʿl-i esbüñe:

1. **naʿl-i esbüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 24
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Atın nalı.

Heyʾetde naʿl-i esbüñe beñzer hilāl-i ʿīd
Anuñʾçün āsumān anı idindi gūşvār

naʿl-i misk-i ezfer:

1. **naʿl-i misk-i ezfer:**
Kaside 11
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Güzel kokulu miskten nal.

Zeyn idüp gülgūn-ı ḥüsni ḳapuña çekmek içün
Urdı naʿl-i misk-i ezfer kākül-i müşkīn-i dost

naʿl-i miskīndür:

1. **naʿl-i miskīndür:**-*dür*
Gazel 350
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Siyah (misk kokulu) nal. II Sevgilinin zülfü.

Ḫalḳa-i zülfini ruḫsārına ṣalduġı bu kim
Naʿl-i miskīndür anı siḥr içün āẕerde ḳodı

naʿl-i semend-i şāh-ı cihāndan:

1. **naʿl-i semend-i şāh-ı cihāndan:**
Gazel 33
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Cihan hükümdarının atının nalı. (Sevgilinin kaşları bağlamında.).

ʿīd ayı gibi ḳaşuñı gözetdügüm bu kim
Naʿl-i semend-i şāh-ı cihāndan ḫaber virür

naʿl-i semendüñdür:

1. **naʿl-i semendüñdür:**
Kaside 7
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
At nalı.

Gūyiyā naʿl-i semendüñdür hilāl-i ʿīd-i feṯḥ
Mīḫ-ı aḫterdür ẓafer burcında ne aḫter güneş

naʿl-i semendüñe:

1. **naʿl-i semendüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 20
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Atının nalı.

Hilāl nūnını altun ṣuyıyla kātib-i çarḫ
Yazar her ay ki naʿl-i semendüñe ola dāl

naʿl-i semendüñle:

1. **naʿl-i semendüñle:**-*üñ, -ile*
Kaside 6
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **-**
Atının nalı.

Māh-ı ʿalemüñ burc-ı ḳamer ḳıldı zemīni
Kim naʿl-i semendüñle hilāl oldı hüveydā

nāliş:

1. **nālişlerini:**-*ler, -i, -(n)i*
Gazel 204
Mısra: **3**
İnilti, inleme, figan.

Nālişlerini derd ile bī-çāre bülbülüñ
Bād-ı ṣabā eliyle gülistāna yazmışam

2. **nālişin:**-*i, -n*
Gazel 227
Mısra: **13**
Feryat, inleme.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin
Serve çıḳup feryād ider ḳumrī aña āheng içün

3. **nālişlerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 283
Mısra: **13**
İnilti, inleme, figan.

Gül yüzüñ şevḳıyla görüp Aḥmedʾüñ nālişlerin
Raḥm idüp feryād ider murġ-ı ḫoş-āvālar bize

nām:

1. **nāmuñı:**-*uñı*
Kaside 15
Mısra: **70**
Ad II Şan,şöhret.

ʿÖmr-i ḫaşmuñ ire tārīḫ gibi pāyāna
Nāmuñı nāme-i iḳbāl ide ʿunvān-ı kerem

2. **nāmuñı:**-*uñı*
Kaside 19

Mısra: **64**
Ad II Şan,şöhret.

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı naḳş-ı nigīn

3. **nāmum:**-*um*
Murabba 1
Mısra: **33**
Ad II şan, şöhret.

Aḥmedʾem kim oḳınur nāmum nāme-i ʿışḳ
Germdür sözlerümüñ sūzıyla hengāme-i ʿışḳ

4. **nāmuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **70**
1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

5. **nāmuñ:**-*uñ*
Mesnevi 3
Mısra: **178**
1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.

Ḳalem kim geyer müşk-i terden şiʿār
Senüñ nāmuñ ile ider iftiḫār

6. **nāmuñ:**-*uñ*
Nazm 9
Mısra: **2**
1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.

Yazmış ezel kitābına taḳdīr kātibi
Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

7. **nāmuñ:**-*uñ*
Gazel 177
Mısra: **6**
Ad, isim.

Nāme-i aʿmāl-i mücrimden siyehdür ḥaşrde
Şol maḥabbet-nāme kim nāmuñ aña ʿunvān degül

8. **nāmın:**-*ı, -n*
Gazel 206
Mısra: **29**
Ad.

Nāmeye nāmın yazarken gitdi ʿaḳlum āh kim
Nice yazdum ruḳʿa-i medḥ ü senāsın bilmedüm

9. **nāmum:**-*um*
Mesnevi 3
Mısra: **223**
Ad, şan, şöhret.

Bu nāme ile nāmum olup nām-dār
Ḳala ḥaşre dek sözlerüm pāy-dār

10. **nāmum:**-*um*
Gazel 9
Mısra: **8**
Ad, isim.

Lafẓ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı
Nāmum kenārına ki kināyet hemīn ola

11. **nāmuñ:**-*u, -ñ*
Kaside 8
Mısra: **54**
Ad, isim; ün, şan, şöhret.

Yüz sürmeseydi sikkeñe bulmazdı zer bahā
Bulmasa nāmuñ olmaz idi nāmdār laʿl

12. **nāmın:**-*ı+n*
Kıt'a 17
Mısra: **1**
1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, nâm.

Gördüm kenār-ı nāmede nāmın nigārumuñ
Sürdüm anı bu dīde-i giryānum üstine

13. **nāmı:**-*ı*
Gazel 224
Mısra: **9**
(Fars.) İsim, ad II. Ün, şöhret, şan.

Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḥarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

14. **nāmuñı:**-*uñ, -ı*
Müfret 12
Mısra: **2**
1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henüz

15. **nāmuñı:**-*uñ, -ı*
Nazm 30
Mısra: **3**
1. İsim, ad. 2. Ün, şöhret, şan.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

nām u neng:

1. **nām u neng:**
Gazel 227
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Şan ve şöhret.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

nām u nişāndur:

1. **nām u nişāndur:**-*dur*
Gazel 104
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ad ve işaret.

Müddeʿī bizden nice nām u nişāndur şorduġuñ
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

nā-mahal:

1. **nā-maḥalle:**-*le*
Gazel 142
Mısra: **14**
Yersiz. II Uygun olmayan, layık olmayan.

Aḥmedʾden idüben ḥasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḥüsn ile iḥsān ider dirīġ

nā-maḥrem:

1. **nā-maḥrem:**
Kaside 8
Mısra: **67**
Mahrem olmayan, yabancı.

ʿAdlüñ güninde ḳoşmasa nā-maḥrem ile baş

Milk-i cihānda olmaz idi sengsār laʿl

2. **nā-maḥreme:**-*e*
Kaside 29
Mısra: **60**
Mahrem olmayan, yabancı.

Bu ʿadl-i cihān-gīrden añlandı ki ayruḳ
Nā-maḥreme baş ḳoşmaya ebkār-ı benefşe

naʿmā-yı bī-ḥaddi:

1. **naʿmā-yı bī-ḥaddi:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuz nimet.

Kimem ben ki medḥüñi sevdā ḳılam
Bu naʿmā-yı bī-ḥaddi iḥṣā ḳılam

namāz:

1. **namāza:**-*a*
Gazel 15
Mısra: **12**
İslâm dînince belli kurallara göre günde beş vakit yapılması müslümanlar üzerine farz kılınmış olan ve İslâm'ın beş şartından birini teşkil eden ibâdet.

Şofī senüñle ṭutduġumuz ḥaḳ oruc ḥaḳı
Virdüñ şarāba tevbeñi geçmiş namāza ṭut

2. **namāz:**
Gazel 324
Mısra: **12**
Beş vakitte icrası mümine farz olan kıyâm, kuûd, rükû ve sücut ile tesbihten oluşan ibadet.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

namāz eyler:

1. **namāz eyler:**-*r*
Gazel 116
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Namaz kıl- , ibadet et-.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

namāza ṭurmış:

1. **namāza ṭurmış:**-*mış*
Gazel 114
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Namaz için niyetlenmek, ayağa kalkmak.

Yüzine baḳduḳca göñlüm göz diker ebrūsına
Ṣanasın ṭurmış namāza gözedür miḥrāb göz

namāz-ı ʿīdden:

1. **namāz-ı ʿīdden:**-*den*
Nazm 43
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bayram namazı.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

2. **namāz-ı ʿīdden:**-*den*
Müfret 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bayram namazı.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

nāmdār olmaz idi:

1. **nāmdār olmaz idi:**-*maz*
Kaside 8
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Namlı, şöhretli, meşhur olmak.

Yüz sürmeseydi sikkeñe bulmazdı zer bahā
Bulmasa nāmuñ olmaz idi nāmdār laʿl

nām-dār olup:

1. **nām-dār olup:**-*up*
Mesnevi 3
Mısra: **223**
Kelime Tipi: **-**
Namlı, şöhretli, meşhur olmak.

Bu nāme ile nāmum olup nām-dār
Ḳala ḥaşre dek sözlerüm pāy-dār

nāme:

1. **nāme:**
Gazel 159
Mısra: **9**
Mektup.

Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini
ʿĀşıḳ-i bī-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

2. **nāmeñe:**-*ne*
Kaside 11
Mısra: **31**
Mektup.

Nāmeñe ṭuġrā-yı miskīn ḥalḳa-i ebrū-yı yār
Ḫaṭṭuña cīm-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

3. **nāmeye:**-*y, -e*
Gazel 206
Mısra: **29**
Mektup, kağıt II Şiir.

Nāmeye nāmın yazarken gitdi ʿaḳlum āh kim
Nice yazdum ruḳʿa-i medḥ ü senāsın bilmedüm

4. **nāmeye:**-*y, -e*
Gazel 215
Mısra: **3**
Mektup, kağıt II Şiir.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

5. **nāme:**
Gazel 278
Mısra: **14**
Mektup, kağıt II Şiir.

Ḫāme şikeste-dildür Aḥmed şikeste-ḫāṭır
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

6. **nāme:**
Gazel 324
Mısra: **4**
Mektup.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme

Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

7. **nāmeñi:**-*ñi*
Kaside 19
Mısra: **63**
Mektup II Ferman.

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı nakş-ı nigīn

8. **nāmesini:**-*si, -ni*
Kaside 16
Mısra: **35**
Yazılan şey, yazı. (Kader, yazgı).

Bu felek yazmasa nüsḫañdan eger nāmesini
Yañlış olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

9. **nāme:**
Gazel 138
Mısra: **2**
Yazılan şey, yazı.

Ġam degül bī-ḫāl olursa ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭ
Resmdür ʿāriflere nāme yazarlar bī-nuḳaṭ

10. **nāmede:**-*de*
Mesnevi 3
Mısra: **164**
Kitap II Şairin kaleme aldığı eser.

Kerāmet mi ḳomışdur ol ḫāmede
Yāḫod İsm-i Aʿẓam mı var nāmede

11. **nāme:**
Mesnevi 3
Mısra: **223**
Yazılan şey, yazı, şiir II Divan.

Bu nāme ile nāmum olup nām-dār
Ḳala ḥaşre dek sözlerüm pāy-dār

12. **nāme:**
Kaside 25
Mısra: **35**
Mektup. II Şiir.

ʿĪdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḫayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

13. **nāme:**
Müfret 31
Mısra: **1**
Far. Mektup.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

14. **nāme:**
Müfret 45
Mısra: **2**
Far. Mektup.

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ gibi ditrer idi nāme

15. **nāme:**
Müfret 46
Mısra: **1**
Far. Mektup.

Geldi bir nāme ki efsūn oḳımış ḫāmesine
Cān u dil ʿāşıḳ olur ṣūret-i ser-nāmesine

<u>nāme-i aʿmāl-i mücrimden:</u>

1. **nāme-i aʿmāl-i mücrimden:**-*den*
Gazel 177
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Günahkârın amel defteri.

Nāme-i aʿmāl-i mücrimden siyehdür ḥaşrde
Şol maḥabbet-nāme kim nāmuñ aña ʿunvān degül

<u>nāme-i cūd:</u>

1. **nāme-i cūd:**
Kaside 15
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin kitabı.

Bulmasa nām-ı şerīfüñle şeref nāme-i cūd
Ebter olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

<u>nāme-i esrār-ı ḥaḳa:</u>

1. **nāme-i esrār-ı ḥaḳa:**-*a*
Gazel 255
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hakikat sırlarının kitabı.

Ṣofiyā nāme-i esrār-ı Ḥaḳa maḥrem iseñ
Olma münkir mey-i ṣāfī gibi bed-nāmlara

<u>nāme-i ḥüsninde:</u>

1. **nāme-i ḥüsninde:**-*in, -de*
Gazel 96
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik mektubu.

Her ḳaçan kim defter-i ʿışḳuñda dīvān baġlanur
Nām-ı dilber nāme-i ḥüsninde ʿunvān baġlanur

<u>nāme-i iḳbāl:</u>

1. **nāme-i iḳbāl:**
Kaside 15
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Talih ve baht açıklığı mektubu; mutluluk mektubu; saadet mektubu.

ʿÖmr-i ḫaşmuñ ire tārīḫ gibi pāyāna
Nāmuñı nāme-i iḳbāl ide ʿunvān-ı kerem

<u>nāme-i iḳbāl ü ʿaṭā:</u>

1. **nāme-i iḳbāl ü ʿaṭā:**
Kaside 16
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Saadetin ve cömertliğin kitabı.

Şeref aduñla bula nāme-i iḳbāl ü ʿaṭā
Cūduñ ile yazıla defter ü dīvān-ı kerem

<u>nāme-i ʿışḳ:</u>

1. **nāme-i ʿışḳ:**
Murabba 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Aşk mektubu.

Aḥmedʾem kim oḳınur nāmum nāme-i ʿışḳ
Germdür sözlerümüñ sūzıyla hengāme-i ʿışḳ

<u>nāme-i lā-raybe:</u>

1. **nāme-i lā-raybe:**
Mesnevi 1

Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şek ve şüphe bulunmayan Kur'an-ı Kerim.

Nāme-i lā-raybe çü ṭuġrā budur
Ẓann iderem kʾaʿẓam-ı esmā budur

<u>nāme-i maḥabbet:</u>

1. **nāme-i maḥabbet:**
Gazel 317
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Aşk mektubu.

Ḫaṭṭ-ı ruḥı nāme-i maḥabbet
Rāz-ı lebi nükte-i İlāhī

<u>nāme-i müşkīn:</u>

1. **nāme-i müşkīn:**
Gazel 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Misk kokulu mektup. (Sevgilinin saçı ve hattı bağlamında.).

Zülf ü ḫaṭṭından suʾāl itdüm didi kim şāh-ı Çīn
ʿÖẕr ider sulṭān-ı Rūma nāme-i müşkīn şalup

<u>nāme-i terden:</u>

1. **nāme-i terden:***-den*
Gazel 236
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yaş, ıslak mektup.

Ġuşşamuñ ḳışşaların yazar iken āhumdan
Ḫāmeler yanduġını nāme-i terden şorasın

<u>nāme-i tezvīr:</u>

1. **nāme-i tezvīr:**
Gazel 7
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yalan dolu mektup.

Yā nāme-i tezvīr idi ḫaṭṭuñ ki ḳazındı
Tā āyet-i Ḥaḳ ola cemālüñde hüveydā

<u>nāme-i tezvīrdür:</u>

1. **nāme-i tezvīrdür:***-dür*
Gazel 14
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yalan dolu mektup.

Gül yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cān ḥayrānıdur
Nāme-i tezvīrdür ben dutmazam anı dürüst

<u>nâ-merd:</u>

1. **nā-merdden:***-den*
Gazel 224
Mısra: **10**
Mert olmayan, yüreksiz, korkak.

Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḥarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

<u>nā-mevzūn:</u>

1. **nā-mevzūn:**
Gazel 235
Mısra: **10**
Düzgün olmayan, yakışık almayan.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

<u>nām-ı aʿẓamuñ:</u>

1. **nām-ı aʿẓamuñ:***-uñ*
Terci-bend 1
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
En büyük ad.

Ey nām-ı aʿẓamuñ der-i gencīne-i şifā
Dil derdine kim ide müdāvā senüñ gibi

<u>nām-ı bülendüñle:</u>

1. **nām-ı bülendüñle:***-üñ, -ile*
Kaside 20
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Yüce nam, şan, şöhret.

Ṣalardı sāyesini āsumāna sidre gibi
Dikilse nām-ı bülendüñle yir yüzinde nihāl

<u>nām-ı cāvidān:</u>

1. **nām-ı cāvidān:**
Gazel 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı, ölümsüz nam.

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

<u>nām-ı cāvidānum:</u>

1. **nām-ı cāvidānum:***-um*
Gazel 130
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı, ölümsüz nam.

Ḥüsn dīvānında taḥrīr olmadan ḫaṭṭı henüz
Defter-i ʿışḳında nām-ı cāvidānum var imiş

<u>nām-ı dilber:</u>

1. **nām-ı dilber:**
Gazel 96
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzelin adı, sevgilinin ismi.

Her ḳaçan kim defter-i ʿışḳuñda dīvān bağlanur
Nām-ı dilber nāme-i ḥüsninde ʿunvān bağlanur

<u>nām-ı şerīfin:</u>

1. **nām-ı şerīfin:***-in*
Gazel 215
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şerefli isim, mübarek ad.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

<u>nām-ı şerīfüñ:</u>

1. **nām-ı şerīfüñ:***-üñ*
Kaside 12
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Şerefli isim, mübarek ad.

Cenneti şol deñlü taʿẓīm itdi naḳḳāş-ı ezel

Kim senüñ nām-ı şerīfüñ yazdı ebvāb üstine

nām-ı şerīfüñi:

1. **nām-ı şerīfüñi:***-üñ, -i*
Nazm 30
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şerefli isim, mübarek ad.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

nām-ı şerīfüñle:

1. **nām-ı şerīfüñle:***-üñ, -ile*
Kaside 15
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Şerefli isim, mübarek ad.

Bulmasa nām-ı şerīfüñle şeref nāme-i cūd
Ebter olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

nā-mihrbān:

1. **nā-mihrbānuñ:***-uñ*
Gazel 156
Mısra: **10**
Vefasız, sevgisiz, muhabbetsiz.

Metāʿ-ı ʿaczüm ü naḳd-i niyāzum
Ḳodum öñinde ol nā-mihrbānuñ

nā-mihribān:

1. **nā-mihribān:**
Gazel 158
Mısra: **18**
Merhametsiz, acıması olmayan.

Mestāne gözlerüñe ṣunup şīşe göñlümi
Düşürdi ṭāḳdan ṣıdı nā-mihribān ḳaşuñ

nāmuña ḫuṭbesin okutmasaydı:

1. **nāmuña ḫuṭbesin oḳutmasaydı:***-ma, -sa, -idi*
Kaside 25
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Adına hutbe okutmak: Padişahlık alameti. Cuma ve bayram namazları sırasında minberde padişahın adının, unvan ve lakaplarının "hatip" tarafından okunması ile padişahlığın ilanı.

Pādişāhā nāmuña oḳutmasaydı ḫuṭbesin
Olmaz idi rūzigār eyyāmınuñ sulṭānı ʿīd

nāmūs u ʿārumdan:

1. **nāmūs u ʿārumdan:**
Gazel 251
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Namus ve utanma.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

nā-müselmān:

1. **nā-müselmāna:***-a*
Gazel 271
Mısra: **1**
Müslüman olmayan ‖ kâfir güzel: Sevgili.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Kemend-i zülfi zünnārı belādur ehl-i īmāna

2. **nā-müselmāndur:***-dur*
Gazel 186
Mısra: **3**
Müslüman olmayan, kâfir.

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

3. **nā-müselmān:**
Gazel 257
Mısra: **16**
Müslüman olmayan, kâfir.

Ḫaṭṭuñuñ ḥükmin dutardum cāna tezvīr olmasa
Zülfüñüñ cevrin çekerdüm nā-müselmān olmasa

nā-mütenāhī:

1. **nā-mütenāhī:**
Gazel 316
Mısra: **4**
Sonsuz, sınırsız.

Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhī

nān:

1. **nān:**
Gazel 61
Mısra: **6**
(Fars.) Ekmek.

Felek ḫʷān-ı cemālüñ ḥasretinden
Ṣabāḥuñ sofrasından nān uġurlar

nān-ı ʿīd:

1. **nān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Bayram ekmeği.

Çihresini reşkden zerd itdi ḳurṣ-ı āfitāb
Süfre-i ḫʷānuñda çün gördi müzaʿfer nān-ı ʿīd

nān-ı kerem:

1. **nān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Kerem ekmeği.

Gök tenūrında ḳurı ḳurṣ oḳınur mihr ile māh
Ḫʷān-ı luṭfuñla firāvān olalı nān-ı kerem

2. **nān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Kerem ekmeği.

ʿīd-i ferḫundeñe ḳurbān idüp aʿdāñı felek
Sen aḥibbāña buyur āb-ı seḫā nān-ı kerem

3. **nān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kerem ekmeği.

Dest-i cūduñla senüñ ʿām olalı iḥsānuñ
Ḳapuña geldi umar āb-ı seḫā nān-ı kerem

4. **nān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kerem ekmeği.

Ne revādur ki cihān luṭfuña ġarḳ olmış iken
Ḳapu ḳapu ṭolanam bulamayam nān-ı kerem

nā-pāk:

1. **nā-pākler:***-ler*
Kıt'a 8
Mısra: **6**
Temiz olmayan, kirli.

Gönlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

2. **nā-pāk:**
Gazel 151
Mısra: **12**
Temiz olmayan manasında kötü kalpli oluşu ifade etmektedir.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

nā-peydā:

1. **nā-peydā:**
Gazel 115
Mısra: **8**
Görünmeyen, gizli; kaybolmuş, yok olmuş.

Göz ü gönlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā gönül nā-yāb göz

nā-peydā oldı:

1. **nā-peydā oldı:***-dı*
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak, ortadan kaybolmak.

Göz ü gönlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā gönül nā-yāb göz

nâr:

1. **nārdur:***-dur*
Kaside 9
Mısra: **2**
Ateş II Sevgilinin yanağı.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

2. **nārda:***-da*
Gazel 256
Mısra: **6**
Ateş II Yoğun aşk, güçlü sevgi, bağ.

Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekʿoldı ġarḳ-ı āb
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

3. **nār:**
Gazel 128
Mısra: **11**
Ateş II aşk ateşi, yürek yangını.

Nāya didüm nār elinden ḫalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zārīlıġı anuñ ki ṭutmadı nefes

4. **nārumuzı:***-umuz*
Gazel 328
Mısra: **10**
Ateş, od; gönül yangını, aşk ateşi; sıkıntı, keder.

Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül Aḥmed
Raḳīb çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

5. **nārumdan:***-um, -dan*
Gazel 251
Mısra: **4**
Ateş, od; aşk ateşi.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

6. **nāra:***-a*
Mesnevi 3
Mısra: **195**
Ateş.

Dem-i ḫulḳuñ eylerse nāra güẕer Cehennemde nesrīn-i cennet biter

7. **nār:**
Gazel 227
Mısra: **11**
Alev, ateş. II Cehennem.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

8. **nārum:***-um*
Kaside 26
Mısra: **10**
Ateş. II Gönüldeki aşk ateşi.

Gözde ḫayāli nūrun ʿalā nūr idi velī
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

9. **nārdan:***-dan*
Gazel 99
Mısra: **4**
Ateş. II Sevgilinin parlak yanağı.

Dil marīżın ṣor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

10. **nār:**
Kaside 26
Mısra: **10**
Ateş, od; gönül yangını, aşk ateşi; sıkıntı, keder.

Gözde ḫayāli nūrun ʿalā nūr idi velī
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

11. **nārından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 298
Mısra: **3**
(Ar.) Ateş, od.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

12. **nār:**
Kaside 22
Mısra: **36**
(Ar.) Ateş, od.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḫāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

naʿre:

1. **naʿre:**
Gazel 314
Mısra: **6**
(□□□□) i. Nâra kelimesinin eski metinlerde kullanılan asıl şekli II i. (Ar. na're'den) Duyguların coşması veya sarhoşluk etkisiyle yüksek sesle bağırma, haykırma.

Ki ol bir kāsenüñ ser-ḫoşluġından
Hezārān naʿre bezm-i nāsa düşdi

naʿre-i mestānemüzi:

1. **naʿre-i mestānemüzi:**
Gazel 329
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş narası.

Uyana nergis-i maḫmūr şeker-ḫ̆ābından
İşidürse giceler naʿre-i mestānemüzi

nārencī:

1. **nārencī:**
Kaside 7
Mısra: **2**
Turuncu (Tanıkta güneş, hem şekil hem de renk bakımından portakala benzetilir).

Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş
Geydi nārencī ḳabā urındı nūr-efser güneş

nārenc-i zer-peyker:

1. **nārenc-i zer-peyker:**
Kaside 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Altın turunç.

Yā felek Mışrında sulṭān oldı bir Yūsuf-cemāl
Yā Züleyḫādur ṭutar nārenc-i zer-peyker güneş

nār-ı cahīmdür:

1. **nār-ı caḥīmdür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Cehennem ateşi.

Luṭfı zülāli ḳaṭresidür kevs̱er-i bihişt
Ḳahrı şirārı şemmesi nār-ı caḥīmdür

nār-ı caḥīme:

1. **nār-ı caḥīme:**-*e*
Gazel 120
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Cehennem ateşi.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḥacer olur ḥaṭab olmaz

nār-ı ḍalāl:

1. **nār-ı ḍalāl:**
Kaside 20
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Sapkınlık ateşi.

Fürūġ-ı rāy-ı münīrüñle āb-ı tīġuñdan
Uyandı şemʿ-i hidāyet söyündi nār-ı ḍalāl

nār-ı ġama:

1. **nār-ı ġama:**-*a*
Gazel 45
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gam ateşi.

Āfitābumdan ıraḫ nice yanam nār-ı ġama
Cevri devrānda baña gerdiş-i eflāk eyler

nār-ı ġamuñ:

1. **nār-ı ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 299
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gam ateşi.

Ḥālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

nār-ı ḥasretle:

1. **nār-ı ḥasretle:**-*le*
Gazel 170
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Özlem ateşi. II Sevgiliye duyulan hasret nedeniyle çekilen acı.

Ḳorḳum oldur ki ġamuñdan yaḳamı çāk ideyin
Nār-ı ḥasretle diyāruñı yaḳam gelmez iseñ

nār-ı hecrāna:

1. **nār-ı hecrāna:**-*a*
Gazel 271
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık ateşi.

Oturup ḫüsn bezminde idersin ḫālüme ḫande
Yanarduñ şemʿ-veş sen de şataşsañ nār-ı hecrāna

nār-ı ʿışḳ:

1. **nār-ı ʿışḳ:**
Gazel 241
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşk ateşi.

Ḫüsni ḳındīlin uyarmış nūr-ı Ḥaḳdan nār-ı ʿışḳ
Zāhidā inkār-ı nūr-ı Ẕüʾl-Celāl itmek neden

nār-ı ḳahruñ:

1. **nār-ı ḳahruñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Öfke, gazap ateşi.

Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruñ ẕerresi
Āsumān dūd-ı siyāh olurdı ḫākister güneş

nār-ı ḳahruñdan:

1. **nār-ı ḳahruñdan:**-*uñ, -dan*
Mesnevi 3
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Kahır ateşi II büyük üzüntü.

Bizi nār-ı ḳahruñdan āzād ḳıl
Maḳāmātumuz cennet-ābād ḳıl

nār-ı ruḥsārı:

1. **nār-ı ruḥsārı:**-*ı*
Gazel 163
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yanak ateşi.

Gül olmış nār-ı ruḥsārı yatur gördüm gül üstinde
Şan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

nār-ı ruḥsārında:

1. **nār-ı ruḥsārında:**-*ı, -nda*
Kaside 11
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Yanak ateşi.

Nār-ı ruḥsārında ol servüñ sürer ʿömr-i dırāz
Beñzer olmışdur semender kākül-i müşkīn-i dost

nā-şād idüben:

1. **nā-şād idüben:**-*üben*
Gazel 243
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Mutsuz etmek.

Buña şādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-şād idüben düşmanumı şād idesin

naṣb-ı ʿayn idindi:

1. **naṣb-ı ʿayn idindi:**-*in, -di*
Kaside 22
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Gözü dikmek, dikkatle bakmak.

Ḥüsn-i rıżāñı şol ḳadar idindi naṣb-ı ʿayn
Kim ḫaşmuñ içmesün diyü eyler fırār āb

naṣb-ı livāñ eyleyem:

1. **naṣb-ı livāñ eyleyem:**-*y, -e*
Terci-bend 1
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
Bayrağını dikmek.

Ey pādişāh-ı ṣūret ü maʿnā buyur ki ben
Meydān-ı medḥe naṣb-ı livāñ eyleyem senüñ

naṣīb:

1. **naṣībüm:**-*üm*
Gazel 48
Mısra: **5**
1. Pay, hisse. 2. Kısmet.

Ṣādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Şol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

2. **naṣībi:**-*i*
Gazel 168
Mısra: **10**
(Ar.) Bir kimsenin payına düşen şey, hisse II. Allah'ın bir kimseye tâyin ve kısmet ettiği şey, tâlih, baht.

Viṣāli ḫᵛānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

nāṣih:

1. **nāṣiḥ:**
Gazel 250
Mısra: **8**
Nasihat eden, öğüt veren kişi.

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḥadd ü ḫālinden

2. **nāṣiḥ:**
Gazel 302
Mısra: **9**
Nasihat eden, öğüt veren kişi.

Nice ögüt Aḥmedʾe nāṣiḥ nice İncidesin hem seni vü hem beni

naṣīhat:

1. **naṣīḥat:**
Terkib-bend 1
Mısra: **118**
Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend, tavsiye.

Aḥmed sözi uzatma ki mersiyyeden murād
Ḫalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

naṣīhat kʾidem:

1. **naṣīḥat kʾidem:**-*em*
Gazel 278
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Birine yapması ve yapmaması gereken şeyleri söylemek, öğüt vermek.

Nice kʾidem naṣīḥat bu göñlüme işitmez
Men cerrebeʾl-mücerreb ḫallet bihiʾn-nedāme

naṣīhat vir:

1. **naṣīḥat vir:**
Gazel 201
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Nasihat, öğüt vermek, tavsiyede bulunmak, uyarmak.

Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣīḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

nāṣır:

1. **nāṣır:**
Terkib-bend 1
Mısra: **111**
Kulunun her ihtiyacını giderip ona yardımda bulunan Allah.

Nāṣır livā-yı ʿizzüñe her dem delīl olup
Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿīn ola

naṣṣ:

1. **naṣṣ:**
Gazel 169
Mısra: **9**
Delil.

ʿĀṣıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

naṣūḥ:

1. **naşūḥuñ:**-*uñ*
Gazel 250
Mısra: **8**
Halis, samimi. II Halis tövbe eden.

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḥadd ü ḫālinden

naṭʿ-ı münakkaş:

1. **naṭʿ-ı münaḳḳaş:**
Kaside 19
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Nakışlı örtü.

Ṣaldı bir naṭʿ-ı münaḳḳaş şaḥn-ı ṣaḥrāya ṣabā
Kim anuñ naḳşında ḥayrāndur nigāristān-ı Çīn

naṭʿ-ı zemīnüñ:

1. **naṭʿ-ı zemīnüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Ṭonanup cevlān ider ṣaḥrāda ṭāvūs-ı dıraḫt
Ṣaçılur naṭʿ-ı zemīnüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

naʿt-i zülfde:

1. **naʿt-i zülfde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Zülfünün övgüsü.

Hemīşe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt
Hemīşe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emṣāl

nātıka:

1. **nāṭıḳa:**
Kaside 13
Mısra: **78**
Düşünüp söyleme, konuşma hassası; düzgün, dokunaklı söz söyleme.

Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḥayrānıdur

nā-tüvān:

1. **nā-tüvānum:**-*um*
Gazel 279
Mısra: **10**
Kuvvetsiz, güçsüz, zayıf.

Ṣevḳden öldürmek içün Aḥmedʾi dilber didi
Ṣalınursam nicedür ey nā-tüvānum boynuña

2. **nā-tüvān:**
Mesnevi 3
Mısra: **165**
Zayıf, güçsüz çaresiz.

Ki her nā-tüvān kʾanı ḫʷānā ola
Açup görmesiyle tüvānā ola

3. **nā-tüvān:**
Gazel 80
Mısra: **6**
Çaresiz güçsüz, zavallı (âşık).

Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi dest-keş
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

nāv-dān:

1. **nāv-dān:**
Gazel 150
Mısra: **14**
Oluk.

Bulsun ḳapuña ḳo ruḫ-ı zerdümden eşk rāh
Zīrā ḥarīm-i Kaʿbeye zer nāv-dān gerek

nāv-dān-ı müşk:

1. **nāv-dān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Misk oluğu.

Kilküñ ẕehāb-ı çeşme-i feyż-i ilāh içün
Evrāḳ saṭḥı üstine ḳor nāv-dān-ı müşk

nāvek:

1. **nāvek:**
Gazel 74
Mısra: **8**
Ok II Sevgilinin kirpiği veya gamzesi.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Ṣūḫ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

nāy:

1. **nāyınuñ:**-*ı, -n, -uñ*
Gazel 215
Mısra: **11**
Kamış, ney.

İñledürdi gökleri feryādı göñlüm nāyınuñ
Ne neyistāndan kesildügin eger ifṣā ḳılam

2. **nāya:**-*a*
Gazel 128
Mısra: **11**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı II gönül.

Nāya didüm nār elinden ḫalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zārīlıġı anuñ ki ṭutmadı nefes

3. **nāya:**-*a*
Gazel 207
Mısra: **12**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Çün kemer bağladuḳ hevā yolına
Olalum nāya hem-nefes nʾidelüm

4. **nāy:**
Gazel 296
Mısra: **13**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler rikḳati

5. **nāy:**
Kaside 19
Mısra: **76**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan,

ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten
Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda enīn

6. **nāy:**
Nazm 8
Mısra: **5**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Deldi dilümi nāy gibi ḥasret-i iḫvān
Bükdi bilümi çeng gibi fürḳat-i aḥbāb

nā-yāb:

1. **nā-yāb:**
Gazel 12
Mısra: **18**
Bulunmaz.

Viṣāli cevherin yād itme Aḥmed
Ki olur kīmyā dünyāda nā-yāb

2. **nā-yāb:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Bulunmaz.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

3. **nā-yāb:**
Gazel 115
Mısra: **8**
1. Bulunmaz, yok. 2. Benzeri olmayan, ender, eşsiz.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

nāz:

1. **nāz:**
Terkib-bend 1
Mısra: **68**
Nezaket, letafet.

Derdā ki ṣoldı ṣol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

2. **nāz:**
Gazel 112
Mısra: **2**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Serv-i bülend-ḳāmet ü maʿṣūḳ-ı dil-nevāz
Olmış nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz

3. **nāz:**
Gazel 116
Mısra: **2**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nāz ider ʿāṣıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḥüsni rāzıdur dīvāneye açsun mı rāz

4. **nāzuñ:***-uñ*
Gazel 116
Mısra: **9**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

5. **nāzını:***-ı, -n, -ı*
Gazel 119
Mısra: **13**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh
Eksilmedi göñülden ümīd-i vefā henüz

6. **nāza:***-a*
Gazel 143
Mısra: **1**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider dirīġ
Ehl-i niyāza merḥametin az ider dirīġ

7. **nāzdan:***-dan*
Gazel 159
Mısra: **9**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini
ʿĀṣıḳ-i bī-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

8. **nāz:**
Gazel 160
Mısra: **6**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Genc-i ḥüsnüñ bilmezem böyle neden maʿmūr olur
Ṣol ḳadar kʾisrāf idersin nāz u bī-pervālıġuñ

9. **nāz:**
Gazel 162
Mısra: **5**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Bir serv durur yapraġı şīve yemişi nāz
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlīnüñ

10. **nāzı:***-ı*
Gazel 162
Mısra: **11**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

11. **nāz:**
Gazel 165
Mısra: **3**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Oldı nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz
Bāġ-ı revānda ḳāmet-i dil-cūsı Ḳāsımuñ

12. **nāz:**
Gazel 223
Mısra: **2**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

13. **nāzuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 241
Mısra: **9**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl
Didi evvel ʿāṣıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

14. **nāz:**
Gazel 245
Mısra: **7**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

15. **nāzdan:**-*dan*
Gazel 245
Mısra: **1**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nāzdan mīve getürmiş bir gümüş şimşādsın
Berg-i şīveyle bezenmişsin anuñʾçün şādsın

16. **nāz:**
Gazel 248
Mısra: **2**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zībālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

17. **nāz:**
Gazel 259
Mısra: **11**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

18. **nāz:**
Gazel 269
Mısra: **1**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

19. **nāz:**
Gazel 269
Mısra: **2**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

20. **nāzuña:**-*uñ, -a*
Gazel 269
Mısra: **2**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

21. **nāzdan:**-*dan*
Gazel 271
Mısra: **3**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme
ʿArūs-ı ḥüsni bu resme baş egmez ḥūr u Rıḍvāna

22. **nāz:**
Gazel 273
Mısra: **3**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāṣıḳlaruñ ḥınnā diyü ellerine

23. **nāz:**
Gazel 288
Mısra: **5**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḥūr ile ġılmān ḳucmaġa

24. **nāz:**
Gazel 303
Mısra: **3**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cūyda

Ḳadd-i dil-cūña senüñ
olduġıyçün hem-tā gibi

25. **nāzuñ:**-*uñ*
Gazel 307
Mısra: **12**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

26. **nāzuñı:**--*uñ, -ı*
Gazel 309
Mısra: **13**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

27. **nāz:**
Gazel 318
Mısra: **8**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

28. **nāzdan:**-*dan*
Gazel 340
Mısra: **2**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

29. **nāz:**
Kaside 31
Mısra: **29**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Ġonca götürüp burḳaʿı nāz ile yüzinden
ʿArż itdi cihān Vāmıḳına ʿārıż-ı ʿAẕrā

30. **nāz:**
Kaside 31
Mısra: **31**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

31. **nāz:**
Kıt'a 10
Mısra: **1**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Şoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

32. **nāz:**
Müfret 8
Mısra: **1**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

33. **nāz:**
Müfret 8
Mısra: **2**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

34. **nāzı:**-*ı*
Müfret 8
Mısra: **2**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

35. **nāz:**
Nazm 5
Mısra: **9**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

36. **nāzuñı:**--*uñ, -ı*
Nazm 35
Mısra: **4**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Gerçi kim ḳatıdur buña ḳatılan Nāzuñı kes utan saḳaluñdan

37. **nāzı:**-*ı*
Nazm 36
Mısra: **1**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

38. **nāzdan:**-*dan*
Nazm 40
Mısra: **2**
1. Kendini beğendirmek amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

39. **nāz:**
Terci-bend 2
Mısra: **26**
1. Kendini beğendirmek

amacıyla yapılan davranış, cilve, eda 2. İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Dutdı bülbül niyāz ile çemeni
Nāz ile ṭolduralı gülşeni gül

40. **nāza:**-*a*
Gazel 265
Mısra: **1**
İsteksiz gibi görünerek yalvartmak amacıyla yapılan davranış.

Ḳāmetüñ şīvesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

nāz ehli:

1. **nāz ehli:**
Gazel 181
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Özen isteyen, nazik kişi(ler).

Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

nāz eyler:

1. **nāz eyler:**-*r*
Gazel 191
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak, cilve yapmak.

Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem başmaz henūz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

nāz eyleyüp:

1. **nāz eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 24
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

nāz ider:

1. **nāz ider:**-*er*
Gazel 143
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider dirīġ
Ehl-i niyāza merḥametin az ider dirīġ

2. **nāz ider:**-*er*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Muṭribā çengi ḳo ʿuṣṣāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

3. **nāz ider:**-*er*
Gazel 116
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Nāz ider ʿāṣıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḥüsni rāzıdur dīvāneye açsun mı rāz

4. **nāz ider:**-*er*
Gazel 143
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Devr-i ḳamerde fitneler uyarur uyḫudan
Nergislerüñ ki sürmesini nāz ider dirīġ

5. **nāz ider:**-*er*
Gazel 245
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

6. **nāz ider:**-*er*
Gazel 87
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

nāz idüp:

1. **nāz idüp:**-*üp*
Kaside 23
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Aġladuġumca nāz idüp arturdı sūzumı
Eşkümden özge görmedüm āteş-simār āb

2. **nāz idüp:**-*üp*
Gazel 225
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Gülmesün gül nāz idüp nāzüklenürse ġoncaña
Büyümesün boyuña ger baş çeke serv-i çemen

nāz itme:

1. **nāz itme:**-*me*
Gazel 123
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Nāz itme ki dil belāya döymez
Bīmārdur ol cefāya döymez

2. **nāz itme:**-*me*
Kıt'a 8
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-bedem dellākler

3. **nāz itme:**-*me*
Kaside 20
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak.

Çatup ḳara ḳaşuñı itme göñlüm almaġa nāz
Süzüp elā gözüñi itme cānum almaġa āl

nāz itmege:

1. **nāz itmege:**-*mek, -e*
Gazel 116
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **-**
Naz yapmak, nazlanmak.

Nāz ider ʿāşıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḫüsni rāzıdur dīvāneye açsun mı rāz

<u>nāz u ʿitāb eylese:</u>

1. **nāz u ʿitāb eylese:**-*se*
Gazel 176
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Nazlanmak ve azarlamak.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

<u>nāz u kirişme:</u>

1. **nāz u kirişme:**
Gazel 76
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İşve ve cilve.

Nʾiçün ʿinān-keşīdesin ey yār bilmezem
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

<u>nāz u niʿamla:</u>

1. **nāz u niʿamla:**-*la*
Nazm 7
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Naz ve nimetler.

Nāz u niʿamla besledügüñ nāzenīnlerüñ
Ḳahr ile cānın almaġa pür-intiẓārsın

<u>nāz uyḫusı:</u>

1. **nāz uyḫusı:**
Gazel 293
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Naz uykusu.

Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

2. **nāz uyḫusı:**
Gazel 293
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Naz uykusu.

Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen ṣanur kʾanı bīmār ider nāz uyḫusı

3. **nāz uyḫusı:**
Gazel 293
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Naz uykusu.

Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẓālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

4. **nāz uyḫusı:**
Gazel 293
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Naz uykusu.

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

<u>nāz uyḫusından:</u>

1. **nāz uyḫusından:**-*n, -dan*
Gazel 293
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Naz uykusu.

Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen ṣanur kʾanı bīmār ider nāz uyḫusı

<u>nāz uykusına vardı:</u>

1. **nāz uyḳusına vardı:**-*dı*
Kaside 17
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Naz uykusuna yatmak; güzellik uykusuna yatmak.

Gözi cāẕūlıġ ile fitneler uyarmaġ içün
Vardı nāz uyḳusına gözle bu saḥḥārluġı

<u>nazar:</u>

1. **naẓardan:**-*dan*
Gazel 34
Mısra: **7**
Bakış, göz.

Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

2. **naẓarumdan:**-*um, -dan*
Gazel 304
Mısra: **10**
Bakış.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫʷāb gibi

3. **naẓarda:**-*da*
Gazel 1
Mısra: **5**
Bakış.

Bir naẓarda kīmyā itmek dilerseñ toprağı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı başar ḳıl dāʾimā

4. **naẓarda:**-*da*
Gazel 274
Mısra: **5**
Bakış.

Ey her naẓarda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

5. **naẓar:**
Gazel 32
Mısra: **12**
(Sevgilinin) bakışı.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẓar leẕīẕ

6. **naẓarda:**-*da*
Gazel 23
Mısra: **3**
Bakış, bakma.

Bir naẓarda gözleri biñ cān alur
Ṣol iki fettān elinden el-ġıyāṣ

7. **naẓarıyla:**-*ı, -(y)la*
Terkib-bend 1
Mısra: **75**
Bakış, bakma.

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

8. **naẓarı:**-*ı*
Gazel 120
Mısra: **13**
Bakış, bakma.

Ġamzeñ naẓarı müddeʿīye düşse ne ṭañ kim
Sermest ü ḫarāb olana düşmek ʿaceb olmaz

9. **naẓarı:**-*ı*
Kıt'a 1
Mısra: **9**
Bakış, bakma.

Kīmyā oldı ḳamu ehl-i seḫānuñ naẓarı
Olalı ḫāk-i derüñ sürme-i aʿyān-ı kerem

10. **naẓarın:**-*ı, -n*
Gazel 265
Mısra: **8**
Bakış, bakma II yardım, bağış.

Vaṣluña irmege Aḥmedʾde liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

11. **naẓarın:**-*ı, -n*
Gazel 346
Mısra: **5**
Bakış, bakma II yardım, bağış.

Ey gözüm nūrı ʿināyet naẓarın ḳıl baña kim
Ḳarañudur gözüme iki cihān sen gideli

12. **naẓardan:**-*dan*
Gazel 12
Mısra: **11**
Bakma, bakış.

Gözümi yummadum yāra naẓardan
Ne deñlü cevr oḳın itdiyse pertāb

13. **naẓar:**
Gazel 93
Mısra: **2**
Bakış / bakma.

Ruḥuñ şemʿi şuʿāʿından dil ü cān u ciger göynür
Naẓar ḳılmaġa ḫurşīd-i cemālüñe naẓar göynür

14. **naẓar:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **24**
"Bakın!".

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

naẓar ehli:

1. **naẓar ehli:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İnce görüşlüler.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā
ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvāna vü ziḥī

2. **naẓar ehli:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Nazar ehli, bakmayı bilen kimseler. ll İlahi sırlara vakıf olan kimseler.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

naẓar eyle:

1. **naẓar eyle:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, dikkat etmek.

Ṣūfīyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup mestlerüñ ḥālet-i vecdine ṣafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

2. **naẓar eyle:**
Gazel 48
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, dikkat etmek.

Ey dost naẓar eyle ki ʿuşşāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫʷārı kimüñ var

naẓar eylerse:

1. **naẓar eylerse:**-*r, -ise*
Kaside 8
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, ilgilenmek; ihsanda, yardımda bulunmak.

Himmetle kūha bir naẓar eylerse devletüñ
Ṣuyı gülāb ola kemer-i kūhsār laʿl

naẓar eyleseydi:

1. **naẓar eyleseydi:**-*se, -idi*
Gazel 334
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Yandı tennūr-ı ġamda cān u ciger
Bir naẓar eyleseydi biryāncı

naẓar ide:

1. **naẓar ide:**-*e*
Gazel 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

naẓar iden:

1. **naẓar iden:**-*en*
Gazel 33
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Hindū-yı zülf elinde bir āyīnedür ruḥuñ
Kʾaña naẓar iden dü cihāndan ḫaber virür

naẓar it:

1. **naẓar it:**
Gazel 287
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Süzme ġamzeñ ki delersin dil-i mecrūḥumuzı
Çözme zülfüñ naẓar it ḥāl-i perīşānumuza

2. **naẓar it:**
Gazel 203
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, gözü bir şey üzerine çevirmek. II İyilik etmek, ihsanda bulunmak.

Gördüm gemiye bindi gider āh idüp didüm
Ḥāline ḳullaruñ naẓar it pādişācıġum

naẓar itdükce:

1. **naẓar itdükce:***-dükce*
Gazel 96
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, görmek.

Ḥoḳḳa-i laʿlüñ ne rīv eyler ʿaceb cān ḳaṣdına
Kʾaña itdükce naẓar bu çeşm-i giryān baġlanur

naẓar itmezsin:

1. **naẓar itmezsin:***-mez, -sin*
Gazel 29
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Nʾiçün itmezsin naẓar sen gönline ʿāṣıḳlaruñ
Çünki ḥüsnin seyr ider āyīnede ḫūbān-ı ʿīd

naẓar itsün:

1. **naẓar itsün:***-sün*
Kaside 20
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak. II iyilik ve ihsanda bulunmak; acımak.

Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese ıġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

naẓar ḳıl:

1. **naẓar ḳıl:**
Kaside 32
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
1. bakmak 2. dikkatle/hikmet gözüyle bakmak.

Ḫayāl-i bāṭıla baḳma başīret ehli iseñ
Naẓar ḳıl aña ki oldur ṣalāḥ-ı cān-ı cihān

2. **naẓar ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Gün yüzi taḳvīmine ey dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḫaẓer ḳıl dāʾimā

3. **naẓar ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Ḫāl-i Aḥmed ḥüsnüñe ey meh tamām āyīnedür
Ḥüsnüñi seyr itmege bārī naẓar ḳıl dāʾimā

4. **naẓar ḳıl:**
Gazel 186
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Didüm kim baġrumuñ ḳanın ḫadengüñ içdi ey ḫūnī
İnanmazsañ naẓar ḳıl gör daḫı aġzındadur ḳanum

5. **naẓar ḳıl:**
Gazel 284
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Keremden bir naẓar ḳıl Aḥmedʾe kim
Ḳulına şeh nigāh eyler kimerde

6. **naẓar ḳıl:**
Kaside 32
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẓar ḳıl kim
Dü-mūy şekli gibi gösterür saña elvān

7. **naẓar ḳıl:**
Gazel 52
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak; ihsanda bulunmak, ilgilenmek.

Naẓar gedāña ḳıl ey pādişāh-ı ḥüsn ü cemāl
Ki devlet-i ezelī ḥüsn-i iʿtibāruñdur

8. **naẓar ḳıl:**
Gazel 178
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak; ihsanda bulunmak, ilgilenmek.

Ḥālüme bir dem naẓar ḳıl arada ḳan olmasun
Kim gözümle göñlüm içre mācerā eksük degül

9. **naẓar ḳıl:**
Kaside 7
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak; ihsanda bulunmak, ilgilenmek.

Bir naẓar ḳıl Aḥmede ey nūr-i çeşm-i kāyināt
Kʾāb-ı luṭfuñdan olupdur ebr gibi ter güneş

naẓar ḳılduḳca:

1. **naẓar ḳılduḳca:**
Gazel 296
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Ben naẓar ḳılduḳca artarsa cemālüñ ṭañ degül
Āb-ı çeşmüm feyżidür gülzār-ı ḥüsnüñ behceti

naẓar ḳılmaġa:

1. **naẓar ḳılmaġa:***-maḳ, -a*
Gazel 93
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Ruḫuñ şemʿi şuʿāʿından dil ü cān u ciger göynür
Naẓar ḳılmaġa ḫurşīd-i cemālüñe naẓar göynür

naẓar ḳılursañ:

1. **naẓar ḳılursañ:***-ur, -ise, -ñ*
Kaside 23
Mısra: **21**

Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Bārī naẓar ḳılursañ aña ḫande eyle kim
Görine ṭopṭolu güher-i şāh-vār āb

nazar-bāz:

1. **naẓar-bāz:**
Gazel 63
Mısra: **11**
Şuhlukla, neşe ile bakan.

Utuldı göñül kʾoldı naẓar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

nazar-ı heybeti:

1. **naẓar-ı heybeti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Korku veren bakış.

Ṭutuşa çenber-i çarḫ u eriye ay ve güneş
Göge düşse naẓar-ı heybeti dervīşlerüñ

nazar-ı merḥametüñ:

1. **naẓar-ı merḥametüñ:**-*ün*
Kaside 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet bakışı. || *Şefkat ve merhametle bakma.*

Naẓar-ı merḥametüñ cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānuñ tozıdur mihr-i dıraḫşān-ı kerem

nazar-ı şefkati:

1. **naẓar-ı şefḳati:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Şefkatli bakış, merhametle bakma.

Kemterīn ẕerre ise ola saʿādet güneşi
Kime düşse naẓar-ı şefḳati dervīşlerüñ

nazaruñ ṭut:

1. **naẓaruñ ṭut:**
Gazel 15
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İncelemek amacıyla, düşünerek bakmak.

Dürc-i güherde ḫātem-i laʿl oynadur nigār
Bārīk-bīn iseñ naẓaruñ ḥoḳḳa-bāza ṭut

nāzenīn:

1. **nāzenīni:**-*i*
Gazel 144
Mısra: **6**
Narin, ince yapılı. II Sevgili.

Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kʾincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenīni ġāyet-i luṭf

2. **nāzenīnlerüñ:**-*ler, -üñ*
Nazm 7
Mısra: **5**
Nazlı, cilveli, genç ve güzel kadın.

Nāz u niʿamla besledügüñ nāzenīnlerüñ
Ḳahr ile cānın almaġa pür-intiẓārsın

3. **nāzenīn:**
Kaside 19
Mısra: **44**
İnce, nazlı, zayıf, lâtif, hoş eda olan, "sevgili bağlamında.".

Nāzenīndür dāmen-i şaḥrāda gül dirmek velī
Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenīn

4. **nāzenīnsüz:**-*süz*
Kaside 19
Mısra: **45**
İnce, nazlı, zayıf, lâtif, hoş eda olan, "sevgili bağlamında.".

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyīnesüz ṭūṭī kelām-ı şekkerīn

5. **nāzenīn:**
Kaside 19
Mısra: **44**
İnce yapılı, narin.

Nāzenīndür dāmen-i şaḥrāda gül dirmek velī
Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenīn

6. **nāzenīndür:**-*dür*
Kaside 19
Mısra: **43**
İnce yapılı, narin.

Nāzenīndür dāmen-i şaḥrāda gül dirmek velī
Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenīn

7. **nāzenīn:**
Gazel 245
Mısra: **15**
(Fars.) İşveli, cilveli, nazlı.

Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

8. **nāzenīnsüz:**
Gazel 305
Mısra: **11**
İnce, nazlı, zayıf, lâtif, hoş eda olan.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

nāz-ı maʿşūḳı:

1. **nāz-ı maʿşūḳı:**-*ı*
Gazel 157
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin nazı.

Niyāz-ı ʿāşıḳa baḳ añla nāz-ı maʿşūḳı
Ene aʿtezertü ḳatīlen va ḳātilī şākī

nāzil ḳılan:

1. **nāzil ḳılan:**-*an*
Gazel 19
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İndirmek.

Ḥüsn āyetini şānuña nāzil ḳılan itdi
Maḥbūbları bende seni pādişeh ey dost

nāẕır:

1. **nāẕırlıġı:**-*lık, -ı*
Gazel 315
Mısra: **8**
Bakan, nazar eden.

Ḳaşuñ dil ʿābidüñüñ mescīdidür
Velī nāẕırlıġı bu meste düşdi

2. **nāẕıruñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **110**
Bakan, nazar eden.

Kim ki neẕẕāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẕıruñ çeşmine ḫışmından ṣoḳar ḫancer güneş

3. **nāẕır:**
Gazel 327
Mısra: **14**
Ar. Dönük, bakan. II Bir işten resmî olarak sorumlu olan kimse.

Ḥüsn sulṭānı yüzi Kaʿbesine
Nāẕır itmiş o iki fettānı

naẓm:

1. **naẓmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 307
Mısra: **25**
Vezinli, kāfiyeli söz dizisi, şiir.

Naẓmını eşʿārumuñ görüp didi ol gül-ʿiẕār
ʿAndelīb iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

2. **naẓmını:**-*ı, -(n)ı*
Gazel 348
Mısra: **9**
Vezinli, kāfiyeli söz dizisi, şiir.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

3. **naẓmum:**-*u, -m*
Kaside 8
Mısra: **110**
Vezinli, kāfiyeli söz dizisi, şiir.

Şiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

4. **naẓmuma:**-*u, -m, -a*
Kaside 8
Mısra: **107**
Vezinli, kāfiyeli söz dizisi, şiir.

Gördüm zamāne ḫalḳa be-güş oldı naẓmuma
Ṭaḳdum ḳulaġına yine bir güşvār-ı laʿl

5. **naẓmum:**-*u, -m*
Kaside 11
Mısra: **73**
Vezinli, kāfiyeli söz dizisi, şiir.

Söz ʿarūsı zülfine naẓmum leʾālī dizdi kim
Silk-i cevherdür ser-ā-ser kākül-i müşkīn-i dost

6. **naẓmı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **63**
Vezinli, kāfiyeli söz dizisi, şiir.

Diñle sözin ki naẓmı gevherini
Ḫalḳa-i gūş-ı āsumān bulduñ

7. **naẓmum:**-*u, -m*
Kaside 24
Mısra: **59**
Vezinli, kāfiyeli söz dizisi, şiir.

Naẓmum ʿarūsı ġayretine dehr-i pīre-zen
Her gün daḳar ḳulaġına bir dürr-i şāh-vār

8. **naẓmum:**-*u, -m*
Mesnevi 3
Mısra: **133**
Vezinli, kāfiyeli söz dizisi, şiir.

Ki naẓmum seḥābın dür-efşān idem
Niṣār-ı ser-i bezm-i sulṭān idem

9. **naẓm:**
Kaside 6
Mısra: **191**
Vezinli, kafiyeli söz dizisi, şiir // kaside.

Bir naẓm kʾaña ṭaña ḳalur rişte-i Pervīn
Bir şiʿr ki ḫayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

10. **naẓmuñ:**-*uñ*
Kaside 18
Mısra: **25**
Şiir, şiir yazma kabiliyeti.

Naẓmuñ zülālidür viren Ḫıżra yine ʿömr-i ebed
Sen āşinā-yı çeşme-i ḫayvāna ṣıḥḥat yaraşur

naẓm eylesem:

1. **naẓm eylesem:**-*se, -m*
Kaside 8
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Şiir yazmak.

Naẓm eylesem maḳālümi güş eylese felek
Çeşm-i kevākib aḳıda leyl ü nehār laʿl

naẓm idicek:

1. **naẓm idicek:**-*icek*
Gazel 101
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dizmek, şiir söylemek.

Leblerüñ yāḳūtını naẓm idicek lüʾlüʾ gibi
Aḥmed-i dīvānenüñ dīvānı gevherden ṭolar

nazm idimezem:

1. **naẓm idimezem:**
Gazel 249
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şiir söylemek.

Göre tercīḥ ide diyü şiʿrümi ṣāḥib-naẓar
Nīk naẓm idimezem şerm eyleyü üstāddan

nazm itmeyem:

1. **naẓm itmeyem:**-*me, -y, -em*
Kaside 26
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Tertip etmek veya vezin ve kafiye ile manzum olarak yazmak.

Naẕm itmeyem daḫı söz eger gūş-ı şāhda
Gevher çıḳarsa lüʾlüʾ-i şeh-vārum üstine

naẕm-ı ḥasan:

1. **naẕm-ı ḥasan:**
   Gazel 67
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   Hasan'ın şiiri.

Sen ḫusrev-i ḫūbānuñ öger ḥüsnini Aḥmed
Kim naẕm-ı Ḥasan gibi ḫoş-üslūb olacaḳdur

naẕm-ı şeker-bārum:

1. **naẕm-ı şeker-bārum:**-*um*
   Kaside 26
   Mısra: **24**
   Kelime Tipi: **-**
   Etrafa şeker saçan şiir.

Şeh Bāyezīdi ben ögicek cān niṯār ider
Ṭūṭī-i ḳuds naẕm-ı şeker-bārum üstine

nāz-perverd:

1. **nāz-perverdüm:**-*üm*
   Gazel 191
   Mısra: **6**
   Naz ile beslenmiş ve büyütülmüş. || Sevgili.

Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem başmaz henūz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

nāz-perverd-i viṣālüñ:

1. **nāz-perverd-i viṣālüñ:**-*üñ*
   Gazel 299
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Vuslatın nazlısı. II Âşık.

Nāz-perverd-i viṣālüñ durur Aḥmed ḳuluñı
Zār idüp hecrüñ ile itme dilā zār beni

nāzük:

1. **nāzüksin:**-*sin*
   Gazel 309
   Mısra: **13**
   İnce, narin. Nazik beden.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

2. **nāzükdür:**-*dür*
   Gazel 309
   Mısra: **14**
   İnce, narin.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

3. **nāzükdür:**-*dür*
   Gazel 191
   Mısra: **1**
   Güzel, ince, narin, zarif.

Göñli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḥālümi dirdüm benüm

4. **nāzük:**
   Gazel 123
   Mısra: **4**
   Far. İnce, zarif.

Gül pīrehen eyle key yaraşur Nāzük bedenüñ ḳabāya döymez

5. **nāzük:**
   Gazel 144
   Mısra: **6**
   Far. İnce, zarif.

Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kʾincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenīni ġāyet-i luṭf

6. **nāzük:**
   Gazel 321
   Mısra: **14**
   Far. İnce, zarif.

Ḳadeḫ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

7. **nāzük:**
   Nazm 5
   Mısra: **3**
   Far. İnce, zarif.

Nāzük tenine zaḥmet iderken ḳabā-yı gül
Girdi ḳara yire yatur ol dil-rubā dirīġ

8. **nāzük:**
   Nazm 41
   Mısra: **3**
   Far. İnce, zarif.

Nāzük bedenin pāreleyüp eyledi pür-ḫūn
Dağıtdı ḳamu pārelerini çemen içre

nāzük tenin:

1. **nāzük tenin:**-*in*
   Gazel 133
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   İnce, zarif ve güzel vücut/ten.

Ḫār-ı ġayretden ciger çāk oldı kʾol gül yüzlünüñ
Pīrehen nāzük tenin nʾiçün der-āġūş eylemiş

nāzük-beden:

1. **nāzük-beden:**
   Gazel 174
   Mısra: **11**
   Nazik vücut, zarif beden (sevgili).

Luṭfda bir āba beñzer cismüñ ey nāzük-beden
Kim dil-i sengīnüñ anda görinür mermer-miṯāl

2. **nāzük-beden:**
   Gazel 24
   Mısra: **7**
   Nazik vücutlu, zarif bedenli sevgili.

Ṭıynetüñ taḫmīr olurken beñzer ey nāzük-beden
Ḫāk-i cennet āb-ı ḥayvān ile bulmış imtizāc

3. **nāzük-beden:**
   Gazel 279
   Mısra: **6**
   Nazik vücutlu, zarif bedenli sevgili.

Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

nāzüklen:

1. **nāzüklenürse:**-*ür, -se*
   Gazel 225

Mısra: **9**
Nazlanmak.

Gülmesün gül nāz idüp nāzüklenürse ġoncaña
Büyümesün boyuña ger baş çeke serv-i çemen

nāzüklenüp:

1. **nāzüklenüp:**
Gazel 248
Mısra: **12**
Nazlanmak.

Bülbül-i ḳudsī gibi medḥ ider Aḥmed ḥaddüñi
Lāleler nāzüklenüp güller muṭarrālanmasun

nāzüklig:

1. **nāzükliginden:**
Gazel 256
Mısra: **11**
Hassaslık, narinlik.

Ḳapılurdı ġamzeler nāzükliginden ḳalbler
Ḳayd-ı cān olmasadı bu ṭurra-i ṭarrārda

nāzüklik:

1. **nāzüklik:**
Gazel 230
Mısra: **8**
İncelik.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḥaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur nʾeylesün

2. **nāzüklik:**
Gazel 272
Mısra: **12**
Zarafet, incelik, güzellik.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gül-gūna ḥaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur çāre ne

nāzüklük:

1. **nāzüklük:**
Gazel 107
Mısra: **1**
İncelik.

Ruḫı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

2. **nāzüklük:**
Gazel 33
Mısra: **2**
İncelik, letafet ve nezaket yüklü davranış(lar).

Şīrīn lebüñ ki söylese cāndan ḫaber virür
Nāzüklük ile rāz-ı nihāndan ḫaber virür

3. **nāzüklük:**
Kaside 31
Mısra: **27**
Kibar, nazikçe, latif bir davranış.

Nāzüklük ile zīnet idüp ʿārızını gül
Göz eyler aña ḳarşu ṭurup nergis-i şehlā

nāmuñ:

1. **nāmuñ:**
Mesnevi 3
Mısra: **66**
Ad, isim.

Kilīd-i der-i genc-i maḫzūn-ı rāz
Senüñ nāmuñ olmışdur ey cān-nevāz

ne:

1. **ne:**
Gazel 124
Mısra: **13**
Nasıl.

Ne yüz aġardasın Aḥmed reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳībe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

2. **ne:**
Gazel 305
Mısra: **11**
Far. Edât-ı sebeb ve inkâr, değil, yok.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

3. **ne:**
Kıt'a 9
Mısra: **2**
Far. Edât-ı sebeb ve inkâr, değil, yok.

Didüm ki ṭudacıġuñ öpicek Cānā ṭapuña ne ʿār olurdı

4. **ne:**
Müfret 31
Mısra: **2**
Far. Edât-ı sebeb ve inkâr, değil, yok.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

5. **ne:**
Gazel 163
Mısra: **7**
Nasıl bir?.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

6. **ne:**
Müfret 27
Mısra: **2**
Nasıl, öyle bir.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

7. **ne:**
Kaside 14
Mısra: **21**
"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.

Şeker ne kelledür ey ṭūṭī-i şeker-güftār
Ki laʿlüñe öykünüp itdi cihānı başına teng

8. **ne:**
Kaside 32
Mısra: **34**
"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

9. **ne:**
Gazel 313
Mısra: **14**
Nasıl bir.

Sünbül ṣaçuña öykünicek didi benefşe
Ne yüz ḳarasıdur bu ki yüzüm yire düşdi

10. **ne:**
Gazel 318
Mısra: **7**
Nasıl bir.

Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

11. **ne:**
Gazel 134
Mısra: **8**
Nasıl, ne kadar çok.

Ḥācibüñ devrinde ḥaddüñ ḥaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

12. **nesi:**-*s, -i*
Gazel 173
Mısra: **10**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Būsem aldı diyü borçlu çıḳar Ahmedī yār
Cānın alsun nesi var ancılayın Mecnūnuñ

13. **nedür:**-*dür*
Kaside 10
Mısra: **23**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

14. **nedür:**-*dür*
Kaside 15
Mısra: **14**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Baḥr-i aḫżar ne durur ḳulzüm-i cūdında ḥabāb
Ḳaṭre-i feyżi nedür ebr-i dür-efşān-ı kerem

15. **nedür:**-*dür*
Kaside 20
Mısra: **21**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕl u kemāl

16. **nedür:**-*dür*
Kaside 20
Mısra: **21**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕl u kemāl

17. **nedür:**-*dür*
Kaside 20
Mısra: **22**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕl u kemāl

18. **nedür:**-*dür*
Kaside 20
Mısra: **22**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẕl u kemāl

19. **nedür:**-*dür*
Kaside 20
Mısra: **63**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl
Ki ṣaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

20. **nedür:**-*dür*
Kaside 30
Mısra: **23**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

21. **nedür:**-*dür*
Kaside 32
Mısra: **19**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẓar ḳıl kim
Dü-mūy şekli gibi gösterür saña elvān

22. **nedür:**-*dür*
Müfret 26
Mısra: **1**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Faḳīh-i medrese bilmez nedür kitāb-ı usūl
Meger ki mekteb-i ʿışḳuñda oḳımadı sebaḳ

23. **ne:**
Gazel 227
Mısra: **5**
"Nasıl, ne kadar?" anlamında soru sıfatı.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḫn-ı ḫaremde ceng içün

24. **ne:**
Gazel 253
Mısra: **3**
Olumsuzluk bildiren Farsça nâ- ekinin eski şiirlerde rastlanan şekli.

Lebüñ devrinde zülfüñden ne teşvīş
Çü tiryāk ola efʿīden ne ḳorḫu

25. **ne:**
Gazel 253
Mısra: **4**
Olumsuzluk bildiren Farsça nâ- ekinin eski şiirlerde rastlanan şekli.

Lebüñ devrinde zülfüñden ne teşvīş
Çü tiryāk ola efʿīden ne ḳorḫu

26. **ne:**
Kaside 13
Mısra: **77**
"hangi şey" anlamında soru zamiri.

Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḫayrānıdur

27. **ne:**
Gazel 127
Mısra: **11**
Nasıl, nasıl bir.

Çeşm-i ḫūn-rīzi ne cādū-yı siyeh-dildür kim
Ḳanmadı ḳanum içüp ḳıldı yine ḳana heves

28. **ne:**
Gazel 131
Mısra: **4**
Nasıl, nasıl bir.

Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña
Ḥayretde ḳalmışam ki bu ne bār-gāh imiş

29. **ne:**
Gazel 299
Mısra: **9**
Nasıl, nasıl bir.

Ne perīsin ki dili ḥüsnüñe pervāne ḳılup
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

30. **ne:**
Gazel 25
Mısra: **16**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan
Ne ḳanına ṣuṣamışdur gör ey nigār ḳadeḥ

31. **ne:**
Gazel 53
Mısra: **5**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ne vaṣf idem ki ol ḫūr-ı bihiştüñ
İremden sāye-i dīvārı yigdür

32. **ne:**
Gazel 76
Mısra: **7**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

ʿAḳla ne şerḥ idem ġam-ı zülfüñ rumūzını
Bīgāne maḥrem-i suḫan-ı āşinā mıdur

33. **ne:**
Gazel 96
Mısra: **3**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ḥoḳḳa-i laʿlüñ ne rīv eyler ʿaceb cān ḳaṣdına
Kʾaña itdükce naẓar bu çeşm-i giryān baġlanur

34. **ne:**
Gazel 123
Mısra: **7**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Gül ay yüzüñe ne beñzesün kim
Gül vaḳti geçer bir aya döymez

35. **ne:**
Gazel 293
Mısra: **1**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

36. **ne:**
Gazel 335
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Aḥmed ne ʿarż ide saña ḥālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

37. **ne:**
Kaside 20
Mısra: **7**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Beşer ne şerḥ ide bilsün cemālin ol güneşüñ
Ki oldı ẓill-i Ḫudā-yı cemīl-i celle celāl

38. **ne:**
Gazel 2
Mısra: **5**
"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.

Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabīb-i laʿl-i yār
Kim ırāḳdan baḳmaġ ile olmışam ḥayrān aña

39. **ne:**
Gazel 5
Mısra: **11**
"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

40. **ne:**
Gazel 5
Mısra: **13**
"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.

Ne ʿöẕr ider isem artuḳ gelür günāhumdan
Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫᵛāh baña

41. **ne:**
Gazel 113
Mısra: **1**
"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

42. **ne:**
Gazel 113
Mısra: **2**
"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

43. **ne:**
Gazel 154
Mısra: **9**
"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.

Ne māhsın ki cān alalı Müşterī gözüñ
Bāzār-ı mihr içinde ḫarīdāruñam senüñ

44. **ne:**
Gazel 189
Mısra: **12**
"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.

Cemīʿ-i derde benüm ṭopraġum kefāret ola
Ne dem ki laʿl-i lebüñ ḥasretiyle ḫāk oluram

45. **ne:**
Gazel 197
Mısra: **4**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḥāl ile geçer her sāʿatüm

46. **ne:**
Gazel 216
Mısra: **1**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

47. **ne:**
Gazel 237
Mısra: **6**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taṣnīf ile bir ḳılla çalarsın

48. **ne:**
Gazel 264
Mısra: **17**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

49. **ne:**
Kaside 19
Mısra: **37**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

50. **ne:**
Kaside 19
Mısra: **45**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyīnesüz ṭūṭī kelām-ı şekkerīn

51. **ne:**
Kaside 32
Mısra: **21**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

52. **ne:**
Kaside 32
Mısra: **23**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Ne şekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı ṣūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

53. **ne:**
Kaside 32
Mısra: **24**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Ne şekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı ṣūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

54. **ne:**
Kaside 32
Mısra: **25**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān miṣālini eyler bu çāder içre ʿayān

55. **ne:**
Kaside 32
Mısra: **33**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

56. **ne:**
Kıt'a 1
Mısra: **25**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

57. **ne:**
Kıt'a 1
Mısra: **26**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

58. **ne:**
Mesnevi 3
Mısra: **211**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Ne şeh kim ḳomaya işigüñde ser
Yata ṭoprag altında zīr ü zeber

59. **ne:**
Mesnevi 3
Mısra: **218**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

İşigüñde ey ẓill-i Perverdigār
Ne gevher ṣaçam kim bula iʿtibār

60. **ne:**
Müfret 24
Mısra: **2**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Firāḳ günidür ey gözler imdi ḳan ağlañ
Bilür misüz ki bugün ne kişiden ayrılınur

61. **ne:**
Nazm 4
Mısra: **7**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

62. **ne:**
Nazm 4
Mısra: **11**
"Hangi, nasıl"
anlamlarında soru sıfatı.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb

Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

63. **ne:**
Gazel 151
Mısra: **6**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Ayrılurken cānumı ḳızdurdı ḥummā-yı firāḳ
Bilmezem ne söyledür bu rūz-ı hecrānuñ senüñ

64. **ne:**
Gazel 215
Mısra: **3**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

65. **ne:**
Gazel 247
Mısra: **4**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Lisān-ı ḥāl ile gül ġoncasınuñ
Ne remz eyler dehānı sen bilürsin

66. **ne:**
Gazel 264
Mısra: **10**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

67. **ne:**
Gazel 325
Mısra: **10**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

68. **ne:**
Kaside 15
Mısra: **45**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

69. **ne:**
Kaside 24
Mısra: **33**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

70. **ne:**
Kaside 30
Mısra: **12**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Nʾitsün cemāl ʿāşıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

71. **ne:**
Mesnevi 3
Mısra: **215**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Ne yazam medīḥüñde ey mehrikāb
Ġanīdür çü taʿrīfden āfitāb

72. **ne:**
Müfret 45
Mısra: **1**
"Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ gibi ditrer idi nāme

73. **ne:**
Gazel 47
Mısra: **8**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

74. **ne:**
Gazel 59
Mısra: **3**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir bakışından zebūn gider

75. **ne:**
Gazel 74
Mısra: **18**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

İşigüñden Aḥmedʾüñ cevr ü cefādur manṣıbı
Bu ne ṭāliʿdür ki gökden seng-i bī-pāyān yaġar

76. **ne:**
Gazel 86
Mısra: **9**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

77. **ne:**
Gazel 96
Mısra: **11**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

78. **ne:**
Gazel 115
Mısra: **4**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Göz düşürdi gönlümi deryā-yı ʿışḳuñ ḳaʿrına
Bu ne ḥikmetdür kʾolur iḥyā gönül ġarḳ-āb göz

79. **ne:**
Gazel 165
Mısra: **7**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Yā Rab ne fitnedür bu ki Hārūt-ı ḫāline
Taʿlīm-i siḥr ider gözi cādūsı Ḳāsımuñ

80. **ne:**
Gazel 178
Mısra: **3**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

81. **ne:**
Gazel 218
Mısra: **6**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Dün raḳîbe yârı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bî-endîşeyem şeyṭândan îmân isterem

82. **ne:**
Gazel 249
Mısra: **5**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Bu ne ad yavuzlıġıdur terk-i cân itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

83. **ne:**
Gazel 263
Mısra: **3**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Ne sünbüldür ṣaçuñ kim sâyesinde
Biter miskîn giyâhlar tâze tâze

84. **ne:**
Gazel 263
Mısra: **5**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Ne sâyildür yaşum kim işigüñde
Giyer laʿlîn ḳabâlar tâze tâze

85. **ne:**
Gazel 288
Mısra: **3**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Hey ne sâḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlîm ider
Siḥr ile her rûz u şeb ḫurşîd-i raḫşân ḳucmaġa

86. **ne:**
Gazel 329
Mısra: **7**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Ol ne âteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle
Âteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervânemüzi

87. **ne:**
Kıt'a 13
Mısra: **3**
"Nasıl bir" anlamında sıfat.

Ḫadeng-i ġamzeñe yâ Rab ne efsûn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫûn olur lîkin dil ol peykândan ayrılmaz

88. **ne:**
Gazel 156
Mısra: **2**
"Hangi şey?" anlamında soru zamiri.

Ḳamer devrinde ḫaṭṭ-ı dilsitânuñ
Ne yazar fitnesin âḫir zamânuñ

89. **ne:**
Terkib-bend 1
Mısra: **85**
"niçin" anlamında soru zarfı.

Vîrân ol ey felek ne bezersin döne döne
Bu zer-nigâr çâderi Şeh Muṣṭafâ ḳanı

90. **neler:**-*ler*
Kaside 25
Mısra: **57**
"Bir çok şey" anlamında soru zamiri.

ʿÎd-i ḫüsnüñde neler cemʿ itdi eşküm sâyili
Ṭañ mı çeşmüm zevraḳıyla eylese seyrân-ı ʿîd

91. **ne:**
Gazel 335
Mısra: **1**
"Hangi" anlamında soru zamiri.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

92. **ne:**
Gazel 229
Mısra: **13**
"Ne kadar, nasıl" anlamlarında şaşma ve şaşkınlık bildiren soru sıfatı.

Ne cāẕūdur kʾalur ġamzeñ eline fitneler tîġın
Oḳur efsûn-ı seḥḥârı yavuz gözden yavuz dilden

93. **ne:**
Kaside 12
Mısra: **16**
"Nasıl" anlamında şaşma ve şaşkınlık bildiren soru sıfatı.

Dir gören eşʿârumı ol zülf-i pür-tâb üstine
Bu ne âteşdür ki düşdi ʿanber-i nâb üstine

94. **nelerden:**-*ler, -den*
Gazel 43
Mısra: **16**
Çok ve çeşitli şeyler, soru zamiri.

Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün
Var ḳıyâs eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

95. **ne:**
Gazel 37
Mısra: **13**
"Neden, niçin" anlamında soru zarfı.

Bu zemistân içre ne ditrersin aġyâr üstine
Gel gir Aḥmed göñline gör nice âteş-tâb olur

96. **ne:**
Gazel 221
Mısra: **1**
"Neden, niçin" anlamında soru zarfı.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyâddan
Kim ṣafâsı var anuñ dâmındaki feryâddan

97. **ne:**
Gazel 250
Mısra: **2**
"Neden, niçin" anlamında soru zarfı.

Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilâlinden
Ne endîşe ḳılam daḫı raḳîbüñ ḳîl ü ḳâlinden

98. **nedür:**-*dür*
Kaside 26
Mısra: **21**
"Nedir, nasıl bir şeydir?" anlamlarında soru zamiri.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftârın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsârum üstine

99. **ne:**
Gazel 150
Mısra: **5**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.

Ġonca ne ağız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

100. **ne:**
Gazel 192
Mısra: **19**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem şaṭrancı ideler üstüḫ̱ānumdur benüm

101. **ne:**
Gazel 215
Mısra: **12**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.

İñledürdi gökleri feryādı göñlüm nāyınuñ
Ne neyistāndan kesildügin eger ifşā ḳılam

102. **ne:**
Gazel 332
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru sıfatı.

Cāndur ʿalāʾl-ḥaḳīḳa ʿAlī Cān didükleri
Yoḳ yoḳ ne cān fedādur aña cān didükleri

103. **ne:**
Kaside 29
Mısra: **11**
"Ne kadar çok, çok fazla" anlamlarında beğeni, hayranlık ve sevgi bildiren bir ifade.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḫāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

104. **ne:**
Kaside 19
Mısra: **25**
"Nasıl?" anlamında soru zarfı.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

105. **ne:**
Kaside 19
Mısra: **26**
"Nasıl?" anlamında soru zarfı.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

106. **ne:**
Gazel 221
Mısra: **18**
Ne ilgisi var.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

107. **ne:**
Gazel 152
Mısra: **4**
"Çok, çok fazla" anlamına gelen ve beğeni, şaşkınlık ifade eden soru sıfatı.

Zaḫm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

108. **ne:**
Kaside 6
Mısra: **3**
"Ne ... ne..." bağlacı, cümleyi anlam bakımından olumsuz yapar.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

109. **ne:**
Kaside 6
Mısra: **4**
"Ne ... ne..." bağlacı, cümleyi anlam bakımından olumsuz yapar.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

110. **ne:**
Gazel 109
Mısra: **2**
"Hangi şey" anlamında belgisiz zamir.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

111. **ne:**
Gazel 291
Mısra: **9**
"Nasıl, ne biçim" anlamında olumsuzluk ifade eden sözde soru sözcüğü.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulığı

112. **neyem:***-(y)em*
Mesnevi 4
Mısra: **22**
Hangi şey.

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

113. **ne:**
Kaside 7
Mısra: **83**
"Neden, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Ḫusrev-i rūy-ı zemīn dirsem ne faḫr olsun saña
Kʾāsumān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñde oldı ḫāk-i der güneş

114. **ne:**
Gazel 22
Mısra: **4**
"Nasıl, ne kadar?" anlamında soru ifadesi.

Bir deñizdür ḫüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfitāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḫs

115. **ne:**
Gazel 264
Mısra: **13**
Farsçada -na eki ile aynı görevde kullanılan ve fillerin önüne gelerek olumsuzluk bildiren ek.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

116. **ne:**
Gazel 264
Mısra: **14**
Farsçada -na eki ile aynı görevde kullanılan ve fillerin

önüne gelerek olumsuzluk bildiren ek.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

117. **ne:**
Gazel 291
Mısra: **7**
Farsçada -na eki ile aynı görevde kullanılan ve fillerin önüne gelerek olumsuzluk bildiren ek.

Ay yüzinden ḳazısa ḫaṭṭı ġubārın ne ziyān
Rūy-ı zībāya ne ġam naḳş u nigār ayrulığı

118. **ne:**
Gazel 144
Mısra: **6**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı içeren zarf.

Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kʾincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenīni ġāyet-i luṭf

119. **ne:**
Gazel 306
Mısra: **7**
"Nasıl, ne biçim, ne kadar da" anlamında beğeni ifadesi.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

120. **ne:**
Mesnevi 3
Mısra: **227**
Belgisiz sıfat II Herhangi bir.

Ne sulṭān kʾola böyle ṣāḥib-kemāl
Tekellüf olur aña ʿarż-ı maḳāl

121. **ne:**
Gazel 36
Mısra: **1**
"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır; nasıl bir.

Bu leb-i mey-gündan özge ne ṣarāb-ı nāb olur
Ol ruḥ-ı gülgüna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

122. **ne:**
Gazel 36
Mısra: **2**
"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır; nasıl bir.

Bu leb-i mey-gündan özge ne ṣarāb-ı nāb olur
Ol ruḥ-ı gülgüna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

123. **ne:**
Gazel 351
Mısra: **7**
"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır; nasıl bir.

Ne laʿl olur ki yā Rab leẕẕetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

124. **ne:**
Gazel 3
Mısra: **1**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḫayrān aña

125. **ne:**
Gazel 3
Mısra: **3**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

126. **ne:**
Gazel 6
Mısra: **1**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaşāsın eyledi biñ başlu ejdehā

127. **ne:**
Gazel 11
Mısra: **11**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne kerāmet gösterür gör ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost
Oturur āb üzre bir seccāde-i müşkīn ṣalup

128. **ne:**
Gazel 12
Mısra: **14**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Şehā yüzüm ṣuyın arturdı eşküm
Ne altundur ki revnaḳ virdi sīm-āb

129. **ne:**
Gazel 68
Mısra: **16**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

130. **ne:**
Gazel 144
Mısra: **11**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḥüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

131. **ne:**
Gazel 159
Mısra: **12**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eyledüñ

132. **ne:**
Gazel 209
Mısra: **9**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne ḫūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḥlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

133. **ne:**
Gazel 318
Mısra: **5**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne hümā sāyelü ṭāvus-ı cināndur zülfüñ

Ki gülistān-ı cemāl olmış anuñ cilve-gehi

134. **ne:**
Kaside 12
Mısra: **19**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḫırḳa-pūş
Kim ṣalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

135. **ne:**
Kaside 15
Mısra: **19**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne melek-ḫūy meliksin ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cūd aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

136. **ne:**
Kaside 15
Mısra: **21**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ z̤āt-ı kerīmüñde kʾolur
Ayaġuñ başduġı yir çeşme-i ḥayvān-ı kerem

137. **ne:**
Kaside 16
Mısra: **29**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne Mesīḥā-dem olursın ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cān aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

138. **ne:**
Kaside 16
Mısra: **31**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Yā dehānuñda senüñʾçün ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ
Teşne-i cūda olur çeşme-i ḥayvān-ı kerem

139. **ne:**
Kaside 16
Mısra: **33**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

ʿAcebā z̤āt-ı kerīmüñ ne kerāmet ḳodı kim
Başduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

140. **ne:**
Kaside 20
Mısra: **41**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne baḥrdür ʿacebā cünd-i bī-şumāruñ kim
ʿAdīdühüm ke-rimālin fuʾāduhum ke-cibāl

141. **ne:**
Kaside 20
Mısra: **91**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne cāz̤uluḳlar ider gör medāyiḥüñde ḳalem
Ki düzdi āb-ı siyehden niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl

142. **ne:**
Kaside 29
Mısra: **75**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

143. **ne:**
Kaside 29
Mısra: **76**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

144. **ne:**
Kaside 30
Mısra: **23**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Genc-i diyāruñā ne ṭılısm itdi rūzigār
Kim tīġuñ ejdehāsı aña pāsbān imiş

145. **ne:**
Mesnevi 3
Mısra: **22**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

146. **ne:**
Nazm 4
Mısra: **9**
"Beğenme, takdir etme" anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne ʿaks ṣaldı bezmüñe sāḳī cemāli kim
Ṣaḥn-ı sarāyuñ eyledi bostān-ı dil-güşā

147. **ne:**
Gazel 346
Mısra: **2**
Nasıl, nasıl da.

Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli
Ne ġarīb olmışam ey mūnis-i cān sen gideli

148. **ne:**
Nazm 14
Mısra: **4**
Nasıl, nasıl da.

Hem anı aġlayalum hem anuñ firāḳından
Cihān ne odlara yandı cihānı aġlayalum

149. **ne:**
Gazel 242
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı. Olumsuz anlam katmak için kullanılır.

Dīde-i zāhid ne idrāk ide ḫüsnüñ ḳadrini
Māyil olmaz aḥsen-i taḳvīme insān olmayan

150. **ne:**
Gazel 242
Mısra: **11**
"Nasıl" anlamında soru zarfı. Olumsuz anlam katmak için kullanılır.

Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy eyler raḳīb
Mekkeye varmaḳ revā mıdur müselmān olmayan

151. **ne:**
Gazel 264
Mısra: **18**
"Hangi" soru sıfatı.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

152. **ne:**
Gazel 290
Mısra: **11**
"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır, ne, nasıl.

Ne şīrīn medḥ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

153. **ne:**
Kaside 12
Mısra: **23**
"Beğenme ve çokluk" anlamı katmıştır, ne, nasıl.

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

154. **ne:**
Gazel 47
Mısra: **16**
"Ne kadar" anlamında zarf.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

155. **ne:**
Gazel 260
Mısra: **5**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır. Ne, nasıl da.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

156. **ne:**
Gazel 262
Mısra: **7**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır. Ne, nasıl da.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

157. **ne:**
Nazm 22
Mısra: **1**
"Nasıl" anlamında sıfat.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

158. **ne:**
Gazel 46
Mısra: **2**
"Hangi" anlamında sıfat.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

159. **ne:**
Gazel 80
Mısra: **4**
"Hangi" anlamında sıfat.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

160. **ne:**
Gazel 91
Mısra: **10**
"Hangi" anlamında sıfat.

Lebüñi aġzına alduḳca Aḥmed
Ne söz kim söylese şīrīn olupdur

161. **ne:**
Gazel 91
Mısra: **7**
"Hangi şey, ne" anlamında soru ifadesi.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

162. **ne:**
Gazel 263
Mısra: **1**
"Aşırılık, çok, oldukça fazla, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Ne ḫoşdur meh-liḳālar tāze tāze
Kʾide mihr ü vefālar tāze tāze

163. **ne:**
Gazel 41
Mısra: **7**
"Nasıl, nasıl bir" anlamında şaşırma ve hayret bildirir.

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim
Bir ḳılı ucındʾaşılmış biñ dil ü cān andadur

164. **ne:**
Gazel 136
Mısra: **7**
"Nasıl, nasıl bir" anlamında şaşırma ve hayret bildirir.

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāṣ

165. **ne:**
Gazel 276
Mısra: **1**
"Nasıl, nasıl bir" anlamında şaşırma ve hayret bildirir.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

166. **neden:**-*den*
Gazel 225
Mısra: **12**
"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru zarfı.

İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

167. **neden:**-*den*
Gazel 254
Mısra: **5**
"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru zarfı.

Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine
Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofī neden perhīz ider

168. **nedür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **9**
"Ne, hangi şey" anlamlarında soru zamiri.

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

169. **ne:**
Gazel 333
Mısra: **8**

"Nasıl da, ne kadar da" anlamlarında beğenme ve çokluk ifadesi.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḥüsnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

170. **ne:**
Gazel 139
Mısra: **6**
"Ne kadar? Nasıl?" anlamında soru zarfı.

Ey dil ḫaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḥaẕ

171. **ne:**
Gazel 206
Mısra: **4**
" Nasıl bir şeydir ?" anlamında soru zamiri.

Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

172. **ne:**
Gazel 271
Mısra: **10**
"Ne kadar, çok" anlamlarında zarf.

Ḳara zülfüñüñ aġına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

173. **ne:**
Gazel 132
Mısra: **5**
" Nasıl bir şeydir ?" anlamında soru sıfatı.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

174. **ne:**
Gazel 153
Mısra: **7**
" Nasıl bir şeydir ?" anlamında soru sıfatı.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

175. **ne:**
Gazel 213
Mısra: **6**
"Nasıl da, ne kadar da, çok" anlamında bir söz.

Edeb degül gile cevr ü cefā-yı cānāndan
Ne ḫūb ʿöẕr diler rūy-ı yārı mı diyelüm

176. **ne:**
Gazel 304
Mısra: **29**
"Nasıl da, ne kadar da, çok" anlamında bir söz.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

177. **ne:**
Gazel 341
Mısra: **3**
"Nasıl da, ne kadar da, çok" anlamında bir söz.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Ṣan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

178. **ne:**
Gazel 57
Mısra: **16**
" Nasıl bir şey ?" anlamında kelime.

Sen elüñden geleni cevrden eksük ḳomaduñ
Ne diyeyin saña ey yār elümden ne gelür

179. **ne:**
Gazel 65
Mısra: **1**
"Aşırılık, çok, nasıl bir, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Ne belā-engīzdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör
Bāġ-ı fırdevs getürmiş seyr ider ṭūbāyı gör

180. **ne:**
Gazel 155
Mısra: **1**
"Aşırılık, çok, nasıl bir, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ
Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvīzüñ senüñ

181. **ne:**
Gazel 155
Mısra: **2**
"Aşırılık, çok, nasıl bir, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ
Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvīzüñ senüñ

182. **ne:**
Gazel 234
Mısra: **1**
"Aşırılık, çok, nasıl bir, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından
Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

183. **ne:**
Gazel 273
Mısra: **6**
"Aşırılık, çok, nasıl bir, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Ḫüsnüñ güli açıldı hep dirmekden eksilmez ʿaceb
Ne ḫāṣṣıyyet ḳomış Çalab gör cennetüñ güllerine

184. **ne:**
Gazel 293
Mısra: **8**
"Aşırılık, çok, nasıl bir, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẓālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

185. **ne:**
Gazel 315
Mısra: **11**
"Aşırılık, çok, nasıl bir, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Ne miskīn oldı Aḥmed zülfüñ ile
Ki misk-i Çīn aña dem-beste düşdi

186. **ne:**
Gazel 319
Mısra: **6**
"Aşırılık, çok, nasıl bir, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Kim bile ne fitneleri var hey

187. **ne:**
Gazel 323
Mısra: **3**
"Aşırılık, çok, nasıl bir, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

188. **ne:**
Kaside 30
Mısra: **4**
"Aşırılık, çok, nasıl bir, ne kadar da" anlamı içeren sıfat.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaṣdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

189. **ne:**
Gazel 151
Mısra: **3**
" Nasıl bir şey ?" anlamında soru ifadesi.

Gör ne iḥsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḥrārın iḥsānuñ senüñ

190. **ne:**
Gazel 166
Mısra: **7**
" Nasıl bir şey ?" anlamında soru ifadesi.

Yā Rab ne siḥr olur bu ki āb-ı ʿiẕārını
Zencīre çekdi ḥalḳa-i gīsūsı Ḳāsımuñ

191. **ne:**
Gazel 270
Mısra: **18**
" Nasıl bir şey ?" anlamında soru ifadesi.

Bārān-ı eşk-i çeşmüm gör ol dıraḫt-ı nāzı
Ne itdi kim nihāl-i serv üzre ṣaldı sāye

192. **ne:**
Gazel 289
Mısra: **4**
"Neden, niçin" anlamında soru ifadesi.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Bilmezem toḫm-ı kīne ne zevāl oldı yine

193. **ne:**
Gazel 203
Mısra: **7**
"Nasıl", "hangi" anlamında soru kelimesidir.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

194. **ne:**
Gazel 27
Mısra: **7**
" Nasıl bir şeydir, nedir?" anlamında soru ifadesi.

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

195. **nedür:***-dür*
Gazel 288
Mısra: **11**
" Nasıl bir şeydir, nedir?" anlamında soru ifadesi.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

196. **ne:**
Kaside 7
Mısra: **70**
"Değildir, yoktur" anlamı katan olumsuzluk ifadesi.

Gūyiyā naʿl-i semendüñdür hilāl-i ʿīd-i feṭḥ
Mīḫ-ı aḫterdür ẓafer burcında ne aḫter güneş

197. **ne:**
Gazel 48
Mısra: **5**
" Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Şādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Şol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

198. **ne:**
Gazel 211
Mısra: **10**
" Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

199. **ne:**
Kaside 8
Mısra: **39**
" Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

200. **ne:**
Kaside 32
Mısra: **17**
" Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Ne oldı ṣayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḥarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

201. **ne:**
Müfret 51
Mısra: **2**
" Hangi şey" anlamında soru zamiri.

Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı
Ne ḳopmış ol kedinüñ bāyın oġlı

202. **ne:**
Gazel 126
Mısra: **2**
" Hangi " anlamında soru sıfatı.

Rāz-ı dehenüñ beyāna ṣıġmaz
Yoḫ yoḫ ne beyān gümāna ṣıġmaz

203. **ne:**
Gazel 259
Mısra: **10**
" Hangi " anlamında soru sıfatı.

Didüm tevbe-şikendür bahār-ı ḫüsn ü ruḫuñ
Ne seng-dil ide sen lāle-çihreden tevbe

204. **ne:**
Kaside 20
Mısra: **31**
" Hangi " anlamında soru sıfatı.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

205. **ne:**
Kaside 20
Mısra: **32**
" Hangi " anlamında soru sıfatı.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

206. **ne:**
Kıt'a 21
Mısra: **3**
" Hangi " anlamında soru sıfatı.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭopraġı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

207. **ne:**
Nazm 2
Mısra: **8**
" Hangi " anlamında soru sıfatı.

Gelür medḥüñ ʿarūsı bī-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

208. **ne:**
Nazm 30
Mısra: **3**
" Hangi " anlamında soru sıfatı.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

209. **ne:**
Gazel 259
Mısra: **7**
" Hangi " anlamında belgisiz sıfat.

Ne ẕikr ü fikr ki yoġ anda yād-ı zülf ü ruḫuñ
Dün ü gün eylerem ol ẕikr ü fikrden tevbe

210. **ne:**
Gazel 61
Mısra: **1**
"Aşırı, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.

Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾīman uġurlar

211. **ne:**
Gazel 61
Mısra: **2**
"Aşırı, çok, oldukça fazla" anlamı içeren sıfat.

Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾīman uġurlar

ne ʿaceb:

1. **ne ʿaceb:**
Kaside 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? Şaşılmaz.

Bu ṣenā murġı uçarsa ne ʿaceb Sidreye dek
Bağludur şehperine midḥat-i dervīşlerüñ

2. **ne ʿaceb:**
Kaside 21
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? Şaşılmaz.

Bilmeseñ ḳadrin Aḥmedüñ ne ʿaceb
Bir güherdür ki rāygān bulduñ

3. **ne ʿaceb:**
Gazel 97
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf mı, şaşılır mı?.

Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ
Ki ḳadem başduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

4. **ne ʿaceb:**
Gazel 244
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ne garip, ne tuhaf.

Şānede şehbāz-ı zülfüñ bağlu ṭururken henüz
Biñ göñül murġın alursın ne ʿaceb ṣayyādsın

5. **ne ʿaceb:**
Gazel 291
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne garip, ne tuhaf.

Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb
Kʾehl-i dār eyleye Dārāyı diyār ayrulıġı

6. **ne ʿaceb:**
Gazel 343
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

7. **ne ʿaceb:**
Kaside 17
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Öykünerem dir ise ġonca lebüñe ne ʿaceb
Söyledür aġıza ne gelse göñül darluġı

ne bāb ile:

1. **ne bāb ile:**
Gazel 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl.

Ne vech ile yüz sürmeye işigüñe Aḥmed
Ne bāb ile terk itmeye ḳapuñda ser ey dost

2. **ne bāb ile:**
Gazel 256
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl.

Gül yüzi mecmūʿası ḥallin ne bāb ile bilem
Yüz varaḳdan ġonca defter bağladı gül-zārda

ne bile:

1. **ne bile:**
Gazel 286
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bilebilir, bilemez.

Zāhid ne bile meclis-i ʿışḳuñ edeblerin
Çünkim müʾessir olmaya ṣoḥbet ne fāyide

2. **ne bile:**
Gazel 27
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Nereden bilsin, nasıl anlasın II bilmez, anlamaz.

Ḥarīm-i ʿışḳ edebin Aḥmed umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḥaremi ḥürmetini her güstāḫ

3. **ne bile:**
Gazel 59
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne bilsin, nereden bilsin, nasıl bilebilir. II Bilmez, bilemez.

Her ẕāhirī ne bile maḥabbet ṭarīḳını
Kim bārgāh-ı derdüñe ṣāḥib-derūn gider

ne bilesin:

1. **ne bilesin:**
Kaside 17
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
"Nasıl bilsin, nereden bilsin; bilmez" anlamlarına gelen ifade.

Ey beni şekl ü şemāyille giriftār ḳılan
Düşmedüñ ne bilesin sen bu giriftārluġı

ne bilsün:

1. **ne bilsün:**
Gazel 46
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bilebilir, bilemez.

Bister-i nesrīnde yatan gül ne bilsün ḥālini
Bülbül-i şūrīdenüñ kim ḫārdan bālīni var

2. **ne bilsün:**
Gazel 93
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nereden bilsin, nasıl anlasın II bilmez, anlamaz.

Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

ne bilür:

1. **ne bilür:**
Gazel 89
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bilebilir, bilemez.

Çekmeyen hecr elemin vaṣl ṣafāsın ne bilür
Düşmeyen derde ġamuñ dār-ı şifāsın ne bilür

2. **ne bilür:***-ür*
Gazel 89
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bilebilir, bilemez.

Çekmeyen hecr elemin vaṣl ṣafāsın ne bilür
Düşmeyen derde ġamuñ dār-ı şifāsın ne bilür

3. **ne bilür:***-ür*
Gazel 89
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bilebilir, bilemez.

Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

4. **ne bilür:***-ür*
Gazel 89
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bilebilir, bilemez.

Yüzüñ ayında temāşā-yı cemāl eylemeyen
Pertev-i āyīne-i nūr-ı Ḫudāsın ne bilür

5. **ne bilür:***-ür*
Gazel 89
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bilebilir, bilemez.

Dil ü cān vaṣf idemez derd-i derūnuñ ḫaberin
Cigeri dāġ olanuñ kimse belāsın ne bilür

6. **ne bilür:***-ür*
Gazel 89
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl bilebilir, bilemez.

Ṭāḳ-ı ebrūsına peyveste sücūd eylemeyen
Aḥmed ol gūşe-i miḥrāb duʿāsın ne bilür

ne çoḳ:

1. **ne çoḳ:**
Gazel 189
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar çok, çok fazla.

Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳumaġa pāk oluram

ne deñlü:

1. **ne deñlü:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.

Şol deñlü ḫaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

2. **ne deñlü:**
Kaside 20
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
1. Ne denli, ne kadar.

Maḳāle-i ġam-ı hicrānuñ oḳısam kūha
Ne deñlü seng-dil olursa iñiler idi cibāl

3. **ne deñlü:**
Gazel 12
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar.

Gözümi yummadum yāra naẓardan
Ne deñlü cevr oḳın itdiyse pertāb

4. **ne deñlü:**
Kaside 23
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar.

Ger ḫāke ṣalsa ẕerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

ne dille:

1. **ne dille:**-*le*
Mesnevi 3
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Hangi sözlerle, ne şekilde.

Zemīn-būs-ı ḳadrüñ çün İncīl ide
Beşer saña ne dille tebcīl ide

ne diyem:

1. **ne diyem:**
Gazel 302
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Diyecek söz yok, söylenecekler yetersiz ve boş.

Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni
Ben ne diyem kʾeyledi epsem beni

2. **ne diyem:**
Gazel 179
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ne denileceği gayet iyi bilinmesine karşın artık konuşmanın anlamsız olacağının farkına vararak, konuşmayı sonlandırmak amacıyla söylenen söz.

Leylī gülüp sözine anuñ didi
Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

ne dürlü:

1. **ne dürlü:**
Gazel 296
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ne türlü, çeşit çeşit.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevşer şerbeti

ne durur:

1. **ne durur:**
Kaside 15
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Nedir?.

Baḥr-i aḫżar ne durur ḳulzüm-i cūdında ḥabāb
Ḳaṭre-i feyżi nedür ebr-i dür-efşān-ı kerem

ne eksilür:

1. **ne eksilür:**-*ür*
Gazel 176
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
"Hiçbir şey eksilmez!".

Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bī-ḥisāb gül

ne fāyide:

1. **ne fāyide:**
Gazel 286
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

Bīmār-ı ġamzeñem baña ṣıḥḥat ne fāyide
Laʿlüñ ṭabībi virmedi şerbet ne fāyide

2. **ne fāyide:**
Gazel 286
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

Bīmār-ı ġamzeñem baña ṣıḥḥat ne fāyide
Laʿlüñ ṭabībi virmedi şerbet ne fāyide

3. **ne fāyide:**
Gazel 286
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

Ġayruñ yüzine cennet ise itmezem naẓar
Dīdāruñ isteyenlere cennet ne fāyide

4. **ne fāyide:**
Gazel 286
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

Fer virdi gerçi çihreñe nūr-ı Muḥammedī
Hecrüñ cehennemindedür ümmet ne fāyide

5. **ne fāyide:**
Gazel 286
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Uş ḳalısar ḳıyāmete ḥasret ne fāyide

6. **ne fāyide:**
Gazel 286
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

7. **ne fāyide:**
Gazel 286
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

Gelmez kināra hīç miyānuñ ḫayāl ile
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

8. **ne fāyide:**
Gazel 286
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

El çekme kʾāsitīn-i melālüñle diñlenür
Dil ḫānesinde şemʿ-i maḥabbet ne fāyide

9. **ne fāyide:**
Gazel 286
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

Zāhid ne bile meclis-i ʿışḳuñ edeblerin
Çünkim müʾessir olmaya ṣoḥbet ne fāyide

10. **ne fāyide:**
Gazel 286
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Faydası, yararı yok anlamında yakınma, üzülme bildiren söz.

ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri
Yār olmadı çün Aḥmedʾe devlet ne fāyide

11. **ne fāyide:**
Gazel 168
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne fayda. II Faydası yok.

Ne fāyide ki degül küncümüzde nūr-efşān
Dutam ki burc-ı melāḥatde ay imiş bildük

ne ġam:

1. **ne ġam:**
Gazel 296
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil.

Ayaġuñ ṭoprāġına cān virse sulṭānlar ne ġam
Nice şehler ḫāk idüpdür āb-ı ḥayvān ḥasreti

2. **ne ġam:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil.

Saʿādet sebzezārında ne ġam ṣoldıysa bir lāle
Gül-i ṣad-berg-i iḳbālüñ cihān ṭurduḳca var olsun

3. **ne ġam:**
Gazel 291
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok.

Ay yüzinden ḳazısa ḫaṭṭı ġubārın ne ziyān
Rūy-ı zībāya ne ġam naḳş u nigār ayrulıġı

4. **ne ġam:**
Gazel 307
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

5. **ne ġam:**
Kaside 6
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, kederlenme, üzülmeye gerek yok.

Şimden girü bozılsa ne ġam çenberi çarḫuñ
Kim bunlar ider rūz u şeb eflāk işin inşā

6. **ne ġam:**
Gazel 75
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil!.

Şemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger saçsa ne ġam
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

7. **ne ġam:**
Gazel 163
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil!.

Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān bağlasa Aḥmed
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur şeydāsı İsḥāḳuñ

8. **ne ġam:**
Gazel 190
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil!.

Çihre-i zerdüm gibi ʿālem ḫazān olsa ne ġam
Çün ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ nev-bahārumdur benüm

9. **ne ġam:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil!.

Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

10. **ne ġam:**
Kaside 6
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil!.

Tīz-āb-ṣıfat çünki deler āheni nīzeñ
Pūlād-siper olsa ne ġam sīne-i aʿdā

11. **ne ġam:**
Kaside 19
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil!.

Püşt-i ümmīdüm şikest itdiyse ne ġam rūzigār
Mūmiyādur çünki medḥ-i ḫusrev-i mesned-nişīn

12. **ne ġam:**
Kaside 23
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Gam değil, dert değil!.

Ol kim ide sefīne-i teʾyīdüñi penāh
Ne ġam aña olursa cemīʿ-i diyār āb

ne gün:

1. **ne gün:**
Gazel 29
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Hangi gün II ne zaman.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

ne ḫaddi var:

1. **ne ḫaddi var:**
Kaside 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ne haddine; ona mı düşmüş, ona mı kalmış, ona düşmez.

Şiʿrüñ ne ḫaddi var ki ire vaṣf-ı ẕātuña
Kʾol vaḥy-i āsumān ola bu siḥr-i müfterā

ne ḥāli vardur:

1. **ne ḥāli vardur:**
Mesnevi 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güçü, kuvveti olmamak.

Bu ḥüsn ile dilüñ ne ḥāli vardur
Ki ʿaḳl irmedügi aḥvāli vardur

ne ḥikmetdür:

1. **ne ḥikmetdür:**
Gazel 337
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bilmezlikten gelinen durumlarda kullanılan bir söz.

Bu ne ḥikmetdür ḥabībüm kʾöldürür laʿlüñ beni
Derc iken dürcinde enfās-ı nesīm-i ʿĪsevī

ne ḥod:

1. **ne ḫod:**
Gazel 220
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ne de.

Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

ne ḫoş:

1. **ne ḫoş:**
Gazel 36
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ne hoş, ne kadar güzel.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

2. **ne ḫoş:**
Gazel 78
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne hoş, ne kadar güzel.

Zülfi meydān-ı cemāl içre ne ḫoş çevgāndur
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile sergerdāndur

3. **ne ḫoş:**
Gazel 78
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ne hoş, ne kadar güzel.

Yüzine zülf-i ʿaraḳ-rīzi ne ḫoş düşmişdür
Kʾebr-i müşkīn ile gülzāra gülāb-efşāndur

4. **ne ḫoş:**
Gazel 80
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ne hoş, ne kadar güzel.

Dil ḳaşlaruñ ḫayālini idindi destkeş
Bir nā-tüvān iken ne ḫoş iki kemān çeker

ne içün:

1. **ne içün:**
Gazel 50
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Niçin.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i ẕeḳan ṭutar

2. **ne içün:**
Gazel 217
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Niçin.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

3. **ne içün:**
Nazm 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Niçin.

Ey dehr-i ḫīre-dil ne içün kīnedārsın
Vʾey rūzigār böyle neden zūrkārsın

4. **ne içün:**
Nazm 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Niçin.

Devr-i ḥüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i gūyālar ile

5. **ne içün:**
Gazel 236
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Niçin.

Gözlerüm yaşı gibi dilbere ey peyk-i nesīm
Ne içün şaldı beni ʿayn-ı naẓardan şorasın

ne kadar:

1. **ne ḳadar:**
Kaside 15
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Ne ölçüde.

Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile
Ḥarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

2. **ne ḳadar:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

3. **ne ḳadar:**
Gazel 22
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.

Kimse Aḥmed gibi naḳş itmez kitābın ḥüsnüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez Mānīyle baḥs

4. **ne ḳadar:**
Gazel 178
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.

Türk-i çeşmüñ tīrkeşinden cānı kim ḳurtara kim
Ne ḳadar kim gözlerem tīr-i ḳażā eksük degül

5. **ne ḳadar:**
Kaside 1
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Her ne kadar, ne ölçüde.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

6. **ne ḳadar:**
Kaside 14
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar çok.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʾatasın ḫaşma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

7. **ne ḳadar:**
Kaside 1
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar, ne ölçüde.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

ne lāzım:

1. **ne lāzım:**
Gazel 216
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Lazım değil. Gerekmez.

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

2. **ne lāzım:**
Mesnevi 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Lazım değil, gerekmez.

Bedīhī degül mi ne lāzım delīl
Ki eyneʾz-zelīlü ve eyneʾl-Celīl

ne lāzımdur:

1. **ne lāzımdur:**-*dur*
Gazel 175
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Lazım değil, gerekmez.

Ne sebebden zülf ḳomazsın didüm ruḫsāruña
Didi kim ḳındīl-i ḫurşīde ne lāzımdur fetīl

ne miḳdār:

1. **ne miḳdār:**
Mesnevi 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar.

Ne miḳdār olam ben de ol ḳaṭreden
Ki vaṣf-ı Ḫudāvende açam dehen

ne müşkil:

1. **ne müşkil:**
Gazel 181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ne zor, çok güç.

Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil
Ġam bendine bağlandı bir āvāra ne müşkil

2. **ne müşkil:**
Gazel 181
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ne zor, çok güç.

Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil
Ġam bendine bağlandı bir āvāra ne müşkil

3. **ne müşkil:**
Gazel 181
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ne zor, çok güç.

Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

4. **ne müşkil:**
Gazel 181
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ne zor, çok güç.

Miḥrāb-nişīn oldı çün ol çeşm-i füsūn ger
Sāḥirlıġ idüp olduġı ḫūn-ḫʷāre ne müşkil

5. **ne müşkil:**
Gazel 181
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ne zor, çok güç.

Āvāraların fitne ile pāreye şalup
Meh-pāremüz eglenmedi bir pāre ne müşkil

6. **ne müşkil:**
Gazel 181
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ne zor, çok güç.

Bulmadın amān ġamzeñ oḳı yaralarından
Ḥasret ḳılıcı yüregümi yara ne müşkil

7. **ne müşkil:**
Gazel 181
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ne zor, çok güç.

Bī-ṣabr u ḳarār oldı şaçuñda dil-i Aḥmed
Ḳalmaḳ yalıñuz gicede bīmāra ne müşkil

ne ne:

1. **ne ne:**
Gazel 37
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Zemherīr-i ġam urup ḫuşk itdi cān bāġın dirīġ
Anda ne bülbüller öter ne gül-i sīr-āb olur

2. **ne ne:**
Gazel 66
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

3. **ne ne:**
Gazel 136
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāṣ

4. **ne ne:**
Gazel 224
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Sīm u zer nefʿ eylemez maʿşūḳ-ı ḫayr olsa dirīġ
Kim ne göz yaşından aşşı var ne rūy-ı zerdden

5. **ne ne:**
Gazel 290
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

6. **ne ne:**
Gazel 306
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

7. **ne ne:**
Gazel 322
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne gerçek ʿāşıḳuñ bir dem biter cisminde bu mū kec
Ne hergiz dost bāġında bulınur bir giyāh egri

8. **ne ne:**
Mesnevi 3
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Çün ol ḫᵛān-ı yaġmāya itdüñ ṣalā
Ne bīgāne ḳaldı ne ḫod āşinā

9. **ne ne:**
Müfret 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

10. **ne ne:**
Nazm 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

11. **ne ne:**
Nazm 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek bellüdür anda ne yaḳa

12. **ne ne:**
Terci-bend 1
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

13. **ne ne:**
Kaside 9
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Ne ... ne bağlacı.

Ne esb-i devletüñle felek ḫinki hem-rikāb
Ne gerd-i ḫayl-i ḥaşmetüñüñ hem-ʿinānı müşk

14. **ne ne:**
Kaside 20
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
"Ne.... ne...." bağlacı; bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki ögelerin başına getirildiğinde bunları ret ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne bende şīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

15. **ne ne:**
Kaside 20
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
"Ne.... ne...." bağlacı; bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki ögelerin başına getirildiğinde bunları ret ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne bende şīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

<u>ne revādur:</u>

1. **ne revādur:**
Gazel 325
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Layık, uygun değil.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

2. **ne revādur:**
Kıt'a 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Layık, uygun değil.

Ne revādur ki cihān luṭfuña ġarḳ olmış iken
Ḳapu ḳapu ṭolanam bulamayam nān-ı kerem

<u>ne sebebden:</u>

1. **ne sebebden:**
Gazel 175
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hangi sebepten, neden, niçin.

Ne sebebden zülf ḳomazsın didüm ruḫsāruña
Didi kim ḳındīl-i ḫurşīde ne lāzımdur fetīl

<u>ne ṭañ:</u>

1. **ne ṭañ:**
Gazel 310
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Yüzüm altunına ġam ḍarbı şeref virse ne ṭañ
Ḳıymet artuḳluġıdur sikke-i dīnār daḫı

2. **ne ṭañ:**
Gazel 316
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhī

3. **ne ṭañ:**
Gazel 324
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

4. **ne ṭañ:**
Gazel 337
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Aḥmedʾi Mecnūn iderse Leylī-i zülfüñ ne ṭañ
Oldı sen Şīrīn-lebüñ Ferhād-ı ʿālem Ḫusrevi

5. **ne ṭañ:**
Gazel 339
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Añduḳca gün yüzüñi niyāz eylesem ne ṭañ
Vardur duʿā-yı ṣubḥuñ ümīd-i icābeti

6. **ne ṭañ:**
Kaside 15
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

7. **ne ṭañ:**
Nazm 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Ṣorarsañ bikr-i fikrümi ne ṭañ kim
Cemīl olan muḥibb olur cemāle

8. **ne ṭañ:**
Gazel 264
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Aḥmedʾüñ şiʿri şeker-lebleri şād itse ne ṭañ
Cānları ḫurrem ider ṭūṭī ḳaçan söze gele

9. **ne ṭañ:**
Gazel 27
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Ruḫında zülfi ne ṭañ el ṣunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula Hindū daḫı beter güstāḫ

10. **ne ṭañ:**
Gazel 47
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ şemʿ-i murādın
Micmer gibi devrüñde çün odlu cigeri var

11. **ne ṭañ:**
Gazel 120
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Ġamzeñ naẓarı müddeʿīye düşse ne ṭañ kim
Sermest ü ḫarāb olana düşmek ʿaceb olmaz

12. **ne ṭañ:**
Gazel 185
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Gül yüzüñe bülbül-i ter-naġmedür Aḥmed ne ṭañ
Ger hezār olur ise destān-serā-yı ṣubḥ-dem

13. **ne ṭañ:**
Gazel 208
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Ne ṭañ Ülker gibi inerse yaşum
Meh-i nā-mihr-bāndan ayrıldum

14. **ne ṭañ:**
Kaside 6
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevā-dār
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

15. **ne ṭañ:**
Kaside 6
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Çün ṣubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

16. **ne ṭañ:**
Kaside 20
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Semāʿı naġme-i naẓmumla raḳṣa girse ne ṭañ
Ḳalem ki cām-ı medīḥüñle oldı mest-i maḳāl

17. **ne ṭañ:**
Kaside 23
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Vaṣluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭañ
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

18. **ne ṭañ:**
Gazel 109
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḥażar itse ne ṭañ mihmānıdur

19. **ne ṭañ:**
Gazel 166
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Yılduz ṣayarsa dīde-i Aḥmed ne ṭañ kʾanuñ
Baġladı uyḳusın gözi cādūsı Ḳāsımuñ

20. **ne ṭañ:**
Kaside 9
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Ḫulḳuñ nesīmi ṣoḥbeti teʾsīr idüp ne ṭañ
Enfās-ı ṭayyibemde belürse nişān-ı müşk

21. **ne ṭañ:**
Kaside 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Peykān-ı tīrüñ eylese dilden güẕer ne ṭañ
Çünkim şikeste şīşede ḳılmaz ḳarār āb

22. **ne ṭañ:**
Terci-bend 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Yile varsa çerāġ-ı lāle ne ṭañ
Ki virür şemʿa inṭıfāyı ṣabā

ne var:

1. **ne var:**
Kaside 22
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Bārān-ı luṭfdur dilüme feyż olan kelām
Dünyā içinde gevher olursa ne var āb

2. **ne var:**
Kaside 23
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Vaṣluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭañ
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

3. **ne var:**
Gazel 66
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı? (Şaşılmaz).

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

4. **ne var:**
Kaside 6
Mısra: **169**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı? (Şaşılmaz).

Şāhā ne var oldı ise evvelki sarāyuñ
Ḳudsīlere yüz urmaġ içün Mescid-i Aḳṣā

5. **ne var:**
Kaside 11
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Ne olur, ne çıkar.

Dāmen-i luṭfuñ dutup şād olmışam olsa ne var
ʿĀşıḳ-ı zāra müyesser kākül-i müşkīn-i dost

ne vech ile:

1. **ne vech ile:**
Gazel 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl, hangi suretle, neye dayanarak.

Ne vech ile yüz sürmeye işigüñe Aḥmed
Ne bāb ile terk itmeye ḳapuñda ser ey dost

2. **ne vech ile:**
Gazel 120
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl, hangi suretle, neye dayanarak.

Ne vech ile beñzer yüzüñe ay u güneş kim
Ḫurşīd ü ḳamer lāle-ruḫ u ġonca-leb olmaz

3. **ne vech ile:**
Gazel 216
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hangi sebep ile.

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

4. **ne vech ile:**
Gazel 93
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl, hangi surette.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra

Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

ne yazuk:

1. **ne yazuḳ:**
Gazel 181
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne yazık, çok üzücü.

Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

ne yire:

1. **ne yire:***-e*
Mesnevi 3
Mısra: **179**
Kelime Tipi: **-**
Nere, hangi yer.

Ne yire ḳadem baṣsañ ey kān-ı cūd
Olur ṭoprağı āb-ı ḥayvān-ı cūd

ne yüzle:

1. **ne yüzle:**
Terci-bend 1
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Hiç utanmadan, sıkılmadan.

Şermende-i günāhum u ālūde-i ḫaṭā
Ne yüzle ārzū-yı liḳāñ eyleyem senüñ

ne zehre:

1. **ne zehre:**
Mesnevi 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ne cesareti olabilir ki, cesareti yok anlamında bir söz dizisi.

Beşer ṣūretinde bu bir ẕerre ḫāk
Ne zehre kʾide medḥ-i Yezdān-ı pāk

nebāt:

1. **nebāt:**
Kaside 19
Mısra: **10**
Ot, çalı, ağaç gibi yerden biten şey, canlı olmaksızın yetişen şey, bitki.

ʿĀleme gösterdi ḥaşruñ şübhesüz bürhānını
Çün nebāt emvātın iḥyā itdi Rabbüʾl-ʿālemīn

nebāt-ı sūḫte:

1. **nebāt-ı sūḫte:**
Kaside 32
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yanık bitki; sararmış bitki.

Nebāt-ı sūḫte ki yaḳmış idi mihr dilin
Yüregine ṣu sepe geldi ṣubḥ-dem bārān

necāt bulmazdı:

1. **necāt bulmazdı:***-maz, -idi*
Kaside 17
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kurtulmak, kurtuluşa ermek.

Baḫr-i eşkümde gözüm zevraḳı bulmazdı necāt
Yetişüp Ḫıżr-ı ḥaṭuñ eylemese yarluġı

necāt olurdı:

1. **necāt olurdı:***-ur, -idi*
Mesnevi 3
Mısra: **192**
Kelime Tipi: **-**
Kurtulmak.

Ṣunulsa elüñden hilāle berāt
Bu naḳṣından olurdı aña necāt

necm-i eşkümden:

1. **necm-i eşkümden:***-den*
Gazel 175
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı yıldızı.

İtdi çeşmüm necm-i eşkümden dili zülfüñde güm
Ḍalletī fīʾl-leyleti'ẕ-ẕülemāʾi men yehdīʾs-sebīl

necm-i semāvā:

1. **necm-i semāvā:**
Kaside 6
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Göklerdeki yıldız.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi sevr ile gerdūn
Her gice ḥaşā döker idi necm-i semāvā

nedāmet:

1. **nedāmete:***-e*
Gazel 274
Mısra: **6**
Yaptığı iş veya davranışın sonucunu beğenmeyip yaptığına hayıflanma, pişmanlık.

Ey her naẓarda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

neden:

1. **neden:**
Gazel 290
Mısra: **10**
Niçin, hangi sebepten, soru zarfı; sitem, yakınma bildiren bir söz.

Perīşān-ḥāl olmış göñül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu dīvāne neden düşmiş bu pīç-ā-pīç-i gīsūya

2. **neden:**
Nazm 7
Mısra: **2**
Niçin, hangi sebepten, soru zarfı; sitem, yakınma bildiren bir söz.

Ey dehr-i ḫīre-dil ne içün kīnedārsın
Vʾey rūzigār böyle neden zūrkārsın

3. **neden:**
Gazel 160
Mısra: **5**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Genc-i ḥüsnüñ bilmezem böyle neden maʿmūr olur
Şol ḳadar kʾisrāf idersin nāz u bī-pervālıġuñ

4. **neden:**
Gazel 206
Mısra: **20**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Çün cihāndan yig bilür maʿşūḳ sırrın ʿāşıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

5. **neden:**
Gazel 206
Mısra: **24**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber şatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾş-şifāsın bilmedüm

6. **neden:**
Gazel 241
Mısra: **1**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

7. **neden:**
Gazel 241
Mısra: **2**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

8. **neden:**
Gazel 241
Mısra: **4**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Āyet-i ḥüsnüñle sen vaṣluñ ḥarām itdüñ baña
Ben ḥarāmī çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

9. **neden:**
Gazel 241
Mısra: **6**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Ḥüsni ḳındīlin uyarmış nūr-ı Ḥaḳdan nār-ı ʿışḳ
Zāhidā inkār-ı nūr-ı Ẕüʾl-Celāl itmek neden

10. **neden:**
Gazel 241
Mısra: **8**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

ʿĀlemüñ göñlin yapar ol seng-dil illā benüm
Sırça göñlüm şınduġınca pāy-māl itmek neden

11. **neden:**
Gazel 241
Mısra: **10**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Didüm āḫir cān ise maḳṣūd nāzuñdan meʾāl
Didi evvel ʿāşıḳa fikr-i meʾāl itmek neden

12. **neden:**
Gazel 241
Mısra: **12**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Gülşen-i vaṣluñ havāsında uçarken murġ-ı dil
Āşiyān-ı hecrde bī-perr ü bāl itmek neden

13. **neden:**
Gazel 241
Mısra: **14**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan aġladum güldi didi
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

14. **neden:**
Gazel 241
Mısra: **16**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Ḳāmetin ṣordum raḳībe işidüp dilber didi
Aḥmed İblīse ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

15. **neden:**
Gazel 324
Mısra: **7**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden ṣır ḳalb-i ʿuşşāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

16. **neden:**
Kaside 7
Mısra: **118**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Baḥr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

17. **neden:**
Kaside 8
Mısra: **79**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

18. **nedendür:***-dür*
Kaside 13
Mısra: **63**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ nedendür sebz-reng
Şu yerine içdügi her dem çü düşman ḳanıdur

19. **neden:**
Kaside 29
Mısra: **20**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

20. **neden:**
Mesnevi 4
Mısra: **17**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Neden bu ḥüsni vīrān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı perīşān eyler ol ḫaṭ

21. **neden:**
Nazm 14
Mısra: **2**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum
Neden yıḳıldı bu serv-i revānı aġlayalum

22. **neden:**
Nazm 39
Mısra: **4**
"Niçin, hangi sebepten?" anlamında soru zarfı.

Dutayın sevdügümi bilmişsin
Böyle ḳaçmaḳ neden be hey kāfir

nedīm:

1. **nedīmdür:***-dür*
Gazel 34
Mısra: **16**
Arkadaş, dost.

Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim
Nuṣret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

2. **nedīmi:***-i*
Gazel 125
Mısra: **2**
Ar. Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimse.

Yanuñda müddeʿī ey cān yaraşmaz
Nedīmi ḫüsnüñüñ nā-dān yaraşmaz

3. **nedīm:**
Gazel 262
Mısra: **10**
Ar. Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimse.

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

4. **nedīm:**
Kaside 32
Mısra: **41**
Ar. Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimse.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

nedīm-i pādişāh:

1. **nedīm-i pādişāh:**
Gazel 321
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın sohbet arkadaşı, sırdaşı.

Raḳībi ḥasbeten liʾllāh idinme ḫüsnüñe maḥrem
Maʿāẕaʾllāh ki yaraşmaz nedīm-i pādişāh egri

nedür:

1. **nedür:**
Kaside 29
Mısra: **52**
"Nedir, nasıl bir şeydir" anlamlarında soru zamiri.

Bir ṣuffa ki süpründisini küḥl ide ḥavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī benefşe

nefʿ eylemez:

1. **nefʿ eylemez:**
Gazel 224
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Fayda etmemek; etkisi olmamak, işe yaramamak, yararlı olmamak.

Sīm u zer nefʿ eylemez maʿṣūḳ-ı ḫayr olsa dirīġ
Kim ne göz yaşından aṣṣı var ne rūy-ı zerdden

nefes:

1. **nefesi:***-i*
Kaside 1
Mısra: **16**
Nefes, soluk.

Vaṣluñ beşāreti ḫaberin söyledi Mesīḥ
Yümninden ol sözüñ nefesi oldı cān-fezā

2. **nefesüm:***-üm*
Nazm 8
Mısra: **1**
Nefes, soluk.

Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb
Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb

3. **nefesle:***-le*
Terci-bend 2
Mısra: **47**
Nefes, soluk II konuşmak, söylemek, söz.

Bāġı müşkīn nefesle ṭutmaġ içün
Açdı şeh medḥine dehān ġonca

4. **nefes:**
Gazel 283
Mısra: **4**
An, zaman.

Zülf-i müşkīnüñ hevāsıyla cigerler yaḳmaġa
Hem-dem oldı her nefes āhū-yı ṣaḥrālar bize

5. **nefes:**
Gazel 207
Mısra: **4**
Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk. II İnsan, âdem.

Bir nefes sensüz oluruz dir idük
Cānsuz olmaz imiş nefes nʾidelüm

6. **nefesüm:***-üm*
Gazel 169
Mısra: **11**
Nefes, soluk II Feyiz, bereket, himmet.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

7. **nefes:**
Terci-bend 2
Mısra: **100**
An, vakit.

Dostāna gülüñ leṭāyifini
Her nefes ḳıldı dāstān bülbül

8. **nefesinden:***-i, -n, -den*
Gazel 226
Mısra: **8**
Soluk II manevî tesir, feyiz.

Çün ʿayşa ṣalā eyledi çeng aña uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

9. **nefesde:***-de*
Müfret 23
Mısra: **1**
Nefes, soluk; an, zaman.

Cān viren her nefesde biñ ola
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

nefes ṭutmadı:

1. **nefes ṭutmadı:**
Gazel 128
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
1.Sözünü dinlememek.
2.Yapılmaması gereken bir şeyi yapmak.

Nāya didüm nār elinden ḫalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zārīlığı anuñ ki ṭutmadı nefes

nefes urmaġa:

1. **nefes urmaġa:**
Gazel 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nefes almak.

Bu gice ki hem-dem durur ol şemʿ-i şeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

nefes-i ʿaḳl:

1. **nefes-i ʿaḳl:**
Terci-bend 1
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Düşüncenin nefesi.

Şerḥiyle lāfẕuñuñ dehen-i naḳl pür-şeker
Yādıyla ḫulḳuñuñ nefes-i ʿaḳl ʿanberīn

nefs-i ʿazīzdür:

1. **nefs-i ʿazīzdür:***-dür*
Kaside 32
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetli, değerli nefis.

Müdām ʿayş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazīzdür mihmān

nehār:

1. **nehāra:***-a*
Gazel 209
Mısra: **4**
Gün, gündüz.

Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

2. **nehārından:***-ı, -ndan*
Gazel 188
Mısra: **5**
Gündüz. ll Aydınlık.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

neheng:

1. **neheng:**
Gazel 167
Mısra: **4**
Timsah.

Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın
Ki baş götürüben oynaya Nīl içinde neheng

2. **neheng:**
Kaside 14
Mısra: **20**
Timsah.

Cemāli gülşeni içre gözi iki āhū
Kenār-ı āb-ı ʿiẕārında zülfi iki neheng

nehr:

1. **nehrinden:***-i, -n, -den*
Kaside 7
Mısra: **125**
Akarsu, çay, ırmak.

Nūr nehrinden ṣuvarup ṣāḫını eşʿārumuñ
Gülşenümde aḫter olurdı şükūfe ber güneş

nehr-i dīdeden:

1. **nehr-i dīdeden:***-den*
Kaside 22
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Göz nehri.

Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i dīdeden
Ṣāha şikāyete gidiyor bī-şumār āb

nehr-i leben:

1. **nehr-i leben:**
Kaside 6
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Süt nehri.

Kevs̱er mi bu yā şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş
Yā nehr-i leben kʾitdi cinān bāġını isḳā

neler:

1. **neler:**
Gazel 86
Mısra: **16**
Hangi şeyler; çok ve çeşitli şeyler (Çok kötü şeyler, sıkıntılar bağlamında); abartma amacıyla söylenen söz, neler neler.

Aḥmed ʿaceb mi cennet-i kūyuñdan olsa dūr
Bilmezlük ile ādem elinden neler çıḳar

2. **neler:**
Gazel 93
Mısra: **6**
Hangi şeyler; çok ve çeşitli şeyler (Çok kötü şeyler, sıkıntılar bağlamında); abartma amacıyla söylenen söz, neler neler.

Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

3. **neler:**
Gazel 93
Mısra: **6**
Hangi şeyler; çok ve çeşitli şeyler (Çok kötü şeyler, sıkıntılar bağlamında); abartma amacıyla söylenen söz, neler neler.

Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

4. **neler:**
Gazel 217
Mısra: **1**
Hangi şeyler; çok ve çeşitli şeyler (Çok kötü şeyler, sıkıntılar bağlamında); abartma amacıyla söylenen söz, neler neler.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

nem vire:

1. **nem vire:**-*e*
Kaside 8
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Islatmak.

Keffüñ muḥīṭi ger vire ebr-i bahāra nem
Yaġmur yirine yaġdura faṣl-ı bahār laʿl

nemek:

1. **nemek:**
Kıt'a 16
Mısra: **4**
Lezzet, tat.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış göñlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

nemekdān:

1. **nemekdān:**
Gazel 90
Mısra: **8**
Tuzluk II sevgilinin dudağı.

Şekkerī ḫᵛān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

2. **nemekdānumuza:**
Gazel 287
Mısra: **12**
Tuzluk II sevgilinin dudağı.

Yāra şīrīn sözinüñ sırrını şordun didi kim
Biz şeker ṭoldururuz sözde nemekdānumuza

3. **nemekdānum:**-*u, -m*
Gazel 193
Mısra: **16**
Tuzluk.

Ḫusrevā kimsin didüm didi ḥüsn sulṭānıyam
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

nemek-i ḫᵛān-ı melāḥat:

1. **nemek-i ḫᵛān-ı melāḥat:**
Gazel 331
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik sofrasının tuzu.

Nemek-i ḫᵛān-ı melāḥat şekerīn ḫandesidür
Ki bu dem emlāḥ-ı ḫūbān-ı cihāndur çelebī

nemekīn:

1. **nemekīn:**
Gazel 42
Mısra: **9**
Tuzlu; tadı tuzu yerinde, lezzetli.

Şiʿri Aḥmedʾüñ şehā nemekīn olduġı bu kim
Baḥr-i suḫanda dāmen-i Selmān ṭutup durur

nemrûd:

1. **nemrūd:**
Gazel 298
Mısra: **3**
Babil'in kurucusu olan ve Hz. İbrahim'i âteşe attıran hükümdâr.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

nerdbān-ı kākül-i dil-dārum:

1. **nerdbān-ı kākül-i dil-dārum:**-*um*
Gazel 258
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kâkülünün merdiveni.

Maʿşūḳuñ alnı ṭāḳına irmezdi düzd-i dil
Ger nerdbān-ı kākül-i dil-dārum olmasa

nerd-i ġamuñda:

1. **nerd-i ġamuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 154
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gam tavlası.

Ey ṭās-ı ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan
Nerd-i ġamuñda ḥasret ile zāruñam senüñ

nerdiban:

1. **nerdibān:**
Kaside 21
Mısra: **6**
Merdiven.

Ṭolaşup zülfine aġ alnına kim Ṭāḳ-ı Kisrāya nerdibān bulduñ

2. **nerdibān:**
Mesnevi 3
Mısra: **185**
Merdiven.

Saña himmetüñ düzdi bir nerdibān
Ki taḫt oldı baḫtuña heft āsumān

nerdibān-ı müşk:

1. **nerdibān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Misk merdiveni.

Bir demde çarḫuñ ide ṭoḳuz ḳalʿasın güşād
Burc-ı ḳamerde zülfi ḳosa nerdibān-ı müşk

nergis:

1. **nergisüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 29
Mısra: **11**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek.

Nergisüñ zer kāsesin ʿanberle ṭoldurdı şabā
Kʾola ḥüsnüñ gülşeninde micmere-gerdān-ı ʿīd

2. **nergisi:**-*i*
Gazel 101
Mısra: **11**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek.

Nergisi gör kāse-i zerle yazılmış lāle-veş
Himmetinde kīsesi uş sīm ile zerden ṭolar

3. **nergis:**
Kaside 19
Mısra: **5**
İri papatya biçiminde ortası

yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek.

Micmer-i zerrînde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

4. **nergisi:**-*i*
Gazel 68
Mısra: **2**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı çiçek II (sevgilinin) gözü, bakışı; mahmur bakışlı sevgili.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫᵛāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

5. **nergislerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 131
Mısra: **7**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı çiçek II (sevgilinin) gözü, bakışı; mahmur bakışlı sevgili.

Nergislerüñ ḫayāliyle ḥālüm bilen bilür
Kʾol türk-i şīve-gār niçe dil-siyāh imiş

6. **nergislerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 143
Mısra: **14**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı çiçek II (sevgilinin) gözü, bakışı; mahmur bakışlı sevgili.

Devr-i ḳamerde fitneler uyarur uyḫudan
Nergislerüñ ki sürmesini nāz ider dirīġ

7. **nergisüñ:**-*üñ*
Gazel 192
Mısra: **17**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı çiçek II (sevgilinin) gözü, bakışı; mahmur bakışlı sevgili.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

8. **nergise:**-*e*
Gazel 293
Mısra: **10**
İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı çiçek II (sevgilinin) gözü, bakışı; mahmur bakışlı sevgili.

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

9. **nergislerüñden:**-*ler, -üñ, -den*
Gazel 74
Mısra: **16**
Sevgilinin baygın ve şehla bakan gözlerine benzetilen iri papatya biçiminde sarı bir çiçek.

Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

10. **nergis:**
Gazel 49
Mısra: **11**
1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Nergis gözi yaşıyla ḳılur bāġı lālezār
Çün ġamzeñ oḳı ḫūn-ı cigerden nişān virür

11. **nergis:**
Gazel 212
Mısra: **10**
1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Gözi sevdāsına düşüp Aḥmed Oldı nergis gibi ʿalīl ü saḳīm

12. **nergis:**
Kaside 31
Mısra: **58**
1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Çün ġonca ṭudaġıyla ḳılur cāma işāret
Çün nergis ider ġamze ile sāġara īmā

13. **nergis:**
Terci-bend 2
Mısra: **9**
1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Açdı nergis gözini zaḥmetden Çünki irişdi tūtiyā-yı ṣabā

14. **nergis:**
Gazel 150
Mısra: **3**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları
Düzdi kenār-ı cāma ki zer dermiyān gerek

15. **nergis:**
Gazel 183
Mısra: **7**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Nergis altundan legen ṭutar elinde bende-vār
Yüzini yumaġ içün sulṭān-ı devlet-mend gül

16. **nergis:**
Gazel 266
Mısra: **7**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zernigār ide

17. **nergis:**
Gazel 303
Mısra: **5**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

18. **nergis:**
Terci-bend 2
Mısra: **51**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Ṭurdı maḫmūr ile seḥer nergis
Eline aldı cām-ı zer nergis

19. **nergis:**
Terci-bend 2
Mısra: **52**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Ṭurdı maḫmūr ile seḥer nergis
Eline aldı cām-ı zer nergis

20. **nergis:**
Terci-bend 2
Mısra: **54**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Uyḫusın açmaġ içün itdi seḥer
Şebnem ile gözini ter nergis

21. **nergis:**
Terci-bend 2
Mısra: **56**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Servi beñzetdi ḳadd-i dil-cūña
Ki ḳodı pāy-ı serve ser nergis

22. **nergis:**
Terci-bend 2
Mısra: **58**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Düşdi sevdā-yı çeşm-i hindūña
Ki olur her gice seḥer nergis

23. **nergis:**
Terci-bend 2
Mısra: **60**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Gözlerüñ gitmesün gözümden kim
Olur āb içre ḫūb u ter nergis

24. **nergis:**
Terci-bend 2
Mısra: **62**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Şāh bezmin muʿaṭṭar itmek içün
Yaḳdı micmer gibi ciger nergis

25. **nergis:**
Terci-bend 2
Mısra: **64**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Zer-nigār eylemege yollaruñı
İrdügi yire yüz sürer nergis

26. **nergis:**
Terci-bend 2
Mısra: **73**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Götürür şemʿdān-ı zer nergis
Uyarur şemʿ-i encümen lāle

27. **nergis:**
Gazel 27
Mısra: **11**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş
ʿAceb degüldür eger ola bī-baṣar güstāḫ

28. **nergis:**
Gazel 34
Mısra: **11**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Nergis ʿaṣāya düşdügi dāyim ʿaceb degül
Sevdā-yı çeşmüñüñ seherinden saḳīmdür

29. **nergis:**
Gazel 47
Mısra: **1**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

30. **nergis:**
Gazel 56
Mısra: **7**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Gözi sevdāsına düşmiş nergis
Lā-cerem gülşene bīmār gelür

31. **nergis:**
Gazel 71
Mısra: **2**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Ṭūbā boyuña irmedügi-yʾçün şikestedür
Nergis gözüñe beñzemedügine ḫastedür

32. **nergis:**
Kaside 31
Mısra: **40**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Ṭutdı ḳulaġın murġ-ı ḫoş-elḥāna benefşe

Nergis gözin açdı kʾide gülzārı temāşā

33. **nergisüñ:**-*üñ*
Gazel 309
Mısra: **1**
Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lâle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi.

Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḫı
Düşmesün zünnār-ı zülfüñ bendine kāfir daḫı

nergisī:

1. **nergisi:**
Gazel 162
Mısra: **12**
(Fa.) Nergise benzeyen, baygın.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

nergis-i bostān-ı kerem:

1. **nergis-i bostān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Kerem bahçesinin nergisleri.

Mihr-i cūduñ çemen-i luṭfa zer-efşān olalı
Gülşen-i dehri bezer nergis-i bostān-ı kerem

nergis-i mahmūr:

1. **nergis-i maḫmūr:**
Gazel 329
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
1. baygın nergis. 2. Sevgilinin baygın bakışlı gözü.

Uyana nergis-i maḫmūr şeker-ḫʷābından
İşidürse giceler naʿre-i mestānemüzi

nergis-i mestüñ:

1. **nergis-i mestüñ:**-*üñ*
Gazel 111
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş nergis II baygın, mahmur bakış.

Çeksün müdām nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
Kim geldi ḥüsn bezmine maḫmūr-ı ḫʷāb-ı nāz

nergis-i mestüñe:

1. **nergis-i mestüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sarhoş nergis II baygın, mahmur bakış.

Ey serv-i nāz nergis-i mestüñe hey di kim
Ḳıldı cihānda ehl-i niyāzı ḫarāb-ı nāz

nergis-i müjgān:

1. **nergis-i müjgān:**
Gazel 38
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Gözündeki kirpikler.

Zengī-i āteş-perest ol sünbül-i ruḫsārına
Hindū-yı āyīne-dār ol nergis-i müjgān olur

nergis-i şehlā:

1. **nergis-i şehlā:**
Kaside 6
Mısra: **142**
Kelime Tipi: **-**
Şehla, baygın bakışlı nergis çiçeği.

ʿAdlüñle yatur mest oluban bāġ yolında
Zerrīn külehiyle giceler nergis-i şehlā

2. **nergis-i şehlā:**
Kaside 31
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Şehla, baygın bakışlı nergis çiçeği.

Nāzüklük ile zīnet idüp ʿārıżını gül
Göz eyler aña ḳarşu ṭurup nergis-i şehlā

nergis-i şehlāsı:

1. **nergis-i şehlāsı:**
Gazel 299
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzel ve baygın bakışlı göz.

Mest-i sevdā-zedeyem nergis-i şehlāsı gibi
İçmeden ṭutdı mey-i laʿl-i şeker-bār beni

nergis-i şehlāya:

1. **nergis-i şehlāya:**-*ya*
Gazel 113
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzel ve baygın bakışlı göz.

Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

2. **nergis-i şehlāya:**-*ya*
Gazel 75
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şehlâ göz ‖ güzel ve baygın bakışlı göz.

Ḫışm-ı çeşmüñle irer nergis-i şehlāya seher
Reşk-i ḫaddüñ ile berg-i gül-i ḫandān dökilür

nergis-i şehlāyı:

1. **nergis-i şehlāyı:**
Gazel 65
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Şehla, şaşı gözlü nergis çiçeği II şehla göz II sevgilinin güzel ve baygın bakışlı gözü.

Ġamzeñe taʿlīm-i nāz eyler füsūn ile gözüñ
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i şehlāyı gör

nerm:

1. **nerm:**
Gazel 139
Mısra: **7**
Yumuşak, merhametli.

Göñlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle
Kim seng-i siyāh almaz hīç āb-ı revāndan ḫaẓ

nerrād:

1. **nerrādsın:**-*sın*
Gazel 245
Mısra: **10**
Tavlacı.

Mihr ü māhun mühresin çigzindürüp ey ṭās-ı çarḫ
Ger getürürseñ murādum naḳşını nerrādsın

nerre-i şīrdür:

1. **nerre-i şīrdür:**-*dür*
Gazel 285
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Erkek arslan II yiğit, cesur kimse.

Bir nev-ʿarūsdur yatıcaḳ cāme-i ḫᵛābda
Bir nerre-i şīrdür güẕer itse semend ile

neşāt-āver:

1. **neşāṭ-āver:**
Mesnevi 3
Mısra: **157**
Mutluluk getiren, mutlu eden.

Neşāṭ-āver elfāẓı sāġar gibi
Müferriḥ maʿānīsi cevher gibi

nesh itmek:

1. **nesḫ itmek:**-*mek*
Mesnevi 4
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Hükümsüz bırakmak, geçerliliğini yitirmek.

Cemāl āyetlerin nesḫ itmek ister
Maḥabbet ʿaḳdini fesḫ itmek ister

nesīm:

1. **nesīm:**
Gazel 50
Mısra: **5**
Hafif esen, koku ve haber taşıyan rüzgar, esinti.

Ḫüsnüñ ʿarūsın itdi yine ġāliye nesīm
Zülfüñ ki ʿanberīne-i misk-i Ḫotan ṭutar

2. **nesīmiyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 15
Mısra: **11**
Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.

Açılur ḫulḳı nesīmiyle gül-i gülşen-i cūd
Bezenür luṭfı zülāliyle gülistān-ı kerem

3. **nesīmi:**-*i*
Nazm 4
Mısra: **5**
Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

4. **nesīmi:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **61**
Hafif esen, koku ve haber taşıyan rüzgar, esinti; ihsan, iyilik.

Ḫulḳuñ nesīmi ṣoḥbeti teʾsīr idüp ne ṭañ
Enfās-ı ṭayyibemde belürse nişān-ı müşk

5. **nesīmi:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **33**
Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.

Ḫulḳuñ nesīmi āba eger eylese güẕer
Her dem virürdi nükhet-i misk-i tātār āb

6. **nesīm:**
Gazel 187
Mısra: **1**
Ar. Hafif hafif esen,hoş ve latif rüzgar.

Her seḥer ol gül-ʿiẕāruñ caʿd-ı zülfinden nesīm
Oynadur avcında bir meşmūme-i ʿanber-şemīm

7. **nesīm:**
Gazel 187
Mısra: **10**
Ar. Hafif hafif esen,hoş ve latif rüzgar.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

8. **nesīm:**
Gazel 212
Mısra: **1**
Ar. Hafif hafif esen,hoş ve latif rüzgar.

Ḫāke zülfüñden irişürse nesīm
Cān ḳoḫusın bula ʿiẕām-ı remīm

9. **nesīm:**
Kaside 9
Mısra: **5**
Ar. Hafif hafif esen,hoş ve latif rüzgar.

Bir dem ṭaġıtsa zülf-i girih-gīrüñi nesīm
Gülzār içinde ṣanuram açar dükān-ı müşk

10. **nesīmi:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **71**
Hafif esen rüzgar. II. İyilik, ihsan, cömertlik.

Luṭfuñ nesīmi dāmen-i dehri pür eyleyüp
Ḫulḳuñ demiyle ṭoldura ceyb-i cihānı müşk

11. **nesīmi:**-*i*
Gazel 33
Mısra: **10**
Hafif esen, koku ve haber taşıyan rüzgar, esinti.

Hecrüñ cehenneminde yanan mübtelālara
Kūyuñ nesīmi bāġ-ı cināndan ḫaber virür

nesīm-i ġāliye-i zülf-i müşk-bāruñdur:

1. **nesīm-i ġāliye-i zülf-i müşk-bāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 52
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin misk saçan saçlarının güzel kokulu esintisi.

Dem-i bahāruñ ile dü cihānı ḫoş-dem iden

Nesīm-i ġāliye-i zülf-i müşk-bāruñdur

nesīm-i ḥulḳını:

1. **nesīm-i ḥulḳını:**-*ı, -nı*
Kaside 9
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Yaradılış/güzel ahlâk rüzgârı/esintisi.

Görsün ġubār-ı sümm-i semendin ʿabīr añan
Bulsun nesīm-i ḥulḳını kim dirse ḳanı müşk

nesīm-i hulkla:

1. **nesīm-i ḥulḳla:**-*ile*
Kaside 2
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Yaradılış/güzel ahlâk rüzgârı/esintisi.

Ḳabūli nāfesin açsa nesīm-i ḥulḳla ider
Cihānı nāfe-i Tātār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

nesīm-i hulkuñ:

1. **nesīm-i ḥulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 20
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Yaradılış/güzel ahlâk rüzgârı/esintisi.

Nesīm-i ḥulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer
ʿAbīr olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

nesīm-i lutfı:

1. **nesīm-i luṭfı:**
Kaside 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf, ihsan rüzgarı // cömertlik.

Nesīm-i luṭfı deminden zülāl-i feyżiyle
Cihānı eyledi gül-zār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

nesīm-i mey:

1. **nesīm-i mey:**
Gazel 338
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şarap rüzgârı, esintisi.

Gül-gūn ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥüsnüñi tāze nesīm-i mey

nesīm-i müşk-bārından:

1. **nesīm-i müşk-bārından:**
Gazel 234
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Misk yağdıran yel.

Yeñi cān bulıban ṭuram hevāña başlayam yine
İrerse ḳabrüme zülfüñ nesīm-i müşk-bārından

nesīm-i şabā:

1. **nesīm-i şabā:**
Gazel 328
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gün doğusundan esen hoş ve latif rüzgâr.

Hevā-yı dost ḥaḳıyçün gel ey nesīm-i şabā
Ḥabīb kūyına irgür bu yādigārumızı

nesīm-i şubḥ:

1. **nesīm-i şubḥ:**
Gazel 214
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sabah esintisi.

Dimāġ-ı cāna irürmege sünbülüñ ḳoḫusın
Nesīm-i ṣubḥ ile bād-ı bahāra yalvaralum

nesīm-i sünbül:

1. **nesīm-i sünbül:**
Gazel 61
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) sümbüle benzer saçlarının esintisi.

Ṣabā reyḥāncısı bāġ-ı ruḫuñdan
Nesīm-i sünbül ü reyḥān uġurlar

nesl-i meleksin:

1. **nesl-i meleksin:**-*sin*
Gazel 311
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Melek soyu.

Dehşetle cemālüñe senüñ üns idimez cān
Yā nesl-i meleksin yā perī-zād efendi

nesme-i ʿanberle:

1. **nesme-i ʿanberle:**-*le*
Kaside 31
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Güzel kokulu esinti.

Şol deñlü şaçar misk uvaġın ceybine reyḥān
Kim nesme-i ʿanberle ṭolar dāmen-i şaḥrā

nesne:

1. **nesneden:**-*den*
Gazel 124
Mısra: **4**
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

2. **nesne:**
Gazel 304
Mısra: **8**
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Ḫaste-dil ḫanceriüñe teşne-leb olduġı bu kim
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

3. **nesneyi:**-*(y)i*
Kaside 23
Mısra: **87**
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Ṣudur cemīʿ nesneyi pāk eyleyen velī
Ḫāk-i rehüñle pāk olur ey kām-kār āb

4. **nesnenüñ:**-*nüñ*
Kaside 23
Mısra: **63**
Belli bir ağırlığı, maddesi ve hacmi olan her türlü cansız varlık, şey.

Olmış iken ḥayātına her nesnenüñ sebeb
Çoġ olduġı-yʾçün oldı ḳalīl-i iʿtibār āb

5. **nesnedür:**-*dür*
Kaside 32
Mısra: **25**
Herhangi bir şey ‖ varlık.

Ne nesnedür bu ki çāpük hayālbāz gibi
Cihān miṣālini eyler bu çāder içre ʿayān

6. **nesne:**
Nazm 23
Mısra: **2**
Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

7. **nesne:**
Gazel 55
Mısra: **9**
Bir şey, herhangi bir şey.

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

8. **nesne:**
Gazel 189
Mısra: **6**
Bir şey, herhangi bir şey.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehm-nāk oluram

neşr itdi:

1. **neşr itdi:**-*di*
Kaside 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Yaymak, dağıtmak.

Dest-i nevālüñ ile ṣunulmış nevāledür
Şol ḫʷān-ı muʿcizāt ki neşr itdi enbiyā

nesrīn:

1. **nesrīn:**
Nazm 5
Mısra: **6**
Bir tür yaban gülü.

Ḫāk-i siyehde Yūsuf-ı gül-pīrehen yatup
Nesrīn utanmadan geye gülgūn ḳabā dirīġ

2. **nesrīn:**
Gazel 104
Mısra: **11**
Hoş kokulu, yaban gülü olarak da bilinen bir cins gül.

Öykünen ruḫsāruña nesrīn idi bühtān idüp
Lāle miskīnüñ dutup nā-ḥaḳ cenānın yaḳdılar

3. **nesrīn:**
Gazel 174
Mısra: **3**
Hoş kokulu, yaban gülü olarak da bilinen bir cins gül.

Gördi nesrīn kim benefşe öykinürmiş zülfüñe
Bezm-i gülşende aña ḫandeyle virdi infiʿāl

4. **nesrīn:**
Gazel 192
Mısra: **18**
Hoş kokulu, yaban gülü olarak da bilinen bir cins gül.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

nesrīn-i cennet:

1. **nesrīn-i cennet:**
Mesnevi 3
Mısra: **196**
Kelime Tipi: **-**
Cennet gülü.

Dem-i ḫulḳuñ eylerse nāra güẕer
Cehennemde nesrīn-i cennet biter

nesrīn-i eşk:

1. **nesrīn-i eşk:**
Gazel 38
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Âşığın) Gözyaşının yaban gülü.

Ḫār-ı müjgānumda fīʾl-ḥāl açılur nesrīn-i eşk
Bāġ-ı çeşmümden çün ol gül yapraġı pinhān olur

neşteren:

1. **nesteren:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **9**
Yaban gülü.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

2. **nesteren:**
Gazel 50
Mısra: **8**
Yaban gülü.

Zülfüñ ki bāġbān-ı gülistān-ı ḥüsndür
Avcında deste deste gül ü nesteren ṭutar

neşv ü nemāsı:

1. **neşv ü nemāsı:**
Kaside 10
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Gelişip büyüme.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

2. **neşv ü nemāsı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Gelişip büyüme.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ

Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı
göñlümüñ

nevā:

1. **nevā:**
Nazm 4
Mısra: **16**
Nağme, âhenk, ses.

Anuñ bükāsı şöyle ṣafā virdi
bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest
eyledi nevā

2. **nevāda:**-*da*
Kaside 14
Mısra: **1**
(Ar.) Ses, sada, makam, ahenk, nâme.

Seḥer ki Zühre nevāda düzetdi
perde-i çeng
ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi
çāpük ü şeng

3. **nevāsına:**-*sı, -n, -a*
Gazel 266
Mısra: **15**
Ezgi, ses, sada, name.

Dil bī-nevāsı başladı ʿışḳuñ
nevāsına
Ben bilmezem ki ḳanḳı maḳāmı
ḳarār ide

4. **nevāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **28**
Nağme, ezgi, ses.

Göñlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i
nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u
nevāsı göñlümüñ

5. **nevāsından:**-*sı, -n, -dan*
Kaside 6
Mısra: **49**
Ezgi, ses, seda.

Nāhīd nevāsından ider bezmüñi
muġnī
Muṭriblerüñ alsa ele ḳānūn ile
şeş-tā

6. **nevālar:**-*lar*
Gazel 105
Mısra: **4**
Nağme, ahenk, ses.

Rāz-ı ʿuşşāḳ olımaz perde-i
ʿişmetde nühüft
Çarḫ sāzında çü her laḥẓa
nevālar düzilür

7. **nevālar:**-*lar*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
(Fars.) Nağme, âhenk, ses.

Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ u şeh
nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl
rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle
muḥayyer

nevāl:

1. **nevāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **28**
Talih, kısmet; bağış, ihsan.

Çün ḫᵛān-ı muʿcizātda oldı
nevāle-baḫş
Mecmūʿ-ı enbiyāya nevāli
Muḥammedüñ

2. **nevāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **32**
Talih, kısmet; bağış, ihsan.

Bir mūra az görür dü cihān
niʿmetin tamām
Olsa nevāle-baḫş nevāli
Muḥammedüñ

3. **nevāl:**
Kaside 20
Mısra: **20**
Bağış, ihsan.

Başuñda tāc-ı saʿādet zihī celāl ü
şeref
Elüñde mühr-i ḫilāfet zihī ʿaṭā vü
nevāl

4. **nevālüñle:**-*üñ, -le*
Mesnevi 3
Mısra: **93**
Bağış, ihsan.

Çün olduḳ nevālüñle ḫayruʾl-
ümem
Der-i raḥmetüñden umaruz
kerem

nevāle:

1. **nevāledür:**-*dür*
Kaside 1
Mısra: **27**
Yiyecek, yiyinti.
Dest-i nevālüñ ile ṣunulmış
nevāledür
Şol ḫᵛān-ı muʿcizāt ki neşr itdi
enbiyā

nevāle-baḫş:

1. **nevāle-baḫş:**
Terci-bend 1
Mısra: **27**
Azık ihsan eden, veren.

Çün ḫᵛān-ı muʿcizātda oldı
nevāle-baḫş
Mecmūʿ-ı enbiyāya nevāli
Muḥammedüñ

2. **nevāle-baḫş:**
Terci-bend 1
Mısra: **32**
Azık ihsan eden, veren.

Bir mūra az görür dü cihān
niʿmetin tamām
Olsa nevāle-baḫş nevāli
Muḥammedüñ

nev-ʿarūs:

1. **nev-ʿarūsdur:**-*dur*
Gazel 285
Mısra: **9**
Yeni gelin.

Bir nev-ʿarūsdur yatıcaḳ cāme-i
ḫᵛābda
Bir nerre-i şīrdür güẕer itse
semend ile

nev-ʿarūsān-ı çemen:

1. **nev-ʿarūsān-ı çemen:**
Gazel 296
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Çimenliğin yeni gelinleri; bahçelerin süsleri.

Ḫāk-i pāyuñ müşkini götürmese
bād-ı bahār
Nev-ʿarūsān-ı çemen ummazdı
andan nükheti

nev-ʿarūs-ı ḥüsne:

1. **nev-ʿarūs-ı ḥüsne:**-*e*
Gazel 34
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin yeni gelini.

Nice miṣāl göstere āyīne-i felek
Ol nev-ʿarūs-ı ḥüsne ki miṣli ʿadīmdür

nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ:

1. **nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ:**
Gazel 297
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin yeni gelini.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe:

1. **nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe:***-üñ, -e*
Gazel 183
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin yeni gelini.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe fīʾl-cümle olurdı şebīh
Eylese iki hilāli alnına ser-bend gül

2. **nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe:***-üñ, -e*
Gazel 153
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin yeni gelini.

ʿAnberīne olmaġ için nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe
Serv-i nāz üstinde bitmiş kākülüñ vardur senüñ

nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñi:

1. **nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñi:**
Gazel 279
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin yeni gelini.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñi zeyn itmege ey serv-i nāz
Silk-i cevher düzdi kilk-i dür-feşānum boynuña

nevā-yı manṭık-ı ṭayr:

1. **nevā-yı manṭıḳ-ı ṭayr:**
Kaside 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Manṭıḳ'ut-Ṭayr'ın sesleri.

Pür oldı Gülşen-i Rāza nevā-yı Manṭıḳ-ı Ṭayr
Çün oldı bu deme ʿAṭṭār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

nevāziş ḳıl:

1. **nevāziş ḳıl:***-an*
Mesnevi 3
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **-**
İltifat etmek.

Nevāziş ḳılan zār u dil-ḫasteye
Güşāyiş viren kār-ı dem-besteye

nev-bahār:

1. **nev-bahār:**
Kaside 24
Mısra: **68**
İlkbahar.

Nice ki reng-i ʿāşıḳ u būy-ı nigārdan
Görine yir yüzinde ḫazān ile nev-bahār

2. **nev-bahāruñ:***-uñ*
Nazm 6
Mısra: **5**
Ilkbahar -sevgili-.

Ḫazānın işidüp ol nev-bahāruñ
Ciger ḳanıyla ġonca ṭoldı dirler

3. **nev-bahārumdur:***-um, -dur*
Gazel 190
Mısra: **14**
İlkbahar.

Çihre-i zerdüm gibi ʿālem ḫazān olsa ne ġam
Çün ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ nev-bahārumdur benüm

4. **nev-bahāra:***-a*
Gazel 209
Mısra: **10**
İlkbahar.

Ne ḫūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḫlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

nev-bahār-ı devlet-i sulṭān muḥammed ḫānidur:

1. **nev-bahār-ı devlet-i sulṭān muḥammed ḫānidur:**
Kaside 13
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Fatih Sultan Mehmet'in devletinin baharı.

Dāyimā ʿālem cemālin gül gibi ḫurrem ṭutan
Nev-bahār-ı devlet-i Sulṭān Muḥammed Ḫānidur

nev-bahār-ı ḥüsnden:

1. **nev-bahār-ı ḥüsnden:***-den*
Gazel 100
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik baharı II Sevgili.

Dil cemālüñsüz cüdādur nev-bahār-ı ḥüsnden
Bāġ-ı cennet bülbülin gör kim gülistānsuz geçer

nev-bahār-ı ḥüsnine:

1. **nev-bahār-ı ḥüsnine:***-i, -ne*
Gazel 183
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik baharı.

Nev-bahār-ı ḥüsnine bülbüllerin zār itmege
Eylemiş ʿahd-i ezelde ḫār ile sevgend gül

nevbet:

1. **nevbeti:***-i*
Gazel 296
Mısra: **10**
Sarayda, seferde ve padişahın otağında günün belirli zamanlarında çalınan askeri mızıka.

Āteş-i mihrüñle ḳızdurdı güneş bir ṭabl-ı nūr
Kʾurula burc-ı felekde ṣubḥ-ı ḥüsnüñ nevbeti

nevbet urdı:

1. **nevbet urdı:***-dı*
Kaside 24
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Saray veya konaklarda günün belli zamanlarında, seferlerde, konak yerlerinde ve padişahın otağı önünde çalınan askerî mızıka.

Şeh Bāyezīd devletine nevbet urdı ʿīd

Aldı eline sāḳī-i meh cām-ı zer-nigār

nev-cevān:

1. **nev-cevānsın:**-*sın*
Gazel 276
Mısra: **3**
Genç, delikanlı.

Nev-cevānsın gözüm yaşından üşen
Gitme gel dostum fiġān alma

2. **nev-cevān:**
Kaside 20
Mısra: **5**
Genç, taze, körpe.

Hevā-yı Yūsuf-ı baḫtuñla nev-cevān olıban
ʿAcūz-ı dehr Züleyḫā-veş itdi ʿarż-ı cemāl

3. **nev-cevānı:**-*ı*
Nazm 14
Mısra: **1**
Genç.

Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum
Neden yıḳıldı bu serv-i revānı aġlayalum

nev-cuvān:

1. **nev-cuvānsın:**-*sın*
Gazel 275
Mısra: **8**
Delikanlı.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

nevḥa ḳılur:

1. **nevḥa ḳılur:**-*ur*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Feryat etmek.

Geldi gül mevsimi irişdi şafā günleri gül-zāre gelüñ şoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

nevk-i kilküñi:

1. **nevk-i kilküñi:**-*üñ, -i*
Kaside 21
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin ucu.

Sensin ol kim żamāyir-i felege
Nevk-i kilküñi tercemān bulduñ

nevk-i müjgāndan:

1. **nevk-i müjgāndan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kirpiğin sivri ucu.

Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

nevrūz:

1. **nevrūz:**
Gazel 333
Mısra: **2**
Baharın ilk günü, ilkbahar.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḥüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

2. **nevrūz:**
Kaside 19
Mısra: **113**
Baharın ilk günü, ilkbahar.

Nice kim nevrūz ile zīnet bula bāġ-ı cihān
Eylesün ferr-i ruḫuñ eyvānuñı ḫuld-i berīn

3. **nevrūzda:**-*da*
Kaside 22
Mısra: **44**
Baharın ilk günü, ilkbahar.

Ḫūn-ı ʿadūdan eyledi tīguñ zemīni sürḫ
Nevrūzda nite ki ider lālezār āb

4. **nevrūz:**
Nazm 16
Mısra: **3**
Baharın ilk günü, ilkbahar.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

5. **nevrūza:**-*a*
Gazel 264
Mısra: **2**
Baharın ilk günü, ilkbahar II nevruz bayramı.

Tābiş-i mey ki ruḫ-ı yār-ı dil-efrūza gele
Beñzer ol ʿīd-i şafā-baḫşa ki nevrūza gele

6. **nevrūzında:**-*ı, -nda*
Gazel 74
Mısra: **5**
Baharın ilk günü II İlkbahar.

ʿīş nevrūzında gül-bīz olmadan ferrāş-ı bād
Bādeden cān bezmine berg-i gül-i ḫandān yaġar

7. **nevrūzında:**-*ı, -nda*
Gazel 333
Mısra: **3**
Baharın ilk günü II İlkbahar.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

nevrūz-ı hümāyūnda:

1. **nevrūz-ı hümāyūnda:**-*da*
Kaside 31
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Kutlu, mübarek nevruz.

Bir muṭrib-i ḫoş-naġme havāsında ki ʿuşşāḳ
Nevrūz-ı hümāyūnda ola aña hem-āvā

nev:

1. **ney:**
Gazel 54
Mısra: **10**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı. (İnlemek ve sırları söylemek bağlamında).

Aḥmedʾüñ rāzını fāş eyledi zārīlıġ ile
Ney gibi bu dil-i şad-pāre elümden ne gelür

2. **neyüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **41**
Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı.

Diñmesün zārīlığı hergiz neyüñ kim dem-be-dem
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enīn

3. **ney:**
Gazel 139
Mısra: **11**
1. Kamış. 2. müz. Özellikle tekke müziğinde önemli yeri olan ve kamıştan yapılan yanık müzik aleti (OTS-, 1293).

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẕ

4. **ney:**
Kaside 6
Mısra: **143**
Kamıştan yapılan üflemeli çalgı aleti.

ʿAhdüñde fiġān itmedi bir kimse meger ney
Devrüñde taʿab çekmedi bir kimse meger yā

5. **ney:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Kamıştan yapılan üflemeli çalgı aleti.

Gönlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı gönlümüñ

6. **ney:**
Gazel 108
Mısra: **8**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

7. **ney:**
Gazel 223
Mısra: **5**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Ney gibi delindi cigerüm ʿışḳuñ elinden
Her dem iderem āh u fiġān yandum elüñden

8. **ney:**
Gazel 242
Mısra: **8**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Zārlığından dil-i ṣad-pārenüñ rāz añlamaz
Meclis-i ʿuṣṣāḳda ney gibi nālān olmayan

9. **ney:**
Gazel 296
Mısra: **14**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

10. **ney:**
Gazel 298
Mısra: **16**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

11. **ney:**
Gazel 311
Mısra: **2**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi
Cān her dem ider ney gibi feryād efendi

12. **ney:**
Gazel 320
Mısra: **1**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

13. **ney:**
Gazel 323
Mısra: **11**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

14. **ney:**
Gazel 338
Mısra: **4**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Yād-ı ruḥ u lebüñle fiġān itdügümce ben
Şemʿ aġladı vü mey acıdı nāle ḳıldı ney

15. **ney:**
Kıt'a 2
Mısra: **14**
(Fars.) Kamış II. Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Dil-i ṣad-pāremi aġyār elinden
Dem ā dem ney gibi nālān idersin

16. **ney:**
Gazel 216
Mısra: **5**
(Fars.) Kamış. II Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan,

dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Zamān fiġān ide ney gibi zārī ḳıla zemīn
Eger bu rāz-ı nihānumdan āşikāre ḳılam

17. **ney:**
Gazel 294
Mısra: **5**
(Fars.) Kamış. II Mûsikîmizde, bilhassa Mevlevî mûsikîsinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bī-çāresi

18. **ney:**
Gazel 196
Mısra: **2**
Dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Zülfüñüñ bendinde olaldan giriftār iñlerem
Ney gibi feryād idüp zār-ı dil-efgār iñlerem

19. **ney:**
Gazel 205
Mısra: **8**
Dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bīzār olmışam

ne-yʾçün:

1. **ne-yʾçün:**
Gazel 206
Mısra: **12**
Ne için, neden, hangi sebeple.

Ḳadd-i dildāruñ hevā-dārı degülse zülf-i yār
Her ḳademde ne-yʾçün öper ḫāk-i pāsın bilmedüm

ney-i ʿışḳuñla:

1. **ney-i ʿışḳuñla:***-uñ, -la*
Murabba 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Aşk neyi.

Ben dimezdüm ki hevā yolına ser-bāz gelem
Ney-i ʿışḳuñla ġamuñ çengine dem-sāz gelem

neyiki:

1. **neyiki:**
Gazel 347
Mısra: **1**
Neden, hangi sebepten.

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna neyiki

2. **neyiki:**
Gazel 347
Mısra: **2**
Neden, hangi sebepten.

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna neyiki

3. **neyiki:**
Gazel 347
Mısra: **4**
Neden, hangi sebepten.

Bilürüz düşman el uzatduġını sünbülüñe
Bilmezüz daḫı başumuzdaki sevdā neyiki

4. **neyiki:**
Gazel 347
Mısra: **6**
Neden, hangi sebepten.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā neyiki

5. **neyiki:**
Gazel 347
Mısra: **8**
Neden, hangi sebepten.

Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā neyiki

6. **neyiki:**
Gazel 347
Mısra: **10**
Neden, hangi sebepten.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu şeydā neyiki

ne-y-iki:

1. **ne-y-iki:**
Gazel 348
Mısra: **1**
Neden, hangi sebepten.

Gözümüñ yaşı revān oldığı ġamdan ne-y-iki
Yaşımuñ rengi dem urdığı baḳmadın ne-y-iki

2. **ne-y-iki:**
Gazel 348
Mısra: **2**
Neden, hangi sebepten.

Gözümüñ yaşı revān oldığı ġamdan ne-y-iki
Yaşımuñ rengi dem urdığı baḳmadın ne-y-iki

3. **ne-y-iki:**
Gazel 348
Mısra: **4**
Neden, hangi sebepten.

Ḥarem-i dilde göñül murġını ġamzeñ ki ṭutar
Ṣayd-ı murġ-ı dil ider ṣaḥn-ı ḥaremden ne-y-iki

4. **ne-y-iki:**
Gazel 348
Mısra: **6**
Neden, hangi sebepten.

İşigümde itlerümüñ ḫıdmetin itsün dirmiş
Ḳaṣd-ı şāhuñ bize bu luṭf u keremden ne-y-iki

5. **ne-y-iki:**
Gazel 348
Mısra: **8**
Neden, hangi sebepten.

Düşde ʿavn-i ḥareminden görürem kim geçerem
Güẕer itmek ʿacābā bāġ-ı iremden ne-y-iki

6. **ne-y-iki:**
Gazel 348
Mısra: **10**
Neden, hangi sebepten.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

<u>neyistān:</u>

1. **neyistāndan:**-*da*
Gazel 215
Mısra: **12**
Kamışın bol olduğu yer, sazlık.

İñledürdi gökleri feryādı göñlüm nāyınuñ
Ne neyistāndan kesildügin eger ifşā ḳılam

2. **neyistān:**
Mesnevi 3
Mısra: **204**
Kamışın bol olduğu yer, sazlık.

Ḳılıçlar zemīni meyistān ider
Süñüler havāyı neyistān ider

<u>neyle:</u>

1. **ne-yʾle:**
Kaside 3
Mısra: **12**
Ne ile, nasıl.

Āb u gilden çü mizācında e<u>s</u>er yoḳ bularuñ
Ne-yʾle yoġrıldı ʿaceb ṭīneti dervīşlerüñ

<u>nʾeyle:</u>

1. **nʾeylesün:**-*sün*
Gazel 58
Mısra: **2**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Göñlüm esīr-i çāh-ı zenaḫdān olup gider
Bī-çāre nʾeylesün yiri zindān olup gider

2. **nʾeylesün:**-*sün*
Gazel 230
Mısra: **1**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Cāna kim sevdā-yı zülfüñ ārzūdur nʾeylesün
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur nʾeylesün

3. **nʾeylesün:**-*sün*
Gazel 230
Mısra: **2**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Cāna kim sevdā-yı zülfüñ ārzūdur nʾeylesün
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur nʾeylesün

4. **nʾeylesün:**-*sün*
Gazel 230
Mısra: **4**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

5. **nʾeylesün:**-*sün*
Gazel 230
Mısra: **6**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Lāle ḫaddüñde şaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur nʾeylesün

6. **nʾeylesün:**-*sün*
Gazel 230
Mısra: **8**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur nʾeylesün

7. **nʾeylesün:**-*sün*
Gazel 230
Mısra: **10**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla misk-būdur nʾeylesün

8. **nʾeylesün:**-*sün*
Gazel 230
Mısra: **12**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur nʾeylesün

9. **nʾeylesün:**-*sün*
Gazel 230
Mısra: **14**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur nʾeylesün

10. **nʾeylesün:**-*sün*
Gazel 230
Mısra: **16**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur nʾeylesün

11. **nʾeyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 328
Mısra: **6**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka

yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Ḳulaġına varup ol zülf-i bī-ḳarāruñ eyit
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

12. **nʾeyler:**-*r*
Kaside 25
Mısra: **15**
Ne yapmak, ne eylemek (çaresizlik bildiren ve elden bir şey gelmediğini, bundan başka yapacak bir şeyi olmadığını ifade eden bir tavırla).

Ṭoldurup nʾeyler ruḫuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

nʾeyledüm:

1. **nʾeyledüm:**
Gazel 190
Mısra: **11**
'ne yaptım' bilinmek istenen bir hususun ortaya çıkarılması amacıyla söylenen söz.

Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

nʾeyler:

1. **nʾeyler:**
Gazel 134
Mısra: **3**
Ne yapar, ne eyler.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

2. **nʾeyler:**
Gazel 193
Mısra: **17**
Ne yapar!(Etkisizdir, zarar vermez bağlamında).

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

3. **nʾeylerem:**-*em*
Gazel 81
Mısra: **11**
Ne yapar, ne yapsın II Lazım değil, gerekmez.

Gice māhı nʾeylerem gündüz yāḫod ḫurşīdi ben
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

4. **nʾeyler:**
Gazel 151
Mısra: **12**
Ne eder, ne yapabilir.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

nʾeylesün:

1. **nʾeylesün:**
Gazel 244
Mısra: **8**
Ne yapsın, ne etsin II yapacak bir şeyi yok, elinden bir şey gelmez.

Ey dil-i ḥāsid gözüm yaşından olmaduñ sipīd
Saña yunmaḳ nʾeylesün hindū-yı māder-zādsın

2. **nʾeylesün:**
Gazel 113
Mısra: **9**
Ne eylemek, ne yapmak.

Cihānı sensüz Aḥmed nʾeylesün kim
Yüzüñe baḳduġın dünyāya virmez

ney-şeker:

1. **ney-şeker:**
Gazel 350
Mısra: **14**
Şeker kamışı.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

ney-şekker:

1. **ney-şekker:**
Kaside 9
Mısra: **39**
Şeker kamışı.

Ney-şekker oldı ġayret-i ḫāmeñle telḫ-ʿayş
Reşk-i ḫaṭuñla ḳaldı siyeh ḫānumān-ı müşk

nezāre iden:

1. **neẕāre iden:**-*en*
Kaside 6
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, seyretmek, temaşa etmek.

Görür ser-i ḳaṣruñdan iden kimse neẕāre
Nüh ṭāremi bir dāne-i ḫardal gibi ednā

nezāre kıla:

1. **neẕāre ḳıla:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, seyretmek.

Ger ḳaṣr-ı felek-rifʿatüñe ḳıla neẕāre
Yoḳ yire göge çıḳduġına utana ʿĪsā

nezr:

1. **neẕrüm:**-*üm*
Gazel 215
Mısra: **5**
Ar. 1. Ant, vadetmek, adamak. 2. Adanılmış şey, adak.

Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

nezr eyle:

1. **neẕr eyle:**
Gazel 231
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Adak etmek.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Neẕr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

nezzāre kıla:

1. **neẕẕāre ḳıla:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, seyretmek.

Kim ki neẕẕāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẓıruñ çeşmine ḫışmından şoḳar ḫancer güneş

nezzāre kılam:

1. **neẕẕāre ḳılam:**-*am*
Gazel 216
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, seyretmek.

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñle
Baña yiter ki ırakdan saña neẕẕāre ḳılam

niʿam:

1. **niʿamuñ:**-*uñ*
Terci-bend 1
Mısra: **58**
Nimetler.

Gösterdi Ḫıżra ḫāk-i derüñ çeşme-i ḥayāt
Ögretdi Ḫāteme niʿamuñ baḫşiş ü kerem

nice:

1. **niçe:**
Gazel 131
Mısra: **8**
T. Öyle bir, nasıl.

Nergislerüñ ḥayāliyle ḥālüm bilen bilür
Kʾol türk-i şīve-gār niçe dil-siyāh imiş

2. **nice:**
Kaside 26
Mısra: **17**
T. Öyle bir, nasıl.

Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim
Atdı kemendin ol büt-i ʿayyārum üstine

3. **nice:**
Gazel 43
Mısra: **9**
Nasıl.

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

4. **nice:**
Gazel 47
Mısra: **11**
Nasıl bir.

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

5. **nice:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Nasıl bir.

Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

6. **nice:**
Kaside 15
Mısra: **60**
Nasıl ki.

Nice kʾiḳlīm-i mürüvvetde geçe ḥükm-i vefā
Nice kʾeyvān-ı ʿaṭāda ṭura dīvān-ı kerem

7. **nice:**
Kaside 15
Mısra: **59**
Ne zaman ki.

Nice kʾiḳlīm-i mürüvvetde geçe ḥükm-i vefā
Nice kʾeyvān-ı ʿaṭāda ṭura dīvān-ı kerem

8. **nice:**
Kaside 15
Mısra: **61**
Ne zaman ki.

Nice kʾinsān ola ʿālemde ʿabīdüʾl-iḥsān
Nice kim ola cihān tābiʿ-i fermān-ı kerem

9. **nice:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **4**
Nasıl, ne kadar da.

ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

10. **nice:**
Gazel 37
Mısra: **14**
Ne kadar, ne kadar çok.

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine
Gel gir Aḥmed göñline gör nice āteş-tāb olur

11. **nice:**
Gazel 38
Mısra: **21**
Ne kadar, ne kadar çok.

Sīne-i mecrūḥuma hecrüñ nice zaḫm urduġın
Şerḥ idersem işiden ḫalḳuñ yüregi ḳan olur

12. **nice:**
Gazel 342
Mısra: **13**
Ne kadar, ne kadar çok.

Nice bed-mihr imiş ol māhuñ Aḥmed
Kʾanı cāndan sevenden yüz çevürdi

13. **nicedür:**-*dür*
Kaside 3
Mısra: **2**
Ne kadar, ne kadar çok.

ʿArşdan çoḳ yucadur rifʿati dervīşlerüñ
Kimse bilmez nicedür ʿizzeti dervīşlerüñ

14. **nice:**
Kaside 14
Mısra: **45**
"Nasıl?" anlamında imkansızlık ifade eden soru zarfı.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

15. **nice:**
Kaside 30
Mısra: **27**
"Nasıl?" anlamında imkansızlık ifade eden soru zarfı.

ʿAdli ḥikāyetin nice taḥrīr idem kʾanuñ
Kem izi tozı efser-i Nūşīn-revān imiş

16. **nice:**
Gazel 33
Mısra: **3**
Nasıl, nasıl bir.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim söyleyene tīr ü kemāndan ḫaber virür

17. **nice:**
Gazel 103
Mısra: **5**
Nasıl, nasıl bir.

Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

18. **nice:**
Gazel 104
Mısra: **9**
Nasıl, nasıl bir.

Müddeʿī bizden nice nām u nişāndur ṣorduġuñ
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

19. **nice:**
Gazel 174
Mısra: **9**
Nasıl, nasıl bir.

Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ
Dem-be-dem meşmūme-i ʿanber-şemīm oynar şemāl

20. **nice:**
Gazel 244
Mısra: **4**
Nasıl, nasıl bir.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

21. **nice:**
Kaside 19
Mısra: **89**
Nasıl, ne şekilde, ne kadar.

Cān-ı ʿāşıḳ bīm-i fürḳatde nice lerzān ise
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaşmuñ itseñ aña kīn

22. **nice:**
Mesnevi 3
Mısra: **136**
"Nasıl?"anlamında "imkânsızlığı" ifade eden soru ifadesi.

Ola Saʿdī gibi sözüm Būstān
Nice Būstān belki cādūstān

23. **nice:**
Gazel 46
Mısra: **3**
Nasıl, ne kadar.

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

24. **nice:**
Gazel 100
Mısra: **8**
"Nasıl?" anlamında soru zarfı.

Meẕheb-i ʿışḳın ḥabībüñ ḳanḳı bī-dīn terk ider
Küfr-i zülfinden nigāruñ nice īmānsuz geçer

25. **nice:**
Nazm 13
Mısra: **5**
"Nasıl?" anlamında soru zarfı.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha şalduñ çünki mecnūn olmaduñ

26. **nicesin:***-sin*
Gazel 238
Mısra: **1**
Ne halde, nasıl anlamında bir soru zarfı.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın şafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın şafāca mısın

27. **nice:**
Gazel 34
Mısra: **3**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Nice miṣāl göstere āyīne-i felek
Ol nev-ʿarūs-ı ḥüsne ki miṣli ʿadīmdür

28. **nice:**
Gazel 42
Mısra: **3**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgün yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

29. **nice:**
Gazel 45
Mısra: **13**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Āfitābumdan ıraḫ nice yanam nār-ı ġama
Cevri devrānda baña gerdiş-i eflāk eyler

30. **nice:**
Gazel 46
Mısra: **7**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

31. **nice:**
Gazel 115
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

32. **nice:**
Gazel 172
Mısra: **7**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

İşigüñe nice yüz sürmeye ḫurşīd-i felek
Kim ider gāh gehī anı müşerref ḳademüñ

33. **nice:**
Gazel 172
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Zülfinüñ şerḥini Aḥmed nice kūtāh ide kim
Vaṣf-ı sevdāda dırāz oldı zebānı ḳalemüñ

34. **nice:**
Gazel 175
Mısra: **13**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Şol perīşān zülfüñe göñlüm nice meyl itmesün

Çün meseldür didiler el-cinsü ileʾl-cinsi yemīl

35. **nice:**
Gazel 186
Mısra: **4**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

36. **nice:**
Gazel 186
Mısra: **5**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaşruña nice irişsün efġānum

37. **nice:**
Gazel 186
Mısra: **6**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaşruña nice irişsün efġānum

38. **nicesi:***-si*
Gazel 186
Mısra: **7**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

39. **nice:**
Gazel 187
Mısra: **3**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Dil nice ṣabr eylesün ḥüsnüñ temāşāsında kim
Ḫande itdükce dehānuñ cānumı eyler dü-nīm

40. **nice:**
Gazel 191
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭoprag̈ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

41. **nice:**
Gazel 192
Mısra: **3**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

42. **nice:**
Gazel 206
Mısra: **30**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Nāmeye nāmın yazarken gitdi ʿaḳlum āh kim
Nice yazdum ruḳʿa-i medḥ ü senāsın bilmedüm

43. **nice:**
Gazel 215
Mısra: **4**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

44. **nice:**
Gazel 215
Mısra: **16**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Baḥr-i ḥüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āfītāb
Yā Rab ol ḥüsnüñ senāsın ben nice iḥṣā ḳılam

45. **nice:**
Gazel 217
Mısra: **8**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gūn ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

46. **nice:**
Gazel 231
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ben zerre gün yüzin nice görem ki āfītāb
Her gün cihānı geşt ider ol meh-liḳā içün

47. **nice:**
Gazel 246
Mısra: **6**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Şehd-i zikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāṣṣıyetde ol nice her derde dermān olmasun

48. **nice:**
Gazel 263
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Nice ḳan dökmesün gözüm ki aġyār
Urur zaḫm-ı cefālar tāze tāze

49. **nice:**
Gazel 265
Mısra: **6**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm
Seng-i ġam zaḫmına sīnem nice ṭāḳat getüre

50. **nice:**
Gazel 266
Mısra: **4**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Söylet zebān-ı ḫāmeye vaṣluñ ḥikāyetin
Nice şikāyet-i sitem-i rūzigār ide

51. **nice:**
Gazel 277
Mısra: **11**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn ṣaneme

52. **nice:**
Gazel 302
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Nice ögüt Aḥmedʾe nāṣiḥ nice
İncidesin hem seni vü hem beni

53. **nice:**
Gazel 302
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Nice ögüt Aḥmedʾe nāṣiḥ nice
İncidesin hem seni vü hem beni

54. **nice:**
Gazel 331
Mısra: **9**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ben nice beñzedeyin ḥüsnini gül ḥırmenine
Çünki başdan ayaġa ṣüret-i cāndur çelebī

55. **nice:**
Gazel 332
Mısra: **13**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Devrān güzelleri nice meyl itsün Aḥmedʾe
Kʾuzatdı ẓulm elin aña devrān didükleri

56. **nice:**
Kaside 15
Mısra: **27**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Baḥr-i cūduñ nice şerḥ ola kʾanuñ reşḥasıdur
Ḥāṣıl-ı kān-ı seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

57. **nice:**
Kaside 22
Mısra: **61**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan niṣār gevher ü andan niṣār āb

58. **nice:**
Kaside 24
Mısra: **18**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı miskīn-kemende diñ
Oş oşla itlerine nice virür intiẓār

59. **nice:**
Kıt'a 7
Mısra: **5**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

60. **nice:**
Nazm 13
Mısra: **3**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

61. **nice:**
Nazm 13
Mısra: **4**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

62. **nice:**
Nazm 13
Mısra: **6**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki mecnūn olmaduñ

63. **nice:**
Terci-bend 1
Mısra: **71**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Ṭopraḳ yüzümi nice sürem ṣol ḥarīme kim
Cārūbdur işigine müjgān-ı ḥūr-ı ʿīn

64. **nice:**
Terkib-bend 1
Mısra: **35**
"Nasıl" anlamında soru zarfı.

Derd ü belā evin nice terk itmesün kʾanuñ
Müşṭāḳ idi cemāline ḥūr-ı cinān daḫı

65. **nice:**
Gazel 3
Mısra: **2**
"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḥayrān aña

66. **nice:**
Gazel 3
Mısra: **12**
"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān baġışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

67. **nice:**
Gazel 8
Mısra: **10**
"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.

Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı ḫūn ider
İnsāna bundan özge nice intiḳām ola

68. **nice:**
Gazel 206
Mısra: **22**
"Nasıl?" anlamında soru sıfatı.

Ḫāk-i pāyuñ açdı dil çeşmin ki gördüm ḥüsnüñi
Nice cevherdendür anuñ tūtiyāsın bilmedüm

69. **nicedür:***-dür*
Gazel 191
Mısra: **2**
Nasıl, ne şekilde, ne hâlde?.

Göñli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḥālümi dirdüm benüm

70. **nice:**
Kaside 7
Mısra: **140**
"Nasıl, ne şekilde" anlamlarına gelen pekiştirme amaçlı kullanılmış ifade.

ʿÖmr-i ḫaşmuñ defterin ṭūmār-veş dürsün felek
Nice kʾeczāsından eyyāmuñ düzer defter güneş

71. **nice:**
Gazel 294
Mısra: **5**
"Nasıl" anlamında soru zarfı, nasıl, öyle bir.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bī-çāresi

72. **nice:**
Gazel 124
Mısra: **7**
"Nasıl, ne şekilde" anlamlarında soru zarfı.

Nice devr eyleye dil zevraḳı ḥüsni deñizin
Ki ʿiẕārındaġı zencīr-i dü-tādan geçmez

73. **nice:**
Gazel 157
Mısra: **9**
"Nasıl, ne şekilde" anlamlarında soru zarfı.

Göñülde gözde ṭolısın nice disün Aḥmed
Eyā menāzile sullamī ve eyne salmākī

74. **nice:**
Gazel 278
Mısra: **9**
"Nasıl, ne şekilde" anlamlarında soru zarfı.

Nice kʾidem naṣīḥat bu göñlüme işitmez
Men cerebeʾl-mücerreb ḫallet bihiʾn-nedāme

75. **nice:**
Kaside 25
Mısra: **41**
"Nasıl, ne şekilde" anlamlarında soru zarfı.

Ḫūblar nice alursa ṣabrını ʿāşıḳlaruñ
Şöyle yaġmā itdi cūduñ süfresinden ḫʷān-ı ʿīd

76. **nice:**
Nazm 3
Mısra: **2**
"Nasıl, ne şekilde" anlamlarında soru zarfı.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

77. **nice:**
Terkib-bend 1
Mısra: **65**
"Nasıl, ne şekilde" anlamlarında soru zarfı.

Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur
Ol devlet āfitābı ki gerdūn-penāh idi

78. **nice:**
Gazel 97
Mısra: **3**
"Nasıl, ne şekilde, hangi surette" anlamlarına gelen ifade.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

79. **nice:**
Gazel 156
Mısra: **13**
"Nasıl, ne şekilde, hangi surette" anlamlarına gelen ifade.

Didi anda nice gelürsin Aḥmed
Bulurlar ḳanlu yaşuñdan nişānuñ

80. **nice:**
Gazel 228
Mısra: **13**
"Nasıl, ne şekilde, hangi surette" anlamlarına gelen ifade.

Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil nice cāẕūlıġ ider
Kʾuyḳusıyla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

81. **nice:**
Nazm 26
Mısra: **4**
"Nasıl, ne şekilde, hangi surette" anlamlarına gelen ifade.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Yine nice fitnesi var bilmedük

82. **nice:**
Gazel 66
Mısra: **12**
Nasıl (bir).

Ḳatı göñlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe
Gör nice dīvānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

83. **nice:**
Gazel 170
Mısra: **5**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

84. **nice:**
Gazel 239
Mısra: **8**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol Zühre-cebīn
Nice baş ḳoşduġın Ay ile Süreyyā göresin

85. **nice:**
Kaside 9
Mısra: **15**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında zarf.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

86. **nice:**-*um*
Kaside 32
Mısra: **35**
"Nasıl?" anlamına gelen ve imkânsız bir durumu ifade etmek için kullanılan söz.

Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miṣāl çünki hemān

87. **nice:**
Gazel 117
Mısra: **9**
"Nasıl?" anlamında soru zarfı.

Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek
Şemʿi yaḳan engübīnüñ iftirāḳıdur henüz

88. **nice:**
Gazel 145
Mısra: **7**

"Nasıl?" anlamında soru zarfı.

Nice teşbīh idem yüzin māha
Ki mehüñ ʿanberīn selāsili yoḳ

89. **nice:**
Kaside 32
Mısra: **10**
"Nasıl?" anlamında soru zarfı.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

90. **nice:**
Gazel 22
Mısra: **6**
"Hangi" anlamında soru sıfatı.

Ḳanġı gül-ruḫdur yüzüñle daʿvī-i ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür iden ḫurşīd-i tābān ile baḥs

91. **nice:**
Gazel 264
Mısra: **19**
"Nasıl, nasıl ki" anlamında sözde soru kelimesi.

Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

92. **nice:**
Gazel 36
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Şol ḳadar aşıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

93. **nice:**
Gazel 75
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

El urursam ser-i zülfüñe dil ü cān dökilür
Nice miskīnler ayaġuña perīşān dökilür

94. **niçe:**
Gazel 75
Mısra: **18**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Şemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger ṣaçsa ne ġam
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

95. **nice:**
Gazel 90
Mısra: **12**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Nüktesin götüremez kimse raḳībüñ ammā
Cigeri pārelerinde nice peykān götürür

96. **nice:**
Gazel 294
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Biʾllāh ey but-ḫāne-i ḥüsnüñ but-ı ʿayyāresi
Nice mermerden düzilmişdür yüregüñ ḫāresi

97. **nice:**
Gazel 296
Mısra: **4**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Ayaġuñ ṭoprāġına cān virse sulṭānlar ne ġam
Nice şehler ḫāk idüpdür āb-ı ḥayvān ḥasreti

98. **nice:**
Gazel 306
Mısra: **10**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

99. **nice:**
Gazel 336
Mısra: **6**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Gözlerüm cāmına naḳş itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn ṣuveri

100. **nice:**
Gazel 350
Mısra: **2**
" Pek çok, çok, bir hayli" anlamında belgisiz sıfat.

Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı
Nice dāġı ciger-i lāle-i aḥmerde ḳodı

nice bir:

1. **nice bir:**
Gazel 35
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Nice bir sengīn dilüñle tīz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş siḥr oḳı peykānıdur

2. **nice bir:**
Gazel 74
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Ṣūḫ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

3. **niçe bir:**
Gazel 106
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Serv-i bālāñ ile başuma belālar niçe bir
Ḫışm-ı çeşmüñ ile cānuma cefālar niçe bir

4. **niçe bir:**
Gazel 106
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Serv-i bālāñ ile başuma belālar niçe bir
Ḫışm-ı çeşmüñ ile cānuma cefālar niçe bir

5. **niçe bir:**
Gazel 106
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**

Daha ne kadar, ne vakte kadar.

ʿĀrıż u zülfi ḫayāliyle nigāruñ şeb ü rūz
Gözedem ḥasret ile ṣubḥ u mesālar niçe bir

6. **niçe bir:**
Gazel 106
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

El uzunluġın idüp laʿline ṣunmış zülfi
El uzatduġı aña bī-ser ü pālar niçe bir

7. **niçe bir:**
Gazel 106
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Ḳoyuban dil gögini gün gibi devr eyleyeler
Bu gedā-ḫāneleri māh-liḳālar niçe bir

8. **niçe bir:**
Gazel 106
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Aḥmedʾüñ arturuban derdini ol laʿli şifā
Ehl-i derd olmayana ide devālar niçe bir

9. **nice bir:**
Gazel 174
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

10. **nice bir:**
Gazel 220
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

11. **nice bir:**
Gazel 233
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm bārī şehrüñden

12. **nice bir:**
Gazel 237
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Aḥmed özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına
Bu ṣafḥa-i evrāḳı nice bir ḳaralarsın

13. **nice bir:**
Gazel 243
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Seni ey murġ-ı dil ol dāne-i ḫāl itdi esīr
Nice bir dāma düşüp töhmet-i ṣayyād idesin

14. **nice bir:**
Gazel 269
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

15. **nice bir:**
Gazel 304
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Nice bir iñledesin derd ile ṭolāb gibi
Nice bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

16. **nice bir:**
Gazel 304
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Nice bir iñledesin derd ile ṭolāb gibi
Nice bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

17. **nice bir:**
Gazel 304
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Nice bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş
Gerek ol ḳanları teskīn ide ʿunnāb gibi

18. **nice bir:**
Gazel 304
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Nice bir çeşmi ḳanāra idinüp kirpügini
Aṣa dil nīmelerin üstine ḳaṣṣāb gibi

19. **nice bir:**
Gazel 305
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Devr elinden nice bir ṭopraġ olalum çün bizüm
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

20. **nice bir:**
Kaside 22
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Cevr-i zamāne Aḥmedi ḫāk itdi nice bir
Luṭfuñ elinden içmeye bu ḫāksār āb

21. **nice bir:**
Kıt'a 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**

Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Nice bir gülmeye bu ġonca-i gülzār-ı ümīd
Bezenürken dem-i luṭfuñla gülistān-ı kerem

22. **nice bir:**
Nazm 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Daha ne kadar, ne vakte kadar.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā şun berü çoḳ dutma şu ḳan olacaġı

23. **nice bir:**
Gazel 78
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ne vakta kadar, daha ne kadar.

Ḫāṭır-ı nāzükin endīşe ḳıl Aḥmed şeb ü rūz
İşiginde nice bir velvele vü efġāndur

24. **nice bir:**
Gazel 136
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ne vakta kadar, daha ne kadar.

Şımaġa şīşe-i nāmūsın Aḥmedʾüñ nice bir
Hemīşe seng-i melāmet ata ʿavām u ḫavāṣ

25. **nice bir:**
Gazel 141
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ne vakta kadar, daha ne kadar.

Aḥmedʾi hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

26. **nice bir:**
Gazel 214
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ne zamana kadar.

Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol şaneme
Bu kerre baş açuban āşikāre yalvaralum

nice ki:

1. **nice ki:**
Kaside 6
Mısra: **197**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki, ne zaman ki.

Nice ki cihān bāġını göstermege ḫurrem
Gülzār-ı felekde açılur bu gül-i zībā

2. **nice ki:**
Kaside 14
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki, ne zaman ki.

Nice ki uçura her ṣubḥ murġ-ı zerrīn-bāl
Bu ābenūs ḳafesden sipihr-i mīnā-reng

3. **nice ki:**
Kaside 22
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki, ne zaman ki.

Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzigār āb

4. **nice ki:**
Kaside 22
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki, ne zaman ki.

Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzigār āb

5. **nice ki:**
Kaside 24
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki, ne zaman ki.

Nice ki reng-i ʿāşıḳ u būy-ı nigārdan
Görine yir yüzinde ḫazān ile nev-bahār

6. **nice ki:**
Kaside 29
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki, ne zaman ki.

Nice ki gülistānuñ ola reng rezi bād
Nice ki bahāruñ ola ʿaṭṭārı benefşe

7. **nice ki:**
Kaside 29
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki, ne zaman ki.

Nice ki gülistānuñ ola reng rezi bād
Nice ki bahāruñ ola ʿaṭṭārı benefşe

8. **nice ki:**
Kaside 29
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki, ne zaman ki.

Ḫulḳuñ güli dünyā çemenin ide muʿaṭṭar
Nice ki muʿaṭṭar ḳıla gülzārı benefşe

9. **niçe ki:**
Kaside 8
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Ne vakte kadar.

Var ol niçe ki terbiyet-i āfītāb ile
Devrān içinde sengi ḳıla rūzigār laʿl

10. **nice ki:**
Kaside 23
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki.

Dīn ehline ʿināyet-i cāhuñ muʿīn ola
Nice ki teşneye görinür sāz-kār āb

11. **nice ki:**
Kaside 23
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki.

İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār
Nice ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb

12. **nice ki:**
Gazel 244
Mısra: **5**

Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki. II ....olduğu gibi.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrıżı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

nice kim:

1. **nice kim:**
Gazel 95
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile
Gül yüzüñ vaṣfında Aḥmed nice kim defter yazar

2. **nice kim:**
Gazel 196
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Hīçe ṣayar nāle vü efġānumı ben nice kim
Şād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

3. **nice kim:**
Kaside 13
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hˇānıdır

4. **nice kim:**
Kaside 15
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Nice kim Kaʿbe müsāfirlerini luṭf-ı İlāh
Raḥmeti ḫˇānına her sāl ide mihmān-ı kerem

5. **nice kim:**
Kıt'a 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Nice kim ṭuta varaḳ ṣafḥaların defter-i cūd
Nice kim yaza ḳalem dillere dīvān-ı kerem

6. **nice kim:**
Kıt'a 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Nice kim ṭuta varaḳ ṣafḥaların defter-i cūd
Nice kim yaza ḳalem dillere dīvān-ı kerem

7. **nice kim:**
Terci-bend 2
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Nice kim ḫurrem ola bāġ-ı bahār
Ola ol bāġa bāġbān bülbül

8. **nice kim:**
Gazel 40
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki.

Ey dil-ārāmum cemālüñ bāġına irmez İrem
Nice kim şol ḫūşe-i zülf-i perīşān andadur

9. **nice kim:**
Kaside 12
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki.

Nice kim ābuñ ola dolābda ḥükmi revān
Āb-ı tīġuñ ḥākim olsun çarḫ-ı dolāb üstine

10. **nice kim:**
Gazel 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Nice kim Aḥmed ġarībe ṣunıla ḫˇān-ı fırāḳ
Loḳma-i vaṣluñ raḳīb itüñ dehānından ıraḫ

11. **nice kim:**
Kaside 15
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Nice kʾinsān ola ʿālemde ʿabīdüʾl-iḥsān
Nice kim ola cihān tābiʿ-i fermān-ı kerem

12. **nice kim:**
Kaside 7
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Ne kadar.

Āfitāb-ı rāyuña olmaz muḳābil nice kim
ʿArż ide ṭabl u ʿalemle nūrdan leşker güneş

13. **nice kim:**
Kaside 11
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
O kadar çok, pek çok.

Perçem-i nuṣretle zeyn olsun celālüñ nice kim
Rūy-ı māha vire zīver kākül-i müşkīn-i dost

14. **nice kim:**
Kaside 12
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki. II ....olduğu gibi.

Dest-i tīġ-ı bī-ḳarāruñla ḳarār itsün cihān
Nice kim ola ḳarārı ʿālemüñ āb üstine

15. **nice kim:**
Kaside 23
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki. II ....olduğu gibi.

Luṭfuñ zülāli sebz ide dünyā çemenlerin
ʿĀlemde nice kim bitüre sebzezār āb

16. **nice kim:**
Kaside 19
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Nasıl ki, ne zaman ki.

Nice kim nevrūz ile zīnet bula bāġ-ı cihān
Eylesün ferr-i ruḫuñ eyvānuñı ḫuld-i berīn

niçe niçe:

1. **niçe niçe:**
Kaside 8
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Çok, birçok, hayli, çok kere.

Ḫāk-i süm-i semendüñe olmaġ içün niṣār
Maʿdinde niçe niçe çeker intiẓār laʿl

nice yıl:

1. **nice yıl:**
Gazel 55
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yıllarca.

Ayaġuñ tozına bir laḥẓa yüzüm sürmek içün
Nice yıl yil gibi yoluñda yilem gibi gelür

nicedür:

1. **nicedür:**
Gazel 279
Mısra: **10**
Uzun zamandan beri, epeydir.

Ṣevḳden öldürmek içün Aḥmedʾi dilber didi
Ṣalınursam nicedür ey nā-tüvānum boynuña

nicesi:

1. **nicesi:**
Gazel 220
Mısra: **5**
Nasıl, nasıl olur da.

Ḳaddine ḳarşu gözüm nicesi yaş dökmeye kim
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

2. **nicesi:**
Gazel 195
Mısra: **7**
Nasıl da.

Cān ilini cevrüñ ile nicesi ḳılduñ ḫarāb
Vaḳtidür taʿmīre bünyād eyle ḳurbān olduġum

nicesin:

1. **nicesin:**
Gazel 238
Mısra: **2**
Ne halde, nasıl anlamında bir soru zarfı.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

2. **nicesin:**
Gazel 238
Mısra: **4**
Ne halde, nasıl anlamında bir soru zarfı.

Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ
Semen-beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

3. **nicesin:**
Gazel 238
Mısra: **6**
Ne halde, nasıl anlamında bir soru zarfı.

Bahār-ı ḥüsn ü behāda belālu bülbülinüñ
Gül-i teri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

4. **nicesin:**
Gazel 238
Mısra: **8**
Ne halde, nasıl anlamında bir soru zarfı.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle ṣoruṣalum
Gel ey perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

5. **nicesin:**
Gazel 238
Mısra: **10**
Ne halde, nasıl anlamında bir soru zarfı.

Sefer ḳılup gelür Aḫmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

nicʾitsün:

1. **nicʾitsün:**
Gazel 182
Mısra: **10**
Ne yapsın, ne etsin.

Ḫüsnüñ dağıtdı ʿaḳlı dil aldandı sözüñe
Aḫmed nicʾitsün oldı maḥall-i ʿitāb dil

2. **nicʾitsün:**
Gazel 234
Mısra: **3**
Ne yapsın, ne etsin.

Nicʾitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ
Diyimez kʾola hep ʿömri şikāyet rūzigārından

nicʾola:

1. **nicʾola:**
Gazel 283
Mısra: **12**
Nasıl olur.

Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

nʾiçün:

1. **nʾiçün:**
Gazel 29
Mısra: **7**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Nʾiçün itmezsin naẓar sen göñline ʿāşıḳlaruñ
Çünki ḥüsnin seyr ider āyīnede ḫūbān-ı ʿīd

2. **nʾiçün:**
Gazel 38
Mısra: **17**
Neden, niçin, hangi sebeble.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

3. **nʾiçün:**
Gazel 38
Mısra: **18**
Neden, niçin, hangi sebeble.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

4. **nʾiçün:**
Gazel 76
Mısra: **5**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Nʾiçün ʿinān-keşīdesin ey yār bilmezem
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

5. **nʾiçün:**
Gazel 84
Mısra: **4**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Ḫayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʾiçün ider ṣabā sefer

6. **nʾiçün:**
Gazel 87
Mısra: **1**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

7. **nʾiçün:**
Gazel 114
Mısra: **14**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Kendü düşen aġlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

8. **nʾiçün:**
Gazel 114
Mısra: **17**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden aṭnāb göz

9. **nʾiçün:**
Gazel 117
Mısra: **11**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Bilmezem dil ḫānesin ġam nʾiçün itmişdür ḫarāb
Ol güzeller şāhınuñ çünkim viṣāḳıdur henüz

10. **nʾiçün:**
Gazel 129
Mısra: **11**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

11. **nʾiçün:**
Gazel 133
Mısra: **10**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Ḫār-ı ġayretden ciger çāk oldı kʾol gül yüzlünüñ
Pīrehen nāzük tenin nʾiçün der-āġūş eylemiş

12. **nʾiçün:**
Gazel 136
Mısra: **3**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Nʾiçün düşer yüzi ʿīdinde dil zenaḫdāna
Gerek ki ʿīdde zindāndan olınaydı ḫalāṣ

13. **nʾiçün:**
Gazel 151
Mısra: **11**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

14. **nʾiçün:**
Gazel 159
Mısra: **14**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Sāḳiyā devr ehline ṣunup viṣālüñ cāmını
Aḥmedʾe geldükce sāġar nʾiçün ihmāl eyledüñ

15. **nʾiçün:**
Gazel 177
Mısra: **10**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür çü göñli Aḥmedʾüñ
Devlet-i ḥüsnüñde ey şeh nʾiçün ābādān degül

16. **nʾiçün:**
Gazel 206
Mısra: **14**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Ḳaṣdı ḫāk itmek degülse ʿömrini ʿāṣıḳlaruñ
Ayaġa nʾiçün ṣalar zülf-i dü-tāsın bilmedüm

17. **nʾiçün:**
Gazel 206
Mısra: **26**
Neden, niçin, hangi sebeble.

İçi yanduġından aġlar şemʿ-i meclis ḥālüme
Yār oda nʾiçün yaḳar ben mübtelāsın bilmedüm

18. **nʾiçün:**
Gazel 222
Mısra: **8**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Senüñ bu şīr-pençeñde cihān-gīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nʾiçün naḫcīr olasın sen

19. **nʾiçün:**
Gazel 267
Mısra: **20**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

20. **nʾiçün:**
Gazel 293
Mısra: **4**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Çünki her bīmār olan bī-ḫʷāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

21. **nʾiçün:**
Gazel 296
Mısra: **23**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Gitdügüme nʾiçün incindüñ dimişsin āh kim
Ente rūḥī keyfe nerżī en tervaḥa mihcatī

22. **nʾiçündür:**
Gazel 321
Mısra: **8**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

23. **nʾiçün:**
Gazel 335
Mısra: **4**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña

Bir dīn içinde nʾiçün ola ḳıble-gāh iki

24. **nʾiçün:**
Kaside 10
Mısra: **25**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Çarḫ nʾiçün yire çalar
sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i s̱enāsı göñlümüñ

25. **nʾiçün:**
Kaside 14
Mısra: **12**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng
Dilümi ʿūd ḳılup nʾiçün itmeyem āheng

26. **nʾiçün:**
Kaside 20
Mısra: **81**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

27. **nʾiçün:**
Kaside 23
Mısra: **5**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Ruḫsāruñ ābı āteşümi nʾiçün arturur
Teskīn iderken āteşi ey gül-ʿiẕār āb

28. **nʾiçün:**
Kaside 23
Mısra: **28**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

29. **nʾiçün:**
Kaside 23
Mısra: **94**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Dīvāne olmadıysa bahārına baḫtuñuñ
Devrüñde nʾiçün aġlar imiş zār zār āb

30. **nʾiçün:**
Kaside 24
Mısra: **13**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Naḫcīr ol oḳı baġrına nʾiçün baṣar diyü
Ḳan itdi reşkden cigerin āhū-yı tātār

31. **nʾiçün:**
Kaside 24
Mısra: **25**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Nʾiçün raḳībe ḫıdmet idersin didi didüm
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gül-ʿiẕār

32. **nʾiçün:**
Kaside 30
Mısra: **25**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Çarḫ nʾiçün yire çalar
sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i s̱enāsı göñlümüñ

33. **nʾiçün:**
Kıt'a 1
Mısra: **13**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Nʾiçün iflāsum ola mūcib-i taḳlīl-i ʿaṭā
Nʾiçün iḫlāṣum ola bāʿiṣ̱-i ḫirmān-ı kerem

34. **nʾiçün:**
Kıt'a 1
Mısra: **14**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Nʾiçün iflāsum ola mūcib-i taḳlīl-i ʿaṭā
Nʾiçün iḫlāṣum ola bāʿiṣ̱-i ḫirmān-ı kerem

35. **nʾiçün:**
Kıt'a 1
Mısra: **20**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Ṣu baturmaz utanur kendü murebbālarını
Beni nʾiçün batura ġuṣṣaya ʿummān-ı kerem

36. **nʾiçün:**
Mesnevi 4
Mısra: **18**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Neden bu ḫüsni vīrān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı perīşān eyler ol ḫaṭ

37. **nʾiçün:**
Nazm 3
Mısra: **9**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

38. **nʾiçün:**
Nazm 5
Mısra: **12**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Şīrīn kelāmı menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt iken
Nʾiçün yumuldı ol dehen-i cān-fezā dirīġ

39. **nʾiçün:**
Nazm 13
Mısra: **1**
Neden, niçin, hangi sebeble.

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

nʾidelüm:

1. **nʾidelüm:**
Gazel 207
Mısra: **1**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

İderüz laʿlüñe heves nʾidelüm
Şekkere meyl ider meges nʾidelüm

2. **nʾidelüm:**
Gazel 207
Mısra: **2**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

İderüz laʿlüñe heves nʾidelüm
Şekkere meyl ider meges nʾidelüm

3. **nʾidelüm:**
Gazel 207
Mısra: **4**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Bir nefes sensüz oluruz dir idük
Cānsuz olmaz imiş nefes
nʾidelüm

4. **nʾidelüm:**
Gazel 207
Mısra: **6**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Cān virür her nefesde biñ ölüye
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

5. **nʾidelüm:**
Gazel 207
Mısra: **8**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Ser virenlerde zülfi buldı hemīn
Ḫāk-i pāyına dest-res nʾidelüm

6. **nʾidelüm:**
Gazel 207
Mısra: **10**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Odlara yandı çün göñül gözden
Aḳsa Ceyḥūn ile Eres nʾidelüm

7. **nʾidelüm:**
Gazel 207
Mısra: **12**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Çün kemer bağladuḳ hevā yolına
Olalum nāya hem-nefes nʾidelüm

8. **nʾidelüm:**
Gazel 207
Mısra: **14**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

İki ʿālemde bir büte hevesüz
Gitdi cān gitmez ol heves
nʾidelüm

9. **nʾidelüm:**
Gazel 207
Mısra: **16**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Ḳatı göñlüñe düşdi mihr-i raḳīb
Bitdi ḫārāda ḫār u ḫas nʾidelüm

10. **nʾidelüm:**
Gazel 207
Mısra: **18**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Yine cān murġı eyledi pervāz
Bile raḳṣ ursa bu ḳafes nʾidelüm

11. **nʾidelüm:**
Gazel 207
Mısra: **20**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Aḥmedʾe iltimās-ı dost yiter
Ele girmezse mültemes nʾidelüm

12. **nʾidelüm:**
Müfret 23
Mısra: **2**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Cān viren her nefesde biñ ola
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

13. **nʾidelüm:**
Murabba 1
Mısra: **9**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā
nʾidelüm
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-
sā nʾidelüm

14. **nʾidelüm:**
Murabba 1
Mısra: **10**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā
nʾidelüm
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-
sā nʾidelüm

15. **nʾidelüm:**
Murabba 1
Mısra: **11**
Elinden bir şey gelmemek, başa gelen durumu kabullenmek anlamında bir söz.

Ḳul idinmezdi güzeller bizi illā
nʾidelüm

Vay göñül vay bu göñül vay
göñül ey vay göñül

<u>nʾidem:</u>

1. **nʾidem:**
Gazel 143
Mısra: **7**
Ne edeyim, ne yapayım.

Nʾidem bu derdden ki kime
ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider
dirīġ

<u>nʾider:</u>

1. **nʾider:**
Gazel 11
Mısra: **6**
Ne eder, ne yapar.

Diñ kebūter göñlümi almaġa
zülfin ṣalmasun
Murġ-ı dest-āmūzdur aña nʾider
şāhīn ṣalup

2. **nʾiderdi:**-*di*
Gazel 11
Mısra: **4**
Ne eder, ne yapar.

Ṣaldı zülfin kim şikest ide dil ü
cān leşkerin
Ehl-i İslām üstine nʾiderdi bir bī-
dīn ṣalup

3. **nʾiderem:**-*em*
Gazel 100
Mısra: **2**
Ne eder, ne yapar.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde
cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün
ki cān ansuz geçer

4. **nʾider:**
Gazel 152
Mısra: **9**
Ne eder, ne yapar.

Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındīli
kim āyīne-vār
Gösterür ḫüsnüñ fürūġın seng-i
eyvānuñ senüñ

5. **nʾider:**
Gazel 266
Mısra: **11**
Ne eder, ne yapar.

Zāhid ḳılādesin nʾider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḫayāli silsile-i müşk-bār ide

6. **nʾider:**
Gazel 339
Mısra: **3**
Ne eder, ne yapar.

Dil mülki ḳaṣdına gözi ḫancer çeküp nʾider
Kʾāşūb-ı çīn-i zülfi yıḳar bu vilāyeti

nʾideyin:

1. **nʾideyin:**
Gazel 304
Mısra: **21**
Ne edeyim, ne yapayım.

Ḫoş idi ḫum gibi ḫāmūş ola idüm nʾideyin
Getürür āteş-i dil cūşa mey-i nāb gibi

2. **nʾideyin:**
Müfret 7
Mısra: **2**
Ne edeyim, ne yapayım.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

nifāḳ:

1. **nifāḳ:**
Gazel 247
Mısra: **11**
İkiyüzlülük, münafıklık; ara bozuculuk.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

nigāh:

1. **nigāh:**
Gazel 321
Mısra: **4**
Bakış, bakma, nazar.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

2. **nigāh:**
Gazel 324
Mısra: **10**
Bakış, bakma, nazar.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

nigāh eyler:

1. **nigāh eyler:**-*r*
Gazel 284
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, ilgilenmek.

Keremden bir naẓar ḳıl Aḥmedʾe kim
Ḳulına şeh nigāh eyler kimerde

nigāh itme:

1. **nigāh itme:**-*me*
Kaside 23
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Nā-gāh varup āba nigāh itme kim seni
Meftūn ider cemālüñe āyīne-vār āb

nigāh itse:

1. **nigāh itse:**-*se*
Gazel 322
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Ḫaṭuñ tefsīr-i ḥüsnüñdür ḫaṭā ṣanmış anı zāhid
ʿAceb mi dīde-i kej-bīn eger itse nigāh egri

nigāh kʾide:

1. **nigāh kʾide:**-*e*
Gazel 280
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

nigāh kıldum:

1. **nigāh ḳıldum:**
Nazm 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

İşigüñden ey ḳıble-i mihr ü māh
Yaşum gitdügine çü ḳıldum nigāh

nigāh ḳılsañ:

1. **nigāh ḳılsañ:**-*sa, -ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **193**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak.

Eger ḫışm ile çarḫa ḳılsañ nigāh
Olur tīre ruḫsār-ı ḫurşiyd ü māh

nigāhdār:

1. **nigāhdār:**
Kaside 27
Mısra: **24**
Koruyucu, muhafaza eden, saklayıcı.

Rām ola rān-ı ḥükmüñe yek-rān-ı āsumān
Her ḳanda ʿazm iderseñ ola Ḫaḳ nigāhdār

nigāh-ı germ:

1. **nigāh-ı germ:**
Gazel 117
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sıcak bakış.

Bir nigāh-ı germ ile od düşdi gözümden dile
Dūd-ı āhum ol şirāruñ iḫtirāḳıdur henūz

nigār:

1. **nigārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 251
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, mahbûbe.

Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḫışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

2. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 1
Mısra: **19**
Güzel yüzlü sevgili.

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi tīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

3. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 10
Mısra: **9**
Güzel yüzlü sevgili.

Ḫaṭṭ-ı miskīn olsa ḫaddinde nigāruñ ṭañ degül
Çün nigāristānda olmaz ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā ġarīb

4. **nigār:**
Gazel 15
Mısra: **7**
Güzel yüzlü sevgili.

Dürc-i güherde ḫātem-i laʿl oynadur nigār
Bārīk-bīn iseñ naẓaruñ ḥoḳḳa-bāza ṭut

5. **nigār:**
Gazel 25
Mısra: **1**
Güzel yüzlü sevgili.

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider nisār ḳadeḥ

6. **nigār:**
Gazel 25
Mısra: **16**
Güzel yüzlü sevgili.

Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan
Ne ḳanına ṣuṣamışdur gör ey nigār ḳadeḥ

7. **nigār:**
Gazel 26
Mısra: **1**
Güzel yüzlü sevgili.

Sāḳī piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

8. **nigārumuñ:**-*u, -m, -uñ*
Gazel 79
Mısra: **3**
Güzel yüzlü sevgili.

Cān gözlerine ayaġı tozı nigārumuñ
Kuḥl-ı başīret olmaġ içün tūtiyā yiter

9. **nigār:**
Kaside 17
Mısra: **17**
Güzel yüzlü sevgili.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

10. **nigār:**
Kaside 23
Mısra: **14**
Güzel yüzlü sevgili.

İḥyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Şol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

11. **nigārum:**-*um*
Kaside 29
Mısra: **29**
Güzel yüzlü sevgili.

Cānlar nigerān olmaġa nakş itdi nigārum
Gül yapraġı üstinde girihgārı benefşe

12. **nigāruñ:**-*uñ*
Kaside 31
Mısra: **36**
Güzel yüzlü sevgili.

Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb
Bu kʾoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

13. **nigār:**
Kaside 32
Mısra: **7**
Güzel yüzlü sevgili.

Nigār laʿline hemşīredür meger engūr
Ki mürde-dillere bir ḳaṭresi virür biñ cān

14. **nigār:**
Kaside 32
Mısra: **41**
Güzel yüzlü sevgili.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

15. **nīgār:**
Kaside 8
Mısra: **16**
Güzel yüzlü sevgili.

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Ṣun būseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

16. **nigār:**
Kaside 22
Mısra: **6**
Güzel yüzlü sevgili.

Rāhuñda çeşm-i ʿāşıḳa göster cemālüñi
Vir ḥac yolında sāyilüñe ey nigār āb

17. **nigār:**
Kaside 24
Mısra: **12**
Güzel yüzlü sevgili.

Cānın hezār nāle ile ʿāşıḳuñ gibi İtdi nisār tīrüñe naḫcīrüñ ey nigār

18. **nigārınuñ:**-*ı, -n, -uñ*
Gazel 234
Mısra: **3**
Resim gibi güzel sevgili.

Nicʾitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ
Diyimez kʾola hep ʿömri şikāyet rūzigārından

19. **nigār:**
Kaside 8
Mısra: **96**
(Ar.) Resim.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aşdı kim
Geh nakş gevher olur aña geh nigār laʿl

20. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 245
Mısra: **5**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.

Ey nigāruñ manṭıḳ-ı şīrīni cān virdüñ bize
Yā Mesīḥisin zamānuñ yā aña hem-zādsın

21. **nigārı:**-*ı*
Gazel 266
Mısra: **21**

1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.

Aḥmed nigārı virme dü-ʿālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḫtiyār ide

22. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 341
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.

ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı
Ki bezm-i ḥüsni devrinde çeküpdür cām-ı maġrūrī

23. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 106
Mısra: **3**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel sevgili.

ʿĀrıż u zülfi ḫayāliyle nigāruñ şeb ü rūz
Gözedem ḥasret ile ṣubḥ u mesālar niçe bir

24. **nigāruñ:**-*uñ*
Gazel 326
Mısra: **10**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel sevgili.

Egerçi mürdeyi ʿĪsā dirildürmiş duʿā ile
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şīrīni

25. **nigār:**
Gazel 83
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.

Gördüm yüzüñi idemezem ey nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

26. **nigār:**
Gazel 209
Mısra: **11**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.

Nigār ḳaşları baş çatmış ey dil aç gözüñi
Bi-ʿaynihi ikisin rāz-dāra beñzetdüm

27. **nigār:**
Gazel 303
Mısra: **9**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.

Bī-girān aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār
Ḥavlı düzmiş ḫārdan ṣāḫ-ı gül-i raʿnā gibi

28. **nigār:**
Gazel 306
Mısra: **11**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.

Çeşm-i Aḥmedʾde ḫayāl-i zülf ü ebrūñ ey nigār
Baġludur zencīr ile deryā yüzinde pül gibi

29. **nigār:**
Gazel 321
Mısra: **3**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel, sevgili.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

30. **nigāruñ:**-*un*
Gazel 100
Mısra: **8**
1. Nakış, resim, suret. 2. Tasvir gibi güzel.

Meẕheb-i ʿışḳın ḥabībüñ ḳanḳı bī-dīn terk ider
Küfr-i zülfinden nigāruñ nice īmānsuz geçer

31. **nigāruñ:**-*uñ*
Kaside 29
Mısra: **1**
Güzel sevgili.

Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

32. **nigāra:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Cemāli naḳşını gördüm nigāra beñzetdüm
Cefālarını göricek rūzigāra beñzetdüm

33. **nigār:**
Gazel 254
Mısra: **7**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

34. **nigārumuñ:**-*um, -uñ*
Kıt'a 17
Mısra: **1**
1. Nakış, resim, suret. 2. Put. 3. Tasvir gibi güzel sevgili.

Gördüm kenār-ı nāmede nāmın nigārumuñ
Sürdüm anı bu dīde-i giryānum üstine

35. **nigār:**
Gazel 235
Mısra: **8**
(resim gibi güzel) sevgili.

Bugün meydān-ı ḥüsninde muʿanber tāziyāneyle
Geçürdi zülfi şeb-dīzin nigār ol ḥadd-i gül-gündan

36. **nigāra:**-*a*
Gazel 214
Mısra: **1**
(Fars.) Resim, nakış II. Resim gibi güzel sevgili.

Firāḳ u ḥasret elinden nigāra yalvaralum
Belā vü miḥnet ile rūzigāra yalvaralum

nigārā:

1. **nigārā:**
Gazel 12
Mısra: **19**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Nigārā ḥalḳa-i zülfüñ ḥaḳıyçün
Sekiz cennet yüzüñden oldı bir bāb

2. **nigārā:**
Gazel 271
Mısra: **5**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Nigārā bāġ-ı cennetde yā miskīn ḫūşedür zülfüñ
Ya ʿanberden ḥamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

3. **nigārā:**
Gazel 325
Mısra: **9**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

4. **nigārā:**
Gazel 341
Mısra: **3**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Şan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

5. **nigārā:**
Kaside 25
Mısra: **13**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Ṣubḥ-ı vaṣluñdan nigārā ʿāşıḳ-ı bī-çāreñe
Būse ile merḥabā ḳıl kim budur erkān-ı ʿīd

6. **nigārā:**
Kaside 29
Mısra: **7**
"Ey güzel yüzlü sevgili" anlamında seslenme ünlemi.

Sehvin bilüben secdeye varmazdı nigārā
Zülfeynüñüñ olmasa günehkārı benefşe

nigār-ı perī-vār:

1. **nigār-ı perī-vār:**
Gazel 180
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Peri gibi güzel sevgili.

Çün çeşme vü pınar perīler ṭuraġıdur
Çeşmümden ey nigār-ı perī-vār ḳaçma gel

nigār-ı tāze cevān:

1. **nigār-ı tāze cevān:**
Kaside 32
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüzlü genç.

Ḳanı bahār demi kim bu dehr-i pīr-i kühen
Bezerdi kendüyi ṣan kim nigār-ı tāze cevān

nigāristān:

1. **nigāristān:**
Kıt'a 2
Mısra: **6**
Güzelleri çok olan yer.

ʿArūs-ı medḥüñüñ reng-i ruḫından
Dimāġumı nigāristān idersin

2. **nigāristānda:**-*da*
Gazel 10
Mısra: **10**
Çin'de, duvarlarının meşhur nakkaş Mani'nin resimleriyle süslü olduğu söylenen ve belki de Mani'nin mabedi olan ev.

Ḫaṭṭ-ı miskīn olsa ḫaddinde nigāruñ ṭañ degül
Çün nigāristānda olmaz ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā ġarīb

3. **nigāristānını:**-*ı, -nı*
Gazel 68
Mısra: **9**
Çin'de, duvarlarının meşhur nakkaş Mani'nin resimleriyle süslü olduğu söylenen ve belki de Mani'nin mabedi olan ev.

Çīn Nigāristānını naḳş-ı ruḫuñdur māt iden
Saña nisbet māh-rūlar şūret-i erjengīdür

4. **nigāristānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **4**
Çin'de, duvarlarının meşhur nakkaş Mani'nin resimleriyle süslü olduğu söylenen ve belki de Mani'nin mabedi olan ev; resim ve heykellerle süslü yer.

Zülf İrem bāġında irmiş ḫūşe-i müşkīn-ʿineb
Ruḥ Ḫıṭāyī yapraġ aşmış Çīn nigāristānıdur

nigāristān-ı çīn:

1. **nigāristān-ı çīn:**
Kaside 19
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Çin nigaristanı (Çin'de, duvarlarının meşhur nakkaş Mani'nin resimleriyle süslü olduğu söylenen ve belki de Mani'nin mabedi olan ev).

Ṣaldı bir naṭʿ-ı münaḳḳaş şaḥn-ı ṣaḥrāya ṣabā
Kim anuñ naḳşında ḥayrāndur nigāristān-ı Çīn

nigerān:

1. **nigerāndur:**-*dur*
Gazel 80
Mısra: **17**
Bakan, seyreden.

Aḥmed vedāʿda nigerāndur cemālüñe
Dutar yüzini ḳıbleye zār ile cān çeker

nigerān olmaġa:

1. **nigerān olmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 29
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Gözetlemek, beklemek, seyretmek II Bakmak; bakakalmak.

Cānlar nigerān olmaġa naḳş itdi nigārum
Gül yapraġı üstinde girihgārı benefşe

nigīsā:

1. **nigīsā:**
Kaside 31
Mısra: **46**
Husrev ü Şirin mesnevisinde adı geçen, Husrev'in maiyetinde yer alan sazende ve hanendelerden biri.

Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben anı
ʿŪdın bıraġur Bārbed u çengi Nigīsā

nigūnsār:

1. **nigūnsār:**
Kaside 6
Mısra: **57**
Ters dönmüş, baş aşağı.

Ṭūbā eger aşılmasa cennetde nigūnsār
Ṣuffañdaki serv olmasa bu vech ile raʿnā

nigū-şīret ü sīmā:

1. **nigū-şīret ü sīmā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Güzel ahlaklı ve yüzlü.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-şīret ü sīmā

nihāl dikilse:

1. **nihāl dikilse:**
Kaside 20
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Fidan dikmek.

Ṣalardı sāyesini āsumāna sidre gibi
Dikilse nām-ı bülendüñle yir yüzinde nihāl

nihāl-i gül:

1. **nihāl-i gül:**
Gazel 112
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gül fidanı.

Serv-i bülend-ḳāmet ü maʿşūḳ-ı dil-nevāz
Olmış nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz

2. **nihāl-i gül:**
Gazel 165
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gül fidanı.

Oldı nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz
Bāġ-ı revānda ḳāmet-i dil-cūsı Ḳāsımuñ

nihāl-i ḳaddüñe:

1. **nihāl-i ḳaddüñe:***-üñ, -e*
Kaside 32
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Fidan boy, fidan gibi zarif boy.

Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miṣāl çünki hemān

nihāl-i ḳāmetüñe:

1. **nihāl-i ḳāmetüñe:**
Gazel 332
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Düzgün, güzel boy.

Vālih nihāl-i ḳāmetüñe serv-i cūy-bār
Ḥayrān benefşe zülfüñe reyḥān didükleri

nihāl-i serv:

1. **nihāl-i serv:**
Gazel 270
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Selvi ağacının fidanı II Selvi boylu sevgili.

Bārān-ı eşk-i çeşmüm gör ol dıraḫt-ı nāzı
Ne itdi kim nihāl-i serv üzre ṣaldı sāye

nihāl-i serv-i raʿnādur:

1. **nihāl-i serv-i raʿnādur:***-dur*
Gazel 51
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzel, hoş servi fidanı. II Servi boylu, genç sevgili.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

nihāl-i sidreden:

1. **nihāl-i sidreden:***-den*
Kaside 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sidre ağacı; göğün altıncı katında bulunan ilahi bir ağaç. II Varılabilecek erişilebilecek son nokta, son makam.

Nihāyet buldı sende her ʿamel kim
Nihāl-i Sidreden sen müntehāsın

nihāl-i yāsemīn:

1. **nihāl-i yāsemīn:**
Kaside 19
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin çiçeğinin fidanı.

Laʿl ü yāḳūt aşdı mercāna dıraḫt-ı erġavān
Dürr ü gevher daḳdı mīnāya nihāl-i yāsemīn

nihān:

1. **nihāndur:***-dur*
Gazel 326
Mısra: **8**
1. Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış 2. Görünmeyen, göz önünde olmayan.

Görürseñ zülfi tesbīḥin ṣaḳın aldanma ey göñlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

2. **nihān:**
Gazel 150
Mısra: **16**
(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

3. **nihāndur:***-dur*
Gazel 282
Mısra: **4**
(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.

Şöyle ṣaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

4. **nihān:**
Kaside 9
Mısra: **8**
(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

5. **nihān:**
Kaside 9
Mısra: **9**
(Fars.) Gizli, saklı, gizlenmiş, saklanmış.

Ḫālüñ ki çīn-i nāfe-i zülfüñdedür nihān
Gūyā ki şāh-dāne durur der-miyān-ı müşk

6. **nihān:**
Gazel 344
Mısra: **2**
Far. Gizli, gizlice.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

nihān eyledi:

1. **nihān eyledi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Gizlemek, saklamak.

Dürc-i yāḳūtı pür-zer olduġı-y'çün
Eyledi aġzını nihān ġonca

nihān eyleme:

1. **nihān eyleme:**-*me*
Kaside 29
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Gizlemek, saklamak.

Zülfüñi külāhuñda nihān eyleme ey dost
Cān bāġıdur olsa n'ola iẕhārı benefşe

nihān itdi:

1. **nihān itdi:**-*di*
Gazel 320
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gizlemek, saklamak II örtmek, bir şeyin görünmesine engel olmak.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüli'llāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

nihān itmiş:

1. **nihān itmiş:**-*miş*
Kaside 6
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **-**
Gizlemek, saklamak II örtmek, bir şeyin görünmesine engel olmak.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

2. **nihān itmiş:**-*miş*
Kaside 6
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Gizlemek, saklamak.

Vaṣf itdügüm ol şuffa durur k'işidüp anı
Ḫacletle nihān itmiş özin Cennet-i Me'vā

nihān ol:

1. **nihān ol:**
Gazel 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gizlenmek, saklanmak.

Ey eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ
Ḫurşīd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

nihān ola:

1. **nihān ola:**-*a*
Gazel 343
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gizlenmek, saklanmak.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

nihānī:

1. **nihānī:**
Gazel 220
Mısra: **2**
Far. Gizli, gizlice.

Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem
Şaḳlayup ʿışḳını sīnemde nihānī severem

nihāyet:

1. **nihāyeti:**-*i*
Gazel 339
Mısra: **14**
Son.

Dil ḥüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmed'üñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

2. **nihāyetde:**-*de*
Gazel 233
Mısra: **3**
Son, sınır.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

3. **nihāyet:**
Kaside 20
Mısra: **50**
Sınır, son, nihayet.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫışāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

4. **nihāyet:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Sınır, son.

Ṣalındugınca Sidreyi şır müntehā boyuñ
Ṭoġrusı ḥüsn-i ḳadde nihāyet hemīn ola

nihāyet buldı:

1. **nihāyet buldı:**-*dı*
Kaside 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sona ermek, sonuçlanmak; tükenmek, bitmek.

Nihāyet buldı sende her ʿamel kim
Nihāl-i Sidreden sen müntehāsın

nihāyet yoġ:

1. **nihāyet yoġ:**
Mesnevi 3
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sonu, nihayeti olmamak.

ʿAṭāña nihāyet yoġ ey ẕü'l-minen
Yine sensin ancaḳ saña şükr iden

nihāyet-i luṭf:

1. **nihāyet-i luṭf:**
Gazel 144
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin sonu.

Zihī bidāyet-i ḥüsn-i ḫatuñ nihāyet-i luṭf
Yüzüñde ḥüccet-i ḥüsn ü sözüñde āyet-i luṭf

nīk:

1. **nīk:**
Gazel 249
Mısra: **14**
Güzelce, iyice.

Göre tercīḥ ide diyü şiʿrümi şāḥib-naẓar
Nīk naẓm idimezem şerm eyleyü üstāddan

niḳāb:

1. **niḳāb:**
Gazel 33
Mısra: **19**
(Ar.) Yüz örtüsü, peçe.

Tīġuñ eli ʿarūs-ı ẓaferden niḳāb açar
Nīzeñ zebānı emn ü amāndan ḫaber virür

2. **niḳāb:**
Gazel 176
Mısra: **1**
(Ar.) Yüz örtüsü, peçe.

Geh geh ṭutunsa ʿanber-i terden niḳāb gül
Beñzerdi rūz-ı ḥüsnüñe ey āfītāb gül

3. **niḳāb:**
Gazel 248
Mısra: **3**
(Ar.) Yüz örtüsü, peçe.

Refʿ ḳıl cānā cemāl-i dil-fürūzuñdan niḳāb
Gün yüzüñ āyīnesin görsün mücellālanmasun

4. **niḳāb:**
Kaside 14
Mısra: **43**
(Ar.) Yüz örtüsü, peçe.

Muḫadderāt-ı suḥandan çü ẕihnüñ açsa niḳāb
Gerek kʾola müteḥayyir ʿuḳūl-i pür-ferheng

niḳāb açdı:

1. **niḳāb açdı:***-dı*
Gazel 329
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yüz örtüsü, peçe açmak, kaldırmak.

Dest-i endīşe niḳāb açdı ruḫ-ı ḥüsninden
Ki urur zülfi ʿarūsı şaçına şānemüzi

2. **niḳāb açdı:***-dı*
Kaside 31
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Yüz örtüsünü kaldırmak.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

niḳāb eyleyen:

1. **niḳāb eyleyen:***-y, -en*
Terkib-bend 1
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Örtmek, kapatmak.

Ey ḫāki gül yüzine niḳāb eyleyen dirīġ
Gitmekde lāle gibi şitāb eyleyen dirīġ

nikābuñı aç:

1. **niḳābuñı aç:**
Gazel 239
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yüz örtüsünü kaldırmak.

Aç niḳābuñı yüzüñden ki ruḫuñ ʿaksiyle
Ḥaşre dek yir yüzini pür-gül-i ḥamrā göresin

nīl:

1. **nīl:**
Gazel 82
Mısra: **10**
Mısır'ın önemli bir su kaynağı ve en büyük nehri. II Âşığın gözyaşlarının çokluğu.

Ey gözüm yaşını gören sebaḳ al ḥüsninden
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mışr

2. **nīl:**
Gazel 167
Mısra: **4**
Mısır'ın önemli bir su kaynağı ve en büyük nehri. II Âşığın gözyaşlarının çokluğu.

Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın
Ki baş götürüben oynaya Nīl içinde neheng

3. **nīl:**
Gazel 175
Mısra: **8**
Mısır'ın önemli bir su kaynağı ve en büyük nehri. II Âşığın gözyaşlarının çokluğu.

Kaʿbe yüzüñ fürḳatinden cāmesin itmiş siyāh
Mışr kūyuñ ḥasretinden eşkini eyledi Nīl

nīl-i çeşmümden:

1. **nīl-i çeşmümden:***-üm, -den*
Gazel 138
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Göz Nil'i.

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥasretinden her dem ey Yūsuf-cemāl
Nīl-i çeşmümden döker Baġdād gönlüm Rūma Şaṭ

nīl-i nevāli:

1. **nīl-i nevāli:***-i*
Kaside 10
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Bağış, ihsanın Nil nehri.

Nīl-i nevāli ẕihnümi Mışr-ı feżāyil ideli
Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fināsı gönlümüñ

2. **nīl-i nevāli:***-i*
Kaside 30
Mısra: **19**

Kelime Tipi: **-**
Bağış, ihsanın Nil nehri.

Nīl-i nevāli ẕihnümi Mıṣr-ı feżāyil ideli
Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fenāsı göñlümüñ

<u>nīlüfer:</u>

1. **nīlūfer:**
Gazel 38
Mısra: **23**
Nilüfer. || Aşığın gözü.

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

<u>nīlūfer-i hażrā:</u>

1. **nīlūfer-i ḫażrā:**
Kaside 29
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Yeşil nilüfer. (Gökyüzü bağlamında).

Nīlūfer-i ḫażrā çün içer ḳanumuz āḫır
Ġabrā-yı çemende içelüm bārī benefşe

<u>nīme:</u>

1. **nīmelerin:**
Gazel 304
Mısra: **6**
Yarım, yarı, buçuk.

Nice bir çeşmi ḳanāra idinüp kirpügini
Aṣa dil nīmelerin üstine ḳaṣṣāb gibi

<u>niʿmet:</u>

1. **niʿmetüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **11**
Allâh'ın kuluna verdiği her şey.

Hergiz bu niʿmetüñ idemez şükrini edā
Kim şāh-ı ʿālem itdi seni Āferīd-kār

2. **niʿmet:**
Mesnevi 3
Mısra: **17**
İyilik, lütuf, ihsan.

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

3. **niʿmeti:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **8**
Nimet, bahşedilmiş rızık.

Biñ güneş ḳurşı döker mā-ḥażarı bir mūra
Luṭf ḫᵛānın çekicek niʿmeti dervīşlerüñ

4. **niʿmetüñden:**-*ünden*
Kaside 19
Mısra: **104**
Nimet, bahşedilmiş rızık.

Kāse-i luṭfuñ hemān aḥyāya baḫş olmış degül
Mümtelīdür niʿmetüñden evvelīn ü āḫirīn

5. **niʿmet:**
Gazel 20
Mısra: **13**
İhsan, bağış, iyilik, lütuf.

Niʿmet bileli belāñı Aḥmed Bālāñ ile mübtelādur ey dost

6. **niʿmet:**
Müfret 8
Mısra: **2**
İhsan, bağış, iyilik, lütuf.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

7. **niʿmet:**
Gazel 264
Mısra: **12**
Allah'ın kullarına bahşettiği yiyecek içecek vb.

Didüm arturdı ġamuñ ḫᵛānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

<u>niʿmet-i bī-minnet:</u>

1. **niʿmet-i bī-minnet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Minnetsiz (karşılıksız) ihsan, bağış.

Kevn ü mekāna niʿmet-i bī-minnet olanuñ
Dutsa ʿazāsını nʾola kevn ü mekān daḫı

<u>niʿmet-i cüduñla:</u>

1. **niʿmet-i cüduñla:**-*uñ, -ile*
Kaside 22
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik nimeti.

Perverde ola niʿmet-i cüduñla ḳullaruñ
Virdükce ḫalḳ-ı ʿāleme Perverdigār āb

<u>niʿmetin:</u>

1. **niʿmetin:**
Kaside 3
Mısra: **17**
Nimet, bahşedilmiş rızık.

Dü cihān niʿmetin azırġana bir mūrçeye
Luṭf ḫᵛānında yed-i ḳudreti dervīşlerüñ

<u>nīreng:</u>

1. **nīrengidür:**
Gazel 68
Mısra: **2**
Hile, oyun, efsun, göz bağcılık.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫᵛāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

2. **nīreng:**
Gazel 227
Mısra: **8**
Tılsım, büyü, sihir.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

<u>nīş:</u>

1. **nīş:**
Gazel 45

Mısra: **6**
Zehir.

Zaḫm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri
Nīş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

2. **nīşini:**-*in, -i*
Gazel 304
Mısra: **12**
Zehir.

Şeker-i vaṣluñı şükrāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ nīşini nūş eyledi cüllāb gibi

3. **nīşini:**-*in, -i*
Murabba 1
Mısra: **13**
Zehir.

Felegüñ nūş iderem nīşini sāġarlar ile
Ṭoġradı ḫār-ı cefā baġrumı ḫançerler ile

nişān:

1. **nişān:**
Gazel 72
Mısra: **7**
İşaret, belirti, iz, alamet.

Ṭāliʿ-i şūrīdeme zülfüñ nişān yetmez mi kim
Baḳduġumca ṣubḥ-ı ṣādıḳda mesālar gösterür

2. **nişānın:**-*ın*
Gazel 104
Mısra: **10**
İşaret, belirti, iz, alamet.

Müddeʿī bizden nice nām u nişāndur ṣorduġuñ
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

3. **nişānını:**-*ın, -ı*
Gazel 121
Mısra: **9**
İşaret, belirti, iz, alamet.

Virdügi-yʾçün lebüñ nişānını mey
Biz mey-i erġavānsuz olımazuz

4. **nişān:**
Gazel 150
Mısra: **18**
İşaret, belirti, iz, alamet.

Sengīn dilüñ ki saḫt ola Ḳosṭanṭiniyye-vār
Fetḥ itmege ʿināyet-i sulṭān nişān gerek

5. **nişānuñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **14**
İşaret, belirti, iz, alamet.

Didi anda nice gelürsin Aḥmed
Bulurlar ḳanlu yaşuñdan nişānuñ

6. **nişānını:**-*ın, -ı*
Gazel 214
Mısra: **9**
İşaret, belirti, iz, alamet.

Lebi nişānını sırr ile ṣormaġa Aḥmed
Müdām cām-ı mey-i ḫoş-güvāra yalvaralum

7. **nişānın:**-*ın*
Terci-bend 2
Mısra: **13**
Ferman.

Şeh nişānın virüp alur gülden
Müjdegānī diyü ḳabāyı ṣabā

8. **nişān:**
Gazel 17
Mısra: **2**
Ateş edilmek istenen hedef, nişangâh.

Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost
Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ ey dost

9. **nişān:**
Kaside 21
Mısra: **24**
Ateş edilmek istenen hedef, nişangâh.

Ġamzeñ oḳına ey kemān-ebrū
Dil ü cān pūtesin nişān bulduñ

10. **nişān:**
Gazel 94
Mısra: **4**
1. İşâret, belirti, iz, alâmet.
2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.

Maḥşer-i zülfüñde ḥaşr olmaġa diller bī-ḥisāb
Sen ḳıyāmetsin nişān ol ḳāmet-i bālā yiter

11. **nişān:**
Gazel 150
Mısra: **12**
1. İşâret, belirti, iz, alâmet.
2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.

Gözden ıraġ idüp ʿaceb urur cefā oḳın
Urılmaya ıraġa atılsa nişān gerek

12. **nişān:**
Gazel 210
Mısra: **1**
1. İşâret, belirti, iz, alâmet.
2. Ayırıcı işâret, alâmet-i fârika.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

nişān çeker:

1. **nişān çeker:**-*er*
Gazel 80
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tuğra çekmek.

Ser-nāme-i cemālüñe ḳaşuñ nişān çeker
Cān ṣafḥasına ter raḳam-ı dilsitān çeker

nişān çekmiş:

1. **nişān çekmiş:**-*miş*
Gazel 158
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Tuğra çekmek.

Ey āfitāb-ı ṭalʿatüñe sāyebān ḳaşuñ
Çekmiş berāt-ı ḥüsnüñe müşkīn nişān ḳaşuñ

nişān eyledügüm:

1. **nişān eyledügüm:**-*dük, -üm*
Gazel 220
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hedef tahtası yapmak, nişan etmek.

Sīnemi ġamzesi tīrine nişān eyledügüm
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

nişān virmege:

1. **nişān virmege:**
Nazm 16
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **-**
I. Nişan vermek, hatırlatmak, işaret etmek II. Bir şeyden iz taşımak, benzemek.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

nişān virür:

1. **nişān virür:***-ür*
Terci-bend 2
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Nişan vermek, hatırlatmak, işaret etmek II bir şeyden iz taşımak, benzemek.

Ṭudaġuñdan virür nişān ġonca
Oldı cān-baḫş u dilsitān ġonca

2. **nişān virür:***-ür*
Terci-bend 2
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Nişan vermek, hatırlatmak, işaret etmek II bir şeyden iz taşımak, benzemek.

Aġzını pür-dürer ḳılur şebnem
Çün lebüñden virür nişān ġonca

3. **nişān virür:**
Gazel 49
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İşaret, iz vermek.

Nergis gözi yaşıyla ḳılur bāġı lālezār
Çün ġamzeñ oḳı ḫūn-ı cigerden nişān virür

nişāne:

1. **nişāne:**
Gazel 231
Mısra: **2**
Ateş edilmek istenen hedef, nişangâh.

Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün
Ḳıldı nişāne cānları tīr-i ḳażā içün

2. **nişāne:**
Gazel 247
Mısra: **13**
Ateş edilmek istenen hedef, nişangâh.

Beni ṭaʿn oḳına ḳılduñ nişāne
Kemīn itdüñ kemānı sen bilürsin

nişān-ı dicle-i baġdādsın:

1. **nişān-ı dicle-i baġdādsın:***-sın*
Gazel 245
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bağdat'taki Dicle'nin nişanı. (Âşığın gözyaşı bağlamında).

Her dem aḳıd eşküñi yāruñ ruḫı Baġdādına
Ey gözüm çünkim nişān-ı Dicle-i Baġdādsın

nişān-ı kef-i pāyuñ:

1. **nişān-ı kef-i pāyuñ:***-uñ*
Gazel 304
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ayağının altındaki nişan.

Ger nişān-ı kef-i pāyuñ göre Cibrīl-i Emīn
Secde-gāh idine ol mevżiʿi miḥrāb gibi

nīşān-ı kerem:

1. **nīşān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
İhsan, cömertlik nisanı.

Ben ḳara ṭopraġam iḥyā-yı memāt itmek içün
Yaġsa cūduñ bulıdından nʾola nīşān-ı kerem

2. **nīşān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
İhsan, cömertlik nisanı.

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīşān-ı kerem

3. **nīşān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Nisan (yağmuru) gibi cömertlik.

Dürr ü gevher ṣaçılur ḳaṭre-i bārān yirine
Çünki cūduñ bulıdından yaġa nīşān-ı kerem

nişān-ı müşk:

1. **nişān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Misk nişanı.

Ḫulḳuñ nesīmi ṣoḥbeti teʾsīr idüp ne ṭañ
Enfās-ı ṭayyibemde belürse nişān-ı müşk

nişān-ı nāmelerüñdür:

1. **nişān-ı nāmelerüñdür:***-ler, -dür*
Kaside 20
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Padişah tuğrasını taşıyan ferman, berat, hüküm.

Nişān-ı nāmelerüñdür muḳāsimüʾl-erzāḳ
Zebān-ı ḫāmelerüñdür mefātiḥüʾl-āmāl

nişān-ı pādişeh-i kāmkāra:

1. **nişān-ı pādişeh-i kāmkāra:***-lar, -ı, -n*
Gazel 209
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Muradına ermiş, talihli hükümdarın nişanı. II Sevgilinin kaşları.

Berāt-ı ḥüsni beyāżında ḳaşı ḥalḳaların
Nişān-ı pādişeh-i kāmkāra beñzetdüm

nişān-ı pāy-ı cānānum:

1. **nişān-ı pāy-ı cānānum:***-um*
Gazel 186
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ayak izi.

Yüz urup rāh-ı kūyına sürün ey eşk-i ġalṭānum
Ki anda görinür geh geh nişān-ı pāy-ı cānānum

nişān-ı pāyını:

1. **nişān-ı pāyını:**-*ı*
Gazel 114
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ayak izi.

Sümm-i esbüñ izine düşüp sücūd itmezdi eşk
Ger nişān-ı pāyını idinmese miḥrāb göz

<u>nişān-ı tīr:</u>

1. **nişān-ı tīr:**
Gazel 222
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ok hedefi.

Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı tīr olasın sen

2. **nişān-ı tīr:**
Gazel 267
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ok hedefi.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

<u>nisār:</u>

1. **nis̲ār:**
Kaside 22
Mısra: **14**
Saçmak, serpmek.

Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem nis̲ār āb

2. **nis̲ār:**
Kaside 22
Mısra: **62**
Saçmak, serpmek.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan nis̲ār gevher ü andan nis̲ār āb

3. **nis̲ār:**
Kaside 22
Mısra: **62**
Saçmak, serpmek.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan nis̲ār gevher ü andan nis̲ār āb

4. **nis̲ār:**
Kaside 8
Mısra: **65**
Saçma, saçılma.

Ḫāk-i süm-i semendüñe olmaġ içün nis̲ār
Maʿdinde niçe niçe çeker intiẓār laʿl

5. **nis̲ārı:**-*ı*
Gazel 148
Mısra: **10**
Saçı; düğün ve şenliklerde gelinin başından veya ortaya saçılması âdet olan para, inci, şeker, hubûbat vb.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar nis̲ārı yoḳ

<u>nisār eyledi:</u>

1. **nis̲ār eyledi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, feda etmek.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi nis̲ār

<u>nisār ider:</u>

1. **nis̲ār ider:**-*er*
Kaside 23
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
Dağıtmak, saçmak; feda etmek.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān nis̲ār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

2. **nis̲ār ider:**-*er*
Gazel 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, serpmek.

Ṣafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider nis̲ār ḳadeḥ

<u>nisār itdi:</u>

1. **nis̲ār itdi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, dökmek; feda etmek.

Cānın hezār nāle ile ʿāṣıḳuñ gibi
İtdi nis̲ār tīrüñe naḫcīrüñ ey nigār

2. **nis̲ār itdi:**-*di*
Kaside 31
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, serpmek.

Gül taḫt-ı zebercedde geyüp tāc-ı muraṣṣaʿ
Başına nis̲ār itdi havā lüʾlüʾ-i lālā

3. **nis̲ār itdi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **133**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, serpmek.

Ki naẓmum seḥābın dür-efşān idem
Nis̲ār-ı ser-i bezm-i sulṭān idem

<u>nisār itdügi:</u>

1. **nis̲ār itdügi:**-*düg, -i*
Kaside 15
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Dağıtmak, saçmak.

Kefi bir demde nis̲ār itdügi gencüñ ʿöşrin
Ḫaşre dek vezn idemez keffe-i mīzān-ı kerem

<u>nisār itdüm:</u>

1. **nis̲ār itdüm:**-*dü, -m*
Kaside 8
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, serpmek, dağıtmak.

Yoḳ sīm ü zer elümde ki ṣaçam ayaġuña
Rengīn sözümle lā-cerem itdüm nis̲ār laʿl

<u>nisār itmege:</u>

1. **niṣār itmege:**-*mek, -e*
Kaside 29
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak, serpmek.

Gülgūnuñ ayaġına niṣār itmege çıḳmış
Ḥoḳḳayla dutar nāfe-i tātārı benefşe

nisār itmek:

1. **niṣār itmek:**-*mek*
Gazel 190
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Saçmak; feda etmek.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān niṣār itmek anı gördükce kārumdur benüm

nisār olsun:

1. **niṣār olsun:**-*sun*
Kıt'a 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Saçılmak, serpilmek.

Bahār-ı bāġ-ı devletsin yed-i ḳudretle bezmüñe
Hemīşe bezm-i aḳdesden gül-i şādī niṣār olsun

nisār-ı dīde-i giryānıdur:

1. **niṣār-ı dīde-i giryānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayan gözün saçılan (gözyaşları).

Ḳaṭre-i şebnem ki düşmişdür gülüñ ruḫsārına
Bülbül-i mestüñ niṣār-ı dīde-i giryānıdur

nisār-ı gevher-i şeh-vār:

1. **niṣār-ı gevher-i şeh-vār:**
Kaside 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Padişahlara layık iri taneli inci saçan.

Ya baḥr-i raḥmet-i Ḥaḳdur ki luṭfı mevciyle ider
Niṣār-ı gevher-i şeh-vār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

nisār-ı ser-i bezm-i sulṭān:

1. **niṣār-ı ser-i bezm-i sulṭān:**
Mesnevi 3
Mısra: **134**
Kelime Tipi: **-**
Sultan meclisinin üstüne saçmak.

Ki naẓmum seḥābın dür-efşān idem
Niṣār-ı ser-i bezm-i sulṭān idem

nisbet:

1. **nisbet:**
Gazel 68
Mısra: **10**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.

Çīn Nigāristānını naḳş-ı ruḫuñdur māt iden
Saña nisbet māh-rūlar ṣūret-i erjengīdür

2. **nisbet:**
Kaside 14
Mısra: **42**
"göre, nazaran, nispetle" anlamlarına gelen ölçü ve kıyaslama ifadesi.

O şehsüvāra ʿinān-gīr ola mı dest-i ṣabā
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

nisbet it:

1. **nisbet it:**
Kaside 1
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Münasebet, yakınlık kurmak.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

2. **nisbet it:**
Kaside 1
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Münasebet, yakınlık kurmak.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

nişe:

1. **nişe:**
Gazel 196
Mısra: **9**
Niçin, neden.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yʾçün ḫār iñlerem

nişeste:

1. **nişeste:**
Gazel 135
Mısra: **8**
Oturan, oturmuş.

Leb ü ḫālüñ ḫayāli olalı gözde
Nişeste ḫoş olur pālūde ḫaşḫāş

nişīmen-i şehbāzı:

1. **nişīmen-i şehbāzı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Doğan yuvası.

Sen ol hümā-yı şerefsin ki ʿahd-i ʿadlüñde
Ḳılur nişīmen-i şehbāzı āşiyāna küleng

nīşter:

1. **nīşter:**
Kıt'a 11
Mısra: **4**
Keskin bıçak, neşter.

Şınıcaḳ ġāfil olma andan kim Başdan ayaġa nīşter görinür

nʾitdi:

1. **nʾitdi:**
Gazel 233
Mısra: **13**
Ne etti, ne yaptı?.

Göñül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı dağıtdı gidelüm bārī şehrüñden

nʾitdüm:

1. **nʾitdüm:**
Gazel 163
Mısra: **11**
Ne ettim?, Ne yaptım?.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

nite:

1. **nite:**
Terkib-bend 1
Mısra: **37**
Nasıl.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḥr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḫı

nite ki:

1. **nite ki:**
Kaside 20
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
Nitekim, nasıl ki, ...olduğu gibi.

Kesile başı ʿadūñuñ cihānda nite ki zülf
Ḳarara yüzi ḥasūduñ zamānda nite ki ḫāl

2. **nite ki:**
Kaside 20
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Nitekim, nasıl ki, ...olduğu gibi.

Kesile başı ʿadūñuñ cihānda nite ki zülf
Ḳarara yüzi ḥasūduñ zamānda nite ki ḫāl

3. **nite ki:**
Kaside 22
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Nitekim, nasıl ki, ...olduğu gibi.

Ḫūn-ı ʿadūdan eyledi tīguñ zemīni sürḫ
Nevrūzda nite ki ider lālezār āb

4. **nite ki:**
Kaside 29
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Nitekim, nasıl ki, ...olduğu gibi.

Aġşān-ı celālüñi penāh eylesün eflāk
Nite ki duta dāmen-i eşcārı benefşe

5. **nite ki:**
Kaside 6
Mısra: **185**
Kelime Tipi: **-**
Nitekim, nasıl ki.

Cān u dil ile nite ki bel baġlayup itdüm
Medḥüñ hevesin ḫāme gibi başuma sevdā

6. **nite ki:**
Kaside 14
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Cemāli mülkini tīġıyla ṭutdı ġamzeleri
Nite ki milket-i İslāmı Şāh-ı ferruḫ-yeng

7. **nite ki:**
Kıt'a 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Nite ki tāc u taḫt ile selāṭīn iftiḫār eyler
Ayaġuñ ṭopraġı tāc u serīre iftiḫār olsun

nite kim:

1. **nite kim:**
Gazel 349
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Nitekim.

Perde-i ʿışḳuñda olmışdur muḥayyer nite kim
Sünbülüñden özge yoḳ ʿuşşāḳa meʾvā rāstī

2. **nite kim:**
Gazel 32
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gerçekten, hakikaten; sonuç olarak.

Vaṣluñ naʿīmi leẕẕetini ḳanda söyleyem
Kʾolur ġamuñ dile nite kim gül-şeker leẕīẕ

3. **nite kim:**
Kaside 7
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

Nite kim her dānenüñ ẓımnında mużmerdür şecer
Ẕerre-i ḫāk-i derinde şöyledür mużmer güneş

4. **nite kim:**
Kaside 22
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Nitekim, nasıl ki.

Nālān olur mehābet-i tīġuñdan āsumān
Ṭolābı iñledür nite kim zār zār āb

niteki:

1. **niteki:**
Murabba 1
Mısra: **6**
Bunun gibi.

Çīn-i zülfüñden umar nāfe-i ḫoş-būy-ı murād
Bu hevā yolına yıllarla yiler niteki bād

nitekim:

1. **nitekim:**
Kaside 6
Mısra: **168**
Gibi ǁ olduğu gibi.

Tīġıyla ṭutar ġamzesi iḳlīm-i cemāli
İslām diyārın nitekim şāh-ı muʿallā

2. **nitekim:**
Kaside 27

Mısra: **30**
Gibi, olduğu gibi, nasıl ki.

Sāyir ʿuhūddan yig ola ʿahd-i devletüñ
Bāḳī fuṣūlden nitekim yig olur bahār

3. **nitekim:**
Kaside 25
Mısra: **66**
-dığı müddetçe.

Devletüñ ʿīdin hümāyūn eylesün iḥsān-ı Ḥaḳ
Nitekim ḫalḳ-ı cihāna resm ola iḥsān-ı ʿīd

4. **nitekim:**
Kaside 19
Mısra: **98**
Benzer şekilde / ...olduğu gibi.

Sensin ol kim ẓulmet-i ẓulmi götürdüñ aradan
Nitekim defʿ-i ḍalālet ḳıldı ḫayruʾl-mürselīn

5. **nitekim:**
Kaside 25
Mısra: **54**
Benzer şekilde / ...olduğu gibi.

Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ göñlümi
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

6. **nitekim:**
Gazel 10
Mısra: **14**
Benzer şekilde, bunun gibi.

Sāḳiyā reng-i ruḫuñda görinür ʿaks-i şarāb
Nitekim berg-i gül üzre lāle-i ḥamrā ġarīb

7. **nitekim:**
Kıt'a 4
Mısra: **11**
Benzer şekilde, bunun gibi.

Nitekim āb ile ola ḳarārı ehl-i dünyānuñ
Bu tīġ-ı bī-ḳarāruñla dü ʿālem ber-ḳarār olsun

8. **nitekim:**
Kaside 12
Mısra: **39**
Benzer şekilde, ...olduğu gibi.

ʿAks-i ḥüsnüñ dillere düşdi boyuñdan nitekim
Nūr-ı fetḥ indi livā-yı şehden aḥzāb üstine

nitekʾol:

1. **nitekʾoldı:**-*dı*
Gazel 256
Mısra: **5**
Nite ki, nasıl ki olmak.

Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekʾoldı ġarḳ-ı āb
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

nʾitsün:

1. **nʾitsün:**
Kaside 30
Mısra: **11**
Ne etsin, ne yapsın ?.

Nʾitsün cemāl ʿāşıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

niyām:

1. **niyāmından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 14
Mısra: **25**
Kılıç kını, kılıf.

Cefāsı tīġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-āser jeng

niyām oldı:

1. **niyām oldı:**-*dı*
Kaside 1
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Uyumak (gaflet bağlamında).

Dünyāda ḳadrüñi ḳaçan idrāk ide bu ḫalḳ
Kʾanlar niyām oldı sen āyīne-i Ḫudā

niyāz:

1. **niyāza:**-*a*
Gazel 15
Mısra: **3**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Çünkim çenār gibi götürdüñ niyāza el
Zārīyle baş açup yüzüñ ol serv-i nāza ṭut

2. **niyāzından:**
Gazel 185
Mısra: **5**
Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ.

Var cemālüñ ḳıblegāhında niyāzından ümīd
Kʾola miftāḥ-ı der-i devlet duʿā-yı ṣubḥ-dem

3. **niyāzuma:**-*um, -a*
Terci-bend 1
Mısra: **115**
Yalvarma, yakarma. II Dua.

Redd itme kim niyāzuma āmīn ider melek
Ravżañ öñinde çünki duʿāñ eyleyem senüñ

4. **niyāz:**
Gazel 340
Mısra: **10**
(Fars.) Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ.

Göklere çıḳdı nāle-i Aḥmed
Saña yoḫsa niyāz gelmez mi

5. **niyāz:**
Terci-bend 2
Mısra: **25**
(Fars.) Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ.

Dutdı bülbül niyāz ile çemeni
Nāz ile ṭolduralı gülşeni gül

niyāz ehline:

1. **niyāz ehline:**-*n, -e*
Gazel 265
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Aşıklar.

Ḳāmetüñ şīvesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

niyāz eyler:

1. **niyāz eyler:**-*r*
   Gazel 229
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Yalvarmak.

Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen ṣaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

2. **niyāz eyler:**-*r*
   Gazel 1
   Mısra: **19**
   Kelime Tipi: **-**
   Yalvarmak, ricada bulunmak.

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi tīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

niyāz eylesem:

1. **niyāz eylesem:**-*se, -m*
   Gazel 339
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Yalvarmak.

Añduḳca gün yüzüñi niyāz eylesem ne ṭañ
Vardur duʿā-yı ṣubḥuñ ümīd-i icābeti

niyāz itse:

1. **niyāz itse:**-*se*
   Gazel 112
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Yalvarıp yakarmak.

Bülbül fiġānın işidüp āh itdügüm bu kim
Bir demde ḫoşdur itse iki ehl-i dil niyāz

niyāz-ı ʿāşıḳa:

1. **niyāz-ı ʿāşıḳa:**-*a*
   Gazel 157
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Âşıġın yalvarması.

Niyāz-ı ʿāşıḳa baḳ añla nāz-ı maʿşūḳı
Ene aʿteẕertü ḳatīlen va ḳātilī şākī

niyāzum:

1. **niyāzum:**
   Gazel 214
   Mısra: **5**
   (Fars.) Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ.

Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol ṣaneme
Bu kerre baş açuban āşikāre yalvaralum

niẓām:

1. **niẓāmına:**-*ın, -a*
   Kaside 12
   Mısra: **67**
   Düzen.

Ḫusrevā ʿālem niẓāmına kefīl olup kefüñ
Ḥaḳ vekīl itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

2. **niẓāmum:**-*um*
   Gazel 218
   Mısra: **11**
   Dirlik, tertip, düzen.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḥs itmege Selmān isterem

niẓām-ı ʿāleme:

1. **niẓām-ı ʿāleme:**-*e*
   Kıt'a 4
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Kainatın düzeni.

Niẓām-ı ʿāleme çünkim sebebdür cevher-i ẕātuñ
Hemīşe ḥāfıẓuñ ʿālemde luṭf-ı Girdigār olsun

niẓām-ı ʿālemi:

1. **niẓām-ı ʿālemi:**-*i*
   Kaside 20
   Mısra: **96**
   Kelime Tipi: **-**
   Dünya düzeni.

Ḥavāle eyledi luṭfuña Aḥmedüñ ḥālin
Niẓām-ı ʿālemi düzdükde Ḫzid-i Müteʿāl

niẓām-ı ʿikd-i leʾāl:

1. **niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl:**
   Kaside 20
   Mısra: **92**
   Kelime Tipi: **-**
   İnci gerdanlık dizisi; şiir, kaside.

Ne cāẕūluḳlar ider gör medāyiḥüñde ḳalem
Ki düzdi āb-ı siyehden niẓām-ı ʿiḳd-i leʾāl

nizār:

1. **nizār:**
   Gazel 83
   Mısra: **4**
   Zayıf, aciz, düşkün.

Ey ḳaşları kemānına ḳurbānlar olduġum
Cismüm hilāl gibi ḳılupdur nizār ṣabr

nīze:

1. **nīzelerüñ:**-*ler, -üñ*
   Kaside 20
   Mısra: **43**
   Mızrak.

Götürdi miġfer-i ḫūnīn-i ḫaşmı nīzelerüñ
Miṣāl-i lālesitān oldı rūy-ı ṣaff-ı ḳıtāl

2. **nīzeñ:**-*n*
   Kaside 23
   Mısra: **79**
   Mızrak.

Göreydi şuda nīzeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

3. **nīzeñden:**-*ñ, -den*
   Kaside 13
   Mısra: **66**
   Mızrak.

Ṭutmasun mı dāyimā çarḫ-ı felek çīnī siper
Çünki nīzeñden ṣaḳınduġı ser-i Keyvānıdur

4. **nīzeñ:**-*ñ*
Kaside 6
Mısra: **127**
Mızrak, kargı.

Tīz-āb-ṣıfat çünki deler āheni nīzeñ
Pūlād-siper olsa ne ġam sīne-i aʿdā

5. **nīzeñe:**-*n, -e*
Kaside 6
Mısra: **108**
Mızrak, kargı.

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn
Bir ḥalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

6. **nīzeñ:**-*ñ*
Gazel 33
Mısra: **20**
Mızrak, süngü.

Tīġuñ eli ʿarūs-ı ẓaferden niḳāb açar
Nīzeñ zebānı emn ü amāndan ḫaber virür

nīze-i ser-tīzüñ:

1. **nīze-i ser-tīzüñ:**-*üñ*
Kaside 14
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Sivri uçlu, keskin mızrak.

Ger āhenīn siper olsa ʿādū-yı sengīn-dil
Geçer bu nīze-i ser-tīzüñ itmez anda direng

noksān:

1. **noḳṣān:**
Gazel 246
Mısra: **18**
Eksiklik.

Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına
Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükce noḳṣān olmasun

2. **noḳṣānum:**-*um*
Nazm 2
Mısra: **10**
Eksiklik.

Buyur var ise dīvānı Kemālüñ
Ki tebdīl ola noḳṣānum kemāle

nokta:

1. **noḳṭa:**
Gazel 73
Mısra: **14**
1. Maruf (.) işareti. 2. Durak, merkez. 3. Mahal, mevzu. 4. Hattın nihayeti.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

2. **noḳṭa:**
Kaside 20
Mısra: **11**
Çok küçük boyutlarda işaret, benek II Bazı harflerin üzerine konulan ufak işaret.

Felek ṣaḥīfe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa
Zemīn terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl

3. **noḳṭadur:**-*dur*
Kaside 28
Mısra: **4**
Çok küçük boyutlarda işaret, benek II Bazı harflerin üzerine konulan ufak işaret.

Dest-i ḳudret ḥüsn menşūrın yazarken ḫāl-i dost
Noḳṭadur kim ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

4. **noḳṭa:**
Gazel 159
Mısra: **6**
(cim harfindeki) nokta.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

5. **noḳṭa:**
Gazel 254
Mısra: **14**
Nokta işareti. II Sevgilinin yüzündeki ben.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

6. **noḳṭa:**
Terci-bend 1
Mısra: **81**
Nokta. II İlahi sırrın taşıyıcısı, hakiki birlik, tüm çokluğun aslı.

Şol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

7. **noḳṭadur:**-*dur*
Terci-bend 1
Mısra: **82**
Nokta. II İlahi sırrın taşıyıcısı, hakiki birlik, tüm çokluğun aslı.

Şol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

8. **noḳṭa:**
Gazel 313
Mısra: **9**
(Ar.) Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.

Bir noḳṭa durur kātib-i ḥüsnüñ ḳaleminden
Yüzüñ beñi kim berg-i gül-i aḥmere düşdi

9. **noḳṭasıdur:**-*sı, -dur*
Kaside 1
Mısra: **39**
(Ar.) Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.

ʿİlmüñ kitābı noḳṭasıdur levḥ ile ḳalem
Feyżüñ biḥārı ḳaṭrasıdur arż ile semā

noḳṭa-dehen:

1. **noḳṭa-dehen:**
Gazel 54
Mısra: **3**
Nokta ağızlı.

Dāyireñ çigzinüp ey noḳṭa-dehen beñzemişem
Āhenīn pāy ile pergāra elümden ne gelür

nokta-i ʿanber:

1. **noḳṭa-i ʿanber:**
Gazel 290
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzel kokunun noktası

(nokta, sevgilinin yüzündeki ben bağlamında).

Ezel naḳḳāşı yazarken cemālüñ naḳşına düşmiş
Ḳalemden noḳṭa-i ʿanber bu gül-berg-i dil-ārāya

noḳṭa-i ḫāl-i siyehüñ:

1. **noḳṭa-i ḫāl-i siyehüñ:**
Gazel 304
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Siyah benin noktası.

Ḫaṭ-ı sebzüñde düşen noḳṭa-i ḫāl-i siyehüñ
Ḥüsnüñüñ muṣḥafını zeyn ider iʿrāb gibi

noḳṭa-i hālüñ:

1. **noḳṭa-i ḫālüñ:***-üñ*
Kaside 6
Mısra: **154**
Kelime Tipi: **-**
Ben noktası, nokta gibi olan ben.

Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳudı reyḥān
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

noḳṭa-i siyāhī:

1. **noḳṭa-i siyāhī:**
Gazel 317
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Siyah nokta.

Ḫāl-i siyehüñ ḫayāli oldı
Cān çeşmine noḳṭa-i siyāhī

noḳṭa-i vehmī:

1. **noḳṭa-i vehmī:**
Gazel 282
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Zan ve şüphenin tek bir noktası, en küçüğü.

Lebine noḳṭa-i vehmī dir iken ehl-i ḫayāl
Ḫaḳ bilür utanuruz ḥoḳḳa-dehāndur dimege

2. **noḳṭa-i vehmī:**
Gazel 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Varsayılan, tasavvur edilen nokta. II Sevgilinin ağzı.

Ḥikmetde aġzı mubṭıl-i ḳavl-i ḥakīmdür
Kim manṭıḳında noḳṭa-i vehmī dü-nīmdür

noḳṭa-i zerrīn:

1. **noḳṭa-i zerrīn:**
Kaside 6
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **-**
Altın nokta.

Tīġuñ yüzine noḳṭa-i zerrīn ḳodı ḫurşīd
Çün dest-i ḳażā āyet-i fetḥ eyledi imlā

nʾol:

1. **nʾoldı:***-dı*
Nazm 5
Mısra: **17**
Ne halde bulunmak, nasıl olmak.

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

nʾola:

1. **nʾola:**
Gazel 127
Mısra: **14**
Ne olur ‖ şaşılır mı? (şaşılmaz).

Gözlerüm ġamzeñ oḳın daʿvet ider ḫānesine
Kerem ehlidür iderse nʾola mihmāna heves

2. **nʾola:**
Gazel 127
Mısra: **16**
Ne olur ‖ şaşılır mı? (şaşılmaz).

Aḥmedʾüñ sözleri sevdāsına düşdi ḳalemüm
Nʾola ṭūṭīdür iderse şekeristāna heves

3. **nʾola:**
Terci-bend 2
Mısra: **31**
Ne olur ‖ şaşılır mı? (şaşılmaz).

Nʾola şeh gibi olsa laʿl-niṣār
Ṭoludur çünki zerle maḫzen-i gül

4. **nʾola:**
Kaside 15
Mısra: **53**
Ne olur, şaşılır mı? Şaşılmaz.

Ḳul ḫaṭā ḳılsa nʾola ʿafv-i şehenşāh ḳanı
Ṭutalum iki elüm ḳanda imiş ḳanı kerem

5. **nʾola:**
Gazel 121
Mısra: **7**
Ne olur, nasıl olacak.

Āh hecrüñde ḫālümüz nʾola kim
Vaṣl içinde fiġānsuz olımazuz

6. **nʾola:**
Gazel 34
Mısra: **22**
Çok mu? Ne çıkar?.

Kāseyle şems devr idüben işigüñ gögin
Deryūze eylese nʾola bāb-ı kerīmdür

7. **nʾola:**
Gazel 74
Mısra: **15**
Çok mu? Ne çıkar?.

Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

8. **nʾola:**
Gazel 88
Mısra: **5**
Çok mu? Ne çıkar?.

Ḳaṣd itse nʾola ḫātem-i yāḳūtuña raḳīb
Bir dīvdür ki mühr-i Süleymāna ḳaṣd ider

9. **nʾola:**
Gazel 90
Mısra: **6**
Çok mu? Ne çıkar?.

Yār ʿayb eylemesün ʿāşıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

10. **nʾola:**
Gazel 120
Mısra: **9**
Çok mu? Ne çıkar?.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

11. **nʾola:**
Gazel 140
Mısra: **3**
Çok mu? Ne çıkar?.

Cān u dil virsem nʾola laʿlüñe kim
Yoḳ bahāya istenür evvel metāʿ

12. **nʾola:**
Gazel 146
Mısra: **9**
Çok mu? Ne çıkar?.

Cān u dil yaḳsam nʾola cānā yüzüñ şemʿine kim
Bāl ü perden ʿāşıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

13. **nʾola:**
Gazel 167
Mısra: **5**
Çok mu? Ne çıkar?.

Raḳīb çihresi ġam virse göñlüme nʾola kim
Her āyine alur ebr-i siyehden āyīne jeng

14. **nʾola:**
Gazel 184
Mısra: **9**
Çok mu? Ne çıkar?.

Nʾola meyl itseñ Aḥmed āhına kim
Olur bād ile her dem serv māyil

15. **nʾola:**
Gazel 215
Mısra: **17**
Çok mu? Ne çıkar?.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem başsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

16. **nʾola:**
Gazel 262
Mısra: **3**
Çok mu? Ne çıkar?.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḫücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

17. **nʾola:**
Gazel 264
Mısra: **15**
Çok mu? Ne çıkar?.

Saña yansam nʾola derdümi ki yanar yaḳılur
Ḳanḳı pervāne kim ol şemʿ-i şeb-efrūza gele

18. **nʾola:**
Gazel 127
Mısra: **1**
Ne olur ‖ şaşılır mı?.

Nʾola olursa göñül zülf ü zenaḫdāna heves
Ṭıfl olan çünki olur ṭop ile çevgāna heves

19. **nʾola:**
Gazel 13
Mısra: **14**
Ne çıkar. Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Bir būse diler Aḥmed-i dil-ḫaste lebüñden
Hīç olmayacaḳ sözleri söyletse nʾola teb

20. **nʾola:**
Terci-bend 2
Mısra: **18**
Ne çıkar. Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Çün olur ḫār içinde mesken-i gül
Nʾola ṣad-pāre olsa dāmen-i gül

21. **nʾola:**
Terci-bend 2
Mısra: **40**
Ne çıkar. Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Leb-i gülgūnı reşkine yāruñ
Nʾola her dem yudarsa ḳan ġonca

22. **nʾola:**
Gazel 301
Mısra: **9**
Ne çıkar, ne fayda sağlar, engel olunamaz anlamında bir söz.

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmedʾüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

23. **nʾola:**
Gazel 97
Mısra: **9**
Ne fark eder, neyi değiştirir anlamında bir söz.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

24. **nʾola:**
Gazel 55
Mısra: **6**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

25. **nʾola:**
Gazel 83
Mısra: **5**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Devr-i ruḫuñda nʾola içersem ciger ḳanın
Gül mevsiminde içmemege kimde var ṣabr

26. **nʾola:**
Gazel 208
Mısra: **7**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Nʾola micmer gibi yanarsa içüm
Bezm-i şāh-ı cihāndan ayrıldum

27. **nʾola:**
Gazel 212
Mısra: **3**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Nʾola gülzār olursa āteş-i dil
Çün Ḫalīl oldı ol maḳāma muḳīm

28. **nʾola:**
Gazel 243
Mısra: **11**
Ne olur, istirham etmek için

kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

29. **nʾola:**
Gazel 287
Mısra: **15**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehī añmaġ içün
Bārī dāmānuñ ucın bandurasın ḳanumuza

30. **nʾola:**
Gazel 312
Mısra: **6**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Didi ki cāna ḳıyarsañ dudaġumı gel em
Didüm ki başa ḳıyan nʾola ḳıysa cāna daḫı

31. **nʾola:**
Gazel 316
Mısra: **10**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Şemʿ-i ruḫıdur ʿışḳ ṭarīḳında delīlüm
Gönlüm şeb-i zülfinde bulursa nʾola rāhı

32. **nʾola:**
Gazel 320
Mısra: **7**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḥummā beni

33. **nʾola:**
Gazel 325
Mısra: **11**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Ġonca zindānına girse nʾola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

34. **nʾola:**
Gazel 344
Mısra: **7**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Cān ḳaṣdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

35. **nʾola:**
Kaside 4
Mısra: **18**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Devāsın derdüme zaḫmuma merhem
Buyursañ nʾola derdümüñ devāsın

36. **nʾola:**
Kaside 11
Mısra: **65**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Terk idüp ser-keşligin çün yoluña ser ḳor nʾola
Ḥüsn iline olsa server kākül-i müşkīn-i dost

37. **nʾola:**
Kaside 15
Mısra: **58**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Ben ḳara ṭopraġam iḥyā-yı memāt itmek içün
Yaġsa cūduñ bulıdından nʾola nīsān-ı kerem

38. **nʾola:**
Kaside 16
Mısra: **43**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

39. **nʾola:**
Kaside 16
Mısra: **46**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Şemʿ-veş bezm-i kemālüñde yanar rişte-i dil
Nʾola rūşen dir isem medḥüñi sulṭān-ı kerem

40. **nʾola:**
Kaside 16
Mısra: **47**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

41. **nʾola:**
Kaside 17
Mısra: **36**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Dutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr yeñin
Dāmen-i ʿafvuñ iderse nʾola settārluġı

42. **nʾola:**
Kaside 22
Mısra: **22**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

43. **nʾola:**
Kaside 25
Mısra: **4**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Ḫilʿat-i ḥüsn egnüñe gey yaraşur ey serv-i nāz
Ṭonanup ṭāvūs-vār itseñ nʾola cevlān-ı ʿīd

44. **nʾola:**
Kaside 25
Mısra: **37**

Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Ḫuṭbe-i medḥ oḳıdıysa devletüñe nʾola kim
Minber-i gerdūnda dikdi rāyet-i nūrānī ʿīd

45. **nʾola:**
Kaside 29
Mısra: **28**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Zülfüñi külāhuñda nihān eyleme ey dost
Cān bāġıdur olsa nʾola iẕhārı benefşe

46. **nʾola:**
Terci-bend 1
Mısra: **50**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Sulṭān-ı enbiyāya bugün ḫayr-ı ālsın
Aʿnāḳ-ı evliyāya başarsañ nʾola ḳadem

47. **nʾola:**
Terkib-bend 1
Mısra: **34**
Ne olur, istirham etmek için kullanılan bir söz; ne çıkar, ne zararı olur.

Kevn ü mekāna niʿmet-i bī-minnet olanuñ
Dutsa ʿazāsını nʾola kevn ü mekān daḫı

nʾoldı:

1. **nʾoldı:**
Terkib-bend 1
Mısra: **83**
Ne oldu?.

Göñli yemişi nʾoldı saʿādet budaġınuñ
Cān bāġınuñ gül-i teri Şeh Muṣṭafā ḳanı

2. **nʾoldı:**
Nazm 5
Mısra: **9**
Ne oldu. || *Ne halde bulunmak.*

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

nʾolduġın:

1. **nʾolduġın:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Ne olduğunu.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ göñlümi ḥüsnüñe ṣor
Kim ġarībüñ ḥāline vāḳıf degül illā ġarīb

nücūm-ı cemāledür:

1. **nücūm-ı cemāledür:**-*dür*
Gazel 212
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) güzelliğinin yıldızları.

Gün yüzüñe ruḳūm ḳor ḫaṭṭuñ
Ki nücūm-ı cemāledür taḳvīm

nüfūr itmişdi:

1. **nüfūr itmişdi:**-*miş, -idi*
Mesnevi 3
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Uzaklaşmak, kaçmak.

Ki gördüm cihān bezmi bāḳī degül
Giden gelmez ayruḳ mülāḳī degül

nūḥ:

1. **nūḥ:**
Gazel 38
Mısra: **18**
Hz. Nûh. Kendisine inananları, yaptığı gemiyle tufandan kurtaran peygamber.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

nüh felek:

1. **nüh felek:**
Kaside 21
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Dokuz felek, göğün dokuz katı.

Bir meliksin ki nüh felek gözine Sümm-i esbüñi sürmedān bulduñ

nüh felek-i bī-ḳarār:

1. **nüh felek-i bī-ḳarār:**
Kaside 8
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kararsız dokuz felek.

Düşse şafaḳ yirine lebüñ ʿaksi nā-gehān
Fīʾl-ḥāl ola bu nüh felek-i bī-ḳarār laʿl

nüh günbed-i devvārı:

1. **nüh günbed-i devvārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Daima dönen dokuz kubbe.

Yā ḫāk-i derüñ ẕerresi irişse semāya
İderdi bu nüh günbed-i devvārı benefşe

nüh ḫāneḳāh:

1. **nüh ḫāneḳāh:**
Mesnevi 3
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Dokuz felek, göğün dokuz katı. II Tüm dünya.

Zebānuñ ṭut ey merd-i şīrīn-zebān
Ki tecnīs-i ḫaṭdur zebān u ziyān

nüh ṭāremi:

1. **nüh ṭāremi:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Dokuz kubbe, dokuz kat gök II tüm dünya.

Görür ser-i ḳaṣruñdan iden kimse neẕāre
Nüh ṭāremi bir dāne-i ḫardal gibi ednā

nüh-çarḫ:

1. **nüh-çarḫ:**
Kaside 6

Mısra: **103**
Felek.

Bir ḥabbe durur himmeti miʿyārına nüh-çarḫ
Bir ḳaṭre durur cūdı yeminde yedi deryā

nūḥ-ı vücūd:

1. **nūḥ-ı vücūd:**
Gazel 304
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Vücut Nuh'u. II Âşığın bedeni.

Batmadan nūḥ-ı vücūd al elüm ey Cūdī-i cūd
Ṭaşdı ṭūfān-ı belā ḳaynadı girdāb gibi

nühüft:

1. **nühüft:**
Gazel 105
Mısra: **3**
(Fars.) Musikide bir makam.

Rāz-ı ʿuşşāḳ olımaz perde-i ʿişmetde nühüft
Çarḫ sāzında çü her laḥẓa nevālar düzilür

nükhet:

1. **nükheti:**-*i*
Gazel 296
Mısra: **18**
Güzel koku.

Ḫāk-i pāyuñ müşkini götürmese bād-ı bahār
Nev-ʿarūsān-ı çemen ummazdı andan nükheti

nükhet-i bār-ı çimen:

1. **nükhet-i bār-ı çimen:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Çimen meyvesinin güzel kokusu.

Sen daḥı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

nükhet-i misk-i tātār:

1. **nükhet-i misk-i tātār:**
Kaside 22
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Tatar miskinin güzel kokusu.

Ḫulḳuñ nesīmi āba eger eylese güẕer
Her dem virürdi nükhet-i misk-i tātār āb

nükhet-i pīrāheni:

1. **nükhet-i pīrāheni:**
Gazel 292
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gömleğin güzel kokusu.

Büy-ı Yūsuf dīde-i Yaʿḳūba virdiyse başar
Aḥmedʾe cān virdi yāruñ nükhet-i pīrāheni

nuḳl:

1. **nuḳlın:**-*ın*
Gazel 1
Mısra: **14**
İçkiyle yenen yiyecek, meze, çerez.

Leblerüñ ṣun gözlerüñden mest olan ʿāṣıḳlara
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü şeker ḳıl dāʾimā

2. **nuḳlümüz:**-*ümüz*
Gazel 150
Mısra: **2**
İçkiyle yenen yiyecek, meze, çerez.

Gül mevsimi irişdi mey-i erġavān gerek
Meclisde nuḳlümüz leb-i şekker-feşān gerek

3. **nuḳl:**
Gazel 255
Mısra: **8**
İçkiyle yenen yiyecek, meze, çerez.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

4. **nuḳlin:**-*in*
Kaside 12
Mısra: **2**
İçkiyle yenen yiyecek, meze, çerez.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā ṣun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

nukl ola:

1. **nuḳl ola:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **190**
Kelime Tipi: **-**
Meze, çerez olmak.

Düzdüm ṭabaḳ-ı ʿarżda bir silk-i cevāhir
Kim meclisüñe nuḳl ola ol ʿıḳd-i Süreyyā

nükte:

1. **nükte:**
Gazel 13
Mısra: **9**
Ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.

Ḳapuña yüzüm sürdügüme nükte budur kim
Bāb üzre yaraşur kim ola levḥ-i müẕehheb

2. **nükte:**
Kaside 6
Mısra: **31**
İnce manalı güzel söz.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Şol tīr-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

3. **nükteyi:**-*yi*
Kaside 31
Mısra: **56**
İnce manalı güzel söz.

Sūsen dil uzadup eline aldı ḳabaġın
Kim ḥāl diliyle ide bu nükteyi inhā

4. **nükte:**
Kaside 6
Mısra: **195**
Yazıda, resimde, sözde ve davranışta ince, derin anlam.

İṭnāb-ı kelām itdügüme nükte budur kim

Maḥbūb-ı cihānsın saña maṭlūbdur ışġā

5. **nüktesin:**-*sin*
Gazel 90
Mısra: **11**
İnce anlamlı, düşündürücü söz. II Rakibin iğneleyici sözleri.

Nüktesin götüremez kimse raḳībüñ ammā
Cigeri pārelerinde nice peykān götürür

nüktedān-ı cihāndur:

1. **nüktedān-ı cihāndur:**-*dur*
Kaside 14
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Cihanın nükte yapmakta mahir (padişahı).

Çü nüktedān-ı cihāndur Şehenşehüñ Aḥmed
Sözi uzatma demidür duʿāya ḳıl āheng

nükte-i ġaybdur:

1. **nükte-i ġaybdur:**-*dur*
Gazel 45
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gayb nüktesi (Sevgilinin ağzı bağlamında).

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

nükte-i ilāhī:

1. **nükte-i ilāhī:**
Gazel 317
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İlahi nükte.

Ḫaṭṭ-ı ruḫı nāme-i maḥabbet Rāz-ı lebi nükte-i İlāhī

nūn:

1. **nūnını:**-*ın, -ı*
Kaside 20
Mısra: **35**
Nun harfi (metinde şekli itibariyle kullanılmıştır).

Hilāl nūnını altun ṣuyıyla kātib-i çarḫ
Yazar her ay ki naʿl-i semendüñe ola dāl

2. **nūnla:**-*la*
Kaside 1
Mısra: **59**
Hurûf-ı Osmâniyyenin yirmi sekizinci harfi olan "n"nin ismi. || "Kün" ifadesindeki -nun- harfi.

Nūnla beyān olınmış izeʾş-şemsü küvviret
Ol gün güneşde nūr-ı Muḥammed ḳomaz żiyā

3. **nūn:**
Gazel 169
Mısra: **10**
"Nun" harfi. II Sevgilinin nun harfine benzeyen kaşı.

ʿĀşıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

nūn veʾl-ḳalem:

1. **nūn veʾl-ḳalem:**
Gazel 267
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
"Nûn ve'l-kalemi vemâ yesturûn" ayetinden iktibas. [Nûn. Kaleme ve (kalemle) yazdıklarına ant olsun.] (Kalem, 68/1).

Aç hilāl-ebrūñı kim nūn veʾl-ḳalem tefsīrini
Māhī-i kilküm zebān-ı ḥāl ile taḳrīr ide

nūr:

1. **nūr:**
Kaside 9
Mısra: **2**
1. Işık, ziya, aydınlık, nur - sevgilinin yanağı-.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

2. **nūrsın:**-*sın*
Gazel 232
Mısra: **7**
Aydınlık, ziyâ ǁ göz nuru.

Gözlerümüze nūrsın u dillere şādī
Ḫalḳuñ seni Ḥaḳ ṣaḳlaya yavuz naẓarından

3. **nūr:**
Terci-bend 1
Mısra: **100**
İlahî parlaklık / aydınlık.

Şāhā yaḳın zamānda ḥarīminde Aḥmedüñ
Nūr itmedi cihānda tecellā senüñ gibi

4. **nūr:**
Kaside 6
Mısra: **162**
Aydınlık / ışık. II [tas.] Hakk'ın cemâl tecellisi.

Zülf-i siyehüñden görinür tāb-ı cemālüñ
Ṣan leyle-i ḳadr içre ḳılur nūr tecellā

5. **nūrını:**-*ı, -n, -ı*
Terci-bend 1
Mısra: **89**
Işık, ziya, aydınlık, nur. ll [tas.] İlahî tecelli / lütuf.

Göstermege yir ehline dīdārı nūrını
Āyīne virdi Tañrı Taʿālā senüñ gibi

6. **nūr:**
Gazel 1
Mısra: **8**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

7. **nūrından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 163
Mısra: **4**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Gözümüñ ḳudreti yoḳdur kim idrāk eyleye ḫusnin
Meded virmezse nūrından ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ

8. **nūrından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 169
Mısra: **11**
(Ar.) Gözle görülen

aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

9. **nūrı:**-*ı*
Gazel 220
Mısra: **14**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Aḥmedʾā yan bu ʿışḳ odına ki şemʿ
Nūrı olmaz yaḳılmayınca tamām

10. **nūr:**
Kaside 1
Mısra: **35**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Sāyeñ düşeydi ṭopraġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

11. **nūr:**
Kaside 6
Mısra: **40**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Geh ṣuffası dīvārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

12. **nūr:**
Kaside 7
Mısra: **96**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur minber güneş

13. **nūr:**
Kaside 7
Mısra: **120**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın ṣanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mıṣṭar güneş

14. **nūr:**
Kaside 7
Mısra: **125**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Nūr nehrinden ṣuvarup ṣāḥını eṣʿārumuñ
Gülşenümde aḫter olurdı şükūfe ber güneş

15. **nūrdan:**-*dan*
Kaside 7
Mısra: **76**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

ʿİşmetüñ devrānıdur isminde teʾnīs olmaġın
Seyre çıḳduḳca bürinür nūrdan çāder güneş

16. **nūrdan:**-*dan*
Kaside 7
Mısra: **90**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Āfitāb-ı rāyuña olmaz muḳābil nice kim
ʿArż ide ṭabl u ʿalemle nūrdan leşker güneş

17. **nūrdan:**-*dan*
Kaside 7
Mısra: **108**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

18. **nūrdan:**-*dan*
Kaside 7
Mısra: **134**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Tā Süreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

19. **nūrıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 18
Mısra: **17**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

İnsān-ı devlet ʿaynınuñ vech-i münīrüñ nūrıdur
Devlet umūrın görmege insāna ṣıḥḥat yaraşur

20. **nūr:**
Kaside 19
Mısra: **24**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

21. **nūrını:**-*ı, -nı*
Kaside 19
Mısra: **35**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Ādem alnında eger görse cemālüñ nūrını
Secde emrinde ʿinād itmezdi İblīs-i laʿīn

22. **nūrı:**-*ı*
Terci-bend 1
Mısra: **117**
(Ar.) Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ.

Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye
Bir gün ger iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem senüñ

23. **nūrı:**-*ı*
Nazm 11
Mısra: **5**
1. Gözle görülen aydınlık, maddî şeyleri görmeye yarayan ışık, ziyâ. 2. Kalp gözüyle his ve idrak edilen gönül açıcı aydınlık, maddî olmayan hususlarda basîret gözüyle görülen ve gerçeği görmeyi sağlayan mânevî ışık.

Bülend nūrı ḥaḳıyçün Muḥammedüñ ki henüz
Cemāli berḳ urur ol türbe-i muṭahharadan

nūr u fer virmek:

1. **nūr u fer virmek:**
Kaside 7
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Işık, parlaklık ve aydınlık vermek.

Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberīn miʿcer güneş

nūr u żiyā virdi:

1. **nūr u żiyā virdi:**-*di*
Gazel 287
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak; ferahlık vermek, mutlu etmek.

Geldi pervāneleri cemʿine ol şemʿ-i bihişt
Gün yüzi nūr u żiyā virdi şebistānumuza

nūr-baḫş:

1. **nūr-baḫş:**
Gazel 156
Mısra: **20**
Nur saçan, aydınlık veren.

Didi bezm-i cemālüm şemʿisin sen
Anuñçün nūr-baḫş olur zebānuñ

nūr-efşān:

1. **nūr-efşān:**
Gazel 168
Mısra: **5**
Işık saçan.

Ne fāyide ki degül küncümüzde nūr-efşān
Dutam ki burc-ı melāḥatde ay imiş bildük

nūr-efser urındı:

1. **nūr-efser urındı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nurdan bir taç takmak.

Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş
Geydi nārencī ḳabā urındı nūr-efser güneş

nūr-ı ʿaynum:

1. **nūr-ı ʿaynum:**-*um*
Gazel 337
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Göz nuru. II Sevgili.

Rā ḳaşuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa şems-i ṭāliʿ üstinde hilālüñ pertevi

nūr-ı başardan:

1. **nūr-ı başardan:**-*dan*
Gazel 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Göz nuru.

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı başardan güniler

2. **nūr-ı başardan:**-*dan*
Nazm 5
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Göz nuru.

Rāhuñ ġubārı nūr-ı başardan ʿazīz iken
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey meh-liḳā dirīġ

nūr-ı başarından:

1. **nūr-ı başarından:**-*ı, -ndan*
Gazel 232
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Göz nuru.

Sen şāhuñ ele girse eger ḫāk-i derinden
Yüz mertebe yig ʿāşıḳa nūr-ı başarından

nūr-ı celāl:

1. **nūr-ı celāl:**
Gazel 66
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın nuru.

Dīde-i Aḥmed cemālüñde görür nūr-ı celāl
Naḳş-ı dilkeş merdüm-i bīnāya naḳḳāş añdurur

nūr-ı cemāli:

1. **nūr-ı cemāli:**-*i*
Gazel 171
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin nuru II Allah'ın cemalinin nuru.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāli dilberüñ
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāli dilberüñ

nūr-ı cemāl-i muṣṭafā:

1. **nūr-ı cemāl-i muṣṭafā:**
Gazel 290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Peygamberin yüz güzelliğinin parıltısı.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāl-i Muṣṭafā
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāl-i Muṣṭafā

nūr-ı çeşm-i ʿālem:

1. **nūr-ı çeşm-i ʿālem:**
Kaside 7
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Âlemin gözünün ışığı, âleme parlaklık veren.

Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

nūr-i çeşm-i kāyināt:

1. **nūr-i çeşm-i kāyināt:**
Kaside 7
Mısra: **127**
Kelime Tipi: **-**
Âlemin göz nuru.

Bir naẓar ḳıl Aḥmede ey nūr-i çeşm-i kāyināt
Kʾāb-ı luṭfuñdan olupdur ebr gibi ter güneş

nūr-ı dīdāruña:

1. **nūr-ı dīdāruña:**-*uñ, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Yüzün, çehrenin ışığı, parlaklığı.

Muhācirleriüñe ve enṣāruña
Ki ġarḳ oldılar nūr-ı dīdāruña

nūr-ı dīde-i aḥbāb:

1. **nūr-ı dīde-i aḥbāb:**
Gazel 36
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dostların gözünün nuru.

Ey ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim
Ayaġı ṭopraġı nūr-ı dīde-i aḥbāb olur

nūr-ı feṯḥ:

1. **nūr-ı feṯḥ:**
Kaside 12
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Fethin ışığı.

ʿAks-i ḥüsnüñ dillere düşdi boyuñdan nitekim
Nūr-ı feṯḥ indi livā-yı şehden aḥzāb üstine

nūr-ı ḥaḳdan:

1. **nūr-ı ḥaḳdan:**-*dan*
Gazel 241
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın nuru.

Ḥüsni ḳındīlin uyarmış nūr-ı Ḥaḳdan nār-ı ʿışḳ
Zāhidā inkār-ı nūr-ı Ẕüʾl-Celāl itmek neden

nūr-ı hüdāsı:

1. **nūr-ı hüdāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hidayet ışığı.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı göñlümüñ

2. **nūr-ı hüdāsı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hidayet ışığı.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı göñlümüñ

nūr-ı ḥüsni:

1. **nūr-ı ḥüsni:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik nuru.

Muḥammed ki maḥlūḳuñ aʿlāsıdur
Cihān nūr-ı ḥüsni tecellāsıdur

nūr-ı ḥüsninden:

1. **nūr-ı ḥüsninden:**
Gazel 333
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik nuru.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḥüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

nūr-ı ḥüsnüñ:

1. **nūr-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik nuru.

Nūr-ı ḥüsnüñ eylesün ʿulyā serīrin müstenīr
Ṭīb-i ḫulḳuñ eylesün dünyā sarāyın ʿanberīn

2. **nūr-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 65
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) güzelliğinin ışığı.

Nūr-ı ḥüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

nūr-ı ḥüsnüñle:

1. **nūr-ı ḥüsnüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 243
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik nuru.

Dīde-i dil döyemez baḳmaġa mihr-i ruḫuña
Nūr-ı ḥüsnüñle yine sen meger imdād idesin

2. **nūr-ı ḥüsnüñle:**-*üñ, -le*
Kıt'a 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) güzelliğinin ışığı.

Hemīşe nūr-ı ḥüsnüñle bu ʿālem müstenīr olup
Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

nūr-ı muḥammed:

1. **nūr-ı muḥammed:**
Kaside 1
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed'in nuru.

Nūnla beyān olınmış iẕeʾş-şemsü küvviret
Ol gün güneşde nūr-ı Muḥammed ḳomaz żiyā

nūr-ı muḥammedī:

1. **nūr-ı muḥammedī:**
Gazel 286
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Nur-ı Muhammedî/Hakikat-ı Muhammediye; Hz. Peygamber'in manevi şahsiyetini ifade etmek için kullanılan terim.

Fer virdi gerçi çihreñe nūr-ı Muḥammedī
Hecrüñ cehennemindedür ümmet ne fāyide

nūr-ı muṣavver:

1. **nūr-ı muṣavver:**
Gazel 13
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şekil ve sûret verilmiş nûr.

Ey ḥūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

nūr-ı rūḥānī:

1. **nūr-ı rūḥānī:**
Gazel 186
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ruhani nur; sevgili.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

nūr-ı şemse:

1. **nūr-ı şemse:**-*e*
Gazel 160
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ışığı.

Aḥmedʾe inkār iderseñ ṭañ degül ey müddeʿī
Nūr-ı şemse münkir itmişdür seni aʿmālıġuñ

nūr-ı ṣubḥ-gāhī:

1. **nūr-ı ṣubḥ-gāhī:**
Gazel 317
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sabah vaktinin aydınlığı.

Ey ṭalʿati nūr-ı ṣubḥ-gāhī
Yüzüñ ḫacil itdi mihr ü māhı

nūr-ı tecellā:

1. **nūr-ı tecellā:**
Gazel 239
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Tecelli ışığı, nuru. II. Sevgilinin görünmesi/gelmesi ile görünen ışık, sevgilinin yüzünün ışığı.

ʿĀlem-i ʿışḳa ḳadem baṣ ki temāşā göresin
Maṭlaʿ-ı ḥüsne baḳup nūr-ı tecellā göresin

nūr-ı tecellī:

1. **nūr-ı tecellī:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
1-Görünen parlaklık. 2-Manevî bakımdan aydınlanma. 3-Allah'ın yansımasının görünmesi.

Gözlerüñ nūr-ı tecellī göre mi ṣofī senüñ
Sīneñüñ ṣoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

nūrīn:

1. **nūrīn:**
Kaside 7
Mısra: **131**
Işıklı, ışıktan.

Tā yaza nūrīn ḳalemle çın seḥer naḳḳāş-ı ṣunʿ
Şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḫżar güneş

nūrun ʿalā nūr:

1. **nūrun ʿalā nūr:**
Kaside 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Âlânın âlâsı, âlâdan da çok iyi, nur üstüne nur.

Gözde ḫayāli nūrun ʿalā nūr idi velī
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

nūş:

1. **nūş:**
Gazel 153
Mısra: **9**
İçme, içiş.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül şarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

2. **nūş:**
Terkib-bend 1
Mısra: **9**
İçme, içiş.

Devlet bahārı ʿayşine aldanma kim bu nūş
Bir baldur ki ʿillet-i nīş-i belā imiş

nūş eyle:

1. **nūş eyle:**
Gazel 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.

Nūş eyle Aḥmedʾā mey-i ṣāfīyi ġam yime
Kʾoldur müzīl-i ġuṣṣa vü hem dāfiʿ-i teraḥ

2. **nūş eyle:**
Gazel 266
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.

Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḥalḳasın aña tā gūş-vār ide

3. **nūş eyle:**
Kaside 8
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.

Nūş eyle cām-ı bādeyi nūşīn lebüñle kim
Gūş-ı ḳadeḥde zeyn ola bir gūşvār laʿl

nūş eyledi:

1. **nūş eyledi:**-*di*
Gazel 304
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.

Şeker-i vaṣluñı şükrāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ nīşini nūş eyledi cüllāb gibi

nūş eylegil:

1. **nūş eylegil:**-*gil*
Kaside 31
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.

Ḳavliyle ʿamel eyleme her zāhid-i ḫuşküñ
Tarṭīb-i dimāġ itmege nūş eylegil ammā

nūş eylemeye:

1. **nūş eylemeye:**-*me, -ye*
Kaside 31
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
İçmek.

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı

Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

nūş idelüm:

1. **nūş idelüm:***-e, -lüm*
   Kaside 17
   Mısra: **19**
   Kelime Tipi: **-**
   İçmek, şarap içmek.

Gelüñ āvāz-ı ney ü çeng ile mey nūş idelüm
Ṣalalum ʿāleme āvāze-i mey-ḫᵛārluġı

nūş iden:

1. **nūş iden:***-en*
   Gazel 33
   Mısra: **12**
   Kelime Tipi: **-**
   İçmek.

Bir kāse şundı sāḳī-i ʿışḳuñ cihāna kim
Nūş iden anı kevn ü mekāndan ḫaber virür

nūş ider:

1. **nūş ider:***-er*
   Gazel 45
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **-**
   İçmek.

Zaḫm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri
Nīş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

nūş iderem:

1. **nūş iderem:**
   Murabba 1
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   İçmek.

Felegüñ nūş iderem nīşini sāġarlar ile
Ṭoġradı ḫār-ı cefā baġrumı ḫançerler ile

nūş it:

1. **nūş it:**
   Gazel 184
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   İçmek.

Belābil gūş idüp nūş it belābil
Ki ḳomadı ʿanā dilde ʿanādil

nūş itdi:

1. **nūş itdi:***-di*
   Terci-bend 2
   Mısra: **80**
   Kelime Tipi: **-**
   İçmek.

Bāde-i şehriyār şevḳından
Yine nūş itdi dürd-i denn lāle

nūş itdükce:

1. **nūş itdükce:***-dükce*
   Gazel 246
   Mısra: **18**
   Kelime Tipi: **-**
   İçmek.

Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına
Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükce noḳṣān olmasun

nūş itmiş:

1. **nūş itmiş:**
   Gazel 323
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   İçmek.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

nüsha:

1. **nüsḫasıdur:***-s, -ı, -dur*
   Nazm 30
   Mısra: **1**
   Eş, denk.

Gül yüzi nüsḫasıdur defter-i bāġ-ı iremüñ
Şiken-i ṭurrasıdur ḫalḳası Beytüʾl-ḥaremüñ

2. **nusḫasına:***-s, -ı, -n, -a*
   Gazel 26
   Mısra: **5**
   Sayfa II Kitap.

Yazmış cemāli nusḫasına ḫaṭṭı ḫāşiye
Düşmiş anuñ kenārına uş zülfi ḳayd-ı şāh

3. **nüsḫañdan:***-ñ, -dan*
   Kaside 16
   Mısra: **35**
   Yazılı, yazılmış bir şey.

Bu felek yazmasa nüsḫañdan eger nāmesini
Yañlış olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

nüsha-i cān-baḫş:

1. **nüsḫa-i cān-baḫş:**
   Gazel 114
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Can bağışlayan nüsha. II Sevgilinin ayva tüyleri.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

nüsḫa-i devrān-ı ʿulūm:

1. **nüsḫa-i devrān-ı ʿulūm:**
   Kaside 16
   Mısra: **17**
   Kelime Tipi: **-**
   Zamanın ilim kitabı.

ʿİlmüñ ile oḳınur nüsḫa-i devrān-ı ʿulūm
Aduñ ile yazılur defter ü dīvān-ı kerem

nüsha-i ḥüsnüñe:

1. **nüsḫa-i ḥüsnüñe:***-üñ, -e*
   Gazel 70
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzellik nüshası ||
Sevgilinin yüzü.

Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḥüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāḫ altına düşmiş yatur evrāḳdur

nūşīn:

1. **nūşīn:**
   Kaside 8
   Mısra: **37**
   Lezzetli, tatlı.

Nūş eyle cām-ı bādeyi nūşīn lebüñle kim
Gūş-ı ḳadeḥde zeyn ola bir gūşvār laʿl

nūşīn-revān-ı şubḥdur:

1. **nūşīn-revān-ı şubḥdur:**
Kaside 7
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sabahın Nuşinrevanı.

Gūyiyā Nūşīn-revān-ı şubḥdur kim ʿadl içün
Lāciverdī ḳubbeye zencīr-i zer aşar güneş

nuşret:

1. **nuşret:**
Terkib-bend 1
Mısra: **89**
Zafer.

Nuşret ʿarūsı ḥüsnine behcet bağışlayan
Deryā-yı cūd gevheri Şeh Muṣṭafā ḳanı

2. **nuşret:**
Gazel 34
Mısra: **16**
Yardım; galibiyet, zafer.

Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim
Nuşret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

nuşret ü fetḥi:

1. **nuşret ü fetḥi:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Galibiyet ve zafer.

Yüri gün gibi heft kişvere kim Nuşret ü fetḥi hem-ʿinān bulduñ

nuşret ü iḳbāl:

1. **nuşret ü iḳbāl:**
Kaside 13
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın yardımı ve baht, talih.

Dāyimā ʿizz ü celāl ü nuşret ü iḳbāl ile
Ḫurrem ol kim ḫaşm ʿīd-i devletüñ ḳurbānıdur

nuṭḳ:

1. **nuṭḳın:**-*ın*
Gazel 187
Mısra: **8**
Söz, kelâm, konuşma.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

nuṭḳ virdi:

1. **nuṭḳ virdi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Konuşma becerisi vermek.

Ṣafā-yı āyine-i ḥüsni virdi ṭūṭīye nuṭḳ
Kelām-ı ġonca-i ḫandānı ḳıldı bülbüli lāl

nutka getüre:

1. **nuṭḳa getüre:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Konuşturmak, söz söyletmek.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

nuṭḳ-ı ḫusrev ṭutılur:

1. **nuṭḳ-ı ḫusrev ṭutılur:**-*ur*
Gazel 96
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hüsrev'in nutku tutulmak; şaşkınlıktan konuşamaz duruma gelmek.

Her ḳaçan kim Aḥmed ider medḥüñe feṯḥ-i kelām
Nuṭḳ-ı Ḫusrev ṭutılur enfās-ı Selmān bağlanur

nuṭḳ-ı ʿīsā:

1. **nuṭḳ-ı ʿīsā:**
Kaside 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hz. İsa'nın sözü.

Senüñdür nuṭḳ-ı ʿĪsā ḫüsn-i Yūsuf
Ki hem cān-baḫşsın hem dil-rübāsın

nüzhetgāh-ı cān:

1. **nüzhetgāh-ı cān:**
Kaside 19
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Ruhun gezme, eğlence yeri.

Tā ki nüzhetgāh-ı cān ola ve ḫalvetgāh-ı dil
Rūy-ı ḫūbān-ı Ḫıṭā vü mūy-ı meh-rūyān-ı Çīn

nüzūl eyleyince:

1. **nüzūl eyleyince:**-*yince*
Kaside 23
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
İnmek.

Çeşmümden eyleyince göñül mülkine nüzūl
Ḫayl-i ḫayāli geçdi hezārān hezār āb

nüzūl kıldukca:

1. **nüzūl ḳılduḳca:**-*duḳca*
Kıt'a 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İnmek.

Himmetüñ ḫaylı seḫā mülkine ḳılduḳca nüzūl
Çünki her gūşe-i ḫaymeñ ola meydān-ı kerem

O

o:

1. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **26**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

Defter-i gülden meger eşʿārum oḳur ʿandelīb
Anuñ içün bād-ı şubḥ olur varaḳ-gerdān aña

2. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3
Mısra: **8**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne göñlüm āh kim

Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

3. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3
Mısra: **14**
T. Üçüncü teklik şahıs zamiri.

Sözde ʿuṣṣāḳı muḥayyer eyle dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

4. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḫayrān aña

5. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3
Mısra: **4**
O, işaret zamiri.

Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

6. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 12
Mısra: **6**
O, işaret zamiri.

Ḳaşuñ bir ḳavs çekdi Müşterīye
Ki toz olmışdur aña ʿanber-i nāb

7. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 14
Mısra: **12**
O, işaret zamiri.

Gül yüzüñde ḫaṭṭ-ı reyḥānuñ ki cān ḫayrānıdur
Nāme-i tezvīrdür ben dutmazam anı dürüst

8. **ansuz:**-*n, -suz*
Mesnevi 1
Mısra: **16**
O, işaret zamiri.

Vird-i zebān it anı sen ber-devām
Ansuz işe başlama kʾolmaz temām

9. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 6
Mısra: **12**
O, işaret zamiri.

Ey rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü nihāyet bulam diyen
Cān virmek ibtidādadur aña yoḳdur intihā

10. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 21
Mısra: **2**
O, işaret zamiri.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

11. **o:**
Gazel 327
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Ḥüsn sulṭānı yüzi Kaʿbesine
Nāẕır itmiş o iki fettānı

12. **anuñ:**--*nuñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
" O" kişi zamiri.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āṣıḳ u müştāk durur

13. **anuñ:**--*nuñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **33**
" O" kişi zamiri.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

14. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **24**
" O" kişi zamiri.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

15. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 29
Mısra: **20**
" O" kişi zamiri.

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ
Ḫʷān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

16. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 123
Mısra: **15**
" O" kişi zamiri.

Ben andan iren cefāya döydüm
Ol benden olan vefāya döymez

17. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 131
Mısra: **2**
" O" kişi zamiri.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUṣṣāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

18. **anı:**--*nı*
Gazel 143
Mısra: **8**
" O" kişi zamiri.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

19. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 151
Mısra: **8**
" O" kişi zamiri.

Daʿvī-i iḥsānuña ger ḫaṣmuñ isterse delīl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

20. **anı:**--*nı*
Gazel 161
Mısra: **18**
" O" kişi zamiri.

Didi dilber Aḥmedʾe diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

21. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 163
Mısra: **6**
" O" kişi zamiri.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

22. **anı:**--*nı*
Gazel 168

Mısra: **3**
" O" kişi zamiri.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz şanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

23. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 174
Mısra: **9**
" O" kişi zamiri.

Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ
Dem-be-dem meşmūme-i ʿanber-şemīm oynar şemāl

24. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 174
Mısra: **16**
" O" kişi zamiri.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

25. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 179
Mısra: **5**
" O" kişi zamiri.

Leylī gülüp sözine anuñ didi
Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

26. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 189
Mısra: **14**
" O" kişi zamiri.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

27. **anı:**-*-nı*
Gazel 190
Mısra: **8**
" O" kişi zamiri.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān niṣār itmek anı gördükce kārumdur benüm

28. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 193
Mısra: **16**
" O" kişi zamiri.

Ḫusrevā kimsin didüm didi ḥüsn sulṭānıyam
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

29. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 194
Mısra: **15**
" O" kişi zamiri.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

30. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 215
Mısra: **5**
" O" kişi zamiri.

Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

31. **andan:**-*-n, -dan*
Gazel 220
Mısra: **10**
" O" kişi zamiri.

Giceler uyḳu girmedi gözüme
Beni andan ayıralı eyyām

32. **andan:**-*-n, -dan*
Gazel 220
Mısra: **11**
" O" kişi zamiri.

Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

33. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 224
Mısra: **10**
" O" kişi zamiri.

Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḥarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

34. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 226
Mısra: **13**
" O" kişi zamiri.

Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp Aḥmed
Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

35. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 243
Mısra: **17**
" O" kişi zamiri.

Buña şādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-şād idüben düşmanumı şād idesin

36. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 244
Mısra: **14**
" O" kişi zamiri.

Derd ü ġamdan Aḥmed igende şikāyet itme kim
Müddeʿī yüzin görelden sen aña muʿtādsın

37. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 245
Mısra: **6**
" O" kişi zamiri.

Ey nigāruñ manṭıḳ-ı şīrīni cān virdüñ bize
Yā Mesīḥisin zamānuñ yā aña hem-zādsın

38. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 259
Mısra: **6**
" O" kişi zamiri.

Mürīd-i cān ḫaṭuñı gördi geçdi dünyādan
Zihī saʿādet anuñ kʾitdi Ḫıżrdan tevbe

39. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 266
Mısra: **10**
" O" kişi zamiri.

Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḫalḳasın aña tā gūş-vār ide

40. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 275
Mısra: **4**
" O" kişi zamiri.

Sāye-i zülfüñ hümāsın şalma aġyār üstine
Bir siyeh-rūdur anuñ baḫtın hümāyūn eyleme

41. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 276
Mısra: **2**
" O" kişi zamiri.

Hey ne cānān imiş bu cān alma
Ki gören dir aña ki cān al mah

42. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 277
Mısra: **11**
" O" kişi zamiri.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn ṣaneme

43. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 277
Mısra: **12**
" O" kişi zamiri.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn ṣaneme

44. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 284
Mısra: **11**
" O" kişi zamiri.

Çekelüm cevrin anuñ dāyimā kim
Cemālin ʿöẕr-ḫᵛāh eyler kimerde

45. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 286
Mısra: **10**
" O" kişi zamiri.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

46. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 298
Mısra: **6**
" O" kişi zamiri.

Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey ṣanem
Devletlü başuñᵓçün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

47. **anı:**--*nı*
Gazel 311
Mısra: **14**
" O" kişi zamiri.

İḫlāṣ ile ḳapuñda çü ḳul oldı bu Aḥmed
Biᵓllāhi anı eyleme āzād efendi

48. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 312
Mısra: **7**
" O" kişi zamiri.

Ḳabā-yı ḥüsnüñi çün biçdi vuṣlasından anuñ
Külāh itdi felek māh-ı āsumāna daḫı

49. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 315
Mısra: **12**
" O" kişi zamiri.

Ne miskīn oldı Aḥmed zülfüñ ile
Ki misk-i Çīn aña dem-beste düşdi

50. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 318
Mısra: **6**
" O" kişi zamiri.

Ne hümā sāyelü ṭāvus-ı cināndur zülfüñ
Ki gülistān-ı cemāl olmış anuñ cilve-gehi

51. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 325
Mısra: **12**
" O" kişi zamiri.

Ġonca zindānına girse nᵓola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

52. **anı:**--*nı*
Gazel 331
Mısra: **6**
" O" kişi zamiri.

Kim ki teşbīh-i hilāl itse kemān-ebrūña
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebī

53. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 332
Mısra: **2**
" O" kişi zamiri.

Cāndur ʿalāᵓl-ḥaḳīḳa ʿAlī Cān didükleri
Yoḳ yoḳ ne cān fedādur aña cān didükleri

54. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 332
Mısra: **14**
" O" kişi zamiri.

Devrān güzelleri nice meyl itsün Aḥmedᵓe
Kᵓuzatdı ẓulm elin aña devrān didükleri

55. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 333
Mısra: **10**
" O" kişi zamiri.

Başlu baġrın Aḥmedᵓüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

56. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 335
Mısra: **1**
" O" kişi zamiri.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

57. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 342
Mısra: **3**
" O" kişi zamiri.

Yüzi Ḥaḳ ḳıbleden dönsün anuñ kim
Cemālüñ gördi senden yüz çevürdi

58. **anuñ:**--*nuñ*
Gazel 343
Mısra: **15**
" O" kişi zamiri.

Bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde defterinden anuñ
Ġazel diyü açılan tāze gül-sitān ola mı

59. **anuñ:**--*nuñ*
Kaside 21
Mısra: **37**
" O" kişi zamiri.

Bezm ü rezm içre dest ü tīġın anuñ
Tāc-baḫş u cihānsitān bulduñ

60. **anuñ:**--*nuñ*
Müfret 14
Mısra: **2**
" O" kişi zamiri.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

61. **andan:**-*n, -dan*
Müfret 22
Mısra: **1**
" O" kişi zamiri.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey raḳīb
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe ṣoḳ

62. **aña:**-*ñ, -a*
Nazm 5
Mısra: **24**
" O" kişi zamiri.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña dirīġ

63. **anı:**--*nı*
Nazm 14
Mısra: **3**
" O" kişi zamiri.

Hem anı aġlayalum hem anuñ firāḳından
Cihān ne odlara yandı cihānı aġlayalum

64. **anuñ:**--*nuñ*
Nazm 14
Mısra: **3**
" O" kişi zamiri.

Hem anı aġlayalum hem anuñ firāḳından
Cihān ne odlara yandı cihānı aġlayalum

65. **andan:**-*n, -dan*
Nazm 28
Mısra: **3**
" O" kişi zamiri.

Ey dil andan şikāyet eyleme kim
Dost ẓulmine hīç dād olmaz

66. **aña:**-*ñ, -a*
Nazm 36
Mısra: **1**
" O" kişi zamiri.

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

67. **aña:**-*ñ, -a*
Nazm 36
Mısra: **2**
" O" kişi zamiri.

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

68. **o:**
Gazel 142
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmedʾden idüben ḥasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḥüsn ile iḥsān ider dirīġ

69. **o:**
Gazel 213
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Yāḫod bu şīşe-i nāzük-mizāc göñlümüze
O seng-dilden iren inkisārı mı diyelüm

70. **o:**
Kaside 14
Mısra: **41**
" O" işaret sıfatı.

O şehsüvāra ʿinān-gīr ola mı dest-i ṣabā
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

71. **o:**
Gazel 234
Mısra: **6**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Göñüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām ṣundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

72. **anı:**-*n, -u*
Kaside 6
Mısra: **102**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

73. **anı:**-*n, -u*
Mesnevi 3
Mısra: **231**
" O" III. tekil şahıs zamiri.

Anı şöyle ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa revān
Ki itsün duʿāsını kerrūbiyān

74. **andan:**-*n, -dan*
Mesnevi 4
Mısra: **41**
"O" 3. teklik işaret zamiri.

Ki dil murġı görüp ḫavf ide andan
ʿAlāḳa ḳaṭʿ ide bu būstāndan

75. **anı:**-*n, -u*
Mesnevi 1
Mısra: **15**
"O" üçüncü tekil işaret zamiri (Besmele).

Vird-i zebān it anı sen ber-devām
Ansuz işe başlama kʾolmaz temām

76. **anuñ:**-*n, -uñ*
Mesnevi 1
Mısra: **10**
"O" üçüncü tekil işaret zamiri (Besmele).

Cismüñe anuñla ḥulūl itdi rūḥ
Anuñ içündür saña bunca fütūḥ

77. **anuñ:**-*n, -uñ*
Mesnevi 1
Mısra: **11**
"O" üçüncü tekil işaret zamiri (Besmele).

Anuñ ile Ādeme feyż oldı cūd
Anuñ içün itdi melekler sücūd

78. **anuñ:**-*n, -uñ*
Mesnevi 1
Mısra: **12**
"O" üçüncü tekil işaret zamiri (Besmele).

Anuñ ile Ādeme feyż oldı cūd
Anuñ içün itdi melekler sücūd

79. **anuñ:**-*n, -uñ*
Mesnevi 3
Mısra: **6**
"O" üçüncü tekil işaret zamiri (Allah).

ʿAṭāñ ol deñizdür muḥīṭüʾl-cihāt
Ki bir ḳaṭresidür anuñ kāyināt

80. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 32
Mısra: **12**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẓar leẕīẕ

81. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 2
Mısra: **23**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Mürīd olursañ aña ol kʾirādetin itdi
Medār-ı ḳubbe-i devvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

82. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 2
Mısra: **30**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Hücūm-ı leşker-i ġamdan ḫalāṣ olur Aḥmed
Olur ise aña ġam-ḫʷār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

83. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **56**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Şol serv ki dīvāruña naḳş eyledi naḳḳāş
Teşbīh olınmaġa yarardı aña Ṭūbā

84. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 19
Mısra: **52**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Fitne-i āḫir zamān gösterdi gördüm ḫaṭṭ-ı yār
İlticā itdüm aña kʾoldur penāh-ı milk ü dīn

85. **aña:**-*ñ, -a*
Kaside 20
Mısra: **98**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Naẓar kim itsün aña luṭfuñ eylese ıġmāż
Kerem kim itsün aña cūduñ eylese ihmāl

86. **aña:**-*ñ, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **228**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Ne sulṭān kʾola böyle ṣāḥib-kemāl
Tekellüf olur aña ʿarż-ı maḳāl

87. **aña:**-*ñ, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **32**
" O" III. tekil kişi zamiri.

Çeşm-i sitāre aġlasun ol mehliḳāya kim
Görmedi pīr-i çarḫ aña beñzer cevān daḫı

88. **aña:**-*ñ, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **29**
Üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Aña bir żiyāfetdür ol ḫʷān-ı ʿām
Kʾanuñçün yaradıldı ʿālem tamām

89. **anda:**-*n, -da*
Kaside 6
Mısra: **65**
"O" işaret zamiri. II "Orası, orada (o yer)" anlamında işaret zamiri. .

Hem baḥr-i sipihr anda ḥabāb-ı güẕerāndur
Hem ḥūt-ı felekdür aña dil-teşne vü ẓamʾā

90. **anda:**-*n, -da*
Mesnevi 4
Mısra: **26**
"O" işaret zamiri. II "Orası, orada (o yer)" anlamında işaret zamiri. .

Diyār-ı yārda bir seng yoḳdur
Ki göz yaşından anda zeng yoḳdur

91. **aña:**-*n, -a*
Gazel 130
Mısra: **10**
" O" işaret zamiri.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

92. **aña:**-*n, -a*
Gazel 158
Mısra: **14**
" O" işaret zamiri.

Fitneyle şūḫ çeşmüñi şāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

93. **aña:**-*n, -a*
Gazel 159
Mısra: **12**
" O" işaret zamiri.

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eledüñ

94. **aña:**-*n, -a*
Kaside 6
Mısra: **33**
" O" işaret zamiri.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

95. **aña:**-*n, -a*
Kaside 6
Mısra: **34**
" O" işaret zamiri.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

96. **aña:**-*n, -a*
Kaside 6
Mısra: **38**
" O" işaret zamiri.

Geh kāhkeşān gāh iledüp ḫırmen-i mehden
Dolāb-ı felek Delv ile dökerler aña mā

97. **aña:**-*n, -a*
Kaside 6
Mısra: **66**
" O" işaret zamiri.

Hem baḥr-i sipihr anda ḥabāb-ı güẕerāndur
Hem ḥūt-ı felekdür aña dil-teşne vü ẓamʾā

98. **aña:**-*n, -a*
Kaside 8
Mısra: **1**
" O" işaret zamiri.

Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

99. **aña:**-*n, -a*
Kaside 8
Mısra: **96**
" O" işaret zamiri.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aşdı kim
Geh nakş gevher olur aña geh nigār laʿl

100. **aña:**-*n, -a*
Kaside 10
Mısra: **33**
" O" işaret zamiri.

Var ümīdüm aña kim dāmen-i ʿafvuñ örtesin
Bī-edebāne düşdiyse baʿżı edāsı göñlümüñ

101. **aña:**-*n, -a*
Kıt'a 7
Mısra: **6**
" O" işaret zamiri.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

102. **aña:**-*n, -a*
Nazm 31
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

103. **anı:**-*-nı*
Gazel 36
Mısra: **14**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

104. **anı:**-*-nı*
Gazel 50
Mısra: **18**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

İki cihān feraḫlıġıdur Aḥmedʾe ġamuñ
Şādīye irmesün anı her kim ḥazen ṭutar

105. **anı:**-*-nı*
Gazel 55
Mısra: **14**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

106. **anı:**-*-nı*
Gazel 79
Mısra: **5**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol baña yiter

107. **anı:**-*-nı*
Gazel 239
Mısra: **12**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

108. **andan:**-*n, -dan*
Gazel 296
Mısra: **20**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

109. **anı:**-*-nı*
Gazel 297
Mısra: **8**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḥālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fīʾl-ḥāl anı

110. **anı:**-*-nı*
Gazel 297
Mısra: **10**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

111. **anı:**-*-nı*
Gazel 297
Mısra: **14**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Aḥmedʾi redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḥüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

112. **anı:**-*-nı*
Gazel 335
Mısra: **8**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

113. **anı:**-*-nı*
Terkib-bend 1
Mısra: **68**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Derdā ki şoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

114. **anı:**-*-nı*
Terkib-bend 1
Mısra: **115**
" O" 3. teklik kişi zamiri.

Yā Rabbī bir ṭarīḳa sülūk itdür anı kim
Şerḥ-i menāḳıbı şeref-i ʿālemīn ola

115. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 38
Mısra: **8**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Ey şarāb-ı nāb içüp ʿazm-i ḫarābāt eyleyen
Her kime uġrarsañ anuñ ḫānesi vīrān olur

116. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 53
Mısra: **4**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Ṣaçı şol nāfe-i tātārdur kim
Dü ʿālemden anuñ bir tārı yigdür

117. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 90
Mısra: **7**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Şekkerī ḫʷān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

118. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 92
Mısra: **10**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Aḥmed aġladuġıyla ʿālemi ġarḳ eyledügi
Bu ki gördükce anuñ ḫālini aġyār güler

119. **anuñ:**-*-nuñ*
Gazel 128
Mısra: **14**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-rīz
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

120. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 22
Mısra: **51**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Bir söze başladı ki anuñ luṭfın itse gūş
Olurdı reşkden güher-i şāh-vār āb

121. **anuñ:**-*nuñ*
Kaside 29
Mısra: **39**
" O" 3. tekil şahıs zamiri .

Sulṭān Cem-i sānī ki anuñ adın işitse
Fīʾl-ḥāl sürer ṭopraġa ruḫsārı benefşe

122. **anuñ:**-*nuñ, -*
Gazel 81
Mısra: **13**
" O" 3. tekil şahıs zamiri.

Ḫıżr kim dirler sen anuñ ʿaynısın ʿaynuʾl-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña laʿl-i şeker-bāruñ gelür

123. **anuñ:**-*nuñ, -*
Gazel 206
Mısra: **22**
" O" 3. tekil şahıs zamiri.

Ḫāk-i pāyuñ açdı dil çeşmin ki gördüm ḥüsnüñi
Nice cevherdendür anuñ tūtiyāsın bilmedüm

124. **anuñ:**-*nuñ, -*
Gazel 221
Mısra: **2**
" O" 3. tekil şahıs zamiri.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

125. **anuñ:**-*nuñ, -*
Gazel 243
Mısra: **16**
" O" 3. tekil şahıs zamiri.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḫaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

126. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3
Mısra: **6**
" O " işaret zamiri (zülf).

Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn it diyü
Fitne vü siḥr ögredür bu ġamze-i fettān aña

127. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3
Mısra: **1**
" O " işaret zamiri (sevgilinin yüzü).

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḥayrān aña

128. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 116
Mısra: **6**
" O " işaret zamiri (sevgilinin yüzü).

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

129. **o:**
Gazel 105
Mısra: **10**
" O " işaret sıfat.

Ṣaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġılduġı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

130. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 29
Mısra: **16**
" O " İşaret zamiri.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

131. **anı:**-*n, -ı*
Gazel 247
Mısra: **16**
" O " İşaret zamiri.

Bu ṣūretde ʿaceb maʿnilerüñ var
Kimesne bilmez anı sen bilürsin

132. **anı:**-*n, -ı*
Müfret 6
Mısra: **2**
" O " İşaret zamiri.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

133. **anı:**-*n, -ı*
Müfret 25
Mısra: **2**
" O " İşaret zamiri.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

134. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **1**
O, işaret zamiri; âşığın gönlü.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

135. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **2**
O, işaret zamiri; âşığın gönlü.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

136. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **4**
O, işaret zamiri; sevgilinin hattı.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḥüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

137. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **6**
O, işaret zamiri; sevgilinin dudağı.

Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabīb-i laʿl-i yār
Kim ıraḳdan baḳmaġ ile olmışam ḥayrān aña

138. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **10**
O, işaret zamiri; sevgilinin dudağı.

Dürc-i yāḳūtında laʿlüñ derc idüb cān naḳdini
Bir zümürrüd ḳufl urdı bu ḫaṭ-ı reyḥān aña

139. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **8**
O, işaret zamiri; sevgilinin güzelliği.

Deyr-i ḥüsnüñ naḳşını gören büt-i ayyāreler
Yazılu ṣuret gibi hep ḳaldılar ḫayrān aña

140. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **18**
O, işaret zamiri; sevgilinin saçı.

Zülfi naḳḳāşı ṣuya bir resm ider kim reşk ider
Mānī-yi Çīn yazduġı naḳş-ı Nigāristān aña

141. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **20**
O, işaret zamiri; sevgilinin beni.

Ḥüsn meydānında sulṭān-ı Ḥabeşdür ḫāl-i dost
Kim ṣunar Hindū-yı zülfi ʿanberīn çevgān aña

142. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 2
Mısra: **22**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri; âşık.

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

143. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3
Mısra: **10**
O, işaret zamiri; âşığın gönlü.

Ḥüsn deryāsında cānlar mevc urur māhī gibi
Her ṭarafdan aġ atar bu kākül-i pīçān aña

144. **aña:**-*ñ, -a*
Gazel 3
Mısra: **12**
O, işaret zamiri; sevgilinin gülüşü.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān bağışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

145. **anı:**-*ñ, -ı*
Gazel 7
Mısra: **4**
O, işaret zamiri; sevgilinin yüzü.

Seyl-āb yaşum irdi meger levḥ-i cemāle
Kim ḫaṭṭı ġubārından anı ḳıldı mücellā

<u>ocaġ:</u>

1. **ocaġı:**
Gazel 31
Mısra: **6**
Ocak, ateş yakılan yer. II Gönül.

Bu revzen-i çeşm ola mı rūşen
Çün göñlüm ocaġı oldı pür-dūd

<u>ocaġını söyindüre:</u>

1. **ocaġını söyindüre:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Ocağını söndürmek; evinin barkının, ailesinin yok olmasına, dağılmasına sebep olmak.

Ḳaṣd itdi kim söyindüre ḫaşmuñ ocaġını
Anuñʾçün aḳıdur dün ü gün kūhsār āb

<u>od:</u>

1. **odını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 290
Mısra: **5**
Ateş.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāl-i Muṣṭafā

2. **odınuñ:**-*ı, -n, -uñ*
Kaside 6
Mısra: **109**
Ateş.

Ḳahruñ odınuñ ḳıṭʿasıdur āteş-i dūzaḫ
Luṭfuñ ṣuyınuñ ravżasıdur Cennet-i Meʾvā

3. **oddan:**-*dan*
Müfret 10
Mısra: **2**
Ateş.

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi
Oddan ḫaẕer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

4. **odın:**-*ın*
Gazel 2
Mısra: **1**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

5. **odın:**-*ı, -n*
Gazel 4
Mısra: **9**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Aḥmedʾe hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād
Ey ḫalīlüm bu ḳadar gelmedi luṭf ıssı şitā

6. **odlara:**-*lar, -a*
Gazel 16
Mısra: **10**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

7. **odı:**-*ı*
Gazel 45
Mısra: **2**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Ṣubḥgāhuñ yaḳasın mihrüñ eli çāk eyler
Māh-tābuñ yüzüñi şevḳuñ odı ḫāk eyler

8. **odına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 98
Mısra: **3**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı
Āb-ı ḥasretdür bu gözümden dökilen yaşlar

9. **odına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 127
Mısra: **9**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

10. **odına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 199
Mısra: **10**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Çün cemālüñ şemʿine pervānedür Aḥmed bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

11. **od:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Şemʿ gibi anuñ firāḳından
Yanaram od u şu içinde müdām

12. **oduñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 233
Mısra: **9**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Dil oduñdan kebāb oldı gözüm yaşı şarāb oldı
Gönül mülki ḫarāb oldı gidelüm bārī şehrüñden

13. **odına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 253
Mısra: **11**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs
Ger olsa ḥūrda bu çeşm ü ebrū

14. **odına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 280
Mısra: **7**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī ṣaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳarармasun uġrama dūd-ı āhuma

15. **odına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 291
Mısra: **1**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulıġı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulıġı

16. **odlara:**-*lar, -a*
Gazel 301
Mısra: **6**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

17. **odına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 311
Mısra: **9**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

18. **odına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 328
Mısra: **9**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül Aḥmed
Raḳīb çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

19. **odıyla:**-*ı, -(y)la*
Gazel 337
Mısra: **6**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Dil şu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu gönlüm evi

20. **odıyla:**-*ı, -(y)la*
Gazel 346
Mısra: **10**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġam-ı zülfüñden
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

21. **oda:**-*-a*
Kaside 10
Mısra: **35**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası gönlümüñ

22. **oda:**-*a*
Kıt'a 16
Mısra: **3**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış gönlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

23. **odına:**-*ı, -n, -a*
Müfret 36
Mısra: **2**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

24. **odı:**-*ı*
Nazm 32
Mısra: **2**
Ateş. || Aşk, ayrılık, hasret, azap, hırs vb. duyguların yakıcı etkisi.

Çıḳaldan ḥüsnüñüñ illerde çavı
Yürekler yaḳdı ʿışḳ odı alavı

25. **od:**
Gazel 301
Mısra: **3**
Ateş II coşkunluk; büyük üzüntü, acı, gönül yangını.

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

od düşer:

1. **od düşer:**-*er*
Gazel 254
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Ateş düşmek II Çok üzülmek, acı duymak.

Yazmazam parmaḳları vaṣfında sözin Aḥmedʾüñ
Ḳorḳaram kāğıd yanar od düşer aḳlām üstine

od uralı:

1. **od uralı:**
Gazel 316
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ateş salmak, yakmak.

Meh ḫırmenine od uralı mihr-i cemālüñ
Yırtup yaḳasın çarḫ yire çaldı külāhı

oda yakar:

1. **oda yaḳar:**-*ar*
Gazel 206
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe vermek, yakmak. (Mec..) Çok üzmek, büyük acı vermek.

İçi yanduġından aġlar şemʿ-i meclis ḥālüme
Yār oda nʾiçün yaḳar ben mübtelāsın bilmedüm

oda yana:

1. **oda yana:**-*a*
Gazel 127
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ateşlere yanmak. II Aşk ateşiyle yanıp tutuşmak. II Aşk acısı çekmek.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

oda yandı:

1. **oda yandı:**
Terci-bend 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe yakmak, yakmak, ateşe vermek.

Ḫırmen-i ḥüsn olalı yüzüñde
Dutuşup oda yandı ḫırmen-i gül

oda yanmışdur:

1. **oda yanmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 193
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak.

Sūz-ı dilden oda yanmışdur zebānum şemʿ-vār
ʿArż ide ḥālüm meger bu çeşm-i giryānum benüm

oda yanmışuz:

1. **oda yanmışuz:**-*mış, -uz*
Gazel 227
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak, harap olmak.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

oda yansa:

1. **oda yansa:**-*sa*
Gazel 94
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe yanmak, alev almak, tutuşmak, ateşler içinde kalmak, harap olmak.

Āh-ı Aḥmedʾden oda yansa ḳayırmaz mihr ü māh
Ḫaṭṭ-ı eşʿārum çü naḳş-ı günbed-i mīnā yiter

odlara düşüben:

1. **odlara düşüben:**-*üben*
Gazel 204
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ateşlere düşmek, yanmak. || Aşk, ayrılık, hasret, azap gibi duyguların yakıcı etkisi.

Tāb-ı ruḫuñla sūzını yazarken Aḥmedʾüñ
Şevḳından odlara düşüben yana yazmışam

odlara yaka:

1. **odlara yaḳa:**-*a*
Gazel 202
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe vermek, ateşte yakmak.

Ḳorḳaram kim maḥalleñi nā-gāh Odlara yaḳa āhum İbrāhīm

2. **odlara yaḳa:**-*a*
Nazm 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe atmak, tutuşturmak; aşk ateşine düşürmek.

Eline ʿışḳuñuñ virdümse yaḳa
Didüm mi kim beni odlara yaḳa

odlara yakdı:

1. **odlara yaḳdı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe atmak, tutuşturmak; aşk ateşini düşürmek.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı gönlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı gönlümüñ

2. **odlara yaḳdı:**-*dı*
Kaside 30
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe atmak, tutuşturmak; aşk ateşine düşürmek.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı gönlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı gönlümüñ

odlara yanan:

1. **odlara yanan:**-*an*
Gazel 192
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe yanmak, ızdırap çekmek, çok üzülmek, sıkıntılar yaşamak; aşk ateşiyle yanmak.

Bir söz açdum yañılup sūz-ı nihānumdan benüm
Şemʿ gibi odlara yanan zebānumdur benüm

odlara yandı:

1. **odlara yandı:**-*dı*
Gazel 207
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe yanmak, ızdırap çekmek, çok üzülmek, sıkıntılar yaşamak; aşk ateşiyle yanmak.

Odlara yandı çün göñül gözden
Aḳsa Ceyḥūn ile Eres nʾidelüm

2. **odlara yandı:**-*dı*
Nazm 14
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ateşlere yanmak; ıstırap çekmek, derde düşmek.

Hem anı aġlayalum hem anuñ firāḳından
Cihān ne odlara yandı cihānı aġlayalum

odlara yanup:

1. **odlara yanup:**-*up*
Gazel 182
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ateşe yanmak, ızdırap çekmek, çok üzülmek, sıkıntılar yaşamak; aşk ateşiyle yanmak.

Daḳdum kebūter-i dile şevḳum kitābını
Sūzından odlara yanup oldı kebāb dil

odlu:

1. **odlu:**
Gazel 47
Mısra: **14**
Aşk ateşinden hasıl olan gönül yangınını içeren.

Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ şemʿ-i murādın
Micmer gibi devrüñde çün odlu cigeri var

oġlan:

1. **oġlandur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **12**
Delikanlı, genç kimse.

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henüz

2. **oġlan:**
Gazel 288
Mısra: **1**
Delikanlı, genç.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

3. **oġlan:**
Gazel 288
Mısra: **12**
Delikanlı, genç.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

4. **oġlan:**
Gazel 332
Mısra: **12**
Delikanlı, genç.

Yigitligüm çaġında beni pīr ider dirīġ
Bostān çiçekleri gibi oġlan didükleri

5. **oġlanda:**-*da*
Gazel 272
Mısra: **6**
Delikanlı, genç erkek.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş oġlanda seccāde ṭutudur çāre ne

oġul:

1. **oġlı:**-*ı*
Müfret 51
Mısra: **1**
Cinsiyeti erkek olan evlât.

Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı
Ne ḳopmış ol kedinüñ bāyın oġlı

2. **oġlı:**-*ı*
Müfret 51
Mısra: **2**
Cinsiyeti erkek olan evlât.

Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı
Ne ḳopmış ol kedinüñ bāyın oġlı

oh:

1. **oḫ:**
Gazel 74
Mısra: **2**
Ok II Sevgilinin süzgün bakışları.

Āh kim şayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

ok:

1. **oḳıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 190
Mısra: **10**
Ok. || Sevgilinin kirpikleri.

Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Göñlüñi kim ġamzem oḳıyla şikārumdur benüm

2. **oḳı:**-*ı*
Gazel 44
Mısra: **2**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

3. **oḳı:**-*ı*
Gazel 100
Mısra: **10**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

4. **oḳından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 118
Mısra: **9**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henūz

5. **oḳ:**
Gazel 120
Mısra: **3**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḫn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

6. **oḳ:**
Gazel 177
Mısra: **3**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu baġrum zaḫmına merhem urur peykān degül

7. **oḳ:**
Gazel 178
Mısra: **4**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

8. **oḳın:**-*ın*
Gazel 274
Mısra: **3**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

9. **oḳı:**-*ı*
Gazel 343
Mısra: **8**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

10. **oḳı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **13**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Naḫcīr ol oḳı baġrına nʾiçün başar diyü
Ḳan itdi reşkden cigerin āhū-yı tātār

11. **oḳlaruñ:**-*laruñ, -uñ*
Kaside 24
Mısra: **9**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Meydān içinde ġamzesi atduġı oḳlaruñ
Birin yire düşürmedi zī şūḫ-ı fitne-kār

12. **oḳuñ:**-*uñ*
Kaside 24
Mısra: **16**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi niṯār

13. **oḳın:**-*ın*
Nazm 34
Mısra: **2**
Ok II sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẓāhir itmez

14. **oḳın:**-*ı, -n*
Gazel 242
Mısra: **2**
Ok, (yan bakış, süzgün bakış oku).

Kej-naẓardur ḳaşlaruñ yāyına ḳurbān olmayan
Ḳanda bilsün ġamzeñ oḳın yüregi ḳan olmayan

15. **oḳına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 21
Mısra: **23**
Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk II yaralayıcı bakış (gamze).

Ġamzeñ oḳına ey kemān-ebrū
Dil ü cān pūtesin nişān bulduñ

16. **oḳın:**-*ı, -n*
Gazel 150
Mısra: **11**
Ok, savaş aleti.

Gözden ırağ idüp ʿaceb urur cefā oḳın
Urılmaya ırağa atılsa nişān gerek

17. **oḳına:**-*ın, -a*
Gazel 247
Mısra: **13**
Ok.

Beni ṭaʿn oḳına ḳılduñ nişāne
Kemīn itdüñ kemānı sen bilürsin

18. **oḳlarınuñ:**-*ları, -nuñ*
Gazel 44
Mısra: **3**
Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

19. **oḳın:**-*ı, -n*
Gazel 107
Mısra: **2**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Ruḫı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

20. **oḳ:**
Gazel 158
Mısra: **9**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Ṭopraġa düşmiş oḳ gibi ḫākī göñülleri
Uş gūşe-i kemānla dirür dilsitān ḳaşuñ

21. **oḳı:**-*ı*
Gazel 270

Mısra: **21**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Dil rūşen olmaz Aḥmed cevr oḳı delmeyince
Bī-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

22. **oḳ:**
Gazel 302
Mısra: **3**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

23. **oḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 334
Mısra: **1**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Kirpügi cevr oḳına peykāncı
Zülfi cān meclisinde reyḥāncı

24. **oḳ:**
Kaside 23
Mısra: **16**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

25. **oḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **199**
1. Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır.

Düzüldükde oḳ gibi ṣaffuñ dürüst
Meger yay döndüre ḫaṣmuña püşt

26. **oḳı:**-*ı*
Gazel 35
Mısra: **4**
Ok II Sevgilinin bakışı veya kirpikleri.

Nice bir sengīn dilüñle tīz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş siḥr oḳı peykānıdur

27. **oḳ:**
Gazel 2
Mısra: **15**
I. Yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, navek. II. Sevgilinin kirpikleri veya yan bakışı.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol ṣayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḫayrān aña

28. **oḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 43
Mısra: **1**
I. Yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, navek. II. Sevgilinin kirpikleri veya yan bakışı.

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı başardan güniler

29. **oḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 44
Mısra: **1**
I. Yay denilen aletle fırlatılan ve ucunda sivri bir demir bulunan ince kısa değnek, tir, sehim, navek. II. Sevgilinin kirpikleri veya yan bakışı.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

30. **oḳından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 315
Mısra: **1**
Ok. II Sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi
Ḳaşuñ yayına cān peyveste düşdi

31. **oḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 127
Mısra: **7**
Ok. II Sevgilinin yan bakışı.

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

32. **oḳ:**
Gazel 280
Mısra: **12**
Yay veya keman denilen kavis şeklinde bükülmüş bir ağaç çubuğa gerili kirişe takılarak uzağa atılan ucu sivri demirli ince ve kısa değneğe verilen addır. II Feleğin yol açtığı sıkıntı, belalar.

Ey çarḫ miḥnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

ok atan:

1. **oḳ atan:**-*an-ar*
Gazel 107
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ok atmak II yan bakmak.

Şol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

oḳ atarken:

1. **oḳ atarken:**
Kaside 24
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ok atmak.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi niṣār

ok gibi toġru:

1. **oḳ gibi ṭoġru:**
Gazel 76
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ok gibi doğru, dosdoğru.

Gönlüm yolında oḳ gibi ṭoġru sözinde dost
Yā ḳaşı gibi ṭoġru degüldür revā mıdur

<u>oḳı:</u>

1. **oḳıdum:**-+*dum*
Kaside 7
Mısra: **113**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.

Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevs̱er güneş

2. **oḳınur:**-*n, -u, -r*
Kaside 16
Mısra: **17**
Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.

ʿİlmüñ ile oḳınur nüsḫa-i devrān-ı ʿulūm
Aduñ ile yazılur defter ü dīvān-ı kerem

3. **oḳır:**-*r*
Gazel 197
Mısra: **5**
Okumak.

Oḳır idüm fātiḥā ḳabūl itsün diyü
Ḥāṣıl oldı ḫamdüliʾllāh devletinde ḫācetüm

4. **oḳır:**-*r*
Kaside 31
Mısra: **62**
Okumak.

Dut cān ḳulaġın ḥikmetine Manṭıḳ-ı Ṭayruñ
Diñle bu kelāmı ki oḳır bülbül-i gūyā

5. **oḳır:**-*r*
Gazel 127
Mısra: **7**
Okumak, yazılı bir metni sesli olarak dile getirmek.

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

6. **oḳır:**-*r*
Gazel 161
Mısra: **3**
Okumak, yazılı bir metni sesli olarak dile getirmek.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

7. **oḳır:**
Kaside 13
Mısra: **23**
Okumak.

Tāze ḥüsniyyāt oḳır gül defterinden ʿandelīb
Bād-ı ṣubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ-gerdānıdur

8. **oḳımadı:**-*ma, -dı*
Müfret 26
Mısra: **2**
Okumak.

Faḳīh-i medrese bilmez nedür kitāb-ı usūl
Meger ki mekteb-i ʿışḳuñda oḳımadı sebaḳ

9. **oḳımış:**-*mış*
Gazel 227
Mısra: **8**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāz̲ū gözüñ nīreng içün

10. **oḳımış:**-*mış*
Müfret 46
Mısra: **1**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Geldi bir nāme ki efsūn oḳımış ḫāmesine
Cān u dil ʿāşıḳ olur ṣūret-i sernāmesine

11. **oḳınur:**-*n, -ur*
Kaside 15
Mısra: **35**
... gibi görünmek.

Gök tenūrında ḳurı ḳurş oḳınur mihr ile māh
Ḫʷān-ı luṭfuñla fırāvān olalı nān-ı kerem

12. **oḳıya:**-*ya*
Gazel 14
Mısra: **18**
Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫʷānı dürüst

13. **oḳıyup:**-*(y), -up*
Gazel 149
Mısra: **8**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

14. **oḳınur:**-*n, -ur*
Gazel 249
Mısra: **10**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Çihremüzde ḫusrevā laʿlüñ hevāsı eglenür
Ḳıṣṣa-i Şīrīn oḳınur ṣafḥa-i Ferhāddan

<u>oḳı-:</u>

1. **oḳıdı:**-*dı*
Gazel 9
Mısra: **9**
Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Cān Cebreʾīli oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hemīn ola

2. **oḳıduġı:**-*duk, -ı*
Gazel 34
Mısra: **6**
Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

3. **oḳırdum:**-*r, -dum*
Gazel 221
Mısra: **5**

Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Gönlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

4. **oḳısam:**-*sa, -m*
Kaside 20
Mısra: **59**
Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Maḳāle-i ġam-ı hicrānuñ oḳısam kūha
Ne deñlü seng-dil olursa iñiler idi cibāl

okıdūr:

1. **oḳıdur:**
Kaside 6
Mısra: **31**
Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Şol tīr-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

okın:

1. **oḳınan:**-*an*
Kaside 21
Mısra: **39**
Okunmak.

Oḳınan minber-i saʿādetde Ḫuṭbe-i Bāyezīd Ḫān bulduñ

2. **oḳına:**-*a*
Gazel 55
Mısra: **15**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Defter-i ʿışḳa yazılmaġa ger Aḥmed oḳına
Gözleri yaşlu başı üzre ḳalem gibi gelür

okın-:

1. **oḳınur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **114**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Ṭabʿuñ görinür ḳāmet-i dilber gibi mevzūn
Şiʿrüñ oḳınur ḫaṭṭ-ı ṣanem gibi dil-ārā

oḳu:

1. **oḳur:**-*r*
Gazel 2
Mısra: **25**
Okumak (Bülbülün nağme ile ötmesi).

Defter-i gülden meger eşʿārum oḳur ʿandelīb
Anuñ içün bād-ı ṣubḥ olur varaḳ-gerdān aña

2. **oḳursa:**-*r, -sa*
Gazel 82
Mısra: **18**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Ḫoş şeker-rīz olur Saʿdī-i Şīrāz gibi
Aḥmedʾüñ sözlerin oḳursa ġazel-ḫᵛān-ı Mışr

3. **oḳurdum:**-*r, -du, -m*
Gazel 216
Mısra: **3**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

4. **oḳur:**-*r*
Gazel 229
Mısra: **14**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Ne cāẕūdur kʾalur ġamzeñ eline fitneler tīġın
Oḳur efsūn-ı seḥḥārı yavuz gözden yavuz dilden

5. **oḳudı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **153**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳudı reyḥān
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

6. **okusun:**-*sun*
Kıt'a 1
Mısra: **33**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḫtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

7. **oḳuram:**-*r, -am*
Nazm 43
Mısra: **4**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek.

Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

okuma:

1. **oḳumaġa:**-, *-ğ, -a*
Gazel 189
Mısra: **8**
Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümleme veya seslendirme işi.

Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳumaġa pāk oluram

ol:

1. **olur:**-*ur*
Gazel 72
Mısra: **1**
Olmak.

Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Geh döner bir luṭfına biñ biñ cefālar gösterür

2. **ol:**
Gazel 188
Mısra: **1**
Olmak.

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güşā ol ey ṣanem

3. **olmasadı:**-*ma, -sa, -dı*
Gazel 256
Mısra: **12**
Olmak.

Ḳapılurdı ġamzeler nāzükliginden ḳalbler
Ḳayd-ı cān olmasadı bu ṭurra-i ṭarrārda

4. **olırdı:**-*ır, -dı*
Kaside 7
Mısra: **124**
Olmak.

Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redîf itmek degül
Pertev-i ẕihnümden olırdı yedi kişver güneş

5. **olmaġın:**-*maġ, -ın*
Kaside 7
Mısra: **75**
Olmak.

ʿİṣmetüñ devrānıdur isminde teʾnīs olmaġın
Seyre çıḳduḳca bürinür nūrdan çāder güneş

6. **ölürdüm:**-*ü, -r, -dü, -m*
Gazel 109
Mısra: **13**
Yaşamaz olmak, can vermek.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

7. **ol:**
Gazel 44
Mısra: **5**
O, işaret sıfatı.

Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

8. **ol:**
Nazm 5
Mısra: **4**
O, işaret sıfatı.

Nāzük tenine zaḥmet iderken ḳabā-yı gül
Girdi ḳara yire yatur ol dil-rubā dirīġ

9. **ölmezsin:**-*mez, -sin*
Gazel 151
Mısra: **16**
Ölmek, yok olmak.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

10. **ola:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **135**
1. Olmak.

Ola Saʿdī gibi sözüm Būstān
Nice Būstān belki cādūstān

11. **olduġı-yʾçün:**
Kaside 11
Mısra: **71**
Olmak.

Ṣan uçar ṭūmār-ı medḥüñde redîf olduġı-yʾçün
Kʾaçdı defter bigi ṣad per kākül-i müşkīn-i dost

12. **olam:**-*am*
Mesnevi 3
Mısra: **7**
Olmak.

Ne miḳdār olam ben de ol ḳaṭreden
Ki vaṣf-ı Ḫudāvende açam dehen

13. **ol:**
Gazel 37
Mısra: **10**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḫalḳı yaḳmaġa ḫurşīd-i ʿālem-tāb olur

14. **ol:**
Gazel 61
Mısra: **14**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Ḫaẕer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

15. **ol:**
Gazel 73
Mısra: **14**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

16. **ol:**
Gazel 76
Mısra: **4**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Düşmiş yüzine zülf-i perīşān u bī-ḳarār
Yā Rab kim ol da bencileyin mübtelā mıdur

17. **ol:**
Gazel 192
Mısra: **22**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Cān-ı Aḥmedʾden yaratmış cismüñi cān-āferīn
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

18. **ol:**
Gazel 243
Mısra: **1**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Ol degülsin ṣānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

19. **ol:**
Gazel 277
Mısra: **13**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Zāhidā Aḥmedʾi ḳorḳutma ʿaẕāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

20. **ol:**
Gazel 296
Mısra: **20**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

21. **ol:**
Kaside 2
Mısra: **23**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Mürīd olursañ aña ol kʾirādetin itdi
Medār-ı ḳubbe-i devvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

22. **ol:**
Kaside 7

Mısra: **43**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim āsumān iḳlīmine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberīn efser güneş

23. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **45**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim ḫilʿat-i fermān-ı ḥükmüñ geymeden
Olmadı zer tīġ ile sulṭān-ı baḥr ü ber güneş

24. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **47**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim şeh-nişīn-i bezm-gāhuñda müdām
Yā Süleymān taḫtıdur yā cām-ı İskender güneş

25. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **41**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Sulṭān Muḥammed ol ki bihişt-i sarāyınuñ
Ṭoprağı cevherinden ider iftiḫār laʿl

26. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **45**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Berḳ-ı tīġından ol aʿdā üzre āteş yaġduran
Ebr-i cūdından dür-efşān oldı aḥbāb üstine

27. **oldur:**-*dur*
Kaside 13
Mısra: **53**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Ġāzī-i şāḥib-ḳırān oldur ki devrinde anuñ
Küfr dāruʾl-cehli şimdi ʿilm şehristānıdur

28. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **57**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Ol ki ṭaʿn-ı nīzesinden ḳan döker çeşm-i zırıh
Deprenür pāy-ı semendinden zemīn-i heftümīn

29. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **65**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kān-ı seḫā kim dest-i cūduñdan ḳaçup
Düşdi deryā ḳaʿrına ḳurtulmadı dürr-i şemīn

30. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **97**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim ẓulmet-i ẓulmi götürdüñ aradan
Nitekim defʿ-i ḍalālet ḳıldı ḫayruʾl-mürselīn

31. **ol:**
Kaside 27
Mısra: **1**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Ey ol ki devlet atına olduġı dem süvār
Pür-ʿanber oldı dāmen-i ṣaḥrā vü kūhsār

32. **ol:**
Kaside 30
Mısra: **17**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Sulṭān Cem ol ki ḫusrev-i sulṭān-nişān imiş
Māh-ı saʿādete işigi āsumān imiş

33. **ol:**
Kıt'a 10
Mısra: **4**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Egildi ḫavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

34. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **34**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Güşāyende-i çeşm-i bīnişdür ol
Ki dībāce-i āferīnişdür ol

35. **oldur:**-*dur*
Mesnevi 3
Mısra: **222**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Diye Aḥmed içün ḳarīb ü baʿīd
Ki oldur ş̲enā-gūy-ı Şeh Bāyezīd

36. **olsun:**-*sun*
Mesnevi 3
Mısra: **59**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Sen olsun ki saña selām itdi Ḥaḳ
Senüñle hezārān kelām itdi Ḥaḳ

37. **ol:**
Nazm 28
Mısra: **2**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Her ki ol ḳayġuñ ile şād olmaz
Tengdür ġamdan ol güşād olmaz

38. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **109**
O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

Cān-ı cihāndur ol aña yavuz şananlaruñ
İki cihānda ḫaşmı cihān-āferīn ola

39. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **12**
O, işaret sıfatı.

Ḫāk-i pāyuñ dīdede ben giryeden ḳan aġlaram
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

40. **olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **2**
Bulunmak.

Bu leb-i mey-gündan özge ne şarāb-ı nāb olur
Ol ruḫ-ı gülgūna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

41. **olsa:**-*sa*
Gazel 10
Mısra: **2**
... hale gelmek.

Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġarīb

42. **olmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 46
Mısra: **4**
... hale gelmek.

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

43. **olup:**-*up*
Gazel 58
Mısra: **14**
... hale gelmek.

Aḥmed düşer ḳalem gibi sevdā-yı zülfüñe
Kim ilden ile bī-ser ü sāmān olup gider

44. **olsa:**-*sa*
Gazel 115
Mısra: **12**
... hale gelmek.

Göz ü göñlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

45. **olayın:**-*a, -(y)ın*
Gazel 170
Mısra: **11**
... hale gelmek.

Dil-i Aḥmed gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

46. **oldı:**-*dı*
Gazel 193
Mısra: **10**
... hale gelmek.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

47. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 198
Mısra: **8**
... hale gelmek.

Baḥr-i şūra ṣalsañ aġzuñ yarınuñ bir ḳaṭrasın
Şübhesüz şīrīn olurdı yidi deryā dostum

48. **oldı:**-*dı*
Gazel 212
Mısra: **10**
... hale gelmek.

Gözi sevdāsına düşüp Aḥmed
Oldı nergis gibi ʿalīl ü saḳīm

49. **oldı:**-*dı*
Gazel 315
Mısra: **11**
... hale gelmek.

Ne miskīn oldı Aḥmed zülfüñ ile
Ki misk-i Çīn aña dem-beste düşdi

50. **oldum:**-*dum*
Gazel 327
Mısra: **15**
... hale gelmek.

Seçmez oldum giceyi gündüzden
Göreli zülf ü ḫadd-i cānānı

51. **olmış:**-*mış*
Gazel 341
Mısra: **6**
... hale gelmek.

Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ
Ki olmış rāhzen muṭrib burarlar gūş-ı ṭanbūrı

52. **oldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **23**
... hale gelmek.

Vaṣf-ı lebüñde oldı devātuñ dehānı laʿl
Yād-ı ḫaṭuñla ḫāmenüñ oldı zebānı müşk

53. **oldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **24**
... hale gelmek.

Vaṣf-ı lebüñde oldı devātuñ dehānı laʿl
Yād-ı ḫaṭuñla ḫāmenüñ oldı zebānı müşk

54. **oldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **39**
... hale gelmek.

Ney-şekker oldı ġayret-i ḫāmeñle telḫ-ʿayş
Reşk-i ḫaṭuñla ḳaldı siyeh ḫānumān-ı müşk

55. **oldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **55**
... hale gelmek.

Miskīn-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

56. **oldı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **72**
... hale gelmek.

Oldı sarāy-ı ḳadrine gevher-niṣār ebr
Oldı ʿarūs-ı baḫtına āyīnedār āb

57. **oldı:**-*dı*
Kaside 25
Mısra: **6**
... hale gelmek.

Dost vaṣlı ʿīdine irişdi çeşm-i eşk-bār
Kim bu rengīn şīşeden oldı gülāb-efşān-ı ʿīd

58. **oldı:**-*dı*
Kaside 25
Mısra: **25**
... hale gelmek.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola şādān-ı ʿīd

59. **olmış:**-*mış*
Müfret 34
Mısra: **2**
... hale gelmek.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Ṣanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

60. **oldı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **68**
... hale gelmek.

Düzdi bāġ içre encümen lāle
Aldı cām oldı bī-ḫazen lāle

61. **olmazdı:**-*maz , -dı*
Gazel 257
Mısra: **19**
Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

Bāġ-bān zülfüñ ḫarīf olmazdı ḫüsnüñ bezmine
Mā-ḫażar avcında ṣol sīb-i zenaḫdān olmasa

62. **olur:**-*ur*
Gazel 178
Mısra: **9**
Bulunmak, var olmak.

Geh hevā-yı ḳadd olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miskīne dāyim bir belā eksük degül

63. **ölmedügümi:**-*me, -dük, -üm, -i*
Gazel 189
Mısra: **2**
Ölmek, can vermek.

Yüzüñi görmeyicek şöyle derdnāk oluram
Ki ġamdan ölmedügümi añup helāk oluram

64. **ölinceye:**-*ince, -ye*
Gazel 220
Mısra: **9**
Ölmek, can vermek.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

65. **ola:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **8**
-dır bildirme eki görevinde kullanılan kalıp ifade.

Şiʿrüñ ne ḥaddi var ki ire vaṣf-ı ẕātuña
Kʾol vaḥy-i āsumān ola bu siḥr-i müfterā

66. **öldügüñ:**-*dük, -üñ*
Gazel 203
Mısra: **8**
Ölmek || Çok acı ve ıztırap çekmek, mahvolmak.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

67. **olsun:**-*sun*
Mesnevi 4
Mısra: **52**
Olmak, şeklini almak, hâline gelmek.

Felek emrüñe rām olsun hemīşe
Güneş bezmüñe cām olsun hemīşe

68. **olmaduñ:**-*ma, -duñ*
Nazm 13
Mısra: **5**
(İsimlerden sonra geldiğinde) ... haline gelmek.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki mecnūn olmaduñ

69. **olmaduñ:**-*ma, -duñ*
Nazm 13
Mısra: **6**
(İsimlerden sonra geldiğinde) ... haline gelmek.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki mecnūn olmaduñ

70. **öle:**-*e*
Gazel 175
Mısra: **20**
Can vermek, hayatı sonra ermek.

Ölmeye vaṣluñda ṣıḥḥatle geçe cānā raḳīb
Öle Aḥmed miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿalīl

71. **ölenüñ:**-*en, -üñ*
Kaside 8
Mısra: **7**
Can vermek, hayatı sonra ermek.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Adını yazsalar ola seng-i mezār laʿl

72. **olsa:**-*sa*
Gazel 10
Mısra: **9**
Bulunmak, var olmak.

Ḫaṭṭ-ı miskīn olsa ḫaddinde nigāruñ ṭañ degül
Çün nigāristānda olmaz ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā ġarīb

73. **olsa:**-*sa*
Gazel 84
Mısra: **6**
Bulunmak, var olmak.

Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf ü ḫaddüñi
ʿAḳrebde olsa māh degüldür revā sefer

74. **olan:**-*an*
Gazel 328
Mısra: **6**
Bulunmak, var olmak.

Ḳulaġına varup ol zülf-i bī-ḳarāruñ eyit
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

75. **ola:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **25**
Bulunmak, var olmak.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

76. **olmasaydı:**-*ma, -sa, -y, -dı*
Gazel 114
Mısra: **11**
Bulunmak, var olmak.

Olmasaydı ḫāk-i pāyuñ tūtiyāsından meded
Baḳmaz idi saña ey ḫurşīd-i ʿālem-tāb göz

77. **olmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 11
Mısra: **49**
Bulunmak, var olmak.

Ḥaḳ budur kim but-perest olmazdı ʿahdüñde senüñ
Ḳılca inṣāf eylese ger kākül-i müşkīn-i dost

78. **olmazuz:**-*ma, -z, -uz*
Gazel 121
Mısra: **13**
Yaşamak, zaman geçirmek.

Biz güzellersüz olmazuz Aḥmed
Bülbülüz gülsitānsuz olımazuz

79. **olsun:**-*sun*
Gazel 304
Mısra: **29**
(zaman bildiren kelimelerle) gelip çatmak, yaklaşmak.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

80. **olan:**-*an*
Kaside 3
Mısra: **28**
Meydana gelmek, ortaya çıkmak, belirmek.

Ola kʾışlāḥ ide hicrāndaki ḫayrānluġumı
Dem-i vuṣlatda olan ḥayreti dervīşlerüñ

81. **olımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 183
Mısra: **2**
Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

82. **oldı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **36**
Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Ṭudaġuñdan virür nişān ġonca
Oldı cān-baḫş u dilsitān ġonca

83. **olduġıdur:**-*duḳ, -ı, -dur*
Gazel 49
Mısra: **9**
Birlikte bulunmak.

Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

84. **olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **16**
... hâline gelmek.

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

85. **olur:**-*ur*
Gazel 37
Mısra: **6**
... hâline gelmek.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā ṣol cāmı ṣun kim şeyḫ anuñla şāb olur

86. **olur:**-*ur*
Gazel 120
Mısra: **12**
... hâline gelmek.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḥacer olur ḥaṭab olmaz

87. **olur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **2**
... hâline gelmek.

Yine sevdāyī göñül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı ṣabā müşkīn-nefes

88. **olur:**-*ur*
Gazel 128
Mısra: **13**
... hâline gelmek.

Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-rīz
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

89. **olur:**-*ur*
Gazel 183
Mısra: **4**
... hâline gelmek.

Zülfüñi ḫāke ṣalarsañ müşk olur rūy-ı zemīn
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

90. **olur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **38**
... hâline gelmek.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

91. **olur:**-*ur*
Kaside 23
Mısra: **2**
... hâline gelmek.

Ṣaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Ṣāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

92. **olur:**-*ur*
Kaside 29
Mısra: **18**
... hâline gelmek.

Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaṣfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

93. **olur:**-*u, -r*
Kaside 25
Mısra: **22**
Meydana gelmek, vuku bulmak, gerçekleşmek.

Dilberā göster hilāl ebrūñı şād it ḫalḳı kim
Māh-ı nev görmekden olur şādī-i devrān-ı ʿīd

94. **ol:**
Gazel 49
Mısra: **10**
Işaret zamiri (göz kastedilerek).

Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

95. **ölseñ:**-*se, -ñ*
Nazm 37
Mısra: **4**
Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

96. **olmaz:**-*maz*
Kaside 23
Mısra: **26**
Bulunmak, mevcut olmak.

Vaṣf-ı lebüñde kim añar āb-ı ḥayātı kim
Mey meclisinde olmaz igen ḫoş-güvār āb

97. **olmış:**-*mış*
Kaside 7
Mısra: **108**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

98. **ölenüñ:**-*en, -üñ*
Gazel 86
Mısra: **3**
Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭoprāġını laʿl ü zer çıḳar

99. **ölmeye:**-*me, -y, -e*
Gazel 175
Mısra: **19**
Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Ölmeye vaṣluñda ṣıḥḥatle geçe cānā raḳīb
Öle Aḥmed miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿalīl

100. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 29
Mısra: **8**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Sehvin bilüben secdeye varmazdı nigārā
Zülfeynüñüñ olmasa günehkārı benefşe

101. **olur:**-*ur*
Gazel 37
Mısra: **12**
Bitmek, yeşermek.

Zemherīr-i ġam urup ḫuşk itdi cān bāġın dirīġ
Anda ne bülbüller öter ne gül-i sīr-āb olur

102. **olur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **26**
Olmak, ...haline gelmek.

Şeh Bāyezīd ol ki anuñ tīġın añıcaḳ
Olur derūn-ı Rüstem ü İsfendiyār āb

103. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **22**
... vasfını taşımak.

Sen giderken sūzumı fīʾl-cümle teskīn itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

104. **olduġıyçün:**-*duġ, -ı, -y, -çün*
Gazel 303
Mısra: **4**
... vasfını taşımak.

Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cūyda
Ḳadd-i dil-cūña senüñ olduġıyçün hem-tā gibi

105. **ölsem:**-*se, -m*
Gazel 32
Mısra: **9**
Hayatı son bulmak.

Ölsem lebüñʾçün eyleseler ṭoprāġum sebū
Ṣu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar leẕīẕ

106. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 24
Mısra: **62**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Şāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm
Kim medḥüñ olmasa baña eşʿār olurdı ʿār

107. **olmasa:**-*ma, -sa*
Mesnevi 3
Mısra: **85**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Eger mücrim olmasa ey Ẕüʾl-Celāl
Kime ʿafvuñ ideydi ʿarż-ı cemāl

108. **olmaz:**-*maz*
Gazel 113
Mısra: **5**
Gerçekleşmek veya yapılmak; var olmak, bulunmak.

Gün olmaz kim cemālüñ güft ü gūyı
Bu göñlüm şehrini ġavġāya virmez

109. **oldur:**-*dur*
Gazel 219
Mısra: **2**
"O" işaret zamiri.

Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

110. **oldur:**-*dur*
Gazel 329
Mısra: **8**
"O" işaret zamiri.

Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

111. **ölem:**-*em*
Gazel 55
Mısra: **10**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

112. **ölürseñ:**-*ür, -se, -ñ*
Gazel 99
Mısra: **5**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ṣulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḫı ey bed-ḫū raḳīb
Üstüḫ̂ānuñ ṣaf dutup ceng idiser şaṭranc-vār

113. **ölince:**-*ince*
Gazel 195
Mısra: **5**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Bendeñem biñ cān ile ölince līkin bir nefes
Bend-i ġamdan beni āzād eyle ḳurbān olduġum

114. **ölince:**-*ince*
Gazel 233
Mısra: **12**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Üşendük devr-i cevrüñden uşanduḳ zecr-i hecrüñden
Ölince zehr-i ḳahruñdan gidelüm bārī şehrüñden

115. **ölem:**-*em*
Gazel 251
Mısra: **5**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭoprāḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

116. **olan:**-*an*
Kaside 29
Mısra: **44**
Bulunmak, sahip olmak.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

117. **oldı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **184**
... haline gelmek; erişmek.

Cihād eylemek oldı cehdüñ senüñ
Zamān-ı emān oldı ʿahdüñ senüñ

118. **olmaz:**-*maz*
Gazel 6
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey māh-ı ḥüsne mihr-i ruḫından bahā viren
Olmaz iki cihān seni bir görmege bahā

119. **olmaz:**-*maz*
Gazel 10
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫaṭṭ-ı miskīn olsa ḫaddinde nigāruñ ṭañ degül
Çün nigāristānda olmaz ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā ġarīb

120. **olmaz:**-*maz*
Gazel 10
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zülfi yüzinde ġarīb olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarīb

121. **oldı:**-*dı*
Gazel 12
Mısra: **20**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nigārā ḫalḳa-i zülfüñ ḫaḳıyçün
Sekiz cennet yüzüñden oldı bir bāb

122. **olmaz:**-*maz*
Gazel 14
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿĀşıḳuñ göñli şınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst
Zāhidüñ olmaz ṣaçuñ küfrinsüz īmānı dürüst

123. **oldı:**-*dı*
Gazel 27
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ
Kim oldı bī-ser ü pālarda bu ḳadar güstāḫ

124. **oldı:**-*dı*
Gazel 29
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Vaʿde-i vaṣlın işitdüm ṣādlıḳdan aġladum
Ol şeker-rīz oldı ben oldum gülāb-efşān-ı ʿīd

125. **olsun:**-*sun*
Gazel 29
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

126. **oldı:**-*dı*
Gazel 30
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḳan olduġı budur cigeri misk-i Ḫıṭānuñ
Öykündi ser-i zülfüñe oldı yüzi esved

127. **olmaz:**-*maz*
Gazel 32
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Oldı ṭurunc-ı ġabġabuñ ey sīm-ber leẕīẕ
Olmaz bihişt mīveleri bu ḳadar leẕīẕ

128. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 35
Mısra: **20**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur ʿāşıḳa
Zāġ ile hem-ṣoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

129. **olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 42
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

Şiʿri Aḥmedʾüñ şehā nemekīn olduġı bu kim
Baḥr-i suḥanda dāmen-i Selmān ṭutup durur

130. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 56
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

İtüñ olmaḳ baña çün faḫr durur
İtüñe beñzer isem ʿār gelür

131. **olsun:**-*sun*
Gazel 110
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṭarf-ı ruḫsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmedʾā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

132. **olmış:**-*mış*
Gazel 163
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gül olmış nār-ı ruḫsārı yatur gördüm gül üstinde
Şan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

133. **olma:**-*ma*
Gazel 174
Mısra: **15**
"Olmak" yardımcı fiili.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

134. **olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 181
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Miḥrāb-nişīn oldı çün ol çeşm-i füsūn ger
Sāḥirlıġ idüp olduġı ḫūn-ḫʷāre ne müşkil

135. **olsun:**-*sun*
Gazel 186
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun

Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

136. **olsun:**-*sun*
Gazel 201
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dāʾimā serv-i bülendüñ ser-firāz olsun begüm
Dest-gīrüñ hem Ḫudā-yı bī-niyāz olsun begüm

137. **olsun:**-*sun*
Gazel 201
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

138. **olsam:**-*sa, -m*
Gazel 246
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

Müstecābüʾd-daʿve olsam Ḥaḳdan isterdüm ki hīç
Kimse ʿālemde esīr-i bend-i hecrān olmasun

139. **olma:**-*ma*
Gazel 255
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṣofiyā nāme-i esrār-ı Ḥaḳa maḥrem iseñ
Olma münkir mey-i ṣāfī gibi bed-nāmlara

140. **olsam:**-*sa, -m*
Gazel 270
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

141. **olmış:**-*mış*
Gazel 326
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Şeb-i rıḥletde raḳṣ uraydı ḳadr olmış ṣanup ḫusrev
Virürken cān-ı şīrīni sen olasañ şemʿ-i bālīni

142. **olmış:**-*mış*
Kaside 6
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Düşmiş yapılurken göge ṣaḥnuñdan iki ḫışt
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

143. **olsun:**-*sun*
Kaside 24
Mısra: **70**
"Olmak" yardımcı fiili.

Baḫtuñ bahārı ʿömr-i ʿadūñı ḫazān idüp
Dest-i zamāne ʿīdüñe olsun güher-niṯār

144. **olsun:**-*sun*
Kaside 25
Mısra: **62**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ġamdan āzād eyleyüp luṭfuñla şād it Aḥmedi
Devletüñ ʿīdinde olsun ḳullaruñ şādān-ı ʿīd

145. **olma:**-*ma*
Kıt'a 1
Mısra: **22**
"Olmak" yardımcı fiili.

Beni ḫᵛār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

146. **olmaya:**-*ma, -ya*
Kıt'a 1
Mısra: **28**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṭutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr etegin
ʿAyb-pūş olsa baʿīd olmaya dāmān-ı kerem

147. **olsun:**-*sun*
Kıt'a 4
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Niẓām-ı ʿāleme çünkim sebebdür cevher-i ẕātuñ
Hemīşe ḫāfıẓuñ ʿālemde luṭf-ı Girdigār olsun

148. **olduḳca:**-*duḳca*
Mesnevi 3
Mısra: **50**
"Olmak" yardımcı fiili.

Daḫı Çār Yāruña olsun dürūd
Vücūd ehline Ḥaḳdan olduḳca cūd

149. **olacaġı:**-*acaġ, -ı*
Nazm 17
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Görinürdi gözinüñ āfet-i cān olacaġı
Sezinürdi boyınuñ serv-i revān olacaġı

150. **olacaġı:**-*acaġ, -ı*
Nazm 17
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Görinürdi gözinüñ āfet-i cān olacaġı
Sezinürdi boyınuñ serv-i revān olacaġı

151. **olacaġı:**-*acaġ, -ı*
Nazm 17
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā ṣun berü çoḳ dutma şu ḳan olacaġı

152. **oldı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **46**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnī ḥarīmüñ oldı ḥarem bigi muḥterem

153. **olurdı:**-*ur, -dı*
Terci-bend 2
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ġonca dil-teng olurdı devrānda Göñlin açmasa dil-güşā-yı ṣabā

154. **olmaya:**-*ma, -ya*
Terkib-bend 1
Mısra: **46**
"Olmak" yardımcı fiili.

Feryād iderse ḥaşre dek efrād-ı kāyināt
Olmaya bu muṣībete göre fiġān daḫı

155. **olmaġ:**-*maġ*
Kaside 8
Mısra: **65**
Olmak II Bir duruma ulaşabilmek.

Ḫāk-i süm-i semendüñe olmaġ içün niṣār
Maʿdinde niçe niçe çeker intiẓār laʿl

156. **oldur:**-*dur*
Gazel 81
Mısra: **9**
Odur, o sebeptendir.

Ḫastayam varmaduġum oldur didüm işigüñe
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

157. **olur:**-*ur*
Gazel 82
Mısra: **17**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫoş şeker-rīz olur Saʿdī-i Şīrāz gibi
Aḥmedʾüñ sözlerin oḳursa ġazel-ḫᵛān-ı Mıṣr

158. **olur:**-*ur*
Gazel 129
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Didüm çün göñlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

159. **olur:**-*ur*
Gazel 179
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

Laʿlüñ içün dem mi olur kʾAḥmedʾüñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

160. **olur:**-*ur*
Gazel 271
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḳara zülfüñüñ aġına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

161. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 349
Mısra: **5**
"Olmak" yardımcı fiili.

Perde-i ʿışḳuñda olmışdur muḥayyer nite kim
Sünbülüñden özge yoḳ ʿuşşāḳa meʾvā rāstī

162. **olur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **72**
"Olmak" yardımcı fiili.

İşigüñ ṭopraġına yüz sürdügin maʿẕūr ṭut
Çün ḳadīmī resmdür teẕhīb olur bāb üstine

163. **olur:**-*ur*
Gazel 303
Mısra: **6**
...hale gelmek.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

164. **ölmez:**-*mez*
Gazel 282
Mısra: **13**
Canı çıkmak, ruhu bedeninden ayrılmak, ölmek.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

165. **oldı:**-*dı*
Gazel 111
Mısra: **5**
...haline gelmek.

Ġamzeñ ki oldı mesʾele-āmūz-ı ʿaḳl-ı küll
Ḥall idimez mesāʾilin illā kitāb-ı nāz

166. **oldı:**-*dı*
Gazel 305
Mısra: **15**
...haline gelmek.

Oldı Aḥmed göñlin almaġa ḥavāle ḥācibüñ
ʿĀrıẓuñ ḫaṭ gösterür bu daʿvīye ḥüccet gibi

167. **oldı:**-*dı*
Gazel 337
Mısra: **14**
...haline gelmek.

Aḥmedʾi Mecnūn iderse Leylī-i zülfüñ ne ṭañ
Oldı sen Şīrīn-lebüñ Ferhād-ı ʿālem Ḫusrevi

168. **olupdur:**-*(u)p, -dur*
Gazel 334
Mısra: **14**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Ḥüsnüñ evrāḳın itmege tezyīn
Çeşm-i Aḥmed olupdur efşāncı

169. **olur:**-*ur*
Gazel 37
Mısra: **14**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine
Gel gir Aḥmed göñline gör nice āteş-tāb olur

170. **olamaz:**-*a, -maz*
Kaside 1
Mısra: **43**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

ʿAḳl olamaz ḫaṣāʾiṣ-i ẕātuñda rāh-bīn
Fikr olamaz deḳāyıḳ-ı şerʿüñde reh-nümā

171. **olamaz:**-*a, -maz*
Kaside 1
Mısra: **44**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

ʿAḳl olamaz ḫaṣāʾiṣ-i ẕātuñda rāh-bīn
Fikr olamaz deḳāyıḳ-ı şerʿüñde reh-nümā

172. **olsa:**-*sa*
Terci-bend 2
Mısra: **31**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Nʾola şeh gibi olsa laʿl-niṣār
Ṭoludur çünki zerle maḫzen-i gül

173. **olan:**-*an*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **24**
"Ol" yardımcı fiil.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi

eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẕar ehli olan vermeye kim

174. **ola:**-*a*
Gazel 285
Mısra: **2**
"Ol" yardımcı fiil.

Dil bağlamañ şol āhū-yı müşkīn kemend ile
Ki ola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

175. **olan:**-*an*
Mesnevi 3
Mısra: **38**
"Ol" yardımcı fiil.

Teni devlet-i taḫt-ı eflāk olan
Seri zīnet-i tāc-ı levlāk olan

176. **olduġın:**-*duġ, -ın*
Nazm 5
Mısra: **7**
"Ol" yardımcı fiil.

Çün gördi ṭopraġ olduġın ol zülf-i müşk-bār
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

177. **olur:**-*(u)r*
Gazel 12
Mısra: **18**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Viṣāli cevherin yād itme Aḥmed
Ki olur kīmyā dünyāda nā-yāb

178. **olur:**-*(u)r*
Gazel 27
Mısra: **7**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

179. **olur:**-*(u)r*
Gazel 36
Mısra: **4**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Şol ḳadar aşıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

180. **olur:**-*(u)r*
Gazel 36
Mısra: **6**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Dem gelür şevḳ-ı ruḫuñ ḥālet bağışlar ʿāşıḳa
Kʾayaġı ṭopraġı ser-tā-ser gül-i sīr-āb olur

181. **olur:**-*(u)r*
Gazel 36
Mısra: **10**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Ey ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim
Ayaġı ṭopraġı nūr-ı dīde-i aḥbāb olur

182. **olur:**-*(u)r*
Gazel 36
Mısra: **12**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Kaʿbe-i kūyuñ ḥayālinde bu çeşm-i laʿl-bār
Beyt-i maʿmūr üstine yāḳūtdan mīzāb olur

183. **olur:**-*(u)r*
Gazel 36
Mısra: **14**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẕar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

184. **olur:**-*(u)r*
Gazel 38
Mısra: **6**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

185. **olur:**-*(u)r*
Gazel 38
Mısra: **26**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Zengī-i āteş-perest ol sünbül-i ruḫsārına
Hindū-yı āyīne-dār ol nergis-i müjgān olur

186. **olur:**-*(u)r*
Gazel 47
Mısra: **11**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

187. **olur:**-*(u)r*
Gazel 73
Mısra: **7**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Levḥ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṯbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣūret-i aʿmālidür

188. **olur:**-*(u)r*
Gazel 115
Mısra: **1**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bī-ḫᵛāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā göñül ḫūn-āb göz

189. **olur:**-*(u)r*
Gazel 166
Mısra: **7**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Yā Rab ne siḥr olur bu ki āb-ı ʿiẕārını
Zencīre çekdi ḥalḳa-i gīsūsı Ḳāsımuñ

190. **olur:**-*(u)r*
Gazel 224
Mısra: **2**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

191. **olur:**-*(u)r*
Gazel 224
Mısra: **9**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḥarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

192. **olur:**-*(u)r*
Gazel 226
Mısra: **9**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

193. **olur:**-*(u)r*
Gazel 261
Mısra: **1**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḥayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

194. **olur:**-*(u)r*
Gazel 293
Mısra: **10**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

195. **olur:**-*(u)r*
Gazel 323
Mısra: **3**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

196. **olur:**-*(u)r*
Gazel 351
Mısra: **7**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Ne laʿl olur ki yā Rab lezzetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

197. **olur:**-*(u)r*
Kaside 6
Mısra: **71**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Dolāb olur āşüfte-i bostān-ı sarāyuñ
Yaşlar döküben nāle ḳılur vālih ü şeydā

198. **olur:**-*(u)r*
Kaside 6
Mısra: **101**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

199. **olur:**-*(u)r*
Kaside 8
Mısra: **14**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Demler gelür ki cennet-i kūyında dilberüñ
Eşküm cevāhiriyle olur her civār laʿl

200. **olur:**-*(u)r*
Kaside 9
Mısra: **22**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Āḫir hevā-yı zülfüñ ile ḫāk olanlaruñ
Ḳabri giyāhı sünbül olur ḫākdānı müşk

201. **olur:**-*(u)r*
Kaside 15
Mısra: **8**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Ẓill-i Ḥaḳ Şāh Muḥammed ki işigi göginüñ
Kemterīn ılduzı olur meh-i tābān-ı kerem

202. **olur:**-*(u)r*
Kaside 16
Mısra: **10**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Yine cūduñla biter verd-i gülistān-ı ʿaṭā
Yine sözüñle olur mīve-i bostān-ı kerem

203. **olur:**-*(u)r*
Kıt'a 13
Mısra: **4**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

204. **olur:**-*(u)r*
Kıt'a 21
Mısra: **7**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Böyle olur kime düşse pertev-i ḫurşiyd-i baḫt
Böyle olur kime şalsa sāyesin perr-i hümā

205. **olur:**-*(u)r*
Kıt'a 21
Mısra: **8**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Böyle olur kime düşse pertev-i ḫurşiyd-i baḫt
Böyle olur kime şalsa sāyesin perr-i hümā

206. **olur:**-*(u)r*
Müfret 18
Mısra: **1**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫaṭṭ-ı yār
Gelmeden bir söz çıḳardılar bu miskīn üstine

207. **olur:**-*(u)r*
Terci-bend 2
Mısra: **17**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Çün olur ḫār içinde mesken-i gül
Nʾola ṣad-pāre olsa dāmen-i gül

208. **olur:**-*(u)r*
Terci-bend 2
Mısra: **58**
"-dır, -dir, -dur, -dür".

Düşdi sevdā-yı çeşm-i hindūña
Ki olur her gice seḥer nergis

209. **öldürmek:**-*dür, -mek*
Gazel 39
Mısra: **5**
Bir canlının hayatına son vermek. II Sevgilinin âşığın canını alması.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

210. **olmaġ:**-*maġ*
Kaside 6
Mısra: **145**
Hale gelmek, bürünmek.

Māh olmaġ içün meclisüñe micmere-gerdān
Her meh pür ider kāsesini ʿanber-i sārā

211. **olmaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Nazm 13
Mısra: **2**
Olmak, bir vasfı kazanmak.

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

212. **oluban:**-*uban*
Gazel 108
Mısra: **3**
Olmak, haline gelmek.

Yoluña dīde-i ʿuşşāḳ güher-rīz oluban
Ḳapuña çehre-i müştāḳ zer-efşān yaraşur

213. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Mesnevi 3
Mısra: **66**
Olmak, haline gelmek.

Kilīd-i der-i genc-i maḫzūn-ı rāz
Senüñ nāmuñ olmışdur ey cān-nevāz

214. **olsaydı:**-*sa, -y, -dı*
Kaside 8
Mısra: **111**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-meşel
Ḳan aġlar idi Aḥmed içün zār zār laʿl

215. **olmasaydı:**-*ma, -sa, -y, -dı*
Terci-bend 2
Mısra: **20**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Kirpügümden giderdi naḳş-ı ruḫuñ
Olmasaydı dikende mesken-i gül

216. **olmışam:**-*mış, -am*
Gazel 300
Mısra: **12**
... hâline gelmek.

Çün hevā-yı zülāl-i vaṣluñ ile
Olmışam ḫāk-i rāh yaḳma beni

217. **olduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 194
Mısra: **8**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Tāc-ı Ḫusrevden geçerdüm görse idüm bir nefes
Ḳullaruñla dergeh-i ʿālīde der-bān olduġum

218. **olduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 194
Mısra: **14**
... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Ārzū-yı ḫātem-i laʿl-i güher-bāruñ durur
Mūr iken ben ṭālib-i mühr-i Süleymān olduġum

219. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **52**
" O" işaret sıfatı.

Gördi dīnāruñdaki elḳābı çeşm-i āfītāb
Yüzi zerd oldı ki yazıla ol elḳāb üstine

220. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

221. **oldı:**-*dı*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **16**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

222. **oldı:**-*dı*
Gazel 151
Mısra: **9**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Ben vedāʿ eylerken oldı zehr-i ḳātilden beter
Būse virmekde dehān-ı şekker-efşānuñ senüñ

223. **oldı:**-*dı*
Gazel 152
Mısra: **14**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Cūş idüp cān cübbesin çāk itse Aḥmed ṭañ mı kim
Maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl oldı girībānuñ senüñ

224. **oldı:**-*dı*
Gazel 262
Mısra: **9**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

225. **oldı:**-*dı*
Gazel 301
Mısra: **3**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

226. **oldı:**-*dı*
Gazel 317
Mısra: **9**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Ḫāl-i siyehüñ ḫayāli oldı
Cān çeşmine noḳṭa-i siyāhī

227. **oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **15**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Fenā vü faḳr ḥarīminde oldı Merve ḥaḳı
Ṣafā-yı Kaʿbe-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

228. **oldı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **46**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Berḳ-ı tīġından ol aʿdā üzre āteş yaġduran
Ebr-i cūdından dür-efşān oldı aḥbāb üstine

229. **oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **51**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḥāl

230. **oldı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **64**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Olmış iken ḥayātına her nesnenüñ sebeb
Çoġ olduġı-yʾçün oldı ḳalīl-i iʿtibār āb

231. **oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **15**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

ʿUlyā serīri oldı viṣālüñle pür-sürūr
Dünyā sarāyı oldı ḫışālüñle müşk-bār

232. **oldı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **17**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

233. **oldı:**-*dı*
Nazm 26
Mısra: **3**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Yine nice fitnesi var bilmedük

234. **oldı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **27**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Çün ḫʷān-ı muʿcizātda oldı nevāle-baḫş
Mecmūʿ-ı enbiyāya nevāli Muḥammedüñ

235. **oldı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **80**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cennet-i berīn

236. **oldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **7**
" -dır, -dir, -dur, -dür".

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

237. **ola:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **81**
"-dır,-dir" anlamında kullanılır ve bildirme ifâde eder.

Şol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

238. **ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **5**
"-dır,-dir" anlamında kullanılır ve bildirme ifâde eder.

Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḫüsn ü bahā imiş

239. **ol:**
Gazel 15
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı. (Sevgili).

Yā Rab gözüm yaşıyla sen ol lāle-çihrenüñ
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

240. **ol:**
Gazel 188
Mısra: **6**
Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

241. **olupdur:**-*up, -dur*
Kaside 7
Mısra: **86**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfitābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

242. **olupdur:**-*up, -dur*
Kaside 9
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

243. **olam:**-*am*
Gazel 267
Mısra: **5**
... hâline gelmek.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

244. **olısar:**-*ısar*
Gazel 202
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiil.

Beni ḫāk itdi dāġ-ı lāle-ruḫuñ
Gül olısar giyāhum İbrāhīm

245. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 281
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.

Kemend-i zülfüne yāruñ giriftār olmasun kimse
Benüm şūrīde baḫtumdan siyeh-kār olmasun kimse

246. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 281
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiil.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣancar
Hey ol serv-i hevā-baḫşa hevādār olmasun kimse

247. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 281
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiil.

Senüñ bāzār-ı ʿışḳuñda ider dellāl-ı cān feryād
Metāʿ-ı ʿaḳl kāsiddür ḫarīdār olmasun kimse

248. **olup:**-*up*
Gazel 288
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiil.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

249. **olup:**-*up*
Kaside 13
Mısra: **87**
"Ol-" yardımcı fiil.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hʷānıdır

250. **olalı:**-*alı*
Kaside 16
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiil.

Dest-i cūduñla senüñ ʿām olalı iḥsānuñ

Ḳapuña geldi umar āb-ı seḫā nān-ı kerem

251. **ola:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **165**
"Ol-" yardımcı fiil.

Ki her nā-tüvān kʾanı ḫʷānā ola
Açup görmesiyle tüvānā ola

252. **olmasaydı:**-*ma, -sa, -y, -dı*
Kaside 20
Mısra: **68**
"Ol-" yardımcı fiil.

Metāʿ-ı derdüñe dil virmez idi cān naḳdin
Ger olmasaydı ara yirde gözlerüm dellāl

253. **oldı:**-*dı*
Gazel 83
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili, ... gibi olmak.

Gördüm yüzüñi idemezem ey nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

254. **oldı:**-*dı*
Gazel 181
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili, ... gibi olmak.

Miḥrāb-nişīn oldı çün ol çeşm-i füsūn ger
Sāḥirlıġ idüp olduġı ḫūn-ḫʷāre ne müşkil

255. **oldı:**-*dı*
Gazel 233
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili, ... gibi olmak.

Dil oduñdan kebāb oldı gözüm yaşı şarāb oldı
Göñül mülki ḫarāb oldı gidelüm bārī şehrüñden

256. **oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili, ... gibi olmak.

Pür oldı Gülşen-i Rāza nevā-yı Manṭıḳ-ı Ṭayr
Çün oldı bu deme ʿAṭṭār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

257. **oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili, ... gibi olmak.

Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng
Dilümi ʿūd ḳılup nʾiçün itmeyem āheng

258. **oldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **16**
"Olmak" yardımcı fiili, ... gibi olmak.

Ṣan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

259. **oldı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **187**
"Olmak" yardımcı fiili, ... gibi olmak.

Fürūġ oldı rāyuñ dil ü dīdeye
Penāh oldı ʿadlüñ sitem-dīdeye

260. **ola:**-*a*
Gazel 144
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

261. **ola:**-*a*
Gazel 232
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ger göñlüme sulṭān-ı ḫayālüñ ola mihmān
Cān pīş-keş idem ayaġına mā-ḥażarından

262. **ola:**-*a*
Gazel 343
Mısra: **16**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bahār-ı ḫüsn ü cemālüñde defterinden anuñ
Ġazel diyü açılan tāze gül-sitān ola mı

263. **ola:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **139**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ola şehd-güftār anda ḳalem
Ola kebg-reftār anda ḳalem

264. **ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **98**
"Olmak" yardımcı fiili.

Yā Rab maḳāmı ravża-i ḫuld-i berīn ola
Ḳabri enīsi ḥaşre degin ḫūr-ı ʿīn ola

265. **olur:**-*ur*
Gazel 156
Mısra: **20**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.

Didi bezm-i cemālüm şemʿisin sen
Anuñçün nūr-baḫş olur zebānuñ

266. **olur:**-*ur*
Gazel 198
Mısra: **6**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.

Ben ġam-ı zülfüñde cān virdükde ḫāküm sebzesin
Otlasa müşkīn olur āhū-yı ṣaḥrā dostum

267. **olur:**-*ur*
Gazel 224
Mısra: **3**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.

Jeng olur āb-ı meyinden toñlaruñ āyīnesi
Derdi olmaz ḫāṭır-ı ʿuṣṣāḳa iren gerdden

268. **olur:**-*ur*
Kaside 9
Mısra: **52**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.

Müşgīn ġubār-ı ḫaylüñ ile şimdiden girü
Olur Ḥıṭāya Rūm ilinüñ armaġanı müşk

269. **ol:**
Gazel 69
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri.

Ḫālüñ meger ki hindū-yı şekker-fürūşdur
Kim her nefes maḳām aña ol laʿl-i nūşdur

270. **ol:**
Müfret 27
Mısra: **1**
" O" işaret zamiri.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

271. **olana:**-*a, -n, -a*
Gazel 120
Mısra: **14**
Bir vasfa, özelliğe sahip kimse.

Ġamzeñ naẓarı müddeʿīye düşse ne ṭañ kim
Sermest ü ḫarāb olana düşmek ʿaceb olmaz

272. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 257
Mısra: **2**
... gibi olmak, ... haline gelmek.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

273. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 20
Mısra: **24**
... gibi olmak, ... haline gelmek.

Nesīm-i ḫulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer
ʿAbīr olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

274. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 22
Mısra: **52**
... gibi olmak, ... haline gelmek.

Bir söze başladı ki anuñ luṭfın itse güş
Olurdı reşkden güher-i şāh-vār āb

275. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 3
Mısra: **2**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Medḥüñ çemeninde bülbül olsam
Biñ ġonca gibi dehānum olsa

276. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 3
Mısra: **4**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Her bir dehenümde ey şeker-leb
Sūsen gibi ṣad zebānum olsa

277. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 3
Mısra: **5**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Yüz biñ luġat olsa her dilümde
Her ḥarfde biñ beyānum olsa

278. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 3
Mısra: **6**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Yüz biñ luġat olsa her dilümde
Her ḥarfde biñ beyānum olsa

279. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 3
Mısra: **7**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda
Her ḫāmede biñ lisānum olsa

280. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 3
Mısra: **8**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Biñ biñ ḳalem olsa her ḳılumda
Her ḫāmede biñ lisānum olsa

281. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 3
Mısra: **10**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Evṣāfuñı söylesem ve yazsam
Tā ḥaşre degin zamānum olsa

282. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 3
Mısra: **12**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Bir şemmesi şerḥin idemezdüm
ʿĀlem ṭolu dāsıtānum olsa

283. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 3
Mısra: **14**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Her bāb ile ʿaczümi bilürdüm
Her nice ki imtiḥānum olsa

284. **olur:**-*(u)r*
Gazel 2
Mısra: **12**
... hâline gelmek.

Dostlar āyīne itmiş ḥüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḥāl ser-gerdān aña

285. **olur:**-*(u)r*
Gazel 2
Mısra: **26**
... hâline gelmek.

Defter-i gülden meger eşʿārum oḳur ʿandelīb
Anuñ içün bād-ı ṣubḥ olur varaḳ-gerdān aña

286. **olur:**-*(u)r*
Gazel 37
Mısra: **8**
... hâline gelmek.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

287. **olur:**-*(u)r*
Kaside 8
Mısra: **96**
... hâline gelmek.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aṣdı kim
Geh naḳş gevher olur aña geh nigār laʿl

288. **olur:**-*(u)r*
Kaside 23

Mısra: **70**
... hâline gelmek.

Bir baḥr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Ṣuya elin ṣoḳarsa olur dür-niṣār āb

289. **olur:**-*(u)r*
Kaside 23
Mısra: **92**
... hâline gelmek.

İrse deñiz ḳulaġına sözüñ cevāhiri
Olur ṣadef içinde dür-i şāh-vār āb

290. **olur:**-*(u)r*
Terci-bend 1
Mısra: **75**
... hâline gelmek.

Maḥbūb-ı Ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan
Devlet bize maḥabbetüñ olmış şehā hemīn

291. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 7
Mısra: **62**
"Ol-" yardımcı fiil.

Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruñ ẕerresi
Āsumān dūd-ı siyāh olurdı ḫākister güneş

292. **olmaz:**-*maz*
Gazel 57
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Murġ u māhī uyumaz nāle vü feryādumdan
Baḫtum olmaz daḫı bīdār elümden ne gelür

293. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 115
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiili.

Göz ü gönlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

294. **olmaz:**-*maz*
Gazel 120
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiili.

Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz
Kʾol cennet-i firdevs durur anda şeb olmaz

295. **olmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 132
Mısra: **1**
"Ol-" yardımcı fiili.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

296. **olmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 132
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiili.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

297. **olmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 132
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

298. **olmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 132
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henüz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

299. **olmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 132
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiili.

Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan aġlamışam
Kim bir der ü dīvār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

300. **olmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 132
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiili.

Añup çerāġ-ı ḫüsnüñi pervāne göñlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

301. **olmaz:**-*maz*
Gazel 240
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Kūyını görmekle dilden zāyil olmaz şevḳ-ı yār
Ḳāniʿ olmaz cennet-i firdevse dīdār isteyen

302. **olmaz:**-*maz*
Gazel 242
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiili.

Dīde-i zāhid ne idrāk ide ḫüsnüñ ḳadrini
Māyil olmaz aḫsen-i taḳvīme insān olmayan

303. **olmaz:**-*maz*
Gazel 254
Mısra: **12**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḫācī iḥrām üstine

304. **olduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 304
Mısra: **7**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ḫaste-dil ḫancerüñe teşne-leb olduġı bu kim
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

305. **oldı:**-*dı*
Gazel 319
Mısra: **5**
"Ol-" yardımcı fiili.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Kim bile ne fitneleri var hey

306. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 2
Mısra: **19**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ya ʿālem-i dil ü cān yapmaġ içün olmışdur
Binā-yı ʿāleme miʿmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

307. **oldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **132**
"Ol-" yardımcı fiili.

Āhū-yı felek gördi seḥer şīr-i livāñı
Ḫūn-ı cigerinden dil-i ṣubḥ oldı dem-ālā

308. **oldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **84**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ḫusrev-i rūy-ı zemīn dirsem ne faḫr olsun saña
Kʾāsumān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñde oldı ḫāk-i der güneş

309. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 7
Mısra: **33**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ẓill-i Ḥaḳ Sulṭān Muḥammed Ḫān ki olmışdur anuñ
İşigi ṭoprağınuñ her ẕerresi enver güneş

310. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 7
Mısra: **56**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

311. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 7
Mısra: **106**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ṭūṭī-i ser-sebzdür kʾāyīnede per gösterür
Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ kim olmışdur aña der-ber güneş

312. **oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **107**
"Ol-" yardımcı fiili.

Gördüm zamāne ḥalḳa be-gūş oldı naẓmuma
Ṭaḳdum ḳulaġına yine bir gūşvār-ı laʿl

313. **olmaz:**-*maz*
Kaside 8
Mısra: **68**
"Ol-" yardımcı fiili.

ʿAdlüñ güninde ḳoşmasa nā-maḥrem ile baş
Milk-i cihānda olmaz idi sengsār laʿl

314. **olmaz:**-*maz*
Kaside 9
Mısra: **8**
"Ol-" yardımcı fiili.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

315. **oldı:**-*dı*
Kaside 10
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiili.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

316. **oldı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **48**
"Ol-" yardımcı fiili.

Bu sebebden devr-i eyyāmuñda ber-dār oldı kim
Oldı dil-düzd ü sitemger kākül-i müşkīn-i dost

317. **oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiili.

Micmer-i zerrīnde nergis itdi ʿanberden buḫūr
Oldı būyından anuñ bāġuñ dimāġı ʿanberīn

318. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 22
Mısra: **72**
"Ol-" yardımcı fiili.

Rengīn sözüm miṣāli ṣuya düşse fīʾl-meṣel
Olurdı ḫāṣṣıyyetde mey-i ḫoş-güvār āb

319. **oldı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **71**
"Ol-" yardımcı fiili.

Oldı sarāy-ı ḳadrine gevher-niṣār ebr
Oldı ʿarūs-ı baḫtına āyīnedār āb

320. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 23
Mısra: **80**
"Ol-" yardımcı fiili.

Göreydi ṣuda nīzeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

321. **olsaydı:**-*sa, -y, -dı*
Kaside 25
Mısra: **29**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ḳadr dirdüm ṣoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿĪd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿīd

322. **olmaz:**-*maz*
Nazm 28
Mısra: **4**
"Ol-" yardımcı fiili.

Ey dil andan şikāyet eyleme kim Dost ẓulmine hīç dād olmaz

323. **olıban:**-*ıban*
Gazel 208
Mısra: **11**
Olmak, haline gelmek.

Şeb-i miḥnetde telḫ-ʿayş olıban
Şemʿ-i şīrīn-zebāndan ayrıldum

324. **olmayaydı:**-*ma, -ya, -yıdı*
Kaside 7
Mısra: **87**
Olmak, haline gelmek.

Hergiz olmayaydı jenginden küsūfuñ rū-siyāh
Ger şıġınsa sāyeñe āyīne-i ḫāver güneş

325. **olıban:**-*ıban*
Kaside 20
Mısra: **5**
Olmak, haline gelmek.

Hevā-yı Yūsuf-ı baḫtuñla nev-cevān olıban
ʿAcūz-ı dehr Züleyḫā-veş itdi ʿarż-ı cemāl

326. **oldı:**-*dı*
Gazel 251
Mısra: **3**
Gerçekleşmek, meydana gelmek.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber

Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

327. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 19
Mısra: **1**
Gerçekleşmek, meydana gelmek.

Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm
Geldi mi bu çemene bir geyicek

328. **olalı:**-*alı*
Gazel 71
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiili.

Tāze bahār olalı cemālüñ çemenleri
Sünbül ṣaçuñ benefşeleri deste destedür

329. **olalı:**-*alı*
Kaside 10
Mısra: **18**
"Ol-" yardımcı fiili.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

330. **olalı:**-*alı*
Kaside 15
Mısra: **38**
"Ol-" yardımcı fiili.

Kāse-i ḥırş ṭoyar süfre-i iḥsānuñdan
Dest-i inʿāmuñ ile ʿām olalı ḫᵛān-ı kerem

331. **olalı:**-*alı*
Kaside 15
Mısra: **39**
"Ol-" yardımcı fiili.

Mihr-i cūduñ çemen-i luṭfa zer-efşān olalı
Gülşen-i dehri bezer nergis-i bostān-ı kerem

332. **öldüm:**-*dü, -m*
Gazel 252
Mısra: **6**
I. Ölmek, can vermek. II. Çok acı ve ıstırap çekmek, mahvolmak, kahrolmak, helak olmak.

Dimişsin ki yolumda ölmez Aḥmed
Bir öldüm bir de tekrār öldürürsin

333. **olursa:**-*(u)r, -sa*
Gazel 318
Mısra: **10**
... hâline gelmek.

Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz
Çarḫa sulṭān olup ılduzlar olursa sipehi

334. **olursa:**-*(u)r, -sa*
Kaside 23
Mısra: **86**
... hâline gelmek.

Ol kim ide sefīne-i teʾyīdüñi penāh
Ne ġam aña olursa cemīʿ-i diyār āb

335. **olur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **82**
"Ol-" yardımcı fiili ll -dIr, -dUr.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

336. **oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **52**
"Ol-" yardımcı fiili ll -dIr, -dUr.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḫāl

337. **ol:**
Gazel 1
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

338. **ol:**
Gazel 1
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Sāḳiyā ġam tīġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege
Cānum ol mercān ḳadeḥle bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

339. **ol:**
Gazel 1
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Leblerüñ şun gözlerüñden mest olan ʿāşıḳlara
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü şeker ḳıl dāʾimā

340. **ol:**
Gazel 2
Mısra: **15**
" O" işaret sıfatı.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol ṣayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḫayrān aña

341. **ol:**
Gazel 2
Mısra: **24**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

342. **ol:**
Gazel 2
Mısra: **24**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

343. **ol:**
Gazel 5
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

344. **ol:**
Gazel 6
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Maʿşūḳ ḫaṭṭıdur eceli mübtelālaruñ
Āh ol ecel didükleri irer diyince hā

345. **ol:**
Gazel 7

Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Gün gibi ʿayān olmaġa ol ṭalʿat-i ġarrā
Maḥv oldı şeb-i tīre gibi ḫaṭṭ-ı semen-sā

346. **ol:**
Gazel 10
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġarīb

347. **ol:**
Gazel 10
Mısra: **18**
" O" işaret sıfatı.

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı Aḥmed zülfüñe
Āh kim zencīr-i ġamda ḳaldı ol şeydā ġarīb

348. **ol:**
Gazel 11
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Yine ol şāh-ı cihān ebrūlarına çīn şalup
Geldi göñlüm mülkini yıḳdı yeñi āyīn şalup

349. **ol:**
Gazel 12
Mısra: **16**
" O" işaret sıfatı.

Şınuḳ ʿahdüñ midür bu zülf-i pür-ḫam
Ḳara baḫtum mıdur ol çeşm-i pür-ḫˇāb

350. **ol:**
Gazel 13
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Bu gice ki hem-dem durur ol şemʿ-i şeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

351. **ol:**
Gazel 15
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Çünkim çenār gibi götürdüñ niyāza el
Zārīyle baş açup yüzüñ ol serv-i nāza ṭut

352. **ol:**
Gazel 16
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

353. **ol:**
Gazel 17
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Şol dem ki revān eyledüñ ol serv-i revānı
Çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ ey dost

354. **ol:**
Gazel 18
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

355. **ol:**
Gazel 19
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Yaḳduġına cān ḫırmenini āteş-i ʿışḳuñ
Şāhid yiter ol dāne-i ḫāl-i siyeh ey dost

356. **ol:**
Gazel 21
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmed işi gibi bağlanupdur
Ol ṭurra-i tāb-dār ey dost

357. **ol:**
Gazel 23
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Ṭurra-i cānān elinden el-ġıyāṣ
Yandum ol ṣuʿbān elinden el-ġıyāṣ

358. **ol:**
Gazel 23
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Diller ol zülf ü ẕeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyāṣ

359. **ol:**
Gazel 24
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden şaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

360. **ol:**
Gazel 25
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Lebi şehīdinüñ üstinde ol sehī-ḳāmet
Dikerse gül budaġın vire berg ü bār ḳadeḥ

361. **ol:**
Gazel 27
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i ṣemer güstāḫ

362. **ol:**
Gazel 27
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

363. **ol:**
Gazel 27
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

364. **ol:**
Gazel 29
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Vaʿde-i vaṣlın işitdüm şādlıḳdan aġladum

Ol şeker-rīz oldı ben oldum gülāb-efşān-ı ʿīd

365. **ol:**
Gazel 30
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Ey ḥüsn ḥarīminde yüzi Kaʿbe vü maʿbed
Vʾey ḥalḳa-i Beytüʾl-Ḥarem ol zülf-i mücaʿad

366. **ol:**
Gazel 30
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Göz yaşı ile geçmemege ʿömr-i ʿazīzüm
Aġlarken öñümden güẕer eylemesün ol ḳad

367. **ol:**
Gazel 32
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Ölsem lebüñʾçün eyleseler ṭopraġum sebū
Şu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar leẕīẕ

368. **ol:**
Gazel 34
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Nice miṡāl göstere āyīne-i felek
Ol nev-ʿarūs-ı ḥüsne ki miṡli ʿadīmdür

369. **ol:**
Gazel 34
Mısra: **15**
" O" işaret sıfatı.

Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim
Nuṣret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

370. **ol:**
Gazel 35
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Nice bir sengīn dilüñle tīz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş siḥr oḳı peykānıdur

371. **ol:**
Gazel 35
Mısra: **18**
" O" işaret sıfatı.

Cilvegāh-ı ḥüsn-i yār ancaḳ benüm çeşmüm degül
Mihr-i gerdūn ol cemālüñ āyīne-gerdānıdur

372. **ol:**
Gazel 35
Mısra: **24**
" O" işaret sıfatı.

Ruḥlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḥavżı vü şādırvānıdur

373. **ol:**
Gazel 36
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Bu leb-i mey-gūndan özge ne şarāb-ı nāb olur
Ol ruḫ-ı gülgūna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

374. **ol:**
Gazel 36
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ṣoḥbetinden atdı göñlüm ṣırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

375. **ol:**
Gazel 36
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Ey ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim
Ayaġı ṭopraġı nūr-ı dīde-i aḥbāb olur

376. **ol:**
Gazel 38
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Ḫār-ı müjgānumda fīʾl-ḥāl açılur nesrīn-i eşk
Bāġ-ı çeşmümden çün ol gül yapraġı pinhān olur

377. **ol:**
Gazel 38
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

378. **ol:**
Gazel 38
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Bilmezem mektūbumı kim ʿarż ide dildāra kim
Ḳāṣıd ol ḥüsn ü cemāli göricek ḥayrān olur

379. **ol:**
Gazel 38
Mısra: **25**
" O" işaret sıfatı.

Zengī-i āteş-perest ol sünbül-i ruḫsārına
Hindū-yı āyīne-dār ol nergis-i müjgān olur

380. **ol:**
Gazel 38
Mısra: **26**
" O" işaret sıfatı.

Zengī-i āteş-perest ol sünbül-i ruḫsārına
Hindū-yı āyīne-dār ol nergis-i müjgān olur

381. **ol:**
Gazel 41
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henūz ol tīr ü peykān andadur

382. **ol:**
Gazel 45
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

383. **ol:**
Gazel 45
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Aşmaġa cānını ḫusrevlerüñ ol şīrīn-leb
Misk-i terden ruḫı gülgūnına fitrāk eyler

384. **ol:**
Gazel 45
Mısra: **15**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmed ol ḳāmet-i dil-cūya hevādār olalı
Ḳanda bir serv görürse yaḳasın çāk eyler

385. **ol:**
Gazel 46
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

386. **ol:**
Gazel 46
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

387. **ol:**
Gazel 47
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

388. **ol:**
Gazel 49
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Cānuñ vir Aḥmed ol ṣanemüñ ḫāk-i pāyına
Kim genc-i şāyegānı saña rāyegān virür

389. **ol:**
Gazel 51
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaṣdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

390. **ol:**
Gazel 53
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Ne vaṣf idem ki ol ḥūr-ı bihiştüñ
İremden sāye-i dīvārı yigdür

391. **ol:**
Gazel 54
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Ḳıldı ʿışḳuñ beni āvāra elümden ne gelür
Düşdüm ol zülf-i siyehkāra elümden ne gelür

392. **ol:**
Gazel 57
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Gözüñe virmek içün gönlümi cāẕūlıġ ile
Alur ol zülf-i siyehkār elümden ne gelür

393. **ol:**
Gazel 57
Mısra: **17**
" O" işaret sıfatı.

Ol gül-endām ider Aḥmed gibi cān bülbülini
Ḳafes-i ġamda giriftār elümden ne gelür

394. **ol:**
Gazel 58
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Ol şemʿ-i cemʿ giceler aġlatmaġa beni
Meclislere raḳīb ile ḫandān olup gider

395. **ol:**
Gazel 59
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Zülfüñ kemendi ḳanına ṣuṣamış Aḥmedʾüñ
Çāhına düşüp ol ẕeḳanuñ ser-nigūn gider

396. **ol:**
Gazel 60
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Şīveler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

397. **ol:**
Gazel 60
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Ṭūṭī-i bāġ-ı suḫan Aḥmedʾi şīrīn-güftār
Her nefes cān atup ol laʿl-i şeker-bāra gider

398. **ol:**
Gazel 63
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

399. **ol:**
Gazel 63
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Şaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

400. **ol:**
Gazel 63
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

401. **ol:**
Gazel 63
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

402. **ol:**
Gazel 63
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Utuldı göñül kʾoldı naẓar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

403. **ol:**
Gazel 63
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Ol serv-i hevā-baḫṣa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

404. **ol:**
Gazel 64
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Āh kʾirdügine ol ṣūḫ-ı sitemkār öpilür
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar öpilür

405. **ol:**
Gazel 64
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Zehr-i ḳātil görinür ṭāliʿ-i şūrumda şeker
Beni öldürmege ol laʿl-i şeker-bār öpilür

406. **ol:**
Gazel 65
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ne belā-engīzdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör
Bāġ-ı firdevs getürmiş seyr ider ṭūbāyı gör

407. **ol:**
Gazel 65
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Ġamzeñe taʿlīm-i nāz eyler füsūn ile gözüñ
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i şehlāyı gör

408. **ol:**
Gazel 65
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi ṣormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henüz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

409. **ol:**
Gazel 67
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Dīvānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengīn
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

410. **ol:**
Gazel 69
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı müşkīn-kemendüñ uş
Her laḥẓa itlerine sözi oş oşdur

411. **ol:**
Gazel 71
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Ḫāl-i ruḫuñ ki kesmedi zülfüñ ʿalāḳasın
Ol kāfirüñ taʿalluḳı bu but-perestedür

412. **ol:**
Gazel 72
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Gāh olur ol meh-liḳā mihr ü vefālar gösterür
Geh döner bir luṭfına biñ biñ cefālar gösterür

413. **ol:**
Gazel 73
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

414. **ol:**
Gazel 73
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Levḥ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṣbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣüret-i aʿmālidür

415. **ol:**
Gazel 75
Mısra: **23**
" O" işaret sıfatı.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḫaṭuñ
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

416. **ol:**
Gazel 78
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öyküdi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

417. **ol:**
Gazel 79
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol bāña yiter

418. **ol:**
Gazel 80
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Ol ḫoş-ḫırām içün çekerüz zülfi ġuṣṣasın
Ṭāvūsı özleyen ġam-ı Hindūstān çeker

419. **ol:**
Gazel 81
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Ṣādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

420. **ol:**
Gazel 84
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-ṣafā sefer

421. **ol:**
Gazel 86
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

422. **ol:**
Gazel 86
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Müşkil budur ki her kime kim ḥālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

423. **ol:**
Gazel 87
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

424. **ol:**
Gazel 89
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Ṭāḳ-ı ebrūsına peyveste sücūd eylemeyen
Aḥmed ol gūşe-i miḥrāb duʿāsın ne bilür

425. **ol:**
Gazel 90
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Lebinüñ manṭıḳı tesḫīri durur ins ü melek
Ol perī-çihre meger mühr-i Süleymān götürür

426. **ol:**
Gazel 90
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Yār ʿayb eylemesün ʿāşıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

427. **ol:**
Gazel 90
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Sine ber-sīne ṣafā-ḫāṭır olur göricegiz
Sinesinde bugün ol kimse ki īmān götürür

428. **ol:**
Gazel 91
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

429. **ol:**
Gazel 91
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

430. **ol:**
Gazel 92
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Aġladuġumca ben ol ṣūḫ-ı sitem-kār güler
Bir olup düşman ile her nefes oynar güler

431. **ol:**
Gazel 92
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gül-zār güler

432. **ol:**
Gazel 92
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Dostlar böyle mʾolur dostuluġuñ ḳāʿidesi
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

433. **ol:**
Gazel 93
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

434. **ol:**
Gazel 94
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Maḥşer-i zülfüñde ḥaşr olmaġa diller bī-ḥisāb
Sen ḳıyāmetsin nişān ol ḳāmet-i bālā yiter

435. **ol:**
Gazel 101
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Lāle-gūn ruḫsāruñı yād idüben ḳan aġlasam
Būstān-ı dīde ol dem verd-i aḥmerden ṭolar

436. **ol:**
Gazel 102
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

437. **ol:**
Gazel 102
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Āh kim ol cāme-i ḫʷāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

438. **ol:**
Gazel 102
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

439. **ol:**
Gazel 103
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Sünbül-i zülf-i ʿaraḳ-rīzinden ol gül yüzlünüñ
Gün yüzinde ebr-i müşkīn-i gülāb-efşān yatur

440. **ol:**
Gazel 103
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

ʿĀrıżı ḫaṭṭından ol servüñ suʾāl itdüm didi
Būstān-ı Rūmda ṭūṭī-i Hindūstān yatur

441. **ol:**
Gazel 106
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmedʾüñ arturuban derdini ol laʿli şifā
Ehl-i derd olmayana ide devālar niçe bir

442. **ol:**
Gazel 109
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

443. **ol:**
Gazel 109
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

444. **ol:**
Gazel 112
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Ḫaṭṭın görürken açma göñül zülfi ġuṣṣasın
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳıṣṣa-i dırāz

445. **ol:**
Gazel 113
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

446. **ol:**
Gazel 114
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Kendü düşen aġlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

447. **ol:**
Gazel 115
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

448. **ol:**
Gazel 115
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

449. **ol:**
Gazel 116
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Nāz ider ʿāşıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḥüsni rāzıdur dīvāneye açsun mı rāz

450. **ol:**
Gazel 116
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

451. **ol:**
Gazel 117
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Bir nigāh-ı germ ile od düşdi gözümden dile
Dūd-ı āhum ol şirāruñ iḫtirāḳıdur henüz

452. **ol:**
Gazel 117
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Bilmezem dil ḫānesin ġam nʾiçün itmişdür ḫarāb
Ol güzeller şāhınuñ çünkim viṣāḳıdur henüz

453. **ol:**
Gazel 118
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Ḥüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henüz

454. **ol:**
Gazel 118
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh
Kim melāḥat Mışrınuñ taḫtında sulṭāndur henüz

455. **ol:**
Gazel 119
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Terk eylemez cefāların ol bī-vefā henüz
Bīgāne oldı idimezem āşinā henüz

456. **ol:**
Gazel 119
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol meh-liḳā henüz

457. **ol:**
Gazel 119
Mısra: **16**
" O" işaret sıfatı.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henüz

458. **ol:**
Gazel 121
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Biz kim ol dilsitānsuz olımazuz
Ḳuru cismüz ki cānsuz olımazuz

459. **ol:**
Gazel 121
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Ḥüsn ü behcet cihānıdur ruḫ-ı dost
Ölürüz ol cihānsuz olımazuz

460. **ol:**
Gazel 121
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Gördi ol serv eşkümi didi kim
Biz bu āb-ı revānsuz olımazuz

461. **ol:**
Gazel 123
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Nāz itme ki dil belāya döymez
Bīmārdur ol cefāya döymez

462. **ol:**
Gazel 123
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Serv ol ḳade öykinür dimeñ kim
Ol ṭoġrudur iftirāya döymez

463. **ol:**
Gazel 123
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Serv ol ḳade öykinür dimeñ kim
Ol ṭoġrudur iftirāya döymez

464. **ol:**
Gazel 123
Mısra: **16**
" O" işaret sıfatı.

Ben andan iren cefāya döydüm
Ol benden olan vefāya döymez

465. **ol:**
Gazel 124
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Cān cihāndan geçer ol zülf-i dütādan geçmez
Derd ü ġam reh-güẕerin dām-ı belādan geçmez

466. **ol:**
Gazel 124
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Ne yüz aġardasın Aḥmed reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳībe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

467. **ol:**
Gazel 125
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Çözüp zülfin yüzine ol şeker-leb
Didi kim küfrsüz īmān yaraşmaz

468. **ol:**
Gazel 126
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ben ḫastesin añmaz ol şeker-leb
Adum meger ol dehāna ṣıġmaz

469. **ol:**
Gazel 126
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Ben ḫastesin añmaz ol şeker-leb
Adum meger ol dehāna ṣıġmaz

470. **ol:**
Gazel 126
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Bu murġ-ı dil ol havāda uçar Kʾanda ġam-ı dām u dāne ṣıġmaz

471. **ol:**
Gazel 127
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi göñül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

472. **ol:**
Gazel 127
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi göñül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

473. **ol:**
Gazel 127
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

474. **ol:**
Gazel 128
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-rīz
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

475. **ol:**
Gazel 130
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

476. **ol:**
Gazel 131
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmed severseñ ol mehi sev kim işigine
Mihr-i sipihr bende-i zerrīn-külāh imiş

477. **ol:**
Gazel 132
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

478. **ol:**
Gazel 132
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

479. **ol:**
Gazel 132
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

480. **ol:**
Gazel 132
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henüz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

481. **ol:**
Gazel 133
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş
Kim ṣarāb ol ṣevḳden ḫum-ḫānede cūş eylemiş

482. **ol:**
Gazel 133
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmedʾle raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

483. **ol:**
Gazel 134
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ol ṣanem kim Leylī-i zülfin girih-gīr eylemiş
Raḥm idüp Mecnūnına tedbīr-i zencīr eylemiş

484. **ol:**
Gazel 139
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẕ

485. **ol:**
Gazel 140
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Aġdı başına hevāsı ḳaddüñüñ
Ol hevādan serv urur her dem semāʿ

486. **ol:**
Gazel 141
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey göñül
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

487. **ol:**
Gazel 142
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Ol māh ehremenlere ʿarż-ı cemāl idüp
Bizden özin perī gibi pinhān ider dirīġ

488. **ol:**
Gazel 143
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider dirīġ
Ehl-i niyāza merḥametin az ider dirīġ

489. **ol:**
Gazel 143
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Ol ḥoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Ṣeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

490. **ol:**
Gazel 144
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Bu luṭf-ı ṭabʿı görüñ kʾincinür duʿāmuzdan
Ne nāzük eylemiş ol nāzenīni ġāyet-i luṭf

491. **ol:**
Gazel 147
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḥüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

492. **ol:**
Gazel 149
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Tīr-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

493. **ol:**
Gazel 150
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

494. **ol:**
Gazel 150
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Düşdüm raḳībüñ aġzına dutamadum dilin
Dutaydı aġzını ol itüñ üstüḫ̬ān gerek

495. **ol:**
Gazel 151
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

496. **ol:**
Gazel 153
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

497. **ol:**
Gazel 155
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış
Ol ẓarūretden durur ṣofī bu perhīzüñ senüñ

498. **ol:**
Gazel 156
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Ṣuçum ʿafv eyle kim her gün ırаḳdan
Öperem rāhını ol āsitānuñ

499. **ol:**
Gazel 156
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Metāʿ-ı ʿaczüm ü naḳd-i niyāzum
Ḳodum öñinde ol nā-mihrbānuñ

500. **ol:**
Gazel 156
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Didüm sürsem yüzüm ol āsitāna
Ḳadem farḳına ḳordum āsumānuñ

501. **ol:**
Gazel 160
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Sebzede ey serv ayaġuña yüzin sürmezdi āb
Olmasa ol ḳāmet-i dil-cūy ile hem-tālıġuñ

502. **ol:**
Gazel 163
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

503. **ol:**
Gazel 172
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Ḥabeşī Hind ile feṯḥ itmege mülk-i Ḫotanı
Sīnemi ṭabl ider ol ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ

504. **ol:**
Gazel 173
Mısra: **16**
" O" işaret sıfatı.

Ḳaddüñi medḥ eylemekden Aḥmedʾi menʿ eyleme
Ol ġarībi ṭoġru yoldan ırma yā hādīʾs-sübül

505. **ol:**
Gazel 174
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Zülfi şehbāzına ḳaḳdurmaġa ol ṣayyād-ı dil
Bir naẕar murġına ṭaḳdı kirpügümden perr ü bāl

506. **ol:**
Gazel 177
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

507. **ol:**
Gazel 179
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Dil ki gözüñ siḥrine meftūn degül
Sengdür ol ḳābil-i efsūn degül

508. **ol:**
Gazel 180
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Göñlüm evin yıḳup gider ol yār-ı seng-dil
Ardınca çaġırur der ü dīvār ḳaçma gel

509. **ol:**
Gazel 181
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil
Ġam bendine baġlandı bir āvāra ne müşkil

510. **ol:**
Gazel 181
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Miḥrāb-nişīn oldı çün ol çeşm-i füsūn ger
Sāḥirlıġ idüp olduġı ḫūn-ḫᵛāre ne müşkil

511. **ol:**
Gazel 183
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Ger dize dülbendine yār Aḥmedʾüñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

512. **ol:**
Gazel 186
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Didi ol nūr-ı rūḥānī demürdür Aḥmedʾüñ cānı
Ki her dem ceẕb ider anı bu mıḳnāṭīs-i hicrānum

513. **ol:**
Gazel 187
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Her seḥer ol gül-ʿiẕāruñ caʿd-ı zülfinden nesīm
Oynadur avcında bir meşmūme-i ʿanber-şemīm

514. **ol:**
Gazel 188
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

515. **ol:**
Gazel 190
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Kūyına yüz sürmegi yā Rab baña erzānī ḳıl
Ol kerāmet mūcib-i ʿizz ü vaḳārumdur benüm

516. **ol:**
Gazel 190
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

517. **ol:**
Gazel 190
Mısra: **15**
" O" işaret sıfatı.

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm

518. **ol:**
Gazel 190
Mısra: **18**
" O" işaret sıfatı.

Ḥāṣıl iderdüñ dü ʿālemde murādın Aḥmedʾüñ

Bir nefes diseñ ki ol ümmīd-vārumdur benüm

519. **ol:**
Gazel 191
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem başmaz henūz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

520. **ol:**
Gazel 193
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Ḥūrlar şeftālūden vaṣf eyledüm dilber didi
Bihdür ol şeftālūden sīb-i zenaḫdānum benüm

521. **ol:**
Gazel 196
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Yā İlāhī ṣaḳla nālemden cevāndur dilberi
Gerçi cevr itdükce ol ṣūḫ-ı sitem-kār iñlerem

522. **ol:**
Gazel 196
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yʾçün ḫār iñlerem

523. **ol:**
Gazel 196
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Hīçe ṣayar nāle vü efġānumı ben nice kim
Şād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

524. **ol:**
Gazel 196
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmedʾüñ ḥālin ṣorarsañ çeşmüñ içün ḫastedür
Ol sebebdendür kʾolup her laḥẓa bīmār iñlerem

525. **ol:**
Gazel 197
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḫāṣıl olmışdur bu vecd ü ḥāletüm

526. **ol:**
Gazel 201
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣīḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

527. **ol:**
Gazel 207
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

İki ʿālemde bir büte hevesüz
Gitdi cān gitmez ol heves nʾidelüm

528. **ol:**
Gazel 209
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

529. **ol:**
Gazel 209
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Ḳabā-yı ḥüsn ü bahā yaraşaldan ol güneşe
Libāsını ḳamerüñ müsteʿāra beñzetdüm

530. **ol:**
Gazel 240
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

ʿĀrıżı ḫaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
Ey gül-i ter ṣoḥbetin bī-zaḥmet-i ḫār isteyen

531. **ol:**
Gazel 243
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Seni ey murġ-ı dil ol dāne-i ḫāl itdi esīr
Nice bir dāma düşüp töhmet-i ṣayyād idesin

532. **ol:**
Gazel 243
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

533. **ol:**
Gazel 244
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü ey serv-i sehī
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

534. **ol:**
Gazel 245
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Ol büt-i deyr-i cemālüñ işiginde ey raḳīb
Bir binā-yı kāfirīsin ille bī-bünyādsın

535. **ol:**
Gazel 245
Mısra: **15**
" O" işaret sıfatı.

Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

536. **ol:**
Gazel 246
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Şehd-i zikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāṣṣıyetde ol nice her derde dermān olmasun

537. **ol:**
Gazel 246
Mısra: **19**
" O" işaret sıfatı.

Ṣubḥa dek şehrinde ol māhuñ żiyā-baḫş olmaġa

Şuʿle-i āhum yiter şemʿ-i şebistān olmasun

538. **ol:**
Gazel 246
Mısra: **22**
" O" işaret sıfatı.

Ḫaddüñe öykündi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḥaḳ yire bühtān olmasun

539. **ol:**
Gazel 250
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilālinden
Ne endīşe ḳılam daḫı raḳībüñ ḳīl ü ḳālinden

540. **ol:**
Gazel 250
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde
Viṣāli içre olan ʿāşıḳlaruñ geçmez ḫayālinden

541. **ol:**
Gazel 254
Mısra: **15**
" O" işaret sıfatı.

İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker
Luṭf idüp finduḳ ḳodı fīʾl-ḥāl bādām üstine

542. **ol:**
Gazel 264
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭopraġumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

543. **ol:**
Gazel 266
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Zāhid ḳılādesin nʾider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḫayāli silsile-i müşk-bār ide

544. **ol:**
Gazel 267
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

545. **ol:**
Gazel 267
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Ḫamr içerdüm ḫʷāb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

546. **ol:**
Gazel 267
Mısra: **18**
" O" işaret sıfatı.

Çenge uysun muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb-āvāza diñ
Kim severler ol cevānı kʾiḳtidā-yı pīr ide

547. **ol:**
Gazel 269
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Saña sīnem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem
Ḫilʿat-i laʿlīn geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

548. **ol:**
Gazel 270
Mısra: **16**
" O" işaret sıfatı.

Ṣatılduġında Yūsuf dartıldı gerçi miske
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

549. **ol:**
Gazel 270
Mısra: **17**
" O" işaret sıfatı.

Bārān-ı eşk-i çeşmüm gör ol dıraḫt-ı nāzı
Ne itdi kim nihāl-i serv üzre ṣaldı sāye

550. **ol:**
Gazel 270
Mısra: **20**
" O" işaret sıfatı.

Āyīne gösterelden ay yüzüñüñ ṣafāsın
Āyīneyi görenler öperler ol ṣafāya

551. **ol:**
Gazel 271
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Ruḫ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

552. **ol:**
Gazel 272
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Cānuma sevdā-yı zülfüñ ārzūdur çāre ne
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur çāre ne

553. **ol:**
Gazel 273
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ol Yūsuf-ı gül-pīrehen toz itmemege dāmenin
Şīşeyle gül ṣuyın ṣaçar yaşlu gözüm yollarına

554. **ol:**
Gazel 280
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

555. **ol:**
Gazel 280
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

556. **ol:**
Gazel 280
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Ey çarḫ miḥnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

557. **ol:**
Gazel 280
Mısra: **16**
" O" işaret sıfatı.

Didüm ki Aḥmed bendeñe bir himmet it ḥacc itmege
Ol ḳıblesi ʿāşıḳlaruñ didi ki gel dergāhuma

558. **ol:**
Gazel 288
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḫūr ile ġılmān ḳucmaġa

559. **ol:**
Gazel 289
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Bilmezem toḫm-ı kīne ne zevāl oldı yine

560. **ol:**
Gazel 289
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

561. **ol:**
Gazel 307
Mısra: **25**
" O" işaret sıfatı.

Naẓmını eşʿārumuñ görüp didi ol gül-ʿiẕār
ʿAndelīb iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

562. **ol:**
Gazel 316
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ol ḫūr-ı perī-rū aşurur ẓulmini ḥadden
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

563. **ol:**
Gazel 340
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

564. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **16**
" O" işaret sıfatı.

Vaṣluñ beşāreti ḫaberin söyledi Mesīḥ
Yümninden ol sözüñ nefesi oldı cān-fezā

565. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **57**
" O" işaret sıfatı.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

566. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **58**
" O" işaret sıfatı.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

567. **ol:**
Kaside 1
Mısra: **60**
" O" işaret sıfatı.

Nūnla beyān olınmış iẕeʾş-şemsü küvviret
Ol gün güneşde nūr-ı Muḥammed ḳomaz żiyā

568. **ol:**
Kaside 3
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ol ḥarīmüñ kim ola maḥremi kim ṭañ yilidür
Perdedār-ı ḥarem-i ḥürmeti dervīşlerüñ

569. **ol:**
Kaside 4
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Sen ol āyīne-i nūr-ı Ḫudāsın
Ki her bir ṣūrete maʿnī-nümāsın

570. **ol:**
Kaside 6
Mısra: **19**
" O" işaret sıfatı.

Vaṣf itdügüm ol ṣuffa durur kʾişidüp anı
Ḫacletle nihān itmiş özin Cennet-i Meʾvā

571. **ol:**
Kaside 6
Mısra: **24**
" O" işaret sıfatı.

Bu ṭāḳ-ı zebercedden açar revzen-i zerrīn
Kim ide ʿarūs-ı felek ol ḳaṣrı temāşā

572. **ol:**
Kaside 6
Mısra: **42**
" O" işaret sıfatı.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

573. **ol:**
Kaside 6
Mısra: **59**
" O" işaret sıfatı.

Ol serv-i dil-ārāya hevādār durur āb
Kim düşdi bu ḳaṣr ayaġına bī-ser ü bī-pā

574. **ol:**
Kaside 6
Mısra: **87**
" O" işaret sıfatı.

Tā kim ṭoġa saʿd ılduzı ol burc-ı şerefden
Māh ile muḳārin görine cemʿ-i Süreyyā

575. **ol:**
Kaside 6
Mısra: **152**
" O" işaret sıfatı.

Ey ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā şol ruḫ-ı zībā
Vʾey ḥalḳa-i beytüʾl-ḥarem ol zülf-i semen-sā

576. **ol:**
Kaside 6

Mısra: **171**
" O" işaret sıfatı.

Çün eyledüñ ol Kaʿbe-i ʿālīyi ʿimāret
Oldı aña taḥvīl bu gün ḳible-i ʿulyā

577. **ol:**
Kaside 6
Mısra: **190**
" O" işaret sıfatı.

Düzdüm ṭabaḳ-ı ʿarżda bir silk-i cevāhir
Kim meclisüñe nuḳl ola ol ʿıḳd-i Süreyyā

578. **ol:**
Kaside 7
Mısra: **78**
" O" işaret sıfatı.

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẕerreden kemter güneş

579. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **24**
" O" işaret sıfatı.

Dür gūşvār aşılsa bünā-gūşuñ üstine
ʿAksiyle ḫaddüñüñ ola ol gūşvār laʿl

580. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **50**
" O" işaret sıfatı.

Yollarda laʿli şöyle ṣaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

581. **ol:**
Kaside 8
Mısra: **72**
" O" işaret sıfatı.

Deryāya düşdi cūduñ elinden dür-i ḫoş-āb
Ol ḳorḳudan idindi ḳayadan ḥişār laʿl

582. **ol:**
Kaside 10
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

583. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **17**
" O" işaret sıfatı.

Nār-ı ruḫsārında ol servüñ sürer ʿömr-i dırāz
Beñzer olmışdur semender kākül-i müşkīn-i dost

584. **ol:**
Kaside 11
Mısra: **46**
" O" işaret sıfatı.

Bād-ı ʿazmüñden sipāh-ı fitne oldı tārmār
Ol perīşānlıḳda beñzer kākül-i müşkīn-i dost

585. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

586. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

587. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **15**
" O" işaret sıfatı.

Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

588. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **27**
" O" işaret sıfatı.

Gün yüzüñde āferīn ol zülf-i ʿanber-sāya kim
Müşkden ser-pūş aşar ḳandīl-i mehtāb üstine

589. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **34**
" O" işaret sıfatı.

Girye vü āhumdan ey dil bād u bārāndur cihān
Oynama cānbāz-vār ol zülf-i pür-tāb üstine

590. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **64**
" O" işaret sıfatı.

Rūy-ı tīġuñda görinen şekl-i zerrīn dāyire
ʿAks-i ḫurşīd-i ẓaferdür düşmiş ol āb üstine

591. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **74**
" O" işaret sıfatı.

Bir senā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

592. **ol:**
Kaside 12
Mısra: **80**
" O" işaret sıfatı.

Pāy-dār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim
Murġ-ı nuṣret āşiyān itdi ol aṭnāb üstine

593. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

594. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **44**
" O" işaret sıfatı.

Ḥüsn nevrūzında ʿuşşāḳı muḥayyer eyleyen
Rāstī ol serv-i dil-cūnuñ gül-i ḫandānıdur

595. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **88**
" O" işaret sıfatı.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hˇānıdır

596. **ol:**
Kaside 14
Mısra: **23**
" O" işaret sıfatı.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

597. **ol:**
Kaside 14
Mısra: **33**
" O" işaret sıfatı.

Sen ol hümā-yı şerefsin ki ʿahd-i ʿadlüñde
Ḳılur nişīmen-i şehbāzı āşiyāna küleng

598. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Ḫoşdur ol ġamzelerüñ ḫastalıġı kim yaraşur
Merdüm-i ẓālimüñ eksilmese bīmārluġı

599. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Ol ki yoluñda fidā eyledi evvel dil ü cān
Senden ol ṣaḳına mı girü ḳalan varluġı

600. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **26**
" O" işaret sıfatı.

Dil-i efgārumuzı çün ṭaġıdur kākül-i dost
Yā Rab ol zülfe bitit sen bu dil-ifgārluġı

601. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **31**
" O" işaret sıfatı.

Ol ki gösterdi Mesīḥāya revān-baḫşluġı
Ol ki ögretdi Ferīdūna cihāndārluġı

602. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **32**
" O" işaret sıfatı.

Ol ki gösterdi Mesīḥāya revān-baḫşluġı
Ol ki ögretdi Ferīdūna cihāndārluġı

603. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **12**
" O" işaret sıfatı.

Yeʿcūc-ı ẓulm ü fitnenüñ sedd-i sedīdin çekmege
Ol mefḫar-i İskender-i Yūnāna ṣıḥḥat yaraşur

604. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Tedbīr ile leşker ṣıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOs̱māna ṣıḥḥat yaraşur

605. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **24**
" O" işaret sıfatı.

Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterür
Āyīne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna ṣıḥḥat yaraşur

606. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **32**
" O" işaret sıfatı.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı żaʿfdan
ʿİzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

607. **ol:**
Kaside 18
Mısra: **33**
" O" işaret sıfatı.

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

608. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **19**
" O" işaret sıfatı.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

609. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **20**
" O" işaret sıfatı.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

610. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **30**
" O" işaret sıfatı.

Buldı göñlüm baḥr-i eşkümde ḫayāl-i laʿlüñi
Ḫoş müyesser oldı ol ġavvāṣa bu engüşterīn

611. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **38**
" O" işaret sıfatı.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

612. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **50**
" O" işaret sıfatı.

Luṭf-ı ruḫsāruñ ḫaber virdi meger bād-ı bahār
Ol sebebden eksük olmaz ābuñ ebrūsında çīn

613. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **67**
" O" işaret sıfatı.

Sende oldı maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baḫt ol āsitān
Sende oldı menbaʿ-ı baḥr-i kerem ol āsitīn

614. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **68**
" O" işaret sıfatı.

Sende oldı maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baḫt ol āsitān
Sende oldı menbaʿ-ı baḥr-i kerem ol āsitīn

615. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **69**
" O" işaret sıfatı.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

616. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **70**
" O" işaret sıfatı.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

617. **ol:**
Kaside 20
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Beşer ne şerḥ ide bilsün cemālin ol güneşüñ
Ki oldı ẓill-i Ḫudā-yı cemīl-i celle celāl

618. **ol:**
Kaside 20
Mısra: **39**
" O" işaret sıfatı.

Sen ol penāh-ı cihānsın ki vaṣf-ı ceyşüñ ider
Firāset ehlini ʿāciz kiyāset ehlini lāl

619. **ol:**
Kaside 20
Mısra: **71**
" O" işaret sıfatı.

Severseñ ol ṣanemi sev ki sāʿidinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitīni māl-ā-māl

620. **ol:**
Kaside 20
Mısra: **85**
" O" işaret sıfatı.

Ki anda ʿayş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt
Sitāre ḫayl ü felek-ḳadr ü āfitāb-cemāl

621. **ol:**
Kaside 21
Mısra: **45**
" O" işaret sıfatı.

Sensin ol şeh-nişān ki ḳullaruñuñ
Eñ kemin şāh-ı kāmrān bulduñ

622. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ursa yüzine ṣubḥ-dem ol gül-ʿiẕār āb
Dīdār ceẕbesinden olur bī-ḳarār āb

623. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

İster ki ḳara baḫtumı uyara uyḫudan
Anuñʾçün urdı çeşmine ol gül-ʿiẕār āb

624. **ol:**
Kaside 22
Mısra: **48**
" O" işaret sıfatı.

Şāhā ʿarūs-ı ḫāṭırum uyandı uyḫudan
Şīveyle urdı yüzine ol gül-ʿiẕār āb

625. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Ṣaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Ṣāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

626. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

İḥyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Şol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

627. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **18**
" O" işaret sıfatı.

Dür güş-vārı aşma bünā-güşuñ üzre kim
Şerm-i ruḫuñdan olmasun ol güşvār āb

628. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **57**
" O" işaret sıfatı.

Ol şāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ şāḫ-sār āb

629. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **62**
" O" işaret sıfatı.

Ey ḫāme aġlaram seni kʾazaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

630. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

631. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Naḫcīr ol oḳı baġrına nʾiçün başar diyü
Ḳan itdi reşkden cigerin āhū-yı tātār

632. **ol:**
Kaside 24
Mısra: **16**
" O" işaret sıfatı.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi nis̲ār

633. **ol:**
Kaside 24

Mısra: **17**
" O" işaret sıfatı.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı miskīn-kemende diñ
Oş oşla itlerine nice virür intiẓār

634. **ol:**
Kaside 25
Mısra: **32**
" O" işaret sıfatı.

Ṣubḥ-ı dīdāruñ zamānı şöyle şādān itdi kim
Ol beşāretden müzeyyendür henüz ezmān-ı ʿīd

635. **ol:**
Kaside 25
Mısra: **33**
" O" işaret sıfatı.

ʿAzm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş meger ol āfitāb
Māh götürmiş yanınca ʿanberīn çevgān-ı ʿīd

636. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

637. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Ol serve ḳarşu āh idemez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

638. **ol:**
Kaside 26
Mısra: **18**
" O" işaret sıfatı.

Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim
Atdı kemendin ol büt-i ʿayyārum üstine

639. **ol:**
Kaside 27
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ol ata çoḳ degül bu ḳadar ʿizzet ü şeref
Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdigār

640. **ol:**
Kaside 29
Mısra: **9**
" O" işaret sıfatı.

Kim vaṣf ide ol ḥüsni kʾanuñ bāġ-ı ruḥında
Eyledi ḫacil nāfe-i tātārı benefşe

641. **ol:**
Kaside 29
Mısra: **11**
" O" işaret sıfatı.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḥāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

642. **ol:**
Kaside 29
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

643. **ol:**
Kaside 29
Mısra: **54**
" O" işaret sıfatı.

İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm
Ḫāṣṣiyyet ile virse ol āṯārı benefşe

644. **ol:**
Kaside 29
Mısra: **65**
" O" işaret sıfatı.

Ġarḳ oldı ʿadū ḳanına ol ḫancer-i sīr-āb
Gūyā ki geyer câme-i gül-nāri benefşe

645. **ol:**
Kaside 29
Mısra: **74**
" O" işaret sıfatı.

Söz bāġına bir naḳş u nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

646. **ol:**
Kaside 29
Mısra: **88**
" O" işaret sıfatı.

Bu medḥ redīfinde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

647. **ol:**
Kaside 30
Mısra: **6**
" O" işaret sıfatı.

Dil başın ortaya ḳodı cān virdi zülfüñe
Bu düzd aşılmaġa sebeb ol rīsmān imiş

648. **ol:**
Kaside 30
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma
Bildüm ki devletüm benüm ol āsitān imiş

649. **ol:**
Kaside 30
Mısra: **10**
" O" işaret sıfatı.

Sāḳī zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

650. **ol:**
Kaside 30
Mısra: **29**
" O" işaret sıfatı.

Ṭavr-ı ġazelde ḫāmesi ol şāhzādenüñ
Bāġ-ı iremde ṭūṭī-i şīrīn-zebān imiş

651. **ol:**
Kaside 30
Mısra: **8**
" O" işaret sıfatı.

Bir güzele baḳup gözüm odlara yaḳdı göñlümi
Ol göz elinden aġlaram kʾoldı belāsı göñlümüñ

652. **ol:**
Kaside 31
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Emvāt-ı nebātı yine ol Ḥayy-ı tüvānā
Enfās-ı Mesīḥīyle bugün eyledi iḥyā

653. **ol:**
Kaside 31
Mısra: **47**
" O" işaret sıfatı.

Ol naġme-i dil-sūz ṣafāsına çiçekler
Çāk eylediler şevḳ ile pīrāhen-i vālā

654. **ol:**
Kaside 31
Mısra: **59**
" O" işaret sıfatı.

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

655. **ol:**
Kaside 32
Mısra: **14**
" O" işaret sıfatı.

Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

656. **ol:**
Kıt'a 2
Mısra: **1**
" O" işaret sıfatı.

Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ
Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin

657. **ol:**
Kıt'a 2
Mısra: **3**
" O" işaret sıfatı.

Ben ol ḫākem ki ebr-i şefḳatüñle
Vücūdum mülkini bostān idersin

658. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **5**
" O" işaret sıfatı.

ʿAṭāñ ol deñizdür muḥītüʾl-cihāt
Ki bir ḳaṭresidür anuñ kāyināt

659. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **7**
" O" işaret sıfatı.

Ne miḳdār olam ben de ol ḳaṭreden
Ki vaṣf-ı Ḫudāvende açam dehen

660. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **21**
" O" işaret sıfatı.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

661. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **27**
" O" işaret sıfatı.

Çün ol ḫᵛān-ı yaġmāya itdüñ ṣalā
Ne bīgāne ḳaldı ne ḫod āşinā

662. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **29**
" O" işaret sıfatı.

Aña bir żiyāfetdür ol ḫᵛān-ı ʿām
Kʾanuñçün yaradıldı ʿālem tamām

663. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **123**
" O" işaret sıfatı.

Ṣun ol rāḥı ey rāḥat-engīz-i rūḥ
Ki ḳalbe ṣafā vire rūḥa fütūḥ

664. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **129**
" O" işaret sıfatı.

Ger ol naġmeyi seng gūş eyleye
Semāʿıyla cūş u ḫurūş eyleye

665. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **149**
" O" işaret sıfatı.

Uş ol ḥüsnüñ evṣāfı ey māh-rūy
Göñül şehrin eyledi pür-güft ü güy

666. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **163**
" O" işaret sıfatı.

Kerāmet mi ḳomışdur ol ḫāmede
Yāḫod İsm-i Aʿẓam mı var nāmede

667. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **213**
" O" işaret sıfatı.

Sen ol dürr-i meknūn-ı yek-dānesin
Ki pīrāye-i tāc-ı şāhānesin

668. **ol:**
Mesnevi 4
Mısra: **17**
" O" işaret sıfatı.

Neden bu ḥüsni vīrān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı perīşān eyler ol ḫaṭ

669. **ol:**
Mesnevi 4
Mısra: **18**
" O" işaret sıfatı.

Neden bu ḥüsni vīrān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı perīşān eyler ol ḫaṭ

670. **ol:**
Mesnevi 4
Mısra: **19**
" O" işaret sıfatı.

Didi ol maẓhar-ı ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayaġı ṭopraġıdur cān-ı ʿālem

671. **ol:**
Mesnevi 4
Mısra: **31**
" O" işaret sıfatı.

Çü ḥüsn içinde ol feryādlardan
Varup siḥr ögrenür üstādlardan

672. **ol:**
Mesnevi 4
Mısra: **36**
" O" işaret sıfatı.

Ki āteşden biterdi sünbül-i ter
Ki ol sünbüllerin ḫāk itdi yek-ser

673. **ol:**
Mesnevi 4
Mısra: **37**
" O" işaret sıfatı.

Ṭılısm itdi ruḫına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

674. **ol:**
Mesnevi 4
Mısra: **43**
" O" işaret sıfatı.

Bahār-ı ḥüsnüñ ol ḫaṭdur ḫazānı
Ḳadeḥ şun ḫoş görelüm her zamānı

675. **ol:**
Nazm 3
Mısra: **2**
" O" işaret sıfatı.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīrezeni gör

676. **ol:**
Nazm 3
Mısra: **4**
" O" işaret sıfatı.

Dīv-i felegüñ rīvine aldanma şaḳın kim
Emṣālüñi durmaz yudar ol Ehremeni gör

677. **ol:**
Nazm 4
Mısra: **13**
" O" işaret sıfatı.

Dolāb ol hevādan olup zār u bī-ḳarār
İder döne döne dün ü gün nāle vü bükā

678. **ol:**
Terci-bend 1
Mısra: **15**
" O" işaret sıfatı.

İksīr-i āferīniş-i ʿālemdür ol vücūd
Dillerle vaṣf olur mı celāli Muḥammedüñ

679. **ol:**
Terci-bend 1
Mısra: **17**
" O" işaret sıfatı.

Ol bir vücūddur kʾanı mirʾāt idindi Ḥaḳ
ʿĀlemde bulınur mı miṣāli Muḥammedüñ

680. **ol:**
Terci-bend 1
Mısra: **23**
" O" işaret sıfatı.

Vaṣlı ḫazīnesin Ḥaḳuñ ol ḫᵛāce gördi kim
Girdi eline dürr-i viṣāli Muḥammedüñ

681. **ol:**
Terci-bend 1
Mısra: **82**
" O" işaret sıfatı.

Şol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

682. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **19**
" O" işaret sıfatı.

Ol şeh ḳanı ki sāye şalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

683. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **20**
" O" işaret sıfatı.

Ol şeh ḳanı ki sāye şalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

684. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **31**
" O" işaret sıfatı.

Çeşm-i sitāre aġlasun ol mehliḳāya kim
Görmedi pīr-i çarḫ aña beñzer cevān daḫı

685. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **37**
" O" işaret sıfatı.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḫr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḫı

686. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **49**
" O" işaret sıfatı.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

687. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
" O" işaret sıfatı.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

688. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **55**
" O" işaret sıfatı.

Vā-ḥasretā ki ḳandadur ol ṭalʿat-i münīr
Kim mihr-i ḥüsni maṭlaʿ-ı nūr-ı İlāh idi

689. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **57**
" O" işaret sıfatı.

Ol el ḳanı ki maḳsem-i erzāḳ imiş diyü
Milk-i cihān mülūkine hep būsegāh idi

690. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
" O" işaret sıfatı.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫᵛāh idi

691. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **66**
" O" işaret sıfatı.

Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur
Ol devlet āfitābı ki gerdūn-penāh idi

692. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **73**
" O" işaret sıfatı.

Ol burc-ı devlet aḫteri Şeh Muṣṭafā ḳanı
Ol taḫt u tāc zīveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

693. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **74**
" O" işaret sıfatı.

Ol burc-ı devlet aḫteri Şeh Muṣṭafā ḳanı
Ol taḫt u tāc zīveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

694. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **75**
" O" işaret sıfatı.

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

695. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **87**
" O" işaret sıfatı.

Ol salṭanatda faḫr-i ḫilāfet penāh olan
Āl-i mülūk mefḫarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

696. **ölü:**-*ü*
Gazel 239
Mısra: **10**
Hareketsiz, durgun, canlılığı kalmamış II Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

697. **ölür:**-*ür*
Gazel 124
Mısra: **6**
Ölmek, vefat etmek, can vermek.

Raḳṣ uram ḥaşrde mihrüñle görenler diyeler
Miskīn ölür dirilür daḫı hevādan geçmez

698. **olmazdı:**-*maz, -idi*
Gazel 257
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Kirpügüñ zaḫm urıcaḳ baġrumı ġamzeñdür delen
Tīr igende kār-ger olmazdı peykān olmasa

699. **olmazdı:**-*maz, -idi*
Kaside 29
Mısra: **58**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gül būyın uġurlamasa zindān-ı zemīnüñ
Olmazdı zamānlarla giriftārı benefşe

700. **ola:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Kaʿbe ḳapuñ ṣafāsına lebbeyk uranlaruñ
Beytüʾl-ḥarāma saʿyi var ise ḥarām ola

701. **ola:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

702. **ola:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **18**
"Olmak" yardımcı fiili.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

703. **ola:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Eşküm cihānı ṭutdı ben āb üzre yürürem
Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet hemīn ola

704. **ola:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Lafẓ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı
Nāmum kenārına ki kināyet hemīn ola

705. **ola:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cān Cebreʾīli oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hemīn ola

706. **ola:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

707. **ola:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zülfüñde ġam yidügi kifāyetdür Aḥmede
Loḳma ile ḫırḳa buldı ḳanāʿat hemīn ola

708. **ola:**-*a*
Gazel 27
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş
ʿAceb degüldür eger ola bī-baṣar güstāḫ

709. **ola:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Saña āsān ola ey dost firāḳ
Müşkil ol kʾAḥmedʾe düşvār gelür

710. **olmış:**-*mış*
Gazel 65
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nūr-ı ḫüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

711. **olmış:**-*mış*
Gazel 112
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Serv-i bülend-ḳāmet ü maʿşūḳ-ı dil-nevāz
Olmış nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz

712. **ola:**-*a*
Gazel 141
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise

Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

713. **ola:**-*a*
Gazel 178
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

714. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 190
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān nis̱ār itmek anı gördükce kārumdur benüm

715. **ola:**-*a*
Gazel 203
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

716. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 246
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

İsterem ḥüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḥalḳına āsān olmasun

717. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 246
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

İsterem ḥüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḥalḳına āsān olmasun

718. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 246
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bir söz ile gönlüm alduñ ṣoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

719. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 246
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Şehd-i z̤ikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāṣṣıyetde ol nice her derde dermān olmasun

720. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 246
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Müstecābüʾd-daʿve olsam Ḥaḳdan isterdüm ki hīç
Kimse ʿālemde esīr-i bend-i hecrān olmasun

721. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 246
Mısra: **16**
"Olmak" yardımcı fiili.

Şol çeh-i Bābildeki Hārūt kim vaṣf itdiler
Bu zenaḫdānuñdaki zülf-i perīşān olmasun

722. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 246
Mısra: **18**
"Olmak" yardımcı fiili.

Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına
Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükce noḳṣān olmasun

723. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 246
Mısra: **20**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṣubḥa dek şehrinde ol māhuñ żiyā-baḫş olmaġa
Ṣuʿle-i āhum yiter şemʿ-i şebistān olmasun

724. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 246
Mısra: **22**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫaddüñe öykündi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḥaḳ yire bühtān olmasun

725. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 246
Mısra: **24**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gerçi yaḳdı dāġ-ı hecrānuñ yüregin Aḥmedʾüñ
Ġam degül ey lāle-ruḫ tek dāġ-ı ḥirmān olmasun

726. **ola:**-*a*
Gazel 287
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Göricek ġamzelerüñ tīġını beñzüm ḳalmaz
Ḳorḳaram jeng ola nā-geh giricek ḳanumuza

727. **ola:**-*a*
Gazel 329
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḥırmen-i pervānemüzi

728. **ola:**-*a*
Gazel 335
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña
Bir dīn içinde nʾiçün ola ḳıble-gāh iki

729. **ola:**-*a*
Gazel 343
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

730. **ola:**-*a*
Gazel 343
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

731. **ola:**-*a*
Gazel 343
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Beyān varaḳları vaṣf-ı lebüñle ṭoldı şeker
Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed şeker-feşān ola mı

732. **ola:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **115**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫᵛān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḫıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

733. **ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Adını yazsalar ola seng-i mezār laʿl

734. **ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **24**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zülfi çengāline dil düzdini berdār ider āh
Dilberüñ ancaġ ola bī-dile dildārluġı

735. **ola:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **44**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nāzenīndür dāmen-i ṣaḥrāda gül dirmek velī
Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenīn

736. **ola:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **76**
"Olmak" yardımcı fiili.

Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

737. **ola:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **26**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola ṣādān-ı ʿīd

738. **ola:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **24**
"Olmak" yardımcı fiili.

Rām ola rān-ı ḥükmüñe yek-rān-ı āsumān
Her ḳanda ʿazm iderseñ ola Ḥaḳ nigāhdār

739. **ola:**-*a*
Kaside 29
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

740. **ola:**-*a*
Kaside 29
Mısra: **97**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nice ki gülistānuñ ola reng rezi bād
Nice ki bahāruñ ola ʿaṭṭārı benefşe

741. **ola:**-*a*
Kaside 29
Mısra: **98**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nice ki gülistānuñ ola reng rezi bād
Nice ki bahāruñ ola ʿaṭṭārı benefşe

742. **ola:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nʾiçün iflāsum ola mūcib-i taḳlīl-i ʿaṭā
Nʾiçün iḫlāṣum ola bāʿiṣ-i ḥirmān-ı kerem

743. **ola:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nʾiçün iflāsum ola mūcib-i taḳlīl-i ʿaṭā
Nʾiçün iḫlāṣum ola bāʿiṣ-i ḥirmān-ı kerem

744. **ola:**-*a*
Kıt'a 4
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nitekim āb ile ola ḳarārı ehl-i dünyānuñ
Bu tīġ-ı bī-ḳarāruñla dü ʿālem ber-ḳarār olsun

745. **ola:**-*a*
Nazm 23
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḥāṣıl it künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
Kim ola salṭanatuñ mülk-i Süleymāndan yig

746. **ola:**-*a*
Terci-bend 2
Mısra: **112**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bāġ-ı ʿömrüñ bahārı ḫurrem olup
Ola medḥüñle şādumān bülbül

747. **ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **97**
"Olmak" yardımcı fiili.

Yā Rab maḳāmı ravża-i ḫuld-i berīn ola
Ḳabri enīsi ḥaşre degin ḫūr-ı ʿīn ola

748. **ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **106**
"Olmak" yardımcı fiili.

Var iḫtiyāc ʿafvuña yā sātirüʾl-ʿuyūb
Demdür kʾanuñ şefīʿi Resūl-i Emīn ola

749. **ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **108**
"Olmak" yardımcı fiili.

Sulṭān-ı ʿāleme ʿivażı bu muṣībetüñ
Tā ḥaşre dek saʿādet-i dünyā vü dīn ola

750. **ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **110**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cān-ı cihāndur ol aña yavuz şananlaruñ
İki cihānda ḫaşmı cihān-āferīn ola

751. **ol:**
Gazel 188
Mısra: **2**
" Olmak".

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güşā ol ey ṣanem

752. **ol:**
Gazel 188
Mısra: **7**
" Olmak".

Şemʿ-i cihān-efrūzsın laʿlīn-külāh ol dostum
Ḫurşīd-i ʿālem-tābsın zerrīn-ḳabā ol ey ṣanem

753. **ol:**
Gazel 188
Mısra: **8**
" Olmak".

Şemʿ-i cihān-efrūzsın laʿlīn-külāh ol dostum
Ḫurşīd-i ʿālem-tābsın zerrīn-ḳabā ol ey ṣanem

754. **ol:**
Gazel 188
Mısra: **10**
" Olmak".

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuşşāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

755. **ol:**
Kaside 14
Mısra: **51**
" Olmak".

Şeref göginde sen ol āfītāb-ı ʿālem-tāb
ʿUṭārid-i felek ursun ʿadūña tīr-i ḫadeng

756. **olsun:**-*sun*
Gazel 201
Mısra: **1**
Bir durum içinde olmak, bir vasıf ve nitelik kazanmak.

Dāʾimā serv-i bülendüñ ser-fırāz olsun begüm
Dest-gīrüñ hem Ḫudā-yı bī-niyāz olsun begüm

757. **olsun:**-*sun*
Gazel 201
Mısra: **8**
Bir durum içinde olmak, bir vasıf ve nitelik kazanmak.

Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣīḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

758. **olduġıyçün:**-*duġ, -ı, -y, -çün*
Gazel 317
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiili.

Bedr olduġıyçün cemālüñ ayı
Dil gice ṣaçuñda buldı rāhı

759. **ol:**
Gazel 39
Mısra: **1**
"O " işaret sıfatı.

Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur
ʿĀdet oldur kim görinse māh-ı nev bārān olur

760. **olan:**-*an*
Gazel 127
Mısra: **2**
"Olmak" (kişi/kimse).

Nʾola olursa göñül zülf ü zenaḫdāna heves
Ṭıfl olan çünki olur ṭop ile çevgāna heves

761. **olan:**-*an*
Gazel 273
Mısra: **10**
"Olmak" (kişi/kimse).

Çoḳ cevr idersin Aḥmedʾe kʾilden ile düşe gide
Yazuḳ degül mi güc ide sulṭān olan ḳullarına

762. **ölmek:**-*mek*
Gazel 57
Mısra: **3**
Can vermek, hayatın sona ermesi. II Âşığın, sevgilinin aşkı uğruna perişan olması, sürekli dert ve sıkıntı içinde olması ve can vermesi.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

763. **ölmek:**-*mek*
Nazm 39
Mısra: **2**
Can vermek, hayatın sona ermesi. II Âşığın, sevgilinin aşkı uğruna perişan olması, sürekli dert ve sıkıntı içinde olması ve can vermesi.

Yüz çevürme igen be hey kāfir
Ölmek olmaz seven be hey kāfir

764. **oldum:**-*du, -m*
Kıt'a 21
Mısra: **5**
...hâline gelmek.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

765. **olmış:**-*mış*
Gazel 3
Mısra: **1**
...hâline gelmek.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḫayrān aña

766. **olmış:**-*mış*
Terci-bend 1
Mısra: **76**
...hâline gelmek.

Maḥbūb-ı Ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan
Devlet bize maḥabbetüñ olmış şehā hemīn

767. **olsa:**-*sa*
Kaside 11
Mısra: **29**
(Bir şeye) sahip olma.

Māh mihrüñ ḫalḳasından olsa gerden-keş ide
Şeb kemendin aña çenber kākül-i müşkīn-i dost

768. **ola:**-*a*
Gazel 13
Mısra: **6**
... hâline gelmek.

Ey ḫūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

769. **ola:**-*a*
Gazel 176
Mısra: **8**
... hâline gelmek.

ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḥayādan gülāb gül

770. **ola:**-*a*
Kaside 5
Mısra: **11**
... hâline gelmek.

Kemterīn ẕerre ise ola saʿādet güneşi
Kime düşse naẓar-ı şefḳati dervīşlerüñ

771. **ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **60**
... hâline gelmek.

Cūduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında s̱imār laʿl

772. **ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **64**
... hâline gelmek.

Himmetle kūha bir naẓar eylerse devletüñ
Ṣuyı gülāb ola kemer-i kūhsār laʿl

773. **ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **86**
... hâline gelmek.

Deryāya düşse ḳaṭresi bārān-ı cūduñuñ
Mevc-i miyān güher ola seng-i kenār laʿl

774. **ola:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **66**
... hâline gelmek.

Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

775. **ola:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **99**
... hâline gelmek.

Hemīşe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt
Hemīşe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emṣ̱āl

776. **ola:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **23**
... hâline gelmek.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Ṣaç ṣuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

777. **ola:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **24**
... hâline gelmek.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Ṣaç ṣuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

778. **ola:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **71**
... hâline gelmek.

Bir ḳadre ir cīhānda ki çākerlerüñ ola
Sulṭān-ı yem-yemīn ü şehenşāh-ı kān-yesār

779. **ola:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **12**
... hâline gelmek.

Himmetüñ ḫaylı seḫā mülkine ḳılduḳca nüzūl
Çünki her gūşe-i ḫaymeñ ola meydān-ı kerem

780. **ola:**-*a*
Terci-bend 2
Mısra: **110**
... hâline gelmek.

Nice kim ḫurrem ola bāġ-ı bahār
Ola ol bāġa bāġbān bülbül

781. **ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **114**
... hâline gelmek.

Bir ḳadre ir ki ḳullaruña ḳul olanlaruñ
Kemter gedāsı ḫusrev-i rūy-ı zemīn ola

782. **olsun:**-*sun*
Gazel 146
Mısra: **11**
"....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.

ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey ṣanem
Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

783. **olsun:**-*sun*
Gazel 163
Mısra: **5**
"....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

784. **olsun:**-*sun*
Gazel 201
Mısra: **10**
"....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmedʾi ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

785. **olmaz:**-*maz*
Kaside 11
Mısra: **57**
"Ol" yardımcı fiili.

Olmaz idi sürmese yüzin yuca dergāhuña
Hem-ser-i serv-i semen-ber kākül-i müşkīn-i dost

786. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 20
Mısra: **24**
... gibi olmak, ... haline gelmek.

Nesīm-i ḫulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer
ʿAbīr olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

787. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 29
Mısra: **68**
... gibi olmak, ... haline gelmek.

Ger terbiyet itseydi cihān bāġını ḫulḳuñ
Olurdı zemīnden çıḳanuñ varı benefşe

788. **olur:**-*ur*
Kaside 10

Mısra: **28**
"Ol-" fiilinin geniş zaman eki almış biçimi.

Gönlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı gönlümüñ

789. **oldur:**-*dur*
Gazel 19
Mısra: **11**
" O" işaret zamiri.

Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur
Kʾanda yüzüñe ẕerrece vardur şebeh ey dost

790. **oldur:**-*dur*
Gazel 39
Mısra: **2**
" O" işaret zamiri.

Ol hilāl-ebrūñı gördükce gözüm giryān olur
ʿĀdet oldur kim görinse māh-ı nev bārān olur

791. **oldur:**-*dur*
Gazel 170
Mısra: **7**
" O" işaret zamiri.

Ḳorḳum oldur ki ġamuñdan yaḳamı çāk ideyin
Nār-ı ḥasretle diyāruñı yaḳam gelmez iseñ

792. **oldur:**-*dur*
Gazel 210
Mısra: **7**
" O" işaret zamiri.

Bī-riyāyam rāyum oldur kim revā görseñ revān
Rūyuña yārā revānum rāyegān ışmarlaram

793. **oldur:**-*dur*
Gazel 215
Mısra: **5**
" O" işaret zamiri.

Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

794. **oldur:**-*dur*
Gazel 281
Mısra: **9**
" O" işaret zamiri.

Görelden Aḥmedʾüñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim
Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

795. **oldur:**-*dur*
Kaside 32
Mısra: **28**
" O" işaret zamiri.

Ḫayāl-i bāṭıla baḳma başīret ehli iseñ
Naẓar ḳıl aña ki oldur ṣalāḥ-ı cān-ı cihān

796. **oldur:**-*dur*
Kaside 32
Mısra: **36**
" O" işaret zamiri.

Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miṯāl çünki hemān

797. **oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **68**
...gibi olmak, ...haline gelmek.

Sende oldı maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baḫt ol āsitān
Sende oldı menbaʿ-ı baḥr-i kerem ol āsitīn

798. **oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **16**
...gibi olmak, ...haline gelmek.

ʿUlyā serīri oldı viṣālüñle pür-sürūr
Dünyā sarāyı oldı ḫiṣālüñle müşk-bār

799. **oldı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **52**
...gibi olmak, ...haline gelmek.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

800. **oldı:**-*dı*
Nazm 4
Mısra: **2**
...gibi olmak, ...haline gelmek.

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā
Merve ḥaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ Kaʿbe-i ṣafā

801. **olıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 36
Mısra: **16**
"Ol-" yardımcı fiili.

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

802. **olmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 300
Mısra: **2**
"Ol-" yardımcı fiili.

Dostum bī-günāh yaḳma beni
Olmasun her gün āh yaḳma beni

803. **olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 309
Mısra: **10**
"Ol-" yardımcı fiili.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi baġrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

804. **olma:**-*ma*
Gazel 319
Mısra: **18**
"Ol-" yardımcı fiili.

Zārlıġından ḥaẕer it Aḥmedʾüñ
Olma igen daḫı dil-āzār hey

805. **olmaġa:**-*ma, -ġ, -a*
Kaside 6
Mısra: **39**
"Ol-" yardımcı fiili.

Geh ṣuffası dīvārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

806. **olmaya:**-*ma, -ya*
Kaside 16
Mısra: **19**
"Ol-" yardımcı fiili.

Olmaya ẕāt-ı şerīfüñ gibi bir cism-i laṭīf
Gelmeye rūḥ-ı ʿazīzüñ gibi bir kān-ı kerem

807. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 20

Mısra: **60**
"Ol-" yardımcı fiili.

Maḳāle-i ġam-ı hicrānuñ oḳısam kūha
Ne deñlü seng-dil olursa iñiler idi cibāl

808. **olmasun:**-*ma, -sun*
Kaside 23
Mısra: **18**
"Ol-" yardımcı fiili.

Dür güş-vārı aşma bünā-gūşuñ üzre kim
Şerm-i ruḫuñdan olmasun ol gūşvār āb

809. **ol:**
Gazel 8
Mısra: **17**
" Bir " belgisiz sıfat.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

810. **olmayıcaḳ:**-*ma, yıcak*
Gazel 89
Mısra: **4**
... niteliğini taşımak, vasfına sahip olmak.

Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

811. **oldı:**-*dı*
Kaside 1
Mısra: **18**
... halini almak, ... haline gelmek.

Mūsā yapışduġı-yʾçün etegine luṭfuñuñ
Dest-i mübārekinde ʿaṣā oldı ejdehā

812. **oldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **9**
... halini almak, ... haline gelmek.

Ṣan āyine-i ġayb-nümā oldı ruḫāmuñ
Kʾitdi dü cihān naḳşını gün gibi hüveydā

813. **oldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **3**
... halini almak, ... haline gelmek.

Mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ oldı serīr-i āsumān
Ṣaçdı pīrūze ṭabaḳlardan zer ü gevher güneş

814. **oldı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **74**
... halini almak, ... haline gelmek.

Kaʿbe ḳapuña itdügi-yʾçün ṭurmadan sücūd
Oldı kilīd-i ṭāʿat-i Perverdigār āb

815. **oldı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **76**
... halini almak, ... haline gelmek.

Ġonca-i gül gümüş fuḳāʿ ideli
Aña ṭās oldı laʿlden lāle

816. **olduḳ:**-*du, -ḳ*
Mesnevi 3
Mısra: **93**
"Ol-" yardımcı fiili.

Çün olduḳ nevālüñle ḫayruʾl-ümem
Der-i raḥmetüñden umaruz kerem

817. **ola:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **10**
"Ol" yardımcı fiili, -dUr.

Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı ḫūn ider
İnsāna bundan özge nice intiḳām ola

818. **ola:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **16**
"Ol" yardımcı fiili, -dUr.

Zülfüñ ġamında sūzuma fīʾl-cümle öykinür
Şol teşne rūzedār ki müştāḳ-ı şām ola

819. **ola:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **1**
"Ol" yardımcı fiili, -dUr.

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

820. **ola:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **4**
"Ol" yardımcı fiili, -dUr.

Şalındugınca Sidreyi şır müntehā boyuñ
Ṭoġrusı ḥüsn-i ḳadde nihāyet hemīn ola

821. **ola:**-*a*
Gazel 343
Mısra: **8**
"Ol" yardımcı fiili, -dUr.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

822. **oluban:**-*uban*
Gazel 135
Mısra: **10**
...haline gelmek.

Çün Aḥmed ḳaldı meydān-ı ġamuñda
Gözi saḳḳā oluban āhı ferrāş

823. **ola:**-*a*
Gazel 343
Mısra: **1**
...hale gelmek.

Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı
Ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ iki cihān ola mı

824. **olmazsa:**-*maz, -sa*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **23**
"Ol-" yardımcı fiili.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

825. **olımaz:**-*ı, -maz*
Gazel 105
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiili.

Rāz-ı ʿuşşāḳ olımaz perde-i ʿişmetde nühüft

Çarḫ sāzında çü her laḥẓa nevālar düzilür

826. **olduġum:**-*duġ, -um*
Gazel 194
Mısra: **6**
"Ol-" yardımcı fiili.

ʿİzzet-i dünyā vü ʿuḳbādan geçeydüm görsedüm
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān olduġum

827. **olımaz:**-*ı, -maz*
Kaside 8
Mısra: **73**
"Ol-" yardımcı fiili.

Cūduñdan iḫtiyāṭ ider anuñʾçün olımaz
Dilber lebinde daḫı olan āşikār laʿl

828. **olmışken:**-*mış, -iken*
Kaside 19
Mısra: **99**
"Ol-" yardımcı fiili.

Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazīz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehīn

829. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **3**
"O" 3. tekil işaret zamiri. (Besmele).

Ḳufl-güşā-yı der-i raḥmetdür ol
İki cihān ehline devletdür ol

830. **ol:**
Mesnevi 1
Mısra: **4**
"O" 3. tekil işaret zamiri. (Besmele).

Ḳufl-güşā-yı der-i raḥmetdür ol
İki cihān ehline devletdür ol

831. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **1**
"O" işaret zamiri (Allah).

Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür
Bir avuc türāba cihān ol virür

832. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **2**
"O" işaret zamiri (Allah).

Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür
Bir avuc türāba cihān ol virür

833. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **17**
"O" üçüncü tekil işaret zamiri (Nimet).

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

834. **ol:**
Mesnevi 3
Mısra: **33**
Üçüncü tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Güşāyende-i çeşm-i bīnişdür ol
Ki dībāce-i āferīnişdür ol

835. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 286
Mısra: **18**
"Ol-" yardımcı fiili.

ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri
Yār olmadı çün Aḥmedʾe devlet ne fāyide

836. **olmadı:**-*ma, -dı*
Kaside 7
Mısra: **46**
"Ol-" yardımcı fiili.

Sensin ol kim ḫilʿat-i fermān-ı ḥükmüñ geymeden
Olmadı zer tīġ ile sulṭān-ı baḥr ü ber güneş

837. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **24**
" O" işaret sıfatı".

Tāze ḥüsniyyāt oḳır gül defterinden ʿandelīb
Bād-ı ṣubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ-gerdānıdur

838. **olur:**-*ur*
Gazel 310
Mısra: **14**
Var olmak, bulunmak.

Ṣarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

839. **ola:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **18**
(Zaman bildiren kelimelerle) Gelip çatmak.

Bir dem eglen bizi ḫāk eyleme ey ġam ki nigār
Dem ola bir gün aña eski hevādārluġı

840. **ola:**-*a*
Kaside 30
Mısra: **10**
(Zaman bildiren kelimelerle) Gelip çatmak.

Sāḳī zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

841. **oldılar:**-*dı, -lar*
Kaside 19
Mısra: **27**
...hâline gelmek.

Ceẕbe-i zencīr-i zülfüñden çün abdāl oldılar
Ṣaçların uzatdı sünbül misk geydi postīn

842. **ol:**
Gazel 56
Mısra: **12**
" O" işaret zamiri.

Saña āsān ola ey dost firāḳ
Müşkil ol kʾAḥmedʾe düşvār gelür

843. **ol:**
Gazel 66
Mısra: **6**
" O" işaret zamiri.

Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet tīrini
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

844. **ol:**
Gazel 92
Mısra: **4**
" O" işaret zamiri.

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gül-zār güler

845. **ol:**
Kaside 13

Mısra: **19**
" O" işaret zamiri.

Mülk-i dilden zülf-i kāfir-kīşüñ el çeksün kim ol
Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayāl-i sāye-i Yezdānidür

846. **ol:**
Kaside 17
Mısra: **13**
" O" işaret zamiri.

Ol ki yoluñda fidā eyledi evvel dil ü cān
Senden ol ṣaḳına mı girü ḳalan varluġı

847. **ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **11**
" O" işaret zamiri.

İḳbāle virme ḳalbüñi kim bī-beḳādur ol
Görmez misin ki ḳalbi anuñ lā-beḳā imiş

848. **olsam:**-*sa, -m*
Gazel 27
Mısra: **13**
Olmak, ... hâline gelmek.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

849. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **51**
" O" 3. teklik kişi zamiri (Fatih Sultan Mehmet).

Ol ebā-ʿan-ced Sikender taḫtına sulṭān olan
Ayaġı ṭopraġı Ḫıżruñ çeşme-i ḥayvānıdur

850. **olsañ:**-*sa, -n*
Gazel 75
Mısra: **19**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bu ruḫ u ḫaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḫayrān dökilür

851. **olmaz:**-*maz*
Gazel 109
Mısra: **5**
"Olmak" yardımcı fiili.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳīḳüñ kānıdur

852. **olmaz:**-*maz*
Gazel 120
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ne vech ile beñzer yüzüñe ay u güneş kim
Ḫurşīd ü ḳamer lāle-ruḫ u ġonca-leb olmaz

853. **olmaz:**-*maz*
Gazel 120
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengīn
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şīrīn ʿineb olmaz

854. **olmaz:**-*maz*
Gazel 120
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

855. **olmaz:**-*maz*
Gazel 120
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḥacer olur ḥaṭab olmaz

856. **olmaz:**-*maz*
Gazel 120
Mısra: **16**
"Olmak" yardımcı fiili.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḫāfıẓ aña Būleheb olmaz

857. **olmaz:**-*maz*
Gazel 128
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Müddeʿīlerden ṣaḳınsam şiʿrümi ʿayb itme kim
Şerbetüñ olmaz ṣafāsı üstine üşse meges

858. **olalı:**-*alı*
Gazel 135
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Leb ü ḫālüñ ḫayāli olalı gözde
Nişeste ḫoş olur pālūde ḫaşḫāş

859. **olmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 139
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Göñlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle
Kim seng-i siyāh almaz hīç āb-ı revāndan ḥaẓ

860. **olmaya:**-*ma, -ya*
Gazel 164
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dil vir Aḥmed yāra kim göstermege dīdārını
Olmaya āyīne gibi armaġanı Yūsufuñ

861. **olalı:**-*alı*
Gazel 166
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Düşdi gözümden iki cihānuñ cevāhiri
Lālā olalı dişleri lüʾlüʾsi Ḳāsımuñ

862. **olmaz:**-*maz*
Gazel 186
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

863. **olmaz:**-*maz*
Gazel 191
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñʾçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

864. **olmaz:**-*maz*
Gazel 207

Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bir nefes sensüz oluruz dir idük
Cānsuz olmaz imiş nefes
nʾidelüm

865. **olalı:**-*alı*
Gazel 225
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Serverā serv-i ser-efrāz olalı
hem-ser saña
Ayaġına yüz sürer yüz dürlü
luṭfıyla çemen

866. **olmaz:**-*maz*
Gazel 229
Mısra: **15**
"Olmak" yardımcı fiili.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende
müşterī mihre
Şaḳınur germ bāzārı yavuz
gözden yavuz dilden

867. **olmaz:**-*maz*
Gazel 233
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm
bārī şehrüñden
Göñül çün ṣındı cebr olmaz
gidelüm bārī şehrüñden

868. **olmaz:**-*maz*
Gazel 233
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm
bārī şehrüñden
Göñül çün ṣındı cebr olmaz
gidelüm bārī şehrüñden

869. **olana:**-*an, -a*
Gazel 249
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bu ne ad yavuzlıġıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

870. **olalı:**-*alı*
Gazel 256
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşterī
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

871. **olmaz:**-*maz*
Gazel 260
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

872. **olmaz:**-*maz*
Gazel 260
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ay yüzüñsüz aydın olmaz ḫāniḳah-ı çeşmümüñ
Gerçi āhumla yanar şemʿ-i şebistān her gice

873. **olmaz:**-*maz*
Gazel 270
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bir sāʿat olmaz idüm sen meh-liḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ firāḳı irişdi iki aya

874. **olmaz:**-*maz*
Gazel 305
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

875. **olmaz:**-*maz*
Gazel 324
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden ṣır ḳalb-i ʿuşşāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

876. **olur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **28**
...halini almak.

Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzigāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

877. **oldı:**-*dı*
Gazel 257
Mısra: **11**
"Ol" yardımcı fiili; gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cān u dilde tīr-i ġamzeñ üzre bir ceng oldı kim
Ḳan olurdı arada sīnemde pinhān olmasa

878. **oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **77**
"Ol" yardımcı fiili; gerçekleşmek, meydana gelmek.

Anuñʾçün oldı ḳara zülfüñ aġına hevesüm
Ki āb-ı dīdede çoġaldı māhiyān-ı ḫayāl

879. **oldı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **61**
"Ol" yardımcı fiili; gerçekleşmek, meydana gelmek.

Şāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm
Kim medḥüñ olmasa baña eşʿār olurdı ʿār

880. **oldı:**-*dı*
Kaside 32
Mısra: **17**
"Ol" yardımcı fiili; gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ne oldı ṣayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḥarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

881. **ola:**-*a*
Gazel 13
Mısra: **10**
Bulunmak, yer almak.

Ḳapuña yüzüm sürdügüme nükte budur kim
Bāb üzre yaraşur kim ola levḥ-i müẕehheb

882. **olalı:**-*alı*
Gazel 318
Mısra: **8**
... gibi olmak, ... haline gelmek.

Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

883. **olalı:**-*alı*
Kaside 30
Mısra: **18**
... gibi olmak, ... haline gelmek.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı göñlümüñ

884. **olalı:**-*alı*
Kıt'a 1
Mısra: **10**
... gibi olmak, ... haline gelmek.

Kīmyā oldı ḳamu ehl-i seḫānuñ naẓarı
Olalı ḫāk-i derüñ sürme-i aʿyān-ı kerem

885. **ol:**
Gazel 147
Mısra: **9**
"O" işaret sıfatı.

Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna līkin servde
Sīb-i sīmīn üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

886. **ol:**
Gazel 272
Mısra: **16**
"O" işaret sıfatı.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñde yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur çāre ne

887. **ol:**
Gazel 274
Mısra: **4**
"O" işaret sıfatı.

Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

888. **ol:**
Gazel 292
Mısra: **12**
"O" işaret sıfatı.

İḫtiyācum ḥadden aşmışdur viṣālüñ naḳdine
ʿĪd-i ḥüsnüñdür bugün müflis-nevāz ol ey ġanī

889. **ol:**
Gazel 20
Mısra: **4**
" O" işaret işaret zamiri.

Şekker lebüñ aġzuma sögerse Sögmek degül ol duʿādur ey dost

890. **ol:**
Gazel 34
Mısra: **10**
" O" işaret işaret zamiri.

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

891. **ol:**
Gazel 69
Mısra: **3**
" O" işaret işaret zamiri.

Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle ḥaydarī gibi ḥalḳa be-gūşdur

892. **ol:**
Gazel 84
Mısra: **5**
" O" işaret işaret zamiri.

Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf ü ḫaddüñi
ʿAḳrebde olsa māh degüldür revā sefer

893. **ol:**
Kaside 29
Mısra: **75**
" O" işaret işaret zamiri.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

894. **ol:**
Kaside 29
Mısra: **76**
" O" işaret işaret zamiri.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

895. **olalı:**-*alı*
Kaside 26
Mısra: **31**
Gerçekleşmek, yapılmak.

Şiʿrüm şiʿārı luṭf olalı ṭoġru yaraşur
Medḥüm ḳabāsı serv-i külehdārum üstine

896. **olur:**-*ur*
Gazel 183
Mısra: **3**
Olmak. II Hâlini almak.

Zülfüñi ḫāke şalarsañ müşk olur rūy-ı zemīn
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

897. **ola:**-*a*
Gazel 150
Mısra: **17**
Bir özelliğe sahip olmak.

Sengīn dilüñ ki saḫt ola Ḳosṭanṭiniyye-vār
Feṭḥ itmege ʿināyet-i sulṭān nişān gerek

898. **ola:**-*a*
Gazel 305
Mısra: **11**
Bir özelliğe sahip olmak.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

899. **olmasun:**-*(ma), -sun*
Gazel 246
Mısra: **8**
...haline gelmek.

Beñlerüñ şeh-dānesinden düzilen tesbīḥ-i zülf
Ḳanlu yaşumdan şaḳın bir demde mercān olmasun

900. **olalı:**-*alı*
Gazel 165
Mısra: **12**
...haline gelmek.

Çekdi ġubār-ı rāhını cevher ʿayārına
Çeşmüm olalı ḥüsni terāzūsı Ḳāsımuñ

901. **öldüm:**-*dü, -m*
Gazel 163
Mısra: **7**
Ölmek || Çok acı ve ıztırap çekmek, mahvolmak.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile

Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

902. **olupdur:**-*(u)p, -dur*
Gazel 111
Mısra: **10**
... hâline gelmek.

Yazuḳdur Aḥmedʾüñ ṣımasun göñli şīşesin
Mestāne gözlerüñ kim olupdur ḫarāb-ı nāz

903. **olur:**-*ur*
Gazel 82
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili. ll -dIr, -dUr.

Ey gözüm yaşını gören sebaḳ al ḥüsninden
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mışr

904. **ola:**-*a*
Gazel 343
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili. ll -dIr, -dUr.

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

905. **olasañ:**-*a, -san*
Gazel 326
Mısra: **12**
Olmak; bir hali, bir vasfı kazanmak, bir durumdan başka bir duruma geçmek, ...hâle gelmek, ...gibi olmak, ...vasfını taşımak.

Şeb-i rıḥletde raḳş uraydı ḳadr olmış ṣanup ḫusrev
Virürken cān-ı şīrīni sen olasañ şemʿ-i bālīni

906. **ol:**
Nazm 22
Mısra: **1**
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

907. **ol:**
Gazel 192
Mısra: **11**
" O" işaret zamiri.

Ḫār ṣanmañ kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol
Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

908. **ol:**
Gazel 329
Mısra: **7**
" O" işaret zamiri.

Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

909. **ol:**
Gazel 331
Mısra: **6**
" O" işaret zamiri.

Kim ki teşbīh-i hilāl itse kemān-ebrūña
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebī

910. **ol:**
Murabba 1
Mısra: **7**
" O" işaret zamiri.

Ol daḫı sencileyin itmedi ben ḫasteyi yād
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

911. **ol:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
" O " işaret sıfatı.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

912. **ol:**
Gazel 210
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

913. **ol:**
Gazel 211
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

914. **ol:**
Gazel 211
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Himmet-i ʿāliyedür rehberi çün ḫāṭırımuñ
Umaram rāst gele ol ḳad-i bālāyı görem

915. **ol:**
Gazel 212
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Nʾola gülzār olursa āteş-i dil
Çün Ḫalīl oldı ol maḳāma muḳīm

916. **ol:**
Gazel 214
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı.

Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol ṣaneme
Bu kerre baş açuban āşikāre yalvaralum

917. **ol:**
Gazel 214
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Cemāli gülşeninüñ güllerini dirmek içün
Yine yüz uruban ol gül-ʿiẕāra yalvaralum

918. **ol:**
Gazel 215
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Ṣol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

919. **ol:**
Gazel 215
Mısra: **16**
" O " işaret sıfatı.

Baḥr-i ḥüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āfītāb
Yā Rab ol ḥüsnüñ ṣenāsın ben nice iḥṣā ḳılam

920. **ol:**
Gazel 215

Mısra: **21**
" O " işaret sıfatı.

Yüz sür Aḥmed ol mehüñ pāy-ı seg-i kūyına kim
Ayaġuñ ṭopraġını tāc-ı ser-i Cevzā ḳılam

921. **ol:**
Gazel 217
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.

Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gün ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

922. **ol:**
Gazel 217
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

923. **ol:**
Gazel 218
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

924. **ol:**
Gazel 220
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı.

Āyet-i Nūrdur ve sūre-i Feṯḥ Baña ol yārdan bugün peyġām

925. **ol:**
Gazel 220
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem
Ṣaḳlayup ʿışḳını sīnemde nihānī severem

926. **ol:**
Gazel 220
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

927. **ol:**
Gazel 220
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı.

Ḳaddine ḳarşu gözüm nicesi yaş dökmeye kim
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

928. **ol:**
Gazel 220
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Sīnemi ġamzesi tīrine nişān eyledügüm
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

929. **ol:**
Gazel 220
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

930. **ol:**
Gazel 221
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

931. **ol:**
Gazel 221
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Şām-ı zülfüñ Mışr-ı ḥüsnüñden çevürdiyse yüzin
Aşma ol miskīni kim yañlış döner Baġdāddan

932. **ol:**
Gazel 221
Mısra: **17**
" O " işaret sıfatı.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

933. **ol:**
Gazel 227
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

934. **ol:**
Gazel 228
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Maṭlaʿ-ı nūr-ı tecellī durur ol vech-i ḥasen
Menzil-i ḫāṭır-ı şeydā durur ol çāh-ı zeḳan

935. **ol:**
Gazel 228
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Maṭlaʿ-ı nūr-ı tecellī durur ol vech-i ḥasen
Menzil-i ḫāṭır-ı şeydā durur ol çāh-ı zeḳan

936. **ol:**
Gazel 228
Mısra: **13**
" O " işaret sıfatı.

Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil nice cāẕūlıġ ider
Kʾuyḳusıyla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

937. **ol:**
Gazel 230
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Cāna kim sevdā-yı zülfüñ ārzūdur nʾeylesün
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur nʾeylesün

938. **ol:**
Gazel 230
Mısra: **14**
" O " işaret sıfatı.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur nʾeylesün

939. **ol:**
Gazel 231
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

Ben ẕerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol mehliḳā içün

940. **ol:**
Gazel 235
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

941. **ol:**
Gazel 235
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Bugün meydān-ı ḥüsninde muʿanber tāziyāneyle
Geçürdi zülfi şeb-dīzin nigār ol ḫadd-i gül-gūndan

942. **ol:**
Gazel 235
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

943. **ol:**
Gazel 237
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

944. **ol:**
Gazel 239
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.

Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol Zühre-cebīn
Nice baş ḳoşduġın Ay ile Süreyyā göresin

945. **ol:**
Gazel 241
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı.

Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın

Ol ḥalḳa ḥalḳa aşılan zencīr-i müşk-efşānı ṣun

946. **ol:**
Gazel 241
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

ʿĪd-i cemālüñ ḫʸānıdur şükrāne vir sāyillere
Senbūse-i laʿlüñden ol ḥalvā-yı şīrīn-şānı ṣun

947. **ol:**
Gazel 241
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuşşāḳdan defʿ itmege
Ey şūḫ gözlü şāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı ṣun

948. **ol:**
Gazel 241
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı.

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḥaṭ laʿlüñden ol serçeşme-i ḥayvānı ṣun

949. **ol:**
Gazel 241
Mısra: **14**
" O " işaret sıfatı.

Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün
Dest-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberīn çevgānı ṣun

950. **ol:**
Gazel 241
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.

ʿĀlemüñ göñlin yapar ol seng-dil illā benüm
Sırça göñlüm şınduġınca pāymāl itmek neden

951. **ol:**
Gazel 250
Mısra: **13**
" O " işaret sıfatı.

Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür
Ola mūm Aḥmedʾüñ bir dem işitse vaṣf-ı ḫālinden

952. **ol:**
Gazel 251
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı.

Görinmez oldı ol maḥrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

953. **ol:**
Gazel 254
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

954. **ol:**
Gazel 258
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı.

Almazdı adum aġzına ol maṭlaʿ-ı cemāl
Mecmūʿasında maḫlaṣ-ı eşʿārum olmasa

955. **ol:**
Gazel 259
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Ne ẕikr ü fikr ki yoġ anda yād-ı zülf ü ruḫuñ
Dün ü gün eylerem ol ẕikr ü fikrden tevbe

956. **ol:**
Gazel 260
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı.

Āferīn ol bezme kim anı muʿaṭṭar ḳılmaġa
Cān buḫūr ider ḫayāl-i zülf-i cānān her gice

957. **ol:**
Gazel 262
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

958. **ol:**
Gazel 263
Mısra: **19**
" O " işaret sıfatı.

Ki ol gülşende bülbül gibi Aḥmed
Diye medḥ ü senālar tāze tāze

959. **ol:**
Gazel 264
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Tābiş-i mey ki ruḫ-ı yār-ı dil-efrūza gele
Beñzer ol ʿīd-i ṣafā-baḫşa ki nevrūza gele

960. **ol:**
Gazel 264
Mısra: **16**
" O " işaret sıfatı.

Saña yansam nʾola derdümi ki yanar yaḳılur
Ḳanḳı pervāne kim ol şemʿ-i şeb-efrūza gele

961. **ol:**
Gazel 264
Mısra: **18**
" O " işaret sıfatı.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

962. **ol:**
Gazel 264
Mısra: **20**
" O " işaret sıfatı.

Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

963. **ol:**
Gazel 274
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

964. **ol:**
Gazel 281
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣancar
Hey ol serv-i hevā-baḫşa hevādār olmasun kimse

965. **ol:**
Gazel 282
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı.

Vaʿde-i vaṣluñ işitsem ölürem şevḳumdan
Döyimez yüregüm ol vaʿde ḳaçandur dimege

966. **ol:**
Gazel 282
Mısra: **14**
" O " işaret sıfatı.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

967. **ol:**
Gazel 283
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Ḫışmını kem ḳılmasun ol çeşm-i şehlālar bize
Arta dursun ġuṣṣa-i zülf-i semen-sālar bize

968. **ol:**
Gazel 285
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

969. **ol:**
Gazel 286
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Uş ḳalısar ḳıyāmete ḥasret ne fāyide

970. **ol:**
Gazel 287
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.

Geldi pervāneleri cemʿine ol şemʿ-i bihişt
Gün yüzi nūr u żiyā virdi şebistānumuza

971. **ol:**
Gazel 287
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı.

Dil esīr olduġını gördi zenaḫdānına dost
Didi āzāddur ol kim gire zindānumuza

972. **ol:**
Gazel 292
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

973. **ol:**
Gazel 293
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı.

Aġladuġum gördi ol gül gözlerin süzdi didi
Ḫūb olur bārān güninde nergise nāz uyḫusı

974. **ol:**
Gazel 293
Mısra: **11**
" O " işaret sıfatı.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫʷābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

975. **ol:**
Gazel 296
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevser şerbeti

976. **ol:**
Gazel 296
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevser şerbeti

977. **ol:**
Gazel 296
Mısra: **19**
" O " işaret sıfatı.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim

Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

978. **ol:**
Gazel 297
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

979. **ol:**
Gazel 298
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Gel hey kemān ebrūsına ḳurbānlar olduġum iriş
Ol ġamze-i bīmār içün ḳapuñda ḳurbān it beni

980. **ol:**
Gazel 298
Mısra: **11**
" O " işaret sıfatı.

Biʾllāhi ey bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ
Tab vir gül ü reyḥānlara yiter perīşān it beni

981. **ol:**
Gazel 299
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

Ne perīsin ki dili ḥüsnüñe pervāne ḳılup
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

982. **ol:**
Gazel 303
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

983. **ol:**
Gazel 304
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Nice bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş
Gerek ol ḳanları teskīn ide ʿunnāb gibi

984. **ol:**
Gazel 304
Mısra: **11**
" O " işaret sıfatı.

Şeker-i vaṣluñı şükrāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ nīşini nūş eyledi cüllāb gibi

985. **ol:**
Gazel 304
Mısra: **16**
" O " işaret sıfatı.

Ger nişān-ı kef-i pāyuñ göre Cibrīl-i Emīn
Secde-gāh idine ol mevżiʿi miḥrāb gibi

986. **ol:**
Gazel 307
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

987. **ol:**
Gazel 307
Mısra: **22**
" O " işaret sıfatı.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu göñlüm ḫālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

988. **ol:**
Gazel 308
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-ẕeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

989. **ol:**
Gazel 309
Mısra: **11**
" O " işaret sıfatı.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol şāḫ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

990. **ol:**
Gazel 309
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol şāḫ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

991. **ol:**
Gazel 310
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

992. **ol:**
Gazel 310
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

993. **ol:**
Gazel 311
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Şeb-revlik ider dil şeb-i zülfüñde digil kim
Öldürmesün ol ġamze-i cellād efendi

994. **ol:**
Gazel 311
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı.

Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

995. **ol:**
Gazel 313
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

996. **ol:**
Gazel 314
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı.

Ki ol bir kāsenüñ ser-ḫoşluġından
Hezārān naʿre bezm-i nāsa düşdi

997. **ol:**
Gazel 316
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Ol ḥūr-ı perī-rū aşurur ẓulmini ḥadden
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

998. **ol:**
Gazel 319
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

999. **ol:**
Gazel 320
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

1000. **ol:**
Gazel 320
Mısra: **11**
" O " işaret sıfatı.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḥayāli ḳomadı tenhā beni

1001. **ol:**
Gazel 320
Mısra: **14**
" O " işaret sıfatı.

Ṭopraġ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün
Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

1002. **ol:**
Gazel 321
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

1003. **ol:**
Gazel 321
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

1004. **ol:**
Gazel 322
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

1005. **ol:**
Gazel 322
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

1006. **ol:**
Gazel 322
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

1007. **ol:**
Gazel 323
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḥüsnde daʿvā
Her ay ol naḳş içün olur felekde rūy-ı māh egri

1008. **ol:**
Gazel 323
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

1009. **ol:**
Gazel 324
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

1010. **ol:**
Gazel 324
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

1011. **ol:**
Gazel 324
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

1012. **ol:**
Gazel 324
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kʾola anda güvāh egri

1013. **ol:**
Gazel 324
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden şır ḳalb-i ʿuşşāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

1014. **ol:**
Gazel 324
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

1015. **ol:**
Gazel 326
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni
Ayaġa şalma yazuḳdur şehā bir iki miskīni

1016. **ol:**
Gazel 326
Mısra: **14**
" O " işaret sıfatı.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

1017. **ol:**
Gazel 328
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı.

Ḳulaġına varup ol zülf-i bī-ḳarāruñ eyit
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

1018. **ol:**
Gazel 330
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Ṭāliʿümdür raḳīb-i bed-çihre
Görüñ ol ṭāliʿ-i siyāhumuzı

1019. **ol:**
Gazel 333
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḥüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

1020. **ol:**
Gazel 335
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı.

Vīrāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ḫarāb ol il kim ola pādişāh iki

1021. **ol:**
Gazel 341
Mısra: **10**
" O " işaret sıfatı.

Görüp ḥüsni bahārın ġam yimez Aḥmed helākinden
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrī

1022. **ol:**
Gazel 342
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı.

Ḳo Hindū zülfüñi ḳalsun ayaḳda
Kim ol vech-i ḥasenden yüz çevürdi

1023. **ol:**
Gazel 342
Mısra: **13**
" O " işaret sıfatı.

Nice bed-mihr imiş ol māhuñ Aḥmed
Kʾanı cāndan sevenden yüz çevürdi

1024. **ol:**
Gazel 344
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı.

Ol ḳāmet-i raʿnā ile bostān-ı revānda
Sen serv-i revān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

1025. **ol:**
Gazel 346
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.

Raḥm it ol dillere kim aşıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

1026. **ol:**
Gazel 351
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.

Yañaġı derlerin sildükce ol yār
Gül-āb ile pür eyler dest-māli

1027. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henüz ol tīr-i peykāndan ṭamar

1028. **ol:**
Kıt'a 7
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

1029. **ol:**
Kıt'a 7
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

1030. **ol:**
Kıt'a 8
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

1031. **ol:**
Kıt'a 9
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı.

Bir iş daḫı açılurdı ol işden
Pes ʿışḳ işi tār-mār olurdı

1032. **ol:**
Kıt'a 13
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Perīşān olan ister kim ola hem-dem perīşāna
Anuñʾçün göñlüm ol gīsū-yı ser-gerdāndan ayrılmaz

1033. **ol:**
Kıt'a 13
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

1034. **ol:**
Kıt'a 16
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Āfitāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfitāb

1035. **ol:**
Kıt'a 21
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭoprāġı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

1036. **ol:**
Müfret 5
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Var ruḫ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā içün

1037. **ol:**
Müfret 7
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

1038. **ol:**
Müfret 9
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

1039. **ol:**
Müfret 30
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Ey ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabīb
Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder şarāb-ı sīb

1040. **ol:**
Müfret 35
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

ʿAraḳ-rīz olsa ol serv-i gül-endām
Gül-āb ile pür olur ṣaḥn-ı ḥammām

1041. **ol:**
Müfret 37
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem
Rāstī kendü degül bendesinüñ bendesiyem

1042. **ol:**
Müfret 47
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḥüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

1043. **ol:**
Müfret 51
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı
Ne ḳopmış ol kedinüñ bāyın oġlı

1044. **ol:**
Murabba 1
Mısra: **18**
" O " işaret sıfatı.

Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirīġ
Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitem-kār dirīġ

1045. **ol:**
Nazm 2
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Bilürsin derdin ehl-i iḥtiyācuñ
Ki ḥācet yoḳdur ol derde suʾāle

1046. **ol:**
Nazm 2
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Gelür medḥüñ ʿarūsı bī-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

1047. **ol:**
Nazm 5
Mısra: **7**
" O " işaret sıfatı.

Çün gördi ṭoprāġ olduġın ol zülf-i müşk-bār
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

1048. **ol:**
Nazm 5
Mısra: **12**
" O " işaret sıfatı.

Şīrīn kelāmı menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt iken
Nʾiçün yumuldı ol dehen-i cān-fezā dirīġ

1049. **ol:**
Nazm 5
Mısra: **13**
" O " işaret sıfatı.

Reng-i ʿiẕārı zerd olup ol lāle-çihrenüñ
Bāġ-ı zamānda ḳalmadı būy-ı vefā dirīġ

1050. **ol:**
Nazm 6
Mısra: **5**
" O " işaret sıfatı.

Ḫazānın işidüp ol nev-bahāruñ
Ciger ḳanıyla ġonca ṭoldı dirler

1051. **ol:**
Nazm 6
Mısra: **9**
" O " işaret sıfatı.

Gereklü genc idi ol serv-i sīmīn
Anuñʾçün ṭoprāġa defn oldı dirler

1052. **ol:**
Nazm 11
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.

Sen ol sitāre-ḥaşemsin ki āfitāb-ı münīr
Eger ḳovulsa ḳapuñdan düşerdi pencereden

1053. **ol:**
Nazm 11
Mısra: **6**
" O " işaret sıfatı.

Bülend nūrı ḥaḳıyçün Muḥammedüñ ki henüz
Cemāli berḳ urur ol türbe-i muṭahharadan

1054. **ol:**
Nazm 11
Mısra: **8**
" O " işaret sıfatı.

Müzevvirüñ kelimātın benümʾçün itme ḳabūl
Ki dil marīżi helāk oldı ol müzevvereden

1055. **ol:**
Nazm 13
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

1056. **ol:**
Nazm 13
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḥüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

1057. **ol:**
Nazm 14
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum
Neden yıḳıldı bu serv-i revānı aġlayalum

1058. **ol:**
Nazm 20
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Cānı ol zülfeyn-i fettān öldürür
İki kāfir bir müselmān öldürür

1059. **ol:**
Nazm 20
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.

Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim
Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

1060. **ol:**
Nazm 22
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.

Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿī ḫarāb
Ceng maʿmūr ider anı bī-direng

1061. **ol:**
Nazm 24
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Ṣalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

1062. **ol:**
Nazm 25
Mısra: **3**
" O " işaret sıfatı.

Ṣalın ol ṭurra-i ṭarrār u muṭarrālar ile
Aldı mestāne gözüñ cānumı ġavġālar ile

1063. **ol:**
Nazm 28
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Her ki ol ḳayġuñ ile şād olmaz
Tengdür ġamdan ol güşād olmaz

1064. **ol:**
Nazm 29
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Cihān yansun kim ol şemʿ-i şeker-ḫand
Yatur giryān ayaġında demür bend

1065. **ol:**
Nazm 40
Mısra: **1**
" O " işaret sıfatı.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi
Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

1066. **ol:**
Nazm 40
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Ḫaste dil yine oldı bī-çāre
Āh ol çāre-sāz gelmez mi

1067. **ol:**
Nazm 41
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Gül yüzüñe öyküdi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

1068. **ol:**
Kıt'a 24
Mısra: **2**
" O " 3. teklik kişi zamir (sultan).

Çıḳdı devlet taḫtına Şeh Bāyezīd
Ol culūs itdi cihān baḫtın saʿīd

1069. **ola:**-*a*
Gazel 9
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

1070. **olmaz:**-*maz*
Gazel 120
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḫn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

1071. **olan:**-*an*
Gazel 123
Mısra: **16**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ben andan iren cefāya döydüm
Ol benden olan vefāya döymez

1072. **olsa:**-*sa*
Kaside 9
Mısra: **46**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿAhdüñde oldı ʿāleme ġammāzlıġ ile fāş
Zindān-ı ḫoḳḳa olsa yiridür mekān-ı müşk

1073. **olan:**-*an*
Terci-bend 1
Mısra: **39**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i Raḥmān olan Emīr

1074. **olan:**-*an*
Terci-bend 1
Mısra: **127**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

1075. **ol:**
Gazel 227
Mısra: **2**
" O " işaret sıfatı.

Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

1076. **ol:**
Kaside 9
Mısra: **35**
" O " işaret sıfatı.

Çün āstīn-feşān ola ol şehsüvār ider
Pür dāmen-i ḳabāçe-i heft āsumānı müşk

1077. **ol:**
Kaside 13
Mısra: **11**
" O " işaret sıfatı.

Ol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūzigār-ı vaṣl-ı cānānuñ şeb-i hicrānıdur

1078. **ol:**
Kaside 19
Mısra: **44**
" O " işaret sıfatı.

Nāzenīndür dāmen-i ṣaḥrāda gül dirmek velī
Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenīn

1079. **ol:**
Kaside 23
Mısra: **107**
" O " işaret sıfatı.

İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār
Nice ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb

1080. **ol:**
Kıt'a 18
Mısra: **4**
" O " işaret sıfatı.

Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḫayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

1081. **ol:**
Terci-bend 2
Mısra: **110**
" O " işaret sıfatı.

Nice kim ḫurrem ola bāġ-ı bahār
Ola ol bāġa bāġbān bülbül

1082. **ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **116**
"Ol-" yardımcı fiili (Bir şeyin olması için dilekte bulunma).

Yā Rabbī bir ṭarīḳa sülūk itdür anı kim
Şerḥ-i menāḳıbı şeref-i ʿālemīn ola

1083. **ola:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **118**
"Ol-" yardımcı fiili (Bir şeyin olması için dilekte bulunma).

Aḥmed sözi uzatma ki mersiyyeden murād
Ḫalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

1084. **ol:**
Kaside 28
Mısra: **5**
" O " işaret sıfat. (nûr-ı kudret).

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henūz ol tīr-i peykāndan ṭamar

ol-:

1. **oldı:**-*dı*
Gazel 31
Mısra: **8**
... hale gelmek.

Cānum megesi ḳalup lebüñde
Oldı per ü bāli şekker-ālūd

2. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 91
Mısra: **4**
... hale gelmek.

Perīşān gördüginceَ sünbülüñi
Benefşe vālih ü ġam-gīn olupdur

3. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 91
Mısra: **8**
... hale gelmek.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

4. **olur:**-*ur*
Gazel 300
Mısra: **4**
... hale gelmek.

Dūd-ı āhumla pāk dāmenüñi
Ṣaḳın olur siyāh yaḳma beni

5. **oldı:**-*dı*
Gazel 311
Mısra: **7**
... hale gelmek.

Leylī şaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

6. **olur:**-*ur*
Gazel 321
Mısra: **10**
... hale gelmek.

Didi ḳadd-i bülendümde anuñʾçün egridür zülfüm
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

7. **olur:**-*ur*
Gazel 323
Mısra: **8**
... hale gelmek.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḥüsnde daʿvā
Her ay ol naḳṣ içün olur felekde rūy-ı māh egri

8. **oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **100**
... hale gelmek.

Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazīz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehīn

9. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kıt'a 9
Mısra: **6**
... hale gelmek.

Bir iş daḫı açılurdı ol işden
Pes ʿışḳ işi tār-mār olurdı

10. **olur:**-*ur*
Kıt'a 18
Mısra: **1**
... hale gelmek.

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb

Baña rengīn elfāẕuñ igen çoḳ yig gelür andan

11. **ölmez:**-*mez*
Gazel 252
Mısra: **5**
Ölmek, can vermek.

Dimişsin ki yolumda ölmez Aḥmed
Bir öldüm bir de tekrār öldürürsin

12. **ol:**
Kaside 21
Mısra: **75**
Sahip olmak.

Ḫıżr-veş pāydār-ʿömr ol kim
Baḫt-ı İskender-i zamān bulduñ

13. **oldı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **1**
Bir vasfa sahip olmak.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

14. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 91
Mısra: **1**
Bir duruma, vasfa sahip olmak.

Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur
Dimāġı sünbülüñ müşkīn olupdur

15. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 91
Mısra: **2**
Bir duruma, vasfa sahip olmak.

Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur
Dimāġı sünbülüñ müşkīn olupdur

16. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 91
Mısra: **6**
Bir duruma, vasfa sahip olmak.

Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu
Ki yār anı görüp ḫod-bīn olupdur

17. **olupdur:**-*up, -dur*
Gazel 91
Mısra: **10**
Bir duruma, vasfa sahip olmak.

Lebüñi aġzına alduḳca Aḥmed
Ne söz kim söylese şīrīn olupdur

18. **olmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 3
Mısra: **14**
Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.

Sözde ʿuṣṣāḳı muḥayyer eyle dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

19. **olduḳda:**-*duḳ, -da*
Kaside 1
Mısra: **56**
Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.

Pāk olmamışdı gilden eli Ādemüñ henüz
Sen ḫāne-i nübüvvete olduḳda ked-ḫudā

20. **ölürem:**-*ür, -em*
Gazel 282
Mısra: **11**
Can vermek, ruhunu teslim etmek.

Vaʿde-i vaṣluñ işitsem ölürem ṣevḳumdan
Döyimez yüregüm ol vaʿde ḳaçandur dimege

21. **ola:**-*a*
Kaside 32
Mısra: **21**
Bir vasfa, özelliğe sahip olmak.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

22. **oldı:**-*dı*
Müfret 36
Mısra: **1**
(Zaman bildiren kelimelerle) Gelip çatmak, yaklaşmak.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

23. **öldügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 202
Mısra: **15**
Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Öldügüm demde sinüme gelseñ
Diye ḫālüm giyāhum İbrāhīm

24. **oldı:**-*dı*
Kaside 32
Mısra: **39**
(Zaman bildiren kelimelerle) Gelip çatmak.

Çün oldı mevsim-i ʿayş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

25. **olınca:**-*ınca*
Gazel 196
Mısra: **4**
(Zaman bildiren kelimelerle) Gelip çatmak, yaklaşmak.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫʷāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

26. **olur:**-*ur*
Nazm 16
Mısra: **3**
(Zaman bildiren kelimelerle) Gelip çatmak, yaklaşmak.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

27. **olur:**-*ur*
Gazel 18
Mısra: **8**
Bulunmak, mevcut olmak.

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden
Zīrā ki ḥarīr içre olur misk-i ter ey dost

28. **olur:**-*ur*
Gazel 110
Mısra: **2**
Bulunmak, mevcut olmak.

Ṣafḥa-i ḫaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār

Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār

29. **olur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **60**
Bulunmak, mevcut olmak.

Ẕevḳ ü ṣafāda bir degül āb-ı ḥayāt ile
Gerçi olur cihānda hezārān hezār āb

30. **ola:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **4**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

31. **ola:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **45**
Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyīnesüz ṭūṭī kelām-ı şekkerīn

32. **ölicek:**-*icek*
Gazel 249
Mısra: **7**
Can vermek, hayatını kaybetmek.

Serv-ḳaddüñ ḥasretinden ölicek tābūtumı
Eylerem şāhum vaṣiyyet kʾideler şimşāddan

33. **oluram:**-*ur, -am*
Gazel 189
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Yüzüñi görmeyicek şöyle derdnāk oluram
Ki ġamdan ölmedügümi añup helāk oluram

34. **oluram:**-*ur, -am*
Gazel 189
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehmnāk oluram

35. **oluram:**-*ur, -am*
Gazel 189
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāmeçāk oluram

36. **olasın:**--*a, --sın*
Gazel 222
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çü heft iḳlīm-i ḥüsn içre şeh-i Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir olasın sen

37. **olasın:**--*a, --sın*
Gazel 222
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

38. **olasın:**--*a, --sın*
Gazel 222
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Senüñ bu şīr-pençeñde cihāngīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nʾiçün naḫcīr olasın sen

39. **olup:**-*up*
Kaside 29
Mısra: **56**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿAdlüñde dutup kimse mi baġlayu bilürdi
Ter-dāmen olup gezmese bāzārı benefşe

40. **olup:**-*up*
Nazm 5
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.

Reng-i ʿiẕārı zerd olup ol lāle-çihrenüñ
Bāġ-ı zamānda ḳalmadı būy-ı vefā dirīġ

41. **olup:**-*up*
Nazm 7
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dāyim kerīm mālı gibi bī-ṣebāt olup
Her dem leʾīm ʿahdi gibi bī-ḳarārsın

42. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 305
Mısra: **4**
... vasfını taşımak.

Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm velī
Olmaya laʿlüñ ṭabībi virdügi şerbet gibi

43. **olsa:**-*sa*
Kaside 11
Mısra: **82**
... vasfını taşımak.

ʿArż iderdi Aḥmedüñ ḥāl-i perīşānın tamām
Fīʾl-meṣel olsa suḫanver kākül-i müşkīn-i dost

44. **olacaḳdur:**-*acaḳ, -dur*
Gazel 67
Mısra: **1**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur
Mehtāb yüzüñ gün gibi maḥbūb olacaḳdur

45. **olacaḳdur:**-*acaḳ, -dur*
Gazel 67
Mısra: **2**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Berg-i semenüñ lāle gibi ḫūb olacaḳdur
Mehtāb yüzüñ gün gibi maḥbūb olacaḳdur

46. **olacaḳdur:**-*acaḳ, -dur*
Gazel 67
Mısra: **4**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Çevgān idicek zülfüñi meydān-ı cemāle
Ser-geşte olup ay ile gün ṭop olacaḳdur

47. **olacaḳdur:**-*acaḳ, -dur*
Gazel 67
Mısra: **8**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Bu ḳanlu yaşum yollaruña āb-zen olup
Kirpüklerüm işigüñe cārūb olacaḳdur

48. **olacaḳdur:**-*acaḳ, -dur*
Gazel 67
Mısra: **10**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

49. **olacaḳdur:**-*acaḳ, -dur*
Gazel 67
Mısra: **12**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Sen ḫusrev-i ḫūbānuñ öger ḫüsnini Aḥmed
Kim naẓm-ı Ḥasan gibi ḫoş-üslūb olacaḳdur

50. **olacaḳdur:**-*acaḳ, -dur*
Gazel 67
Mısra: **14**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Dīvānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengīn
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

51. **olsam:**-*sa, -m*
Kıt'a 3
Mısra: **1**
Bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Medḫüñ çemeninde bülbül olsam Biñ ġonca gibi dehānum olsa

52. **olursın:**-*ursın*
Kaside 16
Mısra: **29**
Haline gelmek, bir vasfa sahip olmak.

Ne Mesīḥā-dem olursın ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cān aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

53. **olsa:**-*sa*
Gazel 341
Mısra: **1**
Bir özelliğe sahip olmak.

ʿAceb mi mest-i nāz olsa nigāruñ çeşm-i maḫmūrı
Ki bezm-i ḫüsni devrinde çeküpdür cām-ı maġrūrī

54. **olsa:**-*sa*
Gazel 270
Mısra: **22**
Bir durumda bulunmak, bir özelliği taşımak.

Dil rūşen olmaz Aḥmed cevr oḳı delmeyince
Bī-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

55. **ola:**-*a*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Muṭribā çengi ḳo ʿuṣṣāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

56. **olsa:**-*sa*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **35**
"Olmak" yardımcı fiili.

ü güneh-kār ü güneh-kāra ḳaçan olsa gerek mesken ü meʾvā

57. **olur:**-*ur*
Gazel 10
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġarīb

58. **olur:**-*ur*
Gazel 10
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zülfi yüzinde ġarīb olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarīb

59. **olmaya:**-*ma, -y, -a*
Gazel 14
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gülşeninden vaṣluñuñ menʿ eyleme dil bülbülin
Olmaya redd eylemek ey dost mihmānı dürüst

60. **oldı:**-*dı*
Gazel 24
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.

Aḥmed-i dervīş çün oldı gedā-yı kūy-ı yār
ʿĀlemüñ sulṭānıdur bī-iḥtiyāc-ı taḫt u tāc

61. **oldı:**-*dı*
Gazel 26
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Sāḳī piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

62. **olur:**-*ur*
Gazel 27
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i s̱emer güstāḫ

63. **olmasa:**-*ma, -sa, -*
Gazel 29
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿĮd dirdüm ben bu ḫüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

64. **olsa:**-*sa*
Gazel 29
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz
ʿĮd dirdüm ben bu ḫüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

65. **olmasa:**-*ma, -sa, -*
Gazel 30
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

66. **olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bu leb-i mey-gündan özge ne ṣarāb-ı nāb olur
Ol ruḫ-ı gülgüna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

67. **olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

68. **olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳīb
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca bī-pāyān olur

69. **olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **16**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bozılur maʿṣūḳı görse ʿāṣıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

70. **olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **18**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

71. **olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **20**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿÖmrden maḥsūb olursa leyle-i hecrān-ı dost
ʿÖmr-i ʿāşıḳ zülf-i cānān gibi bī-pāyān olur

72. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 38
Mısra: **19**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿÖmrden maḥsūb olursa leyle-i hecrān-ı dost
ʿÖmr-i ʿāşıḳ zülf-i cānān gibi bī-pāyān olur

73. **olur:**-*ur*
Gazel 39
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nāle ḳılduġınca Aḥmed ġoncasınuñ güldügi
Bu ki bülbüller fiġān itdükce gül ḫandān olur

74. **olup:**-*up*
Gazel 58
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Göñlüm esīr-i çāh-ı zenaḫdān olup gider
Bī-çāre nʾeylesün yiri zindān olup gider

75. **olup:**-*up*
Gazel 58
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Göñlüm esīr-i çāh-ı zenaḫdān olup gider
Bī-çāre nʾeylesün yiri zindān olup gider

76. **olup:**-*up*
Gazel 58
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gün yüzlüler hevāsına düşen bulut gibi
Yile virüp ḳarārını giryān olup gider

77. **olur:**-*ur*
Gazel 63
Mısra: **5**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Ṣaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

78. **olup:**-*up*
Gazel 66
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

79. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 75
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cām olursa lebüñe leb-be-leb ey āb-ı ḥayāt
Cāmdan bezmümüze cürʿa diyü cān dökilür

80. **olsa:**-*sa*
Gazel 90
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Şekkerī ḫʷān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

81. **olup:**-*up*
Gazel 98
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

Murġ-ı ḫoş-elḥān olup Aḥmed yüzüñ gülzārına
Bülbül-i gūyā hezārān eyledi şābāşlar

82. **oldı:**-*dı*
Gazel 115
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

83. **oldı:**-*dı*
Gazel 115
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çeşm-i Aḥmed tīre oldı gözlemekden yoluñı
Gelmez iseñ çıḳdı elden ey gül-i sīr-āb göz

84. **oldı:**-*dı*
Gazel 119
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Terk eylemez cefāların ol bī-vefā henüz
Bīgāne oldı idimezem āşinā henüz

85. **olmasa:**--*ma, --sa, -*
Gazel 120
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz
Kʾol cennet-i firdevs durur anda şeb olmaz

86. **olımazuz:**-*ımaz, -(u)z*
Gazel 121
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Biz kim ol dilsitānsuz olımazuz
Ḳuru cismüz ki cānsuz olımazuz

87. **olımazuz:**-*ımaz, -(u)z*
Gazel 121
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Biz kim ol dilsitānsuz olımazuz
Ḳuru cismüz ki cānsuz olımazuz

88. **olımazuz:**-*ımaz, -(u)z*
Gazel 121
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḳaşı nūnıyla ḳāmeti elifin
Gördük ayruḳ biz ansuz olımazuz

89. **olımazuz:**-*ımaz, -(u)z*
Gazel 121
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḥüsn ü behcet cihānıdur ruḫ-ı dost
Ölürüz ol cihānsuz olımazuz

90. **olımazuz:**-*ımaz, -(u)z*
Gazel 121
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Āh hecrüñde ḥālümüz nʾola kim
Vaṣl içinde fiġānsuz olımazuz

91. **olımazuz:**-*ımaz, -(u)z*
Gazel 121
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Virdügi-yʾçün lebüñ nişānını mey
Biz mey-i erġavānsuz olımazuz

92. **olımazuz:**-*ımaz, -(u)z*
Gazel 121
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gördi ol serv eşkümi didi kim
Biz bu āb-ı revānsuz olımazuz

93. **olımazuz:**-*ımaz, -(u)z*
Gazel 121
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Biz güzellersüz olmazuz Aḥmed
Bülbülüz gülsitānsuz olımazuz

94. **olan:**-*an*
Gazel 122
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

95. **olmasa:**--*ma, --sa, -*
Gazel 160
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Sebzede ey serv ayaġuña yüzin sürmezdi āb
Olmasa ol ḳāmet-i dil-cūy ile hem-tālıġuñ

96. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 167
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

Laṭīf olursa ʿiẕāruñda ṭañ degül ḫaṭṭuñ
Ki ṣuda rūşen olur lāciverd-i mīnā-reng

97. **oldı:**--*dı*
Gazel 169
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿĀşıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

98. **olmasa:**--*ma, --sa, -*
Gazel 171
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāli dilberüñ

99. **ol:**
Gazel 187
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

100. **olsa:**--*sa*
Gazel 190
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çihre-i zerdüm gibi ʿālem ḫazān olsa ne ġam
Çün ḫayāl-i rūy-ı ḫūbuñ nev-bahārumdur benüm

101. **olaldan:**-*al, -dan*
Gazel 197
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḫāl ile geçer her sāʿatüm

102. **oldı:**--*dı*
Gazel 197
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum
Māh-ı nev gibi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

103. **olmışam:**--*mış, --am*
Gazel 205
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

104. **olmışam:**--*mış, --am*
Gazel 205
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

105. **olmışam:**--*mış, --am*
Gazel 205
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿIşḳ meydānı içinde oynayalı başumı
Derd-i serden ḳurtulup ġāyet sebük-bār olmışam

106. **olmışam:**--*mış, --am*
Gazel 205
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bīzār olmışam

107. **olalum:**-*alum*
Gazel 207
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çün kemer baġladuḳ hevā yolına
Olalum nāya hem-nefes nʾidelüm

108. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 212
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nʾola gülzār olursa āteş-i dil
Çün Ḫalīl oldı ol maḳāma muḳīm

109. **oldı:**--*dı*
Gazel 216
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

110. **olsa:**--*sa*
Gazel 216
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaṣumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

111. **olup:**--*up*
Gazel 217
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Her gice sevdā-yı zülfiyle perīşān-ḥāl olup
Olduġum reyḥānına ḥayrān bilür mi bilmezem

112. **oldı:**--*dı*
Gazel 218
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḥs itmege Selmān isterem

113. **olmaz:**-*maz*
Gazel 224
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Jeng olur āb-ı meyinden toñlaruñ āyīnesi
Derdi olmaz ḫāṭır-ı ʿuṣṣāḳa iren gerdden

114. **olsa:**--*sa*
Gazel 224
Mısra: **5**
"Olmak" yardımcı fiili.

Sīm u zer nefʿ eylemez maʿṣūḳ-ı ḫayr olsa dirīġ
Kim ne göz yaşından aṣṣı var ne rūy-ı zerdden

115. **olsa:**--*sa*
Gazel 228
Mısra: **16**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṭūṭī-i bāġ-ı İremdür ki şekerden dem urur
Leb-i şīrīnüñ içün Aḥmed açar olsa dehen

116. **olup:**--*up*
Gazel 228
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zülf ü ḫālüñ ṣıfatından çü ḫaber virdi ṣabā
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

117. **olmasa:**--*ma, --sa, -*
Gazel 231
Mısra: **16**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

118. **olsa:**--*sa*
Gazel 232
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Virürdi şifā cān u göñül ṣayrulıġına
Bir loḳma kebāb olsa raḳībüñ cigerinden

119. **ol:**
Gazel 240
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āṣinā ol baḥr ile ey dürr-i şehvār isteyen

120. **ol:**
Gazel 240
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āṣinā ol baḥr ile ey dürr-i şehvār isteyen

121. **ol:**
Gazel 241
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı ṣun

122. **olmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 242
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṣor dil-i miskīnümüñ derdin perīşān zülfüñe
Ḥālini bilmez perīşānuñ perīşān olmayan

123. **olmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 242
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿAks-i ruḫsārıyla sāḳī dehri gülzār eyledi
Cām-ı meyden ictināb itmez girān-cān olmayan

124. **olmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 242
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zārlıġından dil-i ṣad-pārenüñ rāz añlamaz
Meclis-i ʿuşşāḳda ney gibi nālān olmayan

125. **olmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 242
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dīde-i zāhid ne idrāk ide ḥüsnüñ ḳadrini
Māyil olmaz aḥsen-i taḳvīme insān olmayan

126. **olmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 242
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy eyler raḳīb
Mekkeye varmaḳ revā mıdur müselmān olmayan

127. **olmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 242
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Menʿ idermiş müddeʿī mihr-i ruḫından Aḥmedʾi
Göze göz īmāna ḳaṣd eyler mi şeyṭān olmayan

128. **olur:**-*ur*
Gazel 247
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Özin yār añladur aġyār çoḳdur
Az olur yār-ı cānī sen bilürsin

129. **olan:**-*an*
Gazel 250
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde
Viṣāli içre olan ʿāşıḳlaruñ geçmez ḫayālinden

130. **olur:**-*ur*
Gazel 253
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿİẕāruñ şevḳı ile giryān olur ṣu
Ṣaçuñ sevdāsı ile miskīndür āhū

131. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ġam yimezdüm dil sarāyın yıḳduġıyçün rūzigār
Ḫayl-i sulṭān-ı ḫayālüñ anda mihmān olmasa

132. **olmasa:**-*-ma, --sa, -*
Gazel 257
Mısra: **15**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫaṭṭuñuñ ḥükmin dutardum cāna tezvīr olmasa
Zülfüñüñ cevrin çekerdüm nā-müselmān olmasa

133. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **16**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫaṭṭuñuñ ḥükmin dutardum cāna tezvīr olmasa
Zülfüñüñ cevrin çekerdüm nā-müselmān olmasa

134. **olsa:**-*sa*
Gazel 257
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

135. **olurdı:**-*ur, -dı*
Gazel 257
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

136. **olur:**-*ur*
Gazel 264
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Didüm arturdı ġamuñ ḫᵛānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

137. **olur:**-*ur*
Gazel 278
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñʾçün
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

138. **olmaz:**-*maz*
Gazel 286
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gelmez kināra hīç miyānuñ ḫayāl ile
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

139. **ola:**-*a*
Gazel 287
Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dest-i ġamdan kim ola ḳurtara dāmānumuzı
Kʾuzadur ẓulm elini zülfi girībānumuza

140. **ola:**-*a*
Gazel 288
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide ṣuʿbān ḳucmaġa

141. **oldı:**-*dı*
Gazel 289
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Siḥr egerçi dīn-i Aḥmedʾe ḥarām oldı velī
Vaṣf-ı ġamzeñde sözüm siḥri ḥalāl oldı yine

142. **olmış:**-*mış*
Gazel 290
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Benefşe şaçların şalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḫayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

143. **olmış:**-*mış*
Gazel 290

Mısra: **9**
"Olmak" yardımcı fiili.

Perīşān-ḥāl olmış göñül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu dīvāne neden düşmiş bu pīç-ā-pīç-i gīsūya

144. **olan:**-*an*
Gazel 293
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çünki her bīmār olan bī-ḫᵛāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nᵓiçün uyanmaz uyḫusı

145. **olan:**-*an*
Gazel 293
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Didi bunuñ gibi düş göstermez Aḥmed kimseye
Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nā-sāz uyḫusı

146. **olur:**-*ur*
Gazel 293
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çünki her bīmār olan bī-ḫᵛāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nᵓiçün uyanmaz uyḫusı

147. **olur:**-*ur*
Gazel 299
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḥālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

148. **oldı:**-*dı*
Gazel 305
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

149. **olmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 305
Mısra: **14**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

150. **olur:**-*ur*
Gazel 308
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Būstānın sözümüñ luṭfı ṣuyıdur ṣuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

151. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 309
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çīn-i zülfüñ görüp āhū gibi baġrın yaḳmayan
Olmaya ger müşk olursa ḫāṭırı ʿāṭır daḫı

152. **oldı:**-*dı*
Gazel 312
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Muvāfıḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

153. **ola:**-*a*
Gazel 317
Mısra: **15**
"Olmak" yardımcı fiili.

Her ḳanda ki çeşme ola şīrīn
Eksük degül anda mūr u māhī

154. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 317
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.

Kevs̱er ṭudaġuñ olursa ṭañ mı
Cān u göñülüñ ḳarār-gāhı

155. **olup:**-*up*
Gazel 318
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz
Çarḫa sulṭān olup ılduzlar olursa sipehi

156. **ola:**-*a*
Gazel 324
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

157. **olur:**-*ur*
Gazel 324
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bu ḫaṭ ḥaḳdur dir ol ḥācib inanma ḳanuma girme
Dürüst olur mı ol nāme kᵓola anda güvāh egri

158. **olmış:**-*mış*
Gazel 327
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey güzellikde Yūsuf-ı s̱ānī
Saña her devlet olmış erzānī

159. **olsa:**--*sa*
Gazel 337
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Rā ḳaşuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa şems-i ṭālīʿ üstinde hilālüñ pertevi

160. **olmış:**-*mış*
Gazel 341
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Ṣan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

161. **olur:**-*ur*
Kaside 2
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dem-i Mesīḥ ile ḫulḳ-ı Muḥammedīden olur
Ṭabīb-i her dil-i bīmār Şeyḫ Tācuᵓd-dīn

162. **olsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **45**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cārūb-ṣıfat beste-miyān olsa yiridür

Kim yüz süriyüp işigüñi pāk ide Cevzā

163. **olsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **128**
"Olmak" yardımcı fiili.

Tīz-āb-ṣıfat çünki deler āheni nīzeñ
Pūlād-siper olsa ne ġam sīne-i aʿdā

164. **olur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **79**
"Olmak" yardımcı fiili.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

165. **olur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **80**
"Olmak" yardımcı fiili.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

166. **olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **68**
"Olmak" yardımcı fiili.

Geh ser-i nīzeñle bozılur sevād-ı rūy-ı māh
Geh ġubār-ı sümm-i esbüñden olur aġber güneş

167. **olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **96**
"Olmak" yardımcı fiili.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur minber güneş

168. **olur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **116**
"Olmak" yardımcı fiili.

Raḳṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerrīn resenle aşılup çenber güneş

169. **ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **24**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dür gūşvār aşılsa bünā-gūşuñ üstine
ʿAksiyle ḫaddüñüñ ola ol gūşvār laʿl

170. **olmış:**-*mış*
Kaside 8
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Lüʾlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

171. **olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **30**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dervīş-i ʿışḳ-bāza kerāmet degül mi kim
Bir göz yumup açınca olur her kenār laʿl

172. **olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **50**
"Olmak" yardımcı fiili.

Yollarda laʿli şöyle ṣaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

173. **ola:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **35**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çün āstīn-feşān ola ol şehsüvār ider
Pür dāmen-i ḳabāçe-i heft āsumānı müşk

174. **olmış:**-*mış*
Kaside 9
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

175. **olmış:**-*mış*
Kaside 9
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.

Meftūl-ı bend-i zülfüñüñ olmış müvellehi
Kim post-püş gibi ṭolanur cihānı müşk

176. **olup:**-*up*
Kaside 9
Mısra: **69**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā
Gül dāmenin açа ve ṭuta būstānı müşk

177. **olur:**-*ur*
Kaside 9
Mısra: **12**
"Olmak" yardımcı fiili.

Sevdā-yı çīn-i zülfüñe düşüp ciger yaḳar
Āhū-yı Çīn anuñʾçün olur baġrı ḳanı müşk

178. **olsa:**-*sa*
Kaside 11
Mısra: **83**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dāmen-i luṭfuñ dutup şād olmışam olsa ne var
ʿĀşıḳ-ı zāra müyesser kākül-i müşkīn-i dost

179. **olur:**-*ur*
Kaside 11
Mısra: **23**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

180. **olan:**-*an*
Kaside 12
Mısra: **32**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cān u tenden geçmeyen ʿışḳuñ libāsın geymesün
Geymeye ḫācī olan iḥrāmı es̲vāb üstine

181. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 12
Mısra: **26**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dürc-i ġaybuñ perdesinden sırr-ı cān olurdı fāş
Perdedār olmasa laʿlüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

182. **olan:**-*an*
Kaside 13
Mısra: **51**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ol ebā-ʿan-ced Sikender taḫtına sulṭān olan
Ayaġı ṭopraġı Ḫıżruñ çeşme-i ḥayvānıdur

183. **ola:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **41**
"Olmak" yardımcı fiili.

O şehsüvāra ʿinān-gīr ola mı dest-i ṣabā
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

184. **olsa:**-*sa*
Kaside 14
Mısra: **37**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ger āhenīn siper olsa ʿādū-yı sengīn-dil
Geçer bu nīze-i ser-tīzüñ itmez anda direng

185. **ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **61**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nice kʾinsān ola ʿālemde ʿabīdüʾl-iḥsān
Nice kim ola cihān tābiʿ-i fermān-ı kerem

186. **ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **62**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nice kʾinsān ola ʿālemde ʿabīdüʾl-iḥsān
Nice kim ola cihān tābiʿ-i fermān-ı kerem

187. **olaydı:**-*a, -(y)dı*
Kaside 15
Mısra: **24**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bulmasa nām-ı şerīfüñle şeref nāme-i cūd
Ebter olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

188. **olsa:**-*sa*
Kaside 15
Mısra: **48**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫusrevā pāreledi cevr eli ṣabrum yaḳasın
Dest-gīr olsa demidür baña dāmān-ı kerem

189. **olur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **42**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ebr-i feyżüñden irer her yaña bārān-ı seḫā
Ḫavż-ı cūduñdan olur ṭopṭolu kīzān-ı kerem

190. **olur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **81**
"Olmak" yardımcı fiili.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

191. **oldı:**--*dı*
Kaside 20
Mısra: **8**
"Olmak" yardımcı fiili.

Beşer ne şerḥ ide bilsün cemālin ol güneşüñ
Ki oldı ẓill-i Ḫudā-yı cemīl-i celle celāl

192. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 20
Mısra: **15**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bulut yemīnüñe beñzerdi olmasa idi ʿabūs
Güneş żamīrüñe beñzerdi görmeseydi zevāl

193. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 20
Mısra: **28**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿArūs-ı devletüñ olmazdı mübtelāsı bu ḫalḳ
Sevād-ı dergehüñ olmasa rūy-ı şevkete ḫāl

194. **olur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **40**
"Olmak" yardımcı fiili.

Sen şol kerīmsin ki girerseñ beriyyeye
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

195. **olur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **68**
"Olmak" yardımcı fiili.

Tīġuñ ḳılāʿ-ı düşmeni ḳalʿ itse ṭañ degül
Zīrā esāsın itmez olur üstüvār āb

196. **ola:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **48**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

197. **ola:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **60**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿAyb itme vaṣluñ içre kenār eylesem ṭaleb
Zīrā işitmedüm kim ola bī-kenār āb

198. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 23
Mısra: **90**
"Olmak" yardımcı fiili.

Öykünmez idi luṭf-ı kelāmuñla ẕihnüñe
Olmasa cāy-gāh-ı dür-i āb-dār āb

199. **olur:**-*ur*
Kaside 23
Mısra: **58**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ol ṣāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ ṣāḫ-sār āb

200. **olmaġa:**-*mag, -a*
Kaside 25
Mısra: **40**
"Olmak" yardımcı fiili.

Kāse-i zerrīnini ʿanberle ṭoldurdı hilāl
Olmaġa bezmüñde bugün micmere-gerdān-ı ʿīd

201. **olmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 25
Mısra: **30**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḳadr dirdüm ṣoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿĪd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿīd

202. **olur:**-*ur*
Kaside 25
Mısra: **64**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir şīrīn-suḫan
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫᵛān-ı ʿīd

203. **oldı:**-*dı*
Kaside 29
Mısra: **64**
"Olmak" yardımcı fiili.

Devlet gibi baḫtuñı görüp ḫıdmete ṭurdı
Ḫᵛāb-ı ʿademüñ oldı çü bīdārı benefşe

204. **oldı:**-*dı*
Kaside 29
Mısra: **84**
"Olmak" yardımcı fiili.

Var perde-i fikrümde ʿarūsān-ı semen-būy
Kim her birinüñ oldı perestārı benefşe

205. **olsa:**-*sa*
Kaside 29
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

206. **olsa:**-*sa*
Kaside 29
Mısra: **28**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zülfüñi külāhuñda nihān eyleme ey dost
Cān bāġıdur olsa nᵓola iẓhārı benefşe

207. **olur:**-*ur*
Kaside 29
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḥāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

208. **oldı:**-*dı*
Kaside 30
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dil heves itdi ḳapuña gözle ġurūr-ı ʿışḳı kim
Çarḫ-ı berīne çıḳmaġa oldı hevāsı göñlümüñ

209. **olup:**-*up*
Kaside 30
Mısra: **21**
"Olmak" yardımcı fiili.

Her yirde ʿādetiyle kerem hemnişīn olup
Her yolda merkebiyle ẓafer hemʿinān imiş

210. **oldı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **49**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫūn oldı leb-ā-leb ciger-i ġonca-i rengīn
Ḳan derledi gülşende ḥayādan gül-i ḥamrā

211. **olup:**-*up*
Kaside 32
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

212. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 1
Mısra: **23**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫāric-i merkez ü ḥadd oldı çü üftādeligüm
Demidür merḥamet it var ise imkān-ı kerem

213. **olan:**-*an*
Kıt'a 6
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Eyā vezīr-i mükerrem çıḳarma mülküñden
Ḳapuñda bende-i iḥsān olan kemīneleri

214. **olan:**-*an*
Kıt'a 8
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Ṣıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

215. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kıt'a 9
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Didüm ki ṭudacıġuñ öpicek
Cānā ṭapuña ne ʿār olurdı

216. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kıt'a 9
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Didi ki ṭudacıġum öpicek
Defʿī heves-i kinār olurdı

217. **olsun:**-*sun*
Kıt'a 23
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Baḳup Rıdvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḫūr ile olsun muḥallā

218. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 24
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Yazdı levḥ üzre ḳalem tārīḫini
Ḳayṣer oldı Rūm'a Sulṭān Bāyezīd

219. **olan:**-*an*
Mesnevi 3
Mısra: **37**
"Olmak" yardımcı fiili.

Teni devlet-i taḫt-ı eflāk olan
Seri zīnet-i tāc-ı levlāk olan

220. **oldı:**-*dı*
Mesnevi 3

Mısra: **183**
"Olmak" yardımcı fiili.

Cihād eylemek oldı cehdüñ senüñ
Zamān-ı emān oldı ʿahdüñ senüñ

221. **olur:**-*ur*
Mesnevi 3
Mısra: **228**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ne sulṭān kʾola böyle ṣāḥib-kemāl
Tekellüf olur aña ʿarż-ı maḳāl

222. **oldı:**-*dı*
Müfret 11
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabībüm oldı ṣarīḥ
Ṣaḥīḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarīṣu maḥrūm

223. **oldum:**-*du, -m*
Müfret 26
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

224. **olmayan:**-*ma, -y, -an*
Müfret 28
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Vefāsı olmayan yāruñ
Kirişi yoḳ hemān bir yaya beñzer

225. **olmasa:**-*ma, -sa*
Müfret 29
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

226. **olmasa:**-*ma, -sa*
Müfret 29
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

227. **olsa:**-*sa*
Müfret 35
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿAraḳ-rīz olsa ol serv-i gül-endām
Gül-āb ile pür olur ṣaḥn-ı ḥammām

228. **olur:**-*ur*
Müfret 35
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿAraḳ-rīz olsa ol serv-i gül-endām
Gül-āb ile pür olur ṣaḥn-ı ḥammām

229. **olup:**-*up*
Müfret 50
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫayme-i sīm ki mercān budaġıdur diregi
Yil olup ṣalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

230. **olan:**-*an*
Nazm 2
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṣorarsañ bikr-i fikrümi ne ṭañ kim
Cemīl olan muḥibb olur cemāle

231. **oldı:**--*dı*
Nazm 4
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

232. **olup:**--*up*
Nazm 4
Mısra: **13**
"Olmak" yardımcı fiili.

Dolāb ol hevādan olup zār u bī-ḳarār
İder döne döne dün ü gün nāle vü bükā

233. **olmaġa:**-*mag, -a*
Nazm 9
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise dīvān-ı Kātibī

234. **ola:**-*a*
Nazm 23
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

235. **ola:**-*a*
Nazm 36
Mısra: **1**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

236. **ola:**-*a*
Nazm 36
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

237. **ola:**-*a*
Nazm 36
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni
Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

238. **olsun:**-*sun*
Nazm 37
Mısra: **4**
"Olmak" yardımcı fiili.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

239. **olmaz:**-*maz*
Nazm 39
Mısra: **2**
"Olmak" yardımcı fiili.

Yüz çevürme igen be hey kāfir
Ölmek olmaz seven be hey kāfir

240. **oldı:**--*dı*
Nazm 40
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫaste dil yine oldı bī-çāre
Āh ol çāre-sāz gelmez mi

241. **oldum:**-*du, -m*
Nazm 43
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

242. **olan:**-*an*
Terci-bend 1
Mısra: **40**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i Raḥmān olan Emīr

243. **olan:**-*an*
Terci-bend 1
Mısra: **61**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

244. **olan:**-*an*
Terci-bend 1
Mısra: **62**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

245. **olan:**-*an*
Terci-bend 1
Mısra: **83**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

246. **olan:**-*an*
Terci-bend 1
Mısra: **84**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

247. **olan:**-*an*
Terci-bend 1
Mısra: **105**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

248. **olan:**-*an*
Terci-bend 1
Mısra: **106**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

249. **olan:**-*an*
Terci-bend 1
Mısra: **128**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

250. **olsa:**--*sa*
Terci-bend 1
Mısra: **32**
"Olmak" yardımcı fiili.

Bir mūra az görür dü cihān niʿmetin tamām
Olsa nevāle-baḫş nevāli Muḥammedüñ

251. **olursa:**--*ur, -sa*
Gazel 224
Mısra: **8**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Dīvdür maʿnīde anuñ zinhār mekrinden ṣaḳın
Ger perī peyker olursa tāze berg-i verdden

252. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **24**
"Olmak" fiilinin şart kipi çekimi; bir duruma, vasfa sahip olmak.

Aḥmedʾüñ ʿışḳı zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿnīsi gül ḫüsninüñ bülbül ġazel-ḫʷān olmasa

253. **olmaduñ:**-*maduñ*
Nazm 13
Mısra: **1**
Bir özelliğe sahip olmak, bir vasfı kazanmak, hâline gelmek.

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

254. **olacaḳdur:**-*acaḳ, -dur*
Gazel 67
Mısra: **6**
Gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ḳaşuñla gözüñi görüben didi müneccim
Bu ġurrede çoḳ fitne vü āşūb olacaḳdur

255. **olursa:**-*ur, -sa*
Gazel 196
Mısra: **5**
Gerçekleşmek, meydana gelmek.

Derd-i ser olursa nālemden ṭutuñ maʿẕūr kim
İḫtiyārum elde yoḳ vaʾllāhi nā-çār iñlerem

256. **olmaz:**-*maz*
Gazel 294
Mısra: **3**
Gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

257. **olsa:**-*sa*
Kıt'a 1
Mısra: **28**
Bir şeyin gerçekleşmesini istemek, dilemek.

Ṭutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr etegin
ʿAyb-pūş olsa baʿīd olmaya dāmān-ı kerem

258. **olmasa:**-*ma, -sa*
Mesnevi 3
Mısra: **111**
Bir durumda bulunmak, bir

vasfı taşımak veya bir vasfı kazanmak, hâline gelmek, bir durumdan başka bir duruma geçmek.

Bu olmasa bir söz açaydum ki āh
Ṭutuşup yanaydı bu nüh ḫāneḳāh

259. **olmadan:**-*madan*
Gazel 74
Mısra: **5**
Bulunmak, mevcut olmak.

ʿĪş nevrūzında gül-bīz olmadan ferrāş-ı bād
Bādeden cān bezmine berg-i gül-i ḫandān yaġar

260. **olupdur:**-*up, --dur*
Gazel 40
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ḫāli Mışr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur ey ṣabā
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

261. **olupdur:**-*up, --dur*
Gazel 253
Mısra: **7**
"Olmak" yardımcı fiili.

Çü yār anı görüp ḫod-bīn olupdur
Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu

262. **ölmesün:**-*me, -sün*
Gazel 79
Mısra: **5**
Hayatı sona ermek, can vermek.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol baña yiter

263. **ölmesün:**-*me, -sün*
Gazel 327
Mısra: **9**
Hayatı sona ermek, can vermek.

Ölmesün bir gün öldürem dir imiş
Yoḳ mıdur bu yalanuñ oranı

264. **olmaġa:**-*mak, --a*
Gazel 153
Mısra: **11**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ gibi mülüñ vardur senüñ

265. **olmaġa:**-*mak, --a*
Gazel 203
Mısra: **3**
"Olmak" yardımcı fiili.

ʿĀlī maḳāmı olmaġa cān Cebreʾīlinüñ
Sidre budaġı gibi boyı müntehācıġum

266. **olmaġa:**-*mak, --a*
Gazel 246
Mısra: **19**
"Olmak" yardımcı fiili.

Ṣubḥa dek şehrinde ol māhuñ żiyā-baḫş olmaġa
Şuʿle-i āhum yiter şemʿ-i şebistān olmasun

267. **oldum:**-*du, --m*
Gazel 234
Mısra: **6**
"Olmak" yardımcı fiili.

Göñüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām ṣundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

268. **ola:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **34**
Bir şeyin gerçekleşmesini istemek, dilemek.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḫtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

269. **olalı:**-*alı*
Terci-bend 2
Mısra: **21**
Bir durumdan başka bir duruma geçmek. || -e dönüşmek, haline gelmek.

Ḫırmen-i ḥüsn olalı yüzüñde
Dutuşup oda yandı ḫırmen-i gül

270. **oluruz:**-*ur, -uz*
Gazel 207
Mısra: **3**
"Ol-" yardımcı fiili.

Bir nefes sensüz oluruz dir idük
Cānsuz olmaz imiş nefes nʾidelüm

271. **olsa:**-*sa*
Gazel 253
Mısra: **12**
Bulunmak, sahip olmak.

Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs
Ger olsa ḥūrda bu çeşm ü ebrū

272. **ölürüz:**-*ür, -üz*
Gazel 121
Mısra: **6**
Can vermek, yaşamaz olmak.

Ḥüsn ü behcet cihānıdur ruḫ-ı dost
Ölürüz ol cihānsuz olımazuz

273. **olsun:**-*sun*
Kaside 19
Mısra: **121**
"Ol-" yardımcı fiili.

Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿīd
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehīn

274. **olsun:**-*sun*
Kaside 19
Mısra: **122**
"Ol-" yardımcı fiili.

Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿīd
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehīn

275. **olsun:**-*sun*
Kaside 19
Mısra: **122**
"Ol-" yardımcı fiili.

Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿīd
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehīn

276. **olsun:**-*sun*
Mesnevi 3
Mısra: **46**
"Ol-" yardımcı fiili.

Hezārān ṣalāt ü hezārān selām
Saña olsun ey dürc-i dürr-i kirām

277. **olsun:**-*sun*
Mesnevi 3
Mısra: **84**
"Ol-" yardımcı fiili.

Çü ʿafvuña ṭayanduḳ itdük günāh
Yine ʿafvuñ olsun bize ʿöẕr-ḫᵛāh

278. **oldı:**-*dı*
Kaside 3
Mısra: **5**
"Ol-" yardımcı fiii.

Cān ṣatup her birisi oldı belā müşterīsi
ʿIşḳ şehrinde budur ṣanʿati dervīşlerüñ

279. **oldı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **56**
"Ol-" yardımcı fiii.

İksīr-i ḫāk-i pāyuñı raġbetle öpeli
Oldı ʿaḳīḳ iken leb-i rengīn-i yār laʿl

280. **olur:**-*ur*
Terci-bend 2
Mısra: **60**
Bir duruma, bir vasfa sahip olmak.

Gözlerüñ gitmesün gözümden kim
Olur āb içre ḫūb u ter nergis

281. **olsun:**-*sun*
Gazel 201
Mısra: **4**
Yaşamak, hayat sürmek, bulunmak.

Dostuñ fevḳaʾs-süreyyā
düşmanuñ taḥteʾs-serā
Kim saña yavuz ṣanursa ʿömri az olsun begüm

282. **olasın:**-*a, -sın*
Gazel 222
Mısra: **10**
...haline gelmek.

Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı tīr olasın sen

283. **olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 7
Mısra: **126**
"Ol-" yardımcı eylemi.

Nūr nehrinden ṣuvarup şāḫını eşʿārumuñ
Gülşenümde aḫter olurdı şükūfe ber güneş

284. **olduġuña:**-*duk, -u, -n, -a*
Gazel 222
Mısra: **9**
...hâline gelmek.

Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı tīr olasın sen

285. **olmış:**-*mış*
Gazel 7
Mısra: **10**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ādem gibi redd eyledüñ ey dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

286. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 12
Mısra: **6**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ḳaşuñ bir ḳavs çekdi Müşterīye
Ki toz olmışdur aña ʿanber-i nāb

287. **oldı:**-*dı*
Gazel 21
Mısra: **5**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Gül ruḫlaruñ oldı gün yüzüñde
Bir ayda iki bahār ey dost

288. **oldum:**-*du, -m*
Gazel 29
Mısra: **10**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Vaʿde-i vaṣlın işitdüm şādlıḳdan aġladum
Ol şeker-rīz oldı ben oldum gülāb-efşān-ı ʿīd

289. **oldı:**-*dı*
Gazel 34
Mısra: **19**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı kirpügüñ
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i ḳadīmdür

290. **olup:**-*up*
Gazel 67
Mısra: **7**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Bu ḳanlu yaşum yollaruña āb-zen olup
Kirpüklerüm işigüñe cārūb olacaḳdur

291. **olmaġ:**-*maġ*
Gazel 79
Mısra: **4**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Cān gözlerine ayaġı tozı nigārumuñ
Kuḥl-ı başīret olmaġ içün tūtiyā yiter

292. **oldı:**-*dı*
Gazel 85
Mısra: **8**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ġam-ı zülfeyni düşdi sīnemüze
Oldı pür ʿūdlarla micmerler

293. **oldı:**-*dı*
Gazel 115
Mısra: **11**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Göz ü göñlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

294. **ola:**-*a*
Gazel 129
Mısra: **7**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārızı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

295. **ola:**-*a*
Gazel 129
Mısra: **8**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārızı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

296. **olmış:**-*mış*
Gazel 129
Mısra: **6**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Şan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

297. **olmaġ:**-*maġ*
Gazel 133
Mısra: **2**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ḥaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

298. **olmaġ:**-*maġ*
Gazel 153
Mısra: **5**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

ʿAnberīne olmaġ için nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe
Serv-i nāz üstinde bitmiş kākülüñ vardur senüñ

299. **oldı:**-*dı*
Gazel 182
Mısra: **10**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ḥüsnüñ daġıtdı ʿaḳlı dil aldandı sözüñe
Aḥmed nicʾitsün oldı maḥall-i ʿitāb dil

300. **olur:**-*ur*
Gazel 182
Mısra: **6**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ġam pūtesinde cān eridüp ābgīne-vār
Tāb-ı cemālüñe döyimez olur āb dil

301. **ola:**-*a*
Gazel 201
Mısra: **9**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmedʾi ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

302. **ola:**-*a*
Gazel 202
Mısra: **10**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Şalsa vaşluñ hümāsı sāyesini ʿArş ola bārgāhum İbrāhīm

303. **olup:**-*up*
Gazel 225
Mısra: **13**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Bülbül-i gūyā olup medḥ itse Aḥmed laʿlüñi
Ġoncalar ʿĪsā demidür diyü çāk eyler kefen

304. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 271
Mısra: **14**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ruḥ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

305. **oldı:**
Gazel 289
Mısra: **1**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

306. **oldı:**
Gazel 289
Mısra: **6**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

307. **oldı:**-*dı*
Gazel 289
Mısra: **10**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Līk geldi dişlerüñ vaṣfında göñlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

308. **olur:**-*ur*
Gazel 304
Mısra: **29**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

309. **ola:**-*a*
Gazel 343
Mısra: **2**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı
Ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ iki cihān ola mı

310. **olup:**-*up*
Kaside 6
Mısra: **136**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Çün ṣubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

311. **ola:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **43**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

312. **oldı:**-*dı*
Kaside 16
Mısra: **38**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

313. **olur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **32**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Yā dehānuñda senüñʾçün ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ
Teşne-i cūda olur çeşme-i ḥayvān-ı kerem

314. **ola:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **117**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Tā ki nüzhetgāh-ı cān ola ve ḫalvetgāh-ı dil
Rūy-ı ḫūbān-ı Ḫıṭā vü mūy-ı meh-rūyān-ı Çīn

315. **oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **2**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

316. **oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **32**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören
Oldı ḥüsnüñe meges-rān şehper-i Rūḥuʾl-Emīn

317. **oldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **67**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Sende oldı maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baḫt ol āsitān
Sende oldı menbaʿ-ı baḫr-i kerem ol āsitīn

318. **ola:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **36**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Hilāl nūnını altun ṣuyıyla kātib-i çarḫ
Yazar her ay ki naʿl-i semendüñe ola dāl

319. **ola:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **62**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfıtāb hilāl

320. **ola:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **100**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Hemīşe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt
Hemīşe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emsāl

321. **oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **11**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Felek ṣaḥīfe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa
Zemīn terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl

322. **oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **12**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Felek ṣaḥīfe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa
Zemīn terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl

323. **oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **44**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Götürdi miġfer-i ḫūnīn-i ḫaşmı nīzelerüñ
Miṣāl-i lālesitān oldı rūy-ı ṣaff-ı ḳıtāl

324. **oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **94**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Semāʿı naġme-i naẕmumla raḳṣa girse ne ṭañ
Ḳalem ki cām-ı medīḥüñle oldı mest-i maḳāl

325. **ola:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **18**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Yüzüñe ḳarşu göz yaşını dökdügüm bu kim
Ola ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīnedār āb

326. **olur:**-*ur*
Kaside 22
Mısra: **24**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Beñzer ki şāh işigine sürmiş ʿiẕārını
Kim ḫāki ʿanberinden olur müşk-bār āb

327. **olursa:**-*ur, -sa*
Kaside 22
Mısra: **64**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Bārān-ı luṭfdur dilüme feyż olan kelām
Dünyā içinde gevher olursa ne var āb

328. **olup:**-*up*
Kaside 26
Mısra: **5**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Cānā gözüñe hey di ki sermest-i nāz olup
Ġavġālar itmesün dil-i bīmārum üstine

329. **oldı:**-*dı*
Kaside 29
Mısra: **12**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Gül yüzi kenārında ne ḫoş-ḫāl olur ol ḫāl
Kim bendesi misk oldı hevādārı benefşe

330. **oldı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **10**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mıṣr-ı çemende

Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

331. **olup:**-*up*
Kaside 31
Mısra: **13**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Şu kevşer olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı şahbā

332. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 1
Mısra: **9**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Kīmyā oldı ḳamu ehl-i seḫānuñ naẓarı
Olalı ḫāk-i derüñ sürme-i aʿyān-ı kerem

333. **oldı:**-*dı*
Kıt'a 7
Mısra: **3**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Gönlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe gönlüme mīzāb göz

334. **olmışdur:**-*mış, -dur*
Kıt'a 7
Mısra: **6**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Göz ü gönlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā gönül girdāb göz

335. **olursa:**-*ur, -sa*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Gönlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe gönlüme mīzāb göz

336. **ola:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **140**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ola şehd-güftār anda ḳalem
Ola kebg-reftār anda ḳalem

337. **oldı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **105**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Anuñçün ṣadef oldı gevher-fürūş
Ki hem yumdı aġzını hem ṭutdı gūş

338. **oldı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **107**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ser-ā-ser zebān oldı şemşīr-i tīz
Ḳaçan ṭaşra çıḳsa ḳopar resteḫīz

339. **oldı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **186**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Saña himmetüñ düzdi bir nerdibān
Ki taḫt oldı baḫtuña heft āsumān

340. **olur:**-*ur*
Mesnevi 3
Mısra: **180**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Ne yire ḳadem başsañ ey kān-ı cūd
Olur ṭopraġı āb-ı ḥayvān-ı cūd

341. **oldı:**-*dı*
Nazm 3
Mısra: **1**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

342. **oldı:**-*dı*
Nazm 4
Mısra: **5**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi şuyuñ oldı cān-fezā

343. **oldı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **63**
(İsimlerden sonra geldiğinde)....hâline gelmek.

Oldı ʿulüvv-i himmetüñe āsumān zemīn
Bir pāye ḳaṣr-ı rifʿatüñe çarḫ-ı heftümīn

344. **olsun:**-*sun*
Kaside 11
Mısra: **87**
"....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime. II Sâhip olmak. III "Ol-" yardımcı fiil.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

345. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **1**
Bulunmak, var olmak.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

346. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **2**
Bulunmak, var olmak.

Cān baña bār-ı girān olurdı cānān olmasa
Cān olurdı derd ü ġam cismümde ger cān olmasa

347. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **4**
Bulunmak, var olmak.

Ārzū-yı ḥalḳa-i Beytüʾl-ḥarām olsun ḥarām
Ger ḫayāl-i ḥalḳa-i zülf-i perīşān olmasa

348. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **5**
Bulunmak, var olmak.

Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳīb
Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı şeyṭān olmasa

349. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **6**
Bulunmak, var olmak.

Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳīb
Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı şeyṭān olmasa

350. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **8**
Bulunmak, var olmak.

Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

351. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **10**
Bulunmak, var olmak.

Kirpügüñ zaḫm urıcaḳ bağrumı ġamzeñdür delen
Tīr igende kār-ger olmazdı peykān olmasa

352. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **18**
Bulunmak, var olmak.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

353. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 257
Mısra: **20**
Bulunmak, var olmak.

Bāġ-bān zülfüñ ḥarīf olmazdı ḫüsnüñ bezmine
Mā-ḥażar avcında şol sīb-i zenaḫdān olmasa

354. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 258
Mısra: **1**
Bulunmak, var olmak.

Ebr aġlamazdı dīde-i ḫūn-bārum olmasa
Gülmezdi gül bahār-ı ruḫ-ı yārum olmasa

355. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 258
Mısra: **2**
Bulunmak, var olmak.

Ebr aġlamazdı dīde-i ḫūn-bārum olmasa
Gülmezdi gül bahār-ı ruḫ-ı yārum olmasa

356. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 258
Mısra: **4**
Bulunmak, var olmak.

Maʿşūḳuñ alnı ṭāḳına irmezdi düzd-i dil
Ger nerdbān-ı kākül-i dil-dārum olmasa

357. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 258
Mısra: **6**
Bulunmak, var olmak.

Almazdı adum aġzına ol maṭlaʿ-ı cemāl
Mecmūʿasında maḫlaṣ-ı eşʿārum olmasa

358. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 258
Mısra: **8**
Bulunmak, var olmak.

Didüm ki gül çeküp yaḳasın eylemezdi çāk
Bülbül dilinde naġme-i güftārum olmasa

359. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 258
Mısra: **10**
Bulunmak, var olmak.

Didi iderdi Aḥmedʾi efʿī şaçum helāk
Tiryāk-i ḫande-i leb-i dür-bārum olmasa

360. **olmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 290
Mısra: **6**
Bulunmak, var olmak.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāl-i Muṣṭafā

361. **olur:**-*ur*
Gazel 185
Mısra: **10**
(İsimlerden sonra geldiğinde) ... hâline gelmek.

Gül yüzüñe bülbül-i ter-naġmedür Aḥmed ne ṭañ
Ger hezār olur ise destān-serā-yı ṣubḥ-dem

362. **öleyin:**-*-eyin*
Gazel 57
Mısra: **4**
I. Hayatı sona ermek, can vermek. II. Çok acı veya sıkıntı çekmek, acı, sıkıntı veya yorgunluktan bitkin duruma gelmek.

Dil ü cān derdine çün çāre hemān ölmek imiş
Öleyin derd ile nā-çār elümden ne gelür

363. **ola:**-*a*
Gazel 165
Mısra: **16**
Bulunmak, var olmak.

Çün bende düşdi ḥalḳa-i zülfinde āfitāb
Her ḥalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

364. **ola:**-*a*
Gazel 293
Mısra: **12**
Bulunmak, var olmak.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫʷābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

365. **olmış:**-*mış*
Gazel 273
Mısra: **1**
(İsimlerden sonra geldiğinde) ... hâline gelmek.

Berg-i benefşe sāye-bān olmış ḳızıl güllerine
Gül-zār-ı cennet bülbüli taḥsīn ider dillerine

366. **olmış:**-*mış*
Gazel 318
Mısra: **6**
(İsimlerden sonra geldiğinde) ... hâline gelmek.

Ne hümā sāyelü ṭāvus-ı cināndur zülfüñ
Ki gülistān-ı cemāl olmış anuñ cilve-gehi

367. **ölem:**-*em*
Gazel 192
Mısra: **20**

Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem şaṭrancı ideler üstüẖˇānumdur benüm

368. **ola:**-*a*
Gazel 183
Mısra: **12**
(İsimlerden sonra geldiğinde) ... hâline gelmek.

Ger dize dülbendine yār Aḥmedʾüñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

369. **oldı:**-*dı*
Gazel 165
Mısra: **3**
"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Oldı nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz
Bāġ-ı revānda ḳāmet-i dil-cūsı Ḳāsımuñ

370. **oldı:**-*dı*
Gazel 350
Mısra: **12**
"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Ṭıfl-ı dil ḳıldı heves zülfüñe cān oynamaġa
Oldı cān-bāz velī boynını çenberde ḳodı

371. **oldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **169**
"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Şāhā ne var oldı ise evvelki sarāyuñ
Ḳudsīlere yüz urmaġ içün Mescid-i Aḳṣā

372. **oldı:**-*dı*
Müfret 15
Mısra: **1**
"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Sāʿid-i sīmīnüñe zerrīn sivār oldı süvār
Ṣan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

373. **oldı:**-*dı*
Müfret 27
Mısra: **2**
"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daẖı
Yanmazam baẖtum günine ne zevāl oldı yine

374. **oldı:**-*dı*
Müfret 44
Mısra: **1**
"Ol" yardımcı fiili; ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine
Aġlamaḳdan ẖāne-i çeşmüm ẖarāb oldı yine

375. **oldı:**-*dı*
Gazel 262
Mısra: **10**
(İsimlerden sonra geldiğinde) ... hâline gelmek.

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

376. **olur:**-*ur*
Gazel 37
Mısra: **2**
"Ol-" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.

Serd şeklinden raḳībüñ cān u dil bī-tāb olur
Bu şitānuñ āteşi ancaḳ ruẖ-ı aḥbāb olur

377. **olur:**-*ur*
Gazel 37
Mısra: **10**
"Ol-" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ẖalḳı yaḳmaġa ẖurşīd-i ʿālem-tāb olur

378. **olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **2**
"Ol-" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.

Her kimüñ kim hem-demi gül yüzlü bir cānān olur
Ḫānesi cennet gibi dāyim bahāristān olur

379. **olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **28**
"Ol-" fiilinin geniş zaman kipi; ... haline gelmek.

Tīr-i ġamzeñ añduġı-yʾçün Aḥmed-i dil-ẖasteye
Müddeʿīnüñ sözleri her biri bir peykān olur

380. **ola:**-*a*
Gazel 335
Mısra: **6**
"Ol" yardımcı fiili; bulunmak.

Vīrāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ẖarāb ol il kim ola pādişāh iki

ol araya:

1. **ol araya:**-*ya*
Kaside 19
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Ora, o yer.

Gūşe-i ḳadrüñ külāhı irsün ol araya kim
Dest-res bulmasun aña āsumān-ı ber-terīn

ol dem:

1. **ol dem:**
Gazel 302
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
O zaman.

Terk-i ġam-ı ʿışḳ iderem dem gelür
Yine peşīmān ider ol dem beni

2. **ol dem:**
Gazel 307
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
O zaman.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

ol deñlü:

1. **ol deñlü:**
Gazel 75
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
O denli, o kadar.

Ser ü sāmān gider ol deñlü ṣaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

ol ḳadar:

1. **ol ḳadar:**
Gazel 193
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
O kadar, çok fazla.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

ol ki:

1. **ol ki:**
Kaside 22
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
O kimse ki.

Şeh Bāyezīd ol ki anuñ tīġın añıcaḳ
Olur derūn-ı Rüstem ü İsfendiyār āb

2. **ol ki:**
Kaside 9
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
O ki II O kimse ki.

Sulṭān Muḥammed İbn-i Murād ol ki ḫulḳınuñ
Bir şemmesiyle ṭutdı meşām-ı cihānı müşk

ol kim:

1. **ol kim:**
Kaside 19
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
O ki.

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı naḳş-ı nigīn

2. **ol kim:**
Kaside 19
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
O ki.

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı naḳş-ı nigīn

3. **ol kim:**
Kaside 23
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
O ki, o kimse ki.

Ol kim ide sefīne-i teʾyīdüñi penāh
Ne ġam aña olursa cemīʿ-i diyār āb

4. **ol kim:**
Kaside 21
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
O kimse ki.

Sensin ol kim żamāyir-i felege Nevk-i kilküñi tercemān bulduñ

5. **ol kim:**
Kaside 21
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
O kimse ki.

Sensin ol kim sarāy-ı ḳadrüñde Çarḫı hindū-yı dīdebān bulduñ

ol sebebden:

1. **ol sebebden:**-*den*
Gazel 39
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
O sebeple.

Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş
Ol sebebden gök daḫı yaşlar döküp nālān olur

ol sebebdendür:

1. **ol sebebdendür:**
Gazel 323
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
O yüzden.

Dil ü cānlar şalınmaḳdan egilmişdür bu kāküller
Yüzüñde ol sebebdendür ser-i zülf-i dü-tāh egri

ola:

1. **ola:**
Nazm 36
Mısra: **6**
Geçişsiz f. (Eski Türk. bolmak) 1. Meydana gelmek, vukū bulma. Olmak.

Çingene ḳarısına dönmiş yüzüñ
Yüri elek şat ki alurlar ola

2. **ola:**
Mesnevi 3
Mısra: **156**
... haline gelmek.

Gül-i terde yazdum ḫaṭ-ı dil-nevāz
Ki menşūr-ı ʿömr ola ʿunvān-ı nāz

3. **ola:**
Terkib-bend 1
Mısra: **102**
... haline gelmek.

Şöyle götür ḥicābını kim zāyir olana
Seng-i mezārı āyine-i ġayb-bīn ola

4. **ola:**
Kaside 3
Mısra: **27**
"Olsun, bari." anlamında bir söz.

Ola kʾışlāḥ ide hicrāndaki ḫayrānluġumı
Dem-i vuṣlatda olan ḫayreti dervīşlerüñ

5. **ola:**
Müfret 23
Mısra: **1**
"Olsun, bari." anlamında bir söz.

Cān viren her nefesde biñ ola
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

6. **ola:**-*a*
Gazel 151
Mısra: **13**
"Olsun" anlamında.

Rūz-ı maḥşerde benüm avcumda dest-āvīz ola
Ārzū-yı ḥalḳa-i zülf-i perīşānuñ senüñ

ola ki:

1. **ola ki:**
Gazel 211
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Olabilir ki, belki.

Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

ola yazdı:

1. **ola yazdı:**-*dı*
Gazel 295
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Az kalsın olmak.

Dil ḫastesi hecrüñ eleminden öle yazdı
Ḳan yaşların aḳıtdı ki ṭūfān ola yazdı

olalı:

1. **olalı:**
Kaside 15
Mısra: **15**
Olduğundan beri.

Bī-ḳıyās olalı iḥsānlaruñ ey ḫüccet-i cūd
Ḳāṭıʿ oldı cedel-i ḫaşmuñı bürhān-ı kerem

olan:

1. **olanlara:**-*lar, -a*
Gazel 79
Mısra: **8**
...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil", ... vasfına sahip olan.

Ḫūn-ı ciger ḥikāyetini şerḥ ider gözüm
Ehl-i naẓar olanlara bu mā-cerā yiter

2. **olanuñ:**-*uñ*
Gazel 108
Mısra: **6**
...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil", ... vasfına sahip olan.

Ṣalduġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

3. **olan:**
Gazel 154
Mısra: **13**
...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil", ... vasfına sahip olan.

Ey ṭās-ı ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan
Nerd-i ġamuñda ḥasret ile zāruñam senüñ

4. **olan:**
Kaside 12
Mısra: **74**
...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil", ... vasfına sahip olan.

Bir senā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

5. **olana:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **101**
...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil", ... vasfına sahip olan.

Şöyle götür ḥicābını kim zāyir olana
Seng-i mezārı āyine-i ġayb-bīn ola

6. **olanuñ:**-*uñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **33**
...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil", ... vasfına sahip olan.

Kevn ü mekāna niʿmet-i bī-minnet olanuñ
Dutsa ʿazāsını nʾola kevn ü mekān daḫı

oldı çü:

1. **oldı çü:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Olduğu için.

Bismiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥīm
Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadīm

olduġı-yʾçün:

1. **olduġı-yʾçün:**
Kaside 23
Mısra: **64**
Olduğu için.

Olmış iken ḫayātına her nesnenüñ sebeb
Çoġ olduġı-yʾçün oldı ḳalīl-i iʿtibār āb

2. **olduġı-yʾçün:**
Terci-bend 2
Mısra: **45**
Olduğu için.

Dürc-i yāḳūtı pür-zer olduġı-yʾçün
Eyledi aġzını nihān ġonca

olın:

1. **olına:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **56**
Olunmak, yapılmak.

Şöhret-i ḫüsnüñ görüp şehrüñde ey şāh-ı cemāl
Ṭabl-ı sīnem dögilür kim olına iʿlān-ı ʿīd

olma:

1. **olmaya:**-*ya*
Gazel 18
Mısra: **10**
"Olmak" yardımcı fiili.

Zāhid sözine germ olup aġlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

olmayacak:

1. **olmayacaḳ:**
Gazel 13
Mısra: **14**
Gerçekleşmesi, olması imkânsız olan.

Bir būse diler Aḥmed-i dil-ḫaste lebüñden
Hīç olmayacaḳ sözleri söyletse nʾola teb

olmayan:

1. **olmayana:**-*a*
Gazel 106
Mısra: **10**
Bir niteliğe, vasfa sahip bulunmayan kimse.

Aḥmedʾüñ arturuban derdini ol laʿli şifā
Ehl-i derd olmayana ide devālar niçe bir

olmayası:

1. **olmayası:**
Gazel 79
Mısra: **6**
Olmayacak.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol baña yiter

olmaz:

1. **olmaz:**
Kaside 25
Mısra: **60**
... hâline gelmek.

Pādişāhā nāmuña oḳutmasaydı ḫuṭbesin
Olmaz idi rūzigār eyyāmınuñ sulṭānı ʿīd

2. **olmaz:**
Gazel 160
Mısra: **7**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

3. **olmaz:**
Kaside 22
Mısra: **20**
"Ol" fiilinin geniş zaman kipinin olumsuzu.

Maḫv it ġubār-ı ʿārıżuñ ey meh didüm didi
Olmaz bahār içinde igen bī-ġubār āb

olsun:

1. **olsun:**
Kıt'a 4
Mısra: **6**
" ....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.

Hemīşe nūr-ı ḫüsnüñle bu ʿālem müstenīr olup
Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

2. **olsun:**
Kıt'a 4
Mısra: **10**
" ....haline gelmek" anlamında kullanılan kelime.

Sözüm gūş it ki ḫāmemle cevāhir ideyin īs̱ār
Dıraḫt-ı bāġ-ı fird evse güherden berg ü bār olsun

olur:

1. **olur:**
Kaside 16
Mısra: **34**
(Bir şeye veya niteliğe) sahip olmak.

ʿAcebā ẕāt-ı kerīmüñ ne kerāmet ḳodı kim
Başduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

olursa:

1. **olursa:**
Gazel 22
Mısra: **16**
"Olsa bile" anlamındadır.

Kimse Aḥmed gibi naḳş itmez kitābın ḫüsnüñüñ
Ne ḳadar naḳḳāş olursa idemez Mānīyle baḥs

on sekiz biñ ʿāleminde:

1. **on sekiz biñ ʿāleminde:**
Gazel 133
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Farklı boyutlarıyla beraber kainatın tamamı, yaratılmışların hepsi.

Dil cihānında belāñı göñlüme ṭuş eyleyen
On sekiz biñ ʿāleminde göñlümi ḫoş eylemiş

oñulmaz:

1. **oñulmaz:**
Gazel 224
Mısra: **2**
I. Şifa bulmaz, çaresiz. II. Sevgiliden ayrı düşmekten dolayı meydana gelen acıya derman bulunamayışı.

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

oran:

1. **oranı:**-*ı*
Gazel 327
Mısra: **10**
Ölçü, had, derece, miktar.

Ölmesün bir gün öldürem dir imiş
Yoḳ mıdur bu yalanuñ oranı

oransuz:

1. **oransuz:**
Gazel 100
Mısra: **12**
Hadsiz, çok.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

2. **oransuz:**
Gazel 145
Mısra: **9**
Hadsiz, çok.

Ẓulmi oransuz itme Aḥmedʾe kim
Tīr-i āhuñ felekde ḫāyili yoḳ

ordu:

1. **ordusında:**-*sı, -n, -da*
Kaside 7
Mısra: **53**
Ordu, ordugah.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

2. **ordusında:**-*sı, -n, -da*
Kaside 19
Mısra: **84**
Ordu, ordugah.

Bu müşebbek ḫayme-i sīm-āb-gūn-ı bī-ṭınāb
Ḳadrüñ ordusında bir perde-serādur kemterīn

oruc ṭutduġumuz:

1. **oruc ṭutduġumuz:**-*duḳ, -umuz*
Gazel 15
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Oruç ibadetini yerine getirmek.

Ṣofī senüñle ṭutduġumuz ḥaḳ oruc ḥaḳı
Virdüñ ṣarāba tevbeñi geçmiş namāza ṭut

<u>oş:</u>

1. **oş:**
Gazel 319
Mısra: **13**
Köpekleri kovmak, korkutup kaçırmak için çıkarılan ses "hoşt".

Ālet-i hengāmedür it gibi oş
Gireli bu meclise aġyār hey

<u>oş oşdur:</u>

1. **oş oşdur:**-*dur*
Gazel 69
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Köpekleri çağırmak için çıkarılan ses.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı müşkīn-kemendüñ uş
Her laḥẓa itlerine sözi oş oşdur

<u>oş oşla:</u>

1. **oş oşla:**
Kaside 24
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Köpekleri çağırmak için çıkarılan ses.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı miskīn-kemende diñ
Oş oşla itlerine nice virür intiẓār

<u>ʿosmān:</u>

1. ʿ**osmāna:**-*a*
Nazm 1
Mısra: **7**
Hz. Osman. Üçüncü İslam halifesi.

ʿOsmāna ʿAlī çü beyʿat itdi
Mehtāb-ı şeb-i ẓalāmumuzdur

<u>otaġ:</u>

1. **otaġına:**-*ı, -na*
Gazel 18
Mısra: **5**
Çadır.

Gel varma otaġına raḳībüñ ki bilürsin
İt olduġı yire melek itmez güẕer ey dost

2. **otaġına:**-*ı, -na*
Kaside 32
Mısra: **44**
Çadır.

Müdām ʿayş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazīzdür mihmān

<u>otla:</u>

1. **otlasa:**-*sa*
Gazel 198
Mısra: **6**
Dolaşarak yerden ot yemek, otlamak.

Ben ġam-ı zülfüñde cān virdükde ḫāküm sebzesin
Otlasa müşkīn olur āhū-yı ṣaḥrā dostum

<u>otur-:</u>

1. **oturur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **1**
Bulunmak, bir yerde olmak.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

2. **oturup:**--*up, -*
Gazel 222
Mısra: **5**
Bir mevkiye geçmek, orada yer almak.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

3. **oṭur:**
Kıt'a 1
Mısra: **33**
1-Oturmak, beklemek. 2-Bir mevkide kalmaya devam etmek.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḫtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

<u>otur:</u>

1. **oturur:**-*ur*
Gazel 11
Mısra: **12**
(Bir mevkiye) Geçmek, orada yer almak.

Ne kerāmet gösterür gör ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost
Oturur āb üzre bir seccāde-i müşkīn ṣalup

2. **oturur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **2**
Bulunmak, bir yerde olmak.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

3. **oturup:**-*up*
Gazel 271
Mısra: **11**
Bulunmak, bir yerde olmak.

Oturup ḫüsn bezminde idersin ḫālüme ḫande
Yanarduñ şemʿ-veş sen de ṣataşsañ nār-ı hecrāna

4. **oturma:**-*ma*
Terkib-bend 1
Mısra: **41**
Bulunmak, bir yerde olmak.

Zinhār emīn oturma ki ʿālemde kimse hīç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

5. **oturur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **6**
Oturmak, yaşamak.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

6. **oturur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **8**
Oturmak, yaşamak.

Aḥmedʾi gör ki ṣaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḫālini dimez hemān aġlar oturur

7. **oturur:**-*ur*
Gazel 102
Mısra: **4**

Bulunmak, beklemek, kalmak.

Āh kim ol cāme-i ḫˇāb içre düşmanlar ile
Gör ki ben miskīn her gice ki bī-yār oturur

8. **oturduñ:**-*du, -ñ*
Nazm 2
Mısra: **2**
Oturmak, ikamet etmek, bulunmak. II Hüküm sürmek.

Sipās Allāha minnet Ẕüʾl-celāle
Oturduñ kürsī-i ʿizz ü celāle

oturma-:

1. **oturmaz:**-*z*
Gazel 341
Mısra: **10**
Hiçbir iş yapmadan boş vakit geçirmek, boş durmak.

Görüp ḥüsni bahārın ġam yimez Aḥmed helākinden
Oturmaz mātem-i bülbülde feryād ol gül-i sūrī

oyna:

1. **oynar:**-*r*
Gazel 174
Mısra: **10**
Hareket ettirmek.

Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ
Dem-be-dem meşmūme-i ʿanber-şemīm oynar şemāl

2. **oynaya:**-*ya*
Gazel 118
Mısra: **12**
Oynamak.

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henūz

3. **oynaya:**-*ya*
Gazel 167
Mısra: **4**
Oynamak.

Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın
Ki baş götürüben oynaya Nīl içinde neheng

4. **oynar:**-*r*
Gazel 102
Mısra: **2**
Eğlenmek.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

5. **oynamaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 101
Mısra: **9**
Oyun oynamak.

Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

6. **oynayalar:**-*y, -a, -lar*
Kaside 25
Mısra: **26**
Oynamak.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola şādān-ı ʿīd

7. **oynayan:**-*y, -an*
Gazel 122
Mısra: **7**
Oynama II hareket etme.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

8. **oynamacuḳ:**-*ma, -cuḳ*
Gazel 344
Mısra: **4**
Oynama II hareket etme.

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

9. **oynamacuḳ:**-*ma, -cuḳ*
Gazel 344
Mısra: **6**
Oynama II hareket etme.

Ol ḳāmet-i raʿnā ile bostān-ı revānda
Sen serv-i revān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

10. **oynar:**-*r*
Gazel 63
Mısra: **12**
Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.

Utuldı göñül kʾoldı naẓar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

11. **oynama:**-*ma*
Kaside 12
Mısra: **34**
Vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak.

Girye vü āhumdan ey dil bād u bārāndur cihān
Oynama cānbāz-vār ol zülf-i pür-tāb üstine

12. **oynar:**-*r*
Kaside 32
Mısra: **24**
Oynamak, sergilemek.

Ne şekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı ṣūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

13. **oynamacuḳ:**-*ma, -cuḳ*
Gazel 344
Mısra: **1**
Eğlenme veya oyalanma amacıyla bir şeyle uğraşmak.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

14. **oynamacuḳ:**-*ma, -cuḳ*
Gazel 344
Mısra: **2**
Eğlenme veya oyalanma amacıyla bir şeyle uğraşmak.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

15. **oynamacuḳ:**-*ma, -cuḳ*
Gazel 344
Mısra: **8**
Eğlenme veya oyalanma amacıyla bir şeyle uğraşmak.

Cān ḳaṣdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

16. **oynamacuḳ:**-*ma, -cuḳ*
Gazel 344

Mısra: **10**
Eğlenme veya oyalanma amacıyla bir şeyle uğraşmak.

Ey ḥūr-ı cinān ayaġuñuñ tozına Aḥmed
Cān ile cihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

17. **oynar:**-*r*
Gazel 63
Mısra: **4**
Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

18. **oynar:**-*r*
Gazel 63
Mısra: **6**
Oynamak. II Vakit geçirmek, eğlenmek, oyalanmak.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Şaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

19. **oynayalı:**-*y, -alı*
Gazel 205
Mısra: **5**
Oynamak. II Vakit geçirmek, eğlenmek, oyalanmak.

ʿIşḳ meydānı içinde oynayalı başumı
Derd-i serden ḳurtulup ġāyet sebük-bār olmışam

<u>oyna-:</u>

1. **oynamaġ:**-*maġ*
Gazel 63
Mısra: **3**
Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

2. **oynar:**-*r*
Gazel 63
Mısra: **1**
Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.

Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar
Ḳaṣd itdi meger cānına kim mār ile oynar

3. **oynar:**-*r*
Gazel 63
Mısra: **8**
Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

4. **oynar:**-*r*
Gazel 63
Mısra: **16**
Kımıldamak, hareket etmek.

Cān u dilini Aḥmedʾüñ oynatmaġa cānān
Fınduḳları ʿunnāb-ı şeker-bār ile oynar

5. **oynayup:**-*y, -up*
Gazel 321
Mısra: **2**
Oynamak.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

6. **oynar:**-*r*
Gazel 63
Mısra: **14**
Kımıldamak, hareket etmek.

Ol serv-i hevā-baḫşa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

7. **oynar:**-*r*
Gazel 64
Mısra: **2**
Dans etmek, raks etmek.

Āh kʾirdügine ol şūḫ-ı sitemkār öpilür
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar öpilür

8. **oynarsa:**-*r, -sa*
Gazel 344
Mısra: **7**
Dans etmek; kımıldamak, hareket etmek II birine karşı kararsız tutum göstermek, onu isteğini yerine getirmesi için araç olarak kullanmak, oyuncak hâline getirmek.

Cān ḳaṣdına çeşmüñ nʾola oynarsa ḳaşuñla
İnsāna kemān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

9. **oynar:**-*r*
Gazel 63
Mısra: **2**
Bir şeyi sürekli evirip çevirmek veya sürekli olarak ona dokunmak.

Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar
Ḳaṣd itdi meger cānına kim mār ile oynar

10. **oynar:**-*r*
Gazel 63
Mısra: **9**
Bir şeyi sürekli evirip çevirmek veya sürekli olarak ona dokunmak.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

11. **oynar:**-*r*
Gazel 63
Mısra: **10**
Bir şeyi sürekli evirip çevirmek veya sürekli olarak ona dokunmak.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

<u>oynad:</u>

1. **oynadur:**-*ur*
Gazel 15
Mısra: **7**
Hareket ettirmek.

Dürc-i güherde ḫātem-i laʿl oynadur nigār
Bārīk-bīn iseñ naẓaruñ ḥoḳḳa-bāza ṭut

2. **oynadur:**-*ur*
Gazel 62
Mısra: **2**
Hareket ettirmek.

Söze gelse laʿl-i dür-bāruñ dil ü cān oynadur

Şalınıcaḳ ḳāmetüñ serv-i ḫırāmān oynadur

3. **oynadur:**-*ur*
Gazel 62
Mısra: **6**
Hareket ettirmek.

Pāyuña ṣaçmaġ içün ey māh ṣarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

4. **oynadur:**-*ur*
Gazel 187
Mısra: **2**
Hareket ettirmek.

Her seḥer ol gül-ʿiẕāruñ caʿd-ı zülfinden nesīm
Oynadur avcında bir meşmūme-i ʿanber-şemīm

5. **oynadur:**-*ur*
Gazel 62
Mısra: **8**
Hareket ettirmek. ‖ *Oynamasını sağlamak, raks ettirmek.*

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

6. **oynadur:**-*ur*
Gazel 62
Mısra: **10**
Hareket ettirmek. ‖ *Oynamasını sağlamak, raks ettirmek.*

İşidürse ravżasından ṭura raḳṣ ura Kemāl
Aḥmedʾüñ şiʿr-i ṭarab-nākin ki Selmān oynadur

oynad-:

1. **oynadur:**-*ur*
Gazel 62
Mısra: **4**
Hareket ettirmek.

Būstān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫuñ kʾirdükce bād
Ḫūşe-i sünbül diyü zülf-i perīşān oynadur

oynar:

1. **oynar:**
Gazel 35
Mısra: **11**
Kımıldamak, hareket etmek (Kalbin atması bağlamında).

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

2. **oynar:**-*r*
Gazel 143
Mısra: **3**
Oynamak, hareket etmek.

Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirīġ

oynar güler:

1. **oynar güler:**
Gazel 92
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Eğlenmek, hoşça vakit geçirmek, safa sürmek.

Aġladuġumca ben ol ṣūḫ-ı sitem-kār güler
Bir olup düşman ile her nefes oynar güler

oynat:

1. **oynada:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **61**
Oynatmak, hareket ettirmek.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

oynat-:

1. **oynadur:**-*ur*
Gazel 62
Mısra: **1**
Aldatıp oyalamak, kandırmak.

Söze gelse laʿl-i dür-bāruñ dil ü cān oynadur
Şalınıcaḳ ḳāmetüñ serv-i ḫırāmān oynadur

oynatmaġ:

1. **oynatmaġa:**-*a*
Gazel 63
Mısra: **15**
Raks ettirmek, eğlence.

Cān u dilini Aḥmedʾüñ oynatmaġa cānān
Fınduḳları ʿunnāb-ı şeker-bār ile oynar

Ö

ög:

1. **öger:**-*er*
Gazel 67
Mısra: **11**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Sen ḫusrev-i ḫūbānuñ öger ḫüsnini Aḥmed
Kim naẓm-ı Ḥasan gibi ḫoş-üslūb olacaḳdur

2. **öger:**-*er*
Gazel 75
Mısra: **23**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḫaṭuñ
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

3. **ögmege:**-*meg, -e*
Gazel 85
Mısra: **15**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

ʿĀrıżuñ luṭfın ögmege bülbül Berg-i gülden leṭāyif ezberler

4. **ögsem:**-*se, -m*
Gazel 86
Mısra: **1**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar
Añsam dişüñi dīde-i terden güher çıḳar

5. **ög:**
Gazel 209
Mısra: **15**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını

söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Ög Aḥmed ög ruḥ u zülfin kʾanuñla defterüñüñ
Varaḳlarını gül-i müşk-bāra beñzetdüm

6. **ög:**
Gazel 209
Mısra: **15**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Ög Aḥmed ög ruḥ u zülfin kʾanuñla defterüñüñ
Varaḳlarını gül-i müşk-bāra beñzetdüm

7. **ögicek:**-*i, -cek*
Kaside 26
Mısra: **23**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Şeh Bāyezīdi ben ögicek cān niṣār ider
Ṭūṭī-i ḳuds naẓm-ı şeker-bārum üstine

8. **öger:**-*er*
Kaside 28
Mısra: **19**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

9. **ögmek:**-*mek*
Mesnevi 3
Mısra: **4**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Ḫudā medḥi maḳdūr-ı insān degül
Cihān-āferīn ögmek āsān degül

10. **öger:**-*er*
Nazm 24
Mısra: **3**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Devr-i ḥüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i gūyālar ile

11. **ögdi:**-*di*
Nazm 32
Mısra: **4**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

12. **ögmüşem:**-*müş, -em*
Terci-bend 1
Mısra: **103**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

öge:

1. **öge:**
Kaside 15
Mısra: **45**
Bir kimse veya şeyin iyi, güzel ve üstün taraflarını söyleyerek değerini belirtmek, methetmek.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

ögred:

1. **ögredür:**-*ür*
Gazel 65
Mısra: **10**
Bir konu hakkında bilgi sâhibi etmek II bir şeyi yapmak husûsunda alışkanlık kazandırmak, yetenek sâhibi etmek, tâlim etmek.

Ġamzeñe taʿlīm-i nāz eyler füsūn ile gözüñ
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i şehlāyı gör

2. **ögredürsin:**-*ür, -sin*
Gazel 269
Mısra: **1**
Bir şeyi yapmak hususunda alışkanlık kazandırmak, talim etmek.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

ögren:

1. **ögrenür:**-*ür*
Gazel 309
Mısra: **1**
Öğrenmek, bilgi edinmek, yetenek ve beceri kazanmak.

Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḫı
Düşmesün zünnār-ı zülfüñ bendine kāfir daḫı

2. **ögrenür:**-*ür*
Mesnevi 4
Mısra: **32**
Öğrenmek, bilgi edinmek, yetenek ve beceri kazanmak.

Çü ḥüsn içinde ol feryādlardan
Varup siḥr ögrenür üstādlardan

öğren-:

1. **ögrenmedin:**-*me, -din*
Gazel 221
Mısra: **6**
Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.

Göñlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

ögret:

1. **ögretmiş:**-*miş*
Gazel 290
Mısra: **12**
Bir şeyi yapmak hususunda alışkanlık kazandırmak, yetenek sâhibi etmek, talim etmek.

Ne şīrīn medḥ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

2. **ögredür:**-*ür*
Gazel 3
Mısra: **6**

Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

Cānı meftūl-ı dil-āvīzüñde meftūn it diyü
Fitne vü siḥr ögredür bu ġamze-i fettān aña

3. **ögredür:**-*ür*
Gazel 245
Mısra: **7**
Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

4. **ögredür:**-*ür*
Gazel 259
Mısra: **11**
Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

5. **ögredür:**-*ür*
Gazel 266
Mısra: **20**
Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

Ḳaşuñ kemānı remz ile ṣayyād-ı ġamzeñe
Efsūnlar ögredür ki dil ü cān şikār ide

6. **ögredür:**-*ür*
Gazel 297
Mısra: **10**
Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

7. **ögretdi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **32**
Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

Ol ki gösterdi Mesīḥāya revān-baḫşluġı
Ol ki ögretdi Ferīdūna cihāndārluġı

8. **ögretdi:**-*di*
Terci-bend 1
Mısra: **58**
Bir kimseye bir konuda bilgi ve beceri kazandırmak.

Gösterdi Ḫıżra ḫāk-i derüñ çeşme-i ḥayāt
Ögretdi Ḥāteme niʿamuñ baḫşiş ü kerem

ögün:

1. **ögünsün:**-*sün*
Gazel 14
Mısra: **10**
Kendini övmek, övünmek.

Diş bilermiş laʿline yāruñ raḳīb-i seng-dil
Varsun ögünsün eger ḳalursa dendānı dürüst

ögüş:

1. **ögüş:**
Gazel 349
Mısra: **9**
Çok, fazla.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

ögüt:

1. **ögütdüm:**-*dü, -m*
Gazel 163
Mısra: **11**
Öğütmek; küçük parçalar haline getirmek, ezmek, çiğnemek.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

2. **ögüt:**
Gazel 302
Mısra: **9**
Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat.

Nice ögüt Aḥmedʾe nāṣiḥ nice İncidesin hem seni vü hem beni

öldür:

1. **öldürem:**-*em*
Gazel 79
Mısra: **5**
Bir canlının hayatına son vermek.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol baña yiter

2. **öldürdüñ:**-*düñ*
Gazel 216
Mısra: **13**
Bir canlının hayatına son vermek.

Didüm ne vech ile öldürdüñ Aḥmedʾi didi kim
Bu kār-ı ḫayra ne lāzım ki istiḫāre ḳılam

3. **öldürürem:**-*ür, -em*
Kaside 17
Mısra: **11**
Öldürmek.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

4. **öldürmek:**-*mek*
Gazel 35
Mısra: **9**
Bir canlının hayâtına son vermek.

ʿĀşıḳ öldürmek ṭutalum muḳteżā-yı ḥüsn imiş
Tīġ-i hicrān ile ḳatl itmek kimüñ fermānıdur

5. **öldürse:**-*se*
Gazel 307
Mısra: **17**
Bir canlının hayâtına son vermek.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

6. **öldürem:**-*e, -m*
Gazel 327
Mısra: **9**
Bir canlının hayâtına son vermek.

Ölmesün bir gün öldürem dir imiş
Yoḳ mıdur bu yalanuñ oranı

7. **ilʾöldürmege:**-*mek, -e*
Gazel 87
Mısra: **2**
Öldürmek ‖ çok üzmek, perîşân etmek.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

8. **öldürdügini:**-*düg, -i, -n, -i*
Gazel 162
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek; büyük sıkıntı ve ızdırap vermek, perişan hale getirmek.

Cāẕū gözi öldürdügini itmege iḥyā
ʿĪsī demidür laʿl-i güher-zāsı ʿAlīnüñ

9. **öldürme:**-*me*
Gazel 271
Mısra: **7**
Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

10. **öldürüp:**-*üp, -*
Gazel 35
Mısra: **13**
Bir canlının hayatına son vermek II sağlığını bozmak, rahatsızlık vermek; çok üzmek.

ʿĀşıḳ-ı şūrīdesin gāh öldürüp geh dirgüren
Ġamze-i düzdīdesiyle ḫande-i pinhānıdur

11. **öldürürseñ:**-*ür, -señ*
Gazel 287
Mısra: **15**
Öldürmek II çok üzmek, perişan etmek.

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehī añmaġ içün
Bārī dāmānuñ ucın bandurasın ḳanumuza

12. **öldüriserin:**-*iser, -in*
Gazel 345
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek; sağlığını bozmak, rahatsızlık vermek; çok üzmek.

Aḥmedʾi öldüriserin dir idüñ ʿAhde vefā eylemedüñ öyle mi

13. **öldürmesi:**-*me, -si*
Gazel 169
Mısra: **9**
Öldürmek ‖ çok üzmek, perişan etmek, eziyet etmek.

ʿĀşıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

14. **öldürür:**-*ür*
Gazel 57
Mısra: **1**
Bir canlının hayatına son vermek // mec. Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Öldürür gözlerüñ ey yār elümden ne gelür
Mest olupdur iki ḫūn-ḫʷār elümden ne gelür

15. **öldürdi:**-*di*
Gazel 261
Mısra: **9**
Bir canlının hayâtına son vermek // Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

16. **öldürdi:**-*di*
Gazel 298
Mısra: **17**
Bir canlının hayâtına son vermek // Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

17. **öldürdi:**-*di*
Gazel 151
Mısra: **15**
Bir canlının hayatına son vermek II bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.

Didüm öldürdi fırāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

18. **öldürdi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **20**
Bir canlının hayatına son vermek II bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

19. **öldür:**
Gazel 5
Mısra: **11**
Öldürmek, yaşamına son vermek, katletmek, canına kıymak. II Acı ve ızdırap vererek perişan etmek.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

20. **öldür:**
Kaside 17
Mısra: **12**
Öldürmek, yaşamına son vermek, katletmek, canına kıymak. II Acı ve ızdırap vererek perişan etmek.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

21. **öldürür:**-*ür*
Gazel 187
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek II Bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

22. **öldürür:**-*ür*
Kaside 28
Mısra: **15**
Bir canlının hayatına son vermek II Bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.

Öldürür ġamzeñ beni sen gey ṣaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭra-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

23. **öldürür:**-*ür*
Nazm 20
Mısra: **1**
Bir canlının hayatına son vermek II Bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.

Cānı ol zülfeyn-i fettān öldürür
İki kāfir bir müselmān öldürür

24. **öldürür:**-*ür*
Nazm 20
Mısra: **2**
Bir canlının hayatına son vermek II Bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.

Cānı ol zülfeyn-i fettān öldürür
İki kāfir bir müselmān öldürür

25. **öldürür:**-*ür*
Nazm 20
Mısra: **4**
Bir canlının hayatına son vermek II Bitkin duruma düşürmek; çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek.

Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim
Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

öldür-:

1. **öldürmelü:**-*melü*
Gazel 286
Mısra: **10**
Bir canlının hayâtına son vermek.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

2. **öldür:**
Gazel 154
Mısra: **8**
Bir canlının hayatına son vermek; büyük sıkıntı ve ızdırap vermek, perişan hale getirmek.

Bīmarın öldürici dil ü cān ṭabībisin
Öldür beni ki derd ile bīmāruñam senüñ

3. **öldürmekde:**-*mek, -de*
Gazel 122
Mısra: **4**
Ölmesine yol açmak II çok üzmek.

Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velī
ʿĀşıḳ öldürmekde ġamzeñ tīġ-ı cellād istemez

4. **öldürmesün:**-*me, -sün*
Gazel 311
Mısra: **4**
Bir canlının hayatına son vermek; yaralamak, cefa çektirmek.

Şeb-revlik ider dil şeb-i zülfüñde digil kim
Öldürmesün ol ġamze-i cellād efendi

5. **öldür:**
Gazel 335
Mısra: **8**
Öldürmek, bir canlının hayatına son vermek.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

6. **öldürürsin:**-*(ü)r, -sin*
Gazel 252
Mısra: **1**
Bir canlının hayatına son vermek. || Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Gözüñi süzme bīmār öldürürsin
Ṣaçuñ çözme giriftār öldürürsin

7. **öldürürsin:**-*(ü)r, -sin*
Gazel 252
Mısra: **2**
Bir canlının hayatına son vermek. || Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Gözüñi süzme bīmār öldürürsin
Ṣaçuñ çözme giriftār öldürürsin

8. **öldürürsin:**-*(ü)r, -sin*
Gazel 252
Mısra: **4**
Bir canlının hayatına son vermek. || Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Begüm bir būseyi biñ cāna ṣatma
Ḳo bāzārı ḫarīdār öldürürsin

9. **öldürürsin:**-*(ü)r, -sin*
Gazel 252
Mısra: **6**
Bir canlının hayatına son vermek. || Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Dimişsin ki yolumda ölmez Aḥmed
Bir öldüm bir de tekrār öldürürsin

10. **öldüren:**-*en*
Nazm 37
Mısra: **3**
Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

11. **öldürdi:**-*di*
Gazel 203
Mısra: **13**
Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek. II Büyük sıkıntı ve ıztırap vermek, perişan hâle getirmek.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācığum

12. **öldürüp:**-*üp*
Gazel 243
Mısra: **2**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Ol degülsin şānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

13. **öldürüp:**-*üp*
Gazel 339
Mısra: **5**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ
Şāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti

14. **öldürmege:**-*meg, -e*
Gazel 64
Mısra: **4**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Zehr-i ḳātil görinür ṭāliʿ-i şūrumda şeker
Beni öldürmege ol laʿl-i şeker-bār öpilür

15. **öldürmege:**-*meg, -e*
Gazel 96
Mısra: **10**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Cān feraḥdan raḳṣ urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşīr-i bürrān baġlanur

16. **öldür:**
Gazel 194
Mısra: **15**
1. Bir canlının hayâtına son vermek. 2. Ölümüne sebep olmak.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

17. **öldürmek:**-*-mek*
Gazel 279
Mısra: **9**
Bir canlının hayatına son vermek; büyük sıkıntı ve ızdırap vermek, perişan hale getirmek.

Şevḳden öldürmek içün Aḥmedʾi dilber didi
Şalınursam nicedür ey nā-tüvānum boynuña

18. **öldürmek:**-*mek*
Gazel 298
Mısra: **5**
Bir canlının hayatına son vermek. || Çok acı ve sıkıntı vermek, çok üzmek veya yormak.

Şuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey şanem
Devletlü başuñʾçün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

öldürici:

1. **öldürici:**
Gazel 154
Mısra: **7**
Öldüren, ölüme yol açan. II İnsanın içine işleyip perişan eden, helak edici.

Bīmarın öldürici dil ü cān ṭabībisin
Öldür beni ki derd ile bīmāruñam senüñ

öle yazdı:

1. **öle yazdı:**
Gazel 295
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ölecek duruma gelmek.

Dil ḫastesi hecrüñ eleminden öle yazdı
Ḳan yaşların aḳıtdı ki ṭūfān ola yazdı

2. **öle yazdı:**-*dı*
Gazel 295
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ölecek duruma gelmek.

Ben senden ırağ olduġum işitdi raḳībüñ
Şol deñlü sevindi feraḥından öle yazdı

öli:

1. **ölince:**-*nce*
Gazel 307
Mısra: **4**
Can verinceye kadar.

Leblerüñden ger baña būse iḥsān idesin
Hīç aġzumdan ölince çıḳmaya cānum gibi

ölü:

1. **ölü:**
Gazel 122
Mısra: **3**
Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.

Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velī
ʿĀşıḳ öldürmekde ġamzeñ tīġ-ı cellād istemez

2. **ölüyi:**-*y, -i*
Gazel 169
Mısra: **15**
Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir aġız adın anuñ yād idicek

3. **ölüye:**-*ye*
Gazel 207
Mısra: **5**
Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.

Cān virür her nefesde biñ ölüye
Bizi añmadı bir nefes nʾidelüm

4. **ölüyi:**-*y, -i*
Gazel 215
Mısra: **2**
Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.

Şol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

5. **ölü:**
Gazel 244
Mısra: **4**
Hayâtı sona ermiş bulunan, artık yaşamayan.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

ölüm:

1. **ölümidür:**
Gazel 291
Mısra: **10**
Ölmek, yaşamı sona ermek.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini
Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulığı

2. **ölüm:**
Gazel 249
Mısra: **6**
Bir canlıda hayâtî fonksiyonların tam ve kesin bir şekilde sona ermesi durumu.

Bu ne ad yavuzlığıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

ʿömr:

1. **ʿömrden:**-*den*
Gazel 38
Mısra: **19**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

ʿÖmrden maḥsūb olursa leyle-i hecrān-ı dost
ʿÖmr-i ʿāşıḳ zülf-i cānān gibi bī-pāyān olur

2. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 65
Mısra: **7**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
ʿIşḳ bāzārını germ iden ḳuru sevdāyı gör

3. ʿ**ömre:**-*e*
Gazel 84
Mısra: **8**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-ṣafā sefer

4. ʿ**ömri:**-*i*
Gazel 95
Mısra: **10**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Āh kim fikr-i raḳīb ile geçer bāzārumuz
Ḫayf kʾol ʿömri Kirāmen Kātibīn ebter yazar

5. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 100
Mısra: **1**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Āh kim ʿömrüm cihān mülkinde cānānsuz geçer
Ben cihān mülkin nʾiderem çün ki cān ansuz geçer

6. ʿ**ömr:**
Gazel 132
Mısra: **3**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

7. ʿ**ömr:**
Gazel 132
Mısra: **3**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

8. ʿ**ömr:**
Gazel 132
Mısra: **3**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

9. ʿ**ömrümi:**-*üm, -i*
Gazel 159
Mısra: **8**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Āh kim ḫālüñ gibi baḫtum siyeh-ḥāl itmege
Ḫāke ṣalduñ zülfüñi ʿömrümi pā-māl eyledüñ

10. ʿ**ömrümi:**-*üm, -i*
Gazel 161
Mısra: **12**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Kaʿbe-i ḥüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

11. ʿ**ömr:**
Gazel 168
Mısra: **4**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz ṣanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

12. ʿ**ömri:**-*i*
Gazel 201
Mısra: **4**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Dostuñ fevḳaʾs-süreyyā düşmanuñ taḥteʾs-serā
Kim saña yavuz ṣanursa ʿömri az olsun begüm

13. ʿ**ömrüñ:**-*üñ*
Gazel 201
Mısra: **6**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

14. ʿ**ömrini:**-*i, -(n)i*
Gazel 206
Mısra: **13**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Ḳaṣdı ḫāk itmek degülse ʿömrini ʿāşıḳlaruñ
Ayaġa nʾiçün ṣalar zülf-i dü-tāsın bilmedüm

15. ʿ**ömrümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 217
Mısra: **7**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gūn ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

16. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 230
Mısra: **13**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
Ol ḳuru sevdāda ḫāṣıl çünki būdur nʾeylesün

17. ʿ**ömri:**-*i*
Gazel 234
Mısra: **4**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Nicʾitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ
Diyimez kʾola hep ʿömri şikāyet rūzigārından

18. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 272
Mısra: **15**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñde yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur çāre ne

19. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 310
Mısra: **7**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

20. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Gazel 333
Mısra: **8**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḥüsnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

21. ʿ**ömr:**
Kaside 6
Mısra: **61**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Şādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Ṣol ṣu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

22. ʿ**ömrüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **204**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Baḫtuñ güneşi maşrıḳ-ı devletde münevver
ʿÖmrüñ güli gülzār-ı saʿādetde muṭarrā

23. ʿ**ömri:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **74**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Yā Rab çü sözi menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur
Ḫıżr-ı zamāne gibi ola ʿömri bī-şumār

24. ʿ**ömri:**-*i*
Kaside 32
Mısra: **43**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Müdām ʿayş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazīzdür mihmān

25. ʿ**ömrüm:**-*üm*
Mesnevi 3
Mısra: **14**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Şerīf aduñ añdum ki bulam şeref
Ki ẕikrüñsüz olmaya ʿömrüm telef

26. ʿ**ömrüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **240**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Sikender gibi var çü bendeñ hezār
Ḫıżır gibi ʿömrüñ ola bī-şumār

27. ʿ**ömrüñ:**-*üñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **16**
(Ar.) Yaşama veya var olma süresi, bir şeyin yaşadığı müddet, hayat.

Dürr-i girān-bahāsını dürc-i ḥayātuñuñ
Ey ḫarc iden ġurūr ile ʿömrüñ hebā imiş

<u>ʿömr uzunlıġını:</u>

1. ʿ**ömr uzunlıġını:**
Gazel 211
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ömür uzunluğu II Uzun yaşam.

Dilerem Ḫaḳdan elüm irse ḫarem ḫalḳasına
ʿÖmr uzunlıġını kʾol zülf-i semen-sāyı görem

<u>ʿömr-gāh:</u>

1. ʿ**ömr-gāhdur:**-*dur*
Terkib-bend 1
Mısra: **59**
Ömür eksiltici.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫʾāh idi

<u>ʿömr-i ʿadūñı:</u>

1. ʿ**ömr-i ʿadūñı:**-*ñ, -ı*
Kaside 24
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanın ömrü.

Baḫtuñ bahārı ʿömr-i ʿadūñı ḫazān idüp
Dest-i zamāne ʿīdüñe olsun güher-niṡār

<u>ʿömr-i ʿāşıḳ:</u>

1. ʿ**ömr-i ʿāşıḳ:**
Gazel 38
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Aşığın ömrü.

ʿÖmrden maḥsūb olursa leyle-i hecrān-ı dost
ʿÖmr-i ʿāşıḳ zülf-i cānān gibi bī-pāyān olur

<u>ʿömr-i ʿazīzüm:</u>

1. ʿ**ömr-i ʿazīzüm:**
Gazel 30
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetli ömür.

Göz yaşı ile geçmemege ʿömr-i ʿazīzüm
Aġlarken öñümden güẕer eylemesün ol ḳad

<u>ʿömr-i cāvidān:</u>

1. ʿ**ömr-i cāvidān:**
Kaside 21
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuz ömür, ebedî hayat, ölümsüzlük.

Zülfine şöyle düşdüñ ey gönlüm Şanasın ʿömr-i cāvidān bulduñ

ʿömri çoġ olsun:

1. ʿ**ömri çoġ olsun:**
Gazel 87
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
"Uzun yaşasın, ömrü uzun olsun!" manasında temenni ifadesi.

İtlerümle işigümde āşinā olsun dimiş
ʿÖmri çoġ olsun ki baña luṭf idüp iʿzāz ider

ʿömr-i dırāz sürer:

1. ʿ**ömr-i dırāz sürer:**-*er*
Kaside 11
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Uzun ömür sürmek, yaşamak.

Nār-ı ruḥsārında ol servüñ sürer ʿömr-i dırāz
Beñzer olmışdur semender kākül-i müşkīn-i dost

ʿömr-i dırāza:

1. ʿ**ömr-i dırāza:**-*a*
Gazel 15
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Uzun ömür.

Aḥmed çü zülfi ṭūl-ı emel virdi göñlüñe
Ḳaddin görüp ümīdüñi ʿömr-i dırāza ṭut

ʿömr-i dırāzuñuñ:

1. ʿ**ömr-i dırāzuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kaside 30
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Uzun ömür.

Key yaraşur ki kisveti ʿömr-i dırāzuñuñ
Yek-ser ṭırāz-ı memleket-i cāvidān imiş

ʿömr-i ebed:

1. ʿ**ömr-i ebed:**
Kaside 18
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Ebedî hayat.

Naẓmuñ zülālidür viren Ḫıżra yine ʿömr-i ebed
Sen āşinā-yı çeşme-i ḥayvāna ṣıḥḥat yaraşur

ʿömr-i güzerāndan:

1. ʿ**ömr-i güzerāndan:**-*dan*
Gazel 139
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Geçen hayat.

Geçdükce ṣun ey sāḳī meyden var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güzerāndan ḥaẓ

ʿömr-i ḥaşmuñ:

1. ʿ**ömr-i ḥaşmuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **139**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanın ömrü.

ʿÖmr-i ḥaşmuñ defterin ṭūmār-veş dürsün felek
Nice kʾeczāsından eyyāmuñ düzer defter güneş

2. ʿ**ömr-i ḥaşmuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanın ömrü.

ʿÖmr-i ḥaşmuñ ire tāriḫ gibi pāyāna
Nāmuñı nāme-i iḳbāl ide ʿunvān-ı kerem

ʿömr-i ḥaşmuña:

1. ʿ**ömr-i ḥaşmuña:**-*uñ, -a*
Kaside 7
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanın ömrü.

ʿÖmr-i ḥaşmuña şebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer şāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

ʿömr-i kūtāhum:

1. ʿ**ömr-i kūtāhum:**-*um*
Gazel 328
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kısa ömür.

Yile varur ḳuru sevdāda ʿömr-i kūtāhum
Şaçuñ hevāsı uzadursa intiẓārumızı

ʿömrin ṭavīl:

1. ʿ**ömrin ṭavīl:**
Mesnevi 3
Mısra: **234**
Kelime Tipi: **-**
Ömrünü, hayatını uzun eylemek bağlamında bir dua sözü.

Kefin itdüñ erzāḳ-ı ḥalḳa kefīl
Maḳāmın bülend eyle ʿömrin ṭavīl

öñ:

1. **öñinde:**-*in, -de*
Kaside 23
Mısra: **52**
Ön, ön taraf.

Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören
Şanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

2. **öñdin:**-*din*
Gazel 225
Mısra: **11**
Önce, daha evvel, ilk.

İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

3. **öñinde:**-*i, -nde*
Gazel 229
Mısra: **15**
Önünde, karşısında.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende müşterī mihre
Şaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

4. **öñümden:**-*üm, -den*
Gazel 30
Mısra: **8**
Bir kimse veya yerin

yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer, ön taraf. II Huzur, karşı.

Göz yaşı ile geçmemege ʿömr-i ʿazīzüm
Aġlarken öñümden güẕer eylemesün ol ḳad

5. **öñinde:**-*in, -de*
Gazel 125
Mısra: **4**
Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer, ön taraf. II Huzur, karşı.

Cemālüñ muṣḥafın açma raḳībe
Öñinde kāfirüñ Ḳurʾān yaraşmaz

6. **öñinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 156
Mısra: **10**
Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer, ön taraf. II Huzur, karşı.

Metāʿ-ı ʿaczüm ü naḳd-i niyāzum
Ḳodum öñinde ol nā-mihrbānuñ

7. **öñinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 285
Mısra: **7**
Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer, ön taraf. II Huzur, karşı.

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

8. **öñinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 30
Mısra: **26**
Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer, ön taraf. II Huzur, karşı.

Levḥ ü ḳalemle zeyn olalı mekteb-i ezel
Rāyuñ öñinde pīr-i ḫıred ders-ḫᵛān imiş

9. **öñinde:**-*in, -de*
Terci-bend 1
Mısra: **116**
Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer, ön taraf. II Huzur, karşı.

Redd itme kim niyāzuma āmīn ider melek
Ravżañ öñinde çünki duʿāñ eyleyem senüñ

10. **on:**
Gazel 219
Mısra: **5**
"On" sayı sıfatı.

Aġzı ṣıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

öñce:

1. **öñce:**
Kaside 14
Mısra: **36**
Önce, önden.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʾatasın ḫaṣma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

öñdül:

1. **öñdülin:**-*i, -n*
Gazel 155
Mısra: **7**
Armağan, hediye, mükafat, ödül.

Aldı mehden ḥüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin
Ṣol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

öñince:

1. **öñince:**
Terkib-bend 1
Mısra: **91**
Önünden, önü sıra.

Ṣāḥib-ḳırān öñince güneş gibi tīġ ile
Açmaġa heft kişveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

öñür:

1. **öñürdi:**-*di*
Müfret 10
Mısra: **1**
1. Öne geçmek, İleri geçmek. 2. Önce ulaşmak, varmak.

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi

Oddan ḫaẕer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

öp-:

1. **öper:**-*er*
Gazel 27
Mısra: **3**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Kemer ḳucar bilüñi āsitīn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

2. **öper:**-*er*
Gazel 64
Mısra: **9**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Aḥmed öper ḳapuñı kūyını devr itdükce
Ki ṭavāf-ı ḥarem içre der ü dīvār öpilür

3. **öperler:**-*er, -ler*
Gazel 270
Mısra: **20**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Āyīne gösterelden ay yüzüñüñ ṣafāsın
Āyīneyi görenler öperler ol ṣafāya

4. **öpeli:**-*eli*
Kaside 8
Mısra: **55**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

İksīr-i ḫāk-i pāyuñı raġbetle öpeli
Oldı ʿaḳīḳ iken leb-i rengīn-i yār laʿl

öp:

1. **öpüp:**-*üp*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dildār u meşām-ı dil ü cān

2. **öp:**
Gazel 32
Mısra: **7**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum sevāba gir
Kim elden ise olur aġızda şeker leẕīẕ

3. **öpme:**-*me*
Gazel 32
Mısra: **7**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum sevāba gir
Kim elden ise olur aġızda şeker leẕīẕ

4. **öperem:**-*erem*
Gazel 64
Mısra: **7**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Öperem ṭurra-i ṭarrāruñ ucın çünki budur
Resmi ser-bāzlaruñ kim resen-i dār öpilür

5. **öperem:**-*erem*
Gazel 156
Mısra: **8**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Şuçum ʿafv eyle kim her gün ıraḳdan
Öperem rāhını ol āsitānuñ

6. **öper:**-*er*
Gazel 206
Mısra: **12**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Ḳadd-i dildāruñ hevā-dārı degülse zülf-i yār
Her ḳademde ne-yʾçün öper ḫāk-i pāsın bilmedüm

7. **öpüp:**-*üp*
Gazel 241
Mısra: **15**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥaf yüzüñde yazılan şol āyet-i Raḥmānı ṣun

8. **öper:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **15**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi nisār

9. **öpicek:**-*icek*
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Didüm ki ṭudacıġuñ öpicek
Cānā ṭapuña ne ʿār olurdı

10. **öpicek:**-*icek*
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Öpmek; sevgi, saygı, bağlılık duygusunu belirtmek amacıya dudaklarını değdirmek.

Didi ki ṭudacıġum öpicek
Defʿī heves-i kinār olurdı

öpil:

1. **öpilür:**-*ür*
Gazel 64
Mısra: **1**
Öpülmek.

Āh kʾirdügine ol şūḫ-ı sitemkār öpilür
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar öpilür

2. **öpilür:**-*ür*
Gazel 64
Mısra: **2**
Öpülmek.

Āh kʾirdügine ol şūḫ-ı sitemkār öpilür
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar öpilür

3. **öpilür:**-*ür*
Gazel 64
Mısra: **4**
Öpülmek.

Zehr-i ḳātil görinür ṭāliʿ-i şūrumda şeker
Beni öldürmege ol laʿl-i şeker-bār öpilür

4. **öpilür:**-*ür*
Gazel 64
Mısra: **8**
Öpülmek.

Öperem ṭurra-i ṭarrāruñ ucın çünki budur
Resmi ser-bāzlaruñ kim resen-i dār öpilür

5. **öpilür:**-*ür*
Gazel 64
Mısra: **10**
Öpülmek.

Aḥmed öper ḳapuñı kūyını devr itdükce
Ki ṭavāf-ı ḥarem içre der ü dīvār öpilür

6. **öpilür:**-*ür*
Gazel 64
Mısra: **6**
Dudaklar sevgi ve saygı ifadesi olarak birine veya bir şeye değdirilmek.

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nāçār öpilür

ör:

1. **ördi:**-*di*
Kaside 3
Mısra: **19**
Örmek. (Saç).

Ördi Rıḍvān şaçı reyḥānlarını ḫūrīlerüñ
Kʾola cārūb-ı der-i ḫalveti dervīşlerüñ

2. **örmege:**-*me , -ge*
Kaside 9
Mısra: **60**
Örmek.

Ben defter eyledükce medīḥüñi zülf-i ḥūr
Şīrāze örmege düzedür rīsmān-ı müşk

3. **örmege:**-*me , -ge*
Kaside 11
Mısra: **69**
Örmek.

Defter-i medḥ ü senānuñ örmege şīrāzesin
Rīsmān bükmiş muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

4. **örme:**-*me*
Gazel 225
Mısra: **11**
Havlamak.

İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

ört:

1. **örter:**-*er*
Gazel 249
Mısra: **11**
Örtmek, üzerini kaplamak.

Āh ḳılduġumca örter āteşüm ruḫsārını
Şemʿi Aḥmed lā-cerem pinhān iderler bāddan

2. **örter:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **134**
Örtmek, üzerini kaplamak.

Tā Süreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

ört-:

1. **örter:**-*er*
Gazel 10
Mısra: **7**
Gizlemek, saklamak.

Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben bī-ser ü bī-pā ġarīb

2. **örtesin:**-*e, -sin*
Kaside 10
Mısra: **33**
Gizlemek, saklamak.

Var ümīdüm aña kim dāmen-i ʿafvuñ örtesin
Bī-edebāne düşdiyse baʿżı edāsı göñlümüñ

3. **örter:**-*er*
Gazel 211
Mısra: **3**
Örtmek, üzerini kaplamak.

Geh yaş örter gözümi gāh unudup kendʾözümi
Bulımazam özümi kʾol ruḫ-ı zībāyı görem

örtin:

1. **örtinmiş:**
Kaside 12
Mısra: **24**
Örtünmek, kendi üzerine bir şeyler örtmek.

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

örtülü:

1. **örtülü:**
Gazel 214
Mısra: **5**
Gizli, üstü kapalı.

Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol şaneme
Bu kerre baş açuban āşikāre yalvaralum

ʿöşr:

1. ʿ**öşrin:**-*in*
Kaside 15
Mısra: **17**
Eskiden toprak ürünlerinden onda bir nispetinde alınan vergi.

Kefi bir demde nişār itdügi gencüñ ʿöşrin
Ḥaşre dek vezn idemez keffe-i mīzān-ı kerem

öt-:

1. **öter:**-*er*
Gazel 37
Mısra: **12**
(Kuş ve böcek için) değişik tonlarda nağmeli sesler çıkarmak.

Zemherīr-i ġam urup ḫuşk itdi cān bāġın dirīġ
Anda ne bülbüller öter ne gül-i sīr-āb olur

öt:

1. **öten:**-*en*
Kaside 6
Mısra: **150**
Kuşların değişik tonlarda nağmeli şakıması.

Bu maṭlaʿ-ı ġarrāya düzer ṣavt-ı ter-āheng
Bostān-ı sarāyuñda öten murġ-ı ḫoş-āvā

2. **ötmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 191
Mısra: **3**
Ötmek, şakımak.

Açılup şādī güli ötmezdi göñlüm bülbüli
Gelmese būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm benüm

öykin-:

1. **öykinürmiş:**-*(ü)r, -miş*
Gazel 174
Mısra: **3**
Özenmek, benzemek istemek, imrenmek.

Gördi nesrīn kim benefşe öykinürmiş zülfüñe
Bezm-i gülşende aña ḫandeyle virdi infiʿāl

2. **öykinürmiş:**-*(ü)r, -miş*
Kaside 8
Mısra: **79**
Özenmek, benzemek istemek, imrenmek.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

öykin:

1. **öykinür:**-*ür*
Gazel 8
Mısra: **15**
İmrenmek.

Zülfüñ ġamında sūzuma fīʾl-cümle öykinür
Şol teşne rūzedār ki müştāḳ-ı şām ola

2. **öykinür:**-*ür*
Gazel 123
Mısra: **11**
İmrenmek.

Serv ol ḳade öykinür dimeñ kim
Ol ṭoġrudur iftirāya döymez

3. **öykinür:**-*ür*
Gazel 278
Mısra: **11**
İmrenmek.

Bedr olur öykinür meh gün yüzüñe anuñʾçün
Hergiz ḫusūf irişmez illā meh-i tamāma

4. **öykinürse:**-*ür, -se*
Gazel 303
Mısra: **6**
Birine benzemek istemek, onu taklit etmek, taklide çalışmak, özenmek.

Çün müsāfirdür çemen mülkinde nergis ġam degül
Öykinürse çeşmüñe olur ġarīb aʿmā gibi

öykün:

1. **öykünem:**-*em*
Gazel 27
Mısra: **11**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.

Gözüñe nergis işitdüm ki öykünem dirmiş
ʿAceb degüldür eger ola bī-baṣar güstāḫ

2. **öykünmiş:**-*miş*
Gazel 29
Mısra: **5**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḫüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

3. **öykündügiyçün:**-*düg, -i, -y, -çün*
Gazel 228
Mısra: **6**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.

Āb-ı şerbet virüp ayaġına zencīr ṭaḳar
Delürüp ḳaddüñe öykündügiyçün serv-i çemen

4. **öykünicek:**-*icek*
Gazel 313
Mısra: **13**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.

Sünbül ṣaçuña öykünicek didi benefşe
Ne yüz ḳarasıdur bu ki yüzüm yire düşdi

5. **öykünelden:**-*elden*
Kaside 7
Mısra: **111**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.

Öykünelden yüzüñe hergiz baḳılmaz yüzine
Bī-ḥayādur kʾoldı bu vech ile müstaḥḳar güneş

6. **öykünüp:**
Kaside 14
Mısra: **22**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.

Şeker ne kelledür ey ṭūṭī-i şeker-güftār
Ki laʿlüñe öykünüp itdi cihānı başına teng

7. **öykünerem:**-*ür, -em*
Kaside 17
Mısra: **21**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.

Öykünerem dir ise ġonca lebüñe ne ʿaceb
Söyledür ağıza ne gelse gönül darluġı

8. **öykünmez:**-*mez*
Kaside 23
Mısra: **89**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.

Öykünmez idi luṭf-ı kelāmuñla ẕihnüñe
Olmasa cāy-gāh-ı dür-i āb-dār āb

9. **öykünüp:**
Nazm 31
Mısra: **3**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

10. **öykünüp:**
Nazm 42
Mısra: **3**
Özenmek, taklite çalışmak, benzemek istemek.

Gül ʿārıżuña öykünüp açıldı çemende
Ġonca işidüp didʾigen açılma edebdür

11. **öykündi:**-*di*
Gazel 246
Mısra: **21**
Özenmek, taklit etmeye çalışmak, benzemek istemek.

Ḫaddüñe öykündi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḥaḳ yire bühtān olmasun

12. **öykünen:**-*en*
Gazel 104
Mısra: **11**
Özenmek, taklit etmeye çalışmak, benzemek istemek.

Öykünen ruḫsāruña nesrīn idi bühtān idüp
Lāle miskīnüñ dutup nā-ḥaḳ cenānın yaḳdılar

13. **öykündi:**-*di, -*
Gazel 30
Mısra: **10**
Özenmek, benzemek istemek, imrenmek.

Ḳan olduġı budur cigeri misk-i Ḫıṭānuñ
Öykündi ser-i zülfüñe oldı yüzi esved

14. **öykündi:**-*di*
Gazel 78
Mısra: **9**
Özenmek, imrenmek.

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öykündi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

15. **öyköndi:**-*di*
Nazm 41
Mısra: **1**
Özenmek, imrenmek.

Gül yüzüñe öyköndi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

16. **öyküne:**-*e*
Gazel 33
Mısra: **7**
Özenmek, benzemeye çalışmak, taklit etmek.

Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hīç öyküne mi şemʿ
Kʾol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

17. **öyküne:**-*e*
Gazel 145
Mısra: **5**
Özenmek, benzemeye çalışmak, taklit etmek.

Ġonca aġzuña ḳanda öyküne kim Ġonca miskīndür aġzı var dili yoḳ

öykün-:

1. **öyköndügin:**-*dük, -in*
Gazel 283
Mısra: **9**
Özenmek, taklit etmeye çalışmak, benzemek istemek.

Zülfüñe öyköndügin ʿanber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

öyköndügi-yʾçün:

1. **öyköndügi-yʾçün:**
Gazel 104
Mısra: **7**
Benzemeye çalıştığı için.

Şemʿ-i meclis germ olup öyköndügi-yʾçün yüzüñe
Aşdılar bāzārda şoñra zebānın yaḳdılar

öyköndügiyçün:

1. **öyköndügiyçün:**
Gazel 267
Mısra: **9**
Benzemeye çalıştığı için.

Ay saña öyköndügiyçün yüzine geh geh felek
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhīr ide

2. **öyköndügiyçün:**
Gazel 295
Mısra: **7**
Benzemeye çalıştığı için.

Öyköndügiyçün kākül-i reyḥānuña sünbül
Bāġ içre ṣabā ṣaçını anuñ yola yazdı

öykünmeg:

1. **öykünmege:**-*e*
Gazel 50
Mısra: **15**
Birinin yaptığı gibi yapmak, birine veya bir şeye benzemeye çalışmak, taklit etmek.

Yāḳūt-ı dür-feşānuña öykünmege müdām
Ġonca dehānı içre ʿaḳīḳ-i Yemen ṭutar

2. **öykünmege:**-*e*
Gazel 295
Mısra: **9**
Birinin yaptığı gibi yapmak, birine veya bir şeye benzemeye çalışmak, taklit etmek.

Aḥmed ġazeliyyātına öykünmege bülbül
Birḳaç kelimāt itdi ki ġonca güle yazdı

öyle:

1. **öyle:**
Gazel 319
Mısra: **2**
"O biçim, o tarz" anlamında durum zarfı.

Yaraladuñ yüregümi yār hey
Yār ile yār öyle mʾolur var hey

öyle kim:

1. **öyle kim:**
Gazel 210
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Öyle ki, o derece ki.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

öyle mi:

1. **öyle mi:**
Gazel 345
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Doğru mu, gerçek mi, o şekilde mi?.

ʿAhde vefā eylemedüñ öyle mi
Terk-i cefā eylemedüñ öyle mi

2. **öyle mi:**
Gazel 345
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Doğru mu, gerçek mi, o şekilde mi?.

ʿAhde vefā eylemedüñ öyle mi
Terk-i cefā eylemedüñ öyle mi

3. **öyle mi:**
Gazel 345
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Doğru mu, gerçek mi, o şekilde mi?.

Bir dem ayaġuñ tozını gözüme Küḥl-ı cilā eylemedüñ öyle mi

4. **öyle mi:**
Gazel 345
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Doğru mu, gerçek mi, o şekilde mi?.

Gül yüzüñe ḳarşu göñül bülbülin Perde-serā eylemedüñ öyle mi

5. **öyle mi:**
Gazel 345
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Doğru mu, gerçek mi, o şekilde mi?.

Şemme-i zülfüñle meşāmın dilüñ Ġāliye-sā eylemedüñ öyle mi

6. **öyle mi:**
Gazel 345
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Doğru mu, gerçek mi, o şekilde mi?.

Aḥmedʾi öldüriserin dir idüñ
ʿAhde vefā eylemedüñ öyle mi

öz:

1. **özüm:**-*üm*
Gazel 16
Mısra: **9**
Bir kimsenin kendi manevi varlığı, zatı, kendisi.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

2. **özini:**-*in, -i*
Gazel 343
Mısra: **9**
Bir kimsenin kendi manevi varlığı, zatı, kendisi.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

3. **özin:**-*i, -n*
Kaside 6
Mısra: **20**
'Kendi ve kendisi' anlamında kullanılan bir dönüşlülük zamiri.

Vaṣf itdügüm ol ṣuffa durur kʾişidüp anı
Ḫacletle nihān itmiş özin Cennet-i Meʾvā

4. **özin:**-*i, -n*
Gazel 142
Mısra: **12**
"Kendi" anlamında zamir.

Ol māh ehremenlere ʿarż-ı cemāl idüp
Bizden özin perī gibi pinhān ider dirīġ

5. **özin:**-*i, -n*
Gazel 247
Mısra: **9**
"Kendi" anlamında zamir.

Özin yār añladur aġyār çoḳdur
Az olur yār-ı cānī sen bilürsin

özen:

1. **özenüp:**-*üp*
Gazel 237
Mısra: **9**
Benzemeye çalışmak, imrenmek.

Aḥmed özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına
Bu ṣafḥa-i evrāḳı nice bir ḳaralarsın

2. **özenür:**-*ür*
Terci-bend 1
Mısra: **43**
İmrenmek, gıpta etmek.

Ṣuffañ ṣafāsına özenür kevs̱er-i bihişt
Türbeñ türābına iremez sāḥat-i İrem

özge:

1. **özge:**
Gazel 8
Mısra: **10**
-den başka.

Baḳduñ baña diyü gözümi ġarḳ-ı ḫūn ider
İnsāna bundan özge nice intiḳām ola

2. **özge:**
Gazel 36
Mısra: **1**
-den başka.

Bu leb-i mey-gūndan özge ne ṣarāb-ı nāb olur
Ol ruḫ-ı gülgūna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

3. **özge:**
Gazel 55
Mısra: **9**
-den başka.

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

4. **özge:**
Gazel 146
Mısra: **14**
-den başka.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

5. **özge:**
Gazel 206
Mısra: **8**
-den başka.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā ṣordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

6. **özge:**
Gazel 206
Mısra: **32**
-den başka.

Ḳaçdı Aḥmed ḫışm-ı çeşmüñden velī bir kimseye
Sāye-i zülfüñden özge ilticāsın bilmedüm

7. **özge:**
Gazel 218
Mısra: **14**
-den başka.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

8. **özge:**
Gazel 349
Mısra: **6**
-den başka.

Perde-i ʿışḳuña olmışdur muḥayyer nite kim
Sünbülüñden özge yoḳ ʿuşşāḳa meʾvā rāstī

9. **özge:**
Kaside 23
Mısra: **12**
-den başka.

Aġladuġumca nāz idüp arturdı sūzumı
Eşkümden özge görmedüm āteş-simār āb

10. **özge:**
Kaside 23
Mısra: **47**
-den başka.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

11. **özge:**
Kaside 26
Mısra: **13**
-den başka.

Eşkümden özge kimse ṣeb-i ġamda gelmedi
Bir kāse āb ile dil-i bīmārum üstine

12. **özge:**
Kaside 29

Mısra: **13**
-den başka.

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

13. **özge:**
Kaside 30
Mısra: **12**
-den başka.

Nʾitsün cemāl ʿāşıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

14. **özge:**
Mesnevi 3
Mısra: **76**
-den başka.

Bu dergehde kim oldı böyle refīʿ
Muḥammedden özge kim ola şefīʿ

15. **özge:**
Nazm 8
Mısra: **3**
-den başka.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

16. **özge:**
Nazm 8
Mısra: **4**
-den başka.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

<u>özle:</u>

1. **özler:**-*r*
Kaside 23
Mısra: **46**
Arzulamak, hasret duymak.

Hecrüñde dil ḳılur ḫaber-i vaṣluñ ārzū
Ṣan rūz-ı ābda özler rūzedār āb

2. **özleyen:**-*y, -en*
Gazel 80
Mısra: **10**
Özlemek, hasret duymak.

Ol ḫoş-ḫırām içün çekerüz zülfi ġuṣṣasın
Ṭāvūsı özleyen ġam-ı Hindūstān çeker

<u>ʿözr:</u>

1. ʿ**özr:**
Kaside 17
Mısra: **35**
Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.

Dutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿözr yeñin
Dāmen-i ʿafvuñ iderse nʾola settārluġı

2. ʿ**özr:**
Kıt'a 1
Mısra: **27**
Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.

Ṭutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿözr etegin
ʿAyb-pūş olsa baʿīd olmaya dāmān-ı kerem

3. ʿ**özr:**
Kıt'a 12
Mısra: **2**
Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.

Şu istedüm gice sāḳī elüme şundı mey-i nāb
Hezār ʿözr ile didüm bu meydür āb degüldür

4. ʿ**özrüm:**-*üm*
Mesnevi 3
Mısra: **225**
Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.

Çü ʿözrüm güneş gibi meşhūrdur
Ger oldıysa teʾḫīr maʿẕūrdur

5. ʿ**özrüm:**-*üm*
Nazm 31
Mısra: **6**
Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.

ʿÖzr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖzrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

6. ʿ**özrüm:**-*üm*
Nazm 42
Mısra: **6**
Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret.

ʿÖzr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖzrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

<u>ʿözr diler:</u>

1. ʿ**özr diler:**-*r*
Gazel 213
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bağışlanmasını istemek.

Edeb degül gile cevr ü cefā-yı cānāndan
Ne ḫūb ʿözr diler rūy-ı yārı mı diyelüm

<u>ʿözr eyledügümce:</u>

1. ʿ**özr eyledügümce:**-*dügümce*
Nazm 42
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bir kusurun, bir suçun elde olmadan yapıldığını ileri sürme veya bu kusurun hoş görülmesini gerektiren mazerette bulunma.

ʿÖzr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖzrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

2. ʿ**özr eyledügümce:**-*dügümce*
Nazm 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Özür dilemek, af dilemek, bağışlanma dilemek.

ʿÖzr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖzrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

<u>ʿözr ider:</u>

1. ʿ**özr ider:**-*er*
Gazel 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**

Bir özürü bulunduğunu söyleyerek yapılması kendisinden beklenen şeyden bağışlanmasını dilemek. II İşlediği bir suçtan ya da yaptığı bir yanlıştan dolayı bağışlanmasını istemek.

Ne ʿöẕr ider isem artuḳ gelür günāhumdan
Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫᵛāh baña

2. ʿ**öẕr ider:**-*er*
Gazel 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bir özürü bulunduğunu söyleyerek yapılması kendisinden beklenen şeyden bağışlanmasını dilemek. II İşlediği bir suçtan ya da yaptığı bir yanlıştan dolayı bağışlanmasını istemek.

Zülf ü ḫaṭṭından suʾāl itdüm didi kim şāh-ı Çīn
ʿÖẕr ider sulṭān-ı Rūma nāme-i müşkīn şalup

ʿöẕr-hᵛāh:

1. ʿ**öẕr-ḫᵛāhdur:**-*dur*
Gazel 165
Mısra: **14**
Özür dileyen, özür bildirerek af isteyen.

Ḫār-ı cefādan iñleme Aḥmed hezār ise
Çün ʿöẕr-ḫᵛāhdur gül-i ḫod-rūsı Ḳāsımuñ

2. ʿ**öẕr-ḫᵛāhum:**-*um*
Gazel 202
Mısra: **18**
Özür dileyen, özür bildirerek af isteyen.

İgen uzatdı cevr elin zülfüñ
Ey yüzi ʿöẕr-ḫᵛāhum İbrāhīm

3. ʿ**öẕr-ḫᵛāh:**
Gazel 284
Mısra: **12**
Özür dileyen, özür bildirerek af isteyen.

Çekelüm cevrin anuñ dāyimā kim
Cemālin ʿöẕr-ḫᵛāh eyler kimerde

4. ʿ**öẕr-ḫᵛāh:**
Mesnevi 3
Mısra: **84**
Özür dileyen, özür bildirerek af isteyen.

Çü ʿafvuña ṭayanduḳ itdük günāh
Yine ʿafvuñ olsun bize ʿöẕr-ḫᵛāh

5. ʿ**öẕr-ḫᵛāh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
Özür dileyen, özür bildirerek af isteyen.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫᵛāh idi

ʿöẕr-hᵛāh ola:

1. ʿ**öẕr-ḫᵛāh ola:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Özür bildirerek af dilemek.

Ne ʿöẕr ider isem artuḳ gelür günāhumdan
Meger ʿināyet-i şāh ola ʿöẕr-ḫᵛāh baña

özümi bulımazam:

1. **özümi bulımazam:**
Gazel 211
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Maddi ve manevi konularda durumunu düzeltmek; kendine gelmek.

Geh yaş örter gözümi gāh unudup kendʾözümi
Bulımazam özümi kʾol ruḫ-ı zībāyı görem

P

pā kor:

1. **pā ḳor:**-*r*
Kaside 6
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Ayak basmak, adım atmak. Bir yere varmak, ulaşmak.

Şol māh-ı saʿādet ki ider ḳaṣruñı menzil
Ḫurşīd-i cihāndur ki felek farḳına ḳor pā

pādişāh:

1. **pādişācıġum:**-*cıġ, -um*
Gazel 203
Mısra: **12**
Padişah II sevgili.

Gördüm gemiye bindi gider āh idüp didüm
Ḥāline ḳullaruñ naẓar it pādişācıġum

2. **pādişāh:**
Gazel 284
Mısra: **8**
Bir devletin başkanı olan ve hükmetme, emretme hakkını elinde bulunduran kimse; hükümdar, sultan.

Viṣālüñ gencinüñ māḫulyāsı
Gedāyı pādişāh eyler kimerde

3. **pādişāhuñ:**-*uñ*
Gazel 267
Mısra: **20**
Hükümdar, sultan. // Sevgili.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

4. **pādişāh:**
Gazel 335
Mısra: **6**
Bir devletin başkanı olan ve hükmetme, emretme hakkını elinde bulunduran kimse, hükümdar, sultan.

Vīrāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ḫarāb ol il kim ola pādişāh iki

5. **pādişāh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
Bir devletin başkanı olan ve hükmetme, emretme hakkını elinde bulunduran kimse, hükümdar, sultan.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

pādişāhā:

1. **pādişāhā:**
Kaside 13
Mısra: **79**
Ey padişah.

Pādişāhā şefḳatüñden yir yüzi maʿmūr iken
Dād kim dil kaʿbesi ġam leşkeri vīrānıdur

2. **pādişāhā:**
Kaside 25
Mısra: **59**
Ey hükümdar II Sultân II. Bâyezîd.

Pādişāhā nāmuña oḳutmasaydı ḫuṭbesin
Olmaz idi rūzigār eyyāmınuñ sulṭānı ʿīd

pādişāh-ı heft iḳlīm-i saʿādetdür:

1. **pādişāh-ı heft iḳlīm-i saʿādetdür:**
Kaside 7
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Yedi mutluluk diyarının hükümdarı.

Pādişāh-ı heft iḳlīm-i saʿādetdür kʾanuñ
Ḫāk-i pāyı cevherin idindi tāc-ı ser güneş

pādişāh-ı ḥüsn:

1. **pādişāh-ı ḥüsn:**
Kaside 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik padişahı.

Kūyuñda aḳıt eşkümi ey pādişāh-ı ḥüsn
Dinsün getürdi Kaʿbeye bir şehryār āb

pādişāh-ı ḥüsn ü cemāl:

1. **pādişāh-ı ḥüsn ü cemāl:**
Gazel 52
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik ve iyilik padişahı.

Naẓar gedāña ḳıl ey pādişāh-ı ḥüsn ü cemāl
Ki devlet-i ezelī ḥüsn-i iʿtibāruñdur

pādişāh-ı şūret ü maʿnā:

1. **pādişāh-ı şūret ü maʿnā:**
Terci-bend 1
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **-**
Suret ve mana (âlemlerinin) padişahı.

Ey pādişāh-ı ṣūret ü maʿnā buyur ki ben
Meydān-ı medḥe naṣb-ı livāñ eyleyem senüñ

pādişeh:

1. **pādişehden:**-*den*
Gazel 97
Mısra: **3**
Padişah. ǁ sevgili.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

2. **pādişeh:**
Gazel 169
Mısra: **8**
Hükümdar, sultan. II Sevgili.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫᵛār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

3. **pādişeh:**
Gazel 19
Mısra: **10**
Padişah ll Sevgili.

Ḥüsn āyetini şānuña nāzil ḳılan itdi
Maḥbūbları bende seni pādişeh ey dost

pādişehā:

1. **pādişehā:**
Kıt'a 1
Mısra: **3**
Ey padişah.

Ḫusrevā pādişehā cūduñı dil şerḥ idemez
Gerçi medḥüñle ṭolar defter ü dīvān-ı kerem

pāk:

1. **pāk:**
Mesnevi 3
Mısra: **122**
Arınmış, temiz.

Getür sāḳī bir bāde-i feyż-nāk
Kʾola jeng-i ġamdan göñül levḥi pāk

2. **pāki:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **21**
Noksanlıklardan ve ihtiyaçlardan uzak, beri; kutsal.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

3. **pāk:**
Gazel 275
Mısra: **10**
Arınmış, temiz II güzel, kusursuz.

Yüz sürerken izine ey göz yaşı merdümlik it
Pāk dāmānın gül-i ḫandānumuñ ḫūn eyleme

4. **pāk:**
Gazel 300
Mısra: **3**
Arınmış, temiz II güzel, kusursuz.

Dūd-ı āhumla pāk dāmenüñi
Ṣaḳın olur siyāh yaḳma beni

5. **pāk:**
Gazel 151
Mısra: **12**
Arınmış, temiz II Güzel, kusursuz.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

6. **pāk:**
Kıt'a 8
Mısra: **5**
(Fars.) Temiz.

Göñlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

pāk eyler:

1. **pāk eyler:**-*r*
Gazel 45
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **-**
Temizlemek, arındırmak.

Lāyıḳ olmaġa temāşā-yı cemālüñe gözüm
Ṣubḥ-ı vaṣluñda gülāb ile yüzin pāk eyler

pāk eyleyen:

1. **pāk eyleyen:**-*yen*
Kaside 23
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek.

Ṣudur cemīʿ nesneyi pāk eyleyen velī
Ḫāk-i rehüñle pāk olur ey kām-kār āb

pāk ide:

1. **pāk ide:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek, arındırmak.

Cārūb-ṣıfat beste-miyān olsa yiridür
Kim yüz süriyüp işigüñi pāk ide Cevzā

pāk iderken:

1. **pāk iderken:**-*er, -ken*
Gazel 66
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek, arındırmak.

Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-efşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

pāk itmeyince:

1. **pāk itmeyince:**-*me, -yince*
Gazel 171
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek, arındırmak.

Ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret eyledi ḫayl-i ḫayāli dilberüñ

2. **pāk itmeyince:**
Gazel 290
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek, arındırmak.

Ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret itmedi ḫayl-i ḫayāl-i Muṣṭafā

pāk ḳılur:

1. **pāk ḳılur:**-*ur*
Kaside 3
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Arındırmak, temizlemek. II Anlama/kavrama yeteneğini geliştirmek, anlama/kavramaya yönelik algılarını açmak.

Āşinālıḳ yüzin açduḳca göñül gözgüsini
Ġayrdan pāk ḳılur ġayreti dervīşlerüñ

pāk olmamışdı:

1. **pāk olmamışdı:**-*ma, -mış, -idi*
Kaside 1
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Temizlenmek.

Pāk olmamışdı gilden eli
Ādemüñ henūz
Sen ḫāne-i nübüvvete olduḳda ked-ḫudā

pāk olur:

1. **pāk olur:**-*ur*
Kaside 23
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Temizlenmek.

Ṣudur cemīʿ nesneyi pāk eyleyen velī
Ḫāk-i rehüñle pāk olur ey kām-kār āb

pāk oluram:

1. **pāk oluram:**-*ur, -am*
Gazel 189
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Temizlenmek, arınmak.

Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳumaġa pāk oluram

pāk-bāz:

1. **pāk-bāz:**
Gazel 89
Mısra: **4**
Vefalı, aziz, temiz kişi.

Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

pâk-güher:

1. **pāk-güher:**
Gazel 126
Mısra: **5**
Karakteri sağlam olan.

Ey pāk-güher dür-i viṣālüñ
Dürc-i heves-i cihāna ṣıġmaz

pāk-iʿtiḳād:

1. **pāk-iʿtiḳād:**
Mesnevi 3
Mısra: **170**
İmanı halis olan; inancı safî olan.

Elā ey şehenşāh-ı ʿālī-nijād
Kerīm ü hünermend ü pāk-iʿtiḳād

palās:

1. **palāsın:**-*ın*
Terkib-bend 1
Mısra: **26**
Aba ve keçe gibi kaba yünden dokunan şeyler ve özellikle bunların eskileri.

Aġlañ ki yire girdi meh-i āsumān daḫı
Ẓulmet palāsın egnine ṣaldı cihān daḫı

pālūde:

1. **pālūde:**
Gazel 135
Mısra: **8**
Süzülmüş, safʿhâle getirilmiş.

Leb ü ḫālüñ ḫayāli olalı gözde
Nişeste ḫoş olur pālūde ḫaşḫāş

pā-māl eyledüñ:

1. **pā-māl eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayaklar altına almak, çiğnemek. II Perişan etmek.

Āh kim ḫālüñ gibi baḫtum siyeh-ḥāl itmege
Ḫāke ṣalduñ zülfüñi ʿömrümi pā-māl eyledüñ

pā-māl oldı:

1. **pā-māl oldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Ayaklar altında kalmak, çiğnenmek, yerle bir olmak.

Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

pāre:

1. **pāresi:**-*si*
Gazel 294
Mısra: **8**
Parça.

Şöyle çāk itdi yaḳasın göñlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

2. **pārelerinde:**
Gazel 90
Mısra: **12**
Parça (gönül parçası).

Nüktesin götüremez kimse raḳībüñ ammā
Cigeri pārelerinde nice peykān götürür

3. **pārelerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Nazm 41
Mısra: **4**
Parça.

Nāzük bedenin pāreleyüp eyledi pür-ḫūn
Dağıtdı ḳamu pārelerini çemen içre

pāre pāre ḳılam:

1. **pāre pāre ḳılam:**-*am*
Gazel 216
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Parça parça etmek, parçalamak.

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

pārele:

1. **pāreleyüp:**-*y, -üp*
Nazm 41
Mısra: **3**
Parçalamak, yaralamak.

Nāzük bedenin pāreleyüp eyledi pür-ḫūn
Dağıtdı ḳamu pārelerini çemen içre

pāreye ṣalup:

1. **pāreye ṣalup:**
Gazel 181
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Parçalamak, parça parça olmak.

Āvāraların fitne ile pāreye ṣalup
Meh-pāremüz eglenmedi bir pāre ne müşkil

parmak:

1. **parmaḳları:**-*lar, -ı*
Gazel 254
Mısra: **17**
İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri.

Yazmazam parmaḳları vaṣfında sözin Aḥmedʾüñ
Ḳorḳaram kāġıd yanar od düşer aḳlām üstine

pāsbān:

1. **pāsbān:**
Kaside 30
Mısra: **24**
Nöbetçi, bekçi.

Genc-i diyāruñā ne ṭılısm itdi rūzigār
Kim tīġuñ ejdehāsı aña pāsbān imiş

pāy:

1. **pāy:**
Gazel 54
Mısra: **4**
Ayak.

Dāyireñ çigzinüp ey noḳṭa-dehen beñzemişem

Āhenīn pāy ile pergāra elümden ne gelür

2. **pāyuña:**-*(u)ñ, -a*
Gazel 62
Mısra: **5**
(Sevgilinin) ayağı.

Pāyuña ṣaçmaġ içün ey māh ṣarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

pāyān:

1. **pāyān:**
Gazel 246
Mısra: **1**
Nihayet, son.

İsterem ḫüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḫalḳına āsān olmasun

pāyāna irdi:

1. **pāyāna irdi:**-*di*
Gazel 174
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sona ermek, bitmek, tükenmek.

Hey ala gözlüm bizümle nice bir bu mekr ü āl
Cevr ise pāyāna irdi cān ise maḳṣūduñ al

pāyāna ire:

1. **pāyāna ire:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Sona ermek, bitmek.

ʿÖmr-i ḫaşmuñ ire tārīḫ gibi pāyāna
Nāmuñı nāme-i iḳbāl ide ʿunvān-ı kerem

pāyān-ı ʿīd:

1. **pāyān-ı ʿīd:**
Gazel 29
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu günlerin sonu. II Sevincin, bayramın nihayete ermesi.

Ḳadr dirdüm ben bu zülfe ḳadr eger olsa dırāz

ʿİd dirdüm ben bu ḥüsne olmasa pāyān-ı ʿīd

2. **pāyān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu günlerin sonu. II Sevincin, bayramın nihayete ermesi.

Ḳadr dirdüm şoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿİd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿīd

pāy-būs:

1. **pāy-būsuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 117
Mısra: **18**
Ayak öpme. II Âşığın sevgilinin ayağını öpmesi, aşırı saygı ve sevgi göstergesi..

Aḥmedʾüñ zer çihresin yoluñda ṭopraġ eyleyen
Pāy-būsuñ leẕẕetinüñ iştiyāḳıdur henüz

pāy-būs-ı cihāndār-ı rūzigār:

1. **pāy-būs-ı cihāndār-ı rūzigār:**
Kaside 24
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın hükümdarının ayağını öpme.

Devrān-ı ʿayş ü vaḳt-i ṭarabdur ki ʿāleme
El virdi pāy-būs-ı cihāndār-ı rūzigār

pāy-dār kala:

1. **pāy-dār ḳala:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **224**
Kelime Tipi: **-**
Kalmak, yok olmamak, yaşamak.

Bu nāme ile nāmum olup nām-dār
Ḳala ḥaşre dek sözlerüm pāy-dār

pāy-dār ol:

1. **pāy-dār ol:**
Mesnevi 4
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Var olmak, yaşamaya devam etmek.

Cihān-dārā cihān ṭurduḳca var ol
Cihānuñ cānısın sen pāy-dār ol

pāydār ola:

1. **pāydār ola:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı, devamlı olmak.

Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

pāydār olsun:

1. **pāydār olsun:**-*sun*
Kıt'a 4
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı, devamlı olmak.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāydār olsun

pāy-dār olsun:

1. **pāy-dār olsun:**-*sun*
Kaside 12
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Sağlam olmak. II Kalıcı, devamlı olmak.

Pāy-dār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim
Murġ-ı nuṣret āşiyān itdi ol aṭnāb üstine

2. **pāy-dār olsun:**-*sun*
Kıt'a 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı, devamlı olmak.

Eger burc-ı saʿādetden ġurūb itdiyse bir kevkeb
Cihāna fer viren ḫurşīd-i devlet pāy-dār olsun

pāydār-ʿömr:

1. **pāydār-ʿömr:**
Kaside 21
Mısra: **75**
Ebedî ömür.

Ḫıżr-veş pāydār-ʿömr ol kim Baḫt-ı İskender-i zamān bulduñ

paye:

1. **pāyedür:**-*dür*
Mesnevi 3
Mısra: **173**
Far. Basamak, merdiven basamağı.

Felek ḳaṣr-ı ḳadrüñde bir pāyedür
Ferīdūn-ı ferruḫ fürū-māyedür

2. **pāye:**
Kaside 6
Mısra: **11**
Basamak, mertebe.

Mirḳātuña bir pāye yedi çarḫ-ı muṭabbaḳ
Eyvānuña bir ṭāḳ ṭoḳuz ḳubbe-i ʿuzmā

3. **pāye:**
Terci-bend 1
Mısra: **64**
Basamak, mertebe.

Oldı ʿulüvv-i himmetüñe āsumān zemīn
Bir pāye ḳaṣr-ı rifʿatüñe çarḫ-ı heftümīn

pāye-i ḳadrüm:

1. **pāye-i ḳadrüm:**-*üm*
Gazel 112
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetinin derecesi.

Pest olmış idi pāye-i ḳadrüm zamānede
Sevdā-yı ḳāmetüñ beni ḳılmasa ser-firāz

pāye-i ḳadrüñ:

1. **pāye-i ḳadrüñ:**-*üñ*
Kaside 15
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetinin derecesi.

Dest-i iḥsānuñ ile yapıla bünyād-ı seḫā
Pāye-i ḳadrüñ ile yucala eyvān-ı kerem

pāyende:

1. **pāyende:**
Gazel 201
Mısra: **6**
Kalıcı, sürekli, daim.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

pāyende kıl:

1. **pāyende ḳıl:**
Mesnevi 3
Mısra: **229**
Kelime Tipi: **-**
Daim kılmak.

İlāhī vücūdını pāyende ḳıl
Güneş gibi ʿālemde tābende ḳıl

pāyende ola:

1. **pāyende ola:**-*a*
Kaside 30
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Kalıcı olmak.

Eyyām-ı devletüñ ola pāyende ḥaşre dek
Bu devletüñ duʿācısı çün ins ü cān imiş

pāy-ı rifʿatüñüñ:

1. **pāy-ı rifʿatüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Yücelten, yükselten ayak.

Naʿleyni pāy-ı rifʿatüñüñ gūşvār-ı çarḫ
Elḳāb-ı levḥ-i ʿizzetüñüñ mefḫar-i ḳalem

pāy-ı seg-i kūyına:

1. **pāy-ı seg-i kūyına:**-*ı, -na*
Gazel 215
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin mahallesinin köpeğinin ayağı.

Yüz sür Aḥmed ol mehüñ pāy-ı seg-i kūyına kim
Ayaġuñ ṭopraġını tāc-ı ser-i Cevzā ḳılam

pāy-ı semendinden:

1. **pāy-ı semendinden:**-*i, -nden*
Kaside 19
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Atın ayağı(nın altı).

Ol ki ṭaʿn-ı nīzesinden ḳan döker çeşm-i zırıh
Deprenür pāy-ı semendinden zemīn-i heftümīn

pāy-ı serve:

1. **pāy-ı serve:**-*e*
Terci-bend 2
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Servinin ayağı II Servi boylu sevgilinin ayağı.

Servi beñzetdi ḳadd-i dil-cūña
Ki ḳodı pāy-ı serve ser nergis

pāyına düşe:

1. **pāyına düşe:**-*e*
Kaside 22
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Ayağına düşmek, ayağına kapanmak II yalvarmak.

Diler ki pāyına düşe serv-i sarāyuñuñ
Zencīre çekseler daḫı ḳılmaz ḳarār āb

pāyına ser ḳo:

1. **pāyına ser ḳo:**
Gazel 41
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
1) Ayağına baş koymak 2) Saygı göstermek, yoluna can vermek, itaat etmek.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

pāy-māl:

1. **pāy-māl:**
Murabba 1
Mısra: **10**
Ayak altında kalmış, çiğnenmiş. II Hakir düşürülmüş, perîşân edilmiş.

Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā nʾidelüm
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-sā nʾidelüm

pāy-māl itmek:

1. **pāy-māl itmek:**-*mek*
Gazel 241
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayaklar altına almak, hakir ve perişan etmek.

ʿĀlemüñ göñlin yapar ol seng-dil illā benüm
Sırça göñlüm şınduġınca pāy-māl itmek neden

pāyuña düşem:

1. **pāyuña düşem:**
Nazm 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ayağına düşmek. || *Çok yalvarmak.*

Ṣalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

pelās-ı ġam:

1. **pelās-ı ġam:**
Gazel 254
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gam abası.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḫācī iḫrām üstine

pelīd:

1. **pelīd:**
Gazel 285
Mısra: **7**
Pis, rezil, alçak ǁ rakip.

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

penāh:

1. **penāh:**
Gazel 5
Mısra: **1**
Sığınacak yer, sığınak.

Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh baña
Ḥarām ola daḫı bir ġayrı secdegāh baña

2. **penāhum:**-*um*
Gazel 202
Mısra: **1**
Sığınacak yer, sığınak.

Ey ḳapusı penāhum İbrāhīm
İşigi secde-gāhum İbrāhīm

penāh eylesün:

1. **penāh eylesün:**-*sün*
Kaside 29
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Sığınmak.

Aġşān-ı celālüñi penāh eylesün eflāk
Nite ki duta dāmen-i eşcārı benefşe

penāh ide:

1. **penāh ide:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Sığınak edinmek, sığınmak.

Ol kim ide sefīne-i teʾyīdüñi penāh
Ne ġam aña olursa cemīʿ-i diyār āb

penāh oldı:

1. **penāh oldı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **188**
Kelime Tipi: **-**
Sığınacak yer, sığınak olmak.

Fürūġ oldı rāyuñ dil ü dīdeye
Penāh oldı ʿadlüñ sitem-dīdeye

penāh-ı cihānsın:

1. **penāh-ı cihānsın:**-*sın*
Kaside 20
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Cihanın sığınağı, koruyucusu.

Sen ol penāh-ı cihānsın ki vaṣf-ı ceyşüñ ider
Firāset ehlini ʿāciz kiyāset ehlini lāl

penāh-ı milk ü dīn:

1. **penāh-ı milk ü dīn:**
Kaside 19
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Ülkelerin ve dinin sığınağı, koruyucusu (II. Bayezid).

Fitne-i āḫir zamān gösterdi gördüm ḫaṭṭ-ı yār
İlticā itdüm aña kʾoldur penāh-ı milk ü dīn

pencere:

1. **pencereden:**-*den*
Nazm 11
Mısra: **1**
Binâ duvarlarında, taşıtların belli yerlerinde, hava ve ışığın içeriye girmesi ve içeridekilerin dışarıyı görmesi için bırakılan açıklık.

Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laʿl pencereden
Baḳup cemālüñi gördi yıḳıldı manẓaradan

pend:

1. **pendi:**-*i*
Gazel 141
Mısra: **5**
Nasihat, öğüt.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise
Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

pend ider:

1. **pend ider:**-*er*
Gazel 39
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Öğüt vermek, nasihatte bulunmak.

Gerçi dilber pend ider setr eyle rāz-ı ʿışḳı dir
ʿĀḳıbet līkin bilürem ʿāleme destān olur

per:

1. **per:**
Kaside 7
Mısra: **105**
Kanat.

Ṭūṭī-i ser-sebzdür kʾāyīnede per gösterür
Ḫaṭṭ-ı ruḫsāruñ kim olmışdur aña der-ber güneş

2. **per:**
Gazel 77
Mısra: **13**
Kanat II Gönül.

Cemāli şemʿine per yaḳma dirler
Yaḳ ey Aḥmed ki şemʿ-i encümendür

per kʾaçdı:

1. **per kʾaçdı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Kanat açmak.

Şan uçar ṭūmār-ı medḥüñde redīf olduġı-yʾçün
Kʾaçdı defter bigi şad per kākül-i müşkīn-i dost

per ü bāl:

1. **per ü bāl:**
Gazel 159
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kanat.

Murġ-ı cāna tīr-i ġamzeñden per ü bāl eyledüñ
Ḫalḳa-i zülfüñ ḫayālin aña ḫalḫāl eyledüñ

per ü bāl açalı:

1. **per ü bāl açalı:**-*alı*
Kıt'a 5
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kanat açmak.(Uçmak).

Güher ṭoġurdı ʿālem mākiyānı
Per ü bāl açalı ʿadlüñ ḫorosı

2. **per ü bāl açalı:**-*alı*
Kaside 20
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Kol kanat açmak, kanatlanmak.

Ser-i mülūke saʿādet bağışladı sāyeñ

Hümā-yı çetr-i hümāyūnuñ açalı per ü bāl

per ü bāl açdı:

1. **per ü bāl açdı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Kanat açmak, uçmak.

Bu murġ-ı dîde meger dām-ı zülfüñi göremez
Ki açdı dāne-i ḫālüñ havāsına per ü bāl

per ü bāli:

1. **per ü bāli:**-*i*
Gazel 31
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kanat.

Cānum megesi ḳalup lebüñde
Oldı per ü bāli şekker-ālūd

perākende:

1. **perākendedür:**-*dür*
Kaside 15
Mısra: **32**
Toplu ve düzenli olmayan ve bir yerde bulunmayan, dağınık, saçılmış, yayılmış.

Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile
Ḥarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

perākende-ḥāl:

1. **perākende-ḥāl:**
Gazel 142
Mısra: **3**
Dağınık, darmadağınık durum.

Ḫayl-i ḫayāli ʿaḳlı perākende-ḥāl idüp
Cemʿiyyetümi zülfi perīşān ider dirīġ

perçem-i nuṣretle:

1. **perçem-i nuṣretle:**-*le*
Kaside 11
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Zafer perçemi. (Tuğ püskülü kastedilmektedir. Osmanlıda sefere çıkan ordu, savaş meydanına zafer kazanmış iki tuğ taşırdı.).

Perçem-i nuṣretle zeyn olsun celālüñ nice kim
Rūy-ı māha vire zīver kākül-i müşkīn-i dost

perde:

1. **perdede:**-*de*
Gazel 302
Mısra: **6**
Bir müzik parçasını oluşturan seslerden her birinin kalınlık veya incelik derecesi.

Burdı felek gūşumı ṭanbūr-vār
Çün ḳomadı perdede nālem beni

2. **perde:**
Kaside 8
Mısra: **95**
Kapı, pencere gibi yerlere asılan veya iki yeri birbirinden ayıran, görünmeye mâni olan şey.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aṣdı kim
Geh naḳş gevher olur aña geh nigār laʿl

3. **perdeden:**-*den*
Mesnevi 4
Mısra: **4**
Bir müzik parçasını meydana getiren seslerden her birinin kalınlık veya incelik derecesi.

Ki cān bāġında bir murġ-ı nevā-sāz
Söze bu perdeden itdi ser-āġāz

4. **perdesinden:**-*s, -i, -n, -den*
Kaside 12
Mısra: **25**
Bir şeyin doğrudan doğruya görülmesini, duyulmasını önleyen şey, engel, mani.

Dürc-i ġaybuñ perdesinden sırr-ı cān olurdı fāş
Perdedār olmasa laʿlüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

5. **perdelerden:**-*ler, -den*
Gazel 68
Mısra: **14**
Makam.

Güş-māl itdüren eflāke beni ṭanbūr-vār
Perdelerden ṭaşra her dem nālemüñ āhengidür

perdedār:

1. **perdedārı:**-*ı*
Gazel 213
Mısra: **8**
Perdeci, perde arkasında bekleyen, hâcib.

Yazup leṭāyif-i ḫüsnin beyān varaḳlarına
Benefşe berg-i gülüñ perdedārı mı diyelüm

2. **perdedār:**
Kaside 8
Mısra: **1**
Perdeci, kapıcı, odacı // bir şeyin görünmesine ve bilinmesine mani ve perde olan.

Lüʿlüʾ dişüñ kim olmış aña perdedār laʿl
Her dānesi düşürdi gözümden hezār laʿl

3. **perdedār:**
Kaside 12
Mısra: **26**
Perdeci, kapıcı, odacı // bir şeyin görünmesine ve bilinmesine mani ve perde olan.

Dürc-i ġaybuñ perdesinden sırr-ı cān olurdı fāş
Perdedār olmasa laʿlüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

perdedār-ı ḥarem-i ḥürmeti:

1. **perdedār-ı ḥarem-i ḥürmeti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hürmetli, saygıdeğer haremin perdecisi.

Ol ḥarīmüñ kim ola maḥremi kim ṭañ yilidür
Perdedār-ı ḥarem-i ḥürmeti dervīşlerüñ

perdedār-ı sırr-ı mecnūn:

1. **perdedār-ı sırr-ı mecnūn:**
Gazel 94
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Mecnun'un sırrının perde tutucusu.

Ġayrdan tecrīd ol ey dil ġam beyābānında kim
Perdedār-ı sırr-ı Mecnūn dāmen-i ṣaḥrā yiter

perde-i beytüʾl-muṭahhar:

1. **perde-i beytüʾl-muṭahhar:**
Kaside 11
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kâbe'nin örtüsü.

Gūşe-i Beytüʾl-muḳaddes ṭāḳ-ı ebrū-yı nigār
Perde-i Beytüʾl-muṭahhar kākül-i müşkīn-i dost

perde-i çeng:

1. **perde-i çeng:**
Kaside 14
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Çengin perdesi; ses, makamı.

Seḥer ki Zühre nevāda düzetdi perde-i çeng
ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi çāpük ü şeng

perde-i evtār-ı çeng:

1. **perde-i evtār-ı çeng:**
Kaside 12
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Çengin tellerinin perdesi.

Muṭribüñ gülgūn yüzinde perde-i evtār-ı çeng
Çekdi mıṣṭar ṣafḥa-i ḫurşīd ü mehtāb üstine

perde-i ferdā:

1. **perde-i ferdā:**
Kaside 6
Mısra: **140**
Kelime Tipi: **-**
Yarın, gelecek perdesi.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

perde-i fikrümde:

1. **perde-i fikrümde:**-*üm, -de*
Kaside 29
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Fikir perdesi.

Var perde-i fikrümde ʿarūsān-ı semen-būy
Kim her birinüñ oldı perestārı benefşe

perde-i ʿışḳuñda:

1. **perde-i ʿışḳuñda:**
Gazel 349
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşk perdesi.

Perde-i ʿışḳuñda olmışdur muḥayyer nite kim
Sünbülüñden özge yoḳ ʿuşşāḳa meʾvā rāstī

perde-i ʿişmetde:

1. **perde-i ʿişmetde:**-*de*
Gazel 105
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İffet perdesi.

Rāz-ı ʿuşşāḳ olımaz perde-i ʿişmetde nühüft
Çarḫ sāzında çü her laḥẓa nevālar düzilür

perde-serā:

1. **perde-serā:**
Gazel 345
Mısra: **6**
Şarkı söyleyen, şarkıcı.

Gül yüzüñe ḳarşu göñül bülbülin
Perde-serā eylemedüñ öyle mi

2. **perde-serādur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **84**
Küçük çadır.

Bu müşebbek ḫayme-i sīm-āb-gün-ı bī-ṭınāb
Ḳadrüñ ordusında bir perde-serādur kemterīn

perestār:

1. **perestārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **84**
Hizmetçi; kul.

Var perde-i fikrümde ʿarūsān-ı semen-būy
Kim her birinüñ oldı perestārı benefşe

pergār:

1. **pergāra:**-*a*
Gazel 54
Mısra: **4**
Yay, daire çizmekte kullanılan araç, pergel adlı aletin eski metinlerde kullanılan şekli.

Dāyireñ çigzinüp ey noḳṭa-dehen beñzemişem
Āhenīn pāy ile pergāra elümden ne gelür

2. **pergārda:**-*da*
Gazel 256
Mısra: **8**
Yay, daire çizmekte kullanılan araç, pergel adlı aletin eski metinlerde kullanılan şekli.

Ḳaşlaruñ ḥarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl
Gözlerüñ remzi çü ḥadden taşradur pergārda

pergār çeküp:

1. **pergār çeküp:**-*üp*
Kaside 6
Mısra: **175**
Kelime Tipi: **-**
Daire çizmek.

Pergār çeküp ḳavs-i ḳuzaḥ defter-i çarḫa
Ḫurşīd-i zer-efşān ider altunla muḥaşşā

perhīz:

1. **perhīzüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **6**
Kaçınmak, uzak durmak.

Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış
Ol ẓarūretden durur şofī bu perhīzüñ senüñ

perhīz ider:

1. **perhīz ider:**-*er*
Gazel 254
Mısra: **6**

Kelime Tipi: **-**
Kaçınmak, uzak durmak.

Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine
Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofī neden perhīz ider

perī:

1. **perīler:**-*ler*
Gazel 180
Mısra: **5**
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü. Genellikle mecazi anlamda insan güzelleri için kullanılır.

Çün çeşme vü pınar perīler ṭuraġıdur
Çeşmümden ey nigār-ı perī-vār ḳaçma gel

2. **perīsin:**-*sin*
Gazel 279
Mısra: **3**
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü. Genellikle mecazi anlamda insan güzelleri için kullanılır. II güzel, sevgili.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

3. **perī:**
Gazel 280
Mısra: **3**
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü. Genellikle mecazi anlamda insan güzelleri için kullanılır. II güzel, sevgili.

Gördi yaṣum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol ṣāhuma

4. **perīsin:**-*sin*
Gazel 299
Mısra: **9**
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü. Genellikle mecazi anlamda insan güzelleri için kullanılır. II güzel, sevgili.

Ne perīsin ki dili ḥüsnüñe pervāne ḳılup
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

5. **perīnüñ:**-*nüñ*
Kaside 11
Mısra: **3**
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü. Genellikle mecazi anlamda insan güzelleri için kullanılır. II güzel, sevgili.

ʿAnberīne daḳmaġ içün bir perīnüñ boynına
Baġlamış müşkīn girihler kākül-i müşkīn-i dost

6. **perī:**
Kaside 24
Mısra: **23**
Cin taifesinin gayet güzel sayılan bir türü. Genellikle mecazi anlamda insan güzelleri için kullanılır. II güzel, sevgili.

Dirler ki itleriüñe şikār olmaġa perī
Ṣayduñda oldı ṣūret-i āhūda āşikār

7. **perī:**
Gazel 244
Mısra: **1**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın, sevgili.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāġından irmiş sīm-ten şimşādsın

8. **perī:**
Gazel 3
Mısra: **7**
Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın. II Sevgili.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne göñlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

9. **perī:**
Gazel 35
Mısra: **21**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

10. **perī:**
Gazel 142
Mısra: **12**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Ol māh ehremenlere ʿarż-ı cemāl idüp
Bizden özin perī gibi pinhān ider dirīġ

11. **perī:**
Gazel 169
Mısra: **12**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

12. **perī:**
Gazel 238
Mısra: **1**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

13. **perī:**
Gazel 238
Mısra: **8**
1. Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim. 2. Çok güzel genç kız veya kadın.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle ṣoruşalum
Gel ey perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

14. **perīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 109
Mısra: **14**

Çekici güzelliğe sahip olan. II Sevgili.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

15. **perī:**
Gazel 152
Mısra: **2**
Çekici güzelliğe sahip olan. II Sevgili.

Cānı ser-gerdān ider zülf-i perīşānuñ senüñ
Dil perīşān eylemekdür ey perī şānuñ senüñ

16. **perī:**
Gazel 320
Mısra: **11**
Çekici güzelliğe sahip olan. II Sevgili.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

17. **perī:**
Kaside 20
Mısra: **49**
(Fars.) Tabiat üstü bir güce sâhip bulunduğuna inanılan cin tâifesinin çok alımlı ve çok güzel olanlarına verilen isim (genellikle dişi kabul edilir).

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫışāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

perī peyker:

1. **perī peyker:**
Gazel 224
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Peri yüzlü II çok güzel yüzlü.

Dīvdür maʿnīde anuñ zinhār mekrinden ṣaḳın
Ger perī peyker olursa tāze berg-i verdden

per-i ṭāvūs:

1. **per-i ṭāvūs:**
Kaside 32
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Tavus kuşunun kanatları.

Ḳonıldı ṣan per-i ṭāvūs içinde āyīne
Çemende berg-i ḫazān içre ḥavż-ı şādırvān

perī-çihre:

1. **perī-çihre:**
Gazel 90
Mısra: **4**
Güzel yüzlü, çok güzel (kimse). || Sevgili.

Lebinüñ manṭıḳı tesḫīri durur ins ü melek
Ol perī-çihre meger mühr-i Süleymān götürür

perī-peyker:

1. **perī-peyker:**
Gazel 192
Mısra: **7**
Güzel yüzlü, çok güzel (kimse). || Sevgili.

Bir perī-peyker ḫayālin her gice tesḫīr içün
Ülker indüren dü-çeşm-i dür-feşānumdur benüm

2. **perī-peyker:**
Kaside 6
Mısra: **79**
Güzel yüzlü, çok güzel (kimse). || Sevgili.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

3. **perī-peyker:**
Nazm 12
Mısra: **1**
Güzel yüzlü, çok güzel (kimse). || Sevgili.

Bād-pāy ile bir perī-peyker Ḳapuña düşdi ey Ferīdūn-fer

perī-ruhsār:

1. **perī-ruḫsāra:**-*a*
Gazel 296
Mısra: **19**
Güzel yüzlü, çok güzel (kimse). || Sevgili.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

perīşān:

1. **perīşān:**
Kıt'a 1
Mısra: **22**
Far. 1. Dağınık, karışık.

Beni ḫᵛār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

2. **perīşāna:**-*a*
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Dağınık, karışık.

Perīşān olan ister kim ola hem-dem perīşāna
Anuñʾçün gönlüm ol gīsū-yı ser-gerdāndan ayrılmaz

3. **perīşānuñ:**-*uñ*
Gazel 242
Mısra: **4**
Dağınık, dağılmış, karışık, toplu ve düzenli olmayan II üzüntülü, kederli; aşık.

Ṣor dil-i miskīnümüñ derdin perīşān zülfüñe
Ḥālini bilmez perīşānuñ perīşān olmayan

4. **perīşān:**
Gazel 75
Mısra: **2**
1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

El ururdum ser-i zülfüñe dil ü cān dökilür
Nice miskīnler ayaġuña perīşān dökilür

5. **perīşān:**
Gazel 218
Mısra: **1**
1. Dağınık, düzensiz,

karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Gönlümi sevdā-yı zülfüñle perīşān isterem
Sīnemi şevḳ-ı lebüñle ṭopṭolu ḳan isterem

6. **perīşān:**
Gazel 242
Mısra: **4**
1. Dağınık, düzensiz, karmakarışık. 2. Acınacak durumda, zavallı, kederli, muztarip.

Şor dil-i miskīnümüñ derdin perīşān zülfüñe
Ḥālini bilmez perīşānuñ perīşān olmayan

7. **perīşān:**
Gazel 91
Mısra: **3**
Dağınık, dağılmış, düzensiz, karmakarışık.

Perīşān gördügince sünbülüñi
Benefşe vālih ü ġam-gīn olupdur

8. **perīşān:**
Gazel 175
Mısra: **13**
Dağınık, dağılmış, düzensiz, karmakarışık.

Şol perīşān zülfüñe gönlüm nice meyl itmesün
Çün meseldür didiler el-cinsü ileʾl-cinsi yemīl

9. **perīşān:**
Gazel 206
Mısra: **2**
Dağınık, dağılmış, düzensiz, karmakarışık.

Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm
Key perīşān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

10. **perīşān:**
Gazel 242
Mısra: **3**
Dağınık, dağılmış, düzensiz, karmakarışık.

Şor dil-i miskīnümüñ derdin perīşān zülfüñe
Ḥālini bilmez perīşānuñ perīşān olmayan

perīşān eylemekdür:

1. **perīşān eylemekdür:**-*mek, -dür*
Gazel 152
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntılı ve kederli eylemek. II dağıtmak, perişan etmek.

Cānı ser-gerdān ider zülf-i perīşānuñ senüñ
Dil perīşān eylemekdür ey perī şānuñ senüñ

perīşān eyler:

1. **perīşān eyler:**-*r*
Mesnevi 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Dağıtmak II mahvetmek.

Neden bu ḫüsni vīrān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı perīşān eyler ol ḫaṭ

perīşān ider:

1. **perīşān ider:**-*er*
Gazel 142
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dağıtmak, düzenini bozmak. II Acınacak duruma getirmek.

Ḫayl-i ḫayāli ʿaḳlı perākende-ḥāl idüp
Cemʿiyyetümi zülfi perīşān ider dirīġ

perīşān it:

1. **perīşān it:**
Gazel 298
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dağıtmak, düzenini bozmak. II Acınacak duruma getirmek.

Biʾllāhi ey bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ
Tab vir gül ü reyḥānlara yiter perīşān it beni

perīşān ola:

1. **perīşān ola:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Dağılmak, düzeni bozulmak; acınacak duruma gelmek.

Çöz çīn-i zülfüñi ki perīşān ola ḳamu
Bār-ı ḳaṭār-ı ġāliye vü kārbān-ı müşk

perīşān olan:

1. **perīşān olan:**-*an*
Kıt'a 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muzdarip olmak.

Perīşān olan ister kim ola hem-dem perīşāna
Anuñʾçün gönlüm ol gīsū-yı ser-gerdāndan ayrılmaz

perīşān oldı:

1. **perīşān oldı:**-*dı*
Gazel 50
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dağılmak, karmakarışık duruma gelmek, düzeni bozulmak; mec. Acınacak durumda, zavallı, kederli olmak.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i zeḳan ṭutar

perīşān oldılar:

1. **perīşān oldılar:**-*dı, -lar*
Gazel 200
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muzdarip olmak.

Görmeyüp cānān yüzin diller perīşān oldılar
Şan ki sulṭān çıḳmayup dīvān ṭaġılmış dostum

perīşān olduġum:

1. **perīşān olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 194
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kederli, üzgün, darmadağın bir halde olmak.

Ey kemān-ebrūsına peyveste ḳurbān olduġum
Zülf-i şūrīdeñ ġamındandur perīşān olduġum

perīşān oldum:

1. **perīşān oldum:**
Gazel 347
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kederli, üzgün, darmadağın bir halde olmak.

Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā neyiki

perīşān olmamış:

1. **perīşān olmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 132
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Acınacak durumda, zavallı, kederli, muzdarip olmak.

Mecmūʿ-ı diller mecmaʿı zülfüñdür anı çözse bād
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mʾolur andan perīşān olmamış

perīşān-ḥāl:

1. **perīşān-ḥāl:**
Gazel 217
Mısra: **3**
Hali perişan, dağınık, darmadağın, gamlı, kederli.

Her gice sevdā-yı zülfiyle perīşān-ḥāl olup
Olduġum reyḥānına ḫayrān bilür mi bilmezem

2. **perīşān-ḥāl:**
Gazel 290
Mısra: **9**
Hali perişan, dağınık, darmadağın, gamlı, kederli.

Perīşān-ḥāl olmış gönül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu dīvāne neden düşmiş bu pīç-ā-pīç-i gīsūya

perişānlık:

1. **perīşānlıḳda:**-*da*
Gazel 230
Mısra: **2**
Dağınıklık, karışıklık; ıztırap, eziyet, sıkıntı II sevgilinin saçının dağınıklığı; sevgilinin saçının aşıkta neden olduğu sıkıntı, ıztırap.

Cāna kim sevdā-yı zülfüñ ārzūdur nʾeylesün
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur nʾeylesün

2. **perīşānlıḳda:**-*da*
Gazel 272
Mısra: **2**
Dağınıklık, karışıklık; ıztırap, eziyet, sıkıntı II sevgilinin saçının dağınıklığı; sevgilinin saçının aşıkta neden olduğu sıkıntı, ıztırap.

Cānuma sevdā-yı zülfüñ ārzūdur çāre ne
Ol perīşānlıḳda göñlüm ḳayġuludur çāre ne

3. **perīşānlıḳda:**-*da*
Kaside 11
Mısra: **46**
Dağınıklık, karışıklık.

Bād-ı ʿazmüñden sipāh-ı fitne oldı tārmār
Ol perīşānlıḳda beñzer kākül-i müşkīn-i dost

perī-vārī:

1. **perī-vārī:**
Gazel 235
Mısra: **4**
(Fa.) Peri gibi.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

perī-zād:

1. **perī-zād:**
Gazel 311
Mısra: **12**
1-Peri gibi güzel. 2-Sevgili.
Dehşetle cemālüñe senüñ üns idimez cān
Yā nesl-i meleksin yā perī-zād efendi

perr ü bāl:

1. **perr ü bāl:**
Gazel 174
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kanat.

Zülfi şehbāzına ḳaḳdurmaġa ol şayyād-ı dil
Bir naẓar murġına ṭaḳdı kirpügümden perr ü bāl

perr ü bālinden:

1. **perr ü bālinden:**
Gazel 250
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kanat.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

perr-i hümā:

1. **perr-i hümā:**
Kıt'a 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hüma kuşunun kanadı.

Böyle olur kime düşse pertev-i ḫurşiyd-i baḫt
Böyle olur kime ṣalsa sāyesin perr-i hümā

pertāb:

1. **pertāb:**
Gazel 114
Mısra: **20**
Atma; atılma, sıçrama.

Sīne-i Aḥmedʾden dem-ā-dem ḳan olursa ṭañ degül
Kim aña itdi maḥabbet tīrini pertāb göz

pertāb itdiyse:

1. **pertāb itdiyse:**-*di, -ise*
Gazel 12
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Atmak, fırlatmak.

Gözümi yummadum yāra naẓardan
Ne deñlü cevr oḳın itdiyse pertāb

pertāb itseler:

1. **pertāb itseler:**-*se, -ler*
Gazel 122
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Atmak, fırlatmak.

Ey ḫalīlüm āteş-i sūzāna pertāb itseler
Ḥażret-i Cibrīlden ʿışḳ ehli feryād istemez

pertāb olur:

1. **pertāb olur:**-*ur*
Gazel 36
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Fırlatılmak, uzak bir yere atılmak.

Şoḥbetinden atdı göñlüm şırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

2. **pertāb olur:**-*ur*
Gazel 37
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Fırlatılmak, uzak bir yere atılmak.

Müddeʿī enfāsı gibi irdügin ider helāk
Tīr-i sermā kim kemān-ı çarḫdan pertāb olur

pertev:

1. **pertevi:**-*i*
Gazel 337
Mısra: **1**
(Fars.) Işık, parlaklık.

Bād-ı āhumdan emīn olmazdı ḫüsnüñ pertevi
Şemʿ-i ḫaddüñe etek germese zülfüñ şeb-revi

2. **pertevi:**-*i*
Gazel 337
Mısra: **12**
(Fars.) Işık, parlaklık.

Rā ḳaşuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa şems-i ṭāliʿ üstinde hilālüñ pertevi

pertev şalsa:

1. **pertev şalsa:**-*sa*
Kaside 7
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Işık salmak, aydınlatmak.

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẕerreden kemter güneş

pertev-i āyīne-i nūr-ı ḫudāsın:

1. **pertev-i āyīne-i nūr-ı ḫudāsın:**-*sın*
Gazel 89
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Allah nurunun aynasının ışığı.

Yüzüñ ayında temāşā-yı cemāl eylemeyen
Pertev-i āyīne-i nūr-ı Ḫudāsın ne bilür

pertev-i ḫurşīd-i devletüñ:

1. **pertev-i ḫurşīd-i devletüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Devlet güneşinin parlaklığı.

Aḥcāra düşse pertev-i ḫurşīd-i devletüñ
Ferrinden ide her ḥaceri şuʿledār laʿl

pertev-i ḫurşīd-i ḫüsnüñdür:

1. **pertev-i ḫurşīd-i ḫüsnüñdür:**
Gazel 185
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik güneşinin ışığı.

Ey cemālüñ maṭlaʿ-ı nūr-ı ṣafā-yı ṣubḥ-dem
Pertev-i ḫurşīd-i ḫüsnüñdür żiyā-yı ṣubḥ-dem

pertev-i ḫurşiyd-i baḫt:

1. **pertev-i ḫurşiyd-i baḫt:**
Kıt'a 21
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Talih güneşinin ışığı.

Böyle olur kime düşse pertev-i ḫurşiyd-i baḫt
Böyle olur kime ṣalsa sāyesin perr-i hümā

pertev-i ḫüsnüñ:

1. **pertev-i ḫüsnüñ:**
Gazel 297
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin aydınlığı.

Aḥmedʾi redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḫüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

pertev-i nūr-ı tecellīden:

1. **pertev-i nūr-ı tecellīden:**-*den*
Gazel 205
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tecelli nurunun ışığı.

Pertev-i nūr-ı tecellīden ḳo yansun cān u dil
Var Aḥmed ben bugün müştāḳ-ı dīdār olmışam

pertev-i zihnümden:

1. **pertev-i ẕihnümden:**-*üm, -den*
Kaside 7
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **-**
Zihnin parlaklığı.

Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redīf itmek degül
Pertev-i ẕihnümden olırdı yedi kişver güneş

pertev-i züʾl-celāldür:

1. **pertev-i ẕüʾl-celāldür:**-*dür*
Gazel 171
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Celâl sâhibi Allâh'ın ziyâsı.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāli dilberüñ
Kʾoldı kemāl-i ḫüsn ile ḫüsn-i kemāli dilberüñ

2. **pertev-i ẕüʾl-celāldür:**-*dür*
Gazel 290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Celâl sâhibi Allâh'ın ziyâsı.

Pertev-i ẕüʾl-celāldür nūr-ı cemāl-i Muṣṭafā
Kʾoldı kemāl-i ḥüsn ile ḥüsn-i kemāl-i Muṣṭafā

perva:

1. **pervāsı:**-*sı*
Gazel 146
Mısra: **10**
Korku, çekinme.

Cān u dil yaḳsam nʾola cānā yüzüñ şemʿine kim
Bāl ü perden ʿāşıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

pervāne:

1. **pervāne:**
Gazel 19
Mısra: **1**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh ey dost
Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh ey dost

2. **pervāneler:**-*ler*
Gazel 87
Mısra: **8**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Ruḫlarına sünbülinden meyl ider bu murġ-ı dil
Görse şemʿi giceler pervāneler pervāz ider

3. **pervāneler:**-*ler*
Gazel 104
Mısra: **2**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Ehl-i diller ṣoḥbet-i cānānda cānın yaḳdılar
Şemʿ içün pervāneler iki cihānın yaḳdılar

4. **pervāne:**
Gazel 107
Mısra: **5**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Yine pervāne göñül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

5. **pervāne:**
Gazel 132
Mısra: **11**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Añup çerāġ-ı ḥüsnüñi pervāne göñlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

6. **pervānedür:**-*dür*
Gazel 199
Mısra: **9**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Çün cemālüñ şemʿine pervānedür Aḥmed bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

7. **pervānesidür:**-*si, -dür*
Gazel 199
Mısra: **2**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ dīvānesidür dostum
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür dostum

8. **pervāne:**
Gazel 250
Mısra: **9**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

9. **pervāne:**
Gazel 262
Mısra: **5**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

10. **pervāne:**
Gazel 264
Mısra: **16**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Saña yansam nʾola derdümi ki yanar yaḳılur
Ḳanḳı pervāne kim ol şemʿ-i şeb-efrūza gele

11. **pervāne:**
Gazel 271
Mısra: **14**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Ruḫ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

12. **pervāneleri:**-*leri*
Gazel 287
Mısra: **3**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Geldi pervāneleri cemʿine ol şemʿ-i bihişt
Gün yüzi nūr u ziyā virdi şebistānumuza

13. **pervāne:**
Gazel 299
Mısra: **5**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Şemʿ-i ruḫsārına ay u güni pervāne ḳılan
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

14. **pervāne:**
Gazel 299
Mısra: **9**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Ne perīsin ki dili ḥüsnüñe pervāne ḳılup
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

15. **pervāne:**
Müfret 36
Mısra: **2**
Geceleri ateşin etrafında dönen küçük kelebek || Âşık.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

pervāne-veş:

1. **pervāne-veş:**
Gazel 93
Mısra: **10**

(Fars.) Pervâne gibi II. Geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek gibi.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

pervāz:

1. **pervāzuña:**-*uñ, -a*
Gazel 269
Mısra: **10**
Uçma, uçuş.

Sidre ḳaddinde uçarsın dilberüñ ey murġ-ı dil
Müntehā pervāz idersin āferīn pervāzuña

pervāz eyledi:

1. **pervāz eyledi:**-*di*
Gazel 207
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Uçmak, kanat açmak.

Yine cān murġı eyledi pervāz
Bile raḳṣ ursa bu ḳafes nʾidelüm

pervāz ider:

1. **pervāz ider:**-*er*
Gazel 87
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Uçmak II yönelmek; çıkmak, yükselmek; ulaşmak.

Ruḫlarına sünbülinden meyl ider bu murġ-ı dil
Görse şemʿi giceler pervāneler pervāz ider

2. **pervāz ider:**-*er*
Gazel 143
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Uçmak. II Yönelmek; çıkmak, yükselmek; ulaşmak.

Vaṣluñ hümā-yı ḳuds iken ey kebg-i ḫoş-ḫırām
Her zāġuñ āşiyānına pervāz ider dirīġ

pervāz idersin:

1. **pervāz idersin:**-*er, -sin*
Gazel 269
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Uçmak, kanatlanmak, kanat çırpmak, yükselmek.

Sidre ḳaddinde uçarsın dilberüñ ey murġ-ı dil
Müntehā pervāz idersin āferīn pervāzuña

perverde ola:

1. **perverde ola:**-*a*
Kaside 22
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Beslenme.

Perverde ola niʿmet-i cüduñla ḳullaruñ
Virdükce ḫalḳ-ı ʿāleme Perverdigār āb

perverde-i iḥsānıdur:

1. **perverde-i iḥsānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf ile büyütülmüş.

Müstedām olsun cihān bāġında cüduñ ebri kim
Faẕl gülzārı anuñ perverde-i iḥsānıdur

perverdigār:

1. **perverdigār:**
Kaside 22
Mısra: **78**
Besleyici, rızıklandırıcı olan Allah.

Perverde ola niʿmet-i cüduñla ḳullaruñ
Virdükce ḫalḳ-ı ʿāleme Perverdigār āb

pervīn:

1. **pervīn:**
Gazel 52
Mısra: **16**
Ülker yıldızı.

Hilāl ḫalḳasını gūş-ı āsumāna ṭaḳan
Ḳamer yüzüñdeki pervīn gūşvāruñdur

2. **pervīn:**
Kaside 19
Mısra: **20**
Peren, Süreyya, Ülker yıldızı olarak da adlandırılan takım yıldızı. (Şair, kasidenin tegazzül bölümündeki beyitleri Pervin'e benzetir.).

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

3. **pervīn:**
Kaside 19
Mısra: **23**
Ülker takım yıldızı, Süreyya. || *Kamer menzilinde olup sevgilinin benlerine benzetilir.Sevgilinin yüzü ay olunca benleri de Pervin olur.*

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

pes:

1. **pes:**
Gazel 206
Mısra: **20**
"O hâlde, öyleyse, şimdi" anlamında zarf.

Çün cihāndan yig bilür maʿşūḳ sırrın ʿāşıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

2. **pes:**
Kaside 7
Mısra: **118**
"O hâlde, öyleyse, şimdi" anlamında zarf.

Baḥr-i ġamda görmedi mihrüñden aḳan göz yaşın
Pes neden dirmiş ʿAṭāyī kʾoldı dür-perver güneş

3. **pes:**
Kıt'a 9
Mısra: **6**
"O hâlde, öyleyse, şimdi" anlamında zarf.

Bir iş daḫı açılurdı ol işden
Pes ʿışḳ işi tār-mār olurdı

4. **pes:**
Terkib-bend 1
Mısra: **8**
"O hâlde, öyleyse, şimdi" anlamında zarf.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

peşīmān:

1. **peşīmāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **8**
Pişman.

Naḳd-i cevrinden veẕāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henüz

2. **peşīmān:**
Gazel 302
Mısra: **8**
Far. Yaptığı bir işin veya davranışın olumsuz sonucunu görerek üzülen, nadim.

Terk-i ġam-ı ʿışḳ iderem dem gelür
Yine peşīmān ider ol dem beni

peşīmān olduñ:

1. **peşīmān olduñ:**-*du, -ñ*
Nazm 19
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yaptığı bir işin yanlış veya uygunsuz sonuç verdiğini anlayarak üzülmek.

Āl ile bir būseñ aldum dostum
Ger peşīmān olduñ ise yine al

pest ola:

1. **pest ola:**-*a*
Gazel 285
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hor görülmek, gözden düşmek.

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

pest olmış:

1. **pest olmış:**-*mış*
Gazel 112
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hor görülmek, gözden düşmek.

Pest olmış idi pāye-i ḳadrüm zamānede
Sevdā-yı ḳāmetüñ beni ḳılmasa ser-firāz

pest olur:

1. **pest olur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Çökmek, yerle bir olmak.

Püşt-i cebbārān-ı ʿālem pest olur açsañ kemān
Dest-i mekkārān-ı devrān süst olur ḳursañ kemīn

peveriş virmese:

1. **peveriş virmese:**-*me, -se*
Kaside 7
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Beslemek, yetiştirmek.

Virmese luṭfuñ eli raḥm-ı felekde peveriş
Māder-i eyyāmdan ṭoġmazdı tā maḥşer güneş

peydā:

1. **peydā:**
Gazel 38
Mısra: **24**
Açık, belli, görünen, aşikâr.

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

2. **peydā:**
Gazel 193
Mısra: **18**
Açık, belli, görünen, aşikâr.

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

peydā kʾoldı:

1. **peydā kʾoldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Ortaya çıkmak, belirmek, görünmek.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Şol tīr-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

peygamber:

1. **peyġamber:**
Gazel 138
Mısra: **6**
Allah tarafından emirlerini kullarına bildirmekle görevlendirilmiş kimse, Allah'ın elçisi, nebi, resul; Hz. Muhammed (sav).

Ḫayr umarsa dil miyānuñdan maḥaldür dilberā
Çünki peyġamber didi ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ

peykān:

1. **peykāndan:**-*dan*
Kıt'a 13
Mısra: **4**
Okun ucundaki sivri demir, temren, sevgilinin kirpiği.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

2. **peykānıdur:**-*ıdur*
Gazel 35
Mısra: **4**
Okun ucundaki sivri demir. || *Sevgilinin kirpiği.*

Nice bir sengīn dilüñle tīz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş siḥr oḳı peykānıdur

3. **peykānsuz:**-*suz*
Gazel 100
Mısra: **10**
Okun ucundaki sivri demir. || *Sevgilinin kirpiği.*

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

4. **peykānı:**-*ı*
Gazel 292
Mısra: **9**
Okun ucundaki sivri demir.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı

Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

5. **peykān:**
Gazel 90
Mısra: **12**
Okun ucundaki sivri demir, ok temreni.

Nüktesin götüremez kimse raḳībüñ ammā
Cigeri pārelerinde nice peykān götürür

6. **peykāna:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **8**
Okun ucundaki sivri demir, ok temreni.

Şol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

7. **peykānı:**-*ı*
Gazel 14
Mısra: **4**
Ok; sevgilinin kirpiği.

Tīr-i ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde peykānı dürüst

8. **peykānuñ:**-*uñ*
Gazel 152
Mısra: **4**
Okun ucundaki sivri demir, temren II sevgilinin kirpiği.

Zaḫm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

9. **peykān:**
Gazel 41
Mısra: **6**
Ok temreni. II Sevgilinin kirpiği.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henūz ol tīr ü peykān andadur

10. **peykān:**
Gazel 74
Mısra: **16**
Ok temreni, okun ucundaki sivri demir. || Sevgilinin kirpiği.

Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

11. **peykān:**
Gazel 74
Mısra: **1**
I. Okun ucundaki sivri demir, temren. II. Sevgilinin kirpiği veya yan, süzgün bakışları.

Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

12. **peykān:**
Gazel 75
Mısra: **16**
I. Okun ucundaki sivri demir, temren. II. Sevgilinin kirpiği veya yan, süzgün bakışları.

Tīr-bārān ideli cāna ḫayāl-i ġamzeñ
Çeşmümüñ revzenesinden dile peykān dökilür

13. **peykān:**
Gazel 177
Mısra: **4**
I. Okun ucundaki sivri demir, temren. II. Sevgilinin kirpiği veya yan, süzgün bakışları.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu baġrum zaḫmına merhem urur peykān degül

14. **peykān:**
Gazel 257
Mısra: **10**
I. Okun ucundaki sivri demir, temren. II. Sevgilinin kirpiği veya yan, süzgün bakışları.

Kirpügüñ zaḫm urıcaḳ baġrumı ġamzeñdür delen
Tīr igende kār-ger olmazdı peykān olmasa

15. **peykānı:**-*ı*
Gazel 327
Mısra: **12**
I. Okun ucundaki sivri demir, temren. II. Sevgilinin kirpiği veya yan, süzgün bakışları.

Ġam degül cān giderse tek dursun
Tīr-i yāruñ cigerde peykānı

16. **peykānı:**-*ı*
Gazel 333
Mısra: **10**
I. Okun ucundaki sivri demir, temren. II. Sevgilinin kirpiği veya yan, süzgün bakışları.

Başlu baġrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

17. **peykān:**
Gazel 38
Mısra: **28**
Okun ucunda yer alan sivri demir, ok temreni.

Tīr-i ġamzeñ añduġı-yʾçün Aḥmed-i dil-ḫasteye
Müddeʿīnüñ sözleri her biri bir peykān olur

18. **peykān:**
Gazel 334
Mısra: **7**
Okun ucunda yer alan sivri demir, ok temreni.

Kese peykān yirine ellerini Baḳsa ġamzeñ oḳına peykāncı

19. **peykānını:**-*ı, -nı*
Gazel 118
Mısra: **10**
Okun ucundaki sivri demir, temren. || Sevgilinin kirpiği.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henüz

peykāncı:

1. **peykāncı:**
Gazel 334
Mısra: **1**
Okun ucundaki sivri demiri yapan kişi. II Sevgilinin kirpiği.

Kirpügi cevr oḳına peykāncı
Zülfi cān meclisinde reyḥāncı

2. **peykāncı:**
Gazel 334
Mısra: **8**
Okun ucundaki sivri demiri yapan kişi. II Sevgilinin kirpiği.

Kese peykān yirine ellerini
Baḳsa ġamzeñ oḳına peykāncı

peykān-ı tīrüñ:

1. **peykān-ı tīrüñ:**-*üñ*
Kaside 23
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ok temreni II Sevgilinin kirpikleri veya süzgün yan bakışı.

Peykān-ı tīrüñ eylese dilden güẕer ne ṭañ
Çünkim şikeste şīşede ḳılmaz ḳarār āb

peyk-i dil:

1. **peyk-i dil:**
Gazel 267
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ulağı, gönül habercisi.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

peyk-i nesīm:

1. **peyk-i nesīm:**
Gazel 236
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hafîf rüzgâr habercisi.

Gözlerüm yaşı gibi dilbere ey peyk-i nesīm
Ne içün ṣaldı beni ʿayn-ı naẓardan ṣorasın

peyk-i tīr:

1. **peyk-i tīr:**
Gazel 33
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Okun habercisi.

Aḫbār-ı fetḥüñ iledüp aʿdāña peyk-i tīr
Şükrāne cānın alur u andan ḫaber virür

peymān:

1. **peymānumı:**-*um, -ı*
Gazel 149
Mısra: **15**
Ahd, yemin, söz.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı
Ṣofîler dülbendi gibi tār-mār itsem gerek

2. **peymānı:**-*ı*
Gazel 193
Mısra: **5**
Ahd, yemin, söz.

Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

3. **peymānum:**-*um*
Gazel 307
Mısra: **7**
Ant, yemin.

Var idi peymānenüñ terkine peymānum velī
Tevbeler şındı lebüñ devrinde peymānum gibi

4. **peymānum:**-*um*
Gazel 307
Mısra: **8**
Ant, yemin.

Var idi peymānenüñ terkine peymānum velī
Tevbeler şındı lebüñ devrinde peymānum gibi

5. **peymānı:**
Gazel 308
Mısra: **4**
Ant, yemin.

But-ı sengīn-dil ele cevr ü cefā sengin alup
Ṣıdı peymāne-i nāmūsumı peymānı gibi

peymāne:

1. **peymānemüzi:**-*müz, -i*
Gazel 329
Mısra: **6**
Kadeh.

ʿIşḳuñ esrükleriyüz cām-ı lebüñ ṣun sāḳī
Cāndan it meclis-i cānānede peymānemüzi

2. **peymānenüñ:**-*nün*
Gazel 307
Mısra: **7**
Büyük kadeh, şarap bardağı.

Var idi peymānenüñ terkine peymānum velī
Tevbeler şındı lebüñ devrinde peymānum gibi

3. **peymāneyi:**-*(y)i*
Gazel 193
Mısra: **5**
İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.

Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

4. **peymāne:**
Gazel 62
Mısra: **7**
(Fars.) İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

5. **peymāne:**
Gazel 193
Mısra: **6**
(Fars.) İçki kadehi, özellikle şarap kadehi.

Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

6. **peymāne:**
Gazel 149
Mısra: **15**
İçki kadehi.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı
Ṣofîler dülbendi gibi tār-mār itsem gerek

peymāne-i ferah-bahşı:

1. **peymāne-i feraḫ-baḫşı:**-*ı*
Kaside 32
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Ferahlık veren, iç açıcı kadeh.

Elüme ṣun yine peymāne-i feraḫ-baḫşı
Ṣınursa ġam degül ey sāḳī şīşe-i peymān

peymāne-i nāmūsumı ṣıdı:

1. **peymāne-i nāmūsumı ṣıdı:**-*dı-um, -*
Gazel 308
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Namus kadehini kırmak.

But-ı sengīn-dil ele cevr ü cefā sengin alup
Ṣıdı peymāne-i nāmūsumı peymānı gibi

peymān-şiken:

1. **peymān-şikendür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **8**
Far. Ahdinde durmayan, nâ-dürüst, vefasız.

Dürüst itdi bizümle gerçi ʿahdi
Velī ḳorḳum bu kim peymān-şikendür

peyveste:

1. **peyveste:**
Gazel 52
Mısra: **3**
Daima.

Ḫadeng-i ġamzeñi peyveste ey kemān-ebrū
Cigerde ṣaḳladuġum bu ki yādigāruñdur

2. **peyveste:**
Gazel 89
Mısra: **9**
Daima, sürekli.

Ṭāḳ-ı ebrūsına peyveste sücūd eylemeyen
Aḥmed ol gūşe-i miḥrāb duʿāsın ne bilür

3. **peyveste:**
Gazel 163
Mısra: **5**
Daima, sürekli.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

4. **peyveste:**
Gazel 194
Mısra: **1**
Daima, sürekli.

Ey kemān-ebrūsına peyveste ḳurbān olduġum
Zülf-i şūrīdeñ ġamındandur perīşān olduġum

5. **peyveste:**
Gazel 270
Mısra: **5**
Daima, sürekli.

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

6. **peyveste:**
Gazel 124
Mısra: **3**
Vasıl, muttasıl ll Daima.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

7. **peyveste:**
Gazel 17
Mısra: **1**
Birbirine ulaşmış, bitişik.

Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost
Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ ey dost

8. **peyveste:**
Gazel 315
Mısra: **2**
Birbirine ulaşmış, bitişik. II Karışık.

Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi
Ḳaşuñ yayına cān peyveste düşdi

pīç ü ḫamın:

1. **pīç ü ḫamın:**-*ın*
Gazel 168
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bukle, kıvrım.

Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı rişte ṣandı velī
Göreli pīç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

pīç ü tābından:

1. **pīç ü tābından:**-*ı, -ndan*
Gazel 74
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm II Iztırap ve sıkıntı.

Pīç ü tābından kemend-i zülfüñüñ ey seng-dil
Her şeb āhum mancınıḳından göge ṣuʿbān yaġar

pīç-ā-pīç-i gīsūya:

1. **pīç-ā-pīç-i gīsūya:**
Gazel 290
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Saç kıvrımı, büklümü.

Perīşān-ḥāl olmış göñül ʿışḳuñ hevāsıyla
Bu dīvāne neden düşmiş bu pīç-ā-pīç-i gīsūya

pīç-i kemendüñ:

1. **pīç-i kemendüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Kement büklümü.

Geh Süheylüñ çeşmine tarf-ı sinānuñ çekdi mīl
Geh hilālüñ ḳaşına pīç-i kemendüñ ṣaldı çīn

pıñar:

1. **pıñar:**
Gazel 180
Mısra: **5**
Su kaynağı, memba.

Çün çeşme vü pıñar perīler ṭuraġıdur
Çeşmümden ey nigār-ı perī-vār ḳaçma gel

pinhān:

1. **pinhānum:**-*um*
Gazel 193
Mısra: **18**
Saklı, gizli.

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

2. **pinhān:**
Kaside 25
Mısra: **24**
Gizli.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḥaẕẕı yoḳdur ʿāşıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

3. **pinhān:**
Gazel 288
Mısra: **10**
Gizli, gizlice.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāşıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

4. **pinhān:**
Gazel 31
Mısra: **2**
Gizli, saklı.

Rūşen yañaġuñda māh-ı mesʿūd
Pinhān dehenüñde dürr-i manḍūd

5. **pinhān:**
Gazel 198
Mısra: **13**
Giz, sır. II [tas.] Hakk'ın hakikat (zât) sırrı.

Aḥmedʾe āyīne-i ḫüsnüñde pinhān gösterür
Şāhid-i maḳṣūd yüzin Ḥaḳ Taʿālā dostum

pinhān ider:

1. **pinhān ider:**-*er*
Gazel 142
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saklamak, gizlemek.

Ol māh ehremenlere ʿarż-ı cemāl idüp
Bizden özin perī gibi pinhān ider dirīġ

pinhān iderler:

1. **pinhān iderler:**-*er, -ler*
Gazel 249
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saklamak, gizlemek.

Āh ḳılduġumca örter āteşüm ruḫsārını
Şemʿi Aḥmed lā-cerem pinhān iderler bāddan

pinhān it:

1. **pinhān it:**
Gazel 298
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Saklamak, gizlemek.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

pinhān olmasa:

1. **pinhān olmasa:**
Gazel 257
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gizli, saklı olmak.

Cān u dilde tīr-i ġamzeñ üzre bir ceng oldı kim
Ḳan olurdı arada sīnemde pinhān olmasa

pinhān olmasun:

1. **pinhān olmasun:**
Gazel 246
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gizli, saklı olmak.

Şaçlaruñdan isteyem dirdüm bu göñlüm ḫātemin
Güldügüñden ḳorḳaram aġzuñda pinhān olmasun

pinhān olup:

1. **pinhān olup:**-*up*
Terkib-bend 1
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Saklanmak, gizlenmek.

Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur
Ol devlet āfitābı ki gerdūn-penāh idi

pinhān olur:

1. **pinhān olur:**
Gazel 29
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Saklanmak, gizlenmek.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḫüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

2. **pinhān olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Saklanmak, gizlenmek.

Ḫār-ı müjgānumda fīʾl-ḥāl açılur nesrīn-i eşk
Bāġ-ı çeşmümden çün ol gül yapraġı pinhān olur

3. **pinhān olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Saklanmak, gizlenmek.

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

pīr:

1. **pīrüñ:**-*üñ*
Gazel 226
Mısra: **8**
Bir konuda baş durumunda olan, önder denmeye layık, tecrübeli ve üstat kimse.

Çün ʿayşa şalā eyledi çeng aña uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

2. **pīr:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Far. Yaşlı kişi.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

3. **pīrüñ:**-*üñ*
Gazel 323
Mısra: **12**
Far. Yaşlı kişi.

Çemende ḳāmetin çengüñ görüp feryād ider kim ney
Dirīġā ḳaddin ol pīrüñ iderler bī-günāh egri

4. **pīr:**
Kaside 32
Mısra: **22**
Far. Yaşlı kişi.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

pīr ide:

1. **pīr ide:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlandırmak.

Ḫūblar geçdükce aġlamaḳdan aġardı gözüm
Ay u gün geçmek ʿaceb mi merdümi ger pīr ide

pīr ider:

1. **pīr ider:**-*er*
Gazel 332
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlandırmak.

Yigitligüm çaġında beni pīr ider dirīġ
Bostān çiçekleri gibi oġlan didükleri

pīr itdüñ:

1. **pīr itdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 222
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlandırmak.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

pīr olasın:

1. **pīr olasın:**-*a, -sın*
Gazel 222
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlanmak.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

pīr olmış:

1. **pīr olmış:**-*mış*
Kaside 31
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlanmak.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

pīrāhen:

1. **pīrāhen:**
Gazel 307
Mısra: **16**
Gömlek.

Ḳılalı gülzāra ḳapuñdan ṣabā yili güẕer
Çāk ḳıldı ġonca pīrāhen girībānum gibi

pīrāhen-i vālā:

1. **pīrāhen-i vālā:**
Kaside 31
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
İpek tülden gömlek.

Ol naġme-i dil-sūz ṣafāsına çiçekler
Çāk eylediler şevḳ ile pīrāhen-i vālā

pīrāye-i selefsin:

1. **pīrāye-i selefsin:**-*sin*
Terci-bend 1
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
Öncekilerin süsü. (Selef, ilim ve fazilet açısından Müslümanların önderleri sayılan ashap ve tabiin için kullanılır.).

Pīrāye-i selefsin ü sermāye-i ḫalef
Ferʿ-i refīʿ görmedüm aṣlā senüñ gibi

pīrāye-i tāc-ı şāhānesin:

1. **pīrāye-i tāc-ı şāhānesin:**-*sin*
Mesnevi 3
Mısra: **214**
Kelime Tipi: **-**
Padişahların tacının süsü.

Sen ol dürr-i meknūn-ı yek-dānesin
Ki pīrāye-i tāc-ı şāhānesin

pīrehen:

1. **pirehenüñden:**-*üñden*
Gazel 44
Mısra: **5**
Gömlek II Maddi varlık.

Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

2. **pīrehen:**
Gazel 133
Mısra: **10**
Gömlek.

Ḫār-ı ġayretden ciger çāk oldı kʾol gül yüzlünüñ
Pīrehen nāzük tenin nʾiçün der-āġūş eylemiş

3. **pīrehen:**
Gazel 225
Mısra: **6**
Gömlek.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

4. **pīreheni:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **12**
Gömlek.

Ġonca zindānına girse nʾola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

pīre-zen:

1. **pīre-zeni:**-*i*
Nazm 3
Mısra: **2**
Kocakarı.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör

Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

pīr-i çarḫ:

1. **pīr-i çarḫ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
İhtiyar felek.

Çeşm-i sitāre aġlasun ol meh-liḳāya kim
Görmedi pīr-i çarḫ aña beñzer cevān daḫı

pīr-i dünyāyı:

1. **pīr-i dünyāyı:***-yı*
Kaside 19
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ihtiyarı.

Yūsuf-ı gül şevḳı uş Mışr-ı çemende eyledi
Pīr-i dünyāyı Zelīḫā-veş cevān-ı nāzenīn

pīr-i felek:

1. **pīr-i felek:**
Gazel 338
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Felek ihtiyarı; dünya.

Devrānda gördi sāḳīyi pīr-i felek didi
Eskerenī bi-keʾsī maḥyāke yā ṣabiyy

2. **pīr-i felek:**
Kaside 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin ihtiyarı. II Dünya.

Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

3. **pīr-i felek:**
Kaside 12
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin ihtiyarı; dünya.

Yiridür rāy-ı refīʿüñ gözlese pīr-i felek
Kim müneccim meyl ider dāyim ṣuṭur-lāb üstine

pīr-i ḫıred:

1. **pīr-i ḫıred:**
Kaside 6
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Zekanın piri, en zeki.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫᵛān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḫıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

2. **pīr-i ḫıred:**
Kaside 30
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Akıllı, bilgin ihtiyar.

Levḥ ü ḳalemle zeyn olalı mekteb-i ezel
Rāyuñ öñinde pīr-i ḫıred ders-ḫᵛān imiş

pīr-i vāʿiẓ:

1. **pīr-i vāʿiẓ:**
Gazel 230
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlı/üstat vaiz.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur nʾeylesün

2. **pīr-i vāʿiẓ:**
Gazel 272
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlı/üstat vaiz.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş oġlanda seccāde ṭutudur çāre ne

pīrūz:

1. **pīrūz:**
Gazel 333
Mısra: **4**
Uğurlu, kutlu.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

pīrūze:

1. **pīrūze:**
Gazel 264
Mısra: **14**
Firuze adlı mavi renkte bir taş II Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerinin rengi.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

2. **pīrūze:**
Kaside 7
Mısra: **4**
Yüzük, bilezik, küpe vb. kuyumculuk işlerinde kullanılan, açık mâvi renkte, şeffaf olmayan kıymetli taş, firuze.

Mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ oldı serīr-i āsumān
Ṣaçdı pīrūze ṭabaḳlardan zer ü gevher güneş

3. **pīrūze:**
Kaside 8
Mısra: **60**
Yüzük, bilezik, küpe vb. kuyumculuk işlerinde kullanılan, açık mâvi renkte, şeffaf olmayan kıymetli taş, firuze.

Cüduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında simār laʿl

4. **pīrūze:**
Kaside 12
Mısra: **12**
Yüzük, bilezik, küpe vb. kuyumculuk işlerinde kullanılan, açık mâvi renkte, şeffaf olmayan kıymetli taş, firuze.

Her seḥer sulṭān-ı gül bezminde ferrāş-ı ṣabā
Ḫayme-i laʿlīn ḳurar pīrūze aṭnāb üstine

pīrūze-gün:

1. **pīrūze-gūn:**
Kaside 7
Mısra: **25**
Mavi renkli.

Kūze-i yāḳūt ile pīrūze-gūn dolābdan
Çarḫ-ı mīnā-rengi sīm-āb itdi ser-tā-ser güneş

pīş-keş idem:

1. **pīş-keş idem:**
Gazel 232
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hediye etmek, bağışlamak.

Ger göñlüme sulṭān-ı ḫayālüñ ola mihmān
Cān pīş-keş idem ayaġına mā-ḥażarından

pīşkeş kılmaġ:

1. **pīşkeş ḳılmaġ:***-maġ*
Kaside 11
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Hediye etmek.

Ḫusrevā sen şeh nişāna pīşkeş ḳılmaġ içün
Urdı māha ʿanber efser kākül-i müşkīn-i dost

piste:

1. **pistede:***-de*
Gazel 147
Mısra: **1**
Fıstık.

Piste-lebsin pistede līkin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

2. **piste:**
Gazel 255
Mısra: **8**
Fıstık. || Sevgilinin fıstık gibi, fıstığa benzeyen küçük ağzı.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

3. **pisteyi:***-y, -i*
Gazel 350
Mısra: **4**
Fıstık. || Sevgilinin fıstık gibi, fıstığa benzeyen küçük ağzı.

Cān fedā ʿişve-i bādām-ı siyāhuña didüm
Işırup laʿl-i lebüñ pisteyi şekkerde ḳodı

piste-i şīrīnüñi:

1. **piste-i şīrīnüñi:***-üñ, -i*
Gazel 133
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) tatlı fıstığa benzeyen ağzı.

Ḳumrī-i dil manṭıḳın sözüñde mevzūn eyleyen
Piste-i şīrīnüñi ḥikmetle ḫāmūş eylemiş

piste-leb:

1. **piste-leb:**
Gazel 146
Mısra: **5**
Fıstık dudak. || Sevgilinin fıstık gibi, fıstığa benzeyen küçük ağzı.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

2. **piste-lebsin:***-sin*
Gazel 147
Mısra: **1**
Fıstık dudak. || Sevgilinin fıstık gibi, fıstığa benzeyen küçük ağzı.

Piste-lebsin pistede līkin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

piyāle:

1. **piyāle:**
Kaside 30
Mısra: **9**
İçki kadehi, şarap bardağı. II Şarap.

Sāḳī zamān-ı ḫüsnüñ içün bir piyāle şun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

2. **piyāle:**
Gazel 25
Mısra: **11**
İçki kadehi, şarap bardağı.

Piyāle gūşesin aldı dehānı ḫalḳasına
Şan itdi laʿl-i Bedaḫşānı gūşvār ḳadeḥ

piyāle şun:

1. **piyāle şun:**
Gazel 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kadeh sunmak.

Sāḳī piyāle şun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

2. **piyāle şun:**
Kaside 24
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Kadeh sunmak.

Sāḳī piyāle şun ki bu ʿīdüñ şafāsına
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

pôstin:

1. **postīn:**
Kaside 19
Mısra: **28**
Kürk, deri.

Ceẕbe-i zencīr-i zülfüñden çün abdāl oldılar
Şaçların uzatdı sünbül misk geydi postīn

pōst-pūş:

1. **post-pūş:**
Kaside 9
Mısra: **14**
Post giyen.

Meftūl-ı bend-i zülfüñüñ olmış müvellehi
Kim post-pūş gibi ṭolanur cihānı müşk

pül:

1. **pül:**
Gazel 173

Mısra: **8**
Köprü.

Bağlanup zülfüñe diller düşdi ḥüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

2. **pül:**
Gazel 306
Mısra: **12**
Köprü.

Çeşm-i Aḥmedʾde ḫayāl-i zülf ü ebrūñ ey nigār
Bağludur zencīr ile deryā yüzinde pül gibi

pūlād-siper:

1. **pūlād-siper:**
Kaside 6
Mısra: **128**
Çelik kalkan.

Tīz-āb-ṣıfat çünki deler āheni nīzeñ
Pūlād-siper olsa ne ġam sīne-i aʿdā

pür:

1. **pür:**
Gazel 85
Mısra: **8**
Çok, pek çok.

Ġam-ı zülfeyni düşdi sīnemüze
Oldı pür ʿūdlarla micmerler

2. **pür:**
Gazel 114
Mısra: **10**
Çok, dolu, çok fazla.

İtmeyince ḥüsni deryāsına dildāruñ sefer
İtmedi dükkānını pür lüʾlüʾ-i ḫoş-āb göz

3. **pür:**
Kaside 8
Mısra: **58**
Çok fazla, dolu.

Gevher-fişānlıġ ideli cūduñ bulutları
Bāġ içre dāmenin pür ider her enār laʿl

4. **pür:**
Müfret 35
Mısra: **2**
Çok fazla, dolu.

ʿAraḳ-rīz olsa ol serv-i gül-endām
Gül-āb ile pür olur ṣaḥn-ı ḥammām

5. **pür:**
Gazel 78
Mısra: **4**
(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

6. **pür:**
Gazel 289
Mısra: **10**
(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

Līk geldi dişlerüñ vaṣfında göñlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

7. **pür:**
Kaside 9
Mısra: **36**
(Fars.) Dolu, çok fazla, sahip, malik.

Çün āstīn-feşān ola ol şehsüvār ider
Pür dāmen-i ḳabāçe-i heft āsumānı müşk

pür eyler:

1. **pür eyler:**-*r*
Gazel 351
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Doldurmak.

Yañaġı derlerin sildükce ol yār
Gül-āb ile pür eyler dest-māli

pür eyleyüp:

1. **pür eyleyüp:**-*y, -üp*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Doldurmak (kadeh bağlamında).

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

2. **pür eyleyüp:**-*yüp*
Kaside 9
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Doldurmak.

Luṭfuñ nesīmi dāmen-i dehri pür eyleyüp
Ḫulḳuñ demiyle ṭoldura ceyb-i cihānı müşk

pür ider:

1. **pür ider:**-*er*
Kaside 6
Mısra: **146**
Kelime Tipi: **-**
Doldurmak.

Māh olmaġ içün meclisüñe micmere-gerdān
Her meh pür ider kāsesini ʿanber-i sārā

pür itmege:

1. **pür itmege:**-*mek, -e*
Gazel 143
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Doldurmak II kaplamak, yayılmak.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḥüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

pür itmişdür:

1. **pür itmişdür:**-*miş, -dür*
Gazel 247
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Doldurmak II kaplamak, yayılmak.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

pür müşk ü ʿabīr eyledi:

1. **pür müşk ü ʿabīr eyledi:**-*di*
Kaside 29
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Misk ve amber kokusuyla doldurmak.

Rāhuñda esen bāda sücūd eyledügi içün

Pür müşk ü ʿabīr eyledi destārı benefşe

pür ola:

1. **pür ola:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Dolmak, dolu olmak.

Şol bāġ-ı cinān kim pür ola ḥūr ile ġılmān
Gūyā ki meleklerle ṭolar Kaʿbe-i ʿulyā

pür oldı:

1. **pür oldı:**-*dı*
Kaside 2
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dolmak. Bir yere iyice yayılmak, bir yeri kaplamak.

Pür oldı Gülşen-i Rāza nevā-yı Mantıḳ-ı Ṭayr
Çün oldı bu deme ʿAṭṭār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

pür olmış:

1. **pür olmış:**-*mış*
Kaside 13
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Dolmak.

Ḳaṭre-i jāleyle şekl-i lāle-i ḥamrāyı gör
Dürr ü gevherden pür olmış kāse-i mercānıdur

pür olur:

1. **pür olur:**-*ur*
Gazel 351
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.

Ṭudaġı çeşmesine irse nā-gāh
Pür olur cūy-ı kevser dest-māli

2. **pür olur:**-*ur*
Kıt'a 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.

Āsitīn-i keremüñden pür olur dāmen-i çarḫ
Āsitānuñda açılduḳca girībān-ı kerem

3. **pür olur:**-*ur*
Terci-bend 2
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.

Ruḫı yādına ḳan aḳıtsa gözüm
Pür olur gülşen ü çemen lāle

pür-āb:

1. **pür-āb:**
Müfret 44
Mısra: **1**
Su dolu; nemli, gözyaşıyla dolu.

Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine
Aġlamaḳdan ḫāne-i çeşmüm ḫarāb oldı yine

pür-ʿanber oldı:

1. **pür-ʿanber oldı:**-*dı*
Kaside 27
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Anber kokusu ile dolu hâle gelmek, güzel koku ile dolmak.

Ey ol ki devlet atına olduġı dem süvār
Pür-ʿanber oldı dāmen-i ṣaḥrā vü kūhsār

pür-aṣdāf-ı leʾālīdür:

1. **pür-aṣdāf-ı leʾālīdür:**-*dür*
Kıt'a 4
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
İnci dolu sedefler.

Ve ger seng-i ḥavādiṣden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

pür-āşūb:

1. **pür-āşūb:**
Gazel 146
Mısra: **7**
Kargaşa, fitne dolu.

Çeşm-i şūr-engīzi pür-āşūb idelden ʿālemi
Gūşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

2. **pür-āşūb:**
Müfret 29
Mısra: **1**
Kargaşa, fitne dolu.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

pür-dūd oldı:

1. **pür-dūd oldı:**
Gazel 31
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çok dumanlı olmak.

Bu revzen-i çeşm ola mı rūşen
Çün gönlüm ocaġı oldı pür-dūd

pür-dūd-ı siyāh olur:

1. **pür-dūd-ı siyāh olur:**-*ur*
Mesnevi 4
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Siyah dumanlarla kaplı olmak.

İder şol deñlü diller nāle vü āh
Ki pür-dūd-ı siyāh olur bu ḫargāh

pür-dürer:

1. **pür-dürer:**
Terci-bend 2
Mısra: **41**
İnci dolu.

Aġzını pür-dürer ḳılur şebnem
Çün lebüñden virür nişān ġonca

pür-güft ü gūy eyledi:

1. **pür-güft ü gūy eyledi:**
Mesnevi 3
Mısra: **150**
Kelime Tipi: **-**
Dedikoduyla dolu hale getirmek.

Uş ol ḥüsnüñ evṣāfı ey māh-rūy
Göñül şehrin eyledi pür-güft ü gūy

pür-güher-i yāsemen:

1. **pür-güher-i yāsemen:**
Gazel 50

Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İncilerle dolu yasemin.

Servüñ ayaġına ṣaçu ṣaçmaḳ diler çenār
Kim ellerinde pür-güher-i yāsemen ṭutar

pür-gül:

1. **pür-gül:**
Gazel 243
Mısra: **12**
Gül dolu.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

pür-gül-i aḥmer:

1. **pür-gül-i aḥmer:**
Kaside 7
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı gülle dolu.

Zīnet-i bāġ-ı İrem ṭutmaġ içün gülzār-ı ṣubḥ
Eyledi gök sebzezārın pür-gül-i aḥmer güneş

pür-gül-i ḥamrā:

1. **pür-gül-i ḥamrā:**
Gazel 239
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı gülle dolu.

Aç niḳābuñı yüzüñden ki ruḫuñ ʿaksiyle
Ḥaşre dek yir yüzini pür-gül-i ḥamrā göresin

pür-hūn:

1. **pür-ḫūn:**
Kıt'a 13
Mısra: **4**
Kan içinde kalmak ǁ kan ağlamak.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

2. **pür-ḫūn:**
Gazel 68
Mısra: **1**
Kanlı, kan dolu.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫᵛāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

3. **pür-ḫūn:**
Gazel 179
Mısra: **10**
Kanlı, kan dolu.

Laʿlüñ içün dem mi olur kʾAḥmedʾüñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

pür-hūn eyledi:

1. **pür-ḫūn eyledi:**-*di*
Nazm 41
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kanla doldurmak, kanlı hâle getirmek.

Nāzük bedenin pāreleyüp eyledi pür-ḫūn
Dağıtdı ḳamu pārelerini çemen içre

pür-intiẓār:

1. **pür-intiẓārsın:**-*sın*
Nazm 7
Mısra: **6**
Sürekli bekleyiş içinde olan.

Nāz u niʿamla besledügüñ nāzenīnlerüñ
Ḳahr ile cānın almaġa pür-intiẓārsın

pür-kaṭre-i şebnem ola:

1. **pür-ḳaṭre-i şebnem ola:**
Kaside 6
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **-**
Çiğ damlalarıyla dolmak.

Tā gülşen-i nīlūferi zeyn eyleye encüm
Pür-ḳaṭre-i şebnem ola bu sebze-i mīnā

pür-kemāl:

1. **pür-kemāl:**
Gazel 218
Mısra: **11**
Olgunluk dolu. II Çok güzel.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḥs itmege Selmān isterem

pür-müşk-i ter kıl:

1. **pür-müşk-i ter ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Taze misk ile doldurmak, misk kokusu yaymak, güzel kokulu yapmak.

Ruḫlaruñ aç ʿaks-i ḥüsnüñden bahār it ʿālemi
Ṣaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

pür-nār:

1. **pür-nār:**
Gazel 299
Mısra: **6**
(Gönlü) ateşle dolu. II Gönlü gam ve kederle dolu olan âşık.

Şemʿ-i ruḫsārına ay u güni pervāne ḳılan
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

pür-nūr iden:

1. **pür-nūr iden:**-*en*
Gazel 35
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Nurla doldurmak, nurlandırmak.

Cānumı cismümde ḫaddüñ şevḳıdur pür-nūr iden
Ḫāk içinde müʿmini ḫoş-ḥāl iden īmānıdur

pür-nūr ḳıl:

1. **pür-nūr ḳıl:**
Mesnevi 3
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak, ışık vermek, nur ile doldurmak.

Ġam-ı māsivādan bizi dūr ḳıl
Dili şemʿ-i mihrüñle pür-nūr ḳıl

pür-şafā:

1. **pür-şafā:**
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Çok parlak; çok temiz, saf.

Ḫāṭır-ı şāʿir ābgīne gibi
Ṣanmadan pür-ṣafā güher görinür

pür-şeker:

1. **pür-şeker:**
Terci-bend 1
Mısra: **69**
Şekerle dolu.

Şerḥiyle lāfẕuñuñ dehen-i naḳl pür-şeker
Yādıyla ḫulḳuñuñ nefes-i ʿaḳl ʿanberīn

pür-şiken:

1. **pür-şikendür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **6**
Kıvrım kıvrım.

Şikest zülfine ṭolaşdı gönlüm
Anuñʾçün ucdan uca pür-şikendür

pursiş-i bīmār:

1. **pursiş-i bīmār:**
Gazel 147
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hastayı sual eden, soran.

Ḫaste-diller ḥālini ṣorsañ a ġamzeñden didüm
Didi dilberler yolında pursiş-i bīmār yoḳ

pür-sitāre:

1. **pür-sitāre:**
Gazel 216
Mısra: **8**
Yıldızlarla dolu. (Göz yaşları bağlamında).

Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaṣumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

pür-sürūr:

1. **pür-sürūr:**
Kaside 27
Mısra: **15**
Sevinçle dolu, mutlu, neşeli (kimse).

ʿUlyā serīri oldı viṣālüñle pür-sürūr
Dünyā sarāyı oldı ḥiṣālüñle müşk-bār

pür-verd-i aḥmer:

1. **pür-verd-i aḥmer:**
Kaside 11
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı gülle dolu.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ki bezmüñʾçün ider
Dāmenin pür-verd-i aḥmer kākül-i müşkīn-i dost

pür-zer:

1. **pür-zer:**
Terci-bend 2
Mısra: **45**
Altınla dolu.

Dürc-i yāḳūtı pür-zer olduġı-yʾçün
Eyledi aġzını nihān ġonca

pür-zer-i sürh:

1. **pür-zer-i sürḫ:**
Kaside 24
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı altınla dolu.

Dest-i nihāli pür-zer-i sürḫ eyledi ḫazān
Gördi ki el götürdi duʿāñ ile şāḫ-sār

püser:

1. **püser:**
Gazel 32
Mısra: **14**
Oğul, erkek çocuk. II Sevgili.

Şekker lebüñ mi virdi ḥalāvet sözüñe kim
Düşnām-ı telḫ andan olur ey püser leẕīẕ

2. **püser:**
Gazel 103
Mısra: **9**
Oğul, erkek evlat. II Sevgili.

Ey püser ebkār-ı efkār ile Aḥmed gönlinüñ
Her gice bir gūşesinde biñ meh-i tābān yatur

püşt:

1. **püşt:**
Mesnevi 3
Mısra: **200**
Arka, sırt.

Düzüldükde oḳ gibi ṣaffuñ dürüst
Meger yay döndüre ḫaşmuña püşt

püşt-i cebbārān-ı ʿālem:

1. **püşt-i cebbārān-ı ʿālem:**
Kaside 19
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Cihan zalimlerinin sırtı.

Püşt-i cebbārān-ı ʿālem pest olur açsañ kemān
Dest-i mekkārān-ı devrān süst olur ḳursañ kemīn

püşt-i cihānuñ penāhısın:

1. **püşt-i cihānuñ penāhısın:**-*sın*
Terci-bend 1
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Bütün insanların sığınağı, koruyucusu.

Ey kehf-i ḫalḳ püşt-i cihānuñ penāhısın
Devlet degül mi ʿāleme melceʾ senüñ gibi

püşt-i ümmīdüm şikest itdiyse:

1. **püşt-i ümmīdüm şikest itdiyse:**-*di, -ise*
Kaside 19
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Ümidin sırtı kırılmak (ümidi kırılmak); bir şeyin artık gerçekleşmeyeceği inancına varmak.

Püşt-i ümmīdüm şikest itdiyse ne ġam rūzigār
Mūmiyādur çünki medḥ-i ḫusrev-i mesned-nişīn

pūte:

1. **pūte:**
Kaside 6
Mısra: **107**
Nişan tahtası, hedef.

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn

Bir ḥalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

2. **pūtesin:**-*sin*
Kaside 21
Mısra: **24**
Nişan tahtası, hedef.

Ġamzeñ oḳına ey kemān-ebrū
Dil ü cān pūtesin nişān bulduñ

3. **pūtesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 182
Mısra: **5**
İçinde maden eritilen kap II aşığın derdinin içinde bulunduğu yürek.

Ġam pūtesinde cān eridüp ābgīne-vār
Tāb-ı cemālüñe döyimez olur āb dil

pūte-i zerrīn:

1. **pūte-i zerrīn:**
Kaside 25
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Altın kâse.

Pūte-i zerrīn diker evc-i felekde āfitāb
Müşterīdür tīr-i ḳavsüñe bugün meydān-ı ʿīd

R

rā:

1. **rāya:**-*y, -a*
Gazel 123
Mısra: **6**
Arapçada "ra" harfi.II. Sevgilinin kaşı.

Kej-rā ḳaşuñ itdi rāy-ı fitne
Ṭoġrusı göñül bu rāya döymez

2. **rādan:**-*dan*
Gazel 124
Mısra: **4**
Arapçada "ra" harfi.II. Sevgilinin kaşı.

Dil ḳaşuñ rāsına meyl itdügi peyveste bu kim
Geçdi her nesneden illā ki bu rādan geçmez

3. **rā:**
Gazel 337
Mısra: **11**
Arapçada "ra" harfi.II. Sevgilinin kaşı.

Rā ḳaşuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa şems-i ṭāliʿ üstinde hilālüñ pertevi

4. **rā:**
Gazel 339
Mısra: **11**
Arapçada "ra" harfi.II. Sevgilinin kaşı.

Muṣḥaf yüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

rab:

1. **rab:**
Kaside 29
Mısra: **20**
Allah.

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

rabbüʾl-ʿālemīn:

1. **rabbüʾl-ʿālemīn:**
Kaside 19
Mısra: **10**
Alemlerin rabbi, var olan her şeyin yaratıcısı.

ʿĀleme gösterdi ḥaşruñ şübhesüz bürhānını
Çün nebāt emvātın iḥyā itdi Rabbüʾl-ʿālemīn

raʿd:

1. **raʿd:**
Kaside 14
Mısra: **40**
Ar. Gök gürültüsü.

Çü ṭoldı ḳubbe-i gerdūn ṣadā-yı naʿrāñ ile
İçine od düşüben raʿd ider ġırīv ü ġareng

raʿd-veş:

1. **raʿd-veş:**
Gazel 39
Mısra: **7**
Gök gürlemesi gibi.

Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş
Ol sebebden gök daḫı yaşlar döküp nālān olur

raʾeytü:

1. **raʾeytü:**
Kaside 20
Mısra: **88**
Avamil ifadesi.

Elüñde zevraḳ-ı zerrīni gördi didi felek
Leḳad raʾeytü ḥilālen yedūru fevḳa hilāl

raġbet:

1. **raġbetle:**-*le*
Gazel 14
Mısra: **15**
İstek, tutku, ilgi.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

2. **raġbetle:**-*le*
Kaside 8
Mısra: **55**
İstek, arzu, ilgi.

İksīr-i ḫāk-i pāyuñı raġbetle öpeli
Oldı ʿaḳīḳ iken leb-i rengīn-i yār laʿl

3. **raġbetüñ:**-*ün*
Kaside 23
Mısra: **61**
Değer, kıymet, ilgi, teveccüh.

Ey ḫāme aġlaram seni kʾazaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

raġbet ider:

1. **raġbet ider:**-*er*
Gazel 255
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Rağbet etmek, ilgi göstermek.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

raġbeti bula:

1. **raġbeti bula:**-*a*
Gazel 67
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Rağbet görmek. beğenilir olmak.

Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

raġbet-i māl:

1. **raġbet-i māl:**
Kaside 20
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Malın talep edilmesi, arzu edilmesi, istenmesi.

Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim ṣarardı çihre-i zer
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

raġm:

1. **raġmınadur:**-*ı, -na, -dur*
Gazel 194
Mısra: **4**
Aksine, rağmen, zıddına, inadına.

Mülk-i cān cümle ḫarāb oldı ġamuñdan dostum
Düşmanuñ raġmınadur ẓāhirde ḫandān olduġum

rāh:

1. **rāhuma:**-*um, -a*
Gazel 280
Mısra: **10**
Yol, tarik.

ʿIşḳuñ yolında gönlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne ʿāşıḳam gel ḫār ṣaçma rāhuma

2. **rāhuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 29
Mısra: **77**
Yol.

Rāhuñda esen bāda sücūd eyledügi içün
Pür müşk ü ʿabīr eyledi destārı benefşe

3. **rāḫı:**-*ı*
Mesnevi 3
Mısra: **123**
Şarap, içki.

Ṣun ol rāḫı ey rāḥat-engīz-i rūḥ
Ki ḳalbe ṣafā vire rūḥa fütūḥ

4. **rāhum:**-*um*
Gazel 304
Mısra: **23**
Yol, istikamet.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

5. **rāhuñ:**-*uñ*
Nazm 5
Mısra: **19**
Yol, istikamet.

Rāhuñ ġubārı nūr-ı baṣardan ʿazīz iken
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey meh-liḳā dirīġ

6. **rāhumuzı:**
Gazel 330
Mısra: **12**
Yol, iz II Aşk yolu; âşıklık.

Bizi yoldan çıḳarma ey zāhid
Bilmezüz ṣanma kendü rāhumuzı

7. **rāhını:**-*ı, -nı*
Gazel 156
Mısra: **8**
Yol II Sevgilinin yolu/huzuru.

Ṣuçum ʿafv eyle kim her gün ıraḳdan
Öperem rāhını ol āsitānuñ

8. **rāhuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 22
Mısra: **5**
Yol II Sevgilinin yolu/huzuru.

Rāhuñda çeşm-i ʿāşıḳa göster cemālüñi
Vir ḥac yolında sāyilüñe ey nigār āb

9. **rāhını:**-*ın, -ı*
Nazm 8
Mısra: **1**
(Fars.)Yol.

Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb
Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb

10. **rāh:**
Gazel 324
Mısra: **6**
(Fars.) Yol.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

rāh bulmazdı:

1. **rāh bulmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 12
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Yol bulmak, yol almak.

Sen saʿādet burcına hergiz güneş bulmazdı rāh
Yüz sürüp ḳapuñda zer ṣaçmasa bevvāb üstine

rāh bulsun:

1. **rāh bulsun:**-*sun*
Gazel 150
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yol bulmak, yol almak.

Bulsun ḳapuña ḳo ruḫ-ı zerdümden eşk rāh
Zīrā ḫarīm-i Kaʿbeye zer nāv-dān gerek

rāh eyler:

1. **rāh eyler:**-*r*
Gazel 284
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yola düşmek, yola çıkmak.

Cigerden ʿāşıḳ āh eyler kimerde
Felek farḳına rāh eyler kimerde

rāhat:

1. **rāḥatum:**-*um*
Gazel 197
Mısra: **8**
Huzur, mutluluk.

Tīġ-ı cevrüñ irmese bir dem göñül bulmaz feraḥ
Tīr-i ġamzeñ görmesem bir laḥẓa ḳalmaz rāḥatum

rāḥat-engīz-i rūḥ:

1. **rāḥat-engīz-i rūḥ:**
Mesnevi 3
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **-**
Ruhu rahatlatan (Sâkî).

Şun ol rāḥı ey rāḥat-engīz-i rūḥ
Ki ḳalbe ṣafā vire rūḥa fütūḥ

rāh-bīn:

1. **rāh-bīn:**
Kaside 1
Mısra: **43**
Yolu bilen, yolcu.

ʿAḳl olamaz ḫaṣāʾiṣ-i ẕātuñda rāh-bīn
Fikr olamaz deḳāyıḳ-ı şerʿüñde reh-nümā

rāh-ı aḥmed'de:

1. **rāh-ı aḥmed'de:***-de*
Gazel 224
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hz.Muhammed'in yolu.

Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḥarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

rāhı buldı:

1. **rāhı buldı:**
Gazel 317
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yol bulmak, yol almak.

Bedr olduġıyçün cemālüñ ayı
Dil gice ṣaçuñda buldı rāhı

rāhı bulursa:

1. **rāhı bulursa:**
Gazel 316
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yol bulmak, yol almak.

Şemʿ-i ruḥıdur ʿışḳ ṭarīḳında delīlüm
Göñlüm şeb-i zülfinde bulursa nʾola rāhı

rāh-ı gürīz:

1. **rāh-ı gürīz:**
Mesnevi 3
Mısra: **201**
Kelime Tipi: **-**
Kaçış yolu.

Kemendüñ ḳomaz ḫaşma rāh-ı gürīz
Ser-i nīzeñ açar der-i resteḫīz

rāh-ı ḥaḳḳa:

1. **rāh-ı ḥaḳḳa:**
Mesnevi 3
Mısra: **231**
Kelime Tipi: **-**
Allah yolu.

Anı şöyle ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa revān
Ki itsün duʿāsını kerrūbiyān

rāh-ı ḥüsnde:

1. **rāh-ı ḥüsnde:***-de*
Kaside 20
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik yolu.

ʿİnān-ı çeşmüñi çek rāh-ı ḥüsnde ey dil
Ṣaḳın kim esb-i naẕardan düşersin eşk-miṣāl

rāh-ı ʿışḳa:

1. **rāh-ı ʿışḳa:***-a*
Gazel 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Aşk yolu.

Ey rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü nihāyet bulam diyen
Cān virmek ibtidādadur aña yoḳdur intihā

rāh-ı ʿışḳuñ:

1. **rāh-ı ʿışḳuñ:***-uñ*
Gazel 145
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Aşk yolu.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Rāh-ı ʿışḳuñ maḳām u menzili yoḳ

rāh-ı kem-āzārluġı:

1. **rāh-ı kem-āzārluġı:***-ı*
Kaside 17
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
İncitmeme yolu.

Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle ṣaḳın
Ḳoma ger ʿārif iseñ rāh-ı kem-āzārluġı

rāh-ı kūyına:

1. **rāh-ı kūyına:***-ı, -na*
Gazel 186
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin mahallesinin yolu.

Yüz urup rāh-ı kūyına sürün ey eşk-i ġalṭānum
Ki anda görinür geh geh nişān-ı pāy-ı cānānum

rāh-ı midḥatüñ:

1. **rāh-ı midḥatüñ:***-üñ*
Kaside 10
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Övgünün yolu.

Gördi ki rāh-ı midḥatüñ ʿaḳlı düşürdi ḫayrete
Meyli duʿāña eyledi rāh-nümāsı göñlümüñ

rāh-ı şıfāhān:

1. **rāh-ı şıfāhān:**
Gazel 96
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İsfahan yolu. (İsfahan, İran'da İsfahan eyaletinin yönetim merkezi olan şehir aynı zamanda ülkenin üçüncü büyük şehridir, sürmesi ile meşhur.).

Çīn-i zülfüñ göricek bāzār-ı misk olur kesād
Gerd-i rāhuñ añıcaḳ rāh-ı Şıfāhān baġlanur

rāh-ı ṭalebde:

1. **rāh-ı ṭalebde:***-de*
Kaside 23
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**

İstek yolu; arzulanan şeye ulaşmak için gidilen veya tutulan yol.

Zülf ü ruḫuñ hevāsını maṭlūb idindi kim
Rāh-ı ṭalebde yüridi leyl ü nehār āb

rāh-ı tīġuñ:

1. **rāh-ı tīġuñ:**-*uñ*
   Kaside 12
   Mısra: **60**
   Kelime Tipi: **-**
   Kılıcın yolu.

Heybetüñden ġaybet idüp bīşede yatmazdı şīr
Rāh-ı tīġuñ uġrasa bir kez eger ġāb üstine

rāh-ı yārda:

1. **rāh-ı yārda:**-*da*
   Gazel 256
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Sevgilinin yolu.

Cān u ser terk itmişüzdür gerçi rāh-ı yārda
Düşmişüz ayaḳlara līkin der-i dildārda

rāh-ı ẓulmetde:

1. **rāh-ı ẓulmetde:**-*de*
   Kaside 7
   Mısra: **94**
   Kelime Tipi: **-**
   Karanlık yol, karanlıklar ülkesi II İskender'in içerisinde ab-ı hayatı aradığı yer.

Ger Sikender istese envār-ı rāyuñdan meded
Rāh-ı ẓulmetde olurdı ḫaylına rehber güneş

raḥm:

1. **raḥm:**
   Gazel 139
   Mısra: **11**
   Ar. Merhamet.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḫaẓ

2. **raḥm:**
   Gazel 221
   Mısra: **1**
   Ar. Merhamet.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

raḥm eyler:

1. **raḥm eyler:**-*r*
   Gazel 19
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Merhamet etmek, acımak.

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Ṣaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

raḥm idedür:

1. **raḥm idedür:**
   Gazel 249
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dīvāneyi kim meyl umar cellāddan

raḥm idüp:

1. **raḥm idüp:**-*üp*
   Gazel 134
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Ol ṣanem kim Leylī-i zülfin girih-gīr eylemiş
Raḥm idüp Mecnūnına tedbīr-i zencīr eylemiş

2. **raḥm idüp:**-*üp*
   Gazel 283
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **-**
   Merhamet etmek, acımak.

Gül yüzüñ şevḳıyla görüp Aḥmedʾüñ nālişlerin
Raḥm idüp feryād ider murġ-ı ḫoş-āvālar bize

3. **raḥm idüp:**-*üp*
   Gazel 161
   Mısra: **18**
   Kelime Tipi: **-**
   Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Didi dilber Aḥmedʾe diñ āh u efġān itmesün
Raḥm idüp ben anı maḳżiyyüʾl-merām itsem gerek

raḥm it:

1. **raḥm it:**
   Gazel 83
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Raḥm it dil-i şikestesine Aḥmedʾüñ kʾider
Zülf ü ruḫuñ ḫayāl ile leyl ü nehār ṣabr

2. **raḥm it:**
   Gazel 346
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Raḥm it ol dillere kim aṣıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

3. **raḥm it:**
   Kaside 26
   Mısra: **27**
   Kelime Tipi: **-**
   Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Raḥm it baña ki zülfüñ ucından ḳalem gibi
Ḳan aġlaram bu baḫt-ı nigūnsārum üstine

raḥm itdi:

1. **raḥm itdi:**-*di*
   Gazel 118
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henüz

raḥm itme:

1. **raḥm itme:**-*me*
Gazel 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

raḥm itmedi:

1. **raḥm itmedi:**-*me, -di*
Gazel 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

raḥm itmek:

1. **raḥm itmek:**
Gazel 297
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

İşidüp efġānumı raḥm itmek ister ḥālüme
Müddeʿī bir mekr ile bīzār ider fīʾl-ḥāl anı

raḥm itmezdi:

1. **raḥm itmezdi:**-*mez, -idi*
Gazel 257
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.

Sen giderken sūzumı fīʾl-cümle teskīn itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

raḥmet:

1. **raḥmet:**
Kaside 15
Mısra: **55**
Merhamet, bağışlama.

Umaram cürmümi ġarḳ itmege raḥmet ṣuyına
Mevc-i iḥsānuñ ile cūş ide ʿummān-ı kerem

2. **raḥmet:**
Kaside 13
Mısra: **88**
Esirgemek, acımak, şefkat etmek, ihsan etmek.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḫalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hˇānıdır

3. **raḥmeti:**-+*i*
Kaside 15
Mısra: **66**
(Allah'ın) rahmeti, esirgemesi, acıması.

Nice kim Kaʿbe müsāfirlerini luṭf-ı İlāh
Raḥmeti ḫˇānına her sāl ide mihmān-ı kerem

4. **raḥmetinüñ:**-*i, -nüñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **3**
Allah'ın bağışlaması, merhameti.

ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

5. **raḥmetini:**-*i, -n, -i*
Mesnevi 3
Mısra: **64**
Allah'ın yarattıklarına karşı olan acıma, bağışlama, lütuf ve merhameti.

Seferden ki geldüñ getürdüñ hemān
Ḥaḳuñ raḥmetini bize armaġan

6. **raḥmetdesin:**-*de, -sin*
Nazm 5
Mısra: **23**
Esirgeme, kollama, merhamet II Allah'ın yaratıklarına olan merhameti, acıma ve esirgemesi II "Allah rahmet eylesin" manasında dua sözü.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña dirīġ

7. **raḥmetden:**-*den*
Gazel 290
Mısra: **6**
Allah'ın yarattıklarına karşı olan acıma, bağışlama, lütuf ve merhameti.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevṯer üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

raḥmet āyeti:

1. **raḥmet āyeti:**
Gazel 339
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Rahmet ayeti. II Sevgilinin yüzü.

Muṣḥaf yüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

raḥmet-i raḥmān:

1. **raḥmet-i raḥmān:**
Terci-bend 1
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın rahmeti.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

2. **raḥmet-i raḥmān:**
Terci-bend 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın rahmeti.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

3. **raḥmet-i raḥmān:**
Terci-bend 1
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın rahmeti.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

4. **raḥmet-i raḥmān:**
Terci-bend 1

Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın rahmeti.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

5. **raḥmet-i raḥmān:**
Terci-bend 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın rahmeti.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i Raḥmān olan Emīr

raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi:

1. **raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi:**
Kıt'a 19
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun.

Bilesin sen ʿAlīʾnüñ tārīḫini Raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi diyicek

raḥm-ı felekde:

1. **raḥm-ı felekde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Felek rahmi.

Virmese luṭfuñ eli raḥm-ı felekde peveriş
Māder-i eyyāmdan ṭoġmazdı tā maḥşer güneş

rāh-nümā:

1. **rāh-nümāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **30**
Yol gösteren, rehber.

Gördi ki rāh-ı midḥatüñ ʿaḳlı düşürdi ḥayrete
Meyli duʿāña eyledi rāh-nümāsı göñlümüñ

raht:

1. **raḫtın:**-*ın*
Gazel 293
Mısra: **7**
Mal varlığı.

Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẓālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

2. **raḫtını:**-*ın, -ı*
Müfret 14
Mısra: **2**
Mal varlığı, servet.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

rāhzen:

1. **rāhzendür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **4**
Yol kesen, eşkıya.

Yüzi īmān bağışlar ehl-i küfre
Gözi islām içinde rāhzendür

2. **rāhzen:**
Gazel 341
Mısra: **6**
Yol kesen, eşkıya.

Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ
Ki olmış rāhzen muṭrib burarlar güş-ı ṭanbūrı

rakam:

1. **raḳam:**
Mesnevi 3
Mısra: **159**
Yazı.

Şeb-i ḳadre döndi bu miskīn raḳam
Sücūd itse ṭañ mı dıraḫt-ı ḳalem

raḳam-ı dilsitān:

1. **raḳam-ı dilsitān:**
Gazel 80
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönül alan yazı.

Ser-nāme-i cemālüñe ḳaşuñ nişān çeker
Cān ṣafḥasına ter raḳam-ı dilsitān çeker

raḳam-sāz-ı mecmūʿa-i ġaybsın:

1. **raḳam-sāz-ı mecmūʿa-i ġaybsın:**
Mesnevi 3
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Gayb mecmuasının yazıcısı.

Raḳam-sāz-ı mecmūʿa-i ġaybsın
Mühür-dār-ı tevḳīʿ-i lā-reybsin

rakīb:

1. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 18
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Gel varma otaġına raḳībüñ ki bilürsin
İt olduġı yire melek itmez güẕer ey dost

2. **raḳībi:**-*i*
Gazel 26
Mısra: **3**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ürker raḳībi görse şaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

3. **raḳīb:**
Gazel 28
Mısra: **10**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Nice kim Aḥmed ġarībe şunıla ḫʾān-ı firāḳ
Loḳma-i vaṣluñ raḳīb itüñ dehānından ıraḥ

4. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 37
Mısra: **1**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Serd şeklinden raḳībüñ cān u dil bī-tāb olur
Bu şitānuñ āteşi ancaḳ ruḫ-ı aḥbāb olur

5. **raḳībi:**-*i*
Gazel 46
Mısra: **7**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

6. **raḳībi:**-*i*
Gazel 49
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Her dem raḳībi göñlüm içindʾañduġum bu kim
İssin aġırlayan itine üstüḫˇān virür

7. **raḳīb:**
Gazel 55
Mısra: **13**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Fürḳatüñ gicesi aġladuġuma güldi raḳīb
Bir gün anı kör idüp ben de gülem gibi gelür

8. **raḳīb:**
Gazel 58
Mısra: **10**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ol şemʿ-i cemʿ giceler aġlatmaġa beni
Meclislere raḳīb ile ḫandān olup gider

9. **raḳībe:**-*e*
Gazel 61
Mısra: **11**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ruḫı mihrin raḳībe açma zāhid
Ṣaḳın īmānuñı şeyṭān uġurlar

10. **raḳīb:**
Gazel 80
Mısra: **13**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ṣal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳīb
Sūsen gibi dil ehline tīġ-ı zebān çeker

11. **raḳībini:**-*i, -ni*
Gazel 87
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳībini ḳabūl
Āşināsın yad idüp bīgānesin hem-rāz ider

12. **raḳīb:**
Gazel 88
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ḳaṣd itse nʾola ḫātem-i yāḳūtuña raḳīb
Bir dīvdür ki mühr-i Süleymāna ḳaṣd ider

13. **raḳībüñ:**--*üñ*
Gazel 90
Mısra: **11**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Nüktesin götüremez kimse raḳībüñ ammā
Cigeri pārelerinde nice peykān götürür

14. **raḳībi:**-*i*
Gazel 96
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Çün ṭulūʿ itdi ḳaşuñ ayı raḳībi eyle bend
Lā-cerem görinse māh-ı rūze şeyṭān baġlanur

15. **raḳīb:**
Gazel 99
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ṣulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḫı ey bed-ḫū raḳīb
Üstüḫˇānuñ ṣaf dutup ceng idiser ṣaṭranc-vār

16. **raḳībi:**-*i*
Gazel 123
Mısra: **9**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Gördükce raḳībi sög baña kim
İblīs ḳaçar duʿāya döymez

17. **raḳībe:**-*e*
Gazel 124
Mısra: **14**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ne yüz aġardasın Aḥmed reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳībe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

18. **raḳībe:**-*e*
Gazel 125
Mısra: **3**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Cemālüñ muṣḥafın açma raḳībe
Öñinde kāfirüñ Ḳurʾān yaraşmaz

19. **raḳībi:**-*i*
Gazel 125
Mısra: **7**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan,

sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ḳarīb itme raḳībi ḫalvetüñe
Meleksin hem-demüñ şeyṭān yaraşmaz

20. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 133
Mısra: **13**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmedʾle raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

21. **raḳīb:**
Gazel 141
Mısra: **9**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Aḥmedʾi hecrüñde görüp nice bir gülsün raḳīb
Ancılayın bülbüle lāyıḳ mıdur bu cevr-i zāġ

22. **raḳībe:**-*e*
Gazel 143
Mısra: **11**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ol ḥoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

23. **raḳībüñ:**--*üñ*
Gazel 150
Mısra: **7**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Düşdüm raḳībüñ aġzına dutamadum dilin
Dutaydı aġzını ol itüñ üstüḫ̇ān gerek

24. **raḳīb:**
Gazel 151
Mısra: **11**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

25. **raḳībe:**-*e*
Gazel 156
Mısra: **15**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Didüm sır sözin açarsın raḳībe
Anuñladur senüñ rāz-ı nihānuñ

26. **raḳīb:**
Gazel 167
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Raḳīb çihresi ġam virse göñlüme nʾola kim
Her āyine alur ebr-i siyehden āyīne jeng

27. **raḳīb:**
Gazel 175
Mısra: **19**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ölmeye vaṣluñda ṣıḥḥatle geçe cānā raḳīb
Öle Aḥmed miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿalīl

28. **raḳīb:**
Gazel 198
Mısra: **3**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

29. **raḳībüñ:**--*üñ*
Gazel 206
Mısra: **20**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Çün cihāndan yig bilür maʿṣūḳ sırrın ʿāṣıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

30. **raḳībe:**-*e*
Gazel 218
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

31. **raḳīb:**
Gazel 222
Mısra: **2**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Çü heft iḳlīm-i ḥüsn içre şeh-i Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir olasın sen

32. **raḳīb:**
Gazel 225
Mısra: **11**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

33. **raḳībi:**-*i*
Gazel 226
Mısra: **13**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Kūyından anuñ gitme raḳībi görüp Aḥmed
Cān gülşenidür ḳaçma anuñ ḫār u ḫasinden

34. **raḳīb:**
Gazel 229
Mısra: **15**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende müşterī mihre
Şaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

35. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 232
Mısra: **12**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Virürdi şifā cān u göñül şayrulığına
Bir loḳma kebāb olsa raḳībüñ cigerinden

36. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 233
Mısra: **7**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm bārī şehrüñden

37. **raḳībe:**-*e*
Gazel 237
Mısra: **7**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

38. **raḳīb:**
Gazel 239
Mısra: **11**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

39. **raḳībe:**-*e*
Gazel 241
Mısra: **15**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ḳāmetin ṣordum raḳībe işidüp dilber didi
Aḥmed İblīse ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

40. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 241
Mısra: **9**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuşşāḳdan defʿ itmege
Ey şūḫ gözlü şāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı şun

41. **raḳīb:**
Gazel 242
Mısra: **11**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy eyler raḳīb
Mekkeye varmaḳ revā mıdur müselmān olmayan

42. **raḳīb:**
Gazel 245
Mısra: **13**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ol büt-i deyr-i cemālüñ işiginde ey raḳīb
Bir binā-yı kāfirīsin ille bī-bünyādsın

43. **raḳībi:**-*i*
Gazel 248
Mısra: **9**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Sür raḳībi ravża-i kūyuñdan ey ḫūrī-liḳā
Bāġ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun

44. **raḳībüñ:**--*üñ*
Gazel 250
Mısra: **2**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilālinden
Ne endīşe ḳılam daḫı raḳībüñ ḳīl ü ḳālinden

45. **raḳīb:**
Gazel 257
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳīb
Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı şeyṭān olmasa

46. **raḳīb:**
Gazel 264
Mısra: **9**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

47. **raḳīb:**
Gazel 275
Mısra: **11**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ṭabʿ-ı nā-mevzūnuñı kejdür bilürsin ey raḳīb

Biʾllāh inṣāf eyle ḳaṣd-ı ḳadd-i mevzūn eyleme

48. **raḳībi:**-*i*
Gazel 276
Mısra: **7**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ḳapuña varmaġa raḳībi ḳoma Kaʿbeye gebri mihmān alma

49. **raḳībi:**-*i*
Gazel 286
Mısra: **9**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

50. **raḳīb:**
Gazel 288
Mısra: **9**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāşıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

51. **raḳībüñ:**-*üñ*
Gazel 295
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Ben senden ıraġ olduġum işitdi raḳībüñ
Şol deñlü sevindi feraḥından öle yazdı

52. **raḳīb:**
Gazel 307
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳīb
Ṣaḳınurdum ben anı şeyṭāndan īmānum gibi

53. **raḳīb:**
Gazel 310
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Çöpçe gelmez gözüme gülşen-i kūyında raḳīb
Kʾol çemende gül-i nesrīn görinür ḫār daḫı

54. **raḳīb:**
Gazel 319
Mısra: **11**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Yār etegin ḳomaz elinden raḳīb
Ṭutdı gülüñ dāmenini ḫār hey

55. **raḳībi:**-*i*
Gazel 321
Mısra: **5**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Raḳībi ḥasbeten liʾllāh idinme ḫüsnüñe maḥrem
Maʿāẕaʾllāh ki yaraşmaz nedīm-i pādişāh egri

56. **raḳīb:**
Gazel 328
Mısra: **10**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül Aḥmed
Raḳīb çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

57. **raḳīb:**
Kaside 22
Mısra: **21**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

58. **raḳībe:**-*e*
Kaside 24
Mısra: **25**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Nʾiçün raḳībe ḫıdmet idersin didi didüm
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gül-ʿiẕār

59. **raḳīb:**
Müfret 22
Mısra: **1**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey raḳīb
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe şoḳ

60. **raḳīb:**
Nazm 33
Mısra: **3**
Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

El uzatma zülfine yāruñ var ey bī-dīn raḳīb
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

raḳīb-i bed-çihre:

1. **raḳīb-i bed-çihre:**
Gazel 330
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çirkin yüzlü rakip.

Ṭāliʿümdür raḳīb-i bed-çihre Görüñ ol ṭāliʿ-i siyāhumuzı

raḳīb-i dīv:

1. **raḳīb-i dīv:**
Gazel 184
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**

Şeytan taifesinden olan rakip.

Raḳīb-i dīv mekri-yʾçün ṣal ey dost
Ḳoluñdan boynuma sīmīn ḥamāyil

rakīb-i ġammāzı:

1. **raḳīb-i ġammāzı:**-*ı*
   Gazel 334
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **-**
   Fitneci rakip.

Sür ḳapuñdan raḳīb-i ġammāzı
Lāyıḳ olmaz bihişte bühtāncı

raḳīb-i münkir:

1. **raḳīb-i münkir:**
   Gazel 270
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   İnkârcı, imansız rakip.

Ḳomaz raḳīb-i münkir dilde ṣafā-yı ḫātır
Virdi ḫalel bu kāfir cām-ı cihān-nümāya

raḳīb-i rūbehe:

1. **raḳīb-i rūbehe:**-*e*
   Gazel 222
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Tilki (kurnaz) rakip.

Senüñ bu şīr-pençeñde cihān-gīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nʾiçün naḫcīr olasın sen

rakīb-i seng-dil:

1. **raḳīb-i seng-dil:**
   Gazel 14
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Taş yürekli rakip.

Diş bilermiş laʿline yāruñ raḳīb-i seng-dil
Varsun ögünsün eger ḳalursa dendānı dürüst

rakkāṣ:

1. **raḳḳāṣ:**
   Gazel 136
   Mısra: **2**
   Oynayan, dans eden.

Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ
Semāʿ-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

raks eyle:

1. **raḳṣ eyle:**
   Kaside 13
   Mısra: **27**
   Kelime Tipi: **-**
   Oynamak, dans etmek.

Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳṣ eyle kim
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

raks u semāʿın:

1. **raḳṣ u semāʿın:**-*ın*
   Kaside 31
   Mısra: **41**
   Kelime Tipi: **-**
   Dans edip dönmek.

Bu bezmgeh içre begenüp raḳṣ u semāʿın
Geydürdi ṣabā serve yine ḫilʿat-i ḫażrā

raks ura:

1. **raḳṣ ura:**-*a*
   Gazel 62
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Dans etmek, oynamak.

İşidürse ravżasından ṭura raḳṣ ura Kemāl
Aḥmedʾüñ şiʿr-i ṭarab-nākin ki Selmān oynadur

2. **raḳṣ ura:**-*a*
   Gazel 318
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Dans etmek, oynamak.

Sidre dīvāne gibi raḳṣ ura ey serv-i sehī
Müntehā ḳaddüñ ile ṣalınıcaḳ gāh gehī

raks uram:

1. **raḳṣ uram:**-*am*
   Gazel 124
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Dans etmek.

Raḳṣ uram ḥaşrde mihrüñle görenler diyeler
Miskīn ölür dirilür daḫı hevādan geçmez

raks uraydı:

1. **raḳṣ uraydı:**
   Gazel 326
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **-**
   Dans etmek.

Şeb-i rıḥletde raḳṣ uraydı ḳadr olmış ṣanup ḫusrev
Virürken cān-ı şīrīni sen olasañ şemʿ-i bālīni

raks ursa:

1. **raḳṣ ursa:**-*sa*
   Gazel 207
   Mısra: **18**
   Kelime Tipi: **-**
   Dans etmek, oynamak.

Yine cān murġı eyledi pervāz
Bile raḳṣ ursa bu ḳafes nʾidelüm

raks urur:

1. **raḳṣ urur:**-*ur*
   Gazel 167
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Dans etmek.

Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın
Ki baş götürüben oynaya Nīl içinde neheng

2. **raḳṣ urur:**-*ur*
   Gazel 337
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Sema etmek, dönmek.

Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā ẕikr itse serv eyler semāʿ
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa Mevlevī

3. **raḳṣ urur:**-*ur*
   Gazel 11
   Mısra: **16**
   Kelime Tipi: **-**
   Dans etmek, oynamak.

Saña teşbīh olduġın işitdi şāḫ-ı yāsemen
Raḳṣ urur bezm-i çemende sāʿid-i sīmīn ṣalup

4. **raḳṣ urur:**-*ur*
Gazel 96
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dans etmek, oynamak.

Cān feraḥdan raḳṣ urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşīr-i bürrān bağlanur

5. **raḳṣ urur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Oynamak.

Raḳṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerrīn resenle aşılup çenber güneş

rakṣa girse:

1. **raḳṣa girse:**-*se*
Kaside 20
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Dans etmek, coşku ve heyecan ile çeşitli hareketlerde bulunmak.

Semāʿı naġme-i naẓmumla raḳṣa girse ne ṭañ
Ḳalem ki cām-ı medīḥüñle oldı mest-i maḳāl

rām:

1. **rām:**
Gazel 201
Mısra: **5**
İtaat eden,boyun eğen.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

rām itsem:

1. **rām itsem:**-*se, -m*
Gazel 161
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Boyun eğdirmek.

Ḫātem-i mihr-i Süleymāndur viṣālüñ dilberā
ʿĀlemi anuñla ben ḥükmümde rām itsem gerek

rām ola:

1. **rām ola:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Uymak, boyun eğmek.

Rām ola rān-ı ḥükmüñe yek-rān-ı āsumān
Her ḳanda ʿazm iderseñ ola Ḥaḳ nigāhdār

rām oldı:

1. **rām oldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **-**
Boyun eğmek, itaat etmek.

Rām oldı bugün rānuña bu tevsen-i gerdūn
Kim şekl-i hilāl urdı felek ḫinkine tamġa

rān:

1. **rānuña:**-*uñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **129**
Hüküm, buyruk.

Rām oldı bugün rānuña bu tevsen-i gerdūn
Kim şekl-i hilāl urdı felek ḫinkine tamġa

raʿnā olmasa:

1. **raʿnā olmasa:**
Kaside 6
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Güzel, hoş, latif olmak.

Ṭūbā eger aşılmasa cennetde nigūnsār
Ṣuffañdaki serv olmasa bu vech ile raʿnā

raʿnālan:

1. **raʿnālanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 248
Mısra: **2**
Güzelleşmek, hoş görünmek.

ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zībālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

raʿnālıġ:

1. **raʿnālıġuñ:**
Gazel 160
Mısra: **16**
Güzellik, hoşluk.

Reşk-i firdevs-i berīn oldı sarāyı gönlümüñ
Ḫāne-i çeşmümde taṣvīr olalı raʿnālıġuñ

rān-ı ḥükmüñe:

1. **rān-ı ḥükmüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 27
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Hâkimiyet sürücüsü, binicisi.

Rām ola rān-ı ḥükmüñe yek-rān-ı āsumān
Her ḳanda ʿazm iderseñ ola Ḥaḳ nigāhdār

rāst:

1. **rāst:**
Gazel 302
Mısra: **3**
Doğru, düz, eğri olmayan, müstakim.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

2. **rāst:**
Gazel 324
Mısra: **10**
Doğru, düz, eğri olmayan.
II Gerçek, uygun.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

3. **rāst:**
Kaside 15
Mısra: **30**
Doğru, düz, eğri olmayan.
II Gerçek, uygun.

Salṭanat ḫilʿatini ḳaddüñe ḫayyāṭ-ı felek
Rāst biçmese açılmazdı girībān-ı kerem

4. **rāst:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
Doğru II Türk musikisinde rast beşlisi ve rast dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen, rast (sol) perdesinde karar kılan en eski ve basit makamlardan biri.

Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

5. **rāst:**
Gazel 105
Mısra: **5**
Doğru II Türk musikisinde rast beşlisi ve rast dörtlüsünün birleşmesinden meydana gelen, rast (sol) perdesinde karar kılan en eski ve basit makamlardan biri.

Gözlerüñden görinür rāst ḳaşuñ miḥrābı
Gerçi kim āyīne-i ḳıble-nümālar düzilür

rāst gele:

1. **rāst gele:**-*e*
Gazel 211
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tesadüf etmek, karşılaşmak, rastlamak.

Himmet-i ʿāliyedür rehberi çün ḫāṭırımuñ
Umaram rāst gele ol ḳad-i bālāyı görem

rāsti:

1. **rāstī:**
Kaside 13
Mısra: **44**
Doğrusu, işin aslı.

Ḥüsn nevrūzında ʿuşşāḳı muḥayyer eyleyen
Rāstī ol serv-i dil-cūnuñ gül-i ḫandānıdur

2. **rāstī:**
Gazel 349
Mısra: **1**
Doğrusu.

Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstī
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstī

3. **rāstī:**
Gazel 349
Mısra: **2**
Doğrusu.

Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstī
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstī

4. **rāstī:**
Gazel 349
Mısra: **4**
Doğrusu.

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstī

5. **rāstī:**
Gazel 349
Mısra: **6**
Doğrusu.

Perde-i ʿışḳuñda olmışdur muḥayyer nite kim
Sünbülüñden özge yoḳ ʿuşşāḳa meʾvā rāstī

6. **rāstī:**
Gazel 349
Mısra: **8**
Doğrusu.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫʷābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstī

7. **rāstī:**
Gazel 349
Mısra: **10**
Doğrusu.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

8. **rāstī:**
Müfret 37
Mısra: **2**
Doğrusu.

Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem
Rāstī kendü degül bendesinüñ bendesiyem

ravża:

1. **ravżadan:**-*dan*
Gazel 257
Mısra: **6**
Cennet.

Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳīb
Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı şeyṭān olmasa

2. **ravżada:**-*da*
Gazel 96
Mısra: **11**
Bahçe.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

3. **ravżasıdur:**-*sı, -dur*
Kaside 6
Mısra: **110**
Bahçe.

Ḳahruñ odınuñ ḳıṭʿasıdur āteş-i dūzaḫ
Luṭfuñ ṣuyınuñ ravżasıdur Cennet-i Meʾvā

4. **ravżadur:**-*dur*
Gazel 35
Mısra: **23**
Bahçe; cennet II sevgilinin güzellik unsurları.

Ruḫlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḫavżı vü şādırvānıdur

5. **ravżanuñ:**-*n, -uñ*
Gazel 35
Mısra: **24**
Bahçe; cennet II sevgilinin güzellik unsurları.

Ruḫlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḫavżı vü şādırvānıdur

6. **ravżañ:**-*ñ*
Terci-bend 1
Mısra: **45**
Bahçe. || *Emir Sultan'ın türbesi.*

Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnī ḥarīmüñ oldı ḥarem bigi muḥterem

7. **ravżañ:**-*ñ*
Terci-bend 1
Mısra: **116**
Bahçe. || *Emir Sultan'ın türbesi.*

Redd itme kim niyāzuma āmīn ider melek
Ravżañ öñinde çünki duʿāñ eyleyem senüñ

8. **ravżaña:**-*ñ, -a*
Terci-bend 1
Mısra: **79**
Bahçe. || *Emir Sultan'ın türbesi.*

Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cennet-i berīn

9. **ravżasından:**-*sı, -ndan*
Gazel 62
Mısra: **9**
Çayır çimeni, ağacı, suyu bol yer, bahçe. || *Kabir, mezar.*

İşidürse ravżasından ṭura raḳṣ ura Kemāl
Aḥmedʾüñ şiʿr-i ṭarab-nākin ki Selmān oynadur

10. **ravżama:**-*m, -a*
Kaside 3
Mısra: **8**
Çayır çimeni, ağacı, suyu bol yer, bahçe. || *Kabir, mezar.*

Bezm-i firdevse buḫūr isteyeler ḫākümden
Ravżama irse dem-i raḥmeti dervīşlerüñ

ravża-i huld-i berīn:

1. **ravża-i ḫuld-i berīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
En yüksek, yüce cennet bahçesi.

Yā Rab maḳāmı ravża-i ḫuld-i berīn ola
Ḳabri enīsi ḥaşre degin ḥūr-ı ʿīn ola

ravża-i kūyuñdan:

1. **ravża-i kūyuñdan:**
Gazel 248
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin köyünün (mahallesinin) bahçesi.

Sür raḳībi ravża-i kūyuñdan ey ḥūrī-liḳā
Bāġ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun

ravża-i rıḍvān-ı kerem:

1. **ravża-i rıḍvān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin cennet bahçesi.

Ne melek-ḫūy meliksin ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cūd aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

2. **ravża-i rıḍvān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin cennet bahçesi.

Ne Mesīḥā-dem olursın ki dem-i luṭfuñ ile
Kevs̱er-i cān aḳıdur ravża-i rıḍvān-ı kerem

ravżañ:

1. **ravżaña:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **42**
Bahçe; cennet // Hz. Muhammed'in kabri.

Ādem riyāż-ı cennete cāndan ḥarīş ise
Cennet şerīf ravżaña itmişdür ilticā

rāy:

1. **rāyı:**-*ı*
Gazel 129
Mısra: **14**
Fikir, düşünce.

Didüm çün göñlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

2. **rāyum:**-*um*
Gazel 210
Mısra: **7**
Fikir, düşünce.

Bī-riyāyam rāyum oldur kim revā görseñ revān
Rūyuña yārā revānum rāyegān ışmarlaram

3. **rāyıdur:**-*ıdur*
Kaside 19
Mısra: **59**
Fikir, düşünce.

Rāyıdur seyl-i belānuñ defʿine sedd-i sedīd
Tīġıdur mülk-i cihānuñ ḥıfẓına ḥışn-ı ḥaşīn

4. **rāyuñ:**-*un*
Mesnevi 3
Mısra: **187**
Fikir, düşünce.

Fürūġ oldı rāyuñ dil ü dīdeye
Penāh oldı ʿadlüñ sitem-dīdeye

5. **rāyuñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **139**
Fikir, düşünce.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

6. **rāyuñ:**-*üñ*
Kaside 30
Mısra: **26**
Fikir, düşünce.

Levḥ ü ḳalemle zeyn olalı mekteb-i ezel
Rāyuñ öñinde pīr-i ḫıred ders-ḫᵛān imiş

rāyegān:

1. **rāyegān:**
Gazel 129
Mısra: **14**
Karşılıksız, bedelsiz, bedava.

Didüm çün göñlümi alduñ bahā vir būy-ı zülfüñden
Didi bu rāyı ḳo Aḥmed kim olur rāyegān āteş

2. **rāyegāna:**-*a*
Gazel 85
Mısra: **12**
Karşılıksız, bedelsiz, bedava.

Cān virür vaṣluñ almaġa ʿuşşāḳ
Virme kim rāyegāna isterler

3. **rāyegān:**
Gazel 49
Mısra: **14**
Bedava, parasız; pek çok, bol.

Cānuñ vir Aḥmed ol ṣanemüñ ḫāk-i pāyına
Kim genc-i şāyegānı saña rāyegān virür

4. **rāyegān:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Karşılıksız, bedava.

Bī-riyāyam rāyum oldur kim revā görseñ revān
Rūyuña yārā revānum rāyegān ışmarlaram

5. **rāyegān:**
Gazel 276
Mısra: **6**
Karşılıksız, bedava.

Ḫūn-bahāmuz buyur ṭudaġuñdan
Cānumuz bārī rāyegān alma

rāyet:

1. **rāyet:**
Gazel 110
Mısra: **4**
(Ar.) Sancak, bayrak.

Çekdi ṣaf meydān-ı ḥüsninde sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl
Dikdi zülfi burc-ı ḥüsn üstinde rāyet ber-kenār

2. **rāyetüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **85**
(Ar.) Sancak, bayrak.

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

3. **rāyetüñde:**-*ün, -de*
Kaside 12
Mısra: **55**
Sancak, bayrak.

Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur fetḥ āyeti fīʾl-ḫāl miḥrāb üstine

rāyet-i nūrānī:

1. **rāyet-i nūrānī:**
Kaside 25
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Parlak sancak.

Ḫuṭbe-i medḥ oḳıdıysa devletüñe nʾola kim
Minber-i gerdūnda dikdi rāyet-i nūrānī ʿīd

rāygān:

1. **rāygān:**
Kaside 21
Mısra: **60**
Bedava, bedelsiz.

Bilmeseñ ḳadrin Aḥmedüñ ne ʿaceb
Bir güherdür ki rāygān bulduñ

rāy-ı ʿalīl:

1. **rāy-ı ʿalīl:**
Gazel 26
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hastalıklı, sağlıksız düşünce.

Ġamzeñ söziyle ḳanuma girmek degül ṣaḥīḥ
Rāy-ı ʿalīl ile ʿamel itmek degül eṣaḥ

rāy-ı fitne:

1. **rāy-ı fitne:**
Gazel 123
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ortalığı karıştıran, fitne çıkaran düşünce; sevgilinin râ harfine benzeyen kaşı.

Kej-rā ḳaşuñ itdi rāy-ı fitne
Ṭoġrusı göñül bu rāya döymez

rāy-ı kadrinüñ:

1. **rāy-ı ḳadrinüñ:**-*i, -nüñ*
Kaside 13
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Kudretinin hükmü.

Bir ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur ki rāy-ı ḳadrinüñ
Meslekinde sebʿa-i seyyāre ser-gerdānıdur

rāy-ı münīri:

1. **rāy-ı münīri:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlık düşünce.

Rāy-ı münīri ẓulmet-i ẓulm-i zamānede
Meh gibi çarḫ-rifʿat ü encüm-sipāh idi

rāy-ı refīʿüñ:

1. **rāy-ı refīʿüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Yüksek, yüce fikir.

Yiridür rāy-ı refīʿüñ gözlese pīr-i felek
Kim müneccim meyl ider dāyim ṣuṭur-lāb üstine

rāyiha-i ṭurre-i dil-dār:

1. **rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin alnına düşen saçının güzel kokusu.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

rāz:

1. **rāzın:**-*ı, -n*
Gazel 140
Mısra: **5**
Gizlenen şey, sır.

Ṣormaġ isterdüm lebi rāzın didi
Küllü sırrin cāvazeʾl-iṣneyni şāʿ

2. **rāzı:**-*ı*
Gazel 225
Mısra: **2**
Gizlenen şey, sır.

Çün dehānuñ sırrını şordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

3. **rāzın:**-*ı, -n*
Gazel 269
Mısra: **7**
Gizlenen şey, sır.

El-emānet açma dil-dāruñ lebi rāzın dile
ʿĀḳil iseñ eyleme mecnūnı maḥrem rāzuña

4. **rāzuña:**-*u, -ñ, -a*
Gazel 269
Mısra: **8**
Gizlenen şey, sır.

El-emānet açma dil-dāruñ lebi rāzın dile
ʿĀḳil iseñ eyleme mecnūnı maḥrem rāzuña

5. **rāzı:**-*ı*
Gazel 312
Mısra: **4**
Gizlenen şey, sır.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

6. **rāzını:**-*ın, -ı*
Terci-bend 2
Mısra: **98**
Gizlenen şey, sır.

Ḳıldı çün nāle vü fiġān bülbül
Eyledi rāzını ʿayān bülbül

7. **rāzıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 116
Mısra: **2**
Gizlenen şey, sır.

Nāz ider ʿāşıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḥüsni rāzıdur dīvāneye açsun mı rāz

8. **rāzına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 45
Mısra: **7**
Gizlenen şey, sır.

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

9. **rāza:**-*a*
Mesnevi 4
Mısra: **21**
Gizlenen şey, sır. II Aşkın sırları.

Kimem ben kim olam bu rāza maḥrem
Neyem ben kim olam bu bezme hem-dem

10. **rāz:**
Gazel 242
Mısra: **7**
Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey II aşk.

Zārlığından dil-i ṣad-pārenüñ rāz añlamaz
Meclis-i ʿuṣṣāḳda ney gibi nālān olmayan

11. **rāzını:**-*ın, -ı*
Gazel 282
Mısra: **3**
(Fars.) Gizlenen şey, sır.

Şöyle ṣaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

12. **rāzını:**-*ın, -ı*
Gazel 308
Mısra: **11**
(Fars.) Gizlenen şey, sır.

Rāzını bu dil-i ṣad-pāreyi nālān idenüñ
Sīneler şerḥ idemez Aḥmedʾüñ efġānı gibi

rāz açsun:

1. **rāz açsun:**-*sun*
Gazel 116
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek.

Nāz ider ʿāşıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḥüsni rāzıdur dīvāneye açsun mı rāz

rāz açup:

1. **rāz açup:**-*up*
Gazel 227
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sır açmak II söz açmak. Bir konu üzerine konuşmaya başlamak, laf açmak.

Gül gibi rāz açup güler her dem hezār aġyār ile
Açmaz dehānın ġonca-veş bir laḥẓa ben dil-teng içün

rāz-dār:

1. **rāz-dār:**
Gazel 149
Mısra: **4**
Sır sahibi, sır tutan.

Rūz-ı rūşen çün degüldür maḥrem-i esrār-ı ʿışḳ
Ben şeb-i tārīki bārī rāz-dār itsem gerek

2. **rāz-dāra:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **12**
Sır sahibi, sır tutan.

Nigār ḳaşları baş çatmış ey dil aç gözüñi
Bi-ʿaynihi ikisin rāz-dāra beñzetdüm

rāz-ı dehānuñ:

1. **rāz-ı dehānuñ:**-*uñ*
Gazel 33
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ağzının sırrı.

Ṭūṭī ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider
Bir ḫıżrdur ki çeşm-i cāndan ḫaber virür

rāz-ı dehenüñ:

1. **rāz-ı dehenüñ:**-*üñ*
Gazel 126
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ağzının sırrı.

Rāz-ı dehenüñ beyāna ṣıġmaz
Yoḫ yoḫ ne beyān gümāna ṣıġmaz

rāz-ı derūnın:

1. **rāz-ı derūnın:**-*ın*
Gazel 193

Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gönlün sırrı.

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

rāz-ı ʿışḳı:

1. **rāz-ı ʿışḳı:**-*ı*
Gazel 39
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın sırrı.

Gerçi dilber pend ider setr eyle rāz-ı ʿışḳı dir
ʿĀḳıbet līkin bilürem ʿāleme destān olur

rāz-ı ʿışḳuñ:

1. **rāz-ı ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 57
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın sırrı.

Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫāme gibi
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

rāz-ı kāyināt:

1. **rāz-ı kāyināt:**
Terci-bend 1
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Kainat sırrı.

Şol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

rāz-ı lebi:

1. **rāz-ı lebi:**
Gazel 317
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) dudağının sırrı.

Ḫaṭṭ-ı ruḫı nāme-i maḥabbet
Rāz-ı lebi nükte-i İlāhī

rāz-ı lebüñden:

1. **rāz-ı lebüñden:**
Gazel 133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) dudağının sırrı.

Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş
Kim şarāb ol şevḳden ḫum-ḫānede cūş eylemiş

rāz-ı nihān:

1. **rāz-ı nihān:**
Gazel 80
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gizli tutulan sır.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

2. **rāz-ı nihān:**
Gazel 210
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gizli tutulan sır.

Gerçi ışmarlamışam göñlüme aġzuñ sırrını
Gör beni dīvāneye rāz-ı nihān ışmarlaram

rāz-ı nihāna:

1. **rāz-ı nihāna:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gizli tutulan sır.

Cān sırrıdur Aḥmed bunı key ṣaḳla göñülden
Dīvāne ḳaçan maḥrem ola rāz-ı nihāna

rāz-ı nihāndan:

1. **rāz-ı nihāndan:**-*dan*
Gazel 33
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gizli tutulan sır.

Şīrīn lebüñ ki söylese cāndan ḫaber virür
Nāzüklük ile rāz-ı nihāndan ḫaber virür

rāz-ı nihānı:

1. **rāz-ı nihānı:**-*ı*
Gazel 247
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gizli sır.

Ḫudāyā bed-gümānı sen bilürsin
Ki her rāz-ı nihānı sen bilürsin

rāz-ı nihānumdan:

1. **rāz-ı nihānumdan:**-*um, -dan*
Gazel 216
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gizli sır.

Zamān fiġān ide ney gibi zārī ḳıla zemīn
Eger bu rāz-ı nihānumdan āşikāre ḳılam

rāz-ı nihānuñ:

1. **rāz-ı nihānuñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gizli tutulan sır.

Didüm sır sözin açarsın raḳībe
Anuñladur senüñ rāz-ı nihānuñ

rāz-ı perde-i ʿışḳuñ:

1. **rāz-ı perde-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 341
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşk perdesinin sırrı.

Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ
Ki olmış rāhzen muṭrib burarlar gūş-ı ṭanbūrı

rāz-ı ʿuşşāḳ:

1. **rāz-ı ʿuşşāḳ:**
Gazel 105
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşıkların sırrı.

Rāz-ı ʿuşşāḳ olımaz perde-i ʿişmetde nühüft
Çarḫ sāzında çü her laḥẓa nevālar düzilür

rāzın açma:

1. **rāzın açma:**
Kaside 24
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Sırrını açmak, gizli bir

durumu başka biriyle paylaşmak. II Aşk sırrını açığa vurmak.

Gūş-ı benefşeden ṣaḳın ey ʿandelīb-i mest
Gül ḥüsni rāzın açma ki yirüñ ḳulaġı var

rāzını fāş eyledi:

1. **rāzını fāş eyledi:**-*di*
Gazel 54
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sırrını açık etmek.

Aḥmedʾüñ rāzını fāş eyledi zārīlıġ ile
Ney gibi bu dil-i ṣad-pāre elümden ne gelür

rebīʿ:

1. **rebīʿi:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **99**
Bahar mevsimi.

Luṭfuñ rebīʿi itmek içün rūzgārı zeyn
Ṣaçdı riyāż-ı ẕihnüme ey şehryār āb

red ola:

1. **red ola:**-*a*
Gazel 30
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Geri çevrilmek, kovulmak.

Göz yaşı ile yüz sürer işigüñe Aḥmed
Sāyillere luṭfuñ ḳapusından ola mı red

redd:

1. **reddüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **91**
Kabul etmeme / geri çevirme / geri döndürme.

Reddüñ eli atarsa ʿazīz-i cihān iken
Seng-i siyeh gibi ola her yirde ḫār laʿl

redd eyledüñ:

1. **redd eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 7
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Geri çevirmek, kabul etmemek, istememek.

Ādem gibi redd eyledüñ ey dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

redd eylemek:

1. **redd eylemek:**
Gazel 14
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Geri çevirmek. || Kovmak.

Gülşeninden vaṣluñuñ menʿ eyleme dil bülbülin
Olmaya redd eylemek ey dost mihmānı dürüst

redd idüp:

1. **redd idüp:**-*üp*
Gazel 87
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kabul etmemek, geri çevirmek, kovmak.

Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳībini ḳabūl
Āşināsın yad idüp bīgānesin hem-rāz ider

redd itme:

1. **redd itme:**
Gazel 297
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kabul etmemek, geri çevirmek.

Aḥmedʾi redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḥüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

2. **redd itme:**-*me*
Terci-bend 1
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Kabul etmemek, geri çevirmek.

Redd itme kim niyāzuma āmīn ider melek
Ravżañ öñinde çünki duʿāñ eyleyem senüñ

3. **redd itme:**-*me*
Gazel 218
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Reddetmek, kabul etmemek, geri çevirmek.

Ḳıl ḳabūl al luṭf idüp redd itme ḳurbān olduġum
Kim bu cānı ol hilāl-ebrūña ḳurbān isterem

redīf:

1. **redīf:**
Kaside 9
Mısra: **54**
Her beytin sonunda kafiyeden sonra tekrarlanan kelime.

Sen ḫoş-ḫışāli dün gice medḥ itmek istedüm
Geldi redīf içün dilüme nā-gehān müşk

2. **redīf:**
Kaside 11
Mısra: **71**
Her beytin sonunda kafiyeden sonra tekrarlanan kelime.

Ṣan uçar ṭūmār-ı medḥüñde redīf olduġı-yʾçün
Kʾaçdı defter bigi ṣad per kākül-i müşkīn-i dost

3. **redīfinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 22
Mısra: **65**
Her beytin sonunda kafiyeden sonra tekrarlanan kelime.

Anuñʾçün itdüm āb redīfinde medḥüñi
Kim ḫalḳa ʿīdde içürem şehd-bār āb

4. **redīf:**
Kaside 7
Mısra: **123**
Her beytin sonunda kafiyeden sonra tekrarlanan kelime.

Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redīf itmek degül
Pertev-i ẕihnümden olırdı yedi kişver güneş

5. **redīfinde:**-*i, -nde*
Kaside 29
Mısra: **87**
Kafiyeden sonra her mısraın sonunda tekrar edilen ek, kelime veya kelimeler.

Bu medḥ redīfinde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

refʿ ḳıl:

1. **refʿ ḳıl:**
Gazel 248
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kaldırmak (Perde ve örtüyü ortadan kaldırmak).

Refʿ ḳıl cānā cemāl-i dil-fürūzuñdan niḳāb
Gün yüzüñ āyīnesin görsün mücellālanmasun

refīʿ eylesün:

1. **refīʿ eylesün:**-*sün*
Kaside 6
Mısra: **208**
Kelime Tipi: **-**
Yükseltme. yukarıya kaldırma.

Aṣluñı ser-efrāz idüp ol dāʾim ü bāḳī
Ferʿüñi refīʿ eylesün Allāhu Teʿālā

refīʿ oldı:

1. **refīʿ oldı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Yücelmek, yükseklere çıkmak.

Bu dergehde kim oldı böyle refīʿ
Muḥammedden özge kim ola şefīʿ

refīḳ:

1. **refīḳ:**
Gazel 66
Mısra: **9**
Ar. Arkadaş.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

reftār:

1. **reftār:**
Gazel 310
Mısra: **12**
Gidiş, yürüyüş.

Bir ḳadem cāna baṣam iki cihāna birini
Ḫūb olur ʿışḳ ṭarīḳında bu reftār daḫı

2. **reftārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **80**
Gidiş, yürüyüş, ilerleme.

Ṭurup bir ayaġ üzre rikābuñda yürürdi
Ger ḳādir olaydı kʾide reftārı benefşe

3. **reftār:**
Gazel 34
Mısra: **9**
(Sevgilinin) salına salına, hoş bir şekilde yürüyüşü.

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

4. **reftār:**
Gazel 319
Mısra: **10**
(Sevgilinin) salına salına, hoş bir şekilde yürüyüşü.

Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

reh:

1. **rehden:**-*den*
Kaside 19
Mısra: **37**
Yol.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

rehā eyleyesin:

1. **rehā eyleyesin:**-*sin-y, -e, -sin*
Gazel 6
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kurtarmak.

Aḥmed yoluñda ṭopraḳ olur bu ümīde kim
Zülfüñi ḫāk-i rāhuña eyleyesin rehā

rehber:

1. **rehberi:**-*i*
Gazel 211
Mısra: **7**
Kılavuz, yol gösterici.

Himmet-i ʿāliyedür rehberi çün ḫāṭırımuñ
Umaram rāst gele ol ḳad-i bālāyı görem

rehber olurdı:

1. **rehber olurdı:**-*ur, -dı*
Kaside 7
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Kılavuzluk etmek, doğru yolu göstermek.

Ger Sikender istese envār-ı rāyuñdan meded
Rāh-ı ẓulmetde olurdı ḫaylına rehber güneş

rehgüẕār:

1. **rehgüẕār:**
Kaside 8
Mısra: **50**
Geçilen yol, geçit.

Yollarda laʿli şöyle şaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

2. **rehgüẕāruñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **38**
Geçilen yol.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

reh-güẕār:

1. **reh-güẕārı:**-*ı*
Gazel 213
Mısra: **16**
Geçilen yol, geçit.

Gönülde sūzen-i ġam var uşanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

reh-güẕer:

1. **reh-güẕerin:**-*i, -n*
Gazel 124
Mısra: **2**
Geçilen yol, geçit.

Cān cihāndan geçer ol zülf-i dütādan geçmez
Derd ü ġam reh-güẕerin dām-ı belādan geçmez

reh-i ʿışḳında:

1. **reh-i ʿışḳında:**-*ı, -nda*
Gazel 124
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Aşk yolu.

Ne yüz aġardasın Aḥmed reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳībe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

reh-nümā:

1. **reh-nümā:**
Kaside 1
Mısra: **44**
Yol gösteren, rehber.

ʿAḳl olamaz ḫaṣāʾiṣ-i ẕātuñda rāh-bīn
Fikr olamaz deḳāyıḳ-ı şerʿüñde reh-nümā

rehzen-i ʿuşşāḳdur:

1. **rehzen-i ʿuşşāḳdur:**-*dur*
Gazel 70
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Âşıkların yol keseni, eşkıyası.

Cevr eliyle burdı gūşın Aḥmedʾüñ ṭanbūr-vār
Şol boyı dilkeş ṣanem kim rehzen-i ʿuşşāḳdur

remz:

1. **remzi:**-*i*
Gazel 158
Mısra: **11**
Ar. Gizlice işaret, ima.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḫācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

2. **remz:**
Gazel 80
Mısra: **4**
Meramı imâ ve işâretle anlatma.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

3. **remzi:**-*i*
Gazel 256
Mısra: **8**
(Ar.) Bir şeyi akla getiren, o şeye delâlet eden nesne, işaret, resim, harf, kısaltma vb., sembol.

Ḳaşlaruñ ḫarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl
Gözlerüñ remzi çü ḥadden ṭaşradur pergārda

4. **remz:**
Gazel 266
Mısra: **19**
(Ar.) Bir şeyi akla getiren, o şeye delâlet eden nesne, işaret, resim, harf, kısaltma vb., sembol.

Ḳaşuñ kemānı remz ile ṣayyād-ı ġamzeñe
Efsūnlar ögredür ki dil ü cān ṣikār ide

remz eyledi:

1. **remz eyledi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
İşaret etmek.

Naġme-i bülbül yine remz eyledi gülşende kim
Hāẕihi cennātü ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn

remz eyler:

1. **remz eyler:**-*r*
Gazel 247
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İşaret etmek.

Lisān-ı ḫāl ile gül ġoncasınuñ
Ne remz eyler dehānı sen bilürsin

remz-i nihān:

1. **remz-i nihān:**
Gazel 158
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gizli işaret.

Ṣan ḳıldı devr-i cāma işāret hilāl-i ʿīd
Çün kim lebüñe eyledi remz-i nihān ḳaşuñ

reng:

1. **reng:**
Kaside 14
Mısra: **8**
Renk.

Meger ki bīşe-i gerdūnda gördi zerrīn şīr
Ki sebzezār-ı zümürrüdde ḳaçdı sīmīn reng

2. **rengidür:**-*i, -dür*
Gazel 68
Mısra: **1**
Cisimlerden yansıyan ışığın gözde oluşturduğu duyum.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫᵛāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

3. **rengidür:**-*i, -dür*
Gazel 68
Mısra: **12**
Cisimlerden yansıyan ışığın gözde oluşturduğu duyum.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ ṣun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

4. **rengi:**-*i*
Gazel 176
Mısra: **8**
Cisimler tarafından yansılanan ışığın gözde oluşturduğu duyum, renk.

ʿArż it bahār-ı ʿārıżuñı merġ-zāra kim
Bu rengi görüp ola ḫayādan gülāb gül

5. **rengi:**-*i*
Gazel 68
Mısra: **12**

Cisimler tarafından aksettirilen ışığın gözde yaptığı etki sonucu meydana gelen duyum.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ şun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

6. **rengi:**-*i*
Gazel 348
Mısra: **2**
Cisimler tarafından aksettirilen ışığın gözde yaptığı etki sonucu meydana gelen duyum.

Gözümüñ yaşı revān oldığı ġamdan ne-y-iki
Yaşımuñ rengi dem urdığı baḳmadın ne-y-iki

7. **reng:**
Nazm 22
Mısra: **1**
(Farklı bir) tarz, yöntem.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler şulḥ u ceng

8. **renginde:**-*in, -de*
Kaside 25
Mısra: **36**
Nitelik, vasıf. II Tarz, üslup.

ʿĪdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḥayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

9. **reng:**
Kıt'a 18
Mısra: **4**
Nitelik, vasıf. II Tarz, üslup.

Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḫayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

10. **reng:**
Gazel 12
Mısra: **2**
Renk ll Kırmızı renk.

Lebüñden leẕẕet ister sükker-i nāb
Ruḫuñdan reng umar gül-berg-i sīr-āb

11. **reng:**
Kaside 8
Mısra: **69**
Renk ll Kırmızı renk.

ʿAhdüñde reng uġurladı laʿl-i nigārdan
Ber-dār olursa uġrı gibi vechi var laʿl

12. **reng:**
Gazel 176
Mısra: **11**
Görünüş, çeşit, renk.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

13. **reng:**
Kaside 19
Mısra: **1**
Görünüş, çeşit, renk.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

14. **reng:**
Gazel 183
Mısra: **1**
Çeşit, güzellik.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

reng itmiş:

1. **reng itmiş:**-*miş*
Kaside 24
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Renk vermek, renklendirmek.

Beñzer ki kāse şunmaġa ḫʷānında ʿīdüñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

reng rezi:

1. **reng rezi:**-*i*
Kaside 29
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Boyacı.

Nice ki gülistānuñ ola reng rezi bād
Nice ki bahāruñ ola ʿaṭṭārı benefşe

reng ü būyından:

1. **reng ü būyından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 183
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Renk ve koku; süs ve bezek.

Ger dize dülbendine yār Aḥmedʾüñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

reng viren:

1. **reng viren:**-*en*
Gazel 52
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Boyamak, renklendirmek.

Çemende reng viren lāleye yañaġuñdur
Dilinde dāġ ḳoyan āteş-i ʿiẕāruñdur

reng-i ʿāşıḳ:

1. **reng-i ʿāşıḳ:**
Kaside 24
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Âşığın rengi.

Nice ki reng-i ʿāşıḳ u būy-ı nigārdan
Görine yir yüzinde ḫazān ile nev-bahār

reng-i ʿiẕārı:

1. **reng-i ʿiẕārı:**-*ı*
Nazm 5
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın rengi.

Reng-i ʿiẕārı zerd olup ol lāle-çihrenüñ
Bāġ-ı zamānda ḳalmadı būy-ı vefā dirīġ

reng-i laʿlüñ:

1. **reng-i laʿlüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**

Yakut gibi kırmızı dudağın rengi.

Kūze-i yāḳūtdan kevs̱er ṣaçardı āfitāb
Reng-i laʿlüñ ʿaksi düşse çarḫ-ı dolāb üstine

reng-i ruḫı bozılur:

1. **reng-i ruḫı bozılur:***-ı-ur*
Gazel 38
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünün rengi bozulmak; rengi atmak, korku, heyecan vb. sebeplerle benzi sararmak.

Bozılur maʿşūḳı görse ʿāşıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

reng-i ruhından:

1. **reng-i ruḫından:***-ın, -dan*
Kıt'a 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın rengi.

ʿArūs-ı medḥüñüñ reng-i ruḫından
Dimāġumı nigāristān idersin

reng-i ruhuñda:

1. **reng-i ruḫuñda:***-uñ, -da*
Gazel 10
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın rengi.

Sāḳiyā reng-i ruḫuñda görinür ʿaks-i şarāb
Nitekim berg-i gül üzre lāle-i ḥamrā ġarīb

reng-i rūyuñ:

1. **reng-i rūyuñ:***-uñ*
Gazel 73
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yüzün rengi.

Eşkümi gülgūn iden bir reng-i rūyuñ ālidür
Aḥmedʾüñ göñlin alan ala gözinüñ ālidür

rengīn:

1. **rengīn:**
Gazel 176
Mısra: **10**
Far. 1. Renkli, boyalı. 2. Güzel, lâtif, müzeyyen nazar-rübâ.

Bir faṣlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ
Rengīn varaḳlarıyla düzetdi kitāb gül

2. **rengīn:**
Gazel 67
Mısra: **13**
Neşeli, canlı, ilgi çekici, çarpıcı nitelikleri olan ‖ farklı süsleri ve güzellikleri barındıran (TDK).

Dīvānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengīn
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

3. **rengīn:**
Gazel 200
Mısra: **9**
Güzel, hoş, latif.

Ruḫlaruñ vaṣfında rengīn defterinden Aḥmedʾüñ
Elde evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭaġılmış dostum

4. **rengīn:**
Kaside 8
Mısra: **32**
Güzel, hoş, latif.

Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi
Rengīn laṭīfedür ṭutar aġzında mār laʿl

5. **rengīn:**
Kaside 8
Mısra: **106**
Parlak renkli. II Güzel, hoş, latif. II Anlamlı.

Yoḳ sīm ü zer elümde ki ṣaçam ayaġuña
Rengīn sözümle lā-cerem itdüm niṣār laʿl

6. **rengīn:**
Kaside 22
Mısra: **71**
Hoş, güzel, renkli ‖ akıcı.

Rengīn sözüm miṣāli ṣuya düşse fīʾl-meṣel
Olurdı ḫāṣṣıyyetde mey-i ḫoş-güvār āb

7. **rengīn:**
Gazel 149
Mısra: **14**
Çeşitli, farklı.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

8. **rengīn:**
Müfret 3
Mısra: **2**
Çeşitli, farklı.

Derdümi meşk itmege her dem der ü dīvāruña
Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengīn mā-cerā

9. **rengīn:**
Gazel 98
Mısra: **5**
Değişik renkli, güzel, hoş, süslü.

Kirpügüm ḫaddüñ ḫayālin şöyle rengīn yazdı kim
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

10. **rengīn:**
Gazel 120
Mısra: **7**
Değişik renkli, güzel, hoş, süslü.

Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengīn
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şīrīn ʿineb olmaz

11. **rengīn:**
Gazel 193
Mısra: **10**
Değişik renkli, güzel, hoş, süslü.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

12. **rengīn:**
Kaside 29

Mısra: **43**
Renkli, parlak.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

13. **rengīn:**
Terci-bend 2
Mısra: **83**
I. Renkli, boyalı. II. Parlak, hoş, güzel, latif.

Ḳıldı rengīn varaḳların sūsen
Açdı gül gibi defterin sūsen

14. **rengīn:**
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Güzel, hoş, latif. || *Renkli.*

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Bana rengīn elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

15. **rengīn:**
Gazel 336
Mısra: **6**
Güzel, hoş, latif. || *Parlak renkli.*

Gözlerüm cāmına naḳş itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn ṣuveri

16. **rengīn:**
Kaside 25
Mısra: **6**
Renkli. II Güzel, hoş.

Dost vaṣlı ʿīdine irişdi çeşm-i eşk-bār
Kim bu rengīn şīşeden oldı gülāb-efşān-ı ʿīd

17. **rengīn:**
Kaside 19
Mısra: **4**
Parlak renkli, güzel, hoş.

Açdı ʿanber ḥoḳḳasın şaḥrāda ʿaṭṭār-ı şabā
Düzdi rengīn cāmesin bostānda bezzāz-ı zemīn

rengīn eyleyen:

1. **rengīn eyleyen:**
Gazel 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Renklendirmek, renkli kılmak.

Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i Nuʿmānīdür
Kʾanı rengīn eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur

resāyil:

1. **resāyiline:**
Gazel 144
Mısra: **13**
Risaleler.

Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed beyān resāyiline
Yazar leṭāyif-i ḫüsn ü ider ḥikāyet-i luṭf

resen:

1. **resen:**
Kaside 9
Mısra: **37**
İp, urgan, halat.

Ṭaḳdı devātı gibi ʿadū boynına resen
Çün ṣaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

2. **resenle:**-*ile*
Kaside 7
Mısra: **116**
İp.

Raḳṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerrīn resenle aşılup çenber güneş

3. **resen:**
Gazel 225
Mısra: **8**
İp, urgan, halat. II Sevgilinin saç teli.

Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḫüsnüñüñ
Ṣafḥa-i ḫurşīde çekdi sünbülüñ müşkīn resen

4. **resen:**
Gazel 228
Mısra: **8**
İp, urgan, halat. II Sevgilinin saç teli.

ʿAsesi ḫüsn ilinüñ göñlümi zülfinde bulup
Gice gezdüñ diyü aşmaġa yaraḳladı resen

5. **reseni:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **8**
İp, urgan, halat. II Sevgilinin saç teli.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

6. **resenler:**-*ler*
Mesnevi 4
Mısra: **40**
İp, urgan, halat. II Sevgilinin saç teli.

Yaḫod ṣaḳındugından ḫüsn bāġın
Aṣar miskīn resenler ḫaṭṭ zāġın

resen-i dār:

1. **resen-i dār:**
Gazel 63
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Darağacının ipi.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

2. **resen-i dār:**
Gazel 64
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Darağacının ipi.

Öperem ṭurra-i ṭarrāruñ ucın çünki budur
Resmi ser-bāzlaruñ kim resen-i dār öpilür

resen-i dāra:

1. **resen-i dāra:**-*a*
Gazel 54
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Darağacının ipi.

Aşılur sünbül-i gül-pūşuña dil ḫūşe gibi
Ger aşarsañ resen-i dāra elümden ne gelür

resen-i müşk-bārı:

1. **resen-i müşk-bārı:**-*ı*
Gazel 213
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Misk saçan, güzel kokulu ip II Sevgilinin saçı.

Girih girih resen-i müşk-bārı mı añalum
Dizin dizin güher-i ābdārı mı diyelüm

reşha:

1. **reşḥasıdur:**-*sı, -dur*
Kaside 15
Mısra: **27**
Damla.

Baḥr-i cūduñ nice şerḥ ola kʾanuñ reşḥasıdur
Ḥāṣıl-ı kān-ı seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

reşḥa-i kilki:

1. **reşḥa-i kilki:**
Kaside 19
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin damlası, kalemden damlayan / dökülen (mana).

Şuʿle-i tīġı beyāż-ı ġurre-i ṣubḥ-ı ẓafer
Reşḥa-i kilki sevād-ı sürme-i ʿaynüʾl-yaḳīn

resim:

1. **resmi:**-*i*
Gazel 64
Mısra: **8**
Adet, usul.

Öperem ṭurra-i ṭarrāruñ ucın çünki budur
Resmi ser-bāzlaruñ kim resen-i dār öpilür

reşk:

1. **reşk:**
Gazel 189
Mısra: **14**
Kıskançlık, haset.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

2. **reşkinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 215
Mısra: **3**
Kıskançlık, haset.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

3. **reşkden:**-*den*
Gazel 324
Mısra: **2**
Kıskançlık, haset.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

4. **reşkden:**-*den*
Gazel 332
Mısra: **9**
Kıskançlık, haset.

Kevs̱er lebüñle Ḫıżr ḥaṭuñ gördi reşkden
Ẓulmāta girdi çeşme-i ḥayvān didükleri

5. **reşkden:**-*den*
Kaside 22
Mısra: **52**
Kıskançlık, haset.

Bir söze başladı ki anuñ luṭfın itse gūş
Olurdı reşkden güher-i şāh-vār āb

6. **reşkden:**-*den*
Kaside 24
Mısra: **14**
Kıskançlık, haset.

Naḫcīr ol oḳı baġrına nʾiçün başar diyü
Ḳan itdi reşkden cigerin āhū-yı tātār

7. **reşkden:**-*den*
Kaside 25
Mısra: **45**
Kıskançlık, haset.

Çihresini reşkden zerd itdi ḳurṣ-ı āfitāb
Süfre-i ḫʷānuñda çün gördi müzaʿfer nān-ı ʿīd

8. **reşkine:**-*ine*
Terci-bend 2
Mısra: **39**
Kıskançlık, haset.

Leb-i gülgūnı reşkine yāruñ Nʾola her dem yudarsa ḳan ġonca

reşk eyledi:

1. **reşk eyledi:**-*di*
Kıt'a 23
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kıskanmak,haset etmek.

Çü bünyād oldı bu ḳaṣr-ı muʿallā Görüp reşk eyledi firdevs-i aʿlā

reşk ide:

1. **reşk ide:**-*e*
Kaside 31
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Gıpta etmek, imrenmek. II Haset etmek, kıskanmak.

Bir ġonca-i nāzük-dil elinden ki müdāmı
Reşk ide yüzi gülşenine cennet-i meʾvā

reşk ider:

1. **reşk ider:**-*er*
Gazel 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Gıpta etmek, imrenmek. II Haset etmek, kıskanmak.

Zülfi naḳḳāşı ṣuya bir resm ider kim reşk ider
Mānī-yi Çīn yazduġı naḳş-ı Nigāristān aña

2. **reşk ider:**-*er*
Gazel 296
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gıpta etmek, imrenmek. II Haset etmek, kıskanmak.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevs̱er şerbeti

reşk idüp:

1. **reşk idüp:**-*üp*
Gazel 277
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gıpta etmek, imrenmek. II Haset etmek, kıskanmak.

Meges-i ḫālüñe mesken olalı ḳand-ı lebüñ
Reşk idüp ṭūṭī-i dil ḳıldı teveccüh ʿademe

reşk-i firdevs-i berīn oldı:

1. **reşk-i firdevs-i berīn oldı:**-*dı*
Gazel 160
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yüce cenneti kıskandırmak.

Reşk-i firdevs-i berīn oldı sarāyı göñlümüñ
Ḫāne-i çeşmümde taṣvīr olalı raʿnālıġuñ

reşk-i haddüñ:

1. **reşk-i ḫaddüñ:**-*üñ*
Gazel 75
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağının kıskançlığı.

Ḫışm-ı çeşmüñle irer nergis-i şehlāya seher
Reşk-i ḫaddüñ ile berg-i gül-i ḫandān dökilür

reşk-i ḫaṭuñla:

1. **reşk-i ḫaṭuñla:**
Kaside 9
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Ayva tüyünün kıskançlığı.

Ney-şekker oldı ġayret-i ḫāmeñle telḫ-ʿayş
Reşk-i ḫaṭuñla ḳaldı siyeh ḫānumān-ı müşk

reşk-i ḫurşīd-i ḫāverān:

1. **reşk-i ḫurşīd-i ḫāverān:**
Kaside 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Doğu ve batının güneşini kıskandıran.

Yaḳasından ṭulūʿ iden ḳameri
Reşk-i ḫurşīd-i ḫāverān bulduñ

resm:

1. **resmdür:**-*dür*
Gazel 110
Mısra: **2**
Usul, adet.

Ṣafḥa-i ḫaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār
Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār

2. **resmdür:**-*dür*
Gazel 138
Mısra: **2**
Usul, adet.

Ġam degül bī-ḫāl olursa ḫüsnüñ evrāḳında ḫaṭ
Resmdür ʿāriflere nāme yazarlar bī-nuḳaṭ

3. **resm:**
Gazel 46
Mısra: **10**
Âdet, usul.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

4. **resmin:**-*in*
Gazel 275
Mısra: **7**
Hâl, durum, tarz, usûl.

Cān ise maḳṣūduñ al cānā cefā resmin götür
Nev-cuvānsın dostum ḳan eyle ḳānūn eyleme

5. **resm:**
Kaside 17
Mısra: **2**
Âdet, usul.

Āh kim yār bozup ḳāʿide-i yarluġı
Yine resm eyledi bünyād-ı cefākārluġı

resm ider:

1. **resm ider:**-*er*
Gazel 2
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Resmetmek, işlemek, nakşetmek.

Zülfi naḳḳāşı şuya bir resm ider kim reşk ider
Mānī-yi Çīn yazduġı naḳş-ı Nigāristān aña

resm idimezler:

1. **resm idimezler:**-*i, -mez, -ler*
Gazel 98
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Resmetmek, resim ve boyayla canlandırmak.

Kirpügüm ḫaddüñ ḫayālin şöyle rengīn yazdı kim
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

resm itmege:

1. **resm itmege:**-*mek, -e*
Gazel 256
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çizmek II yazmak; göstermek.

Ḳaşlaruñ ḥarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl
Gözlerüñ remzi çü ḫadden ṭaşradur pergārda

resm itmişem:

1. **resm itmişem:**-*miş, -em*
Gazel 204
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Resmetmek, işlemek, nakşetmek.

Resm itmişem gözümde ḫayālüñi gūyiyā
Nakş-ı nigārı sāġar-ı mercāna yazmışam

resm ola:

1. **resm ola:**-*a*
Kaside 25
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Adet olmak; gelenek durumuna gelmiş olmak, herkes tarafından yapılır olmak.

Devletüñ ʿīdin hümāyūn eylesün iḥsān-ı Ḥaḳ
Nitekim ḫalḳ-ı cihāna resm ola iḥsān-ı ʿīd

resmdür:

1. **resmdür:**
Kaside 12
Mısra: **72**
Adettendir.

İşigüñ ṭopraġına yüz sürdügin maʿẕūr ṭut

Çün ḳadīmī resmdür teẕhīb olur
bāb üstine

resme:

1. **resme:**
Gazel 222
Mısra: **6**
Ar. Suret, şekil. tarz.

Güzellik taḫtı üstinde oturup
ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme
mīr olasın sen

resm-i ḳadīmdür:

1. **resm-i ḳadīmdür:***-dür*
Gazel 34
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kadim bir usul ve tarz.

Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı
kirpügüñ
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i
ḳadīmdür

restehīz kopar:

1. **resteḫīz ḳopar:***-ar*
Mesnevi 3
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Kıyamet kopmak. Ortalık birbirine girmek, büyük gürültü ve karışıklık çıkmak.

Ger olmasa söz söylemekde dilīr
Olur mıydı ṭūṭī ḳafesde esīr

resūl:

1. **resūl:***-sun*
Mesnevi 3
Mısra: **73**
Allah'ın resûlü, Hz. Muhammed.

Ḳonuḳluḳ Ḥaḳuñdur ḳonuḳdur
Resūl
Edebsüzlük itdiyse birḳaç fużūl

resūl-i emīn:

1. **resūl-i emīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Güvenilir peygamber (Hz. Muhammed).

Var iḫtiyāc ʿafvuña yā sātirüʾl-ʿuyūb
Demdür kʾanuñ şefīʿi Resūl-i
Emīn ola

revā:

1. **revā:**
Gazel 222
Mısra: **10**
(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.

Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā
olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı
tīr olasın sen

2. **revā:**
Gazel 242
Mısra: **12**
(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.

Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy
eyler raḳīb
Mekkeye varmaḳ revā mıdur
müselmān olmayan

3. **revā:**
Müfret 41
Mısra: **2**
(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.

Ben incindüm elüñden sen
dilümden
Revā mıdur uşanduñ
menzilüñden

4. **revā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **22**
(Fars.) Lâyık, uygun, yerinde, münâsip.

Çeşm-i ümīdi ṭoprāġa girdi yir
ehlinüñ
Āhı ḫurūşı göklere çıḳsa revā
imiş

5. **revā:**
Terci-bend 1
Mısra: **125**
Far. Layık, uygun.

Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ
revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ
eyleyem senüñ

revā degüldür:

1. **revā degüldür:***-dür*
Gazel 84
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Uygun değil.

Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf
ü ḫaddüñi
ʿAḳrebde olsa māh degüldür revā
sefer

revā görseñ:

1. **revā görseñ:***-se, -ñ*
Gazel 210
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Uygun görmek, yakıştırmak.

Bī-riyāyam rāyum oldur kim
revā görseñ revān
Rūyuña yārā revānum rāyegān
ışmarlaram

revā mı:

1. **revā mı:**
Gazel 222
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yerinde olmayan, uygun görülmeyen şeyler karşısında, "Layık mı, bu da olur mu?" anlamında söylenen söz.

Çü heft iḳlīm-i ḫüsn içre şeh-i
Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir
olasın sen

revā mıdur:

1. **revā mıdur:***-dur*
Gazel 76
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yerinde olmayan, uygun görülmeyen şeyler karşısında, "Layık mı, bu da olur mu?" anlamında söylenen söz.

Göñlüm yolında oḳ gibi ṭoġru
sözinde dost
Yā ḳaşı gibi ṭoġru degüldür revā
mıdur

revāc olmaz:

1. **revāc olmaz:***-maz*
Gazel 24
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**

Kıymeti, değeri artmak; itibar görmek.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden ṣaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

revān:

1. **revān:**
Gazel 210
Mısra: **7**
(Fa.) Geçerli, doğru.

Bī-riyāyam rāyum oldur kim revā görseñ revān
Rūyuña yārā revānum rāyegān ışmarlaram

2. **revān:**
Gazel 221
Mısra: **5**
Akıcı (üslup bağlamında).

Gönlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

3. **revān:**
Gazel 97
Mısra: **4**
Salınarak yürüyen sevgili.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

4. **revān:**
Gazel 75
Mısra: **8**
Akan, giden (gözyaşının akması bağlamında).

Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

5. **revānum:**-*um*
Gazel 210
Mısra: **8**
Ruh, can.

Bī-riyāyam rāyum oldur kim revā görseñ revān
Rūyuña yārā revānum rāyegān ışmarlaram

revān aḳar:

1. **revān aḳar:**
Gazel 339
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Akıp gitmek.

Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

revān eyledüñ:

1. **revān eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, dolaşmak.

Şol dem ki revān eyledüñ ol serv-i revānı
Çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ ey dost

revān gitdi:

1. **revān gitdi:**
Gazel 337
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yol almak, ilerlemek.

Dil ṣu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu gönlüm evi

revān kıl:

1. **revān ḳıl:**
Mesnevi 3
Mısra: **231**
Kelime Tipi: **-**
Sevk etmek.

Anı şöyle ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa revān
Ki itsün duʿāsını kerrūbiyān

revān olan:

1. **revān olan:**-*an*
Gazel 230
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Akıp gitmek.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur nʾeylesün

2. **revān olan:**-*an*
Gazel 272
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Akıp gitmek.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur çāre ne

revān oldı:

1. **revān oldı:**-*dı*
Gazel 74
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Akıp gitmek.

Ḳāmetüñ çıḳdı ḳapuñdan oldı göz yaşı revān
Ṣan ḳıyāmet ḳopdı gökden aḫter-i tābān yaġar

2. **revān oldı:**-*dı*
Gazel 346
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Akmak, dökülmek.

Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli
Ne ġarīb olmışam ey mūnis-i cān sen gideli

revān oldıġı:

1. **revān oldıġı:**
Gazel 348
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Akıp gitmek. Salınmak.

Gözümüñ yaşı revān oldıġı ġamdan ne-y-iki
Yaşımuñ rengi dem urdıġı baḳmadın ne-y-iki

revān oldukca:

1. **revān olduḳca:**
Gazel 323
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Akıp gitmek. Salınmak.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

revān olmış:

1. **revān olmış:**-*mış*
Nazm 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**

Akıp gitmek; ordan oraya dolaşmak.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

revān olur:

1. **revān olur:**-*ur*
Kaside 23
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Gitmek, akmak.

Eşküm revān olur ruḫ-ı zerdümde gūyiyā
Berg-i ḫazān içinde aḳar zer-nigār āb

revān virür:

1. **revān virür:**-*ür*
Gazel 49
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Canlandırmak.

Ger hem-dem olsa zülfüñ ile bir nefes ṣabā
ʿīsā gibi ʿiẕām-ı remīme revān virür

revān-baḫş:

1. **revān-baḫşluġı:**
Kaside 17
Mısra: **31**
Ruh, can bağışlayan, hayat veren.

Ol ki gösterdi Mesīḥāya revān-baḫşluġı
Ol ki ögretdi Ferīdūna cihāndārluġı

revāne oldı:

1. **revāne oldı:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hareket etmek.

Gönlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna
Cānum daḫı anuñla bile oldı revāne

revāyih:

1. **revāyiḥle:**-*le*
Kaside 15
Mısra: **42**
Kokular.

Būy-ı ḫulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

revh-i rāhatdan:

1. **revḥ-i rāḥatdan:**-*dan*
Gazel 141
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Huzur, gönül rahatlığı.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise
Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

revnaḳ virdi:

1. **revnaḳ virdi:**-*di*
Gazel 12
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik/parlaklık/letafet vermek.

Şehā yüzüm ṣuyın arturdı eşküm
Ne altundur ki revnaḳ virdi sīm-āb

revnaḳ virelden:

1. **revnaḳ virelden:**
Gazel 151
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
I. Güzellik, parlaklık, tazelik vermek II. Canlandırmak; neşe, keyif vermek.

ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ
Terbiyetle eyledüñ ben ḫāki bostānuñ senüñ

revzen:

1. **revzenüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 140
Mısra: **15**
Pencere.

Her şeb Aḥmed revzenüñde tā seḥer
Görinür āhum çerāġından ṣuʿāʿ

2. **revzenüme:**-*üme*
Gazel 209
Mısra: **3**
Pencere.

Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

3. **revzeni:**-*i*
Gazel 292
Mısra: **6**
Pencere.

Ḥākim-i ʿışḳuñ ḫarāb itmezdi gönlüm ḫānesin
Baḳmasa ḥüsnüñ sarāyına bu çeşmüm revzeni

4. **revzeni:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **2**
Pencere.

Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni
Ṭutışur ṣubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni

5. **revzenüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 6
Mısra: **48**
Pencere.

Bezmüñde yanan şemʿden uyarmaġa ḳındīl
Her gice gelür revzenüñe māh-ı muʿallā

6. **revzenini:**-*i, -n, -i*
Gazel 300
Mısra: **7**
Pencere.

Ṭutmasun revzenini ṣubḥ-gehüñ Āteşīn āh u vāh yaḳma beni

7. **revzenler:**-*ler*
Terkib-bend 1
Mısra: **99**
Far. Pencere.

Firdevsden mezārına revzenler açılup
Ervāḥ-ı ḳuds ile dün ü gün hem-nişīn ola

8. **bī-revzen:**
Gazel 270
Mısra: **22**
Penceresiz (Gönül yarasının bulunmaması bağlamında).

Dil rūşen olmaz Aḥmed cevr oḳı delmeyince

Bī-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

revzen açdı:

1. **revzen açdı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Pencere açmak.

Gülsitānı teferrüc itmek içün
Ḳaṣr-ı lāʿlinden açdı revzen gül

revzene:

1. **revzenesinden:**-*sin, -den*
Gazel 27
Mısra: **8**
Pencere.

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

2. **revzenesinden:**-*sin, -den*
Gazel 75
Mısra: **16**
Pencere.

Tīr-bārān ideli cāna ḫayāl-i ġamzeñ
Çeşmümüñ revzenesinden dile peykān dökilür

3. **revzeneden:**
Kaside 6
Mısra: **84**
Pencere.

Nā-geh görinür gözine bir māh-liḳā kim
Germ olup ider revzeneden kendʾözin ilḳā

revzen-i çeşm:

1. **revzen-i çeşm:**
Gazel 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Göz penceresi. II Âşığın gözü.

Bu revzen-i çeşm ola mı rūşen
Çün göñlüm ocaġı oldı pür-dūd

revzen-i yaḳīn:

1. **revzen-i yaḳīn:**
Terci-bend 1
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Yakîn penceresi. (Yakîn, herhangi bir delile bağlı olmaksızın sâdece iman kuvvetiyle aşikâr olarak görme, müşahede ederek bilme.).

Şol cān ki deldi baġrını tīr-i maḥabbetüñ
Açdı sarāy-ı ḳalbine Ḥaḳ revzen-i yaḳīn

revzen-i zerrīn:

1. **revzen-i zerrīn:**
Kaside 6
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Altın gibi parlak ve sarı pencere.

Bu ṭāḳ-ı zebercedden açar revzen-i zerrīn
Kim ideʿarūs-ı felek ol ḳaṣrı temāşā

reyḥān:

1. **reyḥānları:**-*lar, -ı*
Gazel 153
Mısra: **3**
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.

Luṭf ile reyḥānları gülşende ḫayrān itmege
Yāsemīne sāye ṣalmış sünbülüñ vardur senüñ

2. **reyḥānını:**-+ın+ı
Gazel 306
Mısra: **9**
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

3. **reyḥān:**
Gazel 9
Mısra: **9**
Diğer adı fesleğen olan güzel kokulu bir bitki || Sevgilinin ayva tüyleri.

Cān Cebreʾīli oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hemīn ola

4. **reyḥān:**
Gazel 96
Mısra: **12**
Diğer adı fesleğen olan güzel kokulu bir bitki || Sevgilinin ayva tüyleri.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

5. **reyḥāndur:**-*dur*
Gazel 3
Mısra: **2**
Fesleğen denilen güzel kokulu bitki. II Sevgilinin ayva tüyleri.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḫayrān aña

6. **reyḥān:**
Gazel 200
Mısra: **2**
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki. II Sevgilinin saçı.

Gün yüzüñde ebr-i müşk-efşān ṭaġılmış dostum
Sāyesinde gülşene reyḥān ṭaġılmış dostum

7. **reyḥānına:**-*ı, -na*
Gazel 217
Mısra: **4**
Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki. II Sevgilinin saçı.

Her gice sevdā-yı zülfiyle perīşān-ḥāl olup
Olduġum reyḥānına ḫayrān bilür mi bilmezem

8. **reyḥān:**
Gazel 332
Mısra: **6**
Diğer adı fesleğen olan güzel kokulu bir bitki.

Vālih nihāl-i ḳāmetüñe serv-i cūy-bār
Ḫayrān benefşe zülfüñe reyḥān didükleri

9. **reyḥān:**
Kaside 6
Mısra: **153**
Diğer adı fesleğen olan güzel kokulu bir bitki.

Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳudı reyḥān
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

10. **reyḥān:**
Kaside 23
Mısra: **101**
Diğer adı fesleğen olan güzel kokulu bir bitki.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān nişār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

11. **reyḥān:**
Gazel 177
Mısra: **2**
Ar. Fesleğen bitkisi.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

12. **reyḥān:**
Kaside 31
Mısra: **25**
Ar. Fesleğen bitkisi.

Şol deñlü şaçar misk uvaġın ceybine reyḥān
Kim nesme-i ʿanberle ṭolar dāmen-i ṣaḥrā

13. **reyḥān:**
Gazel 61
Mısra: **4**
Diğer adı fesleğen olan güzel kokulu bir bitki || Ayva tüyleri.

Ṣabā reyḥāncısı bāġ-ı ruḫuñdan
Nesīm-i sünbül ü reyḥān uġurlar

reyḥān ḫaṭı:

1. **reyḥān ḫaṭı:**-*ı*
Gazel 58
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Fesleğen bitkisine benzeyen ve onun gibi güzel kokan yüzdeki ayva tüyleri.

Sünbül ṣaçın seḥer yili seyrān idüp gelür
Reyḥān ḫaṭı ḳoḫusına ḫayrān olup gider

reyḥāncı:

1. **reyḥāncısı:**-*sı*
Gazel 61
Mısra: **3**
Reyhan satan.

Ṣabā reyḥāncısı bāġ-ı ruḫuñdan
Nesīm-i sünbül ü reyḥān uġurlar

2. **reyḥāncı:**
Gazel 78
Mısra: **3**
Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan.

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

3. **reyḥāncısıdur:**
Gazel 241
Mısra: **3**
Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan.

Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı şun

4. **reyḥāncı:**
Gazel 334
Mısra: **2**
Fesleğen denilen, sevgilinin saçına benzetilen, hoş kokulu bir bitki; reyhan satan.

Kirpügi cevr oḳına peykāncı
Zülfi cān meclisinde reyḥāncı

reyḥānī:

1. **reyḥānīdür:**-*dür*
Nazm 31
Mısra: **6**
Fesleğene özgü, fesleğen gibi.

Didi kim bu serv-i gül-ruḫsār
Bostāncʾoğlıdur
Fūtasın gül ṭoldurupdur şaçları reyḥānīdür

reyḥān-ı cennetdür:

1. **reyḥān-ı cennetdür:**
Gazel 290
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cennet reyhanı.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevşer üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

reyḥān-ı kerem:

1. **reyḥān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Lütuf reyhanı, fesleğeni.

Būy-ı ḫulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

reyḥān-ı semen-sāya:

1. **reyḥān-ı semen-sāya:**-*ya*
Gazel 290
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yasemine benzeyen reyhan.

Benefşe şaçların şalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḫayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

rezm:

1. **rezm:**
Kaside 19
Mısra: **85**
Savaş.

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

2. **rezme:**-*e*
Kaside 19
Mısra: **81**
Savaş.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

rezmgāh:

1. **rezmgāh:**
Kaside 23
Mısra: **81**
Cenk yeri, muharebe meydanı.

Bir lālezāra beñzedi tīġuñla rezmgāh

Kʾol lālezār içinde çıḳa ṣad hezār āb

riʿāyetde:

1. **riʿāyetde:**-*de, -*
Gazel 233
Mısra: **4**
İyi karşılamak, ağırlamak, hürmet etmek.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

riʿāyet-i luṭf:

1. **riʿāyet-i luṭf:**
Gazel 144
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Lütfunun saygısı.

Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

rıḍvān:

1. **rıḍvāna:**-*a*
Gazel 271
Mısra: **4**
Cennetin kapıcısı olan melek.

Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme
ʿArūs-ı ḥüsni bu resme baş egmez ḫūr u Rıḍvāna

2. **rıḍvān:**
Kaside 3
Mısra: **19**
Cennetin kapıcısı olan melek.

Ördi Rıḍvān ṣaçı reyḥānlarını ḫūrīlerüñ
Kʾola cārūb-ı der-i ḫalveti dervīşlerüñ

3. **rıḍvān:**
Kaside 6
Mısra: **27**
Cennetin kapıcısı olan melek.

Şol ṣuffa ki zülfin aña cārūb ide Rıḍvān
Süpründisini gözlerine küḥl ide ḫavrā

4. **rıdvān:**
Kıt'a 23
Mısra: **3**
Cennetin kapıcısı olan melek.

Baḳup Rıdvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḫūr ile olsun muḥallā

5. **rıḍvān:**
Terci-bend 1
Mısra: **33**
Cennetin kapıcısı olan melek.

Rıḍvān bihişti bu ḳadar ārāyiş itdügi
Budur kʾide ḳabūl Bilāli Muḥammedüñ

6. **rıḍvāna:**-*a*
Kıt'a 19
Mısra: **1**
Cennet bekçisi; diğer güzeller; diğer, başka kimse.

Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm
Geldi mi bu çemene bir geyicek

rifʿat:

1. **rifʿati:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **1**
Makam ve mertebe yüksekliği.

ʿArşdan çoḳ yucadur rifʿati dervīşlerüñ
Kimse bilmez nicedür ʿizzeti dervīşlerüñ

rikāb:

1. **rikābuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 80
Mısra: **11**
Büyük bir kimsenin huzuru, önü, makamı.

Ey şāh-ı ḥüsn gözle rikābuñda ḳulları
Mūr-ı żaʿīfi görse Süleymān ʿinān çeker

2. **rikābuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 29
Mısra: **79**
Büyük bir kimsenin huzuru, önü, makamı.

Ṭurup bir ayaġ üzre rikābuñda yürürdi

Ger ḳādir olaydı kʾide reftārı benefşe

rikkat:

1. **riḳḳati:**-*i*
Gazel 296
Mısra: **14**
Acıma, şefkat, merhamet.

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem bana
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

rind:

1. **rindlerüñdür:**-*ler, -üñ, -dür*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
Görünüşe ve dünya işlerine kıymet vermeyen, kurallardan uzak, bütün varlığı kendi iç dünyâsına göre değerlendiren, gönül gözüyle gören, hoş görülü, kalender, içkiye düşkün ve derbeder görünüşünün aksine ârif, hakîm, gönül ehli kimse.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü gönül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

rind olan:

1. **rind olan:**-*an*
Gazel 70
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Rint olan, gönül insanı olan (kimse). II Âşık.

Ḳan yudan dil-teşneler düşmiş ḳaşuñ sevdāsına
Rind olan mey-ḫʷāreler ʿīd ayına müştāḳdur

rindāne:

1. **rindāne:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
Aldırışsız, umursamadan.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü gönül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

risāle:

1. **risālesin:**-*(s)i, -n*
Gazel 204
Mısra: **2**
Küçük kitap, kitapçık.

Ser-nāme-i maḥabbeti cānāna yazmışam
Ḥasret risālesin varaḳ-ı cāna yazmışam

rīsmān:

1. **rīsmānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **1**
İp, bağ.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

2. **rīsmānda:**-*da*
Gazel 239
Mısra: **14**
İp, halat.

Ben żaʿīfüñ bedenin yaşum içinde bulıcaḳ
Rīsmānda dizilü lüʾlüʾ-i lālā göresin

3. **rīsmān:**
Kaside 21
Mısra: **56**
İp, halat.

Baḥre daḫı düşerse lüʾlüʾ-vār
Ḫaşm boynında rīsmān bulduñ

4. **rīsmān:**
Gazel 80
Mısra: **8**
İp, halat, urgan; sevgilinin saçı.

Zülfüñ görüp çıḳar ẕeḳanuñdan göñül belī
Çāh-ı belā esīrlerin rīsmān çeker

5. **rīsmānın:**-*ın*
Kaside 7
Mısra: **119**
İp, halat, urgan; sevgilinin saçı.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın şanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mısṭar güneş

6. **rīsmān:**
Kaside 11
Mısra: **70**
İp, halat, urgan; sevgilinin saçı.

Defter-i medḥ ü ṯenānuñ örmege şīrāzesin
Rīsmān bükmiş muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

7. **rīsmān:**
Kaside 30
Mısra: **6**
İp, halat, urgan; sevgilinin saçı.

Dil başın ortaya ḳodı cān virdi zülfüñe
Bu düzd aşılmaġa sebeb ol rīsmān imiş

rīsmān-ı müşk:

1. **rīsmān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Misk ipi.

Ben defter eyledükce medīḥüñi zülf-i ḥūr
Şīrāze örmege düzedür rīsmān-ı müşk

riṣte:

1. **riṣte:**
Gazel 168
Mısra: **7**
İp, tel, bağ, kıl.

Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı riṣte ṣandı velī
Göreli pīç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

riṣte-i cāndandur:

1. **riṣte-i cāndandur:**-*dan, -dur*
Gazel 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Can ipi.II Aşığın canı; aşığın gönlü.

Ṣaçuñ bir ḫaymedür bāġ-ı ruḫuñda
Kim aña riṣte-i cāndandur aṭnāb

riṣte-i dil:

1. **riṣte-i dil:**
Kaside 16
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ipliği.

Şemʿ-veş bezm-i kemālüñde yanar riṣte-i dil
Nʾola rūşen dir isem medḥüñi sulṭān-ı kerem

riṣte-i pervīn:

1. **riṣte-i pervīn:**
Kaside 6
Mısra: **191**
Kelime Tipi: **-**
Pervin ipliği.

Bir naẓm kʾaña ṭaña ḳalur riṣte-i Pervīn
Bir şiʿr ki ḫayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

riṣte-i tesbīḥ:

1. **riṣte-i tesbīḥ:**
Gazel 117
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Tespih ipi.

Riṣte-i tesbīḥ elümden gitse zāhid ġam degül
Rūz u şeb destümde çün ki sāḳ-ı sāḳīdür henūz

riṣte-i zerrīnle:

1. **riṣte-i zerrīnle:**-*ile*
Kaside 20
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Altın iplik, altından bağ.

Seḥerde riṣte-i zerrīnle dikdi derzī-i ṣubḥ
Kenār-ı ḫargeh-i sebzüñ için ḳaṭīfe-i āl

riṣte-i zülfinde:

1. **riṣte-i zülfinde:**-*in, -de*
Kaside 14
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Zülfün teli.

Ṣan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı riṣte-i zülfinde cān u dil āveng

rīv-:

1. **rīvine:**-*i, -(n)e*
Nazm 3
Mısra: **3**
Hile.

Dīv-i felegüñ rīvine aldanma ṣaḳın kim
Emsālüñi durmaz yudar ol Ehremeni gör

rīv eyler:

1. **rīv eyler:**-*r*
Gazel 96
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hile yapmak.

Ḥoḳḳa-i laʿlüñ ne rīv eyler ʿaceb cān ḳaṣdına
Kʾaña itdükce naẓar bu çeşm-i giryān baġlanur

rivāyet:

1. **rivāyet:**
Gazel 110
Mısra: **8**
Ar. Nakil, aktarma, rivayet.

Ḫatṭ-ı miskīnüñ cemālüñ muṣḥafın tefsīr ider
Zülf-i pür-çīnüñdür andan bir rivāyet ber-kenār

riyā:

1. **riyā:**
Gazel 116
Mısra: **7**
1. Olduğundan başka türlü görünme, özü sözü bir olmama, iki yüzlülük 2. din. Bir ibâdet veya iyiliğin Allah rızâsı için değil gösteriş için yapılması.

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
ʿĀṣıḳa meşreb ṣorarsañ ḥüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

riyāh:

1. **riyāḥ:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **43**
Rüzgârlar.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Bārān-ı eşküm ile ṭolar her diyār āb

2. **riyāḥ:**-*ı*
Müfret 17
Mısra: **1**
Rüzgârlar.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Yaşlar gözüme seyl gibi eyledi hücūm

riyāż-ı cennete:

1. **riyāż-ı cennete:**-*e*
Kaside 1
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Cennet bahçesi.

Ādem riyāż-ı cennete cāndan ḥarīṣ ise
Cennet şerīf ravżaña itmişdür ilticā

riyāż-ı zihnüme:

1. **riyāż-ı ẕihnüme:**-*üm, -e*
Kaside 23
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Zihin bahçeleri.

Luṭfuñ rebīʿi itmek içün rūzgārı zeyn
Ṣaçdı riyāż-ı ẕihnüme ey şehryār āb

rıżā-yı hudāvendigār:

1. **rıżā-yı ḫudāvendigār:**
Mesnevi 3
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **-**
Hükümdarın dileği (2. Bayezid).

Velīkin rıżā-yı Ḫudāvendigār Zebānumı depretdi bī-iḫtiyār

rızk:

1. **rızḳ:**
Gazel 312
Mısra: **9**
Ar. Yiyecek, içecek şey.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

rūd:

1. **rūd:**
Kaside 19
Mısra: **12**
Saz, saz teli.

Ḫande-i gülden ṣafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ı ḥazīn

rūh:

1. **ruḫum:**-*um*
Kaside 8
Mısra: **36**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mâhiyeti tam olarak bilinemeyen ilâhî ve mânevî cevher II aşığın ruhu.

Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ
Eşk ü ruḫum ḳapuñda döşer zer-nigār laʿl

2. **rūḥa:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **124**
Gönül, yürek.

Ṣun ol rāḥı ey rāḥat-engīz-i rūḥ
Ki ḳalbe ṣafā vire rūḥa fütūḥ

3. **rūḥ:**
Kaside 23
Mısra: **41**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen İlahi ve manevi cevher; can.

Ṭurmaz yüzüñi görmese burc-ı bedende rūḥ
Ṭutmaz ḳarār bulmasa ehl-i ḥişār āb

4. **rūḥ:**
Mesnevi 1
Mısra: **9**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve

mahiyeti tam olarak bilinemeyen İlahi ve manevi cevher; can.

Cismüñe anuñla ḥulūl itdi rūḥ
Anuñ içündür saña bunca fütūḥ

5. **rūḥuñ:**-*u, -n*
Terkib-bend 1
Mısra: **3**
Allah tarafından yaratıldıktan sonra insan bedenine üflenen, ölümden sonra da varlığı devam eden ve mahiyeti tam olarak bilinemeyen İlahi ve manevi cevher; can.

Kūteh biçildi ḳaddine rūḥuñ ḳabā-yı ten
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

6. **ruḫlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 1
Mısra: **15**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫlaruñ aç ʿaks-i ḥüsnüñden bahār it ʿālemi
Ṣaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

7. **ruḫuñdan:**-*(u)ñ, -dan*
Gazel 12
Mısra: **2**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Lebüñden leẕẕet ister sükker-i nāb
Ruḫuñdan reng umar gül-berg-i sīr-āb

8. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 19
Mısra: **1**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh ey dost
Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh ey dost

9. **ruḫuñda:**-*u, -ñ, -da*
Gazel 21
Mısra: **7**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ḫaṭ ḳoma ruḫuñda kim yazuḳdur Cennet ḳapusında ḫār ey dost

10. **ruḫında:**-*ın, -da*
Gazel 27
Mısra: **9**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫında zülfi ne ṭañ el ṣunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula Hindū daḫı beter güstāḫ

11. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 29
Mısra: **1**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ey ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

12. **ruḫuña:**-*uñ, -a*
Gazel 31
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Zülfüñ ki ruḫuña ṣaldı sāye
Çekdi güneş üzre ẓill-i memdūd

13. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 33
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Hindū-yı zülf elinde bir āyīnedür ruḫuñ
Kʾaña naẓar iden dü cihāndan ḫaber virür

14. **ruḫlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 35
Mısra: **23**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḥavżı vü şādırvānıdur

15. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 35
Mısra: **1**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i Nuʿmānīdür
Kʾanı rengīn eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur

16. **ruḫı:**-*ı*
Gazel 45
Mısra: **10**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Aşmaġa cānını ḫusrevlerüñ ol şīrīn-leb
Misk-i terden ruḫı gülgūnına fitrāk eyler

17. **ruḫında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 46
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫında zülf-i dost
Bezm-i ḥüsne gelmiş avcında gül ü nesrīni var

18. **ruḫlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 55
Mısra: **1**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bādeyle bilem gibi gelür

19. **ruḫı:**-*ı*
Gazel 61
Mısra: **11**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫı mihrin raḳībe açma zāhid
Ṣaḳın īmānuñı şeyṭān uġurlar

20. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 62
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Būstān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫuñ kʾirdükce bād
Ḫūşe-i sünbül diyü zülf-i perīşān oynadur

21. **ruḫuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 67
Mısra: **9**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

22. **ruḫlarına:**-*lar, -ı, -na*
Gazel 87
Mısra: **7**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫlarına sünbülinden meyl ider bu murġ-ı dil
Görse şemʿi giceler pervāneler pervāz ider

23. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 93
Mısra: **1**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫuñ şemʿi şuʿāʿından dil ü cān u ciger göynür
Naẓar ḳılmaġa ḫurşīd-i cemālüñe naẓar göynür

24. **ruḫuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 99
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Dil marīżın şor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

25. **ruḫlaruña:**-*lar, -uñ, -a*
Gazel 105
Mısra: **9**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Şaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġılduġı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

26. **ruḫı:**-*ı*
Gazel 107
Mısra: **1**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

27. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 110
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ḫaṭṭ-ı laʿlüñle ruḫuñ devrinde ḫālüñ dir gören
Ḫaṭṭ-ı yāḳūt ile bir muṣḥafdur āyet ber-kenār

28. **ruḫlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 148
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Mihr yüzini gösterür ʿāşıḳa ruḫlaruñ velī
Āyīnelerde görinen ṣūretüñ iʿtibārı yoḳ

29. **ruḫdan:**-*dan*
Gazel 173
Mısra: **2**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

30. **ruḫından:**-*ı, -ñ, -dan*
Gazel 185
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ṭaġıdup zülf-i girih-gīrin ruḫından dilberüñ
Bu sebebdendür ṣabā nāfe-güşā-yı ṣubḥ-dem

31. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 193
Mısra: **9**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

32. **ruḫlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 199
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫlaruñ üstinde budur zülfüñüñ kej-revligi
Kim bisāṭ-ı ḥüsnüñüñ ferzānesidür dostum

33. **ruḫlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Gazel 200
Mısra: **9**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫlaruñ vaṣfında rengīn defterinden Aḥmedʾüñ
Elde evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭaġılmış dostum

34. **ruḫlaruñı:**-*lar, -un, -ı*
Gazel 209
Mısra: **9**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ne ḥūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḫlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

35. **ruḫınuñ:**-*ın, -uñ*
Gazel 228
Mısra: **9**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Dil-i dīvāneden eksilmedi şevḳı ruḫınuñ
Oldı rūşen bu ki īmāndan imiş ḫubb-ı vaṭan

36. **ruḫuñdan:**-*(u)ñ, -dan*
Gazel 231
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile
Miskīni ṭap ṣal ayaġa şol bir ḫaṭā içün

37. **ruḫlarınuñ:**-*lar, -ı, -n, -uñ*
Gazel 236
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Şevḳını ruḫlarınuñ şemʿ-i ḳamerden bilüben
Ẕevḳını leblerinüñ şehd ü şekerden ṣorasın

38. **ruḫ:**
Gazel 239
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ey müneccim ruḫ u zülfin göricek dilberümüñ
ʿĪd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

39. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 239
Mısra: **3**

Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Aç niḳābuñı yüzüñden ki ruḫuñ ʿaksiyle
Ḥaşre dek yir yüzini pür-gül-i ḥamrā göresin

40. **ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 239
Mısra: **21**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

41. **ruḫı:**-*ı*
Gazel 245
Mısra: **11**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Her dem akıd eşküñi yāruñ ruḫı Baġdādına
Ey gözüm çünkim nişān-ı Dicle-i Baġdādsın

42. **ruḫ:**
Gazel 271
Mısra: **13**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

43. **ruḫuñ:**-*un*
Gazel 315
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫuñ mihriyle germ olduḳca şevḳum
Girüp āb-ı revāna şeste düşdi

44. **ruḫuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 315
Mısra: **9**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ṭutıldı zülfüñe göñlüm ruḫuñda Şan āb içinde māhī şeste düşdi

45. **ruḫ:**
Gazel 318
Mısra: **13**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Aḥmedʾüñ göñli ḥarīminde ruḫ u zülfüñ aşar
Müşk zencīr ile ḳındīl-i meh-i çār-dehi

46. **ruḫı:**-*ı*
Gazel 325
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḥüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

47. **ruḫları:**-*lar, -ı*
Gazel 335
Mısra: **1**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

48. **ruḫ:**
Gazel 338
Mısra: **7**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Mirʾāt-ı çarḫda ruḫ u zülfüñ miṣālidür
Şām-ı siyāh-kāse vü ṣubḥ-ı sipīd-pey

49. **ruḫ:**
Kaside 13
Mısra: **4**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Zülf İrem bāġında irmiş ḫūşe-i müşkīn-ʿineb
Ruḫ Ḥıṭāyī yapraġ aşmış Çīn nigāristānıdur

50. **ruḫından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 13
Mısra: **39**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Şan ʿaraḳdur gül cüdā düşmiş ruḫından dilberüñ
Yā benefşe sāye-i gīsū-yı ser-gerdānıdur

51. **ruḫlaruñ:**-*laruñ*
Kaside 19
Mısra: **21**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

52. **ruḫı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **57**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

ʿAdlüñ zamānesinde ruḫı gibi dilberüñ
Bir yirde āteş ile ḳılupdur ḳarār āb

53. **ruḫuñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **65**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Zülf ü ruḫuñ hevāsını maṭlūb idindi kim
Rāh-ı ṭalebde yüridi leyl ü nehār āb

54. **ruḫumda:**-*-um, --da*
Kaside 24
Mısra: **35**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

55. **ruḫuñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **10**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Zülfüñüñ şebdīzini ey ḫusrev-i şīrin-dehen
Ḳoş ruḫuñ gülgūnına kim germ ola meydān-ı ʿīd

56. **ruḫuñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **15**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ṭoldurup nʾeyler ruḫuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

57. **ruḫuñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **25**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola şādān-ı ʿīd

58. **ruḫı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **17**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaṣfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

59. **ruḫlarum:**-*lar, -um*
Kaside 32
Mısra: **31**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Döküldi ruḫlarum üstine göz yaşı ṣanasın
Ṣaçıldı berg-i ḫazān üzre ḳaṭra-i bārān

60. **ruḫına:**-*ı, -(n)a*
Mesnevi 4
Mısra: **37**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ṭılısm itdi ruḫına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

61. **ruḫlaruñ:**-*lar, -(u)ñ*
Nazm 15
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Yazarken ruḫlaruñ vaṣfını Aḥmed
Ḳalem düşmiş elinden yana yazmış

62. **ruḫı:**-*ı*
Terci-bend 2
Mısra: **77**
Yanak. II Sevgilinin yanağı, yüzü.

Ruḫı yādına ḳan aḳıtsa gözüm
Pür olur gülşen ü çemen lāle

ruh u ḫaṭṭ:

1. **ruḫ u ḫaṭṭ:**
Gazel 75
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağı ve ayva tüyleri.

Bu ruḫ u ḫaṭṭ ile olsañ çemen içinde çemān
Gül ü reyḥān izüñüñ tozına ḫayrān dökilür

ruh u zülfin:

1. **ruḫ u zülfin:**
Gazel 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) yanağı ve saçı.

Ey dil ruḫ u zülfin görüben terkümüz urma
Çıḳma sefere kʾoldı mehüñ menzili ʿaḳreb

2. **ruḫ u zülfin:**
Gazel 209
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) yanağı ve saçı.

Ög Aḥmed ög ruḫ u zülfin kʾanuñla defterüñüñ
Varaḳlarını gül-i müşk-bāra beñzetdüm

ruh u zülfüñ:

1. **ruḫ u zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 82
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) yanağı ve saçı.

Ruḫ u zülfüñ hevesinden giceler ṣubḥa degin
Zeyn olur şemʿ-i şebistān ile dükkān-ı Mışr

ruhām:

1. **ruḫāmuñ:**
Kaside 6
Mısra: **9**
Mermer.

Ṣan āyine-i ġayb-nümā oldı ruḫāmuñ
Kʾitdi dü cihān naḳşını gün gibi hüveydā

rūh-bahş:

1. **rūḥ-baḫş:**
Nazm 4
Mısra: **5**
Ruh bağışlayan, insanın içini açan, ferahlatan, can veren.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

rūḥ-efzā:

1. **rūḥ-efzālıġuñ:**
Gazel 160
Mısra: **12**
Cana can katan, ruha tazelik veren.

Ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār ile dürc-i lebinde yazdı kim
Dercdür bu ḥoḳḳada terkībi rūḥ-efzālıġuñ

2. **rūḥ-efzā:**
Gazel 215
Mısra: **10**
Cana can katan, ruha tazelik veren.

Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi göñlüm muṭribi
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

ruḥ-ı ʿadū:

1. **ruḥ-ı ʿadū:**
Kaside 20
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Düşman yanağı.

Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim ṣarardı çihre-i zer
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

ruh-ı aḥbāb:

1. **ruḫ-ı aḥbāb:**
Gazel 37
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dost yüzü.

Serd şeklinden raḳībüñ cān u dil bī-tāb olur
Bu ṣitānuñ āteşi ancaḳ ruḫ-ı aḥbāb olur

ruh-ı āyine-girdārı:

1. **ruḫ-ı āyine-girdārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Ayna gibi olan yanak.

Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

rūḥ-ı ʿazīzüñ:

1. **rūḥ-ı ʿazīzüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetli ruh.

Olmaya ẕāt-ı şerīfüñ gibi bir cism-i laṭīf
Gelmeye rūḥ-ı ʿazīzüñ gibi bir kān-ı kerem

ruh-ı dost:

1. **ruḫ-ı dost:**
Gazel 121
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağı/yüzü.

Ḥüsn ü behcet cihānıdur ruḫ-ı dost
Ölürüz ol cihānsuz olımazuz

2. **ruḫ-ı dost:**
Kaside 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağı/yüzü.

Cihān cemāli bu müşkīn ṭutuḳdan oldı ʿayān
Şanasın açdı ruḫ-ı dost ṭurra-i şeb-reng

ruh-ı gül-berg-i ḫandāndan:

1. **ruḫ-ı gül-berg-i ḫandāndan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Açılmış gül yaprağının yanağı (sevgilinin gül yaprağına benzeyen yanağı).

Söylesem bülbül gibi Şeh Bāyezīdüñ medḥini
Ḳaṭre-i ḫaclet ruḫ-ı gül-berg-i ḫandāndan ṭamar

ruh-ı gülgūn:

1. **ruḫ-ı gülgūn:**
Gazel 155
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) gül renkli yanağı.

Aldı mehden ḥüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin
Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

ruh-ı gülgūna:

1. **ruḫ-ı gülgūna:**-*a*
Gazel 36
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli yanak. II Sevgilinin gül renkli yanağı.

Bu leb-i mey-gündan özge ne şarāb-ı nāb olur
Ol ruḫ-ı gülgūna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

ruh-ı gül-gūnı:

1. **ruḫ-ı gül-gūnı:**
Gazel 312
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) gül renkli yanağı.

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-gūnı ey ḳamer günden
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

ruh-ı handāna:

1. **ruḫ-ı ḫandāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gülen yüz, gülümsemesi eksik olmayan yüz, güler yüz.

Ḥüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden bu ruḫ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

ruh-ı ḥüsninden:

1. **ruḫ-ı ḥüsninden:**-*i, -n, -den*
Gazel 329
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüz.

Dest-i endīşe niḳāb açdı ruḫ-ı ḥüsninden
Ki urur zülfi ʿarūsı şaçına şānemüzi

rūḥ-ı ḳudsīden:

1. **rūḥ-ı ḳudsīden:**-*den*
Kaside 12
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Cebrâil, Rûhulkudüs, vahiy meleği.

Mekteb-i devletde almış Rūḥ-ı Ḳudsīden sebaḳ
Maʿrifet dersinde söz ḳor ḳuṭb-ı aḳṭāb üstine

rūḥ-ı ḳudüsdür:

1. **rūḥ-ı ḳudüsdür:**-*dür*
Kaside 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal ruh; Cebrail.

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp yiñine şāḫuñ
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḥublā

ruh-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver:

1. **ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin cana can katan ay gibi parlak yanağı.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḫazenden göñül āyīnesi

rūḥ-ı revān:

1. **rūḥ-ı revān:**
Gazel 346
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
(Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel.

Gel ʿaẕāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

rūḥ-ı revāna:

1. **rūḥ-ı revāna:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yaşam kaynağı olan sevgili.

Gönlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna
Cānum daḥı anuñla bile oldı revāne

ruh-ı yār:

1. **ruḥ-ı yār:**
Gazel 63
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağı.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Şaṭranc-ı maḥabbetde ruḥ-ı yār ile oynar

2. **ruḥ-ı yār:**
Gazel 291
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağı.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḥ-ı yār ayrulığı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulığı

ruh-ı yāra:

1. **ruḥ-ı yāra:**-*a*
Mesnevi 4
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağı.

Bu ḫaṭ evvel leṭāfet gösterürdi
Ruḥ-ı yāra melāḥat gösterürdi

ruh-ı yār-ı dil-efrūza:

1. **ruḥ-ı yār-ı dil-efrūza:**-*a*
Gazel 264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönle ferahlık veren sevgilinin yanağı.

Tābiş-i mey ki ruḥ-ı yār-ı dil-efrūza gele
Beñzer ol ʿīd-i ṣafā-baḫşa ki nevrūza gele

ruh-ı zerdi:

1. **ruḥ-ı zerdi:**-*i*
Gazel 33
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sararmış, solgun yüz.

Ḥüsnüñ zamānesinde ruḫ-ı zerdi Aḥmedʾüñ
Gül mevsiminde berg-i ḫazāndan ḫaber virür

ruh-ı zerdüm:

1. **ruḫ-ı zerdüm:**-*üm*
Gazel 191
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Solgun yüz.

Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñʾçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

ruh-ı zerdümde:

1. **ruḫ-ı zerdümde:**-*üm, -de*
Kaside 23
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Sararmış, solgun yüz.

Eşküm revān olur ruḫ-ı zerdümde gūyiyā
Berg-i ḫazān içinde aḳar zer-nigār āb

ruh-ı zerdümden:

1. **ruḫ-ı zerdümden:**-*üm, -den*
Gazel 150
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sararmış, solgun yüz.

Bulsun ḳapuña ḳo ruḫ-ı zerdümden eşk rāh
Zīrā ḥarīm-i Kaʿbeye zer nāv-dān gerek

2. **ruḫ-ı zerdümden:**-*üm, -den*
Müfret 5
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sararmış, solgun yüz.

Var ruḫ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā içün

ruḫ-ı zībā:

1. **ruḫ-ı zībā:**
Gazel 94
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüz.

ʿĀşıḳa cennet gerekmez şol ruḫ-ı zībā yiter
Ḥulle-i sündüs ḫayāl-i zülf-i ʿanber-sā yiter

2. **ruḫ-ı zībā:**
Gazel 303
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüz.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

3. **ruḫ-ı zībā:**
Kaside 6
Mısra: **151**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüz.

Ey ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā şol ruḫ-ı zībā
Vʾey ḫalḳa-i beytüʾl-ḥarem ol zülf-i semen-sā

ruh-ı zībāsı:

1. **ruḫ-ı zībāsı:**-*sı*
Gazel 162
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Süslü, güzel yüz.

Āyīne-i cāndur ruḫ-ı zībāsı ʿAlīnüñ
Bu gözle muḫāl oldı temāşāsı ʿAlīnüñ

2. **ruḫ-ı zībāsı:**-*sı*
Gazel 163
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Süslü, güzel yüz.

Çerāġ-ı meclis-i cāndur ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ
Gümüş serv-i ḫırāmāndur ḳad-i bālāsı İsḥāḳuñ

3. **ruḫ-ı zībāsı:**-*sı*
Gazel 163
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Süslü, güzel yüz.

Gözümüñ ḳudreti yoḳdur kim idrāk eyleye ḫüsnin

Meded virmezse nūrından ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ

ruh-ı zībāyı:

1. **ruḫ-ı zībāyı:**-*yı*
Gazel 211
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüz.

Geh yaş örter gözümi gāh unudup kendʾözümi
Bulımazam özümi kʾol ruḫ-ı zībāyı görem

rûh-perver:

1. **rūḥ-perver:**
Kaside 1
Mısra: **11**
Ruha kuvvet verici, ruh besleyici.

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

ruḫsār:

1. **ruḫsārına:**-*ına*
Gazel 99
Mısra: **10**
Far. Yanak, ruh, yüz, çehre:.

Baḫtı yüzin Aḥmedʾüñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim
Ḫāl tek ruḫsārına zaḫm urdı dest-i rūzigār

2. **ruḫsāruñda:**-*da, -uñ*
Gazel 103
Mısra: **1**
Yanak, yüz.

Ḫalḳa-i zülfüñ ki ruḫsāruñda sergerdān yatur
Yaṣdanup genc üstine biñ başlu bir suʿbān yatur

3. **ruḫsārı:**-*ı*
Gazel 48
Mısra: **8**
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

4. **ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 74
Mısra: **15**
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

5. **ruḫsāruñ:**-*uñ*
Gazel 149
Mısra: **13**
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

6. **ruḫsārı:**-*ı*
Gazel 165
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ruḫsārı āteşine sücūd itse ṭañ mı kim
Āteş-perestler gibi hindūsı Ḳāsımuñ

7. **ruḫsāra:**-*a*
Gazel 290
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

8. **ruḫsārına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 350
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ḫalḳa-i zülfini ruḫsārına ṣaldugı bu kim
Naʿl-i miskīndür anı siḥr içün āzerde ḳodı

9. **ruḫsārına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 13
Mısra: **35**
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ḳaṭre-i şebnem ki düşmişdür gülüñ ruḫsārına
Bülbül-i mestüñ nisār-ı dīde-i giryānıdur

10. **ruḫsāruñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yanağı, yüzü.

Ruḫsāruñ ābı āteşümi nʾiçün arturur
Teskīn iderken āteşi ey gül-ʿiẕār āb

11. **ruḫsāruñı:**-*u(ñ), -ı*
Gazel 101
Mısra: **3**
Sevgilinin yüzü ya da yanağı.

Lāle-gūn ruḫsāruñı yād idüben ḳan aġlasam
Būstān-ı dīde ol dem verd-i aḥmerden ṭolar

12. **ruḫsāruña:**-*u(ñ), -a*
Gazel 104
Mısra: **11**
Sevgilinin yüzü ya da yanağı.

Öykünen ruḫsāruña nesrīn idi bühtān idüp
Lāle miskīnüñ dutup nā-ḥaḳ cenānın yaḳdılar

13. **ruḫsāruña:**-*u(ñ), -a*
Gazel 175
Mısra: **9**
Sevgilinin yüzü ya da yanağı.

Ne sebebden zülf ḳomazsın didüm ruḫsāruña
Didi kim ḳındīl-i ḫurşīde ne lāzımdur fetīl

14. **ruḫsārını:**-*ı, -(n)ı*
Gazel 249
Mısra: **11**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Āh ḳılduġumca örter āteşüm ruḫsārını
Şemʿi Aḥmed lā-cerem pinhān iderler bāddan

15. **ruḫsārından:**-*ın, -dan*
Kaside 7
Mısra: **16**
Yanak, yüz, çehre.

Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberīn miʿcer güneş

ruhsār-ı cānān:

1. **ruḫsār-ı cānān:**
Gazel 261
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağı.

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḥayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

ruhsār-ı ḫurşiyd ü māh:

1. **ruḫsār-ı ḫurşiyd ü māh:**
Mesnevi 3
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **-**
Ay ve güneşin yüzü.

Eger ḫışm ile çarḫa ḳılsañ nigāh
Olur tīre ruḫsār-ı ḫurşiyd ü māh

ruhsārı ṭoprağa sürer:

1. **ruḫsārı ṭoprağa sürer:**-*er*
Kaside 29
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü toprağa sürmek: Aşırı sevgi göstermek için yerlere eğilmek; saygı göstermek.

Sulṭān Cem-i sānī ki anuñ adın işitse
Fīʾl-ḥāl sürer ṭoprağa ruḫsārı benefşe

ruhsat virdi:

1. **ruḫsat virdi:**-*di*
Gazel 305
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İzin vermek, müsaade etmek.

Ḳanumı dökmege ruḫsat virdi ġamzeñ laʿlüñe
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ senüñ bu maʿnīye ḫüccet gibi

rūḥüʾl-emīn:

1. **rūḥuʾl-emīn:**
Kaside 19
Mısra: **110**
Hz. Cebrail.

Ruḳʿa-i medḥ ü senāñı şöyle yazdum kim anı
Şehperine baġladı heykel diyü Rūḥuʾl-Emīn

rūhuʾl-kudüs:

1. **rūḥuʾl-ḳudüs:**
Gazel 307
Mısra: **9**
Kur'ân-ı Kerîm'de Cebrâil için kullanılan bir isim.

Çaġırur rūḥuʾl-ḳudüs yā leytenī küntü turāb
Sen dökerken cürʿa-i laʿlüñ yire ḳanum gibi

ruḳʿa-i medḥ ü senāñı:

1. **ruḳʿa-i medḥ ü senāñı:**-*ñ, -ı*
Kaside 19
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Övgü ve yüceltme kâğıdı.

Ruḳʿa-i medḥ ü senāñı şöyle yazdum kim anı
Şehperine baġladı heykel diyü Rūḥuʾl-Emīn

ruḳʿa-i medḥ ü senāsın:

1. **ruḳʿa-i medḥ ü senāsın:**
Gazel 206
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Övgü ve yüceltme kâğıdı.

Nāmeye nāmın yazarken gitdi ʿaḳlum āh kim
Nice yazdum ruḳʿa-i medḥ ü senāsın bilmedüm

rukūm:

1. **ruḳūm:**
Gazel 212
Mısra: **7**
Rakamlar.

Gün yüzüñe ruḳūm ḳor ḫaṭṭuñ
Ki nücūm-ı cemāledür taḳvīm

rūm:

1. **rūma:**-*a*
Gazel 138
Mısra: **8**
Anadolu (Beyazlık bağlamında).

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḫasretinden her dem ey Yūsuf-cemāl
Nīl-i çeşmümden döker Baġdād göñlüm Rūma Şaṭ

2. **rūm:**
Gazel 336
Mısra: **3**
Anadolu (Beyazlık bağlamında).

Aḳıdur şīşe-i Şāmī gibi Rūm içre gül-āb
Şām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

3. **rūmı:**-*ı*
Gazel 95
Mısra: **13**
1)Anadolu bölgesi 2)Sevgilinin aydınlık yüzü.

Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile
Gül yüzüñ vaṣfında Aḥmed nice kim defter yazar

4. **rūm:**
Gazel 327
Mısra: **4**
Anadolu.

Aġzuma vir dehānuñuñ ḳadeḥin
Ki budur Rūm ilinüñ erkānı

5. **rūma:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **85**
Anadolu.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

6. **rūmda:**-*da*
Gazel 67
Mısra: **10**
Anadolu bölgesi || Beyaz, aydınlık (sevgilinin yüzü/yanakları bağlamında).

Didüm ki ruḫuñda bula mı raġbeti ḫaṭṭuñ
Dir müşk-i Ḫotan Rūmda merġūb olacaḳdur

7. **rūmdan:**-*dan*
Gazel 254
Mısra: **8**
Anadolu (Burada yaşayan insanlar beyaz ırktan ve güzeldirler.) ll Sevgilinin beyaz yüzü.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

8. **rūma:**-*a*
Gazel 80

Mısra: **16**
Anadolu diyarı, beyaz tenli güzellerin ülkesi. II Sevgilinin (beyazlık bağlamında) yanakları.

Uş eşk kārbānı Bedaḫşān-ı dīdeden
Rūma ḳaṭār-ı laʿl ile dür armaġan çeker

9. **rūma:**-*a*
Gazel 306
Mısra: **8**
Anadolu diyarı, beyaz tenli güzellerin ülkesi. II Sevgilinin (beyazlık bağlamında) yanakları.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

10. **rūm'a:**-*a*
Kıt'a 24
Mısra: **4**
Anadolu. II Osmanlı.

Yazdı levḥ üzre ḳalem tārīḫini Ḳayṣer oldı Rūm'a Sulṭān Bāyezīd

rūm ilinüñ:

1. **rūm ilinüñ:**-*nüñ*
Kaside 9
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Anadolu II Osmanlı.

Müşgīn ġubār-ı ḫaylüñ ile şimdiden girü
Olur Ḫıṭāya Rūm ilinüñ armaġanı müşk

rūm-ı ḫüsninde:

1. **rūm-ı ḫüsninde:**-*i, -nde*
Gazel 82
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik Rum'u, güzellik ülkesi.

Yüzi ḫurşīdi şeb-i zülfini kāfir görüben
Rūm-ı ḫüsninde çeker tīġ-ı dıraḫşān-ı Mışr

rumūz:

1. **rumūzını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 76
Mısra: **7**
İşaretler, remizler, ince nükteler, manası gizli olan işaretler.

ʿAḳla ne şerḥ idem ġam-ı zülfüñ rumūzını
Bīgāne maḥrem-i suḫan-ı āşinā mıdur

2. **rumūzı:**-*ı*
Kaside 31
Mısra: **59**
İşaretler, remizler, ince nükteler, manası gizli olan işaretler.

ʿĀrif midür ol kimse ki görüp bu rumūzı
Nūş eylemeye lāle gibi bāde-i ṣahbā

3. **rumūzınuñ:**-*ın, -uñ*
Terci-bend 1
Mısra: **97**
İşaretler, remizler, ince nükteler, manası gizli olan işaretler.

Fāş eylemezdi sırrın eneʾl-Ḥaḳ rumūzınuñ
Manṣūra irse mürşid-i dānā senüñ gibi

rūşen:

1. **rūşen:**
Gazel 30
Mısra: **3**
1. meydana çıkmış ‖ aydınlanmış 2. aydınlık 3. parlak.

Göstermek içün muʿcize-i ḫüsnüñi rūşen
Şaḳḳuʾl-ḳamer itmiş durur engüşt-i Muḥammed

2. **rūşen:**
Kaside 6
Mısra: **39**
Aydın, parlak.

Geh ṣuffası dīvārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

3. **rūşen:**
Kaside 16
Mısra: **46**
Parlak. II güzel.

Şemʿ-veş bezm-i kemālüñde yanar rişte-i dil
Nʾola rūşen dir isem medḥüñi sulṭān-ı kerem

4. **rūşen:**
Kaside 15
Mısra: **44**
Açık, anlaşılır bir şekilde.

Aḥmedüñ ġam maḳaşı kesdi dilin şemʿ gibi
Saña rūşen diyemez ḥālini sulṭān-ı kerem

5. **rūşen:**
Kaside 6
Mısra: **139**
1. Parlak, aydın, aydınlık 2. Âşikâr, meydanda.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

6. **rūşen:**
Gazel 31
Mısra: **1**
Aydınlanmış, aydınlık, parlak.

Rūşen yañaġuñda māh-ı mesʿūd
Pinhān dehenüñde dürr-i manḍūd

7. **rūşen:**
Kaside 6
Mısra: **154**
Açık, belli, aşikâr.

Dil ḫaṭṭ-ı ġubāruñı görüp oḳudı reyḥān
Rūşen bu kʾider noḳṭa-i ḫālüñ anı ḫānā

8. **rūşen:**
Kaside 18
Mısra: **23**
Açık, belli, aşikâr.

Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterür
Āyīne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna ṣıḥḥat yaraşur

rūşen eylerem:

1. **rūşen eylerem:**-*r, -em*
Nazm 43
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Parlatmak, aydınlatmak.

Şerḥ idersem ʿuḳde-i zülfüñdeki taʿḳīdden

Rūşen eylerem cemālüñ āyetin ḫurşīdden

rūşen kılalı:

1. **rūşen ḳılalı:**-*alı*
Gazel 331
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak, parlatmak II Açığa çıkmak.

Dü cihān nakşını rūşen ḳılalı ṣubḥ-ı ezel
Gün yüzüñ āyīne-i cānda ʿayāndur çelebī

rūşen kılmaġā:

1. **rūşen ḳılmaġā:**-*maġ, -a, -*
Kaside 31
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlatmak, parlatmak.

Ey sāḳī-i gül-çihre dili ḳılmaġā rūşen
Gel ṣāḥ-ı şükūfe gibi göster yed-i beyżā

rūşen ola:

1. **rūşen ola:**-*a*
Gazel 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlanmak.

Bu revzen-i çeşm ola mı rūşen
Çün göñlüm ocaġı oldı pür-dūd

rūşen oldı:

1. **rūşen oldı:**-*dı*
Gazel 228
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Aşikar olmak, açığa çıkmak.

Dil-i dīvāneden eksilmedi şevḳı ruḥınuñ
Oldı rūşen bu ki īmāndan imiş ḥubb-ı vaṭan

2. **rūşen oldı:**-*dı*
Gazel 270
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlanmak, nurlanmak; açığa çıkmak, görünür olmak.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

rūşen olmasa:

1. **rūşen olmasa:**
Gazel 338
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlanmak, nurlanmak; açığa çıkmak, görünür olmak.

Her ḫūb-rūda ḥüsnüñi Aḥmed görür idi
Her şeyʾde rūşen olmasa maʿnā-yı küllü şey

rūşen olmaz:

1. **rūşen olmaz:**-*maz*
Gazel 270
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlanmak. II Mutlu olmak, sevinmek.

Dil rūşen olmaz Aḥmed cevr oḳı delmeyince
Bī-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

rūşen olur:

1. **rūşen olur:**-*ur*
Gazel 167
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Aydınlanmak, nurlanmak; açığa çıkmak, görünür olmak.

Laṭīf olursa ʿiẕāruñda ṭañ degül ḫaṭṭuñ
Ki ṣuda rūşen olur lāciverd-i mīnā-reng

rūşen ṭutar:

1. **rūşen ṭutar:**-*ar*
Gazel 51
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Canlı, parlak tutmak, muhafaza etmek.

Teng ü tār itdi gözüm hecri velī şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārī dil ü cān ḥücresin rūşen ṭutar

rūşenā:

1. **rūşenā:**
Kaside 1
Mısra: **20**
Aydınlık, parlaklık.

Bir kez murād elin kim uzadursa ẕeylüñe
Virür dü ʿāleme yed-i beyżāsı rūşenā

rūşen-dil:

1. **rūşen-dil:**
Kaside 6
Mısra: **136**
Gönlü aydın olan, gerçekleri bilen.

Çün ṣubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

rūşen-liḳā:

1. **rūşen-liḳā:**
Gazel 188
Mısra: **6**
Parlak yüz.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

rū-siyāh:

1. **rū-siyāh:**
Kaside 7
Mısra: **87**
Yüzü kara.

Hergiz olmayaydı jenginden küsūfuñ rū-siyāh
Ger ṣıġınsa sāyeñe āyīne-i ḫāver güneş

rū-siyāh eyledük:

1. **rū-siyāh eyledük:**-*dü, -k*
Mesnevi 3
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Yüzü kara yapmak, utanılacak duruma getirmek.

Ḫudāyā ʿadedsüz günāh eyledük
ʿAmel defterin rū-siyāh eyledük

rüsvā eyleyen:

1. **rüsvā eyleyen:**
Gazel 320
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Rezil etmek. Utanılacak,

ayıplanacak duruma düşürmek II perişan etmek.

Ben dimezdüm mihrüñi ʿālemde ıẓhār eyleyem
Eşk-i çeşmümdür dem-ā-dem eyleyen rüsvā beni

rüsvā itme:

1. **rüsvā itme:**-*me*
Mesnevi 3
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Rezil etmek.

Çün olduḳ nevālüñle ḫayruʾl-ümem
Der-i raḥmetüñden umaruz kerem

rūy:

1. **rūyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 210
Mısra: **8**
Yüz || Sevgilinin yüzü.

Bī-riyāyam rāyum oldur kim revā görseñ revān
Rūyuña yārā revānum rāyegān ışmarlaram

rüʾyā:

1. **rüʾyālar:**-*lar*
Gazel 283
Mısra: **6**
Uyku içinde görülen keyfiyet, düş.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫᵛāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

2. **rüʾyā:**
Gazel 349
Mısra: **8**
Düş.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫᵛābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstī

3. **rüʾyā:**
Gazel 347
Mısra: **8**
Rüya, düş.

Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā neyiki

rüʾyāda görüp:

1. **rüʾyāda görüp:**-*üp*
Gazel 161
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Uykusunda bir hayaller dizisi görmek.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

rūy-ı āba:

1. **rūy-ı āba:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Parlak yüz II Su yüzeyi.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrıżı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

rūy-ı cānān:

1. **rūy-ı cānān:**
Gazel 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yüzü.

İtmesün ḫurşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḫs
Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḫs

rūy-ı ḫūbān-ı ḥıṭā:

1. **rūy-ı ḫūbān-ı ḫıṭā:**
Kaside 19
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
Hıtay güzellerinin yüzü.

Tā ki nüzhetgāh-ı cān ola ve ḫalvetgāh-ı dil
Rūy-ı ḫūbān-ı Ḫıṭā vü mūy-ı meh-rūyān-ı Çīn

rūy-ı māh:

1. **rūy-ı māh:**
Gazel 323
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayın yüzeyi.

Güneş yüzüñle ay itmiş kemāl-i ḫüsnde daʿvā
Her ay ol naḳş içün olur felekde rūy-ı māh egri

rūy-ı māha:

1. **rūy-ı māha:**
Kaside 11
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Ay yüzlü.

Perçem-i nuṣretle zeyn olsun celālüñ nice kim
Rūy-ı māha vire zīver kākül-i müşkīn-i dost

rūy-ı murādın:

1. **rūy-ı murādın:**-*ın*
Kaside 18
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Murat yüzü.

Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterür
Āyīne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna ṣıḥḥat yaraşur

rūy-ı ṣaff-ı ḳıtāl:

1. **rūy-ı ṣaff-ı ḳıtāl:**
Kaside 20
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Savaş saflarının yüzü.

Götürdi miġfer-i ḫūnīn-i ḫaşmı nīzelerüñ
Miṣāl-i lālesitān oldı rūy-ı ṣaff-ı ḳıtāl

rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ:

1. **rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı hükmü altına alan kılıcın yüzü.

Rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ nedendür sebz-reng
Şu yerine içdügi her dem çü düşman ḳanıdur

rūy-ı şevkete:

1. **rūy-ı şevkete:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Azamet, yücelik yüzü.

ʿArūs-ı devletüñ olmazdı mübtelāsı bu ḫalḳ
Sevād-ı dergehüñ olmasa rūy-ı şevkete ḫāl

rūy-ı tīġuñda:

1. **rūy-ı tīġuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 12
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Kılıcın yüzeyi.

Rūy-ı tīġuñda görinen şekl-i zerrīn dāyire
ʿAks-i ḫurşīd-i ẓaferdür düşmiş ol āb üstine

rūy-ı yārı:

1. **rūy-ı yārı:**-*ı*
Gazel 213
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yüzü.

Edeb degül gile cevr ü cefā-yı cānāndan
Ne ḫūb ʿöẕr diler rūy-ı yārı mı diyelüm

rūy-ı zemīn:

1. **rūy-ı zemīn:**
Gazel 183
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Zülfüñi ḫāke ṣalarsañ müşk olur rūy-ı zemīn
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

rūy-ı zemīnde:

1. **rūy-ı zemīnde:**-*de*
Kaside 1
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Rūy-ı zemīnde süddeñi gördi didi ḫıred
Sübḥāne ḫāliḳü ḫaleḳa'l-ʿarż ü ve's-semā

rūy-ı zerdden:

1. **rūy-ı zerdden:**-*den*
Gazel 224
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sararmış yüz.

Sīm u zer nefʿ eylemez maʿşūḳ-ı ḫayr olsa dirīġ
Kim ne göz yaşından aşşı var ne rūy-ı zerdden

rūy-ı zerdüm:

1. **rūy-ı zerdüm:**-*üm*
Gazel 38
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
(Âşığın) sararmış, solgun yüzü.

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

rūy-ı zībāya:

1. **rūy-ı zībāya:**
Gazel 291
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüz.

Ay yüzinden ḳazısa ḫaṭṭı ġubārın ne ziyān
Rūy-ı zībāya ne ġam naḳş u nigār ayrulıġı

rūz:

1. **rūz:**
Gazel 13
Mısra: **3**
Gün, gündüz.

Bir rūz durur ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ
Kim zülfüñ ile baġlamış iki ṭarafın şeb

2. **rūz:**
Kaside 7
Mısra: **16**
Gün, gündüz.

Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberīn miʿcer güneş

3. **rūza:**-*a*
Gazel 264
Mısra: **18**
Gün.

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

4. **rūz:**
Gazel 333
Mısra: **8**
Gün, gündüz.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḫusnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

5. **rūza:**-*a*
Gazel 264
Mısra: **20**
Gün, gündüz.

Rūz-ı ḫusnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

rūz şeb:

1. **rūz şeb:**
Gazel 216
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gündüz gece.

Eger sitāreye ḫükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaşumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

rūz u şeb:

1. **rūz u şeb:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gündüz ve gece.

Zülf ü ḫaddi şevḳına aġladuġumdan incinüp
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

2. **rūz u şeb:**
Gazel 117
Mısra: **16**

Kelime Tipi: **-**
Gündüz ve gece.

Rişte-i tesbīḥ elümden gitse zāhid ġam degül
Rūz u şeb destümde çün ki sāḳ-ı sāḳīdür henūz

3. **rūz u şeb:**
Gazel 218
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gündüz ve gece.

Tāc-ı Keyḫusrev gerekmez līk Ḥaḳdan rūz u şeb
Ḳullaruñla kendümi ḳapuñda der-bān isterem

4. **rūz u şeb:**
Kaside 6
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Gündüz ve gece.

Şimden girü bozılsa ne ġam çenberi çarḫuñ
Kim bunlar ider rūz u şeb eflāk işin inşā

5. **rūz u şeb:**
Kaside 12
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gündüz ve gece.

Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

6. **rūz u şeb:**
Gazel 288
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gündüz ve gece.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

rūze:

1. **rūze:**
Gazel 186
Mısra: **8**
Oruç.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

rūzedār:

1. **rūzedār:**
Gazel 8
Mısra: **16**
Oruçlu.

Zülfüñ ġamında sūzuma fīʾl-cümle öykinür
Ṣol teşne rūzedār ki müştāḳ-ı şām ola

2. **rūzedār:**
Kaside 22
Mısra: **12**
Oruçlu.

Zülfüñ ucında dil ṭaleb eyler ʿiẕāruñı
Ṣan kim şeb evvelinde diler rūzedār āb

3. **rūzedār:**
Kaside 23
Mısra: **46**
Oruçlu.

Hecrüñde dil ḳılur ḫaber-i vaṣluñ ārzū
Ṣan rūz-ı ābda özler rūzedār āb

rūze-dār:

1. **rūze-dār:**
Gazel 186
Mısra: **7**
Oruçlu.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

rüzgār:

1. **rūzgārı:**
Kaside 23
Mısra: **99**
Far. Zaman, ẕamane, ahd, hengâm, dünya, cihan.

Luṭfuñ rebīʿi itmek içün rūzgārı zeyn
Ṣaçdı riyāż-ı ẕihnüme ey şehryār āb

rūz-ı ābda:

1. **rūz-ı ābda:**-*da*
Kaside 23
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Ağustos günü.

Hecrüñde dil ḳılur ḫaber-i vaṣluñ ārzū
Ṣan rūz-ı ābda özler rūzedār āb

rūz-ı hecrānuñ:

1. **rūz-ı hecrānuñ:**-*uñ*
Gazel 151
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık günü.

Ayrılurken cānumı ḳızdurdı ḥummā-yı firāḳ
Bilmezem ne söyledür bu rūz-ı hecrānuñ senüñ

rūz-ı ḥüsnüñde:

1. **rūz-ı ḥüsnüñde:**
Gazel 264
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin günü, dönemi.

Rūz-ı ḥüsnüñde güzeller nice maḥv olmaya kim
Maḥv olur kevkeb-i tābende kim ol rūza gele

rūz-ı ḥüsnüñden:

1. **rūz-ı ḥüsnüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 74
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin günü, dönemi.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Ṣūḥ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

rūz-ı hüsnüñe:

1. **rūz-ı ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 176
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin günü.

Geh geh ṭutunsa ʿanber-i terden niḳāb gül
Beñzerdi rūz-ı ḥüsnüñe ey āfitāb gül

rūz-ı ʿīd:

1. **rūz-ı ʿīd:**
Kaside 24
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Bayram günü.

Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿīd
Üç ʿīde irmişüz bugün ey faẕl-ı Girdigār

<u>rūz-ı ʿīdde:</u>

1. **rūz-ı ʿīdde:**-*de*
   Gazel 125
   Mısra: **6**
   Kelime Tipi: **-**
   Bayram günü.

Beni aġlatma kim zeyn oldı ḫüsnüñ
Bu rūz-ı ʿīdde bārān yaraşmaz

2. **rūz-ı ʿīdde:**-*de*
   Gazel 186
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Bayram günü.

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

<u>rūz-ı maḥşerde:</u>

1. **rūz-ı maḥşerde:**-*de*
   Gazel 151
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Mahşer günü, kıyamet günü.

Rūz-ı maḥşerde benüm avcumda dest-āvīz ola
Ārzū-yı ḥalḳa-i zülf-i perīşānuñ senüñ

<u>rūz-ı miḥnetdür:</u>

1. **rūz-ı miḥnetdür:**-*dür*
   Gazel 305
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Izdırap, sıkıntı günü.

Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

<u>rūz-ı rūşen:</u>

1. **rūz-ı rūşen:**
   Gazel 149
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Aydınlık gün, parlak gün.

Rūz-ı rūşen çün degüldür maḥrem-i esrār-ı ʿışḳ
Ben şeb-i tārīki bārī rāz-dār itsem gerek

<u>rūzigār:</u>

1. **rūzigāra:**-*a*
   Kaside 20
   Mısra: **1**
   Zaman. || *Rüzgar.*

Şükür ki virdi yine rūzigāra ḫüsn ü cemāl
Bahār-ı devlet-i Şeh Bāyezīd-i ferruḫ-fāl

2. **rūzigār:**
   Gazel 25
   Mısra: **18**
   Devir, zaman.

Lebüñ lebine irişmege çāre yoḳ Aḥmed
Meger ki ṭopraġuñı ḳıla rūzigār ḳadeḥ

3. **rūzigār:**
   Gazel 72
   Mısra: **3**
   Devir, zaman.

Rūzigār āyīnesinde ṣūret-i aḥvāl-i ʿışḳ
Evvel āsān görinür ṣoñra belālar gösterür

4. **rūzigār:**
   Gazel 83
   Mısra: **8**
   Devir, zaman.

Ṣabr eylesün cefāma ki cānın alam dimiş
Ben ṣabr iderdüm eylese bu rūzigār ṣabr

5. **rūzigārından:**-*ıñ, --dan*
   Gazel 234
   Mısra: **4**
   Devir, zaman.

Nicʾitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ
Diyimez kʾola hep ʿömri şikāyet rūzigārından

6. **rūzigār:**
   Kaside 8
   Mısra: **116**
   Devir, zaman.

Var ol niçe ki terbiyet-i āfītāb ile
Devrān içinde sengi ḳıla rūzigār laʿl

7. **rūzigār:**
   Kaside 19
   Mısra: **111**
   Devir, zaman.

Püşt-i ümmīdüm şikest itdiyse ne ġam rūzigār
Mūmiyādur çünki medḥ-i ḫusrev-i mesned-nişīn

8. **rūzigāra:**-*a*
   Kaside 22
   Mısra: **27**
   Devir, zaman.

Baḫtuñ bahārı virmek içün rūzigāra fer
Cūduñ bulutlarından olur her diyār āb

9. **rūzigār:**
   Kaside 25
   Mısra: **60**
   Devir, zaman.

Pādişāhā nāmuña oḳutmasaydı ḫuṭbesin
Olmaz idi rūzigār eyyāmınuñ sulṭānı ʿīd

10. **rūzigār:**
    Kaside 30
    Mısra: **23**
    Devir, zaman.

Genc-i diyāruñā ne ṭılısm itdi rūzigār
Kim tīġuñ ejdehāsı aña pāsbān imiş

11. **rūzigārsın:**-*sın*
    Nazm 7
    Mısra: **10**
    Devir, zaman.

Bir gül budaġı cān u cihāndan ʿazīz iken
Şırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzigārsın

12. **rūzigār:**
    Terkib-bend 1
    Mısra: **13**
    Devir, zaman.

Cān-ı ʿazīze Mışr-ı vücūduñda rūzigār
Şerbet yirine şunduġı zehr-i fenā imiş

13. **rūzigār:**
Nazm 7
Mısra: **2**
Rüzgar, yel // Devir, zaman.

Ey dehr-i ḫīre-dil ne içün kīnedārsın
Vʾey rūzigār böyle neden zūrkārsın

14. **rūzigārı:**-*ı*
Gazel 26
Mısra: **2**
Rüzgar, yel. II Devir, zaman.

Sāḳī piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

15. **rūzigār:**
Kaside 22
Mısra: **76**
Rüzgar, yel. II Devir, zaman.

Nice ki āb ile bitürür dānesini ḫāk
Nice ki ḫākden çıḳarur rūzigār āb

16. **rūzigāra:**-*a*
Gazel 209
Mısra: **2**
Devir, zaman. II Felek.

Cemāli naḳşını gördüm nigāra beñzetdüm
Cefālarını göricek rūzigāra beñzetdüm

17. **rūzigāra:**-*a*
Gazel 214
Mısra: **2**
Devir, zaman. II Felek.

Firāḳ u ḥasret elinden nigāra yalvaralum
Belā vü miḥnet ile rūzigāra yalvaralum

18. **rūzigār:**
Gazel 257
Mısra: **13**
Devir, zaman. II Felek.

Ġam yimezdüm dil sarāyın yıḳduġıyçün rūzigār
Ḫayl-i sulṭān-ı ḫayālüñ anda mihmān olmasa

rūzigār-ı ḥüsnüñ:

1. **rūzigār-ı ḥüsnüñ:**-*üñ*
Gazel 333
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin rüzgârı; zamanı.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḥüsnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

rūzigār-ı vaṣl-ı cānānuñ:

1. **rūzigār-ı vaṣl-ı cānānuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye kavuşma zamanı.

Ol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūzigār-ı vaṣl-ı cānānuñ şeb-i hicrānıdur

S/Ṣ/Ŝ

saʿādet:

1. **saʿādet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **83**
Mutluluk, bahtiyarlık.

Göñli yemişi nʾoldı saʿādet budaġınuñ
Cān bāġınuñ gül-i teri Şeh Muṣṭafā ḳanı

2. **saʿādet:**
Kaside 20
Mısra: **29**
Ar. Mutluluk.

Ser-i mülūke saʿādet bağışladı sāyeñ
Hümā-yı çetr-i hümāyūnuñ açalı per ü bāl

3. **saʿādet:**
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Ar. Mutluluk.

Saʿādet sebzezārında ne ġam ṣoldıysa bir lāle
Gül-i ṣad-berg-i iḳbālüñ cihān ṭurduḳca var olsun

4. **saʿādet:**
Gazel 259
Mısra: **6**
Bahtiyarlık, iyi talih.

Mürīd-i cān ḫaṭuñı gördi geçdi dünyādan
Zihī saʿādet anuñ kʾitdi Ḫıżrdan tevbe

5. **saʿādet:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
(Ar.) Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

saʿādet burcına:

1. **saʿādet burcına:**
Kaside 12
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk burcu.

Sen saʿādet burcına hergiz güneş bulmazdı rāh
Yüz sürüp ḳapuñda zer ṣaçmasa bevvāb üstine

saʿādet güneşi:

1. **saʿādet güneşi:**
Kaside 5
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Saadet güneşi.

Kemterīn ẕerre ise ola saʿādet güneşi
Kime düşse naẓar-ı şefḳati dervīşlerüñ

saʿādet-i dünyā vü dīn:

1. **saʿādet-i dünyā vü dīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Dünya ve din mutluluğu.

Sulṭān-ı ʿāleme ʿivażı bu muṣībetüñ

Tā ḥaşre dek saʿādet-i dünyā vü dīn ola

sāʿat:

1. **sāʿatüm:**-*üm*
Gazel 197
Mısra: **4**
Vakit, zaman, an.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḥāl ile geçer her sāʿatüm

2. **sāʿati:**-*i*
Gazel 18
Mısra: **13**
Saat, vakit, zaman.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

sabā:

1. **şabā:**
Kaside 11
Mısra: **11**
Ar. gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

El uzatmış zülfine yāruñ ṣabā meşşāṭa-vār
Şānesin misk itdi yek-ser kākül-i müşkīn-i dost

2. **şabā:**
Gazel 4
Mısra: **2**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā
Beni bu żaʿfum ucından yine döndüre ṣabā

3. **şabā:**
Gazel 17
Mısra: **7**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

4. **şabā:**
Gazel 36
Mısra: **9**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ey ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim
Ayaġı ṭopraġı nūr-ı dīde-i aḥbāb olur

5. **şabā:**
Gazel 38
Mısra: **5**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

6. **şabā:**
Gazel 40
Mısra: **11**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ḫāli Mışr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur ey ṣabā
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

7. **şabā:**
Gazel 49
Mısra: **7**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ger hem-dem olsa zülfüñ ile bir nefes ṣabā
ʿīsā gibi ʿiẕām-ı remīme revān virür

8. **şabā:**
Gazel 61
Mısra: **3**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ṣabā reyḥāncısı bāġ-ı ruḫuñdan
Nesīm-i sünbül ü reyḥān uġurlar

9. **şabā:**
Gazel 63
Mısra: **13**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ol serv-i hevā-baḫşa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

10. **şabā:**
Gazel 75
Mısra: **5**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

İrse zülfüñe ṣabā āb-ı ʿiẕāruñ yüzine
Ter benefşe ṣaçılur sünbül ü reyḥān dökilür

11. **şabā:**
Gazel 78
Mısra: **9**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öykündi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

12. **şabā:**
Gazel 124
Mısra: **12**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Bāġ-ı ḥüsnüñde serā-perdesine sünbülüñüñ
Güẕer itdükce ṣabā misk-i Ḫıṭādan geçmez

13. **şabā:**
Gazel 130
Mısra: **7**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla göñlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

14. **ṣabā:**
Gazel 185
Mısra: **4**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ṭaġıdup zülf-i girih-gīrin ruḫından dilberüñ
Bu sebebdendür ṣabā nāfe-güşā-yı ṣubḥ-dem

15. **ṣabā:**
Gazel 191
Mısra: **10**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭopraġ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

16. **ṣabā:**
Gazel 228
Mısra: **3**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Zülf ü ḫālüñ ṣıfatından çü ḫaber virdi ṣabā
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

17. **ṣabā:**
Gazel 234
Mısra: **9**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

18. **ṣabā:**
Gazel 295
Mısra: **8**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Öyküdügiyçün kākül-i reyḥānuña sünbül
Bāġ içre ṣabā ṣaçını anuñ yola yazdı

19. **ṣabā:**
Kaside 13
Mısra: **7**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

20. **ṣabā:**
Kaside 19
Mısra: **15**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ṣaldı bir naṭʿ-ı münaḳḳaş ṣaḥn-ı ṣaḥrāya ṣabā
Kim anuñ naḳşında ḥayrāndur nigāristān-ı Çīn

21. **ṣabā:**
Kaside 19
Mısra: **85**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

22. **ṣabā:**
Kaside 31
Mısra: **38**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ṣarmaşdı çemen ṭıflına dūşīze-i nesrīn
Ḳucuşdı ṣabā ile ʿarūs-ı gül-i raʿnā

23. **ṣabā:**
Kaside 31
Mısra: **42**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Bu bezmgeh içre begenüp raḳṣ u semāʿın
Geydürdi ṣabā serve yine ḫilʿat-i ḫażrā

24. **ṣabā:**
Nazm 41
Mısra: **2**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Gül yüzüñe öykündi meger kim çemen içre
Çāk itdi ṣabā cübbesin ol encümen içre

25. **ṣabā:**
Terci-bend 2
Mısra: **6**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Yile varsa çerāġ-ı lāle ne ṭañ
Ki virür şemʿa inṭıfāyı ṣabā

26. **ṣabā:**
Terci-bend 2
Mısra: **14**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Şeh nişānın virüp alur gülden
Müjdegānī diyü ḳabāyı ṣabā

27. **ṣabā:**
Kaside 9
Mısra: **69**
Ar. Sabah vakti esen lâtif rüzgâr.

Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā
Gül dāmenin aça ve ṭuta būstānı müşk

28. **ṣabāya:**-*ya*
Kaside 9
Mısra: **3**
Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Meydān-ı ḥüsn-i dostda taḥsīn ṣabāya kim
Güy-ı meh-i münīre urur ṣavlecān-ı müşk

29. **ṣabā:**
Gazel 27
Mısra: **1**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha

doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ
Kim oldı bī-ser ü pālarda bu ḳadar güstāḫ

30. **ṣabā:**
Gazel 29
Mısra: **11**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Nergisüñ zer kāsesin ʿanberle ṭoldurdı ṣabā
Kʾola ḥüsnüñ gülşeninde micmere-gerdān-ı ʿīd

31. **ṣabā:**
Gazel 84
Mısra: **4**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ḥayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʾiçün ider ṣabā sefer

32. **ṣabā:**
Gazel 206
Mısra: **3**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ben ḳara ṭopraġ idüm cān virdi būyuñdan ṣabā
Hey ne cān-perver ḳıyāmet dil-rübāsın bilmedüm

33. **ṣabā:**
Gazel 325
Mısra: **4**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

34. **ṣabā:**
Gazel 329
Mısra: **1**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ey ṣabā depredicek ṭurra-i cānānemüzi
Çekme zencīrin esirge dil-i dīvānemüzi

35. **ṣabā:**
Gazel 337
Mısra: **7**
(□□□) i. (Ar. ṣabā) Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgârı, tan yeli.

Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā ẕikr itse serv eyler semāʿ
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa Mevlevī

<u>ṣabā yili:</u>

1. **ṣabā yili:**
Gazel 307
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sabâ rüzgarı.

Ḳılalı gülzāra ḳapuñdan ṣabā yili güẕer
Çāk ḳıldı ġonca pīrāhen girībānum gibi

2. **ṣabā yili:**
Kaside 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgarı, tan yeli.

Gök naḳşı ʿayān oldı cihān āyīnesinde
Yir yüzini çün ḳıldı ṣabā yili mücellā

<u>ṣabāh:</u>

1. **ṣabāḥuñ:**-*uñ*
Gazel 61
Mısra: **6**
Sabah.

Felek ḫʷān-ı cemālüñ ḥasretinden
Ṣabāḥuñ sofrasından nān uġurlar

<u>ṣabāh-ı ʿīde:</u>

1. **ṣabāḥ-ı ʿīde:**-*e*
Gazel 263
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bayram sabahı.

Ṣabāḥ-ı ʿīde beñzer ṭalʿatüñ kim
Virür cāna ṣafālar tāze tāze

<u>ṣabāḥ-ı ʿīdine:</u>

1. **ṣabāḥ-ı ʿīdine:**-*i, -ne*
Kaside 24
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Bayram sabahı.

Āhū ḳomadı ḳırdı ki ḳurbān ide felek
Ḥüsnüñ ṣabāḥ-ı ʿīdine bī-ḥadd ü bī-şumār

<u>ṣabır:</u>

1. **ṣabrını:**-*ı, -(n)ı*
Kaside 25
Mısra: **41**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

Ḫūblar nice alursa ṣabrını ʿāşıḳlaruñ
Şöyle yaġmā itdi cūduñ süfresinden ḫʷān-ı ʿīd

2. **ṣabr:**
Gazel 83
Mısra: **4**
Sabretme, dayanma, tahammül gösterme.

Ey ḳaşları kemānına ḳurbānlar olduġum
Cismüm hilāl gibi ḳılupdur nizār ṣabr

<u>ṣabr:</u>

1. **ṣabrum:**-*um*
Gazel 15
Mısra: **9**
Katlanılması zor olan haksızlık, sıkıntı, acı, hastalık, yoksulluk, felaket vb. durumlar karşısında umutsuzluğa kapılmayıp şikayet etmeden, sızlanmadan dayanma, tahammül gösterme.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

2. **şabr:**
Gazel 133
Mısra: **5**
Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

3. **şabr:**
Gazel 145
Mısra: **3**
Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Rāh-ı ʿışḳuñ maḳām u menzili yoḳ

4. **şabr:**
Gazel 208
Mısra: **13**
Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Düşdüm uş kārbāndan ayrıldum

5. **şabrumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 293
Mısra: **7**
Dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẓālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

6. **şabr:**
Gazel 83
Mısra: **2**
Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi.

Gördüm yüzüñi idemezem ey nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

7. **şabr:**
Gazel 83
Mısra: **6**
Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi.

Devr-i ruḫuñda nʾola içersem ciger ḳanın
Gül mevsiminde içmemege kimde var ṣabr

8. **şabr:**
Gazel 83
Mısra: **10**
Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi.

Ḫār-ı belāya ṣabr ider illā ki idemez
Zāġ-ı raḳībe bülbülüñ ey gül-ʿiẕār ṣabr

9. **şabr:**
Gazel 83
Mısra: **11**
Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi.

ʿUṣṣāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

10. **şabr:**
Gazel 83
Mısra: **14**
Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi.

Raḥm it dil-i şikestesine Aḥmedʾüñ kʾider
Zülf ü ruḫuñ ḫayāl ile leyl ü nehār ṣabr

11. **şabr:**
Gazel 104
Mısra: **3**
Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi.

Ṣabr yaġmācısı sāḳīler elinden dād kim
Āteş-i bādeyle ʿaḳluñ ḫānumānın yaḳdılar

12. **şabr:**
Gazel 233
Mısra: **1**
"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bārī şehrüñden
Göñül çün şındı cebr olmaz gidelüm bārī şehrüñden

13. **şabr:**
Gazel 291
Mısra: **4**
"Sabır"; dayanma, katlanma, tahammül gösterme.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulıġı

<u>şabr eyle:</u>

1. **şabr eyle:**
Gazel 118
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sabretmek, dayanmak.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henüz

<u>şabr eylese:</u>

1. **şabr eylese:**-*se*
Gazel 83
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sabretmek, tahammül etmek.

Ṣabr eylesün cefāma ki cānın alam dimiş
Ben ṣabr iderdüm eylese bu rūzigār ṣabr

<u>şabr eylesün:</u>

1. **şabr eylesün:**-*sün*
Gazel 83
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sabretmek, tahammül etmek.

Ṣabr eylesün cefāma ki cānın alam dimiş
Ben ṣabr iderdüm eylese bu rūzigār ṣabr

2. **şabr eylesün:**-*sün*
Gazel 187
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**

Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.

Dil nice ṣabr eylesün ḥüsnüñ temāşāsında kim
Ḫande itdükce dehānuñ cānumı eyler dü-nīm

ṣabr idemezem:

1. **ṣabr idemezem:**-*e, -mez, -em*
Gazel 83
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sabır göstermek, tahammül etmek.

Gördüm yüzüñi idemezem ey nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

ṣabr ider:

1. **ṣabr ider:**-*er*
Gazel 83
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sabır göstermek, tahammül etmek.

Ḫār-ı belāya ṣabr ider illā ki idemez
Zāġ-ı raḳībe bülbülüñ ey gül-ʿiẕār ṣabr

ṣabr ider idüm:

1. **ṣabr ider idüm:**-*er, -idi, -m*
Gazel 83
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sabır göstermek, tahammül etmek.

ʿUşşāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

ṣabr iderdüm:

1. **ṣabr iderdüm:**-*er, -dü, -m-er, -düm*
Gazel 83
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sabır göstermek, tahammül etmek.

Ṣabr eylesün cefāma ki cānın alam dimiş
Ben ṣabr iderdüm eylese bu rūzigār ṣabr

ṣabr u karār:

1. **ṣabr u ḳarār:**
Gazel 59
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sabır ve tahammül.

Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

ṣabrum dükendi:

1. **ṣabrum dükendi:**
Gazel 131
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Artık katlanamaz, dayanamaz duruma gelmek, sabrı kalmamak.

Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña
Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

ṣabrum ḳalmayalı:

1. **ṣabrum ḳalmayalı:**
Gazel 100
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dayanamaz duruma gelmek.

Dostum ḳalmayalı mihrüñ gibi ṣabrum benüm
Cevr ḥadden geçdi ammā ḥasret oransuz geçer

ṣabrum yaḳasın pāreledi:

1. **ṣabrum yaḳasın pāreledi:**-*di*
Kaside 15
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Sabra tahammül edemez hâle gelmek.

Ḫusrevā pāreledi cevr eli ṣabrum yaḳasın
Dest-gīr olsa demidür baña dāmān-ı kerem

saç-:

1. **ṣaça:**-*a*
Gazel 234
Mısra: **10**
Saçmak, serpmek, dökmek.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

2. **ṣaça:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **94**
Saçmak, serpmek, dökmek.

Bir gün elin ṣunarsa ḳapuñda suʾāl içün
Ferdā-yı ḥaşre dek ṣaça dest-i çenār laʿl

3. **ṣaçdı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **1**
Saçmak, serpmek, dökmek.

Gül yüzine ṣaçdı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost
İtdi cān bezmin muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

4. **ṣaçdı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **100**
Saçmak, serpmek, dökmek.

Luṭfuñ rebīʿi itmek içün rūzgārı zeyn
Ṣaçdı riyāż-ı ẕihnüme ey şehryār āb

5. **ṣaçar:**-*ar*
Kaside 31
Mısra: **25**
Saçmak, serpmek, dökmek.

Ṣol deñlü ṣaçar misk uvaġın ceybine reyḥān
Kim nesme-i ʿanberle ṭolar dāmen-i ṣaḥrā

6. **ṣaçar:**-*ar*
Gazel 325
Mısra: **8**
(Bir şeyi) Ortalığa dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

7. **ṣaçdı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **54**
(Bir şeyi) Ortalığa dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek.

Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer ṣaçdı berg ü bār

8. **şaçma:**-*ma*
Gazel 280
Mısra: **10**
Saçmak, serpmek, atmak.

ʿIşḳuñ yolında göñlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne ʿāşıḳam gel ḫār ṣaçma rāhuma

saç:

1. **şaçınur:**-*ınur*
Gazel 176
Mısra: **4**
T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.

Dest-i ṣabā ṣaçuñı daġıtduḳca ṣanuram
Bezm-i bahārda ṣaçınur müşk-i nāb gül

2. **şaçduġı-yʾçün:**
Gazel 190
Mısra: **7**
T. Saçmak, dağıtmak, yaymak.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān nis̱ār itmek anı gördükce kārumdur benüm

3. **şaçardı:**-*ar, -dı*
Kaside 12
Mısra: **37**
1. Saçmak. 2. Dökmek.

Kūze-i yāḳūtdan kevs̱er ṣaçardı āfıtāb
Reng-i laʿlüñ ʿaksi düşse çarḫ-ı dolāb üstine

4. **şaç:**
Kaside 23
Mısra: **24**
1. Saçmak. 2. Dökmek.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Ṣaç ṣuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

5. **şaçların:**-*lar, -ın*
Gazel 290
Mısra: **1**
Baş derisini kaplayan kıllar.

Benefşe ṣaçların ṣalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḫayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

6. **şaçduġı:**-*duḳ, -ı*
Gazel 24
Mısra: **11**
Dağıtmak, saçmak.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden ṣaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

7. **şaçarsın:**-*ar, -sın*
Kaside 8
Mısra: **49**
Dağıtmak, saçmak.

Yollarda laʿli şöyle ṣaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüz̲ār laʿl

8. **şaçmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 50
Mısra: **13**
Saçmak, serpmek.

Servüñ ayaġına ṣaçu ṣaçmaḳ diler çenār
Kim ellerinde pür-güher-i yāsemen ṭutar

9. **şaçduḳca:**-*dukca*
Kaside 31
Mısra: **15**
Saçmak, serpmek.

Ebr-i güher-efşān yire ṣaçduḳca gülābın
Cārūb ḳılur ṣaçlarını sünbül-i şeydā

10. **şaçar:**-*ar*
Kaside 11
Mısra: **64**
Saçmak.

Baş götürmiş ḫāsidüñ ḳaṣdına ejderhā gibi
Ṣan ṣaçar aġzından āz̲er kākül-i müşkīn-i dost

11. **şaçam:**-*am*
Mesnevi 3
Mısra: **218**
Saçmak, dağıtmak, yaymak.

İşigüñde ey z̧ill-i Perverdigār
Ne gevher ṣaçam kim bula iʿtibār

12. **şaçar:**-*ar*
Gazel 273
Mısra: **8**
Saçmak II Gözyaşı akıtmak.

Ol Yūsuf-ı gül-pīrehen toz itmemege dāmenin
Şīşeyle gül ṣuyın ṣaçar yaşlu gözüm yollarına

13. **şaçlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 1
Mısra: **16**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ruḫlaruñ aç ʿaks-i ḥüsnüñden bahār it ʿālemi
Ṣaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

14. **şaçuñ:**-*uñ*
Gazel 12
Mısra: **3**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ṣaçuñ bir ḫaymedür bāġ-ı ruḫuñda
Kim aña rişte-i cāndandur aṭnāb

15. **şaçuñ:**-*uñ*
Gazel 14
Mısra: **2**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

ʿĀşıḳuñ göñli şınıḳdur ʿahd ü peymānı dürüst
Zāhidüñ olmaz ṣaçuñ küfrinsüz īmānı dürüst

16. **şaçuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 26
Mısra: **3**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ürker raḳībi görse ṣaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

17. **şaçı:**-*ı*
Gazel 53
Mısra: **3**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ṣaçı şol nāfe-i tātārdur kim
Dü ʿālemden anuñ bir tārı yigdür

18. **şaçuñ:**-*uñ*
Gazel 61

Mısra: **2**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾīman uġurlar

19. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 75
Mısra: **3**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Ser ü sāmān gider ol deñlü ṣaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

20. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 91
Mısra: **1**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur
Dimāġı sünbülüñ müşkīn olupdur

21. **ṣaçındayken:**-*ı, -nda, -iken*
Gazel 95
Mısra: **11**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Laʿlinüñ naḳşın ḫayāl eyler ṣaçındayken gözüm
Gūyiyā naḳḳāş-ı Çīndür cevherī sāġar yazar

22. **ṣaçuñ:**-*)(u)ñ*
Gazel 102
Mısra: **7**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Aḥmedʾi gör ki ṣaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḥālini dimez hemān aġlar oturur

23. **ṣaçlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 105
Mısra: **9**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Ṣaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġılduġı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

24. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 113
Mısra: **2**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

25. **ṣaçı:**-*ı*
Gazel 166
Mısra: **1**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Māha kemende atar ṣaçı hindūsı Ḳāsımuñ
Ṣīri şikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

26. **ṣaçı:**-*ı*
Gazel 166
Mısra: **5**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Miskīnlik itmeseydi ṣaçı bāġbānına
Girmezdi bāġa beñleri hindūsı Ḳāsımuñ

27. **ṣaçuñı:**-*u, -ñ, -ı*
Gazel 176
Mısra: **3**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Dest-i ṣabā ṣaçuñı dağıtduḳca ṣanuram
Bezm-i bahārda ṣaçınur müşk-i nāb gül

28. **ṣaçuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 181
Mısra: **11**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Bī-ṣabr u ḳarār oldı ṣaçuñda dil-i Aḥmed
Ḳalmaḳ yalıñuz gicede bīmāra ne müşkil

29. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 182
Mısra: **3**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Maḥşer midür ṣaçuñ ʿaraṣātında ḫüsnüñüñ
Kim anda ḳaldı ḳalb durur bī-ḥisāb dil

30. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 186
Mısra: **4**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Gözüñ bir āfet-i cāndur beñüñ bir nā-müselmāndur
Ṣaçuñ ḫod kāfiristāndur nice ḳurtılsın īmānum

31. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 199
Mısra: **1**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ dīvānesidür dostum
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür dostum

32. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 230
Mısra: **5**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur nʾeylesün

33. **ṣaçuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 230
Mısra: **10**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla misk-būdur nʾeylesün

34. **ṣaçı:**-*ı*
Gazel 239
Mısra: **19**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar ṣaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

35. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 241
Mısra: **11**
Baş derisini kaplayan kıllar.
II Sevgilinin saçı.

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḥaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

36. **ṣaçlaruñı:**-*lar, -uñ, -ı*
Gazel 243
Mısra: **19**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Senden ummazdum anı kim çözüben ṣaçlaruñı
Bu delü göñlümi zencīrden āzād idesin

37. **ṣaçlaruñdan:**-*lar, -u, -ñ, -dan*
Gazel 246
Mısra: **13**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ṣaçlaruñdan isteyem dirdüm bu göñlüm ḫātemin
Güldügüñden ḳorḳaram aġzuñda pinhān olmasun

38. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 252
Mısra: **2**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Gözüñi süzme bīmār öldürürsin
Ṣaçuñ çözme giriftār öldürürsin

39. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 253
Mısra: **2**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

ʿİẕāruñ şevḳı ile giryān olur ṣu
Ṣaçuñ sevdāsı ile miskīndür āhū

40. **ṣaçum:**-*um*
Gazel 258
Mısra: **9**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Didi iderdi Aḥmedʾi efʿī ṣaçum helāk
Tiryāk-i ḫande-i leb-i dür-bārum olmasa

41. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 263
Mısra: **3**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ne sünbüldür ṣaçuñ kim sāyesinde
Biter miskīn giyāhlar tāze tāze

42. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 272
Mısra: **9**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur çāre ne

43. **ṣaçuñla:**-*uñ, -la*
Gazel 272
Mısra: **8**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Cān dimāġın bād-ı ṣubḥ ider muʿaṭṭar dem-be-dem
Hem-dem olalı ṣaçuñla müşk-būdur çāre ne

44. **ṣaçını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 295
Mısra: **8**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Öykündügiyçün kākül-i reyḥānuña sünbül
Bāġ içre ṣabā ṣaçını anuñ yola yazdı

45. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 308
Mısra: **2**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Dil baṣar bağrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Ṣaḳınur sīne ṣaçuñ küfrini īmānı gibi

46. **ṣaçuña:**-*uñ, -a*
Gazel 311
Mısra: **7**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Leylī ṣaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

47. **ṣaçuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 317
Mısra: **4**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Bedr olduġıyçün cemālüñ ayı
Dil gice ṣaçuñda buldı rāhı

48. **ṣaçıyla:**-*ı , -y, -ile*
Gazel 322
Mısra: **5**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ṣaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

49. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 328
Mısra: **1**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ṣaçuñ hevāsı yile virdi kār u bārumızı
Ki müşk-i Çīn gibi terk eyledük diyārumızı

50. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Gazel 328
Mısra: **8**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Yile varur ḳuru sevdāda ʿömr-i kūtāhum
Ṣaçuñ hevāsı uzadursa intiẓārumızı

51. **ṣaçına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 329
Mısra: **10**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Dest-i endīşe niḳāb açdı ruḫ-ı ḫüsninden
Ki urur zülfi ʿarūsı ṣaçına şānemüzi

52. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Kaside 7
Mısra: **103**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ṣan ki maġribdür ṣaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Ṣan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

53. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Kaside 8
Mısra: **9**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ḳıldı ṣaçuñ hevāsına ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa müşk
İtdi lebüñ ḫayāline terk-i diyār laʿl

54. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Kaside 17
Mısra: **6**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Büse tiryākin umarken dil-i bīmārumuza
Zehr-i ġam virdi ṣaçuñ gör bu siyehkārluġı

55. **ṣaç:**
Kaside 19
Mısra: **24**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

56. **ṣaçların:**-*lar, -(ı)n*
Kaside 19
Mısra: **28**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Cezbe-i zencīr-i zülfüñden çün abdāl oldılar
Ṣaçların uzatdı sünbül misk geydi postīn

57. **ṣaçlaruñ:**-*lar, -uñ*
Kaside 19
Mısra: **21**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

58. **ṣaçı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **7**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Çözdi ṣaçı kemendini dil eyledi esīr
Ḳurdı ḳaşı kemānını cān eyledi şikār

59. **ṣaçlarını:**-*lar, -ı, -n, -ı*
Kaside 31
Mısra: **16**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ebr-i güher-efşān yire ṣaçduḳca gülābın
Cārūb ḳılur ṣaçlarını sünbül-i ṣeydā

60. **ṣaçından:**-*ı, -n, -dan*
Mesnevi 4
Mısra: **33**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ṣaçından ʿuḳde vü efsūnlar itdi
Yaşın ʿāşıḳlaruñ ceyḥūnlar itdi

61. **ṣaçları:**-*lar, -ı*
Nazm 31
Mısra: **6**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Didi kim bu serv-i gül-ruḫsār Bostānc'oġlıdur
Fūtasın gül ṭoldurupdur ṣaçları reyḥānīdür

62. **ṣaçuñ:**-*uñ*
Nazm 34
Mısra: **5**
Baş derisini kaplayan kıllar. II Sevgilinin saçı.

Ṣaçuñ bir bende çekdi Aḥmed'i kim
Anı ṣol dīni ayruḳ kāfir itmez

63. **ṣaçdı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **4**
Saçmak, dağıtmak, yaymak; serpmek, dökmek.

Mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ oldı serīr-i āsumān
Ṣaçdı pīrūze ṭabaḳlardan zer ü gevher güneş

64. **ṣaçsa:**-*sa*
Gazel 75
Mısra: **17**
Saçmak, savurmak, serpmek, dökmek.

Şemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger ṣaçsa ne ġam
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

65. **ṣaçsa:**-*sa*
Kaside 23
Mısra: **1**
Saçmak, savurmak, serpmek, dökmek.

Ṣaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Ṣāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

66. **ṣaçar:**-*ar*
Gazel 2
Mısra: **4**
Ortalığa dağıtmak, etrâfa serpmek, dökmek.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḫüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

67. **ṣaçılur:**-*ıl, -ur*
Kıt'a 1
Mısra: **7**
Bir şeyi ortalığa dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek.

Dürr ü gevher ṣaçılur ḳaṭre-i bārān yirine
Çünki cūduñ bulıdından yaġa nīsān-ı kerem

<u>saçı reyḥānlarını:</u>

1. **ṣaçı reyḥānlarını:**
Kaside 3
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Fesleğen kokulu saçları.

Ördi Rıḍvān ṣaçı reyḥānlarını ḫūrīlerüñ
Kʾola cārūb-ı der-i ḫalveti dervīşlerüñ

<u>saçı sünbül:</u>

1. **ṣaçı sünbül:**
Gazel 260
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Saçları sümbüle benzeyen sevgili.

Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫᵛābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

<u>saçıl:</u>

1. **ṣaçılur:**-*ur*
Gazel 75
Mısra: **6**
Dağılmak, yayılmak.

İrse zülfüñe ṣabā āb-ı ʿiẕāruñ yüzine
Ter benefşe ṣaçılur sünbül ü reyḥān dökilür

2. **şaçılur:**-*ur*
Gazel 85
Mısra: **6**
Dağılmak, yayılmak.

Āsitānuña āsitīnüñden
Ṣaçılur misk-i terle ʿanberler

3. **şaçılur:**-*ur*
Kaside 12
Mısra: **10**
Dağılmak, yayılmak.

Ṭonanup cevlān ider ṣaḥrāda ṭāvūs-ı dıraḫt
Ṣaçılur naṭʿ-ı zemīnüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

saçıl-:

1. **şaçıldı:**-*dı*
Kaside 32
Mısra: **32**
Saçılmak, serpilmek.

Döküldi ruḫlarum üstine göz yaşı ṣanasın
Ṣaçıldı berg-i ḫazān üzre ḳaṭra-i bārān

saçlarını yoldı:

1. **şaçlarını yoldı:**
Nazm 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Saçını yolmak || "Saçını başını yolmak" deyiminin karşılığı olarak "üzüntüden dövünmek".

Çeküp çāk itdi ġamdan cübbesin gül
Benefşe ṣaçlarını yoldı dirler

saçmaġ:

1. **şaçmaġ:**
Gazel 62
Mısra: **5**
Saçmak, dağıtmak.

Pāyuña ṣaçmaġ içün ey māh ṣarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

şaçu:

1. **şaçu:**
Gazel 50
Mısra: **13**
Düğün ve şenliklerde gelinin başından veya ortaya saçılması âdet olan para, inci, şeker, hubûbat.

Servüñ ayaġına ṣaçu ṣaçmaḳ diler çenār
Kim ellerinde pür-güher-i yāsemen ṭutar

ṣad:

1. **ṣādsın:**-*sın*
Gazel 245
Mısra: **2**
Sevinçli, mutlu.

Nāzdan mīve getürmiş bir gümüş ṣimṣādsın
Berg-i ṣīveyle bezenmişsin anuñçün ṣādsın

2. **ṣādam:**-*am*
Gazel 243
Mısra: **17**
Mutlu II sevinçli.

Buña ṣādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-ṣād idüben düşmanumı ṣād idesin

3. **ṣādiyle:**-*i, -(y)le*
Kaside 6
Mısra: **61**
Mutlu, mesut.

Ṣādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Ṣol ṣu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

4. **ṣād:**
Kaside 23
Mısra: **15**
Mutlu, sevinçli, neşeli.

Dil vaṣluñ ile ṣād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

5. **ṣād:**
Gazel 169
Mısra: **10**
"Sad" harfi II sevgilinin gözü.

ʿĀṣıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaṣuñı nūn gözüñi ṣād idicek

6. **ṣad:**
Kaside 11
Mısra: **72**
"Yüz" sayı sıfatı II Yüzlerce, pek çok.

Ṣan uçar ṭūmār-ı medḥüñde redīf olduġı-yçün
Kʾaçdı defter bigi ṣad per kākül-i müşkīn-i dost

7. **ṣad:**
Kıt'a 3
Mısra: **4**
"Yüz" sayı sıfatı II Yüzlerce, pek çok.

Her bir dehenümde ey şeker-leb Sūsen gibi ṣad zebānum olsa

ṣad hezār:

1. **ṣad hezār:**
Kaside 8
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bin II pek çok.

Ey kān-ı ḥüsne laʿl-i lebinden bahā viren
Bir ḫandeñüñ bahāsı degül ṣad hezār laʿl

2. **ṣad hezār:**
Kaside 23
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bin, pek çok.

Bir lālezāra beñzedi tīġuñla rezmgāh
Kʾol lālezār içinde çıḳa ṣad hezār āb

ṣad hezārān:

1. **ṣad hezārān:**
Gazel 294
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yüz binlerce.

Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

saʿd ılduzı:

1. **saʿd ılduzı:**
Kaside 6

Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Baht yıldızı.

Tā kim ṭoġa saʿd ılduzı ol burc-ı şerefden
Māh ile muḳārin görine cemʿ-i Süreyyā

sadā-yı naʿrāñ:

1. **şadā-yı naʿrāñ:**-*ñ*
Kaside 14
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Yüksek sesle haykırmak.

Çü ṭoldı ḳubbe-i gerdūn ṣadā-yı naʿrāñ ile
İçine od düşüben raʿd ider ġırīv ü ġareng

sadef:

1. **şadef:**
Mesnevi 3
Mısra: **105**
Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı. || Aşığın gönlü.

Anuñçün ṣadef oldı gevher-fürūş
Ki hem yumdı aġzını hem ṭutdı gūş

2. **şadef:**
Gazel 203
Mısra: **5**
I. Midye, istiridye vb. deniz hayvanlarının kabuklarının iç tarafında teşekkül eden ve süslemelerde, süs eşyalarında kullanılan beyaz menevişli, çok sert, parlak madde II. Midye, istiridye gibi içinde inci bulunan deniz hayvanı.

Yaşum deñizlerinde açuḳdur ṣadef gibi
Sözüñ güherleri hevesinden ḳulacıġum

3. **şadef:**
Kaside 23
Mısra: **92**
İçinden inci çıkan istiridye türünden bir hayvanın kabuğu.

İrse deñiz ḳulaġına sözüñ cevāhiri
Olur ṣadef içinde dür-i şāh-vār āb

sadef-i tende:

1. **şadef-i tende:**-*de*
Kaside 3
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Beden sedefi.

ʿIşḳ gevherleridür ʿaḳl ile idrāk olmaz
Ṣadef-i tende yigin ḳıymeti dervīşlerüñ

sad-hezārān:

1. **şad-hezārān:**
Gazel 255
Mısra: **14**
Yüz binlerce II pek çok.

Ḳafes-i ʿışḳa bir Aḥmed gibi bülbül düşmez
Ṣad-hezārān dil esīr olsa gül-endāmlara

saʿdī:

1. **saʿdī:**
Mesnevi 3
Mısra: **135**
Sadi-i Şirazi; Fars şâir ve İslam âlimi.

Ola Saʿdī gibi sözüm Būstān
Nice Būstān belki cādūstān

2. **saʿdī:**
Gazel 308
Mısra: **10**
(ö. 691/1292) Bostan ve Gülistan adlı eserleriyle tanınan İran'ın büyük şairlerinden Sa'dî-i Şirazî.

Būstānın sözümüñ luṭfı ṣuyıdur ṣuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

saʿd-i felek:

1. **saʿd-i felek:**
Kaside 18
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin uğurlusu, Jüpiter (Müşteri) gezegeni. (Eski müneccimlerin Sa'd-i ekber (büyük kutluluk) diye adlandırdığı Müşteri (Jüpiter) gezegenine işaret edilmektedir.).

Saʿd-i felek her ṣubḥ-dem fāl-ı saʿādet dutmaġa
Muṣḥaf yüzüñde āyet-i Raḥmāna ṣıḥḥat yaraşur

saʿd-ı ṭāliʿle:

1. **saʿd-ı ṭāliʿle:**-*le*
Gazel 262
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bahtı açıklık/kutlu talih.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

saʿdī-i şīrāz:

1. **saʿdī-i şīrāz:**
Gazel 82
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Klasik Türk şairlerinin örnek aldığı 13. asırda yaşamış Şirazlı Fars şair ve alimi Sadi-i Şirazi. "Gülistan" ve "Bostan" en meşhur eserleridir.

Ḫoş şeker-rīz olur Saʿdī-i Şīrāz gibi
Aḥmedʾüñ sözlerin oḳursa ġazel-ḫᵛān-ı Mıṣr

sad-pāre:

1. **şad-pāre:**
Gazel 60
Mısra: **8**
Yüz parça, parça parça, paramparça.

Ġoncaña gerçi göñül cemʿ oluban dirdi dili
Göreli sünbül-i gül-pūşuñı ṣad-pāre gider

ṣad-pāre olsa:

1. **şad-pāre olsa:**-*sa*
Terci-bend 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yüz parça olmak, paramparça olmak.

Çün olur ḫār içinde mesken-i gül
Nʾola ṣad-pāre olsa dāmen-i gül

ṣadr:

1. **şadrında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 97
Mısra: **8**

Başkan, reisin makamı; bir şeyin baş tarafı, en yüksek yeri.

Gözlerüñ nūr-ı tecellī göre mi ṣofī senüñ
Sīneñüñ ṣoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

<u>ṣadr-ı sarāy-ı sırrını:</u>

1. **ṣadr-ı sarāy-ı sırrını:***-ı, -nı*
Terci-bend 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Gönül sarayının sırrı.

Ṣadr-ı sarāy-ı sırrını yā Rab kim ide ṣerḥ
ʿArş üzredür çü ṣaff-ı niʿāli Muḥammedüñ

<u>ṣadrumı şerḥ eyle:</u>

1. **ṣadrumı şerḥ eyle:**
Terci-bend 1
Mısra: **119**
Kelime Tipi: **-**
Göğsü açmak; ferahlık, gönül açıklığı vermek. (Tâhâ suresi 25. ayetten yararlanılmıştır. "Mûsâ "Rabbim!" dedi, "Kalbime genişlik ver.").

Şerḥ eyle ṣadrumı ve müyesser ḳıl emrümi
ʿAḳd-i lisānum aç ki <u>ş</u>enāñ eyleyem senüñ

<u>ṣaf:</u>

1. **ṣaflarını:***-lar, -ı, -n, -ı*
Kıt'a 20
Mısra: **1**
Sıra, düzen.

Ümerā ṣaflarını Āṣaf-ı devrāna ḳoşup
Ḳaraman fetḥine emr itdi Süleymān-ı zamān

2. **ṣāf:**
Gazel 239
Mısra: **18**
Arı, katışıksız, halis, has, temiz, hâlis.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

<u>ṣaf çekdi:</u>

1. **ṣaf çekdi:***-di*
Gazel 110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sıraya dizmek.

Çekdi ṣaf meydān-ı ḥüsninde sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl
Dikdi zülfī burc-ı ḥüsn üstinde rāyet ber-kenār

<u>ṣaf çeküp:</u>

1. **ṣaf çeküp:***-üp*
Gazel 324
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sıraya dizilmek.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden ṣır ḳalb-i ʿuşşāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

<u>ṣaf dutup:</u>

1. **ṣaf dutup:***-up*
Gazel 99
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Saf bağlamak (tutmak): Sıra teşkil etmek, sıralanmak.

Ṣulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḫı ey bed-ḫū raḳīb
Üstüḫ˅ānuñ ṣaf dutup ceng idiser ṣaṭranc-vār

<u>ṣāf eyler:</u>

1. **ṣāf eyler:***-r*
Gazel 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Saflaştırmak, saf hâle getirmek, arındırmak.

Dilde çoḳ durmaḳla mihrüñ ḫāliṣ olduġı bu kim
Bāde-i ṣahbāyı egletdükce ṣāf eyler zücāc

<u>ṣaf ṣaf:</u>

1. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 109
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yan yana.

Ḫūblar kūyında ṣaf ṣaf cemʿ olurlar ṣubḥ u şām
Ṭapu iderler aña kim cümlenüñ sulṭānıdur

2. **ṣaf ṣaf:**
Gazel 200
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sıra sıra.

Kirpügüñ ṣaf ṣaf ṣıyaldan ḳalbini bī-dillerüñ
Ten ḥiṣārında sipāh-ı cān ṭaġılmış dostum

<u>ṣafā:</u>

1. **ṣafāsına:***-sı, -n, -a*
Gazel 266
Mısra: **21**
Ar. 1. Kedersizlik, endişesizlik, gönül şenliği.

Aḥmed nigārı virme dü-ʿālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḫtiyār ide

2. **ṣafāca:***-ca*
Gazel 238
Mısra: **1**
Gönül huzuru.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

3. **ṣafāca:***-ca*
Gazel 238
Mısra: **2**
Gönül huzuru.

Eyā perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın
Gel e beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

4. **ṣafāca:***-ca*
Gazel 238
Mısra: **4**
Gönül huzuru.

Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ
Semen-beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

5. **ṣafāca:***-ca*
Gazel 238
Mısra: **6**
Gönül huzuru.

Bahār-ı ḥüsn ü behāda belālu bülbülinüñ
Gül-i teri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

6. **şafāca:**-*ca*
Gazel 238
Mısra: **8**
Gönül huzuru.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle ṣoruşalum
Gel ey perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

7. **şafāca:**-*ca*
Gazel 238
Mısra: **10**
Gönül huzuru.

Sefer ḳılup gelür Aḥmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

8. **şafāsı:**-*sı*
Gazel 221
Mısra: **2**
Neşe, mutluluk, zevk.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

9. **şafāsına:**-*sı, -n, -a*
Kaside 24
Mısra: **45**
Neşe, mutluluk, zevk.

Sāḳī piyāle ṣun ki bu ʿīdüñ ṣafāsına
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

10. **şafāsına:**-*sı, -n, -a*
Kaside 31
Mısra: **47**
Neşe, mutluluk, zevk.

Ol naġme-i dil-sūz ṣafāsına çiçekler
Çāk eylediler şevḳ ile pīrāhen-i vālā

11. **şafāsı:**-*sı*
Gazel 128
Mısra: **10**
1. Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik. 2. Eğlence, neşe, zevk. 3. Saflık, berraklık.

Müddeʿīlerden ṣaḳınsam şiʿrümi ʿayb itme kim
Şerbetüñ olmaz ṣafāsı üstine üşse meges

12. **şafāsına:**-*sın, -a*
Gazel 8
Mısra: **3**
Saflık, berraklık; güzellik.

Kaʿbe ḳapuñ ṣafāsına lebbeyk uranlaruñ
Beytüʾl-ḥarāma saʿyi var ise ḥarām ola

13. **şafāsın:**
Gazel 270
Mısra: **19**
Saflık, berraklık; güzellik.

Āyīne gösterelden ay yüzüñüñ ṣafāsın
Āyīneyi görenler öperler ol ṣafāya

14. **şafāsına:**-*sın, -a*
Terci-bend 1
Mısra: **43**
Saflık, berraklık; güzellik.

Ṣuffañ ṣafāsına özenür kevs̱er-i bihişt
Türbeñ türābına iremez sāḥat-i İrem

15. **şafāyile:**-*y, -ile*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **17**
Gönül huzuru.

Ṣūfīyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup
mestlerüñ ḥālet-i vecdine ṣafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

16. **şafāsı:**-*sı*
Kaside 10
Mısra: **2**
Gönül huzuru.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle ṣafāsı göñlümüñ

17. **şafāsı:**-*sı*
Kaside 22
Mısra: **41**
Saflık, berraklık.

Ẕihnüñ ṣafāsı bir naẓar eylerse terbiyet
Esrār-ı ġaybı yek-ser ide āşikār āb

18. **şafālar:**-*lar*
Gazel 72
Mısra: **12**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur II. Eğlence, neşe, zevk.

Saʿy it Aḥmed ʿışḳa kim merve ḥaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

19. **şafā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **7**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey ʿişret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

20. **şafāsın:**-*s, -ı, -n*
Gazel 89
Mısra: **1**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.

Çekmeyen hecr elemin vaṣl ṣafāsın ne bilür
Düşmeyen derde ġamuñ dār-ı şifāsın ne bilür

21. **şafāsın:**-*s, -ı, -n*
Gazel 89
Mısra: **4**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.

Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

22. **şafāya:**-*y, -a*
Gazel 270
Mısra: **20**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.

Āyīne gösterelden ay yüzüñüñ ṣafāsın
Āyīneyi görenler öperler ol ṣafāya

23. **şafādan:**-*dan*
Gazel 303
Mısra: **14**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.

Aḥmedʾe şīrīn lebüñden irişen düşnām-ı telḫ
Cūşlar virür ṣafādan telḫ-i ṣahbā gibi

24. **şafāsın:**-*(s)ı, -n*
Kaside 4
Mısra: **20**
(Ar.) Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik.

Murādum şemʿin uyar kim ġam-ı dil
Mükedder ḳıldı bu bezmüñ şafāsın

25. **şafāsı:**-*sı*
Kaside 30
Mısra: **2**
Gönül huzuru II Mekke civarında bir yer.

Kaʿbe ḳapuña meyl ider ḳıble-nümāsı göñlümüñ
Merve ḥaḳı-yʾçün andadur cümle şafāsı göñlümüñ

safā buldı:

1. **şafā buldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak, sevinmek.

Ḫande-i gülden şafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer şavt-ı ḥazīn

safā virdi:

1. **şafā virdi:**-*di*
Nazm 4
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Güzelleştirmek.

Anuñ bükāsı şöyle şafā virdi bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest eyledi nevā

2. **şafā virdi:**
Gazel 313
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Neşelendirmek, gönül ferahlığı vermek.

Mey virdi şafā ʿīşümüzüñ telḫligine
Sāḳī lebinüñ ʿaksi meger sāġara düşdi

safaḥāt-ı vücūdına:

1. **şafaḥāt-ı vücūdına:**-*u, -n, -a*
Terci-bend 1
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Vücudun safhaları; görünen tarafları.

Taḥṣīl-i nām içün şafaḥāt-ı vücūdına
ʿArş-ı ʿaẓīm ceddüñ adın eyledi raḳam

safā-ḫāṭır olur:

1. **şafā-ḫāṭır olur:**-*ur*
Gazel 90
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak.

Sine ber-sīne şafā-ḫāṭır olur göricegiz
Sinesinde bugün ol kimse ki īmān götürür

şafālar virür:

1. **şafālar virür:**-*ür*
Gazel 263
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Neşelendirmek, gönül ferahlığı vermek.

Ṣabāḥ-ı ʿīde beñzer ṭalʿatüñ kim
Virür cāna şafālar tāze tāze

şafā-yı ʿaks-i lebüñ:

1. **şafā-yı ʿaks-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) dudağının yansımasının saflığı.

Şafā-yı ʿaks-i lebüñ mʾaldı ey nigār ḳadeḥ
Ki bezme cürʿa diyü cān ider niṣār ḳadeḥ

şafā-yı ʿārıżı:

1. **şafā-yı ʿārıżı:**-*ı*
Gazel 137
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yanağının huzuru.

Şafā-yı ʿārıżı cennetden itdürür iʿrāż
Hevā-yı kūyı ḳomaz dilde ārzū-yı riyāż

safā-yı āyine-i ḥüsni:

1. **şafā-yı āyine-i ḥüsni:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik aynasının saflığı, parlaklığı.

Şafā-yı āyine-i ḥüsni virdi ṭūṭīye nuṭḳ
Kelām-ı ġonca-i ḫandānı ḳıldı bülbüli lāl

şafā-yı haddüñ:

1. **şafā-yı ḫaddüñ:**-*üñ*
Kaside 32
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın saflığı, berraklığı.

Şafā-yı ḫaddüñ ile dil serāçe-i gülgūn
Ḫayāl-i zülfüñ ile dīde kāse-i reyḥān

şafā-yı ḫāṭır:

1. **şafā-yı ḫāṭır:**
Gazel 270
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül rahatlığı, gönül huzuru.

Ḳomaz raḳīb-i münkir dilde şafā-yı ḫāṭır
Virdi ḫalel bu kāfir cām-ı cihān-nümāya

şafā-yı kaʿbe-i esrār:

1. **şafā-yı kaʿbe-i esrār:**
Kaside 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kabe'nin sırlarının Safa'sı. (Safa, hac ve umrede say yapılan tepelerden biridir. .).

Fenā vü faḳr ḥarīminde oldı
Merve ḥaḳı
Şafā-yı Kaʿbe-i esrār Şeyḫ
Tācuʾd-dīn

şafā-yı şabā:

1. **şafā-yı şabā:**
Terci-bend 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Saba rüzgârının huzuru.

İrdi gülzāra çün havā-yı şabā
Ṭoldı bu ṣuffaya şafā-yı şabā

saff:

1. **ṣaffuñ:**-*uñ*
Mesnevi 3
Mısra: **199**
Yan yana düzgün bir şekilde sıralanan kimselerin meydana getirdiği dizi, sıra. Asker saffı.

Düzüldükde oḳ gibi ṣaffuñ dürüst
Meger yay döndüre ḫaṣmuña püşt

saff-ı melāyik ṭutar:

1. **ṣaff-ı melāyik ṭutar:**
Kaside 25
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Meleklerin saf bağlaması, sıralanması.

Gāh medḥ oḳur yuca dergāhuña ervāḥ-ı ḳuds
Geh ṭutar ṣaff-ı melāyik ḳarşuña dīvān-ı ʿīd

saff-ı niʿāle:

1. **ṣaff-ı niʿāle:**-*e*
Nazm 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bir toplulukta oturulacak en aşağı, en önemsiz yer.

Ṣol at ki fetḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle ṣaldı anı infiʿāl-i cev

saff-ı niʿāli:

1. **ṣaff-ı niʿāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Ayakkabılar. II Na'l-i şerif, Hz. Peygamber'e nispet edilen ayakkabı.

Ṣadr-ı sarāy-ı sırrını yā Rab kim ide şerḥ
ʿArş üzredür çü ṣaff-ı niʿāli Muḥammedüñ

saff-ı ʿuṣṣāḳuñ:

1. **ṣaff-ı ʿuṣṣāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 109
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşıkların oluşturduğu saf, sıra.

Ṣaff-ı ʿuṣṣāḳuñ içine varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāṣıḳ-ı ḥayrānıdur

ṣafḥa:

1. **ṣafḥaların:**-*lar, -ın*
Kıt'a 1
Mısra: **31**
Ar. Bir şeyin yassı yüzü. Sayfa, levha.

Nice kim ṭuta varaḳ ṣafḥaların defter-i cūd
Nice kim yaza ḳalem dillere dīvān-ı kerem

2. **ṣafḥasına:**-*(s)ı, -(n)a*
Kaside 6
Mısra: **138**
Taraf, kısım.

Dīvān-ı ḳażā içre ḳalem çekdi ʿUṭārid
Ḳılmaġa ḳader ṣafḥasına ḥükmüñi imżā

ṣafḥa-i evrāḳı:

1. **ṣafḥa-i evrāḳı:**-*ı*
Gazel 237
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kitap sayfaları, kağıtlar.

Aḥmed özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına
Bu ṣafḥa-i evrāḳı nice bir ḳaralarsın

ṣafḥa-i ferhāddan:

1. **ṣafḥa-i ferhāddan:**-*dan*
Gazel 249
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ferhad'ın sayfası. (Âşığın yüzü bağlamında).

Çihremüzde ḫusrevā laʿlüñ hevāsı eglenür
Ḳışṣa-i Şīrīn oḳınur ṣafḥa-i Ferhāddan

ṣafḥa-i haddinde:

1. **ṣafḥa-i ḫaddinde:**-*i, -nde*
Gazel 110
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yanak sayfası (sevgilinin sayfaya benzeyen yanakları).

Ṣafḥa-i ḫaddinde ḫāli düşdi ġāyet ber-kenār
Resmdür mektūbda olur ʿalāmet ber-kenār

ṣafḥa-i ḫurşīd ü mehtāb:

1. **ṣafḥa-i ḫurşīd ü mehtāb:**
Kaside 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güneş ve ayın safhası, yüzeyi.

Muṭribüñ gülgūn yüzinde perde-i evtār-ı çeng
Çekdi mıṣṭar ṣafḥa-i ḫurşīd ü mehtāb üstine

safha-i hurşīde:

1. **ṣafḥa-i ḫurşīde:**-*e*
Gazel 98
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin yüzeyi.

Ṣafḥa-i ḫurşīde naḳş olmış ṣanasın māh-ı nev
Ay yüzüñüñ ġurresindʾiki hilālī ḳaşlar

2. **ṣafḥa-i ḫurşīde:**-*e*
Gazel 225
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güneş sayfası II Sevgilinin yüzü.

Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḥüsnüñüñ
Ṣafḥa-i ḫurşīde çekdi sünbülüñ müşkīn resen

ṣāfī:

1. **ṣāfī:**
Kaside 13
Mısra: **22**
(Ar.) Saf, duru, temiz, katıksız.

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

ṣaf-ı heycā:

1. **ṣaf-ı heycā:**
Kaside 6

Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Savaş safı.

Geh ḫancer-i tīzüñle güsiste semek-i ḫaṣm
Geh gürz-i girānuñla şikeste ṣaf-ı heycā

<u>saġ:</u>

1. **ṣaġ:**
Gazel 265
Mısra: **4**
1. Sağlam, esen. 2. Yaşamakta olan.

Ġam ṭarīḳında helāk itme ṣaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣaġ ilte selāmet getüre

<u>sāġar:</u>

1. **sāġar:**
Gazel 36
Mısra: **8**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Ṣoḥbetinden atdı göñlüm ṣırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

2. **sāġar:**
Gazel 95
Mısra: **12**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Laʿlinüñ naḳşın ḫayāl eyler ṣaçındayken gözüm
Gūyiyā naḳḳāş-ı Çīndür cevherī sāġar yazar

3. **sāġar:**
Gazel 159
Mısra: **14**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Sāḳiyā devr ehline ṣunup viṣālüñ cāmını
Aḥmedʾe geldükce sāġar nʾiçün ihmāl eyledüñ

4. **sāġara:**-*a*
Gazel 313
Mısra: **4**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Mey virdi ṣafā ʿīşümüzüñ telḫligine
Sāḳī lebinüñ ʿaksi meger sāġara düşdi

5. **sāġar:**
Kaside 7
Mısra: **50**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Sāḳī-i bezmüñ ele cām alduġınca dir ḫıred
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

6. **sāġardadur:**-*dur, -da*
Kaside 7
Mısra: **50**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Sāḳī-i bezmüñ ele cām alduġınca dir ḫıred
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

7. **sāġara:**-*a*
Kaside 31
Mısra: **58**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Çün ġonca ṭudağıyla ḳılur cāma işāret
Çün nergis ider ġamze ile sāġara īmā

8. **sāġar:**
Mesnevi 3
Mısra: **157**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Neşāṭ-āver elfāẓı sāġar gibi
Müferriḥ maʿānīsi cevher gibi

9. **sāġarlar:**-*lar*
Murabba 1
Mısra: **13**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Felegüñ nūş iderem nīşini sāġarlar ile
Ṭoġradı ḫār-ı cefā baġrumı ḫançerler ile

10. **sāġarın:**-*ıñ*
Terci-bend 2
Mısra: **88**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Ṭurdı çīnī ḳabaġ eline alup
Baş ḳoyup ṣundı sāġarın sūsen

11. **sāġarı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **82**
(Far.) Kadeh, cam, piyale; şarap kadehi.

Ey lāle ḳan ola cigerüñ kim utanmadan
Alduñ elüñe sāġarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

<u>sāġar-ı mercāna:</u>

1. **sāġar-ı mercāna:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Mercan kadeh.

Resm itmişem gözümde ḫayālüñi gūyiyā
Naḳş-ı nigārı sāġar-ı mercāna yazmışam

<u>sāġar-ı pīrūzeye:</u>

1. **sāġar-ı pīrūzeye:**-*ye*
Kaside 7
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **-**
Firuzeden (yeşil renkli taş) yapılmış içki kadehi.

Tā zümürrüd sebzezārında sipihrüñ her seḥer
Sāġar-ı pīrūzeye döker mey-i aşfar güneş

<u>sāġar-ı zerrīni:</u>

1. **sāġar-ı zerrīni:**-*i*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Altın kadeh.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

<u>saġlu şollu:</u>

1. **ṣaġlu ṣollu:**
Gazel 85
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Her iki tarafta bulunan, iki tarafta sıralanmış olan.

Āh kim ġamzelerle dilberler
Ṭaḳınur ṣaġlu ṣollu ḫançerler

saġrak:

1. **ṣaġraḳı:**-*ı*
Gazel 255
Mısra: **9**
(Doğu T.) Sağrak, kadeh.

Aldı zer ṣaġraḳı sāḳī çü gümüş saġraḳına
ʿĀṣıḳ-ı sūḫte düşdi ṭamāʿ-ı ḫāmlara

2. **saġraḳına:**
Gazel 255
Mısra: **9**
Kadeh, kap, bardak, piyâle.

Aldı zer ṣaġraḳı sāḳī çü gümüş saġraḳına
ʿĀṣıḳ-ı sūḫte düşdi ṭamāʿ-ı ḫāmlara

ṣāḥat-i irem:

1. **ṣāḥat-i irem:**
Terci-bend 1
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
İrem bahçesinin alanları.

Ṣuffañ ṣafāsına özenür kevşer-i bihişt
Türbeñ türābına iremez sāḥat-i İrem

ṣāḥat-i ʿuḳbā:

1. **ṣāḥat-i ʿuḳbā:**
Kaside 6
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Ahiret meydanı.

Bir gūşesidür ṣuffasınuñ ṣaḥnı dü kevnüñ
Bir fürcesidür ʿarṣasınuñ sāḥat-i ʿuḳbā

ṣahbā:

1. **ṣahbā:**
Kaside 31
Mısra: **14**
Şarap.

Ṣu kevşer olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı ṣahbā

2. **ṣahbā:**
Gazel 115
Mısra: **2**
Şarap, bade.

Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bī-ḫᵛāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā göñül ḫūn-āb göz

saḫḫārluġ:

1. **saḫḫārluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **4**
Büyücülük.

Gözi cāẕūlıġ ile fitneler uyarmaġ içün
Vardı nāz uyḳusına gözle bu saḫḫārluġı

ṣāḥib-cemāl:

1. **ṣāḥib-cemāl:**
Gazel 174
Mısra: **8**
Güzel yüzlü.

Ḳarşuña secdʾitmege ḳaṣd eylemişlerdi velī
Dehşet-i ḫüsnüñle medhūş itdüñ ey ṣāḥib-cemāl

ṣāḥib-derūn:

1. **ṣāḥib-derūn:**
Gazel 59
Mısra: **6**
Gönül sahibi; ehlidil, irfan sahibi kimse. II Âşık.

Her ẓāhirī ne bile maḥabbet ṭarīḳını
Kim bārgāh-ı derdüñe ṣāḥib-derūn gider

ṣāḥib-i kalʿa-güşāy:

1. **ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy:**
Kıt'a 20
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kale açan, fetheden hükümdar.

Ṣāḥib-i ḳalʿa-güşāy Ermeneküñ ḳalʿasını
Ḳahr ile ḳalʿ idüben ḳondı hemīn aldı hemān

ṣāḥib-kemāl:

1. **ṣāḥib-kemāl:**
Mesnevi 3
Mısra: **227**
Fazilet, olgunluk sahibi kişi.

Ne sulṭān kʾola böyle ṣāḥib-kemāl
Tekellüf olur aña ʿarż-ı maḳāl

ṣāhib-kırān:

1. **ṣāḥib-ḳırān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **91**
F. Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan hükümdar.

Ṣāḥib-ḳırān öñince güneş gibi tīġ ile
Açmaġa heft kişveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

2. **ṣāḥib-ḳırān:**
Mesnevi 3
Mısra: **210**
Her zaman başarı, üstünlük kazanan hükümdar.

Ḳarāyin nücūmında var iḳtirān
Kʾolasın bu ḳarn içre ṣāḥib-ḳırān

ṣāhib-nazar:

1. **ṣāḥib-naẓar:**
Gazel 249
Mısra: **13**
Görüşü kuvvetli.

Göre tercīḥ ide diyü ṣiʿrümi ṣāḥib-naẓar
Nīk naẓm idimezem şerm eyleyü üstāddan

ṣaḥīfe-i ʿizzüñde:

1. **ṣaḥīfe-i ʿizzüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 20
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yücelik sayfası.

Felek ṣaḥīfe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa
Zemīn terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl

ṣahīh:

1. **ṣaḥīḥ:**
Müfret 11

Mısra: **2**
Doğru, gerçek, hakikî.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabîbüm oldı ṣarîḥ
Ṣaḥîḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarîṣu maḥrūm

2. **ṣaḥîḥ:**
Gazel 26
Mısra: **7**
Doğru olmak.

Ġamzeñ söziyle ḳanuma girmek degül ṣaḥîḥ
Rāy-ı ʿalīl ile ʿamel itmek degül eṣaḥ

sāḥil:

1. **sāḥili:**-*i*
Gazel 148
Mısra: **1**
Deniz kıyısı.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

sāḥir:

1. **sāḥiri:**-*i*
Gazel 113
Mısra: **3**
Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.

Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

2. **sāḥirdür:**-*dür*
Gazel 288
Mısra: **3**
Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

3. **sāḥirüñ:**-*üñ*
Gazel 289
Mısra: **6**
Büyü yapan, efsun ve sihirle uğraşan kimse, büyücü, sihirbaz.

Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

4. **sāḥire:**-*e*
Gazel 65
Mısra: **10**
Sihirbaz, büyücü II gözleriyle aşıkları büyüleyen sevgili.

Ġamzeñe taʿlīm-i nāz eyler füsūn ile gözüñ
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i şehlāyı gör

5. **sāḥirlıġ:**-*lıġ*
Gazel 181
Mısra: **8**
Sihirbaz, büyücü II gözleriyle aşıkları büyüleyen sevgili.

Miḥrāb-nişīn oldı çün ol çeşm-i füsūn ger
Sāḥirlıġ idüp olduġı ḫūn-ḫᵛāre ne müşkil

6. **sāḥir:**
Gazel 309
Mısra: **1**
Ar. Büyücü.

Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḥı
Düşmesün zünnār-ı zülfüñ bendine kāfir daḥı

7. **sāḥir:**
Nazm 34
Mısra: **1**
Ar. Büyücü.

Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẓāhir itmez

sāḥir-i dīrîne:

1. **sāḥir-i dīrîne:**-*e*
Gazel 259
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Eski büyücü.

Füsūnger-i ḳalemüm ḳıldı şiʿrden tevbe
Ṣan itdi sāḥir-i dīrîne siḥrden tevbe

ṣaḥn:

1. **ṣaḥnına:**-*ı, -n, -a*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **5**
Avlu, orta, merkez.

Ebr-i nīsān şu sepüp ṣaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

2. **ṣaḥnı:**-*ı*
Kaside 6
Mısra: **29**
Avlu, orta, merkez.

Bir gūşesidür ṣuffasınuñ ṣaḥnı dü kevnüñ
Bir fürcesidür ʿarṣasınuñ sāḥat-i ʿuḳbā

3. **ṣaḥnuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 6
Mısra: **13**
Avlu, orta, merkez.

Düşmiş yapılurken göge ṣaḥnuñdan iki ḫışt
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

4. **ṣaḥnına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 31
Mısra: **17**
Orta, merkez.

Gül dutdı çemen ṣaḥnına bir çāder-i gülgūn
Ḳuruldı gülistānda serā-perde-i ḫażrā

ṣaḥn-ı çemen:

1. **ṣaḥn-ı çemen:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Çimenlik, bahçe.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

ṣaḥn-ı ḥammām:

1. **ṣaḥn-ı ḥammām:**
Müfret 35
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hamam avlusu, hamam.

ʿAraḳ-rīz olsa ol serv-i gül-endām

Gül-āb ile pür olur ṣaḥn-ı ḥammām

<u>ṣaḥn-ı ḥaremde:</u>

1. **ṣaḥn-ı ḥaremde:**-*de*
Gazel 120
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Harem bahçesi.

Oḳ dökdi ki ceng ide gözüñ ṣaḥn-ı ḥaremde
Merdüm ki igen mest ola anda edeb olmaz

2. **ṣaḥn-ı ḥaremde:**-*de*
Gazel 227
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Harem bahçesi.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḥışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḥaremde ceng içün

<u>ṣaḥn-ı ḥaremden:</u>

1. **ṣaḥn-ı ḥaremden:**-*den*
Gazel 348
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Harem bahçesi.

Ḥarem-i dilde göñül murġını ġamzeñ ki ṭutar
Ṣayd-ı murġ-ı dil ider ṣaḥn-ı ḥaremden ne-y-iki

<u>ṣaḥn-ı meydānuñ:</u>

1. **ṣaḥn-ı meydānuñ:**-*uñ*
Gazel 101
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Meydanın ortası.

Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

<u>ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā:</u>

1. **ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā:**
Gazel 277
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kaza meydanının ortası.

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey şāh-ı cihān
Ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

<u>ṣaḥn-ı ṣaḥrā:</u>

1. **ṣaḥn-ı ṣaḥrā:**
Gazel 101
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Çölün ortası II Çöl meydanı.

Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar
Laʿlüñ añsam ṣaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevṣerden ṭolar

<u>ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi:</u>

1. **ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi:**-*i*
Gazel 171
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül sarayının meydanı. II Saraya benzeyen gönül.

Ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret eyledi ḫayl-i ḫayāli dilberüñ

2. **ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi:**
Gazel 290
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gönül sarayının meydanı. II Saraya benzeyen gönül.

Ṣaḥn-ı sarāy-ı sīnemi ġayrdan itmeyince pāk
Ḳonmaġa ġayret itmedi ḫayl-i ḫayāl-i Muṣṭafā

<u>ṣaḥn-ı sarāyuñ:</u>

1. **ṣaḥn-ı sarāyuñ:**-*uñ*
Nazm 4
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Saray avlusu.

Ne ʿaks ṣaldı bezmüñe sāḳī cemāli kim
Ṣaḥn-ı sarāyuñ eyledi bostān-ı dil-güşā

<u>ṣaḥn-ı sarāyuñuñ:</u>

1. **ṣaḥn-ı sarāyuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kaside 8
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Saray avlusu.

Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ
Eşk ü ruḫum ḳapuñda döşer zernigār laʿl

<u>ṣaḥn-ı serālar:</u>

1. **ṣaḥn-ı serālar:**-*lar*
Gazel 105
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saray meydanı.

Göñlümüñ ḥücresi teng ise ḳadem baṣ gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

<u>ṣaḥrā:</u>

1. **ṣaḥrāları:**-*lar, -ı*
Gazel 187
Mısra: **6**
Kasaba, köy vb. meskun yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova.

Cismümi bād-ı firāḳuñ düşürüp yapraḳ gibi
Gezdürür ṣaḥrāları bir yirde itdürmez muḳīm

2. **ṣaḥrāda:**-*da*
Kaside 12
Mısra: **9**
Kasaba, köy vb. meskun yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova.

Ṭonanup cevlān ider ṣaḥrāda ṭāvūs-ı dıraḫt
Ṣaçılur naṭʿ-ı zemīnüñ dürr-i ḫoşāb üstine

3. **ṣaḥrāda:**-*da*
Kaside 19
Mısra: **3**
Kasaba, köy vb. meskun yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova.

Açdı ʿanber ḫoḳḳasın ṣaḥrāda ʿaṭṭār-ı ṣabā
Düzdi rengīn cāmesin bostānda bezzāz-ı zemīn

4. **ṣaḥrāda:**-*da*
Kaside 22
Mısra: **37**
Kasaba, köy vb. meskun yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır, ova.

Ṣaḥrāda dāne yirine dür-däneler bite
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

5. **ṣaḥrā:**
Gazel 68
Mısra: **8**
Alan, saha. II. Aşk mecrası.

Düşdi zülfüñden ḳara yaşlu benefşe lā cerem
Bisteri ḫāk-i siyeh bālīni ṣaḥrā sengidür

<u>saḥrā vü kūhsār:</u>

1. **ṣaḥrā vü kūhsār:**
Kaside 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dağ ve çöl.

Depretduġınca her yaña şebdīz-i zülfini
Ṭolar ʿabīr ü müşk ile ṣaḥrā vü kūhsār

<u>saḥrālara düşdi:</u>

1. **ṣaḥrālara düşdi:**-*di*
Gazel 228
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çöllere düşmek; aşk acısından perişan olup kendini çöllere atmak.

Zülf ü ḫālüñ ṣıfatından çü ḫaber virdi ṣabā
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

<u>saḥrā-yı ġamda:</u>

1. **ṣaḥrā-yı ġamda:**-*da*
Gazel 247
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gam çölü.

Semend-i ṣabrumuñ ṣaḥrā-yı ġamda
Keşīdedür ʿinānı sen bilürsin

<u>saḥt:</u>

1. **saḫt:**
Gazel 150
Mısra: **17**
(Fa.) Katı, sert. Kuvvetli, güçlü. Güç, zor.

Sengīn dilüñ ki saḫt ola
Ḳosṭanṭiniyye-vār
Fetḥ itmege ʿināyet-i sulṭān nişān gerek

<u>saht-rū:</u>

1. **saḫt-rūdur:**-*dur*
Gazel 272
Mısra: **4**
(Fa.) sert yüzlü, asık suratlı.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur çāre ne

2. **saḫt-rūdur:**-*dur*
Kaside 8
Mısra: **104**
Sert yüzlü olma, asık suratlılık.

ʿAyb itme kim bahāsını görmiş terāzūda
Bir saḫt-rūdur ey şeh-i Cem-iḳtidār laʿl

3. **saḫt-rūluġı:**
Kaside 14
Mısra: **23**
Sert yüzlü olma, asık suratlılık.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

4. **saḫt-rūdur:**-*dur*
Gazel 230
Mısra: **4**
Sert yüzlü, asık suratlı.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

<u>saʿīd:</u>

1. **saʿīdinden:**-*i, -n, -den*
Kaside 20
Mısra: **71**
Kolun dirsek ile bilek arasındaki kısmı.

Severseñ ol ṣanemi sev ki saʿīdinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitīni māl-ā-māl

2. **saʿīd:**
Kıt'a 24
Mısra: **2**
(Ar.) Kutlu, uğurlu, mübârek.

Çıḳdı devlet taḫtına Şeh Bāyezīd
Ol culūs itdi cihān baḫtın saʿīd

<u>saʿīd olsun:</u>

1. **saʿīd olsun:**-*sun*
Kaside 19
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **-**
Kutlu, uğurlu olmak.

Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿīd
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehīn

<u>saʿid-i sīmīn:</u>

1. **saʿid-i sīmīn:**
Gazel 11
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş gibi beyaz kol.

Saña teşbīh olduġın işitdi şāḫ-ı yāsemen
Raḳṣ urur bezm-i çemende saʿid-i sīmīn ṣalup

<u>saʿid-i sīmīnüñe:</u>

1. **saʿid-i sīmīnüñe:**
Müfret 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş kol. II Sevgilinin gümüş gibi beyaz kolları.

Saʿid-i sīmīnüñe zerrīn sivār oldı süvār
Ṣan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

<u>saʿid-i sīmīnüñi:</u>

1. **saʿid-i sīmīnüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 173
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş gibi beyaz kol.

Mey ṣunarken sāḳiyā aç saʿid-i sīmīnüñi

Āsitīnde gizlemek gül destesin ḫācet degül

sāʾil:

1. **sāʾilüñ:**-*üñ*
Kaside 27
Mısra: **13**
Dilenci.

Bir baḥr-i cūdsın ki cebīninde sāʾilüñ
Bārān-ı baḫşişüñ ḳomadı gerd-i iftiḳār

saḳal:

1. **saḳaluñ:**-*uñ*
Kıt'a 8
Mısra: **3**
Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Şıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

2. **saḳaluñdan:**-*u, -n, -dan*
Nazm 35
Mısra: **1**
Erkeklerde çene ve yanaklarda çıkan kılların bütünü.

Torva umar mı tu saḳaluñdan
Ḫaberüñ var mı hīç ḥalüñden

3. **saḳaluñdan:**-*u, -n, -dan*
Nazm 35
Mısra: **4**
Erkeklerde çene ve yanaklarda çıkan kılların bütünü.

Gerçi kim ḳatıdur buña ḳatılan
Nāzuñı kes utan saḳaluñdan

4. **saḳaluñdan:**-*u, -n, -dan*
Nazm 35
Mısra: **5**
Erkeklerde çene ve yanaklarda çıkan kılların bütünü.

Mūsā yüz döndürür saḳaluñdan
Ḳalb-i Ḫārūna söyle ḥālüñden

saḳf:

1. **saḳfuñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **3**
Dam, çatı, tavan, kubbe.

Gerdūnda ne saḳfuñ gibi bir beyt ola maʿmūr
Cennetde ne ferşüñ gibi bir ʿarş ola aʿlā

sakf-ı sarāy-ı ḳadrüñe:

1. **saḳf-ı sarāy-ı ḳadrüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Değer, itibar sarayının tavanı.

Saḳf-ı sarāy-ı ḳadrüñe naḳḳāş-ı lem-yezel
Naḳş eylemiş ki dāme lekeʾl-ʿızzü veʾl-ʿalā

sākī:

1. **sāḳīnüñ:**-*nüñ*
Gazel 25
Mısra: **3**
Kadeh sunan, suvarıcı. II Sevgili.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

2. **sāḳī:**
Kıt'a 12
Mısra: **1**
1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan.

Şu istedüm gice sāḳī elüme şundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

3. **sāḳī:**
Gazel 255
Mısra: **9**
1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan -sevgili-.

Aldı zer ṣaġraḳı sāḳī çü gümüş saġraḳına
ʿĀşıḳ-ı sūḫte düşdi ṭamāʿ-ı ḫāmlara

4. **sāḳī:**
Gazel 266
Mısra: **9**
1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan -sevgili-.

Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḥalḳasın aña tā gūş-vār ide

5. **sāḳī:**
Gazel 269
Mısra: **11**
1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan -sevgili-.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

6. **sāḳīnüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 35
Mısra: **15**
Kadeh, içki sunan II sevgili.

Dest-i sīmīninde sāḳīnüñ ḳadeḥ gören didi
Zevraḳ-ı zerrīnle zeyn olmış kerem ʿummānıdur

7. **sāḳī:**
Kaside 8
Mısra: **17**
Ar. Kadeh sunan, sevgili.

Sāḳī cihān bezendi zümürrüd bisāṭ ile
Āl itme al elüñe yine lāle-vār laʿl

8. **sāḳī:**
Kaside 29
Mısra: **21**
Ar. Kadeh sunan, sevgili.

Bir dem ġam-ı devrānı unutdurmaġa sāḳī
Gül mevsimidür şun berü gül-nāri benefşe

9. **sāḳī:**
Gazel 241
Mısra: **18**
1. Kadeh, içki sunan. 2. Su veren, su dağıtan (sevgili).

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış
Sāḳī zamānuñ Ḫıżrısın şol çeşme-i ḥayvānı şun

10. **sāḳī:**
Gazel 25
Mısra: **9**
İçki meclisinde içki sunan, dağıtan; kadehlere içki koyan kimse; sevgili.

Getür getür berü sāḳī ki laʿl-i nābuñdan

Meyüñ yüzi ḳızarup oldı şermsār ḳadeḥ

11. **sāḳīler:**-*ler*
Gazel 104
Mısra: **3**
1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Ṣabr yaġmācısı sāḳīler elinden dād kim
Āteş-i bādeyle ʿaḳluñ ḫānumānın yaḳdılar

12. **sāḳī:**
Gazel 26
Mısra: **1**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Sāḳī piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

13. **sāḳīdür:**
Gazel 117
Mısra: **1**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin ṣunmaḳda sāḳīdür henüz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳīdür henüz

14. **sāḳī:**
Gazel 139
Mısra: **3**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Geçdükce ṣun ey sāḳī meyden var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güẕerāndan ḥaẕ

15. **sāḳī:**
Gazel 141
Mısra: **5**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise
Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

16. **sāḳī:**
Gazel 223
Mısra: **9**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Ṣol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

17. **sāḳī:**
Gazel 241
Mısra: **1**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Cām-ı ezel sermestiyem sāḳī mey-i raḫşānı ṣun
Bāzār-ı derdüm germdür ser-māye-i dermānı ṣun

18. **sāḳī:**
Gazel 267
Mısra: **14**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Ḫamr içerdüm ḫʿāb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

19. **sāḳī:**
Gazel 313
Mısra: **4**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Mey virdi ṣafā ʿīşümüzüñ telḫligine
Sāḳī lebinüñ ʿaksi meger sāġara düşdi

20. **sāḳī:**
Gazel 329
Mısra: **5**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

ʿIşḳuñ esrükleriyüz cām-ı lebüñ ṣun sāḳī
Cāndan it meclis-i cānānede peymānemüzi

21. **sāḳīyi:**-*y, -i*
Gazel 338
Mısra: **5**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Devrānda gördi sāḳīyi pīr-i felek didi
Eskerenī bi-keʾsī maḥyāke yā ṣabiyy

22. **sāḳī:**
Kaside 6
Mısra: **158**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Dökmiş ḳadeḥ-i sīme zer-i sürḫ-ı müẕābı
Sāḳī ki ḫıżāb itmiş elin bāde-i ṣahbā

23. **sāḳī:**
Kaside 19
Mısra: **47**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Sebʿa-i seyyāle ṣun sāḳī kʾanuñ bir keşfine
Zāhid-i murtāż irişmez çekse biñ yıl erbaʿīn

24. **sāḳī:**
Kaside 20
Mısra: **51**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḥāl

25. **sāḳī:**
Kaside 24
Mısra: **45**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Sāḳī piyāle ṣun ki bu ʿīdüñ ṣafāsına
Eşküm bitürdi berg-i ḫazān içre lālezār

26. **sāḳī:**
Kaside 30

Mısra: **9**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Sāḳī zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

27. **sāḳī:**
Kaside 31
Mısra: **13**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Ṣu kevşer olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı ṣahbā

28. **sāḳī:**
Kaside 32
Mısra: **30**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Elüme ṣun yine peymāne-i feraḥ-baḫşı
Ṣınursa ġam degül ey sāḳī şīşe-i peymān

29. **sāḳī:**
Mesnevi 3
Mısra: **121**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Getür sāḳī bir bāde-i feyż-nāk
Kʾola jeng-i ġamdan göñül levḥi pāk

30. **sāḳī:**
Nazm 4
Mısra: **9**
(Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan, kadehlere içki koyan kimse.

Ne ʿaks ṣaldı bezmüñe sāḳī cemāli kim
Ṣaḥn-ı sarāyuñ eyledi bostān-ı dil-güşā

31. **sāḳī:**
Gazel 227
Mısra: **9**
Içki dağıtan, kadeh sunan kimse II sevgili.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ide ʿālemde nām u neng içün

32. **sāḳī:**
Gazel 242
Mısra: **5**
Içki dağıtan, kadeh sunan kimse II sevgili.

ʿAks-i ruḫsārıyla sāḳī dehri gül-ẕār eyledi
Cām-ı meyden ictināb itmez girān-cān olmayan

sāk-ı sāḳīdür:

1. **sāḳ-ı sāḳīdür:**-*dür*
Gazel 117
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sakinin baldırı,inciği.

Rişte-i tesbīḥ elümden gitse zāhid ġam degül
Rūz u şeb destümde çün ki sāḳ-ı sāḳīdür henüz

sāḳī-i bezmüñ:

1. **sāḳī-i bezmüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Eğlence meclisinin içki dağıtanı.

Sāḳī-i bezmüñ ele cām aldugınca dir ḫıred
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

sākī-i cān-bahşuñ:

1. **sāḳī-i cān-baḫşuñ:**-*uñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Can bağışlayan, can bağışlarcasına, insanı memnun ve mutlu eden, ferahlık veren saki.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

sāḳī-i gül-çihre:

1. **sāḳī-i gül-çihre:**
Kaside 31
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Gül yüzlü sâki.

Ey sāḳī-i gül-çihre dili ḳılmaġā rūşen
Gel şāḫ-ı şükūfe gibi göster yed-i beyżā

sāḳī-i ʿışḳuñ:

1. **sāḳī-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
Gazel 33
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Aşk sakisi.

Bir kāse ṣundı sāḳī-i ʿışḳuñ cihāna kim
Nūş iden anı kevn ü mekāndan ḫaber virür

sākī-i keremi:

1. **sāḳī-i keremi:**-*i*
Kaside 21
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin sakisi.

Kāse ṣunduḳda sāḳī-i keremi
Baḥr-i ʿummānı cürʿadān bulduñ

sākī-i meh:

1. **sāḳī-i meh:**
Kaside 24
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Ay yüzlü saki, içki dağıtan (sevgili).

Şeh Bāyezīd devletine nevbet urdı ʿīd
Aldı eline sāḳī-i meh cām-ı zer-nigār

sakīm:

1. **saḳīm:**
Gazel 212
Mısra: **10**
Sağlığı yerinde olmayan, hasta, hastalıklı.

Gözi sevdāsına düşüp Aḥmed
Oldı nergis gibi ʿalīl ü saḳīm

2. **saḳīmdür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **12**
Sağlığı yerinde olmayan, hasta, hastalıklı.

Nergis ʿaşāya düşdügi dāyim ʿaceb degül
Sevdā-yı çeşmüñüñ seherinden saḳīmdür

<u>şakın-:</u>

1. **şaḳın:**
Gazel 300
Mısra: **4**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

Dūd-ı āhumla pāk dāmenüñi
Şaḳın olur siyāh yaḳma beni

2. **şaḳın:**
Gazel 301
Mısra: **7**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

Şaḳın ey dost ṣaḳın dūd-ı dilümden ḳararur
Ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

3. **şaḳın:**
Gazel 301
Mısra: **7**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.

Şaḳın ey dost ṣaḳın dūd-ı dilümden ḳararur
Ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

4. **şaḳınur:**-*-ur*
Gazel 229
Mısra: **16**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende müşterī mihre
Şaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

<u>sakın:</u>

1. **şaḳınur:**-*ur*
Gazel 43
Mısra: **3**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

2. **şaḳınur:**-*ur*
Gazel 44
Mısra: **5**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

3. **şaḳınsam:**-*sa, -m*
Gazel 128
Mısra: **9**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

Müddeʿīlerden ṣaḳınsam ṣiʿrümi ʿayb itme kim
Şerbetüñ olmaz ṣafāsı üstine üşse meges

4. **şaḳınmazduñ:**-*maz, -du, -ñ*
Gazel 134
Mısra: **5**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

Āh-ı ʿāşıḳdan ṣaḳınmazduñ dirīġā kim ḥaṭuñ
Dūddur kʾāyīne-i ḥüsnüñde teʾsīr eylemiş

5. **şaḳınmaz:**-*maz*
Gazel 229
Mısra: **6**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

Yavuz dilden yavuz gözden ṣaḳınuram seni gerçi
Şaḳınmaz kimse mekkārı yavuz gözden yavuz dilden

6. **şaḳınuram:**-*u, -r, -a, -m*
Gazel 229
Mısra: **5**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

Yavuz dilden yavuz gözden ṣaḳınuram seni gerçi
Şaḳınmaz kimse mekkārı yavuz gözden yavuz dilden

7. **şaḳın:**
Gazel 250
Mısra: **6**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

Çü zülfi sāyesin mesken idindüñ ey dil-i miskīn
Şaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

8. **şaḳınurdum:**-*ur, -du, -m*
Gazel 307
Mısra: **6**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳīb
Şaḳınurdum ben anı şeyṭāndan īmānum gibi

9. **şaḳınur:**-*ur*
Gazel 308
Mısra: **2**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

Dil baṣar baġrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Şaḳınur sīne ṣaçuñ küfrini īmānı gibi

10. **şaḳınduġı:**-*duġ, -ı*
Kaside 13
Mısra: **66**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

Ṭutmasun mı dāyimā çarḫ-ı felek çīnī siper
Çünki nīzeñden ṣaḳınduġı ser-i Keyvānıdur

11. **şaḳına:**-*a*
Kaside 17
Mısra: **14**
Korumak, gözetmek, esirgemek.

Ol ki yoluñda fidā eyledi evvel dil ü cān
Senden ol ṣaḳına mı girü ḳalan varluġı

12. **şaḳın:**
Gazel 280
Mısra: **7**
Sakınmak, uzak durmak.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī ṣaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ

Yeşil ṭonuñ ḳararmasun uġrama dūd-ı āhuma

13. **şaḳın:**
Gazel 180
Mısra: **9**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II (Uyarı sözü) Dikkat et, tedbirli ol.

Aḥmed ṭutuşdı dūd-ı dilinden şaḳın ṭutar
Āyīne-i cemālüñi jengār ḳaçma gel

14. **şaḳın:**
Gazel 193
Mısra: **8**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II (Uyarı sözü) Dikkat et, tedbirli ol.

Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña
Ḳana girme key şaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

15. **şaḳın:**
Gazel 246
Mısra: **8**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II (Uyarı sözü) Dikkat et, tedbirli ol.

Beñlerüñ şeh-dānesinden düzilen tesbīḥ-i zülf
Ḳanlu yaşumdan şaḳın bir demde mercān olmasun

16. **şaḳın:**
Gazel 246
Mısra: **12**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II (Uyarı sözü) Dikkat et, tedbirli ol.

Ḳaşlarınuñ ṭāḳına ey zāhid-i perhīz-kār
Baḳma şaḳın kim binā-yı zühd vīrān olmasun

17. **şaḳın:**
Gazel 331
Mısra: **13**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II (Uyarı sözü) Dikkat et, tedbirli ol.

Aḥmedʾüñ yaşı şaḳın dāmenüñi dutmaya kim
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebī

18. **şaḳın:**
Kaside 17
Mısra: **27**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II (Uyarı sözü) Dikkat et, tedbirli ol.

Aḥmed incitme dil-i dilberi nāleyle şaḳın
Ḳoma ger ʿārif iseñ rāh-ı kem-āzārluġı

19. **şaḳın:**
Kaside 20
Mısra: **70**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II (Uyarı sözü) Dikkat et, tedbirli ol.

ʿİnān-ı çeşmüñi çek rāh-ı ḥüsnde ey dil
Şaḳın kim esb-i naẓardan düşersin eşk-miṣāl

20. **şaḳın:**
Kaside 24
Mısra: **27**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II (Uyarı sözü) Dikkat et, tedbirli ol.

Güş-ı benefşeden şaḳın ey ʿandelīb-i mest
Gül ḥüsni rāzın açma ki yirüñ ḳulaġı var

21. **şaḳın:**
Kaside 32
Mısra: **13**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II (Uyarı sözü) Dikkat et, tedbirli ol.

Cihān libāsına aldanmasun şaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

22. **şaḳın:**
Nazm 3
Mısra: **3**
Çekinmek, kendini gözetmek, korumak. II (Uyarı sözü) Dikkat et, tedbirli ol.

Dīv-i felegüñ rīvine aldanma şaḳın kim
Emṣālüñi durmaz yudar ol Ehremeni gör

23. **şaḳın:**
Gazel 326
Mısra: **7**
"Asla, hiçbir zaman" anlamlarında bir ünlem.

Görürseñ zülfi tesbīḥin şaḳın aldanma ey göñlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

24. **şaḳın:**
Kıt'a 2
Mısra: **7**
"Asla, hiçbir zaman" anlamlarında bir ünlem.

Şaḳın cevrüñle mülküñden çıḳarma
Anı kim bende-i iḫsān idersin

25. **şaḳınup:***-(u)p*
Gazel 229
Mısra: **1**
Sakınmak, esirgemek, korumak.

Şaḳınup laʿl-i dür-bārı yavuz gözden yavuz dilden
Yazılmış ḫaṭṭ-ı jengārī yavuz gözden yavuz dilden

26. **şaḳınduġından:***-duġından*
Mesnevi 4
Mısra: **39**
Sakınmak, esirgemek, korumak.

Yaḫod şaḳınduġından ḥüsn bāġın
Aşar miskīn resenler ḫaṭṭ zāġın

27. **şaḳın:**
Gazel 112
Mısra: **9**
"Asla; yapma, yapmaktan çekin!" anlamında, yapılması istenmeyen bir davranışa engel olmak için söylenen bir uyarı ünlemi.

Āhından Aḥmedʾüñ şaḳın ey dost zülfüñi
Bu müşk-nābı bād alur itmezseñ iḫtirāz

28. **şaḳın:**
Kaside 8
Mısra: **28**
"Asla; yapma, yapmaktan çekin!" anlamında, yapılması istenmeyen bir davranışa engel olmak için söylenen bir uyarı ünlemi.

Didi lebüm sözin igen alma zebānuña

Elmasdan ṣaḳın ki bulur inkisār laʿl

29. **ṣaḳın:**
Gazel 221
Mısra: **13**
1. Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, içtinap etmek. 2. Olabilecek şeyleri düşünerek kendini korumak için tedbirli olmak, tedbir almak.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

30. **ṣaḳın:**
Gazel 224
Mısra: **7**
1. Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, içtinap etmek. 2. Olabilecek şeyleri düşünerek kendini korumak için tedbirli olmak, tedbir almak.

Dīvdür maʿnīde anuñ zinhār mekrinden ṣaḳın
Ger perī peyker olursa tāze berg-i verdden

31. **ṣaḳın:**
Gazel 251
Mısra: **14**
1. Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak, içtinap etmek. 2. Olabilecek şeyleri düşünerek kendini korumak için tedbirli olmak, tedbir almak.

İrişür Aḥmedʾüñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Ṣaḳın ey ḫūblaruñ şāhı seḥerde āh u zārumdan

32. **ṣaḳın:**
Gazel 265
Mısra: **3**
"Aman ha" / "dikkat et". II Asla.

Ġam ṭarīḳında helāk itme ṣaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣaġ ilte selāmet getüre

33. **ṣaḳın:**
Gazel 61
Mısra: **12**
"aman ha" anlamında bir uyarı sözü II sakınmak, korumak.

Ruḫı mihrin raḳībe açma zāhid
Ṣaḳın īmānuñı şeyṭān uġurlar

34. **ṣaḳın:**
Kaside 28
Mısra: **15**
"aman ha" anlamında bir uyarı sözü II sakınmak, korumak.

Öldürür ġamzeñ beni sen gey ṣaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭra-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

sākin olursa:

1. **sākin olursa:***-ur, -ise*
Kaside 23
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Yatışmak, durulmak, rahat olmak.

Vaṣluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭañ
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

sakın!:

1. **ṣaḳın:**
Gazel 316
Mısra: **13**
"Yapma, yapmaktan çekin!" anlamında, yapılması istenmeyen bir davranışa engel olmak için söylenen bir söz.

Aḥmed yüzine ḳarşu fiġān itme ṣaḳın kim
Gül ḫırmenini yile virür bülbülüñ āhı

sākin-i kūyuñ:

1. **sākin-i kūyuñ:**
Gazel 309
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Mahallenin sakini.

Sākin-i kūyuñ kʾıraḳdan göre gül ruḫsāruñı
Bāġbāndur kʾolımaz berg-i güle ḳādir daḫı

sākī-sıfat:

1. **sāḳī-ṣıfat:**
Kaside 7
Mısra: **27**
Saki gibi, içki dağıtan gibi.

Bezm-i ʿayşin Zührenüñ germ itmege sāḳī-ṣıfat
Āb-gūn aḳdāḥ içinde gezdürür āẕer güneş

sākiyā:

1. **sāḳiyā:**
Gazel 149
Mısra: **15**
Ey içki dağıtan!.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı
Ṣofîler dülbendi gibi tār-mār itsem gerek

2. **sāḳiyā:**
Gazel 37
Mısra: **6**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā ṣol cāmı ṣun kim şeyḫ anuñla şāb olur

3. **sāḳiyā:**
Gazel 62
Mısra: **7**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

4. **sāḳiyā:**
Gazel 68
Mısra: **11**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ ṣun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

5. **sāḳiyā:**
Kaside 13
Mısra: **21**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

6. **sāḳiyā:**
Gazel 1
Mısra: **11**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan! II ey sevgili!.

Sāḳiyā ġam tīġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege
Cānum ol mercān ḳadeḥle bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

7. **sāḳiyā:**
Kaside 12
Mısra: **2**
Ey içki dağıtan, kadeh sunan! II ey sevgili!.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā ṣun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

8. **sāḳīyā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **15**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

9. **sāḳiyā:**
Gazel 10
Mısra: **13**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā reng-i ruḫuñda görinür ʿaks-i şarāb
Nitekim berg-i gül üzre lāle-i ḥamrā ġarīb

10. **sāḳiyā:**
Gazel 152
Mısra: **7**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā ṣun bezm-i ḫüsnüñden lebüñ cāmın bize
Kim benefşeyle müzeyyendür gülistānuñ senüñ

11. **sāḳiyā:**
Gazel 153
Mısra: **12**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ gibi mülüñ vardur senüñ

12. **sāḳiyā:**
Gazel 159
Mısra: **13**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā devr ehline ṣunup viṣālüñ cāmını
Aḥmedʾe geldükce sāġar nʾiçün ihmāl eyledüñ

13. **sāḳiyā:**
Gazel 173
Mısra: **9**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Mey ṣunarken sāḳiyā aç sāʿid-i sīmīnüñi
Āsitīnde gizlemek gül destesin ḥācet degül

14. **sāḳiyā:**
Gazel 277
Mısra: **1**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur cām-ı Ceme
Leb-i cān-baḫşuñ ile ṣun mey-i gül-fām feme

15. **sāḳiyā:**
Gazel 296
Mısra: **5**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā eṣnā-yı şoḥbetde dükendükce şarāb
Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu zībā ṣūreti

16. **sāḳiyā:**
Gazel 307
Mısra: **17**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

17. **sāḳiyā:**
Nazm 17
Mısra: **4**
1-Ey içki dağıtan, kadeh sunan. 2-Ey sevgili.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā ṣun berü çoḳ dutma şu ḳan olacaġı

sakkā:

1. **saḳḳāya:**-*ya*
Gazel 66
Mısra: **2**
(Ar.) Saka. Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse, sucu.

Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-efşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

2. **saḳḳāsı:**-*s, -ı*
Gazel 129
Mısra: **2**
(Ar.) Saka. Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse, sucu.

Bu göñlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

3. **saḳḳā:**
Gazel 135
Mısra: **10**
(Ar.) Saka. Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse, sucu.

Çün Aḥmed ḳaldı meydān-ı ġamuñda
Gözi saḳḳā oluban āhı ferrāş

4. **saḳḳā:**
Kaside 22
Mısra: **13**
(Ar.) Saka. Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse, sucu.

Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem niṣār āb

sakla:

1. **ṣaḳla:**
Gazel 196
Mısra: **7**
Korumak, esirgemek.

Yā İlāhī ṣaḳla nālemden cevāndur dilberi
Gerçi cevr itdükce ol ṣūḫ-ı sitem-kār iñlerem

2. **ṣaḳlayup:**-*yup*
Gazel 220
Mısra: **2**
Gizlemek (aşk bağlamında).

Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem
Ṣaḳlayup ʿışḳını sīnemde nihānī severem

3. **ṣaḳlaya:**-*ya*
Gazel 229
Mısra: **18**
Gizlemek; korumak, muhafaza etmek.

Ḥamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

4. **ṣaḳladuġum:**-*duġ, -um*
Gazel 52
Mısra: **4**
Korumak, esirgemek.

Ḫadeng-i ġamzeñi peyveste ey kemān-ebrū
Cigerde ṣaḳladuġum bu ki yādigāruñdur

5. **ṣaḳlarsa:**-*r, -sa*
Gazel 44
Mısra: **4**
Bir şeyi zarar görmemesi için belli ve emin bir yere koymak; gizlemek. II Korumak, esirgemek.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

6. **ṣaḳla:**
Gazel 229
Mısra: **3**
Gizlemek; korumak, muhafaza etmek.

Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen ṣaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

7. **ṣaḳla:**
Gazel 270
Mısra: **9**
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek. II Sır saklamak.

Cān sırrıdur Aḥmed bunı key ṣaḳla göñülden
Dīvāne ḳaçan maḥrem ola rāz-ı nihāna

8. **ṣaḳlar:**-*r*
Gazel 282
Mısra: **3**
Muhafaza etmek, kimseyle paylaşmamak.

Şöyle ṣaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

ṣal:

1. **ṣalarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 58
Mısra: **11**
Bırakmak, yaymak.

Çevgān ṣalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

2. **ṣalduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 108
Mısra: **5**
Bırakmak, yaymak.

Ṣalduġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

3. **ṣalduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 350
Mısra: **7**
Bırakmak, yaymak.

Ḥalḳa-i zülfini ruḫsārına ṣalduġı bu kim
Naʿl-i miskīndür anı siḥr içün āẕerde ḳodı

4. **sāl:**
Kaside 15
Mısra: **66**
Sene, yıl.

Nice kim Kaʿbe müsāfirlerini luṭf-ı İlāh
Raḥmeti ḫᵛānına her sāl ide mihmān-ı kerem

5. **ṣalalum:**-*a, -lum*
Kaside 17
Mısra: **20**
Bırakmak, salıvermek.

Gelüñ āvāz-ı ney ü çeng ile mey nūş idelüm
Ṣalalum ʿāleme āvāze-i meyḫᵛārluġı

6. **ṣalardı:**-*ar, -dı*
Kaside 20
Mısra: **25**
Salmak, yaymak.

Ṣalardı sāyesini āsumāna sidre gibi
Dikilse nām-ı bülendüñle yir yüzinde nihāl

7. **ṣalar:**-*ar*
Gazel 25
Mısra: **3**
Salmak, yaymak.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

8. **ṣalup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **6**
(saç için) koyvermek, salıvermek.

Diñ kebūter göñlümi almaġa zülfin ṣalmasun
Murġ-ı dest-āmūzdur aña nʾider şāhīn ṣalup

9. **ṣalup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **8**
(saç için) koyvermek, salıvermek.

Zülf ü ḫaṭṭından suʾāl itdüm didi kim şāh-ı Çīn
ʿÖẕr ider sulṭān-ı Rūma nāme-i müşkīn ṣalup

10. **ṣalup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **10**
(saç için) koyvermek, salıvermek.

Zülfi şol naḳḳāşdur kim ṣuya naḳş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn ṣalup

11. **ṣalup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **12**
(saç için) koyvermek, salıvermek.

Ne kerāmet gösterür gör ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost
Oturur āb üzre bir seccāde-i müşkīn ṣalup

12. **şalup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **14**
(saç için) koyvermek, salıvermek.

Ḫāli sulṭān-ı Ḥabeşdür zülfi ferrāşı aña
ʿAnberīn çāder ṭutupdur bister-i nesrīn şalup

13. **şalup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **16**
(saç için) koyvermek, salıvermek.

Saña teşbīh olduġın işitdi şāḫ-ı yāsemen
Raḳş urur bezm-i çemende sāʿid-i sīmīn şalup

14. **şalup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **18**
(saç için) koyvermek, salıvermek.

Ger yavuz göz degmesün dirseñ şalın ey serv-i nāz
Boynuña Aḥmed ḳolından heykel-i zerrīn şalup

15. **şal:**
Gazel 80
Mısra: **13**
(saç için) koyvermek, salıvermek.

Şal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳīb
Sūsen gibi dil ehline tīġ-ı zebān çeker

16. **şal:**
Gazel 184
Mısra: **7**
(saç için) koyvermek, salıvermek.

Raḳīb-i dīv mekri-yʾçün şal ey dost
Ḳoluñdan boynuma sīmīn ḥamāyil

17. **şaldı:**-*dı*
Gazel 11
Mısra: **3**
1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Şaldı zülfin kim şikest ide dil ü cān leşkerin
Ehl-i İslām üstine nʾiderdi bir bī-dīn şalup

18. **şalmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 11
Mısra: **5**
1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Diñ kebūter göñlümi almaġa zülfin şalmasun
Murġ-ı dest-āmūzdur aña nʾider şāhīn şalup

19. **şaldı:**-*dı*
Gazel 19
Mısra: **6**
1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Şaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

20. **şaldı:**-*dı*
Gazel 85
Mısra: **10**
1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Fülk-i dilden ḫayāl-i peykānuñ
Ḳaʿr-ı deryāya şaldı lengerler

21. **şaldı:**-*dı*
Gazel 236
Mısra: **12**
1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Gözlerüm yaşı gibi dilbere ey peyk-i nesīm
Ne içün şaldı beni ʿayn-ı naẓardan şorasın

22. **şaldı:**-*dı*
Gazel 299
Mısra: **1**
1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Şaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

23. **şalardı:**-*ar, -dı*
Gazel 334
Mısra: **5**
1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Çāha şalardı cānı Yūsufını
Bu zenaḫdānı görse zindāncı

24. **şal:**
Kaside 8
Mısra: **19**
1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Deryā-yı laʿle zevraḳ-ı zer şal bu demde kim
Gevher şaçar havā bitürür ḫāksār laʿl

25. **şaldı:**-*dı*
Nazm 10
Mısra: **4**
1. Bırakmak, koyuvermek 2. Yollamak, göndermek.

Şol at ki feṯḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle şaldı anı infiʿāl-i cev

26. **şaldı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **67**
Yaymak.

Ceddüñ bisāṭ şaldı sarāy-ı nübüvvete
Ādem çekerken āb u gil içinde erbaʿīn

27. **şaldı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **64**
Vermek, düşürmek, koymak.

Didüm bu ḫaṭ nedür ey gül-ʿiẕār-ı miskīn-ḫāl
Ki şaldı göñüle fitne düşürdi cāna ḫayāl

28. **şal:**
Kaside 23
Mısra: **23**
Düşürmek, salmak, bırakmak.

Şal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Şaç şuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

29. **şaldum:**-*dı, -m*
Gazel 128
Mısra: **7**
Bırakmak, göndermek.

Āh kim bir kebge şaldum göñlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

30. **ṣalan:**-*an*
Gazel 307
Mısra: **14**
Bırakmak, düşürmek.

Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

31. **ṣaldı:**-*dı*
Gazel 228
Mısra: **11**
(Işık, nur, ısı vb.) Yaymak, saçmak; bir kaynaktan etrafa yayılmasını sağlamak; kendinden dışa doğru yayılmasını sağlamak.

Ṣaldı zindān-ı ḥabāb içre ṣu dīvāne diyü
Zülfi zencīrine ṭolaşduġıyçün bād-ı çemen

32. **ṣaldı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **15**
Sermek, döşemek.

Ṣaldı bir naṭʿ-ı münaḳḳaş ṣaḥn-ı ṣaḥrāya ṣabā
Kim anuñ naḳşında ḥayrāndur nigāristān-ı Çīn

33. **ṣaldı:**-*dı*
Kaside 29
Mısra: **31**
Bir şeyi bir yere atmak, yaymak, bırakmak, salmak.

Zülfüñ yüzine ṣaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola Kaʿbenüñ estārı benefşe

34. **ṣaldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **26**
Bir şeyi bir yere atmak, yaymak, bırakmak, salmak.

Aġlañ ki yire girdi meh-i āsumān daḫı
Ẓulmet palāsın egnine ṣaldı cihān daḫı

35. **ṣalar:**-*(a)r*
Gazel 41
Mısra: **9**
Bırakmak, atmak. II Âşık olmak, tutulmak.

Bend ü zindāna ṣalar bir gün cihān ehlin tamām
Ṣol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

36. **ṣal:**
Gazel 297
Mısra: **6**
Bırakmak / salıvermek.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

37. **ṣalsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 198
Mısra: **7**
Bırakmak, koymak.

Baḥr-i şūra ṣalsañ aġzuñ yarınuñ bir ḳaṭrasın
Şübhesüz şīrīn olurdı yidi deryā dostum

<u>ṣal-:</u>

1. **ṣala:**-*a*
Gazel 5
Mısra: **10**
Bırakmak, yaymak.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

2. **ṣalupdur:**-*up, -dur*
Kaside 12
Mısra: **20**
Bırakmak, yaymak.

Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḫırḳa-pūş
Kim ṣalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

3. **ṣaldı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **38**
Atmak, bırakmak.

Ṭaḳdı devātı gibi ʿadū boynına resen
Çün ṣaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

4. **ṣalduñ:**-*du, -ñ*
Nazm 13
Mısra: **6**
Bırakmak.

Mihri nice ḳabre ḳoyduñ çünki fertūt olmaduñ
Māhı nice çāha ṣalduñ çünki mecnūn olmaduñ

<u>sāl ü māh:</u>

1. **sāl ü māh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Yıl ve ay.

Derdā ki ṣoldı ṣol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

<u>ṣalā eyledi:</u>

1. **ṣalā eyledi:**-*di*
Gazel 226
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çağırmak, davet etmek.

Çün ʿayşa ṣalā eyledi çeng aña uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

<u>ṣalā itdüñ:</u>

1. **ṣalā itdüñ:**-*dü, -ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Çağırmak, seslenmek, davet etmek.

Çün ol ḫʷān-ı yaġmāya itdüñ ṣalā
Ne bīgāne ḳaldı ne ḫod āşinā

<u>ṣalagör:</u>

1. **ṣalagör:**
Gazel 52
Mısra: **5**
Salıver, bırakıver.

Cihān şikārına şehbāz-ı zülfüñi ṣalagör
Kebūter-i dil ü cān ḫod senüñ şikāruñdur

<u>ṣalāḥ-ı cān-ı cihān:</u>

1. **ṣalāḥ-ı cān-ı cihān:**
Kaside 32
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Cihandaki canların düzelmesi; huzuru, rahatı.

Ḫayāl-i bāṭıla baḳma başīret ehli iseñ

Naẓar ḳıl aña ki oldur ṣalāḥ-ı cān-ı cihān

<u>ṣalāt ü selām:</u>

1. **ṣalāt ü selām:**
Mesnevi 3
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed'e sevgi ve saygı göstermek, onu övmek, şefâatine erişmek amacıyla okunan duâ.

Hezārān ṣalāt ü hezārān selām
Saña olsun ey dürc-i dürr-i kirām

<u>ṣalavāt:</u>

1. **ṣalavātı:**-*ı*
Terci-bend 1
Mısra: **37**
Hz. Muhammed'e saygı ve sevgi bildirmek için okunan dualar. II "Allâhümme salli alâ (seyyidinâ) Muhammedin ve alâ âli (seyyidinâ) Muhammed" cümlesi veya aynı anlama gelebilen duâlardan her biri.

Āl-i Muḥammede ṣalavātı çoḫ eyle kim
Biri Emīr Efendidür āli Muḥammedüñ

<u>sālik:</u>

1. **sāliküñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 73
Mısra: **8**
Bir yola girmiş olan, bir yol tutan, bir yolu izleyen.

Levḥ-i ḫüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṯbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣūret-i aʿmālidür

2. **sālik:**
Gazel 140
Mısra: **12**
Bir mürşide bağlanarak bir tarikata mensup olmuş kişi.

Cān-ı ʿāṣıḳ düşdi laʿlüñ fikrine
Buldı sālik sırr-ı ġayba ıṭṭılāʿ

3. **sālik:**
Gazel 274
Mısra: **8**
Bir mürşide bağlanarak bir tarikata mensup olmuş kişi.

Ġamzeñ şehīdi leblerüñ iḥyāsın istemez
Sālik ki müntehī ola baḳmaz kerāmete

<u>sālik-i seccāde:</u>

1. **sālik-i seccāde:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Çokça secde, ibadet eden salik.

Ṣūfīyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup
mestlerüñ ḥālet-i vecdine ṣafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

<u>salın:</u>

1. **ṣalınup:**-*up*
Kaside 25
Mısra: **26**
Salınmak, sallanmak.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola şādān-ı ʿīd

2. **ṣalınıcaḳ:**-*ıcak*
Gazel 62
Mısra: **2**
Edalı bir biçimde yürümek.

Söze gelse laʿl-i dür-bāruñ dil ü cān oynadur
Ṣalınıcaḳ ḳāmetüñ serv-i ḫırāmān oynadur

3. **ṣalınıcaḳ:**-*ıcak*
Gazel 318
Mısra: **2**
Edalı bir biçimde yürümek.

Sidre dīvāne gibi raḳṣ ura ey serv-i sehī
Müntehā ḳaddüñ ile ṣalınıcaḳ gāh gehī

4. **ṣalınıcaḳ:**-*ıcak*
Müfret 50
Mısra: **2**
Edalı bir biçimde yürümek.

Ḫayme-i sīm ki mercān budaġıdur diregi
Yil olup ṣalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

5. **ṣalına:**-*a*
Gazel 6
Mısra: **5**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Ṭūbā boyuñ ki cennet-i kūyuñda ṣalına
Cibrīl sidreden diye ṭoġrusı müntehā

6. **ṣalındukça:**-*duġ, -ınca*
Gazel 9
Mısra: **3**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Ṣalındukça Sidreyi şır müntehā boyuñ
Ṭoġrusı ḥüsn-i ḳadde nihāyet hemīn ola

7. **ṣalın:**
Gazel 11
Mısra: **17**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Ger yavuz göz degmesün dirseñ ṣalın ey serv-i nāz
Boynuña Aḥmed ḳolından heykel-i zerrīn ṣalup

8. **ṣalınur:**
Gazel 309
Mısra: **11**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol ṣāḥ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

9. **ṣalın:**
Kaside 21
Mısra: **19**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Ṣalın ey serv-ḳad ki eşkümden
Yollaruñ bāġ u būstān bulduñ

10. **ṣalınmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 24
Mısra: **52**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Eşcāra cümle cāme-i zerrīn geyürdi bād
Ṭonanuban şalınmaġa ʿīdüñde bende-vār

11. **şalın:**
Nazm 24
Mısra: **1**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Şalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

12. **şalın:**
Nazm 25
Mısra: **1**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

ʿīd-i ḥüsnüñde şalın dilber-i raʿnālar ile
Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşını dībālar ile

13. **şalın:**
Nazm 25
Mısra: **3**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Şalın ol ṭurra-i ṭarrār u muṭarrālar ile
Aldı mestāne gözüñ cānumı ġavġālar ile

14. **şalınmaḳdan:**
Gazel 323
Mısra: **5**
Sallandırmak (TS, 178) II asmak, idam etmek; sağa sola eğilerek yürütmek.

Dil ü cānlar şalınmaḳdan egilmişdür bu kāküller
Yüzüñde ol sebebdendür ser-i zülf-i dü-tāh egri

15. **şalındı:**-*dı*
Gazel 279
Mısra: **1**
Dolanmak.

Dostum zülfüñ gibi şalındı cānum boynuña
Yā ḳoluñ boynuma şal yā düşdi ḳanum boynuña

<u>salın-:</u>

1. **şalınup:**-*up*
Kaside 31
Mısra: **33**
Bir sağa, bir sola hafifçe meylederek naz ve eda ile yürümek.

Şalınup iki şāhid-i zībā gibi her dem
ʿArż itdiler arż ehline ḫoş ḳāmet-i bālā

<u>salṭanat:</u>

1. **salṭanatuñ:**-*uñ*
Kaside 15
Mısra: **25**
Hükümdarlık, sultanlık ‖ hakimiyet, güç.

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

2. **salṭanat:**
Kaside 21
Mısra: **51**
Hükümdarlık, sultanlık ‖ hakimiyet, güç.

Salṭanat ṭopın ur zamānede kim
Devlet atını zīr-i rān bulduñ

3. **salṭanatuñ:**-*uñ*
Nazm 23
Mısra: **4**
Hükümdarlık, sultanlık ‖ hakimiyet, güç.

Ḥāṣıl it künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
Kim ola salṭanatuñ mülk-i Süleymāndan yig

4. **salṭanatda:**-*da*
Terkib-bend 1
Mısra: **87**
Hükümdarlık, sultanlık.

Ol salṭanatda faḫr-i ḫilāfet penāh olan
Āl-i mülūk mefḫarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

5. **salṭanat:**
Kaside 15
Mısra: **29**
Hükümdarlık, padişahlık.

Salṭanat ḫilʿatini ḳaddüñe ḫayyāṭ-ı felek
Rāst biçmese açılmazdı girībān-ı kerem

<u>şan:</u>

1. **şan:**
Kaside 6
Mısra: **9**
Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek.

Şan āyine-i ġayb-nümā oldı ruḫāmuñ
Kʾitdi dü cihān naḳşını gün gibi hüveydā

2. **şānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 19
Mısra: **9**
1. İyi bir nitelikle tanınmış olma durumu, ün, şöhret, îtibar. 2. Azamet, büyüklük, ululuk.

Ḥüsn āyetini şānuña nāzil ḳılan itdi
Maḥbūbları bende seni pādişeh ey dost

3. **şanursa:**-*ur, -ise*
Gazel 201
Mısra: **4**
Düşünmek, tasavvur etmek.

Dostuñ fevḳaʾs-süreyyā düşmanuñ taḥteʾs-serā
Kim saña yavuz ṣanursa ʿömri az olsun begüm

4. **şanasın:**-*a, -sın*
Kaside 21
Mısra: **26**
Sanırsın ki II Sanki, güya.

Zülfine şöyle düşdüñ ey gönlüm Ṣanasın ʿömr-i cāvidān bulduñ

5. **şandum:**-*du, -m*
Gazel 35
Mısra: **25**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ḫārdan bir ḥavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿīler ṣoḥbetinde Aḥmedʾüñ dīvānıdur

6. **şanur:**-*ūr*
Gazel 86
Mısra: **8**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

7. **ṣanuram:**-*ūr, -am*
Gazel 86
Mısra: **13**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ṭañ yili zülfüñ güẕer itdükce ṣanuram
Çīnden ḳaṭār-ı ḳāfile-i müşk-i ter çıḳar

8. **ṣanasın:**-*a, -sın*
Gazel 98
Mısra: **7**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ṣafḥa-i ḫurşīde naḳş olmış ṣanasın māh-ı nev
Ay yüzüñüñ ġurresindʾiki hilālī ḳaşlar

9. **ṣanma:**-*ma*
Gazel 109
Mısra: **7**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ṣanma ey serv ayaġuña baş ḳomışdur lāleler
Dāmenüñe yapışan ʿuşşāḳ-ı mestüñ ḳanıdur

10. **ṣanasın:**-*a, -sın*
Gazel 114
Mısra: **8**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Yüzine baḳduḳca göñlüm göz diker ebrūsına
Ṣanasın ṭurmış namāza gözedür miḥrāb göz

11. **ṣanasın:**-*a, -sın*
Gazel 137
Mısra: **3**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Belürdi ḫoḳḳa-i laʿlüñde dür dişüñ ṣanasın
Görindi mīmde yāḳūt şīvesiyle beyāż

12. **ṣanur:**-*ur*
Gazel 154
Mısra: **12**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü
Gören ṣanur ki sāye-i dīvāruñam senüñ

13. **ṣanasın:**-*a, -sın*
Gazel 167
Mısra: **3**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ḫayāl-i ṭurrası çeşmümde raḳṣ urur ṣanasın
Ki baş götürüben oynaya Nīl içinde neheng

14. **ṣandı:**-*dı*
Gazel 168
Mısra: **7**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı rişte ṣandı velī
Göreli pīç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

15. **ṣanuram:**-*ūr, -am*
Gazel 176
Mısra: **3**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Dest-i ṣabā ṣaçuñı dağıtduḳca ṣanuram
Bezm-i bahārda ṣaçınur müşk-i nāb gül

16. **ṣanuram:**-*ūr, -am*
Gazel 190
Mısra: **6**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Şeb ġurābın tār-mār itdükce bāz-ı āfitāb
Ṣanuram kim ṣayda çıḳmış şehsüvārumdur benüm

17. **ṣanmañ:**-*ma, -ñ*
Gazel 192
Mısra: **11**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ḫār ṣanmañ kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol
Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

18. **ṣanma:**-*ma*
Gazel 205
Mısra: **8**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Gerçi hecrüñ çengine düşelden işümdür fiġān
Ney gibi ʿışḳuñda bir dem ṣanma bīzār olmışam

19. **ṣanmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 206
Mısra: **28**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Baña dilberden ʿināyet istemeñ ey dostlar
Ṣanmasun düşman beni ḳadr-i cefāsın bilmedüm

20. **ṣanur:**-*ūr*
Gazel 293
Mısra: **6**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen ṣanur kʾanı bīmār ider nāz uyḫusı

21. **ṣanuram:**-*ūr, -am*
Gazel 318
Mısra: **11**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle ṣanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

22. **ṣanup:**-*up*
Gazel 326
Mısra: **11**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Şeb-i rıḥletde raḳṣ uraydı ḳadr olmış ṣanup ḫusrev
Virürken cān-ı şīrīni sen olasañ şemʿ-i bālīni

23. **ṣanma:**-*ma*
Gazel 330
Mısra: **12**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Bizi yoldan çıḳarma ey zāhid
Bilmezüz ṣanma kendü rāhumuzı

24. **şanuram:**-*ūr, -am*
Kaside 7
Mısra: **119**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın şanuram
Nūr ile yazmağa şeh medḥin çeker mıṣṭar güneş

25. **şanuram:**-*ūr, -am*
Kaside 9
Mısra: **6**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Bir dem ṭağıtsa zülf-i girih-gīrüñi nesīm
Gülzār içinde şanuram açar dükān-ı müşk

26. **şanur:**-*ūr*
Kaside 23
Mısra: **52**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören
Şanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

27. **şandum:**-*du, -m*
Kaside 26
Mısra: **3**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Şundı elin ʿamāmeme şandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

28. **şanasın:**-*a, -sın*
Kaside 28
Mısra: **10**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ṭatlu sözler kim gelür şīrīn lebinden dilberüñ
Āb-ı ḥayvāndur şanasın çeşme-i cāndan ṭamar

29. **şanuram:**-*ūr, -am*
Kaside 30
Mısra: **15**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Yüzüñde iki zülfüñi gördükce şanuram
Bostān-ı şāh içinde iki sāyebān imiş

30. **şanasın:**-*a, -sın*
Kaside 32
Mısra: **31**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Döküldi ruḫlarum üstine göz yaşı şanasın
Şaçıldı berg-i ḫazān üzre ḳaṭra-i bārān

31. **şanmadan:**-*madan*
Kıt'a 11
Mısra: **2**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ḫāṭır-ı şāʿir ābgīne gibi
Şanmadan pür-ṣafā güher görinür

32. **şanuram:**-*ūr, -am*
Müfret 34
Mısra: **2**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Şanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

33. **şanuram:**-*ūr, -am*
Nazm 21
Mısra: **3**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Gördügümce şanuram ḫālini kāküllerle
Hind bāğı ṭonanupdur yine fülfüllerle

34. **şananlaruñ:**-*an, -lar, -uñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **109**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Cān-ı cihāndur ol aña yavuz şananlaruñ
İki cihānda ḫaşmı cihān-āferīn ola

35. **şanasın:**-*a, -sın*
Kaside 14
Mısra: **6**
Düşünmek, sanmak, zannetmek. II Sanki.

Cihān cemāli bu müşkīn ṭutuḳdan oldı ʿayān
Şanasın açdı ruḫ-ı dost ṭurra-i şeb-reng

36. **şan:**
Gazel 7
Mısra: **5**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Şan leşker-i Firʿavn idi bu ḫaṭṭ-ı ġubāruñ
Kim ʿārıżuñ ābında helāk eyledi Mūsā

37. **şan:**
Gazel 21
Mısra: **10**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Kaʿbe yüzüñe ṭolaşdı zülfüñ
Şan girdi ṭavāfa mār ey dost

38. **şan:**
Gazel 74
Mısra: **14**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḳāmetüñ çıḳdı ḳapuñdan oldı göz yaşı revān
Şan ḳıyāmet ḳopdı gökden aḫter-i tābān yaġar

39. **şan:**
Gazel 129
Mısra: **5**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Şan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

40. **şan:**
Gazel 158
Mısra: **15**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Şan ḳıldı devr-i cāma işāret hilāl-i ʿīd
Çün kim lebüñe eyledi remz-i nihān ḳaşuñ

41. **şan:**
Gazel 163
Mısra: **10**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Gül olmış nār-ı ruḫsārı yatur gördüm gül üstinde

Ṣan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

42. **ṣan:**
Gazel 259
Mısra: **2**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Füsūnger-i ḳalemüm ḳıldı ṣiʿrden tevbe
Ṣan itdi sāḥir-i dīrīne siḥrden tevbe

43. **ṣan:**
Gazel 313
Mısra: **12**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

ʿUşşāḳı cünūn eyledi āvāze-i ḥüsnüñ
Ṣan kūs urulup velvelesi leşkere düşdi

44. **ṣan:**
Gazel 315
Mısra: **10**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Ṭutıldı zülfüñe göñlüm ruḫuñda
Ṣan āb içinde māhī şeste düşdi

45. **ṣan:**
Gazel 341
Mısra: **4**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Ṣan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

46. **ṣan:**
Kaside 6
Mısra: **162**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Zülf-i siyehüñden görinür tāb-ı cemālüñ
Ṣan leyle-i ḳadr içre ḳılur nūr tecellā

47. **ṣan:**
Kaside 14
Mısra: **15**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Ṣan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

48. **ṣan:**
Kaside 23
Mısra: **46**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Hecrüñde dil ḳılur ḫaber-i vaṣluñ ārzū
Ṣan rūz-ı ābda özler rūzedār āb

49. **ṣan:**
Kaside 32
Mısra: **5**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḳonıldı ṣan per-i ṭāvūs içinde āyīne
Çemende berg-i ḫazān içre ḫavż-ı ṣādırvān

50. **ṣan:**
Nazm 12
Mısra: **3**
"Sanki, adeta, güya" anlamlarında kullanılan zarf.

Ṣan ḫameldür ki ḳurtdan ḳaçuban
Ṣīr-i ner ḳoltuġın idindi maḳar

51. **ṣānuñ:**-*uñ*
Gazel 152
Mısra: **2**
Ad, nam, şöhret.

Cānı ser-gerdān ider zülf-i perīşānuñ senüñ
Dil perīşān eylemekdür ey perī ṣānuñ senüñ

san-:

1. **ṣanurduḳ:**-*ur, -duk*
Gazel 168
Mısra: **3**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz ṣanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

2. **ṣanmış:**-*mış*
Gazel 322
Mısra: **3**
Düşünmek, sanmak, zannetmek.

Ḫaṭuñ tefsīr-i ḥüsnüñdür ḫaṭā ṣanmış anı zāhid
ʿAceb mi dīde-i kej-bīn eger itse nigāh egri

3. **ṣan:**
Gazel 25
Mısra: **12**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Piyāle gūşesin aldı dehānı ḫalḳasına
Ṣan itdi laʿl-i Bedaḫşānı gūşvār ḳadeḥ

4. **ṣan:**
Kaside 11
Mısra: **64**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Baş götürmiş ḫāsidüñ ḳaṣdına ejderhā gibi
Ṣan ṣaçar aġzından āẕer kākül-i müşkīn-i dost

5. **ṣan:**
Kaside 11
Mısra: **71**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Ṣan uçar ṭūmār-ı medḥüñde redīf olduġı-yçün
Kçaḍı defter bigi ṣad per kākül-i müşkīn-i dost

6. **ṣan:**
Kaside 13
Mısra: **30**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Ġonca-i gül meyl ider āyīne-i āb üstine
Aġzın açmış ṣan ser-i ṭūṭī-i Hindistānidür

7. **ṣan:**
Kaside 13
Mısra: **39**
"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Ṣan ʿaraḳdur gül cüdā düşmiş ruḫından dilberüñ
Yā benefşe sāye-i gīsū-yı ser-gerdānıdur

8. **ṣan:**
Kaside 20
Mısra: **4**

"Sanki, adeta, güya" anlamında edat.

Fürūġ-ı devletüñ itdi mażīḳ-ı çarḫı münīr
Ṣan açdı Yūsuf-ı Mıṣrī bu çāh içinde cemāl

<u>ṣan ki:</u>

1. **ṣan ki:**
Gazel 60
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sanki.

Ṭaġılur lāle-ruḫuñ üstine ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki Hindū-beçe gül dirmege gülzāra gider

2. **ṣan ki:**
Kaside 7
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Sanki.

Ṣan ki maġribdür ṣaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Ṣan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

3. **ṣan ki:**
Kaside 11
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Sanki.

Līk ser-gerdānlıġından baġludur işüm gibi
Ṣan ki ḫālümdür muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

4. **ṣan ki:**
Gazel 28
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sanki.

Cān cemālüñsüz dem-ā-dem iñler ey ḫūr-ı bihişt
Ṣan ki bülbüldür düşüpdür gülsitānından ıraḫ

5. **ṣan ki:**
Kaside 7
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Sanki.

Ṣan ki maġribdür ṣaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Ṣan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

6. **ṣan ki:**
Gazel 124
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sanki, adeta.

ʿĀrıżuñdan geçemez ḫaddüñe ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki hindū-beçe gül dirmege mādan geçmez

7. **ṣan ki:**
Müfret 15
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sanki, adeta.

Sāʿid-i sīmīnüñe zerrīn sivār oldı süvār
Ṣan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

8. **ṣan ki:**
Gazel 200
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sanki, güya.

Görmeyüp cānān yüzin diller perīşān oldılar
Ṣan ki sulṭān çıḳmayup dīvān ṭaġılmış dostum

<u>ṣan kim:</u>

1. **ṣan kim:**
Kaside 22
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sanki.

Zülfüñ ucında dil ṭaleb eyler ʿiẕāruñı
Ṣan kim şeb evvelinde diler rūzedār āb

2. **ṣan kim:**
Kaside 31
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Sanki.

Gül ġoncası meyl eylemiş āb üstine ṣan kim
Āyīneye baḳmaġa egilmiş ser-i bebġā

3. **ṣan kim:**
Kaside 32
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sanki, güya.

Ḳanı bahār demi kim bu dehr-i pīr-i kühen
Bezerdi kendüyi ṣan kim nigār-ı tāze cevān

<u>saña:</u>

1. **saña:**
Terci-bend 1
Mısra: **60**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Emir Sultan).

Dünyā vü āḫiretde şefīʿi ẕünūbumuñ
Şiʿrüm yeterdi saña göre medḥüñ eylesem

2. **saña:**
Nazm 5
Mısra: **22**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

3. **saña:**
Nazm 5
Mısra: **17**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamirinin yönelme durumu eki almış hali. (Sevgili).

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

<u>ṣanʿatī:</u>

1. **ṣanʿati:**
Kaside 3
Mısra: **6**
Ustalık; tutulan iş, yol.

Cān ṣatup her birisi oldı belā müşterīsi
ʿIşḳ şehrinde budur ṣanʿati dervīşlerüñ

<u>sanç-:</u>

1. **şancar:***-ar*
Gazel 281
Mısra: **3**
Saplamak, batırmak.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣancar
Hey ol serv-i hevā-baḫṣa hevādār olmasun kimse

sancaḳ:

1. **sancaḳ:**
Gazel 35
Mısra: **12**
Bayrak.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

sancak-ı pīrūze-i zer-kārı:

1. **ṣancaḳ-ı pīrūze-i zer-kārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Altınla işlenmiş mavi sancak.

Çekmege çemen leşkerini ḳaldura her yıl
Şol ṣancaḳ-ı pīrūze-i zer-kārı benefşe

ṣanem:

1. **ṣanemüñ:**-*üñ*
Gazel 27
Mısra: **13**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

2. **ṣanemüñ:**-*üñ*
Gazel 49
Mısra: **13**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Cānuñ vir Aḥmed ol ṣanemüñ ḫāk-i pāyına
Kim genc-i ṣāyegānı saña rāyegān virür

3. **ṣanem:**
Gazel 70
Mısra: **10**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Cevr eliyle burdı gūşın Aḥmedʾüñ ṭanbūr-vār
Şol boyı dilkeş ṣanem kim rehzen-i ʿuṣṣāḳdur

4. **ṣanemler:**-*ler*
Gazel 97
Mısra: **8**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Gözlerüñ nūr-ı tecellī göre mi ṣofī senüñ
Sīneñüñ ṣoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

5. **ṣanem:**
Gazel 132
Mısra: **7**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henūz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

6. **ṣanem:**
Gazel 134
Mısra: **1**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Ol ṣanem kim Leylī-i zülfin girih-gīr eylemiş
Raḥm idüp Mecnūnına tedbīr-i zencīr eylemiş

7. **ṣanem:**
Gazel 146
Mısra: **11**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey ṣanem
Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

8. **ṣanem:**
Gazel 148
Mısra: **10**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niṣārı yoḳ

9. **ṣanem:**
Gazel 188
Mısra: **1**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güşā ol ey ṣanem

10. **ṣanem:**
Gazel 188
Mısra: **2**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Eyyām māh-ı ʿīddür ebrū-nümā ol ey ṣanem
Hengām būy-ı ʿūddur gīsū-güşā ol ey ṣanem

11. **ṣanem:**
Gazel 188
Mısra: **4**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Ḳo müddeʿīler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

12. **ṣanem:**
Gazel 188
Mısra: **6**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

13. **ṣanem:**
Gazel 188
Mısra: **8**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Şemʿ-i cihān-efrūzsın laʿlīn-külāh ol dostum
Ḫurşīd-i ʿālem-tābsın zerrīn-ḳabā ol ey ṣanem

14. **ṣanem:**
Gazel 188
Mısra: **10**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuṣṣāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

15. **ṣaneme:**-*e*
Gazel 214
Mısra: **5**

1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol ṣaneme
Bu kerre baş açuban āşikāre yalvaralum

16. **ṣaneme:**-*e*
Gazel 277
Mısra: **12**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn ṣaneme

17. **ṣanem:**
Gazel 298
Mısra: **5**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey ṣanem
Devletlü başuñ̓çün añа luṭf eyle ʿunvān it beni

18. **ṣanem:**
Kaside 13
Mısra: **9**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i zülfüñdür k̓anuñ
Her ḳılında aṣılan biñ zāhidüñ īmānıdur

19. **ṣanemi:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **71**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Severseñ ol ṣanemi sev ki sāʿidinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitīni māl-ā-māl

20. **ṣanemden:**-*den*
Nazm 20
Mısra: **3**
1. Put. 2. Çok güzel kimse, dilber, mahbûbe.

Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim
Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

<u>ṣanemā:</u>

1. **ṣanemā:**
Gazel 4
Mısra: **1**
Ey güzel, ey dilber.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā
Beni bu ża ʿfum ucından yine döndüre ṣabā

2. **ṣanemā:**
Gazel 42
Mısra: **5**
Ey güzel, ey dilber.

Ṭāvūs-ı perçemüñ ṣanemā cān şikār ider
Bostān-ı ʿārıżuñda çü cevelān ṭutup durur

3. **ṣanemā:**
Gazel 55
Mısra: **11**
Ey güzel, ey dilber.

Ṣanemā ırmaduġum zülf ü ruḫuñdan gözümi
Ḳorḳaram nā-geh anı yavu ḳılam gibi gelür

4. **ṣanemā:**
Gazel 60
Mısra: **5**
Ey güzel, ey dilber.

Sünbülüñden ṣanemā şemme-i būy almaġ içün
Misk sevdāya düşüp külbe-i ʿaṭṭāra gider

5. **ṣanemā:**
Gazel 170
Mısra: **1**
Ey güzel, ey dilber.

Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ
Şemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ

6. **ṣānemā:**
Gazel 243
Mısra: **1**
Ey güzel, ey dilber.

Ol degülsin ṣānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

7. **ṣanemā:**
Gazel 325
Mısra: **1**
Ey güzel, ey dilber.

Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni
Böyle gözden mi ṣavarsın seni cāndan seveni

<u>sar-:</u>

1. **ṣardı:**-*dı*
Gazel 317
Mısra: **6**
(Etrafını) Kuşatmak, çevrelemek.

Zībā yañaġuñda tāze ḫaṭṭuñ Gül-desteye ṣardı ter giyāhı

<u>ṣāra fī̓d-dehri min nevādirihi:</u>

1. **ṣāra fī̓d-dehri min nevādirihi:**
Kıt'a 22
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Çağ onun olağanüstü işleriyle doldu.

Yapdı bir bendesi bu cāmiʿi kim Ṣāra fī̓d-dehri min nevādirihi

<u>ṣarar:</u>

1. **ṣarardı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **33**
Rengi sarıya dönmek.

Ruḫ-ı ʿadū gibi dāyim ṣarardı çihre-i zer
Bu ġuṣṣadan ki görinmez ḳapuñda raġbet-i māl

<u>sarāy:</u>

1. **sarāyı:**-*ı*
Gazel 160
Mısra: **15**
Far. Saray.

Reşk-i firdevs-i berīn oldı sarāyı gönlümüñ
Ḫāne-i çeşmümde taṣvīr olalı raʿnālıġuñ

2. **sarāyuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 6
Mısra: **62**
Hükümdar ve ailesinin yaşadığı maruf mekan.

Şādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Şol ṣu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

3. **sarāyına:**-*ın, -a*
Gazel 292
Mısra: **6**
Saray II gönül sarayı.

Ḥākim-i ʿışḳuñ ḫarāb itmezdi göñlüm ḫānesin
Baḳmasa ḥüsnüñ sarāyına bu çeşmüm revzeni

4. **sarāyuñ:**-*uñ*
Mesnevi 3
Mısra: **182**
Hükümdar ve ailesinin yaşadığı görkemli mekan.

Sipāhuñ sitāre delīlüñ melek
Serīrüñ zemīn ü sarāyuñ felek

5. **sarāyuña:**-*uñ, -a*
Gazel 131
Mısra: **3**
Saray, hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı.

Eflāke irdi āhum irişmez sarāyuña
Ḥayretde ḳalmışam ki bu ne bārgāh imiş

6. **sarāyı:**-*ı*
Gazel 27
Mısra: **8**
Saray.

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

7. **sarāyuñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **169**
Hükümdar ve ailesinin yaşadığı ihtişamlı bina.

Şāhā ne var oldı ise evvelki sarāyuñ
Ḳudsīlere yüz urmaġ içün Mescid-i Aḳṣā

sarāy-ı kadrine:

1. **sarāy-ı ḳadrine:**-*i, -ne*
Kaside 23
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Kıymet sarayı.

Oldı sarāy-ı ḳadrine gevher-niṣār ebr
Oldı ʿarūs-ı baḫtına āyīnedār āb

sarāy-ı kadrüñde:

1. **sarāy-ı ḳadrüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 21
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetli saray.

Sensin ol kim sarāy-ı ḳadrüñde
Çarḫı hindū-yı dīdebān bulduñ

sarāy-ı kadrüñe:

1. **sarāy-ı ḳadrüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetli saray.

Gerdūn sarāy-ı ḳadrüñe bir perde aṣdı kim
Geh naḳş gevher olur aña geh nigār laʿl

sarāy-ı ḳalbine:

1. **sarāy-ı ḳalbine:**-*i, -ne*
Terci-bend 1
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Kalp sarayı.

Şol cān ki deldi baġrını tīr-i maḥabbetüñ
Açdı sarāy-ı ḳalbine Ḥaḳ revzen-i yaḳīn

sarāy-ı nübüvvete:

1. **sarāy-ı nübüvvete:**-*e*
Terci-bend 1
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberlik sarayı.

Ceddüñ bisāṭ ṣaldı sarāy-ı nübüvvete
Ādem çekerken āb u gil içinde erbaʿīn

sarāyın:

1. **sarāyın:**
Kaside 19
Mısra: **120**
Far. Saray.

Nūr-ı ḥüsnüñ eylesün ʿulyā serīrin müstenīr
Ṭīb-i ḫulḳuñ eylesün dünyā sarāyın ʿanberīn

şarīḥ:

1. **şarīḥ:**
Müfret 11
Mısra: **1**
Açık, apaçık, belli, besbelli.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabībüm oldı ṣarīḥ
Ṣaḥīḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarīṣu maḥrūm

şarmaş-:

1. **şarmaşur:**-*ur*
Gazel 186
Mısra: **10**
Dolanmak, sarılmak.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur şarmaşur cānum

2. **şarmaşur:**-*ur*
Gazel 310
Mısra: **13**
Dolanmak, sarılmak.

Şarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

şarmaş:

1. **şarmaşdı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **37**
Sarılmak, kucaklamak.

Şarmaşdı çemen ṭıflına dūşīze-i nesrīn
Ḳucuşdı şabā ile ʿarūs-ı gül-i raʿnā

şarrāf-ı felek:

1. **şarrāf-ı felek:**
Gazel 62
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kader sarrafı, talih kuyumcusu.

Pāyuña şaçmaġ içün ey māh şarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

şat-:

1. **ṣatarsa:**-*sa, -ar*
Gazel 162
Mısra: **7**
Satmak ll göstermek.

Bostān-ı viṣālinden eger mīve ṣatarsa
Biñ cāna ucuzdur lebi ḫurmāsı ʿAlīnüñ

2. **ṣatarsa:**-*sa, -ar*
Nazm 29
Mısra: **3**
Satmak ll göstermek.

Lebi Ṣīrāzī ḥalvādur ṣatarsa
Deger Mıṣr u Buḫārā vü Semerḳand

3. **ṣatma:**-*ma*
Gazel 252
Mısra: **3**
Bir çıkar karşılığında bir şeyi gözden çıkarmak, feda etmek.

Begüm bir būseyi biñ cāna ṣatma
Ḳo bāzārı ḫarīdār öldürürsin

4. **ṣatup:**-*up*
Gazel 60
Mısra: **9**
(Bir şeyi) Bir bedel karşılığında başkasına devretmek.

Ṣīveler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

5. **ṣatup:**-*up*
Kaside 3
Mısra: **5**
(Bir şeyi) Bir bedel karşılığında başkasına devretmek.

Cān ṣatup her birisi oldı belā müşterīsi
ʿIşḳ şehrinde budur ṣanʿati dervīşlerüñ

<u>sat:</u>

1. **ṣatup:**-*up*
Kaside 26
Mısra: **15**
Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek; kendinde olmayan bir şeyi var gibi göstermek, taslamak; gözden çıkarmak, feda etmek.

Dil müşterīsi cān ṣatup almazdı derdüñi
Dellāl-i dīde gelmese bāzārum üstine

2. **ṣatamazsın:**
Gazel 147
Mısra: **14**
I. Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarma II. Beğendirmeye çalışmak.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḥüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

3. **ṣata:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **3**
Fedâ etmek / gözden çıkarmak.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

4. **ṣatmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 42
Mısra: **8**
(Bir şeyi) Bir bedel karşılığında başkasına devretmek.

Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

5. **ṣatar:**-*(a)r*
Gazel 206
Mısra: **23**
(Bir şeyi) Bir bedel karşılığında başkasına devretmek.

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber ṣatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾş-şifāsın bilmedüm

6. **ṣaṭardum:**-*ar, -idi, -m*
Kıt'a 14
Mısra: **1**
(Bir şeyi) Bir bedel karşılığında başkasına devretmek.

Ṣaṭardum bugün cānı bir ḥabbeye
Ki yār irdi germ oldı bāzārumuz

7. **ṣaṭ:**
Gazel 138
Mısra: **8**
I. Şattu'l-Arap olarak bilinen Fırat ve Dicle nehirlerinin Basra Körfezi'nden denize dökülmeden önce birleştikleri yerdir. II. Aşığın gözyaşları.

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥasretinden her dem ey Yūsuf-cemāl
Nīl-i çeşmümden döker Baġdād gönlüm Rūma Ṣaṭ

8. **ṣat:**
Nazm 36
Mısra: **1**
Bir kimse, kendini veya başkasını olduğundan daha önemli, yetkili ve değerli göstermek.

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

<u>ṣataş:</u>

1. **ṣataşsañ:**
Gazel 271
Mısra: **12**
İstenmeyen bir duruma uğramak, tutulmak, bulaşmak.

Oturup ḥüsn bezminde idersin ḫālüme ḫande
Yanarduñ şemʿ-veş sen de ṣataşsañ nār-ı hecrāna

<u>ṣatdur:</u>

1. **ṣatdurup:**-*up*
Gazel 161
Mısra: **14**
Sattırmak.

Mıṣr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı ṯānī müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

<u>ṣaṯh:</u>

1. **ṣaṯḥı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **44**
Bir şeyin dışta olan, dıştan görünen tarafı, yüzü.

Kilküñ ẕehāb-ı çeşme-i feyż-i ilāh içün
Evrāḳ ṣaṯḥı üstine ḳor nāv-dān-ı müşk

<u>ṣatıl:</u>

1. **şatılduġında:**-*duġında*
Gazel 270
Mısra: **15**
Bir bedel karşılığında başkasına devredilmek.

Şatılduġında Yūsuf dartıldı gerçi miske
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

sātirüʾl-ʿuyūb:

1. **sātirüʾl-ʿuyūb:**
Terkib-bend 1
Mısra: **105**
Ayıpları, kusurları örten. Kusurları göstermeyen, günahları bağışlayan Allah.

Var iḥtiyāc ʿafvuña yā sātirüʾl-ʿuyūb
Demdür kʾanuñ şefīʿi Resūl-i Emīn ola

satvet:

1. **saṭveti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **14**
Güç, kuvvet.

Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti dervīşlerüñ

savlecān:

1. **şavlecān:**
Gazel 158
Mısra: **6**
Çevgân, cirit oynanılan eğri sopa.

Gün gibi ṭopı göklere aġdı güzelligüñ
Meydān-ı ḥüsnde şunalı şavlecān ḳaşuñ

savlecān-ı müşk:

1. **şavlecān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Miskten çevgan, ucu eğri cirit sopası. (Sevgilinin saçı bağlamında).

Meydān-ı ḥüsn-i dostda taḥsīn ṣabāya kim
Güy-ı meh-i münīre urur ṣavlecān-ı müşk

şavm:

1. **şavmını:**-*ı, -nı*
Gazel 298
Mısra: **15**
Ar. Oruç.

Çekdüm firāḳuñ ṣavmını irdüm cemālüñ ʿīdine
Aç leblerüñ mey-ḫānesin ney gibi nālān it beni

şavmaʿa:

1. **şavmaʿadan:**-*dan*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **17**
İbadet yeri, mabet.

Ṣūfīyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup
mestlerüñ ḥālet-i vecdine şafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

şavm-ı ġam:

1. **şavm-ı ġam:**
Terci-bend 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gam orucu.

Zeyn oldı ʿīd-i şādī vü ḫatm oldı ṣavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

savt-ı ḥazīn:

1. **şavt-ı ḥazīn:**
Kaside 19
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hüzünlü, acıklı ses.

Ḫande-i gülden ṣafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ı ḥazīn

savt-ı ṭarabnāk:

1. **şavt-ı ṭarabnāk:**
Kaside 31
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Sevinçli, neşeli, coşkun ses.

Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben anı
ʿŪdın bıraġur Bārbed u çengi Nigīsā

savt-ı ter-āheng:

1. **şavt-ı ter-āheng:**
Kaside 6
Mısra: **149**
Kelime Tipi: **-**
Taze, hoş nağmeli ses.

Bu maṭlaʿ-ı ġarrāya düzer ṣavt-ı ter-āheng
Bostān-ı sarāyuñda öten murġ-ı ḫoş-āvā

şay:

1. **şaymaz:**-*maz*
Gazel 292
Mısra: **2**
1. Önemsemek. 2. Hesaba katmak, dikkate almak.

Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni
Kāha şaymaz dāne-i mehtābı ḥüsnüñ ḫırmeni

2. **şay:**
Gazel 15
Mısra: **9**
Kabul etmek, öyle görmek.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa şay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

saʿy:

1. **saʿy:**
Gazel 174
Mısra: **17**
Çaba, gayret, çalışıp çabalama.

Saʿy ile girmez ele çün kīmyā-yı vaṣl-ı dost
ʿĀḳıl iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl

2. **saʿyi:**-*i*
Gazel 8
Mısra: **4**
Safa ile Merve tepeleri arasında yürüme.

Kaʿbe ḳapuñ ṣafāsına lebbeyk uranlaruñ
Beytüʾl-ḥarāma saʿyi var ise ḥarām ola

saʿy eyler:

1. **saʿy eyler:**-*r*
Gazel 242
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Çalışmak, çabalamak.

Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy eyler raḳīb
Mekkeye varmaḳ revā mıdur müselmān olmayan

saʿy idüp:

1. **saʿy idüp:**-*üp*
Gazel 57
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Çalışmak, gayret etmek II Haccın şartlarından olarak Safa ve Merve tepeleri arasında hızlı yürüme.

Saʿy idüp idemezem Kaʿbe-i kūyuñı ṭavāf
Baġlayupdur yolumı ḫār elümden ne gelür

saʿy it:

1. **saʿy it:**
Gazel 72
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Çalışmak, gayret etmek II Haccın şartlarından olarak Safa ve Merve tepeleri arasında hızlı yürüme.

Saʿy it Aḥmed ʿışḳa kim merve ḫaḳı-yʾçün dilberüñ
Kaʿbe-i kūyı muġaylānı ṣafālar gösterür

sayd:

1. **şaydın:**-*ın*
Kaside 24
Mısra: **6**
Av.

Bir meh-rikāb baġladı gülgūn-ı ḫüsnine
Cān ṣaydın aşmaġa iki fitrāk-i müşk-bār

2. **şayduñda:**-*uñ, -da*
Kaside 24
Mısra: **24**
Av, avlama.

Dirler ki itleriüñe şikār olmaġa perī
Ṣayduñda oldı ṣūret-i āhūda āşikār

şayd itmek:

1. **şayd itmek:**-*mek*
Gazel 158
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Avlamak.

Ṣayd itmek içün Aḥmedʾi ṣayyād-ı ġamzeñe
Virmiş kemend zülfüñ ü ṣunmış kemān ḳaşuñ

2. **şayd itmek:**-*mek*
Gazel 255
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Avlamak.

Çeşm-i ṣayyādı göñül murġını ṣayd itmek içün
Çīn-i zülfinde beñi dāne döker dāmlara

sayd oldı:

1. **şayd oldı:**-*dı*
Gazel 270
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Avlanmak, yakalanmak; aşık olmak, tutulmak.

Cān ḳumrīsi bir serv hevāsında uçarken
Ṣayd oldı göñül murġına uyup balabana

sayda çıkdukca:

1. **şayda çıḳduḳca:**-*a-dukca*
Gazel 267
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ava çıkmak, avlanmaya gitmek.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

sayda çıkmış:

1. **şayda çıḳmış:**
Gazel 190
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ava çıkmak, avlanmaya gitmek.

Şeb ġurābın tār-mār itdükce bāz-ı āfitāb
Ṣanuram kim ṣayda çıḳmış şehsüvārumdur benüm

şayd-ı murġ-ı dil ider:

1. **şayd-ı murġ-ı dil ider:**-*er*
Gazel 348
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gönül kuşunu avlamak.

Ḥarem-i dilde göñül murġını ġamzeñ ki ṭutar
Ṣayd-ı murġ-ı dil ider ṣaḥn-ı ḥaremden ne-y-iki

sāye:

1. **sāyesin:**-*si, -n*
Gazel 5
Mısra: **10**
Gölge.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

2. **sāyesin:**-*si, -n*
Gazel 250
Mısra: **5**
Gölge.

Çü zülfi sāyesin mesken idindüñ ey dil-i miskīn
Ṣaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

3. **sāyem:**-*m*
Gazel 270
Mısra: **1**
Gölge.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

4. **sāyeñdür:**-*ñ, -dür*
Gazel 298
Mısra: **13**
Gölge.

Ey serv sāyeñdür viren ṭopraġa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

5. **sāyelü:**-*lü*
Gazel 318
Mısra: **5**
Gölge.

Ne hümā sāyelü ṭāvus-ı cināndur zülfüñ
Ki gülistān-ı cemāl olmış anuñ cilve-gehi

6. **sāyesi:**-*si*
Kaside 6
Mısra: **22**
Gölge.

Şol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

7. **sāyeñe:**-*ñe*
Kaside 7
Mısra: **88**
Gölge.

Hergiz olmayaydı jenginden küsūfuñ rū-siyāh
Ger ṣıġınsa sāyeñe āyīne-i ḫāver güneş

8. **sāyesi:**-*si*
Kaside 7
Mısra: **77**
Gölge.

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẕerreden kemter güneş

9. **sāyesini:**-*si, -n, -i*
Kaside 20
Mısra: **25**
Gölge.

Ṣalardı sāyesini āsumāna sidre gibi
Dikilse nām-ı bülendüñle yir yüzinde nihāl

10. **sāyeñi:**-+*ñi*
Kaside 23
Mısra: **23**
Gölge.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Ṣaç ṣuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

11. **sāyesin:**-*si, -n*
Kaside 23
Mısra: **79**
Gölge.

Göreydi ṣuda nīzeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

12. **sāyesidür:**-*si, -dür*
Kaside 29
Mısra: **33**
Gölge.

Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

13. **sāyeden:**-*den*
Nazm 8
Mısra: **4**
Gölge.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

14. **sāyemden:**-*mden*
Terci-bend 1
Mısra: **117**
Gölge.

Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye
Bir gün ger iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem senüñ

15. **sāyeñde:**-*ñ, -de*
Gazel 270
Mısra: **11**
Gölge II. Lütuf, iyilik.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

16. **sāyesinde:**-*si, -(n)de*
Gazel 263
Mısra: **3**
Gölge ǁ himaye, gözetme.

Ne sünbüldür ṣaçuñ kim sāyesinde
Biter miskīn giyāhlar tāze tāze

17. **sāye:**
Gazel 270
Mısra: **12**
Gölge ǁ himaye, gözetme.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

18. **sāyeñ:**-*ñ*
Kaside 20
Mısra: **29**
Gölge ǁ himaye, gözetme.

Ser-i mülūke saʿādet baġışladı sāyeñ
Hümā-yı çetr-i hümāyūnuñ açalı per ü bāl

19. **sāyeñ:**-*ñ*
Kaside 1
Mısra: **35**
Gölge (Hz. Muhammed'in yürürken gölgesinin yere düşmemesi mucizesine telmih yapılmaktadır).

Sāyeñ düşeydi ṭopraġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

20. **sāyesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 200
Mısra: **2**
Gölge. II "Sayesinde, vesilesiyle, aracılığıyla" anlamlarına gelen ifade.

Gün yüzüñde ebr-i müşk-efşān ṭaġılmış dostum
Sāyesinde gülşene reyḥān ṭaġılmış dostum

21. **sāye:**
Gazel 25
Mısra: **3**
Gölge, yansıma.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimaġın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

<u>sāye ṣalam:</u>

1. **sāye ṣalam:**-*a, -m*
Terkib-bend 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Gölge yapmak, gölgelendirmek. || Koruyup gözetmek, himayesi altına almak.

Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

<u>sāye ṣalar:</u>

1. **sāye ṣalar:**-*ar*
Gazel 194

Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gölge yapmak, gölgelendirmek.

Āh kim sāye ṣalar serv-i bülendüñ her yire
Bu hevādandur benüm ḫāk ile yek-sān olduġum

<u>sāye ṣaldı:</u>

1. **sāye ṣaldı:**-*dı*
Gazel 270
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Gölge yapmak, gölgelendirmek.

Bārān-ı eşk-i çeşmüm gör ol dıraḫt-ı nāzı
Ne itdi kim nihāl-i serv üzre ṣaldı sāye

2. **sāye ṣaldı:**-*dı*
Gazel 31
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gölgelemek; korumak, saklamak, gizlemek.

Zülfüñ ki ruḫuña ṣaldı sāye
Çekdi güneş üzre ẓill-i memdūd

3. **sāye ṣaldı:**-*dı*
Gazel 164
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gölge yapmak, gölgelendirmek.

Buldı cān ḫāṣṣıyyetin ḫāk-i siyeh ṣol yerde kim
Sāye ṣaldı ebr-i zülf-i cān-feşānı Yūsufuñ

<u>sāye ṣalmış:</u>

1. **sāye ṣalmış:**-*mış*
Gazel 153
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gölge yapmak II gölgelendirmek II korumak.

Luṭf ile reyḥānları gülşende ḫayrān itmege
Yāsemīne sāye ṣalmış sünbülüñ vardur senüñ

2. **sāye ṣalmış:**
Gazel 290
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gölge yapmak, gölgelendirmek.

Benefşe ṣaçların ṣalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḥayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

<u>sāye sulṭānı:</u>

1. **sāye sulṭānı:**
Gazel 327
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sultanların kıyafet değiştirerek kendilerini gölge gibi takip eden korumaları. II Himaye edici. (Sevgilinin ayva tüyleri bağlamında).

Yu ḫaṭuñ naḳşını kʾola yüzüñüñ
Mescid-i ḥüsni sāye sulṭānı

<u>sāyebān:</u>

1. **sāyebānlar:**-*lar*
Gazel 240
Mısra: **5**
Gölgelik, otağ.

Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gül-zār isteyen

2. **sāyebāndur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **53**
Gölgelik, otağ.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

3. **sāyebānlar:**-*lar*
Kaside 11
Mısra: **22**
Gölgelik, otağ.

Ḫayme-i sulṭān gibi ḫurşīd-i tābān üstine
Ḳurdı müşkīn sāyebānlar kākül-i müşkīn-i dost

4. **sāyebān:**
Kaside 12
Mısra: **1**
Gölgelik, otağ.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā ṣun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

5. **sāyebānlar:**-*lar*
Kaside 12
Mısra: **42**
Gölgelik, otağ.

Ebr-i zülfüñ çetr-i sulṭān gibi ey ṣāh-ı cemāl
Sāyebānlar ṭutdı ḫurşīd-i cihān-tāb üstine

6. **sāyebānı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **17**
Gölgelik, otağ.

Vʾey cemālüñ sāyebānı şehper-i Rūḥuʾl-emīn
ʿAks-i ḥüsnüñden cihān yüzi cinān bostānıdur

7. **sāyebān:**
Kaside 30
Mısra: **16**
Gölgelik, otağ.

Yüzüñde iki zülfüñi gördükce ṣanuram
Bostān-ı ṣāh içinde iki sāyebān imiş

8. **sāyebānlarla:**-*lar, -la*
Gazel 82
Mısra: **4**
Gölgelik (Sevgilinin saçlarının yüzüne gölgelik olması bağlamında).

Şām-ı zülfüñ çerisi ḳondı göñül Mıṣrına kim
Sāyebānlarla ṭoludur ḳamu meydān-ı Mıṣr

9. **sāyebān:**
Kaside 21
Mısra: **14**
Gölgelik; övülenin saçı. Koruyan, himaye eden kimse.

Zülf ü ḫaddiyle ṣoḥbet it şeb ü rūz
Ki gülistānda sāyebān bulduñ

10. **sāyebān:**
Gazel 158
Mısra: **1**
Gölgelik, koruyan, şemsiye. II Kaşlar.

Ey āfitāb-ı ṭalʿatüñe sāyebān ḳaşuñ

Çekmiş berāt-ı ḥüsnüñe müşkīn nişān ḳaşuñ

sāye-bān:

1. **sāye-bān:**
Gazel 273
Mısra: **1**
Gölgelik, otağ.

Berg-i benefşe sāye-bān olmış ḳızıl güllerine
Gül-zār-ı cennet bülbüli taḥsīn ider dillerine

sāyebān-ı ʿanber:

1. **sāyebān-ı ʿanber:**
Kaside 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Amber kokulu çadır, gölgelik.

Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

sāyebān-ı ʿizz ü devlet:

1. **sāyebān-ı ʿizz ü devlet:**
Kaside 12
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Mutluluk ve yücelik gölgeliği, otağı.

Sāye-i Yezdān Muḥammed Ḫān ki ebr-i şefḳati
Sāyebān-ı ʿizz ü devlet ḳurdı aṣḥāb üstine

sāyebān-ı müşk:

1. **sāyebān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Misk gölgeliği.

Yā çetr-i çarḫ-rifʿat-i ẓill-i ẓalīl-i Ḥaḳ
Ḫurşiyd-i enver üzre ṭutar sāyebān-ı müşk

sāyebān-ı sünbül-i ter:

1. **sāyebān-ı sünbül-i ter:**
Kaside 11
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Taze sümbülden gölgelik. Sevgilinin saçı.

Ey melek-ḫū ḥüsn firdevsinde şevḳuñdan ḳurar
Sāyebān-ı sünbül-i ter kākül-i müşkīn-i dost

sāyebān-ı zülfi:

1. **sāyebān-ı zülfi:***-i*
Gazel 309
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının gölgeliği.

Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

sāyebān-ı zülfine:

1. **sāyebān-ı zülfine:***-i, -n, -e*
Gazel 40
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının gölgeliği.

Ḫāli Mışr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur ey ṣabā
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

sāye-i dīvārı:

1. **sāye-i dīvārı:***-ı*
Gazel 53
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Duvar gölgesi.

Ne vaṣf idem ki ol ḥūr-ı bihiştüñ
İremden sāye-i dīvārı yigdür

sāye-i dīvāruñam:

1. **sāye-i dīvāruñam:***-uñ, -am*
Gazel 154
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Duvar gölgesi. II Sevgiliden ayrı aşığın teselli bulduğu mahal.

Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü
Gören ṣanur ki sāye-i dīvāruñam senüñ

sāye-i ebrūm:

1. **sāye-i ebrūm:***-m*
Gazel 241
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kaşın gölgesi.

Leblerinde ḫaṭ görüp ḳan ağladum güldi didi
Sāye-i ebrūm içün egri ḫayāl itmek neden

sāye-i gīsū-yı ser-gerdānıdur:

1. **sāye-i gīsū-yı ser-gerdānıdur:***-ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Perişan saçların gölgesi.

Ṣan ʿaraḳdur gül cüdā düşmiş ruḫından dilberüñ
Yā benefşe sāye-i gīsū-yı ser-gerdānıdur

sāye-i ḫaḳ:

1. **sāye-i ḫaḳ:**
Kaside 17
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi (Fatih Sultan Mehmet).

Ḳalem-i ʿafv çek ey sāye-i Ḥaḳ sehvüme kim
Germdür şefḳatüñüñ ʿafve ḫarīdārluġı

sāye-i ikbālidür:

1. **sāye-i iḳbālidür:***-i, -dür*
Gazel 73
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Talihin gölgesi.

Ḫaṭ mı bu yā göñlümüñ tafṣīl-i vaṣf-ı ḫālidür
Yā hümā-yı zülf-i yāruñ sāye-i iḳbālidür

sāye-i şebde:

1. **sāye-i şebde:***-de*
Kaside 7
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Gecenin gölgesi.

Māh-ı rāyāt-ı celālüñden ḫacildür āsumān

Sāye-i şebde ḥayādan gizlenür ekṣer güneş

sāye-i serv-i semen:

1. **sāye-i serv-i semen:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin kokulu servi ağacının gölgesi.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

sāye-i yezdān:

1. **sāye-i yezdān:**
Kaside 12
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi.

Sāye-i Yezdān Muḥammed Ḫān ki ebr-i şefḳati
Sāyebān-ı ʿizz ü devlet ḳurdı aṣḥāb üstine

sāye-i yezdāna:

1. **sāye-i yezdāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi.

Çoḳ çegzinür ki çağıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẓill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

sāye-i zülf:

1. **sāye-i zülf:**
Gazel 99
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının gölgesi.

Ḫaṭ getürmişsin didüm güldi didi kim ḫaṭ degül
ʿĀrıżum luṭfından olmış sāye-i zülf āşikār

sāye-i zülf-i nigār:

1. **sāye-i zülf-i nigār:**
Kaside 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının gölgesi.

Āh kim bu ḫaṭ mıdur yā sāye-i zülf-i nigār
Yoḫsa dökmiş misk ü ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

sāye-i zülfüñ:

1. **sāye-i zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 275
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının gölgesi.

Sāye-i zülfüñ hümāsın ṣalma aġyār üstine
Bir siyeh-rūdur anuñ baḫtın hümāyūn eyleme

sāye-i zülfüñde:

1. **sāye-i zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 260
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının gölgesi.

Gör ne devlet buldı ḫālüñ sāye-i zülfüñde kim
Aya ḳarşu döşenür gül-berg-i ḫandān her gice

sāye-i zülfüñden:

1. **sāye-i zülfüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 206
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının gölgesi.

Ḳaçdı Aḥmed ḫışm-ı çeşmüñden velī bir kimseye
Sāye-i zülfüñden özge ilticāsın bilmedüm

sāyeñi şal:

1. **sāyeñi şal:**
Gazel 298
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gölge yapmak II İlgilenmek, alaka göstermek.

Ey serv sāyeñdür viren ṭopraġa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

sāyesin şalalı:

1. **sāyesin şalalı:**
Gazel 323
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gölge yapmak, gölgelendirmek.

Bahār-ı ḥüsni sen servüñ şalalı sāyesin cāna
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

sāyesin şalsa:

1. **sāyesin şalsa:**-*sa*
Kıt'a 21
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gölgelendirmek.

Böyle olur kime düşse pertev-i ḫurşiyd-i baḫt
Böyle olur kime şalsa sāyesin perr-i hümā

sāyesini şalsa:

1. **sāyesini şalsa:**-*sa*
Gazel 202
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Görünmek, görünürlüğü hissedilir olmak.

Şalsa vaṣluñ hümāsı sāyesini ʿArş ola bārgāhum İbrāhīm

2. **sāyesini şalsa:**-*sa*
Gazel 172
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gölge yapmak, gölgelendirmek.

Ḫāk-i ḫuşk üzre benefşe biter ü sünbül-i ter
Şalsa ey serv-i revān sāyesini zülf-i ḫamuñ

sāye-veş:

1. **sāye-veş:**
Gazel 303
Mısra: **11**
Gölge gibi.

Der-peyince sāye-veş gitse ḳarārum ṭañ mı kim
Māhumuz hercāyīdür mihr-i cihān-ārā gibi

şayf:

1. **şayfa:**-*a*
Kaside 32
Mısra: **17**
Yaz mevsimi.

Ne oldı ṣayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḥarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

sāyil:

1. **sāyillere:**-*lere*
Gazel 30
Mısra: **14**
Dilenen kimse, dilenci.

Göz yaşı ile yüz sürer işigüñe Aḥmed
Sāyillere luṭfuñ ḳapusından ola mı red

2. **sāyillere:**-*lere*
Gazel 241
Mısra: **7**
Dilenen kimse, dilenci.

ʿĪd-i cemālüñ ḫ̬ānıdur şükrāne vir sāyillere
Senbüse-i laʿlüñden ol ḥalvā-yı şīrīn-şānı ṣun

3. **sāyilüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **16**
Dilenen kimse, dilenci.

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Ṣun būseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

4. **sāyilüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 22
Mısra: **6**
Dilenen kimse, dilenci.

Rāhuñda çeşm-i ʿāşıḳa göster cemālüñi
Vir ḥac yolında sāyilüñe ey nigār āb

5. **sāyildür:**-*dür*
Gazel 263
Mısra: **5**
Dilenci.

Ne sāyildür yaşum kim işigüñde
Giyer laʿlīn ḳabālar tāze tāze

6. **sāyili:**-*i*
Gazel 275
Mısra: **14**
Dilenci.

Aḥmedʾi gözden ṣalup sürme ḳapuñdan yaşların
Sāyili maḥrūm idüp eytāmı maġbūn eyleme

7. **sāyili:**-*i*
Kaside 25
Mısra: **57**
Dilenci.

ʿĪd-i ḥüsnüñde neler cemʿ itdi eşküm sāyili
Ṭañ mı çeşmüm zevraḳıyla eylese seyrān-ı ʿīd

8. **sāyili:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **4**
Dilenci, dilenen, yoksul.

Yiñimezem yaşumı ʿīd-i cemālüñ göricek
Kim yiñer sāyili çün mevsim-i deryūze gele

9. **şayılmazsa:**-*maz, -ise*
Nazm 31
Mısra: **6**
Kabul edilmek, addedilmek, farzedilmek.

ʿÖẕr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖẕrüm de günāhuma şayılmazsa ʿacebdür

10. **şayılmazsa:**-*maz, -ise*
Nazm 42
Mısra: **6**
Kabul edilmek, addedilmek, farzedilmek.

ʿÖẕr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖẕrüm de günāhuma şayılmazsa ʿacebdür

sāyir:

1. **sāyir:**
Kaside 27
Mısra: **29**
Başka, öteki, diğer.

Sāyir ʿuhūddan yig ola ʿahd-i devletüñ
Bāḳī fuṣūlden nitekim yig olur bahār

şayrafī:

1. **şayrafī:**
Kaside 13
Mısra: **32**
Sarraf.

Çārsū-yı bāġ içinde şāḫ-ı nergis gūyiyā
Sīm ü zerden zeyn olunmış şayrafī dükkānıdur

şayrulık:

1. **şayrulığına:**-*ı , -n, -an*
Gazel 232
Mısra: **11**
Hastalık.

Virürdi şifā cān u göñül şayrulığına
Bir loḳma kebāb olsa raḳībüñ cigerinden

şayyād:

1. **şayyādsın:**-*sın*
Gazel 244
Mısra: **12**
Avcı; sevgili.

Şānede şehbāz-ı zülfüñ baġlu ṭururken henūz
Biñ göñül murġın alursın ne ʿaceb şayyādsın

2. **şayyāddan:**-*dan*
Gazel 221
Mısra: **1**
Avcı II sevgili.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol şayyāddan
Kim şafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

3. **şayyād:**
Gazel 297
Mısra: **5**
Avcı II sevgili.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey şayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ şal anı

4. **şayyāda:**-*a*
Gazel 2
Mısra: **15**
Avcı. II Sevgilinin âşıkların gönlünü avlayan, yaralayan gözü.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol şayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḥayrān aña

şayyād-ı dil:

1. **ṣayyād-ı dil:**
Gazel 174
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül avcısı.

Zülfi şehbāzına ḳaḳdurmaġa ol ṣayyād-ı dil
Bir naẓar murġına ṭaḳdı kirpügümden perr ü bāl

<u>ṣayyād-ı ġamzeñden:</u>

1. **ṣayyād-ı ġamzeñden:**-*ñ, -den*
Gazel 74
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gamzenin avcısı.

Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

<u>ṣayyād-ı ġamzeñe:</u>

1. **ṣayyād-ı ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 266
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Avcı gamze.

Ḳaşuñ kemānı remz ile ṣayyād-ı ġamzeñe
Efsūnlar ögredür ki dil ü cān şikār ide

2. **ṣayyād-ı ġamzeñe:**-*ñ, -e*
Gazel 158
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Gamze avcısı.

Ṣayd itmek içün Aḥmedʾi ṣayyād-ı ġamzeñe
Virmiş kemend zülfüñ ü ṣunmış kemān ḳaşuñ

<u>ṣayyād-vār:</u>

1. **ṣayyād-vār:**
Gazel 69
Mısra: **5**
Avcı gibi.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı müşkīn-kemendüñ uş
Her laḥẓa itlerine sözi oş oşdur

2. **ṣayyād-vār:**
Kaside 24
Mısra: **17**
Avcı gibi.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı miskīn-kemende diñ
Oş oşla itlerine nice virür intiẓār

<u>sāz:</u>

1. **sāzuña:**-*uñ, -a*
Gazel 269
Mısra: **12**
Çalgı aleti.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

2. **sāzı:**-*ı*
Mesnevi 3
Mısra: **127**
Çalgı aleti.

Sözüm sāzı bir sūza dem-sāz ola
Kʾirem bülbülinden ḫoş-āvāz ola

3. **sāzı:**-*ı*
Gazel 237
Mısra: **6**
Saz, çalgı aleti.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taṣnīf ile bir ḳılla çalarsın

4. **sāz:**
Kaside 10
Mısra: **28**
Çalgı II Çalıp söyleme.

Göñlüme dest-i şefḳatüñ ḥüsn-i nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı göñlümüñ

5. **sāzında:**-*ın, -da*
Gazel 105
Mısra: **4**
Çalgılı eğlence yeri.

Rāz-ı ʿuşşāḳ olımaz perde-i ʿişmetde nühüft
Çarḫ sāzında çü her laḥẓa nevālar düzilür

<u>sāz dut:</u>

1. **sāz dut:**
Kaside 21
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Şarkı söylemek.

Yüzi vaṣfında sāz dut bülbül
Ki bahār içre būstān bulduñ

<u>sāza düz:</u>

1. **sāza düz:**
Kaside 19
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Saz eşliğinde söylemek.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

<u>sāzkār:</u>

1. **sāzkār:**
Gazel 191
Mısra: **7**
Uygun.

Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñʾçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

<u>sāz-kār:</u>

1. **sāz-kār:**
Kaside 23
Mısra: **106**
Uygun.

Dīn ehline ʿināyet-i cāhuñ muʿīn ola
Nice ki teşneye görinür sāz-kār āb

<u>sebʿa-i seyyāle:</u>

1. **sebʿa-i seyyāle:**
Kaside 19
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Yedi kadeh şarap.

Sebʿa-i seyyāle ṣun sāḳī kʾanuñ bir keşfine
Zāhid-i murtāż irişmez çekse biñ yıl erbaʿīn

<u>sebʿa-i seyyāre:</u>

1. **sebʿa-i seyyāre:**
Kaside 13
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Yedi gezegen.

Bir ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur ki rāy-ı ḳadrinüñ
Meslekinde sebʿa-i seyyāre sergerdānıdur

sebak:

1. **sebaḳ:**
Müfret 26
Mısra: **2**
(Ar.) Ders.

Faḳīh-i medrese bilmez nedür kitāb-ı usūl
Meger ki mekteb-i ʿışḳuñda oḳımadı sebaḳ

sebak al:

1. **sebaḳ al:**
Gazel 82
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ders çıkarmak, ibret almak.

Ey gözüm yaşını gören sebaḳ al ḥüsninden
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mışr

sebak almış:

1. **sebaḳ almış:**-*mış*
Kaside 12
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Ders almak; bir konu üzerinde bir öğrenci yetkili bir kimseden bilgi edinmek.

Mekteb-i devletde almış Rūḥ-ı Ḳudsīden sebaḳ
Maʿrifet dersinde söz ḳor ḳuṭb-ı aḳṭāb üstine

sebak almışdur:

1. **sebaḳ almışdur:**
Gazel 22
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ders almak.

Ṭıfl-ı dil çün mekteb-i ʿışḳuñdan almışdur sebaḳ
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḥs

sebāt itdügince:

1. **sebāt itdügince:**-*dügince*
Mesnevi 3
Mısra: **236**
Kelime Tipi: **-**
Durmak.

Beḳā bulduġınca zemīn ü zamān
Sebāt itdügince bu kevn ü mekān

sebeb:

1. **sebebden:**-*den*
Gazel 10
Mısra: **5**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Şām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġarīb

2. **sebeb:**
Gazel 19
Mısra: **11**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur
Kʾanda yüzüñe zerrece vardur şebeh ey dost

3. **sebebdendür:**-*den, -dir*
Gazel 24
Mısra: **12**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden ṣaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

4. **sebebsüz:**-*süz*
Gazel 36
Mısra: **15**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

5. **sebebdendür:**-*den, -dir*
Gazel 196
Mısra: **14**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Aḥmedʾüñ ḥālin ṣorarsañ çeşmüñ içün ḫastedür
Ol sebebdendür kʾolup her laḥẓa bīmār iñlerem

6. **sebeb:**
Gazel 231
Mısra: **8**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Āb-ı ḥayāt ile mi ṣuvarıldı ḫancerüñ
Kʾolur sebeb hemīşe ḥayāt-ı beḳā içün

7. **sebeb:**
Gazel 249
Mısra: **1**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dīvāneyi kim meyl umar cellāddan

8. **sebebden:**-*den*
Kaside 11
Mısra: **47**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Bu sebebden devr-i eyyāmuñda ber-dār oldı kim
Oldı dil-düzd ü sitemger kākül-i müşkīn-i dost

9. **sebebden:**-*den*
Kaside 19
Mısra: **50**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Luṭf-ı ruḥsāruñ ḫaber virdi meger bād-ı bahār
Ol sebebden eksük olmaz ābuñ ebrūsında çīn

10. **sebeb:**
Kaside 30
Mısra: **6**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Dil başın ortaya ḳodı cān virdi zülfüñe
Bu düzd aşılmaġa sebeb ol rīsmān imiş

11. **sebebdür:**-*dür*
Kıt'a 4
Mısra: **7**

Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Niẓām-ı ʿāleme çünkim sebebdür cevher-i ẕātuñ
Hemīşe ḥāfiẓuñ ʿālemde luṭf-ı Girdigār olsun

12. **sebebdür:**-*dür*
Nazm 31
Mısra: **2**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

13. **sebebdür:**-*dür*
Nazm 42
Mısra: **2**
Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

sebeb eyledi:

1. **sebeb eyledi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Vesile kılmak; aracı etmek.

Her bereket kim ḳodı eşyāda Ḥaḳ
Anı sebeb eyledi dünyāda Ḥaḳ

sebeb olmış:

1. **sebeb olmış:**-*mış*
Kaside 23
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Vesile olmak, yol açmak.

Olmış iken ḥayātına her nesnenüñ sebeb
Çoġ olduġı-yçün oldı ḳalīl-i iʿtibār āb

sebebsüz:

1. **sebebsüz:**
Gazel 221
Mısra: **15**
Sebepsiz yere.

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

sebīl itdi:

1. **sebīl itdi:**-*di*
Gazel 175
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dağıtmak, saçmak.

Eşk-i çeşmüm şol ḳadar āb itdi yoluñda sebīl
Kʾoldı gülzār-ı cemālüñ bāġ-ı cennetden cemīl

sebīl itmege:

1. **sebīl itmege:**-*mek, -e*
Kaside 23
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Bol bol vermek, dağıtmak.

Kaʿbe ḳapuñ yolında sebīl itmege yaşum
Hecrüñ beriyyesinde çeker yüz ḳaṭār āb

sebū:

1. **sebū:**
Gazel 32
Mısra: **9**
Şarap kabı, testi.

Ölsem lebüñʾçün eyleseler ṭopraġum sebū
Şu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar leẕīẕ

2. **sebūya:**-*ya*
Gazel 32
Mısra: **10**
Şarap kabı, testi.

Ölsem lebüñʾçün eyleseler ṭopraġum sebū
Şu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar leẕīẕ

sebük-bār:

1. **sebük-bār:**
Gazel 205
Mısra: **6**
Dert yükü taşımayan, düşünce ve gamdan uzak (olan kişi).

ʿIşḳ meydānı içinde oynayalı başumı
Derd-i serden ḳurtulup ġāyet sebük-bār olmışam

sebz:

1. **sebze:**-+*e*
Gazel 45
Mısra: **12**
Yeşillik ot, çayır; sevgilinin ayva tüyleri.

Cān ḫayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla bulur ẕevḳ ü ṣafā
Sebze vü mey dil-i ġam-gīni feraḥnāk eyler

sebz ide:

1. **sebz ide:**-*e*
Kaside 23
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Yeşertmek, yeşermesini sağlamak. II. Canlandırmak.

Luṭfuñ zülāli sebz ide dünyā çemenlerin
ʿĀlemde nice kim bitüre sebzezār āb

sebze:

1. **sebze:**
Gazel 21
Mısra: **2**
Çimen, yeşillik.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

2. **sebzede:**-*de*
Gazel 160
Mısra: **9**
Çimen, yeşillik.

Sebzede ey serv ayaġuña yüzin sürmezdi āb
Olmasa ol ḳāmet-i dil-cūy ile hem-tālıġuñ

3. **sebzede:**-*de*
Gazel 177
Mısra: **1**
Çimen, yeşillik.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

4. **sebzesin:**-*sin*
Gazel 198

Mısra: **5**
Çimen, yeşillik.

Ben ġam-ı zülfüñde cān virdükde ḫāküm sebzesin
Otlasa müşkīn olur āhū-yı ṣaḥrā dostum

5. **sebze:**
Kaside 9
Mısra: **18**
Çimen, yeşillik.

Çeşmümdedür ḫayāl-i ḫaṭuñ ṭañ bu kim dutar
Sebze diyü kenāre-i āb-ı revānı müşk

6. **sebze:**
Kaside 12
Mısra: **1**
Çimen, yeşillik.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā ṣun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

7. **sebzeye:**-*ye*
Kaside 24
Mısra: **54**
Çimen, yeşillik.

Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer ṣaçdı berg ü bār

8. **sebzeyi:**-*yi*
Gazel 244
Mısra: **5**
Yeşillik. II (Sevgilinin) Yanağında çıkan taze tüyler.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrıżı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

9. **sebzesinden:**
Gazel 340
Mısra: **7**
Sebze, yeşillik, bitki.

Ḫāk-i Maḥmūd sebzesinden ṣor Būy-ı zülf-i Ayāz gelmez mi

10. **sebze:**
Kaside 19
Mısra: **26**
Sebze, yeşillik, bitki.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

11. **sebze:**
Gazel 147
Mısra: **3**
Çayır / çimen.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

sebze ḫaṭṭuñda:

1. **sebze ḫaṭṭuñda:**
Gazel 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağında yeni çıkmaya başlayan tüyler.

Sebze ḫaṭṭuñda ruḫuñ bir lāle-i Nuʿmānīdür
Kʾanı rengīn eyleyen bu eşkümüñ bārānıdur

sebze-bāl:

1. **sebze-bāl:**
Müfret 34
Mısra: **2**
Yeşil kanat.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Ṣanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

sebze-i mīnā:

1. **sebze-i mīnā:**
Kaside 6
Mısra: **200**
Kelime Tipi: **-**
Sırça, gök mavisi, renkli çimenlik.

Tā gülşen-i nīlūferi zeyn eyleye encüm
Pür-ḳaṭre-i şebnem ola bu sebze-i mīnā

sebze-i terle:

1. **sebze-i terle:**-*le*
Gazel 10
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Taze çimen, yeşillik.

Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben bī-ser ü bī-pā ġarīb

sebze-zār:

1. **sebze-zārı:**-*ı*
Gazel 213
Mısra: **12**
(Fa.) Yeşillik, çayırlık, çimenlik yer.

Yā āb-ı luṭf-ı ʿiẕārın mı yā kenārında
Leṭāfet ile biten sebze-zārı mı diyelüm

sebzezār:

1. **sebzezārında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 7
Mısra: **129**
Çimenlik; bahçe.

Tā zümürrüd sebzezārında sipihrüñ her seḥer
Sāġar-ı pīrūzeye döker mey-i aṣfar güneş

2. **sebzezār:**
Gazel 21
Mısra: **1**
(Fa.) Yeşillik, çayırlık, çimenlik yer.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost Kʾoldı aña sebze zār ey dost

3. **sebzezārından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 234
Mısra: **10**
(Fa.) Yeşillik, çayırlık, çimenlik yer.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

4. **sebzezār:**
Kaside 23
Mısra: **110**
(Fa.) Yeşillik, çayırlık, çimenlik yer.

Luṭfuñ zülāli sebz ide dünyā çemenlerin
ʿĀlemde nice kim bitüre sebzezār āb

5. **sebzezārında:**-*ı, -n, -da*
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Çayır, yeşillik.

Saʿādet sebzezārında ne ġam şoldıysa bir lāle
Gül-i şad-berg-i iḳbālüñ cihān ṭurduḳca var olsun

sebzezār-ı zümürrüdde:

1. **sebzezār-ı zümürrüdde:**-*de*
Kaside 14
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Zümrüt gibi yeşil bahçe. (Gökyüzü bağlamında.).

Meger ki bīşe-i gerdūnda gördi zerrīn şīr
Ki sebzezār-ı zümürrüdde ḳaçdı sīmīn reng

sebz-reng:

1. **sebz-reng:**
Kaside 13
Mısra: **63**
Yeşil renkli.

Rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ nedendür sebz-reng
Şu yerine içdügi her dem çü düşman ḳanıdur

seç:

1. **seçmez:**-*mez*
Gazel 327
Mısra: **15**
Ayırt etmek, seçmek.

Seçmez oldum giceyi gündüzden
Göreli zülf ü ḫadd-i cānānı

seccāde:

1. **seccāde:**
Gazel 230
Mısra: **12**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur nʾeylesün

2. **seccāde:**
Gazel 272
Mısra: **6**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş oġlanda seccāde ṭutudur çāre ne

3. **seccādesin:**-*si, -n*
Kaside 4
Mısra: **10**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.

Yed-i ḳudretle virdüñ her mürīde Ḫıżır seccādesin Mūsā ʿaṣāsın

4. **seccādesin:**-*si, -n*
Kaside 12
Mısra: **20**
Üzerinde bir kişinin namaz kılacağı büyüklükte, halı, kilim, kumaş, hasır vb. inden yapılmış, daha çok dikdörtgen biçimindeki yaygı, namazlık.

Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḫırḳa-pūş
Kim şalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

seccāde-i müşkīn:

1. **seccāde-i müşkīn:**
Gazel 11
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Misk kokulu seccade. II Sevgilinin zülfü, saçları.

Ne kerāmet gösterür gör ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost
Oturur āb üzre bir seccāde-i müşkīn şalup

secde:

1. **secde:**
Kaside 19
Mısra: **36**
Namazda eğilip alnını yere koymak. II Şeytanın, Hz. Adem'e secde etmeyip, onu kabul etmemesi olayı.

Ādem alnında eger görse cemālüñ nūrını
Secde emrinde ʿinād itmezdi İblīs-i laʿīn

2. **secdeye:**-*y, -e*
Gazel 339
Mısra: **12**
(Genellikle namaz ibadetinde olmak üzere) Allah'ın büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyla vücudu alın, burun, el ayaları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirme, bu durumda yere kapanma.

Muṣḥaf yüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

secde it:

1. **secdʾitmege:**
Gazel 174
Mısra: **7**
|.Alnı, eli, ayakları, dizleri, ayak parmaklarını yere getirmek. ||.saygı göstermek.

Ḳarşuña secdʾitmege ḳaṣd eylemişlerdi velī
Dehşet-i ḫüsnüñle medhūş itdüñ ey ṣāḥib-cemāl

secde ḳılmasun:

1. **secde ḳılmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 118
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Secde etmek.

Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh
Kim melāḥat Mışrınuñ taḫtında sulṭāndur henüz

secde kılur:

1. **secde ḳılur:**-*ur*
Gazel 335
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Secde etmek.

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña
Bir dīn içinde nʾiçün ola ḳıble-gāh iki

secdegāh:

1. **secdegāh:**
Gazel 5
Mısra: **2**
Secde edilecek, secdeye

varılacak yer, ibadet yeri. II Sevgilinin eşiği, kapısı.

Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh baña
Ḥarām ola daḫı bir ġayrı secdegāh baña

secde-gāh:

1. **secde-gāhum:**-*um*
Gazel 202
Mısra: **2**
Secde edilecek, ibadet edilecek yer; saygı, hürmet, sevgi göstermek için önünde yere kapaklanılacak yer.

Ey ḳapusı penāhum İbrāhīm
İşigi secde-gāhum İbrāhīm

2. **secde-gāh:**
Gazel 304
Mısra: **16**
Secde edilecek, ibadet edilecek yer; saygı, hürmet, sevgi göstermek için önünde yere kapaklanılacak yer.

Ger nişān-ı kef-i pāyuñ göre Cibrīl-i Emīn
Secde-gāh idine ol mevżiʿi miḥrāb gibi

3. **secde-gāhı:**-*ı*
Mesnevi 4
Mısra: **16**
Secde edilecek, ibadet edilecek yer; saygı, hürmet, sevgi göstermek için önünde yere kapaklanılacak yer.

Didi ey maẓhar-ı luṭf-ı ilāhī
Ḳaşuñ miḥrābı cānlar secde-gāhı

secdegāh-ı rūḥ-ı kuds:

1. **secdegāh-ı rūḥ-ı ḳuds:**
Kaside 19
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Cebrail'in secde, ibadet yeri.

Āsitānı Kaʿbesidür secdegāh-ı Rūḥ-ı Ḳuds
Ḫāk-i pāyı cevheridür tūtiyā-yı ḥūr-ı ʿīn

secdeye varmazdı:

1. **secdeye varmazdı:**-*maz, -idi*
Kaside 29
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Secde etmek. (Sehiv secdesi yapmak anlamında. Namaz kılarken yapılan bir hatadan dolayı Allah'tan af dilemek maksadıyla yapılan secde.).

Sehvin bilüben secdeye varmazdı nigārā
Zülfeynüñüñ olmasa günehkārı benefşe

secdʾit:

1. **secdʾitse:**-*se*
Gazel 158
Mısra: **3**
Secde etmek.

Ay u güneş cemālüñ secdʾitse ṭañ mı kim
Sen ḳıble-i cihānsın u miḥrāb-ı cān ḳaşuñ

sedd-i sedīd:

1. **sedd-i sedīd:**
Kaside 19
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Yıkılması zor, sağlam set.

Rāyıdur seyl-i belānuñ defʿine sedd-i sedīd
Tīġıdur mülk-i cihānuñ ḥıfẓına ḥışn-ı ḥaşīn

sedd-i sedīdin çekmege:

1. **sedd-i sedīdin çekmege:**-*mek, -e*
Kaside 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sağlam bir set çekmek.

Yeʿcūc-ı ẓulm ü fitnenüñ sedd-i sedīdin çekmege
Ol mefḫar-i İskender-i Yūnāna ṣıḥḥat yaraşur

sefer:

1. **seferi:**-*i*
Gazel 47
Mısra: **16**
Yolculuk, seyahat.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

2. **seferi:**-*i*
Gazel 310
Mısra: **15**
Yolculuk, seyahat.

Aḥmedʾüñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı baġlu durur gidemez ey yār daḫı

3. **seferde:**-*de*
Kıt'a 7
Mısra: **2**
Yolculuk, seyahat.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

4. **seferi:**-*i*
Gazel 336
Mısra: **4**
Yolculuk.

Aḳıdur şīşe-i Şāmī gibi Rūm içre gül-āb
Şām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

5. **seferden:**-*den*
Gazel 236
Mısra: **10**
Yolculuk.

Ḫāk olduġuma inanmaz iseñ bād-ı ṣabā
Ayaġı tozı ile geldi seferden ṣorasın

6. **sefer:**
Gazel 84
Mısra: **6**
Sefer, yolculuk.

Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf ü ḫaddüñi
ʿAḳrebde olsa māh degüldür revā sefer

7. **sefer:**
Gazel 84
Mısra: **8**
Sefer, yolculuk.

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-ṣafā sefer

8. **sefer:**
Gazel 84
Mısra: **10**
Sefer, yolculuk.

Ḳaṭʿ-ı ʿalāyıḳ eyleyüp Aḥmed gibi ḳılur
Sevdā-yı zülf-i yār ile müşk-i Ḫıṭā sefer

9. **seferde:***-de*
Gazel 115
Mısra: **8**
Yolculuk, seyahat. II Aşk yolu; âşıklık.

Göz ü gönlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā gönül nā-yāb göz

10. **seferden:***-den*
Mesnevi 3
Mısra: **63**
Yol, yolculuk (Miraç).

Seferden ki geldüñ getürdüñ hemān
Ḥaḳuñ raḥmetini bize armaġan

sefer ider:

1. **sefer ider:***-er*
Gazel 84
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, gezinti yapmak, yolculuk etmek.

Ḫayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʾiçün ider ṣabā sefer

sefer itmeyince:

1. **sefer itmeyince:***-me, -yince*
Gazel 114
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yolculuk, seyahat etmek.

İtmeyince ḫüsni deryāsına dildāruñ sefer
İtmedi dükkānını pür lüʾlüʾ-i ḫoş-āb göz

sefer kıla:

1. **sefer ḳıla:***-a*
Gazel 234
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılmak, yola çıkmak.

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından
Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

sefer ḳıldum:

1. **sefer ḳıldum:***-du, -m*
Gazel 84
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılmak, yola çıkmak.

Ḳıldum belā-yı ʿışḳ ile ben mübtelā sefer
Meşhūrdur ki ʿāşıḳa yā ṣabr u yā sefer

sefer ḳılmaġa:

1. **sefer ḳılmaġa:***-maḳ, -a*
Gazel 215
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sefere çıkmak, yolculuğa çıkmak.

Fülk-i dil her dem sefer ḳılmaġa zülfüñ Hindine
Bād-ı āhumla gözümüñ yaşların deryā ḳılam

sefer ḳılmaḳ:

1. **sefer ḳılmaḳ:***-maḳ*
Gazel 251
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılmak, yolculuğa çıkmak.

Görinmez oldı ol maḥrem gönül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

sefer ḳılup:

1. **sefer ḳılup:***-up*
Gazel 238
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sefere çıkmak, yolculuğa çıkmak.

Sefer ḳılup gelür Aḥmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

sefere çıḳma:

1. **sefere çıḳma:***-ma*
Gazel 13
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sefere, yolculuğa çıkmak.

Ey dil ruḫ u zülfin görüben terkümüz urma
Çıḳma sefere kʾoldı mehüñ menzili ʿaḳreb

sefīd-rū:

1. **sefīd-rūy:**
Kaside 1
Mısra: **49**
Yüzü ak olan, bir ayıbı olmayan, şerefli.

İnsānı āb-ı luṭfuñ idüpdür sefīd-rūy
Şeyṭānı seng-i ḳahruñ idüpdür siyeh ḳafā

sefīne:

1. **sefīneleri:***-ler, -i*
Kıt'a 6
Mısra: **4**
Gemi, keştî.

ʿAleʾl-ḫuṣūṣ beni kim buḫūr-ı naẓmumla
Yürür memālik içinde güher sefīneleri

2. **sefīnesi:***-si*
Kaside 8
Mısra: **109**
Gemi II Şiir mecmuası, divan.

Şiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

sefīne-i teʾyīdüñi:

1. **sefīne-i teʾyīdüñi:***-üñ, -i*
Kaside 23
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetlendirilen, sağlamlaştırılan gemi.

Ol kim ide sefīne-i teʾyīdüñi penāh
Ne ġam aña olursa cemīʿ-i diyār āb

seg:

1. **seg:**
Kaside 24
Mısra: **26**
Köpek II Rakip.

Nʾiçün raḳībe ḫıdmet idersin didi didüm
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gülʿiẕār

segbān:

1. **segbānuña:**-*uñ, -*
Kaside 13
Mısra: **60**
Köpek bakıcısı.

Merḥabā ey sürme-i aʿyān-ı devlet kim senüñ
Kemterīn segbānuña mülk-i cihān erzānıdur

seg-i kūyuñ:

1. **seg-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 267
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin mahallesinin köpeği.

Ḳadre irsem Ḥaḳdan isterdüm ki bir āhū olam
Ṣayda çıḳduḳca seg-i kūyuñ beni naḫcīr ide

2. **seg-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 130
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin mahallesinin köpeği.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

3. **seg-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 325
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin mahallesinin köpeği. II Rakip.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

4. **seg-i kūyuñ:**-*uñ*
Gazel 149
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin semtinin köpeği II Âşık.

Seyre çıḳduḳca seg-i kūyuñ ḳadem başmaġ içün
Yüzümi gülgūn yaşumla lāle-zār itsem gerek

segird-:

1. **segirdüp:**-*üp*
Kaside 28
Mısra: **7**
Çabuk çabuk veya sıçrayarak bir yere doğru koşar gibi yürümek, hızlı hızlı gitmek.

Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

segird:

1. **segirdüp:**-*üp*
Gazel 267
Mısra: **7**
Çabuk çabuk veya sıçrayarak bir yere doğru koşar gibi yürümek, hızlı hızlı gitmek.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

sehāb:

1. **seḫābın:**-*ı, -n*
Mesnevi 3
Mısra: **133**
Bulut.

Ki naẓmum seḫābın dür-efşān idem
Nisār-ı ser-i bezm-i sulṭān idem

2. **seḫābı:**-*ı*
Gazel 266
Mısra: **13**
Bulut.

Eşküm seḫābı bāġ-ı cemālin ṣuvardı kim
Ezhār-ı ḥüsn-i yārı maḥabbet-simār ide

3. **seḫābı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **101**
Bulut II ilahi rahmetler, ihsanlar.

Ḳılsun çemen-i ḳadrüñe taḳdīr seḥābı
Ḫurşīdi gül ü çarḫ-ı semen-bārı benefşe

sehāvet:

1. **seḫāvetle:**-*le*
Kaside 6
Mısra: **99**
(Ar.) Cömertlik.

Luṭfu kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Faẓl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

2. **seḫāvet:**
Kaside 20
Mısra: **22**
(Ar.) Cömertlik.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faẓl u kemāl

seher:

1. **seḥer:**
Gazel 192
Mısra: **13**
(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Her seḥer çeşm-i şafaḳdan ḳanlu yaş gibi aḳan
Ḳan degüldür cürʿa-yı cām-ı şebānumdur benüm

2. **seḥer:**
Gazel 306
Mısra: **3**
(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Her seḥer nālemden olur merġ-zāruñ murġı zār
Çün yüzüñ gül-zārına zārī ḳılam bülbül gibi

3. **seḥer:**
Kaside 14
Mısra: **1**
(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Seḥer ki Zühre nevāda düzetdi perde-i çeng
ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi çāpük ü şeng

4. **seḥer:**
Kaside 19

Mısra: **92**
(Ar. Fa.) Seher vakti, tan atarken.

Ḫilʿat-i zerrînle germ olmazdı her gün āfitāb
Ger ḳomasa her seḥer ḫāk-i cenābuñda cebīn

5. **seḥer:**
Kaside 6
Mısra: **131**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.

Āhū-yı felek gördi seḥer şīr-i livāñı
Ḫūn-ı cigerinden dil-i ṣubḥ oldı dem-ālā

6. **seḥer:**
Kaside 7
Mısra: **9**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.

Dāne-i encüm dirüp meh ḫırmeninde her seḥer
Bāl açup cevlān ider ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş

7. **seherinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 34
Mısra: **12**
Gece uyuyamama, uykusuzluk.

Nergis ʿaṣāya düşdügi dāyim ʿaceb degül
Sevdā-yı çeşmüñüñ seherinden saḳīmdür

8. **seher:**
Gazel 75
Mısra: **13**
(Ar.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Ḫışm-ı çeşmüñle irer nergis-i şehlāya seher
Reşk-i ḫaddüñ ile berg-i gül-i ḫandān dökilür

9. **seḥer:**
Gazel 132
Mısra: **15**
(Ar.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Gülden ḳoḫuñ alup seḥer āh itse Aḥmed derd ile
Bülbül bulınmaz bāġda kim baġrı biryān olmamış

10. **seḥer:**
Gazel 140
Mısra: **15**
(Ar.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Her şeb Aḥmed revzenüñde tā seḥer
Görinür āhum çerāġından şuʿāʿ

11. **seḥer:**
Terci-bend 2
Mısra: **51**
(Ar.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Ṭurdı maḫmūr ile seḥer nergis
Eline aldı cām-ı zer nergis

12. **seḥer:**
Terci-bend 2
Mısra: **53**
(Ar.) Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.

Uyḫusın açmaġ içün itdi seḥer
Şebnem ile gözini ter nergis

13. **seḥerde:**-*de*
Gazel 251
Mısra: **14**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.

İrişür Aḥmedʾüñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Ṣaḳın ey ḫūblaruñ şāhı seḥerde āh u zārumdan

14. **seḥerde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **83**
Gün doğmadan önceki zaman, seher vakti.

Seḥerde rişte-i zerrīnle dikdi derzī-i ṣubḥ
Kenār-ı ḫargeh-i sebzüñ için ḳaṭīfe-i āl

15. **seḥer:**
Terci-bend 2
Mısra: **58**
Gece uyuyamayan, uykusuz kalan.

Düşdi sevdā-yı çeşm-i hindūña Ki olur her gice seḥer nergis

16. **seheri:**-*i*
Gazel 47
Mısra: **2**
Gece uyuyamama, uykusuzluk.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

seḥer yili:

1. **seḥer yili:**
Gazel 58
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sabah vakti esen rüzgar.

Sünbül ṣaçın seḥer yili seyrān idüp gelür
Reyḥān ḫaṭı ḳoḫusına ḫayrān olup gider

seher-geh:

1. **seḥer-geh:**
Gazel 149
Mısra: **18**
Far. Seher vakti.

Gül yüzüñʾçün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġ-zār içre seḥer-geh murġı zār itsem gerek

sehī-kāmet:

1. **sehī-ḳāmet:**
Gazel 25
Mısra: **7**
Düzgün boy. ll Düzgün boylu sevgili.

Lebi şehīdinüñ üstinde ol sehī-ḳāmet
Dikerse gül budaġın vire berg ü bār ḳadeḥ

sehv:

1. **sehvin:**-*in*
Kaside 29
Mısra: **7**
Yanılma, hata.

Sehvin bilüben secdeye varmazdı nigārā
Zülfeynüñüñ olmasa günehkārı benefşe

2. **sehvüme:**-*üm, -e*
Kaside 17
Mısra: **37**
Kasten yapılmayan, yanılmaktan doğan yanlış, hata.

Ḳalem-i ʿafv çek ey sāye-i Ḥaḳ sehvüme kim
Germdür şefḳatüñüñ ʿafve ḫarīdārluġı

3. **sehv:**
Gazel 169
Mısra: **16**
Kasıtlı yapılmayan hata, yanlış.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir aġız adın anuñ yād idicek

sehv ider:

1. **sehv ider:**-*er*
Gazel 49
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yanılmak, hata etmek.

Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

sekaleyn:

1. **seḳaleynüñ:**-*üñ*
Kaside 1
Mısra: **13**
İnsanların ve cinlerin.

Kevneynüñ evveli seḳaleynüñ muʿallimi
Sulṭān-ı şerʿ ü ḥācib-i dergāh-ı kibriyā

sekiz cennet:

1. **sekiz cennet:**
Gazel 12
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Cennetin sekiz kapısı.

Nigārā ḫalḳa-i zülfüñ ḫaḳıyçün
Sekiz cennet yüzüñden oldı bir bāb

sekiz cenneti:

1. **sekiz cenneti:**-*i*
Kaside 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cennetin sekiz kapısı. (Sevgilinin güzel yüzünün her köşesi bir cennet katına benzetilir.).

Bir ḫüsn bahārında sekiz cenneti gördüm
Kʾolmışdı zemīni gül ü dīvārı benefşe

selām:

1. **selāma:**-*a*
Gazel 278
Mısra: **4**
Esenlik dileme sözü sevgiliden gelecek küçük bir söz ihsanı.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

2. **selāma:**-*a*
Gazel 220
Mısra: **3**
Selam verme, esenlik dileme.

Cān gerek bu selāma şükrāne
Dil ü cāna ḫayātdur bu selām

3. **selām:**
Gazel 8
Mısra: **19**
Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezaket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için söylenen söz.

Ey ḫūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

4. **selām:**
Gazel 220
Mısra: **1**
Bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezaket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için söylenen söz.

Virbimiş yār ʿāşıḳına selām
Ve ʿaleykümʾs-selāmu veʾl-ikrām

5. **selām:**
Gazel 220
Mısra: **4**
Ar. Selam; bir kimseye veya bir topluluğa yakınlık, sevgi ve nezaket göstermek, sağlık, esenlik ve başarı dilemek için söylenen söz.

Cān gerek bu selāma şükrāne
Dil ü cāna ḫayātdur bu selām

selām itdi:

1. **selām itdi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Selamlamak, selam vermek.

Sen olsun ki saña selām itdi Ḥaḳ
Senüñle hezārān kelām itdi Ḥaḳ

selām ola:

1. **selām ola:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
"Saygım, esenlik dileklerim ona ulaşsın" anlamında bir iyi dilek sözü.

Ey ḫūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

selāmet:

1. **selāmet:**
Gazel 265
Mısra: **4**
1. Salimlik, eminlik, korku ve endişeden uzak olma. 2. Selamete çıkma, kurtulma. 3. İyi netice. 4. Kurtulma.

Ġam ṭarīḳında helāk itme ṣaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣaġ ilte selāmet getüre

selāse-i ġassāleyi:

1. **selāse-i ġassāleyi:**-*yi*
Gazel 137
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İçki kadehini üçleme, üçüncü kadehi içmiş olma.

Ḳoma s̲elās̲e-i ġassāleyi ki keşfin anuñ
Yüz erbaʿînle bulımadı zāhid-i murtāż

s̲elāsil:

1. **selāsil:**
Gazel 184
Mısra: **6**
(□□□□) i. (Ar. silsile "zincir"in çoğul şekli selāsil) 1. Zincirler.

Meger dil bağıdur sünbül ṣaçuñ kim
Daḳar cān boynına müşkīn selāsil

2. **selāsili:**-*i*
Gazel 145
Mısra: **8**
Zincirler. ll [mec.] Sevgilinin lüle lüle saçları.

Nice teşbīh idem yüzin māha
Ki mehüñ ʿanberīn selāsili yoḳ

selātīn:

1. **selāṭīn:**
Kıt'a 4
Mısra: **13**
Sultanlar, padişahlar.

Nite ki tāc u taḫt ile selāṭīn iftiḫār eyler
Ayaġuñ ṭopraġı tāc u serīre iftiḫār olsun

selīs:

1. **selīs:**
Kaside 28
Mısra: **20**
Düzgün ve açık ifadeli; âhenkli ve akıcı (söz, şiir).

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

selmān:

1. **selmān:**
Gazel 62
Mısra: **10**
(ö. 778/1376) Sâve şehrinde dünyaya gelen Selmân-ı Sâvecî ünlü bir İran şairidir.

İşidürse ravżasından ṭura raḳṣ ura Kemāl
Aḥmedʾüñ ṣiʿr-i ṭarab-nākin ki Selmān oynadur

2. **selmān:**
Gazel 218
Mısra: **12**
(ö. 778/1376) Sâve şehrinde dünyaya gelen Selmân-ı Sâvecî ünlü bir İran şairidir.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḥs̲ itmege Selmān isterem

selsebīl:

1. **selsebīlin:**-*iñ*
Kaside 28
Mısra: **19**
İçimi boğaza dokunmayacak surette tatlı su. II Cennette bir çeşme.

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

semāʿ:

1. **semāʿı:**-*ı*
Kaside 20
Mısra: **93**
İşitme, duyma; dinleme.

Semāʿı naġme-i naẓmumla raḳṣa girse ne ṭañ
Ḳalem ki cām-ı medīḥüñle oldı mest-i maḳāl

2. **semāʿıyla:**-*ila*
Mesnevi 3
Mısra: **130**
İşitme, duyma; dinleme.

Ger ol naġmeyi seng gūş eyleye Semāʿıyla cūş u ḫurūş eyleye

3. **semāʿa:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **47**
Gökyüzü; musikî dinleme, çalgılı toplantıya gitme.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

semā:

1. **semāya:**-*y, -a*
Kaside 29
Mısra: **69**
Göğün görünen yüzeyi, gökyüzü.

Yā ḫāk-i derüñ z̲erresi irişse semāya
İderdi bu nüh günbed-i devvārı benefşe

semāʿ eyler:

1. **semāʿ eyler:**-*r*
Gazel 337
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sema etmek; Mevlevî dervişlerinin ney, kudüm, rebap gibi çalgılar ve okunan ilâhîler eşliğinde tennûre denen bir kıyâfet giyerek belli bir usûle göre ayakta ve kolları iki yana açılmış vaziyette dönmeleri ve bu sûretle icrâ ettikleri âyin.

Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā z̲ikr itse serv eyler semāʿ
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa Mevlevī

semāʿ ideli:

1. **semāʿ ideli:**-*eli*
Kaside 6
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
İşitmek.

Aḳvāl-i muġannīñi semāʿ ideli her şeb
Taʿlīme gelür çengin alup Zühre-i zehrā

semāʿ urur:

1. **semāʿ urur:**-*ur*
Gazel 140
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Mevlevîler'in zikir törenlerinde dönüşleri II. Ayağa kalkmak.

Aġdı başına hevāsı ḳaddüñüñ
Ol hevādan serv urur her dem semāʿ

semāʿ-ı nālem:

1. **semāʿ-ı nālem:**-*m*
Gazel 136
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **-**
Feryat, inleme sesi.

Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ
Semāʿ-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

semāvāt:

1. **semāvāt:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **33**
Semalar, gökler.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki
ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

semek-i ḫaşm:

1. **semek-i ḫaşm:**
Kaside 6
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Düşman balığı.

Geh ḫancer-i tīzüñle güsiste semek-i ḫaşm
Geh gürz-i girānuñla şikeste ṣaf-ı heycā

semen:

1. **semen:**
Gazel 192
Mısra: **12**
Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç.

Ḫār ṣanmañ kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol
Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

semen-ber:

1. **semen-beri:**-*ī*
Gazel 238
Mısra: **4**
Yasemin gibi beyaz göğüslü.

Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ
Semen-beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

semend:

1. **semend:**
Gazel 285
Mısra: **10**
At.

Bir nev-ʿarūsdur yatıcaḳ cāme-i ḫʷābda
Bir nerre-i şīrdür güẕer itse semend ile

semender:

1. **semender:**
Kaside 11
Mısra: **18**
Ateşte yaşadığına inanılan ve ateşten etkilenmeyen efsanevî bir hayvan.

Nār-ı ruḫsārında ol servüñ sürer ʿömr-i dırāz
Beñzer olmışdur semender kākül-i müşkīn-i dost

semend-i ṣabrumuñ:

1. **semend-i ṣabrumuñ:**-*um*
Gazel 247
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sabır atı ll sabır.

Semend-i ṣabrumuñ ṣaḥrā-yı ġamda
Keşīdedür ʿinānı sen bilürsin

semen-sīmā:

1. **semen-sīmāsı:**-*sı*
Gazel 146
Mısra: **14**
Yasemin yüzlü, yasemin çehreli.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

semer:

1. **semer:**
Gazel 32
Mısra: **16**
I. Meyve, yemiş. II. Mahsul, ürün; verim, yarar, fayda.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir semer leẕīẕ

semerkand:

1. **semerḳand:**
Nazm 29
Mısra: **4**
Semerkant, şehir ismi.

Lebi Şīrāzī ḥalvādur ṣatarsa
Deger Mıṣr u Buḫārā vü Semerḳand

sen:

1. **seni:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **45**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed sav).

Dünyā ẕeheb cibāl ile aldayımaz seni
Ey ẕātuñ āferīniş-i dünyāya kīmyā

2. **senden:**-*den*
Kaside 1
Mısra: **22**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed sav).

Ādem cerīmesine yüzüñ ṣuyıdur şefīʿ
Senden umar şefāʿati mecmūʿ-ı aṣfiyā

3. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **2**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ
Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvīzüñ senüñ

4. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **4**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

5. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **6**

"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış
Ol ẓarūretden durur ṣofī bu perhīzüñ senüñ

6. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **8**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Aldı mehden ḥüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin
Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

7. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **10**
"Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki göñlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

8. **sen:**
Gazel 57
Mısra: **15**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Muhatap olarak metni dinleyen veyahut okuyanlar).

Sen elüñden geleni cevrden eksük ḳomaduñ
Ne diyeyin saña ey yār elümden ne gelür

9. **sen:**
Mesnevi 1
Mısra: **15**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Muhatap olarak metni dinleyen veyahut okuyanlar).

Vird-i zebān it anı sen ber-devām
Ansuz işe başlama kʾolmaz temām

10. **saña:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **5**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı (zamir).

Ḳanumı ḥalāl eyleyeyin saña gelürseñ
Tābūtumuñ ardınca bir iki ḳadem ey dost

11. **saña:**-*a*
Gazel 301
Mısra: **4**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı (zamir).

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

12. **saña:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **26**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı (zamir).

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

13. **saña:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **44**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı (zamir).

Aḥmedüñ ġam maḳaṣı kesdi dilin ṣemʿ gibi
Saña rūşen diyemez ḥālini sulṭān-ı kerem

14. **seni:**-*i*
Gazel 43
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

15. **sen:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

16. **seni:**-*i*
Gazel 2
Mısra: **24**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

17. **senden:**-*-den, -*
Gazel 5
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

18. **seni:**-*i*
Gazel 6
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey māh-ı ḥüsne mihr-i ruḫından bahā viren
Olmaz iki cihān seni bir görmege bahā

19. **saña:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **20**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey ḫūr bir selām ile añduñ çü Aḥmedi
Dāruʾs-selāmdan saña biñ biñ selām ola

20. **saña:**-*a*
Gazel 11
Mısra: **15**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Saña teşbīh olduġın işitdi şāḫ-ı yāsemen
Raḳṣ urur bezm-i çemende sāʿid-i sīmīn ṣalup

21. **sensin:**-*siñ*
Gazel 13
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey ḫūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

22. **sen:**
Gazel 15
Mısra: **5**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yā Rab gözüm yaşıyla sen ol lāle-çihrenüñ
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

23. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 15
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ṣofī senüñle ṭutduġumuz ḥaḳ oruc ḥaḳı
Virdüñ şarāba tevbeñi geçmiş namāza ṭut

24. **sen:**
Gazel 19
Mısra: **13**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh ey dost

25. **seni:**-*i*
Gazel 19
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḥüsn āyetini şānuña nāzil ḳılan itdi
Maḥbūbları bende seni pādişeh ey dost

26. **senüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 20
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ben yad mıyam ki cān senüñle Ḫalḳ olmadan āşināsdur ey dost

27. **sen:**
Gazel 29
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nʾiçün itmezsin naẓar sen göñline ʿāşıḳlaruñ
Çünki ḥüsnin seyr ider āyīnede ḫūbān-ı ʿīd

28. **sen:**
Gazel 29
Mısra: **15**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

29. **sensin:**-*siñ*
Gazel 29
Mısra: **19**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Baḳmazam ʿīd ayına çün ʿīdi sensin göñlümüñ
Ḫʸān-ı ḥüsnüñden ḳıl ey muḥsin aña iḥsān-ı ʿīd

30. **sen:**
Gazel 34
Mısra: **13**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen būseñ ile ḫʸān-ı cemālüñden Aḥmedʾe
Senbūse baḫşiş eyle ki luṭfuñ ʿamīmdür

31. **sen:**
Gazel 47
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

32. **saña:**-*a*
Gazel 49
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cānuñ vir Aḥmed ol şanemüñ ḫāk-i pāyına
Kim genc-i şāyegānı saña rāyegān virür

33. **sen:**
Gazel 52
Mısra: **19**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sürūr-ı vaʿde-i yāra inanma sen Aḥmed
Ġama inan inanursañ ki eski yāruñdur

34. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 52
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cihān şikārına şehbāz-ı zülfüñi ṣalagör
Kebūter-i dil ü cān ḫod senüñ şikāruñdur

35. **seni:**-*i*
Gazel 53
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Güzellerde seni medḥ eyler Aḥmed
Anuñʾçün ġayrdan eşʿārı yigdür

36. **saña:**-*a*
Gazel 56
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Saña āsān ola ey dost firāḳ
Müşkil ol kʾAḥmedʾe düşvār gelür

37. **sen:**
Gazel 57
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen çü mihmān olasın başumı alup elüme
Ayaġuña ḳılam īs̲ār elümden ne gelür

38. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 59
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir bakışından zebūn gider

39. **sen:**
Gazel 65
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Göñlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

40. **sen:**
Gazel 67
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen ḫusrev-i ḫūbānuñ öger ḫüsnini Aḥmed
Kim naẓm-ı Ḥasan gibi ḫoş-üslūb olacaḳdur

41. **saña:**-*a*
Gazel 78
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bir çöpe ṣaymaz iken iki cihān milketini
Saña biñ cān ile ḳul oldı göñül sulṭāndur

42. **sen:**
Gazel 81
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫastayam varmaduġum oldur didüm işigüñe
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

43. **sen:**
Gazel 81
Mısra: **13**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫıżr kim dirler sen anuñ ʿaynısın ʿaynuʾl-yaḳīn
Çeşme-i ḥayvān baña laʿl-i şeker-bāruñ gelür

44. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 83
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

ʿUşşāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

45. **saña:**-*a*
Gazel 84
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫayretdeyem ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi kūyuña nʾiçün ider ṣabā sefer

46. **sen:**
Gazel 86
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

47. **sen:**
Gazel 94
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Maḥşer-i zülfüñde ḥaşr olmaġa diller bī-ḥisāb
Sen ḳıyāmetsin nişān ol ḳāmet-i bālā yiter

48. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 97
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gözlerüñ nūr-ı tecellī göre mi ṣofī senüñ
Sīneñüñ ṣoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

49. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 97
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

50. **sensüz:**-*süz*
Gazel 113
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cihānı sensüz Aḥmed nʾeylesün kim
Yüzüñe baḳduġın dünyāya virmez

51. **saña:**-*a*
Gazel 114
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Olmasaydı ḫāk-i pāyuñ tūtiyāsından meded
Baḳmaz idi saña ey ḫurşīd-i ʿālem-tāb göz

52. **saña:**-*a*
Gazel 116
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

53. **seni:**-*i*
Gazel 130
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

54. **seni:**-*i*
Gazel 133
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

55. **seni:**-*i*
Gazel 139
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Raḥm isteme dilberden çün ney gibi iñlersin
Aḥmed seni diñdürmez ol kʾala fiġāndan ḥaẓ

56. **sende:**-*de*
Gazel 141
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey göñül
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

57. **senden:**--*den, -*
Gazel 146
Mısra: **14**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

58. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 146
Mısra: **13**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

59. **senden:**--*den, -*
Gazel 147
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senden alup göñlümi kime virem kim bir daḫı
Āfitāb-ı serv-ḳāmet māh-ı gül-ruḫsār yoḳ

60. **sen:**
Gazel 149
Mısra: **19**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

61. **sen:**
Gazel 151
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

62. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ
Terbiyetle eyledüñ ben ḫāki bostānuñ senüñ

63. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ
Terbiyetle eyledüñ ben ḫāki bostānuñ senüñ

64. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gör ne iḥsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḥrārın iḥsānuñ senüñ

65. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ayrılurken cānumı ḳızdurdı ḥummā-yı fırāḳ
Bilmezem ne söyledür bu rūz-ı hecrānuñ senüñ

66. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Daʿvī-i iḥsānuña ger ḫaṣmuñ isterse delīl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

67. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ben vedāʿ eylerken oldı zehr-i ḳātilden beter
Būse virmekde dehān-ı şekker-efşānuñ senüñ

68. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey gül-i ter dāmenüñden nʾiçün el çekmez raḳīb
Nʾeyler ol nā-pāk elinde pāk dāmānuñ senüñ

69. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Rūz-ı maḥşerde benüm avcumda dest-āvīz ola
Ārzū-yı ḫalḳa-i zülf-i perīşānuñ senüñ

70. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 151
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

71. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cānı ser-gerdān ider zülf-i perīşānuñ senüñ
Dil perīşān eylemekdür ey perī şānuñ senüñ

72. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cānı ser-gerdān ider zülf-i perīşānuñ senüñ
Dil perīşān eylemekdür ey perī şānuñ senüñ

73. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Zaḫm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

74. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Şu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

75. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sāḳiyā şun bezm-i ḥüsnüñden lebüñ cāmın bize
Kim benefşeyle müzeyyendür gülistānuñ senüñ

76. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındīli kim āyīne-vār
Gösterür ḥüsnüñ fürūġın seng-i eyvānuñ senüñ

77. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

78. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 152
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cūş idüp cān cübbesin çāk itse Aḥmed ṭañ mı kim
Maṭlaʿ-ı şubḥ-ı cemāl oldı girībānuñ senüñ

79. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

80. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

81. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Luṭf ile reyḥānları gülşende ḥayrān itmege
Yāsemīne sāye şalmış sünbülüñ vardur senüñ

82. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

ʿAnberīne olmaġ içün nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe
Serv-i nāz üstinde bitmiş kākülüñ vardur senüñ

83. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

84. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül şarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

85. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ gibi mülüñ vardur senüñ

86. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

87. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 154
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Efkār-ı ʿışḳuñ ile dil-efgāruñam senüñ
Dermāndeyin ki derde giriftāruñam senüñ

88. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 154
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Efkār-ı ʿışḳuñ ile dil-efgāruñam senüñ
Dermāndeyin ki derde giriftāruñam senüñ

89. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 154
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sevmek seni günāh ise aş zülfüñe beni
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

90. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 154
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Serv-i çemen görüp didi āzāde ḳaddüñi
Ey kebg-i nāz bende-i reftāruñam senüñ

91. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 154
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bīmarın öldürici dil ü cān ṭabībisin

Öldür beni ki derd ile bīmāruñam senüñ

92. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 154
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ne māhsın ki cān alalı Müşterī gözüñ
Bāzār-ı mihr içinde ḫarīdāruñam senüñ

93. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 154
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü
Gören ṣanur ki sāye-i dīvāruñam senüñ

94. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 154
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey ṭās-ı ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan
Nerd-i ġamuñda ḥasret ile zāruñam senüñ

95. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 154
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yār Aḥmedʾi görüp didi ey ʿandelīb-i mest
Zārīlıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

96. **sen:**
Gazel 156
Mısra: **19**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Didi bezm-i cemālüm şemʿisin sen
Anuñçün nūr-baḫş olur zebānuñ

97. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 156
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Didüm sır sözin açarsın raḳībe
Anuñladur senüñ rāz-ı nihānuñ

98. **sen:**
Gazel 157
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bahār-ı ḥüsn ile sen tāze gül gibi ḫandān
Ve medmaʿī bi-hevāke ke muznetin bākī

99. **sen:**
Gazel 158
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ay u güneş cemālüñ secdʾitse ṭañ mı kim
Sen ḳible-i cihānsın u miḥrāb-ı cān ḳaşuñ

100. **sen:**
Gazel 160
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Her sefer yire çalar zerrīn külāhın āfitāb
Serverā sen urınaldan efser-i zībālıġuñ

101. **seni:**-*i*
Gazel 160
Mısra: **18**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmedʾe inkār iderseñ ṭañ degül ey müddeʿī
Nūr-ı şemse münkir itmişdür seni aʿmālıġuñ

102. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 160
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

103. **sen:**
Gazel 169
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir aġız adın anuñ yād idicek

104. **senden:**-*den*
Gazel 170
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ
Ṣemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ

105. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 174
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

106. **sen:**
Gazel 177
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

107. **sen:**
Gazel 188
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḳo müddeʿīler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

108. **saña:**-*a*
Gazel 192
Mısra: **22**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cān-ı Aḥmedʾden yaratmış cismüñi cān-āferīn
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

109. **saña:**-*a*
Gazel 201
Mısra: **4**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Dostuñ fevḳaʾs-süreyyā düşmanuñ taḥteʾs-serā
Kim saña yavuz ṣanursa ʿömri az olsun begüm

110. **seni:**-*i*
Gazel 202
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Seni çoḳ sevdüm az günāh degül
Bilürem ben günāhum İbrāhīm

111. **sensüz:**-*süz*
Gazel 203
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

112. **sensüz:**-*süz*
Gazel 207
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bir nefes sensüz oluruz dir idük
Cānsuz olmaz imiş nefes nʾidelüm

113. **sen:**
Gazel 216
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñle
Bāña yiter ki ıraḳdan saña neẕẕāre ḳılam

114. **sen:**
Gazel 221
Mısra: **13**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Dāmenüñ çek ḫār elinden gel sen āhumdan ṣaḳın
Kim hezārān cübbe-i gül çāk olupdur bāddan

115. **sen:**
Gazel 222
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çü heft iḳlīm-i ḥüsn içre şeh-i Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir olasın sen

116. **sen:**
Gazel 222
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çü heft iḳlīm-i ḥüsn içre şeh-i Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir olasın sen

117. **sen:**
Gazel 222
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

118. **sen:**
Gazel 222
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

119. **sen:**
Gazel 222
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñ bu ṣīr-pençeñde cihān-gīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nʾiçün naḫcīr olasın sen

120. **sen:**
Gazel 222
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Kemān-ebrūsı ṣevḳından dü-tā olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı tīr olasın sen

121. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 222
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñ bu ṣīr-pençeñde cihān-gīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nʾiçün naḫcīr olasın sen

122. **sen:**
Gazel 223
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

123. **sen:**
Gazel 223
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ṣol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī bāña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

124. **sen:**
Gazel 223
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Her ḫār ile sen ṣoḥbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

125. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 223
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yandı dü cihān āteş-i āhumla velīkin
Ben senüñ iyā şāh-ı cihān yandum elüñden

126. **sen:**
Gazel 225
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

127. **senden:**--*den, -*
Gazel 225
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

128. **sen:**
Gazel 231
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

129. **sen:**
Gazel 232
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen şāhuñ ele girse eger ḫāk-i derinden
Yüz mertebe yig ʿāşıḳa nūr-ı başarından

130. **seni:**-*i*
Gazel 232
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gözlerümüze nūrsın u dillere şādī
Ḫalḳuñ seni Ḥaḳ şaḳlaya yavuz naẓarından

131. **sende:**-*de*
Gazel 233
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

132. **sen:**
Gazel 234
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

133. **sen:**
Gazel 241
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Āyet-i ḥüsnüñle sen vaṣluñ ḥarām itdüñ baña
Ben ḥarāmī çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

134. **sen:**
Gazel 243
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ol degülsin ṣānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

135. **sen:**
Gazel 243
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Dīde-i dil döyemez baḳmaġa mihr-i ruḫuña
Nūr-ı ḥüsnüñle yine sen meger imdād idesin

136. **sen:**
Gazel 243
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

137. **sen:**
Gazel 243
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḥaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

138. **sen:**
Gazel 243
Mısra: **22**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḳomadı żaʿf-ı tenüm Aḥmedʾe feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

139. **senden:**--*den, -*
Gazel 243
Mısra: **19**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senden ummazdum anı kim çözüben ṣaçlaruñı
Bu delü göñlümi zencīrden āzād idesin

140. **seni:**-*i*
Gazel 243
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Seni ey murġ-ı dil ol dāne-i ḫāl itdi esīr
Nice bir dāma düşüp töhmet-i ṣayyād idesin

141. **sen:**
Gazel 244
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

142. **sen:**
Gazel 244
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrıżı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

143. **sen:**
Gazel 244
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Derd ü ġamdan Aḥmed igende şikāyet itme kim

Müddeʿī yüzin görelden sen aña muʿtādsın

144. **seni:**-*i*
Gazel 244
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

145. **sen:**
Gazel 245
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

146. **sen:**
Gazel 245
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmed anuñçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

147. **seni:**-*i*
Gazel 246
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İsterem ḥüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḫalḳına āsān olmasun

148. **sen:**
Gazel 247
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Özin yār añladur aġyār çoḳdur Az olur yār-ı cānī sen bilürsin

149. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 251
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

150. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 251
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm göñlümde muḥkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

151. **sen:**
Gazel 254
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Caʿd-ı zülfüñ kim aşılmış sen dil-ārām üstine
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

152. **sen:**
Gazel 254
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

153. **sen:**
Gazel 256
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşterī
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

154. **sen:**
Gazel 257
Mısra: **21**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen giderken sūzumı fīʾl-cümle teskīn itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

155. **sen:**
Gazel 259
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Didüm tevbe-şikendür bahār-ı ḥüsn ü ruḫuñ
Ne seng-dil ide sen lāle-çihreden tevbe

156. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 262
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

157. **sen:**
Gazel 264
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

158. **seni:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

159. **sen:**
Gazel 266
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zer-nigār ide

160. **sen:**
Gazel 270
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

161. **sen:**
Gazel 270
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bir sāʿat olmaz idüm sen mehliḳādan ayru
Gün ruḫlaruñ firāḳı irişdi iki aya

162. **sen:**
Gazel 270
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ṣatılduġında Yūsuf dartıldı gerçi miske
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

163. **sen:**
Gazel 271
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Oturup ḥüsn bezminde idersin ḫālüme ḫande
Yanarduñ şemʿ-veş sen de ṣataşsañ nār-ı hecrāna

164. **sen:**
Gazel 279
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

165. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 279
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

166. **sen:**
Gazel 280
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen ġayruma baḳduñ diyü baña cefālar eyleyüp
Mihr ü vefālar gösterür bir demde biñ bed-ḫᵛāhuma

167. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 281
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñ bāzār-ı ʿışḳuñda ider dellāl-ı cān feryād
Metāʿ-ı ʿaḳl kāsiddür ḫarīdār olmasun kimse

168. **seni:**-*i*
Gazel 288
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Vaṣlınuñ Kaʿbesine yol vire mi Ḥaḳ Aḥmedʾā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

169. **senden:**--*den,* -
Gazel 292
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Tīġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

170. **sen:**
Gazel 293
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫᵛābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

171. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 293
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẓālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

172. **senden:**--*den,* -
Gazel 295
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ben senden ıraġ olduġum işitdi raḳībüñ
Şol deñlü sevindi feraḥından öle yazdı

173. **seni:**-*i*
Gazel 301
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

174. **seni:**-*i*
Gazel 302
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nice ögüt Aḥmedʾe nāṣiḥ nice İncidesin hem seni vü hem beni

175. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 303
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cūyda
Ḳadd-i dil-cūña senüñ olduġıyçün hem-tā gibi

176. **sañadur:**-*a, -dur*
Gazel 304
Mısra: **23**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

177. **sen:**
Gazel 305
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Var mı bir ḥüsn āfītābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

178. **sen:**
Gazel 305
Mısra: **18**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Devr elinden nice bir ṭopraġ olalum çün bizüm
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

179. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 305
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḳanumı dökmege ruḫsat virdi ġamzeñ laʿlüñe
Ḫaṭṭ-ı yāḳūtuñ senüñ bu maʿnīye ḥüccet gibi

180. **sen:**
Gazel 306
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

181. **sen:**
Gazel 307
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çaġırur rūḥuʾl-ḳudüs yā leytenī küntü turāb
Sen dökerken cürʿa-i laʿlüñ yire ḳanum gibi

182. **sen:**
Gazel 307
Mısra: **20**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bunca göziyle felek ey fitne-i devr-i ḳamer
ʿĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

183. **sen:**
Gazel 307
Mısra: **21**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen gül-i ḫandān firāḳında bu göñlüm ḥālini
Her ki gördi aġladı ol çeşm-i giryānum gibi

184. **seni:**-*i*
Gazel 307
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

185. **seni:**-*i*
Gazel 307
Mısra: **26**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Naẓmını eşʿārumuñ görüp didi ol gül-ʿiẕār
ʿAndelīb iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

186. **senden:**--*den, -*
Gazel 310
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

187. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 311
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Dehşetle cemālüñe senüñ üns idimez cān
Yā nesl-i meleksin yā perī-zād efendi

188. **sen:**
Gazel 318
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz
Çarḫa sulṭān olup ılduzlar olursa sipehi

189. **sen:**
Gazel 319
Mısra: **15**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen giricek gülşene gül zār olur
Ey yañaġı zīnet-i gülzār hey

190. **sen:**
Gazel 321
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

191. **sen:**
Gazel 323
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bahār-ı ḥüsni sen servüñ ṣalalı sāyesin cāna
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

192. **sen:**
Gazel 324
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

193. **saña:**-*a*
Gazel 325
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫaṭ-ı sebzüñ hevesi Aḥmedʾi ḫāk itdi dirīġ
Ḳorḳaram kim dil uzada saña ḳabrüm çemeni

194. **seni:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni
Böyle gözden mi ṣavarsın seni cāndan seveni

195. **seni:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

196. **sen:**
Gazel 326
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şeb-i rıḥletde raḳṣ uraydı ḳadr olmış ṣanup ḫusrev
Virürken cān-ı şīrīni sen olasañ şemʿ-i bālīni

197. **saña:**-*a*
Gazel 327
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey güzellikde Yūsuf-ı s̱ānī
Saña her devlet olmış erzānī

198. **senüñ:**-*üñ*
Gazel 328
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḳulaġına varup ol zülf-i bī-ḳarāruñ eyit
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

199. **seni:**-*i*
Gazel 330
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Seni sevmek günāh ise ey dost
Bilürüz çoḳ durur günāhumuzı

200. **saña:**-*a*
Gazel 335
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmed ne ʿarż ide saña ḥālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

201. **seni:**-*i*
Gazel 335
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

202. **sen:**
Gazel 337
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmedʾi Mecnūn iderse Leylī-i zülfüñ ne ṭañ
Oldı sen Şīrīn-lebüñ Ferhād-ı ʿālem Ḫusrevi

203. **saña:**-*a*
Gazel 340
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Göklere çıḳdı nāle-i Aḥmed Saña yoḫsa niyāz gelmez mi

204. **senden:**-*-den, -*
Gazel 342
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yüzi Ḥaḳ ḳıbleden dönsün anuñ kim
Cemālüñ gördi senden yüz çevürdi

205. **sen:**
Gazel 344
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

206. **sen:**
Gazel 344
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ol ḳāmet-i raʿnā ile bostān-ı revānda
Sen serv-i revān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

207. **seni:**-*i*
Gazel 347
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā neyiki

208. **sen:**
Kaside 1
Mısra: **52**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Dünyāda ḳadrüñi ḳaçan idrāk ide bu ḫalḳ
Kʾanlar niyām oldı sen āyīne-i Ḫudā

209. **sen:**
Kaside 4
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Demüñden feyż olur ʿilm-i ledünnī
Ki sen ser-çeşme-i ʿayn-ı beḳāsın

210. **sen:**
Kaside 4
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nihāyet buldı sende her ʿamel kim
Nihāl-i Sidreden sen müntehāsın

211. **sende:**-*de*
Kaside 4
Mısra: **15**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nihāyet buldı sende her ʿamel kim
Nihāl-i Sidreden sen müntehāsın

212. **sensin:**-*sin*
Kaside 4
Mısra: **13**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şerīʿat farḳınuñ ser-tācı sensin
Ḥaḳīḳat burcına şems-i ḍuḥāsın

213. **senüñdür:**-*üñ, -dür*
Kaside 4
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñdür nuṭḳ-ı ʿĪsā ḫüsn-i Yūsuf
Ki hem cān-baḫşsın hem dil-rübāsın

214. **saña:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **42**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

215. **saña:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **83**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫusrev-i rūy-ı zemīn dirsem ne faḫr olsun saña
Kʾāsumān-ı ḳaṣr-ı ḳadrüñde oldı ḫāk-i der güneş

216. **sen:**
Kaside 7
Mısra: **107**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bir gice düşümde sen māhı der-āġūş eyledüm
Gördüm olmış nūrdan bālīn ḳamer bister güneş

217. **sensin:**-*siñ*
Kaside 7
Mısra: **42**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

218. **sensin:**-*siñ*
Kaside 7
Mısra: **43**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim āsumān iḳlīmine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberīn efser güneş

219. **sensin:**-*sin*
Kaside 7
Mısra: **45**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim ḫilʿat-i fermān-ı ḫükmüñ geymeden
Olmadı zer tīġ ile sulṭān-ı baḥr ü ber güneş

220. **sensin:**-*sin*
Kaside 7
Mısra: **47**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim şeh-nişīn-i bezm-gāhuñda müdām
Yā Süleymān taḫtıdur yā cām-ı İskender güneş

221. **sen:**
Kaside 9
Mısra: **53**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen ḫoş-ḥışāli dün gice medḥ itmek istedüm
Geldi redīf içün dilüme nā-gehān müşk

222. **seni:**-*i*
Kaside 10
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı gönlümüñ

223. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 10
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı gönlümüñ

224. **sen:**
Kaside 11
Mısra: **25**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫusrevā sen şeh nişāna pīşkeş ḳılmaġ içün
Urdı māha ʿanber efser kākül-i müşkīn-i dost

225. **sen:**
Kaside 11
Mısra: **55**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Añsa feṭḥin sen Muḥammed-āyet ü Ḥaydar-dilüñ
Eylemezdi burc-ı Ḫayber kākül-i müşkīn-i dost

226. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **49**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḥaḳ budur kim but-perest olmazdı ʿahdüñde senüñ
Ḳılca inṣāf eylese ger kākül-i müşkīn-i dost

227. **sen:**
Kaside 12
Mısra: **53**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen saʿādet burcına hergiz güneş bulmazdı rāh
Yüz sürüp ḳapuñda zer ṣaçmasa bevvāb üstine

228. **seni:**-*i*
Kaside 12
Mısra: **68**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫusrevā ʿālem niẓāmına kefīl olup kefüñ
Ḥaḳ vekīl itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

229. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 12
Mısra: **50**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cenneti şol deñlü taʿẓīm itdi naḳḳāş-ı ezel
Kim senüñ nām-ı şerīfüñ yazdı ebvāb üstine

230. **sen:**
Kaside 13
Mısra: **27**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳṣ eyle kim
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

231. **sen:**
Kaside 13
Mısra: **73**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫusrevā sen şol Ferīdūnsın ki ednā bendeñüñ

Ḫāk-i pāyı cevher-i tāc-ı ser-i Ḫaḳānıdur

232. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **59**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Merḥabā ey sürme-i aʿyān-ı devlet kim senüñ
Kemterīn segbānuña mülk-i cihān erzānıdur

233. **sen:**
Kaside 14
Mısra: **33**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen ol hümā-yı şerefsin ki ʿahd-i ʿadlüñde
Ḳılur nişīmen-i şehbāzı āşiyāna küleng

234. **sen:**
Kaside 14
Mısra: **51**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şeref göginde sen ol āfitāb-ı ʿālem-tāb
ʿUṭārid-i felek ursun ʿadūña tīr-i ḫadeng

235. **sen:**
Kaside 15
Mısra: **45**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

236. **sen:**
Kaside 15
Mısra: **68**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

ʿīd-i ferḫundeñe ḳurbān idüp aʿdāñı felek
Sen aḥibbāña buyur āb-ı seḫā nān-ı kerem

237. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Dest-i cūduñla senüñ ʿām olalı iḥsānuñ
Ḳapuña geldi umar āb-ı seḫā nān-ı kerem

238. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **49**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ehl-i faẕluñ bilinür ḳadri senüñ ḳapuñda
Ḫażretüñ alsa eline yine mīzān-ı kerem

239. **sen:**
Kaside 17
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey beni şekl ü şemāyille giriftār ḳılan
Düşmedüñ ne bilesin sen bu giriftārluġı

240. **sen:**
Kaside 17
Mısra: **26**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Dil-i efgārumuzı çün ṭaġıdur kākül-i dost
Yā Rab ol zülfe bitit sen bu dil-ifgārluġı

241. **senden:**-*den*
Kaside 17
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ol ki yoluñda fidā eyledi evvel dil ü cān
Senden ol ṣaḳına mı girü ḳalan varluġı

242. **sen:**
Kaside 18
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna ṣıḥḥat yaraşur

243. **sen:**
Kaside 18
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

244. **sen:**
Kaside 18
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sūʾ-i mizācın ʿālemüñ ḥikmetle ıṣlāḥ itmege
Sen Ḫıżr-dem ʿĪsā-nefes Loḳmāna ṣıḥḥat yaraşur

245. **sen:**
Kaside 18
Mısra: **22**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çoḳ çegzinür ki çağıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẓill-i Ḫaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

246. **sen:**
Kaside 18
Mısra: **26**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Naẓmuñ zülālidür viren Ḫıżra yine ʿömr-i ebed
Sen āşınā-yı çeşme-i ḥayvāna ṣıḥḥat yaraşur

247. **sen:**
Kaside 18
Mısra: **34**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

248. **saña:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **106**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gördi devlet kʾefser-i şāhī yaraşmaz ġayruña
Bende-i muḳbil gibi göñlin saña virdi hemīn

249. **sen:**
Kaside 19
Mısra: **37**

" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

250. **sende:**-*de*
Kaside 19
Mısra: **67**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sende oldı maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baḫt ol āsitān
Sende oldı menbaʿ-ı baḫr-i kerem ol āsitīn

251. **sende:**-*de*
Kaside 19
Mısra: **68**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sende oldı maṭlaʿ-ı ḫurşīd-i baḫt ol āsitān
Sende oldı menbaʿ-ı baḫr-i kerem ol āsitīn

252. **sensin:**-*siñ*
Kaside 19
Mısra: **63**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı naḳş-ı nigīn

253. **sensin:**-*siñ*
Kaside 19
Mısra: **64**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı naḳş-ı nigīn

254. **sensin:**-*siñ*
Kaside 19
Mısra: **65**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kān-ı seḫā kim dest-i cūduñdan ḳaçup
Düşdi deryā ḳaʿrına ḳurtulmadı dürr-i s̲emīn

255. **sensin:**-*siñ*
Kaside 19
Mısra: **97**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim ẓulmet-i ẓulmi götürdüñ aradan
Nitekim defʿ-i ḍalālet ḳıldı ḫayruʾl-mürselīn

256. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **102**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şol ḳadar virdüñ zemīn mülkin zamān ehline kim
Mużṭaribdür ḫavf-ı cūduñdan senüñ çarḫ-ı berīn

257. **sen:**
Kaside 20
Mısra: **39**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen ol penāh-ı cihānsın ki vaṣf-ı ceyşüñ ider
Firāset ehlini ʿāciz kiyāset ehlini lāl

258. **sende:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **75**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ne bende şīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

259. **sende:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **76**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ne bende şīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

260. **sensin:**-*siñ*
Kaside 21
Mısra: **41**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim sarāy-ı ḳadrüñde Çarḫı hindū-yı dīdebān bulduñ

261. **sensin:**-*siñ*
Kaside 21
Mısra: **43**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensin ol kim żamāyir-i felege Nevk-i kilküñi tercemān bulduñ

262. **sensin:**-*siñ*
Kaside 21
Mısra: **45**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sensin ol şeh-nişān ki ḳullaruñuñ Eñ kemin şāh-ı kāmrān bulduñ

263. **sen:**
Kaside 22
Mısra: **39**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen şol kerīmsin ki girerseñ beriyyeye
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

264. **seni:**-*i*
Kaside 22
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Varma kenār-ı āba ki ḫod-bīn ider seni
Gösterdügince ḥüsnüñi āyīne-vār āb

265. **saña:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **27**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

266. **saña:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **95**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Meşk-i maḥabbetüñ ṣuyı mı düşdi saña kim
Ḳul olur içdügince ṣıġār u kibār āb

267. **seni:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **19**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nā-gāh varup āba nigāh itme kim seni
Meftūn ider cemālüñe āyīne-vār āb

268. **seni:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **61**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey ḫāme aġlaram seni kʾazaldı raġbetüñ
Çoġ aḳıdalı ol işige müşk-bār āb

269. **seni:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **43**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿīd
Üç ʿīde irmişüz bugün ey faẕl-ı Girdigār

270. **seni:**-*i*
Kaside 27
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Hergiz bu niʿmetüñ idemez şükrini edā
Kim şāh-ı ʿālem itdi seni Āferīd-kār

271. **seni:**-*i*
Kaside 30
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

272. **senüñ:**-*üñ*
Kaside 30
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

273. **saña:**-*a*
Kaside 32
Mısra: **20**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẕar ḳıl kim
Dü-mūy şekli gibi gösterür saña elvān

274. **sen:**
Kıt'a 1
Mısra: **21**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Beni ḫʿār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

275. **sen:**
Kıt'a 1
Mısra: **33**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḥtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

276. **sen:**
Kıt'a 2
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ
Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin

277. **senden:**-*-den, -*
Kıt'a 16
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış göñlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

278. **saña:**-*a*
Kıt'a 21
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭopraġı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

279. **saña:**-*a*
Mesnevi 1
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cismüñe anuñla ḥulūl itdi rūḥ
Anuñ içündür saña bunca fütūḥ

280. **saña:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **18**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

281. **saña:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **20**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

ʿAṭāña nihāyet yoġ ey ẕüʾl-minen
Yine sensin ancaḳ saña şükr iden

282. **saña:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **44**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Zemīn-būs-ı ḳadrüñ çün İncīl ide
Beşer saña ne dille tebcīl ide

283. **saña:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **46**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Hezārān ṣalāt ü hezārān selām
Saña olsun ey dürc-i dürr-i kirām

284. **saña:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **59**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen olsun ki saña selām itdi Ḥaḳ
Senüñle hezārān kelām itdi Ḥaḳ

285. **saña:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **185**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Saña himmetüñ düzdi bir nerdibān
Ki taḫt oldı baḫtuña heft āsumān

286. **sen:**
Mesnevi 3
Mısra: **213**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen ol dürr-i meknūn-ı yek-dānesin
Ki pīrāye-i tāc-ı şāhānesin

287. **senden:**-*den*
Mesnevi 3
Mısra: **117**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ki senden ṭulūʿ ide envār-ı Ḥaḳ
Açıla der-i genc-i esrār-ı Ḥaḳ

288. **seni:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **62**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çü taʿẕīmüñ emrin tamām eyledi
Seni enbiyāya imām eyledi

289. **sensin:**-*sin*
Mesnevi 3
Mısra: **20**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

ʿAṭāña nihāyet yoġ ey ẕüʾl-minen
Yine sensin ancaḳ saña şükr iden

290. **senüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **66**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Kilīd-i der-i genc-i maḫzūn-ı rāz
Senüñ nāmuñ olmışdur ey cān-nevāz

291. **senüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **175**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñ gibi kim gördi bir āfitāb
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

292. **senüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **178**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḳalem kim geyer müşk-i terden şiʿār
Senüñ nāmuñ ile ider iftiḫār

293. **senüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **183**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cihād eylemek oldı cehdüñ senüñ
Zamān-ı emān oldı ʿahdüñ senüñ

294. **senüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **184**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cihād eylemek oldı cehdüñ senüñ
Zamān-ı emān oldı ʿahdüñ senüñ

295. **senüñçün:**-*üñ, -çün*
Mesnevi 3
Mısra: **69**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñçün yaraḳlandı ḥavż u livā
Senüñçün yaradıldı arż u semā

296. **senüñçün:**-*üñ, -çün*
Mesnevi 3
Mısra: **70**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñçün yaraḳlandı ḥavż u livā
Senüñçün yaradıldı arż u semā

297. **senüñçün:**-*üñ, -çün*
Mesnevi 3
Mısra: **71**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Senüñçün ḳonaḳlandı çün kāyināt
Şefāʿat ṣuyından ṣun āb-ı ḥayāt

298. **senüñle:**-*üñ, -le*
Mesnevi 3
Mısra: **60**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen olsun ki saña selām itdi Ḥaḳ
Senüñle hezārān kelām itdi Ḥaḳ

299. **sen:**
Mesnevi 4
Mısra: **50**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cihān-dārā cihān ṭurduḳca var ol
Cihānuñ cānısın sen pāy-dār ol

300. **saña:**-*a*
Müfret 2
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın
Ṭur ey Mesīḥ-dem ki yaraşmaz maraż saña

301. **senüñleyim:**-*üñ, -le, -y, -üm*
Müfret 21
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḥālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

302. **sen:**
Müfret 33
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

303. **senden:**-*-den, -*
Müfret 33
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

304. **seni:**-*i*
Müfret 38
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Seni bir gülle urmaġ istemezdüm
Gül-endāmuña zaḫm uram dimezdüm

305. **sen:**
Müfret 41
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ben incindüm elüñden sen dilümden
Revā mıdur uṣanduñ menzilüñden

306. **sen:**
Müfret 48
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

307. **sen:**
Müfret 48
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

308. **saña:**-*a*
Murabba 1
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Dimedüm mi saña ṭolaşma aña hay göñül
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

309. **sencileyin:**-*cileyin*
Murabba 1
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ol daḫı sencileyin itmedi ben ḫasteyi yād
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

310. **seni:**-*i*
Nazm 4
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

311. **seni:**-*i*
Nazm 4
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

312. **sen:**
Nazm 5
Mısra: **22**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

313. **sen:**
Nazm 5
Mısra: **23**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña dirīġ

314. **seni:**-*i*
Nazm 5
Mısra: **20**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Rāhuñ ġubārı nūr-ı baṣardan ʿazīz iken
Ḫāk-i laḥid ḳucar seni ey meh-liḳā dirīġ

315. **sen:**
Nazm 11
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen ol sitāre-ḥaşemsin ki āfitāb-ı münīr
Eger ḳovulsa ḳapuñdan düşerdi pencereden

316. **seni:**-*i*
Nazm 11
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İki cihānda seni ġamdan ide Ḥaḳ āzād
Eger bu bendeñi āzād iderseñ Anḳaradan

317. **saña:**-*a*
Nazm 12
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ḫusrevā bil ki dāl-i devletdür
Ki saña geldi genc-i bād-āver

318. **saña:**-*a*
Nazm 23
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

319. **seni:**-*i*
Nazm 24
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Devr-i ḥüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i gūyālar ile

320. **seni:**-*i*
Nazm 32
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Kimi bıldırcın avlar kimi keklik
Seni kim avlar ise ögdi avı

321. **saña:**-*a*
Nazm 37
Mısra: **4**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

322. **saña:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **75**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Maḥbūb-ı Ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan

Devlet bize maḥabbetüñ olmış şehā hemīn

323. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **85**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Neʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

324. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **86**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Neʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

325. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **88**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cān mülkini maḥabbetüñ ārāyiş eyledi
Kimdür cihānda memleket-ārā senüñ gibi

326. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **90**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Göstermege yir ehline dīdārı nūrını
Āyīne virdi Tañrı Taʿālā senüñ gibi

327. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **92**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey kehf-i ḫalḳ püşt-i cihānuñ penāhısın
Devlet degül mi ʿāleme melceʾ senüñ gibi

328. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **94**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem başdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

329. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **96**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey nām-ı aʿẓamuñ der-i gencīne-i şifā
Dil derdine kim ide müdāvā senüñ gibi

330. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **98**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Fāş eylemezdi sırrın eneʾl-Ḥaḳ rumūzınuñ
Manṣūra irse mürşid-i dānā senüñ gibi

331. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **100**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şāhā yaḳın zamānda ḥarīminde Aḥmedüñ
Nūr itmedi cihānda tecellā senüñ gibi

332. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **102**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Pīrāye-i selefsin ü sermāye-i ḫalef
Ferʿ-i refīʿ görmedüm aṣlā senüñ gibi

333. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **104**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

334. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **107**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yevmüʾl-cezāya dek ki senāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

335. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **108**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Yevmüʾl-cezāya dek ki senāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

336. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **110**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey ḫˇāce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ

337. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **112**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şermende-i günāhum u ālūde-i ḫaṭā
Ne yüzle ārzū-yı liḳāñ eyleyem senüñ

338. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **114**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Uş kāse-i niyāz ile geldüm ḳapuña kim
Deryūze-i nevāl-i ʿaṭāñ eyleyem senüñ

339. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **116**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Redd itme kim niyāzuma āmīn ider melek
Ravżañ öñinde çünki duʿāñ eyleyem senüñ

340. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **118**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ay nūrı günden almaya sāyemden isteye
Bir gün ger iḳtibās-ı żiyāñ eyleyem senüñ

341. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **120**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Şerḥ eyle ṣadrumı ve müyesser ḳıl emrümi
ʿAḳd-i lisānum aç ki senāñ eyleyem senüñ

342. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **122**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey pādişāh-ı ṣūret ü maʿnā buyur ki ben
Meydān-ı medḥe naṣb-ı livāñ eyleyem senüñ

343. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **124**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bir cām ṭolduram yine medḥüñ ṣarābıyla
İki cihānı mest-i ṣafāñ eyleyem senüñ

344. **senüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **126**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmed belā vü derd ile ḳalmaḳ revā mıdur
Çün ben maḥabbet-i fuḳarāñ eyleyem senüñ

345. **sensin:**-*siñ*
Terci-bend 2
Mısra: **44**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gülşen-i nev-bahār-ı salṭanata
Sensin ey şāh-ı nev-cevān ġonca

346. **saña:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **112**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nāṣır livā-yı ʿizzüñe her dem delīl olup
Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿīn ola

347. **sen:**
Terkib-bend 1
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

348. **sen:**
Kaside 1
Mısra: **23**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(Hz. Muhammed).

Sen şol ḥabībsin ki görenler cemālüñi
Feyż-i naẓarla eylediler ḫāki kīmyā

349. **sen:**
Kaside 1
Mısra: **25**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(Hz. Muhammed).

Sen şol çerāġsın şeb-i miʿrāc içinde kim
Ḳandīl-i kāyināta zebānuñ virür żiyā

350. **sen:**
Kaside 1
Mısra: **56**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(Hz. Muhammed).

Pāk olmamışdı gilden eli Ādemüñ henūz
Sen ḫāne-i nübüvvete olduḳda ked-ḫudā

351. **sen:**
Gazel 229
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Allah).

Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen ṣaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

352. **sen:**
Kaside 4
Mısra: **1**
"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Şeyh Vefâ).

Sen ol āyīne-i nūr-ı Ḫudāsın
Ki her bir ṣūrete maʿnī-nümāsın

353. **seni:**-*i*
Gazel 154
Mısra: **3**
"Sen" ikinci tekil kişi zamiri.

Sevmek seni günāh ise aṣ zülfüñe beni
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

354. **saña:**-*a*
Gazel 203
Mısra: **8**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

355. **saña:**-*a*
Gazel 216
Mısra: **10**
" Sen" 2. teklik şahıs adılı.

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñle
Baña yiter ki ırāḳdan saña neẕẕāre ḳılam

356. **seni:**-*i*
Gazel 229
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Yavuz dilden yavuz gözden ṣaḳınuram seni gerçi
Ṣaḳınmaz kimse mekkārı yavuz gözden yavuz dilden

357. **seni:**-*i*
Gazel 229
Mısra: **18**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Ḥamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

358. **sen:**
Gazel 264
Mısra: **18**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Didi kim ʿīd ne gündür didüm ey māh-ı cemāl
Sen ne gün kim gelesin ʿīdümüz ol rūza gele

359. **sen:**
Gazel 346
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli
Ne ġarīb olmışam ey mūnis-i cān sen gideli

360. **sen:**
Kıt'a 19
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (sevgili).

Bilesin sen ʿAlī'nüñ tārīḫini
Raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi diyicek

361. **sen:**
Gazel 247
Mısra: **1**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri || Allah.

Ḫudāyā bed-gümānı sen bilürsin
Ki her rāz-ı nihānı sen bilürsin

362. **sen:**
Gazel 247
Mısra: **2**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri || Allah.

Ḫudāyā bed-gümānı sen bilürsin
Ki her rāz-ı nihānı sen bilürsin

363. **sen:**
Gazel 247
Mısra: **4**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri || Allah.

Lisān-ı ḥāl ile gül ġoncasınuñ
Ne remz eyler dehānı sen bilürsin

364. **sen:**
Gazel 247
Mısra: **6**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri || Allah.

Zebānum şemʿ-veş ṭutuşdı ġamdan
Zebān-ı bī-zebānı sen bilürsin

365. **sen:**
Gazel 247
Mısra: **8**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri || Allah.

Semend-i ṣabrumuñ ṣaḥrā-yı ġamda
Keşīdedür ʿinānı sen bilürsin

366. **sen:**
Gazel 247
Mısra: **12**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri || Allah.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

367. **sen:**
Gazel 247
Mısra: **14**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri || Allah.

Beni ṭaʿn oḳına ḳılduñ nişāne
Kemīn itdüñ kemānı sen bilürsin

368. **sen:**
Gazel 247
Mısra: **16**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri || Allah.

Bu ṣūretde ʿaceb maʿnīlerüñ var
Kimesne bilmez anı sen bilürsin

369. **sen:**
Gazel 247
Mısra: **18**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri || Allah.

Kimüñle yir ise tuz etmek Aḥmed
Bilinmez ḥaḳḳ-ı nānı sen bilürsin

370. **sen:**
Mesnevi 3
Mısra: **59**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed).

Sen olsun ki saña selām itdi Ḥaḳ
Senüñle hezārān kelām itdi Ḥaḳ

371. **sen:**
Gazel 43
Mısra: **18**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

372. **sen:**
Gazel 346
Mısra: **2**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Kārbān-ı dil ü cān oldı revān sen gideli
Ne ġarīb olmışam ey mūnis-i cān sen gideli

373. **sen:**
Gazel 346
Mısra: **4**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Raḥm it ol dillere kim aşıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

374. **sen:**
Gazel 346
Mısra: **6**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ey gözüm nūrı ʿināyet naẓarın ḳıl baña kim
Ḳarañudur gözüme iki cihān sen gideli

375. **sen:**
Gazel 346
Mısra: **8**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

376. **sen:**
Gazel 346
Mısra: **10**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġamı zülfüñden
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

377. **sen:**
Gazel 346
Mısra: **12**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Gel ʿazāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

378. **sen:**
Gazel 346
Mısra: **14**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Aḥmedʾüñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

379. **sen:**
Kaside 28
Mısra: **15**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Öldürür ġamzeñ beni sen gey şaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭra-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

380. **sen:**
Nazm 5
Mısra: **18**
" Sen " ikinci tekil şahıs zamiri (Sevgili).

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

sen-:

1. **saña:**-*a*
Gazel 57
Mısra: **16**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Sen elüñden geleni cevrden eksük ḳomaduñ
Ne diyeyin saña ey yār elümden ne gelür

2. **saña:**-*a*
Gazel 68
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çīn Nigāristānını naḳş-ı ruḫuñdur māt iden
Saña nisbet māh-rūlar ṣūret-i erjengīdür

3. **saña:**-*a*
Gazel 114
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Kendü düşen aġlamaz dirler ben ol ḥayretdeyem
Kim saña düşeli nʾiçün aḳıdur ḫūn-āb göz

4. **saña:**-*a*
Gazel 130
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

5. **saña:**-*a*
Gazel 135
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü ṣudan ḥaẕẕ alımaz ṭaş

6. **saña:**-*a*
Gazel 141
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey göñül
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

7. **saña:**-*a*
Gazel 148
Mısra: **10**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niṣārı yoḳ

8. **saña:**-*a*
Gazel 151
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gör ne iḥsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḥrārın iḥsānuñ senüñ

9. **saña:**-*a*
Gazel 160
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

10. **saña:**-*a*
Gazel 161
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Mışr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı ṯānī müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

11. **saña:**-*a*
Gazel 176
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

12. **saña:**-*a*
Gazel 222
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

13. **saña:**-*a*
Gazel 225
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Serverā serv-i ser-efrāz olalı hem-ser saña
Ayaġına yüz sürer yüz dürlü luṭfıyla çemen

14. **saña:**-*a*
Gazel 225
Mısra: **12**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İtlerinden öñdin örme ʿāṣıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

15. **saña:**-*a*
Gazel 233
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

16. **saña:**-*a*
Gazel 244
Mısra: **8**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ey dil-i ḥāsid gözüm yaşından olmaduñ sipīd
Saña yunmaḳ nʾeylesün hindū-yı māder-zādsın

17. **saña:**-*a*
Gazel 245
Mısra: **3**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bī-dādsın

18. **saña:**-*a*
Gazel 245
Mısra: **7**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

19. **saña:**-*a*
Gazel 245
Mısra: **15**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmed anuñʾçün saña çoḳ nāz ider ol nāzenīn
Kim güzeller cevrini çekmege sen muʿtādsın

20. **saña:**-*a*
Gazel 257
Mısra: **18**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

21. **saña:**-*a*
Gazel 259
Mısra: **11**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

22. **saña:**-*a*
Gazel 262
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Aḥmedʾā saña Kemāl oldı ʿaṭā-yı ezelī
Ki nedīm oldı senüñ bezmüñe Ḥassān bu gice

23. **saña:**-*a*
Gazel 264
Mısra: **15**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Saña yansam nʾola derdümi ki yanar yaḳılur
Ḳanḳı pervāne kim ol şemʿ-i şeb-efrūza gele

24. **saña:**-*a*
Gazel 267
Mısra: **9**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ay saña öyküdügiyçün yüzine geh geh felek
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhīr ide

25. **saña:**-*a*
Gazel 269
Mısra: **5**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Saña sīnem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem
Ḫilʿat-i laʿlīn geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

26. **saña:**-*a*
Gazel 312
Mısra: **14**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Çün āsitīn ile gel dir ḥarīm-i Kaʿbesine
Ḫarāmdur saña Aḥmed bir āsitāne daḫı

27. **saña:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **6**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Heyhāt ḳanı ṭavḳ-ı beşerde mecāl-i nuṭḳ
Ḫālıḳ saña çü birligi ile ider ṣenā

28. **saña:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **196**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

İṭnāb-ı kelām itdügüme nükte budur kim
Maḥbūb-ı cihānsın saña maṭlūbdur ışġā

29. **saña:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **37**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

30. **saña:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **48**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

31. **saña:**-*a*
Kaside 22

Mısra: **21**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

32. **saña:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **75**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Bu cürm içün ki ʿarż-ı naẕīr eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

33. **saña:**-*a*
Müfret 21
Mısra: **2**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḥālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

senā:

1. **senāñ:**-*ñ*
Gazel 21
Mısra: **3**
Övme, övüş, medih.

Dil açа senāñ içün giyāhum
İtseñ sinüme güẕār ey dost

2. **senā:**
Kaside 10
Mısra: **32**
Övme, övüş, medih.

Micmer-i dil zamāneyi yine muʿaṭṭar itmege
Düzdi senā buḫūrını ʿıṭr-güşāsı gönlümüñ

3. **senā:**
Kaside 12
Mısra: **73**
Övme, övüş, medih.

Bir senā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

4. **senāña:**-*ñ, -a*
Kaside 29
Mısra: **41**
Övme, övüş, medih.

Bülbül gibi biñ dürlü dil açardı senāña
Bulsaydı bugün ḳudret-i güftārı benefşe

5. **senāsın:**-*sın*
Gazel 215
Mısra: **16**
Medih, övgü, vasfetme.

Baḥr-i ḥüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āfitāb
Yā Rab ol ḥüsnüñ senāsın ben nice iḥṣā ḳılam

6. **senāsın:**-*sın*
Gazel 317
Mısra: **17**
Medih, övgü, vasfetme.

Gül yüzi senāsın itdi Aḥmed
Bülbül gibi vird-i ṣubḥ-gāhī

senā ider:

1. **senā ider:**-*er*
Kaside 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Övmek, methetmek.

Heyhāt ḳanı ṭavḳ-ı beşerde mecāl-i nuṭḳ
Ḫālıḳ saña çü birligi ile ider senā

senā murġı:

1. **senā murġı:**-*ı*
Kaside 5
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Övgü kuşu (Methiye şiiri).

Bu senā murġı uçarsa ne ʿaceb Sidreye dek
Baġludur şehperine midḥat-i dervīşlerüñ

senā oḳur:

1. **senā oḳur:**-*r*
Gazel 231
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Övmek.

Sūsen dil uzaduban oḳur zülfüñe senā
El götürür çenār boyuña duʿā içün

senā-gūy-ı şeh bāyezīd:

1. **senā-gūy-ı şeh bāyezīd:**
Mesnevi 3
Mısra: **222**
Kelime Tipi: **-**
Padişah Bayezid'in methedeni.

Diye Aḥmed içün ḳarīb ü baʿīd
Ki oldur senā-gūy-ı Şeh Bāyezīd

senālar itmek:

1. **senālar itmek:**-*mek*
Terci-bend 2
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Övmek, iyi vasıflarını söyleyerek yüceltmek.

Şehriyāra senālar itmek içün
Yine depretdi dillerin sūsen

senāñ eyleyem:

1. **senāñ eyleyem:**-*ye, -m*
Terci-bend 1
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **-**
Övmek, methetmek.

Şerḥ eyle ṣadrumı ve müyesser ḳıl emrümi
ʿAḳd-i lisānum aç ki senāñ eyleyem senüñ

2. **senāñ eyleyem:**-*m*
Terci-bend 1
Mısra: **107**
Kelime Tipi: **-**
Övmek, methetmek.

Yevmüʾl-cezāya dek ki senāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

senay-i ha:

1. **ḥakīm:**
Gazel 114
Mısra: **21**
Akıllı, derin düşünceli, hükümleri sağlam, basiret ve sağ duyu sahibi kimse.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakīm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir kezzāb göz

senbūse:

1. **senbūse:**
Gazel 34
Mısra: **14**
Baklava yufkası inceliğinde açılan hamurla yapılan bir tatlı; sevgilinin dudağı.

Sen būseñ ile ḫᵛān-ı cemālüñden Aḥmedʿe
Senbūse baḫşiş eyle ki luṭfuñ ʿamīmdür

2. **senbūsedür:**-*dür*
Gazel 326
Mısra: **6**
Baklava yufkası inceliğinde açılan hamurla yapılan bir tatlı; sevgilinin dudağı.

Cemālüñ ʿīd-i ekberdür kenār-ı ḫᵛān-ı ḥüsnüñde
Şeker senbūsedür laʿlüñ yā ḥalvā-yı ʿalādīnī

3. **senbūsedür:**-*dür*
Kaside 25
Mısra: **11**
Baklava yufkası inceliğinde açılan hamurla yapılan bir tatlı; sevgilinin dudağı.

Ḫᵛān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekkerīn senbūsedür
Kim görinür gözlere şīrīn anuñla ḫᵛān-ı ʿīd

senbūse-i laʿlüñden:

1. **senbūse-i laʿlüñden:**
Gazel 241
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Lal taşı gibi senbuse tatlısı. II Sevgilinin dudağı.

ʿĪd-i cemālüñ ḫᵛānıdur şükrāne vir sāyillere
Senbūse-i laʿlüñden ol ḥalvā-yı şīrīn-şānı şun

sencileyin:

1. **sencileyin:**
Gazel 48
Mısra: **1**
Senin gibi II Sevgili.

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

seng:

1. **sengidür:**-*i, -dür*
Gazel 68
Mısra: **8**
Taş.

Düşdi zülfüñden ḳara yaşlu benefşe lā cerem
Bisteri ḫāk-i siyeh bālīni şaḥrā sengidür

2. **sengi:**-*i*
Gazel 170
Mısra: **11**
Taş.

Dil-i Aḥmed gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

3. **sengdür:**-*dür*
Gazel 179
Mısra: **2**
Taş.

Dil ki gözüñ siḥrine meftūn degül
Sengdür ol ḳābil-i efsūn degül

4. **seng:**
Gazel 280
Mısra: **13**
Taş.

Zāhid melāmet seng ile uşatma gönlüm şīşesin
Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma

5. **sengden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **80**
Taş.

Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi
Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

6. **sengi:**-*i*
Kaside 8
Mısra: **116**
Taş.

Var ol niçe ki terbiyet-i āfitāb ile
Devrān içinde sengi ḳıla rūzigār laʿl

7. **sengi:**-*i*
Kıt'a 6
Mısra: **5**
Taş.

Ṭoḳundı çünki cefā sengi şīşe gönlümüze
Ayaġuñ altına alma bu ābgīneleri

8. **seng:**
Mesnevi 3
Mısra: **129**
Taş.

Ger ol naġmeyi seng gūş eyleye
Semāʿıyla cūş u ḫurūş eyleye

9. **seng:**
Gazel 169
Mısra: **4**
Taş ("taş kalpli" sevgili bağlamında).

Mihrüm artar dil-i sengīnüñi yād itmek ile
Ki binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

10. **sengden:**-*den*
Gazel 136
Mısra: **7**
Taş II Sevgilinin taş kalbi.

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāş

11. **seng:**
Kaside 14
Mısra: **24**
Taş. II Keder, tasa, dert.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

12. **seng:**
Mesnevi 4
Mısra: **25**
Taş. II Keder, tasa, dert.

Diyār-ı yārda bir seng yoḳdur
Ki göz yaşından anda zeng yoḳdur

13. **sengin:**-*i, -n*
Gazel 308
Mısra: **3**
Taş.

But-ı sengīn-dil ele cevr ü cefā sengin alup
Şıdı peymāne-i nāmūsumı peymānı gibi

14. **seng:**
Müfret 48
Mısra: **2**
Far. Taş.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

15. **seng:**
Müfret 48
Mısra: **2**
Far. Taş.

Eyleme ey müddeʿī dildāra sen benden gile
Sen bir itsin seng atarsam ceng idersin seng ile

seng-dil:

1. **seng-dil:**
Gazel 259
Mısra: **10**
Taş kalp, katı kalp, acımasız.

Didüm tevbe-şikendür bahār-ı ḥüsn ü ruḫuñ
Ne seng-dil ide sen lāle-çihreden tevbe

2. **seng-dil:**
Kaside 20
Mısra: **60**
Taş kalp, katı kalp, acımasız.

Maḳāle-i ġam-ı hicrānuñ oḳısam kūha
Ne deñlü seng-dil olursa iñiler idi cibāl

3. **seng-dil:**
Gazel 74
Mısra: **9**
Aş kalp, katı kalp, acımasız (sevgili bağlamında).

Pīç ü tābından kemend-i zülfüñüñ ey seng-dil
Her şeb āhum mancınıḳından göge suʿbān yaġar

4. **seng-dil:**
Gazel 36
Mısra: **7**
Taş kalp, katı kalp, acımasız (sevgili bağlamında).

Şoḥbetinden atdı gönlüm şırçasın ol seng-dil
Bir şınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

5. **seng-dil:**
Gazel 241
Mısra: **7**
Taş kalp, katı kalp, acımasız (sevgili bağlamında).

ʿĀlemüñ gönlin yapar ol seng-dil illā benüm
Sırça gönlüm şınduġınca pāymāl itmek neden

6. **seng-dilden:**-*den*
Gazel 213
Mısra: **4**
Taş kalpli, acımasız || Sevgili.

Yāḫod bu şīşe-i nāzük-mizāc gönlümüze
O seng-dilden iren inkisārı mı diyelüm

seng-i bī-pāyān:

1. **seng-i bī-pāyān:**
Gazel 74
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Sayılamayacak (kadar çok) taş.

İşigüñden Aḥmedʾüñ cevr ü cefādur manşıbı
Bu ne ṭāliʿdür ki gökden seng-i bī-pāyān yaġar

seng-i cefā:

1. **seng-i cefā:**
Gazel 119
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet taşı.

Seng-i melāmet Aḥmedʾi ḫāk eyledi velī
Durmaz yaġar mezārına seng-i cefā henūz

seng-i cefāda:

1. **seng-i cefāda:**-*da*
Gazel 208
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet taşı.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Düşdüm uş kārbāndan ayrıldum
2. **seng-i cefāda:**-*da*
Gazel 145
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet taşı.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Rāh-ı ʿışḳuñ maḳām u menzili yoḳ

seng-i eyvānuñ:

1. **seng-i eyvānuñ:**-*uñ*
Gazel 152
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sarayın; sofanın taşı.

Gice hem-sāyeñ nʾider ḳındīli kim āyīne-vār
Gösterür ḥüsnüñ fürūġın seng-i eyvānuñ senüñ

seng-i ġam:

1. **seng-i ġam:**
Gazel 265
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gam taşı.

Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm
Seng-i ġam zaḫmına sīnem nice ṭāḳat getüre

seng-i ḫāre:

1. **seng-i ḫāre:**
Gazel 216
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Pek sert kaya veya taş. II Sevgilinin gönlü.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

seng-i ḫavādisden:

1. **seng-i ḫavādisden:**-*den*
Kıt'a 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Yaşanılan olayların taşı.

Ve ger seng-i ḫavādisden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

2. **seng-i ḥavādiṣden:**-*den*
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yaşanılan olayların taşı.

Eger seng-i ḥavādiṣden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

seng-i ḳahruñ:

1. **seng-i ḳahruñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Kahır taşı.

İnsānı āb-ı luṭfuñ idüpdür sefīd-rūy
Şeyṭānı seng-i ḳahruñ idüpdür siyeh ḳafā

seng-i kenār:

1. **seng-i kenār:**
Kaside 8
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Köşe taşı.

Deryāya düşse ḳaṭresi bārān-ı cūduñuñ
Mevc-i miyān güher ola seng-i kenār laʿl

seng-i melāmet:

1. **seng-i melāmet:**
Gazel 119
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplara, kınama taşı.

Seng-i melāmet Aḥmedʾi ḫāk eyledi velī
Durmaz yaġar mezārına seng-i cefā henūz

2. **seng-i melāmet:**
Gazel 136
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplama, kınama taşı.

Şımaġa şīşe-i nāmūsın Aḥmedʾüñ nice bir
Hemīşe seng-i melāmet ata ʿavām u ḫavāṣ

seng-i mezār:

1. **seng-i mezār:**
Kaside 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Mezar taşı.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Adını yazsalar ola seng-i mezār laʿl

seng-i mezārı:

1. **seng-i mezārı:**-*ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Mezar taşı.

Şöyle götür ḥicābını kim zāyir olana
Seng-i mezārı āyine-i ġayb-bīn ola

seng-i miḥnet:

1. **seng-i miḥnet:**
Gazel 28
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet taşı.

Eşk-i ḥasret akıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaṣdan ey baş āsitānından ıraḫ

seng-i siyāh:

1. **seng-i siyāh:**
Gazel 139
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Siyah taş II aşktan nasibini almayan yürek.

Göñlüñ ḳatıdur cānā nerm olmadı eşkümle
Kim seng-i siyāh almaz hīç āb-ı revāndan ḥaẓ

seng-i siyeh gibi ola:

1. **seng-i siyeh gibi ola:**
Kaside 8
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Değersiz, itibarsız olmak.

Reddüñ eli atarsa ʿazīz-i cihān iken
Seng-i siyeh gibi ola her yirde ḫār laʿl

sengīn:

1. **sengīn:**
Gazel 150
Mısra: **17**
Taştan, taş gibi, katı II merhametsiz.

Sengīn dilüñ ki saḫt ola Ḳosṭanṭiniyye-vār
Feṯḥ itmege ʿināyet-i sulṭān nişān gerek

sengīn dilüñle:

1. **sengīn dilüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 35
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Taş kalpli. acımasız.

Nice bir sengīn dilüñle tīz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş siḥr oḳı peykānıdur

sengsār:

1. **sengsār:**
Kaside 8
Mısra: **68**
Taşlama, taşa tutma.

ʿAdlüñ güninde ḳoşmasa nā-maḥrem ile baş
Milk-i cihānda olmaz idi sengsār laʿl

sensüz:

1. **sensüz:**
Gazel 132
Mısra: **3**
Sen olmaksızın.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

senüñ:

1. **senüñ:**--*ün*
Gazel 155
Mısra: **1**
" Sen" ikinci tekil şahıs zamiri(sevgili).

Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ

Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvīzüñ senüñ

senüñʾçün:

1. **senüñʾçün:**
Gazel 37
Mısra: **7**
Senin için.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

2. **senüñʾçün:**
Kaside 16
Mısra: **31**
Senin için.

Yā dehānuñda senüñʾçün ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ
Teşne-i cūda olur çeşme-i ḥayvān-ı kerem

sep:

1. **sepüp:**-*üp*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **5**
Serpmek, dökmek.

Ebr-i nīsān şu sepüp ṣaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

sepīde-dem:

1. **sepīde-dem:**
Kaside 32
Mısra: **1**
Sabah vakti, sabahleyin.

Sepīde-dem ki ḳadem başdı bāġa bād-ı ḫazān
Döşedi aṭlas-ı zer-beft ayaġına bostān

ser:

1. **ser:**
Gazel 330
Mısra: **4**
Baş II Can.

Tāc-ı ser ḳılduḳ ayaġı tozını
Terk idüben ser ü külāhumuzı

2. **ser:**
Gazel 113
Mısra: **2**
(Fars.) Baş, kafa.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

3. **serden:**-*den*
Gazel 101
Mısra: **10**
Baş, kafa, kelle.

Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

4. **ser:**
Gazel 267
Mısra: **8**
Baş, kafa II Kişinin kendisi, şahsı, varlığı.

Ḫalḳ meydānda küleh dikse segirdüp peyk-i dil
Ser diker kim ol kemān-ebrū nişān-ı tīr ide

ser kodı:

1. **ser ḳodı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
(Ayağına) baş koymak; ayağına kapanmak, yalvarmak.

Servi beñzetdi ḳadd-i dil-cūña
Ki ḳodı pāy-ı serve ser nergis

ser terk itmeye:

1. **ser terk itmeye:**
Gazel 18
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Başını vermek; kendini feda etmek.

Ne vech ile yüz sürmeye işigüñe Aḥmed
Ne bāb ile terk itmeye ḳapuñda ser ey dost

ser ü sāmān:

1. **ser ü sāmān:**
Gazel 75
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Varlık, zenginlik.

Ser ü sāmān gider ol deñlü ṣaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

ser virenlerde:

1. **ser virenlerde:**-*ler, -de*
Gazel 207
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Baş vermek; can vermek, canını feda etmek.

Ser virenlerde zülfi buldı hemīn Ḫāk-i pāyına dest-res nʾidelüm

serāçe-i gülgūn:

1. **serāçe-i gülgūn:**
Kaside 32
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Gül renkli, pembe saraycık. (Âşığın kalbi bağlamında).

Ṣafā-yı ḫaddüñ ile dil serāçe-i gülgūn
Ḫayāl-i zülfüñ ile dīde kāse-i reyḥān

ser-āġā:

1. **ser-āġā:**
Kaside 31
Mısra: **44**
Yeniden, baştan başlamak.

Gūyā-yı çemen derd ile feryādlar idüp
Çün eyledi gül çāderine ḳarşu ser-āġā

ser-āġāz itdi:

1. **ser-āġāz itdi:**-*di*
Mesnevi 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Başlamak.

Ki cān bāġında bir murġ-ı nevā-sāz
Söze bu perdeden itdi ser-āġāz

serā-perde:

1. **serā-perdesine:**-*si, -ne*
Gazel 124
Mısra: **11**
Saray perdesi, padişah çadırı.

Bāġ-ı ḥüsnüñde serā-perdesine sünbülüñüñ
Güẕer itdükce ṣabā misk-i Ḫıṭādan geçmez

serā-perde-i ḥażrā:

1. **serā-perde-i ḥażrā:**
Kaside 31
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yeşil perde.

Gül dutdı çemen ṣaḥnına bir çāder-i gülgūn
Ḳuruldı gülistānda serā-perde-i ḥażrā

ser-ā-ser:

1. **ser-ā-ser:**
Kaside 11
Mısra: **74**
Baştan başa, tamamen.

Söz ʿarūsı zülfine naẓmum leʾālī dizdi kim
Silk-i cevherdür ser-ā-ser kākül-i müşkīn-i dost

2. **ser-ā-ser:**
Kaside 14
Mısra: **26**
Baştan başa, büsbütün.

Cefāsı tīġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-ā-ser jeng

3. **ser-ā-ser:**
Mesnevi 3
Mısra: **107**
Baştan başa, büsbütün.

Ser-ā-ser zebān oldı şemşīr-i tīz
Ḳaçan ṭaşra çıḳsa ḳopar resteḫīz

serāyende:

1. **serāyende:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **11**
Şarkı söyleyen, hânende.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-şīret ü sīmā

ser-bāz:

1. **ser-bāz:**
Murabba 1
Mısra: **21**
Korkusuz, cesur, yiğit, serdengeçti.

Ben dimezdüm ki hevā yolına ser-bāz gelem
Ney-i ʿışḳuñla ġamuñ çengine dem-sāz gelem

2. **ser-bāzlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 64
Mısra: **8**
Korkusuz, cesur, yiğit (kimse). II Âşık.

Öperem ṭurra-i ṭarrāruñ ucın çünki budur
Resmi ser-bāzlaruñ kim resen-i dār öpilür

ser-bend:

1. **ser-bend:**
Gazel 183
Mısra: **10**
Far. Başa bağlanan ve sarılan şeylerin umumu.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe fīʾl-cümle olurdı şebīh
Eylese iki hilāli alnına ser-bend gül

ser-be-ser:

1. **ser-be-ser:**
Mesnevi 3
Mısra: **137**
Baştan başa, büsbütün.

Gülin ser-be-ser dürr-i būyā idem
Giyāsın ḳamu müşk-i gūyā idem

2. **ser-be-ser:**
Müfret 8
Mısra: **1**
Baştan başa, tamamen.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

ser-bürīde oldı:

1. **ser-bürīde oldı:**-*dı*
Mesnevi 4
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Başı kesik.

Ḳalem bu sırdan oldı ser-bürīde
Bu ḳıldan çaldı çeng oldı ḥamīde

ser-çeşme-i ʿayn-ı bekāsın:

1. **ser-çeşme-i ʿayn-ı beḳāsın:**-*sın*
Kaside 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ebedîlik kaynağının önderi, piri.

Demüñden feyż olur ʿilm-i ledünnī
Ki sen ser-çeşme-i ʿayn-ı beḳāsın

ser-çeşme-i cāndan:

1. **ser-çeşme-i cāndan:**
Gazel 139
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Can pınarı, can kaynağı, can çeşmesi. II Sevgilinin dudakları.

Ey dil ḫaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḫaẓ

ser-çeşme-i ḥayvānı:

1. **ser-çeşme-i ḥayvānı:**-*ı*
Gazel 241
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ölümsüzlük suyunun kaynağı.

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḫaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

serd:

1. **serd:**
Gazel 37
Mısra: **1**
Soğuk. II Sert, acımasız, kötü.

Serd şeklinden raḳībüñ cān u dil bī-tāb olur
Bu şitānuñ āteşi ancaḳ ruḫ-ı aḥbāb olur

serd olsa:

1. **serd olsa:**-*sa*
Gazel 18
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **-**
Sert ve şiddetli olmak, soğumak.

Zāhid sözine germ olup ağlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

serden geçersem:

1. **serden geçersem:**
Gazel 66
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Canını feda etmek, ölümü göze almak.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

ser-efrāz idüp:

1. **ser-efrāz idüp:***-üp*
Kaside 6
Mısra: **207**
Kelime Tipi: **-**
Yükseltmek, üstün kılmak.

Aṣluñı ser-efrāz idüp ol dāʾim ü bāḳī
Ferʿüñi refīʿ eylesün Allāhu Teʿālā

ser-firāz:

1. **ser-firāz:**
Kaside 24
Mısra: **75**
Benzerlerinden üstün olan.

Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

2. **ser-firāz:**
Gazel 201
Mısra: **1**
1. Başını kaldıran, yücelere, yükseklere uzanan. 2. mec. Benzerlerinden üstün olan (kimse), seçkin, mümtaz.

Dāʾimā serv-i bülendüñ ser-firāz olsun begüm
Dest-gīrüñ hem Ḫudā-yı bī-niyāz olsun begüm

ser-firāz ḳılmasa:

1. **ser-firāz ḳılmasa:***-ma, -sa*
Gazel 112
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yüceltmek, yükseltmek.

Pest olmış idi pāye-i ḳadrüm zamānede
Sevdā-yı ḳāmetüñ beni ḳılmasa ser-firāz

ser-gerdān:

1. **ser-gerdān:**
Gazel 38
Mısra: **16**
Başı dönen, şaşkın, perîşan.

Bozılur maʿṣūḳı görse ʿāṣıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

2. **ser-gerdāndur:***-dur*
Gazel 78
Mısra: **2**
Başı dönen, şaşkın, perîşan.

Zülfi meydān-ı cemāl içre ne ḫoş çevgāndur
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile ser-gerdāndur

3. **ser-gerdān:***-n*
Gazel 152
Mısra: **1**
Başı dönen, şaşkın, perîşan.

Cānı ser-gerdān ider zülf-i perīşānuñ senüñ
Dil perīşān eylemekdür ey perī şānuñ senüñ

4. **ser-gerdān:**
Gazel 177
Mısra: **1**
Başı dönen, şaşkın, perîşan.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

5. **ser-gerdān:**
Gazel 208
Mısra: **9**
Başı dönen, şaşkın, perîşan.

Gemi gibi deñizde ser-gerdān
Yürürem bādbāndan ayrıldum

6. **ser-gerdānlıġından:**
Kaside 11
Mısra: **75**
Başı dönen, şaşkın, perîşan.

Līk ser-gerdānlıġından baġludur işüm gibi
Ṣan ki ḫālümdür muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

7. **ser-gerdānıdur:***-ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **48**
Başı dönen, şaşkın, perîşan.

Bir ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur ki rāy-ı ḳadrinüñ
Meslekinde sebʿa-i seyyāre ser-gerdānıdur

8. **ser-gerdān:**
Gazel 103
Mısra: **1**
Karışık, dağınık.

Ḥalḳa-i zülfüñ ki ruḫsāruñda ser-gerdān yatur
Yaṣdanup genc üstine biñ başlu bir suʾbān yatur

9. **ser-gerdān:**
Gazel 2
Mısra: **12**
Başı dönmüş, sersem, şaşkın; perişan.

Dostlar āyīne itmiş ḫüsnine dil-ber beni
Kim beni gören olur fiʾl-ḫāl ser-gerdān aña

10. **ser-gerdānıdur:***--ı, --dur*
Kaside 13
Mısra: **26**
Başı dönen, ne yapacağını bilmeyen, şaşırmış, sersemlemiş bir durumda olan (kimse), şaşkın.

Ġulġulinden bülbülüñ çāk-i girībān itdi gül
Ḳumrīnuñ zārīlıġınuñ serv ser-gerdānıdur

ser-geşte:

1. **ser-geşte:**
Kaside 13
Mısra: **78**
Başı dönen, şaşkın, perîşan.

Bağludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḫayrānıdur

ser-geşte olup:

1. **ser-geşte olup:**-*up*
Gazel 67
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Başı dönmek, sersemlemek, şaşkın olmak.

Çevgān idicek zülfüñi meydān-ı cemāle
Ser-geşte olup ay ile gün ṭop olacaḳdur

ser-girān:

1. **ser-girān:**
Gazel 343
Mısra: **1**
Çok sarhoş.

Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı
Ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ iki cihān ola mı

ser-hōş:

1. **ser-ḫoş:**
Gazel 227
Mısra: **2**
Sarhoş II kendinden geçmiş, perişan.

Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

2. **ser-ḫoşluġından:**
Gazel 314
Mısra: **5**
Sarhoş II kendinden geçmiş, perişan.

Ki ol bir kāsenüñ ser-ḫoşluġından
Hezārān naʿre bezm-i nāsa düşdi

seri:

1. **seri:**
Mesnevi 3
Mısra: **38**
Baş, kafa.

Teni devlet-i taḫt-ı eflāk olan
Seri zīnet-i tāc-ı levlāk olan

ser-i bebġā:

1. **ser-i bebġā:**
Kaside 31
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Papağan başı.

Gül ġoncası meyl eylemiş āb üstine şan kim
Āyīneye baḳmaġa egilmiş ser-i bebġā

ser-i ḳaşruña:

1. **ser-i ḳaşruña:**-*uñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Köşkün üstü, damı.

Her gün ser-i ḳaşruña çıḳar mihr-i dil-efrūz
Kim şāh-nişīnüñi görüp ide temāşā

ser-i ḳaşruñdan:

1. **ser-i ḳaşruñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 6
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Köşkün üstü, damı.

Görür ser-i ḳaşruñdan iden kimse neẕāre
Nüh ṭāremi bir dāne-i ḫardal gibi ednā

ser-i keyvānıdur:

1. **ser-i keyvānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Zuhal gezegeninin başı.

Ṭutmasun mı dāyimā çarḫ-ı felek çīnī siper
Çünki nīzeñden şaḳınduġı ser-i Keyvānıdur

ser-i kūyuñda:

1. **ser-i kūyuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 347
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sokak başı. II Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu şeydā neyiki

ser-i mülūke:

1. **ser-i mülūke:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Padişahların başı.

Ser-i mülūke saʿādet baġışladı sāyeñ
Hümā-yı çetr-i hümāyūnuñ açalı per ü bāl

ser-i nīzeñ:

1. **ser-i nīzeñ:**-*ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **202**
Kelime Tipi: **-**
Süngünün ucu.

Kemendüñ ḳomaz ḫaşma rāh-ı gürīz
Ser-i nīzeñ açar der-i resteḫīz

ser-i nīzeñle:

1. **ser-i nīzeñle:**-*ñ, -le*
Kaside 7
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Süngünün ucu.

Geh ser-i nīzeñle bozılur sevād-ı rūy-ı māh
Geh ġubār-ı sümm-i esbüñden olur aġber güneş

ser-i ṭūṭī-i hindistānidür:

1. **ser-i ṭūṭī-i hindistānidür:**
Kaside 13
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Hindistan papağanının başı.

Ġonca-i gül meyl ider āyīne-i āb üstine
Aġzın açmış şan ser-i ṭūṭī-i Hindistānidür

ser-i zülfeynüñüñ:

1. **ser-i zülfeynüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Gazel 146
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saçlarının iki ucu.

ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey şanem
Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

ser-i zülf-i dü-tāh:

1. **ser-i zülf-i dü-tāh:**
Gazel 323
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İki kat olmuş (bükülmüş, eğrilmiş) saçın başı. II Kıvrılmış saçın ucu.

Dil ü cānlar ṣalınmaḳdan egilmişdür bu kāküller
Yüzüñde ol sebebdendür ser-i zülf-i dü-tāh egri

ser-i zülf-i siyehkār:

1. **ser-i zülf-i siyehkār:**
Gazel 63
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) günahkâr saçının ucu.

Dil ṭıflı ser-i zülf-i siyehkār ile oynar
Ḳaṣd itdi meger cānına kim mār ile oynar

ser-i zülfüñden:

1. **ser-i zülfüñden:***-üñ, -den*
Gazel 277
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Zülfün ucu.

Yüzüñe ḳıldı teveccüh ser-i zülfüñden dil
Şāmdan göçdi vü ʿazm eyledi beytü'l-ḥareme

ser-i zülfüñe:

1. **ser-i zülfüñe:***-üñ, -e*
Gazel 30
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Zülfün ucu.

Ḳan olduġı budur cigeri misk-i Ḫıṭānuñ
Öyküdi ser-i zülfüñe oldı yüzi esved

2. **ser-i zülfüñe:***-üñ, -e*
Gazel 75
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zülfün ucu.

El ursam ser-i zülfüñe dil ü cān dökilür
Nice miskīnler ayaġuña perīşān dökilür

ser-ʿimād-ı sīmdür:

1. **ser-ʿimād-ı sīmdür:***-dür*
Kaside 7
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş direğinin başlığı.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

serīr:

1. **serīrüñ:***-üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **182**
Taht.

Sipāhuñ sitāre delīlüñ melek
Serīrüñ zemīn ü sarāyuñ felek

2. **serīrin:***-in*
Kaside 19
Mısra: **119**
Taht.

Nūr-ı ḥusnüñ eylesün ʿulyā serīrin müstenīr
Ṭīb-i ḫulḳuñ eylesün dünyā sarāyın ʿanberīn

3. **serīri:***-i*
Kaside 27
Mısra: **15**
Taht.

ʿUlyā serīri oldı viṣālüñle pür-sürūr
Dünyā sarāyı oldı ḫiṣālüñle müşk-bār

serīr-i āsumān:

1. **serīr-i āsumān:**
Kaside 7
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzü tahtı.

Mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ oldı serīr-i āsumān
Ṣaçdı pīrūze ṭabaḳlardan zer ü gevher güneş

ser-keşlig:

1. **ser-keşligin:***-in*
Kaside 11
Mısra: **65**
Inatçılık, dik başlılık.

Terk idüp ser-keşligin çün yoluña ser ḳor nʾola
Ḫüsn iline olsa server kākül-i müşkīn-i dost

ser-keşlik:

1. **ser-keşlik:**
Kaside 26
Mısra: **17**
Başkaldırma, asilik, inatçılık.

Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim
Atdı kemendin ol büt-i ʿayyārum üstine

sermāye-i cān:

1. **sermāye-i cān:**
Gazel 41
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Can sermayesi.

Cām-ı laʿlin iste kim sermāye-i cān andadur
Küfr-i zülfin gözle kim mecmūʿ-ı īmān andadur

ser-māye-i dermānı:

1. **ser-māye-i dermānı:***-ı*
Gazel 241
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Şifa sermayesi.

Cām-ı ezel sermestiyem sāḳī mey-i raḫşānı ṣun
Bāzār-ı derdüm germdür ser-māye-i dermānı ṣun

sermāye-i ḫalef:

1. **sermāye-i ḫalef:**
Terci-bend 1
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
Sonrakilerin serveti. (Ehlibeyt bağlamında).

Pīrāye-i selefsin ü sermāye-i ḫalef
Ferʿ-i refīʿ görmedüm aṣlā senüñ gibi

sermest:

1. **sermestiyem:**-*i, -y, -em*
   Gazel 241
   Mısra: **1**
   Sarhoş, kendinden geçmiş.

Cām-ı ezel sermestiyem sāḳī mey-i raḥşānı ṣun
Bāzār-ı derdüm germdür ser-māye-i dermānı ṣun

ser-mest:

1. **ser-mesti:**-*i*
   Gazel 61
   Mısra: **9**
   Sarhoş.

Gözüñ ser-mesti alur sīneden dil
Yanar tennūrdan biryān uġurlar

sermest ü ḫarāb:

1. **sermest ü ḫarāb:**
   Gazel 120
   Mısra: **14**
   Kelime Tipi: **-**
   Sarhoş ve perişan.

Ġamzeñ naẓarı müddeʿīye düşse ne ṭañ kim
Sermest ü ḫarāb olana düşmek ʿaceb olmaz

sermest ü ḫayrān it:

1. **sermest ü ḫayrān it:**
   Gazel 298
   Mısra: **10**
   Kelime Tipi: **-**
   Sarhoş ve hayran etmek.

Ey cān gidersin bārī gel mercān lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḫayrān it beni

sermest-i nāz:

1. **sermest-i nāz:**
   Kaside 26
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Naz sarhoşu.

Cānā gözüñe hey di ki sermest-i nāz olup
Ġavġālar itmesün dil-i bīmārum üstine

ser-nāme-i cemālüñe:

1. **ser-nāme-i cemālüñe:**-*üñ, -e*
   Gazel 80
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzellik mektubu başına yazılan.

Ser-nāme-i cemālüñe ḳaşuñ nişān çeker
Cān ṣafḥasına ter raḳam-ı dilsitān çeker

ser-nāme-i maḥabbeti:

1. **ser-nāme-i maḥabbeti:**-*i*
   Gazel 204
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Aşkın önsözü.

Ser-nāme-i maḥabbeti cānāna yazmışam
Ḥasret risālesin varaḳ-ı cāna yazmışam

ser-nigūn:

1. **ser-nigūn:**
   Gazel 59
   Mısra: **10**
   Baş aşağı, çevrilmiş, ters dönmüş.

Zülfüñ kemendi ḳanına ṣuṣamış Aḥmedʾüñ
Çāhına düşüp ol ẕeḳanuñ ser-nigūn gider

ser-pā-bürehne:

1. **ser-pā-bürehne:**
   Gazel 280
   Mısra: **10**
   Baş açık, yalın ayak.

ʿIşḳuñ yolında göñlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne ʿāṣıḳam gel ḫār ṣaçma rāhuma

ser-pūş:

1. **ser-pūş:**
   Kaside 12
   Mısra: **28**
   Başa giyilen her türlü kisve.

Gün yüzüñde āferīn ol zülf-i ʿanber-sāya kim
Müşkden ser-pūş aṣar ḳandīl-i mehtāb üstine

ser-sebz:

1. **ser-sebz:**
   Kaside 23
   Mısra: **58**
   Yemyeşil.

Ol şāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ şāḫ-sār āb

ser-tā-ser:

1. **ser-tā-ser:**
   Gazel 36
   Mısra: **6**
   Baştan başa, bütünüyle, tamamen.

Dem gelür şevḳ-ı ruḫuñ ḫālet baġışlar ʿāşıḳa
Kʾayaġı ṭopraġı ser-tā-ser gül-i sīr-āb olur

2. **ser-tā-ser:**
   Gazel 194
   Mısra: **11**
   Baştan başa, bütünüyle, tamamen.

Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vīrān olduġum

3. **ser-tā-ser:**
   Kaside 7
   Mısra: **26**
   Baştan başa, bütünüyle, tamamen.

Kūze-i yāḳūt ile pīrūze-gün dolābdan
Çarḫ-ı mīnā-rengi sīm-āb itdi ser-tā-ser güneş

ser-tīz:

1. **ser-tīz:**
   Terci-bend 2
   Mısra: **92**
   Sivri uçlu, keskin.

Delmege şeh ʿadūsı sīnesini İtdi ser-tīz ḫancerin sūsen

serv:

1. **serve:**-*e*
   Kaside 26
   Mısra: **11**
   Selvi ağacı, uzun boylu ve

koyu yeşil yapraklı ağaç II uzun boylu sevgili.

Ol serve ḳarşu āh idemez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

2. **servüñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **205**
Servi, servi boylu güzel.

Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

3. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 50
Mısra: **13**
Selvi ağacı II uzun boylu sevgili.

Servüñ ayaġına şaçu şaçmaḳ diler çenār
Kim ellerinde pür-güher-i yāsemen ṭutar

4. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 103
Mısra: **7**
Selvi ağacı II uzun boylu sevgili.

ʿĀrıżı ḫaṭṭından ol servüñ suʾāl itdüm didi
Būstān-ı Rūmda ṭūṭī-i Hindūstān yatur

5. **serv:**
Gazel 180
Mısra: **8**
Selvi ağacı II uzun boylu sevgili.

Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ
Ey boyı serv ey yüzi gülzār ḳaçma gel

6. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 323
Mısra: **9**
Selvi ağacı II uzun boylu sevgili.

Bahār-ı ḥüsni sen servüñ ṣalalı sāyesin cāna
Maḥabbet būstānında bulınmaz bir giyāh egri

7. **servüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **17**
Selvi ağacı II uzun boylu sevgili.

Nār-ı ruḫsārında ol servüñ sürer ʿömr-i dırāz
Beñzer olmışdur semender kākül-i müşkīn-i dost

8. **servüñ:**-*üñ*
Kaside 32
Mısra: **35**
Selvi ağacı II uzun boylu sevgili.

Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miṣāl çünki hemān

9. **servde:**-*de*
Gazel 319
Mısra: **10**
Selvi ağacı II sevgilinin uzun boyu; uzun boylu sevgili.

Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

10. **serv:**
Gazel 162
Mısra: **5**
Selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç II selvi gibi uzun boylu sevgili.

Bir serv durur yapraġı şîve yemişi nāz
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlīnüñ

11. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 146
Mısra: **5**
Selvi ağacı II sevgilinin uzun boyu.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

12. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 331
Mısra: **2**
Selvi ağacı II sevgilinin uzun boyu.

Gül yüzüñ bāġ u bahār-ı dil ü cāndur çelebī
Servüñ ārāyiş-i bostān-ı revāndur çelebī

13. **serv:**
Gazel 5
Mısra: **10**
İnce uzun bir ağaç çeşidi II Sevgili.

Boyı hevāsı ile bu hevesde ḫāk oldum
Ki ṣala sāyesin ol serv gāh gāh baña

14. **serv:**
Gazel 109
Mısra: **7**
İnce uzun bir ağaç çeşidi II Sevgili.

Ṣanma ey serv ayaġuña baş ḳomışdur lāleler
Dāmenüñe yapışan ʿuṣṣāḳ-ı mestüñ ḳanıdur

15. **serv:**
Gazel 121
Mısra: **11**
İnce uzun bir ağaç çeşidi II Sevgili.

Gördi ol serv eşkümi didi kim
Biz bu āb-ı revānsuz olımazuz

16. **serv:**
Gazel 123
Mısra: **11**
İnce uzun bir ağaç çeşidi II Sevgili.

Serv ol ḳade öykinür dimeñ kim
Ol ṭoġrudur iftirāya döymez

17. **serve:**-*e*
Gazel 227
Mısra: **14**
İnce uzun bir ağaç çeşidi II Sevgili.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin
Serve çıḳup feryād ider ḳumrī aña āheng içün

18. **serv:**
Gazel 270
Mısra: **7**
İnce uzun bir ağaç çeşidi II Sevgili.

Cān ḳumrīsi bir serv hevāsında uçarken
Ṣayd oldı göñül murġına uyup balabana

19. **serv:**
Kıt'a 10

Mısra: **1**
İnce uzun bir ağaç çeşidi II Sevgili.

Şoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

20. **serve:**-*e*
Murabba 1
Mısra: **27**
İnce uzun bir ağaç çeşidi II Sevgili.

Aḳdı bir serve daḫı āb-ı revāndan daḫı yig
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

21. **serv:**
Nazm 5
Mısra: **21**
İnce uzun bir ağaç çeşidi II Sevgili.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

22. **serv:**
Gazel 162
Mısra: **3**
"Servi" kelimesinin eski metinlerde görülen asıl şekli. Serv/servi/selvi ağacı, uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı bir ağaçtır. Klasik şiirde adından en çok bahsedilen ağaçtır. Sevgilinin boyu için hem benzeyen hem de benzetilendir. Hatta zamanla sevgilinin boyu ile bütünleşmiş olup "boy" kelimesinin kullanımına dahi ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz yoluyla ifade edilmektedir. selvinin hafif rüzgârla salınışı, sevgilinin yürüyüşünü andırmaktadır.

Kim gezdüre ḫurşīdi gümüş serv üzerinde
Fitneyle meger ḳāmet-i raʿnāsı ʿAlīnüñ

23. **servidür:**-*i, -dür*
Gazel 165
Mısra: **1**
Servi ağacı. ll [mec.] Sevgilinin boyu.

Cān bāġı servidür ḳad-i dil-cūsı Ḳāsımuñ
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

24. **servüñ:**-*üñ*
Gazel 27
Mısra: **5**
Şekil olarak ince ve uzun bir ağaç türü, servi ağacı. II Servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i s̱emer güstāḫ

25. **serv:**
Gazel 45
Mısra: **16**
Şekil olarak ince ve uzun bir ağaç türü, servi ağacı. II Servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

Aḥmed ol ḳāmet-i dil-cūya hevādār olalı
Ḳanda bir serv görürse yaḳasın çāk eyler

26. **serv:**
Gazel 160
Mısra: **9**
Şekil olarak ince ve uzun bir ağaç türü, servi ağacı. II Servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

Sebzede ey serv ayaġuña yüzin sürmezdi āb
Olmasa ol ḳāmet-i dil-cūy ile hem-tālıġuñ

27. **serv:**
Gazel 184
Mısra: **10**
Şekil olarak ince ve uzun bir ağaç türü, servi ağacı. II Servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

Nʾola meyl itseñ Aḥmed āhına kim
Olur bād ile her dem serv māyil

28. **serv:**
Gazel 298
Mısra: **13**
Şekil olarak ince ve uzun bir ağaç türü, servi ağacı. II Servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

Ey serv sāyeñdür viren ṭopraġa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

29. **serv:**
Gazel 319
Mısra: **9**
Şekil olarak ince ve uzun bir ağaç türü, servi ağacı. II Servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

30. **serv:**
Gazel 324
Mısra: **1**
Şekil olarak ince ve uzun bir ağaç türü, servi ağacı. II Servi gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

31. **serv:**
Gazel 140
Mısra: **8**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Aġdı başına hevāsı ḳaddüñüñ
Ol hevādan serv urur her dem semāʿ

32. **servde:**-*de*
Gazel 147
Mısra: **2**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Piste-lebsin pistede līkin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

33. **servde:**-*de*
Gazel 147
Mısra: **9**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna līkin servde
Sīb-i sīmīn üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

34. **serv:**
Gazel 177
Mısra: **8**

İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

35. **serve:**-*e*
Gazel 177
Mısra: **7**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Ḳanġı nā-dān beñzedür sen gül budaġın serve kim
Serv bālā-yı belā-engīz ile fettān degül

36. **serv:**
Gazel 235
Mısra: **9**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

37. **serve:**-*e*
Gazel 248
Mısra: **2**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zībālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

38. **serv:**
Gazel 290
Mısra: **8**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Ne bir gül bitdi gülşende ki beñzeye bu ruḫsāra
Ne bir serv irdi bostānda kʾola anuñla hem-sāye

39. **serv:**
Gazel 303
Mısra: **2**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Bitmedi gülşende bir gül bu ruḫ-ı zībā gibi
İrmedi bostānda bir serv ol ḳad-i raʿnā gibi

40. **servi:**-*i*
Gazel 303
Mısra: **3**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Nāz ile besler çemen servi kenār-ı cūyda
Ḳadd-i dil-cūña senüñ olduġıyçün hem-tā gibi

41. **serv:**
Gazel 337
Mısra: **7**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā ẕikr itse serv eyler semāʿ
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa Mevlevī

42. **serv:**
Kaside 6
Mısra: **55**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Ṣol serv ki dīvāruña naḳş eyledi naḳḳāş
Teşbīh olınmaġa yarardı aña Ṭūbā

43. **serv:**
Kaside 6
Mısra: **58**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Ṭūbā eger aṣılmasa cennetde nigūnsār
Ṣuffañdaki serv olmasa bu vech ile raʿnā

44. **serv:**
Kaside 13
Mısra: **26**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Ġulġulinden bülbülüñ çāk-i girībān itdi gül
Ḳumrīnuñ zārīlıġınuñ serv sergerdānıdur

45. **serv:**
Kaside 31
Mısra: **35**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb
Bu kʾoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

46. **serve:**-*e*
Kaside 31
Mısra: **42**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Bu bezmgeh içre begenüp raḳṣ u semāʿın
Geydürdi ṣabā serve yine ḫilʿat-i ḫażrā

47. **servüñ:**-*üñ*
Kaside 31
Mısra: **31**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

48. **serv:**
Müfret 7
Mısra: **2**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

49. **serv:**
Nazm 5
Mısra: **17**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

50. **serv:**
Terci-bend 2
Mısra: **3**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Seyr ider serv bāġı bī-ser ü pā
Aġdı başına çün hevā-yı ṣabā

51. **servi:**-*i*
Terci-bend 2
Mısra: **55**
İnce uzun bir ağaç çeşidi; selvi.

Servi beñzetdi ḳadd-i dil-cūña
Ki ḳodı pāy-ı serve ser nergis

serv boylu:

1. **serv boylu:**
Gazel 280
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Servi gibi uzun boylu.

Çün aḳdı göñlüm şu gibi serv boylu şāhuma
Her dem yüzüm yire sürüp şükr eylerem Allāhuma

serv boylularuñ:

1. **serv boylularuñ:**
Gazel 238
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Servi boylu, uzun boylu sevgili.

Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ
Semen-beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

serv boyuñ:

1. **serv boyuñ:**-*uñ*
Gazel 239
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Servi boy II sevgilinin uzun boyu.

Dür dişüñ derdi ile serv boyuñ ḥasretine
Dem ola kim gözümüñ yaşını deryā göresin

serv boyuñla:

1. **serv boyuñla:**-*uñ, -ile*
Kaside 16
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Servi boy II sevgilinin uzun boyu.

Bezenür serv boyuñla yine bu bāġ-ı vücūd
Açılur gül yüzüñ ile gül-i ḫandān-ı kerem

serv ü şimşād:

1. **serv ü şimşād:**
Gazel 122
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Servi ve şimşir ağacı.

Aḥmed idelden temāşā ḫadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

server:

1. **serverüñ:**-*ün*
Gazel 41
Mısra: **3**
Hükümdar, sultan.

Pāyına bir serverüñ ser ḳo ki devlet bundadur
Derdine bir dilberüñ cān vir ki dermān andadur

2. **serveri:**-*i*
Gazel 86
Mısra: **10**
Başkan, reis. II Sevgili.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

3. **serverā:**--*ā*
Gazel 160
Mısra: **4**
Başkan, reis. II Sevgili.

Her sefer yire çalar zerrīn külāhın āfītāb
Serverā sen urınaldan efser-i zībālıġuñ

server olsa:

1. **server olsa:**-*sa*
Kaside 11
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Başkan, hükümdar olmak.

Terk idüp ser-keşligin çün yoluña ser ḳor nʾola
Ḥüsn iline olsa server kākül-i müşkīn-i dost

serverā:

1. **serverā:**
Gazel 225
Mısra: **3**
Ey hükümdar II Ey Sevgili.

Serverā serv-i ser-efrāz olalı hem-ser saña
Ayaġına yüz sürer yüz dürlü luṭfıyla çemen

server-i ḫūbān-ı ʿālem:

1. **server-i ḫūbān-ı ʿālem:**
Mesnevi 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Âlemdeki güzellerin şâhı.

Meger bir server-i ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayaġı başdugı yir cān-ı ʿālem

server-i keşmīr-i suḫan:

1. **server-i keşmīr-i suḫan:**
Gazel 219
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Söz (şiir) Keşmir'inin (ülkesinin) sultanı.

Aḥmedʾem server-i Keşmīr-i suḫan çāker-i şāh
Bu ḳadar faẓlum ile bende-i ehl-i keremem

server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān:

1. **server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Cihan saadetini sağlayan seyitler zümresinin hükümdarı.

mül içüp ideler ṣoḥbet ü seyrān u temāşā
Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Seyyid-i Meḥmed ki

serv-i āzāda:

1. **serv-i āzāda:**-*a*
Gazel 173
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hür servi, diğerlerinden daha uzun ve düzgün servi; beyitte "boyu, endamı böyle bir serviyi andıran sevgili" manasında kullanılmıştır.

Serv-i āzāda dimeñ bāġ-ı cihāndan çıḳmaz
Boynı bağlu ḳulıdur bir yañağı gülgūnuñ

serv-i bālā:

1. **serv-i bālā:**
Gazel 349
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boylu güzel.

Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstī
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstī

serv-i bālāñ:

1. **serv-i bālāñ:**-*ñ*
Gazel 106
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Uzun servi fidanı; sevgilinin uzun boyu.

Serv-i bālāñ ile başuma belālar niçe bir
Ḫışm-ı çeşmüñ ile cānuma cefālar niçe bir

serv-i bālā-yı belā-engīzi:

1. **serv-i bālā-yı belā-engīzi:**-*i*
Gazel 118
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin felaket getiren boyu.

Sünbül-i zülf-i kemend-endāzı çevgāndur henüz
Serv-i bālā-yı belā-engīzi fettāndur henüz

servi boyuñı:

1. **servi boyuñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 23
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Servi boy. || Servi ağacı gibi uzun ve düzgün boylu sevgili.

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye
Ḥasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

serv-i bülend:

1. **serv-i bülend:**
Gazel 304
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Yüksek servi ağacı.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

2. **serv-i bülend:**
Gazel 285
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boylu selvi; uzun boylu sevgili, güzel.

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

serv-i bülend-ḳāmet:

1. **serv-i bülend-ḳāmet:**
Gazel 112
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boylu selvi; uzun boylu sevgili, güzel.

Serv-i bülend-ḳāmet ü maʿşūḳ-ı dil-nevāz
Olmış nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz

serv-i bülendüñ:

1. **serv-i bülendüñ:**-*üñ*
Gazel 194
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boylu selvi; uzun boylu sevgili, güzel.

Āh kim sāye ṣalar serv-i bülendüñ her yire
Bu hevādandur benüm ḫāk ile yek-sān olduġum

2. **serv-i bülendüñ:**-*üñ*
Gazel 201
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin uzun boyu.

Dāʾimā serv-i bülendüñ ser-firāz olsun begüm
Dest-gīrüñ hem Ḫudā-yı bī-niyāz olsun begüm

serv-i çemen:

1. **serv-i çemen:**
Gazel 50
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Çimenlik servisi.

Āb-ı revānı gör ki kenārında her nefes
Ḳaddüñe beñzedem diyü serv-i çemen ṭutar

2. **serv-i çemen:**
Gazel 225
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Çimenlik servisi.

Gülmesün gül nāz idüp nāzüklenürse ġoncaña
Büyümesün boyuña ger baş çeke serv-i çemen

3. **serv-i çemen:**
Gazel 228
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Çimenlik servisi.

Āb-ı şerbet virüp ayaġına zencīr ṭaḳar
Delürüp ḳaddüñe öyküdügiyçün serv-i çemen

4. **serv-i çemen:**
Gazel 307
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Çimenlik servisi.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

5. **serv-i çemen:**
Nazm 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Çimenliğin servisi II sevgili.

Biʾllāh ey serv-i çemen nʾiçün diger-gūn olmaduñ
Mevtine ol gül-ruḫuñ beñzer ki maḥzūn olmaduñ

6. **serv-i çemen:**
Gazel 154
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çimenlik servisi, çimenlikte bulunan servi ağacı.

Serv-i çemen görüp didi āzāde ḳaddüñi
Ey kebg-i nāz bende-i reftāruñam senüñ

serv-i cūy-bār:

1. **serv-i cūy-bār:**
Gazel 332
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Irmak servisi.

Vālih nihāl-i ḳāmetüñe serv-i cūy-bār

Ḫayrān benefşe zülfüñe reyḥān didükleri

serv-i dil-ārāya:

1. **serv-i dil-ārāya:**-*ya*
Kaside 6
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Gönül süsleyen servi.

Ol serv-i dil-ārāya hevādār durur āb
Kim düşdi bu ḳaşr ayaġına bī-ser ü bī-pā

serv-i dil-ārāyı:

1. **serv-i dil-ārāyı:**
Gazel 211
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül süsleyen servi. II Sevgili.

Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

serv-i dil-cūdur:

1. **serv-i dil-cūdur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çeken selvi boylu sevgili.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

serv-i dil-cūnuñ:

1. **serv-i dil-cūnuñ:**-*nuñ*
Kaside 13
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çeken selvi boylu sevgili.

Ḫüsn nevrūzında ʿuşşāḳı muḥayyer eyleyen
Rāstī ol serv-i dil-cūnuñ gül-i ḫandānıdur

serv-i dırāz:

1. **serv-i dırāz:**
Murabba 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Uzun servi. II Sevgili.

Dest-i kūtāhuma baş egmedüñ ey serv-i dırāz
Kʾola şekker-lebüñe ṭūṭī-i dil maḥrem-i rāz

serv-i gül-endām:

1. **serv-i gül-endām:**
Gazel 254
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Teni gül gibi ve (boyu) servi gibi olan (sevgili).

Caʿd-ı zülfüñ kim aşılmış sen dil-ārām üstine
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

2. **serv-i gül-endām:**
Kaside 29
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Teni gül gibi ve (boyu) servi gibi olan (sevgili).

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

3. **serv-i gül-endām:**
Müfret 35
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Teni gül gibi ve (boyu) servi gibi olan (sevgili).

ʿAraḳ-rīz olsa ol serv-i gül-endām
Gül-āb ile pür olur ṣaḥn-ı ḥammām

serv-i gül-ʿiẕār:

1. **serv-i gül-ʿiẕār:**
Kaside 24
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Gül yanaklı servi. II Sevgili.

Nʾiçün raḳībe ḫıdmet idersin didi didüm
Āhū seg ile avlanur ey serv-i gül-ʿiẕār

serv-i gül-ruḫ:

1. **serv-i gül-ruḫ:**
Gazel 147
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gül yanaklı servi (boylu sevgili).

Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna līkin servde
Sīb-i sīmīn üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

serv-i gül-ruḫdur:

1. **serv-i gül-ruḫdur:**-*dur*
Gazel 341
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gül yanaklı servi (boylu sevgili).

Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur
Ki dār u gīr-i zülfī şır hezārān dār-ı Manṣūrı

serv-i gül-ruḫsār:

1. **serv-i gül-ruḫsār:**
Nazm 31
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gül yanaklı sevgili (gül yanaklı, servi boylu sevgili).

Didi kim bu serv-i gül-ruḫsār Bostānc'oġlıdur
Fūtasın gül ṭoldurupdur ṣaçları reyḥānīdür

serv-i hevā-baḫşa:

1. **serv-i hevā-baḫşa:**-*a*
Gazel 63
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Arzu, düşkünlük, aşk bağışlayan servi (boylu sevgili).

Ol serv-i hevā-baḫşa heves mʾoldı ṣabā kim
Dīvāne gibi dem-be-dem eşcār ile oynar

2. **serv-i hevā-baḫşa:**
Gazel 281
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Arzu, düşkünlük, aşk bağışlayan servi (boylu sevgili).

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣancar
Hey ol serv-i hevā-baḫşa hevādār olmasun kimse

serv-i ḥırāmān:

1. **serv-i ḫırāmān:**
Gazel 62
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Salınarak yürüyen servi II sevgili.

Söze gelse laʿl-i dür-bāruñ dil ü cān oynadur
Ṣalınıcaḳ ḳāmetüñ serv-i ḫırāmān oynadur

2. **serv-i ḫırāmān:**
Gazel 270
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Salınarak yürüyen servi II sevgili.

Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

serv-i ḥırāmāna:

1. **serv-i ḫırāmāna:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Salınarak yürüyen servi II sevgili.

Ruḥı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

2. **serv-i ḫırāmāna:**-*a*
Gazel 271
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Salınarak yürüyen servi II sevgili.

Nigārā bāġ-ı cennetde yā miskīn ḫūşedür zülfüñ
Ya ʿanberden ḥamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

serv-i hırāmāndur:

1. **serv-i ḫırāmāndur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Salınarak yürüyen servi II sevgili.

Çerāġ-ı meclis-i cāndur ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ
Gümüş serv-i ḫırāmāndur ḳad-i bālāsı İsḥāḳuñ

serv-i hırāmānum:

1. **serv-i ḫırāmānum:**-*um*
Gazel 307
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Salınarak yürüyen selvi; sevgili.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

serv-i hırāmānumuñ:

1. **serv-i ḫırāmānumuñ:**-*um, -uñ*
Müfret 37
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Salınarak yürüyen servi II sevgili.

Ben kim ol serv-i ḫırāmānumuñ efgendesiyem
Rāstī kendü degül bendesinüñ bendesiyem

serv-i hoş-bālā:

1. **serv-i ḫoş-bālā:**
Gazel 10
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzel boylu servi.

Anuñ içün görinür ol ḳāmet-i raʿnā ġarīb
Kim gül-endām olsa olur serv-i ḫoş-bālā ġarīb

serv-i hoş-bālāyı:

1. **serv-i ḫoş-bālāyı:**-*yı*
Gazel 65
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzel boylu servi.

Ne belā-engīzdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör
Bāġ-ı firdevs getürmiş seyr ider ṭūbāyı gör

serv-i hoş-hırām:

1. **serv-i ḫoş-ḫırām:**
Gazel 34
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hoş yürüyüşlü servi. || *Sevgili.*

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

serv-i ḳabā-pūş:

1. **serv-i ḳabā-pūş:**
Kaside 31
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Kaftan giyen servi II Sevgili.

Bir serv-i ḳabā-pūş kenārında ki anuñ
Bālāsı hevāsında şikeste ḳala Ṭūbā

serv-i kabā-pūşı:

1. **serv-i ḳabā-pūşı:**-*ı*
Nazm 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kaftan giyen servi II Sevgili.

Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşı ḳızıl güllerle
Cemʿ idüp dilleri ʿīş eyledi bülbüllerle

serv-i kabā-pūşını:

1. **serv-i ḳabā-pūşını:**-*ı, -n, -ı*
Nazm 25
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kaftan giyen servi; sevgili.

ʿīd-i ḫüsnüñde şalın dilber-i raʿnālar ile
Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşını dībālar ile

serv-i külehdārum:

1. **serv-i külehdārum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Külah giymiş sevgili/övülen.

Şiʿrüm şiʿārı luṭf olalı ṭoġru yaraşur
Medḥüm ḳabāsı serv-i külehdārum üstine

serv-i lāle-ruḥ:

1. **serv-i lāle-ruḫ:**
Kaside 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Lale yanaklı servi, sevgili.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

serv-i lāle-ruḥsārı:

1. **serv-i lāle-ruḫsārı:**-*ı*
Gazel 229
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Lale yanaklı servi, sevgili.

Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen ṣaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

serv-i meh-liḳāya:

1. **serv-i meh-liḳāya:**
Gazel 270
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüzü ay gibi olan servi. || *Sevgili.*

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

serv-i müstakīm:

1. **serv-i müstaḳīm:**
Gazel 274
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Dimdik, düz servi olmak.

Bir serv-i müstaḳīm sev Aḥmed cihānda kim
Ehl-i kemāl māyil olur istiḳāmete

serv-i nāz:

1. **serv-i nāz:**
Gazel 153
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İşveli sevgili.

ʿAnberīne olmaġ için nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe
Serv-i nāz üstinde bitmiş kākülüñ vardur senüñ

2. **serv-i nāz:**
Gazel 254
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İşveli sevgili.

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

3. **serv-i nāz:**
Nazm 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İşveli sevgili.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi
Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

4. **serv-i nāz:**
Gazel 111
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).

Ey serv-i nāz nergis-i mestüñe hey di kim
Ḳıldı cihānda ehl-i niyāzı ḫarāb-ı nāz

5. **serv-i nāz:**
Gazel 116
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).

Nāz ider ʿāşıḳlara nāz itmege ol serv-i nāz
Nāz ḥüsni rāzıdur dīvāneye açsun mı rāz

6. **serv-i nāz:**
Gazel 279
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñi zeyn itmege ey serv-i nāz
Silk-i cevher düzdi kilk-i dür-feşānum boynuña

7. **serv-i nāz:**
Gazel 340
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi
Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

8. **serv-i nāz:**
Gazel 143
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).

Ol serv-i nāz nāza daḫı nāz ider dirīġ
Ehl-i niyāza merḥametin az ider dirīġ

9. **serv-i nāz:**
Gazel 11
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Nazlı selvi; nazlı, işveli sevgili.

Ger yavuz göz degmesün dirseñ ṣalın ey serv-i nāz
Boynuña Aḥmed ḳolından heykel-i zerrīn ṣalup

10. **serv-i nāz:**
Kaside 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Nazlı selvi; nazlı, işveli sevgili.

Ḫilʿat-i ḥüsn egnüñe gey yaraşur ey serv-i nāz
Ṭonanup ṭāvūs-vār itseñ nʾola cevlān-ı ʿīd

serv-i nāza:

1. **serv-i nāza:**-*a*
Gazel 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Naz servisi (Nazlı nazlı salınan servi boylu sevgili).

Çünkim çenār gibi götürdüñ niyāza el
Zārīyle baş açup yüzüñ ol serv-i nāza ṭut

serv-i raʿnā:

1. **serv-i raʿnā:**
Gazel 198
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzel, hoş servi II Servi boylu sevgili.

Ḥüsn bāġında ṭabīʿat bāġbānı dikmedi
Ḳadd-i dil-cūyuñ gibi bir serv-i raʿnā dostum

serv-i revān:

1. **serv-i revān:**
Gazel 172
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Ḥāk-i ḫuşk üzre benefşe biter ü sünbül-i ter
Şalsa ey serv-i revān sāyesini zülf-i ḫamuñ

2. **serv-i revān:**
Gazel 220
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Ḳaddine ḳarşu gözüm nicesi yaş dökmeye kim
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

3. **serv-i revān:**
Gazel 344
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Ol ḳāmet-i raʿnā ile bostān-ı revānda
Sen serv-i revān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

4. **serv-i revān:**
Nazm 17
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Görinürdi gözinüñ āfet-i cān olacaġı
Sezinürdi boyınuñ serv-i revān olacaġı

serv-i revāna:

1. **serv-i revāna:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Geh misk-i teri ḫūşe ḳılur şāh-ı çenāra
Geh ġāliye gīsū düzedür serv-i revāna

serv-i revānı:

1. **serv-i revānı:**-*ı*
Gazel 17
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Şol dem ki revān eyledüñ ol serv-i revānı
Çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ ey dost

2. **serv-i revānı:**-*ı*
Gazel 164
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Bāġ-ı cennet gördi ḳaddüñde didi Cibrīl-i rūḥ
Müntehādur Sidreden serv-i revānı Yūsufuñ

3. **serv-i revānı:**-*ı*
Nazm 14
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum
Neden yıḳıldı bu serv-i revānı aġlayalum

serv-i sarāyuñuñ:

1. **serv-i sarāyuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kaside 22
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Sarayın servi ağacı.

Diler ki pāyına düşe serv-i sarāyuñuñ
Zencīre çekseler daḫı ḳılmaz ḳarār āb

serv-i sehī:

1. **serv-i sehī:**
Gazel 244
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kavak gibi uzun, mevzun olan selvi; uzun boylu sevgili.

Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü ey serv-i sehī
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

2. **serv-i sehī:**
Gazel 318
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kavak gibi uzun, mevzun olan selvi; uzun boylu sevgili.

Sidre dīvāne gibi raḳṣ ura ey serv-i sehī
Müntehā ḳaddüñ ile şalınıcaḳ gāh gehī

3. **serv-i sehī:**
Kaside 12
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Servi gibi uzun ve düzgün boylu II Sevgili.

Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār
Biʾllāh ey serv-i sehī seyr it bu dolāb üstine

serv-i ser-efrāz:

1. **serv-i ser-efrāz:**
Gazel 225
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Uzun boylu güzel.

Serverā serv-i ser-efrāz olalı hem-ser saña
Ayaġına yüz sürer yüz dürlü luṭfıyla çemen

serv-i sīmīn:

1. **serv-i sīmīn:**
Nazm 6
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gümüşten servi II gümüş tenli, uzun boylu sevgili.

Gereklü genc idi ol serv-i sīmīn
Anuñʾçün ṭopraġa defn oldı dirler

serv-i sīmīni:

1. **serv-i sīmīni:**
Gazel 326
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gümüşten servi II gümüş tenli, uzun boylu sevgili.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

serv-i sīm-ten:

1. **serv-i sīm-ten:**
Gazel 86
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş tenli servi. II Sevgili.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

serv-kad:

1. **serv-ḳad:**
Kaside 21
Mısra: **19**
Servi boylu sevgili.

Ṣalın ey serv-ḳad ki eşkümden
Yollaruñ bāġ u būstān bulduñ

2. **serv-ḳad:**
Nazm 24
Mısra: **1**
Servi boylu (sevgili).

Ṣalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

3. **serv-ḳad:**
Gazel 321
Mısra: **1**
Servi boylu (sevgili). II Servi gibi uzun ve düzgün boylu (sevgili).

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

serv-ḳadd:

1. **serv-ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 334
Mısra: **9**
(Sevgilinin) selvi gibi olan boyu.

Serv-ḳaddüñ göreydi bostānda
Gül budaġın mı ḳırdı bostāncı

2. **serv-ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 249
Mısra: **7**
Selvi boylu; sevgili.

Serv-ḳaddüñ ḥasretinden ölicek tābūtumı
Eylerem şāhum vaṣiyyet kʾideler şimşāddan

serv-ḳāmet:

1. **serv-ḳāmete:**-*e*
Gazel 274
Mısra: **1**
Servi boylu (güzel) ‖ Sevgili.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

2. **serv-ḳāmete:**-*e*
Gazel 286
Mısra: **3**
Servi boylu (güzel) ‖ Sevgili.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Uş ḳalısar ḳıyāmete ḥasret ne fāyide

3. **serv-ḳāmetüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 266
Mısra: **8**
Servi (gibi uzun ve düzgün) boylu (sevgili).

Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zer-nigār ide

serv-ḳad:

1. **serv-ḳadsin:**-*sin*
Gazel 147
Mısra: **2**
Servi boylu II Sevgili.

Piste-lebsin pistede līkin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

setr eyle:

1. **setr eyle:**
Gazel 39
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Örtmek, gizlemek.

Gerçi dilber pend ider setr eyle rāz-ı ʿışḳı dir
ʿĀḳıbet līkin bilürem ʿāleme destān olur

settārluġ:

1. **settārluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **36**
Örtmek, gizlemek: İnsanların hatalarını örtmeyi ve sırlarını ifşa etmemeyi ifade eden ahlakî erdem.

Dutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr yeñin
Dāmen-i ʿafvuñ iderse nʾola settārluġı

sev-:

1. **sevmege:**-*meg, -e*
Gazel 215
Mısra: **20**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Düşüren kendüsidür vaṣlı hevāsın göñlüme
Yoḫsa ben kimem kʾanı sevmege istidʿā ḳılam

2. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 335
Mısra: **7**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

3. **sevenden:**-*en, -den*
Gazel 342
Mısra: **14**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Nice bed-mihr imiş ol māhuñ Aḥmed

Kʾanı cāndan sevenden yüz çevürdi

4. **sevdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 347
Mısra: **6**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā neyiki

5. **sev:**
Kaside 20
Mısra: **71**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Severseñ ol ṣanemi sev ki sāʿidinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitīni māl-ā-māl

6. **severseñ:**-*(e)r, -se, -n*
Kaside 20
Mısra: **71**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Severseñ ol ṣanemi sev ki sāʿidinden anuñ
Gül-i ter ile olur āsitīni māl-ā-māl

7. **sevdügümi:**-*dük, -üm, -i*
Nazm 39
Mısra: **3**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Dutayın sevdügümi bilmişsin
Böyle ḳaçmaḳ neden be hey kāfir

sev:

1. **sever:**-*er*
Gazel 2
Mısra: **24**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

2. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 35
Mısra: **21**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

3. **severse:**-*er, -se*
Gazel 76
Mısra: **14**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Çün gün yüzüñe aḥsen-i taḳvīm didi Ḥaḳ
Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḫaṭā mıdur

4. **sever:**-*er*
Gazel 86
Mısra: **10**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

5. **sevdügüm:**-*düg, -üm*
Gazel 87
Mısra: **1**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

6. **sev:**
Gazel 131
Mısra: **9**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Aḥmed severseñ ol mehi sev kim işigine
Mihr-i sipihr bende-i zerrīn-külāh imiş

7. **severseñ:**-*er, -se, -ñ*
Gazel 131
Mısra: **9**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Aḥmed severseñ ol mehi sev kim işigine
Mihr-i sipihr bende-i zerrīn-külāh imiş

8. **sevmek:**-*mek*
Gazel 154
Mısra: **3**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Sevmek seni günāh ise aş zülfüñe beni
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

9. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 202
Mısra: **3**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Seni çoḳ sevdüm az günāh degül
Bilürem ben günāhum İbrāhīm

10. **severem:**-*er, -em*
Gazel 220
Mısra: **1**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem
Ṣaḳlayup ʿışḳını sīnemde nihānī severem

11. **severem:**-*er, -em*
Gazel 220
Mısra: **2**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem
Ṣaḳlayup ʿışḳını sīnemde nihānī severem

12. **severem:**-*er, -em*
Gazel 220
Mısra: **4**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

13. **severem:**-*er, -em*
Gazel 220
Mısra: **6**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Ḳaddine ḳarşu gözüm nicesi yaş dökmeye kim
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

14. **severem:**-*er, -em*
Gazel 220
Mısra: **8**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Sīnemi ġamzesi tīrine nişān eyledügüm
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

15. **severem:**-*er, -em*
Gazel 220
Mısra: **10**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

16. **sevmek:**-*mek*
Gazel 240
Mısra: **13**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Aḥmedʾüñ ʿaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen

17. **sevmek:**-*mek*
Gazel 246
Mısra: **2**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

İsterem ḥüsnüñ gibi cevrüñe pāyān olmasun
Kim seni sevmek cihān ḥalḳına āsān olmasun

18. **sevdüm:**-*dü, -m*
Gazel 260
Mısra: **7**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫᵛābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

19. **severler:**-*er, -ler*
Gazel 267
Mısra: **18**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Çenge uysun muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb-āvāza diñ
Kim severler ol cevānı kʾiḳtidā-yı pīr ide

20. **severem:**-*er, -em*
Gazel 271
Mısra: **7**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

21. **sev:**
Gazel 274
Mısra: **9**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Bir serv-i müstaḳīm sev Aḥmed cihānda kim
Ehl-i kemāl māyil olur istiḳāmete

22. **severem:**-*er, -em*
Gazel 284
Mısra: **5**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Severem didügüm maʿẕūr dut kim
Beşerdür ḳul günāh eyler kimerde

23. **severem:**-*er, -em*
Gazel 301
Mısra: **5**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

24. **severdüm:**
Gazel 307
Mısra: **1**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Ḳanı ol dem kim severdüm ben seni cānum gibi
İster idüm cān virüp derdüñi dermānum gibi

25. **sevmek:**-*mek*
Gazel 330
Mısra: **9**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Seni sevmek günāh ise ey dost
Bilürüz çoḳ durur günāhumuzı

26. **severse:**-*er, -se*
Kaside 20
Mısra: **65**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni

Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı bana ḥalāl

27. **seven:**-*en*
Nazm 39
Mısra: **2**
Bir şey veya kimseye sevgi duymak, gönlünde ona karşı bir muhabbet beslemek.|| Aşık olmak, gönül vermek.

Yüz çevürme igen be hey kāfir
Ölmek olmaz seven be hey kāfir

sevāba gir:

1. **sevāba gir:**
Gazel 32
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevap kazanmak.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum sevāba gir
Kim elden ise olur aġızda şeker leẕīẕ

sevād:

1. **sevādıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 349
Mısra: **8**
Siyahlık, karalık.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫ'ābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rü'yā rāstī

sevād-ı dergehüñ:

1. **sevād-ı dergehüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Kapı, eşiğin siyahlığı, gölgesi.

'Arūs-ı devletüñ olmazdı mübtelāsı bu ḫalḳ
Sevād-ı dergehüñ olmasa rūy-ı şevkete ḫāl

sevād-ı rūy-ı māh:

1. **sevād-ı rūy-ı māh:**
Kaside 7
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Ayın yüzündeki siyahlık.

Geh ser-i nīzeñle bozılur sevād-ı rūy-ı māh
Geh ġubār-ı sümm-i esbüñden olur aġber güneş

sevād-ı sürme-i 'aynü'l-yaḳīn:

1. **sevād-ı sürme-i 'aynü'l-yaḳīn:**
Kaside 19
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Yakîn gözünün sürmesindeki karalık. (Yakîn: Bir şeyi şüphesiz olarak tam ve doğru şekilde bilme, sâdece îman kuvvetiyle âşikâr olarak görme, müşâhede ederek bilme.).

Şu'le-i tīġı beyāż-ı ġurre-i ṣubḥ-ı ẓafer
Reşḥa-i kilki sevād-ı sürme-i 'aynü'l-yaḳīn

sevād-ı zülf-i 'anber-sāya:

1. **sevād-ı zülf-i 'anber-sāya:**-*ya*
Gazel 65
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ambere benzeyen saçının siyahlığı.

Meh beyāżında sevād-ı zülf-i 'anber-sāya baḳ
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i ra'nāyı gör

sevdā:

1. **sevdālar:**-*lar*
Gazel 283
Mısra: **10**
Aşk; kara, siyah.

Zülfüñe öyküdügin 'anber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

2. **sevdāsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 254
Mısra: **9**
Heves, arzu, şiddetli eğilim, aşk, muhabbet II siyah, kara, siyahlık.

Ḫāli sevdāsında göñlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miskīndür düşer dāne görüp dām üstine

3. **sevdā:**
Gazel 105
Mısra: **10**
Aşk, şiddetli eğilim, arzu || Kara, siyah (Sevgilinin saçına istinaden).

Ṣaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġıldugı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

4. **sevdā:**
Kaside 6
Mısra: **166**
Aşk, şiddetli eğilim, arzu || Kara, siyah (Sevgilinin saçına istinaden).

Gīsūlarına tāb virür dost ki ya'nī
Şeh 'ahdi durur bağlu gerek ẓulmet ü sevdā

5. **sevdāsı:**-*sı*
Gazel 35
Mısra: **6**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

'Işḳ bāzārında çeşmüm bir terāzū ḳurdı kim
Ḳaşlaruñ sevdāsı anuñ keffe-i mīzānıdur

6. **sevdāyı:**-*y, -ı*
Gazel 65
Mısra: **8**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Vardı 'ömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
'Işḳ bāzārını germ iden ḳuru sevdāyı gör

7. **sevdāda:**-*da*
Gazel 91
Mısra: **8**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

8. **sevdāsı:**-*sı*
Gazel 146
Mısra: **12**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

'Anber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey ṣanem

Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

9. **sevdāyı:**-*y, -ı*
Gazel 149
Mısra: **7**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

10. **sevdā:**
Gazel 150
Mısra: **10**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Zülfüñ hevāsına düşen aġlamasun mı kim
Sevdā ʿilācın itmege āb-ı revān gerek

11. **sevdāsı:**-*sı*
Gazel 163
Mısra: **6**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

12. **sevdāda:**-*da*
Gazel 170
Mısra: **5**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

13. **sevdāların:**-*lar, -ın*
Gazel 191
Mısra: **11**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Zülfüñ ucından yazarsam Aḥmedʾüñ sevdāların
Defter ü ṭūmāra ṣıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

14. **sevdāsı:**-*sı*
Gazel 197
Mısra: **9**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḥāṣıl olmışdur bu vecd ü ḥāletüm

15. **sevdāsıyla:**-*sı, -y, -la*
Gazel 197
Mısra: **3**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḥāl ile geçer her sāʿatüm

16. **sevdā:**
Gazel 198
Mısra: **2**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḥalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

17. **sevdāda:**-*da*
Gazel 210
Mısra: **2**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

18. **sevdā:**
Gazel 215
Mısra: **8**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

19. **sevdādadur:**-*da, -dur*
Gazel 227
Mısra: **1**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

20. **sevdāsı:**-*sı*
Gazel 253
Mısra: **2**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

ʿİẕāruñ şevḳı ile giryān olur şu Ṣaçuñ sevdāsı ile miskīndür āhū

21. **sevdāsı:**-*sı*
Gazel 256
Mısra: **6**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekʾoldı ġarḳ-ı āb
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

22. **sevdā:**
Gazel 261
Mısra: **9**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

23. **sevdāsında:**-*sı, -n, -da*
Gazel 309
Mısra: **7**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

24. **sevdā:**
Gazel 318
Mısra: **12**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || *Aşırı istek, tutku, arzu, heves.*

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle şanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

25. **sevdā:**
Gazel 347
Mısra: **4**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Bilürüz düşman el uzatduġını sünbülüñe
Bilmezüz daḫı başumuzdaki sevdā neyiki

26. **sevdā:**
Kaside 6
Mısra: **54**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevā-dār
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

27. **sevdā:**
Kaside 6
Mısra: **186**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Cān u dil ile nite ki bel baġlayup itdüm
Medḥüñ hevesin ḫāme gibi başuma sevdā

28. **sevdāsın:**-*sı, -n*
Kaside 12
Mısra: **69**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

29. **sevdādan:**-*dan*
Kaside 20
Mısra: **62**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfītāb hilāl

30. **sevdā:**
Kıt'a 8
Mısra: **5**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Göñlüñi sevdā ḳılından ḳıl ḳalender gibi pāk
El uzadır dāmenine çünki her nā-pākler

31. **sevdā:**
Murabba 1
Mısra: **9**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā nʾidelüm
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-sā nʾidelüm

32. **sevdālar:**-*lar*
Nazm 24
Mısra: **2**
Kuvvetli sevgi, aşk, muhabbet. || Aşırı istek, tutku, arzu, heves.

Ṣalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

sevdā ḳılam:

1. **sevdā ḳılam:**-*am*
Mesnevi 3
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sevdalanmak. Bir şeye karşı aşırı istek duymak.

Kimem ben ki medḥüñi sevdā ḳılam
Bu naʿmā-yı bī-ḥaddi iḥṣā ḳılam

sevdā ḳıluram:

1. **sevdā ḳıluram:**-*ur, -am*
Gazel 54
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevdalanmak. Bir şeye karşı aşırı istek duymak.

Ġam deñizinde ḳalup zülfüñi sevdā ḳıluram
Ġarḳ olurken ṣunaram māra elümden ne gelür

sevdāsına düşdi:

1. **sevdāsına düşdi:**-*di*
Gazel 127
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Âşık olmak, sevmek.

Aḥmedʾüñ sözleri sevdāsına düşdi ḳalemüm
Nʾola ṭūṭīdür iderse şekeristāna heves

sevdāsına düşmiş:

1. **sevdāsına düşmiş:**
Gazel 56
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aşık olmak, gönül bağlamak.

Gözi sevdāsına düşmiş nergis
Lā-cerem gülşene bīmār gelür

2. **sevdāsına düşmiş:**-*miş*
Gazel 70
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Âşık olmak, sevmek.

Ḳan yudan dil-teşneler düşmiş ḳaşuñ sevdāsına
Rind olan mey-ḫʷāreler ʿīd ayına müştāḳdur

sevdāsına düşüp:

1. **sevdāsına düşüp:**-*s, -ı, -n, -a-üp*
Gazel 212
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşık olmak, gönül bağlamak.

Gözi sevdāsına düşüp Aḥmed
Oldı nergis gibi ʿalīl ü saḳīm

sevdāya düşüp:

1. **sevdāya düşüp:**-*üp*
Gazel 60
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevmek, âşık olmak.

Sünbülüñden ṣanemā şemme-i būy almaġ içün
Misk sevdāya düşüp külbe-i ʿaṭṭāra gider

2. **sevdāya düşüp:**-*üp-y, -a*
Gazel 233
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevmek, âşık olmak.

Gönül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki
sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı dağıtdı gidelüm
bārī şehrüñden

sevdāya virmez:

1. **sevdāya virmez:***-mez*
Gazel 113
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevdaya düşürmek, âşık etmek.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

sevdāyī:

1. **sevdāyī:**
Gazel 128
Mısra: **1**
Hevâ ve hevesiyle hareket eden, arzularına yenik düşen. // Sevdalanmış.

Yine sevdāyī göñül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı ṣabā müşkīn-nefes

2. **sevdāyī:**
Gazel 197
Mısra: **3**
Hevâ ve hevesiyle hareket eden, arzularına yenik düşen. II Sevdalanmış.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḥāl ile geçer her sāʿatüm

sevdā-yı būy-ı zülf-i yār:

1. **sevdā-yı būy-ı zülf-i yār:**
Gazel 149
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçlarının kokusunun sevdası.

Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
Misk gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek

sevdā-yı çeşm-i hindūña:

1. **sevdā-yı çeşm-i hindūña:**
Terci-bend 2
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin siyah sözlerinin sevdası.

Düşdi sevdā-yı çeşm-i hindūña
Ki olur her gice seḥer nergis

sevdā-yı çeşmüñüñ:

1. **sevdā-yı çeşmüñüñ:***-üñ, -üñ*
Gazel 34
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gözün sevdası.

Nergis ʿaṣāya düşdügi dāyim ʿaceb degül
Sevdā-yı çeşmüñüñ seherinden saḳīmdür

sevdā-yı çīn-i zülfüñe:

1. **sevdā-yı çīn-i zülfüñe:**
Kaside 9
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kıvrımlı zülüflerin karası.

Sevdā-yı çīn-i zülfüñe düşüp ciger yaḳar
Āhū-yı Çīn anuñʾçün olur baġrı ḳanı müşk

sevdā-yı ʿışḳ:

1. **sevdā-yı ʿışḳ:**
Mesnevi 3
Mısra: **153**
Kelime Tipi: **-**
Aşk sevdası.

Yine çıḳdı başuma sevdā-yı ʿışḳ
Yine ṭoldı göñlüme ġavġā-yı ʿışḳ

sevdā-yı ḳāmetüñ:

1. **sevdā-yı ḳāmetüñ:***-üñ*
Gazel 112
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin boyunun sevdası.

Pest olmış idi pāye-i ḳadrüm zamānede
Sevdā-yı ḳāmetüñ beni ḳılmasa ser-firāz

sevdā-yı zülf:

1. **sevdā-yı zülf:**
Gazel 178
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının sevdası.

Geh hevā-yı ḳadd olur göñlümde geh sevdā-yı zülf
Āh kʾol miskīne dāyim bir belā eksük degül

sevdā-yı zülfi:

1. **sevdā-yı zülfi:**
Gazel 76
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının sevdası.

Sevdā-yı zülfi göñlümi sulṭān-ı vaḳt ider
Yāruñ ḫayāl-i ṭurrası ẓill-i hümā mıdur

sevdā-yı zülf-i yār:

1. **sevdā-yı zülf-i yār:**
Gazel 84
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının sevdası; sevgilinin saçının karalığı, siyahlığı.

Ḳaṭʿ-ı ʿalāyıḳ eyleyüp Aḥmed gibi ḳılur
Sevdā-yı zülf-i yār ile müşk-i Ḫıṭā sefer

sevdā-yı zülfiyle:

1. **sevdā-yı zülfiyle:***-i, -ile*
Gazel 217
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.

Her gice sevdā-yı zülfiyle perīşān-ḥāl olup
Olduġum reyḥānına ḫayrān bilür mi bilmezem

sevdā-yı zülfüñ:

1. **sevdā-yı zülfüñ:***-üñ*
Gazel 272
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının sevgisi, arzusu; (sevgilinin) saçının siyahlığı.

Cānuma sevdā-yı zülfüñ ārzūdur çāre ne

Ol perīşānlıḳda göñlüm
ḳayġuludur çāre ne

2. **sevdā-yı zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 230
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.

Cāna kim sevdā-yı zülfüñ
ārzūdur nʾeylesün
Ol perīşānlıḳda göñlüm
ḳayġuludur nʾeylesün

sevdā-yı zülfüñden:

1. **sevdā-yı zülfüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 114
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) saçının heves ve arzusu II (Sevgilinin) saçının karalığı.

Her gice sevdā-yı zülfüñden olur
bī-ḫʷāb göz
Şevḳ-ı laʿlüñden şafaḳ gibi döker
ḫūn-āb göz

2. **sevdā-yı zülfüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 178
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının sevdası.

Cānuma bālā-yı ḳaddüñden belā eksük degül
Başuma sevdā-yı zülfüñden hevā eksük degül

sevdā-yı zülfüñe:

1. **sevdā-yı zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 58
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının sevdası.

Aḥmed düşer ḳalem gibi sevdā-yı zülfüñe
Kim ilden ile bī-ser ü sāmān olup gider

sevdā-yı zülfüñle:

1. **sevdā-yı zülfüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 218
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının sevdası.

Göñlümi sevdā-yı zülfüñle perīşān isterem
Sīnemi şevḳ-ı lebüñle ṭopṭolu ḳan isterem

sevdāyī-mizāc:

1. **sevdāyī-mizāc:**
Gazel 24
Mısra: **1**
Sevdâyî/sevdâvî mizaç. (Eski tıbba göre insan vücudundaki dört ana unsurdan biri olan sevdâ ile ilgili, sevdâdan kaynaklanan, hüzünlü, tasalı, melankolik.).

Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı sevdāyī-mizāc
Ey müferriḥ-leb buyur şehd-i şifāñ ile ʿilāc

sevdā-zede:

1. **sevdā-zede:**
Gazel 299
Mısra: **2**
Aşk vurgunu, sevdalı.

Ṣaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

2. **sevdā-zededür:**-*dür*
Gazel 47
Mısra: **2**
Sevdaya uğramış, âşık.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

seven:

1. **seveni:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **2**
Bir kimseye karşı aşk, sevgi, muhabbet besleyen kimse.

Añmaz olduñ ṣanemā cevr ü cefāñ ile beni
Böyle gözden mi ṣavarsın seni cāndan seveni

sevgend:

1. **sevgend:**
Gazel 183
Mısra: **14**
(□□□□□) i. (Fars. sevgend) Yemin, ant, kasem.

Nev-bahār-ı ḥüsnine bülbüllerin zār itmege
Eylemiş ʿahd-i ezelde ḫār ile sevgend gül

sevgülü:

1. **sevgülü:**
Gazel 251
Mısra: **2**
Sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.

Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḫışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

2. **sevgülü:**
Gazel 234
Mısra: **1**
Sevgi duyulan, kendisine aşk ve sevgi beslenen.

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından
Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

3. **sevgülü:**
Gazel 28
Mısra: **1**
Sevgi duyulan, kendisine sevgi beslenen.

Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ıraḫ
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ıraḫ

4. **sevgülüce:**-*ce*
Gazel 203
Mısra: **2**
Sevgili, aşık olunan, sevilen.

Ey bürc-ı devletüm güneşi mehliḳācıġum
Cāndan ʿazīz sevgülüce Muṣṭafācıġum

sevin:

1. **sevindi:**-*di*
Gazel 295
Mısra: **6**
Sevinç duymak; memnun, hoşnut olmak.

Ben senden ırağ olduġum işitdi raḳībüñ
Şol deñlü sevindi feraḥından öle yazdı

sevr:

1. **sevrüñ:**-*üñ*
Gazel 292
Mısra: **8**
Boğa burcu, semanın kuzey yarım küresinde bulunan bir burç.

Ursalar eflāke ey meh göñlümüñ bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı Sevrüñ gerdeni

2. **sevr:**
Kaside 6
Mısra: **35**
Boğa burcu, semanın kuzey yarım küresinde bulunan bir burç.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi sevr ile gerdūn
Her gice ḥaṣā döker idi necm-i semāvā

sevük:

1. **sevük:**
Gazel 233
Mısra: **3**
Sevik'den: sevgili, sevilmiş, canan.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

seydī:

1. **seydī:**
Nazm 37
Mısra: **1**
Özel isim.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

seyl:

1. **seyli:**-*i*
Gazel 243
Mısra: **22**
Sel; gözyaşı kastedilmiştir. Beyitte gözyaşı çokluğu ve yoğunluğu yönüyle sele teşbih edilmiştir.

Ḳomadı ża ʿf-ı tenüm Aḥmedʾe feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

2. **seyl:**
Gazel 329
Mısra: **4**
Sel II Gözyaşı.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

3. **seyl:**
Müfret 17
Mısra: **2**
Sel II Gözyaşı.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Yaşlar gözüme seyl gibi eyledi hücūm

seyl-āb:

1. **seyl-āb:**
Gazel 7
Mısra: **3**
Gözyaşı seli.

Seyl-āb yaşum irdi meger levḥ-i cemāle
Kim ḫaṭṭı ġubārından anı ḳıldı mücellā

2. **seyl-āb:**
Gazel 304
Mısra: **2**
Gözyaşı seli.

Nice bir iñledesin derd ile ṭolāb gibi
Nice bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

seyl-āb-vār:

1. **seyl-āb-vār:**
Mesnevi 3
Mısra: **151**
Sel suyu gibi.

Aḳar gözlerüm yaşı seyl-āb-vār
Döner cismüm āb üzre dolāb-vār

seyle virdi:

1. **seyle virdi:**-*di*
Gazel 23
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sele vermek, sel gibi gözyaşı akıtmak.

Seyle virdi ḫānesin merdümlerüñ
Dīde-i giryān elinden el-ġıyāṣ

seyl-i belānuñ:

1. **seyl-i belānuñ:**-*nuñ*
Kaside 19
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Bela seli.

Rāyıdur seyl-i belānuñ defʿine sedd-i sedīd
Tīġıdur mülk-i cihānuñ ḥıfẓına ḥışn-ı ḥaṣīn

seyl-i fenā:

1. **seyl-i fenā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Fena, yokluk seli.

Dolāb-ı çarḫ dökdügi seyl-i fenā imiş
Bāġ-ı zamāne ṭopṭolu ḫār-ı cefā imiş

seyl-i hūn:

1. **seyl-i ḫūn:**
Gazel 59
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kan seli.

Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

seyr:

1. **seyrüm:**-*üm*
Kıt'a 19
Mısra: **1**
Gezinti, gezme ǁ temaşa, manzara.

Seyrüm oldı gice Rıḍvāna didüm
Geldi mi bu çemene bir geyicek

2. **seyrin:**-*i, -n*
Gazel 122
Mısra: **10**
Gezinti, gezme ǁ Temaşa, manzara.

Aḥmed idelden temāşā ḫadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

seyr eyledügi:

1. **seyr eyledügi:**-*dük, -i*
Gazel 88
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek, karşıdan bakmak.

Seyr eyledügi çāh-ı zenaḫdānuñı göñül
Key çāpük uġrıdur ki bu zindāna ḳaṣd ider

seyr eylemeye:

1. **seyr eylemeye:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Bakmak, seyretmek, temaşa etmek.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāḳ durur

seyr eyler:

1. **seyr eyler:**-*r*
Kaside 29
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek, bakmak.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

seyr eyleyen:

1. **seyr eyleyen:**-*y, -en*
Gazel 46
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, gezinmek ǁ temaşa etmek.

Ḫüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

seyr ider:

1. **seyr ider:**-*er*
Gazel 65
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gezip dolaşmak.

Ne belā-engīzdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör
Bāġ-ı fırdevs getürmiş seyr ider ṭūbāyı gör

2. **seyr ider:**-*er*
Gazel 272
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gezip dolaşmak.

Lāle ḫaddüñde şaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur çāre ne

3. **seyr ider:**-*er*
Gazel 29
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek, bakmak.

Nʾiçün itmezsin naẓar sen göñline ʿāṣıḳlaruñ
Çünki ḥüsnin seyr ider āyīnede ḫūbān-ı ʿīd

4. **seyr ider:**-*er*
Gazel 260
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek, izlemek.

Çeşm-i Aḥmed ḫ̆ābda cennet görürse ṭañ degül
ʿĀlem-i ḥüsnüñ miṣālin seyr ider cānān her gice

5. **seyr ider:**-*er*
Terci-bend 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek, bakmak.

Seyr ider serv bāġı bī-ser ü pā
Aġdı başına çün hevā-yı ṣabā

6. **seyr ider:**-*er*
Gazel 230
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, gezinmek.

Lāle ḫaddüñde şaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur nʾeylesün

seyr iderken:

1. **seyr iderken:**-*er, -ken*
Gazel 77
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.

Gözine seyr iderken şīr dirler Ḫaṭādur dirsem āhū-yı Ḫotandur

seyr it:

1. **seyr it:**
Kaside 12
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, gezinmek ǁ temaşa etmek.

Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār
Biʾllāh ey serv-i sehī seyr it bu dolāb üstine

2. **seyr it:**
Gazel 36
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek, bakmak.

Mevc-i eşkinden hem iñler ʿāşıḳuñ hem çarḫ urur
Bir naẓar seyr it anı gör kim ne ḫoş dolāb olur

3. **seyr it:**
Kaside 29
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek, bakmak.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

seyr itdügi:

1. **seyr itdügi:**-*dük, -i*
Gazel 211
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.

Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

seyr itdürür:

1. **seyr itdürür:**-*dür, -ür*
Gazel 51
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek, gezinmek || temaşa etmek.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

seyr itmege:

1. **seyr itmege:**-*mek, -e*
Gazel 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek, izlemek.

Ḥāl-i Aḥmed ḥüsnüñe ey meh tamām āyīnedür
Ḥüsnüñi seyr itmege bārī naẓar ḳıl dāʾimā

seyrān:

1. **seyrān:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **31**
Bakıp seyretme, temaşa.

mül içüp ideler ṣoḥbet ü seyrān u temāşā
Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Seyyid-i Meḥmed ki

seyrān iderdüm:

1. **seyrān iderdüm:**-*er, -idi, -m*
Mesnevi 4
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gezinti yapmak, gezmek, dolaşmak.

Ki bir gün ʿālemi seyrān iderdüm
Diyār-ı Rūmda devrān iderdüm

seyrān idüp:

1. **seyrān idüp:**-*üp*
Gazel 58
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gezinti yapmak, gezmek.

Sünbül ṣaçın seḥer yili seyrān idüp gelür
Reyḥān ḫaṭı ḳoḫusına ḫayrān olup gider

seyrān-ı ʿīd eyler:

1. **seyrān-ı ʿīd eyler:**
Gazel 29
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Bayram gezmesine çıkmak.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

seyrān-ı ʿīd eylese:

1. **seyrān-ı ʿīd eylese:**-*se*
Kaside 25
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Bayram gezmesine çıkmak.

ʿĪd-i ḥüsnüñde neler cemʿ itdi eşküm sāyili
Ṭañ mı çeşmüm zevraḳıyla eylese seyrān-ı ʿīd

seyrān-ı mıṣr:

1. **seyrān-ı mıṣr:**
Gazel 82
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Mısır ülkesinin seyri. (Sevgilinin güzelliğini izleme.).

Ey gözüm yaşını gören sebaḳ al ḥüsninden
Ḫūb olur Nīl kenārında çü seyrān-ı Mıṣr

seyre çıḳdukca:

1. **seyre çıḳduḳca:**-*duḳca*
Kaside 7
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Gezmeye, dolaşmaya çıkmak.

ʿİṣmetüñ devrānıdur isminde teʾnīs olmaġın
Seyre çıḳduḳca bürinür nūrdan çāder güneş

2. **seyre çıḳduḳca:**
Gazel 149
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Gezmeye, dolaşmaya çıkmak.

Seyre çıḳduḳca seg-i kūyuñ ḳadem başmaġ içün
Yüzümi gülgün yaşumla lāle-zār itsem gerek

seyr-i sebzezār itsem:

1. **seyr-i sebzezār itsem:**-*se, -m*
Gazel 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çimenliği, bostanı dolaşmak.

Diyār-ı yārı ḳoyup seyr-i sebzezār itsem
Çemende dil uzadur her biten giyāh baña

seyyāre:

1. **seyyāresi:**-*s, -i*
Gazel 294
Mısra: **4**
Gezegen.

Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

seyyid-i meḥmed:

1. **seyyid-i meḥmed:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Özel isim.

mül içüp ideler ṣoḥbet ü seyrān u temāşā
Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Seyyid-i Meḥmed ki

sez:

1. **sezerem:**-*er, -em*
Gazel 42
Mısra: **2**
Anlamak, kestirmek, hissetmek; fark etmek.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUṣṣāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

2. **sezmezem:**-*mez, -em*
Kaside 19
Mısra: **93**
Sezmek, anlamak. II Kâfi görmek, yeterli bulmak.

Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye
Ḥaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferīn

3. **sezmezem:**-*mez, -em*
Terci-bend 1
Mısra: **108**
Sezmek, anlamak. II Kâfi görmek, yeterli bulmak.

Yevmüʾl-cezāya dek ki senāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

4. **sezemezdüm:**-*e, -mez, -idi, -m*
Gazel 4
Mısra: **4**
Kestirmek, hissetmek.

Ḫalḳ-ı dünyāya bürūdetler iden bād-ı şimāl
Sezemezdüm ki ışıcaḳ deprene bu deñlü bāña

sezā:

1. **sezāñ:**-*ñ*
Terci-bend 1
Mısra: **108**
Yaraşır, uygun, münasip, layık.

Yevmüʾl-cezāya dek ki senāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

2. **sezā:**
Gazel 144
Mısra: **10**
Far. Uygun, münasip, yaraşır.

Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

sezâ-vâr:

1. **sezā-vār:**
Kaside 19
Mısra: **93**
Lâyık, uygun, yakışır.

Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye
Ḫaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferīn

sezin:

1. **sezinürdi:**
Nazm 17
Mısra: **2**
Bir şey, bir durum anlaşılmak, hissedilmek.

Görinürdi gözinüñ āfet-i cān olacaġı
Sezinürdi boyınuñ serv-i revān olacaġı

sı-:

1. **şıdı:**-*dı*
Gazel 158
Mısra: **18**
Kırmak.

Mestāne gözlerüñe şunup şīşe gönlümi
Düşürdi ṭāḳdan şıdı nā-mihribān ḳaşuñ

2. **şıduñ:**-*du, -ñ*
Kaside 8
Mısra: **34**
Kırmak.

Urduñ cefā ṭaşıyla şıduñ çünki gönlümi
Gevher şıduñ ʿivaż gerek ey şīvekār laʿl

3. **şıyup:**-*y, -up*
Kaside 18
Mısra: **13**
Kırmak, bozmak II yok etmek, ortadan kaldırmak.

Tedbīr ile leşker şıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOs̱māna şıḥḥat yaraşur

4. **şıdı:**-*dı*
Gazel 336
Mısra: **2**
Kırmak, parçalamak.

Leb-i laʿlīnüñ açup ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı teri
Şıdı bir ḫande-i şīrīn ile dürc-i güheri

5. **şıdı:**-*dı*
Müfret 25
Mısra: **1**
Kırmak, parçalamak.

Dām-ı hecrānuñ şıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

sı:

1. **şır:**-*r*
Gazel 9
Mısra: **3**
Kırmak.

Şalındugınca Sidreyi şır müntehā boyuñ
Ṭoġrusı ḥüsn-i ḳadde nihāyet hemīn ola

2. **şırsın:**-*r, -sın*
Nazm 7
Mısra: **10**
Kırmak, kesmek, bozmak.

Bir gül budaġı cān u cihāndan ʿazīz iken
Şırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzigārsın

3. **şır:**-*r*
Gazel 341
Mısra: **8**
Kırmak.

Hevā dārında dil ber-dār iden bir serv-i gül-ruḫdur
Ki dār u gīr-i zülfi şır hezārān dār-ı Manṣūrı

4. **şımış:**-*mış*
Gazel 173
Mısra: **2**
Kırmak.

Kākül-i dost şıdı gönlüñi ben maḥzūnuñ
Dir gören kāsesini Leylī şımış Mecnūnuñ

5. **şıdı:**-*dı*
Gazel 297
Mısra: **11**
Kırmak. II. Gücünü, etkisini azaltmak.

Dām-ı hecrānuñ şıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

6. **şır:**-*r*
Gazel 324
Mısra: **7**
Bozmak, dağıtmak.

Çeküp ṣaf leşker-i zülfüñ neden şır ḳalb-i ʿuşşāḳı
Çü manṣūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

sīb:

1. **sībini:**-*i, -ni*
Kaside 1
Mısra: **29**
Elma.

Bir barmaġuñla sībini şaḳḳ eyledüñ mehüñ
Meşy itse daʿvetüñle şecer ṭañ mıdur şehā

2. **sīb:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Elma. II Sevgilinin elmaya benzeyen çenesi.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

sīb-i sīmīn:

1. **sīb-i sīmīn:**
Gazel 147
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş elma. II Sevgilinin çenesi.

Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna līkin servde
Sīb-i sīmīn üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

sīb-i zeḳan:

1. **sīb-i zeḳan:**
Gazel 50
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin elmaya benzeyen çenesi.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i zeḳan ṭutar

sīb-i zenaḫdān:

1. **sīb-i zenaḫdān:**
Gazel 257
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Çenenin elması.|| Elmaya benzeyen güzel çene.

Bāġ-bān zülfüñ ḥarīf olmazdı ḥüsnüñ bezmine
Mā-ḥażar avcında şol sīb-i zenaḫdān olmasa

sīb-i zenahdānum:

1. **sīb-i zenaḫdānum:**-*um*
Gazel 193
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Çenenin elması.|| Elmaya benzeyen güzel çene.

Ḥūrlar şeftālūden vaṣf eyledüm dilber didi
Bihdür ol şeftālūden sīb-i zenaḫdānum benüm

sīb-zeḳan:

1. **sīb-zeḳan:**
Gazel 308
Mısra: **7**
Elma çeneli, çenesi elma gibi olan.

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-zeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

sıçra:

1. **şıçrayımaz:**-*y, -a, -maz*
Kıt'a 8
Mısra: **4**
Ayaklarını hızla yere vurarak ileriye veya yukarıya doğru atılmak.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Şıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

sıdk:

1. **şıdḳumı:**
Kaside 21
Mısra: **66**
İçten bağlılık, sadakat.

Ḫusrevā çünki ṣubḥ-ı rāyuñda Ṣıdḳumı gün gibi ʿayān bulduñ

2. **şıdḳ:**
Kaside 6
Mısra: **135**
Doğruluk; sadakat, içten bağlılık.

Çün ṣubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

sıdk-ı makāline:

1. **şıdḳ-ı maḳāline:**-*i, -n, -e*
Terkib-bend 1
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Sözün doğruluğu.

Baḥr ile kāna daʿvī-i faẓl itse himmeti
Ṣıdḳ-ı maḳāline dil ü desti güvāh idi

sidre:

1. **sidreye:**-*y, -e*
Kaside 5
Mısra: **21**
Ağaca teşbih edilen, yedinci kat gökte bir makam ismi.

Bu senā murġı uçarsa ne ʿaceb Sidreye dek
Baġludur şehperine midḥat-i dervīşlerüñ

2. **sidreden:**-*den*
Gazel 164
Mısra: **8**
(Ar. sidretu'l-muntehā "son uçtaki ağaç" [Arabistan kirazı]nın kısaltılmış şekli sidre) 1. din. Hz. Muhammed'in mîraç gecesinde Cebrâil ile birlikte yükseldiği yedinci kat semâda bir makam 2. tasavvuf. Cenâbıhakk'ı tanımada beşer aklının ve akılla kazanılan bilginin son durağı. 3. edeb. Sevgilinin erişilmesi güç çok uzun boyu.

Bāġ-ı cennet gördi ḳaddüñde didi Cibrīl-i rūḥ
Müntehādur Sidreden serv-i revānı Yūsufuñ

3. **sidre:**
Kaside 20
Mısra: **25**
Ağaca teşbih edilen, yedinci kat gökte bir makam ismi.

Ṣalardı sāyesini āsumāna sidre gibi
Dikilse nām-ı bülendüñle yir yüzinde nihāl

4. **sidre:**
Gazel 318
Mısra: **1**
"Arabistan kirazı" demek olup tefsirlerde bu ağacın "Arşın sağ yanındaki İlahi bir ağaç" olduğu bildirilir. Hadislere göre ise altıncı kat göktedir. Gökyüzüne yükselenlerin ancak

buraya kadar çıkabileceği bildirilir. Sidre'nin ötesi Allah'ın Zat âlemidir. Sidre, beşer bilgisi ve amellerinin son hudududur. Sidre, kelimesi daha çok "münteha" kelimesi ile birlikte kullanılır. "Sidretü'l-münteha (Son uçtaki kiraz ağacı)" anlamındadır. Ulaşılabilecek en yüksek yer olduğu için sevgilinin uzun boyunu anlatmak için kullanılır.

Sidre dīvāne gibi raḳṣ ura ey serv-i sehī
Müntehā ḳaddüñ ile ṣalınıcaḳ gāh gehī

5. **sidreyi:**-*yi*
Gazel 9
Mısra: **3**
Ağaca teşbih edilen, yedinci kat gökte bir makam ismi. II Sevgilinin boyu.

Ṣalındugınca Sidreyi ṣır müntehā boyuñ
Ṭoġrusı ḥüsn-i ḳadde nihāyet hemīn ola

6. **sidre:**
Gazel 76
Mısra: **2**
Ağaca teşbih edilen, yedinci kat gökte bir makam ismi. II Sevgilinin boyu.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

7. **sidre:**
Gazel 203
Mısra: **4**
Ağaca teşbih edilen, yedinci kat gökte bir makam ismi. II Sevgilinin boyu.

ʿĀlī maḳāmı olmaġa cān Cebreʾīlinüñ
Sidre budaġı gibi boyı müntehācıġum

8. **sidreden:**-*den*
Gazel 6
Mısra: **6**
Hz. Muhammed'in miraç gecesinde Cebrail ile birlikte yükseldiği yedinci kat semada bir makam.

Ṭūbā boyuñ ki cennet-i kūyuñda ṣalına
Cibrīl sidreden diye ṭoġrusı müntehā

9. **sidreye:**-*y, -e*
Gazel 206
Mısra: **17**
Hz. Muhammed'in mîraç gecesinde Cebrâil ile birlikte yükseldiği yedinci kat semada bir makam. || Sevgilinin erişilmesi güç çok uzun boyu.

Sidreye beñzetdügüm ʿayb itme cānā ḳaddüñi
Kʾanı beñzetmekde bundan müntehāsın bilmedüm

sidre ḳaddinde:

1. **sidre ḳaddinde:**
Gazel 269
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin erişilmesi güç çok uzun boyu.

Sidre ḳaddinde uçarsın dilberüñ ey murġ-ı dil
Müntehā pervāz idersin āferīn pervāzuña

sidre ḳaddüñ:

1. **sidre ḳaddüñ:**-*üñ*
Gazel 73
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin erişilmesi güç çok uzun boyu.

Sidre ḳaddüñ fikrine uçmaḳ dil ü cān murġınuñ
Müntehā-yı ārzūsı ġāyet-i āmālidür

ṣıfāhān:

1. **ṣıfāhān:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **14**
İran'ın dördüncü büyük şehri ve aynı adı taşıyan eyaletin merkezi, İsfahan.

Muṭribā çengi ḳo ʿuṣṣāḳ u ṣeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

ṣıfāt:

1. **ṣıfatında:**-*ın, -da*
Kaside 29
Mısra: **44**
Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik, ona âit olan özellik, hal ve vasıf.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

2. **ṣıfatlu:**-*lu*
Gazel 330
Mısra: **6**
(Ar.) Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik, ona ait olan özellik, hal ve vasıf.

İstemege cefā vaẓīfelerin
Gözlerüz gün ṣıfatlu māhumuzı

3. **ṣıfatından:**-*ıñ, -dan*
Gazel 228
Mısra: **3**
(Ar.) Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik, ona âit olan özellik, hal ve vasıf:.

Zülf ü ḫālüñ ṣıfatından çü ḫaber virdi ṣabā
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

ṣıfat-ı ḳudretin:

1. **ṣıfat-ı ḳudretin:**-*in*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kudret sıfatı. (Allah'ın mülkiyet, hâkimiyet anlamındaki zâtî sıfatlarından "kudret"e işaret edilmiştir.).

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

sifīd:

1. **sifīd:**
Kaside 19
Mısra: **82**
Beyaz.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

sıfr:

1. **ṣıfrı:**-*ı*
Gazel 219
Mısra: **5**
Sıfır, hiç (ağzın çok küçük olması bağlamında).

Aġzı ṣıfrı ile ḳaddi bize on būse virür
Añlaram ben bu ḥisābı ki ben ehl-i raḳamam

sıġ-:

1. **ṣıġmaz:**-*maz*
Gazel 126
Mısra: **4**
Bir şeye uygun düşme, yakışma, kabul edilebilir olma.

Ben ḫastesin añmaz ol şeker-leb
Adum meger ol dehāna ṣıġmaz

2. **ṣıġmaz:**-*maz*
Gazel 126
Mısra: **10**
Bir şeye uygun düşme, yakışma, kabul edilebilir olma.

Fürḳat demidür ḳo ṣiʿri Aḥmed
Maḥşer günine terāne ṣıġmaz

3. **ṣıġmaz:**-*maz*
Gazel 126
Mısra: **1**
(Bir şey) Bütünüyle diğer bir şeyin içine girebilmek, o şey tarafından istîap edilmek.

Rāz-ı dehenüñ beyāna ṣıġmaz
Yoḫ yoḫ ne beyān gümāna ṣıġmaz

4. **ṣıġmaz:**-*maz*
Gazel 126
Mısra: **2**
(Bir şey) Bütünüyle diğer bir şeyin içine girebilmek, o şey tarafından istîap edilmek.

Rāz-ı dehenüñ beyāna ṣıġmaz
Yoḫ yoḫ ne beyān gümāna ṣıġmaz

5. **ṣıġmaz:**-*maz*
Gazel 126
Mısra: **8**
(Bir şey) Bütünüyle diğer bir şeyin içine girebilmek, o şey tarafından istîap edilmek.

Bu murġ-ı dil ol havāda uçar
Kʾanda ġam-ı dām u dāne ṣıġmaz

sıġ:

1. **ṣıġmaz:**-*maz*
Gazel 191
Mısra: **12**
Yeterli gelmek.

Zülfüñ ucından yazarsam Aḥmedʾüñ sevdāların
Defter ü ṭūmāra ṣıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

2. **ṣıġmaz:**-*maz*
Gazel 126
Mısra: **6**
Bir şeyin sınırları içine girebilme.

Ey pāk-güher dür-i viṣālüñ
Dürc-i heves-i cihāna ṣıġmaz

3. **ṣıġmaz:**-*maz*
Gazel 112
Mısra: **6**
Bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek. II Uygun olmak.

Ḫaṭṭın görürken açma göñül zülfi ġuṣṣasın
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳıṣṣa-i dırāz

sıġār u kibār:

1. **ṣıġār u kibār:**
Kaside 23
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Büyük ve küçük (herkes).

Meşk-i maḥabbetüñ ṣuyı mı düşdi saña kim
Ḳul olur içdüginçe ṣıġār u kibār āb

sıġın:

1. **ṣıġınsa:**-*sa*
Kaside 7
Mısra: **88**
(Birinin veya bir makāmın) Himâyesine, kolu kanadı altına girmek.

Hergiz olmayaydı jenginden küsūfuñ rū-siyāh
Ger ṣıġınsa sāyeñe āyīne-i ḫāver güneş

sıhhat:

1. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **1**
Sağlık, afiyet.

İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna ṣıḥḥat yaraşur

2. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **2**
Sağlık, afiyet.

İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna ṣıḥḥat yaraşur

3. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **8**
Sağlık, afiyet.

Her gūşede tesbīḥ ider dillü dilince kāyināt
Ẕikri budur kim Ḥażret-i Sulṭāna ṣıḥḥat yaraşur

4. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **10**
Sağlık, afiyet.

Baḫt u saʿādet taḫtınuñ erkānın iḥkām itmege
Dāruʾṣ-ṣafāda dāver-i devrāna ṣıḥḥat yaraşur

5. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **12**
Sağlık, afiyet.

Yeʿcūc-ı ẓulm ü fitnenüñ sedd-i sedīdin çekmege
Ol mefḫar-i İskender-i Yūnāna ṣıḥḥat yaraşur

6. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **14**
Sağlık, afiyet.

Tedbīr ile leşker ṣıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOsmāna ṣıḥḥat yaraşur

7. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **16**
Sağlık, afiyet.

Sūʾ-i mizācın ʿālemüñ ḥikmetle ıṣlāḥ itmege
Sen Ḫıżr-dem ʿĪsā-nefes Loḳmāna ṣıḥḥat yaraşur

8. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **18**
Sağlık, afiyet.

İnsān-ı devlet ʿaynınuñ vech-i münīrüñ nūrıdur
Devlet umūrın görmege insāna ṣıḥḥat yaraşur

9. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **20**
Sağlık, afiyet.

Saʿd-i felek her ṣubḥ-dem fāl-ı saʿādet dutmaġa
Muṣḥaf yüzüñde āyet-i Raḥmāna ṣıḥḥat yaraşur

10. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **22**
Sağlık, afiyet.

Çoḳ çegzinür ki çaġıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẓill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

11. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **24**
Sağlık, afiyet.

Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterür
Āyīne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna ṣıḥḥat yaraşur

12. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **26**
Sağlık, afiyet.

Naẓmuñ zülālidür viren Ḫıżra yine ʿömr-i ebed
Sen āşınā-yı çeşme-i ḥayvāna ṣıḥḥat yaraşur

13. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **28**
Sağlık, afiyet.

Girmiş ḳaşı miḥrābına yāruñ gözi merdümleri
Ḥācet dilerler kim dil-i cānāna ṣıḥḥat yaraşur

14. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **30**
Sağlık, afiyet.

Bāġ-ı İrem bülbülleri Aḥmed gibi gül-bāng ider
Kʾol gül-ʿiẕār-ı ʿandelīb-elḥāna ṣıḥḥat yaraşur

15. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **32**
Sağlık, afiyet.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı żaʿfdan
ʿİzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

16. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **34**
Sağlık, afiyet.

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

17. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **4**
Sağlık, afiyet.

Ḥüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden bu ruḫ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

18. **ṣıḥḥat:**
Kaside 18
Mısra: **6**
Sağlık, afiyet.

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

19. **ṣıḥḥatle:**-*le*
Gazel 175
Mısra: **19**
Sağlık, afiyet, esenlik.

Ölmeye vaṣluña ṣıḥḥatle geçe cānā raḳīb
Öle Aḥmed miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿalīl

20. **ṣıḥḥat:**
Gazel 286
Mısra: **1**
Sağlık, afiyet, esenlik.

Bīmār-ı ġamzeñem baña ṣıḥḥat ne fāyide
Laʿlüñ ṭabībi virmedi şerbet ne fāyide

<u>ṣıḥḥatler olsun:</u>

1. **ṣıḥḥatler olsun:**
Gazel 315
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hep sağlıklı ve esen olsun manasında kullanılan bir temenni ifadesi.

Gözüñ ḳanum içer ṣıḥḥatler olsun
Ki maḫmūr olalıdan ḫaste düşdi

<u>siḥir:</u>

1. **siḥirle:**-*le*
Gazel 27
Mısra: **13**
Büyü, efsun.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

<u>sihr:</u>

1. **siḥr:**
Gazel 40
Mısra: **3**
Büyü.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

2. **siḥriyle:**-*i, -ile*
Gazel 192
Mısra: **17**
Büyü, efsun; karşı durulamaz güçlü etki, çekicilik.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

3. **siḥri:**-*i*
Gazel 6
Mısra: **1**
Büyü, efsun.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaṣāsın eyledi biñ başlu ejdehā

4. **siḥr:**
Gazel 22
Mısra: **7**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Siḥr taʿlīm eylemekde ġamze-i cādū-yı dost
Çāh-ı Bābilde ider Hārūt-ı fettān ile baḥs

5. **siḥr:**
Gazel 35
Mısra: **4**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Nice bir sengīn dilüñle tīz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş siḥr oḳı peykānıdur

6. **siḥri:**-*i*
Gazel 40
Mısra: **9**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Ḥüsni Keşmīrinde aġlatmaz gözi siḥri beni
Yaġmurı yaġdurmayan cādū-yı fettān andadur

7. **siḥr:**
Gazel 59
Mısra: **3**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir baḳışından zebūn gider

8. **siḥr:**
Gazel 65
Mısra: **10**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Ġamzeñe taʿlīm-i nāz eyler füsūn ile gözüñ
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i şehlāyı gör

9. **siḥr:**
Gazel 74
Mısra: **16**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

10. **siḥr:**
Gazel 98
Mısra: **1**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Siḥr ile cāẕū gözüñ her dem ki āle başlar
Cān u dil elden gidüp ayaġa düşer başlar

11. **siḥr:**
Gazel 100
Mısra: **10**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

12. **siḥr:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Yā Rab ne siḥr olur bu ki āb-ı ʿiẕārını
Zencīre çekdi ḥalḳa-i gīsūsı Ḳāsımuñ

13. **siḥrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 179
Mısra: **1**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Dil ki gözüñ siḥrine meftūn degül
Sengdür ol ḳābil-i efsūn degül

14. **siḥrden:**-*den*
Gazel 259
Mısra: **2**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Füsūnger-i ḳalemüm ḳıldı şiʿrden tevbe
Ṣan itdi sāḥir-i dīrīne siḥrden tevbe

15. **siḥr:**
Gazel 288
Mısra: **4**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

16. **siḥr:**
Gazel 289
Mısra: **7**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Siḥr egerçi dīn-i Aḥmedʾe ḥarām oldı velī
Vaṣf-ı ġamzeñde sözüm siḥri ḥalāl oldı yine

17. **siḥr:**
Gazel 293
Mısra: **1**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

18. **siḥrinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 309
Mısra: **1**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḫı
Düşmesün zünnār-ı zülfüñ bendine kāfir daḫı

19. **siḥr:**
Gazel 337
Mısra: **10**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe siḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

20. **siḥr:**
Gazel 350
Mısra: **8**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Ḥalḳa-i zülfini ruḫsārına şalduġı bu kim
Naʿl-i miskīndür anı siḥr içün āẕerde ḳodı

21. **siḥr:**
Kaside 19
Mısra: **26**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

22. **siḥr:**
Mesnevi 4
Mısra: **32**
Sihir, büyü II Sevgilinin sihirli, büyüleyici bakışları/gözleri.

Çü ḥüsn içinde ol feryādlardan
Varup siḥr ögrenür üstādlardan

23. **siḥri:***-i*
Gazel 289
Mısra: **8**
Büyü, efsun. || Karşı konulmaz çekicilik, güçlü etki, kuvvetli cazibe.

Siḥr egerçi dīn-i Aḥmedʾe ḥarām oldı velī
Vaṣf-ı ġamzeñde sözüm siḥri ḥalāl oldı yine

siḥr eyledi:

1. **siḥr eyledi:***-di*
Kaside 29
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Büyü yapmak.

Siḥr eyledi şiʿrüm çemeninde ḳalemüm kim
Söyler bu żamīrümdeki esrārı benefşe

siḥr eylemese:

1. **siḥr eylemese:***-me, -se*
Kaside 29
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Büyü yapmak.

Siḥr eylemese zülfi ʿiẕārında ḥabībüñ
Bitürmez idi āteş-i ruḫsārı benefşe

siḥr eylese:

1. **siḥr eylese:***-se*
Kaside 19
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Büyü yapmak.

Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye
Ḥaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferīn

siḥr ider:

1. **siḥr ider:***-er*
Nazm 34
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sihir yapmak, büyülemek; kendine aşık etmek, cezbelemek.

Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẕāhir itmez

siḥr itdi:

1. **siḥr itdi:***-di*
Gazel 74
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Büyü yapmak.

Āh kim şayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

siḥr-āferīn:

1. **siḥr-āferīn:**
Gazel 116
Mısra: **3**
Büyüleyici.

Gözleri siḥr-āferīn ü lebleri muʿciz-nigār
Ġamzesi ʿābid-firīb ü ḫandesi ʿāşıḳ-güdāz

siḥr-āmūz:

1. **siḥr-āmūz:**
Gazel 333
Mısra: **6**
Büyü öğreten.

Ey melek-rū āb u gilden çıḳmadan Ādem henūz
Çāh-ı Bābilde gözüñ Hārūta siḥr-āmūz idi

siḥr-i ġamzeñden:

1. **siḥr-i ġamzeñden:***-ñ, -den*
Gazel 115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yan bakışının büyüsü.

Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bī-ḫʷāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā göñül ḫūn-āb göz

siḥr-i mübīni:

1. **siḥr-i mübīni:***-i*
Kaside 10
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Apaçık, aşikar sihir // Parlak sihir.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı göñlümüñ

siḥr-i müfterā:

1. **siḥr-i müfterā:**
Kaside 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İftiracı sihir (Şiir).

Şiʿrüñ ne ḥaddi var ki ire vaṣf-ı ẕātuña
Kʾol vaḥy-i āsumān ola bu siḥr-i müfterā

sikender:

1. **sikender:**
Mesnevi 3

Mısra: **239**
Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter.

Sikender gibi var çü bendeñ hezār
Ḫıżır gibi ʿömrüñ ola bī-şumār

2. **sikender:**
Kaside 7
Mısra: **93**
Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter. Tanıkta kastedilen İskender-i Zülkarneyn'dir. İskender-i Zülkarneyn, karanlıklar ülkesinde Hızır ve İlyas ile bu ölümsüzlük bahşeden suyu ararlar. İlyas ve Hızır sudan içerek ölümsüzlüğe ererler. Hikâyenin farklı rivayetleri bulunmaktadır.

Ger Sikender istese envār-ı rāyuñdan meded
Rāh-ı ẓulmetde olurdı ḫaylına rehber güneş

3. **sikender:**
Gazel 22
Mısra: **9**
Kuran'da adı geçen Zülkarneyn ve Yunan tarihinde adı geçen Büyük İskender'in karıştırılmasıyla meydana gelmiş bir karakter. II Hızır ile ab-ı hayatı araması yönüyle.

Şol Sikender isteyüp bulmaduġı āb-ı ḥayāt
Ḫāṣṣıyyetde idemez bu laʿl-i ḫandān ile baḥs

4. **sikender:**
Kaside 13
Mısra: **51**
(Üstün zekası, cesareti, askerlik dehası dünyaca kabul edilmiş) Makedonyalı ünlü Büyük İskender.

Ol ebā-ʿan-ced Sikender taḫtına sulṭān olan
Ayaġı ṭopraġı Ḫıżruñ çeşme-i ḥayvānıdur

5. **sikender:**
Gazel 127
Mısra: **3**
Hızr ile birlikte âb-ı hayatı aradığı rivayet edilen büyük Makedonya kralı İskender.

Bulsa Ḫıżr ile Sikender ṭudaġuñ şerbetini
Eylemezlerdi daḫı çeşme-i ḥayvāna heves

6. **sikender:**
Kıt'a 8
Mısra: **7**
(Üstün zekası, bilgisi, aklı, cesareti, askerlik dehası, kudret ve kuvvet sahibi oluşu, cihangirliği dünyaca kabul edilmiş) Büyük İskender.

Dil Sikender gibi teşne żāyiʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

sikender-i gītīsitān:

1. **sikender-i gītīsitān:**
Kaside 30
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı ele geçiren İskender.

Erlikde bir Tehemten-i devr-i zamān iken
Beglikde bir Sikender-i gītīsitān imiş

2. **sikender-i gītīsitān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **40**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı ele geçiren İskender.

Āb-ı ḥayāt ẓulmete düşdi bu derdden
Ḥasretdedür Sikender-i gītīsitān daḫı

sikke:

1. **sikkeñe:**-*ñ, -e*
Kaside 8
Mısra: **53**
Akça üzerine basılan nakış.

Yüz sürmeseydi sikkeñe bulmazdı zer bahā
Bulmasa nāmuñ olmaz idi nāmdār laʿl

2. **sikke:**
Kaside 26
Mısra: **8**
Sikke; madenî para; akçe vb. mâdenî paralar üzerine vurulan resmî damga.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

sikke-i dīnār:

1. **sikke-i dīnār:**
Gazel 310
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Eski bir nevi altın sikke. II Aşığın sararmış yüzü.

Yüzüm altunına ġam ḍarbı şeref virse ne ṭañ
Ḳıymet artuḳluġıdur sikke-i dīnār daḫı

sil-:

1. **silmek:**-*mek*
Gazel 190
Mısra: **15**
Bir şeyin ıslaklığını gidererek kuru duruma getirmek.

Eşkümi silmek dilerdüm gördi ol gül-ruḫ didi
Kimse degmesün aña kim lālezārumdur benüm

sil:

1. **sildükce:**-*dük, -çe*
Gazel 351
Mısra: **3**
Silmek.

Yañaġı derlerin sildükce ol yār
Gül-āb ile pür eyler dest-māli

2. **silmezseñ:**-*mez, -ise, -ñ*
Kaside 24
Mısra: **63**
Silmek (Gözyaşı silmek).

Silmezseñ āsitīn-i keremle gözüm yaşın
Dāmen gibi ayaḳlara düşdüm zelīl ü hᵛar

3. **siler:**-*er*
Kaside 7
Mısra: **73**
Temizlemek.

Düşmanuñ ḳanın döküp tīġ-ı zer-endūdın siler

Kʾaṭlas-ı gerdūnuñ eyler dāmenin aḥmer güneş

4. **sil:**
Kaside 21
Mısra: **21**
Silmek, temizlemek.

Sil gözüm jeng-i ḫūn ile ḳoma kim
Şemʿ-i ḥüsnüñe şemʿdān bulduñ

silk:

1. **silkicek:**-+*icek*
Gazel 75
Mısra: **4**
(Üzerindekileri düşürmek için bir şeyi) Sallamak, sarsmak, silkelemek.

Ser ü sāmān gider ol deñlü ṣaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

2. **silkinicek:**-*in, -icek*
Gazel 325
Mısra: **8**
Üstündeki şeyleri düşürmek veya temizlemek için bir şeyi kuvvetle sallamak, sarsmak.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

3. **silkine:**-*i, -n, -e*
Gazel 75
Mısra: **3**
Dizi, iplik. II Mertebe.

Ser ü sāmān gider ol deñlü ṣaçuñ silkine kim
Silkicek ʿaḳl eli biñ bī-ser ü sāmān dökilür

silk-i cevāhir:

1. **silk-i cevāhir:**-*da*
Kaside 6
Mısra: **189**
Kelime Tipi: **-**
İnci gerdanlık.

Düzdüm ṭabaḳ-ı ʿarżda bir silk-i cevāhir
Kim meclisüñe nuḳl ola ol ʿıḳd-i Süreyyā

silk-i cevher:

1. **silk-i cevher:**
Gazel 279
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cevher dizisi.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñi zeyn itmege ey serv-i nāz
Silk-i cevher düzdi kilk-i dür-feşānum boynuña

silk-i cevherdür:

1. **silk-i cevherdür:**-*dür*
Kaside 11
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Cevher dizisi.

Söz ʿarūsı zülfine naẓmum leʾālī dizdi kim
Silk-i cevherdür ser-ā-ser kākül-i müşkīn-i dost

silsile:

1. **silsilesi:**
Gazel 8
Mısra: **18**
Zincir (saç örgüsü bağlamında).

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

silsile-i müşk-bār:

1. **silsile-i müşk-bār:**
Gazel 266
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) misk saçan zinciri, saç örgüsü.

Zāhid ḳılādesin nʾider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḫayāli silsile-i müşk-bār ide

silsile-i müşk-i teri:

1. **silsile-i müşk-i teri:**-*i*
Gazel 47
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Taze miskten zinciri, saç örgüsü.

Ḳandīl-i dil aşılmaġa ḥüsnüñ ḥareminde
ʿAnber ṣaçuñuñ silsile-i müşk-i teri var

sīm:

1. **sīmden:**-*den*
Gazel 159
Mısra: **12**
Gümüş.

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eyledüñ

2. **sīmden:**-*den*
Gazel 114
Mısra: **18**
Gümüş II gözyaşı.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden aṭnāb göz

3. **sīm:**
Gazel 8
Mısra: **18**
(Ar.) Gümüş.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

4. **sīm:**
Kaside 15
Mısra: **33**
(Ar.) Gümüş.

Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yʾçün
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫān-ı kerem

sīm elif:

1. **sīm elif:**
Gazel 30
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş elif. (Sevgilinin burnu.).

Dil ṭıflı içün çekdi ḳaşuñ gül varaḳına
Bir sīm elif üstine ʿanberden iki med

sīm ile zerden:

1. **sīm ile zerden:**-*den*
Gazel 101
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Altın ve gümüş.

Nergisi gör kāse-i zerle yazılmış lāle-veş
Himmetinde kīsesi uş sīm ile zerden ṭolar

sīm ten:

1. **sīm ten:**
Gazel 285
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş gibi parlayan ten; bembeyaz cilt.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḥücresini gümiş taḫta bend ile

sīm ü zer:

1. **sīm ü zer:**
Kaside 8
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş ve altın.

Yoḳ sīm ü zer elümde ki ṣaçam ayaġuña
Rengīn sözümle lā-cerem itdüm niṯār laʿl

2. **sīm u zer:**
Gazel 224
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş ve altın.

Sīm u zer nefʿ eylemez maʿṣūḳ-ı ḫayr olsa dirīġ
Kim ne göz yaşından aṣṣı var ne rūy-ı zerdden

sīm ü zerden:

1. **sīm ü zerden:**
Kaside 13
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş ve altın.

Çārsū-yı bāġ içinde ṣāḫ-ı nergis gūyiyā
Sīm ü zerden zeyn olunmış ṣayrafī dükkānıdur

sīm ü zerdür:

1. **sīm ü zerdür:**-*dür*
Gazel 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş ve altın.

Kemer ḳucar bilüñi āsitīn öper elüñi
Bu sīm ü zerdür iden anları meger güstāḫ

sīm-āb:

1. **sīm-āb:**
Kaside 7
Mısra: **26**
Civa.

Kūze-i yāḳūt ile pīrūze-gūn dolābdan
Çarḫ-ı mīnā-rengi sīm-āb itdi ser-tā-ser güneş

2. **sīm-āb:**
Gazel 12
Mısra: **14**
Gümüş suyu II Gözyaşı.

Şehā yüzüm ṣuyın arturdı eşküm
Ne altundur ki revnaḳ virdi sīm-āb

3. **sīm-āb:**
Gazel 37
Mısra: **8**
Cıva. Titrek, kararsız, akışkan bir yapıya sahip olması bakımından ele alınmıştır.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

ṣımaġ:

1. **ṣımaġa:**-*a*
Gazel 136
Mısra: **9**
Kırmak.

Ṣımaġa şīşe-i nāmūsın
Aḥmedʾüñ nice bir
Hemīşe seng-i melāmet ata ʿavām u ḫavāṣ

simār:

1. **simār:**
Kaside 8
Mısra: **60**
Meyveler; "semer"in cem'idir.

Cūduñ deñizlerinden aġaç çıḳsa dikseler
Pīrūze berg ola budaġında simār laʿl

sīm-ber:

1. **sīm-ber:**
Gazel 32
Mısra: **1**
Gümüş gibi beyaz göğüslü (sevgili).

Oldı ṭurunc-ı ġabġabuñ ey sīm-ber leẕīẕ
Olmaz bihişt mīveleri bu ḳadar leẕīẕ

sīm-i sāḳī:

1. **sīm-i sāḳī:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gümüş -gibi beyaz- saki. || *Sevgili.*

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-ṣīret ü sīmā

sīmīn:

1. **sīmīn:**
Kaside 7
Mısra: **29**
Gümüş, gümüşten yapılmış; gümüşe benzer II parlak, güzel.

Geh ḥamām-ı māh-ı tābāna daḳar sīmīn cenāḫ
Geh düzer Sīmurġ-ı çarḫa āteşīn şehper güneş

2. **sīmīn:**
Gazel 37
Mısra: **8**
Gümüş gibi parlak, beyaz.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

3. **sīmīn:**
Gazel 141
Mısra: **2**
Gümüş gibi parlak, beyaz.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ bağrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

4. **sīmīn:**
Gazel 150
Mısra: **3**
Gümüş gibi parlak, beyaz.

Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları
Düzdi kenār-ı cāma ki zer dermiyān gerek

5. **sīmīn:**
Gazel 184
Mısra: **8**
Gümüş gibi parlak, beyaz.

Raḳīb-i dīv mekri-yʾçün şal ey dost
Ḳoluñdan boynuma sīmīn ḥamāyil

6. **sīmīn:**
Gazel 277
Mısra: **12**
Gümüş gibi parlak, beyaz.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn şaneme

7. **sīmīn:**
Gazel 350
Mısra: **9**
Gümüş gibi parlak, beyaz.

Virdi Ḫaḳ levḥ-i cemālüñdeki sīmīn elife
Bir kerāmet kʾanı engüşt-i peyemberde ḳodı

8. **sīmīn:**
Kaside 14
Mısra: **8**
Gümüş, gümüş renginde, beyaz. Ay.

Meger ki bīşe-i gerdūnda gördi zerrīn şīr
Ki sebzezār-ı zümürrüdde ḳaçdı sīmīn reng

sīmīn-beden:

1. **sīmīn-beden:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **11**
Çok beyaz vücutlu.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-şīret ü sīmā

sīmīn-ber:

1. **sīmīn-berüñ:**-*ün*
Gazel 250
Mısra: **13**
Gümüş göğüslü (sevgili).

Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür
Ola mūm Aḥmedʾüñ bir dem işitse vaṣf-ı ḥālinden

sīmīn-bünāgūş:

1. **sīmīn-bünāgūş:**
Gazel 133
Mısra: **6**
Gümüş kulak memesi.

Ḫüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḫaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

sīm-ten:

1. **sīm-ten:**
Gazel 1
Mısra: **22**
Gümüş bedenli, beyaz tenli II sevgili.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrīn kemer ḳıl dāʾimā

2. **sīm-ten:**
Kaside 26
Mısra: **7**
Gümüş gibi beyaz tenli (sevgili).

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

3. **sīm-teni:**-*i*
Gazel 43
Mısra: **18**
Gümüş beden. II Sevgilinin gümüş gibi parlak ve bembeyaz olan bedeni.

Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

4. **sīm-ten:**
Gazel 244
Mısra: **2**
Far. Gümüş bedenli, beyaz tenli.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāġından ırmış sīm-ten şimşādsın

sīmurġ-ı çarha:

1. **sīmurġ-ı çarḫa:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Felek Anka'sı.

Geh ḥamām-ı māh-ı tābāna daḳar sīmīn cenāḥ
Geh düzer Sīmurġ-ı çarḫa āteşīn şehper güneş

sīn:

1. **şınursa:**-*ur, -sa*
Kaside 32
Mısra: **30**
Kırılmak.

Elüme şun yine peymāne-i feraḥ-baḫşı
Şınursa ġam degül ey sāḳī şīşe-i peymān

2. **şındı:**-*dı*
Gazel 145
Mısra: **3**
Kırılmak, zayıf düşmek, aciz kalmak.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Rāh-ı ʿışḳuñ maḳām u menzili yoḳ

3. **şındı:**-*dı*
Gazel 233
Mısra: **2**
Kırılmak.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bārī şehrüñden
Göñül çün şındı cebr olmaz gidelüm bārī şehrüñden

4. **şınduġınca:**
Gazel 241
Mısra: **8**
İncitmek, gücendirmek, rencide etmek.

ʿĀlemüñ göñlin yapar ol seng-dil illā benüm
Sırça göñlüm şınduġınca pāy-māl itmek neden

5. **sinüme:**-*üm, -e*
Gazel 21
Mısra: **4**
Mezar, kabir.

Dil aça senāñ içün giyāhum
İtseñ sinüme güẕār ey dost

6. **sinüme:**-*üm, -e*
Gazel 202
Mısra: **15**
Mezar, kabir.

Öldügüm demde sinüme gelseñ
Diye ḥālüm giyāhum İbrāhīm

7. **şındı:**-*dı*
Gazel 208
Mısra: **13**
Kırılmak, zayıf düşmek, aciz kalmak.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Düşdüm uş kārbāndan ayrıldum

sinān:

1. **sinān:**
Gazel 343
Mısra: **8**
Kargı, süngü, ok vb. savaş aletlerinin keskin ve sivri ucu, ok temreni, mızrak. II Kirpik.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

2. **sinān:**
Gazel 344
Mısra: **4**
Kargı, süngü, ok vb. savaş aletlerinin keskin ve sivri ucu, ok temreni, mızrak.

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

sīne:

1. **sīneñüñ:**-*n, -ün*
Gazel 97
Mısra: **8**
1. Göğüs, sadr. 2. Derun, kalp.

Gözlerüñ nūr-ı tecellī göre mi ṣofī senüñ
Sīneñüñ ṣoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

2. **sīne:**
Gazel 43
Mısra: **1**
Göğüs, bağır II gönül, yürek.

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı baṣardan güniler

3. **sīneden:**-*den*
Gazel 61
Mısra: **9**
Göğüs, bağır II gönül, yürek.

Gözüñ ser-mesti alur sīneden dil
Yanar tennūrdan biryān uġurlar

4. **sīnemüze:**-*müz, -e*
Gazel 85
Mısra: **7**
Göğüs, bağır II gönül, yürek.

Ġam-ı zülfeyni düşdi sīnemüze
Oldı pür ʿūdlarla micmerler

5. **sinesinde:**-*si, -n, -de*
Gazel 90
Mısra: **10**
Göğüs, bağır II gönül, yürek.

Sine ber-sīne ṣafā-ḫāṭır olur göricegiz
Sinesinde bugün ol kimse ki īmān götürür

6. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 172
Mısra: **4**
Göğüs, bağır II gönül, yürek.

Ḥabeşī Hind ile feṭḥ itmege mülk-i Ḫotanı
Sīnemi ṭabl ider ol ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ

7. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 220
Mısra: **2**
Göğüs, bağır II gönül, yürek.

Göreliden berü ol ġonca-dehānı severem
Ṣaḳlayup ʿışḳını sīnemde nihānī severem

8. **sīnem:**-*m*
Gazel 265
Mısra: **6**
Göğüs, bağır II gönül, yürek.

Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm
Seng-i ġam zaḫmına sīnem nice ṭāḳat getüre

9. **sīne:**
Gazel 308
Mısra: **2**
Göğüs, bağır II gönül, yürek.

Dil baṣar baġrına ḳaddüñ hevesin cānı gibi
Ṣaḳınur sīne ṣaçuñ küfrini īmānı gibi

10. **sīne:**
Nazm 26
Mısra: **2**
Göğüs, bağır II gönül, yürek.

Dil mi ḳodı cevrüñ ile delmedük
Sīne mi var ḫār-ı cefā ilmedük

11. **sīnesini:**-*si, -n, -i*
Terci-bend 2

Mısra: **91**
Göğüs.

Delmege şehʿadūsı sīnesini
İtdi ser-tīz ḫancerin sūsen

12. **sīneler:**-*ler*
Gazel 308
Mısra: **12**
Göğüs, bağır; gönül, yürek.

Rāzını bu dil-i ṣad-pāreyi nālān idenüñ
Sīneler şerḥ idemez Aḥmedʾüñ efġānı gibi

13. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 218
Mısra: **2**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Gönlümi sevdā-yı zülfüñle perīşān isterem
Sīnemi şevḳ-ı lebüñle ṭopṭolu ḳan isterem

14. **sīnemi:**-*m, -i*
Gazel 220
Mısra: **7**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Sīnemi ġamzesi tīrine nişān eyledügüm
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

15. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 257
Mısra: **12**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Cān u dilde tīr-i ġamzeñ üzre bir ceng oldı kim
Ḳan olurdı arada sīnemde pinhān olmasa

16. **sīnem:**-*m*
Gazel 269
Mısra: **5**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Saña sīnem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem
Ḫilʿat-i laʿlīn geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

17. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 298
Mısra: **18**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

18. **sīnemde:**-*m, -de*
Gazel 344
Mısra: **4**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

19. **sīneden:**-*den*
Gazel 292
Mısra: **10**
(Âşığın) göğsü, bağrı.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

sine ber-sīne:

1. **sine ber-sīne:**
Gazel 90
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Göğüs göğüse.

Sine ber-sīne ṣafā-ḫāṭır olur göricegiz
Sinesinde bugün ol kimse ki īmān götürür

sīne-ber-sīne:

1. **sīne-ber-sīne:**
Gazel 288
Mısra: **2**
Göğüs göğüse.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

sīne-i aʿdā:

1. **sīne-i aʿdā:**
Kaside 6
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Düşmanların göğsü.

Tīz-āb-ṣıfat çünki deler āheni nīzeñ
Pūlād-siper olsa ne ġam sīne-i aʿdā

sīne-i aḥmedʾden:

1. **sīne-i aḥmedʾden:**-*den*
Gazel 114
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in göğsü.

Sīne-i Aḥmedʾden dem-ā-dem ḳan olursa ṭaḥ degül
Kim aña itdi maḥabbet tīrini pertāb göz

sīne-i mecrūḥuma:

1. **sīne-i mecrūḥuma:**-*um, -a*
Gazel 38
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Yaralı gönül; acılı, kederli gönül.

Sīne-i mecrūḥuma hecrüñ nice zaḫm urduġın
Şerḥ idersem işiden ḫalḳuñ yüregi ḳan olur

sīne-i sūznāk:

1. **sīne-i sūznāk:**
Gazel 148
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yakıcı sine.

Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār
Sīne-i sūznāk ile dīde-i eşk-bārı yoḳ

sīnesini çāk kılsa:

1. **sīnesini çāk ḳılsa:**-*sa*
Terkib-bend 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Göğsünü parçalamak. II Çok üzülmek.

Ḳılsa yir ehli sīnesini cāme gibi çāk
Ḳan aġlasa ḳıyāmete dek ins ü cān daḫı

sınıcak:

1. **şınıcaḳ:**
Kıt'a 11

Mısra: **3**
Kırılacak, kırılmak üzere olan.

Şınıcaḳ ġāfil olma andan kim
Başdan ayaġa nīşter görinür

sınuk:

1. **şınuḳlu:***-lu*
Gazel 148
Mısra: **8**
Kırık,kırılmış.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu şınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

2. **şınuḳ:**
Gazel 36
Mısra: **8**
Kırık, kırılmış.

Şoḥbetinden atdı göñlüm şırçasın ol seng-dil
Bir şınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

3. **şınuḳ:**
Gazel 12
Mısra: **15**
Kırık, bozan (Yemini bozan bağlamında).

Şınuḳ ʿahdüñ midür bu zülf-i pür-ḫam
Ḳara baḫtum mıdur ol çeşm-i pür-ḫᵛāb

sınuk göñlini:

1. **şınuḳ göñlini:**
Gazel 46
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Kırık kalp II incinmiş gönül.

Bu sebebden Aḥmedʾüñ şormaz şınuḳ göñlini kim
Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i miskīni var

sınuklu:

1. **şınuḳlu:**
Gazel 71
Mısra: **9**
Kırılmış, kırık, mahzun.

Zülfüñ şınuḳlu ḫāṭırını şorsun Aḥmedʾüñ
Kim dost vaʿdesi gibi göñli şikestedür

sipāh:

1. **sipāhı:***-ı*
Gazel 49
Mısra: **3**
Asker, ordu.

ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

2. **sipāh:**
Gazel 324
Mısra: **8**
Asker, ordu.

Çeküp şaf leşker-i zülfüñ neden şır ḳalb-i ʿuşşāḳı
Çü manşūr olmaz ol leşker kʾola anda sipāh egri

3. **sipāhuñ:***-uñ*
Mesnevi 3
Mısra: **181**
Asker, ordu.

Sipāhuñ sitāre delīlüñ melek
Serīrüñ zemīn ü sarāyuñ felek

sipāh-ı ʿadūdan:

1. **sipāh-ı ʿadūdan:***-dan*
Mesnevi 3
Mısra: **207**
Kelime Tipi: **-**
Düşman askeri.

Sipāh-ı ʿadūdan ḳırılan gürūh
Yata baḫr-i ḫūn içre mānend-i kūh

sipāh-ı ʿakl:

1. **sipāh-ı ʿaḳl:**
Gazel 342
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Aklın askeri, ordusu.

Şikest olur sipāh-ı ʿaḳl çün kim
Büt-ı leşker-şikenden yüz çevürdi

sipāh-ı cān:

1. **sipāh-ı cān:**
Gazel 200
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Can askeri.

Kirpügüñ şaf şaf şıyaldan ḳalbini bī-dillerüñ
Ten ḥışārında sipāh-ı cān ṭaġılmış dostum

sipāh-ı fitne:

1. **sipāh-ı fitne:**
Kaside 11
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Bela ordusu, fitne askeri.

Bād-ı ʿazmüñden sipāh-ı fitne oldı tārmār
Ol perīşānlıḳda beñzer kākül-i müşkīn-i dost

sipāh-ı ġam:

1. **sipāh-ı ġam:**
Gazel 274
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gam ordusu.

Bir ġamzeñ oḳın at dikelüm dil sarāyına
Ḳonmaz sipāh-ı ġam baḳıcaḳ ol ʿalāmete

sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl:

1. **sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl:**
Gazel 110
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(sıra sıra dizilmiş) asker gibi olan ayva tüyleri ve beni.

Çekdi şaf meydān-ı ḥüsninde sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl
Dikdi zülfi burc-ı ḥüsn üstinde rāyet ber-kenār

sipās:

1. **sipās:**
Nazm 2
Mısra: **1**
(Allah için yapılan) şükür ve övgü, hamd ve sena.

Sipās Allāha minnet Ẕüʾl-celāle
Oturduñ kürsī-i ʿizz ü celāle

sipeh:

1. **sipeh:**
Gazel 19
Mısra: **6**
Asker, ordu.

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Ṣaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

2. **sipehi:**-*i*
Gazel 318
Mısra: **10**
Asker, ordu.

Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz
Çarḫa sulṭān olup ılduzlar olursa sipehi

sipend:

1. **sipend:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Üzerlik tohumu, tütsü.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

siper:

1. **siperden:**-*den*
Gazel 44
Mısra: **2**
1. Kalkan 2. Korunmak, gizlenmek maksadıyle arkasına, altına veya içine sığınılacak, saklanılacak şey.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

2. **siper:**
Gazel 101
Mısra: **5**
1. Kalkan 2. Korunmak, gizlenmek maksadıyle arkasına, altına veya içine sığınılacak, saklanılacak şey.

Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

3. **siper:**
Kaside 13
Mısra: **65**
1. Kalkan 2. Korunmak, gizlenmek maksadıyle arkasına, altına veya içine sığınılacak, saklanılacak şey.

Ṭutmasun mı dāyimā çarḫ-ı felek çīnī siper
Çünki nīzeñden ṣaḳınduġı ser-i Keyvānıdur

4. **siper:**
Kaside 14
Mısra: **37**
1. Kalkan 2. Korunmak, gizlenmek maksadıyle arkasına, altına veya içine sığınılacak, saklanılacak şey.

Ger āhenīn siper olsa ʿādū-yı sengīn-dil
Geçer bu nīze-i ser-tīzüñ itmez anda direng

siper ṭutarlarsa:

1. **siper ṭutarlarsa:**-*ar, -lar, -sa*
Gazel 93
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Korunak yapmak, siper kurmak.

Zihī çeküp ḳaşuñ yayın ḫalāṣ-ı tīr-i āh itsem
Ṭoḳuz ṭāḳ-ı zebercedden ṭutarlarsa siper göynür

sipīd olmaduñ:

1. **sipīd olmaduñ:**-*ma, -du, -ñ*
Gazel 244
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ak olmak; aklanmak, temizlenmek.

Ey dil-i ḥāsid gözüm yaşından olmaduñ sipīd
Saña yunmaḳ nʾeylesün hindū-yı māder-zādsın

sipīd-āb:

1. **sipīd-āb:**
Kaside 6
Mısra: **179**
Beyaz su. Hat sanatında kullanılan beyaz mürekkep.

Sürḫ-āb u sipīd-āb ile ḳılmaġa ʿUṯārid
Ṭāḳ-ı felege ḫāme-i zerrīn ile imlā

sipihr:

1. **sipihrüñ:**
Kaside 7
Mısra: **129**
Far. Gök, sema.

Tā zümürrüd sebzezārında sipihrüñ her seḥer
Sāġar-ı pīrūzeye döker mey-i aṣfar güneş

2. **sipihr:**
Kaside 6
Mısra: **17**
Gök, sema.

Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baḳa çarḫ üstine ṣuffañdan aşaġa

3. **sipihre:**-*e*
Kaside 7
Mısra: **61**
Gök, sema.

Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruñ ẕerresi
Āsumān dūd-ı siyāh olurdı ḫākister güneş

4. **sipihrüñ:**-*üñ*
Kaside 7
Mısra: **22**
Gök, sema.

Ṣubḥ-dem cevlān idüp ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş
Būstānına sipihrüñ virdi zīb ü fer güneş

5. **sipihr:**
Kaside 14
Mısra: **9**
Gök, gökyüzü.

Sipihr çengine zerrīn veter daḳar ḫurşīd
Ki düze muṭrib-i Zühre bu şiʿr-i terle tereng

sipihr ḫinki:

1. **sipihr ḫinki:**
Kaside 14
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün kır atı.

O şehsüvāra ʿinān-gīr ola mı dest-i ṣabā
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

sipihr-i mīnā-reng:

1. **sipihr-i mīnā-reng:**
Kaside 14
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Mine renkli; lacivert yeşil sema.

Nice ki uçura her ṣubḥ murġ-ı zerrīn-bāl
Bu ābenūs ḳafesden sipihr-i mīnā-reng

sır:

1. **şīr:**
Kaside 12
Mısra: **59**
Aslan.

Heybetüñden ġaybet idüp bīşede yatmazdı şīr
Rāh-ı tīġuñ uġrasa bir kez eger ġāb üstine

2. **sırdan:**-*dan*
Mesnevi 4
Mısra: **23**
Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Ḳalem bu sırdan oldı ser-bürīde
Bu ḳıldan çaldı çeng oldı ḫamīde

3. **sırdur:**-*dur*
Gazel 86
Mısra: **9**
Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

4. **sır:**
Gazel 156
Mısra: **15**
Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Didüm sır sözin açarsın raḳībe
Anuñladur senüñ rāz-ı nihānuñ

5. **şīr:**
Kaside 6
Mısra: **102**
Süt.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

6. **şīrin:**-*iñ*
Kaside 19
Mısra: **85**
Aslan.

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

7. **sır:**
Kaside 6
Mısra: **140**
Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

8. **şīri:**-*i*
Gazel 166
Mısra: **2**
Aslan. || *Aşığın gönlü.*

Māha kemende atar ṣaçı hindūsı Ḳāsımuñ
Şīri şikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

9. **şīr:**
Gazel 59
Mısra: **4**
(Fars.) Aslan.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir baḳışından zebūn gider

10. **şīr:**
Gazel 77
Mısra: **9**
(Fars.) Aslan.

Gözine seyr iderken şīr dirler Ḫaṭādur dirsem āhū-yı Ḫotandur

11. **şīr:**
Gazel 221
Mısra: **18**
(Far.) Süt.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

sır okın atduñ:

1. **sır oḳın atduñ:**-*du, -ñ*
Terci-bend 1
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Sır okunu atmak. (Emir Sultan'ın menakıpnamesinde geçen bir kerametine gönderme vardır. Yıldırım Bayezid'in kızı Hundi Hatun rüyasında gördüğü manevî işaretler üzerine, seferde bulunan babasının rızasını almadan Emir Sultan ile evlenir, durumu öğrenen padişah kızıyla damadını öldürmek üzere Süleyman Bey maiyetinde kırk kişilik bir kuvvet gönderir. Emir Sultan'ın hanımına attırdığı her bir ok, kırk ok olup askerlerin kimisini öldürür, kimisini kaçmaya mecbur bırakır.).

Ḳavs-i vemā rameyteden atduñ çü sır oḳın
Zaḫm urdı ḳalb-i ḫaṣmuña ḫayl-i Müsevvimīn

sirāyet-i luṭf:

1. **sirāyet-i luṭf:**
Gazel 144
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Lütfun tesiri.

ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḥüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

sırça:

1. **sırça:**
Gazel 301
Mısra: **10**
Cam, billur.

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmedʾüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

2. **şırçasın:**-*sın*
Gazel 36
Mısra: **7**
Sırça, cam; camdan yapılmış.

Şoḥbetinden atdı göñlüm ṣırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

3. **sırçadan:**-*dan*
Gazel 254
Mısra: **6**
Sırça, cam; camdan yapılmış.

Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine
Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofī neden perhīz ider

sırça göñlüm:

1. **sırça göñlüm:**
Gazel 241
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Camdan (yapılmış) kalp. II. Kırılgan kalp.

ʿĀlemüñ göñlin yapar ol seng-dil illā benüm
Sırça göñlüm ṣınduġınca pāy-māl itmek neden

sırr:

1. **sırrını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 55
Mısra: **2**
Anlamak ve açıklamakta aklın âciz kaldığı şey.

Ruḥlaruñ ʿaksini cām içre bulam gibi gelür
Leblerüñ sırrını bādeyle bilem gibi gelür

2. **sırrını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 287
Mısra: **11**
Anlamak ve açıklamakta aklın âciz kaldığı şey.

Yāra ṣīrīn sözinüñ sırrını ṣordun didi kim
Biz şeker ṭoldururuz sözde nemekdānumuza

3. **sırrumı:**-*um, -ı*
Gazel 173
Mısra: **14**
1. Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

4. **sırrı:**-*ı*
Gazel 45
Mısra: **8**
Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

5. **sırrına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 143
Mısra: **12**
Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Ol ḥoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

6. **sırrın:**-*ın*
Gazel 206
Mısra: **19**
Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Çün cihāndan yig bilür maʿşūḳ sırrın ʿāşıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

7. **sırrını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 210
Mısra: **3**
Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Gerçi ışmarlamışam göñlüme aġzuñ sırrını
Gör beni dīvāneye rāz-ı nihān ışmarlaram

8. **sırr:**
Gazel 214
Mısra: **9**
Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Lebi nişānını sırr ile ṣormaġa Aḥmed
Müdām cām-ı mey-i ḫoş-güvāra yalvaralum

9. **sırrını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 225
Mısra: **1**
Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Çün dehānuñ sırrını ṣordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

10. **sırrını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 269
Mısra: **5**
Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Saña sīnem sırrını fāş itdi eşküm lā-cerem
Ḫilʿat-i laʿlīn geyürdüñ her dem ol ġammāzuña

11. **sırrın:**-*ın*
Gazel 312
Mısra: **3**
Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Gülince ġoncası cān sırrın itdi gül gibi fāş
Bu rāzı añla ki ḳābil degül beyāna daḫı

12. **sırrın:**-*ın*
Terci-bend 1
Mısra: **97**
Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

Fāş eylemezdi sırrın eneʾl-Ḥaḳ rumūzınuñ
Manṣūra irse mürşid-i dānā senüñ gibi

sırr-:

1. **sırrumuz:**-*(u)muz*
Kaside 9
Mısra: **7**
(Ar.) Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

sırrı:

1. **sırrıdur:**-*dur*
Gazel 270
Mısra: **9**
(Ar.) Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

Cān sırrıdur Aḥmed bunı key ṣaḳla göñülden
Dīvāne ḳaçan maḥrem ola rāz-ı nihāna

sırr-ı cān:

1. **sırr-ı cān:**
Kaside 12
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Can, gönül sırrı.

Dürc-i ġaybuñ perdesinden sırr-ı cān olurdı fāş
Perdedār olmasa laʿlüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

2. **sırr-ı cān:**
Gazel 282
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Can sırrı. II Aşk.

Şöyle ṣaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

sırr-ı ġayba:

1. **sırr-ı ġayba:**-*a*
Gazel 114
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gaybın sırrı.

Yummazam fikr-i lebüñle gözlerümi ṣubḥa dek
Sırr-ı ġayba vāḳıf olsa ṭañ degül bī-ḫᵛāb göz

2. **sırr-ı ġayba:**-*a*
Gazel 140
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gaybın sırrı.

Cān-ı ʿāşıḳ düşdi laʿlüñ fikrine
Buldı sālik sırr-ı ġayba ıṭṭılāʿ

sitāre:

1. **sitāreye:**-*ye*
Gazel 216
Mısra: **7**
Yıldız.

Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaşumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

2. **sitāreler:**-*ler*
Kaside 14
Mısra: **13**
Yıldız ‖ talih, baht.

Çü zülfi ḥalḳalarından sitāreler görinür
Ṭaña ḳalup ṭaġıdur kendʾözini heft-evreng

3. **sitāre:**
Kaside 20
Mısra: **86**
Yıldız.

Ki anda ʿayş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt
Sitāre ḫayl ü felek-ḳadr ü āfitāb-cemāl

4. **sitāre:**
Mesnevi 3
Mısra: **181**
Yıldız.

Sipāhuñ sitāre delīlüñ melek
Serīrüñ zemīn ü sarāyuñ felek

5. **sitārem:**-*m*
Gazel 262
Mısra: **7**
Yıldız II kısmet, baht.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

6. **sitāre:**
Gazel 150
Mısra: **16**
Yıldız II Aşığın gözyaşı.

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
Kʾelbette gün görinse sitāre nihān gerek

sitāre-ḫaşem:

1. **sitāre-ḫaşemsin:**-*sin*
Nazm 11
Mısra: **3**
Hizmetçileri yıldızlar olan kişi.

Sen ol sitāre-ḫaşemsin ki āfitāb-ı münīr
Eger ḳovulsa ḳapuñdan düşerdi pencereden

sitem:

1. **sitemi:**-*i*
Gazel 21
Mısra: **11**
Cefa, zulüm.

Düşman sitemi mi şerḥ olınsun
Yā ġuṣṣa-i rūzigār ey dost

2. **sitemüñ:**-*üñ*
Gazel 172
Mısra: **2**
Zulüm, eza, cefa.

Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ
Dilleri zīr ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ

3. **sitemler:**-*ler*
Gazel 97
Mısra: **4**
Zulüm, eziyet.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

4. **sitem:**
Kaside 15
Mısra: **33**
Eziyet, zulüm.

Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yʾçün
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫān-ı kerem

5. **sitem:**
Gazel 222
Mısra: **6**
Haksızlık, zulüm, eziyet.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

sitem-dīde:

1. **sitem-dīdeye:**-*ye*
Mesnevi 3
Mısra: **188**
Haksızlık görmüş, zulme uğramış.

Fürūġ oldı rāyuñ dil ü dīdeye
Penāh oldı ʿadlüñ sitem-dīdeye

sitemger:

1. **sitemger:**
   Kaside 11
   Mısra: **48**
   Zalim, haksızlık eden.

Bu sebebden devr-i eyyāmuñda ber-dār oldı kim
Oldı dil-düzd ü sitemger kākül-i müşkīn-i dost

sitem-i ʿışḳuñ:

1. **sitem-i ʿışḳuñ:**-*uñ*
   Gazel 16
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Aşk zulmü, cefası.

Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam ey dost
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam ey dost

sitemkār:

1. **sitemkār:**
   Gazel 48
   Mısra: **2**
   Eziyet, cefa ve zulüm eden.

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

şīt-i kerāmetüñle:

1. **şīt-i kerāmetüñle:**-*üñ, -ile*
   Terci-bend 1
   Mısra: **42**
   Kelime Tipi: **-**
   Kerametinin ünü.

Ey mecmaʿ-ı mekārim ü mecmūʿa-i kerem
Şīt-i kerāmetüñle ṭoludur ʿArab ʿAcem

sivār:

1. **sivār:**
   Müfret 15
   Mısra: **1**
   Bilezik.

Sāʿid-i sīmīnüñe zerrīn sivār oldı süvār
Şan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

siyāh:

1. **siyāh:**
   Gazel 300
   Mısra: **4**
   Far. Siyah, kara.

Dūd-ı āhumla pāk dāmenüñi Ṣaḳın olur siyāh yaḳma beni

2. **siyāh:**
   Kaside 19
   Mısra: **81**
   Far. Siyah, kara.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

3. **siyāh:**
   Nazm 5
   Mısra: **17**
   Far. Siyah, kara.

Ey serv saña nʾoldı siyāh itmedüñ ḳabāñ
Beñzer ki dutmaduñ sen anuñʾçün ʿazā dirīġ

siyāset:

1. **siyāset:**
   Gazel 221
   Mısra: **4**
   Cezâ, özellikle îdam cezâsı.

Çünki taḳdīrüñdür iş aḫterden efġān eyleme
Ḥükm-i sulṭāndur siyāset aġlama cellāddan

siyeh:

1. **siyehdür:**-*dür*
   Gazel 177
   Mısra: **5**
   Siyah, kara.

Nāme-i aʿmāl-i mücrimden siyehdür ḥaşrde
Şol maḥabbet-nāme kim nāmuñ aña ʿunvān degül

2. **siyeh:**
   Kaside 9
   Mısra: **40**
   Siyah, kara renkli.

Ney-şekker oldı ġayret-i ḫāmeñle telḫ-ʿayş
Reşk-i ḫaṭuñla ḳaldı siyeh ḫānumān-ı müşk

siyeh baḫtum:

1. **siyeh baḫtum:**-*um*
   Kaside 6
   Mısra: **187**
   Kelime Tipi: **-**
   Talihsizlik.

Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl
Kim yazamadum sülsini bir ḥarfinüñ ammā

siyeh ḳafā:

1. **siyeh ḳafā:**
   Kaside 1
   Mısra: **50**
   Kelime Tipi: **-**
   Siyah kafalı, ayıplı.

İnsānı āb-ı luṭfuñ idüpdür sefīd-rūy
Şeyṭānı seng-i ḳahruñ idüpdür siyeh ḳafā

siyeh-baht:

1. **siyeh-baḫt:**
   Gazel 163
   Mısra: **5**
   (Fa.) Kara bahtlı.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

siyeh-dil:

1. **siyeh-diller:**
   Gazel 294
   Mısra: **8**
   Kötü yürekli.

Şöyle çāk itdi yaḳasın göñlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

siyeh-ḥāl:

1. **siyeh-ḥāl:**
   Gazel 159
   Mısra: **7**
   Gamlı.

Āh kim ḫālüñ gibi baḫtum siyeh-ḥāl itmege
Ḫāke şalduñ zülfüñi ʿömrümi pā-māl eyledüñ

siyeh-kār:

1. **siyeh-kār:**
Nazm 26
Mısra: **3**
Kötülük yapan.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Yine nice fitnesi var bilmedük

2. **siyeh-kār:**
Gazel 281
Mısra: **2**
Günah işlemiş, suçlu.

Kemend-i zülfine yāruñ giriftār olmasun kimse
Benüm şūrīde baḫtumdan siyeh-kār olmasun kimse

3. **siyeh-kār:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
Günah işlemiş, suçlu ll Kötülük yapan.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

4. **siyeh-kār:**
Gazel 319
Mısra: **5**
Günah işlemiş, suçlu ll Kötülük yapan.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Kim bile ne fitneleri var hey

siyehkārluġ:

1. **siyehkārluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **6**
Günahkârlık, suçluluk.

Būse tiryākin umarken dil-i bīmārumuza
Zehr-i ġam virdi ṣaçuñ gör bu siyehkārluġı

siyeh-rū:

1. **siyeh-rūdur:**-*dur*
Gazel 275
Mısra: **4**
Yüzü kara, günahkar, utanmaz.

Sāye-i zülfüñ hümāsın ṣalma aġyār üstine
Bir siyeh-rūdur anuñ baḫtın hümāyūn eyleme

2. **siyeh-rū:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
Yüzü kara; günahkâr.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

3. **siyeh-rū:**
Gazel 146
Mısra: **11**
Yüzü kara; günahkâr.

ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey ṣanem
Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

sö:

1. **sözin:**-*z, -i, -n*
Gazel 156
Mısra: **15**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.

Didüm sır sözin açarsın raḳībe
Anuñladur senüñ rāz-ı nihānuñ

şoffa:

1. **şoffası:**-*sı*
Gazel 97
Mısra: **8**
Sofa, gölgelik.

Gözlerüñ nūr-ı tecellī göre mi şofī senüñ
Sīneñüñ şoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

şofī:

1. **şofī:**
Gazel 83
Mısra: **11**
Sûfî || dinin özünden habersiz, softa.

ʿUṣṣāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

2. **şofī:**
Gazel 254
Mısra: **5**
Sûfî || dinin özünden habersiz, softa.

Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine
Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofī neden perhīz ider

3. **şofī:**
Gazel 324
Mısra: **5**
Sûfî || dinin özünden habersiz, softa.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

4. **şofī:**
Gazel 15
Mısra: **11**
Sûfî || dinin özünden habersiz, softa.

Ṣofī senüñle ṭutduġumuz ḥaḳ oruc ḥaḳı
Virdüñ ṣarāba tevbeñi geçmiş namāza ṭut

5. **şofī:**
Gazel 155
Mısra: **6**
Sûfî || dinin özünden habersiz, softa.

Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış
Ol ẓarūretden durur ṣofī bu perhīzüñ senüñ

6. **şofī:**
Gazel 97
Mısra: **7**
Sofu, tasavvufa inanan, tasavvufu bir hayat görüşü olarak benimseyen, tasavvuf ehli kimse, derviş, mutasavvıf.

Gözlerüñ nūr-ı tecellī göre mi şofī senüñ
Sīneñüñ şoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

7. **ṣofîler:**-*ler*
Gazel 149
Mısra: **16**
Ar. Sofu; tarikat mensubu.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı
Ṣofîler dülbendi gibi tār-mār itsem gerek

sofiyā:

1. **ṣofiyā:**
Gazel 255
Mısra: **11**
Ey sofi.

Ṣofiyā nāme-i esrār-ı Ḥaḳa maḥrem iseñ
Olma münkir mey-i ṣāfî gibi bed-nāmlara

2. **ṣofiyā:**
Gazel 304
Mısra: **19**
Dinin buyruk ve yasaklarına bütünüyle uyan (kimse), sofu.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

sofra:

1. **sofrasından:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 61
Mısra: **6**
Üzerine yiyecekler, içecekler, tabak, kaşık, çatal vb. konularak çevresine oturulup yemek yenilecek şekilde düzenlenmiş masa, sini, yaygı vb.

Felek ḫᵛān-ı cemālüñ ḥasretinden
Ṣabāḥuñ sofrasından nān uġurlar

sög:

1. **sögmek:**-*mek*
Gazel 20
Mısra: **4**
Sövmek; kötü söz söylemek; küfretmek.

Şekker lebüñ aġzuma sögerse
Sögmek degül ol duʿādur ey dost

2. **sög:**
Gazel 123
Mısra: **9**
Sövmek; kötü söz söylemek; küfretmek.

Gördükce raḳîbi sög baña kim
İblîs ḳaçar duʿāya döymez

sög-:

1. **sögdükce:**-*dükçe*
Gazel 326
Mısra: **10**
Sövmek; kötü söz söylemek; küfretmek.

Egerçi mürdeyi ʿÎsā dirildürmiş duʿā ile
Bize sögdükce cān virür nigāruñ laʿl-i şîrîni

söger:

1. **sögerse:**-*se*
Gazel 20
Mısra: **3**
Sövmek; kötü söz söylemek; küfretmek.

Şekker lebüñ aġzuma sögerse
Sögmek degül ol duʿādur ey dost

sögüt:

1. **sögüt:**
Gazel 281
Mısra: **3**
Söğüt ağacı.

Beni sögüt gibi başdan ayaġa ḫancere ṣancar
Hey ol serv-i hevā-baḫṣa hevādār olmasun kimse

ṣoḥbet:

1. **ṣoḥbeti:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **18**
Allah'a gönül veren insanların bir araya gelip her an O'nunla berâber olduklarını bilmenin edebi ve huzûru içinde, şeyhlerinin veya aralarından ehil birinin yönlendirmesiyle yaptıkları ârifâne söyleşme ve halleşme.

Umaram ḫāliṣ ola zer gibi bu ḳalb-i siyāh
Kîmyādur bilürem ṣoḥbeti dervîşlerüñ

2. **ṣoḥbetinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 35
Mısra: **26**
Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.

Ḫārdan bir ḥavlıda gülşen görüp ṣandum ki bu
Müddeʿîler ṣoḥbetinde Aḥmedʾüñ dîvānıdur

3. **ṣoḥbetüñe:**-*ü, -n, -e*
Kaside 25
Mısra: **29**
Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.

Ḳadr dirdüm ṣoḥbetüñe her gice olsaydı ḳadr
ʿÎd dirdüm devletüñe olmasa pāyān-ı ʿîd

4. **ṣoḥbetinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 36
Mısra: **7**
Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, sohbet meclisi.

Ṣoḥbetinden atdı göñlüm ṣırçasın ol seng-dil
Bir ṣınuḳ sāġar gibi kim bezmden pertāb olur

5. **ṣoḥbetine:**-*in, -e*
Gazel 176
Mısra: **6**
Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, sohbet meclisi.

Yüzüñ gören ṭudaġuña germ olmasun mı kim
Düşmez bahār ṣoḥbetine bî-ṣarāb gül

6. **ṣoḥbetinde:**-*in, -de*
Gazel 333
Mısra: **7**
Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, sohbet meclisi.

Her denînüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḫüsnüñ ey ʿömrüm ne zîbā rūz idi

7. **ṣoḥbetin:**-*in*
Gazel 240
Mısra: **10**
Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.

ʿĀrıżı ḫaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın

Ey gül-i ter ṣoḥbetin bī-zaḥmet-i ḫār isteyen

8. **ṣoḥbete:**-*e*
Gazel 260
Mısra: **1**
Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.

Ṭañ degüldür ṣoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

9. **ṣoḥbetin:**-*in*
Nazm 43
Mısra: **3**
Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.

Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

10. **ṣoḥbeti:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **61**
Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.

Ḫulḳuñ nesīmi ṣoḥbeti teʾsīr idüp ne ṭañ
Enfās-ı ṭayyibemde belürse nişān-ı müşk

11. **ṣoḥbet:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **31**
(Ar.) İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

mül içüp ideler ṣoḥbet ü seyrān u temāşā
Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Seyyid-i Meḥmed ki

12. **ṣoḥbet:**
Gazel 286
Mısra: **16**
(Ar.) İki veya daha çok kimse arasında karşılıklı olarak dostça, arkadaşça yapılan konuşma, hasbihal, musâhabe.

Zāhid ne bile meclis-i ʿışḳuñ edeblerin
Çünkim müʾessir olmaya ṣoḥbet ne fāyide

13. **ṣoḥbetin:**-*in*
Gazel 188
Mısra: **3**
Sobet, muhabbet; yarenlik, dostluk, arkadaşlık.

Ḳo müddeʿīler ṣoḥbetin gel ehl-i diller bezmine
Gel sen kenār-ı ḫārdan bir dem cüdā ol ey ṣanem

ṣoḥbet eylersem:

1. **ṣoḥbet eylersem:**
Gazel 296
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Karşılıklı olarak dostça, arkadaşça konuşmak, söyleşmek, hasbihal etmek.

Ṣemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

ṣoḥbet idersin:

1. **ṣoḥbet idersin:**
Gazel 223
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sohbet etmek, konuşmak, vakit geçirmek.

Her ḫār ile sen ṣoḥbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

ṣohbet idüñ:

1. **ṣoḥbet idüñ:**-*üñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirmek, söyleşide bulunmak, yârenlik etmek, hasbihâl etmek.

Geldi gül mevsimi irişdi ṣafā günleri gül-zāre gelüñ ṣoḥbet idüñ furṣatı fevt iylemeñ ey ʿışret ü ʿiş ehli diyüp nevḥa ḳılur bülbül-i şeydā

ṣoḥbet it:

1. **ṣoḥbet it:**
Kaside 21
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Konuşmak, sohbet etmek.

Zülf ü ḫaddiyle ṣoḥbet it şeb ü rūz
Ki gülistānda sāyebān bulduñ

ṣoḥbet-i cānān:

1. **ṣoḥbet-i cānān:**
Gazel 262
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliyle olan sohbet.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

ṣoḥbet-i cānānda:

1. **ṣoḥbet-i cānānda:**-*da*
Gazel 104
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin sohbeti.

Ehl-i diller ṣoḥbet-i cānānda cānın yaḳdılar
Şemʿ içün pervāneler iki cihānın yaḳdılar

ṣohbet-i hās:

1. **ṣoḥbet-i ḫāṣ:**
Gazel 136
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Özel sohbet.

Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ
Semāʿ-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

ṣohbet-i leyl ü nehār:

1. **ṣoḥbet-i leyl ü nehār:**
Gazel 266
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz sohbeti.

Geldi kenār-ı zülfine ḫāl-i ʿiẕārı kim
Gül mevsiminde ṣoḥbet-i leyl ü nehār ide

ṣoḥbet-i nā-merdden:

1. **ṣoḥbet-i nā-merdden:**-*den*
Gazel 224
Mısra: **1**

Kelime Tipi: **-**
Korkağın, alçağın dostluğu.

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

<u>şoḳ:</u>

1. **şoḳarsa:***-ar, -ise*
Kaside 23
Mısra: **70**
İçine veya arasına girmesini sağlamak.

Bir baḥr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Ṣuya elin ṣoḳarsa olur dür-niṣār āb

2. **şoḳar:***-ar*
Kaside 7
Mısra: **110**
Vurmak; batıcı veya kesici cisimleri saplamak.

Kim ki neẕẕāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẓıruñ çeşmine ḫışmından ṣoḳar ḫancer güneş

3. **şoḳ:**
Müfret 22
Mısra: **2**
Vurmak; batıcı veya kesici cisimleri saplamak.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey raḳīb
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe ṣoḳ

<u>sonra:</u>

1. **şoñra:**
Kaside 32
Mısra: **12**
"Daha ileri bir zamanda; -nin ardından, ... arkasından " anlamlarında zarf.

Egerçi cümlesi geydi libās-ı gūn-ā-gūn
Ve līk ṣoñra çıḳarup olur ḳamu ʿuryān

2. **şoñra:**
Gazel 72
Mısra: **4**
"Ardından, müteakiben" anlamındaki zarf.

Rūzigār āyīnesinde ṣūret-i aḥvāl-i ʿışḳ
Evvel āsān görinür ṣoñra belālar gösterür

3. **şoñra:**
Gazel 104
Mısra: **8**
"Ardından, müteakiben" anlamındaki zarf.

Şemʿ-i meclis germ olup öyküdügi-yʾçün yüzüñe
Aṣdılar bāzārda ṣoñra zebānın yaḳdılar

4. **şoñra:**
Gazel 246
Mısra: **3**
"Ardından, müteakiben" anlamındaki zarf.

Bir söz ile göñlüm alduñ ṣoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

<u>sor-:</u>

1. **şorma:***-ma*
Gazel 2
Mısra: **13**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Hey ḳıyāmet göñlüme ṣorma ḥisābın cevrüñüñ
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

2. **şormaḳ:***-mak*
Gazel 147
Mısra: **15**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Leblerüñ esrārını mey-ḫāneden ṣormaḳ gerek
Ġayb-bīn çoḳdur ve līkin kāşif-i esrār yoḳ

3. **şorasın:***-a, -sın*
Gazel 236
Mısra: **2**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Nālemi zemzeme-i murġ-ı seḥerden ṣorasın
Derdmend olduġumı ḫaste cigerden ṣorasın

4. **şorasın:***-a, -sın*
Gazel 236
Mısra: **4**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ġuṣṣamuñ ḳıṣṣaların yazar iken āhumdan
Ḫāmeler yanduġını nāme-i terden ṣorasın

5. **şorasın:***-a, -sın*
Gazel 236
Mısra: **6**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Şevḳını ruḫlarınuñ şemʿ-i ḳamerden bilüben
Ẕevḳını leblerinüñ şehd ü şekerden ṣorasın

6. **şorasın:***-a, -sın*
Gazel 236
Mısra: **8**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Kīse-i ʿömri tehī itdügümi yoluñda
Olıcaḳ ḫāk beden kāse-i serden ṣorasın

7. **şorasın:***-a, -sın*
Gazel 236
Mısra: **10**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ḫāk olduġuma inanmaz iseñ bād-ı ṣabā
Ayaġı tozı ile geldi seferden ṣorasın

8. **şorasın:***-a, -sın*
Gazel 236
Mısra: **12**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Gözlerüm yaşı gibi dilbere ey peyk-i nesīm
Ne içün ṣaldı beni ʿayn-ı naẓardan ṣorasın

9. **şorasın:***-a, -sın*
Gazel 236
Mısra: **14**

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Vādī-i hecrde Aḥmed ḳuluñ üftāde ġarīb
Cevrler çekdügini devr-i ḳamerden ṣorasın

10. **ṣormaz:**-*maz*
Gazel 46
Mısra: **13**
Hal, hatır sormak.

Bu sebebden Aḥmedʾüñ ṣormaz ṣınuḳ göñlini kim
Zülfiñüñ her bir ḳılında biñ dil-i miskīni var

ṣor:

1. **ṣormaġ:**-*maġ*
Gazel 140
Mısra: **5**
Sormak, araştırmak.

Ṣormaġ isterdüm lebi rāzın didi Küllü sırrin cāvazeʾl-iṣneyni ṣāʿ

2. **ṣor:**
Gazel 10
Mısra: **3**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ göñlümi ḥüsnüñe ṣor
Kim ġarībüñ ḥāline vāḳıf degül illā ġarīb

3. **ṣormaz:**-*maz*
Gazel 65
Mısra: **13**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi ṣormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henūz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

4. **ṣorar:**-*ar*
Gazel 80
Mısra: **3**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Cān ġamzeñe ṣorar leb-i laʿlüñ ḫaberlerin
Gör mestden ne remz ile rāz-ı nihān çeker

5. **ṣorduġuñ:**-*duġ, -uñ*
Gazel 104
Mısra: **9**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Müddeʿī bizden nice nām u nişāndur ṣorduġuñ
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

6. **ṣorarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Gazel 116
Mısra: **7**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
ʿĀṣıḳa meşreb ṣorarsañ ḥüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

7. **ṣorarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Gazel 116
Mısra: **8**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
ʿĀṣıḳa meşreb ṣorarsañ ḥüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

8. **ṣorsañ:**-*sa, -ñ*
Gazel 147
Mısra: **5**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ḫaste-diller ḥālini ṣorsañ a ġamzeñden didüm
Didi dilberler yolında pursiş-i bīmār yoḳ

9. **ṣormaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 162
Mısra: **13**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ḫaṭṭ-ı lebi tezvīr idügin ṣormaġa Aḥmed
Ḫācib getürüpdür ḳaşı ṭuġrāsı ʿAlīnüñ
10. **ṣordum:**-*du, -m*
Gazel 206
Mısra: **7**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā ṣordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

11. **ṣorarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 213
Mısra: **17**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Belālu bülbülin añup ṣorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

12. **ṣorasın:**-*a, -sı, -n*
Gazel 236
Mısra: **1**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Nālemi zemzeme-i murġ-ı seḥerden ṣorasın
Derdmend olduġumı ḫaste cigerden ṣorasın

13. **ṣor:**
Gazel 242
Mısra: **3**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ṣor dil-i miskīnümüñ derdin perīşān zülfüñe
Ḥālini bilmez perīşānuñ perīşān olmayan

14. **ṣordun:**-*du, -n*
Gazel 287
Mısra: **11**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Yāra şīrīn sözinüñ sırrını ṣordun didi kim
Biz şeker ṭoldurıuz sözde nemekdānumuza

15. **ṣordum:**-*du, -m*
Kaside 12
Mısra: **17**
Birine soru yönelterek

herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ḫālini gördüm lebinde ḥālini ṣordum didi
Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

16. **ṣorarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Nazm 2
Mısra: **5**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ṣorarsañ bikr-i fikrümi ne ṭañ kim
Cemīl olan muḥibb olur cemāle

17. **ṣordum:**-*du, -m*
Gazel 40
Mısra: **7**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā ṣordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

18. **ṣor:**
Gazel 99
Mısra: **3**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Dil marīżın ṣor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

19. **ṣordum:**-*du, -m*
Gazel 129
Mısra: **9**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Lebinden ḫaṭṭını ṣordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḥüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

20. **ṣordum:**-*du, -m*
Gazel 137
Mısra: **5**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Devā-yı derdümi ṣordum ṭabīb-i ʿışḳa didi
Liḳāsı ile ḥabībüñ şifā bulur emrāż

21. **ṣordum:**-*du, -m*
Gazel 225
Mısra: **1**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Çün dehānuñ sırrını ṣordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

22. **ṣordum:**-*du, -m*
Gazel 241
Mısra: **15**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Ḳāmetin ṣordum raḳībe işidüp dilber didi
Aḥmed İblīse ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

23. **ṣorar:**-*ar*
Gazel 324
Mısra: **5**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

24. **ṣor:**
Gazel 340
Mısra: **7**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Ḫāk-i Maḥmūd sebzesinden ṣor Būy-ı zülf-i Ayāz gelmez mi

25. **ṣorarsañ:**-*ar, -sa, -ñ*
Nazm 3
Mısra: **7**
Aramak, araştırmak. || *Soru sorarak bilgi istemek.*

Eydür ki yir altındaġı esrārı ṣorarsañ
Var lāleye başındaġı ḳanlu kefeni gör

<u>ṣora geldi:</u>

1. **ṣora geldi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Sormak.

Bu ḫaste göñlümi ṣora geldi ḫayāl-i dost
Ṭoldurdı kāsesin gözümüñ dāne-i enār

<u>ṣorıl:</u>

1. **ṣorılsa:**-*sa*
Kaside 2
Mısra: **7**
Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ḥarīm-i kaʿbe-i dilde ṣorılsa mürşid-i Ḥaḳ
Çaġıra her der ü dīvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

<u>sormak:</u>

1. **ṣormaġa:**-*a*
Gazel 47
Mısra: **6**
(Bir şey veya kimsenin) Ne durumda olduğunu öğrenmek istemek.

Ṣīrīn lebi yāruñ ki ṭabīb-i dil ü cāndur
Ben ḫaste-dilin ṣormaġa ḫoş gül-şekeri var

2. **ṣormaġa:**-*a*
Gazel 214
Mısra: **9**
(Bir şey veya kimsenin) Ne durumda olduğunu öğrenmek istemek.

Lebi nişānını sırr ile ṣormaġa Aḥmed
Müdām cām-ı mey-i ḫoş-güvāra yalvaralum

<u>soruş:</u>

1. **ṣoruşayın:**
Gazel 136
Mısra: **6**
Sormak, soruşturmak.

Lebüñ ḳanum içer anuñla bir degülse dilüñ
Ḳo ḳanum ile ṣoruşayın el-curūḥa ḳışāṣ

2. **ṣoruşalum:**-*a, -lım*
Gazel 238
Mısra: **7**
Hal hatır sormak II Birbirlerini sormak.

Bizümle bir nefes insānlıġ eyle ṣoruşalum

Gel ey perī nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

soyın:

1. **şoyınup:**-*up*
Gazel 86
Mısra: **7**
Soyunmak, elbiselerini çıkarmak.

Ol serv-i sīm-ten ṣoyınup çıḳsa cāmeden
Cismin gören ṣanur ki bulutdan ḳamer çıḳar

2. **şoyındı:**-*dı*
Kıt'a 10
Mısra: **1**
Soyunmak, elbiselerini çıkarmak.

Ṣoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

söyle-:

1. **söyler:**-*r*
Gazel 1
Mısra: **17**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Söyler ebrūsı ḳulaġına egilmiş zülfinüñ
Dir ki uzadup cevr elini fitneler ḳıl dāʾimā

2. **söyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 206
Mısra: **2**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm
Key perīşān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

söyler:

1. **söyler:**
Gazel 261
Mısra: **11**
(Anlatmak istediği şeyi) bildirmek.

Aḥmedʾüñ göynüklerin söyler zebān-ı ḥāl ile
Bir ayaġ üzre ṭurup şemʿ-i şebistān her gice

söyleş:

1. **söyleşmek:**-*mek*
Gazel 35
Mısra: **19**
Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur ʿāşıḳa
Zāġ ile hem-ṣoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

2. **söyleşeyin:**-*eyin*
Nazm 24
Mısra: **4**
Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek.

Devr-i ḥüsnüñde seni ḳor ne içün güli öger
Ḳo beni söyleşeyin bülbül-i gūyālar ile

söylet-:

1. **söyledür:**-*ür*
Gazel 151
Mısra: **6**
1. söyletmek. 2. Konuşturmak.

Ayrılurken cānumı ḳızdurdı ḥummā-yı firāḳ
Bilmezem ne söyledür bu rūz-ı hecrānuñ senüñ

2. **söyletme:**-*me*
Gazel 301
Mısra: **1**
Söylemeye zorlamak, söylemek zorunda bırakmak.

Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni
Ṭutışur ṣubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni

3. **söyletme:**-*me*
Gazel 301
Mısra: **2**
Söylemeye zorlamak, söylemek zorunda bırakmak.

Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni
Ṭutışur ṣubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni

4. **söyletme:**-*me*
Gazel 301
Mısra: **4**
Söylemeye zorlamak, söylemek zorunda bırakmak.

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

5. **söyletme:**-*me*
Gazel 301
Mısra: **6**
Söylemeye zorlamak, söylemek zorunda bırakmak.

Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

6. **söyletme:**-*me*
Gazel 301
Mısra: **8**
Söylemeye zorlamak, söylemek zorunda bırakmak.

Ṣaḳın ey dost ṣaḳın dūd-ı dilümden ḳararur
Ḥüsnüñüñ ḫilʿatinüñ dāmeni söyletme beni

7. **söyletme:**-*me*
Gazel 301
Mısra: **10**
Söylemeye zorlamak, söylemek zorunda bırakmak.

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmedʾüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

söylet:

1. **söyletse:**-*se*
Gazel 13
Mısra: **14**
Konuşturmak, dile getirmek.

Bir būse diler Aḥmed-i dil-ḫaste lebüñden
Hīç olmayacaḳ sözleri söyletse nʾola teb

2. **söylet:**
Gazel 266
Mısra: **3**
(şiir) söylemesine sebep olmak veya imkân vermek.

Söylet zebān-ı ḫāmeye vaṣluñ ḥikāyetin
Nice şikāyet-i sitem-i rūzigār ide

3. **söyleden:**-*en*
Gazel 305
Mısra: **12**
(şiir) söylemesine sebep olmak veya imkân vermek.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

söyün:

1. **söyündi:**-*di*
Kaside 20
Mısra: **18**
Sönmek, yok olmak.

Fürūġ-ı rāy-ı münīrüñle āb-ı tīġuñdan
Uyandı şemʿ-i hidāyet söyündi nār-ı ḍalāl

söz:

1. **sözüñde:**-*üñde*
Gazel 133
Mısra: **3**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.

Ḳumrī-i dil manṭıḳın sözüñde mevzūn eyleyen
Piste-i şīrīnüñi ḥikmetle ḫāmūş eylemiş

2. **sözümle:**-*üm, -le*
Gazel 235
Mısra: **3**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

3. **sözlerümüñ:**-*ler, -ü, -m, -üñ*
Kaside 10
Mısra: **25**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i senāsı gönlümüñ

4. **sözüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 16
Mısra: **10**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.

Yine cūduñla biter verd-i gülistān-ı ʿaṭā
Yine sözüñle olur mīve-i bostān-ı kerem

5. **sözüm:**-*üm*
Mesnevi 3
Mısra: **135**
Şiir.

Ola Saʿdī gibi sözüm Būstān
Nice Būstān belki cādūstān

6. **sözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 183
Mısra: **12**
Söz, söylem II Şiir.

Ger dize dülbendine yār Aḥmedʾüñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

7. **sözümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 308
Mısra: **9**
Söz, söylem II Şiir.

Būstānın sözümüñ luṭfı ṣuyıdur ṣuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

8. **sözden:**-*den*
Mesnevi 3
Mısra: **98**
Söz, söylem II Şiir.

Gidüp çeşm-i dilden ḥicāb-ı ġurūr
Bu yıl sözden itmişdi ẕihnüm nüfūr

9. **sözlerümüñ:**-*ler, -üm, -üñ*
Kaside 30
Mısra: **25**
Ağızdan çıkan kelime, lakırdı, laf, şiir.

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i senāsı gönlümüñ

10. **sözlerümüñ:**-*ler, -üm, -üñ*
Murabba 1
Mısra: **34**
Ağızdan çıkan kelime, lakırdı, laf, şiir.

Aḥmedʾem kim oḳınur nāmum nāme-i ʿışḳ
Germdür sözlerümüñ sūzıyla hengāme-i ʿışḳ

11. **sözlerüm:**-*ler, -üm*
Mesnevi 3
Mısra: **224**
Söz, şiir.

Bu nāme ile nāmum olup nāmdār
Ḳala ḥaşre dek sözlerüm pāy-dār

12. **sözine:**-*i, -ne*
Gazel 85
Mısra: **17**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf,lafız, kelam II şiir.

Aḥmedʾüñ sözine ḳulaḳ ṭut kim
Yaraşur gūş-ı şehde cevherler

13. **söze:**-*e*
Mesnevi 4
Mısra: **4**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf,lafız, kelam II şiir.

Ki cān bāġında bir murġ-ı nevā-sāz
Söze bu perdeden itdi ser-āġāz

14. **sözümde:**-*üm, -de*
Gazel 144
Mısra: **10**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil, konuşma.

Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

15. **sözde:**-*de*
Gazel 287
Mısra: **12**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil, konuşma.

Yāra şīrīn sözinüñ sırrını ṣordun didi kim
Biz şeker ṭoldurıuz sözde nemekdānumuza

16. **sözinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 287
Mısra: **11**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil, konuşma.

Yāra şīrīn sözinüñ sırrını şordun didi kim
Biz şeker ṭoldururuz sözde nemekdānumuza

17. **sözi:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **12**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil, konuşma.

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

18. **sözleri:**-*ler, -i*
Kaside 6
Mısra: **101**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil, konuşma.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

19. **sözleri:**-*ler, -i*
Terkib-bend 1
Mısra: **94**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil, konuşma.

Dillü dilince zārılıġ eylerdi kāyināt
Bu idi cümle sözleri Şeh Muṣṭafā ḳanı

20. **sözinde:**-*i, -nde*
Gazel 76
Mısra: **9**
Bir işi yapacağını veya yapmayacağını kesin olarak bildirme, vaat, taahhüt.

Gönlüm yolında oḳ gibi ṭoġru sözinde dost
Yā ḳaşı gibi ṭoġru degüldür revā mıdur

21. **sözini:**-*i, -n, -i*
Gazel 16
Mısra: **9**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil. II şiir.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

22. **sözlerin:**-*ler, -i, -n*
Gazel 82
Mısra: **18**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil. II şiir.

Ḫoş şeker-rīz olur Saʿdī-i Şīrāz gibi
Aḥmedʾüñ sözlerin oḳursa ġazel-ḫᵛān-ı Mışr

23. **söz:**
Gazel 91
Mısra: **10**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil. II şiir.

Lebüñi aġzına alduḳca Aḥmed
Ne söz kim söylese şīrīn olupdur

24. **sözleri:**-*ler, -i*
Gazel 127
Mısra: **15**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil. II şiir.

Aḥmedʾüñ sözleri sevdāsına düşdi ḳalemüm
Nʾola ṭūṭīdür iderse şekeristāna heves

25. **sözleri:**-*ler, -i*
Gazel 290
Mısra: **12**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil. II şiir.

Ne şīrīn medḥ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

26. **söz:**
Kaside 26
Mısra: **29**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil. II şiir.

Naẓm itmeyem daḫı söz eger gūş-ı şāhda
Gevher çıḳarsa lüʾlüʾ-i şehvārum üstine

27. **söz:**
Kaside 29
Mısra: **73**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil. II şiir.

Söz bāġına bir naḳş u nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

28. **söz:**
Nazm 16
Mısra: **3**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil. II şiir.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

29. **sözümle:**-*üm, -le*
Kaside 8
Mısra: **106**
Söz, söylem, şiir.

Yoḳ sīm ü zer elümde ki ṣaçam ayaġuña
Rengīn sözümle lā-cerem itdüm niṣār laʿl

30. **sözüm:**-*(ü)m*
Gazel 289
Mısra: **8**
Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi; şiir.

Siḥr egerçi dīn-i Aḥmedʾe ḥarām oldı velī
Vaṣf-ı ġamzeñde sözüm siḥri ḥalāl oldı yine

31. **sözüm:**-*(ü)m*
Gazel 296
Mısra: **2**
Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi; şiir.

Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaṣfuñ şerbeti
Kim zebān-ı ḫāmeyi şaḳḳ itdi sözüm leẕẕeti

32. **sözüm:**-*(ü)m*
Mesnevi 3
Mısra: **127**
Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi; kelam, lafız, kavil (şiir).

Sözüm sāzı bir sūza dem-sāz ola
Kʾirem bülbülinden ḫoş-āvāz ola

33. **söze:**-*e*
Kıt'a 8
Mısra: **8**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam (şiir).

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

34. **sözüme:**-*üm, -e*
Kaside 24
Mısra: **29**
Kelam, laf, ifade, söylem. II Âşığın sözü.

Ḥasretle çıḳdı cānum inanmazsa sözüme
Ḳosun dehānuma yüzi āyīnesini yār

35. **sözde:**-*de*
Gazel 3
Mısra: **13**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi. II Şiir.

Sözde ʿuşşāḳı muḥayyer eyle dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

36. **sözleri:**-*ler, -i*
Gazel 13
Mısra: **14**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Bir būse diler Aḥmed-i dil-ḫaste lebüñden
Hīç olmayacaḳ sözleri söyletse nʾola teb

37. **sözine:**-*i, -n, -e*
Gazel 18
Mısra: **9**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Zāhid sözine germ olup aġlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

38. **söziyle:**-*i, -y, -le*
Gazel 26
Mısra: **7**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Ġamzeñ söziyle ḳanuma girmek degül ṣaḥīḥ
Rāy-ı ʿalīl ile ʿamel itmek degül eṣaḥ

39. **sözüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 32
Mısra: **13**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Şekker lebüñ mi virdi ḥalāvet sözüñe kim
Düşnām-ı telḫ andan olur ey püser leẕīẕ

40. **sözleri:**-*ler, -i*
Gazel 35
Mısra: **21**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

41. **sözleri:**-*ler, -i*
Gazel 38
Mısra: **28**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Tīr-i ġamzeñ añduġı-yʾçün Aḥmed-i dil-ḫasteye
Müddeʿīnüñ sözleri her biri bir peykān olur

42. **sözi:**-*i*
Gazel 69
Mısra: **6**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı müşkīn-kemendüñ uş
Her laḥẓa itlerine sözi oş oşdur

43. **sözüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 69
Mısra: **9**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

44. **sözlerüñ:**-*ler, -üñ*
Gazel 81
Mısra: **15**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Aḥmed eger sözlerüñ kāsid olursa ġam degül
Cevher-i naẓmuñ bahā bulur ḫarīdāruñ gelür

45. **söz:**
Gazel 143
Mısra: **11**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Ol ḥoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

46. **sözüñde:**-*ü, -n, -de*
Gazel 144
Mısra: **2**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Zihī bidāyet-i ḥüsn-i ḫaṭuñ nihāyet-i luṭf
Yüzüñde ḥüccet-i ḥüsn ü sözüñde āyet-i luṭf

47. **sözine:**-*ine*
Gazel 179
Mısra: **5**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Leylī gülüp sözine anuñ didi
Ben ne diyem buña ki Mecnūn degül

48. **sözüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 182
Mısra: **9**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Ḥüsnüñ dağıtdı ʿaḳlı dil aldandı sözüñe
Aḥmed nicʾitsün oldı maḥall-i ʿitāb dil

49. **sözi:**-*i*
Gazel 216
Mısra: **11**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

50. **sözümi:**-*üm, -i*
Gazel 220
Mısra: **3**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoğru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

51. **söz:**
Gazel 243
Mısra: **4**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Bāz-veş göñlümi elden ḳoma ey şāh-ı cemāl
Kʾanı söz murġına düşürmege muʿtād idesin

52. **söz:**
Gazel 246
Mısra: **3**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Bir söz ile göñlüm alduñ ṣoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

53. **sözin:**-*i, -n*
Gazel 254
Mısra: **17**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Yazmazam parmaḳları vaṣfında sözin Aḥmedʾüñ
Ḳorḳaram kāġıd yanar od düşer aḳlām üstine

54. **sözüñ:**-*üñ*
Gazel 264
Mısra: **13**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Luṭf baḥrinde ne sözüñ gibi gevher bulına
Ḥüsn kānında ne ḫaṭṭuñ gibi pīrūze gele

55. **sözüm:**-*üm*
Gazel 301
Mısra: **3**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

56. **sözi:**-*i*
Gazel 343
Mısra: **10**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

57. **sözüñ:**-*ün*
Kaside 1
Mısra: **16**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Vaṣluñ beşāreti ḫaberin söyledi Mesīḥ
Yümninden ol sözüñ nefesi oldı cān-fezā

58. **sözlerinüñ:**-*ler, -i, -nüñ*
Kaside 8
Mısra: **46**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Ḫavfından oldı baḫşişinüñ zerd āfitāb
Luṭfından oldı sözlerinüñ şermsār laʿl

59. **sözin:**-*in*
Kaside 15
Mısra: **52**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Ekremüʾl-ḫalḳsın ey vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām
Her leʾīmüñ sözin işitme budur şān-ı kerem

60. **söz:**
Kaside 19
Mısra: **93**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye

Ḥaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferīn

61. **sözümi:**-*üm, -i*
Kaside 22
Mısra: **21**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Didüm ki saña sözümi işitmesün raḳīb
Didi ki gül ḳatında nʾola içse ḫār āb

62. **söziyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 23
Mısra: **103**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Söziyle ḫoş-dem itmege Aḥmed zamāneyi
Aḳıtdı işigüñe yine müşk-bār āb

63. **sözüñ:**-*ün*
Kaside 23
Mısra: **91**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

İrse deñiz ḳulaġına sözüñ cevāhiri
Olur ṣadef içinde dür-i şāh-vār āb

64. **sözi:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **65**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Hʿar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevherin
İḳbāl ü yümn içün götürür gūş-ı rūzigār

65. **sözi:**-*i*
Kaside 24
Mısra: **73**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Yā Rab çü sözi menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur
Ḫıżr-ı zamāne gibi ola ʿömri bī-şumār

66. **sözlerüñ:**-*ler, -ü, -ñ*
Kıt'a 2
Mısra: **9**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Şekerden yig müferriḥ sözlerüñ var
Ki Aḥmed ʿaḳlını ḥayrān idersin

67. **söz:**
Kıt'a 5
Mısra: **8**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Yine dāmād-ı ẕihnüñ ḥasretinden
Cevāhirle bezendi söz ʿarūsı

68. **söz:**
Müfret 13
Mısra: **2**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

69. **söz:**
Nazm 23
Mısra: **1**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

70. **söz:**
Nazm 23
Mısra: **2**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

71. **sözde:**-*de*
Terci-bend 1
Mısra: **108**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam.

Yevmüʾl-cezāya dek ki senāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

72. **sözüñ:**-*üñ*
Gazel 203
Mısra: **6**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam II sevgilinin sözleri.

Yaşum deñizlerinde açuḳdur ṣadef gibi
Sözüñ güherleri hevesinden ḳulacıġum

73. **söz:**
Gazel 348
Mısra: **10**
Ağızdan çıkan bir veya daha fazla heceden meydana gelen, mana ifade eden kelime veya kelime topluluğu, laf, lafız, kelam II şiir.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

söz açardum:

1. **söz açardum:**-*ar, -idi, -m*
Gazel 215
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerine konuşmaya başlamak II Şiir söylemek.

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

söz açaydum:

1. **söz açaydum:**-*a, -idum*
Mesnevi 3
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerine konuşmaya başlamak II Şiir söylemek.

Bu olmasa bir söz açaydum ki āh
Ṭutuşup yanaydı bu nüh ḫāneḳāh

söz açdum:

1. **söz açdum:**
Gazel 192
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerine konuşmaya başlamak.

Bir söz açdum yañılup sūz-ı nihānumdan benüm
Şemʿ gibi odlara yanan zebānumdur benüm

söz açma:

1. **söz açma:**-*ma*
Gazel 229
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerine konuşmaya başlamak.

Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

söz açmış:

1. **söz açmış:**-*mış*
Gazel 133
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerine konuşmaya başlamak.

Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş
Kim şarāb ol şevḳden ḫum-ḫānede cūş eylemiş

söz açup:

1. **söz açup:**-*up*
Kaside 29
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Bir konu üzerine konuşmaya başlamak.

Bu medḥ redīfinde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

söz ʿarūsı:

1. **söz ʿarūsı:**
Kaside 11
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Söz gelini. Şiir.

Söz ʿarūsı zülfine naẓmum leʾālī dizdi kim
Silk-i cevherdür ser-ā-ser kākül-i müşkīn-i dost

2. **söz ʿarūsı:**
Mesnevi 3
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **-**
Söz gelini. Şiir.

Açup söz ʿarūsı yüzinden niḳāb
Beni cām-ı ḫüsninden itdi ḫarāb

söz çıkardılar:

1. **söz çıkardılar:**-*ar, -dı, -lar*
Müfret 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir söylenti yaygın duruma gelmek, ortalıkta bir haber dolaşmak, lâf çıkmak.

Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫaṭṭ-ı yār
Gelmeden bir söz çıkardılar bu miskīn üstine

söz kor:

1. **söz ḳor:**-*r*
Kaside 12
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Söz etmek; bir şey üzerine konuşmak.

Mekteb-i devletde almış Rūḥ-ı Ḳudsīden sebaḳ
Maʿrifet dersinde söz ḳor ḳuṭb-ı aḳṭāb üstine

söz sihrine:

1. **söz siḥrine:**-*ne*
Mesnevi 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Söz, şiir büyüsü. Şiirin karşı konulamaz çekicilik, kuvvetli cazibede olması.

Beyānda siḥr iden cādū-yı üstād
Bu söz siḥrine şöyle urdı bünyād

söz söylemekde:

1. **söz söylemekde:**-*de*
Mesnevi 3
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Konuşmak, fikir beyan etmek.

Ger olmasa söz söylemekde dilīr
Olur mıydı ṭūṭī ḳafesde esīr

söz söylesem:

1. **söz söylesem:**-*se, -m*
Gazel 93
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Konuşmak, laf söylemek.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

söze başladı:

1. **söze başladı:**-*dı*
Kaside 22
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Söze başlamak, konuşmaya başlamak.

Bir söze başladı ki anuñ luṭfın itse gūş
Olurdı reşkden güher-i şāh-vār āb

söze çekseñ:

1. **söze çekseñ:**-*se, -ñ*
Gazel 38
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sorguya çekme, sorup cevap alma, söyletme.

Bozılur maʿşūḳı görse ʿāşıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

söze gel:

1. **söze gel:**
Gazel 160
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **-**
Söylemek, konuşmaya başlamak.

Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide gūyālıġuñ

söze gele:

1. **söze gele:**-*e*
Gazel 264
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Dile gelmek, konuşmaya başlamak.

Aḥmedʾüñ şiʿri şeker-lebleri şād itse ne ṭañ
Cānları ḫurrem ider ṭūṭī ḳaçan söze gele

söze gelse:

1. **söze gelse:**-*se*
Gazel 44
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Konuşmak, söylemek.

Gerçi dilden güniler cān leb-i laʿlüñ ḫaberin
Söze gelse leb-i laʿlüñi ḫaberden güniler

2. **söze gelse:**-*se*
Gazel 62
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Konuşmak, söylemek.

Söze gelse laʿl-i dür-bāruñ dil ü cān oynadur
Ṣalınıcaḳ ḳāmetüñ serv-i ḫırāmān oynadur

sözi:

1. **sözi:**
Gazel 150
Mısra: **6**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

2. **sözi:**
Gazel 235
Mısra: **10**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

sözi uzatma:

1. **sözi uzatma:**-*ma*
Terkib-bend 1
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Sözü uzatmak; lafı uzatmak; gereğinden çok konuşmak.

Aḥmed sözi uzatma ki mersiyyeden murād
Ḫalḳa naṣīḥat ise bu maʿnī hemīn ola

2. **sözi uzatma:**-*ma*
Kaside 14
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Maksadını kısaca anlatabilecekken esastan ayrılıp ayrıntıya dalmak, lafı uzatmak.

Çü nüktedān-ı cihāndur Şehenşehüñ Aḥmed
Sözi uzatma demidür duʿāya ḳıl āheng

sözin:

1. **sözin:**-*in*
Kaside 8
Mısra: **27**
Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavil.

Didi lebüm sözin igen alma zebānuña
Elmasdan ṣaḳın ki bulur inkisār laʿl

sözin diñle:

1. **sözin diñle:**-*le*
Kaside 21
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Söylediklerine değer vermek.

Diñle sözin ki naẓmı gevherini Ḫalḳa-i gūş-ı āsumān bulduñ

sözini sıma:

1. **sözini şıma:**
Gazel 184
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sözünü kesmek; biri konuşurken söze karışıp onun konuşmasına fırsat vermemek.

Gel ey muṭrib çü ḳul ḳul dir ṣurāḫī
Şıma sözini ol ḳavline ḳāyil

sözüm:

1. **sözüm:**
Kaside 22
Mısra: **71**
1. Şiir 2. Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil.

Rengīn sözüm misāli şuya düşse fīʾl-mesel
Olurdı ḫāṣṣıyyetde mey-i ḫoş-güvār āb

2. **sözüm:**
Kıt'a 4
Mısra: **9**
1. Şiir 2. Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf, kavil.

Sözüm gūş it ki ḫāmemle cevāhir ideyin īsār
Dıraḫt-ı bāġ-ı firdevse güherden berg ü bār olsun

su:

1. **şuya:**-*y, -a*
Kaside 23
Mısra: **24**
Su.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Ṣaç şuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

2. **şu:**
Gazel 152
Mısra: **6**
T. Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

Ṣol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Ṣu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

3. **şuya:**-*ya*
Gazel 2
Mısra: **17**
Su.

Zülfi naḳḳāşı ṣuya bir resm ider kim reşk ider
Mānī-yi Çīn yazduġı naḳş-ı Nigāristān aña

4. **şuya:**-*ya*
Gazel 74
Mısra: **15**
Su.

Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

5. **şudur:**-*dur*
Gazel 144
Mısra: **11**
Su.

ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḥüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

6. **şudur:**-*dur*
Gazel 230
Mısra: **6**
Su.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur nʾeylesün

7. **şu:**
Gazel 253
Mısra: **1**
Su.

ʿİẕāruñ şevḳı ile giryān olur ṣu
Ṣaçuñ sevdāsı ile miskīndür āhū

8. **şu:**
Kaside 7
Mısra: **64**
Su.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir ṣu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

9. **şu:**
Kaside 13
Mısra: **64**
Su.

Rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ nedendür sebz-reng
Ṣu yerine içdügi her dem çü düşman ḳanıdur

10. **şuya:**-*ya*
Kaside 22
Mısra: **71**
Su.

Rengīn sözüm miṣāli ṣuya düşse fīʾl-meṣel
Olurdı ḫāṣṣıyyetde mey-i ḫoş-güvār āb

11. **şudur:**-*dur*
Kaside 23
Mısra: **87**
Su.

Ṣudur cemīʿ nesneyi pāk eyleyen velī
Ḫāk-i rehüñle pāk olur ey kām-kār āb

12. **şuya:**-*ya*
Kaside 23
Mısra: **70**
Su.

Bir baḥr-i cūddur ki eger imtiḥān içün
Ṣuya elin ṣoḳarsa olur dür-niṣār āb

13. **şudur:**-*dur*
Kıt'a 12
Mısra: **4**
Su.

Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḫumdan
Al iç tekellüfe düşme ṣudur ṣarāb degüldür

14. **şu:**
Gazel 228
Mısra: **11**
Sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.

Ṣaldı zindān-ı ḥabāb içre ṣu dīvāne diyü
Zülfi zencīrine ṭolaşduġıyçün bād-ı çemen

15. **şu:**
Kıt'a 1
Mısra: **19**
Su, deniz.

Ṣu baturmaz utanur kendü murebbālarını
Beni nʾiçün batura ġuṣṣaya ʿummān-ı kerem

16. **şuyınuñ:**-*yı, -nuñ*
Kaside 6
Mısra: **110**
Su.

Ḳahruñ odınuñ ḳıṭʿasıdur āteş-i dūzaḫ
Luṭfuñ ṣuyınuñ ravżasıdur Cennet-i Meʾvā

17. **şuyına:**-*y, -ın, -a*
Kaside 15
Mısra: **55**
Su.

Umaram cürmümi ġarḳ itmege raḥmet ṣuyına
Mevc-i iḥsānuñ ile cūş ide ʿummān-ı kerem

18. **şuyı:**-*y, -ı*
Kaside 23
Mısra: **95**
Su.

Meşk-i maḥabbetüñ ṣuyı mı düşdi saña kim
Ḳul olur içdügince ṣıġār u kibār āb

19. **şudan:**-*dan*
Gazel 135
Mısra: **4**
Hidrojen ve oksijen karışımından oluşan, sıvı durumda bulunan, bütün varlıkların yaşam kaynağı olan akıcı madde.

Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü ṣudan ḫaẕẕ alımaz ṭaş

20. **şu:**
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde, ab.

Ṣu istedüm gice sāḳī elüme ṣundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

21. **ṣuyuñ:**-*(y)uñ*
Nazm 4
Mısra: **6**
Su.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

22. **ṣuyı:**-*yı*
Kaside 8
Mısra: **64**
Akarsu, nehir.

Himmetle kūha bir naẕar eylerse devletüñ
Ṣuyı gülāb ola kemer-i kūhsār laʿl

23. **ṣudur:**-*dur*
Gazel 272
Mısra: **10**
Akarsu, ırmak. II gözyaşı.

Lāle ḫaddüñde ṣaçuñ dāmen-keşīde seyr ider
Çün revān olan bu gül-zār içre ṣudur çāre ne

24. **ṣuda:**-*da*
Kaside 30
Mısra: **13**
Akarsu, nehir, ırmak.

Görüp ṣuda cemālüñi ḫod-bīn olursın āh
Āyīnedārı ḫüsnüñüñ āb-ı revān imiş

25. **ṣuya:**-*ya*
Gazel 11
Mısra: **9**
Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde, ab.

Zülfi ṣol naḳḳāşdur kim ṣuya naḳş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn ṣalup

26. **ṣuda:**-*da*
Kaside 23
Mısra: **79**
Su.

Göreydi ṣuda nīzeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

27. **ṣu:**
Nazm 17
Mısra: **4**
"Şu" işaret sıfatı.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum
Sāḳiyā ṣun berü çoḳ dutma ṣu ḳan olacaġı

28. **ṣu:**
Gazel 32
Mısra: **10**
Ab, su.

Ölsem lebüñʾçün eyleseler ṭopraġum sebū
Ṣu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar leẕīẕ

29. **ṣu:**
Kaside 6
Mısra: **62**
Ab, su.

Ṣādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Ṣol ṣu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

30. **ṣu:**
Kaside 6
Mısra: **73**
Ab, su.

Ṣu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

31. **ṣu:**
Gazel 91
Mısra: **5**
Akarsu, ırmak, su.

Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu
Ki yār anı görüp ḫod-bīn olupdur

32. **ṣu:**
Gazel 280
Mısra: **1**
Akarsu, ırmak, su.

Çün aḳdı göñlüm ṣu gibi serv boylu şāhuma
Her dem yüzüm yire sürüp şükr eylerem Allāhuma

33. **ṣu:**
Gazel 303
Mısra: **8**
Akarsu, ırmak, su.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur ṣürīde-ḥāl
Ṣu ki gülşende yürür zencīr ile ṣeydā gibi

34. **ṣuyından:**-*y, -ın, -dan*
Mesnevi 3
Mısra: **72**
Su.

Senüñçün ḳonaḳlandı çün kāyināt
Ṣefāʿat ṣuyından ṣun āb-ı ḥayāt

35. **ṣu:**
Müfret 42
Mısra: **1**
"Şu" işaret zamiri.

Şu gelür ḫānum elüñden yüzüme baḳmayasın
Hele ṣu gelmez elüñden ki göñülden çıḳasın

36. **ṣu:**
Müfret 42
Mısra: **2**
"Şu" işaret zamiri.

Şu gelür ḫānum elüñden yüzüme baḳmayasın
Hele ṣu gelmez elüñden ki göñülden çıḳasın

37. **ṣuyıdur:**-*y, -ı, -dur*
Gazel 308
Mısra: **9**
Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde.

Būstānın sözümüñ luṭfı ṣuyıdur ṣuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

38. **ṣu:**
Gazel 220
Mısra: **8**
Ab,su. II Gözyaşı.

Şemʿ gibi anuñ firāḳından Yanaram od u ṣu içinde müdām

39. **ṣu:**
Gazel 253
Mısra: **8**
Akarsu, su.

Çü yār anı görüp ḫod-bīn olupdur
Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu

40. **şu:**
Gazel 337
Mısra: **5**
Akarsu, su.

Dil şu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu göñlüm evi

41. **şu:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **5**
Su II Yağmur.

Ebr-i nīsān şu sepüp şaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

42. **şu:**
Kaside 31
Mısra: **13**
Sıvı durumunda bulunan,yaşam kaynağı olan, renksiz, kokusuz, tatsız madde. || *Su.*

Şu kevs̲er olup döndi cihān cennete sāḳī
Devr eyle ki cennetde ḥarām olmadı ṣahbā

43. **şuda:**-*da*
Gazel 167
Mısra: **10**
Su. II Sevgilinin yanağı.

Laṭīf olursa ʿiz̲āruñda ṭañ degül ḫaṭṭuñ
Ki şuda rūşen olur lāciverd-i mīnā-reng

su͟ʾāl:

1. **suʾāl:**
Kaside 8
Mısra: **93**
(Ar.) Sorma, soru.

Bir gün elin ṣunarsa ḳapuñda suʾāl içün
Ferdā-yı ḥaşre dek ṣaça dest-i çenār laʿl

2. **suʾāle:**-*e*
Nazm 2
Mısra: **4**
(Ar.) Sorma, soru.

Bilürsin derdin ehl-i iḫtiyācuñ
Ki ḥācet yoḳdur ol derde suʾāle

suʾāl itdüm:

1. **suʾāl itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Soru sormak.

Zülf ü ḫaṭṭından suʾāl itdüm didi kim şāh-ı Çīn
ʿÖz̲r ider sulṭān-ı Rūma nāme-i müşkīn ṣalup

2. **suʾāl itdüm:**-*dü, -m*
Gazel 103
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Soru sormak.

ʿĀrıżı ḫaṭṭından ol servüñ suʾāl itdüm didi
Būstān-ı Rūmda ṭūṭī-i Hindūstān yatur

suʾāl itmek:

1. **suʾāl itmek:**-*mek*
Gazel 241
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sormak.

Ḳāmetin ṣordum raḳībe işidüp dilber didi
Aḥmed İblīse ḳıyāmetden suʾāl itmek neden

suʾāl-i cev iderseñ:

1. **suʾāl-i cev iderseñ:**-*er, -ise, -ñ*
Nazm 10
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Arpayı sormak.

ʿAyb itme ḫusrevā ger iderseñ suʾāl-i cev
Kʾoldı ʿazīz kīse-i zerden çuvāl-ı cev

su͟ʿbān:

1. **su͟ʿbān:**
Gazel 23
Mısra: **2**
Büyük yılan, ejderha. II Sevgilinin saçı.

Ṭurra-i cānān elinden el-ġıyā̲s
Yandum ol su͟ʿbān elinden el-ġıyā̲s

2. **su͟ʿbān:**
Gazel 74
Mısra: **10**
Büyük yılan, ejderha. II Sevgilinin saçı.

Pīç ü tābından kemend-i zülfüñüñ ey seng-dil
Her şeb āhum mancınıḳından göge su͟ʿbān yaġar

3. **su͟ʿbān:**
Gazel 288
Mısra: **8**
Büyük yılan, ejderha. II Sevgilinin saçı.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide su͟ʿbān ḳucmaġa

subh:

1. **şubḥuñ:**-*uñ*
Gazel 13
Mısra: **2**
Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

Bu gice ki hem-dem durur ol şemʿ-i şeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

2. **şubḥuñ:**-*uñ*
Gazel 190
Mısra: **12**
Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

3. **şubḥa:**-*a*
Gazel 192
Mısra: **5**
Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

Ṣubḥa dek ṭāḳ-ı zebercedde yanan ḳındīlde
Ẓāhir olan şuʿle-i sūz-ı nihānumdur benüm

4. **şubḥ:**
Gazel 196
Mısra: **4**
Günün başlangıcı,

gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫᵛāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

5. **ṣubḥa:**-*a*
Gazel 203
Mısra: **9**
Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

Mey-gūn lebüñ ḫayāline her gice ṣubḥa dek
Ġam meclisinde ḳanlar aḳıdur ḳabacıġum

6. **ṣubḥ:**
Gazel 318
Mısra: **3**
Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

Ṣubḥ yırtar yaḳasın māh-ı ruḫuñ şevḳı ile
Āsumān mihrüñ elinden yire urur külehi

7. **ṣubḥ:**
Kaside 6
Mısra: **35**
Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi ṣevr ile gerdūn
Her gice ḥaṣā döker idi necm-i semāvā

8. **ṣubḥ:**
Kaside 6
Mısra: **43**
Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

Ferrāşlaruñ çalduġı cārūb ile her ṣubḥ
Kāfūr ġubārıyla ṭolar ḳubbe-i mīnā

9. **ṣubḥ:**
Nazm 3
Mısra: **9**
Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri, sabah vakti.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

<u>ṣubḥ u mesā:</u>

1. **ṣubḥ u mesā:**
Nazm 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sabah ve akşam || Daima.

Zülf ü ʿiẕārı yādına ḫalvet-nişīn-i dil
Vird-i zebānın eyledi ṣubḥ u mesā dirīġ

<u>ṣubḥ u mesālar:</u>

1. **ṣubḥ u mesālar:**-*lar*
Gazel 106
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sabah ve akşam.

ʿĀrıż u zülfi ḫayāliyle nigāruñ şeb ü rūz
Gözedem ḥasret ile ṣubḥ u mesālar niçe bir

<u>ṣubḥ u şām:</u>

1. **ṣubḥ u şām:**
Gazel 109
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sabah ve akşam.

Ḫūblar kūyında ṣaf ṣaf cemʿ olurlar ṣubḥ u şām
Ṭapu iderler aña kim cümlenüñ sulṭānıdur

2. **ṣubḥ u şām:**
Kaside 11
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Sabah ve akşam (gece gündüz).

Ṣubḥ u şām itsün duʿāñı sübḥa-gerdān-ı felek
Tā kʾola dillerde ezber kākül-i müşkīn-i dost

<u>ṣubḥa degin:</u>

1. **ṣubḥa degin:**
Gazel 82
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sabaha kadar.

Ruḫ u zülfüñ hevesinden giceler ṣubḥa degin
Zeyn olur ṣemʿ-i şebistān ile dükkān-ı Mıṣr

<u>ṣubḥa dek:</u>

1. **ṣubḥa dek:**
Gazel 92
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sabaha kadar.

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gül-zār güler

2. **ṣubḥa dek:**
Gazel 102
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sabaha kadar.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

3. **ṣubḥa dek:**
Gazel 114
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sabaha kadar.

Yummazam fikr-i lebüñle gözlerümi ṣubḥa dek
Sırr-ı ġayba vāḳıf olsa ṭañ degül bī-ḫᵛāb göz

4. **ṣubḥa dek:**
Gazel 117
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sabaha kadar.

Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek
Şemʿi yaḳan engübīnüñ iftirāḳıdur henūz

5. **ṣubḥa dek:**
Gazel 246
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sabaha kadar.

Ṣubḥa dek şehrinde ol māhuñ żiyā-baḫş olmaġa
Ṣuʿle-i āhum yiter şemʿ-i şebistān olmasun

6. **ṣubḥa dek:**
Gazel 260

Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sabaha kadar.

Bir yüzi gül şaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫᵛābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

7. **ṣubḥa dek:**
Gazel 262
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sabaha kadar.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

<u>sübḥa-gerdān-ı felek:</u>

1. **sübḥa-gerdān-ı felek:**
Kaside 11
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin tespih çekeni.

Ṣubḥ u şām itsün duʿāñı sübḥa-gerdān-ı felek
Tā kʾola dillerde ezber kākül-i müşkīn-i dost

<u>sübḥāne ḫāliḳü ḫaleḳaʾl-ʿarż ü veʾs-semā:</u>

1. **sübḥāne ḫāliḳü ḫaleḳaʾl-ʿarż ü veʾs-semā:**
Kaside 1
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Yeri ve göğü yaratan Allah her türlü eksik ve kusurdan uzaktır.

Rūy-ı zemīnde süddeñi gördi didi ḫıred
Sübḥāne ḫāliḳü ḫaleḳaʾl-ʿarż ü veʾs-semā

<u>subḥ-dem:</u>

1. **ṣubḥ-demden:***-den*
Kaside 25
Mısra: **18**
Sabah vaktinde, sabahleyin.

Anuñ içündür muʿazzez kim müyesser eyledi
Ṣubḥ-demden dest-būs-ı Ḥaẕret-i Sulṭānı ʿīd

2. **ṣubḥ-dem:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
Sabah vakti, sabah.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẕar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

3. **ṣubḥ-dem:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Sabah vakti, sabah.

Ṣubḥ-dem cevlān idüp ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş
Būstānına sipihrüñ virdi zīb ü fer güneş

4. **ṣubḥ-dem:**
Terci-bend 2
Mısra: **71**
Sabah vakti, sabah.

Ṣubḥ-dem gül ʿarūsı ḳarşusına Dutdı yāḳūtdan legen lāle

5. **ṣubḥ-dem:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
Sabah vakti, sabahleyin.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẕar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā
ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvāna vü ziḥī

6. **ṣubḥ-dem:**
Gazel 101
Mısra: **7**
Sabah vakti, sabahleyin.

Mescide ger ḳāmetüñi ʿarż ḳılsañ ṣubḥ-dem
Mescidüñ her güşesi Allāhu ekberden ṭolar

7. **ṣubḥ-dem:**
Gazel 117
Mısra: **7**
Sabah vakti, sabahleyin.

Ṣubḥ-dem mecmūʿ-ı ʿālem dutdılar miḥrāba yüz
Göñlümüñ miḥrābı yāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

8. **ṣubḥ-dem:**
Gazel 187
Mısra: **10**
Sabah vakti, sabahleyin.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

9. **ṣubḥ-dem:**
Kaside 18
Mısra: **19**
Sabah vakti, sabahleyin.

Saʿd-i felek her ṣubḥ-dem fāl-ı saʿādet dutmaġa
Muṣḥaf yüzüñde āyet-i Raḥmāna ṣıḥḥat yaraşur

10. **ṣubḥ-dem:**
Kaside 22
Mısra: **1**
Sabah vakti, sabahleyin.

Ursa yüzine ṣubḥ-dem ol gül-ʿiẕār āb
Dīdār ceẕbesinden olur bī-ḳarār āb

11. **ṣubḥ-dem:**
Kaside 32
Mısra: **4**
Sabah vakti, sabahleyin.

Nebāt-ı sūḫte ki yaḳmış idi mihr dilin
Yüregine ṣu sepe geldi ṣubḥ-dem bārān

<u>ṣubḥ-gāh:</u>

1. **ṣubḥ-gāh:**
Gazel 300
Mısra: **6**
Sabah vakti.

Aġladup şemʿ-vār ḥasretle
Gice tā ṣubḥ-gāh yaḳma beni

<u>ṣubḫgāh:</u>

1. **ṣubḫgāh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **27**
Sabah vakti.

Derd ile yire çaldı külāhını ṣubḫgāh
Çāk itdi ġuṣṣadan yaḳasın āsumān daḫı

2. **ṣubḫgāhuñ:***-uñ*
Gazel 45

Mısra: **1**
Sabah vakti.

Ṣubḥgāhuñ yaḳasın mihrüñ eli çāk eyler
Māh-tābuñ yüzüñi şevḳuñ odı ḫāk eyler

<u>şubḥ-geh:</u>

1. **şubḥ-gehüñ:**
Gazel 300
Mısra: **7**
Sabahleyin.

Ṭutmasun revzenini şubḥ-gehüñ
Āteşīn āh u vāh yaḳma beni

2. **şubḥ-gehüñ:**-*üñ*
Gazel 301
Mısra: **2**
Sabah vakti.

Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni
Ṭutışur şubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni

<u>subḥ-ı dīdāruñ:</u>

1. **şubḥ-ı dīdāruñ:**-*uñ*
Kaside 25
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüzün sabahı.

Ṣubḥ-ı dīdāruñ zamānı şöyle şādān itdi kim
Ol beşāretden müzeyyendür henüz ezmān-ı ʿīd

<u>şubḥ-ı ezel:</u>

1. **şubḥ-ı ezel:**
Gazel 331
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ezel sabahı.

Dü cihān naḳşını rūşen ḳılalı şubḥ-ı ezel
Gün yüzüñ āyīne-i cānda ʿayāndur çelebī

<u>subh-ı ezelde:</u>

1. **şubḥ-ı ezelde:**-*de*
Gazel 134
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ezel sabahı.

Ḥaḳ livā-yı ʿışḳını şubḥ-ı ezelde Aḥmedʾüñ
Mihr-i ḥüsnüñ gibi ey meh āsumān-gīr eylemiş

2. **şubḥ-ı ezelde:**-*de*
Kaside 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Ezel (Evrenin yaratıldığı, insanların bilemeyeceği, başlangıcı tasavvur edilemeyen geçmiş bir zaman) sabahı.

Uyandı şubḥ-ı ezelde ki ḫʷāb-ı ġafletden
Bu ḫalḳı eyleye bīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

<u>subh-ı ḥüsnüñ:</u>

1. **şubḥ-ı ḥüsnüñ:**
Gazel 296
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik sabahı.

Āteş-i mihrüñle ḳızdurdı güneş bir ṭabl-ı nūr
Kʾurula burc-ı felekde şubḥ-ı ḥüsnüñ nevbeti

<u>subh-ı rāyuñda:</u>

1. **şubḥ-ı rāyuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 21
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Fikrin sabahı.

Ḫusrevā çünki şubḥ-ı rāyuñda Ṣıdḳumı gün gibi ʿayān bulduñ

<u>şubh-ı ruhuñ:</u>

1. **şubḥ-ı ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 316
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yanağının sabahı.

Ey şubḥ-ı ruḫuñ maṭlaʿ-ı envār-ı İlāhī
Yüzüñ güni dīvāne ḳılur mihr ile māhı

<u>şubḥ-ı ṣādıḳda:</u>

1. **şubḥ-ı ṣādıḳda:**-*da*
Gazel 72
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Subh-i kâzibden sonra tan yerinde ufuk boyunca görülen ve gittikçe yayılarak güneşin doğuşuna kadar kesintisiz devam eden aydınlık.

Ṭāliʿ-i şūrīdeme zülfüñ nişān yetmez mi kim
Baḳduġumca şubḥ-ı ṣādıḳda mesālar gösterür

<u>şubḥ-ı ṣafā:</u>

1. **şubḥ-ı ṣafā:**
Kaside 6
Mısra: **135**
Kelime Tipi: **-**
Huzur sabahı (aydınlığa kavuşmanın verdiği huzur bağlamında).

Çün şubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

<u>şubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ:</u>

1. **şubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ:**-*üñ*
Gazel 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) huzur, mutluluk veren güzelliğinin sabahı.

Bir rūz durur şubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ
Kim zülfüñ ile bağlamış iki ṭarafın şeb

<u>şubḥ-ı sipīd-pey:</u>

1. **şubḥ-ı sipīd-pey:**
Gazel 338
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sabahın beyaz izi, beyazlığı. (Sevgilinin yüzü bağlamında).

Mirʾāt-ı çarḫda ruḫ u zülfüñ mi<u>s</u>ālidür
Şām-ı siyāh-kāse vü şubḥ-ı sipīd-pey

<u>şubḥ-ı vaṣluñda:</u>

1. **şubḥ-ı vaṣluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 45
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma sabahı.

Lāyıḳ olmaġa temāşā-yı cemālüñe gözüm
Ṣubḥ-ı vaṣluñda gülāb ile yüzin pāk eyler

<u>ṣubḥ-ı vaṣluñdan:</u>

1. **ṣubḥ-ı vaṣluñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 25
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgiliye) kavuşma sabahı.

Ṣubḥ-ı vaṣluñdan nigārā ʿāṣıḳ-ı bī-çāreñe
Būse ile merḥabā ḳıl kim budur erkān-ı ʿīd

<u>ṣubḥ-ṣıfat:</u>

1. **ṣubḥ-ṣıfat:**
Kaside 6
Mısra: **124**
Sabah gibi.

Ḫurşīd-i ẓafer ṭāliʿ olur fetḥ ufuḳından
Çün ṣubḥ-ṣıfat keşf ide tīġuñ yed-i beyżā

<u>suç:</u>

1. **ṣuçı:**-*ı*
Kaside 10
Mısra: **23**
Kabahat, hata.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

2. **ṣuçı:**-*ı*
Gazel 5
Mısra: **11**
Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

3. **ṣuçı:**-*ı*
Kaside 30
Mısra: **23**
Bir kimse veya topluluğun isteyerek ve bilerek yaptığı, töre ve ahlaka aykırı davranış, kabahat.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

<u>suçsuz:</u>

1. **ṣuçsuzlar:**
Gazel 298
Mısra: **5**
Suçu olmayan, suç işlememiş olan, masum.

Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey ṣanem
Devletlü başuñʾçün aña luṭf eyle ʿunvān it beni

2. **ṣuçsuz:**
Gazel 339
Mısra: **5**
Suçu olmayan, suç işlememiş olan, masum.

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ
Ṣāhā ṣikeste ḳul kime ḳılsun ṣikāyeti

3. **ṣuçsuzlar:**-*lar*
Gazel 339
Mısra: **5**
Suçu olmayan, suç işlememiş olan, masum.

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ
Ṣāhā ṣikeste ḳul kime ḳılsun ṣikāyeti

<u>sücūd eyledügi:</u>

1. **sücūd eyledügi:**-*dük, -i*
Kaside 29
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Secde etmek; eğilmek, saygı göstermek.

Rāhuñda esen bāda sücūd eyledügi içün
Pür müşk ü ʿabīr eyledi destārı benefşe

<u>sücūd eylemeyen:</u>

1. **sücūd eylemeyen:**-*me, -yen*
Gazel 89
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Secde etmek; eğilmek, saygı göstermek.

Ṭāḳ-ı ebrūsına peyveste sücūd eylemeyen
Aḥmed ol gūşe-i miḥrāb duʿāsın ne bilür

<u>sücūd idem:</u>

1. **sücūd idem:**-*em*
Müfret 26
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Secde etmek.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

2. **sücūd idem:**-*em*
Nazm 43
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü yere değdirerek saygı göstermek.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

<u>sücūd itdi:</u>

1. **sücūd itdi:**-*di*
Mesnevi 1
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Secde etmek.

Anuñ ile Ādeme feyż oldı cūd
Anuñ içün itdi melekler sücūd

<u>sücūd itdügi-yʾçün:</u>

1. **sücūd itdügi-yʾçün:**
Kaside 23
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Secde etmek; yüzünü yere değdirerek saygı göstermek.

Kaʿbe ḳapuña itdügi-yʾçün ṭurmadan sücūd
Oldı kilīd-i ṭāʿat-i Perverdigār āb

<u>sücūd itmezdi:</u>

1. **sücūd itmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 114
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Secde etmek.

Sümm-i esbüñ izine düşüp sücūd itmezdi eşk
Ger nişān-ı pāyını idinmese miḥrāb göz

sücūd itse:

1. **sücūd itse:**-*se*
Mesnevi 3
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü yere değdirerek saygı göstermek.

Şeb-i ḳadre döndi bu miskīn raḳam
Sücūd itse ṭañ mı dıraḫt-ı ḳalem

2. **sücūd itse:**-*se*
Gazel 165
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Secde etmek; yüzünü yere değdirerek saygı göstermek.

Ruḫsārı āteşine sücūd itse ṭañ mı kim
Āteş-perestler gibi hindūsı Ḳāsımuñ

sücūd ḳıl:

1. **sücūd ḳıl:**
Gazel 116
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Secde etmek.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

sücūd u rükūʿ itdi:

1. **sücūd u rükūʿ itdi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Rüku ve secde etmek.

Çü naʿleynüñi ʿarşa ḳılduñ ḳarīn
Sücūd u rükūʿ itdi çarḫ u zemīn

sücūd-ı ber-devām itsem:

1. **sücūd-ı ber-devām itsem:**-*se, -m*
Gazel 161
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sürekli secde etmek.

Mescid-i ḥüsnüñde ʿışḳı çün imām itsem gerek
Ṭāḳ-ı ebrūña sücūd-ı ber-devām itsem gerek

suçum:

1. **şuçum:**-*um*
Gazel 156
Mısra: **7**
Hata, kabahat.

Şuçum ʿafv eyle kim her gün ıraḳdan
Öperem rāhını ol āsitānuñ

süd virür:

1. **süd virür:**-*ür*
Kaside 31
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Süt vermek.

Ṭıfl-ı çemenüñ bitdi ʿizārında ḫaṭ-ı sebz
Süd virür iken dāye-i ebr-i çemen-ārā

südde:

1. **süddeñe:**-*ñ, -e*
Terci-bend 1
Mısra: **66**
Kapı, eşik II huzur, makam.

Sulṭān-nişān ḫusrev-i iḳlīm-i faḳrsın
Sürse cebābire yiridür süddeñe cebīn

2. **süddeñi:**-*ñ, -i*
Kaside 1
Mısra: **53**
Kapı, eşik.

Rūy-ı zemīnde süddeñi gördi didi ḫıred
Sübḥāne ḫāliḳü ḫaleḳaʾl-ʿarż ü veʾs-semā

suffa:

1. **şuffa:**
Kaside 6
Mısra: **19**
Sofa, avlu, seki.

Vaṣf itdügüm ol şuffa durur kʾişidüp anı
Ḫacletle nihān itmiş özin Cennet-i Meʾvā

2. **şuffa:**
Kaside 6
Mısra: **27**
Sofa, avlu, seki.

Şol şuffa ki zülfin aña cārūb ide Rıḍvān
Süpründisini gözlerine küḥl ide ḥavrā

3. **şuffañdaki:**-*ñ, -daki*
Kaside 6
Mısra: **58**
Sofa, avlu, seki.

Ṭūbā eger aşılmasa cennetde nigūnsār
Şuffañdaki serv olmasa bu vech ile raʿnā

4. **şuffañdaki:**-*ñ, -daki*
Kaside 6
Mısra: **184**
Sofa, avlu, seki.

Şol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ
Şuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola şāhā

5. **şuffañdan:**-*ñ, -dan*
Kaside 6
Mısra: **18**
Sofa, avlu, seki.

Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baḳa çarḫ üstine şuffañdan aşaġa

6. **şuffası:**-*s, -ı*
Kaside 6
Mısra: **39**
Sofa, avlu, seki.

Geh şuffası dīvārına cām olmaġa rūşen
Nūr alur idi ʿāriyete māh-ı mücellā

7. **şuffasınuñ:**-*sı, -nuñ*
Kaside 6
Mısra: **29**
Sofa, avlu, seki.

Bir gūşesidür şuffasınuñ şaḥnı dü kevnüñ
Bir fürcesidür ʿarşasınuñ sāḥat-i ʿuḳbā

8. **şuffada:**-*da*
Kaside 13
Mısra: **22**
Sofa, avlu, seki.

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

9. **şuffaña:**-*ñ, -a*
Kaside 11
Mısra: **24**
Sofa, avlu.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

10. **şuffa:**
Kaside 29
Mısra: **51**
Sofa, avlu.

Bir ṣuffa ki süpründisini küḥl ide ḥavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī benefşe

11. **şuffa:**
Nazm 4
Mısra: **3**
Sofa, avlu.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

12. **şuffaya:**-*ya*
Terci-bend 2
Mısra: **2**
Sofa, avlu.

İrdi gülzāra çün havā-yı ṣabā
Ṭoldı bu ṣuffaya ṣafā-yı ṣabā

13. **şuffañ:**-*ñ*
Terci-bend 1
Mısra: **43**
Sofa, avlu. II Mezar, kabir.

Ṣuffañ ṣafāsına özenür kevs̱er-i bihişt
Türbeñ türābına iremez sāḫat-i İrem

<u>şuffa-i ṣāfīde:</u>

1. **şuffa-i ṣāfīde:**-*de*
Kaside 31
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Temiz, saf sofa.

Bir dem dil-i ġam-gīnini ṣād itmege lāle
Bu ṣuffa-i ṣāfīde çeker cām-ı muṣaffā

<u>ṣūfīyā:</u>

1. **ṣūfīyā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **17**
Ey dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan.

Ṣūfīyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup mestlerüñ ḥālet-i vecdine ṣafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

<u>şufra-i iḥsānuñuñ:</u>

1. **şufra-i iḥsānuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kaside 13
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
İyilik ve lütuf sofrası.

Kīse-i āmāl luṭfuñ kāsesinden mümtelī
Ṣufra-i iḥsānuñuñ ḫalḳ-ı cihān mihmānıdur

<u>süfre:</u>

1. **süfresinden:**-*sinden*
Kaside 25
Mısra: **42**
Sofra.

Ḫūblar nice alursa ṣabrını ʿāşıḳlaruñ
Şöyle yaġmā itdi cūduñ süfresinden ḫ̬ān-ı ʿīd

<u>süfre-i dünyāyı:</u>

1. **süfre-i dünyāyı:**-*yı*
Kaside 25
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Dünya sofrası.

Ebr-i iḥsānuñdan olup kīse-i deryā tehī
Süfre-i dünyāyı ṭutdı kāse-i iḥsān-ı ʿīd

<u>süfre-i ḫ̬ān-ı ihsānıdur:</u>

1. **süfre-i ḫ̬ān-ı iḥsānıdur:**-*ı, -dur*
Mesnevi 3
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik sofrası.

Zemīn süfre-i ḫ̬ān-ı iḥsānıdur
Bu ḫ̬ānuñ cihān ḫalḳı mihmānıdur

<u>süfre-i ḫ̬ānuñda:</u>

1. **süfre-i ḫ̬ānuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 25
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Yemek, ikram sofrası.

Çihresini reşkden zerd itdi ḳurş-ı āfītāb
Süfre-i ḫ̬ānuñda çün gördi müzaʿfer nān-ı ʿīd

<u>süfre-i ihsānuñdan:</u>

1. **süfre-i iḥsānuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 15
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Iyilik sofrası.

Kāse-i ḥırş ṭoyar süfre-i iḥsānuñdan
Dest-i inʿāmuñ ile ʿām olalı ḫ̬ān-ı kerem

<u>sühā:</u>

1. **sühā:**
Gazel 6
Mısra: **8**
Büyükayı yıldız kümesindeki en küçük yıldız.

İzüñ tozını gözsüz idinürse tūtiyā
Gün gibi görine gözine gündüzin Sühā

<u>sühanver:</u>

1. **suḫanver:**
Kaside 11
Mısra: **82**
Güzel söz söyleyen, güzel söz söyleyici.

ʿArż iderdi Aḥmedüñ ḥāl-i perīşānın tamām
Fīʾl-mes̱el olsa suḫanver kākül-i müşkīn-i dost

<u>süheyl:</u>

1. **süheylüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **87**
Gökyüzünün güneyinde yer alan bir yıldız.

Geh Süheylüñ çeşmine tarf-ı sinānuñ çekdi mīl
Geh hilālüñ ḳaşına pīç-i kemendüñ ṣaldı çīn

sūʾ-i mizācın:

1. **sūʾ-i mizācın:**-*ın*
Kaside 18
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kötü huy, karakter. Sağlık bozukluğu.

Sūʾ-i mizācın ʿālemüñ ḥikmetle ıṣlāḥ itmege
Sen Ḫıżr-dem ʿĪsā-nefes Loḳmāna ṣıḥḥat yaraşur

sükker:

1. **sükkerīn:**-*i, -n*
Gazel 146
Mısra: **6**
Şeker.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

sükker-i nāb:

1. **sükker-i nāb:**
Gazel 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Saf, katıksız şeker.

Lebüñden leẕẕet ister sükker-i nāb
Ruḫuñdan reng umar gül-berg-i sīr-āb

sükūn:

1. **sükūn:**
Gazel 59
Mısra: **2**
Sakinlik, huzur.

Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

şula:

1. **şulasam:**-*m, -sa*
Gazel 262
Mısra: **3**
Sulamak, su vermek.

Şulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

suladuġınca:

1. **şuladuġınca:**
Gazel 253
Mısra: **13**
Suladıkça.

Yoluñı göz yaşı şuladuġınca
Aña müjgānın Aḥmed itdi cārū

şulan:

1. **şulanur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **12**
Sulama işi yapılmak, sulu duruma gelmek; beslenmek, yararlanmak.

Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl
Şulanur luṭfuñ ile yine bu ʿaṭşān-ı kerem

süleymān:

1. **süleymān:**
Gazel 80
Mısra: **12**
Hz. Süleyman. Hz. Davut peygamberin oğlu olup yüzüğüyle cinlere, rüzgara ve hayvanlara hükmetmiştir. 12 yaşında tahta geçmiş büyük bir padişah ve peygamberdir.

Ey şāh-ı ḥüsn gözle rikābuñda ḳulları
Mūr-ı żaʿīfi görse Süleymān ʿinān çeker

2. **süleymān:**
Kaside 3
Mısra: **13**
Hz. Süleyman. Hz. Davut peygamberin oğlu olup yüzüğüyle cinlere, rüzgara ve hayvanlara hükmetmiştir. 12 yaşında tahta geçmiş büyük bir padişah ve peygamberdir.

Biñ Süleymān çerisin maḥv ide bir mūr gibi
Bād-ı ḳahr esdüricek saṭveti dervīşlerüñ

3. **süleymān:**
Kaside 11
Mısra: **23**
Hz. Süleyman. Hz. Davut peygamberin oğlu olup yüzüğüyle cinlere, rüzgara ve hayvanlara hükmetmiştir. 12 yaşında tahta geçmiş büyük bir padişah ve peygamberdir.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

4. **süleymān:**
Kaside 27
Mısra: **20**
Hz. Süleyman. Hz. Davut peygamberin oğlu olup yüzüğüyle cinlere, rüzgara ve hayvanlara hükmetmiştir. 12 yaşında tahta geçmiş büyük bir padişah ve peygamberdir.

Binsem ʿaceb mi esbüñe kim bād-ı şarşara
Gāhī ġubār u gāh Süleymān olur süvār

5. **süleymān:**
Müfret 14
Mısra: **1**
Hz. Süleyman. Hz. Davut peygamberin oğlu olup yüzüğüyle cinlere, rüzgara ve hayvanlara hükmetmiştir. 12 yaşında tahta geçmiş büyük bir padişah ve peygamberdir.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

6. **süleymān:**
Kaside 21
Mısra: **29**
Davûd peygamberin oğlu olan peygamber. on iki yaşındayken babası yerine tahta geçmiştir. Hem padişah hem peygamberdir. II Hükümdar.

Şol Süleymān ki mühri ḫātemini Kār-fermā-yı ins ü cān bulduñ

7. **süleymāndur:**-*dur*
Müfret 14
Mısra: **2**

Hz. Süleyman II güçlü, kudretli kimse.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

8. **süleymānı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **45**
Hazreti Süleyman. İsrailoğlu peygamberlerinden, Davut peygamberin oğlu . On iki yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem peygamberlik yapmıştır || hükümdar.

Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı żaʿīf
Getüre nuṭḳa meger luṭfuñ ile anı kerem

<u>süleymān tahtıdur:</u>

1. **süleymān taḫtıdur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Süleyman'ın tahtı.

Sensin ol kim şeh-nişīn-i bezm-gāhuñda müdām
Yā Süleymān taḫtıdur yā cām-ı İskender güneş

<u>süleymān-ı zamān:</u>

1. **süleymān-ı zamān:**
Kıt'a 20
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dönemin Süleyman'ı II Dönemin büyük hükümdarı, Fatih Sultan Mehmet.

Ümerā şaflarını Āṣaf-ı devrāna ḳoşup
Ḳaraman fetḥine emr itdi Süleymān-ı zamān

<u>süleymān-kadr husrevsin:</u>

1. **süleymān-ḳadr ḫusrevsin:**
Kaside 11
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Süleyman değerinde hükümdar.

Bir Süleymān-ḳadr ḫusrevsin ki bezmüñde ṭutar
Elde bir cām-ı Sikender kākül-i müşkīn-i dost

<u>şulh:</u>

1. **şulḥa:**-*a*
Gazel 99
Mısra: **5**
Ar. Barış.

Ṣulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḫı ey bed-ḫū raḳīb
Üstüḫ͡vānuñ şaf dutup ceng idiser şaṭranc-vār

2. **şulḥ:**
Nazm 22
Mısra: **2**
Ar. Barış.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

3. **şulḥ:**
Nazm 22
Mısra: **3**
Ar. Barış.

Ṣulḥ ider ol ḳalʿayı defʿī ḫarāb
Ceng maʿmūr ider anı bī-direng

<u>süls:</u>

1. **<u>sülsi</u>ni:**-*i, -n, -i*
Kaside 6
Mısra: **188**
Hat. Altı çeşit yazıdan (aklâm-ı sitte) genellikle ağzı 3 mm. genişliğindeki kamış kalemle yazılan; kıta, beyit, kasîde ve mushaf yazımında çok işlenmiş en eski bir yazı türü.

Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl
Kim yazamadum <u>sülsi</u>ni bir ḥarfinüñ ammā

<u>sulṭān:</u>

1. **sulṭān:**
Mesnevi 3
Mısra: **24**
Allah.

Ten ü cān yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

2. **sulṭānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 109
Mısra: **4**
Hükümdar, melik, padişah.

Ḫūblar kūyında ṣaf ṣaf cemʿ olurlar ṣubḥ u şām
Ṭapu iderler aña kim cümlenüñ sulṭānıdur

3. **sulṭānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **12**
Hükümdar, padişah.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

4. **sulṭān:**
Gazel 40
Mısra: **11**
Hükümdar, padişah.

Ḫāli Mıṣr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur ey ṣabā
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

5. **sulṭān:**
Gazel 40
Mısra: **12**
Hükümdar, padişah.

Ḫāli Mıṣr-ı ḥüsnine sulṭān olupdur ey ṣabā
Sāyebān-ı zülfine degme ki sulṭān andadur

6. **sulṭāndur:**-*dur*
Gazel 78
Mısra: **6**
Hükümdar, padişah.

Bir çöpe ṣaymaz iken iki cihān milketini
Saña biñ cān ile ḳul oldı göñül sulṭāndur

7. **sulṭānsın:**-+*sın*
Gazel 82
Mısra: **5**
Hükümdar, padişah.

Ġam degül bende iseñ Mıṣr-ı dile sulṭānsın
Bir ʿazīzüñ ḳulıdur Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mıṣr

8. **sulṭānıdur:**-*ıdur*
Gazel 109
Mısra: **1**
Hükümdar, padişah.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

9. **sulṭān:**
Gazel 200
Mısra: **8**
Hükümdar, padişah.

Görmeyüp cānān yüzin diller perīşān oldılar
Şan ki sulṭān çıḳmayup dīvān ṭaġılmış dostum

10. **sulṭānlar:**-*lar*
Gazel 296
Mısra: **3**
Hükümdar, padişah.

Ayaġuñ ṭoprağına cān virse sulṭānlar ne ġam
Nice şehler ḫāk idüpdür āb-ı ḥayvān ḥasreti

11. **sulṭān:**
Gazel 318
Mısra: **10**
Hükümdar, padişah.

Sen güzeller şehine māh muḳābil olmaz
Çarḫa sulṭān olup ılduzlar olursa sipehi

12. **sulṭān:**
Kaside 7
Mısra: **43**
Hükümdar, padişah.

Sensin ol kim āsumān iḳlīmine sulṭān iken
Gerd-i ḫaylüñden urınur ʿanberīn efser güneş

13. **sulṭān:**
Kaside 13
Mısra: **51**
Hükümdar, padişah.

Ol ebā-ʿan-ced Sikender taḫtına sulṭān olan
Ayaġı ṭoprağı Ḫıżruñ çeşme-i ḥayvānıdur

14. **sulṭānıdur:**-*ıdur*
Kaside 13
Mısra: **8**
Hükümdar, padişah.

Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

15. **sulṭānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **60**
Hükümdar, padişah.

Pādişāhā nāmuña oḳutmasaydı ḫuṭbesin
Olmaz idi rūzigār eyyāmınuñ sulṭānı ʿīd

16. **sulṭān:**
Kıt'a 2
Mısra: **2**
Hükümdar, padişah.

Sen ol ʿālī-nesebsin kim dilerseñ
Eñ ednā bendeñi sulṭān idersin

17. **sulṭānı:**-*ı*
Mesnevi 3
Mısra: **24**
Hükümdar, padişah.

Ten ü cān yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

18. **sulṭānıdur:**-*ıdur*
Nazm 31
Mısra: **4**
Hükümdar, padişah.

Diller ardınca revān olmış didüm bir ʿārife
Bunca leşkerle gelen biʾllāh kimüñ sulṭānıdur

19. **sulṭān:**
Terci-bend 1
Mısra: **39**
Hükümdar, padişah.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i Raḥmān olan Emīr

20. **sulṭān:**
Terci-bend 1
Mısra: **61**
Hükümdar, padişah.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

21. **sulṭān:**
Terci-bend 1
Mısra: **83**
Hükümdar, padişah.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

22. **sulṭān:**
Terci-bend 1
Mısra: **105**
Hükümdar, padişah.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

23. **sulṭān:**
Terci-bend 1
Mısra: **127**
Hükümdar, padişah.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

24. **sulṭān:**
Mesnevi 3
Mısra: **227**
Hükümdar, sultan II.Bayezid.

Ne sulṭān kʾola böyle ṣāḥib-kemāl
Tekellüf olur aña ʿarż-ı maḳāl

25. **sulṭān:**
Gazel 2
Mısra: **22**
Padişah, hükümdar. || *Gönülde hüküm süren sevgili.*

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

26. **sulṭān:**
Gazel 22
Mısra: **2**
Padişah, hükümdar. || *Gönülde hüküm süren sevgili.*

İtmesün ḫurşīd-i raḫşān rūy-ı cānān ile baḫs
Bendeye lāyıḳ degüldür ki ide sulṭān ile baḫs

27. **sulṭān:**
Gazel 41
Mısra: **12**
Padişah, hükümdar. || *Gönülde hüküm süren sevgili.*

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne gönlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

28. **sulṭāndur:**-*dur*
Gazel 118
Mısra: **6**
Padişah, hükümdar. ||
Gönülde hüküm süren sevgili.

Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh
Kim melāḥat Mıṣrınuñ taḫtında sulṭāndur henūz

29. **sulṭānıyam:**-*ı, -(y)am*
Gazel 193
Mısra: **15**
Padişah, hükümdar. ||
Gönülde hüküm süren sevgili.

Ḫusrevā kimsin didüm didi ḥüsn sulṭānıyam
Anuñ içün laʿl-i terdendür nemekdānum benüm

30. **sulṭān:**
Gazel 217
Mısra: **2**
Padişah, hükümdar. ||
Gönülde hüküm süren sevgili.

Cān neler çekdügini cānān bilür mi bilmezem
Bendesinüñ ḥālini sulṭān bilür mi bilmezem

31. **sulṭān:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Padişah, hükümdar. ||
Gönülde hüküm süren sevgili.

Çoḳ cevr idersin Aḥmedʾe kʾilden ile düşe gide
Yazuḳ degül mi güc ide sulṭān olan ḳullarına

32. **sulṭān:**
Gazel 306
Mısra: **5**
Padişah, hükümdar. ||
Gönülde hüküm süren sevgili.

Ne cemālüñ gibi ben ḥüsn issi bir sulṭān görem
Ne cefāñı çekmege sen göresin ben ḳul gibi

33. **sulṭānı:**-*ı*
Gazel 327
Mısra: **13**
Padişah, hükümdar. ||
Gönülde hüküm süren sevgili.

Ḥüsn sulṭānı yüzi Kaʿbesine Nāẓır itmiş o iki fettānı

34. **sulṭān:**
Nazm 20
Mısra: **4**
Padişah, hükümdar. ||
Gönülde hüküm süren sevgili.

Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

35. **sulṭānumuz:**-*umuz*
Mesnevi 3
Mısra: **141**
Padişah ll 2. Bayezid kastedilmektedir.

Bu fermānı çün itdi sulṭānumuz Ki cemʿ ola mecmūʿ-ı dīvānumuz

sulṭān bāyezīd:

1. **sulṭān bāyezīd:**
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
II. Bayezit.

Şöyle ʿālī yapdı Dāruʾl-ḫayrı Sulṭān Bāyezīd
Kim feleklerde melekler itdiler medḥ ü senā

2. **sulṭān bāyezīd:**
Kaside 19
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Fatih Sultan Mehmed'in oğlu ve Osmanlı Devleti'nin sekizinci hükümdarıdır (1481-1512).

Ẓill-i Yezdān āfitāb-ı baḫt Sulṭān Bāyezīd
Mehdī-i devr-i zamān u dāver-i rūy-ı zemīn

3. **sulṭān bāyezīd:**
Kıt'a 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Fatih Sultan Mehmed'in oğlu ve Osmanlı Devleti'nin sekizinci hükümdarıdır (1481-1512).

Yazdı levḥ üzre ḳalem tārīḫini Ḳayṣer oldı Rūm'a Sulṭān Bāyezīd

sulṭān cem:

1. **sulṭān cem:**
Kaside 30
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Cem Sultan ya da Şehzade Cem, II. Mehmed'in Çiçek Hatun'dan olma en küçük oğlu.

Sulṭān Cem ol ki ḫusrev-i sulṭān-nişān imiş
Māh-ı saʿādete işigi āsumān imiş

sulṭān cem-i sānī:

1. **sulṭān cem-i sānī:**
Kaside 29
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Cem Sultan.

Sulṭān Cem-i sānī ki anuñ adın işitse
Fīʾl-ḥāl sürer ṭopraġa ruḫsārı benefşe

sulṭān muḥammed:

1. **sulṭān muḥammed:**
Kaside 8
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Fatih Sultan Mehmet.

Sulṭān Muḥammed ol ki bihişt-i sarāyınuñ
Ṭopraġı cevherinden ider iftiḫār laʿl

sulṭān muḥammed ḫān:

1. **sulṭān muḥammed ḫān:**
Kaside 7
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Fatih Sultan Mehmet.

Ẓill-i Ḥaḳ Sulṭān Muḥammed Ḫān ki olmışdur anuñ
İşigi ṭopraġınuñ her ẕerresi enver güneş

sulṭān muḥammed ibn-i murād:

1. **sulṭān muḥammed ibn-i murād:**
Kaside 9
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Fatih Sultan Mehmed.

Sulṭān Muḥammed İbn-i Murād ol ki ḫulḳınuñ
Bir şemmesiyle ṭutdı meşām-ı cihānı müşk

sulṭān oldı:

1. **sulṭān oldı:**-*dı*
   Kaside 7
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Padişah olmak.

Yā felek Mışrında sulṭān oldı bir Yūsuf-cemāl
Yā Züleyḫādur ṭutar nārenc-i zer-peyker güneş

sulṭān-ı ʿāleme:

1. **sulṭān-ı ʿāleme:**-*e*
   Terkib-bend 1
   Mısra: **107**
   Kelime Tipi: **-**
   Âlemin sultanı.

Sulṭān-ı ʿāleme ʿivażı bu muṣībetüñ
Tā ḥaşre dek saʿādet-i dünyā vü dīn ola

sulṭān-ı baḥr ü ber:

1. **sulṭān-ı baḥr ü ber:**
   Kaside 7
   Mısra: **46**
   Kelime Tipi: **-**
   Deniz ve karanın sultanı II cihanın sultanı.

Sensin ol kim ḫilʿat-i fermān-ı ḥükmüñ geymeden
Olmadı zer tīġ ile sulṭān-ı baḥr ü ber güneş

sulṭān-ı cihān:

1. **sulṭān-ı cihān:**
   Gazel 151
   Mısra: **3**
   Kelime Tipi: **-**
   Cihan padişahı.

Gör ne iḥsān eylemişdür saña sulṭān-ı cihān
Kim ʿabīd itdi cihān aḥrārın iḥsānuñ senüñ

sulṭān-ı devlet-mend:

1. **sulṭān-ı devlet-mend:**
   Gazel 183
   Mısra: **8**
   Kelime Tipi: **-**
   Devletli, yüce, mutluluk sahibi sultan.

Nergis altundan legen ṭutar elinde bende-vār
Yüzini yumaġ içün sulṭān-ı devlet-mend gül

sulṭān-ı enbiyāya:

1. **sulṭān-ı enbiyāya:**-*ya*
   Terci-bend 1
   Mısra: **49**
   Kelime Tipi: **-**
   Peygamberler sultanı, Hz. Muhammed.

Sulṭān-ı enbiyāya bugün ḫayr-ı ālsin
Aʿnāḳ-ı evliyāya başarsañ nʾola ḳadem

sulṭān-ı gül:

1. **sulṭān-ı gül:**
   Kaside 13
   Mısra: **81**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül sultanı.

Bāġ içinde tā zümürrüd taḫt ura sulṭān-ı gül
Al sancaḳ ḳalduran tā lāle-i nuʿmānidür

2. **sulṭān-ı gül:**
   Kaside 12
   Mısra: **11**
   Kelime Tipi: **-**
   Gül sultanı.

Her seḥer sulṭān-ı gül bezminde ferrāş-ı ṣabā
Ḫayme-i laʿlīn ḳurar pīrūze aṭnāb üstine

sulṭān-ı ḥabeşdür:

1. **sulṭān-ı ḥabeşdür:**-*dür*
   Gazel 2
   Mısra: **19**
   Kelime Tipi: **-**
   Habeş ülkesinin sultanı. II Siyahlıktan ötürü vücuttaki ben için kullanılan bir teşbih.

Ḥüsn meydānında sulṭān-ı Ḥabeşdür ḫāl-i dost
Kim ṣunar Hindū-yı zülfi ʿanberīn çevgān aña

2. **sulṭān-ı ḥabeşdür:**-*dür*
   Gazel 11
   Mısra: **13**
   Kelime Tipi: **-**
   Habeş ülkesinin sultanı. II Siyahlıktan ötürü vücuttaki ben için kullanılan bir teşbih.

Ḫāli sulṭān-ı Ḥabeşdür zülfi ferrāşı aña
ʿAnberīn çāder ṭutupdur bister-i nesrīn ṣalup

sulṭān-ı ḫayālüñ:

1. **sulṭān-ı ḫayālüñ:**
   Gazel 232
   Mısra: **9**
   Kelime Tipi: **-**
   Hayal sultanı II sevgilinin hayali.

Ger göñlüme sulṭān-ı ḫayālüñ ola mihmān
Cān pīş-keş idem ayaġına mā-ḥażarından

sulṭān-ı ḥüsnsin:

1. **sulṭān-ı ḥüsnsin:**
   Gazel 332
   Mısra: **7**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzellik sultanı.

Sulṭān-ı ḥüsnsin ḥasenāt it ki luṭf ile
İnsānları ʿabīd ider iḥsān didükleri

sulṭān-ı kerem:

1. **sulṭān-ı kerem:**
   Kaside 15
   Mısra: **44**
   Kelime Tipi: **-**
   Cömertlik sultanı.

Aḥmedüñ ġam maḳaşı kesdi dilin şemʿ gibi
Saña rūşen diyemez ḥālini sulṭān-ı kerem

2. **sulṭān-ı kerem:**
   Kaside 16
   Mısra: **46**
   Kelime Tipi: **-**
   Cömertlik sultanı.

Şemʿ-veş bezm-i kemālüñde yanar rişte-i dil
Nʾola rūşen dir isem medḥüñi sulṭān-ı kerem

3. **sulṭān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik sultanı. II Fatih Sultan Mehmet.

Ḳullaruz ḥālümüz añlatmaġa geldük ḳapuya
İntiẓāruz ki icāzet vire sulṭān-ı kerem

sulṭān-ı rūma:

1. **sulṭān-ı rūma:**-*a*
Gazel 11
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Anadolu'nun sultanı.

Zülf ü ḫaṭṭından suʾāl itdüm didi kim şāh-ı Çīn
ʿÖẕr ider sulṭān-ı Rūma nāme-i müşkīn ṣalup

sulṭān-ı rüsül:

1. **sulṭān-ı rüsül:**
Nazm 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Peygamberlerin sultanı (Hz. Muhammed).

Sulṭān-ı rüsül hümāmumuzdur
Ḫurşīd ü ḳamer ġulāmumuzdur

sulṭān-ı selāṭīn-i cihān:

1. **sulṭān-ı selāṭīn-i cihān:**
Kaside 6
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Dünya sultanlarının sultanı.

Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Şāh Muḥammed
Cemşīd-i ḳader-ḳadr ü Ferīdūn-ı ḳażā-rā

sulṭān-ı şerʿ:

1. **sulṭān-ı şerʿ:**
Kaside 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şeriatın sultanı. (Hz. Muhammed).

Kevneynüñ evveli şeḳaleynüñ muʿallimi
Sulṭān-ı şerʿ ü ḥācib-i dergāh-ı kibriyā

sulṭān-ı vaḳt:

1. **sulṭān-ı vaḳt:**
Gazel 76
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın sultanı.

Sevdā-yı zülfi göñlümi sulṭān-ı vaḳt ider
Yāruñ ḫayāl-i ṭurrası ẓill-i hümā mıdur

sulṭān-ı yem-yemīn:

1. **sulṭān-ı yem-yemīn:**
Kaside 24
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Sağ eli deniz gibi olan hükümdar.

Bir ḳadre ir cīhānda ki çākerlerüñ ola
Sulṭān-ı yem-yemīn ü şehenşāh-ı kān-yesār

sulṭān-nişān ḫusrev-i iḳlīm-i faḳrsın:

1. **sulṭān-nişān ḫusrev-i iḳlīm-i faḳrsın:**
Terci-bend 1
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk ülkesinin ulu hükümdarı. (Fakr: Kendinde varlık görmeyip her bakımdan Allah'a muhtaç olduğunu bilme, mevhum varlığından kurtulup ef'al, sıfat ve zâtını Allah'ın sıfat ve zâtında fânî kılma, fenâfillâha erişme hâli, mânevî yokluk).

Sulṭān-nişān ḫusrev-i iḳlīm-i faḳrsın
Sürse cebābire yiridür süddeñe cebīn

sulṭānum:

1. **sulṭānum:**
Gazel 186
Mısra: **8**
1.Sultanlara hitap sözü 2. 'Gönlümün sultanı' (sevgili için).

Cemālüñi gören ḳullar nicesi rūze-dār olsun
Bu rūz-ı ʿīdde rūze ḥarām olmaz mı sulṭānum

sülūk itdür:

1. **sülūk itdür:**-*dür*
Terkib-bend 1
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Bir yola girmek, bir yol tutup o yolda yürümek || Allah'ı bilme ve tanıma yoluna girmek.

Yā Rabbī bir ṭarīḳa sülūk itdür anı kim
Şerḥ-i menāḳıbı şeref-i ʿālemīn ola

süm-i esbüñ:

1. **süm-i esbüñ:**
Kaside 7
Mısra: **137**
Kelime Tipi: **-**
Atın toynağı, tırnağı.

Yazsun āsārı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mısṭar güneş

summeʾṣ-ṣalātü ʿaleʾl-ḥabībiʾl-evveli:

1. **summeʾṣ-ṣalātü ʿaleʾl-ḥabībiʾl-evveli:**
Mesnevi 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın sevgili kuluna sonsuz selam olsun.

Summeʾṣ-ṣalātü ʿaleʾl-ḥabībiʾl-evveli
Müstekmilüʾd-dünyā bi-dīniʾl-ekmeli

sümm-i esbüñ:

1. **sümm-i esbüñ:**-*üñ*
Gazel 114
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
(Hükümdarın) atının tırnağı.

Sümm-i esbüñ izine düşüp sücūd itmezdi eşk
Ger nişān-ı pāyını idinmese miḥrāb göz

sümm-i esbüñi:

1. **sümm-i esbüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 21
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Atının tırnağı.

Bir meliksin ki nüh felek gözine
Sümm-i esbüñi sürmedān bulduñ

<u>şun-:</u>

1. **şundı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **3**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Şundı elin ʿamāmeme ṣandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

2. **şundı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **88**
Sunmak, ikram etmek.

Ṭurdı çīnī ḳabaġ eline alup
Baş ḳoyup şundı sāġarın sūsen

3. **şundı:**-*dı*
Gazel 234
Mısra: **5**
Bir şeyi birine nezaketle vermek, takdim etmek.

Göñüle bezm-i ʿışḳuñdan lebüñ bir cām şundı kim
Ḫarāb-ı çeşm-i yār oldum ben o ḫamruñ ḫumārından

4. **şundı:**-*dı*
Kıt'a 12
Mısra: **1**
Bir şeyi birine nezaketle vermek, takdim etmek.

Şu istedüm gice sāḳī elüme şundı mey-i nāb
Hezār ʿöẕr ile didüm bu meydür āb degüldür

<u>şun:</u>

1. **şunaram:**-*ar, -am*
Gazel 54
Mısra: **6**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Ġam deñizinde ḳalup zülfüñi sevdā ḳıluram
Ġarḳ olurken şunaram māra elümden ne gelür

2. **şunıcaḳ:**-*ıcak*
Gazel 85
Mısra: **4**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Her biri ʿāşıḳına cān yidürür Ṣunıcaḳ būselerle şekkerler

3. **şunmaḳda:**-*maḳ, -da*
Gazel 117
Mısra: **1**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Gözlerüm ʿışḳuñ meyin şunmaḳda sāḳīdür henūz
Naḳd-i mihrüm mührüñ ile dilde bāḳīdür henūz

4. **şunalı:**-*alı*
Gazel 158
Mısra: **6**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Gün gibi ṭopı göklere aġdı güzelliğüñ
Meydān-ı ḥüsnde şunalı şavlecān ḳaşuñ

5. **şunduḳda:**-*dukda*
Kaside 21
Mısra: **33**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Kāse şunduḳda sāḳī-i keremi
Baḥr-i ʿummānı cürʿadān bulduñ

6. **şunduġı:**-*duġ, -ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **14**
Vermek, uzatmak, takdim etmek.

Cān-ı ʿazīze Mıṣr-ı vücūduñda rūzigār
Şerbet yirine şunduġı zehr-i fenā imiş

7. **şunarken:**-*ar, -ken*
Gazel 173
Mısra: **9**
Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Mey şunarken sāḳiyā aç sāʿid-i sīmīnüñi
Āsitīnde gizlemek gül destesin ḥācet degül

8. **şundı:**-*dı*
Gazel 270
Mısra: **14**
Sunmak, vermek.

Zülfüñ düninde virdüm dil ḥaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne şundı aya

9. **şundı:**-+*dı*
Gazel 33
Mısra: **11**
İkram etmek, uzatmak.

Bir kāse şundı sāḳī-i ʿışḳuñ cihāna kim
Nūş iden anı kevn ü mekāndan ḫaber virür

10. **şunar:**-*ar*
Gazel 173
Mısra: **5**
İkram etmek, uzatmak.

Bize geldükce vefā cāmını ġayrıya şunar
Dāyimā ʿaksinedür devri bu çarḫ-ı dūnuñ

11. **şun:**
Mesnevi 3
Mısra: **72**
İkram etmek, uzatmak.

Senüñçün ḳonaḳlandı çün kāyināt
Şefāʿat şuyından şun āb-ı ḥayāt

12. **şunar:**-*ar*
Gazel 2
Mısra: **20**
Sunmak, takdim etmek.

Ḥüsn meydānında sulṭān-ı Ḥabeşdür ḫāl-i dost
Kim şunar Hindū-yı zülfi ʿanberīn çevgān aña

13. **şunmış:**-*mış*
Gazel 106
Mısra: **5**
Sunmak, takdim etmek.

El uzunluġın idüp laʿline şunmış zülfi
El uzatduġı aña bī-ser ü pālar niçe bir

14. **şunmış:**-*mış*
Gazel 158
Mısra: **20**
Sunmak, takdim etmek.

Ṣayd itmek içün Aḥmedʾi
ṣayyād-ı ġamzeñe
Virmiş kemend zülfüñ ü ṣunmış
kemān ḳaşuñ

15. **ṣun:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **15**
İkram etmek, vermek.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl
ile pür eyleyüp āṣüftelere ṣun ki
bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ
esbābı ḳamu oldı müheyyā

16. **ṣun:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
İkram etmek, vermek.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ
ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫṣuñ
öpüp ayaġını eyle temennā lebi
birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i
bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-
dār u meşām-ı dil ü cān

17. **ṣun:**
Gazel 1
Mısra: **13**
İkram etmek, vermek.

Leblerüñ ṣun gözlerüñden mest
olan ʿāṣıḳlara
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü
şeker ḳıl dāʾimā

18. **ṣun:**
Gazel 25
Mısra: **13**
İkram etmek, vermek.

Ṣun āfitāb-ı ṣabūḥı ki māh-ı rūze
geçüp
Hilāl-i ʿīd eline aldı zer-nigār
ḳadeḥ

19. **ṣun:**
Gazel 37
Mısra: **6**
İkram etmek, vermek.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı
şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı ṣun kim şeyḫ
anuñla şāb olur

20. **ṣun:**
Gazel 62
Mısra: **7**
İkram etmek, vermek.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına
şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i
tābān oynadur

21. **ṣun:**
Gazel 68
Mısra: **11**
İkram etmek, vermek.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ
ṣun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi
ḳızıl gül rengidür

22. **ṣun:**
Gazel 117
Mısra: **3**
İkram etmek, vermek.

Ger ḳadeḥ baña gelürse anı bir
hüşyāra ṣun
Kim benüm cān-ı ḫarābum mest-
i sāḳīdür henüz

23. **ṣun:**
Gazel 123
Mısra: **17**
İkram etmek, vermek.

Aḥmed ḳuluña lebüñ meyin ṣun
Kim żaʿfı var iḫtimāya döymez

24. **ṣun:**
Gazel 139
Mısra: **3**
İkram etmek, vermek.

Geçdükce ṣun ey sāḳī meyden
var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i
güẕerāndan ḥaẕ

25. **ṣun:**
Gazel 141
Mısra: **6**
İkram etmek, vermek.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī
meclise
Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i
rāḥatdan dimāġ

26. **ṣun:**
Gazel 149
Mısra: **15**
İkram etmek, vermek.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe
vü peymānumı
Ṣofîler dülbendi gibi tār-mār
itsem gerek

27. **ṣun:**
Gazel 152
Mısra: **7**
İkram etmek, vermek.

Sāḳiyā ṣun bezm-i ḫüsnüñden
lebüñ cāmın bize
Kim benefşeyle müzeyyendür
gülistānuñ senüñ

28. **ṣunup:**-*up*
Gazel 159
Mısra: **13**
İkram etmek, vermek.

Sāḳiyā devr ehline ṣunup viṣālüñ
cāmını
Aḥmedʾe geldükce sāġar nʾiçün
ihmāl eyledüñ

29. **ṣun:**
Gazel 175
Mısra: **11**
İkram etmek, vermek.

ʿĀṣıḳa kevşer gerekmez laʿl-i
rūḥ-efzāñı ṣun
Yā ḥabībī rāḥatī fīʾr-rāḥa lā fīʾs-
selsebīl

30. **ṣun:**
Gazel 241
Mısra: **1**
İkram etmek, vermek.

Cām-ı ezel sermestiyem sāḳī
mey-i raḫşānı ṣun
Bāzār-ı derdüm germdür ser-
māye-i dermānı ṣun

31. **ṣun:**
Gazel 241
Mısra: **2**
İkram etmek, vermek.

Cām-ı ezel sermestiyem sāḳī
mey-i raḫşānı ṣun
Bāzār-ı derdüm germdür ser-
māye-i dermānı ṣun

32. **ṣun:**
Gazel 241
Mısra: **4**
İkram etmek, vermek.

Çün ḫüsn ü behcet bezminüñ
reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter
gül-i ḫandānı ṣun

33. **ṣun:**
Gazel 241
Mısra: **6**
İkram etmek, vermek.

Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın
Ol ḥalḳa ḥalḳa aşılan zencīr-i müşk-efşānı ṣun

34. **ṣun:**
Gazel 241
Mısra: **8**
İkram etmek, vermek.

ʿĪd-i cemālüñ ḫᵛānıdur şükrāne vir sāyillere
Senbūse-i laʿlüñden ol ḥalvā-yı şīrīn-şānı ṣun

35. **ṣun:**
Gazel 241
Mısra: **10**
İkram etmek, vermek.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuṣṣāḳdan defʿ itmege
Ey ṣūḫ gözlü şāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı ṣun

36. **ṣun:**
Gazel 241
Mısra: **12**
İkram etmek, vermek.

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḥaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

37. **ṣun:**
Gazel 241
Mısra: **14**
İkram etmek, vermek.

Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün
Dest-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberīn çevgānı ṣun

38. **ṣun:**
Gazel 241
Mısra: **16**
İkram etmek, vermek.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥaf yüzüñde yazılan ṣol āyet-i Raḥmānı ṣun

39. **ṣun:**
Gazel 241
Mısra: **18**
İkram etmek, vermek.

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış
Sāḳī zamānuñ Ḫıżrısın ṣol çeşme-i ḥayvānı ṣun

40. **ṣun:**
Gazel 277
Mısra: **2**
İkram etmek, vermek.

Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur cām-ı Ceme
Leb-i cān-baḫṣuñ ile ṣun mey-i gül-fām feme

41. **ṣun:**
Gazel 329
Mısra: **5**
İkram etmek, vermek.

ʿIşḳuñ esrükleriyüz cām-ı lebüñ ṣun sāḳī
Cāndan it meclis-i cānānede peymānemüzi

42. **ṣun:**
Kaside 8
Mısra: **16**
İkram etmek, vermek.

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Ṣun būseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

43. **ṣun:**
Kaside 12
Mısra: **2**
İkram etmek, vermek.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā ṣun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

44. **ṣun:**
Kaside 13
Mısra: **21**
İkram etmek, vermek.

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

45. **ṣun:**
Kaside 19
Mısra: **47**
İkram etmek, vermek.

Sebʿa-i seyyāle ṣun sāḳī kʾanuñ bir keşfine
Zāhid-i murtāż irişmez çekse biñ yıl erbaʿīn

46. **ṣun:**
Kaside 29
Mısra: **22**
İkram etmek, vermek.

Bir dem ġam-ı devrānı unutdurmaġa sāḳī
Gül mevsimidür ṣun berü gül-nāri benefşe

47. **ṣun:**
Kaside 30
Mısra: **9**
İkram etmek, vermek.

Sāḳī zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

48. **ṣun:**
Kaside 32
Mısra: **29**
İkram etmek, vermek.

Elüme ṣun yine peymāne-i feraḥ-baḫşı
Ṣınursa ġam degül ey sāḳī şīşe-i peymān

49. **ṣunduñ:**-*duñ*
Kıt'a 2
Mısra: **11**
İkram etmek, vermek.

Velī dün bir ḳadeḥ ṣunduñ kʾanuñla
Bugün mey gibi baġrum ḳan idersin

50. **ṣun:**
Mesnevi 3
Mısra: **123**
İkram etmek, vermek.

Ṣun ol rāḥı ey rāḥat-engīz-i rūḥ
Ki ḳalbe ṣafā vire rūḥa fütūḥ

51. **ṣunulsa:**-*ul, -sa*
Mesnevi 3
Mısra: **191**
İkram etmek, vermek.

Ṣunulsa elüñden hilāle berāt
Bu naḳşından olurdı aña necāt

52. **ṣun:**
Nazm 17
Mısra: **4**
İkram etmek, vermek.

Nice bir cām-ı lebüñ ḥasretine ḳan yudalum

Sāḳiyā ṣun berü çoḳ dutma ṣu ḳan olacaġı

53. **ṣunduġuñ:**-*duk, -un*
Gazel 223
Mısra: **9**
Sunmak, takdim etmek.

Ṣol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

54. **ṣundı:**-*dı*
Gazel 206
Mısra: **9**
(Elini) uzatmak.

Cānuma bir merḥabā ṣundı ezelde çeşm-i yār
Ṣöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

sünbül:

1. **sünbülüñüñ:**-*ü, -üüñ*
Gazel 124
Mısra: **11**
Pek çok cinsi bulunan ve soğandan yetişen bir tür çiçek II kokusu ve rengi itibarıyla sevgilinin saçı.

Bāġ-ı ḥüsnüñde serā-perdesine sünbülüñüñ
Güẕer itdükce ṣabā misk-i Ḫıṭādan geçmez

2. **sünbülden:**-*den*
Gazel 74
Mısra: **15**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.

Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḥsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

3. **sünbül:**
Gazel 177
Mısra: **1**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḥayrān degül

4. **sünbül:**
Gazel 295
Mısra: **7**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.

Öykündügiyçün kākül-i reyḥānuña sünbül
Bāġ içre ṣabā ṣaçını anuñ yola yazdı

5. **sünbül:**
Kaside 9
Mısra: **22**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.

Āḫir hevā-yı zülfüñ ile ḫāk olanlaruñ
Ḳabri giyāhı sünbül olur ḫākdānı müşk

6. **sünbül:**
Kaside 12
Mısra: **24**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

7. **sünbül:**
Kaside 19
Mısra: **28**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.

Ceẕbe-i zencīr-i zülfüñden çün abdāl oldılar
Ṣaçların uzatdı sünbül misk geydi postīn

8. **sünbül:**
Kaside 23
Mısra: **101**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān niṣār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

9. **sünbüllerini:**-*ler, -i, -n, -i*
Gazel 56
Mısra: **5**
Sümbül; sevgilinin saçı.

Çözdi sünbüllerini bād-ı seḥer
Ki dile şemme-i ʿaṭṭār gelür

10. **sünbüli:**-*i*
Gazel 78
Mısra: **3**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. Beyitte sevgilinin saçı sümbüle benzetilmiştir.

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

11. **sünbüli:**-*i*
Gazel 202
Mısra: **14**
Sümbül çiçeği II Sevgilinin saçları.

Ḫāl-i miskīni dāne-i dil ü cān Sünbüli dām-ı rāhum İbrāhīm

12. **sünbülüñ:**-*üñ*
Gazel 91
Mısra: **2**
Bilinen bir çiçek. II Sevgilinin sümbül gibi saçı.

Ṣaçuñ çün çın seḥer ki çīn olupdur
Dimāġı sünbülüñ müşkīn olupdur

13. **sünbülüñ:**-*üñ*
Gazel 96
Mısra: **12**
Bilinen bir çiçek. II Sevgilinin sümbül gibi saçı.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

14. **sünbülüñ:**-*üñ*
Gazel 153
Mısra: **4**
Bilinen bir çiçek. II Sevgilinin sümbül gibi saçı.

Luṭf ile reyḥānları gülşende ḥayrān itmege
Yāsemīne sāye ṣalmış sünbülüñ vardur senüñ

15. **sünbülüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 347
Mısra: **3**
Pek çok cinsi bulunan ve soğandan yetişen bir tür çiçek. II Kokusu ve rengi itibarıyla sevgilinin saçı.

Bilürüz düşman el uzatduġını sünbülüñe
Bilmezüz daḫı başumuzdaki sevdā neyiki

16. **sünbülüñ:**-*üñ*
Gazel 80
Mısra: **13**
Daha çok açık mor renkli,

keskin ve güzel kokulu çiçek. II Sevgilinin kıvrım kıvrım dolanan saçı.

Ṣal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳīb
Sūsen gibi dil ehline tīġ-ı zebān çeker

17. **sünbülüñ:**-*üñ*
Gazel 214
Mısra: **3**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. II Sevgilinin dağınık ve kıvrımlı olan saçı.

Dimāġ-ı cāna irürmege sünbülüñ ḳoḫusın
Nesīm-i ṣubḥ ile bād-ı bahāra yalvaralum

18. **sünbülüñ:**-*üñ*
Gazel 241
Mısra: **3**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. II Sevgilinin dağınık ve kıvrımlı olan saçı.

Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı ṣun

19. **sünbül:**
Kaside 9
Mısra: **66**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek. II Sevgilinin dağınık ve kıvrımlı olan saçı.

Aḥmed hevā-yı zülfüñ ile çünki ḫāk ola
Ḳabri giyāhı sünbül ola ḫākdānı müşk

20. **sünbülinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 87
Mısra: **7**
Sümbül.Sevgilinin saçlarıyla ilgili olarak ele alınır. Divan şiirinin sık rastlanan çiçek adlarından biridir. Şekli ve kokusu itibariyle sevgilinin saçına benzer. Hatta sevgilinin saçını kıskanır ona özenir. Sümbül ile gül çoğu zaman birlikte anılır. Bunun sebebi sümbül saçların, gül yanaklar üzerine dökülmesidir.

Ruḫlarına sünbülinden meyl ider bu murġ-ı dil
Görse şemʿi giceler pervāneler pervāz ider

21. **sünbülüñ:**-*üñ*
Gazel 225
Mısra: **8**
Güzel ve keskin kokulu çiçekler açan, zambakgillerden otsu bir süs bitkisi. II Sevgilinin saçı.

Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḥüsnüñüñ
Ṣafḥa-i ḫurşīde çekdi sünbülüñ müşkīn resen

22. **sünbülüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 91
Mısra: **3**
Sümbül çiçeği II Sevgilinin sümbül gibi saçı.

Perīşān gördügince sünbülüñi
Benefşe vālih ü ġam-gīn olupdur

23. **sünbüldür:**-*dür*
Gazel 263
Mısra: **3**
Maruf çiçek, sünbül. || Sevgilinin saçı.

Ne sünbüldür ṣaçuñ kim sāyesinde
Biter miskīn giyāhlar tāze tāze

24. **sünbülüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 60
Mısra: **5**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek II sevgilinin saçı.

Sünbülüñden ṣanemā şemme-i būy almaġ içün
Misk sevdāya düşüp külbe-i ʿaṭṭāra gider

25. **sünbülüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 349
Mısra: **6**
Daha çok açık mor renkli, keskin ve güzel kokulu çiçek II sevgilinin saçı.

Perde-i ʿışḳuñda olmışdur muḥayyer nite kim
Sünbülüñden özge yoḳ ʿuṣṣāḳa meʾvā rāstī

26. **sünbül:**
Gazel 239
Mısra: **19**
(Far.) Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar ṣaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

27. **sünbül:**
Gazel 306
Mısra: **10**
(Far.) Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçına benzetilen çiçek.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

<u>sünbül saçın:</u>

1. **sünbül şaçın:**-*ın*
Gazel 58
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.

Sünbül ṣaçın seḥer yili seyrān idüp gelür
Reyḥān ḫaṭı ḳoḫusına ḫayrān olup gider

<u>sünbül şaçuñ:</u>

1. **sünbül şaçuñ:**-*uñ*
Gazel 71
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.

Tāze bahār olalı cemālüñ çemenleri
Sünbül ṣaçuñ benefşeleri deste destedür

2. **sünbül şaçuñ:**-*uñ*
Gazel 184
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.

Meger dil bağıdur sünbül ṣaçuñ kim
Daḳar cān boynına müşkīn selāsil

<u>sünbül saçuña:</u>

1. **sünbül şaçuña:**
Gazel 313
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) sümbüle benzeyen saçı.

Sünbül şaçuña öykünicek didi benefşe
Ne yüz ḳarasıdur bu ki yüzüm yire düşdi

sünbül ü reyḥān:

1. **sünbül ü reyḥān:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sümbül ve reyhan (fesleğen). II Sevgilinin saçı.

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʿayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

2. **sünbül ü reyḥān:**
Gazel 75
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sümbül ve reyhan (fesleğen). II Sevgilinin saçı.

İrse zülfüñe ṣabā āb-ı ʿiẕāruñ yüzine
Ter benefşe ṣaçılur sünbül ü reyḥān dökilür

sünbül-i gül-pūşuña:

1. **sünbül-i gül-pūşuña:**
Gazel 54
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Güle benzer yanağı örten sümbül (saç).

Aşılur sünbül-i gül-pūşuña dil ḫūşe gibi
Ger aṣarsañ resen-i dāra elümden ne gelür

sünbül-i gül-pūşuñı:

1. **sünbül-i gül-pūşuñı:***-uñ, -ı*
Gazel 60
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güle benzer yanağı örten sümbül (saç).

Ġoncaña gerçi göñül cemʿ oluban dirdi dili
Göreli sünbül-i gül-pūşuñı ṣad-pāre gider

sünbül-i raʿnālar:

1. **sünbül-i raʿnālar:**
Nazm 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzel sümbül II. Saç.

Ṣalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

sünbül-i ruhsārına:

1. **sünbül-i ruḫsārına:***-ı, -n, -a*
Gazel 38
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın (üzerine düşen) saç - Sevgilinin saçı sünmbüle benzetilmiş ve saçı yanağın üzerindedir. -.

Zengī-i āteş-perest ol sünbül-i ruḫsārına
Hindū-yı āyīne-dār ol nergis-i müjgān olur

sünbül-i ser-geşteñ:

1. **sünbül-i ser-geşteñ:***-ñ*
Gazel 218
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Perişan sümbül. II Sevgilinin saçı.

Sünbül-i ser-geşteñ içün bu dil-i şūrīdeyi
İtlerüñle bir gice kūyuñda mihmān isterem

sünbül-i şeydā:

1. **sünbül-i şeydā:**
Kaside 31
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Divane, çılgın sümbül.

Ebr-i güher-efşān yire ṣaçduḳca gülābın
Cārūb ḳılur ṣaçlarını sünbül-i şeydā

sünbül-i ter:

1. **sünbül-i ter:**
Gazel 172
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Taze sümbül II Sevgilinin saçı.

Ḫāk-i ḫuşk üzre benefşe biter ü sünbül-i ter
Ṣalsa ey serv-i revān sāyesini zülf-i ḫamuñ

2. **sünbül-i ter:**
Mesnevi 4
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Taze sümbül II Sevgilinin saçı.

Ki āteşden biterdi sünbül-i ter
Ki ol sünbüllerin ḫāk itdi yek-ser

sünbül-i zülf:

1. **sünbül-i zülf:**
Gazel 173
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sümbül gibi olan saç, saç kıvrımı; sevgilinin dağınık ve kıvrımlı olan saçı.

Sünbül-i zülf āsitīnin çekme gülgūn ḫaddüñe
Cāme giydürmek gülüñ endāmına ḥācet degül

sünbül-i zülf-i ʿaraḳ-rīzinden:

1. **sünbül-i zülf-i ʿaraḳ-rīzinden:***-i, -nden*
Gazel 103
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ter döken saç kıvrımı.

Sünbül-i zülf-i ʿaraḳ-rīzinden ol gül yüzlünüñ
Gün yüzinde ebr-i müşkīn-i gülāb-efşān yatur

sünbül-i zülf-i kemend-endāzı:

1. **sünbül-i zülf-i kemend-endāzı:**
Gazel 118
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kement atan saç kıvrımı.

Sünbül-i zülf-i kemend-endāzı çevgāndur henūz
Serv-i bālā-yı belā-engīzi fettāndur henūz

sünbüllerin:

1. **sünbüllerin:**
Mesnevi 4
Mısra: **36**
Far. Maruf çiçek, sünbül; sevgilinin saçı.

Ki āteşden biterdi sünbül-i ter
Ki ol sünbüllerin ḫāk itdi yek-ser

sundı:

1. **şundı:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Vermek, uzatmak.

Çāh-ı sīmīn-i zenaḫdānındaki dil düzdine
Şundı zencīr-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

sunıl-:

1. **şunıldı:**-*-dı*
Kaside 15
Mısra: **26**
Sunulmak, verilmek.

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña şunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

sunıl:

1. **şunıla:**-*a*
Gazel 28
Mısra: **9**
Sunulmak, verilmek.

Nice kim Aḥmed ġarībe şunıla ḫᵛān-ı fırāḳ
Loḳma-i vaṣluñ raḳīb itüñ dehānından ıraḫ

sunmak:

1. **şunmaġa:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **49**
Sunmak, ikram etmek, takdim etmek.

Beñzer ki kāse şunmaġa ḫᵛānında ʿīdüñüñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār

sünnet:

1. **sünnet:**
Gazel 169
Mısra: **14**
Hz. İbrahim'in Müslümanlarca uyulması gerekli sayılan davranışlarıyla şu ya da bu konuda söylemiş olduğu sözlerin tümü, Hazret-i İbrahim'in koyduğu kurallar ve Müslümanlara gösterdiği yol.

Yaḳma dil ḫānesin ey Yūsuf-ı ṣānī ki Ḫalīl
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

süñü:

1. **süñüler:**-*ler*
Mesnevi 3
Mısra: **204**
Süngü, kargı, mızrak.

Ḳılıçlar zemīni meyistān ider
Süñüler havāyı neyistān ider

sunul:

1. **şunulmış:**-*mış*
Kaside 1
Mısra: **27**
Verilmek, ikram edilmek.

Dest-i nevālüñ ile şunulmış nevāledür
Şol ḫᵛān-ı muʿcizāt ki neşr itdi enbiyā

sunup:

1. **şunup:**-*up*
Gazel 158
Mısra: **17**
Sunmak, takdim etmek, uzatmak.

Mestāne gözlerüñe şunup şīşe göñlümi
Düşürdi ṭāḳdan şıdı nā-mihribān ḳaşuñ

süpründi:

1. **süpründisini:**-*si, -ni*
Kaside 6
Mısra: **28**
Süprüntü, kırıntı, döküntü.

Şol şuffa ki zülfin aña cārūb ide Rıḍvān
Süpründisini gözlerine küḥl ide ḥavrā

2. **süpründisini:**-*si, -ni*
Kaside 29
Mısra: **51**
Süprüntü, kırıntı, döküntü.

Bir şuffa ki süpründisini küḥl ide ḥavrā
Cārūbı cenābında nedür bārī benefşe

sür-:

1. **sürem:**-*e, -m*
Terci-bend 1
Mısra: **71**
Dokundurmak, değdirmek.

Ṭopraḳ yüzümi nice sürem şol ḥarīme kim
Cārūbdur işigine müjgān-ı ḥūr-ı ʿīn

2. **sürerem:**-*er, -em*
Gazel 250
Mısra: **11**
Kovmak, uzaklaştırmak.

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde
Viṣāli içre olan ʿāşıḳlaruñ geçmez ḥayālinden

3. **sürün:**-*ün*
Gazel 186
Mısra: **1**
Sürünmek; perişan olmak.

Yüz urup rāh-ı kūyına sürün ey eşk-i ġalṭānum
Ki anda görinür geh geh nişān-ı pāy-ı cānānum

sür:

1. **süreyin:**-*eyin*
Gazel 193
Mısra: **7**
Sürmek, değdirmek, dokundurmak.

Ḳanlu yaşın çeşmümüñ ḳaçma süreyin boynuña
Ḳana girme key şaḳın boynuñdadur ḳanum benüm

2. **sürinmiş:**-*in, -miş*
Gazel 271
Mısra: **3**
Bir maddeyi ince bir tabaka halinde yaymak.

Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme
ʿArūs-ı ḥüsni bu resme baş egmez ḫūr u Rıḍvāna

3. **sürer:**-*er*
Kaside 13
Mısra: **62**
İlerletmek.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

4. **sürdüm:**-*dü, -m*
Kıt'a 17
Mısra: **2**
Değdirmek, dokundurmak.

Gördüm kenār-ı nāmede nāmın nigārumuñ
Sürdüm anı bu dīde-i giryānum üstine

5. **süreydi:**-*e(y), -di*
Gazel 229
Mısra: **8**
Sürmek.

Kemān ebrūsına ḳurbān olan ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Süreydi alnına bārī yavuz gözden yavuz dilden

6. **sür:**
Gazel 334
Mısra: **11**
Defetmek, savmak, savuşturmak.

Sür ḳapuñdan raḳīb-i ġammāzı
Lāyıḳ olmaz bihişte bühtāncı

7. **sür:**
Gazel 248
Mısra: **9**
Göndermek, sürmek.

Sür raḳībi ravża-i kūyuñdan ey ḥūrī-liḳā
Bāġ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun

surāhī:

1. **ṣurāḥī:**
Mesnevi 3
Mısra: **115**
Uzun boyunlu su ve şarap kabı.

Müdām açma aġzuñ ṣurāḥī gibi
Ḥarāma yol itme mübāḥī gibi

2. **ṣurāḥī:**
Kaside 6
Mısra: **159**
İçerisini su, şarap gibi içeceklerin konulduğu derin kap.

Ḳan yudar ıraḳdan ḳabaġum gibi ṣurāḥī
Alduḳca lebüñ būselerin kāse-i ḥamrā

3. **ṣurāḥī:**
Gazel 184
Mısra: **3**
İçerisini su, şarap gibi içeceklerin konulduğu derin kap. II Âşık.

Gel ey muṭrib çü ḳul ḳul dir ṣurāḥī
Ṣıma sözini ol ḳavline ḳāyil

sūre:

1. **ṣūresin:**
Gazel 305
Mısra: **9**
Kur'an-ı Kerim'de ayetlerin oluşturduğu bölümlerin her biri.

Ġam ʿaẕābından ḫalāṣ olmaġa ḫaṭṭuñ ṣūresin
Muṣḥaf-ı sīnemde yazdum āyet-i raḥmet gibi

sūre-i duhān:

1. **sūre-i duḫān:**
Kaside 21
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Duhan suresi.

Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ kenārında
Yazılu sūre-i Duḫān bulduñ

sūre-i feth:

1. **sūre-i fetḥ:**
Gazel 220
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Fetih suresi.

Āyet-i Nūrdur ve sūre-i Fetḥ
Baña ol yārdan bugün peyġām

sūre-i kevser:

1. **sūre-i kevs̱er:**
Kaside 7
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Kevser suresi.

Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevs̱er güneş

2. **sūre-i kevs̱er:**
Gazel 95
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
|.*Kevser suresi.* ||.*Cennette bulunduğuna inanılan kutsal ırmak, havuz veya çeşme. Beyitte sevgilinin dudağı Kevser ırmağına benzetilmiştir.*

Kātib-i ḳudret cemālüñ muṣḥafın zeyn itmege
Lāciverd ile lebüñe sūre-i Kevs̱er yazar

sūret:

1. **ṣūretüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 336
Mısra: **5**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.

Gözlerüm cāmına naḳş itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn ṣuveri

2. **ṣūretde:**-*de*
Kaside 15
Mısra: **33**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.

Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yʾçün
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫān-ı kerem

3. **ṣūretde:**-*de*
Kaside 23
Mısra: **102**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān nis̱ār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

4. **ṣūretinde:**-*in, -de*
Mesnevi 3
Mısra: **9**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.

Beşer ṣūretinde bu bir ẕerre ḫāk
Ne zehre kʾide medḥ-i Yezdān-ı pāk

5. **şūretde:**-*de*
Nazm 7
Mısra: **7**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.

Ṣūretde ḥüsn ü behcet ü maʿnīde dīvsin
Ḳavlüñde şehd ü şekker ü fiʿlüñde mārsın

6. **şūreti:**-*i*
Gazel 296
Mısra: **6**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim. II Yüz, çehre, surat.

Sāḳiyā eşnā-yı ṣoḥbetde dükendükce şarāb
Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu zībā ṣūreti

7. **şūrete:**-*e*
Kaside 4
Mısra: **2**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim. || Yüz, çehre, surat. || Bir varlığın dıştan görünen, beş duyu ile bilinen yönü.

Sen ol āyīne-i nūr-ı Ḫudāsın
Ki her bir ṣūrete maʿnī-nümāsın

8. **şuret:**
Gazel 2
Mısra: **8**
Ar. Görünüş, görünüm, tasvir. II Resim.

Deyr-i ḥüsnüñ naḳşını gören büt-i ayyāreler
Yazılu ṣuret gibi hep ḳaldılar ḥayrān aña

9. **şūretüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 148
Mısra: **6**
(Sevgilinin) yüzü.

Mihr yüzini gösterür ʿāşıḳa ruḫlaruñ velī
Āyīnelerde görinen ṣūretüñ iʿtibārı yoḳ

<u>sūrete:</u>

1. **şūrete:**
Kaside 32
Mısra: **24**
Gözün ilk bakışta gördüğü şey, dış görünüş, şekil, biçim.

Ne şekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı ṣūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

<u>şūret-i āhūda:</u>

1. **şūret-i āhūda:**-*da*
Kaside 24
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Ahu, ceylan şeklinde.

Dirler ki itleriüñe şikār olmaġa perī
Ṣayduñda oldı ṣūret-i āhūda āşikār

<u>şūret-i aḥvāl-i ʿışḳ:</u>

1. **şūret-i aḥvāl-i ʿışḳ:**
Gazel 72
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşk hâllerinin görüntüsü.

Rūzigār āyīnesinde ṣūret-i aḥvāl-i ʿışḳ
Evvel āsān görinür ṣoñra belālar gösterür

<u>şūret-i aʿmālidür:</u>

1. **şūret-i aʿmālidür:**-*i, -dür*
Gazel 73
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Amellerin sureti.

Levḫ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṣbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣūret-i aʿmālidür

<u>şūret-i cāndur:</u>

1. **şūret-i cāndur:**-*dur*
Gazel 331
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin görünümü.

Ben nice beñzedeyin ḥüsnini gül ḫırmenine
Çünki başdan ayaġa ṣūret-i cāndur çelebī

<u>şūret-i çīnle:</u>

1. **şūret-i çīnle:**-*le*
Kaside 11
Mısra: **60**
Kelime Tipi: **-**
Çini motifi.

Ṣiʿrüñ içün bir muʿanber dilsitān mecmūʿadur
Ṣūret-i Çīnle muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

<u>şūret-i erjengīdür:</u>

1. **şūret-i erjengīdür:**-*dür*
Gazel 68
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Erjeng'teki resimler. || *Mani'nin ünlü resimlerinin bulunduğu kitap.*

Çīn Nigāristānını naḳş-ı ruḫuñdur māt iden
Saña nisbet māh-rūlar ṣūret-i erjengīdür

<u>şūret-i ser-nāmesine:</u>

1. **şūret-i ser-nāmesine:**-*s, -i, -n, -e*
Müfret 46
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Başlığın şekli.

Geldi bir nāme ki efsūn oḳımış ḫāmesine
Cān u dil ʿāşıḳ olur ṣūret-i ser-nāmesine

<u>şūret-i zībāyı:</u>

1. **şūret-i zībāyı:**-*yı*
Gazel 65
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüz.

ʿAḳlum ister kim idem sen ḫāna cevrüñden gile
Göñlüm eydür anı ḳo bu ṣūret-i zībāyı gör

<u>süreyyā:</u>

1. **<u>s</u>üreyyā:**
Kaside 7
Mısra: **133**
Gökyüzünün kuzey yarım küresindeki Boğa burcunda yer alan ve yedi yıldızdan oluşan bir yıldız takımı, Ülker, Pervin.

Tā Süreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

2. **süreyyā:**
Gazel 239
Mısra: **8**
Gökyüzünün kuzey yarım küresindeki Boğa burcunda yer alan ve yedi yıldızdan oluşan bir yıldız takımı, Ülker, Pervin. (Sevgilinin benleri bağlamında).

Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol Zühre-cebīn
Nice baş ḳoşduġın Ay ile Süreyyā göresin

sürh:

1. **sürḫı:**-*ı*
Müfret 6
Mısra: **2**
Kırmızı.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

2. **sürḫ:**
Gazel 263
Mısra: **11**
Kırmızı II kanlı gözyaşı.

Yazar sürḫ ile her dem kātib-i eşk
Ḳapuñda mā-cerālar tāze tāze

3. **sürḫ:**
Gazel 304
Mısra: **30**
Kırmızı II kanlı gözyaşı.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

sürh eyledi:

1. **sürḫ eyledi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızılaştırmak, kızartmak.

Ḫūn-ı ʿadūdan eyledi tīguñ zemīni sürḫ
Nevrūzda nite ki ider lālezār āb

sürh-āb:

1. **sürḫ-āb:**
Kaside 6
Mısra: **179**
Kırmızı su.

Sürḫ-āb u sipīd-āb ile ḳılmaġa ʿUṭārid
Ṭāḳ-ı felege ḫāme-i zerrīn ile imlā

sürin:

1. **sürinsün:**-*sün*
Gazel 91
Mısra: **5**
İlerlemek; akmak. II Huzurunda yere kapanmak, saygı göstermek.

Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu
Ki yār anı görüp ḫod-bīn olupdur

2. **sürinsün:**-*sün*
Gazel 253
Mısra: **8**
İlerlemek; akmak. II Huzurunda yere kapanmak, saygı göstermek.

Çü yār anı görüp ḫod-bīn olupdur
Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu

sürme:

1. **sürme:**
Gazel 162
Mısra: **11**
1. Far. Göze çekilen maruf siyah madde, kûhl. 2. sürme çekme eylemi.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

2. **sürmesini:**-*sin, -i*
Gazel 143
Mısra: **14**
Göze çekilen maruf siyah madde.

Devr-i ḳamerde fitneler uyarur uyḫudan
Nergislerüñ ki sürmesini nāz ider dirīġ

3. **sürme:**
Gazel 271
Mısra: **3**
Kirpik diplerine sürülen siyah boya.

Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme
ʿArūs-ı ḥüsni bu resme baş egmez ḥūr u Rıḍvāna

4. **sürme:**
Gazel 273
Mısra: **3**
Far. Kirpik diplerine sürülen siyah boya, sürme.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḫınnā diyü ellerine

sürmedān:

1. **sürmedān:**
Kaside 21
Mısra: **48**
Sürme kabı, sürme hokkası.

Bir meliksin ki nüh felek gözine Sümm-i esbüñi sürmedān bulduñ

sürme-i aʿyān-ı devlet:

1. **sürme-i aʿyān-ı devlet:**
Kaside 13
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Devletin ileri gelenlerinin sürmesi.

Merḥabā ey sürme-i aʿyān-ı devlet kim senüñ
Kemterīn segbānuña mülk-i cihān erzānıdur

sürme-i aʿyān-ı kerem:

1. **sürme-i aʿyān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kerem sahibi devrin ileri gelenlerinin göz sürmesi.

Ayaġı ṭopraġıdur cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānı tozıdur sürme-i aʿyān-ı kerem

2. **sürme-i aʿyān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Kerem sahibi devrin ileri gelenlerinin göz sürmesi.

Yaʿnī kim āṣaf-ı devrān muʿīn-i fużalā

Kʾayaġı ṭoprağıdur sürme-i
aʿyān-ı kerem

3. **sürme-i aʿyān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kerem sahibi devrin ileri gelenlerinin göz sürmesi.

Kīmyā oldı ḳamu ehl-i seḫānuñ naẓarı
Olalı ḫāk-i derüñ sürme-i aʿyān-ı kerem

sürme-i çeşm-i siyehi:

1. **sürme-i çeşm-i siyehi:**
Gazel 318
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Siyah gözün sürmesi.

Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

sürü:

1. **sürür:**-*r*
Nazm 37
Mısra: **3**
Bir şeyi yerden kaldırmadan iterek veya çekerek götürmek.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

sürün:

1. **sürünem:**-*em*
Gazel 170
Mısra: **6**
Sürünerek ilerlemek.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

sürür-ı vaʿde-i yāra:

1. **sürür-ı vaʿde-i yāra:**-*a*
Gazel 52
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin verdiği sözün sevinci.

Sürür-ı vaʿde-i yāra inanma sen Aḥmed
Ġama inan inanursañ ki eski yāruñdur

sūsen:

1. **sūsen:**
Kıt'a 3
Mısra: **4**
Far. Susam denilen çiçek.

Her bir dehenümde ey şeker-leb Sūsen gibi ṣad zebānum olsa

2. **sūsen:**
Gazel 51
Mısra: **4**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

3. **sūsen:**
Gazel 80
Mısra: **14**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

Ṣal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳīb
Sūsen gibi dil ehline tīġ-ı zebān çeker

4. **sūsen:**
Gazel 231
Mısra: **11**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

Sūsen dil uzaduban oḳur zülfüñe ṣenā
El götürür çenār boyuña duʿā içün

5. **sūsen:**
Kaside 29
Mısra: **87**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

Bu medḥ redīfinde söz açup didi sūsen
Götüre mi ol ḳulzüm-i zeḫḫārı benefşe

6. **sūsen:**
Kaside 31
Mısra: **55**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

Sūsen dil uzadup eline aldı ḳabaġın
Kim ḥāl diliyle ide bu nükteyi inhā

7. **sūsen:**
Terci-bend 2
Mısra: **83**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

Ḳıldı rengīn varaḳların sūsen
Açdı gül gibi defterin sūsen

8. **sūsen:**
Terci-bend 2
Mısra: **84**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

Ḳıldı rengīn varaḳların sūsen
Açdı gül gibi defterin sūsen

9. **sūsen:**
Terci-bend 2
Mısra: **86**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

İtdi teẕhīb lāciverdī ile
Cām-ı pīrūzeye zerin sūsen

10. **sūsen:**
Terci-bend 2
Mısra: **88**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

Ṭurdı çīnī ḳabaġ eline alup
Baş ḳoyup ṣundı sāġarın sūsen

11. **sūsen:**
Terci-bend 2
Mısra: **90**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

Gülüñ itmege dāmenine buḫūr
ʿAnberīn itdi micmerin sūsen

12. **sūsen:**
Terci-bend 2
Mısra: **92**
Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

Delmege şeh ʿadūsı sīnesini
İtdi ser-tīz ḫancerin sūsen

13. **sūsen:**
Terci-bend 2
Mısra: **94**

Sivri ve uzun yaprakları olan susam çiçeği.

Şehriyāra ṣenālar itmek içün
Yine depretdi dillerin sūsen

sūsen-i āzāde:

1. **sūsen-i āzāde:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Özgür susam (kırlarda salınan susam çiçeği).

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

süst olur:

1. **süst olur:**-*ur*
Kaside 19
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Gevşek, zayıf, güçsüz olmak.

Püşt-i cebbārān-ı ʿālem pest olur açsañ kemān
Dest-i mekkārān-ı devrān süst olur ḳursañ kemīn

suṭur-lāb:

1. **şuṭur-lāb:**
Kaside 12
Mısra: **66**
Güneş ve yıldızların gözerimi yüksekliklerini ölçüp buradan zaman hesabı yapmayı sağlayan eski bir gözlem aracı.

Yiridür rāy-ı refīʿüñ gözlese pīr-i felek
Kim müneccim meyl ider dāyim ṣuṭur-lāb üstine

suvar-:

1. **şuvardı:**-*dı*
Gazel 266
Mısra: **13**
Su vermek, sulamak.

Eşküm seḥābı bāġ-ı cemālin ṣuvardı kim
Ezhār-ı ḥüsn-i yārı maḥabbet-simār ide

2. **şuvardı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **9**
Su vermek, sulamak.

Ṣuvardı bāġ-ı cihānı seḫāsı ebri ile
Yemiş yerine cevāhir bitürdi şāḫ-ı nihāl

şuvar:

1. **şuvar:**
Gazel 32
Mısra: **15**
Su vermek, sulamak.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı şuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir semer leẕīẕ

2. **şuvaran:**-*an*
Gazel 308
Mısra: **9**
Su vermek, sulamak.

Būstānın sözümüñ luṭfı şuyıdur şuvaran
Ki hemīşe ḫoş olur Saʿdī Gülistānı gibi

3. **şuvarup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **125**
Su vermek, sulamak.

Nūr nehrinden şuvarup şāḫını eşʿārumuñ
Gülşenümde aḫter olurdı şükūfe ber güneş

4. **süvār:**
Kaside 23
Mısra: **107**
At binen, binici (kimse).

İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār
Nice ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb

5. **süvār:**
Müfret 15
Mısra: **1**
At binen, binici (kimse).

Sāʿid-i sīmīnüñe zerrīn sivār oldı süvār
Ṣan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

süvār ola:

1. **süvār ola:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Ata binen olmak, at sürücüsü olmak; padişah seçilmek.

İḳbāl bād-pāyına devletle ol süvār
Nice ki ḫāk ḫinkine ola süvār āb

süvār olmış:

1. **süvār olmış:**-*mış*
Kaside 8
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Binmek.

Gördi elüñde ḫātemüñi ṭañladı ḫıred
Kʾol ebr-i dür-fişāna ḫoş olmış süvār laʿl

süvār olur:

1. **süvār olur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
At binicisi olmak, ata binen olmak.

Binsem ʿaceb mi esbüñe kim bād-ı ṣarṣara
Gāhī ġubār u gāh Süleymān olur süvār

suvarıl-:

1. **şuvarıldı:**-*dı*
Gazel 231
Mısra: **7**
Sulanmak.

Āb-ı ḥayāt ile mi ṣuvarıldı ḫancerüñ
Kʾolur sebeb hemīşe ḥayāt-ı beḳā içün

suvarıl:

1. **şuvarulduġı-yʾçün:**
Gazel 40
Mısra: **5**
Sulanmak, su verilmek.

Bāġ-ı ḥüsnüñ āb-ı ḥayvānla ṣuvarulduġı-yʾçün
Dīvlerdür bāġbānı mīve-i cān andadur

suver:

1. **şuveri:**-*i*
Gazel 336
Mısra: **6**
Suretler.

Gözlerüm cāmına nakş itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn ṣuveri

<u>şuya baḳdı:</u>

1. **şuya baḳdı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
(Falcılar için) Bir kabın içindeki suya bakarak kehanette bulunmak.

Dil yitügini bulmaġa çeşmüm muʿazzimi
Baḳdı ṣuya kim ide anı āşikār āb

<u>şuya girme:</u>

1. **şuya girme:**
Kaside 23
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Suyun içine girmek.

Giceyle ṣuya girme ki tābıyla cismüñüñ
Şemsüʾḍ-ḍuḥā gibi görine şuʿledār āb

<u>sūz:</u>

1. **sūzuma:**-*uma*
Gazel 8
Mısra: **15**
Yanma, yanık, ateş. II Istırap, keder.

Zülfüñ ġamında sūzuma fīʾl-cümle öykinür
Şol teşne rūzedār ki müştāḳ-ı şām ola

2. **sūzını:**-*ını*
Gazel 204
Mısra: **9**
Yanma, yanık, ateş. II Istırap, keder.

Tāb-ı ruḫuñla sūzını yazarken Aḥmedʾüñ
Şevḳından odlara düşüben yana yazmışam

3. **sūzumı:**-*um, -ı*
Gazel 257
Mısra: **21**
Yanma, yanık, ateş. II Istırap, keder.

Sen giderken sūzumı fīʾl-cümle teskīn itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

4. **sūzı:**-*ı*
Gazel 290
Mısra: **5**
Yanma, yanık, ateş. II Istırap, keder.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāl-i Muṣṭafā

5. **sūzumdan:**-*umdan*
Gazel 309
Mısra: **7**
Yanma, yanık, ateş. II Istırap, keder.

Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

6. **sūzını:**-*ını*
Gazel 314
Mısra: **9**
Yanma, yanık, ateş. II Istırap, keder.

Görelden Aḥmedʾüñ sūzını micmer
Yanup bağrı içine tāsa düşdi

7. **sūzumı:**-*um, -ı*
Kaside 13
Mısra: **5**
Yanma, yanık, ateş. II Istırap, keder.

Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

8. **sūzumı:**-*um, -ı*
Kaside 23
Mısra: **11**
Yanma, yanık, ateş. II Istırap, keder.

Aġladuġumca nāz idüp arturdı sūzumı
Eşkümden özge görmedüm āteş-simār āb

9. **sūza:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **127**
Yanma, yanık, ateş. II Istırap, keder.

Sözüm sāzı bir sūza dem-sāz ola
Kʾirem bülbülinden ḫoş-āvāz ola

10. **sūzıyla:**-*ı, -y, -la*
Murabba 1
Mısra: **34**
Yanma, yanık, ateş. II Istırap, keder.

Aḥmedʾem kim oḳınur nāmum nāme-i ʿışḳ
Germdür sözlerümüñ sūzıyla hengāme-i ʿışḳ

11. **süzme:**-*me*
Gazel 287
Mısra: **7**
Göz baygın ve anlamlı bakmak.

Süzme ġamzeñ ki delersin dil-i mecrūḥumuzı
Çözme zülfüñ naẓar it ḥāl-i perīşānumuza

12. **sūzı:**-*ı*
Gazel 171
Mısra: **5**
Ateş, elem, yanık.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāli dilberüñ

13. **sūzından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 182
Mısra: **8**
Ateş, elem, yanık.

Daḳdum kebūter-i dile şevḳum kitābını
Sūzından odlara yanup oldı kebāb dil

14. **sūz:**
Gazel 300
Mısra: **13**
Aşk, ayrılık, hasret gibi duyguların yakıcı etkisi.

Her gün āh itse sūz ile Aḥmed
Ḥüsnüñüñdür günāh yaḳma beni

<u>sūz virsün:</u>

1. **sūz virsün:**
Gazel 269
Mısra: **12**

Kelime Tipi: **-**
Ateş bırakmak, yakmak.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

sûzân:

1. **sūzān:**
Gazel 132
Mısra: **12**
1. Yakan, yakıcı. 2. Yanan, yanıcı.

Añup çerāġ-ı ḥüsnüñi pervāne göñlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

sūzen:

1. **sūzen:**
Terci-bend 2
Mısra: **28**
Far. İğne.

Ṭaḳdı ġonca yaḳasına tügme Ḫārdan idineli sūzen gül

sūzen-i ġam:

1. **sūzen-i ġam:**
Gazel 213
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yan bakış iğnesi II (Sevgilinin) iğne gibi delici, etkili yan bakışı.

Göñülde sūzen-i ġam var uşanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa:

1. **sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa:**-*a*
Gazel 33
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Âşığın gönül yangını, ateşi.

Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hīç öyküne mi şemʿ
Kʾol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

sūz-ı dilden:

1. **sūz-ı dilden:**-*den*
Gazel 193
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gönül ateşi.

Sūz-ı dilden oda yanmışdur zebānum şemʿ-vār
ʿArż ide ḥālüm meger bu çeşm-i giryānum benüm

sūz-ı nihānumdan:

1. **sūz-ı nihānumdan:**-*um, -dan*
Gazel 192
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Gizli ateş || Yürek yangını.

Bir söz açdum yañılup sūz-ı nihānumdan benüm
Şemʿ gibi odlara yanan zebānumdur benüm

şanma:

1. **şanma:**
Gazel 100
Mısra: **6**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Her gice eksük degül dilde belā vü derd ü ġam
Ṣanma kim bu ḫāne-i dervīş mihmānsuz geçer

2. **şanma:**
Gazel 170
Mısra: **1**
... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Ṣanemā ṣanma ki senden uşanam gelmez iseñ
Şemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ

şat:

1. **şat:**
Nazm 36
Mısra: **6**
(Bir şeyi) Bir bedel karşılığında başkasına devretmek.

Çingene ḳarısına dönmiş yüzüñ Yüri elek şat ki alurlar ola

şol:

1. **şoldı:**-*dı*
Nazm 6
Mısra: **2**
Diriliğini, tazeliğini, taravetini yitirmek. II Ölmek.

Meh-i burc-ı şeref ṭutuldı dirler Gül-i bāġ-ı saʿādet ṣoldı dirler

2. **şoldı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **67**
Diriliğini, tazeliğini, taravetini yitirmek. II Ölmek.

Derdā ki şoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

sevāb:

1. **sevābı:**-*ı*
Gazel 169
Mısra: **2**
İyi ve güzel davranışlar karşılığında Allah tarafından verilen mükâfat // Böyle bir mükâfat kazandıracak hayırlı iş ve davranış.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu sevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

Ş

şāb:

1. **şāb:**
Gazel 37
Mısra: **6**
Genç, delikanlı.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı şun kim şeyḫ anuñla şāb olur

2. **şābı:**-*ı*
Gazel 37
Mısra: **5**
Genç, delikanlı.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı şun kim şeyḫ anuñla şāb olur

şābāş:

1. **şābāşlar:**-*lar*
Gazel 98
Mısra: **10**

Takdir ve beğenme ifâde eder; âferin, bravo.

Murġ-ı ḫoş-elḥān olup Aḥmed yüzüñ gülzārına
Bülbül-i gūyā hezārān eyledi şābāşlar

2. **şābāş:**
Gazel 135
Mısra: **1**
"Aferin, bravo" anlamlarında takdir sözü.

Cemālüñ naḳşına aḥsent ü şābāş
Ki taṣvīrinde ʿāciz cümle naḳḳāş

şād eyle:

1. **şād eyle:**
Gazel 195
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevindirmek, memnun etmek.

Cāna yitdi ẓulm ile dād eyle ḳurbān olduġum
Ḫāṭırı şimden girü şād eyle ḳurbān olduġum

şād idesin:

1. **şād idesin:***-e, -sin*
Gazel 243
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Sevindirmek.

Buña şādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-şād idüben düşmanumı şād idesin

şād it:

1. **şād it:**
Kaside 25
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Sevindirmek.

Ġamdan āzād eyleyüp luṭfuñla şād it Aḥmedi
Devletüñ ʿīdinde olsun ḳullaruñ şādān-ı ʿīd

2. **şād it:**
Kaside 25
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu etmek.

Dilberā göster hilāl ebrūñı şād it ḫalḳı kim
Māh-ı nev görmekden olur şādī-i devrān-ı ʿīd

şād itmege:

1. **şād itmege:***-mek, -e*
Kaside 31
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sevindirmek; memnun, hoşnut etmek.

Bir dem dil-i ġam-gīnini şād itmege lāle
Bu ṣuffa-i ṣāfīde çeker cām-ı muṣaffā

şād itse:

1. **şād itse:***-se*
Gazel 264
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Sevindirmek, mutlu etmek.

Aḥmedʾüñ ṣiʿri şeker-lebleri şād itse ne ṭañ
Cānları ḫurrem ider ṭūṭī ḳaçan söze gele

şād ol:

1. **şād ol:**
Gazel 81
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu ve huzurlu olmak.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yaraña merhemi yāruñ gelür

2. **şād ol:**
Kaside 21
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak.

Şād ol ey dil ki dilsitān bulduñ
Mürde cismüñe tāze cān bulduñ

şād olma:

1. **şād olma:***-ma*
Terkib-bend 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevinmek.

Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḫüsn ü bahā imiş

şād olmaz:

1. **şād olmaz:**
Nazm 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu ve huzurlu olmak.

Her ki ol ḳayġuñ ile şād olmaz
Tengdür ġamdan ol güşād olmaz

şād olmışam:

1. **şād olmışam:***-mış, -am*
Kaside 11
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak.

Dāmen-i luṭfuñ dutup şād olmışam olsa ne var
ʿĀşıḳ-ı zāra müyesser kākül-i müşkīn-i dost

şād olup:

1. **şād olup:***-up*
Gazel 196
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu olmak.

Hīçe şayar nāle vü efġānumı ben nice kim
Şād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

şādān itdi:

1. **şādān itdi:***-di*
Kaside 25
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Mutlu etmek, sevindirmek.

Ṣubḥ-ı dīdāruñ zamānı şöyle şādān itdi kim
Ol beşāretden müzeyyendür henūz ezmān-ı ʿīd

şādān-ı ʿīd:

1. **şādān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Bayramın bahtiyarı.

Ġamdan āzād eyleyüp luṭfuñla şād it Aḥmedi
Devletüñ ʿīdinde olsun ḳullaruñ şādān-ı ʿīd

2. **şādān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Bayramın bahtiyarı.

Cāy-ı ʿīd oldı ruḫuñ kim anda diller cemʿ olup
Ṣalınup oynayalar kim ḫalḳ ola şādān-ı ʿīd

<u>şādī:</u>

1. **şādīye:***-y, -e*
Gazel 50
Mısra: **18**
Gönül ferahlığı, sevinç, mutluluk.

İki cihān feraḥlıġıdur Aḥmedʾe ġamuñ
Şādīye irmesün anı her kim ḫazen ṭutar

2. **şādī:**
Gazel 232
Mısra: **7**
Gönül ferahlığı, sevinç, mutluluk.

Gözlerümüze nūrsın u dillere şādī
Ḫalḳuñ seni Ḥaḳ ṣaḳlaya yavuz naẓarından

3. **şādīye:***-y, -e*
Gazel 314
Mısra: **2**
Gönül ferahlığı, sevinç, mutluluk.

Maḥabbet ḳurʿası İlyāsa düşdi
Göñül şādīye vü il yasa düşdi

4. **şādī:**
Terkib-bend 1
Mısra: **23**
Gönül ferahlığı, sevinç, mutluluk.

Şādī günini ġam bulıdı ḳapladı dirīġ
Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı dirīġ

5. **şādī:**
Gazel 191
Mısra: **3**
Gönül ferahlığı, sevinç, mutluluk.

Açılup şādī güli ötmezdi göñlüm bülbüli
Gelmese būy-ı bāhār-ı nāz-perverdüm benüm

<u>şādī-i devrān-ı ʿīd:</u>

1. **şādī-i devrān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Bayram zamanının sevinci.

Dilberā göster hilāl ebrūñı şād it ḫalḳı kim
Māh-ı nev görmekden olur şādī-i devrān-ı ʿīd

<u>şādī-i viṣālüñde:</u>

1. **şādī-i viṣālüñde:***-üñ, -de*
Gazel 48
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma mutluluğu.

Şādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Ṣol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

<u>şādırvān:</u>

1. **şādırvānıdur:***-ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **24**
Genellikle câmi avlularında bulunan, ortasındaki fıskıyeden ve kenarlarındaki musluklardan su akan, üzeri açık veya bir kubbe ile örtülü, dâire şeklinde, dört köşe veya çok köşeli havuz.

Ruḫlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḫavżı vü şādırvānıdur

<u>şādlık:</u>

1. **şādlıḳdan:***-dan*
Gazel 29
Mısra: **9**
Mutluluk, saadet.

Vaʿde-i vaṣlın işitdüm şādlıḳdan aġladum
Ol şeker-rīz oldı ben oldum gülāb-efşān-ı ʿīd

<u>şādumān:</u>

1. **şādumān:**
Gazel 81
Mısra: **4**
Sevinçli, bahtiyar.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Şādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

2. **şādumān:**
Terci-bend 2
Mısra: **112**
Sevinçli, bahtiyar.

Bāġ-ı ʿömrüñ bahārı ḫurrem olup
Ola medḥüñle şādumān bülbül

<u>şafaḳ:</u>

1. **şafaḳ:**
Gazel 114
Mısra: **2**
1. Güneşin doğuşundan önceki alaca karanlık, fecir, tan. 2. Güneşin batışından sonra ufukta beliren kızıllık. [Kelimenin Arapça'daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].

Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bī-ḫᵛāb göz
Şevḳ-ı laʿlüñden şafaḳ gibi döker ḫūn-āb göz

2. **şafaḳ:**
Kaside 8
Mısra: **5**
1. Güneşin doğuşundan önceki alaca karanlık, fecir, tan. 2. Güneşin batışından sonra ufukta beliren kızıllık. [Kelimenin Arapça'daki asıl mânâsı bu ise de dilimizde çok az kullanılmıştır].

Düşse şafaḳ yirine lebüñ ʿaksi nā-gehān
Fīʾl-ḫāl ola bu nüh felek-i bī-ḳarār laʿl

<u>şāgird:</u>

1. **şāgird:**
Gazel 158

Mısra: **13**
Çırak, öğrenci.

Fitneyle şūḥ çeşmüñi şāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

<u>şāh:</u>

1. **şāḫını:**-*ı, -n, -ı*
Kaside 7
Mısra: **125**
Dal, budak.

Nūr nehrinden ṣuvarup şāḫını eşʿārumuñ
Gülşenümde aḫter olurdı şükūfe ber güneş

2. **şāhuma:**-*um, -a*
Gazel 280
Mısra: **1**
Padişah, hükümdar; sevgili.

Çün aḳdı göñlüm ṣu gibi serv boylu şāhuma
Her dem yüzüm yire sürüp şükr eylerem Allāhuma

3. **şāhuma:**-*um, -a*
Gazel 280
Mısra: **4**
Padişah, hükümdar; sevgili.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

4. **şāh:**
Gazel 22
Mısra: **17**
Hükümdar, padişah.

Şāh ayaġı tozına hem-ser dirilmiş laʿl-i yār
Gūyiyā ʿĪsādur itmiş āb-ı ḥayvān ile baḥs

5. **şāhıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 47
Mısra: **1**
Hükümdar, padişah.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

6. **şāhı:**-*ı*
Gazel 225
Mısra: **5**
Hükümdar, padişah.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

7. **şāhın:**-*ıñ*
Gazel 297
Mısra: **6**
Hükümdar, padişah.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

8. **şāh:**
Kaside 7
Mısra: **17**
Hükümdar, padişah.

Ḥaḳ budur kim şāh dīvānın temāşā ḳılmaġa
Düzdi ṭāḳ-ı zer-nigāra laʿlden manẓar güneş

9. **şāh:**
Kaside 17
Mısra: **29**
Hükümdar, padişah.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

10. **şāh:**
Kaside 22
Mısra: **23**
Hükümdar, padişah.

Beñzer ki şāh işigine sürmiş ʿiẕārını
Kim ḫāki ʿanberinden olur müşk-bār āb

11. **şāḫuñ:**-*uñ*
Kaside 31
Mısra: **5**
Hükümdar, padişah.

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp yiñine şāḫuñ
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḫublā

12. **şāhumuz:**-*umuz*
Müfret 14
Mısra: **1**
Hükümdar, padişah.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

13. **şāh:**
Terci-bend 2
Mısra: **61**
Hükümdar, padişah.

Şāh bezmin muʿaṭṭar itmek içün
Yaḳdı micmer gibi ciger nergis

14. **şāhı:**-*ı*
Gazel 251
Mısra: **14**
Padişah II Sevgili.

İrişür Aḥmedʾüñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Ṣaḳın ey ḫūblaruñ şāhı seḥerde āh u zārumdan

15. **şāh:**
Gazel 194
Mısra: **11**
1. Hükümdar, padişah. 2. Sevgili.

Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vīrān olduġum

16. **şāhum:**-*(u)m*
Gazel 202
Mısra: **6**
Efendi, hükümdar. II Sevgili.

Der ü dīvār-ı ḫāne-i dilde
Yazaram āh şāhum İbrāhīm

17. **şāhum:**-*(u)m*
Gazel 249
Mısra: **8**
Efendi, hükümdar. II Sevgili.

Serv-ḳaddüñ ḥasretinden ölicek tābūtumı
Eylerem şāhum vaṣiyyet kʾideler şimşāddan

18. **şāhuñ:**-*uñ*
Gazel 232
Mısra: **1**
Hükümdar II Sevgili.

Sen şāhuñ ele girse eger ḫāk-i derinden
Yüz mertebe yig ʿāşıḳa nūr-ı başarından

19. **şāha:**-*a*
Kaside 1
Mısra: **58**
Padişah, Hz. Muhammed.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

şāh bezminde:

1. **şāh bezminde:**-*nde*
Kaside 7
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın eğlence meclisi.

Şāh bezminde ʿamel olmaġa bu ḳavl-i ġazel
İdinüpdür Zühre-i zehrāyı ḫunyā-ger güneş

şāh muḥammed:

1. **şāh muḥammed:**
Kaside 6
Mısra: **91**
Kelime Tipi: **-**
Fatih Sultan Mehmet (II. Mehmed) (1451 - 1481) Osmanlı Devleti'nin yedinci padişahı.

Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Şāh Muḥammed
Cemşīd-i ḳader-ḳadr ü Ferīdūn-ı ḳażā-rā

2. **şāh muḥammed:**
Kaside 15
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Fatih Sultan Mehmet (II. Mehmed) (1451 - 1481) Osmanlı Devleti'nin yedinci padişahı.

Ẓill-i Ḥaḳ Şāh Muḥammed ki işigi göginüñ
Kemterīn ılduzı olur meh-i tābān-ı kerem

şahâ:

1. **şāha:**
Kaside 22
Mısra: **16**
Ey padişah; Ey Sultan Bayezid.

Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i dīdeden
Şāha şikāyete gidiyor bī-şumār āb

2. **şāhā:**
Kaside 22
Mısra: **47**
"Ey şah" anlamında hitap.

Şāhā ʿarūs-ı ḫāṭırum uyandı uyḫudan
Şīveyle urdı yüzine ol gül-ʿiẕār āb

3. **şāhā:**
Kaside 24
Mısra: **61**
"Ey şah" anlamında hitap.

Şāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm
Kim medḥüñ olmasa baña eşʿār olurdı ʿār

4. **şāhā:**
Terci-bend 1
Mısra: **99**
"Ey şah" anlamında hitap.

Şāhā yaḳın zamānda ḥarīminde Aḥmedüñ
Nūr itmedi cihānda tecellā senüñ gibi

5. **şāhā:**
Terci-bend 1
Mısra: **104**
"Ey şah" anlamında hitap.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

6. **şāhā:**
Gazel 339
Mısra: **6**
Ey padişah! II Ey sevgili!.

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ
Şāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti

7. **şāhā:**
Kaside 6
Mısra: **169**
Ey padişah. II Fatih Sultan Mehmed'e seslenilmektedir.

Şāhā ne var oldı ise evvelki sarāyuñ
Ḳudsīlere yüz urmaġ içün Mescid-i Aḳṣā

8. **şāhā:**
Kaside 6
Mısra: **184**
Ey padişah. II Fatih Sultan Mehmed'e seslenilmektedir.

Şol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ
Ṣuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola şāhā

şāh-dāne:

1. **şāh-dāne:**
Kaside 9
Mısra: **10**
İri inci tanesi (Bu büyüklükte olan bağlamında) II küçük dal parçası.

Ḫālüñ ki çīn-i nāfe-i zülfüñdedür nihān
Gūyā ki şāh-dāne durur der-miyān-ı müşk

şāh-ı ʿālem:

1. **şāh-ı ʿālem:**
Kaside 27
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Âlemin padişahı.

Hergiz bu niʿmetüñ idemez şükrini edā
Kim şāh-ı ʿālem itdi seni Āferīd-kār

şāh-ı cemāl:

1. **şāh-ı cemāl:**
Gazel 117
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik padişahı.

Tīġ-ı ġamzeñle ṭutan cān mülkin ey şāh-ı cemāl
Ḳaşlaruñla kirpügüñüñ ittifāḳıdur henūz

2. **şāh-ı cemāl:**
Gazel 243
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik padişahı.

Bāz-veş gönlümi elden ḳoma ey şāh-ı cemāl
Kʾanı söz murġına düşürmege muʿtād idesin

3. **şāh-ı cemāl:**
Kaside 12
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik padişahı.

Ebr-i zülfüñ çetr-i sulṭān gibi ey şāh-ı cemāl

Sāyebānlar ṭutdı ḫurşīd-i cihān-tāb üstine

4. **şāh-ı cemāl:**
Kaside 25
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik padişahı.

Şöhret-i ḥüsnüñ görüp şehrüñde ey şāh-ı cemāl
Ṭabl-ı sīnem dögilür kim olına iʿlān-ı ʿīd

<u>şāh-ı çenāra:</u>

1. **şāh-ı çenāra:***-a*
Gazel 270
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Çınar dalı.

Geh misk-i teri ḫūşe ḳılur şāh-ı çenāra
Geh ġāliye gīsū düzedür serv-i revāna

<u>şāh-ı cihān:</u>

1. **şāh-ı cihān:**
Gazel 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Dünya padişahı ǁ sevgili/dünyalar güzeli.

Yine ol şāh-ı cihān ebrūlarına çīn ṣalup
Geldi göñlüm mülkini yıḳdı yeñi āyīn ṣalup

2. **şāh-ı cihān:**
Gazel 221
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Dünya padişahı ǁ sevgili/dünyalar güzeli.

Devletinde ḥüsnüñüñ dād eyle ey şāh-ı cihān
Kʾanca devlet-ḫāneler vīrān yatur bī-dāddan

3. **şāh-ı cihān:**
Gazel 223
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dünya padişahı ǁ sevgili/dünyalar güzeli.

Yandı dü cihān āteş-i āhumla velīkin
Ben senüñ iyā şāh-ı cihān yandum elüñden

4. **şāh-ı cihān:**
Gazel 277
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Dünya padişahı ǁ sevgili/dünyalar güzeli.

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey şāh-ı cihān
Ṣaḫn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

<u>şāh-ı cihānından:</u>

1. **şāh-ı cihānından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 28
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dünya sultanı.

İşiginden ayrılanuñ gökde yoḳdur yılduzı
Bī-saʿādetdür olan şāh-ı cihānından ıraḫ

<u>şāh-ı çīn:</u>

1. **şāh-ı çīn:**
Gazel 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çin padişahı, Çin fağfuru.

Zülf ü ḫaṭṭından suʾāl itdüm didi kim şāh-ı Çīn
ʿÖẕr ider sulṭān-ı Rūma nāme-i müşkīn ṣalup

<u>şāh-ı cürm-pūş:</u>

1. **şāh-ı cürm-pūş:**
Gazel 34
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Suçu örten hükümdar.

ʿIşḳum cerīmedür diyü incinme Aḥmedʾā
Kʾol şāh-ı cürm-pūş bilürsin kerīmdür

<u>şāh-ı devrānum:</u>

1. **şāh-ı devrānum:***-um*
Gazel 307
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Devrin padişahı.

Bunca göziyle felek ey fitne-i devr-i ḳamer
ʿĀlem içre görmedi sen şāh-ı devrānum gibi

<u>şāh-ı ferruḫ-yeng:</u>

1. **şāh-ı ferruḫ-yeng:**
Kaside 14
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Mübarek, uğurlu hükümdar.

Cemāli mülkini tīġıyla ṭutdı ġamzeleri
Nite ki milket-i İslāmı Şāh-ı ferruḫ-yeng

<u>şāh-ı gül:</u>

1. **şāḫ-ı gül:**
Gazel 309
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gül dalı.

Aḥmedʾi ḳor ṣalınur ol şāḫ-ı gül biñ ḫār ile
Gözlemez āh ol cefā-engīz bir ḫāṭır daḫı

2. **şāḫ-ı gül:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gül dalı. II Sevgili.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuşşāḳdan defʿ itmege
Ey şūḫ gözlü şāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı şun

<u>şāh-ı gülden:</u>

1. **şāḫ-ı gülden:***-den*
Kaside 13
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Gül dalı.

Şāḫ-ı gülden ġonca aşılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

<u>şāh-ı gül-i raʿnā:</u>

1. **şāḫ-ı gül-i raʿnā:**
Gazel 303
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Güzel görünen gülün dalı.

Bī-girān aġyārı cemʿ idüp kenārına nigār
Ḥavlı düzmiş ḫārdan şāḫ-ı gül-i raʿnā gibi

şāh-ı ḥüsn:

1. **şāh-ı ḥüsn:**
Gazel 80
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik padişahı.

Ey şāh-ı ḥüsn gözle rikābuñda ḳulları
Mūr-ı żaʿīfi görse Süleymān ʿinān çeker

şāh-ı kāmkār:

1. **şāh-ı kāmkār:**
Kaside 27
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Muradına ermiş sultan.

Beñzer ki āsumānda görinen hilāl-i ʿīd
Atuñ ayaġı izidür ey şāh-ı kāmkār

şāh-ı kāmrān:

1. **şāh-ı kāmrān:**
Kaside 21
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Muradına ermiş sultan.

Sensin ol şeh-nişān ki ḳullaruñuñ
Eñ kemin şāh-ı kāmrān bulduñ

şāh-ı muʿallā:

1. **şāh-ı muʿallā:**
Kaside 6
Mısra: **168**
Kelime Tipi: **-**
Yüce padişah.

Tīġıyla ṭutar ġamzesi iḳlīm-i cemāli
İslām diyārın nitekim şāh-ı muʿallā

şāh-ı nergis:

1. **şāḫ-ı nergis:**
Kaside 13
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Nergisin dalı.

Çārsū-yı bāġ içinde şāḫ-ı nergis gūyiyā
Sīm ü zerden zeyn olunmış ṣayrafī dükkānıdur

şāh-ı nev-cevān:

1. **şāh-ı nev-cevān:**
Terci-bend 2
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Genç hükümdar.

Gülşen-i nev-bahār-ı salṭanata
Sensin ey şāh-ı nev-cevān ġonca

şāh-ı nihāl:

1. **şāḫ-ı nihāl:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Fidan dalı.

Ṣuvardı bāġ-ı cihānı seḫāsı ebri ile
Yemiş yerine cevāhir bitürdi şāḫ-ı nihāl

şāh-ı serve:

1. **şāḫ-ı serve:***-e*
Kaside 23
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Servi dalı (sevgilinin uzun ve düzgün boyu, endamı).

Ol şāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ şāḫ-sār āb

şāh-ı şiʿrümde:

1. **şāḫ-ı şiʿrümde:***-üm, -de*
Gazel 75
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Şiir dalı, budağı.

Şāḫ-ı şiʿrümde ṭarāvet ḳomasa ṭañ mı firāḳ
Esicek bād-ı ḫazān berg-i gülistān dökilür

şāh-ı şükūfe:

1. **şāḫ-ı şükūfe:**
Kaside 31
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Çiçek dalı.

Ey sāḳī-i gül-çihre dili ḳılmaġā rūşen
Gel şāḫ-ı şükūfe gibi göster yed-i beyżā

şāh-ı yāsemen:

1. **şāḫ-ı yāsemen:**
Gazel 11
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin dalı.

Saña teşbīh olduġın işitdi şāḫ-ı yāsemen
Raḳṣ urur bezm-i çemende sāʿid-i sīmīn ṣalup

şāh-ı ẓafer-yāb:

1. **şāh-ı ẓafer-yāb:**
Kaside 12
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Muzaffer padişah. Fatih Sultan Mehmet.

Ḫd-i nevrūzı görüp gül defterinden ʿandelīb
Ḫoş duʿā vü medḥ oḳur şāh-ı ẓafer-yāb üstine

şāhid:

1. **şāhidisin:***-i, -sin*
Gazel 330
Mısra: **13**
Şahit, tanık.

Aḥmedʾüñ ʿışḳ içinde şāhidisin
Kim ḳabūl itmeye güvāhumuzı

2. **şāhid:**
Gazel 19
Mısra: **4**
Şahit, tanık.

Yaḳduġına cān ḫırmenini āteş-i ʿışḳuñ
Şāhid yiter ol dāne-i ḫāl-i siyeh ey dost

3. **şāhid:**
Gazel 134
Mısra: **8**
Gören / tanık olan.

Ḥācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

şāhid-i ḥüsnüñde:

1. **şāhid-i ḥüsnüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 114
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin şahidi.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakīm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir kezẕāb göz

şāhid-i maḳṣūd:

1. **şāhid-i maḳṣūd:**
Gazel 198
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Erişilmek istenen dilber, sevgili.

Aḥmedʾe āyīne-i ḥüsnüñde pinhān gösterür
Şāhid-i maḳṣūd yüzin Ḥaḳ Taʿālā dostum

2. **şāhid-i maḳṣūd:**
Kaside 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Arzu edilen güzel, sevgili. || *Allah.*

Cümle müştāḳlara şāhid-i maḳṣūd yüzin
Gösterür āyīne-i ṭalʿati dervīşlerüñ

şāhid-i zībā:

1. **şāhid-i zībā:**
Kaside 31
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Cazibeli, çekici sevgili.

Şalınup iki şāhid-i zībā gibi her dem
ʿArż itdiler arż ehline ḫoş ḳāmet-i bālā

şāhīn:

1. **şāhīn:**
Gazel 11
Mısra: **6**
Şahin, avcı kuş.

Diñ kebūter gönlümi almaġa zülfin şalmasun
Murġ-ı dest-āmūzdur aña nʾider şāhīn şalup

şāh-nāz:

1. **şāh-nāz:**
Gazel 340
Mısra: **4**
Çok nazlı güzel. II Klasik Türk müziğinde bir makam.

Kūçek ü büzürgi muḥayyer iden
Dilkeş ü şāh-nāz gelmez mi

şaḥn-ı şaḥrāya:

1. **şaḥn-ı şaḥrāya:**-*ya*
Kaside 19
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kır, ova meydanı, II çöl meydanı.

Şaldı bir naṭʿ-ı münaḳḳaş şaḥn-ı şaḥrāya şabā
Kim anuñ naḳşında ḥayrāndur nigāristān-ı Çīn

şāh-nişīn:

1. **şāh-nişīnüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 6
Mısra: **82**
Odaların sokak ve bahçeye bakan cephelerinde dışarıya doğru çıkan, üç tarafı pencereli küçük bir cumba şeklindeki çıkma.

Her gün ser-i ḳaṣruña çıḳar mihr-i dil-efrūz
Kim şāh-nişīnüñi görüp ide temāşā

şāh-sār:

1. **şāḫ-sār:**
Kaside 23
Mısra: **58**
Far. Dallık, ağaçlık, koruluk.

Ol şāḫ-ı serve eşküm aḳıtma didüm didi
Ser-sebz olur mı bulmayıcaḳ şāḫ-sār āb

2. **şāḫ-sār:**
Kaside 24
Mısra: **56**
Far. Dallık, ağaçlık, koruluk.

Dest-i nihāli pür-zer-i sürḫ eyledi ḫazān
Gördi ki el götürdi duʿāñ ile şāḫ-sār

şāh-sār-ı rāyetüñde:

1. **şāḫ-sār-ı rāyetüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 13
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Bayrak dalı.

Murġ-ı nuṣret şāḫ-sār-ı rāyetüñde ḫoş-nevā
Esb-i devlet ḫayl-i ʿālem-gīrüñüñ yek-rānıdur

şāhzāde:

1. **şāhzādenüñ:**-*nüñ*
Kaside 30
Mısra: **29**
Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk. II Cem Sultan.

Ṭavr-ı ġazelde ḫāmesi ol şāhzādenüñ
Bāġ-ı iremde ṭūṭī-i şīrīn-zebān imiş

şāʿir:

1. **şāʿirüñ:**-*üñ*
Gazel 305
Mısra: **11**
Şiir söyleyen veya yazan kimse.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿirinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

2. **şāʿirüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **45**
Şiir söyleyen veya yazan kimse.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿirinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyīnesüz ṭūṭī kelām-ı şekkerīn

şāʿir-i siḥr-āferīn:

1. **şāʿir-i siḥr-āferīn:**
Kaside 19
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Büyüleyen, büyüleyici şair.

Sezmezem bir söz ki medḥüñde sezā-vār eyleye
Ḥaşre dek siḥr eylese biñ şāʿir-i siḥr-āferīn

şakk eyledüñ:

1. **şaḳḳ eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
İkiye bölmek. II Hz. Muhammed'in ayı iki parçaya bölmesi mucizesi.

Bir barmaġuñla sībini şaḳḳ eyledüñ mehüñ
Meşy itse daʿvetüñle şecer ṭañ mıdur şehā

şakk itdi:

1. **şaḳḳ itdi:**-*di*
Gazel 296
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İkiye ayırmak.

Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaşfuñ şerbeti
Kim zebān-ı ḫāmeyi şaḳḳ itdi sözüm lezzeti

şakkuʾl-kamer:

1. **şaḳḳuʾl-ḳamer:**
Gazel 30
Mısra: **4**
Şakkü'l-kamer: Hz. Muhammet'in parmak işaretiyle ayı ikiye bölmesi şeklinde gösterdiği mucize.

Göstermek içün muʿcize-i ḥüsnüñi rūşen
Şaḳḳuʾl-ḳamer itmiş durur engüşt-i Muḥammed

şām:

1. **şāmda:**-*da*
Gazel 68
Mısra: **6**
Far. Akşam, gecenin başlangıcı.

Ḥūşe-i bāġ-ı İrem mi zülfüñ ey ʿunnāb-leb
Yā aşılmış şāmda miskīn ʿineb āvengidür

2. **şam:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **27**
Osmanlı'da Vilayet merkezi olan ve şimdiki Suriye devletinin başkenti olan şehir.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mıṣr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bununñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir fażl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

3. **şām:**
Gazel 10
Mısra: **6**
Akşam, akşam vakti.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim
Şām irişdügi maḥalde idinür meʾvā ġarīb

4. **şām:**
Gazel 8
Mısra: **12**
Akşam. II Şam ülkesi. II Sevgilinin siyah saçı.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

5. **şām:**
Gazel 254
Mısra: **8**
Akşam. II Şam ülkesi. II Sevgilinin siyah saçı.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

6. **şāmdan:**-*dan*
Gazel 277
Mısra: **8**
Akşam. II Şam ülkesi. II Sevgilinin siyah saçı.

Yüzüñe ḳıldı teveccüh ser-i zülfüñden dil
Şāmdan göçdi vü ʿazm eyledi beytüʾl-ḥareme

7. **şāma:**-*a*
Gazel 278
Mısra: **6**
Akşam. II Şam ülkesi. II Sevgilinin siyah saçı.

Devr-i ruḫuñda vardı dil zülfüñe gözüñden
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda Şāma

şāmī:

1. **şāmī:**
Kaside 7
Mısra: **72**
Akşamla, geceyle ilgili II siyah.

ʿÖmr-i ḫaşmuña şebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer şāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

2. **şāmī:**
Kaside 23
Mısra: **2**
Şam işi, Şam'a ait.

Şaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Şāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

3. **şāmī:**
Kaside 28
Mısra: **2**
Şam işi, Şam'a ait.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

şām-ı siyāh-kāse:

1. **şām-ı siyāh-kāse:**
Gazel 338
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Akşam vaktinin siyah kâsesi. (Sevgilinin zülfü bağlamında).

Mirʾāt-ı çarḫda ruḫ u zülfüñ miṣālidür
Şām-ı siyāh-kāse vü ṣubḥ-ı sipīd-pey

şām-ı zülfüñ:

1. **şām-ı zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 82
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçı.

Şām-ı zülfüñ çerisi ḳondı göñül Mışrına kim
Sāyebānlarla ṭoludur ḳamu meydān-ı Mışr

2. **şām-ı zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 221
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçı.

Şām-ı zülfüñ Mıṣr-ı ḥüsnüñden çevürdiyse yüzin
Aşma ol miskīni kim yañlış döner Baġdāddan

şām-ı zülfüñde:

1. **şām-ı zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 210
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçı.

Şām-ı zülfüñde meşām-ı cānuma bir şemme bū
Kārbān-ı bād-ı ṣubḥa armaġan ışmarlaram

şām-ı zülfüñe:

1. **şām-ı zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 336
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçı.

Aḳıdur şīşe-i Şāmī gibi Rūm içre gül-āb
Şām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

şāne:

1. **şāne:**
Gazel 129
Mısra: **7**
Tarak.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārıżı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

2. **şānesidür:**-*si, -dür*
Gazel 199
Mısra: **4**
Tarak.

Cān dimāġın būy-ı zülfüñden muʿaṭṭar eyleyen
Çın seḥer bād-ı ṣabānuñ şānesidür dostum

3. **şānesin:**-*si, -n*
Kaside 11
Mısra: **12**
Tarak.

El uzatmış zülfine yāruñ ṣabā meşşāṭa-vār
Şānesin misk itdi yek-ser kākül-i müşkīn-i dost

4. **şānemüzi:**
Gazel 329
Mısra: **10**
Tarak II (Şekili itibariyle tarağa benzetilen) parmaklar, parmak uçları.

Dest-i endīşe niḳāb açdı ruḫ-ı ḥüsninden
Ki urur zülfi ʿarūsı ṣaçına şānemüzi

5. **şānesiyle:**-*si, -ile*
Gazel 209
Mısra: **7**
Tarak.

Yaşum gül-ābı müjem şānesiyle gözlerümi
ʿArūs-ı ḥüsnüñe āyīnedāra beñzetdüm

6. **şānede:**-*de*
Gazel 244
Mısra: **11**
Tarak.

Şānede şehbāz-ı zülfüñ bağlu ṭururken henūz
Biñ göñül murġın alursın ne ʿaceb ṣayyādsın

şān-ı kerem:

1. **şān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin şanı.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

2. **şān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğin şanı.

Beni ḫʿār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

3. **şān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Bağışlamanın şanı.

Ekremüʾl-ḫalḳsın ey vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām
Her leʾīmüñ sözin işitme budur şān-ı kerem

şarāb:

1. **şarāba:**-*a*
Gazel 15
Mısra: **12**
1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.

Ṣofī senüñle ṭutduġumuz ḥaḳ oruc ḥaḳı
Virdüñ şarāba tevbeñi geçmiş namāza ṭut

2. **şarāb:**
Gazel 69
Mısra: **8**
Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.

İñle ḫamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

3. **şarāb:**
Gazel 133
Mısra: **8**
Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.

Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş
Kim şarāb ol şevḳden ḫum-ḫānede cūş eylemiş

4. **şarāb:**
Gazel 182
Mısra: **2**
Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.

Mestāne gözlerüñden olalı ḫarāb dil
Yaş yirine döker ḳabaġumdan şarāb dil

5. **şarāb:**
Kıt'a 12
Mısra: **4**

Bade, mey, sarhoşluk veren içecek.

Didi ki ābdur ammā ḳızardı ʿaks-i ruḫumdan
Al iç tekellüfe düşme ṣudur şarāb degüldür

6. **şarāb:**
Gazel 296
Mısra: **5**
1.İçilecek şey, içecek. 2. Sarhoşluk veren sıvı.

Sāḳiyā eṣnā-yı ṣoḥbetde dükendükce şarāb
Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu zībā ṣūreti

7. **şarābıyla:**
Terci-bend 1
Mısra: **123**
Şarap. || Lezzeti ve sarhoş edici özelliği ile de teşbihe konu olur. Aşkı Allah'a ulaşma yolu olarak kabul eden tasavvuf ehli şarabı da ruh coşkunluğu için araç olarak kullanır.

Bir cām ṭolduram yine medḥüñ şarābıyla
İki cihānı mest-i ṣafāñ eyleyem senüñ

8. **şarāb:**
Gazel 32
Mısra: **10**
İçki, bâde.

Ölsem lebüñ'çün eyleseler ṭopraġum sebū
Şu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar leẕīẕ

9. **şarāb:**
Gazel 233
Mısra: **9**
Şarap II Âşığın gözyaşları.

Dil oduñdan kebāb oldı gözüm yaşı şarāb oldı
Göñül mülki ḫarāb oldı gidelüm bārī şehrüñden

şarāb-ı ġurūr:

1. **şarāb-ı ġurūr:**
Gazel 343
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gurur şarabı, kibir şarabı.

Gözüñ şarāb-ı ġurūr ile ser-girān ola mı

Ḫarāb-ı ġamze-i mestüñ iki cihān ola mı

şarāb-ı ʿışḳı:

1. **şarāb-ı ʿışḳı:***-ı*
Gazel 153
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşk şarabı.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül şarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

şarāb-ı ʿışḳumuñ:

1. **şarāb-ı ʿışḳumuñ:**
Gazel 314
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Aşk şarabı.

Şarāb-ı ʿışḳumuñ ḫum-ḫānesinden
Dü ʿālem devrine bir kāse düşdi

şarāb-ı nāb:

1. **şarāb-ı nāb:**
Gazel 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Saf şarap kadehi.

Bu leb-i mey-gūndan özge ne şarāb-ı nāb olur
Ol ruḫ-ı gülgūna beñzer ne gül-i sīr-āb olur

2. **şarāb-ı nāb:**
Gazel 38
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Saf şarap.

Ey şarāb-ı nāb içüp ʿazm-i ḫarābāt eyleyen
Her kime uġrarsañ anuñ ḫānesi vīrān olur

3. **şarāb-ı nāb:**
Gazel 343
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Saf şarap.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

şarāb-ı nāz:

1. **şarāb-ı nāz:**
Gazel 111
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Naz, işve şarabı.

Çeksün müdām nergis-i mestüñ şarāb-ı nāz
Kim geldi ḥüsn bezmine maḫmūr-ı ḫᵛāb-ı nāz

şarāb-ı nāzı:

1. **şarāb-ı nāzı:**
Gazel 323
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Naz, işve şarabı.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

şarāb-ı sīb:

1. **şarāb-ı sīb:**
Müfret 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Elma suyu.

Ey ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabīb
Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder şarāb-ı sīb

şaṭranc:

1. **şaṭrancı:***-ı*
Gazel 192
Mısra: **20**
(Ar.) Satranç oyunu.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem şaṭrancı ideler üstüḫᵛānumdur benüm

şaṭranc-ı maḥabbetde:

1. **şaṭranc-ı maḥabbetde:***-de*
Gazel 63
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Muhabbet satrancı.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Şaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

şaṭranc-vār:

1. **şaṭranc-vār:**
Gazel 99
Mısra: **6**
Satranç oyunu gibi.

Ṣulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḫı ey bed-ḫū raḳīb
Üstüḫ̱ānuñ ṣaf dutup ceng idiser şaṭranc-vār

<u>şâyed:</u>

1. **şāyed:**
Gazel 118
Mısra: **12**
Eğer, ola ki.

Biʾllāh ey ġam egleme ḫāk ile yek-sān it beni
Oynaya ḫākümle şāyed dilber oġlandur henūz

<u>şeb:</u>

1. **şeb:**
Gazel 27
Mısra: **7**
Akşam, gece.

Ne bī-ḥayāluḳ olur bu ki her şeb ol güneşüñ
Sarāyı revzenesinden iner ḳamer güstāḫ

2. **şeb:**
Gazel 120
Mısra: **2**
Akşam, gece.

Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz
Kʾol cennet-i firdevs durur anda şeb olmaz

3. **şeb:**
Gazel 190
Mısra: **5**
Akşam, gece.

Şeb ġurābın tār-mār itdükce bāz-ı āfitāb
Şanuram kim ṣayda çıḳmış şehsüvārumdur benüm

4. **şeb:**
Gazel 209
Mısra: **3**
Akşam, gece.

Şeb evveliydi ki ol māh geldi revzenüme
Münevver itdi cihānı nehāra beñzetdüm

5. **şeb:**
Gazel 294
Mısra: **3**
Akşam, gece.

Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

6. **şeb:**
Gazel 296
Mısra: **13**
Akşam, gece.

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

7. **şeb:**
Kaside 6
Mısra: **22**
Akşam, gece.

Şol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

8. **şeb:**
Kaside 6
Mısra: **51**
Akşam, gece.

Aḳvāl-i muġannīñi semāʿ ideli her şeb
Taʿlīme gelür çengin alup Zühre-i zehrā

9. **şeb:**
Kaside 7
Mısra: **56**
Akşam, gece.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

10. **şeb:**
Kaside 11
Mısra: **30**
Akşam, gece.

Māh mihrüñ ḥalḳasından olsa gerden-keş ide
Şeb kemendin aña çenber kākül-i müşkīn-i dost

11. **şeb:**
Kaside 12
Mısra: **62**
Akşam, gece.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

12. **şeb:**
Gazel 13
Mısra: **4**
Gece. II Sevgilinin simsiyah saçları.

Bir rūz durur ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ
Kim zülfüñ ile bağlamış iki ṭarafın şeb

<u>şeb evvelinde:</u>

1. **şeb evvelinde:**-*nde*
Kaside 22
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gece başlangıcı.

Zülfüñ ucında dil ṭaleb eyler ʿiẕāruñı
Ṣan kim şeb evvelinde diler rūzedār āb

<u>şeb ü rūz:</u>

1. **şeb ü rūz:**
Gazel 78
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz.

Ḫāṭır-ı nāzükin endīşe ḳıl Aḥmed şeb ü rūz
İşiginde nice bir velvele vü efġāndur

2. **şeb ü rūz:**
Gazel 106
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz.

ʿĀrıż u zülfi ḫayāliyle nigāruñ şeb ü rūz
Gözedem ḥasret ile ṣubḥ u mesālar niçe bir

3. **şeb ü rūz:**
Kaside 21
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gece ve gündüz.

Zülf ü ḫaddiyle ṣoḥbet it şeb ü rūz
Ki gülistānda sāyebān bulduñ

<u>şebah:</u>

1. **şebaḫ:**
Gazel 26
Mısra: **4**
Karaltı, gölge.

Ürker raḳībi görse şaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḫ

şeb-dīz:

1. **şeb-dīzin:***-in*
Gazel 235
Mısra: **8**
*Saç bağlamında gece renkli, saçı siyah (olan): sevgili *Şebdîz, Hüsrev Perviz'in meşhur atının adı. (OTAL).*

Bugün meydān-ı ḥüsninde muʿanber tāziyāneyle
Geçürdi zülfi şeb-dīzin nigār ol ḫadd-i gül-gündan

şebdīz:

1. **şebdīzini:***-ini*
Kaside 25
Mısra: **9**
Far. 1. Yağız at. 2. Husrev-i Pervîz'in atı.

Zülfüñüñ şebdīzini ey ḫusrev-i şīrin-dehen
Ḳoş ruḫuñ gülgūnına kim germ ola meydān-ı ʿīd

2. **şebdīzine:***-i, -n, -e*
Gazel 325
Mısra: **5**
Sevgilinin siyah saçı. II Husrev-i Pervîz'in atının adı. Şirin'in Gülgûn adlı atı ile aynı kısraktan doğmuştur. Hüsrev bu at öldüğü zaman çok ağlamış ve onu büyük bir merasim ile gömdürtmüştür.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḥüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

şebdīz-i zülfini:

1. **şebdīz-i zülfini:***-i, -n, -i*
Kaside 24
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Zülfün (Şebdiz) atı. (Şebdiz: Hüsrev ile Şirin anlatısında Hüsrev'in atının adı).

Depretduġınca her yaña şebdīz-i zülfini
Ṭolar ʿabīr ü müşk ile ṣaḥrā vü kūhsār

şebeh:

1. **şebeh:**
Gazel 19
Mısra: **12**
Benzeme, benzeyiş, benzerlik.

Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur
Kʾanda yüzüñe ẕerrece vardur şebeh ey dost

şeb-i fürkat:

1. **şeb-i fürḳat:**
Gazel 305
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık gecesi.

Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

şeb-i ġamda:

1. **şeb-i ġamda:**
Mesnevi 3
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Gam gecesi.

Anuñçün ṣadef oldı gevher-fürūş
Ki hem yumdı aġzını hem ṭutdı gūş

2. **şeb-i ġamda:***-da*
Kaside 26
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gam gecesi.

Eşkümden özge kimse şeb-i ġamda gelmedi
Bir kāse āb ile dil-i bīmārum üstine

şeb-i hecrüñde:

1. **şeb-i hecrüñde:***-üñ, -de*
Gazel 47
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık gecesi.

Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ şemʿ-i murādın
Micmer gibi devrüñde çün odlu cigeri var

şeb-i hicrān:

1. **şeb-i hicrān:**
Gazel 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık gecesi.

Hey ḳıyāmet göñlüme ṣorma ḥisābın cevrüñüñ
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

şeb-i hicrānıdur:

1. **şeb-i hicrānıdur:***-dur*
Kaside 13
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık gecesi.

Ol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūzigār-ı vaṣl-ı cānānuñ şeb-i hicrānıdur

şeb-i ʿīd:

1. **şeb-i ʿīd:**
Gazel 141
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bayram gecesi.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

şeb-i kadre:

1. **şeb-i ḳadre:***-e*
Mesnevi 3
Mısra: **159**
Kelime Tipi: **-**
Kadir gecesi.

Şeb-i ḳadre döndi bu miskīn raḳam
Sücūd itse ṭañ mı dıraḫt-ı ḳalem

şeb-i miḥnetde:

1. **şeb-i miḥnetde:***-de*
Gazel 208

Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntı gecesi.

Şeb-i miḥnetde telḫ-ʿayş olıban
Şemʿ-i şīrīn-zebāndan ayrıldum

<u>şeb-i miʿrāc:</u>

1. **şeb-i miʿrāc:**
Kaside 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Miraç gecesi.

Sen şol çerāġsın şeb-i miʿrāc içinde kim
Ḳandīl-i kāyināta zebānuñ virür żiyā

<u>şeb-i rıḥletde:</u>

1. **şeb-i rıḥletde:***-de*
Gazel 326
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Göç, vefat gecesi.

Şeb-i rıḥletde rakş uraydı ḳadr olmış şanup ḫusrev
Virürken cān-ı şīrīni sen olasañ şemʿ-i bālīni

<u>şeb-i rūze:</u>

1. **şeb-i rūze:**
Gazel 264
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Ramazan gecesi.

Didüm arturdı ġamuñ ḫ̔ānını hecrüñ gicesi
Didi niʿmet çoġ olur çünki şeb-i rūze gele

<u>şeb-i tārīki:</u>

1. **şeb-i tārīki:***-i*
Gazel 149
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Karanlık gece.

Rūz-ı rūşen çün degüldür maḥrem-i esrār-ı ʿışḳ
Ben şeb-i tārīki bārī rāz-dār itsem gerek

<u>şeb-i tīre:</u>

1. **şeb-i tīre:**
Gazel 7
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Karanlık gece.

Gün gibi ʿayān olmaġa ol ṭalʿat-i ġarrā
Maḥv oldı şeb-i tīre gibi ḫaṭṭ-ı semen-sā

2. **şeb-i tīre:**
Kaside 6
Mısra: **178**
Kelime Tipi: **-**
Karanlık gece.

Gök çīnī devātını ḳılur ḥoḳḳa-i çarḫuñ
Her gice şeb-i tīre ṭolu ʿanber-i sārā

<u>şeb-i yeldā:</u>

1. **şeb-i yeldā:**
Gazel 239
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yılın en uzun gecesi; uzunluğu sebebiyle sevgilinin saçı.

Ey müneccim ruḫ u zülfin göricek dilberümüñ
ʿĪd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

<u>şeb-i yeldāyı:</u>

1. **şeb-i yeldāyı:***-yı*
Gazel 65
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yılın en uzun gecesi.

Nūr-ı ḥüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

<u>şeb-i zülfinde:</u>

1. **şeb-i zülfinde:***-i, -nde*
Gazel 128
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçları.

Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-rīz
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

2. **şeb-i zülfinde:**
Gazel 316
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçları.

Şemʿ-i ruḫıdur ʿışḳ ṭarīḳında delīlüm
Göñlüm şeb-i zülfinde bulursa nʾola rāhı

<u>şeb-i zülfini:</u>

1. **şeb-i zülfini:***-i, -ni*
Gazel 82
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçları.

Yüzi ḫurşīdi şeb-i zülfini kāfir görüben
Rūm-ı ḫüsninde çeker tīġ-ı dıraḫşān-ı Mışr

<u>şeb-i zülfüñde:</u>

1. **şeb-i zülfüñde:***-üñ, -de*
Gazel 243
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçları.

Şeb-i zülfüñde göñül ḫaṭṭuñı idrāk idemez
Şemʿ-i ḫaddüñle meger luṭf idüp imdād idesin

2. **şeb-i zülfüñde:***-üñ, -de*
Gazel 293
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçları.

Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẓālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

3. **şeb-i zülfüñde:**
Gazel 311
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Saç karanlığı; sevgilinin siyah saçları.

Şeb-revlik ider dil şeb-i zülfüñde digil kim
Öldürmesün ol ġamze-i cellād efendi

şebīh:

1. **şebīh:**
Kaside 9
Mısra: **47**
Benzer, denk.

Fīʾl-cümle ḫāk-i sümm-i semendüñedür şebīh
ʿİzzetle bulsa ṭañ mı bahā-yı girān müşk

şebīh olurdı:

1. **şebīh olurdı:**-*ur, -idi*
Gazel 183
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Benzemek.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe fīʾl-cümle olurdı şebīh
Eylese iki hilāli alnına ser-bend gül

şebī-ḫūn:

1. **şebī-ḫūn:**
Kaside 7
Mısra: **71**
Gece baskını.

ʿÖmr-i ḫaşmuña şebī-ḫūn itmek için her gice
Gök geyer şāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

sebistān:

1. **şebistānumuza:**-*umuz, -a*
Gazel 287
Mısra: **4**
Yatak odası.

Geldi pervāneleri cemʿine ol şemʿ-i bihişt
Gün yüzi nūr u żiyā virdi şebistānumuza

seb-külāh:

1. **şeb-külāh:**
Gazel 323
Mısra: **1**
Gece külahı. || Cebecilerin giydiği, tepesi altından biraz daha geniş olan, üstü düz, kalın kordonları bulunan, törenlerde ön tarafına bir tüy takılan bir çeşit başlık.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

şebnem:

1. **şebnem:**
Terci-bend 2
Mısra: **54**
Çiğ tanesi.

Uyḫusın açmaġ içün itdi seḥer
Şebnem ile gözini ter nergis

2. **şebnem:**
Terci-bend 2
Mısra: **41**
Çiğ tanesi.

Aġzını pür-dürer ḳılur şebnem
Çün lebüñden virür nişān ġonca

şeb-rev:

1. **şeb-rev:**
Gazel 226
Mısra: **9**
(Fa.) Gece yürüyen.

Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

2. **şeb-rev:**
Gazel 147
Mısra: **11**
Gece yolcusu; hırsız II aşık.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

3. **şeb-revi:**-*i*
Gazel 337
Mısra: **2**
Karanlıkta yürüyen; siyahlık, karalık, karartı.

Bād-ı āhumdan emīn olmazdı ḥüsnüñ pertevi
Şemʿ-i ḫaddüñe etek germese zülfüñ şeb-revi

şeb-revlik:

1. **şeb-revlik:**
Gazel 311
Mısra: **3**
Gece yolculuğu.

Şeb-revlik ider dil şeb-i zülfüñde digil kim
Öldürmesün ol ġamze-i cellād efendi

şecāʿat:

1. **şecāʿatle:**-*le*
Kaside 6
Mısra: **100**
Cesaret, yiğitlik.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Fażl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

şecer:

1. **şecerden:**-*den*
Kaside 13
Mısra: **27**
Ağaç.

Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳṣ eyle kim
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

2. **şecer:**
Kaside 1
Mısra: **30**
Ağaç.

Bir barmaġuñla sībini şaḳḳ eyledüñ mehüñ
Meşy itse daʿvetüñle şecer ṭañ mıdur şehā

3. **şecer:**
Kaside 7
Mısra: **35**
Ağaç.

Nite kim her dānenüñ ẓımnında mużmerdür şecer
Ẕerre-i ḫāk-i derinde şöyledür mużmer güneş

şefāʿat:

1. **şefāʿat:**
Mesnevi 3
Mısra: **72**
1. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma. 2. din. Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Senüñçün ḳonaḳlandı çün kāyināt
Şefāʿat şuyından ṣun āb-ı ḥayāt

2. **şefāʿati:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **22**
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında aracılık etmeleri.

Ādem cerīmesine yüzüñ şuyıdur şefīʿ
Senden umar şefāʿati mecmūʿ-ı aṣfiyā

<u>şefāʿat it:</u>

1. **şefāʿat it:**
Gazel 290
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Af için vesile olmak.

ʿIşḳuñ eger günāh ise uşta günāh-kāruñam
Şefḳat idüp şefāʿat it kʾolmışam āl-i Muṣṭafā

<u>şefīʿ:</u>

1. **şefīʿ:**
Kaside 1
Mısra: **21**
Şefaat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse, şefaatçi.

Ādem cerīmesine yüzüñ şuyıdur şefīʿ
Senden umar şefāʿati mecmūʿ-ı aṣfiyā

2. **şefīʿ:**
Kaside 17
Mısra: **33**
Şefaat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse, şefaatçi.

Ḫusrevā kimi şefīʿ idineyüm ḫışmuña kim
Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

3. **şefīʿi:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **59**
Şefaat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse, şefaatçi.

Dünyā vü āḫiretde şefīʿi ẕünūbumuñ
Ṣiʿrüm yeterdi saña göre medḥüñ eylesem

4. **şefīʿi:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **106**
Şefaat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse, şefaatçi.

Var iḫtiyāc ʿafvuña yā sātirüʾl-ʿuyūb
Demdür kʾanuñ şefīʿi Resūl-i Emīn ola

<u>şefīʿ ola:</u>

1. **şefīʿ ola:**
Mesnevi 3
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Şefâat etmek, bir kimsenin affa uğraması için aracılık etmek.

Bu dergehde kim oldı böyle refīʿ
Muḥammedden özge kim ola şefīʿ

<u>şefḳat:</u>

1. **şefḳatüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 13
Mısra: **79**
Merhamet,acıma.

Pādişāhā şefḳatüñden yir yüzi maʿmūr iken
Dād kim dil kaʿbesi ġam leşkeri vīrānıdur

2. **şefḳati:**-*i*
Gazel 223
Mısra: **14**
Acıyarak veya esirgeyerek sevme II iyilik.

Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār
Ey şefḳati az şūḫ-ı cihān yandum elüñden

3. **şefḳati:**-*i*
Gazel 319
Mısra: **4**
Acıyarak veya esirgeyerek sevme II iyilik.

Fitnesi çoḳ ʿişveger ü dil-firīb
Şefḳati az şūḫ-ı sitem-kār hey

4. **şefḳatüñüñ:**-*ü, -nüñ*
Kaside 17
Mısra: **38**
Merhamet, acıma.

Ḳalem-i ʿafv çek ey sāye-i Ḥaḳ sehvüme kim
Germdür şefḳatüñüñ ʿafve ḫarīdārluġı

<u>şefḳat idüp:</u>

1. **şefḳat idüp:**-*üp*
Gazel 290
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Acımak, şefkat göstermek.

ʿIşḳuñ eger günāh ise uşta günāh-kāruñam
Şefḳat idüp şefāʿat it kʾolmışam āl-i Muṣṭafā

<u>şefḳat it:</u>

1. **şefḳat it:**
Gazel 193
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Acımak.

Çāk olupdur dest-i ḥasretden girībānum benüm
Ben ḳuluña şefḳat it devletlü sulṭānum benüm

<u>şeftālū:</u>

1. **şeftālūsinüñ:**-*s, -i, -n, -üñ*
Gazel 12
Mısra: **7**
Şeftali II sevgillinin şeftaliye benzetilen dudağı.

Lebüñ şeftālūsinüñ ḥasretinden
Gözüm dāmānına ṭoldurdı ʿunnāb

2. **şeftālūsinden:**-*si, -n, -den*
Gazel 263
Mısra: **17**
Şeftali II sevgillinin şeftaliye benzetilen dudağı.

Cemālüñ bāġınuñ şeftālūsinden
Ḳo dirsün mübtelālar tāze tāze

3. **şeftālūden:**-*den*
Gazel 193
Mısra: **13**
Şeftali.

Ḥūrlar şeftālūden vaṣf eyledüm dilber didi
Bihdür ol şeftālūden sīb-i zenaḫdānum benüm

4. **şeftālūden:**-*den*
Gazel 193
Mısra: **14**
Şeftali.

Ḥūrlar şeftālūden vaṣf eyledüm dilber didi
Bihdür ol şeftālūden sīb-i zenaḫdānum benüm

<u>şeh:</u>

1. **şehi:**-*i*
Gazel 288
Mısra: **6**
Sultan, padişah II Sevgili.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḫūr ile ġılmān ḳucmaġa

2. **şehüñ:**-*üñ*
Gazel 97
Mısra: **5**
Padişah, hükümdar II sevgili.

Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ
Ki ḳadem başduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

3. **şehden:**-*den*
Gazel 263
Mısra: **16**
Padişah, hükümdar.

Ḳadīmī resmdür ki ḳullarına
İrür şehden ʿaṭālar tāze tāze

4. **şehler:**-*ler*
Gazel 296
Mısra: **4**
Padişah, hükümdar.

Ayaġuñ ṭoprağına cān virse sulṭānlar ne ġam
Nice şehler ḫāk idüpdür āb-ı ḥayvān ḥasreti

5. **şeh:**
Kaside 4
Mısra: **24**
Padişah, hükümdar.

Şeh-i aʿẓamsın ey şeh añ beni kim
Unutmaz luṭf issi şeh gedāsın

6. **şeh:**
Kaside 8
Mısra: **39**
Padişah, hükümdar.

Didi ki şeh gelür ne döşersin ayaġına
Didüm ki gözlerümden iki ābdār laʿl

7. **şeh:**
Kaside 12
Mısra: **61**
Padişah, hükümdar.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

8. **şeh:**
Kaside 19
Mısra: **107**
Padişah, hükümdar.

Aḥmed ey şeh bezmüñe bir deste gül gönderdi kim
Nāfe-i ḫulḳuñ gibi itdi cihānı ʿanberīn

9. **şeh:**
Kaside 25
Mısra: **16**
Padişah, hükümdar.

Ṭoldurup nʾeyler ruḫuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

10. **şeh:**
Mesnevi 3
Mısra: **211**
Padişah, hükümdar.

Ne şeh kim ḳomaya işigüñde ser
Yata ṭoprağ altında zīr ü zeber

11. **şehler:**-*ler*
Terci-bend 1
Mısra: **103**
Padişah, hükümdar.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

12. **şeh:**
Terci-bend 2
Mısra: **13**
Padişah, hükümdar.

Şeh nişānın virüp alur gülden
Müjdegānī diyü ḳabāyı ṣabā

13. **şeh:**
Terci-bend 2
Mısra: **31**
Padişah, hükümdar.

Nʾola şeh gibi olsa laʿl-niş̲ār
Ṭoludur çünki zerle maḫzen-i gül

14. **şeh:**
Terci-bend 2
Mısra: **48**
Padişah, hükümdar.

Bāġı müşkīn nefesle ṭutmaġ içün
Açdı şeh medḥine dehān ġonca

15. **şeh:**
Terci-bend 2
Mısra: **91**
Padişah, hükümdar.

Delmege şeh ʿadūsı sīnesini
İtdi ser-tīz ḫancerin sūsen

16. **şehüñ:**-*üñ*
Terci-bend 2
Mısra: **103**
Padişah, hükümdar.

Dil uzadup medāyiḥinde şehüñ
Açdı Aḥmed gibi dehān bülbül

17. **şeh:**
Gazel 27
Mısra: **16**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.

Ḥarīm-i ʿışḳ edebin Aḥmed umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḥaremi ḥürmetini her güstāḫ

18. **şeh:**
Gazel 62
Mısra: **7**
Hükümdar, padişah. II Sevgili.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

19. **şeh:**
Kaside 4
Mısra: **23**
Hükümdar, padişah II Fatih Sultan Mehmed.

Şeh-i aʿẓamsın ey şeh añ beni kim
Unutmaz luṭf issi şeh gedāsın

20. **şeh:**
Kaside 6
Mısra: **166**
Hükümdar, padişah II Fatih Sultan Mehmed.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī
Şeh ʿahdi durur baġlu gerek ẓulmet ü sevdā

21. **şeh:**
Kaside 7
Mısra: **42**
Hükümdar, padişah II Fatih Sultan Mehmed.

Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

22. **şeh:**
Kaside 7
Mısra: **120**
Hükümdar, padişah II Fatih Sultan Mehmed.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın ṣanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mıṣṭar güneş

23. **şeh:**
Kaside 14
Mısra: **45**
Hükümdar, padişah II Fatih Sultan Mehmed.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

24. **şeh:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.

Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Şıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

25. **şeh:**
Gazel 116
Mısra: **11**
"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.

Aḥmedʾe ey şeh viṣālüñ naḳdin inʿām eyle kim
Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudādur münʿim-i müflis-nevāz

26. **şeh:**
Gazel 142
Mısra: **13**
"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.

Aḥmedʾden idüben ḥasenātın o şeh dirīġ
Her nā-maḥalle ḥüsn ile iḥsān ider dirīġ

27. **şeh:**
Gazel 153
Mısra: **13**
"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

28. **şeh:**
Gazel 173
Mısra: **13**
"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.

Ḫāki iksīr eylemek isterseñ ey şeh baña baḳ
Sırrumı fāş eylemek isterseñ ey gül-çihre gül

29. **şeh:**
Gazel 177
Mısra: **10**
"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.

Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür çü göñli Aḥmedʾüñ
Devlet-i ḥüsnüñde ey şeh nʾiçün ābādān degül

30. **şeh:**
Gazel 265
Mısra: **4**
"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.

Ġam ṭarīḳında helāk itme ṣaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣaġ ilte selāmet getüre

31. **şeh:**
Gazel 284
Mısra: **14**
"şah" muhaffefi: şah, sultan; mec. sevgili.

Keremden bir naẓar ḳıl Aḥmedʾe kim
Ḳulına şeh nigāh eyler kimerde

32. **şeh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **19**
Sultan, padişah II Şehzade Mustafa.

Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

33. **şeh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **49**
Sultan, padişah II Şehzade Mustafa.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

34. **şeh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **50**
Sultan, padişah II Şehzade Mustafa.

Ol şeh ḳanı ki işigi ʿālem-penāh idi
Ol şeh ḳanı ki her ḳulı bir pādişāh idi

35. **şeh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **60**
Sultan, padişah II Şehzade Mustafa.

Ḫār-ı zamāne cevrine kim ʿömr-gāhdur
Ol şeh ḳanı ki gül yüzi ḫoş ʿöẕr-ḫᵛāh idi

<u>şeh bāyezīd:</u>

1. **şeh bāyezīd:**
Kaside 22
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Sultan Bayezid.

Şeh Bāyezīd ol ki anuñ tīġın añıcaḳ
Olur derūn-ı Rüstem ü İsfendiyār āb

2. **şeh bāyezīd:**
Kaside 23
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Sultan Bayezid.

Şeh Bāyezīd işigine yüz sürdügin görüp
Tācın ḥabāb virdi kʾola tāc-dār āb

3. **şeh bāyezīd:**
Kaside 24
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Sultan Bayezid.

Şeh Bāyezīd devletine nevbet urdı ʿīd
Aldı eline sāḳī-i meh cām-ı zer-nigār

4. **şeh bāyezīd:**
Kıt'a 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Fatih Sultan Mehmed'in oğlu ve Osmanlı Devleti'nin sekizinci hükümdarıdır (1481-1512).

Çıḳdı devlet taḫtına Şeh Bāyezīd
Ol culūs itdi cihān baḫtın saʿīd

şeh bāyezīd ibn-i muḥammed hān:

1. **şeh bāyezīd ibn-i muḥammed ḫān:**
Kaside 25
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Fatih Sultan Mehmed Han'ın oğlu Sultan Bayezid.

Ẓill-i Ḥaḳ Şeh Bāyezīd ibn-i Muḥammed Ḫān kʾanuñ
Cāhı bezminden müzeyyendür bugün eyvān-ı ʿīd

şeh bāyezīdi:

1. **şeh bāyezīdi:**-*i*
Kaside 26
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Sultan Bayezid.

Şeh Bāyezīdi ben ögicek cān niṣār ider
Ṭūṭī-i ḳuds naẓm-ı şeker-bārum üstine

şeh bāyezīdüñ:

1. **şeh bāyezīdüñ:**-*üñ*
Kaside 28
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Sultan Bayezid.

Söylesem bülbül gibi Şeh Bāyezīdüñ medḥini
Ḳaṭre-i ḫaclet ruḫ-ı gül-berg-i ḫandāndan ṭamar

şeh bezminde:

1. **şeh bezminde:**
Kaside 7
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın/hükümdarın başkanlık ettiği sohbet/yaran sohbeti; ziyafet, işret sohbeti; yiyip içilerek sohbet edilen, belli başlı ritüelleri olan bezmin zamanı, kuralları, sakinin işlevi, oturuş düzeni, müzik ve şiir, kadehin sunulma ritüelleri için bkz. LEVEND, s. 307-322.

Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

şeh devridür:

1. **şeh devridür:**-*dür*
Gazel 110
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Padişah devri.

Ṭarf-ı ruḫsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmedʾā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

şeh muṣṭafā:

1. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

İsfendiyār-ı maʿreke Şeh Muṣṭafā dirīġ
Deryā-yı cūd u maʿdin-i ṣıdḳ u ṣafā dirīġ

2. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Ol burc-ı devlet aḫteri Şeh Muṣṭafā ḳanı
Ol taḫt u tāc zīveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

3. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Ol burc-ı devlet aḫteri Şeh Muṣṭafā ḳanı
Ol taḫt u tāc zīveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

4. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

5. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Ey lāle ḳan ola cigerüñ kim utanmadan
Alduñ elüñe sāġarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

6. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **84**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Göñli yemişi nʾoldı saʿādet budaġınuñ
Cān bāġınuñ gül-i teri Şeh Muṣṭafā ḳanı

7. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Ṣāḥib-ḳırān öñince güneş gibi tīġ ile
Açmaġa heft kişveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

8. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Dillü dilince zārılıġ eylerdi kāyināt
Bu idi cümle sözleri Şeh Muṣṭafā ḳanı

9. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Nuṣret ʿarūsı ḥüsnine behcet bağışlayan
Deryā-yı cūd gevheri Şeh Muṣṭafā ḳanı

10. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Ḫākī ḳafesden incinüp eflāke ʿazm iden
Ḳaṣr-ı İrem kebūteri Şeh Muṣṭafā ḳanı

11. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **88**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Ol salṭanatda faḫr-i ḫilāfet penāh olan
Āl-i mülūk mefḫarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

12. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Vīrān ol ey felek ne bezersin döne döne
Bu zer-nigār çāderi Şeh Muṣṭafā ḳanı

13. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Āl-i Muḥammede dil ü cāndan muḥibb olan
Ḫulḳ-ı ʿaẓīm maẓharı Şeh Muṣṭafā ḳanı

14. **şeh muṣṭafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **-**
Şah Mustafa. (Şehzade Mustafa, Fatih'in Bayezid'den sonraki ikinci oğludur. Karaman'da sancak beyi iken 1474'te ölmüştür.).

Tābūta girdi maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā dirīġ
Taḫtın degişdi taḫtaya Şeh Muṣṭafā dirīġ

<u>şeh nişāna:</u>

1. **şeh nişāna:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Ünlü, meşhur.

Ḫusrevā sen şeh nişāna pīşkeş ḳılmaġ içün
Urdı māha ʿanber efser kākül-i müşkīn-i dost

<u>şehā:</u>

1. **şehā:**
Gazel 93
Mısra: **9**
1. ey padişah ‖ ey sevgili.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan
Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

2. **seḫāsı:**-*sı*
Kaside 8
Mısra: **80**
El açıklığı, cömertlik.

Ey kān-ı luṭf elüñe neden öykinürmiş ebr
Kʾebrüñ seḫāsı āb elüñüñ bī-şumār laʿl

3. **seḫāsı:**-*sı*
Kaside 20
Mısra: **9**
El açıklığı, cömertlik.

Ṣuvardı bāġ-ı cihānı seḫāsı ebri ile
Yemiş yerine cevāhir bitürdi şāḫ-ı nihāl

4. **seḫā:**
Kıt'a 1
Mısra: **11**
El açıklığı, cömertlik.

Himmetüñ ḫaylı seḫā mülkine ḳılduḳca nüzūl
Çünki her gūşe-i ḫaymeñ ola meydān-ı kerem

5. **seḫā:**
Kıt'a 21
Mısra: **6**
El açıklığı, cömertlik.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

6. **şehā:**
Kaside 1
Mısra: **30**
Ey padişah ‖ Ey Hz. Muhammed.

Bir barmaġuñla sībini şaḳḳ eyledüñ mehüñ
Meşy itse daʿvetüñle şecer ṭañ mıdur şehā

7. **şehā:**
Gazel 4
Mısra: **6**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Düşdi durdı ḳomadı yoluma gitmege beni
Egledi bir iki gün gülşen-i kūyuñda şehā

8. **şehā:**
Gazel 12
Mısra: **13**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Şehā yüzüm şuyın arturdı eşküm
Ne altundur ki revnaḳ virdi sīm-āb

9. **şehā:**
Gazel 42
Mısra: **7**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Bāzār-ı ḥüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

10. **şehā:**
Gazel 42
Mısra: **9**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Şiʿri Aḥmedʾüñ şehā nemekīn olduġı bu kim
Baḥr-i suḫanda dāmen-i Selmān ṭutup durur

11. **şehā:**
Gazel 49
Mısra: **3**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

12. **şehā:**
Gazel 201
Mısra: **7**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣīḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

13. **şehā:**
Gazel 232
Mısra: **6**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Efġānum işitmek ile gül münfaʿil olur
Gülşende şehā bülbülüñ āh-ı seḥerinden

14. **şehā:**
Gazel 321
Mısra: **12**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Beli bār-ı meẕālimden bükilmiş anuñ içündür
Şehā dīvān-ı ḥüsnüñde ḳaşuñ bī-iştibāh egri

15. **şehā:**
Gazel 326
Mısra: **2**
"Ey padişah, ey sevgili!" anlamında sevgiliye bir hitap sözü.

Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni
Ayaġa ṣalma yazuḳdur şehā bir iki miskīni

16. **şehā:**
Kaside 16
Mısra: **51**
Ey padişah, ey hükümdar!.

Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭīsi çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭīyi bir ey şekeristān-ı kerem

17. **şehā:**
Kaside 6
Mısra: **122**
Ey şah, ey padişah! II Fatih Sultan Mehmet.

Gerd-i sipehüñ ẓulmetiyle şuʿle-i tīġuñ
Gösterdi Şehā ḫarb günin leyle-i ḳamrā

18. **seḫāñ:**-*ñ*
Kaside 8
Mısra: **87**
El açıklığı, cömertlik.

Eşcārı bir dem itse seḫāñ ebri terbiyet
Bāġ-ı İrem gibi getüre berg ü bār-ı laʿl

19. **şehā:**
Kaside 20
Mısra: **61**
(Fars.) Ey padişah, ey şâh.

Şehā esirge cihān ḫalḳın açma ḳaşlaruñı
Ki ḳorḳaram ola sevdādan āfītāb hilāl

20. **şehā:**
Terci-bend 1
Mısra: **76**
Ey padişah II Emir Sultan.

Maḥbūb-ı Ḥaḳ olur saña cāndan muḥibb olan
Devlet bize maḥabbetüñ olmış şehā hemīn

<u>şehādet:</u>

1. **şehādet:**
Gazel 9
Mısra: **12**
Şehadet getirmek, iman etmek. II Şehit olma, şehitlik.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

şehbāz:

1. **şehbāzuña:**-*uñ, -a*
Gazel 269
Mısra: **4**
Doğan kuşu.

Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili
Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

2. **şehbāzını:**
Gazel 297
Mısra: **5**
Doğan kuşu.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

3. **şehbāzına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 174
Mısra: **13**
Doğan kuşu II avcı.

Zülfi şehbāzına ḳaḳdurmaġa ol ṣayyād-ı dil
Bir naẓar murġına ṭaḳdı kirpügümden perr ü bāl

4. **şehbāzını:**-*ı, -nı*
Gazel 128
Mısra: **7**
Doğan kuşu II Aşığın gönlü.

Āh kim bir kebge ṣaldum göñlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

şehbāz-ı zülfüñ:

1. **şehbāz-ı zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 244
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin doğan kuşuna benzeyen zülfü. II Avcı, tuzak kuran saç.

Şānede şehbāz-ı zülfüñ baġlu ṭururken henūz
Biñ göñül murġın alursın ne ʿaceb ṣayyādsın

şehbāz-ı zülfüñi:

1. **şehbāz-ı zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 52
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin doğan kuşuna benzeyen zülfü. II Avcı, tuzak kuran saç.

Cihān şikārına şehbāz-ı zülfüñi ṣalagör
Kebūter-i dil ü cān ḫod senüñ şikāruñdur

şehd:

1. **şehdini:**-*ini*
Gazel 68
Mısra: **15**
Bal. (Sevgilinin dudağı bağlamında).

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

2. **şehdini:**-*ini*
Gazel 336
Mısra: **9**
Bal. (Sevgilinin dudağı bağlamında).

Ḳanda kim ide lebüñ şehdini Aḥmed tekrār
Hīç kimse dile almaya mükerrer şekeri

3. **şehd:**
Gazel 63
Mısra: **7**
Bal. II Sevgilinin dudağı.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

şehd sözlü:

1. **şehd sözlü:**
Terci-bend 2
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Bal sözlü; güzel, gönül alıcı konuşan, tatlı dilli.

Ġonca dirdüm ṭudaġuña görsem Şehd sözlü şeker-zebān ġonca

şehd ü şeker:

1. **şehd ü şeker:**
Gazel 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bal ve şeker.

Leblerüñ ṣun gözlerüñden mest olan ʿāşıḳlara
Nuḳlın ol cān bezminüñ şehd ü şeker ḳıl dāʾimā

şehd ü şekerden:

1. **şehd ü şekerden:**-*den*
Gazel 236
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bal ve şeker. II Sevgilinin tatlı dudağı.

Şevḳını ruḫlarınuñ şemʿ-i ḳamerden bilüben
Ẕevḳını leblerinüñ şehd ü şekerden ṣorasın

şehd ü şekker:

1. **şehd ü şekker:**
Nazm 7
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bal ve şeker.

Ṣūretde ḥüsn ü behcet ü maʿnīde dīvsin
Ḳavlüñde şehd ü şekker ü fiʿlüñde mārsın

şeh-dāne:

1. **şeh-dānesinden:**
Gazel 246
Mısra: **7**
İri parlak inci.

Beñlerüñ şeh-dānesinden düzilen tesbīḥ-i zülf
Ḳanlu yaşumdan şaḳın bir demde mercān olmasun

şehd-bār:

1. **şehd-bār:**
Kaside 22
Mısra: **66**
Bal saçan, yağdıran.

Anuñʾçün itdüm āb redīfinde medḥüñi
Kim ḫalḳa ʿīdde içürem şehd-bār āb

2. **şehd-bār:**
Kaside 23
Mısra: **24**
Bal saçan, yağdıran.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn
Ṣaç ṣuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

şehd-güftār:

1. **şehd-güftār:**
   Mesnevi 3
   Mısra: **139**
   Tatlı sözlü, bal söyleyişli.

Ola şehd-güftār anda ḳalem
Ola kebg-reftār anda ḳalem

şehd-i lebüñden:

1. **şehd-i lebüñden:***-üñ, -den*
   Gazel 82
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   (Sevgilinin) bal dudağı.

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳı ey Yūsuf-ı
Kenʿān-ı Mıṣr
Utanur şehd-i lebüñden
şekeristān-ı Mıṣr

şehd-i şifāñ:

1. **şehd-i şifāñ:***-ñ*
   Gazel 24
   Mısra: **2**
   Kelime Tipi: **-**
   Şifa balı.

Çün dili miskīn zülfüñ ḳıldı
sevdāyī-mizāc
Ey müferriḥ-leb buyur şehd-i
şifāñ ile ʿilāc

şehd-i şifā-yı rūḥ:

1. **şehd-i şifā-yı rūḥ:**
   Terci-bend 1
   Mısra: **4**
   Kelime Tipi: **-**
   Ruhun şifa balı.

Yümn-i dem-i Mesīḥ eser-i feyż-i Muṣṭafā
Şehd-i şifā-yı rūḥ maḳāli Muḥammedüñ

şehd-i zikrüñ:

1. **şehd-i zikrüñ:***-üñ*
   Gazel 246
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Sevgiliyi anma, hatırlama balı.

Şehd-i zikrüñ müşk-būdur laʿl-i cān-baḫşuñ gibi
Ḫāṣṣıyetde ol nice her derde dermān olmasun

şehenşāh-ı ʿālī-nijād:

1. **şehenşāh-ı ʿālī-nijād:**
   Mesnevi 3
   Mısra: **169**
   Kelime Tipi: **-**
   Yüce yaradılışlı, soylu padişah.

Elā ey şehenşāh-ı ʿālī-nijād
Kerīm ü hünermend ü pāk-iʿtiḳād

şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur:

1. **şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur:***-dur*
   Kaside 7
   Mısra: **39**
   Kelime Tipi: **-**
   Rütbesi kader ile denk olan ve kaza hükümlü büyük padişah (Fatih Sultan Mehmet).

Bir şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur kʾolur
Bāmına hindū Zuḥal dergāhına çāker güneş

şehenşāh-ı kān-yesār:

1. **şehenşāh-ı kān-yesār:**
   Kaside 24
   Mısra: **72**
   Kelime Tipi: **-**
   Sol eli maden ocağı gibi olan büyük padişah.

Bir ḳadre ir cīhānda ki çākerlerüñ ola
Sulṭān-ı yem-yemīn ü şehenşāh-ı kān-yesār

şehenşāh-ı saʿādet-güster:

1. **şehenşāh-ı saʿādet-güster:**
   Kaside 19
   Mısra: **95**
   Kelime Tipi: **-**
   Mutluluk yayan, saçan büyük padişah.

Ey şehenşāh-ı saʿādet-güster ü kişver-güşāy
Vʾey Ferīdūn-ı fażīlet-perver ü dāniş-güzīn

şehenşeh:

1. **şehenşehüñ:***-üñ*
   Kaside 14
   Mısra: **47**
   Padişahlar padişahı.

Çü nüktedān-ı cihāndur Şehenşehüñ Aḥmed
Sözi uzatma demidür duʿāya ḳıl āheng

şeh-i aʿẓamsın:

1. **şeh-i aʿẓamsın:***-sın*
   Kaside 4
   Mısra: **23**
   Kelime Tipi: **-**
   Ulu, yüce padişah.

Şeh-i aʿẓamsın ey şeh añ beni kim
Unutmaz luṭf issi şeh gedāsın

şeh-i cem-iktidār:

1. **şeh-i cem-iḳtidār:**
   Kaside 8
   Mısra: **104**
   Kelime Tipi: **-**
   Cem gibi kudretli padişah.

ʿAyb itme kim bahāsını görmiş terāzūda
Bir saḫt-rūdur ey şeh-i Cem-iḳtidār laʿl

şeh-i hūbān:

1. **şeh-i ḫūbān:**
   Gazel 109
   Mısra: **1**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzeller padişahı.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

şeh-i ḥüsn:

1. **şeh-i ḥüsn:**
   Gazel 24
   Mısra: **5**
   Kelime Tipi: **-**
   Güzellik sultanı II sevgili.

Ey şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār u ṣabr kim
Şehr-i vīrāndan hemīşe şehriyār almaz ḫarāc

şeh-i keşmīr:

1. **şeh-i keşmīr:**
   Gazel 222

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Keşmir'in sultanı.

Çü heft iḳlīm-i ḥüsn içre şeh-i Keşmīr olasın sen
İki yüzlü raḳīb ile revā mı bir olasın sen

şeh-i kişver-ārā-yı vālā-güher:

1. **şeh-i kişver-ārā-yı vālā-güher:**
Mesnevi 3
Mısra: **171**
Kelime Tipi: **-**
Yüce soylu, memleket süsleyen padişah.

Şeh-i kişver-ārā-yı vālā-güher Ḫudāvend-i şāhī vü ferheng ü fer

şeh-i vilāyet-i luṭf:

1. **şeh-i vilāyet-i luṭf:**
Gazel 144
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik diyarının padişahı.

Dili münevver ider cānları müsaḫḫar ider
Meh-i sipihr-i melāḥat şeh-i vilāyet-i luṭf

şehīd:

1. **şehīdi:**-*i*
Gazel 274
Mısra: **7**
Kutsal bir değer uğruna ölen kimse; sevgili uğruna ölen aşık.

Ġamzeñ şehīdi leblerüñ iḥyāsın istemez
Sālik ki müntehī ola baḳmaz kerāmete

2. **şehīdinüñ:**-*i, -n, -üñ*
Gazel 25
Mısra: **7**
Aşk yolunda ölen kişi.

Lebi şehīdinüñ üstinde ol sehī-ḳāmet
Dikerse gül budaġın vire berg ü bār ḳadeḥ

şehīd eylersin:

1. **şehīd eylersin:**-*r, -sin*
Gazel 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şehit etmek.

Çün şehīd eylersin ol ġamze ile hey kāfir beni
Bārī nūr insün mezāruma güẕer ḳıl dāʾimā

şehlā:

1. **şehlāsı:**-*sı*
Gazel 162
Mısra: **12**
Hafif şaşı göz, ela göz.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

şeh-māt:

1. **şeh-māt:**
Gazel 63
Mısra: **5**
Satranç oyununda, karşı tarafı alt etmek, kazanmak.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Şaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

şeh-nişān:

1. **şeh-nişān:**
Kaside 21
Mısra: **45**
Ünlü, meşhur.

Sensin ol şeh-nişān ki ḳullaruñuñ Eñ kemin şāh-ı kāmrān bulduñ

şeh-nişīn-i bezm-gāhuñda:

1. **şeh-nişīn-i bezm-gāhuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 7
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Meclisin şahnişi, cumbası.

Sensin ol kim şeh-nişīn-i bezm-gāhuñda müdām
Yā Süleymān taḫtıdur yā cām-ı İskender güneş

şehper:

1. **şehper:**
Kaside 7
Mısra: **30**
Kuş kanadındaki uzun tüy /kanat.

Geh ḥamām-ı māh-ı tābāna daḳar sīmīn cenāḥ
Geh düzer Sīmurġ-ı çarḫa āteşīn şehper güneş

2. **şehperine:**-*i, -ne*
Kaside 5
Mısra: **22**
Kanat.

Bu senā murġı uçarsa ne ʿaceb Sidreye dek
Baġludur şehperine midḥat-i dervīşlerüñ

3. **şehperine:**-*i, -ne*
Kaside 19
Mısra: **110**
Kanat.

Ruḳʿa-i medḥ ü senāñı şöyle yazdum kim anı
Şehperine baġladı heykel diyü Rūḥuʾl-Emīn

şehper-i hümā:

1. **şehper-i hümā:**
Nazm 4
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hüma kuşunun kanadının en uzun tüyü.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

şehper-i rūḥuʾl-emīn:

1. **şehper-i rūḥuʾl-emīn:**
Kaside 13
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Cebrail'in kanadı.

Vʾey cemālüñ sāyebānı şehper-i Rūḥuʾl-emīn
ʿAks-i ḥüsnüñden cihān yüzi cinān bostānıdur

2. **şehper-i rūḥuʾl-emīn:**
Kaside 19
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Cebrail'in kanadı.

Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören
Oldı ḥüsnüñe meges-rān şehper-i Rūḥuʾl-Emīn

şehr:

1. **şehrini:**-*i, -(n)i*
Kaside 13
Mısra: **91**
Kent. II gönül bağlamında "kalp, manevi duyguları barındıran merkez.".

Şehriyārā ḥaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
ʿİzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur

2. **şehrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 233
Mısra: **1**
Şehir, kent II sevgilinin bulunduğu yer.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bārī şehrüñden
Göñül çün ṣındı cebr olmaz gidelüm bārī şehrüñden

3. **şehrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 233
Mısra: **2**
Şehir, kent II sevgilinin bulunduğu yer.

Firāḳ-ı yāra ṣabr olmaz gidelüm bārī şehrüñden
Göñül çün ṣındı cebr olmaz gidelüm bārī şehrüñden

4. **şehrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 233
Mısra: **4**
Şehir, kent II sevgilinin bulunduğu yer.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

5. **şehrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 233
Mısra: **6**
Şehir, kent II sevgilinin bulunduğu yer.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

6. **şehrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 233
Mısra: **8**
Şehir, kent II sevgilinin bulunduğu yer.

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm bārī şehrüñden

7. **şehrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 233
Mısra: **10**
Şehir, kent II sevgilinin bulunduğu yer.

Dil oduñdan kebāb oldı gözüm yaşı şarāb oldı
Göñül mülki ḫarāb oldı gidelüm bārī şehrüñden

8. **şehrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 233
Mısra: **12**
Şehir, kent II sevgilinin bulunduğu yer.

Üşendük devr-i cevrüñden uşanduḳ zecr-i hecrüñden
Ölince zehr-i ḳahruñdan gidelüm bārī şehrüñden

9. **şehrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 233
Mısra: **14**
Şehir, kent II sevgilinin bulunduğu yer.

Göñül gör Aḥmedʾe nʾitdi ki sevdāya düşüp gitdi
Metāʿ-ı ṣabrı dağıtdı gidelüm bārī şehrüñden

10. **şehrde:**-*de*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **28**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mıṣr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir fażl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

11. **şehrde:**-*de*
Gazel 86
Mısra: **9**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.

Ben aġzum açmadum bu ne sırdur ki şehrde
Sen serveri sever diyü her gün ḫaber çıḳar

12. **şehre:**-*e*
Gazel 97
Mısra: **5**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.

Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ
Ki ḳadem başduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

13. **şehrde:**-*de*
Gazel 147
Mısra: **12**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

14. **şehrümüzüñ:**-*ümüz, -üñ*
Gazel 238
Mısra: **9**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.

Sefer ḳılup gelür Aḥmed ki diye şehrümüzüñ
Güzelleri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

15. **şehrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 246
Mısra: **19**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.

Ṣubḥa dek şehrinde ol māhuñ żiyā-baḫş olmaġa
Ṣuʿle-i āhum yiter şemʿ-i şebistān olmasun

16. **şehridür:**-*i, -dür*
Gazel 263
Mısra: **21**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.

Bu Bursa şehridür gül bigi her dem
Yitişür mehliḳālar tāze tāze

17. **şehrde:**-*de*
Gazel 267
Mısra: **10**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.

Ay saña öykündügiyçün yüzine geh geh felek
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhīr ide

18. **şehrüñ:**-*ün*
Gazel 305
Mısra: **7**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.

Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

19. **şehrüñ:**-*ün*
Kaside 13
Mısra: **11**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.

Ol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūzigār-ı vaṣl-ı cānānuñ şeb-i hicrānıdur

20. **şehrde:**-*de*
Kıt'a 8
Mısra: **4**
İnsanların toplu olarak yaşadığı yerleşim alanı.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Ṣıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

21. **şehrüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 132
Mısra: **9**
Şehir II Sevgilinin bulunduğu ortam.

Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan aġlamışam
Kim bir der ü dīvār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

22. **şehrüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 25
Mısra: **55**
Şehir II Sevgilinin bulunduğu ortam.

Şöhret-i ḥüsnüñ görüp şehrüñde ey ṣāh-ı cemāl
Ṭabl-ı sīnem dögilür kim olına iʿlān-ı ʿīd

<u>şehr-i ḥüsn:</u>

1. **şehr-i ḥüsn:**
Gazel 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik şehri, diyarı.

Şol ki şehr-i ḥüsn içinde şöhre-i āfāḳdur
Mihr-i gerdūn-ı melāḥat mehliḳā İsḥāḳdur

<u>şehr-i vīrāndan:</u>

1. **şehr-i vīrāndan:**-*dan*
Gazel 24
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yıkılmış şehir.

Ey şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār u ṣabr kim
Şehr-i vīrāndan hemīşe şehriyār almaz ḫarāc

<u>şehristān:</u>

1. **şehristānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **54**
Şehir, büyük şehir.

Ġāzī-i ṣāḥib-ḳırān oldur ki devrinde anuñ
Küfr dāruʾl-cehli şimdi ʿilm şehristānıdur

2. **şehristānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **54**
Şehir, büyük şehir.

Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ göñlümi
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

<u>şehriyār:</u>

1. **şehriyār:**
Gazel 24
Mısra: **6**
Hükümdar, padişah (sevgili).

Ey şeh-i ḥüsn isteme dilden ḳarār u ṣabr kim
Şehr-i vīrāndan hemīşe şehriyār almaz ḫarāc

2. **şehriyāra:**-*a*
Gazel 34
Mısra: **15**
Sultan, hükümdar, padişah.

Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim
Nuṣret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

3. **şehriyār:**
Kaside 8
Mısra: **52**
Sultan, hükümdar, padişah.

Şol şevḳden ki yazalar alnında aduñı
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehriyār laʿl

4. **şehriyārā:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **91**
Sultan, hükümdar, padişah.

Şehriyārā ḥaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
ʿİzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur

<u>şehriyārā:</u>

1. **şehriyāra:**
Terci-bend 2
Mısra: **93**
Ey sevgili, ey padişah.

Şehriyāra <u>s</u>enālar itmek içün
Yine depretdi dillerin sūsen

<u>şehriyār-ı diyār-ı ʿosmānī:</u>

1. **şehriyār-ı diyār-ı ʿo<u>s</u>mānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Osmanlı ülkesinin padişahı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿO<u>s</u>mānī

2. **şehriyār-ı diyār-ı ʿo<u>s</u>mānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Osmanlı ülkesinin padişahı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿO<u>s</u>mānī

3. **şehriyār-ı diyār-ı ʿo<u>s</u>mānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Osmanlı ülkesinin padişahı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOs̱mānī

4. **şehriyār-ı diyār-ı ʿos̱mānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Osmanlı ülkesinin padişahı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOs̱mānī

5. **şehriyār-ı diyār-ı ʿos̱mānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **66**
Kelime Tipi: **-**
Osmanlı ülkesinin padişahı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOs̱mānī

6. **şehriyār-ı diyār-ı ʿos̱mānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Osmanlı ülkesinin padişahı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOs̱mānī

7. **şehriyār-ı diyār-ı ʿos̱mānī:**
Terci-bend 2
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Osmanlı ülkesinin padişahı.

Māh-ı burc-ı sipihr-i sulṭānī
Şehriyār-ı diyār-ı ʿOs̱mānī

şehr-yār:

1. **şehr-yār:**
Kaside 22
Mısra: **50**
Sultan, hükümdar, padişah.

Ḫāmem bu ʿīd-i ekbere ʿīdāne virmege
Ṭoldurdı cām-ı medḥüñe ey şehr-yār āb

şehryār:

1. **şehryār:**
Kaside 22
Mısra: **8**
Sultan, hükümdar, padişah.

Kūyuñda aḳıt eşkümi ey pādişāh-ı ḥüsn
Dinsün getürdi Kaʿbeye bir şehryār āb

2. **şehryār:**
Kaside 23
Mısra: **100**
Sultan, hükümdar, padişah.

Luṭfuñ rebīʿi itmek içün rūzgārı zeyn
Ṣaçdı riyāż-ı z̲ihnüme ey şehryār āb

şehryāra:

1. **şehryārā:**
Kaside 7
Mısra: **95**
Ey padişah, ey hükümdar.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur minber güneş

şehsüvār:

1. **şehsüvār:**
Kaside 9
Mısra: **35**
At binmede usta olan kişi. II Yiğit, mert, cesur.

Çün āstīn-feşān ola ol şehsüvār ider
Pür dāmen-i ḳabāçe-i heft āsumānı müşk

2. **şehsüvāra:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **41**
At binmede usta olan kişi. II Yiğit, mert, cesur.

O şehsüvāra ʿinān-gīr ola mı dest-i ṣabā
Ki bād-pāyına nisbet sipihr ḫinki leng

3. **şehsüvārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 190
Mısra: **6**
Çok usta binici.

Şeb ġurābın tār-mār itdükce bāz-ı āfitāb
Ṣanuram kim ṣayda çıḳmış şehsüvārumdur benüm

şeker:

1. **şekerle:**-*le*
Kaside 6
Mısra: **102**
Şeker.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

2. **şeker:**
Gazel 86
Mısra: **1**
Şeker.

Ögsem lebüñi cān deheninden şeker çıḳar
Añsam dişüñi dīde-i terden güher çıḳar

3. **şeker:**
Kaside 14
Mısra: **21**
Şeker.

Şeker ne kelledür ey ṭūṭī-i şeker-güftār
Ki laʿlüñe öykünüp itdi cihānı başına teng

4. **şekerden:**-*den*
Gazel 53
Mısra: **2**
1. Şeker kamışı, şeker pancarı, patates, havuç, mısır, buğday vb. bitkilerin sap ve köklerinin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, birleşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan, beyaz, suda eriyen, mayalanabilen ve çoğu tatlı olan maddelerin genel adı. 2. Bu madde katılarak yapılmış lokum, akide, çikolata vb. tatlı yiyeceklerin genel adı.

Ḳamerden heyʾet-i ruḫsārı yigdür
Şekerden şerbet-i güftārı yigdür

5. **şeker:**
Gazel 86
Mısra: **6**
1. Şeker kamışı, şeker pancarı, patates, havuç, mısır, buğday vb. bitkilerin sap ve köklerinin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, birleşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan, beyaz, suda eriyen, mayalanabilen ve çoğu tatlı olan maddelerin genel adı. 2. Bu madde katılarak yapılmış lokum, akide, çikolata vb. tatlı yiyeceklerin genel adı.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

6. **şeker:**
Gazel 326
Mısra: **6**
1. Şeker kamışı, şeker pancarı, patates, havuç, mısır, buğday vb. bitkilerin sap ve köklerinin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, birleşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan, beyaz, suda eriyen, mayalanabilen ve çoğu tatlı olan maddelerin genel adı. 2. Bu madde katılarak yapılmış lokum, akide, çikolata vb. tatlı yiyeceklerin genel adı.

Cemālüñ ʿīd-i ekberdür kenār-ı ḫᵛān-ı ḥüsnüñde
Şeker senbūsedür laʿlüñ yā ḥalvā-yı ʿalādīnī

7. **şeker:**
Gazel 343
Mısra: **13**
1. Şeker kamışı, şeker pancarı, patates, havuç, mısır, buğday vb. bitkilerin sap ve köklerinin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, birleşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan, beyaz, suda eriyen, mayalanabilen ve çoğu tatlı olan maddelerin genel adı. 2. Bu madde katılarak yapılmış lokum, akide, çikolata vb. tatlı yiyeceklerin genel adı.

Beyān varaḳları vaṣf-ı lebüñle ṭoldı şeker
Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed şeker-feşān ola mı

8. **şeker:**
Gazel 221
Mısra: **17**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isimdir.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

9. **şeker:**
Gazel 27
Mısra: **14**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isimdir. Beyitte sevgilinin dudağı ile şeker arasında ilgi kurulmuştur.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

10. **şeker:**
Gazel 32
Mısra: **8**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isimdir. Beyitte sevgilinin dudağı ile şeker arasında ilgi kurulmuştur.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum sevāba gir
Kim elden ise olur aġızda şeker leẕīẕ

11. **şekeri:**-*i*
Gazel 45
Mısra: **5**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isimdir. Beyitte sevgilinin dudağı ile şeker arasında ilgi kurulmuştur.

Zaḫm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri
Nīş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

12. **şeker:**
Gazel 64
Mısra: **3**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isimdir. Beyitte sevgilinin dudağı ile şeker arasında ilgi kurulmuştur.

Zehr-i ḳātil görinür ṭāliʿ-i şūrumda şeker
Beni öldürmege ol laʿl-i şeker-bār öpilür

13. **şekerden:**-*den*
Gazel 228
Mısra: **15**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isimdir. Beyitte sevgilinin dudağı ile şeker arasında ilgi kurulmuştur.

Ṭūṭī-i bāġ-ı İremdür ki şekerden dem urur
Leb-i şīrīnüñ içün Aḥmed açar olsa dehen

14. **şeker:**
Gazel 238
Mısra: **3**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isimdir. Beyitte sevgilinin dudağı ile şeker arasında ilgi kurulmuştur.

Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ
Semen-beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

15. **şeker:**
Gazel 254
Mısra: **15**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isimdir. Beyitte sevgilinin dudağı ile şeker arasında ilgi kurulmuştur.

İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker
Luṭf idüp fınduḳ ḳodı fīʾl-ḫāl bādām üstine

16. **şekeri:**-*i*
Gazel 336
Mısra: **10**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isimdir. Beyitte sevgilinin dudağı ile şeker arasında ilgi kurulmuştur.

Ḳanda kim ide lebüñ şehdini Aḥmed tekrār
Hīç kimse dile almaya mükerrer şekeri

17. **şekerden:**-*den*
Kıt'a 2
Mısra: **9**
Şeker kamışı, şeker pancarı

vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isim II hoş, güzel (şey).

Şekerden yig müferriḥ sözlerüñ var
Ki Aḥmed ʿaḳlını ḥayrān idersin

18. **şeker:**
Gazel 25
Mısra: **15**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isimdir. Beyitte sevgilinin sözleri ile şeker arasında ilgi kurulmuştur.

Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan
Ne ḳanına şuşamışdur gör ey nigār ḳadeḥ

19. **şeker:**
Gazel 34
Mısra: **10**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isimdir. Beyitte sevgilinin sözleri ile şeker arasında ilgi kurulmuştur.

Reftār eger bu ise nedür serv-i ḫoş-ḫırām
Güftār eger ol ise şeker bārī kimdür

20. **şeker:**
Gazel 287
Mısra: **12**
Şeker kamışı, şeker pancarı vb. bitkilerin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, ağızda tatlı bir lezzet bırakan maddelere verilen ortak isim; şeker gibi olan, tatlı.

Yāra şīrīn sözinüñ sırrını şordun didi kim
Biz şeker ṭoldururuz sözde nemekdānumuza

21. **şeker:**
Gazel 163
Mısra: **8**
Far. Şeker.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

22. **şekeri:**-*i*
Gazel 266
Mısra: **2**
Far. Şeker.

Göster yüzüñi kim ḳameri bī-ḳarār ide
Depret lebüñi kim şekeri şermsār ide

<u>şeker-ālūd:</u>

1. **şekker-ālūd:**
Gazel 31
Mısra: **8**
Şeker karışmış.

Cānum megesi ḳalup lebüñde
Oldı per ü bāli şekker-ālūd

<u>şeker-feşān:</u>

1. **şeker-feşān:**
Gazel 343
Mısra: **14**
Tatlı konuşan.

Beyān varaḳları vaṣf-ı lebüñle ṭoldı şeker
Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed şeker-feşān ola mı

<u>şeker-güftār:</u>

1. **şeker-güftār:**
Gazel 147
Mısra: **1**
Sözü şeker gibi olan, tatlı sözlü (sevgili).

Piste-lebsin pistede līkin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

2. **şeker-güftār:**
Gazel 147
Mısra: **18**
Sözü şeker gibi olan, tatlı sözlü (sevgili).

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

<u>şeker-hande:</u>

1. **şeker-ḫande:**
Kaside 6
Mısra: **80**
Tatlı gülüşlü.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

<u>şeker-hʾāb:</u>

1. **şeker-ḫʾābından:**
Gazel 329
Mısra: **11**
Tatlı uyku.

Uyana nergis-i maḫmūr şeker-ḫʾābından
İşidürse giceler naʿre-i mestānemüzi

<u>şeker-i midḥatüñüñ:</u>

1. **şeker-i midḥatüñüñ:**-*üñ, -üñ*
Kaside 16
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Şeker gibi övgü.

Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭīsi çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭīyi bir ey şekeristān-ı kerem

<u>şeker-i vaṣluñı:</u>

1. **şeker-i vaṣluñı:**
Gazel 304
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye kavuşmanın tatlılığı.

Şeker-i vaṣluñı şükrāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ nīşini nūş eyledi cüllāb gibi

<u>şekerīn:</u>

1. **şekerīn:**
Gazel 331
Mısra: **11**
Şeker gibi, şekere benzer.

Nemek-i ḫʾān-ı melāḥat şekerīn ḫandesidür
Ki bu dem emlāḥ-ı ḫūbān-ı cihāndur çelebī

<u>şekeristān:</u>

1. **şekeristāna:**-*a*
Gazel 127
Mısra: **16**
Şeker ülkesi, şeker bahçesi.

Aḥmedʾüñ sözleri sevdāsına düşdi ḳalemüm
Nʾola ṭūṭīdür iderse şekeristāna heves

2. **şekeristān:**
Kaside 6
Mısra: **193**
Şekerlik, şeker kamışı tarlası.

Ḳanda bula medḥüñ gibi şīrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā

<u>şekeristān-ı kerem:</u>

1. **şekeristān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
İhsanın şeker tarlası.

Midḥatüñ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḥayfdur ṭūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem

2. **şekeristān-ı kerem:**
Kaside 16
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
İhsanın şeker tarlası.

Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭīsi çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭīyi bir ey şekeristān-ı kerem

<u>şekeristān-ı maḳāl:</u>

1. **şekeristān-ı maḳāl:**
Kaside 16
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sözün şeker kamışı tarlası.

Ṭūṭī-i nuṭḳuña lāyıḳ şekeristān-ı maḳāl
Bülbül-i ṭabʿuña lāyıḳ bu gülistān-ı kerem

<u>şekeristān-ı mışr:</u>

1. **şekeristān-ı mışr:**
Gazel 82
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mısır'ın şeker tarlaları.

Mışr-ı ḥüsnüñ ḥaḳı ey Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mışr
Utanur şehd-i lebüñden şekeristān-ı Mışr

<u>şeker-leb:</u>

1. **şeker-leb:**
Gazel 125
Mısra: **9**
Dudağı şeker gibi tatlı olan, tatlı dudaklı. Tatlı dilli, hoş sohbet (kimse).

Çözüp zülfin yüzine ol şeker-leb
Didi kim küfrsüz īmān yaraşmaz

2. **şeker-leb:**
Kıt'a 3
Mısra: **3**
Dudağı şeker gibi tatlı olan, tatlı dudaklı. Tatlı dilli, hoş sohbet (kimse).

Her bir dehenümde ey şeker-leb Sūsen gibi ṣad zebānum olsa

3. **şeker-lebleri:**-*ler, -i*
Gazel 264
Mısra: **21**
Şeker gibi dudak.

Aḥmedʾüñ şiʿri şeker-lebleri şād itse ne ṭañ
Cānları ḫurrem ider ṭūṭī ḳaçan söze gele

4. **şeker-leb:**
Gazel 240
Mısra: **9**
Şeker dudaklı sevgili.

ʿĀrıżı ḥaṭṭın ḳazıtmış ol şeker-leb ḳandasın
Ey gül-i ter ṣoḥbetin bī-zaḥmet-i ḫār isteyen

5. **şeker-leb:**
Gazel 46
Mısra: **3**
Dudağı şeker gibi tatlı olan, tatlı dudaklı IITatlı dilli, hoş sohbet (kimse).

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

6. **şeker-leb:**
Gazel 126
Mısra: **3**
Dudağı şeker gibi tatlı olan, tatlı dudaklı IITatlı dilli, hoş sohbet (kimse).

Ben ḫastesin añmaz ol şeker-leb
Adum meger ol dehāna ṣıġmaz

<u>şeker-rīz:</u>

1. **şeker-rīz:**
Gazel 29
Mısra: **10**
Şeker saçan, pek tatlı, pek hoş.

Vaʿde-i vaṣlın işitdüm şādlıḳdan aġladum
Ol şeker-rīz oldı ben oldum gülāb-efşān-ı ʿīd

2. **şeker-rīz:**
Kaside 29
Mısra: **75**
Şeker saçan. II Tatlı sözlü.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

3. **şeker-rīz:**
Gazel 82
Mısra: **17**
Şeker saçan II Tatlı sözlü.

Ḫoş şeker-rīz olur Saʿdī-i Şīrāz gibi
Aḥmedʾüñ sözlerin oḳursa ġazel-ḫʷān-ı Mışr

<u>şeker-rīzān-ı ʿīd:</u>

1. **şeker-rīzān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Bayram şekeri dökenler.

ʿĪdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḫayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

<u>şeker-zebān:</u>

1. **şeker-zebān:**
Terci-bend 2

Mısra: **38**
Tatlı dilli.

Ġonca dirdüm ṭudaġuña görsem
Şehd sözlü şeker-zebān ġonca

şekker:

1. **şekkerler:**-*ler*
Gazel 85
Mısra: **4**
Şeker, tatlı; sevgilinin dudağı.

Her biri ʿāşıḳına cān yidürür
Ṣunıcaḳ būselerle şekkerler

2. **şekkere:**-*e*
Gazel 207
Mısra: **2**
Şeker, tatlı; sevgilinin dudağı.

İderüz laʿlüñe heves nʾidelüm
Şekkere meyl ider meges nʾidelüm

3. **şekker:**
Gazel 20
Mısra: **3**
1) Şeker 2) Sevgilinin dudağı.

Şekker lebüñ aġzuma sögerse
Sögmek degül ol duʿādur ey dost

4. **şekker:**
Gazel 256
Mısra: **5**
1) Şeker 2) Sevgilinin dudağı.

Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekʾoldı ġarḳ-ı āb
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

5. **şekker:**
Gazel 351
Mısra: **8**
1) Şeker 2) Sevgilinin dudağı.

Ne laʿl olur ki yā Rab lezzetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

6. **şekkerde:**-*de*
Gazel 350
Mısra: **4**
Şeker, tatlı. II Sevgilinin dudağı.

Cān fedā ʿişve-i bādām-ı siyāhuña didüm
Işırup laʿl-i lebüñ pisteyi şekkerde ḳodı

7. **şekker:**
Gazel 68
Mısra: **16**
Şeker, tatlı. II Güzel, hoş söz.

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

8. **şekker:**
Gazel 320
Mısra: **17**
Şeker, tatlı. II Güzel, hoş söz.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

9. **şekker:**
Kaside 6
Mısra: **101**
Şeker, tatlı. II Güzel, hoş söz.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

şekker lebüñ:

1. **şekker lebüñ:**-*üñ*
Gazel 32
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudak.

Şekker lebüñ mi virdi ḥalāvet sözüñe kim
Düşnām-ı telḫ andan olur ey püser leẕīẕ

2. **şekker lebüñ:**-*üñ*
Gazel 49
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudak.

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

3. **şekker lebüñ:**-*üñ*
Gazel 290
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudak.

Ne şīrīn medḫ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

şekker-hand:

1. **şekker-ḫand:**
Gazel 183
Mısra: **6**
Tatlı bir gülüşe sahip olmak.

Ṣīve-i maʿşūḳ u ʿāşıḳdan ḫaberdār olmasa
Giryesinde bülbülüñ itmezdi şekker-ḫand gül

şekkerī:

1. **şekkerī:**
Gazel 90
Mısra: **7**
Tatlı, latif; şekerli.

Şekkerī ḫʷān-ı Ḫalīlī durur anuñ deheni
Ḳanda kim olsa bile laʿl nemekdān götürür

şekkerīn:

1. **şekkerīn:**
Kaside 25
Mısra: **11**
Şekerli, tatlı.

Ḫʷān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekkerīn senbūsedür
Kim görinür gözlere şīrīn anuñla ḫʷān-ı ʿīd

2. **şekkerīn:**
Gazel 128
Mısra: **4**
Şeker gibi II Sevgilinin dudakları.

Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḥüsnüñüñ
Şekkerīn ḫurmāya dizmiş müşk ü ʿanberden meges

şekker-leb:

1. **şekker-lebüñe:**
Murabba 1

Mısra: **30**
Şeker gibi tatlı dudak.

Dest-i kūtāhuma baş egmedüñ ey serv-i dırāz
Kʾola şekker-lebüñe ṭūṭī-i dil maḥrem-i rāz

2. **şekker-lebüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 311
Mısra: **1**
Şeker dudak, tatlı dudak II sevgilinin tatlı dudakları.

Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi
Cān her dem ider ney gibi feryād efendi

<u>şekker-makāl:</u>

1. **şekker-maḳāl:**
Müfret 34
Mısra: **1**
Şeker sözlü, tatlı dilli.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Şanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

<u>şekl:</u>

1. **şekline:**-*i, -ne*
Kaside 15
Mısra: **33**
Şekil, biçim, görünüş.

Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yʾçün
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫān-ı kerem

2. **şeklinden:**-*i, -(n)den*
Gazel 37
Mısra: **1**
Şekil, biçim, görünüş.

Serd şeklinden raḳībüñ cān u dil bī-tāb olur
Bu şitānuñ āteşi ancaḳ ruḫ-ı aḥbāb olur

3. **şeklin:**-*in*
Kaside 25
Mısra: **27**
Şekil, biçim, görünüş.

Naʿl-i esbüñ şeklin altun ṣuyıyla yazdı hilāl
Gök yüzinde kʾola dāl-i devlet-i devrān-ı ʿīd

4. **şekller:**-*ler*
Kaside 32
Mısra: **23**
Şekil, biçim, görünüş.

Ne şekller çıḳarur gör bu çarḫ-ı ṣūretbāz
Ne ṣūrete girüp oynar bu gerdiş-i gerdān

5. **şekli:**-*i*
Gazel 43
Mısra: **6**
Görüntü, görünüş.

Ṭutma āyīne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi
Gözgüde ẓāhir olan şekli başardan güniler

6. **şekli:**-*i*
Kaside 32
Mısra: **20**
Görüntü, görünüş.

Nedür bu faṣl-ı ḫazān didügüñ naẓar ḳıl kim
Dü-mūy şekli gibi gösterür saña elvān

<u>şekl ü şemāyille:</u>

1. **şekl ü şemāyille:**-*ile*
Kaside 17
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Görüntü ve ahlak.

Ey beni şekl ü şemāyille giriftār ḳılan
Düşmedüñ ne bilesin sen bu giriftārluġı

2. **şekl ü şemāyille:**-*le*
Gazel 299
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Görünüm.

Ne perīsin ki dili ḥüsnüñe pervāne ḳılup
İtdüñ ol şekl ü şemāyille giriftār beni

<u>şekl-i ebrūsına:</u>

1. **şekl-i ebrūsına:**
Gazel 248
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kaş şekli.

Ḳıl muḳavves ḳaşlaruñ ṭarf-ı külāhuñdan ʿayān
Ġurre-i meh şekl-i ebrūsına ġarrālanmasun

<u>şekl-i hilāl:</u>

1. **şekl-i hilāl:**
Kaside 6
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **-**
Hilal şekli.

Rām oldı bugün rānuña bu tevsen-i gerdūn
Kim şekl-i hilāl urdı felek ḫinkine tamġa

<u>şekl-i hilālīden:</u>

1. **şekl-i hilālīden:**-*den*
Kaside 7
Mısra: **98**
Kelime Tipi: **-**
Hilal şekilli.

Baḫr-i cūduñdan felek fülkin cevāhir ṭoldurup
Düzedür şekl-i hilālīden gümüş lenger güneş

<u>şekl-i lāle-i ḫamrāyı:</u>

1. **şekl-i lāle-i ḫamrāyı:**-*yı*
Kaside 13
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı lalenin biçimi.

Ḳaṭre-i jāleyle şekl-i lāle-i ḫamrāyı gör
Dürr ü gevherden pür olmış kāse-i mercānıdur

<u>şekl-i zerrīn dāyire:</u>

1. **şekl-i zerrīn dāyire:**
Kaside 12
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Altın daire biçimi.

Rūy-ı tīġuñda görinen şekl-i zerrīn dāyire
ʿAks-i ḫurşīd-i ẓaferdür düşmiş ol āb üstine

<u>şekl-i zülfeynüñ:</u>

1. **şekl-i zülfeynüñ:**-*üñ*
Gazel 72
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İki zülfün şekli.

Şekl-i zülfeynüñ ḫavāşīsinde zībā ḫaṭṭuñuñ
Ḳayd-ı şāhdur kim ḫaṭuñ ansuz ḫaṭālar gösterür

şemʿ:

1. **şemʿi:**-*i*
Gazel 117
Mısra: **10**
Mum, çerağ.

Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek
Şemʿi yaḳan engübīnüñ iftirāḳıdur henūz

2. **şemʿ:**
Gazel 33
Mısra: **7**
Mum.

Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hīç öyküne mi şemʿ
Kʾol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

3. **şemʿa:**-*a*
Gazel 93
Mısra: **10**
Mum.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

4. **şemʿisin:**-*isin*
Gazel 156
Mısra: **19**
Mum.

Didi bezm-i cemālüm şemʿisin sen
Anuñçün nūr-baḫş olur zebānuñ

5. **şemʿi:**-*i*
Gazel 249
Mısra: **12**
Mum.

Āh ḳılduġumca örter āteşüm ruḫsārını
Şemʿi Aḥmed lā-cerem pinhān iderler bāddan

6. **şemʿ:**
Kaside 15
Mısra: **43**
Mum.

Aḥmedüñ ġam maḳaşı kesdi dilin şemʿ gibi
Saña rūşen diyemez ḥālini sulṭān-ı kerem

7. **şemʿ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
Mum.

Olmaz muṣībeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zīrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

8. **şemʿ:**
Gazel 104
Mısra: **2**
Mum II sevgili.

Ehl-i diller ṣoḥbet-i cānānda cānın yaḳdılar
Şemʿ içün pervāneler iki cihānın yaḳdılar

9. **şemʿ:**
Gazel 149
Mısra: **5**
Mum.

Şemʿ baş oynarsa bezmüñde igen germ olmasun
Ben ayaġuñ tozına cānum niṯār itsem gerek

10. **şemʿ:**
Gazel 192
Mısra: **4**
Mum.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

11. **şemʿ:**
Gazel 192
Mısra: **16**
Mum.

Bir söz açdum yañılup sūz-ı nihānumdan benüm
Şemʿ gibi odlara yanan zebānumdur benüm

12. **şemʿ:**
Gazel 223
Mısra: **3**
Mum.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

13. **şemʿ:**
Gazel 262
Mısra: **1**
Mum.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

14. **şemʿ:**
Gazel 294
Mısra: **4**
Mum.

Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

15. **şemʿ:**
Gazel 296
Mısra: **13**
Mum.

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

16. **şemʿini:**-*i, -n, -i*
Gazel 298
Mısra: **2**
Mum.

Ey meh viṣālüñ ḫ̆ānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

17. **şemʿ:**
Gazel 299
Mısra: **4**
Mum.

Ḥālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

18. **şemʿ:**
Gazel 301
Mısra: **5**
Mum.

Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

19. **şemʿ:**
Gazel 329
Mısra: **7**
Mum.

Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

20. **şemʿ:**
Gazel 338
Mısra: **4**
Mum.

Yād-ı ruḫ u lebüñle fiġān itdügümce ben
Şemʿ aġladı vü mey acıdı nāle ḳıldı ney

21. **şemʿ:**
Gazel 220
Mısra: **13**
Ar. mum.

Aḥmedʾā yan bu ʿışḳ odına ki şemʿ
Nūrı olmaz yaḳılmayınca tamām

22. **şemʿ:**
Gazel 75
Mısra: **17**
Mum II âşık.

Şemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger ṣaçsa ne ġam
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

23. **şemʿ:**
Gazel 220
Mısra: **7**
Mum II âşık.

Şemʿ gibi anuñ firāḳından
Yanaram od u ṣu içinde müdām

24. **şemʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 146
Mısra: **9**
Mum || Sevgilinin yüzünün güzelliği ve parlaklığı.

Cān u dil yaḳsam nʾola cānā yüzüñ şemʿine kim
Bāl ü perden ʿāşıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

25. **şemʿi:**-*i*
Gazel 87
Mısra: **8**
Mum II sevgilinin yanağının parlaklığı.

Ruḫlarına sünbülinden meyl ider bu murġ-ı dil
Görse şemʿi giceler pervāneler pervāz ider

26. **şemʿi:**-*i*
Gazel 93
Mısra: **1**
Mum II sevgilinin yanağının parlaklığı.

Ruḫuñ şemʿi şuʿāʿından dil ü cān u ciger göynür
Naẓar ḳılmaġa ḫurşīd-i cemālüñe naẓar göynür

27. **şemʿin:**-*iñ*
Kaside 4
Mısra: **19**
Mum, meş'ale II Sevgi, sevgili.

Murādum şemʿin uyar kim ġam-ı dil
Mükedder ḳıldı bu bezmüñ ṣafāsın

28. **şemʿ:**
Gazel 8
Mısra: **12**
A. mum.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü ṣām ola

29. **şemʿ:**
Gazel 296
Mısra: **14**
A. mum.

Şemʿ ü nāy u meyle bir ṣeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

30. **şemʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 19
Mısra: **1**
Mum // Sevgilinin yüzünün güzelliği, parlaklığı.

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh ey dost
Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh ey dost

31. **şemʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 77
Mısra: **13**
Mum // Sevgilinin yüzünün güzelliği, parlaklığı.

Cemāli şemʿine per yaḳma dirler Yaḳ ey Aḥmed ki şemʿ-i encümendür

32. **şemʿden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **47**
Mum, çerağ.

Bezmüñde yanan şemʿden uyarmaġa ḳındīl
Her gice gelür revzenüñe māh-ı muʿallā

33. **şemʿine:**-*i, -n, -e*
Gazel 199
Mısra: **9**
(Ar.) Mum.

Çün cemālüñ şemʿine pervānedür Aḥmed bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

<u>şemʿa:</u>

1. **şemʿa:**
Terci-bend 2
Mısra: **6**
Mum, şem'.

Yile varsa çerāġ-ı lāle ne ṭañ
Ki virür şemʿa inṭıfāyı ṣabā

2. **şemʿa:**
Gazel 250
Mısra: **10**
Ar. Mum.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

<u>şemāl:</u>

1. **şemāl:**
Gazel 37
Mısra: **5**
Kuzey rüzgarı.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā ṣol cāmı ṣun kim şeyḫ anuñla şāb olur

2. **şemāl:**
Gazel 174
Mısra: **10**
Rüzgar, yel.

Nice cennetdür ḳapuñ kim būy-ı ḫākinden anuñ
Dem-be-dem meşmūme-i ʿanber-şemīm oynar şemāl

<u>şemʿdān:</u>

1. **şemʿdān:**
Kaside 21

Mısra: **22**
Mumluk, şamdan.

Sil gözüm jeng-i ḫūn ile ḳoma kim
Şemʿ-i ḥüsnüñe şemʿdān bulduñ

<u>semʿdān-ı zer:</u>

1. **şemʿdān-ı zer:**
Terci-bend 2
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Altın şamdan. II Nergis çiçeği.

Götürür şemʿdān-ı zer nergis
Uyarur şemʿ-i encümen lāle

<u>semʿi:</u>

1. **şemʿinüñ:**-*nün*
Gazel 199
Mısra: **2**
Mum.

Dil ṣaçuñ zencīrinüñ dīvānesidür dostum
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür dostum

<u>semʿ-i bālīni:</u>

1. **şemʿ-i bālīni:**-*i*
Gazel 326
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Mumdan yastık.

Şeb-i rıḥletde raḳṣ uraydı ḳadr olmış ṣanup ḫusrev
Virürken cān-ı şīrīni sen olasañ şemʿ-i bālīni

<u>semʿ-i bihişt:</u>

1. **şemʿ-i bihişt:**
Gazel 287
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cennet mumu. II Sevgili.

Geldi pervāneleri cemʿine ol şemʿ-i bihişt
Gün yüzi nūr u żiyā virdi şebistānumuza

<u>semʿ-i cemʿ:</u>

1. **şemʿ-i cemʿ:**
Gazel 58
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Meclis mumu II Sevgili.

Ol şemʿ-i cemʿ giceler aġlatmaġa beni
Meclislere raḳīb ile ḫandān olup gider

<u>şemʿ-i cihān-efrūzsın:</u>

1. **şemʿ-i cihān-efrūzsın:**-*sın*
Gazel 188
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı aydınlatan mum.

Şemʿ-i cihān-efrūzsın laʿlīn-külāh ol dostum
Ḫurşīd-i ʿālem-tābsın zerrīn-ḳabā ol ey ṣanem

<u>semʿ-i encümen:</u>

1. **şemʿ-i encümen:**
Terci-bend 2
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Meclisin mumu.

Götürür şemʿdān-ı zer nergis
Uyarur şemʿ-i encümen lāle

<u>semʿ-i encümendür:</u>

1. **şemʿ-i encümendür:**-*dür*
Gazel 77
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Meclisi aydınlatan mum.

Cemāli şemʿine per yaḳma dirler
Yaḳ ey Aḥmed ki şemʿ-i encümendür

<u>semʿ-i felek:</u>

1. **şemʿ-i felek:**
Kaside 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün mumu. "Güneş" anlamındadır, güneş muma benzetilmiştir.

Uyandı meşʿale-i ṣubḥ u yandı şemʿ-i felek
Dürüldi çāder-i küḥlī ve göçdi leşker-i zeng

<u>şemʿ-i haddüñe:</u>

1. **şemʿ-i ḫaddüñe:**
Gazel 337
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın mumu.

Bād-ı āhumdan emīn olmazdı ḥüsnüñ pertevi
Şemʿ-i ḫaddüñe etek germese zülfüñ şeb-revi

<u>şemʿ-i haddüñle:</u>

1. **şemʿ-i ḫaddüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 243
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yanak mumu (sevgilinin aydınlık, parlak yanağı).

Şeb-i zülfüñde göñül ḫaṭṭuñı idrāk idemez
Şemʿ-i ḫaddüñle meger luṭf idüp imdād idesin

<u>şemʿ-i ḫayāl:</u>

1. **şemʿ-i ḫayāl:**
Gazel 51
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hayal mumu.

Teng ü tār itdi gözüm hecri velī şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārī dil ü cān ḥücresin rūşen ṭutar

<u>şemʿ-i hidāyet:</u>

1. **şemʿ-i hidāyet:**
Kaside 20
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Hidayet mumu.

Fürūġ-ı rāy-ı münīrüñle āb-ı tīġuñdan
Uyandı şemʿ-i hidāyet söyündi nār-ı ḍalāl

<u>şemʿ-i ḥüsnüñe:</u>

1. **şemʿ-i ḥüsnüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 21
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik mumu.

Sil gözüm jeng-i ḫūn ile ḳoma kim
Şemʿ-i ḥüsnüñe şemʿdān bulduñ

<u>şemʿ-i kāfūrī:</u>

1. **şemʿ-i kāfūrī:**
Gazel 341
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
1. Beyaz renkli, güzel kokulu mum.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Şan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

<u>şemʿ-i kāfūrīyi:</u>

1. **şemʿ-i kāfūrīyi:***-y, -i*
Gazel 43
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Beyaz renkli, güzel kokulu mum. II Sevgilinin teni.

Döyimez dīde ki zülfüñ uzada boynuña el
Şemʿ-i kāfūrīyi gör ʿanber-i terden güniler

<u>şemʿ-i ḳamerden:</u>

1. **şemʿ-i ḳamerden:***-den*
Gazel 236
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ay mumu. II Ayın parlaklığı. II Sevgilinin Ay gibi parlak ve güzel yüzü.

Şevḳını ruḫlarınuñ şemʿ-i ḳamerden bilüben
Ẕevḳını leblerinüñ şehd ü şekerden ṣorasın

<u>şemʿ-i maḥabbet:</u>

1. **şemʿ-i maḥabbet:**
Gazel 286
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Aşk mumu.

El çekme kʾāsitīn-i melālüñle diñlenür
Dil ḫānesinde şemʿ-i maḥabbet ne fāyide

<u>şemʿ-i meclis:</u>

1. **şemʿ-i meclis:**
Gazel 104
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Meclis mumu.

Şemʿ-i meclis germ olup öyküdügi-yʾçün yüzüñe
Aṣdılar bāzārda ṣoñra zebānın yaḳdılar

2. **şemʿ-i meclis:**
Gazel 206
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Meclis mumu.

İçi yanduġından aġlar şemʿ-i meclis ḥālüme
Yār oda nʾiçün yaḳar ben mübtelāsın bilmedüm

<u>şemʿ-i mihrüñle:</u>

1. **şemʿ-i mihrüñle:**
Mesnevi 3
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi çerağı, mumu.

Ġam-ı māsivādan bizi dūr ḳıl
Dili şemʿ-i mihrüñle pür-nūr ḳıl

<u>şemʿ-i murādın yaḳsa:</u>

1. **şemʿ-i murādın yaḳsa:***-ın-sa*
Gazel 47
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İstek mumunu yakmak. II Dileğini yerine getirmek.

Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ şemʿ-i murādın
Micmer gibi devrüñde çün odlu cigeri var

<u>şemʿ-i ruḥıdur:</u>

1. **şemʿ-i ruḥıdur:**
Gazel 316
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.

Şemʿ-i ruḥıdur ʿışḳ ṭarīḳında delīlüm
Göñlüm şeb-i zülfinde bulursa nʾola rāhı

<u>şemʿ-i ruḥsārına:</u>

1. **şemʿ-i ruḥsārına:**
Gazel 299
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) parlak yüzü.

Şemʿ-i ruḥsārına ay u güni pervāne ḳılan
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

<u>şemʿ-i ruḫuñ:</u>

1. **şemʿ-i ruḫuñ:***-uñ*
Gazel 107
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yanağının mumu; sevgilinin parlayan, ışıldayan yanağı.

Yine pervāne göñül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

<u>şemʿ-i şeb-efrūza:</u>

1. **şemʿ-i şeb-efrūza:**
Gazel 264
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Geceyi aydınlatan mum. II sevgili.

Saña yansam nʾola derdümi ki yanar yaḳılur
Ḳanḳı pervāne kim ol şemʿ-i şeb-efrūza gele

<u>şemʿ-i şebistān:</u>

1. **şemʿ-i şebistān:**
Gazel 246
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Gece mumu.

Ṣubḥa dek şehrinde ol māhuñ żiyā-baḫş olmaġa
Şuʿle-i āhum yiter şemʿ-i şebistān olmasun

2. **şemʿ-i şebistān:**
Gazel 82
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yatak odası mumu, gece mumu // sevgili, güzel, dilber.

Ruḫ u zülfüñ hevesinden giceler ṣubḥa degin
Zeyn olur şemʿ-i şebistān ile dükkān-ı Mışr

3. **şemʿ-i şebistān:**
Gazel 260
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yatak odası mumu, gece mumu // sevgili, güzel, dilber.

Ay yüzüñsüz aydın olmaz ḫāniḳah-ı çeşmümüñ
Gerçi āhumla yanar şemʿ-i şebistān her gice

4. **şemʿ-i şebistān:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yatak odası mumu, gece mumu // sevgili, güzel, dilber.

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

5. **şemʿ-i şebistān:**
Gazel 261
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yatak odası mumu // Gece mumu.

Aḥmedʾüñ göynüklerin söyler zebān-ı ḥāl ile
Bir ayaġ üzre ṭurup şemʿ-i şebistān her gice

<u>şemʿ-i şebistāna:</u>

1. **şemʿ-i şebistāna:**-*a*
Gazel 271
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yatak odası mumu; sevgili, güzel, dilber.

Ruḥ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

<u>şemʿ-i şebistānum:</u>

1. **şemʿ-i şebistānum:**-*um*
Müfret 36
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gecelik mum. II aydınlığı ile karanlığı aydınlatan sevgili.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

<u>şemʿ-i şeker-ḫand:</u>

1. **şemʿ-i şeker-ḫand:**
Nazm 29
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı gülüşlü mum. II Sevgili.

Cihān yansun kim ol şemʿ-i şeker-ḫand
Yatur giryān ayaġında demür bend

<u>şemʿ-i şeker-leb:</u>

1. **şemʿ-i şeker-leb:**
Gazel 13
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudaklı, mum yüzlü sevgili.

Bu gice ki hem-dem durur ol şemʿ-i şeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

<u>şemʿ-i şīrīn-zebāndan:</u>

1. **şemʿ-i şīrīn-zebāndan:**-*dan*
Gazel 208
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dilli mum (sevgili).

Şeb-i miḥnetde telḫ-ʿayş olıban Şemʿ-i şīrīn-zebāndan ayrıldum

<u>şemme:</u>

1. **şemmesi:**-*si*
Gazel 34
Mısra: **18**
Pek cüz'î miktar, pek az şey.

Luṭfı zülāli ḳaṭresidür kevşer-i bihişt
Ḳahrı şirārı şemmesi nār-ı caḥīmdür

2. **şemmesi:**-*si*
Kıt'a 3
Mısra: **11**
Pek cüz'î miktar, pek az şey.

Bir şemmesi şerḥin idemezdüm ʿĀlem ṭolu dāsıtānum olsa

3. **şemmesiyle:**-*si, -y, -le*
Kaside 9
Mısra: **32**
Çok az miktar, zerre miktârı.

Sulṭān Muḥammed İbn-i Murād ol ki ḫulḳınuñ
Bir şemmesiyle ṭutdı meşām-ı cihānı müşk

<u>şemme-i ʿaṭṭār:</u>

1. **şemme-i ʿaṭṭār:**
Gazel 56
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Aktarın -sevgilinin saçlarının- güzel kokusu.

Çözdi sünbüllerini bād-ı seḥer Ki dile şemme-i ʿaṭṭār gelür

<u>şemme-i būy:</u>

1. **şemme-i būy:**
Gazel 60
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Koklama.

Sünbülüñden şanemā şemme-i būy almaġ içün
Misk sevdāya düşüp külbe-i ʿaṭṭāra gider

<u>şemme-i būy-ı ʿabīr-efşānıdur:</u>

1. **şemme-i būy-ı ʿabīr-efşānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Amber saçan kokusunu koklama.

Bāġda bād-ı ṣabāyı gülşen-ārā gösteren
Zülf-i yāruñ şemme-i būy-ı ʿabīr-efşānıdur

<u>şemme-i elem:</u>

1. **şemme-i elem:**
Terci-bend 1
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Istırabın, derdin zerresi.

Gülzār-ı dehri terbiyet itse idi himmetüñ
Bād-ı ḫazāndan irmez idi şemme-i elem

<u>şemme-i zülfüñle:</u>

1. **şemme-i zülfüñle:**
Gazel 345
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının kokusu.

Şemme-i zülfüñle meşāmın dilüñ Ġāliye-sā eylemedüñ öyle mi

<u>şems:</u>

1. **şems:**
Gazel 34
Mısra: **21**
(Ar.) Güneş.

Kāseyle şems devr idüben işigüñ gögin
Deryūze eylese nʾola bāb-ı kerīmdür

2. **şems:**
Kaside 6
Mısra: **21**
(Ar.) Güneş.

Ṣol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Ṣeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

3. **şemsi:***-i*
Kaside 21
Mısra: **57**
(Ar.) Güneş.

Şemsi ḳapuñda gördi didi felek
Yüzüñi sür ki āsitān bulduñ

4. **şemsdür:***-dür*
Kaside 32
Mısra: **33**
(Ar.) Güneş.

Ne şemsdür yüzi kim itdi
ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi
Müşterīye kemān

şemse:

1. **şemsesi:***-si*
Kaside 6
Mısra: **21**
Güneş şeklinde yapılan işleme resim.

Ṣol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Ṣeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḫżar:

1. **şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḫżar:**
Kaside 7
Mısra: **132**
Kelime Tipi: **-**
Yeşil kubbenin kemerinin altın şemsesi, güneş şekilli süslemesi.

Tā yaza nūrīn ḳalemle çın seḥer naḳḳāş-ı ṣunʿ
Şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḫżar güneş

şems-i ḍuḥāsın:

1. **şems-i ḍuḥāsın:***-sın*
Kaside 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
'kuşluk (vaktinin) güneşi'; güneşin en parlak ve dünyayı en iyi aydınlattığı zaman.

Şerīʿat farḳınuñ ser-tācı sensin
Ḥaḳīḳat burcına şems-i ḍuḥāsın

şems-i ṭāliʿ:

1. **şems-i ṭāliʿ:**
Gazel 337
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Doğan, tulû eden güneş.

Rā ḳaşuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa şems-i ṭāliʿ üstinde hilālüñ pertevi

şemşīr-i bürrān:

1. **şemşīr-i bürrān:**
Gazel 96
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Keskin kılıç.

Cān feraḥdan raḳṣ urur dil ġuṣṣadan bulur güşād
Çün bizi öldürmege şemşīr-i bürrān baġlanur

şemşīr-i tīz:

1. **şemşīr-i tīz:**
Mesnevi 3
Mısra: **108**
Kelime Tipi: **-**
Keskin kılıç.

Ser-ā-ser zebān oldı şemşīr-i tīz
Ḳaçan ṭaşra çıḳsa ḳopar resteḫīz

şemsüʾḍ-ḍuḥā:

1. **şemsüʾḍ-ḍuḥā:**
Kaside 23
Mısra: **36**
Kuşluk vakti güneşi, sabah güneşi.

Giceyle ṣuya girme ki tābıyla cismüñüñ
Şemsüʾḍ-ḍuḥā gibi görine ṣuʿledār āb

şemʿ-vār:

1. **şemʿ-vār:**
Gazel 66
Mısra: **7**
Mum gibi.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

2. **şemʿ-vār:**
Gazel 132
Mısra: **11**
Mum gibi.

Añup çerāġ-ı ḥüsnüñi pervāne gönlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

3. **şemʿ-vār:**
Gazel 148
Mısra: **3**
Mum gibi.

Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār
Sīne-i sūznāk ile dīde-i eşk-bārı yoḳ

4. **şemʿ-vār:**
Gazel 193
Mısra: **11**
Mum gibi.

Sūz-ı dilden oda yanmışdur zebānum şemʿ-vār
ʿArż ide ḥālüm meger bu çeşm-i giryānum benüm

5. **şemʿ-vār:**
Gazel 300
Mısra: **5**
Mum gibi.

Aġladup şemʿ-vār ḥasretle
Gice tā ṣubḥ-gāh yaḳma beni

şemʿ-veş:

1. **şemʿ-veş:**
Gazel 170
Mısra: **2**
Mum gibi.

Şanemā şanma ki senden uşanam gelmez iseñ

Şemʿ-veş bezm-i ḥayālüñde yanam gelmez iseñ

2. **şemʿ-veş:**
Gazel 187
Mısra: **7**
Mum gibi.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

3. **şemʿ-veş:**
Gazel 247
Mısra: **5**
Mum gibi.

Zebānum şemʿ-veş ṭutuşdı ġamdan
Zebān-ı bī-zebānı sen bilürsin

4. **şemʿ-veş:**
Gazel 271
Mısra: **12**
Mum gibi.

Oturup ḥüsn bezminde idersin ḥālüme ḫande
Yanarduñ şemʿ-veş sen de şataşsañ nār-ı hecrāna

5. **şemʿ-veş:**
Kaside 16
Mısra: **45**
Mum gibi.

Şemʿ-veş bezm-i kemālüñde yanar rişte-i dil
Nʾola rūşen dir isem medḥüñi sulṭān-ı kerem

<u>şerār-ı nār-ı hecrüñden:</u>

1. **şerār-ı nār-ı hecrüñden:***-üñ, -den*
Gazel 129
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık ateşinin kıvılcımı.

Şerār-ı nār-ı hecrüñden yüregüm şöyle yanmışdur
Ki bir āh eylesem ṭolar zemīn ü āsumān āteş

<u>şerbet:</u>

1. **şerbetüñ:***-üñ*
Gazel 128
Mısra: **10**
Tatlı içecek.

Müddeʿīlerden şaḳınsam şiʿrümi ʿayb itme kim
Şerbetüñ olmaz şafāsı üstine üşse meges

2. **şerbeti:***-i*
Gazel 296
Mısra: **8**
Tatlı içecek.

Her ne dürlü kūzeden kim āb içer ol laʿl-leb
Reşk ider ol kūzeye cennetde kevs̱er şerbeti

3. **şerbeti:***-i*
Gazel 296
Mısra: **1**
Lezzet, tat.

Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaṣfuñ şerbeti
Kim zebān-ı ḫāmeyi şaḳḳ itdi sözüm lez̲zeti

4. **şerbetini:***-i, -n, -i*
Gazel 127
Mısra: **3**
Tatlı içecek. || *Sevgilinin tatlı dudakları.*

Bulsa Ḫıżr ile Sikender ṭudaġuñ şerbetini
Eylemezlerdi daḫı çeşme-i ḥayvāna heves

5. **şerbet:**
Gazel 286
Mısra: **2**
I. Meyve özü, su ve şekerle yapılan tatlı içecek. II. İlaç.

Bīmār-ı ġamzeñem baña ṣıḥḥat ne fāyide
Laʿlüñ ṭabībi virmedi şerbet ne fāyide

6. **şerbet:**
Gazel 305
Mısra: **4**
I. Meyve özü, su ve şekerle yapılan tatlı içecek. II. İlaç.

Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm velī
Olmaya laʿlüñ ṭabībi virdügi şerbet gibi

7. **şerbet:**
Kaside 18
Mısra: **5**
I. Meyve özü, su ve şekerle yapılan tatlı içecek. II. İlaç.

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

8. **şerbet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **14**
I. Meyve özü, su ve şekerle yapılan tatlı içecek. II. İlaç.

Cān-ı ʿazīze Mıṣr-ı vücūduñda rūzigār
Şerbet yirine şunduġı zehr-i fenā imiş

<u>şerbet-i cüllāb-ı revān-bahş:</u>

1. **şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş:**
Kaside 6
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Can veren gül suyu şerbeti.

Kevs̱er mi bu yā şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş
Yā nehr-i leben kʾitdi cinān bāġını isḳā

<u>şerbet-i güftārı:</u>

1. **şerbet-i güftārı:***-ı*
Gazel 53
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sözünün şerbeti; sözünün tatlı içeceği.

Ḳamerden heyʾet-i ruḫsārı yigdür
Şekerden şerbet-i güftārı yigdür

<u>şerbet-i vaṣluñla:</u>

1. **şerbet-i vaṣluñla:***-uñ, -la*
Gazel 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma şerbeti.

Lerze düşürmiş iken cānuma ḥummā-yı firāḳ
Virdi tedbīr-i şitā şerbet-i vaṣluñla devā

<u>şeref:</u>

1. **şeref:**
Kaside 27
Mısra: **7**
Değer, kıymet.

Ol ata çoḳ degül bu ḳadar ʿizzet ü şeref

Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdigār

2. **şeref:**
Kaside 1
Mısra: **57**
Bir kimseye gösterilen saygının dayandığı manevi yücelik, manevi ululuk, onur, haysiyet.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

3. **şeref:**
Kaside 6
Mısra: **205**
Bir kimseye gösterilen saygının dayandığı manevi yücelik, manevi ululuk, onur, haysiyet.

Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

4. **şeref:**
Kaside 14
Mısra: **51**
Bir kimseye gösterilen saygının dayandığı manevi yücelik, manevi ululuk, onur, haysiyet.

Şeref göginde sen ol āfītāb-ı ʿālem-tāb
ʿUṭārid-i felek ursun ʿadūña tīr-i ḫadeng

5. **şeref:**
Kaside 16
Mısra: **53**
Bir kimseye gösterilen saygının dayandığı manevi yücelik, manevi ululuk, onur, haysiyet.

Şeref aduñla bula nāme-i iḳbāl ü ʿaṭā
Cūduñ ile yazıla defter ü dīvān-ı kerem

<u>şeref bulam:</u>

1. **şeref bulam:**
Mesnevi 3
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şeref bulmak, şereflenmek.

Şerīf aduñ añdum ki bulam şeref
Ki ẕikrüñsüz olmaya ʿömrüm telef

<u>şeref buldı:</u>

1. **şeref buldı:**-*dı*
Gazel 262
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şeref bulmak, şereflenmek.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

<u>şeref bulmasa:</u>

1. **şeref bulmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 15
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Şeref bulmak, şereflenmek.

Bulmasa nām-ı şerīfüñle şeref nāme-i cūd
Ebter olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

<u>şeref ü ʿizz-i cāvidān:</u>

1. **şeref ü ʿizz-i cāvidān:**
Kaside 21
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Ebedî itibar ve şeref.

Dü cihān ehlinüñ duʿāsı ile
Şeref ü ʿizz-i cāvidān bulduñ

<u>şeref virse:</u>

1. **şeref virse:**-*se*
Gazel 310
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şereflendirmek, yüceltmek, onurlandırmak.

Yüzüm altunına ġam ḍarbı şeref virse ne ṭañ
Ḳıymet artuḳlugıdur sikke-i dīnār daḫı

<u>şeref-i ʿālemīn:</u>

1. **şeref-i ʿālemīn:**
Terkib-bend 1
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Âlemlerin (İnsanlığın, insanların) şerefi.

Yā Rabbī bir ṭarīḳa sülūk itdür anı kim
Şerḥ-i menāḳıbı şeref-i ʿālemīn ola

<u>şerḥ:</u>

1. **şerḥini:**-*i, -n, -i*
Gazel 172
Mısra: **9**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Zülfinüñ şerḥini Aḥmed nice kūtāh ide kim
Vaṣf-ı sevdāda dırāz oldı zebānı ḳalemüñ

2. **şerḥiyle:**-*i, -ile*
Terci-bend 1
Mısra: **69**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Şerḥiyle lāfẓuñuñ dehen-i naḳl pür-şeker
Yādıyla ḫulḳuñuñ nefes-i ʿaḳl ʿanberīn

<u>şerḥ eylemege:</u>

1. **şerḥ eylemege:**-*mek*
Müfret 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, anlatmak.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

<u>şerḥ eylemiş:</u>

1. **şerḥ eylemiş:**-*miş*
Gazel 240
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, anlatmak.

Maḥşer-i zülfüñ ḥisābın mū-be-mū şerḥ eylemiş
Hey ḳıyāmet ḥālet-i nezʿinde zünnār isteyen

<u>şerḥ eyler:</u>

1. **şerḥ eyler:**-*r*
Gazel 277
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, anlatmak.

Gözlerüm ḫūn-ı ciger ḥālini şerḥ eyler iken
Kirpügüm maʿnī-i rengīn diyü alur ḳaleme

şerḥ eyleyem:

1. **şerḥ eyleyem:**-*y, -em*
Gazel 192
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, anlatmak.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

şerḥ ide:

1. **şerḥ ide:**-*e*
Terci-bend 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Ṣadr-ı sarāy-ı sırrını yā Rab kim ide şerḥ
ʿArş üzredür çü ṣaff-ı niʿāli Muḥammedüñ

şerḥ ide bilsün:

1. **şerḥ ide bilsün:**
Kaside 20
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, izah etmek.

Beşer ne şerḥ ide bilsün cemālin ol güneşüñ
Ki oldı ẓill-i Ḫudā-yı cemīl-i celle celāl

şerḥ idem:

1. **şerḥ idem:**-*em*
Gazel 76
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, izah etmek.

ʿAḳla ne şerḥ idem ġam-ı zülfüñ rumūzını
Bīgāne maḥrem-i suḫan-ı āşinā mıdur

şerḥ idemez:

1. **şerḥ idemez:**
Gazel 308
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Açmak II Açıklamak, yorumlamak.

Rāzını bu dil-i ṣad-pāreyi nālān idenüñ
Sīneler şerḥ idemez Aḥmedʾüñ efġānı gibi

2. **şerḥ idemez:**-*e, -mez*
Kıt'a 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Anlatmak, açıklamak, izah etmek.

Ḫusrevā pādişehā cūduñı dil şerḥ idemez
Gerçi medḥüñle ṭolar defter ü dīvān-ı kerem

şerḥ ider:

1. **şerḥ ider:**-*er*
Gazel 79
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Ḫūn-ı ciger ḥikāyetini şerḥ ider gözüm
Ehl-i naẓar olanlara bu mā-cerā yiter

şerḥ iderdüm:

1. **şerḥ iderdüm:**
Kaside 11
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak.

Kākül-i dilber dilinden şerḥ iderdüm ḥālümi
Ḳorḳaram kʾola mükedder kākül-i müşkīn-i dost

şerḥ idersem:

1. **şerḥ idersem:**-*er, -ise, -m*
Nazm 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Açmak II Açıklamak, yorumlamak.

Şerḥ idersem ʿuḳde-i zülfüñdeki taʿḳīdden
Rūşen eylerem cemālüñ āyetin ḫurşīdden

2. **şerḥ idersem:**-*er, -ise, -m*
Gazel 38
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Sīne-i mecrūḥuma hecrüñ nice zaḫm urdugın
Şerḥ idersem işiden ḫalḳuñ yüregi ḳan olur

şerḥ itdi:

1. **şerḥ itdi:**-*di*
Kaside 13
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Açmak II Açıklamak, yorumlamak.

Ol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūzigār-ı vaṣl-ı cānānuñ şeb-i hicrānıdur

2. **şerḥ itdi:**-*di*
Gazel 305
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, izah etmek.

Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

şerḥ itse:

1. **şerḥ itse:**-*se*
Gazel 68
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

şerḥ ola:

1. **şerḥ ola:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, yorumlamak.

Baḥr-i cūduñ nice şerḥ ola kʾanuñ reşḥasıdur
Ḥāṣıl-ı kān-ı seḫā māye-i ʿummān-ı kerem

şerḥ olınsun:

1. **şerḥ olınsun:**
Gazel 21
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Anlaşılmak.

Düşman sitemi mi şerḥ olınsun
Yā ġuṣṣa-i rūzigār ey dost

serh-i menākıbı:

1. **şerḥ-i menāḳıbı:***-ı*
Terkib-bend 1
Mısra: **116**
Kelime Tipi: **-**
Hikâyelerinin açıklaması, izahı.

Yā Rabbī bir ṭarīḳa sülūk itdür anı kim
Şerḥ-i menāḳıbı şeref-i ʿālemīn ola

serḥin idemezdüm:

1. **şerḥin idemezdüm:**
Kıt'a 3
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, etraflıca anlatmak.

Bir şemmesi şerḥin idemezdüm ʿĀlem ṭolu dāsıtānum olsa

serʿ-i ceddüñi:

1. **şerʿ-i ceddüñi:***-üñ, -i*
Terci-bend 1
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Atanın şeriatı; Hz. Muhammed'in getirdiği dinî hükümler.

Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem baṣdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

serīʿat farḳınuñ ser-tācı:

1. **şerīʿat farḳınuñ ser-tācı:**
Kaside 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şeriatın başının tacı.

Şerīʿat farḳınuñ ser-tācı sensin
Ḥaḳīḳat burcına şems-i ḍuḥāsın

serīf:

1. **şerīf:**
Kaside 1
Mısra: **42**
Şerefli, kutsal, mübarek.

Ādem riyāż-ı cennete cāndan ṭarīş ise
Cennet şerīf ravżaña itmişdür ilticā

2. **şerīf:**
Mesnevi 3
Mısra: **13**
Şerefli, mübarek, kutsal, yüce.

Şerīf aduñ añdum ki bulam şeref
Ki ẕikrüñsüz olmaya ʿömrüm telef

şerm:

1. **şerminden:***-i, -(n)den*
Kaside 6
Mısra: **21**
Utanma, utanç, mahcubiyet.

Şol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

şerm eyleyü:

1. **şerm eyleyü:**
Gazel 249
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Utanmak.

Göre tercīḥ ide diyü şiʿrümi ṣāḥib-naẓar
Nīk naẓm idimezem şerm eyleyü üstāddan

şermende-i günāhum:

1. **şermende-i günāhum:***-um*
Terci-bend 1
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Günahlarından utanan.

Şermende-i günāhum u ālūde-i ḫaṭā
Ne yüzle ārzū-yı liḳāñ eyleyem senüñ

şerm-i ruḫuñdan:

1. **şerm-i ruḫuñdan:***-uñ, -dan*
Kaside 23
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın utangaçlığı.

Dür güş-vārı aşma bünā-güşuñ üzre kim
Şerm-i ruḫuñdan olmasun ol güşvār āb

şermsār:

1. **şermsār:**
Gazel 160
Mısra: **1**
Utanan, utanmış, mahcup olmuş.

Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide gūyālıġuñ

şermsār ide:

1. **şermsār ide:***-e*
Gazel 266
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Mahcup etmek, utandırmak.

Göster yüzüñi kim ḳameri bī-ḳarār ide
Depret lebüñi kim şekeri şermsār ide

şerm-sār itdi:

1. **şerm-sār itdi:***-di*
Gazel 325
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Mahcup etmek, utandırmak.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

şermsār oldı:

1. **şermsār oldı:***-dı*
Kaside 8
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Utanmak, mahcup olmak.

Ḫavfından oldı baḫşişinüñ zerd āfitāb
Luṭfından oldı sözlerinüñ şermsār laʿl

2. **şermsār oldı:***-dı*
Gazel 25
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **-**
Utanmak.

Getür getür berü sāḳī ki laʿl-i nābuñdan
Meyüñ yüzi ḳızarup oldı şermsār ḳadeḥ

serr:

1. **şerrini:**--*i, --n, --i*
Gazel 241
Mısra: **9**
Kötülük, fenâlık.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuşşāḳdan defʿ itmege
Ey şūḥ gözlü şāḥ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı şun

seş-tā:

1. **şeş-tā:**
Kaside 6
Mısra: **50**
Yerini daha sonra tambura bırakan altı telli eski bir saz, çeşte.

Nāhīd nevāsından ider bezmüñi muġnī
Muṭriblerüñ alsa ele ḳānūn ile şeş-tā

seste:

1. **şeste:**
Gazel 315
Mısra: **4**
Balık oltası.

Ruḫuñ mihriyle germ olduḳca şevḳum
Girüp āb-ı revāna şeste düşdi

2. **şeste:**
Gazel 315
Mısra: **10**
Balık oltası. II Sevgilinin saçı.

Ṭutıldı zülfüñe göñlüm ruḫuñda
Şan āb içinde māhī şeste düşdi

sevk:

1. **şevḳum:**-*üm*
Gazel 182
Mısra: **7**
Arzu, istek.

Daḳdum kebūter-i dile şevḳum kitābını
Sūzından odlara yanup oldı kebāb dil

2. **şevḳden:**-*den*
Gazel 279
Mısra: **9**
Coşku, heyecan, şiddetli arzu, sevinç.

Şevḳden öldürmek içün Aḥmedʾi dilber didi
Ṣalınursam nicedür ey nā-tüvānum boynuña

3. **şevḳından:**-*ı(n), -dan*
Gazel 281
Mısra: **7**
Coşku, heyecan, şiddetli arzu, sevinç.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

4. **şevḳuñla:**-*u, -ñ, -la*
Gazel 298
Mısra: **2**
Coşku, heyecan, şiddetli arzu, sevinç.

Ey meh viṣālüñ ḫʷānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

5. **şevḳıyla:**-*ıyla*
Kaside 31
Mısra: **73**
Coşku, heyecan, şiddetli arzu, sevinç.

Bir māh-cebīn mihr-liḳā şevḳıyla kʾanuñ
Vaṣfında ṭulūʿ eyledi bu maṭlaʿ-ı ġarrā

6. **şevḳumdan:**-*um, -dan*
Gazel 282
Mısra: **11**
Şiddetli arzu; keyif, neşe, sevinç.

Vaʿde-i vaṣluñ işitsem ölürem şevḳumdan
Döyimez yüregüm ol vaʿde ḳaçandur dimege

7. **şevḳuñdan:**-*u(ñ), -dan*
Kaside 11
Mısra: **51**
Arzu, heyecan, sevinç.

Ey melek-ḫū ḥüsn firdevsinde şevḳuñdan ḳurar
Sāyebān-ı sünbül-i ter kākül-i müşkīn-i dost

8. **şevḳden:**-*den*
Gazel 133
Mısra: **8**
Arzu, heyecan, sevinç.

Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş
Kim şarāb ol şevḳden ḫum-ḫānede cūş eylemiş

9. **şevḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **7**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Cānumı cismümde ḫaddüñ şevḳıdur pür-nūr iden
Ḫāk içinde müʿmini ḫoş-ḥāl iden īmānıdur

10. **şevḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 45
Mısra: **2**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Ṣubḥgāhuñ yaḳasın mihrüñ eli çāk eyler
Māh-tābuñ yüzüñi şevḳuñ odı ḫāk eyler

11. **şevḳını:**-*ını*
Gazel 60
Mısra: **2**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

12. **şevḳına:**-*ına*
Gazel 62
Mısra: **7**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

13. **şevḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 66
Mısra: **8**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Cān-feşān olup ne var serden geçersem şemʿ-vār
Kim ne cān fikr itdürür şevḳuñ ne ḫod baş añdurur

14. **şevḳına:**-*ına*
Gazel 74
Mısra: **3**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Zülf ü ḫaddi şevḳına ağladuġumdan incinüp
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

15. **şevḳ:**
Gazel 89
Mısra: **3**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

16. **şevḳı:**-*ı*
Gazel 93
Mısra: **9**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Şehā gül ruḫlaruñ şevḳı ḳılaldan Aḥmedʾi bülbül
Düşer pervāne-veş şemʿa dimez kim bāl ü per göynür

17. **şevḳ:**
Gazel 97
Mısra: **1**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Gönlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

18. **şevḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 98
Mısra: **3**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı
Āb-ı ḥasretdür bu gözümden dökilen yaşlar

19. **şevḳı:**-*ı*
Gazel 107
Mısra: **5**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Yine pervāne göñül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

20. **şevḳ:**
Gazel 120
Mısra: **9**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

21. **şevḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 132
Mısra: **9**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan aġlamışam
Kim bir der ü dīvār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

22. **şevḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 143
Mısra: **8**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Nʾidem bu derdden ki kime ḫālüm aġlasam
Şevḳuñ anı daḫı baña enbāz ider dirīġ

23. **şevḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 197
Mısra: **9**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḥāṣıl olmışdur bu vecd ü ḫāletüm

24. **şevḳınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 199
Mısra: **8**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Dil ki biñ cān ile vaṣluñ ʿīdine ḳurbān olur
İştiyāḳuñ şevḳınuñ şükrānesidür dostum

25. **şevḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 203
Mısra: **13**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

26. **şevḳından:**-*ın, -dan*
Gazel 204
Mısra: **10**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Tāb-ı ruḫuñla sūzını yazarken Aḥmedʾüñ
Şevḳından odlara düşüben yana yazmışam

27. **şevḳından:**-*ın, -dan*
Gazel 222
Mısra: **9**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı tīr olasın sen

28. **şevḳı:**-*ı*
Gazel 228
Mısra: **9**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Dil-i dīvāneden eksilmedi şevḳı ruḫınuñ
Oldı rūşen bu ki īmāndan imiş ḥubb-ı vaṭan

29. **şevḳını:**-*ını*
Gazel 236
Mısra: **5**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Şevḳını ruḫlarınuñ şemʿ-i ḳamerden bilüben
Ẕevḳını leblerinüñ şehd ü şekerden ṣorasın

30. **şevḳ:**
Gazel 253
Mısra: **11**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs
Ger olsa ḫūrda bu çeşm ü ebrū

31. **şevḳı:**-*ı*
Gazel 253
Mısra: **1**

(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

ʿİẕāruñ şevḳı ile giryān olur ṣu
Ṣaçuñ sevdāsı ile miskīndür āhū

32. **şevḳıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 256
Mısra: **5**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekʾoldı ġarḳ-ı āb
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

33. **şevḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 262
Mısra: **2**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

34. **şevḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 262
Mısra: **5**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

35. **şevḳıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 283
Mısra: **13**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Gül yüzüñ şevḳıyla görüp Aḥmedʾüñ nālişlerin
Raḥm idüp feryād ider murġ-ı ḫoş-āvālar bize

36. **şevḳ:**
Gazel 288
Mısra: **1**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

37. **şevḳ:**
Gazel 291
Mısra: **1**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulıġı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulıġı

38. **şevḳıne:**-*ı, -n, -e*
Gazel 310
Mısra: **3**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Gerçi cām-ı dehenüñ şevḳıne cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

39. **şevḳum:**-*üm*
Gazel 315
Mısra: **3**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Ruḫuñ mihriyle germ olduḳca şevḳum
Girüp āb-ı revāna şeste düşdi

40. **şevḳı:**-*ı*
Gazel 318
Mısra: **3**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Ṣubḥ yırtar yaḳasın māh-ı ruḫuñ şevḳı ile
Āsumān mihrüñ elinden yire urur külehi

41. **şevḳı:**-*ı*
Gazel 320
Mısra: **4**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Ġoncalar ʿĪsī demidür diyü çāk eyler kefen
Leblerüñ şevḳı ḳılalı bülbül-i gūyā beni

42. **şevḳı:**-*ı*
Gazel 320
Mısra: **18**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

43. **şevḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 320
Mısra: **13**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Ṭoprag oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün
Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

44. **şevḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 335
Mısra: **5**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Vīrāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ḫarāb ol il kim ola pādişāh iki

45. **şevḳuñ:**-*(u)ñ*
Gazel 337
Mısra: **6**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Dil ṣu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu göñlüm evi

46. **şevḳı:**-*ı*
Gazel 346
Mısra: **13**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Aḥmedʾüñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

47. **şevḳden:**-*den*
Kaside 8
Mısra: **51**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Şol şevḳden ki yazalar alnında aduñı
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehriyār laʿl

48. **şevḳı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **13**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Yūsuf-ı gül şevḳı uş Mıṣr-ı çemende eyledi
Pīr-i dünyāyı Zelīḫā-veş cevān-ı nāzenīn

49. **şevḳ:**
Kaside 31
Mısra: **48**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Ol naġme-i dil-sūz ṣafāsına çiçekler
Çāk eylediler şevḳ ile pīrāhen-i vālā

50. **şevḳından:***-ı(n), -dan*
Terci-bend 2
Mısra: **79**
(Ar.) Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Bāde-i şehriyār şevḳından
Yine nūş itdi dürd-i denn lāle

<u>şevket:</u>

1. **şevket:**
Kaside 11
Mısra: **23**
Büyüklük, azamet, heybet.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

<u>şevḳ-ı gülistānum:</u>

1. **şevḳ-ı gülistānum:***-um*
Gazel 307
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesinin arzusu.

Naẓmını eşʿārumuñ görüp didi ol gül-ʿiẕār
ʿAndelīb iden seni şevḳ-ı gülistānum gibi

<u>şevḳ-ı laʿlüñden:</u>

1. **şevḳ-ı laʿlüñden:***-üñ, -den*
Gazel 114
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Lal renkli (kırmızı) dudağın arzusu.

Her gice sevdā-yı zülfüñden olur bī-ḫᵛāb göz
Şevḳ-ı laʿlüñden şafaḳ gibi döker ḫūn-āb göz

<u>şevḳ-ı lebüñle:</u>

1. **şevḳ-ı lebüñle:***-üñ, -le*
Gazel 218
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dudağına ulaşma arzusu.

Göñlümi sevdā-yı zülfüñle perīşān isterem
Sīnemi şevḳ-ı lebüñle ṭopṭolu ḳan isterem

<u>şevḳ-ı ruḫuñ:</u>

1. **şevḳ-ı ruḫuñ:***-uñ*
Gazel 36
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
1. Yanağının hevesi. 2. Yanağının parlaklığı.

Dem gelür şevḳ-ı ruḫuñ ḥālet bağışlar ʿāşıḳa
Kʾayaġı ṭoprağı ser-tā-ser gül-i sīr-āb olur

<u>şevḳ-ı yār:</u>

1. **şevḳ-ı yār:**
Gazel 240
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye kavuşma arzusu.

Kūyını görmekle dilden zāyil olmaz şevḳ-ı yār
Ḳāniʿ olmaz cennet-i firdevse dīdār isteyen

<u>şevḳ-ı zenaḥdānuñla:</u>

1. **şevḳ-ı zenaḫdānuñla:***-uñ, -la*
Gazel 10
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Çenenin arzusu.

Ḥubb-ı zindān eyleyüp şevḳ-ı zenaḫdānuñla cān
Çāha düşmişdür yatur Yūsuf gibi cānā ġarīb

<u>şeyʾ:</u>

1. **şeyʾde:**
Gazel 338
Mısra: **10**
Şey, nesne, mevcudat.

Her ḫūb-rūda ḥüsnüñi Aḥmed görür idi
Her şeyʾde rūşen olmasa maʿnā-yı küllü şey

<u>şeyʾ liʾllāhı:</u>

1. **şeyʾ liʾllāhı:***-ı*
Nazm 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
"Allah için bir şey" anlamında istek sözü.

Her kʾanuñ deryūze-i ʿışḳuñda şeyʾ liʾllāhı yoḳ
Menzil-i dervāze-i ʿuşşāḳdan āgāhı yoḳ

<u>şeydā:</u>

1. **şeydāsı:***-sı*
Gazel 163
Mısra: **14**
Aşkının çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, dîvâne, meczup.

Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān baġlasa Aḥmed
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur şeydāsı İsḥāḳuñ

2. **şeydā:**
Gazel 10
Mısra: **18**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı Aḥmed zülfüñe
Āh kim zencīr-i ġamda ḳaldı ol şeydā ġarīb

3. **şeydā:**
Gazel 239
Mısra: **20**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar ṣaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

4. **şeydā:**
Gazel 303
Mısra: **8**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl
Şu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

5. **şeydā:**
Gazel 320
Mısra: **2**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

6. **şeydā:**
Gazel 347
Mısra: **10**
(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Âşık.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu şeydā neyiki

<u>şeydā gönül:</u>

1. **şeydā gönül:**
Gazel 115
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Deli gönül.

Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā gönül bī-ḫᵛāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker şahbā gönül ḫūn-āb göz

<u>şeydā kılam:</u>

1. **şeydā ḳılam:***-am*
Gazel 215
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Divane, müptela hâle getirmek.

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

<u>şeydālan-:</u>

1. **şeydālanmasun:***-ma, -sun*
Gazel 248
Mısra: **8**
Kendinden geçerek ötmek, feryat etmek.

Zülfi zencīrinde dil dīvānedür şol dilberüñ
Ṭolaşup bād-ı ṣabā zülfine şeydālanmasun

<u>şeydālıġ:</u>

1. **şeydālıġuñ:**
Gazel 160
Mısra: **8**
Şeydâ olma durumu, aşkın çokluğundan aklı başında olmama, dîvânelik.

Ey delü gönlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

<u>şeyḫ:</u>

1. **şeyḫ:**
Gazel 37
Mısra: **5**
Yaşlı, ihtiyar.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı ṣun kim şeyḫ anuñla şāb olur

2. **şeyḫ:**
Gazel 37
Mısra: **6**
Yaşlı, ihtiyar.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı ṣun kim şeyḫ anuñla şāb olur

<u>şeyḫ tācuʾd-dīn:</u>

1. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Emīn-i maḫzen-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-dīn
Bahār-ı ravża-i envār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

2. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Emīn-i maḫzen-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-dīn
Bahār-ı ravża-i envār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

3. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Dili ḫazāyin-i ḥikmet kilīdine miftāḥ
Emīn-i Aḥmed-i Muḫtār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

4. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Bahār-ı gülşen-i cennetden ide müstaġnī
Kime ki ʿarż ide dīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

5. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Ḥarīm-i kaʿbe-i dilde ṣorılsa mürşid-i Ḥaḳ
Çaġıra her der ü dīvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

6. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Pür oldı Gülşen-i Rāza nevā-yı Mantıḳ-ı Ṭayr
Çün oldı bu deme ʿAṭṭār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

7. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Nesīm-i luṭfı deminden zülāl-i feyżiyle
Cihānı eyledi gül-zār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

8. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Dem-i Mesīḥ ile ḫulḳ-ı Muḥammedīden olur
Ṭabīb-i her dil-i bīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

9. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Fenā vü faḳr ḥarīminde oldı Merve ḥaḳı
Ṣafā-yı Kaʿbe-i esrār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

10. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Ya baḥr-i raḥmet-i Ḥaḳdur ki luṭfı mevciyle ider
Niṣār-ı gevher-i şeh-vār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

11. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Ya ʿālem-i dil ü cān yapmaġ içün olmışdur
Binā-yı ʿāleme miʿmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

12. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Uyandı ṣubḥ-ı ezelde ki ḫᵛāb-ı ġafletden
Bu ḫalḳı eyleye bīdār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

13. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Mürīd olursañ aña ol kʾirādetin itdi
Medār-ı ḳubbe-i devvār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

14. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Belā vü derde giriftārdur dil-i bīmār
Demi durur kʾide tīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

15. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Ḳabūli nāfesin açsa nesīm-i ḫulḳla ider
Cihānı nāfe-i Tātār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

16. **şeyḫ tācuʾd-dīn:**
Kaside 2
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Zeyniyye tarikatı şeyhlerinden. Asıl adı İbrahim b. Bahşi, lâkabı Tacuddin'dir. 872/1467'de Bursa'da vefat etmiştir.

Hücūm-ı leşker-i ġamdan ḫalāṣ olur Aḥmed
Olur ise aña ġam-ḫᵛār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

<u>şeyṭān:</u>

1. **şeyṭān:**
Gazel 61
Mısra: **12**
İblis, insanları günaha sevk eden ve dinden çıkarmaya çalışan isyankar mahluk; kötü düşünceli, vesvese veren, fitneci kimse; rakip.

Ruḫı mihrin raḳībe açma zāhid
Ṣaḳın īmānuñı şeyṭān uġurlar

2. **şeyṭānı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **50**
Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.

İnsānı āb-ı luṭfuñ idüpdür sefīd-rūy
Şeyṭānı seng-i ḳahruñ idüpdür siyeh ḳafā

3. **şeyṭān:**
Gazel 125
Mısra: **8**
Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis II kötü niyetli, kurnaz kimse; rakip.

Ḳarīb itme raḳībi ḫalvetüñe
Meleksin hem-demüñ şeyṭān yaraşmaz

4. **şeyṭānı:**-*ı*
Gazel 143

Mısra: **12**
Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis II kötü niyetli, kurnaz kimse; rakip.

Ol ḥoḳḳa-leb raḳībe ki söz gevherin açar
Şeyṭānı ġayb sırrına hem-rāz ider dirīġ

5. **şeyṭāndan:**-*dan*
Gazel 218
Mısra: **6**
Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis II kötü niyetli, kurnaz kimse; rakip.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

6. **şeyṭān:**
Gazel 242
Mısra: **14**
Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis II kötü niyetli, kurnaz kimse; rakip.

Menʿ idermiş müddeʿī mihr-i ruḫından Aḥmedʾi
Göze göz īmāna ḳaṣd eyler mi şeyṭān olmayan

7. **şeyṭāndan:**-*dan*
Gazel 307
Mısra: **6**
Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis II kötü niyetli, kurnaz kimse; rakip.

El uzatmasun dir idüm küfr-i zülfüñe raḳīb
Ṣaḳınurdum ben anı şeyṭāndan īmānum gibi

8. **şeyṭān:**
Gazel 257
Mısra: **6**
Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis. II Sevgilinin cennete benzer mahallesinden kovulmayan rakip.

Cennet-i kūyında ḳalurdum ger olmasa raḳīb
Ravżadan Ādem ḳaçan çıḳardı şeyṭān olmasa

<u>şeyṭān:</u>

1. **şeyṭān:**
Gazel 96
Mısra: **6**
Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin, iblis.

Çün ṭulūʿ itdi ḳaşuñ ayı raḳībi eyle bend
Lā-cerem görinse māh-ı rūze şeyṭān baġlanur

<u>şiʿār:</u>

1. **şiʿār:**
Mesnevi 3
Mısra: **177**
İz, belirti, işaret, nişan, ayırt edici iyi adet II İlke.

Ḳalem kim geyer müşk-i terden şiʿār
Senüñ nāmuñ ile ider iftiḫār

2. **şiʿārı:**-*ı*
Kaside 26
Mısra: **31**
İz, işaret, nişân, alâmet.

Şiʿrüm şiʿārı luṭf olalı ṭoġru yaraşur
Medḥüm ḳabāsı serv-i külehdārum üstine

<u>şiddet:</u>

1. **şiddetinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 37
Mısra: **5**
Sertlik, aşırılık; zorluk.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı şun kim şeyḫ anuñla şāb olur

<u>şiddet-i ʿaşr:</u>

1. **şiddet-i ʿaşr:**
Gazel 306
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın eziyeti.

Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaşr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

<u>şiddet-i ʿışḳ:</u>

1. **şiddet-i ʿışḳ:**
Gazel 38
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın şiddeti.

Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳīb
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca bī-pāyān olur

<u>şifā:</u>

1. **şifā:**
Gazel 106
Mısra: **9**
Derman, ilâç, devâ.

Aḥmedʾüñ arturuban derdini ol laʿli şifā
Ehl-i derd olmayana ide devālar niçe bir

2. **şifā:**
Gazel 351
Mısra: **9**
Ar. Şifâ, iyileşme.

Şifā umsam ḳaçan kim leblerinden
Utanup yüze ṭutar dest-māli

3. **şifā:**
Kıt'a 21
Mısra: **6**
Ar. Şifâ, iyileşme.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

<u>şifā bulur:</u>

1. **şifā bulur:**-*ur*
Gazel 137
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İyileşmek.

Devā-yı derdümi şordum ṭabīb-i ʿışḳa didi
Liḳāsı ile ḥabībüñ şifā bulur emrāż

şifā virürdi:

1. **şifā virürdi:**
Gazel 232
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Fayda sağlamak, yardımcı olmak; iyileştirmek.

Virürdi şifā cān u göñül ṣayrulıġına
Bir loḳma kebāb olsa raḳībüñ cigerinden

şīfte-hāl:

1. **şīfte-ḥāl:**
Kaside 20
Mısra: **52**
Perişan.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḥāl

şihāb:

1. **şihāb:**
Kaside 6
Mısra: **73**
Akan yıldız, alev, ateş parçası, kıvılcım.

Şu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

şikār:

1. **şikārı:**-*ı*
Gazel 312
Mısra: **9**
1. av 2. av ǁ sevgili/güzel.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

2. **şikārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 190
Mısra: **10**
Av.

Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Göñlüñi kim ġamzem oḳıyla şikārumdur benüm

3. **şikāruñı:**-*uñ, -ı*
Kaside 24
Mısra: **21**
Av.

ʿUşşāḳ bulsa dirile yirdi şikāruñı
Avlarken itlerüñ görüp itdügi-yʾçün fırār

4. **şikārına:**-*+ına*
Gazel 52
Mısra: **5**
Av II avlanma.

Cihān şikārına şehbāz-ı zülfüñi ṣalagör
Kebūter-i dil ü cān ḫod senüñ şikāruñdur

5. **şikāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 52
Mısra: **6**
Av.

Cihān şikārına şehbāz-ı zülfüñi ṣalagör
Kebūter-i dil ü cān ḫod senüñ şikāruñdur

6. **şikār:**
Kaside 23
Mısra: **16**
Av II Aşığın gönlü.

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

şikār eyledi:

1. **şikār eyledi:**-*di*
Kaside 24
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Avlamak, yakalamak, ele geçirmek. || Sevgilinin bakışı ile aşığı kendine bağlaması.

Çözdi ṣaçı kemendini dil eyledi esīr
Ḳurdı ḳaşı kemānını cān eyledi şikār

şikār eylemege:

1. **şikār eylemege:**-*mek, -e*
Gazel 105
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
-Yakalamak, ele geçirmek .|| Aşık etmek.

Yine dil murġı içün dām-ı belālar düzilür
Cān şikār eylemege bend-i belālar düzilür

şikār ide:

1. **şikār ide:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Avlamak, ele geçirmek; kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.

Ḳaşuñ kemānı remz ile ṣayyād-ı ġamzeñe
Efsūnlar ögredür ki dil ü cān şikār ide

2. **şikār ide:**-*e*
Kaside 27
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Avlamak, ele geçirmek.

Devlet hümāsı ʿāleme açduḳca bāl ü per
ʿAnḳā-yı himmetüñ dü cihānı ide şikār

şikār ider:

1. **şikār ider:**-*er*
Gazel 42
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Avlamak, ele geçirmek; kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.

Ṭāvūs-ı perçemüñ şanemā cān şikār ider
Bostān-ı ʿārıżuñda çü cevelān ṭutup durur

2. **şikār ider:**-*er*
Kaside 24
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Avlamak, ele geçirmek; kendine aşık etmek, gönlünü çelmek.

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

3. **şikār ider:**-*er*
Gazel 166

Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Avlamak, ele geçirmek. II Âşık etmek.

Māha kemende atar ṣaçı hindūsı Ḳāsımuñ
Ṣīri şikār ider gözi āhūsı Ḳāsımuñ

şikār itmek:

1. **şikār itmek:**
Gazel 297
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Avlamak.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

şikār itsem:

1. **şikār itsem:***-se, -m*
Gazel 149
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Avlamak.

Tīr-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

şikār olmaġa:

1. **şikār olmaġa:***-maġ, -a*
Kaside 24
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Av olmak.

Dirler ki itleriüñe şikār olmaġa perī
Ṣayduñda oldı ṣūret-i āhūda āşikār

şikārgāh:

1. **şikārgāhına:***-ı, -na*
Kaside 24
Mısra: **2**
Av yeri, avlak.

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider şikār
Çıḳsa şikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

şikāyet:

1. **şikāyete:***-e*
Kaside 22
Mısra: **16**
Sızlanma, yakınma.

Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i dīdeden
Ṣāha şikāyete gidiyor bī-şumār āb

2. **şikāyet:**
Gazel 222
Mısra: **10**
(Bir şeyden veya bir kimseden) Hoşnut olmadığını dile getirmek, yakınmak, söylenmek.

Kemān-ebrūsı şevḳından dü-tā olduġuña Aḥmed
Revā mıdur şikāyet çün nişān-ı tīr olasın sen

3. **şikāyet:**
Gazel 234
Mısra: **4**
(Bir şeyden veya bir kimseden) Hoşnut olmadığını dile getirmek, yakınmak, söylenmek.

Nicʾitsün görüp aġyārı kenārında nigārınuñ
Diyimez kʾola hep ʿömri şikāyet rūzigārından

4. **şikāyeti:***-i*
Gazel 339
Mısra: **6**
(Bir şeyden ya da bir kimseden) Hoşnut olmadığını söylemek, yakınmak.

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ
Ṣāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti

şikāyet eyleme:

1. **şikāyet eyleme:***-me*
Nazm 28
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yakınmak, söylenmek, memnuniyetsizliğini ifade etmek.

Ey dil andan şikāyet eyleme kim
Dost ẓulmine hīç dād olmaz

şikāyet eyler:

1. **şikāyet eyler:***-r*
Kaside 19
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Durumundan yakınmak, sızlanmak, memnuniyetsizliğini ifade etmek.

Diñmesün zārīlığı hergiz neyüñ kim dem-be-dem
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enīn

şikāyet eylerem:

1. **şikāyet eylerem:***-r, -em*
Gazel 34
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Birinin yaptığı yanlış bir iş veya davranışı ilgili makama veya daha üst makamdakine bildirmek.

Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim
Nuṣret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

şikāyet itme:

1. **şikāyet itme:***-me*
Gazel 244
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şikayetçi olmak, yakınmak.

Derd ü ġamdan Aḥmed igende şikāyet itme kim
Müddeʿī yüzin görelden sen aña muʿtādsın

şikāyet-i sitem-i rūzigār:

1. **şikāyet-i sitem-i rūzigār:**
Gazel 266
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın eziyetinden şikâyet.

Söylet zebān-ı ḫāmeye vaṣluñ ḥikāyetin
Nice şikāyet-i sitem-i rūzigār ide

şikāyet-i sitem-i rūzigārı:

1. **şikāyet-i sitem-i rūzigārı:***-ı*
Gazel 213
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın eziyetinden şikâyet.

Ḥikāyet-i ġam-ı hecrān-ı yārı mı diyelüm
Şikāyet-i sitem-i rūzigārı mı diyelüm

şikāyetler ḳılur:

1. **şikāyetler ḳılur:***-ur*
Gazel 66
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Şikayet, sitem etmek.

Ḳatı gönlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe
Gör nice dīvānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

şiken:

1. **şikeni:***-i*
Gazel 325
Mısra: **4**
Büklüm, kıvrım.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

şiken-i ṭurrasıdur:

1. **şiken-i ṭurrasıdur:***-dur*
Nazm 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Alın saçının kıvrımları.

Gül yüzi nüsḫasıdur defter-i bāġ-ı iremüñ
Şiken-i ṭurrasıdur ḥalḳası Beytü'l-ḥaremüñ

şikest:

1. **şikest:**
Gazel 77
Mısra: **5**
Kırık, kırılmış.

Şikest zülfine ṭolaşdı gönlüm Anuñ'çün ucdan uca pür-şikendür

şikest bulduġı:

1. **şikest bulduġı:**
Gazel 49
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kırılmak, bozulmak.

Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

şikest ide:

1. **şikest ide:***-e*
Gazel 11
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kırmak. II İncitmek, yaralamak.

Ṣaldı zülfin kim şikest ide dil ü cān leşkerin
Ehl-i İslām üstine n'iderdi bir bī-dīn ṣalup

şikest itdi:

1. **şikest itdi:**
Gazel 296
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kırmak.

Hüsn her bir cārih̟ümde gizledi biñ genc-i ʿışḳ
ʿAḳl mīzānın şikest itdi bu ḥüsnüñ keşreti

şikest oldıysa:

1. **şikest oldıysa:**
Kıt'a 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Kırılmak, bozulmak.

Ve ger seng-i ḥavādişden şikest oldıysa bir lü'lü'
Pür-aṣdāf-ı le'ālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

2. **şikest oldıysa:***-dı, -ise*
Kıt'a 15
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kırılmak.

Eger seng-i ḥavādişden şikest oldıysa bir lü'lü'
Pür-aṣdāf-ı le'ālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

şikest olur:

1. **şikest olur:***-ur*
Gazel 342
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kırılmak, bozulmak; mağlup olmak, hezimete uğramak.

Şikest olur sipāh-ı ʿaḳl çün kim Büt-ı leşker-şikenden yüz çevürdi

şikest olurdı:

1. **şikest olurdı:**
Gazel 292
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sona ermek, bozulmak.

Ursalar eflāke ey meh gönlümüñ bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı Sevrüñ gerdeni

şikeste:

1. **şikestedür:***-dür*
Gazel 71
Mısra: **1**
Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.

Ṭūbā boyuña irmedügi-y'çün şikestedür
Nergis gözüñe beñzemedügine ḫastedür

2. **şikestenüñdür:**
Gazel 278
Mısra: **14**
Kırılmış, kırgın, incinmiş, kederli.

Ḫāme şikeste-dildür Aḥmed şikeste-ḫāṭır
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

3. **şikeste:**
Kaside 6
Mısra: **112**
Kırılma, mağlup olma.

Geh ḫancer-i tīzüñle güsiste semek-i ḫaşm
Geh gürz-i girānuñla şikeste ṣaf-ı heycā

4. **şikeste:**
Kaside 14
Mısra: **46**
Kırık, kırılmış.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

5. **şikeste:**
Kaside 23
Mısra: **8**
Kırık.

Peykān-ı tīrüñ eylese dilden güẕer ne ṭañ
Çünkim şikeste şīşede ḳılmaz ḳarār āb

6. **şikeste:**
Gazel 339
Mısra: **6**
Kırgın, kırılmış.

Ṣuçsuzlar öldürüp beni ṣuçsuz görür gözüñ
Ṣāhā şikeste ḳul kime ḳılsun şikāyeti

şikeste ḳala:

1. **şikeste ḳala:***-a*
Kaside 31
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Kırılmak, dökülmek.

Bir serv-i ḳabā-pūş kenārında ki anuñ
Bālāsı hevāsında şikeste ḳala Ṭūbā

şikeste-dil:

1. **şikeste-dillerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 171
Mısra: **5**
Gönlü kırık.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāli dilberüñ

2. **şikeste-dillerüñ:***-ler, -üñ*
Gazel 290
Mısra: **5**
Gönlü kırık.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāl-i Muṣṭafā

3. **şikeste-dili:**
Kaside 14
Mısra: **23**
Gönlü kırık.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

4. **şikeste-dildür:**
Gazel 278
Mısra: **13**
Gönlü kırık.

Ḫāme şikeste-dildür Aḥmed şikeste-ḫāṭır
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

şikeste-ḫāṭır:

1. **şikeste-ḫāṭır:**
Gazel 278
Mısra: **13**
Gönlü kırık.

Ḫāme şikeste-dildür Aḥmed şikeste-ḫāṭır
İki şikestenüñdür bu bir dürüst nāme

şimden girü:

1. **şimden girü:**
Gazel 195
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bundan sonra.

Cāna yitdi ẓulm ile dād eyle ḳurbān olduġum
Ḫāṭırı şimden girü şād eyle ḳurbān olduġum

2. **şimden girü:**
Kaside 6
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Artık, bundan sonra.

Şimden girü bozılsa ne ġam çenberi çarḫuñ
Kim bunlar ider rūz u şeb eflāk işin inşā

şimdi:

1. **şimdi:**
Kaside 10
Mısra: **16**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü senā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

2. **şimdi:**
Kaside 13
Mısra: **28**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳṣ eyle kim
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

3. **şimdi:**
Kaside 13
Mısra: **54**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Ġāzī-i şāḥib-ḳırān oldur ki devrinde anuñ
Küfr dārı̂ʾl-cehli şimdi ʿilm şehristānıdur

4. **şimdi:**
Kaside 19
Mısra: **100**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazīz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehīn

5. **şimdi:**
Kaside 30
Mısra: **16**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında kullanılan zaman zarfı.

Diñ aña ġam yidürmesün göñlüme kim firişte-vār
Medḥ ü senā-yı şāhdur şimdi ġıdāsı göñlümüñ

6. **şimdi:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **21**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḫazenden göñül āyīnesi

7. **şimdi:**
Gazel 16
Mısra: **8**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Şol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

8. **şimdi:**
Gazel 55
Mısra: **6**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

9. **şimdi:**
Gazel 107
Mısra: **8**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Şol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

10. **şimdi:**
Gazel 192
Mısra: **2**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

ʿIşḳ ṭasın çıñradan āh u fiġānumdur benüm
Söylenen dillerde şimdi dāsitānumdur benüm

11. **şimdi:**
Gazel 197
Mısra: **9**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḥāṣıl olmışdur bu vecd ü ḥāletüm

12. **şimdi:**
Gazel 305
Mısra: **14**
"İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında bir zaman zarfı.

Çün müsāfir-ḫāne-i luṭfuñda mihmān oldı dil
Şimdi ḳapuñda muḳīm olmaḳ diler devlet gibi

şimdiden girü:

1. **şimdiden girü:**
Kaside 9
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Bundan sonra, bundan böyle, artık.

Müşgīn ġubār-ı ḫaylüñ ile şimdiden girü
Olur Ḫıṭāya Rūm ilinüñ armaġanı müşk

şimşād:

1. **şimşāddan:**-*dan*
Gazel 249
Mısra: **8**
Far. Şimşir ağacı.

Serv-ḳaddüñ ḥasretinden ölicek tābūtumı
Eylerem şāhum vaṣiyyet kʾideler şimşāddan

2. **şimşādsın:**-*sın*
Gazel 244
Mısra: **2**
Şimşir ağacı II. Sevgilinin boyu.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāġından irmiş sīm-ten şimşādsın

3. **şimşādsın:**-*sın*
Gazel 245
Mısra: **1**
Şimşir ağacı II Uzun boylu sevgili.

Nāzdan mīve getürmiş bir gümüş şimşādsın
Berg-i şīveyle bezenmişsin anuñʾçün şādsın

4. **şimşād:**
Gazel 243
Mısra: **12**
Şimşir ağacı II Sevgilinin boyu.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

şimşād-ı dil-ārā:

1. **şimşād-ı dil-ārā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gönül süsleyen şimşir ağacı.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

şiʿr:

1. **şiʿri:**-*i*
Gazel 126
Mısra: **9**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

Fürḳat demidür ḳo şiʿri Aḥmed Maḥşer günine terāne ṣıġmaz

2. **şiʿri:**-*i*
Gazel 264
Mısra: **21**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

Aḥmedʾüñ şiʿri şeker-lebleri şād itse ne ṭañ
Cānları ḫurrem ider ṭūṭī ḳaçan söze gele

3. **şiʿrüm:**-*üm*
Gazel 14
Mısra: **18**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Ġonca gibi cāmesin çāk ide çün bülbül gibi
Oḳıya şiʿrüm Cihān-şāhuñ ġazel-ḫᵛānı dürüst

4. **şiʿri:**-*i*
Gazel 42
Mısra: **9**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Şiʿri Aḥmedʾüñ şehā nemekīn olduġı bu kim
Baḥr-i suḫanda dāmen-i Selmān ṭutup durur

5. **şiʿrümi:**-*üm, -i*
Gazel 128
Mısra: **9**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Müddeʿīlerden ṣaḳınsam şiʿrümi ʿayb itme kim
Şerbetüñ olmaz ṣafāsı üstine üşse meges

6. **şiʿrümi:**-*üm, -i*
Gazel 249
Mısra: **13**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Göre tercīḥ ide diyü şiʿrümi ṣāḥib-naẓar
Nīk naẓm idimezem şerm eyleyü üstāddan

7. **şiʿrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 305
Mısra: **11**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Nāzenīnsüz ṣāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

8. **şiʿri:**-*i*
Gazel 349
Mısra: **10**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

9. **şiʿr:**
Kaside 6
Mısra: **192**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Bir naẓm kʾaña ṭaña ḳalur rişte-i Pervīn
Bir şiʿr ki ḥayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

10. **şiʿri:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **19**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Sāza düz muṭrib bu şiʿri diñlesün ol dil-nevāz
Kim bu Pervīn ol mehüñ gūşına lāyıḳdur hemīn

11. **şiʿrüm:**-*üm*
Kaside 26
Mısra: **31**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Şiʿrüm şiʿārı luṭf olalı ṭoġru yaraşur
Medḥüm ḳabāsı serv-i külehdārum üstine

12. **şiʿrüm:**-*üm*
Kaside 29
Mısra: **85**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Siḥr eyledi şiʿrüm çemeninde ḳalemüm kim
Söyler bu żamīrümdeki esrārı benefşe

13. **şiʿrüm:**-*üm*
Terci-bend 1
Mısra: **60**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Dünyā vü āḫiretde şefīʿi ẕünūbumuñ
Şiʿrüm yeterdi saña göre medḥüñ eylesem

14. **şiʿrden:**-*den*
Gazel 259
Mısra: **1**
Şiir, edebî değeri olan nazımlı, kafiyeli söz.

Füsūnger-i ḳalemüm ḳıldı şiʿrden tevbe
Ṣan itdi sāḥir-i dīrīne siḥrden tevbe

15. **şiʿrinde:**-*i, -n, -de*
Kaside 19
Mısra: **45**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz.

Nāzenīnsüz ṣāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyīnesüz ṭūṭī kelām-ı şekkerīn

16. **şiʿrüñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **59**
Edebi değeri olan ölçülü ve kafiyeli söz.

Şiʿrüñ içün bir muʿanber dilsitān mecmūʿadur
Ṣūret-i Çīnle muṣavver kākül-i müşkīn-i dost

17. **şiʿre:**-*e*
Mesnevi 3
Mısra: **219**
Edebi değeri olan ölçülü ve kafiyeli söz.

Bu şiʿre şürūʿ eylemekden murād
Budur kim anılduḳca dünyāda ad

18. **şiʿrüm:**-*üm*
Kaside 8
Mısra: **109**
Şiir, edebî değeri olan, vezinli ve kafiyeli söz.

Şiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

<u>şiʿrā:</u>

1. **şiʿrā:**
Kaside 6
Mısra: **192**
Küçükköpek ve Büyükköpek yıldız kümelerinde bulunan iki yıldızın ortak adı. Asıl Şira, samanyolu ve Büyükköpek takım yıldızının en parlak yıldızıdır.

Bir naẓm kʾaña ṭaña ḳalur rişte-i Pervīn
Bir şiʿr ki ḥayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

<u>şīr-āhū-yı şīr-efgen:</u>

1. **şīr-āhū-yı şīr-efgen:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Aslan yıkan ahu. II Sevgilinin cazibeli, büyüleyici gözü.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaṣdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

<u>şīrāne:</u>

1. **şīrāne:**
Gazel 88
Mısra: **1**
Arslan gibi.

Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

şirār:

1. **şirārı:**-*ı*
Gazel 34
Mısra: **18**
Kıvılcım.

Luṭfı zülāli ḳaṭresidür kevs̱er-i bihişt
Ḳahrı şirārı şemmesi nār-ı caḥīmdür

2. **şirāruñ:**-*uñ*
Gazel 117
Mısra: **6**
Kıvılcım. || *Ah kıvılcımı.*

Bir nigāh-ı germ ile od düşdi gözümden dile
Dūd-ı āhum ol şirāruñ iḥtirāḳıdur henūz

şīrāze:

1. **şīrāzesin:**-*si, -n*
Kaside 11
Mısra: **69**
Kitap cildini tutan ibrişim.

Defter-i medḥ ü s̱enānuñ örmege şīrāzesin
Rīsmān bükmiş muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

2. **şīrāze:**
Kaside 9
Mısra: **60**
Kitap ciltlerinin iki ucunda bulunan ve yaprakları düzgün tutan, ibrişimden örülmüş ince şerit II Gönül yapraklarını bir arada tutan şerit.

Ben defter eyledükce medīḥüñi zülf-i ḥūr
Şīrāze örmege düzedür rīsmān-ı müşk

şīrāzī ḥalvādur:

1. **şīrāzī ḥalvādur:**-*dur*
Nazm 29
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şiraz helvası. II Sevgilinin dudağı.

Lebi Şīrāzī ḥalvādur ṣatarsa
Deger Mıṣr u Buḫārā vü Semerḳand

şīr-i ġarīn:

1. **şīr-i ġarīn:**
Kaside 19
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Mağara arslanı.

Rezm içinde deprede çün rāyetüñ şīrin ṣabā
Ḫavfdan ḥummā dutup lerzān ola şīr-i ġarīn

şīr-i livāñı:

1. **şīr-i livāñı:**
Kaside 6
Mısra: **131**
Kelime Tipi: **-**
Bayrağın aslanı.

Āhū-yı felek gördi seḥer şīr-i livāñı
Ḫūn-ı cigerinden dil-i ṣubḥ oldı dem-ālā

şīr-i ner:

1. **şīr-i ner:**
Nazm 12
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Erkek aslan. II Cesur, kahraman kimse.

Ṣan ḥameldür ki ḳurtdan ḳaçuban Şīr-i ner ḳoltuġın idindi maḳar

şiʿr-i ṭarab-nākin:

1. **şiʿr-i ṭarab-nākin:**
Gazel 62
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gönle mutluluk veren şiirler.

İşidürse ravżasından ṭura raḳṣ ura Kemāl
Aḥmedʾüñ şiʿr-i ṭarab-nākin ki Selmān oynadur

şiʿr-i terle:

1. **şiʿr-i terle:**
Kaside 14
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yeni şiir. II Özgün şiir.

Sipihr çengine zerrīn veter daḳar ḫurşīd
Ki düze muṭrib-i Zühre bu şiʿr-i terle tereng

şīrīn:

1. **şīrīn:**
Gazel 91
Mısra: **10**
Far. Tatlı, şirin.

Lebüñi aġzına alduḳca Aḥmed Ne söz kim söylese şīrīn olupdur

2. **şīrīn:**
Gazel 146
Mısra: **6**
Far. Tatlı, şirin.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

3. **şīrīn:**
Gazel 198
Mısra: **8**
Far. Tatlı, şirin.

Baḥr-i şūra ṣalsañ aġzuñ yarınuñ bir ḳaṭrasın
Şübhesüz şīrīn olurdı yidi deryā dostum

4. **şīrīn:**
Gazel 218
Mısra: **11**
Far. Tatlı, şirin.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḥs̱ itmege Selmān isterem

5. **şīrīn:**
Nazm 5
Mısra: **11**
Far. Tatlı, şirin.

Şīrīn kelāmı menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt iken
Nʾiçün yumuldı ol dehen-i cān-fezā dirīġ

6. **şīrīne:**-*e*
Gazel 221
Mısra: **18**
"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin

kadın kahramanı. Ermen melikesi Mehin Banu'nun yeğeni olup yaşadıkları lirik ve dramatik aşktan sonra Hüsrev'in mezarı başında canına kıymıştır.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

7. **şīrīn:**
Gazel 313
Mısra: **8**
"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.

Gül bülbül içün ḫārda ḫūn eyledi baġrın
Şīrīn gibi kim Ḫusrev içün ḫancere düşdi

8. **şīrīn:**
Gazel 49
Mısra: **2**
Tatlı, hoş II sevgilinin dudağı.

Şekker lebüñ ki cāna ecelden amān virür
Şīrīn degül mi göñlüm aña ḳarşu cān virür

9. **şīrīn:**
Gazel 104
Mısra: **5**
Ferhad ile Şirin hikâyesinin kadın kahramanı. II Tatlı, hoş, güzel.

Ḫusrevā Şīrīn lebüñden işidenler ḳıṣṣamı
Āh idüp Leylī vü Mecnūn dāsitānın yaḳdılar

10. **şīrīn:**
Gazel 35
Mısra: **21**
Güzel, hoş, tatlı.

Bir perī sevdüm ki şīrīn sözleri cāndur baña
Her gülümsündügi biñ derd ehlinüñ dermānıdur

11. **şīrīn:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Güzel, hoş, tatlı.

Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengīn
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şīrīn ʿineb olmaz

12. **şīrīn:**
Gazel 290
Mısra: **11**
Güzel, hoş, tatlı.

Ne şīrīn medḥ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

13. **şīrīn:**
Gazel 317
Mısra: **15**
Güzel, hoş, tatlı.

Her ḳanda ki çeşme ola şīrīn
Eksük degül anda mūr u māhī

14. **şīrīn:**
Kaside 6
Mısra: **193**
Güzel, hoş, tatlı.

Ḳanda bula medḥüñ gibi şīrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā

15. **şīrīn:**
Kaside 25
Mısra: **12**
Güzel, hoş, tatlı.

Ḫʷān-ı ḥüsnüñde lebüñ bir şekkerīn senbūsedür
Kim görinür gözlere şīrīn anuñla ḫʷān-ı ʿīd

16. **şīrīn:**
Kaside 28
Mısra: **9**
Güzel, hoş, tatlı.

Ṭatlu sözler kim gelür şīrīn lebinden dilberüñ
Āb-ı ḥayvāndur ṣanasın çeşme-i cāndan ṭamar

17. **şīrīn:**
Gazel 311
Mısra: **8**
"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı. II Tatlı.

Leylī şaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

18. **şīrīn:**
Gazel 75
Mısra: **23**
Güzel, hoş, latif.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḥaṭuñ
Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

19. **şīrīn:**
Gazel 287
Mısra: **11**
Güzel, hoş, latif.

Yāra şīrīn sözinüñ sırrını şordun didi kim
Biz şeker ṭoldururuz sözde nemekdānumuza

20. **şīrīn:**
Kaside 6
Mısra: **101**
Güzel, hoş, latif.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

<u>şīrīn dehānı:</u>

1. **şīrīn dehānı:**-*ı*
Gazel 164
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin güzel ağzı (tatlı dil).

Bāġ-ı cennet mi bu ḥüsn-i dilsitānı Yūsufuñ
Menbaʿ-ı kevs̲er mi yā şīrīn dehānı Yūsufuñ

<u>şīrīn lebi:</u>

1. **şīrīn lebi:**-*i*
Gazel 47
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dil, incitmeyen, hoşa giden söz.

Şīrīn lebi yāruñ ki ṭabīb-i dil ü cāndur

Ben ḫaste-dilin ṣormaġa ḫoş gül-şekeri var

2. **şīrīn lebi:**-*i*
Gazel 231
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudak. ll Sevgilinin dudağı; tatlı dil.

Şīrīn lebi ʿitābını ey dil ḫoş añla kim
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

şīrīn lebüñ:

1. **şīrīn lebüñ:**-*üñ*
Gazel 33
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) tatlı dudağı.

Şīrīn lebüñ ki söylese cāndan ḫaber virür
Nāzüklük ile rāz-ı nihāndan ḫaber virür

2. **şīrīn lebüñ:**-*üñ*
Gazel 32
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudak.

Bāġ-ı cihānda bitmeye ey naḫl-i fitne-bār
Şīrīn lebüñ gibi daḫı ḫurmā-yı ter leẕīẕ

3. **şīrīn lebüñ:**-*üñ*
Gazel 215
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dil, incitmeyen, hoşa giden söz.

Şol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

şīrīn lebüñden:

1. **şīrīn lebüñden:**
Gazel 303
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dudak. || Sevgilinin tatlı dudağı.

Aḥmedʾe şīrīn lebüñden irişen düşnām-ı telḫ
Cūşlar virür ṣafādan telḫ-i ṣahbā gibi

şīrīn sözi:

1. **şīrīn sözi:**-*i*
Gazel 68
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Güzel, hoşa giden söz.

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

şīrīn sözidür:

1. **şīrīn sözidür:**-*i, -dür*
Gazel 128
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dil, güzel, hoşa giden söz.

Aḥmedʾi şīrīn sözidür düşüren hicrānuña
Ṭūṭīyi güftārıdur iden giriftār-ı ḳafes

şīrīn-güftār:

1. **şīrīn-güftār:**
Gazel 60
Mısra: **13**
Tatlı sözlü (kimse).

Ṭūṭī-i bāġ-ı suḫan Aḥmedʾi şīrīn-güftār
Her nefes cān atup ol laʿl-i şeker-bāra gider

şīrīn-kār:

1. **şīrīn-kārdur:**-*dur*
Gazel 155
Mısra: **1**
(Fa.) Tatlı bir biçimde iş gören.

Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ
Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvīzüñ senüñ

şīrīn-leb:

1. **şīrīn-leb:**
Gazel 45
Mısra: **9**
Tatlı, hoş dudaklı güzel.

Aşmaġa cānını ḫusrevlerüñ ol şīrīn-leb
Misk-i terden ruḫı gülgūnına fitrāk eyler

2. **şīrīn-lebüñ:**-*üñ*
Gazel 337
Mısra: **14**
Tatlı, hoş dudaklı güzel.II Şirin.

Aḥmedʾi Mecnūn iderse Leylī-i zülfüñ ne ṭañ
Oldı sen Şīrīn-lebüñ Ferhād-ı ʿālem Ḫusrevi

şīrīnlik:

1. **şīrīnlik:**
Gazel 227
Mısra: **7**
Şirinlik (muskası): Bir kimsenin kendini beğendirmek, sevdirmek istediği birine şirin görünmek için yazdırıp üstünde taşıdığı muska.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

şīrīnlük içün efsūn yazar:

1. **şīrīnlük içün efsūn yazar:**
Gazel 18
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şirinlik için tılsım/muska yazmak (Şirinlik muskası: Bir kimsenin kendini beğendirmek, sevdirmek istediği birine şirin görünmek için yazdırıp üstünde taşıdığı muska.).

Ḫaṭṭuñ ki ṭılsım itdi lebüñ dāʾiresine
Şīrīnlük içün müşk ile efsūn yazar ey dost

şīrīn-suḫan:

1. **şīrīn-suḫan:**
Kaside 25

Mısra: **63**
Tatlı sözlü.

Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir şīrīn-suḫan
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫᵛān-ı ʿīd

<u>şīr-pençe:</u>

1. **şīr-pençeñde:***-ñ, -de*
Gazel 222
Mısra: **7**
Aslan pençeli olan.

Senüñ bu şīr-pençeñde cihān-gīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nᵓiçün naḫcīr olasın sen

<u>şiʿrün:</u>

1. **şiʿrüñ:**
Kaside 1
Mısra: **7**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Şiʿrüñ ne ḥaddi var ki ire vaṣf-ı ẕātuña
Kᵓol vaḥy-i āsumān ola bu siḥr-i müfterā

2. **şiʿrüñ:**
Kaside 6
Mısra: **114**
Edebi değeri olan nazımlı ve kafiyeli söz, şiir.

Ṭabʿuñ görinür ḳāmet-i dilber gibi mevzūn
Şiʿrüñ oḳınur ḫaṭṭ-ı ṣanem gibi dil-ārā

<u>şīşe:</u>

1. **şīşeyle:***-y, -le*
Gazel 273
Mısra: **8**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.

Ol Yūsuf-ı gül-pīrehen toz itmemege dāmenin
Şīşeyle gül şuyın şaçar yaşlu gözüm yollarına

2. **şīşesin:***-si, -n*
Kaside 23
Mısra: **31**
Şişe. II Göz.

Ṭoldurdı şīşesin gözümüñ ḥasret-i ruḫuñ
Gül yapraġı gibi ki ḳodı yādigār āb

3. **şīşeden:***-den*
Kaside 25
Mısra: **6**
Şişe. II Göz.

Dost vaṣlı ʿīdine irişdi çeşm-i eşk-bār
Kim bu rengīn şīşeden oldı gülāb-efşān-ı ʿīd

4. **şīşede:***-de*
Kaside 23
Mısra: **8**
İçine su ve her türlü sıvı madde konan, camdan çeşitli biçim ve büyüklükte, boyu enine göre çok daha uzun, ağız kısmı dar kap.

Peykān-ı tīrüñ eylese dilden güẕer ne ṭañ
Çünkim şikeste şīşede ḳılmaz ḳarār āb

5. **şīşe:**
Gazel 158
Mısra: **17**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap. || Dil bağlamında cam gibi kırılgan ve hassas kalp.

Mestāne gözlerüñe ṣunup şīşe gönlümi
Düşürdi ṭāḳdan ṣıdı nā-mihribān ḳaşuñ

6. **şīşesin:***-si, -n*
Gazel 280
Mısra: **13**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap. || Dil bağlamında cam gibi kırılgan ve hassas kalp.

Zāhid melāmet seng ile uşatma gönlüm şīşesin
Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma

7. **şīşe:**
Kıt'a 6
Mısra: **5**
Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap. || Dil bağlamında cam gibi kırılgan ve hassas kalp.

Ṭoḳundı çünki cefā sengi şīşe gönlümüze
Ayaġuñ altına alma bu ābgīneleri

<u>şīşe-i nāmūsın:</u>

1. **şīşe-i nāmūsın:**
Gazel 136
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Namus şişesi.

Ṣımaġa şīşe-i nāmūsın Aḥmedᵓüñ nice bir
Hemīşe seng-i melāmet ata ʿavām u ḫavāṣ

<u>şīşe-i nāzük-mizāc:</u>

1. **şīşe-i nāzük-mizāc:**
Gazel 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hassas imal edilmiş şişe.

Ḳatı gönlüñden bu gönlüm şınduġın ʿayb itme kim
Edemez ṭaşa taḥammül şīşe-i nāzük-mizāc

2. **şīşe-i nāzük-mizāc:**
Gazel 213
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hassas imal edilmiş şişe.

Yāḫod bu şīşe-i nāzük-mizāc gönlümüze
O seng-dilden iren inkisārı mı diyelüm

<u>şīşe-i peymān:</u>

1. **şīşe-i peymān:**
Kaside 32
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Yemin şişesi.

Elüme ṣun yine peymāne-i feraḥ-baḫşı
Şınursa ġam degül ey sāḳī şīşe-i peymān

<u>şīşe-i şāmī:</u>

1. **şīşe-i şāmī:**
Gazel 336
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**

Şâm işi şişe (Şâm işi, çini ve seramiklerde kullanılan bir teknik).

Aḳıdur şīşe-i Şāmī gibi Rūm içre gül-āb
Şām-ı zülfüñe ḳılaldan berü çeşmüm seferi

şitā:

1. **şitā:**
Gazel 4
Mısra: **10**
Kış mevsimi.

Aḥmedʾe hecrüñ odın berd ü selām eyledi bād
Ey ḫalīlüm bu ḳadar gelmedi luṭf ıssı şitā

2. **şitānuñ:***-nuñ*
Gazel 37
Mısra: **2**
Kış mevsimi.

Serd şeklinden raḳībüñ cān u dil bī-tāb olur
Bu şitānuñ āteşi ancaḳ ruḫ-ı aḥbāb olur

şitāb eyleyen:

1. **şitāb eyleyen:***-y, -en*
Terkib-bend 1
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Acele etmek.

Ey ḫāki gül yüzine niḳāb eyleyen dirīġ
Gitmekde lāle gibi şitāb eyleyen dirīġ

şīve:

1. **şīve:**
Gazel 87
Mısra: **2**
Cilve, edâ, naz.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

2. **şīveyle:***-y, - le*
Kaside 22
Mısra: **48**
Cilve, edâ, naz.

Şāhā ʿarūs-ı ḫāṭırum uyandı uyḫudan
Şīveyle urdı yüzine ol gül-ʿiẕār āb

3. **şīve:**
Nazm 5
Mısra: **9**
Cilve, edâ, naz.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

4. **şīve:**
Gazel 162
Mısra: **5**
Cilve ve naz.

Bir serv durur yapraġı şīve yemişi nāz
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlīnüñ

5. **şīvesinde:***-si, -n, -de*
Gazel 95
Mısra: **8**
Naz, cilve II Üslup, tarz.

Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşkīn dāyire
Ḥaḳ budur yāḳūtdan her şīvesinde ter yazar

6. **şīvesi:***-s, -i*
Gazel 265
Mısra: **1**
Cilve, edâ, naz.

Ḳāmetüñ şīvesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

7. **şīveler:***-ler*
Gazel 60
Mısra: **9**
(Sevgilinin) gönülleri cezbeden, gönülleri fetheden cilveli davranışı.

Şīveler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

8. **şīvesiyle:***-si, -ile*
Gazel 137
Mısra: **4**
Naz, eda.

Belürdi ḫoḳḳa-i laʿlüñde dür dişüñ ṣanasın
Görindi mīmde yāḳūt şīvesiyle beyāż

şīve vü nāz:

1. **şīve vü nāz:**
Gazel 56
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Işve, cilve, eda ve naz.

Göñül almaġa yine yār gelür
Şīve vü nāz ile dildār gelür

şīve-i maʿşūḳ:

1. **şīve-i maʿşūḳ:**
Gazel 183
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin naz ve işvesi.

Şīve-i maʿşūḳ u ʿāşıḳdan ḫaberdār olmasa
Giryesinde bülbülüñ itmezdi şekker-ḫand gül

şīve-i ṣabr:

1. **şīve-i ṣabr:**
Kaside 20
Mısra: **75**
Kelime Tipi: **-**
Naza, işveye dayanmak.

Ne bende şīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

şīvekār:

1. **şīvekār:**
Kaside 8
Mısra: **34**
İşveli, cilveli.

Urduñ cefā ṭaşıyla şıduñ çünki göñlümi
Gevher şıduñ ʿivaż gerek ey şīvekār laʿl

şöhre-i āfāḳdur:

1. **şöhre-i āfāḳdur:***-dur*
Gazel 70
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**

Her yerde meşhur, herkesçe tanınmış (kimse).

Şol ki şehr-i ḥüsn içinde şöhre-i āfāḳdur
Mihr-i gerdūn-ı melāḥat meh-liḳā İsḥāḳdur

şöhret-i ḥüsnüñ:

1. **şöhret-i ḥüsnüñ:**-*üñ*
Kaside 25
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin şöhreti.

Şöhret-i ḥüsnüñ görüp şehrüñde ey şāh-ı cemāl
Ṭabl-ı sīnem dögilür kim olına iʿlān-ı ʿīd

şol:

1. **şol:**
Kaside 1
Mısra: **25**
Öyle, öyle bir.

Sen şol çerāġsın şeb-i miʿrāc içinde kim
Ḳandīl-i kāyināta zebānuñ virür żiyā

2. **şol:**
Kaside 1
Mısra: **48**
Öyle, öyle bir.

Engür yaradılmadan içinde mey gören
Şol dīdedür ki ḫāk-i derüñ itdi tūtiyā

3. **şolarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 237
Mısra: **4**
Solmak; tazeliğini, güzelliğini yitirmek.

Bülbüllerüñi iñledüben ġam dikeninde
Gül gibi igen elden ele varma şolarsın

4. **şol:**
Gazel 23
Mısra: **4**
Şu işaret sıfatı.

Bir naẓarda gözleri biñ cān alur
Şol iki fettān elinden el-ġıyāṣ

5. **şol:**
Gazel 37
Mısra: **6**
Şu işaret sıfatı.

Gerçi bu dey şiddetinden şābı şeyḫ eyler şemāl
Sāḳiyā şol cāmı şun kim şeyḫ anuñla şāb olur

6. **şol:**
Kaside 6
Mısra: **21**
"Şu" işaret sıfatı.

Şol ḳaṣr kʾanuñ şemsesi şerminden ider şems
Şeb sāyesi altında gice kendʾözin iḫfā

7. **şol:**
Kaside 6
Mısra: **25**
"Şu" işaret sıfatı.

Şol bāġ-ı cinān kim pür ola ḥūr ile ġılmān
Gūyā ki meleklerle ṭolar Kaʿbe-i ʿulyā

8. **şoldıysa:**-*dı, -ise*
Kıt'a 4
Mısra: **1**
Rengini yitirmek,diriliğini, tazeliğini ya da parlaklığını yitirmek. .

Saʿādet sebzezārında ne ġam şoldıysa bir lāle
Gül-i şad-berg-i iḳbālüñ cihān ṭurduḳca var olsun

9. **şol:**
Kaside 19
Mısra: **101**
" Şu " işaret sıfatı".

Şol ḳadar virdüñ zemīn mülkin zamān ehline kim
Mużṭaribdür ḫavf-ı cüduñdan senüñ çarḫ-ı berīn

10. **şol:**
Gazel 2
Mısra: **22**
" Şu " işaret sıfatı.

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

11. **şol:**
Gazel 11
Mısra: **9**
" Şu " işaret sıfatı.

Zülfi şol naḳḳāşdur kim ṣuya naḳş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn ṣalup

12. **şol:**
Gazel 22
Mısra: **9**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol Sikender isteyüp bulmaduġı āb-ı ḥayāt
Ḫāṣṣıyyetde idemez bu laʿl-i ḫandān ile baḥs

13. **şol:**
Gazel 22
Mısra: **12**
" Şu " işaret sıfatı.

Tīr-i ġamzeñle yatur meydān-ı ʿışḳuñda zebūn
Şol dil-āverler kʾider tīġ-ı Nerīmān ile baḥs

14. **şol:**
Gazel 35
Mısra: **12**
" Şu " işaret sıfatı.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

15. **şol:**
Gazel 40
Mısra: **14**
" Şu " işaret sıfatı.

Ey dil-ārāmum cemālüñ bāġına irmez İrem
Nice kim şol ḫūşe-i zülf-i perīşān andadur

16. **şol:**
Gazel 41
Mısra: **10**
" Şu " işaret sıfatı.

Bend ü zindāna şalar bir gün cihān ehlin tamām
Şol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

17. **şol:**
Gazel 52
Mısra: **2**
" Şu " işaret sıfatı.

Ḳarār u ṣabrum alan zülf-i bī-ḳarāruñdur
Ḫarāb iden beni şol çeşm-i pür-ḫumāruñdur

18. **şol:**
Gazel 53
Mısra: **3**
" Şu " işaret sıfatı.

Saçı şol nāfe-i tātārdur kim
Dü ʿālemden anuñ bir tārı yigdür

19. **şol:**
Gazel 70
Mısra: **1**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol ki şehr-i ḥüsn içinde şöhre-i āfāḳdur
Mihr-i gerdūn-ı melāḥat mehliḳā İsḥāḳdur

20. **şol:**
Gazel 70
Mısra: **10**
" Şu " işaret sıfatı.

Cevr eliyle burdı gūşın
Aḥmedʾüñ ṭanbūr-vār
Şol boyı dilkeş ṣanem kim rehzen-i ʿuşşāḳdur

21. **şol:**
Gazel 94
Mısra: **1**
" Şu " işaret sıfatı.

ʿĀşıḳa cennet gerekmez şol ruḫ-ı zībā yiter
Ḥulle-i sündüs ḫayāl-i zülf-i ʿanber-sā yiter

22. **şol:**
Gazel 116
Mısra: **5**
" Şu " işaret sıfatı.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

23. **şol:**
Gazel 132
Mısra: **3**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

24. **şol:**
Gazel 155
Mısra: **4**
" Şu " işaret sıfatı.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

25. **şol:**
Gazel 155
Mısra: **8**
" Şu " işaret sıfatı.

Aldı mehden ḥüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin
Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

26. **şol:**
Gazel 215
Mısra: **1**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

27. **şol:**
Gazel 223
Mısra: **9**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol ṣunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

28. **şol:**
Gazel 227
Mısra: **1**
" Şu " işaret sıfatı.

Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

29. **şol:**
Gazel 231
Mısra: **4**
" Şu " işaret sıfatı.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile
Miskīni ṭap ṣal ayaġa şol bir ḫaṭā içün

30. **şol:**
Gazel 237
Mısra: **2**
" Şu " işaret sıfatı.

Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa şalarsın
Yazuġı benüm boynuma şol ḳol ki şalarsın

31. **şol:**
Gazel 241
Mısra: **18**
" Şu " işaret sıfatı.

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış
Sāḳī zamānuñ Ḫıżrısın şol çeşme-i ḥayvānı şun

32. **şol:**
Gazel 246
Mısra: **15**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol çeh-i Bābildeki Hārūt kim vaṣf itdiler
Bu zenaḫdānuñdaki zülf-i perīşān olmasun

33. **şol:**
Gazel 270
Mısra: **6**
" Şu " işaret sıfatı.

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

34. **şol:**
Gazel 288
Mısra: **12**
" Şu " işaret sıfatı.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

35. **şol:**
Gazel 291
Mısra: **2**
" Şu " işaret sıfatı.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulıġı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulıġı

36. **şol:**
Gazel 319
Mısra: **8**
" Şu " işaret sıfatı.

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

37. **şol:**
Gazel 319
Mısra: **9**
" Şu " işaret sıfatı.

Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

38. **şol:**
Kaside 6
Mısra: **27**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol ṣuffa ki zülfin aña cārūb ide Rıḍvān
Süpründisini gözlerine küḥl ide ḥavrā

39. **şol:**
Kaside 6
Mısra: **32**
" Şu " işaret sıfatı.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Şol tīr-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

40. **şol:**
Kaside 6
Mısra: **55**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol serv ki dīvāruña naḳş eyledi naḳḳāş
Teşbīh olınmaġa yarardı aña Ṭūbā

41. **şol:**
Kaside 6
Mısra: **62**
" Şu " işaret sıfatı.

Şādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Şol ṣu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

42. **şol:**
Kaside 6
Mısra: **89**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol māh-ı saʿādet ki ider ḳaṣruñı menzil
Ḫurşīd-i cihāndur ki felek farḳına ḳor pā

43. **şol:**
Kaside 6
Mısra: **140**
" Şu " işaret sıfatı.

Bu gün görinür rāyuñ ile gün gibi rūşen
Şol sır ki nihān itmiş idi perde-i ferdā

44. **şol:**
Kaside 6
Mısra: **151**
" Şu " işaret sıfatı.

Ey ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā şol ruḫ-ı zībā
Vʾey ḥalḳa-i beytüʾl-ḥarem ol zülf-i semen-sā

45. **şol:**
Kaside 6
Mısra: **183**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ
Ṣuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola şāhā

46. **şol:**
Kaside 8
Mısra: **51**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol şevḳden ki yazalar alnında aduñı
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehriyār laʿl

47. **şol:**
Kaside 12
Mısra: **55**
" Şu " işaret sıfatı.

Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur fetḥ āyeti fīʾl-ḥāl miḥrāb üstine

48. **şol:**
Kaside 13
Mısra: **73**
" Şu " işaret sıfatı.

Ḫusrevā sen şol Ferīdūnsın ki ednā bendeñüñ
Ḫāk-i pāyı cevher-i tāc-ı ser-i Ḫaḳānıdur

49. **şol:**
Kaside 21
Mısra: **29**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol Süleymān ki mühri ḫātemini
Kār-fermā-yı ins ü cān bulduñ

50. **şol:**
Müfret 1
Mısra: **2**
" Şu " işaret sıfatı.

Ḥasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz
Şol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

51. **şol:**
Nazm 10
Mısra: **3**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol at ki fetḥ ʿīdine naʿli hilāl idi
Ṣaff-ı niʿāle ṣaldı anı infiʿāl-i cev

52. **şol:**
Nazm 34
Mısra: **6**
" Şu " işaret sıfatı.

Ṣaçuñ bir bende çekdi Aḥmedʾi kim
Anı şol dīni ayruḳ kāfir itmez

53. **şol:**
Kaside 1
Mısra: **23**
Öyle, şöyle bir.

Sen şol ḥabībsin ki görenler cemālüñi
Feyż-i naẓarla eylediler ḫāki kīmyā

54. **şol:**
Kaside 21
Mısra: **31**
Öyle, şöyle bir.

Kefī şol ebr-i dür-feşāndur kim
Ḳaṭresin baḥr-i bī-girān bulduñ

55. **şol:**
Gazel 248
Mısra: **7**
"Şu" işaret sıfatı".

Zülfi zencīrinde dil dīvānedür şol dilberüñ
Ṭolaşup bād-ı ṣabā zülfine şeydālanmasun

56. **şol:**
Kaside 22
Mısra: **39**
Şu, işaret sıfatı ll O denli, şöyle bir.

Sen şol kerīmsin ki girerseñ beriyyeye
Cūduñ kerāmetinden olur her kenār āb

57. **şol:**
Gazel 8
Mısra: **16**
"Şu " işaret sıfatı.

Zülfüñ ġamında sūzuma fīʾl-cümle öykinür
Şol teşne rūzedār ki müştāḳ-ı şām ola

58. **şol:**
Gazel 40
Mısra: **4**
"Şu " işaret sıfatı.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

59. **şol:**
Gazel 175
Mısra: **13**
"Şu " işaret sıfatı.

Şol perīşān zülfüñe göñlüm nice meyl itmesün
Çün meseldür didiler el-cinsü ileʾl-cinsi yemīl

60. **şol:**
Gazel 177
Mısra: **6**
"Şu " işaret sıfatı.

Nāme-i aʿmāl-i mücrimden siyehdür ḥaşrde
Şol maḥabbet-nāme kim nāmuñ aña ʿunvān degül

61. **şol:**
Gazel 241
Mısra: **16**
"Şu " işaret sıfatı.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥafʾ yüzüñde yazılan şol āyet-i Raḥmānı ṣun

62. **şol:**
Gazel 257
Mısra: **20**
"Şu " işaret sıfatı.

Bāġ-bān zülfüñ ḥarīf olmazdı ḥüsnüñ bezmine
Mā-ḥażar avcında şol sīb-i zenaḫdān olmasa

63. **şol:**
Gazel 269
Mısra: **14**
"Şu " işaret sıfatı.

Derd-i dil mey-ḫānesinde naḳd-i cān olur telef
Hey dimezseñ Aḥmedʾā şol çeşm-i şāhid-bāzuña

64. **şol:**
Kaside 6
Mısra: **181**
"Şu " işaret sıfatı.

Şol gevher-i ter-naẓm kʾaña irmedügi-yʾçün
Deryāya düşer ġayret ile lülū-yi lālā

65. **şol:**
Nazm 3
Mısra: **5**
"Şu " işaret sıfatı.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḥālin dimek içün dil uzatmış çemeni gör

66. **şol:**
Gazel 241
Mısra: **1**
" Şu" işaret zamiri.

Şol ḳara ḳaşuñ çatup göñlüm hilāl itmek neden
Hey elā gözlüm bizümle mekr ü āl itmek neden

67. **şol:**
Gazel 17
Mısra: **3**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol dem ki revān eyledüñ ol serv-i revānı
Çeşmümden iki çeşme revān eyledüñ ey dost

68. **şol:**
Gazel 41
Mısra: **12**
" Şu " işaret sıfatı.

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne göñlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

69. **şol:**
Gazel 48
Mısra: **6**
" Şu " işaret sıfatı.

Şādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Şol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

70. **şol:**
Gazel 164
Mısra: **3**
" Şu " işaret sıfatı.

Buldı cān ḫāṣṣıyyetin ḫāk-i siyeh şol yerde kim
Sāye ṣaldı ebr-i zülf-i cān-feşānı Yūsufuñ

71. **şol:**
Gazel 305
Mısra: **7**
" Şu " işaret sıfatı.

Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

72. **şol:**
Kaside 1
Mısra: **28**
" Şu " işaret sıfatı.

Dest-i nevālüñ ile ṣunulmış nevāledür
Şol ḫʷān-ı muʿcizāt ki neşr itdi enbiyā

73. **şol:**
Kaside 23
Mısra: **14**
" Şu " işaret sıfatı.

İḥyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Şol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

74. **şol:**
Kaside 29
Mısra: **100**
" Şu " işaret sıfatı.

Çekmege çemen leşkerini ḳaldura her yıl
Şol ṣancaḳ-ı pīrūze-i zer-kārı benefşe

75. **şol:**
Terkib-bend 1

Mısra: **5**
" Şu " işaret sıfatı.

Şād olma şol libās ile kʾol müsteʿār ola
Farż it ki başdan ayaġa ḥüsn ü bahā imiş

76. **şol:**
Gazel 285
Mısra: **1**
" Şu " işaret sıfat.

Dil bağlamañ şol āhū-yı müşkīn kemend ile
Ki ola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

77. **şol:**
Nazm 5
Mısra: **21**
" Şu " işaret sıfat.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

78. **şol:**
Terci-bend 1
Mısra: **12**
" Şu " işaret sıfat.

Zeyn oldı ʿīd-i şādī vü ḥatm oldı ṣavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

79. **şol:**
Terci-bend 1
Mısra: **71**
" Şu " işaret sıfat.

Ṭopraḳ yüzümi nice sürem şol ḥarīme kim
Cārūbdur işigine müjgān-ı ḥūr-ı ʿīn

80. **şol:**
Terci-bend 1
Mısra: **77**
" Şu " işaret sıfat.

Şol cān ki deldi bağrını tīr-i maḥabbetüñ
Açdı sarāy-ı ḳalbine Ḥaḳ revzen-i yaḳīn

81. **şol:**
Terci-bend 1
Mısra: **81**
" Şu " işaret sıfat.

Şol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

82. **şol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **67**
" Şu " işaret sıfat.

Derdā ki şoldı şol gül-i devlet ki bāġ-ı mülk
Beslerdi nāz ile anı çoḳ sāl ü māh idi

<u>şol deñlü:</u>

1. **şol deñlü:**
Gazel 16
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
O denli, o kadar.

Şol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

2. **şol deñlü:**
Gazel 32
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
O denli, o kadar.

Şol deñlü zehr-i ḳahr içürür Aḥmedʾe felek
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger leẕīẕ

3. **şol deñlü:**
Gazel 132
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
O denli, o kadar.

Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan ağlamışam
Kim bir der ü dīvār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

4. **şol deñlü:**
Gazel 189
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
O denli, o kadar.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehm-nāk oluram

5. **şol deñlü:**
Gazel 257
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
O denli, o kadar.

Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

6. **şol deñlü:**
Gazel 295
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
O denli, o kadar.

Ben senden ırağ olduġum işitdi raḳībüñ
Şol deñlü sevindi feraḥından öle yazdı

7. **şol deñlü:**
Kaside 8
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
O denli, o kadar.

Şol deñlü ḫaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

8. **şol deñlü:**
Kaside 12
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
O denli, o kadar.

Cenneti şol deñlü taʿẕīm itdi naḳḳāş-ı ezel
Kim senüñ nām-ı şerīfüñ yazdı ebvāb üstine

9. **şol deñlü:**
Kaside 31
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
O denli, o kadar.

Şol deñlü şaçar misk uvaġın ceybine reyḥān
Kim nesme-i ʿanberle ṭolar dāmen-i şaḥrā

10. **şol deñlü:**
Mesnevi 4
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Şu denli, o kadar, o derece II çok fazla.

İder şol deñlü diller nāle vü āh
Ki pür-dūd-ı siyāh olur bu ḫargāh

<u>şol kadar:</u>

1. **şol ḳadar:**
Gazel 152
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
1. Şu kadar. 2. Pek çok.

Şol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Şu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

2. **şol ḳadar:**
Gazel 175
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
1. Şu kadar. 2. Pek çok.

Eşk-i çeşmüm şol ḳadar āb itdi yoluñda sebīl
Kʾoldı gülzār-ı cemālüñ bāġ-ı cennetden cemīl

3. **şol ḳadar:**
Gazel 107
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
O denli, öyle.

Şol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

4. **şol ḳadar:**
Kaside 22
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
O denli, öyle.

Ḥüsn-i rıżāñı şol ḳadar idindi naṣb-ı ʿayn
Kim ḫaṣmuñ içmesün diyü eyler fīrār āb

5. **şol ḳadar:**
Kaside 24
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
O denli, öyle.

Şāhā ḳapuñda şol ḳadar oldı feżāyilüm
Kim medḥüñ olmasa baña eşʿār olurdı ʿār

6. **şol ḳadar:**
Gazel 160
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şu kadar, o denli, öyle.

Genc-i ḥüsnüñ bilmezem böyle neden maʿmūr olur
Şol ḳadar kʾisrāf idersin nāz u bī-pervālıġuñ

7. **şol ḳadar:**
Gazel 36
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şu kadar, o denli, öyle.

Şol ḳadar aşıldı diller gūşe-i ebrūña kim
Dir görenler bu nice ḳandīli çoḳ miḥrāb olur

<u>şöyle:</u>

1. **söyler:**-*r*
Gazel 47
Mısra: **7**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

2. **söyler:**-*r*
Gazel 69
Mısra: **10**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirmek.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

3. **söylemek:**-*mek*
Gazel 131
Mısra: **6**
(Anlatmak istediği şeyi) Sözle bildirme.

Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña
Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

4. **şöyle:**
Kaside 19
Mısra: **90**
O denli II öyle çok.

Cān-ı ʿāşıḳ bīm-i fürḳatde nice lerzān ise
Heybetüñden şöyle ditrer ḫaṣmuñ itseñ aña kīn

5. **şöyle:**
Kaside 21
Mısra: **25**
O denli II öyle çok.

Zülfine şöyle düşdüñ ey gönlüm Ṣanasın ʿömr-i cāvidān bulduñ

6. **söylesem:**-*se, -m*
Kaside 28
Mısra: **21**
Demek //(şiir vb. şeyler için) düzenlemek, tanzim etmek, yazmak.

Söylesem bülbül gibi Şeh Bāyezīdüñ medḥini
Ḳaṭre-i ḫaclet ruḫ-ı gül-berg-i ḫandāndan ṭamar

7. **söylese:**--*se*
Gazel 33
Mısra: **1**
Demek, söylemek, konuşmak.

Şīrīn lebüñ ki söylese cāndan ḫaber virür
Nāzüklük ile rāz-ı nihāndan ḫaber virür

8. **söyleseñ:**-*sen*
Kaside 24
Mısra: **33**
Demek, söylemek, konuşmak.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

9. **söylemez:**-*mez*
Kaside 19
Mısra: **46**
Demek, konuşmak.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyīnesüz ṭūṭī kelām-ı şekkerīn

10. **şöyle:**
Mesnevi 3
Mısra: **231**
Öyle, o derece.

Anı şöyle ḳıl rāh-ı Ḥaḳḳa revān Ki itsün duʿāsını kerrūbiyān

11. **şöyle:**
Kaside 19
Mısra: **109**
1.Şuna benzer, şunun gibi.2.Şu şekilde.

Ruḳʿa-i medḥ ü s̱enāñı şöyle yazdum kim anı
Şehperine baġladı heykel diyü Rūḥuʾl-Emīn

12. **şöyle:**
Kaside 8
Mısra: **49**
Öyle bir, o kadar çok, o denli.

Yollarda laʿli şöyle ṣaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

13. **söyleyem:***-y, -em*
Gazel 32
Mısra: **3**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Vaṣluñ naʿīmi leẕẕetini ḳanda söyleyem
Kʾolur ġamuñ dile nite kim gül-şeker leẕīẕ

14. **söylemişler:***-mş, -ler*
Gazel 37
Mısra: **9**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḫalḳı yaḳmaġa ḫurşīd-i ʿālem-tāb olur

15. **söylese:***-se*
Gazel 91
Mısra: **10**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Lebüñi aġzına alduḳca Aḥmed
Ne söz kim söylese şīrīn olupdur

16. **söylemege:***-meg, -e*
Gazel 150
Mısra: **6**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Ġonca ne aġız ile lebüñe beñzerem diye
Kim söylemege ol sözi evvel dehān gerek

17. **söylemege:***-me, -ge*
Gazel 343
Mısra: **10**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Özini ġonca dudaġuña beñzedür dirler
Bu sözi söylemege ġoncada dehān ola mı

18. **söyle:**
Kaside 25
Mısra: **2**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿīd
Söyle kim vire lebüñ ḥalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd

19. **söyler:***-r*
Kaside 29
Mısra: **86**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Siḥr eyledi şiʿrüm çemeninde ḳalemüm kim
Söyler bu żamīrümdeki esrārı benefşe

20. **söylesem:***-se, -m*
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Demek, söylemek, dile getirmek.

Evṣāfuñı söylesem ve yazsam
Tā ḥaşre degin zamānum olsa

21. **şöyle:**
Kaside 7
Mısra: **63**
"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamlarında zarf.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir ṣu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

22. **şöyle:**
Kaside 19
Mısra: **37**
Bu şekilde, işte böyle.

Şöyle ḫoş-būsın ki sen ne rehden eylerseñ güẕer
Misk ü ʿanberden olur ol rehgüẕāruñ ʿanberīn

23. **şöyledür:***-dür*
Kaside 7
Mısra: **36**
Şöyle, şu şekilde, şunun gibi.

Nite kim her dānenüñ ẓımnında mużmerdür şecer
Ẕerre-i ḫāk-i derinde şöyledür mużmer güneş

24. **şöyle:**
Mesnevi 4
Mısra: **2**
Şu şekilde, şuna benzer biçimde; bu şiirde olduğu gibi.

Beyānda siḥr iden cādū-yı üstād
Bu söz siḥrine şöyle urdı bünyād

25. **söyle:**
Nazm 35
Mısra: **6**
"Söyle, anlat" anlamında emir veya istek ifadesi.

Mūsā yüz döndürür saḳaluñdan
Ḳalb-i Ḫārūna söyle ḥālüñden

26. **şöyle:**
Gazel 29
Mısra: **6**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḥüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

27. **şöyle:**
Gazel 38
Mısra: **23**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

28. **şöyle:**
Gazel 75
Mısra: **7**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

29. **şöyle:**
Gazel 75
Mısra: **23**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Şöyle şīrīn öger Aḥmed lebin ol Ḫıżr-ḫaṭuñ

Ki dilinden ḳalemüñ çeşme-i ḥayvān dökilür

30. **şöyle:**
Gazel 129
Mısra: **3**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Şerār-ı nār-ı hecrüñden yüregüm şöyle yanmışdur
Ki bir āh eylesem ṭolar zemīn ü āsumān āteş

31. **şöyle:**
Gazel 161
Mısra: **5**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣīl itmişem mihrüñle kim
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

32. **şöyle:**
Gazel 189
Mısra: **1**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Yüzüñi görmeyicek şöyle derdnāk oluram
Ki ġamdan ölmedügümi añup helāk oluram

33. **şöyle:**
Gazel 191
Mısra: **6**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem başmaz henüz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

34. **şöyle:**
Gazel 196
Mısra: **4**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫˇāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

35. **şöyle:**
Gazel 206
Mısra: **10**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Cānuma bir merḥabā ṣundı ezelde çeşm-i yār
Şöyle mest oldum ki ġayruñ merḥabāsın bilmedüm

36. **şöyle:**
Gazel 261
Mısra: **1**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Şöyle ʿālem-tāb olur ruḫsār-ı cānān her gice
Kim ḥayādan gizlenür ḫurşīd-i raḫşān her gice

37. **şöyle:**
Gazel 282
Mısra: **3**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Şöyle ṣaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

38. **şöyle:**
Gazel 292
Mısra: **15**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Tīġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

39. **şöyle:**
Gazel 293
Mısra: **5**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Gözlerüñ nāz uyḫusından şöyle maḫmūr oldı kim
Bilmeyen ṣanur kˇanı bīmār ider nāz uyḫusı

40. **şöyle:**
Gazel 294
Mısra: **6**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Bezm-i ġamda dīdesinden ney nice iñler ise
Gözlerümden şöyle iñlerem bu ben bī-çāresi

41. **şöyle:**
Gazel 294
Mısra: **7**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Şöyle çāk itdi yaḳasın göñlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kˇol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

42. **şöyle:**
Gazel 296
Mısra: **1**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaṣfuñ şerbeti
Kim zebān-ı ḫāmeyi şaḳḳ itdi sözüm leẕẕeti

43. **şöyle:**
Kaside 20
Mısra: **45**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Cihāna şöyle zer-efşānlıḳ itdi cūduñ kim
Daḳındı zengī-i şeb ayaġına zer ḫalḫāl

44. **şöyle:**
Kaside 24
Mısra: **53**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer ṣaçdı berg ü bār

45. **şöyle:**
Kaside 25
Mısra: **31**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Ṣubḥ-ı dīdāruñ zamānı şöyle şādān itdi kim
Ol beşāretden müzeyyendür henüz ezmān-ı ʿīd

46. **şöyle:**
Nazm 4
Mısra: **15**
"Öyle bir, o derece" anlamında zarf.

Anuñ bükāsı şöyle ṣafā virdi bāġa kim
Gül ḫurrem oldı bülbüli mest eyledi nevā

47. **şöyle:**
Nazm 5
Mısra: **22**
"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamında zarf.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

48. **şöyle:**
Terkib-bend 1
Mısra: **101**
"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamında zarf.

Şöyle götür ḥicābını kim zāyir olana
Seng-i mezārı āyine-i ġayb-bīn ola

49. **şöyle:**
Gazel 98
Mısra: **5**
"Öyle bir, o şekilde" anlamında zarf.

Kirpügüm ḫaddüñ ḫayālin şöyle rengīn yazdı kim
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

50. **şöyle:**
Gazel 239
Mısra: **10**
"Öyle bir, o şekilde" anlamında zarf.

Lebüñi depredicek luṭf ile ey āb-ı ḥayāt
Ölü ḳalmaz dirilür şöyle ki iḥyā göresin

51. **şöyle:**
Kaside 25
Mısra: **42**
"Öyle bir, o şekilde" anlamında zarf.

Ḫūblar nice alursa ṣabrını ʿāşıḳlaruñ
Şöyle yaġmā itdi cüduñ süfresinden ḫˇān-ı ʿīd

52. **şöyle:**
Kıt'a 21
Mısra: **1**
"Öyle bir, o şekilde" anlamında zarf.

Şöyle ʿālī yapdı Dāruʾl-ḫayrı Sulṭān Bāyezīd
Kim feleklerde melekler itdiler medḥ ü ṣenā

53. **söyleyene:***-y, -en, -e*
Gazel 33
Mısra: **4**
Konuşmak.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim söyleyene tīr ü kemāndan ḫaber virür

54. **şöyle:**
Gazel 283
Mısra: **6**
"Şu şekilde, şöyle" anlamında zarf.

Dil miyānuñla lebüñ görmek diler ḫˇāb içre līk
Şöyle beñzer kim ḫayāl olur bu rüʾyālar bize

55. **şöyle:**
Gazel 318
Mısra: **11**
"Şu şekilde, şöyle" anlamında zarf.

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle ṣanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

56. **şöyle:**
Kıt'a 8
Mısra: **3**
"Bu, bu şekilde ki" anlamına gelmektedir.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Ṣıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

<u>şuʿāʿ:</u>

1. **şuʿāʿ:**
Gazel 140
Mısra: **16**
Ar. Ziya, tel tel görünen ışık.

Her şeb Aḥmed revzenüñde tā seḥer
Görinür āhum çerāġından şuʿāʿ

2. **şuʿāʿından:***-ı, -n, -dan*
Gazel 93
Mısra: **1**
Işın, güneşten veya başka bir ışık kaynağından uzanan tel tel ışıklar.

Ruḫuñ şemʿi şuʿāʿından dil ü cān u ciger göynür
Naẓar ḳılmaġa ḫurşīd-i cemālüñe naẓar göynür

<u>şübhesüz:</u>

1. **şübhesüz:**
Gazel 198
Mısra: **8**
Elbette, şüphesiz.

Baḥr-i şūra ṣalsañ aġzuñ yarınuñ bir ḳaṭrasın
Şübhesüz şīrīn olurdı yidi deryā dostum

2. **şübhesüz:**
Kaside 19
Mısra: **9**
Muhakkak, kesin olarak, kesinlikle.

ʿĀleme gösterdi ḫaşruñ şübhesüz bürhānını
Çün nebāt emvātın iḥyā itdi Rabbüʾl-ʿālemīn

3. **şübhesüz:**
Gazel 29
Mısra: **2**
Şüphesiz, kesin olarak, muhakkak, kesinlikle.

Ey ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

<u>şūḫ:</u>

1. **şūḫ:**
Gazel 74
Mısra: **8**
Çekici, işveli, kıvrak.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Şūḫ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

2. **şūḫ:**
Gazel 241
Mısra: **10**
Çekici, işveli, kıvrak.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuṣṣāḳdan defʿ itmege
Ey şūḫ gözlü şāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı ṣun

3. **şūḫ:**
Gazel 158

Mısra: **13**
Hareketlerinde serbest; neşeli, şen ve oynak.

Fitneyle şūḫ çeşmüñi şāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

<u>şūh-ı cihān:</u>

1. **şūḫ-ı cihān:**
Gazel 223
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dünyalar güzeli.

Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār
Ey şefḳati az şūḫ-ı cihān yandum elüñden

<u>şūh-ı fitne-kār:</u>

1. **şūḫ-ı fitne-kār:**
Kaside 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Fitneci, cilveli güzel.

Meydān içinde ġamzesi atduġı oḳlaruñ
Birin yire düşürmedi zī şūḫ-ı fitne-kār

<u>şūh-ı sitemkār:</u>

1. **şūḫ-ı sitemkār:**
Gazel 64
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zulmeden sevgili.

Āh kʾirdügine ol şūḫ-ı sitemkār öpilür
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar öpilür

<u>şūh-ı sitem-kār:</u>

1. **şūḫ-ı sitem-kār:**
Gazel 196
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Zulmeden sevgili.

Yā İlāhī şaḳla nālemden cevāndur dilberi
Gerçi cevr itdükce ol şūḫ-ı sitem-kār iñlerem

2. **şūḫ-ı sitem-kār:**
Gazel 319
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Zulmeden sevgili.

Fitnesi çoḳ ʿişveger ü dil-firīb
Şefḳati az şūḫ-ı sitem-kār hey

3. **şūḫ-ı sitem-kār:**
Murabba 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Zulmeden sevgili.

Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirīġ
Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitem-kār dirīġ

4. **şūḫ-ı sitem-kār:**
Gazel 92
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zulmeden, eziyet çektiren sevgili.

Aġladuġumca ben ol şūḫ-ı sitem-kār güler
Bir olup düşman ile her nefes oynar güler

<u>şükr:</u>

1. **şükre:**
Mesnevi 3
Mısra: **18**
Allah'a duyulan minneti dile getirme.

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

2. **şükr:**
Gazel 51
Mısra: **8**
Allah'a duyulan minneti dile getirme.

Teng ü tār itdi gözüm hecri velī şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārī dil ü cān ḫücresin rūşen ṭutar

3. **şükr:**
Mesnevi 3
Mısra: **17**
Allah'a duyulan minneti dile getirme.

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

4. **şükr:**
Gazel 130
Mısra: **10**
Mutlu bir olay veya durumdan, yapılan bir iyilikten duyulan hoşnutluğu bildirme.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

5. **şükrini:***-in, -i*
Kaside 27
Mısra: **11**
Allah'a duyulan minneti dile getirme.

Hergiz bu niʿmetüñ idemez şükrini edā
Kim şāh-ı ʿālem itdi seni Āferīd-kār

<u>şükr eylerem:</u>

1. **şükr eylerem:***-r, -em*
Gazel 280
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a duyulan minneti dile getirmek.

Çün aḳdı göñlüm şu gibi serv boylu şāhuma
Her dem yüzüm yire sürüp şükr eylerem Allāhuma

<u>şükr iden:</u>

1. **şükr iden:***-en*
Mesnevi 3
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a duyulan minneti dile getirme.

ʿAṭāña nihāyet yoġ ey ẕüʾl-minen
Yine sensin ancaḳ saña şükr iden

<u>şükr it:</u>

1. **şükr it:**
Kaside 21
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Şükretmek; eriştiği nîmetin, gördüğü iyiliğin değerini bilip memnûniyet duymak, minnettar olmak, teşekkür etmek.

Yüzini gördügüñe şükr it kim Devlet ü baḫt-ı nā-gehān bulduñ

şükran lehū veʾş-şükrü min naʿmāyehi:

1. **şükran lehū veʾş-şükrü min naʿmāyehi:**
Mesnevi 2
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nimetlerinden dolayı da ona şükürler olsun.

Ḥamden lehū veʾl-ḥamdü mineʾl-āyehi
Şükran lehū veʾş-şükrü min naʿmāyehi

şükrāne:

1. **şükrāne:**
Gazel 51
Mısra: **9**
(Ar.) Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaṣdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

2. **şükrāne:**
Gazel 304
Mısra: **11**
(Ar.) Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.

Şeker-i vaṣluñı şükrāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ nīşini nūş eyledi cūllāb gibi

3. **şükrāne:**
Gazel 309
Mısra: **4**
(Ar.) Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.

Bir naẓarda gönlin alduñ ben ġarīb üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

4. **şükrāne:**
Gazel 19
Mısra: **2**
Teşekkür alâmeti, iyilik bilme nişânesi.

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh ey dost
Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh ey dost

5. **şükrāne:**
Gazel 19
Mısra: **13**
Teşekkür alâmeti, iyilik bilme nişânesi.

Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh ey dost

6. **şükrāne:**
Gazel 33
Mısra: **22**
Teşekkür alâmeti, iyilik bilme nişânesi.

Aḫbār-ı fetḥüñ iledüp aʿdāña peyk-i tīr
Şükrāne cānın alur u andan ḫaber virür

7. **şükrāne:**
Gazel 34
Mısra: **20**
Teşekkür alâmeti, iyilik bilme nişânesi.

Dil mülkin açdı ḳalʿa-i dīn oldı kirpügüñ
Şükrāne al bu fetḥa ki resm-i ḳadīmdür

8. **şükrāne:**
Gazel 241
Mısra: **7**
Teşekkür alâmeti, iyilik bilme nişânesi.

ʿĪd-i cemālüñ ḫᵛānıdur şükrāne vir sāyillere
Senbūse-i laʿlüñden ol ḥalvā-yı şīrīn-şānı şun

9. **şükrāne:**
Gazel 220
Mısra: **3**
Gönül borcu, minnettarlık; teşekkür.

Cān gerek bu selāma şükrāne
Dil ü cāna ḫayātdur bu selām

10. **şükrānesidür:***-si, -dür*
Gazel 199
Mısra: **8**
Teşekkür, minnettarlık, görülen ihsan karşısında gösterilen minnet duygusu.

Dil ki biñ cān ile vaṣluñ ʿīdine ḳurbān olur
İştiyāḳuñ şevḳınuñ şükrānesidür dostum

şükūfe:

1. **şükūfe:**
Kaside 7
Mısra: **126**
Çiçek, çiçekler.

Nūr nehrinden ṣuvarup şāḫını eşʿārumuñ
Gülşenümde aḫter olurdı şükūfe ber güneş

2. **şükūfe:**
Kaside 12
Mısra: **1**
Çiçek, çiçekler.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā ṣun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

şükür:

1. **şükür:**
Mesnevi 3
Mısra: **17**
Şükür, Allah'a duyulan minnet.

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

2. **şükür:**
Kaside 20
Mısra: **1**
Şükür, Allah'a duyulan minneti dile getirme.

Şükür ki virdi yine rūzigāra ḥüsn ü cemāl
Bahār-ı devlet-i Şeh Bāyezīd-i ferruḫ-fāl

şular:

1. **şular:**
Mesnevi 3
Mısra: **197**
İşaret zamiri. Şunlar.

Şular kim ḳadem farḳ-ı eflāke ḳor
Ḳapuñda tevāżuʿ yüzin ḫāke ḳor

şuʿle:

1. **şuʿlesine:***-sine*
Gazel 329

Mısra: **7**
Alev, ateş ışığı, parıltı.

Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

şuʿledār:

1. **şuʿledār:**
Gazel 266
Mısra: **6**
Alevlenmiş, alevli, ışıklı.

Ḳındīl-i zülf içinde fürūġ-ı ʿiẕāruñı
Gören didi çerāġuñı Ḥaḳ şuʿledār ide

2. **şuʿledār:**
Kaside 8
Mısra: **90**
Alevlenmiş, alevli, ışıklı.

Aḥcāra düşse pertev-i ḫurşīd-i devletüñ
Ferrinden ide her ḥaceri şuʿledār laʿl

3. **şuʿledār:**
Kaside 23
Mısra: **36**
Alevlenmiş, alevli, ışıklı.

Giceyle şuya girme ki tābıyla cismüñüñ
Şemsüʾḍ-ḍuḥā gibi görine şuʿledār āb

şuʿle-i āhum:

1. **şuʿle-i āhum:**-*um*
Gazel 246
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Ah alevi.

Ṣubḥa dek şehrinde ol māhuñ żiyā-baḫş olmaġa
Şuʿle-i āhum yiter şemʿ-i şebistān olmasun

şuʿle-i sūz-ı nihānumdur:

1. **şuʿle-i sūz-ı nihānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 192
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gizli yanan ateş alevi.

Ṣubḥa dek ṭāḳ-ı zebercedde yanan ḳındīlde
Ẓāhir olan şuʿle-i sūz-ı nihānumdur benüm

şuʿle-i tīġı:

1. **şuʿle-i tīġı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Kılıcın parıltısı, ışığı.

Şuʿle-i tīġı beyāż-ı ġurre-i ṣubḥ-ı ẓafer
Reşḥa-i kilki sevād-ı sürme-i ʿaynüʾl-yaḳīn

şuʿle-i tīġuñ:

1. **şuʿle-i tīġuñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **-**
Kılıcın alevi.

Gerd-i sipehüñ ẓulmetiyle şuʿle-i tīġuñ
Gösterdi Şehā ḫarb günin leyle-i ḳamrā

şumār-ı cevr ider:

1. **şumār-ı cevr ider:**-*er*
Gazel 111
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet, zulmünü saymak.

El uzadup çevürdügi tesbīḥ-i zülfini
Gāhī şumār-ı cevr ider ü geh ḥisāb-ı nāz

şūr-engīz:

1. **şūr-engīz:**
Gazel 46
Mısra: **3**
Gürültü koparan, kargaşa çıkaran.

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

2. **şūr-engīzden:**-*den*
Gazel 283
Mısra: **12**
Gürültü koparan, kargaşa çıkaran.

Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

şūr-ı dil-i ferhāddan:

1. **şūr-ı dil-i ferhāddan:**-*dan*
Gazel 221
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Ferhad'ın dilindeki acı (gönlündeki ıstırap).

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

şūrīde:

1. **şūrīde:**
Gazel 163
Mısra: **7**
Çılgın, perişan.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

2. **şūrīde:**
Gazel 281
Mısra: **2**
Perişan, tutkun.

Kemend-i zülfine yāruñ giriftār olmasun kimse
Benüm şūrīde baḫtumdan siyeh-kār olmasun kimse

şūrīde-ḥāl:

1. **şūrīde-ḥāl:**
Gazel 303
Mısra: **7**
Hâli perîşan olan. || *Mecnun, tutkun, şeyda.*

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl
Şu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

şūriş ü ġavġā:

1. **şūriş ü ġavġā:**
Kaside 12
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Kargaşa ve kavga.

Laʿlüñe ḳaṣd itdügümce ḫışm ider çeşmüñ baña
Eksük olmaz şüriş ü ġavġā mey-i nāb üstine

<u>şürūʿ eylemekden:</u>

1. **şürūʿ eylemekden:***-den*
Mesnevi 3
Mısra: **219**
Kelime Tipi: **-**
Başlamak.

Bu şiʿre şürūʿ eylemekden murād
Budur kim anılduḳca dünyāda ad

<u>sürūʿ itmeden:</u>

1. **şürūʿ itmeden:***-me, -den*
Kaside 30
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Başlamak.

Aḥmed bu fenn-i şiʿre şürūʿ itmeden murād
Vird-i duʿā-yı devlet-i şāh-ı cihān imiş

T/Ṭ

<u>tā:</u>

1. **tā:**
Gazel 109
Mısra: **10**
"-e kadar" anlamında edat.

Ṣaff-ı ʿuşşāḳuñ içine varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāşıḳ-ı ḥayrānıdur

2. **tā:**
Gazel 140
Mısra: **15**
"-e kadar" anlamında edat.

Her şeb Aḥmed revzenüñde tā seḥer
Görinür āhum çerāġından şuʿāʿ

3. **tā:**
Gazel 266
Mısra: **10**
"-e kadar" anlamında edat.

Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḥalḳasın aña tā gūş-vār ide

4. **tā:**
Gazel 300
Mısra: **6**
"-e kadar" anlamında edat.

Aġladup şemʿ-vār ḥasretle
Gice tā ṣubḥ-gāh yaḳma beni

5. **tā:**
Gazel 350
Mısra: **1**
"-e kadar" anlamında edat.

Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı
Nice dāġı ciger-i lāle-i aḥmerde ḳodı

6. **tā:**
Kaside 6
Mısra: **201**
"-e kadar" anlamında edat.

Tā bāz-ı sipīd-i seḥer açup per-i zerrīn
Murġ-ı siyeh-i şeb ṭoġura beyżā-i beyżā

7. **tā:**
Kaside 7
Mısra: **60**
"-e kadar" anlamında edat.

Virmese luṭfuñ eli raḥm-ı felekde peveriş
Māder-i eyyāmdan ṭoġmazdı tā maḥşer güneş

8. **tā:**
Kaside 7
Mısra: **129**
"-e kadar" anlamında edat.

Tā zümürrüd sebzezārında sipihrüñ her seḥer
Sāġar-ı pīrūzeye döker mey-i aṣfar güneş

9. **tā:**
Kaside 7
Mısra: **131**
"-e kadar" anlamında edat.

Tā yaza nūrīn ḳalemle çın seḥer naḳḳāş-ı ṣunʿ
Şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḫżar güneş

10. **tā:**
Kaside 7
Mısra: **133**
"-e kadar" anlamında edat.

Tā <u>S</u>üreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

11. **tā:**
Kaside 7
Mısra: **134**
"-e kadar" anlamında edat.

Tā <u>S</u>üreyyā ʿıḳdin eyler gūşvār-ı gūş-ı māh
Tā benātüʾn-naʿşa örter nūrdan çāder güneş

12. **tā:**
Kaside 7
Mısra: **138**
"-e kadar" anlamında edat.

Yazsun āṣārı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mısṭar güneş

13. **tā:**
Kaside 13
Mısra: **82**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Bāġ içinde tā zümürrüd taḫt ura sulṭān-ı gül
Al sancaḳ ḳalduran tā lāle-i nuʿmānidür

14. **tā:**
Kaside 13
Mısra: **81**
...değin, ...kadar, ...dek; bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri yahut zamanı anlatırken söze mübalağa katar.

Bāġ içinde tā zümürrüd taḫt ura sulṭān-ı gül
Al sancaḳ ḳalduran tā lāle-i nuʿmānidür

15. **tā:**
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri veya zamanı anlatırken söze mübalağa katar.Genellikle dek, değin, kadar, beri vb. ile kullanılır.

Evṣāfuñı söylesem ve yazsam
Tā ḥaşre degin zamānum olsa

16. **tā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **108**
Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri veya zamanı anlatırken söze mübalağa katar.Genellikle dek, değin, kadar, beri vb. ile kullanılır.

Sulṭān-ı ʿāleme ʿivażı bu muṣībetüñ
Tā ḥaşre dek saʿādet-i dünyā vü dīn ola

17. **tā:**
Kaside 18
Mısra: **34**
"-e kadar, -den beri" anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan edat.

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

18. **tā:**
Gazel 7
Mısra: **8**
"Değin, -e kadar" anlamlarında kullanılan kelime.

Yā nāme-i tezvīr idi ḫaṭṭuñ ki ḳazındı
Tā āyet-i Ḥaḳ ola cemālüñde hüveydā

19. **tā:**
Kaside 6
Mısra: **199**
-e dek / -e değin / -e kadar.

Tā gülşen-i nīlūferi zeyn eyleye encüm
Pür-ḳaṭre-i şebnem ola bu sebze-i mīnā

20. **tā:**
Gazel 1
Mısra: **9**
Artık, bundan sonra.

Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye
Gönlümi zülfüñ gibi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

21. **tā:**
Gazel 196
Mısra: **4**
-a kadar, -e değin.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫᵛāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

22. **tā:**
Kaside 11
Mısra: **90**
"-e dek, -e kadar" anlamına gelen ifade.

Ṣubḥ u şām itsün duʿāñı sübḥa-gerdān-ı felek
Tā kʾola dillerde ezber kākül-i müşkīn-i dost

tā ebed:

1. **tā ebed:**
Gazel 231
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sonsuza kadar.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

tā ki:

1. **tā ki:**
Gazel 288
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāṣıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

2. **tā ki:**
Kaside 20
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Hemīşe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt
Hemīşe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emṣāl

3. **tā ki:**
Kaside 20
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Hemīşe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt
Hemīşe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emṣāl

4. **tā ki:**
Gazel 215
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi göñlüm muṭribi
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

5. **tā ki:**
Kaside 19
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Tā ki nüzhetgāh-ı cān ola ve ḫalvetgāh-ı dil
Rūy-ı ḫūbān-ı Ḫıṭā vü mūy-ı meh-rūyān-ı Çīn

6. **tā ki:**
Gazel 139
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Geçdükce ṣun ey sāḳī meyden var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güẕerāndan ḥaẕ

7. **tā ki:**
Kaside 7
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
-mesi için, -sin diye, şunun için, şundan ötürü.

Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

tā kim:

1. **tā kim:**
Gazel 320
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Meh ruḫuñdan ġayra tā kim eylesem meyl-i nigāh
Gözedür zer tīġ ile mihr-i cihān-ārā beni

2. **tā kim:**
Kaside 9

Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Tā kim muʿaṭṭar olmaġa bāzār-ı kāyināt
ʿAṭṭār-ı bād-ı ṣubḥ-dem açar dükān-ı müşk

3. **tā kim:**
Kaside 6
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Ne zaman ki.

Tā kim ṭoġa saʿd ılduzı ol burc-ı şerefden
Māh ile muḳārin görine cemʿ-i Süreyyā

taʿab çekmedi:

1. **taʿab çekmedi:**
Kaside 6
Mısra: **144**
Kelime Tipi: **-**
Yorulmak; sıkıntı, zahmet çekmek. Zorluk veya yoksulluk içinde yaşamak.

ʿAhdüñde fiġān itmedi bir kimse meger ney
Devrüñde taʿab çekmedi bir kimse meger yā

taʿalluḳ:

1. **taʿalluḳı:**-*ı*
Gazel 71
Mısra: **8**
Bağlılık, münasebet, alakalı olma.

Ḫāl-i ruḫuñ ki kesmedi zülfüñ ʿalāḳasın
Ol kāfirüñ taʿalluḳı bu but-perestedür

ṭabʿ:

1. **ṭabʿuñ:**-*un*
Kaside 6
Mısra: **113**
Tabiat, yaratılış.

Ṭabʿuñ görinür ḳāmet-i dilber gibi mevzūn
Şiʿrüñ oḳınur ḫaṭṭ-ı ṣanem gibi dil-ārā

2. **ṭabʿuñ:**-*uñ*
Kaside 6
Mısra: **116**
Yaratılış, huy, mizaç.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫᵛān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḫıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

3. **ṭabʿum:**-*um*
Kaside 16
Mısra: **43**
Huy, mizaç, karakter, yaratılış.

Nᵓola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

4. **ṭabʿuñda:**-*uñ, -da*
Gazel 155
Mısra: **5**
Mizaç, yaradılış.

Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış
Ol ẓarüretden durur ṣofī bu perhīzüñ senüñ

5. **ṭabʿum:**-*um, -ı*
Terci-bend 1
Mısra: **103**
Huy, mizaç, karakter, yaratılış. II Yaratılıştan gelen şiir yazma yeteneği, şairlik.

Çoḳ şehler ögmüşem daḫı bir kimse ṭabʿumı
Medḥinde ʿāciz itmedi şāhā senüñ gibi

tāb:

1. **tābıyla:**-*ı, -ile*
Kaside 23
Mısra: **35**
Işık, parıltı.

Giceyle ṣuya girme ki tābıyla cismüñüñ
Şemsüᵓḍ-ḍuḥā gibi görine ṣuʿledār āb

tab vir:

1. **tab vir:**
Gazel 298
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Parlaklık vermek. II Güzelleştirmek.

Biᵓllāhi ey bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ
Tab vir gül ü reyḥānlara yiter perīşān it beni

tāb virür:

1. **tāb virür:**-*ür*
Kaside 6
Mısra: **165**
Kelime Tipi: **-**
Kıvırmak, bükülü hale getirmek.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī
Şeh ʿahdi durur baġlu gerek ẓulmet ü sevdā

ṭabaḳ:

1. **ṭabaḳ:**
Müfret 13
Mısra: **1**
İçine yiyecek konan yayvan kap.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

2. **ṭabaḳlardan:**-*lar, -dan*
Kaside 7
Mısra: **4**
Az derin ve yayvan kap.

Mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ oldı serīr-i āsumān
Ṣaçdı pīrūze ṭabaḳlardan zer ü gevher güneş

ṭabak-ı ʿarżda:

1. **ṭabaḳ-ı ʿarżda:**-*da*
Kaside 6
Mısra: **189**
Kelime Tipi: **-**
Sunulan tabak.

Düzdüm ṭabaḳ-ı ʿarżda bir silk-i cevāhir
Kim meclisüñe nuḳl ola olʿıḳd-i Süreyyā

tābende:

1. **tābende:**
Mesnevi 3
Mısra: **230**
Parlayan, ışık veren.

İlāhī vücūdını pāyende ḳıl
Güneş gibi ʿālemde tābende ḳıl

ṭabʿ-ı bülbül:

1. **ṭabʿ-ı bülbül:**
Gazel 309

Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bülbülün tabiatı.

Gül gibi nāzüksin ammā nāzuñı az eyle kim
Ṭabʿ-ı bülbül gibi nāzükdür dil-i şāʿir daḫı

tāb-ı cemālüñ:

1. **tāb-ı cemālüñ:***-üñ*
Kaside 6
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **-**
Yüz güzelliğinin parlaklığı.

Zülf-i siyehüñden görinür tāb-ı cemālüñ
Şan leyle-i ḳadr içre ḳılur nūr tecellā

tāb-ı cemālüñe:

1. **tāb-ı cemālüñe:***-üñ, -e*
Gazel 182
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yüz güzelliğinin parlaklığı.

Ġam pūtesinde cān eridüp ābgīne-vār
Tāb-ı cemālüñe döyimez olur āb dil

tāb-ı mül:

1. **tāb-ı mül:**
Gazel 173
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şarabın ışığı, parıltısı.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

tabʿ-ı nā-mevzūnuñı:

1. **ṭabʿ-ı nā-mevzūnuñı:**
Gazel 275
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Düzgün olmayan, yakışıksız yaratılışlı kimse.

Ṭabʿ-ı nā-mevzūnuñı kejdür bilürsin ey raḳīb
Biʾllāh inṣāf eyle ḳaṣd-ı ḳadd-i mevzūn eyleme

tabʿ-ı pāk:

1. **ṭabʿ-ı pāk:**
Gazel 147
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Temiz, saf yaradılış.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

tāb-ı ruḫuñla:

1. **tāb-ı ruḫuñla:***-uñ, -ile*
Gazel 204
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yanağın parıltısı.

Tāb-ı ruḫuñla sūzını yazarken Aḥmedʾüñ
Şevḳından odlara düşüben yana yazmışam

tāb-ı teb:

1. **tāb-ı teb:**
Gazel 120
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Sıtma ateşi.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

tabīʿat:

1. **ṭabīʿat:**
Gazel 198
Mısra: **9**
Doğa, tabiat.

Ḥüsn bāġında ṭabīʿat bāġbānı dikmedi
Ḳadd-i dil-cūyuñ gibi bir serv-i raʿnā dostum

ṭabīb:

1. **ṭabībinden:***-i, -n, -den*
Gazel 40
Mısra: **7**
Doktor.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā şordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

2. **ṭabībidür:***-i, -dür*
Gazel 72
Mısra: **5**
Hekim, doktor.

Ḥaḳ bu kim cān derd-mendinüñ ṭabībidür lebüñ
Ḥoḳḳa-i laʿlīn açup derde devālar gösterür

3. **ṭabībe:***-e*
Gazel 206
Mısra: **7**
Doktor, hekim.

Dün ṭabībe derd-i dilden bir devā şordum didi
Ġam yimekden özge bu derdüñ devāsın bilmedüm

4. **ṭabīb:**
Gazel 41
Mısra: **5**
(Ar.) Hekim, doktor.

Ġamzeler bağrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henūz ol tīr ü peykān andadur

5. **ṭabīb:**
Müfret 30
Mısra: **1**
(Ar.) Hekim, doktor.

Ey ol ki cūdı ʿillet-i dünyāyadur ṭabīb
Luṭf it bu ḫaste-dillere gönder şarāb-ı sīb

ṭabībi:

1. **ṭabībi:**
Gazel 286
Mısra: **2**
(Ar.) Hekim, doktor.

Bīmār-ı ġamzeñem baña ṣıḥḥat ne fāyide
Laʿlüñ ṭabībi virmedi şerbet ne fāyide

2. **ṭabībi:**
Gazel 305
Mısra: **4**
(Ar.) Hekim, doktor.

Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm velī

Olmaya laʿlüñ ṭabībi virdügi şerbet gibi

3. **ṭabībisin:**-*i, -sin*
Gazel 154
Mısra: **7**
Hekim, doktor. II Sevgili.

Bīmarın öldürici dil ü cān ṭabībisin
Öldür beni ki derd ile bīmāruñam senüñ

ṭabīb-i dil ü cāndur:

1. **ṭabīb-i dil ü cāndur:**-*dur*
Gazel 47
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Can ve gönül doktoru. || *Sevgili.*

Şīrīn lebi yāruñ ki ṭabīb-i dil ü cāndur
Ben ḫaste-dilin şormaġa ḫoş gül-şekeri var

ṭabīb-i ḥāzık:

1. **ṭabīb-i ḥāẕıḳ:**
Gazel 81
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İşinin ehli olan doktor.

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes ey ḫaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i tīmāruñ gelür

ṭabīb-i her dil-i bīmār:

1. **ṭabīb-i her dil-i bīmār:**
Kaside 2
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Her hasta gönlün doktoru.

Dem-i Mesīḥ ile ḫulḳ-ı Muḥammedīden olur
Ṭabīb-i her dil-i bīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

ṭabīb-i ʿışḳa:

1. **ṭabīb-i ʿışḳa:**-*a*
Gazel 137
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Aşk doktoru.

Devā-yı derdümi şordum ṭabīb-i ʿışḳa didi
Liḳāsı ile ḥabībüñ şifā bulur emrāż

ṭabīb-i laʿl-i yār:

1. **ṭabīb-i laʿl-i yār:**
Gazel 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin lal gibi kırmızı dudaklarının hekimi.

Ne müferriḥ düzdi cevherden ṭabīb-i laʿl-i yār
Kim ıraḳdan baḳmaġ ile olmışam ḫayrān aña

ṭabīb-i laʿlüñe:

1. **ṭabīb-i laʿlüñe:**-*üñ*
Gazel 206
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin lal gibi kırmızı dudaklarının hekimi.

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber ṣatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾş-şifāsın bilmedüm

ṭabīb-i lebüñ:

1. **ṭabīb-i lebüñ:**-*üñ*
Gazel 119
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Derman veren dudak II Sevgilinin dudağı.

Emsem didüm ṭabīb-i lebüñ virmedi cevāb
Ḫālüñ didi açılmadı dāruʾş-şifā henüz

ṭabibüʾl-ḳulūb:

1. **ṭabibüʾl-ḳulūbsın:**-*sın*
Müfret 2
Mısra: **1**
Kalplerin hekimi.

Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın
Ṭur ey Mesīḥ-dem ki yaraşmaz maraż saña

tābiʿ-i fermān-ı kerem:

1. **tābiʿ-i fermān-ı kerem:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
Kerem buyruğuna uyan, boyun eğen.

Nice kʾinsān ola ʿālemde ʿabīdüʾl-iḥsān
Nice kim ola cihān tābiʿ-i fermān-ı kerem

tābiʿ-i fermānıdur:

1. **tābiʿ-i fermānıdur:**
Kaside 13
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Emre itaat eden, boyun eğen, hükme razı.

Āfitāb-ı salṭanatsın yüri heft iḳlīme kim
Tīġuñuñ maşrıḳla maġrib tābiʿ-i fermānıdur

taʿbīr eyle:

1. **taʿbīr eyle:**
Gazel 130
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yorumlamak.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

taʿbīr ide:

1. **taʿbīr ide:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yorumlamak.

Ḫamr içerdüm ḫʷāb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

tābişi:

1. **tābişi:**
Kaside 7
Mısra: **79**
Parlama, parlayış.

Cevher eyler çün ḳara ṭopraġı luṭfuñ tābişi

Ġam degül itmezse ayruḳ sengden gevher güneş

tābiş-i mey:

1. **tābiş-i mey:**
Gazel 264
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şarabın parıltısı.

Tābiş-i mey ki ruḫ-ı yār-ı dil-efrūza gele
Beñzer ol ʿīd-i ṣafā-baḫşa ki nevrūza gele

ṭabl:

1. **ṭabl:**
Gazel 172
Mısra: **4**
Ar. Davul.

Ḥabeşī Hind ile feth itmege mülk-i Ḫotanı
Sīnemi ṭabl ider ol ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ

2. **ṭabl:**
Kaside 7
Mısra: **90**
Ar. Davul.

Āfitāb-ı rāyuña olmaz muḳābil nice kim
ʿArż ide ṭabl u ʿalemle nūrdan leşker güneş

3. **ṭabl:**
Kaside 25
Mısra: **23**
Ar. Davul.

Ṭabl ile ʿīd eylemekden ḥaẕẕı yoḳdur ʿāşıḳuñ
Kʾol ḫayālüñle ider bir demde biñ pinhān ʿīd

ṭabl-ı nūr:

1. **ṭabl-ı nūr:**
Gazel 296
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Işık davulu. II Güneş.

Āteş-i mihrüñle ḳızdurdı güneş bir ṭabl-ı nūr
Kʾurula burc-ı felekde ṣubḥ-ı ḥüsnüñ nevbeti

ṭabl-ı sīnem:

1. **ṭabl-ı sīnem:**-*m*
Kaside 25
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Göğüs davulu.

Şöhret-i ḥüsnüñ görüp şehrüñde ey şāh-ı cemāl
Ṭabl-ı sīnem dögilür kim olına iʿlān-ı ʿīd

2. **ṭabl-ı sīnem:**
Gazel 169
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönül davulu.

İşigüñden dikilür göklere āhum ʿalemi
Ṭabl-ı sīnem dögilüp ḳarşuña feryād idicek

tābūt:

1. **tābūtumı:**-*um, -ı*
Gazel 249
Mısra: **7**
Ölü taşınan sandık.

Serv-ḳaddüñ ḥasretinden ölicek tābūtumı
Eylerem şāhum vaṣiyyet kʾideler şimşāddan

2. **tābūta:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **119**
Ölü taşınan sandık.

Tābūta girdi maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā dirīġ
Taḫtın degişdi taḫtaya Şeh Muṣṭafā dirīġ

tābūtumuñ:

1. **tābūtumuñ:**
Gazel 16
Mısra: **6**
Ölü taşınan sandık.

Ḳanumı ḥalāl eyleyeyin saña gelürseñ
Tābūtumuñ ardınca bir iki ḳadem ey dost

tāc:

1. **tācın:**-*ın*
Gazel 324
Mısra: **2**
Hükümdarların başlarına giydikleri aynı zamanda da hükümdarlık alameti olan başlık.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

2. **tācı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **75**
Hükümdarların başlarına giydikleri aynı zamanda da hükümdarlık alameti olan başlık.

Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

3. **tācı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **43**
Hükümdarların başlarına giydikleri mücevherli ve kıymetli taşlarla süslü başlık.

Yüz sürdi tācı gūşesine dürr-i şāh-vār
Baş ḳodı taḫtı ayaġına bende-vār laʿl

tāc ide:

1. **tāc ide:**-*e*
Kaside 5
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Taç yapmak. Başına taç etmek, çok değer vermek.

Ayaġı ṭopraġını tāc ide ḫurşiyd-i felek
Kime bendem dir ise ḫażreti dervīşlerüñ

tāc u serīre:

1. **tāc u serīre:**-*e*
Kıt'a 4
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Taç ve taht.

Nite ki tāc u taḫt ile selāṭīn iftiḫār eyler
Ayaġuñ ṭopraġı tāc u serīre iftiḫār olsun

tāc u taht:

1. **tāc u taḫt:**
Kıt'a 4

Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Taç ve taht II Mal mülk.

Nite ki tāc u taḫt ile selāṭīn iftiḫār eyler
Ayaġuñ ṭopraġı tāc u serīre iftiḫār olsun

tāc-baḫş:

1. **tāc-baḫş:**
Kaside 21
Mısra: **38**
Taç bağışlayan, veren.

Bezm ü rezm içre dest ü tīġın anuñ
Tāc-baḫş u cihānsitān bulduñ

tāc-baḫş-ı ser-i sulṭān-ı selāṭīn-i cihān:

1. **tāc-baḫş-ı ser-i sulṭān-ı selāṭīn-i cihān:**
Kaside 15
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cihan sultanlar sultanının başına taç bağışlayan, veren.

Tāc-baḫş-ı ser-i sulṭān-ı selāṭīn-i cihān
Zīnet-i taḫt u nigīn ḥażret-i sulṭān-ı kerem

tāc-dār:

1. **tāc-dār:**
Kaside 23
Mısra: **68**
Tac giyen, tac sahibi, hükümdar.

Şeh Bāyezīd işigine yüz sürdügin görüp
Tācın ḥabāb virdi kʾola tāc-dār āb

tācı:

1. **tācın:**-*ı, -n*
Kaside 23
Mısra: **68**
Hükümdarların başlarına giydikleri mücevherli ve kıymetli taşlarla süslü başlık.

Şeh Bāyezīd işigine yüz sürdügin görüp
Tācın ḥabāb virdi kʾola tāc-dār āb

tāc-ı ḫusrevden:

1. **tāc-ı ḫusrevden:**-*den*
Gazel 194
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hüsrev'in tacı.

Tāc-ı Ḫusrevden geçerdüm görse idüm bir nefes
Ḳullaruñla dergeh-i ʿālīde der-bān olduġum

tāc-ı keyḫusrev:

1. **tāc-ı keyḫusrev:**
Gazel 218
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Keyhüsrev'in tacı.

Tāc-ı Keyḫusrev gerekmez līk
Ḥaḳdan rūz u şeb
Ḳullaruñla kendümi ḳapuñda der-bān isterem

tāc-ı muraṣṣaʿ:

1. **tāc-ı muraṣṣaʿ:**
Kaside 31
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Kıymetli taşlarla bezenmiş taç.

Gül taḫt-ı zebercedde geyüp tāc-ı muraṣṣaʿ
Başına niṣār itdi havā lüʾlüʾ-i lālā

tāc-ı saʿādet:

1. **tāc-ı saʿādet:**
Kaside 20
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Saadet, mutluluk tacı.

Başuñda tāc-ı saʿādet zihī celāl ü şeref
Elüñde mühr-i ḫilāfet zihī ʿaṭā vü nevāl

tāc-ı ser idindi:

1. **tāc-ı ser idindi:**
Kaside 7
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Baş tacı etmek.

Pādişāh-ı heft iḳlīm-i saʿādetdür kʾanuñ
Ḫāk-i pāyı cevherin idindi tāc-ı ser güneş

tāc-ı ser kılduk:

1. **tāc-ı ser ḳılduḳ:**
Gazel 330
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Çok sevmek ve saymak, el üstünde tutmak.

Tāc-ı ser ḳılduḳ ayaġı tozını
Terk idüben ser ü külāhumuzı

tāc-ı ser-i cevzā:

1. **tāc-ı ser-i cevzā:**
Gazel 215
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
İkizler burcunun baş tacı. (Sevgilinin ayağının toprağı ile ilişkilendirilmiştir.).

Yüz sür Aḥmed ol mehüñ pāy-ı seg-i kūyına kim
Ayaġuñ ṭopraġını tāc-ı ser-i Cevzā ḳılam

tāc-ı zeri:

1. **tāc-ı zeri:**-*i*
Gazel 47
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Altın taç.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

taʿcīl eylese:

1. **taʿcīl eylese:**-*se*
Gazel 167
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Acele etmek.

Dehānı vaʿdesin Aḥmed ṭaleb ḳılur her dem
Yiridür eylese taʿcīl kʾoldı furṣat teng

tafṣīl:

1. **tafṣīl:**
Gazel 119
Mısra: **16**
Ayrıntılı ve geniş açıklama.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henūz

tafṣīl-i vaṣf-ı ḥālidür:

1. **tafṣīl-i vaṣf-ı ḥālidür:**-*i, -dür*
Gazel 73
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İçinde bulunan durumun özelliğinin bütün ayrıntılarıyla açıklaması.

Ḫaṭ mı bu yā gönlümüñ tafṣīl-i vaṣf-ı ḥālidür
Yā hümā-yı zülf-i yāruñ sāye-i iḳbālidür

taġ üsti bāġ kʾola:

1. **taġ üsti bāġ kʾola:**
Gazel 141
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Dağ üzeri bağ olmak, kara bir yerde güllük gülistanlık olmak. II Sevinmeye muhtaç bir gönülde büyük bir sevinç ve mesruriyet yaşamak, keyfî yerinde olmak.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey gönül
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

ṭaġıd:

1. **ṭaġıdup:**-*up*
Kaside 19
Mısra: **22**
Dağıtmak II savurmak.

Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

2. **ṭaġıdur:**-*ur*
Kaside 17
Mısra: **25**
Dağılmasına sebep olmak, parçalayıp ayırmak, bütün durumundan çıkarmak.

Dil-i efgārumuzı çün ṭaġıdur kākül-i dost
Yā Rab ol zülfe bitit sen bu dil-ifgārluġı

taġıd-:

1. **ṭaġıdur:**-*ur*
Kaside 14
Mısra: **14**
Dağıtmak, dağınık hale getirmek.

Çü zülfi ḥalḳalarından sitāreler görinür
Ṭaña ḳalup ṭaġıdur kendʾözini heft-evreng

tagıl:

1. **ṭaġıldıġı:**-*duḳ, -ı*
Gazel 105
Mısra: **9**
Dağılmak II Savrulmak.

Ṣaçlaruñ ruḫlaruña ḳarşu ṭaġıldıġı bu kim
Bozılur gündüz o sevdā ki giceler düzilür

2. **ṭaġılur:**-*ur*
Gazel 60
Mısra: **3**
Dağılmak II toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak.

Ṭaġılur lāle-ruḫuñ üstine ḫāl-i siyehüñ
Ṣan ki Hindū-beçe gül dirmege gülzāra gider

3. **ṭaġılmış:**-*mak*
Gazel 200
Mısra: **4**
Dağılmak, perişan olmak, mahvolmak.

Baġla zülfüñ bendini kim dāġ-ı ġamdan her yaña
Ḥalḳa-i ʿuṣṣāḳ-ı ser-gerdān ṭaġılmış dostum

4. **ṭaġılmış:**-*mak*
Gazel 200
Mısra: **6**
Dağılmak, perişan olmak, mahvolmak.

Kirpügüñ ṣaf ṣaf ṣıyaldan ḳalbini bī-dillerüñ
Ten ḥişārında sipāh-ı cān ṭaġılmış dostum

5. **ṭaġılmış:**-*mak*
Gazel 200
Mısra: **8**
Dağılmak, perişan olmak, mahvolmak.

Görmeyüp cānān yüzin diller perīşān oldılar
Ṣan ki sulṭān çıḳmayup dīvān ṭaġılmış dostum

6. **ṭaġılmış:**-*mak*
Gazel 200
Mısra: **10**
Dağılmak, perişan olmak, mahvolmak.

Ruḫlaruñ vaṣfında rengīn defterinden Aḥmedʾüñ
Elde evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭaġılmış dostum

7. **ṭaġılmış:**-*mış*
Gazel 200
Mısra: **1**
Dağılmak, yayılmak; dökülmek.

Gün yüzüñde ebr-i müşk-efşān ṭaġılmış dostum
Sāyesinde gülşene reyḥān ṭaġılmış dostum

8. **ṭaġılmış:**-*mış*
Gazel 200
Mısra: **2**
Dağılmak, yayılmak; dökülmek.

Gün yüzüñde ebr-i müşk-efşān ṭaġılmış dostum
Sāyesinde gülşene reyḥān ṭaġılmış dostum

taġıt:

1. **ṭaġıdursın:**-*ur, -sın*
Kaside 15
Mısra: **34**
Dağıtmak, saçmak, yaymak.

Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yʾçün
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫān-ı kerem

2. **ṭaġıdup:**-*up*
Gazel 185
Mısra: **3**
Dağıtmak. ll (Saç) savurmak.

Ṭaġıdup zülf-i girih-gīrin ruḫından dilberüñ
Bu sebebdendür ṣabā nāfe-güşā-yı ṣubḥ-dem

3. **ṭaġıdup:**-*up*
Gazel 221

Mısra: **15**
Dağıtmak. ll (Saç) savurmak.

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

4. **ṭaġıtsa:**-*sa*
Kaside 9
Mısra: **5**
Dağıtmak. ll (Saç) savurmak.

Bir dem ṭaġıtsa zülf-i girih-gīrüñi nesīm
Gülzār içinde ṣanuram açar dükān-ı müşk

<u>ṭaġla:</u>

1. **ṭāġlar:**-*r*
Gazel 102
Mısra: **6**
Vücûda kızgın demirle damga vurmak II özellikle yürek, iç, ciğer gibi kelimelerle büyük üzüntü vermek, acı ve ıstırap çektirmek, yakmak.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil baġrını lāle gibi ṭāġlar oturur

<u>taḥammül:</u>

1. **taḥammül:**
Gazel 131
Mısra: **1**
Dayanma gücü, katlanma, sabretme.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

<u>taḥammül edemez:</u>

1. **taḥammül edemez:**
Gazel 24
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Dayanmak, katlanmak.

Ḳatı gönlüñden bu gönlüm ṣınduġın ʿayb itme kim
Edemez ṭaşa taḥammül şīşe-i nāzük-mizāc

<u>taḥmīr olurken:</u>

1. **taḥmīr olurken:**-*ur, -ken*
Gazel 24
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yoğrulmak. II Yaratılmak.

Ṭıynetüñ taḥmīr olurken beñzer ey nāzük-beden
Ḫāk-i cennet āb-ı ḥayvān ile bulmış imtizāc

<u>taḥrīr:</u>

1. **taḥrīr:**
Kaside 6
Mısra: **93**
Yazı.

Yoḳ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

2. **taḥrīr:**
Kaside 29
Mısra: **93**
Ar. Yazma, kaleme alma.

Ḳaṣd eyledi ḫāmem kʾide dil derdini taḥrīr
Görindi mülāyim aña nā-çāri benefşe

<u>taḥrīr eylemiş:</u>

1. **taḥrīr eylemiş:**-*miş*
Gazel 134
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak, çizmek.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

<u>taḥrīr ide:</u>

1. **taḥrīr ide:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak, kaleme almak; kaydetmek; hat sanatı ve süsleme sanatlarında kağıt zemininin veya farklı renklerde boyanan kısımların belirginleşmesini ve sınırlandırılmasını sağlamak için bunların yanına ince çizgiler çizmek, tahrir çekmek.

Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsīr ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥrīr ide

<u>taḥrīr idem:</u>

1. **taḥrīr idem:**-*em*
Kaside 30
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak, kaleme almak.

ʿAdli ḥikāyetin nice taḥrīr idem kʾanuñ
Kem izi tozı efser-i Nūşīn-revān imiş

<u>taḥrīr idicek:</u>

1. **taḥrīr idicek:**-*icek*
Kaside 29
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Yazmak, kaleme almak; kaydetmek, deftere geçirmek.

Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaṣfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

<u>taḥrīr ola:</u>

1. **taḥrīr ola:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **184**
Kelime Tipi: **-**
Kaleme alınmak, yazılmak.

Şol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ
Ṣuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola şāhā

<u>taḥrīr olmadan:</u>

1. **taḥrīr olmadan:**-*madan*
Gazel 130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kaleme alınmak, yazılmak.

Ḥüsn dīvānında taḥrīr olmadan ḫaṭṭı henüz
Defter-i ʿışḳında nām-ı cāvidānum var imiş

<u>tahṣīl ider:</u>

1. **taḥṣīl ider:**-*er*
Gazel 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Elde etmek.

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

taḥṣīl itmişem:

1. **taḥṣīl itmişem:**-*miş, -em*
Gazel 161
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Öğrenmek.

Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣīl itmişem mihrüñle kim
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

taḥṣīl-i nām:

1. **taḥṣīl-i nām:**
Terci-bend 1
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Ün kazanmak, elde etmek.

Taḥṣīl-i nām içün ṣafaḥāt-ı vücūdına
ʿArş-ı ʿaẓīm ceddüñ adın eyledi raḳam

taḥsīn:

1. **taḥsīn:**
Kaside 9
Mısra: **3**
Güzel bulup takdir etme, övme, alkışlama. || *Aferin!.*

Meydān-ı ḥüsn-i dostda taḥsīn ṣabāya kim
Gūy-ı meh-i münīre urur ṣavlecān-ı müşk

taḥsīn ider:

1. **taḥsīn ider:**-*er*
Gazel 273
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Takdir etmek, övgüde bulunmak.

Berg-i benefşe sāye-bān olmış ḳızıl güllerine
Gül-zār-ı cennet bülbüli taḥsīn ider dillerine

taht:

1. **taḫtı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **44**
Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Yüz sürdi tācı gūşesine dürr-i şāh-vār
Baş ḳodı taḫtı ayaġına bende-vār laʿl

2. **taḫtı:**-*ı*
Kaside 24
Mısra: **75**
Hükümdarlık makamı, hükümdarlık.

Hem taḫtı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem ḳadri kām-baḫş ola hem baḫtı kāmkār

3. **taḫtında:**-*ın, -da*
Gazel 118
Mısra: **6**
(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh
Kim melāḥat Mışrınuñ taḫtında sulṭāndur henūz

4. **taḫtda:**-*da*
Gazel 158
Mısra: **7**
(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Uzadup ayaġını gümüş taḫtda yatur
Devr-i ḳamerde devlet ile kām-rān ḳaşuñ

5. **taḫtı:**-*ı*
Gazel 222
Mısra: **5**
(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

6. **taḫtına:**-*ı, -(n)a*
Kaside 13
Mısra: **51**
(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Ol ebā-ʿan-ced Sikender taḫtına sulṭān olan
Ayaġı ṭoprağı Ḫıżruñ çeşme-i ḥayvānıdur

7. **taḫtınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 18
Mısra: **9**
(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Baḫt u saʿādet taḫtınuñ erkānın iḥkām itmege
Dāruʾṣ-ṣafāda dāver-i devrāna ṣıḥḥat yaraşur

8. **taḫtuñ:**-*uñ*
Kıt'a 1
Mısra: **34**
(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḫtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

9. **taḫtına:**-*ı , -n, -a*
Kıt'a 24
Mısra: **1**
(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Çıḳdı devlet taḫtına Şeh Bāyezīd
Ol culūs itdi cihān baḫtın saʿīd

10. **taḫt:**
Mesnevi 3
Mısra: **186**
(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Saña himmetüñ düzdi bir nerdibān
Ki taḫt oldı baḫtuña heft āsumān

11. **taḫtın:**-*ın*
Müfret 14
Mısra: **1**
(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

12. **taḫtın:**-*ı(n)*
Terkib-bend 1
Mısra: **120**

(Fars.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk.

Tābūta girdi maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā dirīġ
Taḫtın degişdi taḫtaya Şeh Muṣṭafā dirīġ

13. **taḫta:**-*a*
Terci-bend 1
Mısra: **93**
Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk, hükümdarlık makamı. II Velilik makamı.

Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem başdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

taht u küleh:

1. **taḫt u küleh:**
Gazel 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Taht ve külah. II Makam, mevki ve göstergeleri.

Pervāne ruḫuñ şemʿine mihr ile meh ey dost
Şükrāne izüñ tozına taḫt u küleh ey dost

taht u tāc:

1. **taḫt u tāc:**
Terkib-bend 1
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Taç ve taht. II. Saltanat, hükümdarlık.

Ol burc-ı devlet aḫteri Şeh Muṣṭafā ḳanı
Ol taḫt u tāc zīveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

taht ura:

1. **taḫt ura:**-*a*
Kaside 13
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**
Taht kurmak.

Bāġ içinde tā zümürrüd taḫt ura sulṭān-ı gül
Al sancaḳ ḳalduran tā lāle-i nuʿmānidür

taht urup:

1. **taḫt urup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Taht kurmak.

Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş
Geydi nārencī ḳabā urındı nūr-efser güneş

tahta:

1. **taḫtaya:**-*y, -a*
Terkib-bend 1
Mısra: **120**
Kalınca ve uzun biçilmiş düz ağaç parçası.

Tābūta girdi maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı ṣafā dirīġ
Taḫtın degişdi taḫtaya Şeh Muṣṭafā dirīġ

2. **taḫta:**
Gazel 285
Mısra: **6**
Far. Yonulup biçilmiş ağaç, levh, levha.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḫücresini gümiş taḫta bend ile

tahteʾs-serā:

1. **taḫteʾs-serā:**
Gazel 201
Mısra: **3**
Toprak altı.

Dostuñ fevḳaʾs-süreyyā düşmanuñ taḫteʾs-serā
Kim saña yavuz ṣanursa ʿömri az olsun begüm

tahtı:

1. **taḫtısın:**-*sın*
Gazel 41
Mısra: **11**
Hükümdarlık makamı. II Gönül.

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne gönlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur ṣol yir ki sulṭān andadur

taht-ı sulṭān-ı hayāl-i sāye-i yezdānidür:

1. **taḫt-ı sulṭān-ı ḫayāl-i sāye-i yezdānidür:**
Kaside 13
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi padişahın hayalinin tahtı.

Mülk-i dilden zülf-i kāfir-kīşüñ el çeksün kim ol
Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayāl-i sāye-i Yezdānidür

taht-ı sulṭān-ı hayālüñdür:

1. **taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür:**-*dür-üñ, -dür*
Gazel 177
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Padişahın hayalinin tahtı.

Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayālüñdür çü gönli Aḥmedʾüñ
Devlet-i ḫüsnüñde ey şeh nʾiçün ābādān degül

taht-ı zebercedde:

1. **taḫt-ı zebercedde:**-*de*
Kaside 31
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Zebercet taht.

Gül taḫt-ı zebercedde geyüp tāc-ı muraṣṣaʿ
Başına niṣār itdi havā lüʾlüʾ-i lālā

tahvīl oldı:

1. **taḫvīl oldı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **172**
Kelime Tipi: **-**
Dönüşmek, değişmek.

Çün eyledüñ ol Kaʿbe-i ʿālīyi ʿimāret
Oldı aña taḫvīl bu gün ḳıble-i ʿulyā

tak-:

1. **ṭaḳar:**-*ar*
Gazel 228
Mısra: **5**
(Bir şeyi başka bir şey üzerine) İliştirmek, tutturmak veya geçirmek, asmak. ll (Giyilecek veya kullanılacak şeyleri) Kendi üzerine yerleştirmek, takınmak, kuşanmak.

Āb-ı şerbet virüp ayaġına zencīr ṭaḳar
Delürüp ḳaddüñe öykündügiyçün serv-i çemen

2. **ṭaḳup:**-*up*
Gazel 128
Mısra: **8**
(Bir şeyi başka bir şey üzerine) İliştirmek, tutturmak veya geçirmek, asmak.

Āh kim bir kebge şaldum göñlümüñ şehbāzını
Bulımazam gerçi nālemden ṭaḳup durdum ceres

<u>ṭak:</u>

1. **ṭaḳan:**-*an*
Gazel 52
Mısra: **15**
Asmak, iliştirmek.

Hilāl ḥalḳasını gūş-ı āsumāna ṭaḳan
Ḳamer yüzüñdeki pervīn gūşvāruñdur

2. **ṭaḳa:**-*a*
Gazel 156
Mısra: **18**
Asmak, iliştirmek.

Bir itüñ gūşına lāyıḳ mıdur kim
Cevāhir ṭaḳa laʿl-i dür-feşānuñ

3. **ṭaḳa:**-*a*
Gazel 325
Mısra: **4**
Asmak, iliştirmek.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

4. **ṭaḳdı:**-*dı*
Gazel 174
Mısra: **14**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek II eklemek, ilave etmek.

Zülfi şehbāzına ḳaḳdurmaġa ol ṣayyād-ı dil
Bir naẓar murġına ṭaḳdı kirpügümden perr ü bāl

5. **ṭāḳ:**
Kaside 6
Mısra: **12**
1. Bina kemeri. 2. (Yapılarda) Kemer veya yarım dâire şeklindeki kapı ve pencere üstü.

Mirḳātuña bir pāye yedi çarḫ-ı muṭabbaḳ
Eyvānuña bir ṭāḳ ṭoḳuz ḳubbe-i ʿuzmā

6. **ṭāḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 117
Mısra: **8**
Çatı, kemer, kubbe. II Sevgilinin kaşları.

Ṣubḥ-dem mecmūʿ-ı ʿālem dutdılar miḥrāba yüz
Göñlümüñ miḥrābı yāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henūz

7. **ṭāḳdan:**-*dan*
Gazel 158
Mısra: **18**
Çatı, kemer, kubbe. II Sevgilinin kaşları.

Mestāne gözleriüñe ṣunup şīşe göñlümi
Düşürdi ṭāḳdan ṣıdı nā-mihribān ḳaşuñ

8. **ṭāḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 165
Mısra: **9**
Çatı, kemer, kubbe. II Sevgilinin kaşları.

Kisrā-yı ḥüsndür ki bugün ḳaşı ṭāḳına
Zencīr-i müşk aṣar ḫam-ı gīsüsı Ḳāsımuñ

9. **ṭāḳına:**
Gazel 246
Mısra: **11**
Çatı, kemer, kubbe. II Sevgilinin kaşları.

Ḳaşlarınuñ ṭāḳına ey zāhid-i perhīz-kār
Baḳma ṣaḳın kim binā-yı zühd vīrān olmasun

10. **ṭāḳına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 258
Mısra: **3**
Çatı, kemer, kubbe. II Sevgilinin kaşları.

Maʿşūḳuñ alnı ṭāḳına irmezdi düzd-i dil
Ger nerdbān-ı kākül-i dil-dārum olmasa

11. **ṭaḳdı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **37**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek, bağlamak.

Ṭaḳdı devātı gibi ʿadū boynına resen
Çün ṣaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

12. **ṭaḳdı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **27**
Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek, bağlamak.

Ṭaḳdı ġonca yaḳasına tügme Ḫārdan idineli sūzen gül

13. **ṭāḳında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 163
Mısra: **5**
Kubbe, tavan.

Felek ṭāḳında peyveste siyeh-baḫt olsun ol dil kim
Anuñ alnına dāġ urmaz ḳaşı sevdāsı İsḥāḳuñ

14. **ṭāḳ:**
Nazm 4
Mısra: **11**
(Yapılarda) Kemer veya yarım daire şeklindeki kapı ve pencere üstü..

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaşruñ ayaġına dāyimā

15. **ṭāḳın:**-*ın*
Kıt'a 5
Mısra: **2**
Kubbe, kemer.

Ḫudāvendā dün ü gün mihrüñ ile Bezer ṭāḳın bu çarḫ-ı ābanūsī

<u>ṭāḳ oldı:</u>

1. **ṭāḳ oldı:**
Gazel 197
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kesilmek, kalmamak, tükenmek.

Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum

Māh-ı nev gibi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

ṭākat:

1. **ṭāḳatum:**-*üm*
Gazel 197
Mısra: **1**
Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.

Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum
Māh-ı nev gibi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

2. **ṭāḳat:**
Gazel 133
Mısra: **5**
(Ar.) Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet, derman.

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

ṭākat getüre:

1. **ṭāḳat getüre:**-*e*
Gazel 265
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gücü yetmek, dayanmak, üstesinden gelebilmek.

Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm
Seng-i ġam zaḥmına sīnem nice ṭāḳat getüre

ṭākat getürmez:

1. **ṭāḳat getürmez:**-*mez*
Gazel 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gücü yetmek, dayanmak, üstesinden gelebilmek.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne göñlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez bakıcaḳ insān aña

ṭākat-i hecr:

1. **ṭāḳat-i hecr:**
Kaside 20
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık gücü, tahammülü.

Ne bende şīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

ṭākati yoḳ:

1. **ṭāḳati yoḳ:**
Gazel 310
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Gücü kuvveti olmamak.

Aḥmedʾüñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı baġlu durur gidemez ey yār daḫı

takdīr:

1. **taḳdīri:**-*i*
Gazel 128
Mısra: **5**
Allah'ın takdir ve tayini, kader.

Ḥüsn-i Şīrīn gülşen-i cān-baḫş iken taḳdīri gör
Anda Ḫusrev gül direr Ferhād-ı miskīn ḫār u ḫas

2. **taḳdīrüñdür:**-*ün, -dür*
Gazel 221
Mısra: **3**
Allah'ın takdir ve tayini, kader.

Çünki taḳdīrüñdür iş aḫterden efġān eyleme
Ḥükm-i sulṭāndur siyāset aġlama cellāddan

3. **taḳdīr:**
Kaside 29
Mısra: **101**
Allah'ın takdir ve tayini, kader.

Ḳılsun çemen-i ḳadrüñe taḳdīr seḥābı
Ḫurşīdi gül ü çarḫ-ı semen-bārı benefşe

4. **taḳdīr:**
Nazm 9
Mısra: **1**
Allah'ın takdir ve tayini, kader.

Yazmış ezel kitābına taḳdīr kātibi

Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

ṭāḳ-ı çarḫuñ:

1. **ṭāḳ-ı çarḫuñ:**-*uñ*
Müfret 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzünün kubbesi.

Ṭāḳ-ı çarḫuñ naḳşını bāḳī ḳanup aldanma kim
Köhne mihmān-ḫānedür ḫalḳ-ı cihān mihmāndur

ṭāḳ-ı dil-güşā:

1. **ṭāḳ-ı dil-güşā:**
Nazm 4
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönül açan, ferahlatan kubbe.

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā
Merve ḫaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ Kaʿbe-i ṣafā

ṭāḳ-ı ebrūña:

1. **ṭāḳ-ı ebrūña:**-*na*
Gazel 161
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
"Kaş tâkı" kemer biçimindeki kaş.

Mescid-i ḥüsnüñde ʿışḳı çün imām itsem gerek
Ṭāḳ-ı ebrūña sücūd-ı ber-devām itsem gerek

ṭāḳ-ı ebrūsına:

1. **ṭāḳ-ı ebrūsına:**-*sı, -na*
Gazel 89
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Camilerde kıbleyi gösteren, kavisli şekilde bulunan, mihraba benzeyen kaş; sevgilinin kavisli kaşı.

Ṭāḳ-ı ebrūsına peyveste sücūd eylemeyen
Aḥmed ol gūşe-i miḥrāb duʿāsın ne bilür

ṭāḳ-ı ebrūsını:

1. **ṭāḳ-ı ebrūsını:**-*sı, -nı*
Gazel 197

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
"Kaş takı" Kemer biçimindeki kaş.

Ṭāḳ-ı ebrūsını ṭāḳ oldı görelden ṭāḳatum
Māh-ı nev gibi dü-tā oldı bu ġamdan ḳāmetüm

ṭāk-ı ebrū-yı nigār:

1. **ṭāḳ-ı ebrū-yı nigār:**
Kaside 11
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kaşının kemeri.

Gūşe-i Beytüʾl-muḳaddes ṭāḳ-ı ebrū-yı nigār
Perde-i Beytüʾl-muṭahhar kākül-i müşkīn-i dost

ṭāk-ı felege:

1. **ṭāḳ-ı felege:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **180**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin kemeri. Gök kubbe, gökyüzü.

Sürḫ-āb u sipīd-āb ile ḳılmaġa ʿUṭārid
Ṭāḳ-ı felege ḫāme-i zerrīn ile imlā

ṭāk-ı felekde:

1. **ṭāḳ-ı felekde:**-*de*
Kaside 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gök kubbe, gökyüzü.

Taḫt urup ṭāḳ-ı felekde ḫusrev-i ḫāver güneş
Geydi nārencī ḳabā urındı nūr-efser güneş

ṭāk-ı kisrāya:

1. **ṭāḳ-ı kisrāya:**-*ya*
Kaside 21
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kisra'nın kubbesi (yüksekliği ve ihtişamıyla anılan Sâsânî sarayı ve kemeri).

Ṭolaşup zülfine aġ alnına kim
Ṭāḳ-ı Kisrāya nerdibān bulduñ

ṭāḳ-ı muʿallā:

1. **ṭāḳ-ı muʿallā:**
Kaside 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yüce, ulu kubbe.

Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

ṭāk-ı zebercedde:

1. **ṭāḳ-ı zebercedde:**-*de*
Gazel 192
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yeşil, parlak taş kubbe. II Yeşil gökyüzü.

Ṣubḥa dek ṭāḳ-ı zebercedde yanan ḳındīlde
Ẓāhir olan şuʿle-i sūz-ı nihānumdur benüm

2. **ṭāḳ-ı zebercedde:**-*de*
Nazm 11
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yeşil, parlak taş kubbe. II Yeşil gökyüzü.

Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laʿl pencereden
Baḳup cemālüñi gördi yıḳıldı manẓaradan

ṭāk-ı zebercedden:

1. **ṭāḳ-ı zebercedden:**-*den*
Kaside 6
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Yeşil, parlak taş kubbe.

Bu ṭāḳ-ı zebercedden açar revzen-i zerrīn
Kim ide ʿarūs-ı felek ol ḳaṣrı temāşā

ṭāk-ı zer-nigāra:

1. **ṭāḳ-ı zer-nigāra:**
Kaside 7
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Altın işlemeli kubbe, kemer (gökyüzü).

Ḥaḳ budur kim şāh dīvānın temāşā ḳılmaġa
Düzdi ṭāḳ-ı zer-nigāra laʿlden manẓar güneş

taʿḳīd:

1. **taʿḳīdden:**-*den*
Nazm 43
Mısra: **1**
Düğümlenme.

Şerḥ idersem ʿuḳde-i zülfüñdeki taʿḳīdden
Rūşen eylerem cemālüñ āyetin ḫurşīdden

takın-:

1. **ṭaḳınur:**-*ur*
Gazel 85
Mısra: **2**
Kuşanmak.

Āh kim ġamzelerle dilberler Ṭaḳınur ṣaġlu ṣollu ḫançerler

taḳrīr ide:

1. **taḳrīr ide:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Anlatmak, ifade etmek.

Aç hilāl-ebrūñı kim nūn veʾl-ḳalem tefsīrini
Māhī-i kilküm zebān-ı ḥāl ile taḳrīr ide

takvīm:

1. **taḳvīmine:**-*i, -n, -e*
Gazel 1
Mısra: **1**
Mevsimler ve vakitleri düzenlemek için oluşturulan defter.

Gün yüzi taḳvīmine ey dil naẓar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḥaẓer ḳıl dāʾimā

2. **taḳvīmde:**-*de*
Gazel 95
Mısra: **5**
Mevsimler ve vakitleri düzenlemek için oluşturulan defter.

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

3. **taḳvīm:**
Gazel 212
Mısra: **8**
Ar. Mevsimler ve vakitleri düzenlemek için oluşturulan defter.

Gün yüzüñe ruḳūm ḳor ḫaṭṭuñ
Ki nücūm-ı cemāledür taḳvīm

ṭalʿat:

1. **ṭalʿatüñ:**-*uñ*
Kaside 30
Mısra: **13**
(Ar.) Yüz, güzellik.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḫayāsı göñlümüñ

2. **ṭalʿatüñ:**-*üñ*
Kaside 10
Mısra: **13**
Yüz; güzellik.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḫayāsı göñlümüñ

3. **ṭalʿatüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 43
Mısra: **5**
Güzel yüz.

Ṭutma āyīne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi
Gözgüde ẓāhir olan şekli başardan güniler

4. **ṭalʿati:**-*i*
Gazel 317
Mısra: **1**
Güzellik, parlaklık.

Ey ṭalʿati nūr-ı ṣubḥ-gāhī
Yüzüñ ḫacil itdi mihr ü māhı

5. **ṭalʿatüñ:**-*(u)ñ*
Gazel 263
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yüzünün güzelliği.

Ṣabāḥ-ı ʿīde beñzer ṭalʿatüñ kim
Virür cāna ṣafālar tāze tāze

ṭalʿat-i ġarrā:

1. **ṭalʿat-i ġarrā:**
Gazel 7
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Parlak, aydınlık yüz.

Gün gibi ʿayān olmaġa ol ṭalʿat-i ġarrā
Maḥv oldı şeb-i tīre gibi ḫaṭṭ-ı semen-sā

2. **ṭalʿat-i ġarrā:**
Kaside 6
Mısra: **136**
Kelime Tipi: **-**
Parlak, aydınlık yüz.

Çün ṣubḥ-ı ṣafā ṣıdḳ ile mihrüñden urur dem
Rūşen-dil olup bulsa ne ṭañ ṭalʿat-i ġarrā

ṭalʿat-i münīr:

1. **ṭalʿat-i münīr:**
Terkib-bend 1
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Parlak yüz.

Vā-ḥasretā ki ḳandadur ol ṭalʿat-i münīr
Kim mihr-i ḥüsni maṭlaʿ-ı nūr-ı İlāh idi

ṭalʿat-i raḥşāna:

1. **ṭalʿat-i raḫşāna:**-*a*
Kaside 18
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Parlak, aydınlık yüz.

Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterür
Āyīne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna ṣıḥḥat yaraşur

ṭaleb eyler:

1. **ṭaleb eyler:**-*r*
Kaside 22
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İstemek.

Zülfüñ ucında dil ṭaleb eyler ʿiẕāruñı
Ṣan kim şeb evvelinde diler rūzedār āb

ṭaleb eylesem:

1. **ṭaleb eylesem:**-*se, -m*
Kaside 23
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
İstemek.

ʿAyb itme vaṣluñ içre kenār eylesem ṭaleb
Zīrā işitmedüm kim ola bī-kenār āb

ṭaleb it:

1. **ṭaleb it:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
İstemek, dilemek, arzu etmek.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ
öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dildār u meşām-ı dil ü cān

ṭaleb ḳılur:

1. **ṭaleb ḳılur:**-*ur*
Gazel 167
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Talep etmek, istemek.

Dehānı vaʿdesin Aḥmed ṭaleb ḳılur her dem
Yiridür eylese taʿcīl kʾoldı furṣat teng

ṭaleb-kār:

1. **ṭaleb-kār:**
Nazm 36
Mısra: **2**
İstekli.

Nāzı aña ṣat ki ḫaridār ola
ʿİşve aña ḳıl ki ṭaleb-kār ola

ṭalebkār-ı lüʾlüʾ-i ihlāṣuñ:

1. **ṭalebkār-ı lüʾlüʾ-i iḫlāṣuñ:**-*uñ*
Mesnevi 3
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
İhlas incisinin isteklisi.

Münācāt baḥrında ġavvāṣuñ it
Ṭalebkār-ı lüʾlüʾ-i iḫlāṣuñ it

ṭāliʿ:

1. **ṭāliʿdür:**-*dür*
Gazel 163
Mısra: **7**
Kısmet, baht.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

2. **ṭāliʿümi:**-*üm, -i*
Kaside 10
Mısra: **21**
Kısmet, baht.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

3. **ṭāliʿüñ:**-*üñ*
Kaside 19
Mısra: **121**
Kısmet, baht.

Devletüñ olsun muḫalled ṭāliʿüñ olsun saʿīd
Dostuñ olsun muʿazzez düşmanuñ olsun mehīn

4. **ṭāliʿümi:**-*üm, -i*
Kaside 30
Mısra: **21**
Kısmet, baht.

Ṭāliʿümi ʿaceblerem kʾartacaġ iken eksilür
Çārsū-yı zamānede ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

5. **ṭāliʿin:**-*in*
Mesnevi 4
Mısra: **14**
Kısmet, kader, baht.

Yüzini ḫāk idüp bir meh-liḳāya
Çıḳarup ṭāliʿin fevḳaʾs-semāya

6. **ṭāliʿdür:**-*dür*
Gazel 74
Mısra: **18**
Talih, şans.

İşigüñden Aḥmedʾüñ cevr ü cefādur manṣıbı
Bu ne ṭāliʿdür ki gökden seng-i bī-pāyān yaġar

7. **ṭāliʿ:**
Gazel 99
Mısra: **9**
Baht, talih, şans.

Baḫtı yüzin Aḥmedʾüñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim
Ḫāl tek ruḫsārına zaḫm urdı dest-i rūzigār

8. **ṭāliʿümdür:**-*üm, -dür*
Gazel 330
Mısra: **7**
Baht, talih, şans.

Ṭāliʿümdür raḳīb-i bed-çihre
Görüñ ol ṭāliʿ-i siyāhumuzı

9. **ṭāliʿüm:**-*üm*
Gazel 333
Mısra: **4**
Baht, talih, şans.

ʿĪş nevrūzında ey gül yüzlü laʿlüñ cāmıyla
Bu ḫaṭ-ı pīrūze gibi ṭāliʿüm pīrūz idi

10. **ṭāliʿ:**
Gazel 18
Mısra: **13**
Baht, talih.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

11. **ṭāliʿüm:**-*üm*
Gazel 119
Mısra: **4**
Baht, talih.

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol meh-liḳā henüz

12. **ṭāliʿ:**
Kaside 6
Mısra: **34**
Baht, talih.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḫażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

<u>ṭāliʿ oldı:</u>

1. **ṭāliʿ oldı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **122**
Kelime Tipi: **-**
Doğmak.

Ḫusrevā medḥ-i żamīrüñ fikr iderdüm dün gice Ṭāliʿ oldı maşrıḳ-ı endīşeden enver güneş

<u>ṭāliʿ olur:</u>

1. **ṭāliʿ olur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **123**
Kelime Tipi: **-**
Doğmak, ortaya çıkmak.

Ḫurşīd-i ẓafer ṭāliʿ olur fetḥ ufuḳından
Çün ṣubḥ-ṣıfat keşf ide tīġuñ yed-i beyżā

<u>ṭālib-i mühr-i süleymān:</u>

1. **ṭālib-i mühr-i süleymān:**
Gazel 194
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Süleyman'ın mührünün talibi (Sevgilinin dudağı bağlamında).

Ārzū-yı ḫātem-i laʿl-i güher-bāruñ durur
Mūr iken ben ṭālib-i mühr-i Süleymān olduġum

<u>ṭālib-i semer:</u>

1. **ṭālib-i <u>s</u>emer:**
Gazel 27
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Meyve, yemiş isteyen.

Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i <u>s</u>emer güstāḫ

<u>ṭāliʿ-i devlet:</u>

1. **ṭāliʿ-i devlet:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Devletin bahtı.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

<u>ṭāliʿ-i mesʿūda:</u>

1. **ṭāliʿ-i mesʿūda:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **37**

Kelime Tipi: **-**
Mutlu talih, talih açıklığı.

Ṭāliʿ-i mesʿūda irmiş devletüñde kʾeylemiş
Māhı bālīn mihri bister kākül-i müşkīn-i dost

<u>ṭāliʿ-i siyāhumuzı:</u>

1. **ṭāliʿ-i siyāhumuzı:**
Gazel 330
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kara baht.

Ṭāliʿümdür raḳīb-i bed-çihre
Görüñ ol ṭāliʿ-i siyāhumuzı

<u>ṭāliʿ-i şūrīdeme:</u>

1. **ṭāliʿ-i şūrīdeme:**-*m, -e*
Gazel 72
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Perişan talih.

Ṭāliʿ-i şūrīdeme zülfüñ nişān yetmez mi kim
Baḳduġumca ṣubḥ-ı ṣādıḳda mesālar gösterür

<u>ṭāliʿ-i şūrumda:</u>

1. **ṭāliʿ-i şūrumda:**-*um, -da*
Gazel 64
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Acı talih (kelime anlamıyla "tuzlu talih").

Zehr-i ḳātil görinür ṭāliʿ-i şūrumda şeker
Beni öldürmege ol laʿl-i şeker-bār öpilür

<u>taʿlīm:</u>

1. **taʿlīme:**-*e*
Kaside 6
Mısra: **52**
Alıştırma, öğrenme.

Aḳvāl-i muġannīñi semāʿ ideli her şeb
Taʿlīme gelür çengin alup Zühre-i zehrā

<u>taʿlīm eylemekde:</u>

1. **taʿlīm eylemekde:**-*mek, -de*
Gazel 22
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Öğretmek.

Siḥr taʿlīm eylemekde ġamze-i cādū-yı dost
Çāh-ı Bābilde ider Hārūt-ı fettān ile baḥs

2. **taʿlīm eylemekde:**-*mek, -de*
Gazel 245
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Öğretmek.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

<u>taʿlīm ider:</u>

1. **taʿlīm ider:**-*er*
Gazel 288
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Öğretmek.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

<u>taʿlīm itdi:</u>

1. **taʿlīm itdi:**-*di*
Gazel 245
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Öğretmek.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bīdādsın

<u>taʿlīm-i nāz eyler:</u>

1. **taʿlīm-i nāz eyler:**
Gazel 65
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Naz öğretmek.

Ġamzeñe taʿlīm-i nāz eyler füsūn ile gözüñ
Sāḥire siḥr ögredür ol nergis-i şehlāyı gör

<u>taʿlīm-i siḥr ider:</u>

1. **taʿlīm-i siḥr ider:**-*er*
Gazel 165
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sihir/büyü yapmayı öğretmek.

Yā Rab ne fitnedür bu ki Hārūt-ı ḫāline
Taʿlīm-i siḥr ider gözi cādūsı Ḳāsımuñ

<u>taʾllāhi:</u>

1. **taʾllāhi:**
Nazm 27
Mısra: **4**
Vallahi ve Billahi'den sonra kullanılan yemin sözü.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

<u>ṭam:</u>

1. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **1**
Damlamak, akmak, süzülmek.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

2. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **2**
Damlamak, akmak, süzülmek.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

3. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **6**
Damlamak, akmak, süzülmek.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henūz ol tīr-i peykāndan ṭamar

4. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **10**

Damlamak, akmak, süzülmek.

Ṭatlu sözler kim gelür şīrīn lebinden dilberüñ
Āb-ı ḥayvāndur ṣanasın çeşme-i cāndan ṭamar

5. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **12**
Damlamak, akmak, süzülmek.

Ḫāk-i pāyuñ dīdede ben giryeden ḳan aġlaram
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

6. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **14**
Damlamak, akmak, süzülmek.

Ḳan-bahā virmek dilerseñ ġamzeñüñ maḳtūline
Ḳaṭre-i mey vir ki cām-ı laʿl-i cānāndan ṭamar

7. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **18**
Damlamak, akmak, süzülmek.

Eşk-i çeşmüm kim aḳar mihr-i ruḫuñdan dilberā
Kevkeb-i seyyāredür ḫurşīd-i tābāndan ṭamar

8. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **1**
Damlamak, damla damla akmak.

Der mi bu yā dür midür kim zülf laʿl-i cānāndan ṭamar
Yā meger şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

9. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **4**
Damlamak, damla damla akmak.

Dest-i ḳudret ḥüsn menşūrın yazarken ḫāl-i dost
Noḳṭadur kim ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

10. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **8**
Damlamak, damla damla akmak.

Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

11. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **16**
Damlamak, damla damla akmak.

Öldürür ġamzeñ beni sen gey ṣaḳın kim cāmeñe
Ḳaṭra-i ḫūn ḫancer-i ḳaṣṣāb-ı ḳurbāndan ṭamar

12. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **20**
Damlamak, damla damla akmak.

Ey Ḫıżr-ḫaṭ öger Aḥmed selsebīlin laʿlüñüñ
Bir selīs elfāẓ ile kʾāb-ı ḥayāt andan ṭamar

13. **ṭamar:**-*ar*
Kaside 28
Mısra: **22**
Damlamak, damla damla akmak.

Söylesem bülbül gibi Şeh Bāyezīdüñ medḥini
Ḳaṭre-i ḫaclet ruḫ-ı gül-berg-i ḫandāndan ṭamar

<u>ṭamāʿ-ı ḫāmlara:</u>

1. **ṭamāʿ-ı ḫāmlara:**
Gazel 255
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Olmayacak istek.

Aldı zer ṣaġraḳı sāḳī çü gümüş saġraḳına
ʿĀṣıḳ-ı sūḫte düşdi ṭamāʿ-ı ḫāmlara

<u>tamām:</u>

1. **tamām:**
Mesnevi 3
Mısra: **30**
Tam olarak, noksansız olarak.

Aña bir żiyāfetdür ol ḫᵛān-ı ʿām Kʾanuñçün yaradıldı ʿālem tamām

2. **tamām:**
Gazel 1
Mısra: **23**
Tam olarak, bütünüyle.

Ḥāl-i Aḥmed ḥüsnüñe ey meh tamām āyīnedür
Ḥüsnüñi seyr itmege bārī naẓar ḳıl dāʾimā

3. **tamām:**
Kaside 11
Mısra: **81**
Ar. tam, noksansız.

ʿArż iderdi Aḥmedüñ ḥāl-i perīşānın tamām
Fīʾl-meṣel olsa suḫanver kākül-i müşkīn-i dost

4. **tamām:**
Gazel 169
Mısra: **9**
1. Tamamen, bütünüyle, baştan başa. 2. "Tamam oldu." ifadesini pekiştirmek amacıyla kullanılmıştır.

ʿĀşıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

5. **tamām:**
Gazel 41
Mısra: **9**
Ar. Eksiksiz, tamamıyla.

Bend ü zindāna ṣalar bir gün cihān ehlin tamām
Ṣol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

6. **tamām:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Eksiksiz, tamamıyla.

Zülf ü ḫaddi şevḳına aġladuġumdan incinüp
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

7. **tamām:**
Terci-bend 1
Mısra: **9**
Bütün, hepsi anlamında belgisiz zamir.

Kevs̱er ṣuyına ḳandura ʿāṣīleri tamām
Ṭatlu diliyle lafẓı zülāli Muḥammedüñ

8. **tamām:**
Terci-bend 1
Mısra: **31**
Bütün, hepsi anlamında belgisiz zamir.

Bir mūra az görür dü cihān niʿmetin tamām
Olsa nevāle-baḫş nevāli Muḥammedüñ

9. **tamām:**
Gazel 116
Mısra: **10**
Bütün, hepsi, tamamıyla.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

tamām eyledi:

1. **tamām eyledi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Tamamlamak.

Çü taʿẕīmüñ emrin tamām eyledi
Seni enbiyāya imām eyledi

tamām itsem:

1. **tamām itsem:**-*se, -m*
Gazel 161
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Tamamlamak, nihayete erdirmek.

Kaʿbe-i ḥüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

tamām ola:

1. **tamām ola:**-*a*
Gazel 8
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.

Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

tamām olmaz:

1. **tamām olmaz:**-*maz*
Gazel 220
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.

Aḥmedʾā yan bu ʿışḳ odına ki şemʿ
Nūrı olmaz yaḳılmayınca tamām

tamāmuʾl-ʿayār:

1. **tamāmuʾl-ʿayār:**
Kaside 8
Mısra: **62**
Ayarı eksiksiz.

Alsa giyāh-ı rezm-gehüñ ehl-i kīmyā
Eylerdi zer yirine tamāmuʾl-ʿayār laʿl

ṭamar:

1. **ṭamarumdan:**-*um, -dan*
Gazel 251
Mısra: **12**
Damar.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm göñlümde muḫkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

tamġa urdı:

1. **tamġa urdı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **130**
Kelime Tipi: **-**
Damga basmak, üzerine belli bir nişan koymak.

Rām oldı bugün rānuña bu tevsen-i gerdūn
Kim şekl-i hilāl urdı felek ḫinkine tamġa

taʿmīr:

1. **taʿmīre:**-*e*
Gazel 195
Mısra: **8**
İşlenen bir hata veya yanlışlığı düzeltecek davranışlarda bulunma, düzeltmeye çalışma.

Cān ilini cevrüñ ile nicesi ḳılduñ ḫarāb
Vaḳtidür taʿmīre bünyād eyle ḳurbān olduġum

tamu:

1. **ṭamuyı:**-*y, -ı*
Mesnevi 3
Mısra: **79**
Cehennem.

Ṭamuyı yaṣayan celālüñ ḫaḳı
Bihişti bezeyen cemālüñ ḫaḳı

ṭamzur:

1. **ṭamzura:**-*a*
Nazm 8
Mısra: **2**
Damlatmak.

Dutdı nefesüm rāhını bu āh-ı ciger-tāb
Aġzuma meger ḳanlu yaşum ṭamzura ḫūn-āb

taʿn:

1. **ṭaʿn:**
Gazel 247
Mısra: **13**
(Ar.) Kınama, ayıplama, yerme, zemmetme.

Beni ṭaʿn oḳına ḳılduñ nişāne
Kemīn itdüñ kemānı sen bilürsin

tañ:

1. **ṭañ:**
Kaside 9
Mısra: **17**
Hayret, şaşkınlık.

Çeşmümdedür ḫayāl-i ḫaṭuñ ṭañ bu kim dutar
Sebze diyü kenāre-i āb-ı revānı müşk

2. **ṭañ:**
Gazel 69
Mısra: **10**
Şaşılacak şey, garipsenecek durum.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

ṭañ degül:

1. **ṭañ degül:**
Gazel 114
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şaşmamalı.

Yummazam fikr-i lebüñle gözlerümi ṣubḥa dek
Sırr-ı ġayba vāḳıf olsa ṭañ degül bī-ḫᵛāb göz

2. **ṭañ degül:**
Gazel 114
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Şaşmamalı.

Sīne-i Aḥmedʾden dem-ā-dem ḳan olursa ṭañ degül
Kim aña itdi maḥabbet tīrini pertāb göz

3. **ṭañ degül:**
Gazel 10
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Ḫaṭṭ-ı miskīn olsa ḫaddinde nigāruñ ṭañ degül
Çün nigāristānda olmaz ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā ġarīb

4. **ṭañ degül:**
Gazel 58
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çīnden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

5. **ṭañ degül:**
Gazel 160
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Aḥmedʾe inkār iderseñ ṭañ degül ey müddeʿī
Nūr-ı şemse münkir itmişdür seni aʿmālıġuñ

6. **ṭañ degül:**
Gazel 167
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Laṭīf olursa ʿiẕāruñda ṭañ degül ḫaṭṭuñ
Ki ṣuda rūşen olur lāciverd-i mīnā-reng

7. **ṭañ degül:**
Kaside 23
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

İḥyā-yı meyyit itse kerāmetle ṭañ degül
Şol meşrebe ki andan içer ol nigār āb

8. **ṭañ degül:**
Kaside 22
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Şaşırmamak gerek! Tuhaf değil.

Tīġuñ ḳılāʿ-ı düşmeni ḳalʿ itse ṭañ degül
Zīrā esāsın itmez olur üstüvār āb

9. **ṭañ degül:**
Gazel 296
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Şaşmamak gerek, tuhaf değil.

Ben naẓar ḳılduḳca artarsa cemālüñ ṭañ degül
Āb-ı çeşmüm feyżidür gülzār-ı ḥüsnüñ behceti

10. **ṭañ degül:**
Gazel 260
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şaşırtıcı değil.

Çeşm-i Aḥmed ḫᵛābda cennet görürse ṭañ degül
ʿĀlem-i ḥüsnüñ miṣālin seyr ider cānān her gice

<u>ṭañ degüldür:</u>

1. **ṭañ degüldür:**-*dür*
Gazel 260
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Ṭañ degüldür şoḥbete gelmezse cānān her gice
Kimsenüñ mihmānı olmaz māh-ı tābān her gice

<u>ṭaʿn itme:</u>

1. **ṭaʿn itme:**-*me*
Gazel 280
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kınamak, ayıplamak.

Zāhid melāmet seng ile uşatma göñlüm şīşesin
Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma

<u>ṭañ mı:</u>

1. **ṭañ mı:**
Kaside 25
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı?.

ʿĪd-i ḥüsnüñde neler cemʿ itdi eşküm sāyili
Ṭañ mı çeşmüm zevraḳıyla eylese seyrān-ı ʿīd

2. **ṭañ mı:**
Mesnevi 3
Mısra: **160**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı?.

Şeb-i ḳadre döndi bu miskīn raḳam
Sücūd itse ṭañ mı dıraḫt-ı ḳalem

3. **ṭañ mı:**
Gazel 317
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf mı, şaşılır şey mi.

Kevs̱er ṭudaġuñ olursa ṭañ mı Cān u göñülüñ ḳarār-gāhı

4. **ṭañ mı:**
Gazel 303
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Der-peyince sāye-veş gitse ḳarārum ṭañ mı kim
Māhumuz hercāyīdür mihr-i cihān-ārā gibi

5. **ṭañ mı:**
Gazel 320
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

6. **ṭañ mı:**
Gazel 75
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Şāḫ-ı şiʿrümde ṭarāvet ḳomasa ṭañ mı firāḳ
Esicek bād-ı ḥazān berg-i gülistān dökilür

7. **ṭañ mı:**
Gazel 115
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Göz ü gönlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā gönül mīzāb göz

8. **ṭañ mı:**
Gazel 128
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-rīz
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

9. **ṭañ mı:**
Gazel 152
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Cūş idüp cān cübbesin çāk itse Aḥmed ṭañ mı kim
Maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı cemāl oldı girībānuñ senüñ

10. **ṭañ mı:**
Gazel 158
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Ay u güneş cemālüñ secdʾitse ṭañ mı kim
Sen ḳıble-i cihānsın u miḥrāb-ı cān ḳaşuñ

11. **ṭañ mı:**
Gazel 165
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Ruḥsārı āteşine sücūd itse ṭañ mı kim
Āteş-perestler gibi hindūsı Ḳāsımuñ

12. **ṭañ mı:**
Gazel 262
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

13. **ṭañ mı:**
Kaside 9
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Fīʾl-cümle ḫāk-i sümm-i semendüñedür şebīh
ʿİzzetle bulsa ṭañ mı bahā-yı girān müşk

14. **ṭañ mı:**
Gazel 17
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tuhaf mı, şaşılır mı?.

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed
Çün ġonca gibi baġrını ḳan eyledüñ ey dost

<u>ṭañ mıdur:</u>

1. **ṭañ mıdur:**
Kaside 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı?.

Bir barmaġuñla sībini şaḳḳ eyledüñ mehüñ
Meşy itse daʿvetüñle şecer ṭañ mıdur şehā

2. **ṭañ mıdur:**
Gazel 94
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Şaşılır mı, tuhaf mı II şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Ṭañ mıdur Yaʿḳūb-ı dil añmazsa Yūsuf ḥüsnini
Kʾāsumān-ı cāna miʿrāc itmege ʿİsā yiter

<u>ṭañ yeli:</u>

1. **ṭañ yeli:**
Gazel 128
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgârı.

Ol ki ṭañ yeli şeb-i zülfinde olur müşk-rīz
Ṭañ mı ben anuñ hevā-yı ḳaddine itsem heves

<u>ṭañ yili:</u>

1. **ṭañ yili:**
Gazel 86
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sabah rüzgarı.

Ṭañ yili zülfüñ güẕer itdükce ṣanuram
Çīnden ḳaṭār-ı ḳāfile-i müşk-i ter çıḳar

<u>ṭañ yilidür:</u>

1. **ṭañ yilidür:***-dür*
Kaside 3
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Bad-ı saba, sabah esen hafif, tatlı rüzgar.

Ol ḥarīmüñ kim ola maḥremi kim ṭañ yilidür
Perdedār-ı ḥarem-i ḥürmeti dervīşlerüñ

<u>ṭaña ḳalup:</u>

1. **ṭaña ḳalup:***-up*
Kaside 14
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Alacakaranlığa kalmak; şaşırıp kalmak, hayrete düşmek.

Çü zülfi ḥalḳalarından sitāreler görinür
Ṭaña ḳalup ṭaġıdur kendʾözini heft-evreng

<u>ṭaña ḳalur:</u>

1. **ṭaña ḳalur:***-ur*
Kaside 6
Mısra: **191**
Kelime Tipi: **-**
Şaşırıp kalmak, hayrete düşmek.

Bir naẓm kʾaña ṭaña ḳalur rişte-i Pervīn

Bir şiʿr ki ḥayrāndur anuñ luṭfına Şiʿrā

tanbûr:

1. **ṭanbūr:**
Kaside 19
Mısra: **76**
Klasik mûsikîmizin başlıca çalgılarından biri olan, yay ve mızrapla çalınan, ince uzun sapı perdeli, yuvarlak karınlı, telli çalgı.

Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten
Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda enīn

ṭanbūr-vār:

1. **ṭanbūr-vār:**
Gazel 68
Mısra: **13**
Tambur gibi.

Gūş-māl itdüren eflāke beni ṭanbūr-vār
Perdelerden ṭaşra her dem nālemüñ āhengidür

2. **ṭanbūr-vār:**
Gazel 70
Mısra: **9**
Tambur gibi.

Cevr eliyle burdı gūşın Aḥmedʾüñ ṭanbūr-vār
Şol boyı dilkeş ṣanem kim rehzen-i ʿuşşāḳdur

3. **ṭanbūr-vār:**
Gazel 302
Mısra: **5**
Tambur gibi.

Burdı felek gūşumı ṭanbūr-vār
Çün ḳomadı perdede nālem beni

taʿne:

1. **ṭaʿne:**
Gazel 107
Mısra: **2**
Ayıplama, kınama, yerme.

Ruḫı nāzüklük ile ḥarf gülistāna atar
Ḳāmeti ṭaʿne oḳın serv-i ḫırāmāna atar

taʿn-ı nīzesinden:

1. **ṭaʿn-ı nīzesinden:**-*si, -nden*
Kaside 19
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Ayıplama mızrağı.

Ol ki ṭaʿn-ı nīzesinden ḳan döker çeşm-i zırıh
Deprenür pāy-ı semendinden zemīn-i heftümīn

ṭañla:

1. **ṭañlama:**-*ma*
Kıt'a 7
Mısra: **4**
Şaşmak, garip bulmak.

Göñlüm oldı ḥüsnüñ İbrāhīmine çünkim maḳām
Ṭañlama olursa Kaʿbe göñlüme mīzāb göz

2. **ṭañladı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **77**
Hayret etmek, şaşmak, garip bulmak.

Gördi elüñde ḫātemüñi ṭañladı ḫıred
Kʾol ebr-i dür-fişāna ḫoş olmış süvār laʿl

ṭannāz:

1. **ṭannāz:**
Gazel 293
Mısra: **2**
Eğlenen, alay edici.

Bilmezem ne siḥr ider ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu ṭannāz uyḫusı

ṭañrı taʿālā:

1. **ṭañrı taʿālā:**
Terci-bend 1
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Yüce Allah.

Göstermege yir ehline dīdārı nūrını
Āyīne virdi Ṭañrı Taʿālā senüñ gibi

ṭap:

1. **ṭapuñı:**-*+uñ, -+ı*
Gazel 43
Mısra: **16**
Kapı, huzur, makam.II Hazret,zat.

Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün
Var ḳıyās eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

2. **ṭap:**
Gazel 231
Mısra: **4**
Hemen, derhâl.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile
Miskīni ṭap ṣal ayaġa ṣol bir ḫaṭā içün

ṭapu:

1. **ṭapuñ:**-*ñ*
Gazel 201
Mısra: **9**
Kapı, huzur, makam.

Ger dilerseñ kim ṭapuñ Maḥmūd-ı ḫāṣ u ʿām ola
Aḥmedʾi ḳo işigüñde kim Ayāz olsun begüm

2. **ṭapuña:**-*ñ, -a*
Kıt'a 9
Mısra: **2**
(Sevgilinin) Kapı, eşik, huzur, nezd.

Didüm ki ṭudacıġuñ öpicek Cānā ṭapuña ne ʿār olurdı

3. **ṭapuñdan:**-*ñ, -dan*
Müfret 11
Mısra: **1**
(Sevgilinin) Kapı, eşik, huzur, nezd.

Ben ayrılalı ṭapuñdan ḥabībüm oldı ṣarīḫ
Ṣaḥīḥ imiş bu ḫaber ki el-ḥarīṣu maḥrūm

4. **ṭapusıdur:**
Kaside 5
Mısra: **2**
İş, hizmet, vazife.

Cennetüñ ḳapusıdur ḫalveti dervīşlerüñ
Dil ü cān ṭapusıdur ḫıdmeti dervīşlerüñ

5. **ṭapuña:**-*ñ, -a*
Kaside 11
Mısra: **53**
Huzur, eşik. II Devlet.

Ṭapuña cān u göñül mülkin musaḫḫar ḳılmaġa
Her ṭarafdan çekdi leşker kākül-i müşkīn-i dost

6. **ṭapuña:**-*ñ, -a*
Kaside 6
Mısra: **210**
Huzur, kat, makam.

Bünyād-ı sarāyuña budur aḥsen-i tārīḫ
Kim ide mübārek ṭapuña ḥayy-ı tüvānā

ṭapu iderler:

1. **ṭapu iderler:**-*er, -ler*
Gazel 109
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Tabi olmak.

Ḫūblar kūyında ṣaf ṣaf cemʿ olurlar ṣubḥ u ṣām
Ṭapu iderler aña kim cümlenüñ sulṭānıdur

tār:

1. **tārı:**-*ı*
Gazel 53
Mısra: **4**
(Fa.) Saç teli.

Ṣaçı ṣol nāfe-i tātārdur kim
Dü ʿālemden anuñ bir tārı yigdür

2. **tār:**
Kaside 23
Mısra: **48**
Tel, saz teli.

Ḳadd-i ḫamīdem ile bu eşkümden özge hīç
Bir çeng görmedüm kim ola aña tār āb

tarab ü ʿişretüñ:

1. **ṭarab ü ʿişretüñ:**-*üñ*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yeme içme ve eğlenme.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

tārāc:

1. **tārāc:**
Gazel 293
Mısra: **7**
Far. Yağma, talan.

Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẓālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

taraf:

1. **ṭarafın:**-*ı, -n*
Gazel 13
Mısra: **4**
Yan.

Bir rūz durur ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ
Kim zülfüñ ile bağlamış iki ṭarafın şeb

2. **ṭarafdan:**-*dan*
Gazel 320
Mısra: **10**
Ar. Taraf, yön.

Ġamzeñüñ cellādı kim ḳaṣd ide bir ḳan itmege
Biñ dil ü cān çağrışur kim her ṭarafdan ha beni

tarat:

1. **ṭaratsun:**-*sun*
Gazel 129
Mısra: **7**
Tarama işini yaptırmak.

Ṭaratsun ʿanberīn zülfin ki misk-i Çīn ola şāne
Ḳazıtsun ʿārıżı ḫaṭṭın ki ola bī-duḫān āteş

ṭarāvet:

1. **ṭarāvetin:**-*i, -n*
Kaside 32
Mısra: **35**
Tazelik || Güzellik.

Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miṣāl çünki hemān

2. **ṭarāvet:**
Gazel 75
Mısra: **25**
Ar. Tazelik, canlılık.

Ṣāḫ-ı şiʿrümde ṭarāvet ḳomasa ṭañ mı firāḳ
Esicek bād-ı ḫazān berg-i gülistān dökilür

ṭarāvet-i berg-i semen:

1. **ṭarāvet-i berg-i semen:**
Gazel 50
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin yaprağının tazeliği.

Ġonca lebüñ ṭarāvet-i berg-i semen ṭutar
Lūlū dişüñ leṭāfet-i dürr-i ʿAden ṭutar

ṭarf-ı külāhuñdan:

1. **ṭarf-ı külāhuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 248
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Külahın ucu.

Ḳıl muḳavves ḳaşlaruñ ṭarf-ı külāhuñdan ʿayān
Ġurre-i meh şekl-i ebrūsına ġarrālanmasun

ṭarf-ı ruḥsārında:

1. **ṭarf-ı ruḥsārında:**-*ın, -da*
Gazel 110
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yüzün kenarı (yanak bağlamında).

Ṭarf-ı ruḥsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmedʾā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

tarf-ı sinānuñ:

1. **tarf-ı sinānuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Mızrak ucu.

Geh Süheylüñ çeşmine tarf-ı sinānuñ çekdi mīl
Geh hilālüñ ḳaşına pīç-i kemendüñ şaldı çīn

taʿrīf:

1. **taʿrīfden:**-*den*
Mesnevi 3
Mısra: **216**
Tarif, açıklama, tanımlama.

Ne yazam medīḥüñde ey mehrikāb
Ġanīdür çü taʿrīfden āfitāb

tārīḫ:

1. **tāriḫ:**
Kaside 15
Mısra: **69**
Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

ʿÖmr-i ḫaşmuñ ire tāriḫ gibi pāyāna
Nāmuñı nāme-i iḳbāl ide ʿunvānı kerem

2. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 19
Mısra: **5**
"Ebced" hesabıyla düşürülen târih.

Bilesin sen ʿAlī'nüñ tārīḫini
Raḥmetuʾllāhi ʿaleyhi diyicek

3. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 20
Mısra: **6**
"Ebced" hesabıyla düşürülen târih.

Devlet āsārını bu vech ile ferḫunde görüp
Ehl-i diller didi tārīḫini feth-i Ḳaraman

4. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 21
Mısra: **10**
"Ebced" hesabıyla düşürülen târih.

Ḥüsn ile bāġ-ı zamānı ḫurrem itdi gül gibi
Anuñ içün didiler tārīḫini ḫurrem binā

5. **tārīḫ:**
Kıt'a 23
Mısra: **3**
"Ebced" hesabıyla düşürülen târih.

Baḳup Rıdvān bu ḳaṣra didi tārīḫ
Hemīşe ḫūr ile olsun muḥallā

6. **tārīḫini:**-*i, -n, -i*
Kıt'a 24
Mısra: **3**
"Ebced" hesabıyla düşürülen târih.

Yazdı levḥ üzre ḳalem tārīḫini
Ḳayṣer oldı Rūm'a Sulṭān Bāyezīd

tārīh eylemişdür:

1. **tārīḫ eylemişdür:**
Gazel 3
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Tarih düşürmek. (Önemli tarih olaylarını, doğum, ölüm, inşa tarihlerini göstermek üzere harflerin ebcet hesabındaki değerlerinden faydalanılarak yazılan mısra, beyit veya manzume.).

Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

ṭarīḳ:

1. **ṭarīḳında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 66
Mısra: **9**
Yol, gidilen güzergah. II uğur.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

2. **ṭarīḳa:**-*a*
Terkib-bend 1
Mısra: **115**
Yol.

Yā Rabbī bir ṭarīḳa sülūk itdür anı kim
Şerḥ-i menāḳıbı şeref-i ʿālemīn ola

3. **ṭarīḳında:**
Gazel 265
Mısra: **3**
Yol.

Ġam ṭarīḳında helāk itme şaḳın dilleri kim
Şeh gerek leşkeri ṣağ ilte selāmet getüre

4. **ṭarīḳında:**
Gazel 310
Mısra: **12**
Yol.

Bir ḳadem cāna başam iki cihāna birini
Ḫūb olur ʿışḳ ṭarīḳında bu reftār daḫı

5. **ṭarīḳın:**-*ı, -n*
Gazel 138
Mısra: **10**
Yol II tâkip edilen yol, usûl.

Aḥmedʾe cevr eylemekden dost iʿrāż eyledi
Yā unutmışdur ṭarīḳın yāḫod itmişdür ġalaṭ

6. **ṭarīḳını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 59
Mısra: **5**
Yol II tâkip edilen yol, usûl.

Her ẓāhirī ne bile maḥabbet ṭarīḳını
Kim bārgāh-ı derdüñe ṣāḥib-derūn gider

tār-mār:

1. **tār-mār:**
Kıt'a 9
Mısra: **6**
Karmakarışık, darmadağın.

Bir iş daḫı açılurdı ol işden
Pes ʿışḳ işi tār-mār olurdı

tār-mār itdükce:

1. **tār-mār itdükce:**-*dükce*
Gazel 190
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Dağıtmak.

Şeb ġurābın tār-mār itdükce bāz-ı āfitāb
Şanuram kim şayda çıḳmış şehsüvārumdur benüm

tār-mār itsem:

1. **tār-mār itsem:**-*se, -m*
Gazel 149
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Dağıtmak, bozmak.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı
Ṣofîler dülbendi gibi tār-mār itsem gerek

tārmār oldı:

1. **tārmār oldı:**-*du*
Kaside 11
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Darmadağınık olmak, yok olmak.

Bād-ı ʿazmüñden sipāh-ı fitne oldı tārmār
Ol perīṣānlıḳda beñzer kākül-i müşkīn-i dost

tārmār olur:

1. **tārmār olur:**-*ur*
Kaside 8
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Perişan olmak, darmadağın olmak.

Lü'lü' esīr olup gelür āḫir dizin dizin
Düşman ḥışārı gibi olur tārmār laʿl

ṭarrār:

1. **ṭarrār:**
Gazel 319
Mısra: **8**
Hilekar II sevgilinin saçları.

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

2. **ṭarrār:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Hilekar II sevgilinin saçları, sevgili.

Ṣalduġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

3. **ṭarrār:**
Gazel 147
Mısra: **12**
Hilekâr.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

ṭarrārluġ:

1. **ṭarrārluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **30**
Hilekârlık.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

tarṭīb-i dimāġ itmege:

1. **tarṭīb-i dimāġ itmege:**
Kaside 31
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Zihni tazelendirmek.

Ḳavliyle ʿamel eyleme her zāhid-i ḫuşküñ
Tarṭīb-i dimāġ itmege nūş eylegil ammā

ṭaş-:

1. **ṭaşdı:**-*dı*
Gazel 304
Mısra: **14**
(Sulu ve sıvı şeyler için) Bulunduğu yere sığmayarak dışarıya doğru akmak.

Batmadan nūḥ-ı vücūd al elüm ey Cūdī-i cūd
Ṭaşdı ṭūfān-ı belā ḳaynadı girdāb gibi

taş:

1. **ṭaşıyla:**-*ı, -y, -la*
Nazm 7
Mısra: **10**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde.

Bir gül budağı cān u cihāndan ʿazīz iken
Ṣırsın cefā ṭaşıyla ʿaceb rūzigārsın

2. **ṭaşlarla:**-*lar, -la*
Terkib-bend 1
Mısra: **30**
Taş.

Dolāb yaşlar aḳıdup iñiler bu derd ile
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḫı

3. **ṭaşsun:**-*sun*
Gazel 69
Mısra: **7**
Taşmak, sığmamak.

İñle ḫamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

4. **ṭaşa:**-*a*
Gazel 24
Mısra: **4**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II sevgilinin taş kalbi.

Ḳatı göñlüñden bu göñlüm ṣınduġın ʿayb itme kim
Edemez ṭaşa taḥammül şīşe-i nāzük-mizāc

5. **ṭaş:**
Gazel 107
Mısra: **10**
Taş. II İncitici, kırıcı söz.

Aḥmed'i gülşen-i ʿışḳuñda görüp dil uzadan
Eline ṭaş aluban murġ-ı ḫoş-elḥāna atar

6. **tāsa:**-*a*
Gazel 314
Mısra: **10**
İçine su, sulu şeyler ve çeşitli maddeler konan, mâdenden, ayaksız, derince, yayvan kap.

Görelden Aḥmed'üñ sūzını micmer
Yanup baġrı içine tāsa düşdi

7. **ṭaşdan:**-*dan*
Gazel 186
Mısra: **5**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde. (mec. Katı yürekli, merhametsiz.).

Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaşruña nice irişsün efġānum

8. **ṭaş:**
Gazel 135
Mısra: **4**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II Gönlün katılaşması, duygusuzlaşması.

Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü ṣudan ḥaẕẕ alımaz ṭaş

9. **ṭaş:**
Gazel 265
Mısra: **5**
Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde II Gönlün katılaşması, duygusuzlaşması.

Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm
Seng-i ġam zaḫmına sīnem nice ṭāḳat getüre

10. **ṭasın:**-*ıñ*
Gazel 192
Mısra: **1**
İçine su, sulu şeyler ve çeşitli maddeler konan, mâdenden, ayaksız, derince, yayvan kap.

ʿIşḳ ṭasın çıñradan āh u fiġānumdur benüm
Söylenen dillerde şimdi dāsitānumdur benüm

11. **ṭaşlara:**-*lar, -a*
Gazel 264
Mısra: **5**
Taş, kaya parçası, sert madde.

Āteş-i āhum ile ṭaşlara ḳan aġladuram
Yād-ı hecrānuñ eger bu dil-i pür-sūza gele

12. **ṭaşdı:**-*dı*
Gazel 148
Mısra: **1**
Bulunduğu yere sığmayarak dışarıya doğru akmak. II Âşığın gözyaşlarının ırmak olup taşması.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

13. **ṭaş:**
Gazel 66
Mısra: **12**
Değersiz maden.

Ḳatı göñlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe
Gör nice dīvānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

14. **ṭās:**
Gazel 69
Mısra: **3**
Ar. İçine su, sulu şeyler ve çeşitli maddeler konan, mâdenden, ayaksız, derince, yayvan kap.

Devrāna girdi ṭās ile māh-ı felek kim ol
Mihrüñle ḥaydarī gibi ḥalḳa be-gūşdur

15. **ṭās:**
Terci-bend 2
Mısra: **76**
Ar. İçine su, sulu şeyler ve çeşitli maddeler konan, mâdenden, ayaksız, derince, yayvan kap.

Ġonca-i gül gümüş fuḳāʿ ideli
Aña ṭās oldı laʿlden lāle

taṣavvur:

1. **taṣavvurında:**-*ın, -da*
Kaside 20
Mısra: **37**
Göz önüne getirme, hayal etme, zihinde canlandırma.

Ḫayāl-i devlet idermiş taṣavvurında ʿadūñ
Zihī taṣavvur-ı bāṭıl zihī ḫayāl-i muḥāl

taṣavvur-ı bāṭıl:

1. **taṣavvur-ı bāṭıl:**
Kaside 20
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Doğru olmayan, yersiz, boş, gerçekle uyuşmayan düşünce.

Ḫayāl-i devlet idermiş taṣavvurında ʿadūñ
Zihī taṣavvur-ı bāṭıl zihī ḫayāl-i muḥāl

taṣdīḳ olınmaz:

1. **taṣdīḳ olınmaz:**-*maz*
Gazel 114
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Gerçek olduğunu söyleme, doğru olduğunu bildirme, doğrulama II doğru ve yerinde bularak kabul etme, onaylama, onama, tasvip etme.

Gerçi kim ʿayn-ı hevā taṣdīḳ olınmaz dir ḥakīm
Görmedüm ben şāhid-i ḥüsnüñde bir kezzāb göz

taṣfiyye-i bāṭın:

1. **taṣfiyye-i bāṭın:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
İç dünya, ruh temizliği.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ
öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

ṭās-ı çarḫ:

1. **ṭās-ı çarḫ:**
Gazel 245
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Felek tası.

Mihr ü māhun mühresin çigzindürüp ey ṭās-ı çarḫ
Ger getürürseñ murādum naḳşını nerrādsın

ṭās-ı ʿışḳuña:

1. **ṭās-ı ʿışḳuña:**-*uñ, -a*
Gazel 154
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Tutku tası.

Ey ṭās-ı ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan
Nerd-i ġamuñda ḥasret ile zāruñam senüñ

tasnīf:

1. **taşnīf:**
Gazel 237
Mısra: **6**
Beste.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taşnīf ile bir ḳılla çalarsın

taşra:

1. **ṭaşradur:***-dur*
Gazel 256
Mısra: **8**
Dışarı II dışında, haricinde.

Ḳaşlaruñ ḥarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl
Gözlerüñ remzi çü ḥadden ṭaşradur pergārda

2. **ṭaşra:**
Gazel 68
Mısra: **14**
Dışarı. II Başka / gayrı.

Gūş-māl itdüren eflāke beni ṭanbūr-vār
Perdelerden ṭaşra her dem nālemüñ āhengidür

taşra çıksa:

1. **ṭaşra çıḳsa:***-sa*
Mesnevi 3
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Dışarı çıkmak.

Ger olmasa söz söylemekde dilīr
Olur mıydı ṭūṭī ḳafesde esīr

taşra çıkup:

1. **ṭaşra çıḳup:***-up*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Dışarıya çıkmak, bulunulan yerden başka bir yere geçmek.

Şūfīyā sālik-i seccāde iseñ şavmaʿadan ṭaşra çıḳup
mestlerüñ ḥālet-i vecdine şafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

taşu:

1. **ṭaşur:***-r*
Kaside 6
Mısra: **35**
Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek.

Her ṣubḥ kireç ṭaşur idi ṣevr ile gerdūn
Her gice ḥaṣā döker idi necm-i semāvā

taşvīr:

1. **taşvīrinde:***-i, -n, -de*
Gazel 135
Mısra: **2**
Betimleme, resmetme.

Cemālüñ naḳşına aḥsent ü ṣābāş
Ki taṣvīrinde ʿāciz cümle naḳḳāş

taşvīr olalı:

1. **taşvīr olalı:***-alı*
Gazel 160
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Çizilmek, betimlenmek.

Reşk-i firdevs-i berīn oldı sarāyı göñlümüñ
Ḫāne-i çeşmümde taṣvīr olalı raʿnālıġuñ

ṭatlu diliyle:

1. **ṭatlu diliyle:***-i, -ile*
Terci-bend 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gönül alıcı söz, tatlı söz.

Kevşer ṣuyına ḳandura ʿāṣīleri tamām
Ṭatlu diliyle lafẓı zülāli Muḥammedüñ

ṭatlu sözler:

1. **ṭatlu sözler:**
Kaside 28
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı, güzel söz; kulağa hoş gelen söz.

Ṭatlu sözler kim gelür şīrīn lebinden dilberüñ
Āb-ı ḥayvāndur ṣanasın çeşme-i cāndan ṭamar

tavāf:

1. **ṭavāfa:***-a*
Gazel 21
Mısra: **10**
Hacerü'l-Esved'in köşesinden başlayarak Kābe'nin etrafını usülüne göre yedi defa dolaşma, dönme.

Kaʿbe yüzüñe ṭolaşdı zülfüñ
Ṣan girdi ṭavāfa mār ey dost

2. **ṭavāf:**
Kaside 6
Mısra: **7**
Hacerü'l-Esved'in köşesinden başlayarak Kābe'nin etrafını usülüne göre yedi defa dolaşma, dönme.

Ḥācet elin urmaġa ṭavāf içre melāyik
Kaʿbe ḳapuñuñ ḥalḳasıdur ʿurve-i vüṯḳā

3. **ṭavāfına:***-ı, -n, -a*
Gazel 242
Mısra: **11**
Kutsal bir yeri ziyaret etme, etrafında dönme.

Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy eyler raḳīb
Mekkeye varmaḳ revā mıdur müselmān olmayan

4. **ṭavāfına:***-ı, -n, -a*
Terci-bend 1
Mısra: **45**
Kutsal bir yeri ziyaret etme, etrafında dönme.

Ravżañ ṭavāfına iner iḥrām ile melek
Yaʿnī ḥarīmüñ oldı ḥarem bigi muḥterem

ṭavāf eyler:

1. **ṭavāf eyler:***-r*
Gazel 116
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kutsal sayarak etrafında dolaşmak.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

ṭavāf idemezem:

1. **ṭavāf idemezem:***-e, -mez, -em*
Gazel 57
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**

Etrafını dolaşmak ‖ Kabe'nin etrafını dolaşmak.

Saʿy idüp idemezem Kaʿbe-i kūyuñı ṭavāf
Bağlayupdur yolumı ḫār elümden ne gelür

ṭavāf-ı ḥarem:

1. **ṭavāf-ı ḥarem:**
Gazel 64
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kabe'nin etrafında yedi kez dönme; sevgilinin etrafında dolaşma, sürekli çevresinde bulunma.

Aḥmed öper ḳapuñı kūyını devr itdükce
Ki ṭavāf-ı ḥarem içre der ü dīvār öpilür

ṭavāf-ı kaʿbe-i ʿulyā:

1. **ṭavāf-ı kaʿbe-i ʿulyā:**
Gazel 215
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yüce Kabe'nin tavafı.

Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

ṭavḳ-ı beşerde:

1. **ṭavḳ-ı beşerde:**-*de*
Kaside 1
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
İnsanın takati, gücü.

Heyhāt ḳanı ṭavḳ-ı beşerde mecāl-i nuṭḳ
Ḫālıḳ saña çü birligi ile ider s̱enā

ṭavr-ı ġazelde:

1. **ṭavr-ı ġazelde:**-*de*
Kaside 30
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Gazel tarzı, üslubu.

Ṭavr-ı ġazelde ḫāmesi ol şāhzādenüñ
Bāġ-ı iremde ṭūṭī-i şīrīn-zebān imiş

ṭāvūs:

1. **ṭāvūsı:**-*ı*
Gazel 80
Mısra: **10**
Sülüngiller familyasından, tiz sesli, erkeğinin kuyruğu çok uzun, süslü, parlak ve güzel renkli çok büyük kuş.

Ol ḫoş-ḫırām içün çekerüz zülfi ġuṣṣasın
Ṭāvūsı özleyen ġam-ı Hindūstān çeker

2. **ṭāvūs:**
Gazel 47
Mısra: **11**
Tavus kuşu. II Sevgilinin zülfü.

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

3. **ṭāvūsdur:**-*dur*
Gazel 71
Mısra: **6**
Tavus kuşu. II Sevgilinin zülfü.

Zülfüñ ki mesken eyledi gülzār-ı ḫüsnüñi
Ṭāvūsdur ki bāġ-ı bihişt içre bestedür

ṭāvūs-ı cināndur:

1. **ṭāvūs-ı cināndur:**-*dur*
Gazel 18
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cennetteki tavus kuşu.

Zülfüñ ki ʿiẕāruñda ider cilveler ey dost
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per ey dost

2. **ṭāvus-ı cināndur:**
Gazel 318
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Cennetlerin tavus kuşu.

Ne hümā sāyelü ṭāvus-ı cināndur zülfüñ
Ki gülistān-ı cemāl olmış anuñ cilve-gehi

ṭāvūs-ı dıraht:

1. **ṭāvūs-ı dıraḫt:**
Kaside 12
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Tavus kuşuna benzeyen ağaçlar.

Ṭonanup cevlān ider ṣaḥrāda ṭāvūs-ı dıraḫt
Ṣaçılur naṭʿ-ı zemīnüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

ṭāvūs-ı dırāhtuñ:

1. **ṭāvūs-ı dırāḫtuñ:**-*uñ*
Kaside 13
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Tavus kuşuna benzeyen ağaçlar.

Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳṣ eyle kim
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḫtuñ mevsim-i cevlānıdur

ṭāvūs-ı perçemüñ:

1. **ṭāvūs-ı perçemüñ:**-*üñ*
Gazel 42
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kâkül tavusu.

Ṭāvūs-ı perçemüñ şanemā cān şikār ider
Bostān-ı ʿārıżuñda çü cevelān ṭutup durur

ṭāvūs-ı zerrīn-per:

1. **ṭāvūs-ı zerrīn-per:**
Kaside 7
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Altın kanatlı tavus kuşu. || *Güneşin ışınları.*

Dāne-i encüm dirüp meh ḫırmeninde her seḥer
Bāl açup cevlān ider ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş

2. **ṭāvūs-ı zerrīn-per:**
Kaside 7
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Altın kanatlı tavus kuşu. || *Güneşin ışınları.*

Ṣubḥ-dem cevlān idüp ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş
Būstānına sipihrüñ virdi zīb ü fer güneş

ṭāvus-vār:

1. **ṭāvūs-vār:**
Kaside 11
Mısra: **19**
Tavus kuşu gibi.

Ḥüsni firdevsinde cevlān itmege ṭāvūs-vār
Açdı müşgīn bāl ü şehper kākül-i müşkīn-i dost

2. **ṭāvūs-vār:**
Kaside 25
Mısra: **4**
Tavus kuşu gibi.

Ḫilʿat-i ḥüsn egnüñe gey yaraşur ey serv-i nāz
Ṭonanup ṭāvūs-vār itseñ nʾola cevlān-ı ʿīd

ṭayan:

1. **ṭayanduḳ:**-*duḳ*
Mesnevi 3
Mısra: **83**
Dayanmak, güvenmek, güç kazanmak.

Çü ʿafvuña ṭayanduḳ itdük günāh
Yine ʿafvuñ olsun bize ʿöẕr-ḫʷāh

2. **ṭayanup:**-*up*
Kaside 17
Mısra: **34**
(Birinden, bir şeyden) Güç ve kuvvet almak, ona güvenmek, istinat etmek.

Ḫusrevā kimi şefīʿ idineyüm ḥışmuña kim
Luṭfuña ṭayanup itdüm bu günehkārluġı

tāyif:

1. **ṭāyif:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **27**
Tayif şehri.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mıṣr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir faẕl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

ṭāyir-i fetḥe:

1. **ṭāyir-i fetḥe:**-*e*
Kaside 21
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Fetih kuşu.

Her ṭınābında çetr-i rifʿatüñüñ
Ṭāyir-i fetḥe āşiyān bulduñ

ṭaylesān-ı müşk:

1. **ṭaylesān-ı müşk:**
Kaside 9
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Misk sarığı, şalı.

Ṭaḳdı devātı gibi ʿadū boynına resen
Çün ṣaldı çignine ḳalemüñ ṭaylesān-ı müşk

tâze:

1. **tāze:**
Gazel 220
Mısra: **10**
Genç.

Aḥmedʾem ki ḳomazam ʿışḳını ölinceye dek
Ne ḳadar pīr isem ol tāze cevānı severem

2. **tāze:**
Kaside 31
Mısra: **10**
Genç.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mıṣr-ı çemende
Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

3. **tāze:**
Nazm 3
Mısra: **5**
Genç.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḥālin dimek içün dil uzatmış çemeni gör

4. **tāze:**
Kaside 29
Mısra: **2**
Genç, körpe II genç sevgili.

Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

5. **tāze:**
Gazel 78
Mısra: **4**
Genç, körpe.

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

6. **tāze:**
Gazel 229
Mısra: **12**
Genç, körpe.

Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

7. **tāze:**
Kaside 6
Mısra: **61**
Bozulmamış / zinde / canlı.

Şādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Şol ṣu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

8. **tāze:**
Gazel 2
Mısra: **3**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḥüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

9. **tāze:**
Gazel 14
Mısra: **16**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

10. **tāze:**
Gazel 15
Mısra: **6**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Yā Rab gözüm yaşıyla sen ol lāle-çihrenüñ
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

11. **tāze:**
Gazel 71
Mısra: **3**

"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Tāze bahār olalı cemālüñ çemenleri
Sünbül ṣaçuñ benefşeleri deste destedür

12. **tāze:**
Gazel 157
Mısra: **5**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Bahār-ı ḥüsn ile sen tāze gül gibi ḫandān
Ve medmaʿī bi-hevāke ke muznetin bākī

13. **tāze:**
Gazel 173
Mısra: **1**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

14. **tāze:**
Gazel 224
Mısra: **8**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Dīvdür maʿnīde anuñ zinhār mekrinden ṣaḳın
Ger perī peyker olursa tāze berg-i verdden

15. **tāze:**
Gazel 260
Mısra: **8**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Bir yüzi gül ṣaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫʷābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

16. **tāze:**
Gazel 298
Mısra: **4**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

17. **tāze:**
Gazel 317
Mısra: **5**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Zībā yañaġuñda tāze ḫaṭṭuñ
Gül-desteye ṣardı ter giyāhı

18. **tāze:**
Gazel 338
Mısra: **2**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Gül-gūn ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥüsnüñi tāze nesīm-i mey

19. **tāze:**
Gazel 343
Mısra: **16**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Bahār-ı ḥüsn ü cemālüñde defterinden anuñ
Ġazel diyü açılan tāze gül-sitān ola mı

20. **tāze:**
Kaside 13
Mısra: **23**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Tāze ḥüsniyyāt oḳır gül defterinden ʿandelīb
Bād-ı ṣubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ-gerdānıdur

21. **tāze:**
Kaside 13
Mısra: **84**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Ḫurrem olsun gül yüzüñ fetḥ ü ẓafer taḫtında kim
ʿİzz ü devlet bāġınuñ tāze gül-i ḫandānıdur

22. **tāze:**
Kaside 21
Mısra: **62**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Bülbül-i ḫoş-nevā-yı medḥüñdür
Defterin tāze gülsitān bulduñ

23. **tāze:**
Kaside 26
Mısra: **4**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Ṣundı elin ʿamāmeme ṣandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

24. **tāze:**
Nazm 3
Mısra: **1**
"Yeni, taze" anlamında sıfat
.

Bir tāze ʿarūs oldı bu dünyā-yı denī gör
Nice bezemiş kendʾözin ol pīre-zeni gör

tāze cān bulduñ:

1. **tāze cān bulduñ:***-du, -ñ*
Kaside 21
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dirilmek, canlanmak.

Ṣād ol ey dil ki dilsitān bulduñ
Mürde cismüñe tāze cān bulduñ

tāze tāze:

1. **tāze tāze:**
Gazel 263
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yeni yeni.

Ṣabāḥ-ı ʿīde beñzer ṭalʿatüñ kim
Virür cāna ṣafālar tāze tāze

2. **tāze tāze:**
Gazel 263
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yeni yeni.

Nice ḳan dökmesün gözüm ki aġyār
Urur zaḫm-ı cefālar tāze tāze

3. **tāze tāze:**
Gazel 263
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yeni yeni.

Yazar sürḫ ile her dem kātib-i eşk
Ḳapuñda mā-cerālar tāze tāze

4. **tāze tāze:**
Gazel 263

Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yeni yeni.

Cemālüñ bāġınuñ şeftālūsinden
Ḳo dirsün mübtelālar tāze tāze

5. **tāze tāze:**
Gazel 263
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzel güzel. II Yeni.

Ne ḫoşdur meh-liḳālar tāze tāze
Kʾide mihr ü vefālar tāze tāze

6. **tāze tāze:**
Gazel 263
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Güzel güzel. II Yeni.

Ḳadīmī resmdür ki ḳullarına
İrür şehden ʿaṭālar tāze tāze

7. **tāze tāze:**
Gazel 263
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Güzel güzel. II Yeni.

Gözüm ebri bahār-ı ṭalʿatüñe
Virür ḫüsn ü bihālar tāze tāze

8. **tāze tāze:**
Gazel 263
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Güzel güzel. II Yeni.

Ki ol gülşende bülbül gibi Aḥmed
Diye medḥ ü senālar tāze tāze

9. **tāze tāze:**
Gazel 263
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bozulmamış, yeni, taze.

Ne sünbüldür ṣaçuñ kim sāyesinde
Biter miskīn giyāhlar tāze tāze

10. **tāze tāze:**
Gazel 263
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bozulmamış, yeni, taze.

Ne sāyildür yaşum kim işigüñde
Giyer laʿlīn ḳabālar tāze tāze

11. **tāze tāze:**
Gazel 263
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Genç genç.

Ne ḫoşdur meh-liḳālar tāze tāze
Kʾide mihr ü vefālar tāze tāze

12. **tāze tāze:**
Gazel 263
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Genç genç.

Bu Bursa şehridür gül bigi her dem
Yitişür mehliḳālar tāze tāze

<u>taʿẓīm:</u>

1. **taʿẓīm:**
Gazel 174
Mısra: **5**
1. Büyükleme, ululama, büyük sayma. 2. saygı gösterme, ikram etme.

ʿAzm-i gülzār itdügin işitdiler taʿẓīm içün
Muntaẓır ṭurdı ayaġ üstine mecmūʿ-ı nihāl

2. **taʿẓīmüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **61**
Hürmet etme, saygı gösterme.

Çü taʿẓīmüñ emrin tamām eyledi
Seni enbiyāya imām eyledi

3. **taʿẓīm:**
Kaside 12
Mısra: **49**
Yüce, çok büyük.

Cenneti şol deñlü taʿẓīm itdi naḳḳāş-ı ezel
Kim senüñ nām-ı şerīfüñ yazdı ebvāb üstine

<u>tāziyāne:</u>

1. **tāziyāneyle:**-*yle*
Gazel 235
Mısra: **7**
Far. Kırbaç, kamçı.

Bugün meydān-ı ḫüsninde muʿanber tāziyāneyle
Geçürdi zülfi şeb-dīzin nigār ol ḫadd-i gül-gündan

2. **tāziyāne:**
Gazel 312
Mısra: **12**
Far. Kırbaç, kamçı.

Geçürdi bu ruḫ-ı gül-gūnı ey ḳamer günden
Bu naʿl-i ʿanber ile misk tāziyāne daḫı

<u>teb:</u>

1. **teb:**
Gazel 13
Mısra: **14**
Sıcaklık, hararet; sıtma hastalığı.

Bir būse diler Aḥmed-i dil-ḫaste lebüñden
Hīç olmayacaḳ sözleri söyletse nʾola teb

<u>tebcīl ide:</u>

1. **tebcīl ide:**-*e*
Mesnevi 3
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
Yüceltmek, ululamak.

Zemīn-būs-ı ḳadrüñ çün İncīl ide
Beşer saña ne dille tebcīl ide

<u>tebdīl ola:</u>

1. **tebdīl ola:**-*a*
Nazm 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Değişmek, dönüşmek.

Buyur var ise dīvānı Kemālüñ
Ki tebdīl ola noḳṣānum kemāle

<u>tecellā:</u>

1. **tecellāsıdur:**-*sı, -dur*
Mesnevi 3
Mısra: **32**
Tecelli, görünme, belirme.

Muḥammed ki maḫlūḳuñ aʿlāsıdur
Cihān nūr-ı ḫüsni tecellāsıdur

<u>tecellā itmedi:</u>

1. **tecellā itmedi:**-*me, -di*
Terci-bend 1
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**

Belirmek, görünmek, ortaya çıkmak.

Şāhā yaḳın zamānda ḥarīminde Aḥmedüñ
Nūr itmedi cihānda tecellā senüñ gibi

tecellā ḳılur:

1. **tecellā ḳılur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **162**
Kelime Tipi: **-**
Görünmek, belirmek.

Zülf-i siyehüñden görinür tāb-ı cemālüñ
Şan leyle-i ḳadr içre ḳılur nūr tecellā

tecellī:

1. **tecellīsinden:**-*si, -nden*
Kaside 23
Mısra: **30**
Görünme, belirme.

Didi cemālümi göricek kendüden gider
Ḥüsnüm tecellīsinden olur bī-ḳarār āb

tecnīs-i ḥaṭdur:

1. **tecnīs-i ḥaṭdur:**-*dur*
Mesnevi 3
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Cinas-ı hattî. Cinası meydana getiren kelimeler arasında harflerindeki noktadan kaynaklanan farklılığın bulunmasıdır.

Müdām açma aġzuñ şurāḥī gibi
Ḥarāma yol itme mübāḥī gibi

tecrīd ol:

1. **tecrīd ol:**
Gazel 94
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Soyutlamak, ayrı tutmak.

Ġayrdan tecrīd ol ey dil ġam beyābānında kim
Perdedār-ı sırr-ı Mecnūn dāmen-i ṣaḥrā yiter

tecvīz:

1. **tecvīzine:**-*i, -ne*
Gazel 169
Mısra: **9**
Câiz görme. izin verme, cevaz verme.

ʿĀşıḳ öldürmesi tecvīzine naṣṣ oldı tamām
Dest-i ḳudret ḳaşuñı nūn gözüñi ṣād idicek

tedbīr:

1. **tedbīr:**
Kaside 18
Mısra: **13**
Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, başvurulan çare, önlem.

Tedbīr ile leşker şıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOs̱māna ṣıḥḥat yaraşur

tedbīr-i şitā:

1. **tedbīr-i şitā:**
Gazel 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kışın tedbiri.

Lerze düşürmiş iken cānuma ḥummā-yı fırāḳ
Virdi tedbīr-i şitā şerbet-i vaṣluñla devā

tedbīr-i zencīr eylemiş:

1. **tedbīr-i zencīr eylemiş:**-*miş*
Gazel 134
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zincir ile önlem almak II delilerin zincire bağlanması bağlamında.

Ol ṣanem kim Leylī-i zülfin girih-gīr eylemiş
Raḥm idüp Mecnūnına tedbīr-i zencīr eylemiş

tefāḫur eylese:

1. **tefāḫur eylese:**-*se*
Gazel 25
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Övünmek.

Tefāḫur eylese düşnām-ı telḫ ile dehenüñ
ʿAceb degül ki ide meyden iftiḫār ḳadeḥ

teferrüc itmek:

1. **teferrüc itmek:**-*mek*
Terci-bend 2
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Temaşa etmek, müşahede etmek; ferahlatmak.

Gülsitānı teferrüc itmek içün Ḳaṣr-ı lāʿlinden açdı revzen gül

tefsīr:

1. **tefsīrini:**-*i, -n, -i*
Gazel 267
Mısra: **11**
Mânâ, yorum, açıklama.

Aç hilāl-ebrūñı kim nūn veʾl-ḳalem tefsīrini
Māhī-i kilküm zebān-ı ḫāl ile taḳrīr ide

tefsīr ide:

1. **tefsīr ide:**-*e*
Gazel 267
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, izah etmek, yorumlamak.

Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsīr ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥrīr ide

tefsīr ider:

1. **tefsīr ider:**-*er*
Gazel 110
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Açıklamak, izah etmek, yorumlamak.

Ḫaṭṭ-ı miskīnüñ cemālüñ muṣḥafın tefsīr ider
Zülf-i pür-çīnüñdür andan bir rivāyet ber-kenār

tefsīr-i ḥüsnüñdür:

1. **tefsīr-i ḥüsnüñdür:**
Gazel 322
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin tefsiri.

Ḫaṭuñ tefsīr-i ḥüsnüñdür ḫaṭā ṣanmış anı zāhid
ʿAceb mi dīde-i kej-bīn eger itse nigāh egri

tehemten-i devr-i zamān:

1. **tehemten-i devr-i zamān:**
Kaside 30
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Zamanın Rüstem'i (Tehemten, İran kahramanı Rüstem'in lakabıdır).

Erlikde bir Tehemten-i devr-i zamān iken
Beglikde bir Sikender-i gītīsitān imiş

tehī itdügümi:

1. **tehī itdügümi:**
Gazel 236
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Boşaltmak.

Kīse-i ʿömri tehī itdügümi yoluñda
Olıcaḳ ḫāk beden kāse-i serden ṣorasın

tehī olup:

1. **tehī olup:***-up*
Kaside 25
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Boş/boşalmış olmak.

Ebr-i iḥsānuñdan olup kīse-i deryā tehī
Süfre-i dünyāyı ṭutdı kāse-i iḥsān-ı ʿīd

teʾḫīr oldıysa:

1. **teʾḫīr oldıysa:***-dı, -ise*
Mesnevi 3
Mısra: **226**
Kelime Tipi: **-**
Ertelemek, sonraya bırakmak, geciktirmek.

Çü ʿöẕrüm güneş gibi meşhūrdur
Ger oldıysa teʾḫīr maʿẕūrdur

tek:

1. **tek:**
Gazel 99
Mısra: **10**
"Gibi" edatı.

Baḫtı yüzin Aḥmedʾüñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim
Ḫāl tek ruḫsārına zaḫm urdı dest-i rūzigār

2. **tek:**
Müfret 36
Mısra: **2**
"Gibi" edatı.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

3. **tek:**
Gazel 221
Mısra: **9**
Yeter ki, sadece, yalnızca.

Sür ḳapuñdan tek beni bir görme her nā-cins ile
Biñ kez ölmek yig cihānda bir yaramaz addan

4. **tek:**
Gazel 246
Mısra: **24**
Yeter ki, sadece, yalnızca.

Gerçi yaḳdı dāġ-ı hecrānuñ yüregin Aḥmedʾüñ
Ġam degül ey lāle-ruḫ tek dāġ-ı ḥirmān olmasun

5. **tek:**
Gazel 287
Mısra: **15**
Yeter ki, sadece, yalnızca.

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehī añmaġ içün
Bārī dāmānuñ ucın bandurasın ḳanumuza

6. **tek:**
Gazel 327
Mısra: **11**
Yeter ki, sadece, yalnızca.

Ġam degül cān giderse tek dursun
Tīr-i yāruñ cigerde peykānı

7. **tek:**
Kaside 17
Mısra: **12**
Yeter ki, sadece, yalnızca.

Öldürürem dir imişsin demidür egleme gel
Biñ kez öldür beni tek eyleme bīzārluġı

8. **tek:**
Nazm 16
Mısra: **2**
Yeter ki, sadece, yalnızca.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

tekellüf:

1. **tekellüf:**
Gazel 308
Mısra: **7**
Ar. 1. Külfetli iş tutmak, ihtiyâr-ı zahmet. 2. Masrafta, tezyinatta mübalâğa, icrâ-yı merasimde ifrat. Cem'i: tekellüfât.

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-ẕeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

2. **tekellüf:**
Mesnevi 3
Mısra: **228**
Güçlüğe katlanma, zahmetli bir iş görme.

Ne sulṭān kʾola böyle ṣāḥib-kemāl
Tekellüf olur aña ʿarż-ı maḳāl

tekrār:

1. **tekrār:**
Gazel 252
Mısra: **6**
Ar. Tekrar, yeniden.

Dimişsin ki yolumda ölmez Aḥmed
Bir öldüm bir de tekrār öldürürsin

tekrār ide:

1. **tekrār ide:***-e*
Gazel 336
Mısra: **9**

Kelime Tipi: **-**
Tekrar etmek, yinelemek.

Ḳanda kim ide lebüñ şehdini Aḥmed tekrār
Hīç kimse dile almaya mükerrer şekeri

tekyegāh:

1. **tekyegāh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **70**
Dayanılacak, güvenecek, sığınacak yer.

Ḫayfā ki düşdi ṭopraġa bād-ı fenā ile
Devlet dıraḫtı kim ḳamuya tekyegāh idi

tel:

1. **tel:**
Gazel 297
Mısra: **4**
Çeşitli madenlerden yapılan ve çeşitli işlerde kullanılan, kopmaya karşı dayanıklı çok ince ve uzun nesne.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

telef olmaya:

1. **telef olmaya:***-y, -a*
Mesnevi 3
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Boş yere harcanmak, heba olmak.

Şerīf aduñ añdum ki bulam şeref
Ki ẕikrüñsüz olmaya ʿömrüm telef

telef olur:

1. **telef olur:***-ur*
Gazel 269
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Mahvolmak, tükenmek.

Derd-i dil mey-ḫānesinde naḳd-i cān olur telef
Hey dimezseñ Aḥmedʾā şol çeşm-i şāhid-bāzuña

telh:

1. **telḫligine:**
Gazel 313
Mısra: **3**
Acı.

Mey virdi ṣafā ʿīşümüzüñ telḫligine
Sāḳī lebinüñ ʿaksi meger sāġara düşdi

telh-ʿayş:

1. **telḫ-ʿayş:**
Kaside 9
Mısra: **39**
Hayatın kederi. Yiyip içmenin acılığı.

Ney-şekker oldı ġayret-i ḫāmeñle telḫ-ʿayş
Reşk-i ḫaṭuñla ḳaldı siyeh ḫānumān-ı müşk

2. **telḫ-ʿayş:**
Gazel 46
Mısra: **4**
Hayatı acılaştıran, kederli.

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

3. **telḫ-ʿayş:**
Gazel 208
Mısra: **11**
Hayatı acılaştıran, kederli.

Şeb-i miḥnetde telḫ-ʿayş olıban
Şemʿ-i şīrīn-zebāndan ayrıldum

telh-i şahbā:

1. **telḫ-i şahbā:**
Gazel 303
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Şarabın acısı.

Aḥmedʾe şīrīn lebüñden irişen düşnām-ı telḫ
Cūşlar virür ṣafādan telḫ-i ṣahbā gibi

temām kʾolmaz:

1. **temām kʾolmaz:**
Mesnevi 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Tamamlanmak, tamam olmak.

Vird-i zebān it anı sen ber-devām
Ansuz işe başlama kʾolmaz temām

temāşā:

1. **temāşā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **31**
Bakıp seyretme, izleme.

mül içüp ideler ṣoḥbet ü seyrān u temāşā
Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Seyyid-i Meḥmed ki

2. **temāşā:**
Gazel 27
Mısra: **5**
Bakıp seyretme, izleme.

Cemāli bāġı temāşā içündür ol servüñ
Ḫilāf yoḳ ki olur ṭālib-i semer güstāḫ

3. **temāşāsı:***-sı*
Gazel 162
Mısra: **2**
Bakıp seyretme, izleme.

Āyīne-i cāndur ruḫ-ı zībāsı ʿAlīnüñ
Bu gözle muḫāl oldı temāşāsı ʿAlīnüñ

4. **temāşāsında:***-sı , -n, -da*
Gazel 187
Mısra: **3**
Bakıp seyretme, izleme.

Dil nice ṣabr eylesün ḥüsnüñ temāşāsında kim
Ḫande itdükce dehānuñ cānumı eyler dü-nīm

5. **temāşā:**
Gazel 239
Mısra: **1**
Bakıp seyretme, izleme.

ʿĀlem-i ʿışḳa ḳadem baṣ ki temāşā göresin
Maṭlaʿ-ı ḥüsne baḳup nūr-ı tecellā göresin

6. **temāşā:**
Gazel 239
Mısra: **12**
Bakıp seyretme, izleme.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb

Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

7. **temāşā:**
Kaside 31
Mısra: **40**
Bakıp seyretme, izleme.

Ṭutdı ḳulaġın murġ-ı ḫoş-elḥāna benefşe
Nergis gözin açdı kʾide gülzārı temāşā

temāşā ide:

1. **temāşā ide:***-e*
Kaside 6
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek.

Bu ṭāḳ-ı zebercedden açar revzen-i zerrīn
Kim ideʿarūs-ı felek ol ḳaṣrı temāşā

2. **temāşā ide:***-e*
Kaside 6
Mısra: **82**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek.

Her gün ser-i ḳaṣruña çıḳar mihr-i dil-efrūz
Kim şāh-nişīnüñi görüp ide temāşā

temāşā idelden:

1. **temāşā idelden:***-el, -den*
Gazel 122
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek.

Aḥmed idelden temāşā ḫadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

temāşā it:

1. **temāşā it:**
Gazel 139
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gezmek II eğlenmek, güzel vakit geçirmek.

Ey dil ḫaṭ-ı ser-sebzin laʿlinde temāşā it
Gör Ḫıżr ne ḫoş almış ser-çeşme-i cāndan ḫaẓ

temāşā itdüm:

1. **temāşā itdüm:**
Gazel 349
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek.

Bāġ-ı ḥüsnin gerçi çoġ itdüm temāşā rāstī
Görmedüm ḳaddüñ gibi bir serv-i bālā rāstī

temāşā ḳılmaġa:

1. **temāşā ḳılmaġa:***-maġ, -a*
Kaside 7
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Seyretmek, bakmak.

Ḥaḳ budur kim şāh dīvānın temāşā ḳılmaġa
Düzdi ṭāḳ-ı zer-nigāra laʿlden manẓar güneş

temāşāgāh:

1. **temāşāgāhına:***-ı, -n, -a*
Gazel 35
Mısra: **23**
Seyir yeri; seyirlik.

Ruḫlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḥavżı vü şādırvānıdur

temāşā-gāh:

1. **temāşā-gāh:**
Müfret 29
Mısra: **1**
Temaşa edilen, izlenilen yer.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

temāşā-geh:

1. **temāşā-gehüñ:***-üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **42**
Temaşa edecek yer.

Zemīn ü felekdür ġubār-ı rehüñ
Ezel tā ebeddür temāşā-gehüñ

temāşālan:

1. **temāşālanmasun:**
Gazel 248
Mısra: **10**
Seyredilmek.

Sür raḳībi ravża-i kūyuñdan ey ḫūrī-liḳā
Bāġ-ı cennetdür anı kāfir temāşālanmasun

temāşā-yı cemāl:

1. **temāşā-yı cemāl:**
Gazel 89
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) güzelliğinin seyredilmesi.

Yüzüñ ayında temāşā-yı cemāl eylemeyen
Pertev-i āyīne-i nūr-ı Ḫudāsın ne bilür

temāşā-yı cemālüñe:

1. **temāşā-yı cemālüñe:***-üñ, -e*
Gazel 45
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Güzelliğinin seyri.

Lāyıḳ olmaġa temāşā-yı cemālüñe gözüm
Ṣubḥ-ı vaṣluñda gülāb ile yüzin pāk eyler

temāşā-yı firāvān-ı mışr:

1. **temāşā-yı firāvān-ı mışr:**
Gazel 82
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Mısır ülkesinin çok seyredilmesi.

Cān ġamuñ yüklenür il muṣḥaf-ı ḥüsnüñ gözedür
Kʾola maḥmilde temāşā-yı firāvān-ı Mışr

temcīd:

1. **temcīdden:***-den*
Nazm 43
Mısra: **4**
Sabaha karşı minarelerde okunan dua.

Her gün ey dilber cemālüñ ṣoḥbetin görem diyü
Heykel-i zülfüñ duʿāsın oḳuram temcīdden

temennā eyle:

1. **temennā eyle:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Dilemek,istemek.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ
öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

temennā-yı muḥāl:

1. **temennā-yı muḥāl:**
Gazel 174
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Olmayacak istek, mümkün olmayan arzu.

Saʿy ile girmez ele çün kīmyā-yı vaṣl-ı dost
ʿĀḳıl iseñ eyleme Aḥmed temennā-yı muḥāl

temettuʿ:

1. **temettuʿı:**-*ı*
Gazel 84
Mısra: **8**
Kazanma, kâr etme, kazanç.

Kaʿbe ḳapuñ ḳoyup çekerüz ġam beriyyesin
ʿÖmre ḳomaz temettuʿı ol bī-ṣafā sefer

temsīl olurdı:

1. **temsīl olurdı:**-*ur, -idi*
Kaside 8
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Benzetilmek, teşbih edilmek.

Teşbīh olurdı ḫulḳuña ṭutsa cihānı müşk
Temsīl olurdı keffüñe dökse biḥār laʿl

ten:

1. **ten:**
Kaside 32
Mısra: **44**
Beden, cisim, gövde, vücut.

Müdām ʿayş ü ṣafā ile ḫoş geçür ʿömri
Ki ten otaġına nefs-i ʿazīzdür mihmān

2. **ten:**
Mesnevi 3
Mısra: **23**
Beden, cisim, gövde, vücut. II Maddi varlık.

Ten ü cān yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

3. **teni:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **37**
Beden, cisim.

Teni devlet-i taḫt-ı eflāk olan
Seri zīnet-i tāc-ı levlāk olan

4. **tenüm:**-*(ü)m*
Gazel 250
Mısra: **1**
(Âşıḳın) bedeni, vücudu, gövdesi.

Tenüm bir ḳıla döndi ol mehüñ ḳaşı hilālinden
Ne endīşe ḳılam daḫı raḳībüñ ḳīl ü ḳālinden

5. **tenüm:**-*(ü)m*
Gazel 251
Mısra: **5**
(Âşıḳın) bedeni, vücudu, gövdesi.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭoprak ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

6. **tenüm:**-*(ü)m*
Gazel 297
Mısra: **4**
(Âşıḳın) bedeni, vücudu, gövdesi.

Nev-ʿarūs-ı ḫüsnüñ adına cevāhir dizmege
Bir tel iplikdür tenüm kim eşküm eyler al anı

7. **tenüñ:**-*üñ*
Gazel 37
Mısra: **8**
Ten, beden, vücut, gövde. II Sevgilinin teni.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

8. **tende:**-*de*
Gazel 220
Mısra: **11**
(Âşıḳın) bedeni, vücudu.

Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

9. **ten:**
Gazel 28
Mısra: **1**
(Âşıḳın) bedeni, vücudu.

Bir nefes ten çün düşe sevgülü cānından ıraḫ
Ḳul gibidür kim ola devletlü ḫānından ıraḫ

10. **ten:**
Gazel 226
Mısra: **1**
(Âşıḳın) bedeni, vücudu.

Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

11. **ten:**
Gazel 294
Mısra: **10**
(Âşıḳın) bedeni, vücudu.

Aḥmedʾüñ cānına zaḫm urdı ezelde tīr-i ʿışḳ
Bir avuc ten ṭoprağıyla gizlenür mi yarası

12. **teni:**-*i*
Kıt'a 10
Mısra: **2**
(Fars.) İnsan vücûdunun dış yüzü, cilt.

Ṣoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

13. **teni:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **21**
Beden, gövde, vücut.

Aḥcār baġlanurdı teni uçmamaġ içün
Dinmez lisān-ı ḳāl ile ḥāli Muḥammedüñ

ten-:

1. **tenine:**-*i, -(n)e*
Nazm 5
Mısra: **3**
Beden, cisim, gövde.

Nāzük tenine zaḥmet iderken ḳabā-yı gül
Girdi ḳara yire yatur ol dil-rubā dirīġ

ten ḥişārında:

1. **ten ḥişārında:**-*nda*
Gazel 200
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Beden kalesi.

Kirpügüñ ṣaf ṣaf ṣıyaldan ḳalbini bī-dillerüñ
Ten ḥiṣārında sipāh-ı cān ṭaġılmış dostum

teng:

1. **tengidür:**-*i, -dür*
Gazel 68
Mısra: **16**
Tenk/Denk/Dek/Tek: Birbirine uygun iki şeyden her biri, eş, benzer. II Gibi.

Laʿl-i nūṣuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

2. **teng:**
Gazel 105
Mısra: **11**
Dar II sıkıntılı.

Gönlümüñ ḥücresi teng ise ḳadem baṣ gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

3. **tengdür:**-*dür*
Nazm 28
Mısra: **2**
Dar II sıkıntılı.

Her ki ol ḳayġuñ ile şād olmaz
Tengdür ġamdan ol güşād olmaz

4. **teng:**
Gazel 167
Mısra: **12**
Dar II (Zaman) kısıtlı, az.

Dehānı vaʿdesin Aḥmed ṭaleb ḳılur her dem
Yiridür eylese taʿcīl kʾoldı furṣat teng

teng olsa:

1. **teng olsa:**-*sa*
Gazel 17
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
I. Dar olmak, içine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olmak II. Sınırlı, elverişsiz olmak.

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed
Çün ġonca gibi baġrını ḳan eyledüñ ey dost

teng ü tār itdi:

1. **teng ü tār itdi:**-*di*
Gazel 51
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Huzursuzluk verip bulunduğu yeri içinde zor yaşanılır duruma getirmek.

Teng ü tār itdi gözüm hecri velī şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārī dil ü cān ḥücresin rūşen ṭutar

teng-i şeker:

1. **teng-i şeker:**
Gazel 290
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Şeker dengi, yükü.

Baġını çözse zülfinüñ düşer ayaġa müşk-i Çīn
Teng-i şeker kesād olur açsa maḳāli Muṣṭafā

tenhā:

1. **tenhā:**
Gazel 8
Mısra: **7**
Bir başına, tek, yalnız.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

2. **tenhā:**
Gazel 320
Mısra: **12**
Bir başına, tek, yalnız.

Gerçi kim bizden nihān itdi cemālin ol perī
Ḥamdüliʾllāh kim ḫayāli ḳomadı tenhā beni

ten-i bī-cāna:

1. **ten-i bī-cāna:**-*a*
Gazel 139
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Cansız, ölü beden II cansız, ölü gibi insan, acı çeken âşık.

Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḫaẕ
Zīrā ten-i bī-cāna yoḳ ʿayş-i cihāndan ḫaẕ

ten-i żaʿīfümi:

1. **ten-i żaʿīfümi:**-*üm, -i*
Kaside 8
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Zayıf beden, güçsüz vücut. II Âşığın bedeni.

İtme ten-i żaʿīfümi ḳanlu yaşuma ġarḳ
Dizme bir ince iplige ey gül-ʿiẕār laʿl

teʾnīs:

1. **teʾnīs:**
Kaside 7
Mısra: **75**
Müzekker bir kelimeyi müennes yapma, müennes olarak kullanma.

ʿİşmetüñ devrānıdur isminde teʾnīs olmaġın
Seyre çıḳduḳca bürinür nūrdan çāder güneş

tennūr:

1. **tennūrdan:**-*dan*
Gazel 61
Mısra: **10**
Fırın, tandır (fırına benzer şekilde yanan gönül bağlamında).

Gözüñ ser-mesti alur sīneden dil
Yanar tennūrdan biryān uġurlar

tennūr-ı ġamda:

1. **tennūr-ı ġamda:**-*da*
Gazel 334
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Gam fırını, tandırı.

Yandı tennūr-ı ġamda cān u ciger
Bir naẓar eyleseydi biryāncı

2. **tennūr-ı ġamda:**-*da*
Gazel 142
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gam fırını, gam tandırı II aşk acısı, aşk derdi.

Mey diyü ḳanum içeli mestāne gözlerüñ
Tennūr-ı ġamda bağrumı biryān ider dirīġ

tenūr:

1. **tenūrında:**-*ın, -da*
Kaside 15
Mısra: **35**
Tandır.

Gök tenūrında ḳurı ḳurş oḳınur mihr ile māh
Ḫʿān-ı luṭfuñla firāvān olalı nān-ı kerem

ter:

1. **ter:**
Kaside 29
Mısra: **43**
Yeni, taze.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

2. **ter:**
Kaside 9
Mısra: **58**
Taze, hoş.

Ḫuld-i ḥarīmüñüñ ḥaremi ḥürmeti ḥaḳı
Kim ḫāki ter ʿabīr durur āsitānı müşk

3. **ter:**
Kaside 11
Mısra: **68**
Taze ‖ hoş, nazik.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mıṣṭar kākül-i müşkīn-i dost

4. **ter:**
Kaside 11
Mısra: **6**
Islak, nemli.

Bilmezem cādū mıdur kʾāb-ı ʿiẕārında ṭurup
Hergiz itmez dāmenin ter kākül-i müşkīn-i dost

5. **ter:**
Terci-bend 2
Mısra: **54**
Islak, nemli.

Uyḫusın açmaġ içün itdi seḥer Şebnem ile gözini ter nergis

6. **ter:**
Gazel 8
Mısra: **13**
Taze.

Ter ʿanber ile laʿline mühr urdı ḫaṭṭı kim
Cām-ı raḥīḳa misk-i Ḫotandan ḥitām ola

7. **ter:**
Gazel 75
Mısra: **6**
Canlı, taze.

İrse zülfüñe ṣabā āb-ı ʿiẕāruñ yüzine
Ter benefşe ṣaçılur sünbül ü reyḥān dökilür

8. **ter:**
Gazel 80
Mısra: **2**
Canlı, taze.

Ser-nāme-i cemālüñe ḳaşuñ nişān çeker
Cān ṣafḥasına ter raḳam-ı dilsitān çeker

9. **ter:**
Gazel 95
Mısra: **8**
Canlı, taze.

Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşkīn dāyire
Ḫaḳ budur yāḳūtdan her şīvesinde ter yazar

10. **ter:**
Gazel 141
Mısra: **6**
Canlı, taze.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise
Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

11. **ter:**
Gazel 146
Mısra: **6**
Canlı, taze.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

12. **ter:**
Gazel 241
Mısra: **4**
Canlı, taze.

Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı ṣun

13. **ter:**
Gazel 266
Mısra: **10**
Canlı, taze.

Nūş eyle cām-ı bādeyi sāḳī ki leblerüñ
Ter laʿl ḫalḳasın aña tā gūş-vār ide

14. **ter:**
Gazel 278
Mısra: **3**
Canlı, taze.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

15. **ter:**
Gazel 304
Mısra: **28**
Canlı, taze.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

16. **ter:**
Gazel 317
Mısra: **6**
Canlı, taze.

Zībā yañaġuñda tāze ḫaṭṭuñ
Gül-desteye ṣardı ter giyāhı

17. **ter:**
Gazel 326
Mısra: **3**
Canlı, taze.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

18. **ter:**
Müfret 13
Mısra: **2**
Canlı, taze.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

ter gül:

1. **ter gül:**
Gazel 2
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Taze gül. II Sevgilinin gül gibi güzel yüzü.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḥüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

ter ider:

1. **ter ider:**-*er*
Gazel 308
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tazelemek.

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-ẕeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

ter ḳıl:

1. **ter ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Nemlendirmek, ıslatmak.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

ter ola:

1. **ter ola:**
Gazel 304
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Canlı ve taze olmak.

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

ter olupdur:

1. **ter olupdur:**
Kaside 7
Mısra: **128**
Kelime Tipi: **-**
Nemlenmek, ıslanmak.

Bir naẓar ḳıl Aḥmede ey nūr-i çeşm-i kāyināt
Kʾāb-ı luṭfuñdan olupdur ebr gibi ter güneş

terāne:

1. **terāne:**
Gazel 126
Mısra: **10**
Far. 1. Nağme, ahenk.

Fürḳat demidür ḳo şiʿri Aḥmed Maḥşer günine terāne ṣıġmaz

2. **terāne:**
Kaside 19
Mısra: **12**
Nağme, ahenk, ezgi.

Ḫande-i gülden ṣafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ı ḥazīn

3. **terāne:**
Kaside 24
Mısra: **57**
Nağme, ahenk, ezgi.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

terāne bağladı:

1. **terāne bağladı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Nağme düzmek.

Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine
Zühre terāne bağladı eşʿārum üstine

terāzū:

1. **terāzūda:**-*da*
Kaside 8
Mısra: **103**
Terazi, tartı âleti.

ʿAyb itme kim bahāsını görmiş terāzūda
Bir saḫt-rūdur ey şeh-i Cem-iḳtidār laʿl

2. **terāzūsı:**-*sı*
Gazel 165
Mısra: **12**
Terazi; tartı.

Çekdi ġubār-ı rāhını cevher ʿayārına
Çeşmüm olalı ḥüsni terāzūsı Ḳāsımuñ

3. **terāzū:**
Gazel 35
Mısra: **5**
Terazi, tartı âleti.

ʿIşḳ bāzārında çeşmüm bir terāzū ḳurdı kim
Ḳaşlaruñ sevdāsı anuñ keffe-i mīzānıdur

terāzū-yı kadrüñde:

1. **terāzū-yı ḳadrüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 20
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Değer, kıymetin terazisi.

Felek ṣaḥīfe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa
Zemīn terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl

terbiyet:

1. **terbiyet:**
Kaside 22
Mısra: **41**
İstenilen şekilde yetişmesini sağlamak için gerekli bilgi ve nitelikleri kazandırma, eğitme.

Ẕihnüñ ṣafāsı bir naẓar eylerse terbiyet
Esrār-ı ġaybı yek-ser ide āşikār āb

2. **terbiyetle:**-*le*
Gazel 151

Mısra: **2**
İstenilen şekilde yetişmesini sağlamak için gerekli bilgi ve nitelikleri kazandırma, eğitme.

ʿĀleme revnaḳ virelden ebr-i iḥsānuñ senüñ
Terbiyetle eyledüñ ben ḫāki bostānuñ senüñ

terbiyet itse:

1. **terbiyet itse:**-*se*
Kaside 8
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Eğitmek, yetiştirmek.

Eşcārı bir dem itse seḫāñ ebri terbiyet
Bāġ-ı İrem gibi getüre berg ü bār-ı laʿl

2. **terbiyet itse:**-*se*
Terci-bend 1
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Yetiştirmek, büyütmek; korumak.

Gülzār-ı dehri terbiyet itse idi himmetüñ
Bād-ı ḫazāndan irmez idi şemme-i elem

terbiyet itseydi:

1. **terbiyet itseydi:**-*se, -idi*
Kaside 29
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Eğitmek, yetiştirmek.

Ger terbiyet itseydi cihān bāġını ḫulḳuñ
Olurdı zemīnden çıḳanuñ varı benefşe

terbiyet-i āfitāb:

1. **terbiyet-i āfitāb:**
Kaside 8
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin etkisi.

Var ol niçe ki terbiyet-i āfitāb ile
Devrān içinde sengi ḳıla rūzigār laʿl

tercemān:

1. **tercemān:**
Kaside 21
Mısra: **44**
Birinin maksadını anlatmaya, bir şeyi tasvir ve ifadeye vasıta olan.

Sensin ol kim żamāyir-i felege
Nevk-i kilküñi tercemān bulduñ

2. **tercemān:**
Gazel 158
Mısra: **12**
Tercüman. II Vasıta.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḥācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

tercīḥ ide:

1. **tercīḥ ide:**-*e*
Gazel 249
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Uygun görüp seçmek, üstün tutmak.

Göre tercīḥ ide diyü şiʿrümi ṣāḥib-naẓar
Nīk naẓm idimezem şerm eyleyü üstāddan

ter-dāmen:

1. **ter-dāmen:**
Kaside 29
Mısra: **56**
Eteği yaş, günahkar.

ʿAdlüñde dutup kimse mi baġlayu bilürdi
Ter-dāmen olup gezmese bāzārı benefşe

tereng düze:

1. **tereng düze:**-*e*
Kaside 14
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Terennüm etmek, şarkı söylemek.

Sipihr çengine zerrīn veter daḳar ḫurşīd
Ki düze muṭrib-i Zühre bu şiʿr-i terle tereng

terennüm ḳıldı:

1. **terennüm ḳıldı:**-*dı*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yavaş ve güzel sesle şarkı söylemek.

Ebr-i nīsān şu sepüp şaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

terk:

1. **terkine:**-*i, -n, -e*
Gazel 307
Mısra: **7**
Terk etme, bırakma.

Var idi peymānenüñ terkine peymānum velī
Tevbeler şındı lebüñ devrinde peymānum gibi

2. **terkin:**-*i, -n*
Gazel 140
Mısra: **1**
Bırakma, ayrılma.

Görmedin cān terkin eyler bī-nizāʿ
Vaṣf-ı ḫüsnüñi kim itse istimāʿ

terk eyledi:

1. **terk eyledi:**-*di*
Gazel 217
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

ʿIşḳumı terk eyledi Aḥmed dir imiş ol ḥabīb
Cāna müşkil geldügin bühtān bilür mi bilmezem

terk eyledük:

1. **terk eyledük:**
Gazel 328
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bir yer veya kimseyi bırakıp gitmek, ondan uzaklaşmak, vazgeçmek.

Ṣaçuñ hevāsı yile virdi kār u bārumızı
Ki müşk-i Çīn gibi terk eyledük diyārumızı

terk eylemez:

1. **terk eylemez:**-*mez*
Gazel 119

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

Terk eylemez cefāların ol bī-vefā henūz
Bīgāne oldı idimezem āşinā henūz

2. **terk eylemez:**-*mez*
Gazel 239
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

terk ide:

1. **terk ide:**-*e*
Gazel 227
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

Çün cām-ı laʿlüñ cürʿası cānumdur ey sāḳī benüm
Kimdür ki cānın terk ideʿālemde nām u neng içün

terk ider:

1. **terk ider:**-*er*
Gazel 100
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

Meẕheb-i ʿışḳın ḥabībüñ ḳanḳı bī-dīn terk ider
Küfr-i zülfinden nigāruñ nice īmānsuz geçer

terk idüben:

1. **terk idüben:**-*üben*
Gazel 330
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

Tāc-ı ser ḳılduḳ ayaġı tozını
Terk idüben ser ü külāhumuzı

terk idüp:

1. **terk idüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

Terk idüp ser-keşligin çün yoluña ser ḳor nʾola
Ḥüsn iline olsa server kākül-i müşkīn-i dost

terk it:

1. **terk it:**
Gazel 235
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

2. **terk it:**
Gazel 250
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

terk itdügi:

1. **terk itdügi:**
Gazel 256
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

Zāhidā kūyını terk itdügi budur Aḥmedʾüñ
ʿĀṣıḳ-ı ṣādıḳ hemān ḳalmaḳ gerek dīdārda

terk itme:

1. **terk itme:**-*me*
Gazel 81
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes ey ḫaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i tīmāruñ gelür

terk itmekde:

1. **terk itmekde:**
Gazel 281
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.

Görelden Aḥmedʾüñ ḥālin dilegüm Ḥaḳdan oldur kim Diyār-ı yār terk itmekde nā-çār olmasun kimse

terk itmesün:

1. **terk itmesün:**-*me, -sün*
Terkib-bend 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Bırakmak, vazgeçmek.

Derd ü belā evin nice terk itmesün kʾanuñ
Müştāḳ idi cemāline ḥūr-ı cinān daḫı

terk-i cān:

1. **terk-i cān:**
Gazel 187
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Candan vazgeçmek, ölmek.

Terk-i cān ʿahd itdügüm işitdi Aḥmedʾden didi
Ennehu ʿahdün ṣaḥīḥün cāʾe min cismin saḳīm

terk-i cān itmez:

1. **terk-i cān itmez:**-*mez*
Gazel 249
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Canı terk etmek; candan ayrılmak, vazgeçmek.

Bu ne ad yavuzlıġıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

terk-i cefā eylemedüñ:

1. **terk-i cefā eylemedüñ:**
Gazel 345
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet etmeyi bırakmak.

ʿAhde vefā eylemedüñ öyle mi Terk-i cefā eylemedüñ öyle mi

terk-i diyār itdi:

1. **terk-i diyār itdi:**-*di*
Kaside 8

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Memleketini bırakıp gitmek.

Ḳıldı ṣaçuñ hevāsına ḳaṭʿ-ı ʿalāḳa müşk
İtdi lebüñ ḫayāline terk-i diyār laʿl

terk-i diyār itsem:

1. **terk-i diyār itsem:**-*se, -m*
Gazel 149
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Memleketini bırakıp gitmek.

Bir gice sevdā-yı būy-ı zülf-i yār itsem gerek
Misk gibi ḳan yudup terk-i diyār itsem gerek

terk-i ġam-ı ʿışḳ iderem:

1. **terk-i ġam-ı ʿışḳ iderem:**-*er, -em*
Gazel 302
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Aşkın üzüntüsünden uzaklaşmak.

Terk-i ġam-ı ʿışḳ iderem dem gelür
Yine peşīmān ider ol dem beni

terkīb:

1. **terkībi:**-*i*
Gazel 160
Mısra: **12**
1. Birkaç şey birleşip yeni bir şey meydana getirme. 2. Bu birleşme sonunda meydana gelen şey.

Ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār ile dürc-i lebinde yazdı kim
Dercdür bu ḥoḳḳada terkībi rūḥ-efzālıġuñ

terkin urmaġa:

1. **terkin urmaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 218
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Terk etmek, bırakmak, vazgeçmek.

Cān fedā ḳılsun dimiş cān üzre Aḥmed dem urup
Terkin urmaġa bu cāndan özge bir cān isterem

terkümüz urma:

1. **terkümüz urma:**
Gazel 13
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Terketmek, ayrılmak.

Ey dil ruḫ u zülfin görüben terkümüz urma
Çıḳma sefere kʾoldı mehüñ menzili ʿaḳreb

tesbīh:

1. **tesbīḥin:**-*in*
Gazel 326
Mısra: **7**
Belirli dinî sözleri tekrarlamak veya elde oyalanmak için kullanılan, türlü maddelerden boncuk biçiminde yapılmış, genellikle otuz üç veya doksan dokuz taneden oluşmuş dizi.

Görürseñ zülfi tesbīḥin ṣaḳın aldanma ey göñlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

2. **tesbīḥ:**
Gazel 312
Mısra: **10**
Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 taneden meydana gelen dizi.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

3. **tesbīḥine:**-*i, -n, -e*
Gazel 277
Mısra: **11**
Belirli dinî sözleri tekrarlamak veya elde oyalanmak için kullanılan, türlü maddelerden boncuk biçiminde yapılmış, genellikle otuz üç veya doksan dokuz taneden oluşmuş dizi. II Sevgilinin saçı.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn ṣaneme

teşbīh idem:

1. **teşbīh idem:**-*em*
Gazel 46
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Benzetmek.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

2. **teşbīh idem:**-*em*
Gazel 145
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Benzetmek.

Nice teşbīh idem yüzin māha
Ki mehüñ ʿanberīn selāsili yoḳ

tesbīh ider:

1. **tesbīḥ ider:**-*er*
Kaside 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Zikretmek, anmak.

Her gūşede tesbīḥ ider dillü dilince kāyināt
Ẕikri budur kim Ḥażret-i Sulṭāna ṣıḥḥat yaraşur

teşbīh olduġın:

1. **teşbīh olduġın:**-*duḳ, -ın*
Gazel 11
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Benzetilmek.

Saña teşbīh olduġın işitdi şāḫ-ı yāsemen
Raḳṣ urur bezm-i çemende sāʿid-i sīmīn ṣalup

teşbīh olınmaġa:

1. **teşbīh olınmaġa:**-*maġa*
Kaside 6
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Benzetilmek.

Şol serv ki dīvāruña naḳş eyledi naḳḳāş
Teşbīh olınmaġa yarardı aña Ṭūbā

teşbīh olurdı:

1. **teşbīh olurdı:**
Kaside 8
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Benzemek.

Teşbīh olurdı ḫulḳuña ṭutsa cihānı müşk
Temsīl olurdı keffüñe dökse biḥār laʿl

teşbīh-i hilāl itse:

1. **teşbīh-i hilāl itse:***-se*
Gazel 331
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Hilale benzetmek.

Kim ki teşbīh-i hilāl itse kemān-ebrūña
Diñleme anı kim ol egri gümāndur çelebī

tesbīḥ-i zülf:

1. **tesbīḥ-i zülf:**
Gazel 246
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin zülfünün tespihi.

Beñlerüñ şeh-dānesinden düzilen tesbīḥ-i zülf
Ḳanlu yaşumdan ṣaḳın bir demde mercān olmasun

tesbīh-i zülfini:

1. **tesbīḥ-i zülfini:***-i, -ni*
Gazel 111
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin zülfünün tespihi.

El uzadup çevürdügi tesbīḥ-i zülfini
Gāhī şumār-ı cevr ider ü geh ḥisāb-ı nāz

teşebbüh idüp:

1. **teşebbüh idüp:***-üp*
Kaside 32
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Zorla benzemeye çalışmak.

Ne oldı şayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḥarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

teşḫīr:

1. **teşḫīri:***-i*
Gazel 90
Mısra: **3**
Bağlama, etkisi altına alma.

Lebinüñ manṭıḳı teşḫīri durur ins ü melek
Ol perī-çihre meger mühr-i Süleymān götürür

2. **teşḫīr:**
Gazel 192
Mısra: **7**
Ele geçirme, emri altına alma, kendine tâbi kılma, zaptetme.

Bir perī-peyker ḫayālin her gice teşḫīr içün
Ülker indüren dü-çeşm-i dür-feşānumdur benüm

teşhīr ide:

1. **teşhīr ide:***-e*
Gazel 267
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Bir suçluyu ibret olmak üzere halka göstermek; herkese duyurmak, dile düşürmek.

Ay saña öyküdügiyçün yüzine geh geh felek
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhīr ide

teʾsīr eylemiş:

1. **teʾsīr eylemiş:***-miş*
Gazel 134
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tesir etmek, etkilemek.

Āh-ı ʿāşıḳdan ṣaḳınmazduñ dirīġā kim ḫaṭuñ
Düddur kʾāyīne-i ḥüsnüñde teʾsīr eylemiş

teʾsīr idüp:

1. **teʾsīr idüp:***-üp*
Kaside 9
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Etkilemek.

Ḫulḳuñ nesīmi ṣoḥbeti teʾsīr idüp ne ṭañ
Enfās-ı ṭayyibemde belürse nişān-ı müşk

teskīn ide:

1. **teskīn ide:***-e*
Gazel 304
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Acı, öfke, heyecan vb. duyguları yatıştırmak, dindirmek II söndürmek; silmek, yok etmek.

Nice bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş
Gerek ol ḳanları teskīn ide ʿunnāb gibi

teskīn iderken:

1. **teskīn iderken:***-er, -ken*
Kaside 23
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Acı, öfke, heyecan vb. duyguları yatıştırmak, dindirmek II söndürmek; silmek, yok etmek.

Ruḫsāruñ ābı āteşümi nʾiçün arturur
Teskīn iderken āteşi ey gül-ʿiẕār āb

teskīn itdi:

1. **teskīn itdi:***-di*
Gazel 257
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Acı, öfke, heyecan vb. duyguları yatıştırmak, dindirmek II söndürmek; silmek, yok etmek.

Sen giderken sūzumı fīʾl-cümle teskīn itdi eşk
Baña āḫir demde raḥm itmezdi insān olmasa

teskīn itmege:

1. **teskīn itmege:**-*mek, -e*
Kaside 13
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Acı, öfke, heyecan vb. duyguları yatıştırmak, dindirmek II söndürmek; silmek, yok etmek.

Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

teşne:

1. **teşneye:**-*y, -e*
Kaside 23
Mısra: **106**
Susamış.

Dīn ehline ʿināyet-i cāhuñ muʿīn ola
Nice ki teşneye görinür sāz-kār āb

2. **teşne:**
Gazel 8
Mısra: **16**
Susamış.

Zülfüñ ġamında sūzuma fīʾl-cümle öykinür
Şol teşne rūzedār ki müşteāḳ-ı şām ola

3. **teşne:**
Gazel 241
Mısra: **11**
(□□□□) sıf. (Fars. teşne) 1. Susamış. 2. mec. Çok istekli, çok hevesli, çok arzulu.

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḫaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

4. **teşne:**
Kıt'a 8
Mısra: **7**
(□□□□) sıf. (Fars. teşne) 1. Susamış. 2. mec. Çok istekli, çok hevesli, çok arzulu.

Dil Sikender gibi teşne żāyīʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

teşne-i cūda:

1. **teşne-i cūda:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Cömertliğe susamış.

Yā dehānuñda senüñʾçün ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ
Teşne-i cūda olur çeşme-i ḥayvān-ı kerem

teşne-leb:

1. **teşne-leb:**
Gazel 304
Mısra: **7**
(Fa.) Dudağı kurumuş, çok susamış.

Ḫaste-dil ḫancerüñe teşne-leb olduġı bu kim
Nesne kesmez ʿaṭaşuñ āteşini āb gibi

teşvīş:

1. **teşvīş:**
Gazel 253
Mısra: **3**
Endişe, tereddüt.

Lebüñ devrinde zülfüñden ne teşvīş
Çü tiryāk ola efʿīden ne ḳorḫu

tevārīh:

1. **tevārīḫ:**
Müfret 1
Mısra: **2**
Tarihler.

Ḫasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz
Şol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

tevāżuʿ:

1. **tevāżuʿ:**
Mesnevi 3
Mısra: **198**
Alçak gönüllülük.

Şular kim ḳadem farḳ-ı eflāke ḳor
Ḳapuñda tevāżuʿ yüzin ḫāke ḳor

tevbe:

1. **tevbe:**
Gazel 149
Mısra: **15**
Ar. İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme; bu kararı ifade eden söz.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı
Ṣofîler dülbendi gibi tār-mār itsem gerek

2. **tevbe:**
Gazel 193
Mısra: **5**
Ar. İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme; bu kararı ifade eden söz.

Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

tevbe eylerem:

1. **tevbe eylerem:**-*r, -em*
Gazel 259
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İşlediği bir hatayı, suç veya günahı bir daha yapmamaya karar vermek, söz vermek.

Ne ẕikr ü fikr ki yoġ anda yād-ı zülf ü ruḫuñ
Dün ü gün eylerem ol ẕikr ü fikrden tevbe

tevbe ide:

1. **tevbe ide:**-*e*
Gazel 259
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar vermek; bu kararı ifade eden söz söylemek.

Didüm tevbe-şikendür bahār-ı ḫüsn ü ruḫuñ
Ne seng-dil ide sen lāle-çihreden tevbe

tevbe ider:

1. **tevbe ider:**-*er*
Gazel 259
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha

yapmamaya karar vermek II uzak durmak.

Lebüñ ḥalāvetini benden işidenler ider
Ḥikāyet-i şekeristān-ı Mışrdan tevbe

2. **tevbe ider:**-*er*
Gazel 259
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar vermek II uzak durmak.

Didi ki vaṣf-ı cemālümde ʿāciz oldı ʿuḳūl
Anuñʾçün Aḥmed ider fenn-i şiʿrden tevbe

tevbe idesin:

1. **tevbe idesin:**
Gazel 259
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar vermek; bu kararı ifade eden söz söylemek.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

tevbe itdi:

1. **tevbe itdi:**-*di*
Gazel 259
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar vermek II uzak durmak.

Füsūnger-i ḳalemüm ḳıldı şiʿrden tevbe
Ṣan itdi sāḥir-i dīrīne siḥrden tevbe

tevbe kıldı:

1. **tevbe ḳıldı:**-*dı*
Gazel 259
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Tövbe etmek.

Füsūnger-i ḳalemüm ḳıldı şiʿrden tevbe
Ṣan itdi sāḥir-i dīrīne siḥrden tevbe

tevbe kılmaz:

1. **tevbe ḳılmaz:**-*maz*
Gazel 230
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Tövbe etmek.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur nʾeylesün

2. **tevbe ḳılmaz:**
Gazel 272
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
İşlediği bir hatâyı, suç veya günâhı bir daha yapmamaya karar vermek, söz vermek.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gül-gūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur çāre ne

tevbe kʾitdi:

1. **tevbe kʾitdi:**-*di*
Gazel 259
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar vermek II uzak durmak.

Mürīd-i cān ḫaṭuñı gördi geçdi dünyādan
Zihī saʿādet anuñ kʾitdi Ḫıżrdan tevbe

tevbe virür:

1. **tevbe virür:**-*ür*
Gazel 250
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Bir günah veya suçu bir daha yapmamaya söz vermek II engel olmak.

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḥadd ü ḫālinden

tevbeler şındı:

1. **tevbeler şındı:**-*dı*
Gazel 307
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Tövbe bozmak; tövbe ettiği herhangi bir işe, duruma yeniden dönmek.

Var idi peymānenüñ terkine peymānum velī
Tevbeler şındı lebüñ devrinde peymānum gibi

tevbeñi virdüñ:

1. **tevbeñi virdüñ:**-*dü, -ñ*
Gazel 15
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bir günah veya suçu bir daha yapmamaya söz vermek.

Ṣofī senüñle ṭutduġumuz ḥaḳ oruc ḥaḳı
Virdüñ şarāba tevbeñi geçmiş namāza ṭut

tevbe-şiken:

1. **tevbe-şikendür:**-*dür*
Gazel 259
Mısra: **9**
Tövbe bozan.

Didüm tevbe-şikendür bahār-ı ḫüsn ü ruḫuñ
Ne seng-dil ide sen lāle-çihreden tevbe

teveccüh kıldı:

1. **teveccüh ḳıldı:**-*dı*
Gazel 277
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek.

Meges-i ḫālüñe mesken olalı ḳand-ı lebüñ
Reşk idüp ṭūṭī-i dil ḳıldı teveccüh ʿademe

2. **teveccüh ḳıldı:**-*dı*
Gazel 277
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek.

Yüzüñe ḳıldı teveccüh ser-i zülfüñden dil
Ṣāmdan göçdi vü ʿazm eyledi beytüʾl-ḥareme

tevliyet:

1. **tevliyetden:**-*den*
Müfret 39
Mısra: **2**
Mütevellilik, vakıf işlerine bakma vazifesi.

Cihāna cūd idersin her cihetden
Ḫalāṣ it ben ḳuluñı tevliyetden

tevsen-i gerdūn:

1. **tevsen-i gerdūn:**
Kaside 6
Mısra: **129**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin dik başlı atı.

Rām oldı bugün rānuña bu tevsen-i gerdūn
Kim şekl-i hilāl urdı felek ḫinkine tamġa

tezhīb:

1. **teẕhīb:**
Kaside 12
Mısra: **72**
Yaldızlama işi, yaldızlama sanatı.

İşigüñ ṭopraġına yüz sürdügin maʿẕūr ṭut
Çün ḳadīmī resmdür teẕhīb olur bāb üstine

tezhīb itdi:

1. **teẕhīb itdi:**-*di*
Terci-bend 2
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Yaldızlamak, süslemek (Tezhip, yazma kitaplar, levhalar, murakkalar üzerine ezilerek fırçayla sürülecek hâle getirilmiş olan altının ve çeşitli renklerin kullanılmasıyla gerçekleştirilen süsleme sanatı).

İtdi teẕhīb lāciverdī ile
Cām-ı pīrūzeye zerin sūsen

tezvīr:

1. **tezvīr:**
Gazel 267
Mısra: **20**
Yalan, dedikodu.

Aḥmedʾüñ aġladuġı her dem budur kim ḫaṭṭ-ı dost
Pādişāhuñ ʿadli devrinde nʾiçün tezvīr ide

2. **tezvīr:**
Gazel 116
Mısra: **7**
Süslü yalan, yalan dolan. II göz boyama.

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
ʿĀṣıḳa meşreb ṣorarsañ ḫüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

3. **tezvīr:**
Gazel 162
Mısra: **13**
Süslü yalan, yalan dolan. II göz boyama.

Ḫaṭṭ-ı lebi tezvīr idügin ṣormaġa Aḥmed
Ḫācib getürüpdür ḳaşı ṭuġrāsı ʿAlīnüñ

4. **tezvīr:**
Gazel 247
Mısra: **11**
Ara bozuculuk, dedikoduculuk.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

5. **tezvīr:**
Gazel 257
Mısra: **15**
Ara bozuculuk, dedikoduculuk.

Ḫaṭṭuñuñ ḫükmin dutardum cāna tezvīr olmasa
Zülfüñüñ cevrin çekerdüm nā-müselmān olmasa

tezvīr eylemiş:

1. **tezvīr eylemiş:**-*miş*
Gazel 134
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yalan söz söylemek.

Ḫācibüñ devrinde ḫaddüñ ḫaṭ getürmiş ḳanuma
İki egri şāhid ile gör ne tezvīr eylemiş

tezyīn itmege:

1. **tezyīn itmege:**
Gazel 334
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek II övmek, yüceltmek.

Ḫüsnüñ evrāḳın itmege tezyīn
Çeşm-i Aḥmed olupdur efşāncı

ṭīb-i ḫışāli:

1. **ṭīb-i ḫışāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Yaratılışının güzelliği.

Ḫulḳı ʿaẕīmdür ki ṭolu müşk-i nāb ider
Ḫāk-i bihişti ṭīb-i ḫışāli Muḥammedüñ

ṭīb-i ḫulḳuñ:

1. **ṭīb-i ḫulḳuñ:**-*uñ*
Kaside 19
Mısra: **120**
Kelime Tipi: **-**
Huyunun güzel kokusu.

Nūr-ı ḫüsnüñ eylesün ʿulyā serīrin müstenīr
Ṭīb-i ḫulḳuñ eylesün dünyā sarāyın ʿanberīn

ṭīb-i ḫulḳuñdan:

1. **ṭīb-i ḫulḳuñdan:**-*uñ, -dan*
Kaside 19
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Huyunun güzel kokusu.

Ṭīb-i ḫulḳuñdan ḫikāyet eyledi gülşende bād
Bu feraḫdan göge degdürdi külāhın yāsemīn

ṭīb-i ḫulḳuñla:

1. **ṭīb-i ḫulḳuñla:**-*uñ, -la*
Kıt'a 4
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ahlakın güzel kokusu.

Hemīşe nūr-ı ḫüsnüñle bu ʿālem müstenīr olup

Hemīşe ṭīb-i ḫulḳuñla bu dünyā müşk-bār olsun

ṭıfl:

1. **ṭıfl:**
Gazel 323
Mısra: **3**
Çocuk, güzel.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

2. **ṭıflına:**-*ı, -(n)a*
Gazel 73
Mısra: **5**
Çocuk.

Muṣḥaf açdum mekteb-i ḥüsnüñde göñlüm ṭıflına
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

3. **ṭıflına:**-*ı, -(n)a*
Kaside 31
Mısra: **37**
Çocuk.

Şarmaşdı çemen ṭıflına dūşīze-i nesrīn
Ḳucuşdı şabā ile ʿarūs-ı gül-i raʿnā

4. **ṭıfl:**
Gazel 127
Mısra: **2**
Çocuk || Gönül.

Nʾola olursa göñül zülf ü zenaḫdāna heves
Ṭıfl olan çünki olur ṭop ile çevgāna heves

ṭıfl-ı çemenüñ:

1. **ṭıfl-ı çemenüñ:**-*üñ*
Kaside 31
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Çemen bebeği.

Ṭıfl-ı çemenüñ bitdi ʿiẕārında ḫaṭ-ı sebz
Süd virür iken dāye-i ebr-i çemen-ārā

ṭıfl-ı dil:

1. **ṭıfl-ı dil:**
Gazel 22
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çocuğu.

Ṭıfl-ı dil çün mekteb-i ʿışḳuñdan almışdur sebaḳ
Eylesün ḥikmet maḳālātında Loḳmān ile baḥs

2. **ṭıfl-ı dil:**
Gazel 350
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çocuğu.

Ṭıfl-ı dil ḳıldı heves zülfüñe cān oynamaġa
Oldı cān-bāz velī boynını çenberde ḳodı

ṭıfl-ı sebak-hʷān:

1. **ṭıfl-ı sebaḳ-ḫʷān:**
Kaside 6
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Ders okuyan çocuk, talebe.

Bir ṭıfl-ı sebaḳ-ḫʷān ola ger ʿaḳl ise küllī
Bu pīr-i ḥıred çün göre ṭabʿuñ gibi dānā

ṭīġ:

1. **ṭīġınuñ:**-*ı, -n, -uñ*
Gazel 1
Mısra: **11**
Kılıç.

Sāḳiyā ġam ṭīġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege
Cānum ol mercān ḳadeḥle bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

2. **ṭīġuñ:**-*un*
Kaside 6
Mısra: **124**
Kılıç.

Ḫurşīd-i ẓafer ṭāliʿ olur feṭḥ ufuḳından
Çün ṣubḥ-ṣıfat keşf ide ṭīġuñ yed-i beyżā

3. **ṭīguñ:**-*un*
Kaside 12
Mısra: **57**
Kılıç.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi ṭīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḥüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

4. **ṭīġuñuñ:**-*uñ, -uñ*
Kaside 13
Mısra: **58**
Kılıç.

Āfitāb-ı salṭanatsın yüri heft iḳlīme kim
Ṭīġuñuñ maşrıḳla maġrib tābiʿ-i fermānıdur

5. **ṭīġı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **25**
Kılıç.

Cefāsı ṭīġı ḳaçan çıḳa dil niyāmından
Ki ḫūn-ı dille ṭutupdur anı ser-ā-ser jeng

6. **ṭīġı:**-*ı*
Kaside 14
Mısra: **31**
Kılıç.

Düzetdi ḳalʿa-i pūlād ṭīġı İslāma
Ki ḳalʿ ola anuñ ile ḳamu ḳılāʿ-ı Fireng

7. **ṭīġuñ:**-*un*
Kaside 22
Mısra: **67**
Kılıç.

Ṭīġuñ ḳılāʿ-ı düşmeni ḳalʿ itse ṭañ degül
Zīrā esāsın itmez olur üstüvār āb

8. **ṭīġuñla:**-*uñla*
Kaside 23
Mısra: **81**
Kılıç.

Bir lālezāra beñzedi ṭīġuñla rezmgāh
Kʾol lālezār içinde çıḳa ṣad hezār āb

9. **ṭīġın:**-*ın*
Gazel 1
Mısra: **20**
Kılıç II Sevgilinin yan bakışı.

Dil niyāz eyler nigāruñ ḳaşı miḥrābında kim
Ġamzesi ṭīġın İlāhī kārger ḳıl dāʾimā

10. **tīġdur:**-*dür*
Gazel 80
Mısra: **20**
Kılıç II Sevgilinin yan bakışı.

Bu ġamzeler ḫadengi mi yā tīr-i sīnedūz
Yā tīġdur ki ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān çeker

11. **tīġ:**
Gazel 101
Mısra: **6**
Kılıç II Sevgilinin yan bakışı.

Ġamzesine ḳarşu bir laḥẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

12. **tīġın:**-*ın*
Gazel 229
Mısra: **13**
Kılıç II Sevgilinin yan bakışı.

Ne cāẕūdur kʾalur ġamzeñ eline fitneler tīġın
Oḳur efsūn-ı seḥḥārı yavuz gözden yavuz dilden

13. **tīġın:**-*ın*
Gazel 244
Mısra: **3**
Kılıç II Sevgilinin yan bakışı.

Ġamzenüñ tīġın gören cellāda beñzetmiş seni
Ḫancerüñ ölü dirildür sen nice cellādsın

14. **tīġın:**-*ın*
Kıt'a 7
Mısra: **7**
Kılıç II Sevgilinin yan bakışı.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

15. **tīġuñ:**-*üñ*
Kaside 6
Mısra: **119**
Kılıç.

Tīġuñ yüzine noḳṭa-i zerrīn ḳodı ḫurşīd
Çün dest-i ḳażā āyet-i fetḥ eyledi imlā

16. **tīguñ:**-*üñ*
Kaside 22
Mısra: **43**
Kılıç.

Ḫūn-ı ʿadūdan eyledi tīguñ zemīni sürḫ
Nevrūzda nite ki ider lālezār āb

17. **tīġıyla:**-*ı, -y, -la*
Kaside 14
Mısra: **27**
Ok II Sevgilinin yan bakışı veya kirpiği.

Cemāli mülkini tīġıyla ṭutdı ġamzeleri
Nite ki milket-i İslāmı Şāh-ı ferruḫ-yeng

18. **tīġ:**
Gazel 320
Mısra: **16**
Kılıç (güneş ışınları kastedilerek).

Meh ruḫuñdan ġayra tā kim eylesem meyl-i nigāh
Gözedür zer tīġ ile mihr-i cihān-ārā beni

19. **tīġın:**-*ı, -n*
Kaside 21
Mısra: **37**
Kılıç II güç, kudret.

Bezm ü rezm içre dest ü tīġın anuñ
Tāc-baḫş u cihānsitān bulduñ

20. **tīġın:**-*ı, -n*
Kaside 22
Mısra: **25**
Kılıç II güç, kudret.

Şeh Bāyezīd ol ki anuñ tīġın añıcaḳ
Olur derūn-ı Rüstem ü İsfendiyār āb

21. **tīġ:**
Terkib-bend 1
Mısra: **91**
Kılıç II güç, kudret.

Ṣāḥib-ḳırān öñince güneş gibi tīġ ile
Açmaġa heft kişveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

22. **tīġını:**-*ı(n), -ı*
Gazel 42
Mısra: **1**
Kılıç II Sevgilinin bakışları.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUşşāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

23. **tīġını:**-*ı(n), -ı*
Gazel 90
Mısra: **1**
Kılıç II Sevgilinin bakışları.

Ġamze-i rehzeni kim tīġını ʿuryān götürür
Ger amān virmez ise gevdeleri ḳan götürür

24. **tīġını:**-*ı(n), -ı*
Gazel 287
Mısra: **13**
Kılıç II Sevgilinin bakışları.

Göricek ġamzelerüñ tīġını beñzüm ḳalmaz
Ḳorḳaram jeng ola nā-geh giricek ḳanumuza

25. **tīġıyla:**-*ı, -y, -la*
Kaside 6
Mısra: **167**
Kılıç.

Tīġıyla ṭutar ġamzesi iḳlīm-i cemāli
İslām diyārın nitekim şāh-ı muʿallā

26. **tīġıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 19
Mısra: **60**
Kılıç.

Rāyıdur seyl-i belānuñ defʿine sedd-i sedīd
Tīġıdur mülk-i cihānuñ ḥıfẓına ḥışn-ı ḥaşīn

27. **tīġ:**
Gazel 88
Mısra: **10**
Kılıç. II Sevgilinin yan bakışı.

Ḫançer çeker gözüme gözetdükce ġamzesi
Cellād-vār tīġ ile insāna ḳaṣd ider

28. **tīġ:**
Gazel 227
Mısra: **8**
Kılıç II Sevgilinin kirpiği.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

29. **tīġ:**
Gazel 343
Mısra: **8**
Kılıç II Sevgilinin kirpiği.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

30. **tīġuñ:**-*üñ*
Gazel 33
Mısra: **19**
Kılıç II güç, kudret.

Tīġuñ eli ʿarūs-ı ẓaferden niḳāb açar
Nīzeñ zebānı emn ü amāndan ḫaber virür

31. **tīġuñ:**-*üñ*
Kaside 30
Mısra: **24**
Kılıç II güç, kudret.

Genc-i diyāruñā ne ṭılısm itdi rūzigār
Kim tīġuñ ejdehāsı aña pāsbān imiş

tīġ-ı ābdārı:

1. **tīġ-ı ābdārı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **83**
Kelime Tipi: **-**
Keskin, parlak kılıç.

Çek tīġ-ı ābdārı ki ḳorḳuñdan içemez
Kāfir diyār-ı küfrde bir ḫoş-güvār āb

tīġ-ı āteş-bār-ı rūşen-rūy-ı dīn-ārāyuñuñ ḳabżasına:

1. **tīġ-ı āteş-bār-ı rūşen-rūy-ı dīn-ārāyuñuñ ḳabżasına:**
Kaside 7
Mısra: **92**
Kelime Tipi: **-**
Dini süsleyen, parlak yüzlü, ateşler yağdıran kılıcın kabzası.

Tīġ-ı āteş-bār-ı rūşen-rūy-ı dīn-ārāyuñuñ
Ḳabżasına māh aḫter yüzine zīver güneş

tīġ-ı bī-karāruñla:

1. **tīġ-ı bī-ḳarāruñla:**-*uñ, -la*
Kıt'a 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kararsız kılıcın eli.
(Kararsız; durağan, hareketsiz olmama anlamında).

Nitekim āb ile ola ḳarārı ehl-i dünyānuñ
Bu tīġ-ı bī-ḳarāruñla dü ʿālem ber-ḳarār olsun

tīġ-ı cefā:

1. **tīġ-ı cefā:**
Gazel 250
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Cefa kılıcı.

Gözi tīġ-ı cefā çekmiş döker ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

tīġ-ı cellād:

1. **tīġ-ı cellād:**
Gazel 122
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Cellat kılıcı.

Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velī
ʿĀşıḳ öldürmekde ġamzeñ tīġ-ı cellād istemez

tīġ-ı cevrüñ:

1. **tīġ-ı cevrüñ:**-*üñ*
Gazel 197
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Cevr kılıcı.

Tīġ-ı cevrüñ irmese bir dem göñül bulmaz feraḥ
Tīr-i ġamzeñ görmesem bir laḥẓa ḳalmaz rāḥatum

tīġ-ı cihān-güşāña:

1. **tīġ-ı cihān-güşāña:**-*ñ, -a*
Kaside 22
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Cihanı fetheden kılıç.

Tīġ-ı cihān-güşāña muṭīʿ olsun āsumān
Olduḳca āsiyā-yı cihāna medār āb

tīġ-ı dırahşān-ı mışr:

1. **tīġ-ı dıraḫşān-ı mışr:**
Gazel 82
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Mısır'ın parlak kılıcı.
(Sevgilinin parlak yüzü bağlamında.).

Yüzi ḫurşīdi şeb-i zülfini kāfir görüben
Rūm-ı ḫüsninde çeker tīġ-ı dıraḫşān-ı Mışr

tīġ-ı ġamzeñle:

1. **tīġ-ı ġamzeñle:**-*ñ*
Gazel 117
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yan bakış kılıcı.

Tīġ-ı ġamzeñle ṭutan cān mülkin ey şāh-ı cemāl
Ḳaşlaruñla kirpügüñüñ ittifāḳıdur henüz

tīġ-ı hecr:

1. **tīġ-ı hecr:**
Gazel 287
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık kılıcı.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi

Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

tīġ-ı hecrānuñ:

1. **tīġ-ı hecrānuñ:**
Gazel 292
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık kılıcı.

Dest-i dil luṭfuñ etegin şöyle muḥkem ṭutdı kim
Tīġ-ı hecrānuñ kesimez dostum senden beni

tīġ-i hicrān:

1. **tīġ-i hicrān:**
Gazel 35
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık kılıcı.

ʿĀşıḳ öldürmek ṭutalum muḳteżā-yı ḥüsn imiş
Tīġ-i hicrān ile ḳatl itmek kimüñ fermānıdur

tīġ-ı kahruñ:

1. **tīġ-ı ḳahruñ:***-uñ*
Kaside 13
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Kahredici, azap verici kılıç.

Tīġ-ı ḳahruñ ḳanda kim oynada berḳ-ı sūznāk
Bir ʿaẕāb ebrin sürer kʾanuñ ecel bārānıdur

tīġ-ı mücellā:

1. **tīġ-ı mücellā:**
Kaside 6
Mısra: **126**
Kelime Tipi: **-**
Cilalı, parlak kılıç.

Ḳılur ḳılıcuñ ʿarşda aşılduġın iʿlām
Ḫurşīde ki çarḫ üzre çeker tīġ-ı mücellā

tīġ-ı nerīmān:

1. **tīġ-ı nerīmān:**
Gazel 22
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Şehnâme kahramanlarından olan ve yiğitlik ve kahramanlığıyla anılan Nerîmân'ın kılıcı.

Tīr-i ġamzeñle yatur meydān-ı ʿışḳuñda zebūn
Şol dil-āverler kʾider tīġ-ı Nerīmān ile baḫş

tīġ-ı zebān:

1. **tīġ-ı zebān:**
Gazel 80
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Dil kılıcı.

Ṣal sünbülüñ girihlerini cāna kim raḳīb
Sūsen gibi dil ehline tīġ-ı zebān çeker

tīġ-i zebānumdan:

1. **tīġ-i zebānumdan:**
Müfret 19
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dil kılıcı.

Ṭutalum kim eylemesin tīr-i āhumdan ḥaẕer
İḫtirāz itmez misin tīġ-i zebānumdan benüm

tīġ-ı zer-endūdın:

1. **tīġ-ı zer-endūdın:***-ı, -n-ın*
Kaside 7
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Altın yaldızlı kılıç.

Düşmanuñ ḳanın döküp tīġ-ı zer-endūdın siler
Kʾaṭlas-ı gerdūnuñ eyler dāmenin aḥmer güneş

tīġın bileyüp:

1. **tīġın bileyüp:***-yüp*
Gazel 115
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kılıcını keskinleştirmek. II Öldürmek için hazırlık yapmak.

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

tīġını çekdügini:

1. **tīġını çekdügini:**
Nazm 3
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kılıç çekmek. || Güneşin ışınlarını göstermesi.

Her ṣubḥ nʾiçün çekdügini tīġını ḫurşīd
Fehm itmez iseñ bārī bu ḳanlu legeni gör

tīġ-vār:

1. **tīġ-vār:**
Gazel 333
Mısra: **9**
Kılıç gibi.

Başlu baġrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

ṭılısm:

1. **ṭılısm:**
Gazel 136
Mısra: **8**
Ar. Tılsım. II Büyü, büyülü obje, büyülü yapı.

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāṣ

ṭılısm itdi:

1. **ṭılısm itdi:***-di*
Gazel 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Büyü, sihir yapmak.

Ḫaṭṭuñ ki ṭılısm itdi lebüñ dāʾiresine
Şīrīnlük içün müşk ile efsūn yazar ey dost

2. **ṭılısm itdi:***-di*
Mesnevi 4
Mısra: **37**
Kelime Tipi: **-**
Büyü, sihir yapmak.

Ṭılısm itdi ruḫına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

3. **ṭılısm itdi:**-*di*
Kaside 30
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Büyü, sihir yapmak.

Genc-i diyāruñā ne ṭılısm itdi rūzigār
Kim tīġuñ ejdehāsı aña pāsbān imiş

ṭılısm itmiş:

1. **ṭılısm itmiş:**-*miş*
Gazel 246
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Büyü, sihir yapmak.

Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına
Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükce noḳṣān olmasun

ṭılısm-ı genc-i esrār-ı ilāhī:

1. **ṭılısm-ı genc-i esrār-ı ilāhī:**
Mesnevi 4
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İlahi sırlar hazinesinin büyüsü.

Dilümden açmış idi bezm-i şāhī
Ṭılısm-ı genc-i esrār-ı ilāhī

ṭīmār:

1. **tīmāra:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **12**
Tedavi, iyileştirme.

Ṭoldurur ḫoḳḳa-i laʿlīne lebüñ gül-şekeri
Yaʿnī dil-ḫastelerüñ derdine tīmāra gider

ṭīmār kʾide:

1. **tīmār kʾide:**
Kaside 2
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Tedavi etmek, iyileştirmek.

Belā vü derde giriftārdur dil-i bīmār
Demi durur kʾide tīmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

ṭīmār-ı ṭabīb:

1. **tīmār-ı ṭabīb:**
Gazel 232
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hekimin tedavisi.

Ben ḫasteye tīmār-ı ṭabīb olmaya ḥācet
Leẕẕet buluram çünki ġamuñ derd-i serinden

ṭınāb:

1. **ṭınābında:**-*ı, -nda*
Kaside 21
Mısra: **49**
Çadır ipi.

Her ṭınābında çetr-i rifʿatüñüñ
Ṭāyir-i fetḥe āşiyān bulduñ

ṭınāb-ı zer:

1. **ṭınāb-ı zer:**
Kaside 7
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Altın işlemeli çadır ipi.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Ser-ʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

ṭīnet:

1. **ṭīneti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **12**
Huy, yaratılış.

Āb u gilden çü mizācında eser yoḳ bularuñ
Ne-yʾle yoġrıldı ʿaceb ṭīneti dervīşlerüñ

ṭīr:

1. **ṭīrüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 6
Mısra: **107**
Ok.

Bir pūte durur tīrüñe bu beyżā-i zerrīn
Bir ḫalḳa durur nīzeñe bu çenber-i dü-tā

2. **ṭīr:**
Kaside 14
Mısra: **35**
Ok.

Ḳażā gibi ne ḳadar tīr kʾatasın ḫaṣma
Ecel gider ḫaber itmege öñce biñ ferseng

3. **ṭīr:**
Kaside 24
Mısra: **15**
Ok.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi niṣār

4. **ṭīr:**
Gazel 41
Mısra: **6**
(Sevgilinin yan bakış) oku.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henūz ol tīr ü peykān andadur

5. **ṭīr:**
Gazel 118
Mısra: **3**
(Sevgilinin yan bakış) oku.

Ḥüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henūz

6. **ṭīrine:**-*ine*
Gazel 220
Mısra: **7**
(Sevgilinin yan bakış) oku.

Sīnemi ġamzesi tīrine nişān eyledügüm
Bu ki cānum ile ol ḳaşı kemānı severem

7. **ṭīri:**-*i*
Kaside 9
Mısra: **16**
Ok II sevgilinin kirpiği veya bakışı.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

8. **ṭīrüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 24

Mısra: **12**
Ok II sevgilinin kirpiği veya bakışı.

Cānın hezār nāle ile ʿāşıḳuñ gibi
İtdi niṣār tīrüñe naḫcīrüñ ey nigār

9. **tīrini:***-i, -n, -i*
Gazel 114
Mısra: **20**
Ok -Sevgilinin kirpikleri için kullanılmıştır-.

Sīne-i Aḥmedʾden dem-ā-dem ḳan olursa ṭañ degül
Kim aña itdi maḥabbet tīrini pertāb göz

10. **tīr:**
Gazel 107
Mısra: **8**
(□□□) i. (Fars. tir) 1. Ok: 2. teşmil.mecazi: Sevgilinin kirpiği:.

Şol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

11. **tīrini:***-i, -n, -i*
Gazel 66
Mısra: **5**
Ok II Sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Atmadan miḥnet kemānından maḥabbet tīrini
Dil hedef ḳılmaġa cāna ol göz ü ḳaş añdurur

12. **tīrüñ:***-(ü)ñ*
Gazel 109
Mısra: **11**
Ok II Sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḥażar itse ne ṭañ mihmānıdur

13. **tīr:**
Kaside 28
Mısra: **5**
Ok II Sevgilinin kirpiği veya yan bakışı.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henūz ol tīr-i peykāndan ṭamar

14. **tīrini:***-i, -n, -i*
Gazel 280
Mısra: **11**
Ok; cevr, cefa, eziyet.

Ey çarḫ miḥnet tīrini çoġ atma burc-ı cismüme
Ol māh bu menzildedür oḳ irgürürsin māhuma

15. **tīr:**
Gazel 257
Mısra: **10**
(Fars.) Ok.

Kirpügüñ zaḫm urıcaḳ baġrumı ġamzeñdür delen
Tīr igende kār-ger olmazdı peykān olmasa

tīr ile peykāna:

1. **tīr ile peykāna:***-a*
Gazel 127
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Ok ve okun ucundaki sivri demir.(Yan bakış ve kirpik).

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

tīr ü kemān:

1. **tīr ü kemān:**
Gazel 227
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ok ve yay. II Sevgilinin oka benzeyen kirpiği ve yaya benzeyen kaşı.

Cānā ne bī-dīndür gözüñ kim ḫışm ile cān ḳaṣdına
Tīr ü kemān almış ele ṣaḥn-ı ḫaremde ceng içün

tīr ü kemāndan:

1. **tīr ü kemāndan:***-dan*
Gazel 33
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ok ile yay II Sevgilinin kirpiği ve bakışı (OTS, 1110).

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim söyleyene tīr ü kemāndan ḫaber virür

tīr ü peykāndur:

1. **tīr ü peykāndur:***-dur*
Gazel 118
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ok ve okun ucundaki temren.

Ḥüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henūz

ṭırāz-ı cāme-i ʿayş ü ṣafā:

1. **ṭırāz-ı cāme-i ʿayş ü ṣafā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yiyip içme, eğlence elbisesinin süsü.

Āḫir kefen degül mi dutalum ki bezmüñüñ
Cāmı ṭırāz-ı cāme-i ʿayş ü ṣafā imiş

ṭırāz-ı memleket-i cāvidān:

1. **ṭırāz-ı memleket-i cāvidān:**
Kaside 30
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Daimi memleket süsü.

Key yaraşur ki kisveti ʿömr-i dırāzuñuñ
Yek-ser ṭırāz-ı memleket-i cāvidān imiş

ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā:

1. **ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā:**
Gazel 10
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Güzel sümbül süsü.

Zülfi yüzinde ġarīb olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarīb

ṭırāz-ı sünbül-i raʿnāyı:

1. **ṭırāz-ı sünbül-i raʿnāyı:**-*yı*
Gazel 65
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Güzel sümbül süsü.

Meh beyāżında sevād-ı zülf-i ʿanber-sāya baḳ
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnāyı gör

tīr-bārān:

1. **tīr-bārān:**
Gazel 75
Mısra: **15**
Ok yağmuru.

Tīr-bārān ideli cāna ḫayāl-i ġamzeñ
Çeşmümüñ revzenesinden dile peykān dökilür

tīre:

1. **tīre:**
Gazel 115
Mısra: **13**
(Fa.) Bulanık, kara, karanlık.

Çeşm-i Aḥmed tīre oldı gözlemekden yoluñı
Gelmez iseñ çıḳdı elden ey gül-i sīr-āb göz

tīre olur:

1. **tīre olur:**-*ur*
Mesnevi 3
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **-**
Kararmak, karanlığa bürünmek.

Eger ḫışm ile çarḫa ḳılsañ nigāh
Olur tīre ruḫsār-ı ḫurşiyd ü māh

tīr-i āhumdan:

1. **tīr-i āhumdan:**-*um, -dan*
Gazel 149
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Âh oku.

Tīr-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

2. **tīr-i āhumdan:**
Müfret 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Âh oku.

Ṭutalum kim eylemesin tīr-i āhumdan ḥaẕer
İḫtirāz itmez misin tīġ-i zebānumdan benüm

tīr-i āhuñ:

1. **tīr-i āhuñ:**-*uñ*
Gazel 145
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Âh oku.

Ẓulmi oransuz itme Aḥmedʾe kim
Tīr-i āhuñ felekde ḥāyili yoḳ

tīr-i cefādur:

1. **tīr-i cefādur:**-*dur*
Müfret 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet oku.

Tīr-i cefādur andan iren baña ey raḳīb
Çoḳ gördüñ al anı daḫı gözüñe ṣoḳ

tīr-i felek:

1. **tīr-i felek:**
Kaside 6
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Felek oku. Utarit.

Bir nükte oḳıdur kim atar bu kemer anı
Şol tīr-i felek kʾoldı dil-i çarḫda peydā

tīr-i ġamzeden:

1. **tīr-i ġamzeden:**-*den*
Gazel 132
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yan bakış oku.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

tīr-i ġamzeñ:

1. **tīr-i ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 257
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gamze oku.

Cān u dilde tīr-i ġamzeñ üzre bir ceng oldı kim
Ḳan olurdı arada sīnemde pinhān olmasa

2. **tīr-i ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 197
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yan bakış oku.

Tīġ-ı cevrüñ irmese bir dem göñül bulmaz feraḥ
Tīr-i ġamzeñ görmesem bir laḥẓa ḳalmaz rāḥatum

3. **tīr-i ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 14
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) gamze oku, (yan bakış, süzgün bakış oku).

Tīr-i ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Acıduġum bu ki ḳalmaz dilde peykānı dürüst

4. **tīr-i ġamzeñ:**-*ñ*
Gazel 38
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Gamze oku. II Sevgilinin yan bakış oku.

Tīr-i ġamzeñ añduġı-yʾçün Aḥmed-i dil-ḫasteye
Müddeʿīnüñ sözleri her biri bir peykān olur

tīr-i ġamzeñden:

1. **tīr-i ġamzeñden:**-*ñ, -den*
Gazel 159
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gamze oku.

Murġ-ı cāna tīr-i ġamzeñden per ü bāl eyledüñ
Ḥalḳa-i zülfüñ ḫayālin aña ḫalḫāl eyledüñ

tīr-i ġamzeñle:

1. **tīr-i ġamzeñle:**-*ñ, -le*
Gazel 22
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yan bakışının oku.

Tīr-i ġamzeñle yatur meydān-ı ʿışḳuñda zebūn
Şol dil-āverler kʾider tīġ-ı Nerīmān ile baḥs

tīr-i ḥadeng:

1. **tīr-i ḥadeng:**
Gazel 167
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kayın ağacından yapılmış ok. || *Sevgilinin gamzesi.*

Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā tīr-i ḥadeng
ʿAceb mi merdüm-i bed-mest iderse yoḳ yire ceng

2. **tīr-i ḥadeng:**
Kaside 14
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Kayın ağacından yapılmış ok.

Şeref göginde sen ol āfitāb-ı ʿālem-tāb
ʿUṭārid-i felek ursun ʿadūña tīr-i ḥadeng

tīr-i ʿışḳ:

1. **tīr-i ʿışḳ:**
Gazel 294
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşk oku.

Aḥmedʾüñ cānına zaḫm urdı ezelde tīr-i ʿışḳ
Bir avuc ten ṭopraġıyla gizlenür mi yarası

tīr-i ḳavsüñe:

1. **tīr-i ḳavsüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 25
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Yayın oku.

Pūte-i zerrīn diker evc-i felekde āfitāb
Müşterīdür tīr-i ḳavsüñe bugün meydān-ı ʿīd

tīr-i każā:

1. **tīr-i ḳażā:**
Gazel 107
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Kaza oku.

Şol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

2. **tīr-i ḳażā:**
Gazel 178
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kaza oku.

Türk-i çeşmüñ tīrkeşinden cānı kim ḳurtara kim
Ne ḳadar kim gözlerem tīr-i ḳażā eksük degül

3. **tīr-i ḳażā:**
Gazel 231
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kaza oku.

Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün
Ḳıldı nişāne cānları tīr-i ḳażā içün

tīr-i każāsın:

1. **tīr-i ḳażāsın:**-*sı, -n*
Gazel 206
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kaza oku.

Ben kemān-ı vaṣlını çekmek dilerdüm dilberüñ
Hecr ḥükm-endāz imiş tīr-i ḳażāsın bilmedüm

tīr-i maḥabbetüñ:

1. **tīr-i maḥabbetüñ:**-*üñ*
Terci-bend 1
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Sevgi oku.

Şol cān ki deldi bağrını tīr-i maḥabbetüñ
Açdı sarāy-ı ḳalbine Ḥaḳ revzen-i yaḳīn

tīr-i müjeñ:

1. **tīr-i müjeñ:**-*ñ*
Nazm 31
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kirpik oku.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

2. **tīr-i müjeñ:**-*ñ*
Nazm 42
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kirpik oku.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

tīr-i naẓar:

1. **tīr-i naẓar:**
Gazel 51
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bakış oku. II Bazı kimselerin bakışlarının bir şey veya kimse üzerinde meydana getirdiği etkiye yorulan ve kötü hâdiselere sebep olan terslik, uğursuzluk, göz, göz değmesi.

Her ṭarafdan gelmesün diyü aña tīr-i naẓar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

tīr-i peykāndan:

1. **tīr-i peykāndan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kirpiğinin oku.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim

Baġrumuñ ḳanı henüz ol tīr-i peykāndan ṭamar

tīr-i sermā:

1. **tīr-i sermā:**
Gazel 37
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ok gibi insana tesir eden soğuk, aşırı soğuk.

Müddeʿī enfāsı gibi irdügin ider helāk
Tīr-i sermā kim kemān-ı çarḫdan pertāb olur

tīr-i sīnedūz:

1. **tīr-i sīnedūz:**
Gazel 80
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Gönül delici, acı verici ok.

Bu ġamzeler ḥadengi mi yā tīr-i sīnedūz
Yā tīġdur ki ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān çeker

tīr-i yāruñ:

1. **tīr-i yāruñ:**
Gazel 327
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin oku. II Sevgilinin kirpiği, bakışı.

Ġam degül cān giderse tek dursun
Tīr-i yāruñ cigerde peykānı

tīrkeş:

1. **tīrkeşinden:**-*i, -nden*
Gazel 178
Mısra: **7**
Ok atan, okçu; okluk II yaralayıcı, etkili bakışlı sevgili; kirpikler; göz.

Türk-i çeşmüñ tīrkeşinden cānı kim ḳurtara kim
Ne ḳadar kim gözlerem tīr-i ḳażā eksük degül

tiryāk:

1. **tiryākdur:**-*dur*
Gazel 70
Mısra: **6**
İlaç, panzehir.

Leblerüñ dāruʾş-şifāsında ġubār-ı müşk ile
Ḥoḳḳa-i laʿl üzre yazılmış ki bu tiryākdur

2. **tiryākin:**-*in*
Kaside 17
Mısra: **5**
İlaç, panzehir.

Būse tiryākin umarken dil-i bīmārumuza
Zehr-i ġam virdi ṣaçuñ gör bu siyehkārluġı

3. **tiryāk:**-*i*
Gazel 16
Mısra: **8**
Bazı hastalıklara ve zehirlenmeye karşı kullanılan ilaç; macun; panzehir.

Şol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

4. **tiryāk:**-*i*
Gazel 63
Mısra: **7**
Bazı hastalıklara ve zehirlenmeye karşı kullanılan ilaç; macun; panzehir.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

tiryāk eyler:

1. **tiryāk eyler:**-*r*
Gazel 45
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Panzehir etmek.

Zaḫm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri
Nīş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

tiryāk ola:

1. **tiryāk ola:**-*a*
Gazel 253
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Panzehir olmak II iyileşmeyi veya çözümü kolaylaştırmak; rahatlatmak, huzura kavuşturmak.

Lebüñ devrinde zülfüñden ne teşvīş
Çü tiryāk ola efʿīden ne ḳorḫu

tiryākī:

1. **tiryākī:**
Gazel 173
Mısra: **8**
Afyon düşkünü.

Ġam-ı cānānı göñül cānı gibi gizlü dutar
Yine tiryākī bilür ḳıymetin afyonuñ

tiryāk-i ḫande-i leb-i dür-bārum:

1. **tiryāk-i ḫande-i leb-i dür-bārum:**
Gazel 258
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) inci saçan dudaklarındaki gülüşün macunu, panzehri.

Didi iderdi Aḥmedʾi efʿī ṣaçum helāk
Tiryāk-i ḫande-i leb-i dür-bārum olmasa

tıynet:

1. **ṭıynetüñ:**-*üñ*
Gazel 24
Mısra: **7**
Yaratılış, huy, mizaç.

Ṭıynetüñ taḫmīr olurken beñzer ey nāzük-beden
Ḫāk-i cennet āb-ı ḥayvān ile bulmış imtizāc

tīz idersin:

1. **tīz idersin:**-*er, -sin*
Gazel 35
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Keskinleştirmek.

Nice bir sengīn dilüñle tīz idersin ġamzeñi
Ol ḫod efsūnla bilenmiş siḥr oḳı peykānıdur

tīz-āb:

1. **tīz-ābı:**-*ı*
Kaside 7
Mısra: **63**
Kezzap.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir şu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

tīz-āb-şıfat:

1. **tīz-āb-şıfat:**
Kaside 6
Mısra: **127**
Kezzap gibi.

Tīz-āb-şıfat çünki deler āheni nīzeñ
Pūlād-siper olsa ne ġam sīne-i aʿdā

toġ:

1. **ṭoġmasa:**-*ma, -sa*
Gazel 316
Mısra: **3**
Doğmak, ortaya çıkmak.

Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhī

2. **ṭoġmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 7
Mısra: **60**
Doğmak, ortaya çıkmak.

Virmese luṭfuñ eli raḥm-ı felekde peveriş
Māder-i eyyāmdan ṭoġmazdı tā maḥşer güneş

3. **ṭoġıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Kaside 16
Mısra: **28**
Doğmak, ortaya çıkmak.

Ẓulmet-i faḳruñ içinde ḳalana göster yol
Maṭlaʿından ṭoġıcaḳ bu meh-i tābān-ı kerem

4. **ṭoġdı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **12**
Doğmak, ortaya çıkmak.

Zeyn oldı ʿīd-i şādī vü ḫatm oldı ṣavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

5. **ṭoġardı:**-*ar, -dı*
Gazel 30
Mısra: **11**
Doğmak, ortaya çıkmak, görünmek.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

6. **ṭoġa:**-*a*
Gazel 154
Mısra: **11**
Doğmak, ortaya çıkmak. II Sevgilinin güneş gibi doğması, ortaya çıkması.

Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü
Gören ṣanur ki sāye-i dīvāruñam senüñ

toġa:

1. **ṭoġa:**
Kaside 6
Mısra: **87**
Doğmak, ortaya çıkmak.

Tā kim ṭoġa saʿd ılduzı ol burc-ı şerefden
Māh ile muḳārin görine cemʿ-i Süreyyā

toġra:

1. **ṭoġradı:**-*dı*
Murabba 1
Mısra: **14**
Doğramak, parçalamak.

Felegüñ nūş iderem nīşini sāġarlar ile
Ṭoġradı ḫār-ı cefā bağrumı ḫançerler ile

toğrı:

1. **ṭoġrı:**
Gazel 322
Mısra: **1**
Doğru, dik.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḫüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

2. **ṭoġrı:**
Gazel 131
Mısra: **6**
Doğru, gerçek; hakikat.

Ṣabrum dükendi didügüme ḫışm ider baña
Bir ṭoġrı söylemek kişiye çoḳ günāh imiş

3. **ṭoġrı:**
Gazel 349
Mısra: **3**
Doğru, düzgün, hatasız.

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstī

4. **ṭoġrı:**
Gazel 321
Mısra: **2**
Bir ucundan öbür ucuna kadar yönü değişmeyen, eğri ve çarpık karşıtı.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

5. **ṭoġrı:**
Gazel 323
Mısra: **2**
Bir uçtan bir uca yönünü değiştirmeden giden, aynı doğrultuda devam eden, müstakim.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

toġru:

1. **ṭoġrudur:**-*dur*
Gazel 123
Mısra: **12**
Doğru, düzgün.

Serv ol ḳade öykinür dimeñ kim Ol ṭoġrudur iftirāya döymez

2. **ṭoġru:**
Gazel 322
Mısra: **12**
Doğru, düzgün.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ göñlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

3. **ṭoġru:**
Kaside 26
Mısra: **31**
Doğru, münasip, yerinde, uygun.

Şiʿrüm şiʿārı luṭf olalı ṭoġru yaraşur
Medḥüm ḳabāsı serv-i külehdārum üstine

4. **ṭoġru:**
Gazel 321
Mısra: **7**
Doğru, düzgün.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

5. **ṭoġru:**
Gazel 323
Mısra: **4**
Doğru, düzgün.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

6. **ṭoġru:**
Gazel 324
Mısra: **2**
Doğru, düzgün.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

7. **ṭoġrusı:**-*sı*
Gazel 162
Mısra: **6**
Doğruyu söylemek gerekirse, gerçek şu ki.

Bir serv durur yapraġı şīve yemişi nāz
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlīnüñ

8. **ṭoġru:**
Gazel 76
Mısra: **10**
Doğru sözlü, dürüst.

Göñlüm yolında oḳ gibi ṭoġru sözinde dost
Yā ḳaşı gibi ṭoġru degüldür revā mıdur

9. **ṭoġru:**
Gazel 221
Mısra: **6**
Doğru, hakiki.

Göñlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

10. **ṭoġru:**
Gazel 323
Mısra: **13**
Doğru, dürüst bir şekilde, doğrulukla.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

<u>ṭoġru söz:</u>

1. **ṭoġru söz:**
Gazel 220
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Doğru, hakiki, gerçek söz.

Nice bir ḳaşı gibi sözümi kec ḳılam edā
Ṭoġru söz bu ki ben ol ġonca-dehānı severem

<u>ṭoġru yoldan:</u>

1. **ṭoġru yoldan:**-*dan*
Gazel 173
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
İnsanı hak ve hakîkate ulaştıran yol, hidâyet yolu.

Ḳaddüñi medḥ eylemekden Aḥmedʾi menʿ eyleme
Ol ġarībi ṭoġru yoldan ırma yā hādīʾs-sübül

<u>ṭoġrusı:</u>

1. **ṭoġrusı:**
Gazel 6
Mısra: **6**
Gerçeği söylemek gerekirse, sözün doğrusu.

Ṭūbā boyuñ ki cennet-i kūyuñda ṣalına
Cibrīl sidreden diye ṭoġrusı müntehā

2. **ṭoġrusı:**
Gazel 123
Mısra: **6**
Gerçeği söylemek gerekirse, sözün doğrusu.

Kej-rā ḳaşuñ itdi rāy-ı fitne
Ṭoġrusı göñül bu rāya döymez

3. **ṭoġrusı:**
Gazel 9
Mısra: **4**
Doğru olanı şudur ki, gerçeği söylemek gerekirse, gerçekten, hakikaten, filhakika.

Ṣalındugınca Sidreyi ṣır müntehā boyuñ
Ṭoġrusı ḥüsn-i ḳadde nihāyet hemīn ola

4. **ṭoġrusı:**
Gazel 304
Mısra: **23**
Doğru olanı şudur ki, gerçeği söylemek gerekirse, gerçekten, hakikaten, filhakika.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

<u>toġur:</u>

1. **ṭoġura:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **202**
Ortaya çıkmasına yol açmak, sebep olmak.

Tā bāz-ı sipīd-i seḥer açup per-i zerrīn
Murġ-ı siyeh-i şeb ṭoġura beyżā-i beyżā

2. **ṭoġurdı:**-*dı*
Kıt'a 5
Mısra: **3**
Doğum yapmak; ortaya çıkmasına yol açmak, sebep olmak.

Güher ṭoġurdı ʿālem mākiyānı
Per ü bāl açalı ʿadlüñ ḫorosı

<u>tohm:</u>

1. **toḫm:**
Gazel 270
Mısra: **4**
Bitkilerde döllenme sonunda çiçekten sonra oluşan ve toprağa gömülünce kendisinden yeni bir bitki üreyen tane.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aşdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

töhmet-i şayyād idesin:

1. **töhmet-i şayyād idesin:**-*e, -sin*
Gazel 243
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Avcıyı suçlamak.

Seni ey murġ-ı dil ol dāne-i ḫāl itdi esīr
Nice bir dāma düşüp töhmet-i şayyād idesin

tokun:

1. **ṭoḳundı:**-*dı*
Kıt'a 6
Mısra: **5**
Değmek, çarpmak.

Ṭoḳundı çünki cefā sengi şīşe göñlümüze
Ayaġuñ altına alma bu ābgīneleri

tokuz kubbe-i ʿuzmā:

1. **ṭoḳuz ḳubbe-i ʿuzmā:**
Kaside 6
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Dokuz büyük kubbe ǁ dokuz kat gök.

Mirḳātuña bir pāye yedi çarḫ-ı muṭabbaḳ
Eyvānuña bir ṭāḳ ṭoḳuz ḳubbe-i ʿuzmā

tokuz ṭāk-ı zebercedden:

1. **ṭoḳuz ṭāḳ-ı zebercedden:**-*den*
Gazel 93
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Zebercet dokuz kemer. II Yeşil gökyüzünün dokuz katı. (Gökyüzü kemere benzetilerek sevgilinin kaşlarıyla ilişkilendirilir.).

Zihī çeküp ḳaşuñ yayın ḫalāṣ-ı tīr-i āh itsem
Ṭoḳuz ṭāḳ-ı zebercedden ṭutarlarsa siper göynür

tol-:

1. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 101
Mısra: **1**
Bir yere iyice yayılmak, kaplamak.

Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar
Laʿlüñ añsam ṣaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevşerden ṭolar

2. **ṭolmış:**-*mış*
Kaside 10
Mısra: **12**
Dolmak, dolu hale gelmek.

Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

tol:

1. **ṭoldı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **39**
Bir yere iyice yayılmak, kaplamak.

Çü ṭoldı ḳubbe-i gerdūn ṣadā-yı naʿrāñ ile
İçine od düşüben raʿd ider ġırīv ü ġareng

2. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 75
Mısra: **22**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Ḳabaġum cürʿa-i cām-ı leb-i mey-gūnuñ içün
Laʿl ü yāḳūt ṭolar ḳaṭre-i mercān dökilür

3. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 101
Mısra: **2**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar
Laʿlüñ añsam ṣaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevşerden ṭolar

4. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 101
Mısra: **4**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Lāle-gūn ruḫsāruñı yād idüben ḳan aġlasam
Būstān-ı dīde ol dem verd-i aḫmerden ṭolar

5. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 101
Mısra: **8**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Mescide ger ḳāmetüñi ʿarż ḳılsañ ṣubḥ-dem
Mescidüñ her gūşesi Allāhu ekberden ṭolar

6. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 101
Mısra: **10**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

7. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 101
Mısra: **14**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Leblerüñ yāḳūtını naẓm idicek lüʾlüʾ gibi
Aḥmed-i dīvānenüñ dīvānı gevherden ṭolar

8. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 129
Mısra: **4**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Şerār-ı nār-ı hecrüñden yüregüm şöyle yanmışdur
Ki bir āh eylesem ṭolar zemīn ü āsumān āteş

9. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 351
Mısra: **2**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Ḳılur zülfī muʿaṭṭar dest-māli
Ṭolar misk ile ʿanber dest-māli

10. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 351
Mısra: **8**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Ne laʿl olur ki yā Rab leẕẕetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

11. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 351
Mısra: **12**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Añup dür-dānesin aġlasa Aḥmed
Ṭolar dürr ile gevher dest-māli

12. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 351
Mısra: **14**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Leb-i laʿlini yād itdükce Aḥmed
Ṭolar ḫūn-ı cigerle dest-māli

13. **ṭolar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **44**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Ferrāşlaruñ çalduġı cārūb ile her ṣubḥ
Kāfūr ġubārıyla ṭolar ḳubbe-i mīnā

14. **ṭolar:**-*ar*
Kaside 7
Mısra: **96**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur minber güneş

15. **ṭolar:**-*ar*
Kaside 8
Mısra: **110**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Şiʿrüm sefīnesi iledür her kenāra dür
Naẓmum cevāhiriyle ṭolar her diyār laʿl

16. **ṭolar:**-*ar*
Kaside 31
Mısra: **26**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Şol deñlü şaçar misk uvaġın ceybine reyḥān
Kim nesme-i ʿanberle ṭolar dāmen-i ṣaḥrā

17. **ṭolar:**-*ar*
Kıt'a 1
Mısra: **4**
Bir şeyle baştan başa kaplanmak, dolmak.

Ḫusrevā pādişehā cūduñı dil şerḥ idemez
Gerçi medḥüñle ṭolar defter ü dīvān-ı kerem

18. **ṭolar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **105**
Bir yere girip orada toplanmak, bir şey bir yeri kaplamak, sarmak.

Kevkeb gibi her burc ṭolar kevkebe-i Şāh
Çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿasını ger ḳıla yaġmā

19. **ṭolmamış:**-*ma, -mış*
Gazel 198
Mısra: **2**
Kaplamak, sarmak.

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḥalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

20. **ṭolmış:**-*mış*
Kaside 30
Mısra: **12**
Dolmak, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.

Ḥālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

21. **ṭolmış:**--*mış*
Terkib-bend 1
Mısra: **38**
Dolmak, dolu olmak || Bir şeyin veya bir durumun çok fazla olması.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḥr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḫı

22. **ṭoldı:**-*dı*
Nazm 6
Mısra: **6**
(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek. ll (Bir duygu insanın içini, gönlünü…) Kaplamak, sarmak.

Ḫazānın işidüp ol nev-bahāruñ
Ciger ḳanıyla ġonca ṭoldı dirler

23. **ṭoldurdı:**-*dur, -dı*
Gazel 12
Mısra: **8**
Dolu duruma gelmek; bir yere iyice yayılmak, kaplamak.

Lebüñ şeftālūsinüñ ḥasretinden
Gözüm dāmānına ṭoldurdı ʿunnāb

24. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 101
Mısra: **6**
Bir yere iyice yayılmak, kaplamak, dolmak.

Ġamzesine ḳarşu bir laḫẓa siper cān eylesem
Cān elinden her ṭaraf tīġ ile ḫançerden ṭolar

25. **ṭolar:**-*ar*
Gazel 152
Mısra: **6**
Bir yere iyice yayılmak, kaplamak, dolmak.

Şol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Şu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

26. **ṭolar:**-*ar*
Kaside 23
Mısra: **44**
Bir yere iyice yayılmak, kaplamak, dolmak.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Bārān-ı eşküm ile ṭolar her diyār āb

27. **ṭolar:**-*ar*
Kaside 24
Mısra: **4**
Bir yere iyice yayılmak, kaplamak, dolmak.

Depretduġınca her yaña şebdīz-i zülfini
Ṭolar ʿabīr ü müşk ile ṣaḥrā vü kūhsār

28. **ṭoldı:**-*dı*
Gazel 343
Mısra: **13**

(Bir duygu bir yeri) kaplamak, sarmak.

Beyān varaḳları vaṣf-ı lebüñle ṭoldı şeker
Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed şeker-feşān ola mı

tola:

1. **ṭola:**
Gazel 262
Mısra: **2**
Çoğalmak, artmak, bir yere iyice yayılmak, kaplamak.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

tola-:

1. **ṭolar:**-*r*
Kaside 6
Mısra: **26**
Dolamak, sarmak.

Ṣol bāġ-ı cinān kim pür ola ḫūr ile ġılmān
Gūyā ki meleklerle ṭolar Kaʿbe-i ʿulyā

tolab:

1. **ṭolābı:**-*ı*
Kaside 22
Mısra: **56**
Su değirmeni.

Nālān olur mehābet-i tīġuñdan āsumān
Ṭolābı iñledür nite kim zār zār āb

2. **ṭolāb:**
Gazel 304
Mısra: **1**
Su değirmeni. II Durmaksızın ağlayan âşık.

Nice bir iñledesin derd ile ṭolāb gibi
Nice bir aḳıdasın eşkümi seyl-āb gibi

tolan:

1. **ṭolanur:**-*ur*
Kaside 9
Mısra: **14**
Dolanmak, dolaşmak, gezinmek.

Meftūl-ı bend-i zülfüñüñ olmış müvellehi
Kim post-pūş gibi ṭolanur cihānı müşk

ṭolan-:

1. **ṭolanur:**-*ur*
Gazel 78
Mısra: **3**
Dolaşmak, her yeri sarmak.

Ḥüsn bezmin ṭolanur sünbüli reyḥāncı mıdur
Kim iki dāmeni pür tāze gül-i ḫandāndur

2. **ṭolandı:**-*dı*
Kaside 32
Mısra: **40**
Dolanmak, dolaşmak, gezinmek.

Çün oldı mevsim-i ʿayş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

tolar:

1. **ṭolarsa:**-*sa*
Kaside 6
Mısra: **54**
Dolmak, nüfuz etmek, etkisi altına almak.

Çün maṭbaḫuñuñ dūdınadur çarḫ hevā-dār
Ṭolarsa dimāġına ne ṭañ her gice sevdā

2. **ṭolar:**
Gazel 101
Mısra: **12**
Dolmak, bir şeyle baştan başa kaplanmak.

Nergisi gör kāse-i zerle yazılmış lāle-veş
Himmetinde kīsesi uş sīm ile zerden ṭolar

tolaş-:

1. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 186
Mısra: **10**
Dolaşmak, ilişmek.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur ṣarmaşur cānum

2. **ṭolaşup:**-*up*
Gazel 248
Mısra: **8**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Zülfi zencīrinde dil dīvānedür ṣol dilberüñ
Ṭolaşup bād-ı ṣabā zülfine şeydālanmasun

3. **ṭolaşup:**-*up*
Kaside 21
Mısra: **5**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Ṭolaşup zülfine aġ alnına kim Ṭāḳ-ı Kisrāya nerdibān bulduñ

tolaş:

1. **ṭolaşma:**-*ma*
Murabba 1
Mısra: **3**
Dokunmak ‖ saçın dolaşması.

Dimedüm mi saña ṭolaşma aña hay göñül
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

2. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 288
Mısra: **7**
Dolaşmak, ilişmek, saç, iplik gibi şeyler birbirine karışarak güç çözülür duruma gelmek.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide suʿbān ḳucmaġa

3. **ṭolaşdı:**-*dı*
Gazel 21
Mısra: **9**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Kaʿbe yüzüñe ṭolaşdı zülfüñ
Ṣan girdi ṭavāfa mār ey dost

4. **ṭolaşdı:**-*dı*
Gazel 77
Mısra: **5**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Şikest zülfine ṭolaşdı göñlüm
Anuñʾçün ucdan uca pür-şikendür

5. **ṭolaşdı:**-*dı*
Gazel 168
Mısra: **7**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı rişte şandı velī
Göreli pīç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

6. **ṭolaşdı:**-*dı*
Kaside 6
Mısra: **187**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl
Kim yazamadum sülsini bir ḥarfinüñ ammā

7. **ṭolaşur:**-*ur*
Gazel 291
Mısra: **5**
Dolaşmak, zor ayrılır hale gelmek, yakalanmak II gönül vermek, bağlanmak.

Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb
Kʾehl-i dār eyleye Dārāyı diyār ayrulığı

8. **ṭolaşduġıyçün:**
Gazel 228
Mısra: **12**
Dolaşmak, zor ayrılır hale gelmek, yakalanmak. || Gönül vermek, bağlanmak.

Ṣaldı zindān-ı ḥabāb içre ṣu dīvāne diyü
Zülfi zencīrine ṭolaşduġıyçün bād-ı çemen

9. **ṭolaşdum:**-*du, -m*
Gazel 211
Mısra: **9**
(Saç, iplik vb. şeyler) Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

ṭoldı:

1. **ṭoldı:**
Terci-bend 2
Mısra: **2**
(Bir duygunun her tarafı, herkesi...) Kaplamak, sarmak.

İrdi gülzāra çün havā-yı ṣabā
Ṭoldı bu ṣuffaya ṣafā-yı ṣabā

ṭolduġıyçün:

1. **ṭolduġıyçün:**
Gazel 325
Mısra: **7**
Dolduğu, biriktiği için.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

ṭoldur:

1. **ṭoldurupdur:**-*up*
Nazm 31
Mısra: **6**
Doldurmak.

Didi kim bu serv-i gül-ruḫsār Bostānc'oġlıdur
Fūtasın gül ṭoldurupdur ṣaçları reyḥānīdür

2. **ṭolduram:**-*am*
Terci-bend 1
Mısra: **123**
Doldurmak.

Bir cām ṭolduram yine medḥüñ ṣarābıyla
İki cihānı mest-i ṣafāñ eyleyem senüñ

3. **ṭolduralı:**-*a, -lı*
Terci-bend 2
Mısra: **26**
Doldurmak.

Dutdı bülbül niyāz ile çemeni
Nāz ile ṭolduralı gülşeni gül

4. **ṭoldur:**
Kaside 19
Mısra: **22**
Doldurmak, kaplamak.

Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

5. **ṭoldurdı:**-*dı*
Gazel 17
Mısra: **7**
Doldurmak, yayılıp kaplamak.

Ḫoş būy ile ṭoldurdı ṣabā dehri meger kim
ʿAnber ṣaçuñı müşk-feşān eyledüñ ey dost

6. **ṭoldurdı:**-*dı*
Gazel 283
Mısra: **11**
Doldurmak, yayılıp kaplamak.

Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

7. **ṭoldurup:**-*up*
Kaside 7
Mısra: **97**
Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek.

Baḥr-i cūduñdan felek fülkin cevāhir ṭoldurup
Düzedür şekl-i hilālīden gümüş lenger güneş

8. **ṭoldurup:**-*up*
Kaside 25
Mısra: **15**
Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek.

Ṭoldurup nʾeyler ruḫuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

9. **ṭoldura:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **72**
Doldurmak, dolu hale getirmek, kaplamak.

Luṭfuñ nesīmi dāmen-i dehri pür eyleyüp
Ḫulḳuñ demiyle ṭoldura ceyb-i cihānı müşk

10. **ṭoldurdı:**-*dı*
Gazel 29
Mısra: **11**
Dolu hale getirmek, doldurmak.

Nergisüñ zer kāsesin ʿanberle ṭoldurdı ṣabā

Kʾola ḥüsnüñ gülşeninde micmere-gerdān-ı ʿīd

11. **ṭoldurur:**-*ur*
Gazel 60
Mısra: **11**
Doldurmak, dolu hale getirmek.

Ṭoldurur ḥoḳḳa-i laʿlīne lebüñ gül-şekeri
Yaʿnī dil-ḥastelerüñ derdine tīmāra gider

12. **ṭoldururuz:**
Gazel 287
Mısra: **12**
Doldurmak; dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek.

Yāra şīrīn sözinüñ sırrını şordun didi kim
Biz şeker ṭoldururuz sözde nemekdānumuza

<u>ṭoldur-:</u>

1. **ṭoldurdı:**-*dı*
Kaside 25
Mısra: **54**
Doldurmak, kaplamak.

Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ göñlümi
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

2. **ṭoldurur:**-*ur*
Kaside 7
Mısra: **31**
Doldurmak, dolu hale getirmek, kaplamak.

Ayda bir kez kāsesin ʿanberle māhuñ ṭoldurur
Tā ki şeh bezminde bir dem gezdüre micmer güneş

3. **ṭoldurdı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **31**
Doldurmak, dolu hale getirmek, kaplamak.

Ṭoldurdı şīşesin gözümüñ ḥasret-i ruḥuñ
Gül yapraġı gibi ki ḳodı yādigār āb

4. **ṭoldurdı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **32**
Doldurmak, dolu hale getirmek, kaplamak.

Bu ḫaste göñlümi ṣora geldi ḫayāl-i dost
Ṭoldurdı kāsesin gözümüñ dāne-i enār

5. **ṭoldurdı:**-*dı,* -
Kaside 22
Mısra: **13**
(Boş bir şeyi) Dolu hale getirmek, dolmasını sağlamak.

Ṭoldurdı meşk-i eşkümi saḳḳā gözüm kʾide
Ferrāş gibi ḳapuña her dem niṣār āb

6. **ṭoldurdı:**-*dı,* -
Kaside 22
Mısra: **50**
(Boş bir şeyi) Dolu hale getirmek, dolmasını sağlamak.

Ḫāmem bu ʿīd-i ekbere ʿīdāne virmege
Ṭoldurdı cām-ı medḥüñe ey şehr-yār āb

7. **ṭoldurdı:**-*dı,* -
Kaside 25
Mısra: **39**
(Boş bir şeyi) Dolu hale getirmek, dolmasını sağlamak.

Kāse-i zerrīnini ʿanberle ṭoldurdı hilāl
Olmaġa bezmüñde bugün micmere-gerdān-ı ʿīd

<u>ṭolı:</u>

1. **ṭolısın:**-*sın*
Gazel 157
Mısra: **9**
Dolu, bir şey ile kaplanmış hâlde.

Göñülde gözde ṭolısın nice disün Aḥmed
Eyā menāzile sullamī ve eyne salmākī

<u>tolu:</u>

1. **ṭoludur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **10**
Bir şey ile dolu olan; pek çok, fazla.

Aḥmedʾüñ fiʿli ḫaṭā ise nʾola çünki senüñ
Her zamān cūd u ʿaṭāñ ile keremler ṭoludur

2. **ṭolu:**
Kaside 6
Mısra: **178**
Bir şey ile dolu olan; pek çok, fazla.

Gök çīnī devātını ḳılur ḥoḳḳa-i çarḫuñ
Her gice şeb-i tīre ṭolu ʿanber-i sārā

3. **ṭoludur:**-*dur*
Terci-bend 2
Mısra: **32**
Bir şey ile dolu olan; pek çok, fazla.

Nʾola şeh gibi olsa laʿl-niṣār
Ṭoludur çünki zerle maḫzen-i gül

4. **ṭoludur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **1**
Bir duygunun etkisiyle yüklü.

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Göñlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

5. **ṭoludur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **2**
Bir duygunun etkisiyle yüklü.

Gözümüñ ḫāneleri şevḳ ile demler ṭoludur
Göñlümüñ ḫalveti hem-derd ile ġamlar ṭoludur

6. **ṭoludur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **4**
Bir duygunun etkisiyle yüklü.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

7. **ṭoludur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **6**
(Boş bir şey veya yer) İçine giren bir şeyle dolu hâle gelmek, boş olmaktan çıkmak, dolup taşmak.

Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ
Ki ḳadem başduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

8. **ṭolu:**
Kaside 6
Mısra: **78**
Bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır, çok, pek çok.

Ḳaşruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

9. **ṭolu:**
Kıt'a 3
Mısra: **12**
Bir şey ile dolu olan. || Çok, pek çok.

Bir şemmesi şerḥin idemezdüm ʿĀlem ṭolu dāsıtānum olsa

10. **ṭolu:**
Kaside 15
Mısra: **2**
Bir şey ile dolu olan. || Çok, pek çok.

Ey muḥīt-i keremüñ ḳaṭresi ʿummān-ı kerem
Bāġ-ı cūd ebr-i kefüñden ṭolu bārān-ı kerem

11. **ṭoludur:**-*dur*
Gazel 97
Mısra: **8**
Bir şey ile kaplı olan; pek çok, fazla.

Gözlerüñ nūr-ı tecellī göre mi ṣofī senüñ
Sīneñüñ ṣoffası ṣadrında ṣanemler ṭoludur

12. **ṭolu:**
Gazel 331
Mısra: **14**
Bir şey ile kaplı olan; pek çok, fazla.

Aḥmedʾüñ yaşı ṣaḳın dāmenüñi dutmaya kim
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebī

13. **ṭolu:**
Terci-bend 1
Mısra: **25**
Bir şey ile dolmuş olan.

Ḫulḳı ʿaẓīmdür ki ṭolu müşk-i nāb ider
Ḫāk-i bihişti ṭīb-i ḫışāli Muḥammedüñ

14. **ṭolu:**
Kaside 32
Mısra: **9**
Bir şey ile dolu olan.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

15. **ṭoludur:**-*dur*
Terci-bend 1
Mısra: **42**
Bir yerde bahsedilen şeyin çok bulunduğunu, çok olduğunu anlatır, çok, pek çok.

Ey mecmaʿ-ı mekārim ü mecmūʿa-i kerem
Ṣīt-i kerāmetüñle ṭoludur ʿArab ʿAcem

16. **ṭoludur:**-*dur*
Gazel 82
Mısra: **4**
Bir şey ile kaplı olan, pek çok, fazla.

Şām-ı zülfüñ çerisi ḳondı göñül Mışrına kim
Sāyebānlarla ṭoludur ḳamu meydān-ı Mışr

ṭon:

1. **ṭonuñ:**
Gazel 280
Mısra: **8**
Elbise, giysi.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī ṣaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳarармasun uġrama dūd-ı āhuma

2. **ṭon:**
Nazm 18
Mısra: **3**
Elbise, giysi.

Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek bellüdür anda ne yaḳa

3. **toñlaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 224
Mısra: **3**
Renk.

Jeng olur āb-ı meyinden toñlaruñ āyīnesi
Derdi olmaz ḫāṭır-ı ʿuṣṣāḳa iren gerdden

tonad:

1. **ṭonadup:**-*up*
Nazm 25
Mısra: **2**
Süslemek, giydirip kuşatmak.

ʿīd-i ḥüsnüñde ṣalın dilber-i raʿnālar ile
Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşını dībālar ile

2. **ṭonadup:**-*up*
Nazm 21
Mısra: **1**
Süslemek, bezemek, donatmak.

Ṭonadup serv-i ḳabā-pūşı ḳızıl güllerle
Cemʿ idüp dilleri ʿīş eyledi bülbüllerle

ṭonan-:

1. **ṭonanup:**-*(u)p*
Kaside 12
Mısra: **9**
Donanmak, süslenmek.

Ṭonanup cevlān ider ṣaḥrāda ṭāvūs-ı dıraḫt
Ṣaçılur naṭʿ-ı zemīnüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

2. **ṭonanuban:**-*uban*
Kaside 24
Mısra: **52**
Donanmak, süslenmek.

Eşcāra cümle cāme-i zerrīn geyürdi bād
Ṭonanuban ṣalınmaġa ʿīdüñde bende-vār

3. **ṭonanup:**-*up*
Müfret 47
Mısra: **1**
Donanmak, bezenmek.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḫüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

tonan:

1. **ṭonanupdur:**-*up, -dur*
Nazm 21
Mısra: **4**
Süslenmek, bezenmek.

Gördügümce ṣanuram ḫālini kāküllerle
Hind bāġı ṭonanupdur yine fülfüllerle

2. **ṭonanup:**-*up*
Kaside 25
Mısra: **4**
Giyinip kuşanmak, süslenmek.

Ḫilʿat-i ḥüsn egnüñe gey yaraşur ey serv-i nāz
Ṭonanup ṭāvūs-vār itseñ nʾola cevlān-ı ʿīd

ṭonat:

1. **ṭonatmış:**-*mış*
Gazel 326
Mısra: **4**
Süslemek, bezemek, donatmak.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

2. **ṭonatdı:**-*dı*
Kaside 7
Mısra: **8**
Süslemek, bezemek, donatmak.

Ḳulzüm-i Hindüñ baturmaġa gümüş zevraḳların
Bādbān-ı nūr ile ṭonatdı fülk-i zer güneş

toñuz:

1. **ṭoñuz:**
Gazel 237
Mısra: **8**
Domuz II rakip.

Ol ġamze-i ḫūn-rīz ile ḳaṣd itme raḳībe
Bunuñ gibi ḳılıç ile ṭoñuz mı çalarsın

2. **ṭoñuzluġını:**-*luḳ, -ı, -nı*
Gazel 239
Mısra: **11**
Domuz II rakip.

Çün ṭoñuzluġını terk eylemez ey dost raḳīb
Ben itüñe anı göster ki temāşā göresin

top:

1. **ṭopınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 13
Mısra: **1**
Top, çevgan topu, guy.

Caʿd-ı zülfüñ kim melāḥat ṭopınuñ çevgānıdur
Yaraşur yüzüñde kim ḥüsn ü bahā meydānıdur

2. **ṭopı:**-*ı*
Kaside 15
Mısra: **25**
Top, çevgan topu, guy.

Gün gibi salṭanatuñ ṭopı göge aġsa ne ṭañ
Saña ṣunıldı bu meydānda çü çevgān-ı kerem

3. **ṭopın:**-*ın*
Gazel 42
Mısra: **3**
Top, çevgan topu.

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgūn yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

4. **ṭopın:**-*ın*
Kaside 21
Mısra: **51**
Top, çevgan topu.

Salṭanat ṭopın ur zamānede kim
Devlet atını zīr-i rān bulduñ

5. **ṭop:**
Gazel 67
Mısra: **4**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy.

Çevgān idicek zülfüñi meydān-ı cemāle
Ser-geşte olup ay ile gün ṭop olacaḳdur

6. **ṭop:**
Gazel 101
Mısra: **9**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy.

Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

7. **ṭopını:**-*ın, -ı*
Gazel 241
Mısra: **13**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy.

Meydān-ı ḥüsn-i yārda meh ṭopını çalmaġ içün
Dest-i ṣabāya dem-be-dem ol ʿanberīn çevgānı ṣun

8. **ṭop:**
Gazel 257
Mısra: **17**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

9. **ṭop:**
Gazel 58
Mısra: **11**
Çevgan oyununda kullanılan top, guy. ll Aşığın feda etmeye hazır olduğu başı.

Çevgān ṣalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

10. **ṭopın:**-*ı, -n*
Gazel 166
Mısra: **3**
Top, çevgan topu. II Âşığın gönlü.

Meydān-ı ḥüsn içinde göñül ṭopın urmaġa
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

11. **ṭopı:**-*ı*
Gazel 158
Mısra: **5**
Top, gülle atan büyük ateşli silah. II Sevgilinin güzelliği.

Gün gibi ṭopı göklere aġdı güzelligüñ
Meydān-ı ḥüsnde ṣunalı ṣavlecān ḳaşuñ

top ile çevgāna:

1. **ṭop ile çevgāna:**-*a*
Gazel 127
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **-**
Top ve çevgan.

Nʾola olursa göñül zülf ü zenaḫdāna heves
Ṭıfl olan çünki olur ṭop ile çevgāna heves

<u>ṭop-ı felek:</u>

1. **ṭop-ı felek:**
Gazel 78
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Felek topu.

Zülfi meydān-ı cemāl içre ne ḫoş çevgāndur
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile ser-gerdāndur

<u>toprağ:</u>

1. **ṭoprağı:**-*ı*
Kaside 8
Mısra: **42**
Toprak.

Sulṭān Muḥammed ol ki bihişt-i sarāyınuñ
Ṭoprağı cevherinden ider iftiḫār laʿl

2. **ṭoprağı:**-*ı*
Gazel 1
Mısra: **5**
Toprak.

Bir naẓarda kīmyā itmek dilerseñ ṭoprağı
Ḫākini mey-ḫānenüñ kuḥl-ı başar ḳıl dāʾimā

3. **ṭoprağınuñ:**-*ı, -nun*
Kaside 7
Mısra: **34**
Toprak.

Ẓill-i Ḥaḳ Sulṭān Muḥammed Ḫān ki olmışdur anuñ
İşigi ṭoprağınuñ her ẕerresi enver güneş

4. **ṭoprağı:**-*ı*
Mesnevi 3
Mısra: **180**
Toprak.

Ne yire ḳadem baṣsañ ey kān-ı cūd
Olur ṭoprağı āb-ı ḥayvān-ı cūd

5. **ṭoprağına:**-*a, -ı*
Kaside 12
Mısra: **71**
Toprak (Sultanın ayağını bastığı yer bağlamında).

İşigüñ ṭoprağına yüz sürdügin maʿẕūr ṭut
Çün ḳadīmī resmdür teẕhīb olur bāb üstine

6. **ṭoprağ:**
Nazm 5
Mısra: **7**
(eşikteki) toz, toprak. II mezar, mezar toprağı.

Çün gördi ṭoprağ olduġın ol zülf-i müşk-bār
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

7. **ṭoprağa:**-*a*
Gazel 158
Mısra: **9**
Evrenin etrafını kaplayan katı madde, hâk, türâb.

Ṭoprağa düşmiş oḳ gibi ḫākī göñülleri
Uş gūşe-i kemānla dirür dilsitān ḳaşuñ

8. **ṭoprağa:**-*a*
Gazel 298
Mısra: **13**
Evrenin etrafını kaplayan katı madde, hâk, türâb.

Ey serv sāyeñdür viren ṭoprağa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

9. **ṭoprağa:**-*a*
Nazm 6
Mısra: **10**
Evrenin etrafını kaplayan katı madde, hâk, türâb.

Gereklü genc idi ol serv-i sīmīn
Anuñʾçün ṭoprağa defn oldı dirler

10. **ṭoprağı:**-*ı*
Gazel 36
Mısra: **6**
Toprak, zemin, yer.

Dem gelür şevḳ-ı ruḫuñ ḫālet bağışlar ʿāşıḳa
Kʾayağı ṭoprağı ser-tā-ser gül-i sīr-āb olur

11. **ṭoprağıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 294
Mısra: **10**
Toprak.

Aḥmedʾüñ cānına zaḫm urdı ezelde tīr-i ʿışḳ
Bir avuc ten ṭoprağıyla gizlenür mi yarası

12. **ṭoprağumı:**-*um, -ı*
Gazel 264
Mısra: **7**
Toprak. || *Mezar.*

Lebüm irmez leb-i laʿlüñe meger ṭoprağumı
Kūze-ger kūze ide aġzuña ol kūze gele

13. **ṭoprağ:**
Gazel 117
Mısra: **17**
Toz, toprak. II Sevgilinin ayağının tozu.

Aḥmedʾüñ zer çihresin yoluñda ṭoprağ eyleyen
Pāy-būsuñ leẕẕetinüñ iştiyāḳıdur henūz

<u>toprağ-:</u>

1. **ṭoprağum:**-*(u)m*
Gazel 32
Mısra: **9**
Toz, toprak. II mezar toprağı.

Ölsem lebüñʾçün eyleseler ṭoprağum sebū
Şu ḳoysañ ol sebūya şarāb aḳısar leẕīẕ

2. **ṭoprağum:**-*(u)m*
Gazel 189
Mısra: **11**
Toz, toprak. II mezar toprağı.

Cemīʿ-i derde benüm ṭoprağum kefāret ola
Ne dem ki laʿl-i lebüñ ḥasretiyle ḫāk oluram

<u>toprağ altında zīr ü zeber yata:</u>

1. **ṭoprağ altında zīr ü zeber yata:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **212**
Kelime Tipi: **-**
Toprak altında

darmadağınık bir biçimde yatmak.

Ne şeh kim ḳomaya işigüñde ser
Yata ṭopraġ altında zīr ü zeber

<u>topraġ olalum:</u>

1. **ṭopraġ olalum:**
Gazel 305
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Toprağa karışmak, ölmek.

Devr elinden nice bir ṭopraġ olalum çün bizüm
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

<u>topraġ olam:</u>

1. **ṭopraġ olam:**-*am*
Gazel 191
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Toprağa karışmak, ölmek.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭopraġ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

<u>topraġ oldum:</u>

1. **ṭopraġ oldum:**
Gazel 320
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Toprağa karışmak, ölmek.

Ṭopraġ oldum ḫāk-i pāyuñ şevḳına ḳapuñda çün
Bir gün idiser bülend ol himmet-i aʿlā beni

<u>topraġa:</u>

1. **ṭopraġa:**
Kaside 1
Mısra: **35**
Toprak, zemin, yer.

Sāyeñ düşeydi ṭopraġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

<u>topraġa düşdi:</u>

1. **ṭopraġa düşdi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Toprağa düşmek: Ölüp gömülmek, vefat etmek, defnedilmek, ahirete göçmek.

Ḥayfā ki düşdi ṭopraġa bād-ı fenā ile
Devlet dıraḫtı kim ḳamuya tekyegāh idi

<u>topraġa girdi:</u>

1. **ṭopraġa girdi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Toprağa girmek, ölmek.

Çeşm-i ümīdi ṭopraġa girdi yir ehlinüñ
Āhı ḫurūşı göklere çıḳsa revā imiş

<u>topraġa salarsın:</u>

1. **ṭopraġa şalarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 237
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yerle bir etmek, mahvetmek.

Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa şalarsın
Yazuġı benüm boynuma şol ḳol ki şalarsın

<u>toprak:</u>

1. **ṭopraḳ:**
Kaside 29
Mısra: **50**
Toprak, zemin, yer.

Bostān-ı sarāyuña yüz urmaḳ hevesinden
Ṭopraḳ döşenüp yaştanur aḥcārı benefşe

2. **ṭopraġını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 86
Mısra: **4**
Evrenin etrafını kaplayan katı madde, hâk, türab.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭopraġını laʿl ü zer çıḳar

3. **ṭopraġuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 25
Mısra: **18**
Toprak. II. Mezar, mezar toprağı.

Lebüñ lebine irişmege çāre yoḳ Aḥmed
Meger ki ṭopraġuñı ḳıla rūzigār ḳadeḥ

<u>toprak ola:</u>

1. **ṭopraḳ ola:**-*a*
Gazel 251
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ölmek, toprağa karışmak.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭopraḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

<u>toprak yüzümi:</u>

1. **ṭopraḳ yüzümi:**-*üm, -i*
Terci-bend 1
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Toprak yüz; değersiz, itibarsız.

Ṭopraḳ yüzümi nice sürem şol ḥarīme kim
Cārūbdur işigine müjgān-ı ḥūr-ı ʿīn

<u>toprakda koma:</u>

1. **ṭopraḳda ḳoma:**-*ma*
Kaside 21
Mısra: **67**
Kelime Tipi: **-**
Bir yana itmek, kendi hâline terk etmek; iş ve görev vermemek.

Ḳoma ṭopraḳda Aḥmedi ki anı Midḥatüñ cevherine kān bulduñ

<u>toptolu:</u>

1. **ṭopṭolu:**
Kaside 23
Mısra: **22**
Dopdolu, tamamen dolu.

Bārī naẓar ḳılursañ aña ḫande eyle kim
Görine ṭopṭolu güher-i şāh-vār āb

2. **ṭopṭolu:**
Gazel 218
Mısra: **2**
(Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu.

Gönlümi sevdā-yı zülfüñle perīşān isterem
Sīnemi şevḳ-ı lebüñle ṭopṭolu ḳan isterem

3. **ṭopṭolu:**
Terkib-bend 1
Mısra: **2**
(Kuvvetlendirme benzer hecesi dop ile dop+dolu) Çok dolu, tamâmen dolu.

Dolāb-ı çarḫ dökdügi seyl-i fenā imiş
Bāġ-ı zamāne ṭopṭolu ḫār-ı cefā imiş

4. **ṭopṭolu:**
Kaside 16
Mısra: **42**
Çok dolu, tamamen dolu.

Ebr-i feyżüñden irer her yaña bārān-ı seḫā
Ḥavż-ı cūduñdan olur ṭopṭolu kīzān-ı kerem

5. **ṭopṭolu:**
Kaside 22
Mısra: **36**
Çok dolu, tamamen dolu.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

torva:

1. **torva:**
Nazm 35
Mısra: **1**
Torba.

Torva umar mı tu saḳaluñdan
Ḫaberüñ var mı hīç ḥalüñden

toy:

1. **ṭoyar:**-*ar*
Kaside 15
Mısra: **37**
Doymak.

Kāse-i ḥırṣ ṭoyar süfre-i iḥsānuñdan
Dest-i inʿāmuñ ile ʿām olalı ḫᵛān-ı kerem

toz:

1. **toz:**
Gazel 273
Mısra: **7**
Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.

Ol Yūsuf-ı gül-pīrehen toz itmemege dāmenin
Şīşeyle gül ṣuyın ṣaçar yaşlu gözüm yollarına

2. **tozıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 15
Mısra: **10**
Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.

Ayaġı ṭopraġıdur cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānı tozıdur sürme-i aʿyān-ı kerem

3. **tozıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 16
Mısra: **8**
Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.

Naẓar-ı merḥametüñ cevher-i iksīr-i ḥayāt
Āsitānuñ tozıdur mihr-i dıraḫşān-ı kerem

4. **tozınuñ:**-*ı, -nuñ*
Kaside 29
Mısra: **53**
Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.

İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm
Ḫāṣṣiyyet ile virse ol āṣārı benefşe

5. **tozını:**-*ı, -nı*
Gazel 43
Mısra: **2**
Ayak tozu.

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı başardan güniler

6. **toz:**
Gazel 12
Mısra: **6**
Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak. II Hareket esnasında çıkan toz bulutu.

Ḳaşuñ bir ḳavs çekdi Müşterīye Ki toz olmışdur aña ʿanber-i nāb

tozlu:

1. **tozlu:**
Gazel 270
Mısra: **6**
Yayın kabzası üzerine kaplanan kayın ağacı kabuğu ve kirişi.

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

tu:

1. **tu:**
Nazm 35
Mısra: **1**
"Yazıklar olsun!" anlamında ses taklidi.

Torva umar mı tu saḳaluñdan
Ḫaberüñ var mı hīç ḥalüñden

tūbā:

1. **ṭūbā:**
Kaside 6
Mısra: **57**
Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç.

Ṭūbā eger aşılmasa cennetde nigūnsār
Ṣuffañdaki serv olmasa bu vech ile raʿnā

2. **ṭūbā:**
Kaside 6
Mısra: **56**
Cennette bulunduğuna ve bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları aşağıda büyük ağaç.

Şol serv ki dīvāruña naḳş eyledi naḳḳāş
Teşbīh olınmaġa yarardı aña Ṭūbā

3. **ṭūbāyı:**-*y, -ı*
Gazel 65
Mısra: **2**
Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç. || *Sevgilinin boyu.*

Ne belā-engīzdür ol serv-i ḫoş-bālāyı gör
Bāġ-ı fırdevs getürmiş seyr ider ṭūbāyı gör

4. **ṭūbā:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç II Sevgilinin boyu.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

5. **ṭūbā:**
Gazel 8
Mısra: **6**
(Ar.) Cennette bulunduğuna ve bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları aşağıda büyük ağaç.

Ḳaddüñ ḳıyāmetin görüben cān virenlere
Ṭūbā budaġı gölgelerinde maḳām ola

6. **ṭūbā:**
Gazel 9
Mısra: **1**
(Ar.) Cennette bulunduğuna ve bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları aşağıda büyük ağaç.

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

7. **ṭūbā:**
Gazel 71
Mısra: **1**
(Ar.) Cennette bulunduğuna ve bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları aşağıda büyük ağaç.

Ṭūbā boyuña irmedügi-yʾçün şikestedür
Nergis gözüñe beñzemedügine ḫastedür

8. **ṭūbā:**
Kaside 31
Mısra: **68**
(Ar.) Cennette bulunduğuna ve bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda, dalları aşağıda büyük ağaç.

Bir serv-i ḳabā-pūş kenārında ki anuñ
Bālāsı hevāsında şikeste ḳala Ṭūbā

<u>ṭūbā boyuñ:</u>

1. **ṭūbā boyuñ:**
Gazel 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Boyu Tûbâ ağacı (gibi olan sevgili).

Ṭūbā boyuñ ki cennet-i kūyuñda ṣalına
Cibrīl sidreden diye ṭoġrusı müntehā

<u>ṭudaġ:</u>

1. **ṭudaġuña:**-*uñ, -a*
Gazel 176
Mısra: **5**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Yüzüñ gören ṭudaġuña germ olmasun mı kim
Düşmez bahār ṣoḥbetine bī-şarāb gül

2. **ṭudaġuña:**-*uñ, -a*
Terci-bend 2
Mısra: **37**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Ġonca dirdüm ṭudaġuña görsem
Şehd sözlü şeker-zebān ġonca

3. **ṭudaġuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 25
Mısra: **15**
Dudak.

Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan
Ne ḳanına ṣuṣamışdur gör ey nigār ḳadeḥ

4. **ṭudaġuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 276
Mısra: **5**
Dudak.

Ḫūn-bahāmuz buyur ṭudaġuñdan
Cānumuz bārī rāyegān alma

5. **ṭudaġuñdan:**-*uñ, -dan*
Terci-bend 2
Mısra: **35**
Dudak.

Ṭudaġuñdan virür nişān ġonca
Oldı cān-baḫş u dilsitān ġonca

6. **ṭudaġı:**-*ı*
Gazel 351
Mısra: **5**
Dudak, ağız. II Sevgilinin dudağı.

Ṭudaġı çeşmesine irse nā-gāh
Pür olur cūy-ı kevs̲er dest-māli

7. **ṭudacıġuñ:**-*cıġ, -uñ*
Kıt'a 9
Mısra: **1**
Dudak, ağız. II Sevgilinin dudağı.

Didüm ki ṭudacıġuñ öpicek
Cānā ṭapuña ne ʿār olurdı

<u>ṭudak:</u>

1. **ṭudaġuñ:**-*uñ*
Gazel 65
Mısra: **13**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Aḥmedʾüñ ḳanın ṭudaġuñ içdi ṣormaz kimse hīç
Ḳıpḳızıl ḳandur henūz ol laʿl-i rūḥ-efzāyı gör

2. **ṭudaġuñ:**-*uñ*
Gazel 120
Mısra: **7**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengīn
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şīrīn ʿineb olmaz

3. **ṭudaġuñ:**-*uñ*
Gazel 127
Mısra: **3**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Bulsa Ḫıżr ile Sikender ṭudaġuñ şerbetini
Eylemezlerdi daḫı çeşme-i ḥayvāna heves

4. **ṭudaġuñ:**-*uñ*
Gazel 317
Mısra: **13**
Dudak II sevgilinin dudağı.

Kevs̲er ṭudaġuñ olursa ṭañ mı
Cān u göñülüñ ḳarār-gāhı

5. **ṭudaġıyla:**-*ı, -ile*
Kaside 31
Mısra: **57**
Dudak.

Çün ġonca ṭudaġıyla ḳılur cāma işāret
Çün nergis ider ġamze ile sāġara īmā

6. **ṭudacıġum:**-*cıġ, -um*
Kıt'a 9
Mısra: **3**
Dudak.

Didi ki ṭudacıġum öpicek
Defʿī heves-i kinār olurdı

tudaklu:

1. **ṭudaḳlu:**
Gazel 238
Mısra: **3**
Dudaklı, dudağı olan.

Şeker ṭudaḳlu ḳamer yüzlü serv boylularuñ
Semen-beri nicesin ḫoş mısın ṣafāca mısın

ṭūfān:

1. **ṭūfān:**
Gazel 295
Mısra: **2**
Çok şiddetli şekilde yağarak her yeri sular altında bırakan yağmur.

Dil ḫastesi hecrüñ eleminden öle yazdı
Ḳan yaşların aḳıtdı ki ṭūfān ola yazdı

2. **ṭūfān:**
Gazel 38
Mısra: **18**
Çok şiddetli yağmur ve fırtına. Beyitte mübalağa yapılarak gözyaşı ile tufan arasında ilgi kurulmuştur.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

ṭūfān-ı belā:

1. **ṭūfān-ı belā:**
Gazel 304
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bela tufanı.

Batmadan nūḥ-ı vücūd al elüm ey Cūdī-i cūd
Ṭaşdı ṭūfān-ı belā ḳaynadı girdāb gibi

ṭügme:

1. **ṭügme:**
Terci-bend 2
Mısra: **27**
Düğme.

Ṭaḳdı ġonca yaḳasına tügme Ḫārdan idineli sūzen gül

ṭuġrā:

1. **ṭuġrā:**
Kaside 6
Mısra: **94**
(Padişahlarının resmî yazılarda ve paralarda imza yerine kullandıkları, özel bir şekli olan) Mühür, damga.

Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

2. **ṭuġrā:**
Mesnevi 1
Mısra: **5**
Mühür, damga.

Nāme-i lā-raybe çü ṭuġrā budur Ẓann iderem kʾaʿẓam-ı esmā budur

ṭuġrā-yı miskīn:

1. **ṭuġrā-yı miskīn:**
Kaside 11
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Misk kokulu tuğra.

Nāmeñe ṭuġrā-yı miskīn ḥalḳa-i ebrū-yı yār
Ḫaṭṭuña cīm-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

ṭuhfe:

1. **ṭuḥfe:**
Gazel 3
Mısra: **12**
Armağan, hediye.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān bağışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

2. **ṭuḥfe:**
Kaside 30
Mısra: **17**
Armağan, hediye.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı gönlümüñ

3. **ṭuḥfe:**
Kaside 10
Mısra: **17**
(Ar.) Armağan, hediye.

Tuḥfe gider cemālüñe mīvesi bāġ-ı naẓmumuñ
Olalı luṭfuñ ābıyla neşv ü nemāsı gönlümüñ

ṭūl-i beḳā:

1. **ṭūl-i beḳā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Uzun ömür.

Kūteh biçildi ḳaddine rūḥuñ ḳabā-yı ten
Ṭūl-i beḳā anuñ ki ḳabāsı ʿabā imiş

ṭūl-ı emel:

1. **ṭūl-ı emel:**
Gazel 15
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Tükenmez emel, arzu.

Aḥmed çü zülfi ṭūl-ı emel virdi gönlüñe
Ḳaddin görüp ümīdüñi ʿömr-i dırāza ṭut

ṭūl-ı emel virüp:

1. **ṭūl-ı emel virüp:**-*üp*
Gazel 66
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sonu gelmez arzu, tükenmez hırs vermek.

Gönlüme ṭūl-ı emel virüp hevāsı zülfüñüñ
Gözlerüme ḳāmetüñ fikri uzun yaş añdurur

ṭulūʿ eyledi:

1. **ṭulūʿ eyledi:**-*di*
Kaside 31
Mısra: **74**

Kelime Tipi: **-**
Doğma, ortaya çıkma.

Bir māh-cebīn mihr-liḳā şevḳıyla kʾanuñ
Vaşfında ṭulūʿ eyledi bu maṭlaʿ-ı ġarrā

<u>ṭulūʿ eyler:</u>

1. **ṭulūʿ eyler:**-*r*
Kaside 7
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Doğmak, ortaya çıkmak.

Şan ki maġribdür şaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Şan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

<u>ṭulūʿ ide:</u>

1. **ṭulūʿ ide:**-*e*
Kaside 20
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Doğmak, ortaya çıkmak; varlık göstermek.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

2. **ṭulūʿ ide:**-*e*
Mesnevi 3
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
Doğmak, ortaya çıkmak; varlık göstermek.

Ki senden ṭulūʿ ide envār-ı Ḥaḳ
Açıla der-i genc-i esrār-ı Ḥaḳ

<u>ṭulūʿ iden:</u>

1. **ṭulūʿ iden:**-*en*
Kaside 21
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Doğmak, meydana çıkmak; yüzünü göstermek.

Yaḳasından ṭulūʿ iden ḳameri
Reşk-i ḫurşīd-i ḫāverān bulduñ

<u>ṭulūʿ itdi:</u>

1. **ṭulūʿ itdi:**-*di*
Gazel 96
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Doğmak, ortaya çıkmak; varlık göstermek.

Çün ṭulūʿ itdi ḳaşuñ ayı raḳībi eyle bend
Lā-cerem görinse māh-ı rūze şeyṭān baġlanur

2. **ṭulūʿ itdi:**-*di*
Gazel 262
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Doğmak, ortaya çıkmak; varlık göstermek.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

<u>ṭūmār:</u>

1. **ṭūmāra:**-*a*
Gazel 191
Mısra: **12**
Dürülüp yuvarlak yapılmış şey, tomar.

Zülfüñ ucından yazarsam Aḥmedʾüñ sevdāların
Defter ü ṭūmāra sıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

2. **ṭūmārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **18**
Boru şeklinde bükülmüş kâğıt, tomar.

Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaşfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

<u>ṭūmār-ı medḥüñde:</u>

1. **ṭūmār-ı medḥüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 11
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Övgünün tomarı.

Şan uçar ṭūmār-ı medḥüñde redīf olduġı-yʾçün
Kʾaçdı defter bigi şad per kākül-i müşkīn-i dost

<u>ṭūmār-veş:</u>

1. **ṭūmār-veş:**
Kaside 7
Mısra: **139**
Dürülmüş, toplu defter gibi.
ʿÖmr-i ḫaşmuñ defterin ṭūmār-veş dürsün felek
Nice kʾeczāsından eyyāmuñ düzer defter güneş

<u>tünd ü tīz:</u>

1. **tünd ü tīz:**
Gazel 109
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sert ve keskin.

Cānum içre geldi tīrüñ gitmek ister tünd ü tīz
Ger cigerden mā-ḫażar itse ne ṭañ mihmānıdur

<u>ṭur-:</u>

1. **ṭura:**-*a*
Gazel 62
Mısra: **9**
(Ayağa) kalkmak.

İşidürse ravżasından ṭura rakṣ ura Kemāl
Aḥmedʾüñ şiʿr-i ṭarab-nākin ki Selmān oynadur

2. **ṭurdı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **51**
(Ayağa) kalkmak.

Ṭurdı maḫmūr ile seḥer nergis
Eline aldı cām-ı zer nergis

3. **ṭurdı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **87**
(Ayağa) kalkmak.

Ṭurdı çīnī ḳabaġ eline alup
Baş ḳoyup şundı sāġarın sūsen

4. **ṭurdum:**-*dum*
Gazel 154
Mısra: **11**
Durmak, beklemek.

Ṭurdum ḳapuñda başuma bir gün ṭoġa diyü
Gören şanur ki sāye-i dīvāruñam senüñ

5. **ṭurmaz:**-*maz*
Kaside 23
Mısra: **41**
Durmak, beklemek, kalmak.

Ṭurmaz yüzüñi görmese burc-ı bedende rūḥ

Ṭutmaz ḳarār bulmasa ehl-i ḥiṣār āb

6. **ṭurup:**-*up*
Kaside 31
Mısra: **28**
Bir yerde olmak, bir yerde bulunmak.

Nāzüklük ile zīnet idüp ʿārıżını gül
Göz eyler aña ḳarşu ṭurup nergis-i şehlā

7. **ṭururken:**-*ur, -ken*
Gazel 225
Mısra: **12**
... varken / ... ortada ve mevcutken.

İtlerinden öñdin örme ʿāṣıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

tur:

1. **ṭuram:**-*am*
Gazel 234
Mısra: **7**
(Ayağa) kalkmak.

Yeñi cān bulıban ṭuram hevāña başlayam yine
İrerse ḳabrüme zülfüñ nesīm-i müşk-bārından

2. **ṭururken:**-*urken*
Gazel 244
Mısra: **11**
Bir yerde olmak veya bulunmak; varlığını sürdürmek.

Şānede şehbāz-ı zülfüñ baġlu ṭururken henūz
Biñ göñül murġın alursın ne ʿaceb şayyādsın

3. **ṭurup:**-*up*
Gazel 187
Mısra: **7**
Beklemek, bir yerde kalmak.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

4. **ṭursa:**-*sa*
Gazel 52
Mısra: **9**
Durmak, bulunmak, var olmak.

ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫˇār u zāruñdur

5. **ṭura:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **60**
Durmak, bulunmak, var olmak.

Nice kʾiḳlīm-i mürüvvetde geçe ḥükm-i vefā
Nice kʾeyvān-ı ʿaṭāda ṭura dīvān-ı kerem

6. **ṭurur:**-*ur*
Kıt'a 5
Mısra: **6**
Beklemek.

Ḳapuñda çeşm ber-reh dest-ber-dest
Ṭurur devlet ki ide dest-būsī

7. **ṭur:**
Gazel 68
Mısra: **11**
"Haydi!" anlamına gelen bir çeşit teşvik ifadesi.

Sāḳiyā ṭur lāle-veş laʿlīn ḳadeḥ şun kim müdām
ʿAks-i ġoncañdan meyüñ rengi ḳızıl gül rengidür

8. **ṭur:**
Müfret 2
Mısra: **2**
"Haydi!" anlamına gelen bir çeşit teşvik ifadesi.

Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın
Ṭur ey Mesīḥ-dem ki yaraşmaz maraż saña

9. **ṭurmayup:**-*ma, -y, -up*
Kaside 10
Mısra: **11**
(Olumsuz biçimiyle) Ara vermeden, sürekli olarak.

Ḥālümi gör ki der be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

10. **ṭur:**
Gazel 304
Mısra: **20**
"Haydi!".

Ṣofiyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

11. **ṭur:**
Kaside 13
Mısra: **21**
"Haydi!".

Sāḳiyā ṭur bir ḳadeḥ laʿl-i muṣaffā ṣun bize
Kim bu ṣāfī ṣuffada ʿīş ü ṣafā devrānıdur

türāb:

1. **türāb:**
Kaside 20
Mısra: **24**
Ar. Toprak.

Nesīm-i ḫulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer
ʿAbīr olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

2. **türābına:**-*ı , -n, -a*
Terci-bend 1
Mısra: **44**
Ar. Toprak.

Ṣuffañ ṣafāsına özenür kevs̱er-i bihişt
Türbeñ türābına iremez sāḥat-i İrem

türāb-ı ḳademem:

1. **türāb-ı ḳademem:**-*em*
Gazel 219
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ayağının tozu; ayağının toprağı.

Mihr-veş mihrüñ ile ʿālem içinde ʿalemem
Faḫrum oldur ki işigüñde türāb-ı ḳademem

ṭuraġ:

1. **ṭuraġıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 180
Mısra: **5**
Durak, kalınan yer.

Çün çeşme vü pınar perīler ṭuraġıdur
Çeşmümden ey nigār-ı perī-vār ḳaçma gel

türbe:

1. **türbeñ:**-*ñ*
Terci-bend 1
Mısra: **44**
Genellikle içinde büyük bir kimse gömülü olduğu, ziyâretgâh hâline getirilen mezar, ziyâret edilen mezar.

Ṣuffañ ṣafāsına özenür kevs̱er-i bihişt
Türbeñ türābına iremez sāḥat-i İrem

türbe-i muṭahharadan:

1. **türbe-i muṭahharadan:**-*dan*
Nazm 11
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Muhammed'in Medine'deki mübârek türbesi.

Bülend nūrı ḥaḳıyçün Muḥammedüñ ki henüz
Cemāli berḳ urur ol türbe-i muṭahharadan

turfa:

1. **ṭurfa:**
Gazel 312
Mısra: **9**
Ar. Garip, nadide, tuhaf, gülünç.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

2. **ṭurfa:**
Nazm 22
Mısra: **1**
Görülmemiş, nâdir; garip, tuhaf.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

türk-i çeşmüñ:

1. **türk-i çeşmüñ:**-*üñ*
Gazel 178
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) zalim gözü.

Türk-i çeşmüñ tīrkeşinden cānı kim ḳurtara kim
Ne ḳadar kim gözlerem tīr-i ḳażā eksük degül

türk-i ġamze-kār:

1. **türk-i ġamze-kār:**
Kaside 24
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gamzeli güzel.

Her ġamze bir ḫadeng ile biñ cān ider ṣikār
Çıḳsa ṣikārgāhına ol türk-i ġamze-kār

türk-i mest:

1. **türk-i mest:**
Gazel 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Mest olmuş güzel.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim söyleyene tīr ü kemāndan ḫaber virür

2. **türk-i mest:**
Kaside 9
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Sarhoş, kan dökücü göz.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

türk-i şīve-gār:

1. **türk-i şīve-gār:**
Gazel 131
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İşveli, cilveli güzel.

Nergislerüñ ḫayāliyle ḫālüm bilen bilür
Kʾol türk-i şīve-gār niçe dil-siyāh imiş

ṭurmadan:

1. **ṭurmadan:**
Kaside 23
Mısra: **73**
Aralıksız, fâsılasız, sürekli olarak.

Kaʿbe ḳapuña itdügi-yʾçün ṭurmadan sücūd
Oldı kilīd-i ṭāʿat-i Perverdigār āb

2. **ṭurmadan:**
Kaside 28
Mısra: **8**
Aralıksız, fâsılasız, sürekli olarak.

Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

ṭurmayup:

1. **ṭurmayup:**
Kaside 30
Mısra: **11**
Durmadan, sürekli.

Ḥālümi gör ki der-be-der ṭurmayup isterem seni
Ṭolmış iken senüñ ile cümle feżāsı göñlümüñ

2. **ṭurmayup:**
Kaside 30
Mısra: **23**
Durmadan, sürekli.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

3. **ṭurmayup:**
Gazel 2
Mısra: **4**
Devamlı, durmaksızın.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḫüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

4. **ṭurmayup:**
Kaside 10
Mısra: **23**
Devamlı, durmaksızın.

Bende-i bī-riyāñ iken ṣuçı nedür ki ṭurmayup
Artacaġ iken eksilür ḳadr ü bahāsı göñlümüñ

ṭurra:

1. **ṭurralaruñ:**-*lar, -uñ*
Gazel 58
Mısra: **11**
Alna dökülen kıvırcık saç lülesi.

Çevgān ṣalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

2. **ṭurrañ:**-*ñ*
Gazel 147
Mısra: **12**
Alna dökülen kıvırcık saç lülesi.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

3. **ṭurra:**
Gazel 319
Mısra: **8**
Alna dökülen kıvırcık saç lülesi.

Ḳaş mıdur ol iki muḳavves hilāl
Ṭurra mıdur şol iki ṭarrār hey

4. **ṭurra:**
Kaside 17
Mısra: **30**
Alna dökülen kıvırcık saç lülesi.

Şāh ʿadliyle cihān cevr elini kesmiş iken
Ḳaç başı ile ider ṭurra bu ṭarrārluġı

5. **ṭurra:**
Kaside 20
Mısra: **52**
Alna dökülen kıvırcık saç lülesi.

Bu ġamze sāḳī lebüñden mi oldı mest-i ġurūr
Bu ṭurra cādū gözüñden mi oldı şīfte-ḥāl

6. **ṭurra:**
Nazm 4
Mısra: **4**
Alna dökülen kıvırcık saç lülesi.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

ṭurra-i cānān:

1. **ṭurra-i cānān:**
Gazel 23
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kakülü.

Ṭurra-i cānān elinden el-ġıyāṣ
Yandum ol suʿbān elinden el-ġıyāṣ

ṭurra-i cānānemüzi:

1. **ṭurra-i cānānemüzi:**
Gazel 329
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kakülü.

Ey ṣabā depredicek ṭurra-i cānānemüzi
Çekme zencīrin esirge dil-i dīvānemüzi

ṭurra-i dil-düzdi:

1. **ṭurra-i dil-düzdi:**
Gazel 108
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gönül çalan saç lülesi.

Ṣaldıġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ:

1. **ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ:**-*üñ*
Gazel 172
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Siyah (misk kokulu) sancağa benzeyen saç.

Ḥabeşī Hind ile fetḥ itmege mülk-i Ḫotanı
Sīnemi ṭabl ider ol ṭurra-i miskīn-ʿalemüñ

ṭurra-i müşkīni:

1. **ṭurra-i müşkīni:**-*i*
Gazel 46
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Misk kokulu saç.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

ṭurra-i şeb-reng:

1. **ṭurra-i şeb-reng:**
Gazel 227
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gece renkli (siyah) zülüf.

Miskīn göñül sevdādadur şol ṭurra-i şeb-reng içün
Ser-ḫoş gibi ġavġādadur ol çeşm-i şūḫ u şeng içün

2. **ṭurra-i şeb-reng:**
Kaside 14
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gece renkli (siyah) zülüf.

Cihān cemāli bu müşkīn ṭutuḳdan oldı ʿayān
Ṣanasın açdı ruḫ-ı dost ṭurra-i şeb-reng

ṭurra-i tāb-dār:

1. **ṭurra-i tāb-dār:**
Gazel 21
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin parlak saçı.

Aḥmed işi gibi bağlanupdur
Ol ṭurra-i tāb-dār ey dost

ṭurra-i ṭarrār u muṭarrālar:

1. **ṭurra-i ṭarrār u muṭarrālar:**
Nazm 25
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Taze ve yankesici kıvırcık saç lülesi.

Ṣalın ol ṭurra-i ṭarrār u muṭarrālar ile
Aldı mestāne gözüñ cānumı ġavġālar ile

ṭurra-i ṭarrārda:

1. **ṭurra-i ṭarrārda:**-*da*
Gazel 256
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hilekar, dolandırıcı saç II Sevgilinin alnındaki saç.

Ḳapılurdı ġamzeler nāzükliginden ḳalbler
Ḳayd-ı cān olmasadı bu ṭurra-i ṭarrārda

ṭurra-i ṭarrāruñ:

1. **ṭurra-i ṭarrāruñ:**-*uñ*
Gazel 64
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hilekar, dolandırıcı saç II Sevgilinin alnındaki saç.

Öperem ṭurra-i ṭarrāruñ ucın çünki budur
Resmi ser-bāzlaruñ kim resen-i dār öpilür

<u>turş-ebrū:</u>

1. **turş-ebrū:**
Gazel 46
Mısra: **3**
Ekşi kaşlı; asık suratlı (kimse).

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

<u>turunc:</u>

1. **ṭurunc:**
Gazel 173
Mısra: **4**
Turunç. II Sevgilinin çenesi (renk, lezzet, şekil ve koku yönünden).

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

2. **ṭurunc:**
Gazel 308
Mısra: **7**
Turunç. II Sevgilinin çenesi (renk, lezzet, şekil ve koku yönünden).

Bir ṭurunc itdi tekellüf bize ol sīb-ẕeḳan
Ki meşāmı ter ider būy-ı zenaḫdānı gibi

<u>turunc-ı ġabġabuñ:</u>

1. **ṭurunc-ı ġabġabuñ:**-*uñ*
Gazel 32
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Turunca benzeyen çene altı.

Oldı ṭurunc-ı ġabġabuñ ey sīm-ber leẕīẕ
Olmaz bihişt mīveleri bu ḳadar leẕīẕ

<u>ṭurup:</u>

1. **ṭurup:**
Kaside 11
Mısra: **5**
Durmak, beklemek; bir yerde olmak veya bulunmak.

Bilmezem cādū mıdur kʾāb-ı ʿiẕārında ṭurup
Hergiz itmez dāmenin ter kākül-i müşkīn-i dost

<u>tuş:</u>

1. **ṭuş:**
Gazel 133
Mısra: **11**
Eş, arkadaş.

Dil cihānında belāñı göñlüme ṭuş eyleyen
On sekiz biñ ʿāleminde göñlümi ḫoş eylemiş

<u>ṭut:</u>

1. **ṭutudur:**-*u, -dur*
Gazel 230
Mısra: **12**
Tutmak.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş elinde seccāde ṭutudur nʾeylesün

2. **ṭutudur:**-*u, -dur*
Gazel 272
Mısra: **6**
Tutmak.

Pīr-i vāʿiẓ dem-be-dem mescidde ḫalḳı cerr ider
Mey-fürūş oġlanda seccāde ṭutudur çāre ne

3. **ṭutmasun:**-*ma, -sun*
Kaside 13
Mısra: **65**
Tutmak.

Ṭutmasun mı dāyimā çarḫ-ı felek çīnī siper
Çünki nīzeñden şaḳınduġı ser-i Keyvānıdur

4. **ṭut:**
Gazel 15
Mısra: **14**
Yönelmek, ihtiyar etmek.

Aḥmed çü zülfi ṭūl-ı emel virdi göñlüñe
Ḳaddin görüp ümīdüñi ʿömr-i dırāza ṭut

5. **ṭut:**
Gazel 15
Mısra: **12**
Uymak; kabul etmek.

Şofī senüñle ṭutduġumuz ḫaḳ oruc ḫaḳı
Virdüñ şarāba tevbeñi geçmiş namāza ṭut

6. **ṭutdı:**-*dı*
Kaside 9
Mısra: **32**
Kaplamak, sarmak.

Sulṭān Muḥammed İbn-i Murād ol ki ḫulḳınuñ
Bir şemmesiyle ṭutdı meşām-ı cihānı müşk

7. **ṭutmaġ:**-*mag*
Terci-bend 2
Mısra: **47**
Kaplamak, sarmak.

Bāġı müşkīn nefesle ṭutmaġ içün
Açdı şeh medḥine dehān ġonca

8. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 50
Mısra: **1**
Tutmak, elinde bulundurmak.

Ġonca lebüñ ṭarāvet-i berg-i semen ṭutar
Lūlū dişüñ leṭāfet-i dürr-i ʿAden ṭutar

9. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 173
Mısra: **12**
Engellemek, alıkoymak.

Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ oldı arada
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden ṭutar anı göñül

10. **ṭutduḳca:**-*duḳca*
Kaside 27
Mısra: **25**
Tutmak II kaplamak.

Ṭutduḳca heft kişveri ablaḳ-süvār-ı ṣubḥ

Maşrıḳla maġribi ṭutasın āfitāb-vār

11. **ṭutar:**-*ar*
Kaside 11
Mısra: **27**
Elde bulundurmak, ele almak, kavrayarak eline almak.

Bir Süleymān-ḳadr ḫusrevsin ki bezmüñde ṭutar
Elde bir cām-ı Sikender kākül-i müşkīn-i dost

12. **ṭutarken:**-*ar, -ken*
Gazel 163
Mısra: **8**
Tutmak.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

13. **ṭutup:**-*up*
Gazel 42
Mısra: **8**
(mec) Almak, tutmak.

Bāzār-ı ḫüsn içinde dehānuñ gibi şehā
Dürr ile laʿl ṣatmaġa dükkān ṭutup durur

14. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 173
Mısra: **12**
Ele geçirmek, yakalamak.

Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ oldı arada
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden ṭutar anı göñül

15. **ṭut:**
Gazel 15
Mısra: **1**
Çevirmek, yönelmek.

Ey dil yüzüñi ḳıble-i ehl-i niyāza ṭut
Yaʿnī ki āsitān-ı büt-i dil-nevāza ṭut

16. **ṭut:**
Gazel 15
Mısra: **2**
Çevirmek, yönelmek.

Ey dil yüzüñi ḳıble-i ehl-i niyāza ṭut
Yaʿnī ki āsitān-ı büt-i dil-nevāza ṭut

17. **ṭut:**
Gazel 15
Mısra: **10**
... olarak görmek, ... olarak saymak.

Ṣabrum ʿināyetüñ gibi az ise çoġa ṣay
Cevrüñ gözüm yaşı gibi çoġ ise aza ṭut

18. **ṭutdı:**-*dı*
Gazel 50
Mısra: **3**
Tutmak, kaplamak, sarmak.

Ḫaṭṭuñ ḫayāli kim gözümi ṭutdı gūyiyā
Āb-ı revān kenārını berg-i semen ṭutar

19. **ṭutar:**-*ar*
Kaside 9
Mısra: **30**
Tutmak, kaplamak, sarmak.

Yā çetr-i çarḫ-rifʿat-i ẓill-i ẓalīl-i Ḥaḳ
Ḫurşiyd-i enver üzre ṭutar sāyebān-ı müşk

20. **ṭutar:**-*ar*
Kaside 15
Mısra: **41**
Tutmak, kaplamak, sarmak.

Būy-ı ḫulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

21. **ṭutdı:**-*dı*
Kaside 25
Mısra: **53**
Tutmak, kaplamak, sarmak.

Fitne vü āşūb ile ṭutdı cemālüñ göñlümi
Nitekim ġavġā ile ṭoldurdı şehristānı ʿīd

22. **ṭuta:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **31**
Tutmak, kaplamak, sarmak.

Nice kim ṭuta varaḳ ṣafḥaların defter-i cūd
Nice kim yaza ḳalem dillere dīvān-ı kerem

23. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 280
Mısra: **4**
Tutmak, kapatmak.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

24. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 351
Mısra: **10**
Tutmak, kapatmak.

Şifā umsam ḳaçan kim leblerinden
Utanup yüze ṭutar dest-māli

25. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 320
Mısra: **8**
(Ağrı, sancı, hastalık vb.) Musallat olmak, yakalanmak.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḫummā beni

26. **ṭutup:**-*up*
Kaside 30
Mısra: **9**
Almak, tutmak.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀşıḳ iderdi dilberi ḫüsn ü bahāsı göñlümüñ

27. **ṭutma:**-*ma*
Gazel 43
Mısra: **5**
Tutmak, meyletmek.

Ṭutma āyīne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi
Gözgüde ẓāhir olan şekli başardan güniler

28. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 51
Mısra: **10**
1. tutmak, almak, yakalamak. 2. tutmak, edinmek, sahiplenmek, sahip çıkmak, kabul etmek. 3. yapmak, elde etmek; tutar, yakalar.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaşdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

29. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 50

Mısra: **16**
(Ağızda) bekletmek.

Yāḳūt-ı dür-feşānuña öykünmege müdām
Ġonca dehānı içre ʿaḳīḳ-i Yemen ṭutar

30. **ṭutar:**-*ar*
Kaside 8
Mısra: **32**
(Ağızda) bekletmek.

Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi
Rengīn laṭīfedür ṭutar aġzında mār laʿl

31. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 183
Mısra: **7**
Elde bulundurmak, taşımak.

Nergis altundan legen ṭutar elinde bende-vār
Yüzini yumaġ içün sulṭān-ı devlet-mend gül

32. **ṭuta:**-*a*
Kaside 9
Mısra: **70**
Doldurmak / kaplamak / sarmak.

Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā
Gül dāmenin aça ve ṭuta būstānı müşk

33. **ṭutunsa:**-*un, -sa*
Gazel 176
Mısra: **1**
Örtmek, kapamak.

Geh geh ṭutunsa ʿanber-i terden niḳāb gül
Beñzerdi rūz-ı ḥüsnüñe ey āfitāb gül

34. **ṭutan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **13**
Tutmak, zaptetmek.

Tīġ-ı ġamzeñle ṭutan cān mülkin ey şāh-ı cemāl
Ḳaşlaruñla kirpügüñüñ ittifāḳıdur henüz

35. **ṭutasın:**-*a, -sın*
Kaside 27
Mısra: **26**
İstila etmek, zapt etmek, kaplamak.

Ṭutduḳca heft kişveri ablaḳ-süvār-ı ṣubḥ
Maşrıḳla maġribi ṭutasın āfitāb-vār

36. **ṭut:**
Gazel 15
Mısra: **6**
Herhangi bir durumda bulundurmak, devam ettirmek.

Yā Rab gözüm yaşıyla sen ol lāle-çihrenüñ
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

37. **ṭutmışuz:**-*mış, -uz*
Kıt'a 1
Mısra: **27**
Örtmek; kötü bir durumu saklamak, gizlemek.

Ṭutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr etegin
ʿAyb-pūş olsa baʿīd olmaya dāmān-ı kerem

38. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 95
Mısra: **13**
Doldurmak, kaplamak, sarmak.

Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile
Gül yüzüñ vaṣfında Aḥmed nice kim defter yazar

39. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 129
Mısra: **2**
Doldurmak, kaplamak, sarmak.

Bu göñlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

<u>tut-:</u>

1. **ṭutar:**-*(a)r*
Gazel 180
Mısra: **9**
Kaplamak, sarmak.

Aḥmed ṭutuşdı dūd-ı dilinden ṣaḳın ṭutar
Āyīne-i cemālüñi jengār ḳaçma gel

2. **ṭutmasun:**-*ma, -sun*
Gazel 300
Mısra: **7**
Çevrelemek, sarmak, doldurmak.

Ṭutmasun revzenini ṣubḥ-gehüñ Āteşīn āh u vāh yaḳma beni

3. **ṭutsa:**-*sa*
Kaside 8
Mısra: **47**
Çevrelemek, sarmak, doldurmak.

Teşbīh olurdı ḫulḳuña ṭutsa cihānı müşk
Temsīl olurdı keffüñe dökse biḥār laʿl

4. **ṭutdı:**-*dı*
Kaside 25
Mısra: **50**
Doldurmak, kaplamak, sarmak.

Ebr-i iḥsānuñdan olup kīse-i deryā tehī
Süfre-i dünyāyı ṭutdı kāse-i iḥsān-ı ʿīd

5. **ṭutar:**-*ar*
Kaside 6
Mısra: **167**
Ele geçirmek, hükmetmek, sahip olmak.

Tīġıyla ṭutar ġamzesi iḳlīm-i cemāli
İslām diyārın nitekim şāh-ı muʿallā

6. **ṭutdı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **42**
Tutmak; kaplamak.

Ebr-i zülfüñ çetr-i sulṭān gibi ey şāh-ı cemāl
Sāyebānlar ṭutdı ḫurşīd-i cihān-tāb üstine

7. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 50
Mısra: **12**
Avcu içinde bulunmak, ele almak; ele geçirmek, yakalamak; aşık etmek, hükmetmek.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i ẕeḳan ṭutar

8. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 348
Mısra: **3**
Avcu içinde bulunmak, ele almak; ele geçirmek, yakalamak; aşık etmek, hükmetmek.

Ḥarem-i dilde göñül murġını ġamzeñ ki ṭutar
Ṣayd-ı murġ-ı dil ider ṣaḥn-ı ḥaremden ne-y-iki

9. **ṭutupdur:**-*up, -dur*
Gazel 11
Mısra: **14**
Sarmak, kaplamak, kuşatmak.

Ḫāli sulṭān-ı Ḥabeşdür zülfi ferrāşı aña
ʿAnberīn çāder ṭutupdur bister-i nesrīn ṣalup

10. **ṭutmaġ:**-*maġ*
Kaside 7
Mısra: **23**
Sarmak, kaplamak, kuşatmak.

Zīnet-i bāġ-ı İrem ṭutmaġ içün gülzār-ı ṣubḥ
Eyledi gök sebzezārın pür-gül-i aḥmer güneş

11. **ṭutar:**-*ar*
Kaside 7
Mısra: **14**
Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak.

Yā felek Mıṣrında sulṭān oldı bir Yūsuf-cemāl
Yā Züleyḫādur ṭutar nārenc-i zer-peyker güneş

12. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 50
Mısra: **18**
...durumda kalmasını sağlamak.

İki cihān feraḥlıġıdur Aḥmedʾe ġamuñ
Şādīye irmesün anı her kim ḥazen ṭutar

13. **ṭutar:**-*(a)r*
Gazel 50
Mısra: **2**
Bulundurmak, mevcut olmak.

Ġonca lebüñ ṭarāvet-i berg-i semen ṭutar
Lūlū dişüñ leṭāfet-i dürr-i ʿAden ṭutar

14. **ṭutar:**-*(a)r*
Gazel 50
Mısra: **6**
Bulundurmak, mevcut olmak.

Ḥüsnüñ ʿarūsın itdi yine ġāliye nesīm
Zülfüñ ki ʿanberīne-i misk-i Ḫotan ṭutar

15. **ṭutar:**-*(a)r*
Gazel 51
Mısra: **4**
Bulundurmak, mevcut olmak.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

16. **ṭutar:**-*(a)r*
Gazel 51
Mısra: **6**
Bulundurmak, mevcut olmak.

Her ṭarafdan gelmesün diyü aña tīr-i naẓar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

17. **ṭutar:**-*(a)r*
Kaside 6
Mısra: **85**
Bulundurmak, mevcut olmak.

Bālā-yı sarāyuñda ṭutar ḳaṣr-ı refīʿüñ
Gerdūn-ı berīn üstine bir ḫayme-i vālā

18. **ṭutup:**-*up*
Kaside 10
Mısra: **9**
Tutmak II. Elle kavramak, elde bulundurmak, eline almak.

Ḳarşu ṭutup cemāline gözgü idinse göñlümi
ʿĀṣıḳ iderdi dilberi ḥüsn ü bahāsı göñlümüñ

19. **ṭutdı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **27**
Denetimi altına almak.

Cemāli mülkini tīġıyla ṭutdı ġamzeleri
Nite ki milket-i İslāmı Şāh-ı ferruḫ-yeng

20. **ṭutup:**-*up*
Gazel 42
Mısra: **1**
(El) Tutmak.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUşşāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

21. **ṭutup:**-*(u)p*
Gazel 42
Mısra: **2**
Dolmak, kaplamak, yayılmak.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUşşāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

22. **ṭutup:**-*(u)p*
Gazel 42
Mısra: **4**
Dolmak, kaplamak, yayılmak.

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgūn yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

23. **ṭutdı:**-*dı*
Gazel 299
Mısra: **8**
(İçki, yiyecek ve içecekler için) Sarhoş veya hasta etmek, başına vurmak, dokunmak.

Mest-i sevdā-zedeyem nergis-i şehlāsı gibi
İçmeden ṭutdı mey-i laʿl-i şeker-bār beni

24. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 299
Mısra: **4**
Belli bir durumda kalmasını sağlamak.

Ḫālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

25. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 50
Mısra: **8**
Avuç içinde bulundurmak.

Zülfüñ ki bāġbān-ı gülistān-ı ḥüsndür
Avcında deste deste gül ü nesteren ṭutar

26. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 50
Mısra: **14**
Avcu içinde bulunmak, ele almak. II Ele geçirmek, yakalamak.

Servüñ ayaġına şaçu şaçmaḳ diler çenār
Kim ellerinde pür-güher-i yāsemen ṭutar

<u>ṭut ki:</u>

1. **ṭut ki:**
Kaside 10
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Farz et ki, diyelim ki.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası göñlümüñ

<u>ṭutalum:</u>

1. **ṭutalum:**
Gazel 35
Mısra: **9**
"Tutalım ki, varsayalım ki, diyelim ki" gibi anlamlara gelen bir varsayım ifadesi.

ʿĀşıḳ öldürmek ṭutalum muḳteżā-yı ḥüsn imiş
Tīġ-i hicrān ile ḳatl itmek kimüñ fermānıdur

2. **ṭutalum:**
Kaside 15
Mısra: **54**
"Tutalım ki, varsayalım ki, diyelim ki" gibi anlamlara gelen bir varsayım ifadesi.

Ḳul ḫaṭā ḳılsa nʾola ʿafv-i şehenşāh ḳanı
Ṭutalum iki elüm ḳanda imiş ḳanı kerem

<u>ṭutalum kim:</u>

1. **ṭutalum kim:**
Müfret 19
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Farz edelim ki.

Ṭutalum kim eylemesin tīr-i āhumdan ḥaẕer
İḫtirāz itmez misin tīġ-i zebānumdan benüm

<u>ṭutdı:</u>

1. **ṭutdı:**
Kaside 12
Mısra: **1**
Tutmak.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā şun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

<u>ṭūṭī:</u>

1. **ṭūṭīsi:**-*si*
Kaside 16
Mısra: **51**
Papağan; güzel sözler söylemesi ve tatlı dilli olması gibi özelliklerinden dolayı şaire benzetilir. Tanıkta da şaire benzetme durumu söz konusudur.

Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭīsi çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭīyi bir ey şekeristān-ı kerem

2. **ṭūṭīdür:**-*dür*
Gazel 159
Mısra: **12**
Dudu kuşu / Papağan.

Barmaġuñda ḫāme-i dür-bāruñı gören didi
Bu ne ṭūṭīdür kim aña sīmden bāl eyledüñ

3. **ṭūṭīdür:**-*dür*
Gazel 127
Mısra: **16**
Papağan. II Âşık.

Aḥmedʾüñ sözleri sevdāsına düşdi ḳalemüm
Nʾola ṭūṭīdür iderse şekeristāna heves

4. **ṭūṭīyi:**-*yi*
Gazel 128
Mısra: **16**
Papağan. II Âşık.

Aḥmedʾi şīrīn sözidür düşüren hicrānuña

Ṭūṭīyi güftārıdur iden giriftār-ı ḳafes

5. **ṭūṭī:**
Mesnevi 3
Mısra: **110**
Papağan (konuşma, tekrar etme kabiliyetleri dolayısıyla söz söyleme ustalığı bağlamında). ll şair.

Ger olmasa söz söylemekde dilīr
Olur mıydı ṭūṭī ḳafesde esīr

6. **ṭūṭīyi:**-*y, -i*
Kaside 16
Mısra: **52**
İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu. Şeker ile beslenmesinden dolayı tatlı dilli oluşu ve güzel söz söyleyişi ile şiirlere konu olmaktadır.

Şeker-i midḥatüñüñ ṭūṭīsi çoḳ gerçi şehā
Görme her ṭūṭīyi bir ey şekeristān-ı kerem

7. **ṭūṭī:**
Gazel 33
Mısra: **13**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Ṭūṭī ḫaṭuñ ki rāz-ı dehānuñ beyān ider
Bir ḫıżrdur ki çeşm-i cāndan ḫaber virür

8. **ṭūṭīdür:**-*dür*
Gazel 68
Mısra: **16**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Laʿl-i nūşuñ şehdini şerḥ itse Aḥmed dir gören
Bu ne ṭūṭīdür ki şīrīn sözi şekker tengidür

9. **ṭūṭī:**
Gazel 147
Mısra: **18**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

10. **ṭūṭīden:**-*den*
Gazel 233
Mısra: **5**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

11. **ṭūṭī:**
Gazel 285
Mısra: **3**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

12. **ṭūṭīsin:**-*si, -n*
Gazel 305
Mısra: **12**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söyleden dil ṭūṭīsin bir āyīne-ṭalʿat gibi

13. **ṭūṭīler:**-*ler*
Kaside 6
Mısra: **80**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

14. **ṭūṭīye:**-*ye*
Kaside 15
Mısra: **50**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Midḥatüñ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḥayfdur ṭūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem

15. **ṭūṭī:**
Kaside 19
Mısra: **46**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Nāzenīnsüz şāʿirüñ şiʿrinde ne luṭf ola kim
Söylemez āyīnesüz ṭūṭī kelām-ı şekkerīn

16. **ṭūṭīye:**-*y, -e*
Kaside 20
Mısra: **73**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Ṣafā-yı āyine-i ḫüsni virdi ṭūṭīye nuṭḳ
Kelām-ı ġonca-i ḫandānı ḳıldı bülbüli lāl

17. **ṭūṭīdür:**-*dür*
Kaside 29
Mısra: **76**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

18. **ṭūṭīdür:**-*dür*
Müfret 34
Mısra: **2**
(Fars.) İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu.

Gördügümce ḫaṭṭuñı laʿlüñde ey şekker-maḳāl
Ṣanuram bir āl ṭūṭīdür ki olmış sebze-bāl

19. **ṭūṭī:**
Gazel 264
Mısra: **22**
İşittiği sesleri taklit eden, bazı kelimeleri söyleyebilen papağan türünden bir kuş, dudu, dudu kuşu. (Âşık, şair).

Aḥmedʾüñ şiʿri şeker-lebleri şād itse ne ṭañ
Cānları ḫurrem ider ṭūṭī ḳaçan söze gele

<u>ṭūṭī-i bāġ-ı iremdür:</u>

1. **ṭūṭī-i bāġ-ı iremdür:**
Gazel 228
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
İrem Bağı'nın Papağanı.

Ṭūṭī-i bāġ-ı İremdür ki şekerden dem urur
Leb-i şīrīnüñ içün Aḥmed açar olsa dehen

<u>ṭūṭī-i bāġ-ı suhan:</u>

1. **ṭūṭī-i bāġ-ı suḫan:**
Gazel 60
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Söz bahçesinin papağanı.

Ṭūṭī-i bāġ-ı suḫan Aḥmedʾi şīrīn-güftār
Her nefes cān atup ol laʿl-i şeker-bāra gider

<u>ṭūṭī-i dil:</u>

1. **ṭūṭī-i dil:**
Gazel 277
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gönül papağanı.

Meges-i ḫālüñe mesken olalı ḳand-ı lebüñ
Reşk idüp ṭūṭī-i dil ḳıldı teveccüh ʿademe

2. **ṭūṭī-i dil:**
Murabba 1
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Gönül papağanı.

Dest-i kūtāhuma baş egmedüñ ey serv-i dırāz

Kʾola şekker-lebüñe ṭūṭī-i dil maḥrem-i rāz

ṭūṭī-i hindūstān:

1. **ṭūṭī-i hindūstān:**
Gazel 103
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hindistan papağanı.

ʿĀrıżı ḥaṭṭından ol servüñ suʾāl itdüm didi
Būstān-ı Rūmda ṭūṭī-i Hindūstān yatur

ṭūṭī-i hindūstānum:

1. **ṭūṭī-i hindūstānum:**-*um*
Gazel 130
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Hindistan papağanı.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla göñlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

ṭūṭī-i ḳalemin:

1. **ṭūṭī-i ḳalemin:**-*in*
Kaside 21
Mısra: **69**
Kelime Tipi: **-**
Kalem papağanı.

Bunca yıldur ki ṭūṭī-i ḳalemin
Ḫānedānuña medḥ-ḫʷān bulduñ

ṭūṭī-i ḳuds:

1. **ṭūṭī-i ḳuds:**
Kaside 26
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Mukaddes, kutsal papağan.

Şeh Bāyezīdi ben ögicek cān niṣār ider
Ṭūṭī-i ḳuds naẓm-ı şeker-bārum üstine

ṭūṭī-i midḥat-ḫʷān-ı ʿīd:

1. **ṭūṭī-i midḥat-ḫʷān-ı ʿīd:**
Kaside 25
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Bayram methini okuyan papağan.

Gelmeye ḫāmem gibi medḥüñde bir şīrīn-suḫan
Ger hezār olur ise ṭūṭī-i midḥat-ḫʷān-ı ʿīd

ṭūṭī-i nāṭıḳ:

1. **ṭūṭī-i nāṭıḳ:**
Kaside 6
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Konuşan papağan.

Cān āyine-i ḥüsnüñ ile ṭūṭī-i nāṭıḳ
Dil ebr-i ʿaṭāyāñ ile deryā-yı güher-zā

ṭūṭī-i nuṭḳuña:

1. **ṭūṭī-i nuṭḳuña:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Söz, kelam papağanı. Tatlı dil, güzel söz.

Ṭūṭī-i nuṭḳuña lāyıḳ şekeristān-ı maḳāl
Bülbül-i ṭabʿuña lāyıḳ bu gülistān-ı kerem

ṭūṭī-i şeker-güftār:

1. **ṭūṭī-i şeker-güftār:**
Kaside 14
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Sözü şeker gibi olan papağan.

Şeker ne kelledür ey ṭūṭī-i şeker-güftār
Ki laʿlüñe öykünüp itdi cihānı başına teng

ṭūṭī-i şeker-ḫāya:

1. **ṭūṭī-i şeker-ḫāya:**-*ya*
Gazel 290
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Şeker çiğneyen papağan. II Tatlı söz söyleyen, tatlı konuşan.

Ne şīrīn medḥ idüpdür kim şekker lebüñ Aḥmed
Kim ögretmiş bu sözleri bu ṭūṭī-i şeker-ḫāya

ṭūṭī-i şekker-hā:

1. **ṭūṭī-i şekker-ḫā:**
Gazel 320
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Şeker saçan papağan.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

ṭūṭī-i ser-sebzdür:

1. **ṭūṭī-i ser-sebzdür:**-*dür*
Kaside 7
Mısra: **105**
Kelime Tipi: **-**
Yemyeşil papağan.

Ṭūṭī-i ser-sebzdür kʾāyīnede per gösterür
Ḫaṭṭ-ı ruḥsāruñ kim olmışdur aña der-ber güneş

ṭūṭī-i şīrīn-zebān:

1. **ṭūṭī-i şīrīn-zebān:**
Kaside 30
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Tatlı dilli papağan.

Ṭavr-ı ġazelde ḫāmesi ol şāhzādenüñ
Bāġ-ı iremde ṭūṭī-i şīrīn-zebān imiş

ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-hā:

1. **ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā:**
Kaside 6
Mısra: **194**
Kelime Tipi: **-**
Yeni sözler söyleyen, tatlı dilli papağan (şair).

Ḳanda bula medḥüñ gibi şīrīn şekeristān
Aḥmed gibi bir ṭūṭī-i ter-gūy-ı şeker-ḫā

ṭutıl:

1. **ṭutıldı:**-*dı*
Gazel 315
Mısra: **9**
Bağlanmak, aşık olmak.

Ṭutıldı zülfüñe göñlüm ruḫuñda
Ṣan āb içinde māhī şeste düşdi

tutış:

1. **ṭutışur:**-*ur*
Gazel 301
Mısra: **2**
Alev almak, yanmak.

Göyinür mihr ü mehüñ ḫırmeni söyletme beni
Ṭutışur ṣubḥ-gehüñ revzeni söyletme beni

tutış-:

1. **ṭutışmış:**-*mış*
Gazel 271
Mısra: **13**
Yanmak.

Ruḫ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

tütiyā:

1. **tūtiyā:**
Gazel 79
Mısra: **4**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu ǁ Güzelin ayak tozu.

Cān gözlerine ayaġı tozı nigārumuñ
Kuḥl-ı başīret olmaġ içün tūtiyā yiter

2. **tūtiyāsından:**-*sı, -n, -dan*
Gazel 114
Mısra: **11**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu ǁ Güzelin ayak tozu.

Olmasaydı ḫāk-i pāyuñ tūtiyāsından meded
Baḳmaz idi saña ey ḫurşīd-i ʿālem-tāb göz

3. **tūtiyāsın:**-*sın, -*
Gazel 206
Mısra: **22**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu ǁ Güzelin ayak tozu.

Ḫāk-i pāyuñ açdı dil çeşmin ki gördüm ḥüsnüñi
Nice cevherdendür anuñ tūtiyāsın bilmedüm

4. **tūtiyā:**
Kaside 1
Mısra: **48**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu ǁ Güzelin ayak tozu.

Engür yaradılmadan içinde mey gören
Şol dīdedür ki ḫāk-i derüñ itdi tūtiyā

5. **tūtiyā:**
Kaside 28
Mısra: **12**
Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu ǁ Güzelin ayak tozu.

Ḫāk-i pāyuñ dīdede ben giryeden ḳan aġlaram
Ḳorḳaram ol tūtiyā bu çeşm-i giryāndan ṭamar

6. **tūtiyā:**
Gazel 6
Mısra: **7**
Çinko madeniyle yapılan ve göz hastalıklarında kullanılan bir tür ilaç.

İzüñ tozını gözsüz idinürse tūtiyā
Gün gibi görine gözine gündüzin
Sühā

tūtiyā-yı ḥūr-ı ʿīn:

1. **tūtiyā-yı ḥūr-ı ʿīn:**
Kaside 19
Mısra: **62**
Kelime Tipi: **-**
İri ve güzel gözlü hurilerin sürmesi.

Āsitānı Kaʿbesidür secdegāh-ı Rūḥ-ı Ḳuds
Ḫāk-i pāyı cevheridür tūtiyā-yı ḥūr-ı ʿīn

tūtiyā-yı ṣabā:

1. **tūtiyā-yı ṣabā:**
Terci-bend 2
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Saba sürmesi.

Açdı nergis gözini zaḥmetden
Çünki irişdi tūtiyā-yı ṣabā

tutuḳ:

1. **ṭutuḳdan:**-*dan*
Kaside 14
Mısra: **5**
Ar. 1. Örtü, perde, hicap. 2. Duvak (karanlık bağlamında).

Cihān cemāli bu müşkīn ṭutuḳdan oldı ʿayān
Ṣanasın açdı ruḫ-ı dost ṭurra-i şeb-reng

2. **tutuḳ:**
Gazel 225
Mısra: **6**
Peçe.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

ṭutul-:

1. **ṭutuldı:**-*dı*
Nazm 6
Mısra: **1**
(ay ve güneş) tutulma olayına uğramak, tutulma olayı gerçekleşmek.

Meh-i burc-ı şeref ṭutuldı dirler
Gül-i bāġ-ı saʿādet ṣoldı dirler

tutuş:

1. **ṭutuşdı:**-*dı*
Gazel 180
Mısra: **9**
Tutuşmak, yanmak.

Aḥmed ṭutuşdı dūd-ı dilinden şaḳın ṭutar
Āyīne-i cemālüñi jengār ḳaçma gel

2. **ṭutuşan:**-*an*
Gazel 192
Mısra: **4**
Yanmak, alev almak.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

3. **ṭutuşdı:**-*dı*
Gazel 247
Mısra: **5**
Alevlenmeye, yanmaya başlamak, alev almak. II Aşk acısıyla üzülmek, kederlenmek.

Zebānum şemʿ-veş ṭutuşdı ġamdan
Zebān-ı bī-zebānı sen bilürsin

ṭutuş-:

1. **ṭutuşup:**-*up*
Gazel 16
Mısra: **10**
Yanmak, alev almak.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

ṭutuşa:

1. **ṭutuşa:**
Kaside 3
Mısra: **15**
Tutuşsun, yansın.

Ṭutuşa çenber-i çarḫ u eriye ay ve güneş
Göge düşse naẓar-ı heybeti dervīşlerüñ

ṭutuşup yanaydı:

1. **ṭutuşup yanaydı:**-*a, -idi*
Mesnevi 3
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Tutuşmak, yanmak.

Zebānuñ ṭut ey merd-i şīrīn-zebān
Ki tecnīs-i ḫaṭdur zebān u ziyān

tüvānā:

1. **tüvānā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **3**
Güç ve kuvvet sahibi (Allah).

ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḫ üzre ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

tüvānā ola:

1. **tüvānā ola:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **166**
Kelime Tipi: **-**
Kuvvetli, güçlü, kudretli olmak.

Ki her nā-tüvān kʾanı ḫᵛānā ola
Açup görmesiyle tüvānā ola

ṭuy-:

1. **ṭuymayayın:**-*-ma, --(y)ayın*
Gazel 298
Mısra: **10**
I. Duymak, anlamak. II. Hissetmek, tecrübe etmek.

Ey cān gidersin bārī gel mercān lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḥayrān it beni

ṭuy:

1. **ṭuydı:**-*dı*
Kaside 31
Mısra: **9**
Duymak, işitmek.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mışr-ı çemende
Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

2. **ṭuymadı:**-*ma, -dı*
Gazel 100
Mısra: **9**
Duymak; anlamak, fark etmek.

Didüm ey cān kirpügüñ dil deldi ġamzeñ ṭuymadı
Didi kim bilmez misin siḥr oḳı peykānsuz geçer

ṭuyul:

1. **ṭuyuldı:**-*dı*
Gazel 226
Mısra: **3**
İşitilmek, duyulmak.

Yaġmā dil ü cān itdi gözüñ çünki ṭuyuldı
Bu ḳāfile-i ʿışḳ figānum ceresinden

ṭuz:

1. **ṭuz:**
Gazel 86
Mısra: **6**
1-Suda eriyen, kokusuz, dili yakan bir tada sâhip, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billûrsu madde.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

tuz etmek yir:

1. **tuz etmek yir:**-*r*
Gazel 247
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Burada kastedilen tuz ekmek hakkının gözetilmesidir. Tuz ekmek hakkı, birinin ekmek yedirip iyilik ettiği kimse üzerindeki hakkı; minnet, şükrân mânâlarına gelir.

Kimüñle yir ise tuz etmek Aḥmed
Bilinmez ḥaḳḳ-ı nānı sen bilürsin

ṭut:

1. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 50
Mısra: **4**
Kaplamak, sarmak.

Ḫaṭṭuñ ḫayāli kim gözümi ṭutdı gūyiyā
Āb-ı revān kenārını berg-i semen ṭutar

2. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 50
Mısra: **10**
Kaplamak, sarmak.

Āb-ı revānı gör ki kenārında her nefes
Ḳaddüñe beñzedem diyü serv-i çemen ṭutar

3. **ṭutar:**-*ar*
Gazel 292
Mısra: **1**
Kaplamak, sarmak.

Cenneti berg-i heves ṭutar cemālüñ gülşeni
Kāha şaymaz dāne-i mehtābı ḥüsnüñ ḫırmeni

U

u:

1. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

ḫāküñ emvātını āṩār-ile
raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre
ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī
ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf
eyledi iḥyā

2. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

ḫāküñ emvātını āṩār-ile
raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre
ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī
ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf
eyledi iḥyā

3. **u:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i
ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i
serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-
ārā vü gül-i ter

4. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i
ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i
serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-
ārā vü gül-i ter

5. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü
ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i
ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-
ṣīret ü sīmā

6. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü
ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i
ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-
ṣīret ü sīmā

7. **u:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü
ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i
ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-
ṣīret ü sīmā

8. **u:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü
ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i
ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-
ṣīret ü sīmā

9. **u:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü
ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i
ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-
ṣīret ü sīmā

10. **u:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.

Muṭribā çengi ḳo ʿuṣṣāḳ u şeh
nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl
rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle
muḥayyer

11. **u:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.

Muṭribā çengi ḳo ʿuṣṣāḳ u şeh
nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl
rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle
muḥayyer

12. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **20**
" Ve" bağlacı.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ
ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ
öpüp ayaġını eyle temennā lebi
birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i
bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-
dār u meşām-ı dil ü cān

13. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **20**
" Ve" bağlacı.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ
ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ
öpüp ayaġını eyle temennā lebi
birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i
bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-
dār u meşām-ı dil ü cān

14. **u:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **20**
" Ve" bağlacı.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ
ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ
öpüp ayaġını eyle temennā lebi
birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i
bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-
dār u meşām-ı dil ü cān

15. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **22**
" Ve" bağlacı.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa
ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü
cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i
ḥazenden göñül āyīnesi

16. **u:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
" Ve" bağlacı.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı
bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin
görmek içün āşıḳ u müştāk durur

17. **u:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
" Ve" bağlacı.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

18. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **27**
" Ve" bağlacı.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir fażl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

19. **u:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **27**
" Ve" bağlacı.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir fażl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

20. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **27**
" Ve" bağlacı.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir fażl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

21. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **28**
" Ve" bağlacı.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir fażl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

22. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **28**
" Ve" bağlacı.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir fażl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

23. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **29**
" Ve" bağlacı.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

24. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **29**
" Ve" bağlacı.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

25. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
" Ve" bağlacı.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

26. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
" Ve" bağlacı.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

27. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **30**
" Ve" bağlacı.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

28. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **31**
" Ve" bağlacı.

mül içüp ideler ṣoḥbet ü seyrān u temāşā
Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Seyyid-i Meḥmed ki

29. **u:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **31**
" Ve" bağlacı.

mül içüp ideler ṣoḥbet ü seyrān u temāşā
Server-i zümre-i sādāt-ı saʿādāt-i cihān Seyyid-i Meḥmed ki

30. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
" Ve" bağlacı.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bīṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

31. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
" Ve" bağlacı.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bīṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

32. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
" Ve" bağlacı.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bīṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

33. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **35**
" Ve" bağlacı.

ü güneh-kār ü güneh-kāra ḳaçan olsa gerek mesken ü meʾvā

34. **ü:**
Gazel 8
Mısra: **18**
" Ve" bağlacı.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim

Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

35. **u:**
Gazel 9
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Lafẕ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı
Nāmum kenārına ki kināyet hemīn ola

36. **ü:**
Gazel 23
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Diller ol zülf ü ẕeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyāṣ

37. **ü:**
Gazel 29
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ey ruḫuñ meydān-ı ḥüsn ü kākülüñ çevgān-ı ʿīd
Aç hilāl ebrūñı olsun şübhesüz devrān-ı ʿīd

38. **ü:**
Gazel 29
Mısra: **17**
" Ve" bağlacı.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

39. **u:**
Gazel 32
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẕar leẕīẕ

40. **u:**
Gazel 33
Mısra: **22**
" Ve" bağlacı.

Aḫbār-ı feṯḥüñ iledüp aʿdāña peyk-i tīr
Şükrāne cānın alur u andan ḫaber virür

41. **ü:**
Gazel 34
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

42. **ü:**
Gazel 34
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

43. **u:**
Gazel 34
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

44. **ü:**
Gazel 34
Mısra: **16**
" Ve" bağlacı.

Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim
Nuṣret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

45. **u:**
Gazel 38
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳīb
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca bī-pāyān olur

46. **ü:**
Gazel 38
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳīb
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca bī-pāyān olur

47. **ü:**
Gazel 38
Mısra: **16**
" Ve" bağlacı.

Bozılur maʿşūḳı görse ʿāşıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

48. **u:**
Gazel 38
Mısra: **16**
" Ve" bağlacı.

Bozılur maʿşūḳı görse ʿāşıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

49. **ü:**
Gazel 41
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Ġamzeler baġrum delüpdür urma merhem ey ṭabīb
Çıḳmadı dilden henūz ol tīr ü peykān andadur

50. **ü:**
Gazel 41
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Bend ü zindāna ṣalar bir gün cihān ehlin tamām
Şol güzeller şāhı kʿol zülf ü zenaḫdān andadur

51. **ü:**
Gazel 43
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

52. **ü:**
Gazel 43
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

53. **u:**
Gazel 44
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

54. **ü:**
Gazel 44
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

55. **ü:**
Gazel 44
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Āferīn ḥüsni ʿarūsına kʾanuñ zīverini
Aḥmed āyīne-i ḫurşīd ü ḳamerden güniler

56. **ü:**
Gazel 45
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Zaḫm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri
Nīş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

57. **ü:**
Gazel 46
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

58. **ü:**
Gazel 46
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

59. **u:**
Gazel 48
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

60. **u:**
Gazel 48
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

61. **u:**
Gazel 48
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

62. **ü:**
Gazel 50
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Zülfüñ ki bāġbān-ı gülistān-ı ḥüsndür
Avcında deste deste gül ü nesteren ṭutar

63. **ü:**
Gazel 51
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

64. **u:**
Gazel 52
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫʷār u zāruñdur

65. **ü:**
Gazel 59
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Her dem gözümden işigüñe seyl-i ḫūn gider
Ṣabr u ḳarār dilden ü cāndan sükūn gider

66. **u:**
Gazel 60
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Şīveler ṣatup u cān almaġa ḳaṣd itdi gözüñ
Görüñ ol mest-i ḫarābātı ki bāzāra gider

67. **ü:**
Gazel 62
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Pāyuña ṣaçmaġ içün ey māh ṣarrāf-ı felek
Gāh elinde dürr ü geh laʿl-i Bedaḫşān oynadur

68. **ü:**
Gazel 63
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Ṣaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

69. **u:**
Gazel 69
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

İñle ḫamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

70. **ü:**
Gazel 69
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Lāl oldı ḫandelü sözüñe cānı Aḥmedʾüñ
Ṭañ bu ki ġonca söyler ü bülbül ḫāmūşdur

71. **u:**
Gazel 73
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Levḫ-i ḥüsnüñde ḫaṭuñ geh maḥv u geh iṡbāt olur
Beñzer ol dil sāliküñüñ ṣūret-i aʿmālidür

72. **u:**
Gazel 73
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

73. **ü:**
Gazel 77
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Viṣāl-i yārdur ʿālemde maḳṣūd
Ḳalanı ġuṣṣa vü derd ü ḥazendür

74. **ü:**
Gazel 87
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

75. **ü:**
Gazel 91
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Perīşān gördügince sünbülüñi
Benefşe vālih ü ġam-gīn olupdur

76. **ü:**
Gazel 111
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

El uzadup çevürdügi tesbīḥ-i zülfini
Gāhī şumār-ı cevr ider ü geh ḥisāb-ı nāz

77. **ü:**
Gazel 112
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Serv-i bülend-ḳāmet ü maʿşūḳ-ı dil-nevāz
Olmış nihāl-i gül gibi başdan ayaġa nāz

78. **ü:**
Gazel 115
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Göz ü gönlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā gönül nā-yāb göz

79. **ü:**
Gazel 115
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Göz ü gönlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā gönül girdāb göz

80. **ü:**
Gazel 115
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Göz ü gönlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā gönül mīzāb göz

81. **ü:**
Gazel 116
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Gözleri siḥr-āferīn ü lebleri muʿciz-nigār
Ġamzesi ʿābid-firīb ü ḫandesi ʿāşıḳ-güdāz

82. **ü:**
Gazel 116
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Gözleri siḥr-āferīn ü lebleri muʿciz-nigār
Ġamzesi ʿābid-firīb ü ḫandesi ʿāşıḳ-güdāz

83. **u:**
Gazel 116
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
ʿĀşıḳa meşreb ṣorarsañ ḫüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

84. **ü:**
Gazel 116
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
ʿĀşıḳa meşreb ṣorarsañ ḫüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

85. **u:**
Gazel 119
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı
Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henūz

86. **u:**
Gazel 120
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Ne vech ile beñzer yüzüñe ay u güneş kim
Ḫurşīd ü ḳamer lāle-ruḫ u ġonca-leb olmaz

87. **ü:**
Gazel 120
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengīn
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şīrīn ʿineb olmaz

88. **ü:**
Gazel 122
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Aḥmed idelden temāşā ḫadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

89. **ü:**
Gazel 130
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

90. **u:**
Gazel 132
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Añup çerāġ-ı ḫüsnüñi pervāne gönlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

91. **u:**
Gazel 133
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Ḫüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḫaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

92. **ü:**
Gazel 133
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Ḥüsnüñ ile ṭāḳat u ṣabr almaġ içün Ḥaḳ seni
Bir büt-ı şīrīn-leb ü sīmīn-bünāgūş eylemiş

93. **ü:**
Gazel 135
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Cemālüñ naḳşına aḥsent ü şābāş
Ki taṣvīrinde ʿāciz cümle naḳḳāş

94. **ü:**
Gazel 135
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü ṣudan ḥaẕẕ alımaz ṭaş

95. **ü:**
Gazel 135
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Leb ü ḫālüñ ḫayāli olalı gözde
Nişeste ḫoş olur pālūde ḫaşḫāş

96. **ü:**
Gazel 143
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Cāẕū gözüñ pür itmege fitneyle ḥüsn ilin
Gīsūyı düzd ü ġamzeyi ġammāz ider dirīġ

97. **ü:**
Gazel 144
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.

Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed beyān resāyiline
Yazar leṭāyif-i ḥüsn ü ider ḥikāyet-i luṭf

98. **ü:**
Gazel 146
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

99. **u:**
Gazel 146
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

100. **u:**
Gazel 147
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

101. **u:**
Gazel 149
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

102. **ü:**
Gazel 149
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

103. **ü:**
Gazel 149
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

104. **ü:**
Gazel 149
Mısra: **19**
" Ve" bağlacı.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

105. **ü:**
Gazel 156
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Metāʿ-ı ʿaczüm ü naḳd-i niyāzum Ḳodum öñinde ol nā-mihrbānuñ

106. **u:**
Gazel 158
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Ay u güneş cemālüñ secdʾitse ṭañ mı kim
Sen ḳıble-i cihānsın u miḥrāb-ı cān ḳaşuñ

107. **ü:**
Gazel 158
Mısra: **20**
" Ve" bağlacı.

Ṣayd itmek içün Aḥmedʾi ṣayyād-ı ġamzeñe
Virmiş kemend zülfüñ ü ṣunmış kemān ḳaşuñ

108. **u:**
Gazel 160
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Genc-i ḥüsnüñ bilmezem böyle neden maʿmūr olur
Şol ḳadar kʾisrāf idersin nāz u bī-pervālıġuñ

109. **ü:**
Gazel 161
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

110. **u:**
Gazel 161
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Kaʿbe-i ḥüsnüñ görüp aġyār ile ceng iderem
ʿÖmrümi ḥacc u ġazā ile tamām itsem gerek

111. **u:**
Gazel 168
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Anı ki cān u cihāndan ʿazīz ṣanurduḳ
Dirīġ ʿömr gibi bī-vefā imiş bildük

112. **u:**
Gazel 169
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫᵛār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

113. **ü:**
Gazel 172
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Ḫāk-i ḫuṣk üzre benefşe biter ü sünbül-i ter
Ṣalsa ey serv-i revān sāyesini zülf-i ḫamuñ

114. **ü:**
Gazel 173
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Bağlanup zülfüñe diller düşdi ḫüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

115. **ü:**
Gazel 175
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevşer üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

116. **ü:**
Gazel 176
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Bu reng ü būy ile saña beñzerdi gül müdām
Bülbüllerine eylese nāz u ʿitāb gül

117. **u:**
Gazel 178
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

118. **ü:**
Gazel 179
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Didi görüp Leylīyi bir müddeʿī
Bu ḫod igen çāpük ü mevzūn degül

119. **u:**
Gazel 181
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Bī-ṣabr u ḳarār oldı ṣaçuñda dil-i Aḥmed
Ḳalmaḳ yalıñuz gicede bīmāra ne müşkil

120. **ü:**
Gazel 183
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

121. **u:**
Gazel 183
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Şīve-i maʿşūḳ u ʿāşıḳdan ḫaberdār olmasa
Giryesinde bülbülüñ itmezdi şekker-ḫand gül

122. **ü:**
Gazel 187
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Şemʿ-veş epsem ṭurup giryān ol ey dil kʾehl-i sūz
Nuṭḳın itmişdür kelīl ü eşkin itmişdür kelīm

123. **ü:**
Gazel 191
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Zülfüñ ucından yazarsam Aḥmedʾüñ sevdāların
Defter ü ṭūmāra ṣıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

124. **ü:**
Gazel 197
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḫāṣıl olmışdur bu vecd ü ḫāletüm

125. **ü:**
Gazel 198
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Bir raḳīb itdüñ ḳarīb ü biñ ʿabīd itdüñ baʿīd
İşidüp düşman güler ben aġlaram a dostum

126. **ü:**
Gazel 205
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Zülfinüñ bendinde göñlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

127. **u:**
Gazel 208
Mısra: **16**
" Ve" bağlacı.

Ben de Aḥmed gibi ġarībem kim Cāndan u ḫānumāndan ayrıldum

128. **ü:**
Gazel 212
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Gözi sevdāsına düşüp Aḥmed Oldı nergis gibi ʿalīl ü saḳīm

129. **ü:**
Gazel 218
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Çün niẓāmum oldı şīrīn ü kelāmum pür-kemāl
Ḫusrevi ḳo ben ki baḥs itmege Selmān isterem

130. **ü:**
Gazel 219
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Ḫadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳaḳıyup

Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

131. **u:**
Gazel 220
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Şemʿ gibi anuñ firāḳından
Yanaram od u ṣu içinde müdām

132. **ü:**
Gazel 228
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Zülf ü ḫālüñ ṣıfatından çü ḫaber virdi ṣabā
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

133. **u:**
Gazel 232
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Gözlerümüze nūrsın u dillere ṣādī
Ḫalḳuñ seni Ḥaḳ ṣaḳlaya yavuz naẓarından

134. **u:**
Gazel 232
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Virürdi şifā cān u göñül ṣayrulığına
Bir loḳma kebāb olsa raḳībüñ cigerinden

135. **ü:**
Gazel 235
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

136. **ü:**
Gazel 237
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Aḥmed özenüp her güzelüñ ḫāl ü ḫaṭına
Bu ṣafḥa-i evrāḳı nice bir ḳaralarsın

137. **u:**
Gazel 239
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Ey müneccim ruḫ u zülfin göricek dilberümüñ
ʿİd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

138. **u:**
Gazel 239
Mısra: **18**
" Ve" bağlacı.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

139. **ü:**
Gazel 239
Mısra: **20**
" Ve" bağlacı.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar şaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

140. **ü:**
Gazel 239
Mısra: **21**
" Ve" bağlacı.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

141. **ü:**
Gazel 241
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Çün ḥüsn ü behcet bezminüñ reyḥāncısıdur sünbülüñ
Dil mestine gel dostum ol ter gül-i ḫandānı şun

142. **ü:**
Gazel 243
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

143. **ü:**
Gazel 243
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Didüm ey ḥüsn bahārı nʾola ger ḫānemüzi
Ḫadd ü ḳaddüñle bugün pür-gül ü şimşād idesin

144. **u:**
Gazel 246
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Bir söz ile göñlüm alduñ ṣoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

145. **u:**
Gazel 247
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

146. **u:**
Gazel 247
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

147. **ü:**
Gazel 247
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

148. **ü:**
Gazel 250
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Baña her laḥẓa mihr-i māh-rūlardan virür tevbe
Meger ġāfil durur nāṣiḥ naṣūḥuñ ḥadd ü ḫālinden

149. **ü:**
Gazel 253
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs
Ger olsa ḥūrda bu çeşm ü ebrū

150. **ü:**
Gazel 255
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar

Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

151. **ü:**
Gazel 255
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Mest olup dil mey-i ʿışḳuñla leb ü çeşmüñ añar
Nuḳl içün raġbet ider piste ü bādāmlara

152. **u:**
Gazel 259
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

153. **u:**
Gazel 259
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

154. **ü:**
Gazel 270
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

155. **u:**
Gazel 271
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme
ʿArūs-ı ḥüsni bu resme baş egmez ḥūr u Rıḍvāna

156. **u:**
Gazel 271
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.

Ruḫ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

157. **ü:**
Gazel 274
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Ey her naẓarda dīn ü dilin itmeyen fidā
Düşme güzellere ki düşersin nedāmete

158. **ü:**
Gazel 277
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey şāh-ı cihān
Ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

159. **ü:**
Gazel 277
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey şāh-ı cihān
Ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

160. **ü:**
Gazel 279
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

161. **u:**
Gazel 281
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

162. **ü:**
Gazel 287
Mısra: **18**
" Ve" bağlacı.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

163. **u:**
Gazel 290
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Benefşe şaçların şalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḥayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

164. **u:**
Gazel 291
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulıġı

165. **ü:**
Gazel 294
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Şöyle çāk itdi yaḳasın göñlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

166. **ü:**
Gazel 296
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

167. **u:**
Gazel 296
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.

Şemʿ ü nāy u meyle bir şeb ṣoḥbet eylersem baña
Ney fiġān eyler mey acır şemʿ eyler riḳḳati

168. **u:**
Gazel 303
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl
Ṣu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

169. **ü:**
Gazel 304
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

ʿĀrıżuñ ʿaksi ḳaçan gelse iki gözlerüme
Naẓarumdan giderür mihr ü mehi ḫᵛāb gibi

170. **ü:**
Gazel 304
Mısra: **28**
" Ve" bağlacı.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

171. **ü:**
Gazel 311
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Leylī ṣaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

172. **u:**
Gazel 318
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.

Aḥmedʾüñ göñli ḥarīminde ruḫ u zülfüñ aṣar
Müşk zencīr ile ḳındīl-i meh-i çār-dehi

173. **ü:**
Gazel 319
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Fitnesi çoḳ ʿişveger ü dil-firīb
Şefḳati az şūḫ-ı sitem-kār hey

174. **ü:**
Gazel 320
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

175. **ü:**
Gazel 321
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

176. **ü:**
Gazel 327
Mısra: **16**
" Ve" bağlacı.

Seçmez oldum giceyi gündüzden
Göreli zülf ü ḫadd-i cānānı

177. **ü:**
Gazel 330
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Tāc-ı ser ḳılduḳ ayaġı tozını
Terk idüben ser ü külāhumuzı

178. **u:**
Gazel 331
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Görinen fitne-i çeşmüñle ḳaşuñ mekrinden
Āfet-i cāndur u āşūb-ı cihāndur çelebī

179. **ü:**
Gazel 333
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Dün gice mihmānum ol māh-ı cihān-efrūz idi
Nūr-ı ḥüsninden dünüm ḳadr ü günüm nevrūz idi

180. **ü:**
Gazel 335
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Aḥmed ne ʿarż ide saña ḫālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

181. **u:**
Gazel 338
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Mirʾāt-ı çarḫda ruḫ u zülfüñ miṣālidür
Şām-ı siyāh-kāse vü ṣubḥ-ı sipīd-pey

182. **u:**
Gazel 339
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

183. **u:**
Gazel 339
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.

Dil ḥüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

184. **ü:**
Gazel 340
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Kūçek ü büzürgi muḥayyer iden
Dilkeş ü şāh-nāz gelmez mi

185. **u:**
Gazel 346
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Dün ü gün ḥasret-i ruḫsār u ġam-ı zülfüñden
Āhum odıyla çıḳar göge duḫān sen gideli

186. **u:**
Gazel 347
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna neyiki

187. **ü:**
Kaside 1
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

188. **ü:**
Kaside 1
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

189. **ü:**
Kaside 1
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.

Kevneynüñ evveli seḳaleynüñ muʿallimi

Sulṭān-ı şerʿ ü ḥācib-i dergāh-ı kibriyā

190. **u:**
Kaside 1
Mısra: **33**
" Ve" bağlacı.

Destüñ muḥīṭ-i cūd u demüñ kīmyā-yı ʿilm
Lafẓuñ maḳām-ı ṣıdḳ u dilüñ maʿdin-i ṣafā

191. **u:**
Kaside 1
Mısra: **34**
" Ve" bağlacı.

Destüñ muḥīṭ-i cūd u demüñ kīmyā-yı ʿilm
Lafẓuñ maḳām-ı ṣıdḳ u dilüñ maʿdin-i ṣafā

192. **u:**
Kaside 3
Mısra: **15**
" Ve" bağlacı.

Ṭutuşa çenber-i çarḫ u eriye ay ve güneş
Göge düşse naẓar-ı heybeti dervīşlerüñ

193. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ey ḳaṣr-ı felek-rifʿat ü ey ṭāḳ-ı muʿallā
Her bāb ile beñzer ḳapuña Cennet-i Meʾvā

194. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **33**
" Ve" bağlacı.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

195. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **34**
" Ve" bağlacı.

ʿAḳl anda mühendisdür ü devlet aña miʿmār
Ḥażm anda mübāşirdür ü ṭāliʿ aña bennā

196. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **79**
" Ve" bağlacı.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

197. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **92**
" Ve" bağlacı.

Sulṭān-ı selāṭīn-i cihān Şāh Muḥammed
Cemşīd-i ḳader-ḳadr ü Ferīdūn-ı ḳażā-rā

198. **u:**
Kaside 6
Mısra: **99**
" Ve" bağlacı.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Fażl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

199. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **99**
" Ve" bağlacı.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Fażl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

200. **u:**
Kaside 6
Mısra: **99**
" Ve" bağlacı.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Fażl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

201. **u:**
Kaside 6
Mısra: **100**
" Ve" bağlacı.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Fażl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

202. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **100**
" Ve" bağlacı.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Fażl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

203. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **100**
" Ve" bağlacı.

Luṭf u kerem ü ḫulḳ u seḫāvetle müzeyyen
Fażl u hüner ü ʿilm ü şecāʿatle muḥallā

204. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **102**
" Ve" bağlacı.

Anuñʾçün olur sözleri şekker gibi şīrīn
Kim şīr ü şekerle itmiş anı dāye mürebbā

205. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **164**
" Ve" bağlacı.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim ḳıldı ḥarem gūşesini menzil ü meʾvā

206. **ü:**
Kaside 6
Mısra: **166**
" Ve" bağlacı.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī
Şehʿahdi durur bağlu gerek ẓulmet ü sevdā

207. **u:**
Kaside 6
Mısra: **179**
" Ve" bağlacı.

Sürḫ-āb u sipīd-āb ile ḳılmaġa ʿUṭārid
Ṭāḳ-ı felege ḫāme-i zerrīn ile imlā

208. **ü:**
Kaside 7
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Mesned-i sulṭān-ı ṣubḥ oldı serīr-i āsumān
Şaçdı pīrūze ṭabaḳlardan zer ü gevher güneş

209. **u:**
Kaside 7
Mısra: **90**
" Ve" bağlacı.

Āfitāb-ı rāyuña olmaz muḳābil nice kim
ʿArż ide ṭabl u ʿalemle nūrdan leşker güneş

210. **u:**
Kaside 9
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Ḳandīl-i ḫad kim olmış anuñ rīsmānı müşk
Bir nūr u nārdur kim olupdur duḫānı müşk

211. **u:**
Kaside 9
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

212. **ü:**
Kaside 9
Mısra: **64**
" Ve" bağlacı.

Gör mūy-ı nāfeyi kʾolalı müşke hem-nişīn
ʿAnber-nesīm ü ġāliye-bū ider anı müşk

213. **u:**
Kaside 10
Mısra: **28**
" Ve" bağlacı.

Gönlüme dest-i şefḳatüñ ḫüsn-i nevāziş itmese
Ney gibi cümle bād olur sāz u nevāsı gönlümüñ

214. **ü:**
Kaside 11
Mısra: **23**
" Ve" bağlacı.

Bir Süleymān şevket ü Cem ḳadr ḫüsrevsin ki olur
Ṣuffaña cārūb-ı ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

215. **ü:**
Kaside 11
Mısra: **48**
" Ve" bağlacı.

Bu sebebden devr-i eyyāmuñda ber-dār oldı kim
Oldı dil-düzd ü sitemger kākül-i müşkīn-i dost

216. **ü:**
Kaside 11
Mısra: **55**
" Ve" bağlacı.

Añsa fetḥin sen Muḥammed-āyet ü Ḥaydar-dilüñ
Eylemezdi burc-ı Ḫayber kākül-i müşkīn-i dost

217. **ü:**
Kaside 11
Mısra: **87**
" Ve" bağlacı.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

218. **ü:**
Kaside 11
Mısra: **87**
" Ve" bağlacı.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

219. **u:**
Kaside 13
Mısra: **56**
" Ve" bağlacı.

İşigi ṭoprāġı iksīr-i ḥayātuñ cevheri
Ḫāk-i pāyı menbaʿ-ı luṭf u mürüvvet kānıdur

220. **u:**
Kaside 13
Mısra: **78**
" Ve" bağlacı.

Baġludur ġamdan dilüm ben ne diyem medḥüñde kim
Nāṭıḳa medhūş u dil ser-geşte cān ḥayrānıdur

221. **ü:**
Kaside 13
Mısra: **89**
" Ve" bağlacı.

Dāyimā ʿizz ü celāl ü nuṣret ü iḳbāl ile
Ḫurrem ol kim ḫaṣm ʿīd-i devletüñ ḳurbānıdur

222. **u:**
Kaside 14
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Uyandı meşʿale-i ṣubḥ u yandı şemʿ-i felek
Dürüldi çāder-i küḥlī ve göçdi leşker-i zeng

223. **u:**
Kaside 14
Mısra: **15**
" Ve" bağlacı.

Ṣan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

224. **u:**
Kaside 14
Mısra: **15**
" Ve" bağlacı.

Ṣan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

225. **u:**
Kaside 14
Mısra: **24**
" Ve" bağlacı.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

226. **ü:**
Kaside 14
Mısra: **30**
" Ve" bağlacı.

Cihān-güşāy u memāliksitān-ı heft iḳlīm
Muḥammed-āyet ü Yūsuf-cemāl ü Ḥaydar-ceng

227. **ü:**
Kaside 14
Mısra: **30**
" Ve" bağlacı.

Cihān-güşāy u memāliksitān-ı heft iḳlīm
Muḥammed-āyet ü Yūsuf-cemāl ü Ḥaydar-ceng

228. **ü:**
Kaside 15
Mısra: **24**
" Ve" bağlacı.

Bulmasa nām-ı şerīfüñle şeref nāme-i cūd
Ebter olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

229. **ü:**
Kaside 19
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Laʿl ü yāḳūt aşdı mercāna dıraḫt-ı erġavān
Dürr ü gevher daḳdı mīnāya nihāl-i yāsemīn

230. **u:**
Kaside 19
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Ḫande-i gülden şafā buldı cihān illā ki āb
Geh ider rūd u terāne geh düzer ṣavt-ı ḥazīn

231. **u:**
Kaside 19
Mısra: **54**
" Ve" bağlacı.

Ẓill-i Yezdān āfitāb-ı baḫt Sulṭān Bāyezīd
Mehdī-i devr-i zamān u dāver-i rūy-ı zemīn

232. **ü:**
Kaside 19
Mısra: **82**
" Ve" bağlacı.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

233. **ü:**
Kaside 19
Mısra: **96**
" Ve" bağlacı.

Ey şehenşāh-ı saʿādet-güster ü kişver-güşāy
Vʾey Ferīdūn-ı fażīlet-perver ü dāniş-güzīn

234. **ü:**
Kaside 19
Mısra: **104**
" Ve" bağlacı.

Kāse-i luṭfuñ hemān aḥyāya baḫş olmış degül
Mümtelīdür niʿmetüñden evvelīn ü āḫirīn

235. **ü:**
Kaside 20
Mısra: **21**
" Ve" bağlacı.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faż̧l u kemāl

236. **u:**
Kaside 20
Mısra: **21**
" Ve" bağlacı.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faż̧l u kemāl

237. **u:**
Kaside 20
Mısra: **22**
" Ve" bağlacı.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faż̧l u kemāl

238. **u:**
Kaside 20
Mısra: **22**
" Ve" bağlacı.

Nedür bu ʿadl ü diyānet nedür bu ḫulḳ u kerem
Nedür bu cūd u seḫāvet nedür bu faż̧l u kemāl

239. **u:**
Kaside 20
Mısra: **24**
" Ve" bağlacı.

Nesīm-i ḫulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer
ʿAbīr olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

240. **u:**
Kaside 20
Mısra: **75**
" Ve" bağlacı.

Ne bende şīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

241. **ü:**
Kaside 20
Mısra: **76**
" Ve" bağlacı.

Ne bende şīve-i ṣabr u ne sende ʿādet-i raḥm
Ne bende ṭāḳat-i hecr ü ne sende fikr-i viṣāl

242. **ü:**
Kaside 21
Mısra: **24**
" Ve" bağlacı.

Ġamzeñ oḳına ey kemān-ebrū
Dil ü cān pūtesin nişān bulduñ

243. **u:**
Kaside 21
Mısra: **38**
" Ve" bağlacı.

Bezm ü rezm içre dest ü tīġın anuñ
Tāc-baḫş u cihānsitān bulduñ

244. **ü:**
Kaside 22
Mısra: **62**
" Ve" bağlacı.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan niṣār gevher ü andan niṣār āb

245. **ü:**
Kaside 23
Mısra: **65**
" Ve" bağlacı.

Zülf ü ruḫuñ hevāsını maṭlūb idindi kim
Rāh-ı ṭalebde yüridi leyl ü nehār āb

246. **ü:**
Kaside 23
Mısra: **101**
" Ve" bağlacı.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān niṣār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

247. **ü:**
Kaside 23

Mısra: **101**
" Ve" bağlacı.

Maʿnīde sünbül ü gül ü reyḥān niṣār ider
Ṣūretde gerçi aḳıdur ebr-i bahār āb

248. **ü:**
Kaside 24
Mısra: **41**
" Ve" bağlacı.

Devrān-ı ʿayş ü vaḳt-i ṭarabdur ki ʿāleme
El virdi pāy-būs-ı cihāndār-ı rūzigār

249. **ü:**
Kaside 24
Mısra: **66**
" Ve" bağlacı.

Hʿar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevherin
İḳbāl ü yümn içün götürür gūş-ı rūzigār

250. **u:**
Kaside 24
Mısra: **67**
" Ve" bağlacı.

Nice ki reng-i ʿāşıḳ u būy-ı nigārdan
Görine yir yüzinde ḫazān ile nev-bahār

251. **ü:**
Kaside 24
Mısra: **72**
" Ve" bağlacı.

Bir ḳadre ir cīhānda ki çākerlerüñ ola
Sulṭān-ı yem-yemīn ü şehenşāh-ı kān-yesār

252. **ü:**
Kaside 27
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Ol ata çoḳ degül bu ḳadar ʿizzet ü şeref
Ki anuñ ayaġı tozına and içe Girdigār

253. **u:**
Kaside 27
Mısra: **20**
" Ve" bağlacı.

Binsem ʿaceb mi esbüñe kim bād-ı ṣarṣara
Gāhī ġubār u gāh Süleymān olur süvār

254. **ü:**
Kaside 29
Mısra: **16**
" Ve" bağlacı.

Seyr eyler iseñ ḥüsni gülistānını seyr it
Kim mūrı çemen görinür ü mārı benefşe

255. **ü:**
Kaside 29
Mısra: **17**
" Ve" bağlacı.

Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaṣfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

256. **ü:**
Kaside 29
Mısra: **102**
" Ve" bağlacı.

Ḳılsun çemen-i ḳadrüñe taḳdīr seḥābı
Ḫurşīdi gül ü çarḫ-ı semen-bārı benefşe

257. **u:**
Kaside 31
Mısra: **46**
" Ve" bağlacı.

Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben anı
ʿŪdın bıraġur Bārbed u çengi Nigīsā

258. **ü:**
Kaside 32
Mısra: **39**
" Ve" bağlacı.

Çün oldı mevsim-i ʿayş ü bezendi bezm-i ṭarab
Ṭolandı meclisi cām-ı ṣafā ile ġılmān

259. **ü:**
Kaside 32
Mısra: **41**
" Ve" bağlacı.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

260. **ü:**
Kaside 32
Mısra: **41**
" Ve" bağlacı.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

261. **u:**
Kaside 32
Mısra: **42**
" Ve" bağlacı.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

262. **ü:**
Kıt'a 7
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Göz ü göñlüm isteyü gitdi lebüñle bilüñi
Ol seferde oldı nā-peydā göñül nā-yāb göz

263. **ü:**
Kıt'a 7
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Göz ü göñlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā göñül girdāb göz

264. **ü:**
Kıt'a 18
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḫayāl-i ḫāş
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

265. **ü:**
Mesnevi 3
Mısra: **23**
" Ve" bağlacı.

Ten ü cān yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

266. **u:**
Mesnevi 3

Mısra: **24**
" Ve" bağlacı.

Ten ü cān yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

267. **u:**
Mesnevi 3
Mısra: **40**
" Ve" bağlacı.

Emīn-i cenāb-ı muʿallā-yı Ḥaḳ
Mürebbī-i ḫalḳ u mürebbā-yı Ḥaḳ

268. **ü:**
Mesnevi 3
Mısra: **170**
" Ve" bağlacı.

Elā ey şehenşāh-ı ʿālī-nijād
Kerīm ü hünermend ü pāk-iʿtiḳād

269. **ü:**
Mesnevi 3
Mısra: **170**
" Ve" bağlacı.

Elā ey şehenşāh-ı ʿālī-nijād
Kerīm ü hünermend ü pāk-iʿtiḳād

270. **u:**
Mesnevi 3
Mısra: **176**
" Ve" bağlacı.

Senüñ gibi kim gördi bir āfitāb
Eli kām-baḫş u dili kām-yāb

271. **ü:**
Mesnevi 3
Mısra: **182**
" Ve" bağlacı.

Sipāhuñ sitāre delīlüñ melek
Serīrüñ zemīn ü sarāyuñ felek

272. **ü:**
Müfret 7
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Ḳumrī gibi ol ḳāmet-i dil-cū hevesinde
Gördükce direm serv ü çenārı nʾideyin dost

273. **u:**
Müfret 8
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

274. **u:**
Müfret 8
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿşūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

275. **u:**
Müfret 9
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

276. **u:**
Müfret 47
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ṭonanup ol but-ı Çīn aṭlas u dībālar ile
Deyr-i ḫüsnin bezemiş müşk çelīpālar ile

277. **ü:**
Nazm 2
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Gelür medḥüñ ʿarūsı bī-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

278. **ü:**
Nazm 4
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā
Merve ḫaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ Kaʿbe-i ṣafā

279. **ü:**
Nazm 7
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Ṣūretde ḫüsn ü behcet ü maʿnīde dīvsin
Ḳavlüñde şehd ü şekker ü fiʿlüñde mārsın

280. **ü:**
Nazm 7
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Ṣūretde ḫüsn ü behcet ü maʿnīde dīvsin
Ḳavlüñde şehd ü şekker ü fiʿlüñde mārsın

281. **ü:**
Nazm 8
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

282. **ü:**
Nazm 8
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Ne nāleden özge bulınur hem-dem ü maḥrem
Ne sāyeden özge görinür hem-reh ü aṣḥāb

283. **ü:**
Nazm 13
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Ḫāk iderken gül yañaġın nice ḳıyduñ ey felek
Gördüñ ol ḫüsn ü cemāli nice meftūn olmaduñ

284. **u:**
Nazm 22
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

285. **u:**
Nazm 29
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Lebi Şīrāzī ḫalvādur ṣatarsa Deger Mıṣr u Buḫārā vü Semerḳand

286. **ü:**
Nazm 33
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme

Bī-zer ü bī-zūrlara böyle bāzār eyleme

287. **ü:**
Terci-bend 1
Mısra: **41**
" Ve" bağlacı.

Ey mecmaʿ-ı mekārim ü mecmūʿa-i kerem
Şīt-i kerāmetüñle ṭoludur ʿArab ʿAcem

288. **ü:**
Terci-bend 1
Mısra: **101**
" Ve" bağlacı.

Pīrāye-i selefsin ü sermāye-i ḫalef
Ferʿ-i refīʿ görmedüm aṣlā senüñ gibi

289. **u:**
Terci-bend 1
Mısra: **111**
" Ve" bağlacı.

Şermende-i günāhum u ālūde-i ḫaṭā
Ne yüzle ārzū-yı liḳāñ eyleyem senüñ

290. **u:**
Terci-bend 2
Mısra: **36**
" Ve" bağlacı.

Ṭudaġuñdan virür nişān ġonca
Oldı cān-baḫş u dilsitān ġonca

291. **ü:**
Terkib-bend 1
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

292. **u:**
Terkib-bend 1
Mısra: **48**
" Ve" bağlacı.

İsfendiyār-ı maʿreke Şeh Muṣṭafā dirīġ
Deryā-yı cūd u maʿdin-i ṣıdḳ u ṣafā dirīġ

293. **ü:**
Terkib-bend 1
Mısra: **52**
" Ve" bağlacı.

Rāy-ı münīri ẓulmet-i ẓulm-i zamānede
Meh gibi çarḫ-rifʿat ü encüm-sipāh idi

294. **ü:**
Kaside 29
Mısra: **4**
"İle" anlamına gelen "ve" bağlacı.

Bir ḥüsn bahārında sekiz cenneti gördüm
Kʾolmışdı zemīni gül ü dīvārı benefşe

295. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

296. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **22**
" Ve" bağlacı.

şimdi muʿaṭṭar eger olmazsa ḳaçan ola muʿaṭṭar
Ruḫ-ı meh-ṭalʿat-ı cān-perver ü cām-ı mey ü āvāze-i ney jeng-i ḥazenden göñül āyīnesi

297. **ü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **35**
" Ve" bağlacı.

ü güneh-kār ü güneh-kāra ḳaçan olsa gerek mesken ü meʾvā

298. **u:**
Gazel 43
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Sīne ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Dīde izüñ tozını nūr-ı başardan güniler

299. **ü:**
Gazel 43
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

300. **u:**
Gazel 43
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

301. **ü:**
Gazel 61
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Ṣabā reyḥāncısı bāġ-ı ruḫuñdan
Nesīm-i sünbül ü reyḥān uġurlar

302. **ü:**
Gazel 86
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭopraġını laʿl ü zer çıḳar

303. **ü:**
Gazel 88
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Āhū gözüñ ki cānlara şīrāne ḳaṣd ider
Merdümlük ile gözler ü merdāne ḳaṣd ider

304. **u:**
Gazel 105
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Göñlümüñ ḫücresi teng ise ḳadem baş gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

305. **ü:**
Gazel 105
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Göñlümüñ ḫücresi teng ise ḳadem baş gözüme
Kʾanda cūy u çemen ü ṣaḥn-ı serālar düzilür

306. **ü:**
Gazel 116
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

307. **ü:**
Gazel 116
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

308. **ü:**
Gazel 116
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

309. **ü:**
Gazel 144
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Zihī bidāyet-i ḥüsn-i ḫaṭuñ nihāyet-i luṭf
Yüzüñde ḥüccet-i ḥüsn ü sözüñde āyet-i luṭf

310. **ü:**
Gazel 149
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

311. **ü:**
Gazel 149
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.

Ḫaṭṭ-ı laʿl ü ḳadd ü ruḫsāruñ añup eşʿārumı
Ḫūb u rengīn ü laṭīf ü āb-dār itsem gerek

312. **u:**
Gazel 173
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Laʿlüñ içün ḳan yudarken ġabġabuñ geldi dile
Kim ṭurunc u sīb ile ārāyiş ola bezm-i mül

313. **u:**
Gazel 250
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

314. **u:**
Gazel 285
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

315. **ü:**
Gazel 325
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḥüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

316. **ü:**
Gazel 331
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Gül yüzüñ bāġ u bahār-ı dil ü cāndur çelebī
Servüñ ārāyiş-i bostān-ı revāndur çelebī

317. **ü:**
Gazel 340
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Kūçek ü büzürgi muḥayyer iden Dilkeş ü şāh-nāz gelmez mi

318. **ü:**
Kaside 7
Mısra: **41**
" Ve" bağlacı.

Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

319. **u:**
Kaside 7
Mısra: **54**
" Ve" bağlacı.

Ḳadrüñ ordusında gök bir sāyebāndur kim aña
Serʿimād-ı sīmdür māh u ṭınāb-ı zer güneş

320. **ü:**
Kaside 7
Mısra: **56**
" Ve" bağlacı.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

321. **ü:**
Kaside 8
Mısra: **36**
" Ve" bağlacı.

Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ
Eşk ü ruḫum ḳapuñda döşer zer-nigār laʿl

322. **u:**
Kaside 12
Mısra: **58**
" Ve" bağlacı.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḥüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

323. **ü:**
Kaside 13
Mısra: **47**
" Ve" bağlacı.

Bir ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur ki rāy-ı ḳadrinüñ
Meslekinde sebʿa-i seyyāre ser-gerdānıdur

324. **u:**
Kaside 14
Mısra: **29**
" Ve" bağlacı.

Cihān-güşāy u memāliksitān-ı heft iḳlīm
Muḥammed-āyet ü Yūsuf-cemāl ü Ḥaydar-ceng

325. **ü:**
Kaside 19
Mısra: **95**
" Ve" bağlacı.

Ey şehenşāh-ı saʿādet-güster ü kişver-güşāy
Vʾey Ferīdūn-ı faẕīlet-perver ü dāniş-güzīn

326. **ü:**
Kaside 20
Mısra: **86**
" Ve" bağlacı.

Ki anda ʿayş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt
Sitāre ḫayl ü felek-ḳadr ü āfītāb-cemāl

327. **ü:**
Kaside 20
Mısra: **86**
" Ve" bağlacı.

Ki anda ʿayş ide ol ḫusrev-i hümāyūn-baḫt
Sitāre ḫayl ü felek-ḳadr ü āfītāb-cemāl

328. **ü:**
Kaside 21
Mısra: **37**
" Ve" bağlacı.

Bezm ü rezm içre dest ü tīġın anuñ
Tāc-baḫş u cihānsitān bulduñ

329. **u:**
Kıt'a 21
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

330. **u:**
Mesnevi 3
Mısra: **69**
" Ve" bağlacı.

Senüñçün yaraḳlandı ḥavż u livā
Senüñçün yaradıldı arż u semā

331. **u:**
Mesnevi 3
Mısra: **161**
" Ve" bağlacı.

Nevāziş ḳılan zār u dil-ḫasteye
Güşāyiş viren kār-ı dem-besteye

332. **u:**
Müfret 12
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henūz

333. **u:**
Nazm 5
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

334. **u:**
Nazm 5
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

335. **u:**
Nazm 5
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

336. **ü:**
Nazm 5
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

337. **ü:**
Nazm 5
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

338. **ü:**
Nazm 5
Mısra: **15**
" Ve" bağlacı.

Zülf ü ʿiẕārı yādına ḫalvet-nişīn-i dil
Vird-i zebānın eyledi ṣubḥ u mesā dirīġ

339. **u:**
Nazm 8
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Bu zārīlıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhī
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫʷāb

340. **u:**
Nazm 19
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

341. **u:**
Nazm 38
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Didüm müddeʿī gitdi dilber didi
Be-Tun u be-Ṭunca be-āb-ı siyāh

uç-:

1. **uçarsa:***-ar, -sa*
Kaside 5
Mısra: **21**
Havada yol almak, havada gitmek.

Bu senā murġı uçarsa neʿaceb
Sidreye dek
Baġludur şehperine midḥat-i dervīşlerüñ

uç:

1. **ucında:***-ı, -n, -da*
Gazel 73
Mısra: **3**
Bir nesnenin incelerek biten son kısmı.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

2. **ucına:***-ı, -n, -a*
Gazel 85
Mısra: **14**
Bir nesnenin incelerek biten son kısmı.

Dizdi zülfüñde ḳaṭre-i ʿaraḳuñ
Müşk çevgān ucına gevherler

3. **uçam:**--*am*
Gazel 170
Mısra: **10**
Uçmak, göğe yükselmek. II sevgilinin yanına gitmek.

Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

4. **ucın:**-*ın*
Gazel 64
Mısra: **7**
(Saçın) ucu.

Öperem ṭurra-i ṭarrāruñ ucın çünki budur
Resmi ser-bāzlaruñ kim resen-i dār öpilür

5. **ucından:**-*ı, -ndan*
Gazel 191
Mısra: **11**
Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.

Zülfüñ ucından yazarsam Aḥmedʾüñ sevdāların
Defter ü ṭūmāra ṣıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

6. **ucından:**-*ı, -ndan*
Kaside 26
Mısra: **27**
Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.

Raḥm it baña ki zülfüñ ucından ḳalem gibi
Ḳan aġlaram bu baḫt-ı nigūnsārum üstine

7. **uçar:**-*ar*
Gazel 126
Mısra: **7**
Havada yol almak, havada gitmek.

Bu murġ-ı dil ol havāda uçar
Kʾanda ġam-ı dām u dāne ṣıġmaz

8. **uçar:**-*ar*
Kaside 11
Mısra: **71**
Havalanmak, uçmak.

Ṣan uçar ṭūmār-ı medḥüñde redīf olduġı-yʾçün
Kʾaçdı defter bigi ṣad per kākül-i müşkīn-i dost

9. **üç:**
Kaside 24
Mısra: **44**
"Üç" sayı sıfatı.

Hem devletüñi hem seni gösterdi rūz-ı ʿīd
Üç ʿīde irmişüz bugün ey faẕl-ı Girdigār

10. **ucından:**-*ı, -(n)dan*
Kaside 11
Mısra: **15**
Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son ve sivri noktası. II Sevgilinin saç uçları.

Kāküli ucından ey dil ḫāme-veş ḳan aġla kim
Laʿl-i terden bula zīver kākül-i müşkīn-i dost

11. **uçarsa:**-*ar, -sa*
Gazel 226
Mısra: **1**
Uçmak. II Ölmek, nefesini vermek.

Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

12. **ucı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **33**
Bir şeyin baş veya son kısmı.

Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

13. **ucında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 20
Mısra: **58**
Uç kısım.

Ḫayāl-i laʿlüñ ile dāne dāne eşkümden
Dizildi kirpügüm ucında ḫūşe ḫūşe leʾāl

14. **ucında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 22
Mısra: **11**
Uç kısım.

Zülfüñ ucında dil ṭaleb eyler ʿiẕāruñı
Ṣan kim şeb evvelinde diler rūzedār āb

15. **ucında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 23
Mısra: **51**
Uç kısım.

Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören
Ṣanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

16. **ucından:**-*ından*
Gazel 153
Mısra: **2**
Bir nesneni baş ve son noktası, kenarı.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

17. **uçar:**-*ar*
Gazel 7
Mısra: **11**
Bitmek, tükenmek, elden çıkmak, uçup gitmek, sona ermek.

Anuñʾçün uçar bāġ-ı ruḫuñdan ḫaṭ-ı zāġuñ
Bilür ki maḳām olmaz aña gülşen-i zībā

18. **ucındandur:**-*ın, -dan, -dur*
Gazel 160
Mısra: **8**
Bir şeyin baş veya son noktası.

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

19. **ucından:**-*ı, -n, -dan*
Kaside 6
Mısra: **187**
Bir şeyin en baş kısmı. II Vesile, sebep, neden.

Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl
Kim yazamadum sülsini bir ḥarfinüñ ammā

20. **uçmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 73
Mısra: **9**
Havalanmak. II Gitmek.

Sidre ḳaddüñ fikrine uçmaḳ dil ü cān murġınuñ

Müntehā-yı ārzūsı ġāyet-i āmālidür

21. **ucı:**-*ı*
Gazel 295
Mısra: **3**
Bir nesnenin incelerek biten son kısmı.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

22. **ucı:**-*ı*
Kaside 23
Mısra: **79**
Bir nesnenin incelerek biten son kısmı.

Göreydi ṣuda nīzeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

23. **ucından:**-*ından*
Gazel 91
Mısra: **7**
Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.II Sebebiyle, yüzünden, –den dolayı, ötürü.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

24. **ucından:**-*ından*
Gazel 291
Mısra: **3**
Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.II Sebebiyle, yüzünden, –den dolayı, ötürü.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulıġı

25. **uçmamaġ:**-*ma, -maġ*
Terci-bend 1
Mısra: **21**
Uçmak, havalanmak.

Aḥcār bağlanurdı teni uçmamaġ içün
Dinmez lisān-ı ḳāl ile ḥāli Muḥammedüñ

26. **uçdı:**-*dı*
Terkib-bend 1
Mısra: **20**
Havalanmak, havada yol almak II Dünyadan ayrılmak, ölmek.

Ol şeh ḳanı ki sāye ṣalam dirdi ʿāleme
Ḳonmadan uçdı bilmedük ol ḫod hümā imiş

27. **uçarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 269
Mısra: **9**
Dolaşmak, gezinmek.

Sidre ḳaddinde uçarsın dilberüñ ey murġ-ı dil
Müntehā pervāz idersin āferīn pervāzuña

28. **uçarken:**-*ar, -ken*
Gazel 241
Mısra: **11**
Havalanmak II Kendinden geçmek.

Gülşen-i vaṣluñ havāsında uçarken murġ-ı dil
Āşiyān-ı hecrde bī-perr ü bāl itmek neden

29. **uçarken:**-*ar, -ken*
Gazel 270
Mısra: **7**
Havalanmak II Kendinden geçmek.

Cān ḳumrīsi bir serv hevāsında uçarken
Ṣayd oldı göñül murġına uyup balabana

30. **ucın:**-*ın*
Gazel 287
Mısra: **16**
Az miktar, bir bütünün küçük bir parçası.

Öldürürseñ nʾola tek gāh gehī añmaġ içün
Bārī dāmānuñ ucın bandurasın ḳanumuza

ucdan uca:

1. **ucdan uca:**
Gazel 77
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Bir baştan bir başa.

Şikest zülfine ṭolaşdı göñlüm
Anuñʾçün ucdan uca pür-şikendür

2. **ucdan uca:**
Kaside 16
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Bir baştan bir başa.

ʿAcebā ẕāt-ı kerīmüñ ne kerāmet ḳodı kim
Başduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

ucı:

1. **ucında:**-*n, -da*
Kaside 8
Mısra: **31**
Bir nesnenin genellikle sivri olan bitim noktası.

Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi
Rengīn laṭīfedür ṭutar aġzında mār laʿl

ucından:

1. **ucından:**
Gazel 4
Mısra: **2**
Sebebiyle, yüzünden, –den dolayı, ötürü.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā
Beni bu żaʿfum ucından yine döndüre ṣabā

2. **ucından:**
Gazel 47
Mısra: **2**
İçin, sebebiyle, ...den dolayı, yüzünden.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

3. **ucından:**
Kaside 14
Mısra: **23**
İçin, sebebiyle, ...den dolayı, yüzünden.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

4. **ucından:**
Müfret 26
Mısra: **2**
İçin, sebebiyle, ...den dolayı, yüzünden.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd

Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

5. **ucından:**
Nazm 43
Mısra: **6**
İçin, sebebiyle, ...den dolayı, yüzünden.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

ucındʾaşıl:

1. **ucındʾaşılmış:**-*mış*
Gazel 41
Mısra: **8**
Ucunda asılmak.

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim
Bir ḳılı ucındʾaşılmış biñ dil ü cān andadur

uçur:

1. **uçurur:**-*ur*
Müfret 25
Mısra: **2**
Havalandırmak, yerden yükseltmek, uçurtmak.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

2. **uçurur:**
Gazel 297
Mısra: **12**
Uçurmak, havalandırmak.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

3. **uçura:**-*a*
Kaside 14
Mısra: **49**
Yükselmek, havalanmak. (Güneşin doğması bağlamında).

Nice ki uçura her ṣubḥ murġ-ı zerrīn-bāl
Bu ābenūs ḳafesden sipihr-i mīnā-reng

ucuz:

1. **ucuzdur:**-*dur*
Gazel 162
Mısra: **8**
Fiyatı yüksek olmayan, pahası az, düşük fiyatlı, pahalı karşıtı.

Bostān-ı vişālinden eger mīve ṣatarsa
Biñ cāna ucuzdur lebi ḫurmāsı ʿAlīnüñ

ʿūd:

1. **ʿūdını:**-*ı, -nı*
Gazel 215
Mısra: **10**
Teknesi yarım armudu andıran, dilim adı verilen 17 ilâ 27 ahşap şeridin birbirine yapıştırılmasından meydana gelen, göğsü ladinden, perdesiz, kısa saplı, beşi çift, biri tek on bir telli, mızraplı çalgı.

Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi göñlüm muṭribi
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

2. **ʿūd:**
Gazel 217
Mısra: **5**
Teknesi yarım armudu andıran, dilim adı verilen 17 ilâ 27 ahşap şeridin birbirine yapıştırılmasından meydana gelen, göğsü ladinden, perdesiz, kısa saplı, beşi çift, biri tek on bir telli, mızraplı çalgı.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

3. **ʿūd:**
Kaside 14
Mısra: **12**
Teknesi yarım armudu andıran, dilim adı verilen 17 ilâ 27 ahşap şeridin birbirine yapıştırılmasından meydana gelen, göğsü ladinden, perdesiz, kısa saplı, beşi çift, biri tek on bir telli, mızraplı çalgı.

Ġamuñla ḳılca ḳalup cānum oldı ḳaddüm çeng
Dilümi ʿūd ḳılup nʾiçün itmeyem āheng

4. **ʿūdın:**-*ın*
Kaside 31
Mısra: **46**
Teknesi yarım armudu andıran, dilim adı verilen 17 ilâ 27 ahşap şeridin birbirine yapıştırılmasından meydana gelen, göğsü ladinden, perdesiz, kısa saplı, beşi çift, biri tek on bir telli, mızraplı çalgı.

Bu ṣavt-ı ṭarabnāk ile işidüben anı
ʿŪdın bıraġur Bārbed u çengi Nigīsā

5. **ʿūd:**
Gazel 313
Mısra: **2**
Öd ağacı. Ateşte yandığı zaman güzel bir koku yayan küçük ve ince çubuklar halinde bulunur. Öd yanınca kıvrım kıvrım olur. || Divan şiirinde yanışı, ateş ile olan münasebeti ve güzel kokusu ile ele alınır. Sevgilinin yanağı ateş olunca beni de ud olur.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

6. **ʿūd:**
Gazel 313
Mısra: **2**
Öd ağacı. Ateşte yandığı zaman güzel bir koku yayan küçük ve ince çubuklar halinde bulunur. Öd yanınca kıvrım kıvrım olur. || Divan şiirinde yanışı, ateş ile olan münasebeti ve güzel kokusu ile ele alınır. Sevgilinin yanağı ateş olunca beni de ud olur.

Nā-geh ġam-ı zülfüñ dil-i ġam-pervere düşdi
Ḫoş ʿūd imiş ol ʿūd ki bu micmere düşdi

7. **ʿūd:**
Kaside 8
Mısra: **3**
Öd ağacı. Ateşte yandığı zaman güzel bir koku yayan küçük ve ince çubuklar halinde bulunur. Öd yanınca kıvrım kıvrım olur. || Divan şiirinde yanışı, ateş ile olan münasebeti ve güzel kokusu ile ele alınır. Sevgilinin yanağı ateş olunca beni de ud olur.

Ḫāl-i ruḫuñ dilümde ḳodı āteş üzre ʿūd

Dürc-i lebüñ gözümde ḳodı yādigār laʿl

8. **ʿūdlarla:**-*lar, -la*
Gazel 85
Mısra: **8**
Ağaç, odun, öd ağacı; Hint'ten gelen ve yakılınca güzel koku veren bir tür kıymetli ağaç. II Öd ağacı, yanınca kıvrım kıvrım olması ve güzel kokular yaymasından dolayı sevgilinin saçlarıyla ilişkilendirilir.

Ġam-ı zülfeyni düşdi sīnemüze
Oldı pür ʿūdlarla micmerler

ufuk:

1. **ufuḳından:**-*ı, -ndan*
Kaside 6
Mısra: **123**
Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi göründüğü yer.

Ḫurşīd-i ẓafer ṭāliʿ olur feṯḥ ufuḳından
Çün ṣubḥ-ṣıfat keşf ide tīġuñ yed-i beyżā

uġra-:

1. **uġrayup:**-*y, -(u)p*
Terci-bend 2
Mısra: **29**
...ile karşılaşmak, ...ya maruz kalmak.

Bülbül āhına uġrayup āḫır
Yile vardı çerāġ-ı rūşen-i gül

2. **uġrama:**-*ma*
Gazel 280
Mısra: **8**
...ya maruz kalmak, ...ya kapılmak.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī şaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳararmasun uġrama dūd-ı āhuma

uġra:

1. **uġrasa:**-*sa*
Gazel 181
Mısra: **6**
Karşılaşmak, maruz kalmak.

Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

2. **uġrarsañ:**-*r, -san*
Gazel 38
Mısra: **8**
Uğramak II ziyaret etmek.

Ey şarāb-ı nāb içüp ʿazm-i ḫarābāt eyleyen
Her kime uġrarsañ anuñ ḫānesi vīrān olur

3. **uġrasa:**-*sa*
Kaside 12
Mısra: **60**
Bir yere kısa bir süre kalmak üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak // Bir yerin yanından veya içinden geçmek.

Heybetüñden ġaybet idüp bīşede yatmazdı şīr
Rāh-ı tīġuñ uġrasa bir kez eger ġāb üstine

4. **uġrayan:**-*y, -an*
Gazel 187
Mısra: **10**
Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek; yaklaşmak.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

uġrı:

1. **uġrıya:**-*y, -a*
Gazel 66
Mısra: **12**
Hırsız.

Ḳatı göñlüñden şikāyetler ḳılur dil ġamzeñe
Gör nice dīvānedür kim uġrıya ṭaş añdurur

2. **uġrıdur:**-*dur*
Gazel 88
Mısra: **8**
Hırsız.

Seyr eyledügi çāh-ı zenaḫdānuñı göñül
Key çāpük uġrıdur ki bu zindāna ḳaṣd ider

3. **uġrıdur:**-*dur*
Gazel 316
Mısra: **12**
Hırsız.

Dil maḫzen-i ʿışḳuñdur anı deldügi ġamzeñ
Uġrıdur umar kim ala gencīne-i şāhı

4. **uġrı:**
Kaside 8
Mısra: **70**
Hırsız.

ʿAhdüñde reng uġurladı laʿl-i nigārdan
Ber-dār olursa uġrı gibi vechi var laʿl

uġurla:

1. **uġurlar:**-*mak*
Gazel 61
Mısra: **1**
Çalmak.

Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾīman uġurlar

2. **uġurlar:**-*r*
Gazel 61
Mısra: **2**
Çalmak.

Ne fettāndur gözüñ kim cān uġurlar
Ne kāfirdür ṣaçuñ kʾīman uġurlar

3. **uġurlar:**-*r*
Gazel 61
Mısra: **4**
Çalmak.

Ṣabā reyḥāncısı bāġ-ı ruḫuñdan
Nesīm-i sünbül ü reyḥān uġurlar

4. **uġurlar:**-*r*
Gazel 61
Mısra: **6**
Çalmak.

Felek ḫʷān-ı cemālüñ ḥasretinden
Ṣabāḥuñ sofrasından nān uġurlar

5. **uġurlar:**-*r*
Gazel 61
Mısra: **8**
Çalmak.

Lebüñ dürcin alur dil düzdi gözden
Dükāndan ḥoḳḳa-i mercān uġurlar

6. **uġurlar:**-*r*
Gazel 61

Mısra: **10**
Çalmak.

Gözüñ ser-mesti alur sīneden dil
Yanar tennūrdan biryān uġurlar

7. **uġurlar:**-*r*
Gazel 61
Mısra: **12**
Çalmak.

Ruḥı mihrin raḳībe açma zāhid
Ṣaḳın īmānuñı şeyṭān uġurlar

8. **uġurlar:**-*r*
Gazel 61
Mısra: **14**
Çalmak.

Ḥazer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

9. **uġurladı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **69**
Çalmak.

ʿAhdüñde reng uġurladı laʿl-i nigārdan
Ber-dār olursa uġrı gibi vechi var laʿl

uġurlama:

1. **uġurlamasa:**-*sa*
Kaside 29
Mısra: **57**
Çalmak.

Gül būyın uġurlamasa zindān-ı zemīnüñ
Olmazdı zamānlarla giriftārı benefşe

ʿuhūd:

1. ʿ**uhūddan:**-*dan*
Kaside 27
Mısra: **29**
Ahidler, yeminler, peymanlar, anlaşmalar, sözleşmeler.

Sāyir ʿuhūddan yig ola ʿahd-i devletüñ
Bāḳī fuṣūlden nitekim yig olur bahār

ʿukde:

1. ʿ**uḳde:**
Mesnevi 4
Mısra: **33**
Düğüm.

Ṣaçından ʿuḳde vü efsūnlar itdi
Yaşın ʿāşıḳlaruñ ceyḥūnlar itdi

ʿuḳde-i zülfüñdeki:

1. ʿ**uḳde-i zülfüñdeki:**
Nazm 43
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zülf/saç düğümü.

Şerḥ idersem ʿuḳde-i zülfüñdeki taʿḳīdden
Rūşen eylerem cemālüñ āyetin ḫurşīdden

ʿukūl:

1. ʿ**uḳūl:**
Gazel 259
Mısra: **13**
Akıllar. II İnsanlar.

Didi ki vaṣf-ı cemālümde ʿāciz oldı ʿuḳūl
Anuñʾçün Aḥmed ider fenn-i şiʿrden tevbe

ʿukūl-i pür-ferheng:

1. ʿ**uḳūl-i pür-ferheng:**
Kaside 14
Mısra: **44**
Kelime Tipi: **-**
İlim, marifet sahibi akıllı insanlar.

Muḥadderāt-ı suḥandan çü ẕihnüñ açsa niḳāb
Gerek kʾola müteḥayyir ʿuḳūl-i pür-ferheng

ʿulā:

1. ʿ**ulā:**
Kaside 1
Mısra: **58**
Şan ve şeref sahibi kimse.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

ulaş:

1. **ulaşduġumda:**-*dığı, -m, -da*
Gazel 222
Mısra: **3**
Ulaşmak, erişmek; kavuşmak.

Cevān idüm ġam-ı ʿışḳa ulaşduġumda ey dilber
Beni cevr ile pīr itdüñ göreyin pīr olasın sen

ulu:

1. **uluydı:**-*idi*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **29**
1. Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce. 2. Bir topluluğun maddî veya mânevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sâhip kimse.

ü mekremet ü ḥüsn-i cemāl issi uluydı
Ki deminde ṭāliʿ-i devlet ü cāvid ü saʿādet ü göñül ol rindlerüñdür ki girüp gülşene rindāne

2. **ulular:**-*lar*
Gazel 225
Mısra: **12**
1. Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce. 2. Bir topluluğun maddî veya mânevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sâhip kimse.

İtlerinden öñdin örme ʿāşıḳa sen ey raḳīb
Senden ulular ṭururken saña bu ʿizzet neden

3. **ulu:**
Terci-bend 1
Mısra: **85**
1. Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce. 2. Bir topluluğun maddî veya mânevî büyüğü, saygı duyulacak niteliklere sâhip kimse.

Ne aḳdı Rūma bir ulu deryā senüñ gibi
Ne ʿāleme getürdi Buḫārā senüñ gibi

4. **ulu:**
Gazel 145
Mısra: **2**
Büyük, çok yüksek, çok büyük olan (şey).

Āh kim ġam kilīdinüñ dili yoḳ
ʿĀşıḳuñ bundan ulu müşkili yoḳ

ʿulūm:

1. ʿ**ulūm:**
Kıt'a 21

Mısra: **6**
İlimler.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

ʿulüvv-i himmetüñe:

1. **ʿulüvv-i himmetüñe:***-üñ, -e*
Terci-bend 1
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Lütfun yüceliği.

Oldı ʿulüvv-i himmetüñe āsumān zemīn
Bir pāye ḳaṣr-ı rifʿatüñe çarḫ-ı heftümīn

ʿulyā:

1. ʿ**ulyā:**
Kaside 19
Mısra: **119**
Çok yüksek, çok yüce.

Nūr-ı ḥüsnüñ eylesün ʿulyā serīrin müstenīr
Ṭīb-i ḫulḳuñ eylesün dünyā sarāyın ʿanberīn

2. ʿ**ulyā:**
Kaside 27
Mısra: **15**
Çok yüksek, çok yüce.

ʿUlyā serīri oldı viṣālüñle pür-sürūr
Dünyā sarāyı oldı ḥiṣālüñle müşk-bār

um-:

1. **ummazdı:***-maz, -dı*
Gazel 296
Mısra: **18**
Beklemek, ümit etmek.

Ḫāk-i pāyuñ müşkini götürmese bād-ı bahār
Nev-ʿarūsān-ı çemen ummazdı andan nükheti

2. **umaruz:***--ar, --uz*
Mesnevi 3
Mısra: **94**
Beklemek, ümit etmek.

Çün olduḳ nevālüñle ḫayruʾl-ümem
Der-i raḥmetüñden umaruz kerem

3. **umaruz:***-ar, -uz*
Müfret 1
Mısra: **1**
Beklemek, ümit etmek.

Ḥasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz
Şol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

4. **uman:***-an*
Gazel 63
Mısra: **3**
Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. II Ümit etmek.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

5. **uman:***-an*
Gazel 221
Mısra: **18**
Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. II Ümit etmek.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

um:

1. **umma:***-ma*
Gazel 27
Mısra: **15**
Bir şeyin olmasını istemek, beklemek.

Ḥarīm-i ʿışḳ edebin Aḥmed umma nā-dāndan
Ne bile şeh ḥaremi ḥürmetini her güstāḫ

2. **umarsa:***-ar, -sa*
Gazel 138
Mısra: **5**
Beklemek, ümit etmek.

Ḫayr umarsa dil miyānuñdan maḥaldür dilberā
Çünki peyġamber didi ḫayruʾl-umūr olur vaṣaṭ

3. **umarsın:***-ar, -sın*
Gazel 141
Mısra: **7**
Beklemek, ümit etmek.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey göñül
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

4. **umaram:***-ar, -am*
Gazel 211
Mısra: **8**
Beklemek, ümit etmek.

Himmet-i ʿāliyedür rehberi çün ḫāṭırımuñ
Umaram rāst gele ol ḳad-i bālāyı görem

5. **umarsın:***-ar, -sın*
Gazel 215
Mısra: **18**
Beklemek, ümit etmek.

Didüm ey meh ḳapuma bir dem ḳadem başsañ nʾola
Didi umarsın işigüñ āsumān-āsā ḳılam

6. **umarsın:***-ar, -sın*
Gazel 221
Mısra: **1**
Beklemek, ümit etmek.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyādden
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

7. **umarsa:***-ar, -sa*
Gazel 224
Mısra: **1**
Beklemek, ümit etmek.

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

8. **umarsın:***-ar, -sın*
Gazel 243
Mısra: **14**
Beklemek, ümit etmek.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

9. **ummazdum:***-maz, -du, -m*
Gazel 243
Mısra: **19**
Beklemek, ümit etmek.

Senden ummazdum anı kim çözüben ṣaçlaruñı
Bu delü göñlümi zencīrden āzād idesin

10. **umar:**-*ar*
Gazel 249
Mısra: **2**
Beklemek, ümit etmek.

Ġamzesi raḥm idedür budur sebeb feryāddan
Görüñüz dīvāneyi kim meyl umar cellāddan

11. **umsam:**-*sa, -m*
Gazel 351
Mısra: **9**
Beklemek, ümit etmek.

Şifā umsam ḳaçan kim leblerinden
Utanup yüze ṭutar dest-māli

12. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 3
Mısra: **25**
Beklemek, ümit etmek.

Her ümīdüm gülini dirmege her ṣubḥ umaram
Açıla bāġçe-i raḥmeti dervīşlerüñ

13. **umar:**-*ar*
Kaside 7
Mısra: **42**
Beklemek, ümit etmek.

Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

14. **umaram:**-*ar, -am*
Kaside 15
Mısra: **55**
Beklemek, ümit etmek.

Umaram cürmümi ġarḳ itmege raḥmet ṣuyına
Mevc-i iḥsānuñ ile cūş ide ʿummān-ı kerem

15. **umar:**-*ar*
Kaside 16
Mısra: **4**
Beklemek, ümit etmek.

Dest-i cūduñla senüñ ʿām olalı iḥsānuñ
Ḳapuña geldi umar āb-ı seḫā nān-ı kerem

16. **umarken:**-*ar, -ken*
Kaside 17
Mısra: **5**
Beklemek, ümit etmek.

Būse tiryākin umarken dil-i bīmārumuza
Zehr-i ġam virdi ṣaçuñ gör bu siyehkārluġı

17. **umar:**-*ar*
Gazel 3
Mısra: **7**
Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. II Ümit etmek.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne göñlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

18. **umardum:**-*ar, -dum*
Gazel 127
Mısra: **9**
Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. II Ümit etmek.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

19. **umaram:**-*(a)r, -(a)m*
Gazel 215
Mısra: **2**
Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. II Ümit etmek.

Şol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

20. **umaram:**-*(a)r, -(a)m*
Kaside 5
Mısra: **17**
Bir şeyin olmasını istemek, beklemek. II Ümit etmek.

Umaram ḫāliṣ ola zer gibi bu ḳalb-i siyāh
Kīmyādur bilürem ṣoḥbeti dervīşlerüñ

21. **umar:**-*ar*
Gazel 12
Mısra: **2**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Lebüñden leẕẕet ister sükker-i nāb
Ruḫuñdan reng umar gül-berg-i sīr-āb

22. **umar:**-*ar*
Gazel 25
Mısra: **15**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Umar ki būseler ala şeker ṭudaġuñdan
Ne ḳanına ṣuṣamışdur gör ey nigār ḳadeḥ

23. **umar:**-*ar*
Gazel 43
Mısra: **17**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Aḥmed umar ki ḥamāyil ḳıla boynuña ḳolın
Gerçi sen sīm-teni heykel-i zerden güniler

24. **umar:**-*ar*
Gazel 224
Mısra: **10**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Rāh-ı Aḥmed'de olur merdāneliḳ nāmı ḥarām
Aña kim merdümlik umar ḫayrla nā-merdden

25. **umar:**-*ar*
Gazel 270
Mısra: **11**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Evvel umar idüm kim sāyeñde ḫoş geçeydüm
Bu rūşen oldı āḫir kʾolmaz güneşde sāye

26. **umar:**-*ar*
Gazel 310
Mısra: **4**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Gerçi cām-ı dehenüñ şevḳına cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

27. **umar:**-*ar*
Gazel 316
Mısra: **12**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Dil maḫzen-i ʿışḳuñdur anı deldügi ġamzeñ
Uġrıdur umar kim ala gencīne-i şāhı

28. **umar:**-*ar*
Kaside 1
Mısra: **22**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Ādem cerīmesine yüzüñ şuyıdur şefīʿ
Senden umar şefāʿati mecmūʿ-ı aṣfiyā

29. **umar:**-*ar*
Murabba 1
Mısra: **5**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Çīn-i zülfüñden umar nāfe-i ḫoş-būy-ı murād
Bu hevā yolına yıllarla yiler niteki bād

30. **umar:**-*ar*
Nazm 35
Mısra: **1**
"Ummak"; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Torva umar mı tu saḳaluñdan
Ḫaberüñ var mı hīç ḥalüñden

ʿumde-i tertīb-i heft eflāk:

1. ʿ**umde-i tertīb-i heft eflāk:**
Kaside 13
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Yedi feleğin düzeninin dayanağı.

Menziletde ʿumde-i tertīb-i heft eflāk iken
Maʿdiletde zübde-i terkīb-i çār erkānıdur

ʿummān:

1. ʿ**ummān:**
Gazel 22
Mısra: **4**
Engin deniz, okyanus.

Bir deñizdür ḥüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfītāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḥs

2. ʿ**ummānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **16**
Engin deniz, okyanus.

Dest-i sīmīninde sāḳīnüñ ḳadeḥ gören didi
Zevraḳ-ı zerrīnle zeyn olmış kerem ʿummānıdur

ʿummān-ı kerem:

1. ʿ**ummān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik okyanusu.

Ey muḥīt-i keremüñ ḳaṭresi ʿummān-ı kerem
Bāġ-ı cūd ebr-i kefüñden ṭolu bārān-ı kerem

2. ʿ**ummān-ı kerem:**
Kıt'a 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik okyanusu.

Şu baturmaz utanur kendü murebbālarını
Beni nʾiçün batura ġuṣṣaya ʿummān-ı kerem

3. ʿ**ummān-ı kerem:**-*e*
Kaside 15
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Kerem okyanusu.

Umaram cürmümi ġarḳ itmege raḥmet şuyına
Mevc-i iḥsānuñ ile cūş ide ʿummān-ı kerem

umūr:

1. **umūrın:**-*ı, -n*
Kaside 18
Mısra: **18**
İşler.

İnsān-ı devlet ʿaynınuñ vech-i münīrüñ nūrıdur
Devlet umūrın görmege insāna ṣıḥḥat yaraşur

un:

1. **un:**
Gazel 163
Mısra: **11**
Buğdayın toz hali.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

unıt:

1. **unıtduñ:**-*du, -ñ*
Müfret 9
Mısra: **1**
Unutmak, aklından çıkarmak.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

ʿunnāb:

1. ʿ**unnāb:**
Gazel 12
Mısra: **8**
Kabuğu kırmızı ve çekirdeği pek sert bir cins küçük meyve, çiğde II aşığın kanlı gözyaşları.

Lebüñ şeftālūsinüñ ḥasretinden
Gözüm dāmānına ṭoldurdı ʿunnāb

2. ʿ**unnāb:**
Kaside 12
Mısra: **18**
Hünnap; kabuğu kırmızı ve çekirdeği pek sert bir cins küçük meyve, çiğde.

Ḫālini gördüm lebinde ḥālini ṣordum didi
Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

3. ʿ**unnāb:**
Gazel 146
Mısra: **6**
Hünnap, kırmızı kabuklu ve çok lezzetli küçük meyve. II. Sevgilinin dudağı.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

4. ʿ**unnāb:**
Gazel 304
Mısra: **4**
Hünnap, kırmızı kabuklu ve çok lezzetli küçük meyve. II. Sevgilinin dudağı.

Nice bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş
Gerek ol ḳanları teskīn ide ʿunnāb gibi

ʿunnāb-ı laʿlüñe:

1. ʿ**unnāb-ı laʿlüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 14
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Dudağının hünnabı, kırmızı dudak.

Diler ki irişe ʿunnāb-ı laʿlüñe zülfüñ
Ki ḫūşe-i ʿinebīden aşar iki āveng

ʿunnāb-ı şeker-bār:

1. ʿ**unnāb-ı şeker-bār:**
Gazel 63
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin şeker saçan hünnabı (kırmızı dudakları).

Cān u dilini Aḥmedʾüñ oynatmaġa cānān
Fındukları ʿunnāb-ı şeker-bār ile oynar

ʿunnāb-ı ter:

1. ʿ**unnāb-ı ter:**
Gazel 120
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Islak, taze hünnap.

Bustān-ı cemāl içre ṭudaġuñ gibi rengīn
ʿUnnāb-ı ter irişmez ü şīrīn ʿineb olmaz

ʿunnāb-leb:

1. ʿ**unnāb-leb:**
Gazel 68
Mısra: **5**
Hünnab dudaklı.

Ḫūşe-i bāġ-ı İrem mi zülfüñ ey ʿunnāb-leb
Yā aşılmış şāmda miskīn ʿineb āvengidür

unut:

1. **unutmışdur:**-*mışdur*
Gazel 138
Mısra: **10**
Aklında kalmamak, hatırlamamak.

Aḥmedʾe cevr eylemekden dost iʿrāż eyledi
Yā unutmışdur ṭarīḳın yāḫod itmişdür ġalaṭ

2. **unudup:**-+*up*
Gazel 211
Mısra: **3**
Unutmak, aklından çıkarmak.

Geh yaş örter gözümi gāh unudup kendʾözümi
Bulımazam özümi kʾol ruḫ-ı zībāyı görem

3. **unutduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 153
Mısra: **13**
(bir kimse veya şeyi) artık düşünmez, hatırlamaz olmak, ihmal edip terk etmek.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

unutdur:

1. **unutdurmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 29
Mısra: **21**
Unutturmak.

Bir dem ġam-ı devrānı unutdurmaġa sāḳī
Gül mevsimidür şun berü gül-nāri benefşe

unutmaz:

1. **unutmaz:**
Kaside 4
Mısra: **24**
Unutmamak, aklından çıkarmamak.

Şeh-i aʿẓamsın ey şeh añ beni kim
Unutmaz luṭf issi şeh gedāsın

ʿunvān:

1. ʿ**unvān:**
Gazel 298
Mısra: **6**
Bir kitabın veya bir bölümünün, makāle, mektup vb.nin başına yazılan yazı veya kelime, aidiyeti belirten lakap.

Şuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey şanem
Devletlü başuñʾçün añа luṭf eyle ʿunvān it beni

2. ʿ**unvān:**
Gazel 3
Mısra: **4**
Bir kitabın veya bir bölümünün, makale, mektup vb.nin başına yazılan yazı veya kelime.

Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

3. ʿ**unvān:**
Gazel 96
Mısra: **2**
Bir kitabın veya bir bölümünün, makale, mektup vb.nin başına yazılan yazı veya kelime.

Her ḳaçan kim defter-i ʿışḳuñda dīvān bağlanur
Nām-ı dilber nāme-i ḥüsninde ʿunvān bağlanur

4. ʿ**unvān:**
Gazel 177
Mısra: **6**
Bir kitabın veya bir bölümünün, makale, mektup vb.nin başına yazılan yazı veya kelime.

Nāme-i aʿmāl-i mücrimden siyehdür ḥaşrde
Şol maḥabbet-nāme kim nāmuñ aña ʿunvān degül

ʿunvān-ı kelām-ı ḳadīm:

1. ʿ**unvān-ı kelām-ı ḳadīm:**
Mesnevi 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kur'an-ı Kerim'in unvanı, başlığı.

Bismiʾllāhiʾr-raḥmāniʾr-raḥīm
Oldı çü ʿunvān-ı kelām-ı ḳadīm

ʿunvān-ı kerem:

1. ʿ**unvān-ı kerem:**
Kaside 15
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik unvanı.

ʿÖmr-i ḫaşmuñ ire tārīḫ gibi pāyāna
Nāmuñı nāme-i iḳbāl ide ʿunvān-ı kerem

ʿunvān-ı nāz:

1. **ʿunvān-ı nāz:**
Kaside 19
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Naz unvanı.

Sensin ol kim itdi ḳudret nāmeñi ʿunvān-ı nāz
Sensin ol kim ḳıldı devlet nāmuñı naḳş-ı nigīn

2. **ʿunvān-ı nāz:**
Mesnevi 3
Mısra: **156**
Kelime Tipi: **-**
Naz unvanı.

Gül-i terde yazdum ḫaṭ-ı dil-nevāz
Ki menşūr-ı ʿömr ola ʿunvān-ı nāz

ur-:

1. **urmış:**-*mış*
Gazel 119
Mısra: **7**
Takmak, başına yerleştirmek.

ʿIşḳ urmış idi başuma mihrüñ külāhını
Gök giymemişdi egnine çīnī ḳabā henūz

2. **urdı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **26**
Takmak, başına yerleştirmek.

Ḫusrevā sen şeh nişāna pīşkeş ḳılmaġ içün
Urdı māha ʿanber efser kākül-i müşkīn-i dost

3. **urdı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **24**
(Elini veya elindeki bir şeyi bir yere) Hızla indirmek, hızla çarpmak, vurmak.

Bu saḫt-rūluġı ucından ol şikeste-dili
Kim itdi ġarḳa-i āb u kim urdı başına seng

4. **urdı:**-*dı*
Kaside 26
Mısra: **7**
Çarpmak, vurmak.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

5. **urdı:**-*dı*
Gazel 107
Mısra: **7**
(Elini veya elindeki bir şeyi bir yere) Hızla indirmek, hızla çarpmak; vurmak.

Şol ḳadar tīr-i ḳażā urdı felek cānuma kim
Şimdi baña oḳ atan tīr ile peykāna atar

6. **ursalar:**-*sa, -lar*
Gazel 292
Mısra: **7**
Belli bir yerde tesirini hissettirmek, oraya kadar aksetmek.

Ursalar eflāke ey meh göñlümüñ bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı Sevrüñ gerdeni

7. **urur:**-*ur*
Gazel 177
Mısra: **4**
Vurmak, sürmek.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu baġrum zaḫmına merhem urur peykān degül

8. **urmaġa:**-*mak, -a*
Gazel 166
Mısra: **3**
Vurmak, çarpmak.

Meydān-ı ḥüsn içinde göñül ṭopın urmaġa
Çevgān-ı fitnedür ḫam-ı ebrūsı Ḳāsımuñ

ur:

1. **urmaġ:**-*maġ*
Müfret 38
Mısra: **1**
Vurmak, yaralamak.

Seni bir gülle urmaġ istemezdüm
Gül-endāmuña zaḫm uram dimezdüm

2. **urmasun:**-*masun*
Gazel 42
Mısra: **3**
Hızla değmek, çarpmak.

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgūn yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

3. **urur:**-*u, -r*
Kaside 9
Mısra: **4**
T. Vurmak.

Meydān-ı ḥüsn-i dostda taḥsīn ṣabāya kim
Gūy-ı meh-i münīre urur ṣavlecān-ı müşk

4. **ur:**
Kaside 21
Mısra: **51**
Vurmak.

Salṭanat ṭopın ur zamānede kim
Devlet atını zīr-i rān bulduñ

5. **urur:**-*ur*
Gazel 144
Mısra: **11**
1. Hızla değmek, çarpmak. 2. bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca çarpmak.

ʿİẕāruñ ābı ne ṣudur ki ḥüsn mevcin urur
Leṭāfetiñden ider ḫaṭṭuña sirāyet-i luṭf

6. **urur:**-*ur*
Gazel 150
Mısra: **11**
Saplamak, vurmak.

Gözden ıraġ idüp ʿaceb urur cefā oḳın
Urılmaya ıraġa atılsa nişān gerek

7. **urmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 6
Mısra: **7**
Vurmak.

Ḥācet elin urmaġa ṭavāf içre melāyik
Kaʿbe ḳapuñuñ ḥalḳasıdur ʿurve-i vüṯḳā

8. **uranlaruñ:**-*an, -lar, -uñ*
Gazel 8
Mısra: **3**
Belli bir sesi yüksek olarak çıkarmak, haykırmak.

Kaʿbe ḳapuñ ṣafāsına lebbeyk uranlaruñ
Beytüʾl-ḥarāma saʿyi var ise ḥarām ola

9. **urdı:**-*dı*
Gazel 141
Mısra: **4**
Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızla çarpmak; yaralamak II dönmek; üzüntü, acı vermek.

Gerçi dāġ urmışdı evvel cānuma hindū beñüñ
Geldi ḥaṭṭ-ı fitne-kāruñ urdı dāġ üstine dāġ

10. **urma:**-*ma*
Kaside 23
Mısra: **16**
Saplamak, vurmak.

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken ṣikār āb

11. **urdı:**-*dı*
Kaside 11
Mısra: **62**
Vurmak. II Takmak, geçirmek.

Zeyn idüp gülgün-ı ḥüsni ḳapuña çekmek içün
Urdı naʿl-i misk-i ezfer kākül-i müşkīn-i dost

12. **urdı:**-*dı*
Gazel 118
Mısra: **3**
(Silah, kılıç vb. için) Vurmak, sokmak, batırmak, delmek; yaralamak.

Ḥüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henūz

13. **urdı:**-*dı*
Kaside 28
Mısra: **5**
(Silah, kılıç vb. için) Vurmak, sokmak, batırmak, delmek; yaralamak.

Ol kemān-ebrū ezelde cāna bir tīr urdı kim
Baġrumuñ ḳanı henūz ol tīr-i peykāndan ṭamar

14. **urur:**-*ur*
Kaside 15
Mısra: **41**
Erişme / ulaşma.

Būy-ı ḥulḳuñdan urur müşk gibi dem ki ṭutar
Ḫoş revāyiḥle cihān bāġını reyḥān-ı kerem

15. **urur:**-*ur*
Gazel 329
Mısra: **10**
Değdirmek, dokundurmak.

Dest-i endīşe niḳāb açdı ruḫ-ı ḥüsninden
Ki urur zülfi ʿarūsı ṣaçına şānemüzi

16. **urup:**-*up*
Gazel 37
Mısra: **11**
Vurmak, dokunmak.

Zemherīr-i ġam urup ḥuşk itdi cān bāġın dirīġ
Anda ne bülbüller öter ne gül-i sīr-āb olur

<u>urıl:</u>

1. **urılmaya:**-*maya*
Gazel 150
Mısra: **12**
Vurulmak.

Gözden ıraġ idüp ʿaceb urur cefā oḳın
Urılmaya ıraġa atılsa nişān gerek

<u>urın:</u>

1. **urınaldan:**
Gazel 160
Mısra: **4**
Takınmak, başına yerleştirmek, giymek.

Her sefer yire çalar zerrīn külāhın āfitāb
Serverā sen urınaldan efser-i zībālıġuñ

2. **urınmış:**
Gazel 321
Mısra: **1**
Takınmak, başına yerleştirmek, giymek.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

3. **urınmazdı:**
Gazel 322
Mısra: **2**
Takınmak, başına yerleştirmek, giymek.

Külāhın ol hilāl-ebrū giyer geh ṭoġrı gāh egri
Bu ḥüsni görse māh-ı nev urınmazdı külāh egri

<u>ursun:</u>

1. **ursun:**-*sun*
Kaside 14
Mısra: **52**
Vurmak.

Şeref göginde sen ol āfitāb-ı ʿālem-tāb
ʿUṭārid-i felek ursun ʿadūña tīr-i ḥadeng

<u>ʿurūc eyledüñ:</u>

1. **ʿurūc eyledüñ:**-*dü, -ñ*
Mesnevi 3
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Yukarı çıkmak, yükselmek.

Cihān maḥrecinden ḫurūc eyledüñ
Ki miʿrāc-ı ḳurbe ʿurūc eyledüñ

<u>urul:</u>

1. **urulup:**-*up*
Gazel 313
Mısra: **12**
Çalınmak.

ʿUşşāḳı cünün eyledi āvāze-i ḥüsnüñ
Ṣan kūs urulup velvelesi leşkere düşdi

2. **kʾurula:**
Gazel 296
Mısra: **10**
(Davul, mehter, nevbet) vurulmak, çalınmak.

Āteş-i mihrüñle ḳızdurdı güneş bir ṭabl-ı nūr
Kʾurula burc-ı felekde ṣubḥ-ı ḥüsnüñ nevbeti

<u>ʿurve-i vüskā:</u>

1. ʿ**urve-i vüṣḳā:**
Kaside 6
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Sağlam kulp, tutacak yer.

Ḥācet elin urmaġa ṭavāf içre melāyik
Kaʿbe ḳapuñuñ ḥalḳasıdur ʿurve-i vüṣḳā

ʿuryān:

1. ʿ**uryān:**
Gazel 103
Mısra: **6**
Çıplak.

Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

2. ʿ**uryān:**
Gazel 288
Mısra: **2**
Çıplak.

Cān virür şevḳ ile dil bir ḫūb oġlan ḳucmaġa
Sīne-ber-sīne olup ḫalvetde ʿuryān ḳucmaġa

3. ʿ**uryān:**
Gazel 42
Mısra: **1**
Ar. Çıplak. II Kınından çıkmış kılıç.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUṣṣāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

4. ʿ**uryān:**
Gazel 90
Mısra: **1**
Ar. Çıplak. II Kınından çıkmış kılıç.

Ġamze-i rehzeni kim tīġını ʿuryān götürür
Ger amān virmez ise gevdeleri ḳan götürür

ʿuryān olur:

1. ʿ**uryān olur:**-*ur*
Kaside 32
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Çıplak olmak. II Ağaçların yapraklarını dökmesi.

Egerçi cümlesi geydi libās-ı gūn-ā-gūn
Ve līk ṣoñra çıḳarup olur ḳamu ʿuryān

uş:

1. **uş:**
Gazel 9
Mısra: **12**
İşte.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

2. **uş:**
Gazel 43
Mısra: **8**
1. İşte, şimdi. 2. Çünkü. 3. Ancak.

Arada ḳan görinür kim göricek ḫancerüñi
Uş ciger dīdeden ü dīde cigerden güniler

3. **üşmeye:**-*me, -ye*
Mesnevi 4
Mısra: **38**
Üşüşmek, toplanmak.

Ṭılısm itdi ruḫına ḫaṭṭın ol gül
Ki bu bāġa igen üşmeye bülbül

4. **uş:**
Terci-bend 1
Mısra: **113**
Işte, şimdi.

Uş kāse-i niyāz ile geldüm ḳapuña kim
Deryūze-i nevāl-i ʿaṭāñ eyleyem senüñ

5. **uş:**
Gazel 286
Mısra: **4**
Ancak, fakat.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Uş ḳalısar ḳıyāmete ḥasret ne fāyide

6. **üşdi:**-*di*
Kaside 14
Mısra: **15**
Hep birden bir yerde toplanmak, çevresine yığılmak, üşüşmek.

Ṣan irdi ḫūşe-i engūr u üşdi mūr u meges
Kim oldı rişte-i zülfinde cān u dil āveng

7. **üşse:**-*se*
Gazel 128
Mısra: **10**
Üşüşmek, etrafında toplanmak, çevrelemek; yoğun ilgi göstermek.

Müddeʿīlerden ṣaḳınsam şiʿrümi ʿayb itme kim
Şerbetüñ olmaz ṣafāsı üstine üşse meges

8. **uş:**
Gazel 26
Mısra: **6**
Bu, işte bu.

Yazmış cemāli nusḫasına ḫaṭṭı ḫāşiye
Düşmiş anuñ kenārına uş zülfi ḳayd-ı şāh

9. **uş:**
Gazel 47
Mısra: **1**
Bu, işte bu.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

10. **uş:**
Gazel 69
Mısra: **5**
Bu, işte bu.

Ṣayyād-vār ol āhū-yı müşkīn-kemendüñ uş
Her laḥẓa itlerine sözi oş oşdur

11. **uş:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Bu, işte bu.

Zülf ü ḫaddi şevḳına ağladuġumdan incinüp
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

12. **uş:**
Gazel 80
Mısra: **15**
Bu, işte bu.

Uş eşk kārbānı Bedaḫşān-ı dīdeden

Rūma ḳaṭār-ı laʿl ile dür armaġan çeker

13. **uş:**
Gazel 101
Mısra: **12**
Bu, işte bu.

Nergisi gör kāse-i zerle yazılmış lāle-veş
Himmetinde kīsesi uş sīm ile zerden ṭolar

14. **uş:**
Gazel 158
Mısra: **10**
Bu, işte bu.

Ṭoprağa düşmiş oḳ gibi ḫākī gönülleri
Uş gūşe-i kemānla dirür dilsitān ḳaşuñ

15. **uş:**
Gazel 287
Mısra: **17**
Bu, işte bu.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

16. **uş:**
Kaside 5
Mısra: **20**
Bu, işte bu.

Aḥmedā āb-ı ḥayāt-ı ebedī ister iseñ
Gel gör uş ḫāk-i der-i ḫalveti dervīşlerüñ

17. **uş:**
Kaside 6
Mısra: **73**
Bu, işte bu.

Şu diyü şihāb aḳıdur uş burc-ı delvden
Dolāblaruñ kʾoldı felekler gibi aʿlā

18. **uş:**
Kaside 22
Mısra: **15**
Bu, işte bu.

Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i dīdeden
Şāha şikāyete gidiyor bī-şumār āb

19. **uş:**
Kaside 26
Mısra: **22**
Bu, işte bu.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

20. **uş:**
Mesnevi 3
Mısra: **149**
İşte, gör anlamında ünlem.

Uş ol ḥüsnüñ evṣāfı ey māh-rūy
Göñül şehrin eyledi pür-güft ü gūy

21. **uş:**
Gazel 81
Mısra: **6**
İşte / şimdi.

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes ey ḫaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i tīmāruñ gelür

22. **uş:**
Gazel 208
Mısra: **14**
İşte / şimdi.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Düşdüm uş kārbāndan ayrıldum

23. **uş:**
Kaside 16
Mısra: **40**
İşte / şimdi.

Baḥr-i cūduñda ʿaṭā zevraḳına yelken urup
Bād-ı luṭfuñla bugün gezdürür uş anı kerem

24. **uş:**
Kaside 19
Mısra: **13**
İşte / şimdi.

Yūsuf-ı gül şevḳı uş Mıṣr-ı çemende eyledi
Pīr-i dünyāyı Zelīḫā-veş cevān-ı nāzenīn

25. **uş:**
Kaside 23
Mısra: **10**
İşte / şimdi.

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye
Ḥasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

26. **uş:**
Gazel 170
Mısra: **10**
Bu, şu, işbu; işte, şimdi.

Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

<u>uş bu:</u>

1. **uş bu:**
Gazel 283
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
İşte bu.

Fitne ile gözlerüñ ṭoldurdı ʿālem milkini
Uş bu şūr-engīzden nicʾola ġavġālar bize

2. **uş bu:**
Gazel 51
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
İşte bu.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaṣdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

<u>uşad:</u>

1. **uşadam:**-*am*
Murabba 1
Mısra: **23**
Parçalamak, kırmak.

Dir idüm ʿışḳ ḳopuzın uşadam vaz gelem
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

2. **uşadum:**
Gazel 170
Mısra: **9**
Parçalamak, kırmak.

Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

<u>uşan:</u>

1. **uşanur:**-*u, -r*
Gazel 282

Mısra: **3**
Dağılmak, parçalanmak.

Şöyle şaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

2. **uşanmadan:**-*madan*
Gazel 213
Mısra: **15**
Bir kimse veya şeyden sıkılıp artık ondan hoşlanmaz, onu istemez duruma gelmek, bıkmak, bezmek.

Göñülde sūzen-i ġam var uşanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

3. **uşanam:**-*am*
Gazel 170
Mısra: **1**
Bıkmak, bezmek; vazgeçmek.

Şanemā şanma ki senden uşanam gelmez iseñ
Şemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ

4. **uşanduḳ:**
Gazel 233
Mısra: **11**
Bıkmak, bezmek. II Yorulmak, yorgun düşmek.

Üşendük devr-i cevrüñden uşanduḳ zecr-i hecrüñden
Ölince zehr-i ḳahruñdan gidelüm bārī şehrüñden

5. **uşanduñ:**-*du, -ñ*
Müfret 41
Mısra: **2**
Sıkılmak, bezmek, bıkmak.

Ben incindüm elüñden sen dilümden
Revā mıdur uşanduñ menzilüñden

<u>uşat:</u>

1. **uşatma:**-*ma*
Gazel 280
Mısra: **13**
Kırmak, parçalamak.

Zāhid melāmet seng ile uşatma göñlüm şīşesin
Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma

<u>ʿuşşāk:</u>

1. ʿ**uşşāḳ:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **13**
(Ar.) Âşıklar.

Muṭribā çengi ḳo ʿuşşāḳ u şeh nāz ider iken ele al çengüñi ḳıl rāst nevālar ki
Ṣıfāhān u ʿIrāḳ ehli ola cümle muḥayyer

2. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 3
Mısra: **13**
(Ar.) Âşıklar.

Sözde ʿuşşāḳı muḥayyer eyle dirseñ Aḥmedʾe
Böyle bülbül olmaġa kūyuñ gerek bostān aña

3. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 42
Mısra: **2**
(Ar.) Âşıklar.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUşşāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

4. ʿ**uşşāḳ:**
Gazel 48
Mısra: **9**
(Ar.) Âşıklar.

Ey dost naẕar eyle ki ʿuşşāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫᵛārı kimüñ var

5. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 83
Mısra: **11**
(Ar.) Âşıklar.

ʿUşşāḳa ṣofī ṣabr buyurma ki ben daḫı
Evvel senüñ gibi ider idüm hezār ṣabr

6. ʿ**uşşāḳ:**
Gazel 85
Mısra: **11**
(Ar.) Âşıklar.

Cān virür vaṣluñ almaġa ʿuşşāḳ
Virme kim rāyegāna isterler

7. ʿ**uşşāḳuñ:**-*uñ*
Gazel 131
Mısra: **2**
(Ar.) Âşıklar.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

8. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 161
Mısra: **6**
(Ar.) Âşıklar.

Fenn-i ʿışḳı şöyle taḥṣīl itmişem mihrüñle kim
Devşürüp ʿuşşāḳı bir gün ders-i ʿām itsem gerek

9. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 188
Mısra: **10**
(Ar.) Âşıklar.

Göster cemālüñ Kaʿbesin kim görsün Aḥmed ḳıblesin
Hem ḳıblesin ʿuşşāḳa hem ḳıble-nümā ol ey ṣanem

10. ʿ**uşşāḳdan:**-*dan*
Gazel 241
Mısra: **9**
(Ar.) Âşıklar.

ʿAḳreb raḳībüñ şerrini ʿuşşāḳdan defʿ itmege
Ey şūḫ gözlü şāḫ-ı gül ol ḫūşe-i reyḥānı ṣun

11. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 313
Mısra: **11**
(Ar.) Âşıklar.

ʿUşşāḳı cünün eyledi āvāze-i ḥüsnüñ
Ṣan kūs urulup velvelesi leşkere düşdi

12. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Gazel 341
Mısra: **5**
(Ar.) Âşıklar.

Muḥayyer ḳıldı ʿuşşāḳı bu rāz-ı perde-i ʿışḳuñ
Ki olmış rāhzen muṭrib burarlar gūş-ı ṭanbūrı

13. ʿ**uşşāḳa:**-*a*
Gazel 349
Mısra: **6**
(Ar.) Âşıklar.

Perde-i ʿışḳuñda olmışdur muḥayyer nite kim
Sünbülüñden özge yoḳ ʿuşşāḳa meʾvā rāstī

14. ʿ**uşşāḳı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **43**
(Ar.) Âşıklar.

Ḥüsn nevrūzında ʿuşşāḳı muḥayyer eyleyen
Rāstī ol serv-i dil-cūnuñ gül-i ḫandānıdur

15. ʿ**uşşāḳ:**
Kaside 24
Mısra: **21**
(Ar.) Âşıklar.

ʿUşşāḳ bulsa dirile yirdi şikāruñı
Avlarken itlerüñ görüp itdügi-yʾçün firār

16. ʿ**uşşāḳ:**
Kaside 31
Mısra: **71**
(Ar.) Âşıklar.

Bir muṭrib-i ḫoş-naġme havāsında ki ʿuşşāḳ
Nevrūz-ı hümāyūnda ola aña hem-āvā

ʿuşşāḳ-ı mestüñ:

1. ʿ**uşşāḳ-ı mestüñ:**-*üñ*
Gazel 109
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Aşk sarhoşu âşıklar.

Şanma ey serv ayaġuña baş ḳomışdur lāleler
Dāmenüñe yapışan ʿuşşāḳ-ı mestüñ ḳanıdur

uşta:

1. **uşta:**
Gazel 290
Mısra: **11**
İşte.

ʿIşḳuñ eger günāh ise uşta günāh-kāruñam
Şefḳat idüp şefāʿat it kʾolmışam āl-i Muṣṭafā

utan-:

1. **utanuruz:**-*ur, -uz*
Gazel 282
Mısra: **10**
Çekinmek, mahcup olmak.

Lebine noḳṭa-i vehmī dir iken ehl-i ḫayāl
Ḥaḳ bilür utanuruz ḫoḳḳa-dehāndur dimege

2. **utanmadan:**-*ma, -dan*
Nazm 5
Mısra: **6**
Çekinmek, mahcup olmak.

Ḫāk-i siyehde Yūsuf-ı gül-pīrehen yatup
Nesrīn utanmadan geye gülgūn ḳabā dirīġ

utan:

1. **utan:**
Gazel 235
Mısra: **10**
Kusurlu duruma düşmekten veya kendini öyle görmekten ileri gelen bir eziklik duygusuna kapılmak, gülünç olduğu veya küçük düştüğü için üzüntü duymak, mahcup olmak.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

2. **utanmadan:**-*madan*
Gazel 3
Mısra: **12**
Çekinmek, mahcup olmak.

Dilberüñ her ḫandesi biñ cān bağışlar ʿāşıḳa
Ben nice tuḥfe virem utanmadan bir cān aña

3. **utanmış:**-*mış*
Gazel 29
Mısra: **6**
Çekinmek, mahcup olmak.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḥüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

4. **utanur:**-*ur*
Gazel 82
Mısra: **2**
Çekinmek, mahcup olmak.

Mışr-ı ḥüsnüñ ḫaḳı ey Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mışr
Utanur şehd-i lebüñden şekeristān-ı Mışr

5. **utanup:**-*up*
Gazel 351
Mısra: **10**
Çekinmek, mahcup olmak.

Şifā umsam ḳaçan kim leblerinden
Utanup yüze ṭutar dest-māli

6. **utana:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **148**
Çekinmek, mahcup olmak.

Ger ḳaṣr-ı felek-rifʿatüñe ḳıla neẓāre
Yoḳ yire göge çıḳduġına utana ʿĪsā

7. **utanur:**-*ur*
Kıt'a 1
Mısra: **19**
Çekinmek, mahcup olmak.

Şu baturmaz utanur kendü murebbālarını
Beni nʾiçün batura ġuṣṣaya ʿummān-ı kerem

8. **utan:**
Nazm 35
Mısra: **4**
Çekinmek, mahcup olmak.

Gerçi kim ḳatıdur buña ḳatılan Nāzuñı kes utan saḳaluñdan

9. **utanmadan:**-*ma, -dan*
Terkib-bend 1
Mısra: **81**
Çekinmek, mahcup olmak.

Ey lāle ḳan ola cigerüñ kim utanmadan
Alduñ elüñe sāġarı Şeh Muṣṭafā ḳanı

ʿuṭārid:

1. ʿ**uṭārid:**
Kaside 6
Mısra: **137**
Güneşe en yakın olan gezegen, Merkür. Klasik edebiyatta Debîr-i çarh diye nam salan bu gezegen, feleğin katibi olarak bilinir; güzel söz, yazı ve sanatkarlığın sembolüdür.

Dīvān-ı ḳażā içre ḳalem çekdi ʿUṭārid

Ḳılmaġa ḳader ṣafḥasına
ḥükmüñi imżā

2. ʿ**uṭārid:**
Kaside 6
Mısra: **179**
Güneşe en yakın olan gezegen, Merkür. Klasik edebiyatta Debîr-i çarh diye nam salan bu gezegen, feleğin katibi olarak bilinir; güzel söz, yazı ve sanatkarlığın sembolüdür.

Sürḫ-āb u sipīd-āb ile ḳılmaġa ʿUṭārid
Ṭāḳ-ı felege ḫāme-i zerrīn ile imlā

ʿuṭārid-i felek:

1. ʿ**uṭārid-i felek:**
Kaside 14
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin Utarid yıldızı, feleğin kâtibi. (Utarid, Merkür feleğin kâtibi sayılıp güzel söz ve yazı ile sanatkârlığın sembolüdür.).

Şeref göginde sen ol āfitāb-ı ʿālem-tāb
ʿUṭārid-i felek ursun ʿadūña tīr-i ḫadeng

utul-:

1. **utuldı:**-*dı*
Gazel 63
Mısra: **11**
Yenilmek, kaybetmek.

Utuldı göñül kʾoldı naẓar-bāz gözüñle
Dīvānedür ol kimse ki ʿayyār ile oynar

uvak:

1. **uvaġın:**-*ın*
Kaside 31
Mısra: **25**
Kırıntı.

Şol deñlü şaçar misk uvaġın ceybine reyḥān
Kim nesme-i ʿanberle ṭolar dāmen-i ṣaḥrā

uy-:

1. **uyar:**-*ar*
Gazel 124
Mısra: **14**
(Şartları veya özellikleri bakımından) Birbiriyle bağdaşmak, uyuşmak, mutâbık olmak, intibak etmek.

Ne yüz aġardasın Aḥmed reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳībe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

2. **uysun:**-*sun*
Gazel 267
Mısra: **17**
Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Çenge uysun muṭrib-i meh-rūy-ı ḫūb-āvāza diñ
Kim severler ol cevānı kʾiḳtidā-yı pīr ide

3. **uydı:**-*dı*
Gazel 255
Mısra: **2**
Birine veya bir şeye tabi olmak, bağlanmak.

Nā-gehān bülbül-i cān düşdi gül-endāmlara
Bu dil ārāmı ḳodı uydı dil-ārāmlara

uy:

1. **uyuñ:**-*uñ*
Gazel 226
Mısra: **7**
Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Çün ʿayşa ṣalā eyledi çeng aña uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

2. **uy:**
Gazel 324
Mısra: **11**
Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

3. **uyup:**-*up*
Gazel 170
Mısra: **9**
Aynı şekilde hareket etmek, uymak.

Bu göñül murġına uyup uşadum ġam ḳafesin
Uçam uş cennet-i kūyuñda ḳonam gelmez iseñ

4. **uyup:**-*up*
Gazel 270
Mısra: **8**
Aynı şekilde hareket etmek, uymak.

Cān ḳumrīsi bir serv hevāsında uçarken
Ṣayd oldı göñül murġına uyup balabana

5. **uyalı:**-*alı*
Gazel 196
Mısra: **3**
Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ayak uydurmak; örnek kabul edip davranışlarını birine benzetmek.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫʷāb
Giceler tā ṣubḥ olınca şöyle bīdār iñlerem

6. **uyma:**-*ma*
Gazel 221
Mısra: **16**
Aldanmak, kanmak, uymak.

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

7. **uyanuñ:**-*an, -uñ*
Gazel 104
Mısra: **10**
Tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak.

Müddeʿī bizden nice nām u nişāndur ṣorduġuñ
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

uyan-:

1. **uyanmadı:**-*ma, -dı*
Nazm 8
Mısra: **8**

Baht bağlamında "yaver gitmek.".

Bu zārīlıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhī
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫᵛāb

uyan:

1. **uyanmaz:**-*maz*
Gazel 293
Mısra: **4**
Uyku durumundan çıkmak, uyanmak.

Çünki her bīmār olan bī-ḫᵛāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

2. **uyanur:**-*ur*
Gazel 293
Mısra: **11**
Uyku durumundan çıkmak, uyanmak.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫᵛābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

3. **uyana:**-*a*
Gazel 329
Mısra: **11**
Uyku durumundan çıkmak, uyanmak.

Uyana nergis-i maḫmūr şeker-ḫᵛābından
İşidürse giceler naʿre-i mestānemüzi

4. **uyandı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **3**
Belirmek, ortaya çıkmak.

Uyandı meşʿale-i ṣubḥ u yandı şemʿ-i felek
Dürüldi çāder-i küḥlī ve göçdi leşker-i zeng

5. **uyandı:**-*dı*
Kaside 20
Mısra: **18**
Mumun alev alması. Ortaya çıkmak.

Fürūġ-ı rāy-ı münīrüñle āb-ı tīġuñdan
Uyandı şemʿ-i hidāyet söyündi nār-ı ḍalāl

uyar:

1. **uyarmaz:**-*maz*
Gazel 294
Mısra: **4**
Yakmak, parlatmak; harekete geçmek.

Bir şeb olmaz kʾişigüñ burcın müzeyyen itmege
Ṣad hezārān şemʿ uyarmaz eşkümüñ seyyāresi

2. **uyarmasa:**-*ma, -sa*
Terci-bend 1
Mısra: **13**
Uyandırmak. II ateş ile tutuşturup ışık yaymasını sağlamak.

Dünyā ḳarañluġ içre ḳalurdı uyarmasa
Ḳandīl-i āsumānı cemāli Muḥammedüñ

3. **uyarur:**-*u, -r*
Terci-bend 2
Mısra: **74**
(ışık için) yakmak, ateş ile tutuşturup ışık yaymasını sağlamak.

Götürür şemʿdān-ı zer nergis
Uyarur şemʿ-i encümen lāle

4. **uyarmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 6
Mısra: **47**
Yakmak, fitili tutuşturmak.

Bezmüñde yanan şemʿden uyarmaġa ḳındīl
Her gice gelür revzenüñe māh-ı muʿallā

5. **uyarur:**-*ur*
Gazel 143
Mısra: **13**
Uyandırmak.

Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur uyḫudan
Nergislerüñ ki sürmesini nāz ider dirīġ

6. **uyarur:**-*ur*
Gazel 290
Mısra: **9**
Uyandırmak.

Devr-i ḳamerde uyḳudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāl-i Muṣṭafā

7. **uyarmış:**-*mış*
Gazel 141
Mısra: **2**
Uyandırmak. II Işığın yayılması için ateş ile tutuşturmak, yakmak, fitili ateşlemek.

Ḫālüñ ey gül yüzlü ḳomış lālenüñ baġrında dāġ
Ḫaddüñ uyarmış şeb-i ʿīd içre bir sīmīn çerāġ

8. **uyarmış:**-*mış*
Gazel 241
Mısra: **5**
Uyandırmak. II Işığın yayılması için ateş ile tutuşturmak, yakmak, fitili ateşlemek.

Ḥüsni ḳındīlin uyarmış nūr-ı Ḥaḳdan nār-ı ʿışḳ
Zāhidā inkār-ı nūr-ı Ẕüʾl-Celāl itmek neden

9. **uyarmaġ:**-*maġ*
Kaside 17
Mısra: **3**
Uyandırmak; kendini göstermesine, belirmesine sebep olmak, ortaya çıkarmak.

Gözi cāẕūlıġ ile fitneler uyarmaġ içün
Vardı nāz uyḳusına gözle bu saḥḥārluġı

10. **uyarur:**-*ur*
Gazel 171
Mısra: **7**
Harekete geçirmek.

Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāli dilberüñ

11. **uyarur:**-*ur*
Gazel 228
Mısra: **14**
Harekete geçirmek.

Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil nice cāẕūlıġ ider
Kʾuyḳusıyla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

12. **uyardı:**
Gazel 293
Mısra: **2**
Harekete geçirmek.

Bilmezem ne sihr ider
ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu
ṭannāz uyḫusı

uyar-:

1. **uyar:**
Kaside 4
Mısra: **19**
Uyandırmak. II ateş ile tutuşturup ışık yaymasını sağlamak; baht bağlamında talihini döndürmek.

Murādum şemʿin uyar kim ġam-ı dil
Mükedder ḳıldı bu bezmüñ ṣafāsın

uyhu:

1. **uyḫudan:**-*dan*
Gazel 171
Mısra: **7**
Uyku.

Devr-i ḳamerde uyḫudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāli dilberüñ

2. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 293
Mısra: **2**
Uyku.

Bilmezem ne sihr ider
ġamzeñdeki nāz uyḫusı
Kim cihāna fitne uyardı bu
ṭannāz uyḫusı

3. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 293
Mısra: **4**
Uyku.

Çünki her bīmār olan bī-ḫᵛāb olur ey mest-i nāz
Ġamzeñüñ baḫtum gibi nʾiçün uyanmaz uyḫusı

4. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 293
Mısra: **12**
Uyku.

Didüm ol gice uyanur ḫufte baḫtum ḫᵛābdan
Kim ola ḳoynumda sen māh-ı ser-efrāz uyḫusı

5. **uyḫusı:**-*s, -ı*
Gazel 293
Mısra: **14**
Uyku.

Didi bunuñ gibi düş göstermez Aḥmed kimseye
Bister-i hecrümde olan baḫt-ı nā-sāz uyḫusı

6. **uyḫudan:**-+*dan*
Gazel 143
Mısra: **13**
Uyku;gaflet uykusu.

Devr-i ḳamerde fitneler uyarur uyḫudan
Nergislerüñ ki sürmesini nāz ider dirīġ

uyhudan uyandı:

1. **uyḫudan uyandı:**-*dı*
Kaside 22
Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Uyku durumundan çıkmak; durgunluk hâlinden sıyrılmak.

Ṣāhā ʿarūs-ı ḫāṭırum uyandı uyḫudan
Ṣīveyle urdı yüzine ol gül-ʿiẕār āb

uyhusın açmaġ:

1. **uyḫusın açmaġ:**-*maġ*
Terci-bend 2
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Uyku dağıtmak, uyumasına engel olmak.

Uyḫusın açmaġ içün itdi seḥer Ṣebnem ile gözini ter nergis

uyku:

1. **uyḳusın:**-*sı, -n*
Gazel 166
Mısra: **12**
Dış uyaranlara karşı bilincin tümden ya da bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin büyük ölçüde azaldığı doğal dinlenme durumu.

Yılduz ṣayarsa dīde-i Aḥmed ne ṭañ kʾanuñ
Bağladı uyḳusın gözi cādūsı Ḳāsımuñ

2. **kʾuyḳusıyla:**-*sı, -ile*
Gazel 228
Mısra: **14**
Uyuma hâli, uyku.

Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil nice cāẕūlıġ ider
Kʾuyḳusıyla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

3. **uyḳudan:**-*dan*
Gazel 290
Mısra: **9**
Uyuma hâli, uyku.

Devr-i ḳamerde uyḳudan fitneler uyarur gözi
Müşterīye kemān çeker ḳavs-i hilāl-i Muṣṭafā

uyu:

1. **uyumaz:**-*maz*
Gazel 57
Mısra: **7**
Uyku durumunda olmak.

Murġ u māhī uyumaz nāle vü feryādumdan
Baḫtum olmaz daḫı bīdār elümden ne gelür

2. **uyumazlar:**-*maz, -lar*
Gazel 329
Mısra: **4**
Uyku durumunda olmak.

Gice merdümler aḳan ḳanlu yaşum ḫavfından
Uyumazlar ki bu dem seyl alısar ḫānemüzi

uyut-:

1. **uyutmaz:**-*maz*
Gazel 261
Mısra: **8**
Uyumasını sağlamak.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü
Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

uzad:

1. **uzadursa:**-*ur, -sa*
Kaside 1
Mısra: **19**
Uzatmak.

Bir kez murād elin kim uzadursa ẕeylüñe
Virür dü ʿāleme yed-i beyżāsı rūşenā

2. **uzadup:**-*up*
Gazel 158
Mısra: **7**
Başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek.

Uzadup ayaġını gümüş taḫtda yatur
Devr-i ḳamerde devlet ile kāmrān ḳaşuñ

3. **uzadursa:**-*ur, -ise*
Gazel 328
Mısra: **8**
Daha uzun sürmesine yol açmak, süreyi artırmak.

Yile varur ḳuru sevdāda ʿömr-i kūtāhum
Şaçuñ hevāsı uzadursa intiẓārumızı

uzan:

1. **uzandı:**-*dı*
Gazel 286
Mısra: **3**
Bir şeye erişmek için vücûdunu o şeye doğru yöneltmek II ulaşmak, erişmek, yetişmek II ileriye doğru devam etmek, uzayıp gitmek, uzamak.

Uzandı ḥasretüm benüm ol servḳāmete
Uş ḳalısar ḳıyāmete ḥasret ne fāyide

uzan-:

1. **uzandı:**-*dı*
Gazel 274
Mısra: **1**
Artmak.

Uzandı ḥasretüm benüm ol servḳāmete
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

2. **uzanup:**-*up*
Gazel 38
Mısra: **12**
Uzamak, uzanmak, artmak.

Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳīb
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca bīpāyān olur

uzat:

1. **uzatduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 114
Mısra: **17**
Bir meseleyi gereğinden fazla dillendirmek.

Didi iplik gibi eşküñ nʾiçün uzatduñ didüm
Ḫayme-i ḥüsnüñe itdi sīmden aṭnāb göz

2. **uzatdı:**-*dı*
Kaside 19
Mısra: **28**
(Saç, vs.) uzatmak.

Ceẕbe-i zencīr-i zülfüñden çün abdāl oldılar
Şaçların uzatdı sünbül misk geydi postīn

ʿuzlet:

1. ʿ**uzleti:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **14**
Bir köşeye çekilip toplumdan, insanlardan uzak, yalnız başına yaşama. II Tasavvufî manada halkın içinde olduğu halde kalben onlardan ayrı olma hali; uzlet.

Buldılar künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
ʿAzlsüz ʿizzet imiş ʿuzleti dervīşlerüñ

uzun:

1. **uzundur:**-*dur*
Gazel 2
Mısra: **14**
Başlangıcı ile bitişi arasında fazla zaman bulunan, çok süren, çok zaman alan.

Hey ḳıyāmet göñlüme şorma ḥisābın cevrüñüñ
Elli biñ yıldan uzundur bir şeb-i hicrān aña

2. **uzun:**
Gazel 66
Mısra: **4**
Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren, uzun.

Göñlüme ṭūl-ı emel virüp hevāsı zülfüñüñ
Gözlerüme ḳāmetüñ fikri uzun yaş añdurur

3. **uzun:**
Gazel 102
Mısra: **7**
Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren, uzun.

Aḥmedʾi gör ki şaçuñ fikr ile uzun giceler
Kimseye ḥālini dimez hemān aġlar oturur

4. **uzun:**
Nazm 37
Mısra: **4**
Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren II Ömür, yaşam.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

Ü

üftāde:

1. **üftāde:**
Gazel 34
Mısra: **7**
Âşık, tutkun, düşkün.

Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

2. **üftāde:**
Gazel 236
Mısra: **13**
Âşık, tutkun, düşkün.

Vādī-i hecrde Aḥmed ḳuluñ üftāde ġarīb
Cevrler çekdügini devr-i ḳamerden şorasın

3. **üftādenüñ:**-*nüñ*
Gazel 309
Mısra: **3**
Âşık, tutkun, düşkün.

Bir naẓarda göñlin alduñ ben ġarīb üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

4. **üftāde:**
Bahr-i Tavîl 1

Mısra: **34**
Âşık, düşkün, meftun.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki
ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

üftādelig:

1. **üftādeligüm:***-üm*
Kıt'a 1
Mısra: **23**
Düşmüş, düşkün, zavallı.

Ḫāric-i merkez ü ḥadd oldı çü üftādeligüm
Demidür merḥamet it var ise imkān-ı kerem

ülfet ṭutdı:

1. **ülfet ṭutdı:***-dı*
Gazel 257
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Alışkanlık peyda etmek, kaynaşmak.

Derd-i cānān ile dil şol deñlü ülfet ṭutdı kim
Kāşki cümle cihān derd olsa dermān olmasa

ülker:

1. **ülker:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Süreyya, Pervin (yedi yıldızdan oluşan takımyıldızı) II âşığın gözyaşları.

Bir perī-peyker ḫayālin her gice tesḫīr içün
Ülker indüren dü-çeşm-i dür-feşānumdur benüm

2. **ülker:**
Gazel 208
Mısra: **5**
Süreyya, Pervin (yedi yıldızdan oluşan takımyıldızı) II âşığın gözyaşları.

Ne ṭañ Ülker gibi inerse yaşum
Meh-i nā-mihr-bāndan ayrıldum

ümerā:

1. **ümerā:**
Kıt'a 20
Mısra: **1**
Ar. Emirler, beyler.

Ümerā ṣaflarını Āṣaf-ı devrāna ḳoşup
Ḳaraman fetḥine emr itdi Süleymān-ı zamān

ümīd:

1. **ümīdüñi:***-üñ, -i*
Gazel 15
Mısra: **14**
1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

Aḥmed çü zülfī ṭūl-ı emel virdi göñlüñe
Ḳaddin görüp ümīdüñi ʿömr-i dırāza ṭut

2. **ümīd:**
Gazel 185
Mısra: **5**
1. Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

Var cemālüñ ḳıblegāhında niyāzından ümīd
Kʾola miftāḥ-ı der-i devlet duʿā-yı ṣubḥ-dem

3. **ümīdüm:***-üm*
Kaside 3
Mısra: **25**
Beklenti, umut.

Her ümīdüm gülini dirmege her ṣubḥ umaram
Açıla bāġçe-i raḥmeti dervīşlerüñ

4. **ümīde:***-e*
Gazel 6
Mısra: **13**
Arzu edilen, olması istenen bir şeyin gerçekleşebileceği ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı duygu, olması istenen bir şeye duyulan beklenti, umut.

Aḥmed yoluñda ṭoprak olur bu ümīde kim
Zülfüñi ḫāk-i rāhuña eyleyesin rehā

ümīd-i icābeti:

1. **ümīd-i icābeti:**
Gazel 339
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kabul edilme ümidi.

Añduḳca gün yüzüñi niyāz eylesem ne ṭañ
Vardur duʿā-yı ṣubḥuñ ümīd-i icābeti

ümīd-i vefā:

1. **ümīd-i vefā:**
Gazel 119
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Vefa ümidi.

Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh
Eksilmedi göñülden ümīd-i vefā henüz

ümīdin kesimez:

1. **ümīdin kesimez:**
Gazel 310
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Olmasını ummaktan vazgeçmek, artık olmayacağını kabul etmek.

Gerçi cām-ı dehenüñ şevḳıne cān irdi lebe
Dil ümīdin kesimez cān durur umar daḫı

ümīdüm var:

1. **ümīdüm var:**
Kaside 10
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Olacağına inanmak, ümitli olmak.

Var ümīdüm aña kim dāmen-i ʿafvuñ örtesin
Bī-edebāne düşdiyse baʿżı edāsı göñlümüñ

ümmet:

1. **ümmet:**
Gazel 231
Mısra: **16**
Bir peygambere iman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tabi olanların meydana getirdiği topluluk.

Zülfüñ ḥaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

2. **ümmet:**
Gazel 286
Mısra: **8**
Bir peygambere îman edenlerin, onun getirdiklerine inanıp tâbi olanların meydana getirdiği topluluk II Hz. Muhammed'in ümmeti.

Fer virdi gerçi çihreñe nūr-ı Muḥammedī
Hecrüñ cehennemindedür ümmet ne fāyide

ümmīd-vār:

1. **ümmīd-vārumdur:**-*um, -dur*
Gazel 190
Mısra: **18**
Umutlu olma, umudunu yitirmeme.

Ḥāṣıl iderdüñ dü ʿālemde murādın Aḥmedʾüñ
Bir nefes diseñ ki ol ümmīd-vārumdur benüm

üns idimez:

1. **üns idimez:**
Gazel 311
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Samimi davranmak, sıkı dostluk kurmak.

Dehşetle cemālüñe senüñ üns idimez cān
Yā nesl-i meleksin yā perī-zād efendi

ürk:

1. **ürker:**-*er*
Gazel 26
Mısra: **3**
Korkmak, çekinmek.

Ürker raḳībi görse şaçuñda iken gözüm
Ḳorḳar gicede çün göre insān ḳara şebaḥ

üşen:

1. **üşenmez:**-*mez*
Gazel 226
Mısra: **6**
Korkmak, çekinmek.

Dil laʿline ḳaṣd itdi beñinden ḥaẕer itmez
Ḥalvāya heves ḳılan üşenmez megesinden

2. **üşen:**
Gazel 276
Mısra: **3**
Korkmak, çekinmek.

Nev-cevānsın gözüm yaşından üşen
Gitme gel dostum fiġān alma

3. **üşen:**
Gazel 301
Mısra: **9**
Korkmak, çekinmek.

Nʾola āhen-dil iseñ Aḥmedʾüñ āhından üşen
Kʾeridür sırça gibi āheni söyletme beni

4. **üşenmek:**-*mek*
Gazel 226
Mısra: **8**
Üşenmek, çekinmek, korkmak, tedirgin olmak, sakınmak.

Çün ʿayşa ṣalā eyledi çeng aña uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

5. **üşendük:**-*dü, -k*
Gazel 233
Mısra: **11**
Usanmak, bıkmak.

Üşendük devr-i cevrüñden uṣanduḳ zecr-i hecrüñden
Ölince zehr-i ḳahruñdan gidelüm bārī şehrüñden

üst:

1. **üstine:**-*i, -ne*
Gazel 254
Mısra: **18**
Bedenin üzeri, vücut, beden.

Yazmazam parmaḳları vaṣfında sözin Aḥmedʾüñ
Ḳorḳaram kāġıd yanar od düşer aḳlām üstine

2. **üstine:**-*i, -(n)e*
Kaside 6
Mısra: **86**
Bir şeyin yukarı kısmı II üzeri.

Bālā-yı sarāyuñda ṭutar ḳaṣr-ı refīʿüñ
Gerdūn-ı berīn üstine bir ḫayme-i vālā

3. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 103
Mısra: **2**
Bir şeyin üzeri, göğe doğru olan tarafı.

Ḫalḳa-i zülfüñ ki ruḫsāruñda ser-gerdān yatur
Yaṣdanup genc üstine biñ başlu bir suʿbān yatur

4. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 240
Mısra: **5**
Bir şeyin üzeri, göğe doğru olan tarafı.

Sāyebānlar ḳurmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gül-zār isteyen

5. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 254
Mısra: **14**
Bir şeyin üzeri, göğe doğru olan tarafı.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

6. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 25
Mısra: **7**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Lebi şehīdinüñ üstinde ol sehī-ḳāmet
Dikerse gül budaġın vire berg ü bār ḳadeḥ

7. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 51
Mısra: **6**

Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Her ṭarafdan gelmesün diyü aña tīr-i naẓar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

8. **üstine:**-*in, -e*
Gazel 60
Mısra: **3**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Ṭaġılur lāle-ruḫuñ üstine ḫāl-i siyehüñ
Şan ki Hindū-beçe gül dirmege gülzāra gider

9. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 110
Mısra: **4**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Çekdi ṣaf meydān-ı ḥüsninde sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl
Dikdi zülfi burc-ı ḥüsn üstinde rāyet ber-kenār

10. **üstine:**-*in, -e*
Gazel 128
Mısra: **10**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Müddeʿīlerden ṣaḳınsam ṣiʿrümi ʿayb itme kim
Şerbetüñ olmaz ṣafāsı üstine üşse meges

11. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 153
Mısra: **6**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

ʿAnberīne olmaġ içün nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe
Serv-i nāz üstinde bitmiş kākülüñ vardur senüñ

12. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 163
Mısra: **9**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Gül olmış nār-ı ruḫsārı yatur gördüm gül üstinde
Şan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

13. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Gazel 199
Mısra: **5**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Ruḫlaruñ üstinde budur zülfüñüñ kej-revligi
Kim bisāṭ-ı ḥüsnüñüñ ferzānesidür dostum

14. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Kaside 28
Mısra: **7**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

15. **üstinde:**-*i, -(n)de*
Kaside 29
Mısra: **30**
Bir şeyin dış kısmı, yüzeyi, üzeri.

Cānlar nigerān olmaġa naḳş itdi nigārum
Gül yapraġı üstinde girihgārı benefşe

16. **üstine:**-*i, -(n)e*
Gazel 254
Mısra: **2**
Vücut, gövde, beden.

Caʿd-ı zülfüñ kim aşılmış sen dil-ārām üstine
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

17. **üstine:**-*i, -(n)e*
Gazel 254
Mısra: **4**
Vücut, gövde, beden.

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

18. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 297
Mısra: **9**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, üzeri.

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

19. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 222
Mısra: **5**
Üst, üstüne, üzerine.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḫalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

20. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 290
Mısra: **1**
Üst, üstüne, üzerine.

Benefşe şaçların şalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḫayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

21. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 290
Mısra: **5**
Üst, üstüne, üzerine.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevṯer üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

22. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 304
Mısra: **6**
Üst, üstüne, üzerine.

Nice bir çeşmi ḳanāra idinüp kirpügini
Aṣa dil nīmelerin üstine ḳaṣṣāb gibi

23. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 6
Mısra: **18**
Üst, üstüne, üzerine.

Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baḳa çarḫ üstine ṣuffañdan aşaġa

24. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **23**
Üst, üstüne, üzerine.

Dür gūşvār aşılsa bünā-gūşuñ üstine
ʿAksiyle ḫaddüñüñ ola ol gūşvār laʿl

25. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 17
Mısra: **2**
Üst, üstüne, üzerine.

Gördüm kenār-ı nāmede nāmın nigārumuñ
Sürdüm anı bu dīde-i giryānum üstine

26. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kıt'a 17
Mısra: **4**
Üst, üstüne, üzerine.

Gördüm ki eşk-i çeşmüm ile ḳana ġarḳ olur
Aldum gözümden anı ḳodum cānum üstine

27. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 74
Mısra: **2**
Üst, bir şeyin üzeri.

Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

28. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 254
Mısra: **1**
Beden, vücut, gövde, sırt.

Caʿd-ı zülfüñ kim aṣılmış sen dil-ārām üstine
Müşk heykel daḳdı bir serv-i gül-endām üstine

29. **üstine:**-*i, -(n), -e*
Kaside 26
Mısra: **2**
"-e doğru", üzeri, karşı.

Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine
Zühre terāne baġladı eşʿārum üstine

30. **üstine:**-*i, -(n), -e*
Kaside 26
Mısra: **12**
"-e doğru", üzeri, karşı.

Ol serve ḳarşu āh idemez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

31. **üstine:**-*i, -(n), -e*
Kaside 26
Mısra: **14**
"-e doğru", üzeri, karşı.

Eşkümden özge kimse şeb-i ġamda gelmedi
Bir kāse āb ile dil-i bīmārum üstine

32. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Gazel 36
Mısra: **12**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Kaʿbe-i kūyuñ ḫayālinde bu çeşm-i laʿl-bār
Beyt-i maʿmūr üstine yāḳūtdan mīzāb olur

33. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Kaside 31
Mısra: **23**
(beyitte) Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi.

Gül ġoncası meyl eylemiş āb üstine ṣan kim
Āyīneye baḳmaġa egilmiş ser-i bebġā

34. **üstine:**--*i ,-(n) ,-e*
Kaside 26
Mısra: **22**
(beyitte) Üst, yüzey.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

35. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **66**
"-e doğru, o tarafa doğru" anlamlarına gelen ifade.

Yiridür rāy-ı refīʿüñ gözlese pīr-i felek
Kim müneccim meyl ider dāyim ṣuṭur-lāb üstine

36. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **29**
"-e doğru, o tarafa doğru" anlamlarına gelen ifade.

Ġonca-i gül meyl ider āyīne-i āb üstine
Aġzın açmış ṣan ser-i ṭūṭī-i Hindistānidür

37. **üstine:**-*i, -n, -e*
Gazel 30
Mısra: **6**
Bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.

Dil ṭıflı içün çekdi ḳaşuñ gül varaḳına
Bir sīm elif üstine ʿanberden iki med

38. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 24
Mısra: **16**
Bir şeyin yukarı kısmı, üzeri.

Dil gördi oḳ atarken öper barmaġuñı tīr
Düşdi ol oḳuñ üstine cān eyledi niṣār

39. **üstinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 337
Mısra: **12**
Bir şeyin üzeri, üstü.

Rā ḳaşuña dir idüm ey nūr-ı ʿaynum māh-ı nev
Olsa şems-i ṭāliʿ üstinde hilālüñ pertevi

40. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 26
Mısra: **1**
(Bir şeyin) üstü, üzeri.

Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine
Zühre terāne baġladı eşʿārum üstine

41. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 26
Mısra: **4**
(Bir şeyin) üstü, üzeri.

Ṣundı elin ʿamāmeme ṣandum ki dest-i dost
Bir deste tāze gül ḳodı destārum üstine

42. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 26
Mısra: **8**
(Bir şeyin) üstü, üzeri.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

43. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 26
Mısra: **18**
(Bir şeyin) üstü, üzeri.

Hindū-yı zülfi gör nice ser-keşlik itdi kim
Atdı kemendin ol büt-i ʿayyārum üstine

44. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 26
Mısra: **24**
(Bir şeyin) üstü, üzeri.

Şeh Bāyezīdi ben ögicek cān niṯār ider
Ṭūṭī-i ḳuds naẓm-ı şeker-bārum üstine

45. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 26
Mısra: **32**
(Bir şeyin) üstü, üzeri.

Şiʿrüm şiʿārı luṭf olalı ṭoġru yaraşur
Medḥüm ḳabāsı serv-i külehdārum üstine

46. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 32
Mısra: **31**
(Bir şeyin) üstü, üzeri.

Döküldi ruḫlarum üstine göz yaşı ṣanasın
Ṣaçıldı berg-i ḫazān üzre ḳaṭra-i bārān

47. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **1**
(Bir şeyin) üzeri, üst kısmı.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā ṣun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

48. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **2**
(Bir şeyin) üzeri, üst kısmı.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā ṣun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

49. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **4**
(Bir şeyin) üzeri, üst kısmı.

Muṭribüñ gülgūn yüzinde perde-i evtār-ı çeng
Çekdi mıṣṭar ṣafḥa-i ḫurşīd ü mehtāb üstine

50. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **20**
(Bir şeyin) üzeri, üst kısmı.

Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḫırḳa-pūş
Kim ṣalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

51. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **28**
(Bir şeyin) üzeri, üst kısmı.

Gün yüzüñde āferīn ol zülf-i ʿanber-sāya kim
Müşkden ser-pūş aṣar ḳandīl-i mehtāb üstine

52. **üstine:**-*i, -n, -e*
Kaside 12
Mısra: **30**
(Bir şeyin) üzeri, üst kısmı.

Çekdi zülfin gūşe-i ebrūsına dilber didi
Yaraşur kaʿbʾörtüsi aşılsa miḥrāb üstine

<u>üstād:</u>

1. **üstāddan:**-*dan*
Gazel 221
Mısra: **6**
Bir ilim ve sanat alanında mahir kimse, usta.

Göñlümüñ levḥinde oḳırdum elif ḳaddin revān
Ben daḫı bir ṭoġru ḥarf ögrenmedin üstāddan

2. **üstāddan:**-*dan*
Gazel 249
Mısra: **14**
Bir ilim ve sanat alanında mahir kimse, usta.

Göre tercīḥ ide diyü şiʿrümi ṣāḥib-naẓar
Nīk naẓm idimezem şerm eyleyü üstāddan

3. **üstādlardan:**-*lar, -dan*
Mesnevi 4
Mısra: **32**
Bir ilim ve sanat alanında mahir kimse, usta.

Çü ḥüsn içinde ol feryādlardan
Varup siḥr ögrenür üstādlardan

4. **üstādsın:**-*sın*
Gazel 244
Mısra: **6**
Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukufu bulunan kimse.

Rūy-ı āba sebzeyi nice ki naḳş eylerse bād
ʿĀrıżı naḳşında ey ḫaṭ sen daḫı üstādsın

5. **üstādsın:**-*sın*
Gazel 245
Mısra: **8**
Herhangi bir ilimde veya sanat alanında bilgi ve söz sâhibi olan, üstün bir yeri, tam vukufu bulunan kimse.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

<u>üsti:</u>

1. **üstine:**-*n, -e*
Kaside 11
Mısra: **21**
Üst, üzeri.

Ḫayme-i sulṭān gibi ḫurşīd-i tābān üstine
Ḳurdı müşkīn sāyebānlar kākül-i müşkīn-i dost

2. **üstinde:**-*nde*
Gazel 35
Mısra: **11**
Bir şeyin üstü, üzeri, yukarısı.

Ḳaddüñ üstinde dil-i ḫūnīnüm oynar dir gören
Şol ḳızıl sancaḳ çeken ḳanḳı ilüñ sulṭānıdur

3. **üstinde:**-*nde*
Gazel 175
Mısra: **3**
Bir şeyin üstü, üzeri, yukarısı.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevşer üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

<u>üstine:</u>

1. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **78**
Üzerinde.

Dest-i tīġ-ı bī-ḳarāruñla ḳarār itsün cihān
Nice kim ola ḳarārı ʿālemüñ āb üstine

2. **üstine:**
Gazel 254
Mısra: **12**
Üzerine, üstüne.

Ey pelās-ı ġam giyen devlet libāsın añma kim
Ġayrı ḫilʿat giymek olmaz ḥācī iḥrām üstine

3. **üstine:**
Gazel 254
Mısra: **16**
Üzerine, üstüne.

İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker
Luṭf idüp fınduḳ ḳodı fīʾl-ḥāl bādām üstine

4. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **6**
Üzerine, üstüne.

Gitdi ol gün kim bulutdan rūz u şeb pīr-i felek
Cübbe-i ezraḳ geyerdi kürk-i sincāb üstine

5. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **10**
Üzerine, üstüne.

Ṭonanup cevlān ider ṣaḥrāda ṭāvūs-ı dıraḫt
Ṣaçılur naṭʿ-ı zemīnüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

6. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **12**
Üzerine, üstüne.

Her seḥer sulṭān-ı gül bezminde ferrāş-ı ṣabā
Ḫayme-i laʿlīn ḳurar pīrūze aṭnāb üstine

7. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **15**
Üzerine, üstüne.

Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

8. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **16**
Üzerine, üstüne.

Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

9. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **18**
Üzerine, üstüne.

Ḫālini gördüm lebinde ḥālini ṣordum didi
Müşk ü ʿanberden megesdür ḳondı ʿunnāb üstine

10. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **24**
Üzerine, üstüne.

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

11. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **26**
Üzerine, üstüne.

Dürc-i ġaybuñ perdesinden sırr-ı cān olurdı fāş
Perdedār olmasa laʿlüñ dürr-i ḫoş-āb üstine

12. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **32**
Üzerine, üstüne.

Cān u tenden geçmeyen ʿışḳuñ libāsın geymesün
Geymeye ḥācī olan iḥrāmı eṣvāb üstine

13. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **36**
Üzerine, üstüne.

Gözlerüm yaş aḳıdur ben iñlerem dolāb-vār
Biʾllāh ey serv-i sehī seyr it bu dolāb üstine

14. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **38**
Üzerine, üstüne.

Kūze-i yāḳūtdan kevṣer ṣaçardı āfitāb
Reng-i laʿlüñ ʿaksi düşse çarḫ-ı dolāb üstine

15. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **40**
Üzerine, üstüne.

ʿAks-i ḫüsnüñ dillere düşdi boyuñdan nitekim
Nūr-ı feṭḥ indi livā-yı şehden aḥzāb üstine

16. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **42**
Üzerine, üstüne.

Ebr-i zülfüñ çetr-i sulṭān gibi ey şāh-ı cemāl
Sāyebānlar ṭutdı ḫurşīd-i cihān-tāb üstine

17. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **44**
Üzerine, üstüne.

Sāye-i Yezdān Muḥammed Ḫān ki ebr-i şefḳati
Sāyebān-ı ʿizz ü devlet ḳurdı aṣḥāb üstine

18. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **46**
Üzerine, üstüne.

Berḳ-ı tīġından ol aʿdā üzre āteş yaġduran
Ebr-i cūdından dür-efşān oldı aḥbāb üstine

19. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **50**
Üzerine, üstüne.

Cenneti şol deñlü taʿẕīm itdi naḳḳāş-ı ezel
Kim senüñ nām-ı şerīfüñ yazdı ebvāb üstine

20. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **52**
Üzerine, üstüne.

Gördi dīnāruñdaki elḳābı çeşm-i āfītāb
Yüzi zerd oldı ki yazıla ol elḳāb üstine

21. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **54**
Üzerine, üstüne.

Sen saʿādet burcına hergiz güneş bulmazdı rāh
Yüz sürüp ḳapuñda zer ṣaçmasa bevvāb üstine

22. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **56**
Üzerine, üstüne.

Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur fetḥ āyeti fīʾl-ḥāl miḥrāb üstine

23. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **60**
Üzerine, üstüne.

Heybetüñden ġaybet idüp bīşede yatmazdı şīr
Rāh-ı tīġuñ uġrasa bir kez eger ġāb üstine

24. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **64**
Üzerine, üstüne.

Rūy-ı tīġuñda görinen şekl-i zerrīn dāyire
ʿAks-i ḫurşīd-i ẓaferdür düşmiş ol āb üstine

25. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **72**
Üzerine, üstüne.

İşigüñ ṭoprağına yüz sürdügin maʿẕūr ṭut
Çün ḳadīmī resmdür teẕhīb olur bāb üstine

26. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **80**
Üzerine, üstüne.

Pāy-dār olsun ḫıyām-ı devletüñ aṭnābı kim
Murġ-ı nuṣret āşiyān itdi ol aṭnāb üstine

27. **üstine:**
Müfret 15
Mısra: **2**
Üzerine, üstüne.

Sāʿid-i sīmīnüñe zerrīn sivār oldı süvār
Şan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

28. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **58**
Üstünde, üzerinde.

Bunca kāfir kim Müselmān itdi tīguñ muʿcizi
Ġālib oldı ḫüccetüñ Aʿcām u Aʿrāb üstine

29. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **22**
... için, amacıyla, uğruna.

Laʿlüñe ḳaṣd itdügümce ḫışm ider çeşmüñ baña
Eksük olmaz şūriş ü ġavġā mey-i nāb üstine

30. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **70**
... için, amacıyla, uğruna.

Midḥatüñ sevdāsın itse Aḥmedi ʿayb itme kim
Cān virür miskīn meges gördükce cüllāb üstine

31. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **74**
... için, amacıyla, uğruna.

Bir şenā dürrin çıḳardı baḥr-i ṭabʿum mevci kim
Cān virür ġavvāṣ olan ol dürr-i nā-yāb üstine

32. **üstine:**
Kaside 26
Mısra: **6**
... için, amacıyla, uğruna.

Cānā gözüñe hey di ki sermest-i nāz olup
Ġavġālar itmesün dil-i bīmārum üstine

33. **üstine:**
Kaside 26
Mısra: **10**
... için, amacıyla, uğruna.

Gözde ḫayāli nūrun ʿalā nūr idi velī
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

34. **üstine:**
Kaside 26
Mısra: **28**
1) Üzerine 2) için, sebebiyle.

Raḥm it baña ki zülfüñ ucından ḳalem gibi
Ḳan aġlaram bu baḫt-ı nigūnsārum üstine

35. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **14**
"-a/-e".

Įd-i nevrūzı görüp gül defterinden ʿandelīb
Ḫoş duʿā vü medḥ oḳur şāh-ı ẓafer-yāb üstine

36. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **48**
"-a/-e".

Mekteb-i devletde almış Rūḥ-ı Ḳudsīden sebaḳ
Maʿrifet dersinde söz ḳor ḳuṭb-ı aḳṭāb üstine

37. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **62**
"-a/-e".

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

38. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **68**
"-a/-e".

Ḫusrevā ʿālem niẓāmına kefīl olup kefüñ
Ḥaḳ vekīl itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

39. **üstine:**
Kaside 26

Mısra: **16**
"-a/-e".

Dil müşterīsi cān ṣatup almazdı derdüñi
Dellāl-i dīde gelmese bāzārum üstine

40. **üstine:**
Kaside 26
Mısra: **26**
"-a/-e".

Medḥüñ ʿarūsı gūşına çoḳ dür daḳar velī
Bir dāne daḳmadı dür-i şehvārum üstine

41. **üstine:**
Kaside 26
Mısra: **20**
"-dan, den".

Zāhid ḫayāl-i ḫaddine baḳ gözlerümde kim
Cennāt-ı ʿadni göresin enhārum üstine

42. **üstine:**
Kaside 26
Mısra: **30**
"-dan, den".

Naẓm itmeyem daḫı söz eger gūş-ı şāhda
Gevher çıḳarsa lüʾlüʾ-i şehvārum üstine

43. **üstine:**
Kaside 9
Mısra: **44**
-a/-e.

Kilküñ ẕehāb-ı çeşme-i feyż-i ilāh içün
Evrāḳ saṭḥı üstine ḳor nāv-dān-ı müşk

44. **üstine:**
Gazel 254
Mısra: **10**
Üstüne, üzerine doğru.

Ḫāli sevdāsında gönlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miskīndür düşer dāne görüp dām üstine

45. **üstine:**
Gazel 254
Mısra: **6**
Uğruna, uğrunda.

Kim bucaḳda cān virür bir sırçadan cām üstine
Cām-ı laʿl-i yārdan ṣofī neden perhīz ider

46. **üstine:**
Gazel 254
Mısra: **8**
-e doğru, o yöne doğru.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nāgeh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

47. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **8**
"-de/-da".

Geldi ol dem kim ider iḥyā-yı emvāt-ı nebāt
Bu dem içün çoḳ döner eflāk aḳṭāb üstine

48. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **34**
"-de/-da".

Girye vü āhumdan ey dil bād u bārāndur cihān
Oynama cānbāz-vār ol zülf-i pürtāb üstine

49. **üstine:**
Kaside 12
Mısra: **76**
"-de/-da".

Nice kim ābuñ ola dolābda ḥükmi revān
Āb-ı tīġuñ ḥākim olsun çarḫ-ı dolāb üstine

50. **üstine:**
Gazel 109
Mısra: **2**
Hakkında, dair, üzerine.

Ol şeh-i ḫūbān ki iḳlīm-i dilüñ sulṭānıdur
Her ne dir cān üstine fermān anuñ fermānıdur

51. **üstine:**
Müfret 18
Mısra: **2**
Hakkında, dair, üzerine.

Fitne-i āḫir zamān olur dimişler ḫatṭ-ı yār
Gelmeden bir söz çıḳardılar bu miskīn üstine

<u>üstine ditrersin:</u>

1. **üstine ditrersin:***-r, -sin*
Gazel 37
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Bir şeye veya kimseye sevgi, özen göstermek.

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine
Gel gir Aḥmed göñline gör nice āteş-tāb olur

<u>üstine şalma:</u>

1. **üstine şalma:***-ma*
Gazel 275
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Üstüne salmak, göndermek.

Sāye-i zülfüñ hümāsın ṣalma aġyār üstine
Bir siyeh-rūdur anuñ baḫtın hümāyūn eyleme

<u>üstine şalup:</u>

1. **üstine şalup:**
Gazel 11
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Üstüne salmak, göndermek.

Şaldı zülfin kim şikest ide dil ü cān leşkerin
Ehl-i İslām üstine nʾiderdi bir bīdīn şalup

<u>üstüḫʸān:</u>

1. **üstüḫʸān:**
Gazel 49
Mısra: **6**
Kemik.

Her dem raḳībi göñlüm içindʾañduġum bu kim
İssin aġırlayan itine üstüḫʸān virür

2. **üstüḫʸān:**
Gazel 150
Mısra: **8**
Kemik.

Düşdüm raḳībüñ aġzına dutamadum dilin

Dutaydı aġzını ol itüñ üstüḫ̱ʸān gerek

3. **üstüḫ̱ʸānumdur:***-um, -dur*
Gazel 192
Mısra: **20**
Kemik.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem şaṭrancı ideler üstüḫ̱ʸānumdur benüm

4. **üstüḫ̱ʸānuñ:***-uñ*
Gazel 99
Mısra: **6**
Kemik.

Şulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḥı ey bed-ḫū raḳīb
Üstüḫ̱ʸānuñ ṣaf dutup ceng idiser şaṭranc-vār

üstüre:

1. **üstüre:**
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Ustura, Tıraşta kullanılan çok keskin, açılır kapanır bıçak.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḥaṭṭuñ ḥārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

üstüvār:

1. **üstüvār:**
Kaside 22
Mısra: **68**
Sağlam, kuvvetli, dayanaklı.

Tīġuñ ḳılāʿ-ı düşmeni ḳalʿ itse ṭañ degül
Zīrā esāsın itmez olur üstüvār āb

üşü:

1. **üşümekden:***-mek, -den*
Gazel 37
Mısra: **8**
Soğuğun etkisini duymak, soğuktan etkilenmek.

Didüm ey dilber senüñʾçün baʿżı ʿārifler dimiş
Üşümekden ditreyüp sīmīn tenüñ sīm-āb olur

üşü-:

1. **üşümek:***-mek*
Gazel 37
Mısra: **9**
Soğuğun etkisini duymak, soğuktan etkilenmek.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḫalḳı yaḳmaġa ḫurşīd-i ʿālem-tāb olur

üzeri:

1. **üzerinde:***-(n), -de*
Gazel 162
Mısra: **3**
Bir şeyin yukarıya, göğe doğru bakan yüzü, yüzeyi, üst tarafı.

Kim gezdüre ḫurşīdi gümüş serv üzerinde
Fitneyle meger ḳāmet-i raʿnāsı ʿAlīnüñ

üzre:

1. **üzre:**
Kaside 19
Mısra: **31**
Üstünde, üzerinde.

Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören
Oldı ḥüsnüñe meges-rān şehper-i Rūḥuʾl-Emīn

2. **üzre:**
Gazel 324
Mısra: **1**
Üstüne, üzerine.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

3. **üzre:**
Kaside 6
Mısra: **17**
Üstüne, üzerine.

Düşüre sipihr üzre külāhını başından
Her kim baḳa çarḫ üstine şuffañdan aşaġa

4. **üzre:**
Kaside 23
Mısra: **17**
Üstüne, üzerine.

Dür güş-vārı aşma bünā-gūşuñ üzre kim
Şerm-i ruḫuñdan olmasun ol gūşvār āb

5. **üzre:**
Kaside 29
Mısra: **38**
Üstüne, üzerine.

Bu zülfi mi yā ḫāme-i Şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider īsār-ı benefşe

6. **üzre:**
Gazel 270
Mısra: **18**
-nın üzerine, -a doğru.

Bārān-ı eşk-i çeşmüm gör ol dıraḫt-ı nāzı
Ne itdi kim nihāl-i serv üzre şaldı sāye

7. **üzre:**
Kaside 6
Mısra: **126**
-nın üzerine, -a doğru.

Ḳılur ḳılıcuñ ʿarşda aşılduġın iʿlām
Ḫurşīde ki çarḫ üzre çeker tīġ-ı mücellā

8. **üzre:**
Gazel 10
Mısra: **14**
Üst, üstünde, üzerinde.

Sāḳiyā reng-i ruḫuñda görinür ʿaks-i şarāb
Nitekim berg-i gül üzre lāle-i ḥamrā ġarīb

9. **üzre:**
Gazel 70
Mısra: **6**
Üst, üstünde, üzerinde.

Leblerüñ dāruʾş-şifāsında ġubār-ı müşk ile
Ḫoḳḳa-i laʿl üzre yazılmış ki bu tiryākdur

10. **üzre:**
Kaside 13
Mısra: **75**
Üst, üstünde, üzerinde.

Germ idüp ḳudsīleri ʿarş üzre dest-efşān iden
Midḥatüñ bāġında geh geh Aḥmedüñ elḥānıdur

11. **üzre:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **3**
"Gereğince, doğrultusunda" anlamları katan "üzere" edatı.

ḫāküñ emvātını āsār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre
ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

12. **üzre:**
Gazel 31
Mısra: **4**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Zülfüñ ki ruḫuña ṣaldı sāye
Çekdi güneş üzre ẓill-i memdūd

13. **üzre:**
Kaside 7
Mısra: **114**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevser güneş

14. **üzre:**
Kaside 8
Mısra: **3**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Ḫāl-i ruḫuñ dilümde ḳodı āteş üzre ʿūd
Dürc-i lebüñ gözümde ḳodı yādigār laʿl

15. **üzre:**
Kaside 12
Mısra: **45**
"Üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Berḳ-ı tīġından ol aʿdā üzre āteş yaġduran
Ebr-i cūdından dür-efşān oldı aḥbāb üstine

16. **üzre:**
Gazel 147
Mısra: **10**
"-de/-da.".

Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna līkin servde
Sīb-i sīmīn üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

17. **üzre:**
Gazel 172
Mısra: **5**
"-de/-da.".

Ḫāk-i ḫuşk üzre benefşe biter ü sünbül-i ter
Ṣalsa ey serv-i revān sāyesini zülf-i ḫamuñ

18. **üzre:**
Kaside 9
Mısra: **30**
"-de/-da.".

Yā çetr-i çarḫ-rifʿat-i ẓill-i ẓalīl-i Ḫaḳ
Ḫurşiyd-i enver üzre ṭutar sāyebān-ı müşk

19. **üzre:**
Gazel 257
Mısra: **11**
"-de/da"; doğrultusunda, yönünde, üzere II yolunda.

Cān u dilde tīr-i ġamzeñ üzre bir ceng oldı kim
Ḳan olurdı arada sīnemde pinhān olmasa

20. **üzre:**
Kaside 32
Mısra: **32**
"Üstüne, üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Döküldi ruḫlarum üstine göz yaşı ṣanasın
Ṣaçıldı berg-i ḫazān üzre ḳaṭra-i bārān

21. **üzre:**
Kıt'a 24
Mısra: **3**
"Üstüne, üzerine" anlamında kullanılan kelime.

Yazdı levḥ üzre ḳalem tārīḫini Ḳayṣer oldı Rūm'a Sulṭān Bāyezīd

22. **üzre:**
Gazel 11
Mısra: **12**
"-de/-da"; üstünde, üzerinde.

Ne kerāmet gösterür gör ḫırḳa-pūş-ı zülf-i dost
Oturur āb üzre bir seccāde-i müşkīn ṣalup

23. **üzre:**
Gazel 13
Mısra: **10**
"-de/-da"; üstünde, üzerinde.

Ḳapuña yüzüm sürdügüme nükte budur kim
Bāb üzre yaraşur kim ola levḥ-i müẕehheb

24. **üzre:**
Gazel 170
Mısra: **6**
"-de/-da"; üstünde, üzerinde.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

25. **üzre:**
Gazel 323
Mısra: **14**
"-de/-da"; üstünde, üzerinde.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḥarf-i siyāh egri

26. **üzre:**
Müfret 29
Mısra: **2**
"-de/-da"; üstünde, üzerinde.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

27. **üzredür:***-dür*
Terci-bend 1
Mısra: **36**
"-de/-da"; üstünde, üzerinde.

Ṣadr-ı sarāy-ı sırrını yā Rab kim ide şerḥ
ʿArş üzredür çü ṣaff-ı niʿāli Muḥammedüñ

V

<u>vā meni:</u>

1. **vā meni:**
Gazel 292
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Vay beni vay!.

Ey gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi zībā gelürseñ vā meni

vācib:

1. **vācibdür:**-*dür*
Gazel 226
Mısra: **8**
Yapılması gerekli olan, zorunlu, kaçınılmaz.

Çün ʿayşa ṣalā eyledi çeng aña uyuñ kim
Vācibdür üşenmek kişi pīrüñ nefesinden

2. **vācib:**
Gazel 251
Mısra: **10**
Lüzumlu, mecburi.

Görinmez oldı ol maḥrem göñül ḳaçan ola ḫurrem
Bize vācib durur bu dem sefer ḳılmaḳ diyārumdan

vaʿde:

1. **vaʿdesi:**-*si*
Gazel 71
Mısra: **10**
Ahid, söz.

Zülfüñ şınuḳlu ḫāṭırını şorsun Aḥmedʾüñ
Kim dost vaʿdesi gibi göñli şikestedür

2. **vaʿdesin:**-*s, -in*
Gazel 167
Mısra: **11**
Ahid, söz.

Dehānı vaʿdesin Aḥmed ṭaleb ḳılur her dem
Yiridür eylese taʿcīl kʾoldı furṣat teng

3. **vaʿde:**
Gazel 282
Mısra: **12**
Söz, vaat.

Vaʿde-i vaṣluñ işitsem ölürem şevḳumdan
Döyimez yüregüm ol vaʿde ḳaçandur dimege

vaʿde virür:

1. **vaʿde virür:**-*ür*
Gazel 213
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Söz vermek: Yapacağını kesin olarak söylemek.

Viṣāle vaʿde virür ġamzeñ aña biz inanup
Ḳabūl-i mestüñ olur iʿtibārı mı diyelüm

vaʿde-i vaṣlın:

1. **vaʿde-i vaṣlın:**-*ın*
Gazel 29
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma sözü, vaadi.

Vaʿde-i vaṣlın işitdüm ṣādlıḳdan aġladum
Ol şeker-rīz oldı ben oldum gülāb-efşān-ı ʿīd

vaʿde-i vaṣluñ:

1. **vaʿde-i vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 282
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşma sözü, vaadi.

Vaʿde-i vaṣluñ işitsem ölürem şevḳumdan
Döyimez yüregüm ol vaʿde ḳaçandur dimege

vādī-i hecrde:

1. **vādī-i hecrde:**-*de*
Gazel 236
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık vadisi.

Vādī-i hecrde Aḥmed ḳuluñ üftāde ġarīb
Cevrler çekdügini devr-i ḳamerden ṣorasın

vādī-i hecrüñde:

1. **vādī-i hecrüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 235
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık vadisi.

Görüp vādī-i hecrüñde yüzüñ döndürme göñlümden
Ki āhūlar beyābānlarda ḳaçmazdı Mecnūndan

vâ-ḥasretâ:

1. **vā-ḥasretā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **55**
Vah vah, ne yazık!.

Vā-ḥasretā ki ḳandadur ol ṭalʿat-i münīr
Kim mihr-i ḥüsni maṭlaʿ-ı nūr-ı İlāh idi

2. **vā-ḥasretā:**
Gazel 274
Mısra: **2**
Yazık, eyvah!.

Uzandı ḥasretüm benüm ol serv-ḳāmete
Vā-ḥasretā ki ḳaldı bu ḥasret ḳıyāmete

vaḥy-i āsumān:

1. **vaḥy-i āsumān:**
Kaside 1
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Göğe ait; semavi, ilahi vahiy.

Şiʿrüñ ne ḥaddi var ki ire vaṣf-ı ẕātuña
Kʾol vaḥy-i āsumān ola bu siḥr-i müfterā

vāʿiz:

1. **vāʿiẓüñ:**-*üñ*
Gazel 73
Mısra: **13**
Ar. Vaaz eden, nâsıh.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḥaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

2. **vāʿiẓi:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **11**
Ar. Vaaz eden, nâsıh.

Ol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi

Rūzigār-ı vaṣl-ı cānānuñ şeb-i hicrānıdur

3. **vāʿiẓi:**-*i*
Gazel 305
Mısra: **7**
Dini öğütlerde bulunan kişi.

Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

vāḳıʿa:

1. **vāḳıʿa:**
Müfret 21
Mısra: **1**
Olmuş olan şey, geri çevrilmesi mümkün olmayan olay, olgu.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḥālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

vāḳıf:

1. **vāḳıfdur:**-*dur*
Gazel 38
Mısra: **17**
Bilen, anlayan; idrak eden, kavrayan.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

vāḳıf degül:

1. **vāḳıf degül:**
Gazel 10
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
İdrak etmemek, kavramamak.

Nʾolduġın bilmek dilerseñ göñlümi ḥüsnüñe ṣor
Kim ġarībüñ ḥāline vāḳıf degül illā ġarīb

vāḳıf olsa:

1. **vāḳıf olsa:**-*sa*
Gazel 114
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
İdrak etmek, kavramak.

Yummazam fikr-i lebüñle gözlerümi ṣubḥa dek
Sırr-ı ġayba vāḳıf olsa ṭañ degül bī-ḫʷāb göz

vakit:

1. **vaḳt:**
Gazel 324
Mısra: **12**
An, vakit.

Cemāli Kaʿbesin gördüñ imām-ı ʿışḳa uy Aḥmed
Namāz ol vaḳt müşkildür ki ola ḳıble-gāh egri

2. **vaḳt:**
Kaside 19
Mısra: **44**
An, vakit.

Nāzenīndür dāmen-i ṣaḥrāda gül dirmek velī
Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenīn

3. **vaḳt:**
Kaside 30
Mısra: **10**
Belirlenmiş zaman, belirli zaman.

Sāḳī zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

vaḳt:

1. **vaḳtin:**-*i, -n*
Gazel 325
Mısra: **10**
Vakit, zaman.

Şerm-sār itdi nigārā seg-i kūyuñ beni kim
Her ne vaḳtin ki gelürsem ider āgāh seni

2. **vaḳt:**
Kaside 32
Mısra: **41**
İçinde bulunulan an, zaman.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

3. **vaḳti:**-*i*
Gazel 19
Mısra: **5**
(Ar.) An, zaman.

Raḥm eyler iseñ vaḳti durur kim ġam-ı ʿışḳuñ
Ṣaldı dil ü cān memleketine sipeh ey dost

vaḳt-i nāzüke:

1. **vaḳt-i nāzüke:**-*e*
Gazel 112
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Nazik zaman. (Sevgilinin ayva tüylerinin belirdiği zaman.).

Ḫaṭṭın görürken açma göñül zülfi ġuṣṣasın
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳıṣṣa-i dırāz

vaḳt-i ṣabūḥ:

1. **vaḳt-i ṣabūḥ:**
Gazel 277
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sabah vakti içilen şarabın vakti.

Sāḳiyā vaḳt-i ṣabūḥ irdi el ur cām-ı Ceme
Leb-i cān-baḫşuñ ile ṣun mey-i gül-fām feme

vakt-i ṭarabdur:

1. **vaḳt-i ṭarabdur:**-*dur*
Kaside 24
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Eğlenme zamanı.

Devrān-ı ʿayş ü vaḳt-i ṭarabdur ki ʿāleme
El virdi pāy-būs-ı cihāndār-ı rūzigār

vaḳt-i tīmāruñ:

1. **vaḳt-i tīmāruñ:**-*uñ*
Gazel 81
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tedavi zamanı.

Ḳālebi terk itme ḳatlan bir nefes ey ḫaste cān
Uş ṭabīb-i ḥāẕıḳ irür vaḳt-i tīmāruñ gelür

vaḳtidür:

1. **vaḳtidür:**
Gazel 195
Mısra: **8**
Vaktidir, zamanı gelmiştir.

Cān ilini cevrüñ ile nicesi ḳılduñ ḫarāb
Vaḳtidür taʿmīre bünyād eyle ḳurbān olduġum

vālā:

1. **vālā:**
Gazel 225
Mısra: **6**
İpek tül.

Çün çemen şāhı cihāz itdi ʿarūs-ı ġoncaya
Dutdı dībādan tutuḳ geyürdi vālā pīrehen

vālih:

1. **vālih:**
Gazel 91
Mısra: **4**
Keder ve hüzünle aklı gitmiş, şaşırmış.

Perīşān gördügince sünbülüñi
Benefşe vālih ü ġam-gīn olupdur

2. **vālih:**
Gazel 239
Mısra: **20**
(Ar. veleh "şaşırmak"tan vālih) Şaşmış, hayret içinde kalmış, şaşakalmış (kimse).

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar şaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

3. **vālih:**
Gazel 320
Mısra: **2**
(Ar. veleh "şaşırmak"tan vālih) Şaşmış, hayret içinde kalmış, şaşakalmış (kimse).

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

4. **vālih:**
Gazel 332
Mısra: **5**
(Ar. veleh "şaşırmak"tan vālih) Şaşmış, hayret içinde kalmış, şaşakalmış (kimse).

Vālih nihāl-i ḳāmetüñe serv-i cüy-bār
Ḥayrān benefşe zülfüñe reyḥān didükleri

5. **vālih:**
Gazel 38
Mısra: **16**
Şaşkın, hayran.

Bozılur maʿşūḳı görse ʿāşıḳuñ reng-i ruḫı
Söze çekseñ vālih ü medhūş u ser-gerdān olur

6. **vālih:**
Gazel 311
Mısra: **7**
Şaşmış, hayret içinde kalmış, şaşakalmış (kimse).

Leylī ṣaçuña oldı göñül vālih ü Mecnūn
Şīrīn lebüñe cān daḫı Ferhād efendi

vālih ü şeydā:

1. **vālih ü şeydā:**
Kaside 6
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Şaşırmış, çılgın bir halde olmak.

Dolāb olur āşüfte-i bostān-ı sarāyuñ
Yaşlar döküben nāle ḳılur vālih ü şeydā

vaʾllāhi:

1. **vaʾllāhi:**
Nazm 27
Mısra: **4**
"Allah hakkı için" anlamında bir yemin sözü.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

2. **vaʾllāhi:**
Gazel 196
Mısra: **6**
"Allah'a and olsun ki, Allah hakkı için" anlamında yemin sözü.

Derd-i ser olursa nālemden ṭutuñ maʿẕūr kim
İḫtiyārum elde yoḳ vaʾllāhi nā-çār iñlerem

vāmık:

1. **vāmıḳına:**
Kaside 31
Mısra: **30**
Vamık ve Azra hikayesinin erkek kahramanı.

Ġonca götürüp burḳaʿı nāz ile yüzinden
ʿArż itdi cihān Vāmıḳına ʿārıż-ı ʿAẕrā

var:

1. **varursam:***-ur, -sa, -m*
Gazel 215
Mısra: **5**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

2. **varmaġa:***-mak, -a*
Gazel 276
Mısra: **7**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Ḳapuña varmaġa raḳībi ḳoma Kaʿbeye gebri mihmān alma

3. **varmaduġum:***-ma, -duġ, -um, -*
Gazel 81
Mısra: **9**
Gitmek, ulaşmak.

Ḫastayam varmaduġum oldur didüm işigüñe
Didi sen gelmezsin ammā nāle vü zāruñ gelür

4. **varmaḳ:***-maḳ*
Gazel 242
Mısra: **12**
Gitmek, ulaşmak.

Kaʿbe-i kūyuñ ṭavāfına ne saʿy eyler raḳīb
Mekkeye varmaḳ revā mıdur müselmān olmayan

5. **varduġumuz:***-duġ, -umuz*
Gazel 278
Mısra: **7**
Gitmek, ulaşmak.

Andan durur ḳapuña geh gāh varduġumuz

Yıllarda bir varurlar Beytüʾllāh-ı Ḥarāma

6. **var:**
Kaside 8
Mısra: **98**
Mevcut olan (şey).

Şol deñlü ḫaşm ḳanını dökdüñ ki ḳorḳudan
Ḳan yutdı kān içinde ne deñlü ki var laʿl

7. **var:**
Gazel 307
Mısra: **11**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

8. **var:**
Kaside 7
Mısra: **109**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.

Kim ki neẕẕāre ḳıla ḫurşīde ḫaddüñ var iken
Nāẓıruñ çeşmine ḫışmından ṣoḳar ḫancer güneş

9. **var:**
Kaside 12
Mısra: **55**
(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.

Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur fetḥ āyeti fīʾl-ḥāl miḥrāb üstine

10. **varam:**-*am*
Gazel 192
Mısra: **19**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak.

Bezm-i yāra bilmezem ne luʿb ile varam meger
Ben ölem şaṭrancı ideler üstüḫ̱ānumdur benüm

11. **varıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 347
Mısra: **5**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak.

İtlerüñ ḳıldı ʿalāle işigüñe varıcaḳ
Seni sevdügüm içün baña bu ġavġā neyiki

12. **varup:**-*up*
Gazel 189
Mısra: **4**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Ben anı görmedügüm gün firāḳa döyimeyüb
Varup yüzin görenüñ ayaġına ḫāk oluram

13. **varup:**-*up*
Gazel 328
Mısra: **5**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Ḳulaġına varup ol zülf-i bī-ḳarāruñ eyit
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

14. **varup:**-*up*
Kaside 23
Mısra: **19**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Nā-gāh varup āba nigāh itme kim seni
Meftūn ider cemālüñe āyīne-vār āb

15. **var:**
Gazel 43
Mısra: **16**
Başına geldiği cümlelere "istersen, haydi" vb. anlamlar katar.

Dilemez gündüzi dil gölgeñi göstedügi-yʾçün
Var ḳıyās eyle ki ṭapuñı nelerden güniler

16. **varı:**-*ı*
Gazel 233
Mısra: **7**
(TDK Tarama Sözlüğü) 1.Varlığı, mevcudiyeti. 2. Hepsi, olancası, mevcudu. 3. Olanca, hep. 4. Servet, mal, varlık.

Güler ḫalḳuñ bize varı raḳībüñ germ bāzārı
Nice bir girye vü zārī gidelüm bārī şehrüñden

17. **varı:**-*ı*
Gazel 288
Mısra: **11**
(TDK Tarama Sözlüğü) 1.Varlığı, mevcudiyeti. 2. Hepsi, olancası, mevcudu. 3. Olanca, hep. 4. Servet, mal, varlık.

Dīninüñ varı nedür cānın bile virmek gerek
Şol kişi kim ḳaṣd ider bir ḫūb oġlan ḳucmaġa

18. **varma:**-*ma*
Kaside 22
Mısra: **9**
Bir maksat için bir yere uğramak.

Varma kenār-ı āba ki ḫod-bīn ider seni
Gösterdügince ḥüsnüñi āyīne-vār āb

19. **vardur:**-*dur*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **18**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ṣūfīyā sālik-i seccāde iseñ ṣavmaʿadan ṭaşra çıḳup
mestlerüñ ḫālet-i vecdine ṣafāyile
naẓar eyle ki ḫoş-demler vardur

20. **var:**
Gazel 5
Mısra: **11**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

21. **var:**
Gazel 13
Mısra: **5**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ey ḥūr-ı perī-peyker eger var ise sensin
Bir nūr-ı muṣavver kʾaña cāndan ola ḳāleb

22. **var:**
Gazel 48
Mısra: **5**
Mevcut olmak, bulunmak.

Şādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm

Şol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

23. **var:**
Gazel 95
Mısra: **6**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

24. **var:**
Gazel 120
Mısra: **10**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ditrerse nʾola şevḳ ile ḫurşīd-i cihān-tāb
Dem var mı ki mihrüñden aña tāb-ı teb olmaz

25. **var:**
Gazel 123
Mısra: **18**
Mevcut olmak, bulunmak.

Aḥmed ḳuluña lebüñ meyin ṣun
Kim żaʿfı var iḫtimāya döymez

26. **var:**
Gazel 132
Mısra: **12**
Mevcut olmak, bulunmak.

Añup çerāġ-ı ḥüsnüñi pervāne gönlüm şemʿ-vār
Meclis mi var kim germ olup sūzān u giryān olmamış

27. **vardur:**-*dur*
Gazel 132
Mısra: **2**
Mevcut olmak, bulunmak.

Bir dil mi ḳalmışdur bu tīr-i ġamzeden ḳan olmamış
Bir cān mı vardur ol kemān ebrūya ḳurbān olmamış

28. **var:**
Gazel 139
Mısra: **3**
Mevcut olmak, bulunmak.

Geçdükce ṣun ey sāḳī meyden var ise bāḳī
Furṣatdur alam tā ki ʿömr-i güẕerāndan ḥaẕ

29. **vardur:**-*dur*
Gazel 146
Mısra: **8**
Mevcut olmak, bulunmak.

Çeşm-i şūr-engīzi pür-āşūb idelden ʿālemi
Gūşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

30. **var:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Mevcut olmak, bulunmak.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

31. **vardur:**-*dur*
Gazel 150
Mısra: **19**
Mevcut olmak, bulunmak.

Vardur cihān ḳuluñ ki cihān ider ārzū
Aḥmed ḳuluña himmet-i şāh-ı cihān gerek

32. **var:**
Gazel 158
Mısra: **11**
Mevcut olmak, bulunmak.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḥācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

33. **var:**
Gazel 177
Mısra: **1**
Mevcut olmak, bulunmak.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

34. **var:**
Gazel 177
Mısra: **2**
Mevcut olmak, bulunmak.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḫayrān degül

35. **var:**
Gazel 224
Mısra: **6**
Mevcut olmak, bulunmak.

Sīm u zer nefʿ eylemez maʿşūḳ-ı ḫayr olsa dirīġ
Kim ne göz yaşından aṣṣı var ne rūy-ı zerdden

36. **var:**
Gazel 247
Mısra: **15**
Mevcut olmak, bulunmak.

Bu ṣūretde ʿaceb maʿnilerüñ var
Kimesne bilmez anı sen bilürsin

37. **var:**
Gazel 284
Mısra: **3**
Mevcut olmak, bulunmak.

Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hīç
Bu göñlüm iştibāh eyler kimerde

38. **var:**
Gazel 288
Mısra: **9**
Mevcut olmak, bulunmak.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāşıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

39. **var:**
Gazel 292
Mısra: **9**
Mevcut olmak, bulunmak.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

40. **var:**
Gazel 305
Mısra: **1**
Mevcut olmak, bulunmak.

Var mı bir ḥüsn āfītābı sen ḳamer-ṭalʿat gibi
Kim ide ʿaks-i ruḫından ʿālemi cennet gibi

41. **var:**
Gazel 305
Mısra: **18**
Mevcut olmak, bulunmak.

Devr elinden nice bir ṭopraġ olalum çün bizüm
Dāver-i devrānumuz var sen felek-rifʿat gibi

42. **var:**
Gazel 307
Mısra: **7**
Mevcut olmak, bulunmak.

Var idi peymānenüñ terkine peymānum velī
Tevbeler ṣındı lebüñ devrinde peymānum gibi

43. **vardur:**-*dur*
Gazel 322
Mısra: **9**
Mevcut olmak, bulunmak.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

44. **var:**
Gazel 325
Mısra: **3**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

45. **var:**
Gazel 326
Mısra: **14**
Mevcut olmak, bulunmak.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

46. **var:**
Gazel 339
Mısra: **11**
Mevcut olmak, bulunmak.

Muṣḥafʿyüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

47. **vardur:**-*dur*
Gazel 339
Mısra: **10**
Mevcut olmak, bulunmak.

Añduḳca gün yüzüñi niyāz eylesem ne ṭañ
Vardur duʿā-yı ṣubḥuñ ümīd-i icābeti

48. **var:**
Kaside 6
Mısra: **42**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

49. **var:**
Kaside 7
Mısra: **123**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redīf itmek degül
Pertev-i ẕihnümden olırdı yedi kişver güneş

50. **var:**
Kaside 15
Mısra: **31**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile
Ḫarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

51. **var:**
Kıt'a 1
Mısra: **26**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

52. **var:**
Kıt'a 5
Mısra: **10**
Mevcut olmak, bulunmak.

Kerem idüp kemāl-i luṭfuñuzdan Buyuruñ var ise dīvān-ı Ṭūsī

53. **var:**
Mesnevi 3
Mısra: **164**
Mevcut olmak, bulunmak.

Kerāmet mi ḳomışdur ol ḫāmede Yāḫod İsm-i Aʿẓam mı var nāmede

54. **var:**
Mesnevi 3
Mısra: **209**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ḳarāyin nücūmında var iḳtirān Kʾolasın bu ḳarn içre ṣāḥib-ḳırān

55. **var:**
Mesnevi 3
Mısra: **239**
Mevcut olmak, bulunmak.

Sikender gibi var çü bendeñ hezār
Ḫıżır gibi ʿömrüñ ola bī-şumār

56. **vardur:**-*dur*
Mesnevi 4
Mısra: **12**
Mevcut olmak, bulunmak.

Bu ḥüsn ile dilüñ ne ḥāli vardur
Ki ʿaḳl irmedügi aḥvāli vardur

57. **var:**
Müfret 27
Mısra: **1**
Mevcut olmak, bulunmak.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

58. **var:**
Nazm 2
Mısra: **9**
Mevcut olmak, bulunmak.

Buyur var ise dīvānı Kemālüñ
Ki tebdīl ola noḳṣānum kemāle

59. **var:**
Nazm 9
Mısra: **4**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ġam meclisinde bir gice mihmānum olmaġa
Gönder bileñce var ise dīvān-ı Kātibī

60. **var:**
Nazm 22
Mısra: **2**
Mevcut olmak, bulunmak.

Ol ne ṭurfa ḳalʿadur kʾanda dü reng
Cānsuz erler var iderler ṣulḥ u ceng

61. **var:**
Nazm 23
Mısra: **2**
Mevcut olmak, bulunmak.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

62. **var:**
Nazm 26
Mısra: **2**
Mevcut olmak, bulunmak.

Dil mi ḳodı cevrüñ ile delmedük
Sīne mi var ḫār-ı cefā ilmedük

63. **var:**
Nazm 26
Mısra: **4**
Mevcut olmak, bulunmak.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Yine nice fitnesi var bilmedük

64. **varduḳca:**-*duḳ, -ca*
Gazel 297
Mısra: **13**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Aḥmedʾi redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḥüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

65. **var:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Bulunmak, sahip olmak.

Ṣādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Ṣol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

66. **var:**
Gazel 173
Mısra: **10**
Bulunmak, sahip olmak.

Būsem aldı diyü borçlu çıḳar Ahmedī yār
Cānın alsun nesi var ancılayın Mecnūnuñ

67. **var:**
Gazel 221
Mısra: **2**
Bulunmak, sahip olmak.

Ey göñül murġı ne raḥm umarsın ol ṣayyāddan
Kim ṣafāsı var anuñ dāmındaki feryāddan

68. **var:**
Müfret 31
Mısra: **2**
Bulunmak, sahip olmak.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

69. **vardur:**-*dur*
Gazel 1
Mısra: **2**
Bulunmak, mevcut olmak.

Gün yüzi taḳvīmine ey dil naẕar ḳıl dāʾimā
Ay başında fitneler vardur ḥaẕer ḳıl dāʾimā

70. **vardur:**-*dur*
Gazel 19
Mısra: **12**
Bulunmak, mevcut olmak.

Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur
Kʾanda yüzüñe ẕerrece vardur şebeh ey dost

71. **var:**
Gazel 130
Mısra: **6**
Bulunmak, mevcut olmak.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

72. **var:**
Gazel 130
Mısra: **8**
Bulunmak, mevcut olmak.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla göñlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

73. **var:**
Gazel 130
Mısra: **14**
Bulunmak, mevcut olmak.

Didüm ol bostāna gitse cān bulur ʿazm-i remīm
Didi anda būy-ı zülf-i cān-feşānum var imiş

74. **var:**
Gazel 148
Mısra: **3**
Bulunmak, mevcut olmak.

Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār
Sīne-i sūznāk ile dīde-i eşk-bārı yoḳ

75. **var:**
Gazel 155
Mısra: **3**
Bulunmak, mevcut olmak.

Çekmedük bir ġam mı var bu cān-ı mehcūrum benüm
Delmedük bir dil mi ḳor şol ġamze-i tīzüñ senüñ

76. **var:**
Gazel 213
Mısra: **15**
Bulunmak, mevcut olmak.

Göñülde sūzen-i ġam var uṣanmadan biz aña
Ḫayālüñ ayaġınuñ reh-güẕārı mı diyelüm

77. **var:**
Gazel 239
Mısra: **19**
Bulunmak, mevcut olmak.

Ḳanda bir ḳāmeti ʿarʿar ṣaçı sünbül var ise
Göñlümi ḳarşusına vālih ü şeydā göresin

78. **var:**
Kaside 29
Mısra: **83**
Bulunmak, mevcut olmak.

Var perde-i fikrümde ʿarūsān-ı semen-būy
Kim her birinüñ oldı perestārı benefşe

79. **var:**
Kaside 23
Mısra: **78**
Bulunmak, olmak.

Ger ḫāke ṣalsa ẕerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

80. **var:**
Gazel 113
Mısra: **1**
Bulunmak II Var olmak.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

81. **var:**
Gazel 179
Mısra: **8**
Bulunmak II Var olmak.

Yoluña ey Ḫusrev-i şīrīn-dehen
Dīde mi var kim yaşı gülgūn degül

82. **var:**
Gazel 185
Mısra: **5**
Bulunmak II Var olmak.

Var cemālüñ ḳıblegāhında niyāzından ümīd
Kʾola miftāḥ-ı der-i devlet duʿā-yı ṣubḥ-dem

83. **var:**
Gazel 198
Mısra: **1**
Bulunmak II Var olmak.

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḥalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

84. **var:**
Gazel 198
Mısra: **2**
Bulunmak II Var olmak.

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḥalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

85. **varursa:**-*u, -r, -sa*
Gazel 324
Mısra: **6**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

86. **var:**
Gazel 59
Mısra: **3**
Bulunma; mevcut olma; sahibi olmak.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir baḳışından zebūn gider

87. **var:**
Gazel 46
Mısra: **4**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Ol şeker-leb nice şūr-engīz ü turş-ebrū ise
Telḫ-ʿayş olmañ ki geh geh ḫande-i şīrīni var

88. **var:**
Gazel 48
Mısra: **8**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

89. **var:**
Gazel 48
Mısra: **10**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Ey dost naẓar eyle ki ʿuşşāḳ arasında
Aḥmed gibi bir ʿāşıḳ-ı ġam-ḫʷārı kimüñ var

90. **var:**
Gazel 83
Mısra: **6**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Devr-i ruḫuñda nʾola içersem ciger ḳanın
Gül mevsiminde içmemege kimde var ṣabr

91. **var:**
Gazel 130
Mısra: **1**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

92. **var:**
Gazel 141
Mısra: **8**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Kūh-ı ġamda mīve-i vaṣlın umarsın ey göñül
Sende ol devlet mi var kʾola saña taġ üsti bāġ

93. **var:**
Gazel 146
Mısra: **3**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḫamrāsı yoḳ

94. **var:**
Kaside 1
Mısra: **57**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

95. **var:**
Kaside 1
Mısra: **58**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Ol māha nisbet it ne ḳadar var ise şeref
Ol şāha nisbet it ne ḳadar var ise ʿulā

96. **var:**
Nazm 35
Mısra: **2**
Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Torva umar mı tu saḳaluñdan Ḫaberüñ var mı hīç ḫalüñden

97. **var:**
Gazel 319
Mısra: **6**
Bulunmak, mevcut olma, sahip olma durumu, ... özellikleri kendinde bulundurmak.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr Kim bile ne fitneleri var hey

98. **varup:**-*up*
Gazel 222
Mısra: **8**
(Birinin yanına) Varmak, gitmek.

Senüñ bu şīr-pençeñde cihān-gīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nʾiçün naḫcīr olasın sen

99. **varup:**-*up*
Gazel 235
Mısra: **9**
(Birinin yanına) Varmak, gitmek.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

100. **varup:**-*up*
Mesnevi 4
Mısra: **32**
(Birinin yanına) Varmak, gitmek.

Çü ḥüsn içinde ol feryādlardan
Varup siḥr ögrenür üstādlardan

101. **varduḳca:**-*duḳ, -ca*
Gazel 38
Mısra: **12**
Erişmek, ulaşmak.

Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳīb
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca bī-pāyān olur

102. **varduġumı:**-*duġ, -um, -ı*
Gazel 130
Mısra: **9**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

103. **vardur:**-*dur*
Gazel 153
Mısra: **4**
Bulunmak, sahip olmak.

Luṭf ile reyḥānları gülşende ḥayrān itmege
Yāsemīne sāye şalmış sünbülüñ vardur senüñ

104. **vardur:**-*dur*
Gazel 153
Mısra: **6**
Bulunmak, sahip olmak.

ʿAnberīne olmaġ için nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñe
Serv-i nāz üstinde bitmiş kākülüñ vardur senüñ

105. **vardur:**-*dur*
Gazel 153
Mısra: **8**
Bulunmak, sahip olmak.

Çīn-i zülfüñde ne hindūdur beñüñ kim dir gören
Milk-i Hindūstān deger bir fülfülüñ vardur senüñ

106. **vardur:**-*dur*
Gazel 153
Mısra: **10**
Bulunmak, sahip olmak.

Cām-ı gülden mʾitdüñ ey bülbül şarāb-ı ʿışḳı nūş
Kim belābil ġulġulinden ḳulḳulüñ vardur senüñ

107. **vardur:**-*dur*
Gazel 153
Mısra: **12**
Bulunmak, sahip olmak.

Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ gibi mülüñ vardur senüñ

108. **vardur:**-*dur*
Gazel 153
Mısra: **14**
Bulunmak, sahip olmak.

Aḥmedʾi unutduñ ey şeh kim ḳapuñda yüz sürüp
Ḳarşuña el ḳavuşur biñ biñ ḳuluñ vardur senüñ

109. **var:**
Gazel 5
Mısra: **3**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Benüm fürūġ-ı ḳamerden ferāġatum var kim
Çerāġ-ı mihr-i ruḫuñdur delīl-i rāh baña

110. **var:**
Gazel 6
Mısra: **1**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaşāsın eyledi biñ başlu ejdehā

111. **var:**
Gazel 46
Mısra: **6**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫında zülf-i dost
Bezm-i ḥüsne gelmiş avcında gül ü nesrīni var

112. **var:**
Gazel 46
Mısra: **8**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

113. **var:**
Gazel 46
Mısra: **10**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Ḥüsn ilin seyr eyleyen ġam çekmek itsün ʿādetin
Çünki her bir milketüñ bir resm ü bir āyīni var

114. **var:**
Gazel 46
Mısra: **12**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Bister-i nesrīnde yatan gül ne bilsün ḥālini
Bülbül-i şūrīdenüñ kim ḫārdan bālīni var

115. **var:**
Gazel 46
Mısra: **14**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Bu sebebden Aḥmedʾüñ şormaz şınuḳ göñlini kim
Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i miskīni var

116. **var:**
Gazel 47
Mısra: **1**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

117. **var:**
Gazel 47
Mısra: **2**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Nergis ki çemen şāhıdur uş tāc-ı zeri var
Sevdā-zededür çeşmüñ ucından seheri var

118. **var:**
Gazel 47
Mısra: **4**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Ḳandīl-i dil aşılmaġa ḥüsnüñ ḥareminde
ʿAnber ṣaçuñuñ silsile-i müşk-i teri var

119. **var:**
Gazel 47
Mısra: **6**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Şīrīn lebi yāruñ ki ṭabīb-i dil ü cāndur
Ben ḫaste-dilin ṣormaġa ḫoş gül-şekeri var

120. **var:**
Gazel 47
Mısra: **8**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

121. **var:**
Gazel 47
Mısra: **10**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Aş müy-ı dil-āvīzi çıḳar ḥabs-i külehden
Kim ẓulm elin uzatdı ʿaceb fitneleri var

122. **var:**
Gazel 47
Mısra: **12**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

123. **var:**
Gazel 47
Mısra: **14**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Yaḳsa şeb-i hecrüñde ne ṭañ şemʿ-i murādın
Micmer gibi devrüñde çün odlu cigeri var

124. **var:**
Gazel 48
Mısra: **1**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

125. **var:**
Gazel 48
Mısra: **2**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

126. **var:**
Gazel 48
Mısra: **4**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Laʿlüñ gibi bir ḥoḳḳa-i yāḳūt-ı güher-pūş
Aġzuñ gibi bir dürc-i dürer-bārı kimüñ var

127. **var:**
Gazel 48
Mısra: **6**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Şādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Şol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

128. **var:**
Gazel 96
Mısra: **11**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

129. **var:**
Gazel 99
Mısra: **4**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Dil marīżın ṣor ki derdinden ruḫuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

130. **var:**
Kaside 6
Mısra: **206**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Servüñ ki şeref bāġına bir gülbün-i terdür
Var iki budaġında iki ġonca-i raʿnā

131. **vardur:**-*dur*
Gazel 153
Mısra: **2**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

132. **vardur:**-*dur*
Gazel 22
Mısra: **4**
Bulunmak, mevcut olmak. II Sahip olmak.

Bir deñizdür ḥüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfitāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḥs

133. **var:**
Gazel 46
Mısra: **1**
Bulunmak, mevcut olmak. II Sahip olmak.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

134. **var:**
Gazel 130
Mısra: **2**

Bulunmak, mevcut olmak. II Sahip olmak.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

135. **var:**
Gazel 130
Mısra: **4**
Bulunmak, mevcut olmak. II Sahip olmak.

Ḥüsn dīvānında taḥrīr olmadan ḫaṭṭı henūz
Defter-i ʿışḳında nām-ı cāvidānum var imiş

136. **var:**
Gazel 130
Mısra: **10**
Bulunmak, mevcut olmak. II Sahip olmak.

Varduġumı bildürür her şeb seg-i kūyuñ saña
Şükr aña kim dünyede bir mihrbānum var imiş

137. **var:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Bulunmak, mevcut olmak. II Sahip olmak.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

138. **var:**
Gazel 152
Mısra: **4**
Bulunmak, mevcut olmak. II Sahip olmak.

Zaḫm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

139. **vardur:**-*dur*
Gazel 153
Mısra: **1**
Bulunmak, mevcut olmak. II Sahip olmak.

Gülşen-i cennetde bitmiş bir gülüñ vardur senüñ
Ol gül ucından hezārān bülbülüñ vardur senüñ

140. **var:**
Gazel 235
Mısra: **1**
Bulunmak, mevcut olmak. II Sahip olmak.

Elā yā eyyühe ʾs-sāḳī baḳıyyeñ var ise dünden
Ele bir cām-ı gül-gūn al ki yig ola günüñ günden

141. **var:**
Gazel 289
Mısra: **3**
Bulunmak, mevcut olmak. II Sahip olmak.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Bilmezem toḫm-ı kīne ne zevāl oldı yine

142. **var:**
Terkib-bend 1
Mısra: **105**
Olmak, bulunmak.

Var iḫtiyāc ʿafvuña yā sātirüʾl-ʿuyūb
Demdür kʾanuñ şefīʿi Resūl-i Emīn ola

143. **var:**
Müfret 5
Mısra: **1**
"Git" anlamında tavsiye bildiren söz.

Var ruḫ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müẕehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā içün

144. **var:**
Nazm 3
Mısra: **8**
"Git" anlamında tavsiye bildiren söz.

Eydür ki yir altındaġı esrārı ṣorarsañ
Var lāleye başındaġı ḳanlu kefeni gör

145. **varumı:**-*(u)m, -ı*
Gazel 49
Mısra: **3**
(Âşıġın) bedeni. II Âşıġın tüm varlığı.

ʿIşḳuñ sipāhı ġāret idüp varumı şehā
Anı ki cān idi lebüñe armaġan virür

146. **var:**
Gazel 120
Mısra: **16**
Bulunan, mevcut olan.

Aġyār ḳapuñ Kaʿbesini beklemesün kim
Aḥmed var iken ḥāfıẓ aña Bū-leheb olmaz

147. **var:**
Kıt'a 1
Mısra: **24**
Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut II. Sahip olmak.

Ḫāric-i merkez ü ḥadd oldı çü üftādeligüm
Demidür merḥamet it var ise imkān-ı kerem

148. **var:**
Gazel 40
Mısra: **8**
"Git" anlamında emir bildiren söz.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā ṣordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

149. **var:**
Nazm 33
Mısra: **3**
"Git" anlamında emir bildiren söz.

El uzatma zülfine yāruñ var ey bī-dīn raḳīb
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

150. **var:**
Gazel 8
Mısra: **4**
Bulunma durumu, sahip olma.

Kaʿbe ḳapuñ ṣafāsına lebbeyk uranlaruñ
Beytüʾl-ḥarāma saʿyi var ise ḥarām ola

151. **var:**
Kıt'a 2
Mısra: **9**
Bulunma durumu, sahip olma.

Şekerden yig müferriḥ sözlerüñ var
Ki Aḥmed ʿaḳlını ḥayrān idersin

152. **vardı:**-*dı*
Gazel 278
Mısra: **5**
(Bir yere) ulaşmak, erişmek; gitmek.

Devr-i ruḥuñda vardı dil zülfüñe gözüñden
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda Şāma

153. **var:**
Nazm 37
Mısra: **3**
"Haydi, şimdi!".

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

154. **var:**
Gazel 46
Mısra: **2**
Bir şeyin veya herhangi bir durumun var olmasında kullanılan ifade, bulunma durumu, mevcut.

Ol but-ı Çīn ü Ḫıṭā kim ṭurra-i müşkīni var
Ne ḫaṭāmuz gördi kim ebrūlarınuñ çīni var

155. **var:**
Gazel 319
Mısra: **2**
"Git, haydi, durma" anlamında yüreklendirme, teşvik sözü.

Yaraladuñ yüregümi yār hey
Yār ile yār öyle mʾolur var hey

156. **var:**
Gazel 205
Mısra: **10**
"Git" anlamında tavsiye bildiren söz II "Haydi! Yap!" anlamında emir bildiren söz.

Pertev-i nūr-ı tecellīden ḳo yansun cān u dil
Var Aḥmed ben bugün müştāḳ-ı dīdār olmışam

157. **var:**
Gazel 47
Mısra: **16**
Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

var-:

1. **varuram:**-*ur, -am*
Gazel 109
Mısra: **9**
Gitmek, ulaşmak.

Ṣaff-ı ʿuṣṣāḳuñ içine varuram Mecnūn gibi
Tā diyeler bu daḫı bir ʿāṣıḳ-ı ḥayrānıdur

2. **varayın:**-*ayın*
Gazel 211
Mısra: **2**
Gitmek, ulaşmak.

Mümkin olmaz ki ben ol serv-i dil-ārāyı görem
Varayın ola ki seyr itdügi arayı görem

3. **varam:**-*a, -m*
Gazel 191
Mısra: **9**
Gitmek, erişmek, ulaşmak.

Bilmezem kim nice varam kūyına dildārumuñ
Ben meger ṭoprag̈ olam ilte ṣabā gerdüm benüm

4. **varma:**
Gazel 18
Mısra: **5**
Bir maksat için bir yere gitmek, ulaşmak.

Gel varma otag̈ına raḳībüñ ki bilürsin
İt olduġı yire melek itmez güẕer ey dost

5. **varurlar:**-*ur, -lar*
Gazel 278
Mısra: **8**
Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Andan durur ḳapuña geh gāh varduġumuz
Yıllarda bir varurlar Beytüʾllāh-ı Ḥarāma

6. **varmag̈a:**-*mak, --a*
Gazel 161
Mısra: **7**
Belli bir yere ulaşmak, vasıl olmak. || *Gitmek.*

Ḥāżır ol varmag̈a kūy-ı yāra ey dil kim bugün
ʿAzm-i rāh-ı menzil-i Dārusselām itsem gerek

7. **varup:**-*up*
Gazel 185
Mısra: **7**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

İtlerüñe her seḥer varup duʿālar ḳılduġum
Bu ki ḫoşdur dostlarla merḥabā-yı ṣubḥ-dem

8. **varup:**-*up*
Müfret 10
Mısra: **1**
(Belli bir yere) Ulaşmak, vâsıl olmak.

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi
Oddan ḫaẕer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

var ol:

1. **var ol:**
Kaside 8
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Sağ olmak, yaşamak.

Var ol niçe ki terbiyet-i āfitāb ile
Devrān içinde sengi ḳıla rūzigār laʿl

var olsun:

1. **var olsun:**-*sun*
Kıt'a 4
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Var olmak, bulunmak.

Saʿādet sebzezārında ne g̈am ṣoldıysa bir lāle
Gül-i ṣad-berg-i iḳbālüñ cihān ṭurduḳca var olsun

varaḳ:

1. **varaḳlarıyla:**-*lar, -ı, -y, -la*
Gazel 176
Mısra: **10**
Yaprak.

Bir faṣlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ
Rengīn varaḳlarıyla düzetdi kitāb gül

2. **varaḳlarını:**-*ları, -n, -ı*
Gazel 209
Mısra: **16**
Yaprak.

Ög Aḥmed ög ruḥ u zülfin kʾanuñla defterüñüñ
Varaḳlarını gül-i müşk-bāra beñzetdüm

3. **varaḳdan:**-*dan*
Gazel 256
Mısra: **4**
Yaprak.

Gül yüzi mecmūʿası ḥallin ne bāb ile bilem
Yüz varaḳdan ġonca defter baġladı gül-zārda

4. **varaḳ:**
Kıt'a 1
Mısra: **31**
1. Tek yaprak, kâğıt. 2. Mektup, tezkire.

Nice kim ṭuta varaḳ ṣafḥaların defter-i cūd
Nice kim yaza ḳalem dillere dīvān-ı kerem

5. **varaḳ:**
Gazel 169
Mısra: **1**
Yaprak, kağıt.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu sevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

6. **varaḳlarına:**-*lar, -ı, -na*
Gazel 213
Mısra: **7**
Yaprak, kağıt.

Yazup leṭāyif-i ḥüsnin beyān varaḳlarına
Benefşe berg-i gülüñ perdedārı mı diyelüm

7. **varaḳları:**-*lar, -ı*
Gazel 343
Mısra: **13**
Yaprak, kağıt.

Beyān varaḳları vaṣf-ı lebüñle ṭoldı şeker
Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed şeker-feşān ola mı

8. **varaḳların:**-*lar, -ın*
Terci-bend 2
Mısra: **83**
1.Yaprak, ağaç ve ot yaprağı. 2.Kitap yaprağı, iki sayfadan ibâret üzeri yazılı yaprak.

Ḳıldı rengīn varaḳların sūsen
Açdı gül gibi defterin sūsen

9. **varaḳı:**-*ı*
Gazel 144
Mısra: **3**
Yaprak, sayfa. || Yüz.

Gül-i ruḫuñ varaḳı ḥāmil-i maḳāle-i ḥüsn
Ḥadīṣ-i laʿl-i lebüñ nāḳıl-ı rivāyet-i luṭf

varak-gerdān:

1. **varaḳ-gerdānıdur:**
Kaside 13
Mısra: **24**
Sayfa çeviren, döndüren.

Tāze ḥüsniyyāt oḳır gül defterinden ʿandelīb
Bād-ı ṣubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ-gerdānıdur

2. **varaḳ-gerdān:**
Gazel 2
Mısra: **26**
Sayfa çeviren, döndüren.

Defter-i gülden meger eşʿārum oḳur ʿandelīb
Anuñ içün bād-ı ṣubḥ olur varaḳ-gerdān aña

varak-ı cāna:

1. **varaḳ-ı cāna:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Âşığın) gönül sayfası.

Ser-nāme-i maḥabbeti cānāna yazmışam
Ḥasret risālesin varaḳ-ı cāna yazmışam

varakları:

1. **varaḳları:**
Gazel 150
Mısra: **3**
Ağaç ve çiçek yaprağı.

Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları
Düzdi kenār-ı cāma ki zer dermiyān gerek

varı:

1. **varı:**
Kaside 29
Mısra: **68**
Hepsi, olancası, mevcudu.

Ger terbiyet itseydi cihān bāġını ḫulḳuñ
Olurdı zemīnden çıḳanuñ varı benefşe

varlıġ:

1. **varlıġı:**-*ı*
Gazel 282
Mısra: **7**
Mevcudiyet, vücut.

Gerçi ḫandeñle yaḳīn oldı lebüñ varlıġı
İrimez diḳḳatüm illā ki gümāndur dimege

varluġ:

1. **varluġı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **14**
Hayat, ömür.

Ol ki yoluñda fidā eyledi evvel dil ü cān
Senden ol ṣaḳına mı girü ḳalan varluġı

varsun:

1. **varsun:**
Gazel 14
Mısra: **10**
İsterse; "dilediği gibi davranabilir, ancak sonucuna da katlanması gerekecek" anlamında uyarı sözü.

Diş bilermiş laʿline yāruñ raḳīb-i seng-dil
Varsun ögünsün eger ḳalursa dendānı dürüst

vaṣf:

1. **vaṣfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 122

Mısra: **9**
1. nitelik, özellik 2. övgü, övme ‖ güzelliğini dile getirme.

Aḥmed idelden temāşā ḫadd ü ḳaddüñ vaṣfını
Bāġ u bustān seyrin añmaz serv ü şimşād istemez

2. **vaşfı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **11**
1. nitelik, özellik 2. övgü, övme ‖ güzelliğini dile getirme.

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

3. **vaşfında:**-*ıñ, -da*
Kaside 31
Mısra: **74**
(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.

Bir māh-cebīn mihr-liḳā şevḳıyla kʾanuñ
Vaṣfında ṭulūʿ eyledi bu maṭlaʿ-ı ġarrā

4. **vaşfında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 200
Mısra: **9**
(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.

Ruḫlaruñ vaṣfında rengīn defterinden Aḥmedʾüñ
Elde evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭaġılmış dostum

5. **vaşfında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 254
Mısra: **17**
(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.

Yazmazam parmaḳları vaṣfında sözin Aḥmedʾüñ
Ḳorḳaram kāġıd yanar od düşer aḳlām üstine

6. **vaşfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 296
Mısra: **21**
(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.

Aḥmed aġzından işit cānā cemālüñ vaṣfını
Diñlemek ḫoşdur kişi Loḳmān dilinden ḥikmeti

7. **vaşfını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 305
Mısra: **3**
(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.

Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm velī
Olmaya laʿlüñ ṭabībi virdügi şerbet gibi

8. **vaşfı:**-*ı*
Gazel 350
Mısra: **13**
(Ar.) Hâl, hususiyet, özellik.

Her ḳalem kʾAḥmed anı çekdi boyuñ vaṣfı içün
Ney-şeker diyüp anı gülşen-i defterde ḳodı

9. **vaşfına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 239
Mısra: **21**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaşşā göresin

10. **vaşfuñ:**-*uñ*
Gazel 296
Mısra: **1**
Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.

Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaṣfuñ şerbeti
Kim zebān-ı ḫāmeyi şaḳḳ itdi sözüm leẕẕeti

11. **vaşfında:**-*ıñ, -da*
Gazel 289
Mısra: **9**
(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek, övmek.

Līk geldi dişlerüñ vaṣfında göñlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

12. **vaşfında:**-*ıñ, -da*
Kaside 6
Mısra: **183**
(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek, övmek.

Şol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ
Ṣuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola şāhā

13. **vaşfında:**-*ıñ, -da*
Müfret 45
Mısra: **1**
(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek, övmek.

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ gibi ditrer idi nāme

14. **vaşfını:**-*ı, -n, -ı*
Nazm 15
Mısra: **3**
(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tarif etmek, övmek.

Yazarken ruḫlaruñ vaṣfını Aḥmed
Ḳalem düşmiş elinden yana yazmış

15. **vaşfında:**
Kaside 21
Mısra: **17**
Bir kimsenin veya şeyin durumunu anlatarak tarif etme; övme.

Yüzi vaṣfında sāz dut bülbül
Ki bahār içre būstān bulduñ

16. **vaşfın:**-*ı, -ñ*
Gazel 139
Mısra: **9**
(Ar.) Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.

Zāhid yañaġuñ vaṣfın idrāk idimez zīrā
Kesb eyleyimez aʿmā āyīne-i cāndan ḫaẓ

17. **vaşfın:**-*ı, -ñ*
Gazel 215
Mısra: **9**
(Ar.) Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.

Cām-ı laʿlüñ vaṣfın āġāz itdi göñlüm muṭribi
Tā ki nālem ʿūdını bezmüñde rūḥ-efzā ḳılam

18. **vaşfın:**-*ı, -ñ*
Gazel 337

Mısra: **7**
(Ar.) Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.

Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā ẕikr itse serv eyler semāʿ
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa Mevlevī

19. **vaşfın:**-*ı, -ñ*
Müfret 6
Mısra: **1**
(Ar.) Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

20. **vaşfında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 95
Mısra: **14**
(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etme; övme; nitelik, özellik.

Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile
Gül yüzüñ vaṣfında Aḥmed nice kim defter yazar

21. **vaşfında:**-*ı, -n, -da*
Gazel 193
Mısra: **9**
(Bir şey veya kimsenin) durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etme; övme; nitelik, özellik.

Ol ḳadar ḳan aġladı ḫāmem ruḫuñ vaṣfında kim
Oldı rengīn gül gibi evrāḳ-ı dīvānum benüm

22. **vaşfını:**-*ı, -nı*
Kaside 29
Mısra: **17**
Bir kimsenin veya şeyin durumunu anlatarak tarif etme; övgü, övme.

Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaṣfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

vaşf eyledüm:

1. **vaşf eyledüm:**-*dü, -m*
Gazel 193
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Övmek ‖ güzelliğini dile getirmek.

Ḥūrlar şeftālūden vaşf eyledüm dilber didi
Bihdür ol şeftālūden sīb-i zenaḫdānum benüm

vaşf ide:

1. **vaşf ide:**-*e*
Gazel 339
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.

Dil ḫüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

2. **vaşf ide:**-*e*
Kaside 10
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

3. **vaşf ide:**-*e*
Kaside 29
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.

Kim vaṣf ide ol ḫüsni kʾanuñ bāġ-ı ruḫında
Eyledi ḫacil nāfe-i tātārı benefşe

4. **vaşf ide:**-*e*
Kaside 30
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfitābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

vaşf idem:

1. **vaşf idem:**-*em*
Gazel 53
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.

Ne vaṣf idem ki ol ḥūr-ı bihiştüñ İremden sāye-i dīvārı yigdür

2. **vaşf idem:**-*em*
Nazm 4
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Bir şey veya kimsenin) Durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak târif etmek. Övmek.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

vaşf idemez:

1. **vaşf idemez:**-*e, -mez*
Gazel 89
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Niteliklerini saymak, tarif etmek; övmek.

Dil ü cān vaṣf idemez derd-i derūnuñ ḫaberin
Cigeri dāġ olanuñ kimse belāsın ne bilür

vaşf itdiler:

1. **vaşf itdiler:**
Gazel 246
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Niteliklerini anlatmak.

Şol çeh-i Bābildeki Hārūt kim vaṣf itdiler
Bu zenaḫdānuñdaki zülf-i perīşān olmasun

vaşf itdügüm:

1. **vaşf itdügüm:**-*düg, -üm*
Kaside 6
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Niteliklerini saymak, tarif etmek; övmek.

Vaṣf itdügüm ol ṣuffa durur kʾişidüp anı
Ḫacletle nihān itmiş özin Cennet-i Meʾvā

vaṣf olur:

1. **vaṣf olur:**-*ur*
Terci-bend 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Nitelikleri belirtilmek, vasfedilmek.

İksīr-i āferīniş-i ʿālemdür ol vücūd
Dillerle vaṣf olur mı celāli Muḥammedüñ

vaṣf-ı cemālümde:

1. **vaṣf-ı cemālümde:**-*üm, -de*
Gazel 259
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin vasfı (sevgilinin güzelliğinin özellikleri).

Didi ki vaṣf-ı cemālümde ʿāciz oldı ʿuḳūl
Anuñʾçün Aḥmed ider fenn-i şiʿrden tevbe

vaṣf-ı ceyşüñ:

1. **vaṣf-ı ceyşüñ:**-*üñ*
Kaside 20
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Ordunun niteliği.

Sen ol penāh-ı cihānsın ki vaṣf-ı ceyşüñ ider
Firāset ehlini ʿāciz kiyāset ehlini lāl

vaṣf-ı ġamzeñde:

1. **vaṣf-ı ġamzeñde:**
Gazel 289
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) süzgün yan bakışını anlatma, övme.

Siḥr egerçi dīn-i Aḥmedʾe ḥarām oldı velī
Vaṣf-ı ġamzeñde sözüm siḥri ḥalāl oldı yine

vaṣf-ı hālde:

1. **vaṣf-ı ḫālde:**-*de*
Kaside 20
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
İçinde bulunulan durumun özelliği, niteliği.

Hemīşe tā ki ola naʿt-i zülfde ebyāt
Hemīşe tā ki ola vaṣf-ı ḫālde emṣāl

vaṣf-ı hālinden:

1. **vaṣf-ı ḫālinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 250
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
İçinde bulunulan durumun özelliği, niteliği.

Dil-i bī-raḥmı ol sīmīn-berüñ gerçi ki āhendür
Ola mūm Aḥmedʾüñ bir dem işitse vaṣf-ı ḫālinden

vaṣf-ı hudāvende:

1. **vaṣf-ı ḫudāvende:**-*e*
Mesnevi 3
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın vasfı, övgüsü.

Ne miḳdār olam ben de ol ḳaṭreden
Ki vaṣf-ı Ḫudāvende açam dehen

vaṣf-ı ḥüsnüñi:

1. **vaṣf-ı ḥüsnüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 140
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Güzelliğin vasfı, niteliği.

Görmedin cān terkin eyler bī-nizāʿ
Vaṣf-ı ḥüsnüñi kim itse istimāʿ

vaṣf-ı kemāli:

1. **vaṣf-ı kemāli:**-*i*
Terci-bend 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Olgunluk, yücelik vasfı, özelliği.

Bāġ-ı behişt ʿaks-i cemāli Muḥammedüñ
ʿArş-ı mecīd vaṣf-ı kemāli Muḥammedüñ

vaṣf-ı lebüñde:

1. **vaşf-ı lebüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 9
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dudağının vasfı, anlatımı, övgüsü.

Vaṣf-ı lebüñde oldı devātuñ dehānı laʿl
Yād-ı ḫaṭuñla ḫāmenüñ oldı zebānı müşk

2. **vaşf-ı lebüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 23
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dudağının vasfı, anlatımı, övgüsü.

Vaṣf-ı lebüñde kim añar āb-ı ḥayātı kim
Mey meclisinde olmaz igen ḫoş-güvār āb

vaṣf-ı lebüñle:

1. **vaşf-ı lebüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 343
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) dudağının niteliği, övgüsü.

Beyān varaḳları vaṣf-ı lebüñle ṭoldı şeker
Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed şeker-feşān ola mı

vaṣf-ı ruḫuñ:

1. **vaşf-ı ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 67
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
(sevgilinin) yüzünün tasviri.

Dīvānumuñ evrāḳın idüp gül gibi rengīn
Vaṣf-ı ruḫuñ ol deftere mektūb olacaḳdur

vaṣf-ı sevdāda:

1. **vaşf-ı sevdāda:**-*da*
Gazel 172
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin saçının) siyahlığını anlatma.

Zülfinüñ şerḥini Aḥmed nice kūtāh ide kim
Vaṣf-ı sevdāda dırāz oldı zebānı ḳalemüñ

vaṣf-ı z̲ātuña:

1. **vaṣf-ı z̲ātuña:**-*uñ, -a*
Kaside 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Hz. Muhammed'in) zatının özellikleri, vasıfları; övgüsü.

Şiʿrüñ ne ḥaddi var ki ire vaṣf-ı z̲ātuña
Kʾol vaḥy-i āsumān ola bu siḥr-i müfterā

vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām:

1. **vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām:**
Kaside 15
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Gerdanlığa benzeyen cömertlerin, ulların bağı, taşıyıcısı.

Ekremüʾl-ḫalḳsın ey vāsıṭa-i ʿiḳd-i kirām
Her leʾīmüñ sözin işitme budur şān-ı kerem

vaṣiyyet eylerem:

1. **vaṣiyyet eylerem:**-*r, -em*
Gazel 249
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Öldükten sonra herhangi bir şeyin yapılmasını istemek.

Serv-ḳaddüñ ḥasretinden ölicek tābūtumı
Eylerem şāhum vaṣiyyet kʾideler şimşāddan

vaṣl:

1. **vaṣlumla:**-*um, -la*
Gazel 129
Mısra: **11**
Kavuşma.

Didi ġam gitdi vaṣlumla nʾiçün eksük degül āhuñ
Didüm göçdügi menzilde ḳomaz mı kārbān āteş

2. **vaṣluñ:**-*un*
Kaside 23
Mısra: **59**
Kavuşma.

ʿAyb itme vaṣluñ içre kenār eylesem ṭaleb
Zīrā işitmedüm kim ola bī-kenār āb

3. **vaṣluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 175
Mısra: **19**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Ölmeye vaṣluñda ṣıḥḥatle geçe cānā raḳīb
Öle Aḥmed miḥnet-i hecr ile ʿilletde ʿalīl

4. **vaṣlıyçün:**
Gazel 250
Mısra: **9**
Vuslat, sevgiliye kavuşma.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

5. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 30
Mısra: **11**
(Sevgiliye) kavuşma.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

6. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 85
Mısra: **11**
(Sevgiliye) kavuşma.

Cān virür vaṣluñ almaġa ʿuṣṣāḳ
Virme kim rāyegāna isterler

7. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 114
Mısra: **4**
(Sevgiliye) kavuşma.

Bulımaz ḫaṭṭuñ gibi bir nüsḫa-i cān-baḫş dil
Görimez vaṣluñ gibi bir gevher-i nā-yāb göz

8. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 143
Mısra: **5**
(Sevgiliye) kavuşma.

Vaṣluñ hümā-yı ḳuds iken ey kebg-i ḫoş-ḫırām
Her zāġuñ āşiyānına pervāz ider dirīġ

9. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 199
Mısra: **7**
(Sevgiliye) kavuşma.

Dil ki biñ cān ile vaṣluñ ʿīdine ḳurbān olur
İştiyāḳuñ şevḳınuñ şükrānesidür dostum

10. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 202
Mısra: **9**
(Sevgiliye) kavuşma.

Ṣalsa vaṣluñ hümāsı sāyesini ʿArş ola bārgāhum İbrāhīm

11. **vaṣlı:**-*ı*
Gazel 215
Mısra: **19**
(Sevgiliye) kavuşma.

Düşüren kendüsidür vaṣlı hevāsın göñlüme
Yoḫsa ben kimem kʾanı sevmege istidʾā ḳılam

12. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 216
Mısra: **7**
(Sevgiliye) kavuşma.

Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaşumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

13. **vaṣluñ:**-*uñ*
Kaside 23
Mısra: **15**
(Sevgiliye) kavuşma.

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

14. **vaṣluña:**-*uñ, -a*
Gazel 265
Mısra: **7**
Kavuşma, vuslat.

Vaṣluña irmege Aḥmedʾde liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

15. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 32
Mısra: **3**
(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Vaṣluñ naʿīmi leẕẕetini ḳanda söyleyem

Kʾolur ġamuñ dile nite kim gül-şeker leẕīẕ

16. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 241
Mısra: **3**
(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Āyet-i ḥüsnüñle sen vaṣluñ ḥarām itdüñ baña
Ben ḥarāmī çeşmüñe ḳanum ḥalāl itmek neden

17. **vaṣluñ:**-*uñ*
Gazel 266
Mısra: **3**
(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Söylet zebān-ı ḫāmeye vaṣluñ ḥikāyetin
Nice şikāyet-i sitem-i rūzigār ide

18. **vaṣluñı:**-*u, -ñ, -ı*
Kaside 23
Mısra: **55**
(sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Vaṣluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭañ
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

19. **vaṣluñ:**-*un*
Kaside 1
Mısra: **15**
Kavuşma, ulaşma.

Vaṣluñ beşāreti ḫaberin söyledi Mesīḥ
Yümninden ol sözüñ nefesi oldı cān-fezā

20. **vaṣlı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **5**
Kavuşma, ulaşma.

Dost vaṣlı ʿīdine irişdi çeşm-i eşk-bār
Kim bu rengīn şīşeden oldı gülāb-efşān-ı ʿīd

21. **vaṣlınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 288
Mısra: **13**
Kavuşma, ulaşma. II Sevgiliye kavuşma.

Vaṣlınuñ Kaʿbesine yol vire mi Ḥaḳ Aḥmedʾā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

22. **vaṣlın:**-*(ı)n*
Gazel 3
Mısra: **7**
(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Bir perī vaṣlın umar dīvāne göñlüm āh kim
Cān virür ṭāḳat getürmez baḳıcaḳ insān aña

23. **vaṣluñuñ:**-*u, -ñuñ*
Gazel 14
Mısra: **13**
(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Gülşeninden vaṣluñuñ menʿ eyleme dil bülbülin
Olmaya redd eylemek ey dost mihmānı dürüst

24. **vaṣlın:**-*(ı)n*
Gazel 181
Mısra: **5**
(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Vaṣlın gören āsān ne yazuḳ düşse firāḳa
Nāz ehli ḳaçan uġrasa düşvāra ne müşkil

25. **vaṣlını:**-*ı, -(n)ı*
Gazel 240
Mısra: **11**
(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şeh-vār isteyen

26. **vaṣlını:**-*ı, -(n)ı*
Murabba 1
Mısra: **25**
(Sevgiliye) kavuşma, ulaşma.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

27. **vaṣluñla:**-*uñ, -la*
Müfret 31
Mısra: **1**
(Sevgiliye) Ulaşmak, kavuşmak.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḫāleti şerḥ eylemege ne dili var

28. **vaṣluñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 169
Mısra: **7**
Kavuşma, ulaşma II Sevgiliye kavuşma.

ʿİzz u vaṣluñdan ayırma beni kim ḫᵛār itmez
Pādişeh bir ḳulını luṭfına muʿtād idicek

29. **vaṣl:**
Gazel 89
Mısra: **1**
(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Çekmeyen hecr elemin vaṣl şafāsın ne bilür
Düşmeyen derde ġamuñ dār-ı şifāsın ne bilür

30. **vaṣl:**
Gazel 121
Mısra: **8**
(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Āh hecrüñde ḫālümüz nʾola kim Vaṣl içinde fiġānsuz olımazuz

31. **vaṣl:**
Gazel 250
Mısra: **10**
(Ar.) Ulaşma, birleşme II. Sevdiğine kavuşma, vuslat.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

32. **vaṣlı:**-*ı*
Terci-bend 1
Mısra: **23**
Kavuşma (Tasavvufta Hakk'a kavuşma, salikin benliğinden geçip Hak'ta var olması yani vahdete ermesidir).

Vaṣlı ḫazīnesin Ḥaḳuñ ol ḫᵛāce gördi kim
Girdi eline dürr-i vişāli Muḥammedüñ

<u>vaṣl eyle:</u>

1. **vaṣl eyle:**
Gazel 251

Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kavuşturmak.

Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḫışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

vaṣla:

1. **vaṣlasından:**
Gazel 284
Mısra: **9**
Ulaşma, birleşme; kavuşma, vuslat.

Ḳabā-yı ḥüsn-i yāruñ vaṣlasından
Felek māha külāh eyler kimerde

vaṣl-ı cānān:

1. **vaṣl-ı cānān:**
Gazel 130
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye kavuşma.

Ey muʿabbir vaṣl-ı cānān ile taʿbīr eyle kim
Düşde gördüm kim ḳamerle iḳtirānum var imiş

vaṣl-ı yār:

1. **vaṣl-ı yār:**
Gazel 286
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye kavuşma.

ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri
Yār olmadı çün Aḥmedʾe devlet ne fāyide

vāy:

1. **vay:**
Murabba 1
Mısra: **4**
Acı ve üzüntü duygusunu ifade eden ünlem.

Dimedüm mi saña ṭolaşma aña hay göñül
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

vaz geldüm:

1. **vaz geldüm:***-dü, -m*
Murabba 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek, ilgiyi kesmek, peşini bırakmak.

Vaz geldüm ben eger gelse bu göñül daḫı vaz
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

vaz gelem:

1. **vaz gelem:***-em*
Murabba 1
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek, ilgiyi kesmek, peşini bırakmak.

Dir idüm ʿışḳ ḳopuzın uşadam vaz gelem
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

vaz gelmez:

1. **vaz gelmez:**
Gazel 340
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek, bırakmak.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

2. **vaz gelmez:**
Nazm 40
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

vaz gelse:

1. **vaz gelse:***-se*
Murabba 1
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Vazgeçmek, ilgiyi kesmek, peşini bırakmak.

Vaz geldüm ben eger gelse bu göñül daḫı vaz
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

vaẕīfe:

1. **vaẕīfelerin:***-leri , -n*
Gazel 330
Mısra: **5**
Ar. Bir kimsenin yapmak zorunda bulunduğu iş, görev.

İstemege cefā vaẕīfelerin
Gözlerüz gün ṣıfatlu māhumuzı

ve:

1. **ve:**
Gazel 26
Mısra: **2**
"Ve" bağlacı.

Sāḳī piyāle ṣun ki nigār oldı hem-ḳadeḥ
Ġam rūzigārı gitdi ve geldi dem-i feraḥ

2. **ve:**
Gazel 220
Mısra: **5**
"Ve" bağlacı.

Āyet-i Nūrdur ve sūre-i Feṯḥ
Baña ol yārdan bugün peyġām

3. **ve:**
Kaside 9
Mısra: **70**
"Ve" bağlacı.

Bezm-i çemende micmere-gerdān olup ṣabā
Gül dāmenin aça ve ṭuta būstānı müşk

4. **ve:**
Kaside 14
Mısra: **4**
"Ve" bağlacı.

Uyandı meşʿale-i ṣubḥ u yandı şemʿ-i felek
Dürüldi çāder-i küḥlī ve göçdi leşker-i zeng

5. **ve:**
Kaside 19
Mısra: **117**
"Ve" bağlacı.

Tā ki nüzhetgāh-ı cān ola ve ḫalvetgāh-ı dil
Rūy-ı ḫūbān-ı Ḫıṭā vü mūy-ı meh-rūyān-ı Çīn

6. **ve:**
Kaside 29
Mısra: **91**
"Ve" bağlacı.

Eksüklügini bildi ve miskīnlüge geldi
Gūşına yapışdı ider aʿẕārı benefşe

7. **ve:**
Kaside 31
Mısra: **51**
"Ve" bağlacı.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

8. **ve:**
Kaside 31
Mısra: **52**
"Ve" bağlacı.

Ġonca çü niḳāb açdı ve keşf eyledi dīdār
Bülbül çü Kelīm oldı ve gül āteş-i Mūsā

9. **ve:**
Kaside 32
Mısra: **12**
"Ve" bağlacı.

Egerçi cümlesi geydi libās-ı gūn-ā-gūn
Ve līk ṣoñra çıḳarup olur ḳamu ʿuryān

10. **ve:**
Kıt'a 3
Mısra: **9**
"Ve" bağlacı.

Evṣāfuñı söylesem ve yazsam
Tā ḥaşre degin zamānum olsa

11. **ve:**
Kıt'a 4
Mısra: **17**
"Ve" bağlacı.

Ve ger seng-i ḥavādiṣden şikest oldıysa bir lüʾlüʾ
Pür-aṣdāf-ı leʾālīdür bu deryā ber-ḳarār olsun

12. **ve:**
Mesnevi 3
Mısra: **47**
"Ve" bağlacı.

Muhācirlerüñe ve enṣāruña
Ki ġarḳ oldılar nūr-ı dīdāruña

13. **ve:**
Terci-bend 1
Mısra: **119**
"Ve" bağlacı.

Şerḥ eyle ṣadrumı ve müyesser ḳıl emrümi
ʿAḳd-i lisānum aç ki ṣenāñ eyleyem senüñ

14. **ve:**
Terkib-bend 1
Mısra: **112**
"Ve" bağlacı.

Nāṣır livā-yı ʿizzüñe her dem delīl olup
Ḳādir saña ve ālüñe dāyim muʿīn ola

15. **ve:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **20**
"Ayrıca" anlamında bağlaç.

Sen daḫı taṣfiyye-i bāṭın ider iseñ ṣun irādet elini sāḳī-i cān-baḫşuñ öpüp ayaġını eyle temennā lebi birle ṭaleb it cām-ı muṣaffā
Gül ü mül ḳoḫusı ve nükhet-i bār-ı çimen ü rāyiḥa-i ṭurre-i dil-dār u meşām-ı dil ü cān

ve līkin:

1. **ve līkin:**
Gazel 147
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Velakin, ama, fakat.

Leblerüñ esrārını mey-ḫāneden ṣormaḳ gerek
Ġayb-bīn çoḳdur ve līkin kāşif-i esrār yoḳ

vebāl:

1. **vebālinden:***-in, -den*
Gazel 250
Mısra: **4**
Vebal, günah.

Gözi tīġ-ı cefā çekmiş döker ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Bu nā-ḥaḳ ḳanlaruñ hergiz ḥaẕer ḳılmaz vebālinden

vecd:

1. **vecd:**
Gazel 197
Mısra: **10**
Ar. Coşkunluk, kendinden geçme.

Aḥmedʾüñ sevdāsı şimdi būy-ı zülfüñ şevḳıdur
Ol hevādan ḥāṣıl olmışdur bu vecd ü ḥāletüm

vech:

1. **vechi:***-i*
Gazel 339
Mısra: **11**
Sebep, neden.

Muṣḥaf yüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

2. **vech:**
Nazm 30
Mısra: **3**
1. Yüz, çehre. 2. Tarz, biçim, yol. 3. Sebep, vesîle.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

3. **vech:**
Kaside 7
Mısra: **65**
Sebep, vesile. ll yüz, çehre.

Mihrüñüñ bāzārına bir vech ile germ oldı kim
Ḳapudan yüz kez ḳovarsañ bacadan düşer güneş

4. **vech:**
Kaside 20
Mısra: **49**
Çehre, yüz; yönelme. II sebep, neden.

Perī bu vech ile bulmadı ey ḫuceste-ḫıṣāl
Melāḥat içre nihāyet leṭāfet içre kemāl

5. **vech:**
Gazel 48
Mısra: **8**
(Ar.) Yüz, çehre.

ʿArż it güle gül yüzüñi gülşende ki görsün
Bu vech ile bir ʿārıż u ruḫsārı kimüñ var

vech-i ḥasen:

1. **vech-i ḥasen:**
Gazel 228
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüz.

Maṭlaʿ-ı nūr-ı tecellī durur ol vech-i ḥasen
Menzil-i ḫāṭır-ı şeydā durur ol çāh-ı ẕeḳan

vech-i ḥasenden:

1. **vech-i ḥasenden:**
Gazel 342
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Güzel yüzlü. || *Sevgili.*

Ḳo Hindū zülfüñi ḳalsun ayaḳda
Kim ol vech-i ḥasenden yüz çevürdi

vech-i münīrüñ:

1. **vech-i münīrüñ:***-üñ*
Kaside 18
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Parlak, aydınlık yüz.

İnsān-ı devlet ʿaynınuñ vech-i münīrüñ nūrıdur
Devlet umūrın görmege insāna ṣıḥḥat yaraşur

vechi var:

1. **vechi var:**
Kaside 8
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Yerindedir II şaşılmaz.

ʿAhdüñde reng uġurladı laʿl-i nigārdan
Ber-dār olursa uġrı gibi vechi var laʿl

vedāʿ:

1. **vidāʿ:**
Gazel 203
Mısra: **13**
Ayrılırken birbirine selam ve esenlik dileme; mec. Ayrılık.

Şevḳuñ vidāʿ içinde çün öldürdi Aḥmedʾi
Bir būse ile bārī buyur ḳan bahācıġum

2. **vedāʿda:***-da*
Gazel 80
Mısra: **17**
Ar. Ayrılma, veda.

Aḥmed vedāʿda nigerāndur cemālüñe
Dutar yüzini ḳıbleye zār ile cān çeker

vedāʿ eylerken:

1. **vedāʿ eylerken:***-rken*
Gazel 151
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Veda etmek, ayrılmak.

Ben vedāʿ eylerken oldı zehr-i ḳātilden beter
Būse virmekde dehān-ı şekker-efşānuñ senüñ

veʾḍ-ḍuḥā:

1. **veʾḍ-ḍuḥā:**
Gazel 161
Mısra: **3**
Duha suresi.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

vefā:

1. **vefāyı:***-y, -ı*
Gazel 87
Mısra: **1**
Dostluk ve muhabbette sebat etme / sevgide süreklilik / bağlılık ve sadâkat.

Nʾiçün ol çoḳ sevdügüm mihr ü vefāyı az ider
Kim beni bir şīve ilʾöldürmege biñ nāz ider

2. **vefādan:***-dan*
Gazel 259
Mısra: **12**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

3. **vefā:**
Gazel 173
Mısra: **5**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Bize geldükce vefā cāmını ġayrıya şunar
Dāyimā ʿaksinedür devri bu çarḫ-ı dūnuñ

4. **vefā:**
Gazel 224
Mısra: **1**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

5. **vefāsı:***-sı, -ı*
Müfret 28
Mısra: **1**
1. Sözünde durma, verilen sözü yerine getirme. 2. Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık ve sadâkat.

Vefāsı olmayan yāruñ
Kirişi yoḳ hemān bir yaya beñzer

6. **vefāya:***-y, -a*
Gazel 123
Mısra: **16**
Dostluk ve muhabbette sebat etme, sevgide süreklilik, bağlılık gösterme.

Ben andan iren cefāya döydüm
Ol benden olan vefāya döymez

vefāsuz:

1. **vefāsuza:***-a*
Gazel 168
Mısra: **2**
Vefası olmayan. II Sevgili.

Cihān güzelleri çün bī-vefā imiş bildük
Göñül vefāsuza virmek ḫaṭā imiş bildük

veffāk:

1. **veffāḳı:***-ı*
Gazel 246
Mısra: **17**
Bir kimsenin isteğine uygun olarak âyet, duâ ve harflerle belli şekillerde muska yazan kimse.

Müşk ü ʿanberden ḫaṭuñ veffāḳı laʿlüñ cāmına

Bir ṭılısm itmiş ki nūş itdükce noḳṣān olmasun

vehm-nāk:

1. **vehm-nāk:**
Gazel 189
Mısra: **6**
Korkulu, vehimli, kuruntulu.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehm-nāk oluram

vekīl:

1. **vekīl:**
Kaside 12
Mısra: **68**
Birinin, işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse.

Ḫusrevā ʿālem niẓāmına kefīl olup kefüñ
Ḫaḳ vekīl itmiş seni erzāḳ u esbāb üstine

velí:

1. **velī:**
Kaside 19
Mısra: **43**
"Ama, fakat, lakin, şöyle ki" anlamlarına gelen bağlaç.

Nāzenīndür dāmen-i ṣaḥrāda gül dirmek velī
Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenīn

2. **velī:**
Gazel 34
Mısra: **23**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Ḳılletle ḫıdmet eylemek āsān idi velī
Müşkil belā bu yolda cefā-yı ġarīmdür

3. **velī:**
Gazel 36
Mısra: **15**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

4. **velī:**
Gazel 51
Mısra: **7**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Teng ü tār itdi gözüm hecri velī şemʿ-i ḫayāl
Şükr kim bārī dil ü cān ḥücresin rūşen ṭutar

5. **velī:**
Gazel 77
Mısra: **8**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Dürüst itdi bizümle gerçi ʿahdi
Velī ḳorḳum bu kim peymān-şikendür

6. **velī:**
Gazel 109
Mısra: **13**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Ol Mesīḥānuñ ġamından çoḳdan ölürdüm velī
Dirligüm budur ki dirler bir perīnüñ cānıdur

7. **velī:**
Gazel 119
Mısra: **3**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol meh-liḳā henüz

8. **velī:**
Gazel 119
Mısra: **15**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henüz

9. **velī:**
Gazel 119
Mısra: **17**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Seng-i melāmet Aḥmedʾi ḫāk eyledi velī
Durmaz yaġar mezārına seng-i cefā henüz

10. **velī:**
Gazel 122
Mısra: **3**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Ölü dirgürmekde laʿlüñ cāna dermāndur velī
ʿĀşıḳ öldürmekde ġamzeñ tīġ-ı cellād istemez

11. **velī:**
Gazel 132
Mısra: **8**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henüz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

12. **velī:**
Gazel 146
Mısra: **5**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

13. **velī:**
Gazel 146
Mısra: **13**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

14. **velī:**
Gazel 148
Mısra: **5**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Mihr yüzini gösterür ʿāşıḳa ruḫlaruñ velī

Āyīnelerde görinen ṣūretüñ
iʿtibārı yoḳ

15. **velī:**
Gazel 168
Mısra: **7**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı rişte ṣandı velī
Göreli pīç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

16. **velī:**
Gazel 174
Mısra: **7**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Ḳarşuña secdʾitmege ḳaṣd eylemişlerdi velī
Dehşet-i ḥüsnüñle medhūş itdüñ ey ṣāḥib-cemāl

17. **velī:**
Gazel 206
Mısra: **31**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Ḳaçdı Aḥmed ḫışm-ı çeşmüñden velī bir kimseye
Sāye-i zülfüñden özge ilticāsın bilmedüm

18. **velī:**
Gazel 215
Mısra: **7**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Būy-ı zülfüñden cihāna bir söz açardum velī
Ḳorḳaram kim ḫalḳı bu sevdā ile şeydā ḳılam

19. **velī:**
Gazel 217
Mısra: **5**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

ʿŪd gibi iñlesem feryādum işidür velī
Ben ne içün itdügüm efġān bilür mi bilmezem

20. **velī:**
Gazel 245
Mısra: **7**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Gerçi ey fettān saña nāz ögredür ġamzeñ velī
Fitne taʿlīm eylemekde sen aña üstādsın

21. **velī:**
Gazel 286
Mısra: **9**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

22. **velī:**
Gazel 289
Mısra: **7**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Siḥr egerçi dīn-i Aḥmedʾe ḥarām oldı velī
Vaṣf-ı ġamzeñde sözüm siḥri ḥalāl oldı yine

23. **velī:**
Gazel 297
Mısra: **11**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

24. **velī:**
Gazel 305
Mısra: **3**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm velī
Olmaya laʿlüñ ṭabībi virdügi şerbet gibi

25. **velī:**
Gazel 305
Mısra: **8**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Şol ḳıyāmet kʾanı dün şerḥ itdi şehrüñ vāʿiẓi
Rūz-ı miḥnetdür velī olmaz şeb-i fürḳat gibi

26. **velī:**
Gazel 307
Mısra: **7**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Var idi peymānenüñ terkine peymānum velī
Tevbeler ṣındı lebüñ devrinde peymānum gibi

27. **velī:**
Gazel 315
Mısra: **8**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Ḳaşuñ dil ʿābidüñüñ mescīdidür Velī nāẓırlıġı bu meste düşdi

28. **velī:**
Gazel 349
Mısra: **3**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Ṭoġrı idüm ʿışḳuñ içre ḳāmetüñ gibi velī
Ḳaddümi dāl itdi bu ebrū-yı kej-rā rāstī

29. **velī:**
Gazel 349
Mısra: **9**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

30. **velī:**
Kaside 23
Mısra: **87**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Ṣudur cemīʿ nesneyi pāk eyleyen velī
Ḫāk-i rehüñle pāk olur ey kām-kār āb

31. **velī:**
Kaside 26
Mısra: **9**

"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Gözde ḫayāli nūrun ʿalā nūr idi velī
Dilde firāḳı nār ḳodı nārum üstine

32. **velī:**
Kaside 26
Mısra: **25**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Medḥüñ ʿarūsı gūşına çoḳ dür daḳar velī
Bir dāne daḳmadı dür-i şehvārum üstine

33. **velī:**
Kıt'a 2
Mısra: **11**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Velī dün bir ḳadeḥ ṣunduñ kʾanuñla
Bugün mey gibi baġrum ḳan idersin

34. **velī:**
Kıt'a 18
Mısra: **4**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Ḳamu eşʿārumı itsem elümdeydi ḫayāl-i ḫāṣ
Velī bu vech ile reng ü leṭāfet ḳandan ol ḳandan

35. **velī:**
Müfret 25
Mısra: **1**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Dām-ı hecrānuñ ṣıdı dil murġınuñ bālin velī
Ceẕbe-i şevḳ-ı cemālüñ uçurur bī-bāl anı

36. **velī:**
Terci-bend 1
Mısra: **93**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Çoḳ evliyā bu taḫta ḳadem baṣdılar velī
Kim ḳıldı şerʿ-i ceddüñi icrā senüñ gibi

37. **velī:**
Gazel 350
Mısra: **12**
"Ama, fakat, lâkin" anlamlarında bağlaç.

Ṭıfl-ı dil ḳıldı heves zülfüñe cān oynamaġa
Oldı cān-bāz velī boynını çenberde ḳodı

38. **velī:**
Nazm 5
Mısra: **23**
"Ama, fakat" anlamında bağlaç.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña dirīġ

velīkin:

1. **velīkin:**
Mesnevi 3
Mısra: **119**
Ama, fakat, lâkin, şöyle ki.

Velīkin rıżā-yı Ḫudāvendigār
Zebānumı depretdi bī-iḫtiyār

2. **velīkin:**
Gazel 223
Mısra: **7**
Ama, fakat, lakin.

Yandı dü cihān āteş-i āhumla velīkin
Ben senüñ iyā şāh-ı cihān yandum elüñden

3. **velīkin:**
Nazm 37
Mısra: **2**
Ama, fakat, lakin.

Gerçi kim biryāncı Seydī bir gül-i pejmürdedür
Ḳardan aḳdur velīkin buz gibi efsürdedür

velvele:

1. **velvelesi:**-+*si*
Gazel 313
Mısra: **12**
Gürültü, patırtı, yaygara, şamata.

ʿUşşāḳı cünün eyledi āvāze-i ḫüsnüñ
Ṣan kūs urulup velvelesi leşkere düşdi

2. **velvele:**
Gazel 78
Mısra: **14**
Ar. Gürültü patırtı.

Ḫāṭır-ı nāzükin endīşe ḳıl Aḥmed şeb ü rūz
İşiginde nice bir velvele vü efġāndur

ver:

1. **vermeye:**-*me, -y, -e*
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **24**
Vermek, ihsan etmek.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

verd:

1. **verd:**
Gazel 348
Mısra: **10**
Gül.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

verd-i aḥmerden:

1. **verd-i aḥmerden:**-*den*
Gazel 101
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı gül. II Sevgilinin gül gibi kırmızı yanağı. II Âşığın kanlı gözyaşı.

Lāle-gūn ruḫsāruñı yād idüben ḳan aġlasam
Būstān-ı dīde ol dem verd-i aḥmerden ṭolar

verd-i gülistān-ı ʿaṭā:

1. **verd-i gülistān-ı ʿaṭā:**
Kaside 16
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Cömertlik bahçesinin gülü.

Yine cūduñla biter verd-i gülistān-ı ʿaṭā
Yine sözüñle olur mīve-i bostān-ı kerem

verd-i ruhuñ:

1. **verd-i ruḫuñ:**
Gazel 144
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yanağının gülü (yanağın kırmızılığı bağlamında).

Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

verhem:

1. **verhem:**
Gazel 286
Mısra: **9**
Azarlamak.

Görsem raḳībi verhem ile letlerem velī
Öldürmelü bir itdür aña let ne fāyide

vesme çekinmiş:

1. **vesme çekinmiş:***-in, -miş*
Gazel 271
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Rastık çekmek.

Sürinmiş nāzdan sürme çekinmiş fitneden vesme
ʿArūs-ı ḥüsni bu resme baş egmez ḥūr u Rıḍvāna

veter:

1. **veter:**
Kaside 14
Mısra: **9**
Kiriş II Yay.

Sipihr çengine zerrīn veter daḳar ḫurşīd
Ki düze muṭrib-i Zühre bu şiʿr-i terle tereng

vʾey:

1. **vʾey:**
Terci-bend 1
Mısra: **40**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i Raḥmān olan Emīr

2. **vʾey:**
Terci-bend 1
Mısra: **62**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

3. **vʾey:**
Terci-bend 1
Mısra: **84**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

4. **vʾey:**
Terci-bend 1
Mısra: **106**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

5. **vʾey:**
Terci-bend 1
Mısra: **128**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey ʿālem-i vilāyete sulṭān olan Emīr
Vʾey mülk-i Rūma raḥmet-i raḥmān olan Emīr

6. **vʾey:**
Gazel 30
Mısra: **2**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli, ve ey!.

Ey ḥüsn ḥarīminde yüzi Kaʿbe vü maʿbed
Vʾey ḥalḳa-i Beytüʾl-Ḥarem ol zülf-i mücaʿad

7. **vʾey:**
Kaside 6
Mısra: **152**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli, ve ey!.

Ey ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā şol ruḫ-ı zībā
Vʾey ḥalḳa-i beytüʾl-ḥarem ol zülf-i semen-sā

8. **vʾey:**
Kaside 30
Mısra: **6**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli, ve ey!.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı gönlümüñ

9. **vʾey:**
Nazm 4
Mısra: **1**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli, ve ey!.

Ey ḳaṣr-ı rūḥ-perver ü vʾey ṭāḳ-ı dil-güşā
Merve ḥaḳı-yʾçün oldı ḳapuñ Kaʿbe-i ṣafā

10. **vʾey:**
Nazm 7
Mısra: **2**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli, ve ey!.

Ey dehr-i ḫīre-dil ne içün kīnedārsın
Vʾey rūzigār böyle neden zūrkārsın

11. **vʾey:**
Gazel 99
Mısra: **2**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin (ve ey) kısaltılmış şekli.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe hindū gözüm āyīnedār
Vʾey cemālüñ bāġına dest-i ṣabā ʿanber-niṣār

12. **vʾey:**
Kaside 7
Mısra: **52**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin (ve ey) kısaltılmış şekli.

Ey ki bāb-ı rifʿatüñde ḥalḳa-i sīmīn hilāl
Vʾey ki devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde zer çenber güneş

13. **vʾey:**
Kaside 10
Mısra: **6**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin (ve ey) kısaltılmış şekli.

Ey ki ʿabīr-i zülfidür siḥr-i mübīni ʿaḳlumuñ
Vʾey ki kitāb-ı ḥüsnidür nūr-ı hüdāsı gönlümüñ

14. **vʾey:**
Kaside 13
Mısra: **17**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin (ve ey) kısaltılmış şekli.

Vʾey cemālüñ sāyebānı şehper-i Rūḥuʾl-emīn
ʿAks-i ḥüsnüñden cihān yüzi cinān bostānıdur

15. **vʾey:**
Kaside 19
Mısra: **96**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin (ve ey) kısaltılmış şekli.

Ey şehenşāh-ı saʿādet-güster ü kişver-güşāy
Vʾey Ferīdūn-ı faẕīlet-perver ü dāniş-güzīn

16. **vʾey:**
Nazm 19
Mısra: **1**
Ve bağlacı ile ey nida ünleminin (ve ey) kısaltılmış şekli.

Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

veyā ḫod:

1. **veyā ḫod:**
Gazel 128
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yahut, veya.

Beñ mi laʿlüñde veyā ḫod naḫl-bendi ḥüsnüñüñ
Şekkerīn ḫurmāya dizmiş müşk ü ʿanberden meges

veẕāyif:

1. **veẕāyif:**
Gazel 118
Mısra: **7**
Görevler.

Naḳd-i cevrinden veẕāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henüz

vezīr-i mükerrem:

1. **vezīr-i mükerrem:**
Kıt'a 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hürmete layık, yüce vezir.

Eyā vezīr-i mükerrem çıḳarma mülküñden
Ḳapuñda bende-i iḥsān olan kemīneleri

vezn idemez:

1. **vezn idemez:**-*e, -mez*
Kaside 15
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Tartmak.

Kefi bir demde nişār itdügi gencüñ ʿöşrin
Ḥaşre dek vezn idemez keffe-i mīzān-ı kerem

vidāʿ itdükce:

1. **vidāʿ itdükce:**-*dükce*
Gazel 140
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Vedalaşmak, esenleşmek.

Büse el-ḥaḳ zehr-i ḳātil görinür Laʿl-i nūşīnüñden itdükce vidāʿ

vilāyet:

1. **vilāyeti:**-*i*
Gazel 339
Mısra: **4**
Diyar, ülke, memleket. II Gönül.

Dil mülki ḳaṣdına gözi ḫancer çeküp nʾider
Kʾāşūb-ı çīn-i zülfi yıḳar bu vilāyeti

vilāyet-i ʿalīye:

1. **vilāyet-i ʿalīye:**-*y, -e*
Nazm 1
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Ali'nin velayeti.

Zīrā ki vilāyet-i ʿAlīye Münkir degülüz imāmumuzdur

vir-:

1. **virdükce:**-*dükce*
Kaside 22
Mısra: **78**
Vermek.

Perverde ola niʿmet-i cūduñla ḳullaruñ
Virdükce ḫalḳ-ı ʿāleme Perverdigār āb

2. **virmezdi:**-*mez, -di*
Gazel 158
Mısra: **14**
Bağışlamak, ihsan etmek.

Fitneyle şūḫ çeşmüñi şāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

3. **virsün:**-*sün*
Gazel 175
Mısra: **5**
Bağışlamak, ihsan etmek.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu gönlüm ḳatīl

4. **vire:**-*e*
Kaside 25
Mısra: **2**
Bağışlamak, ihsan etmek.

Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿīd
Söyle kim vire lebüñ ḫalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd

5. **virmiş:**-*miş*
Kıt'a 1

Mısra: **21**
Bahşetmek, kazandırmak.

Beni ḫˇār eyleme çün ʿizzeti sen virmiş idüñ
Luṭfuña olma perīşān ki budur şān-ı kerem

6. **virür:**-*ür*
Gazel 49
Mısra: **14**
Bahşetmek, ihsan etmek.

Cānuñ vir Aḥmed ol ṣanemüñ ḫāk-i pāyına
Kim genc-i şāyegānı saña rāyegān virür

7. **virür:**-*ür*
Gazel 63
Mısra: **5**
Vermek; kaybetmek.

Dil baydaḳını virür ü şeh-māt olur ol kim
Şaṭranc-ı maḥabbetde ruḫ-ı yār ile oynar

8. **virür:**-*ür*
Gazel 49
Mısra: **10**
(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek.

Ḳaşuñ gözüñle olduġıdur bulduġı şikest
Sehv ider ol ki destine mestüñ kemān virür

9. **virmedi:**-*me, -di*
Gazel 286
Mısra: **2**
(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek.

Bīmār-ı ġamzeñem baña ṣıḥḥat ne fāyide
Laʿlüñ ṭabībi virmedi şerbet ne fāyide

10. **virem:**-*em*
Gazel 19
Mısra: **13**
Vermek. II Feda etmek.

Cān naḳdini şükrāne virem sen güher-i pāk
Ḳılsañ gözümüñ dürcini ārām-geh ey dost

11. **virdi:**
Kaside 20
Mısra: **1**
Bağışlamak, bahşetmek, kazandırmak.

Şükür ki virdi yine rūzigāra ḥüsn ü cemāl
Bahār-ı devlet-i Şeh Bāyezīd-i ferruḫ-fāl

12. **virür:**-*ür*
Gazel 263
Mısra: **14**
Vermek, bir duruma yol açmak, sebep olmak veya bir vasfı kazandırmak.

Gözüm ebri bahār-ı ṭalʿatüñe
Virür ḥüsn ü bihālar tāze tāze

13. **vire:**-*e*
Gazel 318
Mısra: **12**
Vermek, bir duruma yol açmak, sebep olmak veya bir vasfı kazandırmak.

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle ṣanuram
Ki ḳoḳulayana sevdā vire ḳabrüm giyehi

14. **vir:**
Gazel 298
Mısra: **9**
Bağışlamak, sunmak, vermek.

Ey cān gidersin bārī gel mercān lebüñden cām vir
Cān acısın ṭuymayayın sermest ü ḫayrān it beni

15. **vir:**
Gazel 327
Mısra: **3**
Bağışlamak, sunmak, vermek.

Aġzuma vir dehānuñuñ ḳadeḥin
Ki budur Rūm ilinüñ erkānı

16. **virürdi:**-*ür, -di*
Nazm 4
Mısra: **8**
Feda etmek, bağışlamak, vermek.

Ne dille vaṣf idem seni kim ḫāzin-i bihişt
Virürdi cenneti seni bir görmege bahā

17. **vir:**
Kaside 28
Mısra: **14**
"Vermek" || *Bahşetmek, bağışlamak.*

Ḳan-bahā virmek dilerseñ ġamzeñüñ maḳtūline
Ḳaṭre-i mey vir ki cām-ı laʿl-i cānāndan ṭamar

18. **virmiş:**-*miş*
Gazel 115
Mısra: **6**
"Vermek" || *Bahşetmek, bağışlamak.*

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḫārā göñül ḳaṣṣāb göz

19. **virmiş:**-*miş*
Gazel 158
Mısra: **20**
"Vermek" || *Bahşetmek, bağışlamak.*

Ṣayd itmek içün Aḥmedʾi ṣayyād-ı ġamzeñe
Virmiş kemend zülfüñ ü ṣunmış kemān ḳaşuñ

20. **virmiş:**-*miş*
Kıt'a 7
Mısra: **8**
"Vermek" || *Bahşetmek, bağışlamak.*

Ḫışm ile tīġın bileyüp cevr ile cān almaġa
Virmiş ol ḫūn-rīze Ḥaḳ ḳara göñül ḳaṣṣāb göz

21. **virür:**--*ür*
Gazel 32
Mısra: **16**
Meydana getirmek, hâsıl etmek, ortaya çıkarmak.

Ey dil dıraḫt-ı ṣabrı ṣuvar gözyaşıyla kim
Berg-i cefā ile virür āḫir semer leẕīẕ

22. **virme:**-*me*
Gazel 85
Mısra: **12**
Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

Cān virür vaṣluñ almaġa ʿuṣṣāḳ
Virme kim rāyegāna isterler

23. **vire:**-*e*
Gazel 129

Mısra: **10**
Meydana getirmek, hâsıl etmek, ortaya çıkarmak.

Lebinden ḫaṭṭını ṣordum didi kim ḫaṭ degüldür bu
Buḫūr-ı bezm-i ḥüsn itdüm ki vire būy-ı cān āteş

vir:

1. **virüp:**-*üp*
Gazel 63
Mısra: **7**
1. Vermek.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

2. **virüp:**-*üp*
Terci-bend 2
Mısra: **13**
1. Vermek.

Şeh nişānın virüp alur gülden
Müjdegānī diyü ḳabāyı ṣabā

3. **virdiyse:**-*di, -y, -se*
Gazel 292
Mısra: **13**
Bağışlamak, ihsan etmek.

Būy-ı Yūsuf dīde-i Yaʿḳūba virdiyse başar
Aḥmedʾe cān virdi yāruñ nükhet-i pīrāheni

4. **virdüñ:**-*düñ*
Kaside 19
Mısra: **101**
Bağışlamak, ihsan etmek.

Ṣol ḳadar virdüñ zemīn mülkin zamān ehline kim
Mużṭaribdür ḫavf-ı cūduñdan senüñ çarḫ-ı berīn

5. **vireydi:**-*e, -(y)di*
Gazel 270
Mısra: **1**
Yaymak, salmak, getirmek.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

6. **viren:**-*en*
Gazel 298
Mısra: **13**
Bahşetmek, kazandırmak.

Ey serv sāyeñdür viren ṭoprāġa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

7. **viren:**-*en*
Kaside 18
Mısra: **25**
Bahşetmek, kazandırmak.

Naẓmuñ zülālidür viren Ḫıżra yine ʿömr-i ebed
Sen āşınā-yı çeşme-i ḥayvāna ṣıḥḥat yaraşur

8. **virimez:**-*imez*
Gazel 291
Mısra: **11**
Vermek, kazandırmak.

Aḥmedʾi sürme ḳapuñdan ki leṭāfet virimez
Bezm-i gülzāra igen bülbül-i zār ayrulıġı

9. **virürken:**-*ür, -ken*
Gazel 326
Mısra: **12**
Feda etmek, bağışlamak, vermek.

Şeb-i rıḥletde raḳṣ uraydı ḳadr olmış ṣanup ḫusrev
Virürken cān-ı şīrīni sen olasañ şemʿ-i bālīni

10. **virdi:**-*di*
Gazel 141
Mısra: **5**
Herhangi bir duruma yol açmak.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise
Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

11. **virürler:**-*ür, -ler*
Gazel 231
Mısra: **6**
Vermek.

Şīrīn lebi ʿitābını ey dil ḫoş añla kim
Dārū-yı telḫdür ki virürler devā içün

12. **virürdi:**-*ü, -r, -di*
Kaside 22
Mısra: **34**
Yaymak.

Ḫulḳuñ nesīmi āba eger eylese güẕer
Her dem virürdi nükhet-i misk-i tātār āb

13. **virmişem:**-*miş, -em*
Gazel 327
Mısra: **8**
(gönül) vermek.

Dost eydür ki göñlüñ ayruġa vir
Dut ki ben virmişem göñül ḳanı

14. **virdügi:**-*düg, -i*
Gazel 305
Mısra: **4**
Vermek, sunmak, ikram etmek.

Vaṣfını āb-ı ḥayātuñ diñledüm bildüm velī
Olmaya laʿlüñ ṭabībi virdügi şerbet gibi

15. **virse:**-*se*
Kaside 29
Mısra: **54**
Bağışlamak, ihsan etmek.

İzüñ tozınuñ cevherine beñzeye dirdüm
Ḫāṣṣiyyet ile virse ol āṣārı benefşe

16. **virmek:**-*mek*
Kaside 28
Mısra: **13**
Bağışlamak, sunmak, vermek.

Ḳan-bahā virmek dilerseñ ġamzeñüñ maḳtūline
Ḳaṭre-i mey vir ki cām-ı laʿl-i cānāndan ṭamar

17. **virmek:**-*mek*
Gazel 57
Mısra: **9**
(Gönül) vermek.

Gözüñe virmek içün göñlümi cāẕūlıġ ile
Alur ol zülf-i siyehkār elümden ne gelür

18. **virmege:**-*meg, -e*
Kaside 22
Mısra: **49**
Vermek, sunmak.

Ḫāmem bu ʿīd-i ekbere ʿīdāne virmege
Ṭoldurdı cām-ı medḥüñe ey şehr-yār āb

19. **virür:**-*ür*
Gazel 130
Mısra: **12**
Bitki ve ağaç, ürün üretmek.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir büstānum var imiş

20. **virsem:**-*se, -m*
Gazel 140
Mısra: **3**
Feda etmek, bağışlamak.

Cān u dil virsem nʾola laʿlüñe kim
Yoḳ bahāya istenür evvel metāʿ

21. **virdüñ:**-*dü, -ñ*
Kaside 4
Mısra: **9**
Bahş etmek, sunmak, ihsan etmek.

Yed-i ḳudretle virdüñ her mürīde Ḫıżır seccādesin Mūsā ʿaṣāsın

22. **virdi:**-*di*
Gazel 15
Mısra: **13**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Aḥmed çü zülfi ṭūl-ı emel virdi göñlüñe
Ḳaddin görüp ümīdüñi ʿömr-i dırāza ṭut

23. **vir:**
Gazel 241
Mısra: **7**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

ʿĪd-i cemālüñ ḫʷānıdur şükrāne vir sāyillere
Senbüse-i laʿlüñden ol ḥalvā-yı şīrīn-şānı şun

24. **vir:**
Gazel 304
Mısra: **11**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Şeker-i vaṣluñı şükrāne vir ol ḫaste-dile
Ki ġamuñ nīşini nūş eyledi cüllāb gibi

25. **virdi:**-*di*
Gazel 350
Mısra: **9**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Virdi Ḥaḳ levḥ-i cemālüñdeki sīmīn elife
Bir kerāmet kʾanı engüşt-i peyemberde ḳodı

26. **vir:**
Kaside 22
Mısra: **6**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Rāhuñda çeşm-i ʿāşıḳa göster cemālüñi
Vir ḥac yolında sāyilüñe ey nigār āb

27. **virdi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **68**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Şeh Bāyezīd işigine yüz sürdügin görüp
Tācın ḥabāb virdi kʾola tāc-dār āb

28. **vir:**
Kıt'a 16
Mısra: **3**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış göñlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

29. **virdi:**-*di*
Terci-bend 1
Mısra: **90**
"Vermek" || Bahşetmek, bağışlamak.

Göstermege yir ehline dīdārı nūrını
Āyīne virdi Tañrı Taʿālā senüñ gibi

30. **virür:**-*ür*
Mesnevi 3
Mısra: **2**
"Vermek" || Bağışlamak, Allah'ın kullarına ihsanda ve lütufta vulunması.

Yaradan ḥaḳı-yʾçün ki cān ol virür
Bir avuc türāba cihān ol virür

31. **vire:**-*e*
Gazel 25
Mısra: **8**
(Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek, vermek.

Lebi şehīdinüñ üstinde ol sehī-ḳāmet
Dikerse gül budaġın vire berg ü bār ḳadeḥ

32. **virür:**-*ür*
Terci-bend 2
Mısra: **6**
Vermek, bir duruma yol açmak, sebep olmak.

Yile varsa çerāġ-ı lāle ne ṭañ
Ki virür şemʿa inṭıfāyı ṣabā

33. **virme:**-*me*
Gazel 266
Mısra: **21**
Vermek II Değişmek.

Aḥmed nigārı virme dü-ʿālem ṣafāsına
Kimdür ki cānı ḳoya cihān iḫtiyār ide

34. **vire:**-*e*
Kaside 9
Mısra: **50**
Vermek, bir şey üzerinde etki yapmak.

Maḫṣūṣdur müferriḥ-i ḫāk-i derüñe kim
Bir yerde vire ḫāṣıyet-i zaʿferānı müşk

35. **virür:**-*ür*
Gazel 303
Mısra: **14**
(Bir hâli bir kimse veya yerde) Hâkim kılmak, hâsıl etmek.

Aḥmedʾe şīrīn lebüñden irişen düşnām-ı telḫ
Cūşlar virür ṣafādan telḫ-i ṣahbā gibi

36. **virüp:**-*üp*
Gazel 228
Mısra: **5**
Sunmak, vermek.

Āb-ı şerbet virüp ayaġına zencīr ṭaḳar
Delürüp ḳaddüñe öyküdügiyçün serv-i çemen

37. **virem:**-*em*
Gazel 147
Mısra: **7**
Vermek, bahşetmek. II Gönül vermek, sevmek.

Senden alup göñlümi kime virem kim bir daḫı
Āfitāb-ı serv-ḳāmet māh-ı gül-ruḫsār yoḳ

38. **virür:**-*ür*
Kaside 1
Mısra: **20**
Vermek, yaymak.

Bir kez murād elin kim uzadursa ẕeylüñe
Virür dü ʿāleme yed-i beyżāsı rūşenā

39. **virüpdür:**-*üp, -dür*
Gazel 138
Mısra: **4**
Bahşetmek, ihsan etmek.

Zülfüñüñ dārında ber-dār itmege dil düzdini
Ḥākim-i ḳudret ʿiẕāruña virüpdür dest-ḫaṭ

40. **virdi:**-*di*
Kaside 17
Mısra: **6**
İletmek, eriştirmek.

Būse tiryākin umarken dil-i bīmārumuza
Zehr-i ġam virdi ṣaçuñ gör bu siyehkārluġı

41. **virmez:**-*mez*
Gazel 113
Mısra: **10**
Değişmek, tercih etmek.

Cihānı sensüz Aḥmed nʾeylesün kim
Yüzüñe baḳduġın dünyāya virmez

vīrān:

1. **vīrānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **80**
Yıkık dökük, harap.

Pādişāhā şefḳatüñden yir yüzi maʿmūr iken
Dād kim dil kaʿbesi ġam leşkeri vīrānıdur

2. **vīrān:**
Gazel 221
Mısra: **12**
Harap, yıkık.

Devletinde ḥüsnüñüñ dād eyle ey şāh-ı cihān
Kʾanca devlet-ḫāneler vīrān yatur bī-dāddan

3. **vīrān:**
Gazel 125
Mısra: **14**
(Hazine, define gibi değerli şeylerin saklı olduğuna inanılan) Yıkık, yıkılmış, harap yer. ll Aşığın gönlü.

Cihānı devletüñ maʿmūr iderken
Bu göñlüm Kaʿbesi vīrān yaraşmaz

vīrān eyler:

1. **vīrān eyler:**-*r*
Mesnevi 4
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Yıkmak, bozmak.

Neden bu ḥüsni vīrān eyler ol ḫaṭ
Nʾiçün ʿışḳı perīşān eyler ol ḫaṭ

vīrān ider:

1. **vīrān ider:**-*er*
Gazel 195
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Harap etmek, yıkmak. II Aşığın gönlünü kırmak, onu üzmek.

Çeşm-i mestüñ ẓulm ile mülk-i dili vīrān ider
ʿAdlüñ ile yine ābād eyle ḳurbān olduġum

vīrān itdügin:

1. **vīrān itdügin:**-*dük, -in*
Gazel 122
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Harap etmek, yıkmak. II Aşığın gönlünü kırmak, onu üzmek.

ʿIşḳ vīrān itdügin ʿāḳiller ābād istemez

Ḫūblar bī-dādınuñ dadın bilen dād istemez

vīrān ol:

1. **vīrān ol:**
Terkib-bend 1
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Yıkılmak, harap olmak.

Vīrān ol ey felek ne bezersin döne döne
Bu zer-nigār çāderi Şeh Muṣṭafā ḳanı

vīrān olduġum:

1. **vīrān olduġum:**-*duḳ, -um*
Gazel 194
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Harap olmak. ll Perişan olmak.

Şāh devrinde ki ser-tā-ser ʿimāretdür cihān
Ben gedā lāyıḳ degül kūyuñda vīrān olduġum

vīrān olmasun:

1. **vīrān olmasun:**
Gazel 246
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yıkılmak.

Ḳaşlarınuñ ṭāḳına ey zāhid-i perhīz-kār
Baḳma şaḳın kim binā-yı zühd vīrān olmasun

vīrān olur:

1. **vīrān olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Harap olmak. ll Perişan olmak.

Ey şarāb-ı nāb içüp ʿazm-i ḫarābāt eyleyen
Her kime uġrarsañ anuñ ḫānesi vīrān olur

vīrāne:

1. **vīrānemüzi:**
Gazel 329
Mısra: **14**
Yıkılmış, harap olmuş yer II gönül.

Aḥmedʾüñ göñlini geh dost yıḳar geh düşman
Bilmezüz kim yapa ʿālemde bu vīrānemüzi

vīrāne göñlüm:

1. **vīrāne göñlüm:**
Gazel 41
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
(Âşığın) yıkık dökük, harabe, perişan olmuş gönlü.

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne göñlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

vīrāne ḳıldı:

1. **vīrāne ḳıldı:***-dı*
Gazel 335
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Harap, yıkık; üzgün, perişan etmek.

Vīrāne ḳıldı göñlümi şevḳuñ ile ġamuñ
Olur ḫarāb ol il kim ola pādişāh iki

virbi:

1. **virbimiş:***-miş*
Gazel 220
Mısra: **1**
Göndermek.

Virbimiş yār ʿāşıḳına selām
Ve ʿaleykümʾs-selāmu veʾl-ikrām

vird ider:

1. **vird ider:***-er*
Terci-bend 2
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Her zaman anmak, zikretmek; devamlı hatırlamak.

Daʿavāt-ı devām-ı devletüñi
Vird ider gerçi her zamān bülbül

vird-i cānumdur:

1. **vird-i cānumdur:***-um, -dur*
Gazel 144
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Kişinin duaları II dua eden kimse, hayır duayla yad eden kimse.

Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

vird-i duʿā-yı devlet-i şāh-ı cihān:

1. **vird-i duʿā-yı devlet-i şāh-ı cihān:**
Kaside 30
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Cihan hükümdarının devletinin devamlı yapılan duası.

Aḥmed bu fenn-i şiʿre şürūʿ itmeden murād
Vird-i duʿā-yı devlet-i şāh-ı cihān imiş

vird-i ṣubḥ u şām:

1. **vird-i ṣubḥ u şām:**
Gazel 161
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sabah ve akşamın duaları.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

vird-i ṣubḥ-gāhī:

1. **vird-i ṣubḥ-gāhī:**
Gazel 317
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Sabah vakti(nde yapılan) vird veya zikir.

Gül yüzi ṣenāsın itdi Aḥmed
Bülbül gibi vird-i ṣubḥ-gāhī

vird-i zebān it:

1. **vird-i zebān it:**
Mesnevi 1
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Tekrar tekrar söylemek, dilinden düşürmemek.

Vird-i zebān it anı sen ber-devām
Ansuz işe başlama kʾolmaz temām

vird-i zebānın eyledi:

1. **vird-i zebānın eyledi:***-di*
Nazm 5
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Diline dolamak, dilinden düşürmemek.

Zülf ü ʿiẕārı yādına ḫalvet-nişīn-i dil
Vird-i zebānın eyledi ṣubḥ u mesā dirīġ

virdügi-yʾçün:

1. **virdügi-yʾçün:**
Gazel 121
Mısra: **9**
1. vermek, uzatmak 2. verdiği için.

Virdügi-yʾçün lebüñ nişānını mey
Biz mey-i erġavānsuz olımazuz

viril:

1. **virilmişdür:***-miş, -dür*
Gazel 116
Mısra: **9**
Bağışlanmak, ihsan edilmek.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

virme:

1. **virmez:***-mez*
Gazel 113
Mısra: **8**
Değişmek, tercih etmek.

Maḥalleñ itlerinüñ ḫāk-i pāyın
Bulanlar ʿanber-i sārāya virmez

virmez:

1. **virmez:**
Gazel 113
Mısra: **4**
Bırakmamak, aldığı bir şeyi geri vermemek.

Benefşeñ sāḥiri bir cān mı ḳor kim
Alup ol nergis-i şehlāya virmez

virür:

1. **virür:**
Gazel 49
Mısra: **6**
1. Vermek.

Her dem raḳībi göñlüm içindʾañduġum bu kim
İssin aġırlayan itine üstüḫʷān virür

visāḳ:

1. **viṣāḳıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 117
Mısra: **12**
(Ar.) Anlaşma, sözleşme.

Bilmezem dil ḫānesin ġam nʾiçün itmişdür ḫarāb
Ol güzeller şāhınuñ çünkim viṣāḳıdur henüz

viṣāl:

1. **viṣālüm:**-*üm*
Kaside 20
Mısra: **66**
Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı baña ḥalāl

2. **viṣālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 159
Mısra: **13**
Kavuşma, ulaşma.

Sāḳiyā devr ehline şunup viṣālüñ cāmını
Aḥmedʾe geldükce sāġar nʾiçün ihmāl eyledüñ

3. **viṣālüñle:**-*üñ, -le*
Kaside 27
Mısra: **15**
Kavuşma, ulaşma.

ʿUlyā serīri oldı viṣālüñle pür-sürūr
Dünyā sarāyı oldı ḫiṣālüñle müşk-bār

4. **viṣālün:**-*ü, -ñ*
Gazel 152
Mısra: **11**
(Sevgiliye) kavuşma.

Ey kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

5. **viṣāle:**-*e*
Gazel 213
Mısra: **13**
(sevgiliye) kavuşma, ulaşma, vuslat.

Viṣāle vaʿde virür ġamzeñ aña biz inanup
Ḳabūl-i mestüñ olur iʿtibārı mı diyelüm

6. **viṣālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 116
Mısra: **11**
(Sevgiliye) ulaşma, kavuşma.

Aḥmedʾe ey şeh viṣālüñ naḳdin inʿām eyle kim
Maẓhar-ı luṭf-ı Ḫudādur münʿim-i müflis-nevāz

7. **viṣālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 161
Mısra: **9**
(Sevgiliye) ulaşma, kavuşma.

Ḫātem-i mihr-i Süleymāndur viṣālüñ dilberā
ʿĀlemi anuñla ben ḥükmümde rām itsem gerek

8. **viṣālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 284
Mısra: **7**
(Sevgiliye) ulaşma, kavuşma.

Viṣālüñ gencinüñ māḫulyāsı
Gedāyı pādişāh eyler kimerde

9. **viṣālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 292
Mısra: **11**
(Sevgiliye) ulaşma, kavuşma.

İḫtiyācum ḥadden aşmışdur viṣālüñ naḳdine
ʿĪd-i ḥüsnüñdür bugün müflis-nevāz ol ey ġanī

10. **viṣālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 298
Mısra: **1**
(Sevgiliye) ulaşma, kavuşma.

Ey meh viṣālüñ ḫʷānına bir gice mihmān it beni
Göster cemālüñ şemʿini şevḳuñla ḫandān it beni

11. **viṣālüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 311
Mısra: **5**
(Sevgiliye) ulaşma, kavuşma.

Geldüm yine ben bende viṣālüñ işiginde
Hicrānuñ elinden iderem dād efendi

12. **viṣāli:**-*i*
Gazel 168
Mısra: **9**
(Sevgiliye) Kavuşma, vuslat.

Viṣāli ḫʷānına irmek dilerdi evvel līk
Naṣībi Aḥmedʾüñ āḫir duʿā imiş bildük

13. **viṣāli:**-*i*
Gazel 250
Mısra: **12**
(Sevgiliye) Kavuşma, vuslat.

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde
Viṣāli içre olan ʿāṣıḳlaruñ geçmez ḫayālinden

visāli:

1. **viṣāli:**-*i*
Gazel 12
Mısra: **17**
(Sevgiliye) kavuşma, vuslat.

Viṣāli cevherin yād itme Aḥmed
Ki olur kīmyā dünyāda nā-yāb

visāl-i ḥaḳḳ:

1. **viṣāl-i ḥaḳḳ:**
Nazm 5
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Allah'a kavuşmak; Hakk'ın rahmetine erişmek, vefat etmek.

Sen ḫod viṣāl-i Ḥaḳḳ ile raḥmetdesin velī
Aḥmed firāḳ u derd ile ḳaldı aña dirīġ

viṣāl-i yārdur:

1. **viṣāl-i yārdur:**-*dur*
Gazel 77
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgiliye kavuşma.

Viṣāl-i yārdur ʿālemde maḳṣūd
Ḳalanı ġuṣṣa vü derd ü ḥazendür

vü:

1. **vü:**
Kaside 9
Mısra: **55**
"Ve" bağlacı.

Miskīn-dem oldı ḫāme vü ʿanber-dehen devāt
Kim dostāna naḳl ola bu dāstān-ı müşk

2. **vü:**
Kaside 20
Mısra: **20**
"Ve" bağlacı.

Başuñda tāc-ı saʿādet zihī celāl ü şeref
Elüñde mühr-i ḫilāfet zihī ʿaṭā vü nevāl

3. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā
ḫāküñ emvātını āṯār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvāna vü ziḥī

4. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẓar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

5. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

ḫāküñ emvātını āṯār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

6. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Ebr-i nīsān ṣu sepüp ṣaḥnına bāġuñ döşedi bād-ı ṣabā ferş-i zümürrüd ḳadeḥ aldı eline
lāle vü mürġ-i seḥerī mest oluban ḳıldı terennüm

7. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

8. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

9. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

10. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Leb-i cūy u leb-i sāḳī vü leb-i ġonçe vü ṣaḥn-ı çemen sāye-i serv-i semen ü nesteren
ü sūsen-i āzāde vü şimşād-ı dil-ārā vü gül-i ter

11. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-şīret ü sīmā

12. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Sīm-i sāḳī vü sīmīn-beden ü ġonçe-leb ü lāle-rūḫ u muṭrīb-i ḫoş-gūy u serāyende
vü maḥbūb-ı vefā-dār u nigū-şīret ü sīmā

13. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **16**
" Ve" bağlacı.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere şun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

14. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **24**
" Ve" bağlacı.

bu demde mücellā eger olmazsa ḳaçan ola mücellā
Mevsim-i gülde vü bunuñ bigi eyyāmda ḥayfā vü dirīġā ki naẓar ehli olan vermeye kim

15. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **26**
" Ve" bağlacı.

hadiḳa seyr eylemeye faṣl-ı bahārını be-her bār
Kim anuñ āb u hevā vü çemenin görmek içün āşıḳ u müştāk durur

16. **vü:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **34**
" Ve" bağlacı.

semāvāt bigi dergeh-i ʿālīsi ki ʿifrāṭ ile bālā-yı muʿallā iken anuñ
Aḥmed üftāde bigi mücrim ü bī-ṭāliʿ ü dün-himmet ü bed-baḫt siyeh-rū vü siyeh-kār

17. **vü:**
Gazel 8
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

18. **vü:**
Gazel 20
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Dil mürşidine ḫayāl-i zülfüñ
Hem ḫırḳa vü hem ʿaṣādur ey dost

19. **vü:**
Gazel 26
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Nūş eyle Aḥmedʾā mey-i ṣāfīyi ġam yime
Kʾoldur müzīl-i ġuṣṣa vü hem dāfīʿ-i teraḥ

20. **vü:**
Gazel 30
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ey ḥüsn ḥarīminde yüzi Kaʿbe vü maʿbed
Vʾey ḥalḳa-i Beytüʾl-Ḥarem ol zülf-i mücaʿad

21. **vü:**
Gazel 35
Mısra: **24**
" Ve" bağlacı.

Ruḫlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḥavżı vü şādırvānıdur

22. **vü:**
Gazel 38
Mısra: **24**
" Ve" bağlacı.

Göz yaşından şöyle ġarḳ oldum ki nīlūfer gibi
Rūy-ı zerdüm anda geh peydā vü geh pinhān olur

23. **vü:**
Gazel 45
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Cān ḫayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla bulur ẕevḳ ü ṣafā
Sebze vü mey dil-i ġam-gīni feraḥnāk eyler

24. **vü:**
Gazel 77
Mısra: **12**
" Ve" bağlacı.

Viṣāl-i yārdur ʿālemde maḳṣūd
Ḳalanı ġuṣṣa vü derd ü ḥazendür

25. **vü:**
Gazel 78
Mısra: **14**
" Ve" bağlacı.

Ḫāṭır-ı nāzükin endīşe ḳıl Aḥmed ṣeb ü rūz
İşiginde nice bir velvele vü efġāndur

26. **vü:**
Gazel 122
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

27. **vü:**
Gazel 147
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

28. **vü:**
Gazel 148
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

29. **vü:**
Gazel 149
Mısra: **15**
" Ve" bağlacı.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim tevbe vü peymānumı
Ṣofīler dülbendi gibi tār-mār itsem gerek

30. **vü:**
Gazel 162
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

31. **vü:**
Gazel 172
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ
Dilleri zīr ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ

32. **vü:**
Gazel 180
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Çün çeşme vü pıñar perīler ṭuraġıdur
Çeşmümden ey nigār-ı perī-vār ḳaçma gel

33. **vü:**
Gazel 189
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

34. **vü:**
Gazel 192
Mısra: **18**
" Ve" bağlacı.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

35. **vü:**
Gazel 193
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Tevbe vü peymānı ḳoyam ḳoymayam peymāneyi
Böyledür peymāne ile ʿahd ü peymānum benüm

36. **vü:**
Gazel 193

Mısra: **18**
" Ve" bağlacı.

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

37. **vü:**
Gazel 201
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Cümle maḳṣūduñ müyesser hem murāduñ cümle rām
Devletüñ pāyende vü ʿömrüñ dırāz olsun begüm

38. **vü:**
Gazel 205
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

39. **vü:**
Gazel 223
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.

Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār
Ey şefḳati az şūḫ-ı cihān yandum elüñden

40. **vü:**
Gazel 226
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Uçarsa göñül murġı ne ġam ten ḳafesinden
Ayrılmadı çün dost hevā vü hevesinden

41. **vü:**
Gazel 237
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Ġam ḳaddümi çeng itdi vü cān bir ḳıla döndi
Bu sāzı ne taṣnīf ile bir ḳılla çalarsın

42. **vü:**
Gazel 245
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bīdādsın

43. **vü:**
Gazel 245
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Saña bu fettānlıġı ġamzeñ mi taʿlīm itdi kim
Başdan ayaġa belā vü fitne vü bīdādsın

44. **vü:**
Gazel 259
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Cefā vü nāz u kirişme kim ögredür saña kim
Vefādan idesin iʿrāż u mihrden tevbe

45. **vü:**
Gazel 277
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Yüzüñe ḳıldı teveccüh ser-i zülfüñden dil
Şāmdan göçdi vü ʿazm eyledi beytüʾl-ḥareme

46. **vü:**
Gazel 285
Mısra: **3**
" Ve" bağlacı.

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

47. **vü:**
Gazel 302
Mısra: **10**
" Ve" bağlacı.

Nice ögüt Aḥmedʾe nāṣiḥ nice İncidesin hem seni vü hem beni

48. **vü:**
Gazel 314
Mısra: **2**
" Ve" bağlacı.

Maḥabbet ḳurʿası İlyāsa düşdi
Göñül şādīye vü il yasa düşdi

49. **vü:**
Gazel 318
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Ne belādur bu ki bālāsı ḳıyāmet ḳoparur
Fitne vü nāz olalı sürme-i çeşm-i siyehi

50. **vü:**
Gazel 326
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.

Belā vü fitneden Aḥmed geñez ḳurtarımaz göñlin
Güzeller ġamzesinüñ var çün ol miskīn ile kīni

51. **vü:**
Gazel 338
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Yād-ı ruḫ u lebüñle fiġān itdügümce ben
Şemʿ aġladı vü mey acıdı nāle ḳıldı ney

52. **vü:**
Gazel 338
Mısra: **8**
" Ve" bağlacı.

Mirʾāt-ı çarḫda ruḫ u zülfüñ miṡālidür
Şām-ı siyāh-kāse vü ṣubḥ-ı sipīd-pey

53. **vü:**
Gazel 343
Mısra: **5**
" Ve" bağlacı.

Ḫaṭuñ belürse vü fāş olsa ʿışḳumuz ne ʿaceb
Hevā-i müşk ile ʿışḳ āteşi nihān ola mı

54. **vü:**
Kaside 6
Mısra: **61**
" Ve" bağlacı.

Şādiyle geçer ʿömr gibi tāze vü ḫurrem
Şol ṣu ki sarāyuñda hemīşe olur icrā

55. **vü:**
Kaside 6
Mısra: **80**
" Ve" bağlacı.

Āhūlar olur bunda perī-peyker ü müşkin
Ṭūṭīler olur bunda şeker-ḫande vü gūyā

56. **vü:**
Kaside 9
Mısra: **7**
" Ve" bağlacı.

Müşgīn ḫaṭuñ belürdi vü fāş oldı sırrumuz
ʿIşḳ işi gizlü ḳalmaz u olmaz nihān müşk

57. **vü:**
Kaside 9
Mısra: **20**
" Ve" bağlacı.

Çöz çīn-i zülfüñi ki perīşān ola ḳamu
Bār-ı ḳaṭār-ı ġāliye vü kārbān-ı müşk

58. **vü:**
Kaside 12
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Sāyebān ṭutdı şükūfe sebze vü āb üstine
Sāḳiyā şun leblerüñ nuḳlin mey-i nāb üstine

59. **vü:**
Kaside 14
Mısra: **46**
" Ve" bağlacı.

Nice dürüst ḳılam ben ḳalemle şeh medḥin
Ki ben de baḫt-siyāham ḳalem şikeste vü deng

60. **vü:**
Kaside 19
Mısra: **118**
" Ve" bağlacı.

Tā ki nüzhetgāh-ı cān ola ve ḫalvetgāh-ı dil
Rūy-ı ḫūbān-ı Ḫıṭā vü mūy-ı meh-rūyān-ı Çīn

61. **vü:**
Kıt'a 21
Mısra: **6**
" Ve" bağlacı.

Menbaʿ-ı baḥr-i ʿaṭā oldum ki benden feyż alur
Hem ʿulūm u hem ʿibādet hem seḫā vü hem şifā

62. **vü:**
Mesnevi 3
Mısra: **22**
" Ve" bağlacı.

Göñül cān gözin aç baḳ ol pāki gör
Ne bīnā vü gūyā ider ḫāki gör

63. **vü:**
Mesnevi 4
Mısra: **33**
" Ve" bağlacı.

Şaçından ʿuḳde vü efsūnlar itdi
Yaşın ʿāşıḳlaruñ ceyḥūnlar itdi

64. **vü:**
Müfret 36
Mısra: **1**
" Ve" bağlacı.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

65. **vü:**
Nazm 5
Mısra: **9**
" Ve" bağlacı.

Nʾoldı bu ḫulḳ u şīve vü nāz u kirişme āh
Ḳanı bu luṭf u behcet ü ḥüsn ü bihā dirīġ

66. **vü:**
Nazm 29
Mısra: **4**
" Ve" bağlacı.

Lebi Şīrāzī ḫalvādur şatarsa
Deger Mışr u Buḫārā vü Semerḳand

67. **vü:**
Terci-bend 1
Mısra: **11**
" Ve" bağlacı.

Zeyn oldı ʿīd-i şādī vü ḫatm oldı şavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

68. **vü:**
Gazel 350
Mısra: **6**
"ve" bağlacı.

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi göñlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

69. **vü:**
Gazel 61
Mısra: **13**
" Ve" bağlacı.

Ḫaẕer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

vücūd:

1. **vücūd:**
Terkib-bend 1
Mısra: **8**
Beden, cisim, varlık.

Çün oldı evvelüñ ʿadem ü āḫirüñ fenā
Pes sen vücūd daʿvīsin itmek ḫaṭā imiş

2. **vücūddur:***-dur*
Terci-bend 1
Mısra: **17**
İnsan bedeni; mevcudiyet, varlık.

Ol bir vücūddur kʾanı mirʾāt idindi Ḫaḳ
ʿĀlemde bulınur mı miṯāli Muḥammedüñ

3. **vücūdını:***-ın, -ı*
Mesnevi 3
Mısra: **229**
Beden, cisim; varlık.

İlāhī vücūdını pāyende ḳıl
Güneş gibi ʿālemde tābende ḳıl

4. **vücūd:**
Terci-bend 1
Mısra: **15**
Vücut, beden. II Varlık.

İksīr-i āferīniş-i ʿālemdür ol vücūd
Dillerle vaṣf olur mı celāli Muḥammedüñ

5. **vücūdum:***-um*
Kıt'a 2
Mısra: **4**
(Ar.) İnsan veya hayvan gövdesi, beden.

Ben ol ḫākem ki ebr-i şefḳatüñle
Vücūdum mülkini bostān idersin

vücūd ehline:

1. **vücūd ehline:**-*ne*
Mesnevi 3
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Varlık sahipleri, yaratılmış olan şeyler, mahlukat.

Daḫı Çār Yāruña olsun dürūd
Vücūd ehline Ḥaḳdan olduḳca cūd

vücūduñ:

1. **vücūduñ:**
Kaside 13
Mısra: **91**
Beden ll varlık.

Şehriyārā ḥaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
ʿİzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur

vücūd:

1. **vücūd:**
Kaside 20
Mısra: **31**
Beden, cisim, varlık.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

vuṣla:

1. **vuṣlasından:**
Gazel 312
Mısra: **7**
Bir şeyi başka şeye ekleyen, bitiştiren şey, ek, yama.

Ḳabā-yı ḥüsnüñi çün biçdi vuṣlasından anuñ
Külāh itdi felek māh-ı āsumāna daḫı

vuṣlat:

1. **vuṣlat:**
Kaside 31
Mısra: **9**
(Ar.) Sevdiğine kavuşma.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mışr-ı çemende
Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

Y

yā:

1. **yā:**
Gazel 164
Mısra: **2**
Ya da.

Bāġ-ı cennet mi bu ḥüsn-i dilsitānı Yūsufuñ
Menbaʿ-ı kevs̱er mi yā şīrīn dehānı Yūsufuñ

2. **yā:**
Kaside 6
Mısra: **144**
Yay.

ʿAhdüñde fiġān itmedi bir kimse meger ney
Devrüñde taʿab çekmedi bir kimse meger yā

3. **yā:**
Kaside 28
Mısra: **1**
Ya da, yahut. İki unsur, durum veya olaydan birinin söz konusu edildiğini tereddütle ifade etmek için kullanılır.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

4. **yā:**
Kaside 28
Mısra: **2**
Ya da, yahut. İki unsur, durum veya olaydan birinin söz konusu edildiğini tereddütle ifade etmek için kullanılır.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

5. **yā:**
Gazel 138
Mısra: **10**
Ya da, yahut. İki unsur, durum veya olaydan birinin söz konusu edildiğini tereddütle ifade etmek için kullanılır.

Aḥmedʾe cevr eylemekden dost iʿrāż eyledi
Yā unutmışdur ṭarīḳın yāḫod itmişdür ġalaṭ

6. **yā:**
Kaside 13
Mısra: **40**
"de / da" anlamını katan bağlaç.

Şan ʿaraḳdur gül cüdā düşmiş ruḫından dilberüñ
Yā benefşe sāye-i gīsū-yı ser-gerdānıdur

7. **ya:**
Kaside 19
Mısra: **23**
Ya da, veya, veyahut; yoksa.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

8. **yā:**
Kaside 29
Mısra: **33**
Şaşma, şaşkınlık bildiren bir söz.

Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

9. **ya:**
Kaside 2
Mısra: **17**
"Ya. .. ya ..." bağlacı. İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.

Ya baḥr-i raḥmet-i Ḥaḳdur ki luṭfı mevciyle ider
Nis̱ār-ı gevher-i şeh-vār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

10. **ya:**
Kaside 19
Mısra: **24**
"Yoksa" anlamında kullanılan bir bağlaç.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

11. **yā:**
Gazel 213
Mısra: **18**
Yahut, veya, yoksa.

Belālu bülbülin añup şorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

12. **ya:**
Kaside 2
Mısra: **19**
"ya da" anlamında bağlaç.

Ya ʿālem-i dil ü cān yapmaġ içün olmışdur
Binā-yı ʿāleme miʿmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

13. **yā:**
Kaside 11
Mısra: **7**
"ya da" anlamında bağlaç.

Āh kim bu ḫaṭ mıdur yā sāye-i zülf-i nigār
Yoḫsa dökmiş misk ü ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

14. **yā:**
Gazel 21
Mısra: **12**
"ya da, yoksa" anlamlarında bağlaç.

Düşman sitemi mi şerḥ olınsun
Yā ġuṣṣa-i rūzigār ey dost

15. **yā:**
Kaside 6
Mısra: **63**
"ya da, yoksa" anlamlarında bağlaç.

Kevs̱er mi bu yā şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş
Yā nehr-i leben kʾitdi cinān bāġını isḳā

16. **yā:**
Kaside 6
Mısra: **64**
"ya da, yoksa" anlamlarında bağlaç.

Kevs̱er mi bu yā şerbet-i cüllāb-ı revān-baḫş
Yā nehr-i leben kʾitdi cinān bāġını isḳā

17. **yā:**
Kaside 6
Mısra: **67**
"ya da, yoksa" anlamlarında bağlaç.

Bu ḥavż mı yā çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb
Bu ferş mi yā cām-ı cihān-bīn-i mücellā

18. **yā:**
Kaside 6
Mısra: **68**
"ya da, yoksa" anlamlarında bağlaç.

Bu ḥavż mı yā çeşme-i ḫurşīd-i cihān-tāb
Bu ferş mi yā cām-ı cihān-bīn-i mücellā

19. **yā:**
Kaside 29
Mısra: **35**
"ya da, yoksa" anlamlarında bağlaç.

Yā çekdi gülistān-ı ruḫı dāyiresinde
Göz degmemek içün ḫaṭ-ı jengāri benefşe

20. **yā:**
Kaside 29
Mısra: **37**
"ya da, yoksa" anlamlarında bağlaç.

Bu zülfi mi yā ḫāme-i Şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider īs̱ār-ı benefşe

21. **ya:**
Gazel 21
Mısra: **1**
Yoksa; veyahut, veya, ya da.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

22. **yā:**
Gazel 206
Mısra: **24**
"Peki, iyi ama, acaba" anlamlarında bağlaç.

Çün ṭabīb-i laʿlüñe ʿanber ṣatar hindū beñüñ
Yā neden bekler leblerüñ dārüʾş-şifāsın bilmedüm

23. **yā:**
Kaside 29
Mısra: **20**
" Ey!" anlamında bir seslenme sözü (Rab).

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

24. **yā:**
Gazel 68
Mısra: **4**
"veya, veyahut" anlamlarına gelerek iki ifadeyi birbirine bağlayan bağlaç.

Ay yüzüñ āyīnesinde görinen müşkīn ġubār
Ḫaṭṭ-ı jengārī midür yā dūd-ı āhum jengidür

25. **yā:**
Gazel 68
Mısra: **6**
"veya, veyahut" anlamlarına gelerek iki ifadeyi birbirine bağlayan bağlaç.

Ḫūşe-i bāġ-ı İrem mi zülfüñ ey ʿunnāb-leb
Yā aşılmış şāmda miskīn ʿineb āvengidür

26. **yā:**
Gazel 178
Mısra: **4**
Ok atmada kullanılan savaş aleti, yay. II Sevgilinin yay gibi biçimli ve düzgün kaşları.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

27. **yā:**
Kaside 29
Mısra: **69**
"Ya da, yahut, veya" bağlacı.

Yā ḫāk-i derüñ z̲erresi irişse semāya
İderdi bu nüh günbed-i devvārı benefşe

28. **yā:**
Kaside 7
Mısra: **15**
Ve yahut, ya da bağlacı.

Yā cemāline cihānuñ nūr u fer virmek içün
Rūz ruḫsārından açdı ʿanberīn miʿcer güneş

29. **ya:**
Gazel 129
Mısra: **6**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Şan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

30. **yā:**
Gazel 159

Mısra: **5**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eledüñ

31. **yā:**
Gazel 173
Mısra: **16**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Ḳaddüñi medḥ eylemekden Aḥmedʾi menʿ eyleme
Ol ġarībi ṭoġru yoldan ırma yā hādīʾs-sübül

32. **yā:**
Gazel 196
Mısra: **7**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Yā İlāhī ṣaḳla nālemden cevāndur dilberi
Gerçi cevr itdükce ol ṣūḫ-ı sitem-kār iñlerem

33. **yā:**
Kaside 9
Mısra: **29**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Yā çetr-i çarḫ-rifʿat-i ẓill-i ẓalīl-i Ḥaḳ
Ḫurşiyd-i enver üzre ṭutar sāyebān-ı müşk

34. **yā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **105**
" Ey! " anlamında bir seslenme sözü.

Var iḫtiyāc ʿafvuña yā sātirüʾl-ʿuyūb
Demdür kʾanuñ şefīʿi Resūl-i Emīn ola

35. **yā:**
Gazel 109
Mısra: **6**
"Veyahut, veya" bağlacı.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳīḳüñ kānıdur

36. **yā:**
Kaside 16
Mısra: **31**
Soru cümlelerinin başında anlamı güçlendiren ünlem.

Yā dehānuñda senüñʾçün ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ
Teşne-i cūda olur çeşme-i ḥayvān-ı kerem

37. **yā:**
Gazel 271
Mısra: **5**
"Veya, veyahut" anlamlarına gelen bağlaç.

Nigārā bāġ-ı cennetde yā miskīn ḫūşedür zülfüñ
Yaʿanberden ḥamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

38. **ya:**
Gazel 271
Mısra: **6**
"Veya, veyahut" anlamlarına gelen bağlaç.

Nigārā bāġ-ı cennetde yā miskīn ḫūşedür zülfüñ
Yaʿanberden ḥamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

39. **yā:**
Gazel 284
Mısra: **3**
"Veya, veyahut" anlamlarına gelen bağlaç.

Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hīç
Bu göñlüm iştibāh eyler kimerde

40. **yā:**
Gazel 290
Mısra: **6**
"Veya, veyahut" anlamlarına gelen bağlaç.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevs̲er üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

41. **yā:**
Gazel 7
Mısra: **7**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Yā nāme-i tezvīr idi ḫaṭṭuñ ki ḳazındı
Tā āyet-i Ḥaḳ ola cemālüñde hüveydā

42. **yā:**
Gazel 51
Mısra: **4**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

43. **yā:**
Gazel 326
Mısra: **6**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Cemālüñ ʿīd-i ekberdür kenār-ı ḫʷān-ı ḥüsnüñde
Şeker senbūsedür laʿlüñ yā ḥalvā-yı ʿalādīnī

44. **yā:**
Nazm 4
Mısra: **3**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

45. **yā:**
Nazm 4
Mısra: **4**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

46. **yā:**
Gazel 73
Mısra: **1**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Ḫaṭ mı bu yā göñlümüñ tafṣīl-i vaṣf-ı ḥālidür
Yā hümā-yı zülf-i yāruñ sāye-i iḳbālidür

47. **yā:**
Gazel 73
Mısra: **2**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Ḫaṭ mı bu yā gönlümüñ tafṣīl-i vaṣf-ı ḥālidür
Yā hümā-yı zülf-i yāruñ sāye-i iḳbālidür

48. **yā:**
Gazel 76
Mısra: **1**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

49. **yā:**
Gazel 76
Mısra: **6**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Nʾiçün ʿinān-keşīdesin ey yār bilmezem
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

50. **yā:**
Gazel 244
Mısra: **2**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Ey perī bu ḥüsn ile beñzer ki ḥūrī-zādsın
Yā İrem bāġından irmiş sīm-ten şimşādsın

51. **yā:**
Gazel 295
Mısra: **3**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

52. **yā:**
Gazel 339
Mısra: **13**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Dil ḥüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

53. **yā:**
Gazel 343
Mısra: **4**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

54. **yā:**
Gazel 343
Mısra: **7**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

55. **yā:**
Gazel 343
Mısra: **12**
"Veyahut, veya, yoksa" bağlacı.

Lebüñ ḫayāline her dem ḳabaḳlarumdan aḳan
Şarāb-ı nāb mı yā ḳaṭra ḳaṭra ḳan ola mı

<u>yā çekmesün:</u>

1. **yā çekmesün:***-me, -sün*
Kaside 6
Mısra: **163**
Kelime Tipi: **-**
Ok atmak için yayı germek.

Yā çekmesün āhū gözüñe mekr ile ḳaşuñ
Kim ḳıldı ḥarem gūşesini menzil ü meʾvā

2. **yā çekmesün:**
Gazel 198
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yay çekmek. II Sevgilinin öldürücü bakışlar atmak için kaşlarını kaldırması.

Gūşe-gīr-i gūşe-i Beytüʾl-Ḥaremdür zinhār
Çekmesün ḳaşuñ gözüñ āhūsına yā dostum

<u>yā evvelüʾl-halāyıḳ ve ekremüʾl-verā:</u>

1. **yā evvelüʾl-ḫalāyıḳ ve ekremüʾl-verā:**
Kaside 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ey yaratılmışların ilki ve en şereflisi!.

Yā evvelüʾl-ḫalāyıḳ ve ekremüʾl-verā
Yā ṣāḥibüʾl-şefāʿa veʾl-havżı veʾl-livā

<u>yā ilāhī:</u>

1. **yā ilāhī:**
Gazel 288
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Ey Allah'ım!.

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāşıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

<u>yā kaşı:</u>

1. **yā ḳaşı:***-ı*
Gazel 76
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yay gibi kavisli olan kaşı.

Gönlüm yolında oḳ gibi ṭoġru sözinde dost
Yā ḳaşı gibi ṭoġru degüldür revā mıdur

<u>yā kaşuñı:</u>

1. **yā ḳaşuñı:***-uñ, -ı*
Gazel 231
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yay gibi kavisli olan kaşı.

Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün
Ḳıldı nişāne cānları tīr-i ḳażā içün

2. **yā ḳaşuñı:**
Gazel 17
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yaya benzeyen kaşları.

Yā ḳaşuñı peyveste kemān eyledüñ ey dost
Cevr oḳına cānumı nişān eyledüñ ey dost

<u>yā leytenī küntü turāb:</u>

1. **yā leytenī küntü turāb:**
Gazel 307
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Nebe suresinin "keşke toprak olsaydım" anlamındaki 40. ayeti.

Çağırur rūḥuʾl-ḳudüs yā leytenī küntü turāb
Sen dökerken cürʿa-i laʿlüñ yire ḳanum gibi

<u>yā rab:</u>

1. **yā rab:**
Terkib-bend 1
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabbim.

Yā Rab maḳāmı ravża-i ḫuld-i berīn ola
Ḳabri enīsi ḥaşre degin ḥūr-ı ʿīn ola

2. **yā rab:**
Kaside 17
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabbim.

Dil-i efgārumuzı çün ṭağıdur kākül-i dost
Yā Rab ol zülfe bitit sen bu dil-ifgārluġı

3. **yā rab:**
Gazel 6
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Yā Rab ne siḥri var gözüñüñ kim diyince hā
Zülfüñ ʿaşāsın eyledi biñ başlu ejdehā

4. **yā rab:**
Gazel 13
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Bu gice ki hem-dem durur ol şemʿ-i şeker-leb
Ṣubḥuñ nefes urmaġa mecālin ḳoma yā Rab

5. **yā rab:**
Gazel 15
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Yā Rab gözüm yaşıyla sen ol lāle-çihrenüñ
Her dem cemāli bāġını gül gibi tāze ṭut

6. **yā rab:**
Gazel 18
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

7. **yā rab:**
Gazel 33
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim söyleyene tīr ü kemāndan ḫaber virür

8. **yā rab:**
Gazel 51
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Ḳāmeti ṭūbā mıdur yā Rab hümā seyr itdürür
Yā nihāl-i serv-i raʿnādur gül ü sūsen ṭutar

9. **yā rab:**
Gazel 76
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Düşmiş yüzine zülf-i perīşān u bī-ḳarār
Yā Rab kim ol da bencileyin mübtelā mıdur

10. **yā rab:**
Gazel 76
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Çün gün yüzüñe aḥsen-i taḳvīm didi Ḥaḳ
Aḥmed severse aḥseni yā Rab ḫaṭā mıdur

11. **yā rab:**
Gazel 91
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

12. **yā rab:**
Gazel 132
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Ne fitnedür yā Rab bu kim bir dilberüñ her ġamzesi
Bir demde biñ cān almasa dirler bu fettān olmamış

13. **yā rab:**
Gazel 165
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Yā Rab ne fitnedür bu ki Hārūt-ı ḫāline
Taʿlīm-i siḥr ider gözi cādūsı Ḳāsımuñ

14. **yā rab:**
Gazel 166
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Yā Rab ne siḥr olur bu ki āb-ı ʿiẕārını
Zencīre çekdi ḫalḳa-i gīsūsı Ḳāsımuñ

15. **yā rab:**
Gazel 190
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Kūyına yüz sürmegi yā Rab baña erzānī ḳıl
Ol kerāmet mūcib-i ʿizz ü vaḳārumdur benüm

16. **yā rab:**
Gazel 215
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Baḥr-i ḫüsnüñ mevcinüñ bir ḳaṭrasıdur āfitāb
Yā Rab ol ḫüsnüñ <u>ş</u>enāsın ben nice iḫṣā ḳılam

17. **yā rab:**
Gazel 226

Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

18. **yā rab:**
Gazel 340
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi
Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

19. **yā rab:**
Gazel 351
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Ne laʿl olur ki yā Rab leẕẕetinden
Ṭolar ḳand ile şekker dest-māli

20. **yā rab:**
Kıt'a 13
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Ḫadeng-i ġamzeñe yā Rab ne efsūn itdi çeşmüñ kim
Ciger pür-ḫūn olur līkin dil ol peykāndan ayrılmaz

21. **yā rab:**
Nazm 4
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

22. **yā rab:**
Nazm 40
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabb'im, Ey Allah'ım!.

Yā Rab ol serv-i nāz gelmez mi
Nāzdan daḫı vaz gelmez mi

23. **yā rab:**
Kaside 9
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabbim.

Yā Rab bu türk-i mest nice ceng-cūydur
Kim tīri ʿanberīn durur anuñ kemānı müşk

24. **yā rab:**
Kaside 18
Mısra: **31**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabbim.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḫusūf-ı żaʿfdan
ʿİzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

25. **yā rab:**
Kaside 24
Mısra: **73**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabbim.

Yā Rab çü sözi menbaʿ-ı āb-ı ḥayātdur
Ḫıżr-ı zamāne gibi ola ʿömri bī-şumār

26. **yā rab:**
Terci-bend 1
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabbim.

Ṣadr-ı sarāy-ı sırrını yā Rab kim ide şerḥ
ʿArş üzredür çü ṣaff-ı niʿāli Muḥammedüñ

<u>yā rabbī:</u>

1. **yā rabbī:**
Terkib-bend 1
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabbim.

Yā Rabbī bir ṭarīḳa sülūk itdür anı kim
Şerḥ-i menāḳıbı şeref-i ʿālemīn ola

2. **yā rabbi:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Ey Rabbim.

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

<u>yā ṣabr u yā sefer:</u>

1. **yā ṣabr u yā sefer:**
Gazel 84
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ya sabredersin ya da gidersin. (Ya bu deveyi güdersin ya da bu diyardan gidersin.) Bir kimsenin veya yerin ya şartlarına uygun davranırsın ya da orada duramazsın; aşık, sevgilinin şartlarına uymalı, isteklerini yerine getirmelidir. Yoksa ondan ayrı kalacaktır.

Ḳıldum belā-yı ʿışḳ ile ben mübtelā sefer
Meşhūrdur ki ʿāşıḳa yā ṣabr u yā sefer

<u>yā ṣāḥibüʾl-şefāʿa veʾl-havżı veʾl-livā:</u>

1. **yā ṣāḥibüʾl-şefāʿa veʾl-havżı veʾl-livā:**
Kaside 1
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Ey şefaat, Kevser havuzu ve hamt sancağının sahibi!.

Yā evvelüʾl-ḫalāyıḳ ve ekremüʾl-verā
Yā ṣāḥibüʾl-şefāʿa veʾl-havżı veʾl-livā

<u>ya ya:</u>

1. **yā yā:**
Gazel 343
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İkili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

Bu ḳaş mı yā ḫam-ı miḥrāb yā hilāl-i ʿīd
Yā müşk tozlu gümüş ḳabżalu kemān ola mı

2. **yā yā:**
Gazel 245
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.

Ey nigāruñ mantıḳ-ı şīrīni cān virdüñ bize
Yā Mesīḥisin zamānuñ yā aña hem-zādsın

3. **yā yā:**
Gazel 279
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **-**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.

Dostum zülfüñ gibi şalındı cānum boynuña
Yā ḳoluñ boynuma şal yā düşdi ḳanum boynuña

4. **yā yā:**
Gazel 311
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.

Dehşetle cemālüñe senüñ üns idimez cān
Yā nesl-i meleksin yā perī-zād efendi

5. **yā yā:**
Gazel 343
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

6. **yā yā:**
Gazel 80
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Ya ... ya (da, veya, yâhut): İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.

Bu ġamzeler ḫadengi mi yā tīr-i sīnedūz
Yā tīġdur ki ḫusrev-i ṣāḥib-ḳırān çeker

7. **yā yā:**
Gazel 213
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ya ... ya (da, veya, yâhut): İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.

Yā āb-ı luṭf-ı ʿiẕārın mı yā kenārında
Leṭāfet ile biten sebze-zārı mı diyelüm

8. **yā yā:**
Kaside 7
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ya ... ya (da, veya, yâhut): İki kelimeyi, iki kelime öbeğini veya iki cümleyi birbirine bağlar.

Yā felek Mışrında sulṭān oldı bir Yūsuf-cemāl
Yā Züleyḫādur ṭutar nārenc-i zer-peyker güneş

9. **yā yā:**
Kaside 7
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da II ikili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

Sensin ol kim şeh-nişīn-i bezm-gāhuñda müdām
Yā Süleymān taḫtıdur yā cām-ı İskender güneş

10. **yā yā:**
Kaside 7
Mısra: **50**
Kelime Tipi: **-**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya da II ikili karşılaştırmaları ifade etmek için kullanılan bir bağlaç.

Sāḳī-i bezmüñ ele cām alduġınca dir ḫıred
Yā güneş sāġardadur yā gezdürür sāġar güneş

11. **ya ya:**
Kaside 4
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Ya..... ya bağlacı.

Ya irgür ben mürīdüñi murāda
Ya göñlümden çıḳar dünyā hevāsın

<u>yā yā yā:</u>

1. **yā yā yā:**
Gazel 192
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Cümlede eş görevli öğeler arasında kullanılır, ya... ya.... ve yahut.

Ḫār şanmañ kaʿbe-i kūyı muġaylānın kim ol
Yā gül-i ter yā semen yā erġavānumdur benüm

<u>yābān:</u>

1. **yabana:**-*a*
Gazel 107
Mısra: **4**
Başka yer, dışarı; uzak. II Boşa.

Ḳaşları yayı gibi ġayrıyı kendüye çeker
Ġamzesi oḳı gibi ʿāşıḳı yabana atar

<u>yād:</u>

1. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 17
Mısra: **9**
Anma, hatırlama. II Hâtıra.

Teng olsa lebüñ yādına ṭañ mı dil-i Aḥmed
Çün ġonca gibi baġrını ḳan eyledüñ ey dost

2. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 29
Mısra: **25**
Anma, hatırlama. II Hâtıra.

Evvel çü lebüñ yādına mey-ḫāneye düşmiş
Āḫır ḳomadı ḫāne-i ḫammārı benefşe

3. **yaddan:**-*dan*
Gazel 221
Mısra: **16**
Yabancı.

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

4. **yādına:**-*ın, -a*
Terci-bend 2
Mısra: **77**
Anı, hatıra.

Ruḫı yādına ḳan aḳıtsa gözüm
Pür olur gülşen ü çemen lāle

5. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 227
Mısra: **13**
Birine karşı duyulan saygı ve sevginin hürmetine, hatrına.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin
Serve çıḳup feryād ider ḳumrī aña āheng içün

6. **yad:**
Gazel 20

Mısra: **5**
Yabancı kimse.

Ben yad mıyam ki cān senüñle
Ḫalḳ olmadan āşinādur ey dost

7. **yad:**
Gazel 87
Mısra: **6**
Yabancı kimse.

Ben ḳulını redd idüp ḳılur raḳībini ḳabūl
Āşināsın yad idüp bīgānesin hem-rāz ider

8. **yādı:**-*ı*
Gazel 304
Mısra: **3**
Akına gelme, hatırlama, anma.

Nice bir vire lebüñ yādı gözüm yaşına cūş
Gerek ol ḳanları teskīn ide ʿunnāb gibi

9. **yādı:**-*ı*
Kaside 1
Mısra: **11**
Akına gelme, hatırlama, anma.

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

10. **yādıyla:**-*ıy, -la*
Terci-bend 1
Mısra: **70**
Akına gelme, hatırlama, anma.

Şerḥiyle lāfẓuñuñ dehen-i naḳl pür-şeker
Yādıyla ḫulḳuñuñ nefes-i ʿaḳl ʿanberīn

11. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 96
Mısra: **12**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

Hey ne ferri var cemālüñ bāġınuñ kim ravżada
Deste deste sünbülüñ yādına reyḥān baġlanur

12. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 108
Mısra: **1**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

13. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 109
Mısra: **5**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

Eşk-i gülgūnum ki olmaz laʿl yādına meger
Gözlerüm ḳan çeşmesidür yā ʿaḳīḳüñ kānıdur

14. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 230
Mısra: **7**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gülgūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur nʾeylesün

15. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 230
Mısra: **15**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur nʾeylesün

16. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 272
Mısra: **11**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

Tevbe ḳılmaz dil mey-i gül-gūna ḫaddüñ yādına
Çünki nāzüklik ḳamer devrinde ḫūdur çāre ne

17. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 272
Mısra: **13**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur çāre ne

18. **yādına:**-*ı, -n, -a*
Nazm 5
Mısra: **15**
1. Anma, hatırlama. 2. Hatır.

Zülf ü ʿiẕārı yādına ḫalvet-nişīn-i dil
Vird-i zebānın eyledi ṣubḥ u mesā dirīġ

yād eyle:

1. **yād eyle:**
Gazel 195
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak.

Ḳaşlaruñ ʿīdine ḳurbān itmege meyl idicek
Aḥmedʾi luṭf idüben yād eyle ḳurbān olduġum

yād ideli:

1. **yād ideli:**-*eli*
Gazel 311
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.

Şekker-lebüñi dil ideli yād efendi
Cān her dem ider ney gibi feryād efendi

yād idesin:

1. **yād idesin:**-*e, -sin*
Gazel 243
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.

Müşk ü ʿanberle mürekkeb degül ey ḫāme dilüñ
Bu ḫaṭādur ki anuñ ḫaṭṭını sen yād idesin

2. **yād idesin:**-*e, -sin*
Gazel 243
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Uzak tutmak, uzaklaştırmak.

Ol degülsin şānemā sen ki beni yād idesin
Öldürüp ġuṣṣadan aġyārumı bir ad idesin

3. **yād idesin:**-*e, -sin*
Kaside 16

Mısra: **47**
Kelime Tipi: **-**
Anmak, hatırlamak.

Nʾola ger yād idesin Aḥmed'i bir luṭfuñ ile
Gerçi lāyıḳ degülem saña budur şān-ı kerem

yād idicek:

1. **yād idicek:**-*icek*
Gazel 169
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu sevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

2. **yād idicek:**-*icek*
Gazel 169
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.

Aḥmedʾüñ adı kerāmetle dirilde ölüyi
Sehv ile sen bir aġız adın anuñ yād idicek

yād idüben:

1. **yād idüben:**
Gazel 101
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak, aklına getirmek.

Lāle-gün ruḫsāruñı yād idüben ḳan aġlasam
Būstān-ı dīde ol dem verd-i aḥmerden ṭolar

yād it:

1. **yād it:**
Gazel 2
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak.

Bendeñi yād it ki nām-ı cāvidān taḥṣīl ider
Şol gedā-yi kemterīn kim anı bir sulṭān aña

yād itdükce:

1. **yād itdükce:**-*dükce*
Gazel 351
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak.

Leb-i laʿlini yād itdükce Aḥmed
Ṭolar ḫūn-ı cigerle dest-māli

yād itme:

1. **yād itme:**-*me*
Gazel 12
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.

Viṣāli cevherin yād itme Aḥmed
Ki olur kīmyā dünyāda nā-yāb

yād itmedi:

1. **yād itmedi:**
Murabba 1
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.

Ol daḫı sencileyin itmedi ben ḫasteyi yād
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

yād itmek:

1. **yād itmek:**
Gazel 169
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yâd etmek; anmak, hatırlamak.

Mihrüm artar dil-i sengīnüñi yād itmek ile
Ki binā muḥkem olur seng ile bünyād idicek

yād itmeyüp:

1. **yād itmeyüp:**-*me, -yüp*
Kaside 11
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak.

ʿAdlüñi yād itmeyüp uzatduġı-yʾçün ẓulm elin
Ḫāke olmışdur ber-ā-ber kākül-i müşkīn-i dost

yād itse:

1. **yād itse:**-*se*
Kaside 22
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak, bahsetmek.

Yād itse āb içerken eger ḫışmuñı ʿadū
Fīʾl-ḥāl iderdi içini ṭopṭolu nār āb

2. **yād itse:**-*se*
Kaside 12
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Hatırlamak, anmak.

Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur fetḥ āyeti fīʾl-ḥāl miḥrāb üstine

3. **yād itse:**-*se*
Kaside 7
Mısra: **95**
Kelime Tipi: **-**
Anmak, zikretmek.

Şehryārā aduñı minberde yād itse ḫaṭīb
Nūr ile mescid ṭolar fīʾl-ḥāl olur minber güneş

yād-ı bezmüñle:

1. **yād-ı bezmüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 321
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yadı (düşüncesi, hatırlanması).

Ḳadeḥ ṭut lāle-vār Aḥmed ki bu dem yād-ı bezmüñle
Düzer nāzük ḳabāsın gül giyer ġonca külāh egri

yād-ı gedāñ eyleyem:

1. **yād-ı gedāñ eyleyem:**-*ñ-y, -em*
Terci-bend 1
Mısra: **110**
Kelime Tipi: **-**
Fakirini, müridini hatırlatmak.

Ey ḫˇāce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ

yād-ı hatuñla:

1. **yād-ı ḫaṭuñla:**-*uñ, -ile*
Kaside 9
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yeni çıkmaya başlayan ayva tüylerini hatırlama.

Vaṣf-ı lebüñde oldı devātuñ dehānı laʿl
Yād-ı ḫaṭuñla ḫāmenüñ oldı zebānı müşk

yād-ı hecrānuñ:

1. **yād-ı hecrānuñ:**-*uñ*
Gazel 264
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık hatırası.

Āteş-i āhum ile ṭaşlara ḳan aġladuram
Yād-ı hecrānuñ eger bu dil-i pür-sūza gele

yād-ı laʿlüñle:

1. **yād-ı laʿlüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 170
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dudağının hayali.

Dil-i Aḥmed gibi ġam sengi ile mecrūḥ olayın
Yād-ı laʿlüñle ḳızıl ḳana yunam gelmez iseñ

2. **yād-ı laʿlüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 115
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kırmızı dudağının hatırası.

Siḥr-i ġamzeñden olur şeydā göñül bī-ḫʷāb göz
Yād-ı laʿlüñle çeker ṣahbā göñül ḫūn-āb göz

yād-ı lebüñden:

1. **yād-ı lebüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 19
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Dudağın yadı (düşüncesi, hatırlanması).

Mest olduġumuz yād-ı lebüñden güneh ise
Bu devrde bes kim bulına bī-güneh ey dost

yād-ı ruh u lebüñle:

1. **yād-ı ruḫ u lebüñle:**
Gazel 338
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Yanağını ve dudağını anma, hatırlama.

Yād-ı ruḫ u lebüñle fiġān itdügümce ben
Şemʿ aġladı vü mey acıdı nāle ḳıldı ney

yād-ı zülf ü ruḫuñ:

1. **yād-ı zülf ü ruḫuñ:**
Gazel 259
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yanağını ve saçını anmak, düşünmek.

Ne ẕikr ü fikr ki yoġ anda yād-ı zülf ü ruḫuñ
Dün ü gün eylerem ol ẕikr ü fikrden tevbe

yādigār:

1. **yādigārumızı:**
Gazel 328
Mısra: **4**
Hatıra, bir kimseyi veya bir olayı hatırlatan şey.

Hevā-yı dost ḥaḳıyçün gel ey nesīm-i ṣabā
Ḥabīb kūyına irgür bu yādigārumızı

2. **yādigāruñdur:**-*uñdur*
Gazel 52
Mısra: **4**
Armağan, hediye.

Ḥadeng-i ġamzeñi peyveste ey kemān-ebrū
Cigerde ṣaḳladuġum bu ki yādigāruñdur

yādigār kodı:

1. **yādigār ḳodı:**-*dı*
Kaside 8
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Hatıra bırakmak.

Ḫāl-i ruḫuñ dilümde ḳodı āteş üzre ʿūd
Dürc-i lebüñ gözümde ḳodı yādigār laʿl

2. **yādigār ḳodı:**-*dı*
Kaside 23
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Hatıra bırakmak.

Ṭoldurdı şīşesin gözümüñ ḥasret-i ruḫuñ
Gül yapraġı gibi ki ḳodı yādigār āb

yādigār-ı laʿl-i yārumdur:

1. **yādigār-ı laʿl-i yārumdur:**
Gazel 190
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin lal gibi kırmızı dudaklarının hatırası.

Ḳanlu yaşum yādigār-ı laʿl-i yārumdur benüm
Yüzümi anuñla yumaḳ iftiḫārumdur benüm

yaġ:

1. **yaġar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **2**
(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.

Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

2. **yaġar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **4**
(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.

Zülf ü ḫaddi şevḳına aġladuġumdan incinüp
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

3. **yaġsa:**-*sa*
Kaside 15
Mısra: **58**
(Yağmur, kar, dolu vb.) Gökten yere düşmek.

Ben ḳara ṭopraġam iḥyā-yı memāt itmek içün
Yaġsa cūduñ bulıdından nʿola nīsān-ı kerem

4. **yaġa:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **8**

(Yağmur, kar, dolu ve taş) Gökten yere düşmek.

Dürr ü gevher ṣaçılur ḳaṭre-i bārān yirine
Çünki cūduñ bulıdından yaġa nīsān-ı kerem

5. **yaġa:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **205**
Yağmak. II Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Havādan zemīne yaġa lāleler
Zemīnden havāya çıḳa nāleler

6. **yaġar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **14**
Gökten yere düşmek // Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Ḳāmetüñ çıḳdı ḳapuñdan oldı göz yaşı revān
Ṣan ḳıyāmet ḳopdı gökden aḫter-i tābān yaġar

7. **yaġar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **18**
Gökten yere düşmek // Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

İşigüñden Aḥmedʾüñ cevr ü cefādur manṣıbı
Bu ne ṭāliʿdür ki gökden seng-i bī-pāyān yaġar

8. **yaġar:**-*ar*
Kaside 16
Mısra: **44**
Gökten yere düşmek // Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Nʾola gülzār ola ṭabʿum bite medḥüñ güli kim
Ebr-i cūduñla yaġar çün baña nīsān-ı kerem

9. **yaġsun:**-*sun*
Gazel 269
Mısra: **11**
(Yağmur, kar ve dolu) Gökten yere düşmek.

Depret ey sāḳī elüñ kim laʿl yaġsun bezmüñe
Dutma ey muṭrib dilüñ kim sūz virsün sāzuña

10. **yaġsa:**-*sa*
Gazel 320
Mısra: **17**
Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Yaġsa şekker Aḥmedʾüñ dāyim dilinden ṭañ mı kim
Leblerüñ şevḳı ḳılur ṭūṭī-i şekker-ḫā beni

<u>yaġ-:</u>

1. **yaġar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **12**
Gökyüzünden yere düşmek. II Çok miktarda olmak, üst üste gelmek.

Mürde-diller maḥşer-i ḥüsninde bulmaġa ḥayāt
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

2. **yaġar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **1**
Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Āh kim ṣayyād-ı ġamzeñden dile peykān yaġar
Oḫ nice siḥr itdi naḫcīr üstine bārān yaġar

3. **yaġar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **6**
Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

ʿīş nevrūzında gül-bīz olmadan ferrāş-ı bād
Bādeden cān bezmine berg-i gül-i ḫandān yaġar

4. **yaġar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **8**
Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Ay yüzüñ aç rūz-ı ḥüsnüñden günüm ṭoġsun benüm
Ṣūḫ ġamzeñden nice bir nāvek ey fettān yaġar

5. **yaġar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **10**
Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Pīç ü tābından kemend-i zülfüñüñ ey seng-dil
Her şeb āhum mancınıḳından göge ṣuʿbān yaġar

6. **yaġar:**-*ar*
Gazel 74
Mısra: **16**
Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Ṣuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

7. **yaġar:**-*ar*
Gazel 119
Mısra: **18**
Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

Seng-i melāmet Aḥmedʾi ḫāk eyledi velī
Durmaz yaġar mezārına seng-i cefā henūz

8. **yaġar:**--*ar*
Gazel 192
Mısra: **17**
I. (Yağmur, kar ve dolu) Gökten yere düşmek. II. Âşığın çok miktarda gözyaşı dökmesi.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

<u>yaġdur:</u>

1. **yaġdura:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **84**
Yağdırmak.

Keffüñ muḥīṭi ger vire ebr-i bahāra nem
Yaġmur yirine yaġdura faṣl-ı bahār laʿl

2. **yaġdurmaz:**-*maz*
Kaside 13
Mısra: **6**
Yağdırmak.

Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

3. **yaġdurmayan:**-*ma, -y, -an*
Gazel 40
Mısra: **10**
Yağdırmak.

Ḥüsni Keşmīrinde aġlatmaz gözi siḥri beni
Yaġmurı yaġdurmayan cādū-yı fettān andadur

yaġmā itdi:

1. **yaġmā itdi:**-*di*
Kaside 25
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Zor kullanarak ele geçirmek, alıp gitmek.

Ḫūblar nice alursa ṣabrını ʿāṣıḳlaruñ
Ṣöyle yaġmā itdi cūduñ süfresinden ḫᵛān-ı ʿīd

2. **yaġmā itdi:**-*di*
Gazel 226
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yağmalamak, zor kullanarak ele geçirmek, alıp gitmek. II Benliğini ele geçirmek; aşık etmek.

Yaġmā dil ü cān itdi gözüñ çünki ṭuyuldı
Bu ḳāfile-i ʿışḳ figānum ceresinden

yaġmā itseñ:

1. **yaġmā itseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 12
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Zor kullanarak ele geçirmek, alıp gitmek.

Çarḫı yaġmā itseñ ey Şeh leşkerüñ ılduz gibi
Şeb kemendiyle çıḳardı burcı mehtāb üstine

yaġmā ḳıla:

1. **yaġmā ḳıla:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **106**
Kelime Tipi: **-**
Zor kullanarak elde etmek.

Kevkeb gibi her burc ṭolar kevkebe-i Şāh
Çarḫuñ yedi ḳat ḳalʿasını ger ḳıla yaġmā

yaġmacı:

1. **yaġmācısı:**-*sı*
Gazel 104
Mısra: **3**
Zor kullanarak karşısına çıkan şeyleri alıp kaçan kişi.

Ṣabr yaġmācısı sāḳīler elinden dād kim
Āteş-i bādeyle ʿaḳluñ ḫānumānın yaḳdılar

yaġmala-:

1. **yaġmālar:**-*r*
Gazel 61
Mısra: **14**
Yağmalamak, talan etmek.

Ḥaẕer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

yaġmāya virmez:

1. **yaġmāya virmez:**-*mez*
Gazel 113
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yağmalamak, talan etmek. II Aşk acısı çektirmek, âşığın gönlünü perişan etmek.

Ne dil var kim gözüñ yaġmāya virmez
Ne ser ḳor kim ṣaçuñ sevdāya virmez

yaġmur:

1. **yaġmurı:**-*ı*
Gazel 40
Mısra: **10**
Atmosferdeki su buharının yoğunlaşması sonucu yeryüzüne damlalar halinde düşen su.

Ḥüsni Keşmīrinde aġlatmaz gözi siḥri beni
Yaġmurı yaġdurmayan cādū-yı fettān andadur

2. **yaġmur:**
Kaside 8
Mısra: **84**
Atmosferdeki su buharının yoğunlaşması sonucu yeryüzüne damlalar halinde düşen su.

Keffüñ muḫīṭı ger vire ebr-i bahāra nem
Yaġmur yirine yaġdura faṣl-ı bahār laʿl

3. **yaġmurı:**-*ı*
Kaside 13
Mısra: **6**
Atmosferdeki su buharının yoğunlaşması sonucu yeryüzüne damlalar halinde düşen su.

Sūzumı eşkümle teskīn itmege ġamzeñ ḳomaz
Yaġmurı yaġdurmaz ol cādū cihān fettānıdur

4. **yaġmur:**
Müfret 26
Mısra: **2**
Yağmur. II Gözyaşı.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

5. **yaġmur:**
Nazm 43
Mısra: **6**
Yağmur. II Gözyaşı.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

yahod:

1. **yāḫod:**
Mesnevi 3
Mısra: **164**
Ya da.

Kerāmet mi ḳomışdur ol ḫāmede
Yāḫod İsm-i Aʿẓam mı var nāmede

2. **yaḫod:**
Mesnevi 4
Mısra: **39**
Ya da.

Yaḫod şaḳınduġından ḥüsn bāġın
Aṣar miskīn resenler ḫaṭṭ zāġın

3. **yāḫod:**
Gazel 81
Mısra: **11**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Gice māhı nʾeylerem gündüz yāḫod ḫurşīdi ben
Anda kim fikr-i ḫayāl-i zülf ü ruḫsāruñ gelür

4. **yāḫod:**
Gazel 138
Mısra: **10**

"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Aḥmedʾe cevr eylemekden dost iʿrāż eyledi
Yā unutmışdur ṭarīḳın yāḫod itmişdür ġalaṭ

5. **yāḫod:**
Gazel 175
Mısra: **3**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

6. **yāḫod:**
Gazel 175
Mısra: **4**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

7. **yāḫod:**
Gazel 213
Mısra: **3**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Yāḫod bu şīşe-i nāzük-mizāc gönlümüze
O seng-dilden iren inkisārı mı diyelüm

8. **yāḫod:**
Kaside 23
Mısra: **3**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Ḫaṭṭ-ı ʿiẕārı mı bu yāḫod ḫüsn mevc urup
Düşürdi mi kenāreye müşk-i tātār āb

9. **yaḫod:**
Müfret 9
Mısra: **2**
"Veya, ya da" anlamında bağlaç.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

yak:

1. **yaḳmasun:**-*ma, -sun*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Ateşe vermek, acıtmak.

Āfitāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfitāb

2. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 301
Mısra: **3**
Ateşe vermek, yok etmek.

Ben kül oldum sözüm od oldı yaḳar irdügini
Kerem it saña gerekse seni söyletme beni

3. **yaḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 104
Mısra: **2**
Ateşe vermek, tutuşturmak.

Ehl-i diller ṣoḥbet-i cānānda cānın yaḳdılar
Şemʿ içün pervāneler iki cihānın yaḳdılar

4. **yaḳan:**-*an*
Gazel 117
Mısra: **10**
Ateşe vermek, tutuşturmak.

Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek
Şemʿi yaḳan engübīnüñ iftirāḳıdur henüz

5. **yaḳa:**-*a*
Gazel 171
Mısra: **5**
Ateşe vermek, tutuşturmak.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāli dilberüñ

6. **yaḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 104
Mısra: **10**
Yanmasını sağlamak, tutuşturmak, ateşe vermek.

Müddeʿī bizden nice nām u nişāndur ṣorduġuñ
Kim hevāya uyanuñ evvel nişānın yaḳdılar

7. **yaḳam:**-*am*
Gazel 170
Mısra: **8**
Ateşe vermek, tutuşturmak.

Ḳorḳum oldur ki ġamuñdan yaḳamı çāk ideyin
Nār-ı ḥasretle diyāruñı yaḳam gelmez iseñ

8. **yaḳduġına:**-*duġ, -ı, -n, -a*
Gazel 19
Mısra: **3**
Yakmak ‖ üzmek, ıztırap çektirmek.

Yaḳduġına cān ḫırmenini āteş-i ʿışḳuñ
Şāhid yiter ol dāne-i ḫāl-i siyeh ey dost

9. **yaḳ:**
Gazel 77
Mısra: **14**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.

Cemāli şemʿine per yaḳma dirler Yaḳ ey Aḥmed ki şemʿ-i encümendür

10. **yaḳardı:**-*ar, -dı*
Kaside 32
Mısra: **18**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.

Ne oldı ṣayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḫarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

11. **yaḳmaġa:**-*maḳ, -a*
Gazel 37
Mısra: **10**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak II güçlü sevgi uyandırmak, âşık etmek.

Didi bārid söylemişler üşümek mümkin midür
Ol ki ḫalḳı yaḳmaġa ḫurşīd-i ʿālem-tāb olur

12. **yaḳsa:**-*sa*
Gazel 8
Mısra: **11**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

13. **yaḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 104
Mısra: **4**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

Ṣabr yaġmācısı sāḳīler elinden dād kim
Āteş-i bādeyle ʿaḳluñ ḫānumānın yaḳdılar

14. **yaḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 104
Mısra: **8**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

Şemʿ-i meclis germ olup öykündügi-yʾçün yüzüñe
Aṣdılar bāzārda ṣoñra zebānın yaḳdılar

15. **yaḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 104
Mısra: **12**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

Öykünen ruḫsāruña nesrīn idi bühtān idüp
Lāle miskīnüñ dutup nā-ḫaḳ cenānın yaḳdılar

16. **yaḳasın:**-*a, -sın*
Kaside 10
Mısra: **35**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

Bu mı düşer ki hecr ile oda yaḳasın Aḥmedi
Ṭut ki eline ʿışḳuñuñ düşdi yaḳası göñlümüñ

17. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 155
Mısra: **10**
(Bir nesnenin) ışık vermesini sağlamak.

Ḫoş-dem ol Aḥmed ki göñlüñ micmerinden her gice
ʿArş ḳandīlin yaḳar āh-ı seḥer-ḫīzüñ senüñ

18. **yaḳsam:**-*sa, -m*
Gazel 146
Mısra: **9**
Ateşe vermek, tutuşturmak. II Acıtmak.

Cān u dil yaḳsam nʾola cānā yüzüñ şemʿine kim
Bāl ü perden ʿāşıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

19. **yaḳupdur:**-*up, -dur*
Gazel 301
Mısra: **6**
Ateşe vermek, tutuşturmak; acı, keder vermek; aşk ateşiyle yakmak.

Severem didügüm içün eridüm şemʿ gibi
Dilüm odlara yaḳupdur beni söyletme beni

20. **yaḳdı:**-*dı*
Terci-bend 2
Mısra: **62**
Ateşe vermek, tutuşturmak. II Aşk ateşiyle yakmak, acı içinde bırakmak.

Şāh bezmin muʿaṭṭar itmek içün
Yaḳdı micmer gibi ciger nergis

21. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 291
Mısra: **1**
Ateşe vermek. II Istırap çektirmek.

Cānı şevḳ odına yaḳar ruḫ-ı yār ayrulıġı
Dāġ-ı ġam ḳor dile şol lāle-ʿiẕār ayrulıġı

22. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 2
Mısra: **1**
(aşk ateşiyle) yakmak.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

23. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 169
Mısra: **13**
Acı çektirmek, eziyet etmek.

Yaḳma dil ḫānesin ey Yūsuf-ı ṯānī ki Ḫalīl
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

24. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 300
Mısra: **1**
Acı çektirmek, eziyet etmek.

Dostum bī-günāh yaḳma beni
Olmasun her gün āh yaḳma beni

25. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 300
Mısra: **2**
Acı çektirmek, eziyet etmek.

Dostum bī-günāh yaḳma beni
Olmasun her gün āh yaḳma beni

26. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 300
Mısra: **6**
Acı çektirmek, eziyet etmek.

Aġladup şemʿ-vār ḥasretle
Gice tā ṣubḥ-gāh yaḳma beni

27. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 300
Mısra: **8**
Acı çektirmek, eziyet etmek.

Ṭutmasun revzenini ṣubḥ-gehüñ
Āteşīn āh u vāh yaḳma beni

28. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 300
Mısra: **10**
Acı çektirmek, eziyet etmek.

Bī-ḥisāb idüp ılduzın yaşumuñ
Ey güneş yüzlü māh yaḳma beni

29. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 300
Mısra: **12**
Acı çektirmek, eziyet etmek.

Çün hevā-yı zülāl-i vaṣluñ ile
Olmışam ḫāk-i rāh yaḳma beni

30. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 300
Mısra: **14**
Acı çektirmek, eziyet etmek.

Her gün āh itse sūz ile Aḥmed
Ḥüsnüñüñdür günāh yaḳma beni

31. **yaḳma:**-*ma*
Kaside 22

Mısra: **15**
Acı çektirmek, eziyet etmek.

Yaḳma beni cefāñ ile uş nehr-i dīdeden
Şāha şikāyete gidiyor bī-şumār āb

32. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 328
Mısra: **10**
Acı vermek, ıstırap çektirmek.

Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül Aḥmed
Raḳīb çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

33. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 329
Mısra: **8**
Ateş almak, tutuşturmak II Keskin ve sert bir duyum vermek III Çok acı vermek, büyük bir yıkıma uğratmak.

Ol ne āteş ola kim şuʿlesine şemʿ güle
Āteş oldur ki yaḳar ḫırmen-i pervānemüzi

34. **yaḳduñ:**-*du, -ň*
Gazel 75
Mısra: **7**
Ateşe vermek, tutuşturmak II Acı, keder vermek.

Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

35. **yaḳduñ:**-*du, -ň*
Gazel 269
Mısra: **2**
Ateşe vermek, tutuşturmak II Acı, keder vermek.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

36. **yaḳduñ:**-*du, -ň*
Gazel 280
Mısra: **7**
Ateşe vermek, tutuşturmak II Acı, keder vermek.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī ṣaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳarармasun uġrama dūd-ı āhuma

37. **yaḳar:**-*ar*
Gazel 217
Mısra: **8**
Ateşe vermek, tutuşturmak. II Acı içinde bırakmak, perişan etmek.

Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gūn ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

38. **yaḳa:**-*a*
Gazel 290
Mısra: **5**
Ateşe vermek, tutuşturmak. II Aşk ateşiyle yakmak, acı içinde bırakmak.

Sūzı şikeste-dillerüñ yaḳa cehennem odını
Cennet içinde olmasa ʿarż-ı cemāl-i Muṣṭafā

39. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 77
Mısra: **13**
Ateş içinde bırakmak. II Acı vermek, ıstırap çektirmek.

Cemāli şemʿine per yaḳma dirler
Yaḳ ey Aḥmed ki şemʿ-i encümendür

40. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 7
Mısra: **13**
Acı çektirme, eziyet.

Gel Aḥmedi yaḳma ki anuñ dūd-ı dilinden
Āyīne-i ḥüsnüñ yine jeng olmaya cānā

41. **yaḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 104
Mısra: **6**
Söylemek, düzmek.

Ḫusrevā Şīrīn lebüñden işidenler ḳıṣṣamı
Āh idüp Leylī vü Mecnūn dāsitānın yaḳdılar

42. **yaḳma:**-*ma*
Gazel 300
Mısra: **4**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak; acı çektirmek, eziyet etmek.

Dūd-ı āhumla pāk dāmenüñi Ṣaḳın olur siyāh yaḳma beni

43. **yaḳmış:**-*mış*
Gazel 273
Mısra: **4**
Kına, yakı vb.ni koymak, sürmek.

Nāz ile çekmiş fitneyi sürme diyü gözlerine
Yaḳmış ḳanın ʿāşıḳlaruñ ḥınnā diyü ellerine

yak-:

1. **yaḳarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 8
Mısra: **12**
Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak; ateşe vermek.

Zülfüñ ḫayāli cānumı yaḳsa ʿaceb degül
ʿĀdet durur ki şemʿ yaḳarlar çü şām ola

2. **yaḳup:**-*up*
Gazel 302
Mısra: **1**
Acı vermek, ıstırap çektirmek.

Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni
Ben ne diyem kʿeyledi epsem beni

3. **yaḳdı:**-*dı*
Gazel 127
Mısra: **10**
1. Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.2. Çok güçlü, ıztırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

4. **yaḳdı:**-*dı*
Nazm 32
Mısra: **2**
1. Yanmasını sağlamak, tutuşturmak.2. Çok güçlü, ıztırap verici bir aşk uyandırmak, aşk ateşine düşürmek.

Çıḳaldan ḥüsnüñüñ illerde çavı
Yürekler yaḳdı ʿışḳ odı alavı

5. **yaḳdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 104
Mısra: **14**
Ateşe vermek, tutuşturmak.

II Gönlü tutuşturmak, aşk ateşine düşürmek.

Dāmen-i dehri muʿaṭṭar ḳılmaġa enfās-ı ʿūd
Aḥmedʾüñ micmer gibi göynüklü cānın yaḳdılar

yaḳa:

1. **yaḳasını:**-*sı, -n, -ı*
Gazel 189
Mısra: **13**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.

Açup yaḳasını gösterse boynın Aḥmedʾe āh
Ben aña gül gibi reşk ile cāme-çāk oluram

2. **yaḳasından:**-*sı, -n, -dan*
Kaside 21
Mısra: **3**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.

Yaḳasından ṭulūʿ iden ḳameri
Reşk-i ḫurşīd-i ḫāverān bulduñ

3. **yaḳa:**
Nazm 18
Mısra: **4**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve buynu örtecek yeri.

Ġamuñ bir ṭon geyürdi egnüme kim
Ne etek bellüdür anda ne yaḳa

4. **yaḳasın:**-*sın*
Gazel 190
Mısra: **12**
Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü.

Bilmezem ben nʾeyledüm ol māh-ı bed-mihr ile kim
Çāk iden ṣubḥuñ yaḳasın āh u zārumdur benüm

5. **yaḳasına:**-*s, -ı, -n, -a*
Kaside 9
Mısra: **28**
Yaka, taraf.

Cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh mıdur zülfi kim döker
Bāġ-ı cinān yaḳasına bend-i miyānı müşk

6. **yaḳañ:**
Kaside 7
Mısra: **104**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve boynu örtecek yeri.

Ṣan ki maġribdür ṣaçuñ kʾanda ġurūb eyler ḳamer
Ṣan ki maṭlaʿdur yaḳañ kʾandan ṭulūʿ eyler güneş

7. **yaḳadan:**-*dan*
Gazel 44
Mısra: **6**
Elbise boynu, elbisenin boyun geçecek ve boynu örtecek yeri.

Ol gül endāmuñı cān pirehenüñden ṣaḳınur
Yaḳadan boynuñı bilüñi kemerden güniler

8. **yaḳasına:**-*sı, -na*
Terci-bend 2
Mısra: **27**
Elbisenin boynu örtecek yeri. II. Goncayı kaplayan yeşil yaprak.(bağlamda).

Ṭaḳdı ġonca yaḳasına tügme Ḫārdan idineli sūzen gül

yaḳam eline virüp:

1. **yaḳam eline virüp:**-*üp*
Gazel 16
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yakayı ele vermek; ele geçmek, yakalanmak. Bir şeyin, bir kimsenin etkisinden kendisini kurtaramamak.

Virüp sitem-i ʿışḳuñ eline yaḳam ey dost
Kim dirdi ki ben kendʾözüm oda yaḳam ey dost

yaḳamı çāk ideyin:

1. **yaḳamı çāk ideyin:**-*e, -yin*
Gazel 170
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Perişan bir duruma düşmek.

Ḳorḳum oldur ki ġamuñdan yaḳamı çāk ideyin
Nār-ı ḥasretle diyāruñı yaḳam gelmez iseñ

yaḳasın çāk eylemezdi:

1. **yaḳasın çāk eylemezdi:**
Gazel 258
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yakasını yırtmak (Goncanın açılması bağlamında) II kederlenmek.

Didüm ki gül çeküp yaḳasın eylemezdi çāk
Bülbül dilinde naġme-i güftārum olmasa

yakasın çāk eyler:

1. **yaḳasın çāk eyler:**-*r*
Gazel 45
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yakasını yırtmak.

Ṣubḥgāhuñ yaḳasın mihrüñ eli çāk eyler
Māh-tābuñ yüzüñi şevḳuñ odı ḫāk eyler

2. **yaḳasın çāk eyler:**-*r*
Gazel 45
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yakasını yırtmak.

Aḥmed ol ḳāmet-i dil-cūya hevādār olalı
Ḳanda bir serv görürse yaḳasın çāk eyler

yaḳasın çāk itdi:

1. **yaḳasın çāk itdi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Yakasını parçalamak II Kendini perişan etmek, dağıtmak.

Derd ile yire çaldı külāhını ṣubḥgāh
Çāk itdi ġuṣṣadan yaḳasın āsumān daḫı

2. **yaḳasın çāk itdi:**
Gazel 294
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yaka yırtmak. II Yüreği yaralamak.

Şöyle çāk itdi yaḳasın göñlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

yakasın yırtam:

1. **yaḳasın yırtam:**-*am*
Gazel 251
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yakasını yırtmak, üzüntüden kendini kaybetmek.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

yakasın yırtar:

1. **yaḳasın yırtar:**
Gazel 318
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
I. Yaka (Yakasını) yırtmak; (üzüntü, hiddet, bezginlik vb. yüzünden) yakasını yırtacak duruma gelmek. II. Şafak sökmek, tan ağarmak.

Ṣubḥ yırtar yaḳasın māh-ı ruḫuñ şevḳı ile
Āsumān mihrüñ elinden yire urur külehi

yakasın yırtup:

1. **yaḳasın yırtup:**
Gazel 316
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
I. Yaka (Yakasını) yırtmak; (üzüntü, hiddet, bezginlik vb. yüzünden) yakasını yırtacak duruma gelmek. II. Şafak sökmek, tan ağarmak.

Meh ḫırmenine od uralı mihr-i cemālüñ
Yırtup yaḳasın çarḫ yire çaldı külāhı

2. **yaḳasın yırtup:**
Gazel 317
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
I. Yaka (Yakasını) yırtmak; (üzüntü, hiddet, bezginlik vb. yüzünden) yakasını yırtacak duruma gelmek. II. Şafak sökmek, tan ağarmak.

Yırtup yaḳasın ġamuñdan eflāk
Her ṣubḥ yire urur külāhı

yakasuz levend:

1. **yaḳasuz levend:**
Gazel 285
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Osmanlı'da yakasız ve göğsü açık mintan giyen deniz askerleri. Giyiniş tarzlarından dolayı serserilik, avarelik ve bıçkınlık gibi kavramlarla özdeş hâle gelmişlerdir. "Yakasız" tabiri ayrıca dünyadan el etek çekmek anlamında da kullanılır. Tanıktaki ifade hem serserilik, avarelik anlamıyla hem de dünyadan el etek çekmek anlamıyla değerlendirilebilir.

Dil baġlamañ şol āhū-yı müşkīn kemend ile
Ki ola ḳayış ḳuşaḳlu yaḳasuz levend ile

yakıl:

1. **yaḳılmayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 220
Mısra: **14**
Yanması sağlanmak veya yanmasına sebep olunmak.

Aḥmedʾā yan bu ʿışḳ odına ki şemʿ
Nūrı olmaz yaḳılmayınca tamām

yakın:

1. **yaḳın:**
Terci-bend 1
Mısra: **99**
Arada az zaman bulunan, zaman bakımından uzak olmayan.

Şāhā yaḳın zamānda ḥarīminde Aḥmedüñ
Nūr itmedi cihānda tecellā senüñ gibi

yakīn oldı:

1. **yaḳīn oldı:**-*dı*
Gazel 282
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yaklaşmak, yakın yerde bulunmak.

Gerçi ḫandeñle yaḳīn oldı lebüñ varlıġı
İrimez diḳḳatüm illā ki gümāndur dimege

yaʿḳūb-ı dil:

1. **yaʿḳūb-ı dil:**
Gazel 94
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gönül Yakûb'u.

Ṭañ mıdur Yaʿḳūb-ı dil añmazsa Yūsuf ḥüsnini
Kʾāsumān-ı cāna miʿrāc itmege ʿİsā yiter

yāḳūt:

1. **yāḳūtdan:**-*dan*
Gazel 95
Mısra: **8**
Yakut II Sevgilinin dudağı.

Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşkīn dāyire
Ḫaḳ budur yāḳūtdan her şīvesinde ter yazar

2. **yāḳūtını:**-*ını*
Gazel 101
Mısra: **13**
Yakut II Sevgilinin dudağı.

Leblerüñ yāḳūtını naẓm idicek lüʾlüʾ gibi
Aḥmed-i dīvānenüñ dīvānı gevherden ṭolar

3. **yāḳūtı:**-*ı*
Gazel 133
Mısra: **2**
Yakut II Sevgilinin dudağı.

Ḫaḳ dehānuñ ḥoḳḳasın laʿl-i şeker-nūş eylemiş
Ḳūt-ı cān olmaġ içün yāḳūtı dür-pūş eylemiş

4. **yāḳūtdan:**-*dan*
Gazel 36
Mısra: **12**
Yakut, değerli taş.

Kaʿbe-i kūyuñ ḫayālinde bu çeşm-i laʿl-bār
Beyt-i maʿmūr üstine yāḳūtdan mīzāb olur

5. **yāḳūtdan:**-*dan*
Terci-bend 2
Mısra: **72**
Kırmızı renkli değerli taş.

Ṣubḥ-dem gül ʿarūsı ḳarşusına Dutdı yāḳūtdan legen lāle

6. **yāḳūt:**
Gazel 137
Mısra: **4**
En meşhuru kırmızı renklisi olan, pembe, erguvan vb. renklerde, sâdece elmasın

çizebildiği çok değerli taş, billûrlaşmış alüminyum oksit || Sevgilinin dudağı.

Belürdi ḫoḳḳa-i laʿlüñde dür dişüñ ṣanasın
Görindi mīmde yāḳūt şīvesiyle beyāż

7. **yāḳūt:**
Kaside 19
Mısra: **7**
Değerli bir süs taşı.

Laʿl ü yāḳūt aṣdı mercāna dıraḫt-ı erġavān
Dürr ü gevher daḳdı mīnāya nihāl-i yāsemīn

yāḳūt u mercān:

1. **yāḳūt u mercān:**
Gazel 132
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yakut ve mercan II Sevgilinin dudağı ve dişleri.

Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan aġlamışam
Kim bir der ü dīvār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

yāḳūt-ı dür-feşānuña:

1. **yāḳūt-ı dür-feşānuña:**-*uñ, -a*
Gazel 50
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
İnci saçan ağız.

Yāḳūt-ı dür-feşānuña öykünmege müdām
Ġonca dehānı içre ʿaḳīḳ-i Yemen ṭutar

yalan:

1. **yalanuñ:**-*uñ*
Gazel 327
Mısra: **10**
Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz.

Ölmesün bir gün öldürem dir imiş
Yoḳ mıdur bu yalanuñ oranı

2. **yalan:**
Gazel 223
Mısra: **1**
Aldatıcı, doğru olmayan.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

3. **yalandur:**-*dur*
Gazel 282
Mısra: **14**
Doğru olmayan, gerçekliği bulunmayan, düzmece söz. II Rakibin sözü.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

4. **yalan:**
Müfret 9
Mısra: **2**
Aldatıcı / sahte / samimi olmayan.

Ḳanı ḳavl ü ḳarār u ʿahd ü peymānlar unıtduñ mı
Yaḫod ol içdügüñ eymān yalan mıydı hey īmānsuz

yalıñ ayak:

1. **yalıñ ayaḳ:**
Gazel 215
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yalın ayak; çıplak ayak.

Neẕrüm oldur kim anuñ bir kez varursam kūyına
Yalıñ ayaḳ biñ ṭavāf-ı Kaʿbe-i ʿulyā ḳılam

yalıñuz:

1. **yalıñuz:**
Gazel 127
Mısra: **9**
Sadece.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

2. **yalıñuz:**
Gazel 181
Mısra: **12**
Yalnız, tek başına.

Bī-ṣabr u ḳarār oldı ṣaçuñda dil-i Aḥmed
Ḳalmaḳ yalıñuz gicede bīmāra ne müşkil

yalvar:

1. **yalvaruram:**-*ur, -am*
Gazel 149
Mısra: **7**
Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek, yalvarmak.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

yalvar-:

1. **yalvaralum:**-*alu, -m*
Gazel 214
Mısra: **1**
Birinden bir şey isterken yumuşak ve acındırıcı bir tavır takınmak, saygılı bir ısrarla istediğini söylemek.

Firāḳ u ḥasret elinden nigāra yalvaralum
Belā vü miḥnet ile rūzigāra yalvaralum

2. **yalvaralum:**-*alu, -m*
Gazel 214
Mısra: **2**
Birinden bir şey isterken yumuşak ve acındırıcı bir tavır takınmak, saygılı bir ısrarla istediğini söylemek.

Firāḳ u ḥasret elinden nigāra yalvaralum
Belā vü miḥnet ile rūzigāra yalvaralum

3. **yalvaralum:**-*alu, -m*
Gazel 214
Mısra: **4**
Birinden bir şey isterken yumuşak ve acındırıcı bir tavır takınmak, saygılı bir ısrarla istediğini söylemek.

Dimāġ-ı cāna irürmege sünbülüñ ḳoḫusın
Nesīm-i ṣubḥ ile bād-ı bahāra yalvaralum

4. **yalvaralum:**-*alu, -m*
Gazel 214
Mısra: **6**
Birinden bir şey isterken yumuşak ve acındırıcı bir tavır takınmak, saygılı bir ısrarla istediğini söylemek.

Nice bir örtülü ḳılam niyāzum ol ṣaneme

Bu kerre baş açuban āşikāre yalvaralum

5. **yalvaralum:**-*alu, -m*
Gazel 214
Mısra: **8**
Birinden bir şey isterken yumuşak ve acındırıcı bir tavır takınmak, saygılı bir ısrarla istediğini söylemek.

Cemāli gülşeninüñ güllerini dirmek içün
Yine yüz uruban ol gül-ʿiẕāra yalvaralum

6. **yalvaralum:**-*alu, -m*
Gazel 214
Mısra: **10**
Birinden bir şey isterken yumuşak ve acındırıcı bir tavır takınmak, saygılı bir ısrarla istediğini söylemek.

Lebi nişānını sırr ile ṣormaġa Aḥmed
Müdām cām-ı mey-i ḫoş-güvāra yalvaralum

yan:

1. **yanma:**-*ma*
Gazel 81
Mısra: **2**
Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

2. **yanmazam:**-*zam, -ma*
Müfret 27
Mısra: **2**
Gönülden acı çekmek, gönlü yanmak ‖ ızdırap duymak, kahrolmak, eleminden dolayı sızlanmak.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

3. **yanduġını:**-*duġı, -n, -ı*
Gazel 236
Mısra: **4**
Gönülden acı çekmek, gönlü yanmak ‖ ızdırap duymak, kahrolmak, eleminden dolayı sızlanmak.

Ġuṣṣamuñ ḳıṣṣaların yazar iken āhumdan
Ḫāmeler yanduġını nāme-i terden ṣorasın

4. **yanmaḳdan:**-*mak, -dan*
Gazel 344
Mısra: **3**
Yanmak, gönülden acı çekmek ‖ hicran bağlamında ayrılıktan dolayı ızdırap duymak, kahrolmak, eleminden dolayı sızlanmak. (GTS).

Yanmaḳdan ise āteş-i hecrān ile her dem
Sīnemde sinān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

5. **yanmışdur:**-*-mış, -dur*
Gazel 129
Mısra: **3**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.

Şerār-ı nār-ı hecrüñden yüregüm şöyle yanmışdur
Ki bir āh eylesem ṭolar zemīn ü āsumān āteş

6. **yanuñdan:**-*un, -dan*
Gazel 335
Mısra: **10**
Etraf, çevre, yan, yakın.

Aḥmed ne ʿarż ide saña ḥālin ki müddeʿī
Yanuñdan eksük olmadı geh bir ü gāh iki

7. **yaña:**-*a*
Gazel 325
Mısra: **8**
Taraf, yön, cihet.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

8. **yanmaġa:**-*mag, -a*
Gazel 262
Mısra: **5**
Alev alıp tutuşmak, ateşte yanmak // Aşk ateşiyle yanmak, çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Germ olup şevḳuñ ile yanmaġa pervāne gibi
Ṭañ mı diñlenmez ise şemʿ-i şebistān bu gice

9. **yaña:**-*a*
Gazel 323
Mısra: **3**
Taraf, yön, cihet.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

10. **yanan:**-*an*
Gazel 192
Mısra: **5**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.

Ṣubḥa dek ṭāḳ-ı zebercedde yanan ḳındīlde
Ẓāhir olan şuʿle-i sūz-ı nihānumdur benüm

11. **yanasıdur:**-*ası, -dur*
Gazel 199
Mısra: **10**
Alev almak, yanmak, tutuşmak.

Çün cemālüñ şemʿine pervānedür Aḥmed bugün
ʿĀḳıbet ʿışḳuñ odına yanasıdur dostum

12. **yanar:**-*ar*
Gazel 16
Mısra: **10**
Alev almak, tutuşmak.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

13. **yansun:**-*sun*
Gazel 205
Mısra: **9**
Alev almak, tutuşmak.

Pertev-i nūr-ı tecellīden ḳo yansun cān u dil
Var Aḥmed ben bugün müştāḳ-ı dīdār olmışam

14. **yanmadan:**-*madan*
Gazel 244
Mısra: **10**
Tutuşmak; çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Ol ḳad-i bālāya ḳul olduñ çü ey serv-i sehī
Hem ḫazāndan ḳurtulup hem yanmadan āzādsın

15. **yanuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 19
Mısra: **44**
(birinin) yanı, yakını.

Nāzenīndür dāmen-i ṣaḥrāda gül dirmek velī
Nāzenīn ol vaḳt ola kʾola yanuñda nāzenīn

16. **yanduġum:**-*duġ, -u, -m*
Gazel 311
Mısra: **9**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. II Çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek, aşk ateşine düşmek.

Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

17. **yansun:**-*sun*
Nazm 29
Mısra: **1**
Alev alıp tutuşmak, kül olmak (mec. Aşk ateşiyle yanmak; çok elem, keder, ve hicran çekmek).

Cihān yansun kim ol şemʿ-i şeker-ḫand
Yatur giryān ayaġında demür bend

18. **yanuñda:**-*u, -ñ, -da*
Gazel 125
Mısra: **1**
-e göre II kıyasla.

Yanuñda müddeʿī ey cān yaraşmaz
Nedīmi ḥüsnüñüñ nā-dān yaraşmaz

19. **yanında:**-*ın, -da*
Gazel 158
Mısra: **14**
Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.

Fitneyle şūḫ çeşmüñi şāgird idinmese
Virmezdi aña kendü yanında dükān ḳaşuñ

20. **yana:**-*a*
Gazel 204
Mısra: **10**
(Aşk ateşiyle) kavrulmak.

Tāb-ı ruḫuñla sūzını yazarken Aḥmedʾüñ
Şevḳından odlara düşüben yana yazmışam

21. **yanar:**-*ar*
Gazel 260
Mısra: **4**
(aşk ateşiyle) yanmak.

Ay yüzüñsüz aydın olmaz ḫāniḳah-ı çeşmümüñ
Gerçi āhumla yanar şemʿ-i şebistān her gice

22. **yaña:**-*a*
Kaside 24
Mısra: **3**
Taraf, yan, cihet.

Depretduġınca her yaña şebdīz-i zülfini
Ṭolar ʿabīr ü müşk ile ṣaḥrā vü kūhsār

23. **yanar:**-*ar*
Gazel 254
Mısra: **18**
Alev alıp tutuşmak.

Yazmazam parmaḳları vaṣfında sözin Aḥmedʾüñ
Ḳorḳaram kāġıd yanar od düşer aḳlām üstine

24. **yanar:**-*ar*
Gazel 61
Mısra: **10**
(Aşk ateşiyle) yanmak. II Çok elem, keder çekmek.

Gözüñ ser-mesti alur sīneden dil
Yanar tennūrdan biryān uġurlar

25. **yanar:**-*ar*
Gazel 93
Mısra: **6**
(Aşk ateşiyle) yanmak. II Çok elem, keder çekmek.

Ḫayālüñ çünki çeşmümde ḳarār eyler ne bilsün kim
Derūn-ı ḫalvet-i dilde neler yanar neler göynür

26. **yanan:**-*an*
Kaside 6
Mısra: **47**
Alevlenip tutuşmak.

Bezmüñde yanan şemʿden uyarmaġa ḳındīl
Her gice gelür revzenüñe māh-ı muʿallā

27. **yandı:**-*dı*
Gazel 334
Mısra: **3**
Acı çekmek, gönlü yanmak; ızdırap duymak.

Yandı tennūr-ı ġamda cān u ciger
Bir naẓar eyleseydi biryāncı

28. **yanmayam:**-*ma, -y, -am*
Gazel 117
Mısra: **9**
Çok elem, keder ve hicran çekmek.

Fürḳatüñden nice yanmayam ki her şeb ṣubḥa dek
Şemʿi yaḳan engübīnüñ iftirāḳıdur henüz

29. **yaña:**-*a*
Gazel 299
Mısra: **6**
Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Taraf, yön, cihet.

Şemʿ-i ruḫsārına ay u güni pervāne ḳılan
Gezdürür her yaña micmer gibi pür-nār beni

30. **yanaram:**-*ar, -am*
Gazel 220
Mısra: **8**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak ll [mec.] Izdırap duymak, acı çekmek.

Şemʿ gibi anuñ fırāḳından Yanaram od u ṣu içinde müdām

31. **yanınca:**-*ın, -ca*
Kaside 25
Mısra: **34**
Birlikte, beraberinde olma.

ʿAzm-i meydān-ı ṣabāḥ itmiş meger ol āfitāb
Māh götürmiş yanınca ʿanberīn çevgān-ı ʿīd

yan-:

1. **yan:**
Gazel 2
Mısra: **1**
(aşk ateşiyle) yanmak.

Yaḳdı çeşmüm ʿışḳ odın didi dile gir yan aña
Āh kim raḥm itmedi bu dīde-i giryān aña

2. **yanup:**-*up*
Gazel 98
Mısra: **3**
(aşk ateşiyle) yanmak.

Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı
Āb-ı ḥasretdür bu gözümden dökilen yaşlar

3. **yan:**
Gazel 262
Mısra: **1**
(aşk ateşiyle) yanmak.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

4. **yana:**-*a*
Gazel 309
Mısra: **8**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.

Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

5. **yandı:**-*dı*
Kaside 14
Mısra: **3**
(Isı veya ışık veren şeyler) Çalışır, ısı ve ışık verir duruma gelmek.

Uyandı meşʿale-i ṣubḥ u yandı şemʿ-i felek
Dürüldi çāder-i küḥlī ve göçdi leşker-i zeng

6. **yanarduñ:**-*arduñ*
Gazel 271
Mısra: **12**
Yanmak. II Acı ve sıkıntı çekmek.

Oturup ḫüsn bezminde idersin ḫālüme ḫande
Yanarduñ şemʿ-veş sen de ṣataşsañ nār-ı hecrāna

7. **yanam:**-*am*
Gazel 45
Mısra: **13**
Çok ızdırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.

Āfitābumdan ıraḫ nice yanam nār-ı ġama
Cevri devrānda baña gerdiş-i eflāk eyler

8. **yanar:**-*(a)r*
Kıt'a 16
Mısra: **2**
Alev alıp tutuşmak; mec. Bitmek, tükenmek.

Āfitāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfitāb

9. **yanam:**-*am*
Gazel 170
Mısra: **2**
Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül haline gelmek.|| Çok ızdırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.

Ṣanemā ṣanma ki senden uṣanam gelmez iseñ
Şemʿ-veş bezm-i ḫayālüñde yanam gelmez iseñ

10. **yanan:**-*an*
Mesnevi 3
Mısra: **82**
Ateş durumuna geçmek, tutuşmak II Zarar görmek, acı çekmek.

Gözi yaşlularuñ yüzi ṣuyıʾçün
Bu micmerde yanan ciger būyı içün

11. **yanardı:**-*ar, -dı*
Gazel 253
Mısra: **11**
1. Isı ve ışık yayarak yok olmak, kül hâline gelmek. 2. Çok ıstırap çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek. 3.Alev almak, tutuşmak.

Yanardı şevḳ odına ehl-i firdevs
Ger olsa ḫūrda bu çeşm ü ebrū

12. **yanmaġa:**-*mag, -a*
Gazel 299
Mısra: **3**
Alev alıp tutuşmak, ateşte yanmak. || Aşk ateşiyle yanmak, çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Ḫālümi yanmaġa ḫoş mūnis olur nār-ı ġamuñ
Ki ṭutar şemʿ gibi her gice bīdār beni

13. **yandum:**--*dum*
Gazel 23
Mısra: **2**
Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.

Ṭurra-i cānān elinden el-ġıyāṣ
Yandum ol ṣuʿbān elinden el-ġıyāṣ

14. **yandum:**--*dum*
Gazel 223
Mısra: **1**
Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

15. **yandum:**--*dum*
Gazel 223
Mısra: **2**
Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.

Ey fitnesi çoḳ ḳavli yalan yandum elüñden
Bir nāz ile biñ göñül alan yandum elüñden

16. **yandum:**--*dum*
Gazel 223
Mısra: **4**
Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

17. **yandum:**--*dum*
Gazel 223
Mısra: **6**
Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.

Ney gibi delindi cigerüm ʿışḳuñ elinden
Her dem iderem āh u fiġān yandum elüñden

18. **yandum:**--*dum*
Gazel 223
Mısra: **8**
Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.

Yandı dü cihān āteş-i āhumla velīkin
Ben senüñ iyā şāh-ı cihān yandum elüñden

19. **yandum:**-*-dum*
Gazel 223
Mısra: **10**
Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.

Şol şunduġuñ āteş midür ey sāḳī baña kim
Sen alduñ ele cām hemān yandum elüñden

20. **yandum:**-*-dum*
Gazel 223
Mısra: **12**
Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.

Her ḫār ile sen ṣoḥbet idersin dün ü gün ben
Derdüñ iderem mūnis-i cān yandum elüñden

21. **yandum:**-*-dum*
Gazel 223
Mısra: **14**
Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.

Aḥmed çeke cevrüñi vü luṭfuñ göre aġyār
Ey şefḳati az şūḫ-ı cihān yandum elüñden

22. **yandum:**-*-dum*
Gazel 298
Mısra: **3**
Acı çekmek, gönlü yanmak, ızdırap duymak.

Yandum belā-yı hecr ile Nemrūd nārından beter
Gel ey Ḫalīlüm bir ḳadem tāze gülistān it beni

23. **yandı:**-*-dı*
Gazel 223
Mısra: **7**
(Aşkla) Yanmak, tutuşmak.

Yandı dü cihān āteş-i āhumla velīkin
Ben senüñ iyā şāh-ı cihān yandum elüñden

24. **yandı:**-*-dı*
Gazel 256
Mısra: **6**
(Aşkla) Yanmak, tutuşmak.

Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekʾoldı ġarḳ-ı āb
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

25. **yanmış:**-*-mış*
Kıt'a 16
Mısra: **3**
(Aşkla) Yanmak, tutuşmak.

Laʿlüñi vir Aḥmedʾe al oda yanmış göñlini
Gel berü ʿīş idelüm senden nemek benden kebāb

26. **yanarsa:**-*-ar, -sa*
Gazel 328
Mısra: **9**
Yanmak. II Çok üzülmek.

Firāḳ odına yanarsa ʿaceb degül Aḥmed
Raḳīb çün dem-i serd ile yaḳdı nārumuzı

<u>yana yazmış:</u>

1. **yana yazmış:**-*-mış*
Nazm 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yanacak duruma gelmek, neredeyse yanmak.

Yazarken ruḫlaruñ vaṣfını Aḥmed
Ḳalem düşmiş elinden yana yazmış

<u>yañaġ:</u>

1. **yañaġuñda:**-*-uñda*
Gazel 31
Mısra: **1**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Rūşen yañaġuñda māh-ı mesʿūd
Pinhān dehenüñde dürr-i manḍūd

2. **yañaġuñ:**-*-u, -ñ*
Gazel 42
Mısra: **4**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgün yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

3. **yañaġuñ:**-*-u, -ñ*
Gazel 68
Mısra: **1**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Lāleyi pür-ḫūn iden gülgūn yañaġuñ rengidür
Nergisi bī-ḫᵛāb iden cāẕū gözüñ nīrengidür

4. **yañaġuñ:**-*-u, -ñ*
Gazel 139
Mısra: **9**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Zāhid yañaġuñ vaṣfın idrāk idimez zīrā
Kesb eyleyimez aʿmā āyīne-i cāndan ḥaẕ

5. **yañaġuñ:**-*-u, -ñ*
Gazel 169
Mısra: **12**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

6. **yañaġı:**-*-ı*
Gazel 173
Mısra: **4**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Serv-i āzāda dimeñ bāġ-ı cihāndan çıḳmaz
Boynı bağlu ḳulıdur bir yañaġı gülgūnuñ

7. **yañaġuñ:**-*-u, -ñ*
Gazel 173
Mısra: **1**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Tāze gül açmış yañaġuñ gülşeninde tāb-ı mül
Ey gülāle gül alursañ gel bu ruḫdan al gül

8. **yañaġuñla:**-*-uñ, -la*
Gazel 175
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu göñlüm ḳatīl

9. **yañaġuñdan:**-*-uñ, -dan*
Gazel 176
Mısra: **13**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Cennet güli gibi yañaġuñdan ne eksilür
Aḥmed direrse būse ile bī-ḥisāb gül

10. **yañaġuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 230
Mısra: **15**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur nʾeylesün

11. **yañaġuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 272
Mısra: **13**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur çāre ne

12. **yañaġuñda:**-*uñda*
Gazel 317
Mısra: **5**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Zībā yañaġuñda tāze ḫaṭṭuñ
Gül-desteye ṣardı ter giyāhı

13. **yañaġı:**-*ı*
Gazel 319
Mısra: **16**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Sen giricek gülşene gül zār olur
Ey yañaġı zīnet-i gülzār hey

14. **yañaġuña:**-*uñ, -a*
Gazel 335
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Çeşmüm ḳaşuña secde ḳılur dil yañaġuña
Bir dīn içinde nʾiçün ola ḳıble-gāh iki

15. **yañaġuñ:**-*u, -ñ*
Gazel 346
Mısra: **13**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Aḥmedʾüñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

16. **yañaġı:**-*ı*
Gazel 351
Mısra: **3**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Yañaġı derlerin sildükce ol yār
Gül-āb ile pür eyler dest-māli

17. **yañaġı:**-*ı*
Nazm 19
Mısra: **1**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Ey yañaġı al u vʾey geydügi āl
Ala gözlüm itme cān almaġa āl

yañaġuñ:

1. **yañaġuñdur:**-*dur*
Gazel 52
Mısra: **17**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Çemende reng viren lāleye yañaġuñdur
Dilinde dāġ ḳoyan āteş-i ʿiẕāruñdur

yañak:

1. **yañaḳlu:**-*lu*
Gazel 270
Mısra: **4**
Yanak. II Sevgilinin yanağı.

Bir ġonca-i nāzük-dil ü bir serv-i ḫırāmān
Bir lāle yañaḳlu ki güler lāle-sitāna

yanam:

1. **yanam:**-*am*
Gazel 127
Mısra: **9**
(aşk ateşiyle) yanmak.

Ben umardum ki hevāñ odına yanam yalıñuz
Hep bile yaḳdı cihān ḫalḳın oda yana heves

yanan:

1. **yanan:**
Gazel 33
Mısra: **9**
Ateş durumuna geçen, tutuşan; acı, keder çeken, aşk ateşiyle harap olan.

Hecrüñ cehenneminde yanan mübtelālara
Kūyuñ nesīmi bāġ-ı cināndan ḫaber virür

yanar:

1. **yanar:**-*(a)r*
Kaside 16
Mısra: **45**
Yanmak, parlamak, ışıldamak.

Şemʿ-veş bezm-i kemālüñde yanar rişte-i dil
Nʾola rūşen dir isem medḥüñi sulṭān-ı kerem

2. **yanar:**-*(a)r*
Müfret 36
Mısra: **2**
(Aşk ateşiyle) yanmak, çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek.

Dün aḫşam oldı vü gelmez benüm şemʿ-i şebistānum
Bu ḥasret odına her dem yanar pervāne tek cānum

yanar yaḳılur:

1. **yanar yaḳılur:**
Gazel 264
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sızlanmak, şikâyet etmek.

Saña yansam nʾola derdümi ki yanar yaḳılur
Ḳanḳı pervāne kim ol şemʿ-i şeb-efrūza gele

yanaram:

1. **yanaram:**
Gazel 148
Mısra: **7**
Alev almak, tutuşmak // Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu ṣınuḳlu gönlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

yandur-:

1. **yandurdı:**-*dı*
Gazel 251
Mısra: **3**
Keder içinde bırakmak.

Be-ġāyet ayrulıḳ oldı beni yandurdı ey dilber
Dütünüm göklere çıḳdı felek dutuşdı nārumdan

yāʿni:

1. **yaʿnī:**
Gazel 60
Mısra: **12**

"Demek oluyor ki" anlamında bir bağlaç.

Ṭoldurur ḥoḳḳa-i laʿlīne lebüñ gül-şekeri
Yaʿnī dil-ḫastelerüñ derdine tīmāra gider

2. **yaʿnī:**
Gazel 76
Mısra: **2**
"Demek oluyor ki" anlamında bir bağlaç.

Bālā-yı dost mı görinen yā belā mıdur
Yaʿnī ki Sidre aña göre müntehā mıdur

3. **yaʿnī:**
Terci-bend 1
Mısra: **46**
"Demek oluyor ki" anlamında bir bağlaç.

Ravżañ ṭavāfına iner iḫrām ile melek
Yaʿnī ḥarīmüñ oldı ḥarem bigi muḥterem

4. **yaʿnī:**
Gazel 15
Mısra: **2**
"Demek oluyor ki, sözün kısası, doğrusu" anlamlarında bir bağlaç.

Ey dil yüzüñi ḳıble-i ehl-i niyāza ṭut
Yaʿnī ki āsitān-ı büt-i dil-nevāza ṭut

5. **yaʿnī:**
Kaside 6
Mısra: **165**
"Demek oluyor ki, doğrusu" anlamında bir bağlaç.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī
Şehʿahdi durur baġlu gerek ẓulmet ü sevdā

yaʿnī kim:

1. **yaʿnī kim:**
Kaside 16
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Yani, şöyle ki; sözün kısası, doğrusu.

Yaʿnī kim āṣaf-ı devrān muʿīn-i fużalā
Kʾayaġı ṭoprağıdur sürme-i aʿyān-ı kerem

yanıcı:

1. **yanıcı:**
Gazel 120
Mısra: **12**
Yanan, yanmayı talep eden; aşk ateşiyle yanmak isteyen.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḥacer olur ḥaṭab olmaz

yañıl:

1. **yañılup:***-up*
Gazel 118
Mısra: **8**
Aldanmak, hatâ yapmak.

Naḳd-i cevrinden veẕāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henüz

2. **yañılup:***-up*
Gazel 133
Mısra: **7**
Aldanmak, hataya düşmek.

Bir söz açmış yañılup rāz-ı lebüñden mey-fürūş
Kim şarāb ol şevḳden ḫum-ḫānede cūş eylemiş

3. **yañılup:***-up*
Gazel 192
Mısra: **15**
Aldanmak, hataya düşmek.

Bir söz açdum yañılup sūz-ı nihānumdan benüm
Şemʿ gibi odlara yanan zebānumdur benüm

4. **yañılup:***-up*
Gazel 298
Mısra: **17**
Aldanmak, hataya düşmek.

Aḥmed ḳuluñı yañılup öldürdi çün ġamzeñ oḳı
Gizlendi sīnemde didi ey dost pinhān it beni

yañlış baġdāddan döner:

1. **yañlış baġdāddan döner:**
Gazel 249
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Bugün "Yanlış hesap Bağdat'tan döner." şeklinde kullanılan ve ortaya çıkan bir yanlışlığın geç de olsa düzeltilebileceğini anlatan bir atasözü.

Döndi yaşum Kaʿbe yolından ḳapuña Dicle-veş
Dostum maʿẕūr dut yañlış döner Baġdāddan

2. **yañlış baġdāddan döner:**
Gazel 221
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yanlış (hesap) Bağdat'tan döner II Ortaya çıkan bir yanlışlık çok geç de olsa, bedeli ne olursa olsun düzeltilmelidir.

Şām-ı zülfüñ Mıṣr-ı ḥüsnüñden çevürdiyse yüzin
Aşma ol miskīni kim yañlış döner Baġdāddan

yañlış olaydı:

1. **yañlış olaydı:***-a, -idi*
Kaside 16
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Doğru olmayan, hatalı olan.

Bu felek yazmasa nüsḫañdan eger nāmesini
Yañlış olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

yap:

1. **yapdı:***-dı*
Kıt'a 21
Mısra: **1**
Bina etme.

Şöyle ʿālī yapdı Dārulʾ-ḫayrı Sulṭān Bāyezīd
Kim feleklerde melekler itdiler medḥ ü senā

2. **yapdı:***-dı*
Kıt'a 22
Mısra: **3**
Bina etme.

Yapdı bir bendesi bu cāmiʿi kim Şāra fīʾd-dehri min nevādirihi

3. **yapmaġ:**-*maġ*
Kaside 2
Mısra: **19**
İnşa etmek. II dil bağlamında gönül almak, gönlü mamur eylemek.

Ya ʿālem-i dil ü cān yapmaġ içün olmışdur
Binā-yı ʿāleme miʿmār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

4. **yapa:**-*a*
Gazel 329
Mısra: **14**
İnşa etmek. II Gönül almak; gönlü mamur eylemek.

Aḥmedʾüñ göñlini geh dost yıḳar geh düşman
Bilmezüz kim yapa ʿālemde bu vīrānemüzi

5. **yapduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 229
Mısra: **9**
Yapmak, etmek, eylemek.

Göñüller yıḳuban yapduñ cefā bünyādını muḥkem
Ḥarāb olmaya dīvārı yavuz gözden yavuz dilden

yapıl:

1. **yapılurken:**-*ur, -ken*
Kaside 6
Mısra: **13**
İnşa edilmek.

Düşmiş yapılurken göge ṣaḫnuñdan iki ḫışt
Olmış birisi meh biri mihr-i felek-ārā

2. **yapıla:**-*a*
Kaside 15
Mısra: **63**
İnşa edilmek.

Dest-i iḥsānuñ ile yapıla bünyād-ı seḫā
Pāye-i ḳadrüñ ile yucala eyvān-ı kerem

3. **yapıla:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **55**
İnşa edilmek.

Dest-i inʿāmuñ ile yapıla bu ḳaṣr-ı seḫā
Himmetüñle yucala yine bu eyvān-ı kerem

yapış:

1. **yapışur:**-*ur*
Gazel 310
Mısra: **14**
Sıkı sıkı tutmak, bırakmamak üzere yakalamak, sarılmak.

Ṣarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

yapış-:

1. **yapışan:**-*an*
Gazel 109
Mısra: **8**
Tutmak, sarılmak, sıkıca yakalamak; peşinden, izinden gitmek.

Ṣanma ey serv ayaġuña baş ḳomışdur lāleler
Dāmenüñe yapışan ʿuṣṣāḳ-ı mestüñ ḳanıdur

yapraġ:

1. **yapraġı:**-*ı*
Gazel 162
Mısra: **5**
Yaprak.

Bir serv durur yapraġı şīve yemişi nāz
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlīnüñ

2. **yapraġ:**
Kaside 13
Mısra: **4**
Yaprak. II cemal bağı bağlamında sevgilinin yüzü, yanağı.

Zülf İrem bāġında irmiş ḫūşe-i müşkīn-ʿineb
Ruḫ Ḥıṭāyī yapraġ aşmış Çīn nigāristānıdur

3. **yapraġın:**-*ın*
Gazel 183
Mısra: **4**
Yaprak. Ağaç ve bitki dallarının ucunda bulunan mevsimsel olarak dökülebilen kısım.

Zülfüñi ḫāke ṣalarsañ müşk olur rūy-ı zemīn
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

yaprak:

1. **yapraḳ:**
Gazel 187
Mısra: **5**
Bitkilerin yeşil ve türlü biçimlerdeki bölümü.

Cismümi bād-ı firāḳuñ düşürüp yapraḳ gibi
Gezdürür ṣaḥrāları bir yirde itdürmez muḳīm

2. **yapraḳ:**
Müfret 45
Mısra: **2**
Ağaç yaprağı II Kâğıt.

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ gibi ditrer idi nāme

yār:

1. **yārı:**-*ı*
Kaside 29
Mısra: **2**
Dost, arkadaş.

Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

2. **yār:**
Gazel 9
Mısra: **11**
Sevgili.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

3. **yāra:**-*a*
Gazel 12
Mısra: **11**
Sevgili.

Gözümi yummadum yāra naẓardan
Ne deñlü cevr oḳın itdiyse pertāb

4. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 14
Mısra: **9**
Sevgili.

Diş bilermiş laʿline yāruñ raḳīb-i seng-dil

Varsun ögünsün eger ḳalursa dendānı dürüst

5. **yāra:**-*a*
Gazel 16
Mısra: **3**
Sevgili.

Ol kimse ki bir yāra ṣata iki cihānı
Andan da cefālar gören ancaḳ benem ey dost

6. **yār:**
Gazel 29
Mısra: **18**
Sevgili.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

7. **yār:**
Gazel 36
Mısra: **15**
Sevgili.

Aḥmedʾā gerçi sebebsüz yār ele girmez velī
Meyl-i maʿşūḳ olıcaḳ ʿālem ḳamu esbāb olur

8. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 51
Mısra: **1**
Sevgili.

Ḫāl-i ebrūsını yāruñ kim göñül mesken ṭutar
Murġdur kim āşiyān-ı gūşe-i gülşen ṭutar

9. **yār:**
Gazel 57
Mısra: **1**
Sevgili.

Öldürür gözlerüñ ey yār elümden ne gelür
Mest olupdur iki ḫūn-ḫˇār elümden ne gelür

10. **yār:**
Gazel 57
Mısra: **16**
Sevgili.

Sen elüñden geleni cevrden eksük ḳomaduñ
Ne diyeyin saña ey yār elümden ne gelür

11. **yāra:**-*a*
Gazel 60
Mısra: **1**
Sevgili.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

12. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 81
Mısra: **2**
Sevgili.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

13. **yār:**
Gazel 90
Mısra: **5**
Sevgili.

Yār ʿayb eylemesün ʿāşıḳuñ iñledügini
İñler ise nʾola ādem durur ol cān götürür

14. **yār:**
Gazel 91
Mısra: **6**
Sevgili.

Yüzi üzre sürinsün göreyin şu
Ki yār anı görüp ḫod-bīn olupdur

15. **yār:**
Gazel 118
Mısra: **9**
Sevgili.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henüz

16. **yār:**
Gazel 118
Mısra: **13**
Sevgili.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henüz

17. **yār:**
Gazel 119
Mısra: **13**
Sevgili.

Arturdı yār nāzını müşkil budur ki āh
Eksilmedi göñülden ümīd-i vefā henüz

18. **yārdan:**-*dan*
Gazel 220
Mısra: **6**
Sevgili.

Āyet-i Nūrdur ve sūre-i Feṯḥ
Baña ol yārdan bugün peyġām

19. **yāra:**-*a*
Gazel 235
Mısra: **9**
Sevgili.

Varup ey serv gül-zāra dimişsin beñzerem yāra
Bu nā-mevzūn sözi terk it utan ol ḳadd-i mevzūndan

20. **yārı:**-*ı*
Gazel 235
Mısra: **3**
Sevgili.

İderdüm māyil ol yārı sözümle belki aġyārı
Eger dīv ü perī-vārī müsaḫḫar olsa efsūndan

21. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 254
Mısra: **15**
Sevgili.

İstedüm laʿl-i şeker-bārından ol yāruñ şeker
Luṭf idüp fınduḳ ḳodı fīʾl-ḫāl bādām üstine

22. **yārı:**-*ı*
Gazel 261
Mısra: **7**
Sevgili.

Yārı kimse düşde görüp ʿāşıḳ olmasun diyü
Ḫalḳı uyutmaz benüm itdügüm efġān her gice

23. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 333
Mısra: **10**
Sevgili.

Başlu bağrın Aḥmedʾüñ çāk itme ey ġam tīġ-vār
Ġamzesi peykānı yāruñ çün aña dil-dūz idi

24. **yār:**
Gazel 342
Mısra: **1**
Sevgili.

Dirīġā yār benden yüz çevürdi
Fiġān kim cān bedenden yüz çevürdi

25. **yār:**
Kıt'a 14
Mısra: **2**
Sevgili.

Şaṭardum bugün cānı bir ḥabbeye
Ki yār irdi germ oldı bāzārumuz

26. **yāruñ:**-*uñ*
Müfret 28
Mısra: **1**
Sevgili.

Vefāsı olmayan yāruñ
Kirişi yoḳ hemān bir yaya beñzer

27. **yāruñ:**-*uñ*
Murabba 1
Mısra: **17**
Sevgili.

Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirīġ
Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitem-kār dirīġ

28. **yāruñ:**-*uñ*
Nazm 33
Mısra: **3**
Sevgili.

El uzatma zülfine yāruñ var ey bī-dīn raḳīb
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

29. **yārı:**-*ı*
Kaside 21
Mısra: **7**
Arkadaş, dost.

Câme-ḫʷāb içre yārı gördüñ ise
Yirde bir māh-ı āsumān bulduñ

30. **yārından:**-*ı, -ndan*
Gazel 234
Mısra: **1**
Sevgili.

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından
Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

31. **yārumdan:**-*um, -dan*
Gazel 251
Mısra: **2**
Sevgili.

Ḫudāyā girü vaṣl eyle cüdā düşdüm nigārumdan
Felek ḫışm itdi ayırdı meni sevgülü yārumdan

32. **yār:**
Kaside 24
Mısra: **30**
Sevgili.

Ḥasretle çıḳdı cānum inanmazsa sözüme
Ḳosun dehānuma yüzi āyīnesini yār

33. **yāruñ:**-*üñ*
Gazel 178
Mısra: **3**
Dost, arkadaş; sevgili.

Çeşm-i şūr-engīzi yāruñ gör ne ḫūnīdür kʾanuñ
Mest olup her gün elinde oḳ u yā eksük degül

34. **yāruñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **11**
Dost, arkadaş; sevgili.

El uzatmış zülfine yāruñ ṣabā meşşāṭa-vār
Ṣānesin misk itdi yek-ser kākül-i müşkīn-i dost

35. **yāruñ:**-*üñ*
Kaside 11
Mısra: **42**
Dost, arkadaş; sevgili.

Gerd-i rāhuñ ʿānberinden eylemişdür gül gibi
Cāmesin yāruñ muʿaṭṭar kākül-i müşkīn-i dost

36. **yār:**
Gazel 53
Mısra: **7**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Beni bī-zer görüp bīzār olur yār
Anuñʾçün ġayr ile bāzārı yigdür

37. **yār:**
Gazel 56
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Göñül almaġa yine yār gelür
Şīve vü nāz ile dildār gelür

38. **yār:**
Gazel 86
Mısra: **5**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

39. **yārınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 92
Mısra: **6**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Dostlar böyle mʾolur dostuluġuñ ḳāʿidesi
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

40. **yār:**
Gazel 173
Mısra: **9**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Būsem aldı diyü borçlu çıḳar Ahmedī yār
Cānın alsun nesi var ancılayın Mecnūnuñ

41. **yār:**
Gazel 180
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

42. **yār:**
Gazel 183
Mısra: **11**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Ger dize dülbendine yār Aḥmedʾüñ eşʿārını
Reng ü būyından sözümüñ ola ol dülbend gül

43. **yār:**
Gazel 196
Mısra: **12**

(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Hīçe ṣayar nāle vü efġānumı ben nice kim
Ṣād olup güldükce aġyār ile ol yār iñlerem

44. **yār:**
Gazel 220
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Virbimiş yār ʿāṣıḳına selām
Ve ʿaleykü ʾs-selāmu ve ʾl-ikrām

45. **yār:**
Gazel 234
Mısra: **9**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Çü Aḥmed ḫāk ola her dem ṣabā sen yār ayaġına
Maḥabbet gülleri ṣaça mezārı sebzezārından

46. **yār:**
Gazel 247
Mısra: **9**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Özin yār añladur aġyār çoḳdur
Az olur yār-ı cānī sen bilürsin

47. **yār:**
Gazel 250
Mısra: **9**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Cihān u cānı terk it yār vaṣlıyçün ki pervāne
Aramaz vaṣl şemʿa geçmeyince perr ü bālinden

48. **yār:**
Gazel 253
Mısra: **7**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Çü yār anı görüp ḫod-bīn olupdur
Yüzi üzre sürinsün göreyin ṣu

49. **yār:**
Gazel 286
Mısra: **18**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

ʿĀlemde vaṣl-ı yār idi devlet didükleri
Yār olmadı çün Aḥmedʾe devlet ne fāyide

50. **yār:**
Gazel 299
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Ṣaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

51. **yār:**
Gazel 299
Mısra: **12**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

52. **yār:**
Gazel 310
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

53. **yār:**
Gazel 310
Mısra: **16**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Aḥmedʾüñ ṭāḳati yoḳ kʾide ḳapuñdan seferi
Ayaġı baġlu durur gidemez ey yār daḫı

54. **yār:**
Gazel 319
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Yaraladuñ yüregümi yār hey
Yār ile yār öyle mʾolur var hey

55. **yār:**
Gazel 319
Mısra: **2**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Yaraladuñ yüregümi yār hey
Yār ile yār öyle mʾolur var hey

56. **yār:**
Gazel 319
Mısra: **11**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Yār etegin ḳomaz elinden raḳīb
Ṭutdı gülüñ dāmenini ḫār hey

57. **yār:**
Gazel 330
Mısra: **1**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Āh kim yār işitmez āhumuzı
Göge çıḳarduḳ āh u vāhumuzı

58. **yār:**
Gazel 344
Mısra: **2**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Sen cān ile oynamacuḳ ḫoşca degül mi
Yār ile nihān oynamacuḳ ḫoşca degül mi

59. **yār:**
Gazel 351
Mısra: **3**
(□□□) i. (Fars. yār) 1. Sevgili:.

Yañaġı derlerin sildükce ol yār
Gül-āb ile pür eyler dest-māli

60. **yāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 52
Mısra: **20**
Sevgili.

Sürūr-ı vaʿde-i yāra inanma sen Aḥmed
Ġama inan inanursañ ki eski yāruñdur

61. **yārı:**-*ı*
Gazel 218
Mısra: **5**
Dost, sevgili.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

62. **yāruñ:**-*üñ*
Gazel 22
Mısra: **3**
Sevgili, dost.

Bir deñizdür ḫüsni yāruñ ḳaṭrasıdur āfītāb
Ḳaṭranuñ ne ḳadri vardur kʾide ʿummān ile baḥs

63. **yāruñ:**-*üñ*
Gazel 47
Mısra: **5**
Sevgili, dost.

Şīrīn lebi yāruñ ki ṭabīb-i dil ü cāndur
Ben ḫaste-dilin ṣormaġa ḫoş gül-şekeri var

64. **yāruñ:**-*üñ*
Gazel 292
Mısra: **14**
Sevgili, dost.

Būy-ı Yūsuf dīde-i Yaʿḳūba virdiyse başar
Aḥmedʾe cān virdi yāruñ nükhet-i pīrāheni

65. **yāruñ:**-*üñ*
Terci-bend 2
Mısra: **39**
Sevgili, dost.

Leb-i gülgūnı reşkine yāruñ
Nʾola her dem yudarsa ḳan ġonca

66. **yarı:**-*ı*
Nazm 4
Mısra: **6**
Ağız suyu, tükürük.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

67. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 10
Mısra: **11**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Zülfi yüzinde ġarīb olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarīb

68. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 13
Mısra: **11**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Ey eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ
Ḫurşīd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

69. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 64
Mısra: **5**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Öpdüm aġyāruñ elin kim ḳoya yāruñ etegin
Kimse kesmedügi eldür bu ki nā-çār öpilür

70. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 73
Mısra: **13**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Vāʿiẓüñ menʿ itdügi yāruñ çü ḫaṭṭ u ḫālidür
Bil ki ol bir noḳṭa bilmez maʿrifetden ḫālīdür

71. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 76
Mısra: **12**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Sevdā-yı zülfi göñlümi sulṭān-ı vaḳt ider
Yāruñ ḫayāl-i ṭurrası ẓill-i hümā mıdur

72. **yāra:**-*a*
Gazel 93
Mısra: **7**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Ne vech ile ḫaber diyem ciger bābından ol yāra
Ki çün söz söylesem evvel dehānumda ḫaber göynür

73. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 110
Mısra: **9**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Ṭarf-ı ruḫsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmedʾā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

74. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 117
Mısra: **8**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Ṣubḥ-dem mecmūʿ-ı ʿālem dutdılar miḥrāba yüz
Göñlümüñ miḥrābı yāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

75. **yār:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

76. **yār:**
Gazel 154
Mısra: **15**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Yār Aḥmedʾi görüp didi ey ʿandelīb-i mest
Zārīlıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

77. **yāra:**-*a*
Gazel 164
Mısra: **9**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Dil vir Aḥmed yāra kim göstermege dīdārını
Olmaya āyīne gibi armaġanı Yūsufuñ

78. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 174
Mısra: **15**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Olma ey dil müşterī yāruñ metāʿ-ı vaṣlına
Kim senüñ faḳruñ ḳavī anuñ ġınāsı ber-kemāl

79. **yāra:**-*a*
Gazel 186
Mısra: **9**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur şarmaşur cānum

80. **yāra:**-*a*
Gazel 193
Mısra: **18**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Eşk nʾeyler fāş idüp rāz-ı derūnın Aḥmedʾüñ
Yāra ḫod ma-fī degül peydā vü pinhānum benüm

81. **yāra:**-*a*
Gazel 216
Mısra: **11**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

82. **yār:**
Gazel 240
Mısra: **14**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Aḥmedʾüñ ʿaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen

83. **yārsuz:**-*suz*
Gazel 240
Mısra: **14**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Aḥmedʾüñ ʿaybı güzeller sevmek ise ġam degül
Yārsuz ḳalur cihānda ʿaybsuz yār isteyen

84. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 245
Mısra: **11**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Her dem aḳıd eşküñi yāruñ ruḫı Baġdādına
Ey gözüm çünkim nişān-ı Dicle-i Baġdādsın

85. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 281
Mısra: **1**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Kemend-i zülfine yāruñ giriftār olmasun kimse
Benüm şūrīde baḫtumdan siyeh-kār olmasun kimse

86. **yāra:**-*a*
Gazel 287
Mısra: **11**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Yāra şīrīn sözinüñ sırrını şordun didi kim
Biz şeker ṭoldururuz sözde nemekdānumuza

87. **yāruñ:**-*uñ*
Gazel 324
Mısra: **9**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

88. **yār:**
Kaside 17
Mısra: **1**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Āh kim yār bozup ḳāʿide-i yarluġı
Yine resm eyledi bünyād-ı cefākārluġı

89. **yāruñ:**-*üñ*
Kaside 18
Mısra: **27**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Girmiş ḳaşı miḥrābına yāruñ gözi merdümleri
Ḥācet dilerler kim dil-i cānāna ṣıḥḥat yaraşur

90. **yāra:**-*a*
Kaside 23
Mısra: **27**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Yāra didüm ki böyle hevādār iken saña
Çün irdi ḳaṣruña nʾiçün ider güẕār āb

91. **yārum:**-*um*
Kaside 26
Mısra: **12**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Ol serve ḳarşu āh idemez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

92. **yāruñ:**-*uñ*
Kaside 30
Mısra: **3**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaṣdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

93. **yār:**
Nazm 4
Mısra: **3**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

94. **yār:**
Nazm 4
Mısra: **6**
Arkadaş, dost. II Sevgili.

Dilber nesīmi gibi havāñ oldı rūḥ-baḫş
Yār aġzı yarı gibi ṣuyuñ oldı cān-fezā

95. **yār:**
Gazel 205
Mısra: **2**
1. Sevgili. 2. Dost. 3. Bildik, tanıdık.

Hecrüñ ile çoḳ zamāndur kim dil-efgār olmışam
Miḥnet ile āşinā vü derd ile yār olmışam

96. **yār:**
Gazel 319
Mısra: **2**
(Ezelden) Bildik, tanıdık, âşinâ.

Yaraladuñ yüregümi yār hey
Yār ile yār öyle mʾolur var hey

97. **yār:**
Gazel 44
Mısra: **2**
(Far.) Sevgili; dost.

Dil ki ġamzeñ oḳını cān u cigerden güniler
Yār oḳı ḳadrini bilür ü siperden güniler

98. **yār:**
Gazel 76
Mısra: **5**
(Far.) Sevgili; dost.

Nʾiçün ʿinān-keşīdesin ey yār bilmezem
Nāz u kirişme mi ġarażuñ yā cefā mıdur

99. **yār:**
Gazel 92
Mısra: **6**
(Far.) Sevgili; dost.

Dostlar böyle mʾolur dostuluġuñ ḳāʿidesi
Kʾaġladuġın göricek yārınuñ ol yār güler

100. **yār:**
Gazel 102
Mısra: **1**
(Far.) Sevgili; dost.

Ṣubḥa dek her gice aġyār ile ol yār oturur
Dest-bāzī ḳılup aġyār ile oynar oturur

101. **yār:**
Gazel 108
Mısra: **5**
(Far.) Sevgili; dost.

Ṣalduġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

102. **yār:**
Gazel 169
Mısra: **1**
(Far.) Sevgili; dost.

Bir varaḳ kāġıd ile yār beni yād idicek
Bu sevābı bulamaz biñ ḳulın āzād idicek

103. **yār:**
Gazel 178
Mısra: **11**
(Far.) Sevgili; dost.

Nālesinden Aḥmedʾüñ ey yār bīzār olma kim
Ḳanda kim gülzār ola destān-serā eksük degül

104. **yār:**
Gazel 206
Mısra: **26**
(Far.) Sevgili; dost.

İçi yanduġından ağlar şemʿ-i meclis ḥālüme
Yār oda nʾiçün yaḳar ben mübtelāsın bilmedüm

105. **yarınuñ:***-ı, -nuñ*
Gazel 86
Mısra: **5**
Ağız suyu.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

106. **yarınuñ:***-ı, -nuñ*
Gazel 198
Mısra: **7**
Ağız suyu.

Baḥr-i şūra şalsañ aġzuñ yarınuñ bir ḳaṭrasın
Şübhesüz şīrīn olurdı yidi deryā dostum

107. **yar:**
Kaside 24
Mısra: **34**
Yarılmış yer, suyun açtığı uçurum.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

yar-:

1. **yar:**
Gazel 310
Mısra: **2**
Bölmek, parçalara ayırmak.

Senden ayruġa eger ben dir isem yār daḫı
Kes ḳalem gibi başumı dilümi yar daḫı

2. **yara:***-a*
Gazel 181
Mısra: **10**
Yarmak, parçalamak.

Bulmadın amān ġamzeñ oḳı yaralarından
Ḥasret ḳılıcı yüregümi yara ne müşkil

3. **yar:**
Gazel 57
Mısra: **6**
Derin yara açmak.

Rāz-ı ʿışḳuñ dilüme geldi ise ḫāme gibi
Başumı kes dilümi yar elümden ne gelür

yār elinden:

1. **yār elinden:**
Kaside 19
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yüzünden, sevgiliden dolayı.

Diñmesün zārīlıġı hergiz neyüñ kim dem-be-dem
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enīn

yār idinem:

1. **yār idinem:***-in, -em*
Gazel 170
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sevgili olarak kabul etmek, dost edinmek, yakınlık göstermek.

Bir iki gün bu göñül ḫastesin eglemek içün
Künc-i ḥasretde ġamuñ yār idinem gelmez iseñ

yār olmadı:

1. **yār olmadı:***-ma, -dı*
Murabba 1
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Sevgili, dost olmak.

Yāruñ itden çoġ uyar ardına aġyār dirīġ
Bize yār olmadı ol şūḫ-ı sitem-kār dirīġ

yara-:

1. **yaraşmaz:***-şmaz*
Gazel 125
Mısra: **10**
Uygun olmak.

Çözüp zülfin yüzine ol şeker-leb
Didi kim küfrsüz īmān yaraşmaz

2. **yaralarından:***-lar, -ı, -(n)dan*
Gazel 181
Mısra: **9**
Yara ‖ 'aşk yarası, gönül yarası.

Bulmadın amān ġamzeñ oḳı yaralarından
Ḥasret ḳılıcı yüregümi yara ne müşkil

3. **yarardı:***-r, -dı*
Kaside 6
Mısra: **56**
Layık olmak, uygun olmak.

Şol serv ki dīvāruña naḳş eyledi naḳḳāş
Teşbīh olınmaġa yarardı aña Ṭūbā

yara:

1. **yaradum:***-du, -m*
Gazel 243
Mısra: **17**
Uygun olmak.

Buña şādam ki işigüñde yaradum aña kim
Beni nā-şād idüben düşmanumı şād idesin

2. **yaralu:***-lu*
Gazel 175
Mısra: **6**

1. Bir dış etkiyle, bir hastalık veya ârıza sebebiyle vücutta meydana gelen kesik, yarık veya çıban. 2. teşmil. Bir şeyin üzerinde açılan kesik, oyuk, yarık. 3. mec. Üzüntü, acı, dert.

Cāna ġamzeñden diyet virsün yañaġuñla lebüñ
Çünki kūyuñda bulındı yaralu göñlüm ḳatīl

3. **yarası:**
Gazel 294
Mısra: **10**
1. Bir dış etkiyle, bir hastalık veya ârıza sebebiyle vücutta meydana gelen kesik, yarık veya çıban. 2. teşmil. Bir şeyin üzerinde açılan kesik, oyuk, yarık. 3. mec. Üzüntü, acı, dert.

Aḥmedʾüñ cānına zaḫm urdı ezelde tīr-i ʿışḳ
Bir avuc ten ṭopraġıyla gizlenür mi yarası

4. **yaramaz:**-*maz*
Gazel 282
Mısra: **6**
Uygun olmak, uygun düşmek.

Dürr ü gevherle gözüm ḫücrelerin zeyn iderem
Yaramaz daḫı ḫayālüñe mekāndur dimege

5. **yaraşur:**-*ş, -ur*
Kaside 12
Mısra: **30**
Uygun olmak, yakışmak.

Çekdi zülfin gūşe-i ebrūsına dilber didi
Yaraşur kaʿbʾörtüsi aşılsa miḥrāb üstine

6. **yaraşur:**-*ş, -ur*
Kaside 17
Mısra: **9**
Uygun olmak, yakışmak.

Ḫoşdur ol ġamzelerüñ ḫastalıġı kim yaraşur
Merdüm-i ẓālimüñ eksilmese bīmārluġı

7. **yārā:**
Gazel 210
Mısra: **8**
Ey sevgili, ey dost!.

Bī-riyāyam rāyum oldur kim revā görseñ revān
Rūyuña yārā revānum rāyegān ışmarlaram

8. **yara:**
Gazel 278
Mısra: **3**
Bir şeyin iç veya dış yüzünde herhangi bir etki ile oluşan ve tehlikeli olabilen oyuk, gedik, yarık. II Sıkıntı, dert.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

9. **yarañ:**-*ñ*
Gazel 81
Mısra: **2**
Yara; dert, üzüntü, acı.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

yara kılam:

1. **yara ḳılam:**-*am*
Gazel 216
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yaralamak.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

yaradan:

1. **yaradan:**
Mesnevi 3
Mısra: **1**
Âlemleri yaratan Allah, Cenab-ı Hak.

Yaradan ḫaḳı-yʾçün ki cān ol virür
Bir avuc türāba cihān ol virür

yaradıcı:

1. **yaradıcı:**
Mesnevi 3
Mısra: **23**
Yaratıcı.

Ten ü cān yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

yaradıl:

1. **yaradılmadan:**-*madan*
Kaside 1
Mısra: **47**
Yaratılmak, var edilmek, halk olunmak.

Engūr yaradılmadan içinde mey gören
Şol dīdedür ki ḫāk-i derüñ itdi tūtiyā

yarakla:

1. **yaraḳladı:**-*dı*
Gazel 228
Mısra: **8**
Hazırlamak.

ʿAsesi ḫüsn ilinüñ göñlümi zülfinde bulup
Gice gezdüñ diyü aşmaġa yaraḳladı resen

yaraklan-:

1. **yaraḳlandı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **69**
Hazırlanmak.

Senüñçün yaraḳlandı ḫavż u livā
Senüñçün yaradıldı arż u semā

yaralan:

1. **yaralandum:**-*du, -m*
Gazel 118
Mısra: **9**
Yaralanmak. || *Gücenmek, kırılmak.*

Yār oḳından yaralandum ey ecel şabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henūz

yaramaz:

1. **yaramaz:**
Gazel 249
Mısra: **6**
Kötü.

Bu ne ad yavuzlıġıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

2. **yaramazdur:**-*dur*
Gazel 299
Mısra: **11**
Zararlı, fena, kötü.

İnanurmış benüm içün yaramazdur diyene
Ey dirīġā kim iyü bilmez imiş yār beni

yarar:

1. **yarar:**
Gazel 148
Mısra: **10**
Faydalı, yararlı.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ
yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niṣārı yoḳ

yaraṣ:

1. **yaraşmaz:**-*maz*
Gazel 125
Mısra: **4**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Cemālüñ muṣḥafın açma raḳībe
Öñinde kāfirüñ Ḳurʾān yaraşmaz

2. **yaraşmaz:**-*maz*
Gazel 125
Mısra: **8**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Ḳarīb itme raḳībi ḫalvetüñe
Meleksin hem-demüñ şeyṭān yaraşmaz

3. **yaraşmaz:**-*maz*
Gazel 125
Mısra: **14**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Cihānı devletüñ maʿmūr iderken
Bu göñlüm Kaʿbesi vīrān yaraşmaz

4. **yaraşupdur:**-*up, -dur*
Gazel 254
Mısra: **4**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Ḥüsn ḫilʿatdür biçilmiş ḳaddüñe ey serv-i nāz
Ol ḳabā key yaraşupdur sen dil-ārām üstine

5. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **1**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

İki cihānuñ cānısın sen cāna ṣıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna ṣıḥḥat yaraşur

6. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **4**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Ḥüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden bu ruḫ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

7. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **6**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

8. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **8**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Her gūşede tesbīḥ ider dillü dilince kāyināt
Ẕikri budur kim Ḥażret-i Sulṭāna ṣıḥḥat yaraşur

9. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **10**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Baḫt u saʿādet taḫtınuñ erkānın iḥkām itmege
Dāruʾṣ-ṣafāda dāver-i devrāna ṣıḥḥat yaraşur

10. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **12**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Yeʿcūc-ı ẓulm ü fitnenüñ sedd-i sedīdin çekmege
Ol mefḫar-i İskender-i Yūnāna ṣıḥḥat yaraşur

11. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **14**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Tedbīr ile leşker ṣıyup mektūb ile iḳlīm alan
Ol iftiḫār-ı milket-i ʿOs̱māna ṣıḥḥat yaraşur

12. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **16**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Sūʾ-i mizācın ʿālemüñ ḥikmetle ıṣlāḥ itmege
Sen Ḫıżr-dem ʿĪsā-nefes Loḳmāna ṣıḥḥat yaraşur

13. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **18**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

İnsān-ı devlet ʿaynınuñ vech-i münīrüñ nūrıdur
Devlet umūrın görmege insāna ṣıḥḥat yaraşur

14. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **20**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Saʿd-i felek her ṣubḥ-dem fāl-ı saʿādet dutmaġa
Muṣḥaf yüzüñde āyet-i Raḥmāna ṣıḥḥat yaraşur

15. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **22**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Çoḳ çegzinür ki çaġıra yüzüñ göricek āfītāb
Ey ẓill-i Ḫaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

16. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **24**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Rūşen budur kim ʿālemüñ rūy-ı murādın gösterür
Āyīne-vār ol ṭalʿat-i raḫşāna ṣıḥḥat yaraşur

17. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **26**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Naẓmuñ zülālidür viren Ḫıżra yine ʿömr-i ebed
Sen āşinā-yı çeşme-i ḥayvāna ṣıḥḥat yaraşur

18. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **28**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Girmiş ḳaşı miḥrābına yāruñ gözi merdümleri
Ḫācet dilerler kim dil-i cānāna ṣıḥḥat yaraşur

19. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **30**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Bāġ-ı İrem bülbülleri Aḥmed gibi gül-bāng ider
Kʾol gül-ʿiẕār-ı ʿandelīb-elḥāna ṣıḥḥat yaraşur

20. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **32**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Yā Rab bu devlet bedrini ḳurtar ḥusūf-ı żaʿfdan
ʿİzzet göginde ol meh-i tābāna ṣıḥḥat yaraşur

21. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 18
Mısra: **34**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

Naḳl olsun ol derd ü elem aʿdāña ey kān-ı kerem
Tā ḥaşre dek sen menbaʿ-ı iḥsāna ṣıḥḥat yaraşur

22. **yaraşaldan:**-*al, -dan*
Gazel 209
Mısra: **5**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak II (daha) güzel, süslü olmak.

Ḳabā-yı ḥüsn ü bahā yaraşaldan ol güneşe
Libāsını ḳamerüñ müsteʿāra beñzetdüm

23. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 25
Mısra: **3**
Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak II (daha) güzel, süslü olmak.

Ḫilʿat-i ḥüsn egnüñe gey yaraşur ey serv-i nāz
Ṭonanup ṭāvūs-vār itseñ nʾola cevlān-ı ʿīd

24. **yaraşmış:**-*mış*
Gazel 306
Mısra: **7**
Yakışmak, uygun düşmek.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

25. **yaraşmış:**-*mış*
Gazel 341
Mısra: **3**
Yakışmak, uygun düşmek.

Ne yaraşmış ḳara beñler nigārā boynuñ aġında
Ṣan olmış dāne müşk ile müzeyyen şemʿ-i kāfūrī

26. **yaraşmaz:**-*maz*
Gazel 125
Mısra: **1**
Yakışmak, uygun düşmek.

Yanuñda müddeʿī ey cān yaraşmaz
Nedīmi ḥüsnüñüñ nā-dān yaraşmaz

27. **yaraşmaz:**-*maz*
Gazel 125
Mısra: **12**
Yakışmak, uygun düşmek.

Bahār-ı ḥüsnüñ Aḥmedʾsüz geçürme
Ki bülbülsüz gül-i ḫandān yaraşmaz

28. **yaraşmaz:**-*maz*
Gazel 125
Mısra: **6**
Uymak, uygun düşmek, yakışmak.

Beni aġlatma kim zeyn oldı ḥüsnüñ
Bu rūz-ı ʿīdde bārān yaraşmaz

29. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 13
Mısra: **2**
Yakışmak, uygun olmak.

Caʿd-ı zülfüñ kim melāḥat ṭopınuñ çevgānıdur
Yaraşur yüzüñde kim ḥüsn ü bahā meydānıdur

30. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 29
Mısra: **2**
Yakışmak, uygun olmak.

Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

31. **yaraşur:**-*ur*
Kaside 30
Mısra: **35**
Yakışmak, uygun olmak.

Key yaraşur ki kisveti ʿömr-i dırāzuñuñ
Yek-ser ṭırāz-ı memleket-i cāvidān imiş

32. **yaraşmaz:**-*maz*
Kaside 19
Mısra: **105**
Uygun düşmek, münasip, yakışmak.

Gördi devlet kʾefser-i şāhī yaraşmaz ġayruña
Bende-i muḳbil gibi göñlin saña virdi hemīn

33. **yaraşmaz:**-*maz*
Gazel 2
Mısra: **24**
(Söz, davranış vb.) Uygun olmak, yerinde ve iyi karşılanacak tarzda olmak.

Aḥmed içün cevrüñi çekmez dir imiş müddeʿī
Ol seni cāndan sever yaraşmaz ol bühtān aña

34. **yaraşmaz:**-*maz*
Gazel 321
Mısra: **6**
(Söz, davranış vb.) Uygun olmak, yerinde ve iyi karşılanacak tarzda olmak.

Raḳībi ḥasbeten liʾllāh idinme ḥüsnüñe maḥrem
Maʿāẕaʾllāh ki yaraşmaz nedīm-i pādişāh egri

35. **yaraşmaz:**-*maz*
Müfret 2
Mısra: **2**
(Söz, davranış vb.) Uygun olmak, yerinde ve iyi karşılanacak tarzda olmak.

Laʿlüñ müferriḥiyle ṭabibüʾl-ḳulūbsın
Ṭur ey Mesīḥ-dem ki yaraşmaz maraż saña

yaraş-:

1. **yaraşur:**-*ur*
Gazel 108
Mısra: **8**
Yakışmak, uygun düşmek.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

2. **yaraşur:**-*ur*
Gazel 108
Mısra: **10**
Yakışmak, uygun düşmek.

Bülbül-i bāġ-ı suḥan Aḥmed-i şīrīn-güftār
Bezm-i şeh gülşenine murġ-ı ḥoş-elḥān yaraşur

3. **yaraşmaz:**-*maz*
Gazel 125
Mısra: **2**
Yakışmak, uygun olmak.

Yanuñda müddeʿī ey cān yaraşmaz
Nedīmi ḥüsnüñüñ nā-dān yaraşmaz

4. **yaraşur:**-*ur*
Kıt'a 19
Mısra: **3**
Uymak, uygun düşmek, yakışmak.

Didi geldi yaraşur mı gör e
Egnine ḥulle-i sündüs geyicek

yaraşur:

1. **yaraşur:**
Gazel 108
Mısra: **6**
Layık, uygun.

Ṣalduġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

2. **yaraşur:**
Gazel 13
Mısra: **10**
Layık, uygun, değer.

Ḳapuña yüzüm sürdügüme nükte budur kim
Bāb üzre yaraşur kim ola levḥ-i müẕehheb

3. **yaraşur:**
Gazel 85
Mısra: **18**
Layık, uygun, değer.

Aḥmedʾüñ sözine ḳulaḳ ṭut kim
Yaraşur gūş-ı şehde cevherler

4. **yaraşur:**
Gazel 108
Mısra: **1**
Layık, uygun, değer.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

5. **yaraşur:**
Gazel 108
Mısra: **2**
Layık, uygun, değer.

Gül yüzüñ yādına çeşmüm güher-efşān yaraşur
Çü bahār irse çemen bezmine bārān yaraşur

6. **yaraşur:**
Gazel 108
Mısra: **4**
Layık, uygun, değer.

Yoluña dīde-i ʿuşşāḳ güher-rīz oluban
Ḳapuña çehre-i müştāḳ zer-efşān yaraşur

7. **yaraşur:**
Gazel 123
Mısra: **3**
Layık, uygun, değer.

Gül pīrehen eyle key yaraşur
Nāzük bedenüñ ḳabāya döymez

8. **yaraşur:**
Kaside 18
Mısra: **2**
Layık, uygun, değer.

İki cihānuñ cānısın sen cāna şıḥḥat yaraşur
Cūd u kerem bürhānısın bürhāna şıḥḥat yaraşur

9. **yaraşur:**
Kaside 26
Mısra: **31**
Layık, uygun, değer.

Şiʿrüm şiʿārı luṭf olalı ṭoġru yaraşur
Medḥüm ḳabāsı serv-i külehdārum üstine

yarat-:

1. **yarada:**-*a*
Gazel 169
Mısra: **11**
T. Yoktan var etmek.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

2. **yaradıldı:**-*ıl, -dı*
Mesnevi 3
Mısra: **70**
T. Yoktan var etmek.

Senüñçün yaraḳlandı ḥavż u livā
Senüñçün yaradıldı arż u semā

3. **yaradıldı:**-*ıl, -dı*
Mesnevi 3
Mısra: **30**
Meydana getirmek, yaratmak.

Aña bir żiyāfetdür ol ḫᵛān-ı ʿām
Kʾanuñçün yaradıldı ʿālem tamām

yarat:

1. **yaradupdur:**-*up, -dur*
Gazel 136
Mısra: **7**
Yaratmak, Allah'ın yoktan var etmesi.

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḥavāṣ

2. **yaratmış:**-*mış*
Gazel 192
Mısra: **21**
Yaratmak, Allah'ın yoktan var etmesi.

Cān-ı Aḥmedʾden yaratmış cismüñi cān-āferīn
Ol bu maʿnīden dimişdür saña cānumdur benüm

yār-ı cānī:

1. **yār-ı cānī:**
Gazel 247
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Can dostu, arkadaş, sevgili.

Özin yār añladur aġyār çoḳdur
Az olur yār-ı cānī sen bilürsin

yār-ı cefā-kārı:

1. **yār-ı cefā-kārı:**-*ı*
Gazel 48
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet çektiren sevgili.

Bir sencileyin yār-ı cefā-kārı kimüñ var
Bī-raḥm u sitemkār u dil-āzārı kimüñ var

yār-ı ġamuñ:

1. **yār-ı ġamuñ:**-*uñ*
Gazel 8
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gam (çektiren) sevgili; sevgilinin gamı, eziyeti.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

yār-ı gendüm-gūn:

1. **yār-ı gendüm-gūn:**
Gazel 217
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Buğday renkli (tenli) sevgili.

Ḫırmenini ʿömrümüñ ol yār-ı gendüm-gūn ʿaceb
Nice yaḳar āteş-i hecrān bilür mi bilmezem

yār-ı ṣādıḳ:

1. **yār-ı ṣādıḳ:**
Gazel 282
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sadık dost, sevgili.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

yār-ı seng-dil:

1. **yār-ı seng-dil:**
Gazel 180
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Taş kalpli, acımasız sevgili.

Göñlüm evin yıḳup gider ol yār-ı seng-dil
Ardınca çağırur der ü dīvār ḳaçma gel

yarluġ:

1. **yarluġı:**
Kaside 17
Mısra: **8**
Dostluk; yardım.

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳı bulmazdı necāt
Yetişüp Ḫıżr-ı ḥaṭuñ eylemese yarluġı

yaş:

1. **yaşlar:**-*lar*
Nazm 37
Mısra: **4**
Yaş, sene.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

2. **yaşumla:**-*(u)m, -la*
Gazel 1
Mısra: **4**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Bir ḳuru mektūbdur gönderdügüm dildāra ben
Ey gözüm merdümlik it yaşumla ter ḳıl dāʾimā

3. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 7
Mısra: **3**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Seyl-āb yaşum irdi meger levḥ-i cemāle
Kim ḥaṭṭı ġubārından anı ḳıldı mücellā

4. **yaşlarum:**-*lar, -um*
Gazel 34
Mısra: **7**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

5. **yaşıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 49
Mısra: **11**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Nergis gözi yaşıyla ḳılur bāġı lālezār
Çün ġamzeñ oḳı ḫūn-ı cigerden nişān virür

6. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 59
Mısra: **7**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Gülgūn yaşum ki gül yüzüñ āyīnedārıdur
ʿAks-i ruḫuñla her ṭarafa lālegūn gider

7. **yaş:**
Gazel 66
Mısra: **1**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Bād işigüñ pāk iderken çeşmüme yaş añdurur
Her dem āb-efşānlıġı saḳḳāya ferrāş añdurur

8. **yaş:**
Gazel 66
Mısra: **4**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Göñlüme ṭūl-ı emel virüp hevāsı zülfüñüñ
Gözlerüme ḳāmetüñ fikri uzun yaş añdurur

9. **yaşlar:**-*lar*
Gazel 98
Mısra: **4**

Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Şevḳuñ odına hevāñ ile yanup ḫāk olalı
Āb-ı ḥasretdür bu gözümden dökilen yaşlar

10. **yaşın:**-*ı, -n*
Gazel 118
Mısra: **13**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Gitmek isterken gözüm yaşın görüp raḥm itdi yār
Didi eglenmek gerek Aḥmed ki bārāndur henüz

11. **yaşumla:**-*(u)m, -la*
Gazel 118
Mısra: **10**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henüz

12. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 129
Mısra: **2**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Bu göñlüm şehrine düşdi gözümden nā-gehān āteş
Yaşum saḳḳāsı irmezse ṭutar mülk-i cihān āteş

13. **yaş:**
Gazel 133
Mısra: **14**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmed'le raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

14. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 135
Mısra: **3**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü ṣudan ḥaẓẓ alımaz ṭaş

15. **yaşın:**-*ı, -n*
Gazel 136
Mısra: **2**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Ḫayāl-i yār ile ḳıldum bu gice ṣoḥbet-i ḫāṣ
Semā'-ı nālem idüpdür gözüm yaşın raḳḳāṣ

16. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 148
Mısra: **1**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

17. **yaşumla:**-*(u)m, -la*
Gazel 149
Mısra: **10**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Seyre çıḳduḳca seg-i kūyuñ ḳadem başmaġ içün
Yüzümi gülgūn yaşumla lāle-zār itsem gerek

18. **yaşuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 150
Mısra: **15**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Ey dīde dökme gün yüzine ḳarşu yaşuñı
K'elbette gün görinse sitāre nihān gerek

19. **yaşı:**-*ı*
Gazel 179
Mısra: **8**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Yoluña ey Ḫusrev-i şīrīn-dehen
Dīde mi var kim yaşı gülgūn degül

20. **yaş:**
Gazel 182
Mısra: **2**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Mestāne gözlerüñden olalı ḫarāb dil
Yaş yirine döker ḳabaġumdan şarāb dil

21. **yaşı:**-*ı*
Gazel 202
Mısra: **19**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Aḥmed'üñ dökme yaşı ılduzını
Ey güneş yüzlü māhum İbrāhīm

22. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 203
Mısra: **5**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Yaşum deñizlerinde açuḳdur ṣadef gibi
Sözüñ güherleri hevesinden ḳulacıġum

23. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 208
Mısra: **5**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Ne ṭañ Ülker gibi inerse yaşum
Meh-i nā-mihr-bāndan ayrıldum

24. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 209
Mısra: **7**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Yaşum gül-ābı müjem şānesiyle gözlerümi
'Arūs-ı ḥüsnüñe āyīnedāra beñzetdüm

25. **yaşumla:**-*(u)m, -la*
Gazel 209
Mısra: **14**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Gözümi gül yüzüñ ebr-i bahāra döndüreli
Yaşumla yir yüzini lālezāra beñzetdüm

26. **yaş:**
Gazel 211
Mısra: **3**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Geh yaş örter gözümi gāh unudup kend'özümi
Bulımazam özümi k'ol ruḥ-ı zībāyı görem

27. **yaşların:**-*lar, -ı(n)*
Gazel 215
Mısra: **14**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Fülk-i dil her dem sefer ḳılmaġa zülfüñ Hindine
Bād-ı āhumla gözümüñ yaşların deryā ḳılam

28. **yaşumla:**-*(u)m, -la*
Gazel 216
Mısra: **8**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Eger sitāreye ḥükm olsa vaṣluñ ey meh-rū
Yaşumla rūz şeb āfāḳı pür-sitāre ḳılam

29. **yaş:**
Gazel 223
Mısra: **4**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Sen şemʿ gibi ġayr ile meclisde gülersin
Ben aḳıduram yaş ile ḳan yandum elüñden

30. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 239
Mısra: **13**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Ben żaʿīfüñ bedenin yaşum içinde bulıcaḳ
Rīsmānda dizilü lüʾlüʾ-i lālā göresin

31. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 243
Mısra: **22**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Ḳomadı żaʿf-ı tenüm Aḥmedʾe feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

32. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 249
Mısra: **3**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Döndi yaşum Kaʿbe yolından ḳapuña Dicle-veş
Dostum maʿẕūr dut yañlış döner Baġdāddan

33. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 263
Mısra: **5**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Ne sāyildür yaşum kim işigüñde Giyer laʿlīn ḳabālar tāze tāze

34. **yaşumı:**-*(u)m, -ı*
Gazel 264
Mısra: **3**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Yiñimezem yaşumı ʿīd-i cemālüñ göricek
Kim yiñer sāyili çün mevsim-i deryūze gele

35. **yaşların:**-*lar, -ı(n)*
Gazel 275
Mısra: **13**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Aḥmedʾi gözden ṣalup sürme ḳapuñdan yaşların
Sāyili maḥrūm idüp eytāmı maġbūn eyleme

36. **yaşumla:**-*(u)m, -la*
Gazel 275
Mısra: **2**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Baġrumı dāġ-ı ġamuñla lāle-veş ḫūn eyleme
Zaʿferānın yüzümüñ yaşumla gül-gūn eyleme

37. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 278
Mısra: **3**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

38. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 280
Mısra: **3**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

39. **yaşumuñ:**-*um, -uñ*
Gazel 300
Mısra: **9**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Bī-ḥisāb idüp ılduzın yaşumuñ
Ey güneş yüzlü māh yaḳma beni

40. **yaşı:**-*ı*
Gazel 331
Mısra: **13**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Aḥmedʾüñ yaşı şaḳın dāmenüñi dutmaya kim
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebī

41. **yaşum:**-*(u)m*
Gazel 346
Mısra: **11**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Gel ʿaẕāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

42. **yaşı:**-*ı*
Gazel 348
Mısra: **1**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Gözümüñ yaşı revān oldığı ġamdan ne-y-iki
Yaşımuñ rengi dem urdığı baḳmadın ne-y-iki

43. **yaşımuñ:**-*ım, -uñ*
Gazel 348
Mısra: **2**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Gözümüñ yaşı revān oldığı ġamdan ne-y-iki
Yaşımuñ rengi dem urdığı baḳmadın ne-y-iki

44. **yaşını:**-*ını*
Kaside 23
Mısra: **51**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Zülfüñ ucında gözlerümüñ yaşını gören

Şanur ki bāz öñinde ḳomış bāzdār āb

45. **yaşlarum:**-*lar, -um*
Kaside 23
Mısra: **55**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Vaşluñı gördi aḳmaz ise yaşlarum ne ṭañ
Ḳadre irişdi sākin olursa ne var āb

46. **yaşum:**-*(u)m*
Kaside 23
Mısra: **39**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Kaʿbe ḳapuñ yolında sebīl itmege yaşum
Hecrüñ beriyyesinde çeker yüz ḳaṭār āb

47. **yaşum:**-*(u)m*
Müfret 10
Mısra: **1**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Yaşum varup işigüñe āhumdan öñürdi
Oddan ḥaẕer eyleñ diyü her dem ḫaber eyler

48. **yaşlar:**-*lar*
Müfret 17
Mısra: **2**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

Āhum riyāḥı depredüben ġam ġamāmını
Yaşlar gözüme seyl gibi eyledi hücūm

49. **yaşum:**-*(u)m*
Nazm 38
Mısra: **2**
Gözyaşı II aşığın gözyaşları.

İşigüñden ey ḳıble-i mihr ü māh
Yaşum gitdügine çü ḳıldum nigāh

yaş döker:

1. **yaş döker:**-*er*
Gazel 272
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
1. Ağlamak.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur çāre ne

2. **yaş döker:**-*er*
Gazel 230
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Yaş döker Aḥmed miyānuñla yañaġuñ yādına
Dīde-i ter-dāmeninde çünki mūdur nʾeylesün

yaş dökmeye:

1. **yaş dökmeye:**-*me, -ye*
Gazel 220
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Ḳaddine ḳarşu gözüm nicesi yaş dökmeye kim
Dimiş ol serv-i revān āb-ı revānı severem

yaş döküp:

1. **yaş döküp:**-*üp*
Gazel 304
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
1. Ağlamak.

Ġam mesīlinde meger ġarḳa-i seyl oldı göñül
Ki döküp yaş iñiler derd ile dolāb gibi

yasa-:

1. **yaşayan:**-*y, -an*
Mesnevi 3
Mısra: **79**
Düzenlemek.

Ṭamuyı yaşayan celālüñ ḥaḳı
Bihişti bezeyen cemālüñ ḥaḳı

yasa düşdi:

1. **yasa düşdi:**
Gazel 314
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kederlenmek, üzülmek.

Maḥabbet ḳurʿası İlyāsa düşdi
Göñül şādīye vü il yasa düşdi

yaşdan:

1. **yaşdan:**
Gazel 28
Mısra: **6**
Yaslanmak, dayanmak.

Eşk-i ḥasret aḳıt ey göz izi tozından cüdā
Seng-i miḥnet yaşdan ey baş āsitānından ırāḫ

2. **yaşdanup:**-*up*
Gazel 103
Mısra: **2**
Yaslanmak, dayanmak.

Ḥalḳa-i zülfüñ ki ruḫsāruñda sergerdān yatur
Yaşdanup genc üstine biñ başlu bir suʿbān yatur

3. **yaşdanup:**-*up*
Kaside 30
Mısra: **3**
Yaslanmak, dayanmak.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaşdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

yāsemin:

1. **yāsemīn:**
Kaside 19
Mısra: **78**
Bu isim ile maruf hoş kokulu çiçek.

Ṭīb-i ḫulḳuñdan ḥikāyet eyledi gülşende bād
Bu feraḥdan göge degdürdi külāhın yāsemīn

2. **yāsemīn:**
Kaside 19
Mısra: **26**
Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç, yasemen çiçeği.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

3. **yāsemīne:**-*e*
Gazel 153
Mısra: **4**
Güzel kokulu, beyaz ve

güzel çiçekler açan sevgilinin yanağına benzetilen sarmaşık cinsinden bir ağaç.

Luṭf ile reyḥānları gülşende ḥayrān itmege
Yāsemīne sāye ṣalmış sünbülüñ vardur senüñ

yaşın ceyḥūnlar itdi:

1. **yaşın ceyḥūnlar itdi:**-*di*
Mesnevi 4
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşının sel olması.

Ṣaçından ʿuḳde vü efsūnlar itdi
Yaşın ʿāṣıḳlaruñ ceyḥūnlar itdi

yaşlar akıdup:

1. **yaşlar aḳıdup:**-*up*
Terkib-bend 1
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Gözyaşı dökmek.

Dolāb yaşlar aḳıdup iñiler bu derd ile
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḥı

yaşlar dökerler:

1. **yaşlar dökerler:**
Gazel 283
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Su akıtmak, dökmek; ağlamak, gözyaşı dökmek.

İreli deryā ḳulaġına gözümüñ yaşları
Acıyup yaşlar dökerler cümle deryālar bize

yaşlar döküben:

1. **yaşlar döküben:**-*üben*
Kaside 6
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Su akıtmak, dökmek; ağlamak, gözyaşı dökmek.

Dolāb olur āşüfte-i bostān-ı sarāyuñ
Yaşlar döküben nāle ḳılur vālih ü şeydā

yaşlar döküp:

1. **yaşlar döküp:**-*üp*
Gazel 39
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Su akıtmak, dökmek; ağlamak, gözyaşı dökmek.

Aġlar iken āhumuz eflāke irdi raʿd-veş
Ol sebebden gök daḥı yaşlar döküp nālān olur

yaşlu gözüm:

1. **yaşlu gözüm:**-*üm*
Gazel 273
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlı göz, gözyaşı bulunan, ağlamaklı göz.

Ol Yūsuf-ı gül-pīrehen toz itmemege dāmenin
Şişeyle gül ṣuyın ṣaçar yaşlu gözüm yollarına

yaşlu gözümi:

1. **yaşlu gözümi:**-*üm, -i*
Kaside 22
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Yaşlı göz, gözyaşı bulunan, ağlamaklı göz.

Yaşlu gözümi ebre nice beñzedem kʾolur
Bundan niṣār gevher ü andan niṣār āb

yastan-:

1. **yaştanur:**-*ur*
Kaside 29
Mısra: **50**
Yaslanmak.

Bostān-ı sarāyuña yüz urmaḳ hevesinden
Ṭoprak döşenüp yaştanur aḥcārı benefşe

yat-:

1. **yatıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 285
Mısra: **9**
Uyumak.

Bir nev-ʿarūsdur yatıcaḳ cāme-i ḫˇābda
Bir nerre-i şīrdür güẕer itse semend ile

2. **yatur:**-*ur*
Gazel 22
Mısra: **11**
Boylu boyunca uzanmak.

Tīr-i ġamzeñle yatur meydān-ı ʿışḳuñda zebūn
Ṣol dil-āverler kʾider tīġ-ı Nerīmān ile baḥṣ

3. **yatmazdı:**-*maz, -dı*
Kaside 12
Mısra: **59**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

Heybetüñden ġaybet idüp bīşede yatmazdı şīr
Rāh-ı tīġuñ uġrasa bir kez eger ġāb üstine

4. **yatup:**-*up*
Nazm 5
Mısra: **5**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

Ḫāk-i siyehde Yūsuf-ı gül-pīrehen yatup
Nesrīn utanmadan geye gülgūn ḳabā dirīġ

5. **yatursın:**-*ur, -sın*
Nazm 5
Mısra: **22**
Bir yere boylu boyunca uzanmak.

Ṣol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

6. **yatma:**-*ma*
Gazel 304
Mısra: **20**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

Ṣofīyā ger diler iseñ ki dimāġuñ ola ter
Ṭur ayaġ al elüñe yatma ḳuru ḳab gibi

7. **yatup:**-*up*
Gazel 100
Mısra: **14**
Boylu boyunca uzanmak. || *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucaġında yatup derdüñle dermānsuz geçer

yat:

1. **yatur:**-*ur*
Gazel 29
Mısra: **17**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

2. **yatur:**-*ur*
Gazel 221
Mısra: **12**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

Devletinde ḥüsnüñüñ dād eyle ey şāh-ı cihān
Kʾanca devlet-ḫāneler vīrān yatur bī-dāddan

3. **yatur:**-*ur*
Nazm 29
Mısra: **2**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

Cihān yansun kim ol şemʿ-i şeker-ḫand
Yatur giryān ayaġında demür bend

4. **yaturmış:**-*ur, -mış*
Gazel 290
Mısra: **5**
Yerleştirmek.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevşer üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

5. **yatur:**-*ur*
Kaside 30
Mısra: **3**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; uyumak.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaṣdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

6. **yatur:**-*ur*
Gazel 10
Mısra: **16**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; bulunmak, var olmak.

Ḥubb-ı zindān eyleyüp şevḳ-ı zenaḫdānuñla cān
Çāha düşmişdür yatur Yūsuf gibi cānā ġarīb

7. **yatan:**-*an*
Gazel 46
Mısra: **11**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; bulunmak, var olmak.

Bister-i nesrīnde yatan gül ne bilsün ḥālini
Bülbül-i şūrīdenüñ kim ḫārdan bālīni var

8. **yatur:**-*ur*
Gazel 70
Mısra: **8**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; bulunmak, var olmak.

Ḳanda beñzer nüsḫa-i ḥüsnüñe gül kim berg-i gül
Minber-i şāḫ altına düşmiş yatur evrāḳdur

9. **yatur:**-*ur*
Gazel 103
Mısra: **6**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; bulunmak, var olmak.

Gör nice hindū-beçedür gün yüzinde beñleri
Kim gül-i ter döşenüp mehtābda ʿuryān yatur

10. **yatur:**-*ur*
Gazel 103
Mısra: **8**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; bulunmak, var olmak.

ʿĀrızı ḫaṭṭından ol servüñ suʾāl itdüm didi
Būstān-ı Rūmda ṭūṭī-i Hindūstān yatur

11. **yatur:**-*ur*
Gazel 103
Mısra: **10**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; bulunmak, var olmak.

Ey püser ebkār-ı efkār ile Aḥmed göñlinüñ
Her gice bir gūşesinde biñ meh-i tābān yatur

12. **yatur:**-*ur*
Gazel 158
Mısra: **7**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; bulunmak, var olmak.

Uzadup ayaġını gümüş taḫtda yatur
Devr-i ḳamerde devlet ile kām-rān ḳaşuñ

13. **yatur:**-*ur*
Gazel 163
Mısra: **14**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; bulunmak, var olmak.

Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān baġlasa Aḥmed
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur şeydāsı İsḥāḳuñ

14. **yata:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **208**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; bulunmak, var olmak.

Sipāh-ı ʿadūdan ḳırılan gürūh
Yata baḥr-i ḫūn içre mānend-i kūh

15. **yata:**-*a*
Nazm 5
Mısra: **21**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak.

Şol serv kim düşüp yata bir lālezārda
Sen ḳan içinde şöyle yatursın saña dirīġ

16. **yatur:**-*ur*
Gazel 163
Mısra: **9**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; yatmak.

Gül olmış nār-ı ruḥsārı yatur gördüm gül üstinde
Şan İbrāhīmdür gīsū-yı ʿanber-āsāsı İsḥāḳuñ

17. **yatur:**-*ur*
Gazel 129
Mısra: **5**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; alışmak II durmak (Süreklilik bildirir).

Şan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

18. **yatur:**-*ur*
Gazel 156
Mısra: **6**
Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; alışmak II durmak (Süreklilik bildirir).

İnanmış kendüye āhū gözüñ kim Kenārında yatur bir būstānuñ

19. **yatur:**-+*(u)r*
Nazm 5
Mısra: **4**
Boylu boyunca uzanmak II Ölmek.

Nāzük tenine zaḥmet iderken ḳabā-yı gül
Girdi ḳara yire yatur ol dil-rubā dirīġ

20. **yatur:**-*ur*
Kaside 6
Mısra: **141**
Boylu boyunca uzanmak II uyumak.

ʿAdlüñle yatur mest oluban bāġ yolında
Zerrīn külehiyle giceler nergis-i şehlā

21. **yatur:**-*ur*
Terkib-bend 1
Mısra: **65**
Bir yerde gömülü olmak.

Ḫāk-i siyehde gör nice pinhān olup yatur
Ol devlet āfitābı ki gerdūn-penāh idi

22. **yatur:**-*ur*
Gazel 103
Mısra: **1**
Bir şeyin üzerine uzanmak (zülf bağlamında). II dökülmek.

Ḥalḳa-i zülfüñ ki ruḫsāruñda ser-gerdān yatur
Yaṣdanup genc üstine biñ başlu bir suʿbān yatur

23. **yatur:**-*ur*
Gazel 103
Mısra: **2**
Bir şeyin üzerine uzanmak (zülf bağlamında). II dökülmek.

Ḥalḳa-i zülfüñ ki ruḫsāruñda ser-gerdān yatur
Yaṣdanup genc üstine biñ başlu bir suʿbān yatur

24. **yatur:**-*ur*
Gazel 103
Mısra: **4**
Bir şeyin üzerine uzanmak (zülf bağlamında). II dökülmek.

Sünbül-i zülf-i ʿaraḳ-rīzinden ol gül yüzlünüñ
Gün yüzinde ebr-i müşkīn-i gülāb-efşān yatur

25. **yatur:**-*ur*
Gazel 261
Mısra: **10**
Bir şeyin üzerine uzanmak (zülf bağlamında). II dökülmek.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

26. **yaturlar:**-*ur, -lar*
Nazm 3
Mısra: **5**
Ölü gömülmüş olmak.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḥālin dimek içün dil uzatmış çemeni gör

yatur:

1. **yatur:**
Kaside 12
Mısra: **24**
Bir şeyin üzerine uzanmak (zülf bağlamında).

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

yavaşça:

1. **yavaşca:**
Müfret 51
Mısra: **1**
Çok yavaş, yavaşçacık.

Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı
Ne ḳopmış ol kedinüñ bāyın oġlı

yavu ḳılam:

1. **yavu ḳılam:**-*am*
Gazel 55
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Yitirmek, kaybetmek.

Şanemā ırmaduġum zülf ü ruḫuñdan gözümi
Ḳorḳaram nā-geh anı yavu ḳılam gibi gelür

yavuz:

1. **yavuz:**
Kaside 26
Mısra: **12**
Kötü, fena.

Ol serve ḳarşu āh idemez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

2. **yavuz:**
Gazel 201
Mısra: **4**
Kötülük, fenalık.

Dostuñ fevḳaʾs-süreyyā düşmanuñ taḥteʾs-serā
Kim saña yavuz şanursa ʿömri az olsun begüm

3. **yavuz:**
Gazel 264
Mısra: **10**
Kötülük, fenalık.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

4. **yavuz:**
Müfret 51
Mısra: **1**
Kötü, fena işler yapan kimse; günahkar.

Yavuz degül yavaşca şāyın oġlı
Ne ḳopmış ol kedinüñ bāyın oġlı

5. **yavuz:**
Terkib-bend 1
Mısra: **109**

Kötü, fena işler yapan kimse; günahkar.

Cān-ı cihāndur ol aña yavuz ṣananlaruñ
İki cihānda ḫaṣmı cihān-āferīn ola

yavuz dilden:

1. **yavuz dilden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz.

Ṣaḳınup laʿl-i dür-bārı yavuz gözden yavuz dilden
Yazılmış ḫaṭṭ-ı jengārī yavuz gözden yavuz dilden

2. **yavuz dilden:**
Gazel 229
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz.

Ṣaḳınup laʿl-i dür-bārı yavuz gözden yavuz dilden
Yazılmış ḫaṭṭ-ı jengārī yavuz gözden yavuz dilden

3. **yavuz dilden:**
Gazel 229
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz.

Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen ṣaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

4. **yavuz dilden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz.

Yavuz dilden yavuz gözden ṣaḳınuram seni gerçi
Ṣaḳınmaz kimse mekkārı yavuz gözden yavuz dilden

5. **yavuz dilden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz.

Yavuz dilden yavuz gözden ṣaḳınuram seni gerçi
Ṣaḳınmaz kimse mekkārı yavuz gözden yavuz dilden

6. **yavuz dilden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz.

Kemān ebrūsına ḳurbān olan ʿāṣıḳlaruñ ḳanın
Süreydi alnına bārī yavuz gözden yavuz dilden

7. **yavuz dilden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz.

Göñüller yıḳuban yapduñ cefā bünyādını muḥkem
Ḫarāb olmaya dīvārı yavuz gözden yavuz dilden

8. **yavuz dilden:**
Gazel 229
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz.

Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

9. **yavuz dilden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz.

Ne cāẕūdur kʾalur ġamzeñ eline fitneler tīġın
Oḳur efsūn-ı seḥḥārı yavuz gözden yavuz dilden

10. **yavuz dilden:**
Gazel 229
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende müşterī mihre
Ṣaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

11. **yavuz dilden:**
Gazel 229
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Kötü söz.

Ḫamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

yavuz göz degmesün:

1. **yavuz göz degmesün:**
Gazel 11
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Uğursuzluk, kötülük getirdiğine inanılan, kıskanç ya da hayran bakışlar dolayısıyla fena bir duruma düşmek, nazara gelmek.

Ger yavuz göz degmesün dirseñ ṣalın ey serv-i nāz
Boynuña Aḥmed ḳolından heykel-i zerrīn ṣalup

yavuz gözden:

1. **yavuz gözden:**
Gazel 229
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Baktığı kimseye zarar veren veya nazar değdiren göz, kötü göz.

Ṣaḳınup laʿl-i dür-bārı yavuz gözden yavuz dilden
Yazılmış ḫaṭṭ-ı jengārī yavuz gözden yavuz dilden

2. **yavuz gözden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Baktığı kimseye zarar veren veya nazar değdiren göz, kötü göz.

Ṣaḳınup laʿl-i dür-bārı yavuz gözden yavuz dilden
Yazılmış ḫaṭṭ-ı jengārī yavuz gözden yavuz dilden

3. **yavuz gözden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Baktığı kimseye zarar veren veya nazar değdiren göz, kötü göz.

Çenār el götürüp Ḥaḳḳa niyāz eyler ki sen ṣaḳla
Bu serv-i lāle-ruḫsārı yavuz gözden yavuz dilden

4. **yavuz gözden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Baktığı kimseye zarar veren veya nazar değdiren göz, kötü göz.

Yavuz dilden yavuz gözden şaḳınuram seni gerçi
Şaḳınmaz kimse mekkārı yavuz gözden yavuz dilden

5. **yavuz gözden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Baktığı kimseye zarar veren veya nazar değdiren göz, kötü göz.

Yavuz dilden yavuz gözden şaḳınuram seni gerçi
Şaḳınmaz kimse mekkārı yavuz gözden yavuz dilden

6. **yavuz gözden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Baktığı kimseye zarar veren veya nazar değdiren göz, kötü göz.

Kemān ebrūsına ḳurbān olan ʿāşıḳlaruñ ḳanın
Süreydi alnına bārī yavuz gözden yavuz dilden

7. **yavuz gözden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Baktığı kimseye zarar veren veya nazar değdiren göz, kötü göz.

Göñüller yıḳuban yapduñ cefā bünyādını muḥkem
Ḫarāb olmaya dīvārı yavuz gözden yavuz dilden

8. **yavuz gözden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Baktığı kimseye zarar veren veya nazar değdiren göz, kötü göz.

Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

9. **yavuz gözden:**-*den*
Gazel 229
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Baktığı kimseye zarar veren veya nazar değdiren göz, kötü göz.

Ne cāẕūdur kʾalur ġamzeñ eline fitneler tīġın
Oḳur efsūn-ı seḥḥārı yavuz gözden yavuz dilden

10. **yavuz gözden:**
Gazel 229
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Baktığı kimseye zarar veren veya nazar değdiren göz, kötü göz.

Raḳīb öñinde cān olmaz igende müşterī mihre
Şaḳınur germ bāzārı yavuz gözden yavuz dilden

11. **yavuz gözden:**
Gazel 229
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Baktığı kimseye zarar veren veya nazar değdiren göz, kötü göz.

Ḫamāyil gibi boynuña ḳolın ḳıl Aḥmedʾüñ heykel
Ki ṣaḳlaya seni bārī yavuz gözden yavuz dilden

<u>yavuz nazarından:</u>

1. **yavuz naẓarından:**
Gazel 232
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kem göz, kötü gözle bakış, kötü bakma.

Gözlerümüze nūrsın u dillere şādī
Ḫalḳuñ seni Ḥaḳ ṣaḳlaya yavuz naẓarından

<u>yavuzlıġ:</u>

1. **yavuzlıġıdur:**
Gazel 249
Mısra: **5**
Kötülük.

Bu ne ad yavuzlıġıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

<u>yay:</u>

1. **yayıyla:**-*ı, -y, -la*
Gazel 323
Mısra: **4**
Ok atma aracı. II Sevgilinin kaşı.

Ne fettān ṭıfl olur bu kim revān olduḳca her yaña
Ḳaşı yayıyla cān murġın atar geh ṭoġru gāh egri

2. **yay:**
Gazel 302
Mısra: **4**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis.

Ḳaddüñ ider oḳ gibi beni rāst
Ḳaşuñ ider yay gibi ḫam beni

3. **yay:**
Mesnevi 3
Mısra: **200**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis.

Düzüldükde oḳ gibi şaffuñ dürüst
Meger yay döndüre ḫaşmuña püşt

4. **yaya:**-*a*
Müfret 28
Mısra: **2**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis.

Vefāsı olmayan yāruñ
Kirişi yoḳ hemān bir yaya beñzer

5. **yayına:**-*ına*
Gazel 177
Mısra: **3**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis ‖ kavisli kaş.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu baġrum zaḫmına merhem urur peykān degül

6. **yāyına:**-*ına*
Gazel 242
Mısra: **1**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis ‖ kavisli kaş.

Kej-naẕardur ḳaşlaruñ yāyına ḳurbān olmayan
Ḳanda bilsün ġamzeñ oḳın yüregi ḳan olmayan

7. **yayına:**-*ına*
Gazel 315
Mısra: **2**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis ǁ kavisli kaş.

Göñül ġamzeñ oḳından ḫaste düşdi
Ḳaşuñ yayına cān peyveste düşdi

8. **yayın:**-*ı, -n*
Nazm 34
Mısra: **2**
Ok atma aracı; sevgilinin yay şeklindeki kavisli kaşı.

Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẓāhir itmez

9. **yaya:**-*a*
Gazel 270
Mısra: **6**
İki ucu arasında bir kiriş gerili olan, eğri ve esnek ok atma âleti, kavis. II Sevgilinin kaşları.

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

yayıl:

1. **yayılmış:**
Gazel 251
Mısra: **12**
Yayılmak, dağılmak.

Senüñ meyl-i maḥabbetüñ benüm göñlümde muḥkemdür
Yayılmış ḳan gibi cisme çıḳup gitmez ṭamarumdan

yayın çeküp:

1. **yayın çeküp:**-*üp*
Gazel 93
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yayını çekmek. Çilesini veya kirişini takıp yayı atışa hazır duruma getirmek II sevgilinin kaş göz işaretine, bakışına maruz kalmak.

Zihī çeküp ḳaşuñ yayın ḫalāṣ-ı tīr-i āh itsem
Ṭoḳuz ṭāḳ-ı zebercedden ṭutarlarsa siper göynür

yayḳara:

1. **yayḳara:**
Gazel 231
Mısra: **1**
Yaygara, bağırıp çağırma.

Ġamzeñ ki ḳurdı yā ḳaşuñı yayḳara içün
Ḳıldı nişāne cānları tīr-i ḳażā içün

yaz-:

1. **yazsam:**-*sa, -m*
Gazel 215
Mısra: **2**
Yazmak, kaleme almak.

Şol ḳalemle kʾadın ol şīrīn lebüñ inşā ḳılam
Bir duʿā yazsam umaram ölüyi iḥyā ḳılam

2. **yazuñ:**-*uñ*
Gazel 287
Mısra: **18**
Çizmek, nakşetmek, işlemek.

Tīġ-ı hecr Aḥmedʾe ḳan aġladur uş ḫāme gibi
Ḳan ile yazuñ adın defter ü dīvānumuza

3. **yazdı:**-*dı*
Kaside 12
Mısra: **50**
Kaleme almak, işlemek, nakşetmek.

Cenneti şol deñlü taʿẕīm itdi naḳḳāş-ı ezel
Kim senüñ nām-ı şerīfüñ yazdı ebvāb üstine

4. **yazmaġa:**-*maġ, -a*
Kaside 7
Mısra: **120**
Kaleme almak, yazmak.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın ṣanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mıṣṭar güneş

5. **yazmışdur:**-*mış, -dur*
Kaside 25
Mısra: **35**
Kaleme almak, yazmak.

ʿĪdüñ içün bir müferriḥ nāme yazmışdur ḳalem
Kim anuñ renginde ḫayrāndur şeker-rīzān-ı ʿīd

6. **yazmış:**-*mış*
Kaside 13
Mısra: **13**
İşlemek, nakşetmek.

Ḫaṭṭı yazmış dilberüñ çāh-ı zenaḫdānında kim
Bu hezārān Yūsuf-ı Mışrīlerüñ zindānıdur

7. **yazamadum:**-*a, -ma, -du, -m*
Kaside 6
Mısra: **188**
Kaleme almak, kağıda dökmek; gerektiği gibi ifade etmek.

Ṭolaşdı siyeh baḫtum ucından dilüme ḳıl
Kim yazamadum sülsini bir ḫarfinüñ ammā

8. **yaza:**-*a*
Kaside 7
Mısra: **131**
Çizmek, nakşetmek.

Tā yaza nūrīn ḳalemle çın seḥer naḳḳāş-ı ṣunʿ
Şemse-i zerrīn-i ṭāḳ-ı günbed-i aḫżar güneş

9. **yaz:**
Gazel 9
Mısra: **10**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Cān Cebreʾīli oḳıdı reyḥān ḫaṭın didi
Yaz muṣḥaf-ı cemālüñe āyet hemīn ola

10. **yazdum:**-*du, -m*
Gazel 9
Mısra: **7**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Lafẓ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı
Nāmum kenārına ki kināyet hemīn ola

11. **yazmış:**-*mış*
Gazel 26

Mısra: **5**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Yazmış cemāli nusḫasına ḫaṭṭı ḥāşiye
Düşmiş anuñ kenārına uş zülfi ḳayd-ı şāh

12. **yazam:**-*am*
Gazel 43
Mısra: **9**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Bilmezem nice yazam bildürem aḥvālüm kim
Delü göñlüm seni mektūb u ḫaberden güniler

13. **yazar:**-*ar*
Gazel 95
Mısra: **6**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Ey ḳamer-ṭalʿat ḳaşuñ ḳavsin görüp taḳvīmde
Ay başında fitne var diyü müneccimler yazar

14. **yazar:**-*ar*
Gazel 95
Mısra: **8**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Ḫaṭṭı çekdi ḫātem-i yāḳūta müşkīn dāyire
Ḫaḳ budur yāḳūtdan her şīvesinde ter yazar

15. **yazar:**-*ar*
Gazel 95
Mısra: **10**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Āh kim fikr-i raḳīb ile geçer bāzārumuz
Ḫayf kʾol ʿömri Kirāmen Kātibīn ebter yazar

16. **yazar:**-*ar*
Gazel 95
Mısra: **12**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Laʿlinüñ naḳşın ḫayāl eyler ṣaçındayken gözüm
Gūyiyā naḳḳāş-ı Çīndür cevherī sāġar yazar

17. **yazar:**-*ar*
Gazel 95
Mısra: **14**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Rūmı evrāḳ-ı gül-i ḫandān ṭutar ḫoş-būy ile
Gül yüzüñ vaṣfında Aḥmed nice kim defter yazar

18. **yazar:**-*ar*
Gazel 119
Mısra: **15**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henūz

19. **yazar:**-*ar*
Gazel 144
Mısra: **14**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed beyān resāyiline
Yazar leṭāyif-i ḥüsn ü ider ḥikāyet-i luṭf

20. **yazar:**-*ar*
Gazel 156
Mısra: **2**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Ḳamer devrinde ḫaṭṭ-ı dilsitānuñ
Ne yazar fitnesin āḫir zamānuñ

21. **yazam:**-*am*
Gazel 176
Mısra: **9**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Bir faṣlını yazam diyü bāb-ı cemālüñüñ
Rengīn varaḳlarıyla düzetdi kitāb gül

22. **yazdum:**-*du, -m*
Gazel 206
Mısra: **30**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Nāmeye nāmın yazarken gitdi ʿaḳlum āh kim
Nice yazdum ruḳʿa-i medḥ ü ṣenāsın bilmedüm

23. **yazar:**-*ar*
Gazel 236
Mısra: **3**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Ġuṣṣamuñ ḳıṣṣaların yazar iken āhumdan
Ḫāmeler yanduġını nāme-i terden ṣorasın

24. **yazar:**-*ar*
Gazel 263
Mısra: **11**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Yazar sürḫ ile her dem kātib-i eşk
Ḳapuñda mā-cerālar tāze tāze

25. **yazdum:**-*du, -m*
Gazel 278
Mısra: **1**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Ḳanlu yaşumla yazdum bir iştiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ dökerdi ḫāme

26. **yazdı:**-*dı*
Gazel 295
Mısra: **4**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

27. **yazmış:**-*mış*
Kaside 18
Mısra: **6**
(Bir söz veya düşünceyi)
Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Dār-ı şifādan ḳapuña şerbet buyurmış laʿl-i yār
Yazmış kenār-ı cāma kim sen cāna ṣıḥḥat yaraşur

28. **yazar:**-*ar*
Kaside 20
Mısra: **36**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Hilāl nūnını altun ṣuyıyla kātib-i çarḫ
Yazar her ay ki naʿl-i semendüñe ola dāl

29. **yazdum:**-*du, -m*
Kaside 20
Mısra: **65**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Didi ʿiẕāruma yazdum ki kim severse beni
Viṣālüm aña ḥarām ola ḳanı baña ḥalāl

30. **yazdum:**-*du, -m*
Kaside 26
Mısra: **22**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Didüm bu ḫaṭ nedür didi güftārın Aḥmedüñ
Misk ile yazdum uş gül-i ruḫsārum üstine

31. **yaza:**-*a*
Kıt'a 1
Mısra: **32**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Nice kim ṭuta varaḳ ṣafḥaların defter-i cūd
Nice kim yaza ḳalem dillere dīvān-ı kerem

32. **yazdı:**-*dı*
Kıt'a 24
Mısra: **3**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Yazdı levḥ üzre ḳalem tārīḫini Ḳayṣer oldı Rūm'a Sulṭān Bāyezīd

33. **yazmış:**-*mış*
Müfret 40
Mısra: **2**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Müşk-i Çīn dem-bestedür bu ḫaṭṭ-ı ʿanber-sā içün
Kim maḥabbet-nāme yazmış bir but-ı raʿnā içün

34. **yazdı:**-*dı*
Müfret 45
Mısra: **1**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Ne yazdı gül yüzüñ vaṣfında ḫāme
Ki yapraḳ gibi ditrer idi nāme

35. **yazmış:**-*mış*
Nazm 15
Mısra: **1**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış
Maḥabbet-nāmedür kim cāna yazmış

36. **yazmış:**-*mış*
Nazm 15
Mısra: **2**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Ḫaṭın kim müşk ile mercāna yazmış
Maḥabbet-nāmedür kim cāna yazmış

37. **yazam:**-*am*
Nazm 30
Mısra: **3**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaleme almak.

Ben ne vech ile yazam nāmuñı kim ehl-i kemāl
Güniler nām-ı şerīfüñi dilinden ḳalemüñ

38. **yazarken:**-*ar, -ken*
Müfret 6
Mısra: **1**
1-Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak 2-Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

39. **yazarken:**-*ar, -ken*
Gazel 290
Mısra: **3**
(Allah) Kader olarak belirlemek.

Ezel naḳḳāşı yazarken cemālüñ naḳşına düşmiş
Ḳalemden noḳṭa-i ʿanber bu gül-berg-i dil-ārāya

40. **yazarken:**-*ar, -ken*
Kaside 28
Mısra: **3**
(Allah) Kader olarak belirlemek.

Dest-i ḳudret ḫüsn menşūrın yazarken ḫāl-i dost
Noḳṭadur kim ḫāme-i zülf-i perīşāndan ṭamar

41. **yaz:**
Gazel 51
Mısra: **9**
Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek; kaleme almak; yazı ile anlatmak.

Aḥmed uş bu cānuñı şükrāne yaz ol māha kim
Cān u dil ḳaṣdına şīr-āhū-yı şīr-efgen ṭutar

42. **yazsam:**-*sa, -m*
Kıt'a 3
Mısra: **9**
Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek; kaleme almak; yazı ile anlatmak.

Evṣāfuñı söylesem ve yazsam
Tā ḥaşre degin zamānum olsa

43. **yazmış:**-*mış*
Müfret 1
Mısra: **2**
Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek, kaydetmek.

Ḥasenātuñdan umaruz ki bugün eglenevüz

Şol tevārīḫ ile kim yazmış İmām-ı Ṭaberī

44. **yazsalar:**-*-sa, --lar*
Kaside 8
Mısra: **8**
Bir şey veya kimseyi bir yere kaydetmek, kaydını yaptırmak.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Adını yazsalar ola seng-i mezār laʿl

45. **yazarken:**-*(a)r, -ken*
Gazel 204
Mısra: **9**
Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek; kaleme almak; yazı ile anlatmak.

Tāb-ı ruḫuñla sūzını yazarken Aḥmedʾüñ
Şevḳından odlara düşüben yana yazmışam

46. **yazarken:**-*(a)r, -ken*
Gazel 206
Mısra: **29**
Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek; kaleme almak; yazı ile anlatmak.

Nāmeye nāmın yazarken gitdi ʿaḳlum āh kim
Nice yazdum ruḳʿa-i medḥ ü senāsın bilmedüm

47. **yazarken:**-*(a)r, -ken*
Nazm 15
Mısra: **3**
Bir söz veya düşünceyi belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek; kaleme almak; yazı ile anlatmak.

Yazarken ruḫlaruñ vaṣfını Aḥmed
Ḳalem düşmiş elinden yana yazmış

48. **yazduġı:**-*duġ, -ı*
Gazel 2
Mısra: **18**
Kaleme almak, yazmak.

Zülfi naḳḳāşı ṣuya bir resm ider kim reşk ider
Mānī-yi Çīn yazduġı naḳş-ı Nigāristān aña

49. **yazarlar:**-*ar, -lar*
Gazel 138
Mısra: **2**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işaret ve harflerle bir yere geçirmek.

Ġam degül bī-ḫāl olursa ḥüsnüñ evrāḳında ḫaṭ
Resmdür ʿāriflere nāme yazarlar bī-nuḳaṭ

yaz:

1. **yazıcaḳ:**-*ı, -caḳ*
Gazel 16
Mısra: **9**
Kaleme almak.

Aḥmed sözini yazıcaḳ özüm göyünür kim
Kāġıd ṭutuşup odlara yanar ḳalem ey dost

2. **yazanuñ:**-*an, -uñ*
Gazel 216
Mısra: **11**
Kaleme almak.

Didüm ki yāra ḳulam didi bu sözi yazanuñ
Kesem ḳalem gibi başın dilin de yara ḳılam

3. **yazmaġ:**-*maġ*
Gazel 225
Mısra: **7**
Kaleme almak.

Ḫūb ḫaṭ yazmaġ içün mecmūʿasına ḥüsnüñüñ
Ṣafḥa-i ḫurşīde çekdi sünbülüñ müşkīn resen

4. **yazduḳda:**-*dukta*
Gazel 278
Mısra: **3**
Kaleme almak.

Yazduḳda yara kāġıd ḳıldı yaşum anı ter
Merdümlik itdi çeşmüm baḳup ḳurı selāma

5. **yazmaġa:**-*maġa*
Kaside 11
Mısra: **67**
Kaleme almak.

Medḥüñi yazmaġa müşkīn ḫaṭṭ ile her dem çeker
Ter gül evrāḳına mıṣṭar kākül-i müşkīn-i dost

6. **yaza:**-*a*
Kaside 29
Mısra: **43**
Kaleme almak.

Rengīn düzer evrāḳı ki ter müşk ile yaza
Ḫulḳuñ ṣıfatında olan eşʿārı benefşe

7. **yazaram:**-*a, -r, -a, -m*
Müfret 3
Mısra: **2**
Kaleme almak.

Derdümi meşk itmege her dem der ü dīvāruña
Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengīn mā-cerā

8. **yazalar:**-*a, -lar*
Kaside 8
Mısra: **51**
Yazmak.

Şol şevḳden ki yazalar alnında aduñı
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehriyār laʿl

9. **yazılduġı-yʾçün:**-*ıl, -duḳ, -ı, -çün*
Kaside 15
Mısra: **33**
Yazmak.

Sīm ṣūretde sitem şekline yazılduġı-yʾçün
Ṭaġıdursın anı düşman gibi ey ḫān-ı kerem

10. **yazmadum:**-*madum*
Gazel 9
Mısra: **7**
Kaleme almak II yazmak.

Lafẓ-ı kināye yazmadum u yazdum aduñı
Nāmum kenārına ki kināyet hemīn ola

11. **yazmış:**-*mış*
Gazel 73
Mısra: **3**
Kaleme almak, yazı haline getirmek, nakşetmek.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

12. **yazmış:**-*mış*
Gazel 326
Mısra: **3**
Kaleme almak, yazı haline getirmek, nakşetmek.

Kemāl-i ḥüsnüñe yazmış ḫaṭuñ ter müşk ile ḥüccet
Ḳabā-yı nāz ile ḳaddüñ ṭonatmış serv-i sīmīni

13. **yazdum:**-*du, -m*
Mesnevi 3
Mısra: **155**
Kaleme almak, yazı haline getirmek, nakşetmek.

Gül-i terde yazdum ḫaṭ-ı dil-nevāz
Ki menşūr-ı ʿömr ola ʿunvān-ı nāz

14. **yazarsın:**-*ar, -sın*
Gazel 298
Mısra: **5**
Kaleme almak, yazmak.

Ṣuçsuzlar öldürmek içün defter yazarsın ey ṣanem
Devletlü başuñʾçün añа luṭf eyle ʿunvān it beni

15. **yazdı:**-*dı*
Gazel 98
Mısra: **5**
(Bir söz veya düşünceyi) Belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek // Yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak.

Kirpügüm ḫaddüñ ḫayālin şöyle rengīn yazdı kim
Ḳıl ḳalemle resm idimezler anı naḳḳāşlar

16. **yazam:**-*a, -m*
Mesnevi 3
Mısra: **215**
Kaleme almak, yazı haline getirmek.

Ne yazam medīḥüñde ey mehrikāb
Ġanīdür çü taʿrīfden āfitāb

17. **yazdı:**-*dı*
Gazel 118
Mısra: **7**
1-Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak 2-Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.

Naḳd-i cevrinden veẓāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henūz

18. **yazdı:**-*dı*
Gazel 160
Mısra: **11**
1-Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak 2-Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.

Ḫaṭṭ-ı ʿanber-bār ile dürc-i lebinde yazdı kim
Dercdür bu ḥoḳḳada terkībi rūḥ-efzālıġuñ

19. **yazarsam:**-*ar, -sa, -m*
Gazel 191
Mısra: **11**
1-Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak 2-Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.

Zülfüñ ucından yazarsam Aḥmedʾüñ sevdāların
Defter ü ṭūmāra ṣıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

20. **yazarsam:**-*ar, -sa, -m*
Gazel 215
Mısra: **3**
1-Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak 2-Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

21. **yazmazam:**-*maz, -am*
Gazel 254
Mısra: **17**
1-Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak 2-Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.

Yazmazam parmaḳları vaṣfında sözin Aḥmedʾüñ
Ḳorḳaram kāġıd yanar od düşer aḳlām üstine

22. **yazdı:**-*dı*
Kaside 24
Mısra: **36**
1-Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak 2-Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek.

Eşküm ruḫumda ḫūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümi yazdı hezār bār

23. **yazar:**-*ar*
Gazel 95
Mısra: **1**
(Allah) Kader olarak belirlemek.

Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar
Yüzine yüz vech ile mihr ü mehi çāker yazar

24. **yazar:**-*ar*
Gazel 95
Mısra: **2**
(Allah) Kader olarak belirlemek.

Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar
Yüzine yüz vech ile mihr ü mehi çāker yazar

25. **yazar:**-*ar*
Gazel 95
Mısra: **4**
(Allah) Kader olarak belirlemek.

Kātib-i ḳudret cemālüñ muṣḥafın zeyn itmege
Lāciverd ile lebüñe sūre-i Kevs̱er yazar

26. **yazmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 323
Mısra: **14**
(Allah) Kader olarak belirlemek.

Kitāb-ı ṣunʿ-ı Yezdān bī-ḫaṭādur ṭoġru baḳ Aḥmed
Ḳalem yazmadı levḥ üzre çü bir ḫarf-i siyāh egri

27. **yazılur:**-*ıl, -ur*
Kaside 12
Mısra: **56**
Işlemek II yazmak.

Rāyetüñde şol kerāmet var ki yād itse ḫaṭīb
Yazılur fetḥ āyeti fīʾl-ḥāl miḥrāb üstine

28. **yazup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **9**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere

geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Zülfi şol naḳḳāşdur kim ṣuya naḳş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn ṣalup

29. **yazan:**-*an*
Gazel 95
Mısra: **1**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar
Yüzine yüz vech ile mihr ü mehi çāker yazar

30. **yazup:**-*up*
Gazel 186
Mısra: **9**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Yazup dil derdini yāra maḥabbet-nāme göndersem
Bir iplik gibi mektūba ṭolaşur şarmaşur cānum

31. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 204
Mısra: **1**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Ser-nāme-i maḥabbeti cānāna yazmışam
Ḥasret risālesin varaḳ-ı cāna yazmışam

32. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 204
Mısra: **2**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Ser-nāme-i maḥabbeti cānāna yazmışam
Ḥasret risālesin varaḳ-ı cāna yazmışam

33. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 204
Mısra: **4**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Nālişlerini derd ile bī-çāre bülbülüñ
Bād-ı ṣabā eliyle gülistāna yazmışam

34. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 204
Mısra: **6**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Zülfüñ ḥikāyetini göñülde miṣāl idüp
Ġam ḳıṣṣasını levḥ-i perīşāna yazmışam

35. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 204
Mısra: **8**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Resm itmişem gözümde ḫayālüñi gūyiyā
Naḳş-ı nigārı sāġar-ı mercāna yazmışam

36. **yazmışam:**-*mış, -am*
Gazel 204
Mısra: **10**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Tāb-ı ruḫuñla sūzını yazarken Aḥmedʾüñ
Şevḳından odlara düşüben yana yazmışam

37. **yazup:**-*up*
Gazel 213
Mısra: **7**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Yazup leṭāyif-i ḥüsnin beyān varaḳlarına
Benefşe berg-i gülüñ perdedārı mı diyelüm

38. **yazup:**-*up*
Gazel 227
Mısra: **7**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Misk ile şīrīnlik yazup ḫaṭṭuñ leb-i laʿlīnüñe
Tīġ ile efsūn oḳımış cāẕū gözüñ nīreng içün

39. **yazar:**-*ar*
Gazel 304
Mısra: **30**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Demler olsun gözümüñ yaşı ne ḫoş kātip olur
Ki ḳapuñ naḳşını sürḫ ile yazar bāb gibi

40. **yazdum:**-*du, -m*
Gazel 305
Mısra: **10**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Ġam ʿaẕābından ḫalāṣ olmaġa ḫaṭṭuñ ṣūresin
Muṣḥaf-ı sīnemde yazdum āyet-i raḥmet gibi

41. **yazmış:**-*mış*
Kaside 7
Mısra: **114**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Oḳıdum ḫaṭṭın lebinde kim ġubār-ı müşk ile
Çeşme-i cān üzre yazmış sūre-i Kevşer güneş

42. **yazsam:**-*sa, -m*
Müfret 6
Mısra: **2**
Bir söz veya düşünceyi belli işâret ve harflerle bir yere geçirmek II yazıya geçirmek, yazı ile anlatmak, nakşetmek.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

43. **yazmışdur:**-*mış, -dur*
Gazel 3

Mısra: **3**
Yazmak, kaleme almak.

Ne maḥabbet-nāme yazmışdur ʿiẕāruñ ḫaṭṭı kim
Cevri tārīḫ eylemişdür fitneyi ʿunvān aña

44. **yazaram:**-*a, -r, -a, -m*
Gazel 202
Mısra: **6**
Yazmak, kaleme almak.

Der ü dīvār-ı ḫāne-i dilde Yazaram āh şāhum İbrāhīm

45. **yazsun:**-*sun*
Kaside 7
Mısra: **137**
Yazmak, kaleme almak.

Yazsun āṣārı süm-i esbüñ ġubarī ḫaṭṭ ile
Māha tā ḫayṭ-ı şuʿāʿ ile çeker mısṭar güneş

46. **yazmasa:**-*ma, -sa*
Kaside 16
Mısra: **35**
Yazmak, kaleme almak.

Bu felek yazmasa nüsḫañdan eger nāmesini
Yañlış olaydı ḳamu defter ü dīvān-ı kerem

47. **yazmaz:**
Gazel 316
Mısra: **8**
... olarak kaydetmek.

Ol ḥūr-ı perī-rū aşurur ẓulmini ḥadden
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

48. **yazduñ:**-*du, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **9**
Yazmak, kaleme almak, işlemek.

Nāzdan bir nāme yazduñ kim anuñ her ḥarfini
ʿĀṣıḳ-i bī-çāreñe menşūr-ı iḳbāl eyledüñ

49. **yazmış:**-*mış*
Nazm 9
Mısra: **1**
(Allah) Kader olarak belirlemek.

Yazmış ezel kitābına taḳdīr kātibi
Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

50. **yazdum:**-*du, -m*
Gazel 118
Mısra: **8**
Kaleme almak, yazmak.

Naḳd-i cevrinden veẕāyif yazdı dün dilber bize
Yañılup yazdum diyü bugün peşīmāndur henüz

51. **yazdum:**-*du, -m*
Kaside 19
Mısra: **109**
Kaleme almak, yazmak.

Ruḳʿa-i medḥ ü senāñı şöyle yazdum kim anı
Şehperine baġladı heykel diyü Rūḥuʾl-Emīn

52. **yazaram:**-*ar, -am*
Gazel 336
Mısra: **6**
Yazmak, işlemek, nakşetmek.

Gözlerüm cāmına naḳş itmek içün ṣūretüñi
Yazaram ḫūn ile her dem nice rengīn ṣuveri

53. **yazdı:**-*dı*
Gazel 2
Mısra: **3**
Çizmek, nakşetmek, işlemek.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḥüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

54. **yazdı:**-*dı*
Kaside 25
Mısra: **27**
Çizmek, nakşetmek, işlemek.

Naʿl-i esbüñ şeklin altun ṣuyıyla yazdı hilāl
Gök yüzinde kʾola dāl-i devlet-i devrān-ı ʿīd

<u>yazıl:</u>

1. **yazılmış:**-*mış*
Gazel 290
Mısra: **6**
Alın yazısı bağlamında hakkında karar verilmek.

Ḫaṭuñ reyḥān-ı cennetdür yaturmış kevs̱er üstine
Yā raḥmetden bir āyetdür yazılmış bedr iken aya

2. **yazılmadı:**-*ma, -dı*
Gazel 119
Mısra: **16**
Yazılmak.

Eşküm ḳapuñda derdümi her dem yazar velī
Tafṣīl ile yazılmadı ol mā-cerā henüz

3. **yazılmış:**-*mış*
Gazel 70
Mısra: **6**
Yazılmak, çizilmek. II Nakşedilmek.

Leblerüñ dāruʾş-şifāsında ġubār-ı müşk ile
Ḥoḳḳa-i laʿl üzre yazılmış ki bu tiryākdur

4. **yazılmış:**-*mış*
Gazel 101
Mısra: **11**
Yazılmak, çizilmek. II Nakşedilmek.

Nergisi gör kāse-i zerle yazılmış lāle-veş
Himmetinde kīsesi uş sīm ile zerden ṭolar

5. **yazılmış:**-*mış*
Gazel 229
Mısra: **2**
Yazılmak, çizilmek. II Nakşedilmek.

Ṣaḳınup laʿl-i dür-bārı yavuz gözden yavuz dilden
Yazılmış ḫaṭṭ-ı jengārī yavuz gözden yavuz dilden

6. **yazılmaġa:**-*maġ, -a*
Gazel 55
Mısra: **15**
Yazılmak, kaleme alınmak.

Defter-i ʿışḳa yazılmaġa ger Aḥmed oḳına
Gözleri yaşlu başı üzre ḳalem gibi gelür

7. **yazılan:**-*an*
Gazel 241
Mısra: **16**
Yazılmak, kaleme alınmak.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥaf yüzüñde yazılan ṣol āyet-i Raḥmānı ṣun

8. **yazıla:**-*a*
Kaside 12
Mısra: **52**
Yazılmak, kaleme alınmak.

Gördi dīnāruñdaki elḳābı çeşm-i āfitāb
Yüzi zerd oldı ki yazıla ol elḳāb üstine

9. **yazıla:**-*a*
Kaside 16
Mısra: **54**
Yazılmak, kaleme alınmak.

Şeref aduñla bula nāme-i iḳbāl ü ʿaṭā
Cūduñ ile yazıla defter ü dīvān-ı kerem

10. **yazılur:**-*ur*
Kaside 16
Mısra: **18**
Yazıya geçirilmek; kaydedilmek II anılmak, kabul edilmek.

ʿİlmüñ ile oḳınur nüsḫa-i devrān-ı ʿulūm
Aduñ ile yazılur defter ü dīvān-ı kerem

yazılu:

1. **yazılu:**
Gazel 2
Mısra: **8**
Yazılı, yazılmış olan.

Deyr-i ḥüsnüñ naḳşını gören büt-i ayyāreler
Yazılu ṣuret gibi hep ḳaldılar ḥayrān aña

2. **yazılu:**
Kaside 21
Mısra: **10**
Yazılı, yazılmış olan.

Muṣḥaf-ı ḥüsninüñ kenārında
Yazılu sūre-i Duḫān bulduñ

yazuġ:

1. **yazuġ:**
Gazel 246
Mısra: **22**
Acınma, üzüntü anlatan bir söz.

Ḫaddüñe öykündi diyü lāleye dāġ urdı bād
Yazuġ ol miskīne nā-ḥaḳ yire bühtān olmasun

yazuġı:

1. **yazuġı:**
Gazel 237
Mısra: **2**
Günah.

Yüz ʿāṣıḳı biñ derd ile ṭopraġa ṣalarsın
Yazuġı benüm boynuma ṣol ḳol ki ṣalarsın

yazuk:

1. **yazuḳdur:**-*dur*
Gazel 32
Mısra: **7**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.

Öpme elüm yazuḳdur öp aġzum ṣevāba gir
Kim elden ise olur aġızda şeker leẕīẕ

2. **yazuḳdur:**-*dur*
Gazel 111
Mısra: **9**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.

Yazuḳdur Aḥmedʾüñ ṣımasun göñli şīşesin
Mestāne gözlerüñ kim olupdur ḫarāb-ı nāz

3. **yazuḳdur:**-*dur*
Gazel 2
Mısra: **15**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol ṣayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḥayrān aña

4. **yazuḳdur:**-*dur*
Gazel 21
Mısra: **7**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.

Ḫaṭ ḳoma ruḫuñda kim yazuḳdur Cennet ḳapusında ḫār ey dost

5. **yazuḳdur:**-*dur*
Gazel 271
Mısra: **8**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.

Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

6. **yazuḳdur:**-*dur*
Gazel 326
Mısra: **2**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.

Dil ü cān bende düşmişdür çöz ol gīsū-yı miskīni
Ayaġa ṣalma yazuḳdur şehā bir iki miskīni

7. **yazuḳ:**
Gazel 273
Mısra: **10**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.

Çoḳ cevr idersin Aḥmedʾe
kʾilden ile düşe gide
Yazuḳ degül mi güc ide sulṭān olan ḳullarına

8. **yazuḳ:**
Gazel 285
Mısra: **8**
Acınma, üzüntü ifade eden bir söz.

Her bir pelīd öñinde diñ ol bī-vefāya kim
Yazuḳ degül mi pest ola serv-i bülend ile

yeʿcūc-ı zulm ü fitnenüñ:

1. **yeʿcūc-ı ẓulm ü fitnenüñ:**-*nüñ*
Kaside 18
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Zulüm ve fitne Yecüc'ü. (Yecüc: Kıyamete yakın bir zamanda ortaya çıkıp pek çok kötülük yapacaklarına ve çok kısa boylu olduklarına inanılan iki kavimden biri.).

Yeʿcūc-ı ẓulm ü fitnenüñ sedd-i sedīdin çekmege
Ol mefḫar-i İskender-i Yūnāna ṣıḥḥat yaraşur

yed-i beyżā:

1. **yed-i beyżā:**
Kaside 6

Mısra: **124**
Kelime Tipi: **-**
Musa Aleyhisselâm'ın mu'cize olarak gösterdiği beyaz ve parlak eli. Bu tabir mecaz olarak keramet ve hârikulâde haller ve meziyetler hakkında kullanılır.

Ḫurşīd-i ẓafer ṭāliʿ olur fetḥ ufuḳından
Çün ṣubḥ-ṣıfat keşf ide tīġuñ yed-i beyżā

2. **yed-i beyżā:**
Kaside 31
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Musa'nın mucizelerinden olan gözleri kamaştıran beyaz eli.

Ey sāḳī-i gül-çihre dili ḳılmaġā rūşen
Gel ṣāḥ-ı şükūfe gibi göster yed-i beyżā

yed-i beyżāsı:

1. **yed-i beyżāsı:**-*sı*
Kaside 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Hz. Musa'nın mucizelerinden olan gözleri kamaştıran beyaz eli.

Bir kez murād elin kim uzadursa ẕeylüñe
Virür dü ʿāleme yed-i beyżāsı rūşenā

yedi çarh-ı muṭabbaḳ:

1. **yedi çarḫ-ı muṭabbaḳ:**
Kaside 6
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Tabakalar halinde yedi kat gökyüzü.

Mirḳātuña bir pāye yedi çarḫ-ı muṭabbaḳ
Eyvānuña bir ṭāḳ ṭoḳuz ḳubbe-i ʿuzmā

yedi deryā:

1. **yedi deryā:**
Kaside 6
Mısra: **104**
Kelime Tipi: **-**
Yedi deniz, dünyadaki tüm denizler.

Bir ḥabbe durur himmeti miʿyārına nüh-çarḫ
Bir ḳaṭre durur cūdı yeminde yedi deryā

yedi kişver:

1. **yedi kişver:**
Kaside 7
Mısra: **124**
Kelime Tipi: **-**
Yedi ülke, memleket II tüm dünya.

Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redīf itmek degül
Pertev-i ẕihnümden olırdı yedi kişver güneş

yed-i kudreti:

1. **yed-i ḳudreti:**-*i*
Kaside 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Kudret eli.

Dü cihān niʿmetin azırġana bir mūrçeye
Luṭf ḫᵛānında yed-i ḳudreti dervīşlerüñ

yed-i kudretle:

1. **yed-i ḳudretle:**-*le*
Kaside 4
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güç, kudret, iktidar eli.

Yed-i ḳudretle virdüñ her mürīde Ḫıżır seccādesin Mūsā ʿaṣāsın

2. **yed-i ḳudretle:**-*le*
Kıt'a 4
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Güç, kudret, iktidar eli.

Bahār-ı bāġ-ı devletsin yed-i ḳudretle bezmüñe
Hemīşe bezm-i aḳdesden gül-i şādī niṣār olsun

yedūrru:

1. **yedūru:**
Kaside 20
Mısra: **88**
Dönen.

Elüñde zevraḳ-ı zerrīni gördi didi felek
Leḳad raʾeytü ḥilālen yedūru fevḳa hilāl

yeg:

1. **yigin:**-*in*
Kaside 3
Mısra: **10**
Daha iyi, daha üstün.

ʿIşḳ gevherleridür ʿaḳl ile idrāk olmaz
Ṣadef-i tende yigin ḳıymeti dervīşlerüñ

yek-rān:

1. **yek-rānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **68**
Soyu temiz cins at.

Murġ-ı nuṣret şāḫ-sār-ı rāyetüñde ḫoş-nevā
Esb-i devlet ḫayl-i ʿālem-gīrüñüñ yek-rānıdur

yek-rān-ı āsumān:

1. **yek-rān-ı āsumān:**
Kaside 27
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Gökyüzü atı. (Yekran: Soylu cins at, rengi sarı ve kırmızı arasında olan at.).

Rām ola rān-ı ḥükmüñe yek-rān-ı āsumān
Her ḳanda ʿazm iderseñ ola Ḥaḳ nigāhdār

yek-sān:

1. **yek-sān:**
Kaside 32
Mısra: **18**
Her zaman.

Ne oldı ṣayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḥarāret ile yaḳardı cihān için yek-sān

2. **yek-sān:**
Gazel 74
Mısra: **4**
Beraber.

Zülf ü ḫaddi şevḳına aġladuġumdan incinüp
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

yek-ser:

1. **yek-ser:**
Kaside 7
Mısra: **102**
Baştan başa.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

2. **yek-ser:**
Mesnevi 4
Mısra: **36**
Baştan başa.

Ki āteşden biterdi sünbül-i ter
Ki ol sünbüllerin ḫāk itdi yek-ser

3. **yek-ser:**
Kaside 30
Mısra: **36**
Bir baştan bir başa.

Key yaraşur ki kisveti ʿömr-i dırāzuñuñ
Yek-ser ṭırāz-ı memleket-i cāvidān imiş

4. **yek-ser:**
Kaside 11
Mısra: **12**
Baştan başa, tamamen.

El uzatmış zülfine yāruñ ṣabā meşşāṭa-vār
Ṣānesin misk itdi yek-ser kākül-i müşkīn-i dost

5. **yek-ser:**
Kaside 22
Mısra: **42**
Bütün, hepsi; tamamıyla.

Ẕihnüñ ṣafāsı bir naẓar eylerse terbiyet
Esrār-ı ġaybı yek-ser ide āşikār āb

yèl:

1. **yeli:**-*i*
Kaside 32
Mısra: **35**
Havanın yer değiştirmesi sonucunda meydana gelen esinti, rüzgâr.

Ḫazān yeli nice bozsun ṭarāvetin servüñ
Nihāl-i ḳaddüñe oldur miṣāl çünki hemān

yelken urup:

1. **yelken urup:**-*up*
Kaside 16
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Hazırlanıp yola çıkmak, hareket etmek.

Baḥr-i cūduñda ʿaṭā zevraḳına yelken urup
Bād-ı luṭfuñla bugün gezdürür uş anı kerem

yem:

1. **yeminde:**-*in, -de*
Kaside 6
Mısra: **104**
Deniz.

Bir ḥabbe durur himmeti miʿyārına nüh-çarḫ
Bir ḳaṭre durur cūdı yeminde yedi deryā

2. **yeminden:**-*in, -den*
Kaside 22
Mısra: **38**
Deniz.

Ṣaḥrāda dāne yirine dür-däneler bite
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

yemīn:

1. **yemīnüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 20
Mısra: **15**
Sağ el.

Bulut yemīnüñe beñzerdi olmasa idi ʿabūs
Güneş żamīrüñe beñzerdi görmeseydi zevāl

yemīn ü yesār:

1. **yemīn ü yesār:**
Kaside 8
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Sağ ve sol.

Bir cām içürdi cevher-i tīġuñ ʿadūya kim
Her cürʿasından oldı yemīn ü yesār laʿl

yemiş:

1. **yemişi:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **83**
Meyve.

Göñli yemişi nʾoldı saʿādet budaġınuñ
Cān bāġınuñ gül-i teri Şeh Muṣṭafā ḳanı

2. **yemişi:**-*i*
Gazel 162
Mısra: **5**
Meyve, yemiş.

Bir serv durur yapraġı şīve yemişi nāz
Ṭoġrusı belādur ḳad-i bālāsı ʿAlīnüñ

3. **yemiş:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Meyve, yemiş.

Ṣuvardı bāġ-ı cihānı seḫāsı ebri ile
Yemiş yerine cevāhir bitürdi şāḫ-ı nihāl

yeñ:

1. **yeñin:**-+*i, -+n*
Kaside 17
Mısra: **35**
Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.

Dutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr yeñin
Dāmen-i ʿafvuñ iderse nʾola settārluġı

yeñi āyīn şalup:

1. **yeñi āyīn şalup:**-*up*
Gazel 11
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yeni âdet getirmek; alışılmamış, yadırganan şeyler yapmak.

Yine ol şāh-ı cihān ebrūlarına çīn şalup
Geldi göñlüm mülkini yıḳdı yeñi āyīn şalup

yeñi cān bulıban:

1. **yeñi cān bulıban:**
Gazel 234
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yeniden hayat bulmak; dirilmek.

Yeñi cān bulıban ṭuram hevāña başlayam yine
İrerse ḳabrüme zülfüñ nesīm-i müşk-bārından

yer:

1. **yerine:**-*i, -n, -e*
Kaside 8
Mısra: **82**
Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

İrseydi Çīn diyārına laʿlüñ cevāhiri
Hergiz ḳomazdı leb yerine büt-nigār laʿl

2. **yerine:**-*i, -n, -e*
Kaside 13
Mısra: **64**
Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

Rūy-ı şemşīr-i cihān-gīrüñ nedendür sebz-reng
Şu yerine içdügi her dem çü düşman ḳanıdur

3. **yerde:**-*de*
Gazel 164
Mısra: **3**
(Bulunulan) yer, mekân, bölge.

Buldı cān ḫāṣṣıyyetin ḫāk-i siyeh şol yerde kim
Sāye şaldı ebr-i zülf-i cān-feşānı Yūsufuñ

verine:

1. **yerine:**
Kaside 20
Mısra: **10**
Bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere.

Şuvardı bāġ-ı cihānı seḫāsı ebri ile
Yemiş yerine cevāhir bitürdi şāḫ-ı nihāl

yeşil:

1. **yeşil:**
Gazel 280
Mısra: **8**
Sarı ile mâvi arasında yer alan renk, yaprak rengi.

Cevr odına yaḳduñ beni bārī ṣaḳın ey ḫıżr-ḫaṭ
Yeşil ṭonuñ ḳarармasun uġrama dūd-ı āhuma

yessera'l-ḥakki amra āmirahi:

1. **yessera'l-ḥaḳḳi amra āmirahi:**
Kıt'a 22
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Allah bunu yapanın işini kolay kılsın.

Elheme'l-lāhü fīhi tārīḫan
Yessera'l-ḥaḳḳi amra āmirahi

yet:

1. **yetişüp:**-*iş, -üp*
Kaside 17
Mısra: **8**
Ulaşmak, erişmek, vâsıl olmak.

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳı bulmazdı necāt
Yetişüp Ḫıżr-ı ḫaṭuñ eylemese yarluġı

2. **yetmez:**-*mez*
Gazel 151
Mısra: **8**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak.

Daʿvī-i iḥsānuña ger ḫaşmuñ isterse delīl
Aña ben yetmez miyem ʿālemde bürhānuñ senüñ

3. **yetmez:**-*mez*
Gazel 72
Mısra: **7**
Kâfi gelmek, yeterli olmak.

Ṭāliʿ-i şūrīdeme zülfüñ nişān yetmez mi kim
Baḳduġumca şubḥ-ı şādıḳda mesālar gösterür

yeter:

1. **yeterdi:**-*di*
Terci-bend 1
Mısra: **60**
Uygun, yeterli.

Dünyā vü āḫiretde şefīʿi ẕünūbumuñ
Şiʿrüm yeterdi saña göre medḥüñ eylesem

yetīm:

1. **yetīmdür:**-*dür*
Gazel 34
Mısra: **8**
Zavallı II yalnız ve şefkate muhtaç.

Üftāde yaşlarum ki naẓardan düşüp durur
Merdümlük it esirge ki birḳaç yetīmdür

yetīm-i eşk:

1. **yetīm-i eşk:**
Kaside 8
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
İnci tanesi gibi olan gözyaşı.

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Şun būseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

yetiş:

1. **yetişdügi:**-*dük, -i*
Gazel 266
Mısra: **7**
Yetişmek II büyümek.

Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zer-nigār ide

yetmez mi:

1. **yetmez mi:**
Gazel 203
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yetmek; kötü bir davranış, durum, tutum yeterli olmak, kâfi gelmek.

Sensüz benüm ne dirligüm ola didüm didi
Yetmez mi öldügüñ saña hey bī-nevācıġum

yevmü'l-cezā:

1. **yevmüʾl-cezāya:**-*y, -a*
Terci-bend 1
Mısra: **107**
Kıyamet günü.

Yevmüʾl-cezāya dek ki senāñ eyleyem senüñ
Bir sözde sezmezem ki sezāñ eyleyem senüñ

yezdān:

1. **yezdān:**
Kaside 13
Mısra: **91**
Allah.

Şehriyārā ḥaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
ʿİzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānıdur

yezdān-ı pāk:

1. **yezdān-ı pāk:**
Mesnevi 3
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Pak, temiz Yaradan.

Ten ü cān yaradıcı Yezdān-ı Pāk
İden ḫāki sulṭān u sulṭānı ḫāk

yi:

1. **yirdi:**-*r, -di*
Kaside 24
Mısra: **21**
Ağzında çiğneyerek yutmak.

ʿUşşāḳ bulsa dirile yirdi şikāruñı
Avlarken itlerüñ görüp itdügi-yʾçün firār

2. **yimege:**-*meg, -e*
Gazel 55
Mısra: **9**
Yemek.

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

3. **yirse:**-*r, -se*
Kaside 30
Mısra: **12**
Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak.

Nʾitsün cemāl ʿāşıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

4. **yir:**-*r*
Gazel 27
Mısra: **14**
Ağızda çiğneyerek yutmak, yemek.

Siḥirle bir meges olsam ḳonardum ol ṣanemüñ
Lebinde ḫāli gibi yir idüm şeker güstāḫ

yidi çāder:

1. **yidi çāder:**
Gazel 309
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yedi çadır. || Yedi kat gökyüzü.

Sāyebān-ı zülfi sevdāsında sūzumdan benüm
Ḳorḳaram kim yana bir gün bu yidi çāder daḫı

yidi deryā:

1. **yidi deryā:**
Gazel 198
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yedi deniz, bütün denizler.

Baḥr-i şūra ṣalsañ aġzuñ yarınuñ bir ḳaṭrasın
Şübhesüz şīrīn olurdı yidi deryā dostum

yidi kat göklere:

1. **yidi ḳat göklere:**
Gazel 251
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Dünyayı kainatın merkezi kabul eden eski görüşe göre dünyayı kuşatan ve yedincisinde burçlar bulunan yedi kat gök.

İrişür Aḥmedʾüñ āhı yidi ḳat göklere her dem
Ṣaḳın ey ḫūblaruñ şāhı seḥerde āh u zārumdan

yidi ṭabak:

1. **yidi ṭabaḳ:**
Kaside 6
Mısra: **173**
Kelime Tipi: **-**
Yedi ince kat.

Bu yidi ṭabaḳ kāġıd-ı şeffāfını eflāk
Her ṣubḥ ḳılur mühre-i mihr ile mücellā

yidür:

1. **yidürmege:**
Gazel 189
Mısra: **6**
Yemesini sağlamak, beslemek; harcamak, sarf etmek.

Göñül marīżına şol deñlü ḫoşca geldi ġamuñ
Ki ġayrı nesne yidürmege vehm-nāk oluram

yig:

1. **yigdür:**-*dür*
Gazel 53
Mısra: **1**
Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen.

Ḳamerden heyʾet-i ruḫsārı yigdür
Şekerden şerbet-i güftārı yigdür

2. **yigdür:**-*dür*
Gazel 53
Mısra: **2**
Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen.

Ḳamerden heyʾet-i ruḫsārı yigdür
Şekerden şerbet-i güftārı yigdür

3. **yigdür:**-*dür*
Gazel 53
Mısra: **4**
Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen.

Şaçı şol nāfe-i tātārdur kim
Dü ʿālemden anuñ bir tārı yigdür

4. **yıġma:**-*ma*
Gazel 100
Mısra: **13**
Esirgemek, mahrum etmek.

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucağında yatup derdüñle dermānsuz geçer

5. **yigdür:**-*dür*
Gazel 53
Mısra: **6**
-dan daha iyi, üstün.

Ne vaṣf idem ki ol ḫūr-ı bihiştüñ
İremden sāye-i dīvārı yigdür

6. **yigdür:**-*dür*
Gazel 53
Mısra: **10**
-dan daha iyi, üstün.

Güzellerde seni medḥ eyler Aḥmed
Anuñʾçün ġayrdan eşʿārı yigdür

7. **yigdür:**-*dür*
Gazel 233
Mısra: **5**
-dan daha iyi, üstün.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

8. **yigdür:**-*dür*
Gazel 233
Mısra: **5**
-dan daha iyi, üstün.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

9. **yigdür:**-*dür*
Gazel 233
Mısra: **6**
-dan daha iyi, üstün.

Çü ṭūṭīden meges yigdür saña her ḫār u ḫas yigdür
Bu gülşenden ḳafes yigdür gidelüm bārī şehrüñden

10. **yigdür:**-*dür*
Gazel 249
Mısra: **6**
-dan daha iyi, üstün.

Bu ne ad yavuzlıġıdur terk-i cān itmez imiş
Er olana ḫod ölüm yigdür yaramaz addan

11. **yig:**
Gazel 232
Mısra: **2**
-dan daha iyi, üstün.

Sen şāhuñ ele girse eger ḫāk-i derinden
Yüz mertebe yig ʿāşıḳa nūr-ı baṣarından

12. **yig:**
Kıt'a 2
Mısra: **9**
-dan daha iyi, üstün.

Şekerden yig müferriḥ sözlerüñ var
Ki Aḥmed ʿaḳlını ḫayrān idersin

13. **yig:**
Kıt'a 10
Mısra: **2**
-dan daha iyi, üstün.

Ṣoyındı nāz ile bir serv girdi ḥammāma
Hezār yig teni gülden elinde bir gilden

14. **yig:**
Müfret 8
Mısra: **2**
-dan daha iyi, üstün.

Ben ki gördüm ser-be-ser nāz u naʿīmin ʿālemüñ
Nāzı çoḳ maʿṣūḳadan yig nāz u niʿmet görmedüm

15. **yigdür:**-*dür*
Gazel 53
Mısra: **8**
Daha iyi.

Beni bī-zer görüp bīzār olur yār
Anuñʾçün ġayr ile bāzārı yigdür

16. **yig:**
Murabba 1
Mısra: **27**
Daha iyi, daha güzel.

Aḳdı bir serve daḫı āb-ı revāndan daḫı yig
Vay göñül vay bu göñül vay göñül ey vay göñül

17. **yig:**
Gazel 5
Mısra: **8**
Daha iyi, daha üstün, daha değerli.

Ḳamuya bencileyinseñ dirīġ ḳamulara
Yig ise ʿālemüñ ayruḳlarıyla āh baña

18. **yig:**
Murabba 1
Mısra: **25**
Daha iyi, daha üstün, daha değerli.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

19. **yig:**
Murabba 1
Mısra: **26**
Daha iyi, daha üstün, daha değerli.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

20. **yig:**
Kıt'a 18
Mısra: **2**
Daha iyi, daha güzel, daha değerli, daha üstün.

Ḫayāl-engīz eşʿāruñ egerçi kim olur merġūb
Baña rengīn elfāẓuñ igen çoḳ yig gelür andan

21. **yig:**
Müfret 33
Mısra: **1**
Daha iyi, daha güzel, daha değerli, daha üstün.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

22. **yig:**
Müfret 33
Mısra: **2**
Daha iyi, daha güzel, daha değerli, daha üstün.

Ne bir dilber bilürem ben güzeller içre senden yig
Ne bir ʿāşıḳ bilürsin sen cihān içinde benden yig

23. **yig:**
Nazm 23
Mısra: **1**
Daha iyi, daha güzel, daha değerli, daha üstün.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

24. **yig:**
Nazm 23
Mısra: **2**

Daha iyi, daha güzel, daha değerli, daha üstün.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

25. **yig:**
Nazm 23
Mısra: **2**
Daha iyi, daha güzel, daha değerli, daha üstün.

Saña bir söz diyeyin añla ki biñ cāndan yig
Söz ki cāndan yig ola nesne mi var andan yig

26. **yig:**
Nazm 23
Mısra: **4**
Daha iyi, daha güzel, daha değerli, daha üstün.

Ḥāṣıl it künc-i ferāġatde ḳanāʿat gencin
Kim ola salṭanatuñ mülk-i Süleymāndan yig

yig bilür:

1. **yig bilür:**-*ür*
Gazel 206
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Üstün bilmek, daha değerli görmek.

Çün cihāndan yig bilür maʿṣūḳ sırrın ʿāṣıḳuñ
Pes neden diñler raḳībüñ iftirāsın bilmedüm

yig gördi:

1. **yig gördi:**-*di*
Gazel 226
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Üstün görmek.

Kim fülfüle beñzetse beñüñ yüzi ḳaradur
Kim fülfüli yig gördi Ḫalīlüñ ʿadesinden

yig ola:

1. **yig ola:**-*a*
Kaside 27
Mısra: **29**
Kelime Tipi: **-**
Üstün olmak.

Sāyir ʿuhūddan yig ola ʿahd-i devletüñ
Bāḳī fuṣūlden nitekim yig olur bahār

yig olur:

1. **yig olur:**-*ur*
Kaside 27
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Üstün olmak.

Sāyir ʿuhūddan yig ola ʿahd-i devletüñ
Bāḳī fuṣūlden nitekim yig olur bahār

yigit:

1. **yigitsin:**-*sin*
Gazel 180
Mısra: **2**
Delikanlı, genç insan, yürekli kimse.

Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

2. **yigitsin:**-*sin*
Gazel 271
Mısra: **8**
Cesur, delikanlı.

Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

yigitlig:

1. **yigitligüm:**-*üm*
Gazel 332
Mısra: **11**
Gençlik.

Yigitligüm çaġında beni pīr ider dirīġ
Bostān çiçekleri gibi oġlan didükleri

yigitlik:

1. **yigitlige:**-*e*
Kaside 32
Mısra: **17**
Gençlik, delikanlılık. II. Mertlik, cesaret, yiğitlik.

Ne oldı şayfa ki yigitlige teşebbüh idüp
Ḥarāret ile yaḳardı cihān içün yek-sān

yık:

1. **yıḳduġıyçün:**
Gazel 257
Mısra: **13**
Bozmak, tahrip etmek, perişan etmek, işgal etmek, viran eylemek.

Ġam yimezdüm dil sarāyın yıḳduġıyçün rūzigār
Ḫayl-i sulṭān-ı ḫayālüñ anda mihmān olmasa

2. **yıḳdı:**-*dı*
Gazel 11
Mısra: **2**
Yıkmak, inşa edilmiş bir parçayı bozmak, tahrip etmek. II Gönül yıkmak: Bir kimseyi çok üzecek ve kıracak bir davranışta bulunmak, gönül kırmak, gücendirmek.

Yine ol şāh-ı cihān ebrūlarına çīn ṣalup
Geldi göñlüm mülkini yıḳdı yeñi āyīn ṣalup

yık-:

1. **yıḳılup:**-*ıl, -up*
Gazel 292
Mısra: **8**
Devrilmek, yerle bir olmak.

Ursalar eflāke ey meh göñlümüñ bār-ı ġamın
Yıḳılup gerdūn şikest olurdı Sevrüñ gerdeni

2. **yıḳdı:**-*dı*
Gazel 9
Mısra: **2**
Bozmak, tahrip etmek, yıkmak.

Ṭūbā ḳul oldı ḳaddüñe ḳāmet hemīn ola
Ḥüsnüñ cihānı yıḳdı ḳıyāmet hemīn ola

3. **yıḳar:**-*ar*
Gazel 339
Mısra: **4**
1. Kurulu bir şeyi parçalayıp dağıtmak. 2. Bozmak, parçalamak, târumar etmek. 3. Harap etmek, mahvolmasına sebep olmak, perîşan etmek.

Dil mülki ḳaṣdına gözi ḫancer çeküp nʾider
Kʾāşūb-ı çīn-i zülfi yıḳar bu vilāyeti

yıḳıl:

1. **yıḳıldı:**-*dı*
Nazm 11
Mısra: **2**
Bir sebepten ötürü çökmek, viran olmak; perişan olmak, mahvolmak.

Güneş bu ṭāḳ-ı zebercedde laʿl pencereden
Baḳup cemālüñi gördi yıḳıldı manẓaradan

2. **yıḳıldı:**-*dı*
Nazm 14
Mısra: **2**
Parçalanmak, bozulmak, çökmek, tarumar olmak. || Ölmek.

Gelüñ gelüñ biraz ol nev-cevānı aġlayalum
Neden yıḳıldı bu serv-i revānı aġlayalum

yil-:

1. **yiler:**-*er*
Murabba 1
Mısra: **2**
Yelmek, yel gibi gitmek, koşmak, acele gitmek.

Gül yüzüñde göreli zülf-i semen-sāy göñül
Ḳuru sevdāda yiler bī-ser ü bī-pāy göñül

yil:

1. **yıllar:**-*lar*
Gazel 194
Mısra: **16**
Sene, yıl.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

2. **yıllarda:**-*lar, -da*
Gazel 278
Mısra: **8**
Sene, yıl.

Andan durur ḳapuña geh gāh varduġumuz
Yıllarda bir varurlar Beytüʾllāh-ı Ḥarāma

3. **yilem:**-+*em*
Gazel 55
Mısra: **4**
Koşmak, seğirtmek.

Ayaġuñ tozına bir laḥẓa yüzüm sürmek içün
Nice yıl yil gibi yoluñda yilem gibi gelür

4. **yil:**
Müfret 50
Mısra: **2**
Rüzgar.

Ḫayme-i sīm ki mercān budaġıdur diregi
Yil olup ṣalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

5. **yillerle:**-*ler, -le*
Terkib-bend 1
Mısra: **24**
Rüzgar.

Ṣādī günini ġam bulıdı ḳapladı dirīġ
Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı dirīġ

6. **yil:**
Gazel 55
Mısra: **4**
Yel, rüzgar.

Ayaġuñ tozına bir laḥẓa yüzüm sürmek içün
Nice yıl yil gibi yoluñda yilem gibi gelür

7. **yiler:**-*er*
Gazel 89
Mısra: **3**
Yelmek; koşmak, seğirtmek, hızlı hızlı yürümek, esmek.

Ancalar mihr gibi şevḳ bisāṭında yiler
Pāk-bāz olmayıcaḳ ʿışḳ ṣafāsın ne bilür

8. **yiler:**-*er*
Murabba 1
Mısra: **6**
Esmek.

Çīn-i zülfüñden umar nāfe-i ḫoş-būy-ı murād
Bu hevā yolına yıllarla yiler niteki bād

9. **yıl:**
Mesnevi 3
Mısra: **98**
Sene II vakit, zaman.

Gidüp çeşm-i dilden ḥicāb-ı ġurūr
Bu yıl sözden itmişdi ẕihnüm nüfūr

10. **yıldur:**-*dur*
Kaside 21
Mısra: **69**
Yıl, sene.

Bunca yıldur ki ṭūṭī-i ḳalemin Ḫānedānuña medḥ-ḫʷān bulduñ

11. **yıl:**
Gazel 14
Mısra: **16**
Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman dilimi, sene.

Diñleseñ raġbetle bir gün Aḥmedʾüñ bir beytini
Gül gibi her yıl çıḳa bir tāze dīvānı dürüst

12. **yıldur:**-*dur*
Gazel 55
Mısra: **5**
Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman dilimi, sene.

Bunca yıldur ki ġamuñda iderem āh u fiġān
Nʾola gülmedüm ise şimdi gülem gibi gelür

13. **yıl:**
Gazel 251
Mısra: **5**
Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman dilimi, sene.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭopraḳ ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

14. **yıl:**
Gazel 346
Mısra: **7**
Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman dilimi, sene.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş

Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

15. **yıl:**
Kaside 29
Mısra: **99**
Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman dilimi, sene.

Çekmege çemen leşkerini ḳaldura her yıl
Şol ṣancaḳ-ı pīrūze-i zer-kārı benefşe

16. **yıl:**
Gazel 135
Mısra: **4**
Rüzgar, yel.

Benüm āhum yaşum ḳılmaz saña kār
Meger yil ü ṣudan ḥaẕẕ alımaz ṭaş

17. **yıl:**
Gazel 251
Mısra: **6**
Rüzgar, yel.

Ölem bir gün benüm biñ yıl tenüm ṭoprak ola küllī
Maḥabbet ḳoḳusı gele yil esdükçe ġubārumdan

18. **yıl:**
Kaside 26
Mısra: **12**
Rüzgar, yel.

Ol serve ḳarşu āh idemez bāġbān-ı dil
Yavuz yil esdügin dilemez yārum üstine

19. **yıl:**
Kaside 31
Mısra: **5**
Rüzgar, yel.

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp yiñine şāḫuñ
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḥublā

20. **yıl:**
Müfret 14
Mısra: **1**
Rüzgar, yel.

Yil götürmişdür Süleymān taḫtın ammā şāhumuz
Bir Süleymāndur kim anuñ raḫtını deryā çeker

yılda:

1. **yılda:**
Gazel 130
Mısra: **12**
Dünyanın güneş çevresinde tam bir devir yapması için geçen zaman dilimi, sene.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

yılduz şayarsa:

1. **yılduz şayarsa:***-ar, -ise*
Gazel 166
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yıldız saymak, uyuyamamak.

Yılduz ṣayarsa dīde-i Aḥmed ne ṭañ kʾanuñ
Baġladı uyḳusın gözi cādüsı Ḳāsımuñ

yile varalı:

1. **yile varalı:**
Gazel 337
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Heba olmak, havaya gitmek, boşa gitmek, heder olmak, savrulup telef olmak.

Dil ṣu gibi ḳapuña gitdi revān ḫāk olmaġa
Şevḳuñ odıyla yile varalı bu göñlüm evi

yile vardı:

1. **yile vardı:***-dı*
Terci-bend 2
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Yele varmak, rüzgâra karışmak, yok olup gitmek; savrulmak.

Bülbül āhına uġrayup āḫır
Yile vardı çerāġ-ı rūşen-i gül

2. **yile vardı:***-dı*
Gazel 65
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Heba olmak, havaya gitmek, boşa gitmek, heder olmak, savrulup telef olmak.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
ʿIşḳ bāzārını germ iden ḳuru sevdāyı gör

3. **yile vardı:***-dı*
Gazel 230
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Heba olmak, havaya gitmek, boşa gitmek, heder olmak, savrulup telef olmak.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñden yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur nʾeylesün

4. **yile vardı:***-dı*
Gazel 272
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Heba olmak, havaya gitmek, boşa gitmek, heder olmak, savrulup telef olmak.

Vardı ʿömrüm ārzū-yı būy-ı zülfüñde yile
Ol ḳuru sevdāda ḥāṣıl çünki būdur çāre ne

yile varsa:

1. **yile varsa:***-sa*
Terci-bend 2
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgâra karışmak, yok olup gitmek.

Yile varsa çerāġ-ı lāle ne ṭañ
Ki virür şemʿa inṭıfāyı ṣabā

yile varur:

1. **yile varur:**
Gazel 310
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Heba olmak, havaya gitmek, boşa gitmek, heder olmak, savrulup telef olmak.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

2. **yile varur:***-ur*
Gazel 328
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Heba olmak, havaya gitmek, boşa gitmek, heder olmak, savrulup telef olmak.

Yile varur ḳuru sevdāda ʿömr-i kūtāhum
Şaçuñ hevāsı uzadursa intiẓārumızı

yile virdi:

1. **yile virdi:**
Gazel 328
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgarda savurmak II Boşa harcamak; heba etmek.

Şaçuñ hevāsı yile virdi kār u bārumızı
Ki müşk-i Çīn gibi terk eyledük diyārumızı

yile vire:

1. **yile vire:***-e*
Nazm 36
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Rüzgarda savurmak II Boşa harcamak; heba etmek.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni
Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

yile virüp:

1. **yile virüp:***-üp*
Gazel 58
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Heba etmek, havaya gitmek, boşa gitmek.

Gün yüzlüler hevāsına düşen bulut gibi
Yile virüp ḳarārını giryān olup gider

yile virür:

1. **yile virür:***-ür*
Gazel 316
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Savurmak, boşuna harcamak.

Aḥmed yüzine ḳarşu fiġān itme şaḳın kim
Gül ḫırmenini yile virür bülbülüñ āhı

yıllarla:

1. **yıllarla:**
Murabba 1
Mısra: **6**
Yıllardır, uzun süredir.

Çīn-i zülfüñden umar nāfe-i ḫoş-būy-ı murād
Bu hevā yolına yıllarla yiler niteki bād

2. **yıllarla:**
Gazel 243
Mısra: **13**
Yıllarca.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḫẓada ābād idesin

yiñ:

1. **yiñimezem:***-i, -mez, -em*
Gazel 264
Mısra: **3**
Yenmek, bastırmak, üstün gelmek, engellemek, önlemek.

Yiñimezem yaşumı ʿīd-i cemālüñ göricek
Kim yiñer sāyili çün mevsim-i deryūze gele

2. **yiñine:***-i, -ne*
Kaside 31
Mısra: **5**
Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı; vücut, gövde.

Yil Rūḥ-ı Ḳudüsdür kim irüp yiñine şāḫuñ
Meryem gibi bir demde anı eyledi ḫublā

3. **yiñer:***-er*
Gazel 264
Mısra: **4**
Engellemek, karşı durmak.

Yiñimezem yaşumı ʿīd-i cemālüñ göricek
Kim yiñer sāyili çün mevsim-i deryūze gele

yine:

1. **yine:**
Gazel 47
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Söyler yine aġyār ḳulaġuña egilmiş
Ḳaşuñ gibi kim bile ne egri ḫaberi var

2. **yine:**
Gazel 56
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Göñül almaġa yine yār gelür
Şīve vü nāz ile dildār gelür

3. **yine:**
Gazel 81
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Ḫāk-i dergāhı ḳoḫusından muʿaṭṭarsın yine
Ey meşām-ı cān bugün beñzer ki ʿaṭṭāruñ gelür

4. **yine:**
Gazel 105
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Yine dil murġı içün dām-ı belālar düzilür
Cān şikār eylemege bend-i belālar düzilür

5. **yine:**
Gazel 127
Mısra: **12**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Çeşm-i ḫūn-rīzi ne cādū-yı siyeh-dildür kim
Ḳanmadı ḳanum içüp ḳıldı yine ḳana heves

6. **yine:**
Gazel 128
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Yine sevdāyī göñül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı şabā müşkīn-nefes

7. **yine:**
Gazel 195
Mısra: **4**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Çeşm-i mestüñ ẓulm ile mülk-i dili vīrān ider

ʿAdlüñ ile yine ābād eyle ḳurbān olduġum

8. **yine:**
Gazel 207
Mısra: **17**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Yine cān murġı eyledi pervāz
Bile raḳṣ ursa bu ḳafes nʾidelüm

9. **yine:**
Gazel 214
Mısra: **8**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Cemāli gülşeninüñ güllerini dirmek içün
Yine yüz uruban ol gül-ʿiẕāra yalvaralum

10. **yine:**
Gazel 234
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Yeñi cān bulıban ṭuram hevāña başlayam yine
İrerse ḳabrüme zülfüñ nesīm-i müşk-bārından

11. **yine:**
Gazel 243
Mısra: **22**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Ḳomadı żaʿf-ı tenüm Aḥmedʾe feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

12. **yine:**
Gazel 262
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Yine yan şemʿ gibi ṣubḥa dek ey cān bu gice
Ki ṭola şevḳuñ ile ṣoḥbet-i cānān bu gice

13. **yine:**
Gazel 262
Mısra: **8**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Saʿd-ı ṭāliʿle sitārem ne şeref buldı bugün
Ki ṭulūʿ itdi yine ol meh-i tābān bu gice

14. **yine:**
Gazel 270
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Göñlüm yine meyl eyledi bir rūḥ-ı revāna
Cānum daḫı anuñla bile oldı revāne

15. **yine:**
Gazel 281
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

16. **yine:**
Gazel 289
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

17. **yine:**
Gazel 289
Mısra: **4**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Bilmezem toḫm-ı kīne ne zevāl oldı yine

18. **yine:**
Gazel 302
Mısra: **8**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Terk-i ġam-ı ʿışḳ iderem dem gelür
Yine peşīmān ider ol dem beni

19. **yine:**
Gazel 311
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Geldüm yine ben bende viṣālüñ işiginde
Hicrānuñ elinden iderem dād efendi

20. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **108**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Gördüm zamāne ḫalḳa be-güş oldı naẓmuma
Ṭaḳdum ḳulaġına yine bir güşvār-ı laʿl

21. **yine:**
Kaside 16
Mısra: **13**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Bezenür serv boyuñla yine bu bāġ-ı vücūd
Açılur gül yüzüñ ile gül-i ḫandān-ı kerem

22. **yine:**
Kaside 16
Mısra: **50**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Ehl-i faẓluñ bilinür ḳadri senüñ ḳapuñda
Ḥażretüñ alsa eline yine mīzān-ı kerem

23. **yine:**
Kaside 16
Mısra: **56**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Dest-i inʿāmuñ ile yapıla bu ḳaṣr-ı seḫā
Himmetüñle yucala yine bu eyvān-ı kerem

24. **yine:**
Kaside 23
Mısra: **104**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Söziyle ḫoş-dem itmege Aḥmed zamāneyi
Aḳıtdı işigüñe yine müşk-bār āb

25. **yine:**
Kaside 24
Mısra: **58**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Muṭrib terāne başla ki bāġ-ı zamānede
Her beyti medḥümüñ yine gösterdi bir bahār

26. **yine:**
Mesnevi 3
Mısra: **167**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Çıḳar baḥr-i dilden yine bir güher
Deger müjdegānīsi biñ kān-ı zer

27. **yine:**
Müfret 44
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine
Aġlamaḳdan ḫāne-i çeşmüm ḫarāb oldı yine

28. **yine:**
Nazm 19
Mısra: **4**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Āl ile bir būseñ aldum dostum
Ger peşīmān olduñ ise yine al

29. **yine:**
Terci-bend 1
Mısra: **123**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf.

Bir cām ṭolduram yine medḥüñ ṣarābıyla
İki cihānı mest-i ṣafāñ eyleyem senüñ

30. **yine:**
Gazel 196
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar, her zaman olduğu gibi" anlamına gelen zarf.

Baña dirler nişe bülbül gibi iñlersin yine
Hem-dem ol gül yüzlüye olduġı-yʾçün ḫār iñlerem

31. **yine:**
Kaside 16
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar, her zaman olduğu gibi" anlamına gelen zarf.

Yine cūduñla biter verd-i gülistān-ı ʿaṭā
Yine sözüñle olur mīve-i bostān-ı kerem

32. **yine:**
Kaside 16
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar, her zaman olduğu gibi" anlamına gelen zarf.

Yine cūduñla biter verd-i gülistān-ı ʿaṭā
Yine sözüñle olur mīve-i bostān-ı kerem

33. **yine:**
Kaside 20
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar, her zaman olduğu gibi" anlamına gelen zarf.

Şükür ki virdi yine rūzigāra ḥüsn ü cemāl
Bahār-ı devlet-i Şeh Bāyezīd-i ferruḫ-fāl

34. **yine:**
Mesnevi 3
Mısra: **20**
"Bir daha, tekrar, her zaman olduğu gibi" anlamına gelen zarf.

ʿAṭāña nihāyet yoġ ey ẕüʾl-minen
Yine sensin ancaḳ saña şükr iden

35. **yine:**
Müfret 21
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar, her zaman olduğu gibi" anlamına gelen zarf.

Ġarīb vāḳıʿa gördüm bu ʿışḳ ḥālini kim
Senüñleyim dün ü gün yine saña müştāḳam

36. **yine:**
Kaside 8
Mısra: **18**
"Tekrar, yeniden" anlamına gelen zarf.

Sāḳī cihān bezendi zümürrüd bisāṭ ile
Āl itme al elüñe yine lāle-vār laʿl

37. **yine:**
Kaside 16
Mısra: **2**
"Tekrar, yeniden" anlamına gelen zarf.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

38. **yine:**
Gazel 40
Mısra: **8**
"Ayrıca, bundan başka" anlamlarında kullanılan zarf.

Derdüme laʿlüñ ṭabībinden devā ṣordum didi
Var yine dil derdini artur ki dermān andadur

39. **yine:**
Kaside 18
Mısra: **25**
"Ayrıca, bundan başka" anlamlarında kullanılan zarf.

Naẓmuñ zülālidür viren Ḫıżra yine ʿömr-i ebed
Sen āşınā-yı çeşme-i ḥayvāna ṣıḥḥat yaraşur

40. **yine:**
Gazel 4
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā
Beni bu żaʿfum ucından yine döndüre ṣabā

41. **yine:**
Gazel 7
Mısra: **14**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Gel Aḥmedi yaḳma ki anuñ dūd-ı dilinden
Āyīne-i ḥüsnüñ yine jeng olmaya cānā

42. **yine:**
Gazel 11
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine ol şāh-ı cihān ebrūlarına çīn ṣalup
Geldi göñlüm mülkini yıḳdı yeñi āyīn ṣalup

43. **yine:**
Gazel 42
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ġamzeñ elinde tīġını ʿuryān ṭutup durur
ʿUşşāḳı sezerem ki yine ḳan ṭutup durur

44. **yine:**
Gazel 50
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḥüsnüñ ʿarūsın itdi yine ġāliye nesīm
Zülfüñ ki ʿanberīne-i misk-i Ḫotan ṭutar

45. **yine:**
Gazel 60
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine bī-çāre göñül ḥasret ile yāra gider
Dil ü cān şevḳını ʿarż itmege dildāra gider

46. **yine:**
Gazel 107
Mısra: **5**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine pervāne göñül şemʿ-i ruḫuñ şevḳı ile
Kendü cānın götürüp āteş-i sūzāna atar

47. **yine:**
Gazel 187
Mısra: **9**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Öldürür her şeb beni hecrān-ı yār illā yine
Dirgürür her ṣubḥ-dem kūyından uġrayan nesīm

48. **yine:**
Gazel 243
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Dīde-i dil döyemez baḳmaġa mihr-i ruḫuña
Nūr-ı ḥüsnüñle yine sen meger imdād idesin

49. **yine:**
Gazel 347
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine bu cevr ü cefālar bize cānā neyiki
Bu ḳadar ḫışm u belālar dil ü cāna neyiki

50. **yine:**
Kaside 10
Mısra: **31**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Micmer-i dil zamāneyi yine muʿaṭṭar itmege
Düzdi şenā buḫūrını ʿıṭr-güşāsı göñlümüñ

51. **yine:**
Kaside 16
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

52. **yine:**
Kaside 16
Mısra: **12**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Açılur ḫulḳuñ ile bu gül-i gülzār-ı kemāl
Ṣulanur luṭfuñ ile yine bu ʿaṭşān-ı kerem

53. **yine:**
Kaside 16
Mısra: **37**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Saña biçdi yine bir ḫilʿati ḫayyāṭ-ı cihān
Kim anuñ dāmeni cūd oldı girībānı kerem

54. **yine:**
Kaside 17
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Āh kim yār bozup ḳāʿide-i yarluġı
Yine resm eyledi bünyād-ı cefākārluġı

55. **yine:**
Kaside 19
Mısra: **17**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Naġme-i bülbül yine remz eyledi gülşende kim
Hāẕihi cennātü ʿadnin fedḫulūhā ḫālidīn

56. **yine:**
Kaside 31
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Emvāt-ı nebātı yine ol Ḥayy-ı tüvānā
Enfās-ı Mesīḥīyle bugün eyledi iḥyā

57. **yine:**
Kaside 31
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Vuṣlat ḫaberin ṭuydı bugün Mıṣr-ı çemende
Kim tāze cevān gibi yine oldı mucellā

58. **yine:**
Kaside 31
Mısra: **42**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bu bezmgeh içre begenüp raḳṣ u semāʿın
Geydürdi ṣabā serve yine ḫilʿat-i ḫażrā

59. **yine:**
Kaside 32
Mısra: **14**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Cihān libāsına aldanmasun ṣaḳın cānuñ
Yine çıḳarsa gerekdür çün ol libāsı cihān

60. **yine:**
Kaside 32
Mısra: **29**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Elüme ṣun yine peymāne-i feraḥ-baḫşı
Ṣınursa ġam degül ey sāḳī şīşe-i peymān

61. **yine:**
Kıt'a 5
Mısra: **7**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine dāmād-ı ẕihnüñ ḥasretinden
Cevāhirle bezendi söz ʿarūsı

62. **yine:**
Mesnevi 3
Mısra: **84**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Çü ʿafvuña ṭayanduḳ itdük günāh
Yine ʿafvuñ olsun bize ʿöẕr-ḫᵛāh

63. **yine:**
Mesnevi 3
Mısra: **153**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine çıḳdı başuma sevdā-yı ʿışḳ
Yine ṭoldı göñlüme ġavġā-yı ʿışḳ

64. **yine:**
Mesnevi 3
Mısra: **154**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yine çıḳdı başuma sevdā-yı ʿışḳ
Yine ṭoldı göñlüme ġavġā-yı ʿışḳ

65. **yine:**
Müfret 27
Mısra: **2**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

66. **yine:**
Müfret 44
Mısra: **1**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine
Aġlamaḳdan ḫāne-i çeşmüm ḫarāb oldı yine

67. **yine:**
Nazm 21
Mısra: **4**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Gördügümce ṣanuram ḫālini kāküllerle
Hind bāġı ṭonanupdur yine fülfüllerle

68. **yine:**
Nazm 40
Mısra: **3**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Ḫaste dil yine oldı bī-çāre
Āh ol çāre-sāz gelmez mi

69. **yine:**
Terci-bend 2
Mısra: **80**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Bāde-i şehriyār şevḳından
Yine nūş itdi dürd-i denn lāle

70. **yine:**
Terci-bend 2
Mısra: **94**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında kullanılan zarf.

Şehriyāra ṣenālar itmek içün
Yine depretdi dillerin sūsen

71. **yine:**
Gazel 173
Mısra: **8**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf. II Her şeye rağmen, yine de.

Ġam-ı cānānı göñül cānı gibi gizlü dutar
Yine tiryākī bilür ḳıymetin afyonuñ

72. **yine:**
Gazel 347
Mısra: **10**
"Bir daha, tekrar" anlamlarında zarf. II Her şeye rağmen, yine de.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu şeydā neyiki

73. **yine:**
Nazm 26
Mısra: **4**
"Bir daha, tekrar, gene" anlamlarında kullanılan zarf.

Oldı siyeh-kār gözüñ gūşe-gīr
Yine nice fitnesi var bilmedük

74. **yine:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **1**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.

Ṣubḥ-dem gülşene gel ey naẕar ehli vü geh ʿibret göziyilen ki yine kendü
kemālin kereminden ṣıfat-ı ḳudretin iẓhār idüp Allāhu Teʿālā

75. **yine:**
Gazel 289
Mısra: **2**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.

Gözlemekden ḳaşuñı çeşmüm hilāl oldı yine
Ḳıl gibi inceldi cānum bir ḫayāl oldı yine

76. **yine:**
Gazel 289
Mısra: **6**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.

Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

77. **yine:**
Gazel 289
Mısra: **10**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamına gelir.

Līk geldi dişlerüñ vaṣfında göñlümle gözüm
Meclis-i şeh gibi pür laʿl ü leʾāl oldı yine

78. **yine:**
Gazel 289
Mısra: **8**
"Buna rağmen, yine de" anlamında zarf.

Siḥr egerçi dīn-i Aḥmedʾe ḥarām oldı velī
Vaṣf-ı ġamzeñde sözüm siḥri ḥalāl oldı yine

79. **yine:**
Nazm 20
Mısra: **4**
"Buna rağmen, yine de" anlamında zarf.

Ol ṣanemden ḳanı kim isteye kim
Kendü ḳulın yine sulṭān öldürür

80. **yine:**
Gazel 348
Mısra: **10**
"Ayrıca, aynı zamanda" anlamında zarf.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

yir:

1. **yirüm:**-*üm*
Gazel 216
Mısra: **1**
Yer, mekan.

Gül istedüm diken oldı yirüm ne çāre ḳılam
Meger libās-ı ḥayātumı pāre pāre ḳılam

2. **yirde:**-*de*
Gazel 304
Mısra: **24**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

3. **yirlerde:**-*ler, -de*
Gazel 97
Mısra: **6**
Yer, mecra (Gönül bağlamında).

Ne ʿaceb istese dil şehre ḳudūmını şehüñ
Ki ḳadem başduġı yirlerde ḳademler ṭoludur

4. **yirde:**-*de*
Kaside 21
Mısra: **8**
Yer, zemin, yeryüzü.

Cāme-ḫʷāb içre yārı gördüñ ise
Yirde bir māh-ı āsumān bulduñ

5. **yire:**-*e*
Gazel 313
Mısra: **16**
Mevki, mekan, mahal.

Çün zülf-i dil-āvīzine dil bağladuñ Aḥmed
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

6. **yirüm:**-*üm*
Gazel 306
Mısra: **1**
Durum, vaziyet, hal.

Çünki yirüm dehr bāġında dikendür gül gibi
Şiddet-i ʿaṣr ile baġrum ḳan olupdur mül gibi

7. **yir:**
Gazel 38
Mısra: **6**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayaġı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

8. **yirlere:**-*ler, -e*
Gazel 256
Mısra: **10**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Olalı sen dilber-i meh-rūya cāndan müşterī
Gökde iken yirlere düşdi güneş bāzārda

9. **yire:**-*e*
Gazel 266
Mısra: **7**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zer-nigār ide

10. **yire:**-*e*
Gazel 307
Mısra: **10**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Çağırur rūḥuʾl-ḳudüs yā leytenī küntü turāb
Sen dökerken cürʿa-i laʿlüñ yire ḳanum gibi

11. **yire:**-*e*
Gazel 307
Mısra: **18**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Sāḳiyā ġamzeñ beni öldürse ḫāk olsam ne ġam
Dirgürür cürʿañ ḳaçan dökseñ yire ḳanum gibi

12. **yire:**-*e*
Kaside 31
Mısra: **15**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Ebr-i güher-efşān yire ṣaçduḳca gülābın
Cārūb ḳılur ṣaçlarını sünbül-i ṣeydā

13. **yire:**-*e*
Kaside 32
Mısra: **22**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Ne ḥikmet ola ʿaceb mevsim-i zemistānī
Ki pīr gibi luʿāb aḳıdur yire devrān

14. **yir:**
Mesnevi 4
Mısra: **10**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Meger bir server-i ḫūbān-ı ʿālem
Kʾayaġı başduġı yir cān-ı ʿālem

15. **yire:**-*e*
Terci-bend 2
Mısra: **64**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

Zer-nigār eylemege yollaruñı
İrdügi yire yüz sürer nergis

16. **yir:**
Kaside 15
Mısra: **22**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.

Ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ ẕāt-ı kerīmüñde kʾolur
Ayaġuñ başduġı yir çeşme-i ḥayvān-ı kerem

17. **yiri:**-*i*
Gazel 58
Mısra: **2**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak II Mekanı, varacağı yer.

Gönlüm esīr-i çāh-ı zenaḫdān olup gider
Bī-çāre nʾeylesün yiri zindān olup gider

18. **yiri:**-*i*
Gazel 336
Mısra: **8**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak II Mekanı, varacağı yer.

Yiridür gitmese dilden leb-i meygūnı müdām
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

19. **yiri:**-*i*
Nazm 36
Mısra: **4**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak II Mekanı, varacağı yer.

Kim dir idi kim bu gülüñ gülşeni
Yile vire yiri ḳuru ḫar ola

20. **yirler:**-*ler*
Kaside 16
Mısra: **34**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin, toprak.

ʿAcebā ẕāt-ı kerīmüñ ne kerāmet ḳodı kim
Başduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

21. **yirine:**-+*i*, -+*n*, -+*e*
Gazel 118
Mısra: **4**
-e karşılık, -e mukabil.

Ḥüsn meydānında bir tīr urdı ġamzeñ cāna kim
Ḥükm iden cān yirine ol tīr ü peykāndur henūz

22. **yirine:**-+*i*, -+*n*, -+*e*
Kaside 22
Mısra: **37**
-e karşılık, -e mukabil.

Ṣaḥrāda dāne yirine dür-däneler bite
Cūduñ yeminden alsa ger ebr-i bahār āb

23. **yiri:**-*i*
Gazel 243
Mısra: **13**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.

Didi ol yiri ki yıllarla ḫarāb eyledi ʿışḳ
Sen umarsın kʾanı bir laḥẓada ābād idesin

24. **yirde:**-*de*
Kaside 31
Mısra: **32**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.

Nāz ile çınār atdı ḳolın boynına servüñ
Bir yirde iki ʿāşıḳ u maʿşūḳ idi gūyā

25. **yiri:**-*i*
Kaside 13
Mısra: **38**
Yer, mekân, mahal.

Ṣāḫ-ı gülden ġonca aşılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫir çü yiri dehr ḫāristānıdur

26. **yirin:**-*i*, -*n*
Müfret 6
Mısra: **2**
Bulunulan mahal, yer, mekân, mevki.

Leblerüñ vaṣfın yazarken geldi eşküm kātibi
Didi ḳo sürḫı yirin kim anı ben yazsam gerek

27. **yir:**
Gazel 41
Mısra: **12**
Yer, yeryüzü, memleket, toprak. II Gönül.

Çün ḫayāli taḫtısın vīrāne göñlüm ġam yime
ʿĀḳıbet maʿmūr olur şol yir ki sulṭān andadur

28. **yirüñ:**-*üñ*
Gazel 307
Mısra: **11**
Vücudun herhangi bir bölümü.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

<u>yir-:</u>

1. **yire:**-*e*
Nazm 31
Mısra: **1**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

2. **yire:**-*e*
Nazm 42
Mısra: **1**
Ayakla basılan, ayakların altında bulunan yüzey, zemin.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

<u>yir altında:</u>

1. **yir altında:**-*n, -da*
Nazm 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yerin toprağın altında kalan bölümü II Kabir.

Şol tāze bedenler ki yir altında yaturlar
Ḥālin dimek için dil uzatmış çemeni gör

<u>yir altındaġı:</u>

1. **yir altındaġı:**-*n, -da, -ki*
Nazm 3
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yerin toprağın altında kalan bölümü.

Eydür ki yir altındaġı esrārı ṣorarsañ
Var lāleye başındaġı ḳanlu kefeni gör

yir ehli:

1. **yir ehli:**
Terkib-bend 1
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü ahalisi.

Ḳılsa yir ehli sīnesini cāme gibi çāk
Ḳan aġlasa ḳıyāmete dek ins ü cān daḫı

yir ehline:

1. **yir ehline:**-*ne*
Terci-bend 1
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü ahalisi.

Göstermege yir ehline dīdārı nūrını
Āyīne virdi Tañrı Taʿālā senüñ gibi

yir ehlinüñ:

1. **yir ehlinüñ:**-*nüñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü ahalisi.

Çeşm-i ümīdi ṭopraġa girdi yir ehlinüñ
Āhı ḫurūşı göklere çıḳsa revā imiş

yir ü gök:

1. **yir ü gök:**
Gazel 90
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yer ve gök. || Her yer.

Aḥmedʾüñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

2. **yir ü gök:**
Kıt'a 1
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Yer ve gök. || Her yer.

Yir ü gök medḥüñ okusun sen oṭur devlet ile
Āsumān taḫtuñ ola menzilüñ eyvān-ı kerem

3. **yir ü gök:**
Terkib-bend 1
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Yer ve gök. || Her yer.

Şādī günini ġam bulıdı ḳapladı dirīġ
Yillerle yir ü gök dün ü gün aġladı dirīġ

yir yoḳdur:

1. **yir yoḳdur:**-*dur*
Gazel 99
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gerek yok, mahal yok.

Ṣulḥa yir yoḳdur ölürseñ daḫı ey bed-ḫū raḳīb
Üstüḫ̱ānuñ ṣaf dutup ceng idiser ṣaṭranc-vār

yir yüzi:

1. **yir yüzi:**
Kaside 1
Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Sāyeñ düşeydi ṭopraġa bir nūr inerdi kim
Yir yüzi berḳ uraydı güneş bigi dāyimā

2. **yir yüzi:**
Kaside 13
Mısra: **79**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Pādişāhā şefḳatüñden yir yüzi maʿmūr iken
Dād kim dil kaʿbesi ġam leşkeri vīrānıdur

3. **yir yüzi:**
Mesnevi 3
Mısra: **238**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Ḳul olup cihān ḫalḳı iḥsānına
Muṭīʿ ola yir yüzi fermānına

4. **yir yüzi:**
Gazel 331
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü, dünya.

Aḥmedʾüñ yaşı şaḳın dāmenüñi dutmaya kim
Yir yüzi gözi yaşıyla ṭolu ḳandur çelebī

5. **yir yüzi:**
Müfret 44
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü, dünya.

Yir yüzi bārān-ı eşkümden pür-āb oldı yine
Aġlamaḳdan ḫāne-i çeşmüm ḫarāb oldı yine

6. **yir yüzi:**
Gazel 20
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Yir yüzi hevā-yı ḳaddüñ ile
Cennet gibi ḫoş-hevādur ey dost

yir yüzin:

1. **yir yüzin:**
Gazel 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Ruḫlaruñ aç ʿaks-i ḥüsnüñden bahār it ʿālemi
Ṣaçlaruñ çöz yir yüzin pür-müşk-i ter ḳıl dāʾimā

2. **yir yüzin:**-*n*
Gazel 38
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü, dünya.

ʿIşḳ vāḳıfdur ki nʾiçün yir yüzin ġarḳ eyler eşk
Nūḥ ʿālimdür ki nʾiçün ʿāleme ṭūfān olur

yir yüzinde:

1. **yir yüzinde:**-*nde*
Kaside 20
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Ṣalardı sāyesini āsumāna sidre gibi
Dikilse nām-ı bülendüñle yir yüzinde nihāl

2. **yir yüzinde:**-*nde*
Kaside 23
Mısra: **78**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü, dünya.

Ger ḫāke ṣalsa ẕerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

3. **yir yüzinde:**-*nde*
Kaside 24
Mısra: **68**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü, dünya.

Nice ki reng-i ʿāşıḳ u būy-ı nigārdan
Görine yir yüzinde ḫazān ile nev-bahār

yir yüzini:

1. **yir yüzini:**-*ni*
Gazel 192
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Kevkeb-i eşkümle her şeb yir yüzini zeyn iden
Mihr-i ruḫsār-ı meh-i nā-mihrbānumdur benüm

2. **yir yüzini:**-*ni*
Kaside 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü.

Gök naḳşı ʿayān oldı cihān āyīnesinde
Yir yüzini çün ḳıldı ṣabā yili mücellā

3. **yir yüzini:**-*ni*
Gazel 209
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü, dünya.

Gözümi gül yüzüñ ebr-i bahāra döndüreli
Yaşumla yir yüzini lālezāra beñzetdüm

4. **yir yüzini:**
Gazel 239
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü, dünya.

Aç niḳābuñı yüzüñden ki ruḫuñ ʿaksiyle
Ḥaşre dek yir yüzini pür-gül-i ḥamrā göresin

yire çalar:

1. **yire çalar:**-*ar*
Kaside 10
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Yere atmak, fırlatmak. II Ayaklar altına almak, değersiz görmek.

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i senāsı göñlümüñ

2. **yire çalar:**-*ar*
Kaside 30
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Yere atmak, fırlatmak. II Ayaklar altına almak, değersiz görmek.

Çarḫ nʾiçün yire çalar sözlerümüñ cevāhirin
Gevher-i şeb-çerāġ iken dürr-i senāsı göñlümüñ

3. **yire çalar:**-*ar*
Gazel 160
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yere fırlatmak, şiddetle atmak.

Her sefer yire çalar zerrīn külāhın āfitāb
Serverā sen urınaldan efser-i zībālıġuñ

yire düşürmedi:

1. **yire düşürmedi:**-*me, -di*
Kaside 24
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin attığı bakış okunun) yere düşmemesi, daima hedefini vurması; âşığın gönlünü bulması.

Meydān içinde ġamzesi atduġı oḳlaruñ
Birin yire düşürmedi zī şūḫ-ı fitne-kār

yire girdi:

1. **yire girdi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Yere girmek; ölmek.

Aġlañ ki yire girdi meh-i āsumān daḫı
Ẓulmet palāsın egnine ṣaldı cihān daḫı

yire yüz urup:

1. **yire yüz urup:**-*up*
Kaside 23
Mısra: **76**
Kelime Tipi: **-**
Saygı ve sevgisini göstermek için birisinin önünde eğilmek, yere kapanmak.

Bu cürm içün ki ʿarż-ı naẓīr eylemiş saña
Her gün yire yüz urup ider iʿtiẕār āb

yiri nūr olsun:

1. **yiri nūr olsun:**
Gazel 271
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ölen kişi için kabri nurla dolu olsun anlamında dua.

Ruḫ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

yiridür:

1. **yiridür:**
Gazel 31
Mısra: **9**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Yiridür idinse mesken Aḥmed Kūyuñda kʾodur maḳām-ı Maḥmūd

2. **yiridür:**
Gazel 44
Mısra: **4**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

3. **yiridür:**
Gazel 120
Mısra: **11**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḥacer olur ḥaṭab olmaz

4. **yiridür:**
Gazel 152
Mısra: **12**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Ey kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

5. **yiridür:**
Gazel 336
Mısra: **7**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Yiridür gitmese dilden leb-i meygūnı müdām
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

6. **yiridür:**
Kaside 6
Mısra: **45**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Cārūb-ṣıfat beste-miyān olsa yiridür
Kim yüz süriyüp işigüñi pāk ide Cevzā

7. **yiridür:**
Kaside 9
Mısra: **46**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

ʿAhdüñde oldı ʿāleme ġammāzlıġ ile fāş
Zindān-ı ḥoḳḳa olsa yiridür mekān-ı müşk

8. **yiridür:**
Kaside 12
Mısra: **65**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Yiridür rāy-ı refīʿüñ gözlese pīr-i felek
Kim müneccim meyl ider dāyim ṣuṭur-lāb üstine

9. **yiridür:**
Terci-bend 1
Mısra: **66**
"layıktır, uygundur, münasiptir" anlamında kullanılan bir söz.

Sulṭān-nişān ḫusrev-i iḳlīm-i faḳrsın
Sürse cebābire yiridür süddeñe cebīn

10. **yiridür:**
Gazel 167
Mısra: **12**
"Uygundur, münasiptir" anlamında bir söz.

Dehānı vaʿdesin Aḥmed ṭaleb ḳılur her dem
Yiridür eylese taʿcīl kʾoldı furṣat teng

11. **yiridür:**
Gazel 208
Mısra: **4**
"Uygundur, münasiptir" anlamında bir söz.

İşigi ḥasretinde ḫāk olsam
Yiridür kʾāsumāndan ayrıldum

yirine:

1. **yirine:**
Gazel 75
Mısra: **8**
(Gözyaşı) yerine.

Şöyle yaḳduñ beni kim aġlayıcaḳ çeşmümden
Āb yirine revān āteş-i sūzān dökilür

2. **yirine:**
Gazel 182
Mısra: **2**
(Gözyaşı) yerine.

Mestāne gözlerüñden olalı ḫarāb dil
Yaş yirine döker ḳabaġumdan ṣarāb dil

3. **yirine:**
Gazel 58
Mısra: **11**
-e karşılık, -e mukabil.

Çevgān ṣalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

4. **yirine:**
Gazel 74
Mısra: **12**
-e karşılık, -e mukabil.

Mürde-diller maḥşer-i ḥüsninde bulmaġa ḥayāt
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

5. **yirine:**
Gazel 86
Mısra: **6**
-e karşılık, -e mukabil.

Deryāya düşse ḳaṭresi yār aġzı yarınuñ
Ṭuz yirine hemīşe deñizden şeker çıḳar

6. **yirine:**
Gazel 152
Mısra: **6**
-e karşılık, -e mukabil.

Şol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Şu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

7. **yirine:**
Gazel 162
Mısra: **11**
-e karşılık, -e mukabil.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

8. **yirine:**
Gazel 221
Mısra: **17**
-e karşılık, -e mukabil.

Ḳanda bilsün ol ki Aḥmed yir şeker yirine ġam
Şīr uman Şīrīne ne şūr-ı dil-i Ferhāddan

9. **yirine:**
Gazel 334
Mısra: **7**
-e karşılık, -e mukabil.

Kese peykān yirine ellerini
Baḳsa ġamzeñ oḳına peykāncı

10. **yirine:**
Gazel 348
Mısra: **10**
-e karşılık, -e mukabil.

Aḥmed inşā ideli naẓmını luʾluʾ dişüñüñ
Yine söz yirine verd dökdi ḳalemden ne-y-iki

11. **yirine:**
Kaside 8
Mısra: **5**
-e karşılık, -e mukabil.

Düşse şafaḳ yirine lebüñ ʿaksi nā-gehān
Fīʾl-ḥāl ola bu nüh felek-i bī-ḳarār laʿl

12. **yirine:**
Kaside 8
Mısra: **62**
-e karşılık, -e mukabil.

Alsa giyāh-ı rezm-gehüñ ehl-i kīmyā
Eylerdi zer yirine tamāmuʾl-ʿayār laʿl

13. **yirine:**
Kaside 8
Mısra: **84**
-e karşılık, -e mukabil.

Keffüñ muḥīṭi ger vire ebr-i bahāra nem
Yaġmur yirine yaġdura faṣl-ı bahār laʿl

14. **yirine:**
Kıt'a 1
Mısra: **7**
-e karşılık, -e mukabil.

Dürr ü gevher şaçılur ḳaṭre-i bārān yirine
Çünki cüduñ bulıdından yaġa nīsān-ı kerem

15. **yirine:**
Terkib-bend 1
Mısra: **14**
-e karşılık, -e mukabil.

Cān-ı ʿazīze Mıṣr-ı vücūduñda rūzigār
Şerbet yirine şunduġı zehr-i fenā imiş

yirüñ bil:

1. **yirüñ bil:**
Kaside 6
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Haddini bilmek, mevkiinin gereğinden öteye gitmemek.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

yirüñ ḳulaġı var:

1. **yirüñ ḳulaġı var:**
Kaside 24
Mısra: **28**
Kelime Tipi: **-**
Gizli konuşulan bir şeyin umulmadık bir yoldan başkalarınca duyulabileceğini anlatan bir söz.

Güş-ı benefşeden ṣaḳın ey ʿandelīb-i mest
Gül ḥüsni rāzın açma ki yirüñ ḳulaġı var

yit:

1. **yiter:**-*er*
Gazel 298
Mısra: **12**
Yetişecek miktarda veya derecede olmak, elvermek, kâfî gelmek.

Biʾllāhi ey bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ
Tab vir gül ü reyḥānlara yiter perīşān it beni

2. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 79
Mısra: **2**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Cevr ü cefāsı cānuma luṭf u vefā yiter
Derd ü belāsı göñlüme ẕevḳ ü ṣafā yiter

3. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 79
Mısra: **4**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Cān gözlerine ayaġı tozı nigārumuñ
Kuḥl-ı başīret olmaġ içün tūtiyā yiter

4. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 79
Mısra: **6**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Derdümle ölmesün ben anı öldürem dimiş
Bu olmayası dirlik içün ol bāña yiter

5. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 94
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

ʿĀşıḳa cennet gerekmez şol ruḫ-ı zībā yiter
Ḥulle-i sündüs ḫayāl-i zülf-i ʿanber-sā yiter

6. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 94
Mısra: **2**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

ʿĀşıḳa cennet gerekmez şol ruḫ-ı zībā yiter
Ḥulle-i sündüs ḫayāl-i zülf-i ʿanber-sā yiter

7. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 94
Mısra: **4**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Maḥşer-i zülfüñde ḥaşr olmaġa diller bī-ḥisāb
Sen ḳıyāmetsin nişān ol ḳāmet-i bālā yiter

8. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 94
Mısra: **6**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Ġayrdan tecrīd ol ey dil ġam beyābānında kim
Perdedār-ı sırr-ı Mecnūn dāmen-i ṣaḥrā yiter

9. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 94
Mısra: **8**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Ṭañ mıdur Yaʿḳūb-ı dil añmazsa Yūsuf ḥüsnini
Kʾāsumān-ı cāna miʿrāc itmege ʿİsā yiter

10. **yiter:**-*(e)r*
Gazel 94
Mısra: **10**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Āh-ı Aḥmedʾden oda yansa ḳayırmaz mihr ü māh
Ḫaṭṭ-ı eşʿārum çü naḳş-ı günbed-i mīnā yiter

11. **yiter:**-*(e)r*
Nazm 16
Mısra: **2**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

12. **yiter:**-*(e)r*
Nazm 16
Mısra: **4**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Gerçi söz bāġında çoḳ nevrūz olur güller biter
Bir gülistāndan nişān virmege birḳaç gül yiter

13. **yiter:**-*er*
Gazel 19
Mısra: **4**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Yaḳduġına cān ḫırmenini āteş-i ʿışḳuñ
Şāhid yiter ol dāne-i ḫāl-i siyeh ey dost

14. **yiter:**-*er*
Gazel 41
Mısra: **14**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Ḳondı Aḥmed ḫāne-i dilde belā vü derd ü ġam
Bir ciger-biryān yiter mi bunca mihmān andadur

15. **yiter:**-*er*
Gazel 79
Mısra: **8**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Ḫūn-ı ciger ḥikāyetini şerḥ ider gözüm
Ehl-i naẓar olanlara bu mā-cerā yiter

16. **yiter:**-*er*
Gazel 207
Mısra: **19**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Aḥmedʾe iltimās-ı dost yiter
Ele girmezse mültemes nʾidelüm

17. **yiter:**-*er*
Nazm 16
Mısra: **1**
Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, yeterli olmak, kâfî olmak.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

18. **yiter:**-*er*
Gazel 5
Mısra: **12**
Daha fazlasına gerek olmamak / kâfî gelmek.

Ne ṣuçı var diyü raḥm itme öldür Aḥmedi gel
Ki senden ayru dirilmek yiter günāh baña

19. **yiter:**-*er*
Gazel 5
Mısra: **1**
Kâfî gelmek, yeterli olmak.

Ḥarīm-i Kaʿbe-i kūyuñ yiter penāh baña
Ḥarām ola daḫı bir ġayrı secdegāh baña

20. **yiter:**-*er*
Gazel 216
Mısra: **10**
Kâfî gelmek, yeterli olmak.

Sen ay gibi beze evc-i cemāli cilveñle
Baña yiter ki ıraḳdan saña neẕẕāre ḳılam

yiter:

1. **yiter:**
Gazel 79
Mısra: **1**
"Kâfi, artık dur, yeter artık!".

Cevr ü cefāsı cānuma luṭf u vefā yiter
Derd ü belāsı göñlüme ẕevḳ ü ṣafā yiter

2. **yiter:**
Gazel 246
Mısra: **20**
"Yeter artık!".

Ṣubḥa dek şehrinde ol māhuñ żiyā-baḫş olmaġa
Şuʿle-i āhum yiter şemʿ-i şebistān olmasun

yitiş:

1. **yitişür:**-*ür*
Gazel 263
Mısra: **22**
Yetişmek, büyümek, olgunluğa erişmek.

Bu Bursa şehridür gül bigi her dem
Yitişür mehliḳālar tāze tāze

yitük:

1. **yitügini:**-*i, -ni*
Kaside 23
Mısra: **53**
Kayıp, zayi edilen şey.

Dil yitügini bulmaġa çeşmüm muʿazzimi
Baḳdı ṣuya kim ide anı āşikār āb

yoġ:

1. **yoġ:**
Gazel 265
Mısra: **7**

Bulunmama, mevcut olmama.

Vaṣluña irmege Aḥmedʾde liyāḳat yoġ ise
Bir ʿināyet naẓarın ḳıl ki liyāḳat getüre

2. **yoġ:**
Gazel 259
Mısra: **7**
Bulunmamak, mevcut olmamak.

Ne ẕikr ü fikr ki yoġ anda yād-ı zülf ü ruḫuñ
Dün ü gün eylerem ol ẕikr ü fikrden tevbe

3. **yoġ:**
Kaside 6
Mısra: **93**
Bulunmamak, mevcut olmamak.

Yoġ idi cihān milketi menşūrına taḥrīr
Kim levḥde ḳılmışdı ḳalem adını ṭuġrā

4. **yoġ:**
Gazel 339
Mısra: **14**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Dil ḥüsnüñi mi vaṣf ide yā ʿışḳın Aḥmedʾüñ
Kim ġāyeti yoġ anuñ u bunuñ nihāyeti

5. **yoġ:**
Kıt'a 1
Mısra: **29**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

ʿĀmdur luṭfuñ eger bizde liyāḳat yoġ ise
Lāyıḳ it luṭfuña ile luṭfuña ey kān-ı kerem

yoġrıl:

1. **yoġrıldı:**-*dı*
Kaside 3
Mısra: **12**
Devamlı olarak maruz kaldığı bir şeye göre şekillenmek.

Āb u gilden çü mizācında eṣer yoḳ bularuñ
Ne-yʾle yoġrıldı ʿaceb ṭīneti dervīşlerüñ

yoġun:

1. **yoġundur:**-*dur*
Kıt'a 8
Mısra: **3**
İri, büyük (TS, 248); hacmine oranla ağırlığı çok olan; etkisi güçlü olan; artmış, çoğalmış olan.

Şöyle yoġundur saḳaluñ ḳılı kim eñ incesin
Ṣıçrayımaz şehrde meşhūr olan çalakler

yoh:

1. **yoḫ:**
Gazel 194
Mısra: **15**
Hayır, olmaz.

Aḥmedʾi öldür didüm yoḫ didi dilber ben anuñ
Bunca yıllar ḳanı fermānına fermān olduġum

yoh yoh:

1. **yoḫ yoḫ:**
Gazel 126
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hayır, öyle değil.

Rāz-ı dehenüñ beyāna ṣıġmaz
Yoḫ yoḫ ne beyān gümāna ṣıġmaz

yohsa:

1. **yoḫsa:**
Gazel 34
Mısra: **15**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.

Yoḫsa şikāyet eylerem ol şehriyāra kim
Nuṣret aña mülāzim ü devlet nedīmdür

2. **yoḫsa:**
Gazel 191
Mısra: **2**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.

Gönli nāzükdür mebādā incide derdüm benüm
Yoḫsa ḫālinden nicedür ḥālümi dirdüm benüm

3. **yoḫsa:**
Gazel 215
Mısra: **20**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.

Düşüren kendüsidür vaṣlı hevāsın göñlüme
Yoḫsa ben kimem kʾanı sevmege istidʿā ḳılam

4. **yoḫsa:**
Kaside 7
Mısra: **123**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.

Ebr-i ġam var yoḫsa medḥüñde redīf itmek degül
Pertev-i ẕihnümden olırdı yedi kişver güneş

5. **yoḫsa:**
Kıt'a 16
Mısra: **2**
"Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz, yoksa.

Āfitāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfitāb

6. **yoḫsa:**
Gazel 340
Mısra: **10**
Merak, tereddüt, ümit vb. duyguları ve düşünülen ihtimallerin dışındaki başka bir ihtimâli belirtmek için kullanılır; acaba.

Göklere çıḳdı nāle-i Aḥmed
Saña yoḫsa niyāz gelmez mi

7. **yoḫsa:**
Kaside 11
Mısra: **8**
Bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır.

Āh kim bu ḫaṭ mıdur yā sāye-i zülf-i nigār
Yoḫsa dökmiş misk ü ʿanber kākül-i müşkīn-i dost

yok:

1. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 225
Mısra: **2**

(Sevgilinin) Ağzının küçüklüğü bağlamında, yok.

Çün dehānuñ sırrını şordum mükerrer ġoncadan
Didi kim yoḳdur bu rāzı açmaġa bizde dehen

2. **yoḳ:**
Gazel 145
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Āh kim ġam kilīdinüñ dili yoḳ
ʿĀşıḳuñ bundan ulu müşkili yoḳ

3. **yoḳ:**
Gazel 147
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Piste-lebsin pistede līkin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

4. **yoḳ:**
Gazel 147
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Piste-lebsin pistede līkin şeker-güftār yoḳ
Serv-ḳadsin servde ammā ki ḫoş-reftār yoḳ

5. **yoḳ:**
Gazel 147
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Sebze vü āb-ı revān u cām-ı ṣāfī ṭabʿ-ı pāk
Cümle ʿīş esbābı var illā münāsib yār yoḳ

6. **yoḳ:**
Gazel 147
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Ḫaste-diller ḥālini ṣorsañ a ġamzeñden didüm
Didi dilberler yolında pursiş-i bīmār yoḳ

7. **yoḳ:**
Gazel 147
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Senden alup gönlümi kime virem kim bir daḫı
Āfitāb-ı serv-ḳāmet māh-ı gül-ruḫsār yoḳ

8. **yoḳ:**
Gazel 147
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Serv-i gül-ruḫ dirdüm ol fettāna līkin servde
Sīb-i sīmīn üzre bitmiş berg-i ʿanber-bār yoḳ

9. **yoḳ:**
Gazel 147
Mısra: **12**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

10. **yoḳ:**
Gazel 147
Mısra: **14**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Çün cihān ol meh-liḳāya müşterīdür ey güneş
Ṣatamazsın ḥüsnüñi germ olma kim bāzār yoḳ

11. **yoḳ:**
Gazel 147
Mısra: **16**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Leblerüñ esrārını mey-ḫāneden ṣormaḳ gerek
Ġayb-bīn çoḳdur ve līkin kāşif-i esrār yoḳ

12. **yoḳ:**
Gazel 147
Mısra: **18**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

13. **yoḳ:**
Gazel 148
Mısra: **1**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

14. **yoḳ:**
Gazel 148
Mısra: **2**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Ṭaşdı yaşum deñiz gibi sāḥili vü kenārı yoḳ
Mevc-i ġam-ı zamāneden fülk-i dilüñ ḳarārı yoḳ

15. **yoḳ:**
Gazel 148
Mısra: **4**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Kimse mi var cihānda kim bezm-i ġamuñda şemʿ-vār
Sīne-i sūznāk ile dīde-i eşk-bārı yoḳ

16. **yoḳ:**
Gazel 148
Mısra: **6**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Mihr yüzini gösterür ʿāşıḳa ruḫlaruñ velī
Āyīnelerde görinen ṣūretüñ iʿtibārı yoḳ

17. **yoḳ:**
Gazel 148
Mısra: **8**
Bulunmayan, mevcut

olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Ġurbet odına yanaram ḳor gider ise ġam beni
Kim bu ṣınuḳlu göñlümüñ bir daḫı ġam-güsārı yoḳ

18. **yoḳ:**
Gazel 148
Mısra: **10**
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niṣārı yoḳ

19. **yoḳ:**
Nazm 27
Mısra: **2**
Bulunmamak.

Her kʾanuñ deryūze-i ʿışḳuñda şeyʾ liʾllāhı yoḳ
Menzil-i dervāze-i ʿuşşāḳdan āgāhı yoḳ

20. **yoḳ:**
Gazel 146
Mısra: **1**
Bulunmak, sahip olmak.

Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ
Gūyiyā ḫār-ı siyehdür kim gül-i raʿnāsı yoḳ

21. **yoḳ:**
Gazel 146
Mısra: **2**
Bulunmak, sahip olmak.

Her kimüñ kim bir ḳamer-ruḫsār-ı mihr-efzāsı yoḳ
Gūyiyā ḫār-ı siyehdür kim gül-i raʿnāsı yoḳ

22. **yoḳ:**
Kaside 30
Mısra: **14**
Bulunmak, sahip olmak.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfītābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

23. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 163
Mısra: **3**
Bulunmama, mevcut olmama.

Gözümüñ ḳudreti yoḳdur kim idrāk eyleye ḥüsnin
Meded virmezse nūrından ruḫ-ı zībāsı İsḥāḳuñ

24. **yoḳ:**
Kaside 10
Mısra: **14**
Bulunmama, mevcut olmama.

Dil diledi ki vaṣf ide ṭalʿatüñ āfītābını
ʿAḳlum işitdi didi kim yoḳ mı ḥayāsı göñlümüñ

25. **yoḳdur:**-*dur*
Kaside 19
Mısra: **74**
Bulunmama, mevcut olmama.

Ḳalmadı devrüñde göynüklü meger micmerde müşk
Yoḳdur eyyāmuñda ḫūnīn-dil meger āhū-yı Çīn

26. **yoḳdur:**-*dur*
Mesnevi 4
Mısra: **26**
Bulunmama, mevcut olmama.

Diyār-ı yārda bir seng yoḳdur
Ki göz yaşından anda zeng yoḳdur

27. **yoḳ:**
Gazel 132
Mısra: **10**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Şehrüñde laʿlüñ şevḳına şol deñlü ḳan aġlamışam
Kim bir der ü dīvār yoḳ yāḳūt u mercān olmamış

28. **yoḳ:**
Gazel 139
Mısra: **2**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḥaẕ
Zīrā ten-i bī-cāna yoḳ ʿayş-i cihāndan ḥaẕ

29. **yoḳ:**
Gazel 145
Mısra: **1**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Āh kim ġam kilīdinüñ dili yoḳ
ʿĀşıḳuñ bundan ulu müşkili yoḳ

30. **yoḳ:**
Gazel 145
Mısra: **10**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Ẓulmi oransuz itme Aḥmedʾe kim
Tīr-i āhuñ felekde ḫāyili yoḳ

31. **yoḳ:**
Gazel 146
Mısra: **4**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḫamrāsı yoḳ

32. **yoḳ:**
Gazel 284
Mısra: **3**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Dehānuñ var mıdur yā yoḳ mıdur hīç
Bu göñlüm iştibāh eyler kimerde

33. **yoḳ:**
Gazel 349
Mısra: **6**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Perde-i ʿışḳuñda olmışdur muḫayyer nite kim
Sünbülüñden özge yoḳ ʿuşşāḳa meʾvā rāstī

34. **yoḳ:**
Gazel 349
Mısra: **10**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Aḥmedʾā eşʿār ögüş dīvān u defter çoḳ velī
Kimsenüñ bu resme yoḳ bir şiʿri ġarrā rāstī

35. **yoḳ:**
Müfret 28
Mısra: **2**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Vefāsı olmayan yāruñ
Kirişi yoḳ hemān bir yaya beñzer

36. **yoḳ:**
Gazel 132
Mısra: **4**
Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

37. **yoḳ:**
Gazel 220
Mısra: **11**
Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Yoḳ durur tende andan ayru ḳarār
Ne ḫod ansuz ḳılur bu cān ārām

38. **yoḳ:**
Terci-bend 2
Mısra: **108**
Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Līk gülzār-ı bāġ-ı medḥüñde
Yoḳ benüm gibi medḥ-ḫᵛān bülbül

39. **yoḳ:**
Gazel 146
Mısra: **8**
Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.

Çeşm-i şūr-engīzi pür-āşūb idelden ʿālemi
Gūşe mi vardur kim anuñ fitne vü ġavġāsı yoḳ

40. **yoḳ:**
Gazel 146
Mısra: **12**
Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.

ʿAnber-i sārā gibi olsun siyeh-rū ey ṣanem
Her göñülde kim ser-i zülfeynüñüñ sevdāsı yoḳ

41. **yoḳ:**
Gazel 269
Mısra: **2**
Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.

Nice bir nāz ögredürsin ġamze-i ġammāzuña
Nāz ile yaḳduñ bizi ḥad yoḳ mı āḫir nāzuña

42. **yoḳ:**
Gazel 327
Mısra: **10**
Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.

Ölmesün bir gün öldürem dir imiş
Yoḳ mıdur bu yalanuñ oranı

43. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 307
Mısra: **12**
Bulunmama, mevcut olmama, sahip olmama durumu.

Gerçi var beñzer yirüñ ḳaddine ey serv-i çemen
Līk nāzuñ yoḳdur ol serv-i ḫırāmānum gibi

44. **yoḳ:**
Gazel 218
Mısra: **5**
"Hayır" anlamında kullanılan kelime.

Dün raḳībe yārı gördüñ mi didüm didi ki yoḳ
Gör ne bī-endīşeyem şeyṭāndan īmān isterem

45. **yoḳ:**
Gazel 319
Mısra: **10**
Bulunmama, mevcut olmama, sahip olmamak.

Serv dimeñ şol ḳad-i dil-cūya kim
Servde yoḳ luṭf ile reftār hey

46. **yoḳdur:**-*dur*
Gazel 6
Mısra: **12**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Ey rāh-ı ʿışḳa ḥadd ü nihāyet bulam diyen
Cān virmek ibtidādadur aña yoḳdur intihā

47. **yoḳ:**
Gazel 145
Mısra: **4**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Şındı seng-i cefāda ṣabr ayaġı
Rāh-ı ʿışḳuñ maḳām u menzili yoḳ

48. **yoḳ:**
Gazel 146
Mısra: **6**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Serv-i dil-cūdur ḳadüñ ey piste-leb servüñ velī
Sükkerīn ʿunnāb ile şīrīn ü ter ḫurmāsı yoḳ

49. **yoḳ:**
Gazel 233
Mısra: **4**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Güzellük sende ġāyetde sevük bende nihāyetde
Çü fikrüñ yoḳ riʿāyetde gidelüm bārī şehrüñden

50. **yoḳ:**
Nazm 27
Mısra: **1**
Bulunmama durumu, mevcut değil.

Her kʾanuñ deryūze-i ʿışḳuñda şeyʾ liʾllāhı yoḳ
Menzil-i dervāze-i ʿuşşāḳdan āgāhı yoḳ

51. **yoḳ:**
Kaside 8
Mısra: **105**
Bulun(ma)ma / Mevcut ol(ma)ma.

Yoḳ sīm ü zer elümde ki ṣaçam ayaġuña
Rengīn sözümle lā-cerem itdüm niṣār laʿl

52. **yoḳdur:**-*dur*
Mesnevi 4
Mısra: **25**
Bulunmama durumu, mevcut olmama.

Diyār-ı yārda bir seng yoḳdur
Ki göz yaşından anda zeng yoḳdur

53. **yoḳ:**
Gazel 146
Mısra: **10**
Bulunmama durumu, mevcut olmama, "var" karşıtı.

Cān u dil yaḳsam nʾola cānā yüzüñ şemʿine kim
Bāl ü perden ʿāşıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

54. **yoḳ:**
Gazel 145
Mısra: **8**
Bulunmama, mevcut olmama durumu; var karşıtı.

Nice teşbīh idem yüzin māha Ki mehüñ ʿanberīn selāsili yoḳ

55. **yoḳ:**
Nazm 27
Mısra: **4**
"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

56. **yoḳ:**
Nazm 27
Mısra: **4**
"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

57. **yoḳ:**
Nazm 27
Mısra: **4**
"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

58. **yoḳ:**
Nazm 27
Mısra: **4**
"Hayır" anlamında kullanılan bir söz.

Didüm ey dilber dimişsin Aḥmedʾe cevr itmeyem
Didi yoḳ biʾllāhi yoḳ vaʾllāhi yoḳ taʾllāhi yoḳ

59. **yoḳ:**
Gazel 146
Mısra: **14**
Bulunmama durumu, mevcut olmama; değil.

Bülbülüñ çoḳdur senüñ ey gül velī bu Aḥmedʾüñ
Senden özge lāle-ruḫsār u semen-sīmāsı yoḳ

<u>yoḳ bahāya:</u>

1. **yoḳ bahāya:***-ya*
Gazel 140
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Son derece ucuz, değerinin altında.

Cān u dil virsem nʾola laʿlüñe kim
Yoḳ bahāya istenür evvel metāʿ

<u>yoḳ yire:</u>

1. **yoḳ yire:**
Gazel 271
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gereği yokken, hiç bir neden bulunmadığı halde.

Severem didügüm içün beni ḫışm ile öldürme
Yigitsin dostum girme yazuḳdur yoḳ yire ḳana

2. **yoḳ yire:**
Gazel 286
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gereği yokken, boşu boşuna.

Gelmez kināra hīç miyānuñ ḫayāl ile
Olmaz ḫayāle yoḳ yire diḳḳat ne fāyide

3. **yoḳ yire:**
Gazel 167
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Boşu boşuna, boş yere, beyhude; sebepsiz.

Atar gözüñ lebüñ añduḳca cānā tīr-i ḫadeng
ʿAceb mi merdüm-i bed-mest iderse yoḳ yire ceng

4. **yoḳ yire:**
Gazel 39
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Boş yere, gereği yokken, nedeni olmadığı halde.

Beni öldürmek dilermiş laʿlüñ içün gözlerüñ
Āh kim yoḳ yire bir gün ara yirde ḳan olur

5. **yoḳ yire:**
Kaside 6
Mısra: **148**
Kelime Tipi: **-**
Boşu boşuna, gereksiz yere.

Ger ḳaṣr-ı felek-rifʿatüñe ḳıla neẕāre
Yoḳ yire göge çıḳduġına utana ʿĪsā

<u>yoḳ yoḳ:</u>

1. **yoḳ yoḳ:**
Gazel 332
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yok yok; "hayır hayır!" anlamında kullanılan bir söz.

Cāndur ʿalāʾl-ḥaḳīḳa ʿAlī Cān didükleri
Yoḳ yoḳ ne cān fedādur aña cān didükleri

<u>yoḳla:</u>

1. **yoḳla:**
Gazel 130
Mısra: **7**
Kontrol etmek,yoklamak, bakmak.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla göñlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

<u>yoḳsa:</u>

1. **yoḳsa:**
Gazel 316
Mısra: **8**
Merak, tereddüt, ümit vb. duyguları ve düşünülen ihtimallerin dışındaki başka bir ihtimâli belirtmek için kullanılır; acaba.

Ol ḥūr-ı perī-rū aşurur ẓulmini ḥadden
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

2. **yoḳsa:***-sa*
Gazel 48
Mısra: **5**
Bulunmama,mevcut olmama.

Şādī-i viṣālüñde ne var yoḳsa naṣībüm
Şol ġam ki firāḳuñda benüm var kimüñ var

yol:

1. **yolumda:**
Gazel 252
Mısra: **5**
Uğruna, uğrunda - Sevgilinin uğrunda-.

Dimişsin ki yolumda ölmez Aḥmed
Bir öldüm bir de tekrār öldürürsin

2. **yollaruñ:**-*lar, -uñ*
Kaside 21
Mısra: **20**
Güzergâh II sevgilinin geçtiği yol.

Ṣalın ey serv-ḳad ki eşkümden
Yollaruñ bāġ u būstān bulduñ

3. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 22
Mısra: **6**
Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.

Rāhuñda çeşm-i ʿāşıḳa göster cemālüñi
Vir ḥac yolında sāyilüñe ey nigār āb

4. **yoldan:**-*dan*
Gazel 297
Mısra: **14**
(doğru) yol, istikamet.

Aḥmedʾi redd itme kim kūyuña varduḳca ider
Pertev-i ḥüsnüñ bir aylıḳ yoldan istiḳbāl anı

5. **yolından:**-*ın, -dan*
Gazel 249
Mısra: **3**
Gidilen yol, güzergah, yer.

Döndi yaşum Kaʿbe yolından ḳapuña Dicle-veş
Dostum maʿẕūr dut yañlış döner Baġdāddan

6. **yolları:**-*lar, -ı*
Kaside 29
Mısra: **46**
Gidilen yol, güzergah, yer.

Geldügüñ işitmiş eline micmerin alup
ʿAnberle buḫūr eyledi yolları benefşe

7. **yollarda:**-*lar, -da*
Gazel 346
Mısra: **4**
Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.

Raḥm it ol dillere kim aṣıluban maḥmilüñe
Ḳıla yollarda ceres gibi fiġān sen gideli

8. **yoluma:**-*um, -a*
Gazel 4
Mısra: **5**
Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir.

Düşdi durdı ḳomadı yoluma gitmege beni
Egledi bir iki gün gülşen-i kūyuñda şehā

9. **yolda:**-*da*
Gazel 34
Mısra: **24**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir, uğur, amaç.

Ḳılletle ḫıdmet eylemek āsān idi velī
Müşkil belā bu yolda cefā-yı ġarīmdür

10. **yolında:**-*ın, -da*
Gazel 76
Mısra: **9**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir, uğur, amaç.

Göñlüm yolında oḳ gibi ṭoġru sözinde dost
Yā ḳaşı gibi ṭoġru degüldür revā mıdur

11. **yolında:**-*ın, -da*
Gazel 86
Mısra: **12**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir, uğur, amaç.

Müşkil budur ki her kime kim ḫālüm aġlasam
ʿIşḳuñ yolında ol daḫı benden beter çıḳar

12. **yolında:**-*ın, -da*
Gazel 131
Mısra: **1**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir, uğur, amaç.

ʿIşḳuñ yolında hecre taḥammül günāh imiş
ʿUşşāḳuñ işi anuñ içün her gün āh imiş

13. **yoluñda:**-*uñ, -da*
Gazel 175
Mısra: **1**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir, uğur, amaç.

Eşk-i çeşmüm şol ḳadar āb itdi yoluñda sebīl
Kʾoldı gülzār-ı cemālüñ bāġ-ı cennetden cemīl

14. **yoluñı:**
Gazel 253
Mısra: **13**
Güzergah; sevgilinin gelip geçtiği yer.

Yoluñı göz yaşı ṣuladuġınca
Aña müjgānın Aḥmed itdi cārū

15. **yoluñda:**-*un, -da*
Gazel 117
Mısra: **17**
(Sevgilinin geçeceği) yol, güzergah. || Uğur, amaç, maksat.

Aḥmedʾüñ zer çihresin yoluñda ṭopraġ eyleyen
Pāy-būsuñ leẕẕetinüñ iştiyāḳıdur henūz

16. **yol:**
Gazel 66
Mısra: **10**
Bir amaca ulaşmak için takip edilen seyir; yol.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

17. **yolını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 266
Mısra: **8**
Güzergah, yol; sevgiliyle buluşma imkânı.

Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zer-nigār ide

18. **yollarına:**-*lar, -ı, -n, -a*
Gazel 273
Mısra: **8**

Yol, geçiş yeri (sevgilinin güzergahı).

Ol Yūsuf-ı gül-pīrehen toz itmemege dāmenin
Şīşeyle gül şuyın şaçar yaşlu gözüm yollarına

19. **yollarda:**-*lar, -da*
Kaside 8
Mısra: **49**
Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.

Yollarda laʿli şöyle şaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

20. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 55
Mısra: **4**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Ayaġuñ tozına bir laḥẓa yüzüm sürmek içün
Nice yıl yil gibi yoluñda yilem gibi gelür

21. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 75
Mısra: **18**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Şemʿ baş virse ḳadeḥ ḫūn-ı ciger şaçsa ne ġam
ʿIşḳ yolında niçe baş kesilür ḳan dökilür

22. **yoluña:**-*uña*
Gazel 108
Mısra: **3**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Yoluña dīde-i ʿuşşāḳ güher-rīz oluban
Ḳapuña çehre-i müştāḳ zer-efşān yaraşur

23. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 147
Mısra: **6**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Ḫaste-diller ḥālini ṣorsañ a ġamzeñden didüm
Didi dilberler yolında pursiş-i bīmār yoḳ

24. **yoluña:**-*uña*
Gazel 179
Mısra: **7**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Yoluña ey Ḫusrev-i şīrīn-dehen Dīde mi var kim yaşı gülgūn degül

25. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 191
Mısra: **5**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem başmaz henūz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

26. **yolına:**-*ıña*
Gazel 207
Mısra: **11**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Çün kemer baġladuḳ hevā yolına
Olalum nāya hem-nefes nʾidelüm

27. **yolda:**-*da*
Gazel 231
Mısra: **13**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Müşkil belā bu yolda çün aġyār imiş göñül
Neẕr eyle naḳd-i cānuñı defʿ-i belā içün

28. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 236
Mısra: **7**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Kīse-i ʿömri tehī itdügümi yoluñda
Olıcaḳ ḫāk beden kāse-i serden ṣorasın

29. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 251
Mısra: **7**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Benüm fikrümde bu idi senüñ yoluñda ey dilber
Melāmet yaḳasın yırtam geçem nāmūs u ʿārumdan

30. **yolında:**-*ı, -(n)da*
Gazel 280
Mısra: **9**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

ʿIşḳuñ yolında göñlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne ʿāşıḳam gel ḫār ṣaçma rāhuma

31. **yoluña:**-*uña*
Gazel 282
Mısra: **13**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Müddeʿī Aḥmed içün yoluña ölmez dir imiş
Yār-ı ṣādıḳ ḳanı ol iti yalandur dimege

32. **yoluñda:**--*(u)ñ, --da*
Gazel 335
Mısra: **7**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Yoluñda cān virüp seni sevdüm dimiş göñül
İki kez öldür anı ki itdi günāh iki

33. **yolına:**-*ıña*
Murabba 1
Mısra: **6**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Çīn-i zülfüñden umar nāfe-i ḫoş-būy-ı murād
Bu hevā yolına yıllarla yiler niteki bād

34. **yolına:**-*ıña*
Murabba 1
Mısra: **9**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā nʾidelüm
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-sā nʾidelüm

35. **yolına:**-*ıña*
Murabba 1
Mısra: **21**
(Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir || amaç,maksat, uğur.

Ben dimezdüm ki hevā yolına ser-bāz gelem
Ney-i ʿışḳuñla ġamuñ çengine dem-sāz gelem

36. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 6
Mısra: **141**
Bir yere varmak için takip edilen güzergâh.

ʿAdlüñle yatur mest oluban bāġ yolında
Zerrīn külehiyle giceler nergis-i şehlā

37. **yollaruña:**-*lar, -uñ, -a*
Gazel 67
Mısra: **7**
Sevgilinin yoluna, yârin uğruna, sevgili için.

Bu ḳanlu yaşum yollaruña āb-zen olup
Kirpüklerüm işigüñe cārūb olacaḳdur

38. **yollaruña:**-*lar, -uñ, -a*
Gazel 311
Mısra: **10**
Sevgilinin yoluna, yârin uğruna, sevgili için.

Göz yaşı döküp ʿışḳ odına yanduġum ol kim
Ḫāküm ilede yollaruña bād efendi

39. **yolda:**-*da*
Kaside 30
Mısra: **22**
Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çâre, vâsıta. II Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, tarik, rah.

Her yirde ʿādetiyle kerem hem-nişīn olup
Her yolda merkebiyle ẓafer hem-ʿinān imiş

40. **yolınuñ:**-*ı, -nuñ*
Gazel 232
Mısra: **14**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet.

Vir ʿışḳa göñül ġam yime ʿāşıḳ mıdur Aḥmed
Endīşe ḳılan ʿışḳ yolınuñ ḫaṭarından

41. **yolında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 23
Mısra: **39**
Bir şeye ulaşmak için takip edilen seyir II amaç, maksat, uğur.

Kaʿbe ḳapuñ yolında sebīl itmege yaşum
Hecrüñ beriyyesinde çeker yüz ḳaṭār āb

yol bula:

1. **yol bula:**-*a*
Gazel 288
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Çare bulmak, çözüm üretmek, ulaşmaya fırsat ve imkan bulmak .

Yā İlāhī ḳanda kim var ise kör olsun raḳīb
Tā ki ʿāşıḳ yol bula maʿşūḳı pinhān ḳucmaġa

2. **yol bula:**-*a*
Mesnevi 3
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Çare bulmak, çözüm üretmek, ulaşmaya fırsat ve imkan bulmak .

Şükür niʿmet oldı çü şükr ister ol
Saña şükre yā Rabbi kim bula yol

yol bulmaz:

1. **yol bulmaz:**-*maz*
Gazel 256
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Çare bulmak, çözmek, sonuca götüren davranış biçimini bulmak.

Ḳaşlaruñ ḥarfini resm itmege yol bulmaz ḫayāl
Gözlerüñ remzi çü ḥadden ṭaşradur pergārda

yol göster:

1. **yol göster:**
Kaside 16
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
1) kılavuzluk etmek, yolu bilmeyene anlatmak, tarif etmek. 2) mec. ne yapılacağını, nasıl davranılacağını öğretmek.

Ẓulmet-i faḳruñ içinde ḳalana göster yol
Maṭlaʿından ṭoġıcaḳ bu meh-i tābān-ı kerem

yol itme:

1. **yol itme:**-*me*
Mesnevi 3
Mısra: **117**
Kelime Tipi: **-**
Adet edinmek, sürekli yapmak.

Ki senden ṭulūʿ ide envār-ı Ḥaḳ
Açıla der-i genc-i esrār-ı Ḥaḳ

yol vire:

1. **yol vire:**-*e*
Gazel 288
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yolunu açmak, izin vermek, imkan sağlamak.

Vaṣlınuñ Kaʿbesine yol vire mi Ḥaḳ Aḥmedʾā
Kim seni ḫalḳ itdi endūh-ı muġaylān ḳucmaġa

yola yazdı:

1. **yola yazdı:**
Gazel 295
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
(Saçlarını) yolacak duruma gelmek.

Öyküdügiyçün kākül-i reyḥānuña sünbül
Bāġ içre ṣabā ṣaçını anuñ yola yazdı

yolcu:

1. **yolcuya:**-*ya*
Gazel 66

Mısra: **10**
Yolculuğa çıkmış kimse.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

yoldan çıḳarma:

1. **yoldan çıḳarma:***-ma*
Gazel 330
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yanlış yönlendirmek, şaşırtmak, yanlış yol göstermek.

Bizi yoldan çıḳarma ey zāhid
Bilmezüz ṣanma kendü rāhumuzı

yoldaş:

1. **yoldaş:**
Gazel 66
Mısra: **10**
Arkadaş, dost.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

yoldaş ola:

1. **yoldaş ola:***-a*
Gazel 135
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Yoldaş olmak, yârenlik etmek.

Göñül İskenderi aġzuña gitdi
Ḥayāt içmeklüge Ḫıżr ola yoldaş

yoldaş olursañ:

1. **yoldaş olursañ:***-ur, -ise, -ñ*
Gazel 47
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yoldaş olmak, aynı yolda yürümek.

Āvāzedür ilde ki bu yıl ḥacc ider Aḥmed
Sen yoldaş olursañ ne mübārek seferi var

yolın:

1. **yolın:***-ı, -n*
Gazel 324
Mısra: **5**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet.

Ḳaşuñ miḥrābını görmez ṣorar mescid yolın ṣofī
Bu ḥüsni görmeyen gözsüz ne ṭañ varursa rāh egri

yolında:

1. **yolında:**
Gazel 32
Mısra: **11**
(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.

Cān u cihāna kim ḳala cānān yolında kim
Oldı iki cihāndan aña bir naẕar leẕīẕ

yollar:

1. **yollaruñı:***-uñ, -ı*
Gazel 346
Mısra: **14**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet.

Aḥmedʾüñ ḳanlu yaşı gül yañaġuñ şevḳı ile
Eyledi yollaruñı lāle-sitān sen gideli

2. **yollaruñı:***-uñ, -ı*
Terci-bend 2
Mısra: **63**
Bir amaç uğruna aşmak istenilen mesafe, güzergâh, istikamet.

Zer-nigār eylemege yollaruñı
İrdügi yire yüz sürer nergis

yoluġ:

1. **yoluġuñ:**
Gazel 285
Mısra: **5**
Saçı başı dağınık, düzensiz.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḫücresini gümiş taḫta bend ile

yolumı bağlayupdur:

1. **yolumı bağlayupdur:**
Gazel 57
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yolundan alıkoymaya çalışmak.

Saʿy idüp idemezem Kaʿbe-i kūyuñı ṭavāf
Bağlayupdur yolumı ḫār elümden ne gelür

yolumuza gele:

1. **yolumuza gele:***-e*
Gazel 264
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Karşısına çıkmak; başına gelmek, kötü bir durumla karşılaşmak.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

yoluña saçduġum:

1. **yoluña şaçduġum:**
Gazel 148
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yoluna, geçeceği yola saçmak.

Naḳd-i revānın Aḥmedʾüñ yoluña ṣaçduġum bu kim
Ayruġ elinde ey ṣanem saña yarar niṣārı yoḳ

yoluña ser ḳor:

1. **yoluña ser ḳor:***-r*
Kaside 11
Mısra: **65**
Kelime Tipi: **-**
Yoluna baş koymak, canını feda etmeye razı olmak, saygı ile baş eğmek.

Terk idüp ser-keşligin çün yoluña ser ḳor nʾola
Ḫüsn iline olsa server kākül-i müşkīn-i dost

yoluñda dil ü cān fidā eyledi:

1. **yoluñda dil ü cān fidā eyledi:***-di*
Kaside 17
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yolunda gönlünü ve canını feda etmek; uğrunda ölmek, ölecek kadar bağlı olmak.

Ol ki yoluñda fidā eyledi evvel dil ü cān
Senden ol ṣaḳına mı girü ḳalan varluġı

yoluñda ḫāk olmışam:

1. **yoluñda ḫāk olmışam:**
Gazel 298
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yolunda toprak olmak. II Yolunda kendini feda etmek, uğrunda her şeyi göze almak.

Ey serv sāyeñdür viren ṭopraġa cān ḫāṣṣıyyetin
Yoluñda ben ḫāk olmışam ṣal sāyeñi cān it beni

yoluñda toprak olur:

1. **yoluñda ṭopraḳ olur:**-*ur*
Gazel 6
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
(Bir kimsenin) Uğrunda canını feda etmek, ölmek.

Aḥmed yoluñda ṭopraḳ olur bu ümīde kim
Zülfüñi ḫāk-i rāhuña eyleyesin rehā

yoluñı gözlemekden:

1. **yoluñı gözlemekden:**-*mek, -den*
Gazel 115
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yolunu gözlemek; gelmesini beklemek.

Çeşm-i Aḥmed tīre oldı gözlemekden yoluñı
Gelmez iseñ çıḳdı elden ey gül-i sīr-āb göz

yoş eylemiş:

1. **yoş eylemiş:**-*miş*
Gazel 133
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kamaştırmak.

Gün yüzüñ berḳ urmış Aḥmedʾle raḳībüñ çeşmine
Bu ġarībüñ gözlerin yaş ol itüñ yoş eylemiş

yu-:

1. **yur:**-*r*
Gazel 215
Mısra: **3**
Temizlemek, yıkamak, arındırmak.

Ne yazarsam nāmeye reşkinden eşküm yur anı
Bilmezem nām-ı şerīfin ben nice imlā ḳılam

2. **yur:**-*r*
Müfret 12
Mısra: **1**
Temizlemek, yıkamak, arındırmak.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henūz

yu:

1. **yuyayın:**-*y, -ayın*
Gazel 118
Mısra: **10**
Temizlemek, yıkamak.

Yār oḳından yaralandum ey ecel ṣabr eyle kim
Yuyayın peykānını yaşumla kim ḳandur henūz

2. **yumaḳ:**-*maḳ*
Gazel 190
Mısra: **2**
Temizlemek, yıkamak.

Ḳanlu yaşum yādigār-ı laʿl-i yārumdur benüm
Yüzümi anuñla yumaḳ iftiḫārumdur benüm

3. **yudum:**-*du, -m*
Gazel 191
Mısra: **8**
Temizlemek, yıkamak.

Sāzkār olmaz hevā-yı ḥüsn anuñʾçün dem be-dem
Ḳan ile yudum ḳızarmaz bu ruḫ-ı zerdüm benüm

4. **yumayınca:**-*ma, -y, -ınca*
Gazel 239
Mısra: **17**
Temizlemek, yıkamak.

Eşk-i çeşm ile yumayınca göñül āyīnesin
Gün bigi anı ḳaçan ṣāf u mücellā göresin

5. **yu:**
Kaside 23
Mısra: **34**
Temizlemek, yıkamak.

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

6. **yudı:**-*dı*
Kıt'a 10
Mısra: **4**
Temizlemek, yıkamak.

Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

7. **yu:**
Gazel 327
Mısra: **5**
Temizlemek, yıkamak, arındırmak.

Yu ḫaṭuñ naḳşını kʾola yüzüñüñ
Mescid-i ḥüsni sāye sulṭānı

yübūset:

1. **yübūset:**
Gazel 141
Mısra: **5**
Ar. Kuruluk.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise
Bir ḳadeḥ ṣun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

yuca:

1. **yuca:**
Gazel 36
Mısra: **9**
Yüce, yüksek.

Ey ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim
Ayaġı ṭopraġı nūr-ı dīde-i aḥbāb olur

2. **yuca:**
Gazel 186
Mısra: **6**
Yüce, yüksek.

Bu ṭaşdan ḳatı göñlüñe nice kār eylesün eşküm
Bu gökden yuca ḳaşruña nice irişsün efġānum

3. **yucadur:**-*dur*
Kaside 3
Mısra: **1**
Yüce, yüksek.

ʿArşdan çoḳ yucadur rifʿati dervīşlerüñ
Kimse bilmez nicedür ʿizzeti dervīşlerüñ

4. **yuca:**
Kaside 11
Mısra: **57**
Yüce, yüksek.

Olmaz idi sürmese yüzin yuca dergāhuña
Hem-ser-i serv-i semen-ber kākül-i müşkīn-i dost

5. **yuca:**
Kaside 25
Mısra: **51**
Yüce, yüksek.

Gāh medḥ oḳur yuca dergāhuña ervāḥ-ı ḳuds
Geh ṭutar ṣaff-ı melāyik ḳarşuña dīvān-ı ʿīd

6. **yucala:**-*la*
Kaside 15
Mısra: **64**
Yücelmek, yükselmek.

Dest-i iḥsānuñ ile yapıla bünyād-ı seḫā
Pāye-i ḳadrüñ ile yucala eyvān-ı kerem

7. **yucala:**-*la*
Kaside 16
Mısra: **56**
Yücelmek, yükselmek.

Dest-i inʿāmuñ ile yapıla bu ḳaṣr-ı seḫā
Himmetüñle yucala yine bu eyvān-ı kerem

yucald:

1. **yucaldur:**-*ur*
Gazel 227
Mısra: **13**
Yüceltmek; yükseltmek, şiddetlendirmek.

Ḳadd-i bülendüñ yādına Aḥmed yucaldur nālişin
Serve çıḳup feryād ider ḳumrī aña āheng içün

yük:

1. **yükini:**-*i, -n, -i*
Gazel 90
Mısra: **13**
Ağırlık II Sıkıntı, keder.

Aḥmedʾüñ cevr ü cefā yükini çekdügi bu kim
Yir ü gök götüremez anı ki insān götürür

yüklen:

1. **yüklenür:**-*ür*
Gazel 82
Mısra: **15**
Yük almak; sıkıntı ve derdi üzerine almak. II eziyete takat göstermek.

Cān ġamuñ yüklenür il muṣḥaf-ı ḥüsnüñ gözedür
Kʾola maḥmilde temāşā-yı fırāvān-ı Mışr

yum-:

1. **yumup:**-*up*
Gazel 278
Mısra: **2**
Yummak, kapamak.

Ḳanlu yaşumla yazdum bir işṭiyāḳ-nāme
Kim bir yumup gözinden biñ biñ dökerdi ḫāme

yümn:

1. **yümninden:**-*in, -den*
Kaside 1
Mısra: **16**
Uğur, bereket.

Vaṣluñ beşāreti ḫaberin söyledi Mesīḥ
Yümninden ol sözüñ nefesi oldı cān-fezā

2. **yümn:**
Kaside 24
Mısra: **66**
Uğur, bereket.

Hʸar itme Aḥmedi ki anuñ sözi gevherin
İḳbāl ü yümn içün götürür gūş-ı rūzigār

yümn-i dem-i mesīḥ:

1. **yümn-i dem-i mesīḫ:**
Terci-bend 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Hz. İsa'nın nefesinin bereketi, uğuru.

Yümn-i dem-i Mesīḥ eser-i feyż-i Muṣṭafā
Şehd-i şifā-yı rūḥ maḳāli Muḥammedüñ

yumul:

1. **yumuldı:**-*dı*
Nazm 5
Mısra: **12**
Yumulmak, kapanmak.

Şīrīn kelāmı menbaʿ-ı āb-ı ḥayāt iken
Nʾiçün yumuldı ol dehen-i cān-fezā dirīġ

yun:

1. **yunduñ:**
Gazel 189
Mısra: **7**
Yıkanmak.

Didüm gözüme ne çoḳ yunduñ aġlayup didi kim
Ḫayāli muṣḥafını oḳumaġa pāk oluram

2. **yunmaḳ:**-*maḳ*
Gazel 244
Mısra: **8**
Yıkanmak.

Ey dil-i ḥāsid gözüm yaşından olmaduñ sipīd
Saña yunmaḳ nʾeylesün hindū-yı māder-zādsın

yur:

1. **yürür:**-*ür*
Gazel 149
Mısra: **11**
Adım atarak ilerlemek, gitmek.

Tīr-i āhumdan igen ġāfil yürür beñzer ki ben
Bir gün ol kebg-i ḫırāmānı şikār itsem gerek

2. **yursam:**-*sa, -m*
Gazel 119
Mısra: **11**
Yıkamak.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı

Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henūz

3. **yursam:**-*sa, -m*
Terci-bend 1
Mısra: **109**
Yıkamak.

Ey ḫ̔āce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ

yüreg:

1. **yüregüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Gazel 136
Mısra: **7**
Kalp, gönül; duyguların kaynağı, bir kimsenin ruhsal yönü.

Ne sengden yaradupdur Ḫudā yüregüñi kim
Dürişürem ne ṭılısm aña kār ider ne ḫavāṣ

2. **yüregi:**-*i*
Gazel 224
Mısra: **2**
Gönül, bağır, sine.

Kim vefā cāmın umarsa ṣoḥbet-i nā-merdden
Yüregi mey gibi ḫūn olur oñulmaz derdden

3. **yüregümi:**-*üm, -i*
Gazel 142
Mısra: **6**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.

Miḥnet kemānı cevr oḳıyla cān u dil delüp
Ḥasret ḳılıcı yüregümi ḳan ider dirīġ

4. **yüregümi:**-*üm, -i*
Gazel 181
Mısra: **10**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.

Bulmadın amān ġamzeñ oḳı yaralarından
Ḥasret ḳılıcı yüregümi yara ne müşkil

5. **yüregümi:**-*üm, -i*
Gazel 216
Mısra: **4**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

6. **yüregüme:**-*ü, -m, -e*
Gazel 339
Mısra: **7**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.

Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

7. **yüregüm:**-*(ü)m*
Gazel 129
Mısra: **3**
(Âşıḳın) gönlü.

Şerār-ı nār-ı hecrüñden yüregüm şöyle yanmışdur
Ki bir āh eylesem ṭolar zemīn ü āsumān āteş

8. **yüregüm:**-*(ü)m*
Gazel 265
Mısra: **5**
(Âşıḳın) gönlü.

Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm
Seng-i ġam zaḫmına sīnem nice ṭāḳat getüre

9. **yüregüm:**-*(ü)m*
Gazel 282
Mısra: **12**
(Âşıḳın) gönlü.

Vaʿde-i vaṣluñ işitsem ölürem şevḳumdan
Döyimez yüregüm ol vaʿde ḳaçandur dimege

10. **yüregüñ:**-*üñ*
Gazel 216
Mısra: **4**
Gönül, yürek, sine, kalp. II Sevgilinin yüreği.

Füsūn bileydüm oḳurdum ki hecre döymek içün
Yüregümi yüregüñ gibi seng-i ḫāre ḳılam

yüregi kan olmayan:

1. **yüregi ḳan olmayan:**
Gazel 242
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüreği kan dolmak. II Çok üzülmek.

Kej-naẓardur ḳaşlaruñ yāyına ḳurbān olmayan
Ḳanda bilsün ġamzeñ oḳın yüregi ḳan olmayan

yüregi ḳan olur:

1. **yüregi ḳan olur:**-*ur*
Gazel 38
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Yüreği kan dolmak. II Çok üzülmek.

Sīne-i mecrūḥuma hecrüñ nice zaḫm urduġın
Şerḥ idersem işiden ḫalḳuñ yüregi ḳan olur

yüregi oynar:

1. **yüregi oynar:**-*r*
Müfret 50
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Heyecanlanmak.

Ḫayme-i sīm ki mercān budaġıdur diregi
Yil olup ṣalınıcaḳ görenüñ oynar yüregi

yüregin yakdı:

1. **yüregin yaḳdı:**-*dı*
Gazel 246
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
Yüreğini yakmak II Çok üzmek.

Gerçi yaḳdı dāġ-ı hecrānuñ yüregin Aḥmedʾüñ
Ġam degül ey lāle-ruḫ tek dāġ-ı ḥirmān olmasun

yüregine şu sepe:

1. **yüregine şu sepe:**-*e*
Kaside 32
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüreğine su serpmek II bir kimseyi kaygı sebebinin ortadan kalkmasıyla veya yeniden umut verecek bir haberle ferahlatmak.

Nebāt-ı sūḫte ki yaḳmış idi mihr dilin
Yüregine ṣu sepe geldi ṣubḥ-dem bārān

yüregümi yaraladuñ:

1. **yüregümi yaraladuñ:**
Gazel 319
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü yaralamak, incitmek, gücendirmek, gönlünü kırmak. II Aşk acısı çektirerek eziyet etmek.

Yaraladuñ yüregümi yār hey
Yār ile yār öyle mʾolur var hey

yürek:

1. **yüregin:**-*iñ*
Kaside 7
Mısra: **63**
Gönül, kalp.

Şöyle ḳorḳutmış yüregin ḫancerüñ tīz-ābı kim
Ḳanda bir ṣu görse berg-i bīd-veş ditrer güneş

2. **yüregi:**-*i*
Gazel 179
Mısra: **10**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.

Laʿlüñ içün dem mi olur kʾAḥmedʾüñ
Ġonca gibi yüregi pür-ḫūn degül

3. **yüregüñ:**-*üñ*
Gazel 294
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.

Biʾllāh ey but-ḫāne-i ḥüsnüñ but-ı ʿayyāresi
Nice mermerden düzilmişdür yüregüñ ḫāresi

4. **yürekler:**-*ler*
Nazm 32
Mısra: **2**
Aşk ve sevginin kaynağı, gönül, kalp.

Çıḳaldan ḥüsnüñüñ illerde çavı
Yürekler yaḳdı ʿışḳ odı alavı

5. **yüregine:**-*i, -n, -e*
Kaside 23
Mısra: **16**
Gönül, kalp, yürek.

Dil vaṣluñ ile şād iken añdurma hecrüñi
Oḳ urma yüregine içerken şikār āb

6. **yürek:**
Gazel 81
Mısra: **2**
(Âşığın) gönlü, kalbi.

Ey ḫarāb olmış göñül şād ol ki miʿmāruñ gelür
Ey yürek yanma ki yarañ merhemi yāruñ gelür

yüri:

1. **yüridi:**-*di*
Kaside 23
Mısra: **66**
Akmak.

Zülf ü ruḫuñ hevāsını maṭlūb idindi kim
Rāh-ı ṭalebde yüridi leyl ü nehār āb

2. **yüri:**
Kaside 13
Mısra: **57**
Yürümek II bir hedefe doğru yol almak.

Āfitāb-ı salṭanatsın yüri heft iḳlīme kim
Tīġuñuñ maṣrıḳla maġrib tābiʿ-i fermānıdur

3. **yüri:**
Kaside 21
Mısra: **53**
"Yürü, haydi" anlamında teşvik sözü, devam et, ilerle.

Yüri gün gibi heft kişvere kim
Nuṣret ü fetḥi hem-ʿinān bulduñ

4. **yüri:**
Gazel 240
Mısra: **11**
"Çabuk, haydi" anlamlarında teşvik sözü.

Vaṣlını bulmaḳ dilerseñ ʿışḳa ġavvāṣ ol yüri
Āşinā ol baḥr ile ey dürr-i şehvār isteyen

5. **yüri:**
Nazm 36
Mısra: **6**
"Çabuk, haydi" anlamlarında teşvik sözü.

Çingene ḳarısına dönmiş yüzüñ
Yüri elek ṣat ki alurlar ola

yürü-:

1. **yürüseñ:**-*se, -ñ*
Kaside 8
Mısra: **50**
Yürümek ‖ gezmek, dolaşmak.

Yollarda laʿli şöyle ṣaçarsın faḳīre kim
Her ḳanda yürüseñ olur ol rehgüẕār laʿl

2. **yürür:**-*r*
Kaside 23
Mısra: **10**
Akmak.

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye
Ḥasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

yürü:

1. **yürüme:**-*me*
Gazel 19
Mısra: **15**
Adım atarak ilerlemek, gitmek.

Dūd-ı dil-i Aḥmedʾden igen yürüme ġāfil
Kim dāmen-i ḥüsnüñe irer dūd-i reh ey dost

2. **yürüse:**-*se*
Gazel 102
Mısra: **5**
Adım atarak ilerlemek, gitmek.

Her ḳaçan gül gibi ol ḫār ile ḫandān yürüse
Ehl-i dil bağrını lāle gibi ṭāġlar oturur

3. **yürürdi:**-*r, -di*
Kaside 29
Mısra: **79**
Adım atarak ilerlemek, gitmek.

Ṭurup bir ayaġ üzre rikābuñda yürürdi
Ger ḳādir olaydı kʾide reftārı benefşe

4. **yürür:**-*r*
Kıt'a 6
Mısra: **4**
İlerlemek, yol almak.

ʿAleʾl-ḫuṣūṣ beni kim buḫūr-ı naẓmumla
Yürür memālik içinde güher sefīneleri

5. **yürür:**-*r*
Gazel 347
Mısra: **10**
(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Ser-i kūyuñda fiġān ile gören Aḥmedʾi dir
Yürür āvāra olup yine bu şeydā neyiki

6. **yürür:**-*r*
Terkib-bend 1
Mısra: **30**
Akmak, yol almak, ilerlemek.

Dolāb yaşlar aḳıdup iñiler bu derd ile
Ṭaşlarla döginüp yürür āb-ı revān daḫı

7. **yürürem:**-*r, -em*
Gazel 208
Mısra: **10**
Yol almak, ilerlemek. II. Yaşamak, hayatını sürdürmek.

Gemi gibi deñizde ser-gerdān Yürürem bādbāndan ayrıldum

8. **yürür:**-*r*
Gazel 303
Mısra: **8**
Adım atarak gitmek, yürümek. II Akmak.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl
Şu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

9. **yürür:**-*r*
Gazel 323
Mısra: **2**
Adım atarak gitmek, yürümek.

Bugün bir māh-ı nev gördüm giyer bir şeb-külāh egri
Şarāb-ı nāzı nūş itmiş yürür geh ṭoġrı gāh egri

yusebbiḥūne lehū biʾl-ġuduvvi veʾl-āṣāl:

1. **yusebbiḥūne lehū biʾl-ġuduvvi veʾl-āṣāl:**
Kaside 20
Mısra: **90**
Kelime Tipi: **-**
Sabah akşam onu tesbih eder, anarlar.

Melekler isteyüp anuñ devām-ı devletini
Yusebbiḥūne lehū biʾl-ġuduvvi veʾl-āṣāl

yūsuf-:

1. **yūsufın:**-*ı, -n*
Gazel 241
Mısra: **5**
Hz. Yusuf II gönül kuyuya atılan Hz. Yusuf'a benzetilmiştir.

Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın
Ol ḥalḳa ḥalḳa aşılan zencīr-i müşk-efşānı şun

yūsuf:

1. **yūsufına:**-*ı, -na*
Gazel 82
Mısra: **7**
Hz. Yusuf peygamber.

Eyledi ʿışḳ Züleyḫāsı bu cān Yūsufına
Mışr-ı ḥüsnüñde zenaḫdānuñı zindān-ı Mışr

2. **yūsufını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 334
Mısra: **5**
Hz. Yusuf peygamber.

Çāha ṣalardı cānı Yūsufını
Bu zenaḫdānı görse zindāncı

3. **yūsuf:**
Gazel 270
Mısra: **15**
Hz. Yusuf.

Ṣatılduġında Yūsuf dartıldı gerçi miske
Sen cāna dartılursın aylaḳsın ol bahāya

4. **yūsufı:**
Gazel 325
Mısra: **11**
Hz. Yusuf.

Ġonca zindānına girse nʾola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

5. **yūsuf:**
Gazel 94
Mısra: **7**
Güzelliğiyle meşhur Hz. Yusuf.

Ṭañ mıdur Yaʿḳūb-ı dil añmazsa Yūsuf ḥüsnini
Kʾāsumān-ı cāna miʿrāc itmege ʿİsā yiter

6. **yūsuf:**
Gazel 10
Mısra: **16**
Hz. Yusuf.

Ḥubb-ı zindān eyleyüp şevḳ-ı zenaḫdānuñla cān
Çāha düşmişdür yatur Yūsuf gibi cānā ġarīb

7. **yūsufı:**
Kaside 31
Mısra: **7**
Hz. Yusuf.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

8. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 164
Mısra: **1**
Güzelliğiyle ünlü peygamber, Hz. Yusuf.

Bāġ-ı cennet mi bu ḥüsn-i dilsitānı Yūsufuñ
Menbaʿ-ı kevser mi yā şīrīn dehānı Yūsufuñ

9. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 164
Mısra: **2**
Güzelliğiyle ünlü peygamber, Hz. Yusuf.

Bāġ-ı cennet mi bu ḥüsn-i dilsitānı Yūsufuñ
Menbaʿ-ı kevser mi yā şīrīn dehānı Yūsufuñ

10. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 164
Mısra: **4**
Güzelliğiyle ünlü peygamber, Hz. Yusuf.

Buldı cān ḫāṣṣıyyetin ḫāk-i siyeh şol yerde kim
Sāye ṣaldı ebr-i zülf-i cān-feşānı Yūsufuñ

11. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 164
Mısra: **6**
Güzelliğiyle ünlü peygamber, Hz. Yusuf.

Ġuṣṣadan bir ḥışşedür Leylī vü Mecnūn ḳıṣṣası
Dostāna naḳl olaldan dāstānı Yūsufuñ

12. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 164
Mısra: **8**
Güzelliğiyle ünlü peygamber, Hz. Yusuf.

Bāġ-ı cennet gördi ḳaddüñde didi Cibrīl-i rūḥ
Müntehādur Sidreden serv-i revānı Yūsufuñ

13. **yūsufuñ:**-*uñ*
Gazel 164
Mısra: **10**
Güzelliğiyle ünlü peygamber, Hz. Yusuf.

Dil vir Aḥmed yāra kim göstermege dīdārını
Olmaya āyīne gibi armaġanı Yūsufuñ

<u>yūsuf-cemāl:</u>

1. **yūsuf-cemāle:**-*e*
Gazel 118
Mısra: **5**
Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü.

Secde ḳılmasun mı ol Yūsuf-cemāle mihr ü māh
Kim melāḥat Mıṣrınuñ taḫtında sulṭāndur henüz

2. **yūsuf-cemāl:**
Gazel 267
Mısra: **13**
Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü.

Ḫamr içerdüm ḫ̇ʸāb içinde ḳanı ol Yūsuf-cemāl
Kim anı sāḳī lebinüñ cāmına taʿbīr ide

3. **yūsuf-cemāl:**
Kaside 7
Mısra: **13**
Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü.

Yā felek Mıṣrında sulṭān oldı bir Yūsuf-cemāl
Yā Züleyḫādur ṭutar nārenc-i zer-peyker güneş

4. **yūsuf-cemāl:**
Kaside 14
Mısra: **30**
Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü.

Cihān-güşāy u memāliksitān-ı heft iḳlīm
Muḥammed-āyet ü Yūsuf-cemāl ü Ḥaydar-ceng

5. **yūsuf-cemāl:**
Gazel 138
Mısra: **7**
Hz. Yusuf gibi güzel yüzlü. II Sevgili.

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥasretinden her dem ey Yūsuf-cemāl
Nīl-i çeşmümden döker Baġdād gönlüm Rūma Şaṭ

<u>yūsuf-ı gül:</u>

1. **yūsuf-ı gül:**
Kaside 19
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Gül yüzlü Yusuf II güllerin Yusuf'u, II güllerin en güzeli.

Yūsuf-ı gül şevḳı uş Mıṣr-ı çemende eyledi
Pīr-i dünyāyı Zelīḫā-veş cevān-ı nāzenīn

<u>yūsuf-ı gül-pīrehen:</u>

1. **yūsuf-ı gül-pīrehen:**
Gazel 273
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Gülden gömlekli Yûsuf (gibi olan) , gül (kokulu) gömleği olan Yusuf(gibi olan).

Ol Yūsuf-ı gül-pīrehen toz itmemege dāmenin
Şīşeyle gül ṣuyın ṣaçar yaşlu gözüm yollarına

2. **yūsuf-ı gül-pīrehen:**
Nazm 5
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Gül kokulu gömlek giyen Yusuf II Hz. Yusuf, sevgili.

Ḫāk-i siyehde Yūsuf-ı gül-pīrehen yatup
Nesrīn utanmadan geye gülgūn ḳabā dirīġ

<u>yūsuf-ı kenʿān-ı mıṣr:</u>

1. **yūsuf-ı kenʿān-ı mıṣr:**
Gazel 82
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Mısır ve Kenan ülkesinin Yusuf'u.

Mıṣr-ı ḥüsnüñ ḥaḳı ey Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mıṣr
Utanur şehd-i lebüñden şekeristān-ı Mıṣr

2. **yūsuf-ı kenʿān-ı mıṣr:**
Gazel 82
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Mısır ve Kenan ülkesinin Yusuf'u.

Ġam degül bende iseñ Mıṣr-ı dile sulṭānsın
Bir ʿazīzüñ ḳulıdur Yūsuf-ı Kenʿān-ı Mıṣr

<u>yūsuf-ı mıṣrī:</u>

1. **yūsuf-ı mıṣrī:**
Kaside 20
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Mısır ülkesinin Yusuf'u // Hz. Yusuf.

Fürūġ-ı devletüñ itdi maẕīḳ-ı çarḫı münīr
Ṣan açdı Yūsuf-ı Mıṣrī bu çāh içinde cemāl

<u>yūsuf-ı mıṣrīlerüñ:</u>

1. **yūsuf-ı mıṣrīlerüñ:**-*ler, -üñ*
Kaside 13
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Mısır ülkesinin Yusuf'u // Hz. Yusuf.

Ḫaṭṭı yazmış dilberüñ çāh-ı zenaḫdānında kim
Bu hezārān Yūsuf-ı Mıṣrīlerüñ zindānıdur

yūsuf-ı sānī:

1. **yūsuf-ı ṣānī:**
Gazel 169
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İkinci Yusuf, Yusuf peygambere benzetilen sevgili.

Yaḳma dil ḫānesin ey Yūsuf-ı ṣānī ki Ḫalīl
Böyle sünnet ḳomadı Kaʿbeyi bünyād idicek

2. **yūsuf-ı ṣānī:**
Gazel 327
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
İkinci Yusuf, Yusuf peygambere benzetilen sevgili.

Ey güzellikde Yūsuf-ı ṣānī
Saña her devlet olmış erzānī

3. **yūsuf-ı ṣānī:**
Gazel 161
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
İkinci Yusuf, Hz. Yusuf'a benzeyen sevgili.

Mıṣr-ı ḥüsnüñ görmege ey Yūsuf-ı ṣānī müdām
Ṣatdurup kendüm saña āḫir ġulām itsem gerek

yūsuf-ı şeh:

1. **yūsuf-ı şeh:**
Gazel 262
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Şah, padişah Yusuf.

Ṣulasam nʾola gülāb ile gözüm ḥücrelerin
Ki gelür Yūsuf-ı şeh bu ḳula mihmān bu gice

yut:

1. **yudar:**-*ar*
Nazm 3
Mısra: **4**
Ağızda olan bir şeyi boğazdan aşağı indirmek.

Dīv-i felegüñ rīvine aldanma ṣaḳın kim
Emṣālüñi durmaz yudar ol Ehremeni gör

yüz:

1. **yüzümde:**-*üm, -de*
Gazel 192
Mısra: **17**
Yüz, suret, çehre.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

2. **yüz:**
Gazel 230
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

3. **yüzi:**-*i*
Gazel 30
Mısra: **10**
Yüzey, satıh.

Ḳan olduġı budur cigeri misk-i Ḫıṭānuñ
Öykündi ser-i zülfüñe oldı yüzi esved

4. **yüzin:**-*in*
Gazel 45
Mısra: **4**
Yüz.

Lāyıḳ olmaġa temāşā-yı cemālüñe gözüm
Ṣubḥ-ı vaṣluñda gülāb ile yüzin pāk eyler

5. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 75
Mısra: **5**
Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.

İrse zülfüñe ṣabā āb-ı ʿiẕāruñ yüzine
Ter benefşe ṣaçılur sünbül ü reyḥān dökilür

6. **yüzüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 7
Mısra: **119**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın ṣanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mıṣtar güneş

7. **yüzüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 18
Mısra: **20**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Saʿd-i felek her ṣubḥ-dem fāl-ı saʿādet dutmaġa
Muṣḥaf yüzüñde āyet-i Raḥmāna ṣıḥḥat yaraşur

8. **yüzüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 19
Mısra: **23**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

9. **yüzüñden:**-*ün, -den*
Gazel 12
Mısra: **20**
Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.

Nigārā ḥalḳa-i zülfüñ ḥaḳıyçün Sekiz cennet yüzüñden oldı bir bāb

10. **yüzüñle:**-*üñ, -le*
Gazel 22
Mısra: **5**
Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.

Ḳanġı gül-ruḫdur yüzüñle daʿvī-i ḥüsn eyleyen
Nice kevkebdür iden ḫurşīd-i tābān ile baḫş

11. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 78
Mısra: **7**
Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.

Yüzine zülf-i ʿaraḳ-rīzi ne ḫoş düşmişdür

Kʾebr-i müşkīn ile gülzāra gülāb-efşāndur

12. **yüzinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 239
Mısra: **7**
Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.

Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol Zühre-cebīn
Nice baş ḳoşduġın Ay ile Süreyyā göresin

13. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 254
Mısra: **7**
Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.

Çīn-i zülfinden nigār el urdı nā-geh yüzine
Didi ġālib Rūmdan leşker çıḳar Şām üstine

14. **yüzi:**-*i*
Gazel 327
Mısra: **13**
Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.

Ḥüsn sulṭānı yüzi Kaʿbesine Nāẓır itmiş o iki fettānı

15. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 339
Mısra: **11**
Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.

Muṣḥaf yüzine rā ḳaşı meyl itse vechi var
Miḥrābı secdeye getürür raḥmet āyeti

16. **yüzinüñ:**-*i, -nüñ*
Murabba 1
Mısra: **25**
Sima, çehre, surat II sevgilinin yüzü.

Dil dilerken yüzinüñ vaṣlını cāndan daḫı yig
Bir demin görür iken iki cihāndan daḫı yig

17. **yüzümi:**-*üm, -i*
Gazel 149
Mısra: **10**
Yüz, çehre, sima II aşığın yüzü.

Seyre çıḳduḳca seg-i kūyuñ ḳadem başmaġ içün Yüzümi gülgūn yaşumla lāle-zār itsem gerek

18. **yüzümi:**-*üm, -i*
Gazel 163
Mısra: **12**
Yüz, çehre, sima II aşığın yüzü.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

19. **yüzüm:**-*üm*
Terci-bend 2
Mısra: **11**
Yüz (âşığın yüzü kastedilerek).

Ḳıldı yüzüm gibi zer-i ḫāliş Ḳalb-i nesrīni kīmyā-yı ṣabā

20. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 170
Mısra: **6**
Yüz II aşığın yüzü.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

21. **yüzerler:**-*er, -ler*
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Yüzmek.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

22. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Kaside 6
Mısra: **119**
Üst, üzeri, yüzey.

Tīġuñ yüzine noḳṭa-i zerrīn ḳodı ḫurşīd
Çün dest-i ḳażā āyet-i fetḥ eyledi imlā

23. **yüzini:**-*i, -(n)i*
Gazel 291
Mısra: **9**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Cān ne dirlik göre çün görmeye cānān yüzini Bülbülüñ ölümidür bāġ u bahār ayrulığı

24. **yüzini:**-*i, -(n)i*
Kaside 21
Mısra: **11**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzini gördügüñe şükr it kim Devlet ü baḫt-ı nā-gehān bulduñ

25. **yüzine:**-*i, -(n)e*
Gazel 125
Mısra: **9**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Çözüp zülfin yüzine ol şeker-leb Didi kim küfrsüz īmān yaraşmaz

26. **yüzine:**-*i, -(n)e*
Kaside 17
Mısra: **35**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Dutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr yeñin
Dāmen-i ʿafvuñ iderse nʾola settārluġı

27. **yüzüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 7
Mısra: **9**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ādem gibi redd eyledüñ ey dost yüzüñden
Firdevs-i cinān olmış iken ḫaṭṭuña meʾvā

28. **yüzümi:**-*üm, -i*
Gazel 190
Mısra: **2**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ḳanlu yaşum yādigār-ı laʿl-i yārumdur benüm
Yüzümi anuñla yumaḳ iftiḫārumdur benüm

29. **yüzi:**-*i*
Gazel 260
Mısra: **7**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Bir yüzi gül şaçı sünbül dil-sitān sevdüm kʾider
Cāme-ḫᵛābın ṣubḥa dek tāze gülistān her gice

30. **yüzümi:**-*üm, -i*
Kaside 20
Mısra: **81**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

31. **yüzüñden:**-*üñ, -den*
Kaside 20
Mısra: **53**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Gülāle el uzadur kim gül ala yüzüñden
Dil al bülbül-i mestüñe igen itme delāl

32. **yüzüm:**-*üm*
Kaside 28
Mısra: **7**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

33. **yüzi:**-*i*
Kaside 31
Mısra: **66**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Bir ġonca-i nāzük-dil elinden ki müdāmı
Reşk ide yüzi gülşenine cennet-i meʾvā

34. **yüzi:**-*i*
Kaside 1
Mısra: **12**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız, ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre(Hz. Muhammed 'in yüzü).

Ey yādı rūḥ-perver ü ey vaṣfı dil-firīb
Ey yüzi bāb-ı raḥmet ü ey sözi dil-rubā

35. **yüzinde:**-*in, -de*
Gazel 173
Mısra: **8**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Bağlanup zülfüñe diller düşdi ḫüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

36. **yüz:**
Gazel 183
Mısra: **2**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

37. **yüze:**-*e*
Gazel 230
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüze yüz ʿarż-ı naẓīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḫayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

38. **yüzin:**-*in*
Gazel 280
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Gördi yaşum kim ol perī insāna göstermez yüzin
Gözlerümi ṭutar ḳomaz kʾide nigāh ol şāhuma

39. **yüzin:**-*in*
Gazel 280
Mısra: **9**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

ʿIşḳuñ yolında göñlüme gösterme aġyāruñ yüzin
Ser-pā-bürehne ʿāşıḳam gel ḫār ṣaçma rāhuma

40. **yüz:**
Gazel 282
Mısra: **1**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cināndur dimege
Dil mi varur lebüñe çeşme-i cāndur dimege

41. **yüzüm:**-*üm*
Gazel 310
Mısra: **9**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yüzüm altunına ġam ḍarbı şeref virse ne ṭañ
Ḳıymet artuḳluġıdur sikke-i dīnār daḫı

42. **yüze:**-*e*
Gazel 351
Mısra: **10**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Şifā umsam ḳaçan kim leblerinden
Utanup yüze ṭutar dest-māli

43. **yüzine:**-*in, -e*
Kaside 6
Mısra: **96**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ḫāk-i deri aʿyān gözine kuḥl-i cevāhir
Gerd-i rehi devlet yüzine dīde-i bīnā

44. **yüzinde:**-*in, -de*
Kaside 12
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Muṭribüñ gülgūn yüzinde perde-i evtār-ı çeng
Çekdi mıṣṭar ṣafḥa-i ḫurşīd ü mehtāb üstine

45. **yüzi:**-*i*
Kaside 30
Mısra: **2**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Bir dilsitān ki ġamzesi cādūstān imiş
Bir serv-i lāle-ruḫ ki yüzi būstān imiş

46. **yüzinde:**-*in, -de*
Kaside 30
Mısra: **3**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaṣdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

47. **yüzin:**-*in*
Kıt'a 8
Mısra: **2**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Gül gibi nāz itme kim ḳazmaġa ḫaṭṭuñ ḫārını
Üstüre yüzin yüzerler dem-be-dem dellākler

48. **yüzine:**-*in, -e*
Müfret 13
Mısra: **2**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Bir ṭabaḳ gül geldi kim anda ḳalem meşşāṭası
Söz ʿarūsu yüzine ter müşkden ḫāl eylemiş

49. **yüzüñ:**-*üñ*
Terkib-bend 1
Mısra: **54**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Ey ārzū-yı dīde-i ḥūn-bār ḳandesin
Kim yüzüñ ayı āyīne-i ʿizz ü cāh idi

50. **yüzi:**-*i*
Gazel 342
Mısra: **3**
1. Yüz, suret, çehre. 2. Taraf yön kısım.

Yüzi Ḥaḳ ḳıbleden dönsün anuñ kim
Cemālüñ gördi senden yüz çevürdi

51. **yüzine:**-*i, -(n)e*
Kaside 29
Mısra: **31**
Başta alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.

Zülfüñ yüzine ṣaldı kirişmeyle didi kim
Kim gördi kʾola Kaʿbenüñ estārı benefşe

52. **yüzine:**-*i, -(n)e*
Kıt'a 1
Mısra: **27**
Başta alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat.

Ṭutmışuz çünki ḫacālet yüzine ʿöẕr etegin
ʿAyb-pūş olsa baʿīd olmaya dāmān-ı kerem

53. **yüzine:**-*i, -(n)e*
Kaside 7
Mısra: **92**
Çehre, surat.

Tīġ-ı āteş-bār-ı rūşen-rūy-ı dīn-ārāyuñuñ
Ḳabżasına māh aḫter yüzine zīver güneş

54. **yüzinden:**-*i(n), -den*
Kaside 31
Mısra: **29**
Yüz, çehre.

Ġonca götürüp burḳaʿı nāz ile yüzinden
ʿArż itdi cihān Vāmıḳına ʿārıż-ı ʿAẕrā

55. **yüze:**-*e*
Gazel 116
Mısra: **6**
Yüz, suret, çehre. II Sevgilinin yüzü.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

56. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 76
Mısra: **3**
Çehre, surat, sima.

Düşmiş yüzine zülf-i perīşān u bī-ḳarār
Yā Rab kim ol da bencileyin mübtelā mıdur

57. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 78
Mısra: **10**
Çehre, sima, surat.

Ey ṣabā bāġda ol gül-ruḫa öykündi diyü
Lālenüñ yüzini ḫāk eyleme kim bühtāndur

58. **yüz:**
Gazel 256
Mısra: **4**
"Yüz" sayı sıfatı.

Gül yüzi mecmūʿası ḥallin ne bāb ile bilem
Yüz varaḳdan ġonca defter bağladı gül-zārda

59. **yüzüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 113
Mısra: **10**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.

Cihānı sensüz Aḥmed nʾeylesün kim
Yüzüñe baḳduġın dünyāya virmez

60. **yüzini:**-*i, -(n)i*
Gazel 148
Mısra: **5**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.

Mihr yüzini gösterür ʿāşıḳa ruḫlaruñ velī
Āyīnelerde görinen ṣūretüñ iʿtibārı yoḳ

61. **yüzi:**-*i*
Gazel 324
Mısra: **9**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

62. **yüzi:**-*i*
Kaside 29
Mısra: **1**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.

Bitürdi nigāruñ yüzi gülzārı benefşe
Olsa yaraşur tāze gülüñ yārı benefşe

63. **yüzüñ:**-*üñ*
Nazm 36
Mısra: **5**
(Sevgilinin) Yüz, çehre, surat.

Çingene ḳarısına dönmiş yüzüñ Yüri elek ṣat ki alurlar ola

64. **yüzüñe:**--*üñ, --e*
Kaside 7
Mısra: **111**
Surat, çehre.

Öykünelden yüzüñe hergiz baḳılmaz yüzine
Bī-ḥayādur kʾoldı bu vech ile müstaḥḳar güneş

65. **yüzini:**-*i, -n, -i*
Gazel 13
Mısra: **11**
Yüz, çehre ll Sevgilinin yüzü.

Ey eşk nihān ol göricek yüzini yāruñ
Ḫurşīd ʿayān oldı gerek maḥv ola kevkeb

66. **yüzi:**-*i*
Gazel 30
Mısra: **1**
Suret, çehre II Sevgilinin yüzü.

Ey ḥüsn ḥarīminde yüzi Kaʿbe vü maʿbed
Vʾey ḥalḳa-i Beytüʾl-Ḥarem ol zülf-i mücaʿad

67. **yüz:**
Kaside 11
Mısra: **87**
Yüz sayı sıfatı. || Yüzlerce, pek çok.

Yüz dil ü biñ cān ile maḥkūmuñ olsun ins ü cān
Cānlar itdükce müsaḫḫar kākül-i müşkīn-i dost

68. **yüzin:**-*in*
Gazel 9
Mısra: **11**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yār el uzatdı ḳatlüm içün ben yüzin görüp
Barmaḳ götürdüm uş ki şehādet hemīn ola

69. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 19
Mısra: **12**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur
Kʾanda yüzüñe ẕerrece vardur şebeh ey dost

70. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 29
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzüñe öykünmiş evvel görmiş āḫır ḥüsnüñi
Şöyle utanmış ki aylarla olur pinhān ʿīd

71. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 29
Mısra: **16**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Sen baña ʿīd ayını gösterme ey meh-pāre kim
Yüzüñi ne gün görürsem bilürem ben anı ʿīd

72. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 43
Mısra: **11**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzüñe ḳarşu göñül āh idimez ḳaddüñ içün
Bāġbān gül budaġın bād-ı seḥer güniler

73. **yüzin:**-*in*
Gazel 81
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Aç gözüñ ey cān ki cānānuñ yüzin görseñ gerek
Şādumān ol ey dil-i ġam-gīn ki dildāruñ gelür

74. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 83
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Gördüm yüzüñi idemezem ey nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

75. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 98
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Murġ-ı ḫoş-elḥān olup Aḥmed yüzüñ gülzārına
Bülbül-i gūyā hezārān eyledi şābāşlar

76. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 104
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Şemʿ-i meclis germ olup öykündügi-yʾçün yüzüñe
Aṣdılar bāzārda ṣoñra zebānın yaḳdılar

77. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 120
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Ne vech ile beñzer yüzüñe ay u güneş kim
Ḫurşīd ü ḳamer lāle-ruḫ u ġonca-leb olmaz

78. **yüzin:**-*in*
Gazel 145
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Nice teşbīh idem yüzin māha
Ki mehüñ ʿanberīn selāsili yoḳ

79. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 146

Mısra: **9**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Cān u dil yaḳsam nʾola cānā yüzüñ şemʿine kim
Bāl ü perden ʿāşıḳ-ı pervānenüñ pervāsı yoḳ

80. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 176
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzüñ gören ṭudaġuña germ olmasun mı kim
Düşmez bahār ṣoḥbetine bī-şarāb gül

81. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 183
Mısra: **2**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Ḫalvetinden reng ü būy-ıla çıḳar her çend gül
Olımaz yüz düzenürse yüzüñe mānend gül

82. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 188
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzüñ nehārından gider ḫaṭṭuñ ġubārın ey ḳamer
Maḥv eyle ol leyl āyetin rūşen-liḳā ol ey ṣanem

83. **yüzin:**-*in*
Gazel 189
Mısra: **4**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Ben anı görmedügüm gün firāḳa döyimeyüb
Varup yüzin görenüñ ayaġına ḫāk oluram

84. **yüzin:**-*in*
Gazel 198
Mısra: **14**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Aḥmedʾe āyīne-i ḥüsnüñde pinhān gösterür
Şāhid-i maḳṣūd yüzin Ḫaḳ Taʿālā dostum

85. **yüzin:**-*in*
Gazel 200
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Görmeyüp cānān yüzin diller perīşān oldılar
Ṣan ki sulṭān çıḳmayup dīvān ṭaġılmış dostum

86. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 209
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Ne ḫūrsın ki yüzüñ cennetinde ruḫlaruñı
Bir ay içinde iki nev-bahāra beñzetdüm

87. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 229
Mısra: **11**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzüñ gösterme aġyāra söz açma her ḫas u ḫāra
Iraġ it tāze gülzārı yavuz gözden yavuz dilden

88. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 230
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüze yüz ʿarż-ı naẕīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḫayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

89. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 272
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüze yüz ʿarż-ı naẕīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḫayāsuz saḫt-rūdur çāre ne

90. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 277
Mısra: **14**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Zāhidā Aḥmedʾi ḳorḳutma ʿaẕāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

91. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 277
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzüñe ḳıldı teveccüh ser-i zülfüñden dil
Şāmdan göçdi vüʿazm eyledi beytüʾl-ḥareme

92. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 281
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzüñ gül-zārı şevḳından yine mest oldı bülbüller
Bahār u mevsim-i güldür ḳo hüş-yār olmasun kimse

93. **yüzüñe:**-*(ü)ñ, -e*
Gazel 282
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüz mi döyer yüzüñe bāġ-ı cināndur dimege
Dil mi varur lebüñe çeşme-i cāndur dimege

94. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 292
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Dilde ġam peykānı var aç yüzüñi al ʿaḳlumı
Kim çeke cerrāḥ-ı ġamzeñ sīneden ol demreni

95. **yüzün:**-*(ü)ñ*
Gazel 313
Mısra: **10**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Bir noḳṭa durur kātib-i ḥüsnüñ ḳaleminden
Yüzüñ beñi kim berg-i gül-i aḥmere düşdi

96. **yüzün:**-*(ü)ñ*
Gazel 316
Mısra: **2**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Ey ṣubḥ-ı ruḫuñ maṭlaʿ-ı envār-ı İlāhī
Yüzüñ güni dīvāne ḳılur mihr ile māhı

97. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 317
Mısra: **2**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Ey ṭalʿati nūr-ı ṣubḥ-gāhī
Yüzüñ ḫacil itdi mihr ü māhı

98. **yüzüñüñ:**-*(ü)ñ, -üñ*
Gazel 327

Mısra: **5**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yu ḫaṭuñ naḳşını kʾola yüzüñüñ
Mescid-i ḥüsni sāye sulṭānı

99. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Gazel 342
Mısra: **9**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzüñ göster belālu bülbülüñe
Ki gülzār-ı çemenden yüz çevürdi

100. **yüzüñ:**-*(ü)ñ*
Kaside 18
Mısra: **21**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Çoḳ çegzinür ki çaġıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẓill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

101. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Kaside 23
Mısra: **34**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Ābuñ murādı buydı ki ire cemālüñe
Luṭf it yüzüñi yu ki ola kām-kār āb

102. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Kaside 30
Mısra: **7**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Gördüm ḳapuñda yüzüñi gün ṭoġdı başuma
Bildüm ki devletüm benüm ol āsitān imiş

103. **yüzin:**-*in*
Kıt'a 16
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Āfitāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfitāb

104. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Müfret 26
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

105. **yüzüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Gazel 120
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzü.

Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz
Kʾol cennet-i firdevs durur anda şeb olmaz

106. **yüzüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Gazel 134
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzü.

Didüm ey dilber bu ḫaṭ yüzüñde nʾeyler didi kim
Lāciverd ile benefşe bāġa taḥrīr eylemiş

107. **yüzüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Gazel 144
Mısra: **2**
(Sevgilinin) yüzü.

Zihī bidāyet-i ḥüsn-i ḫaṭuñ nihāyet-i luṭf
Yüzüñde ḥüccet-i ḥüsn ü sözüñde āyet-i luṭf

108. **yüzüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Gazel 241
Mısra: **16**
(Sevgilinin) yüzü.

Ḳapuña ḳul oldum diyü Aḥmed öpüp and içmege
Muṣḥaf yüzüñde yazılan şol āyet-i Raḥmānı ṣun

109. **yüzüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Gazel 323
Mısra: **6**
(Sevgilinin) yüzü.

Dil ü cānlar şalınmaḳdan egilmişdür bu kāküller
Yüzüñde ol sebebdendür ser-i zülf-i dü-tāh egri

110. **yüzüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Kaside 13
Mısra: **2**
(Sevgilinin) yüzü.

Caʿd-ı zülfüñ kim melāḥat ṭopınuñ çevgānıdur
Yaraşur yüzüñde kim ḥüsn ü bahā meydānıdur

111. **yüzüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Kaside 30
Mısra: **15**
(Sevgilinin) yüzü.

Yüzüñde iki zülfüñi gördükce ṣanuram
Bostān-ı şāh içinde iki sāyebān imiş

112. **yüzüñde:**-*(ü)ñ, -de*
Terci-bend 2
Mısra: **21**
(Sevgilinin) yüzü.

Ḫırmen-i ḥüsn olalı yüzüñde
Dutuşup oda yandı ḫırmen-i gül

113. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 189
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzü.

Yüzüñi görmeyicek şöyle derdnāk oluram
Ki ġamdan ölmedügümi añup helāk oluram

114. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 266
Mısra: **1**
(Sevgilinin) yüzü.

Göster yüzüñi kim ḳameri bī-ḳarār ide
Depret lebüñi kim şekeri şermsār ide

115. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Gazel 309
Mısra: **4**
(Sevgilinin) yüzü.

Bir naẓarda göñlin alduñ ben ġarīb üftādenüñ
Cānumı şükrāne al göster yüzüñi bir daḫı

116. **yüzüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Nazm 43
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yüzü.

Ḳomadı eşküm ki görüp yüzüñi idem sücūd
Yaġmur ucından baʿīd oldum namāz-ı ʿīdden

117. **yüzinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 10
Mısra: **11**
Yüz, suret, çehre, sima. II Sevgilinin yüzü.

Zülfi yüzinde ġarīb olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarīb

118. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 267
Mısra: **9**
Yüz, çehre, surat, sima. II Sevgilinin yüzü.

Ay saña öykündügiyçün yüzine geh geh felek
Ḳara dartup gezdürür kim şehrde teşhīr ide

119. **yüzümi:**-*üm, -i*
Gazel 191
Mısra: **5**
Yüz, çehre II kendi, zatı.

Yüzümi yolında ḫāk itdüm ḳadem başmaz henūz
Şöyle nāz eyler baña ol nāz-perverdüm benüm

120. **yüz:**
Gazel 162
Mısra: **11**
"Yüz" sayı sıfatı; çokluğu kast eden sıfat.

Yüz fitne vü biñ nāzı çeker sürme yirine
Bir demde iki nergisi şehlāsı ʿAlīnüñ

121. **yüzüñi:**-*ü, -n, -i*
Gazel 45
Mısra: **2**
Yüz, surat, çehre.

Ṣubḥgāhuñ yaḳasın mihrüñ eli çāk eyler
Māh-tābuñ yüzüñi şevḳuñ odı ḫāk eyler

122. **yüzinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 41
Mısra: **7**
Çehre, surat.

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim
Bir ḳılı ucındʾaşılmış biñ dil ü cān andadur

123. **yüzi:**-*i*
Gazel 82
Mısra: **13**
(Sevgilinin parlak) yüzü.

Yüzi ḫurşīdi şeb-i zülfini kāfir görüben
Rūm-ı ḥüsninde çeker tīġ-ı dıraḫşān-ı Mıṣr

124. **yüzi:**-*i*
Kaside 32
Mısra: **33**
(Sevgilinin parlak) yüzü.

Ne şemsdür yüzi kim itdi ʿAḳrebi menzil
Ne ḳavsdür ḳaşı kim çekdi Müşterīye kemān

125. **yüzin:**-*in*
Kaside 5
Mısra: **3**
Yüz, çehre (Allah'ın cemâl sıfatı).

Cümle müştāḳlara şāhid-i maḳṣūd yüzin
Gösterür āyīne-i ṭalʿati dervīşlerüñ

126. **yüzine:**-*i, -n, -e*
Gazel 95
Mısra: **2**
Yüz, çehre, surat, sima. II Sevgilinin yüzü.

Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar
Yüzine yüz vech ile mihr ü mehi çāker yazar

127. **yüzüñdeki:**-*üñ, -de, -ki*
Gazel 52
Mısra: **16**
Yüz, surat.

Hilāl ḫalḳasını gūş-ı āsumāna ṭaḳan
Ḳamer yüzüñdeki pervīn gūşvāruñdur

128. **yüzüñdeki:**-*üñ, -de, -ki*
Terci-bend 1
Mısra: **82**
Yüz, surat.

Şol noḳṭa kʾanda müdrec ola rāz-ı kāyināt
Ol noḳṭadur yüzüñdeki ḫāl ey cemāl-i dīn

129. **yüzümüñ:**-*üm, -üñ*
Gazel 275
Mısra: **2**
Surat, çehre II Âşığın yüzü.

Baġrumı dāġ-ı ġamuñla lāle-veş ḫūn eyleme
Zaʿferānın yüzümüñ yaşumla gül-gūn eyleme

130. **yüzüme:**-*ü, -m, -e*
Kaside 26
Mısra: **7**
Surat, çehre II Âşığın yüzü.

Ġam ḍarbın urdı yüzüme bir sīm-ten didi
Ol sikke ḫoş yaraşdı bu dīnārum üstine

131. **yüz:**
Gazel 45
Mısra: **7**
"Yüz" sayısı; çokluğu, abartıyı ifade eden sayı sıfatı.

Dil irişmez dehenüñ rāzına yüz diḳḳat ile
Nükte-i ġaybdur ol sırrı kim idrāk eyler

132. **yüz:**
Gazel 137
Mısra: **8**
"Yüz" sayısı; çokluğu, abartıyı ifade eden sayı sıfatı.

Ḳoma s̲elā s̲e-i ġassāleyi ki keşfin anuñ
Yüz erbaʿīnle bulımadı zāhid-i murtāż

133. **yüz:**
Gazel 146
Mısra: **3**
"Yüz" sayısı; çokluğu, abartıyı ifade eden sayı sıfatı.

Ḫaddüñüñ cennet gibi yüz gülşen-i ḫandānı var
Cennetüñ ḫaddüñ gibi bir lāle-i ḥamrāsı yoḳ

134. **yüz:**
Gazel 237
Mısra: **1**
"Yüz" sayısı; çokluğu, abartıyı ifade eden sayı sıfatı.

Yüz ʿāşıḳı biñ derd ile ṭopraġa şalarsın
Yazuġı benüm boynuma şol ḳol ki şalarsın

135. **yüz:**
Gazel 261
Mısra: **9**
"Yüz" sayısı; çokluğu, abartıyı ifade eden sayı sıfatı.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

136. **yüz:**
Gazel 265
Mısra: **2**
"Yüz" sayısı; çokluğu, abartıyı ifade eden sayı sıfatı.

Ḳāmetüñ şīvesi bir nāza ki ḳāmet getüre
Yüz niyāz ehline biñ dürlü ḳıyāmet getüre

137. **yüz:**
Kaside 23
Mısra: **40**
"Yüz" sayısı; çokluğu, abartıyı ifade eden sayı sıfatı.

Kaʿbe ḳapuñ yolında sebīl itmege yaşum
Hecrüñ beriyyesinde çeker yüz ḳaṭār āb

138. **yüzini:***-i, -n, -i*
Gazel 17
Mısra: **6**
Yüzey, satıh. II Yeryüzü.

ʿArż eyleyeli ḥüsn-i dil-ārāñı cihāna
ʿĀlem yüzini bāġ-ı cinān eyledüñ ey dost

139. **yüzüñi:***-ün, -i*
Gazel 15
Mısra: **1**
Yüz, suret, çehre. II Yön, taraf.

Ey dil yüzüñi ḳıble-i ehl-i niyāza ṭut
Yaʿnī ki āsitān-ı büt-i dil-nevāza ṭut

140. **yüzüñden:***-ü, -ñ, -den*
Gazel 239
Mısra: **3**
Sima, çehre, surat. II Sevgilinin yüzü.

Aç niḳābuñı yüzüñden ki ruḫuñ ʿaksiyle
Ḥaşre dek yir yüzini pür-gül-i ḥamrā göresin

141. **yüz:**
Gazel 285
Mısra: **5**
"Yüz, yüzlerce; pek çok" anlamlarında sıfat.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḥücresini gümiş taḫta bend ile

142. **yüz:**
Gazel 304
Mısra: **24**
"Yüz, yüzlerce; pek çok" anlamlarında sıfat.

Sañadur ṭoġrusı rāhum benüm ey serv-i bülend
Bāġ-bān baġlasa yüz yirde beni āb gibi

143. **yüz:**
Gazel 58
Mısra: **12**
"Yüz, yüzlerce; pek çok" anlamlarında belgisiz sıfat.

Çevgān şalarsa ṭurralaruñ ṭop yirine ger
Yüz baş ayaḳda her yaña ġalṭān olup gider

<u>yüz aġardasın:</u>

1. **yüz aġardasın:**
Gazel 124
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü ağartmak: Beğenilir bir iş yapmak, davranışlarıyla yakınlarının övünmesini sağlamak.

Ne yüz aġardasın Aḥmed reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳībe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

<u>yüz biñ:</u>

1. **yüz biñ:**
Gazel 346
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

2. **yüz biñ:**
Gazel 288
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bin, pek çok.

Ārzū itmez cihān bāġında yüz biñ nāz ile
Ol şehi bir kez ḳucan ḥūr ile ġılmān ḳucmaġa

3. **yüz biñ:**
Kaside 8
Mısra: **118**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bin, pek çok.

Dünyā ḫarācı dürc-i ḫazīneñde derc olup
Her gün ḳapuñda ḫarc ola yüz biñ ḳaṭār laʿl

4. **yüz biñ:**
Gazel 152
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bin sayısı. (Çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.).

Ey kemān-ebrū viṣālüñ ʿīdi yüz biñ cān deger
Yiridür māh-ı felek olursa ḳurbānuñ senüñ

5. **yüz biñ:**
Kıt'a 3
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bin, sayı sıfatı II binlerce, pek çok.

Yüz biñ luġat olsa her dilümde
Her ḫarfde biñ beyānum olsa

<u>yüz bula:</u>

1. **yüz bula:***-a*
Gazel 27
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Kendisine gösterilen hoşgörüden yararlanma yoluna gidip şımarmak, hoşa gitmeyen davranışlarda bulunmak; ilgi ve yakınlık görmek.

Ruḫında zülfi ne ṭañ el ṣunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula Hindū daḫı beter güstāḫ

<u>yüz çevürdi:</u>

1. **yüz çevürdi:**
Gazel 342
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gösterdiği ilgiyi kesmek.

Dirīġā yār benden yüz çevürdi
Fiġān kim cān bedenden yüz çevürdi

2. **yüz çevürdi:**-*di*
Gazel 342
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gösterdiği ilgiyi kesmek.

Dirīġā yār benden yüz çevürdi
Fiġān kim cān bedenden yüz çevürdi

3. **yüz çevürdi:**-*di*
Gazel 342
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Gösterdiği ilgiyi kesmek.

Yüzi Ḥaḳ ḳıbleden dönsün anuñ kim
Cemālüñ gördi senden yüz çevürdi

4. **yüz çevürdi:**-*di*
Gazel 342
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gösterdiği ilgiyi kesmek.

Ḳo Hindū zülfüñi ḳalsun ayaḳda
Kim ol vech-i ḥasenden yüz çevürdi

5. **yüz çevürdi:**-*di*
Gazel 342
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gösterdiği ilgiyi kesmek.

Ḳaçurmaz ayaġın kirpüklerümden
Güli gör kim dikenden yüz çevürdi

6. **yüz çevürdi:**-*di*
Gazel 342
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Gösterdiği ilgiyi kesmek.

Yüzüñ göster belālu bülbülüñe
Ki gülzār-ı çemenden yüz çevürdi

7. **yüz çevürdi:**
Gazel 342
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Gösterdiği ilgiyi kesmek.

Şikest olur sipāh-ı ʿaḳl çün kim
Büt-ı leşker-şikenden yüz çevürdi

8. **yüz çevürdi:**-*di*
Gazel 342
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Gösterdiği ilgiyi kesmek.

Nice bed-mihr imiş ol māhuñ Aḥmed
Kʾanı cāndan sevenden yüz çevürdi

yüz çevürme:

1. **yüz çevürme:**-*me*
Nazm 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Gösterdiği ilgiyi kesmek.

Yüz çevürme igen be hey kāfir
Ölmek olmaz seven be hey kāfir

yüz döndürdüñ:

1. **yüz döndürdüñ:**
Gazel 246
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yüz çevirmek, vazgeçmek, terk etmek, ilgiyi kesmek.

Bir söz ile göñlüm alduñ şoñra yüz döndürdüñ āh
Kimsenüñ cānānesi bī-raḥm u fettān olmasun

yüz döndürür:

1. **yüz döndürür:**
Nazm 35
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüz çevirmek, gösterilen ilgiyi kesmek, uzaklaşmak.

Mūsā yüz döndürür saḳaluñdan
Ḳalb-i Ḫārūna söyle ḫālüñden

yüz dürlü:

1. **yüz dürlü:**
Gazel 158
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yüzlerce, pek çok.

Alnuñla ġamzeñüñ dile yüz dürlü remzi var
Ḫācib durur kʾolur arada tercemān ḳaşuñ

2. **yüz dürlü:**
Gazel 225
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yüz türlü, çeşit çeşit.

Serverā serv-i ser-efrāz olalı hem-ser saña
Ayaġına yüz sürer yüz dürlü luṭfıyla çemen

3. **yüz dürlü:**
Müfret 3
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüz türlü, çeşit çeşit.

Derdümi meşk itmege her dem der ü dīvāruña
Göz yaşıyla yazaram yüz dürlü rengīn mā-cerā

4. **yüz dürlü:**
Gazel 228
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yüz türlü, pek çok, çeşit çeşit.

Görüñ ol çeşm-i siyeh-dil nice cāẕūlıġ ider
Kʾuyḳusıyla uyarur ʿāleme yüz dürlü fiten

yüz dutdılar:

1. **yüz dutdılar:**-*dı, -lar*
Gazel 117
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü dönmek, yönelmek.

Ṣubḥ-dem mecmūʿ-ı ʿālem dutdılar miḥrāba yüz
Göñlümüñ miḥrābı yāruñ ḳaşı ṭāḳıdur henüz

yüz görmiş:

1. **yüz görmiş:**
Gazel 230
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bulmak, ilgi ve yakınlık görmek.

Yüze yüz ʿarż-ı naẕīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur nʾeylesün

2. **yüz görmiş:**-*miş*
Gazel 272

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yüz bulmak, ilgi ve yakınlık görmek.

Yüze yüz ʿarż-ı naẕīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur çāre ne

yüz ḳarasıdur:

1. **yüz ḳarasıdur:**
Gazel 313
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Utanılacak bir durum, günah, suç; sünbülün sevgilinin saçına benzeme hadsizliğini göstermesi.

Sünbül ṣaçuña öykünicek didi benefşe
Ne yüz ḳarasıdur bu ki yüzüm yire düşdi

2. **yüz ḳarasıdur:***-dur*
Gazel 283
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Utanılacak bir durum veya şey, yüz kiri; günah.

Zülfüñe öykündügin ʿanber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

yüz karasın:

1. **yüz ḳarasın:***-n*
Gazel 206
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Utanılacak bir durum veya şey, yüz kiri, günah.

Çīn-i zülfüñ miske beñzetdüm ḫaṭāsın bilmedüm
Key perīṣān söyledüm bu yüz ḳarasın bilmedüm

yüz kez:

1. **yüz kez:**
Gazel 119
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yüz kere, birçok defa.

Yüz kez gülāb u müşk ile yursam dehānumı
Düşmez ʿiẕār ü zülfüñi añmaḳ baña henūz

2. **yüz kez:**
Müfret 12
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yüz kere, birçok defa.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henūz

3. **yüz kez:**
Terci-bend 1
Mısra: **109**
Kelime Tipi: **-**
Yüz kere, birçok defa.

Ey ḫᵛāce yüz kez aġzumı yursam gülāb ile
Lāyıḳ degül ki yād-ı gedāñ eyleyem senüñ

yüz mertebe:

1. **yüz mertebe:**
Gazel 232
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüz derece.

Sen şāhuñ ele girse eger ḫāk-i derinden
Yüz mertebe yig ʿāşıḳa nūr-ı başarından

2. **yüz mertebe:**
Kaside 29
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
Yüz derece.

Yüz mertebe aʿlā olur ezhār-ı felekden
Bir dem ḳapuña bulur ise bārı benefşe

yüz sür:

1. **yüz sür:**
Gazel 215
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Yüz sürmek, saygı/sevgi göstermek için yere eğilmek.

Yüz sür Aḥmed ol mehüñ pāy-ı seg-i kūyına kim
Ayaġuñ ṭoprağını tāc-ı ser-i Cevzā ḳılam

yüz sürdi:

1. **yüz sürdi:***-di*
Kaside 8
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Saygın bir kişiye olan sevgi ve bağlılığı göstermek için yere kapanmak, hürmet göstermek.

Yüz sürdi tācı güşesine dürr-i şāh-vār
Baş ḳodı taḫtı ayaġına bende-vār laʿl

yüz sürdügi:

1. **yüz sürdügi:***-dük, -i*
Kaside 31
Mısra: **35**
Kelime Tipi: **-**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Eşküm gibi yüz sürdügi serv ayaġına āb
Bu kᵓoldı nigāruñ ḳad-i dil-cūsına hem-tā

2. **yüz sürdügi:**
Gazel 266
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüz sürmek, saygı/sevgi göstermek için yere eğilmek.

Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zer-nigār ide

yüz sürdügin:

1. **yüz sürdügin:***-dük, -in*
Kaside 12
Mısra: **71**
Kelime Tipi: **-**
1. Aşırı sevgiyi göstermek için yere eğilmek.

İşigüñ ṭoprağına yüz sürdügin maʿẕūr ṭut
Çün ḳadīmī resmdür teẕhīb olur bāb üstine

yüz sürer:

1. **yüz sürer:***-er*
Nazm 4
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).

Yā Rab bu ṭāḳ içinde ne dīdār gördi āb
Kim yüz sürer bu ḳaṣruñ ayaġına dāyimā

2. **yüz sürer:**-*er*
Terci-bend 2
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Aşırı sevgi göstermek amacıyla yere eğilmek; sevgilinin geçtiği yerlerden geçmek.

Zer-nigār eylemege yollaruñı
İrdügi yire yüz sürer nergis

yüz sürerdüm:

1. **yüz sürerdüm:**-*er, -idi, -m*
Gazel 40
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yüz sürmek, değdirmek II aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Siḥr bilsem bir gümüş cārūb iderdüm kendümi
Yüz sürerdüm şol eve dāyim ki cānān andadur

yüz süriyüp:

1. **yüz süriyüp:**-*yüp*
Kaside 6
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Duyulan saygı nedeniyle bir kişinin huzuruna başını yerden kaldırmadan gitmek. Büyük saygı ve bağlılık göstermek.

Cārūb-ṣıfat beste-miyān olsa yiridür
Kim yüz süriyüp işigüñi pāk ide Cevzā

yüz sürmege:

1. **yüz sürmege:**-*mek, -e*
Kaside 28
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgi göstermek amacıyla yere eğilmek; sevgilinin geçtiği yerlerden geçmek.

Yüzüm üstinde segirdüp izüñe yüz sürmege
Göz yaşı kim ṭurmadan bu nevk-i müjgāndan ṭamar

yüz sürmegi:

1. **yüz sürmegi:**-*mek, -i*
Gazel 190
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yüz sürmek, saygı/sevgi göstermek için yere eğilmek.

Kūyına yüz sürmegi yā Rab baña erzānī ḳıl
Ol kerāmet mūcib-i ʿizz ü vaḳārumdur benüm

yüz sürmeseydi:

1. **yüz sürmeseydi:**-*me, -se, -id*
Kaside 8
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Yüz sürmek, değdirmek II aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Yüz sürmeseydi sikkeñe bulmazdı zer bahā
Bulmasa nāmuñ olmaz idi nāmdār laʿl

yüz sürüp:

1. **yüz sürüp:**-*üp*
Kaside 12
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Yüz sürmek, değdirmek II aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek; yansımak, aksetmek; erişmek, ulaşmak.

Sen saʿādet burcına hergiz güneş bulmazdı rāh
Yüz sürüp ḳapuñda zer ṣaçmasa bevvāb üstine

yüz şuyı:

1. **yüz şuyı:**
Gazel 255
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Onur, haysiyet.

Gözümüñ lülelerin Ḥamza-i dellāk aḳıdur
Kʾayaġı ṭoprağıdur yüz şuyı ḥammāmlara

yüz urmaġ:

1. **yüz urmaġ:**-*maġ*
Kaside 6
Mısra: **170**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek II yüz sürmek, secdeye kapanmak.

Şāhā ne var oldı ise evvelki sarāyuñ
Ḳudsīlere yüz urmaġ içün Mescid-i Aḳṣā

yüz urmaḳ:

1. **yüz urmaḳ:**
Kaside 29
Mısra: **49**
Kelime Tipi: **-**
Yüz sürmek, aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Bostān-ı sarāyuña yüz urmaḳ hevesinden
Ṭoprak döşenüp yaştanur aḥcārı benefşe

yüz uruban:

1. **yüz uruban:**-*uban*
Gazel 214
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yere kapanmak.

Cemāli gülşeninüñ güllerini dirmek içün
Yine yüz uruban ol gül-ʿiẕāra yalvaralum

yüz urup:

1. **yüz urup:**-*up*
Gazel 186
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Birinin önünde saygı ve hürmet göstermek amacıyla eğilmek; huzuruna gelmek, bir şey istemek amacıyla bir kimsenin makamına çıkmak.

Yüz urup rāh-ı kūyına sürün ey eşk-i ġalṭānum
Ki anda görinür geh geh nişān-ı pāy-ı cānānum

yüz vech ile:

1. **yüz vech ile:**
Gazel 95
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüz taraftan; pek çok yönden/açıdan.

Defter-i ḥüsnin yazan ḫaṭṭın laṭīf ü ter yazar

Yüzine yüz vech ile mihr ü mehi çāker yazar

yüze yüz:

1. **yüze yüz:**
Gazel 272
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yüz yüze, karşı karşıya, karşılıklı şekilde.

Yüze yüz ʿarż-ı naẕīr ider yüzüñe āyīne
Çoḳ yüz görmiş ḥayāsuz saḫt-rūdur çāre ne

yüzi:

1. **yüzin:**-*n*
Gazel 244
Mısra: **14**
Başın, üzerinde alın, kaş, göz, burun, yanaklar, ağız ve çene bulunan ön kısmı, surat, çehre.

Derd ü ġamdan Aḥmed igende şikāyet itme kim
Müddeʿī yüzin görelden sen aña muʿtādsın

2. **yüzi:**
Gazel 77
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzi īmān bağışlar ehl-i küfre
Gözi islām içinde rāhzendür

3. **yüzi:**
Gazel 136
Mısra: **3**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Nʾiçün düşer yüzi ʿīdinde dil zenaḫdāna
Gerek ki ʿīdde zindāndan olınaydı ḫalāṣ

4. **yüzi:**
Gazel 180
Mısra: **8**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Ḫār-ı cefāda baġrını ḳan itdi bülbülüñ
Ey boyı serv ey yüzi gülzār ḳaçma gel

5. **yüzi:**
Gazel 202
Mısra: **18**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

İgen uzatdı cevr elin zülfüñ
Ey yüzi ʿöẕr-ḫᵛāhum İbrāhīm

6. **yüzi:**
Kaside 21
Mısra: **17**
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzi vaṣfında sāz dut bülbül
Ki bahār içre būstān bulduñ

yüzi āyīnesini dehānuma ḳosun:

1. **yüzi āyīnesini dehānuma ḳosun:**
Kaside 24
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Aynaya benzeyen yüzün ağza konması. (Ağza ayna koymak/tutmak: Ölmek üzere olan birinin yaşayıp yaşamadığını anlamak için ağzına ayna tutulması.).

Ḫasretle çıḳdı cānum inanmazsa sözüme
Ḳosun dehānuma yüzi āyīnesini yār

yüzi gül-zār:

1. **yüzi gül-zār:**
Gazel 92
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yüzü gül bahçesi (gibi al al olan sevgili).

Ṣubḥa dek her gice bülbül gibi feryādumızı
Müşkil ol kim işidüp ol yüzi gül-zār güler

yüzi hāk-i rāh:

1. **yüzi ḫāk-i rāh:**
Terkib-bend 1
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü yolunun toprağı etmek; saygı göstermek, boyun eğmek, itaat etmek.

ʿĀbidler işiginde gözi dür-fişān olup
ʿĀrifler ayaġında yüzi ḫāk-i rāh idi

yüzi karadan:

1. **yüzi ḳaradan:**-*dan*
Gazel 124
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yüzü kara; utanacak bir durumu olan (kimse).

Ne yüz aġardasın Aḥmed reh-i ʿışḳında anuñ
Ki raḳībe uyar ol yüzi ḳaradan geçmez

yüzi karadur:

1. **yüzi ḳaradur:**-*dur*
Gazel 226
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Yüzü kara; utanacak bir durumu olan (kimse).

Kim fülfüle beñzetse beñüñ yüzi ḳaradur
Kim fülfüli yig gördi Ḫalīlüñ ʿadesinden

yüzi karara:

1. **yüzi ḳarara:**-*a*
Kaside 20
Mısra: **102**
Kelime Tipi: **-**
Yaptığı işten veya bir hatadan dolayı utanmak, sıkılmak.

Kesile başı ʿadūñuñ cihānda nite ki zülf
Ḳarara yüzi ḥasūduñ zamānda nite ki ḫāl

yüzi kızarup:

1. **yüzi ḳızarup:**-*up*
Gazel 25
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yüzü kırmızı bir durum almak, al al olmak; utanmak.

Getür getür berü sāḳī ki laʾl-i nābuñdan
Meyüñ yüzi ḳızarup oldı şermsār ḳadeḥ

yüzi şuyıʾçün:

1. **yüzi şuyıʾçün:**
Mesnevi 3
Mısra: **81**
Kelime Tipi: **-**

Yüzsuyu; bir kimsenin hürmeti, kıymeti.

Gözi yaşlularuñ yüzi şuyıʾçün
Bu micmerde yanan ciger būyı içün

yüzi üstine sürindi:

1. **yüzi üstine sürindi:**-*di*
Kaside 22
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Çok perişan, acınacak durumda olmak.

ʿAdlüñde ḫalḳı ġarḳ ile itdügi-yʾçün helāk
Sürindi yüzi üstine leyl ü nehār āb

yüzi üzre:

1. **yüzi üzre:**
Gazel 253
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünün üzerine, yüzüstü.

Çü yār anı görüp ḫod-bīn olupdur
Yüzi üzre sürinsün göreyin şu

2. **yüzi üzre:**
Gazel 91
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüzü yere gelecek şekilde, yüzükoyun (TDK).

Yüzi üzre sürinsün göreyin şu
Ki yār anı görüp ḫod-bīn olupdur

yüzi zerd oldı:

1. **yüzi zerd oldı:**
Kaside 12
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Yüzü sararmak, yüzü solmak.

Gördi dīnāruñdaki elḳābı çeşm-i āfitāb
Yüzi zerd oldı ki yazıla ol elḳāb üstine

yüzin açdukca:

1. **yüzin açduḳca:**-*duḳca*
Kaside 3
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkartmak.

Āşinālıḳ yüzin açduḳca göñül gözgüsini
Ġayrdan pāk ḳılur ġayreti dervīşlerüñ

yüzin açsun:

1. **yüzin açsun:**-*sun*
Gazel 2
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü göstermek, açığa çıkartmak.

Cānlara oḳ atmasun yazuḳdur ol şayyāda diñ
Yüzin açsun kim ola āhū-yı dil ḫayrān aña

yüzin aġarda:

1. **yüzin aġarda:**-*a*
Gazel 99
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yüzü aydınlanmak; yüzünde sevinç ve ferah belirtisi görülmek.

Baḫtı yüzin Aḥmedʾüñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim
Ḫāl tek ruḫsārına zaḫm urdı dest-i rūzigār

yüzin çevürdiyse:

1. **yüzin çevürdiyse:**
Gazel 221
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü çevirmek, ilgiyi kesmek.

Şām-ı zülfüñ Mışr-ı ḥüsnüñden çevürdiyse yüzin
Aşma ol miskīni kim yañlış döner Baġdāddan

yüzin çevürse:

1. **yüzin çevürse:**
Gazel 231
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü çevirmek, ilgiyi kesmek.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile
Miskīni ṭap şal ayaġa şol bir ḫaṭā içün

yüzin dutmaya:

1. **yüzin dutmaya:**
Gazel 108
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüz tutmak, yüzünü çevirmek.

Dil ki dutmaya ġamuñ çengine def gibi yüzin
Ney gibi her dem işi nāle vü efġān yaraşur

yüzin ḫāke ḳor:

1. **yüzin ḫāke ḳor:**-*r*
Mesnevi 3
Mısra: **198**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü toprağa koymak. Saygıyla önünde eğilmek.

Şular kim ḳadem farḳ-ı eflāke ḳor
Ḳapuñda tevāżuʿ yüzin ḫāke ḳor

yüzin sürmese:

1. **yüzin sürmese:**-*me, -se*
Kaside 11
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Olmaz idi sürmese yüzin yuca dergāhuña
Hem-ser-i serv-i semen-ber kākül-i müşkīn-i dost

yüzin yur:

1. **yüzin yur:**-*t*
Kaside 8
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Yüz yıkamak.

Şol şevḳden ki yazalar alnında aduñı
Ḫūn-ı cigerle yur yüzin ey şehriyār laʿl

yüzinde:

1. **yüzinde:**
Gazel 306
Mısra: **12**
Üzerinde, üstünde.

Çeşm-i Aḥmedʾde ḫayāl-i zülf ü ebrūñ ey nigār
Bağludur zencīr ile deryā yüzinde pül gibi

yüzinden nikāb açup:

1. **yüzinden niḳāb açup:**-*up*
Mesnevi 3
Mısra: **147**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünden örtüyü kaldırmak, yüzünü açmak.

Açup söz ʿarūsı yüzinden niḳāb
Beni cām-ı ḥüsninden itdi ḫarāb

yüzine āb urdı:

1. **yüzine āb urdı:**-*dı-in, -e*
Kaside 22
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Yüzüne su vurmak, yüzünü yıkamak.

Şāhā ʿarūs-ı ḫāṭırum uyandı uyḫudan
Şīveyle urdı yüzine ol gül-ʿiẕār āb

yüzine āb ursa:

1. **yüzine āb ursa:**-*sa*
Kaside 22
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yüzüne su vurmak, yüzünü yıkamak.

Ursa yüzine ṣubḥ-dem ol gül-ʿiẕār āb
Dīdār ceẕbesinden olur bī-ḳarār āb

yüzine bakdukca:

1. **yüzine baḳduḳca:**-*duḳca*
Gazel 114
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yüzüne bakmak.

Yüzine baḳduḳca gönlüm göz diker ebrūsına
Ṣanasın ṭurmış namāza gözedür miḥrāb göz

yüzine baḳılmaz:

1. **yüzine baḳılmaz:**-*maz*
Kaside 7
Mısra: **111**
Kelime Tipi: **-**
Önem ve değer vermemek, ciddiye almamak, ilgilenmemek.

Öykünelden yüzüñe hergiz baḳılmaz yüzine
Bī-ḥayādur kʾoldı bu vech ile müstaḥḳar güneş

yüzine karşu:

1. **yüzine ḳarşu:**
Gazel 316
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Deyim**
Yüzüne karşı, bir kimsenin kendi önünde ve ondan çekinmeden.

Aḥmed yüzine ḳarşu fiġān itme ṣaḳın kim
Gül ḫırmenini yile virür bülbülüñ āhı

yüzine nazar itmezem:

1. **yüzine naẓar itmezem:**-*mez, -em*
Gazel 286
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüzüne bakmamak; önem vermemek, ilgilenmemek.

Ġayruñ yüzine cennet ise itmezem naẓar
Dīdāruñ isteyenlere cennet ne fāyide

yüzini dutar:

1. **yüzini dutar:**-*ar*
Gazel 80
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek.

Aḥmed vedāʿda nigerāndur cemālüñe
Dutar yüzini ḳıbleye zār ile cān çeker

yüzini ḫāk idüp:

1. **yüzini ḫāk idüp:**-*üp*
Mesnevi 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü toprağa bulaştırmak II Sevilen, sayılan birinin huzurunda sevgi, saygıyı göstermek için yüzünü toprağa/yere değercesine eğmek.

Yüzini ḫāk idüp bir meh-liḳāya
Çıḳarup ṭāliʿin fevḳaʾs-semāya

yüzini yumaġ:

1. **yüzini yumaġ:**-*maġ*
Gazel 183
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Temizlemek, arındırmak.

Nergis altundan legen ṭutar elinde bende-vār
Yüzini yumaġ içün sulṭān-ı devlet-mend gül

yüzlü:

1. **yüzlü:**
Gazel 338
Mısra: **1**
...gibi yüzü olan(sevgili).

Gül-gün ayaġı al ele ey lāle yüzlü hey
Kim duta bāġ-ı ḥüsnüñi tāze nesīm-i mey

yüzüm sürsem:

1. **yüzüm sürsem:**
Gazel 156
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Aşırı sevgi göstermek için ya da yalvarmak için yere eğilmek.

Didüm sürsem yüzüm ol āsitāna
Ḳadem farḳına ḳordum āsumānuñ

yüzüm şuyın arturdı:

1. **yüzüm şuyın arturdı:**-*dı*
Gazel 12
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Değerini artırmak, itibarını yükseltmek.

Şehā yüzüm şuyın arturdı eşküm
Ne altundur ki revnaḳ virdi sīm-āb

yüzüm yire düşdi:

1. **yüzüm yire düşdi:**
Gazel 313
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Utanmak II mahcup hissetmek.

Sünbül ṣaçuña öykünicek didi benefşe
Ne yüz ḳarasıdur bu ki yüzüm yire düşdi

yüzüm yire sürüp:

1. **yüzüm yire sürüp:**-*üp*
Gazel 280
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü yere sürmek, secde etmek.

Çün aḳdı gönlüm şu gibi serv boylu şāhuma
Her dem yüzüm yire sürüp şükr eylerem Allāhuma

yüzüme baḳmayasın:

1. **yüzüme baḳmayasın:**-*ma, -y, -a, -sın*
Müfret 42
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yüzüne bakmak, önem vermek, ilgilenmek. (ADS).

Şu gelür ḫānum elüñden yüzüme baḳmayasın
Hele şu gelmez elüñden ki gönülden çıḳasın

yüzüme gül:

1. **yüzüme gül:**
Nazm 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yüzüne gülmek; dostluk göstermek, ilgi göstermek, alakalanmak.

Dost bāġından belālu bülbüle bir gül yiter
Gözlerüm ḳan aġlasun tek yüzüme bir gül yiter

yüzüme güldügüñe:

1. **yüzüme güldügüñe:**
Gazel 156
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
İyi davranmak, hoş muamele etmek, yakınlık göstermek.

Yüzüme güldügüñe minnet itme Ki bu ḫāṣṣıyyetidür zaʿferānuñ

yüzüñ aç:

1. **yüzüñ aç:**
Kaside 25
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü göstermek.

Aç yüzüñ kim göstere devr-i ruḫuñ devrān-ı ʿīd
Söyle kim vire lebüñ ḥalvā-yı şīrīn-şān-ı ʿīd

2. **yüzüñ aç:**
Gazel 160
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü göstermek.

Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide gūyālıġuñ

yüzüñ ayına:

1. **yüzüñ ayına:**
Gazel 18
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yüzün ayı ll Sevgilinin ay gibi parlak yüzü.

Ol sāʿati bu ṭāliʿ ile göre mi yā Rab
Kim ide yüzüñ ayına bir gün naẓar ey dost

yüzüñ ayında:

1. **yüzüñ ayında:**
Gazel 89
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüzün ayı ll Sevgilinin ay gibi parlak yüzü.

Yüzüñ ayında temāşā-yı cemāl eylemeyen
Pertev-i āyīne-i nūr-ı Ḫudāsın ne bilür

yüzüñ döndürme:

1. **yüzüñ döndürme:**
Gazel 235
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüz çevirmek, gösterilen ilgiyi kesmek, uzaklaşmak.

Görüp vādī-i hecrüñde yüzüñ döndürme gönlümden
Ki āhūlar beyābānlarda ḳaçmazdı Mecnūndan

yüzüñ gül-zārına:

1. **yüzüñ gül-zārına:**
Gazel 306
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) gül bahçesine benzeyen yüzü.

Her seḥer nālemden olur merġ-zāruñ murġı zār
Çün yüzüñ gül-zārına zārī ḳılam bülbül gibi

yüzüñ nūrından:

1. **yüzüñ nūrından:**
Kaside 7
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Yüzün nuru, ışıltısı.

Nūr-ı çeşm-i ʿālem ü çeşm-i çerāġ-ı kāyināt
Sensin ey şeh kim yüzüñ nūrından umar fer güneş

yüzüñ sür:

1. **yüzüñ sür:**
Gazel 116
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Yüz sürmek, aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek.

Sür yüzüñ şol kūya kim Kaʿbe anı eyler ṭavāf
Ḳıl sücūd ol yüze kim ḳıble aña eyler namāz

2. **yüzüñ sür:**
Gazel 36
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yüz sürmek, (Sevgi veya saygı ifadesi olarak) huzurunda yere kapanmak.

Ey ṣabā benden yüzüñ sür ol yuca dergāha kim
Ayaġı ṭoprağı nūr-ı dīde-i aḥbāb olur

yüzüñ şuyıdur:

1. **yüzüñ şuyıdur:**
Kaside 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
-nin sayesinde, onun yüksek hatırı için, şerefi, mevkii hürmetine.

Ādem cerīmesine yüzüñ şuyıdur şefīʿ
Senden umar şefāʿati mecmūʿ-ı aṣfiyā

yüzüñ ṭut:

1. **yüzüñ ṭut:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yönelmek, meyletmek.

Çünkim çenār gibi götürdüñ niyāza el
Zārīyle baş açup yüzüñ ol serv-i nāza ṭut

yüzüñe ḳarşu:

1. **yüzüñe ḳarşu:**
Kaside 22
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Yüzüne karşı; doğrudan doğruya kendisine.

Yüzüñe ḳarşu göz yaşını dökdügüm bu kim
Olaʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīnedār āb

yüzüñi görmese:

1. **yüzüñi görmese:**-*se*
Kaside 23
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Yüzünü görmemek; uzun süre görmemek, ayrı kalmak.

Ṭurmaz yüzüñi görmese burc-ı bedende rūḥ
Ṭutmaz ḳarār bulmasa ehl-i ḥişār āb

yüzüñi sür:

1. **yüzüñi sür:**
Kaside 21
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Şemsi ḳapuñda gördi didi felek
Yüzüñi sür ki āsitān bulduñ

Z/Ẕ/Ẓ

żabṭ ide:

1. **żabṭ ide:**-*e*
Kaside 29
Mısra: **89**
Kelime Tipi: **-**
Tutmak, kontrol altına almak.

Gerdūn işidüp didi ḳaçan żabṭ ide heyhāt
Evṣāf-ı ferīdūn-ı cihāndārı benefşe

żaʿf:

1. **żaʿfum:**-*um*
Gazel 4
Mısra: **2**
Güçsüzlük, zayıflık.

Fikr iderdüm ki gidersem işigüñden ṣanemā
Beni bu żaʿfum ucından yine döndüre ṣabā

2. **żaʿfı:**-*ı*
Gazel 123
Mısra: **18**
Güçsüzlük, zayıflık.

Aḥmed ḳuluña lebüñ meyin ṣun
Kim żaʿfı var iḥtimāya döymez

ẓafer:

1. **ẓafer:**
Kaside 30
Mısra: **22**
Ar. Zafer, galibiyet.

Her yirde ʿādetiyle kerem hem-nişīn olup
Her yolda merkebiyle ẓafer hem-ʿinān imiş

ẓafer burcında:

1. **ẓafer burcında:**-*n, -da*
Kaside 7
Mısra: **70**
Kelime Tipi: **-**
Zafer burcu.

Gūyiyā naʿl-i semendüñdür hilāl-i ʿīd-i feṭḥ
Mīḫ-ı aḫterdür ẓafer burcında ne aḫter güneş

zaʿferān:

1. **zaʿferānuñ:**-*un*
Gazel 156
Mısra: **4**
Safran renginde yüz || Üzüntüden sararıp solan yüz.

Yüzüme güldügüñe minnet itme
Ki bu ḫāṣṣıyyetidür zaʿferānuñ

2. **zaʿferānın:**-*ı, -n*
Gazel 275
Mısra: **2**
Safran renginde yüz || Üzüntüden sararıp solan yüz.

Baġrumı dāġ-ı ġamuñla lāle-veş ḫūn eyleme
Zaʿferānın yüzümüñ yaşumla gül-gūn eyleme

3. **zaʿferān:**
Gazel 163
Mısra: **12**
Güzel kokulu, sarı renkli meşhur bir çiçek, safran. || Âşığı rengi itibariyle sararıp solması.

Görüñ ben kendüme nʾitdüm ögütdüm un gibi cānı
Yüzümi zaʿferān itdi lebi ḥalvāsı İsḥāḳuñ

4. **zaʿferānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 192
Mısra: **18**
Güzel kokulu, sarı renkli meşhur bir çiçek, safran. || Âşığı rengi itibariyle sararıp solması.

Nergisüñ siḥriyle bir bārān yaġar yüzümde kim
Lāle vü nesrīn biter bu zaʿferānumdur benüm

żaʿf-ı tenüm:

1. **żaʿf-ı tenüm:**-*üm*
Gazel 243
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Bedenin zayıflığı, kuvvetsizliği.

Ḳomadı ża'f-ı tenüm Aḥmed'e feryāda mecāl
Ey yaşum seyli meger sen yine feryād idesin

zāġ:

1. **zāġ:**
Gazel 35
Mısra: **20**
Karga II rakip.

Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur 'āşıḳa
Zāġ ile hem-ṣoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

2. **zāġuñ:**-*uñ*
Gazel 143
Mısra: **6**
Karga II rakip.

Vaṣluñ hümā-yı ḳuds iken ey kebg-i ḫoş-ḫırām
Her zāġuñ āşiyānına pervāz ider dirīġ

3. **zāġın:**-*ın*
Mesnevi 4
Mısra: **40**
Karga. II Sevgilinin ayva tüyleri.

Yaḫod şaḳındıġından ḥüsn bāġın
Aşar miskīn resenler ḫaṭṭ zāġın

zāġ-ı raḳībe:

1. **zāġ-ı raḳībe:**-*e*
Gazel 83
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Karga gibi bed sesi ve görüntüsü olan rakip.

Ḫār-ı belāya ṣabr ider illā ki idemez
Zāġ-ı raḳībe bülbülüñ ey gül-'iẕār ṣabr

zāġ-ı raḳībi:

1. **zāġ-ı raḳībi:**-*i*
Gazel 285
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Karga gibi bed sesi ve görüntüsü olan rakip.

Ṭūṭī ḳafesde ḫaste vü ġamzeyle būsesi
Zāġ-ı raḳībi besleye bādām u ḳand ile

zāhid:

1. **zāhidüñ:**-*üñ*
Gazel 14
Mısra: **2**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

'Āşıḳuñ göñli şınıḳdur 'ahd ü peymānı dürüst
Zāhidüñ olmaz şaçuñ küfrinsüz īmānı dürüst

2. **zāhidüñ:**-*üñ*
Gazel 141
Mısra: **5**
(□□□□) sıf. ve i. (Ar. zuhd "bir şeye değer vermemek"ten zāhid) 1. Dünyâyı terkedip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse): 2. i. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu:.

Zāhidüñ pendi yübūset virdi sāḳī meclise
Bir ḳadeḥ şun kim ter ola revḥ-i rāḥatdan dimāġ

3. **zāhid:**
Gazel 18
Mısra: **9**
Çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid sözine germ olup aġlamadı gözüm
Serd olsa havā olmaya merdümde der ey dost

4. **zāhide:**-*e*
Gazel 116
Mısra: **7**
Çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhide meẕheb şorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
'Āşıḳa meşreb şorarsañ ḥüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

5. **zāhid:**
Gazel 139
Mısra: **9**
Çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid yañaġuñ vaṣfın idrāk idimez zīrā
Kesb eyleyimez a'mā āyīne-i cāndan ḥaẕ

6. **zāhidüñ:**-*üñ*
Kaside 13
Mısra: **10**
Çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofu.

Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i zülfüñdür k'anuñ
Her ḳılında aşılan biñ zāhidüñ īmānıdur

7. **zāhid:**
Kaside 12
Mısra: **19**
Dünyayı terk edip dinin emirlerine çok titizlikle riayet eden, züht ve takva sahibi, dindar, müttaki (kimse).

Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḫırḳa-pūş
Kim ṣalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

8. **zāhid:**
Gazel 61
Mısra: **11**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Ruḫı mihrin raḳībe açma zāhid
Ṣaḳın īmānuñı şeyṭān uġurlar

9. **zāhid:**
Gazel 117
Mısra: **15**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Rişte-i tesbīḥ elümden gitse zāhid ġam degül
Rūz u şeb destümde çün ki sāḳ-ı sāḳīdür henūz

10. **zāhid:**
Gazel 120
Mısra: **11**

(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Yiridür eger nār-ı caḥīme gire zāhid
Kim yanıcı anda ḥacer olur ḥaṭab olmaz

11. **zāhid:**
Gazel 266
Mısra: **11**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid ḳılādesin nʾider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḫayāli silsile-i müşk-bār ide

12. **zāhid:**
Gazel 280
Mısra: **13**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid melāmet seng ile uşatma göñlüm şīşesin
Ṭaʿn itme āgāh olmaduñ ḥāl-i dil-i āgāhuma

13. **zāhid:**
Gazel 286
Mısra: **15**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid ne bile meclis-i ʿışḳuñ edeblerin
Çünkim müʾessir olmaya ṣoḥbet ne fāyide

14. **zāhid:**
Gazel 312
Mısra: **9**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

15. **zāhid:**
Gazel 321
Mısra: **3**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Nigār egri baḳan gözden cemālin gizler ey zāhid
Sen ol dīdārı görmezsin çün idersin nigāh egri

16. **zāhid:**
Gazel 322
Mısra: **3**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Ḫaṭuñ tefsīr-i ḥüsnüñdür ḫaṭā ṣanmış anı zāhid
ʿAceb mi dīde-i kej-bīn eger itse nigāh egri

17. **zāhid:**
Gazel 324
Mısra: **9**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Yüzi āyīnesi yāruñ dürüst āyīnedür zāhid
Sen anı rāst görmezsin idersin çün nigāh egri

18. **zāhid:**
Gazel 330
Mısra: **11**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse) II. Çok dindar olup irfânı olmayan kimse, kaba sofu.

Bizi yoldan çıḳarma ey zāhid
Bilmezüz ṣanma kendü rāhumuzı

19. **zāhid:**
Kaside 26
Mısra: **19**
(Ar.) Dünyâyı terk edip dînin emirlerine çok titizlikle riâyet eden, züht ve takvâ sâhibi, dindar, müttakî (kimse).

Zāhid ḫayāl-i ḫaddine baḳ gözlerümde kim
Cennāt-ı ʿadni göresin enhārum üstine

20. **zāhidā:**-*ā*
Gazel 256
Mısra: **13**
(Ey zâhid!) Dünyayı terkedip dinin emirlerine çok titizlikle riayet eden, zühd ve takva sahibi, dindar; çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhidā kūyını terk itdügi budur Aḥmedʾüñ
ʿĀşıḳ-ı ṣādıḳ hemān ḳalmaḳ gerek dīdārda

21. **zāhidā:**-*ā*
Gazel 277
Mısra: **13**
(Ey zâhid!) Dünyayı terkedip dinin emirlerine çok titizlikle riayet eden, zühd ve takva sahibi, dindar; çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhidā Aḥmedʾi ḳorḳutma ʿaẕāb ile kim ol
Oldı muʿtād yüzüñ göreli derd ü eleme

<u>zāhidā:</u>

1. **zāhidā:**
Gazel 241
Mısra: **6**
(Ey zâhid!)Ey aşktan anlamayan, incelikten yoksun, ham yobaz.

Ḥüsni ḳındīlin uyarmış nūr-ı Ḥaḳdan nār-ı ʿışḳ
Zāhidā inkār-ı nūr-ı Ẕüʾl-Celāl itmek neden

<u>zāhid-i bārid-nefes:</u>

1. **zāhid-i bārid-nefes:**
Gazel 227

Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Soğuk nefesli kaba sofu.

Nār ile ḳorḳutma bizi ey zāhid-i bārid-nefes
Kim biz oda çoḳ yanmışuz ol laʿl-i āteş-reng içün

<u>zāhid-i ḫuşk:</u>

1. **zāhid-i ḫuşk:**
Gazel 153
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Kaba sofu.

Zāhid-i ḫuşk olmaġa çeşmüñ gibi mest-i ḫarāb
Sāḳiyā laʿl-i lebüñ gibi mülüñ vardur senüñ

<u>zāhid-i ḫuşküñ:</u>

1. **zāhid-i ḫuşküñ:**-*üñ*
Kaside 31
Mısra: **63**
Kelime Tipi: **-**
Kaba sofu.

Ḳavliyle ʿamel eyleme her zāhid-i ḫuşküñ
Tarṭīb-i dimāġ itmege nūş eylegil ammā

<u>zāhid-i murtāż:</u>

1. **zāhid-i murtāż:**
Gazel 137
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Seçkin sofu II nefsini terbiyeye çekmiş, riyâzete çekilmiş sofu.

Ḳoma <u>s</u>elā<u>s</u>e-i ġassāleyi ki keşfin anuñ
Yüz erbaʿīnle bulımadı zāhid-i murtāż

2. **zāhid-i murtāż:**
Kaside 19
Mısra: **48**
Kelime Tipi: **-**
Nefsini terbiyeye çekmiş, riyazete çekilmiş sofu.

Sebʿa-i seyyāle ṣun sāḳī kʾanuñ bir keşfine
Zāhid-i murtāż irişmez çekse biñ yıl erbaʿīn

<u>zāhid-i perhīz-kār:</u>

1. **zāhid-i perhīz-kār:**
Gazel 246
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Haramdan kaçınan dindar kimse.

Ḳaşlarınuñ ṭāḳına ey zāhid-i perhīz-kār
Baḳma ṣaḳın kim binā-yı zühd vīrān olmasun

<u>ẓāhir:</u>

1. **ẓāhirde:**-*de*
Gazel 194
Mısra: **4**
Açık, aşikâr, görünen.

Mülk-i cān cümle ḫarāb oldı ġamuñdan dostum
Düşmanuñ raġmınadur ẓāhirde ḫandān olduġum

2. **ẓāhirde:**-*de*
Nazm 31
Mısra: **2**
Bir şeyin dış şekli, görünen tarafı, sûreti.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

<u>ẓāhir itmez:</u>

1. **ẓāhir itmez:**-*mez*
Nazm 34
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Görünür duruma getirmek, açığa çıkarmak, meydana çıkarmak.

Gözüñ bir siḥr ider kim sāḥir itmez
Kim oḳın atdı yayın ẓāhir itmez

<u>ẓāhir olan:</u>

1. **ẓāhir olan:**-*an*
Gazel 192
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Ṣubḥa dek ṭāḳ-ı zebercedde yanan ḳındīlde
Ẓāhir olan ṣuʿle-i sūz-ı nihānumdur benüm

2. **ẓāhir olan:**
Gazel 43
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Görünür duruma gelmek, açığa çıkmak, meydana çıkmak.

Ṭutma āyīne cemālüñe ki cān ṭalʿatüñi
Gözgüde ẓāhir olan şekli başardan güniler

<u>ẓāhirde:</u>

1. **ẓāhirde:**
Nazm 42
Mısra: **2**
Görünürde, görünüşte.

Cürʿañ gibi ḳanumı döken yire bu lebdür
Ẓāhirde aña tīr-i müjeñ daḫı sebebdür

<u>ẓāhirī:</u>

1. **ẓāhirī:**
Gazel 59
Mısra: **5**
Zahir ehli, görünüşe göre hüküm veren kimse.

Her ẓāhirī ne bile maḥabbet ṭarīḳını
Kim bārgāh-ı derdüñe ṣāḥib-derūn gider

<u>zaḫm:</u>

1. **zaḫmın:**-*ı, -n*
Gazel 1
Mısra: **11**
Yara II dert, üzüntü, acı.

Sāḳiyā ġam tīġınuñ zaḫmın ferāmūş itmege
Cānum ol mercān ḳadeḥle bī-ḫaber ḳıl dāʾimā

2. **zaḫmını:**-*ı, -n, -ı*
Gazel 44
Mısra: **3**
Yara II dert, üzüntü, acı.

Dil cefāñ oḳlarınuñ zaḫmını iy merhem-i rūḥ
Cānda ṣaḳlarsa yiridür ki cigerden güniler

3. **zaḫmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 265

Mısra: **6**
Yara II dert, üzüntü, acı.

Bedenüm burc degüldür yüregüm ṭaş benüm
Seng-i ġam zaḫmına sīnem nice ṭāḳat getüre

4. **zaḫmuma:**-*um, -a*
Kaside 4
Mısra: **17**
Yara II dert, üzüntü, acı.

Devāsın derdüme zaḫmuma merhem
Buyursañ nʾola derdümüñ devāsın

5. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 151
Mısra: **15**
Yara II dert, üzüntü, keder.

Didüm öldürdi firāḳuñ zaḫmı ben dil-ḫasteyi
Didi ölmezsin sen Aḥmed çün benem cānuñ senüñ

6. **zaḫmı:**-*ı*
Gazel 127
Mısra: **8**
Yara, sevgilinin yan bakışıyla aşığın gönlünde oluşan gönül yarası.

Ġamzesi oḳına efsūn mı oḳır gözleri kim
Olur ol zaḫmı gören tīr ile peykāna heves

7. **zaḫmına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 177
Mısra: **4**
(Fars.) Yara.

Ḳara ḳaşuñ yayına ḳurbān olam kʾatduġı oḳ
Başlu baġrum zaḫmına merhem urur peykān degül

zahm uram:

1. **zaḫm uram:**-*am*
Müfret 38
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yaralamak.

Seni bir gülle urmaġ istemezdüm Gül-endāmuña zaḫm uram dimezdüm

zahm urdı:

1. **zaḫm urdı:**-*dı*
Gazel 99
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yaralamak.

Baḫtı yüzin Aḥmedʾüñ ṭāliʿ ḳaçan aġarda kim
Ḥāl tek ruḥsārına zaḫm urdı dest-i rūzigār

2. **zaḫm urdı:**-*dı*
Gazel 294
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yaralamak.

Aḥmedʾüñ cānına zaḫm urdı ezelde tīr-i ʿışḳ
Bir avuc ten ṭopraġıyla gizlenür mi yarası

3. **zaḫm urdı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Yaralamak.

Ḳavs-i vemā rameyteden atduñ çü sır oḳın
Zaḫm urdı ḳalb-i ḫaşmuña ḫayl-i Müsevvimīn

zahm urduġın:

1. **zaḫm urduġın:**-*duḳ, -ın*
Gazel 38
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Yara açmak, yaralamak.

Sīne-i mecrūḥuma hecrüñ nice zaḫm urduġın
Şerḥ idersem işiden ḫalḳuñ yüregi ḳan olur

zahm urıcaḳ:

1. **zaḫm urıcaḳ:**-*ıcaḳ*
Gazel 257
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yaralamak.

Kirpügüñ zaḫm urıcaḳ baġrumı ġamzeñdür delen
Tīr igende kār-ger olmazdı peykān olmasa

zahm urur:

1. **zaḫm urur:**-*ur*
Gazel 339
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yaralamak.

Bir zaḫm urur yüregüme ġamzeñ ḫadengi kim
Ḳanı aḳar revān u belürmez cirāḥati

zahmet:

1. **zaḫmetden:**-*den*
Terci-bend 2
Mısra: **9**
Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.

Açdı nergis gözini zaḫmetden Çünki irişdi tūtiyā-yı ṣabā

2. **zaḫmeti:**-*i*
Kaside 5
Mısra: **16**
Zahmet, güçlük, sıkıntı, zorluk, eziyet, meşakkat.

Ehl-i ẓāhir gözine gerçi elem gibi gelür
Dil ü cān leẕẕetidür zaḫmeti dervīşlerüñ

zahmet iderken:

1. **zaḫmet iderken:**
Nazm 5
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Zahmet vermek; sıkıntı vermek.

Nāzük tenine zaḫmet iderken ḳabā-yı gül
Girdi ḳara yire yatur ol dil-rubā dirīġ

zahmet virme:

1. **zaḫmet virme:**
Gazel 296
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Sıkıntıya sokmak, yormak.

Virme zaḫmet ol perī-ruḥsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

zahmetin çek:

1. **zaḫmetin çek:**
Nazm 37
Mısra: **3**

Kelime Tipi: **-**
Sıkıntıya katlanmak.

İt öldüren sürür var zaḥmetin çek birinüñ
Saña uzun yaşlar olsun ki ölseñ mürdedür

zaḥm-ı cefālar urur:

1. **zaḥm-ı cefālar urur:***-lar-ur*
Gazel 263
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Cefa yaraları açmak.

Nice ḳan dökmesün gözüm ki aġyār
Urur zaḥm-ı cefālar tāze tāze

zahm-ı ġamzeñ:

1. **zaḥm-ı ġamzeñ:***-ñ*
Gazel 152
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yan bakışının yarası.

Zaḥm-ı ġamzeñ merhem urmışdur dil-i mecrūḥuma
Hey ne derdüm var ki dermān oldı peykānuñ senüñ

zahm-ı ġamzeñle:

1. **zaḥm-ı ġamzeñle:***-ñ, -ile*
Gazel 45
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin yan bakışının yarası.

Zaḥm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri
Nīş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

zahm-ı hadeng-i ġamzesidür:

1. **zaḥm-ı ḥadeng-i ġamzesidür:**
Gazel 332
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yan bakış okunun açtığı yara.

Zaḥm-ı ḥadeng-i ġamzesidür merhem-i ciger
Derd ü belāsıdur dile dermān didükleri

zahm-ı hārı:

1. **zaḥm-ı ḫārı:***-ı*
Gazel 213
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Diken yarası.

Belālu bülbülin añup ṣorarsa Aḥmed dost
Gülüñ firāḳını yā zaḫm-ı ḫārı mı diyelüm

zahmın urur:

1. **zaḥmın urur:**
Gazel 105
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yara açmak, yaralamak.

Ġamzeler zaḥmın urur cān u göñül ḥastesine
Ki lebüñ dār-ı şifāsında devālar düzilür

ża ʿif:

1. **ża ʿīfüñ:***-ün*
Gazel 239
Mısra: **13**
Zayıf, güçsüz ‖ âşık.

Ben ża ʿīfüñ bedenin yaşum içinde bulıcaḳ
Rīsmānda dizilü lüʾlüʾ-i lālā göresin

ża ʿīf eyledi:

1. **ża ʿīf eyledi:**
Gazel 290
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Zayıf düşürmek.

Mūr-ı ḥaḳīrden ża ʿīf eyledi ḥālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāl-i Muṣṭafā

2. **ża ʿīf eyledi:***-di*
Gazel 171
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Zayıflatmak, güçsüz hâle getirmek.

Mūr-ı ḥaḳīrden ża ʿīf eyledi ḥālin Aḥmedʾüñ
Ḫırmen-i ḥüsn içindeki dāne-i ḫāli dilberüñ

zāʾir-i tebrīz ü semerḳand u buhārā:

1. **zāʾir-i tebrīz ü semerḳand u buḫārā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Tebriz, Semerkant ve Buhara'nın ziyaretçisi.

Ṭāyif ü Şam u Ḥalep ü Mışr bigi zāʾir-i Tebrīz ü Semerḳand u Buḫārā
Bir bunuñ bigi dil ü cān feraḥ-nāk idici şehrde bir fażl-ı celāl ü kerem ü merḥamet

ẓālim:

1. **ẓālim:**
Gazel 1
Mısra: **9**
Acımasız ve haksız davranan, zulmeden.

Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye
Göñlümi zülfüñ gibi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

2. **ẓālimdür:***-dür*
Gazel 293
Mısra: **8**
Acımasız ve haksız davranan, zulmeden.

Ṣabrumuñ raḫtın şeb-i zülfüñde tārāc itdürür
Hey ne ẓālimdür senüñ ġamzeñdeki nāz uyḫusı

3. **ẓālim:**
Nazm 33
Mısra: **1**
Acımasız davranan, zulüm eden.

Hey di ẓālim çeşmüñe igen dil āzār eyleme
Bī-zer ü bī-zūrlara böyle bāzār eyleme

zamān:

1. **zamānlarla:***-lar, -la*
Kaside 29
Mısra: **58**
Zaman.

Gül būyın uġurlamasa zindān-ı zemīnüñ

Olmazdı zamānlarla giriftārı benefşe

2. **zamānum:**-*um*
Kıt'a 3
Mısra: **10**
Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.

Evṣāfuñı söylesem ve yazsam
Tā ḥaşre degin zamānum olsa

3. **zamānı:**-*ı*
Mesnevi 4
Mısra: **44**
Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit.

Bahār-ı ḥüsnüñ ol ḫaṭdur ḫazānı
Ḳadeḥ ṣun ḫoş görelüm her zamānı

4. **zamān:**
Gazel 216
Mısra: **5**
1. Olmuş ve olacak hâdiselerin birbiri ardınca cereyan edişinin düşüncemizde meydana getirdiği başı ve sonu belli olmayan soyut kavram, vakit. 2. Bu kavramın belirli sınırlar içinde kalan bir parçası, vakit.

Zamān fiġān ide ney gibi zārī ḳıla zemīn
Eger bu rāz-ı nihānumdan āşikāre ḳılam

5. **zamānı:**-*ı*
Gazel 247
Mısra: **12**
Devir, dönem.

Hezār āl u nifāḳ u mekr ü tezvīr
Pür itmişdür zamānı sen bilürsin

6. **zamānuñ:**-*uñ*
Gazel 245
Mısra: **6**
Devir, çağ, dönem.

Ey nigāruñ manṭıḳ-ı şīrīni cān virdüñ bize
Yā Mesīḥisin zamānuñ yā aña hem-zādsın

7. **zamānda:**-*da*
Kaside 20
Mısra: **102**
Vakit, devir, dönem.

Kesile başı ʿadūñuñ cihānda nite ki zülf
Ḳarara yüzi ḥasūduñ zamānda nite ki ḫāl

8. **zamān:**
Kaside 32
Mısra: **42**
Vakit, devir, dönem.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

9. **zamānda:**-*da*
Terci-bend 1
Mısra: **99**
Devir, zaman, vakit.

Şāhā yaḳın zamānda ḥarīminde Aḥmedüñ
Nūr itmedi cihānda tecellā senüñ gibi

10. **zamān:**
Kaside 30
Mısra: **10**
Dönem, vakit, günler; güzellik, tazelik, gençlik dönemi.

Sāḳī zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

11. **zamānuñ:**-*uñ*
Gazel 241
Mısra: **18**
Devir, dönem, çağ.

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış
Sāḳī zamānuñ Ḫıżrısın şol çeşme-i ḥayvānı ṣun

12. **zamānuñda:**-*uñ, -da*
Kaside 19
Mısra: **76**
Devir, hükümdarın saltanat devri.

Ġamze-i ḫūbān ider ancaḳ diyāruñda fiten
Nāy ile ṭanbūr ider ancaḳ zamānuñda enīn

13. **zamān:**
Gazel 346
Mısra: **8**
Ar. Zaman, vakit.

Āh kim fürḳatüñüñ bir demi yüz biñ yıl imiş
Geçdi miḥnetle günüm bunca zamān sen gideli

14. **zamānı:**-*i*
Kaside 25
Mısra: **31**
Ar. Zaman, vakit.

Ṣubḥ-ı dīdāruñ zamānı şöyle şādān itdi kim
Ol beşāretden müzeyyendür henūz ezmān-ı ʿīd

<u>zamān ehline:</u>

1. **zamān ehline:**-*ne*
Kaside 19
Mısra: **101**
Kelime Tipi: **-**
I. Zamana göre davranan, dünyalık metalara önem veren gafil kimseler. II. Zamanın/devrin insanları.

Şol ḳadar virdüñ zemīn mülkin zamān ehline kim
Mużṭaribdür ḫavf-ı cūduñdan senüñ çarḫ-ı berīn

<u>zamāne:</u>

1. **zamānesinde:**-*si, -nde*
Gazel 33
Mısra: **15**
Yaşanılan zaman, devir.

Ḥüsnüñ zamānesinde ruḫ-ı zerdi Aḥmedʾüñ
Gül mevsiminde berg-i ḫazāndan ḫaber virür

2. **zamāneyi:**-*y, -i*
Kaside 10
Mısra: **31**
Yaşanılan zaman, devir.

Micmer-i dil zamāneyi yine muʿaṭṭar itmege
Düzdi s̲enā buḫūrını ʿıṭr-güşāsı gönlümüñ

3. **zamānesinde:**-*si, -nde*
Kaside 22
Mısra: **57**
Yaşanılan zaman, devir.

ʿAdlüñ zamānesinde ruḫı gibi dilberüñ
Bir yirde āteş ile ḳılupdur ḳarār āb

4. **zamāneyi:**-*y, -i*
Kaside 23
Mısra: **103**
Yaşanılan zaman, devir.

Sözüyle ḫoş-dem itmege Aḥmed zamāneyi
Aḳıtdı işigüñe yine müşk-bār āb

5. **zamāne:**
Nazm 5
Mısra: **1**
(Yakınma ve küçümseme yoluyla) Şimdiki zaman II Felek.

İtdi zamāne cānumı benden cüdā dirīġ
Bir derde uġradum ki bulınmaz devā dirīġ

6. **zamāne:**
Kaside 31
Mısra: **7**
Zaman.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

7. **zamāne:**
Gazel 312
Mısra: **1**
Devir, vakit, içinde bulunulan zaman.

Muvāfiḳ oldı bu gice felek zamāne daḫı
Ki aydın oldı gözüm ay yüzüñle ḫāne daḫı

8. **zamāne:**
Kaside 8
Mısra: **107**
Devir, vakit, içinde bulunulan zaman.

Gördüm zamāne ḥalḳa be-gūş oldı naẓmuma
Ṭaḳdum ḳulaġına yine bir gūşvār-ı laʿl

9. **zamānede:**-*de*
Kaside 21
Mısra: **51**
Devir, zaman; içinde yaşanılan zaman.

Salṭanat ṭopın ur zamānede kim
Devlet atını zīr-i rān bulduñ

10. **zamānede:**-*de*
Gazel 112
Mısra: **7**
Devir, zaman; (Yakınma, küçümseme yoluyla) içinde yaşanılan zaman, şimdiki zaman II dünya.

Pest olmış idi pāye-i ḳadrüm zamānede
Sevdā-yı ḳāmetüñ beni ḳılmasa ser-fırāz

zamān-ı emān:

1. **zamān-ı emān:**
Mesnevi 3
Mısra: **184**
Kelime Tipi: **-**
Güven, emniyet zamanı.

Cihād eylemek oldı cehdüñ senüñ
Zamān-ı emān oldı ʿahdüñ senüñ

zamān-ı ḥüsnüñ:

1. **zamān-ı ḥüsnüñ:**
Kaside 30
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Güzellik zamanı.

Sāḳī zamān-ı ḥüsnüñ içün bir piyāle ṣun
Bir vaḳt ola ki diyesin ol bir zamān imiş

zamān-ı şehenşāh:

1. **zamān-ı şehenşāh:**
Kaside 32
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Padişahlar padişahının zamanı.

Nigār maḥrem ü muṭrib nedīm ü vaḳt laṭīf
Zamān zamān-ı şehenşāh u faṣl faṣl-ı ḫazān

zamānum:

1. **zamānum:**-*um*
Gazel 130
Mısra: **2**
Zaman, vakit.

Devlet ü iḳbāl ü baḫt-ı kāmrānum var imiş
Kim seni bir daḫı görmege zamānum var imiş

żamāyir-i felege:

1. **żamāyir-i felege:**-*e*
Kaside 21
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Feleğin iç yüzü.

Sensin ol kim żamāyir-i felege
Nevk-i kilküñi tercemān bulduñ

żamīr:

1. **żamīrüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 20
Mısra: **16**
Gönül.

Bulut yemīnüñe beñzerdi olmasa idi ʿabūs
Güneş żamīrüñe beñzerdi görmeseydi zevāl

2. **żamīrümdeki:**-*ü, -m, -deki*
Kaside 29
Mısra: **86**
Gönül.

Siḥr eyledi şiʿrüm çemeninde ḳalemüm kim
Söyler bu żamīrümdeki esrārı benefşe

3. **żamīrümde:**-*üm, -de*
Gazel 282
Mısra: **4**
Gönül, kalp.

Şöyle şaḳlar dehenüñ rāzını dil kim uşanur
Sırr-ı cān gibi żamīrümde nihāndur dimege

ẓann iderem:

1. **ẓann iderem:**-*er, -em*
Mesnevi 1
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sanmak, öyle olduğunu düşünmek.

Nāme-i lā-raybe çü ṭuġrā budur
Ẓann iderem kʾaʿẓam-ı esmā budur

zānū:

1. **zānūdan:**-*dan*
Kaside 11
Mısra: **78**
Diz.

Baḫtum añdum gice ḳaldurmadı ḳayġumdan benüm
Başını zānūdan ekṣer kākül-i müşkīn-i dost

2. **zānūda:**-*da*
Kaside 29
Mısra: **96**
Diz.

Bu Aḥmed-i ġam-gīnüñ eger ḳılsa ġamın gūş
Zānūda ḳoyup başın ide zārī benefşe

zānū-be-zānū olmış:

1. **zānū-be-zānū olmış:**-*mış*
Gazel 253
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Diz dize olmak, çok yakın olmak.

Ḳamer devrinde devlet zülfüñüñdür
Ki olmış māh ile zānū be-zānū

zār:

1. **zāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 52
Mısra: **10**
Ağlayan, inleyen.

ʿAceb mi bāġ kenārında ṭursa lāle ḫacil
Ki lālezār-ı cemālüñde ḫ̬ār u zāruñdur

2. **zāram:**-*a,-m*
Gazel 189
Mısra: **9**
Ağlayan, inleyen.

Bugün ki ḫaste vü zāram esirge ben ḳuluñı
Ki irte derd ü ġamuñ ḥasretiyle ḫāk oluram

3. **zār:**
Gazel 80
Mısra: **18**
Ağlama, inleme.

Aḥmed vedāʿda nigerāndur cemālüñe
Dutar yüzini ḳıbleye zār ile cān çeker

4. **zār:**
Mesnevi 3
Mısra: **161**
Ağlayan / üzülen. II (Aşk derdinden) zayıf / dermansız.

Nevāziş ḳılan zār u dil-ḫasteye
Güşāyiş viren kār-ı dem-besteye

5. **zār:**
Gazel 8
Mısra: **7**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.

Fürḳat düninde dün gice tenhā vü zār idüm
Ḫoş hem-dem oldı yār-ı ġamuñ müstedām ola

6. **zār:**
Gazel 21
Mısra: **2**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.

Bu ḫaṭ mı ya sebzezār ey dost
Kʾoldı aña sebze zār ey dost

7. **zār:**
Gazel 29
Mısra: **17**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.

Aḥmed-i dil-ḫaste yatur hecr ile ġam-gīn ü zār
Yār her nā-cins ile eyler bugün seyrān-ı ʿīd

8. **zār:**
Gazel 290
Mısra: **2**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.

Benefşe ṣaçların ṣalmış gül-i ter üstine sāye
Göñül ḥayrān u zār olmış bu reyḥān-ı semen-sāya

9. **zār:**
Müfret 31
Mısra: **1**
(Fars.) Ağlayan, inleyen.

Nāme vaṣluñla müşerref ola ben hecr ile zār
Ḫāme bu ḥāleti şerḥ eylemege ne dili var

10. **zāruñam:**-*uñ, -am*
Gazel 154
Mısra: **14**
Tavla ve benzeri oyunlarda kullanılan, kemikten yapılan, yüzeylerinde birden altıya kadar siyah noktalar olan altıgen nesne II Ağlayan, inleyen (âşık).

Ey ṭās-ı ʿışḳuña dil ü cān kaʿbeteyn olan
Nerd-i ġamuñda ḥasret ile zāruñam senüñ

zār idüp:

1. **zār idüp:**-*üp*
Gazel 299
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ağlatıp inletmek.

Nāz-perverd-i viṣālüñ durur Aḥmed ḳuluñı
Zār idüp hecrüñ ile itme dilā zār beni

zār itme:

1. **zār itme:**-*me*
Gazel 299
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ağlatıp inletmek.

Nāz-perverd-i viṣālüñ durur Aḥmed ḳuluñı
Zār idüp hecrüñ ile itme dilā zār beni

zār itmege:

1. **zār itmege:**-*mek, -e*
Gazel 183
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ağlatmak, inletmek.

Nev-bahār-ı ḥüsnine bülbüllerin zār itmege
Eylemiş ʿahd-i ezelde ḫār ile sevgend gül

zār itsem:

1. **zār itsem:**-*se, -m*
Gazel 149
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Ağlatmak, inletmek.

Gül yüzüñʾçün nāle vü feryād idüp bülbül gibi
Merġ-zār içre seḥer-geh murġı zār itsem gerek

zār olur:

1. **zār olur:**-*ur*
Gazel 306
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp inlemek.

Her seḥer nālemden olur merġ-zāruñ murġı zār
Çün yüzüñ gül-zārına zārī ḳılam bülbül gibi

2. **zār olur:**-*ur*
Gazel 319
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp inlemek.

Sen giricek gülşene gül zār olur
Ey yañaġı zīnet-i gülzār hey

<u>zār u bī-ḳarār:</u>

1. **zār u bī-ḳarār:**
Nazm 4
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Perişan ve sabırsız.

Dolāb ol hevādan olup zār u bī-ḳarār
İder döne döne dün ü gün nāle vü bükā

<u>zār u nizār eyledi:</u>

1. **zār u nizār eyledi:**-*di*
Gazel 172
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Ağlatıp inletmek, perişan etmek.

Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ
Dilleri zīr ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ

<u>zār u zerd oldum:</u>

1. **zār u zerd oldum:**-*du, -m*
Gazel 1
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Zayıf, bitkin, dermansız ve solgun olmak.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrīn kemer ḳıl dāʾimā

<u>zār zār:</u>

1. **zār zār:**
Kaside 8
Mısra: **112**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayarak, inleyerek.

Ḥikmet budur ki gözleri olsaydı fīʾl-meṣel
Ḳan aġlar idi Aḥmed içün zār zār laʿl

2. **zār zār:**
Kaside 23
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Ağlaya ağlaya, inleye inleye.

Servi boyuñı gördi ki gelmez kenāreye
Ḥasretden aġlayup yürür uş zār zār āb

<u>zār zār aġlar:</u>

1. **zār zār aġlar:**
Kaside 23
Mısra: **94**
Kelime Tipi: **-**
Durmaksızın ağlamak, inleye inleye ağlamak.

Dīvāne olmadıysa bahārına baḫtuñuñ
Devrüñde nʾiçün aġlar imiş zār zār āb

<u>zār zār iñledür:</u>

1. **zār zār iñledür:**-*dür*
Kaside 22
Mısra: **56**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp inlemek, inim inim inlemek.

Nālān olur mehābet-i tīġuñdan āsumān
Ṭolābı iñledür nite kim zār zār āb

<u>zārī:</u>

1. **zārīlıġ:**-*lıg*
Gazel 54
Mısra: **9**
Ağlamak.

Aḥmedʾüñ rāzını fāş eyledi zārīlıġ ile
Ney gibi bu dil-i ṣad-pāre elümden ne gelür

2. **zārīlıġı:**-*lıġ, -ı*
Kaside 19
Mısra: **41**
Ağlama, inleyerek gözyaşı dökme.

Diñmesün zārīlıġı hergiz neyüñ kim dem-be-dem
Yār elinden ḫalḳa eyler geh şikāyet geh enīn

3. **zārīyle:**
Gazel 15
Mısra: **4**
Ağlama, inleme.

Çünkim çenār gibi götürdüñ niyāza el
Zārīyle baş açup yüzüñ ol serv-i nāza ṭut

<u>zār-ı dil-efgār:</u>

1. **zār-ı dil-efgār:**
Gazel 196
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü yaralı ağlayan.

Zülfüñüñ bendinde olaldan giriftār iñlerem
Ney gibi feryād idüp zār-ı dil-efgār iñlerem

<u>zārī ide:</u>

1. **zārī ide:**-*e*
Kaside 29
Mısra: **96**
Kelime Tipi: **-**
Ağlamak, inlemek.

Bu Aḥmed-i ġam-gīnüñ eger ḳılsa ġamın güş
Zānūda ḳoyup başın ide zārī benefşe

<u>zārī ḳıla:</u>

1. **zārī ḳıla:**
Gazel 216
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ağlamak.

Zamān fiġān ide ney gibi zārī ḳıla zemīn
Eger bu rāz-ı nihānumdan āşikāre ḳılam

<u>zārī ḳılam:</u>

1. **zārī ḳılam:**
Gazel 306
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Ağlamak.

Her seḥer nālemden olur merġ-zāruñ murġı zār
Çün yüzüñ gül-zārına zārī ḳılam bülbül gibi

zārīlıġ:

1. **zārīlıġınuñ:**
Kaside 13
Mısra: **26**
Ağlama, inleme, sızlanma.

Ġulġulinden bülbülüñ çāk-i girībān itdi gül
Ḳumrīnuñ zārīlıġınuñ serv sergerdānıdur

2. **zārīlıġı:**-*ı*
Gazel 128
Mısra: **12**
Ağlama, sızlanma.

Nāya didüm nār elinden ḫalḳa feryād eyleme
Diñmesüñ zārīlıġı anuñ ki ṭutmadı nefes

3. **zārīlıġumdan:**
Nazm 8
Mısra: **7**
Ağlama, sızlanma.

Bu zārīlıġumdan kʾuyumaz murġ ile māhī
Uyanmadı bu baḫt-ı sebük-pāy u girān ḫʷāb

zārīlıġ eyle:

1. **zārīlıġ eyle:**
Gazel 154
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp sızlamak.

Yār Aḥmedʾi görüp didi ey ʿandelīb-i mest
Zārīlıġ eyle durma ki gülzāruñam senüñ

zārīlıġ eyler:

1. **zārīlıġ eyler:**-*r*
Gazel 193
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp sızlamak.

Çeng olupdur ḳāmetüm zārīlıġ eyler her ḳılum
Zühreye āheng ider göklerde efġānum benüm

zārılıġ eylerdi:

1. **zārılıġ eylerdi:**
Terkib-bend 1
Mısra: **93**
Kelime Tipi: **-**
Ağlayıp sızlamak.

Dillü dilince zārılıġ eylerdi kāyināt
Bu idi cümle sözleri Şeh Muṣṭafā ḳanı

zārlıġ:

1. **zārlıġum:**-*um*
Gazel 302
Mısra: **1**
Yoksulluk, yoksunluk, güçsüzlük.

Zārlıġum bu ki yaḳup ġam beni
Ben ne diyem kʾeyledi epsem beni

2. **zārlıġından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 242
Mısra: **7**
İnleme, sızlanma, ağlama.

Zārlıġından dil-i ṣad-pārenüñ rāz añlamaz
Meclis-i ʿuṣṣāḳda ney gibi nālān olmayan

3. **zārlıġından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 319
Mısra: **17**
İnleme, sızlanma, ağlama.

Zārlıġından ḫaẕer it Aḥmedʾüñ
Olma igen daḫı dil-āzār hey

żarūret:

1. **ẓarūretden:**-*den*
Gazel 155
Mısra: **6**
Mecbûriyet, zorunluluk.

Meyl-i ḥüsn itmege ṭabʿuñda leṭāfet ḳonmamış
Ol ẓarūretden durur ṣofī bu perhīzüñ senüñ

2. **żarūretle:**
Gazel 234
Mısra: **2**
Mecbûriyet, zorunluluk.

Ne müşkildür cüdā düşmek kişi sevgülü yārından
Ḫuṣūṣā kim sefer ḳıla żarūretle diyārından

ẕāt:

1. **ẕātuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **46**
Kendi, bizzat kendi ll Hz. Muhammed (s.a.v).

Dünyā ẕeheb cibāl ile aldayımaz seni
Ey ẕātuñ āferīniş-i dünyāya kīmyā

ẕāt-ı ʿimāda:

1. **ẕāt-ı ʿimāda:**-*a*
Kaside 6
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Zatü'l-imad: Direkli, direkler üzerine inşa edilmiş bina. Efsaneye göre Âd kavmi hükümdarı Şeddad'ın cenneti yeryüzünde kurmak maksadıyla yaptığı şehre İrem, buradaki sütunlu saraya da İrem-i Zatü'l-imad denmiştir.

Hem ẕāt-ı ʿimāda işigüñ mesned-i ʿālī
Hem menzil-i Maḥmūda ḳapuñ maḳṣad-ı aḳṣā

ẕāt-ı kerīmüñ:

1. **ẕāt-ı kerīmüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Yüce zat.

ʿAcebā ẕāt-ı kerīmüñ ne kerāmet ḳodı kim
Başduġuñ yirler olur ucdan uca kān-ı kerem

ẕāt-ı kerīmüñde:

1. **ẕāt-ı kerīmüñde:**-*üñ, -de*
Kaside 15
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Ulu kimse, yüce zat.

Ne kerāmet ḳodı Ḥaḳ ẕāt-ı kerīmüñde kʾolur

Ayaġuñ başduġı yir çeşme-i ḥayvān-ı kerem

<u>ẕāt-ı şerīfüñ:</u>

1. **ẕāt-ı şerīfüñ:**-*üñ*
Kaside 16
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Şerefli kişi, soylu kimse.

Olmaya ẕāt-ı şerīfüñ gibi bir cism-i laṭīf
Gelmeye rūḥ-ı ʿazīzüñ gibi bir kān-ı kerem

<u>zātuʾl-ʿimād:</u>

1. **ẕātuʾl-ʿimād:**
Mesnevi 3
Mısra: **54**
Direkli, direkler üzerine kurulmuş bina.

Cenānlar cinānın güşād eyledüñ
İrem gibi ẕātuʾl-ʿimād eyledüñ

<u>zavallu:</u>

1. **zavallusı:**-*sı*
Gazel 165
Mısra: **16**
Zavallı (kimse).

Çün bende düşdi ḥalḳa-i zülfinde āfītāb
Her ḥalḳada biñ ola zavallusı Ḳāsımuñ

<u>żayfuʾllāh:</u>

1. **żayfuʾllāh:**
Kaside 13
Mısra: **87**
Allah misafiri.

Nice kim her ʿīd ʿālem ḥalḳı żayfuʾllāh olup
Baḫş olan ol gün ḳamu maḫlūḳa raḥmet hˇānıdır

<u>żāyiʿ:</u>

1. **żāyiʿ:**
Kıt'a 8
Mısra: **7**
Bilinmez, kayıp.

Dil Sikender gibi teşne żāyiʿ ol āb-ı ḥayāt
Epsem Aḥmed'i kim irüşmez bu söze kim idrākler

2. **żāyiʿ:**
Gazel 132
Mısra: **3**
Ziyan olmuş, boşa gitmiş (şey).

Şol ʿömr kim sensüz geçer ol ʿömr żāyiʿ ʿömr imiş
Bir cān kʾanuñ cānānı yoḳ ol cān daḫı cān olmamış

<u>żāyiʿ oldı:</u>

1. **żāyiʿ oldı:**-*dı*
Gazel 173
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ziyan olmak, yok olmak, heder olmak, kaybolmak.

Mā-cerā-yı ḫūn-ı eşküm żāyiʿ oldı arada
Kʾanı göz dilden ṭutar gözden ṭutar anı göñül

<u>zāyil oldı:</u>

1. **zāyil oldı:**-*dı*
Müfret 27
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

2. **zāyil oldı:**
Gazel 289
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak, ortadan kalkmak, sona ermek.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Bilmezem toḫm-ı kīne ne zevāl oldı yine

<u>zāyil olmaz:</u>

1. **zāyil olmaz:**
Gazel 240
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak, ortadan kalkmak, sona ermek.

Kūyını görmekle dilden zāyil olmaz şevḳ-ı yār
Ḳānīʿ olmaz cennet-i firdevse dīdār isteyen

<u>zāyir:</u>

1. **zāyir:**
Terkib-bend 1
Mısra: **101**
Ziyaretçi.

Şöyle götür ḥicābını kim zāyir olana
Seng-i mezārı āyine-i ġayb-bīn ola

<u>zebān:</u>

1. **zebānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 192
Mısra: **4**
Dil.

Ben nice şerḥ eyleyem dil derdini dil-dāra kim
Şemʿ gibi ṭutuşan evvel zebānumdur benüm

2. **zebānın:**-*ın*
Gazel 104
Mısra: **8**
Dil, mumun ucundaki yağ çekici, mumun yanmasını sağlayan madde; gönül, yürek.

Şemʿ-i meclis germ olup öykündügi-yʾçün yüzüñe
Aşdılar bāzārda ṣoñra zebānın yaḳdılar

3. **zebānum:**-*u, -m*
Kıt'a 3
Mısra: **4**
Dil // Lisan, konuşma.

Her bir dehenümde ey şeker-leb Sūsen gibi ṣad zebānum olsa

4. **zebānumdur:**-*um, -dur*
Gazel 192
Mısra: **16**
Dil II Konuşma, söylem.

Bir söz açdum yañılup sūz-ı nihānumdan benüm
Şemʿ gibi odlara yanan zebānumdur benüm

5. **zebānum:**-*u, -m*
Gazel 247
Mısra: **5**
Dil II Konuşma, söylem.

Zebānum şemʿ-veş ṭutuşdı ġamdan
Zebān-ı bī-zebānı sen bilürsin

6. **zebān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
Dil II Konuşma, söylem.

Olmaz muşîbeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zîrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

7. **zebān:**
Kaside 29
Mısra: **75**
Dil; konuşma.

Ne ḫāmedür ol kʾoldı zebān ile şeker-rīz
Ne ṭūṭīdür ol kim döke minḳārı benefşe

8. **zebān:**
Mesnevi 3
Mısra: **107**
Dil || Söz.

Ser-ā-ser zebān oldı şemşīr-i tīz
Ḳaçan ṭaşra çıḳsa ḳopar resteḫīz

9. **zebānı:**-*ı*
Gazel 33
Mısra: **20**
Dil, konuşma.

Tīġuñ eli ʿarūs-ı ẓaferden niḳāb açar
Nīzeñ zebānı emn ü amāndan ḫaber virür

10. **zebānuñ:**-*uñ*
Kaside 1
Mısra: **26**
Dil, güzel konuşma.

Sen şol çerāġsın şeb-i miʿrāc içinde kim
Ḳandīl-i kāyināta zebānuñ virür żiyā

11. **zebāndan:**-*dan*
Gazel 33
Mısra: **8**
Dil, lisan, konuşma.

Sūz-ı derūn-ı ʿāşıḳa hīç öyküne mi şemʿ
Kʾol cāndan itdügin bu zebāndan ḫaber virür

12. **zebānı:**-*ı*
Kaside 9
Mısra: **24**
Dil; söz, söylem.

Vaṣf-ı lebüñde oldı devātuñ dehānı laʿl
Yād-ı ḫaṭuñla ḫāmenüñ oldı zebānı müşk

13. **zebānum:**-*um*
Gazel 193
Mısra: **11**
Dil, lisan II söz.

Sūz-ı dilden oda yanmışdur zebānum şemʿ-vār
ʿArż ide ḥālüm meger bu çeşm-i giryānum benüm

14. **zebānuñ:**-*uñ*
Gazel 156
Mısra: **20**
Dil, lisan II söz.

Didi bezm-i cemālüm şemʿisin sen
Anuñçün nūr-baḫş olur zebānuñ

<u>zebān u ziyān:</u>

1. **zebān u ziyān:**
Mesnevi 3
Mısra: **115**
Kelime Tipi: **-**
Zebān u ziyān.

Müdām açma aġzuñ şurāḥī gibi
Ḥarāma yol itme mübāḥī gibi

<u>zebāna almaḳ:</u>

1. **zebāna almaḳ:**-*maḳ*
Müfret 12
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Dile getirmek, ağza almak, adını anmak.

Yüz kez gülāb u müşk ile aġzın yur ḳalem
Almaḳ zebāna nāmuñı düşmez aña henüz

<u>zebān-ı bī-zebānı:</u>

1. **zebān-ı bī-zebānı:**-*ı*
Gazel 247
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Dilsizin dili.

Zebānum şemʿ-veş ṭutuşdı ġamdan
Zebān-ı bī-zebānı sen bilürsin

<u>zebānı dırāz oldı:</u>

1. **zebānı dırāz oldı:**-*dı*
Gazel 172
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Dili uzamak; haddini aşıp cüretkârâne konuşmak.

Zülfinüñ şerḥini Aḥmed nice kūtāh ide kim
Vaṣf-ı sevdāda dırāz oldı zebānı ḳalemüñ

<u>zebān-ı ḥāl:</u>

1. **zebān-ı ḥāl:**
Gazel 267
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hal dili II Herhangi bir şeyi davranışlarıyla gösterme, fiilleriyle anlatma.

Aç hilāl-ebrūñı kim nūn veʾl-ḳalem tefsīrini
Māhī-i kilküm zebān-ı ḥāl ile taḳrīr ide

2. **zebān-ı ḥāl:**
Gazel 261
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Hâl dili II Herhangi bir şeyi davranışlarıyla gösterme, fiilleriyle anlatma.

Aḥmedʾüñ göynüklerin söyler zebān-ı ḥāl ile
Bir ayaġ üzre ṭurup şemʿ-i şebistān her gice

<u>zebān-ı hāme-i aḥmed:</u>

1. **zebān-ı ḫāme-i aḫmed:**
Gazel 144
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in kaleminin dili.

Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed beyān resāyiline
Yazar leṭāyif-i ḥüsn ü ider ḥikāyet-i luṭf

2. **zebān-ı ḫāme-i aḫmed:**
Gazel 343
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Ahmed'in kaleminin dili.

Beyān varaḳları vaṣf-ı lebüñle ṭoldı şeker
Zebān-ı ḫāme-i Aḥmed şeker-feşān ola mı

zebān-ı ḥāmelerüñdür:

1. **zebān-ı ḥāmelerüñdür:**-*ler, -üñ, -dür*
Kaside 20
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin dili.

Nişān-ı nāmelerüñdür muḳāsimüʾl-erzāḳ
Zebān-ı ḥāmelerüñdür mefātiḥüʾl-āmāl

zebān-ı ḥāmeye:

1. **zebān-ı ḥāmeye:**-*y, -e*
Gazel 266
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin dili.

Söylet zebān-ı ḥāmeye vaṣluñ ḥikāyetin
Nice şikāyet-i sitem-i rūzigār ide

zebān-ı ḥāmeyi:

1. **zebān-ı ḥāmeyi:**
Gazel 296
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kalemin dili.

Aġzuma şöyle ḥalāvet virdi vaṣfuñ şerbeti
Kim zebān-ı ḥāmeyi şaḳḳ itdi sözüm lezzeti

zebānum ṭutuldı:

1. **zebānum ṭutuldı:**-*dı*
Mesnevi 3
Mısra: **103**
Kelime Tipi: **-**
Dili tutulmak. Söz söyleyemez duruma gelmek.

Fürūġ-ı suḥandan ferāġ eyledüm Şeb-i ġamda āhum çerāġ eyledüm

zebānumı depretdi:

1. **zebānumı depretdi:**-*di*
Mesnevi 3
Mısra: **121**
Kelime Tipi: **-**
Konuşturmak.

Getür sāḳī bir bāde-i feyż-nāk
Kʾola jeng-i ġamdan göñül levḥi pāk

zebānuñ ṭut:

1. **zebānuñ ṭut:**
Mesnevi 3
Mısra: **114**
Kelime Tipi: **-**
Dilini tutmak. Gelişigüzel konuşmamak.

Zebānuñ ṭut ey merd-i şīrīn-zebān
Ki tecnīs-i ḫaṭdur zebān u ziyān

zebānuña alma:

1. **zebānuña alma:**-*ma*
Kaside 8
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Dile getirmek, ağza almak, adını anmak.

Didi lebüm sözin igen alma zebānuña
Elmasdan şaḳın ki bulur inkisār laʿl

zebūn:

1. **zebūn:**
Gazel 59
Mısra: **4**
Güçsüz, çaresiz, aciz.

Hey hey ne siḥr var senüñ āhū gözüñde kim
Biñ şīr gelse bir baḳışından zebūn gider

2. **zebūn:**
Gazel 22
Mısra: **11**
Güçsüz, çaresiz, aciz, zayıf.

Tīr-i ġamzeñle yatur meydān-ı ʿışḳuñda zebūn
Şol dil-āverler kʾider tīġ-ı Nerīmān ile baḥs

3. **zebūn:**
Gazel 222
Mısra: **7**
Güçsüz, çaresiz, aciz, zayıf.

Senüñ bu şīr-pençeñde cihān-gīrler zebūn iken
Raḳīb-i rūbehe varup nʾiçün naḫcīr olasın sen

zebūn eyleyimez:

1. **zebūn eyleyimez:**-*y, -i, -mez*
Kıt'a 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Güçsüz, zayıf, aciz etmek.

Ne kerem ola ki maġlūb idine anı günāh
Ne güneh var ki zebūn eyleyimez anı kerem

zebūr:

1. **zebūrın:**-*ın*
Gazel 241
Mısra: **17**
Ar. 1. Kitap, mektup 2. Hazret-i Davud Aleyhisselâm'a nazil olan kitab-ı semavî.

Muṭrib dem-i Dāvūd ile Aḥmed Zebūrın başlamış
Sāḳī zamānuñ Ḫıżrısın şol çeşme-i ḥayvānı şun

2. **zebūrın:**-*ın*
Gazel 257
Mısra: **23**
Aşk kitabı. II Hazret-i Davud Aleyhisselâm'a nazil olan kitab-ı semavî.

Aḥmedʾüñ ʿışḳı zebūrın ezber it kʾolmaz beyān
Maʿnīsi gül ḥüsninüñ bülbül ġazel-ḫᵛān olmasa

zebūr-ı ʿışḳuñı:

1. **zebūr-ı ʿışḳuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 87
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Aşk Zebur'u.

Aḥmed idelden Zebūr-ı ʿışḳuñı cānına naḳş
Naġme-i Dāvūd ile āvāzını dem-sāz ider

zecr-i hecrüñden:

1. **zecr-i hecrüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 233
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Ayrılık eziyeti, sıkıntısı.

Üşendük devr-i cevrüñden uşanduḳ zecr-i hecrüñden
Ölince zehr-i ḳahruñdan gidelüm bārī şehrüñden

zehāb-ı çeşme-i feyż-i ilāh:

1. **ẕehāb-ı çeşme-i feyż-i ilāh:**
Kaside 9
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
İlahi bereket, ihsan çeşmesinin gitmesi.

Kilküñ ẕehāb-ı çeşme-i feyż-i ilāh içün
Evrāḳ saṭḥı üstine ḳor nāv-dān-ı müşk

zeheb:

1. **ẕeheb:**
Kaside 1
Mısra: **45**
Altın.

Dünyā ẕeheb cibāl ile aldayımaz seni
Ey ẕātuñ āferīniş-i dünyāya kīmyā

zehr:

1. **zehr:**
Kaside 15
Mısra: **50**
Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu, sem II mec. helâk edici ıztırap.

Midḥatüñ bülbülini ġam ḳafesinde ḳoma kim
Ḥayfdur ṭūṭīye zehr ey şekeristān-ı kerem

2. **zehr:**
Gazel 45
Mısra: **6**
Ağu / zehir. II Aşk yolunda çekilen sıkıntı / gam / keder.

Zaḫm-ı ġamzeñle ġam-ı zülfüñi laʿlüñ şekeri
Nīş ise nūş ider ü zehr ise tiryāk eyler

3. **zehrini:***-i, -ni*
Gazel 63
Mısra: **7**
Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağu, sem. || Helâk edici ıstırap.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

zehr-i fenā:

1. **zehr-i fenā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Yokluk zehri.

Cān-ı ʿazīze Mışr-ı vücūduñda rūzigār
Şerbet yirine şunduġı zehr-i fenā imiş

zehr-i ġam:

1. **zehr-i ġam:**
Gazel 16
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Gam zehri.

Şol deñlü enīs oldı göñül derdüñ ile kim
Tiryāk gelür şimdi baña zehr-i ġam ey dost

2. **zehr-i ġam:**
Kaside 17
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Gam zehri.

Būse tiryākin umarken dil-i bīmārumuza
Zehr-i ġam virdi şaçuñ gör bu siyehkārluġı

zehr-i kahr:

1. **zehr-i ḳahr:**
Gazel 32
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Üzüntü, keder zehri/kahır zehri.

Şol deñlü zehr-i ḳahr içürür Aḥmedʾe felek
Kim görinür müdām aña ḫūn-ı ciger leẕīẕ

2. **zehr-i ḳahr:**
Gazel 163
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Üzüntü, keder zehri/kahır zehri.

Bu ne şūrīde ṭāliʿdür kim öldüm zehr-i ḳahr ile
Şeker ṭutarken aġzında lebi ḫurmāsı İsḥāḳuñ

zehr-i ḳahrın:

1. **zehr-i ḳahrın:**
Gazel 287
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Üzüntü, keder zehri/kahır zehri.

Müddeʿī maḥrem olup meclis-i cānānumuza
Zehr-i ḳahrın içürür dehr bizüm cānumuza

zehr-i ḳahruñdan:

1. **zehr-i ḳahruñdan:***-uñ, -dan*
Gazel 233
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Kahır zehri II helak, perişan edici ızdırap.

Üşendük devr-i cevrüñden uşanduḳ zecr-i hecrüñden
Ölince zehr-i ḳahruñdan gidelüm bārī şehrüñden

zehr-i kātil:

1. **zehr-i ḳātil:**
Gazel 64
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Öldürücü zehir.

Zehr-i ḳātil görinür ṭāliʿ-i şūrumda şeker
Beni öldürmege ol laʿl-i şeker-bār öpilür

2. **zehr-i ḳātil:**
Gazel 140
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Öldürücü zehir.

Būse el-ḫaḳ zehr-i ḳātil görinür Laʿl-i nūşīnüñden itdükce vidāʿ

zehr-i kātilden:

1. **zehr-i ḳātilden:***-den*
Gazel 151
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Öldürücü zehir.

Ben vedāʿ eylerken oldı zehr-i ḳātilden beter
Būse virmekde dehān-ı şekker-efşānuñ senüñ

zehr-i mār:

1. **zehr-i mār:**
Kaside 23
Mısra: **80**
Kelime Tipi: **-**
Yılan zehri.

Göreydi şuda nīzeñ ucı sāyesin ʿadū
Olurdı içmeden içene zehr-i mār āb

2. **zehr-i mār:**
Gazel 83
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Yılan zehri. (Sevgilinin zülfü bağlamında).

Gördüm yüzüñi idemezem ey nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

zeḳan:

1. **ẕeḳanda:**-*da*
Gazel 8
Mısra: **17**
Çene.

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

2. **ẕeḳanda:**-*da*
Gazel 23
Mısra: **11**
Çene.

Diller ol zülf ü ẕeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyāṣ

3. **ẕeḳanuñ:**-*uñ*
Gazel 59
Mısra: **10**
Çene II çene çukuru.

Zülfüñ kemendi ḳanına ṣuṣamış Aḥmedʾüñ
Çāhına düşüp ol ẕeḳanuñ ser-nigūn gider

4. **ẕeḳanuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 80
Mısra: **7**
Çene II çene çukuru.

Zülfüñ görüp çıḳar ẕeḳanuñdan göñül belī
Çāh-ı belā esīrlerin rīsmān çeker

zekāt:

1. **zekātına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 8
Mısra: **15**
Müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birinin, her yıl sadaka olarak dağıtılmasını öngören İslâmın beş şartından biri.

Geldüm yetīm-i eşk ile ḥüsnüñ zekātına
Ṣun būseñ ile sāyilüñe ey nīgār laʿl

2. **zekātın:**-*ın*
Gazel 100
Mısra: **13**
Müslümanlıkta, sahip olunan mal ve paranın kırkta birinin, her yıl sadaka olarak dağıtılmasını öngören İslâmın beş şartından biri. II Sevgilinin güzellik zekatı.

Aḥmed-i dil-ḫasteden ḥüsnüñ zekātın yıġma kim
Ġam bucaġında yatup derdüñle dermānsuz geçer

zelīḫā-veş:

1. **zelīḫā-veş:**
Kaside 19
Mısra: **14**
Hz. Yusuf'a aşık olduğu bilinen ve Hz. Yusuf tarafından gençliğine tekrar kavuşturulan kadın gibi.

Yūsuf-ı gül şevḳı uş Mıṣr-ı çemende eyledi
Pīr-i dünyāyı Zelīḫā-veş cevān-ı nāzenīn

zelīl ü ḥᵛar:

1. **zelīl ü ḥᵛar:**
Kaside 24
Mısra: **64**
Kelime Tipi: **-**
Değersiz, itibarsız, hakir.

Silmezseñ āsitīn-i keremle gözüm yaşın
Dāmen gibi ayaḳlara düşdüm zelīl ü ḥᵛar

zemen:

1. **zemeni:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **6**
Zaman, vakit.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḥüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

zemherīr-i ġam:

1. **zemherīr-i ġam:**
Gazel 37
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Gamın kara kışı.

Zemherīr-i ġam urup ḫuşk itdi cān bāġın dirīġ
Anda ne bülbüller öter ne gül-i sīr-āb olur

zemīn:

1. **zemīnden:**-*den*
Mesnevi 3
Mısra: **206**
Yeryüzü.

Havādan zemīne yaġa lāleler
Zemīnden havāya çıḳa nāleler

2. **zemīn:**
Mesnevi 3
Mısra: **182**
Yer, yeryüzü.

Sipāhuñ sitāre delīlüñ melek
Serīrüñ zemīn ü sarāyuñ felek

3. **zemīni:**-*i*
Mesnevi 3
Mısra: **203**
Yer, yeryüzü.

Ḳılıçlar zemīni meyistān ider
Süñüler havāyı neyistān ider

4. **zemīn:**
Terci-bend 1
Mısra: **63**
Yer, yeryüzü.

Oldı ʿulüvv-i himmetüñe āsumān zemīn

Bir pāye ḳaṣr-ı rifʿatüñe çarḫ-ı heftümīn

5. **zemīni:**-*i*
Kaside 6
Mısra: **133**
Dünya, âlem, yeryüzü.

Māh-ı ʿalemüñ burc-ı ḳamer ḳıldı zemīni
Kim naʿl-i semendüñle hilāl oldı hüveydā

6. **zemīn:**
Gazel 325
Mısra: **6**
Dünya, yeryüzü.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḥüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

7. **zemīn:**
Kaside 19
Mısra: **1**
Dünya, yeryüzü.

Geldi bir dem kim bezendi dürlü reng ile zemīn
Oldı ferrinden bahāruñ bāġ firdevs-i berīn

8. **zemīn:**
Kaside 19
Mısra: **82**
Dünya, yeryüzü.

Rezme binseñ gerd-i ḫaylüñden siyāh olur felek
Bezme inseñ çetr ü çāderden sifīd olur zemīn

9. **zemīn:**
Kaside 20
Mısra: **12**
Dünya, yeryüzü.

Felek ṣaḥīfe-i ʿizzüñde oldı bir noḳṭa
Zemīn terāzū-yı ḳadrüñde oldı bir miṣḳāl

10. **zemīn:**
Kaside 23
Mısra: **23**
Dünya, yeryüzü.

Ṣal ḫāke sāyeñi kim ola müşk-bū zemīn

Ṣaç ṣuya cürʿañı kim ola şehd-bār āb

11. **zemīne:**-*e*
Mesnevi 3
Mısra: **205**
Dünya, yeryüzü.

Havādan zemīne yaġa lāleler
Zemīnden havāya çıḳa nāleler

12. **zemīni:**-*i*
Kaside 29
Mısra: **4**
Yer, toprağın üzeri.

Bir ḥüsn bahārında sekiz cenneti gördüm
Kʾolmışdı zemīni gül ü dīvārı benefşe

13. **zemīn:**
Mesnevi 3
Mısra: **25**
Dünya, yeryüzü, âlem.

Zemīn süfre-i ḫʷān-ı iḥsānıdur
Bu ḫʷānuñ cihān ḫalḳı mihmānıdur

14. **zemīn:**
Kaside 19
Mısra: **101**
Dünya.

Şol ḳadar virdüñ zemīn mülkin zamān ehline kim
Muẕṭaribdür ḫavf-ı cūduñdan senüñ çarḫ-ı berīn

15. **zemīnden:**-*den*
Kaside 29
Mısra: **68**
Yer, toprağın üzeri.

Ger terbiyet itseydi cihān bāġını ḫulḳuñ
Olurdı zemīnden çıḳanuñ varı benefşe

16. **zemīn:**
Gazel 216
Mısra: **5**
Âlem.

Zamān fiġān ide ney gibi zārī ḳıla zemīn
Eger bu rāz-ı nihānumdan āşikāre ḳılam

zemīn ehline:

1. **zemīn ehline:**-*ne*
Mesnevi 3
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Yerde yaşayanlar, insanlar.

Kʾanuñ her birin eyledüñ bī-gümān
Zemīn ehline ḫüccet-i āsumān

zemīn ṭurduġınca:

1. **zemīn ṭurduġınca:**
Kaside 21
Mısra: **77**
Kelime Tipi: **-**
Dünya durdukça; çok uzun zaman, sonsuza kadar.

Ṭur zemīn ṭurduġınca bāḳī kim ʿAvn-i Yezdān-ı Müsteʿān bulduñ

zemīn ü āsumān:

1. **zemīn ü āsumān:**
Gazel 129
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yer ve gök || Her yer.

Şerār-ı nār-ı hecrüñden yüregüm şöyle yanmışdur
Ki bir āh eylesem ṭolar zemīn ü āsumān āteş

2. **zemīn ü āsumān:**
Kaside 7
Mısra: **55**
Kelime Tipi: **-**
Yer ve gök || Her yer.

Ey ki mihrüñden zemīn ü āsumān germ olmaġa
Şeb sipend olmışdur encüm fülfül ü āẕer güneş

zemīn ü felekdür:

1. **zemīn ü felekdür:**-*dür*
Mesnevi 3
Mısra: **41**
Kelime Tipi: **-**
Yeryüzü ve gökyüzü.

Zemīn ü felekdür ġubār-ı rehüñ
Ezel tā ebeddür temāşā-gehüñ

zemīn ü zamān:

1. **zemīn ü zamān:**
Mesnevi 3

Mısra: **235**
Kelime Tipi: **-**
Yer ve zaman.

Beḳā bulduġınca zemīn ü zamān
Sebāt itdüginee bu kevn ü mekān

2. **zemīn ü zamān:**
Terkib-bend 1
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Yer ve zaman.

Ey ḳabr nite gizledüñ ol baḥr-i cūdı kim
Mevciyle ṭolmış idi zemīn ü zamān daḥı

zemīn-būs-ı ḳadrüñ:

1. **zemīn-būs-ı ḳadrüñ:**-*üñ*
Mesnevi 3
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Değerinin yer öpücüsü.

Zemīn-būs-ı ḳadrüñ çün İncīl ide
Beşer saña ne dille tebcīl ide

zemīni:

1. **zemīni:**
Kaside 22
Mısra: **43**
Toprak.

Ḫūn-ı ʿadūdan eyledi tīguñ zemīni sürḫ
Nevrūzda nite ki ider lālezār āb

zemīn-i heftümīn:

1. **zemīn-i heftümīn:**
Kaside 19
Mısra: **58**
Kelime Tipi: **-**
Yedinci yer; tabaka.

Ol ki ṭaʿn-ı nīzesinden ḳan döker çeşm-i zırıh
Deprenür pāy-ı semendinden zemīn-i heftümīn

zemistān:

1. **zemistān:**
Gazel 37
Mısra: **13**
Kış mevsimi.

Bu zemistān içre ne ditrersin aġyār üstine
Gel gir Aḥmed göñline gör nice āteş-tāb olur

zemm eyle:

1. **ẕemm eyle:**
Gazel 264
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Yermek, ayıplamak, kötülemek.

Biz seni medḥ iderüz sen bizi ẕemm eyle raḳīb
Eyü yavuz ne kim itdükse yolumuza gele

zemzem:

1. **zemzemine:**-*i, -n, -e*
Gazel 346
Mısra: **11**
Ar. Kâ'be-i Muazzama kurbundaki maruf ve mübarek kuyunun suyu.

Gel ʿaẕāb itme ki ġarḳ oldı yaşum zemzemine
Kefeni cismümüñ ey rūḥ-ı revān sen gideli

zemzeme-i murġ-ı seḥerden:

1. **zemzeme-i murġ-ı seḥerden:**-*den*
Gazel 236
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Seher kuşunun terennümü.

Nālemi zemzeme-i murġ-ı seḥerden ṣorasın
Derdmend olduġumı ḫaste cigerden ṣorasın

zenahdān:

1. **zenaḫdānı:**-*ı*
Gazel 334
Mısra: **6**
(Fa.) Çene.

Çāha ṣalardı cānı Yūsufını
Bu zenaḫdānı görse zindāncı

2. **zenaḫdānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 108
Mısra: **5**
Çene II çene çukuru.

Ṣalduġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

3. **zenaḫdāna:**-*a*
Gazel 136
Mısra: **3**
Çene II çene çukuru.

Nʾiçün düşer yüzi ʿīdinde dil zenaḫdāna
Gerek ki ʿīdde zindāndan olınaydı ḫalāṣ

4. **zenaḫdānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 287
Mısra: **5**
Çene II çene çukuru.

Dil esīr olduġını gördi zenaḫdānına dost
Didi āzāddur ol kim gire zindānumuza

5. **zenaḫdānuñdaki:**-*uñ, -da, -ki*
Gazel 246
Mısra: **16**
Çene.

Şol çeh-i Bābildeki Hārūt kim vaṣf itdiler
Bu zenaḫdānuñdaki zülf-i perīşān olmasun

6. **zenaḫdānuñı:**-*uñ, -ı*
Gazel 82
Mısra: **8**
Çene, çene çukuru.

Eyledi ʿışḳ Züleyḫāsı bu cān Yūsufına
Mışr-ı ḥüsnüñde zenaḫdānuñı zindān-ı Mışr

zencīr:

1. **zencīrinüñ:**-*i, -nüñ*
Gazel 199
Mısra: **1**
Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.

Dil şaçuñ zencīrinüñ dīvānesidür dostum
Cān cemālüñ şemʿinüñ pervānesidür dostum

2. **zencīrden:**-*den*
Gazel 243
Mısra: **20**
Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.

Senden ummazdum anı kim çözüben şaçlaruñı
Bu delü göñlümi zencīrden āzād idesin

3. **zencīrine:**-*i, -n, -e*
Gazel 228
Mısra: **12**
Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile // Sevgilinin saçı.

Şaldı zindān-ı ḥabāb içre şu dīvāne diyü
Zülfi zencīrine ṭolaşduġıyçün bād-ı çemen

4. **zencīrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 23
Mısra: **9**
Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.

Ẓulm zencīrinde zülfüñ ḳılduġı
Cevr-i bī-pāyān elinden el-ġıyāṣ

5. **zencīrinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 248
Mısra: **7**
Zincir, birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan ip ve bağ, silsile II sevgilinin saçı.

Zülfi zencīrinde dil dīvānedür şol dilberüñ
Ṭolaşup bād-ı ṣabā zülfine şeydālanmasun

6. **zencīr:**
Gazel 228
Mısra: **5**
(Delilerin eline, ayağına veya boynuna bağlanan) Zincir, demir bağ, pranga.

Āb-ı şerbet virüp ayaġına zencīr ṭaḳar
Delürüp ḳaddüñe öykündügiyçün serv-i çemen

7. **zencīr:**
Gazel 303
Mısra: **8**
(Delilerin eline, ayağına veya boynuna bağlanan) Zincir, demir bağ, pranga.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl
Şu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

8. **zencīr:**
Gazel 173
Mısra: **8**
Birbiri içine geçmiş metal halkalardan oluşan bağ, zincir, pranga. II Sevgilinin saçı.

Baġlanup zülfüñe diller düşdi ḥüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

9. **zencīr:**
Gazel 306
Mısra: **12**
Birbiri içine geçmiş metal halkalardan oluşan bağ, zincir, pranga. II Sevgilinin saçı.

Çeşm-i Aḥmedʾde ḫayāl-i zülf ü ebrūñ ey nigār
Baġludur zencīr ile deryā yüzinde pül gibi

10. **zencīr:**
Gazel 318
Mısra: **14**
Birbiri içine geçmiş metal halkalardan oluşan bağ, zincir, pranga. II Sevgilinin saçı.

Aḥmedʾüñ göñli ḥarīminde ruḫ u zülfüñ aşar
Müşk zencīr ile ḳındīl-i meh-i çār-dehi

11. **zencīr:**
Gazel 325
Mısra: **4**
Birbiri içine geçmiş metal halkalardan oluşan bağ, zincir, pranga. II Sevgilinin saçı.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

12. **zencīr:**
Gazel 160
Mısra: **7**
Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşıġı deli divane eden zülüfleri.

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

13. **zencīrin:**-*i, -n*
Gazel 329
Mısra: **2**
Birbirine geçmiş halkalardan müteşekkil demir ip veya bağ. II Delilerin ayağına veya boynuna bağladıkları demir bağ, pranga. II Sevgilinin âşıġı deli divane eden zülüfleri.

Ey ṣabā depredicek ṭurra-i cānānemüzi
Çekme zencīrin esirge dil-i dīvānemüzi

zencīre çekdi:

1. **zencīre çekdi:**-*di*
Gazel 166
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Zincirle bağlamak.

Yā Rab ne siḥr olur bu ki āb-ı ʿiẕārını
Zencīre çekdi ḥalḳa-i gīsūsı Ḳāsımuñ

zencīre çekseler:

1. **zencīre çekseler:**-*se, -ler*
Kaside 22
Mısra: **30**
Kelime Tipi: **-**
Zincirle bağlamak.

Diler ki pāyına düşe serv-i sarāyuñuñ
Zencīre çekseler daḫı ḳılmaz ḳarār āb

zencīre düşdi:

1. **zencīre düşdi:**-*di*
Kaside 19
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Divane olmak, kendinden geçmek II tutulmak.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

zencīr-i dü-tādan:

1. **zencīr-i dü-tādan:**-*dan*
Gazel 124
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
İki büklüm olmuş zincir; saç.

Nice devr eyleye dil zevraḳı ḥüsni deñizin
Ki ʿiẕārındaġı zencīr-i dü-tādan geçmez

zencīr-i ġamda:

1. **zencīr-i ġamda:**-*da*
Gazel 10
Mısra: **18**
Kelime Tipi: **-**
Dert zinciri.

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı Aḥmed zülfüñe
Āh kim zencīr-i ġamda ḳaldı ol şeydā ġarīb

zencīr-i muʿanber:

1. **zencīr-i muʿanber:**
Kaside 11
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Amber kokulu zincir, sevgilinin saçı.

Çāh-ı sīmīn-i zenaḫdānındaki dil düzdine
Şundı zencīr-i muʿanber kākül-i müşkīn-i dost

zencīr-i müşk:

1. **zencīr-i müşk:**
Gazel 165
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Hoş kokulu zincir (sevgilinin saçları).

Kisrā-yı ḥüsndür ki bugün ḳaşı ṭāḳına
Zencīr-i müşk aşar ḫam-ı gīsūsı Ḳāsımuñ

zencīr-i müşk-efşānı:

1. **zencīr-i müşk-efşānı:**-*ı*
Gazel 241
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Misk saçan zincir. II Sevgilinin misk kokan saçı.

Çāh-ı zenaḫdāndan çeküp ḳurtarmaġa cān Yūsufın
Ol ḥalḳa ḥalḳa aşılan zencīr-i müşk-efşānı şun

zencīr-i zer:

1. **zencīr-i zer:**
Kaside 7
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Altın zincir.

Gūyiyā Nūşīn-revān-ı şubḥdur kim ʿadl içün
Lāciverdī ḳubbeye zencīr-i zer aşar güneş

zencīr-i zülfinde:

1. **zencīr-i zülfinde:**-*i, -nde*
Gazel 163
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçının zinciri.

Ne ġam zencīr-i zülfinde dil ü cān baġlasa Aḥmed
Çü her bir ḥalḳada biñ biñ yatur şeydāsı İsḥāḳuñ

zeng:

1. **zeng:**
Mesnevi 4
Mısra: **26**
Kir, pas.

Diyār-ı yārda bir seng yoḳdur
Ki göz yaşından anda zeng yoḳdur

zengī-i āteş-perest:

1. **zengī-i āteş-perest:**
Gazel 38
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Ateşperest zenci.

Zengī-i āteş-perest ol sünbül-i ruḫsārına
Hindū-yı āyīne-dār ol nergis-i müjgān olur

zengī-i şeb:

1. **zengī-i şeb:**
Kaside 20
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Gece zencisi.

Cihāna şöyle zer-efşānlıḳ itdi cūduñ kim
Daḳındı zengī-i şeb ayaġına zer ḫalḫāl

zer:

1. **zer:**
Gazel 86
Mısra: **4**
Altın.

Mercān lebüñ ḫayāline ḳan yudup ölenüñ
Her kim ḳazarsa ṭoprağını laʿl ü zer çıḳar

2. **zer:**
Kaside 5
Mısra: **17**
Altın.

Umaram ḫāliş ola zer gibi bu ḳalb-i siyāh
Kīmyādur bilürem şoḥbeti dervīşlerüñ

3. **zer:**
Kaside 7
Mısra: **4**
Altın.

Mesned-i sulṭān-ı şubḥ oldı serīr-i āsumān
Şaçdı pīrūze ṭabaḳlardan zer ü gevher güneş

4. **zer:**
Kaside 8
Mısra: **53**
Altın.

Yüz sürmeseydi sikkeñe bulmazdı zer bahā
Bulmasa nāmuñ olmaz idi nāmdār laʿl

5. **zer:**
Kaside 8
Mısra: **62**
Altın.

Alsa giyāh-ı rezm-gehüñ ehl-i kīmyā
Eylerdi zer yirine tamāmuʾl-ʿayār laʿl

6. **zer:**
Kaside 19
Mısra: **99**
Altın.

Zer diyār-ı Rūm içinde cāndan olmışken ʿazīz
Dest-i zer-baḫşuñla şimdi ḫākden oldı mehīn

7. **zer:**
Kaside 20
Mısra: **82**
Altın.

Didüm yüzümi nʾiçün cevrüñ ile ḫāk itdüñ
Didi ki devr-i şehenşehde oldı zer pā-māl

8. **zerle:**-*le*
Terci-bend 2
Mısra: **32**
Altın.

Nʾola şeh gibi olsa laʿl-niṣār
Ṭoludur çünki zerle maḫzen-i gül

9. **zer:**
Kaside 24
Mısra: **54**
Altın II.Sonbaharda sararan yaprak.

Cūduñ bahārı şöyle dür-efşānlıġ itdi kim
Bezm-i ḫazānda sebzeye zer şaçdı berg ü bār

10. **zer:**
Terkib-bend 1
Mısra: **75**
Altın, kıymetli bir maden.

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

11. **zer:**
Gazel 29
Mısra: **11**
Altın, altın rengi.

Nergisüñ zer kāsesin ʿanberle ṭoldurdı ṣabā
Kʾola ḥüsnüñ gülşeninde micmere-gerdān-ı ʿīd

12. **zer:**
Kaside 6
Mısra: **184**
Altın, altın rengi.

Ṣol midḥat-i aʿlāñı ki vaṣfında bu ḳaṣruñ
Ṣuffañdaki zer levḥde taḥrīr ola ṣāhā

13. **zerdür:**-*dür*
Kaside 32
Mısra: **9**
Altın II Sonbaharda sararan yaprak.

Enār dāmeni çün ṭolu laʿl ile zerdür
Nice güşāde-dil olup görinmesün ḫandān

14. **zer:**
Gazel 150
Mısra: **4**
(Fars.) Altın.

Nergis çemende bulduġı sīmīn varaḳları
Düzdi kenār-ı cāma ki zer der-miyān gerek

15. **zer:**
Gazel 150
Mısra: **14**
(Fars.) Altın.

Bulsun ḳapuña ḳo ruḫ-ı zerdümden eşk rāh
Zīrā ḥarīm-i Kaʿbeye zer nāv-dān gerek

16. **zer:**
Gazel 190
Mısra: **7**
(Fars.) Altın.

Ḳapuña zer ṣaçduġı-yʾçün mihr igen germ olmasun
Cān niṣār itmek anı gördükce kārumdur benüm

17. **zer:**
Gazel 255
Mısra: **9**
(Fars.) Altın.

Aldı zer ṣaġraḳı sāḳī çü gümüş saġraḳına
ʿĀṣıḳ-ı sūḫte düşdi ṭamāʿ-ı ḫāmlara

18. **zer:**
Gazel 267
Mısra: **2**
(Fars.) Altın.

Geldi ḫaṭṭuñ ki cemālüñ muṣḥafın tefsīr ide
Kātib-i eşküm anı zer levḥde taḥrīr ide

19. **zer:**
Gazel 320
Mısra: **16**
(Fars.) Altın.

Meh ruḫuñdan ġayra tā kim eylesem meyl-i nigāh
Gözedür zer tīġ ile mihr-i cihān-ārā beni

20. **zerden:**-*den*
Gazel 43
Mısra: **4**
Altın, altın sikke.

Cismüñi cāmeden ü cāmeñi cāndan ṣaḳınur
Kemerüñ zerden ü bilüñi kemerden güniler

zer çenber:

1. **zer çenber:**
Kaside 7
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Altından çember.

Ey ki bāb-ı rifʿatüñde ḥalḳa-i sīmīn hilāl
Vʾey ki devr-i ḳubbe-i ʿizzüñde zer çenber güneş

zer çihresin:

1. **zer çihresin:**-*si, -n*
Gazel 117
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Sararmış yüz. II Solgun, hasta beniz.

Aḥmedʾüñ zer çihresin yoluñda ṭopraġ eyleyen
Pāy-būsuñ lezzetinüñ iştiyāḳıdur henūz

zer ḫalḫāl:

1. **zer ḫalḫāl:**
Kaside 20
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Altın halhal.

Cihāna şöyle zer-efşānlıḳ itdi cūduñ kim
Daḳındı zengī-i şeb ayaġına zer ḫalḫāl

zer şaçmasa:

1. **zer şaçmasa:**
Kaside 12
Mısra: **54**
Kelime Tipi: **-**
Altın saçmak (Güneş'in ışıkları bağlamında).

Sen saʿādet burcına hergiz güneş bulmazdı rāh
Yüz sürüp ḳapuñda zer ṣaçmasa bevvāb üstine

zer tīġ:

1. **zer tīġ:**
Kaside 7
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Altın kılıç. (Güneş ışığı kastedilmiştir.).

Sensin ol kim ḫilʿat-i fermān-ı ḥükmüñ geymeden
Olmadı zer tīġ ile sulṭān-ı baḥr ü ber güneş

zerd:

1. **zerd:**
Nazm 5
Mısra: **13**
1. Sarı renk. 2. Sararmış, solgun.

Reng-i ʿiẕārı zerd olup ol lāle-çihrenüñ
Bāġ-ı zamānda ḳalmadı būy-ı vefā dirīġ

zerd itdi:

1. **zerd itdi:***-di*
Kaside 25
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Sarartmak, soldurmak.

Çihresini reşkden zerd itdi ḳurṣ-ı āfitāb
Süfre-i ḫᵛānuñda çün gördi müzaʿfer nān-ı ʿīd

zerd oldı:

1. **zerd oldı:***-dı*
Kaside 8
Mısra: **45**
Kelime Tipi: **-**
Sarı olmak, sararmak.

Ḫavfından oldı baḫşişinüñ zerd āfitāb
Luṭfından oldı sözlerinüñ şermsār laʿl

zer-efşān:

1. **zer-efşān:**
Gazel 108
Mısra: **4**
Altın saçan.

Yoluña dīde-i ʿuşşāḳ güher-rīz oluban
Ḳapuña çehre-i müştāḳ zer-efşān yaraşur

2. **zer-efşān:**
Kaside 15
Mısra: **39**
Altın saçan.

Mihr-i cūduñ çemen-i luṭfa zer-efşān olalı
Gülşen-i dehri bezer nergis-i bostān-ı kerem

3. **zer-efşānlıḳ:***-lık*
Kaside 20
Mısra: **45**
Altın saçan.

Cihāna şöyle zer-efşānlıḳ itdi cūduñ kim
Daḳındı zengī-i şeb ayaġına zer ḫalḫāl

zeri:

1. **zeri:***--i*
Terkib-bend 1
Mısra: **76**
Altın.

Ol ḫāki kīmyā naẓarıyla zer eyleyüp
Cūdıyla ḫāk iden zeri Şeh Muṣṭafā ḳanı

zer-i ḫāliṣ:

1. **zer-i ḫāliṣ:**
Terci-bend 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Saf altın.

Ḳıldı yüzüm gibi zer-i ḫāliṣ
Ḳalb-i nesrīni kīmyā-yı ṣabā

zer-i sürḫ-ı müẕābı:

1. **zer-i sürḫ-ı müẕābı:***-ı*
Kaside 6
Mısra: **157**
Kelime Tipi: **-**
Kırmızı altın gibi şarap.

Dökmiş ḳadeḥ-i sīme zer-i sürḫ-ı müẕābı
Sāḳī ki ḫıżāb itmiş elin bāde-i ṣahbā

zerīn:

1. **zerin:**
Terci-bend 2
Mısra: **86**
Altın.

İtdi teẕhīb lāciverdī ile
Cām-ı pīrūzeye zerin sūsen

zerk:

1. **zerḳ:**
Gazel 116
Mısra: **7**
(Ar.) İki yüzlülük, hile.

Zāhide meẕheb ṣorarsañ zerḳ u tezvīr ü riyā
ʿĀṣıḳa meşreb ṣorarsañ ḫüsn-i ḫūbān-ı Ṭarāz

2. **zerḳ:**
Gazel 312
Mısra: **10**
Riya, iki yüzlülük, hile.

Şikārı rızḳ idici ṭurfa murġ imiş zāhid
Ki düzdi zerḳ ile tesbīḥ dām u dāne daḫı

zer-nigār:

1. **zer-nigār:**
Kaside 23
Mısra: **38**
Altın işlemeli.

Eşküm revān olur ruḫ-ı zerdümde gūyiyā
Berg-i ḫazān içinde aḳar zer-nigār āb

2. **zer-nigār:**
Gazel 25
Mısra: **14**
Altın işlemeli II parlak, güzel.

Ṣun āfitāb-ı ṣabūḥı ki māh-ı rūze geçüp

Hilāl-i ʿīd eline aldı zer-nigār ḳadeḥ

3. **zer-nigār:**
Gazel 266
Mısra: **8**
Altın işlemeli II parlak, güzel.

Nergis yetişdügi yire yüz sürdügi bu kim
Sen serv-ḳāmetüñ yolını zer-nigār ide

4. **zer-nigār:**
Kaside 8
Mısra: **36**
Altın işlemeli II parlak, güzel.

Ferşin muraṣṣaʿ itmege ṣaḥn-ı sarāyuñuñ
Eşk ü ruḥum ḳapuñda döşer zer-nigār laʿl

5. **zer-nigār:**
Terci-bend 2
Mısra: **63**
Altın işlemeli II parlak, güzel.

Zer-nigār eylemege yollaruñı
İrdügi yire yüz sürer nergis

zer-nigār çāderi:

1. **zer-nigār çāderi:***-i*
Terkib-bend 1
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Altın işlemeli çadır. II Gökyüzü.

Vīrān ol ey felek ne bezersin döne döne
Bu zer-nigār çāderi Şeh Muṣṭafā ḳanı

zerr:

1. **zer:**
Kaside 15
Mısra: **31**
Altın.

Ne ḳadar zer var ise dest-i zer-efşānuñ ile
Ḥarf-i zer bigi perākendedür ey kān-ı kerem

2. **zerrīn:***-in*
Kaside 7
Mısra: **116**
Altın.

Raḳṣ urur hengāme-i ʿışḳuñda bir cānbāzdur
Kim olur zerrīn resenle aṣılup çenber güneş

zerre:

1. **ẕerreye:***-ye*
Kaside 20
Mısra: **31**
Bir arpanın yüzde bir cüz'ü, pek ufak parça, şey.

Güneş ḳaçan ki ṭulūʿ ide ẕerreye ne vücūd
Deñiz ḳaçan ki ḫurūc ide ḳaṭreye ne mecāl

2. **ẕerreden:***-den*
Gazel 219
Mısra: **4**
Zerre, çok küçük ǁ âciz (kimse).

Gün yüzüñ mihri içün bende dime ben ḳuluña
Bendelik ḳanda ki ben ẕerreden ey ḫᵛāce kemem

3. **ẕerresi:***-si*
Kaside 29
Mısra: **69**
Çok küçük parça.

Yā ḫāk-i derüñ ẕerresi irişse semāya
İderdi bu nüh günbed-i devvārı benefşe

4. **ẕerreden:***-den*
Kaside 7
Mısra: **78**
Çok küçük parçacık.

Ḳanḳı iḳlīme ki pertev ṣalsa ʿadlüñ sāyesi
Ol diyār içre görinür ẕerreden kemter güneş

5. **ẕerresi:***-s, -i*
Kaside 7
Mısra: **61**
Çok az, az bir miktar. II Parça.

Nā-gehān irse sipihre nār-ı ḳahruñ ẕerresi
Āsumān dūd-ı siyāh olurdı ḫākister güneş

6. **ẕerresi:***-si*
Kaside 7
Mısra: **34**
Çok küçük parçacık, zerre.

Ẓill-i Ḥaḳ Sulṭān Muḥammed Ḫān ki olmışdur anuñ
İşigi ṭopraġınuñ her ẕerresi enver güneş

7. **ẕerresidür:***-si, -dür*
Kaside 16
Mısra: **6**
Zerre kadar; bir parça, çok az.

Cūduñuñ ḳaṭresidür ḳulzüm-i zeḫḫār-ı necāt
Luṭfuñuñ ẕerresidür ebr-i dür-efşān-ı kerem

8. **ẕerresini:***-s, -i, -n, -i*
Kaside 23
Mısra: **77**
Zerre, çok küçük bir parça.

Ger ḫāke ṣalsa ẕerresini ḫışmuñ āteşi
Ḫuşk ola yir yüzinde ne deñlü ki var āb

9. **ẕerre:**
Gazel 231
Mısra: **9**
Bir arpanın yüzde bir cüzü, ufak parça, şey. II Âşık.

Ben ẕerre gün yüzin nice görem ki āfitāb
Her gün cihānı geşt ider ol mehliḳā içün

10. **ẕerre:**
Kaside 5
Mısra: **11**
Küçük toz parçacığı, genellikle güneş açtığı vakit ortaya çıkan küçük tozlar.

Kemterīn ẕerre ise ola saʿādet güneşi
Kime düşse naẓar-ı şefḳati dervīşlerüñ

zerrece:

1. **ẕerrece:**
Gazel 19
Mısra: **12**
Zerre kadar, çok az, küçük.

Meşhūr-ı cihān olduġına gün sebeb oldur
Kʾanda yüzüñe ẕerrece vardur şebeh ey dost

zerre-i hāk-i derinde:

1. **ẕerre-i ḫāk-i derinde:***-i, -nde*
Kaside 7

Mısra: **36**
Kelime Tipi: **-**
Kapı toprağının tozu.

Nite kim her dānenüñ ẓımnında mużmerdür şecer
Ẕerre-i ḫāk-i derinde şöyledür mużmer güneş

zerrīn:

1. **zerrīn:**
Gazel 1
Mısra: **22**
Altından yapılmış; altın renkli, sarı.

Zār u zerd oldum ġamuñdan bārī luṭf it bilüñe
Ḳolumı ey sīm-ten zerrīn kemer ḳıl dāʾimā

2. **zerrīn:**
Kaside 6
Mısra: **142**
Altın gibi sarı ve parlak olan II değerli, kıymetli.

ʿAdlüñle yatur mest oluban bāġ yolında
Zerrīn külehiyle giceler nergis-i şehlā

3. **zerrīn:**
Gazel 324
Mısra: **1**
(Fars.) Altından yapılmış II. Altın gibi sarı ve parlak olan.

Gümüş serv üzre ol dilber ḳomış zerrīn külāh egri
Ḳamer ol reşkden tācın giyer geh ṭoġru gāh egri

4. **zerrīn:**
Kaside 14
Mısra: **9**
(Fars.) Altından yapılmış II. Altın gibi sarı ve parlak olan.

Sipihr çengine zerrīn veter daḳar ḫurşīd
Ki düze muṭrib-i Zühre bu şiʿr-i terle tereng

5. **zerrīn:**
Müfret 15
Mısra: **1**
(Fars.) Altından yapılmış II. Altın gibi sarı ve parlak olan.

Sāʿid-i sīmīnüñe zerrīn sivār oldı süvār
Ṣan ki āteşden devāyir çekdiler āb üstine

zerrīn külāhın:

1. **zerrīn külāhın:**-*ın*
Gazel 160
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Altın taç.

Her sefer yire çalar zerrīn külāhın āfitāb
Serverā sen urınaldan efser-i zībālıġuñ

zerrīn per-i açup:

1. **zerrīn per-i açup:**
Kaside 6
Mısra: **201**
Kelime Tipi: **-**
Altından kanatlarını açmak.

Tā bāz-ı sipīd-i seḥer açup per-i zerrīn
Murġ-ı siyeh-i şeb ṭoġura beyżā-i beyżā

zerrīn şīr:

1. **zerrīn şīr:**
Kaside 14
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Altın gibi sarı ve parlak aslan. (Güneş bağlamında.).

Meger ki bīşe-i gerdūnda gördi zerrīn şīr
Ki sebzezār-ı zümürrüdde ḳaçdı sīmīn reng

zerrīn-ḳabā:

1. **zerrīn-ḳabā:**
Gazel 188
Mısra: **8**
Altın elbise.

Şemʿ-i cihān-efrūzsın laʿlīn-külāh ol dostum
Ḫurşīd-i ʿālem-tābsın zerrīn-ḳabā ol ey ṣanem

zevāl:

1. **zevāl:**
Müfret 27
Mısra: **2**
Güneşin batması. II Son bulmak, nihayete ermek, yok olmak.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Yanmazam baḫtum günine ne zevāl oldı yine

zevāl görmeseydi:

1. **zevāl görmeseydi:**-*me*
Kaside 20
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Güneşin batması, yok olmak, son bulmak.

Bulut yemīnüñe beñzerdi olmasa idi ʿabūs
Güneş żamīrüñe beñzerdi görmeseydi zevāl

zevāl oldı:

1. **zevāl oldı:**
Gazel 289
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Yok olmak, ortadan kalkmak.

Var idi bir ẕerre mihrüñ zāyil oldı ol daḫı
Bilmezem toḫm-ı kīne ne zevāl oldı yine

zevāyā:

1. **zevāyā:**
Kaside 6
Mısra: **78**
Köşeler.

Ḳaṣruña ḳaçan beñzeye bir māh ile eflāk
Kim mihr-liḳālarla ṭolu bunda zevāyā

zevk:

1. **zevḳını:**-*ın, -ı*
Gazel 236
Mısra: **6**
Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

Şevḳını ruḫlarınuñ şemʿ-i ḳamerden bilüben
Ẕevḳını leblerinüñ şehd ü şekerden ṣorasın

2. **ẕevḳı:**-*ı*
Kaside 19
Mısra: **40**
Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

ʿĀşıḳuñ derdi budur kim ide dilberden gile
Dilberüñ ẕevḳı budur kim ʿāşıḳa eyleye kīn

ẕevk ü ʿīş:

1. **ẕevḳ ü ʿīş:**
Kaside 16
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Hayatın zevkini çıkarma, yiyip içme, zevk u safa.

Yine ʿīd oldı bugün irdi çü devrān-ı kerem
Ẕevḳ ü ʿīş it yine ḫurrem olup ey kān-ı kerem

ẕevk u ṣafā:

1. **ẕevḳ ü ṣafā:**
Gazel 45
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Zevk ve mutluluk.

Cān ḫayāl-i leb ü ḫaṭṭuñla bulur ẕevḳ ü ṣafā
Sebze vü mey dil-i ġam-gīni feraḥnāk eyler

2. **ẕevk u ṣafā:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Zevk ve eğlence.

Sāḳīyā sāġar-ı zerrīni mey-i laʿl ile pür eyleyüp āşüftelere ṣun ki bugün
ẕevk u ṣafā vü ṭarab ü ʿişretüñ esbābı ḳamu oldı müheyyā

3. **ẕevḳ ü ṣafā:**
Gazel 79
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Zevk ve eğlence.

Cevr ü cefāsı cānuma luṭf u vefā yiter
Derd ü belāsı gönlüme ẕevḳ ü ṣafā yiter

ẕevk ü ṣafāda:

1. **ẕevḳ ü ṣafāda:**-*da*
Kaside 22
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Zevk ve mutluluk.

Ẕevḳ ü ṣafāda bir degül āb-ı ḥayāt ile
Gerçi olur cihānda hezārān hezār āb

ẕevk-ı tenaʿʿum:

1. **ẕevḳ-ı tenaʿʿum:**
Gazel 250
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Nimet ve bolluk içinde bulunmanın zevki.

Ben ol ẕevḳ-ı tenaʿʿum kim sürerem hecri devrinde
Viṣāli içre olan ʿāşıḳlaruñ geçmez ḥayālinden

ẕevraḳ:

1. **ẕevraḳına:**-*ı, -n, -a*
Kaside 16
Mısra: **39**
Sandal.

Baḥr-i cūduñda ʿaṭā zevraḳına yelken urup
Bād-ı luṭfuñla bugün gezdürür uş anı kerem

2. **ẕevraḳıyla:**-*ı, -ile*
Kaside 25
Mısra: **58**
Sandal, kayık.

ʿĪd-i ḫüsnüñde neler cemʿ itdi eşküm sāyili
Ṭañ mı çeşmüm zevraḳıyla eylese seyrān-ı ʿīd

3. **ẕevraḳın:**-*ı, -n*
Gazel 159
Mısra: **3**
Sandal, kayık // gönül.

Baḥr-i ʿışḳuñda çeküp almaġa gönlüm zevraḳın
Dest-i cevrüñle ḫam-ı zülfüñi çengāl eyledüñ

4. **ẕevraḳla:**-*la*
Gazel 173
Mısra: **8**
Kayık.

Baġlanup zülfüñe diller düşdi ḫüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

5. **zevraḳı:**-*ı*
Kaside 17
Mısra: **7**
Kayık, sandal. II Âşığın gözü.

Baḥr-i eşkümde gözüm zevraḳı bulmazdı necāt
Yetişüp Ḫıżr-ı ḫaṭuñ eylemese yarluġı

zevrâkı:

1. **zevraḳı:**
Gazel 115
Mısra: **9**
Kayık.

Göz ü gönlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünki olmışdur aña deryā gönül girdāb göz

2. **zevraḳı:**
Kıt'a 7
Mısra: **5**
Kayık.

Göz ü gönlümden nice çıḳsun ḫayālüñ zevraḳı
Çünkim olmışdur aña deryā gönül girdāb göz

zevraḳ-ı zer:

1. **zevraḳ-ı zer:**
Kaside 8
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Altın kayık.

Deryā-yı laʿle zevraḳ-ı zer ṣal bu demde kim
Gevher ṣaçar havā bitürür ḫāksār laʿl

zevraḳ-ı zerrīni:

1. **zevraḳ-ı zerrīni:**-*i*
Kaside 20
Mısra: **87**
Kelime Tipi: **-**
Altın kayık.

Elüñde zevraḳ-ı zerrīni gördi didi felek
Leḳad raʾeytü ḥilālen yedūru fevḳa hilāl

zevrak-ı zerrīnle:

1. **zevraḳ-ı zerrīnle:**-*le*
Gazel 35
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Altın renkli kayık.

Dest-i sīmīninde sāḳīnüñ ḳadeḥ gören didi
Zevraḳ-ı zerrīnle zeyn olmış kerem ʿummānıdur

zeyl:

1. **ẕeylüñe:**-*üñ, -e*
Kaside 1
Mısra: **19**
Etek.

Bir kez murād elin kim uzadursa ẕeylüñe
Virür dü ʿāleme yed-i beyżāsı rūşenā

zeyn eyleye:

1. **zeyn eyleye:**-*ye*
Kaside 6
Mısra: **199**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Tā gülşen-i nīlūferi zeyn eyleye encüm
Pür-ḳaṭre-i şebnem ola bu sebze-i mīnā

zeyn ide:

1. **zeyn ide:**-*e*
Gazel 285
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Bir sīm ten ki her gice yüz cimri yoluġuñ
Zeyn ide ḥücresini gümiş taḫta bend ile

zeyn idemez:

1. **zeyn idemez:**-*e, -mez*
Kaside 29
Mısra: **74**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Söz bāġına bir naḳş u nigār itdi ḫaṭuñ kim
Zeyn idemez ol luṭf ile gülzārı benefşe

zeyn iden:

1. **zeyn iden:**-*en*
Gazel 192
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Kevkeb-i eşkümle her şeb yir yüzini zeyn iden
Mihr-i ruḫsār-ı meh-i nā-mihrbānumdur benüm

2. **zeyn iden:**-*en*
Kaside 18
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek II güzelleştirmek.

Ḥüsn-i ruḫuñdur gül gibi ʿālem cemālin zeyn iden
Bād-ı elemden bu ruḫ-ı ḫandāna ṣıḥḥat yaraşur

zeyn ider:

1. **zeyn ider:**-*er*
Gazel 304
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Ḫaṭ-ı sebzüñde düşen noḳṭa-i ḫāl-i siyehüñ
Ḥüsnüñüñ muṣḥafını zeyn ider iʿrāb gibi

zeyn iderem:

1. **zeyn iderem:**-*er, -em*
Gazel 282
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Dürr ü gevherle gözüm ḥücrelerin zeyn iderem
Yaramaz daḫı ḫayālüñe mekāndur dimege

zeyn idüp:

1. **zeyn idüp:**-*üp*
Kaside 11
Mısra: **61**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Zeyn idüp gülgūn-ı ḥüsni ḳapuña çekmek içün
Urdı naʿl-i misk-i ezfer kākül-i müşkīn-i dost

zeyn itmege:

1. **zeyn itmege:**-*mek, -e*
Gazel 95
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Kātib-i ḳudret cemālüñ muṣḥafın zeyn itmege
Lāciverd ile lebüñe sūre-i Kevs̱er yazar

2. **zeyn itmege:**-*mek, -e*
Gazel 159
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

3. **zeyn itmege:**-*mek, -e*
Gazel 260
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

İşigüñ bir āsumāndur kim anı zeyn itmege
Ḫūşe-i pervīn aṣar bu eşk-i ġalṭān her gice

4. **zeyn itmege:**
Gazel 279
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Nev-ʿarūs-ı ḥüsnüñi zeyn itmege ey serv-i nāz
Silk-i cevher düzdi kilk-i dür-feşānum boynuña

zeyn itmek:

1. **zeyn itmek:**-*mek*
Kaside 23
Mısra: **99**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Luṭfuñ rebīʿi itmek içün rūzgārı zeyn
Ṣaçdı riyāż-ı ẕihnüme ey şehryār āb

zeyn ola:

1. **zeyn ola:**-*a*
Kaside 8
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Süslenmek, bezenmek.

Nūş eyle cām-ı bādeyi nūşīn lebüñle kim
Gūş-ı ḳadeḥde zeyn ola bir gūşvār laʿl

2. **zeyn ola:**-*a*
Nazm 9
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Bezenmek, süslenmek.

Yazmış ezel kitābına taḳdīr kātibi
Kim nāmuñ ile zeyn ola devlet mekātibi

zeyn olalı:

1. **zeyn olalı:**-*alı*
Kaside 30
Mısra: **25**
Kelime Tipi: **-**
Süslenmek, bezenmek.

Levḥ ü ḳalemle zeyn olalı mekteb-i ezel
Rāyuñ öñinde pīr-i ḫıred ders-ḫᵛān imiş

zeyn oldı:

1. **zeyn oldı:**-*dı*
Gazel 125
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Bezenmek, süslenmek.

Beni aġlatma kim zeyn oldı ḫüsnüñ
Bu rūz-ı ʿīdde bārān yaraşmaz

2. **zeyn oldı:**-*dı*
Terci-bend 1
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Süslenmek, bezenmek.

Zeyn oldı ʿīd-i şādī vü ḫatm oldı ṣavm-ı ġam
Şol gün ki ṭoġdı ḳaşı hilāli Muḥammedüñ

zeyn olmış:

1. **zeyn olmış:**-*mış*
Gazel 35
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Bezenmek, süslenmek.

Dest-i sīmīninde sāḳīnüñ ḳadeḥ gören didi
Zevraḳ-ı zerrīnle zeyn olmış kerem ʿummānıdur

zeyn olsun:

1. **zeyn olsun:**-*sun*
Kaside 11
Mısra: **85**
Kelime Tipi: **-**
Süslenmek, bezenmek.

Perçem-i nuṣretle zeyn olsun celālüñ nice kim
Rūy-ı māha vire zīver kākül-i müşkīn-i dost

zeyn olunmış:

1. **zeyn olunmış:**
Kaside 13
Mısra: **32**
Kelime Tipi: **-**
Süslenmek.

Çārsū-yı bāġ içinde şāḫ-ı nergis gūyiyā
Sīm ü zerden zeyn olunmış ṣayrafī dükkānıdur

zeyn olur:

1. **zeyn olur:**-*ur*
Gazel 82
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Bezenmek, süslenmek.

Ruḫ u zülfüñ hevesinden giceler ṣubḥa degin
Zeyn olur şemʿ-i şebistān ile dükkān-ı Mışr

zī:

1. **zī:**
Kaside 24
Mısra: **10**
Ne güzel, ne hoş.

Meydān içinde ġamzesi atduġı oḳlaruñ
Birin yire düşürmedi zī şūḫ-ı fitne-kār

zīb ü fer virdi:

1. **zīb ü fer virdi:**
Kaside 7
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Süs ve şatafat vermek ‖ süsleyip püslemek.

Ṣubḥ-dem cevlān idüp ṭāvūs-ı zerrīn-per güneş
Būstānına sipihrüñ virdi zīb ü fer güneş

zībā:

1. **zībā:**
Gazel 296
Mısra: **6**
Güzel, süslü, gösterişli.

Sāḳiyā eşnā-yı ṣoḥbetde dükendükce şarāb
Ḫalḳı mest itmek dilerseñ aç bu zībā ṣūreti

2. **zībā:**
Gazel 72
Mısra: **9**
Far. Süslü, güzel.

Şekl-i zülfeynüñ ḫavāşīsinde zībā ḫaṭṭuñuñ
Ḳayd-ı şāhdur kim ḫaṭuñ ansuz ḫaṭālar gösterür

3. **zībā:**
Gazel 292
Mısra: **4**
Far. Süslü, güzel.

Ey gülistān-ı leṭāfet her kişinüñ çeşmine
Baña geldügüñ gibi zībā gelürseñ vā meni

4. **zībā:**
Gazel 304
Mısra: **28**
Far. Süslü, güzel.

Aḥmedʾüñ eşkine baḳ kʾanda ḫayāl-i ruḫ-ı dost
Ter ü zībā görinür ābda mehtāb gibi

5. **zībā:**
Gazel 317
Mısra: **5**
Far. Süslü, güzel.

Zībā yañaġuñda tāze ḫaṭṭuñ
Gül-desteye ṣardı ter giyāhı

6. **zībā:**
Gazel 333
Mısra: **8**
Far. Süslü, güzel.

Her denīnüñ ṣoḥbetinde geçmese dünyā gibi
Rūzigār-ı ḥüsnüñ ey ʿömrüm ne zībā rūz idi

7. **zībā:**
Kıt'a 16
Mısra: **1**
Far. Süslü, güzel.

Āfītāb ol meh-liḳānuñ yaḳmasun zībā yüzin
Yoḫsa bir āh eylerem dilden ki yanar āfītāb

zībālan:

1. **zībālanmasun:**
Gazel 248
Mısra: **1**
Süslenmek.

ʿĀrıżuñ ʿarż it güle gülşende zībālanmasun
Serve göster ḳaddüñi nāz ile raʿnālanmasun

zībālıġ:

1. **zībālıġuñ:**
Gazel 160
Mısra: **1**
Süs, güzellik.

Aç yüzüñ kim şermsār ide güli zībālıġuñ
Söze gel kim bülbüli ḫāmūş ide gūyālıġuñ

zihī:

1. **zihī:**
Gazel 93
Mısra: **3**
"Acıma, hayıflanma" anlamı katmıştır.

Zihī çeküp ḳaşuñ yayın ḫalāṣ-ı tīr-i āh itsem
Ṭoḳuz ṭāḳ-ı zebercedden ṭutarlarsa siper göynür

2. **zihī:**
Gazel 144
Mısra: **1**
"Ne acayip, ne kadar garip" manasında şaşkınlık bildirir. Acıma, hayıflanma anlamı katmıştır.

Zihī bidāyet-i ḥüsn-i ḫaṭuñ nihāyet-i luṭf
Yüzüñde ḥüccet-i ḥüsn ü sözüñde āyet-i luṭf

3. **zihī:**
Gazel 259
Mısra: **6**
"Ne acayip, ne kadar garip" manasında şaşkınlık bildirir. Acıma, hayıflanma anlamı katmıştır.

Mürīd-i cān ḫaṭuñı gördi geçdi dünyādan
Zihī saʿādet anuñ kʾitdi Ḫıżrdan tevbe

4. **zihī:**
Mesnevi 3
Mısra: **189**
Ne güzel, ne hoş, ne iyi!.

Zihī dīn ü devlet zihī iʿtiḳād
Zihī ḫulḳ u şefḳat zihī ʿadl ü dād

5. **zihī:**
Mesnevi 3
Mısra: **189**
Ne güzel, ne hoş, ne iyi!.

Zihī dīn ü devlet zihī iʿtiḳād
Zihī ḫulḳ u şefḳat zihī ʿadl ü dād

6. **zihī:**
Mesnevi 3
Mısra: **190**
Ne güzel, ne hoş, ne iyi!.

Zihī dīn ü devlet zihī iʿtiḳād
Zihī ḫulḳ u şefḳat zihī ʿadl ü dād

7. **zihī:**
Mesnevi 3
Mısra: **190**
Ne güzel, ne hoş, ne iyi!.

Zihī dīn ü devlet zihī iʿtiḳād
Zihī ḫulḳ u şefḳat zihī ʿadl ü dād

8. **zihī:**
Kaside 20
Mısra: **19**
Ne güzel! Ne hoş!.

Başuñda tāc-ı saʿādet zihī celāl ü şeref
Elüñde mühr-i ḫilāfet zihī ʿaṭā vü nevāl

9. **zihī:**
Kaside 20
Mısra: **20**
(Fars.) Ne güzel, ne hoş, ne iyi.

Başuñda tāc-ı saʿādet zihī celāl ü şeref
Elüñde mühr-i ḫilāfet zihī ʿaṭā vü nevāl

zihī zihī:

1. **zihī zihī:**
Kaside 20
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Ne...ne...

Ḫayāl-i devlet idermiş taṣavvurında ʿadūñ
Zihī taṣavvur-ı bāṭıl zihī ḫayāl-i muḥāl

2. **ziḫī ziḫī:**
Bahr-i Tavîl 1
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
"Ne... ne.."Olumlu sıfatları pekiştiren bağlaç.

ḫāküñ emvātını āṣār-ile raḥmetinüñ aḥsen-i vecḥ üzre ziḥī ḥayy ü tüvānā vü ziḥī ḳādir ü muḥyī ki nice ḫūb u laṭīf eyledi iḥyā

zihn:

1. **ẕihnüñe:***-üñ, -e*
Kaside 23
Mısra: **89**
Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.

Öykünmez idi luṭf-ı kelāmuñla ẕihnüñe
Olmasa cāy-gāh-ı dür-i āb-dār āb

2. **ẕihninde:***-i, -n, -de*
Gazel 130
Mısra: **11**
Akıl, düşünce dünyası.

Aḥmedʾüñ ẕihninde gördi ḥüsni evṣāfın didi
Yılda her gün gül virür bir būstānum var imiş

3. **ẕihnüñ:***-ün*
Kaside 14
Mısra: **43**
Akıl, düşünce dünyası.

Muḫadderāt-ı suḫandan çü ẕihnüñ açsa niḳāb
Gerek kʾola müteḥayyir ʿuḳūl-i pür-ferheng

4. **ẕihnüñ:**-*ün*
Kaside 22
Mısra: **41**
Akıl, düşünce dünyası.

Ẕihnüñ ṣafāsı bir naẓar eylerse terbiyet
Esrār-ı ġaybı yek-ser ide āşikār āb

5. **ẕihnümi:**-*üm, -i*
Kaside 10
Mısra: **19**
Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.

Nīl-i nevāli ẕihnümi Mıṣr-ı feżāyil ideli
Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fināsı göñlümüñ

6. **ẕihnümi:**-*üm, -i*
Kaside 30
Mısra: **19**
Zihin, anlama, bilme, unutmama kuvveti, hafıza.

Nīl-i nevāli ẕihnümi Mıṣr-ı feżāyil ideli
Mezraʿatüʾl-ḥıyāżdur cümle fenāsı göñlümüñ

7. **ẕihnüm:**-*üm*
Mesnevi 3
Mısra: **98**
"Zihin" Anlayış, kavrayış, akıl.

Gidüp çeşm-i dilden ḥicāb-ı ġurūr
Bu yıl sözden itmişdi ẕihnüm nüfūr

ẕikr:

1. **ẕikr:**
Gazel 149
Mısra: **19**
Zikir, anma, hatırlama.

Ẕikr ü fikr isterseñ Aḥmed işte ḫalvet işte sen
Ḳo beni kim fikr-i ruḫsār-ı nigār itsem gerek

2. **ẕikrini:**-*in, -i*
Gazel 169
Mısra: **12**
Anma, yâd etme, hatırlama.

Biñ melek yarada Ḥaḳ bir nefesüm nūrından
Ey perī ben yañaġuñ ẕikrini evrād idicek

3. **ẕikrüñsüz:**-*üñ, -süz*
Mesnevi 3
Mısra: **14**
Anma, hatırlama || Allah'ı anma.

Şerīf aduñ añdum ki bulam şeref
Ki ẕikrüñsüz olmaya ʿömrüm telef

4. **ẕikri:**--*i*
Gazel 144
Mısra: **9**
Anma, söyleme, sözünü etme.

Çü dilde verd-i ruḫuñ ẕikri vird-i cānumdur
Sezā durur ki sözümde ola riʿāyet-i luṭf

5. **ẕikri:**-*i*
Kaside 18
Mısra: **8**
Sözünü etme, dile getirme.

Her gūşede tesbīḥ ider dillü dilince kāyināt
Ẕikri budur kim Ḥażret-i Sulṭāna ṣıḥḥat yaraşur

zikr itse:

1. **ẕikr itse:**-*se*
Gazel 337
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
İsmini söylemek, bahsini etmek, anmak.

Ḳāmetüñ vaṣfın ṣabā ẕikr itse serv eyler semāʿ
Raḳṣ urur lā-büd ḫudāvendgār añılsa Mevlevī

zikr ü fikr:

1. **ẕikr ü fikr:**
Gazel 259
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Konuşmak ve düşünmek.

Ne ẕikr ü fikr ki yoġ anda yād-ı zülf ü ruḫuñ
Dün ü gün eylerem ol ẕikr ü fikrden tevbe

zikr ü fikrden:

1. **ẕikr ü fikrden:**-*den*
Gazel 259
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Konuşmak ve düşünmek.

Ne ẕikr ü fikr ki yoġ anda yād-ı zülf ü ruḫuñ
Dün ü gün eylerem ol ẕikr ü fikrden tevbe

zilāli yir yüzine düşmezdi:

1. **ẓilāli yir yüzine düşmezdi:**
Terci-bend 1
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Gölgesi yere düşmezdi. (Hz. Muhammed'in gölgesinin yere düşmemesi (Şifa 1/68) hadisine işaret edilmektedir.).

Çeşm-i zamāne miṣlin anuñ görmemek içün
Düşmezdi yir yüzine ẓilāli Muḥammedüñ

zill-i ḥaḳ:

1. **ẓill-i ḥaḳ:**
Kaside 7
Mısra: **33**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi (Fatih Sultan Mehmet).

Ẓill-i Ḥaḳ Sulṭān Muḥammed Ḫān ki olmışdur anuñ
İşigi ṭopraġınuñ her ẕerresi enver güneş

2. **ẓill-i ḥaḳ:**
Kaside 15
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi (Fatih Sultan Mehmet).

Ẓill-i Ḥaḳ Şāh Muḥammed ki işigi göginüñ
Kemterīn ılduzı olur meh-i tābān-ı kerem

3. **ẓill-i ḥaḳ:**
Kaside 18
Mısra: **22**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi.

Çoḳ çegzinür ki çağıra yüzüñ göricek āfitāb
Ey ẓill-i Ḥaḳ sen sāye-i Yezdāna ṣıḥḥat yaraşur

4. **ẓill-i ḥaḳ:**
Kaside 25
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi.

Ẓill-i Ḥaḳ Şeh Bāyezīd ibn-i Muḥammed Ḫān kʾanuñ
Cāhı bezminden müzeyyendür bugün eyvān-ı ʿīd

<u>ẓill-i ḫudā:</u>

1. **ẓill-i ḫudā:**
Kıt'a 21
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi.

Bu merātib ne cihetdendür saña didüm didi
Ben ḳara ṭopraġı iḥyā itdi ol ẓill-i Ḫudā

<u>ẓill-i ḫudā-yı cemīl-i celle celāl:</u>

1. **ẓill-i ḫudā-yı cemīl-i celle celāl:**
Kaside 20
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bütün güzellikleri kendinde toplayan, şanı yüce Allah'ın gölgesi.

Beşer ne şerḥ ide bilsün cemālin ol güneşüñ
Ki oldı ẓill-i Ḫudā-yı cemīl-i celle celāl

<u>ẓill-i hümā:</u>

1. **ẓill-i hümā:**
Gazel 76
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **-**
Hüma kuşunun gölgesi.

Sevdā-yı zülfi göñlümi sulṭān-ı vaḳt ider
Yāruñ ḫayāl-i ṭurrası ẓill-i hümā mıdur

<u>zıll-ı kibriyāsın:</u>

1. **ẓıll-ı kibriyāsın:**-*sın*
Kaside 4
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi.

Muḥammed ḥaḳḳı Aḥmed düşdi ḫāke
Elini al ki ẓıll-ı Kibriyāsın

<u>zill-i memdūd:</u>

1. **ẓill-i memdūd:**
Gazel 31
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Uzun gölge.

Zülfüñ ki ruḫuña ṣaldı sāye
Çekdi güneş üzre ẓill-i memdūd

<u>zill-i perverdigār:</u>

1. **ẓill-i perverdigār:**
Mesnevi 3
Mısra: **217**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi (2. Bayezid).

İşigüñde ey ẓill-i Perverdigār
Ne gevher ṣaçam kim bula iʿtibār

<u>zill-i yezdān:</u>

1. **ẓill-i yezdān:**
Kaside 19
Mısra: **53**
Kelime Tipi: **-**
Allah'ın gölgesi II Hükümdar, padişah.

Ẓill-i Yezdān āfitāb-ı baḫt Sulṭān Bāyezīd
Mehdī-i devr-i zamān u dāver-i rūy-ı zemīn

<u>żımn:</u>

1. **ẓımnında:**-*ı, -n, -da*
Kaside 7
Mısra: **35**
Bir şeyin içi; iç taraf.

Nite kim her dānenüñ ẓımnında mużmerdür şecer
Ẕerre-i ḫāk-i derinde şöyledür mużmer güneş

<u>zindān:</u>

1. **zindānı:**-*ı*
Gazel 8
Mısra: **18**
Zindan. (Beyit bağlamında çene çukuru.).

Kim buldı düzd-i dil gibi baḫt ol ẕeḳanda kim
Zindānı sīm ü silsilesi müşk-fām ola

2. **zindānıdur:**-*ı, -dur*
Kaside 13
Mısra: **14**
Zindan, hapishâne. (Hz. Yusuf'un kalması bağlamında).

Ḫaṭṭı yazmış dilberüñ çāh-ı zenaḫdānında kim
Bu hezārān Yūsuf-ı Mışrīlerüñ zindānıdur

3. **zindānı:**-*ı*
Kaside 25
Mısra: **16**
Zindan, hapishane.

Ṭoldurup nʾeyler ruḫuñ çāh-ı zenaḫdānuña dil
Çünki şeh luṭfıyla boşaldur bugün zindānı ʿīd

4. **zindānıdur:**-*ı, -dur*
Gazel 35
Mısra: **20**
İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer. II sıkıntılı yer; kara yer.

Bir nefes ġayruñla söyleşmek belādur ʿāşıḳa
Zāġ ile hem-ṣoḥbet olmaḳ bülbülüñ zindānıdur

5. **zindāndan:**-*dan*
Gazel 136
Mısra: **4**
Çāh-ı zenaḫdān, sevgilinin çene çukuru; sıkıntı, dert, keder.

Nʾiçün düşer yüzi ʿīdinde dil zenaḫdāna
Gerek ki ʿīdde zindāndan olınaydı ḫalāṣ

6. **zindāna:**-*a*
Gazel 41
Mısra: **9**
Hapishane, karanlık yer.

Bend ü zindāna şalar bir gün cihān ehlin tamām
Şol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

7. **zindān:**
Gazel 58
Mısra: **2**
Hapishane, karanlık yer.

Gönlüm esīr-i çāh-ı zenaḫdān olup gider
Bī-çāre nʾeylesün yiri zindān olup gider

8. **zindān:**
Gazel 23
Mısra: **12**
İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer II sevgilinin çene çukuru.

Diller ol zülf ü ẕeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyāṣ

9. **zindāna:**-*a*
Gazel 88
Mısra: **8**
İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer II sevgilinin çene çukuru.

Seyr eyledügi çāh-ı zenaḫdānuñı gönül
Key çāpük uġrıdur ki bu zindāna ḳaṣd ider

10. **zindān:**
Gazel 108
Mısra: **6**
İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer II sevgilinin çene çukuru.

Ṣalduġı ṭurra-i dil-düzdi zenaḫdānına yār
Bu ki ṭarrār olanuñ menzili zindān yaraşur

11. **zindāna:**-*a*
Gazel 127
Mısra: **6**
İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer II sevgilinin çene çukuru.

Didüm ol çāh-ı zenaḫdāna heves düşdi gönül
Didi dīvānedür ol ki ide zindāna heves

12. **zindāna:**-*a*
Gazel 152
Mısra: **5**
İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer II sevgilinin çene çukuru.

Ṣol ḳadar cānlar döker cāẕū gözüñ zindāna kim
Ṣu yirine cān ṭolar çāh-ı zenaḫdānuñ senüñ

13. **zindān:**
Gazel 307
Mısra: **13**
İçine tutukluların, hükümlülerin konulduğu kapalı yer II sevgilinin çene çukuru.

Dost zindān ehlini görüp didi kim bunları
Çāha ṣalan ḥasret-i çāh-ı zenaḫdānum gibi

14. **zindānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 10
Mısra: **8**
Hapishâne.

Ḫaṭṭuñ örter sebze-i terle eñegüñ çāhını
Kim düşem zindānına ben bī-ser ü bī-pā ġarīb

15. **zindānına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 325
Mısra: **11**
Hapishâne.

Ġonca zindānına girse nʾola gül Yūsufı kim
Çāk olur dest-i hevāñ ile anuñ pīreheni

16. **zindān:**
Gazel 142
Mısra: **10**
Çok karanlık, sıkıntılı yer.

Bāġ-ı ruḫuñda çāh-ı zenaḫdānı ḥasreti
Cennet çemenlerin baña zindān ider dirīġ

17. **zindānumuza:**-*umuz, -a*
Gazel 287
Mısra: **6**
Zindan, hapishâne. II Sevgilinin çene çukuru.

Dil esīr olduġını gördi zenaḫdānına dost
Didi āzāddur ol kim gire zindānumuza

zindān ola:

1. **zindān ola:**-*a*
Gazel 29
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Bir yerin birine yaşanmaz hale gelmesi, o yerin çok sıkıntılı olması.

Kimden ayrıldum eger nā-geh düşerse gönlüme
Ḳorḳaram kim baña bir zindān ola meydān-ı ʿīd

zindāncı:

1. **zindāncı:**
Gazel 334
Mısra: **6**
Zindan bekçisi.

Çāha ṣalardı cānı Yūsufını
Bu zenaḫdānı görse zindāncı

zindān-ı ḥabāb:

1. **zindān-ı ḥabāb:**
Gazel 228
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Su kabarcığı zindanı.

Ṣaldı zindān-ı ḥabāb içre ṣu dīvāne diyü
Zülfi zencīrine ṭolaşduġıyçün bād-ı çemen

zindān-ı ḫoḳḳa:

1. **zindān-ı ḫoḳḳa:**
Kaside 9
Mısra: **46**
Kelime Tipi: **-**
Hokka zindanı.

ʿAhdüñde oldı ʿāleme ġammāzlıġ ile fāş
Zindān-ı ḫoḳḳa olsa yiridür mekān-ı müşk

zindān-ı mıṣr:

1. **zindān-ı mıṣr:**
Gazel 82
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Mısır'ın zindanı. (Sevgilinin çene çukuru bağlamında.).

Eyledi ʿışḳ Züleyḫāsı bu cān Yūsufına
Mıṣr-ı ḥüsnüñde zenaḫdānuñı zindān-ı Mıṣr

zindān-ı zemīnüñ:

1. **zindān-ı zemīnüñ:**-*üñ*
Kaside 29
Mısra: **57**
Kelime Tipi: **-**
Yer, toprak zindanı.

Gül būyın uġurlamasa zindān-ı zemīnüñ
Olmazdı zamānlarla giriftārı benefşe

zīnet:

1. **zīneti:**-*i*
Gazel 296
Mısra: **20**
Süs; güzellik veren, güzelleştiren şey.

Virme zaḥmet ol perī-ruḫsāra ey meşşāṭa kim
Bir güneşdür ol ki dünyā andan alur zīneti

zīnet bula:

1. **zīnet bula:**-*a*
Kaside 19
Mısra: **113**
Kelime Tipi: **-**
Süslenmek, güzelleşmek.

Nice kim nevrūz ile zīnet bula bāġ-ı cihān
Eylesün ferr-i ruḫuñ eyvānuñı ḫuld-i berīn

zīnet idüp:

1. **zīnet idüp:**-*üp*
Kaside 31
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek.

Nāzüklük ile zīnet idüp ʿārızını gül
Göz eyler aña ḳarşu ṭurup nergis-i şehlā

zīnet olup:

1. **zīnet olup:**-*up*
Kaside 27
Mısra: **21**
Kelime Tipi: **-**
Süslenmek.

Ḳandīl-i zerle zīnet olup āḫūr-ı felek
Çıḳduḳca andan edhem-i şeb eşheb-i nehār

zīnet-i bāġ-ı irem:

1. **zīnet-i bāġ-ı irem:**
Kaside 7
Mısra: **23**
Kelime Tipi: **-**
İrem bahçesinin süsü.

Zīnet-i bāġ-ı İrem ṭutmaġ içün gülzār-ı ṣubḥ
Eyledi gök sebzezārın pür-gül-i aḥmer güneş

zīnet-i gülzār:

1. **zīnet-i gülzār:**
Gazel 319
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Gül bahçesinin güzelliği, süsü.

Sen giricek gülşene gül zār olur
Ey yañaġı zīnet-i gülzār hey

zīnet-i tāc-ı levlāk:

1. **zīnet-i tāc-ı levlāk:**
Mesnevi 3
Mısra: **38**
Kelime Tipi: **-**
Levlak tacının süsü.

Teni devlet-i taḫt-ı eflāk olan
Seri zīnet-i tāc-ı levlāk olan

zīnet-i taht u nigīn:

1. **zīnet-i taḫt u nigīn:**
Kaside 15
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Tahtın-hükümdarlığın- ve mührün süsü.

Tāc-baḫş-ı ser-i sulṭān-ı selāṭīn-i cihān
Zīnet-i taḫt u nigīn ḥażret-i sulṭān-ı kerem

zinhār:

1. **zinhār:**
Gazel 180
Mısra: **2**
"Aman ha!" anlamında bir söz.

Feryād u nālem işidüp ey yār ḳaçma gel
Yigitsin alma āhumı zinhār ḳaçma gel

2. **zinhār:**
Gazel 224
Mısra: **7**
"Aman ha!" anlamında bir söz.

Dīvdür maʿnīde anuñ zinhār mekrinden ṣaḳın
Ger perī peyker olursa tāze berg-i verdden

3. **zinhār:**
Gazel 198
Mısra: **11**
"Kesinlikle, sakın, asla" anlamında zarf.

Gūşe-gīr-i gūşe-i Beytüʾl-Ḥaremdür zinhār
Çekmesün ḳaşuñ gözüñ āhūsına yā dostum

4. **zinhār:**
Terkib-bend 1
Mısra: **41**
"Kesinlikle, sakın, asla" anlamında zarf.

Zinhār emīn oturma ki ʿālemde kimse hīç
Bulmadı çarḫ-ı ẓālim elinden amān daḫı

zīr ü zeber kıl:

1. **zīr ü zeber ḳıl:**
Gazel 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Alt üst etmek.

Tā ḫarāb itmege bir ẓālim daḫı meyl itmeye
Gönlümi zülfüñ gibi zīr ü zeber ḳıl dāʾimā

zīr ü zeber kıldı:

1. **zīr ü zeber ḳıldı:**-*dı*
Gazel 172
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Altüst etmek.

Cānları zār u nizār eyledi hecr ile ġamuñ
Dilleri zīr ü zeber ḳıldı cefā vü sitemüñ

zīra:

1. **zīrā:**
Gazel 18
Mısra: **8**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden
Zīrā ki ḥarīr içre olur misk-i ter ey dost

2. **zīrā:**
Gazel 69
Mısra: **8**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

İñle ḥamīde-ḳadd ile ṭaşsun gözüñ yaşı
Zīrā şarāb u çeng işi cūş u ḫurūşdur

3. **zīrā:**
Gazel 139
Mısra: **2**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Cānāne cemālinsüz dil bulmadı cāndan ḥaẕ
Zīrā ten-i bī-cāna yoḳ ʿayş-i cihāndan ḥaẕ

4. **zīrā:**
Gazel 139
Mısra: **9**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Zāhid yañaġuñ vaṣfın idrāk idimez zīrā
Kesb eyleyimez aʿmā āyīne-i cāndan ḥaẕ

5. **zīrā:**
Gazel 150
Mısra: **14**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Bulsun ḳapuña ḳo ruḫ-ı zerdümden eşk rāh
Zīrā ḥarīm-i Kaʿbeye zer nāv-dān gerek

6. **zīrā:**
Kaside 6
Mısra: **42**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Ḫurşīd işidüp didi ki ey māh yirüñ bil
Ben var iken ol mertebe degmez saña zīrā

7. **zīrā:**
Kaside 22
Mısra: **68**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Tīġuñ ḳılāʿ-ı düşmeni ḳalʿ itse ṭañ degül
Zīrā esāsın itmez olur üstüvār āb

8. **zīrā:**
Kaside 23
Mısra: **60**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

ʿAyb itme vaṣluñ içre kenār eylesem ṭaleb
Zīrā işitmedüm kim ola bī-kenār āb

9. **zīrā:**
Nazm 1
Mısra: **9**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Zīrā ki vilāyet-i ʿAlīye
Münkir degülüz imāmumuzdur

10. **zīrā:**
Terci-bend 1
Mısra: **80**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Kim baḳsa ravżaña açılur cānı gül gibi
Zīrā mezāruñ oldı der-i cennet-i berīn

11. **zīrā:**
Terkib-bend 1
Mısra: **72**
"Çünkü, şu sebepten, bundan dolayı" anlamlarına gelen bağlaç.

Olmaz muṣībeti bu ʿazānuñ beyān dirīġ
Zīrā ki şemʿ gibi dutuşdı zebān dirīġ

<u>zīr-i rān:</u>

1. **zīr-i rān:**
Kaside 21
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Uyluğun altı (ata binme, at sürme durumu) // hükmü altında.

Salṭanat ṭopın ur zamānede kim
Devlet atını zīr-i rān bulduñ

<u>zırıh:</u>

1. **zırıhlar:***-lar*
Kaside 11
Mısra: **34**
Zırh.

Ḳaṣd-ı ḥaşmuña kemān çekmiş hilāl-ebrū-yı yār
Aya geydürmiş zırıhlar kākül-i müşkīn-i dost

2. **zırıh:**
Gazel 51
Mısra: **6**
Zırh.

Her ṭarafdan gelmesün diyü aña tīr-i naẕar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

3. **zırıh:**
Gazel 74
Mısra: **15**
Zırh.

Şuya sünbülden zırıh giydürse ruḫsāruñ nʾola
Her yaña nergislerüñden siḥr ile peykān yaġar

4. **zırıh:**
Gazel 343
Mısra: **7**
Zırh.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

5. **zırıh:**
Kaside 7
Mısra: **72**
Zırh.

ʿÖmr-i ḫaṣmuña şebī-ḫūn itmek içün her gice
Gök geyer şāmī zırıh mehden düzer miġfer güneş

zīver:

1. **zīverini:**-*i, -ni*
Gazel 44
Mısra: **9**
Süs.

Āferīn ḥüsni ʿarūsına kʾanuñ zīverini
Aḥmed āyīne-i ḫurşīd ü ḳamerden güniler

2. **zīver:**
Kaside 7
Mısra: **92**
Süs.

Tīġ-ı āteş-bār-ı rūşen-rūy-ı dīn-ārāyuñuñ
Ḳabżasına māh aḫter yüzine zīver güneş

3. **zīver:**
Kaside 7
Mısra: **101**
Süs.

Ey ʿarūs-ı ḥüsnüñe āyīne meh zīver güneş
Görinür ʿaks-i cemālüñden cihān yek-ser güneş

4. **zīver:**
Kaside 25
Mısra: **8**
Süs.

Çün cemālüñ ʿīdidür bu vech ile ārāste
Gel beni aġlatma kim zīver bozar bārān-ı ʿīd

5. **zīveri:**-*i*
Terkib-bend 1
Mısra: **74**
Süs.

Ol burc-ı devlet aḫteri Şeh Muṣṭafā ḳanı
Ol taḫt u tāc zīveri Şeh Muṣṭafā ḳanı

zīver bula:

1. **zīver bula:**-*a*
Kaside 11
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Süslenmek, ziynet bulmak.

Kāküli ucından ey dil ḫāme-veş ḳan aġla kim
Laʿl-i terden bula zīver kākül-i müşkīn-i dost

zīver vire:

1. **zīver vire:**-*e*
Kaside 11
Mısra: **86**
Kelime Tipi: **-**
Süslemek, bezemek.

Perçem-i nuṣretle zeyn olsun celālüñ nice kim
Rūy-ı māha vire zīver kākül-i müşkīn-i dost

żiyā:

1. **żiyā:**
Gazel 270
Mısra: **1**
(Ar.) Parlaklık, aydınlık.

Sāyem żiyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir gün muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya

2. **żiyā:**
Kaside 1
Mısra: **60**
(Ar.) Parlaklık, aydınlık.

Nūnla beyān olınmış iẕeʾş-şemsü küvviret
Ol gün güneşde nūr-ı Muḥammed ḳomaz żiyā

3. **żiyāya:**-*ya*
Gazel 270
Mısra: **22**
Işık.

Dil rūşen olmaz Aḥmed cevr oḳı delmeyince
Bī-revzen olsa ḫāne muḥtāc olur żiyāya

żiyā virür:

1. **żiyā virür:**-*ür*
Kaside 1
Mısra: **26**
Kelime Tipi: **-**
Işık vermek, nurlandırmak.

Sen şol çerāġsın şeb-i miʿrāc içinde kim
Ḳandīl-i kāyināta zebānuñ virür żiyā

żiyā-baḫş:

1. **żiyā-baḫş:**
Gazel 246
Mısra: **19**
Işık saçan.

Ṣubḥa dek şehrinde ol māhuñ żiyā-baḫş olmaġa
Ṣuʿle-i āhum yiter şemʿ-i şebistān olmasun

ziyāde:

1. **ziyāde:**
Nazm 31
Mısra: **5**
(Ar.) Fazla, çok.

ʿÖẕr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖẕrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

ziyāde eyledi:

1. **ziyāde eyledi:**-*di*
Nazm 42
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Fazlalaştırmak.

ʿÖẕr eyledügümce eyledi cevrini ziyāde
ʿÖẕrüm de günāhuma ṣayılmazsa ʿacebdür

żiyāfet:

1. **żiyāfetdür:**-*dür*
Mesnevi 3
Mısra: **29**
Misafiri yedirip içirme, şölen, davet.

Aña bir żiyāfetdür ol ḫʷān-ı ʿām
Kʾanuñçün yaradıldı ʿālem tamām

żiyā-güster:

1. **żiyā-güster:**
Kaside 7

Mısra: **86**
Işık yayan/saçan.

Ḳanda beñzer ḳaṣruña bir āfitābıyla felek
Kʾanda her bir cām olupdur bir żiyā-güster güneş

ziyān:

1. **ziyān:**
Gazel 270
Mısra: **6**
Bir şey veya kimsenin sebep olduğu çıkar kaybı, zarar.

Ḳaşuñ çatup cihānı peyveste aġladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya

2. **ziyān:**
Gazel 291
Mısra: **7**
Bir şey veya kimsenin sebep olduğu çıkar kaybı, zarar.

Ay yüzinden ḳazısa ḫaṭṭı ġubārın ne ziyān
Rūy-ı zībāya ne ġam naḳş u nigār ayrulığı

3. **ziyān:**
Kaside 30
Mısra: **12**
Bir kimsenin veya bir olayın sebep olduğu zarar.

Nʾitsün cemāl ʿāşıḳı cennet naʿīmini
Çünkim ġamuñdan özge ne yirse ziyān imiş

ziyān ide:

1. **ziyān ide:**-*e*
Gazel 55
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Zarar vermek.

Ḳorḳaram özge ġamuñdan daḫı nesne yimege
Ki ziyān ide baña nā-geh ölem gibi gelür

ziyāret ḳıl:

1. **ziyāret ḳıl:**
Gazel 212
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Ziyaret etmek.

Gel göñül Kaʿbesin ziyāret ḳıl
Kʾolupdur maḳām-ı İbrāhīm

żiyā-yı ṣubḥ-dem:

1. **żiyā-yı ṣubḥ-dem:**
Gazel 185
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Sabah vaktinin ışığı. (Sevgilinin güzelliği).

Ey cemālüñ maṭlaʿ-ı nūr-ı ṣafā-yı ṣubḥ-dem
Pertev-i ḫurşīd-i ḥüsnüñdür żiyā-yı ṣubḥ-dem

zübde-i terkīb-i çār erkānıdur:

1. **zübde-i terkīb-i çār erkānıdur:**
Kaside 13
Mısra: **72**
Kelime Tipi: **-**
Dört unsur (hava, su, ateş, toprak)'un birleşimindeki öz.

Menziletde ʿumde-i tertīb-i heft eflāk iken
Maʿdiletde zübde-i terkīb-i çār erkānıdur

zücāc:

1. **zücāc:**
Gazel 24
Mısra: **10**
Sırça, cam şişe II Âşığın gönlü.

Dilde çoḳ durmaḳla mihrüñ ḫāliṣ olduġı bu kim
Bāde-i ṣahbāyı egletdükce ṣāf eyler zücāc

zuhal:

1. **zuḥal:**
Kaside 7
Mısra: **40**
Satürn gezegeni, yedinci felekte yer alır. Gezegenler arasında siyah renge yakın esmer bir ışık vermesi ile ayırt edilen bu gezegen, edebî tasvirlerde daima zenci, Hintli, mürekkep, ben vb. esmer, siyah ırk ve nesnelere benzetilmiştir.

Bir şehenşāh-ı ḳader-ḳadr ü ḳażā-rādur kʾolur
Bāmına hindū Zuḥal dergāhına çāker güneş

zühre:

1. **zühreye:**-*y, -e*
Gazel 119
Mısra: **3**
Çoban yıldızı, Venüs, Zühre (çalgıcı özelliği ile).

Āhum felekde Zühreye āheng ider velī
Gör ṭāliʿüm ki diñlemez ol meh-liḳā henūz

2. **zührenūñ:**-*nüñ*
Kaside 7
Mısra: **27**
Utarit'ten sonra güneşe en yakın gezegen, Çulpan, Venüs. Feleğin sazendesi olarak bilinir, bu yüzden edebi metinlerde şarkı, eğlence, çalgı, aşk ile birlikte anılır.

Bezm-i ʿayşin Zührenüñ germ itmege sāḳī-ṣıfat
Āb-gūn aḳdāḥ içinde gezdürür āẕer güneş

3. **zühre:**
Kaside 14
Mısra: **1**
Utarit'ten sonra güneşe en yakın gezegen, Çulpan, Venüs. Feleğin sazendesi olarak bilinir, bu yüzden edebi metinlerde şarkı, eğlence, çalgı, aşk ile birlikte anılır.

Seḥer ki Zühre nevāda düzetdi perde-i çeng
ʿArūs-ı heft felek çarḫa girdi çāpük ü şeng

4. **zühre:**
Gazel 62
Mısra: **8**
1. Üçüncü kat göğe hâkim olduğu söylenilen Çoban Yıldızı, Venüs olarak da bilinen çok parlak bir yıldız. 2. Sevgilinin güzel, parlak yüzü.

Sāḳiyā peymāne ṣun kim şevḳına şeh bezminüñ
Zühre her gün çeng ile ḫurşīd-i tābān oynadur

5. **zühre:**
Kaside 20
Mısra: **47**
3. kat göğe hakim olduğu söylenilen Çoban yıldızı, Venüs olarak da bilinen çok parlak bir

yıldız. Klasik edebiyatımızda çoğu zaman şarkı, aşk, güzellik ve çalgı ile birlikte anılır.

Düzetdi çengini Zühre semāʿa girdi felek
Bu ḳavle başladı çün meclisüñdeki ḳavvāl

6. **zühreye:**-*y, -e*
Gazel 193
Mısra: **4**
3. kat göğe hakim olduğu söylenilen Çoban yıldızı, Venüs olarak da bilinen çok parlak bir yıldız. Klasik edebiyatımızda çoğu zaman şarkı, aşk, güzellik ve çalgı ile birlikte anılır.

Çeng olupdur ḳāmetüm zārīlıġ eyler her ḳılum
Zühreye āheng ider göklerde efġānum benüm

7. **zühre:**
Kaside 26
Mısra: **2**
Utarit'ten sonra güneşe en yakın gezegen, Çulpan, Venüs. Feleğin sazendesi olarak bilinir, bu yüzden edebi metinlerde şarkı, eğlence, çalgı, aşk ile birlikte anılır.

Biçdüm ḳabā-yı medḥi çü dildārum üstine
Zühre terāne baġladı eşʿārum üstine

zühre-cebīn:

1. **zühre-cebīn:**
Gazel 239
Mısra: **7**
Zühre yıldızı gibi parlak alınlı II Sevgili.

Gösterürse yüzinüñ beñlerüñ ol Zühre-cebīn
Nice baş ḳoşduġın Ay ile Süreyyā göresin

zühre-i zehrā:

1. **zühre-i zehrā:**
Kaside 6
Mısra: **52**
Kelime Tipi: **-**
Parlak Zühre.

Aḳvāl-i muġannīñi semāʿ ideli her şeb
Taʿlīme gelür çengin alup Zühre-i zehrā

zühre-i zehrāyı:

1. **zühre-i zehrāyı:**-*yı*
Kaside 7
Mısra: **100**
Kelime Tipi: **-**
Parlak Zühre yıldızı.

Şāh bezminde ʿamel olmaġa bu ḳavl-i ġazel
İdinüpdür Zühre-i zehrāyı ḫunyā-ger güneş

zülāl:

1. **zülāl:**
Kaside 24
Mısra: **34**
Safi, hafif, soğuk, güzel su. II Sevgilinin dudağı.

Didüm ki söyleseñ keremüñden ne eksilür
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aḳıdur mı yar

2. **zülāliyle:**-*i, -y, -le*
Kaside 15
Mısra: **12**
Soğuk, güzel, tatlı su.

Açılur ḫulḳı nesīmiyle gül-i gülşen-i cūd
Bezenür luṭfı zülāliyle gülistān-ı kerem

3. **zülālidür:**-*i, -dür*
Kaside 18
Mısra: **25**
Soğuk, güzel, tatlı su.

Naẓmuñ zülālidür viren Ḫıżra yine ʿömr-i ebed
Sen āşinā-yı çeşme-i ḥayvāna ṣıḥḥat yaraşur

4. **zülāli:**-*i*
Gazel 34
Mısra: **17**
Saf, tatlı su.

Luṭfı zülāli ḳaṭresidür kevs̱er-i bihişt
Ḳahrı şirārı şemmesi nār-ı caḥīmdür

5. **zülāl:**
Kaside 20
Mısra: **24**
Ar. İçimi güzel, tatlı, saf su.

Nesīm-i ḫulḳuñ eger āb u ḫāke ḳılsa güẕer
ʿAbīr olurdı türāb u gülāb olurdı zülāl

6. **zülāli:**-*i*
Kaside 23
Mısra: **109**
Ar. İçimi güzel, tatlı, saf su.

Luṭfuñ zülāli sebz ide dünyā çemenlerin
ʿĀlemde nice kim bitüre sebzezār āb

zülāl-i feyżiyle:

1. **zülāl-i feyżiyle:**-*i, -ile*
Kaside 2
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Feyzin tatlı suyu.

Nesīm-i luṭfı deminden zülāl-i feyżiyle
Cihānı eyledi gül-zār Şeyḫ Tācuʾd-dīn

züʾl-celāl:

1. **ẕüʾl-celāl:**
Mesnevi 3
Mısra: **85**
Celal sahibi, azamet, izzet ve heybet sahibi Allah.

Eger mücrim olmasa ey Ẕüʾl-Celāl
Kime ʿafvuñ ideydi ʿarż-ı cemāl

2. **ẕüʾl-celāle:**-*e*
Nazm 2
Mısra: **1**
Celal sahibi, azamet, izzet ve heybet sahibi Allah.

Sipās Allāha minnet Ẕüʾl-celāle
Oturduñ kürsī-i ʿizz ü celāle

züleyhā:

1. **züleyḫādur:**-*dur*
Kaside 7
Mısra: **14**
Yusuf peygamber ile aralarında çeşitli olaylar geçen ve sonunda onun eşi olan kadın.

Yā felek Mışrında sulṭān oldı bir Yūsuf-cemāl
Yā Züleyḫādur ṭutar nārenc-i zer-peyker güneş

2. **züleyḫā:**
Kaside 31
Mısra: **8**

Hz. Yusuf ile çeşitli hadiseler yaşayıp sonunda onunla evlenen tarihi kadın karakter.

Çoġ idi ki gül Yūsufı hecrinde zamāne
Pīr olmış idi ḥasret ile hem-çü Züleyḫā

3. **züleyḫāsı:**-*sı*
Gazel 82
Mısra: **7**
Yusuf kıssasında geçen ve Yusuf'a âşık olup iftira atan (sonunda onun karısı olan) Mısır azizinin karısı.

Eyledi ʿışḳ Züleyḫāsı bu cān Yūsufına
Mışr-ı ḥüsnüñde zenaḫdānuñı zindān-ı Mışr

züleyḫā-veş:

1. **züleyḫā-veş:**
Kaside 20
Mısra: **6**
Züleyha gibi.

Hevā-yı Yūsuf-ı baḫtuñla nev-cevān olıban
ʿAcūz-ı dehr Züleyḫā-veş itdi ʿarż-ı cemāl

zülf:

1. **zülfüñi:**-*ü, -ñ, -i*
Kaside 19
Mısra: **22**
Ar. Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

Ṣaçlaruñ misk-i Ḫotandur ruḫlaruñ gülzār-ı Çīn
Ṭaġıdup zülfüñi ṭoldur müşk ile gülzār için

2. **zülfüñüñdür:**
Gazel 253
Mısra: **9**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

Ḳamer devrinde devlet zülfüñüñdür
Ki olmış māh ile zānū be-zānū

3. **zülfüm:**-*üm*
Gazel 321
Mısra: **9**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

Didi ḳadd-i bülendümde anuñ çün egridür zülfüm
Ki meyl itdükce bālāya olur dūd-ı siyāh egri

4. **zülfden:**-*den*
Kaside 29
Mısra: **13**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

İşitmedüm ol ḳadd ile bu zülfden özge
Bir serv-i gül-endām ola ezhārı benefşe

5. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Kaside 11
Mısra: **73**
Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

Söz ʿarūsı zülfine naẓmum leʾālī dizdi kim
Silk-i cevherdür ser-ā-ser kākül-i müşkīn-i dost

6. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 19
Mısra: **31**
Güzel yüzün iki cihetinden sarkan saç.

Ḫālüñ üzre zülfüñi depretse āhum dir gören
Oldı ḥüsnüñe meges-rān şehper-i Rūḥuʾl-Emīn

7. **zülfe:**-*e*
Gazel 128
Mısra: **1**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; sevgilinin saçı.

Yine sevdāyī göñül bir zülfe itmişdür heves
Kim hevāsından olur bād-ı ṣabā müşkīn-nefes

8. **zülfinde:**-*i, -n, -de*
Gazel 335
Mısra: **1**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; sevgilinin saçı.

Zülfinde ruḫları ʿaceb anuñ ne māh ki
Kim bir gicede baḳana görindi māh iki

9. **zülfinden:**-*i, -n, -den*
Gazel 61
Mısra: **13**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Ḥaẕer ḳıl ġamze vü zülfinden Aḥmed
Ki dil yaġmālar ol bu cān uġurlar

10. **zülf:**
Gazel 3
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ne ḳamerdür bu ki olmış zülf müşk-efşān aña
Nice reyḥāndur ḫaṭı kim ḳalmışam ḫayrān aña

11. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 6
Mısra: **14**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Aḥmed yoluñda ṭoprak olur bu ümīde kim
Zülfüñi ḫāk-i rāhuña eyleyesin rehā

12. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 8
Mısra: **2**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Aç alnuñı ki ay yüzüñe gün ġulām ola
Çöz zülfüñi ki ḫilʿat-i ḥüsnüñ tamām ola

13. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 9
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñde ġam yidügi kifāyetdür Aḥmede
Loḳma ile ḫırḳa buldı ḳanāʿat hemīn ola

14. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 10
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bu sebebden dil ḳarār eyler ḳara zülfüñde kim

Şām irişdügi maḥalde idinür
meʾvā ġarīb

15. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 11
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Şaldı zülfin kim şikest ide dil ü cān leşkerin
Ehl-i İslām üstine nʾiderdi bir bī-dīn şalup

16. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 11
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Diñ kebūter göñlümi almaġa zülfin şalmasun
Murġ-ı dest-āmūzdur aña nʾider şāhīn şalup

17. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 13
Mısra: **4**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bir rūz durur ṣubḥ-ı ṣafā-baḫş-ı cemālüñ
Kim zülfüñ ile bağlamış iki ṭarafın şeb

18. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 18
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ kiʿiẕāruñda ider cilveler ey dost
Ṭāvūs-ı cināndur ki açar bāl ü per ey dost

19. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 21
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Kaʿbe yüzüñe ṭolaşdı zülfüñ
Ṣan girdi ṭavāfa mār ey dost

20. **zülf:**
Gazel 23
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Diller ol zülf ü ẕeḳanda çaġrışur
Bend ile zindān elinden el-ġıyāṣ

21. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 23
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ẓulm zencīrinde zülfüñ ḳılduġı
Cevr-i bī-pāyān elinden el-ġıyāṣ

22. **zülf:**
Gazel 24
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫāk-i pāyuñ ʿıṭrını ol zülf etekden ṣaçduġı
Bu sebebdendür ki Çīnde misk igen olmaz revāc

23. **zülfi:**-*i*
Gazel 25
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Meger ki sāye ṣalar cāma zülfi sāḳīnüñ
Ki cān dimağın ider böyle müşk-bār ḳadeḥ

24. **zülfi:**-*i*
Gazel 26
Mısra: **6**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Yazmış cemāli nusḫasına ḫaṭṭı ḥāşiye
Düşmiş anuñ kenārına uş zülfi ḳayd-ı şāh

25. **zülfi:**-*i*
Gazel 27
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ruḫında zülfi ne ṭañ el ṣunarsa ġabġabına
Olur çü yüz bula Hindū daḫı beter güstāḫ

26. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 27
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṣabā uzadup elin zülfüñi çeker güstāḫ
Kim oldı bī-ser ü pālarda bu ḳadar güstāḫ

27. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 30
Mısra: **12**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Vaṣluñ güni ṭoġardı benüm başuma bir gün
Hecrüñ gicesi olmasa zülfüñ gibi mümted

28. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 31
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ ki ruḫuña ṣaldı sāye
Çekdi güneş üzre ẓill-i memdūd

29. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 38
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Baş ḳoşar beñzer ṣabā ol gül-ʿiẕāruñ zülfine
Kʾayağı başduġı yir hep sünbül ü reyḥān olur

30. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 38
Mısra: **12**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Şiddet-i ʿışḳ u belā-yı hecr ü endūh-ı raḳīb
Uzanup zülfüñ gibi varduḳca bī-pāyān olur

31. **zülfi:**-*i*
Gazel 40
Mısra: **2**
1. Yüzün iki yanından

sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Aġzı mercān dürcidür kim cevher-i cān andadur
Zülfi ʿaḳreb burcıdur kim māh-ı tābān andadur

32. **zülfi:**-*i*
Gazel 41
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Hey ne cādū-yı siyeh-dildür yüzinde zülfi kim
Bir ḳılı ucındʾaṣılmış biñ dil ü cān andadur

33. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 42
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Çevgānı zülfüñüñ nice cān ṭopın urmasun
Gülgūn yañaġuñ gibi meydān ṭutup durur

34. **zülf:**
Gazel 47
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bostān-ı ruḫuñda nice ṭāvūs olur ol zülf
Kim müşk ile ʿanberden iki bāl ü peri var

35. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 49
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ger hem-dem olsa zülfüñ ile bir nefes ṣabā
ʿīsā gibi ʿiẕām-ı remīme revān virür

36. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 50
Mısra: **6**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫüsnüñ ʿarūsın itdi yine ġāliye nesīm
Zülfüñ ki ʿanberīne-i misk-i Ḫotan ṭutar

37. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 50
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ ki bāġbān-ı gülistān-ı ḥüsndür
Avcında deste deste gül ü nesteren ṭutar

38. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 50
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ ne içün oldı perīşān benüm gibi
Çün dāyim elde bih gibi sīb-i ẕeḳan ṭutar

39. **zülfi:**-*i*
Gazel 51
Mısra: **6**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Her ṭarafdan gelmesün diyü aña tīr-i naẓar
Zülfi gün yüzinüñ üstinde zırıh cevşen ṭutar

40. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 54
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ġam deñizinde ḳalup zülfüñi sevdā ḳıluram
Ġarḳ olurken ṣunaram māra elümden ne gelür

41. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 59
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ kemendi ḳanına ṣuṣamış Aḥmedʾüñ
Çāhına düşüp ol ẕeḳanuñ ser-nigūn gider

42. **zülf:**
Gazel 63
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Cān oynasun ol zülf ile oynamaġ uman kim
Cānbāzlıġ iden resen-i dār ile oynar

43. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 63
Mısra: **8**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Tiryāk virüp zehrini şehd itmege māruñ
Zülfin dutup ol ḥoḳḳa-i dür-bār ile oynar

44. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 65
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Nūr-ı ḥüsnüñ berḳ urur zülfüñ düninde dir gören
Bir mübārek ayda ḳadr olmış şeb-i yeldāyı gör

45. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 66
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dil diler zülfüñ ṭarīḳında ġamuñ fikrin refīḳ
Gicede ḳorḳulu yol yolcuya yoldaş añdurur

46. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 66
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Göñlüme ṭūl-ı emel virüp hevāsı zülfüñüñ
Gözlerüme ḳāmetüñ fikri uzun yaş añdurur

47. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 67
Mısra: **3**

1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Çevgān idicek zülfüñi meydān-ı cemāle
Ser-geşte olup ay ile gün ṭop olacaḳdur

48. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 68
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫūşe-i bāġ-ı İrem mi zülfüñ ey ʿunnāb-leb
Yā aşılmış şāmda miskīn ʿineb āvengidür

49. **zülfüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 68
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Düşdi zülfüñden ḳara yaşlu benefşe lā cerem
Bisteri ḫāk-i siyeh bālīni şaḥrā sengidür

50. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 71
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ ki mesken eyledi gülzār-ı ḫüsnüñi
Ṭāvūsdur ki bāġ-ı bihişt içre bestedür

51. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 71
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫāl-i ruḫuñ ki kesmedi zülfüñ ʿalāḳasın
Ol kāfirüñ taʿalluḳı bu but-perestedür

52. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 71
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ şınuḳlu ḫāṭırını şorsun Aḥmedʾüñ
Kim dost vaʿdesi gibi göñli şikestedür

53. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 72
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṭāliʿ-i şūrīdeme zülfüñ nişān yetmez mi kim
Baḳduġumca ṣubḥ-ı ṣādıḳda mesālar gösterür

54. **zülf:**
Gazel 73
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫaṭṭ-ı yār ol zülf ucında müşk ile yazmış ki bu
Çīn ü Māçīnde düzilmiş düzd-i dil çengālidür

55. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 73
Mısra: **6**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Muṣḥaf açdum mekteb-i ḫüsnüñde göñlüm ṭıflına
Evvelinde geldi zülfüñ dalı devlet dālidür

56. **zülfi:**-*i*
Gazel 74
Mısra: **12**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Mürde-diller maḥşer-i ḫüsninde bulmaġa ḥayāt
Bir bulutdur zülfi kim bārān yirine cān yaġar

57. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 75
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

İrse zülfüñe ṣabā āb-ı ʿiẕāruñ yüzine
Ter benefşe ṣaçılur sünbül ü reyḥān dökilür

58. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 77
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Şikest zülfine ṭolaşdı göñlüm Anuñʾçün ucdan uca pür-şikendür

59. **zülfi:**-*i*
Gazel 78
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfi meydān-ı cemāl içre ne ḫoş çevgāndur
Kim aña ṭop-ı felek mihr ile ser-gerdāndur

60. **zülfi:**-*i*
Gazel 80
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ol ḫoş-ḫırām içün çekerüz zülfi ġuṣṣasın
Ṭāvūsı özleyen ġam-ı Hindūstān çeker

61. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 80
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ görüp çıḳar ẕeḳanuñdan göñül belī
Çāh-ı belā esīrlerin rīsmān çeker

62. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 83
Mısra: **2**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Gördüm yüzüñi idemezem ey nigār ṣabr
Zülfüñ ġamından oldı baña zehr-i mār ṣabr

63. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 85
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından

sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dizdi zülfüñde ḳaṭre-i ʿaraḳuñ
Müşk çevgān ucına gevherler

64. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 86
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṭañ yili zülfüñ güẕer itdükce ṣanuram
Çīnden ḳaṭār-ı ḳāfile-i müşk-i ter çıḳar

65. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 91
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ne ḳılam yā Rab ol zülfüñ ucından
Ki ol sevdāda dil miskīn olupdur

66. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 99
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dil marīżın ṣor ki derdinden ruḥuñla zülfüñüñ
Nārdan bister döşenmiş mārdan bālīni var

67. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 101
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ añsam bezm-i gülşen būy-ı ʿanberden ṭolar
Laʿlüñ añsam ṣaḥn-ı ṣaḥrā cūy-ı kevşerden ṭolar

68. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 101
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñüñ çevgānı ṭop oynamaġa ḳaṣd idicek
Ṣaḥn-ı meydānuñ arası cān ile serden ṭolar

69. **zülfi:**-*i*
Gazel 106
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

El uzunluġın idüp laʿline ṣunmış zülfi
El uzatduġı aña bī-ser ü pālar niçe bir

70. **zülfi:**-*i*
Gazel 110
Mısra: **4**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Çekdi ṣaf meydān-ı ḥüsninde sipāh-ı ḫaṭṭ u ḫāl
Dikdi zülfi burc-ı ḥüsn üstinde rāyet ber-kenār

71. **zülfi:**-*i*
Gazel 112
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫaṭṭın görürken açma göñül zülfi ġuṣṣasın
Ṣıġmaz bu vaḳt-i nāzüke ol ḳışṣa-i dırāz

72. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 112
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Āhından Aḥmedʾüñ ṣaḳın ey dost zülfüñi
Bu müşk-nābı bād alur itmezseñ iḫtirāz

73. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 115
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Göz ü göñlüm zülfüñ İbrāhīmine oldı maḳām
Ṭañ mı olsa Kaʿbe-i ʿulyā göñül mīzāb göz

74. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 125
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Çözüp zülfin yüzine ol şeker-leb
Didi kim küfrsüz īmān yaraşmaz

75. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 129
Mısra: **6**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṣan İsmāʿīldür çeşmüñ ki yatur ḫancer altında
Ya İbrāhīmdür zülfüñ ki olmış gülsitān āteş

76. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 132
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henūz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

77. **zülfüñdür:**-*üñ, -dür*
Gazel 132
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Mecmūʿ-ı diller mecmaʿı zülfüñdür anı çözse bād
Cemʿiyyet-i ḫāṭır mʾolur andan perīşān olmamış

78. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 138
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñüñ dārında ber-dār itmege dil düzdini
Ḥākim-i ḳudret ʿiẕāruña virüpdür dest-ḫaṭ

79. **zülfi:**-*i*
Gazel 142
Mısra: **2**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫışm ile çeşmi ḳaṣd-ı dil ü cān ider dirīġ
Küfr ile zülfi ġāret-i īmān ider dirīġ

80. **zülfi:**-*i*
Gazel 142
Mısra: **4**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫayl-i ḫayāli ʿaḳlı perākende-ḥāl idüp
Cemʿiyyetümi zülfi perīşān ider dirīġ

81. **zülfi:**-*i*
Gazel 143
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dil zülfi çenberinde geh oynar geh atılur
Hengāme-i hevāñ anı cānbāz ider dirīġ

82. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 147
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dil ġarībin aşma zülfüñ dārına şeb-rev diyü
Ben boyun kim şehrde ṭurrañ gibi ṭarrār yoḳ

83. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 147
Mısra: **17**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Kimse Aḥmed gibi medḥ itmez muʿanber zülfüñi
Ṭūṭī çoḳdur Hindde ammā şeker-güftār yoḳ

84. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 149
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

El uzadup zülfüñe yalvaruram sevdāyı gör
Mūr iken efsūn oḳıyup ḳaṣd-ı mār itsem gerek

85. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 150
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ hevāsına düşen aġlamasun mı kim
Sevdā ʿilācın itmege āb-ı revān gerek

86. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 154
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Sevmek seni günāh ise aṣ zülfüñe beni
Başdan ayaġa dek çü günehkāruñam senüñ

87. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 158
Mısra: **20**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṣayd itmek içün Aḥmedʾi ṣayyād-ı ġamzeñe
Virmiş kemend zülfüñ ü ṣunmış kemān ḳaşuñ

88. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 159
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Yā cemālüñ cīmidür zülfüñ kʾanı zeyn itmege
İçine bir noḳṭa ḳoduñ adını ḫāl eyledüñ

89. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 159
Mısra: **8**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Āh kim ḫālüñ gibi baḫtum siyeh-ḥāl itmege
Ḫāke ṣalduñ zülfüñi ʿömrümi pāmāl eyledüñ

90. **zülf:**
Gazel 160
Mısra: **8**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ey delü göñlüm saña zencīr ile olmaz ʿilāc
Kʾol müselsel zülf ucındandur senüñ şeydālıġuñ

91. **zülf:**
Gazel 161
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dil görüp rüʾyāda zülf ü ḫaddüñ oḳır veʾḍ-ḍuḥā
Bu kelāmuʾllāhı vird-i ṣubḥ u şām itsem gerek

92. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 168
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṭolaşdı zülfüñe dil ṭıflı rişte ṣandı velī
Göreli pīç ü ḫamın ejdehā imiş bildük

93. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 170
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Nice sevdāda ḳalem gibi ḳalam zülfüñ içün
Yüzüm üzre gözi yaşlu sürünem gelmez iseñ

94. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 173
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Baġlanup zülfüñe diller düşdi ḫüsnüñ mevcine
Kʾideler zencīr ü zevraḳla deñiz yüzinde pül

95. **zülfi:**-*i*
Gazel 174
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfi şehbāzına ḳaḳdurmaġa ol ṣayyād-ı dil
Bir naẕar murġına ṭaḳdı kirpügümden perr ü bāl

96. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 174
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Gördi nesrīn kim benefşe öykinürmiş zülfüñe
Bezm-i gülşende aña ḫandeyle virdi infiʿāl

97. **zülf:**
Gazel 175
Mısra: **4**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫāl-i laʿlüñ mi bu yāḫod kevs̱er üstinde Bilāl
Zülf ü ḫaddüñ mi bu yāḫod āteş içinde Ḫalīl

98. **zülf:**
Gazel 175
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ne sebebden zülf ḳomazsın didüm ruḫsāruña
Didi kim ḳındīl-i ḫurşīde ne lāzımdur fetīl

99. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 175
Mısra: **15**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

İtdi çeşmüm necm-i eşkümden dili zülfüñde güm
Ḍalletī fīʾl-leyleti’ẕ-ẕülemāʾi men yehdīʾs-sebīl

100. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 175
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṣol perīşān zülfüñe göñlüm nice meyl itmesün
Çün meş̱eldür dідiler el-cinsü ileʾl-cinsi yemīl

101. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 183
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñi ḫāke ṣalarsañ müşk olur rūy-ı zemīn
Aġzuña gül yapraġın alursañ olur ḳand-ı gül

102. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 190
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Kimi aṣduñ zülfüñüñ fitrākine didüm didi
Göñlüñi kim ġamzem oḳıyla ṣikārumdur benüm

103. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 191
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ ucından yazarsam Aḥmedʾüñ sevdāların
Defter ü ṭūmāra ṣıġmaz ḳıṣṣa-i derdüm benüm

104. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 196
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfine uyalı çeşmüm görmemişdür ḳılca ḫʷāb
Giceler tā ṣubḥ olınca ṣöyle bīdār iñlerem

105. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 196
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñüñ bendinde olaldan giriftār iñlerem
Ney gibi feryād idüp zār-ı dil-efgār iñlerem

106. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 197
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñüñ sevdāsıyla sevdāyī olaldan cān u dil
Ben bilürem kim ne ḥāl ile geçer her sāʿatüm

107. **zülfüñle:**-*ü, -ñ, -le*
Gazel 198
Mısra: **2**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Gūşe mi var ḳonmamış çeşmüñle ġavġā dostum
Ḥalḳa mı var ṭolmamış zülfüñle sevdā dostum

108. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 199
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ruḫlaruñ üstinde budur zülfüñüñ kej-revligi
Kim bisāṭ-ı ḥüsnüñüñ ferzānesidür dostum

109. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 200
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Baġla zülfüñ bendini kim dāġ-ı ġamdan her yaña
Ḥalḳa-i ʿuṣṣāḳ-ı ser-gerdān ṭaġılmış dostum

110. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 201
Mısra: **8**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Mestem ol çeşm-i ḫumāruñdan şehā luṭf eylegil
Vir naṣīḥat zülfüñe kim dil-nevāz olsun begüm

111. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 202
Mısra: **17**
1. Yüzün iki yanından

sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

İgen uzatdı cevr elin zülfüñ
Ey yüzi ʿöẕr-ḫᵛāhum İbrāhīm

112. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 204
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ ḥikāyetini göñülde miṣāl idüp
Ġam ḳıṣṣasını levḥ-i perīşāna yazmışam

113. **zülf:**
Gazel 206
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḳad ḳıyāmet ġamze āfet zülf fitne ḫaṭ belā
Āh kim ben ḥüsnüñüñ bunca belāsın bilmedüm

114. **zülfi:**-*i*
Gazel 207
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ser virenlerde zülfi buldı hemīn Ḫāk-i pāyına dest-res nʾidelüm

115. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 211
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ben de Aḥmed gibi zülfine ṭolaşdum ki benüm
Başuma ne getürür bu ḳuru sevdāyı görem

116. **zülfüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 212
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫāke zülfüñden irişürse nesīm
Cān ḳoḫusın bula ʿiẕām-ı remīm

117. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 215
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Fülk-i dil her dem sefer ḳılmaġa zülfüñ Hindine
Bād-ı āhumla gözümüñ yaşların deryā ḳılam

118. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 219
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫadd ü zülfüñ hevesin ḳılduġum içün ḳaḳıyup
Ḳalemüñ bigi başum kesme ki ehli-i ḳalemem

119. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 221
Mısra: **15**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Āşinā cemʿin sebebsüz ṭaġıdup zülfüñ gibi
Uyma her bīgāneye kim ḫayr gelmez yaddan

120. **zülf:**
Gazel 228
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülf ü ḫālüñ ṣıfatından çü ḫaber virdi ṣabā
Düşdi ṣaḥrālara dem-beste olup misk-i Ḫotan

121. **zülfi:**-*i*
Gazel 228
Mısra: **12**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṣaldı zindān-ı ḥabāb içre şu dīvāne diyü
Zülfi zencīrine ṭolaşduġıyçün bād-ı çemen

122. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 231
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ yüzin çevürse ruḫuñdan ḫaṭā ile
Miskīni ṭap ṣal ayaġa şol bir ḫaṭā içün

123. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 231
Mısra: **15**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ ḫaḳı ki küfr ile ḳalurdı tā ebed
Aḥmed ger ümmet olmasa sen Muṣṭafā içün

124. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 231
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Sūsen dil uzaduban oḳur zülfüñe ṣenā
El götürür çenār boyuña duʿā içün

125. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 234
Mısra: **8**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Yeñi cān bulıban ṭuram hevāña başlayam yine
İrerse ḳabrüme zülfüñ nesīm-i müşk-bārından

126. **zülfi:**-*i*
Gazel 235
Mısra: **8**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bugün meydān-ı ḥüsninde muʿanber tāziyāneyle
Geçürdi zülfi şeb-dīzin nigār ol ḫadd-i gül-gündan

127. **zülf:**
Gazel 239
Mısra: **21**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Aḥmedʾüñ defterin aç zülf ü ruḫuñ vaṣfına baḳ
Ki gül evrāḳını müşk ile muḥaṣṣā göresin

128. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 239
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ey müneccim ruḫ u zülfin göricek dilberümüñ
ʿĪd-i nevrūza bulışmış şeb-i yeldā göresin

129. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 242
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Şor dil-i miskīnümüñ derdin perīşān zülfüñe
Ḥālini bilmez perīşānuñ perīşān olmayan

130. **zülfi:**-*i*
Gazel 248
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfi zencīrinde dil dīvānedür şol dilberüñ
Ṭolaşup bād-ı ṣabā zülfine şeydālanmasun

131. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 248
Mısra: **8**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfi zencīrinde dil dīvānedür şol dilberüñ
Ṭolaşup bād-ı ṣabā zülfine şeydālanmasun

132. **zülfi:**-*i*
Gazel 250
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Çü zülfi sāyesin mesken idindüñ ey dil-i miskīn
Şaḳın devr-i ḳamer durur gözinüñ mekr ü ālinden

133. **zülfi:**-*i*
Gazel 253
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Görüp zülfi ḫayālin kirpügümde
Didüm cārūba binmişdür bu cādū

134. **zülfüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 253
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Lebüñ devrinde zülfüñden ne teşvīş
Çü tiryāk ola efʿīden ne ḳorḫu

135. **zülfi:**-*i*
Gazel 254
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫāli sevdāsında göñlüm düşdi zülfi bendine
Murġ-ı miskīndür düşer dāne görüp dām üstine

136. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 256
Mısra: **6**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Leblerüñ şevḳıyla şekker nitekʾoldı ġarḳ-ı āb
Zülfüñüñ sevdāsı birle müşk yandı nārda

137. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 257
Mısra: **19**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bāġ-bān zülfüñ ḥarīf olmazdı ḥüsnüñ bezmine
Mā-ḥażar avcında şol sīb-i zenaḫdān olmasa

138. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 257
Mısra: **17**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Didüm aġlarken başum ṭop eyle çevgān zülfüñe
Didi çevgān gösterürdüm saña bārān olmasa

139. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 257
Mısra: **16**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫaṭṭuñuñ ḥükmin dutardum cāna tezvīr olmasa
Zülfüñüñ cevrin çekerdüm nā-müselmān olmasa

140. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 266
Mısra: **12**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zāhid ḳılādesin nʾider ol dil ki boynına
Zülfüñ ḫayāli silsile-i müşk-bār ide

141. **zülfüñden:**-*üñ, -den*
Gazel 269
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Nālesinden incinüp dūr itme zülfüñden dili
Cānlar avlarsın ceres daḳmaz mısın şehbāzuña

142. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 270
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Cān gülşeninde zülfüñ berg aşdı fitne-engīz
Dil mezraʿında ḫālüñ toḫm ekdi her belāya

143. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 270
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñ düninde virdüm dil ḫaddüñe gören dir
Maġribde bir ḳalender āyīne ṣundı aya

144. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 271
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Nigārā bāġ-ı cennetde yā miskīn ḫūşedür zülfüñ
Ya ʿanberden ḫamāyildür gümüş serv-i ḫırāmāna

145. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 271
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ruḫ u zülfüñ görüp Aḥmed ṭutışmış yiri nūr olsun
Ki bir pervāne olmışdur gör ol şemʿ-i şebistāna

146. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 271
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḳara zülfüñüñ aġına dutıldum mevc-i ʿışḳuñdan
Ne müşkil ḥāl olur düşmek deñizden kāfiristāna

147. **zülf:**
Gazel 277
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Çeşm ü zülf ü dehenüñ dāldür ey şāh-ı cihān
Ṣaḥn-ı mıżmār-ı ḳażā içre çekilen ʿaleme

148. **zülfi:**-*i*
Gazel 277
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfi tesbīḥine ey dil nice inanduñ anuñ
Baḳmaduñ mı anuñ altındaki sīmīn ṣaneme

149. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 278
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Devr-i ruḫuñda vardı dil zülfüñe gözüñden
Çün fitne gördi gitdi āḫir zamānda Şāma

150. **zülf:**
Gazel 279
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

151. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 279
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dostum zülfüñ gibi ṣalındı cānum boynuña
Yā ḳoluñ boynuma ṣal yā düşdi ḳanum boynuña

152. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 279
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Cānda kūh-ı ḥasret ü zülfüñde cān boynuñda zülf
Düşdi ey nāzük-beden bār-ı girānum boynuña

153. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 283
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñe öykündügin ʿanber görüp miske didi
Hay miskīn yüz ḳarasıdur bu sevdālar bize

154. **zülfi:**-*i*
Gazel 287
Mısra: **10**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dest-i ġamdan kim ola ḳurtara dāmānumuzı
Kʾuzadur ẓulm elini zülfi girībānumuza

155. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 287
Mısra: **8**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Süzme ġamzeñ ki delersin dil-i mecrūḥumuzı
Çözme zülfüñ naẓar it ḥāl-i perīşānumuza

156. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Gazel 288
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfine dil ṭolaşur her dem ʿaceb dīvānedür
Kim ola kim göz göre ḳaṣd ide s̱uʿbān ḳucmaġa

157. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 288
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Hey ne sāḥirdür gözüñ kim zülfüñe taʿlīm ider
Siḥr ile her rūz u şeb ḫurşīd-i raḫşān ḳucmaġa

158. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 289
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bād-ı āhum zülfüñi depretdügine dir gören
Bindügi ol sāḥirüñ bād-ı şimāl oldı yine

159. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 291
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bī-ḳarār oldı ḳara zülfüñ ucından dil ü cān
Āh kim müşkil imiş ṣabr u ḳarār ayrulığı

160. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 291
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṭolaşur zülfüñe dil ġurbet içinde ne ʿaceb
Kʾehl-i dār eyleye Dārāyı diyār ayrulığı

161. **zülf:**
Gazel 294
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Şöyle çāk itdi yaḳasın göñlümüñ bu zülf ü ḫāl
Kʾol siyeh-diller elinde ḳaldı her bir pāresi

162. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 295
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫaṭṭuñ mı bu yā zülfüñ ucı ḳıl ḳalem ile
ʿĀşıḳlaruñ aḥvālini berg-i güle yazdı

163. **zülfi:**-*i*
Gazel 297
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfi cādūsı gelüp çāh-ı zenaḫdān üstine
Çāh içinden ögredür Hārūt-veş ol ḫāl anı

164. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 297
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñüñ şehbāzını alduñ çün ey ṣayyād ele
ʿĀlemüñ şāhın şikār itmek dilerseñ ṣal anı

165. **zülfi:**-*i*
Gazel 299
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṣaldı āvāralıġa zülfi gibi yār beni
Ḳıldı sevdā-zede bu baḫt-ı siyeh-kār beni

166. **zülfi:**-*i*
Gazel 303
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

ʿĀrıż u zülfi hevāsından durur şūrīde-ḥāl
Ṣu ki gülşende yürür zencīr ile şeydā gibi

167. **zülfüñde:**-*üñ, -de*
Gazel 306
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫāl zülfüñde ne yaraşmış didüm dilber didi
Hindden bir dāne çıḳmaz Rūma bu fülfül gibi

168. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 306
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

El uzadup zülfüñüñ reyḥānını çözdükçe bād
Ey nice miskīn ayaġuña düşer sünbül gibi

169. **zülf:**
Gazel 310
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

ʿÖmrüm ol zülf midür kim varur āhumla yile
Baḫtum ol ġamze midür kʾolmadı bīdār daḫı

170. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 310
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṣarmaşur zülfüñe dil ġam deñizinde ki ġarīḳ
Yapışur bulduġına olur ise mār daḫı

171. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 315
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ne miskīn oldı Aḥmed zülfüñ ile
Ki misk-i Çīn aña dem-beste düşdi

172. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 315
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṭutıldı zülfüñe göñlüm ruḥuñda Ṣan āb içinde māhī şeste düşdi

173. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 316
Mısra: **4**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Devlet güneşi ṭoġmasa başuma ne ṭañ kim
Ġam gicesi zülfüñ gibidür nā-mütenāhī

174. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 318
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ne hümā sāyelü ṭāvus-ı cināndur zülfüñ
Ki gülistān-ı cemāl olmış anuñ cilve-gehi

175. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 318
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Çün beni ḫāk ide zülfüñ ġamı şöyle ṣanuram

Ki ḳoḳulayana sevdā vire
ḳabrüm giyehi

176. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 318
Mısra: **13**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Aḥmedʾüñ göñli ḥarīminde ruḥ u zülfüñ aṣar
Müşk zencīr ile ḳındīl-i meh-i çār-dehi

177. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñüñ*
Gazel 320
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfüñüñ bendin nʾola boynuma meftūl eyleseñ
Kim hevā-yı ʿışḳda her gün ṭutar ḥummā beni

178. **zülfin:**-*i, -n*
Gazel 321
Mısra: **2**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bugün bir serv-ḳad gördüm urınmış bir külāh egri
Eliyle oynayup zülfin ider geh ṭoġrı gāh egri

179. **zülfi:**-*i*
Gazel 322
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṣaçıyla ay yüzin gizler gözüm zülfi ḫamın gözler
Bulutlu günde insāna görinür ḳıble-gāh egri

180. **zülfi:**-*i*
Gazel 322
Mısra: **12**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bugün ber-dār ider dilber giriftār Aḥmedʾüñ göñlin
Anuñʾçün zülfi çengālin ider geh ṭoġru gāh egri

181. **zülfi:**-*i*
Gazel 325
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfi şebdīzine ḳoşdı ruḫı gülgūnını kim
Ḫüsninüñ ʿīdine germ ide zemīn ü zemeni

182. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 325
Mısra: **4**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ne revādur ki dil ü cāndan esīrüñ var iken
Ṭaḳa zencīr ṣabā boynına zülfüñ şikeni

183. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 325
Mısra: **8**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Hey ḳıyāmet eñegüñ çāhına cān ṭolduġıyçün
Cān ṣaçar silkinicek her yaña zülfüñ reseni

184. **zülfi:**-*i*
Gazel 326
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Görürseñ zülfi tesbīḥin ṣaḳın aldanma ey göñlüm
Kʾanuñ ḫırḳası altında nihāndur bir but-ı Çīnī

185. **zülf:**
Gazel 327
Mısra: **16**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Seçmez oldum giceyi gündüzden Göreli zülf ü ḫadd-i cānānı

186. **zülfi:**-*i*
Gazel 329
Mısra: **10**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Dest-i endīşe niḳāb açdı ruḫ-ı ḫüsninden
Ki urur zülfi ʿarūsı ṣaçına şānemüzi

187. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 332
Mısra: **6**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Vālih nihāl-i ḳāmetüñe serv-i cūy-bār
Ḥayrān benefşe zülfüñe reyḥān didükleri

188. **zülfi:**-*i*
Gazel 334
Mısra: **2**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Kirpügi cevr oḳına peykāncı
Zülfi cān meclisinde reyḥāncı

189. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 337
Mısra: **2**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bād-ı āhumdan emīn olmazdı ḫüsnüñ pertevi
Şemʿ-i ḫaddüñe etek germese zülfüñ şeb-revi

190. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 337
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

ʿAnberīn zülfüñ döker geh gāh cādū gözlerüñ
Kim hemīşe sıḥr işin müşk ile mū ḳılur ḳavī

191. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 338
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Mirʾāt-ı çarḫda ruḫ u zülfüñ miṯālidür

Şām-ı siyāh-kāse vü ṣubḥ-ı sipīd-pey

192. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 342
Mısra: **5**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḳo Hindū zülfüñi ḳalsun ayaḳda
Kim ol vech-i ḥasenden yüz çevürdi

193. **zülfi:**-*i*
Gazel 343
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bu dost zülfi mi yā ʿanberīn zırıh mıdur
Bu kirpük oḳı mı yā tīġ yā sinān ola mı

194. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Gazel 347
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Gice zülfüñ görüben düşde perīşān oldum
Dostlar ḫayr ola diñ bize bu rüʾyā neyiki

195. **zülf:**
Gazel 350
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Tā benefşe girihin zülf gül-i terde ḳodı
Nice dāġı ciger-i lāle-i aḥmerde ḳodı

196. **zülfüñe:**-*ü, -ñ, -e*
Gazel 350
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṭıfl-ı dil ḳıldı heves zülfüñe cān oynamaġa
Oldı cān-bāz velī boynını çenberde ḳodı

197. **zülfi:**-*i*
Gazel 351
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḳılur zülfi muʿaṭṭar dest-māli
Ṭolar misk ile ʿanber dest-māli

198. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 7
Mısra: **119**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Göricek yüzüñde zülfüñ rīsmānın ṣanuram
Nūr ile yazmaġa şeh medḥin çeker mıṣṭar güneş

199. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Kaside 11
Mısra: **11**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

El uzatmış zülfine yāruñ ṣabā meşşāṭa-vār
Şānesin misk itdi yek-ser kākül-i müşkīn-i dost

200. **zülfin:**-*i, -n*
Kaside 13
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Açma zülfin ey ṣabā ḫāl-i siyāhından kim ol
Sāyebān-ı ʿanber altında Ḥabeş sulṭānıdur

201. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Kaside 21
Mısra: **25**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfine şöyle düşdüñ ey gönlüm Ṣanasın ʿömr-i cāvidān bulduñ

202. **zülf:**
Kaside 23
Mısra: **65**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülf ü ruḫuñ hevāsını maṭlūb idindi kim
Rāh-ı ṭalebde yüridi leyl ü nehār āb

203. **zülfin:**-*i, -n*
Kıt'a 10
Mısra: **4**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Egildi ḥavż kenārında gül budaġı gibi
Çü zülfin ol yudı gilden ben el yudum dilden

204. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Müfret 5
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Var ruḫ-ı zerdümden ey eşküm ḫaber vir zülfine
Kim müzehhib geldi ol mecmūʿa-i zībā içün

205. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Müfret 29
Mısra: **1**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ḫoş temāşā-gāh idi zülfüñ pür-āşūb olmasa
Ḫūb idi ḫaṭṭuñ eger āb üzre mektūb olmasa

206. **zülf:**
Nazm 2
Mısra: **8**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Gelür medḥüñ ʿarūsı bī-tekellüf
Ne meşşāṭa gerek ol zülf ü ḫāle

207. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Nazm 24
Mısra: **2**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Ṣalın ey serv-ḳad ol sünbül-i raʿnālar ile
Ki düşem pāyuña zülfüñ gibi sevdālar ile

208. **zülfine:**-*i, -n, -e*
Nazm 33
Mısra: **3**

1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

El uzatma zülfine yāruñ var ey bī-dīn raḳīb
Küfre de lāyıḳ degülsin ḳaṣd-ı zünnār eyleme

209. **zülfinden:**-*inden*
Gazel 210
Mısra: **1**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi II sevgilinin saçı.

Her seḥer ki bāda zülfinden nişān ışmarlaram
Öyle kim bir gün ben ol sevdāda cān ışmarlaram

210. **zülfüñ:**-*ü, -ñ*
Kaside 14
Mısra: **17**
(□□□) i. (Fars. zulf) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Diler ki irişe ʿunnāb-ı laʿlüñe zülfüñ
Ki ḫūşe-i ʿinebīden aṣar iki āveng

211. **zülfi:**
Gazel 110
Mısra: **9**
(Sevgilinin) saçı.

Ṭarf-ı ruḫsārında yāruñ zülfi düşmişdür bedīʿ
Aḥmedʾā şeh devridür olsun ḳo bidʿat ber-kenār

212. **zülf:**
Gazel 116
Mısra: **10**
(Sevgilinin) saçı.

Eksük itme nāzuñ ey meh kim virilmişdür saña
Zülf ü ḫāl ü çeşm ü ebrūdan tamām esbāb-ı nāz

213. **zülfi:**
Kaside 9
Mısra: **26**
(Sevgilinin) saçı.

Bir demde çarḫuñ ide ṭoḳuz ḳalʿasın güşād
Burc-ı ḳamerde zülfi ḳosa nerdibān-ı müşk

214. **zülfi:**
Kaside 9
Mısra: **27**
(Sevgilinin) saçı.

Cārūb-ı ḳaṣr-ı şāh mıdur zülfi kim döker
Bāġ-ı cinān yaḳasına bend-i miyānı müşk

215. **zülfin:**-*in*
Kaside 12
Mısra: **29**
(Sevgilinin) saçı.

Çekdi zülfin gūşe-i ebrūsına dilber didi
Yaraşur kaʿbʾörtüsi aşılsa miḥrāb üstine

216. **zülfüñüñ:**-*ü, -ñ, -üñ*
Kaside 25
Mısra: **9**
(Sevgilinin) saçı.

Zülfüñüñ şebdīzini ey ḫusrev-i şīrin-dehen
Ḳoş ruḫuñ gülgūnına kim germ ola meydān-ı ʿīd

217. **zülfi:**
Kaside 29
Mısra: **5**
(Sevgilinin) saçı.

Siḥr eylemese zülfi ʿiẕārında ḥabībüñ
Bitürmez idi āteş-i ruḫsārı benefşe

218. **zülfi:**
Kaside 29
Mısra: **33**
(Sevgilinin) saçı.

Bu ḫaṭṭı mı yā zülfi ucı sāyesidür kim
Gösterdi ruḫ-ı āyine-girdārı benefşe

219. **zülfi:**
Kaside 29
Mısra: **37**
(Sevgilinin) saçı.

Bu zülfi mi yā ḫāme-i Şehzāde midür kim
Kāfūr-ı ter üzre ider īṣār-ı benefşe

220. **zülfüñ:**-*üñ*
Kaside 29
Mısra: **19**
(Sevgilinin) saçı.

Zülfüñ ġamına doymadı gitdi dil-i miskīn
Yā Rab neden öldürdi bu bīmārı benefşe

221. **zülfüñi:**-*(ü)ñ, -i*
Kaside 29
Mısra: **27**
(Sevgilinin) saçı.

Zülfüñi külāhuñda nihān eyleme ey dost
Cān bāġıdur olsa nʾola iẓhārı benefşe

222. **zülfi:**
Kaside 30
Mısra: **4**
(Sevgilinin) saçı.

Yāruñ yüzinde her gice gül yaṣdanup yatur
Devr-i ḳamerde zülfi ne ḫoş kāmrān imiş

223. **zülfinde:**-*in, -de*
Gazel 122
Mısra: **7**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi || Sevgilinin saçı.

Girye vü āh eyleme zülfinde ey cān oynayan
Kim ḳamu cānbāz olan bārān ile bād istemez

224. **zülfinde:**-*in, -de*
Gazel 130
Mısra: **7**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi || Sevgilinin saçı.

Ey ṣabā zülfinde yoḳla göñlümi kʾanda benüm
Bāġa düşmiş ṭūṭī-i Hindūstānum var imiş

225. **zülfinde:**-*in, -de*
Gazel 228
Mısra: **7**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi || Sevgilinin saçı.

ʿAsesi ḫüsn ilinüñ göñlümi zülfinde bulup
Gice gezdüñ diyü aşmaġa yaraḳladı resen

226. **zülf:**
Kaside 20
Mısra: **101**
Saç.

Kesile başı ʿadūñuñ cihānda nite ki zülf
Ḳarara yüzi ḥasūduñ zamānda nite ki ḫāl

227. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 35
Mısra: **23**
1.Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi 2.Sevgilinin saçı.

Ruḫlaruñ zülfüñ temāşāgāhına bir ravżadur
Gözlerüm ol ravżanuñ ḥavżı vü şādırvānıdur

228. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 58
Mısra: **5**
1.Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi 2.Sevgilinin saçı.

Zülfüñ müsāfir itse beni ṭañ degül ki müşk
Çīnden bu derd ile cigeri ḳan olup gider

229. **zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 349
Mısra: **7**
1.Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi 2.Sevgilinin saçı.

Dün gice zülfüñ ḫayālini görürem ḫᵛābda
Bilürem baḫtum sevādıdur bu rüʾyā rāstī

230. **zülfüñ:**-*üñ*
Kaside 8
Mısra: **31**
1.Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi 2.Sevgilinin saçı.

Ḳanlu yaşumı zülfüñ ucında gören didi
Rengīn laṭīfedür ṭutar aġzında mār laʿl

231. **zülfine:**-*ine*
Kaside 21
Mısra: **5**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Ṭolaşup zülfine aġ alnına kim
Ṭāḳ-ı Kisrāya nerdibān bulduñ

232. **zülfine:**-*ine*
Kaside 23
Mısra: **1**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Ṣaçsa benefşe zülfine ol gül-ʿiẕār āb
Ṣāmī gül-āb gibi olur müşk-bār āb

233. **zülfe:**-*e*
Gazel 177
Mısra: **1**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Sebzede sünbül mi var bu zülfe ser-gerdān degül
Bāġda reyḥān mı var ol ḫaṭṭ içün ḥayrān degül

234. **zülfüñi:**-*üñ, -i*
Kaside 30
Mısra: **15**
Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Yüzüñde iki zülfüñi gördükce ṣanuram
Bostān-ı şāh içinde iki sāyebān imiş

235. **zülfi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **25**
Saç, zülüf.

Zülfi ne mekr itdi kim zencīre düşdi āfitāb
Çeşmi ne siḥr itdi kim sebze bitürdi yāsemīn

236. **zülf:**
Kaside 13
Mısra: **3**
(Sevgilinin/güzelin) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülf İrem bāğında irmiş ḫūşe-i müşkīn-ʿineb
Ruḫ Ḫıṭāyī yapraġ aşmış Çīn nigāristānıdur

237. **zülf:**
Kaside 29
Mısra: **17**
(sevgilinin) saçı.

Taḥrīr idicek zülf ü ruḫı vaṣfını kātib
Ṭūmārı gül olur ḫaṭ-ı ṭūmārı benefşe

238. **zülfi:**
Kaside 17
Mısra: **23**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. ll Sevgilinin saçı.

Zülfi çengāline dil düzdini berdār ider āh
Dilberüñ ancaġ ola bī-dile dildārluġı

239. **zülfi:**-*i*
Gazel 2
Mısra: **17**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Zülfi naḳḳāşı ṣuya bir resm ider kim reşk ider
Mānī-yi Çīn yazduġı naḳş-ı Nigāristān aña

240. **zülfi:**-*i*
Gazel 10
Mısra: **11**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Zülfi yüzinde ġarīb olmaz mı yāruñ kim olur
Dāmen-i gülde ṭırāz-ı sünbül-i raʿnā ġarīb

241. **zülfi:**-*i*
Gazel 11
Mısra: **9**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Zülfi şol naḳḳāşdur kim ṣuya naḳş-ı Çīn yazup
Mānīyi māt eyledi bir berg-i müşk-āgīn ṣalup

242. **zülfi:**-*i*
Gazel 11
Mısra: **13**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Ḫāli sulṭān-ı Ḥabeşdür zülfi ferrāşı aña
ʿAnberīn çāder ṭutupdur bister-i nesrīn ṣalup

243. **zülfi:**-*i*
Gazel 15
Mısra: **13**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Aḥmed çü zülfi ṭūl-ı emel virdi göñlüñe
Ḳaddin görüp ümīdüñi ʿömr-i dırāza ṭut

244. **zülfi:**-*i*
Kaside 14
Mısra: **20**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Cemāli gülşeni içre gözi iki āhū
Kenār-ı āb-ı ʿiẕārında zülfi iki neheng

245. **zülfi:**-*i*
Nazm 4
Mısra: **4**
(Sevgilinin) Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Bu ṣuffa yār ḫaddi mi yā gülşen-i bihişt
Bu ṭurra dost zülfi mi yā şehper-i hümā

246. **zülf:**
Gazel 34
Mısra: **5**
(Sevgilinin) yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Muṣḥafda ḳadd ü zülf ü dehānuñ mı gördi kim
Dil ṭıflı oḳıduġı elif lām u mīmdür

247. **zülf:**
Nazm 5
Mısra: **15**
(Sevgilinin) yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Zülf ü ʿiẕārı yādına ḫalvet-nişīn-i dil
Vird-i zebānın eyledi ṣubḥ u mesā dirīġ

248. **zülfüñ:**-*(ü)ñ*
Kaside 12
Mısra: **23**
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfüñ altında ne Hindūdur ʿiẕāruñ ḫāli kim
Sünbül örtinmiş yatur gül-berg-i sīr-āb üstine

249. **zülfüñe:**-*üñ, -e*
Gazel 10
Mısra: **17**
(Fars.) Yüzün iki tarafından sarkan saç lülesi.

Dün ġarībüñdür diyü cān atdı Aḥmed zülfüñe

zülf ü haddi:

1. **zülf ü ḫaddi:**-*i*
Gazel 74
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Saç lülesi ve yanak.

Zülf ü ḫaddi şevḳına aġladuġumdan incinüp
Didi bir aydur tamām uş rūz u şeb yek-sān yaġar

zülf ü haddiyle:

1. **zülf ü ḫaddiyle:**-*i, -ile*
Kaside 21
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Saç lülesi ve yanak.

Zülf ü ḫaddiyle ṣoḥbet it şeb ü rūz
Ki gülistānda sāyebān bulduñ

zülf ü haddüñi:

1. **zülf ü ḫaddüñi:**-*üñ, -i*
Gazel 84
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Saç lülesi ve yanak.

Gitmez ḳapuñdan ol ki göre zülf ü ḫaddüñi
ʿAḳrebde olsa māh degüldür revā sefer

zülf ü hāl:

1. **zülf ü ḫāl:**
Mesnevi 3
Mısra: **145**
Kelime Tipi: **-**
Saç ve ben.

Düzüp bikr-i fikrüme ḫoş zülf ü ḫāl
Çıḳa geldi bir māh-ı ṣāḥib-cemāl

zülf ü hālin:

1. **zülf ü ḫālin:**-*i, -n*
Gazel 350
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Saç ve ben.

Zülf ü ḫālin göricek cāna didi gönlümde
ʿAses aldı vü emānet diyü kāfirde ḳodı

zülf ü haṭṭından:

1. **zülf ü ḫaṭṭından:**-*ı, -n, -dan*
Gazel 11
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçı ve yüzündeki ayva tüyleri.

Zülf ü ḫaṭṭından suʾāl itdüm didi kim şāh-ı Çīn
ʿÖẕr ider sulṭān-ı Rūma nāme-i müşkīn ṣalup

zülf ü ruḫuñ:

1. **zülf ü ruḫuñ:**
Gazel 298
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Saç ve yanak.

Biʾllāhi ey bād-ı ṣabā būyından ol zülf ü ruḫuñ
Tab vir gül ü reyḥānlara yiter perīşān it beni

2. **zülf ü ruḫuñ:**-*uñ*
Gazel 83
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçı ve yanağı.

Raḥm it dil-i şikestesine Aḥmedʾüñ kʾider
Zülf ü ruḫuñ ḫayāl ile leyl ü nehār ṣabr

zülf ü ruḫuñdan:

1. **zülf ü ruḫuñdan:**-*uñ, -dan*
Gazel 55
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Saç ve yanak.

Ṣanemā ırmaduġum zülf ü ruḫuñdan gözümi
Ḳorḳaram nā-geh anı yavu ḳılam gibi gelür

zülf ü zenahdān:

1. **zülf ü zenaḫdān:**
Gazel 41
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Zülüf ve çene.

Bend ü zindāna ṣalar bir gün cihān ehlin tamām
Şol güzeller şāhı kʾol zülf ü zenaḫdān andadur

zülf ü zenaḥdāna:

1. **zülf ü zenaḫdāna:**-*a*
Gazel 127
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Zülüf ve çene.

Nʾola olursa göñül zülf ü zenaḫdāna heves
Ṭıfl olan çünki olur ṭop ile çevgāna heves

zülfeyn:

1. **zülfeynüñüñ:**-*ü, -ñ, -üñ*
Kaside 29
Mısra: **8**
Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi.

Sehvin bilüben secdeye varmazdı nigārā
Zülfeynüñüñ olmasa günehkārı benefşe

zülfeyn-i fettān:

1. **zülfeyn-i fettān:**
Nazm 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Fitne çıkaran, gönlü kendine çeken zülüfler.

Cānı ol zülfeyn-i fettān öldürür
İki kāfir bir müselmān öldürür

zülfi:

1. **zülfinüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 46
Mısra: **14**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bu sebebden Aḥmedʾüñ ṣormaz ṣınuḳ göñlini kim
Zülfinüñ her bir ḳılında biñ dil-i miskīni var

2. **zülfinüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 172
Mısra: **9**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfinüñ şerḥini Aḥmed nice kūtāh ide kim
Vaṣf-ı sevdāda dırāz oldı zebānı ḳalemüñ

3. **zülfinüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 205
Mısra: **3**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Zülfinüñ bendinde göñlüm bulmadı bir dem güşād
Bunca biñ derd ü ġama ḳandan giriftār olmışam

4. **zülfinüñ:**-*n, -üñ*
Gazel 290
Mısra: **7**
1. Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi. 2. Sevgilinin saçı.

Bağını çözse zülfinüñ düşer ayaġa müşk-i Çīn
Teng-i şeker kesād olur açsa maḳāli Muṣṭafā

zülf-i ʿanber-efşān:

1. **zülf-i ʿanber-efşān:**
Gazel 261
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) amber saçan zülfü.

Āh kim yüz derd ile öldürdi bu sevdā beni
Kim yatur ḳoynuñda zülf-i ʿanber-efşān her gice

zülf-i ʿanber-sā:

1. **zülf-i ʿanber-sā:**
Gazel 320
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Anbere benzeyen (güzel kokulu) saç.

Ney gibi nālān ider ol çeşm-i pür-sevdā beni
Vālih ü şeydā ḳılur bu zülf-i ʿanber-sā beni

zülf-i ʿanber-sāya:

1. **zülf-i ʿanber-sāya:**-*ya*
Kaside 12
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saf amber kokulu saçı.

Gün yüzüñde āferīn ol zülf-i ʿanber-sāya kim
Müşkden ser-pūş aşar ḳandīl-i mehtāb üstine

zülf-i ʿarak-rīzi:

1. **zülf-i ʿaraḳ-rīzi:**-*i*
Gazel 78
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Ter döken saç.

Yüzine zülf-i ʿaraḳ-rīzi ne ḫoş düşmişdür
Kʾebr-i müşkīn ile gülzāra gülāb-efşāndur

zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ:

1. **zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ:**-*üñ*
Gazel 279
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin ter döken saç kıvrımı.

Bir perīsin sen ki bu zülf-i ʿaraḳ-rīzüñ senüñ
Ḫoş muraṣṣaʿ ʿanberīne daḳdı ḫānum boynuña

zülf-i bī-ḳarāruñ:

1. **zülf-i bī-ḳarāruñ:**
Gazel 328
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Huzursuz, yerinde durmayan zülüf, saç.

Ḳulaġına varup ol zülf-i bī-ḳarāruñ eyit
Ki nʾeyledüñ senüñ ile olan ḳarārumızı

zülf-i bī-ḳarāruñdur:

1. **zülf-i bī-ḳarāruñdur:**-*uñ, -dur*
Gazel 52
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Huzursuz, yerinde durmayan zülüf, saç.

Ḳarār u ṣabrum alan zülf-i bī-ḳarāruñdur
Ḫarāb iden beni şol çeşm-i pür-ḫumāruñdur

zülf-i cānān:

1. **zülf-i cānān:**
Gazel 38
Mısra: **20**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçı.

ʿÖmrden maḥsūb olursa leyle-i hecrān-ı dost
ʿÖmr-i ʿāşıḳ zülf-i cānān gibi bī-pāyān olur

zülf-i cānāndan:

1. **zülf-i cānāndan:**-*dan*
Kaside 28
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçı.

Der mi bu yā dür midür kim zülf-i cānāndan ṭamar
Yā meger Şāmī gülāb ebr-i dür-efşāndan ṭamar

zülf-i dil-āvīzine:

1. **zülf-i dil-āvīzine:**
Gazel 313
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Gönlü asan saç.

Çün zülf-i dil-āvīzine dil baġladuñ Aḥmed
Āsān ele girmez bu ki müşkil yire düşdi

zülf-i dil-āvīzüñ:

1. **zülf-i dil-āvīzüñ:**-*üñ*
Gazel 155
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Gönüller asan zülüf.

Hey ne şīrīn-kārdur laʿl-i şeker-rīzüñ senüñ
Hey ne müşkil fitnedür zülf-i dil-āvīzüñ senüñ

zülf-i dost:

1. **zülf-i dost:**
Gazel 46
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçı.

Bāġbān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫında zülf-i dost
Bezm-i ḥüsne gelmiş avcında gül ü nesrīni var

zülf-i dü-tādan:

1. **zülf-i dü-tādan:**-*dan*
Gazel 124
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Iki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.

Cān cihāndan geçer ol zülf-i dü-tādan geçmez
Derd ü ġam reh-güẕerin dām-ı belādan geçmez

zülf-i dü-tāh:

1. **zülf-i dü-tāh:**
Gazel 321
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Iki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.

Didüm ḳaddüñ dil ü dīni müselmānlar gibi ṭoġru
Ḫaṭ-ı tersā gibi nʾiçündür ol zülf-i dü-tāh egri

2. **zülf-i dü-tāh:**
Gazel 322
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Iki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.

Çü dilde kūh-ı ġam vardur dil ol kāküldedür lā-büd
Benüm bār-ı girānumdandur ol zülf-i dü-tāh egri

zülf-i dü-tāsın:

1. **zülf-i dü-tāsın:**-*sı, -n*
Gazel 206
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Iki büklüm olmuş, kıvrılmış saç.

Ḳaṣdı ḫāk itmek degülse ʿömrini ʿāşıḳlaruñ
Ayaġa nʾiçün ṣalar zülf-i dü-tāsın bilmedüm

zülf-i girih-gīrin:

1. **zülf-i girih-gīrin:**-*in*
Gazel 185
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) dolaşık ve düğümlü saçı.

Ṭaġıdup zülf-i girih-gīrin ruḫından dilberüñ
Bu sebebdendür ṣabā nāfe-güşā-yı ṣubḥ-dem

zülf-i girih-gīrüñi:

1. **zülf-i girih-gīrüñi:**
Kaside 9
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) dolaşık ve düğümlü saçı.

Bir dem ṭaġıtsa zülf-i girih-gīrüñi nesīm
Gülzār içinde ṣanuram açar dükān-ı müşk

zülfi halkalarından:

1. **zülfi ḥalḳalarından:**-*ndan*
Kaside 14
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Saç halkası, lülesi.

Çü zülfi ḥalḳalarından sitāreler görinür
Ṭaña ḳalup ṭaġıdur kendʾözini heft-evreng

zülf-i ḥamuñ:

1. **zülf-i ḥamuñ:**-*uñ*
Gazel 172
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm zülüf.

Ḫāk-i ḫuşk üzre benefşe biter ü sünbül-i ter
Ṣalsa ey serv-i revān sāyesini zülf-i ḥamuñ

zülf-i hırka-pūş:

1. **zülf-i ḥırḳa-pūş:**
Kaside 12
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Hırka giymiş, derviş saç.

Ne kerāmet gösterür zāhid bu zülf-i ḥırḳa-pūş
Kim ṣalupdur Ḫıżr-veş seccādesin āb üstine

zülf-i hūr:

1. **zülf-i ḥūr:**
Kaside 9
Mısra: **59**
Kelime Tipi: **-**
Hurilerin saçı.

Ben defter eyledükce medīḥüñi zülf-i ḥūr
Şīrāze örmege düzedür rīsmān-ı müşk

zülf-i kāfir-kīşüñ:

1. **zülf-i kāfir-kīşüñ:**
Kaside 13
Mısra: **19**
Kelime Tipi: **-**
Kâfir dinli, mezhebi küfür olanın (sevgilinin) saçı.

Mülk-i dilden zülf-i kāfir-kīşüñ el çeksün kim ol
Taḫt-ı sulṭān-ı ḫayāl-i sāye-i Yezdānidür

zülf-i mücaʿad:

1. **zülf-i mücaʿad:**
Gazel 30
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Kıvırcık saç.

Ey ḥüsn ḥarīminde yüzi Kaʿbe vü maʿbed
Vʾey ḥalḳa-i Beytüʾl-Ḥarem ol zülf-i mücaʿad

zülf-i müşk-bār:

1. **zülf-i müşk-bār:**
Nazm 5
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) Misk kokulu saçları.

Çün gördi ṭopraġ olduġın ol zülf-i müşk-bār
Ġamdan boyandı ḳaraya müşk-i Ḫıṭā dirīġ

zülf-i müşk-efşān:

1. **zülf-i müşk-efşān:**
Gazel 2
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Misk saçıcı saç. II Sevgilinin misk kokan saçı.

Ter gül evrāḳında ḫaṭṭuñ tāze ḥüccet yazdı kim
Ṭurmayup ʿanber ṣaçar bu zülf-i müşk-efşān aña

zülf-i müşkīnüñ:

1. **zülf-i müşkīnüñ:***-üñ*
Gazel 283
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Misk kokulu saç.

Zülf-i müşkīnüñ hevāsıyla cigerler yaḳmaġa
Hem-dem oldı her nefes āhū-yı ṣaḥrālar bize

zülf-i perīşān:

1. **zülf-i perīşān:**
Gazel 62
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin darmadağınık saçı.

Būstān-ı bāġ-ı cennetdür ruḫuñ kʾirdükce bād
Ḫūşe-i sünbül diyü zülf-i perīşān oynadur

2. **zülf-i perīşān:**
Gazel 246
Mısra: **16**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin darmadağınık saçı.

Şol çeh-i Bābildeki Hārūt kim vaṣf itdiler
Bu zenaḫdānuñdaki zülf-i perīşān olmasun

zülf-i perīşān u bī-ḳarār:

1. **zülf-i perīşān u bī-ḳarār:**
Gazel 76
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **-**
Perişan ve kararsız zülüf.

Düşmiş yüzine zülf-i perīşān u bī-ḳarār
Yā Rab kim ol da bencileyin mübtelā mıdur

zülf-i perīşānı:

1. **zülf-i perīşānı:***-ı*
Gazel 308
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin darmadağınık saçı.

Dil ḫayālin çü der-āġūş ide miskīnlik ile
Cān ayaġına düşer zülf-i perīşānı gibi

zülf-i perīşānum:

1. **zülf-i perīşānum:***-um*
Gazel 307
Mısra: **24**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin darmadağınık saçı.

Dimedüñ bir gün alayın Aḥmedʾüñ göñlin ele
Kʾayaġa düşmiş durur zülf-i perīşānum gibi

zülf-i perīşānuñ:

1. **zülf-i perīşānuñ:***-uñ*
Gazel 152
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin dağınık saçı.

Cānı ser-gerdān ider zülf-i perīşānuñ senüñ
Dil perīşān eylemekdür ey perī şānuñ senüñ

zülf-i pür-çīnüñdür:

1. **zülf-i pür-çīnüñdür:***-üñ, -dür*
Gazel 110
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Kıvrımlı saç.

Ḫaṭṭ-ı miskīnüñ cemālüñ muṣḥafın tefsīr ider
Zülf-i pür-çīnüñdür andan bir rivāyet ber-kenār

zülf-i pür-ḫam:

1. **zülf-i pür-ḫam:**
Gazel 12
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin kıvrımlı saçları.

Şınuḳ ʿahdüñ midür bu zülf-i pür-ḫam

Ḳara baḫtum mıdur ol çeşm-i pür-ḫᵛāb

zülf-i pür-tāb:

1. **zülf-i pür-tāb:**
Kaside 12
Mısra: **15**
Kelime Tipi: **-**
Kıvırcık saç, kıvrım kıvrım saç.

Dir gören eşʿārumı ol zülf-i pür-tāb üstine
Bu ne āteşdür ki düşdi ʿanber-i nāb üstine

2. **zülf-i pür-tāb:**
Kaside 12
Mısra: **34**
Kelime Tipi: **-**
Kıvırcık saç, kıvrım kıvrım saç.

Girye vü āhumdan ey dil bād u bārāndur cihān
Oynama cānbāz-vār ol zülf-i pür-tāb üstine

zülf-i resen-bāz:

1. **zülf-i resen-bāz:**
Gazel 63
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) ip cambazına benzeyen zülfü.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

zülf-i reyḥānuñda:

1. **zülf-i reyḥānuñda:**
Gazel 254
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **-**
Reyhan kokulu saç.

Ḫoş düşüpdür zülf-i reyḥānuñda miskīn beñlerüñ
Gerçi kim ḫaṭṭāṭlar noḳṭa ḳomaz lām üstine

zülf-i şebdīzüñ:

1. **zülf-i şebdīzüñ:**
Gazel 155
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Karayağız saç (atı) II sevgilinin siyah saçı.

Aldı mehden ḥüsn ʿīdinde melāḥat öñdülin
Şol ruḫ-ı gülgūn ile bu zülf-i şebdīzüñ senüñ

zülf-i semen-sā:

1. **zülf-i semen-sā:**
Murabba 1
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin kokulu saç.

Bizi ḫāk itdi hevā yolına sevdā nʾidelüm
Pāy-māl eyledi bu zülf-i semen-sā nʾidelüm

2. **zülf-i semen-sā:**
Kaside 6
Mısra: **152**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin kokulu saç.

Ey ḳıblegeh-i ehl-i ṣafā ṣol ruḫ-ı zībā
Vʾey ḫalḳa-i beytüʾl-ḥarem ol zülf-i semen-sā

zülf-i semen-sāy:

1. **zülf-i semen-sāy:**
Murabba 1
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Yasemin kokulu saç.

Gül yüzüñde göreli zülf-i semen-sāy göñül
Ḳuru sevdāda yiler bī-ser ü bī-pāy göñül

zülf-i semen-sāyı:

1. **zülf-i semen-sāyı:**
Gazel 211
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) yasemin çiçeği gibi hoş kokulu saçları.

Dilerem Ḥaḳdan elüm irse ḥarem ḫalḳasına
ʿÖmr uzunlıġını kʾol zülf-i semen-sāyı görem

zülf-i siyāhında:

1. **zülf-i siyāhında:**-*ı, -n, -da*
Müfret 20
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin siyah saçı.

Dil zülf-i siyāhında ġam yimege ḳāniʿdür
Dervīşe hemān besdür bir loḳma vü bir ḫırḳa

zülf-i siyāhuñ:

1. **zülf-i siyāhuñ:**-*uñ*
Gazel 226
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin siyah saçı.

Dil şeb-rev olur zülf-i siyāhuñ gicesinde
Yā Rab ḫaberi yoḳ mı ki ḥüsnüñ ʿasesinden

zülf-i siyeh:

1. **zülf-i siyeh:**
Gazel 120
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin siyah saçı.

Zülf-i siyeh olmasa yüzüñde ʿaceb olmaz
Kʾol cennet-i firdevs durur anda şeb olmaz

zülf-i siyehkār:

1. **zülf-i siyehkār:**
Gazel 57
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Günahkar saç II Siyah saç.

Gözüñe virmek içün göñlümi cāẕūlıġ ile
Alur ol zülf-i siyehkār elümden ne gelür

zülf-i siyehkāra:

1. **zülf-i siyehkāra:**-*a*
Gazel 181
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **-**
Simsiyah saç II kötülük yapan saç.

Baş ḳoşdı dil ol zülf-i siyehkāra ne müşkil
Ġam bendine bağlandı bir āvāra ne müşkil

2. **zülf-i siyehkāra:**-*a*
Gazel 54
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **-**
Günahkâr sevgili.

Ḳıldı ʿışḳuñ beni āvāra elümden ne gelür
Düşdüm ol zülf-i siyehkāra elümden ne gelür

zülf-i siyehüñ:

1. **zülf-i siyehüñ:***-üñ*
Gazel 18
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin siyah saçı.

Zülf-i siyehüñ çıḳmadı dībā külehüñden
Zīrā ki ḥarīr içre olur misk-i ter ey dost

zülf-i siyehüñden:

1. **zülf-i siyehüñden:***-üñ, -den*
Kaside 6
Mısra: **161**
Kelime Tipi: **-**
Siyah saç.

Zülf-i siyehüñden görinür tāb-ı cemālüñ
Ṣan leyle-i ḳadr içre ḳılur nūr tecellā

zülf-i şūrīdeñ:

1. **zülf-i şūrīdeñ:**
Gazel 194
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
(Sevgilinin) karışık saçı.

Ey kemān-ebrūsına peyveste ḳurbān olduġum
Zülf-i şūrīdeñ ġamındandur perīşān olduġum

zülf-i yār:

1. **zülf-i yār:**
Gazel 206
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçı.

Ḳadd-i dildāruñ hevā-dārı degülse zülf-i yār
Her ḳademde ne-yʾçün öper ḫāk-i pāsın bilmedüm

zülf-i yāruñ:

1. **zülf-i yāruñ:***-uñ*
Kaside 13
Mısra: **42**
Kelime Tipi: **-**
Sevgilinin saçı.

Bāġda bād-ı ṣabāyı gülşen-ārā gösteren
Zülf-i yāruñ şemme-i būy-ı ʿabīr-efşānıdur

zülfin aña cārūb ide:

1. **zülfin aña cārūb ide:***-e*
Kaside 6
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Saçını süpürge etmek: Özveri ile çalışıp hizmet etmek.

Ṣol ṣuffa ki zülfin aña cārūb ide Rıḍvān
Süpründisini gözlerine küḥl ide ḥavrā

ẓulm:

1. **ẓulmini:***-i, -ni*
Gazel 316
Mısra: **7**
Haksızlık, eziyet, kötülük, fenalık.

Ol ḥūr-ı perī-rū aşurur ẓulmini ḥadden
Yazmaz mı melek yoḳsa ol itdügi günāhı

2. **ẓulmi:***-i*
Gazel 145
Mısra: **9**
Eziyet, cevir, cefa.

Ẓulmi oransuz itme Aḥmedʾe kim
Tīr-i āhuñ felekde ḫāyili yoḳ

3. **ẓulmine:***-i, -n, -e*
Nazm 28
Mısra: **4**
Hak ve adalete aykırı davranış.

Ey dil andan şikāyet eyleme kim Dost ẓulmine hīç dād olmaz

4. **ẓulm:**
Gazel 195
Mısra: **3**
Eziyet, cevr, cefa.

Çeşm-i mestüñ ẓulm ile mülk-i dili vīrān ider
ʿAdlüñ ile yine ābād eyle ḳurbān olduġum

5. **ẓulm:**
Gazel 23
Mısra: **9**
Ar. Zulüm, eziyet.

Ẓulm zencīrinde zülfüñ ḳılduġı Cevr-i bī-pāyān elinden el-ġıyāṣ

6. **ẓulm:**
Gazel 97
Mısra: **4**
(Ar.) Adâlete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adâletsizlik.

Pādişehden nice feryād ile dād isteyeyin
Ki revān milketi ẓulm ile sitemler ṭoludur

7. **ẓulm:**
Gazel 195
Mısra: **1**
(Ar.) Adâlete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adâletsizlik.

Cāna yitdi ẓulm ile dād eyle ḳurbān olduġum
Ḫāṭırı şimden girü şād eyle ḳurbān olduġum

8. **ẓulm:**
Gazel 287
Mısra: **10**
(Ar.) Adâlete aykırı davranma, hak edene hakkını vermeme, haksızlık, adâletsizlik.

Dest-i ġamdan kim ola ḳurtara dāmānumuzı
Kʾuzadur ẓulm elini zülfi girībānumuza

ẓulm elin kʾuzatdı:

1. **ẓulm elin kʾuzatdı:**
Gazel 332
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **-**
Zulmetme, eziyet etme, adaletsizce davranma.

Devrān güzelleri nice meyl itsün Aḥmedʾe
Kʾuzatdı ẓulm elin aña devrān didükleri

ẓulm elin uzatdı:

1. **ẓulm elin uzatdı:**-*dı*
Gazel 47
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **-**
Zulüm elini uzatmak.

Aṣ mūy-ı dil-āvīzi çıḳar ḥabs-i külehden
Kim ẓulm elin uzatdı ʿaceb fitneleri var

zulm elin uzatduġı-yˀçün:

1. **ẓulm elin uzatduġı-yˀçün:**
Kaside 11
Mısra: **43**
Kelime Tipi: **-**
Zulmetme, eziyet etme, adaletsizce davranma.

ʿAdlüñi yād itmeyüp uzatduġı-yˀçün ẓulm elin
Ḫāke olmışdur ber-ā-ber kākül-i müşkīn-i dost

zulm itme:

1. **ẓulm itme:**-*me*
Gazel 222
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **-**
Eziyet etmek, fenalık yapmak.

Güzellik taḫtı üstinde oturup ḥalḳa ẓulm itme
Sitem lāyıḳ degül saña bu resme mīr olasın sen

zulmāt:

1. **ẓulmātına:**-*ı, -n, -a*
Gazel 241
Mısra: **11**
Karanlıklar; sevgilinin siyah saçları. ll İskender'in âb-ı hayatı bulmak üzere araştırma yaptığı karanlık yer.

Dil teşne İskender gibi düşdi ṣaçuñ ẓulmātına
Ey Ḫıżr-ḫaṭ laʿlüñden ol ser-çeşme-i ḥayvānı ṣun

2. **ẓulmāta:**-*a*
Gazel 332
Mısra: **10**
Karanlıklar. ll Hızır'ın âb-ı hayatı bulmak üzere araştırma yaptığı karanlıklar ülkesi.

Kevşer lebüñle Ḫıżr ḫaṭuñ gördi reşkden
Ẓulmāta girdi çeşme-i ḥayvān didükleri

zulmet:

1. **ẓulmet:**
Kaside 19
Mısra: **24**
Karanlık.

Beñ mi yüzüñde ya bulmış māh ile Pervīn ḳırān
Ṣaç mı alnuñda ya olmış nūr ile ẓulmet ḳarīn

2. **ẓulmet:**
Kaside 6
Mısra: **166**
Karanlık.

Gīsūlarına tāb virür dost ki yaʿnī Şeh ʿahdi durur baġlu gerek ẓulmet ü sevdā

3. **ẓulmetiyle:**-*i, -ile*
Kaside 6
Mısra: **121**
Karanlık.

Gerd-i sipehüñ ẓulmetiyle şuʿle-i tīġuñ
Gösterdi Şehā ḫarb günin leyle-i ḳamrā

4. **ẓulmet:**
Gazel 336
Mısra: **8**
(Ar.) Karanlık.

Yiridür gitmese dilden leb-i mey-gūnı müdām
Ẓulmet içinde durur āb-ı ḥayātuñ çü yiri

5. **ẓulmet:**
Kaside 19
Mısra: **69**
(Ar.) Karanlık.

Ḫaṭṭuñ ol ẓulmet durur kim andadur āb-ı ḥayāt
Nāmuñ ol maḫzen durur kim andadur genc-i defīn

6. **ẓulmet:**
Terkib-bend 1
Mısra: **26**
Karanlık. ll Sıkıntı, dert, keder; yas.

Aġlañ ki yire girdi meh-i āsumān daḫı
Ẓulmet palāsın egnine ṣaldı cihān daḫı

zulmete düşdi:

1. **ẓulmete düşdi:**-*di*
Terkib-bend 1
Mısra: **39**
Kelime Tipi: **-**
Karanlık içinde kalakalmak.

Āb-ı ḥayāt ẓulmete düşdi bu derdden
Ḥasretdedür Sikender-i gītīsitān daḫı

zulmet-i faḳruñ:

1. **ẓulmet-i faḳruñ:**-*uñ*
Kaside 16
Mısra: **27**
Kelime Tipi: **-**
Fakirliğin karanlığı.

Ẓulmet-i faḳruñ içinde ḳalana göster yol
Maṭlaʿından ṭoġıcaḳ bu meh-i tābān-ı kerem

zulmet-i zulmi:

1. **ẓulmet-i ẓulmi:**-*i*
Kaside 19
Mısra: **97**
Kelime Tipi: **-**
Zulmün karanlığı.

Sensin ol kim ẓulmet-i ẓulmi götürdüñ aradan
Nitekim defʿ-i ḍalālet ḳıldı ḫayruˀl-mürselīn

zulmet-i zulm-i zamānede:

1. **ẓulmet-i ẓulm-i zamānede:**-*de*
Terkib-bend 1
Mısra: **51**
Kelime Tipi: **-**
Zamanenin zulmünün karanlığı.

Rāy-ı münīri ẓulmet-i ẓulm-i zamānede
Meh gibi çarḫ-rifʿat ü encüm-sipāh idi

züˀl-minen:

1. **ẓüˀl-minen:**
Mesnevi 3
Mısra: **19**
İyilik ve bağış sahibi (Allah).

ʿAṭāña nihāyet yoġ ey ẕüʾl-minen
Yine sensin ancaḳ saña şükr iden

zuʿm-ı fāsidince:

1. **zuʿm-ı fāsidince:**-*ince*
Gazel 46
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **-**
Bozuk yanlış, boş inanç.

Ben nice teşbīh idem bī-dīn raḳībi kāfire
Kāfirüñ ḫod kendü zuʿm-ı fāsidince dīni var

zümürrüd:

1. **zümürrüd:**
Kaside 7
Mısra: **129**
(Ar.) Zümrüt.

Tā zümürrüd sebzezārında sipihrüñ her seḥer
Sāġar-ı pīrūzeye döker mey-i aṣfar güneş

2. **zümürrüd:**
Kaside 13
Mısra: **81**
(Ar.) Zümrüt.

Bāġ içinde tā zümürrüd taḫt ura sulṭān-ı gül
Al sancaḳ ḳalduran tā lāle-i nuʿmānidür

3. **zümürrüd:**
Gazel 2
Mısra: **10**
Alüminyum, berilyum silikatı olan yeşil renkte, değerli taş.

Dürc-i yāḳūtında laʿlüñ derc idüb cān naḳdini
Bir zümürrüd ḳufl urdı bu ḫaṭ-ı reyḥān aña

zümürrüd bisāṭ:

1. **zümürrüd bisāṭ:**
Kaside 8
Mısra: **17**
Kelime Tipi: **-**
Zümrüt renkli döşeme. Çimen, yeşillik.

Sāḳī cihān bezendi zümürrüd bisāṭ ile
Āl itme al elüñe yine lāle-vār laʿl

zünnār:

1. **zünnārı:**-*ı*
Gazel 271
Mısra: **2**
Papazların kuşandıkları ip, kuşak. II Sevgilinin saçları.

Müselmānlar giriftāram meded bir nā-müselmāna
Kemend-i zülfi zünnārı belādur ehl-i īmāna

2. **zünnār:**
Gazel 63
Mısra: **10**
Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak II Sevgilinin saçları.

Ol zülf-i resen-bāz ile oynar gören eydür
Bu kāfiri gör kim daḫı zünnār ile oynar

3. **zünnār:**
Gazel 240
Mısra: **4**
Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak II Sevgilinin saçları.

Maḥşer-i zülfüñ ḥisābın mū-be-mū şerḥ eylemiş
Hey ḳıyāmet ḥālet-i nezʿinde zünnār isteyen

zünnār-ı fitne:

1. **zünnār-ı fitne:**
Kaside 13
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **-**
Fitne kuşağı.

Ey ṣanem zünnār-ı fitne küfr-i zülfüñdür kʾanuñ
Her ḳılında aşılan biñ zāhidüñ īmānıdur

zünnār-ı zülfüñ:

1. **zünnār-ı zülfüñ:**-*üñ*
Gazel 309
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **-**
Saç kuşağı (Papazların bellerine bağladığı örme kuşak); sevgilinin saçı.

Nergisüñ siḥrinden efsūn ögrenür sāḥir daḫı
Düşmesün zünnār-ı zülfüñ bendine kāfir daḫı

zünnārını:

1. **zünnārını:**
Gazel 132
Mısra: **8**
Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak II Sevgilinin saçları.

Zülfin gidermiş ol ṣanem kāfirlügin ḳomaz henūz
Zünnārını kesmiş velī daḫı müselmān olmamış

zünūb:

1. **ẕünūbumuñ:**-*um, -uñ*
Terci-bend 1
Mısra: **59**
Günahlar.

Dünyā vü āḫiretde şefiʿi ẕünūbumuñ
Şiʿrüm yeterdi saña göre medḥüñ eylesem

zürkār:

1. **zürkārsın:**-*sın*
Nazm 7
Mısra: **2**
Zorlayıcı, zorlayan.

Ey dehr-i ḫīre-dil ne içün kīnedārsın
Vʾey rūzigār böyle neden zürkārsın

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Kadaş, Sercan
Uyruğu : T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Doktora	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Devam Ediyor
Yüksek lisans	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2014
Yüksek lisans	Çukurova Üniversitesi	2006
Lisans	Ankara Üniversitesi	2005
Lise	Kâzım Karabekir Lisesi	2000

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2007-	MEB	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Yayınlar

Kadaş, Sercan. (2021). "Dîvân (Ahmed)". Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü, http://tees.yesevi.edu.tr/madde-detay/divan-ahmed-pasa

Kadaş, S. (2022). Ahmed Paşa'nın "Kerem" Redifli Manzumeleri Hakkında . *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi* , 6 (1) , 1-11 . DOI: 10.34083/akaded.1088409

Yabancı Dil

İngilizce

ankara HBM

ankara HBV

le.ahbv.edu.tr